123

18/120

Cy 134

INDICIS
RERVM OMNIVM
PRÆCIPVARVM,
QVAE IN COMMENTARIIS,
ac operibus omnibus
ALPHONSI TOSTATI
EPISCOPI ABVLENSIS
Continentur,

Auctore Francisco Fontano Sacræ Theologiæ Magistro,

PER REVEREND. D. RAINERIVM BOVOSIVM
Canon. Regul. Congreg. S. Saluatoris restituti, & aucti

PARS PRIMA.

Ad PHILIPPVM II. Catholicum & Inuictissimum Hispaniarum, & Indiarum Regem.

BIBLIOTECA PROVINCIAL DE BURGOS

VENETIIS, MDXCVI.

Apud Io. Baptistam, & Io. Bernardum Sessam, fratres.

P. Ma. fr. Manuel Angles

INDICIS
RERVM OMNIVM
PRAECIPVARVM.
QVAE IN COMMENTARIIS.
ac operibus omnibus
ALPHONSI TOSTATI
REPISCOPI ABVLENSIS
Continentur,

Auctore Francisco Fontano Sacrae Theologiae Magistro,

PER REVEREND. D. RAINERIVM BOVOSIVM
Canon. Regul. Congreg. S. Salvatoris restituti, & auct.

PARS PRIMA.

Ad PHILIPPVM II. Catholicum & Invictissimum
Hispaniarum, & Indiarum Regem.

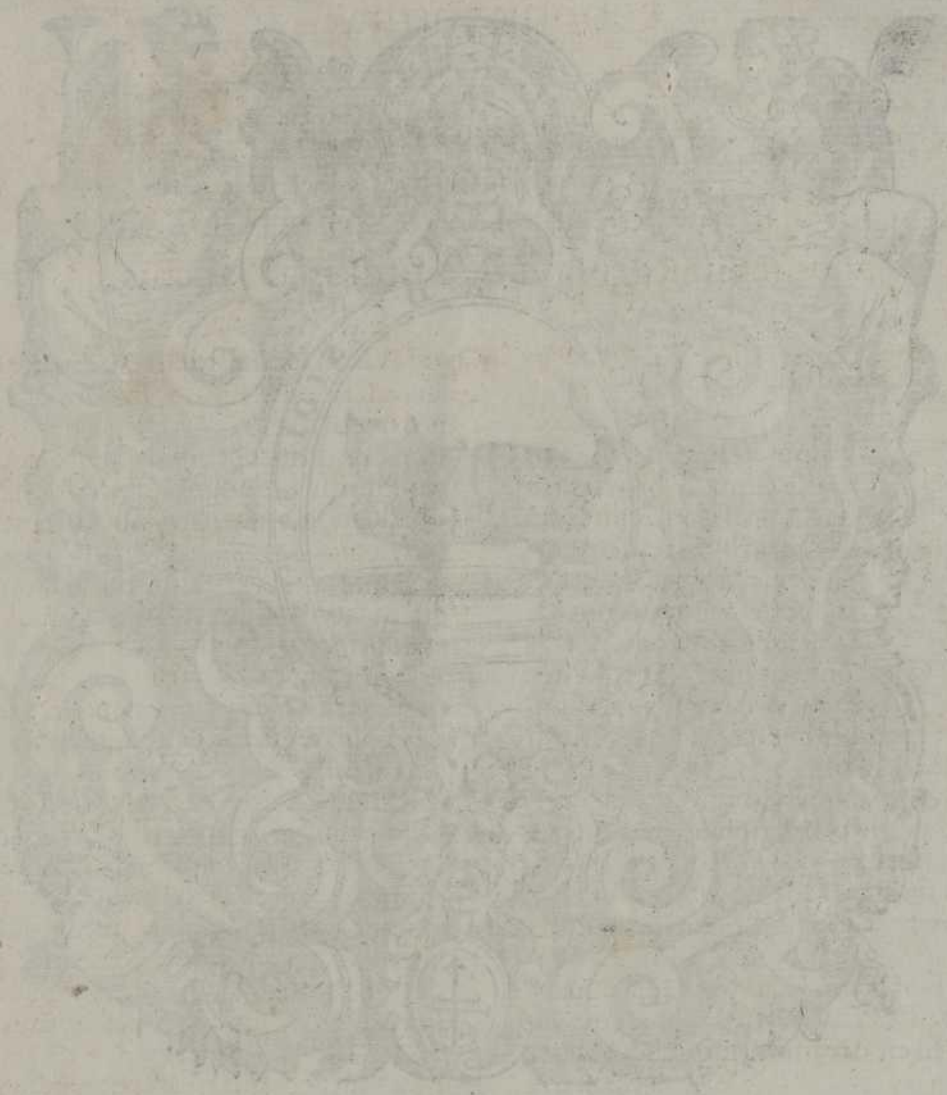

VENETIIS. MDXCVI.

Apud Io. Baptistam, & Io. Bernardum Sessam, fratres.

RAINERIVS BOVOSIVS
LECTORI.

NE tibi mirum ſit, Lector ſtudioſiſsime, ſi huius Indicis ordo dictionum alphabeticus aliquantum perturbatus, ac præpoſterus quandoque videatur. Etenim Auctori forſitan libuit eas dictiones, quarum primæ literæ diphthongi ſunt, diſponere, non quidem ratione literæ, quæ prior eſt in diphthongo, vt par erat, ſed ratione eius, quæ in eo magis reſonat, præcipueque profertur. Aegyptus, quæ per Ae diphthongum ſcribitur, tibi ſit exemplo. Ea nanque non in litera A, ſed in E collocata eſt, quòd per E, non per A proferatur. Inuenies præterea nonnulla vocabula, quæ idem Auctor vti corruptè iuxta antiquam cacographiam ſcribebantur, ita quoque in præſenti opere interdum perperam ſcribi, ac collocari voluit: veluti Eſaias pro Iſaias, Hieruſalem pro Ieruſalem, Hieremias pro Ieremias, Eua pro Heua, Ordeum pro Hordeum, & id genus alia. Quæ ſi à nobis ad propria loca tranſlata non ſunt, nec emendata, ne Auctor ipſe mutaretur; cum tibi nihil hoc referat, non debet etiam eſſe moleſtum, modo ſit opus quoad rem ipſam, quod præcipuè ſpectare debes, perfectum, copioſum, atque locis auctum pluſquam ſexcentis. Vale.

RAINERIVS BOVOSIVS
DECTORI.

NE tibi mirum sit, Lector studiosissime, si huius Indicis ordo dictionum alphabeticus aliquantum perturbatus, ac præposterus quandoque videatur. Etenim Auctori forsitan libuit eas dictiones, quarum primæ literæ diphthongi sunt, disponere, non quidem ratione literæ, quæ prior est in diphthongo, vt par erat; sed ratione eius, quæ in eo magis resonat, præcipueque profertur. Aegyptus, quæ per Ae diphthongum scribitur, ubi sit exemplo. Ea namque non in litera A, sed in E collocata est, quod per E, non per A proferatur. Inuenies præterea nonnulla vocabula, quæ idem Auctor vti corrupte iuxta antiquam cacographiam scribebantur, ita quoque in præsenti opere interdum perperam scribi, ac collocari voluit; veluti Esaias pro Isaias, Hierusalem pro Ierusalem, Hieremias pro Ieremias, Eua pro Heua, Ordeum pro Hordeum, & id genus alia. Quæ si a nobis ad propria loca translata non sunt, nec emendata, ne Auctor ipse mutaretur; cum tibi nihil hoc referat, non debet etiam esse molestum, modo sit opus quoad rem ipsam, quod præcipue spectare debes, perfectum, copiosum, atque locis auctum plusquam excentis. Vale.

INDEX RERVM OMNIVM PRAECIPVARVM, QVAE IN COMMENTARIIS, AC OPERIBVS OMNIBVS ALPHONSI TOSTATI EPISCOPI ABVLENSIS Continentur,

AVCTORE FRANCISCO FONTANO
SACRAE THEOLOGIAE MAGISTRO.

PER R. D. RAINERIVM BOVOSIVM
Canonicum Regularem reſtitutus, & auctus.

Aaron.

Aaron frater Moyſi, fuit maior, quàm Moyſes tribus annis. Nam, cum educti ſunt filij Iſrael de Aegypto, erat Moyſes annorum 80. & Aaron annorum 83. vt habetur Exodi 7. erat enim primogenitus. Et hęc fuit vna de cauſis, ꝙ ſummum ſacerdotium fuit illi datum, & non Moyſi. Leuit. fol.152.col.4.K

Aaron, in ſacris literis, aliquando ſumitur pro perſona, & nonnunquàm pro dignitate, ſeu ordine Pontificali. Num. tom.1. fol.257.col.3.K

Cum in ſacris literis fit mentio de Aaron, frequenter capitur pro ipſomet, vel pro filijs eius. Num.tom.1. fol.87.col.4.H

Aaron fuit os Moyſi, vt dicitur Exodi 7. Quia non loquebatur Aaron ex ſe, ſed ex Moyſe, ſicut os non loquitur ex ſe, ſed eſt organum loquendi, ſuper Exodi tom.1. 25.col.1.A

Quomodo verum ſit, Aaron inueniſſe Moyſem in monte Sinai, Cum iuſſu Dei deſcenderet Aaron obuiam Moyſi. Exodi tom.1. 29.col.1.E

Quod Aaron fuerit Propheta, conſtat ex multis locis ſacræ ſcripturæ, vt patet Exodi 4. & 1. Regum 2. ſuper Exodi tom.1. 40.c.1.E

Aaron erat Princeps tribus Leui, quia deſcendebat per lineam primogenitorum tribus Leui. Et ipſe fuit primogenitus patri ſuo Amram. Exodi tom.2. fol.7.col.2.A

Aaron iure cõueniebat ſummum ſacerdotium, poſtquàm ſaccrdotium collatũ eſt tribui Leui, eo quòd eſſet princeps illius tribus. Exodi tom.2. 7.c.2.A

Aaron fuit maior Moyſe in his, quæ ad Dei cultum pertinebant, ſed è contra maior erat Moyſes, quo ad populi regimen, & gubernationem. Num.to.1. 14.col.2.B

In vocatione Aaron, & applicatione fuerunt duo, ſcilicet, miniſterium, vel labor, & gradus excellentiæ in miniſtetio ſibi commiſſo. Quo ad primum obligatus fuit Aaron Deo ſine aliqua vocatione, ſicut cæteri Leuitæ, ex duobus. primo, quia de primogenitis erat, ſecundo quia ex Leuitis. Quo ad ſecundum ſcilicet quantum ad gradum honoris vocatus fuit a Deo in ſummum ſacerdotium. Num.tom.1. 22.col.4.F

Aaron non peccauit, ſicut populus in peccato vituli, ſed, timore mortis ductus, dedit occaſionem populo adimplendi iniquitatem ſuam, ipſo Aaron nihil cooperante, aut ſciente. Nam iam ipſe populus ma-

Index in omnia Opera

lum,quod postea patrauit,inchoanerat. Exodi tomo 2. fol.133.col.1.A

Aaron non peccauit peccato idolatriæ directè, sed in aliquo, quod aliquo modo indirectè pertinet ad idolatriam. Nam potius debuisset omnia mala pati, quàm malo consentire: fecit enim vitulum timore mortis.Exodi tom.2. 135.col.3.K

Aaron quare potius fecerit vitulum conflatilem in similitudinem Apis Dei Aegyptiorum, cum populus petierit sibi fieri Deos, quàm aliquid aliud. Exodi tom.2. 116.c.2.C

Aaron timore lapidationis consensit petitioni Iudęorum de cõflando vitulo, & si inuitus. Exodi tom.2. 117.col.1.B

Aaron confessus est Moysi se fabricasse vitulum in forma fusoria, sed coactus, coactione saltem conditionali,& si id textus dicat obscurè. Exodi 32.super Exodi tom.2. 134.c.2.C

Aaron bibit ex aqua vituli combusti, & non fuit aliquod signum sceleris in eo apparens, sicut in cæteris peccantibus Exodi tom.2. 132.c.3.k

Illum Aaron, qui fecit vitulum, non fuisse fratrem Moysi,sed quendam alium, dicũt Hebræi quidam, sed illos falsum dicere probatur. Exodi tom.2.114. col.3.H

Aaron,& filii eius, comedentes in consecratione sua de carnibus hostiarum pacificarum, non sunt functi officio sacerdotali, sed iure laicorum. Leuitici. 66.col.4.K

Aaron, & filij eius cœperunt ministrare die sequenti immediatè post illorum consecrationem, scilicet die octaua, quam Rabbi Salomon dicit fuisse primam diem primi mensis anni secundi ab exitu de Aegypto,sed improbatur hoc. Leuit.71. col.2.D. & dicendum,quòd fuerit octaua dies primi mensis anni secundi,ibidem. 71.c.2.E

Aaron fuit immolans,& offerens in primo sacrificio, quod obtulit pro peccato suo, & aliorum sacerdotum filiorum eius, sed postea nunquàm idem fuit offerens,& immolans.Leuit. 75.c.3.F.G.Sed quare Aaron prius obtulerit sacrificium pro se,quàm pro populo.vide ibid.col.4.H.I.

Aaron,qua benedictione vsus fuerit, quando benedixit populum prima die, qua obtulit sacrificium Domino,& expletis omnibus sacrificijs,&c. Leuit.78. col.1.A

Viuente Aaron, consecratus est filius eius Eleazarus in summum sacerdotem, quo consecrato, confestim mortuus est Aaron.Exo.tom.2. 84.c.3.I.K

Aaron non fuit punitus lepra, sicut Maria soror eius propter peccatum detractionis contra Moysen,sed alio modo.Num.tom.1. 172.c.4.I.& seq.

Omnes de semine Aaron erant sacerdotes necessariò in Veteri Testamento, nisi essent maculati. Iosue tom.2. 148.c.3.I

Aaron,& Moyses non æqualiter peccauerũt ad aquas contradictionis, nec æqualiter sunt puniti, sed maiori pœna punitus est Aaron.Iosue tom.1.16.c.1.C

Aaron mortuus fuit in principio mensis quinti anni 40.ab exitu de Aegypto in monte Hor, apud terram Edom,cum esset iam annorum centum vigin ti trium.Num.tom.2. 5.c.1.E

De morte Aaron,quid dicat Rabbi Salomon. Num. tom.2. 12.c.1.D

Aaron mortuus fuit priusquàm Moyses mensibus sex anno. 40. ab exitu de Aegypto mense quinto, prima die mensis, Moyses verò in principio mensis vndecimi eiusdem anni, & Maria soror eorum mortua est priusq̃ Aarõ mẽsibus 4. in Cadesbarne, & hæc diuersitas moriendi in istis fuit secundum diuersitatem peccatorum ipsorum.Deut. 11.c.4.G

Aaron, & Moyses puniti sunt in duobus,primò quòd missi sunt cito ad sinũ Abrahæ,secundo qa delectabile, quod viuentes prægustare potuerunt,non gustauerunt, scilicet intrare in terram promissionis post Iordanem.Deuter. 18.c.1.B

Abacuch Propheta prophetauit tempore, quo Naum,& Michęas. Genes. 24.c.1.B.4.Reg.156.c.1.A

Abacuch interpretatur amplexans,& dicitur luctator fortis,quia nullus Prophetarum est, qui cõtra Deũ dure loquatur conquerendo,quare in præsenti vita mali prosperentur,& conculcent bonos.Genes. 24 col.1.B

Abacuch tenebatur ab Angelo, non solum per capillum, cum ipsum portaret a Iudæa in Babylonem, sed etiam tenebatur ab Angelica virtute. Iosue tomo 1.115.c.2.C.Matr.tom.1.233.c.1.C

Aliqua dicta Abacuch Prophetæ exponuntur. Gen. 24.c.1.C

Abacuch rem vnicam prophetauit,scilicet,destructionem Babylonis.4.Reg. 216.c.2.D

Abarim Mons quidam est multa habens nomina. Nam aliquando vocatur Abarim, aliquando Phasga, & aliquando Transitus Nebo.Num.tom.2. 45.c.2.K.& 95.c.1.C

De quo vide in dictione, Mons.

Abarim Mons longus est, cuius quædam pars alta dicitur Mons Nebo, in quem ascendit Moyses, vt videret terram Chanaan.Deut. 177.c.1.C

Abbas. Abbatis Moysi dictum refertur, vt habetur in Collationibus patrũ.dicentis quòd ieiunia, vigiliæ, meditatio scripturarum, nuditas,atque priuatio omnium facultatum non perfectio,sed perfectionis instrumenta sunt.Matth.tomo 5. 135.c.1.E

Abbas Ioachim in multis aberrauit. Matth. tom. 6. 85.col.2.A

Abbatissa Quædam præsumpsit audire confessiones monialium,& illas absoluere a peccatis,contra quam est tex.extra de pęnitent.& remiss.cap.noua quædam.vbi fit argumentum de Domina nostra, cui Christus non concessit claues ligandi,&c.sed Petro.Genes. 144.col.4.k Num.tom.1.68.c.1.A. Et Matth.tom.4.183.c.1.E

Abdias Interpretatur seruus Domini. Genes. 23.col.2 B

Abdiam Prophetam pauisse centum Propheras in speluncis tempore Achab Regis,& Iezabel,dicunt Hebræi.Genes. 23.c.2.B

Abdiæ, qui fuit vnus ex duodecim Prophetis minoribus sepulchrum cum Mausoleo Elisęi, & Ioannis Baptistæ in Sebaste ciuitate, quæ olim Samaria dicebatur,venerationi habetur.Genes. 23.c.2.B

Eiusdem Abdiæ Prophetæ aliqua verba exponuntur, cuius tota prophetia destructionem significat Idumææ.Genes.23.c.2.C.& 4.Reg. 216.c.2.C

De Abdia Propheta, & quo tempore prophetauerit. 4.Regum 155 c.2.E

Abel Habuit sororem vterinam nomine Delboram. Genes. 28.c.2.C

Abel & eius soror Delbora nati sunt anno trigesimo vitæ Adæ.Genes. 25.c.2.E

Abel Hebraicè dicitur Heuel, quod interpretatur luctus, vel vanitas, vel nihil, & quodlibet istorum declaratur.Genes. 25.c.3.I

Abel, & Cain fuisse genitos in Paradiso dicunt Hebræi,sed oppositum est verum.Genes. 25.c.3.I

Abel laudatur potius propter eius integram deuotionem,q̃ propter munus in oblatione.Gen.121.c.2.B

Abel offerebat Deo, quod optimum erat in gregibus suis, & ideo Deus respexit ad Abel propter seipsum, & ad munera eius propter Abel, qui recta intentione offerebat. Genes. 121.c.2.D. Et Deuteron. 68.c.4.I
Abel fuisse iustum probatur testimonio Christi. Genes. 4. Mat. tom. 6. 247.c.2.B
Abel offerebat de primogenitis duplici de causa. Genes. 26.c.2.C.& 121.c.2.B.c.3.F
Quod ad munera Abel respexerit Deus,& non ad munera Cain, signum erat inflãmatio sacrificij Abel, & non Cain,&c. Genes. 26.c.3.G
Abel vixit centum annos ad minus, etiam secundum literam nostram, quia septuaginta interpretes dicunt, Adam fuisse ducentorum triginta annorum, quando genuit Seth. Genes. 25.c.4.H
Abel luxerunt parentes eius centum annis, vt dicunt quidam,& hoc in quadam valle apud Hebron, quæ dicitur vallis lachrymarum, sed hoc non videtur verisimile. Genes. 25.c.4.I
Abel occisus fuit a Cain lapidibus. Genes. 27.c.2.A
Abel mortuus est, priusquàm gigneret, nõdum enim peruenerat ad ætatem, in qua gigneret secundum consuetudinem illius temporis. 1. Paralip. 27.c.4.G
Abel fuit martyr, immo & primus martyrum, vt innuitur Mat. 23. & Lucæ 11. & sic eum vocat Ecclesia. Genes. 413.c.4.D. Et Mat. tom. 7. 260.c.3.K
Abel fuit primus, qui descendit in Limbum Patrum statim vt mortuus est propter eius martyriũ. Matt. tom. 7. 260.c.3.I. Paradox. 107.c.3.F
Abel fuit prior in ciuitate Dei, sicut & Cain fuit caput ciuitatis Diaboli. Genes. 25.c.4.F

Abelmain. Abel, & Abelmain ciuitas, de qua 2. Paralip. 16. eadem ciuitas est. 2. Paralip. 213.c.2.C

Aben Ezra. Rabbi Aben Ezra inter cæteros Iudæos rationabilius, & acutius sentire videtur. Exo. tom. 2. 12.c.3.k
Aben Ezra irremediabiliter aberrauit volens assignare causam literalem, & radicalem tabernaculi, & eorum, quæ intra continebantur, &c. vt probatur Exo. tom. 2. 19.c.1.B.& C. Et postea assignatur vera causa constructionis tabernaculi ab authore. 20.c.2.B.& 21.c.3.H
Aben Ezra aberrauit circa Dei religionem, & contra naturam. Exo. tom. 2. 19.c.1.D
Aben Ezra videtur aliquid intellexisse de astrologicis,& necromanticis. Exo. tom. 2. 117.c.4.F
Fallitur Aben Ezra in assignatione causæ, quòd templum potius fuerit ædificatum in Ierusalem, quàm alibi, vt probatur 2. Paralip. 39.c.4.G
Aben Ezra Doctor Hebræus dicit, quòd die sabbathi licebat Iudæis succendere ignem ad calefaciẽdum membra, licet nõ ad parandos cibos, propter quod Iudæi dicunt ipsum fuisse hæreticum. De Sanctiss. Trinit. 4.c.2.D
Aben Ezra in sua expositione super Genes. irridet Christianos credentes se probare Trinitatem personarum ex quibusdam auctoritatibus, ex quibus secundum rei veritatem nihil probant, sed procedunt ex ignorantia sermonis Hebraici. De Trinitate. 8.c.3.F

Abias. Filius Roboam in quodam bello contra Ieroboam interfecit quingenta millia Israelitarum, vt habetur 2. Paralipomen. 13. 3. Regum. 137.c.3.I
Abias filius Roboam regnauit tribus annis integris, & mortuus est in fine anni vigesimi Ieroboam, & sic concordatur, quòd Asa filius eiusdem Abiæ, regnauerit anno 20. Ieroboam. 3. Regum. 138.c.3.F
Abias non erat primogenitus Roboam. 2. Paralipomenon. 158.c.3.F
Sed eius primogenitus fuit Iehus filius Abigail vxoris Roboam. ibid. c.3.k
Abias Rex Iuda iustè pugnauit contra Ieroboam, vt probatur 2. Paralip. 173.c.1.B
Abias dixit verba quædam ad Ieroboam, & exercitũ eius, quæ referuntur. 2. Paralip. 13. Proprio ore,& non in scriptis. 2. Paralip. 173.c.3.I. Et intentio Abiæ in verbis suis erat reducere Israelitas ad vnitatem regni domus Dauid bello, vel pace. ibid. 173.c.4.H. Sed an illa verba fuerint persuasoria, vel non, vide ibidem.
In bello, quod fecit Abias cõtra Ieroboam, Deus perterruit Israelitas, quod multis modis potuit contingere. 2. Paralip. 183.c.1.C
Abias, accipiens multas ciuitates regni Ieroboam in bello, non peccauit. 2. Paralip. 184.c.2.A
Cum dicitur, quòd Abias post victoriam contra Ieroboam, acceperit tredecim vxores, intelligitur præter illas, quas habuerat priusquàm esset Rex,& postea. 2. Paralip. 185.c.3.H
Abias quomodo ædificauerit altare holocaustorum Domino. 2. Paralip. 201.c.3.k

Abiathar. Summus sacerdos ministrauit coram arca Domini tẽpore Dauid, & Sadoc summus etiam sacerdos ministrabat tunc in tabernaculo, quod erat in Gabaon. 1. Paralipom. 189.c.3.I
De Abiathar filio Achimelech. 1. Paral. 319.c.2.B

Abigail. Vxorem Dauid, quæ prius fuit vxor Nabal, fuisse prophetissam, dicunt Hebræi. 1. Reg. tom. 2. 138.c.4.F

Abigere. Propriè pertinet ad pecora, quando scilicet aliquis disturbat pecora, & facit ea dispergi, ita vt possit de illis aliquid furari, & istam dispersionem iura vocant crimen abigeatus, & transfertur in sacra scriptura interdum ad aues, vt Genes. 15. etiam Exo. 8. Transfertur etiam ad ranas,& interdum ad homines. Exo. tom. 1. 51.c.2.C. 1. Reg. tom. 2. 110.c.2.A
Abigere generaliter accipitur pro expellere, vel remouere. 1. Reg. tom. 2. ibid. B

Abigeatus. Crimen, quod committitur, quando quis dispergit pecora, vt furetur aliqua ex eis, grauius punitur, quàm si furaretur aurum, vel argentum tanti valoris: nam, qui aurum,& argentum furatur, punitur pœna dupli, & qui furatur pecora mulctatur pœna quadrupli, vel quintupli. Et ista diuersitas pœnarum prouenit, vt tollatur pronitas ad peccandum. Exodi tom. 1. 229.c.2.B
De Abigeatus crimine habetur. ff. de crimine abigeatus. ibid. C

Abimelech. Cum sustulit Saram vxorem Abrahæ, incidit immediatè in magnam infirmitatem. Genes. 273.c.4.I
Abimelech, de quo Genes. 2. quomodo Deum audierit in somnis loquentem,& quomodo ipse in somnis responderit Deo. Genes. 274.c.1.E
Abimelech filius Gedeonis illegitimus, regnauit super omnes Israelitas, vt probatur Iudi. 82.c.4.H
Abimelech filius Gedeonis cum fauore,& auxilio Sichimitarum, & vrbis Mello iugulauit 69. fratres suos. Iudic. 88.c.2.B
Abimelech filius Gedeonis iustè pugnauit contra Sichimitas, quia commiserunt crimen læsæ maiestatis contra ipsum. Iudi. 93.c.2.A
Abimelech filius Gedeonis peccauit grauiter iubendo armigero suo, quòd eũ occideret. Iudi. 95.c.4.H

Abiſai. Frater Ioab erat ſeditioſus valde, & concordabat ipſi Ioab.2.Regum. 124. col.3.F

Abyſsus. De quo Geneſ. 1. iuxta quandam poſitionem, dicitur congregatio omnium elementorum,quæ licet in ſuis ſpeciebus perfecta eſſent ſubſtantialiter, carebant tamen diſpoſitione accidentali extrinſecus perficiente. Geneſ. 2.c.4.G

Abyſſus ſecundum veriorem poſitionem dicitur tota materiæ indiſtinctæ, ſeu in formis congeries, ſicut vocatur abyſſus aquarum profunditas, vel magnus terræ hiatus, quia imperſcrutabiles ſunt, ſic materia illa,quæ valde magna erat, occupans a centro terræ in rotundum vſque ad concauum cœli empyrei,abyſſus dicebatur, & referuntur carmina quædam Naſonis 1.Metamorphoſeos. Geneſ. 4. col.2.D

Terra quare dicatur abyſſus. Geneſ.49. vide Geneſ. 410.c.3.k

Abyſſus,de quo Geneſ.7. dicitur locus abſconditus in viſceribus terræ, in quo latent aquæ, & de quo manant fontes,& lacus.Geneſ. 41.c.4.I

Abyſſus propriè ſignificat obſcuritatem, & reperitur in terra,& in aqua.Geneſ. 410.c.3.K

Abiſue. Filius Phinees fuit quartus in ordine ſummorum ſacerdotum, de quo nihil dignum memoria ſcriptum eſt,& fuit tempore Othonielis primi iudicis Iſrael, & tempore Aod ſecundi iudicis Iſrael.1.Paralip. 94.c.1.A

Abiud. Filius Zorobabel, de quo Matt.1. non habetur ſub hoc nomine inter filios Zorobabel,qui ponuntur 1.Paralip.3.ſed ab aliquibus putatur,quòd ſit Ananias filius Zorobabel, cuius poſteritas refertur.1.Paralip. 58.c.3.E

Ablactatio. In ablactatione filiorum fiebat magnum feſtũ apud Iudæos. Geneſ. 277.c.3.F

Abnegare. Propriè eſt quando quis negat ſe aliquid alicui debere, & cæt. Mat.tom.4. 193.c.4.G

Filius non poteſt abnegare patrèm,bene tamen è contra.Mat.tom.4. 193.c.4.G

Abominabile. Inter abominabile, & execrabile hoc intereſt, quòd deteſtationem notant, ſed abominabile ſolum ſignificat quendam motum interiorem viſceribus, ſecundum quem deteſtamur aliquem cibũ, &c. Execrabile tamen dicitur id,quod non ſolum abominamur, & deteſtamur, ſed etiam maledicimus illud,& fugimus.Leuit. 97.c.4.K

Aborigenes. Dicuntur populi neſcientes ſuam originem, vt ſunt Itali quidam,& deſcendentes a Sabathaca,& Regma filijs Chus filij Cham.Geneſ. 51.c.3.I

Primi incolæ Italiæ fuerunt aborigenes, ideſt, abſque nota origene.Defenſ. 49.c.2.B

Aborſus. De facientibus aborſum diſtinguũt iura canonica per eſſe animatum, vel inanimatum, vt habetur extra de homicidio, cap. ſicut ex literarum. & trigeſimaſecunda quæſtione ſecunda,cap.quia vero. & cap.Moyſes,& eadem diſtinctio ponitur. ff. de pœnis, in l. ſi aliquid. paragr.abortionis.Exo.tom.1. 220.c.1.B

Procurantes aborſum, ſi manifeſtum ſit fœtum eſſe animatum, tales ſunt homicidæ, & etiam ſecundum legem humanam occidens puerperium tenetur ſicut homicidæ, per l. Aquil. quamuis non nominet illud homicidium, ſed ruptum. & occidens tenetur de rupto, & non de occiſo. Et tamen quantum ad nos non eſt differentia, quia illud vocamus homicidium.Et per leges eccleſiaſticas imponitur pœnitentia, ſicut pro homicidio. Si autem non erat animatus,non eſt homicidium, vt habetur 56.diſtinctio.cap.naſci.habetur tamen quantum ad pœnitentiam pro homicida, vt dicitur 25. diſtinct. cap. criminis. Si autem dubium eſſet, an eſſet animatus,vel non, ſi probabiliter creditur ſuiſſe animatum, abſtinere debet tanquàm irregularis in adminiſtratione ſacri ordinis, nec debet aſcendere ad ſuperiores ordines, quandiu manſerit in illa credulitate. Similiter diſtinguendum eſt,ſi mulier procuret aborſum per venenum: nam ſi erat formatus fœrus, occidi debet ſecundum leges humanas.ff.de pœnis.l.ſi quis aliqua. Si vero erat dubium, debet mitti in exilium, ff. ad leg. Cornel. de ſicarijs. l.ſi mulier, &c. & vide præterea de his, qui tribuunt venena, ne conceptus fieri poſſit, & cæt. Matt.tom.2. 99.c.2.A

Abortiri. Qui abortiri cogunt mulieres, cum fœtus non eſt formatus, licet non teneantur lege Moſayca, neque canonica, tenentur tamen lege Cornelia, de ſicarijs, l. ſi mulierem, & ff.ad leg.Aquil.ſi ſeruus. paragr.ſi mulier, & cæt. Exo.tom.1. 220.c.1.C

Abortiuum. Dicitur, quod ante tempora egreditur de vtero propter aliquam violentiam factam naturæ,aut propter aliquod incommodum, quod eſt præter naturam. Num.tom.1. 174.c.1.C

Abram. Significat patrem excelſum, & eſt compoſitum de Au, quod Hebraicè ſignificat patrem,& rama,quod ſignificat altitudinem.Geneſ. 259.c.3.H

Abraham. Significat patrem multarum gẽtium, vel populorum ſecũdum compoſitionem Hebraicam. Geneſ. 57.c.3.K. Et hoc nomen impoſuit illi Deus, quando circunciſus eſt.1.Paralip. 35.c.3.K

Abraham natus fuit poſt diluuium annis trecentis, minus octo.Geneſ. 54.c.3.G

Abraham non fuit primogenitus Thare,licet inter filios illius primus ponatur in ordine, quod non ætate,ſed dignitate factum eſt.Geneſ. 57.c.3.K

Abraham fuit Chaldæus origine, & ideo omnes Iudæi dicuntur deſcendere de Chaldæis, ſicut patet Iudith 5.ex verbis Achior.Geneſ. 58.c.1.D

De ſolo Abraham intelligendum eſt, quòd fuerit genitus anno ſeptuageſimo vitæ Thare patris eius, vt probatur Geneſ. 59.c.3.H

Sed quare ſolius Abrahæ natiuitatis annum ſcriptura retulerit,& non fratrum eius,ſcilicet,Nachor,& Aram.Geneſ. 59.c.3.I

Quod Abraham exierit de Charra poſt mortem patris eius Thare,non repugnat, immo ſtat cum hoc, quòd introierit in terram Chanaan anno ætatis ſuę ſeptuageſimo quinto.Geneſ. 60.c.1.I

Et exiuit bis de Charra, ſemel patre viuente, & ſecundo poſt mortem illius. Prima vice Abraham erat annorum ſeptuaginta quinque.Geneſ.22. &c. Geneſ. 60.c.1.D

Abraham natus eſt anno quadrageſimo tertio Regni Nini Regis Aſſyriorum, qui fuit annus fere milleſimus ducenteſimus ante vrbem conditam, & ſecundum Oroſium,milleſimus trecenteſimus, & ante Chriſti natiuitatem bis milleſimus quadrageſimus ſecundus.Geneſ. 60.c.3.G

Tempore natiuitatis Abrahę regnabat Cecrops apud Sicionios. Et quando Abraham exiuit de Chaldęa regnabat Ninia Nini filius,& Semiramidis,& apud Sicionios

Sicionios regnabat Texilion, quo regnante, in tantum tempora proſpera euenerunt, vt eum iam defunctum Deum eſſe crederent Geneſ. 60.c.4.F
Abraham vocauit Deus ſexaginta annis ante mortẽ Thare patris eius declinantis iam cũ filio ſuo Nachor ad idolatriam. Geneſ. 61.c.3.F
Abraham natus eſt in Hur Chaldęorũ. Gen. 61.c.3.G. 288.c.2.E. Sicut expediebat Abrahę vt Thare pater eius & Nachor non intrarent in terram Chanaan, ita etiam fuit expediens, vt Thare non maneret in terra Chaldęorum. Geneſ. 62.c.4.H
Abraham, mortuo patre eius, iuit in Charra, vt acciperet ea, quę illi iure ſucceſſionis proueniebant, & deinde redijt in terram Chanaan. Geneſ. 62.c.4.I
Abraham nunquam gentium Deos coluit. Ioſũ. to.2. 179.c.1.B
Ad Abraham duplex facta eſt vocatio a Deo prima in terra Chaldæorum, & altera in Charra. Et ſic oportet dicere ad condordandum cap.22. Gen. cũ cap.7. Actu. Geneſ. 61.c.3.G. Et vocatio Abrahæ, de qua Stephanus Act.7. facta fuit in Hur Chaldæorũ & nõ in Charra. Gen. 61.c.3.K. Et de hac vocatione prima non fit mentio in Geneſ. ſed ſolum de ſecũda. Sed, cũ Abraham exiuit de Hur Chaldæorum, cuius ætatis fuerit neſcitur. 63.c.4.K
Circa egreſſionem Abrahæ de Charra, refertur opinio Nicolai de Lyra, & impugnatur. Gen. 65.c.1.D
De exitu Abrahæ de Charra poſt mortem Thare ſolus Stephanus facit mentionem. Actu.7. Geneſ. 65.c.1.B. & iſte exitus cõtigit cum Abraham eſſet centum triginta quinque annorum. ibidem.
Illud, quod dictum eſt Abrahę Geneſ. 22 ſcilicet, egredere de terra tua, & de cognatione tua &c. dictum eſſe illi poſt mortem Thare patris eius, ait Nicolaus de Lyra, ſed fallitur Geneſ. 65.c.3.G
Si illa vocatio Abrahæ, de qua Geneſ. 22. Egredere de terra tua &c. fuiſſet facta poſt exitum ipſius de Hur Chaldæorum, cum ipſe, & pater eius eſſent in itinere, necdum venirent in Charra, poſſet dici, quòd non fuerit niſi vnica tantum vocatio Abrahæ, & ſic facile eſſet concordare Geneſ. caput 22 cum capit.7. Actu. Sed veritas eſt, quòd fuerunt duæ vocationes, & tres exitus. Geneſ. 65.c.3.G
Abrahæ duo promiſit Deus, ſcilicet, terram Chanaan, & multiplicationem ſeu benedictionẽ omnium gentium in ſemine ſuo, vel in ſeipſo. Geneſ. 65.c.4.H
Soli Abrahæ iurauit Deus ſe daturum terram Chanaan, Iſaac verò, & Iacob promiſit idem, ſed non iurauit. Deuter. 139.c.2.D
Abraham veniens de Meſopotamia intrauit in terram Chanaan per partem ſeptentrionalem, conuertens ſe per partem orientalem terræ Chanaan. Geneſ. 66.c.2.E
Abraham erat in terra Chanaan tanquam incola & colonus, pretio dato, & ſub iuriſdictione Chananæorum. Geneſ. 66.c.4.I. 78.c.1.B
Abraham, vbicunque volebat, faciebat altare ad immolandum, tempore tamen legis Moſaycæ non vbicunque, ſed in certo loco, videlicet intra atrium tabernaculi fieri debebat. Geneſ. 67.c.1.C. 69.c.4.I. & 71.c.2.E
Abraham, cum dixit Sarę vxori ſuæ, dic quòd ſoror mea ſis, non docuit ipſam mentiri, ſed veritatem occulte celare. Nec fuit mẽdacium, cum dixit illi, dic, quòd ſoror mea ſis. Geneſ. 68.c.2.A
Abraham, vt cuſtodiret vxorem ſuam ab Aegyptijs, eam claudebat in arca, vt quidam Hebræi dicunt. Geneſ. 68.c.2.E
Abraham docuit Arithmeticam, & Geometriam in terra Aegypti, vt dicit Ioſephus. Geneſ. 68.c.3.G & 73.c.1.D
Abraham fuiſſe diuitem nimis, dicitur. Geneſ. 13. & ad hoc probandum adducuntur rationes. Geneſ. 69.c.2.A
Abraham obtuliſſe ſacrificia probatur Gen. 72.c.2.A
Abraham ipſe potuit ſacrificia offerre, cum tunc nulla lege vetitum eſſet &c. imo, ſtante lege, liceret illi ſacrificare immolando &c. Geneſ. 71.c.1.A
Abraham non habebat certas cęremonias tam circa ſacrificia, quam circa conditiones animalium, quæ in ſacrificio offerebat. Geneſ. 71.c.3.K
Sed quales cæremonias tenuerit in ſacrificij. vide ibidem. Sed ꝙ verum ſit, ꝙ ſacrificium obtulerit, probatur. Geneſ. 72 c.1.E. Et ex cæremonijs, quæ obſeruatę ſunt in eius ſacrificio, non eſt ſumendum argumentũ ad aliud ſacrificium &c. Leui. 22.c.4.G
Abraham fuit primus, qui dixit Deum vnum creatorem eſſe cunctorum, vt dicit Ioſephus lib.1. Antiquitatum. Geneſ. 72.c.3.D
Abraham regnaſſe in Damaſco, tenet quidam Nicolaus Chronographus. Geneſ. 72.c.2.E
Inter paſtores Abrahæ, & Loth contentio fuit propter paſcua, & propter aquas Geneſ. 72.c.3.H
De Abraham quare dicat ſcriptura, quòd fuerit dives valde in poſſeſſione auri & argenti, & non de Loth. Geneſ. 72.c.4.I
Abraham vtebatur tentorijs in terra Chanaan, quia terræ illius, nec vnum paſſum pedis habebat, vt refert Stephanus. Act.7. Geneſ. 73.c.5.C. Sed quare non emerit domum ibidem, in qua moraretur, vide ibidem.
Abraham & Loth dicti ſunt fratres non natura, ſcilicet, ex eiſdem patre & matre, ſed cognatione, quia Abraham erat frater Aram patris Loth. Geneſ. 75.c.3.F
Abraham, quare dixerit Loth, ne Iurgium ſit inter me & te. Geneſ. 13. Geneſ. 76.c.4.K
Abraham diuiſus eſt a Loth ex intentione Dei. Gen. 78.c.3.G
Abraham, quare ſecum duxerit Loth de Charra in terram Chanaan. Geneſ. 78.c.4.I
Ab Abraham natiuitate vſque ad natiuitatem Chriſti interfuerunt anni duo millia quattuordecim. Geneſ. 115.c.1.C. Et natus eſt ab orbe condito anno quaſi milleſimo nongenteſimo quinquageſimo. Mat tom.6. 161.c.1.B
Abraham accepit Agar in vxorem, ne in actu carnali intercideret error cõtra Deum, cũ talis actus ſemp fuerit peccatũ, niſi cũ propria vxore. Gen. 257.c.3.F
Cum Abraham carnaliter cognouit Agar, ipſa Sarra incæpit voluntarie vitam agere continentem non petendo debitum a viro ſuo. Geneſ. 257.c.3.I
Ille riſus Abrahæ, de quo. Geneſ. 17. non fuit irriſio diffidentis, ſed exultatio gaudentis. Geneſ. 261. col.2.B
Abraham prouidebat omnia neceſſaria Agar & Iſmahel habitantibus in deſerto Pharam. Geneſ. 278.c.1.D
Abrahæ mater non fuit mater Aram fratris ſui, ſed Thare fuit pater vtriuſque. Geneſ. 275.c.4.H
Abaham fuit homo multum hoſpitalis. Geneſ. 262.c.4.K
Abraham pluribus annis habitaſſe in Berſabee, in cõualle Hebron, dicit Nicolaus de Lyra, ſed fallitur, vt probatur. Geneſ. 279.c.2.C
Referuntur illa, quæ Satan dixit Deo contra Abraham, iuxta Hebręorum fatuitatem. Gen. 280.c.1.A
Deus pręcepit Abrahę procul a Domo ſua immolare filium ad maiorem probationem obedientiæ.

Genes.280.c.2.E.Sed quare de nocte iuit Abraham ad adimplendum prçceptum Dei de immolatione filij.Genes. 280.c.3.F
Asinum,quem strauit Abraham,quando iuit immolare filium,futurum esse illum, in quo sedere deberet Messias iuxta vaticinium Zachariæ nono capite,dicunt Hebræi insensati.Genes. 280.c.3.H
Iuuenes, quos duxit Abraham secum , fuisse Ismahelem,& Eliezer,dicunt Hebræi,sed falluntur,vt probatur Genes. 280.c.3.H
Abraham , quibus verbis locutus sit ad Isaac , vt se ad mortem præpararet, refert Iosephus , sed Nicolaus de Lira falsè refert verba Iosephi.Genes. 281.c.2.B
Abraham volens filium suum occidere , credidit firmissimè, quòd Deus illum a mortuis esset suscitaturus ad adimplendas repromissiones,quæ necessario essent adimplendæ.Genes. 281.c.2.C
Abraham pergenti ad immolandum filium accessit dæmon,vt aiunt Iudæi,dicens illi,ò insensate,&c.& hoc Apostolus innuit ad Hebræos vndecimo,dicẽs fide obtulit Abraham,&c.Genes. 281.c.3.G
Abraham habuit plenissimam cognitionem,& certitudinem,nullo manente scrupulo,quòd Deus erat ille, qui præceperit immolationem filij . Genes. 281.c.4.F
Aries,quem Abraham vidit postquàm prohibitus est iugulare filium,fuit vnus,vt dicunt Iudæi,ex ijs,qui creati sunt die sexta, quod tanquàm ridiculum improbatur.Genes. 282.c.1.D
Aries ab Abrahã oblatus sibi ab Angelo delatus fuit. Genes. 282.c.2.B
Abraham immolauit arietem in principio mensis Septembris,vt dicunt Iudęi,& propter hoc prima die illius mensis magnam faciunt festiuitatem,quæ vocatur festum Clangoris, & canũt buccinis corneis. Num.29.Genes. 282.c.2.D
Abraham,cum dixit date mihi ius sepulchri . Genes. 23.Non emit ius sepulchri , vel sepeliendi, sed gratis petijt , quia tale ius spirituale est , nec vendi potest,sed emit locum sepulturæ,&c.Genes.284.c.4.F
Abraham suscepit Ceturam in vxorem , postquàm Isaac suscepit Rebeccam.Genes. 287.c.4.I
Abraham habuisse filiam pulcherrimam nomine Bachol,dicunt Hebræi,sed ridiculum est.Genes. 287. col.4.I
Quod Abraham susceperit a puero suo iuramentum, ponendo manum subter femur eius, vt patet Genes.24.quid sibi voluerit, referuntur ad hoc opiniones Christianorum,& Hebræorum.Gen.288.c.1.A
Abraham quare,cum iam senex esset , acceperit vxorem post mortem Sarę,& quare ex Chananęis.Genes. 294.c.2.A
Agar,& Cetura , cum verè essent vxores Abrahæ , dictæ sunt concubinæ, vel respectu Saræ, quæ principalis vxor erat Abrahæ, vel quia non fuerunt acceptæ cum ea solemnitate in matrimonium , qua accepta est Sara.Genes. 294.c.4.I
Abraham post annum ætatis suæ 140. genuit sex filios de Cetura,& hoc naturaliter.Exo.tom.1. 8.c.2.B
Abraham quare separauerit filios,quos habuit ex Cetura,ab Isaac.Genes. 294.c.4.K
Vitæ Abrahæ fuerunt anni centum septuaginta quinque , qui quidem anni in Hebræo distincti ponuntur,scilicet,cẽtum anni,septuaginta anni, quinque anni,& hoc ideo esse,dicunt,quia ita fuit Abraham a peccato mundus, quando fuit septuaginta annorum,sicut quando fuit quinque, & ita,quando fuit centum,sicut quando fuit quinque.Gen.195.c.1.D
1.Paralip. 35.c.3.K
Abraham dicitur congregatus ad populum suum. Genes.25. idest, ad sanctos Patres, qui erant in limbo. Glosa tamen ordinaria per populum intelligit Angelos, quia fortè non erant tunc tot boni mortui,qui facerent populum,&c.Genes. 295.c.2.B
Abraham vixit,post natiuitatem Iacob,& Esau,annis quindecim.Genes. 297.c.3.H
Abraham fuit simpliciter melior, quàm Isaac, licet quo ad aliquid excederetur ab Isaac, quia obedientiæ merita potiora fuerunt in Abraham , &c. Gen. 300.c.3.I. Et fuit melior quàm Iacob, licet benedictiones Iacob fuerint maiores.Leuit. 320.c.4.I
Abraham post mortem Saræ vixit annos 38. Genes. 413.c.1.B
Abrahæ semen iustum vocantur omnes fideles rectè viuentes.Genes. 253.c.2.A
Abrahæ, & Saræ laudes multas cantat Augustinus,& maximè circa coniugium eorum, lib.16. de Ciuitate,cap.26,Genes. 257.c.2.E
Abraham volens occidere filium, non commisit homicidium,quia id voluit ex mandato illius,qui Dominus erat vitæ,& mortis,& cui cuiusque mors debita est ex peccato originali,&c.Exo.to.1. 21.c.1.D
Abraham,cum voluit occidere filium,non consensit in homicidium, cũ illud sit occisio hominis indebita,& contra prçceptũ decalogi,sed consẽsit in occisionẽ hominis debitã,&c. Exo.tom.1. 188.c.1.A
Abraham multum meruit in volendo efficaciter occidere filium suum.Exo.tom.1. 188.c.1.B
Si Abraham filium suum realiter occideret,non peccaret.Exo.tom.1. 189.c.4.H
Abraham laudatur, nõ quia voluit occidere Isaac,sed quia ex mandato Dei hoc voluit.Mat.to.1.98.c.3.H
Abraham iussit Deus immolare filium , sed Deus nõ intendebat, quòd filium occideret , sed quòd appareret alijs, quòd Abraham tam obediẽs esset Deo , quòd eo iubente,iam filium occidebat. Simile est de tentatione Philippi,&c.Matt.tom.4. 276.c.1.D
Quod Abrahã repudiaret Agar, licitũ fuit, immo necessariũ,quia mandante Deo.Mat.tom.5. 96.c.2.C
Generationes filiorum Abrahæ ex Agar, & Cetura prius refert scriptura. 1.Paralip.1. quàm generationes ex Isaac, quia illæ erant omittendæ, & istæ continuandæ.1.Paralip. 36.c.1.A
De filijs Abrahæ ex Cetura.1.Paralip. 36.c.2.A
Deus elegit Abrahã ex sola gratia , & liberalitate sua, potius quam aliquem aliũ de cõtemporaneis suis , & non propterea quòd Abraham a principio esset iustus,quia vt esset iustus,Deus prævenit eũ,vt esset capax beneficiorum suorum : nã ita poterat prævenire alium quemcunque Abrahæ cõtemporaneũ, ipsum iustificando.Matt.tom.1. 67.c.3.K
Potest dici,quòd Abraham fuerit principium credendi propter tria.Primò,quia illi fuerit primo reuelatus articulus de mediatore inter Deũ, & homines, & non solũ hoc,sed ẽt fuerit promissum,ꝙ ex semine suo nasceretur,iuxta illud Gen.22.In semine tuo benedicentur omnes gentes.Secundo,quia ex quo fides cœpit esse in ipso, postea semper seruata sit. Tertio , quia non solum ibi cœpit fides , sed etiam status fidei,&c.Matth.tom.1. 66.c.4.G
Abraham fuit primus,qui vocatus est Hebræus.Matt. tom.1. 189.c.2.A
Abraham non habuit principatũ politicum,similiter nec Isaac , sed tantum œconomicum:Iacob tamen cum filijs suis habuit communicationem mediam inter politicam, & œconomicam, quæ vicalis dicitur,hoc est,a vicõ.1.Reg.tom.1. 1.c.3.H
De Abraham , quare sæpius loquerentur Phariszi, q̃ de Isaac,& Iacob.Matt.tom.1. 189.c.1.E
Abraham habuit simul duas vxores , & Iacob quatuor.

tuor.Matth.tom.5. 86.col.2.C.
De ſinu Abrahæ,& quare ſic dictus ſit. Parado. 109. c.1.A.Similiter de deſcendentibus ad locum illum Ibidem. c.1.I
Sinus Abrahæ quomodo differat a limbo puerorum. Paradox. 109.c.1.B.& C

Abſalon. Abſalonis mater,filia fuit Regis Ieſſur.Ioſue tom.2. 57.col.2.D
Abſalon non tondebat capillos ſuos, niſi ex neceſſitate,quando grauabat eum cæſaries.2.Reg. 89.c.3.I
Abſalon non fuit Nazareus,quare male dicunt Iudei, oppoſitum dicentes.2.Reg. 89.c.4.G
Abſalon fecit ſibi imaginē marmoream in valle Regia,quæ diſtabat ab Ieruſalem duobus ſtadijs.2.Regum.90.c.1.E. Nec illius ſtatuæ conſtructio peccatum fuit ex eo, quia poterat eſſe ſcandalum ad idolatriam,ſed quia facta eſt ex inani gloria.2.Regum. 118.c.1.D
Ioab occidens Abſalonem, grauiter peccauit, & cæt. 2.Regum. 116.c.4.k. 124.c.1.C
Abſalonis refertur hiſtoria.1.Paralip. 54.c.1.D

Abſcindere. Membra propria virilia dæmoniacæ tētationis eſt, neque ſic faciens tollit a ſe concupiſcentiam carnis. Cum concupiſcentia alibi habeat originem, &c. Matth.tom.5. 121.c.1.A
Abſcindere ſibi virilia membra, vel aliam partem corporis nulli licet,quacunque intentione agat, niſi faciat de conſilio medicorum, ad euadendā aliquam grauem ægritudinem, quam alias non crederetur poſſe euadere, vt habetur extra de corpore vitia. c. ex parte in presbyteri. & 55.diſt. cap.ſi quis a medicis. & cap.ſi quis per ægritudinem. Matth. tom.5. 121.c.1.A

Abſentia. Cuius abſentia eſt cauſa deſtructionis, eius præſentia eſt cauſa conſeruationis. ex 2.Phyſic. vbi ponitur exemplum de nauta & naui.1.Reg.tom.1. 53.c.4.H

Abſoluere. Abſolui.

Ab obligatione,qua quis tenetur Deo,nunquàm abſoluitur propter illa, quæ faciunt proximi ſui contra ipſum,quare alter coniugum,qui non eſt fornicatus, licet non teneatur reddere debitum fornicanti, tamen non poteſt licitè commiſceri alteri. Mat.tom.5. 103.c.3.I
Nemo poteſt ſeipſum abſoluere, & alia ſacramenta conferre nouæ legis,etiam ſi ſit Papa. Secus tamen erat in veteri lege, vbi quis poterat ſeipſum circuncidere.Ioſue tom.1. 88.c.4.I.Mat.tom.4. 187.c.1.A
Nunquàm inferior,exiſtens inferior, propriè accipiēdo inferiorem, abſoluit ſuperiorem, & tamen ille, qui alias erat inferior, factus ſuperior, in aliquo caſu abſoluit ſuperiorem,ideſt,illum, qui alias erat ſuperior,& in illo caſu efficitur inferior. Et idem dicendum eſt de ſuſceptione Euchariſtiæ, & de abſolutione ſacramentali.Matt.tom.4. 187.c.1.A
Abſoluendi poteſtatem committere poteſt ſuperior inferiori ad ipſum ſuperiorem abſoluendum, non tamen ad excommunicandum.Mat.to.4.187.c.2.A
Per abſoluere a culpa, & a pęna, vt communiter improprie dicitur, ſignificatur abſoluere plenariè, quod propriè ſic dicitur.Defenſo. 3.c.1.C
Abſoluere,quantum ad peccata,nunquàm ſub totali verborum ſerie in ſacris literis reperitur, concedendum eſt tamen,quòd homo abſoluitur a peccatis, immo eſt propoſitio vera, & propria ſecundum rationem terminorum,iſta tamen non eſt propria locutio:Homo abſoluitur a culpa.Defenſo. 7.c.1.A
Deus dicitur abſoluere,quando infudit gratiam iuſtificantem,&c.Defenſo. 7.c.3.I
Deus abſoluit a reatu pœnæ æternæ,& eius ſacerdos a reatu pœnæ temporalis,vel a parte illius.in Defenſor. 8.c.1.C
Deus, & Sacerdos quomodo a culpa dicantur abſoluere.Defenſo.par.1. 7.c.2.B
Quando aliquando conceditur, quòd Deus abſoluit a culpa, accipitur tunc culpa pro offenſa Dei, & pro macula,& interdum pro reatu. Et ſatis conuenienter,quoniam iſta tria,ſcilicet,macula,offenſa,& reatus ſunt effectus culpæ,& fit tunc denominatio per cauſam,ita quòd effectus accipiat nomen cauſæ, ſicut iura frequenter faciunt.& eſt modus loquendi vulgaris,&c.Defenſo. 9.c.3.H
Cum dicitur, quòd ſacerdos abſoluit a culpa, ſenſus eſt,ideſt,a reatu pœnæ,&c. Et iſte modus loquendi eſt ſatis conueniens, quoniam, cum reatus non ſit niſi ad pœnam, accipitur vnum pro altero,quia ſecundum Ariſtotelem, vbi vnum propter alterum, vtrobique tantum vnum eſt, & alia ratio quòd Eccleſia accipiat pœnam pro reatu pœnæ, quia ſcilicet loqui vult clariori modo,quo poteſt, & tamen clarius eſt dicere abſoluere a pœna,quàm abſoluere a reatu,&c.Defenſo. 9.c.3.I
Quod aliquis abſoluatur a culpa non inuenitur in ſacris literis ſub his verbis, reperitur tamē peccatum dimitti,auferri,remitti,tolli,deleri,relaxari,donari. Defenſo. 6.c.4.G
Quando a peccatis abſoluimur,accipimus realiter aliquid de meritis Paſſionis Chriſti.Matt.tom.4. 172. col.2.A
Chriſtus poterat,eo viuente,a peccatis abſoluere,non imponendo pœnitentiam.Matth.tom.4.172.c.2.C
Abſoluere quantum ad rem nihil aliud eſt realiter, quàm remittere,vel delere peccata.Matth.tom.4. 174.c.4.K
Solus reatus eſt,a quo homo dicitur abſolui,cętera autem dimittuntur, vel tolluntur, aut delentur, ſed non abſoluitur homo ab eis.Matt.tom.4. 174 c.4.k
Abſoluere,& ligare poteſt ſacerdos quantumcunque malus.Matt.tom.4. 183.c.2.D
Papa, quia non poteſt ſeipſum abſoluere, neceſſe eſt, quòd a ſubdito ſuo abſoluatur. Matth,tom.4.187, col.2.A
Inferior,dum eſt inferior,nunquàm poteſt abſoluere ſuperiorem.Matth.tom.4. 187.c.2.A
De Abbatiſſa, quæ præſumpſit audire cōfeſſiones monialium,& abſoluere. vide in dictione,Abbatiſſa.
Quod aliquis abſolui non poſſit a pœna, ex duplici cauſa prouenit. Primo, quia quando quis abſoluitur,pœna non eſt ſiue ęterna,ſiue temporalis. Secundo,quia pœna non dicit rationem vinculi. Defenſo. 8.c.1.B

Abſolutio. In abſolutione ſacramentali duplex poteſtas requiritur,ſcilicet, ordinis,& iuriſdictionis: prima æqualiter eſt in omnibus ſacerdotibus, ſed non ſecunda, & hoc extra articulum neceſſitatis.Mat.tom.4. 185.c.2.C

Abſolutio ſacramentalis non poteſt fieri ſupra excōmunicatum,niſi prius ab excommunicatione liberetur.Mat.tom.4. 186.c.3.H
Abſolutio a peccatis non ordinatur præcipuè ad Euchariſtiæ ſuſceptionem, ſed ad æternam vitam habendam,licet verum ſit, quòd ad hoc quòd aliquis ſumat Euchariſtiam dignè debeat eſſe mundus ab omni peccato, per abſolutionem ſacerdotalem. Mat.tom.4. 186.c.4.G
Abſolutio propriè non fit a culpa peccati, nec ab aliquo alio, ſe a reatu pœnæ æternæ, vel temporalis. Defenſo. 5.c.4.k

Index in omnia Opera

Absolutio non se extendit ad peccatum, sed ad peccatorem, quia ipse est, qui ligatur, & nō peccatum, sed ad peccatorem, quē peccatū ligat. Def. 7.c.1.B

Absolutionem se extendere ad culpam rectè conceditur, si culpa accipiatur prout cōtinet in se septem illa, quæ sunt in peccato, præter pœnam, quia culpa isto modo includit reatum. Defenso. 7.c.2.A. Sed si culpa accipiatur, vt contra sex alia distinguitur, quę peccatum dicit, vel includit, non est verum, quòd peccator absoluatur a culpa, immo includit cōtradictionem, & sic nec Deus absoluit a culpa, nec ipsius sacerdos absoluere potest. Defens. 7.c.2.C. Sed ratio quare Dei absolutio nō se extendat ad culpā, cum homo absoluitur, est, quia tunc culpa non est, cum culpa dicat priuationem circūstantiarum debitarum, seu deordinationem, quæ ante aduentum gratiæ iustificantis desinit esse, quando actus peccati non est. Defens. 7.c.3.F

Absolutio Dei non se extendit ad culpā propter duo: primo quia nemo potest absolui, nisi ab eo quod est. Defens. 7.c.2.D. Secundo, quia absoluere, vel soluere, secundum propriam rationem, non est aliud, quàm vinculum tollere, sed culpa dicit priuationem, & non vinculum. Defens. 7.c.4.H

Absolutio sacerdotalis est post absolutionem Dei: ergo si Deus non absoluit a culpa, nec sacerdos absoluet. Defens. par. 1. 8.c.3.F

Absolutio solum est circa pœnæ reatum, quia illi reatui conueniunt duæ conditiones necessarię, quæ requiruntur ad absolutionem, scilicet, quòd maneat eo tempore, quo Deus, vel sacerdos absoluit, secundo quòd dicat rationem vinculi. Defenso. 8.c.1.B

Quod in absolutione sacramentali sacerdotes imponant manum super caput pœnitentis, assumptum est ex impositione manus Iacob cum benediceret Ephraim, & Manassen. Genes. 48. Genes. 398.c.3.G

Absolutio a culpa, & a pœna iuxta vulgi sententiam non est aliud, quàm absolutio a reatu pœnæ æternæ, & temporalis. Defens. 8.c.3.I

Absolutum. Absoluta, ad quodcunque cōparentur, eadem sunt, sed nō sic est in relatiuis. Mat. tom. 3. 184.c.2.E

Abstinentia. Abstinentiam, summam esse medicinam, fatentur peritissimi medicorum. Mat. tom. 3. 81.c.3.I

Abstractio Fit per intellectum, vt abstrahatur simplex a composito, vel a materiali: nam in rebus simplicibus, & immaterialibus nulla fit abstractio. Matt. tom. 2. 36.c.4.G

Abstractum Purius significat formam ipsam, quàm concretum. Genes. 66.c.1.A

Abulensis Edebat Commētarios in Genes. anno a natiuitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimosexto. Genes. 12.c.4.I. & 33.c.4.F

Abulensis apostrophat in amorem, immo potius in insaniam Sichem circa Dinam, de quo Genes. 34. Genes. 339.c.2.B

Abulensis apostrophat in Sansonem. super eius miserabili sorte. Iudicum. 164.c.2.E

Tempore Abulensis, viri tondebant comam. 2. Regum. 89.c.3.H

Tempore Abulensis erant inquisitores hæreticæ prauitatis in Hispania. 2. Paralip. 230.c.1.A

Abulensis scribebat 4. Regum Anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo, & illo anno compleuit Henoch quinque mille trecentos, & viginti annos. 4. Regum. 16.c.2.C

Abulensis scribebat tom. 6. super Matthæum Anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimoseptimo. Matt. tom. 6. 85.c.1.D

Abulensis in libello, quem fecit de præscriptionibus, posuit decem differentias inter Nouum, & Vetus Testamentum. Defenso. 33.c.1.B

Abulensis in libello suo, super Ecce virgo concipiet, tria per ordinem absoluit: nam primo nonnulla ponit fundamenta, ex quibus Iudæi contra nos insurgunt, aut saltem insurgere possunt, proclamantes prophetiam illam non posse intelligi de Iesu Redēptore nostro. super Ecce virgo cōcipiet. 3.c.2.A. Secundo soluit illorum rationes. ibidem. Tertio, subiungitur expositio Iudæorum ad præfatam prophetiam, quæ improbatur ab Authore. ibid. 5.c.3.H vsque ad finem libelli.

De Abulensis propositionibus, quas proposuit sustinendas in Rom. curia. vide in dictio. conclu.

Abundantia. Rerum extollit homines, & beneficiorum immemores facit. Deuter. 165.c.4.G

Acaron Ciuitas, de qua Iosue 15. vocatur nunc vulgariter Acre, de qua educit quoddam minerale, quod azurinum dicitur, ad faciendas literas, vel pingendas imagines. & vocatur vulgariter azur de Acre. & ab ista ciuitate denominatur ordo quidam militum, qui fuit in Ecclesia, cum Christiani obtinerent terram sanctam, scilicet, ordo Beati Ioannis de Acre, vel de Acaron. Iosue tomo 2. 93.c.2.A.1. Regum. tom. 1. 74.c.1.E

Acaron, & Geth fuerūt duæ Metropoles in terra Philisthinorum, quæ captæ fuerunt ab Israelitis tempore Samuelis. 1. Paralip. 206.c.1.C

Acceptatio. Oblationum a Deo non est ex rebus oblatis, sed ex voluntate offerentium. Genes. 282.c.2.A

Acceptio personarum. Circa acceptionē personarum ponuntur duæ regulæ. Prima est, quòd quicunque faciens, siue distribuens cōtra aliquam legem, datam ad sic, vel sic distribuendum, dicitur acceptor personarum, cuiusmodi sunt iudices, &c. Altera est, quòd quando quis magis, aut minus alicui dat de lucro, quàm alteri, aut magis, vel minus dat de pœna, vel de damno, quàm mereatur acceptio personarum est. Exo. tom. 2. 144.c.3.K

Iudex proprie est acceptor personarum, quando non considerat dignitatem, ideſt, merita personarum, sed solas personas pro causis circa distributionem. Deuteronom. 6.c.3.F

Acceptio personarum dicitur fauor, quo aliquis propter personam agit aliquid, meritis personæ non suffragantibus, in alterius præiudicium, & hoc in iudicio, &c. nam extra iudicium bene potest esse fauor sine peccato, vt cum liberum est adiutorium, &c. Leuit. 189.c.4.G

Acceptio personarum non est in Deo, ita vt sine meritis tribuat quibusdam bona, & alijs merentibus, mala tribuat, & quòd aliquibus pœnas non inferat, & alijs inferat, sed in omnibus se habet iuxta merita, & demerita eorum. Leuit. 328.c.2.B. Mat. tom. 3. 234.c.2.A

Acceptio personarum opponitur iustitiæ distributiuæ, &c. Deuter. 6.c.2.E. Matt. tom 6. 26.c.4.H

Acceptio personarum nunquàm est nisi in eo, qui debet aliquid aliquibus distribuere, & tenetur sequi certam formam in distribuendo, &c. quare Deus non est acceptor personarum. Matth. tom. 3. 234. col. 2.A

Acceptio personarum non est facienda in foro contentioso, quantum ad hoc, quòd fiat iustitia de quibusdam,

buſdam,& de quibuſdam non, & tamen quantum ad modum faciendi iuſtitiam debet eſſe diuerſitas, quia non debet eſſe idem modus procedendi cõtra omnes,nec etiam eædem pęnę,vel ęquales debent inferri,&c.Matth.tom.2. 242.c.1.B

Acceptio perſonarum fit, quando perſona eſt impertinens ad meritum rei, quæ datur: nam ſi ſit pertinens,tunc cauſarum erit acceptio,& non perſonarum,cũ ipſa perſona ſimpliciter non ſit circunſtantia actus moralis, ſed bene ſi conſideretur perſona ſecundum conditionem meritoriam, vel demeritoriam,pertinentẽ,vel impertinentẽ.Deut. 6.c.3.H

Acceptio perſonarum fit tãtum duobus modis,quòd ſi pluribus fiat,ad iſtos duos reducũtur. Primo modo fit,quando poteſtas diſtribuentis pęnam,vel abſolutionem,damnũ,vel lucrum,honorem, vel infamiam,ligata eſt per aliquam legem taxantem,quãtum quali dari debeat. Secundo quãdo diſtributio, ſuperabundans in vno, præiudicat alteri,&c. Deuteronom. 6.c.3.I

Acceptio perſonarum non poteſt fieri de rebus propriis accipientis, quare pater ille familias, qui conduxit operarios in vineam ſuam,Matt.20.Non fuit acceptor perſonarum.Deuter. 6.c.4.G

Acceptio perſonarum ſignificat quandam conſiderationem perſonæ ad faciendum aliquid pro illa, propterea quia talis perſona eſt,& nõ accipere perſonam eſt non conſiderare illam ad hoc, quòd ei vtilitatem,honorem, aut aliquid boni impẽdamus propterea,quia talis perſona eſt.Mat.to 6. 26.c.4.I

Prima conditio acceptionis perſonarum eſt, quòd ſit in bonum.Mat.tom.6. 27.c.1.A

Acceptio perſonarum eſt, quando ſola perſona conſideratur in boni diſtributione,ſecus tamen ſi natura conſideretur, & non perſona, vt ſi dem eleemoſynam alicui,quia homo eſt, non cõſiderando,quòd ſit pauper,vel iuſtus,&c. quia tunc non eſt acceptio perſonarum.Matt.tom.6. 27.c.1.B

Quando fit aliquid boni alicui propter conditionem perſonæ,contingit interdum quòd ſit acceptio perſonarum, & interdum non. Nam ſi conditio illa, quam reſpicimus, facit debitum eſſe perſonæ, vel ei competens, tunc non eſt acceptio perſonarum, quia non accipitur ibi perſona, ſed cauſa, ſecus tamen ſi illa conditio non faciat debitum eſſe perſonæ,vel ei competens.Mat.tom.6. 27.c.1.C

Acceptio perſonarum eſt, quandocunque res aliqua datur, ſiue propter ſolam perſonam, ſiue propter aliam cauſam,quæ non facit rem debitam,ſeu competentem, & hoc ſiue conditio ſe teneat ex parte perſonæ,ſiue non.Mat.tom.6. 77.c.2.A

Sunt quædam conditiones,quæ faciunt aliquam perſonam eſſe dignam ad aliquid, & non ad aliud. vnde eadem conditio perſonæ in vno negocio conſiderata,facit acceptionẽ perſonæ,& non in alio, &c. Mat.tom.6. 27.c.2.A

Acceptio perſonarum ſemper eſt peccatum,quia opponitur cuidam virtuti, ſcilicet, iuſtitiæ diſtributiuæ, & vetatur Deuter.1. Non accipies cuiuſquàm perſonam.Et Prouerb. 18. Accipere perſonam in iudicio non eſt bonum.Matth.tom.6. 27.c.2.E. Et ſemper eſt peccatum mortale, vt probatur Matth. tom.6. 28.c.1.A

Circa acceptionem perſonarum eſt regula, quòd quãcunque in dando aliquod bonum alicui, cõſideratur ſola perſona,vel quęcunque aliæ conditiones perſonæ, ſiue intrinſecæ, ſiue extrinſecæ, quæ non faciunt perſonam illo bono dignam,vel ſaltem capacem, eſt acceptio perſonarum, ſi eſt materia, in qua cadat talis acceptio.Mat.tom.6. 27.c.3.H

Cum perſona conſideratur ſecundum naturam eius, licet illa maior ſit, quàm ſua res, tamen comparando quo ad nos, vel quo ad rectitudinem operationis,magis præcipua eſt cõditio perſonæ,quàm perſona,cum perſona ipſa non faciat hominem dignũ aliquo bono. ſecus tamen conditio perſonæ, & ſic quando fit aliquid propter perſonam, accipitur nõ cauſa vt cauſa, & ideo eſt acceptio perſonarum. Mat.tom.6. 27.c.3.K

In acceptione perſonarum non poteſt cadere ignorantia,quia actus iſte, de ſeipſo, importat quòd fiat propter intuitum perſonæ,ſine conditione dignificante.Matt.tom.6. 28.c.3.G

In acceptione perſonarum ſemper fit contra dilectionem proximi,vel Dei,vel vtriuſque. Matth. tom.6. 28.c.3.G

Acceptio perſonarum aliquando contingit in exhibitione honoris,& aliquando non. Et hoc accipiendo honorem large in toto ſuo ambitu, &c. Matth. tom.6. 29.c.1.A

Præferre diuites pauperibus, aliquando eſt acceptio perſonarum,& aliquando non.Matt.to.6. 31.c.2.E

Acceptio perſonarum locum habet circa iudicia,immo eſt id, quod magis corrumpit iudicia. Matth. tom.6. 31.c.4.K

In quolibet iudicio poteſt contingere acceptio perſonarum,quia in quolibet incidit,aliquomodo, iuſtitia diſtributiua.Mat.tom.6. 32.c.1.E

Acceptio perſonarum aliquando contingit in datione eleemoſynæ,& aliquando non.Et circa hoc ponuntur aliquæ regulæ.Mat.tom.6. 32.c.4.F

Acceptio perſonarum nõ poteſt eſſe,niſi cum aliquid diuidẽdum eſt inter plures, & datur alicui ſine cauſa, vel ſaltem eſt aliquid, quod debet dari alicui de multis cum certa dignitate, & datur vni, in quo nõ eſt illa dignitas. Mat.tom 6. 33.c.1.D

Non eſt acceptio perſonarum,niſi quando tenetur qs ad certum modum.Mat.tom.6. 33.c.2.B

Circa eleemoſynam non eſt niſi vnus caſus acceptionis perſonarum, ſcilicet, quando occurrunt multi pauperes, & vnus eſt in extrema neceſſitate, & non alij, & dimiſſo illo, qui eſt in extrema neceſſitate, datur eleemoſyna alteri.Mat.tom.6. 33.c.1.D

Acceptio perſonarum raro cõtingit in donationibus, quas ſponte facimus, & hoc in vno caſu, ſcilicet, ſi occurrat alicui pauper in extrema neceſſitate, & nolens illi dare, donet ſponte alicui non indigenti, neque petenti, ſed hoc improprie dicitur acceptio perſonarum.Mat.tom.6. 33.c.4.F

Acceptio perſonarum eſt, cum aliquid tribuitur alicui perſonæ præter proportionem dignitatis ſuæ in eis,in quibus eſt certus modus dandi. Matt. tom.6. 34.c.1.C

Acceptio perſonarum poteſt accidere interdum circa diſpenſationes, quæ fiunt ad habilitandum perſonas,vel legitimandum eas.Mat.tom.6. 36.c.3.H

Acceptio perſonarum poteſt contingere in electione prælatorum,& interdum non.Mat.tom.6 37.c.2.C

In electione prælati ex his,qui ſunt in Eccleſia, vbi eſt dignitas vacans, poteſt contingere acceptio perſonarum.Mat.tom.6. 38.c.3.F

Acceptio perſonarum eſt, quando quis perſonam, & non cauſam conſiderat.Deuter. 6.c.3.F

Acceſsorium. Non eſt eadem lex in acceſſorio, quæ in principali, præcipue cum illius contrarium lege cauetur. Numeri tom.1. 218.c.2.A

Accidens. Accidentia ſolo numero differentia, habent principium differendi a ſola diſtinctione ſubiectorum. Exodi tom.1.

280.c.2.B.De ſtatu Animarum,&c. 5.c.4.F
Sicut accidentia ſe habent ad ſubſtantias, ita omnes res ad Deum,quoad conſeruari. Exo.tom.1. 291. col.2.C
Accidentia priuatiua manere ſine ſubiecto impoſſibile eſt, etiam per diuinam potentiam, quia implicat contradictionem.Exo.tom.2. 145.c.4.K
Nullum accidens alicuius corporis eſt in indiuiſibili, nec eſſe poteſt.Matt.tom.1. 200.c.4.G
Accidens, inquantum huiuſmodi, eſt imperfectius ſubſtãtia: quo ad aliquid tamen poteſt eſſe dignius ſubſtantia.Mat.tom.2. 16.c.2.D
Accidentia manere ſine ſubiecto maius miraculum eſt,quàm duo corpora eſſe in eodem loco. Matth. tom.4. 249.c.1.C
Accidentia, ſeparata ab aliqua re per diuinam potentiam,non poſſunt informare aliam rem, quia in illa re deficit ratio ſubiectabilitatis, ſcilicet, quòd albedo gratia exempli eſſet ab illo ſubiecto, quod requiritur ad hoc quòd informet illud ſubiectum. Exo. tom.1. 281.c.4.H
Accinctus Dicitur,qui ad aliquid cinctus eſt, ideſt,diſpoſitus ad faciendum aliquid.Num.tom.2. 171.c.1.E
Accipiter. Eſt auis,quam vulgariter dicimus azor. Leuit. 99.c.1.D
De accipitre,& eius proprietatibus, vide Leuit. 109. col.1.C
Sunt quidam accipitres aeris tantum, quidam vero tantum in terra, ſicut Aquilæ. Primi aues tantum volantes rapiunt. Secundi aues tantum exiſtentes in terra inuadunt,& percutiunt.ibid.D
Accola. Accolæ dicuntur habitatores terræ, in qua illi orti ſunt. Et dicuntur ſic ab accolẽdo,ideſt,habitando,& differt a colono, quia colonus eſt, qui ad habitãdum aliquam terram extra locum ſuæ originis tendit. Et in hoc colonus differt ab accola.Leuit. 184.c.2.C
Accubitus. Primos accubitus appetere in conuiuijs, aliquãdo peccatum eſt,& aliquando non. Peccatum vero eſt, quando qui ſic appetit, non eſt dignus, neque de iure competit ei ex officio, vel ſtatu, ſecus tamen ſi alias appetat.Mat.tom.6. 180.c.3.F
Accuſare. Accuſans criminaliter, ſi in accuſatione deficiat, condemnatur, & ſecundum leges diuinas, & humanas, vt patet Deuter. 22. de illo, qui accuſauit vxorem ſuam,di. non inueni eam virginem.Num.tom.1. 62.c.3.K
Accuſari poteſt aliquis de criminibus quantumcunque antiquis, quia crimina ſola morte extinguuntur,vt patet in Decretis.23.diſtin. cap.quorundam, & 24.quæſt.2. cap.1. Et hoc eſt verum,exceptis tribus caſibus,ſcilicet, in caſu hæreſis. Secundo in caſu, quo quis inſtituat hæreticum in hæredem. Tertio in caſu, quo quis deceſſit in crimine notorio. 3.Regum. 9.c.4.H
Accuſare vitia officium eſt bonorum. Et ſi hoc faciant mali,Alienas partes agunt. Matth.tom.5. 43. col.4.B
Accuſatio. Ad accuſationem criminis publici quilibet admittitur de populo.Iudi. 189.c.3.H
Ad accuſationem non oportet,quòd præcedat aliqua admonitio ſecreta, ſed ſolum debet præcedere inſcriptio, extra de accuſat. cap. qualiter, & quando. Matt.tom.5. 50.c.2.D
Non licet accuſationem procedere circa quodlibet peccatum ſecundum legem Chriſti, ſed ſolũ quantum ad illa peccata, in quibus in promptu eſt,vt veniat periculum multitudini,niſi ſtatim denunciẽtur. Et tunc ſtatim denunciari poſſunt,quia vtilitas publica præfertur priuatæ.Mat.tom.5. 51.c.4.G
Acetabulum. Hoc nomen acetabulũ dupliciter accipitur, ſcilicet, generaliter,& ſpecialiter. Exo.tom.2. 32.c.3.G
Acetabula, de quibus Exodi 37. in Hebræo dicuntur ſcutellæ, Et Rabbi Moyſes dicit, quòd erant quædam vaſa,intra quę coquebantur panes propoſitionis,& erant de auro,& ſimilia in parte ſuperiori,& inferiori, vt panes ſimiles redderentur in vtraque facie. Sed hoc non placet auctori. Exodi tom. 2. 197.c.1.A.& 210.c.1.D
Acetabula,diſtinguebantur a mortariolis. Num.to.1 43.c.1.D
Acetabulum dicitur ſcutella argentea ampla,facta ad recipiendum ſimilam, Et communiter ſcribitur cum p,& alij ſcribunt ſine p. Sed aberrant. Num. tom.1. 82.c.2.E
Acetum. Specie differt a vino, inebriare tamen poteſt.Num.tom.1. 68.c.4.F
Acinum. Dicitur folliculus vuæ,vel quicquid reſtat de ea, poſtquàm totum vinum effluxerit.Num.tom.1. 68.c.4.K
Achab. Rex Iſrael peccauit ducens in vxorem Iezabel filiam Regis Sidoniorum. 3. Regum. 151.c.3.H
Quare tempore Achab Regis Iſrael venerit potius illa magna ſiccitas trium annorum cum dimidio. 3.Reg.17.quàm tempore Regum,qui eum præceſſerunt.3.Regum. 154.c.2.C
Propter pœnitentiam Achab mutauit Deus ei pœnam.3 Reg. 194.c.4.H
Inter reges Iſrael nullus ita venundatus fuit,vt faceret malum,ſicut Achab.2.Paralip. 237.c.2.A
Achab Rex Iſrael credidit potius Prophetis Baal. q̃ Micheæ Prophetæ Dom.uni. 2. Paralip. 18. propter multa.2.Paralip. 251.c.4.K
Achademia. Achademica gymnaſia dicebantur, ab achademia uilla quadam apud Athenas,quam Plato ad ſtudij vacationem elegit deſertam, & peſtilentem, vt libidinoſi motus, metu mortis, in diſcipulis frangerentur, & nihil aliud deſiderarent, niſi ſcire. Geneſ. 4.c.1.H
Achan. Pro Achan de quo Ioſue 7. litera noſtra legit Achor, ſed falſe legit. Ioſue tom.1. 122.c.2.B
Achan non proprie commiſit furtum, neque rapinam, cum accepit de anathemate Iericho. Ioſue tom.1. 129.c.1.E
Achan lapidatus eſt a toto populo propter multa. Ioſu.to.1. 140.c.1.A
An Achan fuerit lapidatus vel crematus, referuntur opiniones,& improbantur.Ioſu.to.1. 140.c.2.C
Et dicendum quòd Achan fuit lapidatus, & crematus ibidem.Nec datæ ſunt illi duæ pœnæ,una lapidationis propter violationem ſabbati & alia propter anathema, vt dicit Nicolaus de Lyra. Et Rabbi Salo. Sed propter alia multa, & vtraque pœna data eſt,iubente Deo, & non alias, licet illud non exprimat ſcriptura. Ioſue tom.1. 141.c.2. A. Et fuit data hæc duplex pœna ipſi Achan propter multa. 142.c.1.C
Filij & filiæ Achan occiſi ſunt cum patre,non tamen vxor eius. Nec ſunt occiſi quia conſcij fuerint criminis paterni,vel fautores,ſed Deus voluit,vt occiderẽt ad terrorẽ,& ad oſtẽdẽdũ criminis magnitudinẽ,Ioſu.to.1.142.c.1.F.Et fuerũt aliqua motiua,vt tũc occiderẽtur filij,& filię eius.Ioſu.to.1.144.c.2.B

Et

Et fuerunt primo lapidati, & postea cremati, sicut pater eorum, ibidem. 144.col.3.I

Achates Lapis venas habet albas, & fulmini resistit, tempestatem sedat, simulacra monstrat, somniorum, contra venenum prodest, pericula vincit. Exo.tom.2. 65.c.1.B

Achaz Rex Iuda consecrauit filium suũ transferens per ignem, iuxta consuetudinem gentium, quod dupliciter fiebat: vno modo dando aliquem de filijs suis ad comburendum in reuerentiam idolorum, secundo modo lustrando inter ignes, & intelligitur primo modo. 4. Regum. 157.c.2.C

Achaz Rex Iuda, petens auxilium a Rege Assyriorũ, peccauit, vt probatur. 4. Regum. 158.c.4.I

Peccauit similiter accipiendo thesauros Domini, vt daret Regi Assyriorum. ibidem. 159.c.2.C

Achaz Rex Iuda, quando genuit Ezechiam, erat ætatis ferè 14. annorum. 4. Regum. 174.c.3.H

Achaz Rex Iuda dicens ad Isaiam, suadentem petere signum a Deo, non petam, & non tentabo Dominum, mentitus est, vt probatur Matth. tom. 4. 156. col.1.A

Achaz Regi Iuda, dedit Deus signum de conceptione Virginis Gloriosæ, quod euenturum erat post sexcentos annos, & non dedit ei signum, quod immediatè esset futurum, tanquàm confirmatiuum, & demonstratiuum eorum, quæ prædicebantur, quia id sua malitia demeruit. super Ecce virgo. 1. col.3.F

Achaz mortuus est morte naturali, quia non fuit occisus in bello, neque per insidias, sicut quidam alij Reges Iuda, licet fuerit impius. 4. Reg. 162.c.2.B

Achilles Achillis mortui animã placauerunt Græci sanguine Polixenæ Priami filiæ. Ne eis, & toti classi terribilis haberetur, vel appareret. De hoc in 12. Metamor. & Sene. tragœ 6. Exo.to.1. 106.c.1.E

Achitophel Laudat Iosephus, qa seipsum occidit, sed malè laudat. 2. Regum. 111.c.1.C

Achitophel, seipsum occidens, an sit damnatus æternaliter, non constat. ex signis tamen videtur quòd sic 2. Regum. 111.c.3.H

De Achitophel consiliario Dauid. vide 1. Paralipom. 319.c.1.A

Achor Hebraicè significat exturbationem. Iosue tom 1. 122.c.2.C

Achor non est nomen illius viri, qui lapidatus est propter anathema Iericho, Iosue 7. sed nomen est illius vallis, in qua lapidatus est. Iosue tom. 1. 138. c.1.C & 145.c.2.A

Acomentarijs, Dictio quædam est indeclinabilis, sicut a caliculis, & significat scriptores, vel historiographos, aut relatores negociorum. 3. Regum. 39.c.1.A. 1. Paralipom. 214.c.3.F

Acquirere Deterius est acquisita perdere, quàm non acquisita non acquirere. Matth.tom.5. 13.c.3.F

Acroathon Fuit opidum situm in cacumine montis Athos Macedoniç in quo homines longiori vita per dimidium potiebantur, quàm homines aliarum terrarum, cuius assignatur causa. Genes. 90.c.2.D & 101.c.1.B

Acroceraunia Dicuntur montes fulminati, & dicitur ab acros, quod est mons, & ceranos, quod est fulmen, quasi montes fulminati. primo Paralipomenon. 18. colum.3.F

Actio. Actus.

Actus, quando vigorem habet ex materia, vel forma, quod est aliquid intrinsecum in natura actus, tunc non requiritur personæ determinatio, quam intendebat agens, quia ipse actus de se validatur, & hoc contingit in omnibus sacramentis, vbi materia habet aliquam virtutem, vel ipsa forma verborum, vt patet in Baptismo, & Ordine, &c. Genes. 308.c.1.C

Quando dicitur, quòd actio, & passio sunt vnus motus, & quòd actio est in patiente, intelligitur de actione transeunte, & non de immanente, &c. Exodi tom.1. 122.c.4.K

Actus vnitatem recipit ab vnitate obiecti, & potentiæ. Matt. tom.4. 239.c.2.E

Omnis actio fit per cõtrarietatem, ex 5. Physicorum, & probatur Num. tom.2. 20.c.4.F

Ad hoc quòd actus sit pure naturalis, oportet quod perficiatur a causis totaliter naturalibus, non operante causa supernaturali, nisi quatenus ipsa est prima causa. Iudicum. 130.c.4.F

Necesse est omnem diuinam actionem esse in instanti. 1. Reg. tom. 1. 215. c.4. I. Parado. 5.c.3.K

Idem actus in moralibus potest esse in diuersis speciebus moris. Matt. tom.5. 18.c.4.G

Actio siue motus habet se ad naturam tripliciter: primò quando illius nec principium est natura, neque terminus: secundò quando natura est principium, & terminus: tertiò quãdo natura nõ est principiũ, sed bene est terminus. Matt. tom.6. 74.c.4.I

Quilibet actus est generatiuus habitus sui generis. Matth. tom.4. 174.c.4.H

Actuum genera distinguuntur per obiectorum genera. Matth. tom.5. 144.c.3.F

Ad actionem duo requiruntur, scilicet, distinctio agẽtis, & passi, & contactus eorundem. Matth. tom.7. 131.c.3.H

In omni actione, in qua interuenit instrumentum, vel aliquid ministeriale, instrumentum immediatius attingit id, in quo fit operatio, quam principale agens. Defenso. 36.c.2.E

In omni actione naturali duo sunt principia necessaria, scilicet, actiuum, & passiuum. Parado. 10.c.4.G

In naturalibus non est actio sine rei actione. Parado. 36.col.1.E

Quamuis semper actio, & passio sint in contrarijs, finis tamen actionis in similitudine est, aut in consumata actione secundum naturam. Parad. 56.c.2.A

Illud secũdi de Anima, scilicet, Actus actiuorum sunt in patiente dispositio, sic exponitur, idest, talis est actio agentis in patiente, qualis est conditio patientis ad suscipiendum. Parado. 56.c.4.G

Omnis actio tendit ad similitudinem. Matth. tom.4. 183.c.3.I

Actus humanus Potest dupliciter non esse fini conueniens. Matth. tom.5. 83.c.4.I

Actum reflexum solus format intellectus. Matt. to.4. 248.c.3.I

Omne, quod in humanis actionibus impedit principale intentum, est directe contra legem naturæ. Matth. tom.5. 84.c.1.A

Actus absolutè, & in se non sunt boni, vel mali, sed efficiuntur boni, vel mali per circunstantias additas. Defenso. par. 1. 3.c.3.I

Actum bonum non potest Deus malum facere, bene tamen malum facere bonum, &c. Exodi tom. 1. 190.c.1.A

Actuum humanorum principia sunt tria, scilicet, intellectus, appetitus, & sensus, vt patet in princip. 6. Ethi-

6.Ethicorum: propria tamen sunt duo, scilicet, intellectus, & appetitus. Exo.tom.1. 222.c.1.B

Actus dicũtur esse humani, qui sunt per intellectum, & voluntatem. ex 6.Ethicorum, vbi dicitur, quòd sensus nullius actus principium est, sed instrumentum, & intellectus est simpliciter principium actus humani: voluntas verò secundariũ, & consequens, &c. Exo.tom.1. 287.c.1.D

Actus aliquis moraliter bonus cum tristitia factus, poterit esse excellentior eo, qui cum delectatione fit. Num.tom.2. 136.c.4.H

Actus bonitas mensuratur a duobus, a quibus bonitatem accipit, scilicet, a termino, siue ab obiecto, & a principio, scilicet, voluntate. Ex termino habet actus speciem bonitatis, sed ex principio, scilicet, ex voluntate habet rationem meriti. Matth. tom. 2. 253.c.3.H

Actus vnde dicatur meritorius. vide Matth. tom. 5. 144.c.3.H

Actionum humanarum ponuntur tres regulæ. Matt. tom.5. 84.c.1.B

Quando aliquis actus est malus circa determinatum genus, si semel est peccatum mortale, semper est peccatum mortale, vel desinit esse peccatum mortale, sed non contingit, quòd si semel fuit mortale, quòd aliquando sit veniale. Matt.tom.6. 28.c.3.F

Licet actus moralis accipiat maioritatem, vel minoritatem ex conditione obiecti, tamen non est necesse, quòd si obiectum sit infinitum, quòd peccatum sit infinitum, &c. Matt.tom.7. 171.c.1.C

Omnis actus meritorius vitæ æternæ, est etiam meritorius bonorum temporalium. Genes. 307.c.2.A

Actus exterior Sine electione voluntatis, nec peccatum, nec meritum. Genes. 19.c.1.D

Actus exterior, secundum se, nec est bonus, neque malus, sed secundum quòd habet connexionem cum actu interiore. Exo.tom.1. 181 c.3.K

Actus exterior addit actui interiori quoddam supplementum, & quandam perfectionem, tamen sine illo in actu voluntatis est operatio virtutis consumata. 2.Paralip. 81.c.1.B

In omnibus actionibus, quæ ad aliquid extra terminantur, nõ semper conuertitur actiua in passiuam, secus tamen in omnibus actionibus interioribus animæ. Matth.tom.5. 20.c.1.B

Actus exterior addit super actum interiorem voluntatis rationem meriti, vel demeriti, secũdum quòd ipsa voluntas intensius mouetur ad bonum, vel ad malum, quando talis actus exterior fit. Mat.tom.4. 45.c.2.C

Actio iuridica Inanis dicitur, quam inopia debitoris excludit, vt habetur extra de restitutione expoliatorum. in cap. olim. Exo.tom.1. 226.c.3.F. Matth.tom.4. 278.c.1.E

Actiones personales purę, quæ competunt contra aliquem, morte illius extinguuntur. 1.Regum tom.1. 104.c.1.D

Actiuum. Omne actiuũ conuertitur in passiuum, grammaticè loquendo, vel dialecticè, quia grammaticus solum considerat modum significandi verbi, & non substantiam actionis. Aliquando egreditur ab agente, & non peruenit vsque ad patiens, quia patiẽs interdum in sua potestate habet recipere effectum agentis, & interdum non, &c. vt contingit in actibus, qui terminantur ad aliquid extra, vt percutere, occidere: in actibus verò interioribus, vt amare, intelligere, &c. semper actiuum conuertitur in passiuum, eo quòd actio pertingit ad terminum illũ, ad quem est, &c. Matth.tom.5. 20.c.1.A

Actuum liber Qui dicitur Apostolorũ, ponitur in Canone Noui Testamenti post Epistolas Pauli, & est sextus liber in ordine, quia quatuor Euangelistę quatuor libros faciunt, Epistolæ Pauli quintum locum tenẽt: Actus 6. Epistolæ Canoni. 7. Apocalyp. 8. Genes. 29.col.4.K

Actuum 7. vbi nos habemus: Transtulit illum Deus in terram hãc: Translatio, quam sequitur August. habet: Post mortem patris eius collocauit illum in terra hac. Genes. 60.c.2.B

In libro Actuum habetur historia ab Ascensione Domini vsque ad biennium, postquàm Paulus fuit Romæ in carcere tempore Neronis. Matt. tom.1. 3.col.4.I. Et ita solum continet histo. 25.annorum. Matth.tom.6. 271.c.3.H

Acus. Quòd chamelus transeat per foramen acus, possibile Deo est. Matth. tom. 5. 142.c.3.H

Adam. Hoc nomen Adã non est nomen proprium: nam significat omnia indiuidua speciei humanæ, sicut hæc dictio homo, magis tamen conuenit primo homini, quàm Euæ, quia Adam in Hebræo significat præcisum de terra, & dicitur Adam de adama, quòd significat terram. Genes.30.c.2.D.1.Paralip. 27.c.2.D

Adam dicitur quasi edom, idest, rubeus: nam eædem literæ ponuntur in Hebræo pro Adam, & pro Edõ, & solum differunt in punctis. 1.Paralip. 27.c.2.D

Adam dicitur creatus in campo Damasceno, siue in Hebron, vbi nunc sepultus iacet, quia ibi vixit, postquàm eiectus est de Paradiso, vt quidam dicunt. Genes.7.col.1.E.& 248.c.3.G. Sed motiua istorum non sunt efficacia. Genes.93.col.2.E. Sed qua hora fuerit creatus, non constat. Ibidem. 200.c.2.A

Adam creatus fuit in ætate perfecta qua posset generare, scilicet, in ætate triginta annorum, & vltra. Genes. 12.c.3.F.& 147.c.4.K

Adam fuit melius complexionatus, quàm cæteri homines, dẽpto Christo. Genes.6.c.4 H. Habuit tamẽ corpus passibile, potens mori, & si poneretur in igne, vreretur: & ab illis Adam per prudentiam se custodiret, & ab eis, a quibus non posset per prudentiam conseruari, seruaretur per prouidentiam Dei. Ibidem. 186.c.3.K

Adam extra Paradisum formatus, quare fuerit trãslatus in Paradisum. Genes 94.c.4.K. Sed quare non fuerit formatus in Paradiso. Genes. 92.c.2.D

Adam formatus extra Paradisum priusquàm transferretur in Paradisum, nullum nocumentum sensit. Genes. 92.c.2.E

Adam semel positus est in Paradiso, & si alicui videatur, quòd bis &c. Genes. 106.c.4.G

Adam positus in Paradiso, si permaneret in statu innocentiæ, quomodo fieret immortalis: & quæ sit differentia inter immortalitatem Adæ in illo statu, & immortalitatem corporum Beatorum. Genes. 99.col.3.K

Adam dicebatur immortalis in statu innocentię, quia ibi habebat remedia contra omnes modos corruptionis, & ita nũquàm moreretur. Gen. 100.c.1.E. Ita quod in illo statu erat quodammodo mortalis, & quodammodo immortalis. Genes. 179.c.1.B

Adam an Deum viderit per essentiam, cum esset in Paradiso, quidam dicunt, quòd sic, quorum rationes referuntur. Genes.174.c.1.E. Sed oppositum est verum, & dicendum est, quòd Adam cognouit Deum tunc medio quodammodo inter cognitionem,

nem, quam beati habent de Deo, & illam, quam nos nunc habemus de eo: & ſic tenet Magiſter. 2. ſe ten. diſt. 23. Gen. 174. c. 2. E. & ſoluuntur rationes op poſitæ opinionis. ibidem.

Adam in ſtatu innocentiæ poterat Deum dupliciter videre. Geneſ. 175. c. 1. C. Nec affligebatur ex eo, q̃ non videbat Deum per eſſentiam: quia non cupiebat videre illum, niſi pro illo tempore, quo Deus diſpoſuerat, vt videret ipſum. Gen. 176. c. 3. I

Adam, ad videndum Deum in ſtatu innocentiæ, habuit impedimentum ſimplicis negationis, & non per modum contrarii. Geneſ. 176. c. 4. F

Adam non habuit perfectam rerum cognitionẽ iuxta quorundam opinionem, quorum motiua referuntur. Gen. 176. c. 4. H. aliis oppoſitum dicentibus, &c. Sed dicendum, quod habuit omnem ſcientiam quæ tunc erat illi neceſſaria. Geneſ. 177. c. 1. B

Adam cognouit diſpoſitionem ſui ipſius in actibus propriis, & diſpoſitionem aliarum creaturarum, ſecundum quod ad ipſum pertinebat, nec propterea dicendum eſt q̃ ſciret proprietates & paſſiones omnium rerum. Geneſ. 177. c. 2. D

Adam licet rerum perfectam haberet cognitionem, experientia tamen multa quotidie cognoſcebat. Geneſ. 128. c. 1. E

Adam habuiſſe cognitionem omnium rerum naturalium, & Mathematicarum artium dicunt aliqui, ſed non eſt neceſſarium hoc aſſerere. Geneſ. 178. col. 2. C

Adam cognouit omnia naturalia, id eſt, omnia corpora mutabilia cum ſuis proprietatibus, & ita habuit omnem philoſophiam, aſtrologiam, &c. Geneſ. 16. c. 2. C

Adam fuiſſe ſapientiorem Salomone, non eſt nephas dicere. Gen. 16. c. 2. C

Adam in non neceſſariis poſſet perfici ab angelis, & illuminari. Geneſ. 178. c. 4. F

Adam ita ſapiens fuit, vt non ſolum rebus viuentibus impoſuerit nomina, ſed etiam omnibus alijs rebus naturalibus, quas vidit, vt arboribus lapidibus &c. principaliter tamen ipſis animalibus, cum ſint partes principaliores vniuerſi. Gen. 16. c 2. C

Ad Adam non ſunt adducta, omnia animalia: ſed tantum de qualibet ſpecie vnũ vel duo ad ſummum. & illa tantum adducta ſunt, quæ non gignuntur ex putrefactione terræ &c. Geneſ. 135. c. 2. A. Nec ad illum fuerunt adducta huiuſmodi animalia, præcipuè vt illa cognoſceret, ſed multæ aliæ cauſæ fuerũt principaliores. Geneſ. 136. c. 1. B

Ad Adam quare fuerint adducta animalia ante formationem Euæ, multæ aſſignantur cauſæ, quarum præcipua fuit, vt oſtenderet Deus Adæ an poſſet inuenire cõſortiũ ſimile ſibi in animalibus &c. Gene. 136. c. 2. A. & præfata animalia adducta fuiſſe ad Adam ſcriptura refert, vt oſtendat cauſam formationis mulieris, de qua principaliter agit. Ge. 136. c. 3. F

Ad Adam fuerunt adducta animalia angelorum miniſterio: & non alias, vt dicunt aliqui. Gen. 136. c. 3. F

Quod Adam non impoſuerit nomina cæters rebus ab animalibus aſſignantur cauſæ. Gene. 137. c. 3. F

Adam illa nomina, quæ animalibus impoſuit, non accepit a Deo: ſed in aliis rebus vtebatur nominibus ſibi à Deo datis, quæ Deus impoſuit, & nõ Adam, cum dedit illi idioma Hebræum, quia illa nomina reſeruauit imponẽda ab Adam, cum quibus cõpletum fuit illud idioma. Geneſ. 137. c. 4. F

Adam in Hebrẽo idiomate impoſuit nomina animalibus, quod tunc vnicum erat. Geneſ. 138. c. 3. I. Sed quomodo ſciuerit imponere huiuſmodi nomina. ibidem. 138. c. 2. C

Adam accepit a Deo cognitionem Hebræi idiomatis quaſi integri, dando illi ſubitam noticiam vocum habitualem firmam, ita vt ſtatim ſciret tam expedite loqui, ac ſi ſemper per annos multos, verſatus eſſet in præfato idiomate, quod fecit Deus cum animam infudit corpori Adæ, ſicut cum dedit ſcientiam Salomoni. 3. Reg. 3. & 2. Paralipom. 1. ſimiliter dicendum eſt de Eua. Geneſ. 138. c. 1. B. & 169. Sed quare dederit Adæ incompletum idioma. ibid. 137. col. 4. H

Circa animalia ad Adam adducta, multa pudenda dicunt Iudæi quidam, quæ turpiſſimum eſt cogitare, quãto magis referre. Geneſ. 137. c. 1. B

Adam habuiſſe aliam vxorem, nomine Lilis. 130. annis priuſquam formaretur Eua, cum eſſet excommunicatus pro comeſtione ex ligno vetito, & ex qua genuit dęmones, dicunt Iudæi in ſuo Talmud, quod inſania eſt, & expreſſe contra ſacram ſcripturam. &c. Gen. 17. c. 2. A. & 153. c. 1. A

In Adam, quare immiſſus fuerit ſopor ad formãdum mulierem de coſta eius, aſſignantur cauſæ magiſtri in 2. Sent. di. 18. quas auctor dicit eſſe congruentes: ſed non cogentes. Et tandem ipſe aſſignat alias cauſas. Geneſ. 139. c. 2. F

Adã quomodo nõ ſenſerit dolorem in ablatione coſtæ eius. Geneſ. 140. c. 1. E. & 144. col. 1. D. Sed quare ſcriptura enarrauit illum ſoporem, quem Deus miſit in Adam. ibidem. 140. c 4 H. Et prædictum ſoporem multi dicunt fuiſſe ecſtaſim, quod poteſt teneri, ſicut & oppoſitum, capiẽdo ecſtaſim large: nam ſi proprie accipiatur, tunc dicendum eſt quod fuit improprie ſopor. ibid. 140. c. 4. I. & 152. c. 3. K

Coſta Adę ita ſe habuit ad corpus eius, vt aliquo modo eſſet neceſſaria, & aliquo modo ſuperflua, vt eſt ſemen in quolibet viro, nam eſt ſuperfluum reſpectu indiuidui: & eſt neceſſarium ad cõſeruationem ſpeciei. Geneſ. 141. c. 1. B. Nec propter hoc Adam debet dici mater Euæ. Leuit. 117. c. 5. I

Circa Adæ coſtam referuntur opiniones. Et reſolutio eſt quod Adam in vno latere habuerit plures coſtas quam nos habeamus. Et ablata illa, ex qua fuit formata Eua, manſerunt in corpore Adæ tot coſtę, quot nos habemus. Geneſ. 141. c 2. A

Adam cur viſa Eua, dixerit, hoc nunc os ex oſſibus meis, &c. 151. c. 3. I. & 152. c. 4. I. Et dicendum, quod hoc cognouit Adam diuina reuelatione in illo ſopore vel ecſtaſi, ĩ quo cognouit multa ſuper naturaliter, quæ ipſe poſtea prophetice dixit. ibidem. 151. col. 4. K. & 152. c. 4. H

Si Adam & Eua genuiſſent aliquos filios ante peccatum: & Adam & Eua peccarent priuſquam filii forent adulti, tales filii expellerentur de paradiſo ſimul cum parentibus. Geneſ. 93. c. 1. D. Et ſi filios haburſſent in ſtatu innocentiæ haberent in ortu ſuo omnia, quę habebat Adam, ſcilicet, ſine peccato naſci, ſine pœna, ſine morbo, non tamen naſcerentur cum perfecta cognitione, quam habuerunt Adam & Eua. ibid. 178. c. 1. D

Adam dormiuiſſet in Paradiſo, ſi ibi diu manſiſſet, ſicut nos hic. Geneſ. 140. c. 3. H

Si Adam manſiſſet diu in paradiſo, faceret ibi excrementa, ſicut nos. Geneſ. 140. c. 3. K

Adam obligabatur in paradiſo comedere de aliquo cibo, ſed de nullo determinate niſi de fructu ligni vitæ, vt probatur. Geneſ. 109. c. 3. G

Si Adã in Paradiſo non comederet de aliquo ligno, & tandem ex hoc incurreret mortem, ſolum peccaret contra legem naturalem, qua tenebatur conſeruare vitam. Geneſ. 109. c. 3. G

Adæ quare dixerit Dominus Gen 2. quod comederet

Index in omnia Opera

ex omni ligno paradyſi, excepto vno ſi non eſſet præceptum de comedẽdo de omni ligno, excepto vno.Gen.109.c.3.k.& non ſolum Adæ, ſed etiam Euæ datum fuit præceptum de non comedendo de ligno Scientiæ boni & mali : ſed primo datum eſt ipſi Adæ ſoli ante Euæ formationem : & poſtea ambobus ſimul, vel Euæ.ibid. 110.c.2.D

Peccatum Adæ fuit magnum propter facilitatem adimplendi Dei præceptum,cum fructus vnius tantũ arboris fuerit prohibitus, & cæterorum omnium conceſſio.Gen. 109.c.4.H

Adam non fuit cõſcius ſui caſus, ſicut nec angeli mali ſui caſus.Gen. 92.c.3.G

Per Adæ peccatum, & non Euæ, intrauit peccatum in mũdum,ad Rom.5. licet prius peccauerit Eua. Geneſ. 142.c.4.K

Quia in ſolo Adam fuit humana natura,ideo peccante illo condemnatum fuit totum genus humanũ. Geneſ. 143.c.2.E

Cur Adam, & Eua voluerunt comedere de fructu, quem ſciebant fuiſſe a Deo vetitum.Gen.183.c.2.C

Adam cum peccaret,infecit totam naturam, cum in ſe totam naturam contineret.&c.Matth.to. 7. 263. c.3.G.Quia ſic non ſolum peccauit vt perſona, ſed vt tota natura.Paradox.105.c.1.C.Sed ab eo non cõtraximus:niſi vnicum peccatum,ſ.originale.Gene. 200.c.1.C

Deſcendentes ab Adam,quia ab eo dupliciter trahũt originem:ita ſecundum in eos pœna primæ præuaricationis peruenit. Parado. 13.c.3.H

Adam propter peccatum translatus eſt è Paradiſo in Iudæam.de Opt.Poli. 3.c.1.C

Adæ & Euæ de cibo comedendo, poſt peccatum, duplex fuit prænunciatio,quædam intra Paradiſum: prænunciando pœnas dicendo: Herbas comedes, quaſi vna pars miſeriæ ſuæ eſſet, quod eſſet comeſturus herbas terræ. Alia extra Paradiſum ad conſolationem.de qua Gen.Ecce enim dedi vobis omnẽ eſcam &c.Gen. 112.c.4.G

Adam tentauit diabolus per Euam.Gene. 166.c.1.D

Si Adam & Eua non erubuerunt, ante peccatum de nuditate,hoc ideo fuit quia nondum peccauerant:quoniam erubeſcentia pœna eſt peccati, quicquid dicant Hebræi.Gen. 155 c.2.D

Adam & Eua, ante peccatum, nudi erant, purè negatiuè accipiendo nuditatem:non tamen accipiendo priuatiuè &c.Gen. 184.c.3.I

Adam & Eua quomodo poſt peccatum cognouerint ſe eſſe nudos.Gen. 185.c.D

Adam erubuit poſt peccatum,quia vidit quoſdã motus membrorum non ſubditos rationi. &c. Geneſ. 187.c.3.K

Quod Adam & Eua ſe abſcõderunt,voluit Deus: ſed quare:vide.Gen. 201.c.1.E

Adam & Eua quomodo cognouerunt,quod vox illa, quam audierant,eſſet vox Dei.Gen. 201.c.2.C

Adam & Eua abſconderunt ſe a voce Domini, primò propter verecundiam, ſecundò propter timorem.Gen. 201.c.2.A

Adam & Eua erubuerunt Dei præſentiam in corpore aſſumpto ab angelo,qui vice Dei loquebatur.Gen. 202.c.1.D

Quod Adam & Eua ſe voluerint abſcondere, veniente Deo,multiplex cauſa aſſignatur, cuius abſconſionis ſcriptura fecit mẽtionem propter multa.Gene. 202.c.2.A

Adam & Eua abſcondentes ſa à facie Dei, licet non peccarunt:egerunt tamen imprudenter. Sed prudenter egiſſent,ſi audita voce,occurriſſent ei veniã petituri.Non peccarunt,inquã,quia præ nimio timore,& verecundia turbati non aduerterunt, quid fecerant.Gene,202.c.3.G. Sed quare Deus vocauerit Adam.& non Euam Gen. 202.c.4.K

Adam,vocatus à Deo,quare exiuerit de latibulo,ſimiliter & Eua,etiam non vocata.Gene.203.c.3.H. Sed quare Adam dixerit Deo, audiui vocem tuam, & timui.vide ibid. 203.c.3.K

Adam accuſauit Deus,non quia nudus latebat, quaſi male ageret:ſed quia nudus erat. i. ſeipſum nudaſſet.Gen. 204.c.4.F

Adam vocatus a Deo,& veniens, quare non confeſſus fuit peccatum, ſed ſolũ dixit quod nudus eſſet. Geneſ. 204.c.4.G

Adam quare dixerit: Mulier,quã dediſti mihi ſociam, dedit mihi,& comedi.&c.Gen. 205.c.2.B

Adã veniam poſtulaſſe, & rogaſſe Dñm, ne eũ nimis affligeret:& de facto coniugẽ accuſaſſe, dicit Ioſephꝰ,ſed hoc nõ cõſtat ex ſacris literis.Ge. 205.c.2.E

Adam fuiſſe deceptũ ab vxore,dicit Ioſephus: ſed falſum dicit.Gen.205.c.3. H. Poſt quam dixit Adam: Mulier, quam dediſti mihi. quare nihil illi dixerit Deus: ſed conuerſus ſit ad mulierem,refertur quædam opinio,& improbatur. ibidem.

Cur Deus pmiſerit Euã decipi,& Adã.Gen. 182.c.3.I

Adam, & Eua an ſciuerint ante peccatum virtutem ligni vitæ.Geneſ. 129.c.4.G

Adam & Euam intendens Deus condemnare, quare petiuit ab eis confeſſionem criminis:Geneſ. 206. c. 3.F. Definit quid tenendum ſit.ſ. quod Deus fecit hoc propter multa,ibidem.206.c.4.G.Sed quare ipſi allegauerunt excuſationes inſufficientes. ibidẽ. 208.c.1.C

Adæ excuſatio accuſatio fuit,qui ſi ſe accuſaſſet, omnes nos ab accuſatione,& iudicio liberaſſet, ſed in excuſatione aggrauauit multum delictum ſuum, in Deum quaſi retorquens culpam ſuam. Gen. 20. col.4.G

Adam fuiſſe ſeductum,tenet Auguſtin.11.ſuper Gen. ad literam.& Magiſter 2.ſentẽtiarum.22.reſpondẽtes ad Apoſtolum.1.ad Tim.2.ꝙ intelligitur, quod non prius fuit ſeductus,ſed iſta expoſitio improbatur multis rationibus.Geneſ.208.c.4. K. Sed quòd Adam non fuerit ſeductus,ſed Eua. probatur. ibid. 208.c.2.C

Adam non fuit ſeductus,credens dictis ſerpentis, quæ ei narrauit Eua, & ſic intelligitur dictum Pauli.1. ad Tim.2.Sed fuit ſeductus aliunde. ſ. quia credidit ſe facile conſecuturum veniam a Deo de peccato. Geneſ. 209.c.3.H

Adã non fuit ſeductus: ſed comedit de fructu illo, ne vxorem contriſtaret.Credidit.n.ꝙ ſi non faceret,ꝙ mulier ſuadebat,ipſa tædio moreretur:quare peccare dicitur ex amore inordinato,& ingratitudine circa Dei beneficia.Gen. 210.c.2.C.205.c.3.G

Adam poſſe decipi in ſtatu innocentiæ,quidam dicũt, & alij oppoſitum.Sed dicendum ꝙ non poterat decipi quandiu eſſet in illo ſtatu.Gen. 178.c.4.K

Adam & Eua decepti ſunt ad hoc, vt perderent innocentiam,ſed illa deceptio fuit in eo, ꝙ non excedebat facultatem eorum,quia potuerunt ſcire, an ille appetitus honoris eſſet malus vel bonus.Gene.180. col.2.A.Et iſta deceptio fuit in ſtatu innocẽtiæ.Sed poſt eam non manſit innocentia in aliquo tempore,quia per illum actum,quo decepti ſunt perdiderunt innocentiã,& ſic peccatũ parentum fuit omiſſio quædã,ſ.nõ cogitare,quæ cogitare debebãt,ſiue accipiatur omiſſio,vt eſt ſpeciale peccatum,ſiue, vt eſt circunſtantia conſequens oẽ peccatũ.Gen. ibid.

Adam non comedit de ligno vetito, credens quod efficeretur ſicut Deus:quemadmodum Eua credidit,

dit,&c. Nam oppositum dicit Apostolus 1. ad Timoth.2.Sed comedit vt placeret vxori roganti,&c. Et hoc sentit Augustinus,& videtur rationabile, & cæt.Genes. 183.c.2.B.& 205.c.3.G

Adam fuisse seductum in hoc, quòd credidit, quòd esset veniale, quod erat mortale, tenet Magister 2. Sentent.dist.22 Genes. 209.c.2.A

Adam fuit aliquo modo deceptus, capiendo decipi, prout idem est,quod putare,aut definire aliquid esse aliter,quàm sit.Genes.ibidem. Et sic decipi non vocat Apostolus decipi, sed defectum quendam intellectus,qui non valet distinguere inter verum,& falsum, & proposita aliqua te accipit pro vero id, quod falsum est, vel è contra.ibidem. Et concesso, quòd fuerit seductus largè ad hoc quod peccaret, non tamen in aliquo de ijs,quæ serpens dixit Euæ. ibidem. 209.c.3.H. Et si non fuit seductus in his, quæ serpens dixit, quomodo fuerit ausus comedere,si crediderit se moriturum?ibidem.

Quando Eua rogauit Adam,vt comederet,&c. Non cogitabat ipse actualiter,quòd si manducarent,morerentur, & hinc est, quòd comedit, & iste est modus, per quem omnia fere peccata committuntur, &c Genes.210.c.1.B Vel potest dici,quòd id cogitauit.Sed non quòd statim essent morituri,sed post multũ tempus.& putauit, quòd esset veniale, quod erat mortale, idest,per pœnitentiam remissibile, videlicet quòd pœna mortis temporalis mutaretur in aliam pœnam per pœnitentiam.ibidem 210.c.1.D

Adam non concupiuit diuinitatem, vt aliqui dicunt. Genes. 210.c.3.I

Et illud dictum Augustini dicentis, quòd Adam, & Eua voluerunt rapere diuinitatem, a multis multipliciter exponitur, sed quæ sit melior expositio. vide ibidem. 210.c.4.F

Ab Adam, & Eua quæsiuit Dominus de transgressione,vt ex interrogatione eius illis esset occasio dolẽdi de peccato,& de illo veniã petẽdi.Gen.211.c.3.F

Adam,& Eua putauerunt tentationem illam factam esse a solo serpente.Genes. 215.c.2.C

Inter Adam, & Euam futura erat subiectio in Paradiso,& fœminarum ad viros, sed illa nec esset pœnalis, neque seruilis.Genes. 229.c.1.E

Adam respectu Euæ erat vt ratio per essentiã, & Eua vt pars animæ ratione participãs,&c.Gen.239.c.3.k

Adæ nulla data est maledictio, nisi de difficultate cibi acquirendi,sed Euæ datæ sunt maledictiones in eo, quod ad eam pertinebat, quatenus erat mulier, idest,secundum sexum.Genes. 245.c.1.E

Adam tantum septem horas mansisse in Paradiso, dicunt quidam,& quod propter hoc septem tantum assignantur Psalmi Pœnitentiales, &c. sed motiua istorum non sunt sufficientia,&c.Genes.199.c.4.H. Alij vero dicunt, quòd fuit eiectus de Paradiso hora decima, & quòd mansit ibidem horas nouem, & istorum motiuum est, quia Christus tantum duraut, tormenta patiendo, quandiu Adam mãsit in Paradiso, sed motiua istorum similiter deficiunt. ibidem 200.c.2.B. Sed dicendum, quòd de tempore,quo Adam mansit in Paradiso, nihil habetur certi.communiter tamen dicitur,quòd ea die,qua formati sunt,eiecti fuerint de Paradiso. ibidem. 200.c.3.K. Alij vero tenent,quòd forte vno die fuerint formati. & sequenti, vel tertio die expulsi, sed quæ istarum opinionum verior sit, nullum motiuũ sufficiens habemus ad iudicãdum.ibidem. 200.c.4.H. Sed illa die,qua fuit expulsus,fuit expulsus ante Solis occasum.ibidem. 200.c.2.E

Adam,& filij eius habuerunt tuguria propter aeris intemperiem.Genes. 27.c.1.C

Adam non potuit gignere filium in imagine & similitudine;qua ipse formatus est: bene tamen ad imaginem Dei,quia imago attenditur circa naturalia: similitudo vero circa gratuita.Gen. 30.c.3.I

Quando Adam genuit Seth, erat annorum ducentorum triginta, vt dicunt septuaginta interpretes, similiter Methodius martyr,sed litera Hebræa,& nostra dicit quod erat centum triginta annor.Genes. 30.c.3.F

Adam post generationem Seth, genuit plures filios & filias,& vt dicunt quidam, fuerunt triginta filij, & totidem filiæ, quorum nomina non exprimuntur:sed solum linea Seth:quia omnes aliæ lineæ diluuio consumptæ sunt, & sola linea Seth mansit. Gen. 30.c.3.K

Adam mortuus est ante diluuium annis.726. anno vitæ Lamech.66.& anno 126.ante natiuitatem Noæ, vt tradit Augustinus de ciuitate lib.15.c.21. Genes. 30.c.3.K. Vixit itaque Adam.930.annos. 1. Paralip. 27.c.2.E

Quando de Adam & Eua simul scriptura loquitur, non vocat eam mulierem aut Euam sed vxorem. & si principaliter loquatur de Eua, & postea de Adam, non vocat ipsum Adam, sed virum Euæ, si autem per se loquatur de Adam non in eo, quod pertinet ad Euam, vel de Eua non in eo, quod pertinet ad Adam,vocat illos nominibus proprijs: aut saltẽ ipsam Euã vocat mulierẽ. Genes. 244.c.4.I

Tota ecclesia asserit Adam nuc essee in paradiso:quia de peccatis suis valde doluit,vt dicitur Sapientiæ decimo,dicendo: Hæc.i. Sapientia illum, qui primò formatus est adeo pater orbis terrarum, cum solus esset creatus, custodiuit & adduxit illum a delicto suo,idest fecit eum pœnitere de peccato primæ trãsgressionis.Gen. 413.c.2.E

Filij Adæ,qui non fuerunt de progenie Seth, omnes in diluuio,perierunt,sicut filij Cain.1.Para.27.c.4.K

Adam,dicunt insani Iudæi,quod in centum annis abstinuit ab Eua deflens mortem Abel, & quod tunc iungebatur dæmonibus succubis, & generabat dæmones:& dicunt quod isti dæmones geniti ab Adã incitauerunt Salomonẽ ad peccandum &c.2.Reg. 45.c.4.G

Quando Adã dixit:Caro mea de carne mea &c. Deo inspirante dixit, quia illud alias non poterat scire. Matth.to.5 80.c.1.A

Adam deplorauit Abel filium suum centum annis in valle quadam iuxta Hebron, quæ propterea dicta est vallis lachrymarum.de Opti.Poli. 3.c.1.D

Adam quare non construxerit ciuitatẽ, De Opti.Poli. 3.c.1.E

Adam in statu innocentiæ habuit angelum custodem tam propter impotentiam,quam propter ignorantiam: quia erat periculum ex dæmone instigante. Erat autem ignorantia non quidem defectus aliquis,sed conditio naturæ; erant quippe debilioris luminis quam angelus, & ita angelus malus poterat eum decipere,& angelus bonus instruere. Matt. tom.5. 29.c.2.B

Adeps. Si erat de animalibus mundis, quæ licebat immolari,siue immolarentur, siue, non pertinebat ad Domini sacrificium,idest cremari debebat in altari holocaustorum: vt patet Leuit.3.nisi esset adeps animalis prægustati a bestia,vel animalis morticini: nam tales adipes habebant Iudæi in varios vsus &c.Exo.to.2 16.c.4.K

Adipem alicuius animalis nullo modo comedebant Iudæi.Exo.to.2 78.c.1.E

Adeps est retiaculum iecoris siue epatis, aut carbonelæ, vt vulgarius loquamur, & aliquando adeps distingui-

distinguitur contra aruinam. Exo.29. Aliquando capitur pro omni pinguedine interiori. Leuit.3. & 7. Exo.82. c.4.I. Et dicitur interior pinguedo, quæ operit renes, & vitalia, & intestina, & aliquando adeps accipitur pro alia pinguedine animalis. Mat. tom.7. 290.c.4.H

Adeps, qui est pinguedo interior in viscеribus animalis, erat primo offerendus post sanguinem. Leuit. 24.c.2.A.& 25.c.7.F

Offerri adipem, in omnibus sacrificijs generale erat, sicut offerri sanguinem. Leuit. 24.c.2.B

Adipem comedere vetuit Deus, quoniam hæc sibi elegit: sanguinem, vt funderetur super altare ad expiandum, & adipes ad comburendum coram se, in altari. & si aliquis comedebat ex ijs, moriebatur. Leuit.3.& 7. Leuit.24.c.2.D. Quod intelligendum est, non de omnibus adipibus, sed de ijs tantum, quæ pertinebant ad animalia immolabilia. Leuit. 59.col.4.Li.Reg.tom.1.225.col.2.B. Matth.tom.7. 289.c.1.A

An de adipibus liceret Iudæis aliquo modo comedere, variæ sunt opiniones, vna di. quòd illud Leuit.3. Nec sanguinem, nec adipem omnino comedetis, intelligendum est de adipibus animalium, quæ erant immolatitia, scilicet bouis, ouis, & capræ, siue immolarentur, siue non, de alijs tamen animalibus, quæ vesci licebat, nec poterant immolari, licitum erat vesci adipibus. dum tamen illa non essent morticina, neque capta, &c. Cuius opinionis fundamenta referuntur Leuit. 28.c.3.H. Alia est opinio dicens, quòd omnino non licebat comedere adipem alicuius animalis, sicut nec sanguinem, & respondet ista opinio ad fundamenta primę opinionis. Leuit. 28.c.3.K. Sed prima opinio videtur probabilior, non propter fundamenta sua, sed propter fundamenta, quæ auctor adducit. Leuit. 28. c.4.I. 59.c.2.D. Sed quare prohibitum sit adipes illos comedere. Leuit. 29.c.3.H

Adeps agni paschalis offerebatur Domino. Deuteron. 87.c.1.D

Adeps omnis sacrificij offerebatur Deo, & inter omnes partes sacrificij erat acceptabilior, &c. Leuit.3. Matt.tom.7. 288.c.2.D

Adipes animalium immolabilium nō immolatorum licebat Iudæis conuertere in varios vsus, scilicet, in vnctiones, lucernas, & similia: & non licebat illos comedere, & hoc ad subtrahendum occasionem, ne comederent adipes animaliū oblatorum Deo, &c. Mat.tom.7. 289.c.2.A

Adipes omnium quadrupedum, in quibus proprie est adeps, non erat licitus ad vescendum: bene tamen adipes piscium, & auium, qui mundi erant ad vescendum, nam licebat quancumque pinguedinem interiorem sumere, quia illa non propriè dicitur adeps. Matt tom.7. 289.c.4.G

Adipem agni paschalis comederunt Iudæi in Aegypto, sed postea prohibitum est in omni celebratione Phase. Mat.tom.7. 291.c.1.C

Si adeps agni paschalis non offerretur in altari, non liceret adhuc Iudæis ipsum comedere. Matt. tom.7. 291.c.1.A

Adeps accipitur nonnunquàm pro eo, quod melius est in quacunque re, & hoc per translationem. Mat.tom.7. 290.c.4.H

Adipes magis pertinebant ad rationes sacrificiorum, quàm carnes. Et de adipibus specialiter fit mentio in sacrificijs Abel, Genes.4. quod postea in lege cautum est, quòd omnes adipes sacrificiorum pertinerent ad Deum. Et ob hoc Moyses irridebat sacrificia Gentium. Deuter.32. Genes. 72.c.1.C

Addo Propheta. Propheta, fuit contemporaneus Salomoni, & non Dauid: & ideo scripsit gesta Salomonis, & non Dauid. Fuit etiam contemporaneus Roboam, & scripsit gesta regni eius. 2.Paralip.22. Et iste Addo, vt quidam opinantur, fuit ille Propheta, qui missus est ad Ieroboam, quando dedicauit altare in Bethel. 3.Reg.13. & hunc vocat Iosephus Iadam, & idem nomen est Addo, & Iada, &c. 2 Paralip.136.c.1.C. Sed dicendum quòd hoc non est verum, vt probatur ibidem. 136.c.2.B

Adimpleri scripturam.

Nunquā facta scriptura adimpletur, nisi in sensu literali. Matt.tom.3. 144.c.3.K

Administrare. Fidelius, & diligentius tenetur quis administrare rem alterius, quàm suam, immo in administratione propriæ rei, fidelitas nulla est, cum fidelitas sit respectu alterius, &c.4 Reg. 123.c.4.K

Priuari administratione, & non emolumento, pœna etiam est. 4.Reg. 233.c.2.C

Administratio bonorum temporalium non est attributa fœminæ, sed viro. Nisi fortè, fœmina habeat aliqua bona specialia, quæ acquirit ex aliquo officio suo, factis prius omnibus obsequijs viro necessarijs, & debitis, &c. Exo.tom.2. 187.c.2.C

Admirari. Admiramur id, quod dignè laudare non possumus. Mat.tom.3. 131.c.3.F

Admonitio. Inter admonitionem, præceptum, & consilium quid interfit. 1.Reg.tom.1. 127.c.4.F

Admonitiones, quas faciunt homines morti iam propinqui, magis recipiuntur, quàm si alias dicerentur. qa tūc maioris sunt auctoritatis. 1.Par. 326.c.2.B

Adinuentio. Dupliciter accipitur vno modo pro omnibus peccatis, & aliomodo pro peccatis grauioribus. Deut. 147.c.3.I

Adinuentiones dicuntur modi operandi, vel viuendi nouiter inuenti. 1.Paralip. 179.c.3.K. Possunt etiam dici adinuentiones Dei mirabilia, non omnia, sed illa, quæ pertinent ad quandam cautelam, & prudentiam. 1.Paralip. 179.c.4.G

Adiurare. Aliquando accipitur pro obsecrare, vt Marci 5. Adiuro te per Deū, ne me torqueas. Mat.tom.3. 167.c.4.I

Adiutorium. Adiutorium minus est eo, cuius est adiutorium, & propter hoc fęmina dicitur adiutorium viri. Genes. 2. Genes. 132.c.2.L.& 146.c.1.D

Adiuuare. Quomodo sumatur in scriptura. Mat.tom.4. 139.c.3.G

Quomodo Deus dicatur adiuuare nos in nostris operationibus, cum adiutorium dicat aliquid minus respectu illius, cuius est adiutorium. Genes. 146.c.2.A

Multis modis adiuuabat Deus Israelitas contra inimicos suos, qui referuntur. 1.Paralip. 158.c.3.I

Deus multis modis adiuuare potest aliquos cōtra hostes suos, & referuntur decem septem modi ex sacris literis. 1.Paralip. 209.c.4.F

Adonay. Hoc nomen Adonai secūdum Hebræos, non significat generale domiuiū rerū, vt quidā dicūt, sed est nomē appellatiuū, sicut iste terminus dūs apud Latinos, quod probatur ex multis locis, sicut iste terminus Elohim, q non solū Deo conuenit, sed Angelis, sacerdotibus, iudicibus, viris sanctis, & alijs. Exo.tom.1. 35.c.1.E

Nomē Adonai legitur ab Hebræis loco nominis Tetragrammaton. Exo.tom.1. 35.c.3.I

Adonias. Adonię competebat regnum Iſrael ratione primogenitæ, cum alij filij Dauid eum præcedentes ætate eſſent iam mortui, & ad hoc habebat magnos adiutores, ſcilicet, Ioab & Abiathar ſummum ſacerdotem. 3. Reg. 6. c. 2. A

Adonias faciens currus, & equites, &c. peccauit. 3. Regum. 6. c. 3. G

Adonias quare dixerit Salomoni: Iuret mihi hodie rex Salomon, quod non interficiet ſeruum ſuum gladio. 3. Reg. 14. c. 4. H

Adoniæ filij Dauid refertur hiſtoria. 1. Paralipom. 54. col. 2. A

Adonibezech. Regi amputauerunt Iſraelitæ ſummitates manuum ac pedum, & hoc fecerunt propter duo, primo Dei inſtinctu, &c. Secundo ad illius diligentem cuſtodiam. Iudic. 10. c. 3. G

Adoleſcentia. Propriè ſumpta non excedit annum 21. aut ſecundum alios 25. & præcedit iuuentutem ſecundum ordinem ætatum. Mat. tom. 5. 132 c. 3. F

Adoleſcentia, & iuuentus in ſacris literis largè accipiuntur, & confusè, & non ſecundum taxationem annorum, quàm nos ponimus. Et adoleſcentia aliquando accipitur pro ætate quantumcunque parua, immo pro principio cuiuslibet ætatis, quæ non ſit infantia, vt Geneſ. 8. Omnis ætas ab adoleſcentia ſua prona eſt ad malum, &c. Matt. tom. 5. 132. c. 3. G

Adoptare, Adoptio.

Nulli licuit aliquem adoptare in filium. poſt legem datam, de ſucceſſoribus, in Vet. Teſt. Num. 27. & potiſſimè de tribu extranea, bene tamen ante datam legem, vt patet de Iacob, qui adoptauit duos nepotes ſuos, ſcilicet, Manaſſem, & Ephraim. Geneſ. 48. 1. Paralip. 47. c. 2. B

Nemo poteſt adoptare alium in filium, qui naturaliter eſt impotens ad gignendum, vt patet Inſtit. de adop. paragr. ſed & iſtud. nec poteſt quis alium adoptare, niſi tanræ ſit ætatis, vt poſſit eſſe naturaliter pater eius, & quia naturaliter ad annum decimumoctauum homines poſſunt gignere, diſpoſuit lex, quòd nemo poſſet alium adoptare, niſi ipſum præcedat annis 18. vt patet in Inſtit. de adop. paragr. minores. Mat. tom. 6. 47. c. 4. H

Adoptio, qua Machir filius Manaſſe adoptauit nepotem ſuum Segub, fuit ante datam legem, ſcilicet, in Aegypto: nam ibi Machir mortuus fuit, & ideo adoptio facta non fuit abrogata per legem. 1. Paralip. 47. c. 2. E

Adoptio Dei a ſeruitute nos liberat, & filios efficit. Mat. tom. 5. 258. c. 3. G

Adorare. Adoratio.

Vnus homo ſæpe adorat alium adoratione duliæ. 1. Reg. tom. 2. 168. c. 1. A

Adoratio eſt quidam cultus, quẽ anima deuota Deo exhibet ſeipſam per fidem, & charitatem, & adoratio exterior eſt ſignum huius adorationis interioris. Exo. tom. 1. 90. c. 3. G

Adoratio eſt actus latriæ, & pertinet ad reuerentiam in actu exteriori, vt inclinemur coram Deo orantes, vel audito nomine eius admirabili, vel viſa ipſius imagine, inclinemur coram ipſo, ac ſi inclinaremur coram Deo, ita vt oculi imaginem cernant, & cor, vltra imaginem, eleuetur, &c. Exodi tom. 1. 166 c. 4 H

Adoratio eſt cæremonia magni honoris, quæ corporaliter ſignificatur per genuflexionem. Mat. tom. 1. 25. c. 2. B

Adorationes latria, dulia, & hyperdulia non diſtinguũtur per cæremonias, in quibus exhibentur, ſed ſolum per intentionem, & in corde differentiam faciendo, vt coram Deo ſe inclinet quis tanquam coram domino vniuerſali: Deo Creatore, gubernatore, & Redemptore &c. & in quo & à quo eſt totũ bonum noſtrum, cui homo ſeipſum debet & totũ quidquid eſt, & habet, & talis ſic adorãs dicitur adorare adoratione latriæ. adoratio hyperdulia ſiue excellens dulia vel ſupraduliam debetur illis rebus, per quas ſalus noſtra ſpecialiter eſt procurata, vt cruci Chriſti, carni Chriſti conſideratæ abſque diuinitate, nam vt, coniunctæ debetur latria, & beatiſſimæ Virgini debetur hyperdulia &c. Matth. to. 1. 125. c. 1. E. Exo. to. 1. 168. c. 3. H

Adoratio duliæ debetur ſanctis &c. ſuper Exo. tom. 1. 168. c. 3. H. & in adoratione dulia ſunt gradus. Ioſue. to. 1 98. c. 4. F

Adoratio leproſi, de qua Matth. 8. & Lucæ. 5. fuit adoratio latriæ, vt probatur Matth. to. 3 134. c. 2. A

Adoratio, quam fecit quidam Princeps ſynagogæ Chriſto. Matth. 6 non fuit adoratio latriæ, ſed dulia, quæ hominibus exhibetur, nam adorauit Chriſtũ tanq̃ virũ ſanctum & Prophetã. Mat. to. 3. 202. c. 4. K

Adramelech. Et Anamelech. dij erant ſepharuaim. 4. Reg. 17. 4. Reg. 171. c. 1. A

Aduena. Dicitur quaſi ad aliud veniens, vtpote, qui aliunde venit ad habitandũ &c. Exo. to. 1. 250. c. 2. C. Leu. 176. c. 4 K. 2. Paralipo. 202. c. 1. B

Aduenæ in ſacris literis dicuntur illi, qui de alia terra ſunt, & de alio ritu venerunt ad cultum Dei, & aduenæ apud Iudæos dicebantur illi, qui veniebant habitare cum ipſis ex Gentibus, & compellebantur accipere ritum Iudaicum. Leui. 247. c. 1. D. Nu. to. 1 225. c. 4 G

Aduenæ apud Iudæos non gaudebant duobus priuilegiis anni Iubilæi, & anni ſeptimi: bene tamen cæteris. Leui. 289. c. 4. I

Aduerbium. Deus aduerbiorum remunerator eſt, non nominũ. 4. Reg. 114. c. 4. H

Aduerſitas. Quandocunq; fuerimus in aliqua aduerſitate, vult Deus, quòd confidamus, quòd liberabit nos ab ea, etiam ſi non ſit liberaturus. Nu. to. 1 194. c. 4. F

Quod in aduerſitatibus Deum magis cognoſcamus, quàm in proſperitatibus, vnde prouenit. Deute. 32. c. 4. I

Aduerſorum experientia facit hominem cautum 2. Paralip. 141. c. 1. D

Aduentus Chriſti. Dicitur quicunque effectus mirabilis, vel ſpiritualis, quem ipſe facit. Matth. tom. 3 253. c. 3. K

In primo Chriſti Aduentu fuit ſerenitas, & in 2. erit tempeſtas. Matt. to. 4 154. c. 4. I

Aduentus Chriſti primus habuit ſigna manſuetudinis. ſ. ſanationem ægritudinum &c. ſecundus vero. Chriſti Aduentus alia habebit ſigna. ſ. de cœlo. &c Matth. to. 4 155. c. 1. D

Aduentus Chriſti quadruplex. Matt. tom. 6. 260. c. 1. E

Sed ſecundus eius Aduentus ſiue ad iudicium vniuerſale, ſiue ad particulare in hora mortis cuiuſq; &c. Aduentus timoris eſt. ibidem. 321. c. 1. E. tom. 7. 7. c. 2. E

Primi Aduentus Chriſti tempus debuit priusquã fieret, prænunciari, & determinari, non tamen tẽpus ſecundi aduentus, vt probatur Matt. to. 7 87. c. 4. H

Index in omnia Opera

Inter primum, & ſecundum Chriſti aduentum quid interſit quo ad ſigna præcedentia. Matth. tom.7. 81.c.3.F.&c.

Signa præcedentia aduentum Chriſti ad iudicium, erunt ad oſtendendum, quòd dies illa erit de propinquo ventura, ſed nec ex hoc determinatur dies certus aduentus illius. Matt.tom.7. 81.c.4.k

Sed de breuitate temporis aduentus illius poſt illa ſigna non apparet poſitiuè, quanta erit, vt probatur ibidem. 82.c.1.D

De quindecim ſignis, quæ præcedent aduentum ad iudicium, vt communiter dicitur, dicendum quòd non erunt talia, immo forte nullum eorum præcedet diem aduentus ad iudicium, vt oſtenditur. Mat. tom.7. 83.c 1.A

De veris ſignis, quæ aduentum Chriſti ad iudicium præcedent. Mat tom.7. 83.c.3.K

De obſcuratione Solis, & Lunæ dicendum, quòd illæ obſcurationes non erunt eclypſes, quia erunt ſigna rei ſupernaturalis, ſed erunt quædam obſcurationes miraculoſæ. Mat.tom.7. 84.c.1.C

Temporis aduentus ieiunium non eſt obligatorium, quamuis aliqui dicant, quòd ieiunium Quadrageſimæ, & Aduentus inſtituta ſunt a Beato Petro. Mat. tom.3. 95.c.4.G

Sed ieiunium Aduentus non fuit ab omnibus receptum, ſed bene Quadrageſimæ, &c. De conſecrat. diſtinct.5.cap.Quadrageſima, &c. 93.c.2.A

Ieiunium Aduentus, quamuis ſtatutum fuerit a Petro, non tamen fuit receptum, & approbatum per conſuetudinem, & ideo non obligat, & an religioſos. Mat.tom.3. 95.c.4.G

Ad Aduentus ieiunium non aſtringimur, niſi forte ex conſuetudine, ſic dicitur de obſeruatione ieiuniorum. cap. conſilium quòd Roma ieiunium ſeruat in Aduentu, aliæ tamen Eccleſiæ non ſeruant, &c. Mat.tom.3.ibid.

Adulator. De adulatoribus vide Leuit.185. col.1.C

Adulatores in domibus Regum primas obtinent vices, niſi Reges ſint valde virtuoſi, qui per ſuas virtutes, falſas laudes, & fauores compeſcere queant. 1.Reg.tom.2. 100.c.2.E.101.c.2.E

Adulter. Adultera.

Contra adulteros eſt lex in Regno Caſtellæ, quòd vir accipiens vxorem, & aliquem inueniens cum ea fornicantem, poſſit vtrunque occidere, vel, ſi poſtea probatum fuerit, traduntur in poteſtate eius, vt iugulet eos, vel faciat, quod voluerit. Geneſ.355. col.2.D

Adulter, cognoſcens vxorem proximi ſui multis facit iniuriam. Primo ipſi ſacramento, ſcilicet, contra fidem, vel fidelitatem, quæ eſt vnum de tribus bonis matrimonij: ſecundo facit iniuriam viro illius, quia reuelat turpitudinem viri reuelando turpitudinem vxoris ſuæ. Infert præterea iniuriam viro, ſi ex adulterio illo naſcatur proles, &c. & infert damnum filijs eius legitimis, quo ad hæreditatem, & multa alia ſequuntur incommoda. Leuit. 183. col.1.A

Adulteri lapidabantur in lege Moyſi. Leuitici. 209. col.1.E

Adulter fugiens maritum adulteræ non peccat, immo ſi poteſt fugere, & non fugit, peccat. Ioſue to.1. 9.col.2 D

Vir adulteræ occidens adulterum peccat. Ioſue to.2. 9.col.3.G

Adulter non poteſt dimittere coniugem adulteram, nec contra, etiam ſi ipſe egerit pœnitentiam. 1.Regum tom.1. 112.c.1.E

Mulier adultera quare magis peccet, quam vir. Matt. tom.5. 108.c.2.E

Et grauius punitur in inferno, quàm vir. ibidem.

Adulterium. Apud Aegyptios, erat nephas morte plectẽdum, & minus peccatum putabant virum occidere, quàm adulterium committere cum coniuge viri, ipſo viuente, quod timens Abraham. Geneſ.12. dixit Saræ: Dic, quòd ſoror mea ſis, &c. Geneſ. 67.c.4.K

Adulterium ſimplex dicitur eſſe peccatum, ſed non ſcelus. Leuit. 209.c.4.H

Adulterium iuſtum dolorem cauſat, vt patet ff. de adulterijs, in lege Gracchus. Deuter. 149.c.1.A

Vir reperiẽs vxorem in adulterio, ſcilicet, ſimul cum adultero, poteſt vtrunque impune occidere, vt patet in lege Gracchus. C. de adulter. Et ſubdit cauſam, quia tam iuſtum dolorem compeſcere non potuit, &c. 1.Paralip. 76.c.3.K

Lex conceſſit patri occidere filiam in adulterio deprehenſam ſimul cum adultero. Matt.tom.6. 93. col.1.B. Et hoc permittit lex Iulia. de adulter. cum quatuor conditionibus, quæ ibidem referuntur. Et non permittit lex iſtam occiſionem tanquàm iuſtam, ſed ſolum propter iram, quæ frenari non poteſt. Et hæc cauſa exprimitur. C. de adulterijs. l. Gracchus. in foro tamen Dei, talis peccat, cum ex vindicta faciat. Mat.tom.2. 93.c.2.B

Adulterium eſt ſpecies luxuriæ ab alijs diſtincta, & præcipua inter omnes, de qua iura humana magis curauerũt, quia per iſtam maximè turbatur Reſpublica: & eſt alieni thori violatio 36.quæſt.1. cap.lex illa. Et dicitur adulterium, quaſi ad alterius thorum acceſſio, & quando coniugatus coit cum coniugata duplex committitur adulterium. Matth. tom.2. 155.c.3.H

Adulterium eſt crimen magnum nocumentum inferens Reipubiicæ non ſolum propter perſonalem iniuriam, ſed etiam propter bonum publicũ, quia propter illud proles redduntur incertæ, & degeneres, quibus non competunt honores, &c. Eſt etiam malum ex parte eius, qui accedit ad alienam. Et cõtra educationem prolis, & quia impedit bonum prolis alienæ. Ex parte etiam vxoris adulteræ multa damna ſequuntur, primo quia in legem Dei peccat: ſecundo quia præiudicat viro ſuo, &c. tertio, quia facit contra fœdus matrimonij: quarto, quia fallit virum ſuum: quinto quia aufert a viro poſſeſſionem: ſexto quia præiudicat alijs filijs legitimis, ad quos de iure pertinet tota hæreditas paterna. Hæc omnia tanguntur aliqualiter. Eccleſiaſtici 23. Mulier, inquit, omnis relinquens virum ſuum, & cæt. Mat.tom.2. 155.c.4.K

Adulterium accipitur dupliciter, ſcilicet, generaliter, & ſpecialiter. Mat.tom.2. 215.c.3.H

Adulterium ſumpſit nomen a violatione iuris matrimonij, quaſi ad alterum commiſceri. Matt. tom.5. 108.c.3.F

Adulterium quid ſit. Matt.tom.5. 91.c.3.F

In adulterio ſimpliciter, & abſolutè conſiderato magis peccat vxor quàm vir, quia illud adulterium eſt maius, in quo plura iura matrimonij franguntur, in adulterio viri frangitur fides, ſicut in adulterio vxoris, ſed vltra hoc vxor præiudicat bono prolis, non vir, quia facit incertam prolem viri, & priuat virum quodam naturali bono, quia viri deſiderant nimis ſcire, qui ſunt filij eorum. Et ex multis alijs grauius peccat vxor, &c. Matt.tom.5. 108.c.2.E. Et magis peccat vxor adulterando cum coniugato, quàm vir adulterando cum coniugata. Matthæi tom.5.

tom.5. 108.c.4.H
Adulterium coniugati cum ſoluta non punit ius humanum,bene tamen ſoluti cum coniugata,& coniugati cum coniugata,&c. Matt.tom.5. 102.c.2.A.
Et lex humana, quæ pro adulterio pœnam capitis ponit,non conceſſit hoc vxoribus contra viros, bene tamen viris contra vxores, & fecit hoc in priuilegium virorum.Concedit enim illis accuſare vxores de adulterio, etiam ſine inſcriptione vſque ad certum tempus,poſtea vero non ſine inſcriptione. Vxoribus autem nunquàm conceſſit accuſare viros.ibidem. 109. c.2. C. Et ſimiliter fiebat in lege Moyſi, quæ viros adulterantes cum mulieribus ſolutis non condemnabat.Et non punitur vir adulter ſine muliere,quia non expedit,propter multa.ibid.
Lex humana Eccleſiæ æqualiter punit adulterium viri,ſicut vxoris,ſcilicet,pœna diuortij. Et hoc modo intelligitur illud.32.quæſt.5. cap.Chriſtiana, & cæt. Mat.tom.5. 109.c.4.K
Minus eſt adulterium,quàm homicidium, & adulterium magis quàm furtum, & falſum teſtimoniũ. Mat.tom.5. 129.c.3.I

Adultus. Reſpectu eorum,quæ Dei ſunt, ille vocatur adultus,qui vſum habet rationis,cuiuſque ſit ætatis, etiam ſi ſit ſub patria poteſtate.Nam quantum ad ea,quę Dei ſunt,quilibet eſt ſui iuris,vt ad ea,quæ ſunt fidei.Et ad ingreſſum religionis,& ad contrahendum matrimonium. Et non poteſt arctare eum,quo ad aliquid patria poteſtas,vt colligitur extra de Iudęis,& Saracenis,cap.ſicut Iudæi,&c.1.Reg.tom.1. 111.c.3.I

Aduocare. Clerici non poſſunt aduocare cauſas aliquas, niſi aut Eccleſiæ ſuæ,aut perſonarum coniunctarum,aut miſerabilium perſonarum,vt orphanorum,viduarum,cęterorumque pauperum, vt patet extra de poſtulando.cap.Eccleſiaſtici. & cap.ex parte. & cap.cum ſacerdotis, & hoc ſi gratis pro Deo faciant, aut pro valde modico pretio, dum tamen de bonis Eccleſiæ ſuſtententur,&c.Exo.tom.1. 83.c.4.I

Aduocatus. Chriſtus aduocatus noſter eſt orans pro nobis nunc,offerẽs merita paſſionis ſuæ toti deitati. Matth. tom.4. 106.c.1.C
Aduocati ſunt purè mercenarij, &c. Exodi tom. 1. 83.c.4.I
Aduocati poſſunt recipere pecunias vendẽdo iuſtum conſilium,dum tamen nõ multum exigant, & hoc iuxta cauſæ facilitatem,vel difficultatem, & ſecundum durationem magnam, vel paruam, & ſecundum conditionem perſonæ diuitis, vel pauperis: nam ſi multum pauper eſt,nihil exigere debent, & propter hoc iura conceſſerunt,quòd clerici, qui in cauſis forenſibus coram iudice aduocare non poterant, pro ipſis miſerabilibus perſonis aduocare poſſent,vt patet extra de poſtulando. cap.clerici.& in c.cum ſacerdotis,&c.Exo.tom.1. 249.c.3.F
Quòd aduocatis liceat vendere iuſtum conſilium, & non iudicibus iuſtam ſententiam, aſſignantur rationes.Exo.tom.1. 249.c.3.F
Aduocatis licitum eſt vendere patrocinium, eo quòd adiuuando clientulos pro defenſione iuris eorum ſtudendo laborãt, nec recipiunt pecuniam propterea quia ea, quæ intelligunt, dicunt, ſed quia non poſſunt dicere,niſi laborent,vel prius laborauerint. 1.Reg.tom.1. 162.c.2.A
Aduocatorum ſtatus eſt valde periculoſus: quia, qui ſolum volunt in cauſis iuſtis patrocinari, ſunt pauperes, & ideo vt habeant ſufficientem victum, patrocinantur in cauſis iniuſtis, & ſic ſe habent milites ſtipendiarij.1.Paralip. 222.c.1.E
Aduocatus poteſt vendere iuſtum patrocinium,& iuris peritus iuſtum conſilium, vt habetur 24 quæſt. 5. cap. non ſane. & hoc ſecundum quantitatem laboris,& difficultatem rei,in qua operantur,ſcilicet, cauſæ,&c. & hoc ſecundum cõſuetudinem patriæ, quòd ſi ſupra debitum recipiat aliquid, peccat. & idem eſt de cæteris,qui prætextu alicuius officij publici, vltra debitum exigunt aliquid, vt ſunt tabelliones, & cæteri officiales iudicum, & curiarum. Idem etiam in artificibus, & in omnibus locãtibus operas ſuas. Et circa omnes iſtas extorſiones ponit Auguſtinus duas regulas circa reſtitutionem taliũ. Mat.tom.3. 29 c.1.A
Aduocatus, in multis caſibus, tenetur ad reſtitutionem,tam clientulo ſuo,quàm aduerſario. Matth. tom.3. 29.c.1.A
Aduocãti de ijs, quę acquirunt intuitu aduocationis, non ſunt exempti a decimis.Matt.tom.6.217.c.2.B

Aeger. vide Eger.
Aegrotus.vide Egrotus.
Aegritudo.vide Egritudo.
Aegyptus.vide Egyptus.
Aedificatio.vide Edificatio.

Aer. Aeris interſtitia non ſunt ſemper æqualia, vt probatur Exo.tom.2. 218.c.4.F
Aeris ſpiratio, & reſpiratio non ſunt neceſſariæ ad vocis formationem.Mat.tom.4. 242.c.4.K
Aer manebit in corporibus Beatorum ſolum ad formandas voces in laudem Dei. Matth. tom.4. 243. col.1.C
Aer non recipit colorem, quando manet in ſua puritate.Mat.tom.7. 147 c.4.G
Aer caliginoſus frigidiſſimus eſt, vt probatur Parad. 96.c.3.H
Cum aer ſecundum naturam non ſit frigidus, infrigidatur tamen multum per antipariſtaſim. Parad. 96.c.4.I
Media regio aeris totius naturæ continet exceſſiuam frigiditatem. non quidem ex natura aeris, ſed per antipariſtaſim, vt probatur. De ſtatu Animarum. 9.col.3.F
Aeris regio tres habet partes, quamquam inæquales. De ſtatu Animarum. 10.c.2.B

Affectio. Affectus.

Affectiones cauſantur a rebus exterioribus, &c. Geneſ. 359.c.4.I
Affectus rationalis deſcribitur.Leuit. 185.c.3.G
Quælibet affectio vocatur ſpiritus, quatenus motus quidam eſt interior, ſecundum quem impellimur ad hoc,vel illud agendum.Iudic. 89.c.4.F
Affectum dirigere in Deum ſtat dupliciter, vno modo ſicut obiectum, & hoc modo affectus directus in Deum eſt amor, & ſic non pertinet orationi, q̃ ſit affectus directus in Deum, vt dicit Auguſtinus: alio modo dirigitur affectus mentis in Deum tanquàm in illum, a quo velut a cauſa efficiente explendus eſt, & hanc directionem non facit voluntas, ſed ratio,dirigendo affectum in Deum, oſtendendo Deo deſiderium noſtrum, & petendo, vt illud compleat. Et ipſa petitio talis eſt oratio ipſa.& hoc pertinet ad ſolam rationem practicam. Matth. tom.3. 53.c.1.E
Affectibus appropinquamus Deo.Matt.to 4. 57.c.3.F
Affectus fuit magis deprauatus, per peccatum, quàm intellectus.Mat.tom.6. 86.c.4.B

Afficere. Tria ſignificat, ſ.punire, informare, & deſiderare.Num.to.1.136.c.4.K

Affinis. Ad affinem non licebat accedere, nisi in casu speciali, s. ad suscitandum semen, de quo Deut. 25. Leuit. 209.c.2.D

Tempore Iacob libentius dabant homines filias suas affinibus suis in vxores, quam alijs. Genes. 314.c.4.F

Animæ non sunt affines. Matt. tom. 7. 268.c.1.E

Affinitas. Causatur propter vinculum matrimonij. Genes. 231.c.4.F

Affinitatis primus gradus est cuiuslibet ad nouercam suam, ad filiam tamen nouercæ, quæ non est filia patris tui, est secundus gradus, qui non impedit matrimonium. Leuit. 180.c.3.K

Affinitas semper nascitur ex consanguinitate. Leuit. 181.c.1.B

Affinitas excludit vniuersaliter contractum matrimonij. Leuit. 181.c.1.C

Qui aliquam personam cognoscit carnaliter, contrahit affinitatem ad omnes, qui sunt consanguinei alteri personæ vsque in quartum gradum, ita, vt quãtum extenditur prohibitio in gradibus consanguinitatis, ita & in gradibus affinitatis, sed tota extentio quatuor graduum consanguinitatis, quando comparatur ad affinitatem solum dicit in ea vnum gradum, & iste est, qui seruatur solum, &c. Leuit. 181.c.3.H

Affinitas causatur propter coniunctionem duarum personarum in carne, scilicet, viri, & vxoris, & isti non attinent sibi in aliquo gradu affinitatis: alij tamen, qui ab eis sunt, sunt affines alteri eorum: & affinitas differt a consanguinitate, quia in consanguinitate omnis attinentia causatur per deriuationem originis, siue quantum ad eos, qui sunt principia consanguinitatis, siue ad omnes successores. In affinitate vero principium eius causatur per copulationem, & non per originem, & extensio eius est per originem, &c. Leuit. 181.c.4 H

Omnis affinitas impedit matrimonium, nec est aliquis gradus, in quo contrahatur apud nos. Iudæi tamen duas sorores in vxores accipiebant successiuè. Leuit. 182.c.2.D

In eodem affinitatis gradu non est dare magis, vel minus affines, quamquam dentur aliqui duo affines ad vnum tertium, in eodem gradu, qui inter se sunt magis, vel minus cognati, scilicet, in diuersis gradibus. Leuit. 210.c.2.C

Affinitatis nomina non nominantur, vbi matrimonium non est. Iudi. 187.c.2.B

Affinitatis secundum, & tertium genus non seruatur nunc. 1. Reg. tom. 1. 132.c.1.B

Affinitatis gradus non sunt vetiti, nisi propter consanguinitatem, vt dicit August. & habetur 35. quæst. 3. cap. si vir. 1. Reg. tom. 1. 139.c.3.G

Affinitas causatur per cognitionem carnalem, immo affinitatis causatio præcipue consistit in seminis commixtione. 2. Regum. 132.c.3.K

Triplex est genus affinitatis, primum est inter eum, qui accepit aliquam in vxorem, ad omnes cognatos illius, nam quantum extenditur linea cognationis, in qua non licet contrahi matrimonium, tantum extenditur linea affinitatis, &c. Secundum est inter cognatos viri, & cognatos fœminæ, &c. Tertium est, quo affines istorum efficiuntur mutuo affines, &c. sed isti duo gradus affinitatis postremi exclusi sunt a iure, qui nec impediunt matrimonium contrahi, nec dirimunt contractum, sed primus gradus solus tenetur, &c. 2. Paralip. 235.c.2.E

Affinitas nascitur ex consanguinitate, & è contra. Mat tom. 2. 157.c.1.B

Affinitas non causatur ex coitu maris cum fœmina extra vas debitum, etiam si illa sit vxor sua, quam cognoscit, vt patet 35. quæst. 3. cap. extra ordinaria, & dicitur quòd extra ordinaria pollutio affinitatẽ non causat. Et dicitur extra ordinaria, si in vase altero cognouit, vel si in vase naturali cognoscere voluit, & tamen non valuit propter impotentiam, quia claustra non fuerunt aperta, sed facta exterior effusio, etiam si claustra fuerint aperta, & sublata virginitas, sed non fuerit effusio seminis, quia tunc manifestum est, quòd non causatur affinitas, quia illa causatur, vel fit per seminis cõmixtionem. Sic dicit Glosa eodem capite, extra ordinaria: Dicit tamen quòd si cognosceretur fœmina a viro suo in vase non naturali, quòd impedirentur omnes cognati eius contrahere cum illa fœmina, si dissolueretur matrimonium inter eos ex aliqua causa. Et hoc euenit propter enormitatem criminis, & cæt. Mat. tom. 2. 172.c.2.B

In affinitate seruatur prohibitio quo ad matrimoniũ vsque ad quartum gradum primi generis affinitatis excluiuè, extra de consanguinit. & affinit. cap. non debet. Mat. tom. 6. 47.c.3.F

De affinitate vide reliqua in dictione, Consanguinitas, & in dictione, Gradus.

Affirmatio. Quælibet affirmatio continet sub se negationem. Matt. to. 3. 19.c.4.F

Multoties ponitur affirmatio pro negatione apud Hebræos, & ponuntur exempla. Deuteronom. 156.c.3.K

Affligere. Afflictus.

Affligere, & lædere differunt realiter. Matth. tom. 7. 149.c.4.A

Afflictorum conditio est, vt postquàm semel afflictionibus succubuerint, si aliqua eis prospera eueniant, non immediatè credunt, se iam totaliter derelictos summis miserijs cadentes. Genes. 384.c.4.I

Africa. Magna Africæ pars redditur inhabitabilis propter serpentes. Deuteronom. 170.c.2.B. De Opti. poli. 2.c.2.B

Africa est pars meridiana mundi. Iosue tom. 2. 122. c. 3. K. Et denominata est sic ab Afer filio Madian filij Abrahæ ex Cetura, vt dicit Iosephus. Genes. 194.c.4.F.1 Paralip. 36.c.3.I

Agabus. Fuit Propheta in Ecclesia primitiua. Mat tom. 6. 245.c.1.B

Agabus Propheta non multo tempore post Christi mortem prænunciauit magnam famem, quæ accidit Iudæis sub Claudio Cæsare. Matth. tom. 6. 271.c.4.K

Agag. Regem Amalec reseruauit Saul ex pietate. 1. Reg. tom. 2. 6.c.3.K

Agar. Ancilla fuit Abrahæ ex tempore quo descendit in Aegyptum propter famem. Genes. 22. Genes. 257.c.2.A

Abraham habuit Agar in vxorem, cum semper actus carnalis fuerit peccatum, nisi cum propria vxore. Genes. 257.c.3.G

Agar fuisse filiam Regis Aegypti, dicunt Hebræi, quibus assentit Nicolaus, sed falluntur. Genes. 257. col. 2.A

Cum Agar cognita fuit ab Abraham carnaliter, ipsa Sara incepit continentem vitam agere voluntariè, non petendo debitum a viro suo. Genes. 257.c.3.I

Agar passam fuisse abortum in deserto, dicunt quidam Iudæi in pœnam datam a Deo, quia dominam contempserat, sed quia postea acquieuit Angelo monenti reditum, & humiliationem sub domina sua, Deus viuificauit in vtero fœtum extinctum, & ista viuificatio vocatur conceptio de nouo, & po-

teſt reduci iſta expoſitio ad literam noſtram. Gene. 258.c.1.C

Filii Agar & Cethuræ, pro maiori parte, non habitabant in ciuitatibus & domibus: ſed in tentoriis portatilibus, & ſic ſunt multæ gentes ī Africa: quas Lucanus vocat Numidas, & nos vulgariter vocamus Alarabes, 1.Paral. 79.c.2.E

Agar, ex quo erat vxor Abrahæ, non potuit eiici: nam licebat illi petere debitum ſemper, quandiu maneret vxor: diſpenſatione tamen Dei eiecta eſt, Nam ipſe iuſſit nec Abraham volebat eam eiicere, poterat tamen ſeparari ab ea per libellum repudij, cuius vſus erat apud Gentes. Matt.to.2 151.c.3.I

Quod Agar repudiaretur ab Abrahā, licitum fuit: immo & neceſſarium, quia mandāte Deo, factum eſt. Matt.to.5 96.c.2.C

Agareni Ponunt beatitudinem poſt hanc vitā in riuis lactis & mellis, & delitiis puellarū, vt patet ex traditione ſui Alcorani. Gen. 9.c.1.D

Agere ni dicendi ſunt: vel Iſmaelitæ qui nunc Sarraceni dicuntur, falſo nomine à Sara, quæ libera erat, &c. Gen. 258.c.1.B

Agareni circuncidunt filios ſuos anno. 13. propterea quod Iſmael circunciſus eſt anno. 13. & in hoc tranſgrediuntur regulam de circunciſione datam. ſ. octauo die. Gen. 261.c.3.F

Sequaces impiiſſimæ ſectæ Mahometi, non ſolum ab Agarenis deſcendunt: ſed etiam a multis aliis gentibus: nam æthiopes, & Lybes & maior pars Africanorum pertinent ad prædictam ſectam. 1.Paralipo. 79.c.2.D

Agarenorum terra coniuncta erat terræ Ruben: ſed erat magis orientalis &c. 1.Paral. 79.c.3.G

Agarenorum terram poſſederunt tribus Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manaſſe. 358.annis, vt prob, 1.Paralip. 83.c.3.K

Ager: Agrorum depopulatores nocturni non gaudent immunitate eccleſiarum. vt habetur extra de immunitate eccleſiarum. c. inter alia Exo.to.1 229.c.2.C

Agger: Aggeres vocantur machinæ, quæ circumponuntur vrbibus, quando obſidētur. 4.Reg. 194.c.2.E

Agere: Nunquam Deus agit ſine miniſtro: niſi id, quod fit, excedat potentiam creatam. &c. Exo.to.1 59.c.2.C

Duplex eſt agentium habitudo in naturalibus: altera, qua ſuperiora agūt in inferiora: altera eſt omnium elementorum inter ſe. Matth.to.5 43.c.2.A

Agere proprie prædicatur de aliquo dupliciter: vno modo, ſi res illa totaliter producat effectum, vt, cū Deus creat: alio modo, ſi effectum vltimate compleat. Nu.to.2. 204.c.2.A

Deus tripliciter agere dicitur vno modo, quando per ſe: vel cum angelis agit totaliter. non mediante agēte naturali, alio modo, quando non facit totum per ſe: facit tamē aliquam partem per ſe. tertio modo: quando nec totum nec partem facit per ſe, dat tamen virtutem agenti naturali ſupra conſuetudinē. Deuter. 24.c.1.A

Cum aliquid agendum, vel non agendum proponit, tripliciter res ſe habet. Nam quædam ſunt neceſſaria, quòd fiant, ita vt illicitum ſit, ſi non fiant, & de his eſt præceptum. Alia ſunt neceſſaria, vt non fiant ita vt illicitum ſit, ſi fiant: & talia pertinent ad prohibitionem: & iſta ſunt in vno gradu, & in vtroque eſt licitum & illicitum. Alia ſunt, quæ fieri non bonum eſt, ſed melius eſt ſi fiant, quam ſi non fiant: & in talibus nihil eſt illicitum, ſiue fiant, ſiue non fiāt: quia neutrum eſt neceſſarium fieri. &c. Et talia nō ſunt propriè præceptum, ſed vocantur admonitio. Prima tam Deus quam Apoſtolus dicunt: ſecunda nec Deus dicit nec Apoſtolus: quia neuter præcipit aut vetat, ſed vterq; conſulit, tertia non dicit Deus, ſed Apoſtolus &c. 1.Reg.to. 127.c.3.H

Illud aliquis dicitur agere, quod ex eius fit mandato. 1.Paral. 212.c.3.H

Agere, inquantum dicit aliquid ex parte Dei, nihil aliud eſt quam ſuum eſſe, quod eſt totum ſimul. Et ideo Deus nihil agit ſucceſſiuè. Matth. tom. 1. 209.c.4.F

Quotieſcunque aliquid agimus tardius, quā agere debeamus, peccatum veniale eſt. Mat.tom.5.48.c.1.B

Quanto agens eſt minoris actiuitatis, tāto tardius agit. Mat.to.4. 248.c.1.B

Quomodo habeat intelligi, ꝙ omne agēs ſit nobilius paſſo, Matt.to.4 240.c.3.K

Agens quantò velocius agit, tantò eſt maioris poteſtatis. Mat.to.3 143.c.1.B

Agens principale inducit in effectum ſimilitudinem ſuam: non tamen agens inſtrumentale. Mat. tom.4 183.c.2.B

Agere mala deterius eſt, quam mala pati. Matt.tom.5 20.c.2.C

Agibile. In agilibilibus ſunt regulæ quædam dirigētes actiones humanas in quadruplici differentia. Exo.to.1 184.c.2.C

In agibilibus præſupponitur finis, ſicut in ſpeculatiuis præſupponuntur principia. De Statu animarum. 2.c.1.B

Agæus Propheta. Agæus prophetauit poſt finem temporis captiuitatis Babilonicę. ſ. anno ſecūdo Darij regis ſecundi poſt reditum de Babylone: & prophetauit intra Hieruſalem Gen. 24.c.3.I

Agæi principalis intentio, in ſua prophetia, fuit prouocare Zorobabel, & alios, qui cum illo erant, ad templi reſtaurationem ſuper Gen. 24.c.4.H

Ab Agæi prophetia vſque ad Chriſti Aduentum fuerunt anni. 518 Gen ibi. C. Verba quædam Agæi prophetæ exponuntur. Gen. 24.c.4.I

Agæus Propheta prophetauit, per duos menſes: priuſ quam Zacharias. Ioſue. to 1 2.Pa.1.quæſ.4

Agilitas. Non erit in beatis ad motum, qui cōpetit eis ſecundum prædominium elementi, quia motus ille non ſolum non conuenit gloriæ, ſed potius retrahit à loco gloriæ: immo non conuenit rei ſecundum id, quod in ea perfectū eſt. i. ſecundum formam ſpeciei. Quare agilitas nō erit niſi ad mouendum ſecundum appræhenſionē, in quācunque partem beato moueri placuit, motu non organico, quia anima beati mouebit omnes partes ſui corporis æquè primò, ſicut mouētur corpora ſolida, quæ à nobis impelluntur. Matth.tom.4. 255.c.1.B

Dos agilitatis eſt qualitas quædam in beato ad faciliter mouendum ſe ſecundum locum, & non eo modo, qui eſt naturalis &c. ſed qui eſt ſecundum conceptionem, & apprehenſionem animæ. Matt.to.4. 155.c 3.H

Agilitas in corpore glorificato correſpondet fortitudini. Mat.to.4 234.c.1.D

Agilitas, ſecundum Scotum & Rodulphum eſt potentia motiua animæ, quæ eſt per ſe, & primò animæ, & per ſe non primò alicuius partis corporis, & alicuius primò perfecti vt totius. Matt.to.4.255.c.3.I. Sed quia hoc non placet, auctor dicit, quod dos agilitatis non eſt potentia motiua, ſed perfectio data ipſi potētiæ motiuæ. &c. Et ad dotem agilitatis cō-

currunt

currunt tria.ſ. potentia motiua animæ, multiplicatio ſpirituum puriſſimorum.& ablatio omnis indiſpoſitionis tam in iuncturis,quam in neruis,& omnis ponderoſitas non naturalis. ibid.

Agios. Græce derivatur ab a,φ eſt,ſine,& ge,qđ ẽ terra,quaſi ſine terra nullas,ſ.fęces hñs terrenæ ſordis &c. Exo.to.1.242.c.3.I.Leui.106.2.E

Agiographum. Inter libros Agiographos præcipuus liber eſt liber Pſalmorum Gen. 81.c.4.H

Inter agiographa computantur libri nouem. ſ. Pſalmorum,Iob,tres libri Salomonis,liber Par. Eſdras, & Eſther. Ioſ.to.1 4.c.3.I

Libri agiographi minoris ſunt authoritatis, quam libri legales & prophetales,propterea quod de eorũ autoribus non conſtat.1.reg.to.1 12.c.4.F

Inter agiographa quare liber Iob tanquam primus cõputetur,1.Reg.to.1 13.c.1.A

Ordo librorum agiographorum deſignatur. 1. Reg. to.1 13.c.4.I

Agiographũ dupliciter accipitur,vno modo pro ſcriptura ſancta, quæ eſt magnę auctoritatis & efficax, tam ad arguendum,quàm ad reſpondendum:quãquã auctor illius ſit ignotus:alio modo pro ſcriptura,quæ ſacra videtur,ſed nõ eſt alicuius auctoritatis vel roboris.1.Reg.to.1 15.c.4.H

Inter agiographa computantur illi libri, quorum doctrina eſt vera,certa,& ſancta:& tamen ignorantur autores eorum:& ob hoc ſunt minoris autoritatis, quã libri,quorum auctores ſciuntur.1.Para.3.quę.5

Agiographa ad tertium ordinem librorum pertinẽt, vt dicit Hieronymus in prologo galeato. Mat.to.6. 130.c.4.H

Agnes. Beata Agnes potius occiſa eſt pro ſeruãda virginitate, quàm pro confeſſione fidei.Matt.to.4 45.c.4.I

Agnus. Anniculus offerẽdus erat in holocauſtum.i.agnus non habẽs annum perfectum,& in toto illo anno poterat offerri,cum cõpleſſet octo dies à natiuitate ſua, nunquam tamen offerri poterat ante octauũ diem: Sed quare agnus anniculus offerri deberet. Leuit. 13.c.2.A

Agnus dicebatur anniculus, vel quia haberet vnum annum completum & non vltra,vel quia erat infra vnum annum.i.ab octauo die natiuitatis illius vſq; ad annum dicebatur anniculus & omnes inter medij in ætate. Leu.263.c.1.A.Nu.to.1 83.c.3.K

Agnus Chriſtum repreſentat metaphoricè. Paradox. 39.c.3.K

Duo agni anniculi offerebantur quotidie in holocauſtum,vnus in ipſo ortu ſolis,alius vero veſperi.i. ante ſolis occaſum,de expenſis ſanctuarii: & hoc poſt quam pacificè ſteterunt filii Iſrael in terra Chanaã, quia in deſerto non habuerunt illam opportunitatem,vt declaratur Deut. 12.Exo.to.1 89.c.3.F

Chriſtus conuenientius vocatur agnus, quàm aries, vel taurus.Matt.to.7 285.c.4.H

Agnus Paſchalis. Agnus Paſchalis comedi debebat a decem perſonis inter magnos,& paruos, iuxta quorũdam opinionem.Exo.to.1 73.c.2.C

Agnus Paſchalis debebat eſſe maſculus.Exo.12.cuius præcipua cauſa & potiſſima erat, ad deſignandum Chriſtum paſſurum eſſe,& pro nobis immolandũ. Et hunc ſenſum intendebat legislator, vt patet Ioan. 19.& additur,maſculus,non ad tollendum ambiguitates huius dictionis,probaton,Græcè,vt dicit Gloſa ordinaria,quia in Hebræo habetur:agnus maſculus:vbi non eſt ambiguitas. Dicendum ergo quod illa nomina in Hebræo ſolent accipi pro nomine ſpeciei,vt cum dicimus,iſte habet oues, & vacas fæmellas,& habet tauros,& boues caſtratos: ſed nomen ſpeciei non diſtinguit ſexũ.Exo.to.1. 73.c.3.F

Agnus Paſchalis debebat eſſe anniculus,i.vnius anni: non quod integrum annum haberet, ſed quod infra annum eſſet, vel ſaltem annum integrum non excederet:quia agnus,qui excedit annum, aries dicitur. Poterat autem iſte agnus accipi poſt octauã diem à natiuitate ſua vſque ad tempus vnius anni, & in immolatione hoc ſeruabatur: quia animalia immolatitia non immolabantur vſq; ad octo dies poſt natiuitatem,& deinceps,vt patet Leu.22.Exo. to.1. 73.c.3.K

Agnum Paſchalem quare dominus mandauerit immolari ĩ celebratione Phaſæ potius quàm aliquod aliud animal,vide primo rationem Nicolai de Lyra,quæ improbatur ab autore poſt cuius impugnationem ſubiungit rationem veram. Exod. tom. 1. 73.c.4.H

Agnum Paſchalẽ poterant Iudæi immolare poſt meridiem decimæ quartæ diei vſque ad ſolis occaſum excluſiuè,& aſſare,& veſci illo. Et ſic conſueuerunt facere nunc Iudæi,quia licet agnum non immolẽt tamen tenentes obſeruationem azymorum, quæ pertinebat ad idem tempus,incipiebant immediatè poſt meridiem decimæ quartæ diei, expellere de domibus ſuis omnem panem fermentatum:& incipere veſci azymis.&c.Exo.to.1.74.c.3.I.262.c.1.D

Agnum vel hædum nõ poterãt Iudæi immolare poſt ſolis occaſum:poterant tamẽ illum comedere poſt ſolis occaſum &c.vt dĩ Deut. 16. Exo.to.1.74.c.3.I

Agnus in domo,in qua immolabatur, comedebatur. & Hebræi,in quorum domibus non ponebatur ſanguis,quia in illis non immolabatur agnus, illa nocte dormiebant in domibus vicini,in quibus immolabatur & comedebatur.Exo.to.1 74.c.4.F

Quod Agni Paſchalis ſanguine tingerentur poſtes & ſuperliminare,non fuit cæremonia tanquam conſeruanda in omnes generationes, ſed ſolum fuit data,pro tunc:nam Num.9.non fit mentio de tali litura,cum de aliis cæremonijs fiat mentio.Exod.to.1. 74.c.4.H

Agni Paſchalis eſus fiebat nocte, ſaltem in principio noctis, licet eius immolatio & paratio fieret ante ſolis occaſum. Exo.to.1 74.c.4.K

Agni Paſchalis carnes mandabãtur aſſari, vt velocius pararentur, quia ægyptij compellebant Hebræos exire.&c.Exod.to.3 74.c.4.k

Agnus Paſchalis parabaẽ hoc mõ:primò iugulabatur, & accipiebatur ſanguis eius ad liniendum vtrunq; poſtem & ſuper liminare: deinde, detracta pelle, extrahebantur inteſtina,vt poſſet torreri:quia, caput, cauda,& inteſtina debebant etiam comedi toſta:& poſt cæteræ carnes nihil amplius diuiſæ ſimul aſſabantur:neque diuidebãtur per medium,vel in quadrantes, nec etiam auferebantur caput & pedes ad aſſandum,nec confringeretur aliquod os.Exo.to.1 74.c.4.K

Omnia,quæ circa Agnum Paſchalem mandabantur in c.12.Exod.a principio vſque ad illam partem:Habebitis autem hunc diem:fuerunt obſeruata in prima immolatione in Aegypto:ea autem, quæ infra dicuntur,pertinebãt ad futuras generationes, cum ibi fiat mẽtio de azymis 7.dierũ.Exo.to.1.75.c.2.C

Agni Paſchalis immolatio in tantum erat ſub præcepto,quod ſi quis obſeruare negligeret, merebatur mortem.Exod.to.1 ibid.

Agni Paſchalis oſſa,quæ non comedebantur,nec frãgebantur,debebãt comburi,vt dicunt quidam, ſed hoc non placet auctori.Exo.to.1 76.c.2.C

Agni Paſchalis immolatio duos tranſitus ſignificat, ſcilicet angeli trãſitum: & Hebræorum exitum de Aegypto:ſed principaliter primũ in prima immolatione in Aegypto,& è contra in futuris immolationibus,ut patet Deut.16.Exo.tom.1. 76.c.4.F
Agni ſanguis,quo poſtes liniebantur Exo.12.ſanguinẽ Meſſiæ deſignabat.Exo.tom.1. 78.c.4.H
Sanguine agni non liniebantur domus Aegyptiorũ, in quibus habitabãt aliqui Hebræi,ſed tunc illi Hebræi diuidebantur in domos aliorum Hebræorum Exo.tom.1 79.c.1.C
Agnus Paſchalis immolabatur ad ſolis occaſum,vt patet Deut.16.& poſtea aſſabatur & comedebatur: & hoc erat in principio noctis.& dicitur ad veſperam Exodi.12.quia poterat poſt meridiem quacunque hora immolari & conſequenter comedi ad veſperam.i. ad ſolis occaſum.&c.vel ante.Exo. 87.c.1.C
Agnus Paſchalis debebat immolari in atrio tabernaculi:quia erat vnum ex ſacrificijs Domini,ut patet. Num.9.cum dicitur: Peribit anima illa de populis ſuis,quia ſacrificium Domini non obtulit tempore ſuo.Et ſacrificia nunquam extra tabernaculum poterant offerri,aut immolari ſub pœna capitis.Leuit.7.Exod.tom.1. 87.c.2.C
Agnus dicitur phaſe ſecundum prædicationem cauſalem:& non formalem, qua ſæpe vtitur ſacra ſcriptura,vbi agitur de iſto feſto, ſimile etiam in nouo teſtamento vocatur Paſcha.Matth.26.& Lucæ.23. Exo.to. 1. 88.c.2.A
Sanguinis agni aſperſio in poſtes & ſuper liminare nõ eadem ratione fiebat in futurum, quo factum fuit in Aegypto,in quo factum fuit vt Deus videret ſanguinem, & non ſineret angelum ingredi domos Hebræorum:in cæteris fiebat ad ſignificandum ꝙ in prima immolatione Aegypti poſitus fuit ille ſanguis,& liberati ſunt Iſraelitę ab angelo &c. Exod. tom.1. 88.c.3.K
Agni Paſchalis allegoria deſignatur ad Chriſtũ. Exo. tom.1 90.c.3.k
Sicut Agnus Paſchalis typus fuit Chriſti, ita eius comeſtio Euchariſtiæ comeſtionem, ſeu ſumptionẽ ſignificat.Exo.tom.1 91.c.1.A
De Agno paſchali non poterat mitti aliquid in aliam domum.&c.ſuper Exod.to.1.96.c.3.F. & hoc ſignificabat vnitatem eccleſiæ. 96.c.3.K
Quod Agni Paſchalis os non deberet frangi,ſignificabat,quod nullum os confringendum eſſet in corpore Chriſti.Exo.to.1. 96.c.3.k
Agnus Paſchalis immolandus erat in tabernaculo iuxta altare ſacrificiorum, ita vt ſanguis eius funderetur ad baſes altaris,& ſic dicebatur ſacrificium Domini;& ſic iam iugulatum quilibet deferebat in domum ſuam.Exo.to.1.260.c.4.F.Ioſue to.1.77.c.4.K. Et dabatur adeps eius in incenſum Domino. Deut. 66.col.3.G
Agnus Paſchalis non debebat immolari, quandiu panis fermentatus eſſet in domibus,vt patet.Exod.to. 1.262.c.1.C.Sed panis fermẽtatus expellebatur ante Agni Paſchalis immolationem,vt patet.Exo.34. non immolabis.ſuper fermento.&c.Exo.to.2.& de Agni Paſchalis manducatione.ibid. 180.c.3.G
Agnus Paſchalis & vitula rufa non erant propriè ſacrificia, cum in eis non obſeruarentur mores alicuius ſacrificij,tamen agnus Paſchalis reducebatur ad ſacrificia victimæ pacificæ, & vitula rufa ad ſacrificiũ pro peccato.De primo habetur Exo.12.& Num.9. de 2.Num.19. Leuit.8.c.4.K.dicebantur tamen ſacrificia large:quia habebant aliquas proprietates ſacrificii.licet vitula rufa magis quam Agnus Paſchalis.Num.tom.1 104.c.3.I
Agnus Paſchalis expreſſius Chriſtũ ſignificauit, quã cætera in vete.teſta.Leuit. 252.c.3.G
Agnus Paſchalis erat ſacrificium largè dictum, & nõ propriè, ſicut erant holocauſtum, pacifica & pro peccato:quia nullum eorum erat.Leuit.253.c.2.E. Num.tom.1.99.c.4.F.Matt.tom.7. 288.c.1.A
Ex agno Paſchali quædam ad Deum pertinebant.ſ.ſolus ſanguis & adeps.Leui. 241.c.2.D.& 253.c.3.E
Agnum Paſchalem, in Aegypto, ſinguli per domos ſuas ſacrificabant.Num.to.1 96.c.1.D
Agnus Paſchalis in Aegypto fuit comeſtus etiam ab immundis &c.immo tunc nullus erat immundus quia tunc nihil vetitum erat Iſraelitis,Num.tom.1. 99.c.4.G
Ex agno Paſchali accipiebatur adeps, & cremabatur coram Domino,vt videtur colligi.Exo.34.Nu.to.1 100.c.2.B.& 104.c.2.C
Quod Agni Paſchalis ſanguine portæ domus linirentur.ſ.ſuper liminare & vterque poſtis,Iudei non obſeruauerunt niſi in Aegypto: quia illud erat extra ceremonias Agni Paſchalis.Nu.to.1 103.c.2.B
Agnus Paſchalis non poterat comedi niſi in loco vbi erat tabernaculum.Deut.66.c.3.F.3.Reg.188.c.1.B
Agnus Paſchalis die. 10. primi menſis debebat accipi & teneri in domo,& die 14.ad veſperam immolari. Exo.12. & huic figuræ reſpondet Chriſti introitus in Ieruſalem die in ramis palmarum, quæ fuit 10. menſis primi.&c.& 14.die ad veſperam incæpit immolari.Matth.to.5.229.c.1.A.Sed quare primo mẽ ſe immolabatur. Matth.to.7. 287.c.2.D
Cęremoniarum agni Paſchalis inſtitutio habuit originem, vt manerent in memoria beneficia, quæ Dominus Iudæis præſtiterat,& præcipuè beneficiũ tranſitus Domini,& exitus de Aegypto.Matt.to.7. 282.c.4.G
Ante inſtitutionem Agni Paſchalis annus Iudæorũ incipiebat in Octobri,& finiebatur in ſeptembri,qa talis videbatur eſſe habitudo creationis mundi: & ſeruata fuit hæc conſuetudo à principio mundi vſque ad illa tempora per ſucceſſiones.Et inter Aegyptios & Hebræos ſemper ſic cõputabatur:& de hac computatione fit mentio in Exod. 23. c. cum dicitur,ſolennitatem quoque in exitu anni,quando cõgregaueris omnes fruges tuas de agro. &c.& Leui. 23.& Exod.34.Matth.to.7.282.c.4.G.Et ratione beneficij,quod contulit Iudæis in exitu Iſrael de Aegypto,mutata eſt computatio anni,vt inciperet in mẽſe Martio &c.Matt.to.7 283.c.1.B
De Agno Paſchali: & cæremoniis eius vide in dictione Phaſe.
Agni Paſchalis adipem comederunt Iudæi in terra Aegypti,poſtea verò prohibitum eſt in omni celebratione Phaſæ.Matth.tom.1 291.c.1.C
Agni Paſchalis adipem non licebat Iudæis comedere etiam ſi non offerreretur in altari &c.Matth.tom.7 291.c.1.D
In quacunque domo, quantuncunque magna, vnus tantũ Agnus Paſchalis immolandus erat, & aliqua domus erat,in qua non immolabatũ.Matt.299.c.1.C
Agnus caſtus. Herba valet ad ſeminis humani deſiccationem & conſumptionem. Deut. 121.c.2.C
Agricola. Filij agricolarum, qui in magnis laboribus occupãtur, naſcuntur parui corpore,& viribus.De Opti.Poli. 6.c.2.C
Agricultura. Artem agriculturæ dilatauit Ceres.Gen. 356.c.3.H
Agricultura,ante peccatum, non eſſet laborioſa, ſed delectabilis,nec eſſet propter indigentiam cibi,ſed vt terra paradiſi efficeretur melior: & vt euitaretur ocium,

ocium, & accuretur homo ad Dei contemplationem & agriculturam Gen. 107.c.3.K
Inter agriculturam, quæ fuiſſet ante peccatum, & illam, quæ eſt poſt peccatum, aſſignatur triplex diſcrimen. Gen. 107.c.4.I

Aha, Eſt interiectio Hebraica cõmunis ad ſignificandum dolorem, & admirationẽ, & alias affectiones. 4. Reg. 64.c.3.K

Ahias: De Ahias ſylonite propheta, qui deſcripſit geſta Salomonis. 2. Paralipom. 136. col. 1. A

Ahiel. Super Ahiel reædificante Hierico venerunt omnia mala, quæ imprecatus eſt Ioſue. 6. c. Ioſue to. 1 119.c.3.B
Ahiel ædificans vrbem Hierico, in ſic ædificando, peccauit mortaliter: & pro illo peccato punitus eſt. vt patet. 3. Reg. 16. Ioſu. tom. 1. 119. c. 3. F. Et ſolus ipſe peccauit. Nec peccauerunt ædificantes domos in Iericho. Ioſue. to. 1. 119.c.3.I
Ahiel, quomodo auſus fuerit ædificare Iericho, cum ſciret maledictiones poſitas a Ioſue ſuper reædificãtem, 3. Reg. 152.c.3.K
Cum Ahiel videret per experientiam compleri maledictiones poſitas a Ioſue, cur non ceſſauit a reædificatione: ſed rurſus cõtinuauit illã. 3. Reg. 152.c.4.G

Ahin: nomen eſt vrbis, quæ fuit in ſorte Simeõ. & nomen eſt etiam cuiuſdam viri. &c. 1. Paralip. 100.c.1.E

Aiala. In Hebræo accipitur pro cerua: & aiala, pro caprea. &c. 1. Reg. to. 2 121.c.3.H

Aod. Mentitus eſt dicens ad Eglõregem Moab; verbum ſecretũ habeo ad te, ò rex. Iudicũ. 3. fuit tamen mendacium officioſum, & peccatum veniale &c. Iudi. 23.c.1.A
Sed an Deus reuelauerit Aod quod occideret Eglõ regem Moab. Iudi. 3. non conſtat, credendum tamen eſt omnino, quod ſic: alias nõ auſus eſſet Aod aggredi &c. ibi. 34.c.2.C

Alba. Locus vel ciuitas duplex: quædam apud Romam, in qua primo regnauit Aſcaniꝰ Aeneæ filius, quam & ipſe condidit: & dicta eſt ſic ab Albula flumine, quod nunc dicitur Tyberis: & prius Albula. Altera verò vltra Caucaſum montem circa mare Caſpium. Geneſ. 5.c.4.F
Alba moneta Regnorũ Hiſpaniæ eſt ſeptingẽteſima quinquageſima pars ducati largi Veneti, ſeu Vngari. Matthæ. tom. 4. 277.c.4.I
Alba moneta Hiſpaniæ valebat tempore auctoris tres coronatos. Geneſ. 285.c.1.A

Albertus magnus. Fecit caput quoddam metallinum: partim per aſtrologiã: & partim per necromantiam: quod confregit beatus Tomas de Aquino, cum eſſet Alberti diſcipulus. Geneſ. 327. c. 4. k. Et caput illud reſpondebat ad omnem quæſtionẽ. &c. Exod. tom. 1. 110.c.3.H
De Alberto magno dicitur, quod orauerit Dominã noſtram, vt non permitteret eum in opinionibus philoſophorum manere, ſed in ſola fide. Cuius oratio exaudita eſt, vt fertur. Nam per quinquennium ante mortem ipſius, fuit omnino ignarus, ita vt nec literas ſciret. 3. Reg. 35.c.1.D

Alcæus. Poeta floruit ſub Octauiano, modicũ ante Chriſtũ, & fuit coætaneus Horatio. Geneſ. in prolog. 28.c.1.A

Alchimiſta. Alchimiſtæ non poſſunt tranſmutare ſpecies. Nam neque verum aurum vel argẽtum facere poſſunt, licet poſſint inducere aliqua accidentia auri, vel argenti in aliquam materiam. Exod. to. 1 44.c.3.I

Alchoranus. Eſt liber continens ritus Saracenicos quæ Mahometus p lege tradidit ipſis Saracenis. Et apud ipſos præfatus liber eſt ita ſacer, ſicut apud nos Euangelium. &c. Exo. tom. 1 255.c.4.G
Per Alchoranum non licet nobis iurare, immo nec ipſis Saracenis. Exo. to. 1. 257.c.4.F
Saraceni, qui philoſophi ſunt, non recipiunt Alchoranum &c. Matth. tom. 1 16.c.1.A

Alcmena. Peperit Herculem & Iſiclum fratrem eius, quos diuerſis conceptibꝰ edidit ex eodem vtero &c. Mat. to. 5. 89.c.2.C

Alearum ludus: In alearum ludo, ſi perdens ſit in maiore culpa, vel quia impulit, vel ſollicitauit lucrantem ad ludum, non tenetur lucrans reſtituere illi, ſed pauperibus. 1. Reg. tom. 1. 193.c.2.C
Alearum & taxillorum formatores, non videntur peccare, quia interdum vſus alearum, &c. ſine peccato eſt: non eſt tamen tale artificium ſatis honeſtum. Et cum ex tali artificio contingant mala potius qua bona euenire, tutius eſt a tali abſtinere artificio. Matth. tom. 3. 30.c.4.F

Alemania: In Alemania inferiori quædam vallis eſt, quæ olim habitabatur, & nunc eſt aquis cooperta Rheni fluminis, & ædificia, quæ quondam ibi fuerunt, viſuntur nunc ſub aquis: & quædam partes turrium eccleſiarum prominent ſuper aquas. &c. Gen. 81.c.3.H

Alexander magnus. Alexander macedo iuſſit ſe coli vt Deum, vt refert Oroſius li. 3. de ormeſta mundi, Exo. tom. 1 57.c.3.F
Alexandro magno, exiuit obuiam ſacerdos ſummus Hebræorũ, ſacris veſtitus veſtibus, nec fuit hoc contra præceptum Dei, Deo declarante, quod in illo caſu liceret ſacerdoti vti veſtibus ſacris extra ſanctuarium, vt patet Leuit. 17. Deute. 12. de non faciendo ſacrificio niſi ſuper altari holocauſtorũ intra atriũ ſanctuarij, & tñ illud nõ eſt ꝑuaricatus Dauid cũ immolauit ī area Areunæ Iebuſæi. 2. Regum 14 Nec Elias ī mõte carmeli. 3. Re. 18. &c. Exo. to. 2. 96.c.1.G
Alexander magnus duodecim annis regnauit. & cæt. Matth. to. 1. 147. c. 2. B. Et incepit regnare anno ab orbe condito 4680. Gen. 5.c.3.G.& 6.c.4.K
Alexander & Ariſtobolus Herodis filij laqueo vitam finierunt. Matth. tom. 1 155.c.4.F
Alexander magnus mortuus fuit in Babilone Aegypti. Geneſ. 6.c.2.E

Alexandria: Alexandriam condidit Alexãder magnus, ante Chriſti natiuitatem per annos plures quam 420. Gen. 6. c. 4. k. & 5. c. 3. G. q regnauit ab orbe cõdito anno ferme, 4680. Geneſ. ibidem.
Alexãdria ciuitas eſt ī Aegypto inferiori. Gen. 6.c.2.C
Alexãdria Aegypti ſita eſt in angulo Auſtrali & Oriẽtali Maris Mediterranei, ita quod vltra Alexandriã non extenditur Mare verſus Auſtrum: nec etiam verſus Orientem: quia iam non poteſt vltra extendi per mare ad terram Aegypti, niſi per Nilum. &c. Matth. tom. 1 132.c.3.H
Ab Alexandria Aegypti vſque ad Babylonem Aegypti, ſunt ducentum milliaria aſcendendo per Nilũ contra Orientem. &c. Matth. tom. 1 132.c.3.G
In qua Alexandria occiſa ſunt vna die. 50000. millia Iudæorum. Matth. tom. 6 292.c.3.G

Alpheus fluuius: Alpheus fluuius naſcitur in Græcia, & abſorbetur à terra. Et iterum renaſcitur in Sicilia. &c. Geneſ. 15.c.2.D.& 105.c.1.B

Alienare. Non pertinet niſi ad habentem ꝓprietatem, cum per alienationē tradatur proprietas &c. 1. Paralip. 212.c.1.E

Alienus. Qui vocantur alieni, apud Hebræos. Matth. to. 7 41.c.4.H

De alieno nō ꝓpo dari eleemoſyna. Mat. to. 6. 217.c.4.G

Alienigena. Et externus in ſacris literis multipliciter accipitur, vno modo pro illo qui non erat de gente Iudæorum: alio modo pro Iſraelitis, qui non erāt de genere Leuitarum. Tertiò pro omnibus, qui non erant de genere ſacerdotali: & ſic accipitur Leuit. 22. Cum dicitur: Omnis alienigena non comedet de ſanctificatis &c. Leuit. 241 c.1.C.& 251.c.1.B. Num. to. 1. 238.c.2.D

Alimentum. De alimētis cōgregatis in arca Noe ꝓ aīlib⁹. Ge. 37.c.4.H

Ex alimento proueniunt duplices partes, quædā ſunt ad augmentum, & quædam ad reſtaurationem deperditi, primæ dicuntur partes ſecundum ſpeciem, aliæ verò dīr partes ſecūdum materiā, quia nō cōpetit eis aliqd de ſpecie, vt ſint. &c. Mat. t. 6. 114.c.4.F

Per alimentum fiunt duo in recipiēte. ſ. reſtauratio & augmentū, qñ alimentū reſumitur per partes æquales, eſt ſolū reſtauratio, qñ vero ſumit plus dicitur augmentum. &c. Matth. to. 6 115.c.1.B

Allegare. Rarò allegantur à Chriſto & Apoſtolis verba veteris teſtamenti ſecūdum omnia verba, quæ ponūtur in litera, vel textu. Mat. to. 4 49.c.2.C. Nam ſufficit allegare in ſententia, licet non in verbis. Matth. to. 5 218.c.4.G

In iudicio licitū eſt allegare tam crīa publica, q̄ occulta aduerſarii, dū tñ allegās ꝓbet. Mat. to. 4. 128.c.4.G

Allegoria. Allegoriæ non hēnt certitudinem & probationē, niſi ipſę ſint alibi ſenſus literales: quia ſuper eadem litera poſſunt congrue fundari diuerſæ allegoriæ: & ecōtrario, ſimiliter & anagogiæ: ſed nunquam fit hoc in ſenſu hiſtorico, vel literali. Gen. 253.c.2.D

Allegorizare facile eſt cuiquam, comperta veritate literæ. Exo. to. 2 47.c.3.F

Allegoricus ſenſus & literalis aliquando videntur coincidere. Exo. to. 2 184.c.2.D

Allegoriā illius Leui. 1. ꝙ aſcellę auium holocauſti cōfringi deberent. & non ſecari. Leui. 15.c.2.C

De allegoria illius Leui. 11. immundus erit vſq; ad veſperam Leui. 102.c.1.E. Vide pulchram allegoriam circa illud Leui. 11. immundus erit vſque ad veſperum. Leui. 239.c.2.B.& 239.c.3.F

Sacra ſcriptura non probat: nec arguit per allegorias. 4. Reg. 145.c.1.C

Allegoria, ſiue ſenſus allegoricus non eſt in nouo teſta. Matth. to. 4 50.c.3.H

Allegoria eſt qñ ꝑres ſignificatas volumus vlterius aliquid ſignificare de his, q̄ credenda ſunt q̄ ꝑtinēt ad Chriſtum, vel ad nouum teſta. Matt. to. 4. 50.c.3.H

Allegoricum idē eſt, ꝙ alienū &c. Matth. to. 4. 50.c.4.F

Alleuiatio. Et excuſatio in peccato quid ſibi velint. Matth. to. 5 277.c.4.F

Alma. Dictio Hebraica, vbicunque in ſacris literis ponitur, ſignificat virginem vt probatur ꝫ Hebræos, ſuper Ecce virgo concipiet. 4.c.2.A

Alopetia. Aegritudo quædā eſt quę facit cadere capillaturam. Iud. 192.c.3.K

Altare. Apud altaria gentiles plantabant lucos. 4. Reg. 235.c.3.I

Altare dicitur quaſi alta ara. Exo. to. 2. 48.c.2 B. & ideo altare & ara. idem ſunt. Num. to. 2. 43.c.2.B. 1. Paral. 189.c.1.A

Altare veteris legis dēbat eſſe de terra, vel de lapidib⁹ Impolitis, vt patet Deu. 27.& Exo. 20. Ge. 46.c.3.G

Altare faciebat Abraham, vbicunque immolare volebat, tempore tamen legis Moſaicæ nō poterat fieri niſi infra atrium tabernaculi. Gen. 67.c.1.C.& 69 c.4.K. Et Abrahā fecit multa altaria propter diuerſitatem locorum, q̄ variabat. Ge. 70.c.1.B & 71.c.2.E

Altare, ſecundum ſe, non eſt niſi ad offerēda ſacrificia &c. Gen. 69.c.3.K.& adhoc apud omnes inuentum eſt. Exo. to. 2 96.c.1.B

Altare, vel altaria erigere tpe legis datæ, ēt extra locū ſanctuarii ad offerendū ſacrificia licuit viris ſanctis, & ꝓphetis, & hmōi, quibus voluntas Dei cognita erat: & ꝫ quos nō erat ſuſpicio de idolatria, vt patet de Samuele, &c. Gen. 70.c.1.A.1.Reg. to. 1. 85.c.1.E

Altare, quod fecerunt duæ tribus & dimidia Ioſue. 22. non fuit ad offerendum ſacrificium in eo: ſed vt ſciretur ꝙ illi pertinebant ad Deum Iſrael: ſicut cæteri habitantes citra Iordanē, vt non poſſent excludi a conſortio populi Dei, quod videbatur eis non poſſe fieri ſine illo altari. Gen. 69.c.4.F. Ioſue. to. 2. 162. c.1.B.& 165.c.2.B

In altari non ponebant gentiles Deos ſuos. Exo. to. 2. 119.c.1.D

Per altare de quo Exo. 20. altare de terra facietis mihi intelligitur altare holocauſtorum vel &c. Exo. to. 1. 195.c.4.K. Sed quare illud dēbat fieri de terra vel de lapidib⁹ Impolitis: Exo. to. 1. 199.c.1.A. Et iſtud erat vnū in tota terra Iudæorū. Nu. t. 2. 103.c.4.K. Et vnitas ꝫdicti altaris ſignificabat vnitatē Dei Leui. 15 c.4 G

Altare, quod ædificauit Ioſue ex lapidibus Impolitis īmōte Hebal, Ioſu. 8. nō fuit ad offerendū in eo hoſtias pacificas pro victoria ꝫ regem Hay. ſuper Ioſ. to. 1. 152.c.3.G. Sed ad adimplendum legem, de qua Deut. 11.& 27. ibid. 152.c.2.F

Altaris proprius vſus eſt, vt in eo victimæ īmolētur & crementur. Ioſ. to. 2. 166.c.1.I

Quandocunque in ſacra ſcriptura fit mentio de altari abſolute, intelligitur de altari holocauſtorum. Ioſ. tom. 2 165.c.2.A

Altaria faciebāt gentiles in collibus. 4. Reg. 165.c.2 B

De duplici altari, quod erat ī ſanctuario, vno holocauſtorum & alio thimiamatis & eorum deſcriptione Gen. 71.c.1.E.2.Parali. 8.c.2.B.& 180.c.3.G. Matth. tom 6 200.c.1.B

Multa altaria ſignificabant multos Deos, & ideo prohibuit Deus, ꝙ eſſent multa altaria holocauſtorum 2. Paralip. 106 c.2.B

Altare ſacrificiorum, quod fecit Moyſes, habebat qnque cubitos in longitudine, & totidem in latitudine. Exo. 27. Et quod fecit Salomon, habebat. 20. cubitos in longitudine: & totidem in latitudiñe 2. Paralip. 4. Gen. 71.c.2.B. 3. Reg. 50.c.1.E

Altare ſacrificiorum, ꝙ fecit Moyſes erat de lignis Sethim coopertis laminis Aeneis, ad quē Deus miſit ignē de cęlo in primo ſacrificio, q̄ quidē ignis manſit in altari. Nec vnquam extinguebatur, ēt ſi pluuię inciderēt, in quo altari erāt multa vaſa ad ſacrificia, q̄ in illo fiebant. Exo. to. 2. 20.c.4.G. Et ſacerdotes ſubiiciebant ligna Leui. 6. ibid. 88 c.4.K

Altaris holocauſtorum fabrica deſcribitur, & cā fabricæ deſignatur, Exo. to. 2. 48.c.2.E, Nu. to. 1 44.c.1.I, 2. Paralip. 22.c.3.G,& 22.c.4.G

Altare holocauſtorū erat iuxta oſtium tabernaculi in atrio ſacerdotū, ad partē auſtralē, ſeu meridianam, Exo. t. 2 90.c.2.C.& 96.c.1.E, Leui. 12.c.1.C.& 122 c.4.I,& 173.c.1.E, 2. Paralip. 8.c.2.A

Altare holocauſtorū dictū eſt a prīcipaliori ſacrificio & communiori, quia holocauſtum erat iuge ſacrificium, cum bis in die offerretur Nu. 28. Alia verò ſacrificia non fiebant quotidie, ſed in feſtiuitatibus &c. Nu. 28.& 29. Exo. to. 2. 89.c.2.E

Index in omnia Opera

Altare holocauſtorum non erat.10.cubitorum,vt quidam Hebræorum dicunt,immo eſt contra textum ſic dicere &c.Exo.to.2. 50.c.3.1.& 200.c.2.A

Cornua altaris holocauſtorum quare tingerentur ſanguine aĩaliũ,quæ immolabantur,Exo.to.2.77.c.2.E

De anulis altaris holocauſtorũ.Exo.to.2 50.c.4.H

Quare in ſacris literis nũquam altare holocauſtorũ, dicatur altare pacificorum, vel altare victimarũ pro peccato.Exo.to.2 89.c.2.E

Altare holocau.mundabat ſacerdotes a ſanguine concreto ex ſacrificijs.Leu. 13.c.3.G

Altare holocauſtorum,quando cõſecrabatur, ſeptiesaſpergebatur oleo ſancto.Leui. 65.c.1.A

Altaris holocauſtorum expiatio,de qua Leuit.8. cum dicitur:Quo expiato &c.accipitur pro ſanctificatione.Leui. 66.c.3.H

In altaris holocauſtorum conſecratione fuerunt plures cæremoniæ,quam in cæteris vtẽſilibus ſanctuarii,vt patet Exo.29.&Leu.8.ſuper Nu.to.1.77.c.4.G Et iſta conſecratio ſpecialis durauit per.7.dies.generalis tamẽ durauit ſolum per primam diem erectionis tabernaculi.Nu.to.1. 83.c.4.I

Altare fieri extra locum ſanctuarij prohibitũ erat in lege vete.ſecundum legem communem, ſecus tamen ex Dei diſpenſatione,vel inſtinctu, vt in viris ſanctis,& prophetis &c.1.Reg.to.1. 85.c.1.E

Sed quare illud altare eſſet extra tabernaculũ in atrio ſacerdotum.2.Paralip. 49.c.3.I

De altari holocauſtorũ.qđ fecit Salomõ,& de dria inter ipſum & altare,qđ fecit Moyſes.2.Para.22.c.4.F

Altare holocauſtorum,quod fecerat, Salomon, erat torum Aeneum habẽs quinq; ſuperficies Aeneas .ſ.quatuor laterales & ſuperficiem,in qua ponebantur ligna &c.Et intus impletum erat lapidibus impolitis &c.2.Paralip. 50.c.2.A

Sed quare prædictum altare fuerit multo maius q̃ altare,quod fecerat Moyſes.2.Paralip. 50.c.3.H

Super altari holocauſtorum nihil ponebatur præter ſacrificia & libamina.Matt.to.6 200.c.2.E

Altare holocauſtorum dicebatur menſa Dei. Malac. 1.cap.Leui, 249.c.3.I

Ad latus aquilonare altaris holocauſtorum.ſ. inter altare & oſtium tabernaculi immolabantur animalia &c.Leui, 173.c.1.B

In altari holocauſtorum erant quatuor genera vaſorũ, quorum tria deſeruiebant eidem altari.ſ. lebetes,fucinulæ,& forcipes,ignis vero receptacula deſeruiebant altari thimiamatis. &c.Exo.tom.2 109.c.2.E

Et in dicto altari erant quatuor cornua ad appendendum prædicta quatuor genera vaſorum &c. Exod. tom.2 199.c.3.F.& 209.c.1.F

De altari holocauſtorum & vaſis eius,Exo.to.2.199.c.2.E.& 210.c.3.G.& 221.c.2.E.Leuit.80.c.3.K.2.Paralip. 56.c.2.D

Altare holocauſtorum habebat triplicia vaſa, quædã ad adminiſtrationem mundam,& hæc erant aurea, & argentea.Alia verò ad immundam,& hæc erant ænea.2.Paral. 58.c.2.C

Ad altare holocauſtorum tria genera vaſorum deſeruiebant,quædam,quæ pertinebant ad opera banauſa &c.& alia ad miniſtrationem mundiorẽ,vt erant illa,in quibus recipiebatur atq; conſeruabatur, vinum,oleum,& ſimilia.Et iſta erant aurea &c.Exo. tom.2. 49.c.1.D

Et iſta vaſa conſeruabantur in menſa propoſitionis. ibidem. 209.c.1.A

In altari holocauſtorum erant forcipes, quibus ſacerdotes comprehenderent carbones, & diſponerent &c.Exod.to.2 49.c.4.G

In altaris holocauſtorũ atrio non erant chaldariæ lebetes vel ollæ ad coquendũ carnes: ſed offerentes ducebant vaſa neceſſaria iuxta victimas quas offerebant.lebetes vero,de quibus.Exo. 27. deſeruiebant ad eiiciendum cineres ab altari in locum mundum extra atrium.Exo.to.2 49.c.4.F

Altare holocauſtorũ,qñ moueri dẽbat,ĩuoluebaẽ purpureo veſtimẽto.ad ſignificandũ ibi eſſe ignẽ latentẽ,vt dicit rabbi Salo.Sed fallitur.Nu.to.1. 45.c.1.B

Intra tabernaculũ erat altare thimiamatis:& erat quadratũ,q̃ Exo.30.vocaẽ quadrangulũ cõi vocabulo, &c.Exo.to.2.92.c.1.E. Et hẽbat deſuper opertoriũ, q̃ nõ habebat altare qđ Moyſes fecerat.ſ. altare holocauſtorũ: ſed erat concauum:& replebatur terra vſq; ad cerram partem.&c.Exo.to.2 92.c.4.G

Altare thimiamatis erat in primo tabernaculo ante ſancta ſanctorum,i.extra velum, quod diuidebat.S. ſanctorum ab alio tabernaculo.Exod.to.2.94.c.1.A & 102.c.3.G.Auguſtinus tũ dixit iſtud altare eſſe intra.s.ſanctorũ,ſed aberrauit,vt probaẽ.Exo.t.2.49.c.1.E. Nec illud thuribulũ aureũ de quo ad Hebræ.9. erat intra.S.ſanctorũ,vt aliq dixerũt:ſed illud thuribulũ erat altaris thimiamatis.&c. Exo.to.2.95.c.1.B

In altari thimiamatis adolebatur bis thimiama quoti die:ſed rõnem huius aſſignat S.Thomas. quæ refertur,& impugnatur.Gen.71.c.1.E.Exo.to.2.93.c.1.E

In altari thimiamatis nihil licebat offerri præter thimiama.Exo.to.2 95.c.4.K

Altare thimiamatis habebat tantum unũ vas Aeneũ .ſ.illud,in quo deferebantur prunæ ex altari holocauſtorum,& illud vas dicebatur ignis receptaculũ de quo Exo.27.Et ponebatur inter vaſa altaris holocauſtorũ,cętera autẽ vaſa erant aurea.ibi.53.c.2.B

Et habebat aliud vas,quod erat in mẽſa propoſitionis, ibidem. 109.c.3.F

In altari thimiamatis ſemel in anno.i. in die purificationis apponebatur ſanguis,vt patet Exod. 30. Exo. to.2.78.c.3.G.& Aſſignatur ratio. 77.c.3.I

Ex cornibus altaris thimiamatis,vtcunq; illa eſſent facta,ſiue eſſent vt pomella,ſiue,vt cornua retorta,cõſtat,q̃ nihil ex illis pendebat &c. Exo.to.2.29.c.2,C

De altari thimiamatis.Exo.t.2.198.c.3.G.& 221.c.1.D

Alreratio. Nullam eſſe alterationẽ in Deo probatur in Paradox. 66.c.2.E

Altilia. Proprie vocantur aues ſaginatæ,quæ ſtudioſe cibantur,vt impinguenẽ,& ita vocanẽ altilia,quaſi ab alẽdo dicta &c. Mat.t. 6.1.c.3.H

Alueus. Dicitur locus,per quem aqua fluit.ſ.cõcauitas illa prona:per quam aqua dilabitur incluſa vndiq; aliqbus tumoribus terræ. Exo. tom.1 10.c.2.C

Amalech. Filius fuit Eliphaz primogeniti Eſau,Gen.39.& 1.Paral.1.Exo.to. 1.149.c.2.D.& 141.c.1.A.1.Paralip. 72.c.1.B

Terra Amalech,Arabiæ pars eſt,extenſa a meridie in ſeptentrionẽ, & latus eius meridianũ incipit apud Raphidin:& terminatur verſus ſeptentrionem in cades barne,Exo.1.199.c.2.D.Nu.to.1 206.c.1.B

Amalechites: Ille, de quo 2.Reg. 1. dicens ſe occidiſſe Saul,mentitus eſt,licet Ioſeph.2.antiqui.videatur oppoſitum ſentire.2.Reg. 3.c.4.I

Amalecitæ: De gñe ſunt Eſau. cũ Amalec fuerit nepos Eſau, filius Eliphaz primogeniti Eſau.Gen.36.Gene.250.c.1.C.& mater eius fuit Thanna ſoror Iothan & concubina Eliphaz. 1.Paralip. 37.c.3.I

Amalechitæ dicebanẽ Dei hoſtes propter tria.1.Reg. tom. 2 184.c.4.G

Amare: Amanti nullus labor vr̃ magnus,ignes nõ timet,niues ſpernit,gladiis ſe opponit, &

nit & omnia pericula ſibi grata reputat, dum tamē conſequatur amatum, vt dicit Seneca tragædia. 4. Hippoli.Gen.315.c.3.H.Matt.to.5 90.c.1.A

Amantis cōdō eſt ſemper timere,&c.iuxta illud. Ouidij,res eſt ſolliciti plena timoris amor.Ge. 374.c.1.B

Amantes quare palleſcant & deficcentur.Exo.tom.1. 268.c.4.H.De Opti.Poli. 6.c.2.A

Amātes,qui amorem ſuum prodere non audent, macie conficiuntur, & aliquando moriūtur,maxime, qui patiuntur id,q̄ apud medicos dicitur amor hereos,de quo Auicena.lib.2.Exo.to.1 268.c.4.I

Id mᵑgis amatur,quod cognoſcitur,exiſtente æqualitate amabilitatis.Leui. 178.c.1.A

Magis amat mater filium,quam vxor virum.1. Regū. tom.2 15.c.2.B

Amantium conditio eſt,tunc fortius amare, quando habet competitorem in amato.2.Reg. 18.c.2.D

Amantes poſſidentes rem amatam timidiores ſunt cæteris hominibus,& hoc quia vehementer amāt, & ſeparari oderūt,& quia per pericula ſeparari poſſunt,timent pericula &c.Mat.to.2 144.c.3.F

In amante ſeipſum nihil eſt,quod magis contemnat, quam Deus.Mat.to.2 144.c.4.F

Amare eſt velle alicui bonū. 2.Meta.Mat.t.5.47.c.1.C

Proceſſus in amādo ſe habet ſicut proceſſus in cognoſcendo.Matt.to.9 137.c.4.H

Aliquem amare ſeipſum poteſt tripliciter intelligi: primo mō cōe eſt oībus: ſecundo mō nō niſi bonis, tertio mō ꝓpriū eſt malorū.&c.Mat.to.6.139.c.3.H

In actu amandi non ſit intenſio propter cognitionem obiecti,quod.ſ.ſit valde bonum,ſed propter habitudinem ad amantem &c.Matt.to.6 153.c.4.H

Duo ſunt,quæ amare faciunt.ſ.proprium,& dilectum 1.& 2.Polit.De Opti.Poli. 8.c.4.K

Amabile. Illud cuique amabile eſt, quod ſibi bonū,& nihil eſt amabile alicui, niſi q̄d eſt ei bonum.Et tñ nō oportet,q̄ omne, quod amatur ab aliquo,ideo ametur,q̄ ſit illi bonum:ita q̄ amans conſtituat ſe finem rei amatæ,ſed, quod amatur,eſt bonum amanti,tamen amās non amat illud propter ſeipſum,ſed propter finem ipſum amantis. Matt.to.6. 144.c.2.B

Amicitia. Vera amicitia eſt idē velle & idem nolle ī rebus honeſtis,ſic dicit Tullius in lib.de vera amicitia.Gen.338.c.4.G.Sed iuxta Hieronymum quid ſit vera amicitia in epiſtola ad Paulinum.Exo.to.1 73.c.1.E

Ad amicitiam ſecundum Ariſtot.8.Eth.tria requirūtur,primum eſt, q̄ vnū amet alterū: nā ſine amore nulla eſt amicitia.Scd̄m eſt, q̄ iſte amor ſit in vtroque.i.q̄ vterq; amet,& vterq; ameꝫ.Tertium eſt, q̄ iſte amor non ſit latens.1.Reg.to.2 45.c.1.E

Amicitiæ actus eſt in conuiuendo. 9. Ethi.1.Reg.to.2 82.c.3.K

Amicitia non pōt eſſe alicuius ad ſeipſum, proprie loquendo,bene tamen largè,accipiendo pro amicitia excellenti,vel exēplari,aqua venit amicitia proprie dicta,quæ ad alterum eſt.Mat.to.6 138.c.1.A

Quinq; ſunt amicitiæ condōnes, quas ponit Ariſtote. 9.Ethi.Et referuntur Matt.to.9 139.c.4.G

Amicitia non ſemper recipit æqualitatem æquiparantiæ:ſed vel æqualitatem æquiparantiæ vel proportionis,nam hoc ſufficit.Mat.to.6 142.c.3.F

De ratione amicitiæ eſt,q̄ amicus gratia ſui diligatur &c.Mat.to.6 144.c.4.I

Omnis amicitia,vt ait Ariſtoteles,fundaꝫ ſuper aliqua cōicatione.Et pōt diſtingui quadruplex cōicatio.ſ. naturalis,Oeconomica,Politica,& Diuina, Et hæc vltima dicīt amicitia charitatis,quę habetur ad omnes,&c.Matth.tom.6. 147.c.3.G

Amicitia in charitate fundatur ſuper communicatione actuali,vel potentiali in beatitudine,quia omnibus,quos diligimus, ex charitate, debemus velle beatitudinem,Et quia in beatitudine ſunt gradus, quilibet debet magis diligere ex charitate meliores quàm non ita bonos,etiam ſi illi ſint propinquiſſimi.Matt.to.6 149.c.2.A

Omnes actus amicitiarum imperantur a charitate. Matth.to 6 150.c.2.A

Amicus. Amicorum proprietas eſt æqualitas. Exo.tom.2 158.c.2.E

Inter amicos honeſtiſſimos non inſpicitur quid dederis,ſed quo animo dederis,&c.Leui. 77.c.2.E

Amicus diligendus eſt ſecundum beneficientiam.beneuolentiam & concordiam, de quibus. 9. Ethic. Leui. 191.c.3.K

Et diligendus eſt etiam ſicut nos ipſos diligimus, vt dominus præcepit.Leui.19. diliges amicum tuum ſicut teipſum,vbi ly ſicut, non dicit æqualitatem: ſed ſimilitudinem.Leui. 191.c.4.F

Amicorom memoriam poſt mortem debere manere in nobis,dicit Seneca,non in triſtitia, ſed in delectatione &c.Leuit. 200.c.2.B

Dei amici probanꝫ,ſicut amici hoīum.Deut 57.c.2.C

Actus amicorum,eſt conuiuere.9.Ethi.Iud.159.c.4.G

Quare amicus puniatur a Deo pro peccato amici.4. Regum. 109.c.4.I

In amicis tria requirunꝫ ſ.ſimilitudo, æqualitas & conuiuere. 8. Ethi. ſuper.3.Reg.39.c.3.F. Et requiritur multa familiaritas 9.Ethi.1.Paralip. 118.c.3.H

Nemo poteſt eſſe fidelis amicus duorum inter ſe inimicorum,&c.Mat.to.2 127.c.3.F

Amicus accipitur dupliciter vno modo largè, & ſic q̄libet homo eſt omnium hominum amicus naturaliter,vt ꝓbat Ariſtoteles.8.Ethi.Et iſto modo amicus & proximus conuertuntur. Alio modo ſtrictè, & ſic capit Ariſtoteles.8. Ethi cū dicit, q̄ inter amicos debent eſſe tria,æqualitas,ſimilitudo,& cōuiuere,& ſic amicus eſt plus quam proximus.Nam amicus iſto mō dicitur alter ego,vel alter ipſe. Et hoc modo Chriſtus vocat ſuos diſcipulos amicos.Ioan. 15.Vos dixi amicos.Et huiuſmodi amici debent eſſe pauci,quia non eſt poſſibile plurēs tales inuenire &c Matt.to.2 274.c.4.H

De amicorum dilectione,vide in dictione inimicus.

Amici dilectio ex alia inclinatione,quam ex charitate non eſt meritoria.Matt.to.2 254.c.1.A

Amici dilectio non eſt meritoria,ſi ſolus amicus diligatur,quia talis non pertinet ad charitatem, cum oēs hoīes ſint proximi tā amici, q̄ inimici quos ex charitate tenemur diligere. Matth. to.2.257.c.1.A

Quādo amicus ponit vitam propriam pro amico ſuo, plus de bono pro ſe accipit quam pro amico: quia diligit ſe plus quam amicum.Mat.to.6. 145.c.4.K

Amicus de minoribus bonis, plura procurat amico quam ſibi,ſed de maioribus plura procurat ſibi quā amico.&c.Matt.to.6 146.c.1.A

Amicus,non uocatus,debet cito ire ad amicum in aduerſitatibus,ſed in proſperitatibus,non niſi vocatus &c.Matth.tom.6 146.c.1.B

Pro amico tenemur interdum ſuſtinere detrimenta corporalia,& interdum non tenemur. laudabile tamen eſt ſuſtinere &c.Mat.to.6 146.c.2.B

Amicus gaudet de bono amici dupliciter: ſimiliter & de malo triſtatur dupliciter.Mat.to.8 276.c.1.C

Amor. Nullū maius vinculū eſt, q̄ vinculū amoris.nā,qui amat,amato identificatur:& amor transformat amantem in amatum,qa aīa verius eſt vbi amat,quam vbi animat, Gen.in Prolog. 3.c.3.H. 358.c.1.B

Index in omnia Opera

In amore põt duplr accipi gradus. Mat. to. 6. 142. c. 2. D
Amor, quem dicit charitas, est duplex. s. amicitiæ, & concupiscentiæ. Matt. to. 6 129. c. 1. E
Amor ad oĩa est audax, & fortis vt mors. Ge. 315. c. 4 F
Dum amor tenerior est, fortior & durior est, non. n. dr̃ amor tener, quia in se tener sit, sed quia omnia robore suo tenera facit. Gen. 377. c. 1. B
Amor hereos est passio fortis, de qua multa dicũt medici: & est talis, ꝙ si amans careat amato, possit verti in insaniam, nisi cito congrua remedia adhibeantur. Gen. 337. c. 2. E. Leuit. 319. c. 2. A. Iudi. 158. c. 2. B Matth. to. 7. 18. c. 4. k
Amoris retinaculum est communicatio &c. Exo. to. 1 73. c. 1. D
Amor est vinculum vnitiuum amantis cum amato, & nihil est, propter quod magis flectatur amans, q̃ propter amatum. Exod. to. 2 171. c. 1. B
Amore & timore erudimur per sacram scripturam. Iosue. to. 1. 121. c. 4. F
Amor, cum sit durus, oĩa reddit tenera iud. 146. c. 3. G
Amor cessare facit omnes passiones quantumcunq; ferocissimas, & ei obediunt. Iudi. 188. c. 3. I
Amor fundatur super vnitate vel similitudine naturali. Ruth. 267. c. 1. F
Amor cogit amantem ad oĩa &c. 1. Re. to. 1. 22. c. 1. H
De amoris teneritudine, 1. Reg. to. 2 44. c. 3. F
Amor simpliciter sumptus est caput omnium passionum. Matt. to. 2 111. c. 1. D
Amor est maior omnibus passionibus in fortitudine, quia multa põt, & specialiter loquendo maior est q̃ ira. Mat. to. 2. 115. c. 1. A. Si autẽ amor & ira considerẽtur, quo ad modũ, ipsa ira fortior est amore, qa vehemẽtior est oĩbus passionibus & ferocior, quia mouet ad malũ. s. vt repellat, amor vero mouet ad bonum sub ratione fruitionis. &c. ibid. De Opt. Pol. 8. c. 1. A. &c.
De amoris potentia & virtute quid dicant Bernardus & Seneca. Matt. to. 2. 115. c. 1. C
Amor simpliciter est caput omniũ passionum. Matt. tom. 3 6. c. 3. G
Amatorii furoris magnitudo explicari non potest. Matth. to. 5. 60. c. 2. A
Amor est pondus spiritus, sicut grauitas est põdus corporis. Matt. to. 3 104. c. 1. E
Solus amor viros fortes emollit. Mat. to. 5 90. c. 1. C
Amor oĩa mala tolerãda alleuiat. &c. Ma. t. 3. 110. c. 2. C
In Amore rerum possessarum est triplex modus Mat. tom. 5. 140. c. 4. I
Amor facit vnionem non secundum rem. sed secundum affectum. &c. Mat. to. 6. 144. c. 1. A
Amor summus nõ solũ dr̃ sic, quo ad gradũ, sed ẽt q̃tum ad rationem diligendi &c. Mat. to 5. 149. c. 1. B
Circa amorem, amatum, vt amatum, potius est, quam amans &c. Mat. to 6. 145. c. 3. I
Amor, quo quis se ipsum amat, prior est generatione aliis amoribus, quia quilibet homo est prius sibi cognitus &c. Mat. to. 6 144. c. 1. D
Duplex est amor, vnus, quo amatur aliqd, vt qd distinctũ ab amãte, alius, quo amat aliqd, nõ vt res distincta & p se, vt amor, quo amo manũ meã, vel pedẽ &c. primo modo magis amãtur parẽtes a filijs q̃ eo̅: secus tamen secundo modo. Mat. to. 6 150. c. 3. H
Amore tñ amicitiæ, & charitatis, magis amat pr̃ a filio q̃ eo̅, affectu tñ naturali, magis amãt parentes filios q̃ eo̅, sed affectu charitatis magis amãt filij parentes &c. ibid. 151. c. 1. A. Sed dicendum ꝙ tam affectu naturali quam charitatis magis amant filii parentes quam econtra, vt probatur. ibidem.
Quis amor dẽat impẽdi reb⁹ terrenis: & qũo, q terrena magis amant, magis peccent. Mat. tom. 7. 258. c. 2, E
Amor gaudiũ &c. duplr accipiunt Mat. to. 7. 153. c. 1. E
Amor cordis & amor animæ inter se diferunt. Mat. tom. 6 128. c. 3. H
Amor diuersimode se habet. Mat. to. 6 151. c. 3. F
Amor nouit gradum diligibilis ad diligibile: qa amor nõ æqualiter se hẽt ad oĩa diligibilia, sed q̃dã plus, & alia minus, fm ꝙ ipsa magis & minus sunt diligibilia. Gradus diligibilis ad diligentẽ ignoraẽ ab amore quia effectus amoris est vnire: sed inter diligens & diligibile sunt multa inæqualia. Et si diligibile est maius, debeẽ sibi reuerentia a diligente, hoc tñ non põt stat amor q̃tũ ad effectum, quãuis nouerit gradus quantum ad effectum &c. Matt. to. 6 142. c. 2. C
Gradus in amore habet ex duobus cõsiderari, vno modo ex parte obiecti, alio mõ ex parte diligentis, primo modo magis diligendũ est illud, ꝙ habet rõnẽ maioris boni, cũ bonum sit rõ dilectionis: & isto modo magis diliguntur parentes a filiis, quam eo̅. secũdo modo considerantur gradus amoris ex parte amantis & isto modo magis diliguntur filii a parentibus quam econtra. Mat. to. 6 151. c. 1. E
De duplici amore. s. amicitiæ & concupiscẽtiæ & quo modo id, quod diligitur amore concupiscentię, nõ potest esse vltimum dilectum, Matth. to. 2. 16. c. 2. A
Amor concupiscentię ad vnã rẽ tẽdit, amor vero amicitiæ ad duas, & ad ambas in rõne boni &c. Mat. to. 2. 101. c. 1. C. Et amor amicitiæ est ille, quo amamus aliquid, cui bonum volumus, amor vero concupiscentiæ est id, quo amamus aliquid, quod alicui volumus, vt amor, quo amamus equum, vel vinum &c. Matth. tom. 6. 36. c. 3. G
De amore amicitię & cõcupiscẽtię, & qũo amor cõcupiscẽtiæ, quo Deũ diligim⁹, licit⁹ sit Deut. 28. c. 1. C
Solus amor, amicitiæ Dei, est actus charitatis: & amor concupiscentiæ Dei non est meritorius, qa nõ est p̃ prie diligere, sed concupiscere &c. Deut. 28. c. 2. C
Nullus potest diligere Deum, amore amicitię, quin sit in charitate, Deut. 28. c. 2. E
De amore Dei & fortitudine eius, Deut. 54. c. 1. B
Amor Dei est principium custodiendi præcepta &c. Deuter. 57. c. 1. D
Amor, quo Deum diligimus est, prior in generatione amoris: & est potissimus. Mat. to. 6. 144. c. 1. E. Licet homo plura p̃ se faciat q̃ p̃ Deo, i. pro vtilitate Dei, quia Deus bonorum nostrorum nõ eget &c. Mat. tom. 6 144. c. 2. A
Amor spiritualis nullam sentit fatigationem. Matth. tom. 5 260. c. 4. I
Amoris mundani septem referuntur proprietates. 2. Regum. 83. c. 2. I
Amor ad libidinem est aliquid nobis causatum a natura, vt probatur. 2. Reg. 83. c. 3. I
Nulla est passio impetuosior amore illo quo ad libidinem prouocamur, inter cæteras passiones. 2. Regũ. 82. c. 4. I
Libido furens amoris, maior est in hoĩbus q̃ in bestiis, vt probaẽ. 2. Reg. 13. c. 1. A. & fortior est, cũ daẽ cõpetitor in amato, ibi. 83. c. 1. D. Et impetuosior, est cũ magis amantur illicita. ibid. 83. c. 1. B
Amor ad libidinem est valde indomitus. 2. Regum. 83. c. 3. K
Amorem antiquitas finxit pharetratũ. 2. Reg. 83. c 4. F
Qui amore libidinoso tactus est, sæpe deiicit ignominiose viros magnos &c. 2. Reg. 84. c. 1. B
Amor libidinosus põt aliqualiter emolliri & eliminari. &c. 2. Reg. 84. c. 2. D
Inter amoris, & iræ feruorem quid interfit. Matt. to. 2. 107. c. 2. C
Amoris ardor assimilatur calori aeris, sed ardor iræ calori ignis. Matth. to. 2 107. c. 3. G. &c.

Amor

Amor ſui poteſt capi generaliter pro omni inordinato amore, a quo omne vitium procedit, & hoc modo amor ſui non eſt de filiabus luxuriæ. Alio modo capitur ſpecialiter pro amore, quo quis inordinate cupit delectabilia carnis, vt eis fruatur &c. & ſic dicit filia luxuriæ, vel libidinis. Mat.to.2.144.c.3.H
Si quis in amore modum tenere velit, idem eſt ac ſi cũ ratione inſaniat, quod includit contradictionem. Matth.tom.2. 144.c.2.B
Amaſias. Rex Iuda peccauit concitando bellum contra regẽ Iſrael, vt probatur. 4. Reg. 141.c.A. Et p̃fati belli aſſignantur cauſę. ibid. c.2.D
Amaſiam regẽ Iuda tradidit Deus in manus Ioas regis Iſrael propter multa. 4. Reg. 142.c.1.A
Amaſias filius Ioas regis Iuda interdũ vocatur Ozias. 4. Reg. 15.1. Paralip. 56.c.1.C
Amazones. Sunt fęminæ quędam ſine viris degentes: verſus polum glacialẽ cõmorantes: viriles animo & robore. Nu.to.1.5.c.2.A
Amazones græce dictæ ſunt, quaſi ſine mamilla: nam mazon græce mamillam ſignificat. Iud. 169.c.4.C
Ambaſsiator. Ambaſſiatores debent eſſe tuti etiam apud hoſtes ſuos de iure gentium. 1. Paral. 219.c.4.F
Ambidexter. Multi erant ambidextri inter Iſraelitas per exercitationem. 1. Paralip. 132.c.2.B
Ambitio. Et inanis gloria impediunt rectitudinẽ finis. Matth.tom.3. 1.c.4.K
Inter ambitionem & inanem gloriã hoc intereſt, q̃ ambitio eſt immoderatus appetitus honoris: & inanis gloria eſt immoderatus appetitus humanæ gloriationis. Matth.tom.3. 2.c.1.A
Aliqua ambitio eſt peccatũ mortale, de qua 1. Cor. 3. Charitas nõ ẽ ambitioſa. Et cõtingit appetitũ honoris eſſe tripliciter de ordinatum. Math. to.3.2.c.2.C
Ambitioſus, & præſumptuoſus non excedit magnanimũ in quantitate, ſed ſeipſum: quia ſcilicet maiorẽ honorem cupit, quam dignus ſit, & maiora opera aggreditur, quam facultas ſit. & ſic eſt de inanis glorię cupido. Matth.tom.3. 5.c.1.C
Ambitio Phariſæorum, & ſcribarum ſignificatur, cũ dr̃ Mat.23. Amant primos accubitus in cænis, & primas cathedras in ſynagogis, Matt.to.6. 174.c.2.A
De ambitione Phariſaica. Matt.to.5. 236.c.4.k
Ambroſius. Illud dictũ Ambroſij ſup epiſt. ad Cor. & hr̃. 32.q.7.ca.vxor.ſ. vxor non diſcedat a viro cã fornicationis, q̃ ſi diſceſſerit, aut maneat innupta, aut reconcilieẽ viro ſuo, quod de vxore permiſit, quia viro licet ſumere aliã. &c. Dicendum q̃ nõ eſt dictũ eius: ſed a falſatoribꝫ inſertum eſt, & additũ ſcripturis eius, ſicut & factũ eſt quibuſdã aliis doctoribus, ita dicit Gratianus. 32. q.7.§.ſed illud Ambro. Matt.to.5 112.c.2.C
Ambroſius reſtitit cum ſcandalo armatis ſuperueniẽtibus ex parte Theodoſii Imperatoris, & habetur 23 q.8.c.conuenior. Mat.to. 23.c.4.F
Ambulare Dei. Quomodo dicatur Deꝰ ambulaſſe ad auram poſt meridiem. Gen. 20.c.2.E
Ambulatio dupliciter fieri poteſt, aut ad lucrum, aut ad delectationem. Exo.to.1. 82.c.2.E
Ambulatio vltra mille paſſus non erat licita Iudæis. Exod.to.1. 82.c.3.F
Amen. Eſt aduerbium confirmandi apud Hebræos, & nos in eodẽ ſenſu accipimus Deuter. 144.c.4.H
Et ſimiliter eſt iuramentum, vt habetur extra de iureiu.ca. & ſi Chriſtus. Matt. to.3 10.c.3.F
Ac ſi dicatur ita fiat, ibid. 67.c.4.H. & 78.c.2.D. Matth. tom.4.49.c.4.G: tom.5. 1.c.4.F. & 140.c.1.A
Amens. Amentes & penitus ebriæ & dormiẽtes ſi corrumpantur, nulla voluntate p̃cedẽte, nõ p̃dunt virginitatem. Mat.to.7. 17.c.3.k
Amentia. Eſt quędam paſſio cerebri. i. eſt quędam paſſio anterioris cellulæ, vel partis cerebri cum priuatione imaginationis, vt dñt medici; & vocatur mania à quibuſdã: & patiẽtes vocãtur maniaci, & cauſatur iſta amentia naturaliter ex cibis melancholicis, & aliqñ ex potatione vini fortis exurentis humores cerebri & incinerãtis, & tunc deficit imaginatio, quæ fit per ſpecies ibi exiſtentes, &c. 4. Regum. 67.c.3.I
Amentia quibus medicinis curetur: 4. Reg. 67.c.3.I
Amethiſtus. De Amethiſto lapide, vide ĩdictione lapis. ſ. q̃ eſt oĩm rubicũdiſſimꝰ & fulgens. & ebrietati reſiſtit. Exo.to.2. 65.c.1.B
Amigdalum. Amigdala optima ſunt in terra Chanaan. Gen. 375.c.4.G
Aminadab. De quo. 1. Reg. 7. & in cuius domo poſita eſt arca Dñi, erat vir Leuita, vt ait Ioſephus, & vir iuſtus. 1. Reg.to.1. 78.c.3.H
Filii Aminadab ponẽtes arcam Dñi ſuper plauſtrum, peccauerũt, quia lex iubebat q̃ portaretur ſuper humeros. 1. Paralip. 147.c.3.F. Sed non peccauit Dauid neq; populus in non prohibendo Leuitis, q̃ portarent eam ſuper plauſtrum. 1. Paralip. 147.c.4.F
Et non timuerunt Leuitæ portare arcam ſuper plauſtrum credentes q̃ non eſſet inconueniens: recordabantur.n. q̃ philiſtini ſic remiſiſſent eam Iſrael: Et ſic venit ad Bethſames: & ĩdeĩ Cariathiar in 1. Reg. 6 ſecundo quia crediderunt q̃ lex illa de portando arcã ſuper humeros, ſolũ obligaret in deſerto &c. Sed per hoc nõ excuſabantur &c. 1. Paral. 147.c.4.I
Et poſuerunt eam ſuper plauſtrum nouum pp duo. ibid.c.3.C. Et minabant plauſtrũ Oza & fratres ſui, quia erant Leuitæ. &c. 1. Paralip. 148.c.2.A
Aminadab, de quo Matt. 1. vel mortuus eſt in Aegypto, vel in deſerto, & hoc vltimum credit Nicolaus &c. Matt.to.1. 70.c.4.F
Amita. Qui amitã vel materterã accipit in vxorẽ, grauius peccat, q̃ ſi in cõcubinam, vt probat Leui. 203.c.2.D. Et magis peccat cognoſcẽs amitã vel materterã q̃ auũculus vel patruus cognoſcens cõſobrinam, ſicut grauius peccat cognoſcẽs matrẽ ſuã, quam cognoſcẽs filiam ſuam, licet ſint in eodem gradu cognationis. tñ in eodem coitu magis vr̃ peccare ſuperior q̃ inferior. ſ. auũculus vel patruus magis q̃ conſobrina: ſicut pater magis q̃ filia &c. Leuit. 213.c.3.H. Et grauius peccat cognoſcens amitam vel materterã quam vxorem cognoſcens patrui vel auunculi &c. ibid. 114.c.1.C
Amnon. q̃ Amnon tã odioſam habuerit ſorem ſuam Thamar poſt incęſtũ, à Deo fuit. 2. Reg. 78.c.3.G
Nulla erat cauſa, quæ excuſaret Amnon, vt non occideretur. vt probatur. 2. Reg. 80.c.1.D
Amon. Et Moab filii fuerunt Loth ex duabus filiabus ſuis. in Prologo. Gen. 22.c.4.F
Amon aliquando eſt nomen viri, & interdum eſt nomen Ciuitatis. 1. Paralip. 93.c.2.E
Amonitæ. De Amonitarum origine, 1. Para. 216.c.1.F
Amonitarum Rex Anon peccauit grauiter faciendo decaluare nuncios, Dauid. Similiter & princeps cõſulentes A non id facere. 1. Paral. 217.c.4.I
Qui nõ petiuit veniã a Dauid pp multa. ibi. 219.c.4.H
Amorrhæus. Amorrhæi. Amorrhæus filius fuit Chanaam quartus Gen. 10. Ioſue. to. 1 176.c.4.I

Index in omnia Opera

Amorrhæi dupliciter accipiuntur, vno mõ large pro oĩbus habitantibus in terra Chanaã, ſicut & Chananæi. Alio mõ ſpãliter. Ioſ. to. 1. 176. c. 1. B. & 79. c. 2. A

Non tñ ſic accipiunt dupliciter Heuæi, Pherezei &c. Ioſue. to. 1. 176. c. 3. H. Deut. 34. c. 3. F. Iud. 102. c. 2. A

Duplices erãt Amorrhęi, quidã habitabãt ante trãſitũ Iordanis, aſcendẽtibus de terra Aegypti aut Moab & Amon. Alii erant vltra Iordanem. Gen. 52. c. 3. I

Amorrhæorum terra deſcribitur. Deut. 15. c. 4. G

Amos. Propheta, quia ruſticus erat & nutritus in paſtoralibus Tecuæ, Ruſtico, & Impolito paſtorum more affatus eſt, vt ait Hieronymus in quodam prologo. ſuper Amos Geneſ. 10. c. 3. I

Amos propheta fuit temporibus Oſeæ. i. ſub Ozia & Ioachin. Gen. 22. c. 2. C

Amos propheta non fuit pater Iſaiæ: quia Amos, pater Iſaiæ, aliis literis ſcribitur apud Hebræos, & aliis Amos iſte, qui vnus fuit de numero prophetarum minorum: & ille interpretatur fortis, vel robuſtus: iſte verò interpretatur amiſſus. Gen. 22. c. 2. C

Multa verba Amos ꝓphetę exponunt. Gen. 22. c. 2. D

Amram. Pater Moyſi vixit 137. annos, vt habetur Exo. 6. ſed quoto anno ante exitum de Aegypto mortuus fuerit, vel an exierit de Aegypto non conſtat: quia non conſtat quoto anno illum genuerit Gaath. Et propter iſtum Amram. deſcripta eſt analogia, de qua Exod. 6. ſuper Exod. to. 1. 38. c. 3. K. 1. Paralipo. 63. c. 1. C

Amram pater Moyſi non accepit vxorem in deſerto, dimiſſa Iocabed matre Moyſi, vt malè dicunt Hebræi. 1. Paralip. 62. c. 4 I

Amraphel. Rex Senaar, de quo Geneſ. 14. fuit Nembrod, ſecundum communẽ poſitionem, & fundamentum eſt, quia dicitur Rex Senaar, ſed iſta poſitio eſt contra Euſebium, Auguſtinum & Lucam Tuden. contra Magiſtrum hiſtoriæ, Ioſephum, & Paulum Oroſium vno ore dicentes quod Nembrod fuerit mortuus, priuſquam naſceretur Tharæ pater Abraham, poſt quem Nembrod regnauit Belus &c. Geneſ. 249. c. 1. A

Amraphel Rex Senaar erat maior inter illos quatuor Reges, de quibus Gen. 14. ſuper Gen. 249. c. 3. I

Ana. Filius Sebeon quartus, inuenit Aquas calidas in deſerto. Geneſ 36. id eſt aquas balneorum naturalium in deſerto, quas ante ipſum nemo inuenerat. 1. Paralip. 38 c. 1. B

Et de hoc dicunt Hebræi, & Iſidorus Etymolo lib. 21. & alij doctores, quod inuenit modum generationis mularum ex aſino & equa: & è contra. ibid. Geneſ. 349. c. 2. B

Anagogia. Eſt, quando per res ſignificatas per ſcripturas, volumus vlterius aliquid ſignificare, quod pertinet ad ſtatum futuræ gloriæ: & dicitur anagogia, quaſi ſurſum ducens. Matth. to 4 50. c. 4. H

Anani propheta. an occiſus fuerit ab Aſa rege Iuda, vel nõ, nó cõſtat: probabilius tamen eſt, qđ non. 2. Paral. 220. c 2. D

Ananias. Filius Zorobabel, de quo. 1. Paralip. 3. fuit ille, qui dicitur Abiud Matth. 1. vt quidam credunt, & eſt veriſimile. 1. Paralip. 38. c. 3. I

Ananias & Saphira mortui ſunt ad prænunciationem mortis eorum per Petrum Actu. 5. cuius redditur cauſa. 4. Reg. 7. c. 3. I

Anathema. In vete. lege, non ponebatur ſemper eodem modo in omnibus, in quibus ponebatur: ſed aliquando grauius, & aliquando leuius. & hoc accidebat tripliciter: vno mõ qñ poſito anathemate in aliqua vrbe, mandabatur, vt omnes, qui erant in illa vrbe, occiderentur tam homines, quam iumenta: & quod de omnibus rebus illius vrbis, ſcilicet auro, argento, cæteriſque, ſupellectilibus, nullus ſibi quidquã acciperet: ſed omnia cremarentur, ita vt nihil etiam Deo proueniret: & quod ipſa vrbs eſſet in æternum ſine habitatore: cuiuſmodi erant ciuitates colentes idola, Deuter. 13. Secundo modo quando omnia prædicta contingebant, excepto, quod aurum, argentum, æs & ferrum reſeruabantur in theſauris domini, vt contigit in anathemate vrbis Iericho. Ioſ. 7. Tertio modo quando ciuitas exurebatur, & fiebat tumulus sẽpiternus: iumenta tamen & omnia ſupellectilia, quæ in vrbe erant, cedebant in ius pugnatorum, neque dabatur de eis quidquam in theſauros domini. vt contigit in anathemate vrbis Hai. Ioſue. 8. 1. Regum to 2. 4. c. 2. C. Num. to. 2. 14. c. 3. H

Quandocunque aliquid fit anathema, remouetur ab humanis vſibus, vt iam non liceat redire in humanos vſus &c. Deut. 36. c. 1. I

Anathema eſt nomen Grẹcum, & habet ſimilitudinem cum nomine Hebræo, quod ponitur Ioſue. 7. vbi dicitur: Et vſurpauerunt de anathemate, ſcilicet heren, quod notat conſecrationem, vel deletionẽ & abdicationem, & aliquando litera noſtra tranſfert iſtud nomen in hebræo corruptè, vocans orma pro heren. Ioſue. to. 1 122. c. 1. C

Quando anathema capitur pro excommunicatione, tunc capitur in ſenſu, in quo ſignificat ſeparationẽ vel abdicationẽ: & non in ſenſu, quo ſignificat conſecrationem. Et in vſu noſtro, non quælibet excommunicatio dicitur anathema: ſed vltima excommunicatio cum ſolennitate, in qua excommunicati maledicuntur, ſicut Dathan & Abiron. Ioſue. to. 1. 122. c. 1. C

Anathema dicitur ab Ana, quod eſt ſurſum, & theſis poſitio, hoc eſt quod maledictionem & deſtructionem imprecamur de ſuper. ſ. à Deo ſuper aliquam rem, vel ſupernorum poſitio quia ea, quæ ſuperna ſunt, & ad Deum pertinentia, reponimus abdicantes ab vſibus prophanis applicantes Deo. Ioſue. to. 1 122. c. 1. D

Anathema, quod ponebatur in vrbibus, erat in modũ ſententię excommunicationis. Ioſue. to. 1. 105. c. 4. H

Anathema non ſemper eodem modo poſitum eſt. Ioſue. to. 1 105. c. 4 I

Conditio anathematis in ciuitatibus anathematiſatis hæc erat: quod prius occidebantur gladio omnia viuentia: & deinde incendebantur illa cum ipſa vrbe, vt dicitur Deutero. 13 Ioſue. 115. c. 4. K

In anathemate veteris legis non licebat quidquam capi: ſed omnia debebant cremari. Iudi. 213. c. 1. B

Anathema poſitum fuit in vrbe Gabaa: & in omnibus aliis vrbibus Beniamin. Iud. 212. c. 3 H

Anathema in veteri lege non ponebatur ſemper eodem modo in omnibus, in quibus ponebatur, ſed aliquando grauius & aliquando leuius accidebat, & hoc tripliciter. 1. Reg. to. 2 4. c. 2. D

Anatomia. Anatomica ſectio, in corporibus humanis licita eſt propter neceſſitatem ſalutis humanæ. &c. 4. Reg. 70. c. 2. C

Anatoth. Aliquando capitur pro vrbe, & interdum pro viro in ſacris literis. 1. Paralip. 98. c. 4. K

Anaxagoras. Et Anaximander dixerũt formas latere in materia, vt refert philoſophus. 1. Politi. Exo. to. 1. 45. c. 1. B

Anceps. Dicitur quaſi ambo capiens, vel dicitur. ab an. & capio. 1. Paral. 19. c. 3. G

Ancilla. Hebræa non poterat dari in vxorem ſeruo Hebræo a domino ſuo: ſed ipſe dominus

nus debebat capere in vxorẽ, vel dare filio ſuo. &c. Exod.to.1. 207.c.3.F

Ancilla de genere Hebræorum non erat proprie ancilla.ſed magis erat mercenaria ad tempus ſeruiens &c.Leuit. 193.c.2.C

Ancilla, ſi accipiatur in vxorẽ à Dño ſuo,efficit libera: ancillæ tamẽ aſſumptæ ab Abrahã & Iacob in vxores non effectæ ſunt liberæ,eo quod apud antiquos duo erant modi habendi vxores, vnus erat legalis, alter verò ſine cæremoniis legis. Et iſto ſecũdo modo poterat accipi in vxorem à domino ſuo: & quod maneret ancilla, ita erat de Agar, &c. Matth.to.2. 151.c.3.F

Andreas: Andreæ opinio de animalibus mundis & immundis,in arca Noe conſeruatis,refertur,& impugnatur.Gen. 40.c.2.A

Andreas dicit quod aues & animalia cætera genuerũt in arca Noe:ſed non videtur veriſimile. Geneſ.40. col.2.A

Quod in euangelio Andreas dicatur frater Simonis Petri,non ponitur ad differentiam:ſed ad honorem & notificationem &c.Matth.to.3. 229.c.2.E

Andreas fuit primus diſcipulus, quem ad Chriſtum veniſſe legimus.Matth.to.3. 229.c.3.G

De interpretatione huius nominis, Andreas, quam aſſignat Remigius.Matth.to.3. 229.c.2.E

Andreas primo fuit diſcipulus Ioãnis, & poſtea Chriſti.Matth.to.4 80.c.3.H

Andromedæ hiſtoria.Exo.tom.1. 117.c.4.H

Anethum: Decimatio Anethi,& mentæ, facta à Iudæis, poteſt tripliciter intelligi. Matt.to.6. 202.c.2.D

Angariare: Non eſt conducere,ſed compellere: quia angariare,cogere,vel compellere ad id pertinent. Sic dicitur Matth.27.quod inuenerunt hominem Simonem Cyrenæum.& cæt. Matth.to.2 223.c.1.A

Angelus. Angeli fuerunt creati ante omnem diẽ Num.to.2.Et non fuerũt creati in beatitudine.Matt.to.2 59.c.4.F

Inter Angelorum creationem & occaſum non fuit tempus perceptibile.Gen. 6.c.1.D

In angelis eſt compoſitio ex actu,& potentia.Deuter. 152.c.2.D.2.Paralip.86.c.3.H.Exo.tom.1 200.c.3.F

Duo angeli non poſſunt eſſe in eadem ſpecie. Exod. tom.1.281.c.2.D.E.Num.tom.2.22.c.3.K.Et ad minus differunt ſpecie. Paradox. 58.c.3.G

Angelorum naturalem dignitatem ſuper animam rationalem.expreſſe, confitentur ſancti doctores vt Dio.4.cap. Cœleſtis Hierar. & Greg.in homilia.de 100.ouibus. & Auguſtinus ſuper Ioan. Geneſ.176. col.1.A

Angelorum eſſe & æternitas Dei quomodo differant Ioſue.to.2. 12.c.3.F

Circa naturam angelicam non concordant Dion.& Gregor. Sed in his magis ſtandum eſt Dionyſio.1. Reg.to.1. 147.c.1.D

Angelus,Deus,& anima ſimpliciores ſunt quam punctus.2.Paralip. 30.c.3.H

In Angelis,qui ſemel eſt ſuperior,ſemper eſt ſuperior Matth.tom.4. 187.c.1.E

Angelus inferior nunquam purgat,perficit, aut illuminat ſuperiores,& ſimiliter contingit in eccleſiaſtica hierarchia:nam nunquam inferior vtitur claue ſacramentali in ſuperiores, niſi habeat vices ſuperioris.Matt.to.4. 187.c.1.A

Nec angeli,neque dæmones cognoſcunt hominum cogitationes:ſed ſolus Deus:niſi Deus reuelet illis: aut ipſi aliquo exteriori ſigno conijciãt.ſ.argumẽtatiuè: & ponitur exemplũ iuxta illud, quod tibi mẽs velat,facies rubicunda reuelat.in vultu hominis legitur ſecreta voluntas.ſuper Exo.tom.1. 48.c.2.C

Neque angelus bonus.Neque malus poteſt illabi animæ noſtræ.Exo.to.1 47.c.4.F

Angeli,in animam operantes,nõ ſunt intra animam, ſicut nec angeli purgãtes alios ſunt in illis,quos purgant.Exo.to.1. 47.c.4.G

Angelus intelligit ſe p ſe & ideo intelligit Deum per ſe naturaliter.Gene. 174.c.4.K

Angelus non diſcurrit a principijs ad concluſiones: ſed propter naturã ſui luminis ſimul eſt, & in actu principiorum & conclu.Nec intelligit cum continuo motu & tẽpore,vel ſucceſſiuè.Gen. 176.c.2.C

Sicut in nobis non eſt diſcurſus reſpectu principiorũ, ibidem. 2.c.1.B

Angeli,licet ſemper intelligant,ſunt tamen in potentia ad intelligendum & recipiendum omnem intellectionem:& tamen poſſibile eſt, quod nullam recipiant.Ioſue.tom.2 24.c.2.C

Angeli mali non ſciunt niſi ea,quæ ex naturali perfectione habent.Matt.to.6 312.c.4.F

Angeli non plene intelligunt Chriſtum eſſe Dei filiũ. Matt.to.4 223.c.1.E

Angeli per aliquid artificiale & per aliquid ad extra conceptus ſuos exprimunt:homines verò naturaliter:& per id,quod eſt ab intra,quod pulchra ſimilitudine declaratur.Exo.to.1 47.c.2.D

Angelorum eſt duplex cognitio, quædam matutina. ſcilicet in verbo:& quædam veſpertina per ſpecies concreatas.Gen. 1.c.4.K

In Angelis ſunt ſpecies concreatæ omnium rerum naturalium,quibus ipſas res naturales cognoſcunt.Et pauciores,& vniuerſaliores ſunt in angelis ſuperioris naturæ,quam in angelis naturę inferioris.Gene. 2.c.1.A

Angeli non indigent potentijs organicis ad intelligẽdum,quia habent omnium rerum ſpecies concreatas.Exo.to.1. 284.c.1.A

Angeli poſt primum inſtans ſui eſſe,per primum actũ electiuum ceciderunt in peccatum, & in pœnam, Geneſ. 6.c.1.D

Angelus per primum actum,cuicunque inhæret,totaliter inhæret,quia eſt vnitas potentiarium eiuſdem generis in eo:& ideo in primo actu confirmatur eius voluntas, vel obſtinatur.Gen. 6.c.1.D

Angeli peccauerũt ex magna libertate,nullo interius inclinante,nec exterius ſuggerente.Gen. 46.c.4.H

Angeli non poſſunt operari in inſtanti, ſicut nec creare.Exo.to.1 67.c.3.I

Angeli nihil poſſunt in rebus naturalibus,niſi vtendo natura ſicut inſtrumeto, non enim poſſunt calefacere ſine calore.Gen. 150.c.3.K.& 4.Reg.52.c.1.C

Angeli non fuerunt miniſtri in formatione mulieris ex coſta viri,ſed tantum Deus id fecit, licet oppoſitum dicat Magiſter Senten.in 2. diſtin. 18. bene tamen fuerunt miniſtri in formatione corporis Adæ ex limo terræ. Geneſ. 150.c.3.I

Angelus,nomen Græcum eſt,ſignificans id,quod Hebraice ſignificat,Malach:& latine nuncius.Matth. tom.6 44.c.1.B

Angelus & anima componuntur ex actu & potentia. Matth.to.6 73.c.3.I

Angeli & homines dñr agentia naturalia,quia in operando, ſemper tenent certum modum: & non poſſunt operari per quemcunque modum voluerint.Matt.to.6. 80.c.2.A

Vita angeli & hominis eſt duplex:quædam naturalis, & hac angeli & homines non communicant: ſed homines inter ſe,& angeli inter ſe: & alia eſt vita vtriuſque, quæ eſt diuina,ſiue per gratiam: ſiue per gloriam

gloriam,& in hac angeli communicãt hominibus, & è contra.Matt.to.6 140.c.1.E
De angelis,animabus, & reſurrectione diuerſæ erant opiniones apud Hebræos.Matt.to.6. 260 c.4.F
In natiuitate Chriſti vnus angelus annunciauit gaudium paſtoribus.Matt.to.6. 299.c.4.K
Multi angeli venient cum Chriſto ad iudicandum. Mat.to.6.306.c.2.B.imo nullum inconueniens eſt cõcedere omnes angelos deſcẽſuros cum Chriſto ad iudicandum Matt. to.7.78.c.4.k.ſed ad quid venient. vide ibi.79.c.1.C.Non tamen iudicabunt in iudicio.Matt.to.5 166.c.2.D
Angeli congregantes corpora mortuorum, quatuor actus facient die iudicij.Mat.to.6.306.c.4.I.Et faciẽt tres congregationes.ibid. 307.c.2.A
Qui ſint angeli lucis,& qui tenebrarum.Matt.tom.6. 312.c.4.F
Nulla creatura eſt magis Deo propinqua quam angeli.Matt.to.6 312.c.4.G
Angeli dicuntur virgines methaphoricè.Matth. to.7. 20.c.3.G
Nomen virtutis,vt pertinet ad angelos,dupliciter accipitur.Mat.to.7. 84.c.2.E
Angeli ſunt puri ſpiritus, & non poſſunt videri.Matt. tom.5 166.c.2.D
Angeli vel dæmones non poſſunt per ſe ipſos immutare organa ſenſationis, vt faciant videre, quod nõ eſt,vt videre hominem eſſe aſinum:aut hominem aſcendere cęlum per funem.&c.Nec aliis modis illudere ſenſus:ſed oportet ibi eſſe quaſdam formas per quas immutetur ſenſus: quia nihil poteſt eſſe in ſenſu,cui nihil ſubſit in re, ex quo ſenſus eſt potentia paſſiua, & immutatur a rebus, nec potentia ſe ipſam immutat &c.Exo.to.1 47.c.4.G
Angeli domini ſolent accuere intellectum noſtrum mirabiliter,vt ait Auguſtinus, quia lumen intellectus noſtri agentis confortatur ꝑ lumẽ intellectuale ipſorum,quod eſt magnum valde: ſed mali angeli non poſſunt id efficere.Exo.to.1 48.c.2.E
Deus non mutat in Angelis ordinem miniſtrationis.Exo.to.1. 59.c.2.B
Angeli boni non torquent malos poſt hanc vitam, nec angeli mali bonorum aĩas in purgatorio.Sed boni puniuntur à Deo: mali verò angeli cruciant malorum animas, poſt hanc vitam: ſed in hac vita nonnunquam angeli boni puniunt malos & bonos,& interdum mali angeli,cuius aſſignatur ratio & loca ſacræ ſcripturæ.Exo.to.1 78.c.4.K
Plures angeli occiderunt primogenita Aegyptiorum Exo.to.1 68.c.2.E
Angeli mali interdum mittũtur ad puniendũ nũquã tamen ad liberandum,quia hoc eſt angelorum bonorum officium.Exo.to.1 89.c.2.E
Angeli, qui occiderunt primogenita Aegyptiorum fuerunt angeli mali,vt videtur quodammodo inferri ex illo pſalmi 77. miſit in eos iram ſuam immiſſiones per angelos malos &c.Exo.to.1 90.c.1.A
Angeli boni non tentant ad malum, ſicut nec Deus. Exo.tom.1. 89.c.3.G
Angelorum actio eſt applicare actiua paſſiuis, & ideo angelorum actio non differt ab actione rerum naturalium applicando actiua paſſiuis.Exod.to.1.284. c.4.F.Neq; angeli per ſuam virtutem poſſunt aliquid facere:niſi impellere ad motũ localem. Exod. tom.2. 102.c.2.B
Angelis multæ veritates de Deo latent, & latuerunt. Exo.to.1 285.c.4.G
Sunt certi angeli certis orbibus cęleſtibus deputati, vt illos moueant ad deriuandum virtutem in iſta inferiora & continuandum eſſe.&c.Deut.181.c.4.F.Et iſti angeli,mouentes cœlos, agunt ſcđm vltimum ſuæ potentiæ:nec vnquam fatigantur.Ioſu.to.1.183 c.1.B.Et continue deriuant virtutem ſuam motiuã, in corpora cęleſtia illam applicando. Ioſue. tom.2. 42.c.4.I
Circa naturam angelicam in aliquibus non cõcordãt Dionyſius & Gregorius: ſed in his magis ſtandum eſt Dionyſio.1.Reg.to.1 147.c.1.D
In angelis non reperiuntur dotes ſecundum propriã rationem dotis, bene tamen materialiter, vel formaliter aliquo modo ſecundum rationem dotis Matth.to.4 231.c.4.F
Angeli præpoſiti prouinciarum,quare dicantur reges & principes illarum.1.Reg.to.1. 198.c.2.B
Deus,angelus & anima ſimpliciores ſunt quam punctus.2.Paralip. 30 c.3.I
Angeli boni & mali & animæ, a corporibus abſolutæ, determinant ſibi loca per operationes vel paſſiones,&c.2.Paralip. 31.c.1.C
Angeli non fuerunt creati in beatitudine.Matthę. tomo 2. 59.c.4.F
Angeli non poſſunt mutare vnam ſpeciem in aliam. in Opuſc.de Tri. 4.c.3.G
Angeli non ſuſcipiunt cognitionem per ſucceſſionẽ, ſed totum ſimul habent.Matth.to.7. 86.c.4.I
Minimus angelorum habet excellentiorem intellectum hominis intellectu. Matth. tom. 5. 29. col.3.k
Angeli & ſubſtantiæ ſeparatæ cognoſcunt ſingularia per formas influxas a formis factiuis,quæ ſunt ſimilitudines formarum factiuarum &c.Matth.tom.7. 209.c.1.D
Angelus intelligit Deum dupliciter.ſ.ſecundum modum naturæ: alio modo per ipſam diuinam eſſentiam.Matth.tom.2. 58.c.4.K
Angelus per ſuam ſubſtantiam cognoſcit de Deo, qa eſt,& quòd eſt cauſa omnium, & quòd eſt res eminens ſuper omnia, & res ſeparata ab omnibus, non ſolum,quæ ſunt,ſed etiam ab illis, quæ mente concipi poſſunt, & ad hanc cognitionem de Deo potuerunt angeli peruenire naturaliter.Matth.tom.2. 59.c.2.C
Angelorum beatitudo conſiſtit in intelligendo Deũ per eſſentiam.Matth.to.2 58.c.4.K
Angeli inon poſſunt ab intellectu noſtro intelligi per eſſentiam,quia non poſſunt illi vniri vt forma perficiens ipſum in eſſe intelligibili.&c.Matth.tom.2. 27.c.3.H
Angeli non habent nomina, ſicut neque dęmones: nos tamen ſic,cuius aſſignatur cauſa.Matth.tom.7. 110.c.3.F
Angeli habent nomina apud nos, ſi volumus eis illa imponere,ſed in vita æterna nulla habent nomina Iudi. 138.c.1.E
Hoc nomẽ,angelus,non eſt naturę,nec ſpeciei:ſed nomen officii,& operis:nam angelus Græcè idem eſt, quod nuncius Latinè.Matth.to.7.120.c.3.F.tom.3. 226.c.1.A
Angeli in veteri teſtamento nuncupantur pluries nomine Dei:non tamen in nouo cuius aſſignatur ratio Geneſ.398.c.4.I.Exo.to.1.157.c.4.I.Leui. 6.c.4.F Sed hoc non fit,quando apparent viſibiliter: ſed ſolũ,quando eius voces audiuntur, & ipſi non videntur.2.Reg.172.c.4.H.2.Paralip. 11.c.3.G. Et vocantur Deus,quando ſolum veniunt ad repreſentandũ Deum.Matt.to.1. 208.c.2.B
Nomen Angeli quare dicatur admirabile. Iudicum 138.c.2.E
Angelorum nomina quomodo dicãtur occulta. Iudi. 138.c.3.F

Angelus,apparẽs Tobiæ,dictus eſt Raphael, quod interpretatur medicina Dei,quia venerat ad medendum Tobiæ.Iudic. 138.c.3.H
Angelus apparẽs Danieli dictus eſt Gabriel, quod interpretatur fortitudo Dei,quia veniebat ad confortandum Danielem,etiam dictus eſt ſic, quando venit ad virginem dominam noſtram.Luc.1.quia venerat ad indicandum opus magnæ potentiç vel fortitudinis Dei,ſcilicet,quòd virgo conciperet &c.Iudicum. 138.c.3.H
Angelus apparens Danieli dictus eſt Michael, quod interpretatur,quis ſicut Deus, qa ipſe erat princeps maior populi Hebræorũ:& maxime pugnabat contra poteſtates aduerſantes &c.Iudicum. 138.c.3.I
Contingit multos angelos accipere idem nomen, cũ multi poſſint exercere idem officiũ apud nos. &c. Iudicum. 138.c.3.I
Angelus non poteſt eripere nos a malo culpæ, ſed ſolus Deus.Gen. 399.c.1.B
Contingit eundem angelum nunc vocari Gabrielẽ, nunc Raphaelem &c.Iud. 138.c.4.G
Angeli venientes ad nos, quare nolint, vt communiter nomina ſua manifeſtare,Iud. 138.c.4.H
Angeli loqui non poſſunt.&c.Exod.tom.1. 191.c.3.I
Nec poſſunt per ſe loqui in corporibus aſſumptis. ibidem. 46.c.4.K
Quandocunque angelus loquitur,appellãs ſe Deum, latet in nube,& non videtur effigies loquentis, quãdo vero loquitur tanquam angelus, apparet in corpore aſſumpto.Et colligitur hoc ex ſacris literis,vbi de locutione hac fit mentio.Matt.tom.4.222. c.2. B
Iudicum. 19.c.1.E
Quando angelus loquitur, poſſumus dicere quòd aſſumit corpus tanquam corpus viri ad formãdas voces &c.Exo.to.2. 158.c.2.C
Licet angelus poſſit loqui in corpore humano mortuo,& ipſum mouere: non tamen poteſt viuificare &c. in Paradox. 23.c.4.H
Angeli, in corporibus aſſumptis, nec vident, nec audiunt, nec vllo modo ſentiunt &c. Exodi tomo.1. 45.col.4.K
Angeli boni apparentes hominibus,primo eos terrẽt: ſed poſtea conſolantur.Exod.tom.1. 23.c.3.F
Angelus in teſtam.vete.apparebat:& non Deus. Exo. tom.1. 27.c.4.F
Angeli tam boni quam mali,non habent figuras, in q bus ſint, ſed bene, in quibus appareant quæ determinatæ ſunt pro eorum arbitrio. Sunt tamẽ aliquæ figuræ, quæ competunt eis ſecundum qualitates ꝓprias intrinſecas, vt lux competit angelis bonis, & angelis malis tenebræ.Gen. 157.c.2.E
Angeli qualiter aſſumant corpora phantaſtica, Exod. tom.1. 46.c.1.E
Quare Dęmones in corporibus organicis apparent. Exod.to.1. 46.c.4.G
Angeli mouẽtur localiter non per ſe:ſed per accidens ſcilicet ad motum corporum aſſumptorum, ſicut anima,noſtra mouetur per accidẽs ad motum corporis noſtri.Exod.to.1. 47.c.1.A
Angeli niſi corpora aſſumant moueri non poſſunt.Paralip. 122.c.2.D
Tres angeli qui apparuerunt Abrahæ, de quibus Gen. 18.& 19.non verè comederunt Geneſ. 163.c. 3. G. Exod.to.1 45.c.2.D
Angeli mali ſolent aſſumere figuram angeli lucis: ſed boni angeli non mutant propriam figuram. Gene. 158.c.1.A.Sed angelorum bonorum apparitiones qualiter fiant.Exo.to.2 25.c.2.D
Angeli & dęmones, quando apparent in corporibus, pulchriores ſunt:quam nos.4.Reg. 65.c.2.D
Vnde ſit,quod angelorum apparitiones ſtuporem incutiant.Matt.to.5 27.c.2.B
Quando angeli nobis apparent,communiter apparẽt in veſtibus albis.Matth.to.4 213.c.3.H
Angeli boni,quando veniebant apparentes in viſione corporali,ſemper veniebant in effigie viri &c.Exo. tom.2 25.c.2.D
De angelo,qui ab aliquibus dicitur facierum. Exod. tom.2. 157.c.3.H
Angeli apparẽtes in ſpecie humana,nunquam appellantur Deus in ſacris literis,ſed bene angeli,vel viri, cuius aſſignatur cauſa.Ioſue.to.1.69.c.1.A.149.c.3.F 177.c.4.H.98.c.4.F
Angeli,in veteri teſtamento, raro appellãtur angeli: bene tamen viri,vel Deus vocantur.Ioſ.to.1. 96.c.4. K.& 100.c.1.C
Omnes angeli aſſumentes formam humanam , poſſunt conuenienter appellari Gabriel. Ioſue. tom.1. 98.c.4.F
De formatione corporum aereorum, quæ fit miniſterio angelorum.Ioſue. 98.c.1.C
Angelus poteſt formare vocem abſque hoc quòd aſſumat aut formet corpus aliquod aereum , non tamen ſine corpore aliquo fabricato &c. Ioſue. to.1. 128.c.3.I
Impoſſibile eſt,quòd aliquis angelus ſiue bonus ſiue malus vniatur alicui corpori ad viuificandum illud, ſecus tamen ad mouendum.Iudi. 17.c.4.K
Quando angelus Iſraelitis apparebat, nuncians eis aliquid ex parte Dei,licitum erat in loco talis apparitionis Deo ſacrificia immolari.Iudi.19.c.4.I.&137. col.4.G
Iudæi opinabantur ſe morituros,ſi viderent angelum ad quod mouebantur propter illud Exo.33.non videbit me homo & viuet.Iud. 58.c.4.H
De angelis credebant Hebræi,quod non erant animalia,vel homines:ſed quod erant ſubſtantiæ alterius modi. Et licet crederent eos eſſe corporeos, credebant tamen illorum corpora eſſe indefectibilia, cibo & potu non indigentia ad ipſorum conſeruationem.Iudi. 137.c.1.D
Angelus quomodo uoluit occidere Moyſen vide inſaniam Rabbinorum.Exod.to.1. 28.c.1.B
Quod angelus vocetur propheta non reperitur in tota ſacra ſcriptura:ſed quod prophetæ dicantur angeli, & angeli dicantur viri.ſæpius reperitur ſuper Iudic. 53.c.4.G
Angeli,in corporibus aſſumptis de aere,quanquam videantur habere oculos,naſum,aures, & cætera humani corporis lineamenta & diſtinctiones, videre tamen non poſſunt,nec audire,nec odorare &c.Paradox. 66.c.4.K
Si angelus bonus vel malus vel quicunque ſpiritus aſſumat corpus aereum,tale corpus attrectari vel apprehendi non poterit &c.Paradox. 67.c.2.C
Angelus poteſt aliquid efficere ſucceſſiue: quia non habet totum eſſe ſimul, ſicut habet Deus. Nume. tom.1 3.c.1.C
Vnus angelus non poteſt applicare virtutem ſuam niſi vni rei tantum,ſiue res illa magna fuerit,ſiue parua,& non pluribus diſcontinuis &c.Nume. tom.1. 153.c.3.F
Angelum eſſe in columna nubis in deſerto,ſciebant Iudæi, & ſi ipſum non viderent, Exod. 14. Geneſ. 2.c.1.C
Angeli,quos ad domum ſuam inuitauit Loth dicentes ei,minime &c.non mentiti ſunt,ſed id dixerũt, vt darent alijs exemplum hoſpitalitatis, acceptãtes hoſpitium quaſi inuiti,& rogati.Gen. 266.c.4.K
Angeli,qui iuerunt obuiam,Iacob Genc.32.erant angeli

geli custodes prouinciæ Chanaã, vt dicunt Iudæi, habet enim quælibet prouincia angelum magnũ de ordine superiore,& sub illo sunt multi de ordine inferiore ad custodiam.Gen.330.c.4.I. Caholici vero dicunt quod illi angeli venerunt ad confortandum Iacob,ne timeret Esau, & vtraque istarum expositionum consonat littere.ibidem.b
Angelus,custos Iacob,pluries liberauit ipsum a periculis.Gen. 398.c.4.G
De angelorum custodia.Exo.to,1 292.c.2.C
Quod sint angeli custodes.Matth.to.5. 26.c.3.H
Per angelos non fiunt miracula.Matt.to.4 99.c.1.C
Cuilibet homini suus angelus deputatus est ad custodiam.Matth.to.5.28.c.2.C.Et prædicta custodia cõueniens fuit tam propter ignorantiam hominis, q̃ propter illius infirmitatem,quia lumẽ naturale hominum imperfectum est,& præcipue ad dirigendũ illa,quæ excedunt naturam.Matt.to.5. 27.c.1.C
Custodia angelorum non tollit libertatem arbitrii,ita vt ad bonum trahant nos inuitos,vel à malo distrahant violenter:sed,seruato libero arbitrio, totum id faciunt,quod ad officium suum pertinet.Matth. tom.5 27.c.1.D
Angeli nos instruunt eo modo,quo conuenit: nec oportet quod id faciãt per apparitiones visibiles,sed per spirituales instigationes illustrando phantasmata nostra,confortando lumen intellectus, & incitãdo animum ad aliquid rectè considerandum. Mat. tom.5 27.c.2.A
Angeli custodes quomodo proficiãt hominib⁹.Matt. tom.5 27.c.2.D
Angeli,qui homines custodiunt, sunt soli spiritus infimi ordinis,qui angeli dicuntur.psalmus 90. Angelis suis Deus mandauit de te &c.Matt.to.5.27.c 4.F
Angeli assistentes, qui sunt in quatuor ordinibus supremis,non illuminant homines immediatè, cum ad eos nunquam mittantur &c.Mat.to.5.27.c.4. H
Angelorum custodia circa homines duplex est, quædam particularis,& alia vniuersalis. Particularis fit per angelos infimi ordinis: vniuersalis verò non est determinati ordinis, sed multiplicatur secundum diuersos ordines:nam quanto agẽs est vniuersalius, tantò est superius:nam custodia totius humanæ naturæ pertinet ad ordinem principatus,qui per excellentiam principes dicuntur,vel secundum alios pertinet ad archangelos &c. Et super omnes naturas corporales habẽt custodiam Potestates.&c.Matt. tom.5 27.c.4.K
Angeli custodes arcent dęmones ab hominibus custoditis in virtute potestatum,quibus proprium est arcere dęmones &c. Matt.to.5 28.c.1.B
Angelicæ virtutes sunt supremi inter quinque ordines angelorum ad exequẽda ministeria, & post virtutes sunt potestates:postea principatus,& archangeli sunt medii inter potestates &angelos &c.Mat. tom.5 28.c.1.D
Diuersis speciebus rerum diuersi angeli eiusdem ordinis præficiuntur.Mat.to.5 28.c.3.G
Angeli,qui præsunt hominibus habentibus officia ptinẽtia ad multitudinem,& quo ad talia officia, sunt archangeli,aut principatus,ideo quilibet homo cõstitutus in prælatione habet duos spiritus directores.Nam dirigitur per angelum,quatenus est persona priuata,& per archangelum,vel principatũ quatenus est persona communis.Matt.tom.5.28.c.2.A & col.3.K
Angelus vnus est, qui secundum ordinem perfectionis est immediatus speciei humanæ.Matth.tom.5. 28.c.4.H
Angeli supremæ hierarchiæ non custodiunt, cum non mittantur &c.Matt.tom.5 28.c.2.B
In quolibet ordine angelorum secũdum Dionysium distinguuntur primi,medii,& vltimi.Matth.tom.5 28.c.2.B
Angelis inæqualibus semper dantur officia inæqualia,nec custodire homines est æquale, nec omnes homines sunt æquales ex diuina prouidentia, quia quosdam ad maiora præordinauit &c. Matth. to.5. 28.c.4.I
Quilibet homo habet angelum custodem vsque ad mortem,nam post mortem custodia nulla est, sed, qui pereunt habent Dęmonem punientem,quem in vita habuerunt incentorem.Et qui vadũt in purgatorium, non habent Angelum custodem, cum ibi nulla pericula euenire possunt: nec status variari ad malum,nec pœnæ erunt plures,quam Deus inferre decreuit.Sed angeli custodes interdum consolantur animas,quas his custodierunt,vt leuius ferãt quod necessario sustinent.Sed in patria habent animæ in socios ipsos angelos custodes, & aliquando ipsæ animæ habebunt maiorem gloriam,quam ipsi angeli custodes: aliquando æqualem,aliquando minorem.Matt.to.5. 29.c.1.D
Angeli custodes hominum spiritualiter tantum suadent eis aliquid,vel dissuadent.Matt.to.5 29.c.4.I
Adam in statu innocentiæ habuit angelum custodẽ, tam propter impotentiam,quàm propter ignorantiam,quia erat periculum ex potentia peccandi, & ex dęmone instigante:erat etiam ignorantia non qdem defectus aliquis,sed conditio naturę,erat quippe debilioris luminis,quam angelus:& ideo malus angelus poterat eum decipere, & bonus instruere. Mat.tom.5 29.c.2.B
Sanctificati in vtero habent angelum custodem,& indigent magna custodia, & à magnis angelis &c. Matt.to.5 29.c.2.C
Beatissima virgo habuit angelum custodem propter multa.Matt.tom.5 29.c.3.H
Beatissima virgo habuit duos angelos custodes,vnum tanquam persona priuata,alium verò tanquam persona,ex qua dependebat bonũ omne. Primus erat de infimo ordine angelorum.Secundus vero altioris ordinis, scilicet anchangelus: & iste fuit custos Mariæ à Conceptione Christi vsque ad Mortem Christi,& non amplius.& postea mansit solus angelus primus.&c. Matt.to.5 29.c.4.F
Quãtò aliquis præuidetur à Deo quòd venturus sit ad maiorem statum bonorum,tanto excellentior angelus sibi datur in custodiam.Matt.to.5 30.c.1.B
Angelus consideratur tripliciter circa hominem, scilicet vt custos,vt conciuis,vt persona priuata, habẽs certum gradum gratiæ & gloriæ. In primo maior est angelus homine,ipso custodito:in secundo sunt nobis æquales &c. Quantum ad tertium interdum homo est maior angelo,interdum è contra.Matth. tom.5 30.c.1.D
Christus propriè loquendo non habuit angelum custodem,quia nec ad conseruãdum ne peccaret,nec ad adiuuandum,ut in bono proficeret, nec ade tuẽdum a periculis exterioribus,nec ad tollendum impedimenta spiritualis profectus. &c. Matth.tom.5 30.c.2.D
Christus, large loquendo,habuit angelum custodem, illum,scilicet, qui spiritualiter ministrabat ea, quæ ipse facturus erat pro nobis,& ita dicetur idem angelus custos Christi & Virginis beatissimæ,scilicet Gabriel,tamen ille magis dicendus est Virginis,q̃ Christi,& ideo absolutè concedendumest,q̃ Christus non habuerit Angelum custodem,saltem post quam fuit adultus &c.Matth.to.5 30.c.4 F

Nam

Nam quo quomodo poteſt concedi, quòd haberet angelum ad cuſtodiendum cum eſſet infans. ibid.
Quomodo intelligitur, ꝙ Angelus confortauit Chriſtum in paſſione. Matth. to. 5. 30.c.4.I
Antichriſtus habebit Angelum cuſtodẽ. & hoc præcipue propter quatuor. &c. Matth. to. 5. 31.c.1.A
Angeli non uocantur fratres. Math. to. 7. 116.c.4.I
Angeli, & ſubſtantiæ ſeparatæ quomodo cognoſcant ſingularia, Matt. to. 7. 209.c.1.D
Inter cognitionem Angelorum, & animarum quid interſit, Matth. to. 7. 209.c.4.K
Anima Chriſti non recipit influxum ſpecierũ ab angelis, vt probatur. Matth. to. 7. 212.c.4.F
Angeli ſemper influunt in animas noſtras. Matt. to. 7. 212.c.3.H
Altior eſt cognitio, quam minimus beatorum habet ex gratia, quam illa, quam maximus angelorũ habet ex natura. Matth. to. 7. 213.c.1.D
Angelus eſt maior anima rationali ſecundum naturam. Matth. to. 7. 213.c.3.G
Impoſſibile eſt, quòd aliqua anima humana ſit naturaliter æqualis alicui angelo. Matt. to. 7. 231.c.1.B
Vnus de præcipuis actibus angeli cuſtodis eſt arcere dæmonis inſidias circa cuſtoditum: Matth. tom. 5. 31.c.1.E
Quod angeli cuſtodes dentur omnibus preſcitis, ſicut prædeſtinatis. Matt. tom. 5. 31.c.2.C
Angeli cuſtodes operãtur quatuor cuſtodiæ effectus in nobis, ſcilicet ad bonum inducere, retrahere à malo, tollere impedimenta profectus ſpiritualis, liberare ab exterioribus periculis. Matthæ. tomo 5. 31.c.2.E
Infideles habent angelum cuſtodẽ, vt probatur Mat. tom. 5. 31.c.4.F
Quare angeli cuſtodes interdum deſerant homines, Matt. to. 5. 33.c.4.F
Angelica cuſtodia datur homini à Deo, tanquam bonum aliquod naturale. Mat. to. 5. 32.c.1.E
Angeli cuſtodes dantur hominibus mox, vt nati ſunt. Matth. to. 5. 32.c.2.E
Angelica cuſtodia magis neceſſaria eſt paruulis, quã adultis &c. Matth. to. 5. 32.c.4.F
Angelus mulieris prægnantis cuſtodit fœtum animatum in vtero eius. & talis fœtus eget cuſtodia angelica. Matth. tom. 5. 32.c.4.G
Dicunt tamen aliqui, quòd fœtui animato datur prius angelus in vtero, quos nõ redarguo, ſi proteruire velint, rationabilius tamen eſt, quòd detur ſolum à tempore natiuitatis, & iſta eſt communior poſitio, quam confirmat Hieronymus, dicẽs: quòd vna quæque anima habet angelum à natiuitate ad ſui cuſtodiam deputatum. Matt. tom. 5. 32.c.4.k
Omnis angelus cuſtos diligenter cuſtodit hominem ad ſui cuſtodiam deputatum. Matth. to. 5. 33.c.1.B
Cum dicitur, quòd angelorum cuſtodum meritum, & præmium augẽtur vſque ad diem iudicij, ſic debet intelligi, ſi verum ſit, ideſt creſcit gloria eorum ex eo, quod fecerunt ad meritum & præmiũ aliorum: ipſi tamen nec meruerunt, neque augmentũ præmij aſſecuti ſunt, Matt. to. 7. 185.c.2.D
Quanto alicui datur maior angelus ad cuſtodiam, tãto circa eum diligentius agitur. Matthæ. tomo 5. 33.c.1.E
Propriè loquendo, angeli cuſtodes nunquã deſerunt cuſtoditos, quia deſerere eſt totaliter abijcere. Sed dicitur homo deſeri ab angelo, quatenus ſubtrahit vel non impendit effectum aliquem cuſtodiæ, quẽ poſſet impendere. ſ. non liberando à tribulatione, a qua poſſet liberare, vel non tollendo impedimenta profectus ſpiritualis, quæ poſſet tollere, aut non adiuuando ad non incidendum in peccatum, & ſic homines aliquando deſeruntur, non tamen ſic angeli deſerunt, quin aliquem effectum cuſtodię exhibeant circa eos: nam licet a peccato non liberẽt, liberant tamen a periculis exterioribus: &c. Matth. tom. 5. 33.c.3.F
Angeli cuſtodes cauſant in cuſtoditis aliquas impreſſiones aliquo tẽpore durãtes. Matth. to. 5. 34.c.1.A
Angeli cuſtodes interdum ſunt in cęlo empyreo, vel alibi, & tamen inde cuſtodiũt hominem, & ita homo ſemper cuſtoditur ab angelo, ſiue præſente, ſiue abſente: vel dicendum, quòd quãdo angelus eſt in cœlo empyreo nõ cuſtodit hominem, quia nullum effectum cuſtodiæ circa eum actualiter exercet: & tamen non deſerit hominem quantum ad cuſtodiam, ſed ſolum quantum ad preſentiam, qua aliquando homo non indiget. Matt. to. 5. 33.c.4.K
Actus angeli cuſtodis ſunt quatuor, ſub quibus cæteri includuntur, ſ. incitare ad bonum: diſtrahere a peccato: tollere impedimenta profectus ſpiritualis, liberare a periculis exterioribus. Et poteſt eſſe aliqd, in quo homo nõ indigeat aliquo iſtorum actuum angeli. Matt. tom. 5. 34.c.1.C
Quantum ad deſiderium magis nos infeſtant dæmones, quam angeli nos adiuuent: ſed conſiderando rem ipſam, quæ fit, plus nos adiuuant angeli cuſtodes, quam dæmones infeſtent. Nã plura mala ſunt, quæ euadimus tam a dęmonibus quam a malis hominibus, & aliis rebus exterioribus, per cuſtodiam angelorum, quam mala, quæ inferuntur nobis a dęmonibus. Matt. to. 5. 34.c.2.B
Angeli cuſtodes non dolent propriè de perditione ſuorum cuſtoditorum, quando damnantur. Matt. tom. 5. 34.c.2.E
Angelorum gaudium, quod haberent in conuerſione peccatorum, non minuitur in damnatione cuſtoditorum. Matth. to. 5. 34.c.4.K
Quidquid volunt angeli ex officio cuſtodiæ, volũt voluntate antecedente, quod autem volunt ſecundũ conformitatem ad diuinam voluntatem, volũt voluntate conſequente. Et id, quod quis vult voluntate antecedente, non vult ſimpliciter & in particulari, ſed in vniuerſali. Et ideo dicitur volitum ſecundum quid, quod vero volumus volũtate conſequẽte, volumus in particulari, & illud eſt ſimpliciter voluntarium. Matt. tom. 5. 35.c.1.E
Angeli per hominum cuſtodiam, non retardantur a contemplatione Dei, Matt. to. 5. 35.c.2.E
Angeli & dæmones neſciunt, qui homines ſunt damnandi, aut ſaluandi. Matt. to. 5. 33.c.2.B
Angelorum cõtemplatio habet ſe ad miniſteria, quæ exercet, ſicut in artifice ſe habet conſideratio regularum artis ad executionem operis. Matth. tom. 5. 35.c.3.H
Angeli non dicuntur recedere à Deo per contemplationem, ſed per aliquod viſibile, vt cum viſibiles efficiuntur apparendo, ſicut de filio Dei dicitur Ioan. 19. Exiui a patre & veni in mundum. ſ. viſibilis apparendo, qui prius eram inuiſibilis: Et ſic dicuntur etiam redire ad Deum, quia depoſita ſpecie viſibili in priſtinam inuiſibilitatem reuertuntur. Matthæ. tom. 5. 35.c.3.k
Angelus cuſtodiendo nos & Deum contemplando, habet ſe ſicut Luna, quæ ſimul illuminatur a Sole, & receptum lumen mittit ad nos, illuminando inferiora. Matth. to. 5. 35.c.4.k
Angelus poteſt habere multas actiones ſimul dependentes ab inuicem. Matt. to. 5. 35.c.4.I
Quare non dabitur angelis iudiciaria poteſtas, Matth. tom. 5. 166.c.2.B

Quod aliqui homines præcedant angelos in præmio essentiali,& in præmio accidentali,non inconuenit Matt.to.5. 166.c.4.I
Dare angelos custodes commune est,dare tamen angelos custodes,qui parum aut multum custodiant, est speciale &c.Matt.to.5 267.c.2.D
Angelus artificialiter, & per aliquid extra, exprimit suos conceptus,homines vero naturaliter,& per id quod est intra,ad quod assignatur pulchra quædam similitudo. Exo.to.1 47.c.2.C
Angeli ibi sunt,vbi operantur.Exo.to.1 47.c.2.E
Angeli virtus motiua,& humana intellectiua,non est fatigabilis.Exo.to.1.173.c.4.K. Et potentia nostra intellectiua non fatigatur,sed organum, quod pręsupponit.s.potentiarum interiorum,& exteriorum quantum ad similitudinem vel simultatem &c. ita quod intellectus per accidens fatigatur . ibidem. 174.c.1.E
De angelo mortis refertur sententia Rabbi Salomonis,& improbatur.Nu.to.1 239.c.3.I
Quidam Iudæorum concesserunt,quod essent angeli mali,non tamen quod essent angeli boni. Nume. tom.2 39.c.4.k
Ab angelis sæpius petebatur benedictio, vt constat ex multis locis sacræ scripturæ, sed Dei est proprium benedicere,hoc est facere qđ alicui dona eueniant, sed horum donorum ministros interdū facit angelos,& interdum homines.Deut. 180.c.2.D
Quod angeli applicēt uirtutem suam ad portandum vel mouendum aliquam rem,probatur.Iosue.to.1. 115.c.2.G.Matth.to.1 233.c.1.C
Quare angeli in nouo testamento non permittant se adorari ab hominibus adoratione duliæ. Et in veteri sic.Iosue.to.1 98.c.4.G
Angelus in ordine ad hominem tripliciter consideratur.Matth.to.5 30.c.1.D
Dolor propriè nec est in angelis, nec in dęmonibus. Matth.to.5 34.c.3.H
Quomodo sit verum,quod angeli separabunt malos de medio iustorum in die iudicii.Mat.to.4.65.c.4.F
Quomodo angeli dicantur deferre orationes nostras ad Deum.Matth.to.5 27.c.1.B
Angeli in veteri testamento, nunquā ministrauerunt hominibus ministerio,quod est inferioris ad superiorem,sed per modum superioris ad inferiorem, sed in nouo testamento ambiguum est. Et dato ꝙ ministrarent ministerio inferioris ad superiorem, hoc esset propter maiorem excellentiam naturæ humanæ,quam habet nunc:quam tunc.Sed magis credendum est,qđ non,soli tamen Christo debuerunt angeli ministrare in cibo.3.Reg. 156.c.4.I
Angeli boni & animæ beatæ possunt esse vbicunque voluerint,sed dęmones non sic.Mat.to.7.271.c.4.K
Quomodo intelligitur,quod animæ beatę portentur ab angelis in paradisum.Matt.to.7 279.c.3.K
Angeli comitantur animas euntes in Purgatorium, Matth.tom.7 279.c.4.k
Angelis malis magis cōuēnit esse ministros Dei,in inflictione pœnarum,quam angelis bonis.4.Regum 196.c.3.H.Licet per angelos bonos & malos soleat indifferenter exerceri punitio bonorum & malorū hominum.1.Paralip. 250.c.3.K
Angeli interdum mittuntur ad operationes bellicas &c.2.Paralip. 193.c.1.A
De angelis,qui ministrauerunt Christo post vltimam tentationē,dicunt aliqui, quod erant dati Christo in custodiam,sed falsę dicunt,cum Christus non habuerit angelum custodem.Matth.tom.1.243.c.1.B Sed quare præfati angeli venerint,&c. vide ibidem. 243.c.2.D. In quo tamen ministrauerint, dubium est,potest tamen dici quod fuerit multiplex ministratio eorum.Matth.to.1 243.c.4.F
Angeli recesserunt a Christo tempore tentationis ꝓpter multa &c.Matt.to.1. 243.c.3.F
Angeli boni possunt aliquid imprimere in intellectu nostro,non tamen Dæmones.Matt.to.1.252.c.4.k Matth.to.3. 170.c.1.B
Angelos posse carnaliter cognoscere,mulieres tenēt Saraceni in suo Alchorano.2.Paralipo. 247.c.3.K
Angelus malus non vocatur angelus domini absolutè,sed cum aliqua determinatione,vt dicendo: Angelus Dei malus,vel spiritus Dei nequam.4.Reg. 196.col.3.G.
Angelus non potest audire in corpore assumpto,licet possit loqui,quia loqui est agere : & audire pati, & hac eadem causa non potest videre,gustare,& odorare.1.Paralip. 247.c.2.A.& c.3.E
Quare Angelus, qui apparuit Dauid, Euaginato gladio apparuerit iuxta aream Iebusęi, 1. Paralipome. 248.col.1. D
Et apparuit sic in Ierusalem primo, vt cessaret plaga oratione Dauid. Secundo ad infligendam pœnam ipsi Dauid &c.ibidem 248.c.1.E
Et non apparuit in aliqua aliarum vrbium Israel præterquam in Ierusalem.&c. ibidem.
Et apparuit inter cęlum & terrā propter duo. Primo, vt videretur ab omnibus,qui erant in Ierusalem.Secundo,& principalius,vt cognosceretur,quòd erat angelus &c.1 Paralip. 248.c.2.B
Et apparuit cum gladio, primo ad significandum id, quod faciebat; secundo, quia volebat Deus punire Dauid &c.ibidem. 248.c.4.I
Et gladius erat de aere formatus ab Angelo, sicut & corpus, in quo apparuit. ibidem.
Et cum apparuit Angelus, cecidit Dauid in terram, similiter & seniores vestiti cilicijs,ex timore magno. Et creditur,quòd ipse Dauid,& seniores vestiti sint cilicijs a tempore, quo Dauid elegit tres dies pestis 1.Paralip. 249.c.1.C
Et oratio,quam fecit Dauid,fuit ad Deum & non ad angelum,&c.Nec ipse Dauid peccauit in oratione sua petens a Domino, vt cōuerteret manum suam ad ipsum,1.Paral. 249.c.2.D
Et cum dixit,ego sum, qui peccaui.Ita credebat, sicut dicebat.s. quòd propter peccatum suum percutiebatur populus.ibidem. Et ille angelus non stetit super aream Hornam Iebusęi euaginato gladio vsq; quo Dauid offerret sacrificium,vt probatur, ibidē. Et licet litera primi Paralipo.21. videatur dicere, ꝙ Dauid prius obtulerit sacrificium quam angelus dispareret,dicendum tamen, quòd nō mansit ibi angelus tantum temporis : sed quòd recessit inde apparens similiter per ciuitatem:& quòd angelus nō reduxerit gladium in vaginam, vsque quo obtulit sacrificium &c. Vel potest dici tertio, quòd disparuit ab area Iebusæi,nec vltra visus est,nec etiam in ciuitate, quando.s. Dauid iuit ad emendum aream Iebusæi,sed facto sacrificio, dicitur, quòd angelus conuertit gladium in vaginam, non ꝙ ita apparuit, sed dicitur sic,eo quòd tunc cessauerit pestis &c.Et sic exponitur quod habetur 2.Reg.24. &c.1. Palip. 250.c.1.C
Et potest dici,quòd istemet angelus,cum disparuit,dixit ad Gad prophetam,vt diceret Dauid, quòd ascēderet & extrueret altare domino &c.ibid. Et creditur probabiliter,quòd ille angelus fuerit bonus angelus.ibidem.
Angeli boni orant pro nobis,& pro existētibus in purgatorio,vt probatur,Matth.to.3. 56.c.2.D
Et orantes ex audiuntur ex meritis suis præcedentibus.

bus.ibidem 56.c.4.F
Et poſſunt pro ſe orare ad hunc ſenſum, quòd gloria eorum erit perfectior poſt reſurrectionem, quia tunc omnia præterita intelligent in verbo.i.omnes res, quæ poſſunt aliquomodo eſſe, nunc autem non intelligunt omnia, ſed plura ſuperiores intelligunt quàm inferiores. Matth.to.3. 56.c.4.F
Angeli boni gaudent de bono noſtro. Luc.15. gaudiũ eſt in cœlo ſuper uno peccatore. Et triſtãtur de malo noſtro. Iſa.33. Angeli pacis amare flebunt. Mat. tom.3. 56.c.3.F
Angeli boni ſunt plures quàm mali, & fortè plures quàm omnes damnati tam homines quàm dęmones, vt tenent communiter Doctores: & S. Thom. 1. Sent. diſtin.39. arti. vltimo. Mat. to.3. 260.c.3.I
Quomodo intelligi debeat illud Danielis 10.cap. q.ſ. Angelus cuſtos Perſarum. Et, Angelus cuſtos Iudæorum pugnauerunt contra ſe.21. diebus. Matt tom.3. 56.c.3.G
Angelus quare vocetur ignis, & non Sol, vel ſtella. Mat.tom.4. 211.c.3.G
Quando aliquid magnum dicendum, vel faciendum erat in ueteri teſtamento illud dicitur in Scriptura a Deo factum, vel dictum, licet per Angelum illud fieret, aut diceretur. Mat.to.4. 222.c.2.A
In Angelo finitur via poſt primam electionem, non enim eſt in via, niſi quandiu eſt indeterminatus ad aliquid agẽdum, cum verò aliquid ſemel elegerit, iam non poteſt mutare propoſitum, & quodlibet peccatum in Angelo eſt irremiſſibile, eo quod eſt in ſtatu in quolibet peccato. Mat.to.4. 24.c.2.E
Angeli ſunt pars Eccleſiæ, non tamen in quantum ipſa Eccleſia dicitur ſponſa. Matt.to.4. 231.c.4.F
Angelorum caput eſt Chriſtus, ſed non eſt ſponſus eorum. Mat.to 4. 231.c.4.F
Angelorum beatitudo non differt niſi per maius, & minus, non autem ſic beatitudo hominum. Matt. tom.4. 40.c.4.F
Angelis non debetur aureola, vt probatur. Matth. tom.4. 46.c.4.H
Angelus nõ mouetur per tempus. Mat.to.5. 34.c.2.A
Angeli in reſurrectione generali, cooperabuntur, colligendo cineres & diſponendo illos. Matth.tom.6. 78.c.2.A. & 86 c.3.F
Et non ſolum colligent pulueres. &c. Sed etiam diuident & reſoluent. ibid. 87.c.1.A
Et poſt hæc ſequetur forma corporum, & ita fiet a Deo in iſtanti immediate. & fiet infuſio animæ in eodem inſtanti, in quo fiet formatio corporum. Matth.tom.6. 87.c.1.C
Angelus non operatur in inſtanti, capiendo inſtans pro indiuiſibili aſſignato in tempore, bene tamen capiendo inſtans pro tempore inperceptibili, quod appellatur momentum, melius quàm inſtans. Mat. tom.6. 86.c.2.E
Angeli proximi noſtri ſunt, & ideo debemus eos diligere ſicut proximos. Matth.tom.6. 131.c.1.A
Et diligendi ſunt a nobis ex charitate, vt probatur ibidem. 140.1.E
Angeli conuerſabuntur nobiſcum in patria, & nunc etiam conuerſantur &c. Mat.to.6. 140.c.2.B
Inter Angelos, & homines manet ęqualitas proportionis propter ſimilitudinem operationis ad inuicem, licet non æqualitas æquiparantiæ. Matt to..6. 140.c.3.K
Angeli miniſtrantes non retardantur a diuina viſione. Mat.to.5. 35.c.3.F
Angeli qñ dicantur venire ad nos. Mat.to.5. 35 c.4.G

Anglici. Anglicis nouiter conuerſis tempore Gregorij, conceſſum eſt, vt cõtrahe-

Index Alphoſi Toſtati.

rent in quarto gradu conſanguinitatis, durante in illis illa nouitate, & infirmitate, ſed poſtea inſſit idẽ Gregorius, vt nõ cõtraherẽt in illo gradu, nã & illud cæteri chriſtiani obſeruabãt &c. 1. Re.to.1. 137.c.1.B
Angli tempore Gregorij, ſuſceperunt fidem, & poſt eos maxima pars Alemanorum verſus Polonios, noſtris temporibus, conuerſa eſt ad fidẽ, ait auctor, Et manent adhuc regiones paganorum aliquæ ibidem, quæ adhuc non ſunt conuerſæ ad fidem noſtram, ſed colũt ſyluas tãquã Deũ. Defen. 46.c.1.B

Anguilla. Anguillæ triginta pedum in lõgitudine reperiuntur in flumine Phyſon. Gen. 102.c.C

Angulus. Res quanto ſub acutiori angulo videtur, tantò minus immutat. Matt. tom.4. 243.c.2.B
Quantò angulus reflexionis radiorũ ſolarium maior fuerit, tantò calor maior erit. Exo.to.1. 133.c.4.K
Anguli plateaũ, de quibus Mat.6. dicuntur cõcurſus viarũ, vbi viæ ſe inter ſecant per trãſuerſum, & efficitur quadriuium, vt dicit Glo. Mat.to.3. 52.c.1.A

Anguſtia. Exiſtẽs in anguſtia orare debet, vt liberetur ab ea, Mat.to 4. 105.c.4.F
Qui eſt in aliqua anguſtia conſtitutus, quinque modis põt ſe exponere ſine peccato alteri anguſtię, vt a prima liberetur. Et quando peccet mortaliter ſe exponendo, & quando non. 4. Reg. 7. 77.c.4.F

Anides rex. Anidis regis hiſtoria refertur. Iudic. 23.c.4.G

Anima. Animæ vocabulo aliquando, in ſacris litteris, homo intelligit. Gen. 138.c.3.F 48.c.2.A 66.c.1.C
Anima magis eſt in ſanguine: quàm in aliquo alio humore. Gen. 48.c.2.A
Animæ viuentis nomine ſcriptura ſępe apellat brutum. Gen. 138.c.3.F
Aĩæ tres ſunt gradus ſ. vegetatiuus ſenſitibus & intellectiuꝰ, qui oẽs ſunt in aĩa rationali. Gen. 138.c.3.G
Anima tria facit in corpore. ſ. conſeruare corpus, mouere, viuificare. Gen. 414.c.1.A
Intra animam eſt Deus, vt virtus conſeruans eã, non quidẽ ut forma: quia formæ non eſt forma, ſed aliquid, quod eſſentialiter eſt extrinſecum: eſt tamen in extrinſecum eminenter, cùm det cuilibet rei eſſe: & iſto modo dicimus Deum illabi animæ noſtræ intra terminos eſſentię eius, quia eã cõſeruat dãs ei eſſe, & ſic nec dęmõ nec angelus poteſt animæ noſtræ illabi. Exo.to.1. 47.c.4.F
Cum anima ad Deũ rapitur, homo tunc non videt, nec aliquẽ ſenſum habet. Exo.to.1. 66.c.2.C
Anima tripliciter vnit̃ corpori ſ. vt forma, vt motor, & vt finis. Exo.to.1. 109.c.4.G. Leu.17.c.1.D. Deut. 70.c.1.A. Mat.to.7. Paradiſo. 90.c.2.C
In aĩa ſunt duo. ſ. actus & potẽtia. Exo.to.1. 200.c.2.D
Anima multoties ſumitur ꝓ vita, in ſacris litteris, & aliqñ pro toto cõpoſito. Exo.to.1. 220.c.3.F. Exo.to. 2. 97.c.2.E.2. Para. 247.c.1.A
Ad eandem animam non poſſunt duę materię eſſe in potentia. Exo.to.1. 28.c.4.K
Anima, ſecũdũ q̃ forma, eſſentialiter vnita corpori, nõ magis informat vnã partẽ: q̃ aliã ex 3. de aĩa tñ ſm, q̃ vnit̃ corpori, vt motor, qbuſdã partibꝰ magis cõicat virtutem ſuam: q̃ alijs. Leui. 55.c.1.B
Animã quidã dixerunt eſſe ſanguinem, quod improbatur. Leui. 175.c.2.E
Anima in brutis nõ dr̃ aliqua ſubſtãtia ſpiritualis, q̃ ſit verè ens, ſed eſt aliquid, quo corpus eſt ens, & ideo poteſt magis ꝓpriè vocari quo, q̃ quod. Et iſtud eſt aliquid, quod nõ multũ excedit cõditionem materiæ: & ideo omnis anima ſm Ariſtoteleẽ educit de

potentia materiæ præter animam hominis. Leuit. 175.c.3.F.Deut.70.c.3.G
Animam esse in sanguine, vt dicitur Leui.17. non est aliud,quam quòd requiratur sanguis tãquam quędam præuia dispositio, ad hoc quod sit anima in corpore.Leui. 175.c.3.G. Deut.70.c.3.F
Impossibile est animam esse in lapide vel ligno.Leui. 175.c.3.H
Anima pro uita sumitur.Mat.5. 199.c.1.B
Anima variis modis capitur in sacris literis. Leuiti. 216.c.2.A.& 323.c.2.C
Anima multipliciter sumitur in sacris literis,uno modo pro toto homine.secundo modo pro uita hominis.tertio modo pro corpore hominis. Nu.9. Nu. to.1.99. c.3.H.Iosue to.2.145.c.1.A.
Anima in ueteri testamento raro capitur pro spiritu. Iudi. 88.c.1.D
Anima non potest calefacere corpus, nisi illud calidum repererit.3.Reg.161.c.4.K.Nec potest introduci in corpus,nisi illud calidum fuerit.ibidem.
Quodcunque in anima fiat,excellentius est omnibus his,quæ circa corpus sunt ex parte subiecti,sed non oportet,quòd sit difficilius fieri,quàm id, quod est circa corpus.Mat.to.3. 185.c.1.E
Anima tripliciter accipitur uno modo pro persona. Leuit.2.Anima quæ obtulerit sacrificium. Leui.5. Anima quæ audierit vocem. Secundo modo accipitur pro vita.1. Reg.22.Qui quæsierit animã meã. Tertio modo accipitur pro spiritu.Leu.17.Anima carnis in sanguine est.&c. Matth.to.3.266. col.2.E Matth.to.4. 196.c.1.E
Pars animæ sensitiua diuiditur in irascibilem, & in cõcupiscibilem.Parado. 37.c.4.G
Anima est operationis principium.Mat.to.6 69.c.3.F Et habet operationes materiam excedentes, quod qualiter intelligatur.ibidem. 97.c.4.I
Naturale est animæ formam esse corporis.Matt.to.6. 73.c.2.A.Et naturale est animæ vniri corpori.Mat. tom.7. 192.c.1.A.&c.2.C.& 230 c.4.G
Anima dicitur ab animos Græcè, quod Latinè dicitur ventus.Parad.86.col.1.C.& de statu animarum post mor. 2.c.4.H
Anima hominis inter omnes formas,altissimum gradum tenet.Gen. 8.c.3.F
Animas hominum migrare in corpora bestiarũ credidit Pythagoras:dixit etiam se fuisse militem Troianum nomine Euphorbũ, bello Troiano mortuũ a rege Menelao.Gen.2.A.Exo.to.1. 282.c.3.H
Animam voluit scriptura manifestare per vitam,quę est ab anima,& ipsa permanet,quandiu in homine est inspiratio & respiratio &c.Gen. 12.c.2.D
Anima rationalis quatuor gradus habet, scilicet viuere,vegetare,mouere,sentire, & intelligere. Genes. 12.c.2 E
Anima rationalis, licet non educatur de potentia materiæ,sed creetur,tamen dispositiones qualitatiuæ edducuntur de potentia materiæ ad actum per agens.Gen. 15.c.4.F
Anima hominis quare dicatur spiraculum vitę.Gen. 2.Gen. 161.c.1.E
Anima rationalis sicut non differt ab anima rationali per speciem, quia omnes animæ humanæ sunt eiusdẽ speciei, sed per materiã.i.per vnibilitatẽ ad materiam,ita etiam secundum inæqualitatem ad materiam acquiritur esse alterum,quantum ad perfectum,& minus perfectum.Gen. 236.c.2.C
Vna anima rationalis non potest informare aliud corpus nisi illud, in quo fuit semel, quia alterum non esset sibi proportionabile.Gen. 236.c.2.D
Anima dicitur mollis, vel obdurata, metaphoricè. Exod.to.1. 26.c.4.F
Anima nõ est in corpore, vt in loco, sed vt forma dãs esse specificũ:& Angelus est in corpore,vt in loco, & ideo Angelus,& anima bene possunt esse in eodem corpore.Exod.tom.1.47.c.3.F. Matth. tom.3 168.c.1.E
Aĩa dupliciter est in corpore,s.vt intra terminos quãtitatis, & vt intra terminos essentiæ. Exod.tom.1. 47.c.3.K
De aĩarũ statu post mortem opinio Virg. Aenidos 6. verisimilior est cęteris Philosophorum positionibus.Exo.tom.1. 106.c.1.C
Anima nostra dicitur templũ vel sedes Dei, quia ibi Deus operationem suam demõstrat, ipsam animã illustrando per gratiam, & virtutes. Exod.tom.1. 122.c.1.A
Anima separata non fatigatur in intelligendo, quia iam non præsupponit operationem organicam secundum prædecessionem, vel secundum simultatem,sed ipsa intelligit per seipsam per species,quas habet,nec anima etiam beati post resurrectionem. Exo.to.1. 174.c.3.G
Animabus mortuorũ,nõ beatis,obsunt infortunia in hac vita viuentiũ,si cõstet illis.Exo.to.1. 167.c.2.C
Si anima rationalis esset maioris perfectionis naturalis,non solum staret in vno corpore,sed etiam posset stare in plurib̃us.Exo.to.1. 200.c.2.B
Sicut anima est in toto corpore, sic Deus in toto mũdo.Exo.to.1. 200.c.4.I
Animas post mortẽ petere vindictã existimauerũt ali qui gẽtiles,pp quod & mortuus faciebant sacrificia prima die Februarij, vt non vexarent viuentes. Exod.to.1. 218.c.4.G
Anima,q̃ separata est a corpore,non põt aliud corpus informare q̃ primum. Exo.to.1. 281.c.2.C
Animas hominum esse immortales, credidit Pythagoras,vt recitat Ouid.15.Meta. Et ꝙ transeunt de corpore in corpus: & dixit se esse militem quẽdã nomine Euphorbũ, quem in bello Troiano occidit Menelaꝰ rex,& dicebat,ꝙ animæ,quæ quãdoq; intrabant in aliquod nouum corpus,obliuiscebant̃ sui,& oĩum,quæ egerant in corpore priori,& hanc opinionem tenuit Ennius poeta dicens, se habuisse animã Homeri,quã dixit esse, q̃ prius fuit in corpore Pythagoræ,& deriuauit per quinq; succedentes in illa anima. Nã primo dixit, illã esse animã Euphorbi, & postea fuit in Homero,deinde in quodã pauone, quartò in Pythagora, & postea in Ennio poeta. Aliqui dicunt,prętermissõ Euphorbo,ꝙ primò fuit in Homero,secũdò in quodã cygno,tertiò in Pythagora, quartò in quodam pauone, quintò in ipso Ennio dormiente in Parnaso monte inter musas.Exo.to.1. 279.c.2.C
Sed dictũ Pythagoræ improbat̃.Exo.to.1. 282.c.2.C
Animas nostras esse immortales Socrates primus inter Philosophos asseruit, & postea cęteri Philosophi,vt Plato,Aristo.&c. Sed isti crediderũt esse impossibile aĩam reuniri corpori, & pp hoc Athenis irridebant Paulum resurrectionem mortuorum prædicantem Act.17.Exo.to.1. 280.c.3.K
Per animæ separationem a corpore, non tollitur illa indiuiduatio, qua anima indiuiduatur per materiam signatam. Exo.to.1. 281.c.2.C
Impossibile est omnes animas simul fuisse creatas a principio, & postea per tempus infundi corporibus a Deo.Exo.to.1. 281.c.2.E
Anima,sine corpore,non potest accipere esse:esse ramẽ acceptum in corpore,sine corpore cõseruat. & separata a corpore est distincta numero a cęteris animabꝰ,quia illã indiuiduationẽ semel accipit & vnibili-

vnibilitatem ad materiam ſignatam Exod.tom.1. 281.c.3.G.

Nullus in animam noſtrã poteſt influere, niſi Deus, licet dæmones & Angeli poſſint diſponere phantaſiam, quæ eſt corporalis, per aliqua agentia corporalia, applicando actiua paſſiuis, ſecundum quòd conuenit actioni noſtræ, in his inferioribus naturalibus. Exod.to.1. 187.c.4 K

Si anima rationalis non produceretur a Deo, ſtantibus diſpoſitionibus, nulla anima introduceretur, ſed maneret ibi fœtus organizatus abſque anima. Exo.tom.1. 189.c.3.K

Anima rationalis excedit in perfectione omnes diſpoſitiones, cauſatas ab agẽtibus naturalibus. Exo. tom.1. 189.c.4.F

Animam rationalem eſſe hominem, dixit Plato, ſed improbatur. Leui. 16.c.4.I

Corpus aliquando dicit animam rationalem, vt patet Num.9.cum dicitur, eſſe quoſdam immundos ſuper animam. Leui. 105.c.3.H

Animam hominis eſſe ab extra, & eſſe diuinam, dixit Ariſtoteles in libro de animalibus. Leui. 195.c.3.G

Anima dicitur tabernaculum moraliter. Nume.to.1. 17.c.3.H

Animas dixit Plato creatas eſſe extra corpora hominum, quod improbatur. Num.to.2. 22.c.4 G

Anima dupliciter accipitur: vno modo pro toto homine, alio modo pro parte illius. Ioſue tom.2. 145.c.1.A

Anima, in corpore aſſumpto, non poteſt videre. 1. Regum.to.2. 15.c.4.K

Anima verius eſt ubi amat, q̃ ubi animat iuxta Dionyſium Gen.382.c.1. 1.Reg.tom.2.46.c.3.F. Matt. tom.3. 103.c.3.F

Cum librum Phedonis, de animæ immortalitate, quidã legeret ſeipſum è quadam turri præcipitauit, ut citò immortalitatem conſequeretur. 2. Regum 111.c.1.E

Anima, Angelus, Deus, ſimpliciora ſunt: quã pũctus. 2. Paralip. 30.c.3.H.

Anima quantum ad portionem ſuperiorem non alligata eſt organis, ſecus tamen quantum ad portionem inferiorem. Matth. to.1. 224.c.2.E

Anima, quantum ad potentias rationales, ſecundum quas non eſt alligata corpori, uocatur ſpiritus, & ipſa ſubſtantia carnis cum omnibus illis potentiis, vel uiribus animæ, ſecundum quas eſt alligata corpori, vocatur caro. Matth.to.1. 249.c.1.B

Anima humana habet totum eſſe compoſiti, & ideo in anima ſeparata manet totum, & perfectum eſſe hominis, licet non maneat tota natura ſpeciei. Matth.tom.2. 48.c.2.A

Anima nunquam quieſcit, ſed ſemper operatur intẽſe, quandiu in corpore eſt, quia ipſa eſt ſubſtantia infatigabilis. Matth.to.3. 157.c.3.G

Anima unius hominis nunquam intrat in alium hominem, ut eum uexet, & ita dicendum, quòd ſpiritus, qui ingrediuntur humana corpora, non ſunt animæ defunctorum, ſed dæmones. Matth.tom.3. 172.c.3.G

Anima humana requirit corpus determinatæ quantitatis: & determinatæ figuræ. Matthæ. tom.4. 203.c.4.H

Anima Chriſti non poterat miracula facere, cum eſſet creatura. Matth.to.4. 208.c.3.I

Animę operationes generaliter impedit corpus ęgrotum. Matth.to.4. 234.c.2.E

Anima ſecundum ſubſtantiam eſt ſpiritus. Matt.to.4. 244.c.3.G

Anima nullam requiem poteſt habere, niſi ad Deum peruenerit. Matth.to.3. 288.c.1.C.& 290.c.1.E

Anima poteſt eſſe in corpore dupliciter: uno modo, ſicut in materia, aliomodo ſicut in loco. Primo modo ſola anima eſt in corpore: & iſto modo anima, ſoluta iam a corpore, non poteſt eſſe in corpore, in quo prius fuit, nec in aliquo alio, niſi per miraculum, & hoc in proprio corpore, quia in alio eſt impoſſibile. Matthæ. tom.3. 172.c.2.A. Poteſt tamen illi iungere ſe, ſicut motor mobili, nec illud poterit tantum mouere, ſicut quando illud informabat. ibidem.

Quid ſit animam inuenire in hoc mundo, & quomodo in futuro ſęculo inueniatur. Matthæ. tom.3. 266.c.3.H

Animam eſſe intra cor credebant Iudæi. Matth.to.4. 137.c.4 I

Animam hominis ſolus Deus mouet: & uertit illam quocunq; uult. Matt.to.5. 47.c.3.A

Licet in anima tota eſſentia hominis non ſaluetur, qa illa eſt pars ſpeciei, in illa tamen inuenitur totum eſſe hominis, nec eſt aliud eſſe hominis, quàm eſſe animæ. Matth.to.6. 72.c.4.F

Anima humana, inter omnes alias formas, hoc habet ſpeciale, quia cæteræ formæ non ſunt, ſed ſunt id, quo res eſt. Matth.tom.6. 72.c.4.F

Animam eſſe coniunctam corpori incorruptibili, melius eſt quàm eſſe ſeparatam, ut probatur, & ceteris paribus, melius eſt animæ, cum coniuncta eſt corpori corruptibili, quàm cum eſt ſeparata. Matthæ. tom.6. 73.c.2.F

Non ſunt ponendæ tres animæ in homine, ſcilicet, uegetatiua, qua homo ſit corpus animatum, ſenſitiua, qua ſit animal, & rationalis qua ſit homo, ſed eadem eſt anima, quæ habet perfectiones omniũ graduum animæ. Mat.to.6. 95.c.1.C

Anima ſenſitiua, & anima uegetatiua capiuntur dupliciter, uno modo pro potentijs, quibus fit ſenſatio, & uegetatio, alio modo pro ipſa anima ſenſitiua, & uegetatiua, primo modo capiendo, non erũt eædem potentiæ numero in reſurgente, quæ præfuerunt: bene tamen ſecundo modo. Matt.tom.6. 95.c.3.F

Qui ponunt plures animas in homine, quo modo ſaluẽt reſurrectionem generalem. Mat.to.6.95.c.3.H

Anima ſe habet ad corpus animatũ & ad partes eius, ſicut ars ad ſua fundamenta: & ideo quodlibet corpus animatum dicitur organicum. Matth.tom.6 103.c.1.C

Omnia, quæ manent in corpore, perficiuntur ab anima: & eſt triplex gradus perfectionis. Matth. tom.6. 163.c.3.F

Anima, quantum ad actum intelligendi & volendi, dicitur eſſe abſoluta a corpore. Matthæ. tom.6. 103.c.3.K

Animam dixit Plato eſſe totum hominem, & corpus non eſſe partem hominis, ſed veſtimentum. Matt. tom.6. 186.c.2.A

Ad animam ſuam ſe habet homo dupliciter, uno modo, ut ad rem ſuam precioſiſſimam, alio modo, vt ad rem ab alio ei cõmendatam, & de qua rediturus eſt rationem. Matth.to.6. 323.c.1.C

Anima habet plures gradus, quibus perfectionem ſuam communicat. Matth.tom.6. 103.c.4.F

Anima licet quo ad quidditatem inueniatur æqualiter in omnibus hoĩbus, nõ tamẽ quo ad eſſe, quod accipit anima ex diſpoſitione corporis, q̃ in qbuſdã eſt maior, & in qbuſdã eſt minor: cũ nõ cõſiſtat iſta diſpoſitio in indiuiſibili, & ideo neceſſe eſt, quædã corpora humana eẽ magis capacia aĩæ, q̃ alia, & põt iſta differẽtia maioris & minoris diſpõis intẽdi

vſquequo inueniatur anima in aliquo corpore ſecundum totam perfectionem terminata, ſecundum illam, ſcilicet, perfectionem, quæ poteſt competere ei ſecundum ſpeciem. Vnde ſi Deus vult alicui infundere animam perfectam ſecundum naturales virtutes, incipit à corpore, & dat ei corpus bene diſpoſitum. Matth. to. 7. 33. c. 4. G

Anima rationalis accipit eſſe terminatum a corpore, cui vnitur. Et hanc terminationem accepit in ipſo inſtanti infuſionis ipſius animæ in corpus, quia in illo inſtanti anima incipit eſſe in corpore. Et quales tunc erunt diſpoſitiones in ipſo corpore in illo inſtanti infuſionis, talis erit terminatio animæ in corpore, & gradus eius. Matt. to. 7. 34. c. 1. A

Anima vnitur corpori dupliciter, vno modo vt forma alio modo vt motor, operatio propriæ dicta formæ eſt dare eſſe, Anima prout vnitur corpori, vt motor habet multas potentias. Et animæ, vt forma eſt, nõ apparent operationes, bene tamẽ prout eſt motor. & ideo nõ cognoſcimus animam, prout eſt forma corporis, ſed prout eſt motor. Matt. to. 7. 150. c. 4. H

Anima fidelis quomodo dicatur ſponſa Chriſti Matt. tom. 7. 9. c. 1. A

Anima quomodo dicatur creata in orizonte æternitatis, vt dicitur in lib. de cauſis. Matth. to. 7. 191. c. 3. G & 231. c. 2. A

Animæ naturale eſt corpori vniri propter duo, primo propter cognitionem intelligendi. ſecũdo propter conditionem eſſendi. Matth. to. 7. 192. c. 2. B

Anima humana, dum eſt vnita corpori, per tot formas intelligibiles, intelligit, quot ſunt res intelligibiles, & ideo inter omnes ſubſtantias intellectuales, ſola ipſa eſt forma. Matth. to. 7. 202. c. 2. E. Secus tamen quando eſt ſeparata. ibidem.

Quod anima rationalis accipiat cognitionem ex phãtaſmatibus, non eſt illi ſimpliciter naturale, niſi quatenus coniuncta eſt, ſicut nec intelligere per influxum, niſi quatenus eſt ſeparata, Matthæ. tomo. 7. 205. c. 4. K

Anima, dum eſt coniuncta, directè cognoſcit vniuerſale per intellectum, & ſingulare per ſenſum, ſed, dum eſt ſeparata, habet vtranque cognitionem: quia cognoſcit per ſpecies abſtractas à rebus, & per ſpecies receptas à ſuperioribus ſubſtantiis, quæ quidem ſpecies ſunt impreſſiones cauſarum, ideſt impreſſiones factæ in anima ab intelligentiis, quæ ſunt cauſæ rerum: vel ſunt impreſſiones cauſarum, id eſt, ſimilitudines rationum idealium exiſtentium in Deo, quæ ſunt cauſæ rerum: indirecte tamen non cognoſcit ſingulare ſicut quando erat coniuncta: ſed cognoſcit ſingulare per ſpecies acceptas ab intelligentiis, Mat. to. 7. 209. col. 4. F

Anima coniuncta intelligere poteſt ſingulare reflexè non tamen, cum eſt ſeparata: ſed per ſpecies abſtractas, & hoc nec directe nec indirecte. Per ſpecies tamen influxas poteſt anima ſeparata cognoſcere directe ſingularia, & intelligere omnia ſingularia, niſi propter defectum naturalem virium ſuarum. Matth. to. 7 210. c. 3. K

Anima noſtra non eſt in potentia naturali ad intelligendum Deum, intuendo ipſum, eſt tamen in potẽtia ad omnia naturalia, & ad ſubſtãtias ſeparatas cognoſcendas, qñ fuerit ſeparata. Matt. to. 7. 228. c. 3. H

Anima non inuenitur ſecundum æqualem perfectionem naturalem in omnibus hominibus & conſequenter, nec intellectus & voluntas. Et hoc quia anima recipitur perfectius in vno, quam in alio. &c. Matth. to. 7. 230. c. 3. H

Quando Deus vult dare alicui animam excellentem, ſiue ſecũdum intellectum, ſiue ſecundum alias vires, dat ei corpus, quod in conceptione ſit bene diſpoſitum ad illas vires. Mat. to. 7 231. c. 1. B

Si animæ creari poſſent extra corpus, non poſſet eſſe inter eas aliqua inæqualitas, etiam in perfectione, ſicut nec eſt diuerſitas in ſpecie. Mat. to. 7. 231. c. 1. C

Tanta poteſt in animabus eſſe diuerſitas in perfectione naturali, quanta poteſt eſſe in corporibus informatis ab eis. Et iſta differẽtia naturalium facit multum ad gradum intellectionis animæ ſeparatæ per modum naturalem. Matth. to. 7 231. c. 1. E

Impoſſibile eſt quod aliqua anima humana ſit naturaliter æqualis alicui ſubſtantiæ ſeparatæ in intelligendo. Matth. to. 7. 231. c. 2. A

Animæ hominum accipiunt eſſe per vnionem ad corpus. Matth. tom. 7 264. c. 4. F

Animæ humanę differrent ſpecie, niſi eſſet aliquid, ad quod per coniunctionem habet, vt ſortiatur differẽtiam ad alias animas. Paradox. 58. c. 4. H

Quælibet anima humana eſt vna numero, & diſtincta ſolum indiuidualiter ad aliam animã, quia in hoc corpore creatur recipiens eſſe, & alia, quia in alio &c. Paradox. ibid.

Impoſſibile eſt animam humanam extra corpus humanum creari, quare multum aberrauit Plato, oppoſitum dicẽs. &c. Paradox. ibi. Exo. to. 1. 281. c. 2. E

Animam humanam eſſe armoniam quandam dixit Ariſtoxenes, q̃ fuit philoſophus, poeta & muſicus, vt refert Tullius in li. Tuſculanarum quæſtionum. Et Ariſtoteles lib. 1. de anima. quod tamen eſt falſum, quamuis concedendum ſit animam noſtram habere armoniam quandam. Paradox. 61. c. 3. G

Animarum immortalitatem ponens Pytagoras, omnem pęnalitatem poſt hanc vitam excluſit propter demigrationem continuam per corpora. Paradox. 88. c. 1. E. Quam demigrationem impugnat Auctor ibidem. 88. c. 3. G. &c.

De animæ humanæ natura multæ referuntur opiniones philoſophorum, quibuſdam dicentium, quod animæ humanæ intereunt cum corporibus, alii vero dicunt, q̃ ſunt immortales, vt Plato, Anaxagoras Socrates, & Stoyci cõmuniter, ſimiliter & Ariſtoteles. Parad. 85. c. 4. H. Et qui ponũt animas immortales neceſſe habent dicere qd illis inſit lętitia, vel anguſtia poſt corporis mortem. ibid. 86. c. 2. D. Ariſtoteles tamen ſubtricuit, an anima gauderet vel triſtaretur poſt mortem, propter multa. ibid. 86. c. 3. H De Statu animarum poſt mortem. 2. c. 3 K

Anima humana non põt vniri formaliter alteri corpori humano, niſi ſuo, vt probatur. Parado. 89 c. 1. B Et à fortiori non poterit vniri corpori alicuius beſtiæ. ibi. 90. c. 3. G &c. De Statu animarum. 5. c 1. &c.

Anima humana dicitur vna per vnibilitatem ad corpus, in quo primo eſt. Parado. 89. c. 3. K

De animabus humanis quid ſenſerit Plato Parad. 91. c. 2. D. Dixit. n. animas hominũ prius fuiſſe in aſtris cęli, q̃ in corporibus humanis, quod tamen improbatur tanquam impoſſibile. ibid. 92. c. 3. F

Anima humana per accidens mouetur ſucceſſiue, propterea. ſ. quia corpus mouẽt ſucceſſiue, iuxta illud philoſophi, motis nobis, mouentur omnia, quæ in nobis ſunt. Parado. 122. c. 1. B. &c.

Si alicui aĩæ humanæ Deus infunderet clariſſimã cognitionẽ oĩum rerum corporalium, tã elementaliũ q̃ cęleſtium, & condõnes earum ſiſr & cãrum earũ, nec crederẽt eſſe alia entia nõ corporea, talis aĩa qe tareẽt, nec vltra ĩtelligere deſideraret. Para. 120. c 4. K

De aĩabus humanis eſt prima cõcluſio Auctoris in li. ſuo, de Statu aĩarũ poſt mortẽ q̃ eorũ, q̃ in vita acta ſunt, ſiue bonorũ, ſiue malorũ, reſtat locus gaudii, vel doloris. De Statu animarum, 2. c. 3. H

Anima humana non complet totam eſſentiam, ſed anima & corpus. de ſtatu Animarum. 7.c.2.A
Illud tertij de Anima: Intellectus agens eſt, quo omnia facere, & intellectus poſſibilis quo omnia fieri, quomodo intelligat. Ecce virgo concipiet. 6.c.4.K
Animabus mortuorum, non beatis, obſunt infortunia viuentium in hac vita, ſi illis conſtet, Exo. to.1. 167.c.2. C
Animæ defunctorum appellantur manes, & lemures, apud poetas. Leuit. 160.c.3.I
Anima damnata diffinitiue eſt in loco inferni. Leuit. 175.c.3.K
Animæ, exutæ a corpore, non poſſunt intelligere plura. quam in corpore intelligebant, niſi fiat in eis aliqua illuſtratio per reuelationem alicuius ſuperioris, &c. Num. to.2. 23.c.3.F
Anima humana, mortuo homine, dicitur eſſe ſuppoſitum, & hoc aliquid. Deuter. 70.c.3.H
Anima beata, licet ſit in vita æterna, non habet tamē gaudium ſuum perfectū, donec reaſſumat corpus ſuum Deuter. 18.c.1.B
Anima humana, poſt corporis mortem, poteſt loqui per illud, ſicut dæmon aliquando loquitur per cadauera mortuorum. 1. Reg. to.2. 27.c.3.K
In anima, a corpore ſoluta, non manet affectio paſſionalis, ſecundum quam triſtetur uel gaudeat de qui buſdam, de quibus, cum erat in hoc mundo, triſtabatur, vel gaudebat, 3. Reg. 20.c.1.B
Animæ tam bonorum quam malorum nunquam veniunt ad fallendum homines, nec ad torquēdum, cum iſtud ſit officium dęmonum. 3. Reg. 201.c.2.C
Anima pueri, filij viduæ ſareptanæ, educta eſt de lymbo patrum, vel de purgatorio. 3. Reg. 163.c.3.K
Animæ ſeparatæ quomodo crucientur ab igne materiali, 4. Reg. 19.c.3.F
Quòd animæ exiſtentes in inferno poſſint ſaluari, poteſt multipliciter intelligi, ſed vltimus modus videtur veriſimilior, & poſſibilis, ſcilicet, per reunione ipſius animæ ad ſuum corpus, & ſic creditur contigiſſe de aīa Traiani ad preces Gregorij, qđ affirmat Damaſcenus, ſi volum' illi aſſentiri. 4. Re. 46.c.2.D
Anima intrans in infernum, quare ſtatim obſtinetur, 4 Reg. 45.c.3.G
Animæ ſeparatæ, Angeli, & dęmones determināt ſibi loca per operationes, vel paſſiones. 2. Paral. 31.c.1.A
De beatitudine animæ ſeparatæ. Matt. to.2. 48.c.2.B
Animæ ſeparatæ poſſunt pati in illis locis, in quibus peccauerunt, & interdum hominibus apparent & loquūtur in corporibus aſſumptis, vt latè oſtendit Gregorius in 4. Dialog. Matt.to.3. 172.c.4.G
In animabus ſeparatis manent affectiones, quas traxerunt ex corporibus, vt patet in diuite epulone. Lucæ 16. Matth.to.4. 16.c.4.F
Anima glorificata excedit omne agēs naturale in virtute. Matt.to.4. 236.c.1.E
Vna anima dicuntur quęcunque vnum efficiuntur in ſpiritualibus. Matt.to.5. 81.c.2.A
Animæ maior cura debet eſſe nobis, quam corporis, Matth.to.5. 105.c.2.D
Anima noſtra non poteſt intenſe ferri ad multa. Mat. tom.5. 140.c.4.G
Animas bonorum ponebant Iudæi antiqui vltra Oceanum in quodam loco delectabili, & animas malorum in aliquo loco inde remoto, vbi omnia incommoda paterentur. Mat.to.6. 42.c.3.K
Anima ſeparata a corpore, manet ſecundum illud eſſe, quod ſibi competit prętер materiā, ratione cuius intelligit & vult. Matt.to.6. 97.c.4.K
In anima ſeparata non manent potentiæ ſenſitiuæ, quia iſtarum potentiarum ſubiectum eſt compoſitum, & ideo corrupto compoſito, deſinūt eſſe iſtæ potentiæ, licet Randulphus 4 Sentē. diſt. 44. teneat oppoſitum diſt. quòd anima ſit ſubiectum ſenſationum, & non totum compoſitum. Et circa hoc ponit tres concluſiones: prima eſt, quòd potentiæ ſenſitiuæ ſunt idem realiter cum eſſentia animæ: differunt tamen formaliter inter ſe. Secunda eſt, quòd potentiæ ſenſitiuæ manent cum anima ſeparata. Tertia quòd poſſibile eſt animam ſeparatam habere actum ſentiendi. Matt.to.7. 149 c.3.H
Et reſpondetur ad ſeptem argumenta eiuſdē, quibus nititur probare primam concluſionem, ex qua ſequitur ſecunda. ibidem. 150.c.1.A
Dicendum ergo, quòd potentiæ ſenſitiuę, nec manēt formaliter, nec realiter in anima ſeparata quātum ad eſſe ſuum, ſed ſolum manēt ſicut principiata in principijs. ibid. 151.c.2.E
Anima ſeparata cognoſcit dæmones, ſed non ad præſens. Matt.to.7. 243.c.4.I
Si animæ maneant aliquando extra inferos ad tēpus, neceſſe eſt vt aliquibus appareant, & finitis apparitionibus, redeant ad infernum. Mat.to.7. 161.c.3.I
Animæ damnatę qualiter apparere ſoleant veluti portantes ſecum ignem. Matt.tom.7. 162.c.2.E
Anima mox, vt a corpore eripitur, confirmatur in bono vel in malo. Et ideo non poteſt iam operationē vertibilem habere, & ex conſequenti neque mereri, vel demereri. Matt.to.7. 186.c.1.B
Anima ſeparata a corpore intelligit. Matthæ. tom.7. 189.c.4. K
Sed quo modo intelligat, variæ ſunt opiniones, quæ referuntur & improbantur, quarum prima dicit, ꝙ anima ſeparata recipit cognitionem a rebus, ſicut quando erat coniuncta. Secunda dicit, quòd non accipit cognitionem a rebus, ſed quòd retinet illā cognitionem, quam habuit a rebus. Tertia dicit, ꝙ anima ſeparata intelligit per formas ſibi concreatas aut inditas, vt opinatus eſt Plato. Quarta eſt Auicennæ di. quòd ſenſus proſunt animæ humanæ ad intelligendum non quidem per accidens, iuxta poſitionem Platonis, ſed per ſe, non quidem, vt a ſenſibus accipiamus ſciētiam, ſed quia ſenſus diſponit ad acquirendum ſcientiam aliunde. Matth.tom.7. 190.col.1 A
Dicendum ergo, quòd anima ſeparata intelligit per influxum quendam a ſuperioribus agentibus. ſ. per influxum a Deo, vel ab angelis, per quem nunc nō intelligit. Et hoc eſt verum quātum ad naturalem modum intellectionis, ſecus tamen quo ad intellectionem, quæ eſt ex gratia. ibid. 191.c.2.B
Nulla eſt anima ſeparata, quæ non intelligat, ſiue illa acceperit aliquam cognitionē per ſenſus, ſiue non, vt probatur Mat.to.7. 191.c.2.B
In aīa ſeparata pōt manere duplex modus intelligēdi, vnus naturalis, & alter ex gratia Mat.to.7. 191.c.2.E
Anima ſeparata quantum ad modum intelligēdi ex gratia incomparabiliter perfectius intelligit, q̄ cū eſt coniuncta. Sed quantum ad modū cognoſcēdi naturalem perfectior eſt modus intelligendi, & perfectior eſt ſcientia animæ coniunctæ, quam animę ſeparatæ, Matt.to.7. 192.c.1.B
Intellectio animę ſeparatæ fit ſine abſtractione a phātaſmatibus, per ſolum influxum ſuperiorū ſubſtantiarum Matt.to.7. 193.c.1.A
In anima ſeparata non manent actiones communes corpori & animę, vt ſunt actus organici. Intelligere tamen & velle non ſunt actus organici, & ideo manent in anima ſeparata, ſed non eodem modo, quo manebant, qñ erat coniuncta. Mat. to.7.193. c.2.C
De ratione animæ intellectiuæ non eſt, vt recipiat phan-

phantaſmata,ſed hoc conuenit ei ex ratione cõiun ctionis cum corpore.Matt.to.7 194.c.3.H
Quomodo in anima ſeparata intellectus agens & poſ ſibilis agant ad intellectionem.Matt.to.7.194 c.1.C
Anima ſeparata poteſt intelligere per ſpecies intelligi biles,quas habuit,cum eſſet in corpore, & per ſpe cies influxas.Mat.to.7 194.c.1.D
In anima ſeparata nullæ manent ſpecies, ſecundum mentem Auicenæ,ſcilicet illæ, quæ fuerunt acce ptæ a ſenſibus,Improbatur tamen hoc ab auctore, Matt.to.7 195.c.1.C
Et ideo dicendum eſt,quòd ſpecies intelligibiles ma nent actu in anima,poſtquam deſinit intelligere,& ex actu intelligendi præcedenti reliquitur maior habilitas ad recipiendum ab intellectu agente. Sed anima ſeparata aliter ſe habet ad ſpecies intel ligibiles,in ea manentes, quam cum erat coniun cta.quia cum eſt coniuncta,non poteſt aliquid con ſiderare,neque per ſpecies acquiſitas acceptas à ſen ſibus,neque per influxum factum à ſubſtantiis ſu perioribus,ſicut fit in reuelationibus,niſi per actua lem conuerſionem ad phantaſmata. Anima verò ſeparata non oportet quod ad intelligendum,con uertatur ad phantaſmata.Mat.to.7 195.c.2 C
Et poteſt dici,quod illæ ſpecies in anima coniuncta & ſeparata ſint alterius rationis per accidens. ſ. ratio ne coniunctionis & ſeparationis.ibidem. 195.c.3.G & 205.c.3.H
Anima ſeparata iuxta præſuppoſitionem fidei cogno ſcit ſubſtantias ſeparatas.ſ.angelos & dęmones. Et cognoſcunt illos per directum intuitum ad illas. Matt.to.7 197.c3.F
Quælibet anima ſeparata cognoſcit naturaliter quam libet animam ſeparatam.Mat to.7 198 c.1.A
Anima ſeparata non influit in aliam:nam influere eſt agere per intrinſecum, & ideo pertinet ad perfe ctionem naturalem.Matth.to.7 198.c.2 B
Animæ ſeparatæ magis ſe cognoſcunt ad inuicem, quam cognoſcant alias intelligentias.vt prob. Mat. tom.7 198 c.2.E
Anima ſiue conſideretur vt forma & pars, ſiue vt in telligens,ſemper eſt perfectior coniuncta corpori, quàm cum eſt ſeparata,tamen quo ad aliquid cum eſt ſeparata habet perfectiorem intellectionem,qa intelligit ſubſtantias ſeparatas, quas non intelligit, cum eſt coniuncta corpori.Matth.to.7. 198.c.3.H
Anima ſeparata cognoſcit intelligentiam per ſpeciẽ impreſſam,& non per abſtractam,nam quando ſpe cies,per quam res cognoſcitur, eſt immaterialior q̃ res cognoſcibilis,dicitur ſpecies abſtracta, quando verò æqua,dicitur ſpecies impreſſa,& nõ abſtracta. Matth.to 7 198.c.4 I
Animæ ſeparatæ non proficiunt in cognitione natu rali,quam habent ſubito, cum ſeparantur a corpo re.Matth.to.7 202.c.4 F
Quælibet anima ſeparata quomodo intelligat omnia naturalia cognitione confuſa & vniuerſali,& quo modo illa cognitio naturalis maneat ſemper talis, quia non creſcit quantum ad plura cognoſcibilia, nec ad cognoſcendum illa magis determinatè. Matt.tom.7 201.c.1.C.& ſeq.
Anima ſeparata cognoſcit infinita. Matth. tom.7. 204 c.2.E
Animabus ſeparatis perueniũt ſpecies influxæ à Deo, mediantibus angelis.Matt.to.7 205.c.4.K.& ſeq.
Sicut anima ſeparata cognoſcit ſubſtantias ſeparatas, ita cognoſcit alias animas ſeparatas. Matth. tom.7. 207.c 2.E
Anima ſeparata quædam ſingularia cognoſcit,& quę dam ignorat,& eorum,quæ cognoſcit, quædã co gnouit,cum eſſet vnita corpori, quorum cognitio manet in anima ſeparata,& alia cognoſcit poſtquã eſt a corpore ſeparata,Matthæ. tom.7 208.c.1.C
Anima ſeparata cognoſcit quædam indiuidua rerum naturalium diſtinctè,& quædam non. Matth. to.7. 210.c.2.E.& 211.c.1.C
Animabus ſeparatis communicant angeli,vel influũt ſpecies influxas: quia Deus dedit angelis virtutem producendi ſpecies influxas ad perficiendum ani mas:illæ tamen non proprie dicuntur creari ab an gelis:ſed eſt quædam reductio, & influunt non vo luntariè,ſed naturaliter.Mat. to 7.211.c.4.G.& ſeq. Et prædictus influxus manebit etiam poſt reſurre ctionem,ſaltem in beatis quia de damnatis non eſt manifeſtum: ſed ſatis videtur dicendum quod ſic. ibidem. 212.c.3.F
Anima Chriſti nec accepit vnquam nec accipit ſpe cies influxas ab angelis,ſed potius ipſa influit in an gelos.Matth.to.7 213.c.1.A
Anima ſeparata non impeditur a cognitione per di ſtantiam rei cognoſcibilis, nec adiuuatur per pro pinquitatem:nec ad ipſam cognitionem:nec ad ea, quæ precedunt ipſam cognitionem,id eſt,acceptio nem ſpecierum.Matth.to.7 214.c.4.I
Animæ ſeparatæ regulariter ignorant ea, quæ hic a pud nos aguntur, niſi interdum per reuelationem quandam, aliud accidat: ſed quod animæ ſeparatæ non cognoſcant,quæ apud nos fiunt non eſt in cau ſa diſtantia localis,ſed conditio rerum cognoſcibi lium. Math.to 7. 215.c.2.D
Animabus ſeparatis conuenienter aſſignantur rece ptacula poſt mortem ſecundum dignitatem,aut in dignitatem earum. Matth. to.7 264 c.4.F.Et præter cœlum empyreum, aſſignantur quatuor recepta cula animarum,vt probatur ibidem. 295.c.3.G
Aliquę animæ mox,vt à corpore exeunt, aſcẽdunt in cœlum,& aliquæ in infernum deſcendunt.Matth. tom.7. 267.c.2.C
Animabus ſeparatis ſecundum conditionem ſuæ na turæ non competit cum hominibus cõuerſari, nec exire de ſuis receptaculis, vt ad homines veniant, etiam ſi permitterentur.Matt.to.7. 269.c.1.E
Animę ſeparatæ bonorum amant eos, quos honeſtè dilexerunt,quòd ad hoc mouet charitas.&c. Matth. tom.7. 269.c.3.F
Anima ſeparata non amat mulierem, quam hic ardẽ ter amauerat,quia non manet cauſa amoris.ſ. dele ctatio,quæ in amore petebatur, quæ quidem dele ctatio non poteſt eſſe in anima ſeparata. Matt.to.7. 269.c.3.H
Animæ ſeparatæ exeunt de ſuis receptaculis tam para diſi,quam gehennæ, & hoc ſecundum diuinam,p uidentiam & diſpenſationem,& ſe præſentant viſi bus hominum: ſed hoc intereſt inter animas ſan ctas & damnatas,quia ſanctæ poſſunt apparere quo tieſcunque voluerint,ſed non ſic damnatæ. Matth. tom.7. 269.c.4 G
Animæ exiſtentes in purgatorio ordinario, exeunt ex diuina diſpenſatione,aliquando propter vtilitatem noſtram,aliquando vero propter ipſarum vtilitatẽ, Matth.to.7. 269.c 4.G
Animæ paruulorum exiſtentes in lymbo nunquam exeunt,Matth.to.7. 270.c.1.E
Animarum ſeparatarum duplex eſt cognitio, vna ex influxu ſubſtantiarum ſeparatarum, alia ex ſpecie bus relictis in anima, quando informabat corpus, Matt.to.7. 270.c.2.B
Animæ,quæ alias erant in lymbo patrum,poterant in de exire,ſed non conſtat,an aliquãdo exierint, &c. Matthæ. to.7. 270.c.3.F

Animæ ſeparatæ exeunt de ſuis receptaculis aliquando,& hoc,aut ad ſuam vtilitatem, aut ad noſtram. Matth.tom.7. 270.c.3.H
Et non eſt putandum,quod quandocunque huiuſmodi apparitiones fiũt,ibi ſemper ſint ipſę animæ ſanctorum vel damnatorum,ibid. 272.c.2.B
Animę,quæ puniuntur in inferno, quare ibi puniantur ſine corporibus.Matth. to.7.272.c.3.F.Nec eſt inconueniens quod ipſa ſola anima patiatur:& pœnam purgatoriam,non quaſi pars hominis:ſed quaſi habens totum eſſe hominis,ibid. 273.c.2.A
Solius animæ tantæ eſt pœna poſt hanc vitam,ſicut totius compoſiti.Matt.tom. 7 273.c.4.G
Animæ damnatæ, & ſi nobis inuideant, non tamen odio habent nos &c.Mat.to.7 276.c.3.H
Anima ſeparata habet naturalem virtutem, qua ſe mouere poſſit de loco ad locum, & aliquando mouetur.Et aliquando ſe ipſam mouet, vt probatur, Matt.tom.7 277.c.3.F
Anima ſeparata poteſt mouere aliquod corpus, de loco ad locum,niſi impediatur per aliquam ſuperiorem potentiam.Et credunt aliqui, quod interdum moueat.Matth.to.7 278.c.1.C
Anima ſeparata non poteſt mouere non organicè aliquod corpus maius corpore ſuo,ſub maiore gradu velocitatis,quam poſſit mouere corpus ſuum, immo habet paruam vim mouendi corpora, quando eſt ſeparata.Matt.to.7 228.c.2.A
Anima ſeparata poteſt loqui in cadauere duorum vel trium dierum,ſi prius infundatur per os cadaueris aqua calida,vel ſanguis,vt faciunt malefici, Matth. tom.7 278.c.4.k
Anima ſeparata non poteſt exercere eundem actum, & eodem modo,quem nunc exercet,cum coniuncta eſt,per organum, nec è contra.Matth.to. 7.279. col.2.A
Animæ ſeparatæ ſanctæ poſſunt in cœlum aſcendere abſque hoc,quod ab aliquo ferantur,& tamen propter honorem,dicũtur ferri ab angelis, quia ipſam comitantur : Ad purgatorium verò portantur aliquo modo ab angelis, & ſponte vadunt. Sed ad gehennam, & ad lymbum puerorum à dęmonibus portantur.Et ad lymbũ patrum portabantur ab angelis.Matth.to.7.279.c.3.F.Paradox. 84.c.2.A
Et illi a quibus animæ trahuntur in purgatorio, ſunt angeli.ibid. 85.c.2.B
Animæ à corporibus ſeparatæ nequeunt plura intelligere,quam in corpore intelligebant, niſi in eis fiat aliqua illuſtratio per reuelationem alicuius ſuperioris ſubſtantiæ,& iſta illuſtratio non fit animabus in inferno exiſtentibus.Paradox. 59.c.2.B
Animam humanam in cœlum aſcẽdere miraculum nullum eſt.Paradox. 72.c.4.K
In animabus ſeparatis manent habitus intellectus,qui ſunt qualitates quædam infixæ & permanentes cauſatæ per doctrinam, aut ſpeculationis exercitium circa aliquod genus obiecti,aut per infuſionem : & totaliter diuinam operationem.Parado. 109 c.2.D
Anima,a corpore ſoluta,in inſtanti ſe confert in locũ, vbi manere debet, non tranſeunte per loca media, immo impoſſibile eſt vt tranſeat, quia tunc moueretur,quod eſt impoſſibile.Paradox. 121.c.4.F
Animæ decedentes in peccatis,deſiderant non eſſe, ſi eis eſſet poſſibile: Paradox. 87.c.3.I
Animæ portantur à dęmonibus ad infernum.Matth. tom.7.280.c.1.A.& Paradox. 83.c.4.K
De tribus animarum locis poſt mortem;Paradox. 86. col.1.E
De locis animarum à corporibus abſolutarum melius diſſeruit Virgilius, licet Platonicus quã Plato. Paradox.93.c.2.C. De ſtatu animarum poſt mortẽ. 6.col.4.k
De animabus & earum beatitudine,quid ſenſerit Tullius,refertur.Paradox. 94.c.3.G
Animarum receptacula poſt hanc vitam eſſe tria, ſecundum catholicam veritatem.ſ.gehennam, purgatorium,& paradiſum,&c.Parad.95.c.4.H.& ſeq.
Animabus ſeparatis,petentibus infernum vel purgatorium,nulla ianua patet eis ad hoc,ſed eis æque facile eſt lapidem,vel parietem penetrare, ſicut per portam tranſire.Paradox. 122.c.3.H
Animæ,quæ ſunt in purgatorio, non puniuntur à dęmonibus,ſed à Deo.Nec ibi ſunt dęmones,cum illæ puniuntur,nec vident eas torqueri, Paradox.59. col.1.E
Animæ ſanctæ cum a corpore exeunt, non intrantes purgatorium,ab angelis deferuntur in cœlum. Paradox. 85.c.3.F
Animæ,a corporibus ſeparatæ, non habent in ſua poteſtate exire de ſuis receptaculis.De Tri. 5.c.2.B
Quod animabus,poſt mortem, maneant delectationes,aut pœnæ,probatur ratione naturali ſuppoſito quod ſint immortales.De Statu animarum.3.c.1.E Sed de hac re omnino ſubticuit Ariſtoteles ex induſtria,vt probatur,ibidem.
Anima ſeparata ſemper intelligit, cum nullo carnis impedimento, grauetur. De Statu animarum. 3. col.1.D
Conceſſa animarum immortalitate, neceſſarium eſt concedere eas poſt mortem delectari, vel triſtari, ſed adhuc non conſtat ſecundum naturam, quòd animæ poſt mortem tolerent dolores,aut amaritudines pro peccatis,aut pro bonis præteritis delectẽtur.Et licet Ariſtoteles de hoc nihil exprimat,tamẽ ex verbis illius collectis in vnum, neceſſario colligi poteſt, quod animæ peccatrices exutæ à corpore peccatorum ſuorum pœnas tolerent,& animæ bonę experiantur gaudia.&c.De Statu animarum. 3. col.4.F.& ſeq.
Animarum dolor poſt mortem vehementior eſt,quã mors,& ideo ipſę deſiderant mori,ſi eſſet poſſibile. De Statu animarum. 4c.1 D
Animarum tranſmigrationem poſuit Pythagoras, & poſt eum Ennius poeta Latinus,quod improbatur De Statu animarum. 4.c.4.F.& ſeq.
Anima ſeparata neque reminiſcitur,nec amat, ſecundum Ariſtotelem.Matth.to.7 152.c.4.F
Animabus ſeparatis,quæ gaudium habent, vel ſupplicia patiuntur,aſſignanda ſunt loca,vbi hęc illis contingant.Et hæc eſt tertia concluſio auctoris in libello de Statu animarum poſt mortem, loquendo de loco,eo modo,quo indiuiſibilia,dicuntur eſſe in loco,ſcilicet diffinitiuè.Sed vbi tales animæ ſint, non poteſt naturali ratione conſtare, ſed tantum ex fidei fundamentis,ſatis tamen conuenienter dici poteſt,quod animæ bonorum ſint in loco excellenti, & animæ malorum in loco triſti. De Statu animarum. 7.c.2.E
Sed de hoc magna fuit varietas apud antiquos philoſophos.ſ.Platonem,&c.ibidem.
De animarum ſtatu,poſt mortem, beſtialior eſt poſitio Mahometi,quam cęterę gentilium poſitiones. De Statu animarum. 8.c.4.K
Aliquæ animæ damnatæ cruciantur in aliquibus locis,extra infernum,ad correctionem viuorum. De Statu animarum. 9.c.1.C

Animal. Animalium imperfectorum,ſex ſunt genera, quędã de exhalationibus generantur, vt bubones, quædam ex corruptionibus humorum,vt vermes,quædam ex cadaueribus, vt apes,

apes,qũædam ex putredine lignorũ, vt teredones, qui vulgariter dicuntur,carcoma, quædam ex herbarum corruptione,vt tineæ,quędam ex corruptione fructuum,vt gurguliones ex fabis.&c. Gene.10. col. 4. I
Omnium animalium siue aquatilium,siue aereorum siue terrestrium materia fuit humus idest terra admixta aqua.Gen. 15.c.4.I
Quod animalia adducerentur coram Adam , triplex fuit causa.Gen. 16.c.1.A
Adam solum imposuit nomina animalibus gressibilibus & volatilibus,& non piscibus.Gen. 16.c.1.B
Animalium mũdorum gressibilium decem sunt species,vt patet Deut.14.Gen. 39.c.4.I
Animalia munda & immunda,de quibus Gen.7.possunt non similiter accipi,sicut in lege Moysi accipiuntur.Gen. 39.c.4.K
De animalibus mundis,& immundis,in arca Noe,cõseruatis , refertur opinio Andreæ & confutatur. Gen, 40.c.2.A
Animalia & aues genuisse in arca Noe,dicit Andreas sed non est verisimile.Gen. 40.c.2.B
Animalia ferocia & serpentes non generantur in omnibus regionibus,quia natura terræ non patitur, qa quælibet animalium species certam complexionẽ regionis requirit.Gen. 40.c.3.H
Animalia munda,de quibus Gene.8. dicebantur omnia illa,quæ homines sumebant in cibum. Et dicebantur munda ad differentiam quorundam , quæ propter vilitatem suam & malam complexionem, non comeduntur,vt serpentes & iumẽta, & aliquæ feræ:& hoc est rationabile.Gen. 46.c.3.I
Animalia conuertuntur in lapides in aliquibus locis, sicut & aqua & aliæ materiæ ex vi mineralium talium locorum,in quibus inuenta sunt corpora lapidea tam hominum,quam bestiarum. Ge.84.c.4.H
Omne animal quadrupliciter potest corrumpi, vno modo cum finitur sua certa periodus,secundo modo ex excessu inordinato alicuius contrariorum:tertio modo ex actione caloris naturalis consumentis humidum:quarto modo per violentiam ab extrinseco agente,contra quam corruptionem Adam haberet remedium in statu innocentiæ. Ge.100.c.2.B
Animalia distinguuntur secundum naturam in tres modos,nam quædam sunt, quæ solis carnibus vescuntur,quædam solis herbis & fructibus,& quædã quæ vtrisque, Gen. 122.c.1.B
Animalium nnmina,quæ imposita fuerunt ab Adam manserunt vsque ad tempus Moysi.Et multo tempore post. Sed nunc non sunt omnia illa nomina. &c.Gen.138.c.4.H.Manent tamẽ aliqua , illa.s.quę continentur in sacra scriptura & non plura;nam cętera perierunt post euersionem Ierusalem à Romanis. ibidem. 139.c.1.E
In animalibus perfectis fuit distinctio sexuum propter generationem,ita quod,si non esset futura generatio,non esset sexuum distinctio Gen. 238.c.1.C
Quædam animalia, in veteri lege, voluntarie offerri poterant,quæ ex uoto non recipiebantur , vt patet de oue,& boue quorum caudæ & aures erant amputatæ,vt patet Leui.22.Exo.to.1 76.c.2.B
Illa animalia dicuntur munda, quæ ad esum hominis pertinent,& quibus vesci consuetum est. Cætera vero,quæ ad vescendum inconsueta sunt, dicũtur immunda.Leui. 8.c.1.C
Sola decem genera animalium erant munda Iudæis ad esum. Deut. 14.s.bos,ouis,capra,ceruus,bubalus capream tragelaphus,pygargus,oryges camelopardalus . Et ad sacrificia tria tantum istorum erant munda, scilicet bos,ouis,capra.Leui.8.c.1.C.Num. tomo 1. 251.c.4.K
Quædam animalia erant immunda ad cibum, & quædam ad sacrificium,& omnia immunda ad cibum, erant immunda ad sacrificium,sed non econtra.Leuit.23.c.3.G.& 341.c.1.C.2.Paralip. 101.c.3.K
Omnia animalia sacrificanda iugulabantur,apud altare holocaustorum in latere eius aquilonari. Leuit. 23.c.4.F.& 52.c.4.K
De animalibus mundis.Leui. 95.c.1.B
Animalia pestifera,& mala naturaliter,similiter &animalia malæ complexionis,quare Deus non vetuerit comedere in nouo testamento,sicut vetuit in veteri,assignantur causæ, scilicet cessatio legalium in nouo,quia nouum testamentum est lex spiritualis non curans de corporibus, quod ad medicos pertinet:sed de legibus animarum.Leui. 95.c.2.E
Animalium immundorum quędam erant immunda secundum speciem,ad comedendum , ita vt nullũ aliorum liceret comedere, & alia erant immunda à casu,vt lacerata à bestiis.Leui. 95.c.4.I
Ruminare,& diuidere vngulam in animalibus,signũ est bonæ complexionis,vt probatur.Leui. 95.c.2.B
Animal,quanto calidioris est complexionis , tanto illius stercora sunt albiora,cuius assignatur causa. Leuit.98.c.3.G.Et omnia animalia,quæ stercora emittunt alba,cæteris paribus,& talia pro quantitate sui corporis voraciora sunt,vt canes,Leui. 98.c.2.G
Omne animal,domino immolabile , tres debebat habere mundicias,quarum prima est, quod esset licitum ad esum: secunda,quod esset animal mundum secũdum speciem.s.bos,ouis,vel capra,tertia,quod non haberet aliquam maculam.s.oculum fractum, aut pedem &c.Leui. 336.c.2.D
Animal,quod non potest immolari , non potestimmediatè applicari ad Deum,sed solum per commutationem,& redemptionem.Leui. 343.c.3.I
In animalibus determinata sunt ante, & retro. Et vultus dicitur pars anterior.Iosue.to.1 146.c.2.C
Animalia bruta, & aues habene,inter se, idioma credidit insanus Rabbi Salomo.3.Reg. 35.c.3:H
Animalia,quæ oblata sunt à Salomone in dedicatione templi,scilicet viginti duo millia boum, & centum viginti millia arietum , non sunt cremata, prima die dedicationis templi,sed in omnibus septem diebus dedicationis,& in septem aliis diebus sequẽtibus festi tabernaculorum,qui immediatè post septem dies dedicationis,sequuti sunt, vt probatur. 2. Paralip. 101.c.1.A
Et ista animalia solus Salomon obtulit in holocausta, & in hostias pacificas.ibidem.102.c 3.G.Sed quare magis sint ista oblata quam alia.ibid. 102.c.4.K
Per quatuor animalia,de quibus Ezechielis primo,& Apoca.4.non debere intelligi quatuor euangelistas sed quatuor Ecclesias Patriarchales,dicit Nicolaus de Ly.Matth.to.1 64.c.2.B
Animalia,quæ non perdunt cognitionem parentum, nunquam illis commiscentur.Matt.to.2.157.c.1.D
In aliquo animali potest spiritus loqui tripliciter: primò modo &c.vt in serpente.secundò, vt in arrepticiis,tertiò,vt in prophetis.Matth.to.3. 251.c.1.C
Animalia magis delectantur in coitu , quam in aliis actibus.Matth.to.4 241.c.4.F
Omnia animalia tam diu manent in educatione filiorum,quandiu necesse est ad hoc,quod nati illorum per se possint educari.Matt.to.5 93.c.3.G
Quomodo natura docuit animalia vnitatem vxoris, Matth.tom.5 84.c.4.H
Animalia,quæ gignuntur ex putrefactione, & quæ gignuntur ex semine,nunquã sunt eiusdem speciei, vt dicit commentator.8.Physico. quia non habent vnicum

vnicum principium originis. Matth. to.6. 74 c.4.G
Animalia habentia magnum cor timidiora ſunt, cuius aſſignatur cauſa, quia minus habent de caliditate, & virtus animæ magis diffunditur & ſpargitur. Matth. to.6 110.c.3.G

Animus humanus. Generoſus eſt animus humanus, facilius enim ducitur quã trahatur, ait Seneca. Ioſue to.2.157.c.2.A.2.Paralip. 236.c.1.B

Animoſitas. Nimis prodeſt in bellis. Num. to.2. 14.c.4.H
Animoſitas eſt valde neceſſaria in principe. 2. Paralip. 158.c.2.E

Anna. Mater Samuelis concepit tres filios, & duas filias poſt Samuelem: & hoc purè nautraliter. 1. Reg. to.1 40.c.1.D

Annona. Quaſi annua dicitur, quia per annũ dabatur. 3. Reg. 39.c.3.K
Annona vocatur portio quotidiana, quæ datur de cibo & non de aliis rebus, & vocatur ſic ab anno, qa per totum annum dabatur. 4. Reg. 263.c.1.D

Annunciatio. In die annunciationis ſcilicet 25. Martii nõ fuit mortuus Chriſtus, & referũtur 7. rationes quorundam dicentium oppoſitum. Defen. 22.c.2.C. Quas ſoluit Auctor. ibid. 22.c.3.G. Vſque ad finem libri.

Annus. Anni decem eorum, de quibus habetur Gen. 5. valebant tantum ſicut vnus annus noſtri temporis, iuxta quorundam opinionem, & hac ratione, vt quidam dicunt, ſcriptores ex induſtria vitiauerunt numerum annorum in translatione ſeptuaginta interpretum. 5. capitis. Geneſ. ſuper Gen. 31.c.1.D. & 32.c.2.E. Sed iſti falsũ dicũt: immo illi anni primæ ætatis & noſtræ erant æquales. ibid.
Annus olim, apud Aegyptios, terminabatur quatuor menſibus, & apud Archades tribus. Et apud Archanas ſex. Et in Italia, apud Latinos, tredecim. Gen. 32.c.2.F. Exo.to.1 70.c.3.K
Annus Latinorum non incœpit, ſemper in Ianuario: nam ante Iulium Cæſarẽ, Martius erat primus menſis anni, & Februarius erat vltimus. Et poſt Iulium Cæſarem incepit a Ianuario. Gen. 41.c.3.F
De anni ĩchoatione duplex eſt opinio apud Hebreos, ſicut de inchoatione mundi quibuſdam dicẽtibus, quod annus incepit in Septembri, aliis quod ĩ Martio. Sed primi dicunt verum, eo quod in Septembri mundus inceperit, ſed propter euentum liberationis populi Iſrael ex Aegypto, Martius conſtitutus eſt primus menſis anni. Exo. 12. ſed September erat ſimpliciter primus. Gen. 41.c.3.G
Annum computant Iudæi per lunationes, ſcilicet per duodecim lunationes, & eſt minor anno ſolari per vndecim dies, & annus ſequens addit ſupra præcedentem vndecim dies lunæ. Et eſt regula generalis, ita quod, ſi iſte annus incepit luna decima, neceſſe eſt ſequentem annum incipere. luna vigeſima prima. Gen. 46.c.2.A.1.Paralip. 277.c.2.A
Anni tẽpus quare diſtinxerint Aſtrologi in quatuor partes. Gen. 47.c.2.A
Annorum computatio continua, ab origine mundi, multum confert fidei noſtræ, & prædicta computatio optime fit p generationes hoĩum. Gen. 59.c.4.I
Annum & temporis inconſtantiam reformauit Iulius Cæſar, & ordinauit, vt annus haberet trecentos ſexaginta, & quinque dies cum quadrante. Et quia non poterat quadrans diei computari à vulgaribus, mandauit, vt annus quartus computaretur per trecentos ſexaginta ſex dies, ſcilicet vt quarto quoque anna vnus dies intercalaretur, ꝓpter quatuor quadrantes quatuor annorum, quæ faciunt vnum diẽ. Sed hoc vitiarunt ſacerdotes, quibus data eſt poteſtas intercalandi, intercalando vnum diem in principio cuiuslibet quarti anni. Et ſic in ſingulis tribus annis vnus dies intercalabatur. Et cum in triginta ſex annis, nouem dies intercalari debuiſſent, ſingulis quatuor annis vnum diem interponendo, ipſi ſacerdotes, intercalauerunt duodecim dies, quod cũ erratum comperiit Cæſar Auguſtus Octauianus, mandauit duodecim annos continuos decurrere, ſine intercalatione propter tres dies ſuperabundãtes. Ab eo autem tempore vſque nunc permanſerunt tempora in eodem curſu. Sed rurſus alius paruus error ſubapparuit, quia ille quadrans, quo annus exceſſit dies trecentos ſexaginta quinque, non eſt præciſus, ſic quod nec ſit aliquid magis vel minus. Et ideo Natiuitas Domini, quæ vt Beda teſtatur, fuit in ſolſtitio hyemali, iam vltra ſolſtitium contingit per dies decem. Et ſic in annis mille quatuor cẽtis triginta ſex, vſque ad tempora noſtra iſti dies delirant ſuperexcreſcentes, ſi ergo mundus p multos annos foret duraturus, oporteret Natiuitatem Chriſti cadere ſole exiſtente in Aquario, & rurſus in piſcibus ſecundum magnam temporis durationem, ſed quia iſte error non erat valde magnus, & ſenſibilis vulgo, cum in centum annis non mutetur tempus per vnam diem, anteriorãdo, vel poſteriorando, licet periti in aſtrologia hoc cognoſcant euidenter, vſque hodie tamen non eſt correctum, quia hæc non ſolum indigent ſapientia emendantis, ſed etiam auctoritate approbantis, vt ſic omnes homines, vel ſaltem tota eccleſia annos computaret, vt iſte corrigeret. Exo.to.1 71.c.2.A
Toti orbi placuit accipere annum clauſum trecentis ſexaginta quinque diebus, & quadrante. Exo.tom.1 70.c.4.H
Annorum computum faciunt nunc Hebræi ab exitu de Aegypto, cum prius, ab orbe condito, computarent, ſicut nos a Chriſti Natiuit. ſic & Græci, a primo anno regni Alexandri, annos computant, qui prius computabant per Olympiades: Et Romani computabant ab vrbe condita. Exo.to.1 71.c.2.A
In tertio quoque anno Iudæi faciunt tredecim lunationes, volentes concordare annos lunares annis ſolaribus. Et iſtos annos tredecim menſium, vocant Emboliſmales & duplicant vnum menſem, ſcilicet duodecimum, quem vocãt Adar, qui alias concurrere debebat cum Februario, concurrit cum Martio. Et Niſan primus menſis eorum, qui concurrere debebat cum Martio, concurrit cum Aprili: & aliquando accedit ad principium Maij, Et ſic in illo anno, quo æquant annum lunarem cum ſolari, concurrit primus menſis Hebræorum cum Niſan. i. cũ Aprili noſtro, non quod ſimul incipiant, & deſinãt, quia hoc eſt impoſſibile, ſed quia magis concurrit ille menſis cum Aprili, quam cum Martio, vel Februario, in aliis autem annis aliquando magis coincidit cum Martio, & aliquando magis cum Aprili. Et ad cognoſcendum quando Niſan magis cõcurrat cum Martio quam cum Aprili, vel è contra, recurrendum eſt ad aſtrologiam, aut ad ſpeciales regulas computiſtarum. Et in generali dicitur, quod principium Niſan eſt in lunatione, & illa lunatio attendenda eſt ſecũdum æquinoctium vernale, quod eſt decima quarta mẽſis Martij. Et illa lunatio, quæ fuerit propinquior illi æquinoctio erit principium menſis Niſan. Et in anno lunari qui eſt ęqualis ſolari, neceſſe eſt, quod Niſan incipiat intra noſtrum Martium, vt probatur. Exo.to.1 71.c.3.k
Annus remiſſionis, poſt 7. annos, & annus iubilei, poſt 50. annos, nõ ſeruatur nunc apud Iudęos, quia hoc

quandam

quandam loci determinationem concernit, vt patet Leui.25.ex aliquibus circunſtantijs ibi poſitis: Exo.tom.1. 95.c.2.E
In anno ſeptimo remiſſionis remittebatur ſeruus Hebræus,qui vendebatur alicui Hebræo, fiebat etiam remiſſio debitorum,vt ſi aliquis Hebræus debebat aliquid alicui Hebræo, quod non eſſet ſolutum ante annum remiſſionis,iam non poterat in illo repeti,nec amplius ſoluebatur,bene tamen poterat Hebræus exigere in illo anno a Gentili, vel a cõuerſo ad Iudaiſmũ,vt patet Deut.15.Exo.to.1. 250.c.3.H
In anno ſeptimo remiſſionis,de quo Exo. 23. legebatur liber Deut.coram toto populo Iſrael in feſto tabernaculorum,vt patet Deute.31. poſt ſeptem annos &c.Exo.to.1. 250.c.3.I
In anno ſeptimo,non ſerebatur quidquam,nec colebatur terra,& ea,quæ ſponte naſcebantur,non colligebantur,ſicut in alijs annis, ſed ſic leuiter carpebantur aliqua de eis in eſcam hominum & iumentorum,vt patẽt Leui.25. Exo.to.1. 250.c.4.F
In anno ſexto, ante annum ſeptimum remiſſionis, Deus dabat mirabiliter fertilitatem ipſis agris, vt fructus ſufficeret tribus annis,ſcilicet ipſi anno ſexto,& anno ſeptimo,& octauo,vt patet Leu.25.Exodi to.1. 250.c.4.H
Anno ſeptimo non colebantur agri, propter peregrinos aduenas & pupillos, vt omnes ſatiarentur de his,quæ ſponte naſcebantur.Leui.25.Exod.tom.1. 250.c.4.F
Quod anno ſeptimo ſererent terras earum domini, dicit Auguſtinus,quod tamen author improbat cũ omni modeſtia.Exo.tom.1. 251.c.3.G
Annus Hebræorum propriè incipit a principio libræ, cum Sol intrat in libram, nam tunc Sol fuit creatus,vt dicitur,& quia hoc principium, vel eſt intra Septembrem, vel circa eum,ideo feſtum tabernaculorum dicitur eſſe in exitu anni, ideſt, quod modicum diſtat ab illo exitu vel principio anni. Exodi tom.1. 259.c.2.E
Annus, apud Iudæos, dupliciter computabatur: vno modo,quantum ad feſtiuitates,alio modo, quo ad veram computationem.Exo.to.2.178.c.2.D 2.Regum. 62.c.1.C
Annos ſuos ſingulæ gentes cœperunt computare ab aliquo euentu,quo nobilitatæ ſunt. Exemplum eſt in Hebræis,in exitu de Aegypto, & de Græcis, qui computant ab Alexandro. Et Romani ab vrbe cõdita.& nos a Saluatoris noſtri natiuitate. Exodi tomo 2. 212.c.4.K
Annus apud Arabes. Defen. 50.c.4.I
Annus Saracenorum eſt per lunationes, & aliquando incipiunt annum in Aprili,aliquando in Octobre,aliquando in Martio. Defen. 19.c.3.F
Annũ ſuum incipiunt Iudei à lunatione propinquiore æquinoctio vernali: Et illa lunatio dicitur prima, & ſequens lunatio dicitur ſecũda, & ſic conſequẽter.Et hoc, quod ſeruant ad cognoſcendum primã lunationem,quæ debet eſſe primus menſis eorum, non debent ſeruare ad cognoſcendũ principia aliorum menſium. Et lunatio ſeptima,computando a prima lunatione, eſt principium ſeptimi menſis, vbicunque euenerit. Leui. 267.c.3. I. Sed hæc regula, licet ſit vera communiter, aliquando tamen deficit,quando.ſ.Paſcha noſtrum,& Iudeorum incipit poſt 15. Martij, & tunc lunatio præcedens eſt magis coniũcta æquinoctio vernali, ſed non eſt illa principium anni,ſed finis.ibidem. 268.c.3.F
Faciendo annum ex duodecim lunationibus, deſunt vndecim dies ad æquandum illum cum anno ſolari, & propter illos vndecim dies, quibus quolibet anno retrocedit lunæ computatio, mutatur principium anni per ſingulos annos, Magna mutatione,in tantum,quòd ſi hoc anno accideret eſſe principium anni lunaris in principio Ianuarij vſque ad decem, & ſeptem annos, eſſet principium anni lunaris die 28.menſis Iunij, vel quaſi, nam in decem, & ſeptem annis retroceſſiſſet cõputatio lunæ per 187. dies, qui faciunt ſex menſes, & quatuor dies, vel quaſi. Et hoc modo principium anni Saracenorum, & menſis eorum nonus,dictus Ramadam, in quo ieiunãt, voluitur per totum annum noſtrum, vt Ramadam ſuus aliquãdo fit in Ianuario noſtro, aliquando in Februario, aliquãdo in Aprili,vel Auguſto, aut Octobri, & in quolibet menſe anni noſtri, quia ipſi computãt annos ſuos per lunationes: nihil addendo ad curſum illum. vt dicit Alphraganus in principio. Et ſi aliquis voluerit facere annũ lunarem ex tredecim menſibus lunaribus,erit maior diuerſitas,quã ſi in breuiori tempore, vt probatur Leui. 167.c.4.H
Iudæi, & Saraceni computant annum per duodecim lunationes, ſed Saraceni, qui non aſtringuntur facere principium anni eodem determinato tempore, faciunt annum ſuum ex duodecim tantum lunationibus. Et quia non complet annum ſolarem noſtrum, variatur principium anni ſui per annum noſtrum &c. Iudæi tamen,quia coguntur ad determinatum principium anni,quia oportet, q̃ principium anni ſit ſemper quando ſunt virentes ſpicæ. Exo.12.& Deut.16. ideo oportuit inuenire modũ, ad inueniendum principium anni.Et ad hoc vtuntur arte emboliſmorum,facientes quoſdam annos duodecim lunationum,qui vocantur communes, & alios tredecim lunationum, qui vocantur emboliſmales,ideſt ſuper excreſcentes, quia ſuper additur vnus menſis ad annos communes, & ſic ponuntur duo anni communes, & tertius eſt emboliſmalis. Et rurſus duo communes, & tertius emboliſmalis, & aliquando poſt vnum annum communem, ponitur vnus annus emboliſmalis, & ſic non poteſt,apud ipſos, principium anni multũ variari,vt probatur Leui. 268.c.1.B
Et in arte emboliſmorum nunquam ponuntur tres anni communes ſimul,ſed duo tantum, & hoc apparet clariſſime in arte cicli paſchalis, qui continet quinque ciclos, & nonaginta quinque annos, vbi dicitur,quando debet eſſe annus communis,& qñ emboliſmalis,vt oſtendit Iſidorus lib.7 Etymo.ca. de ciclo paſchali. Et iſtum modum ciclorum obſeruant Iudæi, vt teneant principia annorum ſuorum fixa,vel quaſi,tenendo menſes lunares.Et nos ſeruamus ciclos ad inueniendum paſcha, quia eccleſia ſemper celebrat paſcha menſe primo Iudeorũ, ſiue annus habeat duodecim, ſiue tredecim lunationes: & ſemper eſt paſcha noſtrũ poſt paſcha Iudæorum,nam Iudei celebrant paſcha die 14. mẽſis 1.Leu.13.& Exo.12.nos vero, ſecundum ſtatuta patrum in ſynodo Nicena, facimus ſemper Paſcha inter 14. lunam & 21. vt dicit Iſidorus libro 7. Etymo Leui. 268. c.2.A.B.C.D
Anni remiſſionis computatio nõ fiebat pro quolibet qui vendebatur in ſeruum:ſed ſemper computabatur continue ex eo tempore, quo incæpit fieri cõputatio illius anni remiſſionis. Leui.286. c.1. D. Similiter dicendum eſt de rebus debitis. Et hoc erat ſolum de Iudæo ad Iudæum, ſed non de Iudæo ad conuerſum ad Iudaiſmum, quia in illo non extinguebatur debitum ex aliquo tempore, ſicut neque ſeruitus, ſed durabat vſque in æternum. ibidem.

Festiuitas anni Iubilei ad duo valebat, sicut & festiuitas septimi anni remissionis: primum erat: vt aliqui liberarentur a seruitute, secundum quòd in illo anno redimebantur possessiones pauperum, quas diuitibus vendiderant. nolentibus aliter quicquã dare pauperibus, & hoc nullo dato pretio, sed ante annũ Iubilei, quilibet bene poterat possessionem redimere pecunia. Et in redemptione computabatur pro parte pretij valor fructuum possessionis præfatæ, deductis expensis. Leui. 286.c.3. F

Et tam anni septimi festiuitas, quam anni Iubilei, tũc cæperunt obseruari, quando filij Israel possederũt pacifice terram promissionis. Et non prius, nec etiã in deserto, ut probatur Leui. 287.c.1.A

Annus remissionis dicebatur sabbathum terræ propter duo. Leui. 287.c.1.E

Et dicebatur sabbathum Domini, non vt August. dicit. s. quòd quamquam seminaretur terra aut coleretur, & vineæ putarentur, fructus tamen terræ nõ colligebantur a dominis, sed a pauperibus. Sed dicendum, quòd illo anno, nec ager serebatur, nec vineæ putabantur. ibidem. 287 c.2. C

Et ille annus non erat simpliciter festum: sed dicebatur sabbathum terræ, quia terra in illo quiescebat a laboribus, ita quòd illo anno solum erãt interdictæ operationes agriculturæ: & nõ aliæ. ibid. 287.c.4.H

Etiam erant prohibitæ operationes agriculturæ circa arbores, quæ erant in agris, vt circa oliueta. Secus tamen de agricultura circa arbores, quas domi haberent, in hortis, similiter & in alijs hortis muratis. ibidem. 288.c.1.B

In anno septimo remissionis poterant domini agrorũm & vinearum colligere de fructibus terræ aliquid ad eorum alimentum, & suæ familiæ & iumẽtorum suorum, non tamen totaliter. &c. Leuitici. 288.c.2. B

In anno septimo remissionis soluebantur domino primitiæ, vt patet discurrendo per omnia genera primitiarum: Sed non soluebantur decimæ, Leuitici. 288.c.4. F

Et sustentabantur Leuitæ de decimis anni sexti, qui erat vberrimus, & sufficiens pro tribus annis. Sustẽtabantur etiam de fructibus agrorũ, qui tunc erant communes. ibidem. 289 c.2 D

Annum Iubilei, & annum remissionis raro obseruabant Iudæi, sicut concluditur ex fin. 2. lib. Paralipo. c. vltimo, vbi dicitur, ꝙ terra egit sabbathum omnibus diebus, quibus fuerũt Iudæi in Babylone, quod videbatur factum, quia Iudæi tot annis reliquerant sabbatha terræ. &c. Leui. 296.c.3.H

Annus quomodo dicatur circulus, Leui. 299.c.4.H

Anni quadraginta, quibus demorati sunt Israelitæ in deserto, magis fuerunt ad vtilitatem, quam ad pœnalitatem. Nu. to. 1. 210.c.4.I

Annum computabãt antiqui prius per menses lunares, & postea per menses solares, quia viderunt, ꝙ computantes per menses lunares, cogebantur dare vnum de duobus, vel quòd non facerent tot mẽses in vno anno, sicut in alio, vel quòd non facerẽt eos æquales. Nã duodecim lunationes, non faciunt annum integrum. Num. to. 2. 185.c.1. A

Annus inceptus habetur pro completo, secundum sacram scripturam, & secundum iura humana. Deuteronom. 155.c.2.D

Annus est tempus, & fundatur in primo mobili, & nõ in motu solis, aut orbis sui, quia annus nihil aliud est, quam trecenti sexaginta sex dies sibi succedentes. Iosue. tom. 1. 200.c.2.E

Anni quinque solares excedunt quinque annos lunares per quinquaginta sex dies, qui faciunt duas lunationes, & sic in quibuscunque quinque annis Iudæi ponunt bis tredecim menses. 3. Reg. 40.c.1.A

Annos suos computabant Hebræi ab exitu Israel de Aegypto ante captiuitatem babylonicam, sed postea computauerunt ab exitu illius captiuitatis babilonicæ. 3. Reg. 48.c.1.D

Annum aliquando computat scriptura a fine, & aliquando a principio, quod est notandum ad cõcordandas dissonantias numerorum in sacra scriptura præter modos assignatos a Nicolao. 3. Regum 138. c.3. G

In assignatione annorum Regum Iuda, & Israel magna cõtingit perturbatio propter duo, primo, quia aliquando computantur anni alicuius regis cõpleti, & aliquando incompleti, & incepti. secũdo quia interdum computantur anni a principio suo: & interdum a fine 3. Reg. 147.c.3.H

Annum inceptum sæpe computat sacra scriptura pro anno integro 4. Regum. 92. col. 1. A & 102. col. 4. I & 144.c.3.K

Annus lunaris est minor anno solari vndecim diebus, & quadrante 4. Reg. 39.c.2. A 2. Paralipomen. 27 c.1.C

Anni lunares Hebræorum variantur: nam aliqui habent duodecim menses lunares: & alij tredecim 4. Reg. 39.c.2.A primo Paralip. 312.c.1.A

Anni Hebræorum principium non multum distat ab æquinoctio vernali, idest ab introitu solis in arietem, qui est in Martio die decima, vel vndecima 4. Regum. 39.c.2. A

Scilicet paulo ante medietatẽ Martij, vel paulo post 1. Paralip. 226.c.3.I

Licet Iudæi computent annum per menses lunares, illum tamen corrigunt ad annum solarem, vt annus eorum semper incipiat circa æquinoctium vernale. Et ob hoc aliquos annos faciunt duodecim menſium lunarium, & alios tredecim, & sic anni illorum interdum sunt maiores annis nostris, & interdum minores 4. Reg. 262.c.3.K

In annorum computatione, siue ab orbe condito, siue a diluuio, siue ab exitu Israel de Aegypto, Semper Iosephus ponit plures annos quam sacra scriptura ponat, Et ideo aberrat, &c. 4. Reg. 262.c.4.F

Annus & dies, sunt duo circuli, quia fiũt per integras reuolutiones, sed annus facit magis integrã reuolutionem quam dies, quia reuolutionem integrã primi mobilis facit, & reuolutionem solis, quæ est motus contra primum mobile. 1. Paral. 226.c.2.E

Annus septimus remissionis, apud Hebræos, sic computabatur, nam postquam ipsi introierunt terram promissionis, fecerunt vnum annum remissionis. Et post, alium septimum, & sic consequenter. &c. Deuteron. 82.c.4.F

Annum septimum remissionis non tenebantur celebrare conuersi ad Iudaismum ex gentilitate, inter se, nec cum Hebræis ex genere, nec Iudęi cum prędictis conuersis. Deut. 83 c.1.B

Septimi anni remissionis legi, non poterat quis renũciare. Deut. 82.c.3.I

Annus decimus quartus est tẽpus, in quo iura dicunt masculos esse puberes: Et tamen adhuc in quibusdam pubertas præuenit tempus illud 4. Regum. 174. c.3. H

Maior numerus annorum ponitur, apud septuaginta interpretes in prima, & secunda ætate seculi, s. vsque ab Abraham, quam in veritate Hebraica. Nã postea in alijs ætatibus annorum numeri vtrobiq; conueniunt Matth. to. 1. 105.c.1.C

Anni ab orbe condito vsque ad Christi natiuitatem, iuxta septuaginta interpretes, fuerunt quinq; millia, &

lia,& cẽtum & nonaginta & octo vel quasi: & secũdum veritatem hebraicam, fuerunt tria millia nõgẽti sexaginta tres,vt patet ex annis correspondentibus singulis ætatibus, quarum anni referuntur Mat.to.1. 105.c.1.D

Annus apud Hebræos ante institutionem anni paschalis incpiebat in Octobri & finiebatur in Septembri:& de hac cõputatione fit mẽtio Exo.23. cum dicitur Solemnitatem quoque in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges de agro. &c. & Leuit.23 & Exo.34.Sed ratione beneficij, quod deus contulit Iudæis in exitu de Aegypto, mutata est computatio anni in mense martio.&c.Matth. to.7.282.c.4.G.& seq.In defen. 16.c.1.E

Annorum principia sunt varia apud varias nationes. Nam Latini,Græci,Aegyptij,Syri,Persæ, & multi alij habent anni principium immutabile: sed Saraceni habent principium anni mutabile,quia primi faciunt annos solares, sed Saraceni faciunt annos lunares in Defen.19. co.1.c & hinc venit ista diuersitas:nã gentes,quę habent annos solares, habent principium annorum suorum fixum: sicut Latini,quorum annus semper incipit in Ianuario:qui autem habent annos solares:& menses lunares aliquid superaddunt mensibus Lu.ibidem.

Annus lunaris habens duodecim Menses lunares,habet solum trecentos quinquaginta quatuor dies, & annus solaris habet trecẽtos sexaginta quinque: dies, & vltra hoc quartam partem diei bissextilẽ. Et annus solaris est maior anno lunari vndecim diebus.&c.in Defen. 19.c.2.C

Qui tempora computant per annos lunares, necesse est,quòd aliquando incipiant annum in hyeme,& aliquando in æstate,Et sic de alijs partibus temporis,Defen. 19.c.2.E

Triginta tres anni solares faciunt triginta quatuor annos lunares,vel quasi.Defen. 19 c.2.E

Annos suos inchoabant Hebræi ab Octobri,priusquã exirent de Aegypto.Et fuit propterea,vt periti eorum dicunt,quia Deus incepit creare mundum in vigesimaquinta Septembris. Et dies sexta, in qua fuit creatus Adam,fuit vltima Septembris Et dies sequẽs,scilicet septima,in qua dicitur Deus quieuisse &c.Erat dies sabbathi, & prima dies Octobris.Et illa fuit prima dies anni.Et ista computatio patet Exod 23.cùm dicitur solennitatem quoque in exitu anni &c.Et Exod.34.cùm dicitur: Solennitatem,quoque, quando redeunte anni tempore.&c.Sed postea inchoauerunt annum ab exitu de Aegypto.Defen. 19 c.3 F.

Principes faciunt aliquando inchoare annos a subditis suis ab illo tempore,quo fecerunt aliqua magnifica,vt patet de omnibus ponentibus æras, vt de Nabucodonosor,de Philippo patre Alexandri, de Alexandro,de Octauiano, de Diocletiano, de Gerdaguch & de Mahometo.&c. Defen. 19 c.3.I

Annum inchoant Græci in Octobri nostro,& cõputant,per annos Alexandri, scilicet, ab Alexandri regno.Defen. 19.c 2.B

In circulo decem,& nouem annorum, faciunt hebræi septem illorum annorum emboliſmales, vel superexcrescẽtes, ita vt quilibet illorũ septẽ annorum habeat tredecim lunationes,scilicet, tertius, sextus,octauus,vndecimus,decimus quartus,& decimus septimus.Et hoc faciunt,vt primus mensis eorum incipiat semper eodem tempore. Defen. 19.c.4.G & 51.c.1.E

Quod annus non bene computetur per menses lunares, Defen. 50.c.4.F

Cum annos suos computent Hebræi per menses lunares,quare non sequantur aliqua inconueniẽtia, sed semper annus eorum incipiat in Martio, vel prope.Defen. 50.c.4.K

Annus apud Latinos anriquos non habebat nisi decem menses,quorum primus erat Martius, & decimus December, & durauit ista computatio inepta,& inconuenientibus plena vsque post tempora Romuli.s.vsque ad tempus Numæ Pompilii. Defen. 49.c.1.A

Anni quare magis computenter per motum Solis, vel Lunę, quàm p alios planetas: vide sex rationes ad hoc.Defen. 49.c.4.E

Anni Bissextiles connumerantur incomputo Astrologorum: nã in omnibus tabulis Astrologorum ęræ bissextiles distinguuntur a non bissextilibus. Et æra Natiuitatis Christi ponitur bissextilis. Et si omitterent computare dies bissextiles, accideret eis error intolerabilis.s.in trecẽtis sexaginta & vno diebus a Christi Natiuitate vsque ad annum millesimum quadringentesimum quadragesimũ quartum,quo Abulẽ.scribebat Defenso. Similiter accideret,q Astrologi ponerent Solstitia,vbi nũc sunt Aequinoctia.Defen. 48.c.2.B

Si Astrologi non computassent dies bissextiles, non posset dici, q mors Christi fuisset vigesimaquinta Martij.secundum Ecclesiæ computationem, quia in anno Christi trigesimotertio: esset dies martis dies mortis Christi,& anno Christi trigesimoquarto esset dies Iouis.&c.Defen. 48.c.3.H

Anniculus. Significat illud,quod non excedit integrum annum, vt agnus, quia die septimo Natiuitatis & vltra, poterat Deo offerri,dicebatur anniculus.Num.to.1. 73.c.4.G

Anon Amonitarum Rex peccauit grauiter faciendo decaluare nuncios Dauid. Parali. 217.c.4.H

Anser Immolabatur veneri apud Gentiles. Exo.to.1. 54.c.2.B

Anticipatio. Multoties sacra Scriptura vtitur anticipatione, quæ multã difficultatem causat legẽtibus ipsam Scripturam. Genes.97.c 1.C Exo.to.1. 135.c.4.I

Anticipatio & recapitulatio sunt contra ordinem rei naturalem:nunquam enim Scriptura sacra aut alii Scriptores vtuntur anticipatione & recapitulatione, nisi propter aliquam necessitatem. Genes. 113.c.2 C

Anticipationes,& recapitulationes, secundum regulam sacræ Scripturæ, fiunt, quando aliqua eodem tempore facta sunt,seu quia unum illorum est aliquid magnum,quod intendit sacra Scriptura narrare principaliter,tunc ne illud quod minus principale est,interrumpat narrationẽ principalis facti, si interponatur,aliquando præponitur tempori suo. Et ponuntur exempla.Gen. 352.c.3.F

Illa per anticipationem dicuntur, quę ab aliquo scribente prius scribuntur,quàm scribi debuerãt, aliis dimissis,dum tamen illa tempore,quo scribuntur, iam transierint.Exo.to 1. 136.c.1.E

Anticipatio est transmutatio alicuius rei gestæ,extra ordinem suum,ita ut non eodem ordine dicatur, quo facta sit,quando tamen aliqua res,quæ nondũ facta est,prænunciatur, etiam si ponatur inter res gestas,non dicitur anticipata,vel recapitulata,quia nondum facta est,vt illud Exo.16.filij autem Israel comederunt Manna quadraginta annis. Et simile est in Prophetis.Exo.to.1. 136.c.1.E

Anticipatio & recapitulatio sunt duæ mutationes ordinis naturalis.Et fiunt,cum ea quæ prius dicta,aut facta sunt,posterius narrantur, aut quæ posterius, prius

prius narrantur. Exo. tom.2. 154.c.4.K
Aliquæ dictiones tollunt in ſacris literis anticipationem,& recapitulationem. Exo. to.2.154. c.4.K Vt ſunt adiunctiones quędam temporalis ordinis,aut actus, vt ſunt, Poſt hoc. Hoc. Ante hoc, &c. Ioſu. tom. 1. 34 c.1.C
Multæ anticipationes, & recapitulationes factæ ſunt in Geneſi, & hoc ideo, quia non ſcribebantur illa, quando facta erant,ſed multo tempore poſt, ſimiliter eſt in Exo. &c. Nu. to.1.176.c.4. G. Et in libro Ioſue, & in alijs, Ioſue to.1. 23.c 2. D
De cauſa anticipationis, & recapitulationis in ſacra ſcriptura Iudi. 12.c.3.G
Anticipatio ſępius neceſſaria eſt in ſacris literis, Mat. tom 6. 304.c.3.G
Antichriſtus. Antichriſtum,dicunt, naſciturū de tribu Dan, intelligentes de Antichriſto illud Gen.49.Fiat Dan coluber in via, Gen. 409.c.2. B
Antichriſtus eſt præſens Deo, licet non ſit nunc præſens Deo.Ioſue to.2. 33.c.1.A
Antichriſtum eſſe futurum, vel ſub ratione futuri,dicit duo,vnum negatiuum,& alterum affirmatiuū, ſcilicet,quòd Antichriſtus nunc non habeat eſſe:& aliquando habeat eſſe poſt hoc.Ioſ. to.2. 34.c.2.D
Antichriſtus ad probandum ſe eſſe Meſſiam miracula apparentia faciet,Defen. 44.c.2.B
Antichriſtus habebit Angelum cuſtodem propter quatuor.Matth.to.5. 31.c.1.B
Antiochia. In Antiochia, quæ prius nominata eſt Emath, & Reblata, fedit Petrus annis ſeptem.Iudic 27.c.1.E.1.Paralip. 9.c.2.C
Antiochia dicta eſt ſic ab Antiocho rege Syriæ. 4.Re. 144 c.2.D.
In Antiochia Apoſtoli,dicti ſunt primo Chriſtiani, 1. Paralip. 9.c.2.D
Antiochia deſcribitur,Matth.to.1. 59.c.3.H
Antiperiſtaſis quæ ſit, Parad. 96.c.4.K
Antipodes. De Antipodibus, Exodi tomo 2. 158.c.3.H
Antipodes non ſunt infra terram,ſed ſupra, ſicut nos &c.Deuter. 36.c.4.F
Antropos. Interpretatur abſciſio, ſecundum quoſdam, ſed melius interpretatur conuerſio, quia, ſcilicet, res conuertitur ad ſuum principium,&c.4 Reg. 169.c.1.A
Anulus. Anuli inuētor fuit prometheus, Geneſ. 356.c.3.G
Anus. De anis & muribus aureis, oblatis Deo Iſrael a Philiſthinis,Reg.6.quid factum fuerit,1.Reg to.1. 69.c.3.H
Aod. Vide Aioth.
Apex. Qui dicātur apices apud Hebræos, 1.Reg. tom.1. 6.c.4.I
Apex non eſt litera, ſed pūctus poſitus ſupra literam, qui dat literis aliquid ſignificare,& in modo ſcribēdi Latino vtimur iſtis pūctis,ſiue apicibus, propter abbreuiationem ſcripturæ. Et fiūt diuerſimode ex diuerſis conſuetudinibus,nec eſt aliquis certus modus in illis.Inter Hebræos vero ſunt quinq; apices, ideſt,quinque puncta,quæ habent locum quinque vocaliū, quia nulla litera apud Hebræos habet determinatum ſonum,& vim vocalis, ſicut apud Latinos literæ vocales diſtinctę ſunt a cæteris in ſono, poteſtate,& figura,&c.Matt.to.2. 74.c.3.H
Aphæc ciuitatis murus quomodo ceciderit, 3. Regū 187 c4.K
Apis. Taurus, Deus magnus ægyptiorum, ſemel in anno apparebat, & eadem die mactabatur, Exo.tomo 1.42.c 3. G & 53. c.2. A & 54.c.2.C
Index Alphonſi Toſtati.
&73.col.4.F
Ad Apim conſulendum iuit Cæſar Germanicus, eique magnum panem porrexit, cuius manum aduerſatus,infauſtum omen oſtendit. Nan in anno ſequenti occiſus eſt,&c. Exo.to.1. 73.c.4.G
De Api tauro, quid Plinius, Iſidorus, Auguſtinus, & Solinus dicant, Exo.to.1. 10.c.1.C
De Api Deo Aegyptiorum, Exo. tom.2.116.col.2. A
3.Regum. 112.c.4.H
Apis quomodo in Aegypto factus ſit Deus,Exod.tomo1. 1.c.2.D
Apocalypſis. Tot habet ſacramēta quot verba,immo tot ſacramenta quot literas,immo pro merito voluminis omnis laus inferior eſt,Gen. 1.c.2
Nulla ſcriptura ſacra Apocalypſi eſt difficilior intellectu,nec aliquomodo intelligi poſſet, niſi ponerentur in textu quædam particulæ declaratiuæ, & quędam pars eius vſque hodie quibuſdam ignota permanet.Gen. 13.c 3.G
Apocalypſis eſt octauus, & vltimus liber noui teſtamenti, & interpretatur reuelatio. Et dicitur,apos, quod eſt,re,& calypſin,quod eſt velare, quaſi reuelare,quia omnia illa, quæ in iſto libro continentur, reuelata fuerunt dominica die, cum eſſet Ioannes relegatus in inſula Pathmos ex mandato Domitiani Imperatoris.Gen. 30.c.2. A
Apocalypſis claudit plura myſteria, quam quilibet alius liber ſacræ ſcripturæ, immo nullus eſt liber in tota ſacra ſcriptura, qui ſub tam parua quantitate tot claudat myſteria. Nam in verbis ſingulis multiplices latent intelligentiæ,quia ſunt in apocalypſi, qūæ varias expoſitiones recipiunt.Gen. 30.c.2.A
In libro Apocalyp. ſcribuntur notabiliora facta Eccleſiæ,quæ acciderunt a morte Saluatoris vſq; nunc, & quæ accident vſque ad finem ſæculi, ſed ita obſcura ſunt, vt vix quippiā intelligere poſſimus, potiſſimè quia nondum eueniſſe creduntur,Num.to. 2.25.c.4.K Ioſ.to.1. 202.c.3.I
De auctore Apocalypſis fuit dubitatū apud antiquos. Nam quidam dixerunt non eſſe beati Ioannis Apoſtoli,ſed cuiuſdā Ioannis presbyteri, viri ſancti. Sed iam tota Eccleſia tenet illius auctorem eſſe Ioann. Euangeliſtam. De hoc Hieronymus in libro de viris Illuſtri. Et in libro Eccleſiaſticæ hiſtoriæ habetur,quem inchoauit Ruffinus,quidam Græcus, & compleuit Hieronymus,Matth.to.1. 3.c.4.H
Apocalypſis eſt liber minus neceſſarius ĩter libros noui teſtamenti, quia in Apocalypſi nō eſt aliquid de fide,neque de præceptis viuendi,ſed ſolæ reuelationes de ſtatu Eccleſiæ,Matth.to.1. 29.c.3.G
Solus liber Apocalypſis eſt liber prophetalis inter libros noui teſtamenti, quia ibi ponuntur reuelationes factæ beato Ioanni de ſtatu vniuerſalis Eccleſiæ a principio ſui vſque ad finē ſęculi, quantum ad aliquas res præcipuas, quæ in ea vſque ad nunc acciderunt,& accidere debent, Matt.to.1. 3.c.4.H
Apocrypharius. Idem eſt,q; ſecretarius, vt patet in c.ſignificaſti extra de elect.& ibi in glo.Gen. 35.c.4.H
Apocryphum. Dr̄ ab Apos, quod eſt retro, & criſis,quod eſt ſecretū iudicium,vel aurum. Et inde dr̄ Chryſoſtomus,ideſt os aureum. Et inde venit dies criticus medicorum, id eſt,iudicialis,in quo planetæ faciunt cryſim, id eſt, iudicium de infirmitate,Gen. 35.c.4.H
De libris apocryphis,1.Reg.to.1.15.c.2. B & 1. Parali. 14.c.1.B
Scriptura dicitur apocrypha dupliciter, vno modo, quia dubitaī de veritate eius: Alio modo quia dubitatur

bitatur de auctore.1.Paral.14.c.1.A Parad. 1.c.4.H
Apocrypha aliquando dicuntur agiographa, vt patet in prologo Hieronymi super Tobiam, & in prologo super Iudith,1. Paralip. 14.c.2.A
Apocryphorum non est sufficiens auctoritas ad arguendum ex eis contra aliquem, nec ad probandū ea,quæ in dubium venerint,& istud habent minus quàm libri canonici,& authentici,1.Paral.14.c.2.B
Illa apocrypha,quæ non ponuntur in Biblia,neque leguntur,sunt pure apocrypha, illa vero,quæ leguntur ab Ecclesia licet sint apocrypha vocātur etiam agiographa, quod ītерpretatur scriptura sancta, ab agios,quod est sanctum,& graphos scriptura. Est ēt alia differentia, quia apocrypha,quæ non recipit Ecclesia,nullo modo habentur apud Hebrēos siue inter libros canonicos, siue inter alios, sicut est liber quartus Esdrę,& liber pastoris,&c. Apocrypha vero, quæ recipit Ecclesia, & legit, habentur apud Hebræos licet non inter canonicas scripturas, vt sunt liber Tobiæ,Iudith,similiter & liber Sapiētiæ, quem vt Doctores nostri dicunt,Hebræi post mortem Christi de numero librorum suorum abstulerunt, eo ꝙ in eo multa reperiuntur manifesta testimonia de morte Christi contra Hebræos. Liber Iesus Sirac,etiam factus est a quodam Hebræo, vt patet in prologo eiusdem libri,qui factus est ab auctore libri,& ex 50. capite eius, cū dicitur, doctrinam sapiētiæ, & disciplinam scripsit in codice isto Iesus filius Sirac,Ierosolymita,qui reuocauit sapientiam de corde suo,& sic apud Hebræos liber iste habitus est,nunc autem non inuenitur,1. Paralip. 14.c.2.B
Nullus librorum apocryphorum, quos recipit Ecclesia, & legit, est tantæ auctoritatis, vt ex eo Ecclesia arguat ad probandum aliquam veritatem, & quantum ad hoc non recipit eos. Et sic intelligitur illud, quod dicit Hieronymus in prologo super Paralip. s.apocrypha nescit Ecclesia,1.Paralip. 14.c.3.F
Libri dicuntur apocryphi dupliciter,vno modo,quia non constat de eorum auctoribus, an s. Spiritu sancto dictante scripserint. Nec etiam constat an vera sint omnia,quæ in eis scripta sunt, nō est tamen in eis aliquid manifeste falsum, vel valde suspectum de falsitate, & huiusmodi libros Ecclesia nō ponit in canone, sed extra canonem, vt est liber Sapientiæ, Ecclesiasticus, Iudith, Tobias, & liber Machab. (Vide Concil. Trid sess.4.c.1.) Alio modo dicūtur apocryphi illi, de quorum auctoribus non constat, an a Deo sint inspirati, & insuper multa, quæ in illis habentur, vel sunt manifeste falsa, vel de errore valde suspecta, & istos esse valde suspectos de falsitate Ecclesia annunciat legentibus, vt caueant, qñ legerint, cuiusmodi sunt liber de laudibus Teclæ, & Pauli,& liber de Leone baptizato,& liber pastoris,&c.Mat.tom.1. 2.c.4 G.& 3 c.4.G.&c.
Apocryphus liber, proprię accipiendo, vocatur ille solum, de quo putatur ab aliquibus, ꝙ auctor illius scripserit illum dictante Spiritu sancto. Et tamen hoc non constat. Et insuper in illo libro reperiuntur aliqua de falso suspecta Et talis dicitur apocryphus secundo modo respectu librorum sacræ scripturæ, vnde libri facti a Doctoribus siue falsi sint,siue veri,siue dubii, nō vocantur proprię apocryphi, quia liber apocryphus proprie dicitur, prout opponitur certitudini sacræ scripturæ, vt liber de laudibus Teclæ,& Pauli, & liber pastoris, Matth.tom.1. 3.c.1.A

Apollo. Apud veteres, habebatur Deus diuinationis,& potissime hoc,in templo Delphico,Genes. 163.c.3.H

Apollo floruit tempore Othonielis iudicis Israel,qui post Iosue aliquo tempore iudicauit, vt patet Iudi. 12.cap.Exod.tom.2 30.c.2.E
Apollinis Delphici templum fabricatum est temporibus Moysi a filijs Cecropis,Iudi. 24.c.2.A
Apollo respōdebat ad quęsita per puellam virginem. Et nullus fuit inter Deos gentium, qui famosius responderet,quàm Apollo,1 Reg to.2. 161.c.2.A
Apollinis sacerdos, quæ erat virgo quædam in templo Apollinis Delphici, introibat in speluncam Apollinis,& dormiebat super folia lauri,quæ habentur solum in templo illo, & vocantur tripodes, & sic concipiebat spiritum diuinandi, 1.Reg. tom.2, 162.c. 3.F
Apollo Delphicus cessauit respondere pauco tempore ante Christi natiuitatem,4 Reg. 4 c.1. E
De modo dandi oracula ab Apolline,2.Paralip. 238. col 3.K
Apollo a multis gentibus credebatur princeps Deorum.Mat to n.4 17.c.4.G

Apollonius. Quatuor Apollonios legimus viros sapientes, præter Apolloniū, qui fuit rex Tyri,duos Gentiles, de quibus Plinius, quorum alter Troianus fuit, quem secutus est Plinius in tractando de animalibus, alter Tarentinus, quem etiam sequutus est Plinius in tractando de herbis,& arboribus: Alij duo fuere Christiani sub Imperatoribus Commodo,& Seuero, anno a natiuitate Christi centesimo octuagesimo quinto, de quibus Hieronymus in lib. de viris illustri. Genes. 5.c.2.C

Apostolus. Vnius Apostoli auctoritas, maior est, quàm auctoritas totius mundi in vnam concordantis sententiam,Genes.37.c.4.H
Apostoli præferuntur Prophetis in maioritate gratię gratis datæ,ibid.I
Apostoli non pertransierunt æquinoctialem, vt constat ex historijs, ex quibus sumit auctor argumentum, quòd non sit habitatio hominum vltra æquinoctialem,ibid. 6 c.3.I
Apostoli tenebantur comedere aliquos cibos, quos nos non tenemur comedere,ibid. 118.c.4.F
Apostoli dicuntur oculi Christi,& dentes, ibid. 407. col.4 H
Apostoli fuerūt sapientiores Salomone,ibi. 16.c.2.D
In Apostolis multi erant defectus ante aduentum Spiritus sancti,qui referuntur,Num tom 2. 110.c.3.F
Apostoli elegerunt Matthiam per sortes, ex eorum imperfectione,& paucitate fidei,Ios.to.1.154 c.1.C
Nullus Apostolorum, cum prædicaret, dixit obligatos esse fideles ad aliquid, ad quod Christus eos nō obligauerat,1.Reg.tom.1 124.c.3.G
Apostolorum sapientia,large loquendo,fuit maxime in diuersitate linguarum, quam acceperunt in aduentu Spiritus sancti,3 Reg. 52.c.1.D
Apostolorum sapientia magis erat per modum Prophetiæ,quàm per modum habitus,ibid.c.2.B
Apostoli nihil studebant ad prædicandum, & ad respondendum,quòd si studerent,peccarent mortaliter,cum Christus iusserit,quod non essent solliciti de hoc,Matt.10.& Marci 13.& Lucę 11. vbi dicitur: Dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini,4.Reg. 40.c.2.A
Apostoli nunq̃ debebant consulere Dñm sup aliquo, sed priusq̃ ipsi cōsulerent,Deus rñdebat,& hoc nō solum accidebat eis,sed ēt positum erat eis tanquā præceptum,ne s.cogitarent quid deberent respondere, aut prædicare, quia Spiritus sanctus erat locuturus per eos,quandocunque opus esset responsione.Si ergo ipsi vellent studere ad respōdendum, peccarent mortaliter propter duo. Primo, quia agerent

agerent contra præceptum. Secundo ex diffidentia.4.Reg. 41.c.2.A
Apoſtoli multum exceſſerunt Prophetas Vete. Teſtamen.in faciendis miraculis.4.Reg. 43.c.2.D
Apoſtoli, & multi Sancti Noui Teſtamenti ſuſcitauerunt multos Gentiles damnatos quorum animæ, vt videtur, reuocatæ ſunt ab inferno, & ſaluæ factæ ſunt.4.Reg. 46.c.2.C
Apoſtoli fuerunt maiores Prophetis in multis. Primo in modo Prophetiæ, ſecundo ex parte rerum reuelatarum,tertio ex parte miraculorum, quarto quia loquebantur omnibus linguis,&c.Matt.to.1. 5.c.4.G
Apoſtoli poſt mortem Chriſti manſerunt in Iudæa aliquanto tempore, & ibi prædicabant. Et poſtea diuiſerunt ſibi prouincias per ſortem ad prædicandum per vniuerſum mundum.Matt.tom.1.17.c.4. H.& 27.c.4.K
Actus præcipuus Apoſtolorum erat docere in fide, quia erāt tanquàm capita omnium miniſtrorum. Mat.tom.1. 19.c.3.H
Non repugnat aliquem eſſe Apoſtolum, & Euangeliſtam.Mat.tom.1. 19.c.2.E
Quòd Apoſtoli omnia reliquerint, dupliciter intelligitur. Similiter & quomodo ſit bonum omnia relinquere.Mat.tom.5. 159.c.1.C
Non ſolum Apoſtoli ſedebunt ad iudicandum in die iudicij,ſed multi alij.Mat.tom.5. 161.c.4.K
Apoſtoli poſt Chriſti reſurrectionem, & aduentum Spiritus ſancti cęperūt eſſe principes Eccleſiarum, & multi alij poſt eos.Mat.tom.5. 201.c.1.A
De modo inquirendi hoſpitium ab Apoſtolis obſeruato.Mat.tom.6. 182.c.1.A
Contra aliqua Apoſtolorum dicta poteſt Papa diſpenſare,licet non contra omnia.Mat.tom.1. 24.c.3.F
Quòd Apoſtoli vocati a Chriſto obedirent ei, relictis omnibus,Mat.4.vnde proueniret,referuntur multi modi dicendi,Mat.tom.1.263.c.4.F. Et tenebantur obedire, quia cognoſcebant illum eſſe Meſſiā, Ioan.1. Et viderant eum facere miracula, Matth. tom.1 264.c.3.H
Quòd Dominus elegerit in Apoſtolos vtroſque fratres,ſ.Petrum,& Andream,Iacobum,& Ioannem, multæ aſſignantur rationes.Mat.tom.1.265.c.1.A
Apoſtolorū vocatio a Chriſto multū vrgebat ad prōpte obediendū,propter multa,Mat.to.1.266.c.4.K
Apoſtoli ante aduentū Spiritus ſancti nondū erāt baptizati baptiſmo Spiritus ſancti, licet eſſent baptizati baptiſmo Chriſti,illū tñ baptiſmū Chriſtus nolebat vocari baptiſmū in Spiritu ſancto, ꝙ nō dabatur Spiritus sāctus ad copiā, bene tū poſt mortē eius,ante ꝙ baptiſmus eius dicebatur baptiſmus in aqua,& nō in Spiritu ſancto,Mat.tom.1.163.c.3.K
In baptiſmo collato ab Apoſtolis, dabatur Spiritus sāctus in ſigno viſibili,ſimiliter ad impoſitionem manus eorum,& non in baptiſmo,quem alij conferebant,cuius aſſignatur ratio.Mat.tom.1. 164.c.2.E
Omnes Apoſtoli fuerunt baptizati baptiſmo Chriſti,Mat.tom.1.182.c.2.C. Licet oppoſitum teneatur ab aliquibus, ſ. quòd Apoſtoli non fuerint baptizati,ibid. 181.c.1.B
Apoſtolis ſuccedūt prælati, vnde & eorum vitam debent imitari, quæ debet eſſe excellens in quatuor. Primo, vt ſit diſcreti in agendis, ſecundo ſufficientes in ſcripturis intelligendis, tertio conſtantes in reprimēdis oppreſſoribus ouiū ſuarū, quarto idonei in pſtādis exēplis bonæ vitæ,Mat.to.2.72.c.1.A
Illud Apoſtolorū decretū Actu.15. Viſum eſt Spiritui ſancto,& nobis,&c.abſtinere ab immolatis,&c.aliqui dicūt fuiſſe permiſſionē. Sed tenēdū eſt, ꝙ fuerit pręceptum,& ad paucum tempus datum.Nam tēpore Pauli erat iam reuocatū ab Apoſtolis, licet non habeatur ſcriptum,Mat.tom.2. 77.c.2.B
Apoſtoli Chriſto viuēte ꝓdicabāt,Mat.to.3.152.c.4.G
Apoſtolorum nomina ſcribuntur ſecundum ordinē vocationis,vel aduentus eorum ad Chriſtū, & Matthæus fuit vocatus ſeptimo loco inter Apoſtolos, Marci 3. & Lucæ 6. Licet ipſe ſe ponat in octauo, Mat.10.Mat.to.3 190.c.1.B
In Apoſtolorum vocatione ſolum fit mentio Petri, Andræ,Iacobi,Ioannis,& Matthæi,& nō aliorum, cuius aſſignantur rationes,ibid.C
Apoſtoli non diuerſis diebus, ſed vnica die facti ſunt Apoſtoli,ibid.c.2.A
Apoſtoli, quare electi ſint in numero duodenario, ibid.226.c.1.B. Et licet cauſa huius numeri in Apoſtolis non appareat determinate, tres tamen cauſæ aſſignantur apparentes,ibid.c.3.H
Apoſtolicus gradus excelſior eſt inter omnes gradus ſpirituales,ibid. 190.c.3.H
Apoſtoli poſt Chriſti aſcenſionem fecerunt magna ieiunia,ibid. 196.c.4.H
Tres tātum Apoſtolos, ſcilicet, Petrum,Iacobum,& Ioānem ſolitus erat Chriſtus accipere, qñ faciebat aliquid,quod nolebat ēe publicū,vt patet Marci 5. & Lucę 8. in ſuſcitatione puellę,& in trāsfiguratione,Mat.17.& Marci 9.& Lucę 9. Et in horto,inſtāte morte,Mat.26.& Marci 14.& hoc faciebat Chriſtus multis de cauſis,ibid. 210.c.1.D
Quomodo Apoſtoli venerūt,tempore meſſis,ad colendas gentes,ibid. 221.c.3.K
Paulus & Barnabas quare dicātur Apoſtoli vltra duodecim. Et dicēdū,ꝙ iſti duo ad aliud genus Apoſtolatus pertinēt, vt probatur ex triplici differentia inter eos,& alios duodecim,ibid. 227.c.1.A
Quare hoc nomen Apoſtolus, quod eſt nomen honoris, Chriſtus dedit quibuſdam diſcipulorū ſuorum,ibid. 225.c.4.K
Loco Apoſtolorum, & diſcipulorum Chriſti ſucceſſerunt apud nos ordo Epiſcoporum, & presbyterorum,ibid. 227.c.2.B
Apoſtolorum nomina ſcripſit Mat.10.cap.Et ſimiliter alij Euangeliſtæ, primo propter honorē,ſecundo ad tollendum errorem,&c.ibid.D
Ordo nominum Apoſtolorum ponitur a Matt. cap. 10. Sed non ideo ponitur, quia talem ordinē Chriſtus voluerit eſſe inter eos, nec propter ordinē meriti eorum, nec ſecundum ordinem temporis in Apoſtolatu,ibid.c.3.K. Sed dicendum,quòd talis ordo fuit iuxta ordinem temporis in diſcipulatu. Et ita ſecundum iura humana, & hominum conſuetudinem inter æquales, qui prior eſt tempore potior eſt iure, &c. ibid. H. Et concordatur circa hunc ordinem, Matt.10.cap.cum Marco 3.& Luca 6.ibid.
Apoſtolorum præcipui fuerunt Petrus, Iacobus, & Ioannes,ibid. 230.c.4.G
De ſingulis Apoſtolis, & nominibus eorum, & cæt. ibid.228.c.3.G.vſque ad 233.c.2.E
Apoſtoli miſſi ad prædicandum regnum cœlorum, Matt.10.cap. Non ſolum prædicabant vitam æternam appropinquare, ſed etiam illa, per quæ aſſequenda foret, ſed Chriſtus dixit ſolum, quòd prædicarēt appropinquare regnum cęlorum, propter multa,ibid. 236.c.3.F
Apoſtoli nunquàm prędicauerunt aliquid,quod pertineret ad legem Moyſi,ſicut neque Chriſtus,quāuis illam obſeruauerit,ibid.c.4.H
Apoſtolis miſſis ad prædicāduni neceſſaria erant miracula duplici de cauſa,ibid. 237.c.1.E

Index in omnia Opera

Apoſtolis dedit Chriſtus poteſtatem limitatam ſupra dæmones, ſ. ad eijciendos eos ſolum, non enim poterant quidquid vellẽt ſupra dæmones, vt ſ. claudere omnes eos in abyſſum, vel tollere eis poteſtatẽ tentandi homines, immo nec tentandi ipſoſmet Apoſtolos, Mat. tom. 3 238.c.1.C

Apoſtoli aliquando inordinate glóriabãtur, & iraſcebantur, viuente Chriſto, ibid. 237.c.4.H

Chriſtus conceſſit poteſtatem Apoſtolis iuuandi homines, & non nocendi, ibid. k

Apoſtoli poſt Chriſti aſcenſionem habuerunt poteſtatem faciendi, quæ vellent, ibid. 238.c.1.A

Apoſtoli ſemper tentabantur a dæmonibus, ibid. E

Apoſtoli miſſi ad prædicandum, Mat. 10. cap. inuenie bant hoſpitium per miraculum, ibid. 241.c.3.G

Apoſtoli debebant prædicare publice, & non occulte, ibid. 242.c.1.A

Apoſtolos in multis oportebat eſſe prudentes, ibid. 248.c.2.B

Et oportebat eos habere prudentiam ſerpentis ſimul cum ſimplicitate columbæ, vt per prudentiam deuitarent inſidias, & per ſimplicitatem non facerent malum, ibid. 249.c.1.C

Apoſtolis denũciauit Chriſtus mala, quæ paſſuri erãt, propter multa, ibid. 247.c.3.F

Apoſtolis conceſſum eſt hoc priuilegium, quòd poſſent reſpondere abſque prę uia cogitatione, & hoc propter multa, ibid. 249.c.2.E

Ea, quæ prædicabant Apoſtoli, habuerunt partim per doctrinam, & partim per infuſionem habitualem, & partim per actualem illuſtrationem, nobis tamẽ in prædicatione non aſſiſtit ſic Deus, ita vt reuelet nobis id, quod debemus prædicare, & ſic fuit in diſcipulis Apoſtolorum, quia per lectionem ſacræ ſcripturæ prædicabant, diſcipuli tamẽ domini, quæ prædicabant, habuerunt per reuelationem, vt probatur ibid. 250.c.1.B

In Apoſtolis diſtinguebantur tria tempora, vnum, qñ conuerſabantur cum infidelibus; aliud, quando p̃dicabant, & reſpõdebant de dubijs circa fidem, tertium qñ ducebantur ante præſides ad confeſſionẽ nominis Chriſti. De primo tenebãtur cogitare ſollicite, quomodo prudenter conuerſarentur. De ſecundo tenebantur cogitare qualiter reſponderent, ſed leuiter. De tertio non debebant quidquam cogitare, ibid. 251.c.1.A

Apoſtolorum fuga de vna ciuitate in aliam, Mat. 10. cap. Fuit conceſſa illis pro tempore, quo prædicabant inter Iudæos, vt probatur ibid. 252.c.3.F

Multa docuit Chriſtus Apoſtolos in ſecreto, vt patet Marci 4. ibid. 254.c.4.k

Apoſtolis competunt ſpecialiter tria nomina, quę ponuntur Matt. 10. cap. ſ. Propheta, iuſtus, diſcipulus, immo erant pluſquàm Prophetæ. ibid. 267.c.2.E

Apoſtoli excelluerũt in multis Ioannem Baptiſtam, ibid. 280.c.2.C

Quare duodecim Apoſtolis Chriſtus dederit reliquas, vel fragmenta ex quinque panibus, & non turbis, Matt. tom. 4 101.c.2.C

Apoſtoli fuerunt excellentiores omnibus Iudæis, etiã iuſtis, & probatur per illud Matt. 13. Multi Prophetæ, & iuſti cupierunt videre, quæ vos videtis, & cęt. ibid. 55.c.3.F

Apoſtoli, quando ſine Chriſto ibant, non poterant portare ſaculum, neque peram, ſed, cum Chriſto, portabant, ibid. 100.c.4.k

Conſuetudo erat Apoſtolis, & Chriſti diſcipulis portare ſecũ panes in via, qñ ſ. ibãt cũ Chriſto, q faciebat, vt panes portarẽt, qñ ibãt cũ illo, ſecus tn, quando ipſi ibant ad prędicandum, ibid. 156.c.4.k

Quidquid Apoſtoli Chriſti crediderũt de Chriſto ante reſurrectionem, totum fuit debiliter creditum, & ideo faciliter mouebantur ab eo, quod crediderant, ibid. 167.c.3.G

Omnes Apoſtoli, & diſcipuli Chriſti perdiderunt fidem in paſſione, quo ad aliquid, ibid. 169.c.4.k

Ab Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum facta eſt diſtinctio iuriſdictionum, dictante Spiritu ſancto, vt Eccleſia ordinatius, & melius regeretur, ne confuſio eſſet, ibid. 185.c.3.F

Circa Apoſtolorũ cõtentionẽ de maioritate inter illos, Matt. 18. Oẽs tres Euãgeliſtę cõcordãt quantũ ad rẽ narratã, i. quantũ ad redargutionẽ factã diſcipulis a Chriſto, ſed ſuper modo cõtendendi, q fuerat inter eos, variant, qa modus introducendi non eſt, ſecundũ eos, de ſubſtãtia rei, quã intẽdũt narrare, ſed veritas rei geſtę, tã quantũ ad rẽ narratam, q̃ etiam quantum ad modum narrandi, eſt illa quam Marcus expreſſit 9. cap. Mat. tom. 5 3.c.4.G

Apoſtoli ordinati ſunt ſacerdotes in vltima cœna, Mat. 26. & Luc. 22. ibid. 58.c.1.B

Apoſtoli habebant vxores, ibid. 136.c.4.k

Chriſtus, quare induxerit Apoſtolos abſtinere ſimpliciter a venereis, ibid. 137.c.1.D

Apoſtoli erunt iudices in die iudicij propterea, quia in mẽtibus eorum continetur omne illud, ex quo homines iudicantur, ibid. 161.c.2.B

Apoſtoli iudicaturi ſunt totũ orbem multis modis, quia tamen, ſpeciali modo iudicaturi ſunt iudicio comparationis, ideo dicitur Mat. 12. cap. Iudicãtes duodecim tribus Iſrael, ibid. 163.c.4.H

Et quamuis ipſi nõ eſſent ex duodecim tribubus, ſed ex vna tantum, poſſent iudicare duodecim tribus iudicio comparationis, propter duo, ibid. 164.c.3.F

Duodecim ſedes Apoſtolorum erũt cõfectæ ex aere in loco honorabili iuxta Chriſtum, ibid. 163.c.3.I

Multi Apoſtolorum erant ex eadem tribu, immo videtur, quòd omnes eſſent de eadem tribu, quia omnes erant de eadem regione, ſcilicet, de Galilæa, Actu. 2. Nonne omnes hi qui loquuntur Galilæi ſunt, ibid. c.4.K. & 200.c.1.D

Apoſtoli iudicaturi duodecim tribus Iſrael iudicabũt etiã tribũ Leui iudicio cõparationis, immo potius, q̃ cęteras tribus, ẽt ſi Leuitę nõ includantur in duodecim tribubus, quarũ noĩa ponũtur, Num. 1. 2. & 26. Et tñ noĩando duodecim tribus Iſrael intelligimus omnes perſonas de Iſrael, ibid. 164.c.4.F

Solis Apoſtolis promiſit Chriſtus iudiciariam poteſtatem, Matt. 19. cap. Non quidem negando illam alijs, ſed quia tũc non erat cauſa promittendi alijs, quando Chriſtus promittebat hoc, ideo de ſolis Apoſtolis fecit mentionem, ibid. 165.c.4.I

Apoſtolus non eſt nomen miſſionis, vel actus, ſed potius eſt nomen dignitatis, Mat. to. 6 245.c.3.I

Omnes Chriſti Apoſtoli erant Iudæi, ibid. 259.c.2.E

Tres Apoſtolos occiderunt Iudæi, ſcilicet, Iacobum Zebedęi, Iacobum Alphęi, & Simonem Chananæum, ibid. 274.c.4.F

Omnes fere Apoſtoli experti ſunt nuptias, nec tamen propterea non ſunt maiores in vita æterna multis virginibus, Mat. tom. 7 24.c.4.H

Apoſtolorum concilia quidam dixerunt fuiſſe quatuor, & quidam vnicum tantum, ſed quòd habuit quatuor ſeſſiones, in Defenſ. 40.c.3.F

Quòd Apoſtoli receſſerint ab inuicem certo die mẽſis Iulij ad prædicandum, habetur in Calendarijs, quod tamen eſt rationabiliter dubiũ, ibid. 48.c.1.D

Quinque Apoſtoli fuerũt de Bethſaida, ſ. Petrus, Andreas, Ioannes, Iacobus, & Philippus, Matt. tom. 3. 285.c.2.E

Apoſtolorum electio quomodo fiebat. Matt. tom.6. 245.c.1.A
Ad apoſtolatum elegit dominus viros ſimplices, & idiotas, primo ad vitandum calumniam, quòd ſcilicet per fauorem vel potentiam, introducta eſſet lex eius, vel per peritiam mundi. Matthæ. tomo 1. 265.c.2. A
Secundo propter ipſos miniſtros prædicationis, ne ſuperbire poſſent, quòd propter ipſos, ſi eſſent potentes vel ſapientes, introducta eſſet lex Chriſti. Matt. tom.1. 265.c.2.E
Apoſtolatus nomen impoſitum eſt illis duodecim diſcipulis Chriſti propter officiū; quia apoſtolus eſt nomen Græcum, quod Latinè dicitur miſſus. Io.3. Nec apoſtolus eſt maior eo, qui miſit illum. Matt. tom.3. 225.c.4.K
Et hoc nomen apoſtolus poſuit Chriſtus duodecim diſcipulis ſuis, triplici ratione. ibidem.
Apoſtolus eſt nomen honoris, ſicut eſſe ambaſciatorem principis, quia apoſtolus ſignificat nuncium, ambaſciatorem, vel miſſum. Et eſt prima dignitas in eccleſia, vt patet 1. Corin. 12. & ad Ephe. 4. Matt. tom.3. 225.c.4.K
Ad aliud genus apoſtolatus pertinent Paulus, & Barnabas, quam alij duodecim, quod probatur ex triplici differentia, quæ reperitur inter iſtos, & alios duodecim. Matt. to.3. 227.c.1. A
Apoſtolatus eſt maximus gradus īter humanos. Mat. tom.3. 280.c.2.E
Inter omnes dignitates & ſtatus eccleſiæ, maior eſt dignitas apoſtolatus. Matt.to.6. 245.c.4.G
Apoſtrophare. Apoſtrophat autor in pharaonem. Exo.to.1. 65.c.4.G
Apoſtrophat autor contra ægyptios, & reges eorum propter afflictionem populi Iudæi. Gen. 394.c.2.C
Apoſtrophat autor contra ægyptios de ingratitudine in Ioſeph. Exo.to.1. 4.c.2.D
Apoſtrophat autor in amorem Sichen filij Emor circa Dinam. Gen. 339.c.2.B
Apoſtrophat autor contra ſeculi amatores, qui omnia operātur ob laudem & famoſam memoriam. Exo.to.1. 4.c.3.F
Apoſtrophat autor contra Iudæos petētes Deos. Exo. 32. Exo.tom.2 114.c.4.K
Apoſtrophat autor in calamitatem Sanſonis. Iudicū 164.c.2.E
Apotheca. Idem eſt, quod repoſitio, ab apos, qđ eſt re, & theſis, poſitio. 1. Paralipo. 317.c.4.H
Apparere. Apparitio. Apparitio in nube aliquādo fiebat ad occultādum aliquid ſpecialiter, quod latebat in nube, aliquando ad ſignificandum ſolum ſtatum illorum, quibus fiebat apparitio. 3. Reg. 73.c.3.H
Apparere poteſt Deus multipliciter. 3. Reg. 81.c.3. H 2. Paralip. 109.c.1.C
Non apparere & nō eſſe pro eodem reputat ius, vt patet per illam legem vulgatam, ſ. Rutilia Pola. Defenſ. 4.c.2.E
Minus erat appellare a Moyſe in lege vetere, quam nunc a Papa, quia minus poterat errare. Exod.to.1. 152.c.1. H
Ius appellandi introductum eſt, ne partes iniuſte grauentur a iudice. Nu.to.1. 135.c.1.G
Appetere. Quæ propter ſe appetuntur & quæruntur in infinitum appetuntur, & quæruntur. 1. Politic. Matt.to.3. 111.c.3.K
Appetibile. Stat, vt quod per ſe eſt appetibile, adiuncto ſibi aliquo, fiat non appetibile. Matt.to.2. 53.c.2.E
Motus appetitus poteſt eſſe dupliciter cum ratione vno modo cum ratione imperante, & iſte dicitur appetitus rationalis, alio modo cū rōne denuncian te aliquid eſſe factum, licet non plene determinante, & ſic ira eſt cum ratione, nam ſi eſſet cum ratione definiente, & ſequeretur eam per omnia, tunc ira eſſet motus voluntatis. Mat.to.2. 102.c.2.B
Appetitus magis naturales ſunt minus turpes, etiam ſi aliqñ ſint contra rationem. Matt.to.2. 114.c.2.E
Circa appetitum boni ardui duplex virtus ponitur. Matth.to.5. 6.c.1.B
Appetitus naturalis non eſt, niſi ad illa, ad quæ res eſt in potentia naturali, i. habet reductiuum in natura, per quod reducatur de potentia ad actum. Matthę. tom.7. 227.c.3.I
Apprehendi. Deus dupliciter apprehenditur. Matth.to 7. 184 c.1.E
Aprilis. Tertia die Aprilis mortuus eſt Chriſtus, quod eſt contra opinionem ſanctorum. Matth.to 5. 242 c.4.H
Approbare. Ea, q̃ Deus approbat, fiunt licita: q̃uis alias eſſent illicita, & approbat pmittendo expreſſe in lege, vt patet de libello repudij, & de vſuris. Deut.14. Et talis ſic faciens nō peccabat, niſi alias Deus reprobaret, vt patet de cognato alicuius occiſi ab alio, cui Deus, vt ſpecialis legislator gentis Iudæorū, concedebat, vt poſſet occiſorē occidere, qui tñ peccabat, ſi ex odio illū occideret, quia prohibitū eſt. Leui. 19. odiū fratris, ergo alia lex ſolū intelligīt, in foro iudiciali vet. teſta. q.ſ. cognatus occiſi occidens occiſorē, nō ſit reus mortis: Et tñ ſi ex odio agit, reus eſt mortis æterne. Leu. 19. de libello repudij, & de vſuris, non ſic eſt, quia Deus id poſtea nō reprobauit, quare nec punibilia ſunt apud Iudæos, nec ēt erant peccata, quia Deus alias poneret laqueum Iudæis. Nu.to.2. 197.c.3.G
De approbatione librorum doctorū ab Eccleſia. Defenſor. 41.c.3.G
In approbatione aliquorum librorum, quinque facit Eccleſia. Defenſ. 43.c.3.F
Appropinquare Deo.
Deo non appropinquamus loco, ſed virtute & perfectione. Matth.to.4. 129.c.1.C
Aqua. Aquam eſſe principium rerū naturaliū, dixerūt quidam philoſophi, vt Thales. &c. de quo Augu. lib. 8. de Ciuit. ca. 2. & Ariſt. 1. Phiſ. eo q̃ ex aqua pōt quodlibet faciliter fieri. Gene. 4.c.4.F
Aquæ, de quibus Gen. 1. dr̃, congregentur aquæ, quæ ſub cęlo ſunt in locum vnū, ſunt aquæ elemētares. Et p̄ſupponīt iſtas aquas iā extitiſſe in ſecundo die, qñ dictum eſt, q̃ fuit factū firmamētū, vt diſtingueret aquas ab aquis. Cōiter tñ dr̃, q̃ aquæ & alia elementa fuerunt facta die 3. ſed primū magis placet auctori, q̃ prius productæ fuerunt, quam congregatæ. Gen. 6.c.2.B
Aqua ſolum poteſt aſcendere ad æquilibram, vt dicit Philoſoph. 2. Meteor. Gen. 289 c.3.F. Deu.40.c.3.G
Aquæ dñr viuentes, quia mouent̄, vt aquæ fontanę & fluuiales, aquæ aūt ſtagnorū non dñr viuentes, quia non mouent̄ de terra ebullientes, aut decurrentes, ſed ſtant. Gen. 12.c.3.F
Aquā colebāt ægyptij, quia valde vtilis eis erat, qa tota terra Aegypti, p maiore parte a Nilo irrigat. Gen. 57.c.2.E & 60.c.3.G Exo.to.1. 10.c.1. A & 158. c.1. E & 42.c.3. F
Aqua pauca erat in terra Chanaan, & in paucis locis. Gene. 75.c.1.E
Aqua nō poterat offerri in ſacrificium in veteri lege. 1. Paral. 128.c.4.H

Index in omnia Opera

Aquam vino mixtã obtuliſſe Dauid volunt Hiero. & Hiſtor. ſcholaſtica, quod improbat auctor. 1. Paral. 128. c. 4 K

Ex aqua dicuntur aues productæ. Similiter & piſces, iuxta illud Geneſ. 1. producant aquæ &c. quia magis participant de aqua, quàm alia animalia, non ſolum ſecundum virtutem, ſed etiã ſecundum quantitatem, conſiderata magnitudine corporum ipſorum ad corpora aliorum, quamquam abſolute magis habent de terra, ſecundum quantitatem, quàm de aqua. Geneſ. 134. c. 1. E

Ex aquę ſubtiliore parte productę ſunt aues, & piſces ex groſſiore. Geneſ. 135. c. 1. E

Aquarum conditio eſt, quòd' erumpant in loco depreſſo, quia nõ poteſt eleuari magis locus eruptionis, quàm ad æquilibram originis, ideſt, non poteſt eſſe altior locus, in quo aquæ naſcuntur, quando erumpunt, quam locus, in quo primo originantur, ex 2. Metheororum. Geneſ. 289. c. 3. F

In aqua præcipue eſt tota pecorum alimentatio. Geneſ. 302. c. 4. K

Aquarum viſio multum reficit, & ſanum eſt valde in mane ire ad aquas. Exo. tom. 1. 42. c. 3. F

Circa aquas illas, quas magi Pharaonis verterunt in ſanguinem, recitantur opiniones, & improbantur. Exo. tom. 1. 43. c. 2. B

Et tandem tenendum eſt, quòd dæmonum miniſterio fuerint aliunde delatæ, & ibi conuerſæ videntibus cunctis. ibidem.

Aqua & igni tollebatur impurum. Matt. tom. 7. 249. col. 1. B

Aqua minorem grauitatem habet, quam terra. Mat. tom 6. 147. c. 1. C

Ex decem pugillis aquæ efficitur vnus terræ. Matth. tom. 7. 122. c. 3. G

Omnis aqua, quæ potatur, habet mixtionem. Matth. tom. 7. 128. c. 2. E

Aqua per ignem purgabitur in die iudicij. Matth. tomo 7. 128. c. 3. F

Qui ſine aqua, & lumine Miſſam celebrat, grauiter peccat. Mat. tom. 7. 3. c. 3. F

Aqua matina, ſi ponatur in vaſis cereis, fit dulcis, quia cera totam ſalſuginem imbibit. Exo. to. 1. 44 c. 1. A

Aquam poſſe lauare ſordes cordis crediderunt antiqui. Nam Hercules credidit, quod aqua delerentur crimina, ſimiliter & Theſeus, quod Ouidius condemnat primo libro Faſtorum, Exodi tom. 1. 53. c. 2 B

Et idem videtur credere Pilatus. ſimiliter & Saraceni habent hunc errorem, & ideo in templis ſuis habent fontes. Deuter. 110. c. 4 K

Aqua calida reducit ſe ad frigiditatem per frigiditatem virtualem. Exo. tom. 2. 28. c. 4. F

Aqua luſtrationis erat aqua viua commixta cineribus vitulæ rufæ combuſtæ, de qua Num. 19. Leuit. 101 c. 2 A. Et fiebat pro qualibet immunditia per contactum. ibidem.

Aquas luſtrationis ſolus, qui mundus erat, poterat aſpergere ſuper immundum. Numeri 19. Leuitici. 126 c. 4 k

Aquæ luſtrationis aſperſio non fiebat ſuper quoslibet immundos, ſed ſolũ ſuper immundos ex contactu mortuorum, & rerum pertinẽtium ad illos, vt patet Num. 19 Leuit. 142. c. 3. H. Et ſuper immundos tactu morticinorum oſſium tenctoriorum, & ſepulchrorum. Deuter. 121. c. 3. F

Aquæ luſtrationis mundabant per aſperſionem, & non per confricationem. Leuit. 172. c. 1. B

De aqua luſtrationis, & qualiter fieret, Num. tom. 1. 89. c. 1. C

Qui aquis luſtrationis aſpergebat immundum, debebat eſſe mundus, & poſtquàm aſpergebat, fiebat immundus ipſe aſpergens. Num. tom. 1. 267. c. 2. D & 273. c. 2. D. Mat. tom. 7. 308. c. 1. A

Quòd aquis lùſtrationis deberet luſtrari immundus a cadauere hominis, ſcilicet, die tertia, & ſeptima, refertur ratio Rabbi Moyſi Franci, & Rabbi Aben Ezra, quę ab Auctore tanquàm vana, & ridicula improbantur. Num. tom. 1. 269. c. 4. H

Aquæ luſtrationis, quomodo differrent ab aquis viuentibus. Num. tom. 2. 163. c. 4. G

Deus dedit bis filijs Iſrael aquas de petra primo in Raphidim, & iſtæ durant adhuc exeuntes de petra, & propter hoc vallis illa Arabiæ facta eſt habitabilis, quæ alias erat inhabitabilis. Secundo in Cadesbarne, & iſtæ non exierunt, niſi quandiu fuit ibi populus. Num. tom. 2. 3. c. 4. k. Iudicum. 155. c. 1. A

Aqua vocatur nympha Egeria, & dicta eſt ſic a Numa Pompilio, eo quòd de ſecretis terræ viſceribus egeritur, ideſt, emittitur. 1. Reg. tom. 2. 160. c. 4. K. Defenſ. 49. c. 2. D

Aqua in Vete. Teſtam. non poterat pollui, etiam ſi in eam proijcerentur quæcunque ſecundum legem eſſent immunda. Leuit. 1 1. 4. Reg. 235. c. 1 D

Super aquas potuit Chriſtus ambulare tripliciter. Mat. tom. 4. 108. c. 2. A

In aquis facta ſunt tria miracula in Veteri Teſtamento, quæ referuntur. Mat. tom 4. 115. c. 2. D

Diſcipuli Chriſti videntes ipſum ſuper aquas ambulantem, non putauerunt illud eſſe miraculum. Mat. tom. 4. 200. c. 3. F

Aqua potata facit ſeminis fluxum, quia aqua eſt multum laxatiua, & debilitat, & reſoluit potentiam retentiuam ſeminis, & ſic facit ſemen effluere. Leuit. 144. c. 3. G. Paradoxis 10. c. 1. E

Aqua poterat libari Domino dupliciter: vno modo effundẽdo eam in terram coram Domino, & alio modo effundẽdo eam ſuper carnes ſacrificiorum. 2. Machab. 2. 1. Paralip. 129. c. 1. A

Aquæ quæ ſuper cœlos ſunt, non ſunt veræ aquæ, ſed ſubſtantia cœleſtis, quæ quia eſt velut aqua gelida, dicitur aqua. Et vocatur cęlum cryſtallinum. 2. Paralip. 88. c. 2. D

Tenendo, quòd illa aqua, quæ fluxit ex latere Domini noſtri in Cruce, ſupernaturaliter fuerit cauſata a Deo, dicendum erit, quòd illud fecit Deus, vt præſtaret virtutem regeneratiuam ſacramentis, & precipue ſacramento baptiſmi. Parad. 29. c. 3. F

Nec aqua cõmiſcetur vino in calice propterea quia illa fluxerit ex latere Domini commixta ſanguini, ſed ad ſignificandum vnionem corporis Chriſti myſtici cum capite Chriſto, quia aqua populos ſignificat. Parad. 29. c. 4. G

Et aqua mixta vino, ideſt, in vinum conuerſa conſecratur. ibid. 30. c. 1. B

Aqua anguſtiæ, dicitur ſic, quia pauca erat, vt eſt illa quæ datur illis, qui ſunt in obſidione, & habent penuriam aquarum. 2. Paralip. 248. c. 4. I

Aqua benedicta. Aqua benedicitur ad hoc quòd illa loca, in quibus aſperſa fuerit, liberentur a peſte, & a dæmone, & ab omnibus aduerſitatibus, vt patet in orationibus, quas Eccleſia conſueuit dicere in benedictione aquæ benedictæ. 4. Reg. 19. c. 1. E

Aquæ benedictæ aſperſio ad quid fuerit ordinata. Mat. tom. 7. 256. c. 2. E

In aqua, quam benedicit Eccleſia, apponitur ſal ad imitationem Eliſæi. 4. Reg. 2. 4. Reg. 19. c. 1. E

Aqua benedicta dicitur effugare dæmones, & ſanare mentem, nõ quia poteſt in ſe habere aliquam virtutem

tutem ei a Deo collatam,per quam ſanet mentem & effuget dæmones.4.Reg. 19.c.2.E
Sed ſolum prodeſt ad hoc, quòd quando aſpergimus aquam benedictam deuote in domibus noſtris,vel ſuper nos, Deus effugat dæmones, & ſanat animã, & facit aliqua, quæ dicuntur in benedictionibus aquæ, & hoc ſolum propter deuotionem, & orationes Eccleſiæ benedicentis aquam, & propter deuotionem aſpergentium,& ſuſcipientium. ibid.
Per aquam benedictam nõ tollitur veniale,tanquàm ipſa habeat virtutem ad faciendum hoc,ſed ſolum ex deuotione Eccleſiæ,& accipientium.4 Regum. 19.c.4.I

Aquila. Intuitu Solis,experitur pullos ſuos,an ſint degeneres,vel non.Exo.to.2. 162.c.2.A
De Aquila,& eius proprietatibus.Leuit. 107.c.3.K
Aquilæ aſſimilatur Chriſtus in multis, primo in volatu.Parad. 71.c.2.E
Secundo in oculorum viuacitate.ibidem.
Aquila velocius volat, quàm alia quæcunque auis. Parad. 71.c.3.F
Aquila acutius videt, quàm cætera animalia. Paradox.ibidem.
Aquilæ quare comparetur Ioan. Euangeliſta. Paradox. 72.c.1.B
De Aquilæ renouatione.Parad. 129.c.3.F

Aquila. Qui poſt ſeptuaginta interpretes Vetus Teſtamentum tranſtulit, fuit Hebræus de inſula Helleſponto,& floruit anno a Chriſti natiuit.115.Mat.tom.1. 36.c.3.G

Aquilo. Præ nimia ſiccitate, & frigiditate vrere dicitur, A quo deſiccatum eſt profundum maris,in tranſitu maris rubri.Geneſ 43.c.4.G
Aquilo dicitur quaſi aquas ligans,quia eſt ventus valde frigidus.Exo.tom.2. 43.c.4.G

Ara. Et altare ſunt idem. Numeri tomo 2. 43. columna 2.B

Arabia. Eſt ab Oriente terræ promiſſionis, quæ Iudææ,& Syriæ coniungitur. Geneſ. in Prol. 6 c.4.G
In Arabia eſt mons Sinai, & Helin, vbi erant ſeptuaginta palmæ,& duodecim fontes. Et in ea eſt Raphidim, vbi Moyſes pcuſſit ſilicem, & dedit aquas abundantiſſimas.Geneſ. 6.c.4.G

Arabes. Vocantur filij Iſmahel.1.Regum.tom.2. 156 c.3 I
Arabes deſcendunt a Moſoch filio Aram filij Sem, & habitant inter Aegyptum, & terram Chanaan. 1. Paralip. 34.c.2.E
Arabes, nec domos, nec vrbes ædificant, ſed portatiles domos habent 2.Paralip. 231 c.3 F
Arabes,qui ſubiecti fuerunt Regi Ioſaphat. 2.Paralip. 17. Potuerunt ei ſubijci multis modis abſque peccato Ioſaphat, ſed quis illorum modorum fuerit, non conſtat 2 Paralip. 232.c.3.F
Eſt quædam Arabia multũ Auſtralis,& magis quàm Aegyptus,poſita ſub aliquo parallello, qui eſt inter æquinoctialem,& tropicum Cancri, & ob hoc habitantes ibi duas habent æſtates duas hyemes, duplex autumnum,& duplex ver.Et ibi ſunt quatuor vmbræ in anno. Nos autem ſolum habemus tres, quia nunquàm apud nos eſt vmbra meridiana. 2. Paralip. 127.c.1.A
De more Arabum in ędificandis domibus.2.Paralip. 231.c.3.F
Arabes, & Saraceni computant menſes ab apparitione nouæ Lunæ,vſque ad ſequẽtem apparitionem, & conſtituunt in quolibet anno duodecim lunationes, & duodecim menſes, & ob hoc habent annũ mutabilẽ,quo ad prĩcipiũ anni.Defen. 50.c.4.H

Arrabo. Dicitur quaſi arrabona.Geneſ. 335. colum.1.C

Arad. De quo Numeri 21. quomodo dicatur eſſe Chananæus, cum terra eius non eſſet terra Chanaan trans Iordanem.Num.tom.2. 13.c.3.F

Aram. Fratrem Abrahæ fuiſſe combuſtum, quia noluit adorare ignem,dicunt quidam Hebræi, & narratur hiſtoria. Sed non eſt veriſimile. Geneſ. 57.c.4.I
Aram & Meſopotamia idem ſignificant, ſed Aram eſt nomen Hebræum, & Meſopotamia Græcum, & ſignificat ciuitatem poſitam in medio aquarũ, & hoc ponitur aliquãdo per duo nomina, & vocatur Aram fluuiorum.Deuteron. 120 c.3.I. Ioſue tom.2.179.c.2.B.Mat.tom.1. 108.c.4.F
Aram conſtructa erat in medio fluminis Euphrates, ideſt,in inſula quadam illius fluminis,& ob hoc vocatur in Hebræo Aram Naharain, ideſt, Aram poſita in medio fluuiorum.Ioſue tom.2. 179.c.2.B
Aram,de quo Ruth 4.& Matt.1.vocatur Ram.1.Paralip. 47.c.4.F

Aranæi. Quos Græci Syros appellant,deſcendunt ab Aram quinto filio Sem, quos nunc Lydos vocant.1.Paralip. 34.c.2.A

Aranea. Aranearn, muſcam, & ſtultitiam creata eſſe propter aliquam vtilitatem, dicunt Iudæi.1.Reg.tom.2. 122.c.2.E
Aranæ tribuitur velut quoddam ingenium ſubtile in texendo.Geneſ. 159.c.4.G

Aratrum. Quid ſit mittere manum ad aratrum, & retrocedere.Mat.tom.5.140.c.2.E
Aratrum inuenit Noe, vt dicitur,qui iunxit animalia ad aratrum,& quædam alia,ad induſtriam pertinẽtia, adinueniſſe dicitur, & huc videtur conuenire illud Geneſ.5. Lamech genuit filium, &c. Geneſ. 245.c.3.G
Quidam vir plebeius, in Deum habitus eſt, quia boues primus aratro coniunxit.Exo.tom.1. 1.c.3.F

Aratus Philoſophus.

Iactauit ſe ſtellarum nomina, & numerum cognouiſſe,vt refert Auguſtinus 16.de Ciuitate,cap.24. Geneſ. 283.c.1.C
Aratus Aſtrologus,qui in Aegypto floruit, iuxta tempora Ptolomæi, irriſus eſt, quia dixit omnium ſtellarum numerum comprehendiſſe.Deuter. 5.c.3.G

Arbee ciuitas. De qua Geneſ. 23. nomen Hebræum eſt, & interpretatur, quatuor, propter quatuor Patriarchas ibi ſepultos cum vxoribus ſuis, ſcilicet, Adam, & Eua, Abraham,& Sara,Iſaac,& Rebecca,Iacob,& Lia. Geneſ. 284.c.2.D

Arbitrium. Libertas non eſt ad efficiendum,ſed ad determinandum. Mat. tom.5. 144.c.4 G
Liberum arbitrium nõ poteſt de ſe facere actum meritorium,niſi per gratiam ſubleuetur. Mat. tom.5. 144 c.2.D
Arbitrij libertas, quid ſit. Matth. tomo 5. 144. columna 2 B
In actu liberi arbitrij ſunt duo: vnum eſt ipſe actus deliberandi,alterum eſt,quòd ſecundum illud flectat ſe homo ad hoc, vel ad illud, & quantum ad hoc homo eſt ſimpliciter dominus ſui actus. Mat. to.5. 146.c.1.B
Referuntur auctoritates ſacræ ſcripturæ, quæ videntur durę,& tollere libertatem arbitrij,quę quidem ſunt caute tractandæ, & ad mollem ſenſum referendæ.Ioſue tom.2. 11.c.3.K
De arbitrio libero, vide ad longum in dictione, liberum

rum arbitrium.
Arbor. Arbores creatæ fuerunt cum fructibus suis, & in magna abundantia, & suauitate, quia illa erat operatio a solo Deo. Gen. 6. c. 4. H
Arbor illa, de cuius fructu, primi homines comederunt, fuit ilex, quæ glandes producit, vt dicit Isidorus Etymo. lib. 16 Genes. 9. c 4 H
Sunt arbores quædam in quibusdam regionibus, quę dicuntur arbores Solis, & Lunæ, quæ prestant diuturnam vitam: Et conseruant homines per quatuor centũ annos, vt narrat historia scholastica super libro Hester. Genes. 99. c. 2. A
Quòd ad arbores incidendas, & ad seminandum nõ sint obseruandi dies, neque quòd Christianus debeat aspicere cursus astrorum, potest dupliciter intelligi. Exod. tom. 1. 77. c 4 I
Locus digestionis, in arbore, est truncus. Exod. tom. 1. 282. c. 4. G
In insula Crise & Argiria fructificãt arbores bis in anno, similiter & segetes. Exod. to. 2. 112. c 2. B. C
Arbores pomiferæ in terra Chanaan non debebant detruncari ab Israelitis, ne quando ipsi possiderent terram illam, essent illis inutiles 2. Reg. 62. c 4. F
Quatuor species arborum comparantur hominibus mysticè, arbori aride assimilantur pagani, arbori viridi, & sine fructu assimilantur hipocritæ, arbori viridi, & fructuosæ, sed venenosæ assimilantur hæretici, arbori viridi, & bonum fructum gignenti assimilantur catholici, Mat. tom. 1. 190. c. 2. B
Arbor potest proficere ad duo. s. ad fructum, & ad lignum. Matth. tom. 1. 190. c. 2. C
Quædam arbores præscindere tanquam nefas reputabat gẽtilitas, vt laurum & quasdam alias. Mat. to. 2. 83. c. 3. G
Arbor secundum consuetudinem sacræ scripturæ significat arbores fructiferas, & lignum significat arbores non fructiferas. Mat. tom. 5 221. c. 3. k
Arca Noe. Arcæ Noæ longitudo sexcupla erat ad latitudinem, scilicet, ter centum ad quinquaginta, & altitudo subdecupla ad longitudinem, quia triginta ad tercentum. Et ista proportio seruatur in corpore humano iacente in terra, quia longitudo, quæ est a capite ad pedes est sexcupla ad latitudinem, quæ est a latere in latus, mediante toto pectore, & est decupla ad altitudinem, quæ est linea mensurans profunditatem pectoris, de his Augustinus 15. de Ciuitate, cap. vltimo. Genes. 37. c. 3. F
Arcam Noe magna significare mysteria, dicit Augustinus. Genes. ibid.
Arca Noe in cubitu consumata erat. Et cubiti, de quibus fit mentio Genes. 6. Pro mensura Arcæ Noe, intelliguntur cubiti geometrici. quorum quilibet cõtinet sex cubitos istorum cubitorum vsualium, vel nouem de vsualibus, scilicet, de pedibus, non de cubitis: & ita dicit Augustinus 15. de Ciuitate, iuxta finem. Sed Nicolaus de Lyra dicit fuisse cubitos vsuales habentes duos pedes, vel pedem cum dimidio illius temporis, quod improbatur ab Auctore. Genes. 37. c 3. K
Arca Noe, in centum annis facta est, vt dicunt Augustinus, & Hieronymus. Genes. 37. c. 4. G
In Arcam Noe non intrauerunt animalia, quæ ex putrefactione generantur, quæ sunt sex specierum. Genes. ibid.
Similiter nec animalia, quæ distinctum sexum non habent, nec animalia, quæ æquiuoce generantur, nec animalia, quę sexum habent, sed non gignunt, vt mula & mulus. Genes. 57. c. 4. H
De alimentis pro animalibus, quæ fuerunt in Arca Noe. Genes. ibid. I
Arca Noe erat varia in latitudine, & in longitudine, quia non erat vniformis in longitudine, & latitudine, sed breuior, & strictior: altitudo tamen non variabatur, erat enim in parte inferiori quadrangula, deinde continue angustabatur latitudo donec in summitate fieret vnius cubiti vbi coniungebantur latera arcæ cuius assignatur ratio. Gen. 57. c. 4. K
Ostium Arcæ Noę, per quod intrauerunt omnia animalia, erat deorsum in latere arcæ, sed, in quo latere esset, nescitur, verisimilius tamẽ est, quòd fuerit in aliquo latere longitudinis arcæ, & non latitudinis. Genes. 38. c. 1. B
Arca Noe mergebatur intra aquam ad minus per duodecim cubitos, immo per tredecim cubitos, & aliquid plus. Genes. 38. c. 2. A
In Arca Noe, super cænacula, & tristegam, erat ostiũ ad mansiones hominum auium, & animalium, Erat tamen ostium directe ad mansionem hominum, & per eam ingressa sunt animalia cætera ad mansiones suas. ibid. D
In Arca Noe, in mansione hominum, erat fenestra quædam, & altera circa summitatem altitudinis Arcæ, & infra erat ostium, & infra ostium cænacula, & tristega. Genes. ibid. C
In Arca Noe fuerunt quinque mansiones præter stercorariam, idest, sentinam, vt dicit Augustinus, & de ordine istarum mansionum est multiplex opinio, quidam dicunt quòd stercoraria erat infima, & super hanc erat apothecaria, in qua erant alimenta, & super hanc erat camera animalium ferocium, & serpentum, & super hanc erat camera animalium mansuetorum, & inter istas duas ponunt ostium arcæ, & quinto loco, & supremo, erat camera hominum, & auium, & secundum hanc opinionem, quælibet camera erat ita longa, sicut arca, scilicet, trecentorum cubitorum. Sed hæc positio non habet multam apparentiam. Genes. ibid. D
Alij dicunt, quòd non erant, nisi tres mansiones, scilicet, inferior, quæ dicebatur stercoraria, & media, in qua erant alimenta. Et superior erat tricamerata, in vna camera erant animalia ferocia, in alia animalia mansueta, & in media istarum erant homines. Et ista sic tripartita dicebatur tristega. Alio modo, & melius, potest intelligi, quòd cænacula, & tristega essent idem, quia illæ tres mãsiones sine aliqua diuisione erant valde magnæ, scilicet, trecẽtorum cubitorum in longitudine, & vocantur tristega, idest, trium tectorum, & ostium arcæ erat in superiore trium mansionum, vbi erant homines, & aues &c. Genes. 38. c. 3. F
Intra Arcam Noe erat magna pax inter animalia &c. Genes. 38. c 4. H
Exercitia, quæ homines habebant intra Arca Noe, referuntur. Genes. 38. c. 4. H
Verisimiliter creditur, quòd animalia existẽtia in Arca Noe, modico contentarentur, quia id fiebat diuina voluntate. Genes. 39. c. 2. B
Ad Arcam Noe adducta sunt animalia ministerio Angelorum a diuersis partibus mundi. Et ad illas postea reducta, vt ibi multiplicarentur, sic dicit Augustinus 15 de Ciui. iuxta finem. Gen. 38. c. 4 K
In Arca Noe animalia non genuerunt. Gen. 40. c. 2. E
De qualibet specie animalium mundorum intrauerunt in Arcam Noe septem animalia, idest, tres cõbinationes maris, & fœminæ, & vnus masculus, sine combinatione, ad sacrificium reseruatus, post diluuium, faciendum. Genes. 41. c. 2. C
Arca Noe quieuit super montes Armeniæ, quæ est in confinio septentrionis, & Orientis, iuxta montẽ taurum

taurum & caucaſum Geneſ. 42.c.4.G
Quid factũ fuerit da Arca Noe, dicit Ioſephus, quòd Armeni demõſtrant partes eius vſque hodie in mõtibus illis, ſupra quos ſedit. Geneſ. 44.c.4.K
Arca fœderis. Prius facta eſt, quam aliquid aliud concernens tabernaculum Exod.tom.1 261.c.2.D
Arca fœderis facta eſt ad recõdendum ea, quæ Deus obſeruari mandabat, & huiuſmodi erant vrna mãna, duæ tabulæ legis, & virga Aaron, quæ fronduerat. Exod.tom.2.21.c.2. E. & 72.c.3. F. Similiter & lib. Deut. ſed ad quid eſſent iſta ibidem, vide Exod. tom.2 23.c.4.G.& 186.c.2.B
Cubiti menſuratiui arcæ fœderis, de quibus Exo.25. non erant cubiti geometrici, ſicut erant cubiti mẽſurantes Arcam Noe, ſed cubiti Moyſi. Exo. to.2. 22.c.1.A
Circuli arcæ fœderis, in quibus erant vectes, fixi erãt in arca, iuxta extremitatem ſuperiorem altitudinis arcæ, Exod.tom.2 22.c.2.D.& 195.c.2.D
Arca fœderis, quare dicatur etiam arca ſanctificationis, Exod.tom.2 23.c.4.k
Arca fœderis cur vocetur arca teſtamenti, & arca teſtimonij Mat.tom.1 58.c.3.G
Arcæ fœderis coopertorium erat ipſum propitiatorium, quod aperiebatur ad extrahendum librum Deut. in anno 7. vt tunc legeretur coram toto populo Iſrael. Exod.tom.2 25.c.1.C
Arca fœderis maioris erat reuerentiæ quam totum tabernaculum. Exo.tom.1. 262.c.1.A
Arcam fœderis eſſe clauſam, quid ſignificet. Exod. tom.2 27.c.3.G.
Eorum, quæ erant in arca fœderis, aſſignat rationes. S. Thom. prima ſecundæ quęſtio. 102.arti.4. Quæ quidem rationes ſunt quodammodo allegoricæ magis quàm literales, licet aliqualiter ad literales poſſint reduci. Exod.tom.2 27.c.4.H
Arca fœderis non habebat pedes, ſed locabatur ſuper pauimento ſancti ſanctorum. Exo.to.2. 30.c.3.F
Arcæ fœderis fabrica deſcribitur. Exo.to.2.221.c.1.A Mat.tom.1 58.c.3.F
Arca erat primum locandum in tabernaculo poſt ipſius erectionem, propter duo, primo quia arca erat præcipua res, quæ erat in tabernaculo, ſecũdo quia ponebatur in parte ſanctuarij magis abſcondita. Exod.tom.2 209.c.4.I
In arca erat codex Deuteronom. vt patet Deuteron. 31. vbi dicitur, tollite librum iſtum, & ponite illum in latere arcæ fœderis. Exod.tom.2. 213.c.3.I
Et prędictus liber fuit primo poſitus in arca fœderis, anno quadrageſimo ab exitu de Aegypto, ibidem.
Arca fœderis dicebatur ſic, quia in ſe continebat fędus, quod pepigit Deus cum Iſraelitis. Exo.tom.1. 23.c.4.H.2. Paralip. 4.c.2.A
Arca domini erat in maximo honore apud Hebręos 1.Reg.tom.1 59.c.2.C
Arca domini, ſimul cùm propitiatorio, deſcribitur, 2.Regum 34.c.3.G
Arca nõ manſit ſub tabulis & cortinis, facto templo, ſed facta eſt quædam domus ſpecialiter pro illa, 2.Regum 42.c.3.G
In arca fœderis non erant niſi duæ tabulæ lapideæ, vt dicitur 3. Reg.8. tamen ipſa arca habebat quãdam diuiſionem, quæ vocabatur latus arcæ, & in iſta erat virga Aaron, & vrna aurea cum mãna, & liber Deuteronom. Et iſtud latus non vocabatur arca, vnde Apoſtolus ad Hebręos, 9. accepit arcam largè 3.Reg.73.c.1.A.Deuter. 166.c.2.A
Arca fœderis non debebat eſſe diſcooperta, niſi cum eſſet in ſancta ſanctorum, & non alibi, ſed collocata 1.Paralip. 144.c.3.F
Arca fœderis poſita fuit in Sãcta ſanctorũ ſecundum longitudinem ab Oriente in Occidentem, cũ vectes eius tangerent portam, vel apparerent iuxta eam 3.Regum 8.& 2.Paralip. 5. Et tamẽ porta ſancti ſanctorum erat in parte Orientali 2.Paralipom. 44.c.2.C
Arca teſtamẽti multis nominibus nuncupatur. Mat. tom.1 58.c.3.F
Arca domini portabatur in bella, non tamen tabernaculum, quæ fuit per multum tempus ſeparata a tabernaculo, ſcilicet, per octoginta nouem annos, ſecundum veram computationem, Exod.tom.1 197.c.1.A
Arca & tabernaculum nunquam fuerunt ſimul, a tẽpore, quo arca capta eſt a Philiſthinis, vſque ad tẽpora, in quibus Salomon finiuit templum, quod fuit ſpatium octuaginta nouem annorum, Exod. tom.1. 198.c.1.D.Deut. 86.c.4.G
Sed in quibus locis arca fuerit ſeiuncta a tabernaculo, referũtur opin.& improbantur, Deuteronom. 63.c.2.B
De arcę domini mutationibus, Exo.to.1 197.c.2.B
Arca domini ſtetit menſibus ſeptem in terra Philiſthinorum, vt patet 1.Regum 6. Exod.to.1 261.c.4.G
Et computantur incipiendo ab Octobri noſtro, vel Nouembri, vſque ad principium Maij, vel finem eius, vt probatur 1.Regum to.1 66.c.3.G
Vbicunque arca erat, poterat fieri immolatio, ſed rationabilius fiebat, vbi eſſet tabernaculum domini quando ab inuicem eſſent ſeiuncta, Exod. tom.1 198.c.2.B.& 261.c.2.D.&c.
Arca domini manſit in templo Salomonis vſque ad tempora Ieremiæ, qui fuit tempore captiuitatis Babylonicæ, vt patet Ierem. 39. & 40. Exod. tom.1 197.c.3.G,& 261.c.4.F
Nã Ieremias cognoſcens ſpiritu prophetico aduentũ Chaldęorum, tulit arcam domini de loco ſuo, & adduxit ſupra verticem Phaſga mõtis, in montem Abarim in locum ſepulchri Moyſi, & eam ibi cũ corpore eius clauſit, vbi & manet vſque in præſentem diem omnibus hominibus incognita, nam ſicut nulli homini datum eſt ſcire ſepulchrum Moyſi, vt habetur Deuteronom. 34. ita nec ſcire arcã domini, quæ cum corpore eius latet, de his habetur 2. Macha.2. Et licet arca domini inde ſublata ſit propter Chaldęos, nomen tamen domini, ſemper fuit inuocatum in templo illo, Exod.tom.1 123.c.2. A & 261.c.4.F. Defen.30.c.4.G. Nec iterum fabricata eſt arca, poſt factum Ieremiæ, Similiter & altare thimiamatis 2. Machab.2. vt probatur, Exod.to.2 30.c.1.D. Et ideo falſum eſt, quod dicit Magiſter hiſtoriarum, quòd ſcilicet, arca fœderis ſit intra altare Lateranen. Romæ. ibidem. 22.c.4.G. Deut. 50.c.2.B
Arca fœderis, qñcunque extra Sancta ſanctorũ portanda erat, inuoluebatur primo illo velo, quod pẽdebat ante Sancta ſanctorũ & poſtea cooperiebatur pallio pellium hyacinthinarum, & deinde pallio toto hyacinthino, Exo.to.2 187.c.1.B
Arcam fœderis nuda, nullus impunè videbat, niſi ſummus ſacerdos, & hoc ſemel in anno, in die propitiationis, qui ſi tunc non obſeruabat debitas cæremonias, moriebatur, vt patet Leuit.16. Exo.to.2 21.c.2.D
Contingere tamen poterat, nam ex mandato Dei, aliquis Prophetarum poſſet aperire arcam domini impunè, vt fecit Ieremias, qui cum Iudæi de Dei miſericordia diſſiderent, eduxit vrnã plenam manna de arca, & toti populo Iudæorum oſtendit, vt demonſtra-

monstraret miserationes domini,& eorum argueret diffidentiam. Similiter concessum est illi e tẽplo transferre illã in sepulchrũ Moysi 2.Machab.2 Exod.tom.2 23.c.3.G

Arca domini,de qua Num.10.dicitur,quòd prẽcedebat Iudæos,non erat,vt ait Rab.Salomon arca,quæ erat in sancto sanctorum,sed quædam alia, in qua, vt dicit,erant primæ tabulæ,quas fregit Moyses,sed falsum dicit,vt probatur Num.to.1 121.c.4 I

Arcam tenuerunt sacerdotes in medio Iordanis, vsquequo transiret totus populus per alueum siccũ. Et postea ascenderunt sacerdotes portantes Arcã. Iosue 4. Et iterum eam portauerunt sacerdotes, quando corruerunt muri Ierico. Et post hoc non legitur quòd sacerdotes portarent eam,sed Leuitæ dicti Chaatitę,Num.tom.1 122.c.3.K

Cum portabatur arca fœderis prẽcedens Israelitas, ipsa sola portabatur,ablque alijs vasis, & cætera vasa portabantur in medio Israelitarum, & sacerdotes,& Moyses comitabantur arcam, Num. tom.1 123.c.1.A

Arca prẽcedebat Israelitas, cum recesserunt a monte Sinai; primo ad disponendum locum castrorum, Num. 10. secundo ad ostendendum Israelitis arcæ excellentiam,vt putarent ibi esse diuinam virtutẽ, & consolarentur, atque confiderent secum illam habendo, sed postea hoc nõ fuit necessarium, Nu. tom.1. 124.c.3.k.sed quomodo arca prouidebat locum castrorum,Num.tom.1 125.c.1.D

De locis,in quibus arca fœderis & tabernaculum fuerunt,vsquequo separata sunt,Deut. 138.c.4.k

Arca domini stetit in Silo vsque ad tempus Heli sacerdotis,quando capta est a Philisthijn, & nũquam amplius redijt in Silo,Iosue tom.2 115.c.3.K

Bethsamitę discooperientes arcam Domini, vt eam nudam viderent, mortui sunt 1. Regum tom. 1 75.c.3.G

Quando arca domini mouebatur, præcedens castra, dicebat Moyses:Surge Domine,& dissipentur inimici tui, & fugiant, qui oderunt te a facie tua, & cũ deponeretur dicebat,reuertere domine ad multitudinem exercitus Israel, Nu. 10. 1. Regum to. 1 54.c.1.D

Licitum erat educere arcam domini de sanctuario, ex necessitate, non tamen ex curiositate, & licebat tunc tummo sacerdoti intrare in Sãcta sanctorum ad extrahendum arcam 1.Regum tom.1.55.c.1.C & c.2.C

Et licebat tunc intrare sine sacrificijs, & thimiamate, cum quibus intrabat in die propitiationis, nec ipse solus intrabat, sed & alij sacerdotes, sicut in motu castrorum in deserto ibi.

Circa arcam domini captam a Philisthijm, narratur fictio, quędam stulta Iudęorum 1. Regum tom.1 57.c.4 G

Philisthijm non sunt percussi, quia portauerunt arcã domini, siue nudam siue opertã, sed percussi sunt existẽte arca domini in terra ipsorum, propter duo 1.Regum tom.1 60.c.1.A

Et permisit dominus portari arcam a Philisthinis propter multa quã desiderabãt tenere Philisthini multis de causis ibidem.

Arca domini nõ stetit apud Philisthinos in die aliquo propitiationis, quæ celebrabatur die decimo mensis septimi, qui & apud nos vocatur September, 1: Regum tom.1 61.c.3.k

Nec cum separata erat a sanctuario, licebat coram ea fieri festum propitiationis,ibidem 80.c.3.k

Si existente arca Domini apud Philisthinos, cõtingeret festum propitiationis,aliquę ceremonię fierent a Iudæis,sed non omnes 1. Regum tom.1.61.c.4.I

Arcam domini, quare Philisthijm posuerunt in templo Dagon,1.Regum tom.1 62.c.4.F

De infirmitate,qua percussi sunt Philisthijm,propter arcam domini,1.Regum tom.1 63.c.3.I

Arcam Domini non aperuerunt Philisthini, nec aliquod inhonestum circa illam fecerunt, nec audebant tangere eam, nisi cum magna reuerentia, & necessitate, scilicet,quando mouenda erat de loco ad locum,eo quòd timebant eam nimis 1.Regum tom.1 66.c.2.E

Arcam Domini non recusarunt reducere ad se viri Cariathiarim de Bethsames, quanuis scirent, quæ contigerant Bethsamitis, & hoc quia cognouerunt, quòd circa illam se habuerunt Bethsamitæ irreuerenter 1.Regum tom.1 77.c.1.D

Quando arca domini diuisa fuit a sanctuario, nulla fiebant sacrificia coram ea,sed in sanctuario 1. Regum tom.1 77.c.3.G

Toto tempore, quo arca domini fuit in domo Aminadab,nullum sacrificium factum est coram ea, licet posset licite fieri 1.Regum tom.1 77.c.4.k

Et posita est in domo illius,eo quòd erat vir iustus,& Leuita ibidem. 78.c.3.H

Quibus in locis steterit arca domini extra sanctuariũ, postquam capta est a Philisthijn,vide contra Nicolaum 1.Regum tom.1 78.c.4.G

Arca Domini stetit in Silo annis quasi trecẽtis quinquaginta, & inde traslata est in Cariathiarim,1.Paralip.94.c.2.A 2.Paralip. 80.c.2.B

Circa arcæ Domini translationem, voluit Dauid cõsulere populum,propter multa 1.Parali. 143.c.1.E

Dauid transferendo arcam fœderis in domum suam, & in tabernaculum, non peccauit, quod etiam fecit propter multa 1.Paralip. 145.c.2.C

Filij Aminadab, ponentes arcam super plaustrũ, peccauerunt, quia lex iubebat, quòd portaretur super humeros 1.Paralip. 147.c.3.F

Coram Arca Domini,in domo Obededom,quæ sacrificia fierent,1.Paralip. 174.c.1.E

Arcæ Domini veneratio in portatione a domo Obededon in domum Dauid,fuit in tribus,primo in sacrificijs, secundo in beneficio collato populo, tertio in diuino obsequio 1.Paralip. 175.c.1.A

Coram arca non fiebant cæremoniæ necessarię ex lege,sed tantum spontaneæ, sed in sanctuario fiebãt necessariæ 1.Paralip. 190.c.3.G

Arca fœderis habebat tria velamenta, primum erat velum, quod pendebat ante sancta sanctorum, secundum erat de pellibus hiacinthinis,tertium erat pallium hyacinthinum, & hoc quãdo arca erat extra Sancta sanctorum, nam in Sancta sanctorum manebat discooperta 1.Paralip. 193.c.1.A

Quod arca esset sub pellibus,fuit ordinatum a Deo ex necessitate, quia Israelitæ mutabant semper loca per desertum vsquequo venirent in terram promissionis,sed cum Israelitæ iam essent in quiete,iustum erat vt alio modo honoraretur arca domini, & ideo cogitauit Dauid facere domum pulchram arcæ,sed quia non permissus est, iussit Salomoni, vt faceret eam 1.Paralip. 193.c.1.E

Quo tempore arca fœderis fuerit diuisa a tabernaculo, & in quibus locata fuerit, similiter & tabernaculum priusquã fieret templum Salomonis in Ierusalem 2.Paralip. 7.c.1.C

Ad portationem arcæ, de domo Dauid ad templum Salomonis, conuenerunt omnes Israelitæ qui erãt masculi, & ætatis perfectæ, in quibus lex habebat locum ad obligandum eos, vt probatur 2. Paralip. 64. c. 2. C.& apportata est in festo scenophegiæ, ideſt

idest tabernaculorum. Et licet omnes Israelitæ essent venturi ad prædictam festiuitatem, voluit tamen Salomon conuocare illos propter multa, ibi. 64.c.3.H

Et conuenerunt isti omnes in festo clangoris: & per sex dies quieuerunt, & die septima cæperunt solẽnizare portationem arcæ, vel potest dici quòd iste dies solennis erat decimus, s. propitiationis. Et incœperunt festiuitatem per tres dies ante. ibidem 64.c.4.H

Et quamuis parua esset distantia à domo Dauid vsque ad templum Salomonis, debuit Salomõ conuocare populum ad portationem arcæ, propter multa. ibidem 65.c.2.A

Et licet non appareat ex litera quòd Salomon dederit cibos illi multitudini, credendum est tamẽ, quòd dederit, vt probatur super 2. Paralip. fol. 65. c.3.K

Et Israelitæ faciebant multa pertinentia ad solennitatem. Nam primo comitabantur, secundo offerebant sacrificia, tertio cantabant. ibidem. Et omnia fere sacrificia, quæ offerebant, erant pacifica, propter multa. super 2. Paral. 67.c.4.G. Sed de modo offerendi, vide ibid. 68.c.1.C

Festiuitas portationis arcæ durauit 14. dieb. 2. Paral. 68.c.1.E

Quãdo arca manebat immobiliter in loco suo, quare summo sacerdoti licebat introire in sancta sanctorum, & semel in anno, & in die Propitiationis: & cum thimiamate, & hoc non licebat aliis sacerdotibus, & quare licuit hoc Moysi toties, quoties vellet, 2. Paral. 69.c.3.G

Quòd duo Cherubim, quos fecit Salomon, operirẽt arcam alis suis, referuntur quinque opiniones, sed quinta earum videtur verior, addendo, quòd quilibet Cherubim haberet sex alas. 2. Paralipo. 70.c.2.B

Arcam fuisse in quodam subterraneo, quod erat sub sancto, s. quando destructa est Ierusalem per Chaldæos, & ibi mansisse vsque ad tempus Esdras dicit Rab. Camhi, quod ab auctore probatur esse falsum. 2. Paralip. 72.c.2.E

Arca fœderis per Ieremiam abscondita fuit in monte Phasga. 2. Paral. 71.c.4.G

Solennitas portationis arcæ è domo Dauid in templum Salomonis durauit quindecim diebus, & cœpit die octaua mensis septimi inclusiuè, & finita die vigesimasecunda, quæ fuit dies cętus & collectæ, Die vigesimatertia recessit populus in tabernacula sua. Et non steterunt toto isto tempore occasione dedicationis templi, sed solis septem diebus, & alijs septem steterunt propter festum tabernaculorum. Et in primis septem diebus intercidit festum propitiations. 2. Paral. 106.c.3.H

Arca gazophylatij in templo facta est de mandato Ioas regis Iuda: & durauit semper ibi vsquequo defijt status populi Iudæorum. 4. Reg. 125.c.3.F

Archelaus. Quomodo dicatur regnare pro Herode, Mat.to.1 141.c.1.A

Archelaus filius Herodis Ascalonitæ regnauit in media parte regni Iudæorum, & alij fratres eius, scilicet Herodes & Philippus habuerũt reliquam medietatem, quam Romani diuiserunt in duas, quæ vocãtur tetrarchiæ, idest quartæ partes totius regni, & Herodi dederunt tetrarchiam Galilææ, Philippo verò Traconitidem, & Ituream regiones, Mat.to.1 141.c.3.K

Archelaus filius primi Herodis post decem annos, quibus regnauit in Iudæa, relegatus est in Vienam vrbem Gallię, per cuius exitum Octauianus Augustus diuisit terram Iudæorum in quatuor partes super Mat.to.4 71.c.3.F

Archiepiscopus. Archiepiscopi habẽt specialem gregem sibi commendatum, sicut episcopi, & vltra hoc habent curam super omnes episcopos diœcesanos existentes in sua metropoli, quantum ad aliqua, quæ ipsa iura concesserunt, nõ tamen possunt super aliquẽ ex subditis episcoporum, & si aliquid iubere velint grauant episcopos, vt patet exemplum, de excessi. præla. c. sicut vnire. Num.to.1 46.c.4.H

Archisynagogus. Dicebatur vel qui præerat domui, quæ dicebatur synagoga, dirigendo ea, quæ fieri debebant in ea, vel erat princeps populi, tanquam rector. super Mat.to.3 202.c.3.K

Archita. De Archita Tarentino, quid dicat Valerius lib.4 Gen. 4.c.1.E. in Prolog.

Ardor. Ille, de quo Leuit.26. cum dicitur, & ardore, qui conficiat oculos vestros. &c. potest tripliciter capi. Leuit. 313.c.4.G

Arduum. Non cadit sub præcepto, sed sub consilio. Math.to.7. 116.c.1.A

Aliquæ res dicuntur arduæ dupliciter, s. ad intelligendum, & ad agendum Mat.to.4 39.c.2.B

Et ad secundum mouet Christus ad attentionem, dicens, Qui potest capere, capiat. Ad primum verò cum dicit; Qui habet aures audiendi audiat. Mat. to.4 132.c.4.I

Circa appetitum boni ardui duplex virtus ponitur, scilicet humilitas: & magnanimitas. Matth.to.5. 6.c.1.B

Area. In Area Iebusei, facta est ara, id dicente Gad propheta ad Dauid. 2. Reg. 173.c.3.G

Area Chidon, 1. Paralip. 13. & area Nachon, 2. Reg. 6. eadem est. licet nomina sint diuersa. 1. Paralipo. 148.c.4.H

Area reperitur ducẽdo vnum latus in alterum, idest minimum in maximum, & reperietur area quadrati 2. Paralip. 50.c.3.H

Aruina. Dicitur quædam pinguedo, quæ oppe rit omasos, & quæ patet, aperto ventre animalis. Exo.to.2 82.c.4.H

Argentum. Quare Deus voluit quòd Hebræi peterent ab Aegyptijs argentum & aurum, Exo.to.2. 187.c.3.I

Referuntur ea, quæ facta sunt ex argento in opere tabernaculi Moysi. Exo.to.2 15.c.2.C

Argilla. Est terra bene commiscibilis, de qua figuli fingunt vasa testea. 2. Paral. 58.c.1.D

Argos. Post eius mortem, pro Deo habitus est. Exo.to.1. 1.c.2.D

Argos ciuitatem Græciæ in prouincia Achaiæ condidit Dionisius, qui Bacchus dicitur, qui & vineæ vsum primus Græcis dedit. Exo.to.1 117.c.2.E

Argi. Populi Græci seu Argiui ab Argo dicti sunt sic. Exo.to.1. 1.c.2.E

Arguere. Nemo potest aliquem extraneum arguere nisi de eo, quod est contra legem. Matth.to.4. 123.c.1.A

Arguere alios bonorum officium est. Matth. to.3. 118.c.2.A

Arguẽdus coram omnibus est, qui coram omnibus peccat. Matth.to.5. 50.c.4.K

Arguere in materia de trinitate, contra Iudæos perfidos periculosum est, vt probatur. De Trini.

Argumentatio Argumentum.

Argumento cornuto nitebantur Pharisęi reddere Christum perplexum. Mat.to.5. 92.c.1.A

Argumen-

Argumentatio fit ad oſtendendum aliquid eſſe vel non eſſe, de quo prius dubitabatur. Matth. to. 4. 51.c.3.K

Et debet procedere ex eis, quæ ſimpliciter vera & nota ſunt, vel ex eis, quæ ſunt nota reſpondenti. 1.Poſt.Matth.to.4 138.c.1.B

Argumentum cornutum quid ſit.Matth.to.5.f.252. c.4.K

Argumentum ab experientia maximum eſt in his, quæ cadunt ſub experientia. Matth. tom.4. 205. c.2.E

Argumentum multipliciter accipitur. Matth. to.1. 44.c.1.D

Argumentatio probans debet procedere ex per ſe notis ſimpliciter, vel reſpondenti. Matth.tom.4. 138.c.1.B

Argumenta vocantur ea,quę non,neceſſario probãt, ſed arguunt. Matth to.7. 65.c.1.B

Aries. Quem vidit Abraam poſtquam prohibitus eſt iugulare filium,dicunt Iudei quòd fuit vnus ex his qui creati ſunt die ſexta,ſed non videtur verum, vt probatur Gen. 282.c.1.D

Aries,de quo Gen.vigeſimoſecundo, fortaſſis adductus eſt ab angelo de Arietibus Abrahæ,vel de aliquo alio grege,Gen. 282.c.2.B

Præfati arieti immolatio, fuit facta ab Abraham in principio menſis Septembris, vt dicunt Iudæi,qui propter hoc, prima die illius menſis magnam faciunt feſtiuitatem, quæ vocatur feſtum clangoris & canunt buccinis corneis. Nume.29.ſuper Gen. 282.c.2.D

Arietes colebant Aegyptij, quia Iupiter in figura arietis, apud eos, & apparebat, & fingebatur. Et cum ſculpebatur,arietina cornua capiti eius imponebant. Exo.to.1. 54.c.2.D

Aries,offerendus pro peccato in lege veteri,debebat valere duos ſiclos argenti,ſecundum pondus ſanctuarij,Leui. 45.c.3.H

Arin. Ciuitas,quæ eſt ſub æquinoctiali,eſt in medio mundi tam ſecũdum longitudinem: quàm ſecundum latitudinem,Matt.to.1.fol.107. c.4.I

Arioch. De quo Gẽ.14. dicitur quòd erat rex Ponti,in Hebræo dicitur, rex Alacar, ſed Hieronymus vocauit illum regem Põti, id eſt regem Helleſponti,quia illa terra tempore illo vocabatur Alacar: & iſte rex non multum diſtabat a rege Senaar.Gene. 249.c.1.D

Ariolari. Ars Ariolandi primo inuenta eſt a quodam, qui Ceges vocabatur, in Ethruria, quem dicunt proſilijſſe de terra, cum araretur. Et auruſpicinam inueniſſe artem,de quo in decretis.24.quæſt.6. in cap. epiſcopi. Et hæc ars prohibita eſt ſicut augurium.Leuit. fol.203.c.3.K Ioſue to.2. 72.c.1.C

Et iſta arte communiter vtebantur antiqui ad cognoſcenda futura.Num.to.2. 32.c.3.k

Per artem ariolandi vel auruſpicandi, tollitur à Deo debitus cultus,inquirendo futura per hanc artem, & declarando euentum futurorum: & tribuendo illud dæmonibus. & inquirendo, illud in immolatione animalium, ab ipſis dæmonibus. Leuit. 203.c.3.k

Ariolari ſpecies quædam eſt idolatriæ, quia eſt veritatem quærere in aris. 1.Reg.to.2. 10.c.3.K

Ariolari eſt facere cæremonias, quæ fiunt ad aras. & iſtud eſt,quando immolantur animalia idolis, reſpicere venas eorum: & ex illis prædicere aliquod futurum. 4.Regũ.212.c.2.D. & 231.c.2.B. & 240. c.1.E

Ariolus. Ariolos Deus valde vetuit: & occidi iuſſit,Leui.19. & 20. & Deuteron.18. 1.Reg.to.2. 10.c.3.k

Arioli dicuntur, ſecundum propriam ſignificationem, & antiquorum vſum, illi qui in animalibus immolatis ſuper aras, inquirebant veritates, conſiderando venas animalium ſecundum colorem & figuram.Leuit. 203.c.3.H.& 208.c.2.C

Aben Ezra dicit, quòd arioli dicantur illi, qui poſito oſſe cuiuſdam animalis ſub latere,futura prędicebant.& ſecundum Rab.Francum,arioli habebant oſſa quædam ſub lingua: & ſic loquebantur de euentibus rerum, ſed verius eſt quod ſupradictum eſt.Leuit. ibidem. Et prædictæ venæ animalium erant venæ præcordiales, quæ dicuntur fibræ. Et iſte fuit modus communiſſimus apud antiquos gentiles ad inquiſitionem futurorum. Num.to.2. 32.c.3.k. Sed quod per talem modum poſſit cognoſci aliquod verum latens, repugnat principiis naturæ &c.Leuit. 203.c.3.K

Ab ariolis inquiruntur, vt in plurimum, ea, quæ pertinent & pendent à libertate arbitrij alicuius, & multa ante præterita vel futura.Leuit. 203.c.4.F

Ariſtobolus. Qui fuit ſummus ſacerdos filius Hircani,diadema ſibi impoſuit, & rediit regnum Iudæorũ tempore illius, & fuit anno quadringẽteſimo ſeptuageſimo quinto poſtquam deſierat regnum Iudæorum, ducto Sedechia in captiuitatem Babylonis &c.1. Parali. 95.c.4.k

Ariſtobolus frater Ircani veneno periit. Matth.to.1. 151.c.4.k

Ariſtobolus Herodis priuignus ipſius Herodis iuſſu aquis ſuffocatur.Mat.to.1. 154.c.1.B

Ariſtoboli ſecundi, & Hyrcani regnum, & contentio Mat.to.1. 149.c.3.F.&c.

Ariſtoteles. Subtiliſſime perſcrutatus eſt de beatitudine. Matth.tom.6. 79. c.3.G

Ariſtoteles in fine ſecundi Elenchorum non modicum gloriatur, quòd ante tempora ſua nihil fuerit de ſyllogiſmis dialecticis præter id, quod ipſe labore quærendo & attritione quærentis condiderit. Gen. 1.c.1.& 15.c.3.G

Ariſtoteles excedit omnes in naturalibus & Plato in diuinis.Gen. 12.c.1.D

Ariſtoteles,ſecundum commentatorem, dicitur regula in natura.Gen. 15.c.2.D

Ariſtoteles. 12.Meta. ponit primam intelligentiam ſumme gaudioſam, & in ſe ipſa delectari. Leuit. 14.c.1.C

Ariſtoteles & alij Philoſophi licet concedant Deum eſſe æternum,vt patet 8.Phyſic. tamen Dei omnipotentiam nullus philoſophus conceſſit.Conceſſit Ariſtote.Dei infinitatem in duratione,ſed non in eſſentia,vel potentia.Ioſue to.1. 48.c.2.D

Illud Ariſtotelis,deſtructis primis ſubſtantijs,impoſſibile eſt aliquid illorum remanere, exponitur. Ioſue to.2. 19.c.2.D

Illud Ariſtotelis; Contingit plura ſcire,vnum tamẽ intelligere,quomodo ſit intelligẽdum.Matt.to.7. 106.c.4.G

Illud Ariſtotelis. 1.Poſte. ſ. omnis doctrina & omnis diſciplina,&c. exponitur.in Paradox. fol.8.col.2.b

De expoſitione multarum propoſitionum Ariſtotelis, vide in dictione exponi.

Quòd anima ſit immortalis, ſecũdum Ariſtotelem, probatur.Mat.to.7.fol.190.c.1.D. Non tamen dixit aperte quòd anima egreſſa à corpore maneat. ibidem. 193.c.3.G

Quid

Quid ſentiat Ariſtoteles de hominis beatitudine, Mat tom 6 71.c.3.G
Vbicunque Ariſtoteles loquitur, vtitur ſemper multum ſolidis, & efficacibus rationibus, & illud tantum ſcribebat, quod manifeſtis poterat induci rationibus, Paradox. 86.c.3.K, De Statu Animarum, 3.c.1.E
Ariſtoteli intitulatur liber de pomo, & morte, ſed non eſt illius, Paradox. 86.c.4.H, De Statu Animarum 3.c.3.F
Ex verbis Ariſtotelis in vnum redactis, neceſſario infertur animas peccatrices poſt mortem, tolerare pœnas peccatorum ſuorum. Et bonorum animas magna experiri gaudia, & quòd hoc ſecundum naturam eſſe, ſit neceſſe, Parad. 87.c.1.E
Illud Ariſtotelis primo Ethicorum, pro nepotum autem fortunas, &c. exponitur, De Statu Animarum 3.c.3.I
Ariſtoteles quo tempore floruit', Matth. tomo 1. 147.c.1.C
Arithmetica. Arithmeticæ fuerunt duo præceptores præcipui, ſcilicet, Pythagoras, & Nichomacus Ariſtotelis filius, Geneſ. 15.c.2.E
Arma. Sola armorum exercitatione. Romani vicerunt omnes gentes, 1. Regum to. 1. 92.c.4.K
Arma debent adimi ſeruis in recta politia ſecundum Ariſtotelem 2. Polyticorum, cap. 2. Et in politia Socratis, & Platonis, Matt. tom. 3. 121.c.1.B, & tomo 7 293.c.4.F
Arma rata erant antiquitus, Matth. tomo 7. 293. colum. 4.G
Armorum. Diuerſa genera, quibus in prælijs homines vtuntur, 1. Paralipom. 210.c.2.E
Armaturam leuem debent habere pedites, Ioſue tomo 1 74.c.1.E
Armenia. De Armenia, eo quòd montuoſa eſſet, receſſerunt omnes homines poſt diluuium, vt quærerent bonum locum habitationis in plano, & venerunt ad terram Senaar, quæ eſt Chaldæorum, & Babyloniorum, & ſic dicta eſt ab ipſis, Geneſ. 54.c.3.k
Armentum. Significat congregationem maiorum animalium, vt taurorum, & vaccarum, Geneſ. 72.c.3.F, & 383.c.3.I
Et grex dicitur congregatio minorum, vt ouium, caprarum, &c. Num. tom. 2 109.c.3.F
Armilla. Dicitur ab armo, quod eſt brachium, quia armillæ ſunt ornamenta brachiorum, Geneſ. 289.c.3.K
Armonia. Eſt in diuerſis, &c. Exo. tomo 2. 194. col. 2.C
Armonia, ſecundum ſe, non habet virtutem expellendi dæmones de corporibus, vel ad eos conuocandos, 1 Reg. tom. 2 26.c.2.C
Armonia nimis mouet generoſos animos, 4. Regum 26 c 3.B, In Paradox. 69.c.2.A
Quare Eccleſia ordinauerit varias armonias, & varios cantus in diuinis officijs, 4 Reg. 26.c.3.E
Armus Dexter ſolum cremabatur in hoſtia pacifica, quæ offerebatur in conſecratione ſacerdotum, & non in alijs hoſtijs pacificis, Exodo 29. Sed in alijs dabatur armus dexter ipſi ſacerdoti, qui offerebat ſanguinem, & adipem, vt habetur Leuit. 18. Exo. to. 2. 82.c.4.K

Arnaldus de Villanoua

Medicus opinatiſſimus, & peritiſſimus in experiẽ-

tijs naturalibus, fecit quodam artificio, vt ex ſemine humano poſito in vaſe quodam artificialiter facto fieret corpus quoddam humanum. Parad. 7.c.4.I
Arnon. Nomen eſt ciuitatis, & non ſcopuli. Num. to. 2. 29.c.3.K
Arnon, vt dicit Ioſephus, eſt fluuius deſcendens de altis mõtibus Arabiæ: & diuidit à meridie Moab & Amorrhæos: & defluit in ſtagnum aſphaltitẽ, ideſt, in mare mortuum. Nume. to. 2. 40.c.3.F
Sed fallitur Ioſephus, & dicendum quòd eſt ciuitas vel villa exiſtens in extremitate terræ Amorrhæorum. Deut. 10 c.4.I
Arnon, nomen eſt torrentis, & dicitur ſic à nomine caſtri vel ſcopuli, ſic dicti. Iudi. 112.c.3.H
Aromata. Vocantur quædam vnguẽta confecta, quæ virtutem habent præſeruandi à putrefactione. Gene. 414.c.1.C
Aromata ſunt quædam confectiones ex ſpeciebus redolentibus, & quia magis habent de humiditate, quàm de ſicco, ideo erant in modum vnguenti. Gen. 350.c.4.F
Aromata, de quibus Exodi vigeſimo ſecundo, ſpecies ſimplices ſunt, quas ſic natura produxit, & hoc modo accipitur Gen. trigeſimo ſeptimo, vbi dicitur, portantes aromata. Sic dicitur Exodi trigeſimo in compoſitione tymiamatis. Exod. to. 2. 17.c.2.D
Et oppoſitum videtur dicere. 102.c.1.B
Aromata tria ſignificat, aliquãdo cõfectiones quaſdam, aliquando ſpecies quaſdã ſimplices, aliquando eſt nomen generale ad multos ſuccos arborũ, de primo Matth. vltimo, & Marci vltimo, & de ſecundo habetur Gen trigeſimo ſeptimo, & Exodi trigeſimo. de tertio Marci vltimo, cum dicitur. Emerunt aromata, ſcilicet, quæ erant ſimplices ſpecies. Exo. to 2. 198.c.4.I
Aromata ſunt in ſecundo & tertio climate. Et in principio & fine primi climatis. 2. Paralip. fol. 123. col. 4 I
Aromatica conſeruantur bene in loco frigido: quia frigiditas loci circunſtans non permittit exhalare virtutem aromaticam & reſolui: & ſic eſt de omni pigmento. 2. Paralip. 129.c.3.G
Vti aromaticis & vnguentis meretricijs, cremando ſuper corporibus regum, conſuetudo erat apud antiquos: nec in hoc peccabant, 2. Paralipomen. 223.c.1.D
Arphaxat. Fuit primogenitus Sem, quem genuit anno centeſimo vitæ ſuæ. Gen. 56.c.3.K
Arphaxat vixit annos trecentos trigintaocto. Et mortuus eſt anno ſexageſimo ſeptimo vitæ Iſaac, vt probatur ſuper Gen. 1. Paralipo. 35.c.3.C
Arphaxat genuit Sale, & Sale genuit Heber, in quo manſit idioma Hebræum. 1. Paralip. 34.c.2.E
Arrendationes. Arrendationes beneficiorũ & officiorum licite ſunt, ſi fiant ſicut oportet. Mat. to. 7. 57.c.3.F
Arripere. Pertinet ad aliquid, quod violenter & ſine deliberatione fit. 1. Reg. tomo 1. 20 c.4 I
Arreptitius. Inter arreptitios & energuminos hoc intereſt, iuxta quorundam ſententiam, quia arreptitij dicuntur, qui à multis dæmonibus vexantur, energuminus verò, qui ab vno, iuxta verſum

Eſt energuminus quem dæmon poſſidet vnus,
Sunt arreptitij vexati dæmone multo.

Tamẽ melius dicitur, quòd energuminus ſit, qui

habet dæmonem intra, & arreptitius, qui habet extra. Gen. 163.c.2.C

Quædam mulier arreptitia loquebatur Hebraice, cum esset rustica. Et auctor vidit arreptitium loquentem lingua Hebraica, cum quo locutus est auctor in eodem idiomate. Matth. tom.3. f.168. c.3.F

Per arreptitios non possunt loqui dæmones, nisi intra ipsos sint, sed bene possunt ipsos arreptitios vexare, absque hoc quòd intrent in eos. 1.Reg.to.2. 161.c.3.F

Arreptitij qdã loquũtur varijs linguis, quas, cessante passione, non nouerunt, sic erat Saul. 1.Reg.18. Mat.to.1. 206.c.3.H

De arreptitijs habitantibus in monumentis & de sæuitia eorum. Matthæi tomo tertio. folio 164. col.2.D

Multi arreptitij dicuntur se esse animas quorundam hominum, vt generẽt errorem, quòd animæ mortuorum efficiantur dæmones. Matth. to.3. f.164. c.4.H

De homine arreptitio, qui concidebat se lapidibus Marci.5.Mat.to.3. 165.c.3.G

Et quare dæmones clamauerunt in arreptitiis, viso Christo, dicentes, Quid tibi & nobis Iesu fili Dei altissimi? venisti ante tempus perdere nos? Matt. to.3. 165.c.4.K

Arreptitij possunt interdum peccare, quando à dæmone arripiuntur. s. quando nõ coguntur, neque sunt omnino perturbati, cuiusmodi erat Saul. 1.Reg.18. cum misit lanceam in Dauid. Mat.to.3. 170.c.4.F

Sed arreptitij, vt communiter perturbantur penitus quando arripiuntur ita vt nesciant quid fecerint, vel dixerint. ibidem.

Christus aliquando permittebat arreptitios vexari in exitu dæmonum, vt appareret per hoc, quantum esset malum, à quo liberarentur. Mat. to.3. f.171. c.4.I

Cognoscimus aliquos homines esse arreptitios, quando loquuntur idioma, quod non nouerunt. Mat.to.3. 217.c.2.C

Ante Christi aduentum fuerunt innumerabiles arreptitij, nunc verò rarissimi sunt: quia Christus abstulit eis potestatem. Ioã.12. Nunc iudicium est mundi, & princeps huius mundi eijcietur foras. Mat. to.4. 18.c.3.I

Aliqui arreptitij dicuntur lunatici specialiter, quia solum torquẽtur in conuersionibus lunæ. s. in augmento, vel decremento, aut in quadraturis. Et propter multas alias causas, quæ referuntur. Mat. to.4. 263.c.1.C

Arrius. Fuit tempore Constantini Imperatoris, qui quidem Constantinus fuit post Christi natiuitatem plusquam trecentis & quadraginta annis. Matthæi tomo primo. fol. 60. col.2.C

Arrij error refertur dicẽtis, quòd Christus esset creatura pura, & non consubstantialis patri. Matth. to.1. 60.c.2.C

Arrius hæreticus dixit Christũ esse Dei filium, idest valde dilectum à Deo, & sanctissimum virũ, quia sicut filius est dilectus à patre, ita Christus: quia excellentissimus prophetarum & omnium virorum sanctissimus. & ad hoc ostendendum vocabant eum filium Dei, cum esset creatura. Matth. to.4. 116.c.3.H

Arrius cum suis sequacibus condemnatus est in concilio Niceno, vt patet in historia tripartita. Matth. to.1. 60.c.2.D

Arriani. Raserunt ex euangelio Ioannis, illud Ioan.14 ego in patre, & pater in me est. & illud.1.Ioan.5. & hi tres vnum sunt, dicentes hoc non esse de sacra scriptura. Deuteron. fol.18. c.3.H

Ars. Artes distinguuntur communi diuisione, per doctrinam rationem, & vsum, sub doctrina omnes Mathematicæ, naturales, & Metaphysica comprehenduntur. Et sub ratione comprehenduntur Grammatica, Dialectica, & Rhetorica. Sub vsu comprehẽditur moralis Philosophia, quia vsus mores hominis dirigit. Genes. fol.15. c.4.H

Omnes artes liberales sunt speculatiuę: & ideo honorabiles: non sunt tamen vtiles, nisi quia actus cuiuslibet earum potest retorqueri ad hominum vtilitates. Gen. 15.c.4.G

Artes mechanicæ dicuntur minores respectu liberalium, quia non sunt de obiecto ita perfecto sicut liberales, quæ sunt speculatiuæ, & propter alia multa. Gen. 15.c.4.K

Ars mechanica est habitus cum recta ratione factiuus, & ideo ponitur in intellectu practico, vel potius in intellectu factiuo. Ars vero liberalis in intellectu speculatiuo. Gen. 15.c.4.G

In artium adinuentione fuit iste ordo: quòd artes magis necessariæ fuerunt prius adinuẽtæ: & ideo prius fuerunt artes mechanicæ adinuentę, quam speculatiuæ, vt dicit Aristoteles 1.Metaph. Gen. 189.c.1.D

In qualibet arte prima consideratio est de subiecto illius artis, præsupponendo illud esse, & cognoscendo quid est: & quia de illo cætera, quæ in arte sunt, dicuntur. Exod. tomo primo. fol.2. col.3.H

In artes non influunt corpora supra cœlestia. Exodi to.1. 77.c.3.F

Non potest Deus per artẽ producere aliquid æquale sibi. Iosue to.2. 27.c.1.A

Ars facit vnum ad multa, sed natura vnum ad vnum: exemplum primi est gladius Delphicus. Matth. to.1. 20.c.1.A

Illę propriè dicuntur artes, quarum operibus possunt homines bene: & male vti, & illæ sunt artes licitę. Mat.to.3. 277.c.3.H

Mechanicas administrationes subeunt homines moti amore lucri. Matthæi tomo quinto. fol.82. col.4.F

Ars habet duplicia instrumenta: quædam de prima intentione, vt musica habet citharas, & alia vasa musica: eo quòd directe ordinantur ad actum, quem intendit ars: alia habet secundaria intentione, scilicet ad conseruandum illa, quibus vtitur prima intentione. Matthæi tom. 6. fol. 103. c.1.C

Ars est habitus simplex non habens partes. Matth. to.6. 100.c.4.F

Artaxerxes. Scripsit Esdræ principi Iudæorum di. quòd quicquid argenti & auri necessarium esset ad sumptus sacrificiorum vsque ad talenta centum, & vsque ad vini bathos centum, & bathos olei centum, & sal absque mensura, omne, quod ad ritum Dei cœli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cœli, ne forte irascatur contra regnum regis & filiorum eius, Esdræ.1.1.Paral. 187.c.1.E

Artaxerxes regnauit annis quadraginta tempore cuius fuit Esdras. Matthæi tomo primo. fol. 146. c.2.A

Artaxerxes, qui & Assuerus dicitur, sub quo fuit historia

storia Esther anno tertio regni eius regnauit annis quadraginta, & incœpit regnare ante Christi natiuitatem anno tercẽtesimo octuagesimo primo. Matth.to.1. 147.c.1.A

Artifex. Inter artifices quidam agunt, præcognito fine & præsuppositio,& isti vocantur sapientes, quia agunt per causam altissimã artis, alij sunt, qui non cognito, neque præstituto fine agunt,& isti vocantur manuales. Exo.tom.2. 105.c.3.H

Ad artificis bonitatem non pertinet facere omnia meliori modo,quo potest, sed secundum conformitatem ad finem,ad quem sunt,quæ facit. Iosue to.2. 25 c.4.G

Artifices non debẽt aliquid recipere vltra debitum secundũ consuetudinẽ patriæ. Mat.to.3. 29.c.1.A

Artificiale. In artificialibus est duplex excogitatio,quædam,quæ est, de forma rei constituendæ, secunda, quæ est, de modo & processu factionis. Prima pertinet ad exemplar rei. Secunda ad habitum artis, primum ponere facile est,non tamen secundum. Exo.tom.2. 108.c.1.C

De artificijs & negociationibus dãtur decimæ. Mat. to.6. 217.c.1.E

Artificiatum. Duplex.Matth.to.6. fo.100. c 2.C

Artificiata constituuntur in genere per materiam. Mat.to.6 99.c.1.D

De duobus quibus artificium cognoscitur.Mat.to.7 208.c.4.F

Articulus. Articulis carent Latini, Græci tamen & Hebræi habent illos, de quibus multa dicuntur.Exo.to 1. 26 c.1.A

De articulis,s.ha.hu.hi.Exo.to.2.3.c.4.H. Iosue to.2. 61.c.1.D

Articulus fidei. Inter articulos fidei,quidã sunt, qui naturali ratione inuestigari non possunt, vt Deum esse creatorem, & esse trinum & vnum &c. quidam sunt, qui naturali ratione cognoscuntur, vt Deum esse. Exo.to.1. 201.c.1.D

Licet impossibile sit demonstrare articulos fidei, bene tamen possunt persuaderi & defendi.& non cũ magna difficultate.Exo.to.1. 281.c.1.D

Inter articulos fidei primus & maior est ecclesiam errare non posse in his,quæ sunt fidei. Matth.to.1. 15.c.2.A

Articulus diei. De quo Gen. 7. in articulo illius diei, significat rẽ distinctam & manifestã, hoc est fecit Noe ingredi arcam in die clara, vt alij homines viderent illum ingredientem, iuxta opinionem Nicolai de Lyra vel melius sic.s.ꝙ articulus significat quandã particulam distinctam, qua dies à nocte dstinguitur, scilicet pro aurora illius diei in quo cœpit pluere, & hæc est sententia Rabbi Abraham Aben Ezra Gen. 42.c.2.A

Arula. Dicitur vas ad ponendas, prunas, vt patet Hier.36.vbi dicitur ꝙ ante regem in domo hyemali posita erat arula plena prunis. Exo.to.2.50.c.2.B. De ista arula non fit mentio in litera Hebraica,sed dicitur: Quos pones super ambitum altaris, quia forte ille ambitus erat aliquod vas,siue magnum frustum æris quadratum secundum formam altaris circundans illud intra, & ibi ponebantur ligna holocausti. Exo. to.2. 50.c.3.G & 100.c.1.C

De positione arulæ refertur opinio quorundam & improbatur. Et differitur ab auctore qualiter arula erat in altari medio, & quomodo subter craticulam. Exo.to.2. 100.c.2.A

Arula erat super craticulam,& subter craticulam, diuersimodè.Exo.to.2. ibidem

As. Est moneta minutissima,idest obolus. Accipitur tamen dupliciter: vno modo pro minima moneta cuiuscunque regionis, qualitercunque illa vocetur, nã interdum habet nomina specialia, & vocatur quadrans.Matth 5.& 18. & Luc.12. dicitur minutum. Sed secundum iura humana aliter capitur as,quia capitur pro tota hæreditate alicuius quanticunque sit valoris. Et tunc as diuiditur in duodecim vncias,quarum quælibet est duodecima pars illius hæreditatis, & quælibet pars habet nomen proprium,nam prima dicitur sextunx deinde sextanx,quadrans,dextans,deunx,& sic as: est pars vltima.s.duodecim, quæ includit omnes alias. Et prima est tota hæreditas. Sic patet Insti. de hære.§.hæreditas. Et tunc as nõ est nomen monetæ,Et sic raro vtimur hoc nomine, sed tantum vtimur pro moneta minutissima. Matth. tom. 3. 255 c.4.F

Asa. Rectum fecit in conspectu Domini: sicut Dauid.3.Reg. 138.c.3.k

Asa, quare non destruxerit templa, quæ fecit Salomon idolis vxorum suarum.3.Reg.140.c.1.D.Nec tamen in hoc peccauit,sicut nec Ezechias.3.Reg. 140.c.2.D

De Asa rege Iuda filio Abiæ, & de processu regni eius.2 Parali. 187.c.1.D

Asa rex Iuda non insurrexerunt bella vsque ad annum decimum,propter multa.2.Paralip. fol.187. c.4 H Et hoc potuit Deus facere multipliciter.ibi.

Asa vicit Zara regem Aethiopum habentem decies centena millia virorum,Dei adiutorio. Et permisit Deus tantum exercitum venire contra Asa. propter tria.2Paralip. 188.c.1.E

Et potuit Zara moueri à Deo,vel à seipso, vt veniret oppugnare regnum Iuda.ibidem. 189.c.3.I

Et Deus voluit istum Zara & exercitum eius tradere in manus Asa,potius quàm in manus alicuius gentilis propter multa.ibi. 189.c.4.G

Asa commisit bellum contra Aethiopes anno decimo quinto regni eius; & cum dicitur. 2.Para l.14. ꝙ decem annis fuit pax in regno Asa, intelligitur ꝙ nulla omnino bella surrexerunt illis decem annis, sed post decimum annum surrexerunt aliquæ contentiones paruæ contra vicinos,per quas terra non erat iam omnino in pace, & tamen non fuerunt bella famosa: & ideo de illis non fecit mentionem scriptura 2.Paral. 192.c.4.F

Asa amouit Maacham matrem suam à sacris Priapi, & puniuit eam, augusto Imperio priuando.2.Par. 206.c.4.H

Nec ipse poterat occidere matrẽ propter idolatriã, vt probatur.ibid.

Nec occidit aliquos de Israelitis, qui fuerũt idolatræ tempore regum priorum, sed hortatus est eos, vt quærerent dominum in toto corde suo. Et fecerunt sic componentes fœdus cum Deo, quod obseruauerunt tempore Asa.ibid. 207.c.4.F

Asa regnauit tpe septẽ regum Israel.2.Par. 211.c.3.k

Asa peccauit vocãdo in auxiliũ suũ Benadab regem Syriæ.2.Paral. 212.c.1.C

Asa peccauit multipliciter dando thesauros domus dñi Benadab regi Syriæ. 2.Par.212.c.3.I. Sed datio ista pecuniæ non probat sufficienter ꝙ peccauerit Asa vel Benadab. Excepto ꝙ illa pecunia erat sacra,& excepta similiter non cõfidẽtia Asa in Deo. 2.Paral. 213.c.1.A

Licitum fuit Asa tollere lapides & ligna, de loco, in quo posuerat illa baasa ex Israel, & hoc propter multa. 2. Paralip. 213. c. 4. H

Asa peccauit habendo fiduciam in Benadab rege syriæ, & non in domino 2. Paralip. 215. c. 1. A. Et propter hoc perdidit multa bona, ibidem.

Asa quando fecit incarcerari prophetã Anani, multi de populo interfecti sunt a Deo, & creditur, quòd de numero illorum fuerunt illi, qui tenuerunt eũ iussu regis: & in carcerem miserunt; nam in casu hoc non debebãt obedire regi. Similiter & illi, qui consilium dederunt regi, vt incarceraretur, vel approbauerũt factum, vel gauisi sunt de hoc, vel quia alias merebantur mortem, & tunc voluit Deus illam exequi, quam alias non esset pro tunc executurus: nisi rex peccasset, 2. Paralip. 218. c. 4. H

Pœna podagræ, data Asa pro incarceratione prophetæ fuit illi conuenienter inflicta, vt probatur 2. Paral. 219. c. 4. K. Et grauius punitus est, quã illi subditi sui, quos Deus repente interfecit, vt probatur ibid.

Asa peccauit, quia in infirmitate sua nõ quærens dñm cõfisus est in opere medicorum. 2 Paral. 222. c. 2. C

In Asa non apparet aliquid propter quod perierit, æternaliter 2. Paralip. 222. c. 4. H

Asael phuni. De qua 1. Paral. 4. non fuit mater Samsonis, vt opinantur Rabanus, & glosa ordinaria. Sed fuit quædam alia mulier de tribu Iuda, quæ propter aliquam excellentiam nominatur. 1. Paralip. 60. c. 1. A

Asaph. Eman, & Iditum erant principes cantorũ templi. Asaph erat de familia Gerson. Eman de familia Caathitarum, Ethan princeps de familia Merari, & erant valde sapientes. & fecerũt multos Psalmos tempore Dauid. 1. Paral. 289. c. 3. K

Et isti erant diuisi in viginti quatuor partes, vel sortes; de Eman & de familia Caathitarum erant quatuordecim, & de familia Idithum, i. de familia Merari erãt sex, & quatuor de familia Gersonitarum, descendentes a quatuor filijs Asaph. & Iditum & Ethan est idem. 1 Paralip. 290. c. 2. A

Asasonthamar. De quo Gene. 14. locus quidã est in terra Engadi. 2. Paralip. 20. Engadi est terra in sorte Iuda, in qua latuit Dauid cum fugeret Saulem. primi regũ 24. Et abũdat vineis palmis, & balsamo, & est circa Iericho, & ciuitates Sodomorum, Gen. 250. c. 1. E

Ascendere, ascensio. Ascendit Christus in cœlum, per se sua virtute per donum agilitatis, nec oportuit, vt ab angelis portaretur, nec propter dignitatem ascẽdentis, vt vteretur ad hoc obsequio & famulatu angelorũ, immo cum suo vigore ascendere, magnã ostendit potentiam, Parado. 74. c. 2. E

Christus ascendit in cœlum secundum humanam naturam per realem ascensionem: non tamen sic dicendum est de descensu eius de cœlis ad incarnandum, vt dicitur in symbolo, cum dicitur: Descẽdit de cœlis, &c. Parad. 126. c. 4. F. & C.

Inter ascensionem, & assumptionem quid interfit. Parad. 73. c. 2. C

Ascensio Christi in cœlum fuit non naturalis, sed supra naturalis, Parad. 72. c. 3. H

Ascensio Christi in cœlum fuit successiua per totum illud spatium, quo oculi discipulorum possent eũ videre, & deinde subito, vel in instanti peruenit in cœlum empyreum. Parad. 75. c. 2 A. Et melius dicitur in instanti quam subito, Parad. 75. c. 2. E

Modus ascensionis Christi in cœlum describitur in Parad. 75. c. 4. F

De ascensu beatorum in cœlum in resurrectione generali. Parad. 76. c. 4. F

Asenech. Vxorem Ioseph, quidam dicunt fuisse neptẽ Dinæ filiæ Iacob, sed falsum est, & dicendũ q̃ fuit de stirpe Gentilũ, Gen. 368. c. 4. H

De Asenech refertur historia. Gen. 367. c. 4. I

De Asenech vxore Ioseph, & de filio Pharaonis, refertur apocrypha historia. Exo. to. 1. 1. c. 2. D

Asenech erat vxor Ioseph, filia Putifaris, Ge. 397. c. 4. H

Asia. Et Africa mari Mediterraneo seiungũtur, &c. Exo. tom. 1. 64. c. 2. C

Terminus occidẽtalis totius Asiæ est terra Chanaan, Iosue to. 2. 104. c. 4. G

Asinus. Asinum, quem strauit Abraham, quando iuit immolare filium, dicunt Hebræi futurum esse illum, in quo sedere debebat Messias, de quo Zach. 9. habetur, Gen. 280. c. 3. H

Asinum, de quo Exo. 4. dicitur, quòd Moyses tulit vxorem suam & filios, & imposuit eos super asinũ, fuisse asinum illum, in quo Abraham tulit ligna ad holocaustum, Gen. 22. & super quem vẽturus erat Messias iuxta Zachariæ vaticinium. cap. 9. Ecce rex tuus &c. dicit Rabbi Salom, cuius duo motiua referuntur. Sed hoc ridiculum est, vt probatur, Exodi tom. 1. 25. c. 4. K

Asinus, apud gentiles, immolabatur priapo, Exo. to. 1. 54. c. 2. B

Quòd asinus primogenitus præciperetur redimi oue, potius quam cætera animalia, ideo fuit, vt dicit Abẽ Ezra, quia soli asini adducti sunt ab Israelitis de Aegypto, & hoc videtur magis tenendum, nec asinus poterat Deo immolari. Exo. to. 1. 101. c. 3. G

Asina. Quid per asinam & pullum, de quibus Mat. 21. significetur. Gen. 407. col. 3. H. Matt. tomo 5. 215. c. 2. A

Asina Balaam non formabat voces, sed in ipsa formabãtur, ita q̃ in ipsa fabricata sunt nouiter aliqua organa, in quibus posset fieri talis vocum formatio, Num. to. 2. 37. c. 4. H

In Asina Balaam facta sunt duo mirabilia. Primum, vt videret Angelum. Secũdum, vt loquuta sit. Nu. tomo 2. 38. c. 2. B

Asiongaber. Est portus maris rubri terræ Idumææ. 2. Paralip. 121. c. 2. A

Aspergere. Aspersio Qui in veter. lege, aspergebat alium aqua lustrationis, efficiebatur immundus, Matth. tom. 7. 308. c. 1. A

Aspersio, vbi iubebatur fieri in vete. testa. semper debebat fieri septies. Leui. 136. c. 3. K

Aspicere. Inter aspicere & attendere hoc interest, quia aspicere est ad id, quod palam videtur: attendere autem est cum solicitudine inquirere, vt videamus, Matth. to. 3. 127. c. 4. F

Aspis Aspides sunt magni serpentes in motu velocissimi, ita vt flumina, & maria trasuolẽt. Deuteron. 174. c. 3. H

Asser. De quo Gen. 30. significat beatitudinem, Genes. 222. c. 3. H

Assyria. Prouincia est, in qua sita est ciuitas Niniuæ, in qua regnauit Salmanasar, qui captiuum duxit Israel in terram suam. Et hæc Assyria habet Caucasum montem a Septentrione, a Meridie autem Persicum sinum, ab oriente Parthiam, & Aracusiam, ab occidente fines Persidis, & Mediæ Gen. 6. c. 3. G. & 57. c. 2. D

Assyria est terra satis remota a terra promissionis vltra Babylonem, Chaldæam, & Mesopotamiam. Genes. 20. c. 4. G

Cum in Assyrios translati fuerunt Israelitæ, multi ex omnibus tribubus remanserunt in terra Israel, Mat.

Mat.to.5. 164.c.3.H

Aſsyrij. Dicuntur ſic ab Aſſur filio Sem, Gē. 6.c.3.G

Aſſyriorum regnum fuit primū inter omnia regna mundi, poſt diluuium, incipiēs ab Aſſur filio Sem, & duravit vſque ad Sardanapalum, qui flammis ſe iniecit, Gē. 6.c.3.G. & 52.c.1.C. Et dicitur ꝙ regni Aſſyriorū principium fuit in Babylone per Nembroth regem. ibidem.

Aſsor. Duplex eſt Aſſor ciuitas: quædam in tribu Iuda, & altera in tribu Nephtali. Iudi. 54.c.4.I

Aſsuerus. Aſſueri regis conuiuium amplisſimum fuit & memorandum. Mat. to.4. 78.c.1.A

Aſsumptio. Inter aſſumptionem & aſcenſionem quid interſit. Parado. 73.c.2.C

Aſſumptio hypoſtatica quomodo differat a compoſitione. Parado. 23.c.1.D

Aſsur. De quo Gen. 10. & de genere Sem, cum nollet repugnare Deo vidēs peruerſam intentionem aliorum ædificantium turrem, fugit de terra illa; vel, vt alij volunt deſtructa lingua, cū alij receſſiſſent, receſſit ipſe in terram quandam contra orientem & magis ſeptētrionalem, quàm Babylon, & nunquā ab aliquo habitatam, quam à nomine Aſſur Aſſyriam nominauerunt. Et ædificauit ciuitatem magnā, quæ poſtea à Nino dicta eſt Niniue. Gen. 52.c.2.C. & 53.c.2.D

Aſſur ędificauit tres ciuitates, ſ. Niniue, Calle, Reſen, quæ poſtea alijs nominibus fuerunt nominatæ. Gen. 52.c.2.D

Aſteriſcus. Aſteriſcus eſt imago in modum cuiuſdam ſtellæ facta, & dicitur ſtella, & ponebatur hæc imago ab Origene, quando aliqua litera diminuta erat, & ſuppletur. Gē. 35.c.2.A

De aſteriſcis & obellis, quid ſint. Ioſue to 1. 9.c.1.B

Aſtrum. Aſtra octauæ ſpheræ, quare nō videātur pertinere ad ornatum. Gen. 7.c.2.C

Aſtra, quæ in quarto die producta ſunt, Gen. 2. in Hebræo dicuntur militiæ, vel turbæ cœlorum, quia dicuntur diſcurrere per cęlum tanquam milites, vel exercitus, & eadem dictio ponitur in Hebræo. Gen. 2. quæ ponitur in lib. 3. & 4. Reg. cum dicitur, coluit militiam cœli. 4. Reg. 17. Gen. 10.c.3.I

Aſtra non ſignificant, niſi naturales effectus, inquantum mediate, vel immediate, habēt cauſalitatem ſuper ipſos. Sed ſuper liberum arbitrium non poſſunt eſſe ſigna. Exo. to. 2. 124.c.4.I

Antiqui crediderunt aſtra eſſe deos. Deut. 171.c.1.D

Inter aſtra, quæ ſpecialius influunt in hæc inferiora, ſunt Sol & Luna, &c. Deu. 180.c.2.C

Aſtra cœli colebant Iudæi tempore Manaſſes regis Iuda. 4. Reg. 210.c.4.I

Aſtra, coniuncta Soli per tredecim gradus nō videntur: cum verò tranſierint gradum tredecimum, poterunt videri occidente Sole, & dicuntur tunc habere ortum Heliacum: quia fugiunt radios Soliš. 2. Paral. 77.c.3.K

Aſtrolabium. Dicitur fabricaſſe Ptolomęus in ciuitate Arim, quæ eſt ſub æquinoctiali, Gen. 12.c.4.H. Exo. 64.c.1.D

De aſtrolabij deſcriptione, & ad quid deſeruiat. Exo. to. 2. 63.c.4.E

Aſtrolabium, & cilindus ſunt ad inueſtigationē horarum, & altitudinis ortus, & occaſus planetarum, & non ad diuinationes. Iudi. 174.c.1.B

Aſtrologia. Aſtrologiam inuenerūt ſacerdotes Aegyptij, vt inquit Ariſtoteles 1. Metaphyſicæ. Gen. 4.c.1.D

Aſtrologia ſiue aſtronomia cæteras artes liberales antecedit dignitate, quia de ſubiecto altiori eſt & nobiliori. Gen. 15.c.3.K

Aſtrologia, & Aſtronomia quomodo differant. Gē. in Prol. 15.c.3.K

Aſtrologiam diſtinguit Iſidorus ab aſtronomia, quia iſta cœli conuerſionem, ortus & obitus, motuſq; ſyderum continet; illa verò partim naturalis eſt, & partim ſuperſtitioſa: naturalis eſt, dum exequitur ſolis & lunę curſus vel ſtellarum, cęterasque iſtarum ſtationes. Superſtitioſa eſt illa, quam mathematici ſequuntur, qui ſtellis augurantur, qui etiam duodecim cęli ſigna per ſingula animæ vel corporis membra diſponunt, ſyderumque curſu natiuitates hominum moresque prędicere conantur, quod non ſolum orthodoxorum fides abhorret, ſed etiam philoſophi deteſtātur. Gen. 15.c.3.K

Aſtrologia duas habet partes, vnā, quæ dicitur theorica, quæ inquirit de quantitate & conditione corporū cœleſtiū, velocitate tarditate &c. Alterā, quæ dicitur practica, quæ de pluuijs ſiccitatibus, peſte, ſanitate, bello, pace, &c. ediſſerit. Et ab aſtrologis theoricis non eſt peccatum inquirere aliqua circa theoricam, nec à practicis ea, quæ totaliter ſunt à natura, dum tamen non credamus illa neceſſario euenire. Leui. 202.c.1.D. 3. Reg. 33.c.2.D. Nefas tamē eſt per Aſtrologiam aſſerere aliquid futurum in eis rebus, quæ partim habēt cauſalitatem ex natura, & partim ex operatione noſtra, vt iudicare de aliquo homine, ꝙ infirmabitur, vel ſanus erit: prius quā cauſæ ægritudinis ſint, vel ſanitatis, &c. Similiter & in his, quę partim ex natura, partim ex libertate, vel fortuna ortum habent, & in his quæ purè voluntaria ſunt, & dependentia ex voluntate inquirentis, vt probatur. Leui. 202.c.3.H

De aſtrologia iudiciaria circa natiuitates quę dicitur oroſcopium, vide in dictione, Oroſcopus.

Aſtrologia, arithmetica, & geometria fuerūt primo apud Chaldæos, vt dicit Ioſephus 1. Antiq. Deinde apud Aegyptios, & multo melius. 1. Reg. to. 1. 67.c.2.E

In aſtrologia iudiciaria eſt, quædam particula de electionibus, & quædam de natiuitatibus, & alia de annorum reuolutionibus, & alia de quęſtionibus. 2. Reg. 32.c.3.I

De capite æneo vel ferreo, quod per aſtrologiam & magicas artes dicunt fieri, vide in dictione caput æneum.

Aſtrologia licet non ſit prohibita, quantum tamē ad aliqua iudicia multum particularia, vt de furtis prohibita eſt. Matth. to. 3. 25.c.1.D

Aſtrologus. Aſtrologi in iudiciarijs habent quatuor modos inquirendi euentum rerum. ſ. per reuolutiones, per natiuitates, per quæſtiones, per electiones, & aſtrologi moderni addūt quintam partem, quæ eſt de intentionibus. Leuit. 203.c.3.G

Aſtrologus, vt dicit Ptolomæus in centiloquio propoſitione prima, non debet denunciare rē particulariter, ſed vniuerſaliter, vt qui eminus videt rem aliquam. 3. Reg. 155.c.3.G. Mat. to. 5. 186.c.2.E

Aſtrologi quare multa vera dicant, de conditionibus animarum eorum, qui noſcuntur per tempora natiuitatis, ſ. de ingenio, &c. Matth. to. 7. fol. 231. c.1.A

Aſtrologi dicūt fortiores domos eſſe angulos, quàm alias, & dicunt fortiores eſſe illas, quæ ſuccedunt angulis, quàm cadentes ab angulis, nec in angulis eſſe æqualitatem &c. Matth. to. 7. 143.c.2.C

Index in omnia Opera

In astrologorum computo cõnumerantur anni bissextiles, Defen. 48.c.2.B

Astutia. Astutiam quandam naturalem habent animalia quædam, vt formica Prouerb.6. Araneæ tribuitur velut ingenium subtile in texendo &c. Gen. 159.c.4.F

Astutia quomodo differat à sapientia & prudentia, Exo to.1. 4.c.4.k

Quælibet astutia & prudentia laudabilis est, licet opus per eam factum non semper sit laudabile. Mat.to.4. 180.c.3.G

Atalia. Quomodo potuit occidere omnes de semine regio, & quare. 4.Reg.fol.117. c.2.D

Atalia nimis audax fuit & temeraria. 4 Reg. fo.117. c.3.H

Ataliam iussit Ioiadas summus sacerdos educi de templo,& occidi,propter quinque.4 Reg.fo.120. c.2.B

Athecina. Est habitus,qui causatur per operationẽ contratiã arti ex 6 Ethic. 3.Reg. 34.c.2.E

Athenæ. Dicuntur quasi littorales,qui in littore maris constitutæ sunt. Genes. 4 c.2.E

Athenæ conditæ sunt à Cecrope, dum filij Israel in captiuitate ægyptiaca tenerentur. Gene. Et huius ciuitatis varia nomina referuntur. Exo. to.1. 117. c.2.D

Athenarum ciuitas quondam vocata est Acta, idest littoralis, sed postea vocata est Athenæ ex nomine cuiusdam Deæ, quæ vocabatur Minerua, vel Pallas,& in Græco dicitur Athena: vel dicitur sic, ab a, quod est sine, & thanatos, quod est mors, quasi sine morte, idest immortalis,propter eius famam in æternum ex studio literarum. Gen. fol.4. c.2.E.1.Paralip. 18.c.1.E. Exo.to.1.118.c.2.E

Athenienses. Apud Athenienses conuenièbãt quondam fœminæ cum viris, & habebant voces in publicis consultationibus, quod postea negatum est illis. Gene. 233.c.1.C

Athenienses,cum essent viri doctissimi,cognouerũt esse Deum quendam excellentissimum omnium mundanarum rerum curam agentem, & illum dignum maiore honore dixerunt. Iudi. 10.c.4.H

Athenienses irridebant Paulum prædicantem resurrectionem mortuorum. Matth.to.6. 268.c.4.F

Athenienses fecerũt altare Deo ignoto,in quo erat titulus,altare Dei ignoti.4.Reg. 54.c.1.D

Athenienses cognouerunt Deũ naturaliter,sed non cognouerunt,quòd esset creator omnium, sed potius negabant hoc,& irridebant Paulum,quia prædicabat creationem & resurrectionem mortuorũ. Act.17.2.Paralip. 34.c.1.D

Athlas. Mons est famosissimus ex parte Africæ, & mons alpe, ex parte Hispaniæ. Gen. 17.c.3.F

Athlas mons altissimus est in confinio Oceani in fine Africæ,vbi coniungitur Europæ vltra fines Hispaniæ, apud quem, facta quadam ruptura, æstus Oceani terris immittitur faciens mare Mediterraneum, quod mox Tirrhenum vocatur. hic mons, quia propter altitudinem nebulosam vix cacumẽ demonstrat,cœlum attingere dicitur,& sustinere, quasi cœli liquidi sint,& terra solida.Gen. fo.356. c.3.I

Athlas, vir in astris peritissimus fuit: anno ab orbe condito, bis millesimo trecentesimo trigesimo. Gen. 356.c.3.H

Athosmons. De Atho monte altissimo Macedoniæ, Genes. 87.c.2.C

Atreus. Historia Atrei,& Thiestis refertur, Exo. tom.1 118.c.1.A

Atrium. In Atrio Tabernaculi non erant caldariæ lebetes,& ollæ, sed hæc portabant offerentes hostias pacificas, Exod.tom.2. 44.c.4.F

Atrium templi, vbi erat altare holocaustorum, non erat coopertum,sed toti cœlo patens,ibid. 33.c.3.F

Circa atrium tabernaculi recitatur opinio quorundam dicentium Atrium,de quo Exo.27. Esse extra tabernaculum, & improbatur ab auctore, ibidem. 51.c.4.F

Sed dicendum, quòd atrium erat circundans in gyro ipsum tabernaculum, sed quare fieret istud atriũ, assignatur duplex causa,scilicet, propter altare holocaustorum, & propter tabernaculum,ibid.

Et assignatur causa, quare istud atrium erat centum cubitorum in longitudine,& quinquaginta in latitudine,ibid.

Figura atrij tabernaculi describitur,ibid. Leuit. 153. col.1.A

Intra atrium tabernaculi erat labrum æneum, in quo lauabantur sacerdotes,& altare holocaustorum,cuius ignis nullis imbribus extinguebatur, diuinitus conseruatus, Exo.tom.2 52.c.3.I

Atrium tabernaculi, habebat sexaginta columnas, ibid. 53.c.3.F

In atrium tabernaculi intrabant omnes,etiam vulgares quotquot vellent ad sacrificandum, ibid. 72. col.3.G

In atrio tabernaculi coquebantur omnes carnes pacificorum, & carnes sacrificiorũ pro peccato, quæ ad sacerdotes pertinebant,ibid. 86.c.3.I

De atrij tabernaculi,columnis,& tenctorijs,ibid. 201. c.2.B,& 210.c.4.F,& 115.c.4.K,& 219.c.2.B

De tabernaculi atrij introitu,ibid. 201.c.3.H

Atrij cortinæ paxillis æneis figebantur,ibid.202.c.1.E

In atrium tabernaculi intrabant vulgares cum offerrent victimas pacificas, & ibi comedebant partem victimarum suarum, similiter cum sacrificia offerre deberent,Leuit. 9.c.3.F

Vsus atrij tabernaculi cessauit, non solum facto templo Salomonis, sed etiam immediate, vt Israelitæ locauerunt tabernaculum Domini in Silo. Nam ibi constituerunt tabernaculum intra domum magnam, in qua non erat opus vallare tabernaculum atrio, sed atrium tabernaculi fuit solum pro tempore,quo manserunt Israelitę in deserto,3.Regum 49.c.4 K

De quatuor atrijs templi Salomonis,ibid. 58.c.4.G

Et in dictione templum,4.Reg. 126.c.2.A, 1.Paralip 328.c.2.E

Ostium atrij sacerdotum custodiebatur a sacerdotibus. Et ostia aliorum atriorum,quæ erãt a quatuor ventis,custodiebantur a Leuitis,4.Reg. 126.c.2.D.

Atrium templi habebat in circuitu quatuor portas ad quatuor ventos, & in istis erant ianitores custodientes, ne quis accederet ad locum indebitum, vel si aliquis esset immundus,1.Paralip. 68.c.3.F

De atrio templi Salomonis,2.Paralipom. 41.c.2.E,& 59.c.1.A

Attendere. Inter attendere,& aspicere hoc interest,quia aspicere est ad id,quod palam videtur. Attendere autem est cum sollicitudine inquirere,vt videamus, Mat.tom.3. 127.c.4.F

Attentus. Duobus modis Christus faciebat suos auditores attentos, Mat.to.4 132.c.4.I

Attributum. Attributa sunt quędam perfectiones,quæ in nobis sunt veræ qualitates,

litates, & principia actionum: in Deo autem non sunt, sed prædicantur per modum qualitatum. Et videntur significare per modum diuersorum principiorum operatiuorum, Exod. tom.2 180.c.1.A

Au. In Hebræo idem est, quod pater, Genes. 367. c.2.E

Auaritia consequitur naturaliter impotẽtiam acquirendi, & ideo mulieres sunt uiris auariores, similiter & senes iuuenibus, eo quòd propter ætatem sunt impotentes acquirere 2.Paralip. 124.c.3.H

Auaritia solet interdum nasci ex inani gloria, & è cõtra, Matth.tom.1 231.c.4.F.& 241.c.4.H

Auaritia est semper mala, Mat.tom.5 141.c.1.D

Auaritia inter cætera peccata est permanentius, & est illud, quod magis hominem implicat, & nunquam senescit, Mat.tom.3 190.c.3.I

De auaritia pharisaica, Mat.tom 4 126.c.1.B

Auarus. Auaro deest tam, quod habet, quã quod non habet, Genes. 32.c.1.D

Auari erant Iudæi, Mat.tom.6. 207.c.4.H, Similiter & carnales, ibid.

Auarus nihil amat ardentius, quàm thesaurum, Mat. tom.3 103.c.3.F

Auari volunt diuitias sine mensura, quia eas non ad vsum, sed propter seipsas volunt, 1.Politic. Quia ea, quæ propter seipsa aliquis vult, sine mensura vult, similiter & odientes faciunt, Mat.tom.2. 103.c.4.F

Auari populi. Descendunt a Hul filio Aram, filij Sem, Genes. 53.c.2.D

Auctoritas. Vide Authoritas.

Audacia. Audaciam consueuimus vocare confidentiam in periculis, quæ est fortitudo, & habet magnam similitudinem cum audacia, 2.Paralip. 228.c.4.K

Homo, & quodlibet animal magis inclinatur ad timorem, quo mala fugit, quam ad audaciam, qua mala inuadit, Mat.tom.5 7.c.1.E

Audire. Audiri. Quid sit Christum audire, & quid ei aperire, Matt.tom.7. 12.c.3.K

Audire aliquando capitur pro obedire, Leuitici 313. col.1.A

Angelus non potest audire in corpore assumpto, licet possit loqui, 1.Paral. 247.c.3.G

Aliquid audiri stat dupliciter, scilicet, proprie, & attributaliter. Et proprie dupliciter, aut per se primo, aut per se non primo, Parad. 35.c.1.A

Auditor. Duobus modis Christus reddebat suos auditores attentos. Matt.tom.4. 132. col 4.H

Auditus. Dicitur ianua intellectus, Gen.8.c.1.E, Num.tom.1 165.c.3.F

Auditus habet maximam approximationem ad intellectum, & voluntatem, Leuit. 67.c.3.k

In quo sit auditus perfectior visu, Num. tom.1. 165. col.3.G

De auditu, Parad. 45.c.3.H

Auerrois. Commentator propter quid posuerit vnitatem intellectus agentis, Deut. 70.c..E

Auerti a Deo. Dupliciter auertitur homo a Deo, vno modo secundum quid, alio modo totaliter, & his duabus auersionibus hominis a Deo respondẽt duæ auersiones Dei ab homine, Leuit. 321.c.3.K

Auferre. Quomodo auferatur bonum alicui, Mat.tom.7 39.c.2.E

Deus nunquàm aufert id, quod semel dat, nisi quis demereatur, Et hoc quando id, quod datur est per se manens, 1.Reg.tom.2 67.c.2.D

Augeri. Quodlibet membrum corporis proportionaliter augetur, Mat.to.6. 109.c.2.B

Bona spiritualia dupliciter augentur, Matth. tom.7. 34.c.4.k

Augmentatio. In Deo augmentationem suscipi est impossibile, Parad. 66.c.2.A

Opus augmenti præsupponit opus nutrimenti, Mat. tom.6 107.c.4.H

Omnes partes augmenti sunt partes secundum speciem, ibid. 114.c.3.K

Augmentatio fit per alimentum conuersum in substantiam aliti, scilicet, in carnem, & sanguinem per maiores partes, quàm fuit deperditum, Paradox. 66.c.2.A

Augmentum fit per partes maiores, quam fuerit facta deperditio, & sic ex residuo nutritionis fit augmentum. Et fit in tribus septennijs, vt ait Aristoteles, scilicet, vsque ad annum vigesimum primum, & hoc vt communiter, quia in quibusdam interdum acceleratur, & in alijs retardatur, in quibus post vigesimum annum, est adhuc augmentum, Mat.tom.3 89.c.4.F

Ad medietatem augmenti peruenit homo a primis quinque annis, Mat.tom.3 89.c.4.K

Augur. Augures distingũt auguria per respectus, scilicet, ante & retro, Leui. 198.c.2.D

Augurium. Accipitur dupliciter, scilicet, stricte & large, secundo modo significat solam inquisitionem futurorum in auium volatibus, vel garritibus. Et large accipitur pro omni arte diuinandi, Genes. 380.c.1.E

Auguria sumuntur a garritu auium, & mugitu iumentorum, Leuit. 195.c.2.E, 4.Regum 212.c.2.E

Per auguria & somnia quærere de futuris, & de euentibus rerum contingentium in negotijs humanis, prohibitum est a Deo Leuit. 19. vbi dicitur, nõ augurabimini, nec obseruabitis somnia, primo quia Deo repugnat, scilicet, credere esse aliquod numẽ in auibus, & habere aliquam virtutem ad significandas res futuras. Secundo errant huiusmodi cõtra naturam, Leuit. 195.c.2.D

Augurium est quædam deceptio inuenta a dæmonibus, ad illaqueandum animas miserorum, Leuit. 198.c.2.D

Augurium in verbis fit dupliciter, 1. Regum. tom.1 212.c.1.C

Et quomodo ex verbis sumebatur apud gentes 1.Regum tom.2 73.c.3.H

Augurari. Est auguria inquirere, vel sortes mittere ad inueniendas aliquas veritates, Genes. 379.c.1.B

Augustinus. Cathegorias, & Mathematicas disciplinas didicit sine magistro, vt ipse testatur, principia tamen Isaiæ non valuit intelligere absque doctore catholico, Genes. 1.A

Aliqua dicta sunt ab Augustino & a Magistro senten. quæ necesse negare debemus, Gen. 179.c.2.E

Augustinus aberrauit circa locum, vbi erat altare thimiamatis, Exod.tom.2 94.c.1.E

Quædam Augustini sententia refellitur (si intelligitur in sensu literali) dicentis, ꝙ ista quatuor, scilicet, cognatio, domus, familiæ nomina, & capita, quæ ipse Augustinus vocat propinquitates, populos, domos, familiarum capita nominum, idem significant, licet sint diuersa nomina, Num. tom. 1 4.c.4.H

Augustini sententia refellitur circa illud Num. 1. Hi nobilissimi principes multitudinis, dicentis, quod primi

primi illi principes multitudinis, intelliguntur tribuni, quod tamen non potest stare, Num. tom. 1 8.c.2.C

Augustini, & historiæ scholasticę sententia refellitur circa illud Iosue 1. post diem 3. transibitis Iordan, Iosue tom. 1 23.c.2.B

Augustinus asserens 18. deciuitate Dei, quòd suscitatus a Pythonissa non fuerit Samuel, sed dęmon aliquis, non vt tenendus in hoc, quia contrauenit sacræ scripturę 1.Re.to.2.167.c.1.E, de Tri. 5.c.2.C

Augustinus tenet, Platonem, & multos alios ex Philosophis saluos esse. 4. Regum 54.c.1.C

August. 18. de Ciuitate Dei mordet Hieronymū aliqualiter propter translationem, quam fecerat, non contentus translatione septuaginta interpretum, 1.Paralip. 14.c.3.K

Illud Augustini in quęstionibus super Exod. & habetur 14. quęst. 5 ca. Qui habetis inquit enim aliquid de malo, facite in de bonum, quid verò non habetis aliquid de malo, nolite acquirere de malo, quod citatur, Mat. tom. 3. 20. c. 4 G, Multipliciter exponitur, ibid.

Augusti. edidit libros de Ciuitate Dei, vt ostenderet quòd meliora fuerūt tempora Romanorum post Christi religionem, quàm prius, & hoc idem facit Paulus Orosius in lib. de Ormesta mundi, ostendens, non solum Romæ, sed & toti orbi melius fuisse, post Christi religionem susceptam, quàm prius, ibid. 251.c.3.G

August. falso ascribitur liber de mirabilibus sacræ scripturæ, Mat. tom. 4 216.c.1.C

Augusti. falso ascribitur liber de Spiritu, & anima, Mat. tom. 7 152.c.4.F

Augusti. liber super Genes. ad literam est caute legendus, quia multa ibi dicit magis dubitando, quàm asserendo, ibid. 154.c.1.A, & 161.c.1.D

Augusti. in lib. de Cura agenda pro mortuis, & in alijs libris, sæpe sequitur positionem Platonicorum, & asserit, vel supponit dæmones habere corpora vnita, quæ sint vt partes illorum, quasi sint animalia, ibid. 215.c.4.G

Non est necesse assentiri omnibus, quæ dixit August. in scripturis suis, sed tantam ei reuerentiam tribuere debemus, quantam ipse sibi, & omnibus æqualibus tribui voluit, & quātam ipse viuens alijs, quos se excellētiores iudicabat, exhibuit, vt patet in Epist. ad Vincentium Donatistam, & in Epist. ad Hierony. & habetur in Decret. distinct. 9. cap. Ego solis, Defens. 22.c.3.G

August. in scriptis suis, errauit in multis, quæ postea in senectute correxit, & retractauit, nec omnia, in quibus errauit, retractauit, ibid.c.4.I.& 44.c.3.K

Augusti. in lib. de Ciuitate, non solum errauit circa tēpus mortis Domini, sed in multis alijs, quæ sunt expresse contra Biblia, siue sua siue librariorum culpa, ibid. 23.c.1.E

Augusti. multam damus auctoritatem propter duo, scilicet, propter excellētiam ingenij, & propter vehemens studium in sacris literis, & in sapientia seculi, ibid.

Multi errauerunt cum Augustino tenentes mortem Christi fuisse in die Annunciationis, scilicet, octauo Calen. Aprilis, & causa erroris fuit, quia ista conclusio Augustini videbatur prima facie pure historica. Et non dependere ex aliquibus principijs necessarijs, ex quibus posset probari veritas, vel falsitas eius, ibid. 24.c.2.A

Libri Augustini sunt approbati ab Ecclesia, sicut libri aliorum multorum, quos Gelasius Papa confirmauit in Decretis, 15. distinct. cap. Sancta Romana Ecclesia: tamen non ideo sequitur, quòd quidquid Augustinus dixerit, sit necessario tenendum tanquàm verum, ob hoc, quòd Augustinus dixerit, ibid. 41.c.3.F

Et quando Ecclesia approbat opera alicuius Doctoris, non approbat omnia contenta in illis, nec asserit omnia illa esse vera, immo nec vnam propositionem, vt probatur ex septem causis, ibid. 42.c.3.B

Sed in approbatione illorum Ecclesia facit quinque, primo concedit omnibus Christi fidelibus, quòd legant ea, secundo iudicat illa vtilia ad doctrinam fidei, & morum, & ob hoc laudat ea, & cæt. tertio, quia tollit suspicionem de hæresi voluntaria, quarto dat eis quandam auctoritatem, quam alias non habebant, non quòd necessario debeat eis fides adhiberi, sed quòd allegās aliquod dictum facit probationem, etiam si ipse auctor nullam causam dicti sui ostendat, dum tamen non probetur contrarium per nos, vel per aliquem alium, & hoc est qd magnum: quintum est, quòd alleuiat homines errantes, quia excusabitur quis per auctoritatem libri. Defens. 43.c 5.F

Nec licet nobis sentire contrarium alicuius dicti libri approbati, nostro arbitrio, etiam si ille nullam rationem adducat dicti sui, & nos pro parte contraria induceremus aliquam rationem, vel probationem, non tamen necessariam, non licet nobis sentire contrarium propter reuerentiam auctoritatis eius, sed magis debemus iudicare nos errare, vel non intelligere, secus tamen quando pro nostra parte inducitur auctoritas maioris ponderis, quàm sit auctoritas libri, vel ratio ineuitabilis. Nā tunc non est adhibenda fides illi dicto, sed resistere propter veritatem, Defens. 43.c.4.K

Secus tamen est de his, quæ sunt fidei: nam tunc captiuādus est intellectus noster in obsequium Christi, ibid. 44.c.1.A

Fallitur Augusti. in expositione illius Leuit. 25. vbi dicitur, quòd annus septimus dicitur sabbathum Domini, Leuit. 287.c.2.C

Augusti. & alij multi errauerunt circa Iechoniam patrem Salathiel dicētes illum esse filium Iosiæ, cum fuerit nepos, Mat. tom. 1 82.c.1.A

Augusti. fallitur excludens duas generationes a quadragintaduabus, quas ponit Mat. vt probatur Mat. tom. 1 84.c.4.I

Augustini expositio circa creationem mundi in sex diebus non consonat intentioni Moysi, vt probat Auctor, Genes. 1.c.4.F

Expositio Augusti. super illud Genes. 3. Terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ, non est literalis, sed mystica, ibid. 217.c.1.A

Augusti. fallitur dicens Hebræos dictos sic non ab Heber, sed ab Abraham, & quòd dicuntur Hebræi, quasi Abrahæi, 1.Paralip. 34.c.5.F

Quomodo intelligatur, quòd mater Augustini ipsum nulla nocte desereret, Mat. tom. 7 271.c.2.D

Augustus. Imperatores dicuntur Augusti, ab Octauiano secundo Imperatore Romanorum, qui dictus est Augustus ab augendo, quia ipse nimis auxit Rempub. Mat. to. 6 23.c.1.A

Auicenna. Tenet quòd forma totius nō est forma partis, ibid. 97.c.2.A

Et huius sententiæ est auctor, ibid.

Auicenna tenet dæmones, & omnes intelligentias posse inducere formas tam substantiales, quàm accidentales in rebus, cuius fundamentum refertur, & impugnatur, Exo. tom. 1 44.c.4.G

Refertur opinio Auicennæ de forma totius, Matth. tom. 6 97.c.2.A

Auicenna ponit quòd animæ malorum, poſt mortem, non puniantur ab aliquibus corporibus, ſed p quaſdam ſimilitudines corporum, ſicut in ſomnijs propter ſimilitudinem rerum, quæ ſunt in imaginatione, videtur homini, quod puniatur varijs pœnis, ſed hoc eſt falſum, quia in anima ſeparata non manet imaginatio, nec ſenſatio, nec organum, vt probat Mat. tom. 7 153.c.3.H

Auienatæ. Populi apud Græciam tãta ranarum, & murium tempeſtate vrgebantur, quòd coacti ſunt ſedes ſuas dimittere, & requirere alias. Et Caſſander dux Alexandri dedit eis ſedes in finibus Macedoniç, vt ait Paulus Oroſius 3. de Ormeſta mundi, c. vlti. Et hoc contigit illis paulo poſt tempora Alexandri, Exo. tom. 1 51.c.3.F

Auis. Aues dicuntur formatæ ex aqua, ſed ex ſubtiliore ſubſtantia aquæ, quàm piſces, Geneſ. 8.c.1.B, & 134.c.2.D

Inter aues, apud gentes, quædam illarum erant conſecratę Dijs eorum, vt Aquila Ioui, columba, Veneri, Pauones Iunoni, coruus Phæbo, & veſpertilio Palladi ſiue Mineruæ, Exo. tom. 1 166.c.4.H

Aues ſunt ſubtilioris nutrimenti quàm bruta, Geneſ. 8.c.1.C

De auium munditia vel immunditia ad comedendũ, Iudæi regulã ponunt dicentes illas aues eſſe mundas, quæ iecur habent, & quendam aculeum ad modum vnguis in medio vtriuſque cruris, qui vulgariter dicitur eſpolon, Leui. 98.c.2.B. Deuter. 81.c.2.B, Sed alia regula elicitur ex vndecimo capite Leuit. ſ. q̃ non liceat comedere volucres rapaces, quæ de venatione viuunt, vt probatur Leu. 98.c.2.B

Aues nunquã legimus immolari Dijs ab idolatris, ſed tantum quadrupedia, ibid.C

In auibus rapacibus reperiuntur carnes magis nigræ, quàm in alijs, econtra eſt in ſtercoribus earum, ibi.

Aues non ruminant, ibid. 101.c.3.F

Auium nomina epicena dicta ſunt, ideſt, communia, Num. tom. 2 102.c.1.A

Aues non offerebantur a Iudæis in ſacrificium, niſi propter paupertatem, Num. to. 2 113.c.2.A

Aues non poſſunt ſuſtineri in regione ignea, ſi ibi eſſent, Parad. 72.c.2.B

Aura. Circa auram, ad quam Dominus ambulabat poſt meridiem, Geneſ. 3. referuntur opiniones, & tandem ponitur opinio Auctoris, Geneſ. 198.c.2.E

Aura poſt meridiem regulariter eſt in terra Aegypti, & in terra Chanaan locis maritimis, Gen. 199.c.3.K

Aurea. Aureola. Aurea eſt præmium eſſentiale, & aureola eſt præmium accidentale ſuperadditum præmio eſſentiali, & accipiunt hoc Doctores ex modo loquendi ſcripturæ. Nam Exo. 25. ſuper illo facies coronam auream, & ſuper illam alteram coronam aureolã, vbi dicit Gl. q̃ ad hanc coronam pertinet canticum nouum, quod virgines tantum coram agno concinunt, Mat. tom. 4 39.c.3.G

Aurea, & aureola non differunt per magis, & minus, ſed ſpecie, Mat. tom. 4 40.c.3.F

Aureola eſt corona quibuſdam ſpecialiter data, Mat. tom. 4 29.c.3.I

Aureola ſolum datur martyribus, & virginibus, & Doctoribus, ibid. 40.c.1.A

Aureola non datur pro quolibet actu virtutis, ſed ſolum pro illis, qui habent excellentem rationem victoriæ, propter difficultatem pugnæ, ibid.c.2.B

Aureola, & fructus non ſunt idem, quia non ſunt eiuſdem diuiſionis, nec eiuſdem rationis. Et aureola diuiditur in aureolam virginum, martyrum, & Doctorum: fructus vero in fructum coniugatorum, viduarum, & virginum, ibid. 41.c.1.A

Aureola, & fructus ſolis virginibus competunt, ibid. c.3.B, &c.

Aureola virginitatis non conuenit, niſi habentibus propoſitum de conſeruando perpetuò virginitatem, ibid. 43.c.2.C

Aureola eſt gaudium de operibus perfectis, quæ habent rationem excellentis victoriæ, ibid.c.1.B

Aureolam habet Beatiſſima Virgo Maria, ſecundum propriam rationem aureolæ, & datur pro excellenti victoria, quia licet non habuerit pugnam a carne, habuit tamen vel habere potuit pugnam de carne, ſ. q̃ Satan tentaret eã de opere carnis, ibid. 44.c.1.C

Aureola non deberetur virginitati, ſi Adam non peccaſſet, quia nullam perfectionem tunc addidiſſet virginitas, ibid.D

De aureola martyrum, ibid. 45.c.1.A

Aureola non debetur operi, inquantum eſt ſuper erogationis, ſed inquantum haber perfectionem, ibi.E

Aureola debetur doctrinæ, non cuilibet, ſed illi ſoli, quæ eſt de pertinentibus ad ſalutem, ſcilicet, doctrinæ ſacræ ſcripturæ, cuius obſeruatio eſt neceſſaria ad ſalutem, ibid. 46.c.1.E

His, qui ſolum amant virginitatem, & martyrium, & doctrinam, non debetur aureola, ibid.c.4.G

Chriſtus non habuit aureolam, ſed aliquid valde excellens, a quo omnes aureolæ habent originem, & excellentiam accipiunt, ibid.c.3.F

Aureola eſt gaudium de conformitate ad Chriſtum propter excellentem victoriam. ibid.G

Aureola non debetur Angelis, vt probatur ibid.c.4.F

Proprium ſubiectum aureolæ non eſt corpus, ſed anima, redundat tamen aliquid in corpus, ibi. 47.c.1.B

Aureola eſt gaudium quoddam priuilegiatum, & ſpirituale reſpondens excellenti priuilegiatæ victoriç, ibid.c.2.C

Quòd tantum ſint tres aureolæ, ſcilicet, virginitatis martyrij, & doctrinæ probatur, ibid.D

Quidam diſtinguunt tres aureolas ſecundum tres vires animæ, quantum ad earum actus præcipuos, ſcilicet, rationalem, iraſcibilem, & concupiſcibilem. Alij penes modum conformitatis ad Chriſtum, qui fuit Doctor, martyr, & virgo. Sed cauſa præcipua, quare ſacri Doctores iſtas tres aureolas aſſignent, fuit, q̃ pro his tribus actibus in ſcriptura inuenitur ſpecialis laus, & excellentia pertinens ad futurum ſeculum, quæ pro alijs actibus non inuenitur ita ſpecialis, ibid.c.3.F

Aureola eſt gaudium de bono creato, Matth. tom. 7. 105.c.1.E

Aureola quid ſit, & quibus detur, ibid. 185.c.1.C

Aureola non debetur obedientiæ, Matth. tomo 4 47 col. 4.K

Aureolæ virginum, martyrum, & Doctorum nõ ſunt æquales: nam illa, pro quibus dantur, non ſunt æqualia, ergo nec ipſę. Et excellentia vnius aureolæ ſuper alteram poteſt dupliciter attendi, primo ex parte pugnæ, ſecundo ex parte eorum, de quibus eſt pugna, ſed potior eſt, quæ eſt ex parte pugnæ, & ita aureolæ martyrum primum locum tenent, ſecundum aureolæ virginum, tertium aureolæ Doctorum, & hoc eſt verum comparando aureolas, quantum ad genus ipſarum, quæ eſt comparatio per ſe, ſecus tamen ſi comparentur per accidens, quia poterit minima eſſe maxima, & e contra, ibid. 48.c.1.E

Nec aureolæ eiuſdem ſpeciei ſunt æquales in omnibus, in quibus ſunt, quia victoriæ, de quibus ſunt aureolæ, non ſunt æquales. Et vna aureola eiuſdem ſpeciei

ſpeciei cum alia poteſt eſſe maior illa dupliciter, vno modo ex parte radicis, alio modo ex parte operis, Mat.tom.4 48.c.2.C

Ad magnitudinem aureolę nihil facit magna, vel parua charitas, licet charitas ſit neceſſaria, Matt.tom.4 48.c.3.G

Aureolam habent boni prælati, Mat.tom.6. 329.c.1.E

Auriſa. Genus quoddam excęcationis eſt, 1.Regum tom.1 218.c.4.F

Aurora. De auroræ deſcriptione, Geneſ. 334.colum.3.I

Aurora durat per horam, & per quintam partem horæ, ante Solis ortum, Ruth 255.c.1.D

In aurora radius ſolaris contrahit quandam rubedinem propter vapores combuſtos manentes circa ſuperficiem terræ, per quos radij tranſeunt, & ſic videntur aquæ fluminum rubeæ, cum in plano currunt 4.Regum 29.c.1.B

Aurugo. Eſt quædam paſſio, & nocumentum proueniens terræ naſcentibus ex corruptione aeris, & vocatur peſtilentia terræ naſcentium, 2.Paralip. 89.c.1.C

Aurum. Auro, & argento abundat tota India, ſed præcipuæ inſulæ Chryſe, & Argiria, in quibus montes aurei dicuntur eſſe, quos gryphes, & leones cuſtodiunt, Geneſ. 14.c.3.G

Quotquot ex auro facta ſunt in opere ſanctuarij, referuntur, Exo.tom.2 15.c.1.D, & 108.c.2.D

Si aurum ponatur ad ignem, cum quadam herba, comburitur, & redigitur in puluerem, ſicut cum comburitur lignum, Exo.tom.2 132.c.1.C

In auro templi iurare, de quo Matt.23. dupliciter poteſt intelligi, Matt.tom.6 197.c.1.D

Aurifodina. De aurifodinis, argentifodinis, lapidicinis, & omnibus metallarijs debentur decimæ, Mat.tom.6 217.c.1.A

Auſter. In tota Europa eſt pluuioſus, Mat.tom.4 154.c.4.F

Auſtralis. Ventus generationi obeſt, De Opt. Pol. 6.c.3.H

Videntes auſtrum flantem quare dicant, quòd prope ſit æſtas, Mat.tom.4 154.c.4.F

Auſteritas. vitæ putabatur a Iudæis magnæ perfectionis, & ſanctitatis, Mat.tom. 3 197.c.4.k

Authoritas. Autoritates ſacræ ſcripturæ tela ſunt, quæ hoſtium iniquitatem confodiunt, tela inquam offenſiua, & inuaſiua, quia arma defenſiua fides eſt, Gen. 9.c.1.D

Aliquas autoritates veteri teſta. adducunt Chriſtus, & Apoſtoli, quæ prima facie videntur extorte adductæ, & tamē ſecus eſt, ſi bene intelligantur, Exo. tom.2 95.c.1.D

Duo ſunt, quæ faciunt aliquam ſcripturam eſſe ſolidæ autoritatis, ſcilicet, autoritas ſcriptoris, & firma atque manifeſta veritas ſcripturæ 1.Regum tom.1 12.c.4.I

Authoritas diuina eſt ſuper omnem authoritatem, Mat.tom.5 224.c.1.A

Nihil firmius, eſt authoritate ſacræ ſcripturæ, Matth. tom.5 138.c.1.B

Locus ab authoritate non tenet negatiuè, ſed affirmatiuè, 1.Reg.to.1 144.c.4 I.Mat.to.4 104.c.4.F

De diuerſa authoritate librorū ſacræ ſcripturæ, 1. Paralip. 2.A

Authoritas cuiuſque nihil valet, vbi apparet veritas, cum authoritas non probet, niſi per præſumptionē, veritas vero manifeſta facit probationem neceſſariam, 1.Paralip. 78.c.2.E

Authoritas proprie ab Authore dicitur, & ideo tantum aliquis liber habet de authoritate, quātus erat gradus, & excellentia authoris ſui, Nec iſto modo quærenda eſt authoritas in ſcientijs, quia eiuſdem ſcientiæ ſunt multi authores, quorum aliqui bene tradiderunt, alij vero male. Conſiderando tamen ſcientiā in ſeipſa, authoritas eius puenit ex duobus, ſ.ab obiecto, & a modo pcedēdi, Mat.to.1. 4.c.1.D

Sufficit allegare authoritatem, vel citare in ſenſu, licet non in uerbis, Mat.tom.5 218.c.4.G

Authoritas ſacræ ſcripturæ maior eſt, quam authoritas omnium ſcientiarum in multis, Matth. tom. 1 4.c. 2. C. imo nulla eſt maior authoritas ſub Deo, quam authoritas ſacrę ſcripturę, Mat.to.1.230.c.4.I

In allegandis authoritatibus vete.teſta.ab Euāgeliſtis, quid interſit inter Matthæum, & alios tres Euangeliſtas, Mat.tom.3 279.c.2.A

Authoritas cogens eſt ex his, quæ ſunt in ſacra ſcriptura, vel a ratione naturali ineuitabili, vel à ſpiritu ſancto in Defenſ. 17.c.3.F

Ad authoritatem cuiuſquam, de quo non cōſtat per ſpiritū ſanctū loqui, nō eſt captiuandus intellectus, qui ſolum captiuandus eſt in obſequium Chriſti, in Defenſ. 44.c.2.D

Autumnus. Fit decurrente Sole per tria ſigna, ſcilicet, a principio librę vſq; ad capricornum, Mat.tom.2 248.c.2.C

Auus. Aui & proaui dicuntur patres, iuxta morem ſacræ ſcripturæ, Sic patet exemplū de Regul.Iuris in cap. Nam & Nabucodonoſor, Leuit. 180.c.1.D.quarto Regum 92.c.3.I

Auxilium. Diuinum inuocandum eſt in magnis rebus, & cōſiliū eius, Gen.385.c.3.k

Auxilium Dei neceſſarium eſt in qualibet actione, Mat.tom.5.150 c.3.H. Et ad recte viuendum dupli ci Dei auxilio indiget homo, ibidem. 156.c.3.F

Auxilium diuinum nō debet expectari pro rebus noſtris communibus, niſi quando humana potentia deficit, qa alias eēt tētare Deū, Matt.to.1.223.c.3.K

Duplici auxilio Dei indiget homo ad recte viuendū, uno modo quantum ad aliquod habituale donū, per quod natura humana corrupta ſanetur, & ſana ta eleuetur ad operandū operameritoria uitæ ęternæ, quæ excedunt proportionem naturæ, Alio modo indiget auxilio gratiæ, vt a Deo moueatur ad agendū ipſum, quod bonū eſt, & conueniens. Et iſta differunt inter ſe, qa aliud eſt moueri realiter ad aliqd operandū, & aliud eſt diſpoſitū eſſe ad operādū aliqd, licet ad illud operandū nondum moueatur, vtrunq; neceſſariū eſt homini, Mat.to.5 156.c.3.F

Homo indiget auxilio diuino ad intelligendum, Mat. tom 5 147.c.3.K

Auxilium gratiæ dicitur motio, qua Deus mouet ad bonum, vel ad euitādum malum, vel per ſe ipſum, vel per alias res, Mat.tom.5 157.c.1.C

Auxilio ſpeciali Dei eget homo ad reſurgendum a peccato, & primum auxilium eſt vocatio, & hoc etiam Deus præſtat malis hominibus, & ita imputatur ipſis hominibus, qꝺ dānenē, Mat.to.7. 12 c.2.B

Auxilium habituale ad quid homini deſeruiat. Et auxilium non habituale, & in ſtatu naturæ lapſæ propter duo, Mat.tom.5 156.c.3.k

Nullum Dei donum, manens in nobis, conſtituit nos non egentes diuino auxilio, Mat.to.5 157 c.1.B

Azael. Et Benadad reges Syriæ fuerunt habiti in magna veneratione a Syris. 4. Re. 131. c. 2. E

Azaria. De Azaria ſummo ſacerdote dī ſpecialiter, 1. Paral. 6. qꝺ miniſtrauerit in templo Salomonis, qa ipſe fuit ſpecialis zelator cōtra regē Oziā, quando voluit vſurpare officium ſacerdotis, 1.Paralip. 87.c.4.K

Azariæ prophetia, de qua 2. Paralipom. 15. exponitur vnomodo de captiuitate Babylonica, 2. Paralip. 194.c.1.D
Et postea impugnatur ista expositio ab autore, ibidē.
Alij exponunt de viris Israel, scilicet, de decem tribubus, sed etiam hoc improbatur, ibid. 195.c.2.B
Alij exponunt de captiuitate facienda per Romanos, quod etiam improbatur, ibid. 196.c.2.B
Quarto exponitur de quodam tempore, quod fuit partim ante tempus regis Asa, cui illa dicebantur, & partim tunc, & istam expositionem sequuntur Hebræi, quæ refertur, & similiter impugnatur, ibi. 297.c.1.A
Et tandem ponitur vera expositio, ibid. 197.c.3.K

Azazel. De Azazel, secundum literam Hebraicā, varię sunt opiniones inter Hebręos, quas confutat autor, Leuit. 159.c.2. E. tandem autor dicit, quòd Azazel significat caprum emissariū, ibidem.

Azyma. Quare fecit Loth coquere duobus Angelis, Genes. 267.c.1.E
Panes Azymi sunt valde nociui & graues stomacho, nam fermentum, in sua acutie, subtiliat, & digerit ponderositatem farinæ cōmixtę cum aqua, & ideo vocatur panis afflictionis Deuter. 16. & hoc notabat celeritatem, quę debebat esse in exitu de Aegypto. Sic fecit Abraham Genes. 18. & Loth. Gen. 19. Exod. tom. 1 87.c.3.H. & 75.c.1.B
De Azymis fuerūt duo præcepta, primum est, quòd agnus comederetur cum Azymis, secūdum, quòd septem dies obseruarentur in Azymorum comestione, & non appareret aliquod fermentatum in domibus Hebræorum, primum obligauit tunc, & futuras generationes, secundum vero solum obligauit futuras generationes, & in signum huius distincta fuerunt ista prȩcepta, Exod. tom. 1 75.c.2.B
Azymus dicitur ab a, quod est, sine, & Zymon, quod est fermentum, quasi sine fermento, Exod. tom. 1 80.c.1.A
Azyma durabant septem diebus integris, scilicet, a die. 14. mensis primi post meridiem ad vesperam vsque ab 21. eiusdem mensis ad vesperam, & ista Azyma fuerunt imposita Hebræis, vt obseruarentur, in exitu de Aegypto post primam immolationem, vt patet, Exod. 13. Accidit tamen, quòd illi comedissent azyma istis septem diebus, quia cum fermentare uellent massam cogentibus Aegyptijs tulerunt pastam conspersam aqua, & non fermentatam, sicque coxerunt in Sochot, & comederunt illis septem diebus panes Azymos ex euentu. Exo. tom. 1 80.c.1.B
Azymorum dies 1. de quo Exod. 12. non fuit 14. mēsis primi, sed 15. Et pars illa diei decimæ quartæ, scilicet, ad vesperam computatur cū die decima quinta primi mēsis, qui erat primus dies integer, in quo comedebantur azyma, & dies 21. computatur pro uno die, quia maior pars diei, & prima obseruanda erat in Azymis, & vocabatur dies Azymorum, Exod. tom. 1 80.c.1.C. & in occasu solis diei 14. incipiebat dies decima quinta, cum mandatum sit eis Leuit. 23. a vespera in vesperam celebrabitis Sabbata vestra. Et ab illo tempore, quod vocabatur vespera vsque ad solis occasum, computabatur cū die. 15. Et sic non solum merebatur mortem, qui vesceretur pane fermentato in die. 15. sed & qui decima quarta post meridiem ab eo tēpore, quo vespere vocari incipit, Exod. tom. 1 80.c.1.A
Qui septem illis diebus Azymorum comederet fermentatum, debebat occidi mandato iudicis si constaret, sicut & ille, qui sanguinē comederet, vt habetur Leuit. 17. & Deuteronom. 12. & Leuit. 7. & si non constabat, Deus exterminabat animam illā, vel occidendo illum virum, vel infligendo magnas pœnas, nisi de commisso doleret; Exod. tom. 1 80.c.1.A
In prima die Azymorum fiebant solemnitates, quæ explicantur, Leuit. 23. Exo. to. 1 80.c.3.F
Azymorum dies intermediæ inter primam, & septimam erant ad sacrificandum Domino, non tamē vocabantur sanctæ, necque solēnes, quia in illis licebat operari, sicut in cæteris diebus, dies tamen prima, & septima erant solennes, sed dies septima solēnior & sanctior, vt patet Leui. 23. Et potest etiā dici, ꝙ erant æque solennes, vt patet Exo 12. & quā do Leuit. 23. & Num. 28. dicitur septimus dies erit sanctior atque celebrior, hoc dicitur per comparationem ad intermedios, & non ad primum, Exod. tom. 1 80.c.3 H. Leuit. 261.c.2.B
In die prima & septima azymorum nihil operis faciendum erat, vt dicitur Exo. 12. & intelligendum est exceptis his, quę ad vescendum pertinent, scilicet, parare cibos, & alia, quæ ad cibos pertinent, vt accēdere ignem & scindere ligna, & haurire aquā, non tamen vendere carnes, & si die Sabbati aliquis illorum dierum veniret, nec prædicta poterant facere, Exod. tom. 1 80.c.4.G
Deus non mandauit Iudæis obseruare azyma in anno, quo egressi sunt de Aegypto, sed in futuras generationes, Exod. tom. 1 87.c.1.C
Non obligabantur Iudæi comedere panem Azymū 14. die mensis primi post meridiem immediate, sed vsquequo immolarent agnum, & comederēt, obligabantur tamen non comedere fermentatum Exod. tom. 1 87.c.1.C
Iudæi moderni obseruant ritum Azymorum, & non Agni Paschalis, quia pro ritu Azymorum non fuit determinatus locus, sed bene pro secundo, scilicet, sola illa ciuitas, in qua erat tabernaculum, vt patet Deut. 16. Exo. tom. 1 87.c.1.D. Nec offerunt Manipulum spicarum Num. tom. 1 215.c.3.H
Azymus panis insipidus est, & gustui disconueniens, & stomacho valde nociuus, Exo. to. 1 87.c.3.H
In diebus azymorum, non solum non licebat comedere panem fermentatum, sed nec habere in domibus, Exod. tom. 2 80.c.2.B
De Azymorum solennitate, Exo. to. 2. 175.c.2.B
Azymi panes debebant comedi 7. diebus computando de puncto ad punctum, i. a quarta decima die mensis primi post meridiem vsque ad vigesimam primā diem post meridiē. Et qui 14. die incipiebat comedere de Azymis, & Occidente sole, non poterat comedere fermentatū in vigesima prima die, nisi illa hora, qua incepit comedere Azymū, Exod. tom. 2 175.c.2.D
Azyma durabant per septē dies naturales, & cōputabantur a puncto in punctū, ſ. a decima quarta luna ad vesperū, vsq; ad vigesimā primā ad vesperū, Ita ꝙ quantū acciperetur de decima quarta, tantū adimebatur de vigesima prima, Leuit. 259.c.3.I
In Azymorū festiuitate, obseruabantur quatuor, primū erat comestio azymorū, secūdū cessatio a laboribus, tertiū oblatio sacrificiorū, quartū oblatio spicarum. In primo æqualis erat obseruantia in omnibus septem diebus. Quo ad secundum, prima, & septima die cessabatur a laboribus, nihil seruile operando. Quo ad tertium omnes septem dies erant æquales, nam præter holocaustum matutinum, & vespertinum offerebantur duo vituli in quolibet septem dierum, & vnus aries, & septem agni anniculi, cum æqualibus libamentis, & vnus hircus,

cus, vt habetur Nu. 28. ſed ſecũdus dies excellebat alios, quia in eo offerebatur vnus agnus anniculus, præter omnia alia ſacrificia. Et hoc quando offerebatur manipulus nouarum frugum, Leui.23. Et in quarto differebat ſecundus dies Azymorũ ab alijs; quia in illo offerebatur manipulus ſpicarũ nouarũ frugum,& in nullo alio, Leui. 259.c.4.G

In ſecundo die azymorum offerebatur domino vnus manipulus ordei, & modus oblationis explicatur, Leui.262.c.1. E. Sed plures manipuli offerebantur ex deuotione,& vnus coram domino accipiebatur Leuit. 164.c.1.C

Ad azymorum obſeruationem tenebantur Iudæi in quocunque eſſent loco non tamen ad obſeruationem Agni Paſchalis, niſi eſſent in terra promiſſionis, Leuit. 170.c.3.k

De feſto azymorum agitur in diuerſis locis ſacrę ſcripturæ quantũ ad diuerſa, Nu.to.2 117.c.3.k

Azymos panes comedunt nũc Iudæi 8. diebus ad vitandum dubium, Deut. 86.c.4.k

In feſto Azymorum concurrebant quatuor ceremoniæ 4.Regum 261.c.4.I

Prima dies Azymorum non capitur ab Euangeliſtis, ſicut capitur a Iudæis, alias Chriſtus poſterioraſſet Paſcha. Defen. 13.c.3.G

Inter Azyma & Paſcha non faciunt interdum Euangeliſtæ illam differentiam, quæ fit Leuit.23. ſed pro eodẽ accipiũt, vt cum dicitur Mar. 14. Erat Paſcha & Azyma poſt biduum. Et Lucæ 22. appropinquabat autem dies feſtus Azymorũ, quod dicitur Paſcha, Defenſ. 14 c.2.E

Ad comedendum Azymos panes non requirebatur mũditia legalis, bene tamen ad comedendũ Agnũ Paſchalem. Defenſ. 14.c.3.G

Comedere Azyma erat lex pœnalis, vt patet Deut.16. vbi dicitur ſeptem diebus comedes, abſque fermẽto, afflictionis panem, quoniam in pauore egreſſus es de Aegypto. Defenſ. 14 c.3.H

Prima die Azymorũ licitũ erat ſecundũ legẽ Iudęorũ occidi aliquẽ iudicialiter. Defen. 15.c.3.k

Prima die Azymorũ diſpoſuerant pontifices & Phariſæi nõ occidere Chriſtum, quia timebant tumultũ populi, ſed poſtea mutauerunt conſilium, vt occiderent eum prima die Azymorum propter duo, primum fuit ex parte Dei, ſecundũ ex parte Iudęorum, Defen. 15.c.4.F

Azyma comedit Chriſtus in vltima cęna. Et in Azymis confecit, Defen. 16.c.3.F

Feſti Azymorum cauſa fuit exitus Iſraelitarũ de Aegypto, Defen. 11.c.3 G

Quia inter Azymorum feſtum & feſtum phaſe nullus dies medius intercidit, illud feſtũ interdum vocatur ab Euangeliſtis Paſcha,& interdum Azyma, Defen. 11.c.4.F

In feſto Azymorum omnes veniebant in Ieruſalem, Mat.tom.6 289.c.3.H

Azymorum cęremonię, quomodo cõueniant ſumẽtibus euchariſtiam, Mat.tom.7 294.c.3.G

Feſtum Azymorum & feſtum Phaſe coincidebant, Mat.tom.7 300.c.1.E

Feſtum Azymorum, & feſtum Phaſe in quatuor differebant, Defen. 11.c.2.C

Azurinum. Quoddam in modum mineralis educitur de ciuitate Accaron, quæ nunc vulgariter, dicitur acre, quod nimis valet ad faciendas literas vel depingendas imagines, quod vulgariter dicitur Azulde acre, Ioſue tom.2 93.c.2.B

Coloris Azurini videt cœlũ ſtellatũ declinãtis ad nigredinem, Geneſ.6.c.1.A, Deut. 5.c.4.k

Baal.

BAAL FVIT IDOLVM multarum gentium antiquis temporibus,& diuerſimodè nuncupatur,& illius figuram varij variam depingebant,& incepit cultus iſtius a Nembroth, cuius filius fuit Belus, Nu. tom.2 41.c.2.C

Cultus Baal viguit multum in terra Iſrael 4. Regum 166.c.2.C

Baal in Hebræo ſignificat principem,& maritũ 1.Paralip 65.c.3.H.& interdum ſignificat idolum ſimiliter, & ciuitatem quandam in ſorte Simeon 1. Paralip.69 c.2.C. Et interdum eſt nomen viri ibidem & 106.c.1.A

Baal Hermon nomen eſt vnius montis, Iudicum 3. 1. Paralip. 84.c.3.F

Baal, Deus gentium, erat Hercules 4.Reg. 22.c.2.D

Baalin. Plurale eſt de Baal, & ſignificat quæcũque idola Iudi. 21.c.2.E

Baalmeon. Nomen eſt ciuitatis in ſorte Ruben Ioſue 13.1.Paralip. 79.c.2.A

Baaſa. Interficiens Nadab regem Iſrael filium Ieroboam, peccauit 3. Regum 145.c.2. D. Similiter peccauit occidendo omnes de cognatione Ieroboam ibidem 146.c.1.D

Babel Babylon. Babel In Hebræo, ſignificat confuſionem, vel ſubuerſionem, quia ibi ſubuertit Deus linguam vnam omnium gentium Geneſ. 56.c.3.H

Turris Babel non eſt facta ad aſcendendum in cœlũ, ſed vt celebraretur nomen generis humani per ſæcula, De Opti.poli. 3.c.3.F

Babylon Babylonem reſtaurauit, & ampliauit Nabucodonoſor. Dan.4. Gen.56.c.3.H

Babylon ciuitas eſt Septentrionalis reſpectu Ieruſalem, Exod. to.1 154.c.1.E

Et fuit ſecunda ciuitas, quæ ædificata eſt in toto orbe, & in ſecũda ætate fuit prima. De Opti.Poli.3.c.3.H

In Babylone deſtructi ſunt omnes libri Hæbræorum, 1.Regum tom.1 4.c.3.F

In Babylone Iudæi non erant ſerui, ſed erant ſicut ipſi Babylonij,& hoc tantum ſeruitutis habebãt, quòd ſi vellent redire in terram ſuam, non permittebãtur. Sic etiam fuit de decem tribubus translatis in Aſſyrios quibus data eſt terra ad colendum pro ſeipſis 4.Regum 257.c.1.B

In Babylone nulla ſacrificia obtulerunt Iudæi, quia non habebant ibi templum, nec licebat illis ibi fabricare templum, ad offerendum in eo ſacrificia 4.Regum 261.c.1.D

In Babylone non dabant Iudæi decimas, & primitias Sacerdotibus & Leuitis, 4 Reg. 261.c.1.E

In Babylone ceſſabat votum Nazaræorum 4.Regum 261.c.2.B

In Babylone nec fiebant purificationes mulierum, nec redemptio primogenitorum, nec oblatio de pulmentis, nec redemptiones quædam per ſacrificia, nec probationes zelotypiæ, nec purificationes immunditiarum, nec remiſſio debitorum anno ſeptimo, nec liberatio Iſraelitarum a ſeruitute, nec celebratio Phaſe, nec annus Iubilęi cum ſuis cæremonij, nec varietas venditionis, 4. Regum 261.c.2.C

In Babylone ſeruabantur quædam a Iudæis, quæ non concernebant certũ locum, vt circunciſio, & abſtinentia a rebus immundis 4.Reg. 261.c.4.k

Duplex fuit Babylonia, quædam in Chaldęa, quæ caput fuit terræ Chaldaicæ, quæ olim domina

fuit

fuit totius pene terræ Orientalis, regnante Nabuchodonoſor, vbi & captiui ducti ſunt Iudæi, & fuit hæc ciuitas incepta a Nemroth. Altera eſt, quę noua dicitur, quam Cambyſes in Aegypto condidit propter deſiderium primę Babylonis, & in hac fuit mortuus Alexander Magnus, & huius Babyloni s dominus eſt nunc Soldanus princeps Saracenorũ, Geneſ. 6.c.2.D

Babylonem Aegypti condidit Cambyſes Rex Perſarum filius Regis Cyri, poſtquàm deſtructa eſt Babylon, quæ erat in Chaldæa, Mat.to.1 133.c.1.A

Eteſt magna ciuitas, & bene murata, ſita ſuper Nilum, in eius latere Septentrionali, cuius medium tranſit fluuius quidam magnus de Nilo, & per medium Cayrum, & ab hac Babylone, vſque ad quinque leucas ſunt quædam piramides triangulatæ in modum nauium altę valde, & de lapidibus, quæ dicuntur fuiſſe horrea Ioſeph, & iuxta iſtas piramides ad duas leucas ſunt ruinæ ciuitatis Thebæ, & iuxta iſtam ciuitatem eſt illud deſertum Thebaydes, vbi antiquitus fuit multitudo monachorũ ſtricte viuẽtium vſq; ad tẽpora Mahometi, ibid.c.1.E

Babylonij. Babyloniorum Deus dicebatur Sochorbeneth, 4.Reg. 170.c.4.G

Bacchus. Fuit poſt primam ætatem, vt dicunt Poetæ, Geneſ. 120.c.3.H

Bacchum dediſſe vitem & vinum, dixerunt Gentiles, Geneſ. 120.c.3.H

Baccho fiebant feſtiuitates, quæ dicebantur orgya Bacchi, 1.Paralip. 16.c.2.D

Baculus. Tenere baculum in manibus, quando comedebatur agnus Paſchalis, vide quomodo conueniat ſumentibus Euchariſtiam, Mat.tom.7 293.c.3.F

Sed ad quid Deus iubebat tenere baculos, ibid.

Quare Chriſtus vetuit diſcipulis portare baculos in via, Mat.tom.7 294.c.1.A

Bagad. Dictio Hebræa ſignificat tantum ſicut, venit fortuna, vel ſignificat cœli bonam diſpoſitionem, vt dicit Aben Ezra, Geneſ. 321.c.3.G

Bahar. In Hebræo ſignificat rudem, 2.Paralipom. 172.c.3.G

Bala. Aliquando eſt nomen vrbis, aliquãdo eſt nomen mulieris, & aliquando nomen viri, 1. Paralip. 79.c.1.D

Balaam. Patiebatur extaſim, cum prophetaret, Num.24.Geneſ. 152.c.1.C

Iſta rupis, de qua Balaam reſpiciebat Iſraelitas, cum vellet eos maledicere, Num.23. Erat ſuper vallem Pentapolim Sodomæ, Geneſ. 249.c.4.G

Intellectum Balaam Deus mouebat lumine prophetico, & cogebat dicere contrarium eius, quod dicere propoſuerat, nec valebat aliud dicere, Num. tomo 1 54.c.3.G

Balaam erat magnus Aſtrologus in iudicialibus, cognoſcens quantum cognoſci ex aſtris datur, quid in hominibus futurum eſſet, erat tamen magus cũ dæmonibus familiaritatem habens, & ea, quæ ex aſtris cognoſcere non poterat; a dæmonibus inquirebat, eis immolans, Num.tom.2 32.c.4.G

Balaã fuit ꝓpheta, & verus ꝓpheta, Nu.to.2. 32.c.4.&

De Balaam dicitur, ꝙ occiſus ſit cum alijs Madianitis, Num.31. & Ioſue 13. Et vide cõcordantiam huius cũ illo, quod dicitur Num.24. dicit Balaam, veruntamen pergens ad populum meum dabo conſiliũ, & ibidem dr ſurrexit Balaam, &c. Nu.to.1.33.c.3.F

De Balaam dicunt Hebræi, quòd erat magnus Propheta, & in cognitione maior quàm Moyſes, quia plura cognoſcebat, ſed erat minor in miraculis, & operatione, Num.tom.2 34.c.3.H

Balaam ſtrauit aſinam, vt veniret ad regem Balac, vel qa tũc non erat vſus equorũ, vel qa voluit honeſte inſidere, tanq̃ Propheta Dñi, Num.tom.2. 36.c.4.F

Balaam cum aſina coijſſe dicunt impijſſimi Iudæi, propterea quòd dixit textus, cui ſemper ſedere cõ ſueuiſti, Num.tom.2 39.c.3.G

Angelus, qui venit cõtra Balaam, potuit eſſe Michael cuſtos Iudæorum, Num.tom.2 39.c.4.I

Balaam, cum fuerit verus Propheta, quare dicatur ariolus, Ioſue tom.2 72.c.1.D

Balaam occiſus eſt cũ Madianitis, Ioſue to.2. 72.c.4.I

Balach. Ciuitas ſita eſt in ſorte Simeon, Ioſue 19. 2. Paralip. 112.c.3.G

Balach vocabatur rex Moab, ſed ille non erat rex naturalis illius terræ, Geneſ. 340.c.1.E

Balneare. Apud antiquos non erat fas filium ſimul cum patre Balneari, ne ſeipſos inuicem nudos conſpicerent, Matth. tomo 2. 156 col.3.H

Balneum. Balneorum naturalium aquas inuenit in deſerto Ana filius ſecundus Sebeon, cum Gen.36. dicitur, quòd inuenit aquas calidas in ſolitudine, 1.Paralip. 38.c.1.B

Quòd balneorum naturalium aquæ calidę ſint, prouenit ex materia ſulphurea, per quam tranſeunt, ex quarum aquarum trãſeuntium impetu, ſulphurea inflammatur materia, quę accenſa illas aquas calefacit, Parad. 99.c.3.K

De balneis debetur decima, Mat.tom.6 217.c.1.A

Similiter & de reditibus balneorum, ibid. 230.c.3.k

Balſamum. Balſami arbuſcula ſunt, ſicut lignũ vitis trium annorum, folia vero illius quaſi folia trifolij parui, vel quaſi folia rutę, & habet quaſi palmum, & dimidium in altitudine. de modo colligendi balſami, & de fonte, quo irrigatur hortus Balſami, in Aegypto, in quo & Beatiſſima Virgo filium ſuum ſępe lauaſſe dicitur, & pannos eius abluiſſe, Mat. tom.1 133.c.2.A

Baltheus. Apud Latinos, ſignificat cingulum, & accipitur pro cingulo militari, Exo. tomo 2.59.c.2.D, 1.Reg.to.2.46.c.2.C

Circa Baltheum, de quo Exod. 28. refertur ſententia Ioſephi dicentis, quòd erat quatuor digitorum latitudinis ſtringens ſuper humerale, & erat colorum multorum, & hæc opinio placet auctori, refertur etiam aliorum ſentẽtia, & improbatur, Exo. 59.c.2.E. Leuit. 64.c.1.A

Bamoth. Nomen Hebræum duo ſignificat, ſcilicet, altare, & altitudinem, ſiue excelſum, & idem ſignificat dictio Latina, ſcilicet, altare, ideſt, alta ara, 1.Paralip. 189.c.1.A

Bamothbaal. Secundum Hebręos, eſt nomen compoſitum ſignificans altaria Baal, Ioſue to.2 70.c.3.G

Banaias. Vnus de viris fortibus Dauid occidit tres leones, 2.Reg.23. 1.Reg.to.2 36.c.1.B

Banauſus. Eſt, qui extremum ſuperabundans nõ excedit ſecundum quantitatem, immo interdum maiora expendit magnificus, quàm banauſus, ſed banauſus excedit ſecundum rationẽ, quia ſcilicet facit expenſas, quando non oportet, Mat.tom.7 22.c.1.C

Baptiſmus Iudæorum.

Erat duplex, quidam legalis contra immunditiam, Leuit.11. 14. & 15. & alter ſuperſtitioſus, ſcilicet, calicum, & ęramentorum, &c. Marci 7. Matth. tomo 1 200.c.1.A

Baptiſmus Chriſti.

In baptiſmo imponitur nomen nouum, antiquo de-

perdito, quia baptiſmus regeneratio quædam eſt ad eſſe gratiæ, & nomen imponitur rei ad notificandum eſſentiam eius, Geneſ. 259.c.3.I
Paruuli, qui ſine baptiſmo moriuntur, non puniũtur pro peccatis, quæ facturi eſſent, ſi victuri eſſent, ſed pro peccato, quod contraxerunt a primis parentibus, & de illis nõ eſt verum, quòd Deus præſciebat malum facturos, quia Deus ſciebat iſtos morituros ante annos diſcretionis, Geneſ. 264.c.4.F
In baptiſmo ferimus pactum cum Deo, quia cum fidem eius profitemur, nos abrenunciaturos Satanę, cum omnibus pompis eius, & ei ſubijciendos promittimus, & ipſe promittit nobis, vel Eccleſia, ſuo nomine, per fidem nos habituros vitam æternam, ſtante hypotheſi promiſſionis noſtræ, Exo. tom.1 295.c.4.I
In baptiſmo Chriſti tota Trinitas apparuit, & in tranſfiguratione ſimiliter, ſecundum quoſdam, Matth. tomo 4 225.c.1.E
In baptiſmo Chriſti accipit homo eẽ ſpirituale, Mat. tomo 5 158.c.3.I
Baptiſmus põt dupliciter accipi, Mat.to.5. 256.c.3.k
Per baptiſmum non delentur peccata in adultis, niſi prius conterantur, quamuis pro eis non requiratur corporalis pœnitentia, Leuit. 10.c.1.C
Baptiſmus non valeret paruulis ad deletionem peccati originalis, ſi deficeret fides in vniuerſali, vel in particulari in Eccleſia, vel in eis qui faciunt ipſum baptizari, ſcilicet, quòd baptiſmus valet illis ad vitam æternam, Leuit. 10.c.2.D
Per baptiſmi ſacramentum non ſoluuntur coniugia, ſed crimina dimittuntur, extra de diuor. cap. gaudemus, 1. Reg. tom.1 95.c.4.F, & 103.c.4.G
Per baptiſmũ tolluntur omnia crimina formaliter tã quo ad maculam, quàm quo ad reatum totius pœnæ, ſed hoc eſt quantum ad Deum, non tamen tolluntur crimina, prout ad homines attinent, nec per aliud ſacramentum, & aſſignatur cauſa, 1. Reg. to.1 103.c.3.I
Baptiſmus non tollit crimina ex natura, ſed ex inſtitutione, 1. Reg. to.1 103.c.3.K
Licet per baptiſmum omnia crimina dimittantur in foro Dei, non tamen in foro humano, 3. Re. 9.c.4.I
Ad baptiſmum obligantur omnes tam parui quàm magni, ex neceſſitate, ſub pœna mortis æternæ, 2. Paralip. 205.c.4.I
Baptiſmus Chriſti ante eius mortem dicebatur baptiſmus in aqua, & non in Spiritus ſancti, ſed poſt mortem eius in aduẽtu Spiritus ſancti dicebatur baptiſmus in Spiritu ſancto, nec per illũ ante Chriſti mortem perficiebatur homo, ſed nec diſponebatur perfecte ad tolerandam aliquam legem perfectã, bene tamẽ per baptiſmum in Spiritu ſancto in quo poſt Chriſti mortem, dabatur Spiritus ſanctus ad plenitudinem, &c. Mat.to.1 163.c.3.k
Apoſtoli ante Chriſti mortem baptizati ſunt baptiſmo Chriſti, ſed non in Spiritu ſancto, vſque poſt Chriſti mortem, Mat.to.1 163.c.3.H
In baptiſmo Chriſti datur nobis plena remiſſio peccatorum originalis, & actualium, & infunduntur multæ gratiæ, ſ. virtutes Theologicæ, & morales, Mat.to.1 163.c.4.H
Baptiſmus figuratus eſt per tranſitum maris rubri, & per tranſitum Iordanis, & maris rubri tranſitus figurauit baptiſmum, quatenus in eo delentur peccata, tranſitus vero Iordanis, quatenus baptiſmus aperit ianuam regni cœleſtis, quę eſt principalior effectus baptiſmi, Mat.to.1 200.c.3.F
In baptiſmo eſt iuſtificatio impij plenißima, quia non ſolum peccata remittuntur, & cõfertur gratia, ſed tollitur debitum omnis pœnæ, quæ pro peccatis erat toleranda, Mat.to.1 200.c.4.I
Baptiſmus Chriſti cadit ſub præcepto, & ideo, ſi aliqs nunc ſanctificaretur in vtero, obligaretur ad baptiſmũ, propter caracterẽm, qui facit hominem Chriſtianum, Mat.to.1 203.c.1.D
In baptiſmo efficitur homo filius Dei per fidem, & ſacramentum, iuxta illud Ioan. 1. Dedit illis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, & ita in baptiſmo naſcitur homo de Spiritu ſancto, &c. Mat.to.1 213.c.1.E
Baptiſmus ianua eſt ſacramentorum, & fundamentũ eorũ, extra de presbytero nõ baptizato, c. veniẽs, & ob hoc baptiſmꝰ dr̃ ſacr̃m fidei, Mat.to.3. 119.c.1.B
Baptiſmi character facit hominẽ Chriſtianum, Matt. tomo 1 203.c.1.D
In omnibus adultis requiritur hanc baptiſmũ pęnitẽtia, i. deteſtatio peccatorum, Mat.to.3 119.c.1.C
In baptiſmo lauatur corpus exterius, & Spiritus ſanctus animam mundat interius, Mat.to.4 135.c.2.B
In baptiſmo, vt communiter, non requiritur aliquis actus ex parte ſuſcipientis, & ideo putatur, q̃ tota efficacia remiſſionis peccati fit ex parte ſacramenti, ſed in ſacramento pœnitentiæ requiritur actus ipſius pœnitentis, &c. Mat.to.4 175.c.2.C
Baptiſmus in adultis requirit prępar̃ationem quandã, per quam tollatur fictio, quia nemo poteſt nouam vitam inchoare, niſi eũ pęnituerit veteris, Mat.to.4 175.c.1.E, Et talis prępar̃atio poteſt fieri dupliciter, vno modo quòd præcedat realiter ipſum baptiſmum, alio modo quòd ſimul ſit cũ baptiſmo, ibid.
Baptiſmus, vel pœnitentia requiritur ad delendã maculam peccati, Mat.tom.4 175.c.4.I
Per baptiſmũ recipit homo eẽ ſpirituale ſimpliciter, ſicut p̃ generationem eẽ naturale ſimpliciter, Mat. to.4.176.c.3.H, Et peccata, quæ ante baptiſmũ fuerũt, nõ dicũtur eſſe iſtius hominis, & p̃ cõſequens non remanet reatus aliquis ad pœnam prõ illis peccatis, cum iſte homo cenſeatur non egiſſe illa peccata, Mat.to.4 176.c.3.I
Per baptiſmalem regenerationem ſuſcipit homo eẽ ſimpliciter in eſſe ſpirituali, Mat.to.4 176.c.3.H
Baptiſmus non ſoluit matrimonium infideliũ, Mat. tomo 5 111.c.4.G
In baptiſmo infunduntur omnes virtutes morales, vt patet in Clemen. vnica, de ſumma Trin. & fide Cathol. Mat.to.5 145.c.4.G
Per baptiſmũ efficit̃ homo ꝓpinque diſpoſitus ad habẽdã hęreditatẽ regni cęlorum, Mat.to.5. 32.c.3.G
Baptiſmus eſt nomen Græcum, & ex ſua origine ſignificat lotionem corporalem, & non additur aliquid aliud, Mat.tom.5 256.c.3.I
Baptiſmus, qui eſt lotio, poteſt dupliciter accipi, vno modo, vt eſt ſimplex lotio, alio modo, vt eſt ſacramentum, vel aliquid ſacramentale; primo modo poteſt non eſſe a Deo, ſed ſecundo modo neceſſe eſt, quòd ſit a Deo, Mat.tom.5 256.c.4.F
Ad baptiſmum non poſſunt compelli ſerui infideles, bene tamen ad circunciſionem in lege Moyſi compellebantur illi, qui erant ſerui Iudæorum, Mat.tom.7 298.c.1.B, & c.2.E
Per baptiſmũ non ſolũ tollunt̃ maculæ peccatorũ, & infundit̃ gratia, ſed ẽt oĩs obligatio ad pęnam, ita vt baptizatus maneat omnino liber, Defenſ. 6.c.1.E
In baptiſmo non tollitur fomes peccati, vel prõitas ad malum, Defenſ. 6.c.1.E
Baptiſmus, in quo excellat circunciſionem, Parad. 117.c.3.G
Baptiſmus eſt introitus ad legẽ Euangelicã, & pręcipuũ de pręceptis noui Teſtamẽti, Parad. 104.c.2.C

Baptiſmus eſt velut aquæductus, per quem deriuantur ad nos merita capitis noſtri Chriſti, Parad. 114. col. 4. I

Baptiſmus inſtitutus a Chriſto ante ſuam paſſionem ab ipſo efficaciam recipiebat, non tamen ſic, vt per eum fieret in nobis omnium pœnarum relaxatio, & omnium culparum abſterſio, ſed tantum tunc ſuſcipiebat virtutem a Chriſto inſtitutore, quātum circuncifio habebat efficacię, ſ. vt cæteris remiſſis, maneret obligatio eundi ad ſinum Abrahæ, & hoc fuit ex decreto cōſilij Dei altiſſimi, iuxta totius orthodoxorum poſitionis ſtabilitatem, & ſacræ ſcripturæ documenta, Parad. 115. c. 1. E

Baptiſmus inſtitutus eſt a Chriſto tribus de cauſis. Primo, vt daret determinatum modum ad delendā maculā originalē. Secundo, vt eſſet ſignum diſtinctiuum Chriſtianorum ab alijs. Tertio, vt eſſet remedium non ſolū eis, qui adultam ætatē attigiſſent, ſed etiam ipſis paruulis, Parad. 15. c. 3. K

Baptizare, baptizari.

Baptizare volens Platonem, ſi apponatur ei Socrates, Socrates baptiſmum recipit, ſicut & in ordinibus epiſcopus intendens ordinare Sortem, & non Fernandum, & appoſitus eſt Fernādus, tenet ordo in Fernando, Geneſ. 308. c. 1. C

De illis, qui Baptizantur, quando erant in ægritudine, & quando eſſent ſani, nolebant Baptizari, prę-ſumit Eccleſia, quòd id non agant deuotione religionis, & ideo inſtituit, quòd tales non poſſint ad ſacros ordines poſtea promoueri, vt patet in decretis 57. diſt. c. ſi quis in ægritudine, Iud. 108. c. 1. B

Officium Baptizandi poterat competere omnibus Prophetis, per illud Ioann. 1. ſi tu non es Chriſtus, nec Elias, neque Propheta cur Baptizas, Mat. to. 4 164. c. 1. A

Quidam Baptizantur, non ſolum aqua, ſed etiam ferro candenti characteres ſibi in vultu faciunt, ſumētes ad hoc argumentum ex illo dicto Ioannis Baptiſtæ Mat. 3. ipſe vos Baptizabit in Spiritu ſancto, & ignis, ſed in hoc valde aberrant, quia hoc debet intelligi metaphorice per Spiritu ſancto intelligēdo ablutionem animæ per gratiam, & inquantum talis gratia cōſumit omnino radices peccatorum dicitur ignis, Mat. tom. 1 193. c. 2. E

An Chriſtus aliquem Baptizauerit, nec ne, problema eſt cuius vtraque pars poteſt teneri Matt. to. 1. 195 c. 4. & 196. c. 1. D

Filij paruuli infidelium non ſunt Baptizandi, inuitis parentibus 1. Regum tom. 1. 111 c. 4. K. Secus tamē ſi ſint grandiuſculi, & ipſi velint fidem ſuſcipere, 1. Reg. to. 1 102. c. 1. C

Fruſtra Baptizatur inuitus, Mat. to. 7 298. c 2. C

Chriſtianus non faciens Baptizare filios ſecundū morē Eccleſiæ, peccat mortaliter, Mat. to. 7 237. c. 1. A

Filij Chriſtianorum nō Baptizati, ſi requiſiti Baptizari noluerint, debent per principes ſeculares occidi, vt apoſtatæ, Mat. to. 7 237. c. 1. A

Iudæi, vel īfideles gētiles nolētes Baptizare filios ſuos nō peccant nouo peccato, ſed peccato antiquo, qa ſ. cōtendūt nō venire ad legē Chriſti, & iō vnico tātū peccato, ſ. omiſſionis vel contēptus, ſ. nolle venire ad legē Chriſti peccāt, nec plus peccāt infideles nolētes Baptizari ſeipſos q̄ nolētes Baptizari, ſc, & ēt filios ſuos, dū tñ expreſſe nō prohibeāt eos Baptizari, ſi ipſi volūt Baptizari, & ꝓpter hoc pōterat poni pœna infidelibus quaſi offendentes ſpecialiter Chriſtum, Mat. to. 7 237. c. 1. B

Infans Baptizari nō pōt, ſi ſolā manū extra vterū ꝓtulerit, ſed bene, ſi caput protrahat, Parad. 115. c. 4. I

Baptizatus.

Baptizati obligantur ad omnes obſeruationes noui teſtamenti, ſicut circunciſus ad omnes obligationes veteri teſtam. Leuit. 175. c. 1. B

Qui moritur non Baptizatus, non habetur tanquā filius nec fratres, & ei portio in hæreditate patris nō deberur, quamquam ſit poſthumus, alias mater deberet ei ſuccedere, ſicut ſi Baptizatus eſſet, & tunc moreretur, 1. Paralip. 55. c. 1. A

Qui putat ſe Baptizatū, cū non ſit, rectè credens, quę ſancta mater Eccle. credit, nullā habet culpā originalē, vt habet ext. de cleri. nō Bapti. c. Apoſtolicā, ſi tñ clare cōperit ſe nō eſſe Baptizatū, debet Baptizari, & debet de nouo ordinari poſt Baptiſmū ſuſceptū. ſi tñ illi nō cōfiſterit, & celebret nō cōficit, nec abſoluit, ſed ſi deuote ſuſceperit illū panē, & vinū nō cōſecratū, tantā gratiā ſuſcipit, ſicut ſi verę ſuſciperet Chriſti corpus & ſanguinem. Similiter dicēdum eſt de laicis ſumentibus illum panē, &c. & cū abſoluit cōfitētes, Deus abſoluit, Parad. 105. c. 4. F

Si quis ſit non Baptizatus, & hoc ſibi conſtet, & velit Baptizari, & ad hoc feſtinet, & in itinere moriatur, vel prius expiret quā Baptiſmus cōpleatur, liber efficit a culpa originali, nā tūc ſola fides ſuppleuit id quod Baptiſmus erat effecturus, vt patet extra de presbytero nō Baptizato c. Apoſtoli Parado. 105. c. 4. G. & 106. c. 2. B

Baptizati Baptiſmo Chriſti, ſi morerētur ante paſſio. nē & mortē eius, in limbū patrū deſcendebāt, ſi in gratia deceſſiſſent Parad. 113. c. 3. K

Baptiſmus vero poſt Chriſti mortē plenā habet virtutē, quia paſſio Chriſti, a qua trahit efficaciam, iam præterijt. Poſſunt ergo iam per eum paſſionis merita in nos deriuari, Parad. 114. c. 4. G

Baptiſmus Ioannis.

Ioannem Baptizare fuit conueniens ex multis Matt. tom. 1 174. c. 4. K

Ioannes Baptizauit, vt conuenientius poſſet Chriſtū demonſtrare Iſraelitis, quā ſi ſolum prædicaret, vt probatur ex multis, Mat. to. 1 175. c. 1. E

Vſus Baptizandi non fuit ante Ioannem, ſed ipſe fuit primus, qui introduxit illum, & ideo Ioannes Baptiſta nuncupatur, Mat. tom. 1 176. c. 1. D

Baptiſmus Ioannis faciebat aliquid ſpiritualiter, vel ſaltē, ſignificabat illud, quod ſpiritualiter per Chriſti Baptiſmum efficiendum erat, ſcilicet, peccatorum remiſſionem, & collationē gratię, Mat. tom. 1 176. c. 1. E

Chriſtus baptizatus eſt in Iordane potius, quam alibi nō quaſi hoc aliquid conferret ad id, quod ipſe intendebat, ſ. Baptizari a Ioanne, ſed quantū ad cauſam myſticā fuit cōuenienter Baptizatus in Iordane, vt probatur, Mat. to. 1 200. c. 2. D

Per Baptiſmū, quē ſuſcepit Chriſtus a Ioanne, nō eſt collata virtus aliqua realis aquis, q̄ ad Baptiſmū noſtrū in aliquo proficiat, Mat. to. 1 200. c. 4. F. intelligitur ergo, ꝙ Chriſtus ꝑ ſuū cōtactū fecit aquas eſſe materiā aptā ad Baptiſmū noſtrū, nō cōferēdo eis aliquam qualitatem realem, nec auferendo aliquā prauā qualitatē, quæ in eis prius eſſet, & repugnaret effectui intento per Baptiſmum, ſed Chriſtus oſtendit nobis, ꝙ ipſe ſicut in aquis Baptizabat, ita nos debemus in illis Baptizari, & per hoc determinabat aquā eſſe materiam propriam Baptiſmi, qa ipſe eas eligebat, cum in his ipſe Baptizaretur, & cum dicitur, quòd tactu ſuæ mundiſſimæ carnis vim regeneratiuam contulit aquis, intelligitur, ꝙ vis illa conferatur Baptizatis, non per aquā, ſed per verbum, & fidem, Mat. to. 1 201. c. 2. A

Quòd Christus per baptismum, quem suscepit, a Ioãne reliquit aquas sanctificatas, vt dicit Chrysostomus, intelligitur sic, i, ad sanctificationem determinatas, si in eis fuerimus baptizati, & illud Augustini, quæ est ista virtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat? intelligit, ꝙ sicut aqua corpus abluit, ita & gratia aĩam interius mũdificat, Mat. to. 1. 201. c. 2. C
Baptismus Ioã, quare sic diceret, Mat. to. 5. 255. c. 3. F
Baptismum Ioannis esse a Deo, potest dupliciter intelligi, Matt. tom. 5 256. c. 3. F
Baptismo Ioannis baptizatus est populus, non tamen Pharisæi omnes, Mat. to. 5 254. c. 3. k
In baptismo Christi, quando a Ioanne baptizatus est, cœli aperti sunt, non quidem realiter, vt probatur Mat. tom. 1 204. c. 1. B
Et põt dici, ꝙ cœli nõ fuerũt apti realiter, nec alio modo, sed scriptura loquitur sic, cõdescendens intelligentiæ rudiũ, & simpliciũ hominũ, ibid. 204. c. 3. F
Sed quia scriptura dicit, ꝙ Christus vidit cœlos apertos, potest dici vno modo, ꝙ illud fuit per visionẽ imaginariam, vel per visionem intellectualem, vt aliqui dicunt; alij dicunt, ꝙ ista apertio cœli fuit corporaliter, non ꝙ aperirentur cœli realiter, sed quia videbantur hominibus aperiri, & hoc rationabilius videtur. Ita ꝙ visi sunt cœli aperti per aliquem motum, vel figurationem factam in nubibus, secundũ quam cœli viderentur aperiri; nam naturaliter sæpe hoc fit, & vocantur tales impressiones hiatus, 2. Metheororum, Mat. tom. 1 204. c. 3. k
Quòd in baptismo Christi a Ioanne cœli aperirentur, fuit conueniens, propter duo, s. propter conditionem baptismi, & propter ea, quæ apparuerunt tunc Christo baptizato, Mat. to. 1 205. c. 2. E
Quòd in baptismo Christi a Ioanne descenderit Spiritus sanctus in specie columbæ, potius quàm in alia specie, conuenientius fuit ex multis, quæ referuntur, Mat. tom. 1 206. c. 1. D
In Christi baptismo a Ioanne tota Trinitas ostẽsa est, vt dicit Hieronymus super Matt. Nam filius baptizatur, & in baptismo demonstratur, Spiritus sanctus in columba ostenditur, patris testimonium in voce auditur, quod factum est propter multa. Mat. tom. 1 213. c. 4. G
Christi baptismus in Iordane a Ioãne fuit principium omnium operum eius, Mat. tom. 1 214. c. 3. H
Reliqua de baptismo Ioãnis, vide in dictione Io. Bapt.

Barach. Fuit iudex in Israel, & non Delbora, licet fuerint simul, vt probatur Iudi. 38. c. 2. B

Barba. Signum est virilitatis. Leuitici fol. 199. colum. 3. I
Barbã ñ licebat Iudæis radere, bñ tñ capillos forcipib⁹ amputare, nisi ĩ his, q̃ fuerãt leprosi, Leui. 199. c. 4. G

Bariona. Vocatus est Petrus a Christo, a Bar, qđ interpretatur filius, & Iona columba, quasi filius columbæ, idest, Spiritus sancti, sic dicit Hieronymus, sed non multum placet hoc dictũ auctori, sed vocatur a Christo Bariona, idest, filius Ioannis, vel Ioannam, quia sic vocabatur pater Petri, Mat. tom. 4 168. c. 1. C

Barnabas. Dilectissimus Pauli socius, ipsũ Paulum primo præsentauit ante Apostolos in Ierusalem, Actuum 9. Genes. 8. c. 1. C
Barnabas discessit a Paulo propter quendam Ioannẽ cognominatum Marcum, qui per aliquod tempus fuit comes illorum, & postea recessit ab eis, qui postea rediens ad illos, noluit illum recipere Paulus, sed Barnabas sic, propter quod orta est dissensio inter Paulum, & Barnabam super hoc, ita vt Barnabas suscepto illo Ioanne recesserit a Paulo, & cum illo Ioanne nauigauit Cyprum, & Paulus, electo Silla, perambulabat Syriam, Actuum 11. & 15. Genes. 78. c. 4. H
Barnabas, & Paulus, ad alium modum Apostolatus pertinent, quàm alij duodecim, & assignatur triplex differentia: primo in electione, quia a Christo in cœlis existente, secundo in ministerio, quia non communicabant cum alijs Apostolis, tertio quia istis nulla sors data est ad prædicandum, sicut cæteris, sed tot⁹ orbis p se illis cessit, Mat. to. 3. 227. c. 1. A

Bartholomæus. Nomen Syrum est, & iste Apostolus omnino obscurus est, quia nihil de eo legitur in sacra scriptura, & ista fuit causa, propter quam multi errauerunt in Bartholomæo, asserentes quòd fuit vir illustris, & cuiusdam regis filius, alij autem fatua quædam de eo confingunt, vix per nullos enarranda, & quia veritas propter taciturnitatem non lucet, dat locum, vt ingrediatur mendacium, Matth. tomo 3 230. c. 1. C, tomo 4 169. c. 1. D
Bartholomæus fuit natione Iudæus de prouincia Galilææ vir pauper, & sine literis, & obscuri nominis, sic dicit Eusebius; Fuit quoque Bartholomæus vir simplex, & expers scientiæ mundanæ, & amaritudinis, & plura de eo non legimus, nisi quod fuerit vnus de duodecim Apostolis, & postea a Barbaris glorioso martyrio coronatus, Mat. to. 3. 230. c. 1. E

Basan. Tota terra Basan data est dimidiæ tribui Manasses, 1. Paralip. 82. c. 3. I

Basilica. Grandis, quam fecit Salomon, de qua 2. Paralip. 4. erat totum spatium, quod continebatur infra murum altissimum, quod circuibat totum templum, intra quod & templum ad partem Orientalem, erant quatuor atria, & cęt. 2. Paralip. 59. c. 1. A
Et ostia istius basilicæ erant cooperta laminis æreis, licet Iosephus 8. Antiquitat. dicat, quòd illæ laminæ erant aureæ, ibid.

Basiliscus. Non occidit hominem ipsum videndo, sed p̃ spiritus pestiferos p̃ oculos egrediẽtes, & tangentes hoĩem, Num to. 2. 19. c. 3. k
Basiliscus non nisi de propinquo hominem intuens occidit, Num. tom. 2 20. c. 2. D
Basiliscus quonammodo visu interficiat hominẽ, & necet, siue tenerum, siue durum, & reliqua animalia, Parad. 52. c. 3. G

Basis. Bases argenteæ tabularũ tabernaculi describuntur, Exo. tom. 2 43. c. 3. H, & 186. c. 2. A
Bases columnarum erãt sicut bases tabularum tabernaculi, Exo. tomo 2 204. c. 1. B
Basis quare fuerit posita ad pedem labij ænei, Leuit. 65. c. 2. A
De basibus tabernaculi tam tabularũ, quàm columnarum, Num. tomo 1 32. c. 4. k

Bassus. Poeta, & Philosophus Persij Satyrici Magister in Vesuuio monte Campaniæ incendio absumptus, Parad. 99. c. 3. G, De Statu Animarum, &c. 12. c. 1. B

Bathuel. Pater Rebeccæ, quare non responderit ad Eliezer seruum Abrahæ; circa dationem Rebeccę Isaac in coniugium, sed tñ ñderit Laban, referũtur opiniones Hebręorũ ridiculæ, præter opinionem Rabbi Abraham Aben Ezra, Genes. 292. c. 4. G

Bathus. Mensura Hebraica, nescit̃ cuius sit quantitatis, posset tamen sciri, si fieret vnum vas, sicut mate ęneum, quod caperet duo mille bathos, sicut illud capiebat, 3. Regum 66. c. 2. E
Scimus tñ, ꝙ bathus, & ephi sũt æqualia, & ꝙ bathus sit decima pars chori, cõtinẽs metretã, & dimidiã, sed quãtũ capiat metreta, nõ scim⁹, 2. Paral. 53. c. 1. B

Bathus, apud Hebræos, menſura erat liquidorum, & erat decima pars chori. Mat. tom. 6 236.c.2.B

Batillum. Batilla, de quibus Nu. 4. vocantur forcipes, Exo. 27. Nu. to. 1 45.c.4.I

Bactriani. Qui morantur in Aſia deſcendũt a Gether filio Aram filij Sem. 1. Paralipo. 24 c 2.D

Bdellius. Bdellius arbor eſt Babylonica, ex qua ſuccus manat precioſus q̃ dicitur ſic, ſed bdellius pro lapide capitur Num. 11. cum dicitur, quòd manna erat coloris Bdelli, & in litera Hebræa ſignificat berillum, vel cryſtallum, Nu. tom. 1 131.c 3.G

Bdellius lapis eſt precioſus, qui inuenitur in flumine Phiſon inter arenas littorales, qui Hebraicè dicitur habedola, i. bedola, quia ha eſt articulus determinatiuus generis, Geneſ. 14.c.3.H

Bdellius eſt nomen arboris, & interdum nomen lapidis pretioſi, vt dicũt aliqui, ſcilicet, Gen. 2. Sed melius eſt dicere, quòd accipiẽ pro arbore, de qua Plinius libro 10. & 12. Et Iſidorus libro 17. Etymo. Geneſ. 102.c.4.F

Bdellius arbor inuenitur tantum in India, & Arabia, vt dicit Plinius, & Iſidorus Gen. 102.c.4.G

Beatificare. Quæ cognitio beatificet animas noſtras, & alias ſubſtantias ſeparatas, Mat. tom. 7 198.c.4.H

Deus non beatificat nos, vt perſona, ſed vt eſſentia, Mat. tom. 5 176.c.4.F

Be. Præpoſitio Hebraica, aliquando ſignificat cum, Geneſ. 3.c.4.H

Beatitudo. Beatitudinem poſt hanc uitam ponunt Agareni, ſed in guſtu lactis, & mellis, & in delitijs puellarum, vt patet ex traditione ſui Alcorani, Geneſ. 8.c.1.D

Beatitudinem ponunt Iudæi in guſtu, quod turpiſſimi Epicurei fecerunt, non tamen veri, & magni Epicurei, quos Ariſtoteles 1. Eth. viros grauiſſimos vocat, ſed illi, quos vt turpiſſimos gulæ ſectatores, Philoſophi abiecerunt, Geneſ. 8.c.1.D

Beatitudinem noſtram comparauit Iſaias 62. cap. ad delectationem, quæ eſt iuuenis cum virgine, Leui. 229.c.1.D

Gaudia vitæ eternæ non ſunt ſimilia gaudijs huius vitæ, quia illa ſunt animarum, & iſta ſunt hominis, Num. tom 2 5.c.4.F

Duplex beatitudo una in re, altera in ſpe. Mat. tom. 2. 4 c.2.B. & 63.c.1.B

Beatitudo in generali poteſt ſic definiri, Beatitudo eſt ſummũ bonum creaturę rationalis. Sic definit Boetius de Conſolatione, lib. 2. Proſa 4. & multis alijs modis poteſt definiri, Mat. to. 2 6.c.1.C

Beatitudo eſt bonum vltimũ, vltra quod nullum bonum eſt, & vltra illud nihil deſiderari poteſt, nec eſt procedere in infinitum. Mat. to. 2 6.c.2.D

Nõ eſt poſſibile aliquem ſimul duas beatitudines habere, ſicut quòd poſſit ſibi conſtituere beatitudinẽ in multis rebus, ſed oportet, quòd in vnica tantũ ſit beatitudo cuiuslibet, Mat. to 2. 6.c.2. D. & 7. c. 4. k

Propter beatitudinẽ deſiderat homo omnia, quæ deſiderat, & ſola beatitudo per ſe ipſam deſideratur, Mat. tom. 2 8.c.1.A

Quamuis homo non cogitet aliquid de beatitudine, quando aliquid operatur, illud tamen facit propter beatitudinem, nec eſt neceſſe cogitare ſemper de beatitudine, vel de vltimo fine, quando aliquid deſiderat, Mat. tom. 2 8.c.2.D

Omniũ hominũ eſt eadẽ beatitudo, ſeu felicitas, conſiderando felicitatẽ ſecundũ rationẽ ſuã, quæ eſt eſſe ſummũ bonũ, & perfectũ. Immo impoſſibile eſt, q̃ in hoc homines variẽtur. Cõſiderando tñ beatitudinẽ, quo ad ſubſtantiã eius, id eſt illud, in quo eſt ratio beatitudinis, tunc nõ oẽs homines cõſtituunt ſibi eãdem beatitudinẽ, ſed quidã inidiuitijs, alij in alijs rebus. Sed ꝓpter errorẽ accidit iſta varietas Vnde dicendũ, q̃ nõ ſolũ beatitudo eſt eadẽ quantũ ad rationẽ ſuã reſpectu omniũ hominũ: Sed etiã quantum ad ſubſtantiam rei, in qua eſt, licet non omnes homines putent felicitatẽ eſſe in re illa, in qua eſt, Mat. tom. 2 9.c.1.C

Beatitudinem nullum animal conſequitur, Niſi homo, loquẽdo de beatitudine ſiue de fine vltimo, ꝑ vſu, poſſeſſione, vel acquiſitione eius, ſecus tñ ſi loquamur de fine vltimo, cõſiderando ipſum quo ad ſubſtantiã eius, nam ſic finis vltimus hominis cõuenit omnibus alijs rebus, quia Deus eſt finis omniũ rerum, & hunc finem conſequuntur res quantum de perfectione eius poſſunt ſuſcipere, Mat. tom. 2 9.c.4.F

Beatitudo hominis non poteſt eſſe in rebus exterioribus, Mat. tom. 2 10 c.2.A

Beatitudo non poteſt eſſe in diuitijs, ſiue naturalibus, vt ſunt, cibus, potus, veſtimentum, domus, & vehicula, quibus immediate ſubuenitur humanis defectibus, neque in diuitijs artificialibus, quæ ſunt pecuniæ, quibus mediate ſuccurritur humanis defectibus, quia ars inuenit pecunias ad cõmutationẽ, vt pro illis darentur nobis diuitiæ naturales, Matth. tom. 2 10.c.3.H

Beatitudo non poteſt conſiſtere in honore, vt probatur Mat tom. 2 11.c.1.B

Beatitudo non poteſt eſſe in fama, vel gloria humana Mat. tom. 2 11.c.3.K

Beatitudo non poteſt conſiſtere in poteſtate temporali, ſecundum quem aliquis præeſt alijs, Mat. to. 2 12.c.2.B

Beatitudo non poteſt conſiſtere in corporis bonis, Mat. tom. 2 12.c.4.k

Quid ſenſerit Ariſtoteles de beatitudine, Mat. tom. 6 71.c 2.H. quę ſubtiliſſime perſcrutatus eſt ibidem, 79.c.3.G

Beatitudinem conſequitur delectatio, tanquam proprium accidens eius, Mat. tom. 2 14.c.1.A

Beatitudo non conſiſtit in delectatione ſiue corporali ſiue ſpirituali, Mat. tom. 2 14.c.1.A. & ſeq.

Beatitudinis obiectũ non põt eſſe in ipſa aĩa, nec aliqd ipſius aĩę, ſecus aũt ſi loquamur de beatitudine formali, Mat. to. 2. 15 c.1.B. Sed, cũ dr̃, q̃ beatitudo debet includere oẽs delectationes, debet intelligi per viã eminẽtię, ſed nõ realiter, & collectiue, Mat. to. 6 122.c.1.A. Et ſic ĩtelligit illud Boetij. Beatitudo ẽ ſtatus oĩum bonorũ aggregatiõe pfect⁹, ibi. 329.c.2.B

Beatitudo obiectiuè eſt aliquid increatum, formaliter vero, & ſecundum eſſentiam eſt aliquid creatũ, Mat. tom. 2 15.c.4.G

Impoſſibile eſt beatitudinem conſiſtere in aliquo bono creato, Mat. to. 2 15.c.3.F

Beatitudo, proprie loquendo, non dicitur ſummum bonum, abſolute, ſed ſummum hominis bonum, id eſt, maximum bonum, quod homini inhærere poteſt, eſt ipſa beatitudo, Mat. tom. 2 15.c.4.k

Duplex beatitudo, ſcilicet, creata, & increata, Mat. tom. 6 137.c.1.E

Beatitudo dicitur vltimus finis noſter, id eſt participatio vltimi finis, vel poſſeſſio aut fruitio eius Mat. tom. 2. 16.c.1.A. tom. 5. 153.c.2.E, tom. 6. 187.c.4.G

Beatitudo creata, quæ eſt in nobis, non diligitur, niſi amore cõcupiſcentiæ, vnde eius dilectionem referimus ad nos, & per conſequens referimus eam

ad Deum, cum nos ipsos in Deum referre debeamus, & ita non potest esse vltimum dilectum concupitum,&c.Mat.tom.2 16.c.2.A
Beatitudo formalis est res non transiens, sed immanens,Mat.tom.2 16.c.3.F
In vita æterna est totum bonum nostrum,Matt.to.2. 17.c.3.k,& Mat.tom.5 170.c.2.E
Beatitudo est actio vna, & continua, & sempiterna, Mat.tom.2 16 c.4.I
In beatitudine quilibet diliget intensius seipsum, quàm alium,Mat.tom.6 154.c.1.D
Tota vita beata consistit in ordinatione mentis in Deum,Mat.tom.6 154.c.1.E
In præsenti vita est aliqua participatio beatitudinis, Mat.tom.2 16 c.4.I
Sed non est vera beatitudo,nec esse potest, Matt.to.6 78.c.4.G
Nostræ beatitudinis nos non sumus causa', sed Deus, qui infundit nobis habitum,in quibus actu est beatitudo,Mat.tom.2. 17.c.2.E,Mat.tom.4. 239.c.2.D
Tota hominis beatitudo est in videndo Deum, Mat. tom.5.173.c.3.I,tom.7 10.c.1.B.& 225.c.1.C
In beatitudine datur inæqualis retributio,Mat.tom.5 178.c.4.G,& tom.7.226.c.2.B
Beatitudine, nemo poterit mereri post vitam æternam,Mat.tom.7 15.c.3.F
Beatitudo nostra excludit omne malum, Mat.tom.6 302.c.2.D
Nam carebit omni solicitudine,& passione,ibid.to.7 7.c.3.I
Beatitudo dicitur æterna non solum quantum ad carentiam finis, vt in damnatis pœna dicitur æterna, sed quantum ad remotionem omnis motus, & mutationis,Mat.tom.2 18.c.1.B
Ad beatitudinem nihil confert cœlum empyreum ipsis animabus, Matth.tom.7. 161 c.4 G, & tom.2. 18.c.4.F,& 49.c.3.K,& tom.4 253.c.1.A
Beatitudo non est pax,licet pax ad beatitudinem pertineat,Mat.tom.2 18.c.1.D
Circa beatitudinem non crescunt beati ex parte Dei, nec ex parte hominis,Matt.tom.7 203.c.2.E
Beatitudo quomodo dicatur regnum Dei, vel regnum cœlorum,Mat.tom.2 18.c.3.F
Inæqualitatis beatitudinis primum principium, Mat. tom.7 231.c.3.I,& 230 c.2.E,& tom.4.213.c.3.I
Beatitudo esse dicitur sub prouidentia diuina, non quòd ipsa ad finem ordinetur,sed quatenus illi,qui ad beatitudinem ordinantur, illuc perducuntur per actus prouidentiæ,Matt.tom.2 18.c.4.G
Ad beatitudinem aliquid potest peruenire tripliciter,vno modo essentialiter, alio modo antecedenter, tertio consequenter, Secundo & tertio modo operationes sensitiuæ possunt pertinere ad beatitudinẽ,non tamẽ primo modo, Mat.to.2. 19.c.2.A
Ad beatitudinem duo requiruntur,vnum, s.quod est beatitudinis essentia,i.realiter ipsa beatitudo: aliud quod est per se accidens eius, s.delectatio cõiuncta ipsi essentiæ beatitudinis,vel eam concomitans,& tanq̃ quædam forma cõpletiua beatitudinis, sicut pulchritudo perficit iuuentutẽ,Mat.to.2. 20.c.2.A
Ad beatitudinem,vel pœnam nihil cõfert locus, realiter agendo in animam,Matt.to.2. 18.c.4.F,& 49. c.3.K,& tom.4.252.c.4.F
In beatitudine quietabitur appetitus naturalis, & rationalis,vel liber,Mat.tom.7 227.c.4.K
Beatitudo non potest cõsistere in actu intellectus practici,sed in actu intellectus speculatiui,Mat.tom.2 22.c.1.E
Beatitudo non potest consistere in operatione prudentiæ,Mat.tom.2 23.c.1.B
Beatitudo perfecta non potest esse in actu scientiarum speculatiuarum,vt scientiæ,sapientiæ, intellectus. Ita quòd ipsa speculatio sit realiter beatitudo, Mat.tom.2 23.c.2,A
Beatitudo nulli est naturalis,nisi soli Deo,Mat.tom.4 244.c.3.F
Beatitudo hominis non potest consistere in substantiarum separatarum consideratione, Matt.tom.2. 23.c.4.F
Beatitudo est summum bonũ, & summum verum, Mat.tom.7 199.c.3.G,tom.4 230.c.3.K
Beatitudo hominis non potest esse,nisi in perfecta cognitione Dei,& non in cognitione cõfusa, & communi, nec in cognitione Dei per demonstrationem,quæ est per abnegationem,quæ magis perfecta est,quàm precedens,nec in cognitione Dei per fidem,Mat.tom.2 24.c.3.F
Sed beatitudo hominis est cognitio Dei per essentiam,ibid. 25.c.3.H
Aliqui tamen dixerunt,quòd visio Dei per essentiam non sit homini possibilis, quorum rationes referuntur,& soluuntur,ibid.
De modo tamen videndi Deum est difficultas, & datur intelligi per cognitionem substantiarum separatarum,ibid. 26.c.1.C
Beatitudo hominis non potest esse in hac vita, Matt. tom.2 42 c.3.F
De beatitudine hominis recitantur opiniones Philosophorum, qui non posuerunt eam, talem hominis beatitudinem, qualem nos ponimus, negantes illi resurrectionem mortuorũ, Mat.to.2. 43.c.4.G
Beatitudo non potest esse sine delectatione, Matth. tomo 2 44.c.3.G
Beatitudo magis consistit in visione Dei,quàm in delectatione,Mat.to.2 45.c.1.A
Ad beatitudinem requiritur comprehensio, 1. Corinth.9. Sic currite,vt comprehendatis. Nam ad beatitudinem tria hæc sunt necessaria, scilicet, visio Dei, & comprehensio, quæ est præsentia finis vltimi,& delectatio,vel fruitio,quę dicit quandam quietationem in amato,Mat.to.2 46.c.4.k
Ad beatitudinem requiritur rectitudo voluntatis,tanquàm aliquod antecedens ad ipsam, & etiam tanquàm consequens eam,Mat.tom.2 47.c.1.E
Circa beatitudinem intellectus duos habet actus, scilicet, iudicare de obiecto eius, & quid sit illud, in quo consistit beatitudo. Secundus est attingere ipsum obiectum beatitudinis per cognitionem. Voluntas etiam habet duos actus, primus est amare,& tendere in beatitudinem,& post istum actum sequitur secundus actus intellectus,post quem succedit secundus actus voluntatis,qui est delectari in summo bono, habito p actum intellectus, & quiescere in illo,Mat.tom.2 47.c.2.E
Duplex est beatitudo,q̃dam imperfecta,qualis, t.in hac vita est,ad quã requritur corpus:alia est pfecta,q̃ consistit in Dei visione, & ad hanc nõ requritur corpus, qa totum, quod est de substãtia huius beatitudinis, anima separata põt hẽre cõtra quosdã,q̃ dixerũt q̃ animæ separatę nõ hẽant beatitudin' vlq; ad diem iudicij, requiritur tamen corpus ad perfectionem beatitudinis quo ad bene eẽ,qa corpus aliquo modo ptinet ad perfectionẽ animę.Mat.to.2. 48.c.4.F
Beatitudo imperfecta huius vitæ est duplex, q̃ dã speculatiua, & q̃dã practica, & ad vtranq; requritur bona dispositio corporis,vt sanitas, robur corporis, viuacitas sensuum,agilitas membrorum,& cæt.vel saltem conuenit,Mat.tom.2 48.c.3.K
Ad beatitudinẽ vero pfectã requirẽ habere corpus, & eius pfectiones tanq̃ antecedẽs,& tanq̃ cõsequẽs.ibi.

Ad

Ad beatitudinem imperfectam huius vitæ requiruntur bona exteriora, ſiue illa ſint ſpeculatiua, ſiue practica, ſecus tamen de beatitudine perfecta, Matth. tom.2. 49.c.1.E
Ad beatitudinem imperfectam requiruntur amici, ſiue ſit practica, ſiue ſpeculatiua, non tamen ad beatitudinem perfectam, Matth.to.2. 49.c.4.F
Ad beatitudinem tam perfectam, quam imperfectã poteſt homo peruenire, Matth.tom.2. 50.col.1.A. Et ad perfectam beatitudinem, ſiue practicam, ſiue ſpeculatiuam, quæ poteſt haberi in hac vita, poteſt homo peruenire ex puris naturalibus. ſecus tamen ad perfectam beatitudinem, ibidem.
Non poteſt homo effici beatus per operationem angeli, ſiue beatitudine perfecta, ſiue imperfecta, ſed ſolo Deo agente iuxta illud . Pſalm.83. gratiam & gloriam dabit dominus. Matt.to.2. 51.c.2.A
Ad beatitudinem hominis imperfectam ſiue practicam, ſiue ſpeculatiuam, requiritur operatio hominis, & ad perfectam requiritur rectitudo volũtatis, quæ eſt quidam ordo debitus ipſius voluntatis ad beatitudinem, inquantum eſt vltimus finis. Matth. tom.2. 51.c.4.H.&c.
Omnes creaturæ rationales homines, angeli, & dæmones, beatitudinem appetunt, Mat.to.2.52.c.2.C
Beatitudo poteſt dupliciter conſiderari: vno modo ſecundum propriam rationem beatitudinis: & ſic neceſſe eſt, quòd homo velit beatitudinem. Alio modo ſecundum ſpecialem rationẽ ſcilicet, quantum ad id, in quo conſiſtit, & ſic non omnes appetunt beatitudinem, quia non omnes cognoſcunt illam. Matth.to.2. 52.c.3.F
Appetere beatitudinem, ideſt, illud, in quo vera beatitudo conſiſtit, meritum eſt, licet appetere abſolute beatitudinem, non ſit meritum. Mat.to.2. 53.c.3.H
Beatitudinis appetitus non eſt propriè naturalis, ſed oportet ſemper ibi eſſe appetitum rationalem cõiunctum naturali, Matt.to.2. 53.c.4.G
Beatitudo ſanctorum erit maior poſt reſurrectionẽ extenſiue, quam nunc: intenſiue vero dubitant aliqui. Poteſt tamen dici, quòd ſic aliquo modo, & per accidens, Matth.to.2. 54.c.1.E
In beatitudine imperfecta poſſunt homines eſſe inæqualiter beati, ſed nõ in beatitudinem perfecta ex parte obiecti. Ex parte verò beatitudinis formalis ſic, & primũ ſignificatur in vnitate denarij, de quo Matth.20. ſecundum vero ſignificatur per multitudinem manſionum: Ioann.14. In domo patris mei manſiones multæ ſunt. Mat. to.2. 54.c.3.I
Diuerſi gradus beatitudinis dicuntur diuerſæ manſiones, propter diuerſitatem meritorum, Matth.to.2. 55.c.2.B. & to.7.226.c.2.B
Beatitudinis diuerſi gradus, erunt ſecũdum diuerſos gradus charitatis, Matth.to.2. 55.c.3.G
Beatitudo imperfecta poteſt perdi in hac vita, ſiue illa ſit practica, ſiue ſpeculatiua, non tamen faciliter, perfecta tamen beatitudo perdi non poteſt, Matth.tomo 2. 56.c.1.B
Illa diffinitio beatitudinis, quam aſſignat Boetius, ſcilicet, quod Beatitudo eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus, nõ poteſt competere beatitudini vitæ præſentis, Matt.to.2. 57.c.3.F
Beatitudini accidit, quòd ſit præmium virtutis, nam de ſubſtantia beatitudinis non eſt, niſi eſſe perfectum bonum. Math.to.2. 57.c.3.G
Beatitudo continet in ſe eminenter omnes beatitudines, Matth.to.2. 57.c.4.K
Beatitudo Dei excellẽtior eſt omni alia beatitudine, Matth.to.2. 58.c.2.B
Beatitudo angelorum conſiſtit in vidẽdo Deum per eſſentiam, Matth.to.2. 58.c.4.F
Beatitudo dupliciter accipitur, ſ. obiectiue, & formaliter, Matth.to.3. 66.c.3.F
Circa beatitudinem pluries cogitare eſt valde vtile propter multa: Matth.to.3. 109 c.4.K
Beatitudinis aſſecutio a Deo eſt, & ab homine, Matt. tom.3. 236.c.1.D
Beatitudinem confitebantur Phariſæi contra Sadducæos, non tamen erant certi de hoc. Nam alias repuliſſent Sadducæos tanquam hæreticos & pernicioſos, Matth.tom.3. 236.c.4.G
Beatitudo angelorum ſolum differt per maius aut minus. Sed non ſic beatitudo hominum, Matth.to.4. 40.col.4. F
Beatitudo æterna erit in duobus, ſcilicet, in anima & corpore, & beatitudo corporis erit in quatuor dotibus, Matth. tom.4. 109.c.1.A
Beatitudo eſt operatio intellectus, qua anima immediate attingit Deũ, & vnĩ ſibi, Matt.to.4 230.c.2. E
Beatitudo ſecundum eſſentiam eſt aliquid vnum, ſcilicet, actus intellectus, ſed eminenter continet perfectionem omnium bonorum, Mat.to.4 230.c.3.K
Ad futuram beatitudinem duo pertinent, ſcilicet, pfectio animæ & corporis, Matth.to.4. 200.c.4.F
Ex beatitudine animæ redũdant dotes in corpus eius. Matth.to.4. 213.c.1.B
Ad operationem beatitudinis requiruntur duo. Mat. tom 4. 232.c.2.A
Operatio in qua conſiſtit beatitudo, debet eſſe perfectiſſima, Matth.to.4. 232.c.2.B
Ad ipſam beatitudinem ſufficienter diſponunt animam dotes ipſius animæ, Matth.to.4. 234.c.4.K
In moderatione dotis eſt, quòd precedat tãquam diſpoſitio ad beatitudinem, ibidem.
Ad hoc quòd beatitudo ſit ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus, non eſt neceſſe multa bona ibi eſſe: ſed quòd in vno includatur virtus multorum perfectius, quam ſi multa ſimul eſſent realiter diſtincta, Matth.to.4. 230.c.3.I
Duplex eſt beatitudo ex parte corporis, Matth. to.7. 227.c.4.G
In beatitudine manebit dos claritatis, ſed non manebit vſus aliorum ſenſuum, vel non ita manifeſtus, Matth.tom.4. 235.c.1.B
Beatitudo eſt actus continuus ęternitate quadam mẽſuratus, Matth.to.4. 239.c.1.C
Ad hoc quòd aliquis ſit maior in vita ęterna, debet eſſe maior in virtute, &c. Matth.to.5. 4.c.1.E
Beatitudo quare dicatur vita abſolutè, Matth.19. cum dicitur, ſi vis ad vitam ingredi, &c. Matth. tomo 5. 127.c.3.K
Vbicunque clare & permanẽter Deus videtur, ibi eſt vita ęterna, Matth.to.5. 127.c.2.E
Introitus vel principium ad beatitudinem poteſt dupliciter conſiderari, vno modo ex parte vitę ęternę, vt introitus ad ipſam, ſit aliqua pars eius, quæ non habet plenitudinem: alio modo ex parte noſtra, vt ſcilicet capiatur pro diſpoſitione quadam ad habendam vitam ęternam, Matth.to.5. 128.c.4.K
Animæ beatitudo quid ſit, etiam & corporis beatitudo, Matth.to.4. 233.c.3.K
Ad beatitudinem adiuuat animam perfectio corporis glorioſi, Matth.to.4. 233.c.4.F
Quomodo ſacerdos impediat intrare in vitam ęternam, Matth.to.4. 178.c.3.H
Ingredi in beatitudinem nihil impedit, niſi peccatũ, Matth.tom 4. 171.c.3.F
Beatitudinem nemo meretur de condigno, bene tamen de congruo, quia nemo accipit vitam ęternã, qui non illam meruit, Matth.tom.5. 178.c.4.F

In

Index in omnia Opera

In beatitudine non erit principatus hominis ad hominem: quia iſte ordo principatus ad hoc tantum eſt, vt deducantur homines in finem. Matth.to.5. 204.c.2.A

In beatitudine nullum præceptum ligat, nec manebimus ſub præceptis, vel ſub aliqua lege, quia tunc erimus in fine. Nam præcepta dirigunt quo tendendum ſit. Mat.to.6. 153.c.3.F

Beatitudinem habere liberum eſt cuilibet homini viuenti. Mat.to.5. 47.c.4.F

Beatitudo triplicem habet relationem ad habentem charitatem. Vnomodo eſt in eo, ſicut in diffundente vitam beatam alijs, & eſt principium huius vitę. Secũdomodo eſt in amãte ex charitate, ſicut in participante vitam hanc à Deo: & hoc dupliciter: vnomodo principaliter; & ſic eſt in anima, quæ per ſe eſt beatificabilis. Aliomodo eſt in corpore per quãdam redundantiam beatitudinis animæ in corpus per quatuor dotes. Tertiomodo beatitudo eſt in aliis ſicut in participantibus. Et iſto modo beatitudo dicitur eſſe in proximo, qui talẽ beatitudinem habere poteſt, qualem & nos ipſi: & quia beatitudo ad iſta quatuor pertinet, ſcilicet ad Deum & ad nos, ideſt ad animã & ad corpus proprium, & ad proximos, ideo iſta ſunt à nobis diligenda ex charitate. Mat.to.6. 138.c.3.F

Cum beatitudine ſtat inæqualitas viſionis. Mat.to.6. 312.c.3.G

Beatitudo poteſt ſemper augeri ante diem iudicij'. Mat.to.6. 312.c.3.G

Beatitudo, quibus parata ſit. Mat.to.7. 121.c.2.A

In beatitudine manebit ordo dilectionis vel charitatis: quia vnuſquiſque ſeipſum ibi intẽſius diliget, quam quemlibet alium, quantumlibet meliorem, licet maiora bona optabit aliis melioribus ſe, quã ſibi ipſi: ſed de beatitudine boni, nõ manet eadem ratio, quæ hic. Matt.to.6. 154.c.1.A

Stat beatitudinem eſſe cum inæqualitate, cuius quidam aſſignant rationem, dicentes non eſſe neceſſe q̃ appetitus naturalis habeat omnem perfectionem, cuius eſt capax ad hoc q̃ quietetur. Mat.to.7 227.c.3.F

Sed dicendum eſt aliter, ſcilicet, quòd beatitudo ſtat cum inæqualitate: & quòd ad beatitudinem requiritur totalis quietatio appetitus tam naturalis quam liberi vel rationalis, vt probatur ibidem.

Nemo poteſt ire ad beatitudinem ſine merito. Mat. to.7. 236.c.1.E

In vita æterna eſt participatio perfecta Dei. Mat.to.7. 266.c.4.k

Beatitudo de ſe eſt æterna. Mat.to.7. 259.c.2.C

Beatitudo, cum ſit res ſpiritualis, non poteſt communicari corpori. Mat.to.4. 206.c.3.I

Beatitudo animæ eſt incomparabiliter maior: quã gloria corporis. Mat.to.4. 206.c.3.K

Ex beatitudine animæ reſultabit immortalitas in corpore. Mat.to.4. 206.c.4.I

Licet in beatitudine ſit inæqualitas conuenienter tamen beatitudo deſignatur nomine denarij. Matth.20. Primo ad oſtendendam æqualitatem durationis. Secundo & præcipue ad oſtendendam beatitudinem obiectiue. Matt. to.7. 232.c.1.A

Ad beatitudinem habendam bonum agere, malum cauere volumus. Matth.7. 7.c.1.D

Beatitudinem ponunt Sarraceni in delectationibus ſecundum ſenſum: ſimiliter & multi Judæorum: & quidam hæretici dicti celiaſte, ideſt millenarij, qui quantum aberrent non ſolum fides oſtendit ſed & ratio naturalis. Mat.to.6. 121.c.4.I

In vita æterna nemo manebit cum veniali. Mat.to.7. 135.col.3.k

De beatitudine, & de diis quibuſdam varijs refertur opinio Martiani Capellæ. Paradoxa. 94.c.3.k

Beatitudines Illæ, de quibus Mat.5. vocantur beatitudines: quia per illas homines in hac vita valde appropinquant beatitudini, & habentes illas poſſunt vocari beati: & illæ operationes, quia perfectiſſimæ ſunt, dici poſſunt beatitudines. Mat.to.2. 63.c.1.D

Beatitudines quomodo differant à virtutibus, & donis. Mat.to.2. 63.c.4.k

Circa beatitudinum præmia variæ ſunt opiniones apud doctores: nam Ambroſius refert illa ad futuram vitam: Auguſtinus ad præſentem: Chryſoſtomus dicit quædam pertinere ad præſentem vitam, & quædam ad futuram. Sed iſtas opiniones concordat doctor. Mat.to.2. 64.c.3.I

Quòd beatitudines ſufficienter enumerentur. Mat.5. probatur. Mat.to.2. 65.c.3.I

Beatitudines diſponunt hominem ad futuram beatitudinem, vel dant ſpem eius, aut quandam deguſtationem imperfectam ſummæ beatitudinis. Mat. to.2. 65.c.3.K

Beatitudines, ſcilicet, paupertatis ſpiritus, mitiras, & luctus militant contra vitam voluptuoſam. Matt. to.2. 65.c.4.F

Vitæ verò practicæ reſpondent quatuor beatitudines, ſed nullæ reſpondent vitæ contemplatiuæ præſenti, ſed præmium ipſarum. Matth. to.2. 65.c.1.C

Præmia, quæ aſſignantur beatitudinibus. Mat.5. conuenienter aſſignantur, conſiderata conditione earum. Nam primæ tres beatitudines, quæ ſunt contra vitam voluptuoſam, retrahunt nos ab his, in quibus conſiſtit beatitudo vitæ voluptuoſæ, in qua homo aberrat, Aliæ vero quatuor beatitudines pertinent ad vitam actiuam. Mat.to.2. 67.c.1.D

Beatitudines & dona inter ſe conueniunt, & ſancti doctores attribuunt ipſas beatitudines donis, & hoc quadrupliciter, ſed quartus modus eſt potiſſimus, ſcilicet, q̃ beatitudines reducuntur ad dona, ſicut actus ad habitus, quia ſunt actus donorũ, ſed in reducendo eſt varietas. Nam aliqui reducunt ſecundum quòd concordant in ſimilitudine obiecti, & hoc dupliciter. Mat.to.2. 67.c.4.G

Alio modo reducuntur per ſimilitudinem motiuorum. ibid.

Alio modo attribuẽdo cuilibet dono duos actus beatitudinis, vnum in præſenti vita: & alterum in futura. ibidem. 68.c.2.B

Prima beatitudo, ſcilicet, paupertas ſpiritus duas habet partes, ſcilicet, rerum abdicationem, & ſpiritus ſuperbiæ contritionem. Mat.to.2. 68.c.2.C

Beatitudines numerantur incipiendo à minus perfectis: dona verò è contrario. Matt. to.2, fol.68.c.4.I Et ſunt ſeptem, ſicut & dona. ibidem.

A beatitudinibus voluit Chriſtus inchoare prædicationem ſuam, ſed quare ſic, Mat.to.2. 69.c.4.I

A beatitudinibus non inchoauit Deus, cum dedit legem veterem, cuius aſſignatur ratio. Matth.to.2. 70.c.2.C

Beatitudinum ordo inter ſeſe multiplex eſt: primus à minus perfecto ad magis perfectũ, & ab exterioribus ad interiora: ſecundus ordo, quòd vna beatitudo exigit aliam. Matth.to.2. 70.c.3.F

De comparatione ſeptem beatitudinum ad ſeptem dona Spiritus ſancti, de quibus Eſa.11. Matth.to.2. 71.c.2.E

Prima beatitudo, ſcilicet, paupertas ſpiritus poteſt dupliciter intelligi. vno modo pro humilitate. aliomodo p̃ voluntate vel electione. Mat.to.2. 70.c.4.K

Beatitudines exponuntur. Mat. to. 2. 70. c. 4. K
De beatitudinum præmijs. Mat. to. 2. 71. c. 3. G
Primæ beatitudinis præmium intelligendum eſt in omnibus alijs beatitudinibus. Matth. to. 2. 71. c. 3. H
Inter beatitudines, quæ dicunt actus virtutum perfectarum, prima ponitur paupertas ſpiritus. Matth. 5. Et iſta eſt prima ex diſpoſitionibus proximis ad poteſtatem iudiciariam &c. Matth. to. 5. 165. c. 3. K

Beatificari, Manente vſu cognitionis hominis per phantaſmata nunquam poſſet ille per illum beatificari, quia illud, in cuius viſione beatitudo eſt, nullomodo poteſt per phātaſma ſufficienter deſignari, & habitus gloriæ, qui reddit animam ſufficientem ad cognoſcēdum ſine phantaſmatibus, etiam facit eam ſufficientem ad dominandum corpori, & ad ſimilia, quæ animæ conferuntur, quibus non exiſtentibus, homo non pertingit ad Deū, ſed peregrinatur ab eo, ſicut cōtingit nobis hic, & ideo fruitio importat inhæſionem, ſcilicet, quia aufert impedimenta, quibus ſtantibus, non poteramus adhærere & comprehenſionem firmiter tenere. Mat. to. 4. 232. c. 4. G

Homo prius beatificatur per actum intellectus, quia eſt potentia, quæ immediate apprehendit obiectū beatificum, & per cuius actum beatificamur: deinde voluntas vnitur Deo, vt ſummo bono: & beatificatur, & poſt hęc beatitudo prouenit ad corpus: non quaſi corpus ſit per ſe receptiuum beatitudinis, ſed per redundantiam ab anima, quæ eſt capax obiecti beatifici, & talis redundantia non eſt æqualis in omnibus beatis. Matth. to. 7. 230. c. 3. G
Homo beatificari nō poteſt per potentias ſenſitiuas, quia licet beatitudo ad illas perueniat, ipſæ tamen non ſunt capaces obiecti beatifici, ſed beatitudo per redundantiam deriuatur tam in corpus, quam in potentias ſenſitiuas. Mat. to. 7. 230. c. 3. H

Beatus. Nullus beatus erit in patria, qui non intelligat omnes res naturales: aliter non eſſet beatus, cum in eo non eſſet repleta tota potentialitas ſua, nec eſſet in eo ſumma quietatio. Gen. In Prolog. 30. c. 4. k

Si beati intelligant Deum cognitione directa, ideſt per eſſentiam, hoc propterea eſt quia Deus dat intellectui beatorum capacitatem quandam ad intelligendum ipſum, & iſta capacitas datur ſecundum quantitatem meritorum, & hinc eſt, quòd beatiſſima virgo maiorem habeat capacitatem, quàm quicunque alius beatus, & hæc capacitas quietatur in patria in quolibet: quia tantum intelligit quantum habet de capacitate ſecundum merita. Gen. In Prolog. c. 1. E
Omnes beati æqualiter cognoſcūt res naturales, cum capacitas naturalis intellectus in omnibus ſit æqualis: capacitas verò, qua beati cognoſcunt Deum, ſupernaturalis eſt, & ideo non eſt eadem in omnibus, nec eiuſdē rōnis, quia identitas rōnis ad naturā ſpecificā pertinet. Gē. 31. c. 2. A. Parad. 121. c. 1. A
Sed huic ſententiæ videtur repugnare quod dicit auctor. Gen. 11. c. 3. G
Scilicet, quòd habemus naturale deſiderium cognoſcendi Deum facie ad faciem, nec terminabitur, niſi ipſum ſic cognoſcamus, niſi dicamus, quòd ſecus eſt de deſiderio, quod habetur in via.
In beatis manebit perfecta cognitio omnium, quæ humana cognitione, vel arte cognoſci poſſunt, ſcilicet cognitio omnium rerum naturalium, mathematicalium, metaphyſicorum, ſermocinalium, & multarum occultarum in natura, quæ in hac via cognoſcere non valemus. Gen. In Prolog. fol. 31. col. 2. B
Homines beati, in cognitione, quam habent in proprio genere, intelligunt cum ęnigmate, non tamē Angeli, Geneſ. 176. c. 1. B
Inter beatos non fore fœminas, dicunt quidam, quorum opinio improbatur vndecim rationibus, Geneſ. 236. c. 1. E
Et ſoluuntur ſex rationes erroris præfati: prima ratio ſoluitur, ibid.
Secunda ratio ſoluitur, ibid. & 237. c. 1. B
Tertia ratio ſoluitur, ibid.
Quarta ratio ſoluitur, ibid. 238. c. 1. C
Quinta ratio ſoluitur, ibid. c. 2. D
Sexta ratio ſoluitur, ibid. 239. c. 2. E
In beatis nulla erit verecundia, ſimiliter nec in damnatis de nuditate membrorum, in vtroque etiam ſexu, Geneſ. 237. c. 4 I
Ad hoc, quòd aliquis ſit beatus, requiritur, quòd non ſolum habeat claram viſionem diuinæ eſſentiæ, ſed quòd etiam ſit certificatus de continuatione illius viſionis: requiritur etiam lumen gloriæ, ideſt, gratia conſumata, tollens omnem defectum rationis practicæ, & voluntatis peruerſitatem, & potentiarum executiuarum deordinationem: requiritur etiam manutenentia gratiæ increatæ, ad continuationem actus beatifici, & ad non omittendum aliquid nec ad committendum contrarium, quæ omnia defuerunt in Paulo, & Moyſe in vita præſenti, Exod. tom. 2 160. c. 4. F
Beatorum corpora, talia in perpetuum manebunt, qualia erunt cum reſurgent, Exo. to. 2 184. c. 4. K
Homines Beati non ſunt beati per eſſentiam, ſed per participationem, & ipſa Dei participatio dicitur Beatitudo, non quòd nos aliquid de eſſe eius recipiamus, quia tunc efficeremur Dij, ſed quia ab ipſo perficimur, ſicut potentia ab obiecto, nihil de ſubſtantia obiecti recipiendo, Mat. to. 2. 15. c. 4. k
Non omnes Beati vident Deum æqualiter, & iſta diuerſitas videndi Deum prouenit ex diuerſo lumine glorię, quod dabitur a Deo, cuilibet iuxta quātitatem meritorum, Mat. to. 2. 31. c. 1. C. Parad. 120. c. 2. E
Beati, videntes Deum, non ſciunt omnia ex eo, quòd Deum vident, Mat. tom. 2 32. c. 3. K
Neque etiam eſt poſſibile, quòd aliquis Beatus cognoſcat omnia, quæ Deus poteſt facere, ſed ſola anima Chriſti cognoſcit omnia, quę Deus cognoſcit notitia viſionis, Mat. to. 2 33. c. 1. A
Beati videntes Deum ſic perfecte vident ipſum, vt capacitas eorū ad impleatur, licet vnus perfectius videat, quàm alius, Mat. tomo 2 33. c. 2. B
In beatorum intellectu non eſt actus inquiſitiuus, & diſcurſiuus, ſed omnia ſimul vno actu cognoſcit, Mat. tomo 2 34. c. 2. A
Omnes beati vident Deum, & totum quod eſt Deus, & omnem modum eſſendi eius, cognoſcentes ipſum eſſe infinitum, non tamen cognoſcunt eum infinite, Mat. tomo 2 34. c. 3. G
Aſſignantur quatuor cauſæ, propter quas vnus beatus videns Deum clare non cognoſcat omnia, quæ ille cognoſcit, & quòd vnus magis de Deo cognoſcat, quàm alius. Prima cauſa eſt finitas noſtri intellectus. Secūda, quia res, quæ cognoſcibiles ſunt, & quas Deus ſcit, non ſunt in eo ſecundum proprias, & vniuocas ſimilitudines, quæ vocantur ſpecies ſenſibiles, & intelligibiles, ſed ſunt in eo ſolū, ſicut effectus in cauſa. Tertia eſt lumen gloriæ, quod datur beatis non æqualiter, ſed ſolum ſecundum differentiam meritorum. Quarta eſt ex parte diuinæ eſſentiæ, quæ eſt ibi tanquam forma intelligibilis determinans intellectum ad hoc, vel illud intelli-

intelligendum. Matth.to.2. 34.c.4.R
In beatis diuina essentia est, tanquam speculum voluntarium. Mat.to.2. 35.c.4.F
Quod Deus sit beatus. Mat.to.2.57.c.1.C. Et beatitudo eius èst secundum intellectum, ibid.
Quilibet beatus maior est quocunque viatore, sed nõ melior. Mat.to.3. 281.c.2.E
Beatis nihil deerit. Mat.to.3.f.289.c.3.K.& to.5.fo.35. col.1.E
Rari sunt beati, qui non habeant præmium accidentale. Mat.to.4. 40.c.3.K
Tot gradus beatorum possunt esse, quot sunt beati. Mat.to.4. 42.c.2.C
Multipliciter dicitur aliquis beatus in hac vita. Matt. to.4. 168.c.1.A
In vita hac nemo fuit, neque potest esse beatus: nisi Christus. Mat.to.4. 161.c.2.A
De beatorum claritate duo nobis insinuat scriptura, scilicet magnitudinem,& differentiam. Mat.to.4. 212.c.4.H
Quilibet beatus habebit maiorem claritatem, quàm Sol. Mat.to.4. 212.c.2.E
Beatorum corpora erunt impassibilia : tam ab intra quàm à dextra, vt probatur. Mat.to.4. 235.c.3.G
Differentia gloriæ in beatis erit secũdum differentiã meritorum. Mat.to.4. 212.c.1.A
Beatorum corpora quomodo dicantur impassibilia referuntur opiniones. Mat.to.4. 235.c.3.H. Et tandem ponitur opinio auctoris, ibid. 236.c.1.E
Claritas corporis Christi alios beatos glorificat. Mat. to.4. 211.c.4.k
De corporum beatorũ impassibilitate recitatur opinio Landulphi,& improbatur. Matth.to.4.fol.236. col.1.B
Beatorum corpora nullis vestibus operientur, sed tota erunt nuda. Mat.to.4. 212.c.4.H
Beatorum animæ excedunt omne agens naturale in virtute. Mat.to.4. 236.c.1.E
In beatorum corporibus manet compositio ex contrariis, & tamen ista, quæ sunt contraria non habebunt actus corruptiuos. Mat.to.4. 236.c.3.H
Scriptura per comparationes, quas facit de magnitudine & differentia caritatis beatorum, non ostendit eam perfecte Math.to.4. 212.c.3.F
Si quis nitatur perforare gladio corpus beati, potius corpus beati penetrabit gladium, quàm è contra. Mat.to.4. 237.c.3.K
In corporibus beatorum manebit aer solum ad formandas voces in laudem Dei. Matth.to.4. fol.243. col.1.C
Beatorum corpora esse passibilia dixerunt quidam, quorum rationes referuntur,& improbãtur. Matt. to.4. 236.c.4.F
Beatorum corpora sunt impassibilia passione ab extra, quæ duplex est, quædam per influentiam, sicut combustio corporis ab igne,& quędam per violentiam, vt à cultello diuidente. Mat.to.4. 237.c.2.D
In omnibus beatis æqualiter erit impassibilitas, considerando ipsam secundum se. Secus tamen si considerentur secundum causam, nam sic maior erit in vno quàm in alio. Mat.to.4. 237.c.4.H
In beatorum corporibus manebunt omnes sensus & organa, quia ista sunt de integritate corporis, & perfectione humana, & erit ibi posse sentire, & sentire in actu. Matth.to.4. 238.c.3.F
A beatorum corporibus non excluditur omnis passio, sed solum illa, per quam alteratur res, præter naturam suam, ad dispositionem non naturalem. Mat.to.4. 238.c.3.H
Beatus videns diuinam essentiam non solum intelligit Deum per illam intellectionem, sed etiam potest intelligere omnia creata, & licet Deus sit naturaliter causa exemplaris omnium : non tamen naturaliter repręsentat illa, quorũ est forma exemplaris naturaliter, sed voluntariè potest quædam ostendere,& quædam non. Mat.to.4. 239.c.2.A
Anima beata potest per quamlibet potentiam intensè operari, & vna aliam potentiam non impedit. Mat.to.4. 239.c.4.G
In beatis non erit volubilitas, quo ad ipsam diuinam essentiam, & ratio est, quia diuina essentia cognoscitur à beatis vniuoce, sed circa res creatas, quas cognoscũt in ipsa, potest esse volubilitas, quia æqui uoce cognoscuntur. Mat.to.4. 239.c.2.A
Beati aliquid possunt desinere intelligere, quod prius intelligebant. Matth.to.4. 239.c.1.A
Beati per actum, quo Deum intelligunt, multa alia intelligunt. Mat.to.4. 239.c.1.C
In beatis erit actus sentiendi, saltem quo ad aliquas potentias sensitiuas, quia ille erit intensus : & quicunque actus, qui erit in patria, erit intẽsus, vt non impediatur vnus actus per alterum. Matth. tom.4. 240.c.1.C
Modus tamen assignandi sensationem non est idem apud omnes; nam quidam dicunt, quòd non fiet per intus susceptionem, scilicet, recipiendo, sed extra mittendo; alij verò dicunt, quòd fiet sensatio non tamen per receptionem ad extra, sed per receptionem à superioribus viribus, sed vtrunque probatur falsum. ibidem.
Dicendum igitur, quòd fiet huiusmodi sensatio per receptionem specierum à rebus, quæ sunt extra animam. Mat.to.4. 240.c.2.E
Diuina essentia cognoscitur à beatis vniuocè. Sed in ea cognoscuntur creaturæ æquiuocæ. Matth.to.4. 239.c.2.B
In oculo beati est duplex qualitas, scilicet perspicuitas, & lux. Mat.to.4. 240.c.3.F
Beatorum corpori ignis approximatus non posset ipsum calefacere. Mat.to.4. 241.c.4.I
In beatis non manebit nutritio, nec augmentatio. Mat.to.4. 241.c.4.K
Nec manebit gustus ad vsum viuentium, sed de odore potest dici quòd sic. ibidem.
In beatis, vt quidam dicunt, omnes potentiæ sensitiuæ manent in actu sentiendi. Alij verò dicunt, quod tantum manent, scilicet visus, & tactus. Sed dicendum, quod accipiendo sensationem iuxta modum, quem habent hic potentiæ, nõ manebit in beatis, nisi sensatio videndi, sed quantum ad alium modũ, problema est: quòd tunc maneant omnes in actu sentiendi, vel non,& videtur quòd sic: licet non sit inconueniens auferre actum alicuius eorum in totum, scilicet auditus, gustus, & odoratus, quia nõ videtur aliqua necessitas ad ponendum actus istorum sensuum : ideo possunt teneri vtrorumque fundamenta, & ad vtraque respondere possumus. Matt. to.4. 241.c.3.F.&c.
Diuina visio in beatis non causat estasim. Matt.to.4. 241.c.3.G
Quod in beatis sit actus sensationis spiritualis in tactu. Matth.to.4. 241.c.3.F
Quod in beatis non sit necessitas gustus, probatur. Mat.to.4. 241.c.4.K
Quod in beatis non sit necessarius gustus, & odoratus, probatur. Mat.to.4. 242.c.1.C
A beatis solum excluduntur alterationes & receptiones qualitatum materialium. Mat.to.4. 242.c.1.D
In beatis non est necesse ponere auditionem & locutionem, sed an huiusmodi actus sint in illis dubiũ est,

est, circa quod referuntur opiniones. Matth. to.4. 242.c.3.G.

Beati nec spirabunt, neque respirabunt. Matth.to.4. 242.c.4.k

In beatis manebit sensatio visus, & videbunt sub angulo sicut & nos. Mat.to.4. 243.c.1.C

Et tenendo quòd in beatis non maneant sensationes omnium sensuum secundum modum sentiendi, quo nunc sentimus, sed quòd maneat solus visus, & tactus, vel sola sensatio visus: respondetur ad argumenta in oppositum. Matth.to.4. 243.c.2.C

Beatorum corpora erunt subtilia ex dominio animæ supra corpus, ratione cuius corpus dicitur spirituale. Matth.to.4. 244.c.3.G

Quomodo intelligitur, quòd corpora beatorum à nubibus, & angelis deferentur. Matth. to.4. fol.251. col.4 F

Beati post resurrectionem nõ mouebuntur localiter. Mat.to.4. 252.c.1.E

In beatis aliqua imperfectio manebit post resurrectionem generalem. Matth.to.4. 252.c.2.B

Beatorum corpora participant Dei bonitatem, tam sine motu, quàm cum motu. Matth. to.4. fol.252. col.3.G

Beatorũ animæ quomodo dicantur stabilitæ in Deo, Mat.to.4. 252.c.3.k

Beatorum corpora erunt subtiliora corporibus non glorioſis, non quidem subtiliora.i.rariora, vt sint sicut venti, sed subtiliora, idest habentia magis de virtute penetrandi, propter hoc, quòd erunt perfecte subdita animæ quæ est forma. Matth.tomo 4. 244.c.3.I

In beatis reducentur qualitates alteratiuæ ad mediũ. Matth.to.4. 244.c.3.K

In beatis manebit statura corporum eadem. Matth. to.4. 244.c.4.F

Licet corpus beati per diuinam potentiam possit esse simul cum alio corpore, siue vnum quodlibet corpus cum alio: Deus tamen nõ faciet, quòd vnũ corpus non glorioſum sit cum alio non glorioſo in eodem loco, nec glorioſum cum glorioſo: bene tamen glorioſum cum non glorioſo. Matth. to.4. 249.c.4.F

Beatorum corpora nunquam erunt in minori loco, quàm sit quantitas ipsorum, sed semper in loco æquali, siue sint per se, idest sola in loco, siue cum alio corpore. Mat.to.4. 250.c.2.E

Corpora beatorunt erunt palpabilia, sed in potestate eorum etit, quòd tangantur, vel non, vt palpentur, vel non ab alio corpore: & hoc erit, quia facient se simul cum aliis corporibus in eodem loco, quia tunc ipsa non cedunt corpori non glorioſo, sed è contra. Matth.to.4. 251.c.1.D

Beatorum corpora erunt agilia ea ratione, qua vnitur corpus animæ, vt motori: & non vt formæ. Et sicut per dotem subtilitatis corpus subijcitur animæ totaliter in quantum est forma, idest, quãtum ad omnes operationem, quarum forma secũdum conditionem suæ speciei principium est in corpore, ita per dotem agilitatis corpus subiicitur animæ ea ratione, qua ipsa est moto, vt corpus sit expeditũ &habile, ad obediendum animæ in omnibus motibus, quos vult exercere per corpus. Matth. to.4. 251.c.3.k

Beatorum corpora mouebuntur motu agilitatis post resurrectionem, sed an post quàm ascenderint in cœlum mouea ntur aliquando, incertum est, tamẽ pro verisimili habetur à doctoribus, quòd aliquan eo mouebuntur, licet rarò. Matth.tomo 4. fol.252. col.1.D

In beatis manebit aliqua imperfectio, quæ nunquam auferetur, neque auferri poterit, accipiendo largè imperfectionem, vt magis dicat negationem quã priuationem, &c. Similiter est cõcedendum, quòd habebunt aliquas indigentias secundum quid. Matth.to.4. 252.c.2.C

In beatis manebit grauitas, quæ est qualitas elementaris, sed non grauatio, vel pondus. Matth.tomo 4. 255.c.2.C

In beatis tam præmium accidentale quàm æssentiale est intrinsecum secundum quid. Matth.tomo 4. 252.c.4 G

Beatorum corporum mõtus necessario erit in tempore, & non in instanti, Matth.to.4. 253.c.2.B

Et motus eorum imperceptibiliter fiet propter paruitatem temporis, in quo mouebuntur, & vnum corpus glorioſum poterit in minori tempore pertransire idem spacium, quàm alterum, secũdum quòd vnum est agilius altero. Matth.to.4 253.c.3.I

Beatorum motus erit non organicus, &c. Matt.to.4. 255.c.1.B

In beatorum corporibus simul erunt color, & lux. Matth.to.4 fol.256.col.2.A. Et erit in eis lux ex gratuita & supernaturali donatione, & ex redundantia gloriæ animæ in corpus. Matth.tom.4. fol.256. col.3.F

Beatoaum corpora erunt peruia, vt dicit sanctus Thomas, & tunc oportet ponere plura contra consuetudinem, quam ponunt illi, qui dicũt non esse peruia, sed dicendum, quòd cum ex sacra scriptura nõ appareat necessitas dicendi illa esse peruia, hoc vel illad tenere possumus, & præcipuè quia ratio ponendi peruietatem, est dictum Gregorij, quod aliqui intelligunt de peruietate mentali. Etiam quia non est necesse stare illi docto. Matth.to.4. fol.256. col.3.A

In beatorum corporibus erit color naturaliter, & lux supranaturaliter, & ideo se compatientur. Matth. to.4. 256 c.3.K

In omnibus partibus corporum beatorum non erit claritas æqualiter, sed in æqualiter suo modo. Mat. to 4. 256.c.4.F

Beatorum corporum claritatem poterit videre corpus non glorioſum. Matth.to.4. 257.c.1.A

In potestate beati est ostendere, vel occultare corpus suum, vel lucem corporis sui oculis mortalium, nõ tamen oculis aliorum beatorum. Matt.to.4. f.257. col.3.F

Lux corporum beatorum solum intentionaliter immutat. Mat.to.4. 257.c.2.D

Corpora beatorum mouentur in tempore, & non in instanti: immo si daretur, quòd anima beata esset infinitæ virtutis, non posset corpus suum mouere in instanti. Mat.to.4. 254.c.3.F

Corpora beatorum comparantur vitro & crystallo. Matt.to.4. 256.c.3.G

Claritas corporum beatorum potest videri ab oculo non glorioſo contra Scotum. Matth. to.4. fol.257. c.1.D

Claritas beatorum, & si maior sit claritate solis, non tamen contristabit, sed maxime demulcebit. Mat. to.4. 257.c.2.A

Beati possunt se non ostendere oculis non beatis per imperium voluntatis, cessando agere in oculos eorum, non multiplicando, species coloris, vel subtrahendo radios lucis. Matt.to.4.fol 257.c.4.G. Et poterit idem facere per virtutem quandam, quam Deus confert animabus ipsorum, & tũc facile erit respondere ad exempla Scoti. ibid. Et consimiliter dicendum erit ꝙ vnus beatus poterit sic occultare

se alteri

se alteri beato, sed non faciet, quia esset in ordinata volitio, ibidem.

Beati, nec proficiunt in merito, nec in gloria, Matth. tom. 5. 30.c.2.E

Beati sciunt omnia, quæ sunt, fuerunt, & erunt, Matt. tom. 7. 105.c.1.A.& 279.c.3.G

Beati fastidire non possunt diuinam contemplationem, quia nihil melius cogitare possunt, Matthæ. tom. 5. 35.c.3.k

Homines beati post resurrectionem nihil agent, nisi spiritualia, Matt. to. 5. 125.c.4.F.

Quomodo beati omnes dicantur regnare in regno cælorum, Matth. to. 7. 109.c.2.D

Beati, si existant circa ignem, sentient calorem, sed nō affligentur propter duo: primo propter statum: Nā cum beati resumpserint corpora in resurrectione, cessabit motus cœli, & illo cessante, nulla actio erit aut motus naturalis, & ista causa extēditur ad damnatos. Secundo quia beati habebunt dotem impassibilitatis, qua resistent omni volenti agere, quare nihil aget in illud actione corruptiua, neque afflictiua, quia impassibilitas efficiet sensum beati maiorem omni sensibili qualitate, Mat. to. 7. 149.c.1.C

Non est incōueniens, ꝙ in beatis augeatur gaudium sine meritis, ante diem iudicij, quia quilibet beatus gaudet de bono alterius, & ideo accrescit illi quidā gradus lætitiæ vltra proprium bonū, quod non meruit ipse, quia alias iam illum haberet ante aduentum alterius beati, sed habet illū ex accidenti, istud tamen non dicitur proprie augmētum præmij, vel præmium, Matt. to. 7. 185.c 2.B

In beatis non crescit cognitio, postquàm iam incęperint esse beati, sed quantum in æternum cognoscere possunt? tantum in instanti cognoscunt, & tam perfecte, Matt. tom. 7. 203.c.2.E

Beati vident & videbunt pęnas damnatorum non visione sensitiua, sed cognitione intellectiua in verbo, & in eadem visione, vident nunc pœnas quorundam damnatorum: & postea pœnas aliorum, qui de nouo damnantur, & hoc contingit propter nouum respectum attingentiæ, & pœnæ sensus dānatorum habent in Deo ideam, pœna tamen dam ni cognoscitur per ideam habitus oppositi, Matth. tom. 7. 220.c.3.F

Beati non compatiūtur miserijs damnatorum, nec ēt amicorum viuentium, aut parentum & cognatorum, capiendo proprie compati, sed bene capiēdo cōpati ꝑ modum electionis. s. volendo malum alterius repelli, & hoc respectu viuentium tantum, nō tamen respectu damnatorum, Matt. to. 7. 221.c.4.F

Beati gaudebunt de pęnis damnatorum per accidēs, considerando. s. in eis ordinē diuinæ iustitiæ, & suā liberationem, de qua gaudebunt, & sic diuina iustitia & liberatio ipsorum erit, per accidēs, causa gaudij de pęnis damnatorum: per se tamen & absolute non gaudebūt de illis, immo gaudium eorum erit gaudiū conditionatum, & velut mixtū tristitiæ, ita ꝙ nec absolute tristantur de pęnis damnatorū, neque lætantur, Mat. to. 7. 222.c.2.E

In beatis non remanebit appetitus, gustus, & tactus, sicut nec in damnatis, Mat. to. 7. 229.c.4.H

Quilibet beatus amabit plus beatitudinē suam, quantumcūque paruam, quam beatitudinem omnium aliorum beatorum, immo tenetur, post Deū, seipsum super omnia diligere, & bonum suū plus velle. Matth. to. 7. 232.c.1.C

Beatis cōuenit per se æternitas durationis in præmio, damnatis vero æternitas damnationis de per accidens, Matth. to. 7. 259.c.2.D

Beatis non erit maior beatitudo post iudicium, quam prius, Matth. to. 7. 274.c.1.D.& seq.

Beati magis gaudent de bono aliorum, quam damnati tristentur de pœna aliorum damnatorū. Matt. to. 7. 276.c.1.C

Beati gaudent de bono aliorum dupliciter. Vnomodo velut de proprio bono, alio modo, velut de bono simpliciter, Mat. to. 7. 276.c.1.D

Beati post generalem resurrectionem non habebunt vestes in cœlo, sicut nec Christus habet. in Parad. 76.c.2.D

Beatorum oculi erunt perspicacissimi, non solum ea, quæ in superficie sunt, contemplantes, sed etiā quę intra corpora sunt. Intelligent etiam cogitationes, & aliorum desideria, & affectus. Parad. 79.c.2.D.

Gloria beatorū in patria diuersimode erit in beatis, s. iuxta capacitatem supernaturalem, quā Deus tribuit intellectibus eorum iuxta differentiam meritorum, & hinc est, quòd quidam eorum sunt alijs beatiores. Parad. 121.c.1.E

De beatorum ascensu in cælum in resurrectione generali. Parado. 124.c.3.G

Beati duplicem modum habent beatitudinis, s. spiritualem, & corporalem. Matth. to. 6. 122.c.1.C

Beati totaliter vident Deum, & totaliter ipsum diligunt. Mat. to. 6. vnus tamen est beatior alio. ibidem 135.c.2.D

Tantum habet beatus de Deo, quantum vult: & nihil vult, quod statim non habeat: Matth. tomo 7. 109.c.3.H

Solus Deus est naturaliter beatus, Matth· tomo 7. 119.c.1.B. To. 2. 57.c.1.C.

In beatis erit receptio spiritualis, Matth. to. 7. 148.c.3.F

Beati non affligentur propter duo, Matthæ. tomo 7. 149.c.1.C

Beati nunquam sunt sine beatitudine, sicut neque dānati sine pœna, Matth. to. 7. 161.c.3.I

Sed quomodo beati extra cœlum existentes, habeant beatitudinem, ibidem.

Non est incōueniens beatos actualiter manere in inferno, Mat. to. 7. 168.c.2.D

Felicitas beatorum est pœna & tormentum ipsis dānatis, Matth. to. 7. 187.c.3.G

Nam de beatorum gloria habebunt damnati notitiam quandam confusam, ibid. 219.c.1.E

In beatis nonnunquam augetur gaudium sine meritis, Mat. to. 7. 185.c.2.B

Beati non crescunt in beatitudine ex parte Dei, nec ex parte hominis, Mat. to. 7 203.c.2.E

Beatorum gloriam videbunt dānati, ex acto iudicio, Matth. to. 7. 218.c.3.F

Beati cognoscent in verbo pœnas damnatorū, Matth. tomo 7. 221.c.1.A

Beatus eadem visione videt in verbo aliquem dānatum de nouo, vt probatur, Matth. to. 7. 221.c.2.A

In beatis duplex est cognitio, Mat. to. 7. 221.c.3.F

Beati nullo modo compatientur de pœuis damnatorum, siue ante iudicium, siue post. Matth. tomo 7. 222.c.1.A

In beatis nulla consurgit passio, nisi recta, Matth. to. 7. 222.c.3.K

Beatorum appetitus conformabitur appetitui diuino, Matth. to. 7. 230.c.2.A

Sola Dei visio beatos facit, Mat. to. 7. 228.c.4.H

Beati dupliciter diligunt Deum, Matthæ. tomo 7. 240.c.1.D

Beati gaudent de bono beatorum dupliciter, Matth. tom. 7. 276.c.1.C

De perfectione corporum ipsorum beatorum, quam post resurrectionem assequent, Mat. to. 7. 228.c.1.E

Beatorum corpora erūt incorruptibilia propter duo, Matth.

Matth.to.7. 146.c.4.G
Beatorum corpora erunt glorificata in die iudicij. Matth.to.7 108.c.1.E. Nam dabuntur illis omnes dotes. Matth.to.7. 228.c.1.E
In beatorum corporibus non erit pondus. Matt.to.6. 305.c.2.D
Beatorum corpora in die iudicij erunt fulgida. Matt. to 7. 89.c.4.K
Bel. Deo Babyloniorum. dabant quotidie Babylonij duodecim artabas ſimilæ,& oues quadraginta,& vini amphoras ſex. Deut. 175.c.3.I
Bel Idolum Beli regis patris Nini cœpit coli apud diuerſas gentes,quæ ſecundum linguas ſuas illud vario modo nominauerunt,ſ.Beel,Baal, Beelphegor, & Beelzebub, ſeruata tamen origine nominis, & Iudæi vocant illud Baal in multis locis ſcripturæ.ſ. 3.Reg.16.& 18.& 4.Reg.10. & dictus eſt Beelphegor,à monte phegor.Matt.to.4. 17.c.3.G
Beelphegor. Deus Græcorum, Deus Priapus eſt,vt dicit Iſidorus. Deuterono. 19.c.1.C
Beelſephoth In lingua Hebręa interpretatur idolum abſconditum.Exo.to.1. fol.110. col.3.H. Sed non videtur eſſe nomen Hebræum,ſed Aegyptium, neque iuxta linguã Aegyptiam ſignificat id,quod iuxta Hebręam.Exo.to.1. 110.col.4.G.
Beera. De quo.1. Paralipo. 5. quomodo potuerit trãsferri, in Aſſyrios, per Thaglarphalaſar, cum à Ruben, vſque ad ipſum ſolum decem generationes nominentur & ſint.952.anni. 1.Paralipo. 78 c.2.E
Behemoth. Iſta nomina Beehemoth, & Leuiathã Satan, Belial,& Beelzebub, ſunt nomina communia, & conueniunt omnibus dæmonibus.Matth.7. 120.c.1.E
Belial. Eſt nomen commune, & interpretatur, abſque iugo. Iudi.193.c.2.B.Mat.to.7.f.120. col.2.A
Belial dicitur homo,qui indomitus eſt, vel ſine iugo. 2.Reg. 102.col.1.A
Belial eſt nomen Hebræum, & interpretatur apoſtata. ſeu recedens.Matth.to.4. 17.c.2.A
Bellator. Inter bellatores,quidam habẽt pro bono augurio,pręcedere in aggrediendo. 1.Reg.to.1. 53.c.2.A
Duo ſunt,quę faciunt aliquem,fortiſſimum bellatorem. Primum, quòd ſit fortis animi, ad ſuſtinendum terrores bellicos. Secundum, quòd ſit fortis corpore ad ſuſtinendum labores belli. 4 Regum. 49.c.2.C
Bellum. Bellorum poteſtatem,tribuebant gẽtes, principaliter deo Marti, & Bellonæ, & Palladi,&c 3.Reg. 186.c.4.G
Mulieres apud Perſas procedunt ad bella cum viris ſuis.Gen. 242.c.4.I
Illa,quæ in bello capiuntur, ſunt ipſorum capientiũ, de iure gentium.Gen. 252.c.2.A
In bello,non multitudo indocta, ſed exercitati & animoſi, ſolẽt victoriam aſſequi, vt ait Vegetius libro primo de re militari in principio. Exo.to.1. fol.149. col.2.E
Iuſtum bellum, eſt iuſtitiæ executio. Exodi tomo 1. 21.c.2.E
Bella tollere ad Deum pertinet. Leuitici. fol.310. col.1.C
De bello Abrahæ contra quatuor reges. Matth.to.6. 160.c.4.G
Ad bellum incipiunt homines eſſe apti à viginti annis.Num.to.1. 5.c.2.E
Ad bellum ire licebat ſacerdotibus veteris legis, non ad bellandum,ſed ad confortandum bellatores,ſic etiam licet ſacerdotibus noſtris,& tempore neceſſitatis pugnabat etiam ipſe ſacerdos magnus in veteri lege,vt patet de Machabæis. Num. tomo 1. 11.c.1.B
Ad bellum ibant ſacerdotes veteris legis, non ſolum, vt buccinis clangerent,ſed etiam aliquando,vt portarent arcam domini, & aliquando ad pugnandũ, ſi magna eſſet neceſſitas, ſicut factum eſt tempore Machabæorum,ibant etiam ſemper ſacerdotes ad confortandum pugnantes.Numeri tomo 1.f.111. col.1.A
In bello multum valet militum animoſitas. Nume. to.2. 14.c.4.I
In bello magis expedit principatus monarchicus, quàm ariſtocraticus, vel democraticus. Secus tamen in ciuitate, vt bene experti ſunt Romani, & ideo tempore belli tantum creabant vnum dictatorem,qui erat ſupra conſules.Nume.to.2. fol.97. col.2.D
Bellica captiuatio, & venditio ſunt, æqualiter de iure gentium, vt patet ff. de iuſtitia, & iure. in Lege.ex hoc iure.Nu.to.2. 29.c.1.C
Vna gens poteſt bellum gerere contra aliam in duodecim caſibus.Deut. 11 c.1.D
De bello Herodis, & Philippi. Matth. to.6. fol.270. col.2 C
In bellis Iudæorum æqualis portio,dabatur aſcendentibus ad bellum ſicut remanentibus ad ſarcinas ex lege Dauid.Deut. 109.c.1.B
Bellum gerere die ſabbathi an liceret.Exo.to.1.fo.81. c.2.E
In bello iuſto, tam de iure diuino, quàm de iure gentium,ea quæ quis arripere poteſt efficiuntur capientis. & homicidia iuſte committuntur, bellum tamen iniuſtum nihil differt à publico latrocinio. Deut.4 Reg. 28.c.1.D
Ad bellum non debent admitti fœminæ, quia ſunt ineptæ.Deut. 114.c.4.H
Tempore belli ſolet ciborum inopia contingere ex duabus cauſis.Deut. 145.c.4.G
De bellicis apparamentis ad expugnandas vrbes. Deut. 109.c.3.I
Bellum nimis incitat ad libidinem, & pręcipue equeſtres.Ioſue to.1. 29.c.4.K
Viri potentes ad bellum vocantur in ſacris literis viri fortes. Ioſue to.1. 31.c.2.E
Bella ſunt introducta iuregentium, ſimiliter & iura bellorum,atque artificia.Ioſue to.1. 146.c.3.H
In bello iuſto inſidiæ & cuncta,quæ ad prouidentiam bellicam pertinent,iuſta fiunt. Ioſue to.1. fol.146. col.3.K
Irruere repente in hoſtes,exemplo Ioſue, bellica eruditio eſt. Ioſue to.1. 178.c.1.A
Quando ibant Iſraelitæ ad bellum, quinam modus teneretur.Iudi. 65.c.2.E
Hebræi non ibant ad bellum, prius quàm offerrent Deo ſacrificium,& hoc ex conſuetudine.Iudi.f.60. col.3.k
In bello Ioſaphat.2.Paral.20. plura miranda contigerunt,quàm in bello Gedeonis.Iud. 71.c.4.F
Vbi bellum eſt iuſtum, licet hoſti hoſtem occidere, & prædari, & ex conſequenti omnia ſine quibus iſta fieri nequeunt.Iudic. 70.c.4.k
Quandocunque aliquid obtinemus per iniuſtum bellum,ſemper obligamur ad reſtitutionem. Iudi. 110.col.4.H
Iuſta bella ſunt,cum fiunt ad petendum reſartionem iniuriarum, vel reſtitutionem rerum ablatarum, vel

Vel damnorum, & cum bellum iuſtum incipit, tandiu poteſt continuari, quandiu recuperentur dãna, & res ablatæ & expẽſæ, quæ fiũt in bellis, &c. Alias bellũ eſt iniuſtũ, & tenemur ad reſtitutionẽ. Iudi.111.col.2.C.& 151.col.2.E. 119.c.3.G.1.Regũ to.2.95.c.3.H

Propterea quòd Deus interdum adiuuet quoſdam fouentes bella iniuſta, non ſequitur, quod illud, quod bellis huiuſmodi acquiſierunt, iuſte poſſideant.Iudi. 113.c.1.D

Bellum dicitur iuſtum dupliciter,ſ.ad repetendum ſatisfactionem pro iniurijs, vel pro damnis datis, & quandiu manet pars iniuriæ vel damni adhuc eſt bellum iuſtum.Iudi. 117.c.3.G

In bello iuſto, ſi aliquis capit rem ſacram, nunquam poteſt conſtitui dominus illius propter ſpecialem prohibitionem.Iudi. 117.c.4.F

In bello iuſto nihil eſt, quod fieri non liceat contra hoſtem,niſi fallere veritatem. Iudi. 216.c.1.C

Ad bellum ibant aliqui ſacerdotes ad præmonendũ exercitum ſecundum ea,quæ habentur. Deute.20. & poterant etiam pugnare abſque hoc quòd incurrerent aliquam irregularitatem.1.Reg.to.1.fol.55. c.4 G.2.Reg. 4 c.4 G

Inepti ſunt ad bellum,qui carẽt oculo dextro. 1.Reg. to.1. 168.c.2 B

Bella Iudæorum dicebantur bella Dei tripliciter. 1.Reg.10.2. 51.c.4 H

Ad bellum etiam neceſſitatis non tenebantur exire in veteri teſtamento,nouiter coniugati.1.Regum to.2. 59.c.1.D

Nullus gerit iniuſtum bellum, defendendo ſe & res ſuas.1.Reg.to.2. 182.c.3.H

Bellum eſt iniuſtum, quando quis pugnat contra alium, non exiſtente danno aut iniuria. 2.Regum. 62.c.4.E

Bellum non conſiſtit in multitudine gentium, ſed in ordine,& in animoſitate pugnatorum. 2. Regum. 107.c.4.I

Tota belli bonitas eſt in ordine,vt ait Vegetius. libro de re militari.2.Reg. 114.c.2.B

Deus interdum incitat ad bellum vnam gentem contra aliam.4.Reg. 195.c.2.C.2.Paral.220.c.1.B

Bellum Deus permittit aliquando facere aliquem: vt per ipſum bellum puniatur.1.Paral. 160.c.4.K

Quare mori in bello ſit maximum malum apud vulgus. Mat.to.7. 177.c.3.H

Inter bellum & ſeditionem quid interſit, Matt.to.6. 269.c.2.E

Bellum poteſt dici domini multipliciter. 1.Paralipo. 84.c.1.A

Circa ſecundum bellum, quod fecit Dauid contra Philiſthiim, poſtquam vnctus eſt in regem ſuper totum Iſrael,multa quærit auctor.1.Paralip. fo.159. c.3.K.vſque ad fol.163.c.2.A

Bellum grauiſſimum contra Iudæos incœptum eſt tempore Neronis.1.Paral. 198.c.3.F

Quando quis iuſtum habet bellum contra aliquam gentem,poteſt occidere & prædari & ſubiicere in ſeruitutem & tributum,& facere quicquid voluerit: niſi à lege definiatur certus modus in illo caſu. 1.Paral.213.c.2.C.2.Paral.193. c.4.I

In bello poteſt quis iuſtè ſe defendere, occidere, & prædari, niſi in duobus caſibus. Primò, ſi ille, qui læditur,nihil mali intulit. Secundò ſi aliquid mali intulit, & tamen paratus eſt iuſtam ſatisfactionem præſtare, alioquin vim vi repellere non licet. 1.Paralip. 220.c.2.C

Non licet læſo mouere bellum contra lædentem, ſi habeãt iudicem communem,ſed expectabit,quòd poſt ſatisfaciat, vel à iudice ſatisfactionem petat. Nam auctoritate ſua non licet bellum inferre hoſti.1.Paral. 220.c.4 E

Si læſus mouerit bellum, niſi prius petat ſatisfactionem, propter hoc, quòd lædens non offert illam, iniuſtum eſt bellum.1.Paral. 220.c.4.I

Mouere bellum pro damno, vel pro iniuria illata, quando eſt aliquis iudex,non licet, & bellum inde ſecutum iniuſtum eſt.1.Paralio. 221.c.1.A

Bellum iuſtè mouit Dauid contra Amonitas, ſine requiſitione,vt probatur. primo Paralipom. fol.221. col.1.E

Ad bellum iuſtum venire,ſolum propter ſolam pecuniam: eſt licitum etiam deſiderio prædandi. 1.Paralip. 221.c.2.C. quòd ſi dubium eſt, an ſit iuſtum bellum,potius ceſſandum eſt, quàm ad bellum venire.1.Paral. 221.c.3.F

Quicunque mouet bellum, vel adiuuat mouentem, ſi non eſt plenè certificatus quòd bellum ſit iuſtũ, ſiue ſit iuſtum, ſiue iniuſtum, peccat mortaliter: quia exponit ſe periculo.1.Paralip. 221.c.3.B

In bello difficilior eſt reſtitutio, quàm in aliis officiis. 1.Paralip. 222.c.2.A

Inferentes bellum non debent infligere, quæ potuerint,ſed vſquequo ſubijciantur ſibi hoſtes; habita tamen victoria, nõ licet plura mala inferre,quàm ſufficiat ad ſatisfactionem iniuriæ, vel damni dati, pro quo pugnatur. Et ſi plura inferant, bellum eſt iniuſtum, quantum ad illa, & tenentur ad reſtitutionem, ſicut ſi eſſet bellum omnino iniuſtum. primo Paralipo.212.col.2.A.ſecundo Paralip.165. col.4.H

Ex acquiſitis in bello iuſto, licitum eſt oblationem facere.1.Paral. 307.c.3.K

Bella potius conſilio, quàm viribus aguntur. 2.Paral. 63.col.2.E

Bello iuſto poterant Iſraelitæ occupare ciuitates gentilium etiam præter ciuitates Chananæorum.2.Paralipo. 113.c.4.I

Bellum tandiu iuſtum eſt, quandiu non eſt ſatisfactum de iniuriis, vel damnis, aut quandiu reſiſtit hoſtis nollens ſatisfacere de iniuriis, vel damnis. 2.Paral. 161.c.3.K

Nullo bello iuſto, vel iniuſto, quod fit inter Chriſtianos,licitum eſt rapere bona Eccleſiarum,ſimiliter nec in fidelibus pugnantibus contra Chriſtianos, ſecus tamen erat in veteri teſtamento. 2. Paralipo. 166.c.3.I

Belli experientia eſt, quòd qui patitur alium aggredi, cum vtrinque ſit cauſa aggrediendi, dat alteri animoſitatem ad aggrediendum; quia videtur ex timore expectare, & non aggredi, & iſtud maximè obſeruabatur apud antiquos quaſi augurium. 2.Paralip. 173.c.1.C

In bello Abiæ regis Iuda contra Ieroboam perterruit Deus Iſraelitas, ſed quomodo iſtud contingere potuerit, referuntur multi modi, quibus Deus perterruit hoſtes in bello.2.Paralip. 182.c.2.A

Quod bella non inſurgant cõtra aliquos poteſt Deus multis modis facere, qui referuntur. 2.Paralipom. 187.c.4.G

Bella communiter fiunt propter iniurias & damna ſuſcepta adinuicem.2.Paralip. 189.c.3.H

Bellorum cauſa eſt Deus, quatenus in eis eſt malum pœnæ, ſed non quatenus eſt malum culpæ.2.Paral. 217.c.2.D

Multis modis bella ſuſcitantur à Deo. & totidem Deus componit pacem.ſecundo Paralipo.fol.217. col.2.E

Eccleſia interdum indicit bellum contra aliquos, vt faciat

vt faciat iuſtitiam de malis, qui perturbant ſtatum publicum, maxime ſi turbant ſtatum fidei, quemadmodum ſunt hæretici, & fautores hæreticorum. Nam contra iſtos Eccleſia bellum indicit, quando aliter non poteſt iuſtitia fieri de illis, vt habetur extra de hære.cap.ad abolendam,& c.excommunicamus.Vel vt deuitet maius malum,aut inducat maius bonum,quia pro iſtis iuſte pugnat̃, Matt. tomo 2. 252.c.2.D

Apud antiquos Iudæos,priuſquam iretur ad bellum, conſulebatur Deus,2.Paralip. 238.c.4.G

Bellum non eſt dimittendum a filio, vt ſuccurrat patri ſuo patienti extra aciem extremam neceſſitat̃: etiam ſi non poſſit ſuccurri,niſi per filium.Et hoc, ſi actualiter pugnat, quia hoc vertitur in diſpendiũ reipub.& patriæ,quæ maior eſt quam pater, Matt. tomo 3. 38.c.3.H

Bellum dęmonum eſſet pax ſumma hominum, Mat. tom.4. 14.c.3.G

Numerus bellicæ congregationis aliquando cognoſcitur ex nomine ducis,& aliquando ex nomine ipſius congregationis, vt ex nomine centurionis cognoſcitur congregatio militum,ſ.centum, quæ dicitur cohors,Matth.to.3. 167.c.1.C

De bello Abrahæ contra quatuor reges, Matth.to.6. 160.c.4.G

Inter bellum & ſeditionem,quid interſit,Matth.to.6. 269.c.2.E

De bello Herodis & Philippi,Matth.to.6. 270.c.2.C

Belus. Fuit primus rex Aſſyriorum, qui regnauit ſexaginta quinque annis,viuente Thare patre Abrahæ.Gen. 60.c.3.F

Belus rex aſſyriorum filius fuit Nemrod, qui fuit primus rex mundi 1.Paral. 31.c.2.E

Belus rex Aſſyriorum pater fuit Nini regis, qui Belo patri ſuo mortuo ſtatuam dedicauit:vnde & idolatria originem habuit,Matth.to.4 17.c.3.G

Beelzebub. Erat excellentiſſimus inter Deos Acharon in reſponſis dandis.4 Regum. 4 c.1.D

Beelzebub eſt nomen idoli,& non eſt dæmonis, quia tamen dæmon colebatur in idolis, trãsfertur ad ſignificandum dęmonem,Matth.to.4. 17.c.3.F

Et cõponitur de beel,& zebub,qui fuit vir miniſtrans huic idolo.Vel quia,zebub interpretatur muſca.Et vir ille abigebat muſcas de ſacrificijs illius idoli, ibidem.& to.7. 120 c.1.E

Benadab. Et Azael reges Syriæ fuerũt valde veneratia Syris 4.Reg. 131.c.3.F

Benadab viuens ab hoſtibus capitur 2. Paralipomen. 236 c.2.A

Benedicere. Benedictio.

Conſuetudo erat antiqua,vt parentes in morte benedicerent filios,vel alios minores,Gen. 396.c.2.D

Benedicere ſemper importat multiplicationem,1. Paralipom. 149.c.1.D

Benedicere,prout conuenit hominibus, nõ eſt aliud, quam bona imprecari,Leuiti.77.col.2. A. & prout conuenit Deo,eſt bona dare, ſicut & maledicere, mala dare,Gen. 241.c.1.B

Benedicere Dei eſt cõferre aliquod bonum quod potius dicendum eſt benefacere, quam benedicere, Leuit. 77.c.4.H

Benedicere poteſt dupliciter accipi, vno modo pro bona dicere, & alio modo pro bona dare, Matthę. tomo 4. 183.c.4.G

Et ſolus Deus benedicit, nobis bona conferendo: & primo modo quilibet poteſt benedicere alteri. ibidem.

Benedicere pro adiuuare ad collationem boni dupliciter accipitur,Matth.to.4. 184 c.1.A

Benedictio multipliciter capitur vno modo pro bona fortuna, ita vt dicamus illos eſſe benedictos, quos vocamus bene fortunatos eo modo, quo de fortuna loquimur,ideſt quibus Deus bona diſpoſuit dare, & omnia eis in bonum proueniunt, & talis eſt conditio prædeſtinatorum, de quibus ad Roma.8. Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, & iſtis in fine aduenit maximum bonum. Alio modo dicuntur benedicti, qui in omnibus bonis abundantiam habent. Et his duobus modis, dicuntur benedicti, quibus Deus in die iudicij vniuerſalis dicet, venite benedicti patris mei. &c.Matth. tom.7. 118.c.3.K

Qui alterum benedicit,maior eo eſſe debet, Matthæ. tomo 4. 183.c.4.K

In ſacris literis benedicere ſępe capitur pro maledicere, vt patet tertio Regum 21. benedixit Deum, & regem.Et Iob.1. ne forte benedixerĩt filij mei Deo in corde ſuo,& Iob 2. benedic Deo & morere, tertio Regum. 192.c.2.B

De benedictione,qua ſacerdotes veteris legis, benedicebant populo,1.Paralip. 176.c 3.I

Benedictio Dei eſt per efficientiam, nullum dicendo verbum,vel per imprecationem,ſcilicet concedendo bona,quæ alij imprecabantur, primo Paralipo. 122.c.3.K

Benedictio dupliciter accipitur,vno modo pro imprecatione boni ſuper aliquem. Alio modo,pro ipſa bonitate,quam aliquis habet, quæ interdum eſt effectus benedictionis,1.Paralip. 187.c.4.H

Benedicenda eſt menſa propter multa, quæ referuntur,Matth.to.4. 94.c.2.B

Et benedicenda eſt ante cibum, & poſt cibum ſumptum,ibidem. 94.c.4.F

Benedictio & maledictio multiplex, Matthæ.tom.7. 118.c.3.K

Benedicendi auctoritatem ſoli ſacerdotibus contulit Deus in veteri teſtamento, & in nouo teſtamento ſacerdotibus per excellentiam conuenit benedicere,& manus imponere,Matt.to.5. 122.c.4.G

Benedixit Deus opus 3.diei, benedixit & opus 2. diei, Geneſ. 6.c.1.E

Benedicere,de quo Gene.2 benedixit diei ſeptimę poteſt referri vel ad diem ſeptem, vel ad res exiſtẽtes die ſeptima,Gen. 11.c.1.B

Aliter Deum benedicimus, aliter homines inferiores,vel maiores,Gen. 252.c.1.A

Sanctorum Patrum conſuetudo erat, benedicere filios ſuos,& admonere,quum eſſent morti propinqui,vt patet de Iacob,Gen.49.& de Iſaac,Gene.27. & de Moyſe,Deuteron.31.32.& 33. & de Samuele 1.Reg.12.Gen. 304 c.3.G

Quatuor ſunt, de quibus vel in quibus aliquis benedici ſolet,ſcilicet,dies,in quo natus eſt, & terra, ĩ qua natus eſt,& vbera,quæ eum lactauerunt, & vterus, in quo geſtatus eſt,Gen. 410.c.4.K

Benedictio ſemper importat multiplicationem, ſiue ſpiritualem,ſiue corporalem,Geneſ. 8. col. 2. B. & 47.col.3.k. & 65.col.4.I. Ioſue tomo 1.170 c.2. D. Iudicum.12. colum. 4. H. primo Paralipomenon. 149.col.1.C

Sicut benedictio importat multiplicationem, ita & maledictio importat diminutionem,Gen.27.c.2.E Nume.tomo 1. 66.colum.4 H.& 76.col.3. I. Deut. 5.c.3.G.& 37 c.4.F.

Benedictio, qua ſacerdotes veteris legis benedicebãt populum,explicatur,Num.6 ſcilicet: Benedicat te dominus, & cuſtodiat te, oſtendat dñs faciẽ ſuã tibi,&

bi, & miſereatur tui: conuertat dominus vultum ſuum ad te, & det tibi pacem. Gen.66.c.1.A. Ioſue to.1.155.c.4 H.1.Paral. 176.c.3.I

Benedictio etiam fiebat apud Hebræos in nomine Abrahæ, vt dicit Rab. Salo. & quidam alij Hebræi ſic Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob benedicat tibi. Et iterum repetebatur nomen Abrahæ, ſed forte iſti mentiuntur, quia Num.6.explicantur verba benedictionis, quibus vtebantur ſacerdotes niſi dicant, quòd in quibuſdam benedictionibus vtebantur hac benedictione Gen. 66 c.1.A

Quare Iſaac dederit benedictionem poſt cibum, aſſignatur ratio Gloſæ ordinariæ.Gen. 304.c.3.I

Benedictio Iſaac, qua benedixit Iacob, nihil ei valuiſſet,quia non intēdebat eum benedicere, niſi aliud interceſſiſſet,ſcilicet quòd Iſaac deceptus tactu Iacob.credidit illum eſſe Eſau, & ideo determinauit ſe benedicere iſtum perſonā præſentem, quia eam eſſe Eſau credebat.Gen. 307.c.4.I

Benedictionis,quam omnes aſſequuti ſumus in Chriſto. fuerūt aliquomodo cauſæ omnes illi, à quibus aliquomodo Chriſtus ſecundum carnem deſcendit, & ſic aliquomodo omnes gentes in Abraham benedictæ fuerunt & in Iſaac, quia iſti genealogiæ Chriſti fuerunt capita. Differētia tamen eſt in hoc quantum ad duo, primo quantum ad aliquid eſſe magis ſanctum vel minus ſanctum,ſecundo quantum ad eſſe magis vel minus propinquum Chriſto,Gen. 311.c.3.G

Benedictiones,quas Deus dedit Iacob, fuerunt maiores, quàm illæ, quas dedit patribus ſuis &c. Gene. 411.c.1.B

Benedictionem Iacob fuiſſe confortatām ſuper benedictiones patrum ſuorum poteſt dupliciter intelligi,ſcilicet,aut quantum ad reuelationes,& hoc vetum eſt,aut quantum ad promiſſiones,& ſic falſum eſt.Gen. 411.c.1.D

Benedictio fit ſemper per modū imprecationis. Gen. 412.c.3.I

Inter benedictionem,qua Deum benedicimus,& benedictionem, qua homines benedicimus, hoc ſolum intereſt, quòd homines benedicimus imprecantes eis bona, quæ non habent. Sed non ſic benedicimus Deum,neque tamen abſque merito benedicimus.Leuit. 77.c.2.A

Benedictio, qua vtuntur maiores circa minores, & quæ regulariter vocatur benedictio,quomodo differat à benedictione,quæ eſt minorum ad maiores & à benedictione,quæ eſt Dei ad homines. Leuit. 77.c.3 H

Benedictio,proprie loquendo & iuxta nominis originem,propriè pertinet ad homines inter ſeipſos: & in ordine ad Deum,non tamen pertinet ad Deum circa homines. Leuit. 77.c.3 G

Qua benedictione ſit vſus Aaron benedicens populum,in die illa,qua primum obtulit ſacrificium expletis ſacrificiis omnibus.Num.6. Et ſic ſacerdotes benedicunt in fine miſſæ,& epiſcopus. Leuit.f.78. col.1.A

Benedictio Dei ſemper ſignificat abundantiam, aut multiplicationem.Leuit. 296.c.2.B

Benedictio, qua aliqui benedicebantur, à ſacerdotibus veteris legis, propterea quòd offerebant aliquid,vel propter aliquid aliud, exponitur iuxta modum noſtræ legis, & poſtea iuxta modum veteris, & de bonis temporalibus expliciter,& refertur expoſitio Aben Ezra. Nume.to.1.fol.76.col.2.A. Et refertur poſtea expoſitio Rabbi Salo. ibid.

Benedicere quomodo poſſit vir iuſtus. Matth.tom.4. 183.c.4.I

Qui alteri benedicit maior eſſe debet. Matth.tom.4. 183.c.4.k

Benedictio ad ſolum Deum pertinet, inuocatio autem, ſuper benedicendos, pertinet ad ſacerdotes, cuius aſſignantur cauſæ,Nume.to.1. fol.76.c.4.I.& to.4.fol.183.c.4 H

Aliquando maiores benedicuntur à minoribus: aliquando verò e contra: Prima benedictio appellatur imprecatio bonorum rātum, qualis fuit Iacob ad Pharaonem. Gen.47. Secunda eſt etiam imprecatio,& hæc pertinet ad auctoritatem maiorū &c. Et cum Deo benedicunt homines,non imprecantur Deo euenire aliqua bona, quæ non habeat,ſed magis ad nos pertinet huiuſmodi benedictio, ad declarādum affectum noſtrum erga Deum, quàm ad aliquid aliud. Num.to.1. 76.c.4.I

Duæ benedictiones erant potiſſimæ apud antiquos: prima erat multiplicatio in filiis & hæc erat maior. ſecunda erat victoria contra hoſtes, de quibus habetur Gen.f.22.& 24. Deut 37.c.4 G. Et iſtas benedictiones habuerunt Hebræi. Deut.ibid.

Benedictio ſæpe petebatur ab angelis, vt probatur ex multis locis veteris teſtamenti, quia angelos Deus interdum facit miniſtros ſuæ benedictionis, & interdum homines,&c. Deut. 180.c.2.E

Nos Deum illo modo benedicimus, quo Iacob benedixit Pharaonem.Gen.47. ſcilicet, in precando Deo laudem gloriam & honorem. Deut. fol.180. c.5.H

Benedictio opponitur auaritiæ. quarto Regum. f.52. c.2.E

Benedictio Dei eſt per efficientiam, nullum dicendo verbum,vel imprecationem, ſed concedendo bona.quæ imprecantur alij. primo Paralipo. fol.176. col.3.I

Benedictio dupliciter capitur: vnomodo pro bonorum collatione,alio modo pro bonorum imprecatione. prima eſt à ſolo Deo. ſecunda eſt ab hominibus,& bonū, quod ipſi imprecantur, à ſolo Deo datur.Matth.to.3. fol.243.col.3.F. & to.4. fol.183. c.4 H

Benedictus. Multipliciter aliquis dicitur benedictus.Matth.to.7. 108.c.3.I

Benefacere. Facilius eſt benefacere, quā peccare, & vtrunque eſt naturale. Mat.to.5. 146.c.4.G

Benefacere reſpicit bonū, eleemoſyna vero indigentiam.Mat.to.3. 37 c.2.D

In benefaciendo magis debet attendi, vt reddamus debitum, quàm gratis impendere, quod non eſt debitum,vt dicit Ariſto. 9.Ethico. Sed nec hoc eſt vniuerſaliter verum, quia poteſt eſſe maior bonitas,vel neceſſitas neutralis ex parte eius,cui non debetur, & tunc potius erit dandum beneficium, quàm ſoluendum debitum &c.Matth.to.3. fol.41. col.4.G

Ad benefaciendum parentibus, quare quædam animalia magis inclinentur, quam homines. Matth. to.6. 151.c.2.D

Quando debeamus magis benefacere cōſanguineis, quam extraneis,& quando non,to.6. 148.c.3.H

Fratribus, cæteris paribus, tenemur magis benefacere,quam aliis.Mat.to.5. 167.c.4.I

Benefactor. Benefactores naturaliter diligunt beneficiatos: magis quàm econtra.1.Reg to.2. 8.c.1.D

Licet deberet eſſe econtrario, vt patet 9.Ethicorum. 4.Reg.84.c.4.G

Benefactor magis amat bene paſſum, quātum ad naturalem inclinationē, q̄ è cōtra.Mat.to.6. 99.c.1.E

Benefactorem magis obligatur diligere bene paſſus, quam econtra,& tamen benefactor magis eum diligit.Matth.to.6. 99.c.2.A
Benefactores ſunt magis diligendi, quàm beneficiati ex ratione obiecti. ſed econtra magis ex ratione coniunctionis, vt probat philoſophus. 9.Ethico. multis rõnibus,quæ referũtur.Mat.to.6. 252.c.3.F
Benefactoris amor, & amor bene paſſi conſidetãtur ſicut excedens & exceſſum.Matth to.6. 99.c.2.D
Beneficentia. An ſit maioris meriti in beneficentia benefacere magis bonis, quàm minus bonis.Mat.to.3. 267.c.3.H
Benefactum. Benefacta,quare dicantur fieri coram Deo,& malefacta abſcondita eſſe ab eo. Gen. 305.c.2.D
Beneficium. Maximum beneficiũ,quod Deus contulit Iudæis, fuit liberare eos de Aegypto.Exo.to.2. 91.c.2.E
Beneficia naturaliter impellunt hominem ad hoc, ꝙ benefactori complaceat,& ei obediat.Leuit.f.177. col.4.I
Beneficium ſuſcipientes tenentur ad contrapaſſum ex 5.Ethic.Leuit. 258.c.2.D
Ad beneficium conferẽdum, tenentur prælati eligere idoneum.Nu.to.1. 20.c.4.H
Repreſentatio alicuius beneficij dupliciter fit. Matt. to.7. 50.c.1.A
Quando quis beneficium recipit ab alio, tenetur ei naturali obligatione. Deut. 156 c 2.B
Vt beneficia, à Deo Iſraelitis collata, in memoriam manerent, poſuit multa ſigna illorum beneficiorum.Ioſue to.1. 70.c.3.F
Pacta Dei, de beneficijs conferendis, & pœnis infligendis,& ſi ſimpliciter proponantur, intelliguntur tamen cum conditione, ſcilicet, ſi res manſerint in eodem ſtatu bonitatis aut prauitatis, in quo fit comminatio malorum,& promiſſio bonorum. Ioſue to.1. 91.c.2.D
Si extraneus cootulerit alicui paruum beneficium,& frater ſuus nullum, magis tenebitur fratri, quàm extraneo.Mat.to.6. 148.c.4.G
Quod aliquis habeat expectatiuam ad beneficium determinatum, quod alius poſſidet, non permiſerunt,iura canonica.extra, de conceſſio.prębend.nõ vacantis per totum &c. Ioſue to.1. 142.c.4.G
Maius beneficium,quod Deus poteſt facere alicui in hoc mundo,eſt quòd in ipſo concitet fortes ſtimulos conſcientiæ ad deteſtandum aliquod peccatũ, in quo dormit.Iudi. 89.c.2.H
Beneficium eccleſiaſticum, quod concernit curam animarum, non eſt licitum deſiderare abſolutè, & potiſſimè hoc in epiſcopatu,&c. Et in ſignum huius Eccleſia iubet,quòd qui conſecratur in epiſcopum,bis dicat; Nolo, cum petitur ab eo,ſi vult epiſcopari,& in tertia vice dicat: Volo quaſi obediendo,& non cupiendo. Iudi. 108.c.3.G
Beneficiorum arrendationes ſimiliter & officiorum licitæ ſunt,ſi fiant ſicut oportet. Mat.to.7. 57.c 3.F
Quatuor ſunt conditiones, quæ reddunt perſonam dignam & capacem, ſecundum legem ad beneficium obtinendum.Mat.to.6. 34.c.1.A
Beneficia ſeu officia, quæ non exigunt curam animarum, nec habent iuriſdictionem annexam, ſed ſolum exigunt ſeruitium eccleſiaſticum, quilibet poteſt deſiderare,dum tamen moribus ſe ornare contendat agendo,ꝙ in ſe eſt. Iudi. 108.c.3.H
Qui confert beneficium,vel ordines, non debet recipere munera. ſic enim ſtatuit eccleſia: niſi ſint valde praua, de quibus veriſimiliter præſumatur, ꝙ non poterunt mouere animum conferentis. extra de ſymo. cap. & ſi quæſtiones. & poſt collationem magis licitum erit recipere: dum tamen non interueniat fraus, vel collator nõ habuerit animũ, quòd poſt collationem daretur ei aliquid &c.3.Reg. 127.c.1.B
Etſi beneficium detur propter officium, aliquis tamen, de iure interdum priuatur officio, qui non priuatur beneficio.4.Reg. 233.c.1.D
Quædam beneficia præſtantur à Deo ipſis hominibus,quæ non poſſunt conferri bonis, quin etiam conferantur malis. & hoc propter eorum mixtionem: & iſta de per ſe, conferuntur bonis,& de per accidens malis.Et pro iſtis non ſolent homines referre Deo ſpeciales gratiarum actiones: alia ſunt etiam generalia, quæ omnibus conferuntur, ſicut eſſe, & viuere, & conſeruare ab aduerſitate, & in iſtis cuilibet conferuntur per ſe, nec etiam pro his conſueuerunt homines agere gratias. Alia ſunt beneficia ſpecialia, quæ impermixtè dantur quibuſdam hominibus, & iſta ſunt circa bona particularia, per quæ quidam homines excedunt alios, vt ſunt potentia,diuitiæ,robur,honor; & iſtis conſueuerunt homines regratiari ſpecialiter, & iſta interdum conferuntur ex merito,& interdum ſine merito: magis tamen ex merito quàm præcedentia: & ideo quoniam non meruerunt omnia illa, quæ ſibi conferuntur, debent nimis regratiari. 1.Paral. 203.c.3.K
In beneficijs eccleſiaſticis ſunt duplices redditus:quidam,quid dicuntur groſſa,& iſti æqualiter diuidun tur inter abſentes? & præſentes; & alij, qui dicuntur diſtributiones quotidianæ & iſtæ non ſic. 1.Paralip. 285.c.3.F
Ad dandum alicui beneficium, quid conſiderandum ſit Matth.to.6. 35.c.4.G
Ad hoc quòd,quid ſit beneficium,duo requiruntur: primum,quod non ſit debitum. Secundum quòd ſit voluntariè præſtitum. Matt.to.2. 254.c.2.D
Prælatus magis tenetur beneficium dare cognato: quàm extraneo,cæteris paribus, Matth.to.6. f.34. col.1.B
Prælatus, conferens beneficium curatum minus digno,peccat. Mat.to.6. 34.c 2.B
Prælatus, dans beneficia indignis, vel dans aliquibus pluſquam mereãtur,peccat & offendit eccleſiam: & eos, qui in eccleſia ſunt,vel eſſe poſſunt. Matth. to.5. 179.c.2.E
Prælatus, dando aliquibus beneficia pluſquam mereantur,peccat.Mat.to.5. 179.c.2.E
In beneficiis curatis conferendis, præferendus eſt dignus minus digno,ſed in beneficijs non curatis nõ eſt neceſſe hoc tam ſtrictè ſeruare. Sed in his, qui ſunt æqualiter idonei,poteſt præferri cognatus prælati alteri. Mat.to.6. 34.c.1.B
Conferre beneficium curatum vel dignitatem alicui,qui eſt minus bonus altero:ſi tamen ille minus bonus ſit vtilior Eccleſiæ propter ſapientiam, induſtriam,potentiam,vel alia gratis data,nõ eſt peccatum,nec acceptio perſonarũ Mat.to.6.f.35.c.3.F
Ad dandum beneficium alicui, quæ ſint conſideranda.Mat.to.6. 35.c 4.G
Beneficia, quare non ſint danda cõſanguineis potius quàm extraneis, cum conſanguinei ſint magis diligendi ex charitate, aſſignatur ratio. Matth.to.6. 148.c.3.G
Beneficij recompenſatio ſtat dupliciter: vnomodo ex debito iuſtitiæ. Alio modo ex debito amicitiæ vel virtutis. Primum attenditur ſecundum quantitatem beneficij, in ſecundo verò conſideratur magis quantitas affectus quàm rei datæ, & pro tali non

non competit obligatio ciuilis, quæ ad pactum pertinet,& hoc propter multa. Mat.to.7. 50.c.1.A
Beneficiorũ immemores valde reprehenſibiles ſunt. Mat.to.4. 157.c.3.K
Qui recipit beneficium, propter ſolum Deum,tenetur ei quantum poteſt regratiari. 4.Reg. f.34.c.4 G
Beneficiatus Beneficiati tenentur orare pro mortuis & iure naturali & diuino.Exo.to.2. 70.c.1.B
Tantum vero vel quantum eſt ex iure humano. Exo. to.2. 70.c.2.E
Quilibet beneficiatus potens recitare, tenetur ad horas canonicas, & peccat mortaliter quãdo eas non recitat. Exo. to.2. 70.c.2.C
Bene natus Et optimè natus quid ſibi velint. Mat.to.5. 145.c.3.F
Benẽ paſſus. Magis tenetur diligere benefactorem,quàm è contra: & tamen benefactor magis diligit bene paſſum, quàm diligatur ab eo,neque ſequitur ex hoc peccatum mortale in bene paſſo, quòd minus amet quàm debeat. Mat.to.6. 99.c.2.B
Et amor bene paſſi ad benefactorem eſt magis meritorius.Mat.to.6. 99.c.2.D
Amor bene paſſi ad benefactorem eſt vt debitũ, non tamen è contra.Mat.to.6. 152.c.2.B
Amor bene paſſi, & benefactoris conſideratur vt excedẽs & exceſſum : nam ratione debiti plus debet amare bene paſſus benefactorem,quàm è contra, ſed bene paſſus magis amatur ſecundum naturalem inclinationem.Matth.to.6. 99.c.1.E
Benè regere Eſt multum honorabile. Matth. to.5. 200.c.2.D
Beneuolentia. Principium eſt amicitiæ, ex nono Ethicorum.Exo.tom.2. 156.c.1.A
Beniamin. Prius vocat⁹ eſt à matre ſua Rachel, Benoni,id eſt, filius doloris mei, ſed mortua matre, vocauit eũ Iacob Beniamin, id eſt, filium dexteræ.Gene.344.c.1.A. 1.Paral. 28.c.1.C
Beniamin habebat ad minus, viginti quinque annos, quãdo fratres eius intrauerunt in Aegyptum pro frumento; contra Nicolaum de Lyra. Gen.370. c.2.A
Beniamin depilatus eſt à fratribus ſuis, quãdo inuentus eſt ſciphus argenteus Ioſeph in ſacco eius, vt dicit Rabbi Salo.ſed iſta ſunt fictitia.Gen. 379.c.4.H
Tribus Beniamin fuit nimis bellicoſa, & diſpoſita ad bellum, & ita ſiniſtra, ſicut & dextera vtebantur præliando; & in iactu fundæ erant certiſſimi. Gen. 412.c.1.C
Beniamin dicitur lupus rapax. Gen.49. Quia in tribu Beniamin erant viri bellicoſi & rapaces ſicut lupi. Gen. 412.c.1.C
Tribus Beniamin fuit Deo amantiſſima. Deuteron. 180.c.1.C
Filij Beniamin peccauerunt multipliciter faciendo bellum contra reliqum Iſrael in defenſionem virorum Gabaa.Iud. 203.c.4 I
Quòd Beniamin vinceret bis exercitum vndecim tribuum Iſrael, & ex eis interficerent quadraginta millia hominum Iud.20. duplex aſſignatur cauſa. Prima fuit indiſpoſitio circa pugnam nõ ponẽtes ſe in loco conueniente ad militandum,&c.ex contemptu virorum Beniamin, & ex confidentia virtutis ſuæ &c. Secunda cauſa fuit, quia Iſraelitæ peccauerunt, nõ corrigẽdo peccatũ peſſimũ idolatriæ idoli Michæ poſiti in vrbe Lays &c.Iudi. 206.c.2.E
Iſraelitæ, occidẽtes paruulos Beniamin, peccauerunt vt probatur.Iudi. 213.c.4.G
Beniamin habuit decẽ filios, Geneſ. 46. ſed quinque illorum mortui ſunt ſine liberis, & ideo Numeri 26. vbi nrrantur progenies, & familiæ Beniamin. Solum ponuntur quinque, & ſimiliter 1. Paralip. 8.1.Paralip. 104.c.4.K
Benoni. Interpretatur filius doloris, 1. Paralipo. 42.c.2.C
Berecinthia. In feſtiuitate deæ Berecinthiæ ſacerdotes profundebant ſe ſanguine, &, qui ſacerdotum maior erat, amputabat virilia in honorem primi ſacerdotis iſtius deæ, qui dicebatur Athis,Leuit. 200.c.1.E
De Berecinthiæ ſacerdotibus.Deut. 79.c.2.D
Beria. Nomen eſt Hebræum impoſitum vni filiorum Effrain, & interpretatur in malo, vel cum malo,quia be, ſignificat, in vel cum, & raa ſignificat malum &c.1.Paralip. 100.c.4.F
Berillus. Lapis viridis eſt palledine cõmixtus, qui oculos humidos ſanat, honorem magnificat,amorem diligit cõiugalem,vt ait Dioſcorides,Exod.tom.2 65.c.1.C
Berith. In Hebræo, idem eſt, quod fœdus, Iudic. 49.c.1.D
Berith aliquando eſt nomen viri, & aliquando eſt nomen Idoli,1.Paralip. 132.c.3.k
Bethſabee. De quo Geneſ. 21. in Hebræo dicitur Berſaua ſiue Berſeuoa.Berſaua interprætatur puteus ſeptem, ideſt pro quo datæ ſunt ſeptem agnæ, Berſeuoa,interprætatur puteus iuramenti,Geneſ. 279.c.1.E
Bethſabee terra fuit Paleſtinorũ, in qua colonus fuit Abraham multis diebus,Geneſ. 279.c.2.A
Bethſabee,in litera Hebraica,eſt nomen æquiuocum ad puteum iuramenti,& ad puteum ſeptem, ber ſignificat puteum Hebraice. Deinde Sabee deriuatur de,ſeua, quod ſignificat ſeptem, & ſi deriuatur de Seboa interprætatur iuramentum, Geneſ. 385.c.3.G
Bethſabee habuit quatuor filios, tres ex Vria, & vnũ ex Dauid,ſcilicet,Salomonem, inter quos non cõputatur filius natus ex adulterio,propter duo 1. Paralip. 54.c.4.H
Bethſabee,cum dicatur eſſe filia Eliab. 1. Regum 11. quare dicitur 1.Paralip.3.quòd fuerit filia Amihil, vide triplicem ſolutionem huius difficultatis 1.Paralip. 55.c.1.C
Beſeleel. De Beſeleel,& Ooliab,& quomodo repleuerit eos dominus ſapientia, & intellectu ad fabricandum tabernaculum, & omnia vtenſilia eius,Exod.tom.2.104.c.4. F.& 105.c.1. D.
Ideſt,quòd prẽter habitum artis, quem habebat infudit Deus alios habitus artis, & eiuſdem artis habitũ infudit,Exod.tom.2.ibid.
Beſeleel non fuit pronepos Caleb illius, ſcilicet, qui fuit vnus exploratorum, qui & tunc erat quadraginta annorum, quando factus eſt explorator, Ioſue 14. quia ſequerentur innumera inconuenientia,ſic dicendo,ſed gloſa Hebræa, que hoc concordare nititur,maiora concedere habet, Exod.tom.2 188.c.2.A.Nicolaus tñ,pp manifeſta inconuenientia,dicit quòd Beſeleel ille,de quo Exod.35.nõ fuit pronepos Caleb,& ad illud, 1.Paralip.2.vbi dicitur, quòd Beſeleel fuit filius Huri filij Hur filij Caleb. Reſpondet, quòd iſte nõ ſunt ædem perſonç,quç ponuntur,Exod.35.& primo Paralipomenon 2. licet ſint in eadem tribu, ſcilicet, Iuda, quia multoties nominantur diuerſæ perſonæ eiſdem nominibus. Sed Nicolaus deceptus eſt, immo ſunt ædem perſonæ. Sed ille Caleb, qui fuit explorator, non eſt ille, qui ponitur primo Paralipomenon 2. ſed alius,

alius, quia Caleb, qui fuit explorator, fuit filius Iephone, qui tunc erat quadraginta annorum, vt patet Iosue 14.& Nume.26. & 14. Et ille, qui ponitur primo Paralipomenon 2. fuit filius Esron filij Phares filij Iudæ,& iste fuit proauus Beseleel,vt probatur, Exod.tom 2 188.c.3.I

Beseleel, quando incæpit fabricare tabernaculum, erat 91. vel 92. annorum, & 90. quando exiuit de Aegypto, Exod.tom.2 189.c.2.A

Bestia. Bestias pluris facit Deus quam dæmones, quantum ad conditionem, quia Bestiæ tenuerunt conditionem status sui, dæmones vero ceciderunt per malitiam a dignitate status sui, item quia æternæ pœnæ deputati sunt, & non Bestiæ, Genes. 21.c.1.D

Bestiæ in prima ætate non manducauerunt carnes, cuius causam quidam assignat, vt scilicet, conseruaretur species Bestiarum. Alij dicunt,quòd propter securitatem hominum,ne a Bestijs comederẽtur, alij dicunt, quòd propter habitationem in Arca Noe,Sed diuisis his,dicendum,quòd ideo fuit hoc, quia tunc illis naturale fuit manducare herbas,& fructus arborum,& nunc non esset naturale, Genes. 123.c.1.C

Circa Bestias erudit nos dominus habere pietatem, Exod.tom.1 262.c.1.E

Bestiæ non comedebant carnes in prima ætate, sed herbas, & fructus,& herbæ erant tanti vigoris, & tam boni saporis, & tanti nutrimenti, sicut nunc sunt carnes, sed quòd sic essent dicunt aliqui,quòd fuit ex miraculo,sicut contigit de manna. Alij, ꝙ naturaliter,& hoc videtur verum,& non per miraculum,Genes. 123.c.1.E

Bestiæ fortè vsque nunc non comederunt carnes, si terræ nascentia mansissent in illo statu,in quo erãt in prima ætate ante diluuium,quia sicut tunc naturale erat manducare herbas, & non carnes, ita & nunc esset, sed hoc totum mutatum est per diluuium,& ideo, non sufficientibus herbis, & fructibus arborum ad sustentationem quorundam animalium,cęperunt carnes esse naturales cibos eorũ, Genes. 124.c.3.G

Bestiæ in secunda ætate cęperunt comedere carnes, Genes. 125.c.3.F

Sed hoc non fuit statim in principio ætatis secundæ, sed post aliquot dies, scilicet, facta multiplicatione &c.Genes. 125.c.3.I

Bestiarum cibum in prima ætate expressit scriptura, ne putaremus, quòd animalia comedentia nunc carnes, quòd semper illas comederunt, & propter alias multas causas,Genes. 126 c.1.E

Bestiarum cibum post diluuium fuisse carnes quondam,significauit sacra scriptura,Genes. 126.c.2.C

Bestia non occidit aliquid animal regulariter,nisi propter cibum,Genes. 126.c.2.D

Bestiæ sunt animalia fera, quæ non mansueuerunt apud hominem, nullamque ei vtilitatem afferunt, & distinguuntur contra Iumenta,& Pecora, Genes. 215.c.3.I

Belluæ, quam interfecit Perseus, ossa costarum habebant quadraginta pedes in longitudine, Exod.to.1 117.c.4.I

Bestiæ, solo tactu,& gustu, delectantur, tertio Ethic. capitulo de temperantia,Deut. 45.c.4.G

Bestiæ non dicuntur incontinentes, 7. Ethi.ca.5 quia non habent vniuersalem opinionem, sed singularium phantasiam, & memoriam, Matth. tom. 2 164.c.4.F

Impossibile est Bestiam agere contra naturam, quia vnicum habet principium apprehensiuum, & appetitiuum. Homo verò sic propter duplex principium appetitiuum,scilicet, voluntatem, & partem concupiscibilem cum irascibili,& duplex apprehẽsiuum intellectum,scilicet,& sensum, & ideo quilibet homo est quasi duo homines, & ita homo potest operari contra naturam, Matthæ. tomo 2. 166 c.1.B.& C

Bestiæ habent magnam iram propter ferocitates earum,& extremitates in complexionibus,Mat.to.2 168 c.2.C

Bestiæ dupliciter puniuntur, vno modo quasi pro peccato suo, vt apud Iudæos bos cornupeta,quem dominus suus nesciebat esse cornupetam,si occideret hominem lapidabatur, & carnes eius nõ comedebantur, Exod.21.& hoc fiebat propter periculum, vt ille non occideret alios, & vt ostenderet Deus vitium homicidij esse valde detestabile,cum ipsum detestaretur in bestijs, quę peccare non possunt, sic ipse ostendit. Genes. 9. sanguinem animarum vestrarum, &c. Secundo,puniuntur bestiæ propter peccatum,quod in eis exercetur,vt de coitu hominis cum pecore.Leui.20. Aliquando in Bestijs exercentur pœnæ sine peccato, & sine specie peccati, vel similitudine peccati, & hoc in pœnam hominis possidẽtis. Interdum homines puniunt bestias pro peccato dominorum, sic fecit Saul. 1. Regum 11. similiter & pro peccato Amalecitarum omnia pecora eorum iussa sunt occidi,1. Regum 15. & 1. quæst.4. c. peccato Amalecitarum, & pro peccato Achor combusti sunt boues,& asini,&c.Iosue 7.& hoc propter magnã peccati detestationem, Matt. tom.2 237.c.4.F

Bestialis. Varijs modis homines dicuntur bestiales,Exo.tom.1 238.c.3.H

Homines, bestialis inclinationis, gignuntur maxime apud Pontum, vt ait Philosophus 7. Ethicorum, Leuit. 183.c.4.G

Bestialitas peccatum, Quòd aliquis inclinetur ad peccatũ bestialitatis, & sodomiæ, potest tripliciter accidere,vt in bestialibus erga gustũ,Exo.to.1. 238.c.4.G

Bestialitatem nõ esse ita graue peccatum, sicut sodomia est,videtur auctori,licet Sanctus Thomas dicat oppositum,Leuit. 211.c.2.F

Circa peccatum bestialitatis,ipsa etiam bestia iubetur occidi,cuius assignatur causa,Leuit. 212.c.2.A

Peccato bestialitatis magis peccat mulier succumbens pecori, quàm vir coiens cum pecore fęmina, vt probatur Leuit. 212.c.1.C

Bestialitas opponitur virtuti Heroicæ.7. Ethi.4.Regũ 70.c.2.A.Mat.tom.2 165.c.3.F

Bestialitas est comedere carnes humanas, quando qs ex desiderio inclinatur ad comedendum illas,secus tamẽ,si ex extrema necessitate illas comedat 4. Regum. 70.c.1.E

Bestialitas a bestijs dicitur, non quòd in bestijs sit aliquod vitium, sed dicitur vitium, quod hominibus accidit, non secundum conditionem humanam, sed secundum similitudinem ad bestias, Matt.to.2 164 c.2.E

Bestialitas circa mansuetudinem contingere potest, Mat.tom.2 167.c.2.B

Bestialitatis tres sunt causæ,vel altera earum 7. Ethic. co 1.scilicet,passiones siue ægritudines,praue consuetudines, & pernitiosæ naturæ, vt probatur per singula,Mat.tom.2 167.c.4.F

Bestialitas dicit prauitatem quandam maiorem malitia,ga malitia est prauitas humana, bestialitas verò est prauitas bestiæ, vel ad similitudinem bestiæ, Mat.tom 2 165 c.2.B

Bestialitas differt secundum speciem vel naturam a vitio morali, & virtus heroica a virtute morali, vt probatur, Mat. to. 2 165.c.4.F

Bestialitas potest dupliciter accipi, vnomodo pro cõditione bestiali, vt in bestia est, aliomodo pro similitudine quadam hominis ad bestiam in desiderio, & operatione. Primo modo bestialitas non est vitium, quia in bestijs nullum vitium est, nec esse potest. Secundo modo potest esse bestialitas in duobus, scilicet, in genere appetibilium appetendo illa delectabilia, quæ bestijs secundum naturam competunt, & non hominibus, vel in magnitudine, scilicet, quòd appetat illa delectabilia, quæ homines appetunt, sed in maiore quãtitate, quam homines appetere solent, sicut bestiæ appetunt, & isto modo bestialitas competit homini, & est quędam superabundans malitia, cui opponitur virtus heroica, & ista bestialitas specie differt ab humana malitia, qa interdum differt ab ea in obiecto, vt quando est circa delectabilia bestialia, quæ differunt genere a delectabilibus humanis, aliquando autem differunt in sola magnitudine, & sic adhuc differunt in specie, immo in genere differunt bestialitas, & humana malitia, Mat. to. 2 166.c.1. A.&c.

Bestialitas, & humana malitia aliquando differunt obiecto, aliquando magnitudine 7. Ethic. cap. 9. & vtroque modo differunt specie, Matth. tomo 2. 166.c.3.F

Bestialitas, cum sit genus quoddã malitiæ distinctum ab humana malitia, ex 7. Ethi. ca. 1. determinat sibi genus, vel genera multa obiectorum, circa quæ sit, & ita non est vnicum vitium. Sed multa, sicut malitia humana non est vnicus habitus, sed multi, aliquando bestialitas est circa obiecta, quæ differunt genere, vel specie ab obiectis malitiæ humanæ &c. aliquando sola magnitudine. Primomodo contingit fieri bestialitatem circa quatuor genera virtutis, scilicet, prudentiam, temperantiam, fortitudinem, & mansuetudinem, vt dicitur 7. Ethi. cap. 7. Mat. tom. 2 166.c.4.G

Bestialitate, prout dicit conditionem bestiæ, deterior est malitia, Secus tamen si dicat similitudinem hominis ad bestiam. Nam tunc deterior est bestialitas quam malitia, absolute loquendo, tamen aliqua malitia humana poterit esse, quæ sit peior omnibus bestialitatibus, vt potest accidere circa diuinã blasphemiam, & idolatriam, in quibus possunt excogitari peccata infinitæ grauitatis, & quando manet vsus rationis, deterior est bestialitas, quam humana malitia, quando vero non manet vsus rationis, bestialitas non imputatur, &c. Matth. tom. 2 168.c.3.G

Bestialitatis modus, qui per consuetudinem causatus est, vituperabilior est, quàm qui prouenit ex peruersitate naturæ, & ex præcedentibus ægritudinibus, bestiales tamen proprie dicuntur, qui propter pernicioſas naturas sunt huiusmodi, Matth. tomo 2 169.c.1.B

Bestialitatis vitium, viri cum pecore, vel fœminæ cũ bestia, supponendo se illi, Deus valde odit, Leuit. cap. 18. & pœna ponitur Leuit. cap. 20. scilicet, amborum lapidatio: lapidabatur pecus ad detestationem criminis, & vt tolleretur memoria criminis, occidendo pecus. Leges vero ciuiles, & canonicæ nullam imponũt pœnam pro hoc crimine, immo nec faciunt mentionem de illo, Matth. tomo 2. 171.c.1.A

Qui coierit cum bestijs iniuriam facit legi, & naturali iuri, & toti communitati humanæ, Exo. tomo 1. 178.c.3.G

Et si omnis coitus contra naturam dicatur bestialis, ille tamen præcipue dicitur bestialitas, qui est viri, vel mulieris cum pecore, cuius coitus assignatur causa, Mat. tom. 2 171.c.2.C

Et grauius peccatum est, ex genere delicti, si pecus coeat cum muliere, quàm si vir cum pecore, ibid. 171. c.3.G

Vitium bestialitatis hominis cum bruto, extra vas generationis, est aliqualiter maius vitium, quàm si fiat in vase generationis. Sed non est tanta grauitas, sicut si cognoscat mulierem, vel virum extra vas debitum, Mat. tom. 2 172.c.1.C

Bestialem coitum, vbi non seruatur debitus sexus, dicit Sanctus Thomas secunda secundæ quæst. 154. artic. 12. esse grauissimum peccatum in luxuria. Sed videtur dicendum, quòd coitus sodomiticus grauior sit coitu bestiali prædicto, Matth. tomo 2. 172.c.3.F

Bestialitas potest esse circa venerea, Matth. tomo 2. 167.c.2.A,& 165.c.2.C

Et cum hoc videtur, quòd coitus sodomiticus sit minus malus, quàm coitus, quo fœmina a pecore cognoscitur. Probabile tamen est, quod dicit Sanctus Thomas, & potest confirmari per id, quod habetur 32. quæst. 2. §. Hoc quamquam, Matth. tomo 2. 172 c.4.H

Beth. Est litera magnæ aspirationis in Hebræo, cui non respondet in Latino aliqua litera similis aspirationis, Genes. 58.c.4.I

Bethania. Erat villa sororum Lazari, Matth. tomo 5 238.c 4.F

De situ Bethaniæ, Matt. tomo 5. 186 c.1.E, & cap 21. quæ tio. 9

Bethauen. Nomen Hebræum est compositum ex Beth, quod est domus, & Auen, quod est idolatria, Iosue tom. 1 124.c.3.G

Sed quare illum locum sic nominauerint Hebræi, ibidem.

Bethauen. & Bethel, de quibus Iosue 7. erant duo loca distincta, licet oppositum dicat Rabbi Salomõ, vt probatur Iosue. 123.c.1.E

Bethel. De qua Genes. 28. vt communiter ab omnibus Doctoribus dicitur, est Ierusalem, sed oppositum probatur esse verum, Gen. 67.c.2.A

Bethel distat a Sichem vno milliario, Genes. 67.c.2.D

Bethel idem est quod Luza. Genes. 67.c.2.D

Bethel est in montanis, circa partem orientalem terre Chanaan, idest, circa Hiericõ, & hay, vt patet Iosue 8. & 16. Genes. 69.c.2.D

Licet Bethel sit Ierusalem, non tamen illa Bethel, de qua Genes. 28. sed alia, & ideo aberrant Nicolaus de Lyra, & Blesen. Genes. 310.c.3. H.& 340.c.4.H

Quod non sint duę Bethel, vel si sint duæ eadem Bethel est de qua Genes. 28. & de qua Iudic. 1. & ideo aberrat Nicolaus Genes. 312.c.3.G

Bethel est quædam parua ciuitas collateralis monti Garyzin, habens montem Ebal, ad Orientem, & distat a Sichen, per mediam leucam, Genes. 340. col. 4.H

Hoc nomen Bethel bis fuisse impositum vni loco, illi, scilicet, in quo Iacob vidit scalam, probabile videtur, sed auctori videtur, pbabilius, quòd fuerint duo loca, hoc nomine nũcupata, vt probatur, Gen. 342.c.2.A

Et dicẽdum, quòd est duplex Bethel, quædam ad Orientem terræ promissionis inter montem Ebal, & Garizin, non longe a Iericho, & alia est ad septentrionem terræ Chanaan, quæ dicitur Ierusalẽ, Gen. 342.c.2.C. Iosue tom. 1 124.c.2.D

Bethel locus est, cui Iacob hoc nomen imposuit, quia

quia ibi vidit scalam, &c. Genes. 28. Iosue tomo 1. 124. c.2.D

Bethel vocabatur Luza, ideſt, Auellana a Chananæis, & mansit hoc nomen, quandiu Chananæi manserunt in terra illa, Iosue tom.1. 124.c.3.F, & tom.2. 104.c.2.E, Iudi. 15.c.3.G

Quòd Bethel non sit Ierusalem, argumentum est contra Nicolaum, & alios, id quod dicitur Iudi.1.vbi fit mentio de Ierusalem, & postea de Bethel pertinentem ad tribum Ephraim, Iudi. 15.c.3.G

Circa Bethel ciuitatem, quam cepit Abia, variæ sunt opiniones, sed dicendum, quòd illa Bethel non erat illa ciuitas, in qua erat vitulus aureus, 2. Paralipom. 184.c.3.F

Bethia. Filia fuit Pharaonis, de qua 1. Paralip. 4. & quam accepit Mered de tribu Iuda in vxorem, quia ipse fuerat vir potens, & dominus vrbis Gedor, & forte maioris terræ, quàm Gedor, 1. Paralipom. 64.c.1.E

Bethlehem. In Bethlehem obtulit Samuel sacrificium Domino, quando vnxit Dauid in Regem, 1. Reg. 16. Et tamen ibi nunquàm fuit Sanctuarium, Genes. 70.c.2.A

Ciuitas Bethlehem a principio habuit duo nomina, scilicet, Bethlehem, & Ephrata, sed apud antiquos fuit vsitatum hoc nomen Ephrata, sed apud posteros eorum fuit magis vsitatum hoc nomen Bethlehem, & ideo vnum notificatur per alterum; nam quando vocabatur principaliter Ephrata adiungebatur ei nomen Bethlehem, quasi ad notificationem, & econtra, Mat. tom.1 116.c.3.k

Bethlehem alio nomine dicitur Ephrata, ab vxore Caleb, sic dicta. 1. Paralipom. 2. cap. Secundo vocata est Bethlehem, ideſt, domus panis. Sic dicit Nicolaus de Lyra ex mente Rabbi Salomon, sed neutrum horum est verum, Genes. 342.c.2.E

Sed dicendum, quòd ante vxorem Caleb, locus ille vocabatur Ephrata, ideſt, priusquàm Israelitæ descenderent in Aegyptum, & secundum illud nomen locutus est Moyses, Genes. 35. quia tunc illud nomen extabat, Genes. 342.c.3.G

Quòd Bethlehem non fuerit dicta sic a saturitate panis, quæ fuit quando Noemi redijt de terra Moab cum nuru sua Ruth, vt dicit Nicolaus ex mente Rabbi Salomon. Genes. 342.c.2.E

Bethlehem vocari sic, similiter & vocari Ephrata ante natiuitatem Moysi, dicunt quidam, sed quòd prius vocata fuerit Ephrata, & postea Bethlehem, & hoc satis consonat litteræ, Genes. 35. Sed melius videtur dicendum, quòd locus ille fuerit vocatus Ephrata, & Bethlehem simul, & semel, sed communius vocatus est Bethlehē, tunc, & sic vocatur vsque ad præsentem diem, quamuis Arabes, & Ismahelitæ illum locum possideant, Gen. 342.c.2.K, Ruth. 235.c.3.G

Et apud antiquos magis vsitatum est nomen Ephrata, sed apud posteros magis nomen Bethlehem, Mat. tom.1 116.c.3.k

Duplex erat Bethlehem in terra Chanaan quædam in tribu Iudà, de qua Matt.2. & Micheæ 5. & alia in tribu Zabulon, Iudi. 54.c.4.I

Bethlehem nomen est viri, similiter & loci, 1. Paralip. 60.c.1.D

Bethlehem ciuitas quædam est parua in sorte tribus Iuda, Iosue 25. & ista distat duobus miliaribus, ideſt, leucis, vel quasi a Ierusalem, & est ad meridiem Ierusalem, inter quam & Ierusalem transit linea diuidens sortem tribus Iuda, a sorte tribus Beniamin, in qua est Ierusalem, Iosue 18. Matth. tomo 1. 104.c.4.F

Duplex est Bethlehem quædam in tribu Iuda, & altera in tribu Zabulon, Iosue 15. & multa erant loca in terra Chanaan eiusdem nominis, & Bethlehem de tribu Iuda, solet vocari Bethlehem Iudæ, Matt.2. & 1. Reg.17. & Bethlehem Ephrata, Genes. 48. & Micheæ 5. Iudi. 54.c.4.I, Mat. tom.1. 104.c.4.F

In Bethlehem nasciturus erat Messias, secundum Iudæos, Mat. tom.6 157.c.1.E

Necesse fuit, vt Christus nasceretur in Bethlehem, quia sic prædictum erat per Micheam 5. cap. Et dato quòd nulla scriptura esset, quæ id exprimeret, conueniens fuit Christum nasci in Bethlehem primo, quia futurus erat de semine Dauid, secundo & mistice, quia Bethlehem interpretatur domus panis, Mat. tom.1 106.c.1.A

Beatissima Virgo post natum Christum mansit in Bethlehem quasi per quadraginta dies, Mat. tom.1 108.c.2.C

Bethphage. Situs Bethphage describitur, Mat. tom.5. cap.21. quæst.4

Ad Bethphage diuertebant sacerdotes, expleto officio, vt dicit Remigius, & Beda, & quòd propter hoc dicebatur Bethphage, ideſt, domus maxillarū, eo quòd maxilla esset propria pars sacerdotum, vt dicit Origenes, sed hoc non placet auctori, & illud improbat, Mat. tom.5 cap.21. quæst.4

Potest tamen concedi, quòd esset locus sacerdotum, quia forte parabant illi hostias, ideſt, animalia, quæ ad sacrificium erant necessaria, vel alia quæ ad libamina pertinebant, ibid.

Bethsaida. Nomen est Hebræum, & significat domum ouium: nam, Beth, significat domum, & zon, ouem, 2. Paralip. 53.c.2.C

Bethsaida fuit ciuitas quædam in littore maris Galilææ, de qua fuerunt quinque Apostoli, scilicet, Petrus, Andreas, Iacobus, Ioannes, & Philippus, Matt. tom.3. 284.c.2.E, tom.4 87.c.3.I

Bethsaida nomen est æquiuocum ad probaticam piscinam, de qua Ioan. 5. & ad ciuitatem, Matt. tom.4 87.c.3.I

Bethsaida ciuitas vix distat per vnam leucam a Capharnaum, Mat. tom.4 104.c.4.k

Et est in regione Genezareth, ibid. 105.c.1.A

Bethsames. Ciuitas duplex, erat in terra Chanaan, quædam in sorte Iuda, & altera in sorte Issachar, 1. Reg. tom.1. 71.c.4.F, 4. Regum. 141.c.4.I

Bethsamitæ. Mortui sunt propter quatuor causas, quas assignat Nicolaus, sed videtur auctori, quòd solum propter quartam illarum fuerint mortui, quia scilicet viderunt arcam Domini nudam, eam discooperientes, vt viderent, & verisimilius videtur, quòd illi tantum perierūt, qui arcam discooperierunt, 1. Reg. tom.1. 75.c.2.D

Bethulia. Bethuliæ principes tentauerunt Deū, Iudith. 7. statuentes ei certum tēpus, in quo si non auxiliaretur, traderent se hostibus, Exod. to.1 51.c.1.D

Bias. Illud Biantis Philoso. dictum, quòd principatus ostendit virum, qualiter habeat intelligi Exo. tom.1 176.c.2.C

Bibere. Quòd homines vinum bibant in poculis aureis, & sanguis Christi conficiatur in calicibus plumbeis, valde erubescendum est, Exod. tom.2 54.c.4.I

In bibentibus vinum tres dantur habitudines, scilicet sobrietas, iocunditas, & ebrietas, de quibus Ruth. 250.c.4.G

Biblia. In canone Bibliæ quidam ponunt duos, & viginti libros computando librum Threnorum

norum cum libro Ieremiæ. Sed alij ponunt viginti quatuor, distinguentes, librum threnorum a libro Ieremiæ, & librum Ruth a libro Iudic. de quo Hieronymus in prologo Galeato, Genes. In Prolo. 27.c.2.F

Bibliam transtulit Hieronymus, ex Hebræo in Latinum sermonem, & omnibus libris Prologos prepositi, qui sunt Epistolæ quædam directæ ad illos quorum precibus libros illos transferebat, in quibus fit mentio alicuius personæ, & aliqua difficultas declaratur, quę in ipsis libris continetur, vel quã tum ad modum procedendi, vel aliquod punctum speciale, vel est difficultas temporum, aut personarum, Genes. In Prolo. 38.c.3.F

Nulla Biblię translatio, ante Hieronymi translationẽ totaliter Hebraicę veritati cõsonabat, vnde & Hebræi Bibiliam nostram irridebant tanquam ab imperitis scriptoribus vitiatam, nec nos poteramus contra eos in multis fidei punctis arguere propter dissonantiam nostræ literæ a textu Hebræo, Genes. ibidem. 34.c.1.D

In Bibliis, quibus vtebatur Ecclesia in tempore Hieronymi, & prius, non habebatur illud quod citat Mat. ca.2. s. ex Aegypto vocaui filium meũ, Genes. ibidem. 35.c.2.E

Apud Bibliam nostram, & litteram Hebraicam reperiuntur aliqua, quæ in antiqus Biblijs, iuxta septuaginta interpretationem, non inueniuntur, Genes. ibidem 36.c.3.F

Bibliam Hebręorum depraua tã esse in quindecim locis dicunt Hebræi Talmudistæ, Exod. tomo 2. 137.c.1.D

In Biblia Hebraicè scripta multi reperiuntur defectus, vt etiam doctores Hebræorum concedunt, Num. to.2 53.c.1.C

In Biblijs nullus ponitur Prologus, qui non sit Hieronymi, Mat. tom.2 26.c.2.B

An aliquando concedendum sit Bibliam nostram, & Hebræam simul corruptas esse in eodẽ loco ita ꝙ nesciatur veritas, & dicẽdum, quòd nõ, 4. Reg. 247.c.1.D

Bigamia. Qui Bigamiam simultaneam primus induxit, fuit Lamech, qui simul duas habuit vxores, Gen. 28.c.3.k

Si Bigamia aliquid culpæ haberet de se, minus culpabilis esset Abraham, quam Iacob, & minus Sara quam Lya. Sed quia Bigamia licita fuit Patriarchis desiderio multiplicandi populum Dei, non peccauerunt Iacob, & Rachel super inducendo Zelphã, &c. Genes. 317.c.1.D

Bigamia non contrahitur in concubitu fornicario 4. Reg. tom.1 147.c.4.G

Bigamiam potest quis incurrere sine peccato 2. Reg. 85.c.3.K

Bigamiæ irregularitas non respicit peccatum, sed sacramenti defectum, nam per matrimonium significatur Christi vnio ad ecclesiam, & vnio verbi diuini ad carnem, quæ non erat maculata aliqua macula, siue voluntaria, siue inuoluntaria, Mat. to.7. 21.c.2.A

Bigamus. Reputatur ille, qui cognouit vxorem suam, postquam fornicata est, etiam si ignorans cognoscat, nam post mortem illius si transeat ad religionem, non potest promoueri ad sacros ordines. 34.dist.c.si laici 1.Reg. to.1. 16.c.1. E. Mat. tom.5 107.c.3.F

Bigamus dicitur, qui contrahit, cum aliqua violenter corrupta per coitum, & non alias, & si constet eam esse cognitam, idest, suscepisse semen, etiam si non fuerit ruptum clausttrum dicitur corrupta, & Bigamus est, qui cum ea contrahit, Matth. tomo 7. 21.c.1.E

Bigamus ad sacros ordines promoueri non valet, Papado. 12.c.4.G

Bilinguis. Sic varia profert, quasi duas linguas haberet, & aliter de præsente, & aliter de absente loquitur, & aliud vni, & aliud alij narrat, quare plura falsa, quam vera eum dicere necesse est, Leuit. 185.c.1.C

Bimatus. Est ætas duorum annorum, & bimus est habens duos annos, sicut trimatus est ætas trium annorum, & trimus dicitur habens ętatem trium annorum. Sic dicitur, Genes. 15. Sume vaccam mihi trinam &c. Matth. tomo 1. 134. col 2.B

Bissextum. Quod nos bissextũ dicimus, apud antiquos, intercalatio dicebatur, Exo. tom.1 71.c.1.E

Byssus. Genus est lini delicatissimi habentis fila tenuissima, quod fiebat in Aegypto, vt dicit Aben Ezra, & rabbi Cahadiagaon, Exo. tom.2. 15.c.4.G. & 38.c.3.H. & 45.c.3.H. & 185.c.3.I

Bitumen. Quod tenacius est pice, colligitur supnatans in lacu asphaltite in Iudæa, scilicet, in mari, vel lacu Sodomorum, vbi quatuor illæ Ciuitates submersæ sunt, & linita illo bitumine dissolui non possunt, nisi solo sanguine menstruo superfuso, Genes. 36.c.2.E, & 81.c.3.G

Blasphemia. Quid, Matthæ. tomo 4. 139. colum.1.C

Ad Blasphemiam duo requiruntur. Primum est prolatio nominis diuini, qualecunque illud sit. Secundum est, quòd ille, qui Blasphemat, male dicat nomini domini, Leuit. 282.c.1.D

Blasphemia potest pertinere tam ad iram quã ad superbiam, Mat. to.2 111.c.1.B

Blasphemia propriè non est nisi contra Deũ inquantum de eo dicitur aliquod falsum, quod cedit in dedecus eius. Cõmittitur etiam Blasphemia contra sanctos, vt habetur, extra de maledic. ca. statuimus, & hoc est, qa in eis relucet veritas Dei infallibilis, quæ facit illos sanctos, cui inseparabiliter sunt vniti &c. Mat. tom.2 217.c.4.k

Blasphemia est, quando asseritur aliquod falsum de Deo, quod minuit eius dignitatem, vel negatur aliquid quod pertinet ad eius dignitatem, Mat. tom.3 179.c.2.E

Blasphemia & peccatum quomodo differant, Matt tom.4 19.c.2.A

Blasphemia contra spiritum sanctum est quicquid dicitur contra deitatem aperte, vt si quis dicat, quòd Deus non remittit peccata, vel quòd diabolus dimittit peccata, ita bene sicut Deus. Et hæc Blasphemia non remittitur hic nec in futuro, Mat. tom.4. 19.c.2.D

Blasphemus. Blasphemum in lege veteri, totus populus lapidare debebat, & hoc similiter fiebat in peccatis contra Deum, & non contra proximum, vt probatur, Leuiti. 283. col.1.A

Boas. Serpens nascitur in Calabria, & dicitur sic a boum deuoratione, Exod. to.1. 235.c.3.K Deuter. 173.c.4.F

Boetius descendit a Manlio Torquato, 2. Regum 52. col.1.B

Bonitas. Res dicunt duas bonitates, vna est bonitas specialis in natura sua, alia est bonitas, quam dicit res quælibet in quantum est quædã pars vniuersi, Gen. 10.c.1.C

Triplex est bonitas, scilicet, incipiens, proficiens, & consumata

consumata,2.Paralip. 227.c.3.H
Bonitas discipulorum Christi erat in duobus,scilicet, abstinendo ab omni offensa hominum,& in benefaciendo omnibus,Mat.tom.6 275.c.1.C
Tota natura bonitatis est in Deo, sicut natura entitatis,Mat.tom.5 126.c.3.I
Duplex est bonitas,quædam necessaria, & sufficiens; altera superabundans,siue supererogationis,prima est necessaria ad conseruandam famam, non tamē secunda,Mat.tom.4 130.c.4.G
Bonitas dicit rationem integritatis, Matth. tomo 5. 120.c.4.F
Multum differunt bonitas hominis, & bonitas serui, Mat.tom.7 29.c.3.F
Bonitas alicuius potest dupliciter considerari. Vno modo simpliciter, & absolute, vel secundum se,& tali bonitate melior est ille,qui abundat bonis spiritualibus gratiæ. Alio modo secundum quid, scilicet,quantum ad aliquam rem determinatam,Mat. tomo 6 35.c.3.k
Bonitatem Dei esse causam creationis mundi, tenuit Plato in Thimæo,De Trin. 4.c.3.K
Deus est natura ipsa bonitatis,& entitatis,Mat.tom.6 132.c.3.G,Mat.tom.7 95.c.2.B
Bonum. Hominis principaliter consistit in actu interiori,Mat.tom.5 29.c.3.D
Ex qualibet culpa Deus elicit bonum, Exo. tomo 1. 58.c.1.A
Bonum est ex integra causa, vt dicit Dionysius in lib. de Diuin.Nomi. scilicet, ex adiunctione omnium circunstantiarum,Exo.tom.1. 190.c.1.B,Mat.to.5 47.c.2.C,Mat.tom.7 265.c.4.F
Multa sunt,quæ excitant homines ad bonum,quæ dici possunt gratiæ gratis datæ,Mat.to.5 155.c.2.A
Duplicia sunt bona conuenientia homini, Matt.to.5 156.c.3.H
Bonum est sui ipsius diffusiuum,Iosue to.2. 26.c.1.A
Duplex est præparatio voluntatis ad bonum, Matth. tomo 5 154.c.4.I
Tria sunt bona secundum Philosoph. 3. Ethicorum, scilicet,vtile,delectabile,& honestum,quorum honestum dicitur proprie bonum, & absolute bonū, cætera vero dicuntur bona secundum aliquam relationem,1.Reg.tom,1 168.c.1.D
Nullum maius bonum quàm libertas, & nullum maius malum,quàm seruitus,1.Reg.tom.1 181.c.3.k
Bonum sine difficultate homo non eligit in statu naturæ lapsæ,Mat.tom.5 152.c.4.F
Liberum arbitrium non mouetur ad bonum,nisi pulsatum a Deo,Matt.tom.5 155.c.4.F
Deus sæpe priuat nos illis bonis, quibus eum priuare volumus,4.Reg. 76.c.4.k
Bona temporalia quando sint abijcienda, Mat.tom.5 193.c.2.A
Excessus in bono,& pulchro est peccatum, ex 7. Ethicorum,2.Paralip. 223.c.2.E
Nihil boni etiam ex temporalibus homo habere potest absque diuina dispositione,2.Paral. 5.c.1.A
Omne bonum extra mundum, & extra carnem est, quia non est secundum voluntatem carnis,& mundi,Mat.tom.1 220.c.1.A
Vnum bonum quomodo possit alteri bono repugnare,Mat.tom.3 36.c.1.B
Totum bonum nostrum est in vita æterna, Mat.to.5 170.c.2.E
Ad hoc quòd homo possit facere aliquod bonum, oportet, vt iudicet illud esse bonum, & inclinetur ad illud, & ista duo non potest homo facere a seipso,sed opus est, quòd Deus ostendat ei quid sit bonum, & inclinet mentem eius in illud, Matth. tomo 3 71.c.1.C
Iudex non potest dare plus de bono, quàm sit debitum, neque minus de malo, quia peccaret si secus faceret,Mat.tomo 5 179.c.2.C
Deus nunquàm dat minus de bono, quàm sit debitū, neque plus de malo, Mat.tomo 5 180.c.1.A
Bona, quæ Deus dat sine præiudicio, sunt gratia, virtus bonum desiderium,sanitas robur,viuacitas sensum,pulchritudo corporis,ingenij acumen,sapientia,& quæcunque huiusmodi,Mat.to.5. 180.c.1.B
Bonum salutis triplex,Mat.tom.6 35.c.4.I
In alicuius rei bonum potest quis tendere dupliciter, Mat.tom.6 143.c.3.k
Bona sunt amplianda, mala vero restringenda, vt patet de regulis iuris, cap.odia, lib.6. Matth. tomo 3. 117.c.3.G
Bonum,& malum est in boue cornupeta,Mat.tom.6 171.c.3.G
Bonum reperitur in rebus dupliciter, scilicet, quantum ad substantiam earum, & quantum ad ordinem, Mat.tom.3 256.c.2.A
Bona huius seculi sunt fallacia, quia sequaces eorum miserijs implent, & a vero bono separant, Matth. tomo 4 50.c.2.B
Vere bonum reputatur difficile ab his, qui potiri volunt bonis huius seculi,Mat.tom.4 129.c.3.K
Nullum bonum est, quod non persuadeatur in sacra scriptura, & nullum malum, quod non prohibeatur,Mat.tom.4 42.c.3.F
Triplex bonum contingit homini, similiter & triplex malum illi oppositum,scilicet,bonum exterius,bonum corporis,& bonū virtutis,Mat.to.5. 47.c.1.D
Paruum bonum dicitur illud, quod adueniens non sentitur,Mat.tom.4 210.c.2.E
Quis magis teneatur ad bonum proprium, quàm ad commune, & quis magis ad commune, quàm ad proprium,Mat.tom.5 83.c.1.C
Sicut nullum maius bonum, quàm habere Christum habitantem in cordibus nostris, ita nullum maius malū,quàm non habere ipsum,Mat.to.5. 13.c.4.k
Omnia bona sunt in nobis ex dono Dei, mala vero in operatione sunt ex defectu nostro, Matth. tomo 5 115.c.3.F
Nullum bonum possumus facere sine Deo, Matth: tomo 5 115.c.3.F
Bonorum, quæ habemus a Deo, non sumus domini, sed administratores,vel precario possidentes, Mat.tomo 5 179.c.3.G
Penes bonum, & malum in dationibus, & acceptionibus,consistit iustum,& iniustum, Matth.tomo 5 179.c.4.I
Ad hoc quòd homo moueatur ad bonum in omni statu,indiget auxilio diuino,Mat.to.5 146.c.1.B
Bonum, sub ratione boni, non potest odio haberi, Mat.tomo 6 275.c.1.A
Bonum opus duplex est quoddam procedens de virtute,& ea informatum,&c. Alterum est quod antecedit virtutem, & causat virtutem acquisitam, siue moralem,&c.Mat.tomo 5 145.c.1.E
Bonum malo coniunctum, quomodo non sit interdum abijciendum, sed tenēdum, & quomodo sic, Mat.tomo 6 171.c.2.C
Bonum proprium amat quis duplici ratione, & quia bonum,& quia proprium, immo hoc,quod est esse proprium, est potissima ratio amandi, Matth. tomo 6 145.c.4.F
A bono interdum abstinendum est, ne inde ad malum detur occasio,Mat.tomo 6 36.c.2.D
Bonum hominis triplex est,quoddam,quod consistit in rebus exterioribus, vt in diuitijs, potestate, &c.

Aliud

Aliud in bonis corporis, vt in robore, fortitudine, sanitate,&c. Tertium in bonis animæ, & inter ista bona est ordo,Mat.tom.7 21.c.3.H
Bonum commune melius est bono priuato, si ambo sint eiusdem generis, & eiusdem quantitatis, alias falsum est,Mat.tom.7 24.c.4.I
Quomodo alicui auferantur bona, Matth. tomo 7 39.c.2.E
Bona spiritualia dupliciter augentur, Matth. tomo 7 34.c.4.K
Bonum Dei est nostrum,Matt.to.6 145.c.4.G
Vnicuique amabile est id, quod est proprium bonũ, Mat. tom.6 145.c.4.F
Bonum est ratio diligendi, Matt. to.6 154.c.2.B
Nihil boni est apud inferos,Mat.to.6 182.c.3.F
Bonum, & malum sunt omnibus hominibus communia,Matt.to.6 326.c.2.C
Primum bonum, quod Deus confert homini, est capacitas aliorum bonorum, sed prima capacitas simpliciter est corporis,&c.Matt.tom.7 34.c.1.E
Deinde est capacitas ipsius animę,consequuta ex corpore, ex qua sequitur determinatio donorum, quæ postea dantur, & circa primum donum, quod est capacitas corporis,non datur aliqua virtus,vel mensura præcedens, secundum quam detur illa, sed illa est mensura omnium sequentium,&c.ibid.
Et de prima capacitate Deus non exiget rationem in die iudicij,sed de alijs sequentibus,ibid.
Visio diuinæ essentiæ est omne bonum,Matt.tomo 6 329.c.1.A
Si summum bonum offeratur voluntati, vt summũ bonum clare cognitum, non potest ipsa voluntas suspendere actum, vel remittere, sed necesse est quòd secũdum totum suum conatum moueatur, vt probatur Matt.tom.7 231.c.4.k
Circa summum bonum clare visum non ponitur conatus distinctus a lumine gloriæ, Matth. tomo 7 232.c.1.A
Bonum spirituale cognoscitur cum vere habetur, & non priusquàm habeatur, bona vero corporalia, priusquàm habeantur,magnifiunt,& habita paruipenduntur,econtra est de bonis spiritualibus, Mat. tomo 2 11.c.1.C
Qui habet vera bona dignus est illis, Matth. tomo 2 11.c.2.E
Bonum spirituale, quod prælatus debet procurare, multiplex est,&c.Mat.to.6 35.c.4.k
Bonum collatum filijs a parentibus, superexcedit quodlibet bonum, quod filij possint conferre parentibus,Mat.to.4 128.c.1.A
Bonum collatum cuicunque alligat illum, cui fit tacite ad retribuendum,Mat.to.4 127.c.4.K
Bonum honestum delectabilius consideratur,quàm vtile,Mat.to.6 99.c.1.A
Bonum vtile extenditur ad omnes res possessas, prout possidentur,vt sunt aurum,argentum, &c. Exo. tomo 1 248.c.2.E
Bonum delectabile specialiter est in gustu cibi, & potus. Et circa tactum in actibus venereorum, &c. Exo.tomo 1 248.c.2.E
Bonum virtutis maius est, quàm bonum vtile, & delectabile,Mat.to.6 145.c.3.H
Bonum honestum est delectabilius vtili, Mat.tomo 6 99.c.1.A
Bona fortunæ quomodo sint in nobis, Matt.tomo 6 329.c.3.F
Bona temporalia sunt multiplicia, Matth. tomo 6. 189.c.4.G
Lex diuina potest facere aliquod malum bonum, & econtra,Matt.tomo 7 43.c.3.F
Deus,in lege Moysi, nec permisit omnia bona,neque vetuit omnia mala,propter duo,Mat.to.7.45.c.4.H
Lex Moysi in præcipiendo bonum circa aliqua, excedit legem Christi,Matth.to.7 46.c.4.F
Bona prosunt tripliciter illis,qui illa fecerunt, Matth. tomo 7 100.c.3.F
Bona,quæ boni fecerunt,sunt duplicia, Matt. tomo 7 101.c.2.D
Bona facta in peccato mortali mortua sunt, & non redibunt,Matt.tomo 7 101.c.2.E
Bona malorum sunt duplicia, Matth. tomo7. 104. col.1.C
Bona opera,in mortali peccato facta, prosunt ad minus supplicium subeundum, quod dupliciter saluatur,Matt.tomo7 104.c.1.D
Omnia bona & mala manifestabuntur omnibus in iudicio vniuersali,Matt.tomo7 105.c.1.E
Bonum hominis in adhæsione ad Deum consistit, Matt.tomo 7 108.c.1.B
Occasione boni non est malum faciendum, Matth: tomo 7 112.c.4.F
Bonum publicum magis debet diligi, quàm bonum priuatum,Matt.tomo 7 113.c.1.B
De bonis, & malis, quæ accidunt hominibus post mortem propter bona, & mala nepotum, secundum Aristotelem,Mat.tomo 7 113.c.4.I
Nullum bonum manet in damnatis, Matth. tomo 7 118.c.4.F
Ex Dei voluntate, bonum aliquod habemus, Matth. tomo 7 118.c.4.I
Et omne bonum habet homo a Deo, sed malum habet a seipso,ibid.
Omne bonum aufertur,si auferatur esse,Matt. tom.7 187.c.2.C
In operantibus bonum, vel malum tria considerantur,Mat.tomo 7 226.c.1.E
Vnde sit, quòd pro bono opere detur maior, vel minor beatitudo,Mat.tomo 7 226.c.2.A
Vnusquisque debet magis gaudere de bono tuo,q̃ de alieno,Matt.tomo 7 232.c.1.C
Bona,quæ hic suscipiuntur, non sunt præmium debitum actibus charitatis,Matt.tomo 7 254.c.4.H
De bono aliorum, beatorum gaudent beati dupliciter,Matt.tomo 7 276.c.1.C
Totum bonum est Christus, Matth. tomo 7. 28.colum.4.H
Bonum eligitur in agẽtibus secundum prudentiam, Matt.tomo 7 6.c.1.C
Bonum agere debemus, & malum cauere, vt veniamus ad beatitudinem,Matt.tomo 7 7.c.1.E
De triplici hominis bono,& de ordine illorum, Mat. tomo 7 21.c.3.G
Quare in bonis temporalibus non permittat Deus homines, siue bonos, siue malos multum lætari, Genes. 23.c.4.F
Bonorum administratio non est fœminæ attributa, sed viro,nisi &c. Exo.tomo 2 187.c.2.C
Illi,qui in bonis huius seculi præcipui fuerunt, postea extiterunt calamitosi,&c.2.Reg. 90.c.1.A
Bona huius seculi replet Deus magnis amaritudinibus, ne in eis credatur esse fœlicitas, 2. Regum. 90.c.1.A
Bona exteriora dicuntur bona fortunæ, quia circa illa versatur maxime fortuna, ideſt, mutabilitas præter intentionem nostram, & absque causa apparenti,Matt.tomo 2 10.c.2.E
Bona temporalia non tenemur petere a Deo determinate, & absolute, sed cum coaditione, scilicet, si nobis expediat illa habere, Matth. tomo 2. 252.c.1.C

Bona fortunæ distinguuntur tripliciter ab Aristotele 1. Ethic. s. in bona extra nos, quæ dicuntur bona fortunæ, & in bona circa nos, quæ dicuntur bona naturæ, & in bona intra nos, quæ sunt virtutes, & cæt. Leuit. 308.c.2.A
Bona temporalia, quare promiserit Deus Iudæis in vet. testa. si seruarent legem, non tamen in nouo, sed tantum æterna, Leuit. 308.c.4.F
Bona posterorum multipliciter pertinent ad eos, qui sunt iam mortui, quod potest contingere tripliciter, &c. 1. Paralip. 200.c.1.B
Bona, vel mala successorum denunciat Deus aliquando propter meritum, vel demeritum viuentium, &c. 1. Paralip. 200.c.2.D
Bona, quæ habemus, quando licitum sit illa enarrare proximis, & quando non, 1. Paralipom. 202. colum. 3.F
Bona paraphernalia dicuntur illa, quæ vxor habet extra dotem, & dicuntur, a para quod est iuxta & serna, quod est dos, quasi iuxta dotem, & in illis habet vxor plenam administrationem, etiam inuito viro, Mat. tomo 3 34 c.2 A
Bona in peccato mortali facta, mortua sunt, Matth. tom 7 101 c.2.E
Bonum actum Deus non potest facere malum, bene tamen e contra, Exo. tomo 1 190.c.1.A
Pro bono opere tantum Deus erogat, quãtum ipsum meretur, & amplius, vt probatur Leuit. 308. colum. 1.E
Bonum opus vnius potest dupliciter prodesse alteri, vno modo ex colligantia, quæ est per charitatem, alio modo ex intentione facientis, qui vult, quòd opus suum bonum prosit alteri, &c. Matt. tomo 4 188.c.1.A
Ad bonum operandum duo requiruntur; primo, vt affectus noster inclinetur ad bonum, & hoc fit per virtutes morales, &c. Secundo vt ratio inueniat congruas vias ad perficiendum bonum virtutis, scilicet, per prudentiam. Quantum ad primum Deus instruxit hominem per seipsum, infundendo virtutes gratuitas, & gratiam. Quantum ad secundum instruxit Deus hominem per multa media, interdum vnum hominem per alterum hominem, interdum per Angelos, & interdum per creaturas minores, Mat. tomo 5 27.c.2.E
Bona spiritualia dupliciter augentur, Matth. tomo 7 34 c.4.k
Quomodo omne bonum auferatur alicui, Matth. tomo 7 39.c.2.E
Exercitatio prodest dupliciter ad bona, Matth. tomo 7 39.c.4.K
In bono finire solus Deus potest facere, Matth. tomo 5 31.c.2.E
Vbi modicum est de bono, modicum est de esse, Matth. tomo 5 53.c.4.k
Totum boni, & entis naturam habet Deus, Matth. tomo 5 133.c.2.E
Nihil boni facere possumus sine Deo mouente nos, & cooperante. Matt. tomo 5 149.c.3.H

Bonus boni. Duo sunt, quæ aliquem hominem faciunt perfecte bonum, scilicet, malum non agere, & bonum facere, Psal. 33. Diuerte a malo, & fac bonum, Exo. tomo 1 246.c.2.E

Bonos sæpe Deus collocat in domibus malorum, propter duo; primo, vt ipsos malos a malis coerceant, dissuadendo saltem indirecte: secundo, vt ipsi misereantur virorum bonorum quos Deus tradidit interdum in manus iniquorum, 3. Regum 164.c.4.F
Inter bonum hominem, & malum hoc interest, quia Bonus cum increpatur de peccato, corrigitur, & melior in dies fit, malus vero efficit deterior. Mat. tom. 5 272.c.1.C
Deus iuber bonos recedere a congregationibus malorum, 2. Paralip. 237.c.3.G
Boni debẽt esse valde astuti, vt dicitur Mat. 10. estote prudentes sicut serpentes, &c. Matth. tomo. 3. 116. colum 3.G
Bonorum officium est alios arguere, quod non debẽt vsurpare mali, Mat. to. 3 118.c.2.A
Bonus homo semper habet multa mala adiuncta cũ bono ex quorum quolibet potest sufficienter operari malum, scilicet, pronitatem ad malum siue fomitem, & defectibilitatem liberi arbitrij, Mat. to. 3. 123.c.1.C
Boni quomodo dicantur iusti, Matthæ. tomo 4. 60. colum 4.H
Deus non imponit necessitatem absolutam, vt Boni simus, sed ponit regulas per quas Boni efficiamur, Mat. tom. 5 48.c.4.G
Quare interdum permittat Deus bonos occidi sæuis cruciatibus, Mat. tom. 4 79 c.3.G
Difficile est bonos esse, qui bonis huius sæculi potiri volunt, Mat. tom 4 129.c.3.K
Bonos contingit magis delectari, cum solitarij sunt, quam cum sunt cum alijs, mali vero econtra, circa tristitiam, qua magis tristantur cum solitarij sunt, quam cum sunt sociati, Parad. 87.c.2.B
Ad occidendum bonos viros, qui modus communiter obseruetur a malis Mat. to 4 79.c.1.A
Quid valde boni sunt interdum volunt magis esse solitarij, quam esse cũ alijs, quod Philo. 9. Ethi. vocat conuiuere sibi ipsi, mali vero econtrario se habent, De Statu animarum. 3.c.4.I
Boni in sacris litteris interdum accipiuntur non pro bonis moraliter, sed pro viris honorabilibus, Mat. 22. in parabola nuptiarum, Matth. tomo 6. 7 c.3.G
Deus non infert pœnas bonis, sed malis, Mat. tom. 6. 84 c.1.D
Boni seipsos diligunt, mali vero non vt probat Philo. 9 Ethi. ex nouẽ conditionibus amicitiæ, Matt. tom. 6 139.c.4.G
Bonis exhibendus est honor, & non malis, Matt. to. 6. 171.c.3.F
Bonis valde nocet conuersari inter malos, Mat. to. 6. 277.c.3.I
Boni poterunt per se ire ad iudicium vniuersale, & volentes ibunt, Matt. tomo 6. 307.c.4.H
Inter bonos, & malos, in iudicio, erit magna differentia, Mat. tom. 7 81.c.1.B
Quare bonorum sit nunc parua laus, aut fama, Matt. tom. 7 85.c.4.H
Hominẽs boni & mali in quatuor ordinibus ponuntur, Mat. tom. 7 92.c.4.I
Bona, quæ boni fecerunt, sunt duplicia, Matth. tom. 7 101.c.2.C
Bonorum mala, & Bona erũt nota in die iudicij, Mat. tom. 7 105.c.2.D
Et quo quis est maior in vita æterna, eo peccata illius erunt magis nota, ibidem.
Boni, & mali erunt in duas partes diuisi in die iudicij, Matth. tom. 7 107.c.4.H
Quare boni dicent Christo in die iudicij: Quando te vidimus? Matth. tom. 7 116.c.2.C
Boni resurgentes habebunt corpora impassibilia, & immortalia, Matth. tom. 7 134.c.3.F
Bonorum & malorum resurrectio simul erũt in ictu oculi, Matth. tom. 7 134.c.3.G

oni,qui in die iudicij inuenientur viui,insensibiliter exurentur,Mat.tom.7 135.c.2.C
Boni & mali quomodo ardebunt in die iudicij,Matt. tom.7 137.c.2.E
Quomodo iudicamus Deum esse bonum, Mat.to.7. 184.c.2.A
Bonorum & malorum vltima cõsumatio erit exacto iudicio,Mat.tom.7 184.c.4.K
Quare boni in vita ista nonnunquam vexentur a dæmonibus,Mat.tom.7 243.c.4.F
Booz. Excusatur ducens Ruth in vxorem, Exod. tom.2 174.c.3.H
Booz non erat frater mariti Ruth, vt probatur Deut. 134.c.2.D
Booz fuisse iudicem in Israel,dicunt Hebræi, illum,s. qui alio nomine, dicitur Abesam de quo Iudi. 12. sed falluntur,vt probatur Ruth. 243.c.1.E
In Booz, & Ruth non fuit contractum matrimoniũ per illa uerba,quæ dixit Booz Ruth.ca.3. Ruth,scilicet,Si ppinquus meus te accipere voluerit,tres bene acta est,si autem noluerit, sine dubitatione ego te accipiam, viuit dominus, nec etiam per illa verba erant sponsalia de futuro propter cõditionem, Ruth. 256.c.2.E
Continentia Booz commendatur,Ruth 257.c.1.D
Booz dixit cognato suo,quòd Noemi vẽdiderat partem agri &c. Ruth.4.ad inducendum eũ de matrimonio Ruth,propter multa Ruth, 264.c.2.B
Si Booz non acciperet Ruth ad suscitandum semen defuncti, nec alius eius propinquus, cum ad hoc nullus teneretur, poterat tamen Booz accipere Ruth in vxorem non ad suscitãdum semen defuncti, absque hoc, quòd alium cognatum requireret &c. Et tunc succederet cognatus Booz in bonis Maalon, &c.vt propinquior, & si defunctus haberet fratres nolentes suscitare semen, ad illos æqualiter proueniebat hæreditas,Ruth. 279.c.1.C
Cognatus Booz potuit bene cedere Iuri propinquitatis,quoad suscitationem seminis, quemadmodũ fecit,Ruth,4. Sed quomodo potuerit cedere, vide Ruth. 279.c.2.C
Booz solum suscitauit semen Maalon, & sic suscitando,poterat aliquo modo dici,quòd suscitabat semẽ Chelion & Elimelech, & sic succedebat omnibus illis tribus,Ruth. 282.c.1.A
Quòd Booz acciperet Ruth Moabitidem in vxorem, licitum fuit propter multa Ruth 282. colum.1.B
Populus imprecatus est bona ipsi Booz accipienti Ruth in vxorem propter multa, Ruth 282.c.3.G in qua imprecatione fecit populus mentionem de Rachel, & Lya. potiusquam de Sara, & Rebecca,propter duo,ibidem.
Et fuerunt istæ nominatæ, & non Bala, & Zelpha, propter multa,ibidem.
Et fuit prius nominata Rachel quam Lya propter multa,ibidem.
Quomodo stet, quod Salmon genuerit Booz ex Raab, & rursum, Booz genuerit Oobed ex Ruth & dimissa opinione Nicolai dicentis, quòd fuerint tres Booz, vide opinionem authoris, Ruth, 286.c.1.B,& 286.c.4.k
Tres fuisse Boozes, dicit Nicolaus, & communiter Doctores nostri, & quòd vltimus eorum fuit ille, qui genuit Obed ex Ruth, & duo intermedij subticentur, quod dicunt fuisse factum propter multa tempora,quæ fuerunt inter Booz,quem genuit Salmon,& Obed,sed hoc improbatur ab autore di.q nõ fuerit nisi vnicus Booz, Parali.44.c.1.A
Booz interpretatur robur,2.Paralip. 47.c.2.D
Booz filius Salmon ex Raab quomodo potuit gignere Obed,cum inter Salmon,& Obed fluxerint plures quàm ducẽti,& quadraginta anni. Circa quod recitatur primo sententia Nicolai, & quorundam ex Doctoribus nostris di. quòd fuerint tres viri huius nominis Booz, scilicet,pater, filius, & nepos, & quòd illorum primus genuit alterum Booz, qui subticetur in genealogia Christi,& ille,qui subticetur, genuit Booz patrem Obed, & hoc nituntur probare. Sed auctori non placet hæc opinio,tenenti quòd non fuerit nisi vnicus Booz filius Salmon ex Raab,qui fuit pater Obed,quod probat esse possibile,Matt.tomo 1 75.c.3.F
Bos. Bouem quendam fuisse loquutum ad arãtem paulo ante mortem Iulij Cæsaris, & dicentem, frustra se vrgeri breui enim non frumenta, sed homines defituros, narrat Paulus Orosius, Genes. 164.c.4.k
Bos qui occiderit hominẽ præcipitur occidi, & quòd carnes eius non comedantur, vt habetur Exo.21. cuius rei assignantur causæ,Genes. 214.c.1.E
Bos significat fortitudinem Christi in patiendo, Genes. 254.c.2.C
Bos vetus non debebat immolari, nec si esset quatuor,vel quinque annorum,Leuit. 11.c.1.D
Quandocunque in sacris litteris fit mentio de bobus offerendis in sacrificium,vel occidendis,intelligendum est de bobus non castratis, scilicet, de tauris: nam nullum animal castrari debebat in Israel, Leuiti.22.Num.tomo 1 83.c.3.I
Bos pascit herbas vsque ad radices, oues vero, & capræ herbarum summitates decerpunt, Num. tomo 2 32.c.2.B
Bouem coluerunt Israelitæ in deserto, quia in Aegypto Deum apim in specie bouis colebant,Iosue tomo 2 183.c.4.k
In boue cornupeta est bonum,& malum, Matth. tomo 6 171.c.3.G
Bos nomen Hebræum, duo significat, scilicet, verecundiam, & confusionem. Et ad vesperum, Iudi. 32.c.4.G.4 Regum 89.c.2.C
Bosor. Ciuitas duplex erat, quædam in sorte Ruben, & altera extra terram Chanaan, de qua venit Balaam,2.Pet.2.1.Paralip. 93.c.3.H
Bosra. Ciuitas est præcipua totius terræ Edon, 1. Paralip. 39.c.1.A
Bracmane. Populi sunt ad partem meridianam Indiæ post flumen Physon,qui pura,& sincera vita viuunt, nec vllis rerum capiuntur illecebris,nihil appetunt amplius,quàm naturæ ratio flagitat, sola viuunt alimonia, quam tellus sine cultura producit,& cætera permulta, Gen. In Prolog.5.c.4.K,& viuunt 150.annis.
Bragada. Apud Bragada fluuium Africæ quidam serpens,nimiæ magnitudinis, destruxit partẽ exercitus Romani,&c.Exo.to.1.233.c.3.k
Bresith. Nomen Hebræũ melius scribitur Beresith.Et sonat apud nos in principio, qa est ablatiuus cum præpositione, quia be apud Hebræos significat in, & resith significat principium, 1.Regum tomo 1 10.c.3.G
Breuitas. Obscuritatem parit iuxta illud Horatij in arte Poetica:
Obscurus fio, dum breuis esse laboro.
Genes.In Prolog.30.c.1.D,Mat.to.3 66.c.1.A
Brucus. Animal est paruum quãtitatis muscę nigerrimum,quod demolitur vineas, & idiomate Hispano dr pulgon siue brugo, brucus ẽt est fœtus locustarum priusquàm habeat alas: nam cum illas habet,sed parum volat, dicitur acelauus, &

& eum fortis eſt, nuncupatur locuſta, Geneſ.21.c. 3.K.Deut. 149.c.3.H
Brucus eſt locuſta nondum habens alas, & athacus, vel acelauus dicitur filius locuſtæ, cum alas habere incipit,locuſta vero quando perfecta eſt, Leuitici 99.c.4.I

Brutum. In brutis nihil mutatum eſt de conditionibus naturalibus, nam aliqua Bruta ſolas herbas comedunt,vt pecora, alia ſolas carnes, vt leones &c.Alia vtroque cibo vtuntur, vt homines &c.1. Politi. Aliqui dicunt, quòd nulla bruta comedebant carnes ante diluuium,Geneſ. 9.c.4.k
Bruta non mutauerunt ſtatum, ſed ſicut nunc ſe habent ad hominem, taliter ſe habuerunt ſemper, etiam ante peccatum, ſed ſecus fuit de homine, Geneſ. 219.c.3.K
In brutis non eſt coitus, niſi incidente eodem deſiderio in ambobus pro eodem loco, & tẽpore, Gen. 230.c.1.D
Bruta ideo non cognoſcunt iura conſanguinitatis, quo ad coitum, quia deſinunt habere mutuam cognitionem cum leuis & labilis ſit in illis cognitio, nam a principio mater cognoſcit filium, & filius matrem,ſed procedente tempore ceſſat iſta cognitio,quæ data eſt propter neceſſitatem educationis, Geneſ. 231.c.3.F
In Brutis animalibus non inuenimus aliqua mala minora morte impoſita a Deo iubente, Geneſ.213. col.4.F
In Brutis nulla eſt communicatio œconomica, ſed ſola naturalis,& imperfecta Nu.to.1 5.c.1.D
Infra hominẽ ſtatim ſunt Bruta, Mat.to.7: 192.c.4.F
Quare quædam Bruta magis inclinentur ad benefaciendum parentibus,quam homines, Matt.tom.6. 151.c.2.D
Rara ſunt Bruta, quæ comedant carnes animalium ſuæ ſpeciei,niſi ea,quæ valde immunda ſunt.& voracia,4.Reg. 70.c.2.D
In Brutis phantaſia ſeu æſtimatiua eſt loco rationis, ſeu intellectus, Mat.tom.2.102.c.2.C. Mat.tom.3. 55.c.4.I
Brutis omnia ſunt fortuita, Matth. tomo2. 102. colum.2.C
De brutis habet Deus prouidentiam, non tamen talem, qualem habet de hominibus,&c. Mat.tom.3 258.c.2.B
Bruta non habent dominium ſuarum actionũ, Matt. tom.5 83.c 4.G
Bruta animalia non manebunt poſt mundi renouationem,quia ſi manerent oportet cõcedere, quòd omnia reſurgerent,ſicut & omnes homines reſurgent, quod non poteſt concedi de animalibus Brutis, cum formæ eorum iam in nihilum redactæ ſemel ſunt, quia quorum ſubſtantia perijt, in eadem numero redire non poſſunt, Matthæ. tomo 6. 95.c.4.H.& 97.c.1.D.& 41.c.2.A
Bruta & plantæ facta ſunt ad uitam animalem hominis ſuſtentandam,vt dicitur Geneſ.9. vbi dicitur ſicut olera virentia dedi vobis cuncta, ideſt, omnia animalia,Mat.tom.7. 144 c.4.I
Bruta non habent ſimpliciter appetitum naturalem ad perpetuari, ſed ſecundum ordinem ad motum cęli, vt ſ. tantum in eſſe permaneant quantũ durabit motus cęli,& hoc quantum ad ſpeciem,& non amplius,Mat.tom.7 145.c.2.B
Aliqui dixerunt,quòd peccatum eſſet occidere brutũ ſicut occidere hominem, quod tamẽ probatur eſſe falſum,& erroneũ,Mat.to.3 258.c.2.D

Brutus. Primus conſul Romanorum duos filios ſuos Tarquinos decapitari iuſſit,ſed vt infę-

lix vituperatur ab omnibus,Exo.to.1 189.c.4.G
Et cauſa occiſionis eorum fuit, eo quòd tractauiſſent de reducendis regibus ad vrbem,&c.

Bubalus. Bubali ſunt quædam animalia ad modum boum, ſed ſilueſtria ſunt, Et capiuntur aliquando venatione, & aliquando domeſticantur,&c.3.Regum 41.c.2.D

Bubo. Auis nocturna eſt nequiẽs volare per diem, quia oculi eius non poſſunt ferre ſplendorem diei, & eſt animal nimis immundum manens inter immunditias,cunctiſque abominabile, cuius vox dirum omen in augurijs monſtrat apud illos qui auguria inſpiciũt. De quo Ouid.6 Metam.

Sic Eumenides ſtrauere thorum, tectoque prophanus
Incubuit bubo, thalamique in culmine ſedit.

Leuit. 99.c.1.E

Buccina. Buccinam, de qua Exo.19. quidam Iudęorum dixerunt factam fuiſſe ex cornu arietis immolati pro Iſaac, ſed ridiculum eſt, Exo.tomo 1 162.c.1.D
Buccinas ſæpe pulſabant Iudæi, videlicet in principijs menſium, & in magnis feſtiuitatibus, &c. Leuit. 291.c.1.C
Buccinis quibus clangebant Iudæi in feſto Clangoris, & quomodo a ſolis ſacerdotibus pulſarentur, & quomodo clangor illius diei differret a clangore aliarum feſtiuitatum in tribus, Num. tomo 2. 112 col.3.k
De buccinis clangere ſemper pertinebat ad ſacerdotes. Et ita ex hoc colligitur, quòd in veteri Teſtamento aliqui ſacerdotes ibant ad bellum, &c. Iosue tomo 1 102.c.3.F

Burdo. Burdones dicuntur muli, qui per generationem æquiuocam producuntur.4.Regum 53.c.2.E

Buſiris. Tyrannus fuit crudeliſſimus in Aegypto, qui crudeli hoſpitalitate aſſuetus hoſpites ſuos per intempeſtam noctem occidebat, & dijs ſcelerum ſuorum fautoribus ſanguinem eorum offerebat, quem poſtea Hercules occidit, &c. Exo.tomo 1 118.c.3.I

Butyrum. An butyri,lactis, & caſei decimæ ſint perſonales, vel prædiales, Matth. tomo 6 216.c.3.I
Butyrum & mel, ſi conuenienti tempore ſumantur, valde mundificant, & phantaſticum organum diſponunt, &c. Super, Ecce Virgo concipiet, & pariet fi. 7.c.2.E

Caath.

CAATH auus Moyſi, vixit centum triginta tribus annis, & mortuus fuit ante natiuitatem Moyſi, & priuſquàm inciperet afflictio Iſrael in Aegypto,ex quo cõcluditur, quod Caath erat ad minus decem, vel duodecim annorum quãdo intrauit cum patre ſuo Leui in Aegyptum,&c. Exo.tomo 1. 38 col.3.H
De familia Caath 4.cognationes erant, ſ. Amramitæ, Hebronitæ,leſſraitæ,& Ozielitæ,1.Paral. 92.c.3.I

Cadauer. Cadauera mortuorũ nunq̃ putreſcunt in inſula quadã Hiberniæ, ſed ibi ſemper remanent incorrupta,Geneſ. 90.c.2.A
Cadauera, quæ condiebantur aromatibus apud Aegyptios, ſeruabantur per quadraginta dies, antea quàm ſepelirentur, ſed apud Hebræos per ſolos triginta dies, & vtrunque completum eſt circa cadauer Iacob. Nam ſeptuaginta diebus luxe-

runt eum Aegyptij,Genes.50.& cadauera,quæ cõdiebantur,per nouem dies primos incondita reseruabantur, & fomentabantur aqua, vt sciretur an anima sopita esset,an egressa. Deinde condiebantur per triginta dies, quia non tumulabantur mox, vt condiebantur, sed permittebantur desiccari ad aerem, vel alias, vt aromata proficerent, Genes. 414.c.1.C

Ad formam cadaueris gignendam, nulla perfectio requiritur,Exo.tomo 1 290.c.1.C

Vbi cadauer humanum sepelitur, vocatur locus sacer,& religiosus, similiter & ea, quæ ad sepulchrũ, & funera pertinent,Mat.tomo 7 113.c.4.F

Omnia cadauera quorumcunque animalium immũda erant,quæ nec tangi licebat, secus tamen de his cadaueribus, quæ erant comestibilia, &c. Leuit. 100.c.2.E

Cadauer insepultum relinqui miseria reputatur,Mat. tomo 7 113.c.4.G

Cadauer humanum potest sepeliri ex duplici intentione vno modo inquãtum inhonestum est, quòd maneat insepultum, & sic ipsum sepelire non est opus misericordiæ,sed religionis, quæ est pars iustitiæ,alio modo, prout per sepelire tollitur quædam miseria,& sic dicitur opus misericordiæ,&c. Matt. tomo 7 113.c.4.F

In contactu cadauerum animalium mundorum, & immundorum hoc intererat, quod tangens cadauer animalis immundi,siue morticinium fuerit,siue occisum,immundus dicebatur,non tamen tangens cadauer animalis mundi occisi ab homine, &c.Leuit. 101.c.3.I

Quomodo, & quo tempore malefici simulare soleãt in cadaueribus opera viuentiũ,Mat.to.7. 278.c.4.K

Cadauer non est idem cum corpore viuenti, Deuter. 148.c 2.E

Circa hominum cadauera nõ erat idem modus,apud Israelitas,quia cadauera popularium sepeliebantur, regum vero cadauera comburebantur, 1. Regum tomo 2 191.c.3.F

Cadauera proprie dicuntur iacere,Parad. 60.c.4.G

Cadere. Homo per seipsum potest in peccata cadere, sed nemo per seipsum potest a peccatis resurgere,Mat.tomo 5 66.c.4.G

Cadentes a fide poterant dupliciter scandalizari, Mat. tomo 6 275.c.3.G

Cadere a bono potest homo per se,sed non a malo resurgere,sine Dei auxilio,Mat.tomo 7 12.c.2.B

Cades. Varie accipitur in sacris litteris, vno modo pro Cadesbarne, alio modo pro Cades deserti Sin, alio modo pro Cades deserti Pharan, & aliquando accipitur solitarie sine addito, Num.tomo 2 196.c.1.D

Cadesbarne. Et Cades deserti Sin, & Cades deserti Pharan idem est, & vocatur etiam mons Masphat,Gene.14. Num.tom.1 158.c.2.C

Cadesbarne est in latere meridiano, terræ Chanaan, & sortis Iudæ, quia idem est latus meridianum totius terræ Chanaan,& sortis Iudæ,Nu.to.2. 1.c.4.H

Descriptio itineris a Cadesbarne vsque ad terrã Chanaan refertur,Num.tomo 2 9.c.1.B

In Cadesbarne bis venerunt Israelitę,Iudi. 111.c.4.H

Cadmus. Condidit Græcorum Thebas, Exo.tomo 1 117.c.4.F

Cælare, Vide in dictione,Celare.

Cælatura,vide Celatura.

Cæremonia, Cæremonialis, vide Ceremonia, Ceremonialis.

Cain. Vir fuit agricola, quod fuit magis ad exercitium,quàm ad necessitatem,vt volunt omnes Doctores, & antiqui Chronistæ, & referuntur carmina Ouidij,Genes. 11.c.2.B

Cain genitus est anno 15.post eiectionem Adæ de Paradiso, similiter & soror eius Calmana, vt ait Methodius martyr,Genes. 25.c.2.D

Cain interpretatur possessio, & hinc in Hebræo dicitur queuici,idest,possedi,Genes. 25.c.3.H

Cain, Domino monente ad compassionem fratris, non motus est, sed potius ad mortem fratris atrocius inhiauit,Genes. 27.c.1.A

Cain occidit Abel lapidibus, vt verisimilius videtur, quàm quod ipsum strangularet, vel morsibus, vt quidam dicunt,interficeret,Genes. 27.c.1.E

In punitione Cain datur forma procedendi iudicibus ad punitionem reorum,Genes. 27.c.2.C

Cain in pęnam peccati sui, habuit timorem vsque ad mortem, vt de omnibus timeret, sicut de Hebræis dicitur,cum peccarent contra Deum,vt patet Deuteronom. 28. vbi dicitur: Dabit tibi Dominus cor pauidum,&c.Genes. 27.c.3.K

Iudæi fuerunt hæredes Cain, occidendo Christum, Matt.tomo 6 248.c.2.E

Cain magis peccauit per desperationem,quam in præcedentibus peccatis,dicẽs maior est iniquitas mea, quàm vt veniam merear,idest,si modicum peccassem,Deus potuisset mihi parcere. Sed tantum peccaui quod iam non potest parcere. Hebræi aliqui legunt hæc verba interrogatiue per modum conquerentis, & est sensus, quare Domine tantum punis me? Nunquid maior est iniquitas mea,quàm vt possit mihi ignosci? quasi dicat non,ideo iniuste punis,pęnas tam graues infligendo,&c.Gen. 27.c.4.F

Signum, quod posuit Deus in Cain, fuit tremor omnium membrorum,vt ab omnibus cognosceretur, quòd ille esset vir pessimus,& fratricida,& abominabilis haberetur, vel vt cognosceretur, quòd ille esset,quem Dominus prohibuerat occidi, vt haberetur in litera,& hoc propter duo,Gen. 28.c.1.C

Mandatum Dei, de Cain non occidendo, fuit diuulgatum,Gen. 28.c.1.D

Cain,immediate, vt peccauit, ex verecundia non ausus est coram patre eius Adam comparere, & ideo fugit ad partes longinquas contra Orientem, Genes.28.c.1.E,De Opti.poli. 3.c.2.A

Cain ex mente Iosephi accepit vxorem suam Calmanam,& peragratis multis terrarum spatijs habitauit in terra Nayd,in qua nati sunt ei filij. Sed Hieronymus non sic transtulit,sed dixit: Habitauit in terra profugus, quia in Hebræo dicitur, habitauit in terra Nod, & Nod secundum Iosephum est terra, in qua habitauit Cain,sed quia Nod interpretatur instabilis, propterea Hieronymus transtulit, in terra profugus,Genes. 28.c.2.A

Vxor Cain dicta est Calmana, & fuit soror eius vterina,Genes. 28.c.2.B

Sed quare acceperit sororem suam in vxorem, cum postea non licuerit,Leuit. 180.c.1.B

Cain tempore quo ædificauit ciuitatem, de qua Genes.4. Multi erant filij descendentes ab eo, qui sufficiebant non solum ad habitandum vnam ciuitatem, sed & multas, nec Henoc fuit primogenitus Cain, immo ipsum habuit in senectute, quando præfata ciuitas ædificabatur,Genes. 28.c.2.E,De Opti.poli. 3.c.2.A

Cain congregasse multos ad se, quorum auxilio vrbem condidit, dixit Iosephus, & quòd rapinas exercebat, & latrocinia, sed non videtur hoc verum, Genes. 28.c.3.I

Cain quomodo fuerit occiſus a Lamech, refertur Hiſtor. Ioſephi, Geneſ. 29.c.2.A
Cain vixit nongentis decem annis, & mortuus fuit ante diluuium annis quadringentis vndecim, & poſt mortem Adæ 315. annis, Et anno vitæ Noe 189. Geneſ. 31.c.3.H
Sacrificia Cain Deus non acceptabat, quia facta erant in peccato mortali, Leuit. 10.c.3.H
Cain fuit caput ciuitatis diaboli, ſicut Abel fuit primus in Ciuitate Dei, Geneſ. 25 c.4.F
Omnes de ſemine Cain, mortui ſunt in diluuio, 1. Paralipom. 27.c.2.E
Quòd de Cain, & filijs eius ſcriptura fecerit mentionem vſque ad Lamech, vtile fuit propter multa, 1. Paralipom. 28.c.1.E
Iudæi deſcendebant ex progenie Cain ex parte matris, quia Set habuit vxorem de filiabus Cain, Mat. tomo 6 251.c.4.F
Cain occidit Abel, priuſquàm Adam eſſet 130. annorum, De Opti. poli. 3.c.2.A
Cain, poſtquàm occidit Abel, in pœnam ſui ſceleris factus eſt vagus inſtabilis, & tremens, De Optima polit, 3.c.2.B

Cainam. Vixit annos 910. Geneſ. 5. 1. Paralipom. 27.c.3.F

Caiphas. Et Annas fuerunt duo principes ſacerdotum in Chriſti paſſione, Matth. tomo 5 183.c.4.F
In verbis Caiphæ aliud ſignificabat Spiritus ſanctus, & aliud intelligebat Caiphas, Iudi. 68.c.3.G
Caiphas primus fuit, qui Chriſtum morti adiudicauit, Matt. tomo 5 164.c.4.G
In intellectu Caiphæ cauſauit Deus iudicium, quo iudicabat, quòd expediebat vnum hominem mori pro populo, ne tota gens periret, ille tamen non intellexit, quod Deus intelligebat hoc, ideſt, non ad illum finem, ad quem Deus, &c. 1. Paralip. 86.c.2.I

Caius Cæſar. Vna die cœnauit centies, & in vna cœna conſumpſit tributa trium prouinciarum exquiſitiſſimis cibarijs vtendo, vt ait Seneca, Geneſ. In Prolo. 32.c.2.C
Caius Marius ſepties fuit Conſul Romanus, & tempore ſui quinti Conſulatus, furatus eſt depoſitum Romanorum, Exo. tomo 1 232.c.1.D

Calamitas. Dicit miſeriam ſecundum quam aliquis cadit de ſtatu proſpero in infelicem, Geneſ. 382.c.1.D

Calcari. Dicitur omne id, quod contemnitur, Mat. tomo 3 118.c.4.G

Calceus, Calciamentum.

Calciamenta pro paruulis natis in deſerto, vnde Hebræi habere potuerunt, Deuter. 156.c.1.B
Cæremonia calciamẽtorum ad comedendũ agnum Paſchalem, quomodo conueniat ſumentibus Euchariſtiam, Mat. tomo 7 294 c.2.B
Calceis non vtebantur ſemper pauperes ſecundum antiquam conſuetudinem, ne cito illos rumperẽt, ſed ſolum quando ad opera dura procedebant, Mat. tom. 7 294.c.1.C
De more veteri calciamentorum, ibid.
Habere calciamentum non toraliter vetuit Chriſtus diſcipulis: nam Marci 5. dicitur, quod irent calciati ſandalijs, Mat. tomo 7 294.c.1.D
Quare Chriſtus vetuit diſcipulis habere calciamenta, & Deus iuſſerit Iudæis habere illa, Matt. tomo 7 294.c.1.D
Calciamenta an Chriſtus deferret, poteſt teneri problematice: pars tamen negatiua verior eſt, Matth. tomo 1 196.c.4.k

Calculus. Multa ſignificat, ſcilicet, lapidẽ paruũ, numerum, rationem, & carbonem, vt patet in verſu, Calculus eſt ratio numerus ſentẽtia carbo, 2. Reg. 108.c.2.A
Per Calculos vel lapillos albos, & nigros, quomodo antiquitus iudicarentur cauſæ 2. Reg. 108.c.2.B

Calculatio. Calculationes vocantur de iure ratiocinia, i. actiones rationum, ſic dicitur, quòd obligati ad ratiocinia, ordinari non debent. Mat. tom. 5 65.c.1.D

Caldarium. Caldaria, lebetes, & ollas non eſſe in atrio altaris ſacrificiorum ad decoquendum carnes, ſed ipſi offerentes portabant uaſa neceſſaria ſecundum victimas, quas offerebant, ſiue illa eſſent fictilia, ſiue ænea, ſiue alterius metalli, Exod. tom. 2 49.c.4.G

Calendæ. Nomen eſt a Gentilibus ſumptum, Num. tom. 1 111.c.2.E
De feſto Calendarum, Leuit. 267.c.3.F
Calendæ nõ ſunt apud Iudæos, neque nonæ nec idus, ſicut ſunt in vſu Latinorum, nec incipiunt menſes in capitibus Calendarum, ſed in principijs lunationũ, & principia menſium ſuorũ vocãt neomenias, i. nouas lunationes, Num. tom. 1 111.c.3.F
Quod apud nos dicitur Calendæ, apud Hebræos dicit nouilunium, i. ſicut apud nos incipiunt menſes in Calendis, ita apud Hebræos, incipiũt in nouilunio, Num. tom. 1 111.c.3.G
Quòd in feſto Calendarum Deus præceperit hircum offerri pro peccatis, Num. 28. dicunt Iudæi in Talmud ideo ipſum iuſſiſſe, vt offerretur pro peccato, quod Deus fecit diminuens ſplendorem Lunæ, Num. tom. 2 107.c.3.F
Feſtum Calendarum, vel Neomeniæ non erat de neceſſitate obſeruabile per ceſſationem a laboribus, Num. tom. 2 108.c.3.G
Calendarum feſta, apud Hebræos, melius vocabantur Neomeniæ, quam Calendę, quia Neomenia dicitur a neos, quod eſt nouum, & mene, quod eſt defectus, quaſi nouus defectus, quia Luna habet duplicem defectum, ſ. nouũ & veterem, veterem habet in fine lunationis, nouum vero per receſſum a ſole, quando nondum plenius manet occultata luna, 4. Regum 39.c.2.B. 2. Paralip. 27.c.1.D
Calendæ eſt nomen Romanum, & conuenit multis diebus, quia in quolibet menſe ſunt multæ Calendæ, omnes tamen habent numeros, vt ſecundo Calendas, tertio Calendas, &c. præter primos, qui vocantur Calendæ abſolute ſine aſſignatione numeri, & iſtæ ſunt in principio cuiuslibet menſis 4. Reg. 39.c.2.D
Calendarum dies erat valde ſolemnis, apud Hebręos, in ſacrificijs, Nume. 28. & erat ſolemnis in gaudijs Hebręorum, & famoſa inter alias ſolemnitates, 4. Regum. 29.c.2.E
Calendarum feſtum, apud Hebręos, fiebat quolibet menſe, & erat primus dies menſis lunaris, 4. Regũ. 39.c.1.E
De Calendarum feſtiuitate, vide 1. Paralipomenon, 277.c.2.A
Et iſtud feſtum non fiebat ad ſignificandum operationem Lunæ in iſtis inferioribus, ſed propter tria. ibidem.

Calendarium. Calendarijs non eſt adhibenda fides tãquam neceſſario veris, primo quia multa continent, quorum auctor non eſt certus, ſecundo quia non omnia Calendaria cõtinent id vniformiter, & dato, quòd eſſent vniformia, non ſunt tenenda, cum contradicant ſacræ ſcripturæ, vel rationi neceſſariæ Defen. 44.c.4.G

Calendarium,præter annotationem festorum,& quę dam alia, quæ pertinent ad computationem ecclesiasticam, quæ sunt bona, & vtilia, continet multa alia,quorum quædam sunt falsa, & impossibilia, & quædam verisimiliter falsa, & alia totaliter dubia, Defen.45.c.1.B,vsque ad 47.c.3.K

Calendarium errat dicens, quòd quilibet mensis addat super alium mensem duas horas in crescendo, vel decrescendo,Defen. 45.c.3.I

In Calendarijs solet poni, in qua die creatus fuerit Adam, & qua die intrauit Noe arcam. Sed ista falsè verisimiliter annotantur, quia mundus non fuit creatus in Martio,sed in Septembri, Defensor. 47. col.4.F

In Calendarijs quædam sunt rationabiliter dubia, scilicet, quòd omnes Apostoli vna die recesserint ad prædicandum per totum orbem, scilicet, vna die mensis Iulij, quod probatur esse falsum, Defensor. 48.c.1.D

Camelus. Multi Cameli sunt in Aegypto, quia terra est calida, Exo. tomo 1. 55. colum.1.B

Camelus vnde sic dicatur, & quomodo duplices sint, quidam qui habent duos gibbos in dorso, & nascũ tur in Arabia, & dicuntur Dromedarij, Alij sunt, qui nascuntur in Beotia, & hi vnum habent gibbũ in dorso,& alium in pectore, cui incubant, & carẽt superiore ordine dentium,vt boues. Et ruminant sicut boues, vngulam non diuidunt, & multa alia de proprietatibus Camelorum,Leuit. 106.c.4.I

Possibile est Deo,quòd camelus trãseat per foramen acus,Matt.tomo 5 142.c.3.G

Camelus significat superbiæ tumorem, Leuit. 95.colum.2.D

Caleb. Ita potens erat ad bellum, cum esset octoginta quinque annorum, sicut cum esset quadraginta,Num.tomo 1 5.c.4.K

Caleb octoginta annorum erat,vel quasi: similiter & Iosue, quando facta est computatio filiorum Israel in campestribus Moab, iuxta Iordanem, Numeri tomo 2 74.c.3.I

Caleb alio nomine dicitur Calubi,1.Paralip. 50.c.2.A

Caleb tempore, quo pugnauit sub Duce Iosue: senior erat omnibus Israelitis, dempto Iosue, & fortasse dempto aliquo de tribu Leui,&c.Iosue tom.2 84.c 4.G

Nec erat tũc diminuta virtus, & robur corporis eius, & hoc fuit miraculosè factum,ibid. 85.c.1.B

Caleb filius Esron, de quo 1.Paralipo.2. non fuit ille, qui dicitur filius Iephone, vnus ex duodecim exploratoribus,de quibus Num.13. vt probatur contra Nicolaum, Hebræos, & Glosam ordinariam, 1.Paralip. 46.c.4.F,& 51.c.2.A

De Caleb filio Esron, & de filijs, & nepotibus eius, 1.Paralip. 45.c.2.E

Caleb filius Iephone natus fuit in Aegypto, & erat triginta, & octo annorum quando egressus est de Aegypto, quare non multum distat generatio illius a generatione Caleb filij Esron, 1. Paralipom. 62 c.2.C

Calefacere. Duplex modus calefaciendi, De Statu Anim. 9.c.4.F

Caliditas. Ignis magis pugnat naturæ animalis, quàm frigiditas aquæ,Genes. 7.c.4.I

Caliditas frigefacit,De Statu Anim. 9.c.4.G

Calidum. Et frigidum simul quare non sentiamus, cum tamen simul videamus album,& nigrum,Matt.tomo 7 176.c.3.F

Nonnunquàm tamen poterunt simul sentiri calidũ, & frigidum,ibid.

Calor. A calore radicem habent omnes operationes animæ,3.Reg. 161.c.3.K

Anima, vnita corpori, calore vtitur vt instrumento, 3.Regum. 162.c.3.k

Calor est,qui incitat ad venerea, Matt. tomo 5. 116. col.4.k

Calor ignis,qui actus sit ignis, Matth.tomo 7.152.colum.1.D

Calor naturalis, & humiditas radicalis sunt vitæ radices,Genes. 343.c.4.I

Calor naturalis resoluit proportionabiliter tantum de una parte,quantum de alia, & proportionabiliter fit nutritio,Mat.to.6 109.c.4.k

Caligo. Tenebrosa, de qua Genes.15.quid fuerit, Genes. 256.c.3.F

Caligo in Aegypto ex duobus causata est, Exod. to.1 64.c.4.I

Calix. In calicis consecratione ly. ęterni, ponitur, quod nec in Euangelijs, nec in Epistolis reperitur,determinatum est tamen ab ecclesia,quòd Christus illud dixerit,vt patet extra de celebra.missa.c.cum Marthę, Leuit. 263.c.4.G

Inter calicem, & paropsydem quid interslt, Mat.to.6. 238.c.3.k

Quare passio Christi dicatur calix, Matth. tomo 5. 195.c.3.F

Calix in sacris literis multoties significat passionem, Mat.tom.5 195.c.2.C

Calix aliquando accipitur pro amaritudine tentationum in,Mat.tom.5 195.c.3.F

Calmana. Vxor fuit Cain, & soror vterina, Gen. 28.c.2.B

Calumnia. Aliqualiter ad fraudem,& aliqualiter ad violentiam pertinet, est enim calumnia extorsio rei proximi per quandam simulatam, sed non veram rationem, Leuitici. 189. colum.1.A

Calumniari dicitur aliquis dupliciter,vno modo cum quis alteri, quod indebitum est, per fraudes extorquet, alio modo cum facit fraudulenter aliquid alteri debitum fore,quod alias non deberetur,Leuit. 46.c.4.H

Agens per calumniam, aliquando iustè agit, vtputa, quia scit iustam causam fouere, & inquietatur iniustè. Nam talis potest se per calumnias defendere, vel contra aduersarium agere, &c. Deuteron. 90.c.1.C

Calumnia aliquando accipitur pro omni malo,quod aliquis alteri infert iniustè, Matthæ. tomo 2.248. col.1.D

Et Calumnians proprie dicitur, qui iniustas accusationes contra aliquem format, & falsa crimina opponit, similitet & qui vera dicit non animo corrigendi, nec ad bonum finem, sed ad detrahendum, & infamandum, &c. Matth. tomo 2. 248. colum.1.C

Calumniare proprie est falsa crimina opponere, licet aliquando Calumnia accipiatur pro omni malo, quod quis iniustè infert alteri, iuxta illud Psalmi.118. Redime me a Calumnijs hominum, vt custodiam viam tuam, & accipitur ibi Calumnia pro omnibus malis, quæ ab altero inferuntur, a quibus Dauid petebat se liberari, vt posset secure seruare mandata domini, de Calumnia proprie sumpta intelligitur illud Iob. 10. Nunquid bonum tibi videtur si Calumnieris, & opprimas me, idest, si opponas mihi falsa crimina, & propter illa opprimas me, idest, punias, quasi dicat, non est hoc bonum, Matthæ. tomo 2. 248. colum.1.D

Cambyses. Regni, cuius primo anno prohibitū est reædificari templum Iudęorum, cępit regnare anno. 100. a transmigratione, &c. Et vocat⁹ est Nabucodonosor alio nomine, & regnauit annis septem, & sub isto cōtigit historia Iudith, Matth. to. 1. 145. c. 3. I

Cambyses voluit vocari Deus, Matt. to. 1. 145. c. 3. k

Cambyses ædificauit babylonem in Aegypto in memoriam illius, quæ erat in Chaldęa, & erat caput regni sui, Matth. to. 1. 145. c. 4. F

Post mortem cambyses successerunt septem Magi in regno Persarum qui regnauerunt mensibus septē, Matth. to. 1. 145. c. 4. F

Campestre. Campestris terra vocatur terra nō plana, modo Hebraico, & sic valles dicuntur proprie campestria. Iosue 11. 1. Regū, to. 2. 190. c. 1. C. Matth. to. 2. 1. c. 4. H

Campsor. In campsoribus solet esse iniusta commutatio, non tamen vsura, vt probatur, Matth. to 7. 76. c 2. D

Campsorum actus non pertinet ad mutuum, sed ad permutationem rerum, Matth. to. 7. 76. c. 4. k

Campsor dupliciter se habet ad illum, a quo extorsit, Matth. to. 7. 76. c. 4. k

Campsores considerantur dupliciter penes commutationem monetæ, Matt. to. 7 76. c. 3. K

Campsores, extorquentes immoderata lucra, tenentur ad restitutionem illis, a quibus extorserūt, si nouerint illos, aut hæredibus illorum, si autē non nouerint. tenentur pauperibus erogare, vel in causas pias expendere, sicut dicitur de vsuris, extra. De vsuris, c. cum tu. Matth. to. 7. 76. c. 4. K

Campsorium artem non licet cuilibet exercere, sed cui permiserit communitas, vel domini locorum, & ab eis, qui exercent hoc officium, recipit communitas, vel domini locorū redditus certos, & consideratis his, si accipiant lucra moderata, non peccant, Matth. to. 7 76. c. 3. K

Candax. Nomen propruim est omnium Reginarum Aethiopiæ, sicut Pharao regum Aegypti. Genes. in Prol. 14. c. 2. E

Candela. Non erat vsus cādelarum in terra Chanaan ex sepo vel cera, etiam tempore Christi, Matth. to. 7 3. c. 1. G

Candelarum festum quare ecclesia instituerit in principio mensis Februarij, 1. Paralip. 277. c. 4. I

De candelis metallinis, ferreis, aut æneis, quæ artificialiter fiunt, dicitur, quòd tingendo illas quodam genere liquoris, manebit massa illarū semper ardens & lucens, & non consumitur, & quòd plus est, etiā positæ in medio fluminis semper ardebunt, nec est aliquid, quod huiusmodi candelas extinguere ualeat, nisi filtrum aceto madefactum, vt dicitur, & Cassiodorus testatur se fecisse quandam huiusmodi candelam quibusdam Monachis in quodā monasterio, quod ipse construxerat, ad perpetuum vsum monasterij, vt ipsemet refert in quodam libro de institutione ipsorum monachorum, Matth. tomo 7. 159. c. 4. G

De alia simili candela inuenta in sepulchro cuiusdam gigantis Romæ, vide in dictione, Gigas, & de alijs duabus inuentis in sepulchro beati Isidori, vide in dictione Isidorus.

Candelabrum. Quatuor candelæ candelabri, quod erat in templo Iudæorū lucebant de die, & omnes de nocte, vt dicit Iosephus, & istud candelabrum erat ad latus meridianu tabernaculi, in quo an de die lucernæ aliquæ arderent vel non, non habetur aliquid certum, auctori tamen videtur verisimilius dici vno modo, quòd de die nullę arderent, & id videtur scriptura dicere: rationabile tamen est dicere, quòd aliquæ arderent ad honorem diuini misterij, sicut apud nos in Missa, Leuit. 276. c. 1. A

Candelabri ministratio nō pertinebat ad solum summum sacerdotem, vt dixit Aben Ezra, sed etiam ad minores, vt probatur, Nu. to. 1. 86. c. 3. H

Candelabri fabricatura difficilis erat, Nume. tomo 1. 88. c. 1. C

Candelabri figura describitur, Nu. to. 1. 88. c. 1. B

In candelabro aureo erant septem lucernæ, quæ omnes nocte ardebant, & quatuor de die, 1. Reg. to. 1. 49 c 3. I

Candelabra decem, & mensas decem, fecit Salomon in Sanctuario, 2. Paral. 53. c. 3. k

Decem candelabra erant in templo Salomonis, quinque ad latus meridianum, & quinque ad latus Septentrionale, 3. Reg. 7 1. Paral. 328. c 4. C

De candelabri ministratione, & de causis cæremoniarum, quæ fiebant in ministratione candelabri, 2 Paralipom. 22. c. 3. H

Prima cæremonia erat existentia candelabri in tabernaculo, cuius triplex assignatur ratio. Secūda quòd candelabrum erat vnicum in tabernaculo Moysi, & in templo Salomonis erant multa, & vtriusque assignatur ratio. Tertia erat quòd candelabrum situm erat ad partem meridianam in tabernaculo Moysi. & ratio est quia per illud tabernaculum significabatur vniuersitas rerum, vt ostenditur. & licet esset ad partem meridianam, lychni tamen lucernarum erant versus septentrionem ad lucendū, cuius duplex assignatur causa, ibidem per totam quæstionem.

De candelabris aureis & argenteis, quæ fecit Salomō, 2. Paralip. 54. c. 1. A. sed quare Salomon fecit multa candelabra, cum Moyses fecerit vnicum. Et dicendum, quòd figura prædictorum candelabrorū non fuerit talis, qualis fuit candelabri Moysi, sed alteriusmodi, vel potest dici, quòd erant eiusdem figuræ, sed maioris quantitatis, &c. Et circa situm istorū candelabrorum aberrat Nicolaus, dicēs, quòd omnia erant ad latus meridianum templi, & quòd in medio eorum erat candelabrum Moysi. Tenendū tamen est, quòd quinque illorum erant ad partem meridianam, & quinque ad aquilonarem, ibidem per totam quæstionem, & sequentem.

De candelabro sanctuarij Moysi, & de cæremonia, quæ fiebat circa illud. 2. Paralip. 181. c. 1. B

In tempore Salomonis erant plura cādelabra, etiam tempore Abiæ contra Nicolaum dicentem, quòd Sesach rex Aegypti abstulit cādelabra, & multa vasa templi, & quòd non dimisit, nisi vnicum candelabrum, 2. Paralip. 181. c. 2. A

Candelabrorum lucernæ ardebant per diem, & p noctem in Sanctuario, vt tenet communis opinio, sed auctori videtur, ꝙ solum arderent per noctem, vt colligitur Exo. 27. Cum agitur de institutione ministerij in candelabro, ut ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonij, & collocabunt eam Aarō & filij eius, vt vsque mane luceat coram domino, &c. 2. Paralip. 181. c. 3. I

Per candelabrum positum in parte meridiana tabernaculi, habens septem lucernas, designantur septē planetæ, quorū motus sunt nobis meridiani, Matt. tomo 4. 4. c. 4. F

Canis. Canibus assimilantur detractores, Genes. 54. c. 2. D

Canes non latrare per noctem, signum est magnæ ęgritis, quia canes sunt animalia multū inquieta, Exod. tom. 1. 68. c. 4 K

Canis æneus latrans. Exo. to. 1. 110. c. 3. G

Canon. Græce, significat regulam, latine, & secūdum hoc illi libri dicūtur esse in canone, qui ab omnibus regulariter recipiuntur & approbantur. Matth. to. 1. 1. c. 4 G

In canone librorum sacræ scripturæ Iudæi ponunt sex ordines. Matth. to. 6. 159. c. 4 G

Canon veteris testamenti constat ex 22. libris. Matt. to. 6. 44. c. 4. H

De canone veteris testamēti, quid dicat Augustinus. Mat. to. 6. 44. c. 4. I

Canon veteris testamēti non erat determinatus tempore Christi, & ideo Saduceis licebat, tēpore Christi, recipere solos quinque libros Moysi, non curando de aliis, &c. Matth. to. 6. 44. c. 4. K

De canone dicuntur esse illi libri sacræ scripturæ, qui ab omnibus regulariter recipiuntur, & approbantur, nec audet quis auctoritati eorum resistere: & de isto canone loquitur Augustinus contra Vincentium donatistam, & habetur in Decretis. 9 dis. cap. Ego autem. s. illis solis libris, qui canonici vocantur, hanc fidem adhibere didici, vt nullum scriptorū eorum credam mentiri potuisse, cæteros autem ita lego, vt quantacunque sanctitate, aut doctrina polleant, non credam ita esse, quia sic illi dixerunt, &c. Mat. to. 1. 1. c. 4. G

In canone librorum sacræ scripturæ non ponuntur libri Iudith, Tobiæ, & duo lib. Machabæorum, & lib. Sapientiæ, & Ecclesiasticus. Matth. tomo 1. f. 2. col. 2. A

Canonem librorum veteris testamenti ponit Hieronymus in prologo Galeato, & Augustinus in 2. de Doctrina Christiana. c. 8. ponit canonem librorum sacræ scripturæ tam noui quàm veteris testamenti, & nomina eorum. Matth. to. 1. 11. c. 3 I

De canonibus euāgeliorum & vtilitatibus ipsorum. Mat. to. 1. 45. c. 3. I

Canones euangeliorum sunt ad inueniendum illa, quæ sunt communia, & quæ sunt propria euangelistarum. Mat. to. 1. 46. c. 1. A

Multi antiqui canones, qui taxabant pœnas certas pro singulis peccatis, iam reuocati sunt; nam ecclesia reduxit omnia hæc ad arbitrium confessorū, de pœniten. distin. 1. cap. mensura, & extra, de pœn. & remis. cap. Deus qui ecclesiam, &c. Matth. to. 3. 88. c. 3. k

Canonicus. Papa committit causas canonicis ecclesiarum cathedralium, potius quā clericis simplicibus, vt patet de rescriptis. lib. 6. c. statutum, quia Papa præsumit illos esse maioris literaturæ, quàm sint simplices clerici. Matth. to 7. 74. c. 3. F

Cantare. Laudes Dei, sicut minister, & in apparatu, solum conueniebat Leuitis in veteri testamento, sine apparatu verò, & non vt minister, poterat laicus cantare laudes Dei, vt patet in lege nostra, circa cantare euāgelium & epistolam. 1. Paral. 148. c. 2. E

Canticum. Graduum, quare dicantur quindecim psalmi, assignatur ratio. Gen. In Prolog. 22. c. 1. B

In cantico graduum sunt tres quinarij psalmorum, primus pertinet ad incipiētes, secūdus ad proficientes, & tertius ad perfectos, & cuiuslibet quinarij gradus significatio refertur. Gen. ibid.

Canticum graduum significat ascensum charitatis in Deum: significat etiam impletionem mandatorum Dei, s. moralium test. vete. & mandatorum nouę legis, quæ significantur per 15. lex noua per octo, & vetus per septem. Gen. Ibidem.

Cantica canticorum, & exordium Geneſis & principium & finem Ezechielis, Iudæi non permittebāt quemquam legere, nisi attigisset trigesimum annum. Gen. In Prolog. 27. c. 3. G

Cantica canticorum pertinent ad perfectos, quia ibi agitur de coniunctione sponsi, & sponsæ, & de sanctis nuptiis, quas anima contemplatiua facit cū dilecto suo Christo. Gen. In Prolo. 28. c. 3. F

Cantica canticorum, per excellentiam sic dicta sunt. Nu. to. 1. 48. c. 4. I

Cantica canticorum in Hebræo dicitur Syrasyrim. Super 1. Reg. to. 1. 13. c. 4. F

Canticum Annę matris Samuelis tripliciter exponitur: prima expositio ponitur. 1. Reg. to. 1. 33. c. 3. F secunda expositio est in gratiarum actione à fo. 47. col. 2. C. tertia secundum translationem Chaldaicam, ibid. 48. c. 3. G. sed duę primæ expositiones magis tenendæ sunt. 1. Reg. to. 1. 49. c. 1. E

Cantor. Principes cantorum templi, in veteri testamento, fuerunt Eman, Ethan, Asaph, & Idithum Leuitæ, & isti erant etiam prophetæ. Nam eorum psalmi habentur inter sacras literas. Et istorum generationes enarrantur ab Esdra. 1. Para. 6. 1. Paralip. 91. c. 2. B

Cantores, qui in templo cantabāt, erant de omnibus familiis Leuitarum, sed specialiter de Caathitis. 1. Paral. fol. 116. c. 1. E. Sed de principibus cantorū istorum, in qualibet familia. 1. Paral. 148. c. 2. E

Cantores ordinauit Dauid, non quidem faciendo, ꝙ officium cantandi coram arca pertineret ad eos: quia istud ante hoc habebant, sed ordinauit modū, quo cantarent, de signando eis certa tempora, & distinguendo eos per vices suas, sicut fecit in ministratione sacerdotum, s. 24. sortes. 1. Paralip. 24. 1. Paralip. 148. c. 3. F

De cantoribus templi, & vicibus eorum & officiis, 1. Paral. 269, c. 3. F. & 289. c. 2. C

Cantorum principes, tempore Dauid, erant Asaph, Eman, & Idithum, & erant valde sapiētes, quorum Eman princeps erat cantorum de familia Caathitarum, & Asaph omnium de familia Gersonitarū. Et Ethan omnium de familia Meraritarum, & isti composuerunt plures psalmos. 1. Paralip. 289. c. 4 B 2. Paral. 74. c. 4. I

Et descendentes ab istis fuerunt diuisi per vigintiquatuor sortes, & non solum per tres sortes, propter multa, ibidem. 290. c. 1. A

Et fuerunt tot sortes quot fuerunt istorum filij: nam Eman habuit. 14. filios, & Asaph quatuor, & Idithū sex. ibidem. 291. c. 4. F

Cantores dicebantur prophetare, non quia haberent spiritum propheticum, vt probatur. 1. Paral. f. 290. c. 3. G

Sed propter duo. primo quia canebant aliqua, ad laudem Dei pertinentia, &c. secundo quia canebant ea, quæ alijs hominibus communiter non erant nota. 1. Paralip. 290. c. 3. I

Cantorum filiabus licitum erat cātare coram domino in templo, vt patet de tribus filiabus Eman, nec tamen propter hoc fuerunt denominatæ aliquæ familiæ ab illis, sicut fuerunt à fratribus illarum. 1 Paralip. 292. c. 1. D

Quòd cantores fuerint diuisi per vigintiquatuor sortes, assignantur causæ generales, & speciales. 1. Paralip. 293 c. 2 D

Sed de modo ponendi præfatas sortes, vide ibidem. Et Deus permisit ponere istas sortes ad tollēdum dissensionem. Et sortes istæ fuerunt mixtæ, non habito aliquo ordine, s. quòd sortes filiorum Asaph præcederent alias, vel è contra. ibidem. Et quælibet sors

ſors miniſtrabat per vnam hebdomadam, ibidem. 294.c.3.H
Leuitæ cantores cantabant in atrio ſacerdotum, 2. Paralipomen. 76.c.1.B
Et cantabant diuerſas cantiones in diuerſis feſtiuitatibus, iuxta materiam cuiuſque feſtiuitatis, 2. Paralipom. 120.c.2.B

Cantus. Et ſaltationes placent nimis in cõuiuijs, Matth.tom.4. 76.c.1.C
Quare eccleſia ordinauerit varios cantus, & varias armonias in diuinis officiis, 4.Reg. 26.c.3.E

Capacitas. aliorum donorum eſt primum donum, quod Deus homini confert, Matth.to.7.34.col.1.D. Et de illa prima capacitate, non exiget Deus rationem in die iudicij, ſed de donis ſequentibus, Matth.to.7. 34.c.2.A
Capacitas ſumitur tripliciter, Matt.to.7. 228.c.2.D

Cappadocia, doces. Capadocia prouincia deſcribitur, Deutero. 10.col.4.F
Cappadoces deſcendunt a ſexto filio Iaphet, ſcilicet, Amoſoch, Gen. 51.c.1.D
Et iſti habitant in Aſia, iuxta pamphiliam, non longe a terra Iudæorum, & iſtorum ciuitas eſt illa, quæ vſque nunc Moſca dicitur, oſtendens intelligere volentibus, quòd aliquando omnes gẽtes regionis illius taliter fuerint vocati, 1.Paralip. 92.c.4.D

Capharnaum. In capharnaum honorabatur Chriſtus valde, Matth.tom.3. 178.c.3.K
Capharnaum fuit ciuitas nobilis in Galilæa, ſed nunc non extat, ſed tantum ſunt ruinæ quædam antiquorum ædificiorum, vt vix ſint ibi nunc 8. domus paupeꝝ piſcatorum, Matth.to.3. 284.c.3.K
Et ciuitas iſta erat citra mare Galilææ ad partem occidentalem eius, & diſtat ab vrbe Tyri, quaſi leucis viginti, & a Sydone viginti & quinq;, & inter Tyrum Sidonem, & Capharnaum eſt intermedia Galilæa inferior, quæ dicitur Galilæa gentium Iſaiæ 9. & Matth.4. Mat.to.4. 139.c.4.k
Capharnaum vix diſtat vna leuca a Bethſaida, Matth. tomo 4.104.c.4.k. Et diſtat a Ieruſalem leucis quaſi triginta ſex, ibidem. 121.c.2.A

Caphedon. Quidam Samaritanus nomine Caphedon, dicebat ſe eſſe Meſſiam. Matth.to.6. 270.c.4.K

Capillus. Capillos capitis tondebant Hiſpani tẽpore Abulen.2.Reg. 89.c.3.H
Ciica capillorum & vnguium augmentum non attẽditur certa magnitudo, ſicut circa alias partes hominis, & ideo capilli, & vngues nõ vocãtur partes hominis ſecundum ſpeciem, ſed ſolum ſecũdum materiam, Matt.to.6. 116.c.1.A
Capilli & vngues ſunt partes hominis accidentales, Matth.to.6. 116.c.1.A

Capra. Propter fœtorem, ſignificat ſimilitudinem carnis peccati, in qua Chriſtus apparuit, Ad Rom.8.Gen. 254.c.2.C
Capras colebant Aegyptij, quia Dæmones in Caprarum imagine apparebant illis, Exo.to.1. 54.c.2.C
Capræ non immolabantur regulariter, niſi in ſacrificio pro peccato, vt patet Leui.4. & Num. 28. & 29. Matth.to.7. 285.c.3.I

Captiuitas. Iudæorum in Aegypto aliquando dicitur ergaſtulum, & aliquando fornax ferrea, Leuit. 312.c.3.G
Captiuitas babilonica facta eſt propter tranſgreſſionem præceptorum iudicialium, ſ. propter oppreſſiones paruulorum magnas, vt innuitur Iſa.1. & 2. Leuit.313.col.3. H. ſed principaliter propter idolatriam. Leuit. 321.c.2.B
Captiuitas Iudæorum, & deſtructio Ieruſalem, per Romanos, facta fuit quadraginta duob⁹ annis poſt mortem Chriſti vel quaſi. Leuit. 320.c.1.A
Quòd in captiuitate Babylonica manſerint Iudæi 70. annis, cauſa per accidẽs fuit, vt ſ. terra ſabbatizaret ſabbata ſua. Leuit.26. & 2.Paral.36. cauſa verò de per ſe, fuit impietas Iudæorum in idolatria, homicidio, fornicationibus, & expoliationibus pauperũ, & cunctis ſceleribus, de quibus in principio Iſaiæ, vſque ad capitulum quintum incluſiuè, & magis fere per totum librum Iere. Et potiſſimum eorum vitium erat, quòd cum omnibus his vitijs vacarẽt, incorrigibiles efficiebantur, & illudebant prophetis domini venientibus ad eos, & illos percutiebant, &c. Nu.to.1. 212.c.2.D
In captiuitate babylonis multi ex Hebræis tranſierũt tunc in Aegyptum, & ibi poſtea habitauerũt, nec vnquam reducti ſunt in Iudæam, &c. Deute.f.148. col.2.B
In captiuitate Babylonica deſtructi ſunt omnes libri Iudæorum, &c.1.Reg.to.1. 4.c.3.F
Tres fuerunt captiuitates Iſraelitarum, vna per Theglathphalaſar. 2. per Salmanaſar. 3.regni Iuda per Nabucodonoſor.1.Paralip. 108.c.2.B

Captiuatio. Bellica & venditio ſunt æqualiter de iure gẽtium, vt patet ff. de iuſtitia & iure. in l. ex hoc iure. Num.to.2. 29.c.1.D

Captiuus. Ad redemptionem captiuorum vaſa, etiam ſacra, vẽdi poſſunt, vt patet 12. q.2.c.aurum.Matth.to.3. 41.c.1.C

Caput. Capitibus velatis intrabant Iudæi ad ſacra & orabant, & illis inerat hoc ex illo Exo.3. cum dicitur, abſcondit Moyſes faciem ſuam, &c. Similiter ſacerdotes miniſtrabant, capitibus velatis mitris, &c. In nouo vero teſtamento aliter fit, cuius diuerſitatis aſſignatur cauſa. Leui. 131.c.2.C 226.c.2.C
Nullus punitur pœna capitis niſi pro culpa ſua. Iudi. 75.c.1.A
Capitis ad membra ſimilitudo eſt proportionis, ſed non vniuocationis, &c. Mat.to.6. 81.c.2.C

Caput æneum. De capitibus æneis vel ferreis, quæ fiunt arte aſtrologica & magica, & quæ ad quæſita reſpondent. Exod.to.1. fol.110.c.3.H. & to.2. 117.c.4.F
De capite metallino ad omnia reſpondenti, quod fecit Albertus magnus, Num.to.2.fo.22.c.2.B. Quod beatus Thomas illius diſcipulus confregit. Parad. 58.c.2.D
Caput æneum fuit olim in loco quodam, qui Tauara dicitur, & eſt in territorio Zamorenſi, quod prodebat Iudæos, cùm in locum illum intrarent, &c. Nu. to.2.fol.22.c.2.C. In Parado.fol.58.c.2.D. Et huiuſmodi capita non poterant loqui virtute aſtrorum, ſed dæmon arte magica loquebatur, vt probatur. Nu.to.2.fol.22.c.3.G. Parado. 58.c.3.I

Carbo. Quare magis vrat, quam ignis, Matth. to.7. 158.c.4.F
Vt Carbo ignitus irradiat carbũculus lapis. Exo. to.2. 64.c.4.K

Carbunculus. Lapis, qui fuit primus in ſecunda linea rationalis, ſuper omnes alios lapides, vt carbo ignitus, irradiat: ita vt tenebras noctis vincat oculos fulgore reuerberans, vena lactea cinctus eſt, vt ait Plinius. Exodi to.2. 64.c.4.K

Carcer. Chriſtus nunquam fuit in carcere, niſi iuxta mortem eius. Matth.to.7.f.114. col.3.k

Carceres

Carceres in terra Chanaan erant extra, domos habitationis hominum, & tales carceres vocabãtur cõmuniter tenebrę exteriores, Matth. to. 6. 8. c. 4. G. & erant carceres horribiles, cum essent subterranei, & erat ibi aqua & lutum, vt patet hic Iere. 37. & 38. Matth. to. 6. 9. c. 1. A

Duplex erat carcer in terra Chanaan, Matth. tomo 7. 180. c. 2. A

Cardus. Parabola cardi & cedri erat similitudo viri debilis ad fortem, 4. Regum. 41. c. 1. C

Carentia. Dupliciter accipitur vno modo pro non habere simpliciter, & talis carẽtia non est afflictiua: alio modo, pro nõ habere id, quo indigemus, & hæc afflictiua est, Gen. 176. c. 3. I Matth. to. 7. 237. c. 4. I

Quanto quis rem aliquam magis cupit, tanto magis torquetur de eius carentia, Matth. to. 7. 224. c. 3. k

In paruulis sunt duæ carentiæ. Matt. to. 7. 232. c. 4. K

Duplex est carentia in damnatis, Matt. to. 7. 237. c. 4. I

Cariatharbe Nomen est Hebræum compositum ex Cariath, quod est ciuitas, & Arbe, quod est quatuor. Ios. to. 2. 86. c. 1. A Et potest etiam dici, quòd Arbe sit nomen propriũ cuiusdam hominis, qui fuit auus gigãtum. ibidem. 93. c. 4. I

Potest dici, quod Hebron ciuitas vocata sit Cariathar be a Moyse, &c. Ios. to. 2. 86. c. 3. G

Cariathiarin, Et Gabaa idẽ locus est, Deuteronom. 63. c. 4. G

Cariathiarin interpretatur vrbs siluarum. Iosu. tom. 2. 92. c. 3. I. 1. Reg. to. 2. 65. c. 3. G

Cariathsepher, Nomen Hebræum est, & interpretatur ciuitas literarum, vel ciuitas libri. Et hoc nomen impositum est ab Hebręis, dimisso nomine, Dabir, quod a Chananæis fuerat impositum. Nam Dabir, apud Chananæos idem significat, quod Cariathsepher, apud Hebræos, Iosu. to. 2. 95. c. 1. E

Charybdis. Dicta sic est, quòd Gurgitibus occultis nauem absorbeat. Est enim ibi mare vertiginosum, & laniata nauigia in profundũ demerguntur. Et dicitur Carybdis, quasi carinas abdens, idest abscondens, 1. Paralipome. 18. col. 3. K

Charisma, Nomen Græcum, idem est, quod donum gratuitum, Gen. 37. c. 4. I

Carmelus. Mons duplex est quidam in sorte Iudæ, & alter in sorte Isachar. 1. Reg. to. 2. 133. c. 4. H

Carnaim. De quo Gen. 14. significat cumulos cornuum. 1. greges animalium cornutorum, Gen. 249. c. 3. k

Caro. Opera carnis, quæ sint iuxta Apost. ad Galat. 5. Gene. 189. c. 4. k

Carnes non comederunt homines immediatè post diluuium, Gen. 40. c. 1. C

Vsus carnium, & piscium, & potus vini, quare fuerint concessi hominibus post diluuium, & non prius. Genes. 47. c. 4. K

Carnes sunt valde conuenientes humanæ complexioni, si temperate sumantur. Gen. 48. c. 1. B

Non vetuit Deus expresse carnes comedere ante diluuium. Gen. 109. c. 4. G

In paradiso terrestri non comederent carnes homines ibi existentes, sed solum fructus arborum crudos, & herbas crudas, si vellent illis vti, vt probatur. Genes. 113. c. 4. I

In prima ætate homines nõ comederunt carnes, neq; uinũ biberunt, sed potus erat aqua, & herbę atque arborũ fructus erant cibus, vt probatur primo ex dictis poetarum, quamuis hæc probatio parum valeat, quia contra sacram scripturam est. Gen. f. 114. c. 1. B. Secũdo ꝓbatur rõne efficaci. ibid. 114. c. 2. E

Quòd homines debuerint post diluuium comedere carnes, Gen. fo. 114. col. 3. k. Fuit tamen concessum hoc sub conditione, & non sub præcepto. Genes. 116. c. 3. H

Carnes cũ sanguine prohibuit Deus comedere post diluuium. Gen. 9. quod qualiter intelligendum sit, Gen. 116. c. 4. k

Carnes animalium per se mortuorum, aut suffocatorum, quæ iugulata nõ essent, Deus generaliter vetuit hominibus manducare post diluuium, & non tanquam cæremoniam, quia post diluuium nullæ cæremoniæ datæ sunt hominibus à Deo, sed solũ populo Israelitico, quem elegit. Gen. 117. c. 2. C

In lege veteri vetitũ erat carnem cum sanguine manducare, quia Deus iubebat homini offerri sibi sanguinem pro peccato, ad expiationem illius in omnibus sacrificiis, & quia Deus illum elegerat pro se ad expiandum, voluit, vt Iudæi non comederent sanguinem, & est alia causa, quia anima carnis in sanguine est. Leuiti. 17. & Deuter. 12. Gen. fol. 117. col. 4. H

Quòd carnem cum sanguine homini vetuerit Deus comedere post diluuium, hoc fuit propter multa. Primo ꝓp immunditiam. Secundo ꝓp salubritatem. Tertio vt instrueret homines ad pietatem, & ad vitandam crudelitatem, &c. Gen. 117. c. 4. H

Carnem cum sanguine, si Noe & filij eius manducarent, ideo peccarent, quia prohibitum erat à Deo. Gen. 118. col. 1. D. Carnem cum sanguine, & sanguinem solum manducamus nunc sine peccato. Gen. 118. c. 2. D

Carnem cum sanguine manducare prohibitum fuit omnibus qui exierunt ex arca Noe, & omnes obligabat, non tamẽ pro omni tempore, cum illa obligatio non extendatur ad nos. Gen. 119. c. 2. C

Obligaret tamẽ nos, nisi aliquæ causæ intercidissent, & præcipue, quia cẽsetur reuocatum esse ex rationibus positis. Gen. fo. 118. c. 2. D. Sicut mandatum est primis parẽtibus ne comederent de ligno scientiæ boni & mali, quod tamen nõ obligat nunc Heliam & Enoch, in paradiso existentes. Gene. f. 119. col. 3. G

Præceptum, de non comedendo carnem cum sanguine datum Noe & filijs eius non obligat iam. Primò, quia nõ est de iure naturæ, sed cæremoniale. Secundo, quia non fuit promulgatum, & per consequens potuit contingere ignorantia inuincibilis. Tertiò, quia reuocatum est à Christo. Sed quæstio est, quanto tempore durauerit illud præceptum, & dicendum quòd durauit tandiu, quandiu illius notitia mansit sub ratione præcepti, quod verisimile est durasse vsque ad diuisionem linguarũ, quando vnus populus erat, & labij vnius, & omnes fermè habitabant in eodem loco, quod contigit per spacium centum annorum & paucorum vltra: nam viuebant tunc temporis homines illi, quibus præceptum illud datum fuit. Sed an durauerit postea notitia illius præcepti, dubiũ est; nam aliqui putant quòd sic, & alij quòd non. Sed quod in breui perierit notitia illius præcepti, ex multis constare potest, sed prẽcipuè, quia post diuisionem linguarum periit memoria Dei in multis, &c. Nõ mirum ergo, quòd & memoria illius præcepti perierit. Gen. 119. c. 4. F

Comedere carnem cum sanguine est comedere carnem, antequam sanguis totaliter fluat de carne. Gen.

Gen. 120.c.2.B
Ad non comedendum carnem cum ſanguine obligabantur Iudæi dupliciter: primo ex præcepto dato Noe & filiis eius. Gen.9. & ex eodem,vel ſimili dato in lege Moyſi ſpecialiter. Leui.3. & 7 promittendo benedictionem. Deute.7 & 10 Et minando mortem violantibus. Leuit.17. Gen. 120.c.1.D
Caro & ſanguis quomodo debeāt accipi in ſacra ſcriptura. Matth.to.6. 102.c.3.I
Ad nō comedendum carnē cum ſanguine non obligantur nunc Iudæi. & tamen,ſi comedant carnem cum ſanguine, peccant mortaliter. Gene. fol.120. col.2.D
Carnes manducare in ætate prima mundi vetitū erat hominibus,per illud Gen.1. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentē ſemen, & omnia ligna &c, vt ſint vobis in eſcam. Gen. 121.c.1.C
Comedere carnes cœperunt homines in ſecunda ætate. Gen.9 ſed in quo tempore: creditur quod ante medium illius ætatis,ſ.ante diuiſionem linguarū. Gen.124.c.3.H. Et talis licentia comedēdi carnes, data eſt hominibus circa principium ſecundæ ætatis,ſ.poſt quinque vel ſex annos ab egreſſu ex arca, quia tunc eſſet multiplicatio magna facta in animalibus. Gen. 125.c.1.D
Et poteſt dici quòd ſtatim, quòd egreſſi ſunt ex arca, data fuerit huiuſmodi licentia. Sed ſignificatum eſt illis,q̄ non ſtatim eſſent comeſturi carnes &c. Sed quādo eſſet magna animalium multiplicatio: poteſt dici tertio,quòd ſtatim data ſit licentia abſolute.ita quòd manducare poterant ſtatim ſi vellēt, tamen quia ipſi prudentes erant noluerunt comedere quouſque animalia multiplicarentur, & hoc videtur eſſe magis conforme literę,&c.Gē. f.125. col.1.D
Quare homo dicatur caro & ſanguis. Mat.to 4.f.101. col.1.B.& 168 c.2.C
Qua vnitate vir & vxor ſunt vna caro? Mat.to 5.f.81. col.2.A
A carnis tentationibus, continere volentem, nemo poteſt liberare,niſi gratia Dei. Matth.to.5.fol.115. col.2 B
Carnes humanæ comeſtæ,,in quo reſurgent? Matth. to.6. 111.c.1.C
Carnem neceſſe eſt deſipere, guſtato ſpiritu. Matth. to 7. 212.c.3.H
Carnis & veſtimentorum lotio ad quid fieret in lege Moyſi, Matth.to 7. 308.c.2.E
Carnes aquæ coctæ debilioris ſunt nutrimenti quàm aſſæ,& ideo facilius digerūtur,carnes aſſæ ſunt valde conuenientes laborantibus. Exod.to.1. fol.75. col.3.G
Caro multipliciter accipitur. Matt.to.1. 248 c.4.K
Caro, & ſanguis in ſacris literis, accipiuntur in mala ſignificatione ſemper. Matth.to.4. 168.c.2.C
Caro, ſecundum ſpeciem, & caro ſecūdum materiā, ſunt eadem caro numero,ſecundum Ariſtotelem, ſed differunt ratione. Matth.to.6. 109.c.1.B
Caro dicitur viua, quæ cute caret, & tunc apparet cum colore rubeo, & ſanguinolento. Leuit. f.128. col.1.B
Inter carnes cōnumerantur caput pedes & inteſtina. Num.9.in holocauſto,quod obtulit Aaron. Leuit. 75.c.4.F
De carnibus ſacrificiorum & agni paſchalis ſoli mundi comedebant. Exo.to.1. 76.c.1.B
Carnes,quæ coquebantur intra atrium ad veſcendū, coquebantur igne alieno,& non igne ſacro altaris. Leuit. 69 c.4 H
Carnes,quæ proueniebant ſacerdotibus ex ſacrificio pro peccato,& ex hoſtia pacifica, ipſis etiam offerentibus,coquebantur in atrio, igne alieno. Leuit. 69.c.4.G. Eodem igne cremabantur carnes, quæ ſu pererant manducantibus,vſque ad cineres. Leuit. 70.c.1.E
Carnes humanas comedere ſimpliciter,eſt illicitum, quia cōtra naturalem pietatem & naturalem horrorem, & non ſolum eſt peccatum, ſed etiam beſtialitas.ex 7.Ethic.4.Reg. 70 c.1.D
Et talis beſtialitas eſt,quando quis ex deſiderio inclinatur ad comedendum carnes humanas: ſecus tamen, quando ex neceſſitate extrema contingit. 4 Reg.70.c.2.D
Licet,abſolute loquendo,ſit malum, & beſtialitas comedere carnes humanas, non tamen videtur inconueniens,quòd in aliquo caſu,licitum ſi illas comedere,dum tamen ad comedendum non præcedant alia mala, nam licuiſſet Iſraelitis in obſidione Samarię homines reos mortis occidere, & comedere cum iam nihil omnino haberent quod comederent. exiſtentibus tamen aliis cibis quibuſcunque, vel cadaueribus quorumcūque quadrupedū, non liceret tūc carnes humanas comedere. 4. Reg. 70.c 2.E
Caro facile obliuiſcitur bonum, quia non delectatur in bono. Matth.to.5. 123.c.2.C
Carnium eſus diebus ieiuniorum prohibetur. Atque omnibus ſextis feriis. Mat.to.3. 101.c.2.B
Carniū eſus permittitur in die Natali Domini, quanuis ſexta feria accidat. Matt.to.3.fol.101.col.2 B. & 96.c.1.B

Carnalis. Multiplicatio nou conuenit populo Chriſtiano Mat.to.7 23.c.4.F

Carpere. Carpere ſex habet ſignificationes. Ioſue to.1 7 c.2.D

Carrectum. De quo Exo.2.in carrecto ripæ fluminis &c.dicitur à carrice, quæ eſt herba alta figuram habens gladij & in fine acuta, quæ vulgariter vocatur ſpadana, vel carrizo, vnde carrectum dicitur locus, vbi carrices multi naſcuntur,& creſcunt. Exo.to 1. 9.c.4 G

Cartago. Septuaginta annis cōdita fuit,priuſquā Roma. Mat.to.4. 159.c.4.I

Cartula. Circa cartulas appendentes, quæ vulgariter dicuntur nominas,tria veniūt conſideranda,quæ referuntur. Matth.to.6 fol.176. c.4 G
Ad hoc, quòd aliquis rectè portet huiuſmodi cartulas ſcriptas ſacris verbis,duo requiruntur, primum quod credat illa verba nullam habere virtutem determinatam efficiendi bonum vel malum circa portantem,&c. Secundum,quòd credat illa verba non magis prodeſſe portata, quàm prolata, immo quòd magis proſunt prolata, quam portata. Matt. to 6. 177.c.2.B

Caſeus. Decima caſei, lactis & butyri mixta eſt,ſed magis videtur pertinere ad prædialem,quàm ad perſonalem. Matth.to.6. fol.216. col.3 G

Caſia. Arbor eſt alta creſcens in immenſum in locis aquoſis, quæ magnum odorem immittit Exo to.2. 99.c.3 H

Caſsiodorus. Dicit quòd hora reſurrectionis generalis erit mediæ noctis,ſed auctor dicit, quòd erit in crepuſculo matutino. Mat.to.6. 85.c.3.C

Caſsis. Quando eſt fœminini generis, dicitur ſignificare armaturam corporis, & quando maſculini ſignificat rethe: vnde verſus.

Caſſe meo uenor, nunc armor caſſide clara.

1.Reg.

1. Reg. to. 2. 3. c. 2. A

Castellum. Inter castellum ciuitatem & villam & vicum siue rus, hoc interest, quòd ciuitates sunt maiora loca, castella vero minora murata tamen, sed loca non murata dicuntur villæ vici vel rura. Mat. to. 3. 218. c. 1. A

Castitas. Est donum Dei speciale, Matth. to. 5. 82. c. 3. F

Castitas est res voti, & non præcepti. Matth. tomo 5. 137. c. 2. B

Pro castitatis cõseruatione valet quædam herba quæ dicitur agnus castus. Deut. 121. c. 2. C

Castitas coniugalis non est specialis virtus distincta à castitate simpliciter dicta. nec etiã castitas vidualis. bene tamen castitas virginalis. Matth. to. 7. f. 23. col. 2. D

Castrari. Animalia castrata saniora sunt ad cibos: Iudæi tamen non poterant illa castrare, neque vouere, si castrata essent. Leuitici 250 c. 4. H

Apud Iudæos non castrabantur animalia, eo quòd gentiles illud faciebãt sicut & nos. Leui. 250. c. 4. H

Num. to. 1. 83. c. 3. K

Non licet alicui seipsum castrare corporaliter propter multa. Mat. to. 5. 120. c. 4. F

Castrantes se propter regnum cœlorum laudat Christus. Matth. 19. vbi castrare accipitur pro abstinere à venereis &c. 121. c. 1. E

Castratio. Corporalis animalium vetatur fieri in lege veteri. Leuiti. 22. Matth. to 7. 285. c. 3. K

Castratum. Animalia castrata saniora sunt ad cibos. Iudæi tamen non poterant illa castrare, neque vouere, si castrata essent. Leuit. 250. c. 4. H

Castrum. Si singulariter accipiatur, significat munitionem, siue castellũ. cum vero pluraliter significat tentoria posita &c. Nu. to 1. 13. col. 3. G

Castra. Hebræorum in deserto, dispositа erant per calles, & habebant calles & in fine illi portas &c. Exo. to. 2. 119. c. 2. B

A castris Iudæorum tria hominum genera eijciebantur, scilicet, leprosi, viri fluentes semine, & immundi super mortuo. Leuit. 121. c. 2. B

Castra filiorum Israel in deserto, posita erant in quadro, & distincta per quatuor vexilla, & sub quolibet vexillo erant tres tribus, secundum ordinem, qui refertur. Num. 2. Nu. to. 1. 7. c. 3. H

Castrorum optimus situs est figura quadrata, nisi loci dispositio impediat. Nu. to. 1. 16. c. 3. F

Situs castrorum filiorum Israel describitur. Nume. to. 1. 15. c. 4. I. Et moralitas situs illius designatur. ibid. 17. c. 3. H

Iudęorum castra mota sunt bis, postquam introierũt in terram Chanaan, vsque ad finem bellorum Iosue. Num. to. 2. 99. c. 2. C

Castra Hebræorum in deserto, magis dispositа erant in longum, quàm in quadratum. Deuteron. f. 121. col. 3. H

Castra dicuntur multa tentoria simul posita. Iosue to. 1. 70. c. 1. D

Castrametari & Castrametatio.

Ad cognoscendũ quando Hebræi figebant castra, & quando non, ponitur regula. Exo. to. 1. 125. c. 3. E

Castra fixerunt Hebræi in quadraginta duobus locis, venientes ab Aegypto vsq; ad Iordanẽ. Exo. to. 1. 125. c. 3. F

Castrorum situs in deserto pro qualibet tribu determinatus erat à Deo Nu. 2. trib⁹ Iudæ figebat castra in parte orientali cum aliis duabus tribubus, quæ erant sub vexillo suo. Et ad occidentalem figebat Ephraim cum duabus tribubus. Ad Septentrionem figebat Dan, & cum eo aliæ duæ tribus, Ruben, & aliæ duæ tribus sub eo figebant tentoria ad partem meridianã. Et in medio istorũ quatuor castrorum erat locus pro Sanctuario, & Leuitis, qui excubabant in circuitu eius Num. primo, & tertio. Et erãt homines quidã deputati ad assignationem locorum pro quolibet quatuor vexillorũ, & deinde sub quolibet vexillo assignabant cuilibet tribui locum, & pro qualibet familia eius, & in qualibet familia pro quolibet tentorio aliquorum illius familiæ, vt non esset contentio super locatione &c. Exo. to. 1. 153. c. 4. H

Israelitæ castra metabantur ad vnam mensuram quadrati in deserto &c. Exo. to. 1. 196. c. 3. I

In castrametatione filiorum Israel nunquam maiores natu ponebantur sub vexillo minorum natu, Num. to. 1. 16. c. 2. C

Casus. Casibus carent nomina Hebræa. De Trin. 5. c. 2. E

Mala, quæ videntur hominibus a casu venire, a Deo infliguntur, Leui. 208. c. 3. G

Casus & fortuna sunt in eis, quæ agunt propter finem 2. Phy sic. quando non sic euenit, sicut cogitatum est, vel ab agente intentum, Matth. to. 3. 262. c. 4. H

Casus dicitur inopinatus rei euentus, Matth. tomo 3. 262. c. 4. H

Casus & fortuna non tollitur per prouidentiam, Mat. tomo 3. 262. c. 4. H

Casum faciunt omnes concursus causarum, Matth. tomo 3. 262. c. 4. I

Catarrhactæ. Cęli, de quibus Gen. 7. Sunt aperturę quædam, vel meatus aquarum, quod tropicè debet intelligi, ad significãdum, quòd tota aqua defluxit, quæ super aerem erat, vel dicuntur apertæ ad denotandũ quòd hoc non fuit ex causa naturali, &c. Et capitur cœlum pro aere, & non pro cœlo crystallino, vt quidam vane opinantur. Vel dicuntur cœli, id est, a cœlo, hoc est a Deo. Gene. 42. c. 1. A

Cathedra. Cathedræ nummulariorum, de quibus Matth. 21. erant sedes quædam, in quibus sedebant illi, qui vendebant columbas, Matth. to. 5. 228. c. 3. I

Inter cathedram, & tribunal quid interfit. Matth. tomo 6. 168. c. 4. K

Cathedra accipitur propriè pro sede doctoris, vel prælati, Matth. to. 5. 232. c. 1. E

Cathedra ad docentem pertinet, & tribunal ad iudicem, Matt. to. 6. 168. c. 4. k

Cato, Magnus vticen. credidit vnicum Deum esse, qui dicebatur Iuppiter &c. Iud. 32. c. 3. F

Illud Catonis dictum, iudicium populi nunquam cõtempseris vnus, exponitur. Exo. to. 1. 243: c. 4. H

Cato vticen. cum sibi mortem voluisset inferre, librũ legit de immortalitate animæ. 2. Reg. 111. c. 1. D

Catullus. Poeta fuit Veronensis, paulo ante tẽpora Ouidij, & de quo Ouidius sic in libro sine titulo,

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:
Peligna gentis gloria dicar ego.

Genes. 28. c. 1. B

Caucasus. Mons dictus est sic a candore niuiũ: nam caucasus, lingua orientali, candidum sonat, cuius montis descriptio ponitur, Genes. 5. c. 4. G

Caucasus mons & mõs Taurus, apud multos, pro eodem

dem accipiuntur,vt Solinus aſſerit, ſed Oroſius oppoſitum dicit quod probat per fluxum Euſratis fluminis.Gen. 105.c.2.A

Caucaſus mons extenditur in lõgum a mare Indico vſque ad mare noſtrũ Mediterraneum, & terminatur apud Græciam, qui cum per varias regiones extendatur, non habet idem nomen apud omnes, ſed partes illius montis diuerſis nominibus appellantur,&c.Gen. 105.c.2.A

Caula. Dicitur ouile ſeu receptaculum ouium ad conſeruandum eas. Gene. folio 313. col.4.I

Cauſa. Prima magis influit in ſuum cauſatum, quàm cauſa ſecundaria, vt patet ex prima propoſitione lib. de cauſis. Geneſ. folio 12. col.3 F

Nulla cauſa naturalis eſt, quæ ſignificet aliquid,quod ipſa vel totaliter vel partialiter efficere non poſſit, & eſt regula generalis. Gen. 262.c.3.F

Quòd in quocunque genere cauſæ non ſit proceſſus in infinitum.Exo.to.1. 30.c.3.K

Cauſa prima efficiens, & vltimus finis idem ſunt. Exo.to.1. 30.c.4.G

De cauſa per ſe & per accidens dicuntur multa pulchra.Exo.to.1. 213.c.2.E

Prima cauſa interdum influit ſine deriuatione virtutis per intermedia,vt cum miraculosè operatur,ad demonſtrandam bonitatem & poteſtatem eius,& ad quaſdam neceſſitates noſtras,&c. Interdum influit ſeruando concatenationem, vt virtus ſua deriuetur ad res per varia media & ſuſceptiua, & ſic Deus vocatur cauſa naturalis,&c. Exo.to.1. fo.276. col.4.G

Omnis cauſa conuertit ſuos effectus in ſuum finem. Mat.to.5. 155.c.1.A

Quomodo intelligatur, quòd poſita cauſa, ponitur ſuus effectus.Matth.to.6. 76.c.4.K

Cauſæ per imitationem dicuntur illi, qui faciunt aliquid,ad quorum imitationem,ſequitur aliquid. Matth.to.6. 195.c.1.E

Aliquid dupliciter eſt cauſa dilectionis. Matth.to.6. 144.c.2.E

Si à cauſarum naturalium concatenatione auferatur aliqua cauſa, multa quæ nunc fiunt impoſſibile eſſet fieri,ſuppoſito, quòd Deus non ſuppleret cauſalitatem prædictæ cauſæ.Exo.to.1.fol.276.col.2.A & 289.col.4.K

Cauſa prima habet duas actiones in rebus ad extra. prima eſt, ſecundum quàm perducit res ad extra, cum vult,non ſupponendo materiam,nec agendo ſucceſſiue, & iſto modo agendi nõ habet aliquam cauſam ſubordinatam, & per conſequens non dicitur cauſa prima. Alia eſt actio naturalis, quæ eſt ſecundum morem naturæ, &c. & iſto modo dicitur cauſa prima, & ſi Deus iſtam actionem tolleret, non perirent omnia corpora, nec materia prima. Secus tamen, ſi omnem actionem ſuſpenderet circa creaturas,Exo.to.1. 291.c.1.D

Cauſæ poſteriores habent ſe ſicut effectus priorum cauſarum. Leuit. 309.c.1.E

Prima cauſa magis influit in effectum, quàm cauſa vltima.Leuit. 113.c.3.F

In cauſarum concatenatione quælibet ſuperior operatur pluſquam inferior. 4.Reg. 180.c.3.F

In quodcunque genere cauſarum non datur proceſſus in infinitum,vt probatur, primo id in cauſis efficientibus, ſecundo in cauſis materialibus, tertio in cauſis formalibus,quarto in cauſis finalibus. Matt. to.2. 6 c.2.D

Omnis operatio cauſæ ſecundæ ſemper fundatur ſuper operationem cauſæ primæ, & præſupponit eã: neque poteſt facere quidquam contra illam. Mat. to.2. 53.c.1.B

Cauſa multipliciter cognoſci poteſt per effectũ, &c. Matth.to.2. 59.c.1.A

Cauſa ſe habet ad effectum,eſſentialiter: effectus vero ad cauſam, accidentaliter eo quòd eſt, poſt eſſe eius,& hoc eſt verum, niſi effectus ſit aliquid cauſæ,&c.Mat.to.6. 150.c.3.H

In cauſis, quæ dant eſſe, reperitur aliquid perfectius & efficacius,quàm in cauſato. ſecus tamen in cauſis per imitationem, quæ non ſunt veræ cauſæ &c. ſæ,&c.Matth.to.6. 195.c.1.D

Cauſa duplex,ſ.in eſſendo & in conſeruando, & vtraque non eſt eadem tam in naturalibus quàm in artificialibus.in Defen. 5.c.3.I

Sola cauſa per accidens eſt illa, quæ agit,non præcognito,nec præſuppoſito fine. Exo.to.2. f.107.c.1.B

Cum alicui delegatur aliqua cauſa definienda, committitur etiam poteſtati illius omnia, quæ pertinẽt ad expeditionem illius cauſæ, vt cogere contumacem & ſimilia. Dato quòd in mandato talia non committantur,&c. vt patet extra de officio, & poteſtate iudicis delegati. cap.præterea in principio. Exo.to.1. 51.c.1.A

In cauſa ciuili,ciuiliter intẽrata,poteſt verberari reus. Deut. 131.c.4.F

In cauſis criminalibus requiruntur probationes luce clariores.2.Reg. 59.c.1.E

Cautela. Super abundans cautela non nocet, vbi permiſſa eſt, quia interdum eſt vetita.Mat.to.3. 240.c.3.G

Cautelis non vnquam vſus eſt Chriſtus: ſimiliter & Paulus multipliciter & hoc etiam nobis licet in noſtram vtilitatem, cùm non cedunt in præiudicium iuris alieni, vel non includunt in ſeipſis aliquod illicitum, quod, ſcilicet, ſit expreſſa lege vetitum. Matth.to.5. 253.c.2.E

Cæcitas. Dupliciter dicuntur aliqui percuti cæcitate, in ſacris literis, vno modo quando id,quod coram eis poſitum eſt, nullo modo vident,vt contigit Sodomitis. Gen.19. Alio modo,quando illud vident, ſed non cognoſcunt, licet alias ſolerent illud cognoſcere, quod contigit ſeruis regis Benedab.4.Reg.6. ſimile etiam in duobus diſcipulis euntibus in Emmaus.Luc.24. Licet non dicantur illi diſcipuli percuſſi cæcitate,ſed quòd tenebantur oculi eorum, quia primum dicit pœnam inflictam pro peccatis.Gen. 185.c.3.G

Cæcitas, qua percuſſerunt angeli Sodomitas iuxta oſtium domus Loth, non fuit priuatio potentiæ viſiuæ,ſed quædam paſſio, quæ Græcæ aoriſia vel acriſia dicitur, quam habentes, cũ cætera videant, aliquid vnum coram ſe poſitum non vident. Et taliter percuſſi ſunt illi,qui quærebant Eliſeum venientes de Syria.4.Reg.6.Gen. 269.col.1.D

Cæcitas mentis,vnde proueniat, oſtenditur. Nu.to.1. 214.c.1.C

Cæcitas quæ venit in ſenectute, venit ex defectu virtutis,quia ingroſſantur humores, & debilitatur virtus in pupilla.3.Reg. 128.c.1.B

Cæcitas, quã Deus ſolet inducere, vt habetur ex ſcriptura ſacra, eſt duplex: quædam eſt,quæ vocatur aoriſia, & altera eſt, quæ vocatur amentia, vel furor &c.Et prima iſtarũ fuit in Sodomitis. Gen.19. Secunda in Syris quærentibus Eliſeum. 4 Regũ 6. 4.Reg. 66.c.2.C

De cęcitate,qua percuſſi ſunt Sodomitæ.Gẽ.19.& de qua Syri.4.Reg.6.quæ græcæ acriſia dicitur.Matth. to.1. 124.c.2.A

Cœcus. A natiuitate,quẽ Christus sanauit,quare sic natus fuerit, vide super Matth. to.5. 117.c.4.I

Templum Hierusalem erat locus aptus pro cæcis, & claudis.Mat.to.5. 235.c.3.K

Cecrops. Regnabat apud Athenas,quando filij Israel exierunt de Aegypto. Exo.to.1. 118.c.2.C

Cecrops Aegyptius Athenarum conditor. Exo.to.1. 117.c.2.D

Cecropis regis historia refertur.Iud. 23.c.4.k

Cedar. Regio est in deserto Arabiæ inter Chanaan & Aegyptum, quæ dicta est sic à secundo filio Ismaelis,qui dicebat Cedar. Gen.f.295. col.3.K

Cedere. Aliquid in vsum, vel ministerium humanum,fit dupliciter.Mat.to.7.fo.140. col.4.F

Quando quis antiquitus cedebat iuri suo alteri, discalciabat calceum, & dabat illi in signum possessionis, & ista discalciatio seruabatur solum, apud Iudæos in cessionibus, & non in aliis contra actibus; & solũ in cessionibus,quando inter cognatos vnus cedebat alteri iuri cognationis. Et huiusmodi cessio non fiebat in pœnam, nisi in fratre alicuius defuncti sine liberis, qui nolebat suscitare semen. Deut.25.Ruth. 280.c.1.A

Cedrus, Parabola cardi ad cedrum incœpit tempore, quo redijt Iacob de Mesopotamia in terram Chanaan, cum Emor rex Sichem petiuit Dinam filiam Iacob in vxorem filio suo Sichem,& non dedit illam. Sed auctor probat hoc esse ficticium & falsum,sed eam introduxit Ioathã minimus filiorum Gedeonis, & postea rex Israel contra inæqualitatem Amasiæ,&c. 4.Regũ. f.147. col.2.B

Cedrus est arbor excellentissima inter omnes arbores,& non immerito vocatur arborum regina, cuius lignum est imputribile,&c. & reperitur in raris locis,s.in Africa & in Syria, & maxime in monte Libano,&c. 3.Reg.fol.93.c.1.E. & refertur cedri preciositas. 2.Paral. 132.c.4.G

Cœlare. Est sculpere vel pingere iuxta illud Ouidij. 2.Meta.s.æquora cælarat medias cingentia terras,idest in domo solis sculpserat Mulciber, quomodo æquora claudebãt terras in medio. 4.Reg. 161.c.3.H

Quòd aliquando cælare capiatur pro sculpere. Exo. to.2. 201.c.2.E

Cœlatura. Dicitur pictura quædã, qua pars rei, quæ pingitur, operitur, & pars non operitur,quia inter imagines distinctio est, & illud medium manet discoopertum, quod solum colorem habet naturalem. si autem totum spacium planum,in quo,aliquid pingendum est,superliniatur prius aliquo colore, sicut pictores facere consueuerunt,non est proprie cælare,sed pingere; cùm autem pars pingitur,& partes intermediæ manent habentes eundem colorem, quem naturaliter habebant, vel quem ante habuerant, vocãtur cælare. Exo.to.2. 201.c.2.D

Cælatura vocatur imago corporea,s. statua vel figura facta in plano de coloribus, sed primus modus est proprior. 3.Reg. 57.c.3.I

Celeber, Acolendo dicitur, idest ab obseruãdo, vnde solum dies illi,quibus à laboribus cessamus,dicuntur celebres.Leuit. 259.c.4.I

Celethi. Et pheleti non erãt viri, sed legiones virorum electissimorum, qui semper erãt propinqui Dauid,& custodes corporis sui.1.Paral. 215.c.2.D

Cœlum. Distantia,à terra vsque ad cælum firmamenti, mensuratur musica. Gen.fol.15. col.3.H

Quidam dicunt cœlum non habere materiam, sed esse materiam quandam substantialem,quę de sua natura habet, vt sit subiectum determinatæ quantitatis & qualitatis, cuius opinionis videtur esse Aristo.primo de cœlo. & Cõmentator 8.Metaph. & in lib.de substantia orbis, cuius motiuum refertur,& confutatur. Gen. 2.c.1.D

Cœlum habere materiam, sed non esse eiusdem naturæ cum materia istorum generabilium, quidam dixerunt, alij quòd est eiusdem naturæ cum materia istorum inferiorum priuatiue,sed non positiue, idest non plurium rationum,& non positiue, quia vnitas rationis est ab vnitate formæ constituentis & distinguentis,materia non includit aliquam formam, sed substantialiter per suum esse, secundum Commentatorem, idest quòd potẽtia materiæ est esse materiæ.& ideo materia non ponitur proprie in prædicamento substantiæ, sed solum reductiue: tanquam principiũ,sicut vnitas & punctus in quantitate.&c.Gen. 2.c.2.B

Cœlum in prima positione primi capitis Gene. capitur pro solo cœlo empyreo iuxta legitimam intelligentiam & veram, quia cœlum empyreum non ponitur de materia communi creatum, bene tamen cœli.2.die creati. Gen. 4 c.1.E

Cœlum empyreum est locus capacissimus splendidus immobilis quietus contemplationi conueniẽs & gloriæ beatorum.Gen. 4.c.1.E

Cęlum empyreum, vt creatum fuit,fuit sanctis angelis repletum. Gen. 4.c.2.B

An cœlum empyreum angeli & materia aliarum rerum fuerint prima die creati, vel ante omnem diẽ, ponitur duplex responsio; sed secunda est melior, quòd illa fuerunt simul creata cum tempore, & quòd fuerunt per duodecim horas ante creationẽ lucis primariæ, & illud tẽpus duodecim horarum vocatum est vespere, idest tempus sine luce: non tamen dicebatur nox,quia nox est priuatio lucis solis, vel supplentis vicem solis, sed priuatio non est ante suum positiuum,& licet illa prima dies fuit sine nocte,non tamen sine vespere, & quia prædicta fuerunt creata ante lucem, à qua proprie dies denominatur, dicuntur fuisse creata ante diem, vel sine die.Gen. 5.c.1.C

Cœli vocantur firmamentum à firmitate, quia substantia cœlestis firma & durans est, iuxta illud Iob 37.tu forsitan cum confrabricatus es cœlos,qui solidi sunt quasi ære fundati.Gen. 5.c.3.K

Cęlestes orbes diferunt specie,& numero,quia in cęlestibus,in quolibet indiuiduo,est vna specifica natura.Gen. 5.c.4.F

Totũ cęleste corpus hebraicæ vocatur raquia, quod significat expansionem, & non firmitatem, iuxta illud Psalmi 103. extendens cęlum sicut pellẽ,&c. Gen. 5.c.4 G

Cęlum crystallinum est primum, sed quare dicatur crystallinum. Gen. 5.c.4.H

Cœlum crystallinum est lucidæ substantiæ & densioris,quã alij cœli,& ideo visibile est,& dicitur vltima superficies rerum visibilium & videtur coloris azurini, & in noctibus serenis, nullis nubibus obuiantibus, videmus illud in colore azurino declinante ad nigrorem vel obscurum, propter multitudinem lucis congregatæ, & multum distantis. Gene.fol.5.col.4.K. Deut.fol.52.col.3.K.Exo.to.2. 9.c.2.A

Cœlum dicitur a cęlando, ideſt, cooperiendo, quia omnia cęlat, vel tegit, & nomen Hebraicum ſignificat expanſionem, vel cooperturam, vel dicitur quaſi cœlatum, ideſt depictum varijs aſtris fulgentibus, Geneſ. 6.c.1.B
Cęleſtia corpora nunquam ſignificant aliquid, niſi illud efficiant, &c. Geneſ. 7.c.3.F
Cœlum, cum nobis dies eſt, eſt aſtris plenum, quod conſtat quando eclypſis ſolis eſt a tota Luna, vel ſi declinante Sole ad occaſum, vel paulo poſt ortum, aliquis deſcendit in profundū puteū, in cuius profunditatē nec radij incidentes a ſole peruenire poſſunt ad oculos, nec radij reflexi, tunc videbit Stellas extantes ſuper Zenith, capitis p radios directe incidētes, hoc autē nō pōt apparere in meridie, niſi puteus ſit valde profundus, vel ſol ſit circa capricornum, quādo habet maximam declinationē ab ęquinoctiali, Geneſ. 7.c.4.G
Cœli aſpectus multum eſt in cauſa, quòd homines in aliquibus regionibus diutius viuāt, & iſte aſpectus eſt ſecundum motum proprium octauæ ſphæræ, a qua ſecundum cauſas naturales, mors, & vita depēdet, Geneſ. 33.c.3.H
Cœlum Lunæ diſtat a terra per 109933. miliaria, vt dicit Ptolomeus, & Alfraganus, & eſt maior iſta diſtantia ſemidiametro terræ 33. vicibus, & medietate vicis, & medietate decimæ partis vnius vicis, &c. Geneſ. 85.c.4.I
In cœlo non erit principatus, & ſubiectio, quia non erit communicatio, Geneſ. 239.c.4.I
In cœlo non erit communicatio deſpotica, quod probatur, Geneſ. 239.c.4.G, Nec communicatio œconomica, Geneſ. 239.c.4.k, Nec homogalactica, quia iſta præſupponit œconomicam, ibidē, Neque politica, ibidem. Nec communicatio naturalis, quæ eſt maſculi, & fęminæ, propter tertium ſimile derelinquendum, &c. Geneſ. 140.c.1.B
In corporibus ſupra cœleſtibus non ſolum eſt diuerſitas influendi, ſed etiam ſubordinatio, Exo. tom. 1. 269.c.4.k
Si in cœlis tantum eſſet motus naturalis zodiaci, & planetarum, & non eſſet motus raptus multa incōuenientia ſequerētur. Similiter ſi ijdem poli eſſent poli primi mobilis, & planetarum adhuc exiſtentibus motibus ipſorum, quos nunc habent, Exo. to. 1 270.c.2.B
De cœlis eſt duplex opinio apud aſtrologos, quidam dicunt orbes ipſos eſſe contiguos, alij quòd omnes ſunt vnum continuum, ſicut magna aquę multitudo, & tamen differunt ſecundum virtutem, itaque vna pars, quæ eſt cœlum Lunæ habet aliam virtutē, quam cœlum ſolis, quæ eſt alia pars, &c. Prima tñ opinio eſt verior, Exod. tom. 1 270.c.4.k
In cœlum oportet dare ſubordinationes, quantum ad maiorem vtilitatem cauſalitatis. Prima eſt, quia orbes cęleſtes omnes ſubordinantur primo mobili, &c. ſecūda quòd orbes, qui ſitu ſunt altiores ſunt cauſa motus inferiorum orbium &c. Exod. tom. 1. 271.c.1.A
Cœli, in ſuis motibus naturalibus, impediuntur a motu raptus, &, qui magis coniunctum eſt primo mobili, magis impeditur ſicut cœlum ſtellatum, qui 100. annis pertranſit vnum gradum, & poſtea cœlum Saturni, Exo. tom. 1 271.c.1.E
Cęlum ſtellatum in 100. annis pertranſit vnum gradum ſolum ſuo motu naturali, quia multum impeditur a motu raptus, & nō niſi ſpatio 36000. annorum complere debet motum ſuum, quia in cęlo ſunt 12. ſigna, quorum quodlibet habet 30. gradus qui multiplicati per 100. faciūt 36000. & hunc numerum 36000. vocāt annum magnum, in quo, vt magni philoſophi autumant, cūcta, vt ante erāt, reditura ſunt, ex quo ſequitur, tenendo mundum fuiſſe ab æterno, quòd quilibet homo, qui nunc eſt, infinities fuit viuens, & faciens eadem, quę nūc agit, quod tamen negauit Ariſtoteles &c. Exo. to. 1 271.c.2.A
Cęlum, quod dicitur primum mobile, ſolum habet motum ab Oriente in occidens, quod velociſſime mouetur, & in valde modico tempore percurrit circulum ſuum, & forte in vna hora, &c. Exo. to. 1. 271.c.2.A
Cœli inferiores ſubalternanti ſunt cęlis ſuperioribus Exod. tom. 1 271.c.3.H
In cœlis eſſe quinquaginta quinq; intelligentias concludit Ariſtote. per numerum motuum, quia tot motus in cœlo reperiebat, Exod. to. 1. 271.c.3.k
In orbibus cœleſtibus, præterquam in primo mobili, eſt duplex motus, ſcilicet, motus naturalis, & motus raptus, ad motus naturales ſunt Angeli, qui mouent orbes, & ſinguli Angeli mouent ſingulos orbes, Exo. tom. 1 271.c.4.F
Cœlos eſſe animatos dixerunt quidam, quod multis rationibus improbatur, Exod. to. 1 271.c.4.K
Qui cœlos dixerunt animatos, dixerunt animas illorū ſolū habere virtutē intellectiuā, & deſideratiuā, & motiuā, vt dixit etiā cōmētator, Exo. to. 1. 272.c.1. C
Cęlos habere Angelos mouētes, habetur Iob 8. Exo. tom. 1 272.c.3.k
Nō pōt dici, q̄ cęli moueant̄ a virtute naturali, & nō ab intelligentia, vt probatur, Exo. to. 1. 273.c.3 H
Cœli mouentur ab intelligentijs, Exo. to. 1. 273.c.4.H
Omnes cœli ſubordinantur in luce, &c. Exod. tom. 1 275.c.2.B
Cœlum empyreum nec mobile, nec inuiſibile eſt, Exod. tom. 1 275.c.3.H
Præter cœlos ponuntur aliæ cauſæ vniuerſales, ſ. Angeli mouentes orbes, Exo. to. 1 275.c.3.I
Cœlum empyreum influere in hæc inferiora dicunt quidam, quod improbatur, Exo. to: 1 275.c.4.I
Quòd cœlum empyreum non moueatur, probatur, Exod. tom. 1 275.c.4.I
Si cœli motus ceſſaret, neceſſe eſſet omnes homines mori. Similiter beſtias, & arbores, Exo. tomo 1 290.c.4.F
Cœlorum materiam eſſe aerem, & ignem, dixerunt Platonici, & multi alij Philoſophi, & dixerunt ſtellas ob hoc fulgentes eſſe, q̄ ex ignea ſubſtātia eſſent & cęlū ob hoc dici ęther, iuxta conſuetudinē Poetarū, quia ęther proprie ſignificat ignem, quę omnia falſa ſunt, Exod. to. 2 112.c.3.G
Cœleſtia corpora ſunt conuenientia ſigna in natura quorundam, quę fiunt, niſi Deus, ex ſua miſericordia, auertat multa mala nobis naturaliter euētura, vel impediat nobis naturaliter, peccatis noſtris exigentibus, vt probatur, Leuit. 195.c.3.K
Cęli motum perturbauit Deus, tenens ſolem per ſpatium vnius diei ne moueretur, Ioſue 10. Et faciens retrocedere ſolem tempore Ezechiæ regis per 10. gradus, vt habetur 4. Regum 20. & Iſai. 38. Leuiti. 195.c.4.F
Quòd cœlum habeat virtutem influendi in hæc inferiora pluuiam, vel ſiccitatem, patet ex illo Deuteronom. 28. aperiret Deus theſaurum ſuum, optimum cœlum, vt tribuat pluuiam terræ ſuæ tempore ſuo, &c. Leuit. 195.c.4.I
Cęlum, quorundam cauſa eſt, non tamen præſtat directam cauſalitatē ad illa, ſed quodammodo incētiue, & hoc modo dicitur, q̄ corpora cęleſtia ſignificant bellum futurum, aut mutationes locorū, vel

dominorum, quoniam aliquid ad hoc conferunt; sed non plene,& hoc patet, quoniam bella & mutatio locorum immediatè dependent ex libertate eorum,qui bella inuicem gerũt,vel sedes mutant: mediatè verò ex quibusdam causalitatibus naturalibus,quas corpora cœlestia causant:nam bella fiũt ex ira,causatur ira ex quadam siccitate distemperata, ascendente sanguine circa cor, &c. Et propter hoc poetæ appellauerunt Martem Deum bellorũ: quia Mars est planeta distemperate calidus & siccus. Leuit. 196.c.1.A

Similiter & aliorum cœlum est non immediata causa & directa,& ideo illa aliquo modo significat,sed non secundum certitudinem, quia eorum non est immediata causalitas,vt quòd talis homo etit luxuriosus,seditiosus,vel instabilis,&c. circa quæ astrologi astruentes, nimis decipiuntur, quia anima sapiens dominabitur astris, vt ait Ptholemæus in libro Centiloquij,& ideo,siquis dicat ista ex necessitate esse futura,errabit semper,quanquam aliquando accidat sic fieri.Leui. 196.c.1.C

Alia autem sunt, supra quæ cœlum habet causalitatem plenã,sicut quòd homo sit ingenio rudis vel acutus &c. Alia quoque sunt, supra quæ corpora cœlestia habent totaliter causalitarem, sicut, quòd seminatio sit bona vel mala, similiter & plantatio, & scissio arborum,&c.Leuit. 196.c.1.D

Alia sunt quæ nec ad liberum arbitrium pertinent, neque ad cœli causalitatem,vt quòd aliquis induat nouam vestem,&c.in tali vel in tali die,vel egredia tur viam, vel incipiat fabricare domos, vel indicet bellum. Nam aliqui dicunt, quòd, qui in tali die, nouam vestem induerit,non atteret eam, &c. Et, qui in tali die viam inchoauerit,nõ finiet eam: aut non redibit in domum suam, quæ omnia probantur esse vana.Leui. 196.c.2.D

Et regula generalis est, quòd quandocunque corpora cœlestia habent causalitatem naturalem super aliquam rem, possunt etiam habere significationem,& si non,non. Leui. 197.c.2.A

Corpora cœlestia non possunt facere, quòd matrimonium sit bonum vel malum,quia hac die vel illa celebratur.Leui. 197.c.1.A

Cœlorum motus & influentes coniunctiones planetarum, & dies lunationum medici debent aspicere,in dandis pharmacis. Alias errabunt grauiter. Leuit. 197.c.1.E

Quandocunque corpora cœlestia habent causalitatẽ naturalem super aliquam rem, possunt habere, & significationem,& quando non,non.Leui. fo.197. c.12.A

Et non semper in natura arguendum ex causis immediatis efficientibus, sed aliquando ex mediatis, & in omnibus his semper debet præsupponi aliquid habens causalitatem naturaliter, supra ipsas res, ex quo causæ posteriores vel signa ortum habent,vbi autem tales causæ non dantur, arguere ex signis,est superstitiosum & falsum:& probatur hoc in arte medicorum,&c.Leuit. 197.c.2.C

Cum dicitur Leuit.26. dabo quòd cœlum vobis desuper sicut ferrum & terram æueam, metaphorica locutio est,per quam significatur sterilitas, quoniã abundantia frugum & omnium terræ nascentium ex duobus gignitur scilicet ex operatione corporum cœlestium & ex dispositione terræ suscipientis, quando autem alterum indispositum est: vel vtrunque, terra non potest fructificare, & indispositio vtriusque significatur per cœlum ferreum & terrã æneam, quoniam corpora cœlestia sunt causa omnium, quæ hic nascuntur iuxta Aristo. 2. de genera.di. p accessum vel recessum solis in circulo obliquo fiunt generationes & corruptiones in terra.Leuit. 315.c.2.D

Cœlum aliquãdo capitur pro aere. Leuit.f.315.c.3.H Deut.23.c.1.D.Vt in psalm.8.volucres cœli,& Mat. 13.aues cœli comederunt,&c.ibid.

Cœli medium potest quispiã videre, nam iuxta medium Aprilis, in principio noctis videbit sex signa ab Ariete, vsque libram & in medio Octobris alia sex,scilicet à Libra vsque ad Taurum.Deut.5.c.2.B

Omnẽ cœli militiam coluerunt Iudæi, vt patet 4.Re. 23.Deut. 21.c.1.A

Cœlum quare dicatur thesaurus, iuxta illud Deut.28. Aperiet dominus thesaurum, idest cœlum, cũ pluuiã emittit,& claudit,cũ non emittit. Deu.46.c.3.I

Cœlestia corpora non habent significationem, super illud,supra quod nõ habent efficaciam. Iosue to.1. 95.c.2.A

Cœli pars anterior dicitur Oriens.Ios.to.1. 146.c.2.B

In cœlo esse omnes proportiones armonicas musicorum,tonos & semitonia dicũt philosophi. Iosue to.1. 180.c.4.F

Cœlũ nõ possunt tenere dæmones,ne moueatur,&c. Iosue to.1. 201.c.1.A

Cœlum licet non habeat aliquam proprietatem supra liberum arbitrium directe, potest tamen in natis causare maius vel minus robur, aut membrorũ debilitatem, timorem aut confidentiam, inclinationem ad libidinem,ad ebrietatem,& ad abstinendum ab his.Iudi. 130.c.4.K

Cœli sunt decem.2.Paral. 29.c.2.C

Cœlum crystallinum est 8. sphera siue firmamentũ. 2.Paralip.f.29.c.2.E.Et decuit quòd illud esset tantæ densitatis quòd posset terminare visum,alias sequerentur multa inconuenientia, vt probatur ibi.

Et si omnes cœli essent ita densi, vt terminarent visum,maius esset inconueniens,vt probatur ibid.

Et si dicamus octauum cœlum esse illud quod appellatur crystallinum & densum, dicẽdum erit quòd stellæ, quæ sunt in illo, sunt in superficie eius concaua,& si dicamus,nonum cœlum,s.primum mobile esse cœlum crystallinum, tunc non oportet dicere quòd stellæ cœli octaui sunt iuxta superficiem concauam ipsius.2.Paral. 30.c.1.E

Cœlum crystallinum non est aqua gelida,sed est substantia cœlestis,quæ est velut aqua gelida. 2.Paral. 88.c.2.E

De cœlorum apertione in baptismo Christi recitantur opiniones vna,q̃ fuit per visionem imaginariã, alia q̃ per visionem intellectualem, tertia q̃ per visionem,corporalẽ, nõ quidem q̃ realiter aperirentur,sed q̃ videbãtur aperiri propter aliquem motũ vel figurationem factã in nubibus, secundum quã cœlum videretur aperiri,& hæc tertia videtur probabilior inter omnes.Matth.to.1. 204.c.1.B

In cœlo dicitur esse Deus, modo intelligendi humano, & quia Deus est ens perfectissimum, attribuitur illi locus perfectissimus, s.cœlum, & ita communiter in scriptura sacra, Deus dicitur esse in cœlo,&c.Matth.to.2. 248.c.2.A

In cœlo non remittuntur offensæ.Matth.to.5.fol.66. col.2.B

Cœlestis ostij clausio quid sit. Matth. to.4. fol.171. col.3.F

Cœli non habent fenestras.Parad. 124.c.3.F

Nemo prohibetur introire in ostium cœleste, nisi, qui sibi ipsi impedit.Mat.to.4. 171.c.3.H

Christus per mortem suam aperuit uobis cœlum,tollendum generale impedimentum,quod impediebat illuc introire.Matt.to.4. 171.c.3.K

Per

Per corpora cœleſtia non poteſt cognoſci, quando aliqua lex vel ſecta incipiet, neque quandiu durabit,nec quando deſinet eſſe.Matth.to.6. 84.c.4.G
Cœlum multum facit ad perfectionem, vel gradum animæ noſtræ, non tamen directe quia anima eſt immaterialis.bene tamen in directa ratione corporis: quia ipſa communicatur perfectius & imperfectius corpori,ſecundum quod eſt magis aut minus capax, quæ quidem diſpoſitio fit ex influxu cœli ſupra corpus.Mat.to.7. 33 c.4 I
Cœlorum operatio eſt per lucem,vt probatur. Matt. to.7.fo.139 c 3.F.Et talis operatio erit per motum, non quaſi motus conferat ad aliquid directè, ſed quod lux, vel corpus lucidum non poteſt operari niſi per motum, quia ſi non moueretur, ſemper reſpiceret ea, quæ reſpiceret ſecundum eandem habitudinem. Matth.to 7. 139.c.4.F
De cœli motu quidam vt philiſophi, dixerunt, quòd non ceſſabit. Alij dixerunt quòd naturaliter ceſſabit, alij quòd ceſſabit poſt reſurrectionem, diuina voluntate,& iſta eſt vera & catholica poſitio. Mat. to.7. 141.c.2.C
An cœli ſtatus in fine mũdi erit in eodem ſitu,in quo corpora fuerunt creata, & hoc ſi quæratur de ſole, & luna ſolum,poterat eſſe verũ, licet neſciatur an ſic erit,& ſi quæratur de omnibus planetis & ſtellis & corporibus cœleſtibus,ſ.quòd omnia teuebũt ſitus ſuos,quos ibi habuerunt,dicendum, quòd nõ eſt veriſimile quòd ſic erit,& dato quòd ſic erit,nõ eſt tamen notum quòd ſic fiet, ne detur certitudo diei iudicij.Mat.to.7. 143.c.4.F
Ceſſante motu cœli, ceſſabit omnis motus naturalis, cuius principium eſt motus cœll non tamen ceſſabit motus voluntarius, cuius principium eſt voluntas.Matth.to.7. 178.c.3.H
In cœli ſtatu in fine mundi ſol & luna erunt in oppoſitione,vt veriſimilius creditur Mat.to.7.143.c.4.G
Totum cœlum quieuit, quando tempore Ioſue ſtetit,Ioſue 10. Et Deus tunc ſuppleuit per influentiam ſuam id: quod deerat ceſſante motu cœli,ad hoc quòd poſſent eſſe motus omnium rerum ſicut prius, & tamen quãdo in fine mũdi cœli quieſcent Deus non ſupplebit, per ſuam influentiam, virtutẽ motus cœleſtis, & ideo tunc non erit actio in elementis: & iſta poſitio eſt tolerabilis.Sed veriſimilius eſt dicere quòd Deus ceſſabit tunc ab influentia ad agendum in ipſis elementis. Mat.to.7. 144.c.3.G
Quomodo cœlum dicatur atteri, iuxtà illud Iob 4.homo,cum dormierit, non reſurget donec atteratur cœlum, vide in dictione atteri.
Cœli motus eſt cauſa aliorum motuum. Matth.to.6. 81.c.1.C
Cœlum mouetur ab intelligentia ſecundum totum ſuum conatũ,vt ait Ariſtoteles.Mat.to. 6.82.c.4.F
Quare corpora cœleſtia poſſint ſupra liberum arbitrium?vide ſuper Mat.to.6. 84.c.4.F
Cœlorum virtutes dupliciter accipiuntur, cum dicitur Mat.24.Nam virtutes cœlorum mouebuntur. vnomodo pro omnibus angelis. Alio modo pro ſolis illis ſpiritibus, qui dicuntur virtutes ſpecialiter. Mat.to.6. 302.c.B
Cęli dicuntur eſſe de quinta eſſentia ideſt de quadam natura,quæ non eſt quatuor elementorum,ſed diſtans ab eis: & in illa non accipitur alteratio generatio & corruptio.Mat.to.6. 306.c.1.E
Cœlum & terra non ſubſiſtent ex ſe in æternum,ſed ex Deo.Mat.to.6. 310.c.4.k
Quomodo cœlum poſſit in animæ perfectionem, vel imperfectionem. Mat..to 7. 33.c.4.I
Cęlorum purgatio in die iudicij erit per ſolam quietem ipſorum, quia vlterius non mouebuntur, & hoc proueniet eis ex ſola voluntate diuina. Matth. to.7. fol.125.col.3.G. Nam omnis motus ceſſabit, motu cœlorum ceſſante in die iudicij. ibidem. fol.128.col.1.A. Quia nullam perfectionem dicit motus,cum motus ſit actus entis imperfecti.ibidẽ. 141.col.4 I
Cœli operatio eſt propter hominem. Matth. tom.7. 140 c.2.E
Omnis ſitus cœli ſunt æquales.Matth. tomo 7. f.143. col.3.F
Corpora cœleſtia ſunt incorruptibilia naturaliter. Mat.to.7. 147.c.1.A
Cœli motus agit, vt primum principium generationis & corruptionis.Matth. tomo ſeptimo. fol.147. col.1.E
Quare ſolum partes denſæ cœlorum videntur. Matt. to.7. 158.c.3.F
In quo conueniant corpora cœleſtia, & corpora iſtorum inferiorum. Matthęi tomo ſeptimo. fol.138. col.3.F
Cœlum empyreum nihil confert ad animarum beatitudinem.Matth.to.7. 161.c.4.G
Cœlum eſſe ſedem Dei aſſerit ſacra ſcriptura Matth. to.7. 264 c.4.H
Illud ſecnndi de cœlo, corpora ſupra cœleſtia non recipiunt peregrinas impreſſiones,ſic habet intelligi, ideſt corruptionem, vel alterationem ab extrinſeco prouenientem, ſecundum quam cœlum permutari poſſit, & vocatur impreſſio peregrina, ideſt, extranea. Super Matthæum tomo 4. 240. col.4.F
Cœleſtia corpora compoſita ſunt ex materia & forma,& licet de materia eorum ſint opiniones apud philoſophantes,ſcilicet an ſit eadem cum materia iſtorum generabilium,&c. Magis tamen eſt rationi conſentaneum,nec eſſe eandem materiam,nec eaſdem habere conditiones.1.Parad. 65.c.4.H
A terra vſque ad cœlum empyreum ſunt pluſquam tercentum mille leucæ Paradoxa. 79.c.2.B
Volens aſcendere Chriſtus in cœlum poſuit ſe ſupra lapidem quendam,qui vſque hodie manet,in quo redemptor noſter, reliquit pedum ſuorum veſtigia,& characterem profundum,poſterorum ſæculis, benedictam aſcenſionem teſtaturum:cum talis impreſſio ſit, quæ à quolibet humano opere facta negaretur, vt perhibent, qui locum viderunt. Paradoxa. 78.c.4.K
De decem cęlis. Parado. 119.c.3.G
De cœlo empyreo,& quare dicatur paradiſus.Parad. 119.c.4.F
Cœlum empireum non dicitur paradiſus ex aliqua conditione illius, ſicut ſunt proprietates corporũ, ſed quoniam ibi ſe Deus notum reddit, & non alibi,&c.Parado. 120.c.1.A
Cœna. Aliquando capitur pro cõuiuio, & non pro cibo domeſtico.Mat.to.6. 180.c.1.E
Cœnam ſuam Ghriſtus vltimò fecit quartadecima luna,ſcilicet eadem die,qua Iudæi fecerũt. Defen.
Cœnaculum. Idem eſt quòd magna domus & ſpatioſa.Gen.fo.38. col.3.l.Et,quæ diſpoſita eſt ad ponendum ibi menſas.Iudi. 51.c.1.D
Cœnaculum, ſecundum Latinam conſuetudinem, nomen eſt generale ad quodcunque ædificium,licet propriè conueniat ædificijs, quæ facta ſunt ad diſponẽdũ ibi mẽſas.3.Reg.f.54.c.1.B.1.Re. 3.c.4.I
Cœnare. Vna die cęnauit Caiꝰ Cęſar ſepties: & ĩ vna cęna conſumpſit tributa triũ puinciarum,

ciarum, vtendo exquisitissimis cibarijs, vt ait Seneca. Gen. 32.c.2.C

Cenereth. De stagno Cenereth, Iosue to.2. 1.col.4.I

Censura. Nomine censuræ ecclesiasticæ hæc tria accipiuntur, s. suspensio excommunicatio & interdictum, extra de verbor. signifi. cap.quærenti, Matth.to.7. 75.c.4.I

Census. Accipitur pro munere psonali, quod soluitur ratione personę, & non bonorum, Matth.to.4. 273.c.3.K

Centenarius. Numerus est perfectus, Mat. tom.5. 37.c.1.E

Centuplum. De centuplo reddendo, Matthę.to.5. 169.c.4.H

Centrum. Extra centrum manere nō est vio lentum homini, Matth.tomo 4. 255.c.2.D

Centurio. De quo Matth.8. erat Gentilis de exercitu Romanorum, nā Tyberius Cæsar habebat multas cohortes militum in Iudæa, & multos cēturiones in alijs partibus ad vitandum rebellionem, Mat.to.3. 138.c.4.G

Et iste centurio non venit ad Christum, sed misit seniores ludæorum, vt rogarēt eum, vt sanare vellet seruum suum, vt dicit Lucas, &c. Et motus est ad hoc ex magnitudine fidei, qua credidit, quòd Christus posset sanare puerum suum, & hoc quia ex relatu multorum audiuit Christi miracula, & ex Dei communicatione, qui largitur vnicuique mensuram fidei, prout vult, & forte voluit hanc fidem cō municare isti propter bonitatem istius præcedentem. Secundò, quia forte voluit Christus significare per istum gentilem fidem gentium, quæ futura erat maior, quam fides Iudæorum, &c. Matth.to.3. 138.c.4.I. Et iste centurio fuit primitię gentium ad Christum conuertendarum per prædicationem, Matth.to.3. 138.c.3.I

Et credens se indignum ad rogandum pro puero, misit ad illum seniores, qui rogauerūt dominū, vt iret in domum illius, nec centurio volebat hoc, sed ipsi fecerunt hoc, putantes placere centurioni, & cū Christus veniret iam in domum illius, misit ad eū, vt non veniret, sed verbo tantum curaret, Christus tamen voluit venire ad eum, etiam si sciret, quòd centurio non peteret hoc, propter multa. ibidem. 140.c.2.C. Et illius centurionis fidem vtile fuit manifestari, propter multa, ibidem. 140.c.3.G

Cum centurio dixit illa verba, scilicet: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, &c. Non ideo dixit, quia domus eius non esset bene disposita, vt in illam posset Christus honeste intrare, nec propterea ꝙ domi haberet idola: nam non est verisimile, quòd vir, qui idola apud se retinebat, fidem tantam conciperet dē Christo. Sed dicendum videtur, quòd iste esset vir bonus, & ꝙ putauit se indignum &c. propter multa. Matt.to.3. 140.c.4.F

Et istius centurionis verbis vtimur in susceptione sacramenti Eucharistiæ.

Et illud dictum istius. s. Nam & ego homo sum, &c. Vario modo exponitur. ibid.

Centurio expauefactus, cum videret Iesum morti ꝓpinquum, magna voce exclamasse, & præcipuè cū esset iam exāguis, dixit; verè filius Dei erat iste, &c. Parado. 35.c.2.C

Cephas. Nomen Syrum est, significans id, qđ Petrus significat, & dominus imposuit illud Petro. Ioan.1. Et lingua Syra conformis est Hebrææ tot habens literas, quot Hebræa. s.22. & eiusdem soni, solum in figuris differentes, vt dicit Hieronymus in Prologo Galeato. Et imposuit Petro dominus hoc nomen Cephas, ad designādum illius firmitudinem, & fortitudinem, &c. Mat.to.3. fol.228.c.4.I. & Mat.to.4.169.c.1.D

Et imposuit illi Christus hoc nomen Cephas ex prima die, qua Petrus venit ad Christum, cùm nondum esset discipulus Christi. Ioan.1. ibid. 169.c.3.F

Cephas vocatur Petrus propter duo. Matth. tomo 4. 170.c.2.B

Cera. Quomodo ceræ molli assimiletur intellectus docilis, Gen. 8.c.4.I

Ceraستes. Est serpens habens quatuor cornicula in capite, qui totum se in arenis submergens abscondit, præter illa cornicula, quæ ab extra in figura escarum ex industria relinquit, quibus aues illectæ vt cibum inde sumant à ceraste deuorantur. Gen. 409.c.2.D

Cæremonia. Cæremoniæ dicuntur obseruationes quædam, vel modi speciales colendi Deum, qui non sunt de se determinati à recta ratione, ex solo mādato Dei vel Legislatoris. Exo.to.1. 90.c.2.B

Cæremonias veteris legis seruari in nouo testamento formaliter repugnat, quia illæ implicite protestabantur Messiam venturum, & sic lex mentiretur significaus venturum eum, qui iam venit, &c. Exo.to.1. 79.c.4.K

Ad cognoscendum cęremonias, quas nunc obseruāt Iudæi, & quas non obseruant, ponuntur regulæ Exo.to.1. 95.c.1.E

Cæremoniarum repetitio frequenter fit in veteri testamento, cuius duplex assignatur ratio, prima vt aliquid addatur, &c. secunda vt magis memoriæ infigantur. Exo.to.1. 93.c.4.H

Cæremonias veteris testamenti quare voluerit Deus, vt cum magno timore reuererentur, sed non sic in nouo testamēto, assignatur ratio. Leui. 84.c.3.H

Cæremoniæ veteris testamenti dicebantur conuenientes per respectum ad duo, scilicet, ad ea, quæ futura erant in nouo, & per respectum ad statum Iudæorum, qui tunc erat, & probatur exemplo capri in die expiationis. Leuit. 165.c.2.B

Cæremoniæ non existunt ex ratione, sed ex aliqua lege positiua solum, Leuit. 340.c.2.B

Cæremonia dicitur omnis cultus Dei exterior. Num. to.1. 12.c.2.A

Cæremoniæ legales non obligabant in deserto, vt patet Deut.12. præter celebritatem phase, & hoc in monte Synai, quia id dominus præceperat specialiter. Num.to.1. 97.c.4.G

Omnes cæremoniæ cæperunt seruari in mōte Synai: præterquam circuncisio propter periculum itineris. Nu.to.1. 98.c.1.E

Cæremonialia præcepta non obligauerunt Israelitas, ab ingressu in terram Chanaan, sed à tempore datæ pacis. Deut.4. Nu.to.1. 219.c.3.F

Cæremoniæ veteris testamenti habebant duas causas finales, vnam ad conuenientiam status Iudæorum, qui tunc erat, alteram ad futurorum bonorum significationem, & istorum finium secundus erat architectonicus cæremoniarum, quia erat vltimus. Nu.to.2.fol.24.c.3.H. In Parado. 60.c.1.C. & seq:

Aliquæ cæremoniæ in lege noua manent, quæ fuerunt in lege veteri, sed in lege noua sunt immutabiles, & in lege veteri mutabiles, & in lege veteri significabant futura, & in lege noua præterita significant. Deut. 26.c.4.H

Cæremoniæ dicuntur quidam ritus vel obseruationes, secundum quos se habet homo ad Deum &c. Deut. 39.c.1.A

Quæ cæremoniæ in deſerto obſeruarentur, & quæ non,Deuter. 63.c.1.A
Cæremonias, quæ non concernunt locum in veteri lege,vt ſunt ſabbathum,circunciſio,comeſtio azymorum,&c.Obſeruant nunc Iudæi, 1. Regum tomo 1.62.c.1.C,2.Paralip. 196.c.2.D
Multæ cæremoniæ erant Iudæis, & Paganis communes, immo non fuerunt conceſſæ Iudæis, niſi quia illas habuerunt Pagani: nam qñ Deus dedit legem Iudæis ipſi erant conſueti in legibus, & conſuetudinibus gentium,&c.1.Regum tomo 1. 130.c.3.I
In cæremonijs vete.Teſtamenti quædam determinabant certum locum, & quædam non. Primæ tantum obſeruabantur in terra Chanaan,alię vero obſeruabantur vbicunque,4.Regum 261.c.1.C
Quando liceat alicui facere aliquid de cæremonijs propter neceſſitatem, quod alias non pertineat ad eum,&c.& quando non,1.Paralip. 150.c.1.A
Omnes cæremoniæ neceſſariæ,quas lex iubebat fieri, debebant fieri in Sanctuario,& non coram arca fęderis, cum arca eſſet diuiſa a tabernaculo Sanctuarij, ſed cæremoniæ ſpontaneæ bene poterant fieri coram arca,&c.1.Paralip. 190.c.3.G
Non omnes cæremoniæ veteris legis, nec omnia figuralia intelligebantur de Chriſto ad litteram, vt probatur Matt.tomo 4 51.c.3.F
Omnes cæremoniæ, & figuræ vete. Teſtamen. quicquid de Chriſto, & de ſtatu Noui Teſtamenti ſignificant,non litteraliter,ſed allegorice ſignificant, Matth.tomo 4 51.c.3.F
Cæremonia detingendis poſtibus, & ſuperliminaribus ſanguine agni, non fuit data tanquàm conſeruanda in omnes generationes, ſed ſolum fuit data pro tunc, vt patet Num.9. vbi non fit mentio de litura ſanguinis, ſed ſolum de alijs cæremonijs comedendiagnum,Exo.tomo 1 74.c.4.H
Eccleſia non vetat Iudæis vti cæremonijs legis Moyſi,quandiu nolunt redire ad legem Chriſti; Matth. tomo 5 102.c.3.K
De viginti quinque cæremonijs Phaſe, & de ſingulis earum,Matt.tomo 7 284.c.4.F,&c.
Cæremoniæ,quæ dabantur cum agno Paſchali,habebant duplices cauſas litterales, vna erat per comparationem ad tempus illud, ſecundum ſtatum Iudæorum,quem tunc habebāt,alia ſecundum comparationem ad Chriſtum, qui ſignificabatur per agnum Paſchalem,Num.tomo 1 102.c.4.I
De ſeptem cæremonijs, quæ ſeruabantur in coronatione regum Iſrael,4.Regum 99.c.2.D

Cæremoniale. Quædam cæremonialia,in vetere lege,principaliter fiebant in recordationem beneficiorum a Deo receptorum,vt erant immolatio agni Paſchalis,& manducatio azymorum, vt patet Deuteronom. 16. Exo. tomo 1 69.c.4.K
Cæremonialia,vel nullam cauſam habent ad eſſe,vel valde leuem, ſcilicet,ordinatoris voluntatem, quæ eſt præcipua,& totalis cauſa,Exo.to.1. 72.c.3.H
Cęremonialia,& ſacrificia veteris legis poſſunt dupliciter conſiderari, vno modo ſecundum comparationem, quam habent ad illum populum ſolum, cui dabantur. Alio modo ſecundum comparationem, quam habent ad tempora Meſſiæ, & ſic habent duos fines, vnum reſpectu ſtatus Hebræorū, & maxime, in Agno Paſchali, eſt memoria beneficiorum Dei,& prędipue memoria exitus de Aegypto. Et quantum ad iſtum finem non magis conueniebat agnus quam caper,vel taurus,&c. Quantum verò ad ſecundum finem magis conueniebat agnus quam aliud animal, quia per occiſionem iſtius Agni Meſſię mors ſignificabatur,qui in ſimilitudine Agni Mitis, & manſueti mortuus eſt, iuxta illud Iſaiæ 53. Sicut ouis ad occiſionem, & tanquam agnus coram tondente, &c. Exod.tomo 1. 73.c.4.H
Cæremonialia, quæ in lege determinant certum locum,non obſeruantur nunc a Iudæis, bene tamen illa, quæ non determinant. Exod. tomo 1. 95. colum.1.E
In cęremonialibus ratio exactiſſima reddi nō poteſt, cum in his voluntas principis ferentis legem pro tatione ſit, quoniam, quod principi placuit, legis habet vigorem.ff. de conſti. princi.li.1.&c. Leuit. 9.c.2.A,3.Regum 82.c.3.H
Multis cæremonialibus non ſunt vſi filij Iſrael, quo vſque pacifice poſſederunt terram Chanaan, quod fuit ab exitu de Aegypto per quinquaginta annos, vel plures,Leuit. 234.c.4.k
Et magis obligauerunt leges cæremonialium poſteros eorum, quibus datæ ſunt, quam ipſos,qui obligati ſunt ad recipiendum,ſed non ad exequendum poſteri vero ad vtrunque Leuit. 234.c.4.F
Quæ ſint præcepta cæremonialia in lege Chriſti,vide Mat.tom.6 127.c.2.A
Ad cæremonialium obſeruationem non tenebātur filij Iſrael immediate poſt tranſitum Iordanis, ſed vſquequo pacifice poſſiderent terram, tamen propter formam cœperunt facere quaſdam obſeruationes Ioſue tom.1 96.c.1.B
Cæremonialia in veteri teſtamento non oligabant toto tempore, quo Ioſue pugnabat contra Chananęos, quouſque daretur pax, & habitaret Iſrael per loca ſua, vt patet Deuteronom. 12. Ioſue tomo 2. 6.colum.4.H
Cæremonialia præcepta, quæ dicantur in veteri lege, vide Mat.tom.6 126.c.4.F
In cæremonialibus, non licebat Iudæis aliquid plus facere,quam impoſitum fuerat.Deut,12. Mat.to.7 299.c.1.B
Circa cęremonialium obſeruationem iſta conſequēntia valebat apud Hebræos, ſcilicet, aliquid non reperitur ſcriptum in lege, ergo Iudæi non obligantur obſeruare illud,immo, quod plus eſt, non licebat eis ſeruare aliquam cęremoniam circa cultum Dei,niſi illa eſſet ſcripta in lege,vt patet Deute. 12. ſcilicet. Quod præcipio tibi,hoc tantum facito domino Deo tuo,nec addas quicquam, nec minuas, Deſenſo. 14.c.3.F
De cęremonialibus pręceptis,vide in dictione præceptum cæremoniale.

Ceres. Dilatauit artem agriculturæ, Geneſ.356. col.3.I
Cereri immolabatur porcus,Exod.to.1. 54.c.2.B
Ceres in grœcia facta eſt dea,quia ſeminandi, & menſurandi artem inuenit,Exod.to.1 158.c.1.D

Ceruix. Populus Iudęorum quare dicatur eſſe duræ ceruicis, vide Exod.to.2. 121.c.4.H

Ceruus. Emiſſus dicitur Nephtali,Geneſ.49.propterea quod in ſorte Nephtali erant terræ naſcentia temporanea valde, ita quòd prius fructus,cibi,& ſegetes creſcebāt,& maturabantur, quam in alijs ſortibus tribuum,& ideo terra illa dicebatur velox,vt ceruus,Geneſ. 410.c.1.A
Multi cerui ſunt in terra promiſſionis, 3. Regum 41. colum.2.D

Cæſar. Cæſaris nomen non eſt proprium, ſed apellatiuum, & ſignificat dignitatem Imperatoriam, apud Romanos, & primus qui ſic vocatus fuit, fuit Iulius dictator, ſocer Pompei, & vocatus eſt Cæſar ab vtero cæſo, quia de vtero ma-

tris

tris cæso eductus est, & quoniam per multos gradus honoris venit tandem, vt esset Imperator, hic omnes Imperatores ab eo dicti sunt Cæsares. Similiter vocantur Augusti ab Octauiano secundo Imperatore Romanorum, & dicitur Augustus ab augendo, quia ipse nimis auxit Rempublicam, Matt. tomo 6 23.c.1.A

De Cæsaris Augusti laudibus, Mat. tomo 6 23.c.1.A

Tempore Tyberij Cæsaris prædicauit Ioannes Baptista. Similiter & Christus, Mat. tomo 6 23.c.1.B

Tyberius Cæsar habebat multas cohortes militum in Iudæa, & multos Centuriones, & in alijs partibus ad vitandum rebellionem, Mat. tomo 3. 139.c.1.A

Quare Christus non dixerit, quæ sunt Cæsaris date Cæsari, sed dixit: Reddite Cæsari, Matth. tomo 6 24.c.4.G

Caius Cęsar vna cœna consumpsit tributa trium prouinciarum, exquisitis cibarijs vtendo, vt refert Seneca, Genes. 32.c.2.C

Cæsarea. Philippi est quædam ciuitas habēs plura nomina distans a monte Libano per quattuor miliaria, vel leucas, iuxta quam coniunguntur in vnum duo fontes Iordanis, scilicet, Ior, & Dan, qui oriuntur a radice montis Libani, & vnus distat ab alio per tres leucas, Ior distat quasi per quatuor leucas a Cæsarea Philippi, & Dan per sex, Genes. 80.c.1.C

Cæsarea Philippi, de qua Matth. 6. Ciuitas est in sorte Nephtali, quam tamen tenuerunt filij Dan, & vocabatur ab antiquo Lais, & postea Dan, a Græcis Paneas, & a nobis Balenas dicitur, & est ad radicē montis Libani, & distat a Sidone fere vndecim leucis, & a Ierusalem quasi quinquaginta duabus leucis, & est multum Aquilonaris ad Ierusalem, quasi in extremitate terræ Chanaan, cuius terminus ab Aquilone est mons Libani, & cæt. Matth. tomo 4 161.c.3.G

Ad portam Cæsareæ Philippi oritur fluuius Iordanis, Matt. tomo 4 161.c.3.K

Fuerunt duæ Cæsareæ, scilicet, Cæsarea Palesthinę, cuius fuit Episcopus Eusebius Cęsariensis, & Cęsarea Philippi, & distant a se inuicem quasi leucis quadraginta, Matth. tomo 4 161.c.3.H

Cęsarea Philippi prius vocabatur turris Stratonis, Mat. tomo 6 271.c.3.G

Cete. Sunt magni pisces, de quibus dicūt Hebręi, quòd sunt tantæ magnitudinis, quòd si multiplicata fuissent istorum individua, destructa fuissent omnia individua piscium, & mare fuisset factum innauigabile, & comederent alios pisces. Et dicunt, quòd postea quàm creauit Deus hanc speciem sub vtroque sexu, occidit fœmellam, ne multiplicarent, & reseruat eam in cibos beatorum, post hāc vitam, in quo error grauis, & stultitia Hebręorum notatur, Genes. 8.c.1.C

Cetus vocatur piscis magnus, & aliquando accipitur Cetus pluraliter indeclinabile, vt Genes. 1. Creauit Deus grandia cete, idest, magnos pisces. Sic dicitur Ionæ 2. &c. Matt. tomo 4 28.c.3.H

Cethuam. Regio, quæ est ad Orientem, dicta est a Cethma quinto filio Ismahel, Genes. 295.c.3.K

Cetura. Abraham separauit filios Cęturæ, & Agar ab Isaac, non quia concubinæ fuerint, quia Agar vxor fuit Abrahæ, vt patet Genes. 16. Similiter & Cetura Genes. 25. Nec enim accepisset Sanctus Patriarca Abraham concubinam, quia sciebat peccatum esse mortale, quod nullo modo perpetraret. Sed vocantur concubinæ respectu Sarę, quæ fuit principalis vxor. Vel vocantur concubinæ, quia non fuerunt acceptæ cum ea solennitate, qua fuit accepta Sara, Genes. 294.c.4.I

Cetura, vxor Abrahæ, fuit illa, de qua Genes. 25. & quam Hebræi quidam dicunt fuisse Agar, & quòd vocatur Cetura, idest, thurificata, secundum interpretationem Hebraicam, quia postquàm de domo Abrahæ electa fuit, semper se custodiuit immunem, & immaculatam ab actu venereo, ideo meruit postea recipi: dicunt enim quòd mortua Sara, Abraham misit Isaac filium suum ad reducendum eam, & quòd hoc erat valde congruum, quòd Agar ad pristinum statum reduceretur, &c. Sed oppositum probatur verum, quia filij Cęturæ fuerūt isti, scilicet, Zamram, & Iecsan, &c. deinde dicitur, quòd filius Agar Aegyptiæ fuit Ismahel, vbi satis distinguitur vtraque ex filijs diuersis, & Agar vocat Aegyptiam, & famulam: Ceturam autem non vocat Aegyptiam, neque famulam. Item quia Genes. 25. dicitur, quòd Abraham dedit omnia, quæ possidebat filio suo Isaac, filijs autem concubinarum largitus est munera vocans concubinas in plurali, Genes. 294.c.2.E

Circa Cęturæ filios, & Abrahæ referuntur opiniones Iosephi, & Hieronymi, sed verior videtur opinio Hieronymi, Genes. 294.c.3.K

Cęturæ filij nominati sunt propter honorem Abrahæ, & quia omnes filij Cęturæ fuerunt magni viri, ideo omnes numerati sunt, 1. Paralip. 56.c.4.I

Cœtus. Dicit magnā turbam coniunctā & deliberatam ad faciendū aliquid, Gen 404.c.2.B

Chaldaica. Translatio apud Hebręos duplex est, quia quædam est totius Pentatheuci, & hanc fecit Anchelos. Alia est quantum ad Prophetas maiores, & minores, & istam fecit Ionathas, quæ tantæ venerationis apud Iudæos est, vt nullus audeat ei quidquàm, nec in minimo obuiare. Prima, quæ est super Pentatheucum, non est tantæ auctoritatis: nam Doctores Hebræi aliquando ei repugnant, dicentes ipsum Anchelos in translatione somniasse. Sic enim insultat ei Rabbi Abraham Aben Ezra, qui inter Hebræos subtilior visus est, licet Rabbi Salomon quem sequitur Nicolaus non repugnet isti translationi, Genes. 406.c.2.D

Chaldæa. Prouincia ab Oriente habet Babylonē, ab Occidente Arabiam, a Septentrione Mesoporamiam, Genes. 53.c.2.D

Chaldæi. Descendunt ab Arphaxat filio Sem, Genes. 53.c.2.D, 1. Paralip. 34.c.1.C

Chaldæi, cum cremarent templum Ierusalem, cremarunt etiam omnes libros, qui erant in templo, non tamen libros, qui erant in domibus particularibus, 2. Paralip. 136.c.4.G

Cham. Creditur fuisse primus filius Noe, Genes. 34.c.2.G

Cham habuit sex filios, & nepotes fere viginti, & quatuor, & ex omnibus ijs tam filijs, quam nepotibus, triginta gentes sunt nominatæ, quæ habuerunt triginta idiomata, quæ pro maiore parte habitauerunt in Asia, & maxima pars eorum Africā occupauit, Genes. 51.c.3.F, 1. Paralip. 30.c.3.I

A primo filio Chā, nomine Chus, descēdunt Aethiopes, & dicūtur Chusei a se ipsis, & ab omnibus Asianis, 1. Paralip. 30.c.4.F

De progenie Cham, & eorum descendentibus, & habitationibus eorum, 1. Paralip. 30.c.3.I

Chameleon. De Chameleonte animali quodam, & eius proprietatibus, Leuit. 111.c.1.D

Chanaan. Quare fuerit maledictus a Noe, cum pater eius Cham fuerit ille, qui irrise-

rit

rit Noe,Genes. 50.c.2.C
A Chanaan,filio quarto Cham, descenderunt gentes illæ, quæ terram promissionis, scilicet, Iudęam, & Arabiam tenebant,Genes. 51.c.3.G
Terra Chanaan paucę aquę est, & in paucis locis Gene.75.c.1.E,& bibunt homines de cisternis,4.Reg. 24.c.2.D
Quod tota terra Chanaan nō fuit subiecta filijs Israel tempore Iosue,vt promisit Deus Abrahę,assignantur causę,Genes. 342.c.1.A
In terra Chanaan fuerunt decem populi, quorum septem expulsi sunta filijs Israel, & terra aliorum trium occupata est ab Esau, & filijs Loth, scilicet, Moab,& Amon,Genes. 345.c.2.A
Terra Chanaan partim est in tertio,& partim in quarto climate,Exod.to.1 259.c.3.F
Hoc est in principio quarti climatis, Exod.tomo 2. 47.c.2.D
In terra Chanaan erat magna multitudo bestiarum, & serpentum,Leuit. 310.c.2.A
Terrę Chanaan magnitudo describitur, Num.tom.1 184.c.1.B
Terra Chanaan, quæ tempore Abrahę dicebatur terra fluens lacte, & melle, nunc misera est, & hoc est propter aspectum cœli, & motum octauæ sphęrę, Num.tom.2 3.c.2.A
Terra Chanaan est in Asia circa eius terminum ad occidentalem partem,Deut. 58.c.1.B
Terra Chanaan est in medio terrę habitabilis secundum latitudinem 7.climatum, licet nunc cogitando terram iam habitatam, non sit in medio terræ habitatę,quia aliqua loca sunt, quę sunt in decimo climate,vt est insula Tyle,& terra Chanaan in principio est quarti climatis, & partim in tertio &c. Deuter. 119.c.1.E
Terra Chanaan est in medio terrę secundum longitudinem, & latitudinem, Iosue tomo 1. 156. colum.4.F
Terra Chanaan latior est in parte Occidentali, quam in Orientali,Iosue tom.2 55.c.3.I
Terra Chanaā describitur cosmographice,Iosue to.2 55.c.3.K
Terra Chanaan fuit diuisa bis ipsis Israelitis. Primo, cessantibus bellis, scilicet, in terra, quam tunc acquisierunt, non curantibus de illa, quę tunc erat in manu hostium, nescientibus an illam essent habituri. Secunda diuisio fuit, quando tota terra tam acquisita quam non acquisita,diuisa est iubente domino,&c.Iosue tom.2 58.c.3.F
De prima diuisione qualis fuerit nescitur, nec scripta est, sed solum secunda, & secunda diuisione diuisa fuit tam terra acquisita quam nō acquisita, & fortassis non mansit prima diuisio,&c.ibidē 62.c.4.H
Terra Chanaan quibusdam diuisa est tanquam in hęreditatem,vt duodecim tribubus,& quibusdam in eleemosinam, vt Leuitis, &c. Iosue tomo 2. 87 colum.2.A
Terra Chanaan & sors Iudę habent idem latus meridionale totaliter,Iosue tom.2. 90.c.1.D
Terra Chanaan est terminus occidentalis totius Asię, Iosue tom.2 104.c.4.K
Terra Chanaan longior est ab Oriente in Occidentē, quam a meridie in Septentrionem,Iosue tomo 2. 173.c.3.G
Inter terram Chanaan, & Aegyptū multum interest, quantum ad pluuias,Iudi. 12.c.4.K
Terra Chanaan abundat ficubus dulcibus valde,Iudi. 87.c.3.G
In terra Chanaan non pluit tempore messis triticeæ, nisi miraculose,1.Reg.tom.1 199.c.3.H
Terra Chanaā, pro maiori parte, est in tertio climate. 1.Reg.tomo 2 35.c.4.G
De terminis terrę Chanaan,2.Regum 44.c.4.F
In terra Chanaan licebat cuicunque homini quantūcunque virtuoso vti lotionibus, & vnctionibus 2. Reg. 63.c.2.D
Termini terræ Chanaan diuersimode nuncupantur, 3.Regum, 80.c.4.C
Terra Chanaan,in qua est Ierusalem, est in Asia circa Occidentalem partem Asiæ, 1. Paralipomenon 128.c.4.k
A Chanaan quarto filio Cham descendunt Chananæi, & Chananęi dupliciter accipiuntur in scriptura, vno modo pro omnibus septem populis, quorum terram possederunt Israelitę, alio modo pro vno populo eorum qui sic specialiter vocabatur,& sic vocatus est a Chanaan,cæteri autem sex populi, scilicet,Heuęi,Iebusæi &c.nominati sunt a sex filijs Chanaan & c.1.Paralip. 30.c.4.H
Chanaan,quia maledictus fuit a Noe auo suo, semen Chanaan dicitur maledictum, 1. Paralipomenon 30.c.4.I
Posteritas Chanaan enarratur, 1. Paralipomenon, 33.c.1.A
Terra Chanaā terminatur flumine Euphrate a parte Septentrionali,Genes.15.& Deut.11. & Iosue 1.2, Paralip. 113.c.3.H
Tota terra Chanaan non fuit tradita in manus Israelitarum ex triplici causa. Prima fuit ad vtilitatem eorum &c.Secunda propter ipsorum peccata.Tertia ad exercitium ipsorum &c. 2. Paralipomenon 115.c.2.C
Tota terra Chanaan est defectuosa in aquis, & bibunt homines de cisternis,4.Regum, 24.c.2.D
A terra Chanaan, scilicet, a ciuitate Giza, vsque ad Cairum, quæ est maxima ciuitas Aegypti, sunt fere septuaginta leucę, per breuem & rectam viam, quarum viginti sunt competentis habitationis,cęteræ vero quinquaginta sunt verum desertum &c. Mat.tom.1 132.c.1.B
In terra Chanaan, quam Iudæi occupauerunt, fuere plusquam quadraginta reges Matth. tomo.4. 71. colum.3.I
In terra Chanaan,maxime inter Iudęos,non erat consuetudo candelarum,aut facularum de cæra,aut de sapo, sed omne lumen erat ex combustione olei, & causa erat quia terra illa abundabat in oleo, vnde in templo Domini nunquàm fuit cæra, vel sæpum,sed oleum, Exo.25.& 26.& 27. Matt. tomo 7 3.c.3.G

Chananæus.

Chananæus dictio est Hębraica,& æquiuoca: nam significat hominem illius gentis, & mercatorem, Genes. 353.c.1.C
Chananæus, de quo Genes.12. Cum dicitur, Chananæus autem erat in terra, non accipitur pro tota gente descendente de Chanaan, sed pro vno de septem populis, quorum terram promisit Deus Abrahæ,Genes.13.& 15.Genes. 66.c.4.G
Chananæus, & Amorrhæus dupliciter accipiuntur, scilicet, specialiter, & generaliter, sed non sic alij quinque populi,scilicet, Heuæus,Iebusæus, Pherezæus,&c.Iosue tomo 1 176.c.4.I
Chananæi dupliciter accipiuntur, vno modo generaliter,scilicet,a Chanaan. Alio modo specialiter,scilicet,a Chananæo, &c. Iosue tomo 1. 176.c.4 H, 3.Regum 93.c.4.G
Chananæorum populi interdum vocantur Ethæi, et interdum Amorrhæi,& interdum accipiuntur pro populis

populis ſpecialibus, Ioſue tomo 1 18.c.2.E
Chananæorum vitia ſpurciſſima referuntur, Num. tomo 2 182.c.2.B
Chananæorum tam fœminas quàm paruulos, quam viros, quare Deus iuſſerit occidi, Num. tomo 2. 182.c.2.B
Quòd Iudæi reliquerint multos ex Chananæis in terram Chanaan & tributarios illos ſibi fecerunt contra præceptum Domini, poſtea fuerunt Iudæis in pœnam, Num. tomo 2 183.c.1.E
De Chananęis aliqui remanſerunt in terra promiſſionis, cuius triplex cauſa aſſignatur, Deuter. 39.c.1.E
Multos Chananæorum dimiſit Deus manere in terra Chanaan cum Iſraelitis propter multa, Iudicum 25.c.3.I
Quòd filij Iſrael acciperẽt vxores ex Chananæis, non erat peccatum ante legem datam Moyſi, 1. Paralip. 42.c.3.F
Iſraelitæ fuerũt a Domino conſtituti executores contra Chananæos, & ex præcepto, non tamen ſic contra alias gentes, ſed bene tanquàm proſequentes vindictam proprie iniuriæ, ſi quæ illata eſſet ipſis Iſraelitis. Et tunc licebat ipſis Iſraelitis bello occupare ciuitates talium gentium, &c. 2. Paralipom. 113.c.4.k
Chananęi erant adhuc tempore Chriſti, Mat. tomo 4 140.c.4.F
Et Iudęi permittebant eos eſſe in partibus illis, propter quod peccauerunt.

Chananæa. In Chananęa muliere, de qua Matt. 15. Apparuerunt multæ virtutes, ſcilicet, prudentia, perſeuerantia, patientia, humilitas, & fides, Matt. tomo 4 145.c.1.D
Sed omnes iſtę virtutes a fide emanabant, ibid.
In mulieris Chananęę miraculo aſſignatur ordo, & concordantur Matth 15. & Mar. 7. Matth. tomo 4 140.c.4.k

Chaos. Diuerſimode poſuerunt Anaximander, & poſt eum Anaxagoras ab Empedocle, Exo. tomo 1 277.c.3.F

Character. Character ſemper manet, Leuitici 70.c.4.F
Character non eſt effectus gratię, ſed ſacramenti, per quem characterem homo dicitur Chriſtianus, Mat. tomo 1 182.c.1.E
De charactere ſacerdotali vnico iuxta quoſdam, vel duplici iuxta aliorum opinionem, Matth. tomo 1. 186.c.3.I
Nullum characterem ordinis habebant ſacerdotes Veteris Teſtamenti, potius quam laici: licet haberent poteſtatem faciendi miniſtrationes corã Deo, quas nullus alius facere poterat ſub pœna mortis, Mat. tomo 1 186.c.3.K
Ad hoc, quòd aliquid dicatur character, requiruntur multa, quę referuntur, Matt. tomo 1 186.c.4.F
Character ordinis non deletur in hęreticis, & ſchiſmaticis, Mat. tomo 4 171.c.3.k
Character imprimitur in baptiſmo, quo baptizati Chriſto configurantur, Mat. tomo 4 172.c.3.k
Character imprimitur in confirmatione, per quem aſcribimur militię Chriſti, Mat. tomo 4. 172.c.4.F
Character imprimitur in omnibus ordinibus, & cęt. Mat. tomo 4 172.c.4.G
In Epiſcopo non imprimitur character, nec Epiſcopatus proprie eſt ordo, Mat. tomo 4 172.c.4.G
Character eſt poteſtas ſpiritualis, ſecundum quam configuratur recipiens ei, a quo impreſſa eſt, Matt. tomo 4 182.c.1.A
Vbi non eſt character non eſt ordo, Matth. tomo 4 182.c.1.B
Character non eſt poteſtas iuriſdictionis eccleſiaſticę, quę non eſt in foro pœnitentię, Matth. tomo 1 186.c.4.H
Per characterem baptiſmalem efficitur homo Chriſtianus, Mat. tomo 1 203.c.1.D
Character, & clauis quomodo differant, Mat. tomo 5 57.c.4.k
Character dicit figuram, ſeu configurationem, nec quęlibet figura in corporalibus eſt character, ſed illa, qua configuratur recipiens imprimenti, vel conferenti. Et ob hoc figura manens in cęra ex impreſſione ſigilli vocatur proprie character, quia ſecundum illam cęra eſt configurata ſigillo. Et ita charakter relatiue dicitur, vt non ſolum ſit figura, ſed cõfiguratio. Vnde character eſt poteſtas ſpiritualis, qua configuratur anima hominis Deo imprimenti. Et ita per illam poteſtatem refertur ad ſolum Deum, quaſi ei configuratus. Et propterea qui baptizantur, recipiunt characterem, quia manet in baptiſmo aliquid in animabus ipſorum, quoniam configurati ſunt Chriſto, ad Galat. 3. Quotquot in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis. In confirmatione ſimiliter imprimitur character, quia cõfirmati aſcribuntur militię Chriſti. In omnibus etiam ordinibus imprimuntur characteres, Matth. tomo 4 172.c.3.k
Character differt a claue, quia clauis, cum ſit poteſtas ligandi, & ſoluendi, concernit ſubditos, qui ligantur, & ſoluuntur, & tamen per talem poteſtatem homo non configuratur Deo, quia non eſt directe ad illum. Et ideo clauis non vocatur character, quia cum vtrunque dicat relationem ad aliquid, non dicunt ad idem, ſed ad diuerſa, & tamen fundamentaliter idem ſunt, quia iſta poteſtas, ſecundum quã ſacerdos configuratur Chriſto eſt eadem cum ea, quæ reſpicit ſubditos, &c. Mat. tomo 4. 172.c.4.I
In Chriſto non eſt Character, Matt. to. 4 182.c.3.F
Vnus character poteſt eſſe ſimul in multis, Matth. tomo 4 182.c.4.F

Charadrion. Auis eſt, quam nos gruem appellamus, &c. Leuit. 99.c.2.E
De cuius proprietatibus Leuit. 110.c.2.B

Charitas. Quindecim actus habet, quos enumerat Paulus 1. Corinth. 13. & taliter ordinantur, quòd actus poſteriores ſunt actibus prioribus perfectiores. Significat etiam numerus iſte impletionem mandatorum nouę, & veteris legis, quę ſignificantur per quindecim, ſcilicet, lex noua per octo, & lex vetus per ſeptem, vt de Paulo Doctore Gentium, qui miniſterio hebdoadis, & ogdoadis inſtruendus erat: hęc & multa ſimilia ſunt, quę miſtice ſignificat canticum graduum, Geneſ. 22.c.2.A
Charitas in nobis exiſtens, cum operationem habet, meretur augeri. Et aucta meretur, vt perficiatur, ſic dicit Auguſt. Exo. tomo 2 56.c.3.F
Charitas eſt habitus imperatiuus aliorum habituum virtutum quas poteſt facere meritorias, quia facit illas ad Deum pertinere, vt ad vltimum finem, ſcilicet, cum charitas ſit habitus imperatiuus, quia eſt potentię ſublimioris: Et de obiecto altiſſimo, imperat omnibus alijs habitibus, vt eliciant actus ſuos ad finem, quem ipſe elegerit, qui eſt Deus, cum ſit obiectum, & finis charitatis. Et morales virtutes aliquando ſunt etiam meritoriæ, & merentur vitam æternam, & non dat Deus pręmium operationis earum in bonis temporalibus, ſed aut nullum dabit, aut dabit vitam ęternam, Leuit. 308.c.3.G
Charitatis ordo eſt, vt primo quis ſe ipſum diligat, & magis, & deinde familiam ſuam, Leuit. 164.c.1.D

Charitas ita se habet inter virtutes Theologales, & morales, sicut iustitia legalis inter virtutes morales, & charitas tantum excedit legalem iustitiam, quantum Deus excedit bonum commune ciuitatum, Deuteron. 130.c.1.A
Existenti in charitate magnas inesse pœnas non inconuenit, 1.Regum tomo 1 57.c.3.K
Charitas actus in via est quædam inclinatio in finem, in patria vero est quietatio in ipso fine, Matthæ. tomo 2 20.c.4.H
Parua charitas non sufficit ad resistendum omni tentationi, sed requiritur magna, &c. Matth. tomo 2 13.c.2.A
Charitas est mater omnium virtutum, & forma earum, vt ait Augusti. Mat. tomo 2 131.c.4.I
Charitas est in corde, ore, & opere, & in istis tribus Christus posuit mandatum, Matth. 5. in dilectione inimicorum, &c. Mat. tomo 2 248.c.1.A
Charitas est ad solos duos, scilicet, ad Deum, & ad proximum, & Augusti. distinguit hæc per quatuor: primo de doctrina Christiana, scilicet, vnum quod est supra nos, scilicet, Deum: alterũ, quod nos sumus: tertium, quod est extra nos, scilicet, alios homines: quartum, quod est infra nos, scilicet, corpus nostrum, & proximorum nostrorum corpora, Matt. tomo 2 248.c.4.G
Ex charitate nõ tenemur diligere specialiter aliquos, nisi illos tantum, quos pro beneficio, vel contractu, aut alias tenemur specialiter diligere, Matth. tomo 2 250.c.1.A
Charitas superat omnes tentationes, etiam si parua sit, Matt. tomo 3 77.c.2.D
Oppositum huius videtur dicere supra.
Per charitatem diriguntur actus nostri in Deum, vt abstinere a venereis, in quantum fit propter Deum, & non a castitate electiue, & potest esse a iustitia nõ electiue, prout abstinere a venereis iustum est, & etiam pertinet ad prudentiam, & ad abstinentiam, &c. Mat. tomo 3 82.c.3.F
Charitatis lex non debet esse specialiter ad amicos, & cognatos, sed ad omnes homines, Matth. tomo 3. 125.c.2.E
In charitate est perfectio simpliciter vitæ Christianæ, Mat. tomo 5 133.c.4.I
Charitas existens augeri potest, & aucta perfici meretur, vt ait Augustinus, Matt. tomo 3 139.c.3.I
Charitas non proficit proximo nisi per actum, quem circa ipsum exercemus, Matt. tomo 5 42.c.1.E
Charitas dirigit omnes virtutes morales in Deum, eisque imperat, Matt. tomo 5 9.c.1.A
Charitatis perfectio est triplex, Matt. to. 5 134.c.1.A
Cum charitate omnes virtutes morales sunt meritoriæ, & sine ea non, Mat. tomo 5 12.c.1.E
Charitas, vt cadit sub præcepto, non habet determinatam mensuram, vt patet ex forma præcepti. Et ratio est, quia ipsa est finis legis, & omnium præceptorum, Mat. tomo 5 134.c.4.F
Charitatis perfectio, est in præcepto, sed non sub obligatione præcepti, Mat. tomo 5 134.c.4.G
Hoc est, quòd præceptum charitatis non obligat ad quantum dicit, ibid.
Charitas proximi tripliciter attenditur, Matt. tomo 5 134.c.4.F
Per charitatem homo placet Deo, Matth. tomo 5 44.c.4.G
Non semper, qui peccat mortaliter, agit directe contra charitatem, Mat. tomo 5 48.c.4.F
Non est charitas vbi est odium, Mat. tomo 5. 63.c.4.F
Charitas non gaudet super iniquitatem, sed potius tristatur, Mat. tomo 5 67.c.2.D
Quomodo intelligitur, quòd charitas est vinculum perfectionis, Mat. tomo 5 133.c.4.F
Non constituit aliquem extra charitatem debitum pœnæ, Mat. tomo 5 74.c.2.B
Quomodo charitas dicatur operire multitudinẽ peccatorum, Mat. tomo 5 70.c.2.A
Charitatis perfectio secundario, & instrumentaliter, cadit sub consilijs, vt probatur Matth. tomo 5. 135 col.1.B
Charitatis perfectio potest haberi dupliciter, Matth, tomo 5 134.c.1.D
Charitatis perfectio nõ cadit sub præcepto, idest, sub obligatione præcepti, sed solum sub ostensione, & ita quocunque modo teneat quis charitatem satisfacit, sed non potest minus tenere, quàm vt Deus super omnia diligatur, Mat. tomo 5 135.c.2.E
Charitas se extendit ad actus virtutum dupliciter, ad quosdam elicitiue, & ad quosdam imperatiue, elicitiue ad actus suos, imperatiue vero ad actus aliarum virtutum, & vtrique possunt fieri sine charitate, quo ad substantiam actus, tamen actus eliciti a charitate, non possunt esse virtuosi sine charitate, Mat. tomo 5 150.c.1.D
Charitas directe est ad Deum, Mat. to. 5 134.c.2.C
Sine charitate, vel gratia possunt fieri omnes actus virtutum materialiter, Mat. tom. 5 150.c.2.D
Charitatis actus impeditur ex consuetudine vxoris, & filiorum, Mat. tom. 5 136.c.4.F
Charitas & gratia infunduntur nobis a Deo, Mat. to. 5 143.c.4.K
Nihil est in homine, quod non concurrat ad actũ charitatis, Mat. tom. 6 128.c.4.G
Ex charitate amantur omnia, quæ sunt ad imaginem Dei, & possunt frui Deo, Mat. tom. 6 136.c.1.D
Charitas & virtutes aliquomodo diliguntur ex charitate, scilicet, amore concupiscentiæ, Mat. tomo 6. 136.c.3.F
Omnia, quæ ex charitate diliguntur amore concupiscentiæ, nullo exprimuntur præcepto, vt sunt beatitudo charitas virtutes, &c. Mat. to. 6 136.c.4.G
Ex charitate nullam rem diligimus, tãquam terminũ amoris, nisi illam, quæ potest participare beatitudinem, &c. Matth. tom. 6 136.c.4.H
Ex charitate non possumus diligere res irrationales amore amicitiæ, bene tamen amore concupiscentiæ, Mat. tomo 6 137.c.2.C
Ex charitate homo potest & debet seipsum diligere, vt probatur, Mat. tomo 6 137.c.4.F
Ex charitate diligendũ est corpus nostrum & eo modo, quo corpus nostrum se habet ad beatitudinẽ, habet se ad diligi ex charitate &c. Matth. tomo 6. 138.c.3.F
Charitatis dilectio habet pro fundamento communicationem beatæ vitę principaliter, & communicationem vitæ gratiæ minus principaliter, s. inquantũ deducit ad vitam beatitudinis, Mat. to. 6. 138.c.3.H
Ex charitate quatuor sunt diligenda, scilicet, Deus, nos ipsi, id est, anima nostra, corpus nostrũ, & proximus noster, vt probatur, Mat. tomo 6. 141.c.2.A Et conuenienter distinguntur ista ibidem.
Corpus humanum, si consideretur secundum naturã suam, diligendum est ex charitate, si vero consideretur secundum corruptionẽ culpæ, quæ est in eo, vel ex eo, sic non debemus diligere illud, quia sic esset diligere infectionem, & corruptionem peccati. Immo potius ex charitate debemus cupere absolui ab illo, vt non incidat anima nostra in infectionem peccati, Mat. tom. 6 137.c.3.G
Charitas non conuertitur cum amicitia, considerata secundum rationem generalem amicitiæ, quæ dicit

Index in omnia Opera

cit redamationem, Mat.tomo 6 138.c.4.F
Ex charitate diligendi sunt peccatores, quantumcũque mali, scilicet, quatenus homines sunt, & non quatenus peccatores, Mat.tomo 6 139.c.1.C
Angeli diligendi sunt a nobis ex charitate, vt probatur, Mat.tomo 6 140.c.1.C
Ex charitate non sunt diligendi dęmones, quatenus dæmones, bene tamen quatenus creaturæ sunt, sicut bruta, & non quia dęmonibus aliquod bonum velimus accidere, sed quod velimus naturam dæmonum, quæ bona est secundum speciem, & genus suum, manere ad gloriam Dei, & vtilitatem nostram. Sed hoc non est proprie diligere dęmones, nec naturam eorum, quia nec eis, nec naturæ eorũ aliquod bonum volumus, Mat.tomo 6 140.c.4.F
Homines damnati non sunt ex charitate diligendi, Mat.tomo 6 141.c.3.I
Dupliciter potest aliquis ex charitate diligi, vno modo ad id, ad quod charitas habetur, alio modo, vt ad id, ad quod non terminatur amor charitatis, quia, scilicet, non volumus ei bonum aliquod, sed volumus ipsum esse, & manere velut bonum alterius, Primo modo damnati non sunt ex charitate diligẽdi, Mat.tomo 6 141.c.3.k
In charitate ponendus est ordo, vt probatur, Mat.to.6 142.c.2.A
Charitas, & si non faciat ordinem sicut nec voluntas, quia hoc est rationis, recipit tamen ordinem a ratione factum, Mat.tomo 6. 142.c.3.k
Ordo in charitate est de necessitate salutis, Mat.to.6. 142.c.4.G
Quare potius in charitate reperiatur ordo, quam in alijs virtutibus, Mat.tomo 6 142.c.4.I
Charitas est circa vltimum finem, sub ratione vltimi finis, quod non contingit in alijs virtutibus, Mat. tomo 6 142.c.4.K
Ordo, in charitate, consideratur tam secundum affectum, quam secundum effectum, sed principaliter secundũ affectum, vt probatur, Mat.to.6. 143.c.1.D
Ex charitate volumus omnibus æquale bonum, sed non æqualiter, &c. Mat.tomo 6 143.c.2.B
Ex charitate tenetur quilibet magis diligere Deum, quam seipsum, vt probatur, Mat.to.6 143.c.3.I
Charitatis gradus attendendi sunt, secundum gradus amoris amicitiæ, &c. Mat.tomo 6 143.c.4.F
Ex charitate magis debemus diligere Deum, quam proximos nostros, Mat.tomo 6 144.c.2.C
Charitas Dei stat cum intuitu mercedis, Mat.tomo 6 144.c.4.G
Ex charitate tenetur quis magis diligere seipsum, quam proximum, quantumcumque proximus sit melior, Mat.tomo 6 145.c.2.D
Ex charitate tenemur magis diligere proximũ, quam corpus proprium, vt probatur, Matthæ. tomo 6 146.c.3.G
Et licet corpus nostrum sit magis propinquum animæ nostræ, quam proximus noster, quantum ad constitutionem humanæ naturæ, tamen quantum ad participationem beatitudinis, in qua fundatur amor Charitatis, maior est associatio nostri ad proximum, quam corporis nostri ad animam nostram Mat.tomo 6 146.c.4.G
Ex charitate non tenetur quilibet exponere corpus proprium pro salute animæ proximi, sed ille, qui habet curam de salute proximi, tenetur generaliter exponere corpus suum pro salute proximi, si aliter illa saluari non potest, vt sunt prælati, & rectores populorum, sed si alius quicumque homo hoc faciat, facit opus perfectæ charitatis, & est opus supererogationis, Mat.tomo 6 146.c.4.H
Ex charitate non sunt omnes proximi æqualiter diligendi, Mat.tomo 6 146.c.4.k
Sed sunt gradus, secundum quòd proximi magis, vel minus accedunt ad amorem, quo homo diligit seipsum, &c. Mat.tomo 6 148.c.2.A
Quomodo ex charitate sint magis diligẽdi meliores quam propinqui minus boni, & quomodo circa omnem modum possunt cognati magis diligi, quam extranei, Mat. tomo 6 149.c.2.B
Inter propinquos consanguinei sunt magis diligendi ex charitate, quam non consanguinei, sicut propinqui magis quam non propinqui, magis, inquã, idest, ad maiora bona. Similiter magis, idest, intensius. Tertio magis, idest, pluribus modis, &c. Mat. tomo 6 149.c.4.K
Ab actu charitatis imperantur omnium amicitiarum actus, Mat.tomo. 6 150.c.2.A
Ex charitate magis sunt diligendi parentes, quam filij, Mat.tomo 6 150.c.3.F
Charitatis ordo manebit in vita æterna, &c. Matth. tomo 6 153.c.3.I
Charitas augetur, quo ad essentiam, non tamen minuitur quo ad essentiam, sed quo ad feruorem, Mat.tomo 6 277.c.4.G
Charitas non tollit illa mala, quibus aduersatur, idest, mala, quæ auertunt a Deo, Matth. tomo 7. 239. col.1.C
Per quemlibet actum charitatis non meretur homo augmentum gratię, aut charitatis, cum non agat homo in quolibet actu ex toto conatu habitus charitatis, quem habet, nec ex toto conatu capacitatis naturæ, bene tamen per quemlibet actum ex charitate meretur homo vitam æternam, non tamen est meritorius augmenti charitatis, &c. Mat. tomo 7 254.c.3.k
Secundum charitatis gradum, est gradus vitæ æternæ, Mat.tomo 7 254.c.4.H
Charitas dicit amorem amicitiæ, & non concupiscentiæ, & ideo Christus non dicit, quòd aliquid faciamus propter vitam æternam, sed propter ipsum, quod faciendo, dicit quòd habebimus vitam æternam, Matth. tomo 5. 169. c. 3. G, & tomo 6. 129. col.1.E
Inter charitatis dilectionem, qua quis diligit Deum, & dilectionem, qua homo in natura integra diligit ipsum, hoc interest, quòd charitas diligit Deũ super omnia, inquantum homo habet quandam spiritualem societatem, scilicet, quòd ambo quodammodo pertinent ad vnam naturam, & associationem, quæ redeunt in amicitiam, sed homo in natura integra diligeret Deum super omnia, inquantum Deus est principium, & finis omnium, & specialiter ipsius hominis. Item charitas amat Deum, vt quodammodo æquale, & amicum, natura vero, vt effectus eius. Item charitas addit quandam delectationem, & promptitudinem in amando, quatenus est habitus, qui facit ista duo, 2. Ethic. Natura vero in puris naturalibus constituta agit solum secundum suum conatum ex intentione finis. Homo vero secundum conditionem naturæ corruptæ neutro modo potest amare Deũ super omnia, nisi detur illi donum gratuitum, Mat. tomo 5 148.c.4.F
Charitas est finis legis, licet per singula præcepta non præcipiatur charitas, sed aliquid aliud, quodlibet tamen præceptum est ad charitatem, vt ad finem, Mat.tomo 5 150.c.1.C
Sola charitas est radix merendi, & cæterarum virtutum actus non sunt meritorij, nisi vt fiunt ab habente charitatem, & diriguntur ad Deum, vt imperat

perati a charitate, & charitas ſe habet elicitiue ad proprios actus, & imperatiue ad actus aliarum virtutum, Mat.tomo 5 150.c.1 D
Aliquid exigitur ad charitatem tripliciter, vno modo, vt ſubiectum charitatis, & tale eſt voluntas. Alio modo, vt aliquid præcedens ad charitatem, & tale eſt intellectus, & memoria. Nam non poteſt quis diligere niſi, quæ præcognouit, quod ad intellectum pertinet, neque poteſt præcognoſcere niſi ea, quorum ſpeciem habuerit, quorum retentionem aliqui attribuunt memoriæ. Tertio modo aliquid exigitur tanquam conſequens, & huiuſmodi ſunt iraſcibilis, & concupiſcibilis, & membra corporalia, quæ obediunt voluntati, & intellectui, &c. Mat.tomo 6 128.c.4.H
Charitas, ſpes, & fides, virtutes Theologicæ tendunt in Deum, tam vt in obiectum, quàm vt in finem, & ideo vocantur Theologicę, ideſt, diuinę, quia de Deo, & ad Deum ſunt, Mat.tomo 6 129.c.1.E
Per eandem charitatem homo diligit ſeipſum, & ipſammet charitatem, Mat.tomo 6 136.c.4.K
Amor, quem dicit charitas, eſt duplex, ſcilicet, amicitiæ, & concupiſcentiæ, Mat.tomo 6 129.c.1.E
De charitate poſſumus loqui dupliciter. Vno modo ſub ratione communi amicitiæ, ſcilicet, inquãtum charitas eſt amicitia quædam. Alio modo ſub ratione propria charitatis: primo modo iudicabimus de charitate, ſicut de amicitia, &c. Secundo modo charitas eſt principaliter amicitia hominis ad Deum, vel alicuius ad Deum, & conſequenter ad ea, quæ Dei ſunt, Mat.tomo 6 137.c.4.K
Ad habentem charitatem beata vita habet triplicem relationem. Vno modo in aliquo, ſicut in diffundente iſtam vitam alijs, & iſto modo eſt in Deo beatitudo. Et iſta vita eſt in amante ex charitate, ſicut in participante vitam hanc a Deo, & hoc dupliciter. Vno modo aliqualiter principaliter, & ſic eſt in anima, quæ eſt per ſe beatificabilis, & aliqualiter per redundantiam, & ſic eſt in corpore. Tertio modo eſt beatitudo, ſicut in participantibus, & ſic eſt beatitudo in proximo, &c. Mat.tom. 6. 138.c.3.F
Aliquid diligitur ex charitate dupliciter. Vno modo ſicut id, ad quod habetur amicitia. Alio modo ſicut id, quod cõſideratur vt bonum alterius. Primo modo non poteſt haberi charitas, ad dæmones, bene tamen ſecundo modo, ſicut cum diligimus bruta, &c. Mat.tomo 6 140.c.4.K
Charitas eſt per ſe meritoria, & aliæ virtutes non, niſi per charitatem, quia meritum eſt reſpectu præmij, & præmium reſpectu Dei, & per conſequens illa virtus erit meritoria, quæ in Deum tẽdit, ſed fides, & ſpes licet tendant in Deum, non ſunt meritoriæ ſine charitate, quia illæ nõ ſunt de Deo ſecundum rationes perfectas, quia fides eſt de Deo, vt de vero occulto, & reuelato: ſpes de ipſo vt de ente arduo, & difficulter attingibili: charitas autem, vt de bono, & ſumme bono, Mat.tomo 6 129.c.1.B
Charitatis amicitia fundatur ſuper communicatione beatitudinis, quæ conſiſtit eſſentialiter in Deo, ſicut in principio, a quo deriuatur in omnes, qui ſunt beatitudinis capaces, Mat.tomo 6 144.c.2.D
Ex charitate põt aliqd diligi quadrupliciter. Vno modo vt principiũ illius boni, in cuius cõicatione fundat amor charitatis, ſ. ſuper communicatione beatitudinis. Secundo modo noſipſi, tertio proximus, quarto corpus noſtrum, Mat.tomo 6 146.c.3.I
Quomodo intelligitur, quòd charitas nõ quærat, quæ ſua ſunt, Mat.tomo 6 146.c.3.F
Charitas fundatur ſuper communicatione beatitudinis, Mat.tomo 6 146.c.3.I
Amicitia charitatis Deum diligimus, quia ſola iſta fundatur in communicatione beatitudinis, in qua cum Deo communicamus, Matthæ. tomo 6. 148. colum.1.C
Ex charitate ſunt diligendi infideles, Matth. tomo 6 148.c.1.E
Charitatis obiectum eſt Deus, Mat.to.6 149.c.1.E
Ex charitate imperãtur actus omnium amicitiarum, Mat.tomo 6 149.c.3.F
Charitas eſſe non poteſt, vbi non eſt ordo, Mat.to.6. 153.c.2.D
Qui charitatem habet, vult quòd iuſtitia Dei ſeruetur Mat.tomo 6 153.c.4.K
Refrigeſcere charitatem eſt cadere ab eo, in quo quis erat, Mat.tomo 6 266.c.2.E
Tempore Chriſti omnes Sancti ſummam habebant charitatem, Mat.tomo 6 278.c.4.H
Quomodo & ad quid dixerit Chriſtus, quoniã refrigeſcet charitas multorum, Mat.to.6 277.c.4.K
Charitas, qua homo dicitur charus Deo, quomodo detur homini, Mat.tomo 6 34.c.2.F
Et quomodo a ſolo Deo detur, ibid. 233.c.3.F
Charitas eſt vinculum vniens ciuitatẽ Dei, Mat. to.7. 171.c.1.E
Impoſſibile eſt cum charitate ſtare peccatum mortale, Mat.tomo 7 237.c.3.k
Charitas eſt initium remiſſionis omnium peccatorũ, Mat.tomo 7 252.c.1.C
Charitatis actibus non ſunt præmium bona illa, quæ hic nobis conferuntur, Mat,tomo 7 254.c.4.H
Ex charitate diligens Deum non abſcondit dona, quæ recipit a Deo, ſed expendit illa in vtilitatẽ proximorum, Mat.tomo 7 35.c.4.H
Chelion. Et Maalon, ducentes in vxores Orphã, & Ruth Moabitidas, non peccauerũt Exod.tomo 2 174.c.2.C
Cerinthus. Cerinthi & Ebionis error refertur, Mat.tomo.1 60.c.2.B
Cherubim. Poſitus eſt ad cuſtodiam ligni vitę, & ad defendendum introitũ Paradyſi dæmonibus, & hominibus, Geneſ. 24.colum.3.F
Cherubim, de quibus Exo.25. erant, vt dicit Ioſephus, ſimilitudines auium hominibus incognitarũ propter euitandam idolatriam, Exod. tomo 2. 25. colum.2.B
Sed probatur hoc eſſe falſum, & dicendum eſt tandem, quòd habebant ſimilitudinem virorum, vel puerorum paruulorum, & attribuebantur eis alæ, quia imaginabantur tanquam volantes ſic dicitur Iſai. 6. Volauit ad me vnus de Seraphin, Exo.tom.2 25.c.2 D, Aben Ezra tamen dicit, quòd Cherubim non determinant ſibi aliquam figuram, ſed ponuntur indifferẽter pro quolibet animali, ſiue quadrupedum ſiue auium, ſiue hominum, quod probat p quatuor illa animalia, quæ vidit Ezechiel capite primo, quæ poſtea vocantur Cherubim, Ezechielisdecimo. Sed hoc etiam eſt falſum, quia quando ſcriptura Cherubim ſimpliciter, & ſine aliqua determinatione nominatur, accipiendum eſt ſecundum figuram humanam, Exo.tom.2 25.c.2.E
Cherubim, de quibus, Exod. 25. non habebant pedes, ſed corpora erant, ſic educta de propitiatorio, quaſi eſſent in principio ipſius eductionis, pars ipſius propitiatorij, de quo educebantur, nam Cherubim non erant quaſi facti opere ſuſorio, & poſtea affixi in extremitatibus propiciatorij, ſed erant productiles de materia ipſius propiciatorij, Exod.tomo 2 24.c.4.I
Cherubim ponebantur ſuper arcam, ad exprimen-

dum honorem,& magnitudinem gloriæ Dei,Exo. tomo 2 25.c.2.D
Quodlibet Cherubin habebat tantum duas alas,quibus tegebant propitiatorium ipſis alis contra ſe inuicem poſitis, ſimiliter & Cherubin, quos fecit Salomon ad ſimilitudinem iſtorum, qui erant ſuper arcam non habebant niſi duas alas, 3. Regum 6 Exo.tomo 2 25.c 4.D
Spiritus,qui dicuntur Cherubin, non determinant ſibi certam figuram, & illæ figuræ Cherubin, quæ erant in Propitiatorio, non magis repræſentabant ſpiritus dictos Cherubin,quàm alios, Exo.tomo 2 25.c.4.C
Cherubin ad gloriam Dei pertinent æqualiter, ſicut Seraphin,vt patet Ezech.1.& 10 Exo.to.2.25.c.4.D
De locatione Cherubim, & opertura Propitiatorij alijs illorum, fuerunt opiniones, quibuſdam dicentibus,illos eſſe locatos in latere ſecundum longitudinem Propitiatorij, alijs dicentibus, quòd ſecundum latitudinem; dicendum tamen eſt, quòd locati erant in duobus lateribus latitudinis, & primæ opinionis refertur imaginatio, & illius fundamenta,Exo tomo 2 26.c.2.C
Iſta opinio improbatur ab Auctore, vt erronea,& reſpondetur ad illius fundamenta,ibid.
Cherubim ſuper arcam exiſtentes mutuo ſe reſpiciebant,& extendebant alas ſuas non in directum,ſed vnus extendebat contra alterum, & ſic operiebant arcam,& totum Propitiatoriũ,Exo.to.2. 27.c.1.C
Et de medio illorũ Cherubim audiebatur vox, cuius aſſignatur cauſa,ibid.Exo.tomo 2 27.c.3.F
Quòd Cherubim inclinarentur ad reſpiciẽdum Propitiatoriũ,ſignificat quòd ibi Deus ponebatur propitians peccatis noſtris. Exo.tomo 2 27.c.4.F
Cherubim habere pedes in pauimento, & eſſe grandis ſtaturæ,dixit S.Tho.1 2.q 102.artic 4 ad 6. & ꝙ coniuncti eſſent lateribus arcæ, vltra cuius altitudinem eleuabantur,ita ꝙ manus eorum,& alæ eſſent eleuatæ ſupra coopertorium arcæ in ſatis conuenienti ſpatio, & ſuper manus eorum ponebatur tabula aurea,quæ vocabatur Propitiatorium, in qua Deus ſedere dicebatur, & ponitur cõfirmatio iſtius opinionis,Exo.tomo 2 28.c 4.G
Quæ quidem opinio ſtare nõ poteſt, vt probatur ibid.
Et tandem miratur auctor quomodo hic defecerit S. Tho.& reſpondet ad ipſius fundamentũ. 29.c.2.C
Alij dicunt, quòd illi Cherubim non eſſent facti tanquàm de Propitiatorio exeuntes, ſed quòd per ſe eſſent poſiti ſuper extremitates Propitiatorij ad vtrunque latus latitudinis. Sed iſti falluntur etiam, vt probatur ibidem.
Et tandem ponitur opinio Auctoris, ibidem, & 196. col.2.A
Salomon fecit duo Cherubim in templo ſuo, de lignis oliuarum, & quilibet eorum habebat in latitudine ab extremitate vnius alæ vſque ad extremũ alterius alæ decem cubitos,Leuit. 162.c.1.D
Cherubim poterat pingi figura humana,aquilina,bouina,& leonina,3.Regum 67.c 4 H
Cherubim,in ſacra ſcriptura, interdum accipitur generaliter,ſcilicet,pro ſimilitudine cuiuſcunque animalis, dum tamen habeat alas naturaliter, ſiue ex fictione,vt patet Ezech.1.& 10. & interdum ſpecialiter,& ſic bos habens alas ficte, dicitur Cherubim, 2.Paralip. 42.c.4.I
Sed Cherubim prout erat in arca fœderis, & in Sancto ſanctorum,non accipitur niſi pro figura hominis ibidem.
Cherubim, quæ fecit Salomon de ligno oliuarum, cooperta laminis auris, facta ſunt ad ſignificandum dignitatem Dei,& cæt 2.Paralipo. 44.col.3.F
Duo Cherubim, quæ fecit Salomon de ligno oliuarum, quomodo operirent totam arcam, & vectes eius, referuntur opiniones quinque, ſed quinta illarum videtur verior ſi ſuperaddatur, quòd quilibet Cherubim haberet ſex alas, 2. Paralipomenon 70.c.2.B
Et iſti Cherubim fuerunt facti a Salomone propter duo: primo ad repræſentandum ſimilitudinem gloriæ, in qua Deo vndique aſſiſtunt Angelici ſpiritus,& cæt. Secundo ad tegendum totam arcam, & Propitiatorium ex omni parte, ne aliquid poſſet videri de arca,2.Paralip. 70.c.2.C
Cheue. Dictio Hebræa, aliquãdo eſt nomen commune ſignificans cõgregationem, & aliquando nomen proprium ſignificans Choam inſulam,2 Paralip. 13.c.3.F
Chiromantia. Eſt ars quædã ſuperſtitioſa, quæ conatur prænunciare aliquid p aliqua ſigna, & deſcriptiones lineares, repertas in manibus, & dicitur chiromantia a chiros, quod eſt manus, & manthos, quod eſt diuinatio quaſi diuinatio facta in manibus 1.Regum to.2. 160.c.3.k
Choa. Ex Choa inſula fuit Hyppocrates, & ibi habuit exordium artificium veſtis laneæ, 3. Regum 94.c.1.A
Choa, apud Hebræos, ſcribitur ſicut apud nos, & eſt nomen æquiuocum, quia poteſt accipi, vt propriũ, pro quadam inſula, & vt commune, & tunc ſignificat multitudinem.Et Hebræi. 3.Reg.10. Capiunt Choa,vt commune eſt,& male,3.Reg. 94.c.1.B
Choa, vna eſt de inſulis Cycladibus in mari Mediterraneo,quæ ſpecialiter abundat equis, 2.Paralipom, 13.c.1.E

Cholera. Cholericus.

Inter choleram & phlegma eſt contrarietas ſolida,Io ſue tomo 1 193 c.4 F Geneſ. 321.c.4.K
Cholerici aduſti ſunt diſpoſiti ad dementiam,niſi magno regimine defenſentur,De Opti.poli. 6 c.1.E
Chorda. Chordæ, factæ de inteſtinis ſuporũ, corrodunt chordas factas de inteſtinis ouium,&c. Si ponantur ſimul in cithara,& cęt.ſicut pennæ aquilæ pennas aliarum auium corrodunt, Leuit. 108.c.1.D
Core. Tres filij Core,de quibus Exo.6.ſcilicet,Aſſer,Elchana, & Abiaſab, quia non conſenſerunt ſeditioni patris ſui contra Moyſen, patre abſorpto a terra cum tabernaculo ſuo, manſerunt iſti in aere pendentes, donec terra in ſe recluſa eſt,&c. Exo.tomo 1 39.c.1.A
Core,de quo Num.16. non fuit combuſtus cum alijs ducentum quinquaginta complicibus ſuis, vt aliqui dicunt, ſed abſorptus eſt a terra cum tabernaculo ſuo,ſicut Dathan,& Abirõ,Nu.to.1.134 c.2.E
Chorræi. De quibus Geneſ. 14. cum dicitur, & Chorreos in montibus Seir,ſunt illi,qui vocantur horrei,Geneſ.36 Geneſ. 149.c.4.H
Chorus. Dicitur chorea plurium concanentium, quorum quidam cantant,& alij reſpondent,ſimiliter chorus dicitur inſtrumentum quoddam muſicum,Exo.to.2.129.c.3.k.Iud. 112.c.4.K
Chryſa. Et Argiria inſulæ ſunt in India, auro, & argento refertæ, in quibus dicuntur eſſe montes aurei,Geneſ. 14.c.3.G
Chryſolithus. Lapis colorem habet aureum per diem, ſed nocte igneus appareat,vt ait Iſid.Etym.lib.16.q in auro geſtatus, cõtra dęmones valet,vt ait Dioſcorides, Exo. tomo 2 65.c.1.B

Chryſoſtomus. Chryſoſtomi error refertur circa celebrationem vltimę cęnæ a Chriſto factæ cum diſcipulis ſuis, dicentis, quòd Chriſtus celebrauit Phaſæ illud Luna decimaquarta,&c.quando ſecundum legem celebrandum erat.Sed Iudæi occupati circa procurationē mortis Chriſti, diſtulerunt illam celebrationem in diem ſequentem,in qua Chriſtus mortus eſt,& ſic noluerunt intrare prętorium, ne contaminarentur.Ioan.18.ſed probatur hoc eſſe falſum multis rationibus.Defen. 14.c.1.D

Chriſtus. Ad Chriſtum congrue referuntur, quæ per hanc dictionem logos ſignificantur. Nam logos ſignificat verbum,ſic Chriſtus eſt verbum,quia patrem dicētem manifeſtat, Secundò logos eſt ratio,quæ ſignificat diſcurſum & relationem:ſic Chriſtus omnia ad ſe ordinauit, tanquam ad finem beatificum,dicitur etiam ſupputatio,ideſt,numerus,ſic Chriſtus vniuerſa in certo numero conſtituit & diſtinguit, dicitur cauſa, ſic Chriſtus,quia res produxit ad eſſe, quia omnia per ipſum facta ſunt,&c.Gen. 11.c.4.G

Chriſti præfiguratio non fuit ab æterno, ſed a ſacra ſcriptura in tempore facta.Gen.13.c.1.B,& in quibus fuerit prefiguratus,vide ibidem.

Chriſtus ſimilis fuit Ioſue in nomine, & in geſtis, Gene. 20.c.1.B

Chriſti ſacerdotium nouum ſignificatur per mutationem ſacerdotij ab Heli in Sadoc. Et imperium Romanum, & temporale dominium mutatum in ſubiectionem,& iuriſdictionem Eccleſiaſticā, tradente Conſtantino beato Syluestro Papę,vthabetur in Decretis.96.Diſt.ca.Beato Syluestro, & ca.Conſtātinus. ſignificatum eſt per mutationem regni a Saule in Dauid,Gen. 20.c.3.H

Quando Chriſtus iu cœlum aſcendit,erant tunc centum viginti credentes in eum, vt habetur Act.1.Gene. 21.c.4.I

Chriſtus magis ſenſit pęnalitates, quā quilibet alius propter maximam armoniam in complexione,& viuacitatem in ſenſibus,abſque cōſolatione naturaliter redundante a portione ſuperiore,&c.Gen. 24.c.2.A

In Chriſti natiuitate multa cōtigere in cęlo,terra,& mari,&c.quæ referuntur,Gen. 25.c.1.A

Chriſtus dicitur lapis pręciſus de monte, ideſt natus de Maria Virgine,fuit enim præciſus de ſanguinibus eius puriſſimis,& vocatur ipſa mons propter uirtutum altitudinem,& contemplationem, ſine manibus, ideſt, ſine virili operatione, &c.Geneſ. 27.c.4.F

Chriſtus ſicut facit vnum corpus cum omnibus iuſtis vnitis vinculo charitatis,ſic diabolus cum inſtis,Gen. 21.c.1.D

Sanguis Chriſti,qui fluxit de corpore ſuo iam mortuo,non fecit redemptionem noſtram, ſed ille tātum,qui di corpore viuo exiuit,Gen. 139.c.4.k

Dicere Chriſtum,nō ſtercoraſſe, neque minxiſſe absurdum eſt,& multū fidei derogās,Gen.140.c.4.F

Chriſtus non egit vitā auſteram,ſicut Ioan.Baptiſta, ne inde ſequereť puerſitas doctrinæ.ſ.ꝙ conarenť hoīes ad illā auſteritatē,& qui illā nō haberēt,putarēt ſe nō eſſe Chri diſcipulos. &c. Itē qa putarent hoīes in illa auſteritate magnā eſſe pfectionē cum Chrs illā ſeruauerit,& tñ certū eſt,ꝙ in illis vitæ auſteritatib⁹ nō cōſiſtit vitæ pfectio.&c.Ge.186.c.4.I

Chrs,cū haberet maiorē innocētiā,q̄ Adam pati uoluit frigus,calorem.&c.propter naturam loci, vbi erat aeris diſtemperies,& propter noſtram redemptionem.&c.Gen. 187.c.1.A

Chriſtus non ſolum paſſus eſt pro peccato Adæ, ſed etiam pro peccatis omnium hominum, Geneſis 200.c.1.C

Chriſtus,interdum locutus eſt,vt Deus,non quęrens, ſed occulta reuelans,ſicut quando dixit mulieri Samaritanæ omnia,quæ ei acciderant.Ioan.4.Aliquā do verò loquebatur,vt homo,quęrens, & quaſi dubitans,vt cum dixit Matth.16.Quem dicunt homines eſſe filium hominis? Et cum dixit Ioan.11.Vbi poſuiſtis eum? &c. Gen. 203.c.3.F

In Chriſto ſunt tres ſubſtantiæ vnitæ in unione ſuppoſiti,ſcilicet,anima,corpus,& diuinitas, Gen. 310.c.4.F

Chriſti genealogia, prout deſcribit illam Lucas, & non,prout Matthæus, ſignificatur per ſcalam Iacob. Geneſis,28.Gen. 311.c.1.A

Chriſtus timuit paſſionem timore humano,etiam ſi ſecundum rationem elegerat pati, & ſemper ſciebat,quòd pati deberet,ſed quando actualiter videt ſibi iminere tormenta,conturbabatur,& tremebat totus, Lucæ 22. quando factus eſt in agonia, &c. Geneſ. 331.c.2.B

Chriſtus ſignificatur per capram,Gen. 254.c.2.C

Chriſtus vere comedit poſt reſurrectionem, Exodi tomo 1 45.c.3.F

Chriſtus nec mouetur per ſe,nec per accidens,niſi pcōicationem idiomatum, licet corpus ſuum moueatur per ſe,& anima ſua per accidēs,Exo.tom.1. 47.c.1.A

Chriſtus,quando ægrum aliquem ſanabat,perfectiorem eum reddebat, quàm erat priuſquam eſſet æger,Exo.tomo 1. 54.c.3.I

Chriſtus vſque ad paſſionem ſuam obſeruabit totam legem Moyſi.Exo.tomo 1 81.c.1.C

Chriſtus & eius Apoſtoli nudis pedibus ambulabāt, Exo.tomo 1. 202.c.3.K

Chriſtus & Apoſtoli adducūt quaſdam authoritates veteris teſtamenti, quæ prima facie videntur extortæ,cum tamen non ſint.Exo.to.2. 95.c.1.D

Chri merita valoris erant infiniti.Exo.to.2.167.c.2.D

Ex meritis paſſionis Chriſti Deus condonat peccatis noſtris,& in hoc non miſeretur,ſed iuſte agit,eſt tamē magna miſericordia,quòd pro nobis mori uoluit,& cuilibet noſtrum paſſionis ſuę merita communicare,Exo.to.2. 167.c.2.D

A principio mundi vſque ad Chriſtum fluxerunt anni quinque mille ducenti demptis duobus, in quibus annis per lineam rectam deſcendendo fuerūt ſolum ſeptuaginta quinque generationes, iuxta communem computationem, vt patet Lucæ 3.& ſecundum Matthęum generationes quadraginta duæ,Exo.to.2- 170.c.2.C

Et per generationem intelligitur tempus a natiuitate alicuius,vſque ad tempus,quo habet filium, vel filiam,& hoc communiter fit anno uigeſimo, uel uigeſimo quinto,ibidem

Chriſti corpus formatum eſt,non ex ſemine viri, nec ex ſemine beatiſſimæ Virginis,nec ex carne,& oſſibus eius,Leui. 114.c.1.E

Sed formatum eſt ex ſanguine menſtruo exiſtente in matrice Virginis glorioſę, vt probatur ibidem,Et reſpondet Autor ad motiua tenentium oppoſitum,ibidem

Chriſti conceptio fuit in inſtanti,Leui. 117.c.1.A

In Chriſti conceptione Spiritus ſanctus non depurauit ſanguinem, de quo Chriſti corpus formauit, ſed ipſa Beatiſſima Virgo.Leui. 117.c.3.G

Chriſtus purgabat fęces primæ & ſecundæ digeſtionis,Leui. 118.c.3.H

Nec ſtercus, & vrina emittuntur propter ſuper abundan-

abundantiam cibi, & potus, vt dicunt insipientes quidam,quod probatur ibidem.
Nec debet dici,quòd impuritas ciborum, quos Christus comedebat, resolueretur in aliquid aliud, vt probatur ibidem,
Et dato,quòd sic fieri posset per miraculum,non decuit tñ, vt sic fieret, vt probatur ibidē, 119. c.2.A
Christus cum post resurrectionem manducauit, cibus tamen ille non fuit conuersus in substantiam suam,nec emissus per secessum aut alias uias, sed vel fuit adnihilatus,vel resolutus in aliquid aliud in uisibiliter,vt probatur,Leui. 119.c.2.B
Christi corpus nutriebatur in vtero virginis,sicut corpora aliorum infantium,Leui. 120.c.3.K
Christus passus est anno decimo octauo Imperij Tyberij Cęsaris,Leu.200.c.3.K,Mat.to.6.23.c.1.C,& 270.c.4.H,& to.4.275.c.1.B
Christus non fuit Propheta,Nu: 149.c.2.E
Christi diuinitas probata fuit per miracula, Matthæ. tomo 1 206.c.3.H
Christus per suam doctrinam genuit multos filios, & similiter per suam redemptionem, Nu.tomo 2. 53.c.2.D
Prophetæ Christum vocant regem,quia erat de semine regali,idest,de linea Dauid,secundum carnem, erat tamē regnaturus spiritualiter, iuxta illud Iere. 23.Ecce dies venient,dicit Dominus,&c. Numeri tomo 2 59.c.1.A
Christi genealogiam nullus Euangelistarum deducere posset per lineam Virginis, si eam per fœminas deduceret,Et dato quòd eis reuelaretur, Iudęi tamen nequaquam cognoscere possent illam deductionem,quia nihil computabant per fœminas, Numeri tomo 2 87.c.2.A
De Christo Moyses,& aliæ scripturæ loquuntur dupliciter, vno modo clare,scilicet, in sensu literali, & principali, alio modo metaphorice, & isto secundo modo Moyses,in pluribus locis, loquitur de Christo, sed primo modo non nisi semel, scilicet,Deutero.18.cùm dicitur: Prophetam suscitabit Dominus,&c.ita vt sint verba Moysi. Nam Genes.49.verbis Iacob dicitur:Donec veniat,qui mittendus est,Deut. 102.c.3.H
Christus non proprie dicit Propheta, Deu.103.c.1.D
De modo, quo Christus iudicatus est ad mortem in domo iudicij,Deut. 93.c.2.C
Christi prædicatio durauit per tres annos nondū cōpletos,vt plurimorum est sententia, aliqui tamen sunt,dicentes,quod prędicauit per tres annos & dimidium non completum,Iosue tomo 2.54.c.4.H & 131.c.1.C
Christus dictus est Pontifex,Ad Hebrę.9. quia faciebat talia,qualia summus Sacerdos vete.leg.primo, quia introiuit semel in sancta Sanctorum per proprium sanguinem redēptione inuenta, &c. Iosue tomo 2 142.c.3.H
Christi mortem deflemus quolibet anno in die crucis,non vt ostendamus, quòd mors Christi fuerit contra illius voluntatem: nam potius gaudemus de morte illius,cùm per eam redempti simus, sed dolemus compatientes,vt mereamur dolēdo, &c. Iudi. 120.c.1.C
Christus est in Eucharistia sub modo indiuisibili,Iud. 140.c.2.A
Christus habebat cognitionem oīum futurorum cō tingentium in uerbo,1.Reg.to.2. 67.c.1.D
Christus ex duplici causa maledixit ficulneę, primo ad significandum infructuositatem Pharisęorum; nam Christus vtebatur parabolis in his,quę loquebatur, & similitudinibus in his, quæ faciebant prophetæ,secunda causa fuit ad erudiendos discipulos in fide:volebat enim eos firmare in fide,& spe,2.Reg. 7.c.1.E
Christus filius Dei naturalis,participat maiora bona quàm filij adoptiui in duobus: primò quia communicat pater ei substantiā,secundo,quantum ad extrinseca,quia est hęres uniuersalis Dei 2.Regū 45,c.2.A
Christus quomodo sit,& non sit sacerdos, Matthæ. tomo.1. 31 c.1.A
Si Christum suscepissent Iudæi, nullam illi inferentes molestiam,cessasset tunc lex vetus, & tenuissent Hebræi legem Euangelicam 2.Re. 47.c.1.D
Christus consueuerat semper per noctem dormire, extra ciuitatem,in monte Oliueti sup terrā, & cū eo discipuli eius,& postea in aurora veniebat in ciuitatem, & prædicabat quotidie 2.Reg. 97.c.2.A
Christus quare fleuerit sup Ierusalem,& de differētia fletus Christi ad fletum Helisęi corā Azael 4.Re. 89.c.3.F
A Christi morte,vsque ad destructionem Ierusalem per Romanos,fuerunt anni quadraginta duo 2.Paralipom. 46.c.4.K
Quòd Christi sanguine essemus liberandi ab Angelo percutiente,figura fuit sanguis agni Paschalis, quo liniebantur postes Hebræorum in Aegypto 2.Paralipo. 28.c.3.H
Christus mortuus est tertia die mensis Aprilis,cùm esset triginta duorum annorum,& trium mensiū anni trigesimi tertij,& decem dierum, & tūc erat hora nona in Ierusalem, & luna decima quinta,& in vrbe Toleti erat tunc meridies,& in Salmantica nondum era meridies, sed deficiebat quasi septima pars horæ,vt patet astrologicis demonstrationibus 2.Paralip 28.c.3.I & Mat.to.6. 85.c.1.B
Christus,siue Christi corpus dupliciter accipit, vno modo pro ipso homine Christo:alio modo mysticè,Mat.tomo 1. 8.c.4.F
Christum nihil scripsisse pręter scripturam, quam digito fecit in terra,& pręter Epistolam, quam scripsit ad Abagarum regem, tradit Historia Ecclesiastica,Mat.tomo 1. 21.c.2.D
Christus ex vna parte descendebat de progenie sacerdotum,nam mater sua erat cognata Elisabet vxoris Zachariæ, quæ erat de filiabus Aaron Lucæ 1. Mat.tomo 1. 31.c.1.A
Christo melius applicantur figuræ quatuor animalium,quàm quatuor Euangelistis,Matth.tomo 1. 32.c.1.D.
Christus dicitur filius Dei,verbum, imago, patris, & sapientia patris,diuersis rationibus,Matth.tomo 1. 60.c.3.H
Christi generationem,quare Matthęus descendendo,& Lucas ascendendo descripserunt, assignantur causę,Mat.tomo 1. 67.c.1.C
Christus est nomen dignitatis,& Iesus nomen personale,Mat.to.1.70.c.2.A,& tomo 6.265.c.2.C,& tomo 5.226.c.4.F
Christum esse verum Deum, & verum hominem, quadrupliciter probat Matthęus, Matth.tomo 1. 70.c.1.A
Christi generationem diuinam nemo Euangelistarum tetigit,pręter Ioannem,Mat.to.1. 70.c.3.F
In principio genealogię Christi quare Matthęus posuerit Abraham,& Dauid, Mat.to.1. 72.c.1.D
In Christi genealogiam nullus Iudicum Israel intrauit,Mat.tomo 1 72.c.2.A
Ad Christi genealogiā nō ptinuerūt sacerdotes, nisi ex quadā naturali cōiūctione,neque in Christi genealogia, ponunt sacerdotes,Mat.to.1 72.c.2.E

In Christi genealogia, quare prius ponatur Dauid, quam Abraham cum fuerit posterior, assignantur septem causæ, Mat.tomo 1 72.c.3.K
Christi genealogiam reduxit Lucas vsque ad Adã, duplici causa. Mat.tom.1 73.c.2.A
Christi genealogia sufficienter inchoabatur a Dauid, si Matthęo placeret, sed factum est ex duplici causa, Mat.tom.1 73.c.2.C
In Christi genealogia fit mentio de fratribus Iudę, nõ quia essent Sancti, sed quia fuerunt Patriarchæ, a quibus tanquam a duodecim capitibus deriuatus est populus Israel, Mat.tom.1 73.c.3.k
In Christi genealogia quare fiat mentio de Zaram simul cum Phares, Mat.tom.1 74.c.1.C
In Christi genealogia non ponuntur tres reges, scilicet, Ochozias, siue Azarias, Ioas, & Amasias, & hoc quia Ioram, vt dicit Hieronymus, miscuit se Athaliæ filię impijssimę Iezabelis, & ideo filij eius, vsque ad quartam generationem, de genealogia Christi tolluntur, quia illi reges tam magni fuerunt peccatores, vt non mererentur in genealogia Christi nominari, nec hunc haberent honorem, Matth. tomo 1. 74. col. 1. D, Sed aliter dicit auctor, ibidem 78.c.4.G
In Christi genealogia ponitur Ruth, propter tria, Mat. tom.1 75.c.2.A
In Christi genealogia, quare dicatur Iesse genuit Dauid regem, & non sic de cæteris, qui fuerunt etiam reges ab eo descendentes, referuntur opiniones, & improbantur, & tandem auctor respondet, dicens, quòd ideo sic fuit, quia ante Dauid in progenie Christi nullus fuit rex, &c. Matthæ. tomo 1 77.c.1.A
In Christi genealogia fit mentio vxoris Vriæ, propter multa, Mat.tomo 1 78.c.3.F
In Christi genealogia dicitur a Matthæo, quòd Iosias genuit Iechoniam, & fratres eius, propter multa. Primo, quia omnes filij Iosię, qui post ipsum manserunt, fuerunt reges successiuè. Secundo propter varia accidentia, & mutationes eorum, &c. Mat. tomo 1 79.c.3.I
Et isti fuerunt quatuor, quorum primus fuit Ioacam, secundus Ioachim, tertius Sedecias, quartus Sellum, sed primus mortuus fuit ante patrem, sed de cęterorum varijs nominibus, & ordine regnandi, Mat.tomo 1 79.c.4.I
In Christi genealogia multi errant circa Iechoniam patrem Salathiel, dicentes eum fuisse filium Iosiæ, cum tamen nepos fuerit, quorum vnus est Augustinus lib. 1. de Concordia Euangelica, Mat.tomo 1 82.c.1.A
De illis, qui ponuntur in Christi genealogia, a Salathiel, & Zorobabel, vsque ad finem excluśiue, non constat ex aliquo lib. sacræ scripturæ veteris testamenti, & dicendum, ꝙ hoc habuit Matthęus ex aliquo loco autentico manifesto Iudæis, quem negare non possent, nã inter Iudęos erant libri, in quibus scribebantur singulæ progenies, Mat.to.1.83.c.1.C
In Christi genealogia diuersi sunt Matthæus, & Lucas in septẽ, primo in personis, quia alias personas ponit Lucas, & alias Matthęus. Secũdo in progressu scribendi. Tertio in modo. Quarto in tempore. quinto, in situ. Sexto in statu. Septimo in numero, Mat.tomo 1 83.c.4.K
In Christi genealogia, Matt. ponit quadraginta duas generationes, quarũ duas excludit Augustinus, s. Iechonię, q ponit bis, s. ante transmigrationẽ, & post, cũ sit vnus, vt dicit, & tollit ẽt Christũ, vt maneant tantũ quadraginta, cuius numeri assignat mysticam causam, sed dicẽdũ, ꝙ Iechonias poni debet bis, qa fuerunt duo, similiter & Christus debet computari, & ita sunt quadraginta duæ generationes, qui numerus significat statum præsentis Ecclesiæ laboriosum, Mat.tomo 1 84.c.4.H
Sed causæ veræ & motiuæ, propter quas Matthæus posuit quadraginta duas generationes, & Lucas septuaginta septem, sunt quia Matthæus intendebat probare Christum esse filium Abrahæ, Lucas vero intendebat completissimam ponere generationẽ, & ideo deduxit vsque ad Adam, ibid. 85.c.1.C
Matthæus, scribens Christi genealogiam, posuit genealogiam Ioseph, volens ostendere Christum esse de semine Dauid. Et si diceret ipsum esse conceptum de Spiritu sancto, non constaret Iudæis, quòd esset de semine Dauid, & ideo voluit innuere eis quòd Christus esset filius Ioseph, vt quidam dicunt, quod tamen probatur esse falsum, Matth. tomo 1 85.c.1.E
Sed dicendum, quòd ideo sic fecit, quia dicens, quòd Ioseph erat vir Mariæ, dicebat, quòd Maria esset de semine Dauid, & consequenter Christus, ibid.
In Christi genealogia ponuntur duo Iechonias, pater, scilicet, & filius, pater tanquàm vltimus in secunda quaterdena, & filius primus in tertia, & Salathiel secundus, & Christus vltimus, Mat. to.1. 86.c.2.D
Christi Natiuitas ex Virgine non fuit occulta diabolo, vt probatur, contra aliquos oppositum dicentes, Mat.tomo 1 87.c.3.H
Christi conceptionem nõ solum Spiritus sanctus sed tota Trinitas operata est, & vnica operatione, Mat. tomo 1 95.c.3.F
Et in ista conceptione aliquid applicatur singulis personis, patri, scilicet, tota conceptio auctoritatiue, filio carnis assumptio, Spiritui sancto ipsa formatio seminis, &c. ibid. 95.c.1.A
Respectu Christi est duplex habitudo Spiritus sancti. nam respectu filij, qui dicitur conceptus de Spiritu sancto habet similitudinem consubstantialitatis, &c. habet etiam habitudinem causæ efficientis, cũ corpꝰ Christi sit creatura, &c. Mat.to.1. 96.c.1.B
Christus magis proprie dicitur conceptus ex Spiritu sancto, quàm de Spiritu sancto, quia, ex, expressius importat habitudinem efficientis quam, de, quæ proprie importat habitudinem consubstantialitatis, vt ait Ambrosius in lib. de Spiritu sancto, & cęt. Mat.tomo 1 96.c.1.E
Cum dicitur, quòd Christus conceptus est de Spiritu sancto non intelligitur, idest, de semine viri apposito p Spiritũ sãctũ, nec de nouo creato, sed qa Spiritus sanctus supnaturali opatione, nullo alio naturali agẽte, nec tanq̃ principali, nec tanq̃ instrumẽtali, tẽperauit, digessit, & formauit menstruũ virginis, donec corpus pfecte organizatũ eẽr, sicut virile semẽ facturũ eẽt, si eẽt ibi cõmixtũ, Mat.to.1.96.c.3.k
Aliqñ tñ Doctores dicũt Spiritũ sãctum fuisse p semine, vt Chrysost. & Damasc. ꝙ Hieronymus dicit eẽ falsũ, & absurdũ, Sed cõcordari possunt, dicẽdo, ꝙ Chrysost. & Damasc. nõ intelligebãt, ꝙ Spiritus sãctus apposuerit aliquod semẽ corporale, vel virtutẽ corporalẽ, sed ꝙ Spiritus sanctus virtute sua supernaturali suppleuit id, quòd faceret semen masculum, si ibi esset, ibid.
Et licet Christus dicatur conceptus de Spiritu sãcto, Spiritus sanctus tamen non dicitur pater Christi, Mat.tomo 1 96.c.4.F
Debuit Christus nasci ex Virgine propter quatuor, Mat.tomo 1 97.c.1.A
Christus prodijt ex vtero virginis nõ determinate per genitale illius, sed per totam latitudinẽ vteri quãta erat latitudo fętus, Mat.tomo 1 97.c.3.H

Index in omnia Opera

Quòd Christum pareret mater eius existens virgo in partu, fuit conueniens propter multa, Mat. tomo 1 97.c.3.H

Quòd Christi corpus fuerit ex purissimis sanguinibus virginis formatũ, ait Damascenus, sed multi aberrant circa istos sanguines, dicentes fuisse de venis virginis, quod non est verum, vt probatur Matth. tomo 1 99.c.1.B

Sed dicendum, quòd fuit formatum de sanguine mẽ struo, de quo formatur corpus hominis, qui non solum non est impurus, nec fœtidus, sed est purior, & perfectior, & pretiosior, quam sanguis, qui est in venis, vt probatur Mat tomo 1 99.c.4.I

In corporis Christi formatione nihil fuit ex parte Virginis, quòd non esset principale actiuum, sed virtus diuina faciens id, quod fit in alijs conceptionibus, per virtutem seminis, quod est a patre. Fuit tamen minus principale actiuum, scilicet, ministrando materiam, &c. sicut cæteræ matres, & ideo dicitur mater Christi, & hæc est rei veritas, Mat. tomo 1. 100 col.3.H

Christi conceptio licet facta fuerit in instanti, corpus tamen illud, expleta conceptione, non fuit tantæ quantitatis, sicut alia corpora humana, quando finitur in eis conceptio, sed postea augmẽtatum est, &c. Mat. tomo 1 101.c.2.B

Christi corpus toto tempore, quo fuit in vtero Virginis, creuit, sed in alijs hominibus non incœpit augmentum, nisi post quadragesimum diem, Matth. tomo 1 101.c.3.F

Christi conceptio non fuit omnino naturalis, nec omnino supernaturalis. Et cum hoc stat, quòd operatio illius conceptionis dicatur absolute supernaturalis, vt probatur Mat. tomo 1 101.c.3.I

Christus habuit tria noĩa, scilicet, Emmanuel, Christus, & Iesus. Prima duo sunt appellatiua, & tertiũ est proprium, & personale, & in Hebræo non dicitur Iesus, sed Iosua: Græce tamen, & Latine dicitur Iesus, & Iosue, corrupto vocabulo, Matth. tomo 1 104.c.2.C

Necesse fuit, quòd Christus nascereturin Bethlehem propter scripturam, & dato quòd non esset scriptura conueniens fuit, vt ibidem nascereturꝙ potius q̃ in Ierusalem, Romæ, aut alias, Mat. to. 1. 106.c.1.A

Christus natus est anno Imperij Octauiani Cæsaris quadragesimo secundo, Mat. tomo 1 106.c.4.G

Tempore Natiuitatis Christi fuit solstitium hyemale, vt dicit Beda die scilicet, vigesimoquinto Decẽbris, Mat. tomo 1 106.c.4.K

Quòd Christus voluerit nasci diebus minimis anni, & tempore magni frigoris, assignatur ratio mystica, Mat. tomo 1 107.c.1.A

Promissiones de Christo licet non fuerint factæ Gentibus, sed Iudæis, magis tamen fuerunt completæ in Gentibus, quam in Iudæis. Cum plures ex Gentibus fuerint ad Christum conuersi, quàm ex Iudæis, Mat. tomo 1 109.c.4.F

Christi natiuitas fuit tripliciter ostensa. Primo Pastoribus, secundo Magis, tertio Simeoni, & Annæ, ad ostendendum triplicem conuersionem ad Christum, primam Iudæorum ex parte, secundam Gentium, tertiam Iudæorum in fine sæculi, Matth. tomo 1 109.c.4.G

Quòd Christus dicatur Nazarenus, vel Nazareus, vel Bethlehemites accidit ex errore Iudæorum, qui putauerunt eum natum esse in Nazareth, sed hoc nomen per errorem introductum magis placuit Spiritui sancto, Mat. tomo 1 143.c.4.K

Christus natus est trigesimo anno regni Herodis, Mat. tomo 1 155.c.3.H

Christus habuit multas probationes ad ostẽdendum quòd esset Messias, scilicet, ex lege, ex miraculis, & ex testimonio Ioannis Baptistæ, Matth. tomo 1. 165.c.3.F

Sed præcipua probatio fuit per miracula, ibidem. 167.c.4.I

Quòd Christus nos redimeret, pendet ex duobus: primo, quòd fuerit talis, quòd posset nos redimere, secundo, quòd fecerit illum actum, per quem redimi deberemus, & ista duo narrauerunt omnes Euãgelistæ, Mat. tomo 1 167.c.4.H

Quòd Christus fecerit miracula, fuit necessarium ad probandum se esse Messiam, præter testimonium Ioannis, vt probatur Mat. tomo 1 169.c.2.B

Præter miracula quæ Christus fecit ad ostendendum se esse Messiam, necesse fuit, vt etiam prænuntiaretur in lege aliquid de eo, vt probatur, Mat. tomo 1 169.c.4.K

Opera, quæ Christus fecit ad redemptionem nostrã, fuerunt prædicatio, legislatio, miraculorum operatio, & nouissime ac præcipue ipsa mors, & ista inceperunt in baptismo eius, quando Ioannes manifestauit eum populo dicens, Ecce agnus Dei &c. & rursus, quando dixit. Post me venturus est, qui ante me factus est &c. Mat. tomo 1 194.c.3.F

Quòd Christus aliquem baptizasset, non legimus, cõuenienter tamen dicitur, ꝙ ipse aliquos baptizauerit saltem Apostolos suos, vel aliquos eorum, vt tenet Augustinus ad Seleucianum. Potuit tamen esse, ꝙ neminem baptizare, bene tamẽ discipuli eius, Mat. tomo 1 195.c.3.K

An Christus habuerit calciamenta teneri põt problematicè, pars tamen negatiua verior est, Mat. tom. 1 196.c.4.K

Christus improprie, & non proprie dicitur obligari, Mat. tomo 1 198.c.4.F

Christus & si vere non poterat obligari ab baptismũ Ioannis, nec ad aliquid aliud, decuit tamen, ꝙ illũ susciperet propter aliquas causas, quæ referuntur, Mat. tomo 1 199.c.1.E

Christus baptizatus est in Iordane potius quã alibi, nõ quia literaliter aliquid conferret ad id, quod intendebat, s. baptizari a Ioanne, sed quãtum ad causam mysticam &c. Mat. tomo 1 200.c.2.C

Christum tentari a diabolo conueniens fuit propter multa, Mat. tomo 1 216.c.3.H

In Christo nõ fuerunt passiones, Mat. to. 1. 217.c.2.A

Christus non fuit tentatus a carne nec a mundo, Mat. tomo 1 216.c.4.K

Christus, multis de causis ibat in desertum locũ, Mat. tomo 1 217.c.2.E

Christus proponitur omnibus nobis in exemplũ per fidem, ad Hebræos 12. Aspiciẽtes in auctorem fidei, & consumatorem Iesum &c. Mat. to. 1 218.c.4.F

Omnes Christi tentationes factas esse in deserto, dicũt quidã, sed probatur esse falsum, Mat. to. 1. 218.c.4.K

Quòd Christus iuerit in desertum, vt tentaretur a diabolo, recte factum est, vt probatur ex multis, Mat. tomo 1 219.c.3.G

Christus in moralibus aliquid fecit, quod partim pertinet ad institutionem, & partim ad potestatis ostẽsionem, in primo debemus exequi exẽplum eius, sed non in secundo, vt patet in ieiunio eius quadraginta dierum, & in tentatione eius, de qua Matt. 4. cum dicitur, quòd ductus est Iesus a spiritu in desertum, vt tentaretur a diabolo, Matth. tomo 1. 220. c.1.C, & 233.c.4.F

Christus propter multa voluit tẽtari immediate post baptismum, Mat. tomo 1 220.c.2.A

Christus ieiunauit, & conuenienter, propter multa. Matth.

Matth.tomo 1 220.c.3.G
Christus sæpius ieiunauit priusquam ieiunaret in deserto,Mat.tomo 1 220.c.4.G
Omnia Christi opera satisfactoria fuerunt pro peccatis nostris, & ista sunt, quæ reseruantur in Thesauro Ecclesiæ, quæ nobis dispensantur per prælatos Ecclesiæ,Mat.tom.1 221.c.1.A
Christus non debuit ieiunare paucioribus quam quadraginta diebus, ne videretur minor Moyse, & Elia,nec etiam pluribus propter multa,Mat.tom.1 221.c.2.A
Christus in ieiunio 40 dierum nihil comedit, Matth. tom.1 222.c.1.D
Et illud ieiunium semel fecit, ibidem 222.c.3.I. Sed his diebus vacauit orationi,ibid. 224.c.1.A
Christum nemo allocutus est in illis, 40 diebus ieiunij,vt probatur,Mat.tom.1 223.c.3.G
Neque loquebatur cum Angelis,vt aliqui dicunt,ibidem. 223.c.4.G, sed his diebus vacauit orationi, ibidem.
Christus meruit impassibilitatem animæ, & immortalitatem suam, & exaltationem naturæ humanæ, & diuulgationem sui nominis per totum orbem, & hoc per actus suos,& maxime p passionē, Mat. tomo 1 224.c.1.C
Christi oratio profuit nobis multipliciter, Mat.to 1. 224.c.2.A
Christus est nobis exemplar in omnibus rebus, non æqualitatis,sed excellentiæ, Matth. tomo 1.224. col.2.A
Ieiunij Christi 40.dierum causa precipua fuit,vt daret occasionem diabolo tentandi eum, Mat. tomo 1. 224.c.3.K
Christi tentatio prima & secunda fuit ad cognoscendum an Christus esset filius Dei, nam in vtraque dixit,si filius Dei es &c.Mat.to.1 224.c.4.G
Christus habebat in se aliquid,secundum quod esuriret, & aliquid secundum quod semper sine fame maneret,quia scilicet,erat Deus, &c. Mat. tomo 1 225.c.1.C
Qualiter esuriret post ieiunium, probatur exemplo Mat.tomo 1 225.c.2.C
In Christi ieiunio fuerunt multæ causę afflictionis, qnæ referuntur, Mat.tomo 1 225.c.4.I
Christus tentatus est post ieiunium, & non prius propter multa,Mat.tom.1 226.c.1.A
Christus non fuit tentatus, nisi tentationibus illis factis a dæmone, capiendo proprie tētationem,Mat. tomo 1. 226.c.2.B
Christus dedit nobis sufficiens remedium in tentatione carnis, & mundi, licet ipse non fuerit tentatus a carne,& mundo,fuit tamen tentatus ad illa,ad quę tentat caro,& mundus,Mat.tom.1 227.c.3.H
Christus patienter tulit tētationes dæmonis, propter multa,Mat.tomo 1 230.c.2.C
Christus superauit tentationes dæmonis per authoritates sacræ scripturæ,& hoc propter multa, Matth. tomo 1 230.c.3.k
Quòd Christus sufficienter responderit tentationibus dæmonis probatur.Mat.to.1 231.c.1.A
Christus vere portatus est a dæmone a deserto in pinnaculum,& a pinnaculo in montem excelsum.
Sed de modo quo potuit sic portari a dæmone, Mat. tomo 1 232.c.2.E
Et conuenienter permisit se portari a dæmone, ibidē 233.c.3.F
Nec visus fuit ab aliquo, cum esset supra pinnaculū, templi,ibidem 236.c.1.B
Christus non habuit Angelum custodē, Mat.tom.1. 243.c.1.B
De Christo tria prędixerūt Prophetæ, sed vnum fuit principale, scilicet,quòd futurus esset legislator Iere.31. Ecce dies venient, dicit dominus, & feriam domui Israel,& domui Iuda fœdus nouum &c.Secundum fuit,quòd esset futurus redemptor noster Isai.53. ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras,& iterum, dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Tertium, quòd esset futurus destructor mortis per gloriam resurrectionis, Psal.15. non derelinques animam meam in inferno, neque dabis sanctum tuū videre corruptionem,Mat.tomo 1 254.c.1.C
Christi prædicatio habuit exordium in Capharnaum, Mat.tomo 1 255.c.4.F
Christus cum baptizatus est a Ioanne, erat vigintinouem annorum,& insuper tredecim dierum, Matt. tomo 1 255.c.4.K
Nam baptizatus est in die Epiphaniæ,ibid. 256.c.1.E
Christus non prædicauit publice,Ioanne prædicante, sed bene postquàm Ioannes incarceratus est, & fuit sic conueniens propter multa, Matth.tomo 1 256.c.4.F
Christus aliqua miracula fecit, priusquàm publice prædicaret, cuius assignatur ratio, Matth. tomo 1. 257.c.2.B
Christus non debuit abstinere a prædicatione,Ioanne iam incarcerato, sicut abstinuit ipso prædicante, propter multa,Mat.tomo 1 257.c.3.H
Christus pluries ibat, & redibat de Iudæa in Galilæā, Mat.tomo 1 278.c.1.E
Omnia Christi gesta in primo anno post baptismum tacuerunt Euangelistæ, scilicet, Matth. Lucæ, & Marci, quæ Ioannes suppleuit, licet multa omisit, Matt.tomo 1 258.c.2.A
Christus prædicationem suam incępit, sicut incępit Ioannes Baptista,dicens: pœnitentiam agite, & hoc fecit Christus propter multa, Matth. tomo 1.260 col.1.A
Christus in principio prædicationis suæ annunciauit pœnitentiam propter multa, Matth. tomo 1.260. col.2.C
Et fuit potius prædicanda pœnitentia, quàm iustitia propter multa,ibid. 260.c.3.F
Per solam Christi mortem appropinquauit nobis regnum cœlorum,Mat tomo 1 260.c.4.H
Christus semper prædicauit pœnitentiam, & appropinquationem regni cœlorum vsque ad mortem, & præter hæc multa alia,sicut patet ex processu omnium Euangelistarum,Mat.tomo 1 261.c.1.E
Christus non prædicauit eo modo, quo nos nunc vtimur assumendo thema, ad cuius propositum omnia prosequimur. Sed prædicabat per modum exhortationis, & interdum per modum narrationis annunciando diuersa,& prępcepta ponēdo,sic enim Apostoli, vt in plurimum, prædicabant narrando res gestas Christi, & prępcepta ab eo tradita, & cęt. Mat.tomo 1 261.c.3.F
Christus omnes fere discipulos vocauit de Galilęa, & ideo ibi suam prædicationē inchoauit,Mat.to.1 261.c.4.F
Christus a principio suæ prædicationis voluit vocare illos,quos postea vocauit Apostolos, propter multa,Mat.tomo 1 262.c.4.k
Christus,vt caput,non computatur,vt pars Ecclesiæ, sed est supra ecclesiam,nec comparatur ad alios de Ecclesia, sicut caput humanū ad cętera membra, quia Christus,vt homo, melior est, quam quilibet alius homo, & quam omnes simul sumpti, & melior est, quam tota Ecclesia, ideo ipse non est propter Ecclesiam, sicut caput naturale propter corpus,

pus, ſed magis tota Eccleſia eſt propter Chriſtum hominem, ideſt, ad ipſum in quantum ipſe eſt dominus eius ideo Chriſtus non computatur tanquā pars Eccleſiæ, vel ſicut vnus de Eccleſia, ſed ſupra Eccleſiam, & cum dicitur eſt caput Eccleſiæ, intelligendum eſt, ideſt, eſt ſicut princeps, Mat. tomo 1. 9.c.3.H

Chriſtus ſemper comparauit homines piſcibus, Mat. tomo 1 263.c.2.B

Chriſtus circuibat totam Galileam prædicando, non tamen Ioannes, & hoc conuenienter factum fuit propter multa, Mat.tom.1 269.c.1.C

Chriſtus prędicauit in ſynagogis propter multa, Mat. tomo 1 269.c.4.G

Quòd Chriſtus miracula faceret, cōueniens fuit propter multa, Mat.tom.1 270.c.3.H

Chriſti doctrina præcedebat miracula, & non è contra, Mat.tomo 1 271.c.1.E

Chriſtus curabat omnes infirmos ad ſe venientes ſeruatis tribus conditionibus, prima quòd non eſſent de gentibus, aut de Samaritanis, ſecunda, quòd peteretur ab eo ſanitas per infirmum, vel p alios nomine eius, tertia, quòd petentes fidem haberent, Mat.tomo 1 272.c.1.A

Chriſtus ſemper volebat fidem eſſe in illis, qui aliquid petebant ab eo, ſ. quòd crederēt Chriſtum id poſſe facere, quod petebant, & hoc Chriſtus petebat, quando videbat aliquos dubitantes ſecus tamē quando apparebat fides, Matth. tomo 1. 272. colum.3 H

Venientes ad Chriſtum non vna, ſed varia intentione veniebant, nam aliqui veniebant, deſiderio audiendi doctrinam eius, alij vt caperent eum in ſermone. &c. Mat.tomo 1 273.c.2.B

Chriſtus inquantum homo, eſt proximus noſter, Mat.tomo 2 249.c.2.B

Chriſtus aſcendit montem, de quo Matth.5. propter multa, Mat.tomo 2 2.c.3.K

Chriſtus tria refugia dicitur habuiſſe, ſcilicet, nauim, & montem, & deſertum, ad quorum aliquod, quoties a turbis comprimeretur, aſcendebat, Matth. tomo 2 2.c.4.G

Chriſtus nulla præcepta poſuit in lege ſua, ſed tantum declarauit prędcepta iuris naturę ſpecialiter, nihil tamen addidit ſuper id, quod erat in Veteri Teſtam. Mat.tomo 2 250.c.4.k

Chriſtus inquantum homo poteſt orare, quia ex ea parte minor eſt Deo, nec tamen propter hoc dicimus: Chriſte ora pro nobis, ſed Chriſte adiuua nos, quia Chriſtus eſt nomen ſuppoſiti diuini, Matth. tomo 3 54.c.3.K

Chriſtus ſolas res neceſſarias ad bene viuendum, inſtituit ſub prędcepto, Mat.tomo 3 85.c.1.C

Chriſtus habuit loculos, non tamen diſcipuli eius, & hoc fuit conueniens, vt probatur Matth. tomo 3 114.c.2 E

Chriſti lex dicitur leuis, non ſimpliciter, ſed propter conſiderationem prędmij, & propter adiutorium ad operandum, &c. Mat.tomo 3 127.c.3.G

Chriſti ſequebantur multi, & propter multa, Matth. tomo 3 132.c.3.F

Chriſtus in omnibus curationibus ægritudinum loquebatur aliquid, Mat.tomo 3 135 c.2.D

Chriſtus non ſemper ſeruabat legem veterem, ſed in quibuſdam ſeruabat illam, & in quibuſdam non, Mat.tomo 3 136.c.3.G

In Chriſto quatenus erat homo multiplex fuit, cognitio, quædam in verbo, & quædam habitualis, i. per habitus, quos habuit ab inſtanti ſuæ conceptionis, per quos cognouit res in proprio genere ſecundum naturam ſuam, alia fuit cognitio experimentalis, & ſecundum hāc potuit addiſcere aliquid de nouo, ſecundum quam admirari potuit de aliquibus realiter, &c. Matth.to.3. 141.c.3.G

Chriſtus eijciebat dæmones verbo, languores verò tangendo curabat. Matt.8. & Luc.4. cuius aſſignatur cauſa. Matth.to.3. 145.c.3.G

Chriſtus non accepit omnes defectus hominum: accepit tamen omnes defectus humanæ naturæ, ſed non accepit defectus ſpirituales, vt ſunt ignorātia, peccatum, pronitas ad malum, difficultas ad bonū, ſed accepit defectus corporales purè naturales, cuiuſmodi ſunt indigentia cibi & potus, & ſomnus, accepit etiam defectus corporales proueniētes ex peccato quantum ad omnes pœnalitates, quæ generaliter ſunt ad omnes homines, vt famē, ſitim, dolorem, triſtitiam, fatigationem mortem. Non tamen accepit defectus, qui non ſunt generales, vt ſunt morbi & deformitates corporis, quæ conſequuntur aliqua indiuidua, & nō totam ſpeciem. Matth.to.3. 146.c.2.D

Chriſtus transfretauit cum diſcipulis ſuis illa transfretatione, de qua Matth.8. propter multa, quæ referuntur. Matth.to.3.fol.156.c.1.A. In qua quidem transfretatione noluit recipere in nauiculam alios, quàm diſcipulos ſuos etiam propter multa, ibidē. 157.c.1.A

Chriſtus aliquādo increpauit publicè diſcipulos ſuos, quia publicè peccauerant, vt patet Matth.17.& Lucæ 9. Matth.to.3. 157.c.1.A

Quòd Chriſtus ſomnum caperet, fuit cōueniens propter multa. Matth.to.3. 157.c.4.G

De Chriſti ſomno in naui Matth.8. & quomodo illum ſuſcepit ſponte, vide ſuper Matth.to.3.fol.158. col.1.C

Chriſtus paſſus eſt iuxta locum, vbi ſepultus eſt. Mat. to.3. 164.c.2.E

Chriſtus non voluit ſemper miracula facere, ne prædiudicaret veritati ſuæ humanitatis, nec multa miracula faciebat, niſi apparente cauſa multum rationabili &c. Matth.to.3. 178.c.1.A

Chriſtus quare non fuerit cognominatus à Capharnaum, ſed à Nazareth. Matth.to.3. 178.c.3.H

Chriſtus ſine ſatisfactione remittebat peccata. Matt. to.3. 182.c.1.E

Chriſtus nunquam voluit dicere Iudæis apertè ſe eſſe Deum, ſic dicens: Ego ſum Deus. Bene tamen implicite, & per circumloquia ad vitandum ſcandalum. Matth.to.3. fol.183.c.3.F. Debuit enim tenere viam mediam, vt nec omnino taceret, nec palam & aperte diceret. ibidem. 184.c.2.A

Chriſto viuente, nunquam annunciatum eſt, quòd eſſet Deus, ſed poſt mortem & reſurrectionem & confirmationem apoſtolorum incœpit prædicari, quòd Chriſtus eſſet Deus, quia facilius poterat hoc perſuaderi propter diſpoſitiones præteritas. Matt. to.3. 183.c.4.G

Chriſtus ſufficienter probauit ſe eſſe Deum, per illud Matth.9. quod eſt facilius dicere, remittuntur tibi peccata tua, an. &c. Et per hoc quòd cognouit cogitationes ſcribarum, &c. vt probatur. Matth.to.3. 185.c.2.C

Chriſtus ſufficienter probauit, ſe habere poteſtatem remittendi peccata, ex ſanatione paralytici, propterea quia illud fecit ad oſtenſionem virtutis ſuæ. Matth.to.3. 185.c.4.G

Chriſtus ad oſtendendum ſe eſſe Deum noluit vti teſtimonio Ioannis dicentis: Ecce agnus Dei: Ecce qui tollit peccata mūdi, quia miracula ſufficientiora erāt ad probandum illud. Mat.to.3.f.186.c.2.B

Chriſtus Matt.9. quare dixerit remittuntur tibi peccata tua, & non dixit: Remitto tibi peccata. Matt. to.3.fol.186.c.2.C. Similiter propter quid dixerit, habet poteſtatem in terra dimittendi peccata, vide ibidem. 186.c.3.F
Et quare, cum de ſe ipſo loqueretur, dixerit; Vt ſciatis, quia filius hominis habet poteſtatem &c. Et non dixit: Vt ſciatis, quia ego habeo poteſtatẽ, &c. vide ibidem.
De Chriſto nulla virtus poterat exire ad ſanandos morbos, vt probatur. Matth.to.3. 205.c.4.k
Nec fiebat operatio deitatis ſanantis infirmos per humanitatem, tãquam per organum, nec eſt verum, quòd humanitas Chriſti, aut corpus eius ſanaret infirmos. Sed Deus ſanabat eos, vel Chriſtus, qui ſimul eſt Deus, & homo. &, quòd humanitas Chriſti conferret ad opera miràculorum, poteſt intelligi dupliciter &c. Matth.to.3. 206.c.2.A
Chriſtus multoties commendabat fidem in miraculis, quæ faciebat. Matth.to.3. 215.c.2.C
Chriſtus tota vita ſua ſeruauit legem Moyſi, ne Iudæis præſtaret cauſam iuſti ſcãdali, non tamen prædicabat legem, ſed Scribæ & Phariſæi. Matth.to.3. 218.c.4.H
Sed prædicauit euãgelium, quod erat principium noui teſtamenti, &c. ibidem. 219.c.1.A
Sed quare Iudęi permittebãt Chriſto prædicare euangelium, cum ipſe eſſet Iudæus, vide ibidem. f 218. col.4.H. Defen. 11.c.1.E
Chriſtus per loca prædicabat prius, & poſtea curabat languores &c. ad confirmationem doctrinę, quam prædicabat, &c. Matth.to.3. 219.c.2.D
Et faciebat multa miracula multis ex cauſis. ibidem. 219.c.3.F
Chriſtus ſæpe miſertus fuit turbis. Matt.to.3.fol.220. col.1.D
Chriſtum ſequebantur multæ turbæ propter multa. Matth.to.3. 222.c.4.H
Chriſti doctrina difficilis eſt, tã quo ad fidem, quam quo ad opus. Matth to.3. 225.c.2.A
Chriſtus non prædicauit gentibus, nec miſit diſcipulos ſuos prædicare illis, ante mortem ſuam, propter multa. Matth.to.3. 233.c.2.D
Chriſtus nõ ſolis Iudæis venerat, ſed etiam Gentibus. Gen.49. Ipſe erit expectatio Gentium, & Iſa.11. In ipſo gentes ſperabunt. Matt.to.3. 233.c.3.H
Chriſti doctrina introducta eſt in orbem cũ magno rigore. Matth.to.3. 251.c.4.H
Chriſtus prædicabat palam, & in occulto multa docebat apoſtolos ſuos. Matth.to.3. 255.c.1.A
Qui erubeſcunt Chriſtum confiteri, peccant mortaliter. Mat.to.3. 263.c.4.G
Chriſtum negare multipliciter accipitur. Matt.to.3. 264.c.1.A.
Chriſtum vtiliter confiteri eſt voce, & opere confiteri. Mat.to.3. 264.c.2.B
Chriſtus non ceſſauit prædicare vſque ad mortem ſuam, & hoc multis de cauſis. Mat.to.3. 269.c.2.A
Chriſtus non tenuit vitam auſteram regulariter, ſed mediocrem conformando ſe aliis hominibus, & hoc fecit propter multa. Mat.to.3. 283.c.3.I
Chriſtus fuit menſura in omnibus actibus humanis. Matth.to.3. 283.c.2.B
Chriſtus non fecit auſteram vitam, ſicut Ioannes, propter multa. Matth.to.3. 283.c.4.F
Tota Chriſti vita fuit inſtructio noſtra. Matth. to.3. 284 c.1.C
Chriſtus ieiunauit quadraginta diebus, vt nobis aliqñ ieiunãdi exemplum daret, &c. Mat.to.3. 284.c.2.A
Chriſto non inquantum homini, ſed inquantũ Deo, conuenit dare vitam æternam, Mat.to.3. 288.c.3.F
Chriſtus inquantum homo, omnia poteſt quæ vult. Mat.tomo 3 288.c.2.E
Chriſto tradita ſunt omnia tripliciter, Matth.tomo 3 288.c.2.C
Chriſtus reficit nos quatuor modis, Matth. tomo 3. 289.c.3.H
Chriſtum multi impugnabant multipliciter, vno modo veritatem eius reprehendendo, quaſi contra legem ageret. Alij calumniando eius bonitatem, opera diuinitus facta dæmoni attribuendo. Alij tẽtando eius poteſtatem, quærendo ſignum de cœlo &c. alij vero inſidiando ei, vel in propria familia, vel in propria perſona, Mat.tom.4 1.c.1.A
Chriſtus ſeruabat omnes conſuetudines Iudæorum laudabiles, ne eum iuſte, aut ſaltem colorate repellere poſſent, &c. Mat.tom.4 7.c.3.I
Chriſti curationes, nec laborem, nec occupationem habebant, & ideo poterant licite fieri in die Sabbathi. Mat.tom.4 8.c.3.F
Chriſtus electus eſt ad redimendum genus humanũ, & pacificationem noſtri cum Deo, Mat.tomo 4. 9.c.3.F
Chriſtus curabat multos in Sabbatho, propter multa, Mat.tomo 4 9.c.1.B
Chriſtus, ſecundum, quòd homo, dicitur puer & ſeruus, non debet tamen abſolute dici ſeruus, ſic dicendo, Chriſtus eſt ſeruus, ſed Chriſtus inquantum homo eſt ſeruus, Mat.tomo 4 9.c.2.D
Chriſtum perſequebantur Phariſæi propter multa, primo propter inuidiam, ſecundo, quia in reſponſis concludebat cogens ipſos tacere, &c. Tertio, quia non ſolum ipſos conuincebat, ſed tanquam non intelligentes, ac rudes mittebat eos ad diſcendum, adæquans eos paruulis. Quarto propter Sabbathum, quod videbatur Phariſæis Chriſtum violare, Mat.tomo 4 10.c.3.F
Chriſtus ſæpe fugiebat perſecutiones Phariſæorum, cum cogitabant, & procurabant eum perdere, propter multa, Mat.tomo 4 10.c.4.F
De miniſterijs, quæ Chriſtus venit miniſtrare, & non miniſtrari, Mat.tom.4 99.c.4.G
Chriſtus in omnibus operibus ſuis magnam excellẽtiam oſtendit ſuper cæteros homines, Mat.tomo 4 100.c.2.C
Chriſtum ſequebantur multi propter curationes infirmitatum, & propter doctrinam, Matth. tomo 4. 11.c.1.C
Chriſtus curabat omnes languentes, ſequentes ſe, propter multa, Mat.tomo 4 11.c.1.E
Vocantes Chriſtum filium Dauid, volebant dicere eum eſſe Meſſiam, Mat.tomo 4 12.c.4.H
Chriſtus ſemel eiecit integram legionem dæmonum ab aliquo, Mat.tom.4 18.c.3.G
Quando dicitur, quòd Chriſtus fuit in corde terræ tribus diebus &c. intelligendũ eſt, quòd fuerit parte quadam iſtorum trium dierum, & non totis tribus diebus &c. & ita eſt cõſuetudo ſcripturæ, Matt. tom.4 30.c.4.F
Chriſtus manſit mortuus per 40. horas, Mat.tomo 4. 30.c.4.G
Chriſtus iacuit in ſepulchro 37. horis, Matt. tomo 4. 31.c.4.C
Chriſtus non habet aureolam, ſed aliquid excellentius, a quo omnes aureolæ habent originem, & excellentiam accipiunt, Mat.tomo 4 46.c.3.F
Chriſtus fuit virgo, martyr, & doctor, Matth.tomo 4. 46.col.3.I
In Chriſto nihil inuenitur participatiue, ſed perfectiſſime, cum illi ſit datus ſpiritus non ad menſurã.

Ioan.

Index in omnia Opera

Ioan. 3. Mat. tom. 4 46.c.3.I
Christus & Euangelistæ raro allegant scripturam veteris legis secundum omnia verba sua, Mat. tom. 4. 49.c.2.C
Christus semper vtebatur parabolis in sermonibus suis, & hoc propter populum audientem, Mat. to. 4 52. col. 4 K
Christus, qui fuit summus prædicator, vix quartam partem eorum, quibus prædicauit conuertit, Mat. tomo 4 54.c.2.A
Plurima eorum, quæ Christus prædicabat, plus proficiunt nunc, quam tunc, quando ille ipsa prędicabat Mat. tomo 4 54.c.4.G
Christum pauci diuites sequebantur, pauperes tamē multi, Mat. tomo 4 83.c.1.A
Christus aduocatus noster est, qui nunc orat pro nobis offerens merita passionis suæ toti deitati, Mat. tomo 4 106.c.1.B
Christi erat consuetudo, quòd quando ad orandum ibat, solus ibat, Mat, tomo 4 83.c.2.A
Christus incepit prędicare in principio anni trigesimi suæ ætatis, Mat tom. 4 85.c.3.k
A Christi baptismo, & principio prædicationis eius vsque ad eius mortem Pascha transiuit quater, scilicet, Pascha anni tricesimi, & Pascha anni tricesimi primi, & anni tricesimi secundi, & anni tricesimi tertij, quod fuit vltimū vitæ suæ, quia in Pascha Iudæorū crucifixus est, scilicet, prima die Azymorum 1. die. 15. primi mensis eorum, Matt. tomo 4. 85.c.4 F, & Defen. 17.c.4.G
Christus non dedignabatur prædicare in paruis locis, Mat. tom 4 67.c.1.C
Christus vsque ad 30. annum ministrauit parentibus opere manuali, Mat. tom. 4 68.c.2.B
Nemo de cognatione Christi fuit Propheta nec vir literatus, Mat. tom. 4 69.c.2.A
Multa Christus faciebat propter astantes, quæ necessaria non erant, Mat. tom 4 93.c.4.F
Christus vt communiter, faciebat omnia miracula sine inuocatione, Mat. tom. 4 93.c.3.H
Christus potuit super aquas ambulare aliquo ex tribus modis, Mat. tom. 4 108.c.3.H
Christus tria intendebat in miraculis suis, Matt. to. 4. 93.c.2.C
Quòd Christus aliquando vteretur dotibus, quomodo sit intelligendum, Mat. tom. 4 108.c.3.G
Christum non oportet imitari in omnibus operibus suis, etiam in illis, in quibus possumus eum imitari, Mat. tom. 4 180 c.3.H
Christus non nunquam respondebat ad quęstiones Phariſæorū indirecte, qa tunc nō proderat directe respōdere, vt probatur, Mat. to 4 125.c.2.D
Christus non arctabatur obedire præceptis suis, quia non erat illis subditus, nec poterat subiici, &c. Mat. to. 4 140. c.1.E
Christus venit ad multa, s. ad redimendū, ad legē dandū, ad prædicandum, ad miracula faciēdum, ad primum & secuncum missus est ad omnes gentes, ad tertiū solis Iudæis in persona, saltē principaliter: gētibus tñ prædicaturus erat per discipulos suos, quia misit eos ad prædicandū omni creaturæ Marc. 16. ad quartū nō fuit Christus missus gētibus, s. principaliter, sed ad Iudęos, & tñ aliqua, minus principaliter, fecit inter gētiles &c. Mat. tom. 4. 142.c.4.G
Christus magis venit propter gentiles, quam propter Iudæos, Mat. tom. 4 143.c.1.A
Sed ideo Iudæis prædicauit, & nō gētilibus, vt se Messiā ostēderet in lege promissum, Mat. to. 4. 143.c.1.B
Christus multis modis curabat, interdum simpliciter tangendo, interdum tangendo cum certis cæremonijs, aliquando per sola verba imperando morbo, siue præsenti, siue absenti; aliquando sine verbo, & sine tactu, licet præcessisset verbū, &c. Matt. to. 4. 147.c.4 F
Christus pauit turbas plusquam semel, & fuit sic conueniens: primo, vt sic ostenderet potestatem excellentius: secundò propter necessitatem occurrentem. Matth. to. 4. 150.c.1.A
Christus licet aliquando loquutus sit in parabolis, nunquam locutus est in sensu mystico, sed literali, quia semper sensus mysticus præsupponit literalē. Mat. to. 4. 159.c.4.k
Christus vt hōmo non solum potuit peccata remittere, sed etiā potuit sacramenta instituere, per quæ remitterentur peccata nostra, quod pertinet ad superabundantem & superfluentem gratiam eius. Matth. to. 4. 172.c.2.B
In Christo est clauis, idest spiritualis potestas ad recipiendum dignos, aperiendo eis vitam æternam, & excludendum indignos. Sed ista clauis non est sacramētalis, sed maior clauis, quæ dicitur clauis excellētiæ, de qua Apoc. 3. habet clauem Dauid quæ aperit, & nemo claudit. Mat. to. 4. 182.c.2.A
Christi anima ab instanti suæ conceptionis fuit beata, quantum ad partem rationalem, secūdum quā absoluta est à corpore & organis eius: non tamen inquantum fuit alligata secundum vegetatiuum & sensitiuum, & inquātum forma corporis, & hoc fuit ex Dei dispensatione, idest ex speciali voluntate eius, vel ex miraculo & operatione Dei, & anima Christi sic disposita, in sua infusione, quòd non refunderet gloriam in corpus nō erat miraculum; immo esset miraculum, quòd posset refundere: constituere tamen eam. quòd non posset refundere, vel non refunderet, forte fuit miraculum. Matt. to 4. 208.c.3.K. &c.
Christus semel inter Samaritanos prædicauit, & quasi à casu. Mat. to. 4 143 c.1.E
Christus volens interdum gentiles curare, volebat à à Iudæis rogari, ne videretur ad vtrosque, æqualiter se habere. Mat. to 4. 143.c.2.A
Licet Christus non missus esset ad gentes, ex misericordia tamen poterat ipsos curare. Matth. tomo 4. 143.c.3.k
Inter Christi claritatem in transfiguratione, & claritatem in facie Moysi, de qua Exo. 34. assignantur multæ differentiæ. Mat. to. 4. 209.c.4.k
Christus, quando apparuit discipulis suis post resurrectionem, nudus apparuit. Matth to. 4. fol. 214. col. 3. F
In Christo est triplex vnio, vna, qua vnitur Deo per coniunctionem amoris, alia, qua humana natura coniungitur diuinæ. tertia, qua ipse Christus vnitur ecclesiæ. Matth. to. 4. 230.c.4.H
Christo quomodo conueniat habere dotes, & quomodo non. Mat. to. 4. 231.c.1.B
Dote subtilitatis Christus vsus est, quando exiuit claustrum virginale, & quando intrauit &c. ianuis clausis. Matth. to. 4. fol. 108. c.2.E. Et dote agilitatis, quā do incessit super aquas. ibid.
Christus licet aliquando dicatur large membrum ecclesiæ, non tamen dicitur membrum sponsæ. Matth. to. 4. 231.c.2.D
Christus dicitur caput angelorum: non tamen sponsus eorum. Mat. to. 4. 231.c.4.K
Christus tripliciter solebat curare ægros, vno modo credentes, & venientes ad petendum curationem ore tuo, vt patet de leproso, Matt. 8. & Luc. 7. & de decem leprosis. Luc. 17. Alio modo quosdam non petentes, sed ad aliorum petitionem, vt patet de

seruo centurionis &c. Interdum nullo petente conferebat sanitatem aliquibus, vt patet de paralytico in piscina. Ioan. 5. & de cæco nato. Ioan. 9. Matth. to. 4. 262. c. 4. F

In Christo non erant passiones, sed ipse Christus in se ipso concitabat interdum tales motus, quales sunt hominis passionati, &c. Mat. to. 4. 264. c 4. F

Christus nunquam mendicauit ostiatim, nec Apostoli eius, cùm non esset talis consuetudo inter Iudæos, quia Deus vetuerat, Deut. 15. di. omnino pauper & mendicus non erit inter vos. Matt. tomo. 4. 277. c. 3. k

Christi erat illa pecunia, quam Iudas habebat in loculis, & in illam habebat plenũ ius, quia donata erat illi simpliciter Mat. to. 4. 277. c. 4 H

Christus aliquando solet respondere discipulis aliter, quàm petant ipsi, vt patet Act. 1. nam quibusdã dicentibus; Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel? intelligentes de restitutione temporali, &c. Christus respondit de spirituali restitutione, vel potius decollatione noui regni, quod nunquam datum fuerat, dicens: Non est vestrum nosse tempora vel momenta. Matth. to. 5. 4. c. 2. A

Christus ex parte animæ, nullum defectum accepit, sed solum ex parte carnis. Matth. to. 5. 30. c. 4 G

Christus fuit primus qui aperte locutus est de sæculo futuro. Mat. to. 5. 125. c. 3. K

Quare Christus non induxit Apostolos abstinere simpliciter à venereis. Matth. to. 5. 137. c. 1 D

Christum cõsolatus est angelus, Luc. 22. per modum ministerij astando ei, eo modo, quo homines consolantur ad præsentiam amicorum, & si nihil aliud eis conferant. Mat. to. 5. 30. c. 4 I

Christus in passione sua dixit manifeste se esse Deũ, & non prius, ne impediretur passio sua. Matt. to. 4. 190. c. 3. G

Christus non fecit, aut dixit aliquid, eo animo vt semper taceretur. Matth. to. 4. 229 c. 1. B

Nullum maius bonum quàm habere Christum habitantem in cordibus nostris, & nullum maius malum, quàm non habere illum. Matth. to 5. f. 13. c. 4 I

Christus nullam pœnam ordinauit in nouo testamento, sed dimisit pœnas disponẽdas per eos, qui præsunt ecclesiæ. Matth to. 5. 57 c. 1. A

Quòd Christus seipsum tradidit, & per ipsum traditi, & Iudas & Iudæi. Mat. to. 4. 272 c. 4. F

Christus dedit tres modos liberandi homines à peccatis, quæ in alterutrum committunt, Matth. to. 5. 45 c. 2. B

Christi prædicatio cœpit in Galilæa in finibus Zabulon, & Nephtalin in vrbe Capharnaum. Matth. to. 5. 75. c. 3. F

Qui dicantur in nomine Christi congregari. Matth. to. 5. 62 c 1. B

Christi gesta in terra Iuda incipiunt narrari ab illo. Matth. 19. cum consumasset Iesus sermones hos, migrauit à Galilæa, & venit in finibus Iudæ trans Iordanem, &c. Matth. to 5 fol 75. col. 3 F. Venerat enim prius in Iudæam, sed propter æmulationem Iudæorum, & specialiter pharisæorum, reliquit Iudæam. Ioan. 4 ibidem. Ascendebat tamen in Hierusalem ad templum in festiuitatibus, in quibus Iudæi solebant ascendere, & maximæ in festo Azymorum, & tunc prædicabat, & faciebat miracula, de quibus Matthæus nihil tangit, sed Ioã. 2. 3. & 5.

Christus non seruabat omnia, quæ mandabat discipulis seruare, vt de fugiendo in alteram ciuitatem, quando in vna esset persecutio; verum est tamen, quòd aliquãdo hoc Christus seruauit, & aliquãdo nõ, nobis dans exẽplũ. Mat. to. 5. 186. c. 1. A. & c. 4 A

Christus pecuniam habebat in eius dispensatore Iuda. Ioan. 12. & 13. & ex pecunia illa emebat omnia necessaria, etiam panem ferebat Christus in via, Mat. 15. & 16. Mat. tomo 5. 202. c. 1. A, & tomo 6. 24. c. 2. B

Christum sequebantur turbæ multis de causis, Mat. tomo 5. 206. c. 2. D, & tom. 4. 11. c. 1. C

Christus sponte passiones suscipiebat, & sponte suscipiens, naturaliter affligebatur ab eis, sicut cæteri homines, Mat. tom. 5. cap. 21. quæst. 5.

Christus circa mortem suam omnia egit clariora tã in dictis, quam in factis, Mat. tom. 5. cap. 21. quæst. 6

Christus aliquando vsus est cautelis, similiter & Paulus, & hoc etiam licet nobis in nostram vtilitatem, cum non cedit in præiudicium iuris alieni, vel non includatur in seipsis aliquod illicitũ, scilicet, quòd sit expresse lege vetitum, Mat. tom. 5 253. c. 2. E

Christus inter se, & Ioãnem posuit duas differentias: prima est ex conditione personarum, scilicet, vitæ suæ, secunda ex conditione doctrinæ, primam seruauit Mat. 11 di. venit Ioannes non manducans, neque bibens, idest, vita Ioannis fuit multum austera circa cibum, & potum, ita vt videretur non manducans. Filius autem hominis fuit mãducans & bibens idest, vita sua mediocris concordans vitę aliorum hominum, &c. Secunda differentia ex conditione doctrinæ, Mat tom. 21. videlicet, Venit Ioann. in via iustitiæ, &c. Matthæ. tomo 5. 262. colum 2. A

Christus est missus post omnes Prophetas, propter multa, Mat. tom. 5 268. c. 2. A

Christi animæ plus perfectionis contulit Deus, quam omnibus hominibus simul, Matth. tomo 4. 218. colum. 4. F

Christus ostendit se esse pretium nostræ redemptionis Mat. tom 4 272. c. 1. E

Duo sunt præcipua, quæ Christum sequi impediunt, s. cura rei familiaris, & communicatio ad vxorem in venereis, Mat. tom. 5 136 c. 4 H

Viuente Christo discipuli eius habebant vxores, & post mortem eius illas retinebant etiam in prædicatione, aliqui eorum eas secum ducebant, vt colligitur 1. Cori. 9. cum dicitur. Nunquid non habemus potestatem sororem mulierem circunducendi, &c. Mat. tomo 5 137. c. 1. A

Christus faciebat miracula propter doctrinam suam, vt crederentur, quæ ipse prædicabat, Mat. tomo 4. 147. c. 2. A

Christum Iudæi maiores, qui mortem ei tractauerunt, cognouerunt esse Deum, & Messiam cognitione quadam habituali, quam postea perdiderunt excęcati, &c. Ita dicit Nicolaus, cuius fundamenta ponũntur author autem tenet, quòd nec ipsum cognouerunt esse Deum: Nec etiam cognouerunt esse Messiam, Matth. tomo. 5. 272 colum. 3. G & sequen.

Christum esse Messiam, quandiu viuebat, non cognouerunt Iudæi, nec poterant cognoscere ex scripturis euidenter, licet bene probabiliter, & per quandã opinionem, &c. Mat. tom 5 275. c. 2. C

Quòd Christus diceretur Nazarenus, fuit magna occasio, quòd Iudæi non crederent in eum, Mat. to. 5 275 c. 3. k

Quòd Christus esset Messias, quando viuebat, nõ poterat cognosci euidenter, sed per reuelationem, Mat. tom. 5 276. c. 2. B

Christi prædicatio incæpit anno 15. Tyberij Cæsaris, Mat. tom 6 23. c. 1 B

Christus ostendebat se Deum in duobus, in quibus Deus excellit omnia, scilicet, per posse, & per intelligere,

telligere, Mat.tom.6 23.c.2.A
Christus nonnunquam ad verba dura respondet blãde, & ad blanda dure, Matthæi tomo sexto. fol.23. col.4.H
Christus aliqua vetabat, quæ tamen ipse faciebat, Mat.tomo 6 39.c.1.E
Christus dicitur mediator Dei, & hominum ratione humanę naturæ, & non diuinę non quia homo est, sed quia humanitatem accepit, Mat.tomo.6.76.colum 3.F
Christus non debuit differre resurrectionem suam vsque ad finem sæculi, propter multa, Mat.tom.6. 81.c.2.A
Nulli ad Christum conueniebaut, quin docerentur, Mat.tom 5 76.c.4 F
Christus semper respondebat directe ad quæstiones illi propositas, nisi ex apertione veritatis sequeretur aliquod malum vel inconueniens, Mat.tom.5. 78.c.2.E
Christus semper habebat sequentes turbas, vel raro erat sine illis, Mat.tom.6 76.c.3.F
Christus sæpe mordebat Pharisæos circa intellectum scripturæ, & hoc propter quatuor, Matth.tomo 5. 79.c.2.D
Omnis doctrina a Christo data manet in æternum, Mat.tomo 6 130.c.1.B
Christi prædicatio durauit annis tribus, & dimidio, vt communiter dicitur, & est satis propinquum veritati, vt probatur, Mat.tomo 6 85.c.1.B
Christus mortuus est anno 33 ętatis suæ incepto, die tertio mensis Aprilis, &c. Mat.tomo 6. 85.c.1.B, & tomo 4 86.c.1.A tomo 5.242.c.4.G
Et probatur contra Magistrum sententiarum, & Augustinum 18. de Ciuit. di. quòd Christus mortuus est die 25 Martij, ibidem 118.c.1.A
Et die centesimo primo, anni trigesimi tertij ætatis suæ, Defen. 20.c.3.K
Christus surrexit die 5. Aprilis, & tunc erat Luna 17. Mat.tomo 6 85.c.3.H
Christum omnes appellabant Magistrum, & assignatur causa. Mat.tomo 6 125.c.1.D
Christus vario modo respondebat quæstionibus illi propositis, Mat.tomo 6 125.c.4 G
Christum aliquãdo esse locutum ad solos discipulos, aliquando ad turbas, aliquãdo ad discipulos, & turbas simul referũt Euangelistę, significantes ꝑ hoc, quod illud quod Christus loquebatur, erat doctrina cõueniens illis, quibus fieri dicunt Euangelistę, Mat.tomo 6 167.c.4.K
Quòd Christus nõ fuerit mortuꝰ morte lapidationis, quam Iudæi consueuerant dare, assignatur ratio, Mat.tomo 6 253.c.2.C
Hoc nomen Christus est Græcum, & significat vnctum, & ideo reges vocabãtur Christi apud Iudęos, Mat.tomo 6 266.c.1.A
Christus multoties significauit patrẽ suum esse maiorem seipso, quod intelligendum est quo ad humanitatem, & quod id, quod habebat erat a patre, Mat.tomo 6 315.c.2.B
Christum possumus imitari dupliciter, scilicet, ex parte corporis, & ex parte animæ, virgines imitantur eum quo ad vtrunque, cæteri vero quantum ad animam, tamen imitantes eum secundum animã possunt magis appropinquare ei, quam virgines, Mat.tomo 7 25.c.4 H
Christus non solum vetuit malum, sed id etiam, quod erat occasio mali, Matth. tomo 7. 43. colum.3.G
Christi humanitatem vocat Damascenus, organum diuinarum operationũ, sed proprie loquendo non est concedendum, Mat.tomo 7 93.c.3.K
Christus aliquando dicebat magna de se aliquando tacebat, quia vtrunque expediebat. Matth.to.7. 107.c.3.G
Christus nunquam fuit infirmus, ideſt languens, non enim sumpsit Christus accidentia quæ proueniunt à particulari corruptione, sed sola illa quæ consequuntur totam speciem, vt sitim, famem, frigus, calorem, &c. Matthæi tomo septimo. fol. 114. col.3.k
Christus dicitur noster frater tripliciter, vno modo natura, alio modo affectione, tertio spiritualiter respectu credentium in Christo. Matth.to.7.f.116. col.4.G
Christi anima nunquam accepit, accipit, nec accipiet species influxas ab angelis, immo ipsa influit in angelos. Matthæi tomo septimo. folio 213. col.1.A
Christus venerat, vt Legislator, & vt Redemptor. Mat.to.7. 280.c.4.F
Christus fuit nostrum Phase, sicut agnus paschalis fuit Phase Hebræorum, prima Corinth.5. Pascha nostrum immolatus est Christus. Matth. tomo 7. 285.c.4.G
Et Christus dicitur agnus propter duo, quantum ad actum redemptionis, primo propter eius innocentiam. secundo propter mansuetudinem. ibidem. 285.c.4.H
Christus significatur per hædum. Matth. tomo 7. 286.c.1.A
Quomodo Christus dicatur occisus decimaquarta luna primi mensis, vt respondeat figuræ, ideſt immolationi agni paschalis. Matth.tomo 7.fol.287. col.4.F
Christus quare voluit pati extra Ierusalem. Matth. to 7. 188.c.4.F
Christus in vltima cœna obseruauit omnes cæremonias agni paschalis. in Defen. 11.c.4.K
Christus fecit vltimam cœnam decimaquarta luna, scilicet eadem die qua Iudæi fecerunt, & passus est luna decimaquinta. Defen. 13.c.2.B
Christus non anteriorauit cœnam vltimam vel anticipauit, propter tria. Defen. 13.c 3.I
Christus non assumpsit, nec contraxit imperfectiones, nisi illæ essent necessariæ ad redemptionem nostram, pro qua ipse assumpsit naturam passibilem. Defen. 13.c.4.F
Christus nunquam cõtraxit aliquam immunditiam legalem Defen. 13.c.4.F
Christus, etsi liber esset, quãtum ad hoc quòd scilicet non teneretur celebrare Phase, vel obseruare aliquam aliam legalem cæremoniam, cum tamen ipse vellet seruare illas, oportebat, quòd obseruaret illas eo modo, quo lex iubebat, alioquin solueret legem, cuius contrarium ipse profitebatur. Matth.5.&c. Defen. 13.c 4.I
Christum in quibus debeamus imitari. Matth. to.5. 51.c.3.I
Christus quare prima die Azymorum fuerit mortuus. Defen. 15.c.4 F
In his, quæ fiebant circa Christi mortem, non mouebantur Iudæi omnino à seipsis, sed in multis mouebantur à Deo. Defen. 16.c.1.C
Christus in vltima cœna comedit azyma, & in azymis confecit. Defen. 16.c.3.F
De die mortis Christi nihil determinatũ fuit in duobus concilijs primis. Quare ante diuum Augustinum non erat determinatio Ecclesiæ, Christum mortuũ fuisse die Annunciationis, vel 8. cal. Aprii. Defen. 40.c.2.D

De

De mortis Chriſti tempore, licet in ſacra ſcriptura non appareat expreſſe determinatum tempus, ſcilicet, quo ętatis ſuæ anno mortuus fuerit, dicēdum tamen, quòd mortuus fuerit anno ætatis ſuæ trigeſimotertio inchoato, de quo ſolum tranſierant tres menſes, & aliquot dies, quod poteſt tripliciter probari, ſcilicet, hiſtoricæ legaliter, & aſtrologicè, de hiſtorica probatione, Defen. 17.c.2.C. Et de ſecunda probatione, ſcilicet, Euangelica, ibidem 18.c.4 H & ſeq.

Chriſtus natus eſt anno.42.Octauiani, & mortuus eſt anno.18.Tyberij, & per conſequens anno.33. ætatis ſuæ mortuus eſt. Añcedēs patet ex hiſtorijs, & cōſequentia probatur, quia Octauianus regnauit.57.annis: ergo, quando mortuus fuit Octauianus, Chriſtus erat.15.annorum, & ſi mortuus fuit anno.18.Tyberij, mortuus eſt anno.33.ętatis ſuæ. Sed iſta probatio eſt ſolū perſuaſoria propter duo, primo propter fundamentum, quod habetur ex hiſtorijs, quæ non habent fidem pleniſſimam, &c. Secundò, quia non conſtat an illi anni eſſent completi, vel aliqui eorum ſolum eſſent inchoati, Defen. 17.c.2.C

Non poteſt dici, quòd Chriſtus fuerit mortuus ante. 33.annum ętatis ſuæ inchoatum Defen. 17.c.3.k

Chriſtus baptizatus eſt, cū intraret trigeſimum annum, ſcilicet, per tredecim dies, in die, videlicet, Epiphaniæ, Defen. 17.c.4.H

Chriſtus ieiunauit in deſerto a die ſexta Ianuarij, vſque ad.15.Februarij, Defen. 17.c.4.H

Chriſtus mortuus fuit die veneris, quæ Hebraicè dicitur Paraſceue, Defen. 18.c.4.I. Et ille dies veneris erat.15.Luna menſis primi Iudęorum. ibid.

Chriſtus mortuus eſt inter annum trigeſimum ętatis ſuæ, & annum quinquageſimum, Matth. tomo 4 86.c.1.A, & Defen. 19.c.1.A

Non poteſt dici, quòd Chriſtus mortuus fuerit anno trigeſimo ętatis ſuæ, nam a baptiſmo eius, qui fuit eodem anno, vſque ad Paſcha illius anni, non fuerunt niſi quadraginta dies, vel propè, & ita ſi illo Paſchate moreretur intra illos quadraginta dies feciſſet omnia, quæ habentur in Euangelio, quod dici non poteſt, Defen. 20.c.4.I

Non poteſt dici, quòd Chriſtus fuerit mortuus in die ſuę annunciationis anni.32.ętatis ſuę, quia tūc dies annunciationis erat 23.vel 24.Luna menſis 12.Iudæorum, Defen. 21.c.1.A

Nec die annunciationis anni 33.quia illo anno dies illa fuit dies Mercurij, & erat Luna 5.nec in diebus Annunciationis annorum ſequentium computādo ſic vſque ad annum 50.incluſiuè, ſi vſque tunc vixiſſet Chriſtus, vt probatur per ſingulos annos, ibidem 21.c.1.C

Immo etiam ſi vixiſſet plusquam 150.annos impoſſibile erat eum mori die annunciationis, vt probatur diſcurrendo, ibidem 21.c.2.D

Immo non poterat mori, ſuppoſitis principijs Euangelij, in die Annunciationis, niſi anno 175.ſuę ętatis, ſi vſque tunc viueret, vt probatur, ibi.22.c.1.E

Et Auctor refert ſeptem rationes aduerſariorum ad probandū, ꝙ Chriſtus mortuus fuerit in die Annūciationis, ibidē 22.c.2.C Quas Autor diſſoluit, ibidē 22.c.3.G vſque ad finem libri. Primā videlicet 22.c.3.G vſque ad 23.c.4.K Secundam 24.c.1.A Tertiam 24.c.2.E vſque ad 39.c.3.K Multa primo differens de autoritate Eccleſiæ, de differentia noui, & veteris teſtamēti, de iuriſdictione Eccleſiæ, & poteſtate concilij generalis, &c. Quartam ſoluit 42.c.3.F. vſque ad 44.c.4.F Quintam 44.c.4.G. vſque ad 48.c.1.A. Sextam 48.c.2.A Septimam, & vltimam 48.c.4.K vſque ad finem libri.

Chriſtū mortuū fuiſſe in die Annunciationis, ſiue 8. calen. Aprilis, tenet Auctor hiſtoriæ Eccleſiaſticę, cum Auguſtino, & ideo dicendum eſt ad ipſum, ſicut ad Auguſtinū, Et tempore Auctoris in curijs duorū pontificū quæſto hæc mota eſt, doctoribus Theologiæ tenentibus, quod tenet Auguſtinus, ſuper quo vocati ſunt Aſtrologi, & Iudæi, & vtrique dixerunt eſſe impoſſibile Chriſtum fuiſſe mortuum illa die, &c. Defen. 24.c.2.A

Chriſtus ea die debuit mori, quę eſſet dies veneris 15 Luna primi menſis Iudæorum, & talis fuit tertia Aprilis anno 33.ętatis eius inchoato. Tunc igitur eſt mortuus. Defen. 22.c.2.B. Mat. tomo 6.85.c.1.B tomo 4.86.c.1.A tomo 5.242.c.4 G

Chriſtus nō dedit leges perſonales, neque locales, nec tēporales, ſed omnino generales duraturas ad omne tēpus, comprehendendo omnem ſexum, ętatem, & ſtatum hoīm ratione vtentiū, & hoc eſt vnū, in quo legislatio Chri differt a legislatione veteris teſtamenti, & ab oībus alijs, Defen. 39.c.1.C

Chri era eſt biſſextilis, vt ſupponūt aſtrologi, & oēs computiſtæ Eccleſiaſtici, Defen. 52.c.1.A

Ex Chri latere aperto effluxit ſanguis, & vera aqua, & non flegma. Nam ita habetur ex determinatione vniuerſalis Eccleſiæ extra de celebratione miſſarum ca.in noſtra, Parad. 28.c.4.F

Et dicendum alio modo, quòd.ſ. Deus per miraculū præſeruauerit corpus dominicum iam mortuum non ſolum a corruptione, ſed etiam a diſpoſitione ad corruptionem, dicendum, ꝙ illa aqua vera, quæ exiuit a latere eius, fuit a Deo miraculoſe cauſata ibi. Parado. 29.c.2.D

Sed quare illa aqua a Deo ſuper naturaliter cauſata profluxerit, ibidem.

Similiter dicendum eſt de ſanguine qui ex latere Chriſti effluxit, quòd etiā fuerit ſignificatiuus, &c. ibidem 29.c.3.I

Nec aqua miſcetur in calice: quia effluxerit ex latere Chriſti mixta cum ſanguine, ſed ad ſignificandam vnionem corporis Chriſti cum capite Chriſto ibidem 29.c.4.H

Et aqua per ſe non conſecratur, ſed effecta iam vinū, vt probatur ibidem 30.c.4.I

De Chro qūo cōcedi debeat, ꝙ videbat, & nō videbat referēdo ad diuerſa tpa, Para. 32.c.2.C ſimiliter referendo ad idem tempus, ibidem 32.c.3.I

Chris, vt hō, licet ſuppoſitū, ꝑſona aut hypoſtaſis non ſit, tñ in ſe cōtinet totū eſſe ſpecificū humanū, & ita poterat loq, moueri, &c. Nec quid q̄ horū diuinum verbum faciebat ſecundum ſe, ſed erat perſona agentis, vel patientis, Parado. 34.c.4.G

Quòd Chriſtus propinquus morti, & iam effectus exāguis magna voce clamauerit dicēs: Eli Eli, &c. magnum fuit miraculum, Parado. 35.c.2.B

Chris vitam planctu inchoauit. Parado. 35.c.1.D

In Chro nō fuerūt paſſiones, q̄ eū turbarēt, ita vt eius rōnē in aliquo p̄merēt, vel multū affligerent, ita vt Chriſtus homo tribularetur, ſicut nos cōſueuimus in eiſdem tribulari. &c. Parad. 37.c.4.H

In Chriſto fuerūt tres inclinationes, ſeu affectiones, prima erat diuina de morte Chriſti: ſecunda erat paſſionalis partis. ſ. ſenſitiuæ: tertia erat quædam liberi arbitrij definitio, qua mortem eligebat cōſentiēs diuinæ volūtatis decreto, Parad. 38.c.3.F

Chris quare dicatur agnus, Parad. 39.c.3.k

Chriſtus valde erubuit, cùm eum ſpoliauerunt veſtimentis ſuis, Parad. 40.c.2.B

Chriſtus nimis doluit in euulſione pilorum barbę & capillorum, Parad. 40.c.2.A

Christus circunciſus eſt cultro ferreo, Para. 41.c.2.D
Christus, per ſanguinem ſuæ circunciſionis, non inchoauit noſtram redemptionem, vt quidam male opinantur, Parado, 41.c.2.D
Chriſti plagæ, & tormenta, quæ pro nobis paſſus eſt, referuntur, Parado, 41.c.3.G
Christus in addiſcēdo, & in intelligendo non profecit, ſicut alij homines, Parado. 42.c.2.B
Christus, vt homo, non cogitabat ſemper mala futura, quæ paſſurus erat; nam licet habitualiter id cognoſceret, non tamen aſſidua cogitatione cōtemplabatur, ſed ſolùm, quando id cogitare dignabatur, Parado, 43.c.2.D
Christus, vt homo, habuit illas paſſiones, quæ proueniunt ex conditione naturæ humanę, ſed non illas quæ proueniunt ex conditione indiuidui ob malitiam, & inordinationem complexionis. Nam fuit perfectiſſimę complexionis, ſcilicet, de quinta mixtione ſolus, ſicut Albertus magnus in ſua parua Phyſica deſcripſit, &c. Parado. 43.c.4.H. Et ponuntur exempla, primò de fame, ibidē. 43.c.4.I Et de ſiti: Et de frigore, & æſtu, & de laſſitudine, ibidem 44.c.3.F
Similiter habuit paſſiones ab extrinſeco, niſi per miraculum impedirentur, ibidem 46.c.3.G. Non tamen paſſiones, quæ indiuiduum ſequuntur, ibidem 47.c.1.D
Christus dormiuit, ac ei vt cęteris hominibus ſomnolentia veniebat, Parado. 60.c.3.I
In Christo fuit fatigationis paſſio. Similiter, & paſſio ſomnolentiæ, Parado. 46.c.2.C
Christus, quatenus homo, Dominus erat vitæ ſuæ, ſimiliter & mortis, ita vt quando vellet poſſet per ſolā volitionē ſeparare animā a corpore ſuo, &c. Et rurſus coniungere, in nobis autem non ſic, Parado. 48.c.2.B. Et poterat non mori, ſi vellet non mori, quantoſcunque haberet cruciatus, & quantocunque tempore, Parado. 49.c.4.F
Christus quomodo fuerit verus comprehenſor, etiā tempore paſſionis, Parado. 48.c.2.C
In Chriſto erat colligantia virium ſenſitiuarum cū rationalibus, ſicut in nobis, ſed quoniam natura humana illius ſuæ ſuberat poteſtati, poterat cum vellet ipſarum ſoluere colligantiam, vt fecit in paſſione ſua, Parado. 49.c.1.A
Chriſti beatitudo nūquam, eſt diminuta, nec augmētata, ſimiliter nec in alijs comprehenſoribus, Parado. 49.c.1.E
Impoſſibile eſt aliquem ex ſimilibus plagis, quę Deo fuerunt illatæ tantum ſentire, & dolere, quantum Christus ipſe ſenſit, Parado. 49.c.2.C
Christus non eſt mortuus tanquam non potens reſiſtere doloribus, & per hoc morti ſubcumbens, vt cęteris hominibus contingit, ſed tunc mortuus eſt, quando mori voluit, Parado. 49.c.4.K
Et ſi Christus mortuus fuerit, quia ſponte voluit, vt anima ſua ſepararetur a corpore. non propterea dicendum eſt, quòd fuerit ſui ipſius homicida, Parado. 50.c.1.C
Quando Christus maxima bona faciebat, tunc Phariſęi contra eum peſſima faciebant, & dicebant, Mat. tomo 4 121.c.1.D
In cōfeſſione legis Chriſti ideo meremur, quia in ea eſt quędam difficultas, Mat. tomo 4 167.c.4.F
Si Christus eſſet localiter in ſacramento altaris, non poſſet eſſe niſi in vnico altari, Mat. to. 4. 250.c.4.H
De Chriſto proprius, dicitur, ꝙ nō fuerit mortuus, q̄ quòd fuerit mortuus, Parado. 51.c.2.D
Christus viſus eſt Iudæis Metaphorice ſerpens, Parado. 51.c.4.F: ſed Christus conuenienter dicitur ſerpens Metaphorice, ibidem 52.c.1.B
Chr̄s dr̄ ſerpens, propter illum ſerpentem æneum, quem fecit Moyſes, Parado. 60.c.2.B
Christ⁹ aſſumpſit omnes paſſiones humanas, & defectus, qui nō ſunt peccata. nec plenitudinē gratiæ tollunt, nec integritatem, Parado. 60.c.3.K
Christus dormiuit, & iacuit, licet aliqui oppoſitum dicant, Parado. 60.c.2.E
Christus manſit quadraginta horis mortuus, & triginta ſeptem horis illarum, vel quaſi, iacuit in ſepulchro, Parado. 61.c.1.A
Christū fuiſſe hominem in triduo mortis ſuæ tenet Magiſter Sētētiarū in ſecūdo diſt. 22. ſed cēs Theologi eum deſerunt in hoc, Parado. 61.c.1.C
In Chriſto, ſecūdū ꝙ homo, fuerūt oēs modi motus, vt probatur inductiue, Parado. 62.c.1.C
Quòd Christus non habuerit corpus phantaſticum, Parado. 67.c.1.C, & 38.c.3.I
Chriſti corpus fuit in inſtāti organizatū in vtero virginis, Parado. 5.c.3.k. Et fuit organizatū in valde parua quantitate minore multo quam vnquā aliquod corp⁹ humanū fuerit organizatū, ſed cū exiuit clauſtrū virginale, in ſimili quantitate exiuit in qua cęteri infantes exire ſolent, ibidem 6.c.1.D
In Chriſti cōceptione miraculū fuit, ſ. ꝙ Chriſti corpus plaſmaret in vtero virginis abſque cōmixtione virilis ſeminis, quod in conceptione naturali ſolet contemperare, digerere, formare, & organizare ſanguinē menſtruum mulieris, ſed totum quod habebat efficere ſemen virile, ſuppleuit Spiritus Sanctus, & ideo in ſimbolo fidei dr̄. Qui cōceptus eſt de Spiritu Sancto, hoc eſt Spiritu Sanctus operat⁹ eſt ad illā conceptionē ſuper naturaliter ſemē virgineum diſponendo, Parado. 9.c.1.B
Chriſtus paſſus eſt pręcipuè pro culpa Adæ, Parado. 9.c.2.D
Chriſtum ſponte mortem obijſſe, Parad. 39.c.1.E
Chriſtum ex ſolo ſemine fœmineo fuiſſe genitum, tollit maculam originalis culpæ poſſe cōtrahere, Parado. 13.c.1.D
De Chriſti corporis dignitate, Parado. 13.c.1.E
Chriſti corpus exiuit de vtero virginis, non modo indiuiſibili, ſed per modum quantitatiuum per penetrationem dimenſionum, &c. Para. 14.c.1.C
Chriſtus eſt in Euchariſtia indiuiſibiliter, Parado. 14.c.2.D
Chriſtus, cùm erat in vtero virginis, erat in ea ſicut in matre, Parado. 15.c.4.H
Chriſtus dicitur leo propter multa Parad. 22.c.1.B
Chriſtus comparatur Leoni, Aquilæ, & homini, Parado. 22.c.2.B De quo in ſecunda Paradoxa dicitur, quòd videbatur, ibidem 22.c.2.C
Chriſtus habet animam rationalem, Parad. 23.c.1.B
Chriſtum improprie videmus cum hoſtiam conſecratam videmus, Parado. 25.c.1.E
Totus Chriſtus eſt in hoſtia conſecrata, ſimiliter, & in calice, vt probatur Parado. 25.c.4.K
Chr̄s quare ſub duplici ſpecie cōſecrat̄, & quare ipſe hoc ſacramentum ſub duplici ſpecie inſtituerit, Parado. 27.c.3.K
Chriſtus habuit corpus gubernatum quatuor humoribus, Parado. 28.c.1.B
Chr̄s aſſimilat̄ aq̄læ, qa altius volat, q̄ quæcūque auis alia: ſecūdo in oculorū viuacitate. Parad. 71. c.3.G
Chriſti aſcenſio in cœlum fuit ſupra naturalis, Para. 72.c.4.K
Chriſti volatus in cœlum non dicitur aſſumptio ſed aſcenſio, Parado. 73.c.2.B
Chriſtus non aſcendit ad cęlos in nube, nec nubes illa, quæ ſuſcepit cū, ſe habuit, vt ſedes geſtatoria, ſed

ſed vt aſcendentem Dominum circundaret,in Parado 74.c.1.E
Chriſtus aſcendens in cœlum ſucceſſiuis greſſibus ferebatur,vt diſcipuli eum viderent aſcendentem, & hoc tantum factum eſt, quandiu oculi diſcipulorum intueri ſufficerent aſcendentem, Parado. 74.c.1.E. Et poſtea ſubito,vel in inſtanti fuit in cęlo empyreo,& melius dicitur,quòd fuerit in inſtãti,Parado. 79.c.2.B.
Chriſtus,aſcendens in cœlum, non fuit portatus ab Angelis,nec a nube,ſed ipſe ſua virtute aſcendit, & ita oportebat,vt magnam ſuam virtutem oſtenderet,Parad. 74.c.2.C
Modus aſcenſionis Chriſti in, cœlum deſcribitur, Parad. 75.c.4.F
Chriſtus non eſt veſtitus in cœlo, Parado.76.c.2.D & 79.c.2.C
Chriſtus exiſtens in cęlo habet in corpore ſuo vulnera,quæ recepit in cruce, vt ea contemplentur beati,& contemplantes laudent ipſum redemptorem,dicentes,quòd per illa vulnera meruerunt remiſſionem peccatorum,& in illum locum beatitudinis peruenire,&c.Parad. 78.c.4 G
Chriſti veſtes,quas habuit in corpore mortali, pauci extitere valoris,Et neceſſe habuit illas habere propter duo, primo ob cauſam ſui ſecundo propter eos, inter quos conuerſabatur, Parado. 79.c.1.D
Chriſtus paſſus eſt verecũdiam,cum inter nos eſſet, nam verecundia ab Adam cedit in poſteros iure hęreditario,&c.Parad. 79.c.3.H
Chriſtus nullas habuit veſtes poſt reſurrectionem, Parado. 80.c.1.D
Chriſtum,vt milites Pilati affixerunt cruci,omnibus veſtibus exuerunt,relictis duntaxat genitalium vaſorum tegumentis,&c.Parado. 80.c.1.E
Chriſtus in die reſurrectionis apparuit diſcipulis ſuis nudus, Parado.82.c.1.A Cuius aſſignatur cauſa ibidem.
An Chriſtus ſurrexerit in feminalibus,ſeu femoralibus, ſunt duæ poſitiones,quędam tenet, quòd ſic, altera,quòd non.Sed ſecunda videtur verior, Parado.83.c.2.C.Et dicendum,quòd Chriſtus operuit vaſa ſua genitalia magno quodam fulgore,ne a diſcipulis viderentur,ibidem.
Chriſtus ad inferos deſcendens nullam animam de purgatorio ſecum duxit,niſi talis expleſſet tunc ſatisfactionem ſuam,Parado. 104.c.4.F
Chriſti corpus dicitur venire in hoſtia, cùm conſecratur,per hoc,quòd incipit eſſe de nouo ſub illis ſpeciebus,&c.Parado. 127.c.1.C
Chriſtus ſemel conſecrauit illum panem, quem poſtea diuiſit,& dedit diſcipulis ſuis, ſimiliter,& vinum,Parado. 127.c.1.C
De Chriſto,vt homo,eſt multa Metaphoricè concedimus, quæ iuxta literam eſſent neganda, Parad. 228.c.2.B
Chriſti planctus, Parado. 35.c.1.D
Chriſtus habuit poſt mortem ſuam dotes corporis glorioſi,& non prius,licet illis vteretur cum vellet,quia Deus erat,& habebat illas in ſua poteſtate,&c.Parado. 130.c.1.C
In Chriſto fuit duplex gaudium, primum fuit quædam lętitia concepta in eo,ſecundum partem rationalem in contemplatione diuinæ eſſentiæ, Parado.130.c.3.k Aliud fuit affectio quædam,quam nos vocamus paſſionem &c.ibidem 131.c.1.C
Chriſtus quonam pacto fuit comprehenſor, cum dormiret,vt cæteri homines,& occupationes haberet,& præcipue tempore ſuæ paſſionis, Parado. 130.c.4.G
Chriſtus quomodo fuerit honoratus, ſimiliter,& quomodo dehonoratus, Parado. 132.c.2.E
Chriſtus nonnunquam ſe eſſe filium Dei reuelabat paruulis,& rudibus, vt eum perfecte laudarent, Mat.tomo 4 216.c.4.K
Ad cognoſcendum Chriſtum eſſe filium Dei requirebatur magna cordis illuminatio, Matth.tomo 4 116.c.4.K
Chriſtus voluit,quòd turba,quam pauerat, ſciret argumentatiue ipſum ſuper aquas ambulaſſe, Mat. tomo 4 117.c.2.E
Iudæi,qui non crediderunt in Chriſtum multipliciter moti ſunt ad hoc, quidam amore poſſeſſionũ terrenarum,alij propter negociationem in lucris pecuniarijs, alij ex ſola iniquitate,& inuidia,quæ excæcauit eos,Mat.tomo 6 12.c.4.I
Nomen Chriſti quia odioſum erat Iudæis ideo prædicatio illius nominis erat illis valde odioſa, quia per illam apparebat ignominia Iudæorum, Matt. tomo 6 13.c.2.E
Chriſtus,& Ioannes Baptiſta prædicauerũt anno.15. Tyberij Cæſaris, & prædicauit Chriſtus per triẽnium,Mat.tomo 6 23.c.1.B
Chriſtus vocauit Phariſæos Hypoctitas, primò quia ita erat:ſecundò,quia ipſum tentabant tertiò,quia erant digni tali redargutione,Mat.to.6. 23.c.3.I
Chriſtus optime commiſit matrem ſuam Ioanni,& Petro Eccleſiam,faciẽs illum dignum,& nõ quia eſſet dignus,&c.Mat.tomo 6 34.c.3.G
Chriſti ſimilitudinem gerimus dupliciter, ſecũdum quòd Chriſtus duo habet,in quibus poſſumus eũ imitari, primum eſt ipſa ueritas naturæ, ſecundũ eſt gratiæ plenitudo.quãtum ad primum, omnes homines gerunt imaginem Chriſti, & quantum ad ſecundum ſoli boni,&c.Mat.to.6. 74.c.2.E
Chriſtus dicitur mediator Dei,& hominum ſecundum humanam naturam,& non ſecundum diuinam,Mat.tomo 6 76.c.3.H
Chriſti gratia eſt cauſa naturæ gratiæ,Matth.tomo 6 76 c.3.H
Chriſtus dicitur primitiæ dormientium, vel primogenitus mortuorum,non quòd ante omnes ſurrexerit,ſed quòd excellentior reſurgendo fuerit, vel quia prior ſecundum tempus fuit omnibus reſurgentibus ad immortalitatem &c. Mat.to.6. 82.c.1.A
Chriſti matris reſurrectio,nec eſt de articulis fidei, nec etiam eſt aliquid definitum per Eccleſiam,& rationes,quæ ad probandum eius reſurrectionem adducuntur,ſunt ſuaſiones quædam,& non conuincunt,& tamen, quia communiter tenetur ipſam reſurrexiſſe,rationabilius tenetur hoc, quàm oppoſitum &c.Mat.tomo 6 81.c.3.H
Chriſtus prædicens diem iudicij non reuelauit tempus determinatum, ſicut & aliquorum aliorum propter multa,Mat.tomo 6 84.c.1.B
Primus,quem Chriſtus ſuſcitauit, fuit filia Archiſynagogi,Mat.tomo 6 121.c.2.E
Chriſtũ omnes vocabant magiſtrum,quia oẽs docebat,& nullum aliud officium habebat,niſi docere omnes,item quia hoc nomen magiſter, ſiue rabbi erat nomen magni honoris apud Hebræos, Mat.tomo 6 125.c.1.D
Quomodo valeat hoc argumẽtũ,Chr̃s nõ eſt fili⁹ Dauid,ergo eſt filius Dei. Mat.tomo.6. 158.c.1.A
Chriſtum habere inimicos large dicitur, & dupliciter Mat.tomo 6 169.c.1.B
Chriſtus ab æterno fuit Deus, Matthæ. tomo 6 165.c.1.A

Christus post mortem non se manifestauit toti populo, sed testibus præordinatis, Matthç.tomo 6 167.c.1.D
Christus tolos Scribas,& Pharisæos increpabat,Mat. tomo 6 170.c.2.B
Christus quater monuit discipulos suos contra inanem gloriam,Mat.tomo 6 182.c.4.I
Christus omnia pientissime dicebat, Matth.tomo 6 204.c.4.H
De Christi discipulorum crucifixione, Mat.tomo 6 241.c.3.G
Christi prædicatio erat contra totam Iudęorum intentionem,Mat.tom 6 241.c.4.F
Christus occisus est prima die Azymorum,& eadem die omnes ferme Iudæi mortem ipsius petierunt, Mat.tomo 6.252.c.3.G.Et in morte eius peccauit valde totus populus. Et pœna, quam pro morte Christi passi sunt,fuit cõis toti terræ Iudæorũ,ibi.
Per Christi mortem congregata est tota Ecclesia credentium,quæ nunc est,Mat.tomo 6 254.c.2.A
Christus comparauit se gallinæ Mat.23.propter tres proprietates gallinæ,Mat.tomo 6 254.c.2.D
Christi discipuli putabant ipsum temporaliter regnaturum,Mat.tomo 6. 260.c.2.E
De Christi aduentu discipuli perperam sentiebant, Mat.to.6.260.c.3.K Nam duplicem Christi aduẽtum discipuli putabant,quorum vnus erat falsus, quia putabant ipsum venturum ad regnandum temporaliter. Et alius verus,scilicet,aduẽtus Christi ad iudicium,Mat.tomo 6 260.c.2.E
Sed quare Christus non abstulerit credulitatem discipulorum de falso aduentu, Ibidem 263.c.2.B
Venire aliquem in Christi nomine potest dupliciter intelligi,quia vno modo bonum est,& alio modo malum,Mat.tomo 6 265.c.3.I
Christus,qui famen futuram prædixit,prouidit in fame illa dupliciter. Primò certificando tempus per Agabum Prophetam &c.Secundò per Helenam reginam Hadiabenorum &c. Matthæ. tomo 6 272.c.2.A
Omnes in Christi nomine prędicantes persequebãtur Iudæi,Mat.tomo 6.274.c.3.K Et propter idem nomẽ Christus prędixit eos futuros exosos,quod dupliciter potest intelligi.Ibi. 275.c.1.E
Christum, & ejus doctrinam licet laudauerit Iosephus,similiter,& eius discipulos,& sequaces,non tñ conuerti voluit ad Christũ, Mat.to.6.279.c.3.G
Christus mansit in Ægypto septẽ annis, Mat.to.6. 293.c.4.I
Christus,cum venerit ad iudicandũ, erit manifestus omnibus hominibus,Mat.tomo 6 296 c.4.K
Et nihil eccellentius,quam Christum venire ad iudicandum,ibidem 299.c.4I
Iesum Nazarenum fuisse Christum,siue Messiam,& post mortem apparuisse viuentem,dixit Iosephus. 18.Anti.Mat.tomo 6 279.c.3.G
In Christi passione obscuratus est Sol,non per ecclipsim,quia erat dies.15.primi mensis Iudæorum,& ecclipsis solis solum accidit in coniunctione,&c. Mat.tomo 6 299.c.4.F.
Christo morienti compatiebantur elementa, Mat. tomo 6 300.c.2.E
Christus in descensu ad iudicium vtetur pluribus nubibus, quam vsus fuit in sua ascensione, propter duo &c.Mat.tomo 6.305.c.4.G Et descendet ad iudicandum morosa successione,Ibidẽ 306.c.3.G Et iudicaturus est, vt homo,Ibidem.
Christi verba dicuntur simpliciter non transire, sed non sic verba legis,vel Prphetarum, Matthæ. tomo 6 310.c.4.F
Ad quid dixit Christus prælatos constitui super omnia bona,Mat.tomo 6 329.c.2.A
Christus inquantum homo,iudicaturus est:sicut,inquantum homo,iudicatus est ab hominibus,Mat. tomo 5.160.c.2.B Nec inquantum homo habet ex se potestatẽiudicandi:sed pater dedit ei,Ibidem.
Christus venit sponte pati in Ierusalem:nam non decebat illum ab alio trahi in Ierusalẽ,propter, multa,Mat.tomo 5 184.c.2.A
Christus approbauit quosda offerentes in templo, Mat.tomo 5 202.c.1.D
Christus vulgariter vocabat magister,& Dominus Mat.tomo 5.216.c.4.G Nec quòd seipsum sic vocaret,repugnabat humilitati eius Matthç.tomo 5 216.c.2.A
Quare Christus voluit intrare in Ierusalem equitans super pullum,Mat.tomo 5 219.c.4.I
Christus dixit passionem suam, & resurrectionem suam Apostolis secretè propter multa, Matthæ. tomo 5 184.c.2.B
Christus prçnunciauit pluries mortem suã quod fuit conueniens,Mat.tomo 5 185.c.2.E
Christi passionis principium.quantum ad effectum, fuit quòd Iudas venderet ipsum, Matthæ.tomo 5 187.c.3.F
Nemo saluabitur nisi per Christi sanguinem,& mortem,Mat.tomo 5 184.c.2.E.& 199.c.1.B
In operationibus Christi miraculosis erat triplex modus,Mat.tomo 5 210.c.2.B
Quare Christus fecerit miracula,vt in plurimum loquendo,vel tangendo,Mat.tomo 5 210.c.3.K
Quòd Christ9 sup pullũ egtauerit,Mat.to 5.215.c.3.I
Christus quomodo tactu lui sacratissimi corporis sanauerit,Mat.tomo 5 235.c.1.C
Christus ortus fuit ex tribu Iuda, Matthæ.tomo 5 229.c.3.K
Christus ter se liberauit a morte, Matthæ.tomo 5 228.c.2,C
Christus aliquando declinabat tempus persecutionum,Mat.tomo 5 228.c.1.A
Christus quare uocatus sit Nazarenus, cum esset Bethlehemites,Mat.tomo 5 226.c.4.I
Christus solebat sçpe dormire in hortis iuxta Ierusalem, vt colligitur Ioan.18.nam dicitur, quòd Iudas,qui tradebat eum, sciebat locum, quia sçpe illuc conuenerat Iesus cum discipulis suis &c. Mat.tomo 5 238.c.4.H
Officium Christi, ad quod missus, fuit erat vt non manducaret panem ociosus, sed semper vacaret doctrinæ,& verbo, Mat.tomo 5 240.c.1.C
Christus habebat magnum feruorem in prædicatione, in tantum, quòd interdum videbatur a discipulis rationem excedere, & semel vocauerunt eum insanum, & exierunt tenere cum dicentes; Quoniam in furorem versus est, Mar.3.&c.Mat. tomo 5 240.c.1.D
In Christi mortem multi Iudæorum non consenserunt,Mat.tomo 6 240.c.2.E
Christus accepit passiones nostras præter peccatum, Mat.tomo 5 240.c.4.F
Ante Christi passionem discipuli eius non crediderunt eum esse Deum, Mat.tomo 5 245.c.4.F
Christus fuit occisus in Pascha prima die azymorũ, Mat.tomo 5 224.c.1.B
Quare turbæ Christum vocabant Prophetam., Mat. tomo 5 226.c.1.A
Christo non competebat prædicare,si esset purus homo,Mat.tomo 5 252.c.3.I
Christi doctrina est manifeste vera, Matthæ.tomo 5 252.c.2.C

Christus dupliciter loquens ad principes sacerdotũ, dupliciter consequebatur intentum suum Matth. tomo 5 252.c.4 H
Christus dixit principibus sacerdotum, quòd erant meretricibus viliores propter tria matth.tomo 5. 261.c.2.C
Inter Christum,& Moysen quid sit discriminis,Mat. tomo 5 262 c.3.F
De Christo duo erant cognoscendat, scilicet, quòd Deus erat,& quòd erat Christus siue Messias, & vtrunque potuerunt Iudæi cognoscere, quia scripturæ dixerunt utrunque de Deo,& ostenderunt, sicut & nos ex veteribus scripturis vtrunque credimus,& maxime ad ostendendum, ꝙ erat Messias.Dicendum tamen,quòd Iudęorum principes, & cæteri,qui mortem Christi tractauerunt, non cognouerunt de facto eum esse Christum, neque Messiam,Mat.tomo 5 272.c.4 k.& seq.
De modo,quo Christus fuerit cognitus ab aliquibus suo tempore,Mat.tomo 5 276.c.2.A
Scripturæ,& Christi miracula non ostendebant euidenter eum esse Messiam,Mat.tomo 5 276.c.2.C
Quomodo principes sacerdotum Phariæi &c.non cognouerunt Christum esse Messiam. Mat.to.5. 276.c.2.E
Christi miracula non probabant Christum esse Deũ, Mat.tomo 5 277.c.1.B
Christus surrexit in ętate.32 annorum,& trium mẽsium,sed parum addendum est &c.Et in illa ætate resurgent homines &c.Mat.to.6. 117.c.4 K
Quomodo dicitur Christus primitiæ resurgentium,cùm alij ante eum resurrexerunt. Parado. 73.c.1.A
Sola obedientia ad Christi pulsationes iustificamur, Mat.tomo 7 12.c.4 F
Quare Christus omnem vsarum vetuit,Mat.tomo 7 43.c.3.H
In Christi lege nullo modo sunt vsure licitæ,Matth: tomo 7 45.c.1.E
Conueniens est,quòd Christus cognoscatur ab omnibus in die iudicij,Mat.tomo 7 81.c.3.G
Christus secundum diuinam naturam est iudex, Mat.tomo 7 91.c.2.A
Christus dupliciter est nobis Dominus,Mat.tomo 7 93.c.2 B
Christus meruit iudiciariam potestatem post passionem eius,Mat.tomo 7 93.c.2 D
Quare Matthęus.25.capi.Christum vocet regẽ,cùm loquitur de iudicio,Mat.tomo 7 107.c.1.B
Christus fuit semper honestè indutus, Mat.tomo 7 114.c.3.k
Christus nũquam fuit in carcere,nisi iuxta mortem eius,Mat.tomo 7 114.c.4.F
Christus descendit ab Adam secundum substãtiam corporis,sicut nos,Mat.tomo 7 116.c.4.G
Christo quãtum ad naturam humanam,& speciem nihil potest addi,Mat.tomo 7 212.c.4.G
Christus vt homo solus habuit omnes scientias omnium particularium, Defen. 28.c.4.F
Christus quãdiu vixit habuit animam beatam, Mat. tomo 7 161.c.4.F
Christus habet duplicem rerum cognitionem,Mat. tomo 7 213.c.1.B
Christus est fundamẽtum operationum nostrarum, Mat.tomo 7 245.c.3.F
Christus quid fecerit feria.2.&.3.maioris hebdom. Mat.tomo 7 281.c.3.H
Christus conuenientius vocatur agnus, quàm aries, vel taurus,Mat.tomo 7 285.c.4.H
Christus occisus est in Sanctuario, Matthç.tomo 7 288.c.1.D
Quare Christus vetuerit discipulis portare baculos in via,Mat.tomo 7 294.c.1.A
Christi cicatrices,& martyrum apparebunt in iudicio,Mat.tomo 7 94.c.2.E
Christus dicitur sapientia Dei,ideſt, sapientia patris, & non est sapientia Dei,ideſt,sapientia diuinitatis seu essentie diuinæ,quæ neque gignit, neque gignitur,sed est sapiẽtia notionalis patris,& sic Christus non est sapientia omnium trium personarũ, sed sapientia attribuitur filio, sicut bonitas attribuitur Spiritui sancto &c.Gen. 12.c.4.H
Christus dicitur Dei uirtus,quoniam virtus secundũ Philosophum dicitur vltimum de potentia:sic tota virtus patris,& omnes eius perfectiones communicatæ sunt filio præter sacramentum generationis,quod ei non communicatur, vt dicit Hilarius in lib de Trinitate,Gen. 12.c.4.I
Candelabrum aureum,& lampas in eo, quam vidit Zacha.3.cap.allegoricè signicãfit Ecclesiam Christi,& Christũ, qui quasi lampas fulsit.Isaiæ.62.Saluator eius,vt lampas accẽdetur,& 7.lucernę sunt. S.S.dona,& duæ oliuę significant Eliã,& Henoch in transfiguratione Christi,Gen. 25.c.2.E
Christus intrat ad hominem,& cęnat cum illo,quando homo audit vocem,& aperit,audire autem est, quòd pulsatus credat se a Deo moueri, & ꝙsta bona desideria a Deo proueniant. aperire autem est obedire istis bonis desiderijs,vel vocationibus, exequẽdo id,quod a Deo suadetur,qui autem audiunt,& non obediunt,habent primum,& non secundum;ideo pulsatio non prodest eis,licet illam intellexerint.Mat.tomo 7 12.c.3.k
Ioseph dicebatur pater Christi,scilicet,putatiuus,vel dicendum,quòd dicebatur pater Christi,sicut dicitur vir Mariç etiam non cognoscendo eam,ita dicebatur pater Christi, licet non esset de eius substantia hoc dicit Augustinus.dicit prętерea, quòd poterat esse filius adoptiuus sed contra hoc argumentatur autor,Mat.tomo 1 97.c.1.E
Christus in quantum homo non habet potestatem dimittendi peccata a se, sed a Deo: & ideo clauis sua non est clauis autoritatis,Mat.to.4. 172.c.1.B
Christus,vt homo,non est naturaliter Dominus noster,Mat.tomo 4 172.c.1.C
Christus,eo viuente,peccata remittere poterat non imponendo pœnitentiam,Mat.tomo 4 172.c.2.D
In omnibus,quos Christus curabat,ostẽdebat signa curationis,Mat.tomo 4 148.c.2.B
In Christo erant duo,in quibus cætera includebantur,scilicet,esse Deum,hominem, Matth.tomo 4 166.c.3.k
Christus est vita natus de vita,sicut est lumen natum de lumine,Mat.tomo 4 166.c.4.G
Christum esse verum Deum non crediderunt discipuli Christi ante eius passionem,Parad. 133.c.2.E
Christus fuisse magum, deque magia librum reliquisse Petro,& Paulo Apostolis existimarunt aliqui,Mat.tomo 1 139.c.2.D

Christus falsus. De duobus signis, quos dedit Christus ad cognoscendum aduẽtum falsorum Christorum, in quibus suus aduentus distingueretur ab aduentu falsorum Christorum,Mat.tomo. 264.c.4.H
Quibus motiuis Christi falsi homines seducebant, Mat.tomo 6 266.c.1.E
Quomodo falsis Christis resistere poterant credentes in Christum,Mat.tomo 6 266.c.2.A
Pseudo Christi,& pseudo Prophetæ erant magi &c. Mat.tomo 6 294.c.4.I

Christianus. Omnium christianorũ Christus est pater. Mat.to.6. 185.c.2.B
Omnium christianorum Ecclesia est mater, Matth. tomo 6 185.c.2.E
Anno quinto post Christi mortem senatus Romanus iussit christianos ab vrbe expelli, Matth.to.6. 270.c.4.k
Christianus non faciens baptizari filios secundum morem Ecclesię, peccat mortaliter, Matth.to.7. 237.c.1.A
Christiani multos ex charitate diligunt, quos ex inclinatione naturali, non amant, Matth. tomo 7. 269.c.3.F
Christiani quando debeant fugere mortem, & quando non, vide Matt.to.5. 186.c.1.A
De modis ponendi lites a christianis in Ecclesia primitiua. Mat.to.5. 202.c.2.E
Bonis christianis in Ecclesia primitiua non licebat accusare malos coram infidelibus, Matth.tomo 5. 203.c.4.F
Christianorum concilia, & congregationes cœperunt publicè fieri sub Constantino Imperatore, Matth.tomo 5 201.c.3.F
Christianorum diuitiæ sunt victus & uestitus, Gen. 32.c.2.C
Qui christianus efficitur, cogetur ad omnes obseruationes religionis christianæ, sicut qui circuncidebatur, tenebatur ad omnes obseruationes conuenientes populo Dei in veteri testamento, iuxta illud ad Gala.5. Testificor omni homini circuncidẽti se, quòd uniuersæ legis faciendæ debitor sit, Genes. 288.c.1.D
Homini christiano periculosa est communicatio cũ Iudæis, quia credunt se nõ peccare nocendo christianis. 3.Reg. 31.c.1.E
Christiani appellabant se fratres in Ecclesia primitiua, 1.Paralip. 15.c.3.I
Christiano non licet habere inimicum, idest, cui malum uelit, nam peccata debent odio haberi, & nõ homines, sicut Leo Papa dicit Rustico episcopo Narbonensi, & habetur in Decretis, 26. dist. cap: odio &c. Mat.tom.2. 129.c.4.k
Christiani sunt filij Dei adoptiui, Mat.tom.4. 116.c.3.I
Christiani odio habiti sunt a Gentilibus propter cultum deorum suorũ, quos christiani destruebãt, &c. Mat.to.3. 251.c.4.k
Nulla maior dignitas, quàm esse christianum, & in Christum credere, Mat.to.3. 263.c.4.H
Christianis non licet conuertere infideles suos ad christianismum, bene tamen licebat Iudæis, imo tenebantur conuertere seruos suos ad iudaismũ, & circuncidere eos, cuius triplex assignatur causa, Mat.tomo 7 297.c.4.k
Christianorum terra pro maiore sui parte est nunc sub duobus climatibus, scilicet, in quinto & sexto. Defen. 46.c.1.A
Christianus potius debet eligere amarissimè mori, quàm coram alijs aliam legem verè, vel simulatè colere, seu quamcunque transgressionem, seu simulationem legis Christi, uel iuris naturalis facere, & ad hoc datur sacramentum confirmationis, 4. Regum 55.c.1.B
Chronica. Interpretantur temporum gesta, 3.Reg. 133.c.3.F
Chronica temporum & gestorum, quæ fuerunt inter gentiles ab exitu Iudæorum de Aegypto vsque ad tempora iudicum, referuntur, Iudi. 23.c.4.G
Chronica euentuum temporalium, sub Othoniel, & Aod iudicibus referuntur, Iudicum 36.c.2.B
Chronica temporalium euentuum sub Sangar, Debora, & Barac, Iudi. 51.c.3.k
Chronica temporalium euentuum, qui fuerunt tempore Iepte referuntur, Iudi. 128.c.3.k
Chronica temporalium euẽtuum sub Gedeone, referuntur Iudicum, 81.c.3.I
Chronica temporalium euentuum, a morte Gedeonis vsque ad Iair, Iudi. 125.c.3.I
Chronica temporalium euentuum sub Samsone referuntur, Iudi. 169.c.2.E
Chronica breuis omnium mundi regnorum, quæ fuerunt a tempore Heli vsque ad obitum Saulis, referuntur. 1. Reg. tomo 2. 192.c.1.D
Chus. A Chus filio primo Cham descendunt Aethiopes. Sic.n.in Hebræo Aethiops dicitur Chus, Gen.51.c.2.G dicuntur Chusei a se ipsis, & ab Asianis omnibns, primo Para. 30.c.4.F
Chusi. De Chusi amico Dauid primo Paralip. 319.c.1.C
Chuteni. Cuthenorum Deus dicebatur nergel.4.Reg. 170.c.4.H
Cyathus. Circa Cyathos, de quibus Exo.37. refertur sententia Rabbi Salom. & impugnatur, & postea ponitur sententia autoris, Exo.tomo 2. 197.c.2.A
Inter Cyathos, & crateras quid interfit, Nu. tomo 1 43.c.1.E
Cibus. Cibatio: aliqui cibi accuunt intellectum per accidens, Gen. 96.c.2.C
De cibo hominis habuit Deus magnam sollicitudinem, vt ita dixerim in omni ætate, Geneſis 114. col.4.F
Nullus cibus est terra deterrior; cum sit pessimi nutrimenti, Gen. 217.c.2.A
Nullum cibum esse reijciendum statuit Eleuterius Papa, & martyr, qui fuit 14.a Petro anno. 184.a natiuitate Christi, & 151.a passione, Geneſis. 118. col.4.F
In cibationibus miraculosis vete. testa. nihil supererat. in nouo vero supererat plusquam fuit appositum, Mat.tomo 4. 100.c.1.E
Nullus cibus est illicitus qualiscumque sit, nec est alia qua distinctio nisi quantum ad esse salutiferum vel morbidum &c. Gen. 119.c.1.A
Cibus nullus potest efficere hominem sapientem, Genes. 172.c.3.I
In cibatione miraculosa Deus magis prouidet homini de carnibus, & de piscibus, quàm de vino, Mat. tomo 4. 92.c.2.I
Cibus datus est turbis a Christo ad necessitatẽ, & ad miraculi ostensionem, Mat.tomo 4 97.c.2.E
Cibo potest Deus conferre virtutem, vt nutriat per multos dies, & etiam annos, Mat.tomo 4 98.c.2.D
Robur corporis datur nobis per cibum, Matth.to.4. 98.c.2.E
Omni tempore, & quo ad omnes personas, nunquam aliquis cibus est reijciendus, bene tamen quo ad aliquas personas, & quo ad aliquod tempus &c. Gen. 119.c.1.B
Aliquos cibos tenebantur Apostoli manducare, ad quos nos non tenemur, Gen. 119.c.1.C
Non cibus sed cibi appetitus in vitio est, dicit Gregorius, Gen. 198.c.3.G
Qui cibos parant diebus festiuis, quomodo peccent, & quomodo non, Exodo tomo 1 83.c.2.B
Cibi quintuplices erant ad esum Hebræis laicis. 2. Paralipom. 21.c.4.K. Mat. tomo 4. 5.c.2.C
Nullus cibus est qui non conferat aliqualiter ad libidinem, Mat. tomo 3. 100.c.1.C
Ante cibum & post cibum orabat Christus, Matth. tomo 4.

tomo 4. 94.c.4.G
De cibis magna cura habenda eſt circa viros potentes,& illuſtres, per quos adminiſtrantur prouinciæ &c.Mat.to.3. 101.c.1.E
Paratio ciborum etiam leuis non erat licita in Sabbato,ſed ſolum diſpoſitio illorum &c. Matt. tomo 4. 6.c.3.G
Cibos eſſe malos dupliciter intelligitur, Matth. to.4. 133.c.4.k
Cibos ſoli Iudæi diſtinguebant, cum aliæ gentes de omnibus comederent,&c.Matt.to.4. 133.c.3.K
Cur cibi immundi dicantur communes in ſacris literis,Mat.tomo 4. 133.c.3.D
Cibos eſſe mundos, vel immundos poteſt dupliciter intelligi,ſicut duplex eſt immunditia, ſ. naturalis & legalis,primo modo nihil eſt malum,ſi abſolute capiatur malum, eo quòd omnis creatura Dei bona eſt 1.ad Timot.4.&c.Legalis immunditia eſt, quãdo lex iudicat aliqua eſſe immunda, & vetat illa in cibum ſumi.& ſolum illa prohibitio facit talia eſſe immunda,& nõ aliqua qualitas bona vel mala quę in eis ſit,ſed ſolum per opinionem, & ratio prohibitionis non fuit propter ſolam ſignificationẽ &c. Mat.tomo 4.133.c.3.K. Et dicunt aliqui, quòd huiuſmodi prohibitio fuit, vt Iudæi corporaliter ſanius viuerent,& ob hoc illos cibos vetuit Deus,qui communiter in aliquo ſunt nociui. Sed dicendum tertio,quòd principaliter fuit ad maiorem mundi tiam huius populi &c. Quarto fuit propter cæremoniam &c.ibid. 133.c.4.I
De ritibus antiquorum in cibis ſumendis, Matthę.tomo 6. 2.c.1.D
Cibus & potus ad duo proſunt in vita, Matth. tom.6. 121.c.2.A
Natura conſeruatur per cibum & potum, & alia vitæ neceſſaria, Matth.to.6. 148.c.1.A
Ad cibos ſuſtentantes duo requiruntur, ſ. qualitas cibi,& numerus cibationis, Mat.to.6. 324.c.3.K
Cibus,quem prælati dare debent,in multis eſt, Matt. tom.6. 327.c.4.K
De menſura cibationis ſpiritualis,& de tempore,Mat thæ.to.6. 328.c.2.E
Cibum ſumere eſt præceptum naturæ,Matth.tom.7. 21.c.4.H
Deus vetuit Iudæis quædam animalia in cibos ſumi ad dignitatem ipſorum,Mat.to.4. 134.c.1.E
Nihil,quod bonum eſt ad cibum, prohibuit Chriſtus Matth.to.4. 134.c.2.C

Cicatrix. Cicatrices Chriſti,& martyrum apparebunt in iudicio, Matthæi tomo 7. 94.c.2.E

Ciclops. Ciclopes habent vnicum oculũ & magnum in fronte,Parad. 69.c.4.H

Ciclus. Ciclos, interpretatur circulus ſeu orbis, & de ciclis,Leui. 168.c.2.C

Cicnus, ſiue cignus De cicno, qui græce dicitur olor.Leui. 99.c.2.C
Fertur cicnos in montibus hiperboreis cytharedis canentibus aduolare,eiſque concinere. 1. Reg to. 2. 26.c.4.I

Ciconia. Ciconiæ Aegyptiæ ſacræ vocantur, quia in ſerpentes magnam faciunt ſtragem,Gen. 40.c.3.I
De ciconiarum affectu naturali ad parentes, Exod.tomo 1. 175.c.3.F
Ciconiæ Aegypti immiſſo roſtro per poſteriora purgant aluum,Leui. 14.c.2.B
De ciconia ſeu ibi,Leu. 99.c.2.B
Ciconiæ nouę alunt parentes veteres tanto tempore, quanto ab eis alimenta ſuſceperunt Matth. tom.4. 126.c.4.F

Cilicia. Eſt vltra meſopotamiam in latere ſeptentrionis, & in hac cilicia eſt Tarſon ciuitas,de qua Paulus fuerat oriundus,Ge. 7.c.4.K

Cilices. Gentes veniunt a Tharſis pro nepote Noe,& ideo in Cilicia ciuitas quædã eſt nomine Tharſis,in qua natus fuit Paulus, Actu. 21.& 22.Gene. 51.c.2.D

Cimbalum. Cimbala non ſunt campanæ, ſed quædam inſtrumenta ærea,lata,& aliqualiter concaua, quæ manibus inter ſe concutiuntur,ita vt vnum teneatur in vna manu & alterum in altera: & hæc vſque hodie apud nos ſunt,1.Paralip. 283.c.3.k
Cimbala dicuntur quædam inſtrumenta lata ænea, quæ percuſſa inuicem vtraque manu tinitum reddunt conſonum voci, & pertinent ad concinẽdam melodiam,2.Paralip. 73.c.2.A

Cinnamomum. Succus arboris,eſt duplex quoddam eſt valde aromaticum, aliud eſt quod parum, aut nihil aromaticum eſt,Exod.to.2. 99.c.3.H

Cinæi. Qui venerũt de calore domus Rechab, non ſunt poſteri Ietro, vt male opinantur Nicolaus & Hebræi,vt probatur, 1. Paralipom. 52.c.2.E. Dicendum ergo quòd iſti cinæi, fuerunt Rechabitæ a Rechab dicti, & ille fuit de ſtirpe Iuda,& vocantur Cinæi, ſicut filij Ietro, quia non eſt inconueniens plures gentes eodem nomine appellari,1.Paralip. 52.c.2.E

Cinici. Philoſophi concubitum coniugalem publice peragendum putarũt, quia res honeſta erat,& omne honeſtum debere fieri palã, dicebant.ſed tandem prævalente humana verecũdia contra ſtultam opinionem, ab hac inſania ceſſauerunt,de his Auguſt.lib.14.de ciuitate.ca.19.& 20.Gen.107.c.4.G, Leuit.179.c.3.F, Deuteron.36. col.3.G, 2. Regum 104. col.4 K, 3.Regum 139. col.3.I

Ciniphes. Sunt muſcæ minutiſſimæ, quæ acutiſſimis ſtimulis carnem terebrant atque cruciant,Exo.to.1. 52.c.1.E
Ciniphes quare vexabant iumenta Aegyptiorũ, Exo tomo 1. 52.c.2.D

Cinis. Totaliter retinet qualitates ignis, Exodi tomo 1. 284.c.3.G
Cineres ſacrificiorum duplici de cauſa effundebãtur extra caſtra in locum mundum &c.Leui.48.c.4.K
Cinis non poteſt comburi ab igne,Leu. 26.c.1.D
Cinis eſt naturæ valde calidæ & ſiccæ,Leui. 26.c.1.E
De cineribus,ſuper quos cremandus erat vitulus pro peccato ſummi ſacerdotis,&c.Leu. 36.c.2.C
De proprietatibus cineris,Deuter. 147.c.4.H
Cineres Iulij Cæſaris vſque hodie manent Romæ in vrna quadam,poſita ſuper lapidem altiſſimum qui nunc vocatur acus ſancti Petri,4.Reg. 236.c.2.B
Cineres vocantur omne id in quod vltimatum fuerit conuerſum corpus humanum vel quęcunque partes illius cuiuſcunque naturæ elementorum ſit,& cineres vocãtur omnes reliquiæ ex corporibus humanis poſt vltimam reſolutionem factam, & vocantur ſic propter tria &c.Matth.to.6. 89.c.2.D
Et prędicti cineres non habent naturalem inclinationem ad animam, ſed ex ordine diuinæ prouidẽtię, quæ ſtatuit, vt illi cineres iungantur rurſus ipſi animę, & iſta inclinatio poteſt dici potentia obedientialis, ſicut aurum eſt in potentia obedientiali ad eſſe arborem ſtatim, non tranſeundo per formas medias,& alterationes &c.Matth.to.6. 89.c.3.K

Cinerum collectio in die iudicij fiet ministerio Angelorum &c. Mat. tomo 6, 86. c. 4. F. Quæ non fiet in instanti, ibidem, & prędictos cineres diuident & resoluent, ibi 87. c. 1. A. In quo notatur magna Angelorum sapientia, ibidem, Et formatio corporum ex pulueribus fiet in instanti, ibidem, Et infusio animarum similiter fiet in instanti, ibidem

Reliquię factę ex corporibus humanis vocantur cineres, Mat. tomo 6 89. c. 2. E

Cynomya. De qua habetur in Ptalm. 77. musca est canina, Genesis 202. c. 3. I

Cinoth: In Hebręo significat lamentationes, 1. Reg. tomo 1 9. c. 4. G

Cyprianus. Sanctus Cyprianus, cum iuuenis esset, captus amore beatę Iustinæ, cum eā precibus ac humanis fallacijs superare non valeret, ad maleficia solita conuersus, dęmones inuocauit. Exo. tomo 1 238. c. 1. A

Circe. De Circe famosissima maga, Exo. to. 1. 237. c. 4. K

Cyrene Ciuitas duplex est, quędam est versus Aethiopiam in terra Asiæ ad Orientem, alia est in Aphrica, & vocatur terra illa Cyrenaica, & ista ciuitas est famosior, &c. 4. Regum 159. c. 2. A

Circulatio. Empedocles & Origenes posuerunt circulationes in mundo, Mat. tomo 7 137. c. 3. G

Circulus. Quando circuli non se tangunt nisi in puncto, accipitur eorum diuersitas ex situ, Mat. tomo 4. 249. c. 2. E

Circulus, cuius peripheria est duodecim cubitorum, habet diametrum quatuor cubitorum, &c. 3. Regum 62. c. 4. I

Circuncidere. Paruuli Iudæorum venię tes ad ætatē discretionis, si nollent circuncidi lapidabantur, Matth. tomo 7 237. c. 1. D

Circuncidere seruum empticium pręceptum erat domino eius, etiam ipso seruo nolente, Exo. to. 1. 96. c. 2. B

Post trāsitum Iordanis circumcisi sunt, qui nati sunt in deserto priusquam celebrarent phase, nec vnquam phase celebrum est nisi a circuncisis, &c. Iosue, tomo 1 80. c. 4. H

Iudæi dicunt totum populum esse circumcisum in nocte, qua ipsi exierunt de Aegypto. Sed hoc improbatur ab auctore, Iosue tomo 1 82. c. 1. B

Filij Israel non circuncidebantur in deserto ex Dei mandato. Licet de mandato non constet ex textu, Iosue tomo 1, 83. c. 1. C, Et non ex negligentia parentum, ibidem

Voluit Deus, vt populus circūcideretur statim post transitum Iordanis, non quia lex obligaret, vt transito Iordane, circumciderentur, nam lex non obligabat in deserto, &c. vt probatur, Iosue tomo 1 84. c. 1. D

Sed voluit Deus, quòd statim post Iordanis trāsitum circunciderentur propter multa, ibidem 84. c. 2. C

Serui existentes sub potestate Hebręorum, compellebantur circuncidi etiam inuiti, Matthæ. tomo 7 297. c. 2. B, Dum tamen non essent de genere Chananęorum, ibidem

Masculi, qui erant in terra duarum tribuum cum dimidia, non fuerunt circunsi eo tempore, quo circūcisi sunt masculi nouem tribuum cum dimidia in galgalis post transitum Iordanis, sed post factam prędictam circumcisionem in galgalis annunciatum fuit in tota terra duorum Regū Amorrhęorū, & tūc circūcisi sunt, nec celebrauerunt Phase, sed solū illi, q erā ī galgalis, &c. Iosue to. 1. 85. c. 3. I

Iosue quare circumcidit populum Israel cultris lapideis, Parad. 41. c. 2. A

In veteri lege poterat quis seipsum circumcidere, in noua tamen nemo, etiam si sit Papa, non potest seipsum absoluere, nec alia sacramenta conferre, Iosue, tomo 1 88. c. 4. I

Circumcisio. Est Abrahæ data ante legē post annos 430, &c. Genesis 40. c. 1. D

Circumcisio erat maximum inter omnia cęremonialia, tamen in lege Moysi non fuit replicatum, quia prius datum fuit, & ab omnibus Iudęis obseruabatur, Gen. 40. c. 1. E

Ad circumcisionem tria requirebantur, scilicet, sexꝰ masculinus, membrum determinatum, & tempus ad hoc taxatum, Gen. 17. Gen. 259. c. 4. K

Gentiles, tempore circumcisionis, quomodo possēt salui fieri absq; circūcisione, Gen. 260. c. 1. A

Circumcisionis tempore fœminæ saluabātur in fide Messiæ futuri saltem implicita, in quo omnes saluandi erant, Gen. 260. c. D

De circumcisione, si quęratur quare data fuerit viris, & non mulieribus, quęstio esset irrisoria, sed si quæratur quare solis viris datum fuerit signum quod solis illis conueniret, & non fęminis, bona est quæstio, de qua Gen. 260. c. 2 E

Circumcisio erat signum, quòd illam habentes erant de populo Dei, & quòd cum Deo vero fedus pepigerant, vt Deum speciali cultu honorarent, Genes. 260. c. 3. F

Ad circumcisionem, quare assignētur octo dies, Ge. 17. causa literalis est periculum vitæ si ante octauā diem circumciderentur infantes, item quia circūcisio erat, vt liberaretur homo a peccato & esset dignus vita ęterna, quæ ad octauam ætatem resurrectionis pertinet, &c. & non poterat præueniri dies octauus, quia erat cęremonialis, & consistebat in significatione, quæ mutatur modico mutato, vt patet in figuris, quarum esse in indiuisibili est, &c. Genesis 260. c. 3. H

Circumcisio non debebat accelerari, etiam si periculum mortis ante octo dies puero eueniret, tamen puer sic moriens, si non ex negligentia parentum omitterentur cęremonialia, non perderetur, sed transferebatur in sinum Abraæ, &c. Nec poterat dilatari circumcisio, nam tunc pater pueri, vel tutores, si patrem non haberet, capite puniri debebant, tanquam spernentes cęremonias legis Domini, & puer quando veniret ad ætatem adultam, & non faceret se circuncidi, mori debebat, Gen. 260. c 4. K, Mat. tomo 7 237. c. 1 C, Parad. 116. c. 2. A

Non erat pręceptum, vt circumciderentur mercenarij, & aduenæ, quia ipsi Iudęi non habebant potestatem simpliciter in eos, sed solum seruiebant eis p mercede, aut morabanī inter eos, Gen. 260. c. 4 H

Circūcidi debebāt alienigenę, qui inter eos morabantur, alias nō admitterenī ad cibos Iudęorū, nec ad agnū Paschalē comedendum, Gen. 261. c 4. G

Qui circūcisionē susciebat, cogebatur ad oēs circūstātias cōuenientes populo Dei, sicut nūc, qui semel susciebat baptismū cogitur ad omnes obseruationes religionis christianæ. Gen. 288. c. 1. C

In circumcisione non solum die tertia maior dolor est, quàm in præcedentibus, sed etiam in omnibus plagis generaliter, Gen. 339. c. 2. D

Agareni circūcidūt filios suos decimo tertio anno, qa Ismahel circūcisus est anno decimo tertio, sed ī hoc trāsgrediunī mādatū circūcisiōis, G. 261. c. 4. F

Præceptum circumciſionis fiendæ octauo die, Gen. 17. intelligebatur niſi paruuli eſſent debiles valde: Nam ſic contingebat illos circumcidi poſt duos, vel tres, vel plures menſes, ſicut Rabbinis viſum eſt expedire. Nec tamen præueniebatur octauus dies; ſi autem ante octauum diem moreretur, mortuus circũcidebatur prius quàm traderetur ſepulturæ, quæ tamen abuſio eſt, Exo. tomo 1 27.c.4.H

Circumciſio fiebat propter duo, primo ad diſtinctionem populi Dei a populo infidelium: ſecundo ad deletionẽ peccati originalis, Exo. tomo 1 27.c.4.I

Inſtrumentum, quo circumciſio deberet fieri, non erat determinatum apud Hebrẽos, ſed poterat eſſe gladius ferreus, vel lapis, vel quodlibet aliud abſcindere potens, Exo. to. 1, 28.c.1.D, Ioſue to. 1. 81.c.3.k

Circumciſio apud Iudæos erat, ſicut apud nos baptiſmus, qui eſt ianua ſacramentorum, vt patet extra de clerico non baptizato miniſtrante, cap. veniẽs, Exo. tomo 1 260.c.2.C

Circumciſio non fuit ſeruata in deſerto, Leui. 227. c. 1. B. & 261.c.3. Num. tomo 1 98.c.1.E

Circumciſio magis efficiebat quàm omnes cęremoniæ vet. leg. quia erat ſacramentum fidei, & propterea erat aliquid maius, quàm oblatio agni Paſchalis, ſed tamen non erat maius ſacramentum, inquantum requirebat maiores cęremonias, & ſolẽniores alijs, nam iſto modo ſacrificia dicebãtur eſſe maioris dignitatis quàm omnes cęremonię vet. leg. & quàm oblatio agni Paſchalis, ex parte tamẽ rerum ſignificatarum, & modo expreſſiore repreſentandi, & ſic agnus Paſchalis excedit alia, Leui. 253.c.2.D

Circumciſio dabatur propter duo, ſcilicet, propter cauſam prędentem, ſcilicet, propter diſtinctionem populi, ſecundo propter ſignificationem futurorum, ſcilicet, propter abſciſionem mortalitatis, Deuteron. 59.c.4.F

Serui circumcidebantur a Iudęis, ipſis etiam ſeruis inuitis, & renuentibus, Deuter. 66.c.2.C, Et cogebantur celebrare Phaſe, Matth. tomo 7, 296.c.3.F, & 297.c.2.A

Quod in deſerto non fuerint circumciſi filij Iſrael, ibidem nati, aſſignatur pro cauſa a quibuſdam Hebręis, quia per illos quadraginta annos non flauit ventus Aquilonaris, ſcilicet, Boreas, &c. quod tamẽ impugnatur, Deut. 59.c.3.G, Alij reddũt aliam cauſam, ſcilicet, quod populus Iſrael non indigebat, vt diſtingueretur ab alijs populis per circumciſionem in deſerto, quod etiam retellitur, ibidem, Et tandem Auctor aſſignat pro cauſa, periculum circumciſionis, &c. Deuter. 60.c.2.A, Ioſue tomo 1. 92.c.1.E

Per circumciſionem Iudæi proteſtabantur Meſſiam venturum de ſuo ſemine, cum ob illum circumciderentur, Deut. 115.c.3.I

Quod in galgalis facta fuerit circumciſio in cultris lapideis, potius quàm in ferreis, magis videtur, vt dicunt Iudæi, Ioſue tomo 1 81.c.4.H

Prima cęremonia ritus Iudaici eſt circumciſio, Ioſue tomo 1 83.c.4.G

Circumciſionis pręputia ſepeliunt Iudęi moderni in arena, vt ibi deficcentur, & reſoluta deficiant. Ioſue tomo 1 89.c.1.C

Circumciſio poterat a quolibet fieri, immo & ſeipſum poterat quis circumcidere, Ioſue tomo 1 88.c.4.G

Iſraelitę, omittẽtes circũciſionẽ in deſerto, nõ peccauerũt, &c. Nec Leuitę circũciſi ſunt ĩ deſerto, licet multi Iudęorũ dicãt, ꝙ ſic, Ioſue to. 1. 91.c.4.F

Per circũciſionẽ cõferebãt gratia, & auferebãt macula, & reatus peccati originalis, Iudi. 141.c.3.F

Circumciſio duplex, ſcilicet, carnalis, & ſpiritualis, Mat. tomo 1 65.c.4.G

Circumciſio ſignificabat, & efficiebat. Faciebat enim duo, nam tollebat originalem culpam conferẽdo gratiam, & oſtendebat hominem pertinere ad populũ Dei. Et diſtinguebat ipſum ab omnibus alijs populis, Mat. tomo 1 179.c.3.k

Circumciſio non iuſſa eſt fieri cultro lapideo. vt patet per totum diſcurſum vete. teſtamenti, quare aberrat Magiſter Sent. diſt. 1. quarti dicens ſic, Parado. 41.c.1.C

Chriſtus per ſanguinem ſuæ circumciſionis non inchoauit noſtram redemptionem, vt quidam falſe opinantur, Parad. 41.c.2.D

Circumciſio, & cętera cęremonialia nullius fuerunt efficaciæ poſt Chriſti mortem quo ad obligationem, ſed omnia in Chriſti morte fuerunt exinanita, Parad. 103.c.2.E

Per circumciſionem in ſe non delebatur peccatum originale in vete. teſta. ſed per fidem, quia circumciſio in ſe nihil erat, niſi quoddam ſignum diſtinctiuum populi Dei a cæteris populis, &c. ſed circumciſio valebat, quãdo accipiebatur in fide vnius mediatoris, ſiue iſta fides eſſet in manifeſta proteſtatione, ſiue in occulta, &c. Parado. 114.c.1.A

Adultus multis irretitus, ſi ad Iudaiſmum conuerteretur per dolorem peccatorum ſuorum non ibat ſtatim ad limbum patrum, ſi ſtatim moreretur, ſed prius ad purgatorium, ſecus tamen de nunc baptizato, nam ſi ſtatim moreretur ſtatim euolaret ad cœlum, & in hoc baptiſmus excellit circumciſionem, Parad. 117.c.3.G

Circumciſus. Circumciſi magis tardant in coitu quàm non circumciſi, Gen. 260.c.3.G

Circumciſi, qui poſt Chriſti mortem moriebantur ante Euangelij ſufficientem promulgationem, euolabant ad Cœlum, Parad. 116.c.4.F

Circunuentio. Eſt fraus occulta in verbis, Gen. 326.c.4.I

Circunſtantia. De circunſtantijs, quæ circunſtant actus, prima eſt quis, ideſt quis eſt, qui agit ideſt quis ſtatus perſonæ, quia perſona faciens aggrauat, &c. Exo. tomo 2. 144.c.3.I, Secunda eſt, Quid, non proprie accipiẽdo, ſed per conſiderat onẽ ad intellectum noſtrũ, ideſt, quando agens putat ſe facere id, vel non facere, &c. Tertia eſt, Quantum, quarta quoties, quinta qualiter, de quibus. Sexta eſt, Cum quo, ſeptima Ad quem, &c. Octaua eſt vbi. Nona eſt, Quando, decima eſt, Pro quo, vel ad quid, Et quod bonum eſt, ex omnibus his fit, ideſt, ex integra cauſa, vt dicit Dionyſius, Et malum ex defectibus ſingularibus, ibidem 145.c.3.I

Circunſtantia inquantum huiuſmodi non dat ſpeciem actui morali, ſed obiectum eius, Matthæi tomo 2 145.c.2.C

Circunſtantiæ aggrauant peccata, Matthęi tomo 7 258.c.4.G

Cæteræ circunſtantię præter finem, non faciunt ſem per ſpecialem rationem boni in opere, ſed ſunt ſępe indifferẽtentes, finis autem ſemper facit in opere bonũ vel malum, Mat. tomo 3 1.c.4.G

Non ſunt confitendæ circunſtantiæ peccatorum, niſi quando mutant ſpeciem, Et ingratitudo nõ eſt de his, quæ mutant ſpeciem, quia omni peccato accidit, &c. Mat. tomo 5 74.c.4.F

Cirogrillus. Erat animal immundum in cibis Iudæorum de genere ſeporum, &

rum,& est duplex quidam maioris quantitatis, & grossiorum pilotũ quàm habent cuniculi,qui sunt lepores parui,Leui. 197.c.1.E

Cis. Pater Saulis in Hebræo dicitur quis, sed litera nostra non potest in sono correspõdere quãtum ad omnia linguæ Hebreæ. 1.Regum, tomo 1 185.c.2.E

Cithara. Est iustrumentum habens decẽ chordas,sicut Psalterium,quamquàm alio modo sonans,plectroque percutitur,1.Regum tomo 1 176.c.2.B

Cithara,est instrumentum antiquum,quod vix in vsu venit,& consonat aliqualiter cum Psalterio,sed differt,quia resonat a parte inferiore, & Psalterium a parte superiore,2.Regum 35.c.2.B. 1.Paralipom. 288.c.3.k

Cytropedes. De quibus Leui.11. tripedes sunt, & fictiles, Leuiti. 164.c.1.B

Ciuis. Ad hoc, quòd aliquis sit ciuis oportet, ꝙ participet legibus ciuitatis,ex 3.Poli.Gen. 238.c.3.F

Ciues qui dicantur, secundum Aristotelem, Leuit. 283.c.3.H

Ad esse ciuem bonum requiritur Iustitia , sed ad esse bonum hominem requiritur omnis virtus,quę dirigat actus humanos,Mat.tomo 3 45.c.1.A

Omnes fideles sunt ciues ciuitatis Dei,Matt. tomo 7. 91.c.4.G

Ciues ciuibus inuidere naturale est , Matth.tomo 4. 69.c.4.I

Ciues non sunt,qui non communicant,nam ciuis politiam dicit,De Optima Politia, 1.c.2.A

Ciuitas. Non est sine lege , nec lex sine executore,Gen. 51.c.4.k

Ciuitates,quæ per peccatum contra naturam destructæ sunt,fuerunt quatuor , scilicet , Sodoma , Gomorra,Adama,& Seboim , quarum Sodoma maior erat,Gen. 75.c.4.K

Ad ciuitatem fundandam necessarius est cibus,& potus,sed iam fundata,tã necessarius est iudex, 3.Politi. Gen. 306.c.4.G

Ad ciuitatem & populi vnitatem requiritur loci identitas,& legum vnitas,Gen. 339.c.2.B

Ciuitas non bene consistit in magna multitudine ciuium,9.Ethi.vt si essent decem milliades,Numeri tomo 1 181.c.2.E

Ciuitas non debet esse valde pauper,nec ualde diues, similiter nec rex,Deut. 97.c.3.G

De ciuitatibus refugij, & qualiter collocandę essent in terra Chanaan;Deut. 105.c.1.C

Quadraginta octo ciuitates fuerunt assignatæ Sacerdotibus, & Leuitis,Nu.35.Iosue 10.1. 173.c.3.G

Ciuitates refugij solum fauebant homicidis a casu, & non his,qui tantum vulnerabant,&c. citra mortem.Et homicidæ nò defendebantur ibi totaliter , sed inde educebantur ad ventilandum causam in loco in cuius territorio commissum est homicidium,Iosue tomo 2 134.c.3.I

Ad ciuitatem refugij recipiebatur omnis homicida , si diceret iudicibus illius ciuitatis, qui erant in portis , ciuitatis refugij se casu occidisse, siue diceret verum , siue falsum ; nam tunc nihil probabat , & manebat ibi, quousque accusaretur de homicidio , & illi iudices remittebant ipsum ad iudices illius ciuitatis, in cuius territorio factum est homicidium,Iosue tomo 2 135.c.1.C

Ciuitatis refugij immunitate gaudebat ille,qui volũtarie occidebat alium se defendendo , quia omnibus non reis homicidij dabatur illa immunitas,sed probato , quòd se defendendo, occiderit alium, non tenebatur redire ad ciuitatem refugij, sicut tenebatur redire ille, qui casu occidisset, sed poterat manere vbicunque vellet impune, sic dicunt aliqui,Iosue tomo 2. 135.c.1,E, Sed non applicatur hoc ad literam, quæ loquitur de homicidio casuali,ibidem

Illam immunitatem , quam habebant ciuitates refugij , non debuit habere Sanctuarium in lege vete. Iosue tomo 2 135.c.3.H

Conueniens fuit, quòd ciuitates refugij in veteri testamento, non haberent tantam immunitatem quantam nunc habent Ecclesiæ in nouo testamento,Iosue tomo 2 130.c.2.C

Occidens summum Sacerdotem a casu debebat manere toto tempore vitæ summi Sacerdotis sequentis in ciuitate refugij , Iosue tomo 2 141.c.1.C

Committens homicidium casuale in aliqua ciuitate refugij , debebat fugere in aliam similem , & si in multis ciuitatibus refugij , simile commisisset,debebat fugere in aliam similem , sed quid si in qualibet commisisset , &c. quid deberet facere, Iosue tomo 2 142.c.1.A

Quare homicida casualis deberet manere in ciuitate refugij vsque ad mortem summi Sacerdotis , &c. Iosue tomo 2. 142.c.2.D , Et assignatur etiam causa partim literalis . & partim allegorica, ibidem

Occidens a casu aliquem virum de aliqua ciuitate refugij extra illam & illius territorium , non debebat fugere ad illam , sed ad aliam , & hoc propter hostes , quos haberet in illa ciuitate,Iosue tomo 2 143.c.1.B

Omnis ciuitas refugij erat de prouenientibus ad Leuitas,Num.35. 144.c.3.F

Ciuitates, quæ propria politia viuunt,non debent esse eminenter diuites,nec etiam valde pauperes, vt dicit Aristoteles 3.Polit. Iudi. 180. c.3. F. 2.Paralipo. 16.c.2.A

Ciuitates in sacra Scriptura dicuntur omnia loca murata , siue magna , siue parua sint ; villæ autem dicuntur loca non murata . Nos autem non vocamus vrbes omnia loca murata , sed diuidimus illa in villas , & vrbes ; loca autem sine muris vocantur rura , vel viculi,primo Regũ tomo 1.74. c.2.B Matth.tomo 3 218.c.1.A

Ciuitates Sacerdotum, & Leuitarum non habebant in circuitu agros, nec vineas , sed suburbana duo millia passuum in circuitu cuiuslibet vrbis ad alenda pecora in eis,& ad alias necessitates,&c.1.Paralipom. 92.c.1.C

Ciuitates refugij erant sex , tres ad Orientem Iordanis , & tres ad Occidentem , quarum nomina ponuntur,Iosue 20.1.Paralip. 93.c.2.A

Reliqua de ciuitatibus refugij , uide in dictione Vrbs refugij,

Ciuitates fuisse tempore Iouis probatur contra Ouidium,De Opti.Poli. 2.c 4.I

Homines coacti sunt ædificare ciuitates , & oppida ob vexationem bestiarum , ex Opinione Lactantij in lib.de Natura deorum, De Opti.Poli. 3.c.1.A Cicero tamen dicit causam ędificationis Vrbium fuisse eloquentiam ibi.

Ciuitas non debet esse pauper,neque multum diues, Matth.tomo 6 29.c.4.K

De eiectione de ciuitate in ciuitatem , Matt.tomo 6 246.c.3.I

Prima ciuitas mundi ædificata est a Cayn , & imposuit illi nomen , Enoch , a nomine filii sui Enoch, De Opti.Poli. 3.c.2.B

De duplici ciu'tate Dei, scilicet, & diaboli, vide quid dicat Augustinus, De Optima Politia 3.c.2.C

Clamare. Est verba iactare inutiliter cum quodam turbulento vultu, & mẽte effrenata, Mat.tomo 4 9.c.4.F

Ad clamandum compellit homines timor magnus, Mat.tomo 4. 109.c.3.I

Clamor. Inter clamorem, & vociferationem quid intersit, Iosue to. 1. 104.c.4.H

Clamor est vox confusa, & incerta, Matth.tomo 4. 109.c.3.I

Clamorem in cantandis diuinis officijs fieri vocibus nimis altè resonantibus non decet, Matthæ. tomo 3 66.c.1.B

Clangoris festum. Fiebat, vt dicnnt Iudæi, ad memoriam Arietis, qui oblatus est pro Isaac, Genes.22. quod non omnino improbatur, Nume.tomo 2. 112.c.3.G

In Clangoris festo clangebatur duplici tuba, scilicet, in tubis argenteis, & buccinis, corneis, arietinis; buccinæ seruiebant in festo Clangoris, in memoriam Isaac liberati, & arietis immolati pro eo: deinde fiebat pulsatio in tubis aigẽteis propter duo, scilicet, propter festum calendarum, quod erat in die illa; secundò propter oblationem sacrificiorum &c. Et soli Sacerdotes clangebant his tubis, tam corneis, quàm argenteis, etiam cum ad bellũ ibant. Et clangor huius diei differebat a clangore aliarum festiuitatum in tribus, Numeri tomo 2 112.c.3.H

In Clangoris festo immolabantur viginti tria animalia, & si esset in Sabbatho immolabantur duo agni vltra hæc, idest offerebantur vigintiquinque animalia, Num.tomo 2 114.c.2.B

Dies clangoris non poterat esse prima dies Septembris nostri, nec poterat esse dies expiationis. poterat tamen esse dies decima Septembris nostri, Numeri tomo 2 114.c.3.G

De Clangoris festo, & quomodo fiebat prima die mensis septimi, & de cæremonijs eius, 2.Paralipo. 26.c.1.E, Et de causis institutionis eius, ibidem, 127.c.3.K

Claritas. Christi in transfiguratione non fuit naturaliter ex anima in corp⁹ influxa, in beatis tamen sic. Mat.tomo 4. 208.c.4.I

Claritas Christi in transfiguratione fuit vera claritas, Mat.tomo 4. 207.c.4.F, cum quo stat, quod fuit etiam imaginaria, ibidem 208.c.1.A

Claritas in corpore glorificato, respondet prudentiç, Mat.tomo 4 234.c.1.B

Claritas corporis Christi transfigutati in vestes eius refluebat, Mat.tomo 4 213.c.1.D

Claritas sequitur dotes corporis glorificati, Matth. tomo 4 234.c.3.F

Claritas corporis glorioſi assimilatur claritati Christi in transfiguratione, Mat tomo 4 256.c.4.k

Quomodo claritas Christi transfigurati fuerit claritas glorioſa, aut gloriæ claritas, Matthæi tomo 4. 209.c.1.A

Inter claritatem Christi in transfiguratione, & claritatem in facie Moysi, de qua Exodi 34. multum interest, Mat.tomo 4. 209.c.4.I

Claritas corporis Christi, quomodo glorificauit alios beatos, Mat.tomo 4 211.c.4.k

Claritatem corporum sanctorum comparat semper sacra Scriptura claritati corporum cœlestium, potiusquam claritati elementorum, vel elementatorum, vt Matth. 13. Tunc fulgebunt iusti, sicut Sol, &c. & 1.Corinth.15. Sicut stella differt a stella in claritate, &c. sic, &c. Matthæi tomo 4. 211.c.2.D

Claritatis dos non potest dari viuentibus, Matthçi tomo 4 206.c.2.E

De claritate corporum beatorum scriptura ostendit nobis duo, scilicet, magnitudinem, & differentiã, Mat.tomo 4. 212.c.2.E

Claritas Christi in transfiguratione fuit eiusdem rationis cum claritate gloriæ differens ab ea tantum in modo, Mat.tomo 4 209.c.4.F

Claritas in corporibus glorioſis fuit conueniens propter duo, Mat.tomo 4 235.c.1.A

Clauis. Ligandi, & soluendi, quare sic dicatur, Iudi. 133.c.1.A, Nullas claues habebant Sacerdotes veteris testamenti, Matthçi tomo 1, 186.c.3.F, Mat.tomo 4, 181.c.4.G

Claues metaphoricas regni cœlorum habet Ecclesia, ideſt, ministri eius, vt probatur, Mat.tomo 4 171.c.2.A

Vsum clauium habent hęretici, Matthæi tomo 4, 171.c.2.B

Clauis dicit potestatem, & iurisdictionem, Matthæi tomo 4 171.c.2.D

Claues inferni nõ dicitur habere Ecclesia, sed Deus, vt probatur Mat.tomo 4 171.c.4.F

Clauis Ecclesiæ, vt dicit Hieronymus, est potestas spiritualis ligandi, & soluendi, qua Ecclesiasticus Iudex dignos recipit, & indignos excludere debet a regno. Mat.tomo 4. 172.c.3.F, Quæ definitio probatur bona, ibidem

Tripliciter dicuntur claues regni cœlorum, Matth. tomo 4 171.c.2.B

Claues regni cœlorum, & inferni non sunt eædem, Mat.tomo 4 171.c.4.H

Clauium potestas est in Deo, in Christo homine, & in ministris Ecclesiæ, Mat.tomo 4 172.c.1.A

Clauis Christi, quatenus homo est, non est clauis authoritatis, quia inquantum homo non habet potestatem dimittẽdi peccata, sed a Deo, Mat.tomo 4, 172.c.1.C

Clauis, est quędam potestas, quę datur in ordinatione, & realiter non differt a charactere Sacerdotali, sed secundum rationem, &c. Mat.to.4. 172.c.3.I

Clauis Christi est valde excellẽtior clauibus ministrorum Ecclesiæ, Mat.to.4. 172.c.1.E

Claues nunquam pereunt, sed usus earum, Matth.tomo 4. 172.c.3.I

Partes definitionis clauium declarantur, Matth.to.4, 172.c.4.K

Clauis actus ad duo se extendit, Mat.to.4. 178.c.4.I

Clauis confertur in ordinatione Sacerdotis, sicut potestas conficiendi, quia vtraque est eadem secundum essentiam, scilicet, ipse character potestas verò conficiendi character est, non tamen potestas ligandi, & soluendi, Matth.tomo 4. 173.c.1.D

A claue quomodo differt character, Matth.tomo 4, 172.c.4.I

Claues habet Sacerdos prius quàm habeat materiã, non tamen potest illas pro tunc exercere, & talis vocatur Sacerdos simplex, nec est Iudex Ecclesiasticus. Mat.tomo 4. 173.c.1.E

Clauium actus non est dignis aperire cœlum, sed facere aliquos dignos, vt eis aperiatur cęlum, vel vt in regnum, quod iam apertum est, intrare possint, Mat.tomo 4, 173.c.2.B, & Ecclesia orat pro peccatoribus, vt Deus actus clauiũ boni fiant, & sic possint ad regnum peruenire, &c. ibidem

Claues sunt tantum duæ, scilicet, scientia decernendi & potestas ligandi, & soluendi, vt probatur, Mat. tomo 4, 173.c.3.F, Et istæ duæ claues non sunt tanquam

quam duæ poteſtates ſeparatæ,nam poteſtas clauis eſt eadem eſſentialiter cum charactere Sacerdotali, qui eſt vnicus, differunt tamen ex comparatione ad actus,quia ſunt duo actus quorum vnus alterum præſupponit,ſcilicet,ſoluere præſupponit diſcernere,Mat.tomo 4 173.c.4.I
Quantum clauis agat ad culpæ remiſſionem non eſt arbitrii Sacerdotis,Mat.tomo 4 179.c.1.A
Vſum clauium applicat ſacerdos ad confitentem, & illæ ei proficiunt quantum Deus vult, Matth.tomo 4 179.c.1.D
Clauis ſcientiæ non eſt ſcientia acquiſita,vel infuſa,vt dixit Magiſter Senten.in 4.diſt.19.Matth.tomo 4. 174.c.2.B.Sed eſt poteſtas diſcutiẽdi cauſas in foro conſcientiç, audiendo peccata, & quęrendo conſcientiam peccatoris, & iſta poteſt eſſe ſine ſcientia diſcernendi,ſimiliter & ſcientia diſcernendi poteſt eſſe ſine iſta poteſtate. Et tamen quia exercitium clauis diſcretionis, ſcilicet, iudicare quis ſit dignus non poteſt fieri conuenienter ſine ſcientia acquiſita,vel infuſa pręcedente,ideo clauis ſcientiç non poteſt accipi,ſine peccato in ordinatione, niſi præcedat ſcientia in accipiente,&c.Matth.tomo 4 174.c.2.C
Clauis conſequitur ordinem ſacerdotij, Mat.tomo 4 182.c.1.A
Clauium duplex eſt materia,ſcilicet, immediata, & mediata,materia mediata eſt ipſe homo, qui abſoluitur, & ligatur. Materia verò immediata eſt peccatum,de quo homo abſoluitur, vel ligatur, & iſta nec eſt actus peccati,nec culpa,nec pronitas ad malum,relicta ex actu peccati,ſed macula, reatus, offenſa,tenebrą,pœna,ſed in ratione ſoluendi, reatus eſt materia clauium,Mat.tomo 4 174.c.4.F
Claues regni cœlorum datæ ſunt omnibus Apoſtolis,Mat,tomo 5 192.c.1.A
Claues Eccleſiæ proſunt aliqualiter ad auferendam maculam peccati,vel culpam, accipiendo culpam large, vt aliqui dicunt, quod probatur Matth.tomo 4 175.c.1.E
Clauium poteſtas eodem modo ſe habet in Sacerdote ad effectum ſacramenti pęnitentiç, ſicut ſe habet virtus,quę eſt in aqua baptiſmi, ad effectum ſacramenti baptiſmi,&c.Mat.tomo 4 175.c.2.A
Actus clauium facit ad deletionem maculæ,aut reatus dupliciter,ſcilicet,vt in voto exiſtẽs,vel in actu ſe exercens, de primo patet, vt quando præceſſit ſufficiens diſpoſitio ſiue præparatio,&c.de ſecũdo patet,vt quando quis propoſuit confiteri,& tamen non fuit perfecte diſpoſitus,ſcilicet,quia non habebat plenam intentionem recedendi a peccatis, interdum in ipſa confeſſione, & abſolutione plene diſponitur, quia datur ei plena deteſtatio peccatorum,cum qua infunditur gratia, & hoc fit merito clauium,Mat.tomo 4 175.c.3.G
Clauium poteſtas qualitas quędam eſt,quę reducitur ad ſecundã ſpeciem qualitatis,Mat.to.4 182.c.3.F
Clauis dupliciter accipitur,Mat.tomo 4 182.c.4.F
In actu clauium principale agens eſt ſolus Deus, qui habet authoritatem dimittendi peccata, Matthæi tomo 4 183.c.2.H
Vſus clauium,qui conſiſtit in abſolutione a peccato, non ſe extendit ad mortuos,Mat.to.4. 187.c.1.C
Claues non faciunt ad deletionem maculæ, vel aliorum principaliter,ideſt,vt principale agẽs,quia hoc competit ſoli Deo,ſed agunt,vt inſtrumẽtum, nõ quidem vt inſtrumentum pertingens ad animam, cuius eſt peccatũ,quod deletur,&c. ſed diſpoſitiue in uirtute Dei,Mat.to.4.175.c.3.I. & aliqui putant, q̃ claues ſolum ordinantur ad remiſſionem pęnæ, & non maculæ ſiue culpę, quia dicunt, q̃ requiritur pręcedens pręparatio.per quam tolluntur peccata,ſed oppoſitũ probat,Mat.to.4 175.c.4.F, & C
Per claues poteſt dimittere Sacerdos aliquid de pęna temporali debita pro pctõ,Mat.to.4. 176.c.2.B
Virtute clauium agit Sacerdos ad pęnam ęternam remittendã aliquo modo,&c. Mat.to.4. 176.c.4.I
Quòd claues non habeant ęqualem efficaciam reſpectu cuiuslibet peccati,ſed ſecundum proportionẽ magnitudinis peccati,nõ videtur ſatis rationabile, Mat.to.4.177.c.1.B.põt tamen teneri,q̃ ſm proportionem,vel alias,Mat.to.4. 177.c.2.E
Per claues non remittimus quantum volumus, ſed quantum remitti poteſt per eas,quia non agunt imperio noſtro,Mat.to.4. 177.c.1.C
Per claues poteſt interdum remitti tota pęna peccato debita,Mat.to.4. 177.c.1.A.& ſeq.
Claues ſacramentales magis directe agunt ad pœnã, quàm ad maculam ſiue culpam large dictam, &c. Mat.tomo 4 177.c.4.H
Claues ita ſe habent ad ligandum,ſicut ad ſoluẽdum, Mat.tomo 4 176.c.2.D
Actus clauiũ eſt ligare.& ſoluere,Mat.to.5. 57.c.4.G
Virtute clauium poteſt Sacerdos aliquo modo tã in culpam large ſumptam,quàm in pęnam, Matth. tomo 4 178.c.2.A
Actus clauis non eſt excommunicare, pendet tamen a claue,Mat.to.4. 178.c.2.D
Clauium virtus dependet a paſſione Chriſti,& ab illa directè eſt virtus ſoluendi,non tamen virtus ligandi directè,& ideo nec Sacerdos per claues directè ligat, ſed ligare dicitur quantum ad pœnam reſiduam,quam non tollit.poteſt etiam dici, q̃ uirtus ligãdi,directè ſit a paſſione Chri,Ma.to.4.178.c.3.I
In Chriſto eſt clauis,ideſt ſpiritualis poteſtas ad recipiendum dignos,aperiendo eis vitam ęternã,& ad excludendum indignos, & iſta clauis non eſt ſacramentalis,ſed maior clauis,quæ dicitur clauis excellentiæ,de qua Apoc.3.habet clauem Dauid, aperit,& nemo claudit.&c.Mat.to.4. 182.c.2.A
Virtus clauis eſt in nebis,ſicut virtus inſtrumentalis, quia non per ſe agit ad remiſſionem peccatorum, Mat.tomo 4 182.c.2.C
Clauem propriè ſumptam habent ſoli Sacerdotes, Mat.tomo 4. 182.c.4.F
Clauis eſt poteſtas ſpiritualis ad aperiendum regnum cœlorum,Mat.tomo 4. 182.c.4.H
In actu clauium nullus homo poteſt operari, vt principale agens,quia nec ipſe poteſt gratiam per ſe dare,nec ex actu proprio mereri, vt alteri detur ſufficienter gratia, per quam remittantur peccata, Mat.tomo 4. 183.c.2.C
Claues non habent viri ſancti, qui non ſunt Sacerdotes,Mat.tomo 4 183.c.2.A
Claues Eccleſiæ proſunt ad culpam tollendam,Mat. tomo 4 175.c.1.E
Actus clauium facit ad deletionẽ maculæ,vel offenſę dupliciter,Mat.to.4. 175.c.2.G
Claues non cogunt voluntatem,ſed perficiunt,Mat. tomo 4 175.c.3.I
Sacerdos per claues poteſt aliquid remittere de pœna temporali,Mat.to.4. 176.c.2.D
In ſubijciendo ſe clauibus Eccleſiæ duplex conſurgit meritum,Mat.to.4. 176.c.4.F
Remiſſione,quę virtute clauium fieri ſolet,caret ille, qui moritur ſine confeſſione habens propoſitum confitendi,& optans confiteri, ſed caret copia confeſſoris,Mat.tomo 4 176.c.4.H
Per claues tollitur aliquid de pęna debita cuilibet peccato,Mat.tomo 4 177.c.1.A

Per claues tãtum remittitur quantum remitti poteſt, Matth.to.4. 177.c.1.B
Remiſſio per claues non fit niſi in abſolutione ſacerdotali. Mat.to.4. 177.c.2.A
Quomodo virtute clauiũ ſacerdos habeat virtutem ligandi. Matth.to.4. 178.c.2.A
Excommunicandi poteſtas à claue dependet. Matth. to.4. 178.c.2.D
Vſum clauium habẽt tam mali quàm boni ſacerdotes. veruntamen de neceſſitate præcepti, & de honeſtate debent eſſe iuſti illi, per quos alij iuſtificantur, & ideo in peccato mortali exiſtens ſi miniſtrat ſacramentum pœnitentiæ vel alia ſacramenta, peccat mortaliter, præterquam ſi miniſtret baptiſmũ in articulo neceſſitatis. Matt.to.4. 184.c.1.E
Vſus clauium non prodeſt defunctis, ſ. quo ad ligare vel ſoluere, nec illis obeſt excommunicatio, etiam ſi ex quibuſdam apparitionibus videatur oppoſitũ. Mat.to.4. 187.c.2.C
Poteſtas clauium manet in ſacerdotibus hæreticis, ſchiſmaticis, excommunicatis, degradatis, & depoſitis, & hoc quantũ ad eſſentiam, non tamẽ quoad vſum propter defectum materiæ, qua quidem materia priuat illos eccleſia, quia ſubiectio & prælatio iſtorum ad hũc vel illũ, nõ inſurgit naturaliter, nec ex Chriſti inſtitutione & ordinatione, ſed ex eccleſiæ ordinatione, ideo per eccleſiæ prælatos poteſt alicui ſubtrahi ille, qui erat illi ſubditus, eccleſia tamen priuat hæreticos, &c. ſubditis ſimpliciter, vel quantum ad aliquid, in quo ſuſpenditur quis, &c. Matth.to.4. 184.c.3.K
Vſum clauium non poteſt quilibet ſacerdos exercere in omnes homines indiſtinctè, præterquam in articulo neceſſitatis. Matth.to.4. 185.c.1.E
Materia actus clauium eſt duplex, ſcilicet homo, qui abſoluitur, vel ligatur, & peccatum in quo homo ligatur, vel de quo abſoluitur, ſed materia propria clauium nõ habetur, niſi per iuriſdictionem, cum requirat prælationem in exercente vſum clauium, poteſtas ordinis datur homini immediatè à Deo, ſed poteſtas iuriſdictionis, videtur deſcendere à ſuperioribus ad inferiores. Matth.to.4. 185.c.4.H
Clauium poteſtas duplex. Matth.to.5. 57.c.4.H
Clauis ordinis eſt poteſtas collata per ſacramentum ordinis ſacerdotalis indelebili charactere inſignita ad conficiendum corpus Chriſti verum, cui annexa eſt poteſtas ligandi atque ſoluendi corpus Chriſti myſticum. Matth.to.5. 57.c.4.H
Materia in vſu clauis eſt duplex. Matth.to.5. cap.18. quæſt.117.
Clauis iuriſdictionis eſt poteſtas data alicui, ſecũdum quam reſpicit corpus Chriſti myſticum, modo nõ ſacramentali, & hæc poteſtas data fuit Mat.18. per illa verba, quęcũque ligaueritis, aut declaratur iam fuiſſe datam, quia illud ligare & ſoluere ibidẽ principaliter eſt extra forum pœnitentialem, cum dicatur ſupra de eo, qui admonitus per eccleſiã, vt ceſſet à peccato, & nõ ceſſat, ꝙ habeatur tãquã ethnicus & publicanus. Matth.to.5. 57.c.4.H
Clauis iuriſdictionis cum detur ſine ſacramento ordinis, poteſt dari omni tempore, & ideo potuit dari diſcipulis Matth.18. per illa verba quæcunque ligaueritis, &c. vel ante vel poſt Chriſti reſurrectionẽ. Matth.to.5. 58.c.4.H
Vſus clauiũ nõ erat in Apoſtolis dũ ipſe Chriſtus erat inter hoĩes, licet haberent ipſam poteſtatem. Mat. to.5. 59.c.1.C
Claues non ſignificantur datas eſſe ſoli Petro, vel dandas, per illud Matthæ. 16. Tibi dabo claues regni cœlorum, &c. ſed etiam cæteris. Dictum eſt enim ad ſolum Petrum ad ſignificandum vnitatẽ eccleſiæ, ſed Matth.18. dicitur ad omnes, vt innuatur quòd quilibet prẹlatus eccleſiæ poſſit imponere pœnam delinquenti non ſe emendanti. Matth. to.5. fol.59. col.2. A. Et eædem ſunt claues datæ Petro, quæ & aliis. ibidem.
Clauium poteſtas duplex eſt, ſcilicet ordinis & iuriſdictionis. Mat.to 5. 57.c.4.H
Poteſtas conficiendi corpus Chriſti verum, non dicitur clauis, ſed character, quia effectus clauis eſt aperire & claudere, quod non extenditur circa corpus Chriſti verũ, ſed poteſtas ſecundum quam ſe habet ad corpus Chriſti myſticum, dicitur clauis. Matth. to.5. 57.c.4.H
Clauis & character quomodo differant. Matth.to.5. 57.c.4.K
Clauis proprie, ſiue iuriſdictionis ſiue ordinis, non eſt data à Chriſto omnibus, &c. Mat.to.5. 58.c.2.B
De actibus clauis iuriſdictionis. Matth. tomo 5. fo.58. col.3.H. 57. col.4.G
Claues ſunt in Eccleſia: nam extra eccleſiam nemo habet actum clauium, & ipſa habet claues in partibus miniſterialibus eius, & ipſa eccleſia vniuerſalis exercet actus clauis iuriſdictionis per ſe ipſam, quia concilia generalia excommunicant, abſoluunt, ſuſpendunt, interdicunt, deponunt, cauſas audiunt & definiunt, indulgentias concedunt, quæ omnia pertinent ad clauem iuriſdictionis. Matth. to.5. 58.col.3.I
Clauis ordinis non eſt maior in vno quam in alio, ſecus tamen de poteſtate iuriſdictionis, quæ forte eſſet maior in aliquo apoſtolo, quàm in alio: de quo nihil aſſeritur, tamen non erat alia & alia, &c. Matt. to.5. 58.c.2.C
Claues Eccleſiæ ſunt contra id, quod cauſatur directe ex peccato, inquantum eſt peccatum, Defen. 6.col.3.K
Clauis ſemper habet effectum niſi erret. Matth.to.5. cap.18.quæſt.117.
Claues regni cœlorum ligandi & ſoluendi, non vnus homo accepit, ſed vnitas eccleſiæ vniuerſalis &c. ait Hierony. Defen. 38.c.3.F
Clauis eccleſiæ non poteſt extendi niſi ad ea, quæ eadem eccleſia definiuit extendi. Matt. to.5. cap.18. quæſt.117.
Clauis Dauid vocatur poteſtas aperiendi ſacram ſcripturam propterea quòd Dauid plura myſteria cognouit de Chriſto quàm cæteri prophetæ. Geneſ. 13.c.4.I
Claues regni cœlorum ſunt ad aperiendum & claudendum regnum cœlorũ, claudere autem & aperire eſt ligare & ſoluere. Matth.to.5. 59.c.3.F
Clauſtrum eſt vita Monachi. Matth.to.3. 154.c.1.E

Clementia. Inter clemẽtiam miſericordiã & liberalitatem quid interſit. Ioſue to.1. 48.c.4.I

Cleopatra. Cleopatram reginam Aegypti hynalis ſerpens ſomno necauit. Deut. 170.c.2.A

Clericus. Clerici dicũtur quaſi ſortiti, &c. Gẽ. 11.c.1.C
Clerici, in minoribus conſtituti poſſunt cõtrahere, vt patet extra de clericis cõiugatis per totum. qui etiã poſſunt vouere ſicut laici, & ſi ſint in ſacris non habentes beneficiũ ſimiliter, & etiã habẽtes, ſi beneficiũ non requirat reſidentiã, ꝙ ſi requirat non poteſt vouere peregrinationem ſine licentia ſui ſuperioris. ad intrandum tamen religionem ſufficit quòd petat licentiam ab epiſcopo, ſiue obtineat illam, ſiue non, de clericis autem degradatis, qui

qui aliquid vouerunt,quid dicendum sit. Nu.to.2, 142.c.2.D
Clerici ecclesiarum oriẽtalium,scilicet Græci,& clerici occidentales conueniunt in duobus: & in alijs duobus differunt: cõueniunt primò,quia vtrique, si sint in minoribus tantum possunt contrahere, non tamen si sint in sacris. Differunt primò, quia orientales,cum promouẽtur,non promittunt continentiam, occidentales verò sic: secundò quia orientales, post promotionem ad sacros ordines, possunt vti matrimonio prius contracto, occidentales verò nec prius contracto, nec in posterũ contrahendo. Num.to.2. 150.c.4.E
Clerici,in sacris ordinati, nõ possunt compelli ad bellum,nec monachi.1.Reg.to.1. 92.c.4.H
Clerici non sunt simpliciter liberi in rebus vel in personis: seculares tamen sunt simpliciter liberi. 3.Reg. 142.c.1.E
Habitus clericorum in ecclesia Christi habuerũt originem ex vestibus & habitu ministrorum veteri testamenti.1.Paralip. 174.c.3.H
Clerici quare habeant tonsuram in capite. Matth. to.1. 24.c.3.E
Clerici dicuntur à cleros, quod est sors,vt habetur 21. dist.cap.cleros. Matth.to.2.fol.160.col.1.B. Matth. to.3. 45.c.2.D
Clericis non licet pugnare.1.ad Thim.3. oportet episcopum nõ esse percussorem, & hoc idẽ de presbytero,& de omnibus ecclesiasticis intelligitur. Mat. to.3. 31.c.2.D
Clerici in multis debent excedere laicos.Matth.to.3. 45.c.1.C
Quilibet clericus tenetur esse melior quàm laicus in his,quæ tenetur seruare laicus,& quilibet prælatus melior quam subditus. Matth.to.6. 38.c.2.C
Clerici tenentur præstare laicis exemplum bene viuendi.Mat.to.3. 45.c.1.D
Clerici succedunt loco apostolorum. 35.dist. cap.ecclesiæ principes, & ideo tenẽtur eos imitari. Matt. to.3. 45.c.2.A
Clericus peccat grauius quàm laicus expendendo proprium patrimonium indebite,cum clericus teneatur esse in maiore gradu virtutis, quàm laicus. Matth.to.3. 46.c.1.A
Clerici non sunt domini bonorũ,quæ habent intuitu ecclesiæ,vt sunt fructus beneficiorum, sed dispensatores,vt tenet S.Tho.super Matth.to.3.fol.46.c.1. A.& seq.sed dicẽdum,quòd omnium istorum fructuum licitè acquisitorum clerici sunt domini, & dicitur licitè acquisitorum, quia interdum clerici fructus beneficiorum non faciunt suos, vt si interuenit simonia, vel si nõ dicant diuinum officium, & in aliquibus casibus clerici cõcubinarij, & quantum ad istos fructus sic perceptos clerici non habent aliquã administrationem, nec possunt expendere in necessitatibus suis, neque eleemosynas de eis facere, sed restituere tenẽtur illos illis ecclesijs, quibus debentur. Matth.to.3. 46.c.2.D
Clericus est dominus fructuum beneficij sui, & etiã est dispensator,nec vnũ derogat alteri,dicitur enim dominus inquantum fructus efficiuntur sui, & dicitur dispensator inquantum prædicti fructus proueniunt clerico ab ecclesia, quæ instituit illos principaliter, vt clericus ex illis sustentaretur, quia alias nemo esset,qui ministrare vellet,&c. 1.Corinth.9. Qui altario seruit,&c. nec ecclesia intendit aliquẽ ditare sed solum dare sustentationem. Matth.to.3. fol.46.col.3.K. Si tamen aliqua superfuerint,vult quòd expendantur in vsus pauperum, vt innuitur. 12.quæst.1.cap.illi autem,& c.res ecclesiç,& c.nulli episcoporum, & c.si priuatum. Si autem expendant in alios vsus,peccant, & tamẽ quia clerici effecti sunt domini fructuum licite acquisitorum, transfertur dominium,sicut si darent de bonis patrimonialibus. Et hoc videtur esse de mente Thomæ in Quotlibe.ibidem.
Regula generalis est,quòd quicunque clericus expendens fructus beneficij sui immoderate,peccat mortaliter etiam si expendat in vsus, qui alias essent honesti & liciti, & hoc si fiant illæ expensæ propter laudem humanam vel affectionem, nõ tamen tenetur ad restitutionem,&c.cum sit verus dominus illorum fructuum, & ideo tenet donatio, vel administratio facta, si tamen tantundem restituerit de bonis proprijs, erit securior in foro conscientiæ,&c. super Matthæum tomo tertio, folio 47. col.2.A.
Inter clericum, & laicum diuites ad dandum eleemosynam de superfluis, hoc interest, quia laicus non tenetur quærere pauperes, ad dandam eis eleemosynam, sed quando occurrerint, & petierint, clericus tamen non solum requisitus tenetur dare eleemosynam, sed ipse debet etiam pauperes inquirere,idest,tenetur vigilare in loco,& regione, in qua viuit, vt sciat, qui sunt vere pauperes, vt eis subueniat,&c.vt dicit Hieronymus ad Damasum, & habetur 16. quæstio.1. cap.quoniam, Matth. tomo 3 47.c.3.G
Nec debet intelligi id, quod dictum est, quòd quandocunque clericus possidet aliquod superfluum, sit in peccato mortali, quia potest differre ad alia tempora,&c. vt det, secus tamen si haberet intentionem non dandi pauperibus tunc vel postea, sed intentionem possidendi,vt fiat diues:nam tunc videtur,quòd peccet mortaliter,Mat.to.3. 47.c.4.K
Clericus non potest alienare bona immobilia beneficiorum, sed solos fructus inde percipere, quòd si alienauerit, tenetur ad restitutionem, cum talium non sit dominus,nec administrator, Matth.tom.3 48.c.2.D
Clericus non potest pro sua sustẽtatione accipere de bonis fabricę alicuius Ecclesię,nec de illis dare eleemosynam, & si faciat tenetur ad restitutionem, Mat.tomo 3 48.c.2.D
Clericus faciens se impotentem ad benefaciendum pauperibus, propter aliquos sumptus immoderatos, peccat mortaliter, si illi sumptus sint multum excessiui,si tamen aliqualiter excedant,& non multum,potest fieri hoc bona fide,idest,cum recta conscientia,Mat.tomo 3 48.c.3.F
Clericus habens bona patrimonialia, de quibus possit sustentari,similiter & bona Ecclesiæ, de quibus possit etiam sustentari, tenetur sustentari de quibus voluerit, & alia dare in eleemosynam, & non poterit quædam accipere ad sustentationẽ, & alia relinquere,vt inde ditetur, & hoc verum est quando sufficiũt bona patrimonialia, vel bona Ecclesiastica,si autem non suffecerint, accipiet de vtrisque quantũ sibi sufficiet, & reliquum dabit in eleemosynam & in hoc casu debet clericus expendere de bonis patrimonialibus,& cum non suffecerint, accipere de bonis Ecclesię,2.quæst.1.ca.ex his,& cap. Episcopus,&c.Mat.tom.3 48.c.4.G
Clericus incursu symoniæ perdit decimas Mat.tom.6 220.c.3. F. Similiter si sit notorius concubinarius, ibidem.
Clerici tempore Aduentus ieiunare nõ tenentur,nisi de honestate,Mat.tom.3 95.c.4.G
Omnes clerici debent esse egentes, Matth. tomo 6. 221.c.3.I

Omne,

Omne,quod clericorum eſt, pauperum eſt. Matth. to.6. 221.c.4 H
Clerici ſæculares non ſoluunt decimas de eccleſiæ poſſeſſionibus. Mat.to.6. 228.c.2.E
Quare clericis ſit primo vetita vſura. Matt.to.7. f.54. col.1.B
Plura non licēt clericis,quæ tamen licent laicis. Mat. to.7. 52.c.4 K
Clericis licet vendere,quod emerint,non tamen cauſa negociationis. Matth.to.7. 61.c.2 C
Et licitum eſt illis carius vendere quàm emerint, ibidem.
Clericis vetitæ ſunt negociationes propter lucrum tantum. Matth. tomo ſeptimo. 61.c.3-F
Non licet clericis pauperes nutrire lucris. Matt.to.7. 61.c.3.I
Clerici aduocare cauſas nō poſſunt,niſi Eccleſiæ ſuæ, aut perſonarum coniunctarum, aut miſerabilium, orphanorum,viduarū, cæterorumque pauperum. Exo.to.1. 83.c 4.I
Clericis vetitum eſt turpe lucrum tripliciter. Matth. to.7. 61.c.4.k
Clericorum officio repugnat valde negociatio. Mat. to.7.fol.62.col.1.E. Sed quare clericis vetetur negociatio,vide ibid.
Clerici non poſſunt teſtari de bonis eccleſiaſticis, & ſi teſtentur de illis, non valebit teſtamentum, ſed eccleſia ſuccedit extra de teſtamentis cap. relatum,&c.Matth.to.3. 49.c.1.C
Clericus quicquid & quantumcunque donauerit cognatis ſuis de bonis Eccleſiæ, vel alijs extraneis, tenet donatio,nec habet Eccleſia ius repetēdi mortuo clerico : non tamen licet clerico donare cognatis ſuis quantum voluerit. Nam ſi ſint diuites, nihil eis donare debet, quia habēti dare nihil aliud eſt quàm perdere.1.q.1.c.paſtor,& hoc niſi ſit quid modicum, quod inter amicos donari ſolet, ſicut moderate inuitare,&c. Securius tamen eſt illis nihil dare, quia illi, quibus ſua ſufficiunt, non ſine grandi peccato accipiunt ea, de quibus pauperes erant victuri. Si autem ſint pauperes poteſt illis dare ſolum ad ſubleuandum inopiam, ſed non ad ditandum eos. Matth.to.3. 49.c.1.E
Clericus nihil poteſt dare cognatis, niſi vt pauperibus, ſcilicet victum, & veſtitum. 12.q.2. c.quiſquis apiſcopus. Mat.to.3. 49.c.2.E
Clerici tenentur ad gratiarum actiones pro cibo &c. Matth.to.4. 95.c.1.B
Clerici in conuiuio tenentur non ſolum menſam benedicere, ſed etiam aliquid de ſcriptura ſacra legere. Matth.to.4. 95.c.1.E
Clerici melius faciunt viuentes pauperibus ſua diſtribuendo,quàm eccleſiæ omnia dando. Matth.to.3. 275.c.3.H
Quomodo intelligitur quòd bona clericorum ſunt bona pauperum. Matth.to.4. 278.c.1.A
Clericis aufereudæ ſunt decimæ propter notorium concubinatum, & propter ſimoniam. Matth.to.6. fol.220.col.4.F. Contra cleri.concubi. fol. ſexto. col.1.A
Clerici appellantur pauperes extra de præſcriptio.cap. nihil. ſimiliter & imperator eos ſic vocat. C. de ſacroſanctis eccleſijs, l. priuilegia, & extra de decimis. cap. tua nobis. Matthæi tomo ſexto.fol.221. col.3.I
Clericis non licent multa, quæ licent laicis. Matth. to.7. 52.c.4.k
Clericis vetita eſt negociatio, ſed non commutatio. Matth.to.7. 61.c.2.C
Clericis vetatur negociatio, non quia ſimpliciter mala ſit,ſed quia eis eſſet mala, ideſt impeditiua officij eorum, propter multa. Matthæi tomo 7. fol.62. col.2.B
Contra clericos concubinarios auctor in libello ſuo, eiuſdem tituli ponit quatuordecim concluſiones.
Clerici concubinarij, quorum crimen concubinatus eſt notorium,vno de tribus modis,ſcilicet per ſententiam, vel confeſſionem in iure factam, vel per rei euidentiam talem, quòd nulla tergiuerſatione celari poſſit,&c.ſuſpenſi ſunt ipſo iure quoad ſe,& quo ad alios,Contra Cleri.concubi. 1.c.2.D
Clericus in mortali peccato exiſtens, peccat mortaliter,quandocunque facit aliquid ratione ordinis ſibi commiſſi,miniſtrando. Contra cleri.concubi. 1.c.3.I
Audientes miſſam clerici notoriè concubinarij, vel alia officia eccleſiaſtica, peccant mortaliter. Contra cleri.concubi. 1.c.4.H.& f.2.c.1.E
Parrochianis licitum eſt recedere à ſuo curato, ſi ſit publicus concubinarius, & hoc propria auctoritate,non expectata ſuperioris licentia. Contra cleri. concub'. 2.c.3.I
Sacerdotes notorij concubinarij nullum habent iuriſdictionis exercitium in foro conſcientię,nec valet eorum abſolutio à peccatis, Contra cleri. concubi. 4.c.1.E
Paroeciani tenentur iterum confiteri illa eadem peccata numero alicui habenti poteſtatem, illa, ſcilicet quę confeſſi fuerant notorijs concubinariis,ad hoc quòd ſint in ſtatu gratiæ ſeu ſaluationis, habita informatione de impotentia ipſorum concubinariorum.Contra cleri.concubi. 4 c.4.G
Clerici notorij concubinarij facientes quodcunque officium ratione ordinis, & in apparatu, ſunt irregulares.Contra cle.concubi. 5.c.2.C
Clerici notorij cōcubinarij effecti irregulares, vt præmittitur, per ſolum Romanorum pontificem, vel eius vices habentem, poſſunt ſuper huiuſmodi irregularitate diſpenſationem obtinere.Cōtra cleri. concubi. 5.c.3.G
Clerici publicè concubinarij nō faciunt fructus ſuos, durante illo ſtatu, & tenentur ad reſtitutionem illorum.Contra cleri.concubi. 5.c.4 G
Clericis publicè concubinariis non ſunt dandæ decimæ, & primitiæ, ſed potius epiſcopo, &c. Contra cleri.concubi. 6.c.1.A
Clericus notorius concubinarius,ſi ſic moriatur,non debet ſepeliri in eccleſiaſtica ſepultura, & viuens non debet permitti intrare eccleſiam. Cōtra cleri. concub. 6.c.2.D
Sacerdotes habere fœminas ſaltem publicè, nefariū eſt dicere,& horribile audire, & contra ſanctorum canonum inſtituta,& per eos nomen Dei blaſphematur.Contra cleri.conc. 6.c.3.F
Parrochiani omnino abſtinere debent ab audiendo miſſam, & alia diuina, & ab aſſumendo quæcunque ſacramenta à publicis concubinarijs ſub pœna peccati mortalis, & non debet contrà facere, etiam ſi ſit ſcandalum, & ſi contrà faciant ſunt veri idolatræ. Contra clericos concubinarios. fol.6. col.3.k
Virtuoſum eſt, & laudabile, & valde meritorium iſta de clericis concubinarijs prædicari populis palam, Contra cleri.concubi.fol.6.col.4.k.Et auctor circa prædictas concluſiones. contra cleri.concubi.facit proteſtationem, qua ſubmittit ſe determinationi ſacroſanctę Romanæ eccleſię,& iudicio cuiuſcunque alterius melius ſentientis, credens & firmiter tenens omnia,& ſingula,quæ a catholicis catholice tenentur,contra cleri.concubi. 9.c.1.E

Clibanus. Fumans, de quo Genes. 15. quid significet, Genes. 256.c.3.G

Clima. Nulla duorum climatū loca sunt inter se directe orientalia magis, vel minus vnus respectu alterius, quia duobus climatibus nunquā est eadem poli eleuatio, vel ab æquinoctiali latitudo, Genes. 313.c.3.I

Septem climata terræ habitabilis designantur ab antiquo, sed nunc aliquæ insulæ habitabiles reperiuntur, quæ extra climata ponuntur, vt iam pertineant ad octauum, & nonum, & partim ad decimum clima secundum quantitatem eleuationis poli, & maioritatem diei, quam addit vnum clima ad aliud, Exo. tomo 1 53.c.4.H

In tertio climate est Aegyptus, Exod. tomo 1. 70. col. 3.G

In medio quarti climatis est situata terra Chanaan, Exod. tomo 1 70.c.3.G, & 259.c.3.F

Nos sumus in principio quinti climatis, Exo. tomo 1. 107.c.3.I

In medio climatū dicitur esse Ierusalem, i. in medio quarti climatis, Exod. tomo 2 47.c.2.D

Vnum clima non addit super aliud nisi spacium dimidiæ horæ, Defen. 45.c.4.G

Clima quintum, & sextum continet pro maiore parte nunc terram Christianorum, Defen. 46.c.1.A

Quintum clima, in quo sunt Hispani, Itali, & Græci, commendatur, De Opti. Poli. 6.c.4.F

Clipeus. Saulis fuit vnctus oleo, quo ipse fuit vnctus, in regem, 2. Reg. 7.c.2.E

Clotho. Interpretatur euocatio, quia euocat res de non esse ad esse 4 Reg. 169.c.1.A

Coactio. Nō potest fieri in præceptis moralibus, sed potius est moriendum, quam talia faciēdum, & nulla admittitur excusatio, 4. Reg. 70.c.1.B

Coactio duplex, s. leuis, & sufficiens, sufficiens est illa, quæ cadit in virum constantem, extra de his, quæ vi metusue causa fiunt ca. ad audientiam, & c. cum dilectus, & neutra istarum facit iuramentum inualidum in foro conscientiæ, bene tamen secunda in foro contentioso, Mat. tom. 2. 206.c.2.A

Coactio qualiscunque impedit, vt matrimonium sit validum, Mat. tomo 2 206.c.3.G

Coactio vel necessitas duplex, vna iuris, & alia facti, iuris est, vt si cogatur testis a iudice dicere, quę nouit, in casu, in quo potest de iure cogi, coactio facti est, vt si verberibus, vel donorū datione cogatur quis ad dicendum peccatum alterius, Matth. tomo 5. 52.c.1.C

Coccineum. Quæ coccinea sunt nimis rubea sunt. Nu. to. 1 43.c.4.I

Coccineus color est color rubeus intensissimus, 2. Paralip. 31.c.3.K

Coccus. Nomen vermis est valde rubei, qui vulgariter dicitur grana, quia cum eo tinguntur ea, quæ volimus esse valde rubea, & dicitur bis tinctus, quia intense rubeus est, & videtur esse bis tinctus, & coccus bis tinctus accipitur Exo. 25. pro serico tincto colore illorum coccorum, Exod. tomo 2 15.c.3.I

Coccus bis tinctus est filum valde rubeum 1. Regum tomo 1 16.c.4.G

Coccus bis tinctus vulgariter dicitur grana de scarlata. Leuit. 135.c.3.F

Codrus. Athenienſium rex vltimus fuit tempore Saulis regis, vel Heli sacerdotis, vt alij volunt, Iudi. 24.c.1.D

Cœlum, vide celum cœna, Cœnaculum, cœnare, vide superius cœna, cœnaculum, cœnare,

Cogere cogi. Cogere aliquādo accipitur pro congregare 1. Paralipomenon 20.c.4.K

Dæmones cogi non possunt ab hominibus simulant tamen se cogi, sed quare hoc, Matthæ. tomo 5. 119.c.3.H

Cogitare. Inter cogitare & intelligere quid interſit, Mat. tomo 5 148.c.2.A

Cogitatio. Cogitationes excludit motus festinatio propter duo, Gen. 170.c.1.B

Hominum cogitationes, quomodo possint cognoscere Angeli, & dæmones, Exo. to. 1 48.c.2.D

Cogitationes in mentibus hominum solus Deus potest imprimere, & illas cogemur retinere, si ipse vult, quia solus Deus illabitur essentiæ animæ nostræ, Exo. tomo 1 48.c.2.E

Secretas cognoscere cogitationes, vt esse incipiunt, solius Dei est, Mat. tomo 4 82.c.1.A

Cogitationes puniuntur, quando in dānum sunt reipubli. vel principis, &c. vt patet in Decretis 6. quęst. 1. §. verum, in versū. si quis cum militibus. Et quasi idem habetur C. ad. l. Iuliam maiestatis, in. l. si quis Exod tomo 1 177.c.3.K

Quælibet pœna inferni habet multum de cogitatione, quare si damnati possent non cogitare de malo, quod patiuntur, non essent miseri, Mat. tomo 7. 235.c.1.E

Nemo pro cogitatione peruersa meretur pœnam, secundum leges humanas, sic patet. ff. de pœnis. l. cogitationis, & de pęnitentia dist. 1. §. cogitationis, Mat. tomo 2 138.c.3.I

Cogitationes hominis nesciunt Angeli nec dæmones, sed solus Deus, Mat. tom 3 183.c.1.B

Cogitationes malæ sunt exordium totius mali, Mat. tomo 4 137.c.1.B

Cogitationes nō cognoscuntur per aliquid exterius, sed intuendo cor. Mat. tom. 4 15.c.1.C

Cogitatiua. Virtus cogitatiua quæ sit, & quibus nominibus appelletur, Mat. to. 7. 214.c.1.D

Cognatio. In sacris literis aliquando accipitur pro tribu, & aliquando proprie pro cognatione, vel domo, Nu. to. 1. 240.c.1.E

Cognatio est nomen generale significans congregationem plurium attinētium in identitatem sanguinis. Num. tom. 2 76.c.4.G

Cognatio ad carnem pertinet, & non ad animā, quia quo ad animam omnes homines sunt inter seſe æqualiter cognati, Mat. tom. 2 239.c.2.B

Cognatus. Aliquando est nomen affinitatis, vt patet Exod. 18. Exo. tomo 1. 144. colum. 3.I

In cognatis regula est generalis, ꝙ quandocunq; aliquis superior coit cum aliqua inferiore descendēte lateraliter, vel directe, non grauius peccat, quam si inferior coeat cum ascendente, Leuiti. 213. colum. 4. F

Cognati proprie dicuntur, qui habent attinentiam transuersalem, nam ascendentes aut descendentes inter se, non vocantur proprie cognati, Deuter. 134.c.2.D

Magis laudabile est benefacere cognatis indigentibus, quam alijs pauperibus, cæteris paribus, & clerici magis obligantur hoc facere quam alij, vt patet 86. dist. c. non satis, siue ca. est etiam, Mat. to. 3. 48.c.4.F

Cognitio. Spiritualis dicitur illa, quæ non præsupponit cognitionem corporalem, vt si sortes est prædestinatus, vel reprobatus, Genes. 13.c.2.E

Cognitio directa eſt, quando ipſa potentia paſſiua patitur ab obiecto per ſe ipſum, & ſic non cognoſcimus Deum, & hoc eſt intelligere per eſſentiam, & ſic nulla anima nec coniuncta, nec ſuperata eſt in potentia ad intelligendum Deum per eſſentiam. Gen. 31.c.1.C
De duplici cognitione angelorum matutina & veſpertina, quarum prima eſt rerum cognitio in verbo, ſecunda verò rerum in proprio genere per ſpecies concreatas. Gen. 1.c.4.G
Cognitio in verbo quare dicatur matutina. Gen.fo.2. col.1.A
Cognitio in verbo non ſic dicitur, quòd in ſola conſideratione verbi, hoc eſt, filij conſiſtat; quia omnes perfectiones, quæ ſunt in filio, ſunt in patre, & ſpiritu ſancto, ſed ſic dicitur, quia verbum accipitur à proprietate manifeſtandi, cum ipſum dicentem manifeſtet, & quia illud lumen eſt maximè manifeſtatiuum, & ideo cognitio per illud lumen dicitur in verbo, ſicut dicitur filius ſapientia patris, licet ſapientia patris & filij, & SS. eadem ſit, ſicut & bonitas. Gen. 1.c.4.I
Cognitio in verbo, & cognitio in proprio genere, quare ſic dicantur. Exo to 1. 191.c.2.C
Cognitio noſtra, incipit ſecundum naturam à ſenſatione, quæ conuenit effectibus cauſæ vero magis cognoſcuntur per ſpeculationem. Leuit. fol.145. col.4.K
Cognitio per reuelationem nobilior, & abundantior quàm quæ fit per naturam propriam. Gen.fol.175. col.2.C
Cognitio rei pleniſſima eſt, quando cognoſcitur res in ſeipſa, &c. Deut. 142.c.1.D
Cognitio Dei non importat aliquam neceſſitatem in rebus. Ioſue to.2. 43.c.3.H
Cognitio practica ordinatur ad alterum tanquam ad finem, ſcilicet in ipſum opus 2. Metaphy. cognitio vero ſpeculatiua eſt propter ſeipſam. Matth.to.2. 22.c.1.D
Cognitiuæ virtutis tres ſunt gradus in nobis, ſcilicet ſenſus, imaginatio, & intellectus, & vbi terminatur operatio primi, incipit operatio ſecundi, &c. Matth.to.6. 132.c.2.D
Omnis cognitio fit per aſſimilationem, ſiue ſit ſenſitiua, ſiue intellectiua, ſiue in ſubſtantiis coniunctis, ſiue in ſeparatis. Matth.tomo 7.fol.204.col.4.F. & 211.c.2.D
Omnis cognitio eſt per formam, ſed formæ ſunt dupliciter ſe habentes, quædam ſunt factiuæ rerum: & quædam acceptæ à rebus, & iſtæ aliter & aliter ducunt in cognitionem rerum, &c. Matth. to.7. 208.c.3.k
In cognitione, quæ fit per formas, quæ ſunt cauſæ rerum, vel impreſſiones earum, peruenitur vſque ad cognitionem ſingularium, licet tales formæ ſint immateriales, &c. Matth.to.7. 209.c.3.I
Omnis cognitio ordinatur ad intellectiuam, quia illa eſt vltima & altiſſima. Matth.to.6. 68.c.1.A
Tres ſunt cognitionis gradus, ſcilicet per ſenſum per imaginationem, & per intellectum. Matth. to.6. 132.c.2.D
Ex ſenſatis oritur noſtra cognitio. Matth.to.6. f.132. col.3.F
Vnde aliqui homines recipiant cognitionem rerum occultarum. Matth.to.7. 192.c.4.F
Quòd cognitio non cauſet gaudium per accidens, ex duobus prouenit. Matth.to.7. 206.c.2.C
Inter cognitionem animarum, & angelorum quid interſit. Matth.to.7. 209.c.4.k
Cognitio per ſpecies influxas manebit in animabus poſt reſurrectionem, ſaltem in beatis, & de damnatis idem poteſt concedi, ſed non ita manifeſtè. Matth.to.7. 212.c.3.F
Chriſtus habet duplicem rerum cognitionem. Mat. to.7. 213.c.1.A
Altior cognitio eſt, quam minimus beatorum habet ex gratia, quàm illa, quam maximus angelus habet ex natura. Matth.to.7. 213.c.1.C
Animæ ſeparatæ non impediuntur a cognitione per diſtantiam localem. Matth.to.7. 215.c.2.A
Animæ ſeparatæ non habent cognitionem naturalẽ. Matth.to.7. 193.c.1.C
Damnati habent cognitionem quandam confuſam de gloria beatorum. Matth.to.7. 219.c.1.E
Cognitio naturalis duplex. Mat.to.7. 220.c.4.H
In beatis duplex cognitio. Mat.to.7. 221.c.3.F
Cognitio Dei eſt vera beatitudo. Matth.to.7.f.225. col.1.C
De cognitione animarum paruulorum. Matth.to.7. 238.c.1.D
Animarum cognitio eſt intellectualis. Matth. to.7. 251.c.2.A
Anima humana cognitionem habet per ſenſum. Matth.to.7 193.c.1.A

Cognoſcere. De modo, quo principes ſacerdotum phariſæi. &c. non cognouerunt Ieſum fuiſſe Meſſiam. Matth.to.5. fol.276. col.2.E
Aliquis exiſtens in via poteſt Deum cognoſcere per eſſentiam. Matt.to.6. 133.c.1.B
Duplex modus cognoſcendi. Matth. to.7. fol. 197. col.2.D
Angeli non cognoſcunt ſucceſſiue, ſed in inſtanti. Matth.to.7. 86.c.4.H
Beati Deum & angelos cognoſcunt. Matt.to.7.f.197. c.3.G
Anima ſeparata ſe ipſam cognoſcit directe: ſed, cum corpori coniuncta eſt, ſeipſam cognoſcit ſolum reflexe. Matth.to.7. 197.c.4.G
Intelligentiæ naturaliter Deum cognoſcunt per ſpeciem impreſſam, & non abſtractam. Matth. to.7. 199.c.1.C
Dæmones tripliciter cognoſcunt aliqua. Matth.to.7. 203.c.4.F
Quæ ſunt illa, quæ dæmones naturaliter cognoſcunt. Matth.to.7. 203.c.4.K
Quæ ſint prima ſingularia, quæ anima ſeparata cognoſcit, & quæ ſecunda. Matth.to.7. 208.c.1.D
Deus quomodo cognoſcat particularia, & quomodo vniuerſalia. Mat.to.7. 208.c.4.k. & 209.c.1.B
Animæ ſeparatæ & angeli quomodo cognoſcant ſingularia. Matt.to.7. 209.c.1.C
Anima corpori coniuncta quomodo cognoſcat ſingularia, & quomodo vniuerſalia. Matth.to.7.f.209. c.4.F. & 214.c.1.B
Dæmones quomodo cognoſcãt, quæ apud nos ſunt. Matth.to.7. 215.c.3.K
Quæ tantum cognoſcũtur in vniuerſali, non poſſunt perfectè diligi, & eligi ſiue ad bonum, ſiue ad malum, &c. Exo.to.2. 3.c.1.D
Poſſe non cognoſcere res eo modo, quo ſunt ſtat dupliciter, quia aut ſe tenent iſtæ potentiæ ex parte iudicantis, aut ex parte rei. Ioſue tomo 2. fol. 32. col.3.K
Cognoſcere omnia, vt preſentia, ſtat dupliciter, Ioſue tomo 2. 33.c.3.K
De duplici via ad cognoſcendum aliquam rem, ſcilicet, per quid eſt, & per quid non eſt. Matth. to.1. 168.c.4.H
De Deo nõ habemus cognitionem quid ſit proprie, ſed

ſed quid non ſit. Matth. to. 1. 168. c. 4. k
Cognoſcere quid ſit Deus ſtat dupliciter. Matt. to. 3. 288. c. 3. K
Cognoſcere ſub hic & nunc, ſtat dupliciter, vno modo, vt hic & nunc ſe tenent ex parte rei cognitæ, alio modo vt ſe tenent ex parte modi cognoſcendi vel cognoſcentis. Matth. to. 7. 215. c. 4 k
Ad cognoſcendum an Deus loqueretur, aut angelus in veteri teſtamento, qua ratione mouebantur maiores. 2. Paral. 11. c. 3. I
Cognoſci. De modo, quo Chriſtus tẽpore ſuo ab aliquibus cognitus ſit, vide ſuper Matth. to. 5. 276. c. 2. A
Quid ſit immediate cognoſci, Matth. to. 6. fol. 132. c. 2. E
Quid ſit per eſſentiam cognoſci. Matth. to. 6. fol. 132. col. 3. F
Quãtum magis aliquid cognoſcitur eſſe bonum tanto magis amatur. Matth. to. 6. 132. c. 4. F
Quòd cognoſcatur Chriſtus in die iudicij ab omnibus conueniens eſt. Mat. to. 7. 91. c. 3. H
Omne, quod cognoſcitur, ſcitur vt præſens. Matth. to. 7. 216. c. 3. G
Cogimur dicere quòd omnia erunt cognita in iudicio vniuerſali, ſiue bona, ſiue mala ab omnibus tã bonis, quàm malis. Mat. to. 7. 103. c. 3. H
Conſideratio cognitorum aliquando facit duo. Mat. to. 7. 217. c. 1. E
Cognoſcibile. Vocari aliquid magis, vel minus cognoſcibile ſtat dupliciter, vno modo magis cognoſcibile, ideſt quod maiorem habet difficultatem ad cognoſcendum ipſum. Alio modo, quod magis habet de ratione cognoſcibilitatis. Matth. to. 7. 207. c. 1. B
Cohabitare. Illi ſoli cohabitant, qui ſibi inuicem opera communicant. Matt. to. 5. 80. c. 2. B
Quomodo intelligitur, quòd vir ceſſare debet à cohabitatione parentum, vt cohabitet vxori. Matt. to. 5. 80. c. 4. F
Coercere. Conueniens eſt, quòd prælati haberent poteſtatem coercendi. Matth. to. 5. 202. c. 4. F
Cohæres. Chriſtꝰ fecit Chriſtianos cohęredes. Matt. to. 6. 329. c. 1. B
Coire. Ante perfectam ætatem nociuum eſt viris, ſed fœminis magis. Gen. 321. c. 1. E
Si infidelis coeat cum chriſtiana comburi debet ſecũdum legem, quia dehonoratur tota vniuerſitas Chriſtianorum. Exo. to. 1. 135. c. 1. F
Coeuntes à tenera ætate perdunt ſtaturam corporis & robur & pulchritudinem. Leuit. 194. c. 3. k
Regula eſt generalis, quòd quandocunque aliquis ſuperior coit cum aliqua inferiore ſecundum diſcendentiam lateralem in cognatione, vel directe, non grauius peccat, quàm ſi inferior coeat cum aſcendente. Leuit. 213. c. 4. F
Coitus. Poſt diluuium fuit ſub precepto, ſicut quodlibet aliud bonum ex genere, & mereri poterant dupliciter ex coitu: primò, ſi propter bonum finem agebant: ſecundò, quia obediebant mandato Dei, & hoc non facere erat magnum vitium, quia nõ erat tunc tempus continentiæ, & virginitas fuiſſet peccatum tunc, vel continentia, ſicut ſi Adam & Eua vellent virginitatem ſeruare. Gen. 45. c. 2. C
Natura ingenerauit in coitu magnam voluptatem, vt ad generationem animalia feruenter intenderent. Matth. to. 6. 67. c. 3. G
Pro coitu illegitimo, apud Hebræos, occidebatur homo, Leuit. 20. Mat. to. 7. 304. c. 3. H
In emiſſione ſeminis per coitum Deus non iubebat Iudæos ire extra caſtra, ſed cùm fiebat per pollutionem nocturnam. Matt. to. 7. 307. c. 1. A
Ad coitum in hominibus neceſſe fuit dari vni indiuiduo principatum, & alteri ſubiectionem etiam in ſtatu innocentiæ, &c. Gen. 230. c. 1. D
Coitus legitimus tam ante peccatum quàm poſt nõ fieret ſine imperio, ſed eſt differentia, quia poſt peccatum æqualiter imperat vterque &c. ſed ante peccatum ſolus vir imperaret ad copulam, iubens copulandum eſſe, & quando & vbi, &c. & hoc in omni matrimonio, nam lex quæ dat vtrique æquam facultatem modo, non eſſet tunc in Paradiſo, &c. Gen. 231. c. 4. F
Coitus fieret in paradiſo imperante ratione, non vigente deſiderio. Gen. 231. c. 4. k
In coitus calore anima habet magnum vigorem, ita vt formas viſas attrahat, & fętui imprimat. Et ideo in thalamis coniugum pulchræ imagines debent depingi, vt viſis illis fętus ſimili imagine formetur, & ſic ait Hieronymus, quòd Quintilianus orator defendit quandam matronam, quæ filium nigrũ & æthyopem peperit. Et ſimile in libro Hypocratis reperitur, &c. Et Iacob decorticatis virgis vſus eſt, &c. Gen. 30. Gen. fol. 325. c. 3. I. Exo. to. 1. f. 171. col. 1. C
Coitus intempeſtiuus multa mala facit. Exo. tomo 1. 4. c. 3. H
Coitus cum ſorore vxoris in caſu poteſt non eſſe peccatum, vt patet 33. q. 2. c. in lectum. Exo. to. 1. f. 182. col. 4. I
Coitum matrimonialem, quidam opinabantur debere fieri in publico, cuius opinionis auctor fuit Diogenes, qui & eorum ſequaces propter hoc dicti ſunt Cynici, ideſt Canini, quia inuerecundæ, vt canes, publicè coibant, ſed non potuit hæc opinio firmari, nam cæteri homines perſequebantur illos, &c. De his Auguſtinus 4. de Ciui. Exo. tom. 1. 202. c. 2. E
De coitu cõtra naturam vel ſodomitico. Leuit. f. 283. col. 3. H. & 209. c. 4. I
De coitu cum matre & filia. Leuit. 210. c. 2. B. Vide in dictione, mater.
De coitu fratris cum ſorore. Leuitici folio 212. col. 1. C
Coitus Loth, cum duabus ſororibus, & filiabus illius, fuit culpabilis antecedenter, ex ebrietate culpabili, vt habetur. 15. quæſt. 1. c. in latum &c. Nume. to. 1. 71. c. 2. E
In coitu ſemper maſculus & fœmina peccant eodem genere delicti, licet non ſint eiuſdem conditionis, vel ſtatus, &c. Matthæi tomo 2. fol. 159. col. 4. F
Coitus contra naturam eſt ſpecies quædam luxuriæ, Matth. to. 2. 164. c. 1. A
Coire cum vxore propria in vaſe proprio, ſed à retrorſum quidam dicunt eſſe peccatum mortale, & contra naturam, & quòd potius vir debet permittere quòd vxor committat adulterium, quam tali modo eam cognoſcere, & quòd deteſtabilius eſt in vxore quam in meretrice, Sanctus Thomas & Albertus dicunt, quòd non eſt peccatum mortale cognoſcere &c. in modo coitus, ſeruato debito vaſe, eſſet tamen peccatum mortale ſi non exiſtente impedimento, ſic redderetur debitum, etiam ſi petatur, quia iſte modus multum deuiat à naturali, & conſueto, cum omnino mutetur ſitus, & videtur eſſe contra naturam, Poteſt tamen dici, quòd ſi id fiat propter prolem, vel propter vitan-

vitandam incõtinentiam, & fornicationem, quòd non eſt peccatum: ſi autem propter experiendam delectationem ſolum fiat, videtur eſſe mortale, ēt ſi fiat intra limites matrimonij, ſi tamen voluerit aliquis, quòd ſit tantum veniale. non eſt multum inſiſtendum contra eum Mat.tomo 2 174.c.1.E

Et aliqui dicunt, quòd execrabilius ſit iſto modo coire cum vxore, quam cum meretrice, ſed falſum dicunt, vt probatur ibidem.

Nullus coitus eſt ſimpliciter contra naturam, quantumcunque ille ſit turpis, dum tamen ſit cum fœmina, & in vaſe ſolito, Mat.tomo 2 175 c.1.A

Coitus, quo fœmina ſupergreditur virum, ſemper eſt peccatum mortale, vt probatur Matth. tomo 2 175.c.1.B

Coitus coniugalis non poteſt eſſe malus, niſi per accidens, & hoc poteſt prouenire ex multis, ſuppoſito vero matrimonio, primo ex intentione, vt ſcilicet non fiat gratia generandi, vel debiti reddendi, vel fornicationis vitandæ tam in ſe, quàm in vxore, ſed fiat gratiam ſaturandæ libidinis, vel quærendæ delectationis. Nam tunc ſi concupiſcentia conſiſtat intra terminos matrimonij, erit veniale peccatum, Si autem extra terminos matrimonij progrediatur, erit mortale peccatum, Matth.tomo 2. 178 col.4.G

Secundo ſi coeat quis cum vxore propter ſanitatem, peccatum eſt, eo quòd quęritur res propter finem, ad quem non eſt ſicut ſi quis velit baptizari ſolum, vt ſanetur, vt patet 4 Sentent. diſtinct 6. Et erit veniale, ſi talis concupiſcentia ſit intra limites matrimonij: ſi vero extra erit mortale, & minoris culpæ eſt, quàm ſi fiat propter ſolam delectationem, quod eſt peccatum veniale, aliquando minus, & aliquando maius, Mat.tomo 2 179.c.3.G,&c.

Coitus non eſt propter delectationem, ſed potius delectatio propter coitum, Mat tomo 2 179 c.4 F

Coitus coniugalis nimis frequentatus, & ſupra modum, quando fit cauſa prolis, & temporibus illis, quando vxor non eſt impedita, conc pere, ſi nondum concepit, non erit peccatum, niſi propter aliquid aliud, vt propter tempus, vel locum, & cæt. Si non fiat propter prolem, & vir eſt potens ad venerea, tunc talis coitus redit in idem cum coitu, qui fit propter vitandam incontinentiam, & cæt. Mat. tomo 2 180.c.1.E

Coitus coniugalis in loco ſacro non poteſt excuſari a peccato, ſimiliter ſi fiat in loco publico propter humanam verecundiam, & honeſtatem cõuictus humani, quare male agebant Cynici Philoſophi, &c. Sic tenet S. Tho. 4. Sentent. diſtinct. 32. Sed Albertus Magnus in eadem diſtinctione tenet, quòd tenetur reddere in loco ſacro debitum, ſi petens inſtanter petat, & cæt. Et debet reddere cum dolore, petens autem peccat, & magis quàm qui petit in tempore vetito, quia violatur locus ſacer, & indiget reconciliatione, extra de reconciliat. Eccleſiarum, vel alta. cap. ſi Eccleſia, Et de Conſecra. diſtin. 1. cap. Eccleſijs, & cap. ſi motum, & cap. de fabrica, Et hoc quomodocunque effundatur ſemen in Eccleſia, ſcilicet, per adulterium, per inceſtum, fornicationem, mollitiem, &c. Si fiat per coitum dicitur pollutio legalis, & polluta Eccleſia indiget reconciliatione, & hoc ſi coitus ſit coniugalis, ſi vero alias indiget reconciliatione, & reconſecratione, vt patet in dicto cap. ſi Eccleſia. Et hoc intelligitur, niſi ſemen fuerit deciſum per ſomnium, & quando iſta pollutio eſt manifeſta, vt ſi aliquis delinquens, hoc confiteatur, vel ambo, vel eſt fama, & ſcandalum naſcitur, Alioquin ſi conſtaret alicui ſacerdoti Eccleſiam eſſe pollutam, non ideo deberet ceſſare a diuinis in ea, neque debet petere recõciliationem, ſic enim tenetur communiter, Mat. tomo 2 180.c.2.E

Contra coitum coniugalem ſunt aliqua impedimenta temporalia & quędam propter reuerentiam, vt eſt oratio, ieiunium, &c. & alia propter cauſas non ſacras, vt propter fœcunditatem & menſtrua, purificationē & ſimilia, & tempora ſacra ſunt tria, ſcilicet, tempus ieiunij, orationis, & ſuſceptionis euchariſtiæ, & probatur per ſingula, Matth. tomo 2 181.c.1.C

De tempore ieiunij habetur 33.queſt.4.c. Chriſtiano & ca. non oportet de tempore orationis, habetur in eadem quæſt. ca. ſciatis, & huiuſmodi tempora ſunt dies feſti, vt ibidem ca. quotieſcunque, & cap. fratres, quod intelligitur vt prędceptum, non tamen in omnibus feſtiuitatibus, ſed in præcipuis, de conſecra. diſtin. 3 cap. pronunciandum, vbi nominantur iſtæ feſtiuitates. idem videtur de feſtiuitatibus ſtatutis in ſingulis prouincijs, licet non ſint tantæ obligationis & aſſignantur cauſæ, ſcilicet, eleuationis in Deum, & vt facilius Deus exaudiat,

De tempore ſuſcipiendæ euchariſtiæ, Matth. tomo 2 181.c.3.K

Et hæc impedimenta intelliguntur quo ad petere debitum, & non quo ad reddere, & aliquando non ſunt impedimenta, quo ad petere, ibid.

Et petere debitum diebus feſtis abſolute non eſt peccatum, niſi ſecundum quòd ab eccleſia vetitum eſt, & tunc iſte actus efficitur malus, quia contra præceptum. Interdum tamen diebus ieiuniorum, & feſtiuitatum debitum licite petitur, vt ſi fiat ad vitandam fornicationem in vxore, ſi tamen fiat ad prolem gignendam, vel ad vitandam fornicationē in ſe ipſo, vel ad libidinē ſaturandam, peccatum eſt mortale, ſecundum aliquos, & ſecūdum San. Tho. veniale, quod verum eſt ſi ſit ex infirmitate carnis, &c. ſi tamen ad libidinem ſaturandam, mortale eſt, & hoc ſiue cõtineatur libido intra terminos matrimonij, ſiue non, vt aliquid operetur prohibitio Eccleſię. Et hoc cõmunius tenetur, poteſt etiã teneri, quod tenet San. Tho. Matth. tomo 2. 182. colum. 1.E

Reddere tamen debitum eſt ſimpliciter de neceſſitate, vt patet extra de coniugio leproſorum, cap. 2. & 33.quæſt.5 cap. ſi dicat ibid.

Ad petitionē vero debiti ſolum feſtiuitates, & quadrageſima cum alijs temporibus ieiuniorum obſtant, ſed ad celebrationem nuptiarum alia tempora obſtant, ſcilicet, a quadrageſima vſque ad octauas Pentecoſtes, & tribus hebdomadibus ante feſtum Sancti Ioannis Baptiſt. Et ab aduentu, vſque ad Epiphaniam, vt patet 33. queſt. 4. cuius aſſignatur ratio &c. ibid. 182.c.4.F

Et tamen in prędictis temporibus, non interdicitur matrimonium, ibid.

Coitus licitus eſt tempore impręgnationis, ſicut & alijs temporibus, itaque licite poteſt peti debitum, & reddi ſi nullum ſit periculum de aborſu. Nam aliàs non debet peti debitum, neque reddi, quia nō debet fieri homicidium, vt reddatur debitū, quod fit per aborſum, cum iam formatum eſt puerperiū 32.quæſt.2.cap. aliquando, & c. quia vero & c. coire cum vxore, cū durant immunditiæ 5. diſt. c. ad eius. Et hoc tenet de honeſtate, Nam ſi cõtrarium fiat, non peccant mortaliter, Matthæ. tomo 2. 183. colum. 4.I

Coitus eſt licitus tempore menſtruorum, ſcilicet, quòd qui reddit tunc debitum, nō peccat, qui vero petit

petit potest dici, quòd venialiter peccat, etiã si petat propter solam delectationem, dum tamen cõtineatur intra limites matrimonij, Matth. tomo 2 184.c.1.A
Omnem coitum euitare difficile est homini, Matth. tomo 5 90.c.3.I
In coitu viri tria sunt necessaria, scilicet, semen, calor, & spiritus. Ad calorem confert vinum, Legumina & omnes cibi ventosi conferunt ad generationem spirituum, carnes conducunt ad semen generandum, &c. Mat. tomo 3. 99.c.3.G, Mat. tomo 5. 116. colum. 4.K
Animalia magis delectantur in coitu, quam in omnibus alijs actibus, Mat. tomo 4 241.c.4.F
Ad coitum magis est dispositus homo postquã dormierit, quam immediate post cibum. Ruth 251 col.1.E
Coire cum muliere extra claustra in vase indebito, vel omnino extra vas, est graue peccatũ, &c. Mat. tomo 5 104.c.2.C
Per coitum fit generatio, & speciei secundum successionem indiuiduorum conseruatio, Mat. tomo 5. 89.c.2.B
Ad coitum sunt magis ducibiles mulieres quam viri ex dispositione corporis, quia plus habent de humore quã viri, & humor agit ad coitum, &c. Mat. tomo 5 108.c.2.A
Non sufficit coitus ad rationem matrimonij, Matth. tomo 5 90.c.4.H
Circa coitum illicitum raro ponunt dæmones impedimentum, quia placet illis ille coitus, Mat. tomo 5 120.c.1.D
Omnis defectus naturalis ad coitum vocatur frigiditas generali nomine, licet interdum ex alijs radicibus oriatur, Mat. tomo 4 117.c.2.E
Actus coitus potest tolli, non impedita potentia generatiua, & hoc dupliciter vno modo per impedimẽtum organorum, alio modo per impressionem factam in fantasia, siue in imaginatione, quæ multũ mouet partem inferiorem, &c. Matthę. tomo 5. 120.c.3.H
Coitus cum vxore, quando sit meritorius, Defens. 3.c.3.k
Coitus assuetus ab homine paruæ ætatis eneruat vires, & robur, De Opti. Poli. 5.c.2.A
Ad coitum duo requiruntur Ruth. 251.c.1.D
Delectatio in coitu vnde proueniat, Ecce virgo concipi. 1.c.4.K
Frigidi non fuit apti ad matrimonium, quia coire nõ possunt, Mat. tomo 5 117.c.1.A
Coitus nunquam est in pecoribus, nisi incidente eodem desiderio in ambobus pro eodem loco, & tẽpore, Genes. 230.c.1.D

Colere. Hoc verbum colo colis, multa significat, vt ait Hebrardus his versibus, Agros, rus, formam, superos colitatque parentes, hos arat bos, habitat, ornat, honorat, amat, Exo. tom. 1. 96.c.4.G
Exo. tomo 2 21.c.2.B
Colitur Deus proprie, spe, fide & charitate, improprie vero rebus exterioribus, prout signa sunt voluntatis nostræ, & interioris virtutis & cæt. Genes. 254: col.2.A
Exod. to. 1 92.c.4.k, Leuit. 252.c.1.A
Ad Deum colendum aliquod tempus debere occupari, de iure naturæ est, sed quòd talis dies sit, de iure positiuo est, Leuit. 255.c.4.H
Cultus Dei principaliter consistit in opere interioti animæ, & est de iure natureli, quod iuristæ ius gentium appellant, vt habetur ff. de iustitia, & iure, l. 1. similiter, & cultus Dei, in actu exteriori, est de iure naturali, ibidẽ in lege veluti, Leuit. 7.c.3.k
Deus vult coli spiritualiter, & non corporaliter, Mat. tomo 4 129.c.3.H
Magis obligamur non colere Deos alienos, quàm colere Deum verum, 4 Regum 53.c.3.k
Ad colendum Deum duo erãt motiua antiquorum, scilicet, timor, & cupiditas, 4. Regum 172.c.2.B
Magis colendus est Deus per legem a Deo datam, quàm per legem ab homine datam, Mat. tomo 4 29.c.3.I

Collybista. Collybistas vocat Græcus illos, qui Mat. 21. vocantur nummularij, Mat. tomo 7 31.c.2.A

Collegium. Multa erãt collegia Prophetarum tempore Elisæi, & specialiter in tribus locis, scilicet, in Iericho, in Bethel, & in Galgala, & ipse Elisæus post raptum Eliæ fuit princeps Prophetarum, sicut Elias, & frequenter mutabat loca ad visitandum eos, 4. Regum 17.c.4.G

Colligantia. De colligantia inter vires superiores, & inferiores, scilicet, inter sensitiuas, & rationales, Parad. 48.c.3.F

Collyrida. De qua Leuit. 8. & Exod. 29. vocatur crustula, Leuit. 68.c.2.E
De collyrida nihil comedebant sacerdotes, quoniam cremabatur super altari cum adipibus, Leuit. 69 col.4.I
Collyrida panis dicitur panis, qui sufficit homini ad comedendum pro semel, & in Hebræo dicitur torta, 2 Regum 39.c.3.F

Collis. Dicitur tumulus, quasi tumens tellus, &c. 2. Regum 13.c.3.I

Ad collum portare.

Qui ad collum portat scripturas pendentes iniqua intentione, siue illæ sint sacræ, siue non, peccat, &c. si autem ad finem licitum, credentes propter hoc, ꝙ liberabuntur a morte, vel a periculis corporis, & animæ, peccant, quia falsum credunt, cum illa verba, neque prolata, neque scripta habeant talem virtutem naturaliter, aut ex determinatione voluntatis diuinæ, &c. Portantes scripta sacra putantes, ꝙ efficaciora sint huiusmodi scripta portantibus, quã si ore proferantur, errant multipliciter, Matth. tomo 6 176.c.4.F
Dicendum ergo, quòd qui ad collum portant sacra scripta, debent credere primo, quòd talia scripta nullam habeant virtutem determinatam efficiendi bonum, vel malum circa portantem, sed solum inquantum cum reuerentia Dei portantur, & cæt. Secundo debet credere, quòd illa verba scripta non prosunt plus portata, quàm prolata, & e contra, &c. Mat. tomo 6 177.c.2.C
Et sola illa scriptura est licita ad portandum, quæ est pars sacræ scripturæ, &c. Et in modo portandi non debet esse aliqua superstitio, quoniam illa redderet illicitam portationem, & cæt. Matth. tomo 6. 177.col.4.I

Colonia. Proprie dicitur ciuitas ab hostibus capta, & ab ipsa expulsis, Alijs traditur habitanda, sic Romani quasdam ciuitates faciebãt colonias, & alias tributarias, & quasdam de prouincia, nec sic capitur colonia, Exo. 12. Sed venit a verbo Colo, quod idem est, quòd honoro, Exo. tom. 1 96.c.4.G
Colonia cultus Dei dicitur, siue Dei veri, siue falsi, Exo. tomo 1 96.c.4.G

Colonus. Proprie dicitur habitans in domo, vel terra aliena, & ei conducta, & huiusmodi fuit Abraham, &c. Genes. 279.c.2.B

Colonus recipit partem fructuum dupliciter, Matth. tomo 6 231.c.1.B
Colonus multipliciter accipitur, Leui. 184.c.2.D
Et colonus dicitur, cui dantur aliqui fundi ad colendum, ibid. 297.c.4.F, & 301.c.4.F
Colonus sumitur dupliciter, Mat. tomo 6 231.c.1.A
Coloquintida. Herba est, quasi vitis siluestris, & est medicinalis ad multa, sed non conuenit in cibo, quia amara est nimis, & mortifera, 4. Regum 47.c.3.I
Color. Color est extremitas perspicui in corpore terminato, Mat. tomo 4 256.c.1.B
Color coccineus est color rubeus intensissimus, 2. Paralipom. 31.c.4.F
Colores participant lucem, & quanto color fuerit perfectior, tanto participat magis de luce quousque veniat ad emissionem quandam radiorum, & in hoc nix habet quandam excellentiam, Matth. tomo 4 213.c.4.G
Esse coloris non est idem in re colorata, & in oculo, & in medio, sed differt, sicut esse naturaliter, & intentionaliter, vt probatur Mat. to. 7. 175.c.2.B, &c.
Color non est realiter in oculo, Mat. to. 7 147.c.4.K
Coluber. Quare habeatur hominibus abominabilis, Exo. tomo 1 22.c.3.F
Colum. Vel colus Græce, Latine dicitur membrum, 1. Paralip. 16.c.1.A
Quid colum, quid comma, quid virgula, quid periodus, 1. Paralip. 16.c.1.C
Columba. Quia sine fele est, significat Christi mansuetudinem, quam nos ipse docebat, di. Discite a me, &c. Mat. 6. Genes. 254.c.2.B
Columbarum pullos ex duplici causa mandauit Deus sibi offerri potiusquam alias aues, Leuit. 14.c.2.E
Sed quare turtures, & non pullos turturum, & pullos columbarum, & non ipsas columbas, ibid. Num. tomo 1 70.c.4.K
Columbarum stercus, cur comedebant Israelitæ in Samaria, potius quam aliarum auium, 4 Regum 6 4. Regum 69.c.1.E
Ex pullis columbarũ quare debebat vnus offerri pro peccato, & postea alter in holocaustum. Similiter de turturibus, Leuit. 43.c.1.D
Et ille, qui pro peccato offerebatur, erat pro sacerdotibus, Leuit. 43.c.2.B
Et turtur, vel pullus columbæ, qui offerebatur in holocaustum non debebat iugulari, sed retorqueri caput eius ad pennulas, & rupto vulneris loco decurrebat totus sanguis super altaris parietem, &c. Numeri tomo 1 71.c.2.B
Quòd Spiritus sanctus descẽderet potius in specie colũbæ in Christi baptismo, quam in alia specie, conuenientius fuit, vt probatur Mat. tom. 1. 206.c.1.C
An columba, in qua apparuit Spiritus sanctus, fuerit vera columba, vel nõ, sunt opiniones: aliqui tenẽt, quòd fuit vera columba, vt S. Tho. in 3. parte, quæstio. 49. artic. 7. & Augustin. in lib. de Agone Christiano. Alij dicunt, quòd non, sed similitudo columbæ, vt Nicolaus de Lyra super Marcum. Et multi alij, & licet non appareat in sacris literis, quod illorum fuerit, Nicolai tamen opinio videtur verisimilior, vt probatur Mat. tomo 1 206.c.3.K
Et motiua Augustini ad hoc, quòd fuerit vera columba, non sunt efficacia, vt probatur, ibid. 207.c.1.B
Si autem quis voluerit tenere, quòd fuit vera columba, potuit moueri a vento, vel quia Deus imprimeret desiderium illi columbæ ad descendendum super Christum, vel quia mouit eam Spiritus sanctus, vel quia moueretur ab Angelo, & istud vltimum est valde conueniens, ibid. 207.c.4.G
Et si non fuit vera columba, conuenienter dicetur & ab Angelo moueretur, vt probatur ibid.
Et illa columba, vel similitudo columbæ non descendit de cœlo, ita quòd fuisset prius intra cœlum, sed de aliqua parte regionis aeris, in qua formaretur, vel de qua posset videri, ibid. 208.c.2.D
Et si fuit vera columba, rapta est ab Angelo inuisibiliter, expleto officio suo, &c. Mat. to. 1 208.c.4.F
Illam columbam non solus Christus vidit, sed multi alij, vt probatur ibid. 209.c.1.C
In columbæ descensu supra Christum nihil egit Spiritus sanctus, mouendo scilicet ipsam, sed Angelus, qui illam mouit ducendo, & reducendo, & spiritus solum significabatur per colũbam, sed quòd Spiritus sanctus non posset mouere illam columbam, probatur ibidem. 209.c.3.k
Quare in templo Domini vendebantur columbæ, Mat. tomo 5 232.c.1.C
De columbæ simplicitate, Mat. tomo 3 249.c.1.C
Figura columbæ, quæ apparuit in baptismo Christi, Luc. 3. non fuit assumpta ab aliqua persona diuina, sed ab Angelo, &c. Parad. 34.c.3.I
Columna. Columnæ Herculis collocatæ sunt apud Athlantem montem in confinijs Aphricæ, & Europæ, vbi Oceani æstus Tyrrheni maris faucibus absorbetur, Genes. 33.c.3.k
Cum columna nubis stabat super tabernaculum, Manebant ibi filij Israel, & cum decedebat desuper tabernaculum, tunc proficiscebantur, Exod. tomo 1 102.c.4.G
Columna nubis non defendebat Hebræos ab æstu Solis, sed solum seruiebat ad ostendendum iter, Exo. tomo 1 107.c.3.I
Verisimilius est dicere eandem esse columnam nubis, quæ per diem dirigebat Iudæos, & quæ per noctem. Et per noctem ita illuminabat omnia castra, vt lucernarum lumine non indigerent, Exo. tom. 1 108.c.3.F
Columna ignis, de qua Exo. 13. non erat verus ignis, vt probatur Exo. tomo 1 108.c.4.G
Sed dicebatur sic, quia habebat speciem ignis, & cęt. ibid. Exo. tomo 2. 218.c.4.I, Num. tomo 1. 105. col. 3.H
Columna dirigens Israelitas in deserto nunquam cessauit, vsquequo filij Israel introierunt terram Chanaan, Exo. tomo 1 109.c.1.E
Columna in Nilo posita indicans sequentis messis copiam, Mat. tomo 1 131.c.2.E
Columna nubis quiescebat ad vesperum quotidie, cũ filij Israel mouebantur per desertum, vt quiescerẽt per noctem, & per diem ad sumendos cibos, & cæt. Exo. tomo 1 125.c.1.D
Et ista columna dicebatur nubis, & ignis, sed de nocte apparebat velut ignis, & de die velut nubes lucida, Exo. 14. Num. tomo 1 105.c.4.F
Columna nubis direxit Israelitas vsque ad transitum Iordanis, Siue vsq; ad vltimã mansionem in deserto filiorum Israel, cum autem transierunt in terram vltra Iordanem non habuerunt nubem. Nec oportebat, sed arca dirigebat populum, &c. Num. tom. 1 105.c.4.K
Nec quoties nubes stabat, figebant castra Iudæi, &c. ibidem.
Et ista nubes aliquando humiliabatur descendens ad ostium tabernaculi, vt Deus loqueretur, ibidem. 106.c.4.H
De columna nubis per diem, & ignis per noctem, & quomodo tandiu durauit, quandiu durauit manna, & non vltra, scilicet, vsquequo intrauerunt Israelitæ in terram Chanaan, & comederunt de frugibus

gibus terræ, Ioſue 5.2. Paralip. 97.c.3.G
De columna nubis, quæ apparuit Iudæis dirigẽte eos, & de ſtella, quæ apparuit Magis, & de differentia iſtarum in modo dirigendi, Mat.to.1 111.c.1.A
Columna nubis deſijt eſſe quando Hebræi peruenerunt ad Iordanem, Mat.tomo 1 113.c.1.D
Columnæ æneæ magnæ, & pulchræ, quę poſitæ erant iuxta portam templi. vnam ad partem Septentrionalem, & alteram ad Auſtralem, nullum pondus ſuſtinebant, ſed erant ibi tantum ad pulchritudinem 2. Paralip. 47.c.3.G
Et quęlibet iſtarum columnarum habebat quatuor partes, ſcilicet, baſim, ſtipitem, caput, & capitellũ: ſtipes erat altitudinis decem & octo cubitorum, capitellum quinque, baſis octo, & caput quatuor cubitorum, quæ omnia faciunt triginta quinque cubitos altitudinis, Et ſic concordatur litera, 3. Regum 7. cum litera, 2. Paral. 3.2. Paral. 47.c.4.H
De quarum columnarum ſitu, magnitudine, & figura, ibidem.
Et de malogranatis, quæ erent in capitellis columnarum, & numero eorum. Et de catenulis ſuppoſitis capitibus columnarum, &c. 2. Paral. 48.c.3.F

Coma. Comam tondebant Hiſpani viri, tempore Auctoris, 2. Regum 89.c.3.H
Comam non tondebat Abſalon, niſi ex neceſſitate, quando illum grauabat cæſaries, 2. Reg. 89.c.3.I

Comedere. Antiqui comedebãt iacẽtes, Mat. tomo 4 92.c.4.F
In diebus feſtis lautius comedebant Iudæi ex præcepto Dei, Deuteron. 12. & aſſignatur ratio, Exo. tomo 1 73.c.2.B
Comedere dicit duo, ſcilicet, tranſglutire cibum, Et conuertere illum in ſubſtantiam ſuam, digerendo in locis debitis, Iudi. 136.c.4.F
Comedere cum ſanguine, tripliciter intelligitur, & quolibet modo prohibitum erat Iudæis manducare carnem cum ſanguine, 1. Regum tomo 1. 225 col.1.C
Circa comedere carnes humanas, vide in dictione, Caro humana.

Comeſtio. De ratione veræ comeſtionis, non ſolum eſt cibi diuiſio ad partes minutas, vt in ſtomacho digeri debeant, vel eius traiectio ad partes interiores, ſed quòd ille, qui comedere debet, habeat potentiam nutritiuam, ita quòd cibum illum poſſit tranſmutare in ſubſtãtiam illius, qui dicitur comedere, & ſic Chriſtus poſt reſurrectionem vere comedit, Exo.tomo 1 45.c.2.D

Cometa. De cometarum proprietatibus, Matth. tomo 1 110.c.2.E

Comma. Heroicum eſt deciſio quædam breuis, quæ continet dimidium metri ſaphici, ideſt, duos pedes, qui habent quinque ſyllabas, Geneſ. 27.c.1.D
Quid ſit comma, colum, virgula, & periodus, 1. Paral. 16.c.1.D

Commatici. Dicuntur, qui loquuntur breuiſſime, ſic dicitur de Oſeæ, quòd ſit commaticus, quia pauciſſimis verbis ſententias explet, 1. Paralip. 16.c.1.D

Commentator. Auerrois propter quid poſuerit vnitatem intellectus agẽtis, Deuteron. 70.c.1.E

Comminatio. Ad dicta per comminationem a Deo, ſemper ſequitur malum a Deo comminatum, niſi illi, quos Deus comminatur, auerterint ſe a via ſua mala, pro qua Deus illis mala comminabatur, &c. Geneſ. 172.c.2.A
Comminatio, vel promiſſio habent locum, quando proferuntur ſimpliciter, ideſt, quando prenunciatur alicui malum futurum, aut prædicitur bonum vetitum, &c. vt patet hic Regum 18. Gen. 172.c.2.B
Comminatio non fit niſi in prænunciationibus, quãdo bona & mala promittuntur aliquibus, vel prædicuntur, quia tunc dicimus intelligi aliquando ſecundum certam ſententiam, & aliquando ſecũdũ comminationem, &c. Geneſ. 225.c.3.F
Quando aliquid dicitur per cõminationem, ad hoc, quòd mutentur illa, & non ita adimpleantur, ſicut prænunciata ſunt, neceſſe eſt fieri mutationem aliquam circa illos, quibus fiunt comminationes, vt ſcilicet, faciant aliquod malum contra Deum, & pro eo prædicitur ſibi malum pœnæ, ſi autem mutabitur pœnitendo a malo, quod egit, ceſſabit cõminatio, & nõ implebitur malum prenunciatum, vt patet Iere. 18 Geneſ, 225.c.3.H
Quare comminatorias ſententias Deus intimet hominibus per Prophetas, Num.tomo 1 109.c.1.C
Omnis comminatio prophetica abſolute facta reſoluitur in conditionalem, &c. Nume. tomo 2. 46. colum.3.I
Comminationes Dei, & promiſſiones intelliguntur ſub conditione, &c. Iudi. 18.c.3.K

Commiſſura. Dicitur quaſi committura, de con, & mitto, quia ſimul mittitur, &c. Mat. tomo 3 196.c.4.H

Committere. Quadrupliciter aliquid poteſt cõmitti alicui, vno modo per modum depoſiti, ſecũdo modo per modum mercedis aut penſionis, tertio modo per modum mutationis, quarto modo per modũ locationis, Exod. tomo 1 232.c.3.I
Nemo debet ſe Deo committere totaliter niſi quando ipſe nihil vltra facere poteſt, Matth. tomo 4. 81.c.3.K

Commodare. Non poſſunt veſtes commodari, quæ vſu conſumuntur velociter, niſi ad pompã, vt ſiquis ditior appareat, vt patet ff. commodati. l. 3. §. vltimo, & l. 4. Exod. tomo 1 233.c.4.G
Si commodentur alicui aliquæ res, tenetur etiam de leuiſſima culpa, quia commodatio fit gratia illius, cui commodatur, vt patet extra de commodato c. vltimo, Exo.tomo 1 233.c.4.H
Commodari non poſſunt res, quarum vſus eſt ipſarũ conſumptio, bene tamen mutuari, vt vinum, panis &c. Exod.tomo 1 234.c.2.C
Inter cõmodare, & mutuo dare, quid inter ſit, quarto Regum 62.c.3.G
Commodari dicuntur illa, quorum dominium non tranſit in illum, cui dantur, ſed ſolum vſus, &c. 4. Regum 62.c.3.G

Commodatio. Qualitercunque fiat commodatio, nõ tenebitur commodatarius de caſibus fortuitis, qui præuideri nõ poſſunt, niſi caſus fortuitus acciderit culpa ſua, vt patet extra de commodato ca. vnico, Exod. tomo 1. 233.c.4.H

Commodatarius. De commodatarij quid definiant leges humanę Exod.tomo 1 232.c.3.I
Inter commodatarium, & conductorem quid interſit, Exod.tom.1 234.c.3.H

Commodatum. Inter commodatum & precarium quid interſit, Exo. tomo 1 189.c.2.A
Differentia inter commodatum, & donatum, Exod. tomo 1 20.c.3.k
Commodatum non poteſt tolli a commodatario, etiam

etiam si commodator velit, donec expleat vsum, ad quem res commodata est, vt patet extra de cõmodato ca. vltimo &c. Exod. tomo 1 189.c.2.A
Commodatum cõsistit in rebus mobilibus, & se mouentibus &c. Exod. tomo 1 233.c.4.H
Circa rem commodatam citantur multæ leges, Exo. tomo 1 233.c.4 H
Inter commodatum, & mutuum, quid interfit, Exo. tomo 1 234.c.2.B
De commodato & precario, Mat. tomo 7 49.c.1.B

Commune. Quòd omnia sint communia ide lege naturæ, intelligendum est negatiue, & non positiue, &c. 1. Paralip. 238.c.3.H
Aliquid esse commune stat dupliciter vno modo per prædicationem, & alio modo per participationem Mat. tomo 2 13.c.3.H
Commune accipitur pro immundo in sacra scriptura, vt Marci. 7. communibus manibus, & Actu. 10. Commune, & immundũ nunquam intrauit in os meum, & dictum est ad eum, Quod Deus purificauit, commune non dixeris, Mat. to. 4 124.c.2.C

Communicare. Homo communicat proximo dupliciter, Mat. tom. 6, 202.c.4 k
Modus communicandi esse, & modus recipiendi cõsequuntur ad modos essendi, quia esse est fundamentum omnium perfectionum, Iosue tomo 2. 43. colum. 2. C
Quando licitum sit iustis communicare cum iniustis, & quando non, Mat. tomo 3 193.c.1.D

Communicatio Sola communicatio maris, & fœminæ ad generationẽ esset in Paradiso terrestri, Genes. 22.c.2.E
Quadruplex est cõmunicatio. scilicet, naturalis, œconomica, politica, diuina, Mat. tomo 6 147.c.3.G
Communicatio in uita humana dupliciter accipitur, Mat. tomo 6 140.c.3.F
Communicatio homogalactaris est, quam alij vicalẽ vocant, & est maior œconomica communicatione, Mat. tomo 6 147.c.4.F
Communicatio despotica magis conuenit viris quã fœminis, neutris tamen est naturaliter data, & neutris est naturaliter vetita, Genes. 146.c.4.H
De communicatione despotica, œconomica homogalactica, & politica, & quomodo huiusmodi communicationes non erunt in Paradiso, Genes. 228. colum. 3. I
Communicatio est amoris retinaculum, Exo. tomo 1 73.c.1.D
Quæ communicatio prohibita erat Iudæis cum Chananæis, & quæ non, Iudi. 190.c.4.F
Quinque communicationes sunt inter homines iuxta Aristotelem 1. Poli. ca. 1. scilicet, naturalis, despotica, œconomica, homogalactica, politica, & duæ istarum sunt inter virum & vxorem, scilicet, naturalis, & œconomica, & non aliæ, Mat. to. 3. 34.c.2.E
Et præter istas est alia communicatio diuina, per quã homines inter se communicant, vt omnes ordinẽtur ad habendam vitam æternam, Matth. tomo 3. 78.c.1.E
Et in vnaquaque istarum communicationũ est amicitia, qua amandi sunt amici quantum ad bona pertinentia ad talem communicationem, super qua fundatur amicitia, Matthæ. tomo 6. 147. colum. 3. k
De communicatione idiomatum, Parado. 39. colum. 1. C

Communio altaris. Nihil excellentius cõmunicatione altaris, Mat. tomo 7 68.c.2.A

Communitas. Vtilius est communitati, quòd peccans emendetur, manente fama integra peccantis, quàm, &c. Mat. tomo 5 52.c.1.D
Communitas in rebus triplicitet accipitur iuxta Philosophum 2. Polyt. co. 2. Et communitas tertio modo fuit in Ecclesia primitiua, quòd scilicet agri, & fructus erant communes, sed hæc non erat in prima ætate, vt patet Instit. de rerum diuisio. §. sacræ quoque res, Genes. 22.c.4.G
In prima ætate potuit esse duplex modus communitatis, scilicet, quòd possessiones essent propriæ, & fructus communes, & melius esset dicẽdum, quòd nulla communitas fuit in prima ætate, bene tamen proprietas, tam in possessionibus, quàm in fructibus, Et quando communiter dicitur, quòd in prima ætate omnia erant communia, intelligendum est, quòd pauci possessores erant, & tota terra possidenda, communia, idest, cedentia in potestatem, & vsum cuiuslibet possidere volentis, Genes. 22. col. 4. I
Communitas non est propter legem, sed bene e contra, Mat. tomo 2 240.c.3.H
Communitas interdum non punitur, etiam si sine scandalo posset puniri, & hoc si communitas habet aliquem colorem excusandi factum suum, vt prætextu consuetudinis, circa illa, quæ sunt de iure positiuo. Nam multitudo potest causare consuetudinem in talibus, & est tanquàm lex, quando est contra ius positiuum, &c. Sic patet extra de tempor. ordin. cap. sane. In illis vero, quæ non ligant singulos particulariter, bene potest puniri communitas peccantium, & etiam non peccantes existentes inter eos, sicut fit in sententia interdicti, quæ ponitur super locum, vel communitatem, etiam si pauci de communitate peccauerint. Interdum tamen non ligat singulos, & hoc si ponatur super locum, & non super personas: nam tunc licitum est personis illius loci audire diuina, Matth. tomo 2 240.c.4.F

Commutatio. In omnibus commutationibus, quæ fit causa iniustitiæ, Mat. tomo 6 275.c.1.B
Rerum commutatio laudabilis est, Matth. tomo 7 60.c.1.D
Duplex est commutatio, vna quasi naturalis, & necessaria, per quam fit commutatio rei ad rem, vel rerum, & denariorum propter necessitatem vitæ, & talis commutatio non pertinet proprie ad negociatores, sed magis ad œconomicos, & politicos, & cæt. Alia est commutatio denariorum ad denarios, vel quarumcunque rerum ad denarios, non propter res necessarias vitæ, sed propter lucrum quærendum. Et hæc commutatio proprie pertinet ad negociatores, & ista iuste vituperatur, quia quantum est de se deseruit cupiditati lucri, quæ terminum nescit, Mat. tomo 7 60.c.1.B

Comparatio. Fit in vniuoco, Genes. 215. colum. 4. G
Et quæ comparantur, in vna forma communicant, quia non est comparatio in æquiuoco, ibid. 216. colum. 2. D
Fratres possunt dupliciter comparari, Matth. tomo 6 151.c.3.k
Comparatio subiecti, & obiecti est alia, & alia, Matt. tomo 7 216.c.3.K
Comparatio semper est inter separata, Matth. tomo 4 52.c.2.D

Compassio, Dupliciter inuenitur in aliquo, Mat. tomo 7 221.c.4.G

Beati

Beati nullo modo compatientur de pœna damnatorum, siue ante iudicium, siue post, Matth. tomo 7 222.c.1.A
Nullo modo debemus compati de damnatis, Matth. tomo 7 221.c.4.I
Compassio quomodo sit in Deo, Matth. tomo 3. 11 col. 4.F
Compendium. Dictio Latina, aliquando significat viam breuē, & non nunquam ciuitatem in Francia, vbi celebratum est quoddam concilium, ex quo habentur multæ Decretales, 1. Paralip. 65.c.4.G
Compingere. Coniungere est, 1. Regum tomo 1 11.c.2.B
Complacentia. Facit peccatum mortale, sed non quælibet, sed illa, qua sic res nobis placet, vt ea fruamur, Matth. tomo 7 252.c.3.H
Cōplacere. Potest nobis creatura dupliciter. Vno modo ordinate, & alio modo deordinate, Mat. tomo 7 252.c.3.F
Complexio. Humana est maximi temperamēti inter omnia animalia, Genes. 134.c.1.B
Corpus humanum est inter cætera optimæ complexionis, Mat. tomo 6 91.c.1.A
In resurrectionem non manebit eadem complexio in hominibus cum eisdem accidētibus, quæ prius, Mat. tomo 7 230.c.1.C
Complexionis bonitas in mediocritate conseruatur, Leuit. 96.c.1.A
Complexio humana sub genere animalis habet certos terminos intra quos potest manere vita hominis, & vltra illos, vel citra illos, non potest aliquis homo viuere, Genes. 133.c.4.I
Compositio. De triplici compositione, scilicet, ex materia, & forma, ex genere, & differentia, quæ reperitur in abstractis accidentiū, ex actu & potentia, ex esse, & essentia, a quibus omnibus cōpositionibus absolutus est Deus, Deuteron. 152.c.1.E
Compositio, & mixtio quomodo differant, Mat. to. 6. 107.c.4.K
Compositum. Virtus cōpositi est finita, Mat. tomo 7 150.c.3.G
In compositis ex actu, & potentia sunt duo, scilicet id, quod sunt, & quod esse possunt, vel id, per quod sunt, & quo esse possunt, Iosue tom. 2. 23.c.3.I
Composita ex actu & potētia totum esse suum simul nō habent cum viuere, & huiusmodi sunt omnia præter Deum. Parad. 33.c.2.E
Possibile est per diuinam potentiam, quòd res nunc existentes cōpositæ ex actu & potentia, nihil recipiant eorum, ad quæ sunt in potētia, Iosue tomo 2. 24.c.2.B
Composita sunt perfectiora simplicibus, Mat. tom. 7. 143.c.1.B
Compostella. Portas maiores Ecclesiæ Sancti Iacobi in Compostella tulit quidam rex Mahometicæ sectæ, ferēs inde in vrbē Cordubam, & vsque hodie porta illa maior sine valuis manet, Iudi. 157.c.3.H
Computum. Qui circa computum expensarum multum particulariter insistit illiberalem, & paruificum se demonstrat, Gen. 288.c.1.A
Comprehendere. Ab aliqua re cōprehendi non aliud est, quam ꝙ ita teneatur, vel sit intra illam, ꝙ nullo modo secundum se totum, vel secundum partem, sit in aliqua re, 2. Paralip. 86.c.3.I
Deum nemo potest comprehendere, nisi ipsemet seipsum, Mat. tomo 2 30.c.3.F
Si nos comprehenderemus Deum, intellectus noster fieret increatus, quod est impossibile, Mat. tomo 3. 288.c.4.F
Comprehensio, dupliciter capitur, vno modo vt dicit inclusionem comprehensi in comprehendente, & sic Deus potest attingi, sed non comprehendi, alio modo capitur pro tētione, seu possessione rei, quę principaliter habetur, & isto modo comprehensio est necessaria ad beatitudinem, Mat. to. 2. 46.c.4.K
Comprehensores. Non proficiunt in merito quam proficerēt in gradu gloriæ, quod fieri nequit, Matth. tomo 5. 30.c.2.D
Conatus. Qui toto conatu in terrena tendit, nihil Deo relinquit, Matth. tomo 7. 258.c.4.H
Concatenatio causarum.
In concatenatione causarum quælibet causa superior operatur plusquam inferior, 4. Reg. 180.c.3.F
Concipere. Quędam puella concepit de patre suo vtroque dormiente, vt refert San. Tho. in quodam quotlibeto, Genes. 273.c.3.I
Compertum est eisdem temporibus muliere a duobus viris concepisse, Mat. tom. 5 89.c.2.C
Cum mulier semel conceperit, pellis secundina ilico clauditur, 1. Reg. tom. 2 29.c.4.K
Cōcipere potest mulier naturaliter absque ruptione claustri virginalis, & de facto multoties contingit, immo absq; mētis, & corporis corruptione, Parad. 8.c.3.k, Ecce virgo concipiet 2.c.1.A
Puella paruæ ætatis, quare non possit concipere, nec mulier iam inueterata, Parad. 10.c.3.I
Conceptio. Ad conceptionem alicuius super naturalem Deus potest tripliciter operari, Iudi. 130.c.4.G
In conceptione prolis inuenitur triplex actio, quædā principalis, s. formatio, & organizatio corporis, & respectu huius solus pater est agens, & mater solū ministrat materiam, secunda actio est ad primam præcedens, & prēparatoria, & hæc virtus est in matre prēparans materiam, tertia est cōcomitans, vel consequens ptimam & principalem, & hæc est bona dispositio matricis, Matthæ. tomo 1. 100. colum. 3.F
Conceptio dicit perfectam formationem, quæ non cōpletur in viro vsque ad diē quadragesimū a decisione seminis, & in fęmina vsque ad diē nonagesimum, vt ait Aristo. in 9. li. de Animalibus. August. autē addit alios sex dies in corporis viri formatione, &c. In Christi vero conceptione nō fuit ista successio, sed in instanti, Mat. tom. 1 101.c.1.A
In conceptione corporis Christi tria possumus inuenire, primo motum localem sanguinis ad locum generationis, secūdo formatio corporis ex tali materia, tertio augmentum, quo perducitur corpus ad quantitatem perfectam, in quorum secundo ratio conceptionis consistit, primum est præambulum ad conceptionem, tertium sequitur ad conceptionem, sed in Christo non potuerunt esse primum, & tertium in instanti, bene tamen secundum, Mat. tomo 1 101.c.1.E
Conceptionē Marię dominę nostre immunē fuisse a peccato originali, tenet Auctor dicens, ꝙ in rebus dubijs tutius est, quod fauorabilius est, & sine præiudicio alicuius veritatis cognitę, aut apparētis, & hoc ait auctor, se dicere sine prędicio melioris sententiæ,

sententiæ,aut consilij, aut salua maiorum authoritate,quibus in similibus pertinet iudicare, Parado. 5.col.2.C
In Christi cõceptione miraculum fuit, ꝙ eius corpus plasmaretur in vtero virginis absque commixtione virilis seminis,quod in cõceptione naturali, contẽperat, digerit, format atque organizat sanguinem mẽstruum mulieris, sed totum, quod habebat efficere semẽ virile,hoc suppleuit Spiritus Sãctus:ideo in symbolo fidei cõtinetur,qui cõceptus est de Spiritu sancto,i.operatus est supra naturaliter,semẽ virgineũ disponẽdo ad illã cõceptionẽ, Parad.9.c.1.D
Conceptio Christi quomodo sit de Spiritu sancto, Parad. 9.c.1.D

Conceptus. De quo Genes. 3. Multiplicabo conceptus tuos vocatur tempus, in quo mulier gestat fœtum in vtero vsque ad partũ &c.Genes. 22.c.2.A,& 222.c.4.K,& 243.c.2.D
In conceptu alicuius mulieris potest contingere miraculum sex modis, qui referuntur, 4. Regum 37. colum.1.B
Ordo exprimendi conceptus nostros refertur, Exod. tomo 1 47.c.1.E

Concessio Concessum.

Quod ex speciali concessione factum est, non debet tradi in consequentiam, extra de elect. cap.cum in cunctis,lud. 60.c.4.H
Inter concessionem permissionem, & præceptum, quid intersit,2. Paralip.86.c.4 H.Mat.to.5.92.c.1.C
Concessio est,cum aliquid non iubetur,& tamen cõceditur nobis,quòd libere vtamur illo,non incidẽtes in culpam, nec in pœnam, & istud est de rebus indifferentibus, vel habentibus colorem alicuius mali, & tamen ex aliqua causa non sunt malæ,exẽplum est de Iudæo accipiente mulierem captiuam in bello, cui lex concedebat accipere eam in vxorem,factis quibusdam cæremonijs, Deut.21.Similiter dicendum est de libello repudij,similiter, & de vsura, quam Iudæi accipiebant a cõuersis ad Iudaismum,& a Gentilibus, Deuteronom.24.2. Paralip. 86.c.4 G
Omnia videntur homini concessa, quę de iure naturæ,vel alio iure scripto non sunt vetita, 2. Paralipo. 236.c.3.H

Concilium generale. Totum concilium non potest errare, quia ibi Spiritus sanctus ad est,Papa tamen inquantum est vnus iudex,errat aliquando, Exod.tomo 1. 152.c.3.H

Concilium quid sit,Mat.to.2 83.c.1.E
Concilium generale vocatur aliquando euangelium in sacris literis,vt patet ad Gala.2. vbi dicitur, quòd non ambulabat ad veritatem Euangelij, Mat.to.1. 7.c.3.E Defens. 25.c.2.C
Authoritate,& potestate Concili generalis, nulla est est maior super terram. Et non potest errare in pertinentibus ad fidem,nec in pertinẽtibus ad mores, Mat.tomo.1 7.c.4.G
Forma definiendi in concilio generali ponitur Actu. 15.s.placuit Spiritui sancto,& nobis congregatis in vnum,quam formam nullus Papa ausus est vsurpare,Mat.tom.1 7.c.4.G
Concilium generale dicitur Ecclesia vniuersalis per representationem,Mat.to.5 56.c.3.I
Concilia generalia ex cõmunicant,absoluunt,suspendunt, interdicunt,deponunt,causas audiunt,& definiunt,indulgentias concedunt, quæ omnia pertinent ad clauem iurisdictionis, Matthæ. tomo 5. 58.c.3.G

Index Alphonsi Tostati.

Concilium, cum non sit persona naturæ, sed iuris, non potest proferre sententiam, sed hoc facit per particulares personas, per quas tradit illã executioni, potestas tamen faciendi, quæ non est accidens naturæ, sed iuris,non est in indiuiduo naturæ,idest, in homine aliquo, sed in ipso concilio,quod est indiuiduum iuris siue corpus, Matth. tomo 5. 58. colum.3.H
Concilium non habet clauem sacramentalem, quia talis clauis non datur nisi indiuiduo naturæ, Matt. tom.5 58.c.3.H
Concilium Nicenum factum est sub Cõstantino Imperatore ad exterpandas hæreses. Et ibi cæperunt condi leges communes, vt declarationes fidei, & ex illis legibus data est vis coerciua prælatis super subditos,Mat.tom.5 203.c.1.A
Quatuor concilia generalia se amplecti, dicit Imperator adeo,vt per ea suis legibus derrogetur,Matth. tomo 7 48.c.1.E
Primum concilium generale, quod in ecclesia factũ est, fuit concilium Nicenum tempore Constantini,in quo fuerunt cõgregati tercenti, & decem, & octo episcopi a toto orbe. Et fuit ibi determinatum de consubstantialitate patris,& filij,siue de homousion secundum Græcos,cõtra doctrinam Arrianorum,de quo habetur 1.2.& 3.li.Historię Tripartitę. Et post hoc fuit determinatũ de celebratione Paschali,vt s.fieret post Pascha Iudæorũ,sicut nũc tota obseruat ecclesia,Defen. 24.c.3.H
Concilia & congregationes Christianorum cæperũt fieri sub constantino Imperatore, Matth. tomo 5. 201.c.3.F
De concilio celebrato sub Innocentio 3. Mat.tom.6. 228.c.2.B
Non est aliquod concilium generale ex antiquis, in quo nõ fuerit extirpata aliqua hæresis, & definitus aliquis articulus tenendus,propter eius definitionẽ, Defen. 25.c.2.A
Concilium generale nõ est proprie, Ecclesia vniuersalis,sed solum per representationem sufficientem Defen. 29.c.1.D
Ad concilia generalia proprie pertinet definire de fide,condendo nouos articulos fidei,& determinare quæcunque dubia circa fidem Defen. 29.c.2.B
In primo concilio generali, quod tenuerunt Apostoli, & reliqua Ecclesia in Ierusalem, determinata est vna veritas fidei,s.ꝙ conuersi ad fidem de gentilitate non tenebantur obseruare legalia. Actu.15. Defen. 29.c.2.C
Concilium generale est excellentior congregatio omnibus congregationibus, & omnibus personis publicis,vel priuatis,& illud solum representat sufficienter Ecclesiam vniuersalem,Defen. 37.c.4.F
Contra expressam determinationem vniuersalis concilij nihil potest Papa mutare, cum authoritas Ecclesiæ sit maior quam authoritas Papæ, Defenso. 38.c.1.A
De concilij vniuersalis potestate supra Papã. Eliciuntur quatuor dicta, ex illis verbis Christi, Mat. 18.Si peccauerit in te frater tuus, &c. Primum, quòd Christus in his verbis loquitur de generali concilio Secundum,ꝙ Christus posuit vltimum tribunal ecclesiæ in sacro generali concilio, tertium, ꝙ concilij̃ est supra Papam.Quartum,ꝙ non solum hoc est verum in pertinentibus ad fidem, sed etiã in pertinentibus ad actiones morales, de quibus aliqui interdum dubitant. Primum dictum probatur, Defen. 38.c.1.E
Secundum ibidem tertium ibidem 38. colum. 3. H
Quartum,probatur ibid. 39.c.2.A

In concilio generali posuit Christus vltimum tribunal ecclesiæ, vt post illud non sit ad aliquem recurrendum, Defen. 38.c.2.D

Concilium generale est supra Papam, & in tangentibus statum Papæ potest adiri generale concilium, quia Christus remisit Petrum ad Ecclesiã tanquã ad suum superiorem, & Petrus concessit se minorem concilio, Defen. 38.c.3.H

Concilium non solum est supra Papam in pertinentibus ad fidem, sed etiam in pertinentibus ad mores, & crimina, Defen. 39.c.2.B

Concilium generale est impeccabile habens iudicare de fide & de actionibus, cuius determinationi nulli fidelium licet resistere, cuius auctoritas maior est omni auctoritate, quæ subest Deo, etiam, auctoritate Angelorum, Defen. 39.c.4.F

Nullum concilium generale celebratum est a tempore Apostolorum vsque ad tempus Constantini, licet fuerint multa concilia prouincialia, & Episcoporum, tam ante Constantinum, quam post similiter & ante Augustinum, in quibus multa determinata sunt, sed talia concilia possunt errare, Et actiones eorũ sæpe corriguntur, & subsun iudicio concilij generalis, & etiã iudicio Papę, Defen. 40.c.3.G

Duo concilia generalia fuerunt ante tempora Augustini, scilicet, Nicenum, & Sardinense, & per nullum illorum determinatũ fuit de die mortis Christi, quando fuerit, & sic non potest dici, quòd esset determinatio Ecclesiæ ante Augustinum, quod Christus mortuus fuerit die Annũciationis, vel octauo Calen. Aprilis, Defen. 40.c.2.D

Concilia Apostolorum fuisse quatuor, dixerunt quidam. Alij vero, quòd fuerit vnum habens quatuor sessiones, Defen. 40.c.3.F

Si res conciliorum solum humanitus ageretur, non assistente specialiter Spiritu sancto, cum ibi sit tanta copia patrum, & virorum perituissimorum in omni disciplina, ex omni parte orbis collectorum, & priusquam aliquid definiatur tot fiant discussiones, & in tanto tempore, difficile esset, ꝙ talis cõgregatio erraret, quãto magis assistente Spiritu sancto, sicut assistit in congregatione, Defen. 41.c.4.K

Concinare. Multa significat, s. componere, cõmiscere, ordinare, separare, lotue tom.1 7.c.3.H

Concionator. Dicitur, qui ad concionem loquitur, quę est turba vel multitudo popularis, Genes. 28.c.2.C

Concipere. Fœminæ non concipiunt naturaliter neque pariunt, nisi a viris cognitæ fuerint Mat.tom.6 163.c.3.I

Concordantia. De concordantia illius Gen. 12. Dixitque dominus ad Abraham, Egredere de terra tua cum illo Actu 7. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abraham, cum esset in Mesopotamia, & concordantur dicendo, ꝙ fuerunt duæ vocationes Abrahæ. Prima, cũ esset in Hur Chaldęorum, secunda, cũ esset in Aram, seu in Charra, & ꝙ prima apparitio facta fuerit tunc Abrahæ, & Thare, qui erat fidelis tunc, vel melius, quòd soli Abrahæ, sed ille reuelauit patri suo, & tũc exiuit Thare, cum soli Abrahæ mandatum sit exire, &c. & tunc mansit ibi Nachor in Hur Chaldęorum, & potest dici, ꝙ in prima vocatione monstrata est Abrahæ terra Chanaan, sed in Arã seu Charra mansit longo tempore, vsquequo Deus mandauit iterum Abrahæ exire de terra illa, & ire in terrã Chanaan, & põt etiã dici aliter, s. ꝙ in prima vocatione mõstrata est Abrahæ terra Chanaan, & non Charra, & tamen cum Charra esset in itinere, accidit, vt maneret ibi cum patre suo aliquandiu, & istud videtur verius, Et mansit ibi Abraham propter aliquod impedimentum, quod Deus posuit ne transiret Thare in terram Chanaan, quia non expediebat illuc transire propter multa, Genes. 61. col.3.H

Et cessante impedimento, venit Abraham in terram Chanaan, sed non pater eius, ibid. 62.c.3.K

In concordantia illius Genes. 11.s. quòd ducentorum quinque annorum erat Thare, quando mortuus est in Aram, cum illo Genes. 12. quòd septuaginta quinque annorum erat Abraham, cum egrederetur de Aram, & in concordãtia istius literæ, cum illo Actu.7.ꝙ scilicet, post mortem Thare transtulit dominus Abraham in terrã Chanaan, recitatur primo opinio quędã falsa, Genes.59.c.1.C, & tandem ponitur vera concordantia, ibid. 60.c.1.B

Ponitur concordantia illius, Exo.27. quos pones subter arulam altaris, cum illo Exo.38. craticulamque in medio altaris facit æneam, & subter eam in altaris medio arulam, propter æquiuocationem dictionis subter, Exo.tom.2 51.c.1.C

Concordatur Matthæus cum ceteris euangelistis circa verba discipulorum Christi ad Christum, cum eum excitarent a somno, Mat.8. Nam dixerunt, vt Mat.refert, Domine salua nos, perimus & vt Marcus refert, ca. 4. dixerunt, Magister non ad te pertinet, quia perimus? Mat.tom.3 158.c.2.C

Concordatur illud Matt. 8. Quid timidi estis modicæ fidei, cum illo Marci 4. Quid timidi estis, nec dum habetis fidem, & cum illo Luc. 8. Vbi est fides vestra, Mat.tom.3 160.c.1.A

Concordantur Matthæus 8.ca.cum Marc. 5. & Lucæ 8. circa miraculum, quod fecit Christus in regione Gerasenorum, nam Matthæus dicit duos fuisse arreptitios, qui occurrerunt Domino, Marcus vero, & Lucas tantũ de vno loquuntur Mat.to.3.163.c.4.k

Concordatur Matthæus 8.cum Marco 5. & Luc.8 in responsione dęmonum, quia Mat.8. dicitur, quòd dæmones dixerũt quid nobis, & tibi Iesu fili Dei sumni. Adiuro te per Deum ne me torqueas, & Luc.8. dicitur, Quid mihi & tibi Iesu fili Dei, obsecro te, ne me torqueas, & Matth.8. dicitur, si ejicit nos, mitte nos in gregẽ porcorum, & tamen Marci 5. & Luc.8. solum petunt, vt permitteret eos intrare in porcos, Mat.tom.3 167.c.2.E

Concordatur illud Matthæ. 9. Quo modo possunt filij sponsi ieiunare, cum illo Luc 5. Numquid potestis filios sponsi facere ieiunare, Matthæ. tomo 3. 201.c.1.D

Concordatur illud, Mat 9. Nemo mittit commissurã panni rudis in vestimentum vetus, cum illo Luc.5. Nemo commissuram a vestimento nouo, mittit in vestimentum vetus, Mat.tom.3 201.c.4.F

Concordatur illud Matt.9. Filia mea modo defuncta est, cum illo Marc.5. In extremis est, & cũ illo Luc. 8. moriebatur, Mat.to.3 203.c.1.G

Concordantur tres Euangelistæ, s. Mat. 10. & Marc.3. & Luc.6 circa ordinem in nominibus Apostolorũ Mat.to.3 228.c.1.B

Concordatur illud Mat. 10. Nonne duo passeres asse veneunt, cum illo Luc. 12. Nõne quinque passeres veneunt dipondio, Mat.to.3 255.c.4.G

Concordatur Matth. 18. cum Marco. capitu. 9. quia Matthæus dicit, quòd discipuli accesserunt ad Iesum di. quis putas maior erit in regno cœlorum, & Marcus narrat, quòd Iesus quæsiuit ab eis di. qd tractabatis inter vos in via, & ipsi erubuerunt, & huius assignantur quatuor concordantiæ, sed tertia illarum est conuenientior, Mat.to.5. 2.c.1.D

Concordatur Mat.19. dic.si vis perfectus esse, &c. cũ Luca,& Marco di. adhuc vnũ tibi deest,vende,&c. Mat.tomo 5 133.c.1.C
Concordatur Matthæus in 19.cap.circa narrationem libelli repudij,cum Marco 10.cap. Matth. tomo 5. 91.c.3 H
Concordatur illud Mat. 26. scitis quia post biduũ pascha fiet, cum illo Ioã.12. ante sex dies Paschę,&c. Mat.tomo 7 281.c.3.F
Concubina. Agar,& Cetura dicuntur concubinæ Abraham,Genes.25.vel respectu Sarrę,quæ fuit principalis vxor,vel quia nõ fuerunt acceptæ in matrimonium cum ea solennitate,qua accepta fuit Sara,Genes. 294.c.3.F
In habendo concubinas dispensatum est a Deo cum Dauid limitanti illi non esse fornicationem coire cum illis concubinis, Exo.tom 1 211.c.1.C
Concubinæ aliquando dicuntur vxores in sacris literis,Leuit. 222.c.1.A
Concubinarum filij apud Hebræos non computabãtur, vt filij, nec poterant succedere in dignitate parentum,&c.Iudi. 87.c.2.E
Inter concubinas,& vxores,apud Hebræos,quid interat,Iudi. 187.c.2.B
Concubina humano iure,& apud sanctos patres,dicitur vxor non solenniter ducta &c.Iudi. 188.c.1.E
Habere concubinas licuit viris sanctis ex dispensatione,vt patet extra de diuortijs,ca.gaudemus,2.Reg. 31.c.2.D
Concubinas potuit Dauid licite accipere ex dispensatione,3.Regum 4.c.4.k
In veteri testamento dispensatum est aliquando cum viris sanctis habere concubinas,&c.3.Reg.97.c.3.I
Concubina aliquando accipitur pro vxore ducta sine instrumentis dotalibus,& alijs solennitatibus,vt patet in decretis 32.dist.ca.concubinæ,& ca.Christiano homini,1 Paralip. 36.c.1.E
De differentia inter cõcubinam & vxores,2. Paralip. 155.c.1.C
Concubina potest dupliciter accipi, vno modo pro muliere, quæ nulla intẽtione matrimoniali, sed solo desiderio libidinis copulatur. Alio modo pro illa, quæ matrimoniali desiderio copulatur interuenientibus verbis facientibus cõtractum matrimonij,sed non interueniunt pacta dotalia,& aliæ cęremonię iuris humani,& solennitates & talis aliquãdo vocatur vxor,& erat vxor in.l.veteri,& in modo loquendi iuris humani,vt patet in decretis 32. dist. ca.concubina, & ca. Christiano homini 2. Paralip. 157.c.1.C
Sacra scriptura aliquando appellat vxores concubinas,illas,scilicet,quæ non erant assumptæ secundũ ritum vxorum, eo quòd vxor ad hoc, quòd legitime duceretur,debebant intercedere pacta dotalia, & legalia instrumenta, alias etiam si mulier esset vnica,& accipereꝛur affectu coniugali,concubina, & non vxor vocaretur 34 dist.§ concubina,Matth. tomo 2.150 c.4 G. Lex tamen voluit illas sic vocare, quia quandocunque non apparet mutuus consensus,nec dos,vel donatio propter nuptias,nec dotalia instrumenta, secũdum leges humanas, si personæ ipsæ sint inæquales,non presumitur matrimonium,sed concubinatus,vt patet.C.de nuptijs.l.imperialis,secus autem,quando personæ sunt pares,vt patet ff de ritu nuptiarum.l.in libere,modo tamen non vtimur tali nomine, sed coniugem vocamus vbicunque verum intercidit matrimonium, licet apud antiquos in Ecclesia,& inter viros sanctos nomen istud erat,vt patet ex gestis concilij Toletani, 34.distin.ca.si quis,& ca.Christiano homini. Nunc autem vocames matrimonium vbicunque est legittimus consensus. Ad talem vero concubinam, qualem lex vocat,accedere non est peccatum,quia vxor vera est,sic Agar & Cetura dicuntur concubinæ Abrahæ Genes.25.cum dicitur. Filijs autem cõcubinarum, &c. Idem de Iacob respectu Balæ, & Zelphæ,similiter de Dauid, &c. accipiendo tamen concubinam,sicut nos accipimus, nunquam licitũ fuit habere concubinas,Mat.tomo 2 150.c.4 H
Concubina dr̃ mulier nõ solenniter ducta, cũ qua tatem mutuus consensus interuenit, & sic intelligitur illud Isidori,& habetur 34. dist.cap. Christiano homini, Christiano,inquit, homini non dicã multas, sed nec duas simul habere licitum est, nisi vnã tantum, aut vxorem, aut loco vxoris, si coniux deest,concubinam. Et eadem dist.cap. si quis non habet vxorem, & pro vxore habet concubinam a cõmunione non repellatur,&c. & per concubinam, debet intelligi vxor, non solenniter ducta, cum qua tamen mutuus consensus interuenit, & quòd sic debeat intelligi dicit Glo.& patet eadem dist.§. concubina,s.coniugali affectu habetur,& hanc cõiugem facit affectus, concubinam vero lex nominat, Matth. tomo 2. 150. colum. 3. H, & 151. colum 4 F
Concubina,& vxor quomodo differant,Mat.tomo 5 94 c.1.C
De concubinarum filijs non solet fieri mentio in lege Moysi, quia nullius erant dignitatis in veteri testamento, nec poterant habere aliquam præeminentiam in Ecclesia Dei,vel in populo Dei,Deu.23.nõ intrabit de scorto natus in Ecclesiam Dei,&c.Mat. tomo 6 54.c.4.G
Concubinæ aliquando vocantur focariæ,a foco,quia ad eundem focum manent, scilicet, in eadem domo cum illo,cuius sunt concubinæ &c.1. Reg.to.1. 93.c.3 F
Concubina dupliciter accipitur vno modo proprie, & est illa,quæ ab aliquo cognoscitur sine aliquo fœdere coniugali, & talis copula semper fuit illicita, quamuis de iure humano permitteretur,quem ad modum & multa alia, Et tamen hoc non erat sine ordine, nam ex iure Romano, nõ licebat alicui habere ad plus nisi vnicam concubinam, vt patet in autenti.de triente & semisse.§.consideraumus, & istam concubinam non poterat habere, quando habebat vxorem,& si habere vellet, non poterat ei cohabitare,vt patet.C.de concubi.lege vnica. Alio modo accipitur concubina pro ea, quæ est vxor, circa quam non seruantur legales solennitates, vnde nec habet ius vxoris,& quòd talis dicatur concubina,1.Reg.to.1 147.c.2 E
Et causa, quare ista. cum sit vxor, vocetur concubina est propter aliquas differentias, quæ inueniuntur inter eas,quæ absolute vocantur vxores,& eas,quę aliquando vocantur concubinæ,1.Regum tomo 1. 148.c.1.D
Concubina, secundum legem humanam, non erat vxor,nec erat licitum commiscери ei propter multa, 1.Reg.tom.1. 148.c.4.G
In concubinam sine metu criminis accipitur illa, in quam stuprũ cõmitti non põt 1.Reg.to 1.148.c.4 I
Cum dr̃ in Decretis Ecclesiasticis, qꝑ liceret Christiano habere cõcubinã intelligit̃ de illa cõcubina,quę est vxor,& nõ de illa,q̃ est vere cõcubina,& ob hoc in tali concubina requiruntur ea, quæ requiruntur in vxore quantum ad veritatem vxoris, licet non quantum ad probationẽ,&c.1.Reg.to.1. 150 c.1.C
Non sunt eædem, quæ in lege diuina vocantur concubinæ, & quæ in lege humana, bene tamen illæ,

quæ dicuntur concubinę ſecundum canonem,nec ſimiles ſunt illis,quæ vocantur concubinæ in veteri teſtamento,ſed in canone dicuntur vxores, quæ ſumuntur, quaſi de æquali ſtatu ad virum, & honeſtæ vitæ matronæ,vel virgines,& donatæ,& quæ tales non ſunt, & ſi ſint vxores dicuntur concubinæ, & ita apparet, vnde in canone venerit nomen concubinæ,quia ſcilicet,venit a lege humana, quæ quaſdam vocat vxores, & quaſdam concubinas, 1. Regum tomo 1 150.c.1.E

Nec videtur conueniens dici, quòd iſtud nomen cõcubina veniret in canones ex conſuetudine veteri teſta. ſed veriſimilius eſt, quòd venerit a lege humana,quo ſuppoſito, dicendum, quòd in canone non vocatur concubina, quam lex proprie vocat concubinam,ſed illa,quam præſumit concubinam propter aliquam ſimilitudinem,1.Regum tomo 1 150.c.4.H

Sed nunc non poteſt nobis conſtare an de iſtis concubinis idem iudicaretur, quod de vxoribus, & an filij ſuccederent,&c. tamẽ poſſumus aſſerere rationabiliter, quòd de talibus conſtaret, quòd erant coniuges, quòd filij erant legitimi &c. ſi uero id non conſtaret, præſumebatur concubina, & non vxor, & tunc filij non erant legitimi, nec obſtat, quod dicit de filijs Agar & Ceturæ,ibid 151.c.1.D

Nunc tamen nomen concubinæ redditum eſt abominabile,ſicut nomen fornicationis,vt introductũ eſt per canones moderniores,ibid. 151.c.2.A

Agar & Ceturam ſcriptura vocat concubinas Abrahæ,cum eſſent verę coniuges propter multa,1.Regum tomo 1 151,c.1.E

Multiplex erat differentia concubinarum ad vxores, in veteri teſtamento,1.Reg.tom.1 152.c.1.C

Ad ſtatum concubinarum,vel vxorum accipi mulieres in veteri teſtamento,erat in poteſtate virorum & ipſarum, & aliquando fœmina patiebatur accipi pro concubina,quia ſcilicet, hoc erat illi ſatis, & vir non volebat eam ad majorem ſtatum accipere, vt puta,quia eſſet pauper, & indotata, vel ancilla, &c. Et hoc determinabatur in principio cõtractus 1.Regum tomo 1 152.c.2.C

Concubinę Abrahæ erant veræ coniuges, 1. Regum tomo1 152 c.3.F

Concubinæ Dauid erant vxores eius, & ideo ſcriptura aliquando vocat eas vxores & aliquando cõcubinas,1.Regum tomo 1 153.c.4.G

Concubina Leuitę,de quia Iud.19.erat vera vxor eius & aliquando dicitur vxor,& aliquando concubina &c.1.Regum tomo 1 155.c.1.E

Concubina,in Hebræo dicitur peligues,& in plurali, pilgaſin ideſt concubinæ,1.Reg.to.1 156.c.1.E

Concubinarius. A clericis concubinarijs auferendæ ſunt decimæ,Mat. tomo 6 220.c.4.F

De clericis concubinarijs, vide in dictione, clericus,

Concubinatus. Nomen a lege ſumpſit exordium, vt diſtinctio fieret inter vxorem,& non vxorem,&c.ff.de concubi.l. in concubinatu,1.Regum 149.c.1.E

Concubinatus erat illicitus in vete.teſtamẽto & ſemper fuit illicitus, quia eſt contra ius naturale, & rationem,nec potuit vnquam alicui licere,1.Regum tomo1 93.c.3.H

Concubinatus eſt ſemper illicitus, vt probatur, Mat. tomo 2.148.c.2. E,&c. Et eſt ſemper peccatũ mortale,vt probatur,Mat.tom.2 150.c.1.A

Concubinatus ſemper fuit peccatum,ſicut & quæcũque fornicatio, licet Rabbi Moyſes dicat, ꝙ fornicatio ſimplex ante legem Moyſi non erat peccatũ probans ex facto Iudæ cum Thamar,ſed falſum dicit, immo peccatum Iudæ fuit incæſtus, licet ipſe crediderit ſimplicem fornicationem commiſiſſe, &c.Mat.tomo 2 150.c.3.H

Concubinatus non ſolum eſt contra ſecunda præcepta naturæ, ſed etiam contra prima,quia repugnat bono prolis quantum ad id, quod eſt neceſſarium, &c.Mat.tomo 5 95.c.1.A

Concubinatus ſecundum ſe dicit aliquid inordinatum,etiam contra intentionem naturæ, cum non importet vinculum aliquod, & ideo poſſunt quocunque tempore diſcedere,&c.Mat.to.5.95.c.1.A

Concubitus. Concubitum coniugalem quidam voluerunt debere palam fieri,quia ſcilicet,res eſt honeſta,& per conſequens quòd deberet fieri palam, nec de eo erubeſcendũ, & hoc tenuerunt quidam Philoſophi dicti Cynici, ideſt, canici, quia more canum hanc voluptatẽ peragendam putauerunt, quod feciſſe Diogenem dicunt,Geneſ. 187.c.4.G

Concubitus coniugalis excipitur, ſecundum Tulliũ, ab illa regula,qua dicitur, quòd omne honeſtum vult manifeſtari, poteſt tamen dici,quòd ille concubitus non eſt totaliter honeſtus. Nam licet excuſetur a turpitudine culpę per honeſtatem nuptialem,non tamen a turpitudine pœnæ, in quantum Deus fecit motum illum partis generatiuæ inordinatũ,eſſe in pœnam peccati,&c.Geneſ. 187.c.4.H

Deſiderium perfectum, concubitus carnalis duo importat, primum eſt motus concupiſcentiæ venereorum in membris,ſecundum eſt deliberatio voluntatis in his, ad quæ concupiſcentia mouet, primum non eſt perfectum deſiderium, nam ſecundum,ſufficit ſine primo. In primis parentibus fuit primum ſtatim poſt peccatum,ſed de ſecundo, eſt dubium, quia non conſtat, magis tamen rationi conſonat,quòd tunc non fuerit in illis deſiderium perfectum per deliberationem,&c.Gen.190.c.4.K

Sed quare tunc deliberatio voluntatis eſſet,aſſignantur rationes,ibid. 191.c.2.B

Ad concubitum complendum vltra vim concupiſcibilem & concupiſcentiam & voluntatem imperãtem,& organum & virtutem motiuam, cui imperat ratio, quæ communiter habentur ſemper, vel quaſi ſemper,requiruntur tria,ſ.ſemen,calor,& ſpiritus,Geneſ. 196.c.2.D,&236.c.3.H

De concubitu,vide plura in dictione, Coitus.

Concupiſcere. Non eſt poſſibile diu viuere, & nihil concupiſcere, Mat. tomo 5 120.c.4.K

Concupiſcentia. Turpior eſt,quam ira,quia magis reſiſtit rationi 7. Ethi.ca.4.Geneſ. 192.c.1.E

Contra concupiſcentiam difficilius eſt pugnare, quã contra iram 2.Ethi.Geneſ. 267.c.3.F

Concupiſcentia cur data ſit homini,Geneſ. 193.c.3.I

Concupiſcentia organa quæ ſint,Geneſ. 194.c.1.B

Concupiſcentia ciborum habet pro ſubiecto ſtomachum, pro inſtrumento os, palatum, dentes &c. Geneſ. 194.c.2.B

Ex concupiſcentia omnia mala ſequuntur, vt patet extra de conſtitu.c.nam & concupiſcentiam,Mat. tomo 2 82.c.4.F

Concupiſcentia turpior eſt quam ira, conſiderando iſtas paſſiones ex ſe ipſis, ſiue ex proprijs conditionibus ipſarum, & non per accidens, ut probat Ariſtoteles,7.Ethi. cuius rationes referuntur, Matth. tomo 2 113.c.4.G

Concupiſcentia non audit rationem aliqualiter, ira tamen ſic,Mat.tomo 2 113.c.4.G

In

In hominibus nulla eſt magis fortis paſſio, quam concupiſcentia venereorum, Mat.to.5. 137.c.1.E
Concupiſcientia eſt inſidiatrix, Mat.to.2. 114.c.4 G
Concupiſcentia carnis grauius impugnat hominem, quam amor rerum poſſidendarum, Matth.tom.4. 47.c.4.H

Concupiſcibilis. Vis concupiſcibilis, ad quã pertinet cõcupiſcentia venereorum, eſt virtus alterius generis non communicans cum generatiua, Geneſ. 195.c.1.A
Concupiſcibilium virium duplex organum, Geneſ. 194.c.1.C
Actus, ad quem mouet concupiſcibilis venereorum, eſt commiſceri carnaliter cum emiſſione ſeminis, qui actus non poteſt perfici per ſolam concupiſcibilem. Nec etiam per ſolam rationem, nec etiam per rationem concurrentem concupiſcentiæ, &c. Geneſ. 196.c.2.B
Concupiſcibilis diuiditur in concupiſcibilem venereorum, & in concupiſcibilem ciborum, & potuũ, &c. Geneſ. 197.c.1.A
Per concupiſcibilem magis inclinamur ad peccandũ quam per iraſcibilem, &c. Exo.to.1 86.c.4.F
Motus concupiſcibilis poteſt inſurgere dupliciter, vno modo ex qualitate organi, alio modo ex apprehenſione alicuius delectabilis. Secundo modo dæmon non poteſt in nobis immutare partem cõcupiſcibilem, bene tamen primo modo, Mat.to.1. 246.c.4.F

Condenſatio. In condenſatione, ſicut partes materiæ ſe penetrant, ita & partes formæ, Mat.tom.4 246.c.1.E

Condicere. Eſt componere, vel conuenire, 1. Regum tomo 2 83.c.4.k

Condignum. Quomodo vltra condignũ præmiet Deus, Geneſ. 10 c 2.B

Conductor. Inter conductorem, & cõmodatarium quid interſit, Exod.tomo 1. 234 c .H

Conficere Chriſti corpus. Poteſtas cõficiendi corpus Chriſti verum non eſt de clauibus, ſed eſt character, quia effectus clauis eſt aperire, & claudere, &c. Mat.tomo 5 57.c.4 H

Confidere. Confidentia. Deus ſemper vult vt confidamus ei &c 1. Regum tomo 1 54.c.2.A
Confidere in domino poteſt dupliciter intelligi, vno modo, quòd Deus poterit facere id de quo dubitatur, & iſto modo confidere eſt proprie credere. Alio modo, quòd firmiter teneamus, quòd illud efficiet, & iſtud proprie eſt cõfidere, Et primo modo tenemur omnes confidere &c. tamen ſecundo modo, non obligamur confidere in Deo, niſi circa ea, quæ Deus dixit ſe facturum, de quibus dedit nobis ſpem certam &c. ſecundo Paralipomenon, 215.c.1.C
Confidentiam in periculis conſueuimus vocare audaciam, quia habet magnam ſimilitudinem cum fortitudine &c. ſecundo Paralip. 228.c.4.K
Confidentes in diuitijs ſunt in peccato mortali, Mat. tomo 5 143.c.1.D
De confidentia accedendi ad Chriſtum, Mat.tomo 3. 287.c.4 I
In confidentia duo importantur, ſ. credere & confidere, & ſecundũ non eſt ſine primo, bene tamẽ e cõtra, Mat.tomo 4 159.c.2.C

Configurari. Quomodo Chriſtus cõfigurabit corpus noſtrum corpori claritatis ſuæ, Mat.tomo 4 204.c.3.F

Confirmari. Confirmatio. Id, per quod aliud cõfirmatur dignius, verius atque firmius eſt alio, Exod. tomo 1 255.c.4.k
Confirmatio fit dupliciter, vno modo per amotionem impediẽtium, alio modo per accumulationẽ adiuuantium, vel conferentium, 3. Reg. 15.c.3.F
In confirmatione & extrema vnctione, oleum debet eſſe conſecratum, alioquin non confertur ſacramẽtum, 4. Regum 88.c.4.H
Confirmatio eſt ſacramentum neceſſitatis, nõ quòd per illud conferatur aliquid, ſine quo non ſit aditus ad vitam æternam, ſed quia neceſſe eſt, vt non contẽnatur, & iſtud ſacramentum cuicunque fideli petenti dandum eſt, quantumcunque ſit porcus, ideſt, carnalis, & exiſtens in notorijs, & manifeſtis delictis, ſolum tamen debet admoneri, vt a tali conuerſatione reſipiſcat &c. Mat.to.3 119.c.2.B

Confiteri. Confeſſio.

Confiteri laico tempore neceſſitatis ſecundum Eccleſiæ ſtatuta aliquid confert. Leuit. 166.c.1.C
In veteri teſtamento non magis proficiebat confiteri ſacerdoti, quam hirco, vel lapidi Leuit. 166.c.1.C
Et conuenientius fuit tunc confiteri hirco, quam ſacerdoti ex duobus. primo ad oſtendendum, quòd illa confeſſio non habebat efficaciam, cum fieret illi, qui non intelligebat, quare cum magis proficeret tunc confiteri ſacerdoti, quam hirco, vt hoc crederent Iudæi, ſic factum eſt. Nam ſi confiterentur ſacerdotibus, poſſent credere Iudæi, quòd proficiebat illis illa confeſſio, & ſic errarent. Secundo, quia illud erat figura. Et ita ipſi intelligerent, quòd propter aliquid ſignificãdum factum fuerit, &c. Leuit. 166.c.2.A
Confitens tenetur exponere ſacerdoti omnia, per quæ ille ſcire poſſit modum imponendæ congruæ ſatisfactionis, Mat.tomo 5 74.c.3.H
Confeſſio peccatorum, quæ fiebat per magnum ſacerdotem in die expiationis ſuper caput hirci, non erat confeſſio ſacramentalis, Mat tom.1. 185.c.1.B
Baptizati a Ioanne confitebantur peccata ſua, nõ quidem particulariter, ſicut nos in confeſſione ſacramentali, ſed dicebant, ſe eſſe peccatores dicentes. Ego ſum peccator, & offendi Deum in multis &c. Nec Ioannes aliquem abſoluebat a peccatis, &c. Mat.tomo 1 185.c.3.K
Figura & ſignificatio cõfeſſionis ſacramentalis noui teſtamenti fuit confeſſio illa, quam faciebat ſummus ſacerdos in die expiationis ad aurẽ capri emiſſarij &c. 2. Paralip. 28.c.1.D
Confeſſio ſacramentalis licet ſit de iure diuino, tempora tamen confeſſionis, & aliæ circunſtantiæ non fuerunt limitatæ iure diuino, ſed iure canonico, &c. 2. Paralip. 221.c.1.B
Confeſſionis lex, ſcilicet, omnis vtriuſque ſexus, &c. omnes obligat, potiſſime tamen viros imperfectos pro quibus lex laxior eſt, quam viros perfectos, qui ſequuntur vias cõſiliorum, &c. 2. Paralip. 221 c.1.C
Confeſſio aliquando eſt neceſſaria, & aliquando vtilis, 2. Paralip. 221.c.2.D
Confeſſio ſacramentalis figurata fuit per confeſſionem illam, quæ fiebat hirco emiſſario quolibet anno in die expiationis, Leuit. 16. vt probatur Leui. 165.c.3.H
Sed quare peccata Iudæorum dicerentur hirco, & non ſacerdoti, vide ibid.
Et quare fieret confeſſio peccatorum omnium Iſraelitarum capro emiſſario, vide ibidem. 166. c.4.K
Confiteri peccata nec eſt de iure naturali, neque de

lege veteri, sed de lege noua, & Ecclesiæ determinantis tempus, & modum, & alias cæremonias confessionis, Mat. tomo 3 181.c.4.F
Confiteri proprie est aperte fateri, vel asserere, &c. & scriptura transumpsit ad significandum laudem, vt Psalmus: Confitebor tibi, quoniam exaudisti me, & Psalmus: Confitemini Domino, quoniam bonus, &c. Et post hæc, transumptum est ad significandum expressionem vocalem peccatorum, & cæt. Mat. tomo 3 287.c.2.A
Voce, & opere Christum vtiliter confitemur coram hominibus, Mat. tomo 3 264.c.2.B
Confessio fidei semper est meritoria, & aliquando est necessaria, & aliquando non, Matth. tomo 3 263.c.4.F
Qui se peccatorem non confitetur, Deum vituperat, ac mendacem facit, Mat. tomo 3 287.c.2.B
Qui erubescunt Christum confiteri, peccant mortaliter, Mat. tomo 3 263.c.4.H
Lex de confitendo, solum obligat ad confitendum peccata mortalia, ita quòd nemo tenetur confiteri peccata venialia, etiam si nulla habuerit mortalia, &c. Mat. tomo 4 26.c.2.B
Pie statutũ est ab Ecclesia semel saltem in anno confiteri, &c. Mat. tomo 4 26.c.2.D
Confiteri laico non contingit, nisi in necessitate, quãdo non potest haberi sacerdos. Et tunc licet laico confiteri, Mat. tomo 4 177.c.3.K
Qui confitetur tripliciter, habet remissionem pœnæ, primo satisfactorie, secundo meritorie, tertio sacramentaliter, Mat. tomo 4 176.c.4.F
In Christi confessione ideo meremur, quia in ea est quædam difficultas, Mat. tomo 4 167.c.4.G
In confessione obtinet peccator triplicem remissionem, primo satisfactorie, secundo meritorie, tertio sacramentaliter. Primum est ratione cõfusionis, & verecundiæ. Secundum, quia peccator subijcit se sponte clauibus Ecclesiæ, & in hoc est duplex meritum, scilicet, fidei, & obedientiæ, &c. Matth. tomo 4 176.c.4.F
In iterantibus confessionem eorundem peccatorum non remittitur aliquid de pœna in absolutione secundæ, & tertiæ confessionis, &c. sed totum de pœna, quod dimittitur, est per absolutionem in prima confessione, vt aliqui dicunt, sed hoc improbatur ab Auctore, Mat. tomo 4 177.c.3.I, &c.
Sacerdos non debet audire confessionem illius, cum qua rem habuit, nec illa illi confiteri, &c. Matth. tomo 4 186.c.2.C
In audiendo confessionem, & in absoluendo excommunicatum, qui modus debeat obseruari, Matth. tomo 4 186.c.3.I
Non sunt confitendæ peccatorum circunstantiæ, nisi quando mutant speciem, & ingratitudo non est de his, quæ mutant speciem, quia omni peccato accidit, &c. Mat. tomo 5 74.c.4.F
In confessione dupliciter aliquid contingit dici, Mat. tomo 5 74.c.3.F
Confessionis materia non est nisi peccatum, & cæt. Mat. tomo 5 74.c.4.G
Confessio peccatorum solum introducta est ex mandato Dei, vt puri efficiantur homines ad participandum merita passionis Christi, & cęt. Defensor. 37.c.2.A

Confessores. Vel confessionẽ audiẽtes exhortatur Auctor, Genes. 415.c.3.I
Confessores grauiter errant, quærentes indiscrete de modis peccatorum, potissime circa luxuriam, & auaritiam, Mat. tomo 5 187.c.2.B
Confessores nõ debent se graues ostendere in iniungenda pœnitentia, vbi non est restitutio necessaria, vel debitum speciale alicui, sed sequi conditionem pœnitentis, & si ille vult pro magnis peccatis, paruam sibi imponi satisfactionem, parua imponenda est pœnitentia, &c. Mat. tomo 6 173.c.4.G
Confessores dicuntur interdum, qui in supplicijs non desinunt confiteri veritatem, Et ita dicitur in historia Beatæ Ceciliæ de Vrbano Papa, quòd iam tertio Confessor extiterat, idest, ter fuerat passus supplicia pro cõfessione nominis Christi, sed tunc non dicebatur martyr, quousque moreretur &c. Mat. tomo 4 79.c.4.H

Conflagratio. Ignis conflagrationis erit ad duo, Mat. to. 7 124.c.3.G
Conflagratio generalis non erit ad pœnam, sed ad mutandum statum &c. Genes. 89.c.1.D

Conflare. Duo significat, scilicet, congregare, vel conuertere vnum in aliud per resolutionem. 4. Reg. 220.c.2.B

Conformitas. Ad Deum. Quando res dicantur conformes Deo, Mat. to. 6 73.c.3.G
De conformitate inter nos & Deum, Matth. tom. 6. 73.c.3.G

Confortari. Pertinet ad acquirere fortitudinẽ & esse robustum ad manendum in ea. Iosue tomo 1 206.c.2.E

Confringere. Inter confringere, & conterere, quid interfit, Matth. tomo 5. 269.c.1.E

Congregat. In omnibus Congregationibus Israelitarum, quæ fiebant, vocabãtur potissime maiores natu. 2. Paralipom. 63.c.2.B
Quia nulla est congregatio, in qua non sit opus semoribus &c. ibidem
Qui dicantur congregari in nomine Christi, Matth. tomo 5 62.c.1.B
Congregatio hominum ad iudicium duas habebit conditiones, Mat. tomo 6 297.c.4.F
Congregatio iudicandorum erit duplex, Mat. tom. 6. 306.c.4.G

Coniux. In conuersione alicuius cõiugum infidelium, etiam existente diuortio, quæ forma debeat teneri, 1. Regum tomo 1. 96. colum 2.C
Coniux fidelis tenebatur habitare cum infideli, etiã cum contumelia creatoris, tempore, quo domini temporales non erant Christian, hodie tamen nõ, nisi vbi principes sunt infideles, 1. Regum tomo 1. 97.c.2.B
Et quando infidelis non vult cohabitare cum cõuerso ad fidem, vel non sine contumelia creatoris, tunc licet fideli transire ad alia vota ex dispensatione Dei absoluentis fidelem ab onere matrimoniali dissoluendo matrimonium. Et tamen infidelis non est liberatus ab onere matrimoniji, immo manet obligatus ad sequendum fidelem, cum priuilegium non sit datum in fauorem infidelium &c. Et si fidelis requirit infidelem ad cohabitandum secũ, & infidelis non vult, tunc fidelis habet duas vias, quarum vtranque potest eligere, prima est transire ad alia vota, si voluerit. Secunda est compellere infidelem, vt ipsum sequatur. Et cogetur infidelis per iudicem ecclesiasticum, vel temporalem manere cum fideli, cum matrimonium non sit iam dissolubile, neque repudium licitum, &c. 1. Regum tomo 1 97.c.3.G
Si fidelis coniux, infideli nolenti secum cohabitare, transierit ad alia vota, tunc potest infidelis transire, etiam ad alia vota, sed non prius, quam fidelis transeat,

seat,&c.1.Regum tomo 1 98.c.1.A

Apud infideles non sunt coniuges mulier repudiata, & vir, cui illa post repudium nupsit, si conuertantur ad fidem,nec vnquam fuerūt,sed adulteri semper. Nam fides non efficit matrimonium vbi nullum erat,prçcipue dissoluendo matrimonium prçexistens, extra de diuortijs, cap.gaudemus. Et illa tenetur requirere virum infidelem, si vult illam sequi, & si velit cohabitare illi absque contumelia creatoris,redibit ad illum quòd si sic,poterit illa ex tunc esse legitima vxor viri, quem tenebat, & cum quo conuersa est ad fidem, si de nouo copulentur, & ipse ad fidem conuertatur. Nec obstat,quòd eam per adulterium polluit, iuxta illud extra de eo. qui duxit in matrimonio,&c. per totum,quia istæ sunt constitutiones canonicæ, nec sunt de iure diuino. Secundo,quia quando polluit per adulterium erat in tali statu,in quo non reputabatur adulterium Et in his opinio prævalet veritati, 1. Regum tomo 1 98.c.2.B

Quando alter coniugium fornicatus est, alter poterit intrare religionem, inuito fornicario, 1. Regum tomo 1 104.c.3.G

Si alter cõiugium fidelium fiat infidelis, & relinquat vxorem fidelẽ, & postea fiat fidelis, & repetat vxorem,potest vxor,non obstante illo, ingredi religionem,extra de conuersione coniugato. cap.mulier. Secus tamen est, quando ambo erant infideles, & vnus conuertitur ad fidem, & alius non, qui si sit requisitus de cõuersione, vel cohabitatione extra contumeliam creatoris, & non vult. Si tamen postea resipiscat, & conuertatur, poterit impedire ne alius fidelis transeat ad alia vota, vel intret religionem &c.1.Regum tomo 1 104.c.4.H

Quòd si tamen iam intrauerit religionem, etiam si non sit professus, non tenetur exire, vt cohabitet, &c.potest tamẽ exire si voluerit,ibidem 105.c.2.A

Quando vterque coniugum fornicatur, non potest alter alteri opponere fornicationem, &c. 1. Regũ tomo 1 106.c.4.F

Quando alter coniugum infidelium conuertitur ad fidem manente alio in infidelitate, potest fidelis cohabitare infideli, si voluerit, Maxime si hoc faciat sperans de illius conuersione. Et tamen nõ cogitur manere cum eo, sed liberum est sibi cohabitare,vel recedere,vt patet 28.quæst.1.cap.siquis gẽtilis &c.Et assignatur ratio. San.Thomæ, quare liceat fideli cohabitare infideli, vel recedere ab eo, scilicet, diuersitas vitæ &c. sed non multum satisfacit,vt probatur 1.Regum tomo 1 109.c.4.I

Et assignatur alia ratio ab authore,ib d.

Iura vocant coniuges socios humanæ, & diuinæ domus.1.Regum tomo 1 110.c.1.E

Ad hoc,quòd alter coniugum transeat ad fidem,non oportet, quòd habeat licentiam alterius coniugis, iuxta illud,qui non dimittit patrem, vel matrem, vel vxorem,&c.propter me &c.1.Regum tomo 1. 111.c.2.C

Coniux fidelis non cogitur habitare coniugi infideli propter prolem susceptam, ne sit ei periculum salutis animæ, nam etiam sine ista cohabitatione, prouisum est de iure hoc, 1.Reg.to.1. 111.c.2.C

Coniugum filij qui nati sunt vel concepti, cum parẽtes eorum erant fideles,& postea parentes vel alter eorum fiat infidelis,coguntur filij baptizari,si vero nati, vel concepti sunt de parentibus tunc infidelibus, qui parui sunt cum parentes eorum conuertuntur ad fidem, debent baptizari, secus si tunc essent adulti, &c.1.Reg.to.1 111.c.2.C

Coniugem fidelem manere cum infideli bonum est, dicit Sna. Tho si sit spes de illius conuersione, in quo innuit malum esse,si non sit spes,& cæt. quod non videtur sane dictum,nisi intelligatur sic,quòd melius sit recedere,1.Regum tomo 1 108.c.3.G

Circa coniugem repellendum, non est simile de fornicatione carnali,& de fornicatione spirituali, scilicet,de infidelitate,&c. 1.Regum tomo 1. 112.colum.1.E

Contra coniugem solum habet obijci fornicationem commissam post matrimonium, vel post sponsalia,& non illam,quæ præcessit.Extra de iureiurã.in c.quemadmodum,1.Regum tomo 1. 121.c.2.B

Generale est, quòd coniux fidelis nunquam tenetur cohabitare coniugi infideli.1.Reg.to.1. 122.c.3.F

Conuerso altero cõiugum infidelium ad Christum, quòd ambo maneant in coniugio malum esse, & contra mandatum Christi,dixit Polentius,dixit secundo, quòd Apostolus illud asseruit mandans ꝙ manerent copulati, quæ sunt incompatibilia, sed vtraque pars dicti Polentij falsa est, vt probatur. 1.Reg.to.1. 124.c.1.D

Coniugi fideli,in primitiua ecclesia,non licebat separari ab infideli propter duo. fol.125.c.2.D. Sed nũc licitum est,nec extant illa duo.ibidem. fol.126.c.2. E.& 126 c.4 G

Nullus coniugum tenetur alteri debitum offerre,sed exactus debet reddere. Matth.to 5. 48.c.2.A

Quando dixit auctor,quòd non licebat coniugi fideli recedere ab infideli, quandiu infidelis cohabitare vult sine contumelia,&c. Nec vult trahere ad peccatum mortale, dupliciter vult intelligi; vno modo,quòd tenetur manere, idest nõ trãsire ad aliud matrimoniũ, licet possit cessare à cohabitatione, si autem infidelis recedat, licitum est tunc fideli, recedere à cohabitatione infidelis transeundo ad aliud matrimonium. Alio modo, quòd licebat etiam recedere à cohabitatione infidelis, quandiu ille sine contumelia cohabitat, s.tempore Apostoli in principio ecclesiç, & hoc non, quia tunc turbaretur status fidelium, secus tamen nunc. 1.Reg. to.1. 126.c.1.B & c.4.G

Coniugem conuersum ad fidẽ cohabitare cum coniuge infideli, esse contra doctrinam vete. & noui testa. dixit Polentius, quod probatur esse falsum. 1.Reg.to.1. fol.128. col.1.D. Similiter falsum est, quod rursum dixit,s.quòd Apostolus iusserat fidelibus manere cum infidelibus. Et quòd nullo modo recederent ab eis,ibidem. 128.c.4.K

Non potest homo separare cõiuges sine iniuria Dei. Matth.to.5. 80 c.4.k

Coniuges infideles copulati matrimonialiter in gradibus vetitis a constitutione canonica, si conuertantur ad fidem, permittuntur manere copulati. Et non secundum dispensationem, sed ipso iure. Et de rigore. Et male fieret, contrarium faciendo. 1.Reg.to.1. 136.c.3.H

Coniugatus. In quo casu sit melior, quàm virgo. Matth.tomo 7. fol.24. col.4.F

Coniugatorum, & maximè diuitum,desiderium maximum est habere filios,&c. 4.Reg. 35.c.4.H

Coniuratio. Coniurare contra dominium est contra ius naturale. 4.Reg. 100.c.1.A

Coniuratio importat compositionem multorũ contra aliquem,iuramento firmatam.1.Reg.to.2.f.99. col.1 C

Coniuratio & conspiratio,secundum se, non significant aliquod malum, sed solum ex fine, ad quem fiunt. Nam coniuratio est multorum congregatio

ad se

ad se iuuandum in aliquo cum iuramento, conspiratio vero est multorum concordia, s. quia spiritus multorum idem sentiunt, &c. Iura tamen humana accipiunt semper coniurationem & conspirationē in malam partem, vel significationem. 4. Reg. f. 99. col. 4 K

Consanguinitas. Consanguinitatis iura, quo ad coitum, quare non obseruent bruta. Gen. fol. 231. col 3. H. Quia non est inter bruta consanguinitas. Ruth. 267. c. 2 B

In secūdo gradu consanguinitatis matrimonio coniungi licitum erat tempore Abrahæ propter idolatriam. Gene. 288. c. 1. E

Ad identitatem vel diuersitatem graduum consanguinitatis nihil agit natum esse ex matrimonio legitimo, vel aliter Leuit. 180 c. 2. H

In cōsanguinitate principium est pater &c. ex 8. Ethi. Leuit. 181. c. 4. I

Consanguinitas est maius vinculum, quam affinitas, cum affinitas ex cōsanguinitate nascatur, &c. Leui. 214 c. 1. C

In arbore cōsanguinitatis cautissime & non sine mysterio, vna domus vacua relicta est, quæ vocatur à iuristis ioachin siue truncus. Deuter. 120. c. 1 C

Consanguinitatis gradus aut affinitatis nullos distinxit Christus. 1 Reg. to. 1. 129. c. 3. k

Quod de consanguinitatis & affinitatis gradibus expressum est in lege Moysi, fuit cæremoniale, nec est de lege naturæ determinatio illorū graduum, quia si sic, nunquam licuisset contrarium. Et tamē licuit, nam aliquando cōtraxerunt fratres qui sunt in primo gradu &c 1. Reg. to. 1. 131. c. 3. F

Aliquid tamen est de iure naturæ, vt s. inter aliquas personas sit vetitus coitus propter reuerentiam, sed determinatio harum vel illarum, de iure positiuo est ibidem.

Cōsanguinitatis & affinitatis gradus, quos Deus prohibuit. Leuit. 18. vetat nunc ecclesia & plures alios propter multa. 1. Reg. to. 1 fol. 31. c. 4 k. Et potest papa in illis dispensare, non tamen inter ascendentes & descendentes. ibid. 132 c. 1 E

Consanguinitas nascitur ex affinitate & ecō ra. Matt. to 2. 157 c. 1. B

Consanguinitatis graduum determinatio ad contrahendum est de iure humano. Et ideo ecclesia permittit conuersos ad Christum & coniunctos matrimonialiter in gradibus prohibitis, manere in illo gradu post conuersionem. Matth. to. 5. 88 c. 2 A

In secundo gradu consanguinitatis contrahebant Iudæi, quia non erat illis prohibitus, vt patet Leui. 18. & 20. super 2. Paralip. 156. c. 2. D

Consanguinitas est duplex, scilicet naturalis & legalis, &c. Ruth. 267. c. 1. B

Consanguinitas non solum dicit conformitatem naturalem in genitis cauiatam ex semine eodem, sed etiam recognitionem istius habitudinis, vel possibilitatem ad recognitionem cum amore reciproco naturaliter insurgente ex tali nexu. Ruth. f. 267. col 1. E

Consanguinitas legalis non differt à naturali secundum essentiam, sed solum in assignatione graduū, quo ad prohibitionem matrimonij & successionē hæreditariam. Et determinatio ista non est eadem secundum leges omnium gentium: nam inter quasdam gentes nullus gradus est vetitus. In veteri vero testamento solus primus gradus inter descendentes collaterales interse prohibitus erat: in nouo verò testamento à principio fuerunt determinati septem gradus consanguinitatis ad impediendum & dirimendum matrimonium, sed postea propter multa inconuenientia, quæ sequebantur, restricti sunt ad quatuor, & vltra non est impedimentum, vltra quos non vocamus aliquos consanguineos, &c. Ruth. 267. c. 2. D

Aliquando consanguinitas naturalis magis procedit quam legalis, & interdum econtrario. Ruth. f. 267. col. 3. G

Cætera de cōsanguinitate, & affinitate. vide in dictione Gradus.

Conscientia. Qui contra conscientiā agit, ædificat ad gehennam, vt patet extra de restit. spolia. cap. literas, & extra de præscrip quoniam omne Exo. to. 1. fol. 85. col. 3. F. 1. Paralipo. 121. c. 3 F

Agens contra conscientiam credens actum de se licitum, ex errore iudicij, esse illicitum, non oportet quòd peccet mortaliter, licet putet se peccare mortaliter, vt determinat sanctus Thomas in Quolibe. Exo. to. 1. 85. c. 3. F

Conscientiam dedit Deus tanquam iudicem particularium, quæ alio iudicio legis iudicari non possunt. Et ideo per conscientiam ligamur. Et per cōscientiam absoluimur, vt patet 2. Corinth. 1. hæc est gloria nostra testimonium conscientiæ nostræ, & ad Rom. 14. omne, quod non est ex fide, peccatum est. Exo. to. 1. 86. c. 3. F

Conscientia est lex, vbi lex deficit. Iudic. fol. 77. col. 4. K

Conscientia est præferenda famæ. Matth. to. 5. f. 51. col. 2. A

Conscientia absque lege dictat esse cauēdum ab operationibus malis. Exo. to. 1. 7. c. 1. B

Consecrare consecratio.

Consecrari accipitur dupliciter, vno modo large pro quacunque applicatione rei ad Deum. Et isto modo omnia, quæ offeruntur vel vouentur Deo, dicuntur consecrari. Alio modo propriè: & sic idē est, quòd applicari aliquid ad cultum Dei totaliter, ita quòd vsus illius rei sit immediate actus cultus diuini, & huiusmodi erant animalia, quæ immolabantur domino, & vestes sacerdotales, & omnia, quæ erant in sanctuario. Et sic accipitur consecrari Leui. 27. cum dicitur: Omne, quod domino cōsecratur, &c. Leuit. 354 c. 4 k

Cum quis rem aliquam consecrabat domino in veteri testamento non poterat illam postea alienare, nisi forte esset aliqua res, quæ posset commutari vel redimi &c. 1. Paral. 212 c. 1 E

Consecrare est sacrum efficere. Et illa res dicitur sacra per hoc, quòd transit specialiter in ius Dei, 1. Paralip. 307. c. 2. B

Vbicunque in litera nostra habetur, consecrare manus sacerdotū vel initiare, in Hebræo dicitur complere, &c. 2. Paralip. 175. c. 2. D

In consecratione summi sacerdotis, & aliorum sacerdotum, qui ritus seruarentur. Exo. tomo 2. fol. 71. col. 2. D

De consecratione sacerdotū veteris testamenti, vide in dictione Sacerdos.

In consecratione Eleazari filij Aaron, non fuerunt obseruata, quæ mandauit dominus, Exodi 29. propter temporis necessitatem, &c. Exo. tom. 2. f. 85. col. 1. C

Consecratio dicit aliquas cæremonias speciales vltra sanctificationem, &c. Exo. to. 2. 86 c. 2. E

In consecratione episcopi vel papæ non imprimitur Character, cum non sint ordines. Exodi tomo 2. 87. c. 4. H

Consecrationem sacerdotalem desiderare in veteri testa-

teſtamento, tale erat ſicut deſiderare epiſcopatum in nouo, vel eccleſiaſticum beneficium, quia ſunt honor, & onus ſimul. Exo.to.2. 211.c.4.K

In cõſecratione calicis, ly æterni nõ reperitur in euangelijs vel epiſtolis, determinatum tamen eſt ab eccleſia, quòd Chriſtus illud dixerit, vt patet extra de celebratio.miſſarum.cap.cùm Marthæ. Leui.f.263. col.4.G

Conſecratio dicitur quælibet applicatio ſpiritualis ad Deum. Nu.to 1. 68.c.2.D

In conſecratione altaris holocauſtorum plures fuerunt factæ cæremoniæ, quàm in cõſecratione aliorum vtenſilium, quia ſeptem diebus durauit conſecratio ſpecialis altaris holocauſtorum. Nu.to.1. 77.col.4.G. Nam generalis facta eſt prima die erectionis tabernaculi. Nu.to.1. 81.c.4.I

Sæpiſſime fiebant conſecrationes ſacerdotum & leuitarũ inter Iudæos, ſicut inter nos collationes ordinum. Num.to.1. 91.c.3.G

De verbis conſecrationis, quòd omnia fuerint à Chriſto dicta. tradit Innocẽtius III. de celebratione miſſarum.cap.cum marthę. cuius ratio & probatio reperitur ſuper 1.Reg.to.1. 124.c.3.G

Conſecratio rerũ, quæ fiebat domino ab aliquo Iſraelita, fiebat per votum, vouendo illas dare domino, & nulla alia cæremonia fiebat, & ſi illæ res non applicabantur immediate vſibus diuinis, licebat illi Iſraelitæ applicare illas ad vſus ſuos, dum tamen illas non alienaret, ſed ſemper manerent pro domino, ſecus tamẽ ſi immediate applicarentur vſibus diuinis, &c. 1.Paral. 212.c.1.A

Conſecrationis verba non faciunt conſecrationem, ſed Deus & ſummus ſacerdos facit illã ad præſentiam verborum. Matth.to 4. 247.c.3.G

Verba conſecrationis, quibus vtitur Eccleſia, licet nõ habeantur ita formaliter in euangelio, Eccleſia tamen ſuſcepit illa ab apoſtolis, qui ea ſuſceperunt à Chriſto, vt patet extra de celebratione miſſarũ cap. cum marthę. Defen. 16.c 4.K

Cum fit conſecratio ſecundum morem Eccleſiæ neceſſe eſt, quòd ſacerdos totum Chriſtum conſecret &c. Parado.fol.26.c.4.I. Sed quare hoc, ſimiliter & quare ſub ſpecie panis, vide ibidem.

Conſecratum. Conſecrata dicebantur quæcunque offerebantur, vel donabantur, aut vouebantur, vel qualitercunque in ius Dei tranſibant &c. Leuit. fol.234.col.2.C. Et oblationes conſecrabãtur per hoc, quòd tradebantur ſacerdoti, & quæ donabantur vel vouebantur, per ſolam donationem vel votum conſecrabantur, & tranſibant in dominium Dei, nec poterant in alios vſus conuerti. Et ea, quę ad Deum pertinebant ex lege, non poterant Deo donari vel voueri cuiuſmodi erant primogenita pecorum, &c. Leui. 234.c.2.C

Conſecrata Deo ex donatione ſine voto, eadem, quæ donata eſſent, &c. debebant dari. Et idem dicendum eſt de rebus voto traditis. Et eſt regula generalis, quòd quandocunque res, quæ vouentur, pertinent determinatè ad Deum, & non poſſunt commutari. Qui vtitur illis applicãdo illas ad ſuos vſus, contractat rem ſacram, & peccat, ſi tamen eſſent conſecratæ per oblationem, iam non poterat offerens tangere illas poſt actualem oblationem in ſanctuario, niſi ex Dei ſpeciali donatione, vt patet in victimis pacificis, &c. Leuit. 235.c.4.H

Conſecrata Deo, & oblata habent ſe ſicut ſuperius & inferius, omne oblatum eſt conſecratum, ſed non è contra. Leuit. 235.c.4.k

Ex conſecratis Deo quædam applicabantur ei per oblationem, & proueniebat aliqua pars domino de illis, & iſtæ res erant multum ſanctificatæ, aliæ erant, quæ dabantur domino, ſed non offerebãtur Deo illa, nec pars illorum, ſed ſolum miniſtris, vt decimæ & primitiæ, & illi, qui de primis debebant comedere, debebant eſſe mundi. Non tamen qui de ſecundis, immo talia poterãt cõuertere in alios vſus & vendere. Nam quilibet leuita poterat vendere, vel comedere decimas poſtea quàm diuidebantur. Leuit. 236.c.1.B

Tangens res conſecratas, ſi ſit laicus, peccat. Nu.to.1. 269.c.1.B

Conſentire. Melius eſt omnia mala pati, quã malo conſentire. Matt.to.5. f.49. col.4.I

Conſequentia. Nũquam ſequitur aliqua neceſſitas conſequentiæ niſi ex aliqua neceſſitate abſoluta. Ioſue tomo 2. fol.12. col.3.I

Non debet tradi in conſequentiam, quod ex ſpeciali conceſſione factum eſt, extra de elect. cap.cum in cunctis. Iudi. 60.c 4.G

Conſequi. Illud, quod naturaliter conſequi non poſſumus, naturaliter deſideramus. Marth.to.6. 79.c.1.D

Conſeruare conſeruatio.

Conſeruare ſe in vita, maxima cura omnium mortalium eſt, &c. Ioſue to.1. 160.c.4.k

Quo ad conſeruationem ſic ſe habẽt res omnes comparatę ad Deum, ſicut ſe habent ſubſtantiarum accidentia comparata ad ſubſtantias, &c. Exo.to.1. 291.c.2.C

Quælibet res creata indiget conſeruari in eſſe, quod ab alio accepit. Matthæi to.5. 146.c.4.E

Ab opere cõſeruationis nec vnquam ceſſauit Deus, nec in æternum ceſſabit. Exo.to.2. 112.c.3.I

Nihil magis deſiderat natura quàm ſe ipſam conſeruare. Matth.to.5. 116.c.1.A

Cuius præſentia eſt cauſa conſeruationis eius, abſentia eſt cauſa deſtructionis. 1.Reg.to.1. 53.c.4.H

Conſideratio. Dupliciter poteſt conſiderari corpus noſtrum. Matt. to.6. 138.c.3.G

Conſideratio aliquarum rerum aliquando cognitarum duo facit. Matth.to.7. 217.c.1.E

Conſilium. De conſilijs euangelicis. Num. to.1. 76.c.1.D

Rara conſilia reperiuntur in veteri teſtamento in nouo autem multa. Num.to.1. 76.c.1.E

Inter conſilium præceptum & admonitionem quid interſit. 1.Reg. to.1. 127.c.3.H

Conſilium ſeniorum, de quo. 1.Paralip. 26. erat domus quædam magna, quæ vocabatur domus conſilij vel iudicij, & iſti erant ſeptuaginta iudices, qui conueniebant cum ſummo ſacerdote, & definiebant omnes cauſas arduas Iſraelitarum. 1.Paralip. 302.c.2.A

Conſilium & deliberatio nõ eſt de neceſſarijs, ſed de cõtingentibus agibilibus per nos. 3.Ethic.c.de cõſilio, & elect.2.Paralip. 18.c.1.D.& 157.c.3.D

Sub conſilio cadunt arduæ, & nõ ſub præcepto. Matt. to.7. 116.c.1.A

Conſilia ſunt de iuſtitia ſuper abundanti. Matth. tomo 2. 232.c.1.A

Conſilium non ſolum eſt de faciendo opus bonum ſuper erogationis, ſed etiam de vitãdo minora mala, &c. Matth.to.3. 10.c.1.D

Ea, quæ ſecundum ſe ſunt conſilia, efficiuntur præcepta, ſecundum animi præparationem, ita ꝙ nihil

eſt

est tam perfectum inter omnia cõsilia, ad quod nõ teneatur homo habere animum præparatum, vt est ponere animam suam pro fratribus suis,&c. super Matth.to.3. 48.c.1.K
Christus non posuit consilia expresse, nisi de illis rebus, quæ pertinẽt ad excellentem charitatem &c. Matth.to 3. 85.c.1.D
Consilia in lege Christi neminem obligant nisi volentem se obligare Matth.to.3. 291.c.4.F
Consilium, prout venit à consiliando, est actus prudentiæ,non tamen prout venit à consulendo. Mat. to.5. 39.c.4.H
Quando consilia sint necessaria alicui Christiano. Matth.to.5. 23.c.2.A
Quomodo in consiliis consistat perfectio. Matt.to.5. 135.c.1.D
In consiliorum obseruatione includitur obseruatio præceptorum,& totum bonum,quod est ex obser uatione eorum,& additur aliquid plus. Matt.to.5. 135 c.2.B
In actibus consiliorum nõ consistit perfectio,sed perfectionis dispositio, nam perfectionis instrumenta sunt consilia, quia per ea tolluntur impedimenta actus perfecti charitatis, sic dicit abbas Moyses in collationibus patrum,sieiunia, vigiliæ, meditatio scripturarum, nuditas atque priuatio omnium facultatum,nõ perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt,&c.Matth.to.5. 136 c.3.F
Consilium est abstinere omnino à venereis, sed Christus non indixit illud apostolis propter magnam difficultatem &c.sed solum ostendit quòd erat res valde pertinens ad perfectionem,&c. Matth.to.5. 137.c.1.C & seq.

Consolari. Dupliciter accipitur. Matth.to.7. 213.c.2.C
Inter consolari & lætificari quid interfit. Matth.to.3. 77.c.4.I
Consolationem accipere ab alio potest dupliciter intelligi,&c.Matth.to.7. 213.c 2.C
Consolatio Dei tanta est, vt non solum per ipsam homo ipse consolationem accipiat, sed etiam quòd possit alios consolari. Matth.to.6. 278.c.4.I

Consors. Omnis potestas recusat habere consortem Matth.to.5. 89.c 2.G

Constantinopolis. Dicebatur Bisãtiũ,priusquam Constantinus imponeret illi hoc nomen. Et ante hòc vocabatur Lacedæmonia.1.Paralip.to.1. 9.c 2 B
Sub Constantino imperatore Ecclesia cœpit habere pacem, & concilia cœperunt publice fieri. & congregationes Christianorum. Matth.to.5.fol.201. col.3.F
Constantinus imperator fuit post Christi passionem, annis quasi quatuor centum. Defen. 24.c.4.F

Constellatio. Cœli quomodo generationẽ adiuuat.Exo.to.1. 45.c.4.I

Constitutio. Constitutiones distinguũt iuristæ in sanctiones, decreta & & interdicta.4 Reg 228.c.1.E
Constitutio non extẽditur ad præterita, nisi expresse de hoc caueatur in illa. 1.Paral. 62.c.4 K

Consuetudo. Obtinet locũ legis, & optima legũ interpres dicitur, cum lex deficit, vt patet extra de consue.cap.Cum dilectus.Gen. 316.c.2.E
Nulla consuetudo potest introduci contra ius naturale,vt patet in decretis dist.9. quia contra ius naturale nulla est præscriptio, &c. Gen. fol.316. c.3.H Et etiam patet hoc. ff.de iustitia & iure naturali ciuili & gentium.§.1.ibidem. 317.c.4.H
Consuetudo interdum facit ea, quæ alias essent pẽccata,non esse peccata. Exo.to.1. 85.c.2.D
Consuetudo causat fortissimam impressionem, & mouet vt natura determinatè, cum ipsa sit altera natura.Mat.to.2. 86.c.1.C
Cõsuetudo dicitur, cum ea, quæ lege statuta nõ sunt, nec conscripta, sed ex vsu facientium obtinent robur,& quomodo consuetudo differat à more. Leuit. 178.c.2.E
Consuetudo succedit legi, & ideo maior est auctoritas legis quàm consuetudinis, quæ pro lege accipitur, quãdo lex deest, cum ipsa sit legum interpres, de consuetu.c.cum dilectus.1.Reg.to.1. f.138.c.4.I
Consuetudo longi temporis, nisi sit contra legem, obligat sicut lex,vt patet in decretis.dist.12 cap.diuersi mores &c. 1.Reg.to.2. 183.c.3.F
Consuetudo habetur pro lege, deficiẽte iure scripto. 2.Paral. 85.c.4.I
Consuetudo interpretatur legem. Matth. tomo6. 171.c.1.E
Consuetudo longæua potest tollere obligationem soluendi decimas.Matth.to.6. 225.c.1.B
Consuetudo decimarum quantum valeat. Mat.to.6. 229.c.2.E
Consuetudo non præiudicat iuri naturali quo ad prima præcepta eius, bene tamen quo ad secunda. Prima præcepta iuris naturalis sunt primo nota, quæ ex seipsis habent notorietatem, quòd bona & æqua sint,& ita ab omnibus æstimãtur, vel æstimari possunt. Alia sunt, quæ recta iudicantur secundũ illam naturalem conceptionem, quorum tamen rectitudo vel bonitas nõ apparet per se ipsa, sed inquantum deducuntur ex illis primo notis in lege vel æstimatione naturali. Et ita dicuntur secunda præcepta iuris naturalis. Prima non tolluntur per cõsuetudinem, nec cadit in illa aliqua præscriptio, vt innuitur extra de consue.c.vltimo.& in decretis dist.9 sed contra secunda præcepta habet magnas vires consuetudo, & per eam potest aliquid addi, & aliquid subtrahi, cuiusmodi est habere plures vxores,&c.Matth.to.5. 84 c.2.D
Nulla consuetudine potest præscribi ius diuinum. Matth.to.5. 84.c.4 F
Consuetudo longæua facit ius,quãdo scilicet est præscripta.Mat.to 6. 206.c.1.B
Consuetudo magnas vires habet circa ea, quæ sunt de iure humano, facit enim de personis legitimis illegitimas ad matrimonium,extra de cogna.spiri. super eo. Etiam clericos, qui de iure ad continentiam perpetuam non tenebantur, cogit consuetudo ad continentiam, vt patet 32. dist. cap. placuit. etiam in ritu sacramẽtorum tenetur consuetudo, vt in baptismo circa trinam vel vnicam immersionem,de consecra.distin 4. de trina. Etiam consuetudo, quãuis non possit tollere ius naturale, aut diuinum; potest tamen ius positiuum siue humanum in totum tollere, si consuetudo est generalis. dist.4 cap.leges, vel in partẽ, si est particularis.dist. 12.cap.consuetudo.Mat.to.6. 224.c.2.B

Consul. Consules Romani, qui totam Romam regebant, erãt annales ante tempora imperatorum.1.Paral. 40.c.2.A

Consulere. Sacerdos cum cõsulebat dominum applicabat rationale & Ephod, & ibi consulebat,&c. Iosue to.1. 165.c.3.I
Multiplex erat modus consulendi dominum in veteri testamento, nam aliter Moyses,& aliter alij prophetæ,& aliter sacerdos magnus. 1.Reg. to.2. f.75. col.1.B.Similiter & per somnia. 1.Paralip. fol.157. c.4.k.2.Paral. 238.c.2.B

De

De modis consulendi Deum, quos habuerunt Iudæi tempore Moysi ad certificãdum de dubijs. Defen. fol.29.col.3.G. Et de sex aliis modis post mortem Moysi, quorum primus fuit per prophetas, de quo ibidem.fol.29 c.4.G. Et tres modi per sacerdotes, de quibus, vide ibidem. Quintus modus fuit per somnia, de quo ibidem.fol.30.c.2.E. Et sextus per sortes, de quo ibidem. Et omnes isti modi cessauerunt multo tempore ante Christi aduentum, vt probatur ibidem. 30.c.3.K

Consulentes aliis ad malum interdum puniẽtur magis quàm operantes malum, vt patet in decretis, dist.86,c.tanta nequitia.Iudi. 195.col.4.H

Consultare Deum. Tripliciter consultabatur Deus apud Iudæos.1.Reg.to.1. 229 c.1.E

Extra sanctuarium poterat Deus consultari, dum tamen ille, qui consultaret, esset summus sacerdos: & haberet ephod. Iudi. 205.c.1.B

Consũmatio sæculi. Illud Matth.24. Et tunc veniet consummatio, intelligitur de euersione Ierusalem. super Mat.to.6. 281.c.2.E

Contactus. In distantibus nõ potest esse cõtactus.super Matt.to.7. fol.216. col.4.G

Actio non fit nisi per contactum. super Matth. to.6. 92.c.2.E

Contactus non fit nisi in eis, quæ communicant in materia & in quantitate. super Matth. to.4. f.133. col.2 C

Contaminare. Vel polluere in sacris literis aliquãdo accipitur pro cõtemnere, iuxta illud Mala. idest magnum est nomen meum in gentibus, &c. Leuit. 246.c.2.B

Contemnere. Qui contẽnit res suas, non bene vendit eas. Gen. f.32, col.1.B

Contemnere & honorare ad eundem pertinere videtur. Matth.to.7. 66.c.3.F

Nemo contemnit perfectos, immo impossibile est quod quis contemnat perfectum, quem perfectũ existimat. super Matth.to.5. 26.c.1.D

Contemptor, contemptus.

Iudæi erant contemptores maiestatis Christi dupliciter. Matth.to.5. 257.c.3.G

Contemptus mundi ad satis proficientes pertinet, Gen. 32.c.1.C

Contemptus est, cum mandantis, aut mandati, auctoritate neglecta, in aliud quodcunque volumus effrenate deuoluimur. Exo.to.1, 24.c.3.G

Contemplatio. In contemplatione magna attentio facit, vt nulla percipiatur sensitiua delectatio. Parado. 48.c.4.I

Contemplatiuus. Non contẽplatur vt agat, sed agit, vt contempletur, cum contemplatio sit totius actionis finis vltimatus. Gen. 341.c.4.G

Contentio. Et discordia pertinent ad iram & inanem gloriã, sed diuersimode. Matth.to.3. 7.c.3.F

Contentio statim extinguenda est, ne insurgat ad maiora.Mat.to.5. 4.c.2.D

Conterere. Inter cõterere & cõfringere quid interest, vide super Matthæ.tom.5, 269.c.1.D

Contestatio. Aliquando capitur pro admonitione, vt patet Psal.80. Audi populus meus, & cõtestabor te, &c. 4.Reg. f.165.c.4.I

Continere.continens.

A carnis tentationibus continere volentem nemo potest liberare nisi gratia Dei. Matth.to.5. f.115. col.2.A

De continentibus & incontinentibus quo ad iudiciũ, Exo.to.1. 247.c.3.K

De continere eminenter, vide in dictione eminẽter.

Continentia. Circa cõtinentiam dicunt aliqui doctores, quòd si nũc omnes homines vno animo consentirent, vt continentia esset in toto orbe, ita quòd amplius non esset aliqua copula carnalis, Deus suppleret numerum electorum, alio quodammodo, sicut Euam formauit ex Adam. Gen. 47.c.4.G

Leges imposuerunt omnibus continentiam, quia sola potens est animas cum fiducia Deo præsentare, vt patet in auctentica de lenonibus. §. sancimus. Nu.to.2. 332.c.4.I

Continentia Booz comendatur. Ruth. fol. 267. col.4.F

Continentiæ votum fauorabilius est, quàm contractus matrimonij.1.Reg.to.1. 112.c.4.G

Continentiæ votum solennizatur per ingressum religionis, vel per susceptionem sacrorum ordinum, extra de voto & voti redẽp. cap. quod votum lib.6. 1.Reg.to.1. 111.c.1.C.& 107.c.4.I

Continentia nunquam dicitur nisi ex voto, vel pacto, & nunquam ex præcepto.1.Reg. to.1, 107 c.4.I

Continentia non est virtus, quia nõ est habitus. Mat. to.2. 165.c.2.A

Continens differt à temperato, quia licet vterque bene agat, tamen temperatus agit ex habitu, inclinatione & electione. Continens autem non agit ex habitu, quia nondum habet illum, sed agit ex consideratione finis, quia iudicat valde bonum esse abstinere à delectabilibus turpibus, & ideo abstinet sed non delectabiliter, quia cum tristitia & difficultate. Matth.to.2. 165.c.1.B

Continentia liberat homines à seruitute carnis. Mat. to.4. 42 c.1.A

Ad seruandam continentiam in viduis documẽtum præcipuum est nõ cogitare prẽteritas venereorum delectationes, nec tempora, nec loca, nec modos. Matth.to.4. 41.c.4.G

Continentiæ tres sunt gradus. Mat.to.4. fol.25.c.4.G & super Matth.to.7. 29.c.3.G

Ad continentiam perpetuã licet, nemo directè obligetur sine voto, per accidẽs tamen bene obligatur, vel ratione diuortij, vel morbi, &c. Et illud dictum Gregorij iunioris, quod habetur 32.q.7. cap. quod proposuisti, falsum est, & non recipitur, quia non solum est contra sacros canones, sed etiam contra doctrinam euangelicã, sic dicit Gratianus ibidem, nec omnia Gregorij iunioris approbata sunt per Leonem Quartum. 20.dist. cap.de libellis, sed ea, quæ benè dixit, vel quæ locutus est de matrimonio, quod contractum est per verba de præsenti, & tamen non tenuit, licet tenere putaretur, eo quod mulier erat persona illegitima, quia, s. arcta, ita vt à nullo cognosci posset, sed melius dicit Gratianus. Matth.to.5. 112.c.2.A

In seruando continentiam sunt duo, scilicet propositum, & cohibitio motus organorum genitalium ab actibus venereis. Mat.to.5. 115.c.1.A

Perpetua continentia ex duobus prouenit, scilicet ex voluntate hominis, & ex dono Dei. Et primum sine secundo non sufficit. Matth tomo 5 115.c.3.G Et de hac specialiter dicitur quòd nemo habet illam, nisi Deus det, & hoc propter multa, ibidem. 115.

115.c.3.K. & assignatur causa, quare non habeant omnes istud donum. Matth.to.5. 116.c.2.B
Perpetua continentia, & virginitas non omnibus petentibus & appetentibus datur. Matth. to.5. f.116. col.1.D
Continentia Abrahæ potuit esse æqualis in merito Ioannis virginitati. Matth.to.7. 24.c.3.H
Contingenta. Et necessitas in rebus assumi debent priusquam res sint. Iosue tomo 2. 12.c.4.G
Res non dicuntur cõtingentes vel necessariæ, pro eo tempore, quo sunt, sed prius quam sint. Iosue to 2. 12.c.4.H
Continuum. Continuorum tria sunt genera, s. permanens, successiuum, & mensura successiui, s. tempus. Exo.to.1. 67.c.4.G
In quolibet continuo, cuiuscunque generis sit, oportet dare terminos indiuisibiles, & cum nõ sint nisi tria genera continuorum, s. continuum permanẽs cõtinuum successiuum, quod est motus, & continuum, quod est mensura continui successiui quod est tempus, ita est dare solum tres terminos, quorũ quilibet est indiuisibilis, s. punctus instans, & mutatum esse. Exo.to.1. 67.c.4.G
Contractus. Omnes contractus inter Iudæos & gentiles vetiti erãt, Exo.34. vbi dicitur, non ineas pactum cum hominibus illarum regionum, &c. Leuit. 205.c.1.C
In contractibus non oportet exprimi, quæ à lege insunt. Leuit. 297.c.4.I
De contractũ innominato, Matth. tom.7. 49.c.3.F
De contractu matrimonij, & quomodo in solo illo cadat vsura, Matth.to.7. 48.c.2.B
Duo sunt cõtractus, de quorum ratione est, quòd sint gratuiti, s. mutuum & accommodatum. super Mat. to.7. fol.76 col.2.E. Nam mutuum, si non sit gratuitum, transit ad venditionem, & commodatum, si non sit gratuitum, transit ad locationem.
Contrarietas. Quod non habet contrarium, nõ potest corrumpi. Mat.to.6. 92.c.1.E
Contrarietas in aliquo est duplex. Parad. 66.c.1.C
Contrariorum colligatio non est nisi ad cõtinuationẽ motus & vnitatis in natura. Iosue to.1. fol.190. col.2.B
Contrariorum colligatio est vt ipsa contraria per aliquid sic disponantur, quòd ab vno ad alterum sit processus. Iosue to.1. 191.c.3.I
In elementis, quæ habent contrarietatem solidam & simplicem, vnum medium est ad colligãdum illa. Iosue to.1. 191.c.3.I
Vbicunque est solida contrarietas secundum Platonem oportet esse colligantiam per duo media, vbi autem est contrarietas simplex vel plana solum est colligantia per vnum medium. Iosue to.1. fol.190. col.1.B
In omni contrarietate solida sunt quatuor extrema contrarietatis dissimilia. Iosue to.1. 190.c.3.H
In contrarietate elementorum non solida ponuntur solum tres qualitates dissimiles. Iosue to.1. fol.190. col.3.I
Impossibile est, quòd ea, quæ simplicem contrarietatem habent, copulentur duabus medijs qualitatibus, sicut impossibile est, quòd ea, quæ solidam habent contrarietatem vnica copulentur qualitate. Iosue to.1. 190.c.4.H
Omnia elementa habent inter se contrarietatem solidam & simplicem, sed nullum habet contrarietatem solidã ad immediatũ sibi. Ios. to.1. f.191.c.1.D
De contrarietate solida & simplici quatuor temporum anni, & de proportione & colligatione illorũ per media, vide Iosue to.1. 192.c.2.D
De contrarietate solida & simplici quatuor humorũ hominis, & de colligatione eorum. Et quæ requirant medium, & quæ non. Iosue to.1. 193.c.1.C
Inter phlegma & choleram est cõtrarietas solida. Ios. to.1. 193.c.4.F
Contrapassum. De contra passo, vide in dictione Talio.
Contritio. Ad contritionem nõ exiguntur longa tempora, sed cõtritio quasi instantanea sufficit ad obtinendam veniam. Iudi. fol.96. c.1.E. Et probatur exemplo. 1.Paral.fo.151.col.3.I. 2.Paral. 223.c.1.A
Cõtritio directè ordinatur ad deletionem culparum, non tamen pœnarum. 4.Reg. 8.c.4.F
Vera contritio est, quando homo dolet, quòd peccauerit, & quòd potius vellet quodcunque malum fuisse, quàm Deum offendisse. 2.Paral. 220.c.4.I
De quibus peccatis sit, vtile semper vel pluries memorari, vt conteramur, Deut. 45.c.2.B
Contritio est de iure naturæ, & omni tempore fuit necessaria. super Mat.to.1. 184.c.1.C
Toto tempore ante Christi mortem contritio habuit efficaciam ex morte Christi præuisa. Matth.to.1. 221.c.1.A
Aliqui sunt, qui assequuntur contritionem peccatorum suorum precibus aliquorũ sanctorum. Matt. to.3. 180.c.4.G
In cõtritione virtualiter includitur propositum confitendi & satisfaciendi. Matth.to.4. 26.c.3.F
Triplex est contritio, s. actualis, habitualis, & medio modo se habens. Mat.to.7. 253.c.3.I
Hoc est generaliter verum, quòd cõtritio in quocunque statu, si sit vera & perfecta, tollit omne peccatum actuale, & originale, actuale directè, & originale indirectè Parado. 113.c.1.B
Contumelia. Apostoli Christi cõtumelias patiebantur pro nomine eius propter multa. Matth.to 6. 278.c.4.F
Conuenire. In subiecto non facit in natura cõuenire. Matth.to.7. 199.c.2.D
Conuenientia est duplex. super Matth.tomo 7. f.265. col.1.A
Conuersari. Conuersans cum aliquo, qui ei dissimilis est, patitur malum sustinendo illius familiaritatem. Matthæi tomo 4. fol.262. col.1.E
Conuersatio trahit ad delicta. Matth. tomo quinto. 57.c.2.B
Valde nocet bonis conuersari inter malos. Mat.to.6. 277 c.3.I
Conuertere. Nemo est ad quem pertineat cõuertere hominẽ ad se, nisi Deus. Matth.to.5. 155.c.1.D
Quid sit ad Deum conuerti. vide super Matth. to.5. 155.c.1.D
Quid sit ad fidem conuerti. vide super Matth.tom.5. 155.c.1.E
Conuersi de Iudaismo in duobus conquerebantur. super Matth.to.5. 181.c.4.K
Conuiuium. Assueri regis, de quo Hester. 1. am plissimum fuit, & memorãdum. Matth.to.4. 78.c.1.A
Conuiuium fit quadrupliciter. super Matth. tom.6. 3.c.4.K
Ad gaudia nuptiarum requiruntur conuiuia propter duo. Matth.to.6. 3.c.4.K
Conuiuia aliquando fiunt ad ostendendum magnificentiam, Matth.to.6. 4.c.1.B

Iauitatio ad conuiuium Dei dupliciter fit, Mat. tomo 6 10.c.3.I

Cooperatio. Gratia Dei potest dici cooperatio Dei, qua nos adiuuat, Mat. tomo 5 153.c.3.F

Coordinatio. In qualibet coordinatione omnia necessario reducuntur ad vnum,quod est primum,&c.Exo.1. 269.c.4.H

Cor. Pharaonis dicebatur indurari, quia tantis signis visis,quæ solus Deus agere poterat,non assentiebat,vel si ad modicum, prementibus angustijs,assentiret,mox rediuiua pertinacia,resumptis viribus,dissentiebat &c.vt Nequaquam,quod peteretur,impleret.Et dicitur Dominus cor indurare Pharaonis,non quidem malitiam apponendo: sed suam gratiam non apponendo,aut appositam non conseruando,&c.Exo.tomo 1 26.c.4.G

Cum cor durum dicatur,quod bene persuadenti nõ obedit, magis induratum erit quod magis bene persuadenti non obedit,& qui maxime bene persuadenti non obtemperat, induratissimus erit,secundum regulam Aristo.2.Ethi.si simpliciter ad simpliciter,& magis,ac maxime,Ex.to.1.60.c.2.E

Cordis duritia erat imperfectio Iudæorum Matthę. tomo 7 46.c.2.E

Animalia habentia magnum cor sunt timida natura liter,Mat.tomo 6 110.c.3.F

Cordis amor,& amor animæ,inter se differunt,Mat. tomo 6 128.c.3.H

Cor,anima,mens quid significent, Matth. tomo 6. 128.c.4.K

In corde nostro Deus delectatur, Matth. tomo 6 239.c.1.A

Deus est cordis inspector, Mat.tomo 7 14.c.1.B

Corde durus dicitur,qui habet passiones indomitas, vt Iudęi,Deutero. 124.c.2.A

Homines magna habentes corda nimis affliguntur, quando negocia sua non prosperantur, & incidũt in curam magnam,& in ardorem innaturalem,& febrem 4.Reg. 87.c.4.G

Ex consuetudine nostra accipimus cor pro voluntate,& animam pro intellectu 2.Paralip. 93.c.4.G

Deus habet cor hominis in potestate sua 2.Paralip. 231.c.3.I

Cor est subiectum principale passionum animę, Mat.tomo 2 117.c.2.B

Cor hominis dupliciter cognoscitur,vno modo per se,& immediate,alio modo per suum representatiuum,scilicet,per diuinum, & naturale, Matthæ. tomo 3 241.c.1.A

Cordis duricies quid,Mat.tomo 5 92.c.2.C

Animalia habentia magnum cor,quare sint alijs timidiora &c.Mat.tomo 6 110.c.3.F

Nihil est, quòd magis peruertat cor quam venus, Mat.tomo 5 105.c.2.B

Duricia cordis quid vocet a Dño,Mat.to.7.46.c.2.E

Corda generosa valde immutant per vires armoniæ 4.Reg.26.c.3.H Paradoxa 69.c.1.B

Quod ad duriciem cordis permittitur, malum est, Mat.tomo 5 96.c.2.D

Coram Deo. Dicuntur fieri, quæ Deus approbat, quæ autem non approbat,abscõdita dicũtur ei Psal.16.de abscõditis tuis adimplet⁹ est vẽter eorũ,Gen. 261.c.2.E

Coram Domino dicebantur esse homines in veteri testamento,in quocũque loco esset altare,& offerrentur sacrificia 1.Reg.tomo 1 79.c.3.K

Coram Domino esse,vel facere quid significet in veto.testamento 1.Reg.tomo 1 181.c.2.B

Coram Domino fieri dicuntur, quæ publice fiunt 2.Reg. 145.c.3.G

Corbona. De corbona Iudæorum Pilatus accepit pecuniam,vt aquæ ductũ faceret in vrbe,& torrente,duorum milium pedũ spatio Mat.tomo 6 270.c.4.G

Corduba. Ecclesia cordubeñ.habebat olim apud sarracenos tanquam domus sancta,Iosue tomo 1 124.c.3.K

Corinthus. In corintho fuit quoddam templum idolorum ex ęre, auro, & argento,quo exusto metalla conflauerunt,& quia maior pars erat ænea prędata comixtio generali nomine appellata est æs corinthum, &c.2.Reg. 52.c.1.E

Cornix. Cornices sentiunt, secũdum tactum, temporum mutationes quo ad pluuias quia ante pluuiam clamãt,&c.Gen.362.c.4.G

Cornu. Cornu altaris veteris testamenti erant eleuationes quædam factę in angulis altaris holocaustorum,& istę erant de lignis ipsius met altaris,quæ vestiebantur laminis æneis, & hę erant ad ponẽdum aliquid in eis, &c.Exo.tomo 2 77.c.1.E

Et ista cornua intingebantur sanguine animalis immolati,non, vt quidam dicunt, ad confirmationem fęderis inter ipsum offerentem,& Deum,vt probatur ibid. 77.c.2.B. Sed ad emundandum altare ab inquinamentis filiorum Israel, &c.Ibid.

Et hoc fiebat in sacrificijs pro peccato.Et in holocaustis,quæ alio quomodo erant ad remissionem peccatorum,vt patet Leui.1.ibidem.

Cornu in sacra scriptura,vocatur quidam motus cordis tendentis in arduum,& est illud,quod nos cõsueuimus vocare spem 1.Reg. tomo 1 47.c.2.D

Cornu in sacris literis accepitur aliquando metaphorice pro gloria,vel potestate, ex eo,quòd Moyses habuit cornua 2.Reg. 149.c.1.C

Cornu in sacris literis aliquando accipit̃ pro peccato, & aliquando pro honore 1.Paralip. 291.c.2.A

Corona. & tonsura in clericis quomodo differant,Leui. 257.c.2.B

Corona est maximũ regis insigniũ,in Par. 41.c.3.I

Coronatio. In coronatione regis consuetudo erat apud Iudæos dicere,viuat rex.3.Reg. 11.c.1.D

In coronatione regum obseruabantur septem cęremoniæ,quæ referuntur 4.Reg. 99.c.2.D

Coronatus moneta.

Tres coronati valent vnam albam, Et coronatus nõ habet aliquid,per quod mensuretur,sed omnia deducuntur ad eum,Gen. 286.c.1.A

Corpus. Corpora animaliũ quatuor modis corrũpuntur,cõtra quos erat remidiũ ipsi Adę in statu innocentię,Reg. 100.c.2.B

Omne corpus glorificatum potest mutare vocem, Mat.tomo 4 111.c.1.D

Corpus gloriosum est subditum animæ quantum ad duo,Mat.tomo 4 234.c.2.D

Ad corporis glorioſi impassibilitatem reducitur volupras,Mat.tomo 4 234.c.4.F

In corporibus gloriosis fuit conueniens,claritas propter duo,Mat.tomo 4 235.c.1.A

Corpus in sacris literis aliquando dicitur anima,vt patet Num.9.cum dicitur,ecce quidam immũdi super animam hominis,Leui. 105.c.3.G

Nihil est,quod magis cõfringat corpus, quam onus Exo.tomo 1 4.c.4.K

Corporis sustentatio est maxime homini necessaria post salutem animæ,Mat.tomo 4 94.c.2.E

Corporis robur ineſt nobis per cibum Mat.tomo 4 98.c.2.C
Corpus pueri magis participat pfectionē ſpeciei humanę,quam corpus viri,Mat.tomo 6 111.c.2.E
Quidquid eſt in corpore, poteſt dupliciter conſiderari vno modo ex parte formæ alio modo ex parte materiæ. Ex parte ſecundi nihil eſt permanens: bene tamen ex parte formæ,vt dicūt quidam, ſed dicendum,quòd etiam ex parte formæ fluit,Mat. tomo 6 108.c.1.E
Illa,quæ in corpore manent, perficiuntur ab anima duplici perfectione,Mat.tom 6 103.c.3.F
Corpora ſunt inſtrumenta bonarum,& malarū operationum,Mat.tomo 7 268.c.3.G
De corporum reſolutione referuntur tres opiniones,Mat.tomo 6 89.c.4.K
Partes corporis accidentales ſunt, quæ licet ſint vtiles corpori,tamen non ſunt de omnimoda neceſſitate,vt capilli,&c.Mat.tomo 6 99.c.4.F
Corpus ſine anima nec patitur pro malis præteritis, neque pręmiū recipit pro bonis actibus,qnia nihil ſentit,Mat.tomo 6 73.c.4.I
Deus poteſt facere,quòd duo corpora ſint in eodem loco,Mat.tomo 6 87.c.2.D
Reliquiæ,ex corporibus humanis factæ vocantur cineres,Mat.tomo 6 89.c.2.D
Inter cętera corpora corpus humanum eſt optimæ complexionis,Mat.tomo 6 91.c.1.A
Corpora peccatorum dicuntur ſepulchra propter duo,Mat.tomo 6 240.c.2.A
Corpus ſimplex eſt corruptibile ſecūdum partes, & non ſecundū totum,Mat.tomo 7 223.c.4.K
Conueniunt corpora inferiora, & cęleſtia in natura lūcis,& diaphani,Mat.tomo 7 138.c.3.F
Corpus non peruenit ad interiora,ſed ſpecies corporis,Mat.tomo 7 213.c.4.H
Inter copora ignis,& aqua habent vim purgādi,Mat. tomo 7 239.c.3.F
Corpora bonorum erunt impaſſibilia in reſurrectione,Mat.tomo 7 251.c.3.G
Corpus non agit in ſpiritum propter non communicare in materia,&c.Mat.tomo 7 265.c.1.D
Corpus dupliciter cōſiderat̄.vno modo p ſe,alio modo vt coniunctū animæ,& neutro modo debet̄ illi pęna aut præmium,Mat.tomo 7 273.c.2.C
Deus gloriam,quam daturus eſt corpori,non dat animę propter duo,Mat.tomo 7 274.c.1.E
Corpori non debet̄ gloria, ſed quia homo reſurgit accidit gloria corpori,quæ licet ſit accidentalis reſpectu corporis, neceſſaria tamen eſt reſpectu diſpoſitionis diuinæ,& meriti hominis, Matthę.tomo 7 274.c.3.G
Coniunctio animę ad corpus eſt naturalis,magis quā ſeparatio ab eodem,Mat.tomo 7 278.c.2.B
Corpus glorificatū nihil habet de natura, & non eſt contra naturam,Mat.tomo 6 75.c.1.D
De perfectione corporum beatorū,quā poſt reſurrectionem aſſequentur,Mat.tomo 7 228.c.1.E
Corpora humana non ſunt in potentia naturali ad dotes corporum glorificatorum, Matthæ.tom 7 228.c.3.F
Quare fuerit conueniens,vt corpus Chriſti eſſet paſſibile,Mat.tomo 7 213.c.2.B
Corpora glorioſa quomodo dicantur pati, Matthæ. tomo 4 235.c.3.H
Quod vnū corp⁹ nō poſſit eſſe in diuerſis locis,refertur ratio Egidij Romani,Mat.tomo 4 249.c.3.G
Corpus ægrotum operationem animæ naturaliter impedit,Mat.tomo 4 234.c.2.E
Quod duo corpora realiter diſtinguantur, hoc ſacit diſtinctio actualis dimenſionum,Mat.tomo 4 248.c.3.I
Naturale eſt corpori humano continuo reſolui, Mat.tomo 4 108.c.2.D
Corpus hominis viuentis,& eiuſdem,cum mortuus eſt,non eſt idem,vt probatur,Deut. 148.c.3.F
Corpora humana habent determinatam quantitatem,Mat.tomo 4 250.c.3.H
Solum corpus ſenſibile locum replet, Mat.tomo 4 245.c.2.A
De corporibus aereis ab Angelis formatis, Ioſue tomo 1 98.c.1.C
Corpus reductum ad indiuiſibile,non manet organi cum,Mat.tomo 4 246.c.3.F
Corporis diſpoſitio animæ diſpoſitionem prodit iuxta Ariſtotelem in lib. de Phyſionomia 1.Reg. tomo 2 21.c.4.I
Conditio corporis humani maxime reluctatur operationi animæ,Mat.tomo 4 243.c.4.k
Corpus habet duplices terminos, ſcilicet, terminos eſſentię, & terminos quantitatis, Matth.tomo 3 168.c.1.E
In corporibus raris modicum eſt de materia, & magis de forma,Mat.tomo 4 243.c.4.k
Corpus mortuū ponderoſius eſt, quam viuum,eo q̄ in mortuo nulli ſunt ſpiritus,Mat.to.4. 255.c.4.G
Corpori cōuenit proprie eſſe penetratiuum ex duobus &c.Mat.tomo 4 243.c.4.I
Spiritus,aſſumens corpus aereū,poteſt cuiuſque corporis figurā effigiare ac vocē,Mat.to.4.111.c.2.A
Si aliquis ſpiritus aſſumat corpus aereum, tale corpus non poterit manibus attrectari, aut apprehendi,vt probatur,Parad. 67.c.2.D
Corpora inferiora cum cęleſtibus, quātū ad quaſdā qualitates,conueniunt,Mat.tomo 4 234.c.4.k
Duo corpora eſſe in eodem loco,non poſſe fieri niſi per miraculum,Mat.tomo 4 248.c.3.I
Corpus Chriſti in Euchariſtia eſt modo indiuiſibili, vt probatur,Ioſue tomo 1 38.c.4.G
In corpore Chriſti myſtico neque eſt maſculus neque fœmina,neque eſt aliquis actus naturalis, ſed ſpiritualis ſecundum chariſmata gratiarum, Gen. 239.c.2.C

Corporale. Corporalia ſeruiunt homini dupliciter,Mat.tomo 7 137.c.3.k
Corporalibus ſunt ſpiritualia longe excellentiora, Mat.tomo 7 161.c.2.C

Cōporeitas Forma corporeitatis dupliciter accipitur, Matthę.tomo 6 94.c.3.H
De corporeitate prędicamenti quantitatis, Matthæ. tomo 6 95.c.2.D
Corporeitas non eſt diſtincta a forma ſpecifica,Mat. tomo 6 94.c.4.H
Sub corporeitate fuit creata materia prima, vt poſtea inde acciperentur,& diſtinguerent̄ res,& ſine hac corporeitate nūquā rep.t̄,Exo.to.1.284.c.2.B

Corrigere. Dupliciter pertinet ad prælatos, ſcilicet,fraternaliter & iudicialiter,Mat.tomo 5 43.c.1.B,& 49.c.4.G
Peccatores quādiu ſunt in peccatis,nō poſſunt bene corrigere proximos,Mat.tomo 3.118.c.1.A.in aliquo tamē caſu peccator poteſt corrigere peccatorem,Mat.tomo 5 43.c.3.I,& 49.c.1.A
Quomodo intelligi debeat,q̄ nemo poteſt corrigere,quem Deus deſpexerit,Mat.tomo 5 47.c.3.G
Corrigēdi ſunt fratres peccātes nobis occurrētes,ſed non ſolicite q̄rēdi ſunt a nobis,Mat.to.5.48.c.2.A.
Et quis modus tenendus eſt inquirendi, quos corrigamus.ibidem.

Correctio iudicialis. Magis determinate cadit ſub præcepto, quàm fraterna. Et hoc quia iudicialis fit propter bonum publicũ, fraterna verò propter bonum delinquentis, Mat. tomo 5 49.c.4.F

Correctio iudicialis non eſt dimittenda propter ſcandalum, ſicut correctio charitatiua, quæ aliquando propter ſcandalum differtur 2. Regum, Matthæ. tomo 5 48.c.3.C

Correctionis tempora debent expectare prælati, & omnes maiores exemplo Moyſi audientis pacifice verba prepoſitorum filiorum Iſrael, Exo. 5. ſcilicet, quando is, qui corrigi debet habeat animum pacatum, nam paſſio impedit correctionem. Et hoc tenet verum, niſi in mora timeatur magnum periculum. Et ſi non propter eum, qui monetur. Saltem propter eos, qui vident, facienda eſt correctio, Exo. tomo 1 34.c.2.C

Correctio iudicialis non eſt omittenda propter turbationem eius, qui corripitur, Matthę. tomo 5 49.c.3.G

Correctio fraterna. Correctio fraterna, quando ſit facienda, & quando omittenda, Exo. to. 1. 179.c.4.F Mat. tomo 5 23.c.1.E

Correctio fraterna poteſt fieri a quolibet, & ad quenlibet 2. Reg. 164.c.4.k

Fraterna correctio, quando vertatur in peccatum, Mat. tomo 5 23.c.2.A

Correctio fraterna eſt actus charitatis, quia eſt quędã ſpiritualis Eleemoſyna, & eſt remedium quod debet adhiberi contra peccatum alicuius quatenus eſt malum ipſi peccanti, &c. Mat. tomo 5. 39.c.3.F & 48.c.3.A

Fraterna correctio non eſt actus prudentiæ. Et tamẽ cum illa concurrit actus prudentiæ, & hoc eſt generale quo ad omnes virtutes morales, Matthę. tomo 5 39.c.3.K

In fraterna correctione ſunt quatuor actus, ſicut in qualibet actione morali completa, Matt. tomo 5 40.c.1.E

Correctio fraterna dicitur ſic propter multa, Matth. tomo 5 40.c.2.C

Correctio fraterna, iuxta ordinem poſitum a Chriſto Mat. 18. de ſolis peccatis mortalibus intelligitur, Mat. tomo 5. 40.c.2.E. Aliquando tamen vtilis eſt circa venialia: non tamen ſeruãdo totam formam correctionis fraternæ, ſed ſolum admonere peccantem, ibidem 40.c.3.H

Correctio fraterna, ideo fit, vt peccans non pereat per peccatum, & interdum eſt ſub præcepto, Mat. tomo 5 40.c.3.G

Correctio fraterna nõ habet locũ in peccato mortali formaliter tranſeunti, ſ. per pęnitentiã, & peccaret, qui talẽ vellet corrigere, qui iam ſe correxit plene. Nec etiã habet locum in peccatis mortalibus non manẽtibus actu, ſed ſolũ reatu, &c. Sed intelligit proprie, & vere in peccatis actu. Et hoc, ſiue per frequẽtationẽ, ſiue p cõtinuationẽ eiuſdẽ act9 manẽtis, de primo, vt ſi exẽpli gratia, qs ſępe fornicet, mẽtiatur, aut infamet proximos, aut iit maledic9. admoneri debet, vt deſiſtat ab his. De ſecundo pater, vt in habẽte cõcubinã, etiã ſi nõ cõſtet, q̃ illam cognoſcat, &c. Mat. tomo 5 41.c.1.A

Correctio fraterna eſt adhibenda etiã in peccato tranſeunti. Et hoc quando peccatũ iniuriatoris manet aliquo modo, & quãtũ ad illud habet locum correctio fraterna, &c. Mat. tomo 5 cap.18.q.83

Et cum dr, ſi peccauerit in te frater tuus, ly, in capit p cõtra, & cõtra proximũ dr eſſe quodcũque pecca-

tum mortale, quod proximus ſcit. Et peccatum permanens, quod contra proximum fit etiã, quando tale eſt, q̃ per illud proximus ſcandalizari poteſt, &c. Mat. tomo 5 cap.18.quę.84

Fraterna correctione corrigendi ſunt pręlati. Et in tali correctione debent ſubditi multum moderate ſe habere, & prudenter. i. cum humilitate, manſuetudine, & reuerentia, Mat. tomo 5 cap.18.quę.84.

Correctio fraterna debet fieri ad tollẽdũ malũ, quod p peccatũ inducit ipſi peccanti, Mat. to. 5. 41.c.4.F

De modo faciendi correctionem fraternam, Matth. tomo 5 cap.18.quę.83.& 84

Correctio fraterna poteſt fieri per quoslibet, vnde glo. ſup illud 24.q.3.c.tam ſacerdotes, ſentiẽs oppoſitũ, nõ videt tenẽda. Et licet ad oẽs ſpectet fraterna correctio, ſpecialius tñ ad prælatos, ad quos duplici iure pertinet, Mat. tomo 5 42.c.4.F

Fraternã correctionem in aliquo caſu debet facere peccator, & tñ regulariter nõ ptinet ad eũ talẽ correctionẽ facere, ſed talis correctio efficit indebita ex tribus, primo, q̃a ex peccato pręcedẽti redditur indignus vt aliũ corrigat, & præcipue, ſi committat peccatũ graui9, ſecũdo p̃p ſcãdalũ, quod ex ea ſequit, ſi peccatũ corrigẽtis ſit manifeſtũ, tertio p̃pter ſup̃biã corrigẽtis. Interdũ tñ peccatores poſſunt corrigere fraternaliter alios peccãtes nõ incidẽdo in maiorẽ damnationẽ, vt. ſ, ſi cũ humilitate agant, & cum dolore peccatorũ, quę ipſi commiſerunt, &c. Mat. tomo 5 43.c.2.I

A fraterna correctione nõ abſoluit exiſtẽs in peccato, q̃a tenet eſſe in charitate vt aptus ſit corrigere fratrẽ, Mat. tomo 5. 43.c.4.I. Et tenet peccator corrigere fraternaliter, in caſu, quo credat ſeq̃ periculũ fidei aut magnum ſcandalum, ſi ipſe non corrigat admonendo delinquentem, cum forte nemo alius ſit, qui hoc faciat, ibidem.

Correctio fraterna, & iudicialis differunt inter ſe, Mat. tomo 5 45.c.4.I

Ille ſolus excludit a fraterna correctione, qui peccatũ proximi ignorat, Mat. tomo 5 46.c.1.A

Quilibet corrigendus eſt correctione fraterna etiam ipſe Papa, Mat. tomo 6 323.c.4.F

De correctione, qua Paulus correxit Petrum, Mat. tomo 5 42.c.2.B

In correctione fraterna, intendit principaliter bonũ eius, qui corrigitur, Mat. tomo 5 44.c.1.D

Pręceptum de remittẽdo, & de correctione fraterna eſt propter offenſã, & offendẽtẽ, vt ipſe nõ peccet retinendo rancorẽ, & iſte, vt nõ noceat ei offenſus retribuendo malum, Mat. tomo 5 45.c.3.F

Non ideo dicitur correctio fraterna, quia omni fratri competat, ſed qui a nulli competit niſi fratri, ſed ad corrigendum neceſſe eſt aliquem plus eſſe quàm fratrem, ſcilicet, talem eſſe, cuius ſermo debeat acceptari, & in quo non perierit tota rectitudo iudicij, Mat. tomo 5 44.c.1.E

Correctio, quæ eſt charitatis, per omnes fieri poteſt, & debet, Mat. tomo 5 44.c.2.E

Præceptum de fraterna correctione, non obligat infideles, quia cum ſit præceptum legis Chriſti non obligat niſi eos, qui ſunt ſub lege Chriſti &c. Mat. tomo 5 44.c.3.F

Per peccatum præcedens affert impedimẽtũ correctioni fraternæ in tribus, Mat. tomo 5 43.c.3.K

Non tenemur correctione fraterna corrigere infideles, vt probatur, Mat. tomo 5 44.c.4.G

In correctione fraterna offenſus debet ire ad offendentem, ideo dixit Chriſtus Mat. 18. vade, & corripe eum, Mat. tomo 5 45.c.1.E

In correctione fraterna, nec petitur vindicta, ne-

que retributio aliqua, quia tunc non esset fraterna correctio, sed iudicialis, Mat. to. 5. 45.c.3.H
Fraterna correctio est admonitio quædam facta delinquenti, vt exeat a peccato, ergo necesse est, vt peccans non intendat exire a peccato, vel saltem sic putetur, Mat, tomo 5 45.c.3.H
Fraterna correctio habet locum in omnibus peccatis, Matthę. tomo 5 45.c.3.H
Præceptum de fraterna correctione est in supplemẽtum præcepti illius, si offers munus tuum, Matth. tomo 5 45.c.4.F
Correctio fraterna solis verbis agenda est, nec est aliqua pœna infligenda, Mat. tomo 5 46.c.1.E
Præceptum de correctione fraterna non vetuit correctionem iudicialem, sed indicauit singulis, quid agere debeant, ad iudicem enim pertinet, peccata puniendo, corrigere, ad proximum vero admonendo, a malo distrahere, Matthæ. tomo 5 46.c.3.F
Correctio fraterna non est ad remittendum peccatum, sed ad incitandum peccatorem, vt exeat a peccato. Et in ista correctione non præsupponitur, quòd remittatur pœna, Matthæ. tomo 5 46.c.3.G
In correctione fraterna debemus amando corripere, non nocendi cupiditate, sed studio corrigendi, & non solum non petitur vindicta, sed nec aliqua retributio, Mat. tomo 5 45.c.3.G
Fraterna correctio cadit sub præcepto Matthę. tomo 5 47.c.1.A. Et cadit sub præcepto, non quidem quolibet loco, modo & tempore, sed cum debitis circunstantijs concurrentibus, Et quando illæ concurrerent, tunc est sub præcepto. Secus tamen si aliqua illarum deficiat, sed quæ sint illę, non est possibile definire, dando regulam generalem, sed illarum iudicium consistit in singularibus, & pertinet ad prudentiam, experimento, & tempore quæsitam, vel magis ad infusam. 1. Ioan. 3. vnctio, quam habetis docet vos de omnibus, Matthæ. tomo 5 47.c.2.D
Fraterna correctio cadit sub præcepto, quatenus ordinatur ad emendationem fratris delinquentis, & putatur manifeste, quòd erit vtilis, non autem, quòd quolibet loco, & tempore teneamur delinquentem corrigere, qui occurrit nobis corrigendus, Matthæ. tomo 5 47.c.3.F
Fraterna correctio reducitur ad præceptum, de honorando parentes, quia per honorem significatur omne beneficium, quod parentibus exhibere tenemur, & per consequens intelliguntur omnia beneficia, quæ tenemur impendere quibuscunque, &c. Mat. tomo 5 47.c.4.F
Tripliciter possumus omittere correctionem fraternam, Vno modo propter bonum delinquẽtis, &c. Alio modo propter affectum carnis, &c. tertio modo, quando amor istarum rerum facit nos tardiores ad exequendum, &c. primo modo omittimus meritorie differendo correctionem pro tempore opportuno, secũdo modo peccamus mortaliter, tertio modo venialiter, Mat. to. 5. 47.c.4.H
Si fraterna correctio timore, omittatur peccatũ erit mortale, Mat. tomo 5 47.c.4.I
Quamquam ex debito obligati simus ad fraternam correctionem, non tamen inquirere, quos corrigamus, sed expectare, quòd ipsi nobis occurrant, Mat. tomo 5 48.c.1.C
Correctio fraterna, in tantũ est sub prȩcepto, inquantum creditur, ꝙ per eam emendabitur frater, quãdo vero creditur, ꝙ non emendabitur, non est sub præcepto, immo si credit̃ scandalũ subsecuturũ, & qui corrigit̃, deterior sit futurus, potius est sub prȩcepto, quòd talem non corrigamus, nam alias lȩderemus charitatẽ, quã tenemur cõseruare in proximo quantũ possumus, Mat. tomo 5 48. c.3.G
Qui existens in peccato facit correctionem fraternã, quodã modo condẽnat seipsum. i. semper condẽnationem suam pronunciat, non tñ semper damnationem accumulat, Mat. tomo 5 49.c.1.A
Qui est in peccato mortali, obligatur corrigere fratrem, quia obligatur deponere peccatũ mortale, & tunc poterit digne corrigere fratrem, iuxta illud, Mat. 7. eijce primum trabẽ de oculo tuo, &c. Mat. tomo 5 49.c.1.D
Fraterna correctio dimittenda est, si malum ex ea sequitur, vt probatur Mat. tomo 5 49.c.3.F
Correctio cum deterioratione mala est, & ideo ab illa cessandum est, Mat. tomo 5 49.c.4.k
Fraterna correctio cadit sub præcepto, & pertinet ad veritatem vitæ, secundum ꝙ est actus virtutis, sed hoc non accidit nisi cum debitis circunstantijs, secundum quas concordat fini, propter quem fit. s. ad emendationem fratris. Cum autem non concurrunt istæ circunstantiæ, neque concordant fini, sed magis ipsa correctio est impeditiua finis, nõ est actus virtutis, sed magis contra virtutem, Mat. tomo 5 49.c.4 F
Correctio fraterna vtitur admonitorijs verbis propter duo, Mat. tomo 5 49 c.3.H
Ordo fraternæ correctionis cadit sub prȩcepto in casu, in quo ipsa correctio est sub prȩcepto, & non debet intelligi hoc in peccatis publicis, quia tunc non est curandum de bono delinquentis, sed magis est adhibendum remedium alijs, in quorum notitiam deuenit peccatum, vt non scandalizent̃. Et ideo talia peccata sunt publice arguenda, iuxta illud. 1. Timo. 5. Peccãtẽ coram omnibus argue. i. si quis peccauerit corã omnibus, corã oĩbus est arguendus, Et sequitur; Vt cęteri timorem habeant, ideſt, vt non audeant, exemplo illius peccãtis committere similia, & hoc est prouidere scãdalo multitudinis, sed debet intelligi regula in peccatis occultis, in quibus solum lędit̃r peccans, & ille, in quem peccatur, ideſt, cui damnum infertur seu iniuria, & in talibus curandum est, vt subueniatur fratri peccanti, & hic proprie locum habet correctio fraterna, nam si peccatum, quod occultum est, est in noçumentum proximorum corporale, vel spirituale, vt si quis tractet cum hostibus de proditione vrbis, vel si sit hæreticus, priuatim homines seducens, & auertens a fide, &c. tunc statim procedendũ est ad denũciationẽ faciendã illi, qui potest ista mala impedire, nõ prȩmissa occulta seu secreta admonitione, Mat. tomo 5 51.c.2.C
In correctione fraterna nõ sunt secreta publicanda, quãdiu potest sperari de emẽdatione fratris per secretã admonitionem: cum autẽ nõ speratur, oportet procedere ad denunciationẽ publicã, quia magis standũ est conscientię, q̃ famę, & magis curãdũ de salute animæ q̃ famæ, Mat. tomo 5 51.c.2.C
Contra prȩceptũ de correctione fraterna nõ egit Petrus publicando peccatũ Ananiæ, & Saphiræ. Act. 5. qa peccata illorũ nõ cognouit Petrus modo humano sed diuino reuelãte spiritu. Et quia in iudicio Dei non procedit fraterna correctio, ideo non præmisit illam Petrus, Mat. tomo 5 51.c.2.D
Correctionẽ fraternã seruauit aliquo modo Deus cũ Iuda, nã obscuris verbis denunciauit Iudæ peccatũ suum: ita, vt Apostoli non potuerint intelligere, an scilicet, de Iuda loqueretur, vt colligitur Ioan. 13. Matthæ. tomo 5 51.c.2.E

Factum

actũ Ioseph accusantis fratres suos de crimine pessimo. Gen. 37. non fuit contra fraternã correctionẽ, tum quia illa non fuit proprie accusatio, quia non egit ad pœnam criminis, nec Iacob pater eorũ erat Iudex competens, &c. tum quia ibi capitur accusatio pro simplici denunciatione, sed vocatur accusatio, quia talia denunciauit, de quibus illi accusari possent, & capitaliter puniri, nec Ioseph peccauit in hoc propter multa, Mat. to. 5. 51.c.3.F

Sciens peccatum alicuius, & credens, ꝙ admonendo peccantem nihil proderit, & credit verisimiliter, ꝙ si alius admonuerit corrigetur, potest secrete dicere alij, vt ipse secrete admoneat delinquentem, nec hoc est agere contra formam fraternæ correctionis a Christo datam, quia non publicatur peccatum fratris. Sed si dubitat, ꝙ nec alius proficiet, non debet dicere illi, &c. Mat. tomo 5 51.c.3.k

Non agit contra correctionem fraternam denuncia re peccata, ex quibus in promptu est, vt veniat periculum multitudini, nisi statim denuncientur, nam tunc statim possunt denunciari, quia vt litas publica præfertur priuatæ, Mat. tomo 5. 51.c.3.k. Et hoc nisi forte putauerit verisimiliter, quòd secrete admonitus statim cessabit, quia tunc nõ debet statim denunciare, sed corrigere, si autem credit, ꝙ non cessabit, vel dubitat, non debet admonere secrete, sed dicere statim prælato, vel ei, qui possit huic dispendio obuiare, ibidem

Non sunt contra charitatem fraternam denunciationes peccatorum, quæ fiunt in capitulis monachorum, quia ibi non denunciantur magnæ culpæ, sed paruæ, quæ sunt peccata venialia, vt sunt quędam negligentiæ, vel omissiones, &c. Mat to. 5 51.c.4.k

Quòd fiat fraterna correctio vtile est tam ad bonum peccãtis, quàm ad bonum publicum, Mat. tomo 5 52.c.1.C

Quando prælatus admonet, quòd dicamus peccata aliorum, & quidquid sciunt corrigẽdum circa omnes personas communitatis, vel specialiter circa aliquam, intelligẽdum est dictum suum sane, scilicet eo modo, quo potest stare non agendo contra præceptum Christi de correctione fraterna; nam si expresse præciperet prælatus contra præceptum illud, ipse peccaret præcipiendo, & non teneretur ei aliquis obedire, & qui obediret peccaret, nec prælatus super occultis potest aliquid præcipere, nec inquirere, nisi quatenus per alia indicia manifestantur, vt puta per infamiam, vel per suspitiones aliquas, nam tunc bene potest pręcipere, & est generale, quòd in omni casu, in quo Iudex secularis vel Ecclesiasticus in foro contentioso potest per iuramentum cogere aliquos ad dicendum veritatẽ, siue per viam inquisitionis denunciationis, siue accusationis, potest prælatus mãdare religioso, quòd dicat sibi veritatem, circa ea, quæ petit, quia ille nõ est minoris authoritatis circa subditos, &c. Marth. tomo 5 52.c.2.A

Correctio fraterna non repugnat præcepto de non petendo ablata, Mat. tomo 5 52.c.3.F

Quando aliquis credit verisimilitet peccatorem non emendandum, neque per secretam correctionem, nec per alias sequentes, cessare debet a correctione, &c. Mat. tomo 5 55.c.3.H

Denuncians prælato proximi peccatum, non admonens prius, si sit peccatũ veniale, & denũciet prælato, vt prælato potenti punire, & bono animo, talis non peccat mortaliter, vt fit in capitulis monachorum; secus tamen si malo animo faceret, scilicet, ex odio, &c. Nam tunc talis peccaret mortaliter. Si autem sit peccatum mortale, quod denunciat prælato, dicendum quòd quacunque intentione denunciet, dum tamen denunciet prælato, vel iudici potenti punire pro delicto, peccat mortaliter, quia talis agit contra ordinem correctionis fraternæ, nam dicere prælato est dicere Ecclesiæ. Et tamen non debet dicere Ecclesiæ, quousque præcesserit admonitio secreta, & deinde fuerint testes adhibiti. Si vero denunciet prælato, vt priuatę personæ, quæ potest proficere, & non nocere, & talis denuncians credit verisimiliter, quòd alius poterit per ipsum corrigi, non debet denunciare prælato, &c. Si verò non, & credit, quòd talis poterit per secretam admonitionem prælati corrigi, dicendum, quòd si prælatus est prudens, & vir spiritualis, & persona, quæ non habeat odium ad subditum, & quòd illius verba subditus audiet non valde molestè, potest statim dici prælato, vt ille cautius & vtilius in secreto admoneat. Si verò secus fuerit, non debet denunciare prælato. Et in casu dubij potius debet cessare a tali denunciatione, conformando se ordini tradito à Christo de secretè admonendo. Si autem cognoscit, quòd prælatus non sic se habeat, vt supradictum est vel quòd licet prælatus admonuerit, non corrigetur, non debet dicere prælato, &c. Et si credit, quòd si ipse sciens peccatum admonuerit, quòd non solum non corrigetur, sed etiam deteriorabitur, non habet locum correctio fraterna, sed totaliter tacendum est. Et in omnibus debet intelligi, quòd denuncians denũciet bono animo, &c. Mat. tomo 5. 52.c.4.F

Qui, non seruato ordine correctionis fraternæ, dicit alteri peccatum fratris, & dicit hoc coactione, vel necessitate iuris, non peccat sic denunciãdo, præter ordinem fraternæ correctionis. Si autem coactione facti dicat, non potest dari certa regula propter varietatem peccatorum, & personarum, quæ commiserunt illa, vel propter varietatem malorum, quæ cogitur sustinere ille, qui non vult reuelare, & interdum ex reuelatione peccati potest sequi magnum malum, vt destructio vrbis, vel damnum fidei, & tunc non est detegendum, &c. Interdum verò sequitur paruum malum, & tunc distinguendum est de malis, quæ talis cogetur sustinere, si sunt magna, vel parua; & circa hæc prudens iudicium necessarium est. Si autem non coactione, sed sponte dicat, tunc distinguendum est: nam aut dicit prælato vel alijs; si prælato, adhoc distinguendum est, nam vel dicit intentione correctionis fraternæ, vel vt peccantem prælatus puniat, si primum dicendum est ac si alteri personæ diceret; si autem dicat alteri homini, tunc aut refertur peccatum, quod est notorium, vel non. Si primum, aut est peccatum mortuorum, qui a longissimis temporibus mortui sunt, vel non. Si primum, non peccat talis, referendo peccata illorum, vt Sodomorum, vel Aegyptiorum, &c. Si autem sint a pauco tempore mortui, tunc etiam est distinguendum; nam aut illi, quorum peccata referuntur, sunt aliquo modo cogniti a nobis, siue ab illis, quibus refertur, aut non; si secundũ, nõ est peccatũ referre. Similiter dicendũ est de viuentibus, quia tales non infamantẽ. Si primum distinguendum est, quia aut illa persona mortua est, aut nõ. Si primũ dicẽdũ est, quòd regulariter peccata talium tacenda sunt omnino, &c. quia ex præcepto charitatis tenemur cauere ea, quæ proximis obsunt, & nunquam prosunt: si autem illi, quorum peccata detegunturt, sint viuentes distinguendum est, quia aut

sunt noti, aut non; si primum, aut ille, qui refert, dixit ex odio, aut non; si primum, peccat mortaliter: si secundum, aut intentio referentis dirigitur ad correctionem fraternam, &c. aut non. Si primum, tunc non peccat, quia ex charitate agit. Si secundum, aut tunc intendit aliquem bonum finem, & tunc distinguendum est, &c. Si autem incaute dixerit, vt puta lapsu linguæ, non respiciens quid dixerit, non oportet dicere, quòd talis peccat mortaliter; si autem non incaute dixerit, sed ex intentione, non tamen voluntate nocendi, sed solatiandi, potest esse peccatum mortale, & potest esse, quòd non sit, iuxta conditionem eius, quod refertur, &c. Mat. tomo 5. 53.c.1.B

Et cęteris paribus & simpliciter maius est peccatũ denudare peccata viuentiũ, quàm mortuorum, licet ex circunstantijs oppositum contingat, Matth. tomo 5 53.c.4.F

Et maius peccatum est reuelare peccata magis noti, quàm minus noti, &c. ibid. 54.c.1.E

Correctio fraterna non se extendit ad mortuos cum non maneant nobiscum, &c. Matthæi tomo 5 53.c.2.E

Quod in fraterna correctione Christus iusserit fieri admonitionem secretam, fuit ad vitandum infamiam. Mat. tomo 5 53.c.4.K

In fraterna correctione, cum aliquis pro secundo non corrigitur, adhibendus est vnus, vel duo testes, non vt quidam dicunt, vt sint testes, quòd frater admonens fecit, quod in se erat, & ita dicit Chrysostomus, nec ad conuincendum, de actu iterato, ipsum peccantem, vt dicit August. in regula, & probatur Mat. tomo 5 54.c.2.C

Sed dicendum tertio, & melius, quòd non adhibentur ad probandum delictum, sed ad ingerendum peccanti quandam verecundiam. Vult enim Christus, quòd talis infametur quanto minus infamari possit &c. Et sic dicit Hieronym. Quarto potest dici, quòd adducũtur ad probandum, quod talis peccans correctus secretè, verè peccet, si forte negaret esse peccatum id, quod egit. Et hoc tenet glos. Sed hoc non sufficit; quia si peccans agnoscat se peccare, nec tamen vult corrigi, adhibendi sunt testes semper, non tãtum ad testificandum, quòd ille peccet. Et ideo dicendum, quòd interdum ad illud, & interdum ad monendum eum, vt magis erubescat, quàm si singulariter admoneatur, &c. Mat. tomo 5 54.c.3.G

Et istos testes potest adhibere simul, vel vnum prius, & si non se correxerit, adhibeatur alius. Et hoc videtur conuenientius dictum, Mat. to. 5. 54.c.4.G

Et non sunt adhibendi plures quàm duo, vt probatur ibidem

Et isti testes sunt adhibendi, ad testificandum de iure, & non de facto, & hoc significatur cum subditur, quia in ore duorum vel trium stat omne verbum, idest, quidquid indicabunt, vt non peccatum, debet haberi, vt non peccatum, &c.

Et debent adhiberi isti testes necessariò ante denunciationem, quæ fit Ecclesiæ, vt possit saluari tam fama, quàm conscientia, &c. ibidem

In fraterna correctione debẽt adhiberi testes ad duo, scilicet, ad monendum delinquentem, vt erubescens emendetur. Et ad asserendum, vel testificandum ipsi delinquenti, quòd id, quod facit, sit peccatum si de hoc dubitauerit, Mat. to. 5. 55.c.3.K

In correctione fraterna, quando denunciatur Ecclesiæ non intenditur, quòd iudex puniat pro peccato præterito, sed quòd admoneat, & iubet de cętero cauere, & si delinquens obedierit, non imponitur aliqua pœna. Si autem non obedierit, excommunicari debet. Et in correctione fraterna nõ sunt testes necessarij ad probationẽ criminis, cũ non intendatur pœna, & cõsequẽter nõ adhibẽtur testes post denũciationẽ factã, sed prius, & nõ quidem ad probandum factum esse delictum, sed ad monẽdũ recedere de peccato, & ad conuincendũ esse delictũ id, quod facit delinquens, Mat. to. 5. 55.c.4.G

Correctio fraterna quando dimittenda sit propter scandalum, & quando non, Mat. tomo 5. 23.c.1.E

In fraterna correctione voluit Christus tenere ordinem illum, de quo habetur Mat. 18. vt primò secretè admoneretur. Et postea coram testibus, & deinde coram tota Ecclesia, vt non infamaretur delinquens, si cum leuioribus remedijs, ex quibus non consurgit infamia, posset emendari, non procederetur ad maiora, quæ infamant, ex quo sequitur, quòd imposuit nobis onus, vt quantum posse mus euitare infamiam fratris, euitaremus. Et ideo nõ solum debemus conari euitare eam per istum ordinem assignatum a Christo, sed etiam in quolibet leuiori remedio insistendo quantum valuerimus, vt non procedamus ad aliud, quod est grauius. Et ita quando quis secretè admonet, non dicitur statim post primã monitionem procedere ad testes, sed toties admonere, quandiu putauerit per talem admonitionem secretam posse corrigi, cũ aũt putauerit verisimiliter, ꝙ delinquens noluerit emẽdari per talẽ modũ, poterit tũc procedere ad testes adhibẽdos. Et tñ quoties debeat dicere in secreto, nõ est determinatũ, sed quoties videat expedire. Et ita adhibitis duobus testibus, si nõ audierit illos, nõ statim debet procedere ad dicẽdum Ecclesiæ, nec etiã adhibebit plures, cũ nõ sit licitũ adhibere vltra duos, sed illos eosdẽ adhibebit sæpe, quousq; verisimiliter credat corrigẽs, ꝙ etiã per admonitionẽ testiũ nõ corrigetur; nã tũc dicet Ecclesiæ: nisi verisimiliter putet, quòd dicendo Ecclesiæ etiam non corrigetur, sed ꝙ deteriorabitur, quia tũc magis cessandũ est a correctione, quia iã incipit militare cõtra charitatem, Mat. to. 5. 55.c.4.H

Admonitio fraterna magis conceditur in alijs criminibus, quàm in hęresi propter communionem periculosam. Nam in hæresi solũ bis admonet quis; ad Titu. 3. hęreticũ hoĩem, post vnã, vel alterã admonitionẽ, deuita. In alijs verò necesse est saltẽ ter admonere, quia primò secretè, secũdò coram testibus, tertiò corã Ecclesia, vel potius ab Ecclesia admonetur; & ita Ecclesia ad excommunicationem trinam præmittit monitionem, & ita excommunicatio videtur esse pœna, quæ hic infligitur, & ideo plus admonetur in alijs criminibus; quàm in hæresi, Matth. tomo 5. 56. c. 1. A. Defen. 39.c.2. D

Ecclesia, in ordine fraternæ correctionis, potest quadrupliciter accipi. vno modo pro multitudine: alio modo pro prælato. tertio pro aliqua speciali multitudine. quarto pro tota multitudine in Christo credentium, sed communiter accipitur pro prælato, &c. quia illi faciliter potest dici, & ille potest corrigere delinquentem. Matth. to. 5. 56.c.2.E

In correctione fraterna peccatũ Papæ deferendũ est ad Ecclesiã vniuersalẽ. s. ad cõciliũ vniuersale, vniuersalẽ Ecclesiã repręsentãs, Mat. to. 5. 56.c.3.H

Quando per fraternas correctiones frater putatur incmendabilis, iubemur eũ deferere, & eũ a Deo curãdũ relinquere, propter infectionẽ ad alios, & hoc ẽ fieri, sicut ethnic⁹ & publican⁹, Ma. to. 5. 56.c.4.G

Põt dici, ꝙ processus fraternę correctionis nõ intẽdit ad pœnam, sed solum ad emendationem delinquentis, &c. Secũdo põt dici, ꝙ ponitur pœna. s. excõicatio:

eõicatio:tertiò,q; Ecclesia punit criminũ pœnas, siue peccãtes cessent, siue non, Mat.to.5.56.c.4.K
Et admonitus ab Ecclesia debet haberi tanquã ethnicus,& publicanus vno modo,vt corrigatur per pœnam,qui per admonitionem non se correxit, & ita est de excommunicatione, quia contumax excommunicatur, vt tædio affectus veniat respõsurus,Ita ille,cum viderit,quòd priuatur communicatione hominum propter peccatum,per pœnã emendabitur &c. Secundò fit hoc, vt consulatur non peccantibus, ne mali efficiantur per communicationem cum talibus,& ideo cessãdum est a conuersatione illorum, quia conuersatio trahit ad delicta 1.Corint.5.Corrumpunt bonos mores colloquia praua, Mat.tomo 5 57.c.1.E
Lex de correctione fraterna in omnibus peccatis habet locum,& etiam in peccato hæresis, sicut tota obseruat Ecclesia,Defenso. 39.c.2.D

Corrumpi. Non potest corrumpi id quod non habet contrarium, Matth. tomo 6 92.c.1.A
Non potest forma corrumpi, si maneat vltima dispositio.Mat.tomo 6.92.c.1.A. Nam si forma corrumpatur non manebunt in materia dispositiones propriæ illius formæ,ibidem.
Quomodo elementa,secundum se tota, ne queant corrumpi,Mat.tomo 7 145.c.1.B
Nihil a seipso corrumpitur, Mat.tomo.7 159.c.3.k

Corruptio. In rebus animatis euenit ex defectu cibi.3.Reg. 177.c.4.k
Corruptio fit ex actione cõtrarietatis,& forma substantialis non habet contrarietatem, & ideo non corrumpitur directe,sed id,quod directe corrumpitur,ante formam corrumpitur,& ita non potest manere ante formam &c.Mat.tomo 6 92.c.1.B
Corruptio fit per alterationem, Matthæ. tomo 7 146.c.2.E
Omnis corruptio fit per contrarietatem,& ideo in illo,qui nullam habet contrarietatem non potest esse corruptio,Parado. 66.c.1.D
Impossibile est,quòd sit aliqua corruptio in diuinis, Parado. 63.c.3.F
Corruptio libri fit dupliciter,vno modo addẽdo aliquid,quod non erat,vel alterando id,quod erat,in aliam sententiam 1.Paralip. 8.c.4.H

Corruptibile. Corpus corruptibile dupliciter reddit incorruptibile, Mat.to.7 146.c.2.B
Corruptibile,& incorruptibile differunt plus quàm genere, quando incorruptibilitas venit alicui ex sua natura secus si alias,Mat.tomo 7 156.c.2.E

Cortina. De cortinis tabernaculi, ansulis & circulis,Exo.to.2. 191.c.2.A
Cortinę tabernaculi factæ erant opere plumario, & textili,& non opere pictorio, vt quidam putant, manifeste aberrantes, vt probatur Exod.tomo 2 37.c.4.F
De cortinarum tabernaculi religatione,Exo.tomo 2 39.c.1.I
Duæ magnę cortinę tabernaculi iungebantur per cẽtum ansulas hyacinthinas, quarum quinquaginta erant in vna cortina,,& quinquaginta in alia, quæ iungebãtur per quinquaginta anulos aureos,Exodi tomo 2 39.c.3.H

Corus. Musicum instrumentum inuentum est in Græcia tempore Abimelech filij Gedeonis.Et dicit Strabus,quòd corus est pellis cum duabus cicutis,per quarum alteram inspiratur, & per alteram redditur sonus,& scribitur,secundum quosdam,sine aspiratione.Sed quãdo capitur pro voce canentium,& pro mensura,& vento, scribitur cum aspiratione,Iudi. 125.c.3.I
Corus apud Hebræos mensura est continens decem ephi,& ephi decem gomor,Sed quantitas gomor determinata nescitur. Secundum tamen Isidorum, & Papiam gomor continet tantum, quantum continet quarta, & dimidia Parisiensis, Nume.tomo 1 154.c.3.H
Et est corus nomen mensuræ non valde magnæ, de qua habetur Ezechielis 45.quæ cõtinebat decem batos,vel decem ephi,& ephi decem gomor &c. 3.Reg. 41.c.2.B
Corus mensura accipitur interdum pro mensura rerum liquidarum,& interdum pro mensura rerum aridarum,2.Paralip.231.c.2.A. Et post corũ erant duæ mensuræ minores,scilicet,batus & ephi, batus pro liquidis,& ephi pro aridis, & erant tam ephi quàm batus decima pars cori.Mat.tomo 6 236.c.2.B

Coruus. Corui emissio, quam fecit Noe,fuit mense vndecimo eiusdem anni die vero duodecima, vt patet per computationem, Gen.45.c.1.A. Qui nunquam redijt ad Noe, ibidem Parado. 3.c.2.A
De coruo emisso, & non reuerso,quid dicant impudentes Iudæi,Gen. 45.c.1.E
Inter corui missionem, & columbæ, interceserunt septem dies,Gen. 45.c.3.K
Solus coruus,inter aues,habet sexaginta quatuor vocis mutationes,Leui. 108.c.3.k
De coruo,& eius proprietatibus Leui. 108.c.4.F
Corui quomodo pascerent Eliam,& vnde afferrent panes,& carnes,3.Reg. 157.c.2.B

Coruinus. Marci Coruini refertur historia Exo.tomo 1 294.c.3.H

Costa. Adæ erat superflua respectu Adæ, erat tñ necessaria respectu formationis Euæ. Gen.16.c.4.K.& 141.c.2.D
De costa Adæ quomodo potuerit formari Eua,referuntur opiniones,Gen. 17.c.1.C
De costa Adæ vnum de duobus dicendum est aut,q; non fuit Adam formatus cũ pluribus costis quàm nos,& ablata vna manserunt pauciores costæ in eo quàm sint in nobis;aut quòd Adam habuit a principio plures costas quàm nos habeamus, sed quid horum sit verum dubium est. Secundum tamen videtur verũ propter multa, Gen.141.c.2.D.Nec propterea fuit monstruositas in Adam,ibidem.
Locus costæ Adę de qua formata est Eua,quare fuerit carne repletus,& quare hoc referat scriptura, assignantur rationes,Gen. 149.c.3.I
Costa Adæ,in quo resurget in die iudicij, Mat.to.6. 110.c.4.G
Quare ex costa superabuudante in Adam formata sit Eua,& non ex costa,quæ est ad integritatem indiuidui,Gen. 150.c.1.C

Coturnix. Innumera coturnicum multitudo reperitur iuxta sinum arabicũ maris rubri, Exodo tomo 1 130.c.2.C
Quare Deus dederit potius coturnices Hebræis petentibus carnes, quàm alias carnes vel aues, Nume.tomo 1.155.c.2.B.Et quare per mẽsem, & nõ vltra,nec quotidie,ibidem Et quare non saturabat Israelitas quotidie,cum posset,sicut saturabat Eliã pane, & carnibus, ibidem.Et de bonis Israelitis, non desiderantibus carnes, Num.to.1. 156.c.2.D
Iudæi fuerunt bis saturati coturnicibus,primo,quando datum est manna a principio,secundo quando fuerunt in mansione, quæ dicitur sepulchra concupiscentiæ, Mat.tomo 4.99.c.2.D.Sed quomodo coturni-

do coturnices veniebant ad castra Israelitarum, ibidem.

Cras. Pro tempore futuro accipitur, Exo.13.& Gen.30.Cras respõdebit mihi iustitia mea, Exo.tomo 1 102.c.1.B

Cras aliquando significat totum tempus futurum, sicut heri omne tempus præteritum, Iosue tomo 1 71.c.2.C

Crastinum. Potest accipi pro quocunque tempore futuro, vt Iosue 22- Cras dicent filij vestri filijs nostris &c.Et Matth.6. Nolite soliciti esse in crastinum, Matthæ.tomo 3 114.c.1.E

Crassari. Squire est, vel grauem fieri 2. Regum 173.c.4.F

Crassus. Fuit inter Romanos ditissimus:nam ante Christum natũ per quinquaginta annos,intrans in Ierusalem tulit omnia vasa aurea,& argentea templi quasi duo millia talentorũ, qui cum Romam veniret ex decreto senatus morti adiudicatus est,quia vasa abstulit,a quibus Pompeius abstinuit,& Cassius aurum lique fecit, quod in guttur Crassi infudit dicens:Crasse, aurũ sitisti, aurum & bibe,&c.Gen. 32.c.4.K

Crassus in Iudęam veniens pecunias sacras templi, quas Pompeius tangere noluerat, vsque ad duo millia talentorum,& totum reliquum aurum vsque ad octo millia talentorum abstulit. Accepit etiam trabem de auro puro versatilem, pondere septingentorum,& quinquaginta librarum Mar. tomo 1 151.c.4.G

Crassum ducem Romanorum interfecerunt Persę aurum lique factum in guttur eius infundentes, & dicentes;Crasse aurum sitisti,aurum dibe.Mat. tomo 1 151.c.4.H

Cratera. Craterę dicuntur magna vasa fictilia, siue metallina,& ampla ansas habentia,& sunt magnę capacitatis,& dicuntur a cratim, quod est connexio,quia talia vasa fiebant antiquitus ad conseruandas res aridas, & erant de virgis connexis.Nunc autem omnia vasa magna, & ampla crateres vocantur,Exo.tomo 2 7.c.4.H

Inter crateras,& cyathos quid interfit,Num,tomo 1 43.c.1.C

Craticula. Circa Craticulà, de qua Exo.27. Refertur opinio quædam, & improbatur Exodi tomo 2. 50.c.2.A.Sed dicẽdum, quòd craticula non erat aliqua lamina aurea perforata posita intra concauitatem altaris, sed erat facta ex laminis tenuibus,& perforatis,& ponebatur ad pulchritudinem in altari,& non ad necessitatem,scilicet,in parte exteriore altaris,& extendebatur à pauimento per cubitum,& dimidium,scilicet,per medietatem altitudinis altaris, & reliqua medietas altaris,secundum altitudinem,tegebatur laminis æneis,& altare replebatur terra vsque ad summitatem craticulæ,& parum plus.Aliquę glosæ Hebraicæ ponunt craticula etiam ad sanguinis victimarum distinctionem &c. ibidem, in eadem quęst.

Quare super Craticulam,& sub ea erat arula, Exod. 200.c.3.G

Creagra. Creagræ, de quibus 2.Paralippo.4. sunt tuscinulæ.2.paralip. 58.c.2.D

Creare. Ad quid Deus hominem creauerit, Mat.tomo 7 141.c.4.H

Creandi potentia non est communicabilis creaturæ, Exo.tomo 2 19.c.4.I

Res, quæ nunc sunt,non potuerunt sic creari, vt haberent totum esse simul,ideſt, quòd haberent simultatem,& non potentialitatem ad aliquid,Iosue tomo 2 23.c.1.A

Creatio. Creationis opus,secundum communem opinionem,ante omnem diem fuisse creditur.Et opus distinctionis tribus primis diebus, & opus ornatus tribus sequentibus,Genesim. 2.c.2.E

Creatio est eductio de non esse ad esse,nulla materia præsupposita,sed solo agente,& sic res, quæ creatur,non habet potentiam absolutam, vel respectiuam quæ est aliquid positiuum, quia istæ ponuntur in fundamento naturæ,scilicet, in materia, quæ ante creationem non præexistebat, Genes. 4.c.1.B.

Quòd Creatio incæperit die dominica, necesse est dicere, quia sabbato requieuit Deus,& illud fuit septima dies,sed nulla dies est prçcedẽs sabbathũ, nisi dominica,igitur,&c.Nec verum est,quòd die dominica hora completorij Deus incæperit creationem,vt aliqui dicunt,quia ante primam rerum creationem non fuit aliquod tempus,Si tamẽ dicamus,vt aliqui dicunt,quòd lux fuerit vnum de primis creatis,tunc dicẽdum est,quòd prima rerum creatio non fuit tacta in aliquo tempore, sed fuit cum aurora,ideſt,cum existit lux,in orizonte suæ creationis, Gen.5.c.1.C.Num.tomo.2. 38.c.2.D

Creatio est infinitæ potentiæ,Gen. 8.c.3.H

Inferia sexta ad Solis occasum,incipiente iam sabbatho,dicunt Iudęi,quòd Deus creauit decẽ res,quarum prima fuit os terræ,secunda os putei,qui semper patebat Iudæis viuẽte Maria sorore Moysi, tertia os asinæ Balaam,quarta Iris seu arcus Cælestis. Quinta aries,quem immolauit Abrahã pro Isaac, Gen.23.sexta virga Moysi,septima manna,octaua tabulæ legis, nona dęmones apparentes hominibus,decima fuere forcipes,vel tenaculę,vt ait,rabichuda,dicit enim primas forcipes de cęlo descendisse nec potuisse aliquid fieri,& secundum istam insaniam, soluitur vulgaris quęstio.s,quid fuerit prius martellus an tenaculæ. Sed isti valde errant, vt probatur Nu.tomo 2 38.c.2.D

Creatio multoties accipitur pro factione in sacris literis,Num.tomo 2 38.c.3.k

Creationis beneficium maius est quam redemptionis. Et hoc considerãdo beneficia Dei in se ipsis,si autem considerentur beneficia,vt quantitatem accipiant ex affectione,vel charitate tribuentis, maius fuit beneficium redemptionis, quam omnia alia simul sumpta,&c.Deu. 113.c.2.D

Non oportet,quòd quandocunque est creatio actiua,sit creatio passiua rerum,Iosue to.2. 43.c.2.B

Creator. Primus,qui legitur Deum appellasse creatorem,fuit Melchisedech, Genes.14.Gen. 251.c.4.I

Creatum. Creata solum fuerunt ea,quę pertinent ad primam diem, siue ad principium.s,cœlum & terra, quia ante ista non erat materia, ea autem, quæ in alijs diebus facta fuerunt,non sunt creata,sed producta.s, factio firmamenti, diuisio aquarum,&c.nec valet ista consequentia,res ista non fuit creata,& fuit producta, ergo poterat naturaliter produci, vt patet de primo homine, de sole, de corporibus cœlestibus, supposito,quòd habeant materiam eiusdem rationis cum istis,&c.Gen. 4.c.1.B

Creati fuerunt Angeli ante omnem diem, Numer. tomo 2 39.c.1.D

De decem rebus, quas dicunt Iudæi creatas fuisse vespere sabbathi 5.Terra,quæ deuorabit Dathan, & Abiron.Os putei. Os asinæ Balaam. Iris. Aries quem

quem Abrahã immolauit, Virga Moysi. Manna. Tabulæ legis. Dæmones, Forcipes, Num. tomo 2. 38.c.2.D

Creatura. Quanto aliqua creatura est perfectior, tanto est Deo similior, Matt. tomo 4 52.c.2.B

Et aliquid perfectionis est in Deo, quod non est in creaturis, Mat. tomo 6 73.c.3.H

Creatura potest dupliciter accipi, Matthæi tomo 6 200.c.4 G

Creatura complacet nobis dupliciter, sed quæ sit ordinata creaturę complacentia, Matthæi tomo 7 252.c.3.G

Credere. Inter credere Deum, credere Deo, & credere in Deum, hoc interest, nam credere Deum est credere Deum esse, credere Deo est credere verbis eius, credere in Deũ est intellectu, & voluntate Deo totaliter adhærere, non quidem per amorem, quia hoc pertinet ad charitatem, sed fide, vt scilicet voluntas nostra, velit, & mandet intellectui nostro assentire omnibus, quæ Deus dicit, Exo. to. 1. 116.c.3.G

Credere Deo, quomodo sit meritorium, & quomodo non, Exo. tomo 1 116.c.3.G

Credere Deum esse, & remuneratorem esse, sufficiebat gentibus ad salutem, ad Hebræ. 11. Quod naturaliter poterant cognoscere, ad Rom. 1. Inuisibilia enim ipsius, &c, Num. tomo 2 182.c.1.E

Quomodo intelligitur, quòd credẽti nihil est impossibile, 4. Reg. 39.c.4.K

Credere dupliciter accipitur, vno modo, vt dicit actum fidei; alio modo pro confidere. Et tunc credere est magis actus spei, vel cõfidentiæ, quàm fidei. Credere primo modo est perfecto corde credere omnia, quę credenda sunt, absque errore. Et cum ista fide potest stare omnimoda diffidentia. Secũdo modo ille dicitur credere corde perfecto, qui totaliter confidit in Deo quantum ad aliquid, ita quod nihil dubitet, quòd si dubitauerit aliquid nihil consequetur, &c. 2. Paralip. 216.c.3.F

Si credens non operatur, iuxta quod credit, in causa est aliquod impedimentum timoris, vel amoris, Mat. tomo 4 55.c.4.K

Maior numerus erit credentium quàm electorum, Mat. tomo 4 64.c.4 F

Credenti in Christum necesse est, vt recedant aparentibus ipsum solicitantibus ad hęresim, Matthęi tomo 5 168.c.2.B

Omnes credentes sunt filij Dei adoptiui, Matthęi tomo 6 313.c.2.E

Credibile. Aliqua credibilia sunt, quorum causæ sunt ipsa Dei voluntas, vt quod Deus creauerit mundum, & filius carnem humanam assumpserit, &c. Exodi tomo 1. 281.c.1.D

Nullum credibile possumus demostrare, licet ad quædam credibilia sit persuasio, &c. Exodi to. 1. 281.c.2.A

Credulitas. Quantumque vehemens nõ est modus iuridicus conuincendi aliquem, &c 2. Paralip. 159.c.3.H

Creditor. Dicitur, qui pecuniam dat, debitor vero, qui accipit. Et vocantur creditores, quia credere idẽ est, quod cõmittere, & qui cõmodat pecuniã alteri, cõmittit illam illi, vel dicuntur a credendo, quia dant pecuniam suam alijs, credentes, quòd illi restituent sibi, 4. Regum 31.c.3.F

Crepido. Dicitur locus præruptus, vel scissus apud alueũ fluminis scisionibus aquarum, & quotidianis ruinis, &c. Et dicitur a crepo, as. Et aliquando significat summitatem, vel altitudinem, a qua ad cęteras partes descensus est, &c. Exodi tomo 1. 10.c.2.D, Leui. 15.c.4.I

Crepusculum. Duo sunt crepuscula, scilicet, matutinum, & vespertinum, & vtrunque est æqualis durationis, scilicet, per vnã horam, & per quintam partem vnius horæ, secundum Ptolemęum, & secundum Alacensem per horam, & plusquam per quartam partem horę, &c. Iudi. 190, c.3. D. 2. Reg. 14.c.3.K

Crepusculum matutinum incipit ante ortum Solis, quasi per horam & quartam partem horę, Matth. tomo 4 31.c.1.B

Cresus. Fuit Rex Lydorum, fuitque ab orbe condito anno quater millesimo sexcentesimo septuagesimo, de cuius filio muto mirabile quoddam narrat Solinus, &c. Gen. 32.c.4.I

Creticum. De creticis diebus medicorum, Genesis 35.c.4 H

Crimen. De crimine pessimo fratrũ Ioseph, de quo accusauit eos apud patrem, Gen. 37. referuntur opiniones Hebræorum, Gen. 348.c.2.C

Aliquod crimen puniebatur a Deo grauius quàm aliud magis graue crimen, vt crimen cognoscentis matrem, & filiam, siue vtranque per matrimonium, vel vnam, vt vxorem, & aliam vt concubinam, vel vtranque, vt concubinam, quàm crimen cognoscentis matrem suam, vel sororem, & hoc ad euitandum maiorem promptitudinem, &c. Leui. 211.c.3.H

De criminum diuersa punitione, secundum leges vete. testamen. Deut. 132.c.1.A

Ad criminis publici accusationem quilibet de populo admittitur, Iudic. 189.c.3.H, Matthæ. tomo 6. 52.c.2.E

In locis, in quibus aliqua crimina sunt commissa, nõ sunt exercenda sacra, nisi prius purgentur, Matth. tomo 7 123.c.3 F

Criminum correctio aliquando differtur propter scandalum, 2. Reg. 79.c.4 F

De criminibus, quantumcunque antiquis, potest quis accusari, quia crimina sola morte extinguuntur, exceptis tribus casibus. Primo in peccato hęresis. Secundò si hæreticos instituat quis in hæredes. Tertiò si notorio crimine decesserit, &c. 3. Regum 9.c.4.H

Crimen alterius non licet notificare in aliquo de quator casibus, 1. Paralip. 14.c.4 G

Tripliciter potest in crimine procedi, scilicet, per accusationem, inquisitionem, & denunciationem, In accusatione requiritur inscriptio, & non monitio fraterna. In inquisitione requiritur infamia præcedens, & non monitio Euangelica. In sola aut denunciatione requiritur ordo euangelicus, vt patet extra de accusationibus, cap. qualiter, & quãdo. 1. Paralip. Mat. tomo 5 107.c.4.K

Crimina, secundum iura, extinguuntur morte quãtum ad hoc, vt agatur de delicto contra mortuum, etiam quia non potest suscipere pœnas legis pro delicto, Mat. tomo 5. 54.c.2.A

Criminale. In criminalibus debent esse testes luce clariores, vt patet extra de probationibus, cap. fina. & in l. sciant cuncti. C. de probationibus, Exodi tomo 1, 216. c.2. C. 2. Regum, 51.c.1.E

Criminalis sententia non traditur publicæ executioni in diebus Dominicis, extra de ferijs, cap. omnes dies Dominicos, 2. Regum 26.c.4.I

Ad

Ad hoc, quòd aliquis in criminalibus conuincatur, debent probationes esse clarissimæ, vt dicunt iura, scilicet, luce clariores. 2. Paralip. 251.c.3.G

Criminator. De quo Leuiti. 19. duo significat, vel criminum impositorem, vel de criminibus accusatorem, vel eorum narratorem. Primo modo est simpliciter prohibitum. Sed de secundo est distinguendum, quia aut accusat coram eo, qui ista debet corrigere, vel coram aliquo alio. Si secundum illicite facit, nisi faciat secundum modum Euangelicæ correctionis, de qua Matth. 14. Si primum, aut dicit corrigendorum criminum causa, aut liuore motus, vel ira, vel alias. Si secundo modo illicitum est semper. Si vero primo modo, aut vera, aut falsa enunciat. Si vera, aut sunt talia, quæ nisi corrigerentur, redundarent in damnum Reipub. scilicet, ad magnum scandalum patriæ, vel perditionis eius. Et in isto casu tenetur enarrare crimina. Si vero sint crimina non sic se habentia, non debet aliquis de talibus criminibus accusator fieri, nisi fortassis sit ille, ad quem damnum, vel iniuria ex tali crimine proueniebat, quia tunc accusare poterit, Leuit. 190.c.1.E

Criminoso non licet se defendere a iudice, ipsum iudicem impugnando, Iosue tomo 2 10.c.2.A

Crisma. Et oleum infirmorum solum conficitur in sedibus Episcopalibus, & inde omnes Ecclesiæ minores recipiunt illud, Num. tomo 1 268.c.3.G

Crocodilus. Crocodili habent pedes. Et aliquando morantur in terra, & aliquando in aqua. Et plurimi nutriuntur in Nilo, & nocte aquas exeuntes, segetes depascunt, & homines occidunt. Horum tanta est durities, vt si magna lapidum mole eorum terga premantur, nō sentiant, Gen. 8c.1.A

Crocodilum necat quidam piscis dictus serra per partem teneram ventris, Leui. 102.c.3.G

Crocodilus dicitur esse equus marinus quadrupes, & magnæ quantitatis per diem in vndis habitans, & per noctem inter segetes depascens, vnde & magnum nocumentum Aegyptijs infert, Leuiti. 102.c.3.F

De crocodilo, & eius proprietatibus, Leuiti. 110.c.4.I

De crocodilis vide perpulchra, Exodi tomo 1. 109.c.2.E

Delphines interficiunt crocodilos in Nilo, Exodi tomo 1 109.c.3.G

Crocodili in hieme nullum sumunt cibum, Exodi tomo 1 109.c.3.H

Cromatius. Ad quem Hieronymus dicauit trāslationem libri Paralip. erat summus Pontifex, vt patet in 2. lib. contra Ruffinum, 1. Paralipo. tomo 1 8.c.1.B

Crudelitas. Non vocatur crudelitas, nisi quando pœna excedit culpam, 2. Regum 76.c.2.A

Crux. Est vexillum Christi regale, Matth. tomo 6 303.c.1.C

Crux adoranda est adoratione hyperduliæ, Exodi tomo 1 168.c.3.H

Crucis fulgor in die Iudicij qualis erit, Matt. tomo 6 303.c.3.F

Quanta erit Crucis eminentia, & magnitudo in die Iudicij, Mat. tomo 6. 303.c.3.G. Sed ex qua materia præfata crux conficietur, vide ibidem.

Crucis titulum quare fecit Pilatus in tribus linguis, Num. tomo 1. 264.c.3 F, Parado. 97.c.4.H

Criminosi Cruci affigendi, apud antiquos, portabant crucem humeris suis vsque ad locum supplicij, & ibi configebantur in ea, Mat. tomo 4 196.c.1.H

Crucifigere. Christum crucifixere Iudæi in die azymorum, in quo Romani omnes Iudæos collectos occiderunt, Matthæi tomo 6 287.c.2.C

Cubitus. Geometricus habet sex cubitos de nostris, & de cubitis Geometricis intelligitur mensura arcæ Noe, vt dicit Augusti. lib. 15. de ciuita. in fi. Nicolaus tamen de Lyra dicit fuisse cubitos vsuales continentes duos pedes, vel pedē cum dimidio, & intelligendo de cubitis illius temporis, sed fallitur Nicolaus, vt probatur Genesis 37.c.3.k

Cubitus, de quo Genesis 7. dicitur, quòd 15. cubitis altior fuit aqua, cubitus geometricus erat, iuxta August. 15. de Ciuita. cap. vltimo, & iuxta Originē, sed de hoc dubium est, & magis videtur quòd fuerint communes, ideſt, humani. Gen. 42.c.4.K

Cubiti arcæ testimonij mensuratiui, de quibus Exo. 25. non erant cubiti geometrici, sed cubiti ipsius Moysi, Exodi tomo 2. 21.c.4.I. Et idem nititur probare Magister historiæ Scholasticæ dicens arcam prædictam esse iuxta altare Laterañ. sed fallitur Magister. vt probatur ex 2. Machab. cap. 2. vbi dicitur, quòd ipsa arca fuit sepulta per Hieremiam ante tēpus captiuitatis Babylonicæ, & postea nunquam fuit inuenta, nec erat inuenienda, &c. Exodi tomo 2 22.c.4.G

Nullus homo est, qui habeat quinque cubitos in altitudine, intelligendo de cubitis ipsiusmet, immo nec quatuor, Exo. tomo 2. 53.c.2.G. Sed omnes manent inter tres, & quatuor nisi pessime essent commensurati, 1. Reg. tomo 2 30.c.1.E

Cubitus vsualis, secundum quosdam, est spacium pedis, & dimidij, & secundum alios est spacium duorum pedum, Iosue tomo 1 57.c.1.B

Cudere. Multa significat, Iosue tomo primo, 5.c.3.G

Cudere monetam pertinet ad principes regionum, vel ad solas ipsas, quæ non habent superiorem immediatum &c. Mat. tomo 6 24.c.3.G

Culex. Parua musca est, quæ ab aculeo sic dicitur, quoniam persodit, & perforat, & sanguinem excutit longo aculeo, Matthæi tomo 6 202.c.2.A

Culmen. Est trabes domus principalis, supra quā totum pondus, & omnes tigni domus pendent &c. Gen. 269.c.1.A

Culpa. Quomodo dicatur felix, iuxta Gregorium, Gen. 128.c.3.F

Culpam timere, vbi culpa non est, bonarum mentiū est, vt dicit Gregorius, & habetur extra de obseruatione ieiuniorum. ca. consilium, Gen. 398.c.3.K

Ex qualibet culpa elicit Deus aliquod bonum, Exodi tomo 1 58.c.1.A

Pro culpis æqualibus leges dare solēt pœnas inæquales. ſ. pro illa culpa maior pœna, ad quam maior pronitas est, vt homines magis exterreātur, Exodi tomo 1 229.c.1.E

Culpa est deuiatio a rectitudine actus debita inesse, & rectitudo est bona habitudo omnium circunstātiarum alicuius actus, Exodi tomo 2 145. col. 3. K Mat. tomo 4. 174.c.4.F. & tomo 5. 69.c.2.B. Defen. 3.c.3.k

Culpa est formale in peccato, & ipsa est non ens, quia est priuatio, &c. Exo. to. 2. 145.c.4.F

Culpa transit cum actus transit, vnde qui dicunt culpam manere post actum elapsum, & hanc esse, quę

in pœnitentia deletur, errant, vt probatur Exodi tomo 2.145.c.4.I.Mat.tomo 5, 154.c.1.B
Non potest quis absoluere a culpa per sacramentum cõfessionis,nec Deus potest absoluere a culpa per contritionem de peccato habitam. Vnde quando Ecclesia dicit, quòd per contritionem remittitur culpa,vel quòd Sacerdos simplex absoluit a culpa, & Papa a pœna, & a culpa, intelligendum est in sensu sano,scilicet,quòd per contritionem deletur reatus,vel obligatio ad mortem æternam, qui quidem reatus manst pro culpa. Similiter,quòd Papa absoluit a reatu ad pœnam æternam, & a pœna quæ debebatur pœnitenti in hoc sœculo, vel in purgatorio loco pœnæ æternæ, quam habere debuerat,nisi pœnituisset,Exo.tomo 2 146.c.1.B
Culpæ remissio,vel ablatio,non est per aliquam operationem sacramentalem, sed per solam actionem cordis hominis contriti, Leui. 10.c.1.C
Culpa est maius malum quàm pœna,propter duo,primo quia per culpam qualemcunque,& quantamcunque offenditur Deus,&c. secundo qua per culpam meretur homo pœnam æternam, vbi punietur in æternum cum diabolo, & Angelis eius, 1. Paralipo. 132.c.4.F
Culpa tandiu manet, quandiu manet actus peccati, Defen. 7.c.3.G
Culpa nõ est,qđ necessitas intulit,Mat.to.5.104.c.1.A
Quòd a culpa nemo possit absolui duplex est causa, prima, quia nemò potest absolui ab eo, quod non est,&c. Defen.7.c.2.E.secunda causa est, quia absoluere,vel soluere secundum propriam rationem idem est, quòd tollere vinculum; culpa tamen nõ dicit rationem vinculi, sed priuationem quãdam. Defens. 7.c.4.G
Culpa in peccato dicit priuationem debitæ rectitudinis in actu,idest,priuatio, vel carentia omnium bonarum circunstantiarum regulantium actum, Defen.3.c.3.K.Et ab ista priuatione, &c.Nemo absoluitur,nec absolui potest,nec tollitur, neque dimittitur, sed ipsa per se cessat esse. Nam sicut actus positiuus peccati non durat, nisi per paruum tempus,vel per momentum, ita & culpa, quæ est accidens eius priuatiuum, & sic impossibile est, quòd culpa tollatur,vel dimittatur per Deum, non quidem quasi Deus non possit tollere, vel nolit tollere,sed quia priusquam conuertatur homo ad Deũ per contritionem, & Deus infundat illi gratiam, culpa desinit esse,Defen. 4.c.3.F
Quòd aliquis absoluatur a culpa, nunquam sub his verbis reperitur in sacris literis, sed solum habetur, quòd peccatum dimittatur, auferatur, remittatur, tollatur, deleatur, relaxetur, donetur, Defenso. 6.c.4.G
A culpa nemo absoluitur, nec absolui potest consideratis proprijs rationibus istorum terminorũ, scilicet, Absoluere, & Culpa: Et quando conceditur, quòd homo absoluitur a culpa, capitur ibi culpa æquiuocè,scilicet,pro toto, quod est in peccato, præter pœnam, quia sic capiendo aliquid includitur in culpa, a quo propriè peccator absoluitur,scilicet,reatus. Et potest dici alio modo, quòd culpa accipiatur pro macula, vel reatu, vel pro solo reatu,Defen. 8.c.2.A
De culpæ absolutione, vide in dictione Absolutio.

Cultor. Plura significat,scilicet, amatorem,honoratorem siue decoratorem, agricultorem, & habitatorem, Numeri tomo primo, 185.c.3.K
Cultor Dei debet Deo exhibitionem operis, & hoc in reuerentia,vt non assumat nomen eius in uanũ, Exodi tomo 1 164.c.4.K

Cultus Dei. Multa continet præcepta, Exodi tomo 1 164.c.4.k
Cultus Dei licet multa dicat,scilicet,fidem, & spem, charitatem,& multa exteriora obsequia. Tria tamen principaliter concernit,scilicet,fidelitatem,reuerentiam,& famulatum.&c. Ad fidelitatem concernit non habere deos alienos: Ad reuerentiam pertinet non habere nomen eius in vanum. Ad famulatum pertinet sanctificatio sabbathi, Exodi tomo 1 165.c.4.F
Cultus Dei principaliter est in anima, non tamen est perfectº, donec per aliquas cęremonias exhibeatur in opere ad extra,Exodi tomo 2 20.c.2.C
Cultus Dei spiritualis,qui fit per fidem,spem, & charitatem, nec loca secernit, nec tempora, Exodi tomo 2 179.c.3,K
Cultus Dei significat, scilicet ornatum, & ministerium, Exodi 35.cum dicitur in cultum, &c. Exodi tomo 2 187.c.2.A
Cultus laborem, vel seruitium denotat, Matthæi tomo 2 21.c.4.I
Cultus Dei principaliter consistit in anima, scilicet, in fide, spe, & charitate, manifestatur tamen in quibusdam operibus exterioribus, quæ sunt purè cæremonialia, scilicet, adoratione, & oblatione Num.tomo 2 100.c.4.F
Cultus Dei maxime monstratur in sacrificijs, Iosue tomo 2 262.c.1.D
Cultus exhibendus est Deo, quia Deus est, & non propter beneficia,Iosue tomo 2 178.c.2.B
A cultu Dei interiori, qui consistit in fide, spe,& charitate, nemo deobligatur. sed vltra istum cultum tenetur homo Deum etiam colere exterius, sed iste cultus exterior non est determinatus de iure naturæ,4.Regum 53.c.4.G
Cultus Dei in duobus consistit,scilicet,quòd homo se habeat bene ad Deum, & ad proximum, Matt. tomo 3 196.c.1.B

Cuneus. Dicitur acies nimis glomerata in dẽsum,vt facile rumpi non possit. Et ad subintrandum aduersas acies promptissima, & dicitur cuneus, quasi cocuneus de coeo is, idest, iungo iungis,Deut.108.c.1.D.Iosue to.1.75.c.1.A 1.Regum, tomo 1 179.c.3.I
Cuneus dicitur bellicus apparatus,1.Regum,tomo 1 210.c.4.G

Cupere. Pauca cupit, qui pauca possidet,qui vero multa possidet, cupit maiora, Matt. tomo 5 141.c.4.H
Quanto quis aliquam rem magis cupit, tanto magis torquetur de eius carentia, Matthæi tomo 7 224.c.3.k

Cupiditas. Quando sit peccatum mortale,Mat. tomo 5 193.c.4.k
Cupiditas radix est omnium malorum, Matthæi tomo 6 12.c.4.G

Cupido. Cupidinis potentiam describit Seneca Tragœdia 4. cuius versus referuntur, Genesis 17.c.4.I

Cura. Maior esse debet animæ, quàm corporis, Mat.tomo 5 105.c.2.D

Curare. Curatio. In omnibº,quos Christus curabat,signa curationis ostendebat,Mat.tomo 4.148.c.2.B. Et triplicitet solebat curare homines,&c.ibi. 262.c.4.F
Deus curat in instanti, Mat.tomo 5 248.c.1.B
Curatio hereos difficilis est,Mat.to.7 18.c.4.k
De bona curatione maleficiorum,Matthæi tomo 5 120.c.2.E

In curatione ſpirituali non apponitur violentia, quia nemo inuitus poteſt ſpiritualiter curari, bene tamen in curatione corporali, quia inuitus poteſt violenter curari,&c. Mat. tomo 5 49.c.3.K

Curatus. Curati, quibus pertinet ſacramenta miniſtrare,&c. non debent fugere tẽpore peſtis, ſed manere cum ouibus, Matthæi tomo 3 252.c.4.K

Omnes curati ſunt commiſſarij Epiſcoporum, nam tota iuriſdictio eſt Epiſcoporum immediate, Mat. tomo 4 186.c.1.C

Curatus animarum in quinque caſibus debet remittere ſubditum ad ſuperiorem, Matthæi tomo 5 186.c.1.E

Curia principum. A Curiis principũ debent fugere viri religioſi, niſi ibi poſſint manere abſque hoc, quòd diſſoluantur a rigore virtutis ad molliciem,& teneritudinẽ, & hoc ad expediendum negotia miſerabilium perſonarum, quæ alias peritura eſſent, & pro vtilitate publica,& cauſis pijſſimis, 4.Regum 35.c.3.I

Curioſitas. Curioſus. Curioſitas dicitur cura, vel deſiderium ſciendi, Num. tomo 1 49.c.1.D

Curioſe petentes Deus non exaudit, Matth. tomo 4 153.c.3.G

Curioſi vani ſunt, ſed non mali, Matthæi tomo 4 155.c.1.D

Currus. Apud antiquos, bellicum fuit artificium, nam erat quadriga falcata, ideſt habens falces, ſiue gladios acutos in rotis, vt in circuitu quidquid obuium haberent ſcinderent, atque ſecum traherent, erant etiam in quolibet curru quatuor equi armati, quorum duo priores habebant in frontibus gladios fortes, & longos, vt quidquid obuium haberent perfoderent, & ſuper quemlibet currum erant tres aut quatuor pugnatores armati, Exodi tomo 1. 111. col. 2. A. & 1. Palipo. 207.c.2.A

Primus inuentor curruum fuiſſe creditur Critonius, & quadrigæ Troylus; ſed falſum eſt, Exo. tomo 1 117.c.3.F

De curru falcato, Deut. 54.c.2.C. Ioſue to 2 2.c.4.H

Contra currus falcatos opponendi ſunt vepres & ſentes, vt ait Vegetius in lib. de re militari, Iudic. 14.c.?.k

Currus falcati non fuerunt inter Hebræos a principio, ſed poſtea tempore Salomonis, 1. Regum tomo 1 91.c.4.I

Curſus rei naturalis. Poteſt mutari dupliciter, vno modo per aliam cauſam naturalem impedientem talem curſum, &c. Alio modo per cauſam ſupra naturalem, vt accidit in miraculis, Matthęi tomo 5 94.c.2 A

Cuſtodire. Cuſtodia. Cuſtodire dupliciter accipitur. Uno modo idem eſt quod cauere ab aliquo, Alio modo idem eſt quod tenere in corde, Leuiti. 209.c.2.E

Cuſtodia Angelorum duplex, Matth. to. 5. 27.c.4.k

Cuſtodia totius ſpeciei humanę pertinet ad ordinem principatus, Mat. to. 5. 27.c.4.K

Cuſtos. Dupliciter adhibetur homini, Matth. tomo 5 28.c.3.k

Cyclops, vide Cyclops.

Cyclus, vide Ciclus.

Cycleus, vide Cineus.

Cymbalum, vide Cimbalum.

Cyniphes, vide Ciniphes, & reliqua huiuſmodi.

Dadan.

DADAN populi, apud Arabiam, deſcẽdunt a Dadam ſecundo filio Regma nepotis Cham, & iſti abundant in dentibus eburneis, & hebeninis, 1. Paralipomen. 31.c.1.E

Duplex gens vocata eſt Dadam quædã de filijs Chã, & alia de filijs Iactã, 1. Paralip. 35.c.1.E

Dedalus: vide Dedalus.

Dæmon. vide Dęmones.

Dagon. Per excellentiam dicebatur Deus Philiſtinorum. Ruth 241.c.2.B

Dagondeus Philiſtinorum habebat caput piſcis, vt dicunt Iudęi dí. quòd Dag. in Hebræo ſignificat piſcem, ſed motiuum eorum eſt ſatis leue, 1. Regum tomo 1 62.c.3.k

Quare manus,& caput dagon idoli Philiſtinorum abſciſſę ſint in præſentia Arcæ Domini, 1. Regum tomo 1 63.c.3.F

Dalida. Matrimonium contractum inter Dalilam,& Sanſonem erat ſimpliciter illicitum, niſi aliquid aliud excuſaſſet, ſcilicet, motio Dei, Ioſue tomo 1 118.c.4.K

Dalida peccauit grauiter tradendo Sanſonem in manus Philiſtinorum, Iudi. 165.c.2.E

Dalmanuta. Et Mageda, idem locus eſt varia habens nomina, Mat. to. 4. 152.c.3.H

Damaſcus. Ciuitas Metropolis in regno Syriæ, vt dicitur Iſaiæ 6. caput Syriæ Damaſcus, eſt in parte Meridionali terræ promiſſionis, & eſt in monte Seyr, & caput idumeæ, hanc ciuitatem, vt quidam aiunt, condidit Eliezer procurator domus Abrahæ, qui etiam Damaſcus dicebatur, in qua habitauit Ełau filius Iſaac Geneſis, 7.c.3.G,& 53.c.2 E, Deuterono. 24.c.1.E, 3. Regum 93.c.4.I

Damaſcus condita fuit, vt dicit Nicolaus de Lyra ab Hus filio Aram, filij Sem, ſed non videtur verum, Geneſis 53.c.2.E

Circa Damaſcũ p vnã Leucã, eſt locus, vbi apparuit Chrs Paulo, di. Saule Saule,&c. Ger. 251.c.1.D

Damaſcus ciuitas eſt in Idumęa principaliter ſub mõtibus Seyr, ſed vocatur caput Syrię in Iſaia, qa Syria erat illo tpe caput Idumeę, Geneſis, 251.c.1.D

Damaſcus Auſtralis eſt reſpectu terrę Chanaam, Geneſis 251.c.2.A

De Damaſco duplex eſt opi. qdã dicũt eã cõditã eſſe tpe Noe, a quodã de nepotibus Noe, & ſi ſic, dicẽdũ eſt, qp Eliezer, procurator domꝰ Abrahæ dr Damaſcus, Gen. 15. ideſt Damaſcenus, alij dicũt, qp abiſto Eliezer fuit ædificata, & a nomine illius vocata Damaſcus, Geneſis 252.c.4.k

Damaſcenus. Damaſceni dictũ. ſ. corpus Chriſti formatũ eſſe ex puriſſimis ſanguinibus Virginis matris, dupliciter exponitur, Leui. 116.c.4.F

Damaſus. Papa fuit vir ſanctiſſimꝰ, & Hiſpanus natione, qui nimis dilexit Hieronymum, Mat. tomo 1 33.c.1.A

Damnatio. In damnatione ſunt duo. ſ. qp aliquis cõdẽnat, & qp certũ gradũ pęnæ recipiat, Mat. tomo 7 100.c.4.H

Nunquam Deus reuelat alicui ſuam damnationem, Ioſue tomo 1 141.c.1.A

Damnatus. Dãnatis nõ põt aduenire maior dãnatio, qdqd faciãt, aut velint, qa nõ peccãt, qdqd faciãt aut velint, Gen. 171.c.1.D

In

In damnatis non manebit fames & sitis, neque corruptibilitas & mors. Sed dolor acerrimus & continuus, qui eos intensè affliget, sed non dissoluet, & fere nulla pœna erit in eis, & in nobis eiusdem generis. Gen. 188.c.2.G

In damnatis vnica pœna in sensu est maior omnibus simul, quas nos habemus hic. Gen. 188.c.2.H

Damnatorum corpora, post resurrectionem erunt spiritualia, & non animalia, vt significatur. 1.Cor. 15. Nam generale est hoc ad omnes resurgentes. Nam sicut omnium corpora erunt immortalia, ita, & erunt spiritualia omnia, quia immortalitas, & spiritualitas non sunt dotes beatorum. Nam per dotes differunt corpora beatorum à corporibus damnatorum, &c. Gen. 188.c.2.I

Damnatorum, & beatorũ corpora post resurrectionem erunt spiritualia, quia secundum Augustinũ. super Gen. ad literam, nec cibos sumunt, nec cibis indigent, & anima nullam operationem habet circa corpus nisi quòd reddit corpus viuum, & ideo cessabit omnis actus nutritionis augmẽtationis generationis, neque erit generatio spermatis, in viris, neque menstrui in mulieribus, & erunt Damnati quasi neque membra habentes, neque vires naturales. Gen. 188.c.2.K

Inter Damnatos esse futuras fœminas, sed non inter beatos, dixerunt quidam Gen. 237.c.1.C

In Damnatis non erit verecundia de nuditate membrorum, sicut neque in Beatis. Gen. 237.c.4.k

Inter damnatos non erit principatus & subiectio, & per consequens neque communitas. Gen. fol.240. col.1.B

Totus damnatorum cruciatus, ante iudicium, consistit in apprehẽsione ignis, prout est aliquod triste, & semper flecti super hoc, neque vnquam laxari ab hac cogitatione, quam Deus imprimit & conseruat. Exo.to.1. 48.c.3.F

Damnati non eodem modo obstinãtur, quo Dæmones. Nu.to.1. 224.c.4.G

Non possunt damnati de aliquo conqueri, nisi quòd Deus eos non elegit, nec propter hoc cõqueri possunt, iuxta illud ad Rom 9. Quis est homo, qui Deo respondeat, &c. Deuter. 30.c.1.D

Qui orat pro eo, quem scit æternaliter damnatum, grauiter peccat. 4 Reg. 47.c.1.C

Damnatos morti à iudice potest Ecclesia defendere, si ad eam confugiant, idest ad viros ecclesiasticos. 25.q.5. cap. reos nisi in casibus, qui ponuntur extra de immunita. ecclesiarũ cap. inter alia, &c. Vt sunt latro publicus & nocturnus depopulator agrorum vel si seruus est, &c. Matth. to.3. 41.c.2.D

In animabus damnatorum manent affectiones, quas traxerũt ex corporibus, vt patet in diuite Epulone. Luc.16. Matth. to.4. 16.c.4.F

Inter damnatos non est ordo principatus, sicut inter dæmones, & hoc propter tria. Matth.to.4 fol.16. col.1.C

Damnatorum maxima pœna designatur per fletum dentium stridorem. Mat. to.4. 60.c.4.G

Quidquid damnati patiẽtur in sensibus, erit secundũ esse spirituale, & nõ secũdum modum, quo in hoc mundo patiuntur homines. Matth. tomo 4. f.243. col.3.G

Necesse est ponere damnatorum corpora esse incorruptibilia, & illa incorruptibilitas accidet illis non ex miraculo, sed naturaliter, immo cõtra naturam esset quòd corrumperentur. Matth.to.7. fol.146. col.2.B

Damnatorum corpora erunt passibilia, & causa principalis huius passibilitatis erit diuina iustitia; sed causa secunda, & immediata erit naturalis dispositio, & non patientur passione corruptiua. Nam quiescente motu cœli post resurrectionem generalem nullum corpus poterit alterari a sua naturali qualitate, eo ꝙ cessabit omnis actio corruptiua, quę est per cõtrarietate, & hoc impassibilitatis modo, conuertuntur impassibile & incorruptibile; patientur tamen passione, quæ est per modum receptionis spiritualis, & per modum animæ. Nam ista passio manebit, cessante motu cœli, tam in beatis, quàm in damnatis; in beatis tamen non affliget, bene tamen in damnatis, & hoc ponitur in beatis dos impassibilitatis, & afflictiuæ. Matth.to.7.fol.147. col 3 k. &c.

Nullus est sensus, in quo non affligentur damnati. Matth.to.4. 243.c.3.G

Quòd damnatorum pœna sit æterna, nõ est propterea quia peccatum illorum sit contra Deum, qui est bonum infinitum. Nec etiam propter dispositionem peccantis, neque quia homo peccauit in suo æterno, vt quidam dicunt, nec propterea, ꝙ peccator vellet perpetuo manere in peccato, &c. Matth. to 7. 170.c.4.H

Sed ideo pœna est æterna de per accidens, & non de per se, qa quiliber moriẽs in peccato mortali semper manet in peccato, quia post mortem non deletur. ibidem.

Damnatorum pœna erit æterna sine dubio, multi tamen circa hoc errauerunt. Matth.to 7. 172.c 3.G

Damnati multas alias pœnas patiuntur, præter pœnã ignis, vt constat ex sacris literis. Matth. to.7.f.174. c.2.B

Dãnatus quomodo poterit affligi à calido & frigido simul, & hoc sine calefactione & in frigidatione. Matth.to.7. 175.c.2.B

Vna damnatorum pęna est vermis, iuxta illud Isa 66. vermis eorum non morietur. Matth.to.7. fol.177. col.1.E

Et ille vermis nõ erit corporalis, sed necesse est, quòd sit quid spirituale, vt probatur ibid. fol.177 c 2.B. Et vermis iste est remorsus qui damnatus de corruptione peccati ipsam animam rursus stimulans & pungens, ignis vero tam quo ad animam quã quo ad corpus pertinet. Matth.to 7. 177.c.4.G

Et talis pœna dicitur vermis ex duplici ratione sumpta à vermibus corporum. ibidem. 225.c.3 [

De pœna damnatorum quæ dicitur fletus. Mat.to 7. fol.178. col 1 B. Et ille fletus non erit resolutio lachrymarum, &c. sed erit fletus quo ad commotionem & turbationem capitis & oculorum. ibidem: 178 c.2.E

In damnatis quomodo erit stridor dentium. Matth. to.7. 178.c 4.F

In damnatis nulla erit bona voluntas electiua, quæ dicitur voluntas deliberata, erit tamen voluntas naturalis de bono, nec vult malum sub ratione mali: sed id, quod malum est, bonum existimat. Matth. to.7. 181.c.4.G

Dãnati nõ pęnitẽt de peccato ea rõne, qua peccatum est, ꝙ est per se pęnitere de peccato, sed de per accidens, quatenus ipsum peccatum est causa pęnæ ipsi peccãti, vel alicuius alteri⁹ mali. Mat.to.7.182.c.2.B

Damnati volunt per se peccatum, quod commiserũt. Matt.to.7. 182.c.2.B

In damnatis manet voluntas immutabilis, sicut & in dæmonibus. Matth.to.7. 182.c.2.D

Dãnati, quia inuidi sunt, vellent dãnari oẽs illos, quos hic non dilexerũt, siue beati sint, siue viuant adhuc in hoc mundo. Matt.to.7. 183.c.1.C

Damnati vellent absolutè omnes non dãnatos damnari,

nari,& hoc tam incognitos q̃ illos,quos aliquando dilexerunt, & huius causa est magna illorum inuidia.Quia tamen sciunt, q̃ omnes non damnantur, sed aliqui saluantur, vellent potius q̃ saluarentur cognati sui, & sic intelligendum est illud de diuite Epulone. Luc.16. Matth.to.7. 183.c.1.C

In damnatis manebit idem inordinatus amor,quem hic habuerunt,quia praua affectio nunquam corrigitur apud damnatos, & si eorũ affectus mutetur, quia ipsa prauitas facit eos instabiles, nec propter hoc corrigetur in eis praua affectio. Matth.tom.7. 183.c.3.H

Damnati possunt Deum odio habere,& habẽt. Matt. to.7.fol.184.c.1.D.Et similiter dicendum est, quòd Deus potest odio haberi à viuẽtibus,sicut & à damnatis,apprehendendo illum in suis effectibus. Mat. tò.7. 184.c.2.E

Multos damnatos suscitauerunt Apostoli, & multi sancti noui testamenti,qui tamen postea salui facti sunt,&c.4.Reg. 46.c.2.C

In damnatis non potest esse demeritum,sicut nec potest esse meritum post diem iudicij, tamen ante diẽ iudicij accrescit illis aliqua pœna per accidens,quę est,s.de damnatione multorum, qui quotidie damnabuntur vsque ad diem iudicij, sicut & beati lætabuntur de beatificatione multorum. Matth.to.7. 184.c.4.G

In damnatis nullus actus vitij relinquitur, nisi mala voluntas.Matth.to.7. 185.c.3.H

Velle non esse in damnatis potest dupliciter considerari, s.aut voluntate naturali aut deliberata. primo modo neque volunt non esse, neque velle possunt, &c. Secundo modo contingit aliquid velle volũtate deliberata dupliciter: per se primo,& per se non primo, sed per accidens. Primo quidquid vult volũtas,vult sub ratione boni positiue. Secundo modo vult carentiam mali, etiam si ratio non apprehendat in illa aliquam rationem boni positiuam,&c. Tertio potest voluntas appetere deliberate non esse, quatenus ad non esse sequitur carentia pœnæ,quam carentiam voluntas per se appetit, primo & secundo modo damnati non volunt non esse: quia non esse non est appetibile per se primò, nec per se non primo, bene tamen tertio modo. Matth.to.7. 186.c.3.H

Damnati non cupiunt de facto non esse propter culpam,s.vt sic manentes non offendant Deum &c. bene tamen propter pœnam, quam sustinent,propter quam bene eligunt nõ esse, vt probatur super Matth.to.7. 186.c.4.G

Et non esse est obiectum voluntatis,non in quantum non esse, sed inquantũ facit carentiam omnis mali,& istud potest à damnatis apprehendi vt obiectũ voluntatis,idest vt bonum. Matth.tom.7. fol.187. col.1.D

Ad vitandum malum pœnæ non deberent damnati appetere non esse secũdum rectam rationem,idest seipsos annihilare,vel quòd Deus eos annihilet. & de culpa dicendum quòd non licet damnatis seipsos annihilare, si possent se annihilare, vt nõ essent in culpa: bene tamẽ velle annihilari,idest sustinere annihilationem,vt non essent in culpa,nam sic appetere licitum est.Matth.to.7. 188.c.1.D

Magis deberent damnati secundum rectam rationẽ, appetere carentiam culpæ cũ nõ esse, q̃ habere esse cum culpa, non tamen appetere carentiam pœnæ cum non esse &c. Matth.to.7. 188.c.2.C

Damnati de facto eligunt non esse, vt euitent pœnã, & tamen non est in potestate eorũ non esse. Matt. to.7. 188.c.4.G

Damnati appetunt beatitudinem in generali naturaliter,& hoc appetitu quodam debili & exili, & iste appetitus est magis ad eorum afflictionem.Matth. to.7. 189.c.1.C

Damnati voluntas non est deordinata ab omni bono,cum velit bonum. Matth.to.7. 199.c.2.E

Quòd in damnatis maneat aliqua notitia earũ rerũ, quas hic habuerunt, nulli dubium est,vt patet Lucæ 17.de diuite Epulone, & non solum manent in damnatis huiusmodi notitiæ acquisitæ in vita, sed erit etiam conueniens, quòd maneat ex dispositione diuinæ prouidentiæ, quatenus facit ad pœnas damnatorum, quas Deus vult esse magnas &c. super Matth.to.7. 217.c.1.C

Damnati quomodo de Deo cogitabunt, & quomodo non.Matth.to.7. 217.c.4.I

Communiter dicitur, quòd damnati ante diem iudicij videbunt gloriam beatorum,sed finito iudicio, non videbunt, vt patet 4. sententiarum dist.5. sed dicendum, q̃ doctores intelligunt de visione per oculos corporales, si quis attendat dicta Augustini & Gregorij leui consideratione, & sic nec ante iudicium, neque post damnati videbunt gloriam beatorum &c.Matth.to.7. 218.c.2.C

Damnati nunquam videbunt gloriam beatorũ, siue ante iudicium,siue post, capiendo videre pro intelligere, cognoscent tamẽ animas beatas existentes in cœlo empyreo,non tamen earũ gloriam. Matt. to.7. 218.c.3.H

Quam gloriam,& si non videant, dicuntur tamen eã cognoscere ante diem iudicij,vt sonat sacra scriptura,& non cognoscent per reuelationem, sed naturali cognitione, & hoc, modo quodam confuso, cognoscentes,s.illos esse in quodam bono ineffabili, sed nescient quale illud sit, quia nihil experti sunt de illo, sicut nos cognoscimus nunc gloriam sanctorum.Mat.to.7. 218.c.4.K

Sed,quòd istam cognitionem, non habeãt ante diem iudicij, neque post, non constat ex sacra scriptura, constat tamen quòd cognoscant. sed Augustino & Gregorio visum est incõueniens quòd damnati post diem iudicij cognoscant gloriam beatorum, q̃ si hoc non obstaret, diceremus q̃ dãnati semper cognoscant gloriam beatorum, vt probatur super Matth.to.7.fo.219.c.2.D. Et exponitur dictum Augustini,& Gregorij.ibid.

Inter damnatorum pœnas maior est pœna vermis,i. remorsus conscientiæ, q̃ pœna ignis. Matth.to.7. 223.c.1.A

In damnatis maior pœna est carentia visionis diuinę, quàm pœna sensus.Mat.to.7. 223.c.2.C

Damnatorum pœnæ non erunt æquales, sed inæquales iuxta conditionem peccatorum. Apoc.18.quantum glorificauit se, & in deliciis fuit: tantum date ei tormentum & luctum. & hoc tam de pęna damni quàm de pœna sensus,& non solum de carentia beatitudinis, sed etiam de carentia boni, quod in hac vita cõcupiuit, quod posset habere, nisi fuisset damnatus,&c.Matth.to.7. 223.c.4.H

In dãnatis pœna vermis est inæqualis, & ista inæqualitas prouenit ex peccatis; quia secundum proportionem peccatorũ est remorsus proportio, & iste remorsus venit ex omnibus peccatis, quæ veniunt in recordationem &c. Matth.to.7. 225.c.3.F

Et ad istum vermem damnatorum duo requiruntur, vnum est,quòd damnati cogitent peccata, propter quæ damnantur, vel q̃ recordentur illorum: aliud est, quòd ex illis peccatis in memoriam venientibus,sequatur pœna. Primum à Deo infligitur in pœnam. &,q̃ ex illis peccatis venientibus in recordationem

dationem sequatur pœna naturaliter cõtingit, sed quòd tanta vel tanta à Deo procedit, &c. Matth. to.7. 226.c.1.B

Et quòd pœna vermis non sit æqualis vel inæqualis in damnatis, secundum æqualitatem vel inæqualitatem in naturalibus, neque secundum multitudinem vel paruitatem actus eliciti, sed secundũ maioritatem vel minoritatem conatus in peccato. Matth.to.7. 226.c.1.E

In damnatis pœnæ sensus sunt inæquales secundum inæqualitatem demeritorum,&c. Matth.tomo 7. 226.c.3.K

Et erit idem ignis, in quo patientur omnes damnati, sed inæqualiter affliget, eo quòd non aget totaliter sicut agens naturale, sed potius vt instrumentum diuinæ iustitiæ, & potest dici quòd actio ignis ad omnes damnatos est æqualis,& tamen, per eandẽ actionem & æqualem, inæqualiter patientur damnati, eo ꝙ reddit illos inæqualiter passibiles, subijciendo illos inæqualiter illi igni. ibidem. fol.226. col.4 I

Ignis inferni nõ aget in damnatos totaliter, vt agens naturale, sed potius, vt instrumentum diuinæ iustitiæ dantis vnicuique pro meritis, & ille ignis, quasi intelligens diuinam voluntatem, obediet ei, scilicet vt agat inæqualiter in eos, qui inæqualiter peccauerunt. Matth.to.7. 226.c.4.K

Pœnarum damnatorum tres sunt causæ, prima est inæqualitas demeriti. secunda est voluntas Dei, quæ iuste retribuit &c. tertia est ignis, & quodlibet aliud afflictiuum, &c. Matth.to.7. 226.c.4.k

Neque in damnatis, neque in beatis manebit appetitus, gustus, & tactus post resurrectionem. Matth. to.7. 228.c.1.B

In damnatis manet ardor amoris, quem prius habebant circa illa bona, propter quæ damnati sunt. Matth to.7. 232.c.4.I

Damnati ante diem iudicij torquẽtur per dæmones, sed postea à solo Deo torquebuntur. Matth. to.7. 242.c.2.B

Damnatis quomodo non prosunt opera bona, quæ fecere. Matth.to.7. 267.c.1.D

Damnatis quomodo nocebunt opera bona, quæ aliquando fecerunt. Matth.to.7. 101.c.4.F

Damnati nõ habent generaliter amicitias ad eos, ad quos hic habuerunt, manet tamẽ peruersa eorum voluntas, quia, vt sibi ipsis placerent, amauerunt illa, & nunc peruersitatem istam retinent, quia in damnatis nõ potest corrigi voluntas, cum nunquã sint habituri charitatem. Matth. to.7. f. 269.c.3.H. & 183.c.1.C

Animæ damnatorum inuident viuentibus,& vellent eos damnatos esse, & tamen non peruenit ista inuidia ad talem gradum, vt conentur se tradere officio dæmonum ad perdendum nos, quia deficit illis naturalis industria ad hoc, &c. Matth.to.7.fol.272. col.1.C

In damnatis non erit maior pœna post iudicium quã ante iudicium. Matth. to.7. 274.c.1.A

Quanto plures fuerint damnati, tanto maior est eorũ pœna, vt communiter tenetur, sed hoc non prouenit ex compassione, propterea quòd sint eiusdem speciei, quia damnati vellent omnes homines esse damnatos,& angelos,& Deũ si possibile foret,&c. Matth.to.7. 274.c.4.I

Nec propterea, quia quanto plures damnati sint, tanto sit ignis vehementior, & eos magis cruciat,&c. ibidem. 275.c.1.B

Sed eorum pœna fit maior ex consideratione, quia cõsideratio rerum tristium & malarum infert pę-

nam, sicut rerum bonarum & pulchrarum consideratio facit naturaliter delectationem in considerante,& ideo quanto mala fuerint maiora,&c. tanto &c. Et hoc inquantum sunt mala, quia quilibet damnatus cognoscit tormenta omnium aliorum damnatorum,& omnia illa sunt malum. Mat.to.7. 275.c.2.E

Damnati non habent odio damnatos, neque inuidẽt eis, neque etiam viuentes odiunt, sed inuident viuentibus, quandiu viuunt, vt non efficiantur felices,&c. Matth.to.7. 276.c.1.A

De pœna damnatorum, quæ dicitur vermis. Parad. 84.c.3.F

Damnati descendent in infernum in die iudicij per miraculum absque terræ apertione. Parado. f.125. col.1.E

Damnati possunt habere pœnitẽtiam infructuosam. Matth.to.7. 15.c.4 F

Damnati resurgent in corporibus ponderosis, qualia nos habemus. Matth.to.7. fol.80. col.2.E. & 164. col.3.F

Qualis sit pœna damnatorum, vide super Matt. to.7. 92.c.3 k

Damnati videbũt gloriam humanitatis Christi. Mat. to.7. 94.c.3.G

Nullum bonum manet damnatis. Matth. tomo 7. 118.c.4 F

Sicut damnati nunquam sunt sine pœna, ita neque beati sine beatitudine. Matth.to.7. 161.c.3.I

De modo pœnæ, quam patiuntur damnati. vide super Matth.to.7. 162.c.1.A

Si damnatus exiret ab inferno, nõ puniretur realiter igne inferni, sed affligeretur apprehensione illius ignis tanquam nociui,&c. Matth.tomo 7.fol.163. col 1.E

Damnatorum maxima multitudo est, quia stultorũ infinitus est numerus. Matth.to.7. 63.c 2 E

Ignis inferni non calefacit corpora damnatorum. super Matth.to.7. 174.c.1.D

Dæmones non torquebunt damnatos post diem iudicij. Mat.to.7. 175 c 1.E

Damnati non habent finem rectum, in his, quæ volunt. Matth.to.7. 181.c.4.H

In damnatis non potest esse electio recta. Matt. to.7. 181.c.4 k

Peruersitas voluntatis in damnatis, in quo existat. Matth.to.7. 182.c.3.F

De maxima damnatorum inuidia. Matth. tomo 7. 183.c.2.B

Dãnati vellent quòd nemo esset beatus, neque Deus si fieri posset. Matth.to 7. 182.c.2.D

Fœlicitas beatorum est tormentum damnatorum. Matth.to.7. 182.c.3.G

Quare electio praua in damnatis nõ corrigitur. Matt. to.7. 182.c.3.K

Sola mala voluntas relinquitur damnatis apud inferos. Matth.to.7. 185.c.3.H

Quòd damnati vellent non esse, dupliciter considerari potest. Matth.to.7. 186.c.3.I

In damnatis est duplex malum. Mat.to.7. 187.c.4.F

Dãnati ita in pœnis absorpti sunt, vt nihil nisi pœnas cogitare possint. Matth.to.7. 189.c.1.D

Damnati dupliciter tristabuntur ex malis factis. Mat. to.7. 217.c.2.B

Damnati habebunt notitiam quãdam confusam de gloria beatorum. Matth.to.7. 219.c.1.E

Damnati, exacto iudicio, non videbunt gloriam beatorum. Matth.to.7. 218.c.3.F

Damnati, exacto iudicio, cognoscent substantias separatas. Matth.to.7. 219.c.4.G

Pœnas damnatorũ cognoſcent beati in verbo, Matt. to.7. 221.c.2.B
Beatus eadem viſione videt in verbo aliquem damnatum de nouo. Matth.to.7. 221.c.2.A
De duplici damnatorum pœna, vide ſuper Matthæũ to.7. 221.c.3.F
Nullo modo debemus compati damnatis, Matth. to.7. 221.c.4.I
Beati nullo modo compatientur de pœna damnatorum, ſiue ante iudicium, ſiue poſt. Matth, tomo 7. 222.c.1.A
Id quod damnatus viuens hic ardenter amauit, illud idem poſt mortem manebit. Matth. tomo 7. f. 224. col. 4. G
Deus non permittit damnatis aliqua bona de ſeipſis cogitare. Matth. to.7. 225.c.2.A
Inæqualitatis pœnarum damnatorum tres ſunt cauſæ. Matth. to.7. 226.c.4.k
Quare damnati ſuſtineant pœnam damni. Matth. to.7. 233.c.1.B
Damnati non torquebuntur ab angelis, nec à dæmonibus poſt diem iudicij. Matth. to.7. fol. 242.c.2.A. & 175.c.4 E. Bene tamen à dæmonibus ante diem iudicij torquentur. ibidem. 242 c.2.C
Pœna damnatorum ſemper erit in igne. Matth. to.7, 242.c.4.G
Damnati ſemper manebunt in gehenna. Matth. to.7, 250 c.4.G
Damnati non habent amicitiam ad eos, ad quos habuerunt in vita. Matth. to.7. 269.c.3.H
Homini damnato poſt reſurrectionem duplex erit principium ſentiendi pœnam. Mat. to.7 f. 274.c.1.B
Cuilibet damnato augetur pœna ex aduentu alterius damnati. Matth. to.7, 275.c.2.E
Damnati non oderunt alios damnatos, Matth. to.7. 276 c.1.B
Damnati non diligunt ſeipſos charitatiuè, Matt. to.7. 276.c.1.C
Dæmones nũc gaudent de pœnis damnatorum, ſed exacto iudicio, non gaudebunt. Matth. to.7. f. 276. col. 4. F
Damnatorum voluntas eſt valde peruerſa. Matt. to.7. 277.c.2.C

Damnum. Diſtinguitur ab iniuria, quia iniuria reſpicit perſonam: damnũ verò res perſonæ. Exo. to.1. 120.c.2.B
Ad damnum tenetur ille, cuius negligentia vel imperitia, factum eſt malum aut damnum, &c. vt patet extra de damno facto & iniuriis. c. ſi tua negligentia. Exo. to.1, 126.c.2.E
Damnum dicitur à diminutione rerũ, &c. Exo. to.1. Leuit. fol, 145.c.4.G. Et hinc eſt, quòd pœna paruulorum decedentium cum originali vocetur pœna damni. Parado. 12.c.2.D
Qui damni occaſionem dat, damnũ feciſſe videtur, vt patet extra de iniurijs & damno facto cap. ſi culpa tua, Exo. to.1. f. 123.c.4.H. Exo. to.2. 135.c.4.F
Damni reſtitutio eſt de iure naturali, ſicut reſtitutio rei furtiuæ. Matth. to. 3. 28.c.1.E
Omnis iniuria vel damnum, homini illatum, contra Deum eſt. Matth. to.5. 179.c.4.G
Damnum duplex eſt: vnum in iactura rerum, quando perdimus aliquid eorum, quæ habemus, vel eorum, quæ nobis de iure competunt, licet nondum habeantur, aliud eſt in æſtimatione eius, quod quis poterat lucrificare. primum vocatur propriè damnum, ſed ſecundum non ſic. Matth. tomo 7. fol. 49. col. 4. K
De pœna damni & ſenſus. Matth. to.7. fol. 223. col. 2. E
Nec iſtæ pœnæ ſunt æquales in damnatis. ibidem.
Et duplex eſt carentia inæqualis damnatorum. ibi. 224.c.2.B

Dan. Locus eſt in extremo terræ promiſſionis, & eſt vnum caput fontale Iordanis apud mõtem Libanum, & in iſto loco poſuit Ieroboam vnum de vitulis aureis, & reliquum in Bethel. tertio Regum 12. ſuper Gene. 251.c.1.A
Dan erat ciuitas in ſorte Dan in latere Septentrionali terræ Iſrael &c. ſuper ſecundo Regum. fol. 17. col. 2. B
Dan interpretatur iudicium. primo Paralipo. fol. 42 col. 2. B

Danaus. Danai & Aegypti fratrum refertur hiſtoria quorũ Danaus habuit quinquaginta filias, & Aegyptus totidem filios, &c. Exo. to.1. 117.c.3.G

Daniel. Vt quidam dicunt, cœpit prophetare anno 2. captiuitatis Babylonicę, & Ezechiel anno quinto, & tamen Daniel ponitur poſt Ezechielem, non propter tempus, ſed quia litera Danielis non eſt ita auctẽtica ſicut litera Ezechielis, quia Ezechiel computatur inter libros prophetales, Daniel vero inter agiographos. Gene. fol. 27. col. 2. D
Sed hæc opinio falſa eſt, vt probatur: quia Ezechiel præceſſit Daniel tempore. ibid.
Daniel, extremus inter prophetas maiores, fuit ex ſemine regio ex tribu Iuda & prophetauit in captiuitate Babylonis, qui à tempore ſuo vſque ad paſſionem Chriſti deſcribit ſeptuaginta hebdomadas annorum, continentes quatuorcentos nonaginta annos. Gen. 27.c.3.H
Daniel vocatus eſt vir deſideriorum, vt patet Danielis 9. quia deſiderabat ſcire ſecreta populi ſui, & Meſſiæ. Gen. 34.c.1.B
Inter Daniel, & Ioſeph circa ſomniorum interpretationem, poteſt dici, quòd fuerit aliqua differentia, & poteſt dici, quòd nulla. Gen. 366.c.1.B
Danielis hebdomadæ de Meſſia erãt adimpletæ tempore, quo Chriſtus venit. Matth. to.6. 296.c.3.I
Danielis liber non computatur inter libros prophetales, ſed inter agiographos, inter quos tenet ſextum locum, vt patet in prologo Galeato Hieronymi. Ioſue to.1. 1.B
Daniel translatus eſt in Babylonem, quando translatus eſt Ioacin rex Iuda. 11. annis ante totalem trãſmigrationem. Qui Daniel erat de cognatione regia; & fuit hoc ante Chriſti natiuitatẽ annis 612. & ab orbe condito annis 3351. Et quinque annis poſt hoc cœpit prophetare Ezechiel, ſcilicet anno quinto tranſmigrationis Ioacim regis Iudæ in Babylonem. Mat. to.1. 144.c.1.D
Daniel anno ſeptimo poſt tranſmigrationem cœpit haberi tanquam propheta, &c. & anno 18. a tranſlatione ipſius in Babylonem. Mat. to.1. 144.c.3.G
Daniel vixit longo tempore in Babylone. ſ. 80. annis, vel quaſi. Mat. to.1. 144.c.3.H
Daniel non tranſiuit in Iudæam, quia erat Præpoſitus regni Perſarum & Medorum poſitus per Darium regẽ, & in ciuitate Acbatanis terræ Medorũ ædificauit ſibi pulcherrimũ ſepulchrũ, ibiq; eſt, in quo poſtea ſepeliebantur reges Medorum, vt ait Ioſephus 10. Antiquitatum. Matth. to.1. 144.c.3.K
Danielis hiſtoria à fine 12. cap. vſque ad finẽ libri non habetur in Hebræo, ſed de Theodotionis trãslatione eſt, vt ſolet annotari ex rubro in omnibus Biblijs, immo Iudæi irrident eos, qui dicunt volaſſe Abacuch. Matth. to.1. 235.c.4.K
Daniel ex magnitudine viſionum cadebat in terram. Matth. to.4. 228.c.1.B

Dare. Interdum licitum est dare aliquid alicui, quando alteri nō licet illud accipere, &c. 127.c.1.D

3.Reg.

Dare Deo aliquid, stat dupliciter, s. dare actus nostros, vel dare erogando res nostras : per primum dare meretur homo nimis. 1.Paral. fol 339.c.1.A. Si secundo modo, stat dupliciter, vno modo dando illas ipsi Deo, vel dando alicui propter Deum. Primo modo meretur homo dupliciter. primo ex voluntate'. secundo ex re, quam dat, secundo magis placet Deo erogatio bonorum nostrorum, si fiat proximo quàm si fiat Deo, & in erogatione bonorum nostrorū, quæ fit proximo pp Deū meremur dupliciter. primo ex bona voluntate. secundo ex ipso opere, nam ibi homo dat de suo, &c. Ibidem.

Eorum, quæ dantur à Deo, quædam dantur per modum naturæ, & alia dantur gratuitò. Matth. to.5. 32.c.1.D

Dare habenti nihil aliud est, quàm perdere. Matth. to.5. 139.c.2.B

Datan, & Abiron quomodo mortui sunt iuxta interpretationem Hebræorum Exodi to.1. 25.c.3.K

Datio. Duplex est datio quædam, quæ respicit debitum quædam, quæ nō. Et prima est duplex, quædam, quæ respicit debitum existens, cū scilicet aliquis offert alicui, quod illi debet. alia respicit futurum. Cum aliquis dat aliquid vt faciat aliquam rem sibi debitā, vt in emptione, & vtraq; datio pertinet ad iustitiam siue commutatiuam siue distributiuam, aliqua est datio, quæ non respicit debitum aliquo modo, & ista dicitur donatio, eo ꝙ respicit liberalitatem, & ad hāc donationem nihil inclinat nisi voluntas dandi, & ideo dicitur gratuita, & tali donationi proprie competit gratiarum actio, s. vt quis pro gratia sibi facta faciat retributionem, iuxta modum suum, & quia ista gratiarum actio est debita, vbi præcessit gratuita donatio, & priuatio gratiarum actionis dicitur ingratitudo, & quanto quis magis recesserit ab ista gratiarū actione, tanto magis dicitur ingratus, & ideo in ipsa ingratitudine assignantur quatuor gradus, &c. super Matth. to 5. 21.c.1.A

In dationibus & acceptionibus penes bonum, & malum consistit iustū, & iniustū. Mat. to 5. f. 179.c.4.H

Penes dationem potest esse peccatum. Matth. to.6. 33.c.3.G

Dator formarum. Non oportet ponere datorem formarum. vt quidam ponebant. Exo. to.1. 277.c.1.B

Darius. Constitutur in regem Persarum propter hinnitum equi, qui cœpit regnare anno à transmigratione in Babylonem fere centesimo quarto, & regnauit triginta sex annis, &c. super Matth. to.1. 145.c.4.G

Darius, contra quem pugnauit Alexander Macedo, cœpit regnare ante Christum natum. 311. annis. Matth. to.1. 147.c.2.A

Dauid. Quare dicatur Symonides Pindarus & Alceus, &c. Gen. 27.c.4.I

Dauid fuit manser in tertia generatione, capiendo manser, pro vt Chaldæi exponunt illud Deuter. 23. scilicet non ingredietur manser, &c. sed non bene exponunt, vt probatur super Deut. 118.c.3.F

Dauid plures psalmorum fecit, sed non omnes. 1.Regum to.1. 12.c.3.G

Dauid in quibusdam psalmorum, quos composuit, fuit propheta, & in quibusdam, nō : sed magis fuit sapiens vel dictator, quam propheta. 1.Regū. to.1. 175.c.3.F

Dauid fuit ter vnctus in regem : primo in domo patris sui à Samuele. 1.Regū. 16. secundo à tota tribu Iuda in Hebron. 2.Regum 5. Tertio à toto Israel. 1.Reg. to.1. 164.c.4.k

Dauid non peccauit maledicendo montes Gelboe : quia non habebat intentionem, vt sic eueniret, sicut dicebat, sed ex amaritudine cordis, & ad exprimendum dolorem dicebat ista. Nam huiusmodi dolentes multa dicunt, quæ nollent euenire, sed dolor impellit ad loquendum, nec maledictio illa fuit completa, licet aliqui dicāt oppositum. 2.Reg. 7.c.2.B

Dauid mānsit in Hebron sex annis cum dimidio, mortuo Saule, ex concessione sacerdotum, quorū erat vrbs illa Hebron. 2.Reg. 8.c.4.I

Viri Iuda vnxerūt Dauid in regem in Hebron. primo ex affectione, secundo vt implerent voluntate Dei, neque peccauerunt vngendo Dauid in regē. 2 Regum. 9 c.1.A

Dauid, potuit licitè accipere in vxorem filiam regis Iessur. 2.Reg. 16 c.1.A

Dauid cur voluerit reducere ad se Michol, quā alius tenebat à multo tempore. 2 Reg. 18.c.2.A

Dauid & Salomon regnauerunt super duodecim tribus Israel Mat. to.5. 223.c.1.B

Dauid fuit Bethlehemites. Matto. to.5. 226 c.3.k

Nemo fuit excellentior Dauid inter Hebræos. Matt. to 6. 158.c.1.C

Dauid fuit vnctus ter in regem. primo per Samuelē, secundo per tribum Iuda, tertio per totum Israel, sed per primam vnctionem fuit illi collatum magis de iure regnandi, quā per aliàs. 2.Reg. f.28.c.3.F

Dauid potuit licitè facere Moabitas tributarios &c. 2.Reg. 50.c.2.C

Quòd Dauid nō peccauerit cognoscendo carnaliter Bethsabee, nec Ruben. &c. dicunt Talmudistę, &c. sed probatur falsum. 2.Reg. 64.c.2.A

Circa adulterium Dauid quid dicat Epiphanius, vt refert historia Scholastica. 2.Reg. 65 c.1.A

Quomodo fuit verum, quòd in domo Dauid gladius maneret in æternum. 2.Reg. 70.c.1.C

Peccatum Dauid quomodo fuerit translatum quo ad pœnam in posteros eius, vide super 2. Regum. 71.c.2.B

Dauid peccauit non corrigendo neque increpando Amon de incęstu cum Thamar sorore sua. 2.Reg. 79.c.4.K. Et ideo videtur ꝙ Deus tradiderit Amon occidendum per manus Absalon. & simile fuit de Heli & filiis suis. 2.Reg. 80.c.1.C

Pater Dauid fuit trinomius, nā vocatus est Iesse, Isai, & Naas. 2.Reg. 13.c.2.A

Dauid, lugens Absalom, non dixit sex vicibus, fili mi Absalom, Absalom fili mi, propter causas, quas assignāt Hebræi, nec pp illas, quas assignāt Nicolaus, immo pluries quàm sex vicibus dixit illa verba, &c. 2.Reg. 120.c.2.C

Dauid non fuit periurus iubens Salomoni, ꝙ occideret Semei. 2.Reg. 127.c.3.F

Dauid peccauit tradendo Sibæ medietatem hæreditatis Miphiboseth, & tenebatur ad restitutionem. 2.Reg. 128.c.3.I

Dauid non fuit periurus tradendo Sibæ medietatem hæreditatis Miphiboseth, vt probatur. 2.Regum. 129.c.1.A

Dauid non peccauit cessando à punitione Ioab propter tria, &c. super 2.Regum. 136.col.2.D

Dauid, numerando populum peccauit in duobus. primo quia sine causa computauit, &c. secundo quia cum computaret non faciebat, quòd computati soluerent siclos, &c. 2 Reg. 168.c.2.E

Index in omnia Opera

Dauid noluit bibere de aqua portata ex ciſterna Bethlehem propter tria.2.Reg. 161.c.1.C

Quomodo valeat hoc argumentum, Chriſtus eſt filius Dauid,ergo non eſt filius Dei. Matth.tomo 6. 158.c.1.A

Dauid,cur potius elegit peſtem pro peccato numerationis populi quã famem vel bellum.2.Reg. f.170. c.3.K.quæ quidem peſtis, dimiſſis opinionibus,durauit per tres dies,vt probatur.2.Reg. fol.171.c.1.B & multa circa prædictam peſtem, vide in dictione, peſtis. & Matt.to.7. 47 c.4.H

Dauid non peccauit mandans Salomoni vt occideret Semei,&c. quia non deſiderio vindictæ, ſed amoris iuſtitiæ id fecit,vt probatur ſuper 3.Regũ. fo.19. col.4 H

Quòd Dauid opertus veſtibus non calefieret, multiplex aſſignatur cauſa, ſed præcipua eſt, quod ſcilicet illud prouenerit ex aliqua infirmitate. 3.Reg. 4.c.3.H

Dauid potuit licite accipere concubinas ex diſpenſatione.ſuper 3.Reg. 4.c.3.K

Dauid quomodo iurauerit, quòd Salomon eſſet regnaturus poſt eum, vide ſuper 3 Regum. fol.10. col 2.F

Quòd Dauid fuerit prohibitus ædificare templum domini,multæ aſſignantur cauſæ ab aliquibus, ſed quædam earũ improbantur.ſuper 3.Reg. f.4. c.3.H & dicendum, quòd præcipua cauſa fuit bella imminentia tempore Dauid : & propter prohibitionem Dei, ſed hanc prohibitionem eccleſia & ſancti doctores dicunt fuiſſe propter ſanguinis effuſionem,ſed mihi videtur,ait auctor,ſub emendatione cuiuſque potentis emendare, ℘ nõ fuerit propter hoc prohibitus, vt probatur ſuper 3.Reg. f.4.c.3.k Sed dicendum,quòd illa prohibitio fuit, quia Dauid erat intentus bellis,& non poterat vacare ædificationi templi. ſuper 3.Regum. 4 c.4.H

Dauid quomodo habuerit cor perfectum cum domino,vide ſuper 3. Reg. 136.c.4.I

Dauid,quomodo potuit componere amicitiam cum Hyran rege Tyri, cum eſſet illud regnum de terra Chananæorum.3.Reg. 4.c.3.F

Quòd Dauid fuerit ſanctior omnibus regibus Iuda, probatur ex multis.4.Reg. 179.c.2 D

Dauid ponitur tanquam menſura omnium regum Iuda,in bonitate.4.Reg. 220.c.4.F

Melior fuit Dauid quam Ioſias, licet de Ioſia dicatur 4.Reg.23. Similis illi nõ fuit ante eũ rex, nec poſt fuit exit ſimilis illi.vt probatur ſuper 4.Regũ.f.240. col.3.H

Filius Dauid ex Abigail, quæ prius fuerat vxor Nabal,vocabatur Daniel. 1.Parali.3. & tamen.2.Reg. appellatur Zelaad, quod interpretatur vindicans patrem, & ex hac interpretatione gloſa ordinaria & Rabbi Salomon dicunt multa fictitia. Similiter & Nicolaus de Lyra & Hebræi, quæ confutantur. ſuper 1.Paralip. fol.53.c 4.F. Sed dicendum, quòd iſte filius Dauid habuit duo nomina, ſicut de multis alijs legimus in ſcriptura, quòd habuerunt duo vel tria nomina.ibidem.

Cũ Dauid regnauerit quadraginta annos & ſex menſes,ſcriptura non facit mentionem illorũ ſex menſium in computatione annorum regni eius,quæ in totali ſumma maiorum numerorum non curat de modico,& tamen in ſummis particularibus ponit illos ſex menſes, ſcilicet quãdo ponit tempus,quo regnauit in Hebron. 2.Reg.5. & 1.Paralip.3. 1.Paralip. 54.c.3.F

Filius Dauid natus ex adulterio, non computatur inter alios propter duo.1. Paral. 55.c.1.A

Dauid fuit ter vnctus in regem,primo,viuente Saule, & tunc habuit ius aliquod ad regnum: non tamen poſſeſſionem.ſecundo illico, vt mortuus fuit Saul, ab omnibus viris Iuda in Hebron.2.Reg.2. tertio à toto Iſrael etiã in Hebron poſt mortem Isboſeth. ſuper 1.Paral.122.c.3.K. & prima iſtarũ vnctionũ facta eſt oleo communi.Secũda oleo cõi vel ſacro, quod potuit confici ab Abiatar ſacerdote.de tertia etiam poteſt dici, ℘ fuit oleo communi vel ſacro. Prima vnctio facta eſt per Samuel,ſecũda per Abiatar,tertia per Abiathar vel Sadoch. Nam tunc ambo erant ſummi pontifices.1.Paral. 123.c.1.A

Dauid aſſumptus eſt in regem ab omnibus tribubus Iſrael propter multa 1.Paral. f.123.c.4.F. Ad quod faciendum ad duxerunt tres rationes, quarum prima probat, ℘ licitũ erat ipſum aſſumere in regem. ſecũda, ℘ honeſtum & vtile. tertia, ℘ neceſſarium. 1.Paral. 124.c.1.B

Iſraelitæ tenebantur ſuſcipere Dauid in regem, mortuo Isboſeth.1.Paral.fol.124.c.3.H. Et Dauid habebat ius ad pugnãdum contra Iſraelitas & ſubijciendum eos ſibi, vt tenerent eum in regem, ſi ipſi nollent,&c ibidem.

Refertur hiſtoria Dauid à tẽpore, quo ipſe duxit Michol filiam Saul in vxorem, vſque ad tempus,quo vnctus eſt in regem à toto Iſrael.1.Paral. f.131 c.3.F

Dauid nunquã fuit rex Iuda nec Iſrael,viuente Saule. 1.Paral. 113.c.3.k

Ad Dauid confluebant multi,etiã de tribu Beniamin tẽpore, quo eum perſequebatur Saul, & hoc propter multa.1.Paralip.fol.132.c.4.F. Et potuit habere certitudinem de fide illorum circa eum, aliquo de tribus modis, qui referuntur. ibidem. & iſti ſic venientes in auxilium Dauid, non peccauerunt, vt probatur ibid.

Ad coronationem Dauid in regem ſuper toto Iſrael venerunt in Hebron ex omnibus tribubus pluſquã trecenta millia virorum.1.Paral. 141.c.4.I

Dauid voluit cõſulere populum,priu ſquam transferrent arcam domini de Cariathiarim in Ieruſalem, propter multa.1 Paralip. 143.c.4.I

Dauid contriſtatus eſt de morte Oza, & hoc propter multa.ſuper 1.Paral. fol.151. c.4 F. Et timuit dominum,pluſquã prius,propter caſum iſtum incidẽtẽ, quia illa,quæ præſentia ſunt ſenſibus, magis immutant,&c.ibid. Et timor iſte fuit ſeruilis.ibid.

Dauid non peccauit ponẽs arcam in domo Obededõ propter multa.1.Paral f.152.c.4 F. Nec timuit Obededom ſuſcipere eam in domo ſua, ſed gratãter accepit,&c.ibid. Et iſte Obededom erat de ſtirpe Leuitarum.ibid. 153.c.2.A

Dauid conſuluit dominum, an deberet aſcẽdere contra Philiſthinos, volentes facere bellum contra ipſum,propter multa.1.Paral.fol.157.c.4.k. Et de tribus modis conſulendi dominum,vide ibidem.

Dauid, cum induit ſe ſtolã byſſinam.1.Paral.15. nihil vſurpauit, quia illa non erat veſtis propria Leuitarum,ſed erat communis. 1.Parali. fol.174.col.3.G. Et Dauid vſus eſt illa tunica byſſina, in portatione arcæ,propter multa.ibid.

Dauid aliquo modo miniſtrabat ad portationem arcæ, quia ipſe habebat ſecum ſeptem choros canentium.ſecundo Regum 6.ſuper 1.Paralipo. fol.174. col.4.F

Dauid dedit cibos populo, qui comitabantur arcam domini,dum portaretur, propter multa. ſuper primum Paralip.fol.176.col.4 F. Dedit etiam potum vini. ibidem.

Dauid non erat propheta,de numero eorum, quibus Deus loquebatur per ſe. Sed dicebatur pro-

pheta

pheta large, scilicet, in laudando Deũ faciens Psalmos, vel cantica, nam isto modo Dauid erat Propheta, & excellentior omnibus Prophetis, nam nemo fuit, qui tot Psalmos componeret, sicut Dauid, vt patet ex titulis Psalmorum. Et Prophetæ isto modo non habebant reuelationem a domino, ita vt loqueretur eis, & ideo quando dubitabat super aliquo consulebat dominum, sicut ceteri non Prophetæ, interdum tamen inspirabat Deus istis Prophetis aliquid, & canebant aliqua futura, in quibus concordabant cum illis, qui proprie dicuntur Prophetæ, & Dauid multa cecinit futura, & Psalmos fecit Dauid nõ humano ingenio nec eruditione, & studio, sed diuina inspiratione, licet Deus non loqueretur illi, 2. Paralipo. 192. c. 3. G, & 240. c. 2. A

Dauid loquens ad Nathan Prophetam, super ædificatione domus domini, primi Paralipomenon, 17. nõ loquutus est ei, vt consuleret Dominum, sed vt petens consilium, tanquam a viro prudente. Et ita respondit Nathan prudẽtia humana, & quia Deus nolebant, vt Dauid ædificaret ei domum, locutus est nocte illa ad Nathã, vt diceret ipsi Dauid, quòd non voueret facere domum Domino, vt dicunt Hebræi, vel vt non inciperet sequenti die facere aliquam dispositionem, &c. & Deus reuelauit hoc Nathan potius quam alteri, propter duo, vel quia forte non erat tunc in Ierusalem alius Propheta, similiter & vt Nathan humiliaret se cognoscens se errasse, cum responderet Dauid &c. 1. Paralipom. 192. c. 4 G

De oratione Dauid circa perpetuitatem regni sui, & quomodo multis modis possit intelligi 1. Paralip. 204. c. 3. K

Dauid licite pugnauit contra Moabitas, & licite fecit eos tributarios, 1. Paralip. 206. c. 3. F

Et iuste mouit bellum contra illos absque requisitione, vt probatur ibid. 221. c. 1. E

Non est prohibitus Dauid ędificare templum domino, propterea, quia vir sanguinis esset, sicut dicunt Iudæi, sed propter multa bella, quibus erat occupatus, &c. 1. Paralip. 206. c. 2. C

Dauid ad numerãdum populum habuit causam impulsiuã, s. Satan, qui stimulabat cor Dauid ad hoc, sed causa finalis fuit delectatio quædam pertinens ad inanem gloriam &c. 1. Paralipomenon 233. colum. 4. k

Et numerati sunt omnes, qui maiores erant anno vicesimo, etiam si senio confecti essent, vt probatur 1. Paralip. 234 c. 2 B

Dauid merebatur mori propter populi numerationem, & ipse fuisset principaliter mortuus illa peste, nisi propter duo, primo quia doluit nimis de peccato, & orauit sibi remitti, secundo propter nimiã charitatem eius ad populum in conditionibus pœnæ sibi oblatis &c. 1. Paralipomenon, 236. colum 1. E

Dauid peccauit in numeratione populi in duobus, primo in vanagloria, secundo quia cum numeraret populum, non collegit pecuniam debitam pro numeratione, &c. 1. Paralip. 236. c. 2. C

Dauid cognouit peccatum suum, in numeratione populi, propter Dei stimulum 1. Paralip. 239. c. 3. G

Dauid, si nollet eligere vnum de tribus malis, pro numeratione populi, poterat peccare, & poterat non peccare, 1. Paralip. 240. c. 3. l. Et si famem elegisset septem annorum potest dici, quòd fames illa posset venire partim naturaliter, & partim supranaturaliter, & hoc dupliciter, &c. ibidem 241. colum. 1. C

Et an solum illa fames veniisset super Israelitas tãtum vel super alios, & si super Israelitas tantum, quomodo esset illis in plagam, vide ibidem 241. c. 3. K

Et si eligeret hostium persecutionem, quomodo venirent contra Dauid, & quomodo non posset gladium eorum effugere, & quomodo cessaret ista persecutio post tres menses, & an isti hostes essent iuste a Deo concitati contra Dauid, & si peccarent pugnando contra eum, vide ibid.

Mors, quæ inflicta est populo propter peccatum Dauid in numeratione populi, non fuit ex corruptione aeris, quia non erat tunc aer dispositus ad talem corruptionem, similiter quia eadem ipsa die de mane vsque ad horam prandij mortui sunt septuaginta millia virorum. Sed dicendum est, quòd Angelus domini quemlibet particulariter percutiebat, & moriebatur, & sic dicitur 1. Paralip. 21. aut tribus diebus gladium domini &c. & Angelũ domini interficere in omnibus finibus Israel. Sed modus percussionis poterat sic fieri, quòd Angelus Domini apponeret cuilibet illorum, quos interfecit, aliquod pestiferum, quo appositio statim moreretur &c. Et mors ista populi non durauit per vnum diem, vt est communis opinio, sed dicendum magis videtur, quòd duraret per tres dies, 1. Paralip. 243. c. 3. F

Dauid, pro peccato numerationis populi, elegit potius pestem, quã reliqua duo, vt non excluderet se a pœna, cum ab alijs se posset defendere, vt dicit Iosephus, Sed fallitur Iosephus. Et non elegit famem, quia visa est sibi nimis importabilis propter multa, & elegit etiam pestem potius quam plagam hostium, propter multa. Et plaga pestis tolerabilior erat, quam plaga hostium, & plaga famis, & plaga hostium peior erat, quam plaga famis. Et de inæqualitate temporum istarum plagarum. Et si Dauid eligeret aliam plagam potius quam pestem, non peccaret. Et dixit Dauid melius est, vt incidam in manus domini, propter executionem, quia quo ad ordinationem omnes tres plãgæ erant a domino, sed quare dixit melius est &c. cum videatur per hæc verba non comprehendere tres omnes illas plagas, sed tantum duas, videlicet, pestem & manus domini, & hostes per manus hominum 1. Paralipo. 244. c 3. F, &c.

Præcepit Deus Dauid, quòd faceret altare in area Ornam Iebusæi, vt ille locus haberetur valde venerabilis, quia in eo placabatur dominus ab ira sua, & istud fuit, quia Deus volebat, vt postea ędificaretur ibidem templum per Salomonem, quod debebat esse valde venerabile, 1. Paralip. 250. c. 4. H

Dauid quare non obtulit sacrificium pro peccato, sed holocausta, & victimas pacificas in area Iebusæi, 1. Paralipomenon 253. colum. 3. F. Et exauditus fuit Dauid a Deo per ignem, quod dupliciter intelligitur ibid.

Dauid tãpe obtulit sacrificium in area Ornam Iebusæi, 1. Paralip. 254. c. 2. E

Dauid obtulit sacrificium extra sanctuarium in duobus locis, scilicet, in area Ornam Iebusæi, & coram arca, quando portabatur de domo Obededom in domum suam, & postea &c. 1. Paralipom. 254. c. 4 F

Dauid fuit filius cuiusdã agricolæ, scilicet, Iesse. Mat. tomo 4 68. c. 4. F

Dauid propter magnum timorem, quem conceperat, cum vidit Angelum gladio euaginato, non valuit ire in Gabaon, vbi erat tabernaculum, & ideo fecit sacrificium in area Iebusæi &c. 1. Paralipom. 254. c. 4. I

Et

Et dato, quòd postea licitum esset offerre ibidem sacrificium, non tamen sacrificium necessitatis, sed de sacrificijs spontaneis,potest teneri,quòd sic, & quòd non 1.Paralip. 255.c.1.A
Dauid quomodo cognouerit, quòd in area Ornam templum esset ædificandum, cum dixit, 1. Paralipomenon 22. hæc est domus Dei, & hoc altare in holocaustum Israel, 1. Paralipomenon,256. c.1.D
Et quare per prædicta verba significauerit Dauid illic fore templum ædificandum, vide ibidem 256. col.2.C
Dauid fecit congregare omnes proselitos de terra Israel ad parandum materiam pro templo ædificando, quia isti erant minoris dignitatis quã Israelitæ &c. 1.Paralip. 256.c.3.G
Dauid fecit parari lapides, & ligna ad ædificandum templum domini, sed non ad hoc, quòd ipse ædificaret illud, quia iam erat prohibitus, sed ad hoc, quòd Salomõ filius eius ædificaret illud ex illis materijs,1.Paralip. 257.c.1.B
Dauid non est permissus ædificare templum domino, propterea, quia erat nimis occupatus in bellis, 3.Regum 5.bene tamen concessum est illi congregare materias, scilicet, Aurum, & Argentum, & vasa ærea pro fabrica templi,&c.1. Paralipomenon 258.c.1.E
Mox, vt Dauid obtulit sacrificium in area Ornam, Deus misit de cœlo scripturam ipsi Dauid omniũ, quæ fabricanda erant in templo, & cæpit congregare illa, & cum magno tempore congregasset, iam omnibus paratis, vt sibi videbatur, vocauit Salomonem,& principes Israel,& dixit eis,quòd iam parauerat omnia necessaria pro ædificatione templi, & hortatus est Salomonem ad opus, & principes, vt adiurarent eum, &c. 1. Paralipomenon 258.c.4.I
Cum dicitur 1. Paralip.22.quòd Dauid prohibitus est ædificare templum propter effusionem sanguinis, Nicolaus, & Hebræi dicunt, quòd intelligitur de sanguine, quem effuderat impie, & dicunt, quòd hoc fuit in sacerdotibus Nobe,& in Vria &c.sed fal luntur,vt probatur,1.Paralip. 259.c.4.G
Dauid non fuit prohibitus ædificare templum domino propter sanguinem,quem effudit in bello,quia in hoc non peccauit, nec etiam propter irregularitatem contractam ex effusione sanguinis, quia in veteri testamento non erat aliqua irregularitas, vt probatur,1.Paralip. 260.c.1.A
Dicendum ergo,quòd nõ fuit vere prohibitus a Deo ædificare templum,sed solum denunciatum est ei, quòd in diebus suis nõ poterat ædificare templum eo quòd esset occupatus in bellis, & istud opus requirebat magnam occupationem, & vacationem a laboribus. Etsi velimus dicere, quòd Dauid fuerit prohibitus ædificare &c. dicendum, quòd fuit ista prohibitio propterea, quia non poterat ipse vacare ædificationi propter bella, &c. 1. Paralipom. 260.c.3.I
Sed quare fuerit simpliciter prohibitus ædificare tẽplum domino,vide ibid.
Dauid, volens ordinare totum cultum diuinum, vt debite se haberet,fecit primo numerari sacerdotes & leuitas, vt postea assignaret eos certis officijs, & sacerdotes minores diuisit in viginti quatuor partes, vel sortes, quarum quælibet habebat certum nomen, & in familia Eleazari, quæ erat magna, fuerunt decem, & sex sortes, & in familia Ithamar octo, & sacerdotes istarum sortium ministrabant per diuersa tempora, secundum ordinem sortium suarum, Leuitæ vero diuisi sunt per officia sua. Nã quidam facti sunt ianitores alij thesaurarij, & alij cantores, & cantores diuisi sunt per 24. sortes, ianitores vero & thesaurarij per alios modos sortiũ, &c. Et causa motiua ad faciendum istam differentiam, & ordinationem fuit duplex. Prima,quia sacerdotes, & leuitæ erant vsque tunc deordinati. Secunda propter mutationem modi ministrandi, &c.1.Paralip. 266.c.2.B
Et iste ordo non fuit datus a Deo a principio in deserto &c.propter duo. Dauid habuit authoritatem a Deo ad faciendum istum ordinem,qui fecit istam ordinationem, & misit eam Dauid scriptam de cẽlo, & postea Dauid promulgauit eam omnibus de Israel.Sic enim fuit de forma ædificationis templi, &c.ibidem.
Et ista ordinauit Dauid cum esset in anno vltimo suæ ætatis,ibidem.
Et congregati sunt sacerdotes principes, & leuitæ ad Dauid propter multa,ibid. 267.c.2.C
De Dauid, quare dicatur, quòd mortuus sit plenus dierum,cum solum vixerit septuaginta annos 1.Paralip. 266.c.4.K
Dauid habebat multa genera possessionum,& habebat colonos, vel dispensatores circa illa, & præficiebat vnum in quolibet genere possessionũ 1. Paralipomenon, 318.c.2.B
Dauid fecit congregationem principum regni sui, 1. Paralip. 28. & congregauit tunc filios suos propter multa,1.Paralip. 320.c.4.F
Dauid dedit Aurum, & Argentum necessarium pro toto templo, & etiam superabundans, nam factis vasi templi, & tota ædificatione, adhuc superfuit aliquod Aurum, & argentum de eo,quod dederat Dauid, vt patet 3. Regum 7. 1. Paralipomenon 331.c.3.G
Dauid habuit de cœlo aliquam scripturam siue in lapidibus siue in membranis siue in alia materia, & ista scriptura continebat duo, scilicet, scripturam, & figuram omnium partium templi,& atriorum, & vasorum, & de qua materia & pondere & magnitudine essent facienda de modo fabricationis, &c.1.Paralip. 332.c.3.G
Et ista omnia, qualiter dicantur scripta esse manu Dei vide ibidem,Et 2.Paralip. 40.c.2.D
Cum Dauid fecit Deus Misericordiam in multis, scilicet, in duodecim quæ referuntur, 2. Paralipom. 14.c.1.A
Dauid & Salomoni, quomodo licuerit contrahere amicitiam cum Hiram rege Tyrij absque peccato 2.Paralip. 35.c.1.A
Dauid non peccauit, sed meruit, offerendo sacrificiũ coram arca domini in via, qua portabatur de domo Obededom in domum suam 2. Reg.6.2. Paralipom. 67.c.3.H
Quomodo solus Dauid electus fuerit a Deo in ducẽ, idest,in regem super Israel,vt dixit Salomon 2. Paralip.6.vide 2.Paralip. 80.c.3.H
Ad Dauid non loquebatur Deus per se, sed per Prophetam, licet ipse esset Propheta, non tamen de illis, quibus Deus loquebatur, sed de Prophetis facientibus cantica, & Psalmos 2.Paralipomenon 81.c.1.A
Ipsi Dauid promisit Deus solium regni Israel pro posteris eius sub conditione, si seruarent &c. qui, quia non seruauerunt conditionem illam, Deus non seruauit pactum suum &c. 2. Paralipomenon 84.c.1.E
Dauid fuit melior oĩbus alijs regibus Iuda,& Israel,vt probatur 2.Paralip. 226.c.3.K
Dauid fuit maximus inter Prophetas secundi ordinis,

nis,qui erant Prophetæ ad canendum, non tamen de Prophetis primi ordinis, per quos scilicet, recipiebantur reuelationes, & annunciabantur futura populo &c. Matth. tomo 1.3.c.3. k, & tomo 2.75. colum.1.C

Dauid solet vocari Propheta per excellentiam. Sic & Paulum vocamus Apostolum. Euangelium dicitur per excellentiam liber quatuor Euangeliorum,Mat.tom.1 7.c.1.A

Dauid excelluit Abraham in multis, Matth. tomo 1. 72.c.3.k

Dauid habuit 15.filios 6.in Hebron.& 9.in Ierusalem præter filios,quos suscepit ex concubinis 2. Reg. & 1.Paralip.3.Mat.tom.1 79.c.3.I

Pro peccato Dauid in numeratione non fuit punitus populus,sed forte,qui puniti sunt tunc,alias puniēdi erant pro peccatis suis, sed Deus voluit tunc punire,vt in vna punitione essent duæ pœnæ, scilicet, populi,qui puniebatur pro peccatis suis, & Dauid, qui puniebatur in punitione populi,quia mors populi pœna erat principis,vt habetur 1.quæst.4.cap. Dauid,Mat.tom.2 244.c.4.G

Dauid habuit plus quam viginti vxores, & concubinas,Mat.tom.5 86.c.1.C

Dauid erat in magna reputatione apud Iudæos tanquam prophetarum princeps, & cui Messias promissus erat futurus de semine suo, & de quo Deus specialiter dixerat. Inueni virum secundū cor meū 1.Reg.13.Mat.tom.4 3.c.3.H

Dauid, quando accepit gladium Goliath, non intrauit tabernaculum,sed Achimelec intrauit,& dedit Dauid,Mat.tom.4 6.c.2.D

Dauid fuit præcipuus quam Abraham, saltem in dignitate regali,Mat.tom.6 157.c.2.B

Dauid quare dicatur Propheta per excellentiam vide Mat.tom.6 160.c.3.I

In Dauid concurrunt tres dignitates, quæ in nullo viro Iudæo concurrunt,nisi in eo,s.regia, Patriarchatus,& prophetiæ,Mat.tom 6 165.c.1.E

Dauid non fuit Propheta de illis,per quos consuleretur de dubijs, & responderetur &c. sed de Prophetis,per quos Deus pronūciabat laudes suas, Defen. 31.c.1.A

Deambulatio. Domini, de qua Genes. 3. erat Angeli Dominum repręsentantis,Genes.165.c.2.A 198.c.2.A

Et præfata deambulatio domini, ad auram, significabat, vt dicunt quidam, voluntatem Dei punire volentis, & motum Dei tardum ad puniendum peccatum primorum parentum &c. sed hoc non pertinet ad sensum literæ, alij dicunt, quòd aura illa erat signum aduentus Dei,qui in aura venire solet, vt habetur 3. Regum 19. sed nec hoc videtur verū Genes. 198.c.2.k

Dicendum, ergo quòd hoc dicitur ad reddendum rem verisimilem, nam dicitur, quòd primi parentes latuerunt,audita voce Dei, & tamen ad hoc, ꝙ laterent deberent multo ante audire vocem, quā Deus eis appropinquaret,&c.ibid.

Debitor, In lege veteri,si quis esset debitor,& nō esset aliquis dominus rei debitæ, cui redderet, tenebatur dare illud sacerdoti, vt patet, Num.5.1.Reg.tom.2 86.c.4.G

Debitor secundum leges communes, tenetur dare operas suas creditori, vsque quo soluat, si non habet aliunde vnde soluat. Si tamen ipse moriatur, non tenebuntur filij eius dare operas creditori patris, si velint renunciare hereditati paternæ, si autem nolint, tenebuntur sicut pater præstare operas, sed non sic erat apud Hebræos, 4. Regum, 32.colum.1.A

Debitum. Non tenetur semper reddere vir vxori, quia vir non est semper in soluendo, bene tamen quando est soluendo, vxor tamen semper tenetur reddere debitum viro, quia semper est soluendo,Genes. 231.c.1.B

Quo ad debitum soluendum adhuc manet aliquod imperium penes virum, quia potest sibi determinare locum,& non illum, in quo illa petit,& aliud tempus dum tamen parum differat solutionem, Genes. 231.c.1.C

Debitum non peteret mulier in Paradiso terrestri,bene tamen extra,vt probatur,Genes. 231.c.4.I

Debitum reddere quoties teneatur vir vxori, distinxerunt Talmudistæ, secundum status, & officia virorum,Exo.tomo 1 212.c.4.F

Quo ad reddendum debitum qualiter se habuerit Iacob cum vxoribus suis,Exod.tom.1 212.c.4.I

Aliquid esse debitum dupliciter accipitur,vno modo pro esse necessario, alio modo pro esse iustum, & rationabile,1.Regum tomo 1 68.c.3.H

Si vir non reddat debitum vxori potest excommunicari,1.Regum tomo 1 106.c.2.E

Duplex est aliquid debitum,vno modo est debitum, vt impleatur ab vnoquoque, & hoc debitum non potest præteriri sine peccato aliud est debitum, vt impleatur a multitudine,& non ab vnoquoque, & tale debitum non obligat quemlibet de multitudine, nec est a quolibet implendum, Mat.tomo 7. 21.c.4.F

De his,quæ debita erant in vete.lege.Matth.tomo 6. 25.c.3.G

Debitum defuncti efficitur debitum hæredibus,Mat. tomo 7. 73.c.3.K

Debitum fit per hoc, quòd quis accipit ius alienum, siue volente, siue nolente illo, Matthæ. tomo 3. 74.c.4.F

Duplex est debitum, quoddam, quod non est numerandum in bonis debitorum, sed in bonis eius, cui debetur, & tale debitum soluere est magis necessarium, quam beneficium, vel eleemosynam gratis dare,nisi occurreret pauper in extrema necessitate. Aliud est debitum, quod est in bonis debitoris, & non eius, cui debetur &c. & bene facere, vel eleemosynam dare interdum magis est necessarium, quam rependere talia debita,& hoc modo, si pater egeat, & alius a quo recepit beneficium æqualiter egeat,magis benefaciendum est patri quam soluere tale debitum benefactori,vt probatur,Mat.to.3. 38.c.3.I

Debita sunt duplicia, quædam sunt determinata, vt sunt illa,quæ vocantur debita legalia,quia veniunt ex legali contractu, vt ex mutuo commodato, depositio, locato, præcario, empto, vendito &c. quia semper ex talibus causatur determinatum debitū: alia sunt indeterminata, & ista causantur moraliter,s.iure naturali 9.Ethi.vt quando quis fecit bonū alteri, reddit illum obligatum tacite ad retribuendum,non tamen potest iure repeti,similiter nō est determinatum naturaliter quantum sit debitū,&c. Primum istorum debitorum debet pręferri cuicūque eleemosynæ secundum similiter cæteris paribus, & ita est de benefaciendo parentibus, Matth. tomo 4 127.c.4.I

Debita Deo sunt subiectio,& reuerentia, Mat.tom.5 8.col.3.F

Inter debitum,& eleemosynam quid interfit,Matth. tomo 4 127.c.4.H

In debitis tam spiritualibus,quam temporalibus quādo debeamus quęrere creditores ad reddendū,&c.

&

& quando non Mat.tom.5 48.c.1.C
Debitum pœnæ non constituit aliquem extra charitatem, Mat.tom.5 48.c.3.I.
Debitum coniugale solum fit debitum, cum petitur, & non alias, Mat.tom 5 48.c.1.E
Datio, quę debitum respicit, est duplex, Mat.tomo 5. 21.c.1 A
Debita sunt duplicia quædam spiritualia, vt recte viuere, quædam corporalia, vt iura, quæ debentur ministris Dei, vt sunt decimę, & primitię &c. & ista sunt fauorabilia, & præcedunt alia, Matth.tomo 6. 25.c.4.F
Vnus coniugum non tenetur alteri debitum offerre, sed exactus debet reddere, Mat.tom.5 48.c.1.E
Decalogus. Vltra ea, quę sunt in decalogo multa alia sunt ad vitam æternam, necessaria, Mat.tomo 5 131.c.1.B
Præcepta decalogi primæ tabulæ regulant hominem in dilectione Dei, & præcepta secundæ tabulæ in dilectione proximi, Mat.tom.5 128.c.4.F
In decalogo dato a Deo solum data sunt illa præcepta, in quibus apparebat manifesta ratio debiti ad illa seruanda, Mat.tomo 5 47.c.4.G
Decalogus magis ponitur, vt exemplum quoddam moralium, quam vt expresse cõtinens omnia moralia, Mat.tomo 6 127.c.1.D
Per decalogum ordinantur vires, quæ sunt in homine, scilicet, concupiscibilis, & irascibilis, Mat.tom.5. 128.col.3.F
Decalogis duo continet, vnum, per quod homo ordinatur in Deum, & aliud, quo ordinatur in proximum, Mat.tomo 5 130.c.4.K
Decalogus continet duplicia præcepta, Mat.tomo 6. 131.c.2.B
Ad quæ omnia alia præcepta reducuntur, quæcunque illa sint, ibid.
Decapolis. De qua Marc. 7. est terra decem ciuitatum, quæ incipit a Sydone in parte Occidẽtali in mari Galileę, Mat.to.4.147.c.1.B
Decem. Quid per decem, & quid per vndecim significetur, Mat.to.5 64 c.1.C
Decima. Decimæ. Decima dupliciter accipitur vno modo pro decima Ephi. alio modo pro decima cori. Num.to.2. 106.col.4.I
Decimæ proprie sumptæ, quomodo differant ab alijs decimis, vide Mat.tomo.6 206.c.2.A
Decimæ, quas Deo dedit Iacob, quomodo differant ab alijs decimis, & quomodo conueniant, Matth. tomo 6. 206.c.2.C
Causa præcipua taxationis decimarum a Deo fuit, qa dando decimam leuitis, videbatur Deus dare tantum de sustentatione cuilibet leuitæ, quantum cuilibet homini de populo, eo quòd 12. erãt filij Israel, quorum vnus erat Leui. Mat.tom.6 207.c.1.A
Tres decimæ erant, apud Iudæos, s. decimæ leuitarum decimæ laicorum, & decimæ paupertum, Mat.to.6. 207.c.2.E, & istæ differebant adinuicem. Et duæ illarum dabantur singulis annis. Tertiæ vero per triẽnium, ibidem 208.c.2.E
Præceptum de decimis non est morale, vt probatur, Mat.tomo 6 209.c.3.H
Respondet author ad authoritates pontificum sonãtes decimas esse de iure diuino, Matth.tomo 6.209. colum.4.K
Decimarum institutio non manet nunc, licet maneat ipsa institutionis ratio. Mat.to.6 210.c.2.B
Decimarum institutio in ecclesia Christi est de iure canonico, Mat.tomo 6 210.c.3.k
Refertur sententia Theologorum de decimis, & præcipue sententia Sanct. Tho. Matth. tomo 6. 210.c.4.H
Apostolus approbat decimas, Matth. tomo 6. 210. colum.4.K
Decima dicit solutionem certæ partis omnium fructuum terræ, &c. Mat.tomo 6. 210.c.4.k
Decimæ datæ sunt a tota communitate ad sustentationem sacerdotum, &c Genes. 394.c.1.D
Decimas omnium fructuum, maxime frugum, gentiles exhibebant sacerdotibus quolibet anno post collectas fruges in autumno Genes. 394.c.1.C
Decimæ dantur Deo in recognitionem beneficiorũ ab eo receptorum, quòd scilicet, ista quæ decimamus ab eo receperimus, & debent dari ministro Dei, scilicet, sacerdoti, q ex efficio suo gratias Deo agit pro tota multitudine, quæ non potest tantum diuinis laudibus vacare, Genes. 251.c.3.I
Duas decimas soluebant Iudæi quolibet anno, & in anno tertio tres decimas, vt habetur Deuteronom. 14. Sed has decimas nunc non soluunt Iudæi, Exo. tomo 1 95.c.2.B
Decimarum & primitiarum solutio ad duo proficiebat, Exo.tom.1 241.c.3.K
Decimæ sunt quædam debita, & tanquam debita exigi possunt, vt patet extra de decimis, in cap. parrochiani, Exo.tomo 1 241.c.4.G
Magna erat vtilitas his, qui decimas, & primitias Deo offerebant, nam eorum bona multiplicabantur, & eorum, qui non soluebant, minuebantur, vt patet Malachi.3. cum dicitur si affigit homo Deum, &c. vsque ibi dicit dominus exercituum, Exod.tomo 1. 262.c.2.E
Decimæ non dabantur a Iudæis anno septimo remissionis, vel quietis, bene tamen primitię, cuius assignatur causa, Exod.tomo 1. 262.c.3.G. Leuiti. 269. colum.2.B
De decimis nihil habebant sacerdotes, sed ad leuitas pertinebant, qui decimam partem decimarum suarum dabant sacerdoti magno. Num.18. Leuit 45.c. 3.F. Num.tom.1. 60.c.4.I
Solas decimas habebant leuitæ pro hæreditate, Leuit. 236.c.1.D
Decimæ, & primitiæ frugum, quando separatæ iam erant, vt darentur domino, consecratę erant, & nihil de illis poterat iam comedere laicus, & si comederet, peccabat, nec satisfaciebat, si daret tantumdem, sed tenebantur ad pœnam, de qua Leuiti. 22. & 5 sed si decimæ essent de animalibus, non erant consecratæ, quousque Deo darentur, vt habetur Leuit. 27. cum dicitur, onus decimarum ouis, & bouis &c. iam non licebat vti in prophanos vsus, nec mutari pro alijs, neque vendere, neque lanam earum accipere poterant, nec poterant vti eis ad laborandum, si essent animalia laboris, vt boues &c. & similiter dicendum est de primo genitis, Deute. 15. Leuit. 235.c.3.G
Decimas, cum iam essent distributæ leuitis, poterant vendere leuitæ, quia leuitæ eas habebant solũ pro hæreditate, Num.18. Leuit. 236.col.1.D, & 239.colum.3.F
Decimæ erant iura leuitarum, & magni sacerdotis, Num.18. Leuit. 340.c.3.F
Decimæ personales, quæ apud nos soluuntur, forte non erant apud Iudæos, vt patet extra de decimis, cap. ex transmissa, Leuit. 357.c.1.A
Decimas esse de iure diuino, dixerunt aliqui, per illud extra de decimis, in cap. parrochianos dist. cum decimæ ex iure diuino sint, tanquam debitum exigi possunt, sed ista propositio duplicem habet sensum quorum primus est, ideſt, sunt a Deo mandante solui,

solui, & sic dicemus, quòd circuncisio sit de iure diuino &c. secundus est, quòd sit mandatum Dei firmum de soluendo decimas, quemadmodum præcepta decalogi sunt præcepta permanentia, primo modo non, nam iam abolitæ essent sicut cæremonialia, Leuit. 340.c.1.C

Nec præceptum de decimis est permanens, vt præcepta decalogi, vt probatur ibid.

Sed dicendum, quòd est pure positiuum, non tamen ab homine, sed a Deo volente, quòd semper darentur decimæ, & primitiæ seruis Dei, vt probatur, ibidem.

Contra decimas admittitur præscriptio, scilicet, contra quotam decimarũ, scilicet, quòd soluatur duodecima, vel vigesima, secundum quòd est conclusio iuristarum, Leuiti. 357.c.2.C

Decimæ possunt vouerì, vt patet Genes. 28. cum dicitur, si fuerit dominus mecum, &c. Leuit 357.c.2 D

Decimas interpretata est Ecclesia esse de iure diuino quo ad quotam, & de iure naturali quo ad substentandum Dei ministros, & quo ad quotam de iure diuino positiuo dicens, quòd Deus non solum voluit obligare eos, qui erant in veteri testamento, sed etiam eos, qui erant in nouo, & hæc interpretatio conueniens est, ex eo, quòd eadem ratio manet dandi decimas in nouo testamentò, sicut in veteri, Leuiti. 257.c.3.H

Decimarum fructus poterant redimi, sed non ius, scilicet, quòd poterat quis certam summam pecunię dare pro fructibus &c. Et hoc non toto tempore vitæ suæ, sed fiebat hoc in quolibet anno, ita quòd pro fructibus cuiuslibet anni daret certam summã pecuniæ, & fiebat hoc, collectis fructibus, & cognita quantitate eorum, & tunc debebat redimens tantum dare leuitis, quantum accepturi erant de decimis suis, & insuper quintam partem, nunc autem possunt redimi fructus decimarum non ius, ita vt aliquis det certam summam pecuniæ pro decimis suis in quolibet anno, ita verisimiliter non lædatur Ecclesia, sed potius fiat conditio eius melior, tamen non oportet computari fructus & super addi quintam partem, &c. Leuiti. 357.c.4 I

Dantes decimas, & primitias, & non de prioribus partibus frugum suarum, peccant mortaliter, & fortassis non satisfaciunt, Num. tomo 1 257.c 4 F

Decimæ, in vetere lege, erant iura leuitarum & non sacerdotum, nunc autem sunt sacerdotum, & Ecclesiarum, Num. tomo 1 256 c.1.A

De modo decimandi leuitarum summo sacerdoti veteri testamento in pecoribus, & iumentis, Nu. to. 1. 257.c.4 I

Decimæ nostræ successerunt decimis leuitarum, sed in nouo testamento non est aliquis modus decimãdi sicut in veteri, siue de pecoribus, siue fructibus, Num. tomo 1 258.c.1.D

Et author assignat modum, qui tenendus sit in solutione decimarum, tam in pecoribus & iumentis, quam in fructibus, ibidem.

Decimæ sunt duplices, scilicet, prædiales & personales, Deuteronom. 65.c.3.I

Decimæ non sunt institutæ ob homine, sed a Deo, & ideo tanquam debitum exigi possunt, extra de decimis in ca. parochianos, Deut. 63.c.3.I

An meretrix, & quicunque faciens rem suam, quam lucratus est turpi lucro, debeat dare decimas, an nõ, sunt opiniones, quidam dicunt, quòd non, alij vero quòd sic, quibus assentit author, Deuteronom. 63. colum. 3 k

Apud Iudæos solum erant decimæ prædiales, & non personales, Deuteronom. 66.c.1.B

Decimæ & primitiæ afferebantur in loco, vbi erat sanctuarium, in veteri testamento, Deuter. 66.c.2.B

Tres decimas soluebant Iudæi, quarum duas primã, scilicet, & secundam quolibet anno soluebant, tertiam vero de triẽnio in triẽnium, secundam tamen decimationem negat Nicolaus. Sed fallitur, vt probatur, Deuteronom. 67.c.3.I, & 140.c.3.G

Quilibet Christianus tenetur dare decimam partem ex his, quæ licite acquirit, vt patet extra de decimis in cap. ex transmissa, Deuteronom. 68.c.4.F

Decimas colligebant leuitæ per propinquas ciuitates vrbibus suis, vt videtur, Deuteronom. 81.c.4.G

De tribus generibus decimarum, Iosue tomo 2. 149. colum. 2. B

Decimas esse nunc de iure diuino, tenet Alexander tertius, quod tamen probatur esse falsum, 1. Regũ tomo 1. 135.c.1.C

Decimæ soluuntur nunc ex sola institutione ecclesię, quæ ad hoc legitime, & sufficienter potuit obligare &c. 1. Regum tomo 1 135.c.3.G

Decimæ impositionem non licet constituere nisi ad solas regis necessitates, regulariter, si tamen interdum euenerint aliquæ magnæ necessitates, & rationabile, licèret regi decimam imponere, consentientibus subditis, pro illo tempore, quo fuerit in necessitate, postea vero non licet, scilicet, per plures quam quadraginta, vel quinquaginta annos, & postea cessare, & primi regis successores non poterunt se iuste tueri exigendo talem pensionem, quoniam præscriptio nihil eos iuuaret, 1. Regum tom. 1 156 col. 3. I

Ad decimas personales, quæ dantur ratione personæ, tenentur Iudæi habitantes in domibus Christianorum, quia licet Iudæi non sint personæ pertinentes ad Ecclesiam, ex eo tamen, quòd incipiunt habitare in domibus, in quibus prius habitabant Christiani, tenentur &c. alias defraudaretur Ecclesia parrochialis illa, cui habitatores Christiani illarum domorum soluebant decimas personales, 4 Regum 168.c.2.A

Decimas & primitias non soluebant Iudæi in Babylone, 4 Regum 267.c.2.B

Decimæ non debent dari de illicite acquisitis, etiam si transeant in dominium acquirentis, extra de decimis cap. ex transmissa, bene tamen potest de talibus fieri eleemosyna, Mat. tomo 3. 20. col. 4. K

Et hoc ideo, quia in rebus sacris non solum vitandum est malum, sed etiam inhonestum quodcunque, & indignum, Mat. tom. 3 20.c.3.G

Decimæ sunt annexæ spiritualibus, & tamen Ecclesia in quibusdam regionibus cessat a repetitione earũ, propter scandalum, quia non fuit ibi consuetũ decimas solui, ideo scandalizarentur nimis, si ibi de nouo peterentur, & timor istius magni scandali detinet Ecclesiam, ne petat, ne forte fiat aliqua scissura in Ecclesia, & potissime, quia si in talibus regionibus nunquam succepta fuit lex Ecclesiæ de soluendis decimis forte non obligabãtur, &c. Mat. tomo 5 25.c.2.B

Decimæ, & primitiæ sunt iura, quæ debentur ministris Dei, & ista sunt fauorabilia, & præcedunt alia, Mat. tomo 6 25.c.4 H

Decimæ, tanquam debitę, exiguntur extra de decimis, capitu. parrochianos, Matthæ. tomo 6. 25. colum. 4. I

Decimę, in veteri testamento, non fuerunt de iure naturę, sed solum de iure diuino positiuo institutę &c. vt probatur Mat. tom. 6 205.c.3.G

Decimarum obligatio ad solutionem fuit instituta a Deo anno primo ab exitu de Aegypto, vt colligitur

thr Exod. 19. sed non inchoata est toto tempore, quo manserunt filij Israel in deserto, quia tunc Iudei non seruauerunt aliquas cæremonias legis, sed postquam intrauerunt in terram promissionis, vbi manerent secure, Deuteronom. 12. Capiendo tamen decimas large, cæperunt ante legem datam, nec constat quis primus dederit, quia aliquis dedit illas, etiam si non sit scriptum, sed ille, de quo primo legitur, qui decimas dederit, fuit Abraham, deinde Iacob, Genes. 14. & 28. Sed multum differunt illæ decimæ a decimis proprie dictis, Mat. to 6 206.c.1.B

Quolibet anno dabat decimas Iacob post votum factum &c. Mat. tomo 6 206.c.2.A

Decimas iussit Deus dari in veteri testamento, tanquam necessarias ad sustentationem ministrorum suorum, vt ostenditur, Mat. tomo 6 206.c.2.B

Causa præcipua dationis decimarum ad sustentationem leuitarum, & in numero decimæ, fuit quia Deus vidit, quòd dando decimam leuitis, dabat tantum de sustentatione cuilibet leuitæ, quantum cuilibet homini de populo &c. Matth. tomo 6. 207.c.1.B

Apud Iudæos soluebantur tres decimæ de eisdem fructibus, vt colligitur Deuteronom. 14 prima dabatur solis leuitis, secunda erat ad vsum laicorum, tertia erat pro pauperibus, prima erat magis nominata in scriptura, quæ vocabatur absolute decima, neque istæ decimæ erant similes, sed differebant multipliciter &c. Matth. tomo 6. 207.colum.2.E

Decimas non soluebat tribus Leui, sed cæteræ tribus, & de decimis suis leuitæ dabant decimas summo sacerdoti, Nu. 18. quia Deus voluit facere summũ sacerdotem, vt esset vir magnus, & magni status, Mat. tomo 6 207.c.3.E

Decimæ dabantur, quolibet anno, de omnibus fructibus, & de pecoribus, scilicet, primæ & secundę decimę, tertię vero decimę de triennio in triennium, Mat. tomo 6 208.c.3.H

Decimæ sunt a Deo institutæ, Mat. tomo. 6. 236.c.4.I

Decimæ soluebantur in veteri testamento de omnibus plantis & herbis, quæ veniunt in vsum hominum, vt ostenditur, Mat. tomo 6 208.c.4.F

Non omnes modi decimarum, qui erant in veteri testamento, manent in nouo nec in nouo testamento soluuntur decimæ, quæ in veteri soluebantur ex prȩcepto &c. Mat. tom. 6 209.c.1.A

Decimæ in nouo testamento non sunt de iure naturali, neque de iure diuino, vt distinguitur contra ius naturale, quod est ius scriptum a Deo institutũ, quia illud præceptum veteris testamenti de decimis, Num. 18. & Leuiti. 27. non potest ibi esse præceptum morale, ergo vel erit cęremoniale, vel iudiciale, sed ista non obligant nunc. Nec est prȩceptum noui testamenti soluere decimas, nam illa solum debent seruare homines in nouo testamento, quę a Christo per se, vel per Apostolos suos, mãdata sunt, Mat. tomo 6 209.c.2.A

Sed contra hoc sunt fere omnes iuristę dic. decimas esse de iure diuino, & sub debito cadere, vt nititur ostendere Hostien. in summa, titu. de decimis, & Innocentius eodem tit. in prin. & post eos fere omnes alij, & allegant authoritates veteris testamenti, & dicta sanctorum. Dicunt etiam de iure canonico deberi decimas, & non soluentes peccare. Sed quòd decimę debeantur in nouo testamento nullus dubitat, nisi, qui indisciplinatus est, nam omnia decreta, & decretales Epistolæ in titu. de decimis hoc clamant, quibus non assentire ad hæresim vel schisma pertinet, sed quo iure debebantur, cõtentio est, neque esset tamen contentio siquis recte vellet attendere, vt probatur, Matth. tomo 6. 209.c.3.F

Quod decimæ sint debitæ de iure canonico, patet, quia Papa habet plenam potestatem circa solutionem decimarum, similiter consuetudo, & præscriptio habet locum in illis, Mat. tom. 6. 210.c.3.k

Circa decimas cadit dispensatio, vt aliquis non soluat decimas, & valet circa illas pactum, consuetudo, & præscriptio, Mat. tomo 6 109.c.4.F

Dicere an solui debeant decimæ, vel non, aliquid iurisdictionis est, & ideo circa hoc magis standum est vni decretali, quam omnibus expositoribus scripturæ, quantumlibet sapientibus. Dicere autem an solutio decimarum sit de iure diuino, vel non, non est iurisdictionis, sed sapientiæ, ideo super hoc magis credendum expositoribus sacræ scripturæ, quam dictis Romanorum pontificum, & illud extra de decimis cap. parrochianos, quòd cum decimæ non ab homine, sed a Deo sint institutæ, quod est Alexandri tertij, intelligendum est quantum ad primam institutionem veteris testamenti, quæ tamen iam cessauit, &c. & secuta est alia in nouo per summos pontifices & concilia generalia, & quantum ad istam institutionem sunt ab homine, & nõ a Deo, Mat. tomo 6 210.c.1.B

Licet institutio decimarum, quæ fuit in veteri testamento, non maneat nunc, manet tamen ratio institutionis, s. sustentatio ministrorum Dei, Matth. tomo 6 210.c.2.A

Illud cap. tua nobis extra de decimis, vbi dicitur, quòd decimas dominus sibi reddi præcepit in signum vniuersalis dominij, facit ad hoc, quòd decimæ debeant solui integraliter, non deducto semine, nec sumptibus factis in agricultura, Mat. to. 6. 110.c.3.F

In cap. aliquibus, extra de decimis, expresse voluit decretalis facere differentiam inter decimas, scilicet, quòd quædam debentur diuina lege, aliæ autem tanquam approbatæ consuetudine locorum, & nõ est sensus, quòd nunc debeantur aliquæ decimæ diuina lege, sed est sensus, quòd nunc omnes decimę debentur tam prædiales quam personales ex iure canonico. Sed circa prædiales non attenditur consuetudo &c. secus tamen circa personales, Matth. tomo 6 110.c.3.H

Decimas esse debitas potuit facere authoritas Ecclesię potissime cum fuerint prius institutę de iure diuino, & nunc ex eadem causa instituantur in iure humano, Mat. tomo 6 110.c.3.k

Decimas partim esse de iure naturæ partim de iure diuino, & partim de iure humano positiuo dicit sanctus Tho. & quãtũ ad primũ esse præceptũ morale, & quantum ad secundum esse partim præceptum morale, & partim indiciale, & partim cęremoniale, Mat. to. 6. 110.c.4.H. Sed probatur, ꝙ nullo modo sint de iure diuino, sed tantum ex institutione Ecclesiæ, Mat. tomo 6 211.c.1.D

Modi decimarũ, in vete. testa. erant quatuor, quos dicũt iuristę manere in nouo testamẽto, nõ in se, sed in aliquo simili. Sed adaptationes eorũ sunt multũ largę, & superuacaneę, Mat. to. 6 211.c.3.E

In nouo testamento sunt tres species decimarũ, s. prędiales, personales, & mixtæ, Mat. to. 6. 211.c.3.k

Decimæ personales dantur de necessitate præcepti, extra de decimis capitu. peruenit, nec ista obligatio est de iure diuino, nec vnquam fuerunt decimæ personales de iure diuino, in veteri testamento, neque debebantur, sed solæ prædiales, Matth. tomo 6. 211.c.4.H

Decimarum prædialium ſolutio eſt nunc de pręcepto Eccleſiæ, ad ſimilitudinem decimarum illarum,quę erant in veteri teſtamento, & ideo cum agitur de ſolutione iſtarũ allegatur ius diuinum, vt patet extra de decimis.cap.Parrochianos, & cautua nobis,& cap.in aliquibus.ſ,ꝙ decimæ iſtæ diuina conſtitutione debentur,Mat.tomo 6 212.c.2.E
Decimę mixtæ,vt nos vocamus, quia non ſunt totaliter prędiales,neque totaliter perſonales, ſcilicet, de pecoribus, dandę erant in veteri teſtamento, ideſt,de illis, quæ in cuſtodiam hominum erant, & ſub eis per generationem multiplicabantur, vt de bobus,capris,camelis, &c. Leui.27. & de omnibus alijs manentibus ſub cuſtodia humana, de porcis autem non dabatur decima, neque eos alebant Iudęi,Matthęi tomo 6 212.c.3.H
Decimæ de Lana dabantur in veteri teſtamento, ſicut in nouo,vt patet Deute.18.& extra de decimis. cap.peruenit, & dicebantur huiuſmodi decimæ mixtę, ſed magis pertinebant ad prędiales, quàm ad perſonales,quia ſunt quidam fructus, in quibus plus natura operatur,quàm manus humana,vel ſolicitudo,aut labor,Matthęi tomo 6 212.c.4.F
Decimę dabantur in veteri lege de quibuſcunque dabantur primitiæ,Matthęi tomo 6 212.c.4.F
Decimę debentur de rigore de palea integra, vel cõminuta per triturationem,Mat.tomo 6 212.c.4.G ſed,hoc non obſtante, non ſoluitur decima de palea propter multa,ibidem 213.c.1.A
Decima debetur de omni fructu, extra de decimis.c. nuntios,Matthęi tomo 6 213.c.1.A
Decimæ debentur de paſcuis, ideſt, de pratis, & alijs locis herboſis,& ſi datur de pecunia, de paſcuis debetur decima extra de decimis. cap. commiſſum, & de paſcuis, Matthęi tomo 6 212.c.1.C
Ad decimas ſoluendas tenentur religioſi de illis locis,quę occupauerunt, ſi loca illa erant prius decimalia,extra de decimis,cap.commiſſum. Secus tamen ſi erant noualia, extra de verborum ſigni.ca. quod per nouale,Matth.tomo 6 213.c.3.G
Decima debetur de terra,quæ erat ſub vna diſpoſitione, ſi mutetur in aliam,ſi illa erat olim decimalis, vt ſi terra, in qua erat domus, mutetur in agros, qui colantur,vel ſi de agris fiant domus, nam habitantes non tenebantur ad decimas perſonales, & hoc verum eſt, niſi enormiter lęderetur Eccleſia. ſimiliter de terra, quę colebatur ſi mutetur in paſcua,tenetur ad decimas ex paſcuis, &c. Similiter ſi mutetut terra paſcualis in agros, qui colantur, tenetur, &c. qui proprie noualia vocantur, niſi facientes noualia ſint religioſi, vel viuentes in cõmuni, extra de decimis, capit.ex parte tua. & hoc intelligendum eſt de noualibus, quę proprijs manibus colunt, vel ſuis expenſis, ſecus tamen, ſi alijs locent illa noualia colenda, nam tunc tenebuntur ad decimas illorum agrorum,Mat.tomo 6 213.c.3.K
Ad ſolutionem decimarum tenetur, qui exulit ſegetes iniuſte, ſcilicet, in bello iniuſto, vel alias ſine cauſa iuſta, vel ad totam ęſtimationem, ſi ſegętes erant maturæ, vel in aręis, ſi vero ſegetes erant in herba,debet haberi totalis ęſtimatio ſecundum reſpectum aliorum annorum, vel ſecundum quòd veriſimiliter putatur fructuum multitudo in illo anno ex eis, quę apparuerunt ante damna data, Matthęi tomo 6 214.c.2.B
Ad decimas tenetur, qui emit rem non decimatam, vt agrum habentem fructus, aut gregem, cuius erant iam nati fœtus, & non decimati, nam regula generalis eſt, quòd tranſit res cum onere ſuo, extra de decimis,cap.tua. & cap.paſtoralis, & Eccleſia habet actionem contra emptorem, & contra venditorem, & ſoluente altero ipſorum, liberantur ambo, & quando emptor teneatur, & qñ venditor,Matthæi tomo 6 214.c.2.E
Decimæ vini non ſoluuntur in vino,ſed in vuis,Mat. tomo 6 214.c.3.G
Decimam de rebus immobilibus non debere dari, tenent omnes Doctores, vt communiter, licet ſit alia opinio tenens oppoſitum, ſed prima opinio tenenda eſt etiam de rigore iuris, cum ius non reſtringat ad hoc, quia de huiuſmodi immobilibus non debebantur decimæ in veteri teſtamento, nã iura poſuerunt regulam, quòd illæ decimæ, & de illis rebus ſolum debeantur, quæ debebantur in veteri teſtamento, & quæ poſtea ex conſuetudine approbata dantur, extra de decimis, cap.1. aliquibus,&c.Matthęi tomo 6 215.c.1.A
Circa decimas perſonales, vt in plurimum ſtandum eſt conſuetudini,Mat.tomo 6 215.c.2.E
Quando ſint ſoluendæ decimæ de piſcatione,& quãdo non,Mat.to.6.215.c.3. F. & talis decima non dicitur prædialis, ſed perſonalis, vel mixta, vel magis declinans ad prædialem, quàm ad perſonalem ibidem.
Decimæ debentur de venatione, & huiuſmodi decimæ, vt ait Innocentius, magis ſunt perſonales, quam prædiales, ſed cui Eccleſiæ decimandum ſit, ſtandum eſt conſuetudini,Hoſtienſis tenetur, quòd talis decima eſt mixta, &c. Matthæi tomo 6 215.c.4.G
De omni molendino, tam aquæ quàm venti, dandæ ſunt decimæ, de molendino aquæ patet extra de decimis, capitulo peruenit, & capitulo paſtoralis, &c. de molendino ad ventum, patet, capitulo ex tranſmiſſa, &c. Et tales decimæ dicuntur perſonales,Mat.tomo 6 215.c.4.I
Decimæ de lucro dicuntur perſonales,quia prędiales dicuntur decimę de fructibus,cap.ad Apoſtolicæ, Matthæi tomo 6 216.c.1.C
De lacte dandæ ſunt decimæ,ſimiliter & de caſeo,extra de decimi,capitu.peruenit, Matthæi tomo 6. 216.c.2.B
De butyro, quod fit de lacte, danda eſt decima, de butiro vero porcorum, vel anſerum, non, & talis decima eſt mixta, ſed magis eſt prædialis, & eadem eſt cum decima de lacte, & caſeo, Matthæi tomo 6 216.c.2.C
De melle, & cera debetur decima, quæ eſt perſonalis,Matthęi tomo 6 216.c.3.k
Nihil eſt,de quo non debeantur decimæ, ſi in eo aliquid lucrorum peruenit licitum,vt oſtenditur diſcurrendo per ſingula.Mat.to.6. 216.c.4.F
De ꝙbuſcũq; pẽſionib.ſiue redditibus, ſiue ĩ pecunia denẽ,ſiue ĩ fructu debenẽ decimę.Mat.6.217.c.1.C
De negociationibus & artificijs debẽ decima, ſimiliter de militia, de lectura, de aduocatia, de ſeruitio,&c.Mat.to.6. 217.c.1.C
De fructibus malè acquiſitorum, etiam ſi ſint immobilia, debetur decima, & dẽ mobilibus, quæ ferunt fructum. Sic Iudæi de fructibus prædiorum coguntur dare decimas,extra de decimis. capitulo de terris, ſimiliter de omnibus alijs, de quibus debetur decima prædialis, vel quaſi:ſimiliter de penſionibus, & redditibus, ſi autem ſint res mobiles, de quibus vt communiter ſunt decimæ perſonales, quæ ex induſtria hominum perueniunt, eſt diſtinguendum de illicite acquiſitis, quia vel tranſeunt in dominium, vel non. ſi non, poteſt de illis dari decima. ſi ſic, aut competit repetitio

contra acquirentem, ſi ſic, non eſt danda decima, vt de acquiſitis per ſymoniam, vel vſurã,&c, ſi non, vt de meretricio, & hiſtrionatu, non recipiuntur decimæ propter turpitudinem ſuam, ne Eccleſia videatur approbare factum, illæ tamen non debent decimas, & hoc, ſi peccatum meretricis ſit notorium, ſed, ſi ſit occultum, ipſæ meretrices debent decimas, & poſſunt recipi decimę illarum ab Eccleſia, Matth. tomo 6 217.c.2.D

Decima non eſt ſoluenda de illicite acquiſitis,& quę illicite retinentur, Mat. tomo 6 218.c.2.C

Decimæ prędiales de fructibus ſtatim debent dari, 16.quæſt. 1.cap. decimæ, & extra de decimis,capi. cum homines, quòd ſi ex mora ſoluendi periculum accidat, tenebitur dominus fructuum ad ſoluendum, nam poſterior mora nocet ei, per quem fit.ff.de pericu. & como.rei vẽd.l.illud. & ff.de vſu. l.debitor. Mat.tomo 6 218.c.3.H

Si quis rem prædialem perdiderit, vel furto. aut rapina ablata fuerit, priuſquam decimetur, aliquando tenetur ad valorem decimæ prædialis reddẽdum, & aliquando non, Mat.tomo 6 218.c.4.F

Decimæ perſonales debent ſolui in fine anni, vt dici ſolet, Mat.tomo 6 218.c.4.K

Decimæ perſonales non dabantur in veteri teſtamento, bene tamen in nouo dantur, Matthęi tomo 6 219.c.1.B

Decimæ, tàm in nouo, quàm in veteri teſtamento dantur eiſdem perſonis, & ex eadem ratione accipiendo in generali, accipiendo tamen in ſpeciali, nec eſt eadem ratio nec eædem perſonæ, Matthæi tomo 6 219.c.2.C

Decimę dantur nunc Sacerdotibus Eccleſię habentibus alia iura pręter decimas, & ſolæ decimæ erant iura Leuitarum, & nihil aliud in veteri teſtamento, cuius aſſignantur cauſæ, Matthæi tomo 6. 219.c.3.H

Sacerdotes, habentes non ſolum patrimonia, ſed & quaſcunque diuitias, licite accipiunt decimas, niſi aliquid aliud obſtet, Mat. tomo 6 220.c.1.A

Ratio pręcipua dandi decimas non fuit paupertas, ſed miniſterium, Mat.tomo 6 220.c.2.A

Decimæ non ſunt auferendæ clericis malis, conſiderata malitia in generali, bene tamen propter aliqua ſpecialia crimina, vt propter ſymoniam, & notorium concubinatum, &c. Matthæi tomo 6 220.c.2.B

Decimæ prædiales dantur illi Eccleſiæ, in cuius parochia decimæ ſunt ſitæ, i. prædia, de quibus decimatur, & hoc ſiue dominus fundi habitet ibi, vel percipiat ſacramenta ibi, vel alibi, perſonales vero decimæ dantur, vbi dominus ipſe, qui dat decimas, audit diuina, & recipit ſacramenta, ſiue ibi habeat aliqua prædia, ſiue non, Matthæi tomo 6, 220,c.3.K

Decimas Eccleſiarum non percipit Papa, quia ipſe habet alios redditus, cum autem tamen ipſe præſit omnibus particularibus Eccleſijs, primatum earum habens, & ſolicitudinem gerens, ſed cùm indiguerit, poteſt decimas accipere, vel maiores impoſitiones ſuper clericos facere pro neceſſitatibus ſuis,& Eccleſiæ,dum tamen illę ſint verę, & iuſtæ neceſſitates, alias autem nulla poteſtatis celſitudo excuſat, quin apud Deum reus habeatur,& importunus exactor, & malignus ſubditorum ſpoliator, Matth.tomo 6 220.c.4.H

Decimæ non debentur pauperibus, ſed ſolis Eccleſijs dandę ſunt,& ibi clerici beneficiati eas recipiũt, & hoc omnia iura teſtantur,&c. Mat.to.6. 221.c.2.A

Laici non poſſunt tenere decimas iure proprio, neq; recipere quaſi ius hoc poſſit competere eis directe, bene tamen ex conceſſione Eccleſię,& ex priuilegio, vel conſuetudine. & ſi laicus non oſtendit priuilegium, vel conceſſionem Eccleſiæ, nulla tpis diuturnitate iuuatur ad accipiendum decimas,&c. Matthæi tomo 6 222.c.2.A

Circa decimas perſonales multum iuris tribuit cõſuetudo, vt ſoluantur, vel non ſoluantur, & de quibus rebus,& quantum, Mat.tomo 6 222.c.3.F

Papa poteſt concedere decimas laico ad tempus, vel in perpetuum, vt tranſeant ad hęredes,& hoc ſiue in feudum, ſiue in ſimplici donatione, & talis conceſſio tenet.& Laicus, cui conceduntur, nõ peccat percipiendo eas,&c. Mat.tomo 6 222.c.3.k

Papa poteſt vniuerſalem cõſtitutionem facere, quòd nullus Laicus ſoluat decimas, dum tñ reliquerit miniſtris Eccleſię congruam ſuſtentationem, &c. Matth.tom.6. 223.c.1.A

Epiſcopus poteſt dare priuilegium vni Eccleſiæ, aut perſonæ de percipiendis decimis alterius Eccleſiæ ad tempus, vel in perpetuum: dummodo hoc faciat cum conſenſu capituli,& obſeruata illa ſolennitate tota, quæ habetur de rebus Eccleſiæ nõ alienandis, cap.dudum. Mat.tomo.6 223.c.1.k

Quando Laicis conceditur priuilegium percipiendi decimas aliquarum Eccleſiarum, percipiunt eas licite iuxta formam priuilegij ad tempus vel in perpetuum, niſi priuilegium perdiderint, quòd ſex modis contingit perdi. Matthæi tomo 6.223.c.2.A Nec prętextu talis priuilegij poſſunt huiuſmodi Laici petere decimas de noualibus, quia huiuſmodi priuilegia ſunt arctanda,& non amplianda, cum ſint odioſa, extra de decimis, capitu. tua, &c. Matthęi tomo 6.223.c.2.B. ſecus tamen, quando decimæ conceduntur ex cauſa fauorabili, quia tunc non ſolum noualia, ſed & decimæ de nouo, quæ de nouo pręſtantur, ibidem 223.c.3.F

Si præſcriptæ ſint decimæ in aliqua parochia, non ſunt pręſcriptę decimę, quæ de nouo incipiunt poſtea, Matthæi tomo 6 223.c.3.H

Si decimæ detineantur iniuſte ab aliquo licitum eſt ei, ad quem prędictę decimę pertinent, eas redimere, dato aliquo pro eis, ſine periculo ſymoniæ, dum tamen fiat hoc auctoritate Epiſcopi, ad cuius diſpoſitionem res Eccleſiæ pertinet, quia auctoritas iudicis multum excuſat in his, &c. Matth. tomo 6 223.c.3.K

Eccleſia põt accipere in pignus a Laico decimas, quas violẽter laicus detinet,& q̃ ad ipſam Eccleſiã pertinẽt, & nõ tenet interim fructus cõputare in ſortẽ, quia ius decimãdi datũ eſt pignori, & non ipſi fructus, & nulla alia ꝑſona ſęcularis, vel Eccleſiaſtica põt hoc, niſi decimę ad ſuã Eccleſiã pertineãt. Si aũt Laicus iuſte teneat decimas, ſi tñ dederit eis pignori ꝑ pecunia mutuata tenebit eas Eccleſia, quouſq; ſoluat ei debitũ, & ſi nõ ſoluit debitum redit feudũ ad ius Eccleſię,& tpe medio cõputabuntur Laico fructus in ſortẽ, ſi ſeruitiũ ſolitũ recipit Eccleſia a laico feudatario, alias nõ, ſed tenebit feudatari ad ĩtegrã ſortẽ extra de feu.c.1.Ma.t.6.223.c.4.I

Quid faciet Eccleſia cũ laico paupere, longo tempore, decimas poſſidente iniuſte, ac detinente, qui ſe peccaſſe confitetur,& decimas receptas ſibi dimitti poſtulet, Matthęi tomo 6 224.c.1.E

De decimis perſonalibus, communiter tenent iuriſtæ, quòd cõſuetudo de nõ ſoluendo in aliqua regione, vel loco, excuſat.& hoc quia decimę perſonales non debentur ex pręcepto iuris diuini, ſed ex interpretatione, & circa talia, quæ ſunt de iure humano, magnas vires habet conſuetudo.

facit

facit enim de legitimis perſonis illegitimas ad matrimoniũ, extra de cognatione ſpiri. ſuper quo, &c. Matthæi tomo 6 224.c.2.C

Sed circa decimas prædiales, dicunt Iuriſtæ, vt communiter, quòd cum ſint illæ de iure diuino, conſuetudo non valet circa illas, & ideo, ſi multo etiam tempore ceſſauerunt aliqui a ſolutione decimarum non ideo ſunt exempti a ſolutione, ſed iſti incidunt in multa inconuenientia, quæ non poſſunt ſoluere propterea, quia dicunt ſolutionem decimarum prædialium eſſe de iure diuino, aliter tamen reſpondet San. Thom. 2.2. quæſtio. 87. Articu. primo ad vltimum, quòd Eccleſiæ miniſtri maiorem curam habere debent ſpiritualium bonorum colligendorum, ideo Apoſtolus noluit vti poteſtate ſibi a Domino tradita, vt acciperet ſtipendia victus ab his, quibus Euangelium prædicabat, &c. Tamen nec hoc videtur ſufficere. nec eſt ſimile de Paulo prædicante, & eis quibus prædicabat, ad non ſoluentes decimas, &c.

Quare dicendum eſt, quòd decimæ prædiales non ſunt nunc de iure diuino, ſed de mero iure poſitiuo canonico, licet in veteri teſtamento fuerint de iure diuino, & ideo conſuetudo longæua generalis poſſet tollere obligationem longæuam ſoluendi decimas, maxime, ſi a principio non fuit recepta lex de ſoluendis decimis, &c. Sed magis in hoc Eccleſiæ ſententiam audire quàm nobis definire placeret, ait Auctor, ibidem 225.c.1.A

Ruſtici dantes decimas ſuas Laicis credentes, quòd illi licite recipiant decimas auctoritate Eccleſiæ non peccant, quia bona fide ſoluunt, ad quod valde confert, quòd Eccleſia videt Laicos recipientes decimas, & tolerat, non procedendo contra eos. ſi autem ruſtici ſciant, quòd Laici iniuſte recipiunt, & ſponte dent illis decimas, peccant. Si tamen cogantur dare, non peccant: ſi autem dent propter timorem non coacti, ſed quia timent mala ſibi inferri, ſi non dent Laicis, & ſic licet excuſentur a tanto, non tamen a toto, Matthæi tomo 6 225.c.1.C

Laicus retinens decimas, ſibi conceſſas ex priuilegio Papæ iuſte retinet, etiam ipſum ius decimandi ſiue temporaliter, ſiue perpetuo, extra de decimis, capitu. ex parte tua. ſi autem illud habeat ab inferiore a Papa, vt ab Epiſcopo, &c. valet, etiam ſi fructus decimarum concedantur ad tempus vitæ, ſcilicet, illius Laici, extra de iure patronatus, capitu. ex literis, & extra ne prælati vices ſuas, capit. finali. Si autem concedatur ius recipiendi decimas in feudum, ob aliquam cauſam, & vt portet aliquod ſeruitium, ſi tale feudum fuit factum ante tempus Concilij Turoneñ, celebrari ſub Vrbano Papa Secundo, tenet, quia non erat interdicta poteſtas infeudandi bona, & iura Eccleſiarum, ſi autem poſt illud Concilium fuit, non tenet fedum. Et fuit celebratum prædictum Concilium anno a Natiuitate milleſimo centeſimo nonageſimo ſexto, ſi autem illud feudum fuerit ante illud Concilium, vel poſt, dicunt aliqui, quòd tenet, ſed contrarium tenetur communiter, Matthæi tomo 6 225.c.1.D

Decimarum conceſſio Laico facta a poteſtate Laicali non tenet, Matth. to.6 225.c.2.D

Laicus non poteſt præſcribere decimas quantocunque tempore detentet, extra de præſcriptio. capitu. tamquam, & 16. quæſtio. 1. capit. peruenit, quia ſine poſſeſſione non currit præſcriptio, de regulis iuris. lib. 6. capitu. in poſſeſſione, etiam quando contra ipſum facit ius commune, &c. Matthæi tomo 6 225.c.2.E

Decimę perſonales Eccleſię, vel perſonæ Eccleſiaſticæ poſſunt prę ſcribi contra aliam Eccleſiã, dicunt Iuriſtæ, eo ꝙ conſuetudo multum facit cõtra eas, ſi tñ decimæ ſint p̃diales, dicũt Iuriſtæ, aliquos Theologos dicere, ꝙ circa has decimas valet cõſuetudo, quantũ ad quotã. ſ. vt minus quid ſoluaẽ, ſed nõ quã tam ad totum, Iuriſtæ vero, vt communiter tenẽt, ꝙ decimæ prædiales ſunt de iure diuino, ſed dicendum, quòd tantum ſunt nunc, de iure humano poſitiuo, & ideo præſcriptio aliquid facit per conſuetudinem diuturnam. & forte iſta ſola cauſa eſt, quæ excuſat gentes illas, quæ decimas nullas ſoluunt, &c. Matthæi tomo 6 225.c.3.F

Clericus tenetur ſoluere decimas de reb⁹ prophanis, & põt etiam cadere prę ſcriptio in illis. ſecus tñ de poſſeſſionibus beneficiorum, Mat. to.6. 225.c.3.K

Circa ſoluendas decimas non põt prę ſcribere monaſterium contra Eccleſiam Sęcularem, bene tamẽ vna Eccleſia ſęcularis contra aliam Eccleſiam ſęcularem, &c. extra de præſcrip. cap. ad aures. & capit. de quarta, & tamen quia taliter præſcribens contra ius commune facit, non ſufficit ei bona fides ad præſcribendum, quia requiritur titulus, de reſtitu. ſpolia. cap. ad decimas. & de præſcriptioni. capi. Epiſcopum. lib. 6. vel probare titulum. ſed nõ ſic eſt, ſi Eccleſia contra Eccleſiam præſcribat, &c. Matthæi tomo 6 225.c.4.F

De iure communi non debentur decimæ religioſis, ſed Eccleſijs ſęcularibus, quia decimæ perſonales non debentur illi Eccleſiæ, in qua quis audit diuina, & vbi percipit ſacramenta. prædiales vero debentur illi Eccleſiæ, in cuius parochia ſita ſunt prędia: nam de iure communi omnes decimę ad Eccleſiam parochialem pertinent, extra de decimis, capitu. quòd in tua, &c. Secus tamen, quando Monachi habent plebem ſibi commiſſam, de qua habent curam animarum, ſimiliter quando ex priuilegio dantur ſibi decimę in aliquibus parochijs, vel locis, &c. Matthęi tomo 6 225.c.4.H

De decimis noualibus non eſt idem ius, quod de alijs, vt patet tam quantum ad præſcribẽtes, quàm quo ad priuilegiatos: nam tales pertinebant ad Eccleſiam parochialem, extra de decimis, cap. licet, & cap. tua. Sed in religioſis videt fallere eodem titulo, capitu. ex parte tua, &c. ſi autem noualia ſint extra terminum alicuius parochiæ poteſt Epiſcopus applicare decimas illorum noualium, cui voluerit Eccleſiæ, vel ad vſum ſuum, capitu. quoniam, & ad vſum ſuum non poteſt ille applicare: nam in re propria non habet auctoritatem, ſed recurrendum eſt ad Archiepiſcopum, qui interueniat loco prælati, &c. Mat. tomo 6 226.c.1.D

Quilibet Laic⁹ tenet p̃ſtare decimas extra de deci.c.a nobis, & hoc tã pſonales, q̃ p̃diales, M.1.6.226.c.3.F

Clerici nõ obligantĩ ad decimas pſonales, nec curati tenent̃ ad decimas p̃ſtandas epiſcopis de fructibus beneficiorũ ſuorum, vt probat̃, Mat. to.6.226.c.4.k

In participatione decimarum epiſcopus, & ſacerdos ſunt ſocij, Matthæi tomo 6 227.c.ò.A

Epiſcopus tenetur ſoluere decimas prædiales de prędijs ſuis prophanis, ſiue in ſua, ſiue in aliena diœcesi, non annexis dignitati, Mat. tomo 6 227.c.4.F

Papa nõ tenet̃ ſoluere decimas, tã prędiales, q̃ perſonales de rigore iuris, etiã de p̃dijs ꝓphanis, bene tñ de ęquitate, in quantum lex eſt iuſta, quia debet quis pati legẽ quã tulerit, extra de præben. c. pro illorũ. & Imperatores dixerũt, licet legibus ſubiecti nõ ſimus, legibus tñ viuimus, Mat. to.6. 227.c.4.H

Religiosi tenentur ad omnes decimas soluẽdas tam prædiales, quàm personales, nisi in aliquo, in quo eos ius eximit, quibus dantur duo priuilegia, vnũ, quòd possint habere Ecclesiam propriam, quando multi fuerint in vna congregatione, &c. & proprium habere presbyterum. Secundum est, vt de hortis suis, & nutrimentis animalium non soluant decimas, de cęteris autem soluant, &c. vt Laici, Matthęi tomo 6 227.c.4.k

Religiosi non tenentur soluere decimas personales, sed de prædialibus obligati sunt de iure communi, nisi ex priuilegio aliter concessum sit, &c. Et loquimur de priuilegijs in corpore iuris clausis, & circa exemptionem istam distinguuntur tria tempora. Primùm ab Ecclesia primitiua vsque ad tempus Paschalis secundi, &c. scilicet, quòd monachi, & quicunque religiosi soluerent decimas de prædijs, & laboribus suis, sicut Laicus, tempore vero Paschalis secundi in Concilio Maguntinẽse sancitum est, quòd nec Monachi, neque religiosi, nec aliqui in communi viuentes soluerent decimas de laboribus suis, 16. quæst. 1. cap. questi. & cap. decimas. postea vero Adrianus Papa solis Cistertien. & Templarijs atque hospitalarijs concessit, quòd de laboribus, quos proprijs manibus excolunt, non teneantur soluere decimas: alijs autem monachis concessit solum decimas de nualibus suis, quæ suis manibus colunt, & de hortis, & de nutrimentis animalium suorum, & istud tenetur hodie, extra de decimis, capitu. ex ex parte tua. Et intelligitur proprijs manibus, id est, suis, vel suorum familiariorum, aut proprijs sumptibus colant, secus si terras locauerint, &c. extra de decimis, capitu. licet, & intelligitur, quòd terræ sint ipsorum religiosorum, &c. & quòd fuerint acquisitæ ante Concilium generale sub Innocentio Tertio, anno Domini millesimo ducentesimo quinto decimo in Basilica Laterañ. &c. Matth. tomo 6. 228. c. 1. A, & alia de religiosis circa decimas vide ibidem.

Decimæ prædiales præstantur ratione prædiorum, Matthęi tomo 6 228.c.4.I

Infideles, habentes prędia intra terminum alicuius parochiæ, tenentur dare decimas prædiales illi Ecclesiæ, vel cogentur ad dimittendum prædia, extra de decimis, cap. de terris. Matth. to. 6. 228.c.4.K Sed infideles, viuentes inter Christianos, non tenentur ad decimas personales, tamquam ad decimas, sed vt ad interesse quoddam Ecclesiæ, possunt teneri ad illas, scilicet, quia habitant in domo aliqua, quæ est intra limites Parochiæ, in qua si haberet aliquis Christianus, soluere decimas personales, &c Matt. tomo 6 229.c.1.E

Decimæ prędialas de iure communi pertinent ad Ecclesiam Parochialem, in cuius territorio sita sunt prædia, extra de paroehia. cap. significauit. & extra de decimis. cap. tua & cap. cum contingat. & cap. cum tua, & hoc verum est, nisi aliud obtineat ex consuetudine, præscriptione, aut priuilegio, &c. Matthęi tomo 6 229.c.2.D

Decimæ personales dandę sunt illi Ecclesiæ, in qua quis audit diuina, & recipit sacramenta, extra de parochia. cap. significauit, & extra de decimis. cap. nouum. & cap. ad Apostolicæ, & vocantur personales illæ, quæ veniunt ex sola operatione personæ, vt ex artificio, militia, negociatione, & similibus, cadit tamen circa istas decimas consuetudo, & circa istas decimas semper est attendendus locꝰ domicilij, &c. vel si sit de familia alicuius habentis domicilium, quòd si habeat diuersa domicilia quid faciendum sit, Matthæi tomo 6. 229.c.3.I

In decimis mixtis seruanda est consuetudo, si est circa locum vbi sunt soluendæ, & vocantur mixtæ, quia non sunt determinatæ omnino prædiales, neque omnino personales, licet magis sapiant naturam prędialium, quàm aliarum, & sic est de pecoribus, & nutrimentis quorundam animalium, Matthæi tomo 6 229.c.4.G

Decimæ de pecoribus, vbi sint soluendæ, Matthæi tomo 6. 229.c.4.G. Similiter, & decimæ de animalibus domesticis, scilicet, de pullis, porcis, & alijs auibus, quæ in domo pascuntur, & manent, Matt. tomo 6 229.c.4.K

Decimæ de venatione dantur in pecunia Ecclesiæ, in qua venator est parochianus, si autem feræ habeantur sine venatione, vt quia nutriuntur inclusa, &c. Vide quid sit dicendum, Matthæi to. 6. 230.c 1.A

Decimæ de lana, lacte, caseo, & butyro, cui debeãtur Ecclesiæ? Matthæi tomo 6. 230.c.1.E. Similiter decimæ de fœno, & palea, & locis pascuorum, ibidem 230.c.2.C

Decima de melle, & cera est personalis, & debetur Ecclesiæ, in qua parochia moratur dominus apũ. Matthæi tomo 6 230.c.3.F

Decimæ de molendinis piscarijs, aurifodinis, & quibuscunque minerijs, de cęsione arborum, de pensionibus domorum, & agrorum, & aliarum rerum de quibus debeantur, Matthæi tomo 6. 230.c.3.G

Colonus, qui pro aliquo dato, colit agros cui Ecclesiæ debeat soluere decimam de eo quod percipit, Matthęi tomo 6 231.c.1.A

In qua parochia soluendæ sint decimæ arborum, vel plantarum, vel olerum, quæ seminantur in vna, & in alia transplantantur, Matthæi tomo 6. 231.c.1.D

Decimæ iubentur dari sine diminutione, vt patet extra de decimis, capitu. commissum, & capit. peruenit cum similibus, propterea, quia praui homines multas diminutiones faciebant circa decimas, quæ referuntur, Matthæi tomo sexto, 231.c.2.B

In decemis prædialibus nunquam sunt expensæ subtrahendæ a decimante, nisi in decimis personalibus, & hoc nõ nisi in negociatione, Matth. tomo 6 232.c.2.B

Soluentes decimas, an debeant portare illas in domum decimatoris, iura nihil determinatum statuerunt, & ideo standum est consuetudini singularum Ecclesiarum, Mat. tomo 6 232.c.3.F

Decimę nõ sunt dãdę de melioribus, neq; de deterioribus, sed de mediocribus, vt de pecoribus, nã in fructibꝰ segetũ, & vinearũ, nõ vĩ differre bonũ, & malũ, vel parũ differũt, & ĩ his q̃q̃d hõ dederit, satisfacit, si bona fide agat, secꝰ si mala, Ma. to 6. 232.c.4.H

Decimę nõ soluunt nũc, qa ĩperatę erãt in vete. testa. sed quia Ecclesia illud postea fieri decreuit. Matt. tomo 6 233.c.1.E

Non omnis tenet determinate dare eleemosynã pauperi, secus ifi est de decimis, Mat. to. 6. 224.c.4.I

Consuetudo longæua põt tollere obligationẽ soluendi decimas, Mat. tomo 6 225.c.1.A

Ius cõe dupliciter obstat religioso soluere decimas, Matthæi tomo 6 225.c.4.K

Duplices sunt decimæ, scilicet, personales, & prædiales, Matthæi tomo 6 225.c.4.K

Monasterijs non debentur decimæ, nisi in duobus casibus, Matthæi tomo 6 226.c.1.A

Laicis competit vtrasque decimas soluere. i. personales, & prędiales, Mat. to. 6. 226.c.3.G

Leuitæ non accipiebant decimas a Leuitis in vete.te ſta.ſed ſolum a populo,Mat.tomo 6 226.c.4.I
Seculares clerici non ſoluunt decimas de Eccleſiæ poſſeſſionibus,Mat.tomo 6 227.c.2.E
Quare Innocentius Tertius reſtrinxit priuilegium religioſorum de decimis,Mat.tomo 6 227.c.3.F
Quare Iudæus teneatur ad decimas perſonales,Matt. tomo 6 229.c.1.E
Triplices ſunt decimæ,Mat.tomo 6 229.c.2.E
Conſuetudo decimarum quantum valeat,Matth.tomo 6 229.c.2.E
Præſcriptio decimarum quantum valeat,Matthæi tomo 6 229.c.3.F
De priuilegio decimarum,Mat.tomo 6 229.c.3.G
Omnibus religioſis conceſſum eſt retinere ſibi decimas de noualibus illis, quæ proprijs manibus colunt,Mat.tomo 6 229.c.3.H
De decimis proprie perſonalibus, Matthæi tomo 6 229.c.3.I
Cui Eccleſiæ debeantur decimę de melle, & cera, Mat.tomo 6 230.c.3.F
Decimæ de furnis ſunt perſonales, Matthæi tomo 6 230.c.3.k
De molendinis debentur decimæ, Matthæi tomo 6 230.c.3.F
De omni licite acquiſito debet ſolui decima, Matth. tomo 6 230.c.3.F
Multas diminutiones faciebant praui homines penes decimas,Mat.tomo 6 231.c.2.B
Quòd ex eadem re detur bis decima nõ inconuenit, cum competit duplici iure, Matthæi tomo 6 231.c.4.H
Non eſt bis decimandum decima prædiali, Matth. tomo 6 232.c.1.E
De horreo, & portatione decimarum in templum Domini,Mat.tomo 6 232.c.4.F
Dando decimam in rebus mediocribus ſeruatur numerus,& menſura decimæ,Mat.to.6. 233.c.1.B
Qui decimas bene ſoluunt remunerãtur in quatuor, Mat.tomo 6. 233.c.2.E.Et non ſoluentes decimas multa mala conſequuntur,ibid.
Decimæ,& primitiæ quomodo dicantur debitę de iure diuino,Mat.tomo 6 236.c.4.H
Quomodo decimæ vete.teſta.maneant in nouo, iuxta ſententiam omnium Iuriſtarum, Matthęi tomo 6 211.c.2.E
Tres ſunt ſpecies decimarum in nouo teſtamento, ſcilicet, prædialium, perſonalium, & mixtarum ex his,Matthęi tomo 6 211.c.3.k
Decimæ perſonales non ſunt de iure diuino,Matthęi tomo 6 211.c.4.K
Decimæ ſoluuntur de leguminibus, & de minutis oleribus,Mat.tomo 6 212.c.3.F
Non ſunt decimæ ſoluendæ de adipe, & ſepo, Matt. tomo 6 216.c.2.E
Danda eſt decima de alimento.Mat.to.6. 216.c.3.G
Decima lactis,caſei,& butyri, an ſit prædialis,vel perſonalis,Mat.tomo 6 216.c.3.I
Decima danda eſt de paſcuis, venationibus, & piſcationibus,Mat.tomo 6 216.c.4.H
Decima debet̃ de balneis,Mat.tomo 6 217.c.1.A
Decimæ debentur de montibus, Matthæi tomo 6 217.c.1.B
De negociationibus, & artificijs debentur decimæ Matthęi tomo 6 217.c.1.C
Decimæ debentur de militia, Matthæi tomo 6, 217.c.2.A
De ſeruitio ſoluitur decima, Matthæi tomo 6, 217.c.2.B
Aduocati non ſunt exempti a decimis, Matthæi tomo 6 217.c.2.B
De omni lucro ſoluitur decima, Matthæi tomo 6 217.c.2.B
Iudæi inter Chriſtianos degentes coguntur a Chriſtianis de ſuis prædijs ſoluere decimas, Matthæi tomo 6 217.c.2.E
Decima eſt onus reale, quod ager ipſe dat,& nõ perſona,Matthęi tomo 6 217.c.4.F
Non ſoluitur decima, neque datur eleemoſyna de lucro vſurario, ſymoniaco, & aleatorio, Matthæi tomo 6 217.c.4.K
De meretricio non tenetur meretrix ad decimas, ſi peccatum eius ſit notorium, vel ſaltem publicum ſecus,ſi ſit occultum,& quomodocunque ſit ex illo,bene tamen poteſt elargiri eleemoſynam,Matthæi tomo 6 218.c.1.A
Clericus in caſu ſymoniæ perdit decimas,Matt.to.6. 220.c.3.F. Similiter ſi ſit notorius concubinarius, ibidem
Quare in veteri teſtamento ſtatutum fuerit dari decimas ſummo Sacerdoti, & non in nouo, Matthæi tomo 6 221.c.1.B
Quomodo intelligitur decimas eſſe pauperum,Matthæi tomo 6 221.c.3.F
Papa poteſt priuilegiare quos voluerit de non ſoluendis decimis perſonalibus, ſed male faceret ſic diſpenſando,Matthæi tomo 6 222.c.3.F
Laici ſex modis perdunt priuilegium de percipiendis decimis,Matthæi tomo 6 223.c.2.B
Non licet perſonis Eccleſiaſticis recipere decimas in pignus,niſi fuerint Eccleſiæ,Ma.tomo 6.224.c.1.B
Laicus aliquando tenet decimas iuſte, Matthæi tomo 6 224.c.1.C
Quando Leuitæ dabant decimam ſummo Sacerdoti,debebant dare de melioribus, Matthæi tomo 6 233.c.1.E
Bene ſoluentes decimas remunerantur in multis,ſed quatuor exprimuntur ab Auguſtino. Primum eſt abundantia fructuum. Secundum eſt ſanitas corporis. Tertium eſt remiſſio peccatorum. Quartum eſt acquiſitio regni Cœlorum, & habetur 16. quęſt.1.cap.Decimæ, eos vero, qui non ſoluunt, vel non bene ſoluunt, multa mala conſequuntur. Primum eſt præuaricatio diuini mandati. Secundum, quòd merentur, vt fructus reddant ad decimam partem priorum fructuum, vel eorum quos alias habiturus eſſet, ſi recte decimaret.Tertiũ eſt rapina. Quartum homicidium. Quintum eſt ſacrilegium. Sextum eſt brucus æruca locuſta,&c. Septimum eſt oppreſſiones a poteſtatibus temporalibus. Octauum eſt infamia. Nonum eſt excõmunicatio,&c.Mat.tomo 6 233.c.2.D
Illud c.parochianos, extra de decimis.ſ.cum decimę nõ ab hoĩe,ſed a Deo inſtitutę tãquã debitũ exigi poſſunt,quo modo ſit intelligendum.Matthæi tomo 6 236.c.4.I
Illud Greg.16.qõ.7.c.decimas,ſ.oportet decimas, & primitias ab oĩ populo accipere, quas fideles Dño prȩcipiente offerunt,iuxta illud vaticinium Malachię 9. inferte omnẽ decimã, &c. Quomodo ſit intelligendum,Matthæi tomo 6 236.c.4.K
Clericis prohibetur,vt accipiant in pignus decimas pertinentes ad alias Eccleſias,Mat.tomo 7 53.c.4.G
Decimæ, & primitiæ non ſunt dandæ clericis publice concubinarijs, ſed põtiũs Epiſcopo. Contra cleri.publicè concubi. 6.c.1.A
Decimæ,& oblationes non debentur ex lege diuina, niſi illis,qui officium ſuum debite exequuntur, & faciũt ea,q̃ ex ordine tenent̃, alias ſunt detẽtores, & iniq; agentes cõtra cleri.concu. 8.c.4.G

Decimatio. Mentæ, & anethi a Iudæis facta, potest tripliciter intelligi, Matth.tomo 6 202.c.2.E

Decipere. Decipi nõ est nescire solum aut ignorare solum, sed iudicare de re aliter quàm se habeat.vnde decipi est aliqualiter affirmatio,quia ponit aliquid.s.iudicare. Gen. 180.c.3.G

Decipitur enim quis, cum credit de re aliter, quàm res se habeat,Gen. 207.c.2.C

Decipi accipitur dupliciter vno modo large, & sic dicendum est,quòd Adam sit deceptus. Alio modo proprie: & sic non, & isto modo intelligitur illud 1.ad Timo.2. Adam non fuit seductus, &c. Genesis 209.c.2.F

Declaratio. Dubiorum in vete. testamen. magis pertinebat ad Prophetas: quàm ad Sacerdotes, potissime de casibus, in quibus nullo modo prouisum erat in lege,2.Paralipom. 105.c.2.A

Decor. Trahit ad se naturaliter appetitum, & iocunditatem causat,3.Reg. 5.c.2.C

Decorum. Inter decorum, & pulchrũ quid interst,2.Reg. 89.c.2.B

Decretum. Ad illud decretum quod habetur, 28.q.1.capite Iudæi,non videtur cõueniens expositio Sancti Thomæ circa hoc, &c. 1.Regum tomo 1.109.c.1.A. Sed expositio Glos. est melior.ibidem.

Non omnia, quæ habentur in decretis, tenentur ab Ecclesia,1.Regum tomo 2 167.c.4.H

Decretum illud Apostolorum Actu.15.s.Visum est Spiritui sancto, & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris, quã hæc necessaria, vt abstineatis ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione.Quidã dicunt,quòd fuit permissum, & non præceptum. Alij, quòd fuit præceptum, sed postea reuocatum fuit a Paulo. Alii dicunt, quòd adhuc obligat. Alii, quòd fuit obligatorium in sensu morali,& non literali. Alii,ꝙ intelligendum est, sicut iacet,sed quòd non fuit præceptum, sed quædam prouisio ad conseruandum pacem,& communem vitam inter Iudæos, & Gẽtiles,sed hæ opiniones improbantur, Mat.tomo 2. 77.c.2.A

Dicendum ergo, quòd fuit præceptum obligans tũc omnes de Ecclesia, & hoc propter pacem conuersorum ad Christum de Gẽtilitate, & de Iudaismo, Mat.tomo 2 77.c.4.F

Et credendum,quòd pauco tempore mãsit,& quòd reuocatum est ab Ecclesia, licet non sit scriptum. Et necesse est dicere,quòd viuente Paulo, fuerit reuocatum,Mat.tomo 2 78.c.1.A

Dedalus. Carpentator fecit quasdam imagines ligneas,& artificiosè spiritu incluso,faciebat eas per se moueri, atque trepidare, Exodi tomo 2 118.c.3.H

Dedalus,ex inuidia,peremit Perdicam filium sororis suæ,Mat.tomo 7 183.c.3.F

Dedicatio. Idem est,quòd consecratio, Numer. tomo 1.84.col.3.k.2. Paralipomen. 99.c.2.D

Dedicare proprie est nouiter applicare aliquid ad aliquem vsum,2.Paralip. 201.c.3.I

Defendere defensio. Iura humana quãcumque personam suscipiunt ad se defendendum, quantumcunque illa sit pessima, & infamis, sed non quamcunque suscipiunt ad defensionem aliorum,Exodi tomo 2 80.c.3.H

Si potens se defendere,nulla mala meritus permittat se mori,cũ se possit honeste defendere,peccat, qa ipse est sibi hostis,& homicida,Iosue to.2. 9.c.1.B

De duplici defensione.s.per solam fugam, & per impugnationem,Iosue tomo 2 9.c.3.G

Non est iusta defensio contra Iudicem, ipsum impugnãdo,vulnerãdo,vel occidẽdo,Iosue to.2.10.c.4.I

Quamuis pro defensione rerum,sit licitum pugnare, non tamen est obligatorium,sicut pro tutanda vita,Iosue tomo 2 11.c.1.E

Defensio nobis licita est sine interuallo,non tamẽ cũ interuallo,Num.tomo 2 64.c.2.A

Inter defendere, & resistere quid intersit, Iudic. 35.c.4.H

Nemo prohibẽt vti pluribus defensionibus, vt patet de reg.iur.in 6.regula,nullus,Iudi. 124.c.3.F

Defensio fauorabilior est quàm actio,1.Reg.tomo 2 99.c.2.B

Defensio est omni homini licita, etiam si mortem mereatur,1.Reg.tomo 2 99.c.2.B

In duobus casibus iuste se defendit quis in bello. primo quãdo alius vult inferre bellum sine causa, manifestum est,ꝙ licet per omnem modum se defendere,& occidere, & prædari, &c. Secundo quando aliquis vult se defendere ab alio, quem læsit offerẽdo prius satisfactionem iustam, ne pugnet contra ipsum,& paratus est eam dare illico, peccat, qui mouet bellum, &c. & alius iuste se defendit, &c. Si autem non offert se satisfacturum vere, & sine fraude non potest iuste se defendere, 1.Paralipo. 220.c.2.A

Ad hoc, quòd aliquis in defensione sua licite proponat malum de alio, duo requiruntur, primum, ꝙ malum illud,quod proponit de alio,sit verum,&c. Secundo ꝙ ille,qui proponit malum de alio, proponat illud sub necessitate,ꝙ scilicet aliter se defendere non posset. Nam alterius crimen non debet notificari,nisi tripliciter,vel quadrupliciter.Primo cum quis cogitur iuridice crimen alterius notificare,sicut est in testibus, vt patet extra de falsarijs capi.falsidicus testis.Secundo quando quis ad correptionem alterius vult crimen denunciare Ecclesiæ, &c. Tertio si quis in casu, in quo ei competit de iure,velit accusare proximum de crimine,bono zelo.quarto si quis nullo modo posset se defendere,nisi proponendo crimen alterius verum, & intentione solum se defendendi, &c. 1.Paralipom. 14.c.4.G

Defensio ab hoste cuilibet permissa est, 1.Paralipo. 209.c.1.B

Quòd defensio sit in oĩbus licita in bello,tenet in duobus casibus.primo qñ ille, qui lędit nihil mali intulit:Secũdo qñ intulit aliquid mali, & tñ paratus est iustã prẽstare satisfactionẽ,alioquin vim vi repelle nõ licet,1.Paralipo. 220.c.2.B. Et est tertius casus, quando lędens,& lęsus habẽt iudicem communẽ, 1.Paralip. 220.c.4.I

Nulli deneganda est defensio animæ, & corporis, Mat.tomo 5 105.c.1.A

De lege naturæ est dare copiam defensionis etiam dã natissimis omnium hominum, & in crimine etiã notorio.Defen. 1.c.2.E

Defensor. Defensori plura licent quàm aggressori,Iosue tomo 1 44.c.3.F

Defectus. Defectũ suũ cognoscit homo tripliciter,Mat.tomo 5 9.c.4.K

Multi erant defectus in lege veteri,quia data est populo imperfecto,Mat.tomo 5 92.c.3.K

Deficere. Significat mortem mansuetam veniẽtem paulatim per cõsumptionem humidi radicalis.Gen. 295.c.1.D

Humana natura dupliciter deficit, vno modo, quia nondum consecuta est perfectionem vltimam, alio modo, quia ab vltima perfectione iam recessit &c. Mat. tomo 6. 118.c.2.C
Nihil deficere perfecto contingit dupliciter, vno modo, quòd nihil desit eorum, quę natum est habere, siue potest habere, secundo modo, quòd nihil desit eorum, quæ debet habere, &c. Mat. tomo 6 153.c.1.E
Defectus naturæ deducunt in memoriam naturę dupliciter, Mat. tomo 5 117.c.3.k
Si defectus naturę tollerentur, multa bona de vniuerso tollerentur, Mat. tomo 5 118.c.1.A
Nullus defectus erit in corporibus resurgentium, tam damnatorum quàm beatorum, Mat. tomo 6 116.c.4.k

Definire. In omnibus, in quibus lex non definierat, pertinebat ad summum pontificē, & ad iudices, apud Hebræos, & ad Papam in nouo testa. Mat. tomo 4 123.c.3.G

Definitio. Rei simplicis est veritas eius significatæ, per terminum 1. Regum tomo 1 98.c.4.K
Conceptus definitionis, vel proprie, vel improprie, compositionem includit, Deutero. 77.c.2.E
Definitio maxime debet accipere causam finalē, eo quòd per causam finalem res quęlibet valde innotescit, Iudi. 122.c.1.A

Defloratio. Requiritur ad permixtionem sexuum, Mat. tomo 5 117.c.2.B

Defunctus. De suffragijs, & Eleemosinis, quas defunctus pro se fieri iussit in testamēto, si executor retardat illas facere, an defunct⁹ patiatur detrimentum, Mat. tomo 3 50.c.2.B
Defunctis non prodest vsus clauium, quo ad absoluere, & ligare, vt probatur, Mat. tomo 4 187.c.2.F
Defunctis non potest obesse excommunicatio, Mat. tomo 4 187.c.4 H
Defuncti debitum efficitur debitum hæredibus, Mat. tomo 7 73.c.3.k
Defunctis quomodo valeant indulgentię, & quomodo non, Mat. tomo 4 188.c.2.E
Pro defunctis non orat Ecclesia, vt deferantur in purgatorio, sed. vt deferantur in vitam æternam, quia pręsupponit eos, pro quibus orat, esse ī purgatorio, cum alias non prosit, & ante mortem Christi orabat, vt deferrentur in sinum Abrahæ, Mat. tomo 7 261.c.3.H

Deitas. Est natura bonitatis, Matthæ. tomo 7 95 c.3.G
Deitas quomodo, & cui communicatur, quia ad intra, non ad extra communicatur, Exo. tomo 1 39.c.4.I

Debbora. Soror fuit Abel vterina, quæ alteri viro postea copulata est, Gen. 28.c.2.B
Debbora quomodo fuerit cum Iacob, vt sepeliret eam Iacob subter quercū. Gen. 35. Gen. 341.c.2.B
Quòd Debbora fuerit iudex in Israel, vt habetur Iudi. 4. & 5. fuit hoc illi specialiter a Deo concessum, quia erat Prophetissa, &c. vel potest dici, quòd nō imperebat, vt iudex, sed per modum Prophetiæ respondebat ad dubia, idest, Deus per mulierem illam, sicut Samuel cum esset adhuc puer, item Debbora non sola fuit iudex sed cum illa fuit barach filius Abinoe Iudi. 4. &. Gen. 145.c.4.K
Debbora non computatur proprie inter iudices, sed Barac, qui fuit tempore illius Iudi. 6. A. & 38.c.2.B
Debbore erat Prophetissa, Iudi. 6 A
An Debbora fuit vxor Barac, problema neutrum est, nam Hebræi, & ferè omnes doctores nostri tenēt quòd sic, & alij tenent, quòd non, dicentes quòd Barac, & Lapidoth vir Debboræ, fuerunt duo viri, & hoc magis mihi placet, inquit, autor, Iudic. 38.c.3.G
Debboram iudicasse Israel quomodo habeat intelligi, Iudi. 39.c.1.A

Delectatio, & Delectari.

In vito delectatio circa venerea est in duobus, similiter in alijs duobus delectatio fœminæ, Genes. 353.c.4.F
Præsentia obiecti conuenientis delectat sensum, Mat. tomo 4 239.c.4.I
Delectatio est coniunctio conuenientis cum conuenienti cum sensu eiusdem, Nu. to. 1. 212.c.1.B
Delectatio causatur ex operatione naturali perfecta, non impedita Ex 7. Ethico. & ex coniunctione obiecti perfecti ad potentiam dispositam, Deute. 152.c.1.D
Delectamur maxime in eo, quod conuenientissimum est, & illud summe diligimus, Mat. tomo 4 232.c.2.C
Quòd vna delectatio non possit tolli per aliam delectationem, nisi magna esset, vel tristitia per delectationem, declarat, Aristo. 10. Ethic. 1. Reg. tomo 2 24.c.2.E
Delectatio morosa, in tentatione carnis peccatum est, Mat. tomo 1 251.c.1.C
Delectatio consequitur beatitudinem, sicut accidens proprium consequitur suum subiectum, Mat. tomo 2 14.c.1.A
In delectatione, siue corporis, siue animę non consistit beatitudo, vt probatur, Matthæ. tomo 2 14.c.1.B
Si delectationes spirituales essent ita perfectè cognitæ, sicut corporales, impossibile erat, ꝙ quis in delectationibus corporalibus beatitudinem constitueret, Mat. tomo 2 14.c.4.I
Delectationes apposuit natura in illis operationibus animalium, quæ sunt manifestè ordinatę ad finem necessarium, sicut in vsu ciborum ad conseruationem individui, & in vsu venereorum ad conseruationem speciei, Mat. tomo 2 20.c.1.E
Delectatio est perfectio operationis, non tanquam rei habentis speciem, &c. sed est similis perfectioni, quæ ordinatur ad habendum speciem, & est similis illis, quæ faciunt ad meliorem vsum rei, &c. Mat. tomo 2 21.c.3.I
Delectatio perficit beatitudinem, sicut decor perficit iuuentutem, idest, addit et aliquid bonitatis, secundum quam, sit magis elegibilis, quàm prius, & hoc loquendo de beatitudine imperfecta, quæ potest haberi in hac vita, secus autem de beatitudine perfecta, quæ est in patria, Mat. tomo 2 21.c.3.K
Delectatio eodem desiderio desideratur, quo vltimus finis, licet aliquo modo potest dici, quòd desidetetur propter operationem, in qua est, Mat. tomo 2 21.c.4.G
Deus in corde nostro delectatur, Matthæi tomo 6 239.c.1.A
Maior delectatio, facta simul cum minore, non permittit sentire minorem, si multum excedat, Mat. tomo 6 67.c.4.F
Delectatio intellectualis est perfecta, Matth. tomo 6 67.c 4.I
Delectationis finis est operatio, Matthæi tomo 6 122.c.1.A
In delectatione venereorū sunt tria. primum est violatio signaculi virginalis. secundum est resolutio seminis. tertium est propositum veniēdi ad talem

delc-

delectationem,&c.Mat.tomo 7 16.c.3.G
Ad delectationem peruenire,& illi ſubijci, differunt, Mat.tomo 7 16.c.3.G
Delectatio Dei vna eſt, & ſimplex, & ſemper permanens,Mat.tomo 7 37.c.1.B
Delectatio perficit operationē 10.Ethi.ſed non perficit tanquam aliquid extrinſecum,ad quod ordinetur operatio, ſed ſicut pulchritudo con decorat iuuentutem,Mat.tomo 2 45.c.2.D
Ordo, quo delectatio ordinatur in operationem, vt illa non negligatur,eſt ordo naturæ ſimpliciter rectus,alius tamen eſt ordo naturæ,quo operatio accipitur propter delectationem, ſ.in quātum in operatione eſt delectatio quædam,& iſtæ ordo eſt datus a natura ipſis animalibus, & iſte ordo non eſt ſimpliciter rectus,Mat.tomo 2 45.c.3.F
Appetentes delectationem,ſuper omnia,vt ſunt animalia bruta,recte iudicant,quia non valent iudicare de fine ipſarum operationum, Matth.tomo 2 46.c.2.A
Delectatio non eſt vltimus finis voluntatis, ſed viſio. Mat.tomo 2 46.c.2.E
Delectatio dicit complacentiam quandam ad coniunctionem conuenientis cum eo, cui conuenit, Mat.tomo 2 60.c.3.I
Delectatio magna trahit totum hominem ad ſe, Mat.tomo 4 219.c.1.C
Duplex eſt delectatio in ſenſu,quædam per redundātiam,&c.& alia per obiecti pręſentis conuenientiam,Mat.tomo 4 239.c.4.I
Delectatione venerea, vide in dictione, Venerem.
Delectationes,ſecundum ſenſum, dicuntur medicinales, & ęgritudinales 7.Ethico.Matthæ.tomo 6 121.c.4.K
Delectationis finis eſt operatio,& non econtra,Mat. tomo 6 122.c.1.A
Sicut magnitudo delectationis conſideratur ex tribus,ſcilicet, ex magnitudine boni coniuncti,ex bona diſpoſitione potentiæ ad ſuſcipiendum delectationem,& ex perfectione coniunctionis ſic magnitudo doloris ex tribus conſideratur, Mat. tomo 7 222.c.4.k
Delectatio in coitu, vnde proueniat, vide ſuper ecce virgo. 1.c.4.E

Delectabile. In pręſentia rei delectabilis coercere paſſionem,opus eſt magnę virtutis,& propter iſtud periculum admonet Ariſt.2.Ethi.ne faciamus iudicium de elegibili in pręſentia rei delectabilis,ſed abſente ea,& ponit exemplum de iudicio Troianorum, quando educebatur Helena in concilium 1.Paralipom. 129.c.1.C

Delegare. Cum alicui delegatur aliqua cauſa definienda,committuntur etiā eius poteſtati omnia,quæ pertinent ad expeditionem illius cauſæ,vt cogere contumacem, & ſimilia, dato quòd iſta in mandato non committantur,&c.vt patet extra de officio, & poteſtate iudicis delegati.cap.prętерea in principio,Exo.tomo 1 51.c.1.A
Quando alicui delegatur cauſa,vt ſententiet in ea,delegantur etiam omnia,ſine quibus non poteſt ſententiare,extra de officio delega. cap.prętерea,Iudi. 70.c.4.k

Deliberatio. Plena requiritur ad peccatū mortale,ſed non eſt plena deliberatio,quando prętente obiecto,potuit aliquis tranſgredi,& non eſt tranſgreſſus, Sed ſecus eſt, quando quis deliberat in abſentia obiecti, quia ſi quis tunc conſenſerit fornicari,& poſtea non conſentit, peccauit & fuit plenus conſenſus hic,ſed impedita eſt executio propter abſentiam obiecti 1.Reg.tomo 2 128.c.1.E

Delictum. Ad delicta trahit conuerſatio, Mat.tomo 5 57.c.2.B
Delictum difert a peccato, quia peccatum conſiſtit in commiſſione,& delictum in omiſſione, Leui. 54.c.3.k,& 138.c.4.F
Delicta aliena facile quilibet cognoſcit, ſed non ſic propria,Matthæi tomo 6 241.c.3.I
Propter delictum comiſſum ab aliquo in aliquo loco,ſortitur forum illius loci,Leui. 283.c.3.k

Delphinus. Delphini in Nilo interficiunt Crocodilos,Exo.tomo 1 109.c.3.G
Delphinum piſcem in cœlo collocauit fabuloſa gentilitas,ſimiliter & duos piſces,qui ſunt vltimum ſignum Zodiaci,Exo.tomo 1 166.c.3.H

Demereri. Ante mortem ſemper eſt locus merendi,& demerendi,Matthęi tomo 6.304.c.2.D & tomo 7.136.c.2.B

Democritus. Appellatus eſt Abderites ab Abdera ciuitate Cretenſium,Iudi. 23.c.4.F

Dæmon. Dęmoni non datur pœna pro qualibet tentatione,qua nos tentat,Geneſ. 21.c.3.H
Dęmon quidquid faciat non peccat, quia eſt in termino,& obſtinatus,Gen. 21.c.3.I
Dęmones,quomodo fiant ſuccubi,& incubi,& primum ſuccubi,quàm incubi,& quomodo ſic dicātur generare,Gen. 35.c.2.A
Dęmones incubi ſolent apparere fœminis in vigilia, ipſas improba vexantes libidine,ſuccubi vero raro apparent viris,niſi in ſomnijs,Gen. 35.c.2.B
Contra dęmonis tentationes fortiores ſumus nos ad reſiſtendum eis, quàm primi parentes, ſed contra tentationes carnis, ipſi erant fortiores,Gen. 157.c.2 B
Dæmon poteſt formare vocem cauſando organa, vbi non ſunt organa,& vbi ſunt imperfecta,perfecta reddere,Gen. 163.c.1.A
Dęmon cupit hominem occidere,& ſi non facit eſt, quia a Deo non permittitur,quidquid enim mali eſt,quod dęmon non facit,ideo eſt,quia illud facere non permittit Deus,Gen. 163.c.4.F
Dęmon,in tentatione per ſerpentem,duo prętendebat,& vnum illorum volebat manifeſtare,ſcilicet, quòd mulier comederet de arbore,& alterum occultare,ſcilicet,id propter quod volebat,vt comederet,primum manifeſtauit inducens rationes ad hoc,quòd deberet comedere, ſecundum tacuit, quod erat,vt mulier peccaret,Gen. 164.c.2.E
Dęmones,poſt diem iudicij, non torquebunt alios damnatos,ſed omnes pariter torquebuntur a Deo Gen. 213.c.2.B
Dęmoni non eſt illata pœna propter tentationem Euæ,Gen. 213.c.4.I
De dęmone,vide plura in dictione, diabolus.
Dęmones non poſſunt facere vera miracula, vt probatur Exo.tomo 1 44.c.2.C
Dęmones operantur per modum artis,Exo.tomo 1 44.c.3.I
Quidam Philoſophi putauerunt dæmones eſſe animalia corpore aerea,mente rationalia,ęterna tempore,animo paſſiua,de quibus Apuleius in lib.de Deo Socratis,Exo.tomo 1 44.c.4.F
Dęmones, & omnes intelligentias poſſe inducere formas ſubſtantiales,& accidentales in rebus,credidit Auicena,cuius ratio refertur,& impugnatur Exo.tomo 1 44.c.4.G

Dęmonum operatio in rebus non est sua, sed naturę, & ideo non est valde miranda, sed scientia eorum est valde miranda, eadem enim, quæ ipsi faciunt, & nos faceremus, si tantam cognitionem rerum, vt ipsi, haberemus, Exo. tomo 1 45.c.1.E
Dęmones in operando assimilantur medicis qui operantur per modum applicationis, Exo. tomo 1 45.c.2.B
Dæmonum signa diferunt a signis Dei tripliciter, Exo. tomo 1 45.c.2.A
Dęmones faciunt quędam mirabilia assumentes corpora, quæ sibi vniunt ad motum, & nunquam possunt assumere corpora animata, licet possint ea localiter mouere impellendo, nec in istis corporibus assumptis possunt comedere, nec angeli, de quibus Genes. 18. & 19. vere comedebant, Exodi tomo 1 45.c.2.D
Dęmones possunt generare, tanquam ministri, scilicet, mouendo semen de loco ad locum, vt in generatione Merlini, Exo. tomo 1 45.c.3.G
Dęmones, quos Galli Drusios vocant, incitant mulieres ad virilem concubitum, & peragunt, & eas improba vexant libidine, vt dicit Augustinus lib. 15. de Ciuitate ca. 24. Exo. tomo 1 45.c.3.I
Per dęmones incubos, & succubos geniti sunt viri viribus fortiores, & statura proceriores, Exo. tomo 1 45.c.4.G
Dęmones quonam modo nobis immittant malas cogitationes, Exo. tomo 1 48.c.2.D
Dęmones quonam modo sint incentores malorū, Exo. tomo 1. 89.c.2 E. & 48.c.3.I
Dęmones quomodo incitent ad iram, & quomodo ad libidinem, Exo. tomo 1 48.c.4.G
Dęmones elegerunt æqualitatem Dei, vel iudicauerunt se esse principium boni sui, & sic sunt damnati, Exo. tomo 1 182.c.1.B
Ad hoc, quòd aliquis dęmon debeat loqui in aliquo corpore mortuo, requiritur vt illud corpus sit recenter mortuum, vt probatur 1. Reg. tomo 2 27.c.3.K
Dęmones quandoque faciunt nubes descendere, in quibus de loco ad locum, facto aliquo pacto, homines ferant, vt sæpe, & publice visum est. Exo. tomo 2 217.c.4.F
Dęmonum peccata, & damnatorum non possunt remitti, quia non possunt conteri de peccatis, Num. tomo 1 223.c.4.K
Dęmones obstinantur ex vnitate potentiarum iudicatiuarum, & electiuarum, Nu. tomo 1 224.c.4.F
Multa dęmonibus reuelātur, vt prosint mēbris Christi, saltem indirectè, Deute. 72.c.2.E
Dęmones sunt acutiores nobis naturali cognitione, Deutero. 72.c.4.F
Dæmones non possunt tenere cęlos, ne moueantur, Iosue tomo 1 201.c.1.A
Dęmon dicitur spiritus multipliciter 1. Reg. tomo 2 24.c.2.B
Dęmonis descriptio assignatur, ex sentētia Platonis, 1. Reg. tomo 2 26.c.2.D, & c.3.F
Dęmones non possunt cogi per quascunque cęremonias 1. Reg. tomo 2 26.c.2,C
Dęmones dantes signa, per quæ significant se ad corpora nunquam redituros, non ex hoc sunt astricti ad non redeūdum, sed si non redeunt ideo est, quia nolunt redire, vel ex aliqua alia causa, quę eos cogit 1. Reg. tomo 2 26.c.3.G
Atmonia, secundum se, non habet virtutem expellēdi dęmones de corporibus, vel eos conuocandi 1. Reg. tomo 2 26.c.4.G
Ille, qui dęmones per artes nefarias, & illicitas cęremonias, ab aliquo excludit, non ipse dęmonem exclusit, sed ipse dęmon seipsum excludit, quia voluit 1. Reg. tomo 2 27.c.1.A
Ad expellendos dęmones nulla res naturalis habet efficaciam, similiter neque ad congregādos 1. Reg. tomo 2 27.c.1.B
Dęmones aliquando loquuntur per cadauera recenter exanimata 1. Reg. tomo 2 27.c.3.K
Dęmon tria potest facere in homine viuēte. 1, ipsum cruciare, localiter mouere, & per illum loqui, quādo vult, &c. 1. Reg. tomo 2 27.c.4.H
Dæmones non possunt loqui in arreptitijs nisi sint intra eos; bene tamen possunt vexare homines, ipsis exterius existentibus, vt probatur 1. Reg. tomo 2 161.c.3.F
Dæmon potest esse intra terminos quantitatis alicuius rei, non tamen intra terminos essentiæ eius, 1. Reg. tomo 1 162.c.1.D
Ex dæmonibus succubis, Adam genuisse alios dęmones, dicunt insani Iudæi 2. Reg. 45.c.4.G
Dæmones non differunt ab Angelis bonis per condi tionem naturæ, sed per maculam peccati 3. Reg. 31.c.3.F
Dæmones sapientiores sunt Salomone in duobus, primo quantum ad res gestas, &c. secundo quia dęmones non solum cognoscunt proprietates rerū, sed etiam proprietates indiuiduorum 3. Regum, 31.c.3.G
Dęmones possunt loqui per cadauera mortuorum recentia, adhibitio sanguine, & quibusdam lotionibus, non tamen possunt loqui per cadauera multorum dierum 4. Reg. 42.c.2.C
Dæmones, & Angeli, quando apparēt in corporib⁹, sunt pulchriores, quàm nos 4. Reg. 65.c.2.E
Dęmones non dicuntur absolute, Angeli Domini, sed angeli Domini mali 1. Paral. 250.c.4.G
Dęmones non mittuntur a Deo ad decipiendos homines, sic, quòd velit homines decipi, bene tamen permittit, quòd decipiant, & tentent 2. Parali. 248.c.1.D
Dæmonibus non dat Deus officium decipiendi, vel tentandi homines, bene tamē dat officiū puniēdi animas in inferno 2. Paralip. 248.c.2.D
Dæmones, & Angeli non possunt illabi animæ nostrę 2. Paralip. 30.c.3.k.
Dæmones vocantur hęduli, & hirci, quia istud nomē potest æquiuocari ad hircum, & dęmonem, vel vocantur sic, quia sæpe apparent dęmones in specie hircorum, vnde & dęmones appellantur capripedes 2. Paralipo. 251.c.4.k
Qualiter dęmones se habeant circa nos 2. Paralipo. 161.c.1.C
Dæmon maxime tentat hominem, quando eum solitarium inuenit, Matthęi tomo 1 218.c.1.E
Dęmones ignorauerunt multa de Christo, quæ cæteris hominibus nota erant, vt probatur, Matthæi tomo 1 228.c.1.E
De dęmonis iniquitate, Mat. tomo 1 228.c.2.B
Dęmon duplicem causam habuit ad tentandū Christum, scilicet, motiuam & finalem, motiua fuit ratio dubitandi, quam dæmon habebat de Christo an esset Deus, quia multa signa erant ad hoc, scilicet, impletum esse iam tēpus aduētus Christi, &c. causa vero finalis erat, quia expediebat diabolo valde scire, an Christus erat filius Dei, quia sciebat ex sacra scriptura, quòd per mortem filii Dei, homines redimendi erant de potestate diaboli, Mat. tomo 1 228.c.2.E
Dæmon dicens Christo, si filius Dei es, quærebat an esset filius Dei naturalis, Mat. tomo 1 230.c.1.A

Diaboli tentationes tulit Christus patienter, propter multa, Matthæi tomo 1 230.c.2.D
Dæmon non erat superandus a deitate Christi, sed ab humanitate, vt dicit Hilarius, Matthæi tomo 1 230.c.3.G
Dæmonis tentationes superauit Christus autoritatibus sacræ scripturæ propter multa, Matthęi tomo 1 230.c.3.k
Primæ tentationi dæmonis Christus sufficienter respondit, vt probatur, Mat.tomo 1 231.c.1.A
Dęmon, finita prima tentatione, non cessauit eũ tentare propter multa, Mat.tomo 1 231.c.3.F
Dæmon vere portauit Christum a deserto in pinaculum, & a pinaculo in montem excelsum, & hoc corporaliter, & visibiliter, nec dæmon putauit, ꝙ per hoc impediretur tentatio, quia vidit Christum promptum ad hoc, quòd permitteret se portari, & dæmon volebat persuadere Christo, quòd ipse erat Angelus, & portabat Christum tanquam filium Dei, vt per hoc extolleretur in vanam gloriam, & non expaueſceret se portari, Matthæi tomo 1.232.c.4.I, & c. Et permisit se ab eo Christus portari propter multa ibidem, 233.c.3.G
Dæmon quare in primis duabus tentationibus apposuerit, si filius Dei es, & non in tertia, assignatur causa, Matthæi tomo 1 233.c.4.I
Ad quid dæmon suaserit Christo se de pinaculo prȩcipitari, Matthęi tomo 1 234.c.1.D
Dæmon in secunda tentatione vsus est autoritate sacræ scripturæ, & non im prima nec in tertia, propter multa, Matthæi tomo 1.234.c.2.A. Quam autoritatem licet non allegaret ad bonum finem, neque sensus eius concordabat proposito dæmonis, vt probatur ibidem 234.c.3.G, Christus tamen noluit redarguere dæmonen de falso intellectu scripturæ, propter multa, Matthęi tomo 1 234.c.4.K
Omnes dęmones in hoc fine, & desiderio maxime conueniunt, vt scilicet, homines fallant, & ad inferos perducant, Matthæi tomo 1 235.c.4.F
Dæmon per tertiam tentationem noluit scire, an Christus esset Deus, sed ideo tentare voluit vsquequo Christum superaret, vel nihil maneret, de quo tentare posset, &c. sic dicit Chrysosto. Matthæi tomo 1 236.c.3.K
De quo loco dęmon assumpserit Christnm in montem excelsum, dici potest, quòd dupliciter potuit fieri, vno modo, quòd Christus descenderit de pinaculo per gradus, dęmone hoc vidente, licet Iudæi hoc non viderent, & quòd de pauimento dæmon tolleret eum inde in montem, &c. alio modo, quòd de pinaculo assumpserit in montem, sed veri similius videtur secundum, Matthęi tomo 1 236.c.4.G
Dęmones possunt per diuersa loca tã per diẽ quàm per noctem homines ducere, aliquando volentes, aliquando inuitos, & aliquando hoc fit de facto, vt probatur, Matthęi tomo 1 237.c.2.B
Qualiter dæmon ostenderit Christo omnia regna mundi, recitantur opiniones, & improbantur, Mat thæi tomo 1.238.c.1.A, Et tandem concludit auctor, quòd diabolus solum de monte illo faciebat eum respicere ad diuersas partes mundi di. ei versum illam partem est regnum persarum, & versum aliam est, &c. ibidem, 239.c.2.E
Dæmon non potest facere de nouo, quod non fuerit in se, neque in materia sua, nam qui hoc crediderit, infidelis erit, vt definitum est in concilio Acquiren. & patet 26.quæst.5.c. Episcopi, scilicet, de Domino nostro, Matthæi tomo 1 239.c.1.E
Dæmon di. Christo, Mat.4.omnia hæc tibi dabo, &c. mentitus est, quia nihil dare poterat, vt probatur, Matthæi tomo 1 239.c.4.F
Dæmon tentauit Dominum de auaritia, & idolatria propter multa, & ista tentatio licet non fuerit verisimilis simpliciter, fuit tamen verisimilis ex suppositione, Matthæi tomo 1 240.c.2.D
Dæmon voluit adorari, propter multa, Matthæi tomo 1 240.c.3.k
Dęmon illum ordinem seruauit in tentando Christum, quem tenuit in tentando primos parentes, Matthæi tomo 1 241.c.3.H
Dæmon in vltima tentatione, de duobus tentauit Dominum, similiter, & in alijs tentationibus, Matthæi tomo 1 241.c.4.F
Dęmon, finita omni tentatione, recedere iussus est, & etiam ipse recessit, propter multa, Matthæi tomo 1 242.c.3.k
In dęmonis tentatione est triplex finis, Matthæi tomo 1 244.c.2.B
Quòd dęmon tentet hominem, probatur, Matthęi tomo 1 244.c.3.F
Dęmones impugnant homines dupliciter, primo, vt ad peccatum deducant, secundo solum ipsos puniendo, primo modo non mittuntur a Deo, sed bene secundo, Matthęi tomo 1 244.c.3.G
In dæmonis pugna, contra hominem, Deus recompensat ex parte hominis id, quod deest, primo per diuinæ gratiæ auxilium, secundo per custodiam Angelorum, Matthæi tomo 1 244.c.3.k
Dęmones cogi non possunt, Mat.tomo 5.119.c.3.H
Dæmones volunt tentare homines, & torquere propter inuidiam, & superbiam, Matthæi tomo 1 244.c.4.G
Dęmonum congregatio dicitur regnum quoddam, Matthęi tomo 1 244.c.4.k
Dęmonibus non conuenit tentare ex officio sibi a Deo imposito, permittit tamen Deus tentationes istas ad augmentum gloriæ electorum, Matthæi tomo 1.245.c.1.G, Et hoc officium tentandi voluntarie assumũt propter inuidiam, & superbiam, & hoc prȩcipue exercent, & cum maiori desiderio, & solicitudine, Mat.tomo 1 245.c.2.A
Peccata nostra sunt quodam modo a dæmone, & alio modo quędam sunt a dęmone, & alio non, indirecte tamen, & occasionaliter dęmon est causa omnium peccatorum nostrorum, quia ipse instigauit primum hominem ad peccandum, & non peccasset, nisi ille suasisset, & nos nõ peccaremus, nisi primus homo peccasset, directe vero est causa aliquorum, & aliquorum non, Matthæi tomo 1 245.c.4.I
Omnes peccatores quomodo dicantur filij diaboli, Matthæi tomo 1 246.c.1.H
Dęmonis tentatio non est peccatum, vt probatur, Matthæi tomo 1 246.c.2.C
Dęmon quomodo possit mouere partem concupiscibilem, & quomodo non, Matthæi tomo 1 246.c.3.K
Si dęmones tentantes superentur, an tunc cessent a tentatione, vel potius tentent, recitantur opiniones, vna, quòd omnino cessent in illo, a quo superatus est, & de quocunque: secunda quòd cessent solum a tentatione illius peccati, in qua superatus est, non tamen cessant a quocunque alio vitio tentare, tertia quòd non potest eundem hominem tẽtare de illo vitio in quo superatus est, sed potest de quolibet alio, & alio tam de illo, quàm de alijs, & hanc opinionem habere causam manifestam dicit sanctus Thomas 2. sentẽ. disti. 6. arti. 5. est quarta opinio, quæ videtur probabilior, quòd diabolus superatus

ſuperatus ab aliquo poſſit tentare alios homines, ſed non illum, a quo ſuperatus eſt, & hoc non ſemper, ſed vſque ad tempus aliquod, & poſt illud tempus poteſt tentare, &c. vt probatur, Matthæi tomo 1 246.c.4.G
Sicut dęmon non permittitur tentare quādiu vult, Sed quandiu Deus vult, ſic non permittitur tentare quantum acriter vult, ſed quantum Deus vult, Matthæi tomo 1 247.c.2.D
Dęmones non poſſunt aliquid imprimere directe in intellectu noſtro, bene tamen Angeli boni, Matthæi tomo 1 252.c.4.k
Dæmon. Et Angelus quomodo differant, Matthæi tomo 6 44.c.1.D
Dæmones, & falſi Prophetæ non faciunt vera miracula, Matthæi tomo 6 294.c.4.G
Deus non permittit, vt dæmones fallant bonos, aut facere miranda circa ea, in quibus poteſt pręiudicari ſaluti humanę, & ſi aliquid permittit, hoc ſolum eſt, quantum ad eos, qui mali ſunt, & perituri, Matthęi tomo 6 295.c.3.G
Refertur opinio Platonis de dęmonibus, Matthęi tomo 7 215.c.4.G
Omnes dæmones retrudentur perpetuo in inferno, Matthęi tomo 7 92.c.3.H
De principatu inter dęmones, & quòd ignotum eſt nomen principis dęmoniorū, Mat.to.7.120.c.1.A
Quæ ſint nomina cuilibet dæmoni conuenientia, Matthęi tomo 7 120.c.1.E
Dæmones poſt diem iudicij non habebunt principem, Matthæi tomo 7 120.c.3.H
Dæmon non habet materiam, vt partem ſui, Matthæi tomo 7 160.c.1.C
Dęmones ſunt executores iræ Dei penes genus humanum, Matthęi tomo 7 161.c.3.H
Dęmones tripliciter cognoſcunt aliqua, Matthæi tomo 7 203.c.4.F
Dæmones intelligunt perſpicacius, quàm anima, Matthæi tomo 7 204.c.1.E
Dęmones poſt iudicium non torquebūt damnatos, Matthæi tomo 7. 175.c.1.E, & tomo 4 65.c.3.K
Dæmones quomodo cognoſcant, quæ apud nos ſunt, Matthæi tomo 7 215.c.3.k
Exiſtentes, in purgatorio non torquentur a dęmonibus, nec ab Angelis, Matthęi tomo 7 241.c.4.k
Quid faciant dęmones, cum animæ a corporibus egrediuntur, Matthæi tomo 7 243.c.2.B
Dęmones aſſiſtūt animabus, quę ſunt in purgatorio, non tñ eas torquent, Matthęi tomo 7 243.c.2.D
Cur in vita præſenti, boni non nunquam a dæmonibus vexentur, Matthæi tomo 7 243.c.3.k
Anima poſt mortem cognoſcit dęmones, ſed non ad præſens, Matthęi tomo 7 243.c.4.I
Dæmones ſemper gerunt ſecum infernum, Matthęi tomo 7 266.c.1.E
Quòd vexemur a dęmonibus, ex diuina prouenit prouidentia, Matthęi tomo 7 266.c.1.B
Quanta ſit dæmonum inuidia, & odium circa homines, Matthæi tomo 7 276.c.2.E
Dęmones interdum nos odiunt, ſicut hoſtes, Matthęi tomo 7 276.c.2.E
Dæmones gaudēt nūc de pęnis damnatorū, ſed exacto iudicio, nō gaudebūt, Mat.tomo 7 276.c.3.K
Dęmones ante diē iudicij habēt quędā parua gaudia doloribus admixta, Matthæi tomo 7 276.c.4.k
Dæmon, cum fuerit cauſa omnium malorū de malis omnibus dolebit, Matthæi tomo 7 277.c.1.A
Dæmon eſt potentior anima quo ad motum, Matthæi tomo 7 278.c.4.G
Animæ portantur a dęmonibus ad infernum, Matthæi tomo 7 280.c.1.A
Dęmonū tentatio, qūo fiat, Mat.tomo 1 252.c.3.H
Solus dęmon dicitur habere officium tentandi, Matthęi tomo 1 253.c.1.B
Dęmon mille uias habet ad nocendum, Matthæi tomo 7 267.c.2.C
Dęmones non eſſe cauſam oīs peccati, dicit Origenes, cuius aſſignatur cauſa, Mat.tomo 1 249.c.4.F
Dęmones qualiter poſſent eſſe cauſę pollutionis nocturnę, Matthęi tomo 2 185.c.3.k
Dęmones, & ſi poſſint orare, nunquam tñ orāt, nec pro ſe, nec pro alijs, non pro ſe, quia ſciunt nunquam exaudiendos neque pro alijs, quia ſunt inuidi. Matthęi tomo 3 56.c.2.B
Dęmones quę cognoſcant naturaliter, Matthęi tomo 7 203.c.4.K
Dęmones nō cognoſcūt deſideria, & cōceptus cordis, niſi quatenus exteriori ſigno, ſ. verbo, vel nutu exprimuntur, vnde ipſi tradebant formā ſacerdotibus ſuis, qua a cultoribus ſuis oraretur, & ſic ipſi inelligerent, quod peteretur, & poſsēt ludificare petentes, faciendo aliquid vel non faciendo, Matthæi 3 66.c.1.C
Nullus dęmon alium dęmonem eijcit proprie, ſ. per violētiam, ſed bene per colluſionē, quia. ſ. dęmon conſentit exire, &c. Matthęi romo 3 130.c.2.C
Aliquis exiſtens in mortali peccato poteſt eijcere dęmonia, vt patet Actu. 19. de quibuſdam Iudęis, qui eijciebant dęmonia, quia eijcere dęmonia eſt gratia gratis data, Matthęi tomo 3 130.c.2.C
Dęmon nihil poteſt ſupra voluntatem humanam, Matthęi tomo 3 165.c.2.C
Dęmones ſemp torquent̄, & ideo, quocūque vadār, infernū ſuū ſecū portāt, nec poſſunt vnquā carere ſupplicio, ſed quare dixerūt Chro Mat. 8. cur ante tempus veniſti torquere nos, Mat.to.3. 166.c.2.E
Inter dęmones dicuntur eſſe legiones, ſimiliter, & regnū, nam ſicut Angeli boni ſunt ordinati ad bonum faciendum, ita dęmones ad inferendum malum, Matthęi tomo 3 167.c.1.C
Dęmones deſiderant valde habere aliquā poteſtatē nocendi hominibus, Matthęi tomo 3 166.c.3.k
Dęmones volunt inter ſe imitari Angelorum ordines, Matthęi tomo 3 167.c.2.A
Dęmones arripientes hoīem, poſſunt eſſe intra corpus, vel extra, & hoc nō poteſt patere niſi ex operatione, qa cū ſit ſubſtātia ſpiritualis, non poteſt cognoſci niſi, p quędā ſigna, q̄ relinquit, & iſta ſunt ipſę operationes, quas in corporibus arreptitiorū oſtēdūt, & ſunt aliquę operationes, ex qbus nō apparet, an intra, vel extra ſint, vt cū cogūt eos cadere, &c. alię ſunt, ad quas neceſſe eſt dęmonē eſſe intra corpus, vt log. Mat.to.3.167.c.4.E. Regulariter tamen ſunt intra arreptitios ibidem. 168.c.1.A
Dęmones, qui per arreptitios loquunt̄, ſunt intra vētrem arreptitiorū, Matthęi tomo 3 167.c.4.k
Dęmones ſunt in arreptitijs, quandiu eos torquent, Matthęi tomo 3 167.c.1.B
Dęmones quare non imprimāt in intellectum, cum poſſint, Matthęi tomo 3 170.c.1.C
Dęmon eſt in corpore arreptitij non, vt forma in materia, ſed vt motor in mobili, Mat.to.3. 168.c.1.E
Dęmon, & ſi poſſit eſſe circa animam, non tamē intra eam, quia eſſe intra aliquid, eſt eſſe intra terminos eius, Matthęi tomo 3 168.c.2.A
Dęmones poſſunt loqui tripliciter p corpora, in quibus ſunt, primo p res, quę nec poſſunt loq, nec habēt aliqua organa ad loquēdū, ſecūdo pilla, quę p ſe nō poſſunt loqui, habēt tñ aliqua organa ad loquendum, tertio per illa, quę habent organa ad loquendum,

loquendũ,& possunt per se loqui,vt homo, & de hoc tertio ponunt signa ad cognoscẽdũ,qñ dęmones loquunt,& non homo, Mat.to.3. 168.c.2.E
Dęmon,cum possit corpus alterare,potest etiam,& sensus immutare, non tamen per se ipsum in illis operatur,nam nulla substãtia potest,per se ipsam, operari alterando,vel gignendo, nisi solus Deus, Matthæi tomo 3 168.c.4.F
Dæmon solet immutare visum in pręstigijs ludificãdo oculos nostros,vt videatur esse serpens, vel leo id,quòd est lignũ,vel lapis,& formę illæ, per quas vident ludificati,non sunt in rebus, quæ videntur, nec in aere, vt probatur, Mat.tomo 3.168.c.4.H Sed sunt solum in sensu,idest, in organo sensus, vel in pupilla,& potest hoc fieri per operationem dęmonis dupliciter, vno modo per species, quæ sunt reseruatę in thesauro imaginationis,vt operatione dęmonis decurrant vsque ad organa sensus & tũc necesse est,vt appareat,quòd illa res est præsens,& hoc licet interdum accidat,non tamẽ possunt per istum modum saluari omnia,quę apparẽt in præstigijs,vt probatur,Mat.tomo 3 169.c.1.A Alio modo potest fieri perturbãdo sensum, quod fit per fumum quarundam rerum,quæ immutant oculum,nam ita est in cęteris sensibus, quòd ex corruptione organorũ praue iudicãt,& iste mod⁹ sufficit,& est cõueniens,vt probat ibidẽ.169,c.1.B
Dæmones possunt immutare fantasiam, & omnes potentias sensitiuas interiores,vt probatur, Matthęi tomo 3.169.c.3.F,& tomo 4. 56.c.2.E
Dæmon non habet virtutem,nisi supra corpus,& ea, quæ consequuntur conditionem corporis,& ideo dęmon non potest directe operari in intellectum corporis,&c. Matthęum tomo 3.169.c.4.E,Bene tamen indirecte,quia si turbet species existentes in fantasia,quæ sunt obiectum intellectus,tunc poterit sequi turbatio in operatione intellectus, vt puta quia fantasmata,a quibus immutatur, non immutant debite,exemplo illius qui legit leges ꝑ librum mendacẽ,&c.& hoc modo immittit nobis cogitationes,quas vult,alterãdo phantasiã nostrã & illustrãdo fantasmata,nec ꝑ̃ꝑ hoc intellect⁹ noster cogitur accipere ꝑ̃istas cogitationes,&c. ibidẽ.
Quomodo dęmoni immittere dicatur cogitationes, Matthæi tomo 3 169.c.4.K
Dęmon non potest in voluntatem directè, nec indirectè,Matthæi tomo 3 170.c.2.A
Dęmones possunt ita vexare homines, ꝙ interdum eos occidant,vt patet de dęmone,qui occidit.7.viros Saræ,Tobiæ tertio.Et primo genitos Aegypti in vna hora, Exodi 12.&c.sed non permittuntur tantum torquere hominem,quãtum volunt, &c. Matthęi tomo 3 171.c.1.A
Dæmones desiderant intrare in hominem primo ad vexandum hoĩem,secũdò ꝑ̃ꝑ honorem, tertio,vt ostendant hoĩbus potestatem suam,vt per hoc ab eis adorentur,Matthæi tomo 3 171.c.1.B
Deus permittit homines torqueri a dęmonibus propter multa,Matthæi tomo 3 171.c.2.A
Quòd circa dęmones Christus faceret miracula,fuit conueniens propter multa,Mat.tomo 3.171.c.3.F
Dęmones permittebat Christus interdum loqui Christi potestatem, & suam subiectionem dicendo,& hoc erat vtile, vt patet,Mat.8.& Marci.5.& Lucę 8.Matthæi tomo 3 171.c.4.G
Dęmones in arreptitiis existẽtes,& dicẽtes se esse animas defunctorũ,mẽtiunt,Mat.to.3 172.c.4.G
Quòd dęmones petierint intrare in porcos, Mat.8. Marci.5.& Lucę 8.assignantur rationes, Matthæi tomo 3 173.c.2.A
Dæmones petentes se mitti in porcos, non meruerant id assequi,impetrarunt tamen, quia id,quod petebant, concordabat diuinæ voluntati, immo Deus mouebat dęmones ad petendum. Similiter, & aliquando mali homines impetrant aliqua,quę pertinent ad exaltationem ipsorum,& ad pœnam proximorum,quia sic Deus exaudire disposuit ex causis occultis, & dæmones petierunt magis intrare in porcos,quàm manere in aere desiderio nocendi,Matthæi tomo 3 173.c.4.F
Quòd dæmones petierint magis intrare in porcos, Mat.8.quàm in alia animalia, assignãtur quædam causæ Mysticæ, a quibusdam, Matthæi tomo 3 174.c.1.E.Sed causa vera fuit ad ostensionem miraculi,nam ad hoc,quòd appareret multos dęmones esse eiectos ab homine,oportuit, quòd intrarent in multa animalia, & quòd illa essent in præsentia Christi,& arreptitiorum, vt qui erant cum Christo,videntes petitionem dęmonum, quòd subito,permittente Christo,precipitarentur in mare,manifeste cognoscerent, quòd dęmones arripuerant eos:nec hoc permisit Christus inclinatus precibus dęmonum,quia non merebantur exaudiri,& quia rem malam petebant,& malo animo, sed concessit illud, quia conueniens erat propter multa,Matthęi tomo 3 174.c.2.B
Dęmones petierunt, ne mitterentur in abyssum. Luc.8 propter multa,Mat.tomo 3 174.c.4.F
Dęmones quando tentant aliquẽ,& supperant̃ mittuntur in abyssum,Mat. tomo 3 174.c.4.G
Dęmones,qui inter nos sunt,manent ad nocendum, quia alias proprius locus eorum est abyssus, Matthęi tomo 3 174.c.4.G
Dęmones petierunt a Christo Marci 5. ne expelleret illos extra regionem,& hoc propter multa, Matthæi tomo 3 174.c.4.k
Quòd dæmones permitterentur a Christo occidere duo millia porcorum,Mat.8.non fecit, vt homo, sed vt Deus,& Dominus omnium,habens vniuersalẽ prouidẽtiã,& potuit occidere istos porcos ꝑ̃pter peccata dominorũ illorũ porcorũ,potuit euã facere sine pc̃tõ,quia Deus dat nobis oĩa gratis,vt ea pręcario possideamus.i.quãdiu ei placuerit sine tẽporis p̃finitione.Tertio põt dici,ꝙ fuerit factum ad solam ostensionem veritatis. Primò, quia domini porcorum peccauerunt,secundo,quia Christo fuit opportunum ostendere gloriam suam in gregem porcorum,& propter hoc secundum prę cipue factum est,Matthęi tomo 3 175.c.2.C
Quomodo multi dęmones possint esse simul ĩ eodẽ homine,declaratur,Mat.tomo 3 175.c.4.G
Dęmones torquent homines per motum localem, Matthęi tomo 3 175.c.4.I
Quòd dęmones p̃cipitarẽt porcos in mare Mat.8.& nõ aliter occiderẽt fuit cõueniens ꝑ̃ꝑ multa,Mat. to.3.175.c.4.K,& voluit Chr̃s nõ solũ,ꝙ porci p̃cipitarent̃,sed ꝙ ẽt interficerent̃ a dęmonibus in mari,& hoc ꝑ̃ꝑ multa,ibidẽ 176.c.1.A,Et fuit conueniẽs,ꝙ dęmones occiderẽt porcos ĩ mari,& nõ in terra ꝑ̃ꝑ duo,primò ne putaret̃,ꝙ aliquo morbo, & non a dęmone occiderent̃, &c. secundò vt appareret ferocitas dęmonum,ibidem 176.c.1.D
Dęmones non possunt mortuos suscitare, leprosos mundare,&c.& si possent non facerent,quia nulli volunt prodesse,Mat.tomo 3 217.c.4.I
Dęmones dicuntur spiritus immundi propter multa,Matthęi tomo 3 225.c.3.I
Dęmones eijcere differt ab alijs miraculis in duobus, Matthęi tomo 3 237.c.1.A
Supra dęmones nõ cõcessit Chr̃s Apostolis absolutã potesta-

poteſtatem, ſed tantummodo limitatã, ſcilicet ad eijciendum eos de corporibus obſeſſis, Mat.to.3: 238.c.1.E
Quòd a dæmonibus tententur homines pertinet ad ordinem diuinæ prouidentiæ. Et Apoſtoli tentabantur a dæmonibus, Mat.to.3 238.c.1.E
Dæmon poteſt dici mutus dupliciter, vno modo quia hominem mutum efficit. ſecundo quia per arreptitium nihil loquitur, licet eum loqui non prohibeat, Mat.to.4 12.c.2.B
Dæmon, quando poſſit loqui per mutum, & quando non, vide Mat.to.4. 12.c.3.G
Dæmonum miniſterio Deus ſæpe vtitur ad multa, Mat.to.4. 14.c.1.E
Dæmonũ bellum eſſet pax ſumma hominum Mat. to.4. 14.c.3.G
Dæmones nihil agunt propter hominem, &c. Mat. to.4 14.c.4.F
Dæmon neminem vere diligit nec etiam ſeipſum Mat.to.4. 14.c.4.G
Dæmonis voluntas nullo iure regi poteſt, Mat.to.4 15.c.3.k
Dæmon licet vinci poſſit, fatigari autem non poteſt, Mat. to.4. 15.c.3.I
Dęmones habent regnum ſuper homines, non tamẽ poteſt cognoſci a nobis niſi per exteriora, ideſt inquantũ nobis valde nocent, &c. Mat.to.4. 16.c.1.C
Inter dæmones eſt ordo, Mat.to.4 15.c.4.F
Iſte ordo non poteſt a nobis cognoſci, niſi per exteriora. ibidem, & to.7. 119.c.4.k
Dæmones principantur, ſecũdum quòd ſunt viribus, & ingenio maiores, Mat.to.4 15.c.4.G
Quomodo minores dęmones a maioribus puniantur. vide Mat.to.4 16.c.1.A
Dęmones magis odiunt homines, quã ſeipſos, Mat. to.4. 16.c.4.G
Vnus dęmon poteſt alium dęmonem eijcere de corpore hominis, &c. immo vnus dęmon poteſt torquere alium, Mat.to.4 16.c.3.H
Dæmones differunt ſpecie, Mat.to.4 16.c.4.F
Inter dæmones ſemper eſſent iurgia, niſi aliquid obſtaret, ſcilicet ordo ad nocendum hominibus, & regnum ſuper homines, Mat.to.4 16.c.4.F
Vnus dæmon quare nõ eijciat aliũ Mat.to.4. 16.c.4.G
Dæmones non habent noĩa propria, ſicut nec Angeli, ſed nos interdũ imponimus eis aliqua nomina, vt pro nouem ordinibus Angelorum nouem nomina, & pro quibuſdam ipſorum ſpecialiter, aliqua nomina vt Raphael, Michael, licet nomina propria non valeamus congrue eis imponere, cum illos nõ cognoſcamus particulariter, vt ſciamus cuius Angeli ſit hoc nomen: quia tamen quidam Angeli fecerunt aliqua opera ſpecialia, impoſuimus eis aliqua nomina ſpecialia, vt Gabriel, Raphael, ſed inter illos nullam diſtinctionem ſcimus, niſi, quòd conſtat nobis quoſdam actus factos fuiſſe per illos Angelos, & ſimiliter dicendũ eſt de dæmonibus, Mat.tomo 4 17.c.1.A
Dæmonum nomina, quæ putantur eſſe nomina propria ipſorum, & alia, quæ putantur nomina communia, non ſunt determinata ad eſſe propria vel communia, ſed interdum accipiuntur vt propria, & interdum vt cõmunia, vt patet de hoc nomine diabolus, & de his nominibus, Satan, Satanas, Leuiathan, Belial, &c. Mat.to.4 17.c.1.C
Integram dęmonum legionem ſemel eiecit Chriſtus ab eodem homine Mat.to.4 18.c.3.G
Circa finem ſeculi habebunt dæmones maiorem nocendi poteſtatem, quam nunc, Matth.tomo 4. 18. colum.4.I
Dæmonis vaſa diripuit Chriſtus dupliciter, Mat.to.4 18.col.4 K
Dæmones habere corpora aerea dixit Apuleius Platonicus, Matth.to.4. 32.c.1.C
Dæmones, manent obſtinati in peccato, quod ſemel commiſerunt Mat.to.4. 32.c.2.E
Dæmones quanto ſunt natura maiores, tanto ſunt peiores circa homines, Mat.to.4 32.c.2.E
Dæmon habitat in homine ſicut motor in mobili, Mat.tomo 4 32.c.2.A
Quomodo dæmones permittantur nocere hominibus, Mat.tomo 4 33.c.1.A
Dęmones, qui ſunt inter nos, non habent aliam occupationem niſi circuire, vt inueniant quis ſit ab Angelo deſtitutus: vel debiliter cuſtoditus ,ppter demerita ſua, ſic dicitur 1. Petri 5. aduerſarius veſter diabolus, &c. Mat.to.4 33.c.1.B, & 65.c.3.G
Ille a dęmone inuaditur, qui a Deo deſeritur: & ſtatim, vt deſeritur, Mat.tomo 4 33.c.1.E
Impoſſibile eſt dęmones delectari in venereis, &c. Mat.tomo 4 46.c.4.K
Dęmon non poteſt operari circa intellectum, & voluntatem, bene tamẽ circa phantaſmata, quia phãtaſia eſt organum corporale, Mat.to.4. 56.c.2.E, & to.3. 169.c.3.F
Dęmon quomodo poſſit auferre verbũ a corde credentium, Mat 13. Mat.to.4. 56.c.3.F
Poſſunt dęmones auferre verbum Dei de corde credentium, phantaſmata rerum auditarum confundendo, & deſtruendo, &c. Mat.tomo 4 56.c.3.F
Dęmon magis inimicus eſt Dei: quam hominum, immo non eſt inimicus hominum, niſi propter Deum, vt dicit Chryſoſtom. Matthæ. tomo 4. 61.c.4.G
Dęmones in ſacris literis non vocantur Angeli abſolute, ſed Angeli mali, vel ſpiritus nequam, Mat. tomo 4. 65.c.3.H. Oppoſitum videtur dicere, Mat. tomo 7 120.c.2.E
Quilibet dæmon, ſi a Deo permitteretur poſſet occidere omnes homines, & vellet, Matth. tomo 4. 142.c.1.D
Quando dęmones eijciebantur a diſcipulis Chriſti, dicebant, pręcipio tibi in Nomine Ieſu vt exeas de homine iſto, & amplius nõ introeas, ſic fecit Chriſtus vt habetur apud Marcum ſic Paulus actuum 16. Mat.to.4 264.c.2.A
De modo, quo dęmones in homines ſęuiunt, vide Mat.tomo 4 271.c.3.G
Nulla eſt ſub cœlo poteſtas, quę dęmonibus comparetur, Mat.tomo 4 271.c.3.H
Cur dęmones lunatici non poſſunt expelli abſque ieiunio, & oratione, Matthę.tomo 4 271.c.4.F
Dęmonẽ mutum eijcere reputabatur maximum miraculum apud Iudęos, Mat.tomo 4 271.c.4.G
In dęmonibus ſunt dolor, & triſtitia large, non proprie Mat.tomo 5 34.c.3.H
Dęmonum eſt intenſum deſiderium ad nos infeſtãdum, & Angelorum ad nos adiuuandum, Mat.to.5 34.col.2.C
Dęmones cognoſcunt omnia ſecreta naturalia, & etiam propter longam rerum experientiam multa cognoſcunt, quę homines neſciunt, &c. Mat. tomo 5 119.c.4.D
Dęmones, qui ſunt auctores veneficiorum, intendunt per illa, vt homines ad ipſos afficiantur, & ad hoc innuunt ſe poſſe cogi ab hominibus, vt veniant ad ipſos, cum vocati fuerint, & vt reſpõdeant, & faciant, quod iubetur, quod tamen falſum eſt, nam fingunt ſe ſubditos eſſe, vt fallant, &c. Mat.tomo 5 119.c.3.H

Dæmones circa coitum illicitum raro ponunt impedimentum, quia placet illis ille coitus,&c.Mat.to. 3.120.c.1.D

Quare Deus permittat dæmones operari maleficia circa copulam carnalem, quam circa alios actus actus humanos, Mat.to.5 120.c.1.D

Dæmonis opus interdum impedit opus Dei ex permissione eius, Mat.to.5 120.c.1.E

Dæmon aliquando appellatur homo, in sacris literis Mat.to.6 9.c.3.G

Dæmon est agens volũtarium, Mat.to.5 120.c.3.I.

Inter dæmones est principatus, secundum naturam Mat.to.7. 119.c.4.K,& to.4.15.c.4 F & potest dici, quòd princeps dæmonũ multis nominibus nuncupetur,scilicet deabolus, Satan,Belzebub, Behe mot,Leuiathan,Belial,&c.sed hæc nomina communia sunt, & dicuntur de principe dæmonum per excellentiam, &c.ibidem.

Dæmones post diem iudicij nõ habebunt principem Mat.to.7. 120.c.3.H

Dæmones tripliciter cognoscunt aliqua, vno modo per reuelationem bonorum Angelorum, alio modo per naturalem vim intellectus, tertio per experiẽtiam longi temporis, & circa hęc omnia dęmones excedunt animas separatas non beatas, &c. Mat.to.7 203.c.4.G

Dæmones habere corpora opinatus est Augustinus in multis partibus operum eius, quod tamen improbatur, &c.Mat.to.7. 215.c.4 B.

Dæmones non mouentur localiter ad sciendum aliquid,&c.Mat.to.7. 215 c.4.F

Per dæmones torquentur animæ damnatorum ante diem iudicij, sed post a solo Deo torquebuntur Mat.to.7. 242.c.2.B,& 175.c.1.E

Dæmones, & si nõ torqueant animas in purgatorio, assistunt tamen pœnis earum, quia gaudent, & satiãtur aliquomodo de illarum pœnis, &c.Mat.to. 7.243.c.2.D

Quòd a dæmonibus vexentur nunc homines,& cũm eis cõtendãt, non inconuenit propter multa Mat. to.7 243.c.3.K

Dæmonum receptaculum nõ est aer caliginosus, sed infernus, Mat.to.7 266.c.1.D

Illi dæmones manent inter nos, quibus cõcessum est officium tentandi, alij vero manent in abyssõ Mat. to.7 272.c.2.A

Dæmonibus augetur pœna ex dãnatione cuiuslibet damnati, & tamẽ damnationem omnium procurant, licet expresse sciant ex illa sibi ipsis pœnam augendam, & ista est causa totius tentationis eorum, quam circa nos faciunt, & exercitij, & nocumentorũ,quæ impendunt, &c.& interdum non solum inuident,sed etiam odiunt,&c.Mat.to.7.276.c.2.D

Dæmones gaudent de pœnis damnatorũ: & torquẽt eos vsque ad diem iudicij, sed postea dolebunt de pœnis damnatorum, &c.Mat.to.7 276.c.3.K

Dæmones ante diem iudicij habẽt quædã gaudia lenia mixta doloribus suis, sed post diem iudicij nõ habebunt illa, & hoc quia nunc præsident nobis in tentando, & in tormentis, &c.de quo gaudent, tũc vero in nullo pfidebũt.&c.Mat.to.7 276.c.4.k

De dæmonibus incubis, & succubis vide in Parado, 7.col.4.k

Dæmones non expellũtur a corporibus per exorcistas, vel alias, virtute hoĩs, sed virtute Dei, &c. Paradox. 59.c.2.E

Dæmones sunt bipartiti: nam quidam sunt tentantes & quidam punitores: primi sunt in aere, & alij sunt in inferno, &c.Parad.98.c.1.E.De Statu Animarum 10.c.4.K

Dæmones,vbicunque sint, infernum secum portant, Paradox.98.colum.1.E, De Statu Animarum. 10. col.4.k

De dæmonum peccatis,quare dicantur irremissibilia remittit se Auctor ad quinq; rationes, quas ponit Sanctus Thomas 3. Senten.dist.1. articulo 2. in resonsione ad quintum argumentum, Paradoxa, 114.c.2.D

Inter dæmones semper esse ordinem prælationis prouenit ex parte naturæ suæ,& ex parte diuinæ sapientiæ,& ex parte iniquitatis propriæ, Matth.tomo 4. 16.c.1.A,& seq.

Cetera de dæmonibus,vide in dictione Diabolus.

Dæmoniacus. Dæmoniaci interdum dicũtur lunatici propter duo. Matth. tomo 1 273.c.1.C

De dæmoniacis vide in dictione Arreptitius

Demosthenes. De Demosthene, & Eschine oratoribus Atheniensibus, Genes. 8.c.2.A

Denarius. Vnde dicatur, vide Matth. tomo 5. 65.c.3.F

Denarius est numerus perfectus, Matth. tomo 6. 211.c.1.A

Densum. Densioribus rariora cedere, naturale est,Mat.tom 7 131.c.1.B

Denominatio fit a digniori, Mat.to.6. 158.c.1.A

Dens. De magna quantitate dentis molaris cuiusdam gigantis,quem dẽtem vidit Augustinus,& multi alij,Genes. 33.c.4.I

De dentium stridore, Mat.tomo 7.178.c.4 H,& quomodo stridor capiatur dupliciter, sicut fletus, vide ibidem. Et quare non ponatur in purgatorio, vide ibidem. 249.c.2.C

Deordinatio. Quid sit, Matth. tomo 7. 258. col.2.C

Deperditio. Quomodo in corpore humano fiat deperditio per actionem caloris naturalis, Mat.to.6 109.c.4.F

Depositum. Romanorũ furatus est Caius Marius cõsul Romanus tempore sui quinti consulatus.Exo.tom.1 232 c.1.D

Depositа strictius custodiuntur, secundum leges humanas quam secundum diuinam, de qua Exo. 22. Exod.tomo 1 232.c.3.I

Depositarius. Casus fortuitus non imputatur depositario, nisi pactum, aut mora,aut culpa interciderit,vt patet extra de cõmodato capitu. bona fides &c. Exod. tomo 1. 233.colum.1.D

Depuratio. Post depurationem quodlibet elementum manebit in sua dispositione naturali,Mat.tom.7 137.c.1.C

Derelinquere. Quòd Apostoli omnia dereliquerint, dupliciter intelligitur Et quomodo sit bonum omnia derelinquere,Mat.tomo 5 159.c.3.F

Pro derelicto. In quo cognosci potest res haberi pro derelicto, Mat. to. 3. 25.c.4.F

Derisor. Dicitur, qui per verbum, vel gestum, aliquem despicit, non tamen dicendo aliqua verba, quæ specialiter pertineant ad iniuriam, & subsanator est abundans derisor &c. conuitiator vero est, qui alterius vitia improperat, dicendo ei ea,de quibus valde confunditur,Mat.to.2 119.c.4.G

Deriuari. Id, quod deriuatur, perfectius est in causa,quam in causato,Mat.to.4. 213.c.3.F

Descensus. Christi de cœlo ad incarnandum, vt dicitur in symbolo, s. Descendit de cœlis, debet intelligi parabolice, seu Metaphorice, Paradox. 126.c.4.F

Descendere. Deum de cœlo quid significet, Parad. 15.c.3.I

Deserere. Quare Angeli interdum deserant homines, vide Mat.to.5. 33.c.3.K

Homo nunquam deseritur totaliter a diuina prouidẽtia, Mat.tom.5 33.c.3.G

Res possessa potest dupliciter deseri, Matth.tomo 5. 166.c.4.K

Desertum. In deserto non fuit facta immolatio nec facienda erat, sed in terra Chanaan, nisi illæ, quæ factæ sunt in confirmatione legis Exod.24. & quæ factæ sunt in consecratione tabernaculi, & sacerdotum, de quibus Exo.29. Exod. tomo 1 100.c.2.E

Desertum Etham & desertum Sur idem est, contra Nicolaum, vt patet ex cõcordantia Exo.15. & Nu. 33. Exod.tom.1 116.c.1.E, & 124 c.4.K

Desertum Sur siue Etham non erat magnę latitudinis, & longitudo eius est a mari rubro versus terrã Philisthinorum contra Occidentem, Exod.tom.1. 125.c.1.A

Desertum Sinai, & desertum Sin non est idem, quia sin est inter Helin. & montem Sinai, vt patet, Exod. 16. Exod.tomo 1 127.c.4.F

Duo sunt deserta Sin, vnũ quod est circa principium Arabiæ in latere meridiano, de quo Exo. 16. aliud est circa terminos terræ ædon, in quo est cades barne, de qua Num.20. Exod.tom.1.127.c.4.I, Nu.to.2 178.c.4.H

In deserto non fuit seruata lex de sacrificijs, nisi in mõte Sinai, eo tempore, quo consecrati fuerunt sacerdotes, ante quod neque postea in toto deserto facta fuerunt sacrificia, Leuit.227.c.1. E, Licet bene seruata sit lex moralis, & iudicialis, non tamen cæremonialis, quia nõ obligabat in deserto, Deut.12. ibidem, & 261.c.3.F

In deserto eijciebantur leprosi extra castra, & viri fluentes semen &c. & vitula ruffa in deserto cremabatur, quia immunditia super mortuo durabat in deserto, Leuit. 227.c.4.H

In deserto non fuit seruatum festum Propitiationis, vt probatur, Leuit. 228.c.1.E

In deserto obseruabatur purificatio in pollutione nocturna, vt habetur in Deuteronom. 23. Leuiti. 228.c.2.A

In deserto nulla fuit indigentia ciborum nec vestiũ, nec erat ibi mutuum necessarium, vel contractio alicuius debiti, similiter, nec fuit ibi seruitus ex debito, vel alias, Leuit. 286.c.4.I

In deserto magis laborabant Leuitæ, quam sacerdotes, & opposito modo fuit in terra promissionis Leuit. 289.c.1.E

In deserto obligabant præcepta moralia, & iudicialia Iudæos, & aliqua cæremonialia illa, scilicet, quæ nullum impedimentum habebant, vt seruarentur, &c. Num.tomo 1 58.c.1.A

Desertum, per quod ambulauerunt Israelitæ factum est habitabile, postquã in Raphidin factus est fons erumpens de petra percussa a Moyse Exo.17. nam ille fons irrigat totam terram illius vallis magnæ, in qua sunt quam plura oppida Arabum &c. Nu.to.1. 117.c.3.F

Eadem mansio in deserto dicta est incensio & sepulchra concupiscentiæ ob diuersas causas, Num.to.1. 126.c.2.D

Desertum, per quod ambulauerunt filij Israel vocatur nunc Arabia, & est nunc terra habitabilis propter aquas exeuntes de petra in Raphidin, quæ vsque hodie fluunt &c. Num.tom.2 3.c.2.F

In deserto, quę cęremonię obseruarentur, & quę non Deuter. 62.c.4.K

In deserto oĩa p̃cepta obligabãt, & seruabãtur pręter illa, quæ ibidẽ seruari nõ poterãt Iosue.to.1.84.c.1.C

Desertũ, vbi Christus ieiunauit, est in terra Iudæ non multũ longe a Iordane, & solet vocari vulgariter, quarantana, id est locus in quo Christus ieiunauit, 40. diebus & nõ longe ab illo, est mons excelsus ad quẽ diabolus duxit Iesum, & istud desertũ est circa Galgala in latere vrbis Bethel, & Hai, non longe ab vrbe Hierico &c. Mat.tom.1 214.c.3.k

In desertum multis de causis iuit Christus, Matth. tomo 1 217.c.2.E

Desiderare. Aliquid naturaliter desideramus, quod naturaliter consequi non possumus, Mat.tomo 6 79.c.1.D

Quando aliquid desideratur, quod solum est onus, & non honor, non est peccatum in desiderando illud, secundum quòd huiusmodi, nec est semper peccatum desiderare aliquid, quod est honor, Exod. tomo 2 211.c.2.E

Desiderare episcopatum non licet, immo inuitus accedere debet, quod significatur, cum interrogatus si vult episcopari, respondet, quòd non vult, Exod. tomo 2 211.c.3.K

Licet Deus permittat hominem desiderare, quodcunque vult, nõ tamen permittit patrare quodcũque vult, 1. Reg.tom.2 105.c.2.A

Nulla res desideranda est, quæ nullo modo est necessaria ad vitam, & peccatum est illam desiderare, nisi ipsa res sit Deus, & id per, quod peruenit ad ipsum &c. 1. Paralip. 197.c.1.E

Quando aliquid desideratur, & ad illud laborioſius conamur, dulcius, illo obtento, fruimur, Matt.to.4. 108.c.1.A

Desiderium. Dupliciter accipitur, Mat.tom.6. 79 c.1.E

Desiderium non est ordinatum ad impossibile, Mat. tomo 6 79.c.2.B

Desiderium dicitur exaudiri, quatenus ipsum est causa petendi, & ipsa oratio est interpretatiua, vel significatiua desiderij &c. Mat.tom.3 53.c.3.k

Desiderius. Episcopus petijt a Hieronymo, vt Pentateucum de Hebræo in Latinum transferret, erat enim de Græco in Latinum trãslatus, & scriptorum primorum translatorumque imperitia vitiatus &c. Gen. 33.c.3.G

Desolatio. Desolationis abominatio, vnde sic dicta sit, Mat.to 6 291.c.2.E

Despectum. Qñ res despectæ offerunt Deo, ĩdignat ꝯ offerẽtẽ, Mat.to.7.292.c.3.k

Desperare. Ille dr̃ desperare, q nõ agit tanta pro conseruanda vita, quanta, salua honestate, agere potest, quod dupliciter contingit, 1. Reg.tomo 2 173.c.3.F

De nullo desperandum est, dum viuit, & hoc ex parte Dei, nam ex parte hominis, de quibusdam peccatis posset de homine desperari, Mat.to.4. 21.c.1.B

Desperatio. Est directe contra Deum, quia per eam creditur Deũ non habebere tantam potentiam, vt possit peccata dimittere, vel non habere tantam bonitatem, vt non velit dimittere, Genes. 27.c.4.F

De desperatione, & modis eius, Mat.tom.4. 22.c.3.F

Despondere. sponsare. Despondere, & desponsare significant idem in sacra scriptura, Deuter.117.c.3.F

Desponsatio proprie est inter naturas conformes, Mat.tom.4 230.c.4.k

Despoticum. Despotica communicatio magis conuenit viris quam fœminis, neutris tamen est naturaliter data, nec vetita, Genes. 146.c.4.I

Destructio. Ante destructionem Ierusalem credebant discipuli Christi Christū regnaturum &c. Mat.tom.6 261.c.2.E

Destructio Ierusalem fuit pœna pro sanguine omniū iustorum, Mat.tom.6 250.c.1.A

Cuius absentia est causa destructionis, eius præsentia conseruationis &c. 1.Reg.tom.1 53.c.4.H

Detrahere. Inter detrahere, & maledicere hoc interest, quia detrahere est dicere malum de aliquo secrete, sed maledicere est aliquem in publico contumelijs afficere, vel mala ei imprecari &c. Exo.tom.1 241.c.3.F

Detractor. detractores comparantur canibus a Hieronymo, quia sicut canes cōtra omnes incognitos latrant, nulla facta differentia an boni sint, vel mali, ita detractores irrationabiliter bene dicta deprauant, & detrahendo lacerant, quæ ignorant, Genes. 34.c.2.B

Detractores Hieronymi ex inuidia dicebāt antiquos modernis præferendos, & modernorum ingenia nihil valere, & comparabant modernorū ingenia vino nouo, de quo Ecclesiasti. 19. vinum nouum. & amicus nouus veterascant, & cum suauitate bibes illud, sed non est simile &c. Gen. 34.c.2.E

De detractoribus, vide Leuit. 185.c.1.A

Deuians. A recta ratione in moralibus, decidit in oppositam actionem prauā in ijs, quæ contraria immediata sunt secundum formam, & secundum subiectum, Exo.to.1 24.c.3.H

Deucalion. Quo tempore in Thessalia claruit, Exo.tom.1 25.c.1.C

Deuotio. Quandoque dicitur feruor charitatis, & quādoque dicitur feruor naturalis dilectionis. Nonnunquam vero reuerentia. Et sic sumitur in Glo. 1. Corin. 11. super illo verbo, Quicunque manducauerit hunc panem &c. indignus inquit est, qui aliter celebrat mysterium Eucharistiæ, quam a Christo traditum est, Matth. tomo 2. 191.c.2.D

Deuotio est oratio interpretatiue, Mat.to.3. 53.c.2.B

Deus. Ex quo excedit capacitatem intellectus nostri, non est a nobis naturaliter cognoscibilis, nec intellectus noster est in potentia ad ipsum cognoscedum, immo nec anima separata, nec anima Christi est in potentia ad Deum intelligēdum naturaliter, nec modicum nec multum, directe intelligendo, quia indirecte bene cognoscimus aliquid de Deo, vt cognitione fidei, & naturali &c. Genes. 31.c.1.D

Dei dicere, de quo Genes. 1. dicitur, dixit Deus &c. Significat Dei intelligere practicum, & velle ideſt, ꝙ Deus ab eterno iudicauit, & voluit res pro tunc debuisse creari, vel ideo dicitur, quòd dixit, quia Deus sine aliquo labore, vel difficultate fecit omnia, sicut imperare, vel dicere labor non est, vel dicere pertinet ad patrem, in quātum per filium omnia operatur, cum filius sit ars, & sapientia patris, filius autem verbum est ad quod dici pertinet, quia verbum est per dictionem passiuam, Genes. 5. colum. 2 B

Deus dicitur ambulasse in Paradiso ad aurā post meridiem, non in forma deitatis, quia illa est immobilis, sed in forma alicuius creaturæ assumptæ, & forte in forma viri, Genes. 20.c.2.E

Deus, quantum ad conditionem, bestias pluris facit quam dæmones, Genes. 21.c.1.C

Deus quomodo dicatur pœnituisse de opere suo vide Genes. 36.c.2.B

Soli Deo conuenit offerri sacrificium, &c. Genes. 46.c.3.G

Contra Dei dispositionem homo cogitare potest, sed non facere, quia Deus non permittit, cum Dei dispositio sit immutabilis, vt probatur exemplis, Genes. 55.c.4.F

Nihil est intimius ipsis rebus quā Deus, Gen. 56.c.1.B

Deus, a nobis qualiter imaginetur, ostenditur Genes. 56.c.1.B

Per, dicere Dei, de quo Genes. 1. potest intelligi, nihil eorum, quæ ibi asseruntur dictum esse, bene tamen esse factū quidquid per illa verba significatur, quæ ibidem asseruntur dicta, &c. Gen. 111.c.3.I

In Deo non iudicatur id bonum, aut malum, quod in homine, nam homo obligatur cauere omne malum inquantum potest, & precipue malum culpæ, non solum in se, sed etiam in alijs &c. secus est de Deo &c. Genes. 127.c.1.A

Deus fecit duo, quæ in eo non iudicantur mala, quæ apud nos mala iudicarentur. Primum est, quòd nō impedit mala fieri, quæ potest vitare. Secūdum est, quòd facit aliquid, ex quo scit sequi malum, vel pro certo secuturū & si ipse non faceret illud, nō sequeretur malū, & tamen facit illud, primū est de peccato Angelorum, secūdum quia Deus fecit nasci homines &c. Genes. 127.c.1.B

Pro dicere Dei, de quo habetur in scripturis, sumenda est regula, ꝙ si id, quod dr̄. pōt cōpetere Angelis, intelligatur sermo dictus, vel locutio mentalis ad Angelos, sed si tantū soli Deo, intelligit quasi ibi sit sermo vnius psonę diuinę ad alterā, licet in veritate nulli sermo aut dicere spirituale sit ibi. Gē. 131.c.1.C

Deus multa facit, quæ quantū ad se ipsum, erant supuacua, tñ quantū ad nos sunt conuenientia. s. vt instruat, arguat, conuincat, aut propter alios fines, & ponuntur exempla, Genes. 136.c.4.F

Deū vidisse Adā p essētiā, aliqui dicūt, vt tradit Magist. in 4 sen. in principio, & referūtur rationes istorum Gen. 174.c.1.E, sed oppositū probatur verum ibid.

Deum cognouit Adam modo quodam medio inter eum, quem habent beati & eum, quem nos habemus, sic tenet Magister. 2. senten. distin. 23. Genes. 174.c.2.D

Deus tripliciter videri potest, vno modo per essentiam. Alio modo per aliquem effectum eius influentem in intellectum videntis. tertio modo per effectum aliquem extra intellectum videntis, in quo effectu diuina similitudo resultat &c. Genes. 174.col.3.F

Deum videri per essentiam, aliqui negant, tam in patria quam in via, sed istud est hæreticum, & contra sacram scripturam, vt deducitur Genes. 175.c.3.H

Alij dicunt Deum videri tam in patria quam in via p essentiam, & hoc est etiam contra sacram scripturam & authoritates sanctorum, ibid.

Deus non habet oculos nisi Metaphorice, scilicet, intellectum, Genes. 202.c.1.A

Deus interdum loquitur rebus non intelligentibus, &c. Genes. 211.c.4.k

Deus, quando quærit aliquid, assumit personam nescientis, & quasi nesciens petit scire volēs &c. Gen. 207.c.1.B

Qui primus legitur Deum nominasse creatorem in sacris litteris, fuit Melchisedec, Gen. 14. Gen. 251 colum. 4 I

Deus nunquam in creatura assumpta apparuit in veteri

teri lege,licet dicatur apparuiſſe, vel egiſſe aliquid, ſed vocatur Deus, ſicut vox, vel verbum nuncij dicitur verbum, vel vox alicuius domini mittentis eum,Geneſ. 258.c.2.E
Deus ſolet commutare punitionem vnius delicti ad punitionem alterius,quod non poteſt facere iudex humanus,Geneſ. 174.c.3.H
Deus,quare dicatur Deus Abrahæ,Gen. 302.c.2.D & 311.c.2.A
Deus nominatur vario modo, ſecundum varia attributa,&c.Geneſ. 311.c.2.A
Deus,quando dicatur recordari noſtri,& quando obliuiſci,Geneſ. 323.c.2.E
Deus omnem perfectionem continet eminenter, ſed interdum nominamus eum ab vna, interdum ab alia, ſecundum effectus, quos ſentimus, Geneſ. 336.c.3.I,& 375.c.4.I
Quando Deus promittit aliquid cum iuramento,nõ maioris firmitatis eſt promiſſio,quo ad Deum,bene tamen,quo ad nos,Geneſ. 366.c.2.C
Deus aliquando promittit aliqua ſiue mala ſiue bona, quæ promiſſio debet intelligi conditionaliter, ſcilicet,ſi fuerit idem ſtatus,qui eſt,qui ſi non manſerit, promiſſio etiam mutatur ſic dicitur Iere. 18. repente loquar aduerſum gentem &c. Geneſ.366. colum.2.E
Quare Iacob vocauit Deum omnipotentem, Geneſ. 43.Geneſ. 375.c.4.K
Quando Deus præcipit aliquid alicui particulariter, tenetur illud facere ſub pœna peccati mortalis, Exod.tomo 1 24.c.2.D
Deum aliquando appellamus,ſecundum diuerſa perfectionis attributa, iuxta illud, pro quo eum rogamus,vel quod narramus,Geneſ. 386.c.1.C
Deus vbique totus, cœlum & terram implet,Geneſ. 386.col.1.E
Deus in datione gratuitorum,tenet ordinem, & modum,quem tenet natura,ab eo condita, in ſua operatione &c.Geneſ. 411.c.1.E
Deus cuncta immutabiliter cognoſcit, Geneſ. 415. colum.4.k
Deum nemini apparuiſſe in veteri teſtamento, ſed Angelum in perſona Dei, concedit author, quaſi generaliter,Exod.tom.1 14.c.4.F
Quod Deus ſit vbique per præſentiam, ſuperflue dicitur,Exod.tomo 1 14.c.4.k
Cum dicitur, quòd Deus eſt vbique ſecundum eſſentiam,nec eſt in loco proprie,nec metaphorice,&c. & per conſequens non bene dicitur, quòd ſit vbique per eſſentiam &c. vel ſecũdum eſſentiam, nec proprie,nec appropriate, ſed vere, & metaphorice dicitur Deum eſſe in loco, vel diuinam eſſentiam eſſe in loco &c.Exod.tom.1 15.c.1.A
Dicere, Deum eſſe in loco ſecundum potentiã, modus ſatis calumniabilis eſt ex vi ſermonis, cum eſſe & potentia idem ſit in Deo, &c. Exod. tomo 1. 15.col.2.B
Sub Dei dominio proprie magis ſunt mali quam boni,Exod.tom.1 30.c.2.D
Deus eſt nomen creatoris, cui debetur cultus, & adoratio,Exod.tom.1 30.c.2.C
Cognito ſignificato iſtius termini Deus, per ſe notũ eſt Deum eſſe,Exod.tomo 1 30.c.3.G
Deum eſſe probatur eſſe per ſe notum, ſiue põnatur proceſſus in infinitum,ſiue non, Exod. tomo 1. 30. c.3.G,& de ſta.Anim. 2.c.3.H
Iſte terminus Deus, ſecundum conceptionem omnium apprehendentium,ſignificat id,quo nihil eſt melius,Exod.tomo 1 30.c.3.H
Deus rationabiliter dicitur alpha,& omega,Exo.to.1. 30.colum.4.H
Deus eſſe primam cauſam non eſt per ſe notum,Exo. tomo 1.31.c.1.E,& per ſe notarum propoſitionum aſſignatur ordo ibidem.
Omnia in Deo ſunt vnum, niſi obuiet relationis oppoſitio,Exod.tomo 1 36.c.1.C
Deum cognouit Moyſes per eſſentiam, ſaltem in raptu,Exod.tomo 1 36.c.2.A
In Deo ſunt eminenter omnes perfectiones omniũ creaturarum,& infinitæ aliæ perfectiones,quas nos non cognoſcimus,Exo.tomo 1 36.c.2.E
In Deo quia ſunt plures perfectiones notificabiles, ideo imponimus ei diuerſa nomina, & quædam important Deum ſub maiore perfectione, & alia ſub minore &c. & quædam important Deum per modum formæ,vt bonus, ſapiens &c.quædam per modum ſubiecti,vt ly Deus, & nomen tetragrammaton &c.Exod.tomo 1 36.c.2.E
Quare Deus in datione legis locutus ſit de caligine, Mat.tomo 4 221.c.4.F
Quare Deus loquens, occultabat ſe Hebræis, Matth. tomo 4 222.c.1.B
Deus cur Angelos,& homines, quos damnandos eſſe ſciebat creauerit,Geneſ. 127.c.1.B,&c.
Deus non tenetur vitare omne malum, quod poteſt, Geneſ. 127.c.1.B
Hoc nomen Deus,large captum,ſignificat dominos, temporales iudices.vel ſacerdotes,vel viros ſanctos vt patet Pſal.81.Ego dixi Dij eſtis,& hoc confirmauit Chriſtus,Ioann.10.& Pſal.eodem dicitur,Deus ſtetit in ſinagoga deorum,vbi pro ſacerdotibus accipitur, deorum, & Exod.22. applicabis ad Deos, ideſt,ad iudices,Exod.tomo 1 30.c.4.K
Deus pharaonis conſtituitur Moyſes,Exo.7.vbi Deus pro domino capitur,Exod.tomo 1 39.c.4.I
Hoc nomen Deus, in plurali capitur in ſacra ſcriptura in Hebræo,ſ.Elohim,Exo.tomo 1 40.c.1.B
Deus quomodo dicitur a nobis intelligi per ſcripturã Exod.tomo 1 46.c.4.K
Deus nullum peccare facit,vt in eo fortitudinẽ ſuam oſtendat, immo nec ad hoc aliquem peccare permittit,Exod.tomo 1 57.c.3.I
Deus ex qualibet culpa,bonum elicit &c. Exod. to.1. 58.c.1.A
Deus nunquam aliquid agit per ſeipſum, ſine miniſtro,niſi id, quod fit, creaturæ potentiam excedat Exod.tomo 1 59.c.2.B,& 107.c.1.E, & 135.c.1.A, & 158.c.1.C
De Dei operibus magna naſcitur admiratio,cum ea, quæ paruis laboribus expediri potuiſſent, per multos labores conficiantur, Exod. tomo 1. 63. colum.3.B
Deus proprie colitur, fide, ſpe, & charitate, & ceteris virtutibus, & per res exteriores improprie, prout ſ. ſunt voluntatis noſtræ, & interioris virtutis teſtimonia quædam,Exod.tomo 1 93.c.1.A
Deus dicitur habitare in aliquo loco propter aliquem ſpecialem effectum, quem ibi magis, quam alibi oſtendit,Exo.tomo 1 122.c.1.A
Deus qualiter ſe habuerit cum filijs Iſrael in deſerto, oſtenditur meraphorice a Rabbi Salo.Exod.tom.1 139.c.1.E
Deus quando dicitur aſcendiſſe, vel deſcendiſſe non eſt intelligendum proprie, ſed quantum ad aliquam demonſtrationem effectus in aliqua parte orbis, in qua prius non videbatur Deus a nobis, & nunc clare videtur, & ſic dicitur in ſymbolo, quòd verbum deſcendit de cœlis, & de Spiritu ſancto,q̃ deſcendit,Luc.3.& Gen.11.venite deſcendamus &c.Exod.tomo 1 157.c.3.G

Index in omnia Opera

Deum verum, cognitum naturaliter, obligamur colere, Exo.tomo 1. 158.c.2.A

Quare Angeli vocentur Deus in veteri testamento, & quare aliquando Angeli vocentur, vt sunt, & aliquando Deus, Exod. tomo 1. 158.c.2. D, & aliquando idem dicitur Angelus, & Deus, Angelus ad vnum actum, & Deus ad alterum, ibidem 159. colum.1.A

Deus docuit Hebræos eum habere in magna reuerẽtia, Exo.tomo 1 159.c.2.A

Dei cultus multa præcepta continet, Exod. tomo 1. 164.c.4.K

Deus & creatura nihil commune vniuocum habent, vt dicitur extra de summa Trinita.& fi.catho.in ca. damnamus, Exod.tomo 1 165.c.2.B

Deus nomen est naturæ, & designat infinitam perfectionem, & omnia alia nomina, quæ de Deo dicũtur, designantia aliquam perfectionem, vt sapiens, bonus &c. Sunt aliquid de perfectionibus latentibus in illo pelago infinito importato per hoc nomen Deus, Exo.tom.1 165.c.2.A

Hoc nomen Deus plures perfectiones significat, quã quodlibet attributorum, s. sapiens, bonus, iustus, &c.& magis quam omnia simul, quæ nos attribuimus Deo &c. Exo.tom.1 165.c.2.D

Deus cur potius dicatur Deus Abraham, Isaac, & Iacob, quam aliorum patrum, Exod.tom.1.19.c.4.F

Deo quomodo res sint præsentes, Exo.to.1.264.c.3.F

Deus quare dicatur Deus Hebræorum, Exod.tomo 1. 165.c.3.F

Deus, quomodo dicatur zelotes, Exod. tom.1.167.c. 1.C. Et quomodo, dicatur vindicare vsque ad quartam generationem, vide ibidem 167.c.1.E

Dei plura nomina reperiuntur in Hebræo, scilicet, El, Adonai, & nomen tetragrammaton., Exod.tom.1. 168.c.1.B

Quòd Deus sit perfectissimus purus actus, probatur Exod.tomo 1 200.c.3.G

Quòd Deus in mundo est non inclusus, vt dicit Augustinus, & extra mundum non exclusus, & supra mundum non elatus, & intra mundum non depressus, debet intelligi de esse Dei secundum essentiam, nam Deus secundum virtutem non est extra mundum, sed solum intra mundum, Exo.tomo 1. 201.c.1.E

Deus non agit secundum vltimum, quod potest, sed secundum, quod vult, Exo.tom.1 201.c.2.C

Deus preterita p̃sentia, & futura simul disponit, Exo. tomo 1 20.c.1.A

Quando in sacris literis dicitur, Deum venire, vel recedere, debet intelligi, secundum aliquam specialem operationem, Exo.tomo 1 201.c.3.H

Deus recte dicitur, qui vices Dei gerit in aliquo, cuiusmodi sunt iudices, sic habetur, Exod. 21. & 22. Exod.tomo 1 232.c.2.A

Deus quomodo videat omnia siue præsentia, siue futura, declaratur per exempla, Exod.tomo 1. 263. colum.3.F

Dei scientia causat rem, quia non ideo Deus intelligi res, quia sunt, sed ideo sunt, quia intelligit eas, Exod.tomo 1 263.c.3.K

Impossibile est Deum intelligere præterita, & futura, per modum præteriti & futuri, sed necesse est Deũ intelligere omnia modo præsentiario, Exo. tom.1. 264.c.2.A

Deus per se mouere non potest, non propter defectum potentiæ, sed propter imperfectionem motus, quæ non potest cadere in Deo, Exod.tomo 1. 274.c.4.k

Impossibile est Deum agere per seipsum successiue, Exod.tomo 1. 290.c.4.K, & tomo 2. 28.col.2.B, & 111.c.4.K

Ad Deum sic se habet res in conseruando, sicut accidentia comparata ad substantias, Exod. tomo 1. 191.c.2.C

Quòd Deus etiam de paruis curet, probatur, Exo.to.1. 57.col.1.E

Dei attributa a nobis in via ex parte cognoscuntur, Exod.tomo 1 57.c.3.K

Dei duplex est operatio, quædam naturalis, & quædã supernaturalis, Exo.tomo 2 19.c.2.B

Nihil Deus aufert eorum, quæ nobis supernaturaliter tribuit, Exod.tomo 2 57.c.2.A

Inter Deum, & nos est quoddam iustum dignatiuũ, idest, Deus vult, quòd sit aliquod iustum inter ipsum & homines, scilicet, quòd ipse teneatur hominibus ad aliquid & homines teneantur ei, Exod. tomo 2 57.c.3.K

Deus misericorditer agit, & non iuste, cum propter vnum bonum virum posteris suis bene agit, Exod. tomo 2 167.c.3.K

Cur os, cæteraque membra Deo tribuimus Iosue to.1 163.c.3.F

Deus in duobus locis loquebatur principaliter Moysi, scilicet super propiciatorium intra Sancta sanctorum, & ad ostium tabernaculi super altare, de primo habetur Exodi 25.& 30.& Num.7.de secundo Exod. 29. & quando loquebatur ad ostium tabernaculi, loquebatur in columna nubis, Exo.to.2. 90.c.2.D, & 95.c.2.E

Nunquam Deus per se, vel per Angelum locutus fuit toti populo Israel, postquam locutus est eis in monte Sinai, Exo.tomo 2 90.c.3.G

Deus aliquando præcepit aliquid fieri, quod si ipse nõ præciperet, esset peccatum abominabile, Exemplũ est in sacrificio, quod præcepit Abrahæ in filio suo, Exod.tomo 2 97.c.1.D

Deus ab opere conseruationis nec vnquam cessauit, nec in æternum cessabit, Exo.to.2 112.c.3.k

Deus apud se statutum habet, vt orationes iustas virorum iustorum exaudiat, Exo.to.2 121.c.4.K

Deo quare attribuantur passiones, cum nulla in eo sit passio, Exo.tomo 2 122.c.1.B

Deus omnia ex nomine cognoscit, sed dicitur Exod. 33. quòd Deus Moysen cognouit ex nomine, & hoc ex more humano loquendi ex similitudine principum terrenorum, Exo.to.2. 155.c.4.F

Non tenemur Deo vbicunque exhibere reuerentiam, sed vbi nobis in aliquo signo specialiter demõstratur, vt in templis, & oratorijs, Exod. tomo 2. 164.c.4.I

Deo exhibenda est maxima reuerentia in loco, in quo est corpus eius sacratissimum, Exo. tomo 2. 165. colum.2.E

Deus dicitur patiens, in quantum offensas illatas tolerat, Exo.tomo 2 166.c.4.I

Deus dicitur esse multæ miserationis, quia multo tẽpore ad misericordiam, & pœnitentiam expectat, Exod.tomo 2 166.c.4.K

In omnibus Dei promissionibus intelligenda est cõditio, & quomodo, Exo.tomo 2 167.c.1.B

Deus propter Dauid, quomodo dicatur esse misertus toti eius posteritati, Exod.tom.2 169.c.3.H

Deus omnia cognoscit, vt præsentia, non tamen cognoscit esse præsentia, quia primum tangit conditionem intelligentis, & secundum conditionem rei intellectæ, Iosue tomo 2 33.c.4.G

Deo repugnat aliquam vocem formare, eo q̃ omnis actio Dei est in instanti, & nõ põt vox aliquo modo formari, nisi per successionẽ, Leuit. 6.c.3.H

Et

Et nullo modo potest loqui per se, ibidem.
Quòd angeli vocentur Deus, consuetudo est veteris testamenti. Leui. 6.c.4.G
Dei cultus principaliter consistit in operatione interiore animæ. Leui. 7.c.4.F
Dei vnitas significabatur per vnitatem altaris sacrificiorum. Leuit. 15.c.4.G
Deo quid offerri liceret in antiqua lege. Leui. fol.22. col.1.E
Cum Deum benedicimus non est absque magno merito, si id facimus ex animo. Leui. 77.c.2.B
Deus, vt absolute sumitur, non magis est Deus vnius gentis quàm alterius, si tamen dicatur comparatiue, quatenus. s. benefactor est, sic potest esse magis Deus vnius gentis, quàm alterius. Leuit. fol. 94. col.2.B
Deus quomodo dicatur Deus Hebræorum. Leuit. fol.106.c.2.B. & 255.c.2.B
Cum Deus specialiter dicatur Deus Hebræorum: quare magis ex eductione de Aegypto, sic dicatur, quàm ex multis alijs beneficijs, & assignatur triplex causa. Leuit. 106.c.2.D
Deus miraculose solet subuenire in his, quæ natura non potest per se, in eis vero, quæ potest, non operatur miraculose. Leuit. 117.c.3.G
Deum sedere in die propiciationis ad propiciandum peccatis Hebræorum, & ad iudicandum fatalia, distribuendo vnicuique homini, quod ei deberet conuenire in illo anno, dicunt Iudæi, & quòd ob hoc affligebant se ieiunijs, &c. Sed omnia hæc suo ordine probantur esse falsa & ridicula, & primo, q̃ Deo non conuenit sedere. Leuit. fol, 151.col.2.A. Secundò quòd non sedeat ad parcẽdum peccatis, Tertio, quòd illa die Deus non sedebat ad distribuendum fatalia. probatur ibidem.
Deus non potest agere successiue, quia esse Dei non distinguitur ab actu suo, nã alias esse Dei esset successiuum. Leui. 151.c.3.F
Deo aliquis nocere dicitur, cum eius legem contemnit. Leuit. 148.c.4.F
Dei reuerentia, apud Iudæos, erat in duobus, s. in obseruãtia festorum, & in exhibitione sacrificiorum, Leuit. 201.c.1.A
Deus erat proprie dominus Hebræorũ, quia ipsi erãt proprie serui eius. Leui. 306.c.3.F
Deus loquitur hominibus, iuxta illorum dispositionem, imperfectis per bona imperfecta, & perfectis per bona perfecta. Leuit. 308.c.1.D
Quomodo Deus dicatur dare pluuias, & fructus terræ temporibus suis, & quomodo tollere. Leuit. 309.c.1.E
Deus qualiter pro Iudæis pugnaret ostenditur exemplis. Leui. 310.c.3.F
Deus qualiter dicebatur ambulare inter Iudæos. Leuiti. 312.c.2.A
Omnia, quæ Deus facit necessario in instãti facit, quia in Deo non est successio, & si in actu eius esset successio, in esse eius esset successio. Nu.to.1. f.3.c.1.A Iosue to.1. 60.c.2.D. & 115.c.3.F
Deus interdum peccatorum non punit: reseruans ad alia tempora puniendum. Nu.to.1. 126.c.3.H
Deus vult punire, & vult orari, vt cesset punitio sua, vel vt minus puniat. Num.to.1. 163.c.3.H
Deus vult, q̃ quandocunque fuerimus in aduersitate, vt confidamus, quòd liberabit nos etiam si non sit nos liberaturus. Nu.to.1. 193.c.4.F
Deus quædam dicit, secundum firmitatem suæ præscientiæ, & ista nullo modo mutãtur, alia comminatorie, & ista non complentur, sicut dicuntur, sed mutatur sententia Dei, quorum ponuntur exempla. Nu.to.1. 208.c.3.K
Deus, ex magna sua sapientia, ex malis scit elicere bona. Nu.to.1. 210.c.4.k
Deus ita loquitur malis, sicut bonis, vt patet de Balaam. Num.to.2. 9.c.3.G
Quòd Deus tradat aliquem exercitum in manus hostium, potest intelligi dupliciter. Num.to.2. fol.14. col.4.G
Dei cultus principaliter in anima consistit, s. fide, spe, & charitate, manifestatur tamen in quibusdã operibus exterioribus, quæ sunt pure cæremonialia, s. adoratione & oblatione. Nu. to.2. 100.c.4.F
Cum Deo non potest committi symonia, siue conditionaliter, siue sub modo aliquid faciamus, siue interposito pacto vtriusque, siue non. Num.to.2. 146. c.3.k
Coram Deo illa dicuntur esse vel fieri, quæ ipse approbat, quæ autem mala sunt, non dicũtur esse vel fieri coram Deo, sed dicuntur esse abscondita, iuxta illud Psal.16. De absconditis tuis adimpletus est venter eorum. Nu.to.2. 172.c.4.I
Deus illos cognoscere dicitur, quos adiuuat, vel approbat, & ab illis dicitur abscondi, quos non adiuuat, vel non approbat. Deuter. 9.c.3.G
Deus, quomodo dicatur indurare cor peccatoris. Deuter. 13.c.1.B
Dei ad homines nullam esse communicationem, tenuerunt omnes antiqui philosophi, sed improbatur hoc. Deuter. 19.c.3.H
Deus consueuit nobis loqui dupliciter, aut per prophetas, aut per angelos suos, per se autem nunquã loquitur nobiscum, primo modo non dicitur loqui nobis facie ad faciem, bene tamen secundo modo. Deut. 24.c.3.k
Inter Dei misereri & punire hoc interest, quòd Deus vsque in mille generationes miseretur & punit solum vsque ad quartam generationem. Deuteron. 26.c.1.B
Deus non habet nomen, nec nomine indiget &c. habet tamen nomen, vt in illo laudemus & inuocemus illum. Deuter. 26.c.3.G
Deus directe nullam pœnam infligit, nisi propter peccatum, & hoc maxime in vno populo vel communitate, nam oppositum apparet in cæco nato, qui erat particularis persona. Deuter. 39.c.4.K
Deus dicitur aliquid agere tripliciter; vno modo per se, vel per angelos, nullo agente naturali cooperante, secundo modo, quando aliquam partem rei per se agit, non tamẽ totam: tertio modo, quando nec totum, nec partem agit per se, dat tamen virtutem supra cõsuetudinẽ, ipsi agenti naturali, vt agat &c. quod declaratur exemplis. Deuter. 42.c.1.A
Deo duo obsequia præcipue offeruntur, scilicet sacrificium & adoratio. Deuter. 42.c.4.F
Deus quomodo dicatur zelator Iudæorum, & non aliarum gentium. Deuter. 43.c.1.E
Deus est, quo nihil maius excogitari potest. Deuter. 53.c.1.D
A Deo est benedicere, aut maledicere, &c. Deuter. 58.c.3.G
Ad Deum colendum obligatæ sunt omnes gentes, etiam nulla imposita lege. Deuter. 142.c.2.A
Deus est summe gaudiosus, vt probat Aristoteli 12. Metaphy. & gaudet vnica & simplice delectatione, ex 7. Ethicorum. Deuter. 152.c.1.E
In Deo, nulla potest esse compositio ex actu & potentia, nec ex esse & essentia. Deut. 152.c.2.E
Deum esse colendum à Iudæis, probatur septem rationibus: primo ratione creationis. Deuteronomij. folio 168. col.2.B. Secundo ratione gratuitæ

tæ electionis, Deut. 171.c.3.I. Tertio ratione liberationis, ibidem. 172.c.1.A, Quarto ratione directionis viæ, ibidem 172.c.2. C, Quinto ratione specialis custodiæ a malo ibidem 172. c. 2. E, Sexto ratione specialis amoris in conseruando ibidem, Septimo ratione introductionis, in terram promissionis, ibidem. 172.c.3.G

Deus mouet alias intelligentias in ratione amati, & desiderati, vt ait Aristot. 12. Metaphys. i. tanquam quoddam bonum desideratum, & ad participandum illum mouent, & operantur, Deuteronom. 168.c.2.E

Deus ordinat malum in bonum, Deuteronom. 39. colum.4.K

Deus nunquam mouet aliquem ad malum determinate, bene tamen indeterminate, Iosue tomo 1.41. colum.3.H

Deus nunquam mouet ad peccatum veniale in ratione peccati. bene tamen in ratione occasionis alicuius boni, Iosue tomo 1 41.c.3.k

Hæc est concedenda, Deus nunquam est, nec ex ea sequitur, ergo Deus non est, Iosue tomo 2 31.c.2 B

Quòd Deus notificet alicui aliquid futurũ, vel quòd mandet ei expresse facere illud, vel quòd moueat illum ad faciendum illud, multum interest, Iosue tomo 1 44.c.4.F

Quidquid Deus præcipit ius est, Iosue to.1. 44.c.4 G

Dei omnipotentiam non cognouit Aristoteles, nec alij Philosophi, licet cognouerint Dei æternitatem in duratione, Iosue tomo 1 48.c.1.D

Deus quomodo dicatur esse in medio alicuius, vel aliquorum, Iosue tomo 1 63.c.2.A

Dei pacta, de beneficijs conferendis, & pœnis infligendis, quamquam simpliciter proponantur, intelliguntur cum conditione, Iosue to.1 91.c.2.E

Deus, vt putatur, nunquam per se fuit locutus nec est possibile loqui, Iosue tomo 1. 97.col. 1. A, & 165. c.3.F, & 14 c.1.E

Deus, in quantum causa prima, influit in omnia causata indesinenter, & quantum ad hoc, nec iubet ad aliquid, nec vetat, nec aliquid est malum, quod fit in comparatione eius, nec bonum, Iosue tomo 1 129.c.2.E

Deum consulebant Iudæi in arduis, & magnis negotijs, & hoc Deus volebat, & iusserat, Iosue tom.1. 165.c.3.G

Deus aliquando confirmat ea, quæ contra voluntatem, & mandatum eius fiunt, vt de constitutione regis Israel, Iosue tom.1 166.c.2.A

In Deo, nec est præteritum, neque futurũ, Iosue to.2. 14 c.2.A

Omnia sunt Deo præsentia, quæ nobis sunt præsentia & futura Iosue tom 2.14.c.2.E, & refert dicere omnia Deo sunt præsentia, & dicere, ꝙ omnes res sunt nunc præsentes Deo, ibidem. 14.c.3.G

Nec valet ista consequentia, omnia sunt simul præsentia Deo, ergo omnia sunt simul præsentia, ibid. 15.c.1.A

Nulla res potest Deo esse tanquam præterita, nec tanquam futura, Iosue tomo 2 14.c.3.I

Deo non est aliqua res prius præsens quam alia, Iosue tomo 2 15.c.1.A

Deus non potest esse in aliquo instanti temporis, Iosue tom.2 17.c.4.F

Multum interest dicere Deus est in instanti, æternitatis, & dicere, Deus est in instanti temporis, Iosue tomo 2 18.c.2.B

Dei æternitas, & Angelorum mẽsura, quomodo differant, Iosue tom.2 22.c.2.E

Deus non dicitur perfectissimus, quia totum esse simul habeat. sed quia omnem perfectionem possibilem, & intelligibilem habet Iosue to.2. 25.c.3.H

Deus non producit res meliori modo, quo potest, sed perfectiori modo, quo produci possunt secundum finem, ad quẽ producit, Iosue tom 2 26.c.1.A

Licet Deus potuit producere perfectiores naturas, quam produxit, non tamen põt in quocunque gradu perfectionis producere, vt probatur, Iosue to.2. 26.col.2.A

Implicat contradictionem Deum producere æqualẽ sibi cõmunicatione æquiuoca, Iosue to.2.26.c.3.I

In Deo licet idem sit principium, natura, & ars, modus tamen producendi differt, Iosue. to 2.26.c.4.H

Deus non potest, per artem producere aliquẽ æqualẽ sibi, Iosue tom.2 26.c.4.I

Deus non potest aliquid infinitum producere, in perfectione, nisi communicatione vniuoca per generationem, Iosue tom 2 27.c.4 F

Nulla res potest habere minorem durationem, quam Deus, Iosue tom.2.29.c.2. C. Et illa duratio Dei indiuisibilis, est maior omnibus durationibus nõ quidem proprie loquendo, quia indiuisibile nõ est maius, vel minus aliquo diuisibili, aut indiuisibili, Iosue tom.2 30.c.1.E

Ista non est concedenda, Deus fuit ante creationem mundi, nec ista, Deus est ante diem iudicij, Iosue tom.2 30.c.2.A

Ista non est concedenda, Deus potuit creare mundũ antequam creauerit, Iosue tom.2 30.c.3.H

Sicut Deus non est ante aliquam rem, ita nec est post aliquam rem, Iosue tom.2 31.c.1.D

Hæc est falsa Deus est, dum res creata est, Iosue tom.2 31.c.2 A

Deus est presens cuilibet rei, Iosue to.2 31.c.2.D

Deo omnia sunt præsentia, nec tamen sequitur, ergo Deo omnia sunt nunc præsentia, Iosue tomo 2. 31.col.3.F

Deus quomodo cognoscat, Iosue to.2 31.c.4.F

Nihil Deus intelligit, vt præteritum, nec vt futurum, sed omnia intelligit, vt præsentia, Iosue to.2.32.col. 2.D, Mat.tom.7 216.c.2.C

Deus non est in nunc temporis, sicut nec est in tempore, Iosue tom.2 31.c.3.I

Nihil potest a Deo cognosci, nisi sub ratione præsentis, Iosue tom.2 34.c.1.C

Refert dicere, Deus intelligit præterita, & futura, vt præsentia, & Deus intelligit præterita & futura, esse præsentia, Iosue tom.2 34.c.2.A

Ista propositio, Deus intelligit sortem non per modũ præsentis, distinguenda est, Iosue tom.2. 35.c.1.A

Ista propositio Deus intelligit oĩa sub ratione presentis, habet duos sensus, vnus est, si ratio præsentis se teneat ex parte intelligẽtis, alius est si se teneat ex parte rerum intellectarum, Iosue tom.2 35.c.1.E

Deus cognoscit omnia, & omnem modum cognoscendi, non tamen cognoscit omnia per omnem modum cognoscendi, habet tamẽ vnum modum cognoscendi perfectissimum, qui eminenter continet omnem modum cognoscendi, Iosue tom. 2. 35.c.3.F

Modus essendi Dei continet eminenter modos essendi omnium aliarum rerum, Iosue to.2. 35.c.4.G

Modus cognoscendi Dei continet eminenter omnes modos cognoscendi, Iosue to.2 26.c.4.K

Deus continet eminenter quatuor modos cognoscendi, Iosue to.2 26.c.4.K

In Deo solo est intelligentia, quæ eminenter continet intellectum, tam angelicum, quam humanum, Iosue tom.2 38.c.2.C

Deus non potest intelligere rem antequam fiat, Iosue

sue to.2. 38.c.3.k & 43.c 3.F
Deus,nihil vnquam locutus est prophetis,neque cuiquam in aliqua effigie apparuit.Ios.to.2. 39.c.4.H
Deus non intelligit rem postquam est,nec anteaquã sit. Iosue to.2. 40.c.1.E
Deus nunquam, idest in nullo tempore intelligit rẽ, & tamen semper intelligit rem.idest in æternitate, & æternitas semper est.& nulli tẽpori deest. Iosue to.2. 40.c.3.k
Hæc propositio, Deus semper vult creationem mundi,distinguenda est,quia in vno sensu est vera,& in alio falsa. Iosue to.2 41.c.3.G
Modus essendi Dei, dicit duas perfectiones,s. ꝙ totus simul est,& ꝙ in simultate illa permanẽs est. Iosue to.2. 42.c.1.B
Deus non potest loqui nobis, nec apparere nobis in assumpta effigie ad faciendum aliquod coram nobis, nec potest mouere cœlos, nec vnum lapidem saltẽ spacio vnius digiti, licet potuerit omnia creare.Iosue to.2. 42 c.3.G.Parad.fol.33.c.2 B.C.D
Deus sine motu potest facere ea, quæ alias sine motu facienda erant.Iosue.to.2. 42.c.3.G
In Deo non est aliquis actus, qui sit per modũ egrediendi,sicut in naturalibus. Iosue to.2. 43.c 2.B
Dei cognitio non imponit necessitatem in rebus. Iosue to.2. 43.c.3.G
Multis modis Deus locutus est in veteri testamento. Iosue to.2. 134.c.1.B
Dei cultus maxime monstratur in sacrificiis. Ios.to.2. 162.c.1.E
Deus dicebatur, Deus Iudæorũ specialiter, & illa specialitas consistebat in duobus. Iosue to.2. fol.167. col.1.B
Deus tripliciter pugnabat pro Israelitis. Iosue to.2. 173.c.1.C
Deo exhibendus est cultus latriæ,quia Deus est,& nõ propter beneficia.Iosue to.2. 178.c.2.B
Dei comminationes & promissiones intelliguntur sub conditione,&c.Iudi. 18.c 3 K
Aliqui poetæ fuerunt, qui tantum vnum Deum crediderunt, qui Iupiter vocabatur ab eis. Et iste,propter diuersas proprietates, varia habebat nomina, & diuersa simulachra.Iudi. 32.c.2.E
Deus interdum causat inter aliquos passionem odij, vel quamcunque aliam,interdũ timorem, aliquando lætitiam & clementiam nonnunquam animositatem ad pugnandum, aliquando spiritum concordiæ,aliquando discordiæ. Iudi. 89.c.3.G
Deus, cum agit supranaturaliter ad conceptionem alicuius,potest tripliciter operari.Iudi. 130.c.4.G
Deus, quando alicui peccatori, qui dormit in peccatis,immittit fortes stimulos cõscientię ad detestandum illa,& sic recedit ab illis,a quibus non esset recessurus,facit in hoc maximum beneficium, quod Deus solet conferre in hoc sæculo.Iudi. 89.c.4.G
Deum verum cognouerunt Athenienses, cum fecerunt aram Deo ignoto, qui erat Deus verus, vt dicit Apostolus,& habetur Act.17.Ruth. 248.c.1.C
Deus semper vult,vt confidamus illi. 1.Reg.to.1.f.54. col.2.A
Quidquid de Deo naturali cognitione cognoscimus, dici potest à Deo reuelatum. Matth.to.4. fol.168. col.3.F
Deus habet multa nomina in Hebræo, quia aliquando vocatur, Adonai,aliquando, El, vel Elohim,aliquando nomine Tetragrãmaton,& illud non pronunciatur,sed loco eius dicitur, Adonai. 1.Regum to.1. 7.c.4.G
Deus interdum multa concedit iratus, quæ non concedit placatus.1.Reg.to.1. 166.c.3.F.& 198.c.3.k
Deus poterat loqui prophetis quadrupliciter. 1.Reg. to.1. 166.c.3.K
Deus potest vocari rex dupliciter, vno modo generaliter,alio modo specialiter respectu alicuius gentis, scilicet si habeat curam specialẽ de negotijs illius gentis, & sic angeli præpositi terrarum dicũtur reges,& principes, & Deus respectu populi Hebræorum. 1.Reg.to.1. 198.c.1.E
Ad Deum debemus respicere in omnibus operibus nostris,propter duo.1.Reg.to.1. 207.c.3.K
Deus non potest agere aliquid eorum, quæ substãtialiter requirunt successionem & ordinem temporis.1.Reg.to.1. 215.c.4.K
Deus apud Iudæos tripliciter consultabatur. 1.Regũ. to.1.fol.229.c.1.B.2.Paralip. 238.c.2.B
Deus quinque modis poterat se reuelare prophetis. 1.Reg.to.1. 229.c.1.C
Deus vndecim modis tradidit hostes Israelitarum in manus eorum.1.Reg.to.2. 109.c 3.I
Dei sententia duplex,s.definitiua, & comminatoria. 1.Reg.to.2. 14.c.1.E
Deus nunquam aufert id, quod semel dat, nisi quis demereatur, & hoc quando, quod datur, est per se manens, scilicet quòd sine aliqua operatione miraculosa manere possit in illo,cui datũ est.1.Regũ. to.2. 67.c.2.E
Deus solus ex malis scit eligere bona. 1.Reg.tomo 2. 102.c.2.A
Deus licet permittat hominem desiderare quodcunque voluerit, non tamen permittit patrare quodcunque vult.1.Reg.to.2. 105.c.2.A
Dei cultus consistit principaliter in animo, scilicet in fide,spe,& charitate. Et ab isto cultu nemo deobligatur, & vltra illum tenetur homo ad cultum aliquem exteriorem, sed ille cultus exterior non est determinatus de iure naturæ, sicut primus. 4 Reg. 53.c.4.G
Deus in principio cuiuslibet legislationis grauius puniuit peccata,quam postea 4.Reg. 59.c.1.E
Deus nõ potest operari successiue, quia operatio eius est esse eius, & esse eius est sine successione totum simul secundum conditionem æternitatis.4 Regũ. 62 c.4 F.2.Paralip. 46.c.1.E
Deus sæpe priuat nos illis bonis, quibus eum priuari volumus,vt probatur 4. Reg. 76.c.4.K
Deus non est remunerator nominum, sed aduerbiorum,4 Reg. 114.c.4.I
Deus dupliciter aliqua prænunciat, vno modo secundum firmam definitionem suam, alio modo secundum dispositionem & exigentiam meritorum eorum, pro quibus vel contra quos fit prænunciatio, & ista prænunciatio potest mutari, &c. 4 Regum. 115.c.3.F
Deus solet hostes aliquorum sine armis fugare, solo terrore.4 Reg. 142.c.4.F
Si à Deo iuste aliqua petuntur, cum sit liberalissimus non solum dat, quæ petuntur, sed etiam alia, quæ non petuntur.4.Reg. 200.c.2.A
Deus nũquam inclinat aliquem ad id, quod malum est,i.quod per nullam potẽtiam potest fieri bonũ. 4 Reg. 246.c.4.H
A Deo causantur multa in intellectu nostro & voluntate, quæ nos non accipimus ad illũ finem, ad quẽ Deus causat,1.Paral. 85.c.4.I
Deus multis modis adiuuabat Israelitas contra hostes illorum,& referuntur modi. 1.Paral. 158.c.3.I
Deus in sacris literis aliquando accipitur pro arca fœderis,vt patet 1.Paral.17.Cum dicitur neque enim mansi in domo ex eo tempore,quo eduxi Israel de terra Aegypti,vsque ad diẽ hanc.1.Paral. 195.c.2.C

Deus

Index in omnia Operā

Deus Israel dicitur Deus exercituum, ideſt angelorū, qui faciunt magnum exercitum, vel quia habet poteſtatem ſuper omnes exercitus &c. 1. Paralipo. 195.c.4.K

Deus nihil audit vel videt, nec guſtat, nec loquitur, nec odorat, ſacra tamen ſcriptura dicit eum audire, videre, &c. quia vult condeſcendere modo intelligendi hominum ſimplicium. pro viris tamen ſapientibus contrarium aſſerit. 1.Paral. f.326.c.3.I

Deus ex multis cognoſci poteſt. 1.Paralipo. fol.202. col.4.H

Deus quomodo dicatur Deus Iſraelitarum ſpecialiter, 1.Paral. 204.c.3.F

Deus multis modis poteſt iuuare aliquos contra hoſtes eorum, ſ.17 modis &c.1.Paral. 209.c.3.K

Deo ſecundum ſe ambulare non conuenit. Deuter. 121.c.3.K

Deus non poteſt habere operationē cum motu, quia in Deo, eſſe & operari ſunt idem, quia eſt purus & eſſe ſumme ſimplex, quia hoc competit illi ex ratione æternitatis. 1.Paral. fol.247.c.2.F. Iudic. fol.59.c.2 A.1.Re.to.1.fol.215.c.4.K. 2.Paral.f.19t. c.3.G. Parad.5.c.3.K. Mat.to.1.f.101.c 1.A. & 209. c.4.F.& 211.c.2.H. Exo.to.1.fo.28.c.2.E. 4.Reg.fol. 62.c.4.F.2.Paral fo.46.c.1.E Parad.fol.78.c.4.H. & 33.c.2.B.C.D. & c.3.I

Solus Deus eſt dominus omnium rerum propriè, nos autem ſumus velut adminiſtratores, qui habent facultatem adminiſtrandi, nam poſſumus illa donare, & quicquid de illis voluerimus facere, dum tamen non faciamus contra legem, &c. 1.Paral.338. col.4.F

Stat Deum eſſe dominum aliquarum rerum & homines etiam eſſe dominos earundem propter diuerſitatem dominij Dei & hominum. 1.Paralip. 328.c.4 I

Deus quærendus eſt à nobis, non localiter, ſed ſpiritualiter, & qui ſic eum quærit, inuenit. 1.Paralipo. 327.c.1.D

Deus dicitur dupliciter eſſe cum aliquo, vno modo per gratiam gratum facientem, alio modo dirigendo opera eius ad proſperum euentum, &c. vt eſt exemplum in Salomone.2 Paralip. 4.c.4.H

Reſpectu Dei nulla diſpoſitio media requiritur in patiente, &c. 2.Paral. 11.c.4.G

Deus vocabatur, apud Hebræos, ille, qui quando loquebatur, non apparebat: & ſi apparebat & loquebatur, vocabant eum angelum. 2.Paralipo. fol.11. col 3.F

Deus facere poteſt quidquid à nobis imaginari pōt. 2.Paral. 11.c.4.I

Deus tam paruus eſt, vt ita dicam, quòd nulla res eſt in qua non ſit, ſimiliter ita magnus eſt, quòd à nulla re continetur. 2.Paral. 30.c.2.C

Deus non eſt indiuiſibilis eo modo, quo punctum, anima & angelus, vt probàtur. 2.Paralipo. fol.30. c.3.H

Vnde ſit quòd Deus poſſit illabi animæ noſtræ & angelo, & non econtra. 2.Paral. 30.c.3.K

Deus quomodo ſit vbique. vide ſuper 2.Paral. fol.31. col.2.A

Impoſſibile eſt quòd Deus non ſit in rebus, ipſis exiſtentibus, nam Deus eſt in re, quam conſeruat, & illa eſt operatio eius.2.Paral. 31.c.2.C

De Deo quid cognoſcere poterant gētiles cognitione naturali.2.Paral. 33.c.4.I

Deus non poteſt habitare in aliquo loco ꝓpter duo. 2.Paral. 79.c.4.F

Cum Deus non poſſit eſſe in aliquo loco ſecundum ſubſtantiam, erit in loco ſecundum operationem, & ſic in omni loco eſt. ſecundo Paralip. 79.c.4G

Quōdam Deus dicebatur Deus Iſrael propter multa, ſecundo Paralip. 82.c.2.B

Multoties ſcriptura comparat Deum verum ad alios Deos, ſecundo Paralip. 82.c.2.C

Nihil eſt in vniuerſo, in quo Deus nō ſit, & capiatur, & tamen nihil eſt, in quo Deus comprehendatur, ſecundo Paralip. 84.c.2.E

Deus poteſt multipliciter apparere alicui, ſecundo Paralipomenon 109.c.1.B

Deus dupliciter quæritur a nobis, & inuenitur, ſecundo Paralip. 186.c.2.B

Deus poteſt in generali ſuperare aliquas gentes duobus modis, vnomodo ſubtrahendo virtutem, aliomodo apponēdo contrariam, 2. Paralip.190.c.4.H

Deum aliquando legimus iuraſſe, condeſcendendo humanæ infirmitati, 2. Paralip. 205.c.1.E

Deus interdum aliqua facit in fauorem hominū, & tamen illa non facit, interuenientibus aliquibus occaſionibus ex parte hominū, vt patet de regno Saulis, ſimiliter interdum Deus intēdebat nocere alicui, & propter aliquod, quod intercidit ex parte alterius, non nocet. vt patet de ſyris, & rege Ioas, & ſimiliter de Syris, & rege Aſa, &c. 2. Paralipom. 216.c.1.B

Deus non mittit dęmones ad decipiendos homines, ſic quòd velit homines decipi, bene tamen aliquādo permittit, quòd dæmones decipiāt, & tentent, &c.2. Paralip. 248.c.1.B

Nec Deus dat dæmonibus officium decipiendi vel tentandi homines, bene tamen dat eis officium puniendi animas in inferno, &c.ibidem

Deus non mouet aliquam rem in genere cauſæ efficientis, ſed bene in genere cauſæ finalis, ſcilicet vt amatum vel deſideratum Mat.to.1. 112.c.3.G

Deus nunquam mouet homines ad volendum id, quod eſt malū culpæ, &c.Mat.to 1. 121.c.4.H

De Deo nō habemus cognitionem quid eſt proprie, ſed quid non eſt, &c.Mat.to.1. 168.c.4.I

Dei conſuetudo eſt, quòd ſi promittat alicui homini multa mala, & ille pœnitentiam agat, quòd ceſſabit ab illatione malorum, imo tūc conferet bona, &c. & econtra Mat.to.1. 173.c.4.G

Deus nūquam aſſumpſit aliquam corporalem figuram de aliquo elemento, ſolum ad apparendum, ſed Angeli id faciebant, qui ipſum repreſentabāt Mat.to.1. 210.c.3.G

Deus nunquam aſſumpſit aliquod corpus, niſi ad vnitatem perſonæ Mat.to.1. 210.c.4.F

Deus nunquam locutus eſt, loquendo de locutione proprie Mat.to.1.211.c.4.G, & Parad.33.col.1.C, & col.4.F

Deus, cum ſit cauſa vniuerſalis, ad omnem actum cō currit, cum in quolibet actu ſit virtus eius, & efficacia maior, quam cuiuslibet agentis particularis illius effectus Mat.to.1. 228.c.1.B

Deus non eſt tentandus propter duo. primo, quia repugnat diuinæ bonitati, & potentiæ, diminuendo illam, &c.ſecundo propter eius magnam autoritatem, &c.Mat.to.1. 236.c.2.C

Deus aliquomodo tentat homines, tentatione habēte duas conditiones, primo, quia per illam aliquid notificatur. ſecundo, quòd fit ad hanc intentionem vt aliquid notificetur, licet non concurrat ibi. tertium, ſcilicet quia Deus non intendit illam cognitionem vel experimentum per ſe accipere, cū ipſe omnia nouerit, & probatur exemplis Mat. to.1. 248.c.2.A.

Aliquando Deus tentat hominem de talibus rebus, de qualibus dæmon ſolet tentare, ſed eſt differentia

tia,quia dæmon tentat, vt in illis hominem vincat, & in peccatum deducat. Deus autem vt virtutes hominis notas faciat, vel vt ipsum cautiorem reddat.Matth.to.1. 248.c.3.F
Deus potest à nobis quadrupliciter cognosci, scilicet confuse & vniuersaliter, secundo per demonstrationem,tertio per fidem,quarto per essentiã. Mat. to.2. 24.c.3.F
Solus Deus potest cognosci per essentiam. Mat.to.2. fol.27.c.3.H. Et visio, qua ipsum videbimus per essentiam, est eadem cum visione, qua Deus seipsum videt, scilicet ex parte eius per quod videtur. Matth.to.2. 28.c.1.E
Deus per se vel per accidens non potest videri ab oculo corporali, nec sentiri aliquo sensu, hic: nec in patria. Matt.to.2.fol.30.col.1.B Parado.f.32.c.4.G Nec potest aliquam assumere similitudinem, in qua videatur,aut loquatur. Parado. 33.c.4.C,&c.
Deum nemo potest comprehẽdere,nisi ipse seipsum. Matth.to.2. 30.c 4.F
Deus non potest videri ab aliquo ex puris naturalibus,sed solum ex gratia, vt probatur, super Matth. to.2. 37.c.3.G
Deus non exaudit curiosa petentes, super Matt.to.4. 153.col.3.H
Deus species non habet, quæ vniuoce ipsum possit representare.super Matth.to.4. 200.c.4.G
Quare Deus se vocet zelotem,Matth.tom.4.fol.222. col.3.G
Deus nonnunquam trahit homines nolentes ad malum pœnæ.Matth.to.5. 146.c.3.K
Deum in seipso nemo potest videre in statu viæ.Mat. to.2.fol.40.c.2.B. Contingit tamen quòd in statu viæ aliquis videat Deum per essentiam miraculose,& ad modicum tempus. Et talis non vocabitur simpliciter beatus,sed secũdum quid, nec talis pro tunc est proprie viator,saltem absolutè viator,cum participet in actu beatorum.Matth.tomo 2. fol.40. col.3.H
Quòd Deus sit beatus, probatur super Matth. to.2. fol.57.c.1.C. Et beatitudo eius est secundum intellectum,vt probatur ibid. fol.57.c.3.H. Et eius beatitudo continet in se omnes beatitudines, vt probatur.ibid. 58.c.1.A
Deus a iudicando, & prouidendo nomen accepit. Matth.to.2. 68.c.4.F
Deus in cœlo relucet, vt causa in effectu, & in euangelio,vt signatum in signo. Matth.tom.2. fol.212. col.3.K. Sed magis relucet in homine quã in euangelio, vel cruce, quia ista sunt propter hominem, secundum tamen apertam significationem, magis relucet in euangelio & in cruce. ibidem. fol.212. col.4.F
Deo imprecari maxima bona, bonum est,licet ipse habeat illa, immo ipse sit ipsamet bona essentialiter.Matth.to.2. 257.c.4.K
In Deo quomodo dicatur esse compassio. Matt.to.3. 11.c.3.I
Deus dicitur habere oculos modo loquendi humano.Psal.33.oculi domini super iustos.& Prouerb 3. in omni loco oculi tui contẽplantur bonos & malos.& Eccles.35. Omnia nuda sunt & aperta oculis eius.Matth.to.3. 10.c 3.I
Deus non disposuit agere quidquid potest,quia frustra esset ipsum esse iustum, quia sufficiebat ipsum esse potentem,&c.Matth.to.3. 232.c.4.k
Deus habet prouidentiam de brutis. Matth.tomo 3. 258.c.2.B
Sic Deus res condiras administrat,vt eas proprios motus agere sinat.super Matth.to.5. 117.c.4.H
Deum cognosci à creatura stat dupliciter,s. per quia est, & quid est, primo modo omnes cognoscunt Deum. secundo modo stat dupliciter, vno modo apprehendendo, alio modo comprehendendo, & isto secundo modo nemo nouit filium nisi pater. Matth.11.&c. super Matth.to.3. 288.c.3.k
Deus naturaliter absconditus est,ita vt à nullo intelligi possit,nisi seipsum ostendat.Matth.to.3.fol.287. col.3.G
De his, quæ Deus facit per se, & quæ Deus facit per ministros.Matth.to.4. 65.c.2.B
Solius Dei est facere in bono finire. Matt.to.5.fol.31. col.3.F
Deus magis colendus est per legem ab eo datam,quã per legem ab homine conditã.Mat.to.4.f.65.c.2.C
Deo conuenit esse propriè,sed non sic aliis. Mat.to.4. 110.c.2.E
Si nos comprehenderemus Deum,intellectus noster efficeretur increatus,quod est impossibile. Matth. to.3. 288.c.4.F
Deum cognoscere quid sit,stat dupliciter. Matt.to.3. 288.c.3.K
Deus, quando in vereri vel nouo testamento loquebatur,semper voluit occultari nube vel caligine aliqua,&c.Matt.to.4.fol.221.col 4.l. Et hoc faciebat vt tolleret occasionem idolatriæ.ibid.fol.222.c.1.B Et tunc non loquebatur Deus, per seipsum verba formando,sed per angelos. Et super magno negocio loquebatur angelus in persona Dei dicendo se Deum; in minoribus vero negocijs loquebatur angelus in persona sua, & apparebat in corpore assumpto.ibid. 222.c 2.B
Quæ faciat Deus per se,& per ministros. Matth.to.4. 65.c.2.C
In Deo omnia sunt æquiuocè.s.vt in causa & exemplari voluntariè representante,&c.Mat.to.4.f.239. col.1.E
In Deo nulla est virtus moralis, neque theologica. Matth.to.5. 6.c.2.D
Deus spiritualiter coli debet,& nõ corporaliter. Mat. to 4. 129 c 3.H
Deus prouidet per se omnia,sed non exequitur per se omnia.Matth.to.5. 26 c.4.I
Debita Deo sunt subiectio & reuerentia.Matth.to.5. 8.c.3.G
Deus dans plus de bono quàm sit debitum, & minus de malo, quàm sit debitum, nunquam facit iniustum. Matth.to.5. 179.c.3.G
Deo se committere nemo debet totaliter, nisi quando ipse nihil vltra facere potest. Matth.to.4. fol.81. col.3.K
Deo non appropinquamus loco, sed virtute & perfectione. Mat.to.4. 129.c.1.C
Deus magis colendus est per legem ab eo datam,quã per legem ab homine conditam. Matt.to.4. f.129. col.3.k
Deo parua non competunt, cum magnus sit. Matth. to.4. 149.c.1.A
Deus nunquam poterit tantum diligi, quantum diligibilis est.Matth.to.5. 134.c.1.B
Eorum,quæ dãtur à Deo, quædam dantur per modũ naturæ,& alia dantur gratuito. Mat.to.5.f.32.c.1.D
Præponere aliquid Deo est peccatum mortale. Matt. to.5. 143.c.1.B
Licet Deus sit naturaliter causa exẽplaris omnium, illa tamen non naturaliter, sed ex voluntate representat.Matt.to.4. 239.c.1.E
Quomodo Deus per multa media homines instruat. Matth.to.5. 27.c.3.F
Deus,destruendo res nostras,non facit nobis iniustũ. Matth.

Matth. to.5. 244.c.1.B
Apud Deũ omnia sũt possibilia. Mat.to.5.f.143.c.2.C
Deus habet potestatem super nostrã volitionem dupliciter, non tollẽdo nobis libertatem, nec eam impediendo. Matth.to.5. 146.c.1.E
Deus diligentius gubernat creaturam spiritualem q̃ corporalem. Matth. to.5. 31.c.1.B
Deum possumus vocare patrem & dominum, sed eũ dicere patrem maioris affectionis est. Et vocare dominum est maioris humiliationis. Matth.tomo 5. 258.c.4.G
Deus est vniuersalis rector vniuersi. Matth.to.5.f.31. col.3.I
Deus excellit omnia, & præcipue in duobus, s. in posse, & intelligere, & in his Christus volebat se ostendere Deum. Matth.to.6. 23.c.2.B
Dei volũtas dupliciter nobis cõstat. Mat.t.5. 85.c.2.A
Deus potest dupliciter accipi, vno modo distinguẽdo personas, alio modo non distinguendo illas. Matt. to.6. 161.c.4.K
Vbicunque Deus clare & permanẽter videtur, ibi est vita æterna. Mat.to.5. 127.c.2.E
Deus non habet propriè inimicos, sed large. Matth. to.6. 162.c.4.F
Deus mouet ad intelligendum. Mat.to.5. 148.c.1.E
Deus aliquãdo appellatur homo in sacris literis. Mat. to.6. 9.c.3.F
Deus iratus vtilior est homini, quam Deus propitius. Mat.to.6. 23.c.4.K
Deus potest dici tripliciter peregrinari, &c. Mat.to.7. 32.c.1.D
Deus habet operationẽ in nobis dupliciter, vno modo quando confert dona, secundo modo, cum de donis exigit rationem cum lucro habito. Matth. to.7. 32.c.1.E
Deus potest dupliciter apprehendi, vno modo in se: alio modo in effectibus suis, primo modo apprehẽditur à beatis, &c. secundo modo a nobis a damnatis, & à dæmonibus. primo modo non potest alicui voluntati displicere. secundo modo potest odio haberi iuxta conditionem effectus, &c. Matt. to.7. 184.c.1.E
In Deo nõ distinguitur quidditas, in diuiduum & esse, sed sunt idem. in alijs vero substãtijs separatis quidditas distinguitur ab esse, licet nõ ab in diuiduo &c. Matth.to.7. 200.c.1.A
Deus potest considerari dupliciter: vno modo secundum se, id est secũdum illud quod est ei proprium, id est esse totius beatitudinis principium, & sic nullo modo potest cogitari sine delectatione. alio modo secundum id, q̃ est accidentale, id est in effectibus, vt pote punire vel facere contra voluntatem alicuius, & sic consideratio de Deo facit tristitiam, vel facere potest. primo modo non considerant damnati de Deo, bene tamen secundo modo &c. Matth.to.7. 217.c.4.K
Deus colendus est propter se, & nõ propter nostram vtilitatem, &c. Defen. 35.c.3.K
Omnia, quæ à Deo fiunt, in instanti producuntur. vt probatur in Parad. fol.33.c.3.H. nec huic obstat dicere, q̃ Christus loquebatur, mouebatur, comedebat, &c. Parad. 34.c.3.I
Deus loqui non potest. Parado.f.33.c.1.C. Et quamuis Christus loqueretur, & moueretur, &c. verbum tamen diuinum nihil horum faciebat secũdum se, licet esset persona agẽtis, patiẽtis, & loquentis, &c. Parado. 34.c.4.F
Deus in duobus est imitabilis. Mat.to.5. 205.c.3.F
Deus est pater omnis potestatis & iurisdictionis. Mat. to 5. 203.c.1.D
Non est malum petere, quod Deus nobis promittit, Mat.tomo 5 193.c.1.E
Deus nunquam dat minus de bono, quã sit debitum, neque plus de malo, Mat.tomo 5 180.c.1.A
Quæ sint bona, quæ Deus dat sine præiudicio, Matth. tomo 5 179.c.3.G
Ad solum Deum pertinet conuertere hominem ad se, Mat.tomo 5 157.c.4.k
Quomodo Deum diligat natura, & quomodo charitas, Mat.tomo 5 148.c.4.F
Deus est principium, & finis omnium, Mat.tomo 5. 148.c.3.k
Quis sit amor ille summus, quo Deũ diligimus, Mat. tomo 5 149.c.1.B
Dei auxilium est necessariũ in qualibet actione, Mat. tomo 5 150.c.3.H
Deus est summum bonum. Mat.to.5. 155.c.1.H
Quid sit ad Deum conuerti, Mat.to.5 155.c.1.I
Dei motio nullam aliam motionem prẽsupponit, qa est primum mouens, Mat.to.5 156.c.2.B
Cum Deus virtutes infundit, omnes simul infundit, Mat.tomo 5 157.c.3.F
Homo nihil facit nisi a Deo motus. Matth. tomo 5. 156.c.1.E
Deus operatur in instanti, sed natura successiue, Mat. tomo 5 210.c.2.A
Deus curat in instanti, Mat.tomo 5 248.c.1.B
Nunquam Deus sine necessitate ostendebat suã potestatem in nocendo, Mat.to.5 247.c.2.A
Apud Deum mille anni sunt sicut ictus oculi, Matth. tomo 5 219.c.2.C
Deus non facit nobis iniustum res nostras toilendo, quia illas possidemus precario, Mat.to.5 244.c.1.B
Deus non est testis falsitatis, Mat.tomo 5 254.c.1.B
Multa sunt a Deo, quæ sequi non possumus deuincti, Mat.tomo 5 256.c.1.A
Deus vbique est, Mat.tomo 5 264.c.3.H
Deus in veteri testamento vocabatur Dominus, sed in nouo vocatur pater, Mat.tomo 5 258.c.3.I
Quilibet homo est Deo debitor mortis, Mat.tomo 6. 6.col.2.B
Quare Deus vocetur homo, cum non sit homo, Mat. tomo 6 9.c.3.F
Inuitatio ad Dei conuiuium dupliciter fit, Mat.tom.6 10.c.3.H
Quare Deus dicatur nonnunquam videre. Et aliquãdo non videre, Mat.tomo 6 16.c.2.E
Quanta debita essent Deo in vete. lege. Mat. tomo 6. 25.col.3.G
Deus nulla lege tenetur, Mat.tomo 6 33.c.1.C
Deus dupliciter nos magnificauit, Mat.to.6. 35.c.1.B
Homo quomodo sit ad similitudinem Dei, Matth. tomo 6 73.c.2.D
De conformitate inter nos & Deum, Matth.tomo 6. 73 col 3.H
Aliquid perfectionis est in Deo, quod non est in creaturis, Mat.tomo 6 73.c.3.I
Quando res dicantur esse Deo conformes Mat. to. 6. 73.col.4.I
Dei visione glorificatur anima, Mat.to.6 78.c.2.E
Deus non infert pœnas bonis, sed malis, Mat. tom.6. 84.colum.1.E
Solus Deus scit rerum euentus, Mat.tom.6.84.c.2.B Sed quare hoc sibi seruauerit, vide ibid.
Quare voluntas in via possit immediate amare Deũ, & non potest immediate cognoscere, Mat.tom.6. 132.c.2.A
Deus est natura ipsa entitatis, & bonitatis. Mat.tom.6 132.c.3.G
Deus in infinitũ clare, est visibilis, Mat. to.6. 133.c.4.I

Causa diligendi Deum est diuina voluntas, Matthæi tomo 6 134.c.2.E
In dilectione Dei est duplex totalitas, Matthæi tomo 6 153.c.2.A
Homo quomodo sit similior Deo, quàm alteri homini, Matthæi tomo 6 144.c.3.G
Vnusquisque debet diligere Deum plusquam seipsum, Matthæi tomo 6 145.c.3.F
Deus est dilectionis principium, Matthæi tomo 6 147.c.1.E
Deus est maxime diligibilis, Mat.to.6. 148.c.2.A
Deum diligimus amicitia charitatis, Matthæi tomo 6 148.c.1.D
Naturalia sunt a Deo instituta, Matthæi tomo 6 151.c.1.B
Deus est veritas & bonitas, Mat.tomo 6. 158.c.4.F
Deus tripliciter accipitur, Mat.tomo 6 161.c.4.K
Deus solus est Magister, Mat.tomo 6 184.c.3.F
Inter docere Dei, & docere hominis quid intersit, Matthæi tomo 6 184.c.4.H
Deus solus est pater, Matth.tomo 6. 186.c.2.A.& tomo 3. 10.c.3.I
Deus omnia diligit, Mat.tomo 6 189.c.2.D
Deum Israel honorabant dupliciter gentes, quæ non conuertebantur ad Iudaismum, Matthæi tomo 6 193.c.2.E
Deus in corde nostro delectatur, Matthæi tomo 6 239.c.1.A
Deus solus reuelat altissima, Mat.to.6. 244.c.4.k
Deus non dat bis pœnam pro peccato, Matthæi tomo 6 249.c.4.k
Deus est rex absolute, cęteri autem cum additione, Matthæi tomo 6 266.c.1.C
Licet Deus possit omnia per se, non tamen facit omnia per se, Matthęi tomo 6 305.c.1.E
Deus præmium, aut pœnam dat sic, vel sic facientibus, Matthæi tomo 6 323.c.2.B
Deus interdum est auctor erroris, Matthæi tomo 6 314.c.1.E
Inter Deum, & animam nostram est matrimoniũ, Matthæi tomo 7 9.c.1.B
Deus est cordis inspector, Mat.tomo 7. 14.c.1.B
Quomodo Deus dicatur ignorare peccatores, Matthæi tomo 7 16.c.1.A
Deus solus omnia nostra nouit, Matthæi tomo 7 36.c.2.C
Deus nihil agit in hæc inferiora virtute rerum naturalium applicando naturaliter actiua passiuis, sed seipso nulla extrinseca adiuncta virtute hoc agit, Parado. 72.c.4.H
Solus Deus, qui bona tribuit, est illorum mensurator, Matthæi tomo 7 36.c.3.F
Dei operatio duplex, Mat.tomo 7 85.c.3.F
Dei iudicium duplex, Mat.tomo 7 85.c.3.F
Solius Dei est potestas immensa, Matthæi tomo 7 93.c.4.F
Deus est ipsa bonitas, Mat.tomo 7 95.c.2.B
Esse Dei est scire Dei, Mat.tomo 7 98.c.4.H
Tantum habet beatus de Deo quantum vult, & nihil vult, quod statim non habeat, &c. Matthæi tomo 7 109.c.3.H
Deus solus est naturaliter beatus, Matthęi tomo 7. 119.c.1.B.& tomo 2 57.c.1.C
Deus est purus spiritus sola spirituali actione percepti bilis, Matthæi tomo 7 137.c.4.G
Deus est perfectus propterea, quia est immobilis, Matthæi tomo 7 142.c.4.K
Deus potest facere mille mundos æquales huic, Matthæi tomo 7 145.c.4.k
Deus dupliciter apprehenditur, Mat.to.7. 184.c.1.E
Deum quomodo iudicamus esse bonum, Matthæi tomo 7 184.c.2.A
Sine Deo non possumus aliquid efficere, Matthæi tomo 7 186.c.2.A
Speciale in Deo non est distingui quidditatem, & esse, Matthæi tomo 7 200.c.1.A
In Deo quidditas, indiuiduum, & esse sunt idem penitus, Matthęi tomo 7 200.c.1.A
Deus, per essentiam suam, plura intelligit, quàm aliquis alius, Matthæi tomo 7 206.c.4.F
Videns Dei essentiam non est necesse, quòd omnia intelligat per illam visionem, licet diuina essentia omnia eminenter contineat, Mat.to.7. 206.c.3.K
Deus quomodo cognoscat particularia, & quomodo vniuersalia, Matthęi tomo 7 208.c.4.k
In Deo est perfectio omnium inferiorum, per vnitatem & distinctionem substantiæ suæ, Mat.tomo 7 208.c.2.C
Dei proprium est Misereri, Mat.to.7. 222.c.3.F
Sola Dei visio beatos facit, Mat.to.7 228.c.4.I
Quãdo Deus vult dare alicui animam excellẽtẽ, &c. dat ei corpus, quod in conceptione sit optimè dispositum, &c. Mat.tomo 7 231.c.1.B
Dei voluntas nõ est simpliciter primum principium inæqualitatis beatitudinis, Mat.tomo 7 231.c.3.K
Quomodo Deus reuelabitur in die iudicij, Matthęi tomo 7 245.c.2.B
Deus nulli loco deest, Matthæi tomo 7. 269.c.1.B. & Exodi tomo 1 122.c.1.A
Deus indignatur, quando ei res despectæ offeruntur, Matthęi tomo 7 292.c.3.k
Contra Dei legem agere dupliciter accipitur, Matthęi tomo 7 296.c.4.I
Deum nullo modo posse moueri, Parado. 62. c.3.F & sequenti
In Deo esse augmentũ est impossibile, Para. 66.c.2.A Nec similiter est possibile in Deo esse alterationẽ, ibidem. Similiter nec posse moueri localiter, ibidem. 66.c.3.F
Deus neminem videt nec audit, licet sacra Scriptura videatur dicere oppositum, sed non dicit, quia in huiusmodi locutionibus condescendit fragilitati nostræ, & loquitur metaphorice, Parad. 67.c.4.G
Nec imperfectionem aliquam dicit, Deum non videre, nec audire in eo, quia ipse non videndo intelligit omnia, quę videns intelligere possit, & adhuc plura, quę per visum sunt nobis incognita, Similiter dicendum est de non videre, quod in nobis non contingit, Parad. 70.c.3.I
Deus p̃ motũ nihil põt agere, qa causalitas p̃ motũ repugnat infinitati p̃fectionis, Parad. 78.c.4.H
Deus cõtulit primo hoĩ, tã necessaria secũdũ indiuiduũ, q̃ secũdum speciem, Parado. 77.c.3.G
De Deo multa cõcedimus iuxta tropicũ sensum, q̃ secũdũ literã sunt falsissima, Parado. 228.c.2.C
Deũ dicimus tristari, & lætari secũ dũ metaphorã, & trãsũptionẽ ad act⁹ humanos, &c. Parad 132.c.1.D
Deo multoties tribuit scriptura Sacra id, quod fit per Angelos, De Bea. Trin. 2.c.3.F
Deũ & Angelos credebãt Iudęi esse velut homines, quãquàm nõ videreẽt. s. q̃ essent rõnales intelligendo, & q̃ haberent actus humanos habẽtes aliquam perfectionem, vt videre audire, &c. De Bea. Trin. 2.c.3.I
Dij. Aliqui dii colebantur a Gentibus, quia boni erant, & alii colebantur, ne nocerent, &c: Gen. 57.c.2.E, Mat.tomo 3 171.c.1.E
De deorum multitudine apud Gentiles, qui plures q̃ tercenti erant, teste Marco Varrone in lib. sacrorũ, de quibus Aug. 6. de Ciuit.c.8. Exo.to.1. 77.c.4.F

Antiqui illos fecerunt deos, qui multa illis tribuerũt beneficia, vt ait Aristo. 3. Politi. & Augustin. 18. de Ciuit. cap. 8. exemplum de Pallade, Cerere, &c. Exodi tomo 1 158.c.1.D
Deos suos antiqui aliquando coluerunt sine imaginibus, vt refert Marcus Varro. Exo. to. 1. 166.c.1.B
Gentiles quosdam deos habebant selectos, alios semideos, alios rustica numina, dij selecti, & prꝛcipui erant viginti duo, e quibus plures ponebant cœlo prꝛter Plutonem, Neptunum, Cererem, &c. de quibus Aug. in 6. & 7. de Ciuit. Exo. to. 1. 166.c.2.B
Omnes dij gentium sunt dꝛmonia, Matthæi tomo 7 24.c.1.E
De deorum varietate apud Gentiles, Exodi tomo 1. 166.c.3.D
Deos suos colebant Gentiles in excelsis & in nemorosis locis, Num. tomo 2. 41.c.1.E
Dij quot modis fuerint introducti, apud Gentes, Nume. tomo 2 41.c.2.C
Dij famosi Philisthinorum erant tres, s. Beelzebub, Astaroth, & Dagon. Iudi. 166.c.2.A
Deos gentium inuicem pugnare credebant Gentiles, 1. Regum. tomo 1. 56.c.3-F. 2. Paralipome. 192.c.2.G
Cuilibet deorum tribuebant Gentiles potestatem super vnam rem, & in illa erat excellentior aliis. 4. Regum. 4.c.2.B
De deorum Gentilium potestate varia, quam Gentiles ponebant, & de distinctione officiorum ipsorũ deorum, & de multis dictis poeticis circa hoc. 4. Regum. 168.c.4.I
De deorum varia potestate apud Gentiles, 4. Regum 168.c.4.F
Putabant Gentiles, quòd nũquam aliquis de diis suis permittebat cultores suos ab aliis gentibus opprimi, nisi cum poterat illos defendere. 2 Paralipom. 192.c.2.E. Putabant etiam, quòd homines possent interdum prꝛualere contra deos, ibid.
Deos esse subiectos fatali dispositioni credebant Gentiles. 2. Paralip. 238.c.4.H
Deos suos esse corporeos credebant Gentiles, & congregari ad Concilium, & repugnare sibi. 2. Paralip. 247.c.4.F
Dii singuli Gentilium suos cultus habebant, & ista fuit causa potissima odii gentium, contra Christianos, &c. Matthꝛi tomo 3 251.c.4.k
Multos modos deorum posuerunt Gentiles, nam quendam potentissimum ponebant, scilicet, Iouem. Alium sapientissimum, scilicet, Apollinem siue Phꝛbum, &c. Matthæi tomo 4 17.c.4.G
Dii varii erant apud gentes, quidam, qui dicebantur selecti, illi, scilicet, quorum vterque parens erat deus, alii dicebantur semidei, quorum alter parẽtum deus erat, & alter non. Alii demum, qui rustica numina dicebantur, &c. Parad. 70.c.2.A

Deitas. Circa positionem deitatis nimis erraueruni antiqui, scilicet, Gentiles, nam omnes posuerunt deitatem, errauerunt tamen ponendo plures deos, & ponendo illos, ad quos nullo modo pertinebat deitas, &c. Et dixerunt deos suos diuisos esse in tres partes, quosdam vocauerunt selectos, alios semideos, alios verò rustica numina, &c. 3. Reg. 186.c.1.E
Deitas ad intra communicabils est, ad extra vero non, licet bene sit vnibilis, vel potius sibi aliquid vnire potens ad identitatem suppositi, sicut verbũ diuinum assumpsit hominem Christum ad vnitatem suppositi vel hypostasis, quod idem est in lingua Grꝛca, Exodi tomo 1 39.c.4.I
Quomodo tota deitas possit dici pater Christi, Mat. tomo 4 168.c.4.H
Deitas non potest videri sine gaudio, Matthæi tomo 7. 95.c.1.E

Deuteronomio. Quod scripsit Moyses, positum fuit in arca, anno quadragesimo ab exitu de Aegypto, vt patet Deut. 31. Exodi tomo 2 213.c.4.k
Omnia verba scripta in Deuteronomio Moyses recitauit populo Israel Deuteron. 1. ab eodem scripta, Deuter. 31. Leui. 4.c.2.A
Totus liber Deutero. scriptus est in lapidibus ex mandato Dei. Deut. 27. & Iosue 8. Leui. 5.c.1.C
Quæ in libro Deuteron. habentur, sunt posita per recapitulationem, quia ibi Moyses recitauit partem eorum, quæ in alijs scripta sunt, & multa eorum declarauit, itaquòd Deuteron. magis est legis explanatio, quàm legislatio, vt patet Deutero. 1. cũ dicitur cꝛpit Moyses explanare legem, & dicere Dominus Deus noster, Leui. 322.c.4.F
In lib. Deuteronomii ponuntur totius legis obseruãtiæ magis ad plenum, quàm in cꝛteris libris Moysi, & ideo illum prꝛposuit Moyses cꝛteris libris, quia tantum, & amplius continet in virtute, quantũ & cꝛteri. Et sic hunc mandat memoriter retineri, vt patet p totũ: hũc iubet legi a nouis regib⁹, vt discãt timere Deũ, Deut. 17. hũc etiã post quoslibet septẽ annos, in anno remissionis iubet legi corã toto populo, vt legẽ Dei suscipiãt salutarẽ. Ad cuius libri cõscriptionẽ multiplex causa mouere potuit. Prima, quia multa, quæ ad legẽ pertinẽt, hic addunt, q̃ in aliis libris nõ scripsit. Secũda quia multa in aliis libris ponunt dispersa, permixtis historiis, q̃ hic ponunt cõiũcta. Tertia, qa in aliis libris aliqua dicunt obscure, q̃ in hoc libro clarius habent, vt merito iste liber aliorũ librorũ sit summa, & suppletio, vt nõ immerito dicat a Grꝛcis, Dephteronomio, id-est, lex noua. Nam deph. uouum significat, & nomos regulam, vel legem, &c. Deut. 1.A
Liber Deuteron. comparatur ad quatuor libros prꝛcedentes, sicut comparatur lex noua gratiæ ad legem veterem. Deut. 1.A
Librum Deutero. proposuit Moyses verbotenus toti populo, vt quidam dicunt, sed quòd Iosue scripsit illum, quorum fundamenta referuntur, quæ & soluit auctor, & tandem concludit, quòd Moyses scripsit illum, Deut. 2. c. 2. B. Historia Scolastica, dicit, ꝙ Moyses totum hunc librum scripsit, sed Esdras principium & finem apposuit, Deut. 1.c.3.G
Contenta in lib. Deut. fuerunt dicta a Moyse in vno loco. s. in campestribus Moab, siue in valle, quꝛ tota est contra phanum phegor, congregato omni populo, Deute. 4.c.1.B
In lib. Deute. est quædam recapitulatio, & ennarratio omnium, quæ acciderũt populo Israel, & referũtur eo ordine, quo gesta sunt, Deut. 17.c.1.A
In lib. Deu. q est totꝰ legis recapitulatio, agit d oĩ gñe pꝛceptorum, sed pꝛcipue d iudicialib. Deut. 18.c.2.E
Liber Deut. Hebraice dicitur Misuetorah, ideſt, secũda lex, & a quibusdam vocatur repetitio legis, & bene. Deut. 97.c.3.K
Pꝛcepta libri Deut. obligabant Iudæos in perpetuũ, Deuter. 151.c.1.E
Liber Deut. legebatur Iudæis de septẽnio in septẽniũ coram toto Israel cõueniẽte ad Sanctuarium in festiuitate Tabernaculorum. Deut. 158.c.B
Librũ Deut. prius scripsit Moyses, q̃ cõtẽta in illo pdi caret populo, sed nõ pdicauit p scriptũ, vt pbabilꝰ videtur dicendum. libros tamen pꝛcedẽtes hũc librũ, nõ tũc scripsit Moyses, sed prius ĩ mõte Synai, saltẽ Exodũ, Genes. & maiorẽ partẽ Leuiti. Librũ vero

ro numerorum cuius historia non transierat,po stea paulatim scripsisse videtur. Et isti libri mansérunt extra arcam,& multi illos transferebant,sic dicunt quidam,sed falsum est, Deut. 164.c.2.C

Librum Deut.quem scripsit Moyses, dedit Leuitis, vt tenerēt eum in latere arcæ fęderis, vt paret Deuter.31.Iosue tomo 1 36.c.1.A

Totus liber Deuter.scriptus erat in lapidibus calce leuigatis,de quibus Iosue 8.Iosue tomo.1.154.c.2.D

In libro Deuteron.non ponuntur multa, quæ in alijs libris Moysi præcipiuntur,Iosue tomo 2.176.c.4.k

Liber Deuteronom.non erat in Arca fęderis, sed in quodam loco secretissimo in latere Arcæ. Iosue tomo 2. 187.c.4.I

Liber Deuteron.apud Hebræos dicitur Aldebarim, & si non corrupte scribatur, dicitur Ellehaddebarim,quod tantum significat sicut,hæc verba,idest, hæc sunt verba,1.Reg.10.1. 10.c.4.F

Liber Deuterono.dabatur regibus in manibus cum coronabantur, qui excedit alios in quatuor, 4.Regum. 120.c.4.I

Dextera. Quid per dexteram & sinistram significetur, Matth.20.Mat.tomo 5. 194.c.4.K

Dextera ad mouendum agilior est, sinistra vero ad defendendum aptior. Exo.tomo 1. 120.c.4.F

Dextera, de qua Exod.33. vbi dicitur, & protegam dextera mea,capitur pro nube densa,qua operiebatur foramen petræ,vbi erat Moyses,Exodi tomo 2 161.c.1.A

Diabolus. Quare sic incęperit tentare Euam dicens: Quare præcepit vobis Deus, &c. & non dixit, quòd comederent.Gen. 18.c.3.H

Diabolus in tentatione primorum parentum se habuit,sicut inuidus,cum cupido quodam in quadā ciuitate,& narratur fabula,Gen. 20.c.4.I

Diaboli pectus superbia est,Gen. 21.c.1.C

Diabolus terram comedit.i.homines terrena desiderantes sibi incorporat,Gen. 21.c.1.E

Diaboli semen est praua suggestio, & mulieris semē est recta operatio.Gen. 21.c.2.C

Diaboli peccatum quale verè fuerit, Genesis, 142. col.1.D

Diaboli caput est principium tentationis, Genesis 21.c.2.B

Diabolus, qui tentauit primos parentes, creditur fuisse Lucifer.Gen. 21.c.2.D

Diaboli officium est tentare,Gen. 156.c.1.C

Diabolus tentauit Euam, non quia Deus præceperit ei,vt tentaret,sed propter inuidiam &c.finis autem, & intentio diaboli fuit inducere hominem ad peccandum ex inuidia.Gen. 156.c.1.C

Diabolus promptus est de se inferre quæcunque mala,nisi prohibeatur, & prohibetur, quia non permittit Deus.semper ipse habet voluntatem nocēdi, Gen. 156.c.1.D

Diabolus non inuidebat homini, quòd in Paradiso terrestri maneret, &c. sed quia homo poterat beatificari spiritualiter per diuinam visionem, quam diabolus poterat habere.Gen. 156.c.2.C

Diabolus potius doluit de bono hominis, quàm voluerit ei malum inferre.Gen. 156.c.3.F

Diabolus quare tentauerit mulierem in aliquo corporali apparēti,& nō tētauerit interius, Ge.156.c.4.F

Diabolus quare in forma serpētis tentauerit Euā, & nō in humana specie,Ge.156.c.4.K.Nec debuit apparere in figura Angeli boni,ne esset fortis tētatio. ibi.156.c.1.E.Nec apparuit in propria figura.s.in figura deformi,& tenebrosa, quales ipsi sunt intus.

Genesis 157.c.2.E

Diabolus est nomen commune omnibus dęmonib°, licet aliqua sint nomina eorum quasi propria,vt Sathan,vel Sathanas,Mat.tom.7. 119.c.4.F

Quid diabolus significet Hebraicæ,& Grecè, Matth. tomo 7 119.c.4.F

Diabolus ideo in propria figura nō apparuit Euę, ne nimis illius fraus manifestaretur, vt dicit Magister 2.Sent.dist.21. qui secutus est sacram Scripturam, quæ dat dęmonibus formam,in qua appareant, & illam vocant formam suam, nam 2. Corin.10. sathanas transfigurat se in Angelum lucis, Genesis 157.c.3.F

Diabolus mouit linguam serpentis,sicut Angelus linguam asinæ Balaam,Gen. 159.c.2.E

Diabolus ad tentandum Euam, quare potius acceperit serpentem,quàm aliud animal, refertur opinio Magistri 2.Sent.distin.21.s.quòd non fuit permissum aliud animal accipere propter multa, sed vera causa fuit,quia Deus voluit,vt appareret in illa figura,quę explicaret illius astutiam,& hoc poterat fieri propter duo.Gen. 158.c.1.A

Diabolus habuit quatuor necessaria ad formationem vocis in serpente,de quibus dicitur Gen. 162.c.2.E

Diabolus per serpentem loquebatur tanquam per instrumentum,serpente ignorāte,quod intenderet, & faceret dęmon &c.Gen. 163.c.2.E

Diabolus quare magis aggressus est Euam quàm Adam,& vnde cognouerit Euam debiliorem esse ad resistendum,Gen. 165.c.4.G

Diabolus quare aggressus sit Euam solitariam, Gen. 166.c.1.A

Diabolus tentans Euam,, quare proposuerit illi dicens:Cur pręcepit vobis Deus,&c. faciens mentionem de pręcepto,refertur opinio Auguisti, & impugnatur,Gen.166.c.3.G.Et postea ponitur sententia Auctoris,ibidem. 166.c.4 H

Diabolus quare non timeat facere,aut dicere aliquid contra Deum,Gen. 171.c.1.C

In diabolo inuentum est primum mendacium, & propter hoc causa est omnium mēdaciorum,Gen. 171.c.1.D

Diabolo proprium est, & naturale mentiri, Genes. 171.c.1.E

Diabolus quare nō timuerit proponere mulieri hoc falsum, scilicet, nequaquam moriemini, Gen. 171.c.2.E

Diabolus putauit, quòd Eua magis crederet ei, quàm Deo, & hoc ex leuitate mulieris, & paruitate iudicij.Gen. 171.c.3.F

Diabolus quare dixerit mulieri, eritis sicut dij, &c. assignantur rationes.Gen. 171.c.3.H

Diabolus dicēdo,nequaquam moriemini, fecit Deū mēdacem,secundo fecit eum inuidum, quasi ideo vetuerit ne comederent,&c.ne.s.efficerentur sicut dij,Gen. 171.c.c.3.K

Diabolus non tentauit Adam postquam tentauit Euam, quia non est ausus,vel quia per mulierem tanquam per conuenientiorem modum voluit tē tare,Gen. 182.c.3. F, Si tamen Eua non induxisset virum ad comedendum,nihilominus tentaret eum diabolus,siue per serpentem, siue per alium modum,Gen. 182.c.3.G

Diabolo non debemus imprecari maledictionem, Gen. 307.c.2.A

Diabolus,cum sit inuidus,semper conatur inducere hominem ad quodcunque malum, sed si non facit, ideo est, quia Deus resistit per operationem Angeli boni, & custodis, exemplo Iob.1.Paralipom. 232.c.4.I

Diabolus dicitur absolute malus, eo q̄ est excellēter malus, & quia in malo firmatus, & quia nititur cēteros efficere malos, Mat. tomo 4 56.c.2.A
Diabolus dicitur Dei, & hominis inimicus, Matthæi tomo 4 57.c.3.G
Diabolus vocatur inimicus homo in parabola zizaniorum, Mat. 13. propter multa, Mat. to. 4. 61.c.4.F
Nā diaboli, inimicitia est precipue cōtra Deū. ibid.
Diabolus est in sacris literis aliquando capitur, vt est nomen commune, & aliquando, vt est nomen proprium vnius dęmonis, qui est princeps dęmonum, Mat. tomo 4. 194.c.2.A
Diabolus quomodo tentet viros bonos, Mat. tom. 5, 2.c.4.k
Diabolo nunquam deest occasio tentandi, Matthæi tomo 5 3.c.1.A
Diabolus Hebraice, dicitur deorsum fluens, Græce vero dicitur criminator, Mat. to. 7. 119.c.4.F
Reliqua de diabolo, vide in dictione dæmon.

Diaconus. Diaconi debent magis vacare eleemosynis, quàm cantare, Matthæi tomo 3. 45.c.3.I
Diagoras Philosophus Deos esse in dubium reuocauit: Protagoras omnino negauit. Exodi tomo 1, 116.c.3.H. & de Statu Animarum, 2.c.3.G. Parad. 36.c.4.I

Dialectica. Dialecticæ assecutiua est Rhetorica, Gen. 1.A
Dialectica est ratio quædam differendi, idest, regula inueniendi & comprobandi verum. Et est magis modus sciendi quàm scientia. Gen. 15.c.3.F
Dialecticæ maximus præceptor fuit Aristoteles, quā se solum inuenisse gloriatur in fine, 2. Elenchorum Gen. fo. 1. A. & 15.c.3.F

Dialecticus. Dialecticorum principia, a quibus ipsa dialectica dicitur ars, humanæ sunt adinuentiones. Gen. 1. A.
Dialecticus veritates inuestigat, Matthæi tomo 6 66.c.D

Diameter. Circulus cuius per ijphęria est duodecim cubitorum, habet diametrum quasi quatuor cubitorum, quia omnis diameter triplicatus cum septima parte sui constituit circulum 3. Reg. 62.c.4. K. 2. Paralip. 47.c.1.D. & 51.c.1.B.

Diana. Dianæ immolabātur viscera canis, Exo. tomo 1 54.c.2.A

Dicere dici. Circa dicere Dei, de quo Genes. 1. dicitur, dixit Deus, &c. possumus dicere nihil horum esse dictum, eorum scilicet, quæ ibidem afferuntur dicta, bene tamen factum est quicquid significatur per ea, quæ asserūtur dicta, Gen. 111.c.3.G
Pro dicere Dei, de quo habetur in scripturis, sumenda est regula, quòd si id, quod dicitur potest competere Angelis, intelligatur sermo dictus, vel locutio mentalis ad Angelos: sed si id, quod dicitur, nō potest competere Angelis, sed soli Deo, intelligitur quasi ibi sit sermo vnius personæ diuinæ ad alteram, licet in veritate, nullius sermo, aut dicere spirituale sit, Gen. 131.c.2.E
Dicere Dei, de quo Gen. 1. dicitur, dixit Deus, &c. significat Dei intelligere practicum, & velle, &c. vel quia Deus sine difficultate fecit omnia, vel pertinent ad patrem, prout per filium omnia operatur, Gen. 5.c.2.B
Homo libentius dicit de se fœlicia, quàm tristia, Mat. tomo 5 187.c.4.k
Quomodo pater in diuinis dicat filio, sede a dextris meis, Matthæi tomo 6 162.c.2.B
Christus interdum de se magna dicebat, & interdum tacebat, Matthęi tomo 7. 107.c.3.F. Et dum aliqua de se dicebat, tria obseruabat, ibidem.
Ea, quæ dicuntur particulariter, oportet multum explicari, Matthæi tomo 3. 279.c.4.k

Dictamen. Quicquid est de dictamine rationis, in homine, est de iure naturali, Matthæi tomo 5. 84.c.3.k

Dictator. Apud Romanos, habebat omnē potestatem absolutè super consules, & omnes magistratus, & dignitates Romanas in bellis, & durabat solis quinque mensibus, & in fine eorum veniebat Romam ad deponēda signa dictaturæ, etiam si tunc bellum instaret, & si vir probus fuisset, iterum de nouo eligebatur, Genes. 366.c.4.F

Didrachma. Prima vice, qua Christus soluit didrachma cōtigit, quòd colligentes didrachma dixerunt Petro, magister vester non soluit didrachma? Itaquod nunquam prius soluerat, neque peritum est ab eo, Matthæi tomo 4. 274.c.1.D
Ab eis tantum petebatur didrachma, qui erant capita domorum, Matthęi tomo 4. 274.c.1.E
Didrachma est nomē compositum, de, de, & drachma quasi duplex drachma. Et dicunt quidam, quòd drachma est octaua pars vnciæ, quæ valet sex obolos, Matthæi tomo 4. 274.c.2.E
Didrachmatis solutio pertinebat aliquo modo ad Petrum, Matthæi tomo 4. 276.c.3.G

Dies. Sex dies creationis refert Augustinus ad sex varias cogitationes Angelorum, & nō ad rerum distinctam, & successiuam creationem, Genesis. 1.c.4.F
Quòd Dominus non benedixerit operibus diei secūdæ, multiplex assignatur causa, sed inter omnes principua est, quòd benedicens opera, tertię diei benedixerit, & opera secundæ diei, Gen. 6.c.1.C
In tertia die agitur de duobus, scilicet, de congregatione aquarum, & productione arborum, & istud opus est de distinctione materiæ elementaris, & licet ibi fiat mentio de aqua, & terra, tamen sub intelliguntur duo alia elementa, scilicet, aer, & ignis, Genesis. 6.c.2.A
A quarta die incipit ornatus, vel operatio eorū, quæ pertinent ad ornatum, & nō ad distinctionem, sed ad rerum distinctarum ornatum. Gen. 7.c.2.B
Die quarta ponitur ornatus cœlestis, Gen. 7.c.4.I
In die qnta ponit ornatus elemētorū, & primo aeris & aquę, sed ignis nō habet ornatū, Gen. 7.c.4.I
In die sexta ponit formatio brutorū, & deinde hominum formatio, Gen. 8.c.1.A
Quòd die septima cōpleuerit Dñs opus quod fecerat, quo modo habet intelligi, Gen. 10.c.3.G
Die septima dr̄ Deus requiesse ab oī opere, qa. s. cessauit nouas creaturas cōdere, qa nihil postea a Deo productū est, cuius simile in specie, prius nō produxerit, vel in suis causis, quod dr̄ pp animalia imperfecta, quæ generantur ex putrefactione, &c. Gen. 10.c.4.G
Benedictio diei septimę pōt referri ad diē septimum, vel ad res existentes in die septimo, si ad secūdum, sensus, est benedixit. i. multiplicauit, non creando, vel producendo, sed perficiendo, vel conseruando in generationibus, & actionibus suis, &c. si ad primū, sensus est, q̄ in die septima inceępit tradere rebus vniuersaliter bñdictionē suā. i. multiplicationē & sanctificauit. i. applicuit suo cultui, Gen. 11.c.1.B
Dies septima, in qua Deus requiuit, significat anagogicè hominis beatitudinem, Gen. 11.c.3.F

Per tres dies, de quibus Exodi 5. dicitur, vt eamus viã trium dierum, aliqui Hebræi dicunt intelligi debere tres menſes, &c. ſed hoc non videtur multum rationabile, & dicẽdum eſt, quòd intelligit̃ textus, vt ſonant verba, Exodi tomo 1 32.c.1.A
Ex magnitudine lucis fit dies, Matthæi tomo 7. 140.c.3.F
Cõueniens fuit nobis, diem mortis ignorare, Matth. tomo 6 321.c.4.I
Dies, ſecundum Hebræos, incipit ab Occaſu Solis, vt patet Leui.23. cum dicitur a veſpera in veſperam celebrabitis ſabbatha veſtra, Exodi tomo 1. 74.c.3.H
Quidam dies, apud Hebræos erant ſancti, vt ſabbatha, alii ſancti, & ſolennes, vt duo dies Paſchæ. ſ. primus & vltimus, & feſtum hebdomadarum, & feſtum ſcenophegiæ, & dies propitiationis, & dicebantur ſolẽnes, quia in illis fiebant ſpecialia ſacrificia, aut oblationes, vel quędam alia pertinentia ad magnitudinem horum dierum, quæ non fiebant in aliis, Exodi tomo 1 80.c.3.F
Primæ & ſecundæ diei operatio per ſolum Deum fieri potuit, Exodi tomo 2 111.c.4 H. & tertiæ diei operatio potuit fieri in inſtanti & ſucceſſiue. Et quartæ diei operatio facta eſt in inſtanti. Quintæ diei, & ſextæ operationes, ſcilicet, productio animalium brutorum aquatilium, & volatilium, & greſſibilium, licet magis inſtantaneas, quàm ſucceſſiuas fuiſſe veritati propinquum ſit, vtrumque tamen ſine errore dici poteſt, vt probatur ibidem.
Septem diebus debebant manere ſacerdotes in Sanctuario, quando conſecrabantur, Leui.8. quos per Trópologiam applicat Auctor ad Sacerdotes, & Epiſcopos legis Chriſti, Leui. 71.c.1.A
Per dies ſeptem computatur omne tempus apud Iudæos, ſcilicet, circulatio ſeptem dierum, Leui. 257.c.1.A. Et iſta circulatio ſeptem dierum inuenta eſt propter duo. primo ex diuina operatione, qa creauit mundum in ſex diebus, & in ſeptimo requieuit. Gen.2. & Exo.20. & 31. ſecundo ex natura rerum, ſcilicet, quia dirigimur per motum ſeptem planetarum, Leui. 257.c.2.B
Diem ſeptimam vocant Iudęi ſabbathum, quia Deus tunc requieuit ab omni opere, &c. & nos Chriſtiani, quia illa die corpus Domini requieuit in ſepulchro, diem vero Dominicam dicimus ſic propter Domini reſurrectionem, &c. Leui. 257.c.3.G
Gentibus quibuſdam habitantibus iuxta alterum polorum dies eſt ſpacium vnius menſis, & aliis ſpaciũ duorum menſium, &c. vſque ad medium annum, Ioſue tomo 1 120.c.2.E
In terra Chanaan dies non ſunt magni, quia terra illa eſt multum meridiana, nec dies peruenire poſſunt ad tredecim horas, & dimidiã, vel quatuordecim, Ioſue tomo 1. 183.c.4.G
Dies & horæ fiunt per motum Solis, ſed non principaliter, ſed tanquam per inſtrumentum, nam principaliter fiunt per primum mobile, Ioſue tomo 1. 200.c.2.B
Dies illa, in qua ſtetit Sol, Ioſue 10. quomodo fuerit maior, quàm dies, in qua retroceſſit Sol ſub Ezechia 4. Reg. 20. referuntur opiniones, & improbatur opinio Dyoniſii tenentis oppoſitum, Ioſue tomo 1. 203.c.3. I. 4. Reg. 205.c.1.D
Dies in plurali numero interdum accipitur pro anno, apud Hebręos, quia ſ. ponit̃ ſine adiectiuo, & ſine determinatione alicuius numeri, Iudi. 176.c.4.H
Dies mortis alicuius accipit̃ tripliciter, vno modo pro die, quo moriẽ, alio modo pro die, quo Deus præſciuit ipſum moriturũ, tertio modo pro die, quo finitur periodus eius. 1. Reg. 10.2. 128.c.1.B
Dies, ſecũdũ cõſuetudinẽ ſcripturæ, & vulgi, incipit ab ortu crepuſculi matutini, quod incipit ante ortũ Solis quaſi per horam, & quartam partem horæ, Mat. tomo 4 31.c.1.A
Dies computatur vſque ad finem crepuſculi veſpertini, Mat. tomo 4 31.c.1.B
Dies interdum ponitur pro anno in ſacris literis, Matthæi tomo 4 31.c.2.E
Dies natales ſanctorũ nõ niſi tres celebrat Eccleſia. ſ. Chriſti, matris eius, & Ioã. Baptiſtę & hos, nõ quia nati ſunt, ſed qa diuinitus nati ſunt, Ma.t.4. 74.c.4.H
Dies incipit declinare, qñ Sol incipit deſcendere a cõtactu circuli Meridiani, Mat. to. 4. 85.c.4.k
Dies maximus illis, qui exiſtunt ſub quinto climate, accedit ad quindecim horas, vel quaſi, & hox maxima ad totidem, Defen. 45.c.3.K
Dies apud æquinoctia ante & poſt valde creſcit, & apud Solſtitia, ante & poſt modicũ creſcũt, & decreſcunt magno tempore. Defen. 46.c.2 C
De dierum cremento, & decremento, Defenſo. 46.c.2.C
Dies decreſcunt, declinante Sole vſque ad Tropicũ, vel caput Capricorni, & a Tropico Capricorni incipiunt creſcere dies, Defen. 46.c.3.k
Dies Biſſextilis eſt in ſingulis quatuor annis. Defen. 48.c.3.F

Dies Dominica.

Diei Dominicæ obſeruatio non eſt de iure diuino, Mat. tomo 6 209.c.4.G
Dies Dominica præcipitur obſeruari per diem integrum. ſ. viginti quatuor horarum, vt patet extra de ferijs, in c. oẽs dies dñicos, a veſpera in veſperã cũ oĩ veneratione decernimus obſeruari. Ex. 1. 171.c.3.F
Dies Dominicus fuit primus dies ſęculi, & patet hoc, quia dies ſabbathi fuit ſeptimus, & ita conſtat, quia eõputando omnes ſeptenarios dierũ manebit pręciſus numerus ab origine ſęculi, quod alias non cõtingeret, Leui. 256.c.3.K. Et Iudæi ſciuerunt q dies eſſet ſeptimus. i. ſabbathum, & quæ prima dies, a Moyſe cognoſcẽte hoc ſpiritu prophetico, & qũo eſſent computandi ſex dies, & hoc ſciuerunt ab eo in monte Helin, & illa computatio non fuit poſtea tradita obliuioni, ſed ſemper ex tunc diſtinctũ fuit tẽpus per hebdomadas, Leui. 257.c.2.D
In diebus dominicis nulla ſententia criminalis tradit̃ executioni publicæ, extra de feriis. cap. omnes dies dominicos, 2. Reg. 126.c.4 I
Diei dominicæ obſeruatio non eſt de iure diuino, ſed de iure humano canonico, quia poteſt Eccleſia mutare in aliam diem, & totaliter tollere, & diſpenſare in eius obſeruatione, Matthæi tomo 6. 209.c.4.G
In die dominico non permittitur aliquem verberari ordine iudiciario, vel occidi, immo nec cauſam agi, aut ſententiam dari, vt patet extra de feriis. capitulo, omnes dies dominicos, Defenſo. 12.c.3.F

Dies Natalitius.

Contra illos, qui dies natalitios celebrãt Mat. tomo 4. 74.c.4.G
Dies natales noſtros quomodo poterimus laudabiliter celebrare, Mat. to. 4. 75.c.1.C
Duo reperiuntur in ſacra Scriptura, qui dies natales celebrauerunt, ſcilicet, Pharao, & Herodes, Matthæi tomo 4. 75.c.2.A

Dies Aegyptiaci.

Dicuntur habere malam influentiam, & veriſimilè ſic eſt, nec dicuntur a plagis illatis Aegyptijs, vt falſo quidam dicunt, ſed quia Aegyptii,

qui fuerunt periti ſſimi in aſtrologia hos dies nociuos inuenerunt, Exo. tomo 1. 77.c.1.E
Dies Aegyptiacos non obſeruari, mandat Eccleſia, ne Gentilitatis ſuperſtitionibus ſtudeamus, ſicut patet de Concilio Martini Papæ, & habetur in Decretis, 26.q.5.cap. non licet hominibus Chriſtianis. Et de his Auguſtinus lib. 5. de Ciui. in principio per aliqua capitula, vbi agit de fato, nec Eccleſia in hoc repugnat virtuti aſtrorum, quia tantum prętendit ne credamus, quòd voluntas noſtra ſubdatur influxibus cœleſtibus, ſicut credebant Gentiles, & tangit illud Seneca in ſeptima Tragędia, & Ouidius 9. Metamor. Exodi tomo 1 77.c.2.A

Dies criticus. De diebus criticis medicorum, Gen. 35.c.4.I

Dies iudicij. In die iudicij ceſſabit omnis motus cęleſtis in perpetuum, & Sol ſtabit in Oriente, & Luna in Occidente, Geneſis 19.c.4.F
Ante diem iudicij erunt tempora fęlicia ſine bellis, ſine temporalibus anguſtijs, ita vt homines poſſint vacare delitijs, &c. vt ex verbis Chriſti colligitur, Luc. 17, & Mat. 24. Gen. 49.c.2.E
Poſt diem iudicij ceſſabit omnis principatus, & dęmones non torquebunt alios damnatos, ſed omnes pariter torquebuntur a Deo, Gen. 213.c.2.B
Poſt diem iudicij, non erunt generationes, neque corruptiones, Exodi tomo 1 250.c.1.C
Dies iudicij dupliciter accipitur, vno modo pro die generalis reſurrectionis, alio modo pro die mortis cuiuſque hominis, primo modo capitur cum diem iudicij abſolute vocamus, Matthæi tomo tertio, 247.c.1.A
In die iudicij duplex erit ſeparatio, malorum a bonis, Mat. tomo 4 65.c.2.E
Dies iudicij eſt nobis ignotus, Mat. tomo 7 36.c.1.B Et non ſolum per naturalem cognitionem, ſed etiam per ſcripturas, & per reuelationem, Matthęi tomo 7. 86.c.3.G. Et licet Deus poſſet reuelare diē iudicij, non conſtat tamen, quòd reuelauerit alicui, immo veriſimiliter dici poteſt, quòd nulli reuelauerit, neque reuelabit, vt probatur ibidem. Nec expedit nobis ſcire diem iudicij propter multa ibidem 87.c.2.B
In die iudicij reuelabit Deus omnia, quæ abſcondita ſunt, Mat. tomo 7 85.c.4.F
Iudicare in die iudicij multipliciter accipitur, Matth. tomo 5 165.c.3.I
Dies iudicij latet homines, & angelos, & reuelari nō debet, nec expedit reuelari, Mat. to. 6. 82.c.2.E
Chriſtus prædicens diem iudicij, non reuelauit tēpus determinatum, ſicut & aliquorum aliorum, Matt. tomo 6 83.c.3.k
Dies iudicij ex improuiſo veniet, Matt. to. 6. 311.c.2.B Et tunc multi inopinato peribunt, ibidem.
Quomodo habet intelligi, quòd diem iudicij nemo ſciat, nec angeli, Matthæi tomo 6. 312.c.2.B. Et ab illius diei cognitione, quomodo excludatur filius, ibidem, 314.c.2.A
Ante diem iudicij, ignis de cęlo deſcędet, & omnes morientur, vt reſurgant, Mat. to. 6. 317.c.4.H
Boni in die iudicij, erunt cum Chriſto iudicantes, vel audientes, Matthæi tomo 6 318.c.3.G
Tempus diei iudicij, ſubito veniet, Mathęi tomo 6. 320.c.3.G. Et ideo vigilanter eſt expectandus, ibid. 321.c.2 C
Iudicij dies, & tempus antichriſti differunt, Matthæi tomo 6. 330.c.2.C Et dicentes prope eſſe tempus antichriſti, & diem futuri iudicij, male dicunt, ibidem
In die iudicij erit omnibus tunc viuentibus mors ſubitanea, Mat. to. 6. 331.c.1.A
Quia prius mori debent iudicandi, quàm iudicentur, Matthæi tomo 7 84.c.4.K
Diem iudicij ignorari dupliciter prodeſt, Matthæi tomo 7 87.c.7.H
Quare dies iudicij dicatur vltimus dies, & nouiſſima hora, Matthęi tomo 7 88.c.3.G
In die iudicij corpora ſanctorum erunt fulgida, Mat. tomo 7 89.c.4.K
Quicunque in die iudicij habuerit peccatum mortale, damnabitur, Mat. tomo 7 90.c.4.H
Cętera de die iudicij, vide in dictione, iudicium vniuerſale.

Diffamator. De diffimatoribus, Leuiti. 185.c.1.A

Differre. Differentia. Differre per excellētiam poteſt eſſe aliquando in differentia ſpecifica, & aliquando non, Mat. tomo 2 166.c.3.G
Differentias ſubſtātiales neceſſe eſt eſſe ignotas, quia formæ quantum ad actus formales ſunt ignotæ, & ideo aſſignamus differentias per circumlocutionem, Mat. tomo 7 150.c.4.k
Differentia, quæ per eſſentiam fit, non poteſt eſſe minor quàm ſpecifica, cum in eſſentiis ſpecies ſint vltimæ Parado. 58.c.4.G

Difficultas. Eſt reſiſtentia patientis ad non patiendum. Et difficultas maior vel minor prouenit ex inæqualitate proportionis reſiſtentię ad agens. 2. Paralip. 161.c.2.A
Difficultas in aliquo opere conſideratur ſecundum virtutem operantis, Mat. to. 3. 291.c.1.E

Digeſtio. Digeſtio quare fiat fortior in ſomno quàm in vigilia, Exodi tomo 1. 171. c.1. C.1. Reg. to. 1. 29. c.2.A
Digeſtiua potentia licet in ſtomacho, & hepate magis appareat, in toto tamen corpore fit, quia in omnibus membris digeſtio celebratur, ſimiliter & virtus expulſiua, & atractiua, Exodi tomo 1. 81.c.4.k
De digeſtione, & quomodo fiat, Leuit. 116.c.2.A Matthæi tomo 4 38.c.3.G
Per digeſtionem ſeparat natura aliquod impurum a puro, & vbi maior fit digeſtio illud purum purius manet, Leui. 116.c.2.D
Superfluum tertiæ digeſtionis emittitur per poros, ſiue per ſudorem, ſiue per fumoſitates, &c. Leui. 118.c.2.C
Digeſtio melius fit in nocte, Matthæi tomo 3. 97.c.1.B

Digitus. Dei dicitur poteſtas eius, Matthæi tomo 4 13.c.3.k

Dignitas. Nulla maior dignitas, vel honor poſſeſſione regni cœlorum, Matthæi tomo 5 123.c.2.A
Dignitates dicimus propoſitiones quaſdam, quia veritas earum ita eſt nota, vt dignum ſit eis aſſentiri, Exodi tomo 1. 156.c.3.F
Pauperum dignitas refertur, Matthæi tomo 7. 117.c.1.A
Dignitatem & prælaturam optare non licet, & multo magis nec petere, Leui. 62.c.4.H
Dignitatem Eccleſiaſticam appetere non eſt ſatis tutum, Mat. tomo 5 204.c.4.G
Dignitates ſtatus, & præeminentiæ, licet non faciant hominem virtuoſum, ſignificant tamen hominē debere virtuoſum eſſe, Mat. to. 1, 33.c.2.E
Nulla maior dignitas pōt eſſe, quam eſſe Chriſtianū & credere in Chriſtum, Mat. tomo 3 263.c.4.H

Dignum. A digniori fit denominatio, Matthæi tomo 6 158.c.1.A
Dupliciter aliquis dicitur esse dignus aliquo bono diuino, vel secundum præsentem iustitiam, vel secundum firmam Dei sententiam, vt sunt prædestinati, & sic dupliciter dicuntur aliqui scripti in libro vitæ, Matthæi tomo 3 243.c.3.G
Dignus aliqua re dicitur dupliciter, vno modo, quòd habeat ius, alio modo, quòd insit ei aliqua congruitas ad habendum, Mat. tomo 4 173.c.1.E
Quòd aliquid sit dignum agere, vel pati, stat dupliciter, vno modo naturaliter, quæ vocatur dignitas æquiualentiæ, alio modo dignitate congruentiæ, vel complacentiæ Parado. 18.c.1.E
Dij syluestres, Parado. 95.c.3.H
Diligere. Dilectio. Vxor magis diligēda est quàm pater, vel mater, dilectione causata ex communicatione necessaria, dilectione tamen causata ex suscepto beneficio, magis sunt parentes diligendi, & tanta reuerentia ad eos habenda quanta fuit quantitas beneficij, Deutero. 76.c.1.E
Magis tenemur diligere parentes quàm filios secundum rationem, & charitatem, non tamen secundū naturam, Deutero. 76.c.2.E
Dilectio dura est, vt mors, Exo. tomo 1 62.c.2.B
Magis diligit mater filium, quàm vxor virum 1. Regum tomo 2 15.c.2.A
Res est diligenda secundum, quòd in ea reperitur ratio bonitatis, Matthæi tomo 3 103.c.3.F
Ad diligendum Deo in toto corde, oportet tollere omnia offendicula, quæ impediunt eius dilectionem 2. Paralip. 82.c.3.H
Diligere Deum super omnia potest homo in solis naturalibus constitutus, scilicet, in natura integra, dum tamen illa naturalia non sint deprauata, vel diminuta, licet ex charitate non diligat, Matthæi tomo 4 148.c.2.C
Vnde prouenial, quòd cognita aliqua muliere ab aliquo homine, postea eam odiat, cum prius eam magno opere dilexerit, Mat. to. 5. 90.c.1.E
In dilectione proximi clauditur dilectio Dei, Matthæi tomo 5 129.c.2.B
Dilectio proximi præsupponit necessario dilectionem Dei, Matthæi tomo 5 129.c.2.C
Dilectio Dei ad legem pertinet, Matthæi tomo 5 131.c.4.F
Homo in statu naturæ conditæ poterat diligere Deū super omnia sine gratia collata, licet non sine auxilio, Matthæi tomo 5 148.c.3.F
Diligere Deum super omnia est homini connaturale, & cuilibet creaturæ, Matthæi tomo 5 148.c.3.G
Pœnes dilectionem proximi potest perfectio dupliciter attendi, Matthæi tomo 5 134.c.3.C
In præsenti vita nemo potest omnes proximos actualiter diligere, Matthæi tomo 5 134.c.2.B
Deus non potest tantum diligi, quantum diligibilis est, Matthæi tomo 5 134.c.1.B
Ad diligendum Deum super omnia in statu naturæ integræ solum indigebat homo Deo mouente ad cogitandum, sed in statu naturæ corruptæ indiget duobus, scilicet, quòd moueatur a Deo, & detur illi donum gratuitum, per quod sanetur corruptio naturę, vt non impediat hanc dilectionem. Et ista est gratia, vel charitas, quę sanat corruptionem naturæ, Matthæi tomo 5 148.c.3.K
In statu naturæ integræ poterat homo diligere Deū super omnia sine dono Dei gratuito, non tamen amare amore summo sine dono, quia amare Deū super omnia non est amor summus. Nam dicitur amor summus non solum ad gradum dilectionis, sed etiam quantum ad rationem diligendi, & modum diligendi, & iste est amor, quo diligitur Deus, vt beatificans, &c. Mat. to. 5. 149.c.1.B
Vnusquisque seipsum maxime diligit, Matthæi tomo 5 134.c.4.F
De dilectione Dei, & proximi sunt duo præcepta, nō tamen propter diuersitatem diligibilium, sed propter diuersum modum diligendi, s. propter se, & propter aliud, &c. Mat. tomo 6 130.c.4.k
Homo indiget nunc duobus ad diligendum Deum super omnia, Matthæi tomo 5 148.c.3.k
Homo in via potest immediate diligere Deum, scilicet, per essentiam, non tamen intellectus intelligere Deum per essentiam, vt probatur, Matthæi tomo 6 132.c.1.E
Non oportet, quòd sit idem ordo in diligendo, qui est in cognoscendo, Matthæi tomo 6 132.c.3.k
Cum dicitur, quòd Deus propter se ipsum diligendus est, dictio ista, Propter, dicit circunstantiam causæ finalis, potest tamen diligi propter aliud, si Propter dicat dispositionem causæ materialis, id est, potest hominis voluntas disponi ab alia re ad diligendum Deum, Mat. tomo 6 133.c.1.C
Deus potest totaliter diligi, quia Deuteron. 6. dicitur Diliges Dominum Deum ex toto corde, & ex tota anima ex tota mente, & tota fortitudine, vel virte, Et Mat. 22. & Marci. 12. & Luc. 11. quia alias illud mandatum esset superuacuum, & irrationabile, quia iuberet impossibilia, vt dictio totaliter sit modus rei videntis, & diligentis, & modus rei dilectæ, sed nō, vt est modus visionis, & dilectionis, &c. Matthæi tomo 6 133.c.3.K
Ad dilectionem tria requiruntur, scilicet, diligens, dilectio, & res dilecta, & cuilibet istorum respondet suus modus, similiter, & circa visionem Dei tria requiruntur, &c. Matthæi tomo 6 133.c.4.F
Dilectio Dei non habet mensuram eo modo, quo nos dicimus mensurari aliquem actum, quia causa dilectionis Dei est diuina bonitas, quæ est infinita, & ideo in dilectione Dei non ponitur aliquis modus, vltra quem non licet progredi, & quanto quis magis dilexerit tanto melius, &c. Matthæi tomo 6 134.c.1.E
In dilectione proximi est modus, quia ratio diligendi proximum, est bonitas eius, &c. Matthæi tomo 6 134.c.3.F
Dilectio Dei cum illis modificationibus ex toto corde, &c. vt iacet, non potest haberi in via ita, vt nihil desit de his, quę homo potest expendere in amore Dei quin totum in dilectione eius ponat, Et hoc est, quòd nūquam cogitemus nisi de Deo, nihil velimus, & amemus, nisi ipsum Deum, nihil agamus nisi ad ipsum. & propter ipsum. Adimpletur tamen in via, vt ista dictio, totaliter, dicat totalitatem, secundum quam totum illud, quod homo tenetur ponere in dilectione Dei, ponit nihil subtrahendo. Et in isto præcepto sunt duo, vnum, ad quod obligat, & alterum, quod ostendit, ad quod non obligat. Obligat diligere Deum ex toto corde &c. totalitate, ad quā homo tenetur nihil subtrahendo, &c. Ostendit verò vno modo totalitatē in futuro habendam, Alio modo, vt niteretur homo in præsenti diligere quantum posset aut vellet, &c. Matthæi tomo 6 135.c.2.A
Aliquis potest dici causa dilectionis dupliciter, Matthæi tomo 6 144.c.2.E
Multa propter Deum diliguntur ex charitate, saltem proximus, quia vtrobique est eadem ratio dilectionis

ctionis,scilicet,Deus,Matthęi tomo 6 135.c.4.K

Diliguntur ex charitate beatitudo charitas, & virtutes aliquo modo,scilicet amore cõcupicentię sed non amicitiæ,Matthęi tomo 6 136.c.4.F

Omnia, quæ diliguntur ex charitate amore concupiscentię nullo prçcepto exprimuntur vt sunt beatitudo, charitas, & virtutes, Matthæi tomo 6 136.c.4.F

Non possumus diligere ex charitate res irrationales, bene tamen amore concupiscentiæ,scilicet,ad honorem Dei,& vtilitatem nostram, vel proximi, Matthæi tomo 6 137.c.2.B

Seipsum diligere ex charitate potest homo, & debet,vt probatur,Matthęi tomo 6 137.c.4.F

Corpus nostrum diligendum est ex charitate, & eo modo, quo corpus nostrum se habet ad beatitudinem, habet diligi ex charitate,&c.Matthæi tomo 6 138.c.2.E

Dilectio charitatis habet pro fundamento communicationem beatę vitæ principaliter, scilicet, inquantum deducit ad beatam vitam, &c Matthæi tomo 6 138.c.3.F

Quare ista quatuor,scilicet,Deus,nos ipsi, ideſt,anima nostra,corpus nostrum,& proximus, diligẽda sint ex charitate,Matthęi tomo 6 138.c.3.F

Corpus nostrum diligendum est ex charitate, considerando ipsum secundum naturam suam;non tamen secundum corruptionem culpæ, quæ est in eo,vel ex eo,quia sic esset diligere infectionem,& corruptionem peccati,immo potius debet cupere absolui ab illo,vt non incidat anima nostra in infectionem peccati, &c.Mat.tomo 6 138.c.3.G

Per diligere proximum,sicut seipsum,intelligitur diligere animam proximi, sicut animam suam, & corpus proprium,Mat.tomo 6 138.c 4.I

Ex charitate diligendi sunt peccatores quantuncunque mali,& hoc quatenus homines sunt, non tamen quatenus peccatores,Mat.to.6. 139.c.1.A

Peccatores diligunt seipsos ex charitate, Matthæi tomo 6 139.c.3.I

Hominem seipsum diligere,potest tripliciter intelligi,vno modo,vt commune est omnibus,alio modo, vt est commune bonis: tertio modo est proprium malorum,Matthæi to 6. 139.c.3.K

Angeli sunt diligendi a nobis ex charitate, vt probatur,Matthęi tomo 6 140.c.1.A

Non sunt diligendi dęmones ex charitate, vt probatur,Matthęi tomo 6 140.c.4.G

Illa quatuor,quæ diligenda sunt ex charitate, conuenienter distinguuntur,vt probatur, Matthæum tomo 6 141.c.2.A

Diuersa habitudo diligentis ad diligibilia,facit diuersa diligibilia, & diuersam rationem diligibilitatis,&c.Matthęi tomo 6 141.c.2.B

Damnati quomodo non sint diligendi ex charitate, Matthæi tomo 6 141.c.3.I

Ex charitate magis debemus diligere Deum quàm proximos,Matthæi tomo 6 144.c.2.D

Dupliciter aliquid est causa dilectionis,vno modo,sicut id,quod est ratio diligendi,alio modo,quia est via quædam ad acquirendum dilectionem,primo modo ratio diligendi,est bonum, secundo modo est id, quod est via ad habendam dilectionem,& sic visio est causa dilectionis,non quòd visio sit ratio diligendi,&c.Mat.tomo 6 144.c.2.E

Dilectio Dei stat cum intuitu mercedis. Nec est inconueniens, quòd merces sit finis amicorum ex parte amantis ex charitate, dum tamen non sit finis vltimus. Est tamen inconueniens mercedem ponere finem ex parte rei amatę, Matthæi tomo 6 144.c.4.F

Ex charitate tenemur magis diligere proximũ, quàm proprium corpus,Matthęi tomo 6 146.c.3.G

Quando comparamus dilectionem proximi ad dilectionem corporis nostri, non accipitur proximus pro corpore,& anima sed pro anima sola,&c.Matthęi tomo 6 146.c.4.F

Omnes proximi non sunt çqualiter diligendi ex charitate,Matthęi tomo 6 146.c.4.k

Omnes homines çqualiter sunt diligendi ex parte boni,quod illis optamus in genere, quod est beatitudo, non tamen æque intenso actu. &c. Matthęi tomo 6 147.c.1.E

Simpliciter loquendo magis sunt diligendi propinqui quam extranei,licet extranei sint meliores. Et dicitur simpliciter,quia quantum ad aliquem modum specialem amicitiæ fortè magis diligendus est extraneus, quàm cognatus, Matthæi tomo 6 148.c.2.E

In diligendo conformamur Deo, non quidem in re dilecta,sed in ratione diligendi, & modo, Matthæi tomo 6 148.c.3.F

Dilectio habet speciem ex obiecto, sed habet intensionem ex parte ipsius diligentis,&c.Matthæi tomo 6 149.c.1.E

Obiectum dilectionis charitatiuæ est Deus,& homo similiter,non per se,sed per relationem ad Deum, vt,scilicet,communicat actu, vel potentia vita diuina. Et ideo diuersitas dilectionis ex charitate, quantum ad speciem, est etiam in proximis diligendis per comparationem ad Deum, Matthæi tomo 6 149.c.1.E

Meliores sunt magis diligendi ex charitate, ideſt,ad maiores gradus beatitudinis, quam non ita bonos, etiam si sint propinquissimi, & plusquam nos,&c.Matthæi tomo 6 149.c.2.B

Possumus tamen aliquos ad minora bona diligere, quos tamen intensius diligimus, scilicet, propinquos minus bonos,& hoc ex parte diligentis,propterea quia sumus ex parte cognationis magis dispositi ad diligendos propinquos, &c.Possumus tamen velle ex charitate,quòd cognati nostri mali,vel parum boni,quòd efficiantur meliores quocunque extraneo quantuncunque bono, & ideo possumus eos diligere ad maiorem beatitudinem, quàm quoscunque extraneos quantũcunque bonos. Et ad coniunctos nobis habemus plures amicitias,quia sunt quatuor communicationes, super quas fundantur quatuor amicitiæ, &c.Matthæi tomo 6 149.c.2.D

Licet ex conditione speciei dilectionis sint magis diligendi,qui magis boni sunt,quàm magis coniuncti,tamen ex conditione agentis,seu diligentis intensius diliguntur cognati quàm extranei,quibus etiam possumus optare maiora bona,quàm extraneis,&c.& ita per omnem modum poterunt magis diligi cognati,quàm extranei, licet in beneficiendo, circa omnia, non seruetur hoc semper, Matthęi tomo 6 149.c.4.F

Inter propinquos sunt magis diligendi consanguinei ex charitate, quàm non consanguinei, sicut propinqui magis quàm non propinqui magis,quidem,ideſt,ad maiora bona,& intensius, & pluribus modis,Mat.tomo 6 150.c.1.A

Pater magis diligit filium quàm econtra propter multa,quæ assignat Philosophus 8.Ethi.Matthæi tomo 6 150.c.4.F

Filii magis diligunt parentes, quàm è contra considerando dilectionis gradum ex parte obiecti. Sed considerando dilectionem ex parte diligentis,oppositum

positum fit, Mat. tomo 6 151.c.1.E
Amore naturali, & ex charitate pater magis diligit filium, quã filius patrem. Et filius ex amore naturali, & ex charitate magis diligit patrem quàm pater filium, diuersimodè tamen secũdum, quòd amor cõsideratur, quasi ad alterũ, aut quasi ad aliquid, sui potest tamen dici, quòd simpliciter filii magis amentur a parentibus suis, quã è contra, Matthæi tomo 6 151.c.3.F
Pater, vt pater, magis est diligẽdus ex charitate, quàm mater, si tamen considerentur, vt particulares personæ, contingit interdum, quòd magis sit diligenda mater, &c. Mat. tomo 6 151.c.4.H
Magis sunt diligendi parentes, quàm vxor a viro, vel vir ab vxore, considerando gradus in dilectione ex parte obiecti, sed ratione coniunctionis diligentis ad dilectum magis inclinatur homo ad diligendũ vxorem, & è contra, quàm ad diligendos parẽtes, quia sunt vna caro, &c. Mat. 19. Licet non in ratione tanti boni, Mat. tomo 6 152.c.2.D
Dupliciter aliquis magis diligitur quam alius, vno modo ratione obiecti, scilicet, quia habet rationẽ excellentis boni, alio modo ratione coniunctionis, &c. Mat. tomo 6 152.c.2.D
Benefactorem magis debemus diligere in ratione obiecti, quam beneficiatum, in ratione tamen coniunctionis, magis beneficiatum quam benefactorem, vt probat Aristoteles. 6. Ethico. Multis rationibus, quæ referuntur, Matthæi tomo 6 152.c.4.G
Dilectionis ordo manebit in patria, &c. Matthæi tomo 6 153.c.3.H
Reliqua de dilectione ex charitate, vide in dictione Charitas.
De dilectione inimici, vide in dictione Inimicus.
Finis dilectionis hominis est Deus, Matthæi tomo 6 130.c.2.E
In dilectione proximi est tota lex, Matthæi tomo 6 131.c.4.F
Ad dilectionem, tria requiruntur, Matthæi tomo 6 133.c.3.k
In dilectione Dei est duplex totalitas, Matthei tomo 6 135.c.1.E
Dilectionem per se ipsam nõ diligimus sed per aliã, Matthæi tomo 6 137.c.1.A
De distinctione graduum dilectionis, quam assignat Ambrosius, Matthei tomo 6 148.c.2.D
Mandata de dilectione sunt maiora omnibus aliis, Matthæi tomo 6 127.c.4.G
Deus est dilectionis principium, Matthæi tomo 6 147.c.1.E
Dupliciter consideratur gradus in dilectione, Matthæi tomo 6 151.c.1.D, & 153.c.4.G
De dilectionis differentia, quæ est inter propinquos minus bonos, & extraneos magis bonos, Matthæi tomo 6 149.c.2.E
Quomodo charitas, & quomodo natura diligant Deum, Matthæi tomo 5 148.c.4.F
Excellentior modus diligendi Deum est per charitatem, quàm per naturam integram, Matthæi tomo 5 148.c.4.G
De amore, quo Deum diligimus, Matthæi tomo 5 149.c.1.B
Vxor magis tenetur diligere virum, quàm e contra, & ideo, apud Hebræos, magis tenebatur ad suscitationem feminis, quàm quisquam aliorum, Matthei tomo 6 57.c.3.F
Causa diligendi Deum est diuina bonitas, Matthæi tomo 6 134.c.2.E
Boni teiptos diligunt, mali vero non, vt probat Philosophus 9. Ethico. per nouem conditiones amicitiæ, Matthæi tomo 6 139.c.3.I
Nemo diligit nisi specie prædelectatus, Matthæi tomo 6 144.c.3.F
Vnusquisque debet diligere Deum plusquam seipsum, Mat. to. 6. 145.c.3.F, Et Deum debemus diligere amicitia charitatis ibidem. 148.c.1.C
Aliquem magis teneor diligere, quam me ipsum, Matthæi tomo 6 149.c.2.B
Quare pater diligat magis filium, quam e contra, Matthæi tomo 6 150.c.4.G
In beatitudine qlibet intensius diligit seipsum quàm alium, Matthæi tomo 6 154.c.1.A
Bene passus magis obligatur diligere benefactorem, quàm e contra, & tamen benefactor magis diligit bene passum, Matthæi tomo 6 153.c.2.B
Ex charitate Deum diligimus, Matthæi tomo 7 35.c.4.I
Inimicos iubemur diligere secundum legem Christi, Matthei tomo 7 45.c.2.A
Beati dupliciter diligunt Deum, Matthæi tomo 7 240.c.1.D
Christiani multos ex charitate diligunt, quos ex inclinatione naturali non amant, Mat. to. 7 269.c.3.F
Aliquid diligitur ex charitate dupliciter, Matthæi tomo 6 140.c.4.k
Aliquid potest ex charitate quadrupliciter diligi, Matthæi tomo 6 146.c.3.K
Infideles diligendi sunt ex charitate, Matthei tomo 6 148.c.1.E
Quomodo proximi sint gradualiter diligendi, Matthæi tomo 6 148.c.2.A
Deus est maxime diligibilis, Mat. to. 6. 148.c.2.A
Vxor quantum diligenda sit a viro, Matthei tomo 6 152.c.3.H
Bonum publicum magis debet diligi, quam bonum priuatum, Matthæi tomo 7 113.c.1.B

Diluuium. Homines ante diluuium audiẽtes ab Adam seculi excidium futurum esse per ignem, & aquam consignabant labores inuentionum suarum columnis latericiis, & marmoreis, vt Tubal fecisse legimus, Genes. 29.c.1.A
Diluuii causa fuit multitudo incorrigibilium peccatorũ, per quę Deus iratus est humano generi, &c. Genesim, 34.c.2.E
De diluuii causa, quam assignat Iosephus, Genes. 34.c.4.k
Diluuii causam extensius assignat Methodius martyr, Gen. 34.c.4.k
Diluuii vna causa fuit vitium sodomiticum, iuxta illud Gene. 6. Omnis caro corruperat viam suam, Gen. 37.c.1.A
Per diluuii aquas salsas fertilitas terræ diminuta est, nam sal reddit terram sterilem, &c. Gen. 35.c.4.I
In diluuio, quare pisces non fuerint puniti, sicut animalia terrę, Gen. 37.c.2.A
Terra in diluuio fuit deleta iuxta illud Genes. 9. disperdam eos cum terra. Et hoc ideo quia virtus germinatiua terræ fuit valde diminuta, Genes. 37.c.2.B
Diluuiũ dr̃a delendo, & Hebraicę dicit̃ mabul, quod sonat subuersionem, &c. Gen. 39.c.1.A
Diluuii aquas ideo distulit Deus p̃ septẽ dies mittere sup̃ terram, vt dicunt Iudæi, vt. l. exequię Mathusalem viri iusti perfectè fierent, Gen. 40.c.3.I
Diluuium habuisse causam naturalem, dixerunt quidam, s. coniunctionem planetarũ humidorũ, &c. Similiter dicũt, q̃ conflagratio futura habebit causam naturalẽ, s. coniunctionẽ planetarũ siccorum, & cali-

& calidorum, ſed iſti multum aberrant a veritate,&c. Gen. 40.c.3.I,246.c.4.G
Aquæ diluuii incæperunt anno ſexcenteſimo vitæ Noe decima ſeptima die menſis ſecundi illius anni,Gen. 41.c.1.E
Diluuium incæpit menſe Octobris,ſed quo die non eſt notum nobis,etiam ſi.Gen.7.dicatur,ꝙ incępit 17.die,quia Iudęi non incipiũt mẽſes,ſicut nos,ſed per lunationes,& ideo lunatio,quæ eſt ꝓpinquior æquinoctio autũnali, quod fit,intrãte Sole primũ gradum libræ,& eſt quaſi in medio Septẽbris noſtri,& principiũ Septẽbris, ſiue illa lunatio ſit ante ęquinoctium,ſiue poſt,&c.Gen. 41.c.3.k
Diluuii aquas non aſcendiſſe ſuper montem Olympum,qui eſt in Theſſalia,vel potius in Macedonia Græcię,qui & excedit nubes in altitudine ſua,&c. dixerunt quidam,ſed falſum eſt,cùm ſit cõtra ſcripturã dicẽtẽ,ꝙ opti sũt oẽs mõtes altiſſimi,ad quã dicunt,quòd ly,oẽs,non diſtribuit ſemper ſecundum omnem viam in ſacris literis.Sed tenendum eſt oppoſitum,nã alias dubitaremus de multis aliis montibus altiſſimis,Gen. 42.c.4.F.& 87.c.3F
Aquę diluuii non aſcenderunt in locum Paradiſi terreſtris,vt probatur,Gen. 42.c.4.G
De illis cẽtũ quinquaginta diebus,de quibus Gen.7. dicitur,quòd aquæ obtinuerunt terras centũ quinquaginta diebus,variæ ſunt opiniones,nam quidã dicunt, quòd aquæ continuo creuerunt per dies centum quinquaginta,in quorum,fine aquæ fuerunt altiores terra quindecim cubitis, quæ opinio non videtur vera. Alii dicunt,quòd per quadraginta dies creuerunt continuè,& peruenerũt ad ſummam altitudinem,ſed deinde ſteterunt per centũ quinquaginta dies illo augmẽto.Et poſt illos.150. dies cęperunt minui,& hoc videtur verum,Nicolaus tamen de Lyra dicit,quòd illi.150. dies cõputantur a die,quo incęperunt pluuiæ,ſed non videtur verum,Gen. 43.c.2.A
A prima die diluuij vſquequo cęperunt decreſcere aquæ, fuerunt dies, centum nonaginta, Gen, 44 c.1.B
Diluuij aquarum decrementum nõ fuit finitum decimo menſe illius anni,de quo Gen.8.ſed ſecundo menſe anni ſequentis, die vigeſima ſeptima,ſed mẽſe decimo fuit diminutio aquarum vſquequo apparuerunt cacumina montium, computando decimum menſem a principio anni, & non ab ingreſſu in arcam,Gen. 44.c.2.D
Poſt diludium ante hominum magnam multiplicationem,continentia,& virginitas fuiſſet peccatũ, & intendere generationi,propter bonũ finẽ, eſſet dupliciter meritorium,Gen. 46.c.2.A
In diluuio dicitur ceſſaſſe tempus,non tamen in ſeipſo,ſed quantum ad qualitatem,ſed poſt diem iudicii ceſſabit omnino,Gen. 47.c.1.E
Diluuium , & purgatio futura quomodo differant, Matthæi tomo 7 124.c.4.G
Aqua diluuij quomodo peruenit vſque ad quindecim cubitos ſuper montes altiſſimos,Matthæi tomo 7 129.c.2.C
An aquæ diluuij peruenerint vſque ad Paradiſum terreſtrem,Matthæi tomo 7 129.c.4.I
In diluuio fuerunt ablati de ſuperficie terræ, quaſi duo palmi,vel plures,Gen. 48.c.3.K
Primus populus hominum , poſt diluuium , fuit in Armenia apud taurum,& caucaſum montes, &c. Geneſ. 49.c.4.F
Ante diluuium fuit politia , ſed an fuerit aliquis rex neſcitur,Gen. 51.c.4.k
De diluuio vniuerſali nulla niſi ſacra ſcriptura fecit mentionem,Gen. 103.c.1.E
Poſt diluuium non erant fructus,& herbæ ſufficientes ad nutriendum propter eorum virtutem exiguam,ex duabus cauſis,Gen. 114.c.4.H
A diluuio vſque ad natiuitatem Abrahæ fluxerũt anni ducenti nonaginta duo,Gen. 115.c.1.A
Quòd poſt diluuium debuerunt homines manducare carnes apparet ex hoc, quia non erant herbæ nec fructus ſufficientes ad nutriendum,Geneſ, 114.c.4.I
Poſt diluuium animalia dicebantur munda, quæ ad eſum erant conuenientia, & immunda illa, quæ non,Gen. 116.c.2.E
Poſt diluuium vetuit Deus manducare animalia per ſe mortua,aut ſuffocata, quæ non eſſent iugulata, Gen. 117.c.4.F
Poſt diluuium homines biberunt vinum,& non ante,nec prius fuit vinum,&c.Gen. 120.c.3.H
Diluuium vniuerſale poſſe fieri negat Ariſtoteles,cõcedit tamen,quòd poſſit fieri diluuium particulare,Deutero. 168.c.4.G
Et bene negat,quia illud miraculoſe, & non naturaliter contigit, ibidem 170.c.3,F.3.Reg.156 c.1.A De Opti.Poli. 2.c.1.B
Diluuium vniuerſale nulla gentium cognouit hiſtoria,nec a tempore illo ſcripta fuere,per quę cognoſci poſſet,ſed ſola Geneſis, & Exodi hiſtoria plenã nobis fidem fecerunt de factis illorum temporum,&c/Deut.170.c.1.A.De Opti.poli, 2.c.1.B
Inter diluuii vniuerſalis cauſas , aſſignatur vna ab hiſtoria Scholaſtica,ſcilicet, quòd mulieres in inſaniam verſæ ſuper greſſæ viris ſuis abutebantur, Matthæi tomo 2 175.c.1.E
Diluuium non immiſit Deus ad purgandum mundum,ſed ad occidendum viuentia,ideſt,animalia, Matthæi tomo 7 124.c.3.k
Quomodo diluuium non inundauerit Paradiſum terreſtrem,triplex ratio aſſignatur ſed prima,& ſecunda eſt veriſimilior, Mat.tomo 7 129.c.4.I

Diluuium particulare. Quoddam diluuium particulare fuit in Achaia, anno ætatis Iacob ſexageſimo, qui fuit annus ante Chriſti natiuitatem, milleſimus ſeptingenteſimus octuageſimus ſecundus, Gen. 340.c.2.B
Aliqua diluuia particularia fuerunt in Græcia tempore regis Ogigi, & in Theſſalia ſub rege Deucalione, quæ naturaliter fieri potuerunt propter coniunctionem aliquorum planetarum dominantiũ illi terræ,ſed naturaliter nõ potuit fieri diluuiũ vniuerſale,&c.Gen.40.c.4.F,& 43.c.4.F,& 48.c.3.H
Diluuium in Theſſalia contigit anno octingenteſimo decimo ante vrbem conditam, qui eſt annus milleſimus quingenteſim.50. ante Chriſti natiuitatem.Et refertur fabula Deucalionis,& Pyrrę,& multa, illo tempore contigerunt, & hæc fuerunt annis quinque ante plagas Aegypti, Exo.tomo 1 117.c.1.A
Ad diluuio, quod contigit tempore Ogigi regis, Marcus Varro contexit hiſtoriam, quod fuit a creatione mundi per tria milla, & ſeptingentos fere annos, & multo poſt fuit diluuium Deucalionis, a quo incæpit Ouidius, Deuteronom. 168.c.3.H
Diluuium, quod contigit tempore Ogigi regis,fuit contemporaneum Iacob, & fuit annis mille ſeptingentis octuaginta duobus ante Chriſti natiuitatẽ,& hoc diluuiũ fuit in Græcia,Deu.169.c.4.H. De Opti.Poli. 1.c.4.I
Diluuium , quòd contigit tempore Deucalionis regis

regis Thessaliæ, fuit annis quinque prius quàm liberarentur Iudæi de captiuitate Aegyptiaca, & annis mille quingentis, & quinquaginta ante Christi natiuitatem. Deuterono. 169.c.4.I, De Opti. Poli. 1.c.4.G

Diluuia particularia non solum fatentur Philosophi, sed necessaria esse credunt ad ponendam mundi æternitatem, &c. Deute. 169.c.4.H, De Opti. Poli. 2.c.3.G

Dimensio. De dimensionibus interminatis, Mat. tomo 6 91.c.3.F

Dimensiones interminatę non sunt de natura alicuius formæ, & ideo non corrumpuntur, corrupta aliqua forma, Matthæi tomo 6 192.c.1.B

Dimensiones interminatæ non corrumpuntur, quia non habent contrarium actiuum, quia sunt quantitas, nec etiam præsupponunt contrarietatem, eo quòd illæ non sunt alicuius mixti, neque compositi, sed præintelliguntur materiæ inexistere areaduentum omni formæ, &c. Matthæi tomo 6 192.c.2.A

Dimensiones interminatæ in quolibet mixto, & cõposito præcedunt omnem contrarietatem, & ideo non possunt perire per contrarietatem, Matthæi tomo 6 192.c.2.E

Dimensiones interminatæ sunt ante omnem compositionẽ, & mixtionẽ, & ideo sunt solius materiæ primæ, Matthæi tomo 6 192.c.3.H

Dimensiones terminatæ faciunt materiam esse propriam formæ alicuius speciei, Matthæi tomo 6 192.c.3.H

De dimensionibus interminatis ita loquimur, sicut de materia prima, &c. Mat. tomo 6 92.c.4.F

Dimensiones interminatę nunquã desinũt esse, &c. Matthæi tomo 6 92.c.4.I

Dimensiones interminatæ sunt idem realiter cum dimensionibus terminatis, sed differunt secũdum rationem, sicut eadem numero est materia prima, & materia actuata per formam, &c. Matthæi tomo 6 93.c.1.A

Si per impossibile daretur, quòd dimensiones interminatæ solæ essent actu, illæ facerent corpus non terminatum ad certam magnitudinem, & figurã, ideſt, essent longitudo latitudo, & profunditas, quæ corpus constituunt, sed illud non esset tantæ, aut tantæ magnitudinis, neque figuræ, & assignatur ratio, Matthæi tomo 6 93.c.1.B

Dimensiones interminatæ ponuntur vt possit saluari distinctio in partibus materiæ, Matthæi tomo 6 93.c.2.A

Dimensiones ierminatę non conùeniunt materiæ primæ, sed consequuntur speciem compositi, vel mixti ex determinatione formæ, Matthæi tomo 6 93.c.2.C

Dimensiones interminatæ non faciunt materiam esse propriam formæ alicuius speciei, Matthæi tomo 6 92.c.3.H

Si in materia nõ præcederẽt dimẽsiones interminatę non esset generatio, Mat. tomo 6 92.c.4.F

Dimensiones interminatę eædem sunt cum terminatis, sed differunt secundum rationem, Matthæi tomo 6 93.c.1.A

Diminsiones interminatæ quare sic dicantur, Matthęi tomo 6 91.c.3.F

Duplex est dimensio, scilicet, interminata, & terminata, interminata conuenit materiæ ante omnem aduentum formæ substantialis, terminata vero conuenit ei post aduentum formæ substantialis, vel simul cum ea, Matthæi tomo 6 117.c.2.E

Eædem dimensiones termimatæ, quæ erant in viuẽte redeunt in resurgente, &c. Marthæi tomo 6 117.c.3.F

Dimittere. Nemo potest dimittere vxorẽ in septem casibus, Matthæi tomo 5 103.c.4.F

Dina. Filia Iacob die illa, qua exiuit videre mulieres illius regionis, erat festum, vbi congregabantur mulieres regionis illius, & fiebant festa, & gaudia, vt dicit Iosephus, Gen. 337.c.1.E

Dina, & Ioseph nati sunt in eodem anno, Genes. 339.c.3.I

Dina poterat esse quindecim annorum ad summũ, quãdo fuit stuprata a Sichen filio Emor, Gen 24. Gen. 339.c.3.H

De Dina post occisionem Sichimitarum, quid factum fuerit, non legimus in sacra scriptura, nec in aliqua historia authentica, licet aliqui dicant, vt Rab. Salom. eam copulatam fuisse Simeoni fratri suo, & genuisse ex ea filium nomine Saul, de quo, Genes. 46. Gen. 339, c.4.F, sed non videtur verum, ibidem.

Diogenes Fuit princeps Cynicorum Philosophorum, Deut. 36.c.3.G

Diogenes dictum refertur de paupertate, quod refert Valerius Maximus, Mat. tomo 3 273.c.2.A

Dyonisius. Syracusanus fuit Tyrãnus crudelissimus, de quo Valerius libro. 6. refert, quòd pulsus a patria, ppter Tyrannidem, coactus inopia, docuit literas pueros Corinthi. Genes. 4.c.4.F

Dyonisius Areopagita tenet maiorem fuisse diem tempore Ezechiæ regis, quando retrocessit Sol, quàm tempore Iosue, quando stetit, sed fallitur, vt probatur Iosue tomo 1 203.c.4.k

Dipondium. Vel dipõdius dicitur, a dia, quòd est duo, & pondus quasi duo põdera, & quodlibet illorum duorum ponderum dicitur as, Matthęi tomo 3 255.c.4.H

Dipsas. Est serpens paruus, qui cum aliquem momorderit, siti facit eum deficere, Deuronom. 41.c.4.F

Dirigere. Tota lex dirigit hominẽ in operationibus suis, Mat. to. 6. 203.c.1.C

Disciplina. Est instructio in moribus, vt dicit Glo. super illud ad Hebręos. 12. Omnis disciplina in præsenti, &c. Exo. to. 1. 183.c.3.G

Ad disciplinam multum disponit paupertas, Matthæi tomo 5 165.c.4.I

Disciplina dupliciter dicitur, &c Leui. 316.c.1.C

Disciplinæ non sunt ita permanentes, sicut virtutes, Matthæi tomo 5 157.c.4.F

In disciplinis, & historiis præsupponitur id de quo tractatur an sit, &c. 2. Reg. 142.c.1.D

Discipulus. Dicitur ab addiscendo, Matthæi tomo 5 2.c.4.F

Discipuli Christi erant ipsi Christo propinquiores, cùm audierent eius doctrinam, propter multa. Primò, quiam erant ei magis noti, & familiariores. Secundo, quia ministri Christi. Tertiò, quia illis erant magis necessaria verba Christi, quàm cęteris, quia ipsi erant prædicaturi illa post modum. Quarto, quia plurima de verbis Christi dirigebantur ad eos, &c. Quintò propter turbam, quæ Christum comprimebat, ne, scilicet, permitterent turbam pro libito accedere ad Christum, ne eum sic comprimerent, &c. Matthæi tomo 2 3.c.3.I

Ad hoc, quòd aliquis sit perfectus discipulus Christi, quinque conditiones requiruntur. Primo, quòd

quòd audiat doctrinam eius. Secundò, quod firmiter adhæreat illi doctrinæ credens eam esse veram. Tertio requiritur aliqua familiaritas, &c. Quarto requiritur vocatio specialis. Quintò assignatio specialis alicuius officii, Matthæi tomo 3 149.c.2.B

Discipulos suos aliquando Christus increpauit publicè, quia publicè peccauerant, vt patet Mat.17.& Luc.6. Matthæi tomo 3 157.c.1.B

Discipuli euntes in Emmaus putabant, quòd Messias non esset moriturus, quem errorem Christus eis soluit, Matthæi tomo 4 111.c.2.D

Discipulis suis Christus vitauit occasionem gloriandi in multis, Matthæi tomo 4 113.c.3.H

Quòd discipuli Christi non lauarent manus, quando reprehensi sunt a Pharisæis, Matthæ. 15. Contigit propter multa, Matthæi tomo 4 124.c.2.E

Discipulorum Christi incredulitas aliquando prodest nobis ad credendum, Matthæi tomo 4. 151.c.1.A

Discipuli Christi in via, non solum panes soliti erant portare, sed etiam aliqua pulmenta abstinentibus conuenientia, Matthæi tomo 4 156.c.4.K

Quãdo Christus quęrebat aliquid a discipulis, ab omnibus illis quærebat, nisi in duobus tãtum casibus, Matthæi tomo 4 276.c.2.D

Discipuli Christi non ieiunabant ieiunia supererogationis, sicut Pharisęi, & discipuli Ioannis propter multa, Matthæi tomo 3 199.c.1.D

Duplex fuit discipulorum Christi conuocatio, vna fuit, quando Christus conuocauit omnes discipulos suos, vt ex eis eligeret duodecim Apostolos, alia fuit apostolorum iam electorum, vt scilicet, mitterentur ad prædicandum. Prima fuit ante sermonem Domini in monte, & illa est, quæ ponitur Lucæ 6. secunda fuit multo tempore post, de qua habetur, Matthę. 10. & primam Matthæus subticuit, Matthæi tomo 3 223.c.4.I

Discipulorum Christi vita erat parca in cibis, Matthæi tomo 4 2.c.2.D

Discipuli, & Apostoli in officio missionis communicant, quia vtrique prædicauerunt, in nomine tamen non communicant, vt appareat, quòd non sint eiusdem gradus, &c. Matthæi tomo 3 227.c.2.B

Discipuli Christi vescebantur piscibus, vt communiter propter multa, Matthæi tomo 4 91.c.1.C

Discipuli Christi interdum videntes ipsum, Miracula facientem, non cognoscebant illa, Matthęi tomo 4 108.c.3.F

Discipuli Christi omne id, quod crediderunt de Christo ante resurrectionem eius, totum fuit debiliter creditum, & ideo faciliter dimouebantur ab eo, quod crediderant, &c. Matthæi tomo 4 167.c.3.G

Et post Christi mortem perdiderunt fidem, quam de eo habebant, Matthęi tomo 4 167.c.4.F

Christi discipuli eiiciebant dęmones, sic dicẽtes, pręcipio tibi in nomine Iesu, vt exeas de hoĩe, & amplius non introeas, sic præcepit Chrs Marci.16. sic Paulus Actu.16. Sic ẽt extranei qui nõ erãt discipuli Christi eiiciebant, Luc.9. & Actu. 19. Matthæi tomo 4 264.c.2.A

Discipuli illi, qui erãt 72. semp dicunt discipuli, & nõ habent aliud nomẽ. 12. vero interdũ vocant Apostoli, & interdum discipuli, Mat.to.5. 2.c.4.F

Discipuli Chri, ipso viuente, habebãt vxores, & post mortẽ illius, illas retinebãt, & in prędicatione aliqui eorũ eas secũ ducebant, vt colligitur. 1.Cor.9. cum dicitur. Nunquid non habemus potestatem mulierem sororẽ circunducendi, &c. Mat. tomo 5 137.c.1.A

Septuaginta duo discipuli Christi scandalizati de doctrina eius, & angustiis, recesserũt ab eo, & manserunt soli duodecim, quia Chrs dixerat Ioan.6. Nisi mãducaueritis carnẽ filii hoĩs. Et subdit multi discipulorum eius abierunt retrorsum, & iam cũ eo nõ ambulabant Nã dixit tũc Chrs ad duodecim, nũquid, & vos vultis abire &c. Matthęi tomo. 5 162.c.2.D

Quare Christus non induxerit discipulos suos abstinere simpliciter a venereis, Mat.to.5. 137.c.1.D

Discipuli Christi dicuntur accedere ad Christum iuxta phrasim Hebręam Matthæi, quoties volebant loqui Christum, licet Christo essent propinqui, Matthęi tomo 6 256.c.4.K

Discipuli Ioannis murmurauerunt cõtra Christum multis de causis, Mat. tomo 3 197.c.4.F

Discipuli Christi ante eius passionem non crediderunt eum esse Deum, Matthęi to.5.245.c.4.F Parado. 133.c.2.E

Christus quater monuit discipulos suos contra inanem gloriam, Matthæi tomo 6 182.c.4.k

Christi discipuli erant plusquam Prophetę, Matthæi tomo 6 242.c.1.B

Discipuli Christi, qui erant Apostoli, in quo excederent alios discipulos, Mat. tomo 6 245.c.1.A

De discipulorum Christi crucifixione, Matthæi tomo 6 246.c.3.G

Discipuli Christi putabant ipsum regnaturum temporaliter. Matthęi tomo 6 260.c.2.E

Discipuli Christi perperam sentiebant de Christi aduentu, Matthæi tomo 6 260.c.3.K

Duplex erat Christi aduentus, quem discipuli putabant, vnus, scilicet, falsus, quo putabant ipsum venturum ad regnandum temporaliter, alius verus, scilicet, aduentus ad iudicium, Matthæi tomo 6. 262.c.1.B. Et Christus non abstulit credulitatem discipulorum de aduentu falso, Matthæi tomo 6 263.c.2.A

Bonitas discipulorum Christi erat in duobus, scilicet, in abstinendo ab offensa omnium, & in benefaciendo omnibus, Matthæi tomo 6. 275.c.1.A

Ad discipulos Christi quædam tribulationes specialiter pertinebant, Matthæi tomo 6 175.c.1.B

Discipuli Christi haberi odio propter nomen eius, potest dupliciter intelligi, Matthæi tomo 6 275.c.1.D

Quare Christus vetuit discipulos suos portare baculos in via, Matthęi tomo 7 294.c.1.A

Discordia. Et contentio pertinẽt ad iram, & ad inanem gloriam, sed diuersimode, Matthæi tomo 3 7.c.3.F

Necesse est sequi discordiam ex prædicatione Euangelii, Matthæi tomo 3 264.c.3.F

Discretio Est maxime necessaria in sacerdote, vt sciat, quos debeat ligare, & soluere, & in quibus casibus, Matthæi tomo 4 180.c.4.k

Discumbere. Est iacendo manducare secundum antiquum morem, Matthæi tomo 4 91.c.4.F

Discumbere dicitur, quasi in diuersa cubare, scilicet, quia multi cubant, ideſt, inclinantur, Matthęi tomo 6 2.c.1.D

Dispensare. Dispensatio.

Iudices, quantæcunque potestatis sint, non poterunt dispensare, vt vnus tollat licitè res alterius sine causa extrinseca subeunte, quæ faciat licitum talem actum: bene tamen Deus. Exo.to.1. 189.c.2.E

Dispensare circa matrimonium, vt dissolui possit, ad quem pertineat. Mat.to.5. 94.c.1.D

Dispensare cum diuitibus,& non cum pauperibus,in gradibus prohibitis ad matrimonium,non est acceptio personarum. Mat.to.6. 36.c.4.K

Quòd dispẽsari possit ius naturale, potest intelligi dupliciter,vno modo per additionem, alio modo per subtractionem. Exo.to 1. 187.c.3.F

Dispensare in eo,quod malum est,vt non sit malum, pertinet ad illum respectu cuius,quæ fiunt,sunt bona vel mala, cuiusmodi non sunt legislatores humani. Nu.to.1. 66.c.3.k

Ecclesia non potest dispensare in his, quæ inducunt defectum sacramenti vel significationis. 1.Regũ to.1. 106.c 3 F

In quibus Papa non possit dispensare, etiam si vtatur plenitudine suæ potestatis, & in quibus possit, sed non decet,ꝙ dispenset. Et quando Papa abutatur potestate sibi commissa cum peccato,& nihil prosit dispensatio,& quãdo erret clauis,& quando nõ, vide.1.Reg.to,1. 133.c.3 H

Aequalis potest dispẽsare in lege sui æqualis, quando in eadẽ iurisdictione vel potestate succedit. 1,Reg. to.1. 133.c 4.F

Dispensare cum monacho, vt proprium habeat non potest Papa. Mat.to.3. 42.c.2.C

Papa potest dispensare contra statutum generale Ecclesiæ,immo tollere in totum, & Innocẽtius fecit sic, constitutionem Ecclesiæ de non contrahendo in septem gradibus cognationis reducẽdo ad quatuor gradus. Extra de consanguinitate, & affi. cap. non debet, & ita dicit glosa.25.q.1. cap.sunt quidã. 1.Reg.to.1. 133.c 4.k

Dispẽsare potest ecclesia in omni statuto suo, immo illud cassare & tollere, & per consequens Papa. 1.Reg.to.1. 132.c.1.E

Papa potest dispensare in omnibus gradibus consanguinitatis & affinitatis, sed non expedit, vt dispenset: quia multa licẽt, quæ non expediunt.1.Cor.6. 1.Reg.to.1. 132.c.2.A

Papa non potest dispensare, vt sit coniugium inter ascendentes & descẽdentes,bene tamen inter trãsuersales.1.Reg.to.1. 132.c.2.B

Dispensatio fit in aliqua lege, quando tenendo verba legis,sequeretur aliquod incõueniens contra intentionem cõdentis legem, nam intentio legislatoris non verba legis, debet seruari, vt patet. ff.de legib. in l.non dubium, & extra de regulis iuris in sexto regula vltima.Exo.to.1. 187 c.1.B

Dispensatio non est possibilis in præceptis vniuersaliter positiuis concernentibus bonum commune,& ordinem virtutis dirigentis ad illud bonum cõmune, sed bene vbi ponuntur alij modi, siue determinationes particulares. Exo.to.1. 187.c.1.C

Dispensatio nõ cadit in præceptis decalogi. Exo.to.1. 187.c.1.B

Dispensatio non cadit in iuribus naturalibus, quæ directe continent intentionem naturæ. Exo.tom.1. 187.c 2.E

Inter dispensationem Dei, & dispensationem hominum quid interest. Exo.to.1. 188.c.2.B

De dispensatione, quomodo recte fiat à Deo & non ab homine pulchra tradit auctor. Exo.to.1.fo.188. c.2.E.In dispensatione ius cõmune relaxatur,ita vt non liget tantum, quãtum prius ligabat. Exo.to.1. 190.c.2.D

Dispensatio in votis, intelligenda est ad modum dispensationis, quæ fit in obseruantia alicuius legis. Nu.to.2. 151.c.4.F

Dispensatio videtur importare quandam distributionem, vel applicationem commensuratam alicuius communitatis ad ea, quæ sub ea continentur. Nu. to.2. 151.c.4 F

Cum dispensatur in aliqua lege humana, non fit, vt legi humanæ nõ obediatur,quod est contra legem naturæ,& mandatum diuinum sed fit ex hoc,ꝙ illud,quod prius erat lex,fit in casu non lex,similiter est dicendum in dispensatione voti. Nu.to.2.f.151. col.4.I

In dispensatione debet esse aliqua causa rationabilis, quod,si non sit, non est tutus ille, apud Deum,qui dispensationem recipit. Nume. tomo 2. fol.151. col.1.E

Aliquando in veteri lege fiebant aliqua ex dispensatione, quæ directe erant contra præcepta legis, licet non appareret dispensatio, vt immolare extra altare sacrificiorum. super Iosue tomo 2. fo.96. col.4.G

Dispensatio facilius cadit in iuramento, quam in lege Dei. Iudi. 215.c.3.F

Dispensatio est iuris communis relaxatio. 1.Regum to 1. 136 c.3.I

Relaxatio, inquam, cum causæ cognitione. 4 Regũ. 55.c.2.C

Et tunc relaxatur, quando aliquis obligatus est ad aliquem rigorem iuris, & fit, quòd non sit obligatus ad illum.4.Reg. 55.c 2.C

Dispẽsationis necessitas est ex eo, quòd id, quod vniuersaliter positum est, in aliquo particulari casu non conueniat. Mat.to.3. 88.c.2.E

Per dispensationem receditur a cõmuni cursu legis illius,contra quam dispensatur,Matth.to.5. fol.94. col.1.D

Dispensatio in præceptis primis iuris naturæ non potest fieri nisi per Deum, secus tamen in secundis præceptis.Mat.tomo 5 94.c.2.D

Dispensatio dicit potestatem, quam nemo habet supra legem,nisi conditor eius, vel æqualis illi, cum tamen interpretari legem nemo possit nisi conditor eius, a fortiori ergo neque dispensare, Mat. tomo 5 94 c.3.K

Inferior nõ potest dispensare,vel ordinare in eis, quæ sunt tradita per superiorem Mat.tomo 6 212.c.4.K

Circa dispẽsationes, quæ fiunt ad habilitandum personas, vel legitimandum eas, potest interdum cadere acceptio personarum, Mat.to 6 36.c 2.E

Omnis dispensatio est voluntariæ iurisdictionis, Mat. tomo 6 36.c.3.A

Dispensationes proueniunt ex eadem radice, ex qua ius commune. Mat.tomo 6 36.c.3.F

Et circa istas dispensationes assignãtur certę regulę, scilicet quinque, Mat.tomo 6 36 c.3.G

Si dispenset Papa non attendendo ad bonum publicũ,videtur quòd peccet, &c. Mat to.6 36 c.3.K

Si prælatus dispenset circa ea,in quibus de iure potest, & ex dispensatione non sequatur aliquod bonum publicum directe, vel indirecte, nec etiam obuietur alicui damno publico, peccat: quia contra intentionem iuris facit, Mat.tomo 6 36.c 4.K

Et si prælatus non cogatur dispensare cum aliquo,tamen si ipse videt dannum publicum imminere circa aliquid,si non dispensetur, peccat non dispensando, si petatur dispensatio, vel pertineat ad eum illa facere, nullo petente, Mat.to.6 36.c.3.K

Omnes cauſæ mouentes de iure ad diſpenſationem, & conditiones perſonarum, cum diſpenſati poſſit, obſeruandæ ſunt, alioquin peccat, qui diſpenſat. Mat.to.6. 36.c.4.F

Cauſa generalis in diſpenſatione eſt fauor publicus, ſcilicet euitare malum publicum vel procurare bonum publicum. Mat.to.6. 36.c.4.G

Si prælatus diſpenſat cum aliquo, non ſeruatis conditionibus iuris, neque cauſa motiua, ſ. fauore publico, peccat. Et eſt acceptor perſonarum. Matt.to.6. 36.c.4.H

Si in aliquo, qui petit diſpenſationem circa aliquid, inueniantur cõditiones ſpeciales iuris, ſi quæ ſunt, & inſuper fauor publicus, & prælatus non vult diſpẽſare cum illo, non propterea erit acceptor perſonarum, nihilominus tamen peccat. Matth. to.6. 36.c.4.I

Diſpẽſatio in gradibus prohibitis ad matrimonium, fit propter pacem procurandã, vel vitandas aliquas diſcordias, quæ vniuerſaliter vitari non poterant, niſi coniungendo extremos & diſtantes per vinculum affinitatis & cognationis mediæ. Mat. tomo 6. 37.c.1.A

Diſpenſatio duo importat, vnum eſt ipſa relaxatio alicuius iuris, cum diſpenſatio definiatur ſic, ſ. quòd eſt communis iuris relaxatio, & ita nunquam eſt diſpenſatio niſi ius præcedat: ſecundum eſt, quòd actus, qui cadit ſub diſpenſatione, erat alias futurus malus, niſi præcederet diſpenſatio. Matth. tomo 7. 45.c.1.B

In lege veteri fuit diſpenſatio quantum ad aliqua, vt patet de libello repudij, & de occiſione inimicorũ manu propria, & ſine hoc, quòd conſtaret, an reus eſſet mortis. Mat. to 7. 45.c.4.K

Diſpẽſatio eſt relaxatio iuris communis à rigore ſuo, vel tenore in aliquo caſu ſpeciali, ita quòd lex per diſpenſationem non tollitur ſimpliciter; tollitur tamen quantum ad illum caſum, & quantum ad illam perſonam, cum alias lex illa obligaret generaliter, & illam perſonam, & in illo caſu. Et talis diſpẽſatio habet fieri per illum, qui legem condidit, vel per illum, qui maior eſt eo. Nam eiuſdem poteſtatis ſunt de iure legem condere, tollere, interpretari, & diſpenſare in ea. Mat. to. 1. 23.c.3.I

Non poteſt Eccleſia diſpenſare in Euangelio. Matth. to.1. 23.c.3.K

Chriſtus poterat diſpenſare in præceptis euangelicis, non ſolum inquantum euangelica ſunt, ſed etiam inquantum ſunt legis naturæ, tamen nũquam tollentur, nec in eis fiet diſpenſatio, Matt. to. 1. fol. 24. col. 2. A

Papa poteſt diſpenſare contra Apoſtolos, non tamen contra omnia dicta eorum, ſed contra aliqua. Mat. to.1. 24.c.3.F

Quomodo papa poſſit diſpenſare in homicidio, Mat. to.2. 87.c.4.K

Diſpenſatio non cadit ſuper illis, quæ in iure conceduntur, vel prohibentur, ſed manẽt immobilia, niſi fiat per illum, qui eſt conditor iuris, qui alias poterat tollere ius, cuiuſmodi eſt Papa reſpectu iuris eccleſiaſtici; in caſibus verò, qui de iure non reperiuntur prohibiti, diſpẽſatio pertinet ad epiſcopos. Mat. to. 2. 89.c.1.B

Epiſcopi non poſſunt diſpẽſare in homicidio faciendo, bene tamen in facto, ſi eorum diſpenſatio non ſit in iure prohibita, poſſunt committere, ſi ſint domini terrarum habẽtes iuriſdictionem ſecularem, & hoc in generali, dando, ſ. iudicibus ſuis commiſſionem in ciuilibus & criminalibus, in qua cõmiſſione datur poteſtas procedendi contra malefactores, & occidere eos, non tamen exprimitur hoc, neque debet exprimi. Mat. to 2. 89.c.1.D

Diſpenſare ſonat iuriſdictionẽ, quia eſt nomen actus publicæ poteſtatis, & ideo non poteſt fieri niſi per illum, qui habet publicam poteſtatem; & ideo nõ per quemcunque, ſed per illum, qui eſt iudex eccleſiaſticus: quia rex nec imperator nõ poteſt diſpenſare in iuramẽto. Et leges, quæ videntur dare laico poteſtatem diſpenſandi in iuramento, vt ff. ad municipales. l. imperatores, &c. Corriguntur etiam de mẽte iuris ciuilis. Ar. in authen. vt clerici ad proprios epiſcopos. §. Si verò eccleſiaſticum. colla. 6. Mat. to. 2. 208.c.2.C

Diſpenſatio nunquam eſt ſimpliciter neceſſaria in iure, ſed eſt neceſſaria ſub conditione, vt ſi quis ſit illegitimus, & vult obtinere beneficium vel ordinẽ ſacrum, indiget diſpenſatione. Matth. to.2. fol. 209. col. 1. A

Diſpenſator. Cum diſpenſatore dominus non debet particulatim inſiſtere circa computum expenſarum ne illiberalis & paruificus videatur & reputetur. Gen. 238.c.1.A

Ad diſpenſatorem duo bona requiruntur. Mat. to.6. 323.c.4.k

Diſpenſatorem fidelem vocamus, non à fide, ſed à fidelitate. Mat. to.6. 324.c.1.A

Et difficilius eſt huiuſmodi diſpenſatorem inuenire, quam diſpenſatorem prudentem, ibid.

Diſpenſator Chriſti fidelis a multis debet abſtinere, ſ. a quinque, primo, vt honorẽ ſibi non vſurpet, ſecundo, vt dominationem non exerceat, tertio, vt recta intentione, & non propter temporalia miniſtret, quarto, vt ſpiritualem poteſtatem ſibi non aſcribat, quinto vt rem domini non negligat, Mat. tom. 6 327.c.2.A

In quo aliquis ſit malus diſpenſator, Matth. tomo. 6. 330.c.4.F

Prudentia diſpenſatoris Chriſti in quibus conſiſtat, Mat. tom 6 327.c.2.B

Diſperdere. Eſt totaliter deſtruere, vel delere, Geneſ. 37.c.2.B

Diſperdere eſt totaliter perdere, vel in diuerſa perdere. Leuit. 317.c.4.E

Diſpoſitio. De diſpoſitionibus præuijs in materia ad formam, Leui. 175.c.3.F

Si vltima diſpoſitio maneat, non poteſt forma corrumpi, Mat. to.6 92.c.1.A

Si forma aliqua corrumpatur, non manebunt in materia diſpoſitiones propriæ illius formæ, Mat. to.6. 92.c.1.B

Diſpoſitiones vltimatæ in corpore animalis ſunt duę ſcilicet, humidum radicale, & calidum naturale, in quibus duobus fundatur vita animalis, quæ magis reperiũtur in ſanguine, quam in aliquo alio humore, Leuit. 175.c.4.K

Nulla diſpoſitio media requiritur in patiente reſpectu Dei, 2. Paralip. 10.c.4.G

Diſpoſitio in naturalibus reducitur ad genus formę ad quam diſponit, Mat. to. 1 176.c.4.H

Omnes diſpoſitiones materiæ pertinent ad quantitatem & qualitatem, Mat. to. 6 91.c.3.F

Diſſerere. Significat ſapienter loqui, cõfirmare, & diſtinguere, Ioſ. 10.1. 9.c.4.F

Diſsipare. Dupliciter diſſipatur ſubſtantia domini, Mat. to. 6. 330.c.4.F

Diſtare. Diſtantia. Entia, quæ maxime diſtant, ſunt actus purus, & pura potẽtia, ideſt, Deus & materia prima, Mat. tomo 7 192.c.3.G

Quorum diſtantiam non percipimus, illa videntur nobis

nobis esse coniuncta. Deut. 20.c.2.D
In rebus distantibus non potest esse contactus. Matt. 216.c.4.H

Distributio. to.7. In distributione semper debet obseruari dignitas, & secũdum illam debet mensurari æqualitas geometrica. Nu. to.2. 80.c.3.G
Vbicunque in scriptura ponitur distributio pro partibus subiectiuis vel integralibus tenenda est tanq̃ distributio, nisi ex aliquo loco scripturæ conuincatur non posse intelligi distributiue vniuersaliter, vel ex ratione conuincatur. Iosue to.2. 71.c.1.D

Diuersorium. Vnde dicatur. Gen. fo. 373. col.2.C

Diuersitas. Rerum est propter diuersas formas, & diuersæ formæ propter diuersas dispositiones, & diuersę dispositiones propter diuersas alterationes, diuersæ verò alterationes sunt à qualitatibus diuersis in specie, & in gradu actionis. Exo. to.1. 270.c.4.G

Diues. Omnis diues, aut iniustus aut iniusti hæres. Mat. to.3. fo.21.c.1.A. & to.5. f.141. c.2.C
Diuitibus licitum est cibos delicatos manducare, & grossos cibos pauperibus dare, 41. distin. cap. non cogantur. Matth. to.3. 101.c.1.C
Diues epulo quare volebat fratres suos saluari, Matt. to.7. 183.c.3.H
Rari diuites sequebantur Christum, pauperes tamen multi. Matth. to.4. 83.c.1.B
In Israel nemo erat ditior summo sacerdote, nisi rex. Matth. to.6. 208.c.2.A
Qui diuites sunt difficulter intrant in regnum Dei, primo quia vt non perdant, quæ habent, committunt quæcunque mala. Amant enim tam ardenter possessa, quòd etiam si aliena non ambiant, potius volunt quæcũque committere quàm diuitiis expoliari. Secundò, quia per illas impediuntur, ne tendant ad bonum. Matth. to.5. 141.c.2.E
Difficilius est diuiti ascẽdere ad perfectionem, quàm pauperi. Matth. to.5. 141.c.4.K
Diuites non sunt honorandi propter diuitias, quia est peccatum, sunt tamen multa alia propter quæ possunt honorari, quæ referuntur. Matth. to.6. fol.29. col.4.H
Quis sit corporaliter diues. Matth. to.5. 43.c.2.A
Diuitem honorare propter diuitias peccatum est. Matth. to.6. 29.c.4.H
Præferre diuites pauperibus in sessione: Augustinus vult non esse peccatum, vel saltem ponitur sub dubio. Matth. to.6. 31.c.2.B
Sed dicendum quòd contingit aliquando esse peccatum mortale & esse acceptionem personarum, & aliquando non, Mat. to.6. 31.c.3.F
Duæ sunt conditiones diuitum, quidam in pecunijs sperant, in eis finem imponentes: alij qui non sic, sed vtuntur eis. Matth. to.5. 142.c.3.K
Diuites difficile effugiunt decipulas diaboli. Matth. to.5. 142.c.4.I

Diuitiæ. Non satiant mentem cupientem. Ge. 32.c.1.E
Contra desiderium diuitiarum non est difficile pugnare, si mortem ad memoriam reuocemus, sic reuocauit beatus Ioannes quosdam discipulos suos ad se. Gen. 33.c.1.A
Diuitiæ non sunt simpliciter bonæ. Gen. folio 332. col.3.K
Diuitiæ, secundum se non sunt malæ, sed per accidẽs. 2. Paralip. 134.c.3.I
Diuitiarum vsus debet esse ordinatus ad subueniẽdũ necessitatibus huius vitę, & ordo iste debet attendi quantum ad duo, s. ex parte eorum, quibus subuenitur, & ex parte necessitats, pro qua subuenitur. Matth. to.3. 18.c.2.C
Diuitiæ quare dicantur iniquæ. Matth. to.3. fol.21. col.1.E
In diuitijs necessitas vtendi debet esse mensura. Mat. to.3. 74.c.1.C
Diuitiæ suffocant verbum Dei. Matth. to.3. fol.239. col.2.A. & to.4 fol.50.c.2.A
Diuitiæ quare Matth. 13. dicantur fallaciæ. Matt. to.4. 50.c.2.B
Diuitiæ cupiditatem immittũt, & qui possident multa, magno tenentur ardore possessorum. Matth. to.5. 140.c.3.H
Diuitiæ ad hunc finem ordinantur, scilicet vt inopes sustententur. Matth. to.5. 138.c.1.A
Diuitias penitus contemnere est contra honorẽ Dei. Matth. to.5. 138.c.1.B
In amore diuitiarũ est triplex modus, vnus est, quòd amentur secundum conditionem suam, s. quatenus sunt vtiles, & tunc talis amor nec est peccatum mortale, nec veniale. Secundus q̃ amentur vt vtiles, ardentius tamen quam oportet, quasi faciendo ipsum quod vtile est, esse bonum delectabile, non tamen constituendo ipsum vt finem, neque præponendo amori diuino, & tunc erit peccatum venale. Tertius est quando toto animo ferimur in diuitias velut in finem, præponẽdo ipsas diuino amori, ita vt potius vellet offendere Deum, quàm carere illis &c. & tunc est peccatum mortale, quia est frui vtendis. Matth. to.5. 140.c.4.H
Diuitiæ possessæ ardentius amantur, quàm non possessæ cupiantur. Matth. to.5. 141.c.1.B
Diuitiæ sitim augent. Matth. to.5. 141.c.3.F
Diuitias non possidere turius est, quam possidere: quia non possidere, non ingerit difficultatem aliquam ad vitam æternam: possidere verò sic. Mat. to.5. 141.c.4.F
Diuitias habens & non amans illas, nullum periculũ ei est. Matth. to.5. 141.c.4.G
Confidentes in diuitijs sunt in peccato mortali. Mat. to.5. 143.c.1.D
Ad diuitias abijciendũ pro Christo tenetur quilibet ex præcepto habere animum paratum, si expediat. Matth. to.5. 167.c.1.C
Diuitiæ, & res possessæ tripliciter possunt relinqui, vel deseri; vno modo sic, vt parum amẽtur: secundo modo quantum ad præparationem animi, &c. tertio modo, quando venduntur, & dantur pauperibus, vt sine curis sæculi dominus illarum sequatur Christum. Primi duo modi regulariter attinẽt ad præceptum, licet aliquomodo attinere possint ad consilium. Tertio modo solum ad cõsiliũ, &c. Matth. to.5. 166.c.4.K

Diuidere. De quo Gen.1. Et diuisit lucem a tenebris non attribuitur Deo sed luci, quia lux distinguitur a tenebris: cum tenebra sit priuatio lucis, & est sensus q̃ lux creata diuisit inter lucem & tenebras ideſt inter diem & noctẽ: quia motu illius nubeculæ distinguebatur dies a nocte. Gen. 5.c.2.E

Diuisio. Diuisor. Ad diuisionem terræ Chanaan, quare fuerit vn⁹ distributor assignatus de qualibet tribu, vel index ad distribuendum. Nu. to.2 f.187.c.4.K. Sed quare nullus de Leuitis fuerit assignatus, vide ibid. Et quare dominus assignauerit diuisores cum terra esse diuidenda per sortes, vide ibidem.
Nec isti diuisores fuerunt illi, qui lustrauerunt terram

Chanaan, ad distribuendum eam in volumine, vt postea ponerentur sortes, de quibus Iosue 18. Nu. to.2.fol.188.c,3.F. Nec etiam isti diuisores fuerunt principes tribuum,ibid.

Diuinatio. Quare in dormiẽtibus fiant, quædam somnia ad diuinationẽ pertinentia. Mat.to.7. 194.c.2.B

Diuinum. De diuinis melius est concedere pronomina in plurali, quam nomina,vt probatur in De Beata Trini. 4.c.1.C

Diuina debent ordinatissime ordinari. Matth.tom.3. 237.c.4.G

Si vni diuinæ personæ addatur dictio exclusiua respectu termini essentialis, non excludit reliquas,secus tamen si termini notionalis. Matt.to.3.f.289.c.1.A

Diuortium. Per diuortium, qui erant coniuges, desinunt esse coniuges secundum leges. Gen. 235.c.1.E

Diuortium causabatur in lege veteri, aliquando sine libello repudij. Ex quo sequitur ꝙ matrimonium in vete. non erat ratum sicut nũc, vt patet extra de diuor. in c.gaudemus.Exo.to.1. 207.c.4.F

Diuortium, quo ad thorũ, solum fuit ꝓp duo crimina.s.propter fornicationem : & propter errorem circa fidem.1.Reg.to.1. 121.c.3.I

Et non propter quodcũque aliud peccatum, vt patet extra de diuortiis.c.quæsiuit. de fornicatione patet Matt.19. cùm dicitur excepta causa fornicationis. De errore circa fidem,patet 1.Corin.7. vbi dicitur, si infidelis discedit,discedat,& hoc siue errans in fide nitatur alium coniugem inducere in errorem siue non.1.Reg.to.1. 121.c.3.K

Diuortiũ de rigore iuris, deberet fieri inter eos, quorum alter alterum inducit ad peccãdum, & tamen de quadam iuris æquitate reductum est ad solum errorem in fide.1.Reg.to.1. 122.c.2.A

Diuortium fit inter eos coniuges, quorum alter in mortem alteri⁹ machinatur, extra de diuortiis. c.si qua mulier 1.Reg.to.1. 122.c.2.B

Diuortium fidelium ab infidelibus, tẽpore Apostoli, & in primitiua ecclesia, erat prohibitum sub præcepto, sed nunc non, vt probatur super 1. Reg. to.1. fol.126.c.2.E.Sed cùm esset tũc sub præcepto, Apostolus tamen dixit; Ego dico,non dominus; ostendens illud esse consiliũ, propter multa. 1.Reg.to.1, 126.c.4.F

Ista nomina diuortium, repudium, aliter accipiuntur secundum leges humanas, & aliter secũdum nos. Nam secundum leges humanas tam diuortium, q̃ repudium dicunt plenam separationem & dissolutionem vinculi, sed ista est differẽtia, quia repudiũ accipitur inter sponsos,nondum consummato matrimonio, diuortium verò inter coniuges post consummationẽ matrimonij, & tamen promiscuè accipiunt, & interdum vnum pro alio ponitur, vt patet ff. de verb.signi.l.interdum. §.diuortium. Et ita dicit glo.in ff.de diuortijs, & repudijs. Matth.to.5. 103,c.1.C

Diuortium tamen nõ sic sumitur à nobis, sed pro separatione coniugum, quantum ad thorum, & cohabitationem; ita tamen, quòd inter eos integrũ maneat vinculum matrimonij; & hoc modo concedimus fieri diuortium in Ecclesia inter cõiuges; nunquam tamen repudium. Matth. to.5. fol.103. col 1.E

Diuortium dicitur à diuertendo, ideſt recedẽdo,quia vnus coniugum ab alio discedit, vel dicitur diuortium à diuersitate mentium, &c. Et repudium dicitur,quasi repullium quia repellitur coniux. Mat. to.5. 103.c.1.E

Diuortij causa est fornicatio, Mat.to.5 103.c.2.C. Et excipiuntur septem casus,de quibus, vide ibidẽ

Dimittens per diuortiũ vxorem fornicantem,in foro conscientiæ potest peccare, & potest non peccare Mat.tomo 5 104.c.1.C

Diuortiũ est introductum in fauorem eius, qui caste viuit, si vult absolui a debito eius, qui fornicatur, Mat.tomo 5 104.c.1.E

Diuortium nõ cõceditur pro peccato simpliciter,sed pro peccato commisso contra matrimoniũ: & in fauorem coniugis caste viuentis, & in odium alterius agentis contra matrimoniũ, & cõtra coniugẽ Mat.tomo 5 104.c.2.B

Diuortiũ potest fieri per sodomiã,vel per bestialitatẽ, vel mollitiẽ, quia fornicationis nomine omnis illicitus cõcubitus, & indebitus mẽbrorũ vsus continetur,vt habetur 32 quæst.4 cap. meretrices. Similiter,& per sodomiã passiuã, quamuis multũ interſit inter sodomiam actiuam, & passiuam,Mat. tomo 5 104.c.3.F

Diuortiũ fieri nõ potest per solũ desideriũ fornicãdi, etiã deliberatũ, Mat.tomo 5 104.c.3.K

Diuortiũ quid sit,Mat,tomo 5 105.c.1.A

Diuortiũ fit per fornicationẽ spiritualẽ proprie, quæ est hæresis, extra de diuortijs ca.quæsiuit. Et idem innuit in cap.quanto.Sed dicendũ, ꝙ per hæresim non fit diuortiũ inquãtũ hæresis est fornicatio spiritualis, sed qa cohabitatio est in magnũ p̃iudiciũ rectè credentis, s. cum nititur peruertere vxorem, alias non; sim le patet quantũ ad cohabitationẽ in fideliũ,& fidelium conuersorum ad fidem, quãdo fit cũ contumelia creatoris, Mat.to.5 106.c.2.A

Diuortium nõ fit propter hæresim, eo ꝙ sit fornicatio spiritualis,sed inquãtũ solicitat fidelẽ ad errorẽ, Mat.tomo 5 105.c.3.F

Nec tunc debet dici diuortiũ, sed separatio ad defensionem cõiugis fidelis, sicut qñ timetur mors, aut inferri vulnus vni coniugũ ab altero; quia tunc est dare tutelã necessariã, & non diuortiũ facere, sed non põt aliter fieri securitas, nisi per separationẽ, & ideo fit diuortiũ per accidens: Christus aũt locutus est de diuortio directe facto in pœnam criminis ibidem

Nec tenetur facere diuortiũ,si semel tantũ suasit,sed si sæpius: in fornicatione tñ carnali semel tantum sufficit ad diuortium, Mat.to 5 106.c.2.B

Diuortium potest fieri per vitio cõtra naturã, quodcunque illud sit 32. quæst.7.cap.omnes cautiones, & nomine fornicationis intelliguntur omnes illiciti coitus 32.q.4ca.meretrices. Mat.to.5.105.c.3.k

Vir non habens testes, ꝙ vxor sua sit fornicata, nõ potest eam dimittere tãquam fornicariam. Mat.to.5 106.c.1.A

Nõ tenet vir absolute dimittere vxorẽ fornicariã; qa dimittere fornicãtẽ est permissionis, & non pręcepti, vt dicit Glo.1.Corin.6. ꝙ Dominus permisit causa fornicationis dimittere vxorem, sed non tenemur ad permissiones, cũ non sint pręcepta, & fiant in fauorẽ nostrũ, Mat.to.5 105.c.4 K,&c.

Pro fornicatione carnali, ẽt semel tm̃ facta, põt alter cõiugũ petere diuortiũ, ꝓ spirituali vero nõ, nisi ꝓseueret, Mat.tomo 5 106.c.2.A

Diuortiũ ꝓprie dictũ nõ põt fieri nisi ꝓ iudiciũ ecclesię,& non propria autoritate, Mat.to.5 106.c.4.G

Dupliciter põt quis dimittere vxorẽ: vno mõ quantũ ad thorum solum: alio modo quantum ad thorum, & cohabitationem. Primum potest maritus agere statim absque iudicio Ecclesiæ,cũ constat sibi de fornicatione. Et non tenetur amplius reddere debitum petenti, nisi cõpelleretur per censuras

furas ecclesiasticas; & tunc si reddat obediendo ecclesiæ, nullum præiudicium sibi generatur. Secundo modo non potest dimitti sine iudicio Ecclesiæ, quod si secus fecerit, tenetur illam recipere, mandante Ecclesia, si illa petat restitutionem, etiam si opponat fornicationem, nisi offerat probationes in continenti paratas, sic colligitur in simili, extra de restitutione spoliato.cap.literas. Et si non paret mandatis excõmunicatur, vt patet extra de diuortiis.cap.significasti. Petit tamen ius restitutionis, si illa postea sit fornicata, & maritus interim non sit fornicatus.Matth.to.5. 106.c.4.H

Iura concedunt vxori diuortium contra virum, fornicantem probata fornicatione, sicut viro cõtra vxorẽ, extra de diuortijs.c.quæsiuit.Mat.to.5.108.c.2.B

Per diuortium æqualiter punit lex humana ecclesiastica adulterium viri sicut vxoris.Matth.to.5.f.109. col.4.K

Diuortium in lege Christi nõ propriè datur loco repudij, cùm non detur ex eisdem causis, nec eodem modo, nisi accipiatur sic ꝙ in lege Moysi permittebatur repudium, in lege autem Christi non permittitur nisi solum diuortium: & tunc dicẽdũ, ꝙ repudium permittebatur, nõ tanquam bonum & æquum, sed ad duritiem cordis virorum &c. Diuortium verò datur in lege Christi, tanquam bonum & æquum, & æqualiter datur, etiam si in adulterio magis peccet vxor, quàm vir, &c. Matt.to.5.f.100. col.1.A.Et datur similiter propter multa alia. ibid.

Post diuortium, elapso certo tempore, si vir vxorem non reconciliet sibi, includitur ad agendum pœnitentiam intra monasterium aliquod. Matth.to.5. 110.c.1.C

Facto diuortio, semper potest fieri reconciliatio, consentientibus ambobus, quandiu non mutauerint statum, idest quandiu non transierit alter illorum ad religionem, & fecerit professionem, nam alias etiam post ingressum religionis, si ambo cõsentiãt reconciliabuntur, & ratio est, quia sententia diuortij nõ fertur de necessitate iuris, sed ad petitionem partis; si verò ambo non consentiant, tunc aut petit reconciliationem, qui fornicatus est, & tunc nõ tenetur alius reconciliari; si verò, qui petiuit diuortium, petat reconciliationem, tenetur alter reconciliari, immo ipso inuito, Matth.to.5. 110.c.3.G

Diuortij sententia non transit in rem iudicatam statim, vt profertur, sed altero eorum profitente ordinem aliquem, petens diuortium potest transire ad religionem, nec alius poterit impedire intrantem, neque repetere ingressum, quia per fornicationẽ perdidit ius, quod habebat in eũ. extra de conuer. con.cap.veniens. Et si petens diuortium sit vir, poterit statim post sententiam diuortij promoueri ad sacros ordines, dum nihil obsistat: & vxor non poterit repetere eum, siue intrauerit monasterium, siue factus fuerit clericus sæcularis: extra de conuersione coniu.cap.constitutus. Et tamen illa manebit adhuc vxor eius, vt prius, & tenebitur continere, & si non faciat, adulteratur. Sed ille, contra quem lata est sententia diuortij, non potest intrare religionem nisi ex alterius licentia. Et ad hoc, ꝙ inter debet peti ab alio coniuge, vt eum reconciliet, & si non vult: tunc poterit intrare: extra de conuersio.coniu. cap.gaudemus. Et ingressam in monasterium ante professionem poterit vir eam sibi reconciliare, & illa tenebitur tunc exire à monasterio.Matth.to.5. 110.c.4.G

Per diuortium, qui fornicatus est: perdidit ius petendi debitum, alter vero non, neque cogitur discedere à fornicante, sed absoluitur à seruitute reddẽdi alteri debitum, quia prius tenebatur & poterit sine reuocatione sententiæ diuortij recõciliare sibi fornicantem, & tamen, si semel reconciliauerit, non poterit amplius repellere prætextu diuortij facti, quia illi renũciauit per reconciliationẽ, &c. Matth. to.5. 111.c.1.A

Post diuortium factum ab ecclesia ex petitione viri, si vir fuerit fornicatus, dicunt, ꝙ ex rigore iuris vir non cogetur redire ad vxorẽ; quia iam tenuit sententia diuortij, & tamen secundũ æquitatẽ iuris vir debet cogi à iudice, vt redeat ad vxorem, vt caueat periculum animæ suæ, & scandalo aliorum, & hoc facit iudex ex officio. Nam vxor non potest reconciliationem petere, facto semel diuortio contra eã. Matth.to.5. 111.c.1.C

Vir committens occultè fornicationem peccat si petat diuortium cõtra vxorem suam fornicariã, licet illa non possit probare adulterium viri, & si fuerit lata sententia diuortij, tenetur vir reconciliari sibi vxorem volentem.Matth.to.5. 111.c.2.B

Facto diuortio non licet alicui coniugum transire ad aliud matrimonium.1.Corin.7.his, inquit, qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere, & si discesserit manere innuptam, vel viro reconciliari, &c. Matt. to.5. 111.c.3.F

Circa diuortium differt fornicatio carnalis ab hæresi, quæ dicitur fornicatio spiritualis; quia pro carnali fornicatione, facto diuortio, nõ cogitur vnus coniugum redire ad alterum, i. ille qui non peccauit, non cogitur reconciliare sibi peccãtem, etiam iam emendatum. extrà, de conuer.coniu. c gaudemus. Sed in diuortio facto pro hæresi, tenetur ille, qui mansit in fide, recipere reuertentem iam emendatum, vel transire ad religionẽ. Et fit grauius diuortium in fornicatione; eo ꝙ si vir post fornicationẽ cognosceret vxorem, non potest promoueri, quia efficitur bigamus, & ita præiudicatur ei.34.dist.cap. si laici, sed hoc non contingit in spirituali fornicatione, cum per pœnitentiam purgetur, nec quia in carnali fornicatione anima & corpus polluatur, & in spirituali anima sola, vt probatur. Matth. tom.5, 112.c.1.A

Nec quia per carnalem fornicationem delinquitur in corpore & anima, vt non placeat viro, & per spiritualem non nisi in anima, sed quia fornicatio est, quæ magis scãdalizat coniuges, & quã minus possunt in alterutrum tolerare, & etiam est directius contra bona matrimonij, quã alia peccata, & ideo pro hac fit grauius diuortiũ. Mat.to.5.fo.112.c.1.E

Circa diuortium refertur error impositus Ambrosio a falsatoribus scripturarum eius in epistolã ad Corinth.Matth.to.5. 112.c.2.C

Facto diuortio, si ille, propter quem lata est sententia diuortij intret monasterium, & faciat professionẽ, & ille, contra quem lata est, probet ꝙ decepta fuit ecclesia per falsos testes, reducetur ad coniugalem statum ille, qui ingressus est religionẽ, vt colligitur extra de conuer.coniug.c.quidã intrauit, & cap. veniens, &c. Matth.to.5. 112.c.4.H

Diuortium in nouo testamento nõ datur ex eisdem causis, & eisdem personis, quibus dabatur repudiũ in lege Moysi.Matth.to.5. 113.c.1.A

Quare facto diuortio non transeatur ad aliud matrimoniũ, vide ex rõne Hieronymi. Ma.to.5.113.c.1.E

Docere. Docendi officium in veteri lege non solum pertinebat ad sacerdotes, sed etiã a Leuitas & laicos. 2.Paral. 119.c.1.B

Docentibus sacram scripturã debetur aureola. Matt. to.4. 46.c.2.A

Docens habet se aliqualiter ad discentem, sicut se habet intellectus agens ad intelligere, &c. Matt. to. 6. 185. c. 1. A

Docens nō agit intrinsecè pertingendo ad animam, sed extrinsece reddendo ipsa obiecta intelligibiliora, &c. Matt. to. 7. 198. c. 2. A

Dubitatio in docēte est valde nociua, sed non in addiscente. Matt. to. 4. 101. c. 2. A

Ad Christum nulli conueniebant, quin docerentur. Matth. to. 5. 76. c. 4. F

Nullus potest docere exterius, nisi Deus interius doceat. Matth. to. 5. 147. c. 2. A

Inter docere Dei & docere hominis quid intersit, vide super Matth. to. 6. 184. c. 4. I

Docens non pertingit ad intellectum. Matth. tom. 7. 203. c. 1. B

Doctor. Assimiliatur monstranti viam. Gene. 15. c. 1. B

Triplex est modus doctorum circa moralia, quidam sunt, qui male viuunt, & male docēt circa legem; aliqui, qui bene viuunt, & bene docent; aliqui, qui bene docent, & male viuūt, de his tribus habetur. Matth. 5. cum dicitur; Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis, &c. Matth. to. 2. 8. c. 2. E

Status doctorum & pastorum non deficient in ecclesia vsque ad finem sæculi. Matth. to. 5. 174. c. 1. E

Doctoribus debetur aureola. Matth. tomo 4. fol. 46. col. 3. F

Doctorib⁹ debetur duplus honor. Matt. to. 6. 30. c. 4. H

Sanctorum doctorum dicta, vt Hieronymi, Augustini, quæ textui sacræ scripturæ videntur dissona, repudianda sunt. Et si reuerentiam tantorum doctorum seruare volumus, possumus fateri nos illa non intelligere, potius quam illa redarguere. Exo. to. 1. 141. c. 1. B

De peccato, quòd maxime à Doctoribus cōmittitur, vide super Matth. to. 6. 190. c. 2. B

Omnis bonus prælatus est doctor. Matth. to. 6. f. 329. col. 1. D

Modus loquendi doctorum ecclesiæ est loqui interrogatiue, ad infirmandum id, quòd volunt. 1. Reg. to. 2. 43. c. 4. G

Doctoribus nihil magis auctoritatis tribuendum est quàm inquantum ratione vel auctoritate possunt aliquid melius probare, quàm alij, non tamen credendum est aliquid sic esse, quia ipsi dixerunt, vt patet 9. dist. in cap. ego solis, &c. 2. Reg. 48. c. 3. G

Doctoribus duplex præmium assignat Paulus. Matt. to. 4. 47. c. 4. F

Libros doctorum, etiam sanctorum, nō sic approbat Gelasius Papa, in cap. sancta Romana ecclesia. 15. dist. vt definiat, quòd omnia contenta in illis sic habeātur, ac si essent per ecclesiam determinata &c. Defen. 41. c. 2. E

Et quando ecclesia approbat opera alicuius doctoris, non approbat omnia contenta in illis, nec asserit omnia illa esse vera, imo nec vnam propositionē. Et huius assignantur septem causæ, quæ referūtur. ibidem. Sed in approbatione eorum, quinque faciēt ecclesia, quę referuntur. ibidem. Nec licet nobis sentire contrarium dictis alicuius libri approbati arbitrio nostro, &c. Nisi ex parte nostra adducerem⁹ auctoritatem Bibliæ, vel rationem inequitabilem, secus tamen si esset dictum fidei, nam circa ea, quæ sunt fidei captiuandus est noster intellectus, &c. Defen. 44. c. 1. A

Doctrina. Quæ spectant ad hanc dictionem vide paulo inferius, cum hæc & alia per errorem ab auctore ordine perturbato sic posita sint.

Doctoratus. Gradus aut magisterij quomodo appetatur cum peccato. Matth. to. 6. 184. c. 1. A

Dominus. Nomen est potestatis & gubernationis. Exo. to. 1. 965. c. 2. A

Dominus seruo suo Hebræo non poterat dare vxorē de filiabus Chanaan propter duo, &c. Exo. tomo 1. 206. c. 4. H

Dominus nomen timoris est. Leuit. 177. c. 4. K

Nemo est dominus sui ipsius, neq; seipsum possidet sicut res possessas, quoniam non potest esse dominus etiam vnius membri sui, vt patet ff. ad l. Aquil. in l. liber homo, poterat tamen seipsum vendere secundum legem diuinam Exo 21. & 25. etiam secundum iura humana potest, quando. s. est maior 20 annis ad participandum precium, vt patet Insti. de iur. perso. Et ita poterit de se facere omnes contractus minores venditione, vel æquales, ita autem est de voto: quoniā cū aliquis vouet seipsum Deo non tantum obligatur, quantum si esset seruus venditus alicui homini, quare si alicui est potestas vendendi se homini a fortiori inerit sibi potestas vendendi se Deo, &c. Leuit. 323. c. 2. A

Nemo secundum legem est dominus suorum membrorum. Matth. to. 5. 120. c. 4. H

Inter dominum & iudicē hoc interest, quia dominus dicit illum, qui simpliciter habet potestatem, & qđ vult, hoc pōt etiam, si lege cautum non sit; iudex autem non habet aliquam libertatem ad mandandum, sed hoc solum potest, quod iura imperant, & tradita est illi potestas definiendi secundum ius, & ideo, qui subest iudici, non subest viro, sed iuri, qui verò domino subditus est, subditus est viro, &c. Iudi. 6. a

Si dominus imperat subdito euidenter bona: tenetur illi semper obedire. Si verò imperet euidenter mala, nūquam debet illi obedire, etiam si mortem infligere velit. Si verò imperet dubia debet domino obedire propter domini auctoritatem. 2. Regum. 166. c. 1. C

Deus, quanquam sit dominus omnium gētium, specialius est tamen dominus Hebræorum, quia aliæ gentes erant subditæ Deo secundum naturam debentes ei timorem & reuerentiam: Iudæi tamen vltra hoc, Deo voluntarie se subiecerunt facientes cum eo pactum vt acciperent legem eius, & specialiter obedirent ei. Exo. 19. Et ideo Iudæi quādo peccabant contra Deum in eodem genere delicti grauius peccabant, quam aliæ gentes, cum magis obligarentur Deo obedire. Leuit. 177. c. 4. H

Inter dominum & dominatorem, hoc interest, quòd dominus dicit dominium in habitu vel virtute, sed dominator dicit dominium in actu aliquid actualiter imperando, & Deus dicitur sic dominus & dominator. Exo. 34. qui etiam dicitur dominator in populi directione, & defensione, & dominus in legislatione, &c. Exo. to. 2. 166. c. 4. I

Dominium. De dominio hominis super animalia bruta. Ge. f. 9. c. 4. G & fo. 113. c. 1. C

Dominium hominis super animalib⁹ in habitu nō in exercitio. Gen. 113. c. 1. C

Dominium hominis super animalia bruta constituit dominus etiam post peccatum. Gen. 9. cū præcepit homini, ꝙ occideret de brutis, & comederet. Gen. 9. c. 4. I

Dominia rerum habuisse originem a principio mundi, aliqui dixerunt, ex illis verbis Ge. 3. in sudore vultus tui vesceris pane tuo, quia alias non diceretur pane tuo, sed isti falluntur credentes ex illo probari,

bari,vt oſtenditur,Geneſ. 22.c.4.F
Dominium hominis ſuper piſces,aues & reliqua animalia, eſt, quòd homo ſe cognoſcat maiorem, & ſuperiorem illis naturaliter,& cognoſcat ſuperioritatem,& poteſtatem ſibi a Deo traditam ſuper illa &c.Geneſ. 111.c.4.I
Dominium ſuper animalia bruta fuit duplex in homine, vnum, ſcilicet, verum & perfectum in ſtatu innocentiæ in actu,vel exercitio,& habiturus eſſet illud,ſi maneret in illo ſtatu, ſed hoc ablatũ eſt per peccatum,poſt quod habet homo præfatum dominium ſecundum habitum & imperfectum,Geneſ. 113.c.1.A
Dominium hominis ſuper mulierem, Geneſ.233. colum.1.E
Sub Dei dominio magis proprie ſunt mali, quam boni,&c.Exod.tom.1 30.c.2.B
Quandiu aliquis manet ſub dominio alterius, non licet ei manum erigere in dominum ſuum, etiam ſi ab illo iniuſte patiatur, niſi forte defendendo ſe a morte &c.1.Regum tomo 2 125.c.3.I
Dominiorum diſtinctio non eſt in caſu neceſſitatis, ſed tunc omnia ſunt communia &c.Iudi.219 c.1.C
Homines dominium habent aliquarum rerum,ſi fiat comparatio hominis ad hominem. Et ſi hominis ad Deum,homo eſt dominus,non tamen proprie, ſed large &c.1.Paralip. 338.c.2 C
Dominiorum diuiſionem quidam putant cauſatam eſſe ſolum ex iure poſitiuo,& quòd de iure naturali nihil ſit proprium, & ita videtur innui in decretis,cap. quo iure diſt.8. ſed dicendum, quòd etiam eſt ex iure naturali, ad iſtum ſenſum, quòd dominia rerum erãt tempore, quo nulla lex erat niſi lex naturæ,vt patet in Cain,& Abel,& modus introducendi dominium fuit per rei ſolam occupationem verum eſt tamen, quod de iure humano inuenti ſunt plures modi titulorum ad cauſandum dominium &c. origo tamen dominij nõ fuit ex iure poſitiuo, ſed in lege naturæ fuit, & habuit ortum ex Dei permiſſione &c.1.Paralip.338.c.2.C,& illa propoſitio, omnia ſunt communia de iure naturæ, debet intelligi negatiue, & non poſitiue, &c.1. Paralipomenon 338.c.3.F

Domus. Alicuius ſolent appellari congregationes multorum deſcendentium ab illo Geneſ.389.c.2. D,& Exod.to.1.2.c.4.F,& 51.c.2.D Et œconomica communicatio ſolet proprius appellari domus,1. Poli.ibid.

De domibus, quas dominus ædificauit obſtetricibus, Exod.1.Exod. 6.c.3.G
Apud Hebræos, ſi domum exiſtentem intra vrbem muratam quis venderet, & intra annum non redimeret,emptor illius manebat dominus eius in perpetuum,nec in anno Iubilei reuertebatur ad venditorem,ſecus tamen de domibus,quæ erant in locis non muratis, vel quæ eſſent in agro, Leuiti. 299.c. 3.F, Et domus Leuitarum erant exceptæ ab iſta lege &c.Leuit. 300.c.2.A
Domos,quæ erant intra vrbes, poterãt habere in poſſeſſionem perpetuam conuerſi ex Gentilitate ad Iudaiſmum, nam poterant emere a Iudæis,& vendere,Leuit. 299.c.4.F
Domus dupliciter accipitur, vno modo pro œconomia,ideſt, pro congregatione viri, & vxoris, & bouis aratoris,vel ex patre,filijs, viro,vxore, domino, & ſeruis &c. Alio modo pro quadam congregatione multorum,quæ ſpecialior eſt quam familia, &c.Num.tom.1 4.c.3.K
Domus ſex modis accipitur, Deuteronom. 54. colum.4.I
Domus multipliciter accipitur in ſacra ſcriptura &c. Ioſue tom.1. 49.c.1.A,Mat.tomo6 191.c.1.B
Per domum patris in ſacris literis ſignificatur tota congregatio omnium deſcendentium ab aliquo ſuperiore, adhuc ſuperſtite. Ioſue tomo 1. 51.colum.2.E
Domus, vt dicit vnitatem œconomię, habet ſex terminos,ſcilicet, virum & vxorem, patrem & filium dominum & ſeruum.1. Politi. Ioſue tomo2. 51. colum.3.F
In domibus maiorum conſueuerunt diſponi loca pro omnibus quatuor temporibus anni, & potiſſime hibernalia & æſtiua,Iudi. 32.c.1.E
Domus in ſacris literis, eſt nomen cognationis, & eſt minor cognatio quam familia,& quam tribus, & interdum capitur pro tota tribu, & interdũ pro omnibus tribubus,1.Paralip. 84.c.4.F
Domus dicitur eſſe in omnibus progeniebus, in quibus eſt ius primogenituræ,1.Paralipomenon 198. colum.4.F
Domus, & familia in quo differant, Exod. tom.1 72.c.4.I
De more Arabum in ædificandis domibus,2.Paralip. 231.c.3.F
Domorum tecta in Paleſtina ſunt plana, & æqualia, & non acuta,Mat.tom.3 288.c.1.C
Domus ſaltus libani, quam ædificauit Salomon, deſcribitur,3.Regum 60. col.1.C,Similiter & domus alia regis,& alia,quam ædificauit Reginæ vxori ſuę filiæ Pharaonis regis Aegypti,ibidem 60.c.2.D
Domus ſaltus libani, quam ædificauit Salomon, erat in Ieruſalem,ſed dicebatur ſic,quia conſita erat arboribus, & viridarijs mirabilis recreationis &c. vel quia tota facta erat de cedris libani &c.3. Regũ 61.c.1.A,2.Paralip. 114.c.3.K
Domus conſilij,apud Hebræos, erant ſeptuaginta ſeniores,1.Paralip. 77.c.2.D
Repugnat bonis moribus, quòd aliquis intret in domum ignotam,prius quam quid clamet,Exo.to.2. 69.col.2.A
Domus Dei eſt cor iuſti.Mat.tomo 5 270.c.1.D
Domus magna multa indiget ſolicitudine, vt gubernetur Mat.tom.6 325.c.4.F
Domus ad duo eſt neceſſaria,ſcilicet,ad defenſionem a nociuis,ſiue ex parte tẽporis,ideſt, frigoris, & caloris,& pluuiarum,& ventorum,vel hominum,ſecundum eſt ad operiendum turpitudinem, & ea, quæ nollet homo alijs manifeſtari &c. Mat. tom.7 110 c.4.K

Doctrina. In doctrina inueniuntur duo, &c. Mat.tom.5 21.c.4.K
Doctrina ſalutis eſt doctrina fidei, Matth. tomo7. 78.c.1.E
Duo ſunt,quæ doctrinam faciunt admirabilem. Primum eſt ætas tenera. Secundum ſi ille,qui docet, literas non didicit, & prius erat Idiota, & iſta duo erant in Chriſto &c.Geneſ. 10.c.2.B
Doctrina,quæ ad vitã dirigit,nulli peccatori denegan-da eſt,Mat.tom.4 53.c.3.K
Doctrina Chriſti in magno rigore introducta eſt per orbem,Mat.tomo 3 251.c.4.H
Quid proprie dicatur doctrina, Matth. tomo6. 187. colum.1.A
Inter doctrinam, & mandata quid interſit, Mat. to.4 129.c.3.F
Doctrina mala quare dicatur fermentum, Mat.to.4 158.c.2.D
De doctrina mala Phariſæorum, & Sadducęorum, Matth.tomo 4 158.c.4.G
Omnis doctrina a Chriſto data manet in æternum, Matth.

Matth.tomo 5 130.c.1.B
In doctrina duo considerantur, scilicet, res, quæ docetur, ideſt, concluſio vel regula doctrinæ, & ipſe actus docendi: Primum pertinet proprie ad veritatem doctrinæ, & illud eſt de neceſſitate ſalutis, ſcilicet, vt nihil contrarium illi doctrinæ prædicetur, aut doceatur, ſed illud, quod continet illa doctrina ſecundum congruentiam locorum, & temporum, & perſonarum proponat, vel prędicet ille, cui officium docendi competit, propter nullum ſcandalum, vel periculum aliquod debet quis contra veritatem doctrinæ illius docere. actus vero docendi non competit per ſe veritati doctrinæ, ſed pertinet ad veritatem vitæ, cum cōputetur inter actus eleemoſynæ, vel miſericordiæ ſpiritualis, & ſicut illi actus, interdum dimittuntur propter ſcandalum, ita & actus docendi, Mat.tom.5 23.c.1.C
Doctrina Chriſti erat manifeſte vera, Matth.tomo 5 252.c.2.C
Doctrina moralis eſt infinita, quia nunquam aliquis peruenit ad finem eius, nec etiam peruenire poteſt 1.Paralip. 5.B
Aliqua doctrina dupliciter dicitur doctrina regni celorum &c. Mat.tom.6 279.c.4.K
Doctrina legis Moyſi ad tria ordinabatur, Primo ad cognitionem Chriſti promiſſi &c. ſecundo ad ſalutis conſecutionem per impletionem mandatorum. Tertio ad vnius Dei cultum obſeruandū, Mat. tomo 7 188 c.3.K
Illud primi Poſteriorum, Omnis doctrina, & omnis diſciplina ex præexiſtenti fit cognitione, exponitur Parado. 93.c.1.B
Dodo. In Hebræo eſt nomen æquiuocum, interdum proprium, & interdum commune & vt eſt commune ſignificat patruum eius, Iudic. 126.c.4.k 1.Paralip. 126 c 4 K
Doeg. Vt creditur, fuit armiger Saulis, qui ſe interfecit, viſo Saule mortuo, 2. Regū 2. c.4. G
Sed filius iſtius Doeg, vt dicit Andreas, Nicolaus hiſtoria ſcholaſtica, & Glo. ordi. fuit ille iuuenis Amalechites, quem miſit pater eius cum diadema & armilla ad Dauid, putans quòd per hæc inueniret gratiam apud Dauid &c. 2 Regum 2.c.4.H
Dolere. Qui dolent, pro modico, faciunt propoſitiones vniuerſales, &c. vnde ſi paucū malum eis adſit, dicunt ſibi omnia mala adeſſe, & ſi pauca bona deficiant, dicunt omnia ſibi bona deficere, Geneſ. 374.c.1.A
Dæmon dolebit de omnibus malis, cum ſit cauſa omnium malorum, Mat.tomo 7 277.c.1.A
Quicunque videns offenſas Dei, non dolet de illis ſaltem in corde ſuo, peccat mortaliter, 4. Regum, 225.c.4.F
Dolor. Doloris magnitudo ex tribus conſideratur, Mat.tomo 7 222.c.4.k
Dolor non eſt niſi de malo, vel de his, quæ nobis nolentibus accidunt, ſiue bona, ſiue mala ſint, Iudic. 218.c.1.C
Dolor ſumitur dupliciter, Mat.tomo 5 34.c.3.K
Dolor parturientis cur vocetur a Chriſto preſſura, Geneſ. 227.c.2.B
Dolor vnde proueniat Gen. 144.c.1.D
Dolor de ſe mortem non cauſat Geneſ. 342.c 4.k
Omnis dolor, & pœna eſt ſecundum immutationem ſpiritualem, Mat.tomo 7 148.c.3.F
Dolor proprie nec eſt in Angelis, nec in dæmonibus, Mat.tomo 5 34.c.3.H
Dolor eſt ſenſus nocumenti, Matthæ. tomo 7. 148. c.2.E, & Geneſ. 343.c.1.A
Dolor non eſt læſio, ſed læſionis ſenſus, Mat.tomo 7. 240.col.3.K
Quia dolor eſt ſenſus, ſeu ſenſatio nocumēti, ibidem 149.c.1.E
Dolor ſequitur ex diuiſione continui, Paradox. 41. c. 3. k, Ecce virgo concipiet, 1.c.4.H
Dolores leuius patimur, ſi nobis quiſpiam compatiatur, Parad. 49.c 2.D
Dolent magis homines cum iniuſte patiuntur, Paradox. 35 c 4 G
Præ dolore antiqui lacerabant veſtes, 4. Regum 14. colum.2.A
Dolus. Nemo committit dolum in re ſua, Matt. tomo 6 218.c.3.F
Domare. Qui artem domandi equos primus inuenit, fuit Ixion centaurus, vt dicunt poetæ, & aliqui hiſtorici. Et ipſe cum ſuis vocati ſunt centauri, ideſt, homines mixti equis, quia cū homines infiderēt equis videbantur vnum animal mixtum ex homine & equo, Nume. tomo 2. 36. colum.4.F
Quomodo. liceat dicere, dominatio veſtra loquendo in tertia perſona, Geneſ. 381.c.2.A
Homines non vtuntur dominationibus, Matt.tom.6. 327.c.1.B
Dominator. Inter dominatorem, & dominū hoc intereſt, quia dominator ſignificat dominium in actu, & dominus in potentia, Exod.tomo 2 166.c.4.H
Dominica dies. Dominicę diei obſeruatio nō eſt de iure diuino, Matthæ. tomo 6. 209 colum.4.H
De dominica die, vide in dictione dies dominica.
Dominus. Sunt homines naturaliter domini, & alij naturaliter ſerui, 1. Poli. Geneſ. 144.c.2.E
Dominus occidens ſeruum, non erat legis reus, ſi nō moreretˉ in manibus eius, & ſuperuiueret vna die Exo.21.Gene. 233.c.3.G
Domino tenetur ſeruus, & ſubditus prælato, ſicut filius patri, 4. Regum 219 c.2.B
Chriſtus vulgariter vocabatur Dominus, & Magiſter Mat.tomo 5 216.c.4.G
Nec eius humilitati derogabat, quòd ſic vocaretur, ibidem 217.c.2.A
Deus vocabatur Dominus in veteri teſtamento, & in nouo vocatur pater, Mat.tomo 5 258.c.3.I
Domini ſubſtantia dupliciter diſſipatur, Mat.tomo 6. 330.c.4.F
De gaudio, & laude Domini in ſeruum, Mat.tomo 7 36.c.3.I
Chriſtus dupliciter eſt nobis Dominus, Matt.tomo 7 93.col.2.C
Dominus rei bonæ dupliciter gaudet, Matth.tomo 7 275.col.3.F
Populus gaudet mutare dominos, Matth. tomo 6. 296.c.1.E
Chriſtus eſt Eccleſiæ dominus, Matth.tomo 6. 326. colum.4.k
Domicilium. Ad conſtituendum domicilium requiritur animus permanendi Ruth. 235.c.1.D
Donari. Libentius donantur, quæ gratis dantur quam quæ ex debito, Matth. tomo 5. 177.c.2.D
Donatio. Simpliciter alicuius rei immobilis nō permittebatur apud Iudæos, cum in anno Iubilęi deberet redire ad illum, qui donauit, nam in donatione ſimpliciter, tranſit dominium in ęternum, & non ſolum non poterat fieri dona-
tio,

tio,ſed neque votum &c.Leuit. 299.c.1.D
Donatio eſt libera præſtatio ex nulla obligatione facta,licet aliqua poſſit eſſe donatio,& ſolutio reſpectu diuerſorum, vt declaratur exemplis,Nu.tom.1 20.c.4.G
Donationes reuocantur per magnam ingratitudinē, &c.2.Regum 101.c.1.B
Quod donatur alicui,manet apud donatarium,& trāſit in poteſtatem eius,4.Regum 233.c.3.I
Non omnis donatio ſpontanea transfert dominium, vt patet in ſimonia &c.Mat.tomo3 28.c.2.E
Inter donationem propter nuptias,& dotem quid interſit,Mat.tomo4 229.c 3.G
Donationem propter nuptias dant viri, &c.& dotem dant feminæ,vt patet extra de dote poſt diuortium reſtituenda per totum,Exo.to.1 235.c.1.C
Donatio propter nuptias, & dos pro eodem accipiuntur,vt patet extra de dote poſt diuortium reſtituēda,in cap.ſi neceſſe ſit &c.Exo.to.1 235.c.1.D

Donatum. Inter donatum, & commodatum quid interſit,Exo.to.1. 20.c.3 K

Donum. Innocentiæ conſeruatæ ex parte ſui maius eſt, quam pœnitentiæ donū, Mat. tomo 5 22.c.1.A
Inter donum & munus hoc intereſt, quòd munus eſt id, quod aliquis dat ſub coactione, quia ſ. ſic a lege conſtitutū eſt.Et donum dicitur id,quod mere gratuite datur,Exo.tomo 2 19 c 4.H
Donum recipere malum ſignum in muliere, Geneſ. 290.c.3.I

Donum Spiritus ſancti. Dona hominia Deo conceſſa ſunt memoranda,& confitenda,Mat.to.5. 7.c.3.G
Nemo eſt tam miſer, in quo non ſit aliquid donum Dei,Mat.tomo 5 7.c.4.F
Septem dona Spiritus ſancti ſignificantur per ſeptem proprietates columbæ. Mat tom.1 206.c 1.D
Dona, & virtutes non differunt ſpecie ex parte obiectorum,nec ſicut magis perfectum & minus perfectum, ſed ex modo, quia alius modus operandi eſt per virtutes,& alius per dona. p virtutes modo humano, & per dona modo diuino, Matth. tomo 2, 65.col.3.I
Nullum Dei donum,manens in nobis, conſtituit nos egentes diuino auxilio,Mat.to.5 157.c.1.B
Homines in ſtatu naturæ lapſæ recipiunt donum,per quod perſeuerare poſſunt in bono, Mat. tomo 5. 158.c.1.B
Omnia dona vocantur Spiritus ſanctus,Mat. tomo 6. 160.c.2.E
Primum donum datum hominibus eſt capacitas: nā cętera ſequūtur capacitatē, &c.Mat.to.7. 34.c.2.A
Solus Deus,qui bona tribuit, eſt menſurator eorum, Mat.tomo 7 36.c.3.G
Quomodo dona,& beatitudines inter ſe conueniant, Mat.tomo 2 68.c.1.A
Dona manent hic, & in patria, & ita habebit quodlibet donum duos actus, vnum hic,& alterum in patria, & cum beatitudines ſint actus donorum, in qualibet beatitudine ponuntur duo, quorum vnū pertinet ad præſentem vitam,& aliud ad futuram, & iſta duo ſolemus vocare meritum,& præmium. Nā in qualibet beatitudine id, quod vocatur beatitudo eſt meritum,& illud,quod vocatur præmium eſt actus,qui conuenit donis in patria, &c, Matth. tomo 2 68.c.2.B
Donorum actus ſunt beatitudo inchoata,Mat.tom.2 68.c.4.G
Dona computantur incipiendo a perfectioribus, beatitudines verò è contra,Mat.tom.2 68.c.4.k
Beatitudines ſunt ſeptē ſicut dona,Mat.to.2.68.c.4.K
De donorum ordine inter ſe,Mat.to.2 70.c.2.C
Dona Spiritus ſancti, beatitudines, & præmia quomodo ſe conſequuntur,Mat.tom.2 70.c.2.D
Dona, quæ dantur ſanctis in hac vita, non vocantur dotes,Mat.tomo 4 230.c.1.E
Quædam dona dat Deus ſimul cum eſſe hominis, & alia dat,poſtquam iam homo eſt,prima non dantur ſecundum menſuram,vel virtutem capacitatis &c. Mat.tomo 7 33.c.3.I
Dona vel bona ſpiritualia augentur dupliciter, vel in ſeipſis,vel in fructu inde proueniente &c.Mat.to.7 34.c 4.K

Donec. In illo Gene.28. Donec compleam vniuerſa,non includit aliquam affirmationem ſed capitur negatiue ſolum, id eſt quòd non dimitteret eum vſquequo compleret, omnia quę promiſerat ei: ſed non dicit, quòd poſtea dimitteret, vel non dimitteret eum. Sic etiam capitur Mat.1. cum dicitur, Ioſeph autem non cognouit coniugem ſuam donec peperit filium ſuum vnigenitum,&c.Geneſ. 311.c.4.K
Iſta dictio, donec, non ſemper taxat terminum, &c. Ioſue tomo 1. 32.c.2.D
Iſta dictio, donec, non ſignat actum ſequi, ſed quòd res non facta ſit, vt habetur extra de Regulis iuris ca.Ioſeph. Mat.tomo 6 163.c.4.H
Donec aduerbium, in contextu poſitum, non inducit actum fuiſſe cōſecutum, ſimiliter nec iſtud aduerbium vſque Parado. 3 c.1.E

Dormire. Non dormiebat Loth quando cognouit filias ſuas virgines, clauſtra earum rumpendo. Nam ipſe bene ſenſit carnem fœmineam apud ſe eſſe in lecto, & conuertens ſe ad mulierem cognouit eam carnaliter,quia tamen erat abſorptus ebrietate, nō conſiderauit vtrum eſſet vxor eius,vel non &c.virgo vel corrupta &c. qa vir vere dormiens fœminam virginem nullatenus cognoſcere pōt clauſtra rūpēdo &c. Gen 272.c.4.F
Adam dormiturus erat in Paradiſo, ſi diu ibi manſiſſet,ſicut & nos hic,&c.Geneſ. 140 c.4 G
Dormire interdum ſignificat mori,& interdum ſepeliri,Geneſ. 395 c.2.A
Dormire facit hominem ira moderata, 3. Regum 176.col.2.E
Homo dormiens videtur eſſe alius homo, vel alterius naturæ a vigilante,Mat.to.2 185.c.3.F
Dormientis ſtatus non vocatur vita abſolute, ſed dimidium vitæ, quaſi tunc non habeat dormiens totam perfectionem ſuam, ſic dicitur primo Ethic. Mat.tomo 4 238.c.3.G
Quòd dormientes, & manētes in ecſtaſi cognoſcant aliquando aliqua occulta,quæ non cognoſcunt vigilantes,ideo eſt,quia tunc anima percipere poteſt influxum aliquem cognitionis in animam noſtrā. Nam ſubſtantiæ ſeparatæ ſemper influunt, ſed non ſemper percipitur earum influxus in animam, ſed ſolum, cum eſt aliquomodo diſpoſita &c. Matth. tomo7. 191.c.3.K
Delectio,& loco, vbi Chriſtus communiter dormiebat,Mat.tom.5 238.c.4.H
Quomodo vox dormientem excitet, Matth. tomo 6. 78.col 1.A
Inter dormire,& dormitare quid interſit, Matt.to.7. 11.c.3.k
Dormientes,amentes,& penitus ebriæ,ſi corrumpantur,nulla voluntate præcedente,non perdunt virginitatem,Mat.tomo 7 17.c 3.K
Dormiendo impoſſibile eſt ſenſationem fieri Geneſ. 274.c.1.D

Nemo

Nemo dormiens fœminam cognoscit illam corrũpens, Mat.to.7.19.c.4 F, & Gen 272.c.3.H
Quare in dormientibus fiant quædam somnia ad diuinationem pertinentia, Mat.to.7. 194.c.2.B
Dormitare. Inter dormitare, & dormire quid interfit, Mat.to 7 17.c.3.K
Dos. Inter dotem, & donationem propter nuptias quid interfit, Mat.to 4 229.c.3.F
Dos dicitur illud, quod datur viro ab vxore sua, quando contrahunt matrimonium ad sustẽtanda onera matrimonij: & donatio propter nuptias dicitur, quod vir donat vxori, quando contrahunt matrimonium ad eandem causam, vt patet de do e post diuortium restituenda ca. nuper. in §. vlti. & ca. de donationibus ante nuptias l. 1. & vltima Gene. 337. col. 4 K
Aliquando vir dat dotem vxori, quod contingit, vel ex nimio amore, vel in pœnam, Mat. tomo 4. 229. col. 3. K
Dos capitur pro donatione propter nuptias Gen. 34. cum dicitur: Augere dotem. Potest etiam dici, ꝙ ibi capiatur dos proprie, scilicet quòd Sichem volebat dare Dinæ dotem, scilicet quòd non solum dare donationem propter nuptias, sed, & dotem, ita quòd Iacob nihil daret. Nam erat lex tempore Hebræorum, vt patet Exo. 22. & nunc est, vt patet extra de adulterijs, & stupro c. 1. Quòd si quis seducens puellam dormiret cum ea, debebat dotare eã, idest dare ei dotem, quam ipsa, & pater daturus erat, & accipere eam in vxorem, & si pater eius dare noluisset, dabat corruptor eius dotem puellæ, secundum quòd accipere consueuerant virgines, & poterat tunc esse lex iuxta, &c. Gene. 338.c.1.A
Dos assignatur sponsę, quando traducitur in domum viri, Mat. tomo 4 230 c.1.E
Dotem dant fœminæ, vt patet extra de dote post diuortium restituenda per totum, sed donationem propter nuptias dant viri, vt ff. soluto matri. quemadmodum dos petatur per totum Exod. to.1 235. col.1.C.
Dos, & donatio propter nuptias pro eodem accipiũtur, vt patet extra de dote post diuortium restituẽda, in ca. si necesse sit, &c. Exo. to.1 235 c.1.D
Dos semper redit ad fœminam, soluto matrimonio, Mat. tomo 2 158.c.3.H
Vsusfructus dotis pertinet ad virum de iure, vt sustentet onera matrimonij, &c. Mat.to.3 34.c.2.C
De dote subtilitatis quid sit Mat.to 4 248.c 2.E
Omnes dotes corporis glorificati habuit Christus adhuc viuens in corpore passibili. Et intelligẽdum est, quòd habuit illas virtualiter vel potentialiter sed non realiter Mat.to.4 208.c 2.C
Et vsus est dote impassibilitatis, cum corpus suũ discipulis tradidit, Mat. to.4 207.c.1.A
Omnes dotes corporis glorioſi præter claritatem nõ possunt dici figuræ, Mat.to.4 207.c.3.H
Christi corpus non habebat dotes, licet anima eius esset glorificata, nec anima eius poterat deriuare quasi naturaliter dotes in corpus, sicut deriuatur gloria beatorum in corpus, & assignatur ratio differentiæ Mat, tomo 4 208.c.4.F.& seq.
Dos claritatis non potest dari viuentibus, Mat.tom.4 206.col.2.E
Dos secundum propriam rationem, reperitur in matrimonio carnali, dona tamen quædam, quæ beatis dabuntur, dicuntur dotes a doctoribus, & dos definitur sic, Dos est perpetuus ornatus animæ, & corporis vitæ sufficiens in æterna beatitudine perseuerans. Et hæc diffinitio assumitur ad similitudinem dotis in matrimonio carnali &c. Matth. tomo 4. 229.c.2.C
Dos datur beatis a patre sponsæ, & non a patre sponsi, & ideo ibi seruatur ratio dotis, Mat.to.4. 229.c.4.F
Et accipiendo totam Trinitatem pro sponso, & ecclesiam pro sponsa, tunc sponsus non habet patrem, & ipsemet sponsus est, qui dat dotem sponsę, quam simul in sponsam, & in filiam habet, & tamen dat hic sponsus dotem ex nimio amore ad sponsam, &c. Mat. tomo 4. 229.c.4.H
Quare non dantur dotes sanctis in hac vita, Mat to.4. 230.c.1.E
In Christo sunt dotes excellentius, quam in hominibus alijs. Mat. tomo 4 231.c.1.B
Duplices sunt dotes in homine, Mat.to 4 231 c.3.G
Tres dotes respondent tribus virtutibus Theologicis Mat.to.4 232.c.2.E
Dotes in matrimonio carnali sunt ad sustentandum onera matrimonij, dotes tamẽ in matrimonio spirituali pertinent tam ad corpus quam ad animam, & in isto dos semp est interior, in carnali vero matrimonio dotes solum pertinent ad res corporales & in matrimonio corporali dos est extra hominẽ, &c. Mat. tom.4 230.c.1.B
Dos quid sit, Mat. tomo 4 229.c.2.C
Dos, & beatitudo realiter differunt, est tamen aliquid præcedens beatitudinem, & ornatum ad eam Mat. tomo 4. 229 c.2.E
Non est dos in vnione, qua vnitur natura humana ad diuinam, Mat. tomo 4 230 c.4.K
Dote subtilitatis vsus est Christus quãdo exiuit clausum virginale, & quando intrauit ad discipulos ianuis clausis, Mat. tomo 4 108.c.3.F, & 117.c.3.H
Claritas est magna corporis perfectio, Matth. tomo 4. 234.c.3.H
Duplices sunt dotes in homine, scilicet, dotes animæ & dotes corporis, dotes animæ, quæ sunt visio, & fruitio, materialiter reperiuntur in Angelis, non tamen dotes formaliter, quia prædictæ perfectiones nõ habent in Angelis rationem dotis, & hoc, quia ratio sponsæ nõ conuenit Angelis ita proprie sicut hominibus, quia inter sponsum, & sponsam requiritur naturæ conformitas, &c. Matth. tomo 4. 231. colum. 3 G
Dotes corporis glorificati sequitur claritas, Mat. to.4 234.c.3 G
Ponendo dotes in anima omnes doctores conformant, quòd sunt tres, scilicet visio, delectatio, fruitio, vel secundum alios, visio, fruitio, comprehensio, sed in idem redit, Mat. tomo 4 232 c.1 E
Alij assignant tres dotes animæ, penes tres vires eius, sed hæc opinio improbatur, ibid. 232.c.2.E
Dotes animæ dicunt immediatas dispositiones beatitudinis, vt per eas efficiatur homo capax illius Mat. tom. 4 232.c.3.G
Dotes animæ sunt quædam dispositiones habitualiter immanentes, perficientes immediate animam ad operationem beatitudinis, & præcedẽtes ipsam beatitudinem, tanquam dispositiones immediatæ, Mat. tomo 4 232.c.4.k
Quòd sint dandę dotes corporis, sicut & dotes animę Mat. tomo 4 233.c.2.E
Et sunt quatuor dotes corporis scilicet, claritas, subtilitas, agilitas, & impassibilitas, & ponũtur esse quatuor dimissis opinionibus, quia faciunt vt corpus sit plene subditum animæ, quod consistit in duobus. Primo quod eam non impediat in operatione sua retardando, aut distrahendo. Secundo, quòd ei coaptetur ad operationes, quas per ipsum vult exercere, Quantum ad primum est dos impassibilitatis. Quantum ad secundum sunt duæ, scilicet dotes

tes agilitatis. Quarta dos, scilicet claritas ponitur dupliciter, vno modo vt consequens ad has, &c. Alio modo non tanquam consequens, sed tanquam per se necessaria ad gloriam corporis. Quare quatuor sunt dotes corporis, & non plures &c? quia per istas sufficienter corpus subditur animæ, & liberatur ab omnibus imperfectionibus, quæ repugnant beatitudini. Et perficitur omnibus bonis, quæ ad naturam corporalem pertinere possunt, Mat tomo 4 234 c 2. E

Dos subtilitatis erit in corporibus beatorum iuxta illud 1. Cor. 15. seminatur corpus animale, surget corpus spirituale, Mat. tom. 4 243. c. 3. E

Dotes animæ proximè eam disponunt, & sufficienter ad beatitudinem ipsam, Mat. tomo 4. 232. c. 4. K

De ratione dotis est, quòd præcedat tanquam dispositio ad beatitudinem, Mat. to. 4 233. c. 1. B

Quatuor dotes corporis glorioſi respondent quatuor virtutibus Cardinalibus, Mat. tomo 4 234 c. 1. B

Dotes corporis glorificati dabuntur electis in die iudicii, Mat. tomo 6 307. c. 4. I

Quare necesse sit ponere dotem impassibilitatis, Mat. tomo 7 148 c. 3. G

Corpora humana non sunt in potentia naturali ad dotes corporum glorificatorum, Matth. tomo 7. 228. col 3. F

Dotes corporis glorificati, quæ & quot sint, Mat. to. 7. 274. c. 3. F

In quatuor dotibus consistit gloria corporis, Mat. to. 7 94. col. 2. C

Per dotem subtilitatis non possunt duo corpora esse in eodem loco, & conceditur, quòd corpus gloriosum possit esse cum alio corpore in eodem loco, sed hoc non erit per dotem subtilitatis, sed solum per miraculum, Mat. tom. 4 245. c. 1 C

Dos subtilitatis secundum Scotum non est nisi ordo debitus ad existẽdum vnum corpus cum alio corpore, & est ordo extrinsecus, &c. Mat. tomo 4 248. col. 3. G

Ratio præcipua, quare dos subtilitatis ponatur in corpore glorioso, est vt sit plene subditum animæ ad omnes operationes, quas anima volet exercere per illud, Mat. tom. 4 249. c. 4. I

Per dotem agilitatis corpus subijcitur animæ, vt motori, vt expeditum, & habile sit ad obediendum ei in omnibus motibus, quos exercere vult per corpus, sicut per dotem subtilitatis subijcitur ei totaliter, in quantum est forma, ideſt, quantum ad omnes operationes, quarum forma secundum conditionem suæ speciei est principium in corpore, Mat. tom. 4 251. c. 3. k

Dos agilitatis non est ad mouendum organice &c. Mat. tom. 4 255 c. 1. B

Dos agilitatis quid sit, Matthæ. tomo 4. 255. colum 3. I

Dotes corporis beati pertinent etiam ad præmium essentiale, Mat. tom. 4 39. c. 4. H

Dotes corporis non sunt ipsa beatitudo, nec pars eius, sed sunt redundantia quædam in corpus ex plenitudine beatitudinis animæ, Matth. tomo 4. 47. c. 1. C

Quòd nonnunquam Christus vteretur dotibus, quomodo sit intelligendum, Mat. to. 4 108 c. 3. G

Dotes in corporibus beatorum resurgentiũ non sunt aliqua gloria data a Deo corporibus ipsorum, sed sunt quidam refluxus gloriæ animæ in corpus, &c. Mat. tom. 7 274. c. 3. F

Dotes corporis glorificati habuit Christus post mortem suam, non tamen ante mortem, vtebatur tamen eis, cum volebat, ante mortem suam, quia Deus erat, & habebat illas in potestate sua &c. Parad. 130. c. 1. C

Dōtare. Mulier nullam actionem habet in patrem, vt eam dotet, Mat. tomo 7. 55. colum. 1. E

Dothain. De quo Genes. 37. est quoddam territorium pascuale apud Sichem, Gene. 350. c. 2. B

Draco. Draconibus vescuntur Aethiopes, Gene. 48. c. 1. B

Dramma. Significat cantionem iuxta illud cantico, frequentate nobis dulcia cantica drammatis, Mat. tom. 4 274 c. 2. E

Dubitatio. Discipulorum necessaria fuit circa Christi resurrectionem, Mat. to. 6. 261 c. 1. D

Dubium. In rebus dubijs fauorabilius eligẽdum est. Iudic. 107. c. 3. I

In dubiorum discussione, quæ circa articulos fidei, aut alia pertinentia ad sacram scripturam veniunt, duo possunt considerari. Vnum est inuentio, & definitio veritatis, aliud est coertio ad tenendum id, quod determinatum fuerit, vt verum: quãtum ad primum multi sunt, qui facilius, & verius sciunt determinare dubia, quam Papa, sed non quantum ad secundum &c. 1. Reg. to. 1 135 c. 4. G

In dubijs, vel quæ æqualiter se habent ad vtrumlibet tenendum est id, quod fauorabilius est, & maxime vbi agitur de peccato. 4. Regum 23. c. 4. G

Dubiorum declaratio in veteri testamento magis pertinebat ad Prophetas quam ad sacerdotes, potissime in casibus, de qbus nullo modo prouisum erat in lege, 2. Paralip. 105. c. 2. A

Omnia dubia sunt interpretanda in meliorem partẽ, quando sunt signa leuia, quæ non concludunt sufficienter aliquem esse malum, etiam si essent æqualia signa pro, & contra s. ad absoluendum, & condemnandum, extra de fi. instru. cap. inter dilectos in fi. & de probatio. cap. ex literis, nisi in casibus ibi notatis. Et istud est in iudicio contentioso, & idem in iudicio, quo quis iudicat proximos suos in corde suo, quòd semper in meliorem partem interpretãdum est, extra de reg. iuris c. scito te &c. Mat. tom. 3 117. c. 2. A

Omnia dubia, vel relinquenda sunt, vt dubia, nihil iudicando, vel si iudicauerimus, debemus iudicare ea esse bona, vel saltem, quòd illa signa, quæ nos mouent ad malum, non sint sufficientia ad probandũ malum, quod suspicamur: Melius tamen est, quòd abstineamus iudicando proximum in rebus dubijs, Mat. tomo 3 117. c. 2 B

Dubitatio in docẽte est valde nociua, in addiscente vero minime, Mat. tomo 4 101 c. 2. A

Ad dubiorum certificationem habuerunt Iudæi multos modos, primo tempore Moysi de quibus, vide Defen. 29 c 3. H

Post mortem vero Moysi habuerunt sex modos, Primo per Prophetas, de quo vide ibidem 29. colum 4 H

Et alios tres modos per sacerdotes, de quibus, vide ibidem.

Et duos alios per somnia, & per sortes, de quibus ibidem. 30. c. 2. E

Et omnes isti modi cessauerunt apud Iudæos multo tempore ante Christi aduentum, Defenso. 30. colum. 3. K

Ducere. Inter ducere, trahere, & ire quid interest, Mat. tom. 1 216. c. 1. A

Ductile. Se habet vt genus ad productile, nam qđ est ex alio ductile est, necessario p-

ductile

ductile est,quia ductile est ex alio ductile;Et ponũtur exempla, scilicet Nu.ca.10. vbi dixit dominus Moysi: Fac tibi duas tubas ductiles argenteas. Idẽ in Psal.97. Psallite Domino in cithara, & cithara in tubis ductilibus, & in voce tubæ corneæ, vocauit ibi tubas ductiles,quia quælibet earum erat per se facta ex vna parte materiæ argenteæ: & non erat continuata vna alteri. Exod.to.2 29.c.1.D

Duellum. Est simpliciter illicitũ in clericis, &c. Nã deponi debent, & si clerici duellantes sic se habeant: quòd nondum fuerint promoti ad sacros ordines, non debent promoueri, quia sunt irregulares, extra de clericis pugnãtibus in duello per totum: in laicis vero est dubium. Et est controuersia inter doctores, an sit in aliquo casu licitum. Nicolaus tenet, quòd nunquam licet alicui petere duellum: tam in causa ciuili, quam criminali, suscipere vero sic, in aliquo casu. 1.Re.to.2 42.c.3.K

Ostiensis tenet, quòd in nullo casu licitum est duellũ, siue quantum ad petentem, siue quãtum ad suscipientem, siue quantum ad iudicem dantem licentiam. siue quantum ad consulentes, vel assistentes, siue in causa ciuili, siue in criminali: & dicit, quòd secundum legem Romanam reprobantur duella. C.de gladiato.l.1. quia in talibus Deus videtur manifeste tentari 2.quæst.5.ca.mena. & extra de purgatio. vulgari ca. cum suscepit 1.Regum tomo 2 42.colum 4.F

Et eandem sententiam tenet Henricus ti. de clericis pugnantibus. cap.Henricus. Et allegat sex causas. Idem tenet Alanus. ibidem.

Guilelmus vero tenet, quòd aliquando in causa criminali liceat suscipere duellum,non tamen in causa ciuili. ibidem

Sed hoc confutatur ab Ostiensi. Dicendum ergo, dicit Abulen. quòd duellum nullo modo est licitũ, tam quantum ad offerentem, quam quantum ad suscipientem,iudicem prẽstantem,fautores,& cõsiliatores duelli, siue in causa criminali, siue in ciuili,&c. Minus tamen peccat, qui suscipit in causa criminali, potissime cum aliter nõ potest effugere mortem. Et ipse est innocens, potius tamen debet pati mortem quam suscipere duellum: & respondet auctor ad rationes Nicolai, 1. Reg. tomo 2. 43 colum.2.D

In duello vterque est aggressor, & vterque intendit alterum occidere. Nam conditio duelli talis est, quòd qui alterum occiderit: iudicetur iustam causam fouere,&c.1.Reg.tomo 2 43.c.3.k

In duello datur potestas personæ priuatæ licite occidendi alterum, & volendi occidere:atque laborandi ad occisionem: quod nunquam iura concesserunt, & ideo peccatum est 1. Regum tomo 2 43. colum.4.F

In quo casu liceat iudici permittere duellum sine peccato 1. Regum tomo 2 44.c.1.B

Dupla moneta aurea.

Dupla moneta auri, valebat tempore auctoris cẽtum Morapetinos: & quilibet Morapetinus duas albas:& quelibet alba tres coronatos Genes. 286. colum.1.A

Duplicatio. Duplicatio eiusdem sententiæ est causa semper certitudinis Iosue tomo 1 19.c.1.D

Dupliciter. Duplo.

Dupliciter,& duplo differunt: quia duplo dicit quantitatem continuam:dupliciter, vero dicit causam, & numerum, &c. Mat.tomo 6 195.c.3.K

Duratio: Est triplex, scilicet æternitas, æuum, & tempus Iosue tomo 2 15.c.4.H

Nulla res potest habere minorem durationem, quã Deus Iosue tomo 2 29.c.2.E

Et illa duratio indiuisibilis est maior, alijs omnibus durationibus, non quidem proprie loquendo,quia indiuisibile non est maius aut minus aliquo diuisibili, aut indiuisibili Iosue tomo 2 30.c.1.E

Durities. Duritia.

Quid vocet Christus duritiam cordis, Mat. tomo 7 46.colum.2.E

Quod aliquid duritiem cordis permittitur quoddam malum est, Mat.tomo 5 96.c.2.D

Cordis durities quid, Mat.tomo 5 92.c.2.C

Duritia dupliciter accipitur, Matthæ. tomo 7. 30.colum.2.B

Durus. Dupliciter accipitur, Mat. tomo 7.39.colum.1.D

Duri, & molles qui dicantur in sacris literis Parado. 57.colum.1.C

Durus corde dicitur, qui habet passiones indomitas, cuiusmodi sunt Iudæi Deu. 124.c.1.E

Dux. Primus dux Hebræorum de tribu Effraim, fuit Iosue Gene. 409.c.1.E

Duces duodecim, de quibus Genes.17. filij fuerunt Israel, qui dicti sunt duces, quia multum in prole creuerunt,&c.Genes. 261.c.3.G

In duce nihil perniciosius quam timor, Num.tom.2. 30.c.2.E

Ducem ab hostibus vinci nihil magis facit, quã auaritia in suos, Deut. 109.c.1.A

Magnum,quod in duce requiritur, est quòd non extimescat cor illius,Iosue tom.2 3.c.1.A

Duces nunc habent tertiam partẽ prædæ de eo,quod milites sui prædantur, & ista vocatur portio ducis, & est ius antiquissimum, quod vocatur ius militare,4 Regum 83.c.4.I

In duces eliguntur senes,& non iuuenes, propter defectum prudentiæ,Mat.to.6 31.c.1.B

Duces belli honorandi sunt propter tria, Mat. tom.6. 30.c.4.F

Ebrietas.

EBRIETAS, Et gulositas non vitantur in lege,quia non pertinent ad iniustitiam Exod tom.1 178.c.1.A

Ebrietas, quomodo contingat, Genes. 377.c.4.I

Quidquid sequitur ex Ebrietate, quando sine culpa est,non imputatur,vt dicitur 15. quæst.1.c. inebriauerunt,Mat.tom.3 170.c.3.I

Ebrij. Cur non irascuntur, Matthæ. tomo 2. 102. colum.2.D

Ebriorum. Somnus est innaturalis, Genes. 50. colum.2.A

In Ebrijs cur cessat iudicium,Genes. 377.c.4.k

Inter ebrios, & ebriosos quid interfit, vide Mat. to.6. 319.c.2.E

Cum ebriosis potest prælatus dupliciter manducare, Mat.tomo 6 330.c.3.G

Puellæ penitus Ebriæ, vel dormientes, aut amentes, si corrumpantur, nulla voluntate præcedente, non perdunt virginitatem, Matthæ. tomo 7. 17.col.3.K

Ebrius sustinet duplices increpationes, Mat. tomo 7. 186.c.2.B

Ebron. Distat a Ierusalem decē, & sex milliaribus, siue octo leucis, & in territorio huius ciuitatis Deus formauit Adam, & ibidem ipse, & Eua sepulti sunt, & vocatur Cariatharbe, ideſt ciuitas quatuor virorum, quia ibi quatuor Patriarchæ sepulti sunt, scilicet, Adam, & Eua vxor eius: Abraham, & Sara, Isaac, & Iacob, & vxores eorum, Genesis 248.c.3.F

Ebur. Ebur vocantur ossa Elephantorum, quę sunt albissima, & solidissima, & ob hoc pulchra valde, 2. Paralip. 130.c.1.A

Ecclesia. Christi solum fundata est in existentibus in charitate, qui autem a charitate cadit, cadit ab vnitate ecclesiastica, quātum ad meritum, licet non quantum ad numerū, & cadit inuisibiliter: visibiliter autem cùm per excommunicationem denunciatur esse pręcisus ab ecclesia, & maxime per hæresim, quæ totaliter prę scindit, quia tollit fundamentum vnitatis ecclesię, scilicet, fidem, Genesis 10.c.1.D

Ecclesiam Christi multum ædificant, vel constituunt iusti, merito vitæ, Genesis 10.c.2.C

Ecclesia significatur allegoricè per candelabrum aureum, de quo habetur apud Zachariam, Genesis 25.c.3.H

Ecclesia Græcè significat totam gentis congregationem, & vocatur totus populus ecclesia. Deute. 23. quando dicitur: non intrabit Moabites, & Amonites in ecclesiam Dei, hoc est in populum, accipientes ibidem principatum, vel ducentes vxores ex filiabus Israel, sic Aristoteles 2. Poli. non faciunt, inquit, quædam politiæ ecclesiam, ideſt, congregationem popularem, Genesis 28.c.3.F. Et propriè vocatur ecclesia multitudo congregata, Iud. 200.c.4.I 1. Reg. to. 1. 13.c.3.K. 1. Paralip. 334.c.1.B

Ecclesia Christi potius fundata est de Christo viuēte, quàm de iam mortuo Christo, quia redemptio nostra ex meritis est passionis Christi, in qua passione omnia sacramenta, a Christo instituta, habent efficaciam, sed passio Christi in viuo est, & non in mortuo; quia mortuus nihil pati potest sensitiue; & ideo sanguis Christi de corpore Christi viuentis, & pœnalitates suæ tunc profuerunt ad redemptionē nostrā, sed quod in Christo fuit post mortē, nihil fecit ad nostram redēptionem effectiue, eo quod non fuerit ibi aliqua actio meritoria, sed solum facit ad significationem, Gen. 139.c.4.k

In ecclesia Christi noluit Christus, vt præesset mater sua, sed quæ potestatis erant in ecclesia. concessit viris, & non illi, eo quod esset fœmina, sic dicitur extra de pœniten. & remis. cap. noua quædam, Gen. 144.c.3.G

Ecclesia, quam facit congregatio fidelium, vocatur aliquando corpus Christi, vel membra eius, aliquādo vocatur virgo, sed nunquam vocatur vir, nisi collectū ex corpore & capite simul, Gen. 238.c.3.H

Duplex est ecclesia secundum Augustinum, scilicet, ecclesia cōtemplatiuorum: significata per Rachel, & ecclesia actiuorum significata per Liā, & ecclesia contemplatiuorum mercenariorum significatur per Balam ancillam Rachel, & ecclesia actiuorum mercenariorum significatur per Zelpham ancillæ Liæ. Nunc autem solam vnam vxorem habere licet, qa alia significatio reperit in mrimonio, put est sacramētū nouę legis, de qua hr, extra de bigamis, c. debitū, in textu, & in glo. Gen. 320.c.1.B

Ecclesia in ordinandis prelatis sumpsit quendā actum a Gentilibus, Gen. 394.c.1.A

In ecclesia primitiua, qñ aliquis excōicabat, tradebat Sathanæ ad cruciādū, vt p illū cruciatū lueret pęnā demeritā, & sic tādē saluaret, Exo. to. 1. 89.c.4.K

Ab ecclesiis non possunt abstrahi, nisi, qui fuerint publici latrones, aut nocturni, aut depopulatores agrorum, aut per insidias occidentes, &c. vt habet de immunitate ecclesia. in c. inter alia. & in ca. immunitatem, Exo. to. 1. 215.c.1.C

Cum aliqua ecclesia dicitur contaminari, per effusionē sanguinis in ea, vel seminis, illa contaminatio nō est realis, sed per opinionē, Leui. 163.c.1.A

Ecclesia interdum punit aliquos absq; eorū culpa, vt filios presbyterorum, &c. Leui. 320.c.2.A

Ecclesia quare in principio horarum Canonicarum dicat, Deus in adiutorium meum intende, Num. tomo 1 125.c.4.k

Ecclesia habet iurisdictionem principaliter, & radicaliter, Petrus vero, vel Papa non, nisi tanquam minister ecclesiæ, Num. to. 1. 227.c.2.A

Cum Papa eligitur a Cardinalibus, a tota eligitur ecclesia. Num. tomo 1 227.c.3.F

In ecclesia sunt claues, sicut in domino rei, in Papa vero sicut in vsufructnario vsuario, Num. tomo 1 227.c.3.G

Ecclesias pulchras, & magnorum ædificiorum esse decet, Deuter. 86.c.1.C

Ecclesia tripliciter accipitur, primo modo pro congregatione populi, & sic frequenter accipitur a Philosopho 2. Polit. alio modo pro loco sancto ad quem in veteri testamento poterant ingredi laici ad offerendum victimas. Tertio modo pro multitudine, quatenus habet ordinationes ad rectores, & isto tertio modo capitur ecclesia, Deuteron. 23. Deuter. 118.c.3.G

In ecclesia Israel, quomodocunque illa capiatur, poterant statim recipi conuersi ad Iudaismum ex Gētilibus illis, qui non prohibentur, Deuterono. 23. Deut. 119.c.2.A

Vt aliquis Gētilium posset intrare in ecclesiam Dei, prout disponitur Deut. 23. computandæ erant generationes de his, qui nascebantur in Iudaismo post conuersionem parentum suorum: nam pater conuersus reputatur pro prima generatione, Deuteron. 120.c.2.A

In ecclesiis quare fiant vestimenta preciosa, Exodi tomo 1 157.c.1.B

Tres status ecclesiastici significantur per duas tribus & dimidiam, quæ possiderunt duo regna Amorrhęorum, Num. tomo 2 176.c.1.B

Ecclesiasticus status abhorret successionem extra de decimis. c. ad hęc. Iosue to. 2. 140.c.3.G

Ecclesiarū īmunitas in nouo testō, nō est de iure diuino, & ideo argumentum Iuristarum nullum est, arguentium sic, Sanctuarium in lege vete. gaudebat immunitate, ergo ecclesia in nouo testō debet gaudere illa, qa antecedens est falsum. Iosue tomo 2. 136.c.2.B

Multo maior est immunitas ecclesiarum noui testamenri, quàm immunitas ciuitatum refugii in veteri testamento, Iosue to. 2. 136.c.3.K

Quod in ecclesiis sit īmunitas in nouo testō, fuit cōueniēs, Iosue to. 2. 137.c.2.A. Similiter, p esset tanta īmunitas, quāta est, est ēt cōuenienr, ibid. Similimiliter quod fugientes ad ecclesias gaudeant immunitate etiam contra iudices, exceptis quibusdā casibus. s. in occisoribus per insidias, in publicis latronibus, & nocturnis depopulatoribus agrorum, extra de immunit. ecclesia. per totum cōueniens est. ibidem. 138.c.1.A. Nec conueniebat, quòd tanta immunitas daretur ciuitatibus refugij in veteri testamento, quanta nunc datur ecclesijs, ibidem.

Index in omnia Opera

Tempore ecclesiæ primitiuę non licebat fideli conuerso separari a coniuge infideli propter duo, quæ tangit Apostolus in epistola 2. ad Corinthios, 1. Regum tomo 1 109.c.1.A

Ecclesia in quolibet statu suo potest dispensare, & dispensatum cassare, 1. Reg. to. 1. 132.c.1.E

Ab ecclesia non tenentur omnia, quæ habẽtur in Decretis, 1. Reg. to. 2. 167.c.4.H

In ecclesię quare solum pulsentur organa, & nõ alia instrumenta; 2. Reg. 35.c.4.G

Ecclesię potestas ad remittendum peccata per modum indulgentiæ non est ad culparum remissione m, sed pœnarum, si autem aliquid prosunt claues ecclesię sacramentales ad remissionem culpę, non est directe, sed per accidens, in quantum virtute clauium, qui non est sufficienter dispositus ad remissionem culpę per attritionem formatam, dispo natur, vt formetur attritio, 4. Reg. 20.c.1.A

Si ecclesia diceret, quicunque se asperserit aqua bene dicta habeat annum indulgentiæ de pœnis debitis pro peccatis venialibus, non valeret talis indulgẽtia, &c. 4. Regum 20.c.1.E

Per ecclesię constitutionem non potest remitti peccatum veniale, 4. Regum 20.c.1.D

Ecclesia non potest facere aliquod sacramentum vltra illa, quæ Christus fecit, 4. Regum 20.c.2.A

Ecclesia quare ordinauerit varietatem cantionum in diuinis officiis, & organa musica, 4. Regum, 26.c.3.H

Aliquos de gentilitate non intrare in ecclesiã Domini, apud Hebræos, erat non dare illis vxotes de filiabus Hebręorum, & etiam non habere aliquem principatum inter Israelitas, 1. Paralipomenon, 216.c.4.F

In ecclesiis Cathedralibus redditus diuidũtur in duas partes, scilicet, in præbendam grossam, & in distributiones quotidianas, præbenda grossa datur integre cuicunque canonico, etiam si non seruiat actualiter, dum tamen resideat certo tempore anni. Distributiones vero quotidianæ non dantur quotidie seruientibus, nisi ex speciali causa, & ita erat inter Leuitas in veteri testamento, 1. Paralipo. 190.c.1.C

Ecclesiarum bona non licet Christianis hostibns rapere, qui fouent bella contra alios Christianos, siue bella sint iusta, siue non, vt probatur 2. Paralipom. 166.c.3.I. Similiter dicendum si pugnarent infideles contra Christianos, secus tamen erat in veteri testamento, ibidem

Ecclesia, quæ est congregatio fidelium, habet multas partes necessarias, sine quibus manere non potest, vt patet ad Ephes. 4. & 1. Corinth. 12. Matthęi tomo 1. 8. c. 2. C. Et hęc ecclesia cum partibus suis manebit vsque ad consumationem sęculi, ibidem 9.c.2.B

Ecclesia dupliciter accipitur, vno modo pro ecclesia particulari vnius loci, vel dioc. & de ista loquitur Apostolus multis in locis 2. Corinth. 1. & 1. Corin. 1. cum ait Paulus, ecclesiæ Dei, qui est Corinthi, & 1. ad Thessalo. 1. & 2. ad Timoth. 1. alio modo pro ecclesia vniuersali, ad Ephes. 5. Viri diligite vxores vestras, sicut Christus ecclesiã, &c. rursum; Caput ecclesiæ Christus, & 1. ad Timoth. 3. Scias quomodo oportet te in domo Dei conseruari, quę est ecclesia Dei viui, &c. Et ista ecclesia vniuersalis capitur dupliciter, vno modo verè pro vniuersitate fidelium cõuenientiũ in vna fide & sacramẽtis, alio mõ p representationẽ, & ista est Cõciliũ gñale legitime cõgregatũ, de quo Act. 15. Placuit Apostolis, & senioribus, & vniuersę ecclesię, &c. Sic capitur Mat. 18. cũ dr; Dic ecclesiæ, Mat. to. 1. 10.c.1.A

Ecclesia est nomen Grecum, & significat congregationem, & ideo de ratione ecclesię est, p sit multitudo, & vltra hoc quod sit multitudo ex partibus diuersarum rationum, nec potest in vno saluari, Matthæi tomo 1 10.c.1.E

Nomine ecclesię intelligitur fidelium vnio, vt patet ex. cap. firmiter. in §. de summa Trin. & in cap. frequens, de excessi. prælatorum, in Clemen. in §. verum, &c. Contra clericos concubi. 3.c.3.G

Ecclesiæ laudes referuntur, Mat. to. 1. 14.c.4.G

Ad ecclesiam maiorem amorem habuit Christus, q̃ ad matrem suam, Mat. to. 1. 15.c.1.A

Ecclesia nullum admittit mendacium in libris suis, Matthęi tomo 1 11.c.4.k

Papa est ecclesię filius, Mat. tomo 1 15.c.1.B

Sola ecclesia non potest errare in his, quæ fidei sunt, Matthęi tomo 1 15.c.1.C

Ecclesiam non posse errare est primus, & prącipuus articulus fidei, & maioris necessitatis, Mat. tomo 1. 15.c.2.A.& 35.c.1.A

Quomodo ecclesiæ fecerint fidem quatuor Euangelistę, Matthæi tomo 1 16.c.2.E

Aliquanto tempore post passionem Christi ecclesia fuit absque euangeliis, vt probatur Matth. tom. 1. 17.c.4.F

Ecclesia non potest dispensare in euangelio, Matthęi tomo 1 23.c.3.I

Ecclesia non est fundata supra Petrum, sed supra Christum, Matthæi tomo 1 57.c.4.G

Ecclesia quomodo dicatur introducta a Christo ī cubiculum suum, Mat. tomo 1 58.c.1.A

Ecclesia Christi comparatur Arcæ veteris testamẽti, Matthęi tomo 1 58.c.2.B

Quatuor ecclesias debere intelligi per quatuor animalia, & non quatuor Euangelistas dicit Nicolaus de Lira, Mat. tomo 1 64.c.2.A

Ecclesia, quando violatur per seminis effusionem, ali quando est reconcilianda, & aliquando reconciliãda, & reconsecranda, vt habẽtur de consecratione ecclesiarum, vel altaris, cap. ecclesia, & de consecratione distin. 1. cap. ecclesiis, & cap. si mutum, & ca. de fabrica, & hoc quando est manifesta pollutio, & alter delinquentium confitetur, vel ambo, alias non, Matthęi tomo 2 180.c.4.F

Ex consuetudine Romanæ ecclesię, & quãrundã aliarũ nullus, q cognosceret propriã vxorẽ intrabat ecclesiã, quousque primum lauaret corpus, sed hoc abiit postea in dissuetudinem, quia erat simile cęremoniis Iudaicis, Matthæi tomo 2 192.c.4.G

Si ecclesia aliqua indigeat, & pauperes similiter indigeant, melius est, cæteris paribus, dare pauperibus, q̃ ecclesię, qa hõ nõ est pp ecclesiã, sed ecclesia pp hoīem, &c. 12.q.2.c.aurũ, Mat. tomo 3 47.c.4.H

Bona ecclesiæ non possunt regulariter alienari, aliquando tamen licet, & hoc quatuor de causis, quę ponuntur in Decretis 12. quæst. 2. §. in glo. vna illarum est causa pietatis, scilicet, ad exercendum opera pietatis erogando eleemosynam, 12.q.2.cap. aurum, scilicet, redemptio captiuorum ædificatio ecclesiæ cum corruit, vel augmentatio eius, similiter succurrere pauperibus in necessitate existentibus, & talis alienatio debet fieri per Episcopum, qui habet potestatem dispensandi bona ecclesiæ, 12.q.1.c. Episcopus, & c. prącipimus. & 12.q.2.cap. quisquis Episcopus, Mat. tomo 3 49.c.3.G

Ecclesiarum capita ponuntur versus Orientem pp multa, quæ referuntur, Mat. to. 3. 60.c.1.B

Ecclesia per suum statutum obligat fideles, sicut si esset Dei prąceptum, Mat. to. 3. 85.c.3.F

Ecclesiæ

Eccleſiæ ſpiritualis pulchritudo, & cuiuslibet hominis principaliter conſiſtit in actionibus interioribus, & minus principaliter in exterioribus, quatenus illi imperantur a virtutibus interioribus, Matthæi tomo 3 85.c.4.F
Eccleſia debet defendere reos a morte,quantum honeſte potuerit,14.quæſt.6.cap.hic qui furtis, Matthæi tomo 3 193.c.1.E
Eccleſia vetuit conuenticula occulta, in quibus doceretur fides, extra de hære.cap.cùm ex iniuncto, Matthæi tomo 3 218.c.4.G
Eccleſia non poteſt manere in vno, contra illos, qui dicunt, eccleſiam poſſe manerə in vna vetula,Matthęi tomo 3 222.c.2.A
Vna eſt eccleſia a principio vſque ad finem mundi, Matthæi tomo 3 235.c.4.K
Eccleſia malos quoſdam tolerat, & quoſdam non. Matthæi tomo 4 62.c.3.G
Eccleſiæ ſtatus primus fuit tempore Chriſti, & Apoſtolorum,Mat.tomo 4 57.c.2.B
Eccleſia non exercet vltionem in malis leuibus,Matthæi tomo 4 62.c.3.H
Eccleſia militans dicitur granum ſinapis, Matthæi tomo 4 57.c.4.K
Similiter, & fides dicitur granum ſinapis, ibidem.
Eccleſia militas, quare dicatur ſagena, Matthæi tomo 4 64.c.3.G
Eccleſia Dei dicitur ager, in quo verbum Dei ſeminatum eſt,Matthęi 4 57.c.2.D
Eccleſia perire non poteſt, neque fides, ſupra quam fundata eſt,Matthæi tomo 4 171.c.1.D
Eccleſia tenetur aliquando vendere vaſa ſacra ad redemptionem captiuorum, & ad ſubuentionem pauperum,Matthæi tomo 4 128.c.2.B
Eccleſia habet ſe admodum Dei, & maxime,quo ad miſericordiam,Matthæi tomo 4 173.c.2.B
Eccleſia vniuerſalis,neque fallit,neque fallitur, circa ea,quæ ſunt fidei,Matthæi tomo 4 188.c.4.H
Eccleſiæ nomen accipitur dupliciter, vno modo dicit ſolum corpus myſticum, quod Chriſto vnitur, tanquam capiti.Secundo modo dicit caput, & mẽbra,Matthęi tomo 4 231.c.2.A
Tota eccleſia non poteſt peccare, & ideo verum eſt toto tempore eam eſſe ſanctam, Matthæi tomo 4 170.c.4.K
Eccleſia ante excommunicationem adhibet trinam monitionem,Matthęi tomo 5 56.c.1.B
Inferi portas non poſſe prævalere contra eccleſiam, quid ſit,Matthęi tomo 4 171.c.1.A
Non ſubuenientibus eccleſiis diruptis pro reparatione ipſarum, comminatur Dominus ſterilitatem terræ naſcentium,Matthęi tomo 4 128.c.2
Eccleſia orat pro peccatoribus,vt peractus clauium boni fiant,Matthæi tomo 4 172.c.3.B
Eccleſia vna eſt per pacis vinculum, Matth.tomo 5 184.c.3.F
Totum bonum eccleſiæ a Chriſto eſt, Matthæi tomo 4 231.c.2.B
Res eccleſiæ non debent relinqui indefenſæ propter ſcandalum venturum,Matthęi tomo 5 23.c.4.F
Eccleſia accipitur quintupliciter: vno modo pro quęlibet multitudine,vel congregatione ad aliquid: Sęcundo Politi.de politia Calcedoniorum, vbi dicit Philoſophus,quòd Calcedonii non faciunt eccleſiam,i.non faciunt congregationem, ſine Concilium ad determinandum de factis omnibus.Secũdo modo capitur eccleſia pro prælato ſpirituali,extra de ſententia excom.cap. a nobis. vbi dicitur, qđ eccleſia fallit,& fallitur,ideſt prælatus eccleſie,Tertio modo pro aliqua ſpirituali multitudine, vel congratione,quæ tamen eſt partIcularis,ſicut dicimus eccleſiam Toletanam, vel Salmantinam, ſic accipitur,1.Corin.2.& 2.Corin.1.Paulus,& Softhenes eccleſiæ Dei, quæ eſt Corinthi. Quarto modo accipitur pro loco, vel domo, vbi conuenit talis multitudo. Quinto modo pro tota multitudine omnium hominum in Chriſto credentium, quã vocamus eccleſiam vniuerſalem, & ſic accipitur ad Epheſ.6.viri diligite vxores veſtras, ſicut Chriſtus eccleſiam, &c. Et rurſum cùm dicit; Ego autem dico vobis in Chriſto, & eccleſia.Et Actu. 20. Et omnes iſti modi deſcendunt a primo, Matthæi tomo 5 56.c.1.C
In eccleſia ſunt tres ſtatus, Matthæi tomo 5 1.c.1.E
Eccleſia multipliciter accipitur, Matthæ tomo 5 56.c.1.C,& 89.c.3.F
Illud Matt.18.Dic eccleſiæ multipliciter exponitur, Matthæi tomo 5 56.c.2.E
Eccleſiæ particulares poſſunt errare,ſed non vniuerſalis,Matthæi tomo 56.c.3.H.& Defen. 25.c.1.A
Eccleſia nihil poteſt contra ea, quæ Chriſtus poſuit, ſed cogitur venerari illa tanquam fundamenta ſua,Matthæi tomo 5 88.c.4.K
Eccleſia pot eſt conſtitutione ſua ligare Iudæos,Matthæi tomo 5 102.c.4.I
Quæ ſit eccleſiæ poteſtas circa fidem, Matthæi tomo 5 89.c.1.A
Eccleſiæ in ſtatu primitiuo, & prælati earum pauperes erant, & ita eſſe oportebat propter multa, ſed poſtea data pace cęperunt eſſe diuites, nec obſtabant illa, propter quæ oportebat prius, vt eſſent pauperes,&c.Matthęi tomo 5 201.c.2.B
Quam poteſtatem habeat eccleſia circa mores, Matthæi tomo 5 89.c.1.B
Eccleſiæ miniſtri tenentur magis ad eleemoſynas, quàm cęteri homines,Matthęi tomo 5 202.c.1. E
Nullus eccleſiæ miniſter poteſt ſacramentum inſtituere,immo neque tota eccleſia poteſt, Matthæi tomo 4 172.c.2.B
In ſtatu eccleſiæ primitiuæ non erat poteſtas coercendi homines inter ipſos chriſtianos,ad bonum per pęnas impoſitas a lege, vel per pęnas arbitrarias,qñ deſũt pęnas legales,&c.Ma.to.5.202.c.1.E
Sed prælati nunc habent hanc poteſtatem,&c. ibidẽ. 202.c.4.F
Eccleſia non vetat Iudæis vti cęremonijs legis Moyſi,quandiu nolunt redire ad legem Chriſti, Matthæi tomo 5 102.c.3.K
Eccleſia primitiua,licet fuerit magis apta, quàm præſens eccleſia ad manendum ſine principatu coerciuo;melius tamen fuiſſet habere talem principatum,quam non habere,& vere illum habuiſſet, niſi quia propter ſcandalum nõ poterat habere, Matthęi tomo 5 203.c.4.F
In eccleſia primitiua multę hæreſes exortę ſunt, ita vt ante Auguſtini tempora nonaginta eſſent hæreſes, & hoc, quia eccleſia tunc non habebat poteſtatem coerciuam, &c. Matth. tomo 5 203.c.4.F
In eccleſia primitiua non habebant prælati ſtatum honorabilem propter defectum reddituum, & poteſtatis coerciuę,Matthæi tomo 5 203.c.4.H
Eccleſiæ primatus deſiderat ſe fugientem, & deſiderantem horret,Mat.to.5. 204.c.4.H
Eccleſiarum cauſæ dicuntur cauſæ pauperum extra de pręſcript.cap.nihil prodeſt, Matthæi tomo 5. 139.c.2.D
Eccleſia in ordine correctionis fraternæ poteſt quadrupliciter accipi,Mat.to.5. 56.c.2.E
Eccleſia non habet claues inferni, ſed cœli tantum, Matthæi tomo 4 171.c.4.F

Index in omnia Opera

Extra ecclesiam nullus omnino saluatur, extra de summa Trin.& fide Catholica,cap.firmiter, Matthæi tomo 6 18.c.2.D

In ecclesia triumphanti non erunt vsus clauium,licet maneat quantum ad essentiam, Matthæi tomo 4 171.c.2.D

Ecclesia quomodo dicatur sponsa Christi, Matthæi tomo 7 9.c.1.A

In ecclesia triumphanti nulla erunt sacramenta, Matthæi tomo 4 171.c.2.D

Ecclesia non orat pro defunctis,vt ferantur in purgatorium,sed vt in vitam æternam,quia præsupponit eos,pro quibus orat esse in purgatorio, cum alias non prosit,& ante mortem Christi orabat, vt animæ defunctorum defferrentur in sinum Abrahæ Matthęi tomo 7 261.c.3.H

Illud, quod ecclesia cantat de Domina nostra, scilicet,Quia quem cęli capere non poterant, tuo gremio contulisti,exponitur, Parado. 17.c.2.D

Illud,quod Ecclesia cãtat de Domina nostra,scilicet, Tu sola fuisti digna portare regem cœlorum, exponitur Parad. 18.c.2.D

Ecclesia vniuersalis neque fallit, neque fallitur,circa ea,quæ sunt fidei,licet ecclesia,ideſt,iudex particularis ecclesiæ sępe fallat, & fallatur, vt patet extra de sent.excom.c.a nobis,Matt.tomo 4 188.c.4.G

Ecclesia vniuersalis exercet actus clàuis iurisdictionis per seipsam, quia Concilia vniuersalia excommunicant,absoluunt, suspendunt, interdicunt, deponunt,causas audiunt, & definiunt, & indulgentias concedunt, quæ omnia pertinent ad clauem iurisdictionis,Matthæi tomo 5 58.c.3.G

Ecclesia limitauit sacerdotibus claues soluendi,& ligandi quo ad duplicem materiam, & hoc potuit facere,&c.Matthæi tomo 5 60.c.1.E

Ecclesia vniuersalis potest facere articulos fidei,& declarare,&c.quia ibi est summum tribunal,quod Christus posuit,Matthæi tomo 5 61.c.2.B.

Quæ sunt illa, quę ecclesia particularis efficere non potest, & quæ sint, quæ ecclesia vniuersalis facere possit,Matthæi tomo 5 61.c.2.C

Ecclesia militans dicitur regnum cœlorum, quia per statum ecclesiæ militatis peruenitur ad regnum cœlorum,&c.Vel,quia in ea nihil nisi virtutes generari debent,&,quæ in ea sunt,portare debẽt imaginem cœlestem,& non terrestrem,quia conuersatio nostra in cęlis est; ad Philip.3.Matthæi tomo 5 66.c.2.C

Extra ecclesiam nemo saluatur, Matthęi tomo 5, 66.c.2.C

Ecclesia nihil potest definire circa ea, quæ determinata sunt fidei, quod scilicet sit penitus alienum ab eis,quæ iam pertinent ad fidem, sed ea, quæ sunt, declarat, & ex existentibus aliquid elicit, & ita aliquando dicitur facere articulum nouum: non tamen statuit ecclesia aliquod credendum sub necessitate tanquam articulum, quod non sit de articulis iam dictis; similiter nec declarationem eorum, neque sequens aliquo modo ex illis,&c. Sed circa mores Ecclesia habet maiorem potestatem, Matthæi tomo 5 88.c.4.k

Ecclesia vniuersalis est tantę authoritatis, vt credamus non posse errare,nec ei vllo modo licet resistere,cùm sit articulus fidei positus in Symbolo Apostolorum.s.Credere sanctam ecclesiam catholicã, Et idest, vniuersalem,Defen. 24.c.4.I

hæc ecclesia vniuersalis non potest errare in necessarijs,s.in fide,& moribus,& tantum standum est illius determinationi,sicut euangelio,& in sacra scriptura determinatio ecclesię vniuersalis vocatur euangelium, ibidem.

Ecclesia tamen particularis bene potest errare, Defenso.21.c.1.A,& Matthęi tomo 5 56.c.3.H

Quod ecclesia vniuersalis nõ põt errare, &c. est primus,& quodam modo magis necessarius articul⁹, q̃ cęteri via gnationis, quia ex illo cęteri videntur habere necessitatem,Defen. 25.c.3.F

Ecclesię vniuersalis authoritas non probatur ex libris sacris,sed potius è contra, & ipsa authoritas ecclesiæ non debet probari,sed oportet esse per se nota, sicut in via sciẽtifica oportet deuenire ad aliquod, quod nõ ꝓbeť ab alio priori, sed ꝙ omnia probentur ex illo, & ibi est status in syllogismo resolutorio,&c.Defen. 26.c.1.C

Ecclesia vniuersalis non solum dat auctoritatem, & fidem libris veteris testamenti, sed etiam ipsis euãgeliis,Defen. 25.c.4.H

Cum dr̃,ꝙ ecclesia vniuersalis dat authoritatẽ libris sacræ scripturę,nõ debet sic ĩtelligi,ꝙ.s.ipsi libri nullã auctoritatẽ prius haberẽt, si ecclesia nõ daret eis illã,vel quod ecclesia dederit illis maiorẽ auctoritatẽ,quàm prius haberẽt ꝑ modũ cuiusdã cõfirmationis,vel alias; sed est sensus,ꝙ dat illis auctoritatẽ nõ qdẽ apponẽdo,quod nõ habebant,sed ostẽdendo,quod habebãt,& istud ostẽdere põt vocari: Dare auctoritatẽ,ꝙa nunquã sciremus euangelia, aut alios libros sacrę scripturę esse alicuius auctoritatis, nisi ecclesia diceret,Defen. 26.c.2.B

Ecclesia vniuersalis determinat aliqd dupliciter, vno modo,vt tenẽdũ,& credẽdũ pro vero: alio modo, vt agẽdũ,vel fugiẽdũ.Primo modo ecclesia vniuersalis nõ põt errare,nec ẽt põt variari sua determinatio circa ea,q̃ credẽda sunt,Defen. 26.c.3.H

Neq; ẽt secundo modo põt errare.s.in determinatione circa mores,vt probatur ibi. 27.c.1.C

Ecclesia vniuersalis propriè vocať ecclesia sine limitatione aliqua temporis, vel loci, &c. Defenso. 27.c.4.G

Ecclesia vniuersalis, licet non possit errare in fide, & in moribus,potest tamen aliquando errare in iudicijs,condemnando aliquem iniustè, & tunc non errat in fide,nec in moribus, nec agit malum, sed bonum, licet condemnet innocentem, Defenso. 28.c.1.D

Ecclesia vniuersalis in definiendo vtitur his verbis: Placuit Spiritui sancto, & nobis congregatis in vnum, &c. Defen. 28.c.3.H

Ecclesia vniuersalis est duplex: quædam dispersa per totum orbem, & ista est vniuersitas Christianorũ omnium per totum orbem dispersorum in Christi fide & sacramentis participantium,&c. Alia est congregata,& ista est quælibet sacra Synodus generalis legitimè congregata, & istis duobus modis consueuit accipi ecclesia modo vulgari, & in sacra scriptura,Defen. 28.c.4.G

Et accipiendo ecclesiam primo modo, illa non potest errare in necessarijs ad salutem, scilicet, in fide, & moribus, similiter nec secundo modo, ibidem.

Ecclesia vniuersalis propriè est ecclesia dispersa per totum orbem, sed Synodus generalis legitimè congregata dicitur ecclesia vniuersalis per representationem,&c.Defen. 29.c.1.D

Ecclesiam vniuersalem non posse errare in fide nec in moribus, proprius conuenit Concilio generali, quàm ecclesiæ vniuersali dispersę per orbem. Defen. 29.c.1.E

In ecclesia vniuersali non reliquit Christus aliquem modum manifestum ad determinationem dubiorum tam circa fidem,quàm circa cultũ,sicut fecit in

in veteri teſtamento a principio ſtatus Iudaici, nã apud Iudæos reliquit Dominus multiplicem modum conſulendi Deum tempore Moyſi, Defenſo. 29.c.3.G. Et poſt tempora Moyſi reliquit Iudæis ſex modos conſulendi eum. Primus fuit per Prophetas,& tres ꝑ Sacerdotes,quintus per ſomnia,& ſextus per ſortes, ibidem, 29.c.4.G. Et omnes iſti ſex modi ceſſauerunt apud Iudæos multo tempore ante Chriſti aduentum, ibidem

Eccleſia vniuerſalis habet poteſtatem definiendi circa res magnas in moribus, & in fide, ſicut Chriſtꝰ, ſi preſens eſſet,&c. Et in hoc non poteſt errare, Defenſo. 33.c.4 G

In ſtatu Eccleſiæ militantis ſunt diuerſi gradus homi num,Matthæi tomo 5 171.c.4.k

In Eccleſia militanti Deum colimus, & mãdata eius ſeruamus, ſed in vita æterna nihil de his relinquitur,Matthæi tomo 5 173.c.1.B

Eccleſia fundata eſt ſuper fidei vnitate, Matthæi tomo 5 192.c.1.E

Apoſtoli cęperunt eſſe principes Eccleſiarum poſt Chriſti reſurrectionem, & aduentũ Spiritus ſancti & alii multi poſt eos,Matth.tomo 5 200.c.3.I

In Eccleſia primitiua omnes fugiebant principatus, Matthæi tomo 5 200.c.3.k

Eccleſia cępit habere pacem ſub Conſtantino Imperatore,& tunc publicè cęperunt fieri Concilia, & congregationes Chriſtianorum,Matthęi tomo 5, 201.c.3.F. Et poſtquam cępit habere pacem, & cępit ipſa ditior fieri, Matthęi tomo 5 201.c.4.F

Principes Eccleſię primitiuæ non regebant per pœnas,& verbera,ſed exhortando ad bonum,Matth. tomo 5 202.c.2.A

De modis ponendi lites in Eccleſia primitiua, Matt. tomo 5 202.c.3.H

Conuenieus, vt eccleſiæ prelati habeant nunc poteſtatem coercendi,Matthęi tomo 5. 202.c.4.F

In eccleſia primitiua non licebat bonis Chriſtianis accuſare malos coram infidelibus, Matthæi tomo 5 203.c.4.G

Nemo extra eccleſiam poteſt ſaluari, Matth. tomo 5 244.c.2.C.Matthęi tomo 6 18.c.2.D

Chriſtus optime commiſit eccleſiam Petro,& matrẽ ſuam Ioanni,Matthęi tomo 6 34.c.3.G

Prælatus dicitur vtilis eccleſię inquantum fuit inſtitutus ad bonum commune, & hoc conſiſtit in animarum ſalute, quæ intenditur per eccleſiaſticam adminiſtrationem,& congregationem,&c. Matt. tomo 6 35.c.4 I

Nihil magis nocet eccleſiæ Dei, quàm hæreles,Matthęi tomo 6 268.c.3.I

Eccleſia durabit vſque in finem ſęculi, Matthæi tomo 6 310.c.1.D

Chriſtus eſt dominus eccleſiæ,Mat.tom.6. 326.c.4.I

Eccleſia punit peccata quędam Iudæorum, & quædã non,Matthæi tomo 7 70 c.1.E

Eccleſia orat pro exiſtentibus in purgatorio, Matth. tomo 7 246.c.2.B

Quo modo oret pro defunctis,vide ibidem.

In Eccleſia vniuerſali eſt duplex poteſtas,ſcilicet, ordinis, & iuriſdictionis, & quæ ſit quælibet iſtarũ, Defenſo. 36.c.1.C

Eccleſia Chriſti eſt valde bene ordinata, & melius,q̃ ſtatus veteris teſtamenti, licet nunc non ſint prophetię,nec aliqui modi conſulendi Dominum, ſicut tunc. Sed nunc omnia dubia,quæ euenire poſſunt circa fidem,determinantur per eccleſiam, i.ꝑ vniuerſalem Synodum legitimè congregatã, quæ non poteſt errare in his,quæ ſunt fidei,&c. Defen. 37.c.4.F

Eccleſia vniuerſalis nunquam definiuit, qꝰ Chriſtus mortuus fuerit 8.Kalend. Aprilis, &c. Defenſo. 39.c.4.k

Quando eccleſia vniuerſalis aliquid conformiter obſeruat, licet illud non reperiatur ſcriptum,nec ſciatur, vnde habuerit ortum,nec etiam conſtet de ratione eius, credendum eſt, quòd illud tradiderũt Apoſtoli ſuis ſucceſſoribus, & eccleſia poſtea illud obſeruauerit. Et fundatur in c.cùm Matthæ, de celebra.miſſarum,Defenſo. 40.c.4 H

Negans Eccleſiam nõ poſſe errare in fide & moribus magis inimicus eſt Chriſti, & fidei eius, quàm ſi negaret omnia Euangelia, & totum nouum,& vetus teſtam.Defen.41.c.1.D.Et pro hoc articulo, qꝰ ſcilicet,Eccleſia nõ poſſit errare,&c.quilibet Chriſtianus pugnare debet vſque ad ſanguinem, plusq̃ pro omnibus bonis,& pro vita, quia in hoc ſtat totum bonum noſtrum, & ſalus noſtra, & regnum cœlorum,& vita æterna,Defen. 41.c.1.E

Eccleſia non ſolum in pertinentibus ad fidem directè, ſed etiam circa indirectè pertinentia non poteſt errare.Directè pertinentia ſunt articuli, acceſſoria verò ſunt illa,quæ tempus,vel locum demõſtrant eorum,quæ ſunt fidei. Secus tamen in particularibus accidentibus, qnæ nec ſunt directè, nec indirectè pertinentia ad fidem, nec acceſſoria ad illa,quia definiendo in illis bene poteſt errare, Defenſo. 41.c.2.A

Eccleſia Chriſti primitiua,ſicut tunc fide, & miraculis floruit; ita & nunc eccleſia Chriſti multa fulget ſapientia,quæ ipſam ampliat,declarat,munit,& exornat &c.Defen. 42.c.4.K

In eccleſia primitiua nouiter baptizatus tantam recipiebat gratiam a Chriſto, quòd tunc paratus erat mori,& quæcunque mala pati pro eo,immo illico vt homines credebant,dabatur eis poteſtas faciẽdi miracula; & hoc durauit toto tempore prædicationis Euangelicæ vſque quo fides radicata fuit, Defenſo. 34.c.3.G

Eccleſia approbans aliquos libros, non ſic approbat illos,vt definiens,qꝰ omnia contenta in illis ſic haberi debeant,ac ſi eſſent per eccleſiam determinata,&c.Defen. 41.c.3.F

Et quando approbat opera alicuius doctoris, non approbat omnia contenta in illis,nec aſſerit omnia illa eſſe vera; immo nec vnam propoſitionem, &c. Cuius aſſignant 7.cauſæ,de quibꝰ vide ibi.42.c.3.G

Sed in approbatione eorum quinque facit eccleſia, quæ referuntur ibidem, 43.c.2.E

Non licet tamen nobis ſentire contrarium dicti alicuius libri approbati,niſi ex parte noſtra eſſet auctoritas ſacræ Scripturæ vel ratio ineuitabilis; ſecus tamen in his, quæ ſunt fidei: nam tunc captiuandus eſt intellectus noſter in obſequium Chriſti,vt dicit Apoſtolus 2.Cor.10.ibidem, 44.c.1.A

In eccleſia primitiua quid eſſet, Spiritum ſanctum cadere ſuper audientes verbum, Matthæi tomo 5 276.c.4.G

Multæ eccleſiæ particulares errauerunt, tam in fide, quàm in moribus, Matthęi tomo 5. 56.col.3.H Defenſo. 27.c.k

Inter eccleſiã particularẽ,& Chrm nõ eſt mrimoniũ, ſed ĩter eccleſiã vniuerſalẽ,& ipſũ,Defen. 27.c.4.H

Eccleſiaſtes Græce,apud nos cõcionator dr̃,qa loquit̃ ad cõcionẽ,& frequẽter ponunt̃ ſentẽtię,q̃ ad turbas ſiue populares punẽt, & interdũ,q̃ ad ſapiẽtes,& ad ſacrã ſcripturã,& vocat̃ eccleſiaſtes,qa ad eccleſiã loquit̃, q̃ eſt totius gẽtis cõgregatio,Ge.28.c.2.E.Deu.102.c.2.A.& Ma.t.5. 56.c.1.C

Ecclesiasticus. Liber factus est a Iesu filio Sirach, qui fuit multo tempore post Esdram, 1. Paralip. 5.B

Liber Ecclesiastici scriptus est tempore Tholemęi Euergetis filii Tholemęi Philadelphi per Iesum filium Sirac, Matthęi tomo 1 148.c.1.C

Ecclesiasticorum arma sunt orationes, & lachrymę, Matthæi tomo 3 31.c.2.D

Eclipsis. Solis, quæ contigit in morte Christi ab hora sexta vsque ad nonam, Matthæ.27. non poterat fieri, nisi in coniunctione Solis, & Lunæ, cum veniunt ad caput, & caudam draconis, & ideo magni Astrologi, vt Dionisi⁹ Areopagita, &c. admirati sunt nimis, Deuter. 146.c.2.A

Eclipsis, quæ contigit in passione Christi, fuit contra naturam, quia fuit in Plenilunio, & cępit ista Eclipsis Salmanticæ ab hora tertia vsque ad Meridiem, 2. Paralip. 45.c.2.D

Eclipsis Lunæ causatur, quando Sol, & Luna sunt in capite, & cauda draconis, vel prope, Matthæi tomo 2 59.c.1.A

Eclipsis Solis non accidit, nisi in coniunctione cum Luna, & ideo non potuit esse in passione Christi, quia tunc erat dies decimus quintus primi mensis Iudæorum, &c. Matthæi tomo 6 299.c.4.F

Eclipsis Solis accidit in coniunctione, & Eclipsis Lunæ in oppositione, & non in quacunque coniunctione, & oppositione Solis, & Lunæ, sed solùm quando Sol existit in cauda draconis, vel prope, & Luna in capite, aut econtra, Matthæi tomo 6 300.c.3.k

Eclipsis naturaliter venit, & est determinata ex mẽsura motus ad tempus, Matthęi tomo 6. 299.c.2.A

Ecstasis. Vide extasis.

Eden. Hebraicè delitias significat, & Gan edẽ hortum delitiarum, vel Paradisum terrestrem, Genesis 28.c.2.A, & 85.c.2.A

Edere Editio. Edere plura significat, vt patet in versu,

Edo, compono, pario, formo, manifesto,

Istorum edo significata gerit. Gen. 322.c.F

Editio, & translatio differunt, nam translatio dicit solum conuersionem huius linguæ in alteram, obseruata sententia, editio vero dicit vltra hoc, quòd transferens aliquid aliud apponat, vel aliquid subtrahat vel mutet, vt veritas clarior, vel artificiosior ad ītelligẽdū fiat, Iosue to. 1. 6. c. 2. A. 1, Para. 7. c. 4. H

Aedificari: & Aedificatio.

Tripliciter aliquid dicitur ædificari super fundamentum, Matthæi tomo 7 247.c.2.B

In ædificatione templi Salomonis, neque ligna scindebantur, neque dolabantur in loco templi, neque lapides poliebātur, &c. Matthæi tomo 5. 269.c.3.G

Oedippus. Ex Oedippo rege Thebarum mater sua locasta concepit, vt ait Seneca Tragę. 5. Genesis 267.c.3.I

De Oedippo historia refertur, Exodi tom. 1. 118.c.1.B

Oedippus Laii regis filius, quare se exoculauerit, Parado. 84.c.3.H

Edon. Siue Idumęa est tota terra occupata ab Esau, & posteris eius, & Seyr est mons magnus in illa terra, &c. Gen. 331.c.3.H

Edõ in Hebręo significat ruffum, Nu. to. 2. 57. c. 3. G

Educatio. Filiorum educatio est de intẽtione naturæ, & magis necessaria, q̃ corpus, pię, Matthęi tomo 5 80.c.1.E

Educatio, & instructio filiorum, tandiu durare debet, quandiu non sufficiunt per seipsos necessaria vitæ procurare, Matthæi tomo 5 93.c.2.D

Omnibus animalibus tam diu est naturale manere in educatione filiorum, quandiu possint per seipsos educari, Matthęi tomo 5 93.c.3.G

Effectus. Effectuum conditiones sunt secũdum conditiones principiorum motiuorum, &c. Genesis 12.c.2.E

Quomodo intelligitur, quòd effectus ponatur, si ponitur causa, Matthæi tomo 6 76.c.4.I

Quanto aliqua potentia maior est, tanto pluribus modis potest in suum effectum, Matthæi tomo 5, 210.c.4.k

Nullus effectus naturalis potest in toto orbe causari, 1. Paralip. 241.c.4.I

Effigies. Aliqua multipliciter potest fingi, 2. Paralipom. 43.c.2.E

Ephra. Duplex erat, quædam in sorte Beniamin, & alia in dimidia tribu Manasse ad partem Occidentalem Iordanis, &c. Iudi. 54.c.4.I

Ephraim. Sub vexillo Ephraim castra metabantur filii Manasses, & tribus Beniamin in deserto, Genesis 399.c.4.G

Ephraitæ. Peccauerunt facientes iurgium cõtra Gedeonem, quia hoc faciebant ex sola superbia, & inuidia, Iudi. 8. Iudi. 73.c.3.F

Ephrata. Quid sit, Genesis 342.c.2.D

Aeger. Aegri aliquando patiuntur in cerebro perturbationem, & cum vigilent, dicunt se videre aliqua quæ alii non vident, 3. Reg. 200.c.4.K

Aegritudo. In ægritudine quærere Deum potest dupliciter accipi, & vno modo obligamur quęrere Deum, & alio modo non, 2. Paralipo. 221.c.2.D

Aegritudo corporis impedit animæ operationes, Matthæi tomo 4 234.c.2.E

In ægritudinibus debemus inuocare Dominum, vt det nobis salutem corporalem, & licet ope Medicorum salus recuperari queat naturaliter, sicut naturaliter perditur, tamen magis debemus putare, ꝙ salus nobis eueniat Dei voluntate, q̃ medicorũ ope, & potius confidendum est de bonitate illius, q̃ de naturæ efficacia, 1. Paralip. 218.c.1.A

Aegritudines, quæ adueniunt homini in parua ætate, plus nocent, & diminuunt virtutem, q̃, quæ adueniunt in ætate matura, non solum quia plures partes spermaticæ pereunt, sed quia plus corrumpitur de virtute perfecta, q̃ in adulta ætate, &c. Matthæi tomo 6 110.c.1.C

Egere. Dupliciter potest aliquis egere altero, vno modo eo, quod non habet, & istud est conueniens sibi; alio modo, sicut eo, a quo dependet esse suum, Matthæi tomo 2 62.c.4.F

Aegrotare. Aegrotantibus debemus placere in omnibus, quæ desiderant, dum tamen non sint contra eorum salutem; potissimè quia solent in eis insurgere, quædam desideria, in quibus si non foueantur, molestè ferunt, & augetur morbus, 2. Regum 77.c.2.D

Egredi. Egredi dr̃ aliquis secundum morẽ sacræ Scripturæ, q̃ nihil prius faciebat, & postea aliquid facit, vt tantum valeat, sicut incipere, Exodi tomo 1. 90. c. 3. H, Leui. 281.c.4.F

Egredi, & surgere in sacra Scriptura, secundum modum loquendi Hebraicum, significat inceptionẽ alicuius actus, &c. Deuteron. 77.c.1.B

Egredi, & ingredi quomodo accipiantur in Scriptura, Matthęi tomo 5 127.c.3.H

Aegyptus. In Aegypto fuit prius sapiẽtia inuẽta in astris post Nembrot, Mercuriũ, & Athlan-

& Athlantem,quia Abraham, in deſcenſu ſuo in Aegyptum, docuit Aegyptios,vt volunt doctores noſtri, Gen. 4.c.1.D
Aegyptus in habitata fertur ab Aegypto rege Danao expulſo,quæ ante aeria dicebatur,ſed ipſo ibidem regnante, Aegypti nomen ſortita eſt Geneſ. 4.c.2.B
Eſt duplex Aegyptus,vna ſuperior, quæ per Orientẽ in longum extenditur,habens ad Septentrionem ſinum Arabicum, a Meridie Oceanum ad Occaſum inferiorem Aegyptum, & ab Oriente mari Rubro terminatur,& ibi ſunt 24.Gentes, Alia eſt Aegyptus inferior,quæ ab Oriente habet Syriam, & Paleſthinam, a Septentrione mare noſtrum,a Meridie montem,qui appellatur Elimax,& Aegyptum ſuperiorẽ, & Nilum flumium, qui de littore maris Rubri videtur emergere, In prima Aegypto fuerunt captiui filii Iſrael,& in inferiori ſita eſt Alexandria,Gen.Exo.7.c.1.A,Exo.to.1.103.c.4.k 2.Parali. 13.c.2.C
Aegyptus ſuperior, inferior, & Iudæa ſunt quaſi in triangulo. Aegyptus inferior eſt in angulo declinante ad Occidentem,Aegyptus ſuperior in angulo Meridiano. Iudæa in angulo Septentrionali, Gen. 7.c.1.C
Ab Aegypto ad terram promiſſionis breuis eſt via per terram Philiſthinorum,&c Gen. 67.c.3.k
In Aegypto, rarius quàm in aliis prouintiis contingit fames,Gen. 67.c.4.F
Aegyptus eſt terra multum plana,& ideo bene irrigata a Nilo,&c.Gen. 75.c.3.C
Inter Aegyptum, & terram Chanaã mediant ſolitudines Arabicę,Gen. 82.c.3.K
In Aegypto non ſteterunt filii Iſrael pluſquam ducẽtos annos,immo fortè pauciores ſteterunt Geneſ. 255.c.2.D, Et ad ſaluandum hoc oportet dicere, quòd Chaath, & Amrã genuerunt ad minus anno.65.vitæ ſuæ,vel quòd Amram non fuit primo genitus Chaath, nec Moyſes primo genitus Amram,Gen- 255.c.2.A
In Aegypto ſeruierunt Hebræi ad ſummum centũ, & quinque annis,quia tempore,quo vixit Ioſeph, fuerunt in proſperitate,Gen. 255.c.4.k
In Aegypto dupliciter poteſt euenire ſterilitas, aut propter valde paucum incrementum Nili, totam terram irrigare non ſufficiens,aut propter magnũ diuturno humore detinens agricolas, ne colere poſſint.Nilus maximo incremento creſcit cubitis 22.mediocri vero,quod cauſat fertilitatem,cubitis decem,& ſex. Si autem infra quindecim cubitos creſcat,ſterilitas ſequit Gen.299.c.4.G.& 364.c.3.I
Aegyptus terra eſt Meridionalis reſpectu terræ promiſſionis,Gen. 350.c.3.k
In Aegypto in ciuitate Memphis fuit primum ſtudium generale totius orbis,& durauit per quàm plurimos annos:nam duraſſe legitur vſque ad tempus Alexandri Macedonis,Gen. 364.c.4.I
Aegyptus diſtat a terminis terræ Chanaam per viã terræ Philiſthim,quaſi per.70.vel.80.Leucas, Gen. 373.c.3.A
In Aegyptũ deſcenderunt ſeptuaginta animæ de femore Iacob,vt patet Gen.46.Sed in exitu exierũt ſexcenta millia peditum potentium pugnare,præter mulieres,paruulos, & ſenes, q̃ erat multitudo innumerabilis, vt patet, Exo.12.Geneſ.386.c.1.E imo deſcenderũt pluſquã ſeptingenta millia peditum,&c.Et facta eſt tanta multiplicatio in ducẽtis, & quindecim annis, Exo.to.1.3.c.1.C,& 32.c.3.F Et in exitu de Aegypto Iudæi incedebant deordinate,ibi. 39.c.2.B
Maior Aegypti ſuſtentatio,præter panem erat olim in piſcibus, Gen. 391.c.3.H
Moyſes quare præpoſuit nomina perſonarum,& numerum ingredientium in Aegyptum de femore Iacob, Exo.tomo 1 2.c.3.G
In Aegypto regia poteſtas diuidebatur per certas domos regni,ſcilicet, per Diapolitanos, p Thebeos, & per paſtores, &c.Exo.to.1.3.c.4.K,& 91.c.3.K 2.Paralip. 160.c.3.K
Aegyptus partim eſt in tertio climate, & parptim in ſecundo,Exo.to.1.58.c.2.C,& 70.c.3.G
In Aegypto,cum ſit terra multum Auſtralis, rariſſime pluit,& vix aut nunquam ningit, & a fortiori, neque grandinat,Exo.to.1. 58.c.2.C
Falluntur qui dicunt in Aegypto nunquàm pluiſſe, ninxiſſe,grandinaſſe,Exo.tomo 1 59.c.2.E
Aegyptus habitari cepit a Meſraym filio ſecundo Cham,& nepote Noe,Exo.tomo 1 58.c.2.E
Aegyptus multum extenditur in longum verſus Orientem,ſed latitudo eius non eſt valde magna, Exo.tomo 1.64.c.1.D,Mar.tomo 1 131.c.3.G
In Aegypto manſerunt filii Iſrael annis ducentis,& quindecim, Exo.to.1.94.c.3.F, 1.Paral.104.c.1.D
Aegyptus eſt terra magis Occidentalis quàm terra Chanaam. 103.c.1.A
De Aegypti mirabilius,& de his, quæ in eo famoſa ſunt,ſcilicet,de Nilo,de mari Rubro,de Apitauro Deo magno Aegyptiorum,de Crocodilis, quorũ interdum magnitudo 20 cubitos excedit, &c.de Delphinis dorſa habentibus ſerrata, quibus interficiunt Crocodilos, de Meroe inſula Nili, in qua habitant homines corpulentia valde exigui,audaciſſimi tamen, quos fugiunt Crocodili, &c.Exo. tomo 1 109.c.2.C
Sunt in Nilo Scinti animalia quædam quadrupedia forma quidem Crocodilis ſimillima, ſed aliqualiter minuſcula, de quorum carnibus medicinalia pocula conficiuntur,Sunt præterea in Nilo hypotami animalia quadrupedia,&c.eſt etiam iuxta ripas nili auis quædam dicta ibis,quæ ſerpentum depopulatur oua,&c.& ficus inter arbores Aegypti mirabilior eſt,quę ſepties in anno fructũ fert, ſunt & palmę mirabiles, &c.Exo.tomo 1 109.c.2.D
Inter Aegyptum,& terram Chanaã ſunt aliquo modo magna deſerta,Exo.tomo 1 295 c.2.E
In Aegypto Iudæi ſacrificabant dæmonibus Leui. 174.c.4.I
Aegypti ſeruitus aliquando vocat ergaſtulũ, Exo.6. aliquando formax ferrea, Leuiti. 255.c.2.A
Aegypti latitudo ab æquinoctiali eſt per triginta gradus,& latitudo terræ Chanaam per triginta duos- & hoc non ſecundum totam Aegyptum, neque, ſecundum totam terram Chanaam, quæ non habet vnum zenith,ſed ſecundum aliquas ciuitates, ſcilicet.ſecundum Alexandriam in Aegypto,& ſecundum Meridianam Ieruſalem in terra Chanaã, Et valet iſta probatio, qa ciuitates magis Meridianæ minorem habent latitudinem, & minorem eleuationem poli, donec deueniatur ad aliquam ciuitatem,quæ nullam habet latitudinem, vt eſt Arin,quam aſſerunt eſſe ſub æquinoctiali, Numer. tomo 1 110.c.1.H
In Aegypto mos eſt,vt ſi aliquis per vitam,vel ſalutẽ regis iurauerit,& non compleuerit, morte moriatur,a quæ liberari non poterat, etiam ſi ſe auro,& & lapidibus preciosis ponderaret Deut. 29.c.3.I
Ab exitu Iſrael de Aegypto vſque ad ædificationem templi, tempore Salomonis, fluxerunt quatuor centi,& octoginta anni,vt patet 3.Regum 6.Iudi. 20.c.4 I.Matthæi tomo 1 75.c.3.G

In

Index in omnia Opera

In Aegyptum potest nauigari per diuersa maria nullibi se tangentia, scilicet, per mare Rubrum veniẽdo ab India, & per mare Mediterraneum veniendo ab Occidente 2. Paralip. 131.c.2.D

Christus mansit in Aegypto septem annis, Matthæi tomo 6 293.c.4.I

Beneficium præstitum Iudæis in exitu de Aegypto in duobus consistit, Matthæi tomo 7 283.c.1.D

De die exitus ab Aegypto, Mat. tomo 7 284.c.2.B

Aegyptus est terra quasi inaccessibilis ex omni parte præter quàm ex parte Occidentis, ad quam habet mare Mediterraneum, & in quadam parte Occidentis versus Austrum vltra Alexandriam confinis est cuidam prouinciæ, quæ vocatur Varcha, inter quam, & Aegyptum desertum est 15. dietarum: ab Austro terræ Aegypti est desertum Aethiopiæ 12. dietarum, & vltra vsque ad Nubiã, in qua prædicauit Matthæus, &c. Et ab Oriente est desertũ Themaidos vsque ad mare Rubrum triũ dietarũ ad locũ, qui Veronice dicitur, & est portus Aegypti in littore maris Rubri, Contra Vulturniũ vero, & Septentrionẽ est desertũ magnũ cõtra terram Chanaan octo dietarũ. Mat. to 1. 131.c.1.E

Aegyptus posita est fere in situ triangulari duorum æqualiũ laterum, & in tribus cornibus, vel angulis, cuius trianguli sunt tres ciuitates, scilicet, Lachis, Babylon, & Alexandria, Babylon ad Orientem super Nilũ, & mare, Alexandria ad Austrum, & ex parte Occidentis iuxta mare, & quoddam magnũ brachium, & portũ Nili, Lachis est in parte Aquilonari, & voluitur Aegyptus in gyrũ, a Lachis in Babylonẽ vsque ad Alexandriã, & inde iterũ in Lachis, Et habet iste gyrus vel circulus nongẽta quinquaginta milliaria, Matthæi tomo 1 131.c.2.B

In Aegypto est aer bonus, & est terra magis temperata, q̃ est Syria, aut Palæstina, i. terra Iudæorum, licet exsitu terræ deberet esse magis temperata terra Iudeæ, cum sit Septentrionalis ad Aegyptum, & Aegyptus est terra magis sana ad viuendum, Matthæi tomo 1 131.c.2.C

Totũ Aegypti bonũ ex Nilo flumine est, quia tota Aegyptus irrigatur Nilo, &c. Mat. to. 1. 131.c.2.C

In Aegypto nulla ciuitas est murata præter Babylonem, Alexandriam, & Cayrum, Mat. to. 132.c.4.k

In Aegypto semper fuerunt magni incantatores, & malefici, & in omni arte pessima eruditi, Matthæi tomo 1 139.c.2.C

In Aegypto mulieres sunt turpes, & nigræ, quia est terra nimis calida, Gen. 67.c.4.G

Aegyptij. Abhorrebant comedere cum Hebræis propter ciborum diuersitatem Gen. 377.c.2.E

Duabus de causis Aegyptii opprimebant Iudæos, s. inuidia, & timore, Exo. tomo 1 4.c.3.G

Aegyptii sunt valde libidinosi, & in parua ætate coeũt, Exo. to. 1. 4. c. 3. G, Leui. 178.c.2.A

Aegyptios puniuit Deus vertendo aquam in sanguinem, & postea eos suffocando in mari Rubro, propterea, quia pueros Hebræorum suffocauerunt, Exo. tomo 1 43.c.2.A

Aegyptii taurum colebant, quia Apis Deus eorum ĩ figura tauri adorabat̃ &c. Colebãt ẽt arietes, q̃ a iupiter in figura arietis apud eos, & apparebat, & fingebat̃, Nã cũ humana effigie sculperet̃, capiti eius cornua arietina apponebãt, quia sub tali effigie aliq̃n apparebat. Capras etiã colebãt, q̃ a dæmones faciẽtes admirãda ab eis colebant̃, q̃ a in caprarũ imagine solẽt in mõtib⁹ apparere, & iõ Aegyptii dete stabant̃ pastores ouiũ, q̃ a occidebãt, & comedebãt arietes, Ex. to. 1. 10. c. 1. C, & 54. c. 2. D, & 166. c. 3. F

Aegyptiorum vulgus, qui cum Hebræis venerunt, sæpe in deserto incitabant Iudæos ad peccandum, Num. 11. Exo. tomo 1 127.c.3.k

Aegyptii canes, & pisces colunt, Leui. 8. c. 3. C

Aegyptii, qui ascenderunt cum Israelitis, castrametabantur cum eis, & sub eorum vexillis Nume. tomo 1. 15. c. 3. H, Et vna pars Aegyptiorum erat sub quolibet vexillo, ibi. 132.c.2.A

Aegyptii carnes non comedebant Genes. 364. c. 3. H, & 377. c. 2. E, & 391. c. 3. H

Aegyptii cur infensi sunt pastoribus ouium, Genes. 390. c. 1. E, Exo. tomo 1 54.c.2.D

Aegyptii aquam colebãt, sicut Chaldæi ignem, Exo. tomo 1 53.c.2.A, & 40.c.1.A, & 158.c.1.E

Apud quosdam Aegyptios comedebantur carnes, & pisces cæpe, & pepones, &c. & apud quosdã nõ, Nume. tomo 1 130.c.1.C

Aegyptiis tribuunt sciendi originem illi, qui de sapientia huius sæculi loquuntur 1. Regum tomo 1 67.c.3.F

Aegyptii descẽdunt a Mesrain secundo filio Can, sic eos appellant Hebræi, vel Mizraima, & quædam ciuitas eorum Merseis appellatur 1. Paralipom. 30.c.4.G

Eijcere. De iectione de ciuitate in ciuitatem, Matthæi tomo 6 246.c.3.H

Eiulatus quid, Gen. 308.c.3.K

Elamitæ. Habitãtes in Asia, de quibus Actu. 2. descendunt ab Esam primogenito Sem. 1. Paralipo. 33.c.4.I

Eliacim. Quem misit Ezechias ad Rabsacẽ. 4. Reg. 8. Non erat sacerdos, sed laicus præpositus domus regis 4. Reg. 182.c.1.D

Eliacim filio Iosiæ regis Iuda mutauit Pharao nomẽ vocans eum Ioacim, sequens in hoc conditionem victorum 4. Reg. 243.c.3.k

Eleazar. Filius Aaron fuit sacerdos magnus, Matthæi tomo 5 213.c.1.A

In consecratione Eleazari filii Aaron nulla facta est immolatio, sed solum inductus fuit vestibus sacerdotalibus patris sui, Exo. tomo 1. 100. c. 3. F Exo. tomo 2 86.c.1.A

Eleazar filius Aaron consecratus est a Moyse, viuente patre suo Aarõ, & ipso cõsecrato, cõfestim mortuus est Aaron, Exo. tomo 2 86.c.1.E, & 84.c.4.F

In consecratione Eleazar filii Aaron non fuit obseruata solemnitas septem dierum, de quibus Exo. 29. Propter temporis necessitatem, &c. Exo. tomo 2 85.c.1.A, & 86.c.1.E

Eleazar factus est summus sacerdos speciali quodã modo, quàm alii summi sacerdotes ex necessitate temporis, & voluntate Dei, Exo. to. 2. 86. c. 2. A

Eleazar filius Aaron intrauit terrã promissionis, q̃ tñ duxit vxorẽ priusquã filii Israel exirẽt de Aegypto, vt colligitur ex 6. cap. Exo. Et ita videtur, q̃ non inclusus sit intra sententiã illam, de qua Nu. 14. s, q̃ omnes numerati a viginti annis, & supra, morerentur in deserto, nec quisquam illorũ præter Caleb, & Iosue intrarent, & videtur dicendum, quòd prædicta sententia non comprehendat Leuitas, quia illi non numerati sunt cum reliquo populo per eandem computationem annorum, sed Leuitæ computati sunt per se, & cæteri per se, vt patet Nu. 1. & 3. Exo. tomo 1 38.c.4.k

Eleazar, filius maior Aaron, præerat Chaatitis, Ithamar meraritis, & Iersonitis, qui portabant partes sanctuarii, Nu. 4. Exo. tomo 2 202.c.3.H

Eleazar filius Aarõ erat velut, apud nos est Archiepiscopus respectu Episcoporum suæ Metropolis, Nu. tomo 1 46.c.3.I

Eleazar filius Aaron.de quibus curam habuerit Nu. tomo 1.46.c.4.F, Et tempore Dauid, quæ istorũ, quorum curam habebat Eleazar, distributa sint Leuitis,Nu.tomo 1 48.c.2.E
Eleazar sacerdos magnus consulebat Dominũ pro Iosue,non intrando in sancta sanctorum,sed vistiẽ do se ephot,in quo erat rationale, Nume.tomo 2 99.c.1.A
De Eleazar filio Aaron, 1. Paralipome. 87. c.1.E & 93.c.4.H

Electio. In damnatis non potest esse electio recta, Matthæi to.7.181.c.4.k, Sed quare electio praua in damnatis non corrigatur, vide ibi. 183.c.3.k
Electio solum est de possibili contingenti,& per nos agibili,Exo.3.Ethi.Nu.tomo 2 43.c.3.F
Omnis virtutis electio futurum respicit, & præsens, Matthæi tomo 7 20.c 4.K
Electio est vbi vtraque pars licet, Iosue tomo 2 184 c.3.F
Circa electionem Prælatorum, vide duplicem, opinionem Iuristarum, similiter,& opinionem Theologorum,Matthæi tomo 6.37.c.2.D,& de concordia earum,vide ibidem.
Electio de quibus rebus habeatur, Matthæi tomo 6 307.c.3.G

Electus. Minor erit numerus electorũ,quàm credentium,Mat.to 4. 64.c.4.F
Electi possunt dupliciter accipi,Mat.to.6. 295.c.4.H
Electus non fuit Paulus,quia sapiens erat,sed ideo sapiens fuit,quia electus erat,Gen. 10.c.4.I
Qui vocati,& qui electi dicantur, vide in parabola de nuptiis Mat.22.Matthęi tomo 6 18.c.1.A
Quando completus fuerit numerus electorum finietur,sęculum,Matthęi tomo 3 222.c.1.E

Eligere. Episcopi tenentur eligere idoneum ad conferendum beneficium, Nume.tomo 1 20.c.4.H
In statu naturæ lapsæ non potest homo eligere bonum sine difficultate,Mat.to.5. 152.c.4.F
Eligere quid sit,Mat.tomo 6 18.c.1.D

Elementum. Quatuor elementa conueniunt in omni mixto,Gen. 2.c.4.K
Elementum prędominari in aliquo mixto,potest dupliciter intelligi,vno modo secundum genus,alio modo secundum id, quod conuenit corpori sub illo genere,Gen. 133.c.4.F
Elemẽta solum habent formam corporietatis, Exo. tomo 1 290.c.4.H
Elementa omnia,quomodo se habebunt post diem iudicii,Exo.tomo 1 290.c.4.I
In elementorum colligatione manifestatur magna Dei sapientia,Iosue tomo 1 191.c.3.K
Omnia duo elementa habentia solidam contrarietatem,habẽt necessario duas qualitates medias,quibus copulentur, & omnia duo elementa habentia planam contrarietatem,habent vnam qualitatem continuo proportionabilem,in qua copulentur,Iosue tomo 1 192.c.1.A
Elementa Christo morienti compatiebantur, Matthæi tomo 6 300.c.2.E
Elementa sunt corpora simplicia,Mat.to.6.92.c.2.A
Omnibus Elementis conuenit æqualiter quãtitas interminata,Matthęi tomo 6 92.c.3.F
Elementa sunt corpora homogenea, Matthęi to.6. 89.c.4.G
Inter elemẽta nullũ est actiui⁹ igne,Ma.to.7.119.c.1.E
Circa elemẽtorũ ꝓmanẽtiã in iudicio, referunt̃ variæ opiniones,& improbantur Mat.to.7. 126.c.1.C,& tandem ponitur auctoris sententia,ibi.
Elementa quomodo purgabuntur in fine mundi Matthæi tomo 7 131.c.1.A
Vnde proueniat,quòd elementum non possit secundum se totum corrumpi, Matthæi to.7. 127.c.4.G & Parado. 63.c.4.H
Post depurationem quodlibet elementum manebit in sua dispositione naturali,Mat.to.7. 137.c.4.H
Quodlibet tam ex quatuor elementis,quam ex quatuor temporibus,quam etiam ex quatuor humoribus,necessario habet solidam contrarietatem,ad vnum,& simplex ad duo sui generis Iosue tomo 1 194.c.2.D
Necesse est quatuor esse elementa,& non plura nec pauciora,datis quatuor qualitatibus,Iosue tomo 1 194.c.3.k
De situ elementorum aquæ aeris, & ignis,1.Regum tomo 1 36.c.1.A
Elementa sunt in composito non æqualitate, sed in proportione,2.Reg. 169.c.1.E
Duo sunt elementa,quæ communiter mundificant. s.ignis,& aqua,Matthæi tomo 1 193.c.3.G
Elementa corrumpi non possunt ab extrinseco, nec ab intrinseco,Para. 63.c.4 G
Elementa habent inter se contrarietatem solidam, vel superficialem,Parado. 64.c.1.A
Elementa nullam habent contrarietatem intrinsecã, Parado. 63.c.4.G
In omnibus elementis non est æqualis actio corrupti ua,Parado. 64 c.1.E
Nullum elementum potest penitus corrũpere aliud elementum,Parado. 64.c.2.A
Elementa habentia solidam contrarietatem, magis se corrumpunt,quam ea,quæ solum in vna qualitate contrariantur,&c.& ideo elementa, quæ solidam habent contrarietatem,non situantur immediatè,Parado. 64.c.3.E
Elementa secundum pondera, sibi naturaliter tradita,tenent sua loca naturaliter conuenientia,nõ potentia ab alio eleuari,vel deprimi,& hoc facit,vt se inuicem nõ corrumpant,Parado. 64.c.3.k & seq.
Elementarum loca quomodo distributa, Parado. 64 c.3.K
Elementa quomodo Deus colligauerit inter se se in proportionibus numeralibus,scilicet, quòd inter duo elementa habentia contrarietatem solidam non sit vnio, nisi per duas medias qualitates alterius elementi,&c.& vide senten.Boetii.3.de consol.Metro.6.quod incipit.o qui perpetua, tu numeris inquit,elementa legas,Parad. 65.c.3.H

Elementatum. Elementa recipiunt,lumen ab igne, Matthæi tomo 4 211.c.2.D

Eleemosyna. In dante eleemosynam modicum animi feruorem,magis acceptat Deus,quam maximam donorum quantitatem,Gen. 32.c.3.I

Eleemosynæ. Etymologia, Matthæ.tomo 3 11.c.2.C
Eleemosyna proficit illi,qui dat, aut illi, pro quo datur,Exo.tomo 2 187.c.2.E
Eleemosyna apud Hebrços aliquando accipitur pro iustitia,2.Reg. 28.c.2.E
Eleemosyna diffinit̃, sic eleemosyna est opus inquo datur aliquid indigenti ex compassione propter Deũ,prout eleemosyna est actus meritorius, & est conueniens diffinitio, Mat.tomo 3 11.c.2.B
Eleemosyna aliqñ accipit̃ pro actu dãdi eleemosynã, & tũc vocat̃ opus,aliqñ vero pro ipsa redata,& sic dicimus dare eleemosynã,Mat.to.3. 11.c.3.G

Eleemosyna aliquando datur clericis non indigentibus, non tamen tanquam talibus, sed tanquam ministris pauperum, Matthæi tomo 3 11.c.3.H
Eleemosyna est actus liberalitatis, quia est actus misericordiç, Matthçi tomo 3 12.c.1.A
Eleemosyna dicitur pietas largè; non tamen proprie, Matthæi tomo 3 12.c.1.B
Eleemosyna est actus charitatis, Mat.to.3. 12.c.2.A
Ad dandũ eleemosynã duplex est motiuũ vnũ a parte exteriore, & aliud ab intra: ab extra est indigẽtia ꝓximi; ab intra est charitas, Quantũ ad primũ eleemosyna pertinet ad misericordiã, & quãtũ ad secũdũ ad charitatẽ; sed in datione eleemosynæ magis proprie pertinet ad misericordiam, quam ad charitatem, Matthæi tomo 3 12.c.2.B
Dare eleemosynã potest materialiter esse sine charitate, sed non formaliter, vt.s, propter Deum prompte, & delectabiliter, & omni modo quo debet, nõ potest fieri sine charitate, Mat, tomo 3 12.c.2.D
Eleemosyna pertinet ad opera satisfactoria, Matthçi tomo 3 12.c.3.G
Et est pars satisfactionis, ibid. 12.c.4.F
Nemo est, qui non possit eleemosynam facere, Matthæi tomo 3 13.c.2.E
Eleemosynarũ duo sunt genera, s. spiritualiũ, & corporaliũ, & sunt septẽ corporales, & totidẽ spiritales, corporales sunt pascere esurientẽ, potare, &c. colligere hospitem, & visitare infirmum, redimere, &c. sepelire, &c. quæ colliguntur in versu,
Poto, cibo, redimo, tego, còlligo, condo,
Quorum causa, & sufficientia hr̃ ꝓm diuersitatẽ defectuum humanorum, Mat.to.3. 13.c.3.G.& seq.
Nec omnia enarrauit Christus, Mat.25. sed solũ illa quæ sunt minoris necessitatis, Mat.to.3. ibid.
Spiritales ẽt sunt septẽ, s. docere ignorãtẽ, consulere dubitãtu, cõsolari tristẽ, corrigere peccãtẽ, remittere offendẽti, supportare onerosos, & graues, & pro omnibus orare quæ comprehẽduntur hoc versu.
Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora,
Instrue qui nescit, vult qui super astra quiescit,
Causa vero, & sufficientia istorum habetur ex defectibus nostris, Matthæi tomo 3 14.c.3.H
Dare corporalem eleemosynam nõ est de præcepto, nisi tempore necessitatis, Mat.tomo 3 14.c.4.F
Ad eleemosynam doctrinæ non obiigatur quis, nisi ex officio ei incumbat, vt sunt prælati, & illi, qui aliorum curam habent, & hoc nisi sit in extrema necessitate salutis corporalis, vel spiritualis, Matthæi tomo 3 14.c.4.G
Absolute non potest concedi, quòd eleemosyna corporalis sit melior spiritali, nec e contra, quia interdum corporalis est melior, quàm spiritualis, aliqñ econuerso, & comparatio istarum eleemosynarum adinuicem, & non secundum intentionem dantis, potest fieri dupliciter, Vno modo loquendo simpliciter, scilicet, in quantum est eleemosyna spiritalis, & in quantum est corporalis, & tunc spiritalis excedit corporalem tripliciter, vt probatur, quia donum quod exhibetur per eleemosynam spiritalem est melius, &c. secundo ratione subiecti quod est anima, &c. Tertio quãtum ad ipsos actus, quibus proximo subuenitur. Aliter potest fieri cõparatio secundum aliquem casum particularem, & sic aliqua eleemosyna corporalis potest preferri alicui eleemosynę spirituali, &c. Potest etiam fieri comparatio istarum eleemosynarum, vel ex parte dantis, vel ex parte recipientis, & tunc, cęteris paribus, eleemosynæ spiritales semper sunt meliores corporalibus, sicut spirituales necessariæ melliores sunt, quàm corporales necessariæ, & spirituales, quæ sunt de bene esse, sunt meliores quàm corporales de bene esse, Matthæi tomo 3 14.c.4.k
Articulus necessitatis ad eleemosynam non debet accipi multum stricte, quia non solum debet intelligi de mortis articulo, sed etiam de articulo mutilationis membri, vel verberationis, vel seruitutis, vel perdendi omnia bona, aut magnam partem, nisi &c. Matthçi tomo 3 15.c.2.A
Eleemosyna, quæ datur minus indigenti, interdum est melior, quàm quæ datur magis indigenti, quãdo minus indigens est melior, Matthæi tomo 3 15.c.2.D
Aliqua eleemosyna corporalis potest habere effectum spiritualem, scilicet, meritum aliquod apud Deum, vel acceptationem illius eleemosynę ad aliquod bonum, Lucæ.11. Date eleemosynam, &c. & Mat.6.&c. Matthæi tomo 3 15.c.3.G
Eleemosyna corporalis potest tripliciter considerari, vno modo secudum suam substantiam; secundò ex parte causæ; tertiò ex parte effectus, idest obligationis, quam causat in suscipiente, Secundo & tertio modo habet effectum spiritalem, eleemosyna, non autem primo modo, Matthæi tomo 3 15.c.4.G
Eleemosyna liberat hominem a peccato mortali dupliciter, vno modo impediendo futurum peccatũ, sicut alia opera meritoria, quæ hominem confirmant in gratia, ne cadat, alio modo, quòd liberata peccato prærerito, prout disponit peccatorem ad gratiam recuperandam, sicut faciunt cætera bona opera de genere bonorum facta recta intentione, Matthçi tomo 3 16.c.1.D
Eleemosyna considerata secundum se est magis satisfactoria quàm oratio, & ieiunium, Matthæi tomo 3 16.c.2.D
Tamen quantum ad præseruandum a peccato futuro oratio, & ieiunium habent interdum maiorem efficatiam quàm eleemosyna, ibidem. 16.c.3.k
Quando eleemosyna fit propter Deum, intentio facientis est principalior, si consideretur illud opus in ratione meriti, si autem in ratione satisfactionis, fit distinctio ex parte dantis, & recipientis, & hoc ex mente sancti Thomæ, & secundum autorẽ fit alia distinctio, quia aut illa eleemosyna fit pro ipso a gente aut pro alio, si primum potest satisfacere, & mereri, si secundũ potest satisfacere sed non mereri, s. gloriam, Matthçi tomo 3 17.c.3.F
Eleemosyna, quam quis facit pro seipso, magis meritoria est quam illa, quàm facit pro altero, Matthæi tomo 3 17.c.3.I
Considerando eleemosynam in quantum satisfactoriam, illa est magis satisfactoria, quæ maior est, si fiat bona intentione, licet sit minus meritoria, Matthæi tomo 3 17.c.4.F
Quando quis facit eleemosynam pro alio, debet regulariter attendi quãtitas eleemosynæ, & nõ intẽtio, dũ tñ bona intẽtione fiat, Mat.to.3. 17.c.4.G
In eleemosyna meritum respondet intentioni, & satisfactio respondet pęnalitati operis, &c. Matthæi tomo 3 17.c.4.H
Eleemosyna, aliqñ est de prçcepto, & reducit ad prçceptũ de honore parentũ, quia nomine parentum proximi oẽs intelliguntur, Mat.tomo 2 18.c.1.B
In dandis eleemosynis ponuntur aliquæ regulæ pulchræ, Matthæi tomo 3 18.c.4.K
Prima est, ꝙ dare eleemosynã de superfluo simpliciter, cadit sub præcepto &c. Secunda quod de superfluo respectu primæ necessitatis, s. absolutæ, quod

quod tamen non est superfluum respectu secũde necessitatis, sed potius necessarium, necessitate cõditionata. Dare eleemosynam non cadit sub præcepto, sed sub cõsilio, & hoc nisi occurrat aliquis, qui sit in extrema necessitate, vel absoluta. Tertia, quòd in dandis eleemosynis debet considerari differentia, necessitatum quantum ad eos, quibus debet dari, &c. Quarta, quòd non tenemur alicui de pręcepto, vel de consilio dare eleemosynam, nisi sit indigens, &c. Quinta quòd quantum ad eleemosynas quotidianas, quæ fiunt pauperibus, non existentibus in extrema, vel absoluta necessitate dare illis eleemosynam est de præcepto, quando quis habet omnia quibus indiget ad conseruationem decentem sui status pro se, & familia, & amicis, nam reliqua in eleemosynas expendere debet, sicut natura illud, quod superat sibi de alimento respectu nutritiuæ, Matthæi tomo 3. ibidem.

Qui non habet sufficienter ea, quæ sunt de necessitate conditionata, non tenetur dare eleemosynam veris pauperibus ex consuetudine petentibus, de pręcepto, sed est consilium, secluſa extrema necessitate, vel absoluta, Matthęi to.3. 19.c.1.E

Pręceptum de dando eleemosynam aliquo tempore obligat. ſ, quando quis habet superfluum respectu vtriusque necessitatis, & occurrit aliqs pauper, &c. Vel etiam si non habet superfluum simpliciter, occurrat tamen aliquis patiens extremã necessitatẽ, vel absolutã, Et ad cognoscendũ extremã necessitatem ad dandũ eleemosynam, sunt signa probabilia, tam ex parte recipientis elemosynam, quàm ex parte dantis, Matthęi tomo 3 19.c.4.G

Circa paupertatem petentis eleemosynam non est facienda magna discussio, quia etiam si non sit extrema necessitas, nihil perdimus dando, Matthæi tomo 3 19.c.4.I

Circa dandum eleemosynam communiter ponunt duas regulas. Prima est, quòd pauperi existenti, in extrema necessitate quilibet obligatur subuenire ex precepto, dum tamen non sit in simili necessitate. Secunda quod de superfluo simpliciter quilibet tenetur dare eleemosynam indigenti, siue sit in extrema necessitate, siue non; dum tamen indigeat, Matthæi tomo 3 20.c.1.C

Eleemosyna, quando cadit sub præcepto, nunquam est opus satisfactionis propriè, & principaliter, Matthæi tomo 3 20.c.2.A

De duplici necessario, de quo debet, vel non debet dari eleemosyna, Matthęi tomo 3 20.c.2.E

Regula generalis est, quòd non tenet aliquis ex pręcepto dare eleemosynã de necessariis ad sustentationem sui status, nisi occurrat aliquis cõstitutus in necessitate absoluta; alias dare eleemosynã est de consilio; dũ tñ non det quis tantum, ꝙ necesse sit mutare conditionẽ status, nisi in tribus casibus. Primo, si debeat ingredi religionẽ, Secundo, si habeat redditus, per quos possit resarciri de facili ea, quæ dedit, &c. Tertio, qñ occurrit necessitas alicuius personę magnę, Mat.to.3. 20.c.3.H

Aliquando de illicitè acquisitis potest fieri eleemosyna, & aliquando non, Mat.tomo 3 21.c.1.A

Et potest fieri qñ aliquis põt vti licitè re illa, q̃ alqñ acquisiuit illicitè. ſ, de re cuius dñium trãsit in acquirentẽ, & nõ cõpetit repetitio q̃ acquirẽtẽ, vt de acquisitis in meretricio, & non potest fieri, quando turpe acquisitum non transit in dominium, ibi.

De acquisitis p meretriciũ põt fieri eleemosyna, qa & si lic turpe lucrũ, nõ est tñ iniustum, non tñ põt fieri eleemosyna de lucro, quod simul est turpe, & iniustum, quia tale lucrũ acquirens q̃ efficitur, Dominus, vel saltem competit contra eum repetitio, sicut est de rapina, furto, simonia, & vsura, &c. Matthæi tomo 3 21.c.3.K

Ad dandũ eleemosynã requiritur, ꝙ dans sit Dñs, vel saltẽ habeat administrationẽ illius rei, ita ꝙ nõ posset ab eo repeti, Matthæi tomo 3 23.c.2.B

Meretrici generaliter licitum est, vt det eleemosinã, & bonum est sibi, vt habetur 14 q.5.§.quod vero. in Glo. & extra, de deci. c. ex transmissa. in Glo. Matthæi tomo 3 23.c.3.G

Ad hoc, ꝙ detur eleemosyna de aliquo, non est attendendum, an licitè, vel illicitè fuerit acquisitum, dũ tamen licitè possit retineri, & non competat repetitio contra illud, sic mimi, & istriones, licet turpiter acquirant, sunt tñ infames 4.q.1.c.definimus, & illi, qui adhærent illis, sunt infames, Matthæi tomo 3 23.c.3.H

De pecunia, per simoniã acqsita nõ põt fieri eleemosyna, sed restituenda est ecclesię, in cuius præiudicium commissa est, Matthæi to.3. 23.c.4.F

Non prohibetur, quin eleemosynę recipiãtur ab vsurariis, Matthęi tomo 7 66.c.3.F

De lenocinio potest fieri eleemo. sicut de meretricio, Matthæi tomo 3 24.c.2.E

De lucro habito per necromantiam, & sortilegia, vel per artes prohibitas, potest fieri eleemosyna, Matthæi tomo 3 24.c.4.F

De re inuenta aliquando non possumus facere eleemosynam, sed tenemur restituere; aliquando possumus facere eleemosynam, sed non tenemur, aliquando verò tenemur, Mat.to.3. 25.c.1.E

De venatione saltuosa in locis non prohibitis, cum quis peccat mortaliter ratione rps, vel personę, vel alias, põt fieri eleemosyna, vel de pecunia acqsita p talem venationem, Mat.tomo 3 26.c.3.I

Iudex potest facere eleemosynam de pecunia, q̃ recipit ab aliquo, ad cuius restitutionem non tenetur, secus verò si teneatur, Mat.to.3 26.c.4.F

De lucris turpibus, sed nõ iniustis regulariter potest fieri eleemosyna, secus de iniustis turpibus, Matthęi tomo 3 27.c.2.E

Ex vsura non potest fieri eleemosyna, Matthæi tomo 3 28.c.2.B

Eleemosyna fieri non põt aliquãdo de his, quę aduocati accipiunt vltra debitum, &c. Et idem dicendũ est de medicis, Matthęi tomo 3 28.c.4.k

De pecunia, quã quis furatus est, potest fieri eleemosyna dũ tñ raptor, vel latro tãtũ de valore restituat, qa in pecunia nihil aliud q̃rit nisi valor; si aũt sit alia res: nõ põt fieri eleemosyna de ea. M.to.3. 29.c.3.G

De furto potest quis facere eleemosynam, quando res, quam furatus est, est sua, Matthæi tomo 3 29.c.3.k

Non licet furari a diuite, vt fiat eleemosyna pauperi non existenti in extrema necessitate, Matthęi tomo 3 29.c.4.G

De rebus turpiter, & illicitè acquisitis licitum est dare eleemosynam patiẽti extremam necessitatem in certo casu, quando quis non habet iuste acquisita, de quibus det, vel non potest commode de talibus dare, quando periculum imminet ex mora, nec tamen tenetur ad restitutionem illorum, quæ dederit; nã necessitas omnia facit communia. 42. Dist. §.1. & 47. Dist. c. sicut hi & 12.q.1.cap.1.& 23. que.7.cap.quòd autem, &c. Mat.to.3. 30.c.2.A

De acquisitis ex ludis potest fieri eleemosyna, si acquirens non teneatur ad restitutionem: nam tenetur ad restitutionem, si committatur fraus in quocunque ludo, siue prohibito, siue non, & hoc,

hoc,quia talis ludus nihil differt a furto, Si autem ludus fuit sine fraude,& licitus,& est solùm ad cibum,& potum,& finis eius est licitus,talis non tenetur ad restitutionem,& maxime,quia ambo cõmunicant in fructu pecuniæ, Si verò fuit solùm ad lucrum, & qui perdidit non erat mentis compos,ideſt deficiebat sibi aliquid de eo, quod requiritur ad ludendum cautè, tunc tenetur acquirens ad restitutionem, vt si sit seruus, vel filius familias, vxor monachus, vel seruus: & hoc dummodo filius familias non habeat aliquod peculium castrense,vel quasi castrense,Similiter nisi seruus,permittente Domino, habeat aliquod peculium,quod possit administrare, vel nisi vxor habeat aliqua bona Parafernalia. Monacho tamen indistinctè conuenit repetitio,& si sponte ille vult restituere acquisita ab huiusmodi personis non debet hoc illis restituere, sed illis in quorũ potestate sunt tales,si verò ludẽs in ludis non prohibitis, sit sui iuris &c.& talis perdat non competit illi restitutio,peccat tamen lucrando,& accipiendo, non tñ tenetur ad restitutionẽ illi,qui perdidit,nec pauperibus,vt meretrix,vel histrio, &c. Si tamen restituantur,vel dentur pauperibus, securus est ludens in foro conscientię.Mat.to.3. 32.c.4 F

De acquisitis per ludum potest quis facere eleemosynam,vel tenetur quandocunque lucrator non tenetur restituere ei, a quo acquisiuit, Matthæi tomo 3 33.c.4.F

Eleemosynam spiritalem nemo est,qui non possit facere, quia quantum ad eleemosynam spiritalem quilibet est sui iuris,secus tamen quantum ad eleemosynam corporalem,vt patet de vxore, filio familias,seruo,monacho,& dispensatore rei alienę, & generaliter oẽs alii,qui de iure habent tutorem, & curatorem,Matthęi tomo 3 33.c.4.G

Eleemosynam nemo potest facere,nisi de illare, cuius habet liberam administrationẽ, vel saltem extendentem se ad hoc,ꝙ possit facere eleemosynã, & iõ vxor non põt facere eleemosynã sine licẽtia viri regulariter,vel sine consensu tacito,vel expresso &c.& hoc tã de bonis dotalibus,quàm de communibus, potest tamen facere eleemosynam de pane vino,& similibus,quæ bono, & approbato more solent ad vxoris dispensationem pertinere, moderatè tamen secundum facultates viri,& secũdum maiorẽ,vel minorem necessitatem pauperũ, & eorum multitudinem, & debet semper confirmare conscientiam, quòd non displiceat viro de hoc, &c. De bonis tamen Parafernalibus potest vxor facere eleemosynam,etiam inuito viro, quia in illis habet plenã administrationẽ,ẽt durante matrimonio.C.de pace conuentua.l.hac lege.Dicuntur bona Parafernalia illa bona,quæ habet vxor vltra dotem,& dicuntur sic a para quod est iuxta,& ferna quod est dos.ideſt,iuxta dotem, &c.Vsufructus dotis pertinet ad virum de iure, vt sustentet onera matrimonii,de alis vero, quæ non sunt dos non pertinet vsufructus ad virum,&c.Matthęi tomo 3.34.c.1.A, Ista omnia vera sunt nisi vxor sit valde lucrola,nam tunc vxor poterit dare eleemosynam iuxta conditionem lucri,ibi. 34.c.2.D

Filius familias,si habeat peculium castrense,vel quasi castrense, potest de illo facere eleemosynam etiã inuito patre;non tamẽ de peculio profectitio, nec de aduentitio, licet in isto habeat proprietatẽ, non habet tamen administrationem, sed solus pater,vt patet Institu.per quas personas nobis acquiritur,& ff.de vsufructu.l.vsu.& in quatuor.l.sequẽtibus,Matthæi tomo 3 34.c.4.G

Seruus proprie non potest facere eleemosynam, qa nihil habet proprium,nec est iuris sui, nisi ex permissione Domini habeat aliquod peculium, vt si conueniat Dominus cũ seruo,vt det illi certũ quid quotidie,& quidquid aliud acquisierit suũ sit,tunc de illo põt facere eleemosynã Mat.to.3.35.c.2.A Capiendo tamen seruum pro famulo aliter est dicendum ibidem.

Monachus habens administrationẽ aliquã, vt abbas, vicarius &c.potest facere eleemosynã,immo tenetur quidquid super est, vltra necessitates monasterii,erogare in pias causas,&c.12.q.1.ca.quia tua,& 86.Distin.ca.non satis, & hoc intelligitur de illis qui habent supremam administrationem respectu alicuius monasterij,Mat. tomo 3 35.c.3.F

Cum diuitiæ ecclesiæ sint eleemosynæ fidelium,tenentur omnes ministri ecclesiæ, qui pascuntur de bonis ecclesiæ,magis ad eleemosynam quàm cęteri homines,Matthęi tomo 5 202.c.1.D

Omnis homo tenetur dare eleemosynam patienti extremam necessitatem 86.dist.c.non satis,& ca. pasce,qa in tali tẽpore omnia sunt communia 47. dist.sicut hi, Matthęi tomo 3 35.c.4.I

Si quis existens in extrema necessitate sub ripiat rem alienam,non tenetur ad restitutionem, cũ venerit in pinguiorem fortunam,Mat.to.3. 30.c.3.F

Monachus potest facere eleemosynam moderatam de illo,quòd datur sibi ad propriam sustentationẽ in scholis,vel in peregrinatione, ita vt occasione huius eleemosynæ non cogatur expendere plus, quàm sibi datum est,Mat.tomo 3 36.c.1.A

Circa dandas eleemosynas exponitur illud dictum Ambrosii super Lucam, & habetur 86 dist.ca.in singulis misericordia communis est vsus, ideo commune præceptum est omnibus officiis,omnibus ætatibus,Matthęi tomo 3 36.c.1.E

Nullus homo potest sibi ipsi facere eleemosynam corporalem,bene tamẽ spiritualem, & hoc prout eleemosyna pertinet ad iustitiam, benę tñ prout pertinet ad liberalitatem,quia aliquomodo potest homo esse liberalis sibi ipsi, non quidem secundũ quod liberalitas cõsistit in dationibus,sed prout cõsistit in sumptibus,&c.Mat.to.3 36.c.3.F

Eleemosyna dãda est tam bonis quàm malis, Mat.5. Estote quidẽ misericordes,sicut pater vester cęlestis misericors est,qui solem suũ facit oriri,&c.De misericordia spirituali patet,quia potius danda est malis quam bonis,quatenus mali magis indigent auxilio spirituali,quàm boni, saltem auxilio orationis.Similiter & de eleemosyna corporali probatur,& hoc nisi mali propter securitatem cibi iustitiam negligant,vt dicit Augustinus,Vtilius esurienti panis tollitur, si de cibo securus, iustitiam negligat quàm esurienti panis frangitur, vt iniustitiæ seductus quiescat,& habetur.5.qu.5.cap.non omnis,Vnde melius est interdum pauperi non dare eleemosynam,& verbo corrigere, eum increpando,vt discedat a malo,quàm dare ei eleemosynam,Matthæi tomo 3 36.c.4.G

Eleemosyna danda est indigentibus, & inter illos quanto quis fuerit sanctior, tanto ei magis benefaciendum est, & propter hoc magis benefaciendum est fideli quàm infideli &c.Matthæi tomo 3 37.c.1.E

Eleemosyna magis respicit indigentiam,quam bonitatem &c.Matthæi tomo 3 37.c.3.F

Eleemosynæ efficacia non cõsideratur,ex parte recipiẽtis,sed ex parte dantis,Matthęi to.3. 37.c.3.F

Opus eleemosynæ valet dupliciter ad retributionem vitæ æternæ,vno modo ex parte dantis, scilicet,ex radice

radice charitatis. alio modo ex parte recipientis, ſcilicet ex merito illius: quia per orationes illius homo diſponitur ad vitam æternam, & quantum ad hoc ſemper eſt efficacior eleemoſyna, quæ fit viris ſanctis, Mat. tomo 3 37.c.3.G

Eleemoſynæ ſpirituales omnibus ſunt dandæ, quia omnibus poſſunt communicari tam longe quam prope poſitis, ſaltem orando pro eis. Eleemoſynæ etiam corporales omnibus dari poſſunt, quia bonis indubitanter dandæ ſunt, malis autem, prout proficiunt ad naturæ ſuſtentationem, & non aduuant, neque fouent iniquitates ipſorum, & dicitur, dandæ ſunt, ideſt dari poſſunt, nam eleemoſyna ſolum indigenti danda eſt, nullus enim eſt homo, cui non poſſet interdum fieri eleemoſyna, quia nullus eſt, de quo non poſſit occurrere caſus, in quo oporteat benefacere ei in ſpeciali, Mat. to. 3 37.c.3.H

Eleemoſyna non eſt eroganda hoſtibus fidei, vel reipublicæ, cum bellum indictũ eſt contra eos, etiam ſi ſint in extrema neceſſitate, poteſt tamen eis impendi eleemoſyna ſpiritualis, ſ. oratio, ne animę eorum perdantur, ſecus tamen quando non eſt indictum, vel decretum bellum contra eos, quia tunc in extrema neceſſitate ſuccurrendum eſt eis, Matt. tomo 3 37.c.4.K

Cæteris paribus magis danda eſt eleemoſyna propinquis, quam alijs, capiendo propinquitatem generaliter, non pro ſola cognatione, ſed pro qualibet alia propinquitate hominũ inter ſe, & eſt regula, quòd in eis, quæ pertinent ad aliquam communicationẽ magis tenetur quilibet ſubuenire illis quam cęteris &c. Mat. tomo 3 38.c.1.B

Cæteris paribus magis debetur eleemoſyna corporalis cognatis. quam non cognatis, & inter cognatos incipiendũ eſt a parentibus & ſic conſequenter, vt patet 86.diſt. ca. non ſatis &c. eſt etiam alia probanda, Mat. tomo 3 38.c.2.C

Habens patrem infidelem debet illum præferre cuicunque alteri fideli quantumcunque bono æqualiter indigenti, ſi non poteſt vtrique prouidere, ſic dicitur 30.diſt.ca.ſi qui filij in Glo. & 36.diſt.c. non ſatis in Gloſ. ſic tenet Hugui. & Raymun. in ſumma lib. 3 tt. de hoſpite. Dicunt tamen, quòd extraneus fidelis præferẽdus eſt patri infideli in dilectione, & tamen in exhibitione operis præferendus eſt pater, ſ. in omnibus, quæ pertinent ad corporis ſuſtentationem, Mat. tomo 3 39.c.2.B

Et hoc intelligendum eſt, niſi fidelis indigens eſſet perſona valde excellens, ex qua penderet maxima ex parte ſalus reipublicæ, vel ſtatus fidei, quia talibus, cæteris paribus, magis prouidendum eſt, cum vterque eſſet in extrema neceſſitate, Mat. tomo 3. 39.c.3.G

Illud, quod dicitur. Deſudet eleemoſyna in manu tua donec inuenias iuſtum, cui des, qualiter ſit intelligendum, Mat. tomo 3 39.c.4.H

Circa eleemoſynam, & hoſpitalitatem interdum facienda eſt eleemoſyna pauperibus, & interdum nõ Mat. tomo 3 40.c.1.C, & ſeq.

Eorum, qui petunt eleemoſynam, quidam petunt eã quaſi ex debito, vt prædicatores, & prælati, alij autẽ pro ſola corporis ſuſtentatione, vt pauperes ſimplices, prælati vero & prædicatores, ſi non ſint cogniti, debent prius examinari, an ſint huiuſmodi antequam recipiantur, & priuſquam detur eis aliquid, vt habetur 42.di.c.quieſcamus, Mat. to. 3. 40.c.1.C

Circa dandum eleemoſynam non debemus, magna curioſitate, pauperem a paupere diſtinguere, Matt. tomo 3 41.c.2.A

In dandis eleemoſynis multa ſunt attẽdenda, tam ex parte accipiẽtis, quam ex parte dantis: ex parte dantis tria, ſcilicet iuſtum, ordo, & intentio, ex parte recipientis nouẽ, ſ. fides, cauſa, locus, tẽpus, modus, neceſſitudo, ſiue prõpinquitas ſanguinis: ætas, debilitas, conditio, ſeu nobilitas, de quibus habetur 86.diſt.c.nõ ſatis in tex. & in Glo. Mat. to. 3. 40.c.4.k

Quid conſiderandum ſit in paupere ad hoc, quod eleemoſyna ſit magis meritoria, non poteſt dari regula generalis propter innumeras variationes, quę occurrunt, ſed ſicut varietas ſit in particulare, ita fiet iudicium in particulari, ſcilicet quod occurrente aliquo caſu prudẽs poterit iudicare quid agendum ſit, quia in particulari nõ accidunt ſimul omnes diuerſitates, ſed vnica: & de illa faciliter iudicatur: & tota diuerſitas, & difficultas accidunt propter bonũ, & neceſſarium, & omnia nouem motiua, quę ponuntur ex parte recipientis eleemoſynam, reducuntur ad iſta duo Mat. 3 41.c.4.F

Vt ſciamus cui magis ſit danda eleemoſyna aſſignantur ſex regulę. Prima, quòd inter iſtas conditiones honeſtum, & neceſſarium, & debitum, neceſſariũ pręponderat magis, quam honeſtum, & debitum. Secunda, quòd neceſſarium præpõderat honeſto, & debito ſimul exiſtentibus. Tertia, quòd neceſſarium in extrema neceſſitate, præpõderat omnibus tribus, ſcilicet honeſto, debito, & neceſſario extra extremam neceſſitatem. Quarta, quòd exiſtẽtibus duobus in extrema neceſſitate, locum habent alię duæ conditiones. Quinta, quòd quandocunque aliqua iſtarum trium eſt, vel aliqua de nouem venerit ſola, per eam iudicandum eſt cui magis, ſit prouidendum, & dicitur venire vna ſola, quando in cæteris ſunt pares, &c. ſexta, quòd quando quædam iſtarum trium vel aliarum nouẽ ſint ex vna parte, & quædã ex alia, non poteſt dari aliqua certa regula, vt ſciamus, cui potius ſit prouidendũ, Mat. tomo 3 41.c.4.H

Si aliquis vult mutare ſtatum, relinquendo ſęculum, melius eſt illi dare res ſuas ſimul in eleemoſynam pauperibus, quam per partes ſucceſſiue, immo neceſſe eſt dare ſimul, ppter multa Mat. to. 3. 42.c.2.D

Si autem qui dat eleemoſynam non vult mutare ſtatum, regulariter eleemoſyna nõ debet fieri ſimul, ſed per diſtributiones, ad hoc quod multi pauperes poſſint ex ea ſuſtentari, niſi cõtingeret caſus, quod id, quod multos per annos erat erogandum, ſimul debeat erogari, &c. Mat. tomo 3 43.c.1.A

Si vero eleemoſyna comparetur prout reſpicit pauperem, quatenus eſt ad ſubueniẽdum inopiæ eius, tunc magnitudo eleemoſynæ attenditur ex quantitate rei, datæ, & ſic maior eſt vna eleemoſyna, quam alia: ſi autem comparetur in ordine ad dantem, &c. maior eſt eleemoſyna ſimul data, quam quæ per diſtributionem erogatur; ſed quo ad vtilitatem pauperum, & ſuſtentationem vtilius eſt regulariter eleemoſynam diuidere, quam totam rem ſimul dare, &c. Mat. to. 3. 43.c.2.C, & 192.c.4.I

Melius eſt dare multam eleemoſynam vni, quam in multos pauperes diuidere, quando ille vnus indiget multa eleemoſyna, & alias non ſubuenitur ei, propterea, quia eſt in particulari neceſſitate, vt in redemptione alicuius captiui, & de paſſuro mortem iniuſte, qui poteſt liberari pecunia multa, vt patet 86.diſt.ca non ſatis. Aliquãdo vero non, quãdo non habet aliquis aliquam particularem neceſſitatem, ſed ſolum eſt pauper deficiens in neceſſariis ad vitam, tunc melius eſt diuidere eleemoſynã in multos Mat. to. 3 43.c.3.I, & to. 5. 138.c.2.B

Eleemoſynę large faciendæ ſunt, quia hoc pertinet ad opus liberalitati, &c. vt habetur 25. diſtinc. §. crimi-

§.criminis,vbi dicitur, quòd peccata p largas eleemosynas tolluntur, & loquitur de eleemosynis, vt sunt satisfactoriæ pro peccatis præteritis. Et largitas ista potest considerari ex parte dantis, & ex parte recipientis,ex parte dantis,quando non mutatur status, habenda est proportio ad facultates, & statū dantis,ex parte recipientis dicitur eleemosyna abū dans & larga dupliciter,vno modo quia supplet sufficienter eius indigentiam, & sic laudabile est dare eleemosynam abundanter, & non existente necessitate, melius est in plures diuidere,quam vnius totalem indigentiam tollere, vt habeant aliquid pro quotidiano victu,& maneant adhuc mendicantes, Mat.tomo 3 44.c.1.B

Habentibus aliquam specialem professionem sanctitatis conuenit magis vacare eleemosynis, quam cæteris hominibus,Mat.tomo 3 45.c.2.C

Diaconi debent magis vacare eleemosynis, quam cātare in ecclesia,vt ait Grego.92.disti.ca.in sancta,& presbiteri a fortiori, Mat,to.3. 45.c.3.G

Eleemosynarum largitio tam necessaria esi in episcopo,quòd nisi eleemosynis vacauerit,saltem episcopi nomen habere non potest, vt ait Greg. 86.dist.c. fratrem nostrum,Mat.to.3 45.c.3.I

Si ecclesia aliqua indigeat,& pauperes indigeant, cæteris paribus, melius est eleemosynam dare pauperibus, quam ecclesiæ, quia homo non est propter ecclesiam, sed ecclesia propter hominem &c.12. quęst.2.c.aurum,Mat.to.4 47.c.4.H

De superfluis tenemur aliquādo dare eleemosynam alicui non existenti in extrema necessitate,nunquā tamen obligamur dare eleemosynam nisi pauperi existenti in aliqua necessitate etiam non extrema, & in hoc relinquitur dantis iudicio,an pauper sit in tali necessitate, quòd teneatur ei dare,vel non &c. Mat.tomo 3 48.c.1.B

Administrator alicuius eleemosynæ potest de illa suscipere, quatenus ipse est pauper ad sustētationem suam in necessarijs, & non ad alios vsus, nam tunc tenetur ad restitutionem,Mat.tomo 3 48.c.2.E

Eleemosynę,quas mortui fideles iusserunt sibi fieri in testamentis, prosunt illis in satisfactionem, & releuationem pęnarum, & si mora fiat in faciēdo istas eleemosynas ab executoribus, quidam dicunt, q̄ mortui propter hoc non patiuntur detrimentum, alij quòd sic, & per istud detrimentum non intelligitur tolerantia pœnæ, ita quòd detur defuncto aliqua pœna ex retardatione eleemosynæ,& aliorū suffragiorum,sed quòd non proficiat ei in remediū quod alias proficeret. Nec merito eleemosynę patitur aliquod detrimētum defunctus ex retardatione &c.sed bene ex parte effectus eleemosynæ,quæ non adhibetur in remedium. est autem sensus, q̄ mortuus nihil perdit de merito eleemosynæ,si per solam culpam executoris retardatur,& tamen subtrahitur ei remedium, quia non adhibetur cito, qa remedium non potest actualiter iuuare,nisi quousque exhibeatur,prosunt ergo illæ eleemosynæ sic, quòd non habebit maiorem pœnam,si eleemosynæ retardentur,quam si cito fiant, erit tamen pęna longior,quia si cito fiant,liberabitur cito de illa pęna,& si tardius,liberabitur tardius, & si pęna sit lōgior, erit tamen minor in acerbitate, & isto modo adæquatur, melius tamen erat defuncto tolerare istam pœnam licet sit acerbior, in decem diebus quam in vno anno,licet sit leuior,quia interim priuatur illa iocunditate æterna &c. Ita quod retardatio, vel negligentia executoris non nocet mortuo quantum ad pœnam, quia propter hoc non patietur aliquam pœnam,quam alias passurus non esset, quia hoc solius executoris est peccatum, & propter hoc ipse solus patietur,Mat.to.3 50.c.1.B

Sed quid, si executor testamenti differat vendere bona mortui,vt faciat maiores eleemosynas, vide qd dicendum sit,ibid. 50.c.3.G

Non licet pauperi accipere in eleemosynam aliquid ab vsurario,quod non sit pecunia &c.Secus tamen si sit pecunia, quia non tenetur vsurarius restituere eandem pecuniam quam habuit ex vsuris, & si acceperit rem, quæ non est pecunia, tenetur eam restituere vsurario,vel ei,a quo recepit vsurarius, pecuniā vero non,nisi vsurarius ille nihil haberet nisi de vsuris ipso vsurario referente, Matth.tomo 3. 51.c.3.F

Dans eleemosynam propter inanem gloriam, non peccat mortaliter, sed perdit fructum eleemosynę, iuxta illud, Matt.6. Receperunt mercedem suam, Mat.tomo 3 76.c.2.C

Existenti in extrema necessitate, danda est eleemosyna ex præcepto, similiter si petens sit in aliqua necessitate,quæ non sit extrema,tenemur ei dare,si sit superfluum,alias non, sed erit opus supererogationis,Mat.tomo 3 92.c.3.K

Inter eleemosynam & debitum quid interfit,Matth. tomo 4 127.c.4.H

Eleemosyna vel donatio,quæ fit Deo,aliquando melior est, quam eleemosyna, quæ fit pauperibus, & aliquando non,Mat.tomo 4 127.c.4.G

In eleemosynam tenetur ecclesia interdum dare res suas,& ad redemptionem captiuorum,Mat.tom.4. 128.c.2.B

In datione eleemosynæ interdum contingit acceptio personarum, & interdum non,& circa hoc ponuntur quædam regulæ,Mat.to.6 32.c.4.F

Inter eleemosynam corporalem,& spiritualem,quid interfit,Mat.tomo 5 43.c.4.K

Eleemosyna danda est ad releuandum inopiam alicuius,aut ad consolandum, & non ad ditādum, Mat. tomo 5 138.c.2.B

Non omni homini danda est eleemosyna, sed indigenti,Mat.tomo 5 138.c.2.D

Eleemosyna non potest fieri de alieno, Mat.tomo 5. 138.c.3.k

Eleemosyna non fit non homini,Mat.to.6. 27.c.1.B

Eleemosyna non est aliquid debitum,sed donatur,& est personale,& non reale,Mat.to.6. 217.c.4.F

Eleemosyna non potest dari de alieno, Mat. tomo 6. 217.c.4.G

Non omnis homo tenetur dare determinate eleemosynam pauperi,secus tamen est de decimis, Matth. tomo 6 224.c.4.k

Eleemosynæ non sufficiunt ad salutem, Mat.tomo 7. 173.c.3.G

Meretrix potest dare eleemosynam de meretricio, & tenetur ad decimas, si sit meretrix occulta, Matth. tomo 6 218.c.1.A

Eleemosyna danda est iuxta quātitatem indigentiæ, Mat.tomo 5 138.c.2.D

Eleemosynæ & subuentiones sunt magis impendendæ illis,qui nobis loco coniuncti sunt,quam extraneis,& hoc nō est ex præcepto,sed ex consilio,Mat. tomo 7 74.c.1.E

Elephas. Equus, & camelus abhorrent cognoscere matrem carnaliter, Leuit.179. colum.4.G

Elephantes venatione capti a gentibus Aethiopiæ, qui Azachei dicuntur, deuorantur, Genes.7. colum.1.E

Elephantum ossa vocantur Ebur &c. 2. Paralipom. 130.c.1.A

Elephantes, simiæ, & paui non gignuntur in magna quantitate, nisi in terris calidis 2. Paralip. 131.c.1.C

Eleutherius. Papa, & martyr qui fuit a Petro 14. anno a natiuitate Christi 184. & a Christi passione 151. constituit, vt nulla esca vsualis repudiaretur a Christianis Genes. 118.c.4.k

Elias. Vide Helias.

Eliezer. Seruus Abrahæ quando dixit illa verba, Genes. 25. Domine Deus domini mei Abrahæ ecce ego sto prope fontem &c. consilium fuit a Deo inspiratum 1. Reg. tomo 1 217.c.2.A

De signo Eliezer serui Abrahæ ad accipiendum vxorem pro Isaac, Genes. 24. 1. Paralip. 143.c.2.E

Elimelech. Maalon & Chelion fuerunt de progenie Phares, & non de progenie Sella, 1. Paralip. 66.c.1.B

Eliphat. Fuit primogenitus Esau, & dicunt, quòd iste fuit vnus de amicis Iob, sed de hoc sunt variæ opiniones, scilicet, Hieronymi Augustini & Ambrosij, Genes. 345.c.4.F

Elisæus. Vide Heliseus.

Ellesemoth. Sunt apud Hebræos duæ dictiones, ex, elle, quod est pronomen Hebræum pluralis numeri, & significat, hic, hæc, hoc, & Semote, quod significat nomina, idest, hæc nomina, 1. Reg. tomo 1 10.c.3.G

Elohim.

Hæc dictio Elohim est multum generalis, & significat iudices, & dominos temporales, & omnes maiores, Exod. tomo 1 15.c.1.B, & 35.c.2.C

Vide Heloim.

Eloquentia. Vocatur venustas verborum ornata, & conuenienter dispositа, Genes. 31.c.3.k

Eloquentia, si non recta ratione moderetur, multorũ malorum causa est, nam multæ vrbes propter eloquentiam destructæ sunt, Genes. 31.c.4.F

Eloquẽtiam bonum quoddam est de gratuitis, quod vel naturaliter venit, vt corporis robur, vel a Deo specialiter tributum est, Gene. 381.c.2.C

Eloquentia est congrua ornataque orationum contextura cum pondere sententiarum conueniens persuasioni &c. Exo. tomo 1 23.c.2.B

Eloquentiæ magna vis est, vt flectere queat duras animositates, quæ viribus succumbere nesciunt, Iosue tomo 1 171.c.4.F

Eloquens. In eloquente prudentia iudicat quid vbi, & cui eloquendum sit, & facit graues, & maturas sententias, si autem eloquentia sine prudentia sit, verba erunt sine sensu, Genes. 31.c.3.K

Eman. Ethan, Asaph, & Idithum fuerunt viri famosi & principes cantorum & Prophetæ, nam Psalmi sui habentur inter sacram scripturam, & describuntur progenies eorum ab Esdra, 1. Paralipomenon 91. c.2. B, Vide etiam de his in dictione Asaph.

Emancipatio. De multiplici emãcipatione filiorum, Exod. to. 1 149.c.1.D

Emath. Ciuitas in terra promissionis est in latere septentrionali, sic denominata ab Ematheo filio Chanaan, & hæc ciuitas postea vocata est Reblata, & nũc vocatur Antiochia ab Antiocho rege Syriæ in qua beatus Petrus Cathedram Apostolatus tenuit per septem annos &c. Genes. 52.c.4.K

Duplex erat Emath, quædam in terra Syriæ, quæ conIndex Alphonsi Tostati.

iuncta erat Samariæ, & altera in terra Assyriorum, de qua translata fuit quædam gens in Samariam, 4. Regum 170.c.4.I

Emath ciuitas Syriæ condita est ab Ematheo filio Chanaan, & ponitur terminus terræ Chanaan, quã Iudæi possessuri erant, Num. 34. Et ista est illa, quæ vocatur nunc Antiochia, vt quidam volunt &c. 1. Paralip. 33.c.3.F

Emat, de qua 1. Paralip. 18. videtur ciuitas quã regio, 1. Paralip. 207.c.4.I

Emath est nomen regionis, & nomen ciuitatis, quòd sit nomẽ ciuitatis patet Num. 34. & quod sit nomẽ regionis patet 2. Paralipomenon 8. vbi dicitur, quòd Salomõ ædificauit ciuitates munitissimas in Cinath. Et illam ciuitatem Emath aliqui dicunt esse illam, quæ nũc Antiochia vocatur, & ab ista ciuitate Emath denominata est sic illa prouincia 2. Paralip. 113.c.2.B

Emmanuel. Et Iesus idem significant, Mat. tomo 1 99.c.2.A

Hoc nomen Emmanuel debet exponi non per orationem, sed alio modo incomplexe, scilicet, quòd vocabitur nomen eius Emmanuel, idest, Deus nobiscum, scilicet, quòd ipse est Deus nobiscum, quia Deus, & homo. Ecce Virgo 3.c.1.C

Emmanuel interpretatur, nobiscum Deus. Nam emanu, in Hebræo sonat, nobiscum, & el, significat Deum, quod conuenit Christo redemptori nostro. Ecce virgo concipiet, 2.c.4.K

Hoc nomen Emmanuel non est impositum redemptori nostro, sed hoc nomen Iesus Lucæ 1. Sed dicitur, quòd nomen eius est Emmanuel, quia ipse erit talis, scilicet, quod debeat vocari Emmanuel, etiam si nullus imponeret illi hoc nomen &c. Ecce Virgo concipiet 3.c.1.E

Emmanuel est nomen naturæ, & Iesus nomen impositionis, Ecce Virgo concipiet &c. 3.c.1.E

Emmaus. Christus apparens discipulis tendentibus in Emmaus non fuit vere transfiguratus, Mat. tomo 4 205.c.4 H. Sed quare illi non poterant Christum cognoscere. Et quãdo ipsum cognouerunt tunc mutatio facta est in oculis eorum, & non in Christo, ibidem.

Emboliſmus. Idem est, quod superexcrescens, & inde dicuntur quidam anni apud Iudæos Emboliſmales, id est superexcrescentes, Leuit. 263.c.1.D

Embrio. Viri animatur ad quadraginta dies, vel quasi, & embrio mulieris ad octoginta, & in tempore intermedio multum aduenit embrioni, quo nutritur & augetur præter substantiam seminis, nam illud se habet in embrionibus sicut se habent in nobis partes materiales, quç quotidie adueniunt per nutritionem &c. Mat. to. 6 113.c.1.B

Embrioni aduenit nutrimentũ intra vterũ paulo post formationem suam, Mat. tomo 6 113.c.2.C

Embrio mox formatus vix habet quantitatem vnius muscæ, Mat. tomo 6 120.c.2.D

Emere. Emptio.

Ementibus & vendẽtibus licet se decipere infra dimidium iusti pretij secundũ leges, Genes. 32.c.1.A

In emendo aliquod immobile, apud Hebræos, non præferebantur magis propinqui ipsi venditori minus propinquis, nec cognati extraneis, bene tamen in redimendo & hoc non semper, sed interdum, Ruth. 263.c.1.E

Lucrari in emendo & vẽdendo, & negociari differũt adinuicem, Mat. tomo 7 60.c.1.E

Illę res licite emi,& vendi possunt, quarum vsus ponderabilis est pecunia, &c. 1.Regum tomo 1. 162. colum.1.C
Modus eijcieudi ementes, & vendentes de templo erat multiplex Mat.tomo 5 234.c.2.E
Nulla res carior emitur, quam quæ precibus empta est,Mat.tomo 3 60.c.3.F
Clericis licet vendere,quod emerint: non tamē causa negociationis.Et similiter licitum est illis carius vendere,quam emerint, Mat.tomo 7 61.c.2.C
Circa emptionem, & venditionem debet seruari æqualitas arithmetica, Deut. 136.c.3.F
Emergildus. Emergildi martyrium refertur, Mat.tomo 3 153.c.1.C
Emi populi. Emi, de quibus Genes.14.gentes erant pertinentes ad genus gigantem aliquo modo, quia videbantur gigantes propter aliqualem corporis magnitudinē, tamen non erant vere gigantes Gene. 250.c.4.F
Emi erant terrificatores, quia magnitudine suorum corporum alios terrebant, quos Moabitæ deleuerunt,& habitauerunt loco eorum, vt patet Deut.2 Genes. 250.c.4.F
Eminenter continere.
Eminenter continere est continere perfectionem alicuius rei non continendo ea, quæ adiuncta sunt illi perfectioni, &c. Iosue tomo 2 35.c.3.K
Eminenter continere dicit duo, s.tenere perfectionē alterius: & tenere illā sine imperfectionibus, & cū vlterioribus perfectionibus,&c.Iosue 10.2.35.c.4.G
Emorrhoides. Quæ dicantur emorrhoidæ, Deut. 148.col.4.F
Emorrhoides dicūtur capita venarum terminatarum ad os ani, nam ibi multæ venæ terminantur, &c. 1.Regum tomo 1 66.c.1.B
Emorrhoidum passio fit in illis hominibus,qui vt frequenter, comedunt carnes insulsas, vel male digestibiles, propter quod magis accidūt emorrhoides Hebręis,quam cęteris hominibus, ex quo quidam habent occasionem erroris,existimantes, quòd illi emittant sanguinem per secessum in maledictionem, quia perierunt sanguinem Christi super se,& super filios suos, & credo,ait auctor, quod isti errēt, quamquam, qui hoc asserunt, sunt viri alicuius auctoritatis 1.Regum tomo 1 66.c.1.B
Emorrhoides sunt quędam passio, quę fit cum inflātur capita vel extrema venarum, & fluunt Matth. tomo 3 203.c.4.I
Emorris. Serpens morsu suo vniuersum animalis sanguinem elicit 170.c.2.B
Empedocles. Insilijt in Aetnam montem Sicilię emittentem flammas, vt de se gigneret opinionem,quòd esset Deus immortalis,Mat.tomo 1 235.c.3.H
Sententia Empedoclis, & Pythagorę de reditu animarum ad corpora, Mat.tomo 6 81.c.2.A
Empedocles Siculus natione ab igne, & fumositate Aetnę suffocatus est, &c.Parad. 99.c.2.C
Empedocles,& Origenes posuerunt circulationes in mundo,Matth.tomo 7 137.c.3.H
Empedocles Philosophus Siculus volēs inuestigare vnde prouenirent globi ignei in monte Aetnę,accessit propius, & ab igne,& fumo erumpente prefocatus est, &c.De Statu Animarum 11.c.4.H
Emphiteosis. Potest fieri ad tempus vel ad vitam emphiteotę, C. de sacro tanc.eccle.l. iubemus, in fine, Ruth.261.c.3.k
In emphiteosi emphiteota respondet quolibet anno cum certa pensione, vel obsequio Ruth. 261. colum.3.k
In emphiteosi non transfertur nisi in vsufructus, & danti manet proprietas siue dominium rei, Ruth. 261.colum.4.F
Emulari. Significat quatuor, scilicet, inuidere, amare,imitari,inflari,iuxta illud Ebrardi, æmulus inflatur, amat inuid et atque imitatur, Genes.37.c.4.F,Nu.tomo 1 152.c.1.A
Emulus.Emulator.
Emulator proprie significat inuidum,vel amatorem, superbum, vel imitatorem,& Exod. 34. accipitur pro inuidente,Exod.tomo 2 172.c.4.K
De emulatoribus,Leui. 185.c.1.C
Emuli sunt venenosi corde, dolosiore, & pernicioši opere,Iosue tomo 1 7.c.2.B
Emulus assimilatur scorpioni, Iosue tomo 1. 7.colum.2.C
Emuli dicuntur competitores, 1. Regum tomo 1. 45.c.4.G
Nam dicitur ab emulando, id est, amando vel inuidendo, quia sunt competitores, eandem rem cupiunt & sibi inuicem inuident &c. 1. Reg. tomo 2. 170.c.2.A
En. In Hebræos significat colorem, fontem,& oculum,Iosue tomo 2 61.c.3.I
Enac. Cum a in Hebræo significat gigantem, Nu. tomo 1 178.c.2.D
Enacim. Hebraice est nomen commune significans gigātes,& eius singulare est Enac. Num.13.Iosue tomo 2 50.c.1.C
Energia. Dicitur operatio interior, ab en quod est in,& erge, quod est labor, quasi interior labor, id est, impressio interior, Genes.8. colum.1.E
Energia est vis quædam intrinseca, Matth. tomo 3. 62.col.2.E
Energuminus. Inter Energuminum, & arrepticium hoc interest, quòd energuminus est, qui ab vno dæmone vexatur, & arrepticius, qui a multis, iuxta illum versum, est energuminus, quem dæmon possidet vnus. Sunt arrepticij vexati dęmone multo, & tamen melius dicitur,quòd energuminus sit, qui habet dæmonē intra,& arrepticius,qui habet dęmonem extra &c. Genes. 163.c.2.E
Inter energuminum, & phanaticum quid intersit, Genes. 163.c.3.D.
Eneruare. Nihil est, quod magis eneruet vires corporis &c. quam onerum subuectio,Exod.tomo 1 4 c.4.I
Engadi. Terra est in sorte Iuda, in qua latuit Dauid cum fugeret Saulem 1. Regum 24. Et abundat vineis,palmis, & Balsamo, & est iuxta Hierico,& ciuitates sodomorum, Genes. 250.colum.1.E
Enigma. Secundum Donatum,est quæstio verborum obscuritate inuoluta, & est obscuritas in intellectu aliquo tripliciter &c. Genes. 176. colum.1.B
Est ęnigma quoddam quod non cessat in beatis,Gen. 176.c.1.E
Triplex ænigma est in intellectu nostro, primum est ex conditione naturę intellectus nostri. Secundum ex modo intelligendi ejus. Tertium ex aggrauatione carnis &c.Genes. 176.c.1.D
Enigma vocatur apud nos obscurus sermo quando, scilicet, ex sermone redditur sensus obscurus, & Alexander in suo doctrinali ponit exemplum, scilicet, patrem progenies matris occidit in aluo,

&

& iterũ, quam matrem genuit generauit filius matrem 2.Paralip. 122.c.2.A

Ennius. Latinorum poetarum ferme primus, tenuit opinionem Pythagoręde animarũ translatione, vt de anima Homeri poetę Gręcorũ iactandi aliquatenus daretur facultas. Fuit enim Homerus excellentissimus Gręcorum poetarum. Ennius, qui fuit tempore Scipionis Africani, vt ea, quæ diceret maiore authoritate, & soliditate tenerentur dixit se habere Pythagoræ animam, quæ prius fuit Homeri &c De Statu Animarũ 4.c.4.k

Enoch. A tempore quo translatus est in Paradisum terrestrem vsque ad annum millesimum quadringẽtesimum trigesimum sextum a natiuitate Christi, in quo Auctor scribebat super Genesim, fluxerunt anni quinque mille sexcenti quadraginta octo, & hoc tenendo numerum annorum iuxta literam sep.uaginta interpretum, & secundum quod computat Eusebius, &c. Sed secundum veritatem, & literam Hebraicam, quam sequitur Biblia nostra, fluxerunt anni fere quatuor mille quatuor centum duodecim. Genesi. 13.c.1.A

Enoch, priusquam transferretur in Paradisum, &c. vixit annos tercentos sexaginta quinque, qui raptus fuit ante diluuium annis sexcentis sexaginta nouem, & post mortem Adæ annis quinquaginta septem, & ante natiuitatem Noe sexaginta nouẽ, Genes. 31.c.4.K

Enoch mortuum esse, cum esset tercentorum sexaginta quinque annorum, dicunt Iudæi, & quod tã intempestiue mortuus fuerit, ideo fuit, quia cum magna difficultate resistebat pronitati, quam habebat ad peccandum, & ideo ex Dei beneuolentia mortuus est ne caderet, quia vir iustus erat, sed doctores Catholici & tota ecclesia tenet, quod translatus est in Paradisum &c. Et hoc innuitur Sapientiæ 4. & Ecclesiastici. 44. expresse hoc habetur, & idem ad Hebræos 11. Genes. 32.c.1.A

Enoch, & Elias sunt in Paradiso, vt postea pugnent, & prædicent contra Antichristum, Genes. 32.colum.1.B

Enoch & Elias, quare tanto tempore vixerint, & viuent in posterum, assignantur causæ, Genes.90.colum.1.C

Enoch, & Elias non obligantur ad non comedẽdum de ligno scientię boni, & mali &c. Genes.119.c.3.F

Enoch & Elias existentes in Paradiso, non sunt magis senes nunc, quam prima die, qua quilibet eorũ illuc introiuit, & corpora istorum qualiter differãt a corporibus beatorum, Exod. tomo 2. 181.colum.4.F

Enoch compleuit quinque millia tercentorum, & vigintiannorum vitæ suæ anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo, quo quidem anno scribebat author 4 Reg. 16.c.2.C

Et a raptu Enoch vsque tunc fuerunt quinque mille anni, exceptis quadraginta quinque, ibid.

De Enoch vide in dictione Elias.

Enoch, cum esset tercentorum sexaginta quinque annorum, placuit domino, & tulit illum &c. Gene.5. & iste fuit melior omnibus hominibus primę ętatis, Ecclesiast.49.1.Paralip. 27.c.3.F

De Enoch vide Parad. 107.c.3.K

Enoch iusti scripta nõ recipit ecclesia, qa Apochripha sunt, Gen.367.c.4.I, Iosue to.1 202.c.4.I

Librum Enoch iusti, quem allegat Iudas in sua canonica, ideo non recipitur ab ecclesia, quia cum esset probatissimus, postea ab hæreticis deprauatus est, vt dicit Augustinus libr.17.de Ciuit. Mat.tomo 1. 1.col.4.K

Enos. Filius Seth dicitur incepisse inuocare nomẽ domini, scilicet, per orationes, quas composuit, quibus Deum inuocabat, & alios ad hoc instruebat &c. Genes. 29.c.4.F

Enos vixit nõgentos quinque annos, & mortuus est ante diluuium quingentis decem & sex annis, & ante natiuitatem Noe sexaginta nouem annis, Genes.31.c.4.K, 1.Paralip. 27.c.3.F

Ens. Nihil est ens, nisi quod est totum simul, vel habet aliquo modo simultatem in essendo, &c. Iosue tomo 2 22.c.1.A

Totam entis & boni naturam habet Deus, Mat.to.5. 133.c.2.D

Entia, quæ maxime distant, sunt actus purus, & pura potentia, ideſt Deus, & materia prima, Mat.tom.7. 192.c.3.G

Ens potẽtiale potest dupliciter accipi vno modo pro subiecto potenti recipere, alio modo pro forma potente aduenire. Primo modo ens actuale, & potentiale coincidunt, sed secundo modo opponuntur, Iosue tomo 2 24.c.1.B

Sicut in entibus naturalibus sunt tres gradus, sic in entibus spiritualibus, Mat.tomo 3 260.c.4.F

Omnis res, inquantum est ens in actus, est maior quacunque alia re, quæ est in potentia, Matth.tomo 5. 43.c.2.B

Entitas. Deus est natura ipsa entitatis & bonitatis, Mat.tomo 6 132.c.3.G

Gradus in entitate notantur, Iosue tomo 2. 22. colum.1.B

Ephi. De qua Exod. 29. Erat mensura quædã magna rerum aridarum, & sextarium, & gomor erunt minores mensuræ, nam gomor erat decima pars Ephi. Exod.26. Exod.tomo 2 89 col.4.F, Leuit. 263.c.2.F

Sicut Ephi, apud Hebræos, erat mensura rerum aridarum, ita & hin rerum liquidarum scilicet, vini & olei &c. Leuit. 43.c.2.E

Ephi, apud Hebræos erat decima pars cori, Matth. tomo 6 236.c.2.B

Ephod. Cum Ephod vestirentur sacerdotes, & inquirere vellent aliquid a Deo respondebat eis Deus, dato quòd non starent in tabernaculo, nec coram arca, vt patet 1.Regum 23. Exod. tomo 1. 261.c.3.F

Ephod Hebraice, latine superhumerale dicitur, quod & describitur, quòd est quoddã summi sacerdotis ornamentum contextum ex auro, & hiacintho, & byssõ retorta habens in duabus extremitatibus suis duos lapides onichinos, scilicet, in extremitatibus superioribus, in quibus nomina filiorũ Israel sculpta erant, & erat habens duas catenulas aureas cũ vncinis aureis quibus colligaretur rationale in parte superiore, & eodem modo iungebatur in parte inferiore, & erat istud Ephod quasi quadratum, & pendebat ab humeris vsque ad zonam, & infra armos religabantur vitta hiacinthina, vt ab inuicem absolui non possent, rationale autem erat de auro, i. de filis aureis hiacintho & purpura, &c. Exod. tomo 2 17.c.4.G

De duplici Ephod siue superhumerali, quodam lineo, quod gerebat Samuel 1.Regũ 2. & 22. dicitur etiã de octoginta viris vestitis Ephod. Altero quo induebatur summus sacerdos, & habebat rationale insertum, &c. Exod.tomo 2 67.c.3.F

Ephod summi sacerdotis poterat teneri in quocunq; loco, & Deus consuli in illo, Iudi. 80.c.2.B

Ephod tripliciter accipitur, Iudic. 173.c.4.G

Ephod lineum non erat aliqua vestis de sacerdotalibus, in quibus ministrarent sacerdotes, sed

erat vestis quædam pertinens ad honestatem ipsorum, quam induebãt sacerdores super vestes suas, etiam si non ministrarent, & poterant vti hac veste extra Sanctuarium: erat autem omnino comparatio huius vestis ad vestes sacerdotales, sicut comparatio vestis candidę, qua nunc vtuntur sacerdotes, & ministri ecclesię, &c. primo Regum tomo 2 105.colum.1.A

Ephod lineum commune erat ad sacerdotes, & cęteros Leuitas, primo Reg. tomo 2. 105.c.1.C,& 119 colum.3.F

Forma ephod describitur 1.Regum to.2 110.c.3.k

Ephod dux.t secum Abiathar filius Achimelech,quã do fugit ad Dauid, & duxit secũ illud propter multa 1.Regum tomo 2 111.c.1.B

Ephron. Nomen est ciuitatis, similiter & viri, 2. Paralipom. 182.c.4.H

Epicurus. Negauit esse Deos, vt ait Augustinus 9.de Ciuita. capit.1. Exodo tomo 1. 116.colum.3.G

Epicurus ponebat beatitudinem in voluptate, Mat. tomo 2 14.c.3.F

Epicurei. Deridebant Paulũ predicantem Athenis mortuorum resurrectionem, vocantes eum semini verbium, Actuum 7. Genesi 9.colum.2.D

Duplices erant Epicurei,quidam viri grauissimi: qui dicebantur magni Epicurei, de quibus Aristoteles primo Ethi. Alij erant, qui turpissimi Epicurei dicebantur ponentes beatitudinem in gustu Genes. 8 colum.1.D

Epilogus. Omnium, quę contigerunt Israelitis a tempore, quo venerunt ad montẽ Sinai vique ad tempus, quo inde recesserunt Nu. tomo 1 97.c.2.C

Epiphanius. Historicus clarissimus, & perscrutator Sacrę scripturę, qd de Oseę Propheta referat,4.Reg. 155.c.1.D

Epyrion. Ista dictio Epyrion, de qua primo Paralipomenon,15.non significat,victori Deo triumphus, vel palma, vt quidam male interpretantur,sed potius significat,ad fortificandũ, vel ad augendum, siue superandum, 1. Paralipom. 170.col.1.E

Episcopus. Episcopi, qui Apostolorum locum tenent, nouum & vetus testamentum,se scire in sua institutione profiteri debẽt, &c. Genes. 8.c.1.B

Episcopus in primitiua ecclesia dicebatur presbyter, Genes. 9.c.3.I

Episcopi tenentur scire totam legem, quia in sua consecratione profitentur se scire vtrũque testamentũ &c.Genes. 10.c.3.H

Episcopi succedunt Apostolis, Exo.to.1 83.c.3.G

Cęteri Episcopi a Papa vocantur in partem solicitudinis, sed Romanus pontifex ad plenitudinem potestatis,vt patet in c.cleros, 21.dist. &c. Exo.tom.1. 152.c.3.H

In episcopi, vel Papæ consecratione non imprimitur character,cum episcopatus, & Papatus non sint ordines, sed dignitates, vel gradus ecclesiasticæ præeminentiæ, & talis consecratio debet fieri semper cum missæ celebratione secundum statum ecclesiæ,vt patet supra de elec.& electi potestate c. quòd sicut, quæ tamen missa, vt dicit Bernardus ibidem, non est de necessitate consecrationis &c. Exo.to.2. 87.c.4.H

Ad episcopos, & sacerdotes Christi applicantur per tropologiam septem illi dies, quibus sacerdotes veteris legis non debebant exire sanctuarium ex præcepto domini,Leuiti.8. Leuit. 71.c.1.A

Episcopi quare vngantur in capite, & minores sacerdotes in manibus,Leuit. 69.c.3.H

Episcopi tenentur eligere idoneum ad beneficium conferendum &c. Num.to.1 20.c.4.H

Episcoporum status maioris est perfectionis quam status monachalis,vt patet extra de renun. cap.nisi cum pridem. §.nec putas,& de regula.c.licet.§.pe. Num.tomo 2 138.c.4.H

In episcopum Hierosolymitanum creatus est Simon occiso Iacobo Alphei.Mat.to.6 286.c.1.E

Ad episcopatum nullus se debet reputare dignũ, Nu. tomo 2 139.c.1.A

Episcopus non potest aliquid vouere, propter quod dissoluatur vinculum inter eum, & ecclesiam suã, nisi ad hoc sit expressus consensus Papę, extra de regula.cap.licet,§ illa semper & de renunciatio.ca. cum pridem,Num.tomo 2 142.c.3.K

Episcopus non est dominus rerum ecclesiasticarum, sed procurator, & administrator, & ideo nõ potest de eis libere testari,nec viuens potest donare in immensum, de rebus acquisitis intuitu episcopatus, &c.Nu.tomo 2 156.c.2.C

Nulli licitum est desiderare esse episcopum, & in signum huius,quando aliquis consecratur in episcopum ecclesia iubet illi, quòd dicat bis, nolo, cum petitur ab eo si vult episcopari, & in tertia vice dicit,volo, quasi obediendo, & non cupiendo, Iudic. 108.c.3.F

In episcopum non potest promoueri coniugatus,nisi vxor eius profiteatur religionem &c.1.Reg.tom.1 111.c.1.A

Mortuo episcopo ea,quæ sunt iurisdictione, pertinẽt ad capitulum ecclesiæ, nisi sit datus aliquis visitator, quia tunc pertineret ad eum administratio, 4. Regum 219.c.3.F

Omnes redditus episcopi qualiter dicantur esse de mensa episcopi,4.Reg. 261.c.1.E

Electus in episcopum efficitur episcopus per confirmationem etiam si non sit consecratus, tenetur tamen de iure petere munus cõsecrationis infra certum tempus a iure statutum, non tamen est episcopus per hoc, quòd sit electus rite quousque confirmetur,licet ei competat ius adesse episcopum,2.Paralip. 138.c.1.A

Episcopo mortuo nõ statim conueniunt canonici ad electionem,nisi prius tradatur corpus sepulturæ,& exequijs factis funeralibus,quę de more fiunt,tunc conueniunt,& hoc est de iure,2. Paralipomenon, 138.c.2.A

Episcopi non possunt dispensare in homicidio faciendo, bene tamen in facto, si eius dispensatio non sit in iure prohibita. Si tamen sint domini terrarum, in quibus habent iurisdictionem secularẽ possunt in generali dare commissionem alicui in ciuilibus & in criminalibus,non tamen debet ibidem exprimi homicidium,Mat.tomo 2 89.c.1.D

Si episcopus non est liberalis in largiendo eleemosynas, non habet digne nomen episcopi, immo vacuum nomen habet, vt ait Gregorius, & habetur, 85.distin.cap.fratrem nostrum. Et est tam necessaria liberalitas, & eleemosyna in episcopo, quòd si quis sit electus ad episcopatum, & probatur, q̃ sit nimis auarus repellitur a promotione, vt ait Gregorius eadem dist.cap.Florentinum &c. Mat.tomo 3. 9.c.2.B,& 19 c.3 H,& 45.c.3.I

Episcopus tenetur facere eleemosynas, ipsis subditis scientibus,Mat.tomo 3 9.c.2.D

Episcopus tenetur præstare subditis exempla bonę vitæ,Mat.tomo 3 9.c.3.F

Episcopi sunt Dei dispensatores. Matth.to.6. fo.328. col.2.C
Episcopi conditiones referuntur. Matth.to.7. fo.111. col.1.C
Episcopo nunquam licet venari. 34.dist. cap.quorundam Mat.to.3. 26.c.2.A
Episcopus debet dare victum & vestitum infirmis & pauperibus, quantum sibi possibile fuerit. 82.dist. cap.episcopus, seruata tamē decentia status sui, &c. Mat.to.3. 44.c.3.K
Officium episcopi est orationi, lectioni, & prædicationis verbo tantummodo vacare. 88.distin. c.episcopus nullam. Mat.to.3. 69.c.2.A
Episcopi occupatio necessaria quæ sit. Mat.to.3.f.111. col.2.A
Episcopus tenetur prouidere omnibus pauperibus & infirmis de suo episcopatu quantum potuerit, illis, scilicet, qui suis manibus laborare non possunt. 82. distin. cap.episcopus. Ista tamen non debet prouidere per seipsum, sed per archipresbyterum vel archidiaconum. 88.dist.c.episcopus. Mat.to.3.fo.111. col.2.A
Nec debet habere aliquam curam de re familiari, sed orationi, lectioni, & prædicationi vacare. 83.distin. cap.Episcopus nullam. Matth.to.3.fo.151.c.1.B. & to.6. 328.c.2.A
Quando episcopus ordinat aliquos in episcopatu suo submittit eos in adiutores. Mat.to.4. 186.c.1.A
Episcopus est prælatus immediatus omnium de suo episcopatu. Mat.to.4. 185.c.4.K
Quid principalius debeat episcopus procurare, Mat. to.6. 36.c.1.A
Non est assumendus in episcopum, qui nō fuerit sufficientis literaturæ, vt Apostolus docuit, & cōsequēter sacri canones declaratuerunt, extra de electio. cap.cum in cunctis, &c. Matth.to.6. 327.c.3.F
Episcopus tenetur aut pe seipsum prædicare verbum Dei subditis, aut prouidere, quod alij prædicent, ipso occupato vel non potente vbique prouidere. Matth.to.6. fo.327. c.4.K. Tenetur etiam definire dubia circa fidem. Tertio tenetur pascere subditos exemplo vitæ. Quarto tenetur pascere sacramentorum sustentatione. Quinto corrigere. Sexto reficere illos cibo corporali, ideſt, alere pauperes & ministrare eis de substantia sua, &c. Matth.to.6. 328.c.1.A
Cætera de episcopis, vide in dictione prælatus.

Episcopatus. Qui episcopatum vult habere vel cōsentit sibi dari, in quo tales sūt personæ, quas ipse corrigere se posse desperat, vt sæpe accidit, vtpote quia potentes sunt & magnum fauorem habēs apud dominos sæculares vel maiores prælatos, peccat valde, quia voluntariè suscipit vel suscipere procurat id, in quo, quod status requirit, facere non potest. Exo.to 1. 148.c.1.C
Qui episcopatum suscipit, si remissus & mollis sit, & qui magnum vigorem in corrigendis animi vitiis non apponat, mortaliter peccat, nisi suscipere cogatur à prælato, nam tūc tenetur se disponere melius, quo poterit &c. Exo.to.1. 148.c.1.C
Episcopatum desiderare prope semper peccatū mortale est. Exo.to.2. 211.c.3.H
Episcopatus non est proprie ordo; nec in illo imprimitur character. Mat to.4. 172.c.4.G
Episcopatus nunquam est desiderandus, etiam si propter prodesse desideretur, & nō propter præesse &c. Exo.to.2. 211.c.4.F
Ad episcopatum debet quis inuitus accedere, & id, significat ecclesia, cum ad interrogationem si vult episcopari respondet quòd non vult, &c. Exod.to. mo2. 212.c.1.A
Quare, cum aliquis in episcopum consecratur, interrogatus bis si vult episcopari, respondet quòd non, & in tertia vice respondet quòd vult. Exo.tomo 2. 212.c.1.B
Episcopatum vel dignitatem optare non licet & multo magis nec petere. Leuit. 62.c.4.C
Episcopatum cupere non licet, nisi ab idoneo, & idoneum se putare præsumptio quędam est. Mat.to.5. 204.c.4.G

Episcopale. Episcopalis potestas, non est proprie ordo, neque sacramētum, nec est character, quia episcopus per potestatem, quam recipit in cōsecratione sua, non configuratur Christo sed subditis; quia non est ad corpus Christi verum, sed ad corpus Christi mysticum, ideſt ad subditos, &c. vt possit facere aliqua, quæ prosunt ecclesiæ, & quæ alij sacerdotes facere non possunt. Mat. to.4. 172.c.4.G

Epistola. Hieronymi ad Paulinum toti Bibliæ, quasi pro argumento, præponitur, quia in illa fit mētio de omnibus sacræ scripturæ libris, cuius argumentum explicatur. Gen. 3.c.2.A
De epistola ad Hebræos, quid Hieronymus sentiat in prologo super oēs epistolas refertur in quo quorundam insania percutitur. Gen. 29.c.4.F
De epistolis canonicis Iacobi, Petri, Ioannis, & Iudæ, vna Iacobi, Petri duabus, Ioannis tribus, Iudæ vna, & quare dicantur canonicæ & catholicæ, & quomodo dicātur breues & longę, breues litera & longæ sententia. Gen. 30.c.1.C
Epistolam ad Hebræos quidam dixerūt non esse Pauli, quia nomen Pauli in ea non reperitur scriptum, contra quos arguit Hieronymus dicens, sic ergo nullius est, ex quo in illa nullius nomen est scriptū. Leuit. 346.c.4.H
Omnes fere epistolæ, quæ scriptæ sunt à Paulo, fuerūt ad tollendum dubia multa & errores. Mat.tomo 1. 23.c.2.A
Epistolæ Iacobi, Petri, Ioannis, & Iudæ quare dicantur canonicæ, ideſt regulares, & non epistolæ Pauli. Mat.to.1. 4.c.1.A

Epitome. Epitomes per declinationem græcam vel epitoma epitomatis, dicitur abbreuiatio quædam ab epi quod est supra & tomus qđ est sectio, vel diuisio quasi præcisio, quia breuis sententia & præcisa sit. Gen. 28.c.3.F

Epulæ. Dicuntur solennes cibi. Deuterono. f.140. col.2.B

Aequalitas. Iustitia siue distributiua siue cōmutatiua debet accipi in eo, quod est materia iustitiæ, siue distribuendo siue commutando, & ideo multi falluntur. Exo.tom.1. fol.222. col.2.B
Aequalitas duplex est, scilicet æquiparātiæ & proportionis, & sic est inæqualitas duplex. æqualitas æquiparantiæ nō est semper inter amicos: quia sic nunquā esset amicitia ad maiores, nec ad minores &c. sed est vel æquiparantię vel proportionis æqualitas inter amicos. Mat.to.6. 142.c.3.G

Aequinoctialis. Quod nulla sit habitatio vltra æquinoctialem cōuincit auctor, quia Apostoli iuerunt in omnem terram, vt patet ex Psalmo 18. f. in omnem terram exiuit sonus eorum, sed constat ex historia quòd nullus eorum pertransiuit æquinoctialem. Gene. fol.6. col.3.I
Equinoctialis est linea diuidens totum Zodiacum in duo æqualia, scilicet ad punctum principij arietis & punctum principij libræ, & illam decurrit sol bis in an-

in anno scilicet in die, quo intrat Arietē & in die, quo intrat Libram, sed nūquam eam perfecte decurrit. Gen. 24.c.4.F

Aequinoctium. Duplex est æquinoctium in quolibet anno, vnum est in Martio, quādo Sol est in capite Arietis, & alterum est in Septembri, quando Sol est in capite Libræ. primum contingit vndecima die Martij, vel decima. Similiter, & aliud in mense Septembri, & circa vtrunque æquinoctium errat Calendarium, dicēs quòd die decimaoctaua tam mensis Martij, quam Septembris sit æquinoctium, &c. Defen. fol. 45. col.1.D

Ab æquinoctio ad solstitium est vna quarta anni, idest nonaginta & vna dies, & portio quædam vnius diei, &c. Defen. 48.c.3.G

Aequitas. Aequitas dicitur esse rectitudo quędam in opere, cū quis agit quod secundum se iustum est, & bonum ad proximum. 3.Reg. 82.c.3.H

Equiuocatio vitanda ob scientiæ certitudinem. Exo. to.1. 116.c.1.B

Aequiuocum. Quando æquiuocum ponitur in cōtextu debet accipi significatio eius, per ea, quæ coniuncta sunt. 4 Reg.f.89. col 2.C

Equus. De quatuor solis equis, & eorum nominibus, & quare dabantur soli quatuor equi, &c.4 Reg. 233.c.4.k

Salomon habebat equos ad duplicem vsum quoidā, scilicet ad ponendum eos in curribus, & alios ad equitandum, & vterque vsus erat bellicus. 2.Paral. 114.c.3.G

De summa equorum Salomonis habetur in quatuor locis sactæ scripturæ, & duo loci à duobus aliis videntur discordare, sed concordantur ab auctore. 2.Paral. 13.c.1.D

Aera Dicitur spacium quinque annorum, in quo singulis annis tributum Romanæ ciuitati tribuebatur, & de varus rebus, nam vno anno dabatur tributum de auro, alio de argento, &c. Exo. to.1. 71.c.2.E

Aeræ singulæ de famosis in astrologia habent tabulas suas pro mediis motibus Planetarum incipiendo à principio illius æræ.4.Reg. 206.c.2.A

Aera Christi est bissextilis, vt supponunt astrologi & computistæ ecclesiastici. Defen. 52.c.1.A

E regione. Ista dictio erregione significat situ, idest cōtra talem, vt talem partem, hoc est econtra vel à fronte Leuit. 162.c.4.F

Ergastulum. Dicitur ab erge, quod est labor & termino, quod est status, quasi status laboris. Exo. to.1. 37.c.1.B

Ergo. Ista dictio, ergo, vel, igitur, multoties ponitur non vt coniunctio illatiua, sed vt inceptiua. Exo.to.1. 18.c.2.A

Error. Quorundam fuit quòd animę exuiæ à corporibus, vnirentur postea corporibus cœlestibus Mat.to.6, 91.c.1.E

Error personæ quomodo matrimonium dirimat. Gen. 308.c.1.E

Cum aliquis est in aliquo errore, cupit vt omnes imitētur eum, vt per aliorum imitationem error suus honesterur.2.Paralip. 160.c.1.A

Errores introducti sunt à principio, nemine aduertēte. Mat.to.4. 57.c.2.E

Error, cui non resistitur, approbatur super Mat.to.6. 224.c.2.E

Deus interdum est auctor erroris. Matth.to.6.f.314. col.2.A

Erubescere. Erubescentia.

Quod non erubescerent primi parentes in statu ante peccatum, cum vterque illorum nudus esset tunc, non fuit tamen propter ignorantiam, vt dicit Iosephus sed ex conditione status originalis iustitiæ, in quo non erat aliquis motus inordinatus in membris, propter quem erubescerent. Gene. fol.18. col.4.F

Non erubescimus de cōcubitu coniugali, quòd sciatur, sed quòd videatur. Gen. 202.c.1.C

Erubescere & nudū esse se consequuntur, & est prius erubescere, nam qui de nullo erubescit non habet quod tegat. Gen. 155.c.2.F

Quod non erubuerint de nuditate Adam & Eua ante peccatum, assignantur rationes, & hoc explicuit scriptura propter multas causas. Gene. fol. 155. col.3.K

Quare nos de nuditate nostra non erubescamus coram Deo, quem scimus vbique esse, & tamen primi parentes erubuerunt Dei præsentiam. Gen.3. assignantur rationes. Gen. 202.c.1.D

Nos non erubescimus quòd cognoscantur nostra verenda intellectualiter & tamē erubescimus, quòd videantur. Gen. 202.c.2.A

Erubescentia est de aliquo turpi vel, quod turpe putatur. Gen. 155.c.2.D

Cur homo verecundetur pudenda sua videri. Gen. 20.c.2.B & 194.c.2.E. & 50.c.1.C

Erubescentia ob genitalia an sit naturalis, an supranaturalis. Gen. 195.c.1.D

Eruca. Est vermis quidam, qui nascitur in oleribus & arboribus, & desiccat folia, & consumit omnia comburendo, vnde dicitur eruca quasi vruca de vro vris. Gen. 21.c.3.K

Erugo. Est vermis quidam, qui nascitur in foliis arborum & omnia desiccat & consumit, & vocatur erugo quasi vrugo ab vrendo, quia est naturæ calidæ, & omnia desiccat, & incinerat. 2.Paralip. 89.c.1.C

Æs. Illa, quæ ex ære, facta sint in opere tabernaculi, referuntur. Exo.to 2. 15.c.2.D

Aes Corinthum quid sit & qualiter fiat. Exo.tom.2. 17.c.2.B

Inter omnia metalla æs fuit primum inuentum ab hominibus. Iosue to.1. 117.c.1.E

De ære Corintho. 2.Reg. 52.c.1.E

Aes Corinthum componitur ex auro argento & ære. 2 Paral. 162.c.3.G

Esaias. Qui de genere fuit regali, ornatissime inter oēs Propheras locutus est, de quo Hieronymus in prologo super eundem. Gene. fol.10. col.4.G

Esaias non tam propheta quàm euangelista dicēdus est, vt ait Hierony. prologo super eundem. Gene. 14.c.3.H.1.Reg.to 1. 10.c.4.G

Esaias clarissime, & per modum narrationis res gestæ locutus est, & non tam Propheta, quam Euangelista dicendus est, maxime in enarrando mysteria passionis Christi, vt patet Isaiæ c.54. & 63. & in alijs locis, Gene. 26.c.1.E

Esaias Prophetauit tempore, quo Oseæ, scilicet sub Ozia, & Ioatan, Genes. 26.c.2.A

Esaias interpretatur saluator mundi, quia saluatorem clare, & amplius, quam cęteri annunciauit. Genes. 27.colum.4.K

Esaię 19. vbi nos legimus, Et tradam Aegyptum in manu Dominorum crudelium, in Hebræo dicitur Ponam super Aegyptum Dominos durum, &c. Iosue tomo 1. 41.c.1.C

Esaias, vt dicitur, fuit occisus a rege Manasse 1.Reg. tomo 1 10.c.4.G
Esaias serra diuisus est, Mat. tomo 2 5.c.4.k
De Isaia Propheta, & quo tempore prophetauerit 4 Regum 155.c.1.E
Esaiam occidit Manasses, vt est opinio Hebræorum, & Latinorum: sed auctor tenet, quòd non. immo tenet, quòd non potuit occidi a Manasse 4.Regum 216.colum.1.A
Circa illud Isai.7. Ecce virgo concipiet, &c. Auctor agit tria, de quibus vide in dictione Abulensis.
Esaiæ 7.vbi nos legimus: Ecce virgo concipiet, &c. in Hebræo dicitur: Eccę alma concipiet, &c. Et ly, alma significat iuuenculam, siue virginem siue corruptam, vt dicunt Iudæi, sed falsum dicunt: nam tã in prædicta auctoritate: quam in alijs, vbi ista dictio, alma ponitur, debet capi pro virgine tantum, Super Ecce virgo 4.c.2.A
Illud Isai.7. Ecce virgo concipiet, &c. varie exponunt Hebræi: quidam de rege Ezechia dicentes, quòd fuit genitus ex quadam puella, & vocãt alma, quia paruæ ætatis erat, & quòd hoc fuit regi Achaz in signum, quòd vxor sua conciperet, & pareret, &c. sed hęc expositio falsa est, Super Ecce virgo concipiet. &c. 5.c.3.H
Alij vt Rab. Salo. exponunt de filio Isaiæ, quod etiam probatur esse falsum, ibidem 6.c.1.C
Alij vt Rabbi Kimhi dicunt, quòd ille natus non fuit Ezechias, nec filius Isaiæ. sed quidam alius filius Achaz, quod similiter improbatur, ibidem 6.c.2.D
Illud Isai.7. Butyrum, & mel comedet; quomodo sit exponendum Super Ecce virgo concipiet 6.c.3.H
Esaias sepultus est iuxta fontem Rogel sub quercu, sed causa quare ibidem sepultus fuerit, diuersimode assignatur 4.Regum 210.c.1.C
Esaias mortuus est tempore Ezechiæ regis plusquam per centum annos ante captiuitatem Babylonis 4. Regum 246.c.2.E
Esau. Habuit tria nomina, scilicet Esau, Edõ, & Seyr Gen. 22.c.3.K, & 344.c.3.F, Nu.to.2.6.c.1.H
Iosue tomo 2 180.c.2.D
Esau dictus est Edom siue rubeus, quia desiderauit lẽticulam rubeam, & dictus est Esau a nomine proprio, & Seyr a corporis dispositione: quia hispidus erat Genes. 23.c.2.D
Eo die, quo Esau vendidit primogenituram ipsi Iacob pro pulmento ex lenticulis, mortuus fuit Abraham, vt dicunt quidam Iudæi, & ideo comedebant lentes, vnde nunc, quando aliquis ex Iudæis moritur, illa die mortis, & exequiarum parantur lẽticulæ in cibum, sed nõ videtur verum dictum istorum, vt probatur super Genes. 297.c.4.I
Esau, secundum Hieronymum, vocatur Edom idest rufus siue rubeus, vel sanguineus ob ruborem corporis, vt patet in quodam prologo super Abdiam, qui incipit Iacob Patriarcha, Gene. 297.c.4.K
Esau, vendendo primogenitarum, commisit symoniam, Genes. 298.c.2.C
Esau pilosus erat, ita vt videretur pellis animalis bruti, vnde nominatus est Seir. Genes. 305.c.2.A
Esau quare occurrerit Iacob cum quatuorcentis viris recitantur variæ opiniones, sed tandem dicendum est, quòd hoc fecit vt ostentaret fratri suo potentiam suam Genes. 331.c.4.k
Esau quando osculatus est Iacob, Gene. 33. dicit Rab. Salomon, quòd voluit eum mordere, sed hoc dictum vanum est, & ridiculũ, Gene. 335.c.3.G
Filij Esau habuerunt tres status, nam primo fuerunt duces 2. reges, deinde reducti sunt ad duces, & sic fuerunt filij Israel, Gene. 345.c.4.H
De progenie Esau. 1.Paral. 37.c.1.D
Esca. Quæ sit causa, ꝙ escæ sanctificentur. Matth. to.5. 122.c.4.K
Eschines. Et Demosthenes floruerũt in arte oratoria sub secundo Xerxe rege Persarũ anno ab orbe condito 4840. & hoc secundum Septuaginta interpretes: nam secundum literam nostram claruerunt anno 3604. &c. Gen. 8.c.2.A
Esculapius. De Deo æsculapio veritas est, & nõ fictio, quòd apparebat in figura serpentis. Num. to.2. 42.c.4.F
Aesculapius in figura colubri cristati de Epiro Romã transuectus est, vbi in insula Tiberis colebatur. Deut. 20.c.4.K
Esdras. Et Neemias inter agiographa cõputatur, aliquæ tamen Bibliæ vnum tertium librũ Esdræ habẽt, qui valde apochriphus est, liber Neemiæ ponitur post primũ librum, Esdræ 2. post quẽ sequitur. 2 liber Esdræ. Gen. 29.c.1.B
Esdras adiutor interpretatur, & Neemias consolator, nam fuerunt in adiutorium & consolationem omni populo Iudæorum de captiuitate in patriam redeunti. Gen. 29.c.1.B
In libro Esdræ & Neemiæ multa signantur allegoricè, & tropologicè. Gen. 29.c.1.D
Esdras fuit verus & catholicus trãslator sacræ scripturæ. Nu. to.1. 161.c.2.A
Esdras, post destructionem & combustionem librorũ legis per Babylonios, spiritu diuino afflatus legem scripsit, & multa addidit. Deut. 15.c.4.I
Post tempora Esdræ non surrexit prophetã in Israel'. Deuter. 184.c.1.C
Esdræ liber Quartus, qui in quibusdã Biblijs ponitur, est penitus apochryphus. 1.Reg. to.1. 3.c.3.H
Esdras, spiritu Domini afflatus, scripsit totam legem à Chaldæis combustam, &c. 1.Reg. to.1. 7.c.1.A
Esdras natus est in Babylone, & venit in Ierusalem cũ redeuntibus de captiuitate, vt colligitur ex processu duorum librorum Esdræ. 1.Paral. 6.a
Per Eldram non sunt suppletæ nisi historiæ, quæ fuerunt vsque ad captiuitatem Babylonis, præter historiam Tobiæ, quæ non habetur in canone veteris testamenti. 1.Paralip. 6.a
Esdras fecit librum Paralip. 1.Paralip. 4.b
Esdras scripsit illa, quæ habentur Gen. 36. & illa, quæ habentur Deut. vltimo, & non Moyses, vt est sententia auctoris. 1.Paral. 41.c.1.B
Esdras in narrando tribuum progenies, in 1.Paralip. sequitur ordinem continuitatis habitationis tribuum, &c. 1.Paral. 80.c.4.F
Esdras in libris Paralip. sæpe remittit ad libros illos, è quibus transcripsit historiam. 2.Paralip. fo.72.c.1.B Et vtitur verbis illorum, & sic cũ dicitur. 2.Paral.5. fuitque arca ibi vsque ad præsentem diem, intelligitur vsque ad præsentem diem, scilicet illorum, qui hoc scripserũt, idest post mortem Salomonis, & non refertur ad tempus ipsius Esdræ. ibid. f.116. c.2.D.
Esdras, rediens de captiuitate Babylonica, voluit reintegrare canonem sacræ scripturæ, sed nõ per libros personarum priuatarum, quia in illis poterant esse multi errores propter negligentiam & inaduertentiam scribentium, & ideo dedit illi Deus spiritum propheticum ad restaurandum omnes libros legis, qui ante captiuitatem fuerant scripti, &c. 2.Parali. 137.c.1.A
Esdras, quare non suppleuit in libris Paralip. defectus historiæ reg. Israel, sed solum regum Iuda. 2.Paral. 170.c.1.A
Quartus liber Esdrę reiectus est de libris veteris testamenti,

menti,&c Mat.to.1. 3.c.1.A
Esdras fuit in Babylone tẽpore Artaxerxis regis Persarum, cuius gesta referuntur Matth.to.1. fol.146. col.2.B

Eseni. Esenorũ secta, inter Iudæos habebatur tanquam sanctissima,vt dicit Iosephus. Leuit. 326.c.3.H
Eseni nec tentabant Christum, nec aduersabantur ei. Mat.to 6. 40.c.3.F
De Esenorum secta. Deuter.fo.121.c.3.I. Matth.to.1. 101.c.1.B

Esse. Esse est inter omnes formas perfectissima & simplicissima, & in qualibet alia forma includitur,&c.Exo.to.1. 19.c.3.I.& 35.c.4.F
Esse non est quid compositum, bene tamen essentia. Deut. 152.c.3.G
Esse rerum creatarum habet aliam mensuram durationis,quam esse Dei,&c.Iosue to.2. 15.c.3.F
Esse est fundamentum omniũ perfectionum & ideo, secundum modum eius, sunt cætera. Iosuæ to.2. 43.c.2.C
Esse rerum dependet à Deo in conseruari, sicut esse rerum, quæ fiunt, dependet ab agente vel artifice in fieri.2.Paral. 90.c.3.F
Esse simpliciter acceptum prout includit in se omnẽ perfectionem mũdi excellit ipsum viuere sentire, & intelligere, &c. quia dicit plures perfectiones, q̃ quodlibet eorum. Si autem consideretur vt participatio ab ista re vel illa, &c. sic esse est minus perfectum,quàm viuere &c. Matthæi tomo 2. fol.13. col.2 A
Esse conuenit Deo propriè, sed non sic aliis rebus. Mat to 4. 110.c.2.D
Esse dupliciter accipitur, vno modo pro quidditate vel natura rei, sicut cùm dicimus, quòd ad esse cõpositi requiritur materia & forma, alio modo pro actu entis,quo ens est, & actu existit. Primo modo esse est compositum: quia quidditas vel natura in composito,est composita &c. Secundo modo esse est quid simplex, & nihil potest simplicius cogitari, quam esse & primo modo esse hominis totalis non est esse animæ intellectiuæ bene tamen secundo modo. Mat.to.6. 97 c.1 B
Vbi modicum est de esse modicum est de bono. Mat. to 5. 53.c.4.K
Esse hominis non desinit esse per mortem quia illud erat esse animæ, quo etiam anima subsistit post separationem. Mat.to.6. f 97.c.1.C. Et corpus existit per participationem esse ipsius animæ. esse vero materiæ & esse formę in alijs compositis ab homine,est ab esse totius.ibidem.
Esse humanitatis & hominis non est aliud, quam esse animæ.Mat.to 6. 98.c.1.E
Esse rerum tripliciter designatur, sicut distinxit Augustinus Gen.cap.1.Mat.to.7. 201.c.2.D
Duplex est modus essendi rei, scilicet, rei in seipsa, & rei in intellectu,&c.Mat.to 7. 201.c.3.F
Esse animæ nihil aliud est quam viuere. Matth.to.6. fol.70.c.1.A.Parad.fo.33.c.2.E
Totum esse hominis saluari potest in anima, licet nõ tota essentia.Mat.to.6. 72.c.4.F
In anima separata à corpore totum esse hominis manet,& idem numero.Mat.to.6. 72.c.4.F
Esse Dei est scire Dei. Mat.to.7. 98.c.4.H
Res tunc sunt,cum actu sunt. Parad. 33.c.3.F
Quid sit formam habere esse naturale & intentionale,& quomodo differant huiusmodi esse.Mat.to.7.
De his.quæ non sunt, nõ iudicamus malum esse non esse.Mat.to.7. 187.c.1.B
Ablato esse, auferetur omne bonũ.Mat.to.7.187.c.2.C
Esse,natura, virtus, & operatio per ordinem se habẽt Mat.to.7. 192.c.4.K
Esse non est indiuiduum.Mat.to.7. 199.c.4.G
In separatis à materia esse & quidditas distinguuntur. Mat.to.7. 199.c.4.G
In Deo quidditas, indiuiduum, & esse sunt idem penitus.Mat.to.7. 200.c.1.A
In Deo speciale est, quòd in eo non distinguantur quidditas & esse. Mat.to.7. 200.c.1.A
Duo sunt modi essendi rei.s.in seipsa, & in intellectu. Mat.to.7. 201.c.3.G
Non est minor virtus substantiæ spiritualis in intelligendo,quàm entium in essendo. Mat.to.7. fo.201. col.3.H
Esse rei mensuratur tempore. Matthæi tomo 7.f.216. col.2.E
Esse spirituale excellentius est esse naturali. Matth. to.7. 237.c.3.F

Essentia. Est quid compositum non tamen esse. Deute. 152.c.3.H
Essentiam diuinam intelligere in se solam maius est, quàm quidquid aliud ab ipsa est, vel esse potest intelligendo illud,vt est in seipso,& non in Deo.Mat. to.2. 34.c.1.A
Essentia à diuina agnoscitur à beatis vniuocè,sed creaturæ in ipsa essentia æquiuocè cognoscuntur. Mat. to.4. 239.c.2.B
Non est maius cognoscere diuinam essentiam cum effectibus, quàm sine illis, sed cognoscere eam cũ effectibus est magis difficile, quam sine illis, Matt. to.2. 34.c.1.B
Essentia diuina non potest videri ab aliquo ex puris naturalibus,bene tamen ex gratia Dei. Matt.to.2. 37.c.2.E
Essentia diuina vnitur beatis sicut species intelligibilis intellectui nostro.Mat.to 4. 39 c.4.I
Essentia diuina non potest videri sine gaudio.Matth. to.7. 95.c.1.E
Essentiam diuinam generari plurima includit absurda,non tamen aliquam personam generari. Parad. 62.c.3.k
Deus non beatificat nos, vt persona, sed vt essentia. Mat.to.5.
Visio essentiæ diuinæ est omne bonum. Matth.to.6. 329.c.3.G
Essentia diuina diuersimode datur nobis, & filio Dei. Mat.to.6. 329.c.4.G
Videns diuinam essentiam non est necesse, q̃ omnia intelligat per illam visionem, licet diuina essentia omnia eminenter contineat. Mat.to.7. 206.c.3.I

Æstimatio rei. Non debet fieri per vendi-torem, sed per emptorem & sic in omnibus contractibus ad recipiẽtem pertinet æstimatio 9.Ethic.cap.1.Leuit. 336.c.4.k

Æstas. Inter æstatem & ver impossibile est esse tempus medium. Iose tomo 1. fol. 192. col.4.K
Aestas fit decurrẽte Sole per tria signa,scilicet à principio cancri, vsque ad principium libræ. Mat.to.2. 248.c.2.D
Esther : vide Hester.

Ætas. De tribus ætatibus, quarum Ouidius facit mentionem 1.Metamor. quarum prima, scilicet aurea incepit a principio rerum, vsque ad finem regni Saturni, secũda incepit a principio regni Iouis,& tunc nouiter incepit distingui tempus in quatuor tempora &c. tertia ætas computatur a tempore, quo inceperunt arma bella & dominia. Gen. 17.c.2.A
In prima ætate homines, vt quidam dicunt, comederunt

rũt carnes, & referuntur rationes eorum. Gene. 114.c.1.A. Sed oppoſitum tenendum eſt, quòd nec comederunt carnes nec piſces, neque biberunt vinum, ſed aqua erat eis potus. herbæ & fructus arbórum cibus &c. Gen. 114.c.1.B

Aetates ſeculi diſtinguunt poetæ in quatuor: primam vocant auream, cuius ætatis auctor fuit Sybilla Cumana, & eam ſequitur Virgilius, Ouidius, & Boetius, ſed iſti contradicunt ſacræ ſcripturæ. Gene. 114.c.1.E

Primam ætatem non cognouerunt hiſtorici prophani, quia nulla hiſtoria Græca, Latina, aut Barbara loquitur de principio ſeculi, ſed omnes incipiunt a temporibus Nini regis. Geneſ. 114.c.2.B

In prima ætate, terræ naſcentia erant magnæ virtutis, & ſufficiebant ad cibum & ſuſtentationem optime, vt probatur ex viribus quas dabãt hominibus, & ex longa vita, &c. Gen. 114.c.4.F

Aetas ſecũda durauit per duc ẽtos nonaginta & duos annos, vt colligitur Gen. 11. Gen. 125.c.1.A

In fine ſecundæ ætatis orta erant iam tria regna. ſ. Aſſyriorum, Aegyptiorum, & Sicioniorum &c. Gen. 124.c.4.F

Aetatis primæ homines, quare tandiu viuebant, aſſignantur cauſæ. Gen. 33.c.1.D

Prima ætas ab Adam vſque ad diluuium habuit annos duo mille ducentos quinquaginta duos, iuxta computationem ſeptuaginta interpretum, quod ſubſtineri non poteſt, iuxta literam hebraicam habuit annos mille ſexcentos quinquaginta ſex, vt dicit Auguſtinus 15. de Ciui. cap. 21. Gen. fo. 20. c. 3. I Inde optima Poli. 3.c.2.D

In tota prima ętate, quæ fluxit ab orbe condito vſque ad diluuium, fuit maior temperies temporum, quã fuit vnquam poſtea. Exo. to. 1. 58.c.3.I

Prima ætas finita eſt anno ſexcenteſimo vitæ Noe, & & ſecunda incœpit in ſequenti anno, quę per ſolos filios Noe computantur. Gen. 59.c.4.H

In prima ætate ponitur vnus filius vſquequo deueniatur ad Noe, in ſecunda ætate ponuntur plures, ſed vnius, ſ. Sem, cuius progeniem principaliter intendit ſcribere Moyſes vſque ad Abrahã, qui fuit principiũ tertiæ ætatis, & finita eſt in Thare. ſed in tertia ætate ponuntur tres filij Thare. ſ. Abrahã, Nachor, & Aram, ſed vnius, ſ. Abrahæ genealogiam intendit ſcribere ſacra ſcriptura, &c. Gene. fo. 59.

Secunda ætas. ſ. a Noe vſque ad Abraham ſolum durauit annos ducentos nonaginta duos ſecundum veritatem Hebraicam & Bibliam noſtram, ſed ſeptuaginta interpretes ponunt in ſecunda ætate annos mille ſeptuaginta duos. Gene. 57.c.4.F

Tertia ætatis caput fuit Abrahã, tamen incœpit computatio tertiæ ætatis in Thare, vt fiat mẽtio de duobus aliis filiis Thare, fratribus Abrahæ, ſ. Aram, & Nachor propter miraculum factum in Aram & Abraham. Gen. 57.c.4.G

Primam ætatem incœpiſſe a Saturno credit Ouidius vt ipſe proponit in principio Metamor. Deuter. 16.c.2.A

A principio mundi vſque ad Chriſtum fuerunt quinque ætates, prima ab Adam vſque ad diluuium, & finita eſt annis mille ſexcentis quinquaginta ſex, ſecunda a diluuio vſque ad natiuitatem Abrahæ, & finita eſt annis ducentis nonaginta duobus, tertia ab Abraham vſque ad natiuitatem Dauid, & finita eſt annis nongentis viginti vno, quarta a Dauid vſque ad captiuitatem Babylonis, quæ fuit vltimo anno regis Sedechiæ. 4 Reg. 25. & finita eſt annis quatuorcentis nonaginta tribus. Quinta ætas incępit a prædicta captiuitate vſque ad Chriſtum, & finita eſt annis ſexcentis & vno, &c. Mat. to. 1. f. 105. col. 2. A

De ætatibus mundi, quas quidam dicunt eſſe ſex, primam ab orbe condito vſque ad diluuium, ſecũda a diluuio vſque ad Abrahã, tertia, ab Abrahã vſque ad Dauid. Quarta a Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis. Quinta, a tranſmigratioue Babylonis vſque ad Chriſtũ. Sexta, a Chriſto vſque ad finem ſęculi alij aſſignant octo ætates, ſcilicet duas alias præter iſtas quarum vnam dicunt eſſe ſtatum mortuorum, ſcilicet toto tempore, quo animæ manent ſolutæ a corporibus, & iſta incæpit a die, quo occiſus eſt Abel, & durabit vſque ad finẽ ſęculi, & a die iudicij incipiet octaua ætas, alij aſſignant ſeptimam ætatem a quiete animarum, ideſt a die paſſionis Chriſti vſque ad diem iudicii, ſed magis proprie ponuntur ſex ætates, quã octo, Mat. tomo 4 199.c.1.B

Et poſt iſtas ſex ætates decurſas erit generalis reſurrectio mortuorum ibidem.

Aetates ſęculi comparantur ætatibus hominis, &c. Super Matth. tomo 6 82.c.2.E

Quælibet ætas hominis habet finem determinatũ, præter ſenectutem. Mat. tomo 6 82.c.3.F

In prima ætate ſęculi homines erant longioris vitæ, quã poſtea cuius aſſignatã ratio Mat. to. 6. 112.c.1.D

Aetas hominis accipit dupliciter, vno modo pro numero annorum vel temporum alio modo pro cõditione corporis quantum ad robur, & ſanitates, & cæteras operationes ſecundum competentiam ad ætatem, &c. Primo modo capiendo, non erit eadẽ ætas reſurgentium, ſed bene ſecũdo modo, vt probatur Mat. tom. 6 118.c.1.E

Aetas ſenii non habet certam periodũ, ſed alię ætates ſic: & ſic eſt de ętate ſenii huius mundi, &c. Matth. tomo 7 88.c.4.K

In prima ętate ſęculi non fuerunt idola Parado. 101. colum. 4. H

Quatuor ętates fuiſſe ponit Ouidius. 1. Meta. ſcilicet auream, argenteam, æneam, & ferreã. in De Opti. Poli. 2.c.3.H

In prima ętate ſaluabantur homines per legem naturalem, Mat. tomo 7 250.c.1.D

Aetas dupliciter accipitur, Mat. to. 6 118.c.1.D

Nulla eſt ætas in qua homo non vocetur a Deo Mat. tomo 5 173.c.4.I

In ætate triginta duorum annorum, & trium menſium ſurrexit Chriſtus: ſed parum addendum eſt, &c. & in illa ætate reſurgent homines Mat. tomo 6 118. colum. 1. A

Vltima ætas ſęculi computatur ab aduentu Chriſti vſque ad finem mundi Mat. tomo 6 82.c.2.E

Aeternitas. æternum.

Aeternitas ſecundum Boetiũ, eſt interminabilis vitę ſimul tota, & perfecta poſſeſſio Exo. tomo 1. 263 colum 3. K

Ioſue tomo 2 52.c.4.F, Parado. 33 c.4.I 13.c.2.D

De ratione ęternitatis eſt ſimultas totalis vitę, ex Boetio li. 5. de Conſolatione proſa vltim. dicen. ſic. Aeternitas eſt interminabilis vitę ſimul tota, & perfecta poſſeſſio, quare neceſſe eſt vt Deo detur ſimultas in eſſendo, & in agendo. & ſic Deus non habebit aliquem actum nunc, quem ante nũquam habuit, &c. Leui. 151.c.3.G

Aliquid de conditione ęternitatis in rebus creatis eſt inſtans fluens, quod eſt ſubſtantia temporis, & eſt vnicum in qualibet re naturali, & aſſimilatur æternitati in multis, & in hoc rés temporales comparantur Deo in ſimultate Ioſue tomo 2 15.c.3.k

Aeter-

Aeternitas Dei, & hominis mensura, quomodo differant, & quomodo conueniant homo cum æternitate. Iosue to.2. 19.c.4.F

Quomodo æternitas Dei & Angeli mẽsura differãt. Iosue to.1. 22.c.3.F

Aeternum in sacra scriptura aliquando accipitur pro pauco tẽpore vt patet Deute. 15. de seruo Hebræo cuius auris perforabatur subula, nam ille seruiebat in æternum, idest per totam vitã vsque ad annum Iubilei.de quo Leuit.25.&c. Gen.fo.100.c.2.B. Iosue to.2.fo.84.col.2.B. 2.Reg.fo.70. c.1.C, 1.Paral. 183.c.1.C.& 200.c.3.G

Aeternum, de quo habetur Gen.3. capitur secũdum proprietatẽ vocabuli, quod semper durare dicitur, nam non est recedendum à significatione vocabuli nisi propter causam manifestam,vt si accipiendo æternum secundum proprietatem vocabuli, scriptura redderetur falsa,&c.Gen. 101.c.2.E

Aeternum de quo Gen.17. capitur pro multo tempore,sicut & sempiternum,Gen. 260.c.4 K

Ethai. De quo 2.Reg.15. erat Philistheus de vrbe Geth.2.Reg. 96.c.4.F

Ethan. Eman, Asaph,& Idithum, fuerunt viri famosi & principes cantorum, & prophetæ, nam psalmi eorum habentur inter sacras scripturas,& progenies eorum describuntur ab Esdra. 1.Paralip. 91.c.2.F

Ethan aliquando est nomen viri, & aliquando nomẽ regionis.1.Paral. 60.c.3.H

Ethari. Descendunt a Gether filio Aran, filij Sẽ. Gen. 52.c.2.E

Ethica. Tertia specie ethicæ laborantes sunt incurabiles,eo quod in illis nõ restauratur humidum radicale.Mat.to.6. 106.c.4.H

Aethiopia. In Aethiopia barbararum gentium multiplicitas reperitur, nã sunt ibi Garamantes, qui matrimonio non vtũtur,sed quãlibet quilibet licitè accipit, & ideo filij non cognoscunt nisi matres,quare Garamantes inter cæteros orbis populos ignobiliores & degeneriores sunt. Sunt deinde Serbetæ gẽtes duodecim pedum longitudine.Sunt & Azachæi, qui captos Elephantes venatione deuorant, sunt & Sanebares,apud quos nullum animal quadrupes aures habet,&c. Gene. 7.c.1.D

Aethiopia,proprie sumpta, describitur. Gene.fo.14. c.2.A. Similiter & Aethiopia large sumpta. ibidẽ.

Reginarum Aethiopiæ nomen commune erat Candax, sicut Pharao regum Aegypti. Gene. fol. 14. col.2.E

Duæ sunt Aethiopiæ, vna quæ est in Asia coniuncta Aegypto a latere Meridionali contra Orientẽ longe porrecta, & per hanc labitur Nilus, & inde in Aegyptum venit, alia est in Africa apud Libyam tendens vsque ad occidentem, & ista est magis nota in libris, & ad hanc nullo modo potest transire Nilus, quia Asia & Africa Mediterraneo mari seiunguntur, vt quidam dicunt, sed non est verum, quia inter Asiam, & Africam non est pertranseundum mari Mediterraneo, sed diuiduntur in terra continente,&c. Gen.fo.15.col.1.C. & 103.c.1. D. 4 Reg.fo.189.c.4.I.

Aethiopia est nimis meridionalis respectu terræ Chanaan,cum sit in primo & secundo climate.2.Paral. 125.c.1.B

Aethiopes. In viuis arenis morantur,&c. Gen. 7.c.1.D

Aethiopes sunt circa æquinoctialem sub vngula tauri vt dicit Lucanus in 3.Gen. 14.c.2.A

Aethiopes comedunt dracones. Gen. fo.48.c.1.C. & 116.col.1.E

Aethiopes descendunt a Chus filio Cham, & sicut Hebræo Aethiops Chus dicitur.Gen. 51.c.3.G

Aetna. Aetna aliquando est nomen montis, & aliquando viri 1.Paral. 59.c.4.F

Aetna Siciliæ mons, &c. non est ostium inferni, vt quidam putant, sed quædam voragines illius montis habẽtes materiam sulphuream, quæ naturaliter ignem concipit,& inflammatur, & foris apparent flammæ,&c.Matth.to.7.fo.166.c.3.G. Parad.fo.99. c.3.G.& 123.c.2.C

Aetna & Vulçanus montes in Sicilia non sunt aperturæ ad eum locum, qui a nobis vocatur infernus, vt probatur De Statu animarum. 11.c.2.E

Aetnã montem Virgilius dicit esse os inferni.6. Eneidos. Similiter & vulgus. Similiter & Franciscus Maironis in 4.Senten. De Statu animarum. fo.11. c.4.F

Aetna mons & Vulcanus, similiter & Vesuuius vnde eructuent flammas. De Statu animarum.f.12. c.1.A

Aethnicus. Ethnici sunt Gentiles, vt inquit Rabanus,quia ethnos Græcè gens est: & dicuntur Gentiles quia tales sunt, quales geniti sunt, quia sub peccato manent, sicut sub peccato sunt geniti. Vel dicuntur gentiles quia nihil habẽt nisi, quia sunt gentes, idest homines. Iudæi verò tempore suo habebant legem a Deo: sicut nunc Christiani, secundum quam colunt Deum. Matt. to.2. 248.c.3.K

Ethnicus est Gentilis, & Publicanus, publicus peccator.Mat.to.5. 56.c.4.G

Eua. Quare Eua fuerit formata de viro, assignãtur quatuor rationes.Gen. 9.c.1.C.& 141.c.3.K

Circa Euæ formationem narratur error quorundam Iudæorum, & confutatur. Gen. fo.9.col.2.C. & 15. col.4 F

Eua quomodo potuerit formari de costa, recitantur opiniones. Gen. 17.c.1.A

Eua in sui creatione quam cognitionem a Deo consecuta sit.Gen. 165.c.3.I.& 177.c.3.K

Euam quare sic incœperit tentare diabolus dicens; Quare præcepit vobis Deus,&c. Et non suggessit immediatè vt comederet, assignatur ratio. Gene. 18.c.3.H.& 166.c.3.K

Eua ex verbis diaboli, dicens, quare præcepit vobis Deus,&c. mota fuit quadam elatione, & inclinata ad displicentiam præcepti,& per hoc ad dubitationem de pœna comminata,quod pertinet ad superbos.Gen. 18.c.2.I

Eua, per displicentiam mandati diuini, deuenerat ad dubitationem, vtrum Deus secundum verba, quæ prædixerat mortem infligeret, & ideo respondit, ne fortè moriamur, quod dubitare fuit magnum peccatum.Gen. 18.c.3.I

Eua quid crediderit, quum audiuit a Diabolo dicẽte, eritis sicut Dij. Gen. 19.c.1.A

Eua antequam gustasset de cibo vetito, multiplicter peccauit. Primò in elatione & displicentia diuini mandati.secundo dubitando de verbis Dei. teriò immoderate honorem & excellentiam appetendo. quartò de cibo vetito eligendo comedere,& in ista peccata incœpit cadere. mox vt serpens incœpit persuadere,&c. Gen. 19.c.1.3

Euę peccatum, quod ad intemperantiam pertineæ ostenditur.Gen. 19.c.3.K

Euam compulit Diabolus ad comedendum de arbore vetito, dicit Rabbi Salomon. sed ridiculum est. 19.c.3.K

Eua dedit viro suo vt comederet de ligno vetito, ex quodam

quodam amore inordinato, vel melius ex Dæmonis perſuaſione Gene. 19.c.4.F
Eua enarrauit viro ſuo, quæ ſerpens locutus fuerat, ſed non credidit Adam dictum ſerpentis: comedit tamen, ne vxorem contriſtaret, &c. Gene. 19.c.4.F
Euæ excuſatio fuit, ſerpens decepit me, dicens mihi, ꝙ non peccabam: ne morerer. Gene. 20.c.3.H
Hoc nomen Eua de quo Geneſ. 3. & vocauit Adam nomen vxoris ſuæ Euam, in Hebræo habetur Haua, quod deſcendit de hay, ideſt, vita, quia, vt redditur ratio in littera, ipſa eſt mater omnium vjuentium Gene. 23.c.4.I
Eua quolibet partu geminos pariebat, vt dicunt Iudæi maſculum, & fœminam, & poſt illi duo erant vir, & vxor, &c. Gene. 28.c.3.G
Eua quare fuerit formata in Paradiſo aſſignantur rationes Gene. 92.c.4.F, & 93.c.1.A
Eua non fuit formata in Paradiſo, quaſi dignior, ſed quia fuit de latere viri formata exiſtētis in Paradiſo a quo non fuit expulſus, neque exiit vſquequo peccauerit, &c. Gene. 92.c.4.K
Si Eua formaretur de terra, & non de Adam, illa formaretur extra Paradiſum, ſicut vir, cum non eſſet aliqua cauſa formandi eam in Paradiſo, Geneſ. 93.colum.1.A
Eua fuit formata de latere viri, & non de pedibus neque de capite, ad deſignandum, ꝙ non formabatur vt domina neque vt ancilla, ſed vt ſocia, &c. Gene. 93.colum.1.A
Euam eſſe formatam extra Paradiſum, dicunt aliqui, contra communem opinionem, quod forſan nō poſſumus conuincere: quia licet cōſtet Euam eſſe formatam ex coſta Adæ, non conſtat tamē an fuerit huiuſmodi formatio in Paradiſo an extra. Gen. 93.colum.2.E
In Euę tētatione potius fuit arboris pulchritudo: quā ſuauitas cibi, & pulchritudo viſa: & ſuauitas credita Geneſ. 95.c.1.E
Eua fuit obligata ſub illo præcepto de nō comedēdo de ligno ſcientiæ boni, & mali Gene. 128.c.4.K
Eua nō didicit primum idioma a viro ſuo, ſed a Deo accepit, ſicut, & Adam: & Eua plenius accepit illud idioma a Deo quam Adam, &c. Gene. 139.c.2.A
Euæ peccatum primum fuit quia ipſa comedit, & dedit viro ſuo. Sed per peccatum Euæ non introiuit peccatum in mundum, &c. Sed non per peccatum primum introiuit peccatū in mūdū, ſed per primū peccatum Adæ iuxta Apoſtolū ad Romanos quinto. Quia in Adā fuit tota natura humana, &c. Gen. 142.colum.4.I
Euę peccatū ſolū fuit perſonale, ſieut peccatū Cain, & cæterorū. Peccatū vero Adæ tranſiuit in omnes homines, quia peccāte illo, condēnatū fuit totum genus humanū, quia Adā ſolus erat in quo tota natura humana fuit Geneſ. 143.c.2.D
Quòd Eua potius formata fuerit ex coſta Adæ, quam de alia parte corporis aſſignantur rationes, Gen. 143.colum.2.E
Eua erat perſona ſingularis non vt continens totam naturam humanam Gene. 143.col.1.A
Eua quando formata fuit a Deo, habuit tantam magnitudinem corporis, quantam poſtea per totam vitam, ſicut, & Adam formatus fuit in ætate virili Geneſ. 147.c.4.K
Corpus Euæ tam magnum, quomodo fieri potuit ex vna coſta parua, quidam dicunt, hoc factum eſſe per rarefactionem materiæ, &c. quod improbatur Geneſ. 148.c.1.B
Alij dicunt, quod factum fuit per additionem extraneæ quantitatis: ſed hanc poſitionem impugnat Magiſter in 2. Sent. diſt. 18. & dicit Magiſter quod fuit factum per multiplicationē illius coſtæ in ſeipſam, ſicut & quinque panes, & improbatur poſitio Magiſtri, & cōcluditur, ꝙ poſitio, quam improbat Magiſter, eſt vera & eſt Auguſtini. Sed quomodo illa materia extrinſeca trāſierit in corpus Euæ, ſunt duæ opiniones, quarum ſecunda magis placet. Sed prima videtur magis conſonare ſecundum modū loquendi ſcripturæ ad euitanda incōuenientia &c. Gen. 148.c.1.D
Euæ corpus fuit immediate formatum ex coſta Adæ, & ex materia extrinſeca, mediate, conuertendo illam materiam in coſtam ita vt coſta efficeretur tātæ magnitudinis ſicut corpus Euæ, & tunc de illa coſta formatum eſt corpus mulieris. Et iſta eſt intentio doctorum, & ſic applicatur exēplum de embrione &c. & exemplum de frugibus, & exemplū de conuerſione vini in ſacramento Euchariſtiæ, vbi aqua per ſe non cōuertitur in ſanguinē, ſed per accidens, inquantum mixta vino, conuertitur in vinum, quia, ſi non conuerteretur in vinum: non conuerteretur in ſanguinem &c. poteſt etiam quis tenere, ſi velit, quod vnica conuerſione tam coſta quàm materia extrinſeca conuerſa fuit in corpus Euæ, diceretur etiam ꝙ ex coſta Adæ fuerit formatum, quia coſta erat materia principalis, & alia per acceſſionem, & huic conſonat exemplum de grano & ſegetibus. Gen. 148.c.4.G
Eua fuit producta diſtanter ab Adam. Gen. 151.c.2.D
Eua quare ſola ducta fuerit ad Adam aſſignantur cauſæ. Gen. 151.c.2.E
Hoc nomen Eua, eſt nomen proprium primę mulieris, vt probatur Gen. 153.c.4.K
Quod hoc nomen Eua fuerit impoſitum ab Adam potius q̄ à Deo, aſſignantur rationes. Gen. 154.c.2.B
Euæ tentator fuit Diabolus, & nō ſerpēs. Ge. 155 c.4.K
Quod Eua non timuerit ſerpentem aſſignātur rationes. Gen. 161.c.2.E
Eua nō admirata eſt de locutione ſerpētis, & nō ideo quia tūc ſerpēs loqueretur, ſed quia putauit nō eſſe cōtra naturā ſerpētis loqui, & hoc tenet Aug. 11. ſuper Gen. & Magiſt. Sent. lib. 2. diſt. 21. & potuit hoc putari propter inexperientiam & nouitatem rerum &c. Gen. 165.c.3.G
Euā quare ſit aggreſſus Diabolus ad tentandū, & non ipſum Adam. Gen. f. 165.c.4.G. Sed vnde cognouerit Euā eſſe debiliorē ad reſiſtēſtū tentationi. ibidē. fo. 165.c.4.H. Sed quare ſolitariam fuerit aggreſſus Diabolus ibid. 166.c.1.A
Eua tentata fuit non à carne, ſed à Dęmone. Gene. 166.c.2.D
Euam quare tentauerit Diabolus de eſu cibi vetiti, & non de materia alicuius præcepti iuris naturæ. Ge. 168.c.1.E
Quod Euæ datum ſit præceptum de cibo vetito, per virum immediate, multi dicunt. Gen. fo. 168.c.2.D
Non Euæ, ſed Adæ datum fuit præceptū immediate, & perſonaliter de nō comedendo &c. quidā dicūt, ſed Adā illud poſtea dedit Euæ. pōt etiā dici ꝙ Adę datū eſt præceptū &c. cum primo formatus eſt, & poſtea formata Eua repetiuit Deus præceptum coram ambobus, &c. Gen. 170.c.1.A
Eua reſpondens Dæmoni addidit dicens, ne tangeremus illud Gene. 3. quidam dicunt quòd non vetuit Deus ne tangerent, ſed ne comederent, &c. Gene. fol. 170.col.2.C. Poteſt etiam dici quòd mulier nō addidit ſed putauit, quòd eſſet ſibi præceptum de non tangendo, &c. ibid. fo. 170.c.3.I. ſed primum eſt veriſimilius.
Eua cur dixerit ne fortè moriamur, apponēdo ly fortè,

tè,cum Deus non apposuerit, quidam dicunt, Euã apposuisse propter temperamentum locutionis, vt sapientes solent facere,& non quia dubitauerit, sed hac opinionc confutata, dicitur, ꝙ mulier ideo dixit: quia dubitauit, sic dicit Aug. & Magister. 2. Senten. dist. 21. Et solet dici qđ istud præceptũ cœperat displicere Euæ qñ tentabatur, & ideo addidit aliquid, quod videbatur facere præceptum graue, dicens præcepit nobis Deus, ne comederemus, neque tangeremus, cum Deus non vetuerit tactum. secundo abstulit certitudinem de illatione pœnę mortis & transgressione præcepti, dicens, ne forte moriamur,&c. Gen. 170.c.4.K

Eua quare credidit comedendo, non esse morituram. Gen. 172.c.2.B

Eua credidit diabolo ex ignorantia naturæ Dei. Gen. 172.c.2.C

Eua, ex verbis Diaboli, multa credidit. Primò Deum mentiri. secũdò Deũ inuidere homini. tertiò ꝙ gustato cibo, efficerentur homines sapientes. quartò ꝙ homo posset æquari Deo. quintò credidit rem impossibilẽ &c. Gen. 170.c.2.B.C

Quòd Eua appetierit diuinã excellentiam, dicit Aug. lib. 11. super Gen. & Magist. Sent. lib. 2. dist. 21. & fere omnes. Gen. 173.c.3.K

Eua totam suam perfectionem accepit in sua formatione, sicut Adam, sed non accepit tantam plenitudinem scientiæ, quantam Adam. Data tamen est ei cognitio omnium necessariorum, ita vt nihil ei deesset,&c. Gen. 177.c.3.G

Eua, cum seducta fuit, nõ erat in statu innocentiæ &c. Gen. 178.c.1.E

Euam non credidisse serpentẽ accepisse vsum loquendi à Deo, dicunt aliqui, & ideo in hoc non fuit decepta, nec sciuit vnde haberet serpẽs ꝙ loqueretur. nec tñ ꝓp hoc est decepta, ꝙa non est deceptio hominẽ nescire, sed solũ, qñ nesciẽs asserit rẽ aliter se habere q̃ se habeat,&c. Gen. fo. 179.c.3.F. Et sic dicentes,& bene, oportet negare dictũ Aug. & Mag. dicẽtes ꝙ Eua credidit serpentẽ diuinitus accepsse, quod loqueretur. ibidẽ. Vel si saluare volumus dictũ Augu. &c. dicendũ, ꝙ in hoc decepta fuit; sed iam erat in illo statu, in quo decipi posset,&c. Gen. 179.c.3.I

Eua creditur peccasse in illo die, in quo fuit formata, similiter & Adam. Gen. 179.c.3.k

Quòd Eua putauerit serpẽtem, locutionem accepisse diuinitus, idest per ministerium alicuius substantiæ spiritalis, dicunt aliqui, vt saluent dictum Augusti. & Magistri, sed falluntur. Gen. 179.c.3.K

Eua nolebat comedere de fructu arboris, propterea, quia Deus dixerat ꝙ moreretur si manducaret, aut tangeret, vt ipsa asseruit, impulsu tamen serpentis corporali, tetigisse, dicit Rabbi Salo. & alij, & hoc vt crederet Eua, ꝙ si erat peccatũ in tangendo, iam nõ dubitaret comedere, quia non poterat iã magis peccare, sed probatur hoc esse falsum & ridiculũ. Gen. 181.c.3.I

Quòd Eua, postq̃ comedit de ligno vetito, dederitque viro suo, ex inuidia hoc fecisse, dicũt aliq, quia vidit virum suum ea feliciorem, sed hoc non constat, vt probatur Gen. f. 181.c.4.F. Sed dicẽdũ, ꝙ dedit viro suo, ex quodam amore quem ad virũ habebat,&c. secundò ad manifestãdum suã lętitiã, credens esse verum quod serpens ei dixit, & falsum quod Deus dixerat. s. in quacunque hora,&c. Gen. fo. 181.c.3.K Et hanc dationem explicuit scriptura propter multas causas. ibid. 182.c.1.C

In Euæ tentatione, quis ordo fuerit, ostenditur. Gen. 182.c.4.F

Eua credidit verbum diaboli verum esse, etiam post comestionem, & ob hoc dedit viro suo de fructu, licet non haberet aliquam cognitionem, quã prius non habuisset, quæ esset perfectior intellectiua, & si habuerit experientiam defectuum de nouo aduenientium, nam hanc habuit Eua prius quam ambo comederent. Gen. 182.c.4.I

Eua post comestionem non est admirata, eo quod nõ facta sit sicut Deus sciẽs bonum & malum, & hoc quia nondum lapsum fuerat tempus, quod dixerat serpens, s. in quacunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, &c. & tamen dies ille, in quo comederat, nondum lapsus erat &c. Gen. 182.c.4.K

Eua, cum dederit viro suo comedere, nõ dixit de qua arbore esset ille fructus, vt dicunt quidam, sed falluntur. vt probatur. Gen. 183.c.1.B

Eua postquam comedit, iuit ad virum suum ferẽs fructum, & hoc fecit, quia voluit virum suum fieri participem tanti boni, vt efficeretur sicut Deus &c. Et exposuit viro suo per ordinem omnia, quæ dixerat ei serpens, & quòd ipsa iam comederat; & tamen nihil mali ei acciderat, propter quod credebat certissime futurum ꝙ efficerentur sicut dij,&c. si ambo comederent, & ideo orauit virum, vt comederet,&c. Gen. 182.c.2.A

Euæ peccatum fuit grauius peccato Adæ. Gen. f. 182. col. 1. E

Eua quomodo seducta est nõ Adam. Gen. 244.c.2.D

Euæ quare nõ fuerint oculi aperti, vt cognosceret se nudam esse statim vt peccauit. Gen. 184.c.1.E

Euam non solum persuasit Serpẽs, vt comederet, sed etiam ꝙ daret viro suo comedere, vt ex verbis Euæ constat. Gen 3. quibus ipsa respondit, dicens, Serpẽs decepit me,&c. Gen. 206.c.2.D

Euæ quare dixit Deus, quare fecisti hoc, s. quod vir tuus dicit, & non potius petijt ab ea, an ita esset, vt dixit vir suus, vel an fecisti hoc, quod dixit Adam, duplex assignatur responsio. Gen. 207.c.1.E

Eua in multis decepta est à serpente, primo, quia credidit se non esse morituram,&c. secundò quia credidit futuram esse sicut Deus, &c. tertiò, quia credidit Deum dixisse falsum,&c. Gen. 207.c.2.C

Eua, multis de causis, dixit se deceptam: primò, quia ita fuit. secundò in excusatione peccati &c. tertiò ad transferendum culpam. quartò, quia secuta est Adam in excusatione &c. quintò, quia nõ inuenit aliam excusationem &c. Gen. 207.c.2.D

Quod Eua voluerit se excusare, fuerunt duæ causæ, prima vt se alleuiaret à pœna. secundò vt se exoneraret à verecundia, & ideo dixit, serpẽs decepit me, & comedi, sed hoc quare dixerit Eua cum non videatur dictum ad propositum. Gen. 207.c.2.D

Eua dicens, Serpens decepit me, & comedi plenè respondit ad ea, quæ Deus quęsiuit, & ad ea quæ non quæsiuit, nam Deus quæsiuit ab ea cur dedit viro suo comedere, & ipsa respõdit quod comedit; sed quare comederit, respondit, serpens decepit me, & propter illa, quæ dixit ei serpẽs, comedit, & propter eadẽ dedit viro suo, vt scilicet fieret particeps eorundem bonorum, quibus, ipsa, vel quia putauit virum debere comedere ad hoc quod fieret illud, quod serpens dixerat,&c. Gen. 208 c.1.B

Eua peccauit in duobus, s. quia superbiuit, & quia comedit, & ideo punita est in duobus, sic dicit Historia Scholastica, & hoc aliqualiter applicari potest. Gen. 226.c.3.K

In Eua foret aliqua subiectio ad Adam in statu innocentiæ, non tamen pœnalis, quia non foret coacta, nec ad bonum Adam imperantis, sed ad Euæ aut saltẽ amborum, nec esset labor, vel difficultas in exequen-

exequendo. Gen. 229.c.4.G
Eua circa copulationem in statu innocētiæ staret determinationi Adæ, & debebat stare, s. q̃ cū Adam iuberet copulandum, obediret vel assentiret Eua, & vbi ille iuberet & quoties, & ita de alijs circunstantijs, quia vir & caput mulieris erat, & magis intelligens &c. Gen. 229.c.4.I
Eua erat vt pars animæ rationem participās, & Adam vt ratio per essentiam. Gen. 229.c.4.k
Eua subijceretur viro quo ad filiorum educationem in statu innocentiæ, nec esset subiectio pęnalis &c. Gen. 229.c.4.K
Illa, quæ in Euæ maledictione prænunciata sunt, verè mala sunt, sed non ea, quæ prænunciata sunt in maledictionem serpentis, &c. Gen. 232.c.2.D
Euæ nomen nondum positum erat primæ mulieri, cum Deus maledixit eam & Adam, sed postea illud imposuit Adã, & patet ex ordine literæ. Gen. 3. vbi dicitur, vocauit Adam nomen vxoris suæ Euã. Gen. 244.c.3.H
Eua pariebat simul matrem, & fœminam eodem partu, & isti postea in matrimonium iungebantur; nunc autem non expedit fieri hoc propter multa. Mat.to.5. 80.c.4.G
Euę formatio non fuit facta per solam multiplicationem costæ Adæ, vt dicunt nonnulli, sed super conuersionē alterius materiæ, &c. Mat.to.4. f.95.c.4.F
Euangelium. Euangelicam legem præfigurat liber Deuter. sed quomodo hoc. Gen. 18.c.4.K
Euangelium esse conficta quædam mendatia, dicunt Iudæi. Exo.to.1. 253.c.1.C
Euangelium scripsit Mat. in Hebræo. Exo.to.1.f.255. col.4 I
Euangelium, quomodo excedat Thorath. Exo.to.1. 258.c.1.C
Euangelica lex omnes homines obligat. quia omnes voluit Christus ad illam obligari. Mat.28. ite in vniuersum mundum, &c. Exo.to.2. 101.c.4.H
Euangelica lex vocatur lex perfectionis, non q̃ omnibus perfectionem præcipiat, sed quia omnem imperfectionē prohibet, s. omne peccatum, quia nullum vitium in nouo testamento permittitur. lex vero vetus non omnem imperfectionem prohibebat, quia multa, quæ alias vitia essent, permittebat vt libellum repudij. Deut.24. vsuras. ibidem. & purgationem vulgarem zelotipiæ. Nu.5. & vindictam. ita vt posset quis manu ppria occidere aliū. Nume. 35. vocatur etiam lex euangelica lex perfectionis quia tota est spiritalis, lex verò vetus considerabat temporalia, & temporalibus bonis ponens prędmia. Nu.to.1. 75.c.4.H
Ex euangelio Ioan.cap.14. Arriari raserunt illud; Ego in patre & pater in me est, & illud. 1.Io.9. Et hi tres vnum sunt; dicentes hoc non esse ex sacra scriptura, &c. Deu. 18.c.3.H
Quatuor euangelia recipit ecclesia, alia autem, quæ ab hæreticis conficta sunt sub nomine apostolorū, non recipit, scilicet, euãgelium Andreæ, Barnabæ, & Thadæi, &c. Deut. 18.c.4.I
Lex euangelica omnem malum prohibet, quia respicit cuiuslibet personæ bonū spirituale, & Deus potest dare aliquod adiutorium ad præseruationem ab omni malo &c. Deut. 126.c.4.G
Vnicum est euangelium, sed quatuor fuerūt scribentes. Mat.to.6. 279.c.4.F
Fides euãgelij prædicata est per totum orbem, viuente Petro, vt dicit Nicolaus de Lyra, & q̃ per S. Sauinianum & socios eius prædicata est fides in Gallia, & per Paulum in Hispania, cuius oppositum tenet Augustinus, & Origenes. Mat.to.6. 280.c.3.E
Quomodo intelligatur illud Mat.24 p̃dicabitur euangelium in testimonium omnibus gentibus. Matt. to.6. 280.c.3.G
Lex euangelica non dirigit sibi subiectos ad bonum, quod in præsenti est, vt leges humanæ, sed respectu alicuius boni futuri, s. vitæ æternæ. & ideo vult vt, qui illam assequi debent, sint immaculati. Deuter. 127.c.1.E
Inter legem euangelicam, & legem veterem assignatur discrimen. Deut. 126.c.4.F
Lex euangelica fuisset introducta, dato etiam quod Iudæi non peccarent contra legem suam. 3.Regū. 81.c.2.A
Euangeliorū liber excedit alios libros noui testamenti in duobus. Primò, quia principaliter continent facta & dicta Christi, q̃ alij libri &c. Secundò, quia ibi cōtinentur dicta & facta Christi, prout ab eo dicta vel facta sunt, &c. Mat.to.1. 6.c.2.B
Euangelium est nomen Græcum significans bonam annunciationē vel bona noua, vt vulgariter loquimur, & licet sic significet, aliqñ tamen accipitur diuersimode. Nam sæpe capitur euãgelizare pro annunciare vel prædicare. Psal 67. dñs dabit verbum euangelizantibus, idest prædicantibus. Et Naum.1. Ecce super mōres pedes euãgelizãtis, &c. & 1.Cor. 9. si nō euangelizauero veh mihi. & ad Ro.10. quã specioſi pedes euangelizantiū pacem. aliqñ accipit pro mala annūciatione ad Gala.1. miror q̃ sic tam cito transferamini in aliud euangelium, &c. & ibidem, si quis vobis euangelizauerit, &c. Matth.to.1. 6.c.4.F
Euangelium Christi aliquando vocatur euangelium pacis, aliquando euangelium æternum, aliquando euangelium regni Dei Mat.4. & 9. & Mar 1. & ad Eph.9. In præparationem euangelij pacis. Mat.to.1. 6.c.4.H. Et vocatur euangelium regni Dei. quia ad regnum cœlorum introducit. Mat.to.6 279.c.4.K
Liber euangeliorū dicitur euangeliū per excellētiā, sicut Dauid dicitur propheta per excellentiam inter omnes prophetas secundi ordinis, & sic Paulus dicitur Apostolus. Mat.to.1. 6.c.4.K
In euangelijs annunciantur bona multipliciter. Mat. to.1. 7.c.1.B
Libri veteris testamenti non possunt vocari euangelium propter multa. Mat.to.1. f.7.c.1.E. Et alij libri noui testamenti possunt dici euangelium largè, nō tamen strictissimè, & per excellentiam sicut liber quatuor euangeliorum. Mat.to.1. 7.c.2.E
Multa fuerūt euangelia scripta præter quatuor: nam apud Aegyptios reperiebantur euangelia, quæ dicebātur scripta vnum à Beato Thoma, aliud à Bartolomæo, & singula alia, quæ nominabantur ex singulis nominibus duodecim Apostolorum. Aliud euangelium fecit Basilides. Aliud Apelles; fecit quoque codicem euangelicum Lucianus; fecitq; Hesichyus, & multi alij. De hoc Hieronymus in libro Illustriū virorū, & in prologo suo super Matth. qui incipit; Plures fuisse. Et in quadam epistola ad Damasum Papā, quę ponitur inter prologos super Matth. & incipit. Beatissimo Papæ Damaso. Et ista longo tempore permanserunt in Ecclesia, s. vsque ad tempus Hieronymi, & legebantur ab aliquibus: ecclesia tamen nunquam recepit in auctoritatem, nisi quatuor: & illos posuit in canone librorū suorum, vt patet in Decretis 15.dist.cap.sancta Romana Ecclesia, & in c. sicut Sancti Euangelij, & causæ quare non fuerint recepta alia Euangelia, fuerunt multæ, scilicet octo, quæ referuntur, Matth. tomo 1 114.c.3.F. & 29.c.1.A

Index in omnia Opera

Quod tantum quatuor sint Euangelia, & non plura nec paùciora, probatur ex multis causis mysticis, & literalibus, Mat. tomo. 1. 12.c.2.B, & 29.c.2.B

Euangelijs non adhibemus fidem nisi propter Ecclesiam, Mat. tomo 1 16.c.2.E

Absque Euangeliis fuit Ecclesia certo tempore post mortẽ Christi, cuius triplex assignatur causa, Mat. tomo 1 17.c.4.F

Euangelium scripsit Matthæus, in Hebræo priusquã iret in Aethiopiam: quod reliquit Iudæis, quibus prædicauerat· Marcus vero scripsit Euangelium Romæ, rogatus a quibusdam, vt illud scribere, & illud scripsit, sicut Petrus prædicauerat, quod, & Petrus approbauit, & assumpto Euangelio iuit in Aegyptum, Mat. tomo 1. 17. col. 4. I. Lucas scripsit postea Euangelium, qui etiam, & ipse Dominum nõ vidit; quod scripsit in Græcia, sicut a Paulo accepit, scilicet in partibus Bæotię, & Achaiæ ad preces Theophyli Domini ciuitatis Antiochiæ, quod postea approbauit Paulus, vt patet 2. Corin. 8. &c. ibi.

Vltimus, qui scripsit Euangelium fuit Ioannes, multo tempore post alios tres, rogatus ab Episcopis Asiæ, vt de Christi deitate Euangelium scriberet ibidem 18.c.1.C

Euangelia non fuerunt semper in hac forma, in qua nunc sunt; quia apud nos omnia sunt Latina lingua scripta, in principio vero non, sed tria Græco sermone, & vnum Hebraice, scilicet, Matthæus: & postea fuerunt in Hebræo, Chaldæo, Græco, & Latino, & in multis aliis linguis, Qui autem fuerit, qui Euangelium primo transtulit in Latinum, nõ constat, & postea secuta est magna discordia inter ipsos libros noui testamenti, quod ex multis accidebat, Mat. tomo 1 20.c.4.K

Euangeliorum libri sunt necessarii tam ad integritatem fidei, quam ad statum noui testamenti, Mat. tomo 1 22.c.3.F

Præter Euangelia necesse fuit, vt essent alii libri sacrę scripturæ, siue noui, siue veteris testamenti, Mat. tomo 1 22.c.4 F

Non potest Ecclesia dispensare in Euangelio, Matth. tomo 1 23.c.2.I

Quod Euangelium legatur, & audiatur discooperto capite, non est præceptum sed consuetudo Ecclesiæ laudabilis propter multa, Mat. to. 1 24.c.3.I

Cum per impositionem Euangeliorum aliquis sanatur, non fit hoc per aliquam virtutem, quam Deus cõmunicet Euangeliis, sed per virtutem infinitam Dei, quod fit propter fidem eorum, qui imponunt &c. Mat. tomo 1 25.c.4.H

Euangelium non solum fuit necessarium prædicari, sed, & scribi propter hæreticos, Mat. to. 1 27.c.1.E

De duratione Euangelicæ legis, refertur error Porphirii, & aliorum, Mat. to. 6 84.c.3.k

Tempore vitæ Christi in hoc mundo non debuit scribi Euangelium propter multa, Mat. to. 1 27.c.2.A

Euangelium scribitur principaliter ad memoriam, vt, scilicet non obliuiscamur ea, quæ Christus prædicauit, Mat. tomo 1 27.c.3.I

Euangelii scripta fuerunt necessaria, etiam non existentibus hæreticis, propter quatuor, Mat. tomo 1 28. colum. 4. k

Qui post quatuor Euãgelistas scripserunt Euangelia, peccauerunt grauiter ex multis causis, Mat. tom. 1 29 colum. 2. E

Euangelium fuit prædicatum per quatuor partes terræ habitatæ. Mat. to. 1. 29.c.4.I

Per Euangelium liberamur a triplici morte. s. naturæ, culpæ & gehennæ & ciuili, vt patet inductiuè. Mat. to. 1. 30.c.2.D

Euãgeliorum libri, quos Hieronymus tradidit emendatos, voluit vt modicum discreparent a prioribus libris, & hoc propter multa. Mat. to. 1. 38.c.2.C

Libris euangeliorum Hieronymus apposuit canones ex multis causis, quæ referuntur. Mat. to. 1. 41.c.3.G

Interpretes, qui de Græco in Latinum euangelia primò verterunt, nõ scripserũt canones, quia non erãt tunc in Græco, neque erant facti: immo quasi ad ducentos annos post illas translationes non fuerũt facti canones. Mat. to. 1. 41.c.4.K

Per euangeliorum canones duo inquiruntur. s. quæ sint loca, in quibus omnes euangelistæ, vel aliqui ipsorum conueniunt, & quæ sint loca, vbi singuli ꝓpria habẽt, & soli sũt, &c. Mat. to. 1. fo. 43. c. 3. K. Et ad multa alia sunt vtiles. ibid. 43.c.3.K

Ad hoc quòd aliquis cõuenienter scribat euangeliũ tria requiruntur. Primò, ꝙ habeat potestatem a Deo. Secundò, ꝙ Deus specialiter illum moueat, & inclinet ad scribendum. Tertiò, ꝙ Deus dirigat dictando ei id, quod scribendum sit, ne erret, &c. Mat. to. 1. 56.c.4.G

Ioannes tenebatur scribere euãgelium ex multis causis. Mat. to. 1. 61.c.1.C

Cum Ioannes euangeliũ rogatus vellet scribere euangelium, fecit ecclesias ieiunare, & orare priusquam inciperet scribere, & scripsit illud in campo sub dio &c. Mat. to. 1. 62.c.1.A

Quando in euangelio ab euangelistis dicitur, hoc totum factum est, vt adimpleretur, quod dictum est per prophetam, &c. particula, vt, non tenetur causaliter, sed concomitanter. Mat. to. 1. 94.c.1.E

Ex euangelio duo debẽt principaliter colligi, scilicet, ꝙ Christus redemit nos, & qualiter ad participãdũ fructum istius redemptionis perueniendum sit, s. per vitæ rectitudinem regulatæ per prẽcepta Christi, &c. Mat. to. 1. 167.c.4.H

Nulla scriptura est tantæ auctoritatis sicut euangeliũ, vt dicit Augustinus lib. 1. de Concordia euangel. in principio, & ideo per euangelium maximè cõsueuimus iurare quando iuramẽtum solenniter præstatur. 63. distinct. cap. tibi domino, & 1. quæst. vlt. cap. sentimus. & 1. quęst. 7. cap. quoties, &c. Matth. to. 2. 217.c.1.A

Nihil melius est homini q̃ doctrina euangelica. Mat. to. 3. 236.c.2.D

Ad euangelicæ legis obseruationem tria conducũt, scilicet imploratio diuini auxilij, conatus liberi arbitrij, euitatio mali cõsortij, &c. Mat. to. 3. 122.c.2.E

Euangelium Matthęi non fuisse visum a Marco, nec a Luca, quidam dicunt. Mat. to. 3. 164.c.1.E

Doctrina Christi dicebatur euangelium regni Dei. Mat. to. 3. 219.c.1.E

Ex euangelij prędicatione necesse est sequi discordiã. Mat. to. 3. 264.c.3.G

Euangelium, tempore Petri, prędicatum est in Italia, & etiam in Gallia, quia sanctus Sauinianus vnus de septuaginta discipulis missus est a beato Petro in Galliam in ciuitatem Senonensem, quæ tunc erat metropolis Galliæ & conuertit ad Christum habitatores vrbis illius &c. Mat. to. 6. 280.c.3.H

Euãgelium prędicauit Paulus in Hispania. Mat. to. 6. 280.c.3.F

Euangelium prædicari per totum orbem potest intelligi dupliciter, vno modo quãtum ad hoc quòd in singulis regnis aut prouincijs aliquis prædicauerit nomẽ Christi. Alio modo ꝙ ita p̃dicatũ fuerit ꝙ in quacunque parte fundata sit ecclesia catholicorum &c. primo modo fuit prædicatum euangeliũ per totum orbem &c. non tamen secundo modo, quia sic nondum est completa prædicatio per totũ orbem

orbem &c. Mat.to.6. 280.c.3.G
Dicere quod sint aliquæ gentes, in quibus nullus vnquam Christi discipulus prędicauerit euangelium, vel ad quas tunc non peruenerit fama prædicationis doctrinæ Christi nemo sapiens auderet asserere, quia ista negatiua non habet vnde probetur. Mat.to.6. 280.c.4 F
De dicto Augustini: Ego euãgelium non crederem nisi Ecclesiæ auctoritas me moueret. Matth.to.1. 14.c.4.G
Octo reperta sunt euangelia, quatuor, quæ recepit ecclesia, & alia quatuor, quæ ab hæreticis conficta sunt nomine Andreæ Thadæi, & aliorum Apostolorum, &c. Defen. 25.c.4 I
Euangelium nõ vocatur lex propriè, sed gratia, Ioannis 1. Lex per Moysen data est gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Parad. 60.c.1.C
Euangelista. Quatuor euãgelistæ dicũtur quadriga domini, quia sũt quatuor. quadriga enim a numero quatuor equorũ dicitur: quia quatuor equos habet, & Biga, quia duos. Triga quia tres. & dicuntur quadriga Domini, quia in eorum quatuor scriptis portatur Christus per quatuor plagas mundi sicut per quadrigam. Gene. 29.c.2.E
Quilibet Euangelista vocatur Cherubin, quia interpretatur scientiæ plenitudo, quia fuerunt repleti spiritu ad scribendum euangelia, &c. Gene. fo.29. col.3.F
Quatuor euangelistæ significantur per quatuor animalia plena oculis, quæ vidit Ezechiel. Gene. f.29. col.3.F
Euangelistæ nunquam allegant aliquid in sensu allegorico, &c. sed solum in sensu literali &c. Nume. to.1. 102.c.4.I
Euangelistæ. s. Marcus, Ioannes, & Lucas, concordantur. nam Marci 16. dicitur quòd mulieres venerũt ad sepulchrũ, orto iam sole. Ioan. vero. 20. dicitur. ꝙ Maria Magdalenæ, &c. Venit ad monumentum cũ adhuc tenebræ essent. Et Lucæ 24. dicitur: Valde diluculo, &c. Iosue tomo 1. 54.c.2.B
Euangelista dupliciter accipitur, vno modo pro scriptore Euangelij, alio modo pro prædicatore Euangelij, de hoc secundo patet. 2. ad Timo. 4. opus fac Euãgelistę, aliquãdo pro vtroque simul ad Ephe. 4. quosdã dedit Apostolos alios Prophetas, alios verò Euangelistas, &c. Mat.to.1. 8.c.1.A
Euangelistæ non scripserunt, vt notarij, nec vt testes, sed vt historiographi Christi. Matth.tom.1. fo.14. col.1.C.& seq.
Euangelistarum certitudo & auctoritas non est ab ipsis, sed ab Ecclesia. Mat.to.1. 14.c.3.I
Quatuor Euangelistæ quomodo fecerint fidem Ecclesiæ. Mat.to.1. 16.c.2.E
Euangelistis non fuit fides data iuris humani. Matth. to.1. 16.c.3.K.& seq.
Euangelistæ, qui non viderant gesta Christi, erant certi se vera dicere dupliciter. Primò per sufficientem instructionem. Secundò quia sciebant se dirigi a Spiritu sancto &c. Mat.to.1. 17.c.3.F
Omnes Euangelistæ fuerunt contemporanei in vita, licet nõ in scriptura. Primum patet, & secundum probatur, quia Matth. longe ante alios, & Ioannes longe post alios scripsit, & causa & modus scribendi Euangelia refertur. Matthæi tomo 1. fol. 17. col.4.F
Euangelistæ ordinati sunt ab ecclesia secundum ordinem temporis in scribendo, cuius assignatur duplex ratio. Mat.to.1. 18.c.2.E
Euangelistæ in suis euangelijs non habuerunt eadem principia, neque similes prosecutiones scripturæ suæ. Nam Lucas inter cæteros visus est tenere conuenientiorem ordinem, quia incœpit ab illis, quæ prima erant secundum tempus, vt est Christi conceptio, &c. Et inchoauit totam historiam vsque ad Christi ascensionem secundum ordinem temporis. Matthæus genealogiam Christi, deinde eius conceptionem expressit. Marcus discordauit ab his in principio. Nam incœpit a prædicatione Ioannis Baptistæ, & a baptismo Christi, & cõtinuauit similiter vt Matthæus. Vnde Marcus appellatur abbreuiator Matthæi ab Augustino. Ioannes discordauit a cæteris tam in exordio, quam in prosecutione, incipiens a Christi deitate & incarnatione. Et causa huius discordiæ, vt dicit Augustinus, fuit inspiratio diuina, & hoc tam in ordine quam in rebus enarratis. Sed Hieronymus assignat aliam, scilicet, quòd causa fuit, vt vnus suppleret, quod alius omiserat, & hæc causa videtur sufficientior. Mat.to.1. fo.18. col.3.k
Euangelistas distinguit Augustinus per intentiones scribendi, quia Matthæus intẽdebat declarare Christum esse regem, Lucas quòd esset Sacerdos, & Ioãnes, quòd esset Deus, & Marcus, quòd esset abbreuiator Matthæi; sed ratio Hieronymi est magis literalis & verisimlior, scilicet, quòd Euangelistæ posteriores vidẽres ea, quæ priores scripserunt, semper intẽdebant aliquid supplere, quæ deerant prioribus. Mat.to.1. 19.c.1.E.& seq.
Non repugnat aliquem esse Euangelistam, & Apostolum. Mat.to.1. 19.c.2.E
Inter Euangelistas non est maior auctoritas, vt probatur ex quatuor, scilicet nec quo ad certitudinẽ, nec quo ad materiam; quia eadem materia tractatur ab omnibus, s. de actibus, & dictis Christi. Sacri tamẽ doctores solẽt in verbis suis significare quandam excellentiam euangelij Ioannis super cætera, vocando illud diuinum & altissimum &c. Nec tertio est maior auctoritas ex parte ineuitabilitatis rerum traditarum in suis euangelijs. Nec ab ecclesia est maior æstimatio vnius quã alterius, vel aliorũ. Mat.to.1. 20.c.1.C
Est tamen inter euangelistarum personas inæqualitas dignitatis & auctoritatis: quia, qui sunt Apostoli, digniores sunt non Apostolis: libri tamen eorum non sunt propter hoc inæqualis auctoritatis, cum sint de eadem materia, & ęqualis certitudinis. Mat. to.1. 20.c.2.C
Euangelistæ scripserunt in Grẹco prẹter Mat. qui scripsit in Hebræo. Mat.to.1. 20.c.3.G
Ab euangelistis non accipit Christus probationem, ꝙ ipse sit Deus, sed ipsi referunt ea, quæ Christus fecit, per quæ probauit se esse Deũ. & hoc non est testificari vel probare testificata, sed ꝓbata scribere. Mat.to.1. 21.c.3.H
Circa applicationẽ quatuor euangelistarum ad quatuor animalia discordant Augustinus & Hieronymus in Matthæo & Marco; quia Augustinus comparat Matthæus leoni, & Marcum homini. Hieronymus verò è contra: sed ecclesia secuta est Hieronymum, & non Augustinum. Sed quia talis applicatio est magis allegorica quam literalis, nullũ tenemur sequi, & alterum sequẽdo non errabimus. Matt.to.1. 31.c.2.A
Ex euangelistis Marcus est, qui in decimo canone minimum locum habet; quia ipse pauciora propria habet, quã quilibet aliorum, & Ioannes habet maximũ locum in 10. canone &c. Mat.to.1. f.30.c.3.F
Animalium figuræ, quę euangelistis applicantur, magis cõueniunt Christo, q̃ ipsis. Mat.to.1. f.32.c.1.D

Index in omnia Opera

Euangeliſtę male depinguntur apud nos,cum ſingulis aſcribantur ſingula quatuor animalium, vnius faciei vni, & alterius alteri &c. Matth. tomo 1. 62. colum.4.k

Quos vocent Euangeliſtæ principes ſacerdotum, & pontifices,cum tamē eſſet vnus ſummus ſacerdos, Matth.tomo 1 119.c.1.C

Omnium Euangeliſtarum intentio fuit enarrare omnia geſta & dicta Chriſti, inquantum illa ſunt neceſſaria,vel vtilia ad ſalutem noſtram,ſcilicet, ad fidem,& ad inſtructionem neceſſariam in moribus, Mat.tomo 1 167.c.3.G

Nullus Euangeliſtarum tacuit illa,quę omnino erant neceſſaria, licet quidam eorum plura dicant in eadem re,quam alij,Mat.tomo 1 167.c.4.F

Euangeliſtæ quare tot Chriſti miracula narrauerunt, Mat.tomo 1 168.c.1.C,& ſeq.

Aliqui Græcorum dixerunt, quòd vnus Euangeliſta dixit verum in aliquo, vbi cæteri errauerunt, vt quòd Ioannes dixit verum in aſſignatione Paſchali, vbi cæteri errarunt. Sed hoc dicere eſt blaſphemum, & hæreticum. Matth. tomo 1. 196. colum.2.C

Alij dixerunt, quòd Euangeliſtæ mentiri noluerunt, ſed quòd aliqui eorum obliti ſunt veritatem, & aliud pro alio poſuerunt, ſed hoc eſt etiam falſum, & erroneum,Mat.tomo 1 196.c.2.D

Euangeliſtæ licet varia verba Ioannis poſuerunt de calciamentis Chriſti, quia Mat. 3. dixit. Non ſum dignus calciamenta portare. Marcus vero corrigiã calciamentorum eius procumbens ſoluere,Lucas. Corrigiam calciamentorum ſoluere, Ioannes non ſum dignus &c. non tamen obuiant ſibi inuicem, Mat.tomo 1 196.c.2.E

In Euangeliſtis ſæpe contingit,vt omnes eandem ſententiam fideliter narrent, licet non ſemper eadem dicant verba, & hoc parum refert, niſi vbi in ipſa verba inducunt aliquem effectum ſpecialem, quia oportet ipſa verba ad vnguem referre, vt in formis ſacramentorum, Matth. tomo 1.196.c.3.k

Euangeliſtæ magis curant de ſententia,quam de verbis, vt patet de voce, quæ audita eſt in baptiſmo Chriſti,quia Matthæus dixit, Hic eſt filius meus dilectus &c. Marcus,& Lucas dicũt,Tu es filius meus &c.Mat. tomo 1 213.c.3.H

Tres primi Euangeliſtæ omiſerũt omnia geſta Chriſti in primo anno poſtquam baptizatus eſt, ſolum ea ſcribentes quæ geſſit Chriſtus poſtquam Ioannes miſſus eſt in carcerem, Ioannes vero Euangeliſta dicit de Petro & Andreã, & Nathanaele, & de miraculo in Cana Galilææ, priuſquam iret Ieſus in Galileam,quæ omnia cæteri Euangeliſtæ ptermiſerunt,id contexentes ſuis narrationibus,quòd Ieſus reuerſus ſit in Galilæam, Mat.to.1 255.c.4.K

Euangeliſtæ allegant authoritates ſacræ ſcripturæ, quantum ad ſenſum, non curantes de tenore literæ,vt patet in 1.& 2.capite Matth.tomo 1.259.c.4.I

Euangeliſtæ non poſſunt diſcordare in veritate rerũ geſtarum,licet aliquando diſcordent in ordine narrandi,Mat.tomo 3 143.c.3.H

Euangeliſtę in multis non concordant in ordine narrationis,nec propterea dicendum eſt, quòd aliquis eorum errauerit, quia non fuit intentio eorum dicere,ſcilicet, quòd eo ordine acciderint geſta, quo ipſi narrant, ſed quòd omnia, quæ ipſi narrant acciderunt, & etiam plura, quam quæ ipſi narrant, Mat.tomo 3 179.c.1.A

Tres Euangeliſtæ fuerũt mortui ante deſtructionem Ieruſalem, nam Ioannes multo poſt tempore vixit Mat. tomo 6. 259.c.4.I. Immo ſuper alios Apoſtolos vixit,ibid. 261.c.1.B

Quatuor fuerunt Euangeliſtæ,ſed vnicum fuit euangelium,Mat.tomo 6 279.c.4.F

Inter Euangeliſtas nemo eſt breuior Marco, Matth. tomo 6 322.c.4.G

Euangeliſtæ ſæpe ſecuti ſunt ſenſum verborum Chriſti, & in hoc nunquam variant, verba tamen non ſemper referunt eadem, ſed interdum ponunt æquiualentia in ſignificando,Mat.to.3. 188.c.2.C

Euangeliſtarum ſcripta, quare dicantur Euangelia, Mat.tomo 3 219.c.2.A

Inter Matthæum & alios Euangeliſtas circa allegationem authoritatum veteris teſtamenti hoc intereſt, quia alij communiter referunt, quæ Chriſtus allegauit, ſed Matthæus allegat etiam multa, quæ Chriſtus non allegauit,Mat.to.3 279.c.2.A

Euangeliſtæ ſola illa, quæ ad ſalutem noſtram pertinebant,retulerunt,Mat.to.4 73.c.1.E

Euangeliſtæ, ſimiliter & Chriſtus rarò allegauit ſcripturam veteris teſtamenti ſecundum omnia verba ſua,Mat.tomo 4 49.c.2.C

Euangeliſtæ ſæpe poſuerunt ordinem artificialem, & non naturalem in narratione, Matth. tomo 4. 58.c.2.A

Euangeliſtæ ſola neceſſaria, vel vtilia ad naturam humanam ſcripſerunt,Mat.to 4 73.c.2.A

Quidam Euangeliſtæ ſupplent, quod alij decurtant in hiſtoriæ narratione, Mat. to.4.88.c.2.E,& 90.c. 1.E,& 141.c.3.I,& 104.c.4.G

Nemo Euangeliſtarũ plura expreſſit in ſententia quã Marcus circa miraculum ex 5. panibus, Mat.to.4. 90.col.2.A

Rara ſunt,de quibus Euangeliſtæ per omnia concordent,Mat.tomo 4 104.c.2.D

In dictis Euangeliſtarũ magna oritur difficultas propter eorum artificioſos loquendi modos,Mat.to.4 104.col.2.E

Nunquam idem Euangeliſta eandem hiſtoriã refert bis,vel pluries,Mat.tomo 4 84.c.4.H

Euangeliſtæ Ioãnis mortem ſcripſerunt propter quatuor,Mat.tomo 4 73.c.2.E

De veritate Euangeliſtarum in ſcribendo eandẽ ſententiam,Mat.tomo 4 90.c.2.D

Euangeliſtæ raro referunt tempus rerum geſtarum a Chriſto,Mat.tomo 4 161.c.4.K

Quando aliquis Euangeliſtarum vult deſignare ordinem narrationis,magis eſt ſtandum illi,quam alijs tribus,vel duobus nõ narrantibus illo ordine,Mat. tomo 5 1.c.2.B

In Euangeliſtis verba debent ſeruire intentioni ad deſignandum verum, vel falſum, alioqui ſi rigor verborum attendatur multa eſſent falſa, quæ non iudicantur falſa, ſic enim dicimus, Oculi domini ſuper iuſtos &c.Sic eſt in Euangeliſtis,quia veritas, vel falſitas in illis attendenda eſt circa ea, quæ ſunt de intentione eorum, eſt autem intentio eorum oſtendere facta, & dicta Chriſti, & ideo ſi circa illa aliquis variaret ab altero in ſubſtantia facti,falſum eſſet in altero eorum, modi tamen introductionis ad enarrandum illud factum, vel dictum Chriſti non eſt de intentione Euangeliſtarum, & ideo ſi circa illud vnus variet ab altero, nemo mentitur, & conſideratis rebus omnibus,quæ narrantur abſolute falſum diceretur, quia tamen illa non ſunt de præcipua intentione Euangeliſtarum,non dicitur eſſe verum,vel falſum in varietate illa,ita vt aliquis narrantium reprehenſibilis ſit,& ponitur exẽplum,Mat.to.5 2.c.3.K

Apud Euangeliſtas modus introducẽdi hiſtoriam nõ eſt de ſubſtantia rei,quam narrare intendunt, nam aliquando

aliquãdo vnus introducit sic,& alius sic. Mat.to.5. 4 c.4.I
Euangelistarum intentio fuit sequi totaliter rerum gestarum veritatem, & in dictis verborum plenam sententiam, de ipsis materialibus verbis parum curantium.Mat.to.4. 146.c.2.D
Quando vnus euangelista plura dicit quàm alius standum est plura dicenti.Mat.to.4. 265.c.3.H
Euangelistæ nonnunquam variant tempora, narrando aliqua gesta Christi. Matth to.5. 12.c.4.K
Euangelistæ rarò referunt rem eodem ordine, sed vnus anticipat, & alius præposterat. Sed cum conueniant in sententia, nemo dicit aliquem eorum dicere falsum,&c. Mat.to.5. 91.c.4.F
Euangelistę nunquam discordant in re narrata,in ordine tamen narrandi sæpe discordant &c. Matth. to.6. 122.c.3.F
Quando euangelistæ eandem sentētiam non eisdem verbis proferant, Spiritus sanctus fecit ad tollendũ suspicionem de veritate, quæ esset si idem omnino dicerent. Similiter & in testibus non est bona suspitio cum omnino eadem verba dicunt; magis enim suspitione caret, cum eandem sententiã non eisdem verbis proferunt.Mat.to.6. 247.c.1.B
Inter Euangelistas nullus est, qui ita ordinatè scripserit historiam Christi quantum ad connotationem temporum,sicut Ioannes. Nam in omnibus gestis Christi principalibus designat tempora, in quibus fiebant.Defen. 17.c.4.F
Euangelistæ multa omiserunt scribere de factis & dictis Christi,&c. Mat.to.5. 16.c.2.A
Euangelizare. Annũciare,& prædicare idem sunt. Mat.to.1. 270.c.2.C
Eucharistia. Eucharistiæ comestio, per comestionem agni Paschalis, designatur. Exo.to.1. 91.c.1.C
Eucharistia non est danda alicui, nisi sit Catholicus. Exo.12. Exo.to.1. 96.c.1.E
Eucharistia in nouo testamento,succesſit loco sacrificiorum veteris testamenti,&c.Exo.tomo 2.fol.77. col.3.H
In loco vbi est Eucharistia maxima est Deo exhibenda reuerentia. Exo.to.2. 165.c.2.E
Corpus Christi in Eucharistia est modo indiuisibili, vt probatur Iosue to.1. 60.c.3.I
Eucharistia cum quanta sit munditia suscipienda. 1.Reg.to.2. 87.c.4.I
Eucharistiam potest aliquis laicus portare manibus suis de loco ad locum,&c.1.Paral. 150.c.4.G
In Eucharistia quonam modo præsens sit totum corpus Christi. Mat.to.1. 124.c.1.D
Tempore suscipiendæ Eucharistiæ abstinere debent coniuges à coitu, cuius assignãtur causæ. Mat.to.2. 181.c.3.K
Eucharistia tripliciter sumebatur in quolibet anno à fidelibus secundum antiquos canones, scilicet in Pascha,in Pentecoste, & in Natiuitate Domini, & propter hoc per aliquod tempus ante ista festa & post, vacabãt fideles orationi, vt Eucharistia digne reciperetur; & ad hoc interdicebãtur nuptiæ, quæ maxime repugnant spiritali eleuationi mentis in Deum; sed postea, licet dispensatum fuerit semel in anno confiteri,& Eucharistiam sumere.extra de pœni.& remis.c.omnis vtriusque sexus,&c. in temporibus tamen, in quibus interdictæ erant nuptiæ modo dispensatũ est, quia per hoc non solum necessitas ad communicandum, sed etiam occasio sublata maneret.Mat.to.2. 182.c.4.H
Ad Eucharistiæ sumptionem tria requirũtur, vt dicit sanctus Thom.4.Senten.distin.9.arti.4. sub artic.2. primò: Munditia conscientiæ: secundò eleuatio mentis in Deum per actualem deuotionem, quæ per mentis hebetudinem vel occupationem vel euagationem amittitur, & accidit sæpe sine peccato: tertiò munditia corporalis. Vnde celebraturi aliquod sacramentum propter reuerentiam man⁹ lauãt. A susceptione Eucharistiæ homo impeditur tripliciter: primò per peccatum: secundò per indeuotionem: tertiò per corporalem immunditiã; & hæc tria aliquando concurrunt in vna pollutione nocturna, & aliquando duo, aliquando vnum peccatum. Si ex cogitatione, quæ peruenerat ad consensum,sequitur pollutio. Secundo si non peruenerat ad consensum, sed fuit delectatio,vel processit ex crapula, & tunc est veniale: tertiò vt si ex infirmitate, vel ex supfluitate naturæ ꝓueniat, &c. Mat.to.2. 189.c.1.A
Eucharistiæ perceptionem impedit hebetudo mentis & immunditia corporalis, non propter se, sed ex quadam indecentia honestatis, quia indeuotio quædam videtur, sic accedere nisi necessitas vrgeat. Mat.to.2. 189.c.1.E
Ad hoc quòd aliquis Eucharistiam omnino digne recipiat,non solũ debet cauere à mortali,sed etiam à veniali,& ab indeuotione, quæ dicitur hebetudo mentis, & à corporali immunditia. Et quia nunquam est pollutio nocturna saltem sine immunditia corporali, honestius est, quòd talis sic pollutus caueat à suscipiendo, nisi necessitas fuerit sumẽdi, aut scandalum sequatur non sumendo. Matt.to.2. 190.c.1.C
Ab Eucharistiæ sumptione magis abstinendum est propter pollutionem, quam propter veniale,& ad hoc multum facit ipsa hebetudo mentis, quia per pollutionem fit homo carnalis & distrahitur a feruore deuotionis, quod non fit per omnia venialia,&c. Matt.to.2. 190.c.2.A
Ab Eucharistiæ sumptione debet abstinere non solũ petens, sed reddens debitum 33. quæst.4 cap.sciatis fratres. Mat.to.2. 190.c.2.C
Ab Eucharistiæ sumptione debet expectare aliquantulum, qui mox vt peccauit contritus est & simul confessus propter reuerentiam, & maximè in peccatis,quæ causant hebetudinem mentis magnam, sicut luxuria: in aliis autem non oportet tam stricte seruari. Mat.to.2. 190.c.2.E
In Eucharistiæ manducatione spiritali sufficit munditia mentis, in reali vero manducatione requiritur munditia mentis & corporis. Matth.to.2. fol.190. col.4.F
In Eucharistiæ sumptione debet pollutus pollutione nocturna abstinere per vigintiquatuor horas. Mat. to.2. 189.c.3.F
Ad Eucharistiæ susceptionem non ordinatur absolutio à peccatis, sed ad æternam vitam habendam. Mat.to.4. 186.c.4.G
Melius esset Eucharistiam nunquam sumere, quàm de manu infidelium sumere. Mat.to.7. 299.c.4.k
Eucharistiam potest dupliciter petere vsurarius.Mat. to.7. 65.c.3.k
In manducatione Eucharistiæ potius fides quàm caro domini sumitur. Mat.to.7. 291.c.3.G
Esus Eucharistiæ fit intra vnam domum, idest intra ecclesiam, sic enim edebatur agnus paschalis,s.intra vnam domum.Mat.to.7. 299.c.4.I
Ab Eucharistiæ sumptione non debet prohiberi, qui cognouit vxorem nõ propter delectationem, sed solum causa prolis, sed debet relinqui suo iudicio, ipse verò propter reuerentiam deberet abstinere, & etiã laudabilius est ꝙ sumere, nisi subesset scan-

scãdalũ,vel aliqua cauſa ſumẽdi.Mat.to.2.191.c.1.C

Regulariter a ſumptione Euchariſtiæ non debet aliquis prohiberi propter corporales maculas,vel immunditias, quia iſtæ ſunt pœnæ quædam, & non debet dari pœna pro pœna, ſed pœnã pro culpa,& ipſæ immunditiæ non ſunt ſecundum ſe peccata, põt tamen immunditia corporalis diſplicere Deo, non inquantum eſt immunditia, ſed inquantum per eam ſe habet homo irreuerenter,& irreuerentia eſt peccatum. Et hoc de immunditijs,quæ aliquo modo ſunt voluntariæ in homine, nam ſecus de immunditijs, quæ nobis nolentibus accidunt, nec poſſumus eas tollere quouſque ipſæ ceſſent naturaliter, & de perpetuis immunditijs, cuiuſmodi eſt lepra,fluxus ſanguinis,vel ſeminis &c. Vnde qua druplex diſtinguitur immunditia, vel infirmitas, Mat.tomo 2 191.c.3.k

Euchariſtię ſacramẽtum eſt neceſſarium,Ioan.6.Niſi manducaueritis carnem filij hominis &c.Et ex eccleſiæ ſtatuto extr. de pœn. & remiſſio.cap. omnis vtriuſque ſexus, & de iſto habet verum illud Mat. 7.Nolite ſanctum dare canibus, & porcis. Et hoc niſi ſit aliquis in notorijs, & publicis peccatis, nam ſi ſit in occultis, licet conſtet ſacerdoti, a quo publice petitur,danda eſt euchariſtia &c.Si vero ſecrete petat non eſt danda,Mat.to.3 119.c.3.F

Euchariſtiæ ſacramentum quare dicatur viaticum, Mat.tomo 6 328.c.1.C,& tomo 4.187.c.3.F

Modo ſumendi Euchariſtiam applicantur omnes cæremoniæ, quæ concurrebant in comeſtione Agni Paſchalis,Mat.tomo 7 287.c.2.A

Ad Euchariſtiam ordinantur cætera ſacramenta, Mat.tomo 3 275.c.2.C

Non requiritur tanta diſcretio ad miniſtrandum Euchariſtiam ſicut ad abſoluendum de peccatis, Mat. tomo 4 186.c.4.H

Euchariſtia,ad quam ordinantur cætera ſacramenta, appellatur viaticum,extra de pœni. & remiſ.c.quòd in te &c.Mat.tomo 4 187.c.3.F

Melius eſt Chriſtianis abſolui a peccatis, quam Euchariſtiam ſuſcipere,Mat.tomo 4 186.c.4.G

In Euchariſtia eſt corpus Chriſti non per motũ ſuũ, ſed per conuerſionem alicuius in ipſum,vnde nulla mutatione facta in Chriſto, manenti in cœlo empyreo, fit conuerſio panis in corpus Chriſti in loco illo,in quo panis eſt,& quemadmodum ſubſtantia panis manet ibi indiuiſibiliter, ita & corpus Chriſti manet indiuiſibiliter, immo etiam maius miraculum eſſe,ꝙ maneret diuiſibiliter, immo non põt eſſe, ꝙ corpus Chriſti maneat ibi diuiſibiliter, ſi per ſolã conuerſionem ibi manet,& ita nõ debet dici, ꝙ Chriſtus in ſacramento reducat corpus ſuũ ad indiuiſibile,& nõ debet dici,ꝙ corpus Chriſti in ſacramento ſit indiuiſibile,ſed ꝙ eſt ibi indiuiſibiliter, ꝙa indiuiſibiliter tunc nominat conditionẽ eſſendi ibi,quæ eſt conditio materiæ conuerſæ in corpus Chriſti,& non nominat aliquod accidens abſolutum corporis Chriſti, ſiue poſitiuum ſiue priuatiuum &c.Mat.tomo 4 246.c.3.I

Quando corpus Chriſti incipit eſſe in ſacramẽto Euchariſtiæ,non deſinit eſſe in cœlo, Matth. tomo 4. 246.c.3.G

In Euchariſtia verba conſecrationis non faciunt conſecrationem,ſed Chriſtus ſummus ſacerdos facit illam ad præſentiam verborum,Mat.to.4.247.c.3.G

Quod in Euchariſtia maneant accidentia ſine ſubiecto maius miraculum eſt, quã quod duo corpora maneant in eodem loco,Mat.to.4 249.c.1.C

Quando ſacerdos per negligentiã cõmittit aliqd circa ſpecies Euchariſtiæ,vt ſ.de ſanguine aliqd diſtillauerit ſuper tabulã, debet lambi tabula & rad, ſi aũt ſuper terrã debet etiam lambi,ſi poteſt, & terra tota in circuitu debet rad, & cremari, vt conuertatur in cineres iuxta altare,& idem fiet de raſura tabulæ,Mat.tomo 4 179.c.4.K

Nihil de accidentibus hoſtiæ conuertitur in corpus Chriſti,Mat.tomo 4 246.c.3.K

Chriſtus,cum incipit eſſe in hoſtia, non reducit ſe ad indiuiſibile,Mat.tomo 4 246.c.4.F

In Euchariſtiæ confectione duo poſſunt conſiderari, ſ.quid de neceſſitate fieri debeat,& quid fieri cõueniat. Primũ ſunt materia,& forma, & formã recipit eccleſia ab Apoſtolis,& Apoſtoli a Chriſto,extra,de celebra.Miſſa.ca.cum Marthæ.Hæc materia eſt panis triticeus &c. Defen. 16.c.4.k

Chriſtus in Euchariſtia exiſtit indiuiſibiliter Parad.14. c.2.D,Mat.tomo 4 246.c.3.I,& 250.c.4.H

Euchariſtia quare detur laicis tantum ſub ſpecie panis,& non vini, Parad. 27.c.1.D

Euchariſtia quare ſub duplici ſpecie conſecretur, Parad.27.c.2. D. Quare Chriſtus hoc ſacramẽtum ſub duplici ſpecie cõſecrauerit,Parad. 27.c.3.k

In Euchariſtia oportuit poni duas ſpecies ſignificatiuas,& nõ plures,Parad.28.c.1.A. Quare magis ſpeciẽ vini repreſentatiuã ſanguinis, quã alias ſpecies repreſentatiuas aliorũ trium humorum,qui fuerũt in corpore Chriſti,Parad. 28.c.2.E

In Euchariſtia, ſ. in calice non miſcetur aqua vino, propterea,quia aqua fluxerat mixta ſanguine ex latere Chriſti, ſed ad ſignificandũ vnionem corporis myſtici cum capite Chriſto,vt eſt determinatio eccleſiæ c.cũ Mart. de celebra, Miſſa. Parado.29.c.4.I Et aqua vino mixta,i.in vinum conuerſa,conſecratur,quia iam non eſt aqua,ſed vinum,ibid.

Ad Euchariſtiã, nihil attinet ſanguis ille & aqua quæ ex latere Chriſti mortui profluxerunt, ſed ſolum ſanguis ille,qui ab eo effluxit,dum erat viuens, Parado. 30.c.2.D

In Euchariſtia ſub ſpeciebus panis, corpus Chriſti ſolũ exangue eſt, virtute conſecrationis verborũ, cætera aũt, ſ. ſanguis anima verbũ ꝓ adhæſionẽ ſunt, quam habent ad corpus,ſimiliter ſub ſpeciebus vini ſolus ſanguis eſt virtute cõſecrationis,cętera aũt ſ.corpus,anima,& verbum,per quandam adhærentiam,Parad. 30.c.2.E

In Euchariſtia ſolum eſſet corpus exangue, & verbũ, ſi fieret conſecratio in triduo mortis Chriſti, non tamen anima, & ſanguis, & ſub ſpeciebus vini ſolũ eſſet ſanguis, & nõ corpus nec anima, nec verbum &c. quia verbum non fuit vnitũ directe niſi partibus principalibus naturę,ſ. animę & corpori, & nõ ſanguini,Parad. 30.c.4.K

Cum Chriſtum in Euchariſtia videmus, non proprie, & per ſe videmus, ſed ſolum, vt cũ dicimus videre hominem, qui eſt ſub armis cuius nulla pars videtur,Parad.31.c.4. K,& 32.c.3.I, Et proprius Chriſtũ videmus cum videmus hoſtiam quam cũ videmus calicem,ibidem.

Euclides. Fuit Aegyptius, 3. Regum 33. colum.2.C

Heuæi. Heuæorum Dij dicebãtur Nebaas,& Tartach.4.Re.17 4.Reg. 170.c.4.k

Euentus. Proſper reddit homines elatos & incautos.Mat.to.4 114.c.1.A

Solus Deus ſcit rerum euentus, ſed quare hoc Deus ſibi reſeruet,Mat.to.6 84.c.2.C

Euerſio Ieruſalem. De tempore euerſionis Ieruſalem, Matt. to.6. 269.c.4.I

Ante euerſionem Ieruſalem perierunt centum mil-

lia hominum, Mat. tomo 6 311.c.3.I

Euphrates. Quartus fluuius Paradiſi Hebraice dicitur Perath. i. fructificatio, quia loca, per quæ trāſit fructifera reddit & tacuit Moyſes loca, per quæ tranſit, quia valde nota erant Hebræis, tranſit enim per medium ciuitatis Babylonicæ, & per Chaldæam, quæ magis propinqua eſt Iudææ, & per Meſopotamiam, in qua fuit origo Iudæorum, Geneſ. 15.c.2.A

Euphratis & Tigris communem fontem, habent in Armenia, vbi incipientes fluere ſtatim diuiduntur Geneſ. 85.c.1.B, & 256.c.4.G

Euphrates apud nos, & Græcos ſic dictus, apud Hebræos appellatur Berath. i. frugifer, quia fructificare facit terram, per quam tranſit, Ioſephus dicit interprætari florē, vel diſperſionē, nec inconuenit, qa dictiones Hebrææ multa ſignificant, Gen. 103.c.3.K

Euphrates fluuius Meſopotamiæ de Paradiſo exiens copioſiſſimus gemmis, qui per mediā Babyloniā influit. Hic a frugibus, vel ab vbertate nomen accepit, nā Hebraice Euphrate fertilitas interprætatur Meſopotomiā in quibuſdam locis ita irrigat ſicut Nilus Alexandriā hæc Iſidorus, Geneſ. 103.c.4.F

Euphrates concordat cum Nilo in augmentis, vt ait Solinus, non ſolum, quia intumeſcit, ſed etiā quia fere eiſdem temporibus, quibus Nilus, licet non ad tantam altitudinem excreſcat, & ideo Euphratis incrementa non ſunt famoſa ſicut incrementa Nili, Geneſ. 103.c.4.F

Euphratis incrementum incipit, quādo fuerit Sol in gradu. 20. Cancri, quod eſt in principio menſis Iulij, & durat augmentum quandiu Sol eſt in Leone, decreſcit quando Sol tranſit ad virginem, Geneſ. 103.c.4.F, & 300.c.1.A

Euphrates fuit in terminis terræ Chanaan, Ioſue to.2. 178.c.4.K

De Euphrate quare nullam deſignationē fecit Moyſes, ſed ſolum dixit, quòd erat fluuius quartus, aſſignantur rationes, prima quia Iudęis totaliter notus erat, nam a principio ſui ex parte Septentrionis, vſque ad finem ſuum, quia mari rubro immergitur, eſt magis coniunctus terræ promiſſionis, quam aliquis alius trium fluuiorum, nam trāſit per terram Occidentalem Meſopotamiæ, & poſtea per mediā vrbem Babyloniam, & per Chaldæam, quę ſunt regiones propinquæ ad terram Chanaan. Secunda ratio, quia apud fluuium Euphratem conuerſati ſunt parentes eorum, & ipſi conuerſaturi erant, Geneſ. 103.c.4.I, & 256.c.4. G, Dicitur quòd abſorbetur a mari mediterraneo, ibid.

Euphrates erat tam notus Iudęis, quòd interdum ſine nomine ſpeciali, & proprio per nomen generale fluminis cognoſcebatur, nā Ioſue 24. dicitur, Tranſfluuium habitauerunt patres veſtri ab initio, &c. quod de Euphrate intelligitur, Geneſ. 104.c.1.A

De Euphratis ortu vario apud varios authores vide in dictione Tigris, quibuſdam dicētibus, quòd ab vno fonte oriuntur in Armenia & inde condiuiduntur alijs dicentibus, quòd a diuerſis fontibus oriuntur, Geneſ. 105.c.4.k

Euphrates poſt longum decurſum, iungitur cum Tigri, qui ſimul iuncti intrant mare Rubrum, in ſinu Perſico, Geneſ. 106.c.3.F

Euphrates rumpit mōtem Taurum per latitudinem duodecim millium paſſuum, tantus eſt impetus aquarum eius, Geneſ. 106.c.4.F

Euphrates, veniens per vrbem Babylonis, tranſit in Meſopotomiam Syriæ, & deinde fluit per terram Ammonitarū & tranſit per latus ſeptētrionale terræ Chanaan, Nu. tomo 2 33.c.2.B

De Euphrate & ortu eius, Ioſ. to.2 178.c.3.I

Euila. Ab Euila filio Chus filij Cham deſcenderunt Getuli prope Carthaginem Africanā habitantes, in qua terra Beatus Auguſtinus epiſcopus fuit, Geneſ. 51.c.4.I

Heuilath. Prouincia quædam Indiæ eſt, in modum Inſulæ, quæ a Phiſon flumine circundatur, & eſt ex parte ſeptentrionali Indiæ, & ſic dicta eſt iſta prouincia ab Euila filio Iatan, nepote Heber, de quo Geneſ. 11. Geneſ. 14.c.3.F, & 102. c.3.F, & 295.c.4.G

Euilath, in Hebræo dicitur Haauila, Geneſ. 102. colum. 3.G

In terra Euilath naſcitur Aurum optimum; & melior intellectus eſt, Geneſ. 2. qp in terra Euilath, naſcatur Aurū optimum, quam in flumine Phiſon, vel Gange, Geneſ. 102.c.3.H,

Eunuchus. Eunuchi tribus modis fiunt, primo ſunt natura frigidi, ſunt & impotētes coire. Alij qui ad cuſtodiam dominarum caſtrabantur, & vocantur ſpadones, alij autem propter impatientiam libidinis ſibi virilia amputauerunt, quod illicitum eſt, vt patet extra de Corpore vitiatis per totum, & in ca. ex parte Bartholomæi, & in cap. ſignificauit. Alij ſunt qui licet fortes ſtimulos carnis ſentiant illos a ſe repellunt reſiſtendo, & ita fiunt continentes quaſi careant virilibus, de his tribus dicitur, Matth. 14. Geneſ. 14. colum. 1.A, & 351. colum. 4.F

Eunuchi duo Pharaonis miſſi ſunt in carcerem, de quibus Gen. 40 vt dicit Rab. Salo. piſtor, quia in pane negligenter dimiſit vnum lapillum, in quo rex forte dentes offendit, & Pincerna, quia in vino regis cæcidit muſca, ſed iſta ridicula ſunt magis tamē videtur dicendum, quòd iſti fuerunt accuſati de infidelitate, vel quia in ratiocinijs eorum reperti ſunt aliqualiter culpabiles, Geneſ. 359.c.3.F

Eunuchus dicitur Phutiphar, Geneſ. 37. non quia caſtratus eſſet, vel impotens, ſed quia erat ſeruus, & miniſter regis, & generaliter omnes miniſtri domi norum Eunuchi vocari poſſunt, ſic Pincerna, & Piſtor dicti ſunt Eunuchi, Geneſ. 40. Geneſ. 351.c.4.H & 359 c.2.E

Eunuchi dicuntur, qui caſtrati ſunt, vel, qui naturaliter tantum frigidi ſunt, qp nullo modo coire queāt, & ſic dabantur nobiles dominæ in cuſtodiam Eunuchis, i. caſtratis, Deut. 118.c.2.E

Eunuchus aliquando militem ſignificat regi nimis adherentem, 1. Reg. to.1 156.c.4.k

Eunuchus accipi poteſt pro miniſtro habente excellentiam in domo regis &c. Actuum 8.3. Regum 198.c.2.D

Eunuchi dicuntur caſtrati, qui tripliciter accipiuntur vno modo pro caſtratis ab hominibus alio modo pro his, qui naturaliter ſunt impotētes. Tertio pro his, qui in ſe cohibent omnem concupiſcentiam, &c. 3. Reg. 198 c.2.D

Eunuchi in ſacris literis dicuntur milites, vel illi, qui aſſiſtebant dominis ſpecialiter, 4. Reg. 87.c.2.A

Eunuchus tripliciter accipitur, 2. Paralip. 320.c.1.E

Aliquando Eunuchus accipitur pro familiari principis, vt aliqui opinantur, ſed non bene videtur, 1. Paralip. 320.c.2.A

Eunuchi Dauid, de quibus 1. Paralipomenon 28 non erant de genere Hebræorum, ſed erant Gentiles, quos Dauid poterat emere de alijs nationibus, vel poterat eſſe, quòd Dauid acciperet illos in bello, &c. 1. Paralip. 321.c.2.B

Quòd Eunuchi regibus aſſiſterēt cōſuetudo fuit vetuſtiſſima, ſed cur abolita ſit, 2. Paralip. 238.c.1.C

Eunuchus reginæ Candacis, quem baptizauit Philippus, Actu. 8. erat de Aethiopia, quæ dicitur Nubia, in qua prædicauit beatus Matthæus, & ista Aethiopia est meridionalis ad Aegyptum, & manet nunc cum prælatis suis, & in illis cæremonijs, quas ab antiquo habuerunt, cum adhuc maneret patriarchatus Alexandrinus, & floreret ecclesia in Aegypto, Mat. tomo 1 27.c.4.H

De Eunuchis & speciebus ipsorum, Matth. tomo 5. 113.c.2.D

Aliquos esse Eunuchos naturaliter contingit dupliciter, vel quia organo carent, vel quia nulla habent libidinis incentiua. Quibusdam contingit carere organo, sicut & aliæ monstruositates contingunt circa corpora humana, sicut contingit aliquos fieri hermaphroditos, qui interdum ad neutrius opera apti sunt. Alij vero vix habent signa masculini generis, & istos dicimus impotentes ad coitum, sed non frigidos. Alij sunt, qui cum masculinum sexū habeant ad venerea tamen non sunt apti, neque eam vnquam desiderant, quod prouenit ex maxima frigiditate naturæ, nam caliditas est, quæ ad venerea incitat & cæt. & quòd isti sic Eunuchi fiant contingit ex concursu multarum causarum agentium, quæ interdum se impediunt, & non potest natura particularis agere, quod intēdit &c. Et istos defectus licet Deus præuideat, non tamē tollit propter mul[illegible], Mat. tomo 5 118.c.1.D

Quare Deus posuerit distinctionem de Eunuchis, Mat. tomo 5 118.c.2.A

De Eunuchis factis ab hominibus, & de nouem modis talium, Mat. to. 5 118.c.1.E

De Eunuchis, qui per maleficia fiunt, dicendum est, quòd a dęmonibus fiant, vel ab hominibus cooperantibus dæmonibus sibi, Mat. to. 5 118.c.3.I

De tribus modis eunuchorum secundum Hieronymum, Mat. to. 5. 118.c.1.E. Et sunt multi alij modi, ibidem. 118.c.3.F

Euripides. Euripidem poetam irridet Aristoteles 3. Ethico. dicentem, quòd præceptum patris Almeonis cogebat ipsum Almeonem occidere matrem suam 4. Reg. 70 col. 1. C, & 108.c.2.E

Eusebius. Primus historiographus fuit inter Latinos, vt dicit Isidorus lib. 6. Etymo. Genes. 249.c.1.B

De Eusebio Pamphili, Iosue to. 1 9.c.3.I

Tres Eusebij leguntur viri illustres, s. Eusebius Cęsarien. qui fuit cæteris illustrior &c. & Eusebius episcopus Emisenus &c. & Eusebius Sardus episcopus Viterben. 1. Paralipom. 9. c.3.K, Matth. tomo 1. 42.c.4.k

Eusebius Cęsarien. & Eusebius Pamphili idem sunt, Mat. tomo 1 43.c.1.A

Eusebius Cęsarien. fuit episcopus Cęsareæ Palæsthinę &c. Mat. tomo 4 161.c.4.I

Hæuum. Proprie dictum, significat durationem sine motu, tamen cum successione, Iosue tomo 2 62.c.3.k

Exactor. Dicitur coactor & afflictor, Exod. to. 1. 34.c.1.A

Exactores dicuntur ab exigendo, i. cum magna duritie, & austeritate petendo: aliquando dicuntur exactores illi, qui imponunt tributa, & illa cum duritie pauperum afflictione exigunt &c. Exod. tomo 1. 240.c.1.B

Exaggeratio. Magnam vim obtinet in rethoricis, Iudi. 73.c.4.K

Exageratio de miseria mutabilis fortunę, & de iniqua retributione factorum ponitur, Exo. to. 1. 4.c.2.D

Exaltatio. Inter exaltationem, & laudem, id interest, quod inter liberalitatem, & magnificentiam Exo. tomo 1 120.c.1.D

Exaltatio non dicit quamlibet laudem, sed magnam, & de re magna Iosue 59.c.1.B

Exaudire. Deus non exaudit curiosa petentes, Mat. tomo 4 153.c.3.H

Excæcare. Deus sæpe excæcat viros sapientes permittendo eos cadere in magnas imprudentias propter peccata sua 4. Regum 64. colum. 3. K

Quando Deus excæcat nos, & indurat nos non facit nobis iniuriam, &c. 3. Reg. 108.c.4.F

Excæcatio. Vel indurario sunt causa alicuius actus inordinati, sed iste actus potest esse dupliciter: vno modo ad hoc, quòd homo perdat aliquod bonum temporale, vel incidat in aliquas aduersitates, absque hoc, quòd peccet mortaliter; alio modo potest quis excæcari vel indurari propter peccata alterius. Secundo modo potest excæcatio esse causa peccati mortalis, & talis excæcatio nō fit propter alterius peccata, sed propter sua, &c. 3. Reg. 109.c.1.E

Excæcatus. Excæcati sunt Syri ad preces Elisæi ex multis causis 4 Reg. 66 c.3.F

Excellentiam. In excellentiam propriam tenditur tripliciter inordinate, Mat. tomo 5 9.c.4.H

Excelsum. Duplicia erant excelsa, quædam erāt deputata ad cultum veri Dei, & ibi erant sacerdotes boni colentes Deum. Alia erant excelsa, vbi colebantur dæmonia, & militia cęli, & duodecim signa, & statuæ, & ibi erant mali sacerdotes. De ista distinctione habetur 4. Re. 23. c. Exo. tomo 1. 198.c.4 H 2. Paralip. 188.c.2.E, & 208.c.4.I & 229.c.2.A

Excelsa vocantur, quia erant in montibus, & collibus 4. Reg. 139 c.3.K

Excelsum dicitur esse locus vel tabernaculū, in quo Iudæi colebant Deum verum, vel Idola, & vocatur sic, quia talia loca erant communiter in montibus altis, &c. Leui. 317.c.1.E

sed quare sic fierent, Nu. tomo 2 182.c.3.G

2. Paralip. 3.c.4.F

Excelsa secundum consuetudinem legis Moysi vocantur omnia loca, in quibus fiebant sacrificia prętterquam in templo Dei 3. Reg. 113.c.2.C

Et vocabantur sic propter duo, primo quia illa altaria, vt communiter fiebant in montibus, &c. secūdo, qa altaria illa semper erāt in se alta, dato, quòd constituerentur in locis humilibus, nam vocatur altare quasi alta ara, &c. 2. Paralip. 151.c.4.I

Exceptio. Non fit nisi de illis, quæ directe includi debent sub regula Iosue tomo 2 50. colum. 1. E

Facilius conuenit alicui exceptio, quam actio, &c. Iudi. 132.c.4.G

Excitare. Quomodo vox dormientem excitet, Mat. tomo 6 78.c.1.B

Exclamatio. Auctoris contra Aegyptios, & reges eorum propter afflictionem populi Dei ponitur Gen. 394.col.2.D

Exclamatio auctoris contra Aegyptios de ingratitudine in Ioseph. Ibidem

Exclusiuum. Exclusiua dictio addita vni personæ diuinę respectu termini essentialis non excludit reliquas, Matth. tomo 3. 289. colum. 1. A

Excommunicare.

Quando

Quando aliquis excommunicabatur in Ecclesia primitiua tradebatur Satanæ ad cruciandum, &c. vt per illum cruciatum lueret pœnam demeritam, & sic saluaretur, Exod. tomo 1 89.c.4.k
Nullo modo potest laicus excommunicare, Matth. tomo 5 203.c.3.K
Excommunicari potest vir, si non reddat debitū vxori 1. Regum 106.c.2.E
Excommunicare non est actus clauis, licet dependeat a claue, &c. Mat. tomo 4 178.c.2.E
Excommunicandi potestatem non habent soli sacerdotes, sed etiam aliqui non sacerdotes, illi, s. qui iurisdictionem habēt ecclesiasticam, siue ordinarie, siue ex commissione, &c. Mat. tomo 4. 182.c.4.H
Excommunicatio quid faciat in ecclesia Dei, Matth. tomo 4 182.c.4 G
Excommunicandi potestas non potest cōuenire mulieri, &c. Mat. tomo 4 183.c.1.D
Non potest superior committere inferiori potestatem excommunicandi ipsum superiorem, bene tamen potestatem absoluendi, Matth. tomo 4. 187. colum. 2.B
Excommunicatio non inducit irregularitatem, Exo. tomo 1 217.c.3.I
Qui sint canones sententiæ excommunicationis ferendæ, & qui sint canones latæ sentiatiæ, Exo. to. 2. 146.c.3.I
Excommunicatio est sententia, qua priuatur quis participatione sacramentorum, & communione fidelium, Mat. tomo 4 187.c.4.I
Excommunicatio non obest damnatis, Mat. to. 4. 187 colum. 4 I
Excommunicatio quantum timenda sit, ostenditur exemplis quorundam mortuorum, Matt. tomo 4. 187.c.4.G
Excommunicationis sententia assimilatur immundi tijs veteris testamenti, vt probatur Deut. 110.c.3.K
Excommunicationis sententia varie secundum voluntatem iudicis concipitur, & profertur, & secundum hunc diuersum modum varie ligat, dum tamen iusta sit, iniusta etiam ligat, si contemnitur. Iosue tomo 1 106.c.4.G
Non quælibet excommunicatio dicitur Anathema, ex vsu nostro. Sed vltima excommunicatio cum solennitate, in qua excommunicati maledicuntur, sicut Dathan, & Abyron &c. Iosue tomo 1. 122. colum. 1. D
In excommunicatione est ligamen, quod est aliquod positiuum, & ipsa pœna excommunicationis priuatiua, nam excommunicatus non dicitur quātum ad aliud ligari, nisi propter sententiam excommunicationis latam in eum, siue a canone, siue ab homine, obligatur ad tenendum pœnam priuationis cuiusdam, &c. Iudi. 133.col.1.B
Per excommunicationem iteratam homo magis innodatur Iudi. 133.c.1.C
Stat, quòd aliquis excommunicetur iniuste, & Ecclesia eum iuste excommunicet, & tamen non debet consentire Iudici ecclesiastico &c. Iudic. 150.c.1.E
Per excommunicationem ecclesia subtrahit a peccatoribus contumacibus communicationem sacramētorum & omnium hominum, vt sic rubore affecti pareant mandatis ecclesiæ 4. Regum 25 colum 4.G
Excommunicationem cogitur aliquis sustinere in aliquo casu, & si non sustineat, peccat mortaliter, 4. Regum 236.c.4.F
In excommunicatione maiore separatur quis a communione fidelium, & perceptione sacramentorū, sed in minore excommunicatione solum separatur a perceptione sacramentorum. Et non debet quis excommunicare nisi pro peccatis, quæ digna sunt excommunicatione, Mat. tomo 2. 191.c.1.B
Excommunicandi iurisdictio non potest esse in fœminis, Mat. tomo 4 183.c.1.E
Excommunicationis sententia, ideo non fertur in totam communitatem, propterea quia ibidem sunt aliqui innocentes: vt patet extra de his, quæ fi. a ma. pa. ca. c. sentimus, & 1. quæst. 7. c. quoties &c. Matt. tomo 2 240.c.3.K
A nulla excommunicatione potest absoluere simplex sacerdos, Mat. tomo 4 186.c.3.I
Ecclesia ante excommunicationem adhibet trinam monitionem, Mat. tomo 5 56.c.1.B
Cum quis excommunicatur, vt malum faciat, potius debet excommunicatus manere, quam malum facere, Mat. tomo 5 107.c.3.K
Si mortui ab excommunicatione absoluantur nihil prodest illis, Mat. tomo 4 187.c.4.H
In ferenda excommunicatione aliquando ecclesia fallit, & fallitur, vt habetur de senten. excom. cap. a nobis &c. Defens. 27.c.4.I, 28.c.2.A

Excommunicatus.

Excommunicati, meretrices, & infideles, quando dulciter sint tractandi, & quando non, sed dulcius infideles, vt ad fidem conuertantur, Leuiti. 253. colum. 1. E
Præcipitur vt nemo communicet cum excommunicatis, vt verecundentur, & conuertantur respicientes abiectionem suam, & sic obediant ecclesiæ, 3. Regum 116.c.2.A
Supra excommunicatum non potest fieri absolutio sacramentalis, Mat. to. 4 186.c.3.H
Excommunicati iniuste, non priuantur fructu bonorum operum totius ecclesiæ &c. Matth. tomo 4. 187.c 4 K

Excubare. Dicitur quicunque est ad aliquid diligenter attentus, & aliquando accipitur pro vigilare, 1. Regum tomo 1. 40. colum. 3. G

Excubiæ. Hoc nomen, excubiæ aliquando ponitur pro vigilia, aliquando pro cura custodiendi aliquid Num. tom. 1 29.c.1.D

Excusatio. Non est, nisi quando est aliqua lex, contra quam agitur 1. Reg. tomo 1. 146. col. 3. I

Excusatio, & alleuiatio in peccato, quid sibi velint, Mat. tomo 5 277.c.3.K
Non indiget excusatione, nisi quod malum est 1. Reg. tomo 1 146.c.1.C

Exequi, Executor.

Exequi est aliquid facere, quod a superiori potentia determinatum est, Exod. tomo 1 81.c.4.G
Merus executor non debet partes audire, sed solum exequi, quod iustum est, &c. 1. Regum tomo 1. 63. c.4.F. Qui & si non debeat audire partes, & sententiare, debet tamen penes se iudicare de negocio sibi iniuncto, an debeat illud exequi. Nam si mandatum errorem contineat in se intolerabilem, non debet obedire ibid. c.4.G

Executio. Iudici quid sit vide Mat. tomo 7. 91. c 1. A

Exedra. Est camera, vel domus, & istud est nomē vsitatum, 1. Paralipomenon 9. & 28. & in Ezechiele, 4. Reg. 233.c.4 F

Exedræ domus quædam erant in circuitu templi Salomonis per latera eius, & erant domus paruæ existentes intra murum atrij ad custodiendos ibi Thesauros,

ſauros,& veſtes templi, & vt manerent ibi ſacerdotes & Leuitæ tempore ſuæ adminiſtrationis, &c.1. Paralip. 273.c.2.A

Exemplar, Exemplum.

Exemplar idem eſt, quod liber originalis. Ioſue tomo 1 6.c.4 H

Licet Deus ſit cauſa exemplaris omnium, illa tamen non naturaliter, ſed voluntarie repræſentat, Matth. tomo 4 239.c.1.E

Senſibili exemplo erudiuntur rudes ad intelligendū, ſed docti verbis, Mat.tomo 5 4.c.4.k

Exemplum differt, a parabola in duobus, Mat.tom.5. 65.col.4.k

Non oportet, quòd exempla ſemper ſint vera, ſed ſatis eſt, quòd ſint veriſimilia, & ita exempla, quæ adducuntur in Euangelio, cum non conſtet eſſe falſa, rationabiliter poteſt concedi, quòd ſint vera, Mat.tomo 5 66.c.1.A

Exercitatio. Dicitur continuatio doctrinæ ante acquiſitionem habitus, &c. Geneſ. 11.c.1.B

Exercitatio dupliciter prodeſt ad bona, Mat.tomo.7 39.colum 4 k

Exercitus. Conſueuit vocari, in veteri teſtamēto,& in idiomate Hebræo, multitudo virorum ſiue pugnatorum ſiue non pugnatorū Exod.tomo 1 87.c.1.A,& 95.c.1.A

Aliquem exercitum Deum tradere in manus alterius exercitus, poteſt dupliciter intelligi, Num.tomo 2. 15.col.1.A

Exhæreditari. Filii non ſunt exhęreditandi, vt bona tranſeant ad eccleſias, Mat.tomo 5 138.c.4 H

Quando filius meretur exhęreditari, non exhęredat eum iudex, ſed pater 1.Paralip. 76.c.4.G

Exhortatio. Exhortationes Sanctorum patrū cum iam ſint propinqui morti magis recipiuntur quam prius, quia tunc ſunt maioris authoritatis, quam prius, 1. Paralipomenon 326.c.2.B

Exilium. Non inferebatur pro pœna, apud Iudæos, Leui. 293.c.1.E

Exilium iura dant in pœnam, quia pœna eſt manere omnino extra Natale ſolum, & ſuorum conuerſationem, Mat.tomo 1 139.c.1.C

Exytus de Aegypto.

Beneficium præſtitum Iſraelitis in exitu de Aegypto, in duobus conſiſtit, Mat.tomo 7 283.c.1.D

In exitu Iſrael de Aegypto magna beneficia contulit Deus Iſraelitis, propter quæ voluit non ſolum celebrari ſibi ſolennitatem phaſe in Agno Paſchali, ſed etiam voluit offerri primogenita, & ſeparari illa ſibi &c. Mat.tomo 7 283.c.4.K

Exodus. Liber, qui Græce dicitur Exodus, Hebraice dicitur, Helleſemoth, latine vero dicitur, exitus, Geneſ. 18. colum. 3. G. Exod. tomo 1. 1.colum. 1. B. 1. Regum tomo 1. 10. colum.3.G

Inter librum Exodi, & librum Geneſis, aſſignatur ordo, Exod.tomo 1 1.c.1.A

Liber Exo.continet hiſto.a natiuita. Moyſi ducis Hebræ. Exo.tomo 1 2.c.3.F

Liber Exodi ſumpſit initiū a morte fratrum Ioſeph. Exod.tomo 1 1.c.2.A

Quid in Exodo ſummarie contineatur deſignatur, Exod.tomo 1 1.c.2.A

Liber Exodi, & Numerorum pro maiore ſui parte hiſtoriam texunt, Ioſue tomo 1 1.B

Exorziſmus. Per exorziſmos non repelluntur omnes moleſtiæ, & pœnalitates, quas dæmones hominibus inferunt, ſed ſolum illæ, ad quas repellendas ordinantur, Mat.tomo 5. 120.c.3.G

Exorziſta Verba exorziſtarum non habent ex ſe virtutem eijciendi dæmones inuitos de corporibus humanis, ſed a virtute Dei, quæ vult operari, prolatis illis verbis, vt fit in omnibus ſacramentis, &c.1 Reg.tomo 2 26.c.3.K

Artem exorziſtarum veteri teſtamēto qua dęmones eijciebantur, approbauit Chriſtus Matth. 12.di.filij veſtri, in quo eijciunt, 1. Regum tomo 2. 28 c.3.F

A tępore Salomonis fuerunt exorziſtæ apud Iudęos, Mat.tomo 4 18.c.1.A

De exorziſtis melius intelligitur illud Mat.12. filij veſtri in quo eijciunt, Mat.tomo 4 18.c.1.B

Expenſæ. Circa expenſarum computum non debet dominus particulariter inſiſtere, quia in hoc demonſtrat ſe illiberalem & paruificū, &c. Geneſ. 288.c.1.A, 4.Reg. 127.c.3.K

Expenſæ ſunt duplices, Mat.tomo 6 232.c.2.E

Nemo debet in vanum expendere operas ſuas, Mat. tomo 7 60.c.4 K

Experientia. Argumentum ab experientia maximum eſt in his, quæ cadūt ſub experientia, Mat.tomo 4 205.c.2.E

Experientia duplex eſt, altera, qua habitum cognitionis acquirimus altera, qua videmus in rebus id, quod per habitum ſcientię tenemus, Gen.178.c.1.E

Expiatio. De feſtiuitate expiationis, & quomodo erat dies Mœroris, apud Hebręos, Leuit.16. Exod.tomo 2 63.c.1.A

De expiationis feſto, & de Cæremonijs, quæ fiebant in illo, 2. Paralip.26.c.2.A, Et de cauſa inſtitutionis eius ibidem 27.c.4.I

De ſuperſtitione Iudęorum inſanorum, quam faciūt, in die expiationis fundendo ſanguinem alicuius animalis ſuper capita filiorum ſuorum &c.2. Paralipomenon 28.c.1.B

De expiationibus immunditiarum veteris legis, Mat. tomo 7 305.c.2 C, vſque ad 308.c.2.B

De expiationis feſto vide in dictione Propitiatio.

Explanatio. Eſt duplex, quædam per additionem, vt cum aliqua lex obſcura, per additionem alterius notificatur, ſecunda cum aliquod dubium interpretamur, nullo alio appoſito, Deuteronom. 4.c.2.C

Explorator. Exploratores miſſi ſunt ſecundo anno, quo filij Iſrael exierunt de Aegypto, Exod.tomo 1 100.c.4 k

Exploratores miſſi ex deſerto in terram Chanaā, quadraginta dies fecerunt moram in eundo & redeundo & luſtrando terrā Chanaan, Nu.to.1. 118.c.4.K

Iſraelitæ, petendo exploratores, peccauerunt, quia ex diffidentia fecerunt &c. Num.to.1 178.c.4 F

Exploratores miſſi ſunt in terram Chanaan, cum eſſet populus Iſrael in Cades Barne, quæ eſt iuxta terram Chanaan ad partem meridianam, vt probatur, Num.to.1.1.75c.4.H,&181.c.4.F, Et ideo hiſtoria ſcholaſtica aberrat, cū dicit, quòd miſſi ſunt de Aſiongaber. Nu.tom.1 181.c.4.H

Exploratores veſcebantur fructibus, quadraginta illis diebus, quibus luſtrauerunt terram Chanaan, vel aliquando accipiebant cibos a Chananęis, & hoc melius videtur authori, Nu.tom.1 183.c.1.B

Decem ex exploratoribus, quos miſerat Moyſes, graniter peccauerunt, primo, quia quæ dixerunt, malo animo dixerunt, ſecundo quia mentiti ſunt in multis, Num.tomo 1 187.c.2.E

Circa

Circa exploratores quid dicat Iosephus, & in quo discordet a veritate, Numeri tomo 1.198.colum. 2. A
A tempore, quo Moyses misit exploratores de Cadesbarne, vsque ad tempus, quo Iosue misit duos exploratores de Sethin, vel Belsethin ad vrbem Iericho, transierunt triginta nouem anni, vel quasi, vt probatur Iosue tomo 1.34.col.4.G. & Iosue non misit exploratores propter eandem causam, propter quam misit Moyses, ibidem. Sed ad agnoscendum an Chananæi essent parati ad bellum, & an esset aliqua magna multitudo, & an in Iericho essent aliqua noua propugnacula, &c. Et illos duos exploratores, quos misit Iosue, dicit Rabbi Salomo. quòd fuerunt Caleb, & Phinees, sed non constat, licet possit verisimiliter sustineri, ibidem. 116.c.4.F. Et ita dicunt nostri, quòd isti exploratores missi sunt a Iosue: priusquam finiretur planctus de morte Moysi, Iosue tomo 1, 35.c.4.G. Sed oppositum tenent alii, scilicet, quòd miserit illos post iam finitum planctum prædictum, & hoc tenendum est, vt probatur ibidem. Et prædicti exploratores transierunt Iordanem per vadum, & intrantes Iericho elegerunt potius hospitium Raab quàm aliud; quia sic Deus voluit, & direxit propter multa, ibidem. 37.c.1.D
De exploratoribus missis a Iosue quid dicat Iosephꝰ, & in quo concordet, & discordet a sacra Scriptura, Iosue tomo 1 37.c.4.k

Exponi, & Expositio.

Exponitur illud Hieronymi in Epistola ad Paulinum, quæ præficitur toti Bibliæ, tantum nocet si destruentibus non resistat, quod de prælatis, & prædicatoribus, vel tenentibus ecclesiastica officia, vel curas animarum intelligitur, Genesis 10.c.2.C
Exponuntur multa, quæ habentur in Amos Prophe ta, Genesis 22.c.2.C
Si quis in expositionibus breuitati penitus studeat, necesse est id, quod exponitur, prorsus inexpositum relinquatur, iuxta illud Horatij, obscurus fio, dum breuis esse volo, Iosue tomo 2 191.c.2.E
Exponitur illud, quod ecclesia canit, cum orat pro mortuis, scilicet, regem cui omnia viuunt, venite adoremus, Matth. tomo 6 70.c.1.E
De expositione multarum auctori. quæ habentur in Ioele prophe. Gen. 21.c.3.G
Expositio multarum auctorita. in Osee propheta, Genesis 21.c.1.B
Expositio aliquarum auctoritatum in Abdia Prophe ta, Genesis 23.c.2.B
Expositio aliquarum auctoritatum in Michea propheta, Genesis 23.c.3.k
Expositio aliquarum auctoritatum in Naum Propheta, Genesis 23.c.4.H
Expositio aliquarum auctoritatum in Abacuh propheta, Genesis 24.c.1.B
Expositio aliquarum auctoritatum in Sophonia propheta, Genesis 24.c.2.E
Expositio aliquarum auctoritatum in Ageo prophe ta, Genesis 24.c.4.F
Expositio multarum auctorit. in Zacharia propheta, Genesis 25.c.2.B
Expositio multarum auctorita. in Malachia propheta, Genesis 25.c.4.I
Exponitur illud Augusti. Genes. quod dicit Magist. 2. Sent. dist. 21. sic inquit loquebatur diabolus per serpentem ignorantem, sicut per energuminos, & phanaticos loquitur, serpente enim velut organo vsus est mouens naturam eius ad exprimendos so-
nos, & signa, quibus suam monstratet voluntatem, &c. Genesis 163.c.4.H
Exponitur illud, quod cantat ecclesia in officiis mortuorum, scilicet: Sed signifer sanctus Michael representet eas in lucem sanctam, quã olim Abrahę promisisti, & semini eius, quæ promissio accipitur ex illo Gen. 15. sic erit semen tuum, &c. Genes. 253.c.2.C
Exponitur, illa propositio, Deus est vbique per essẽtiam, præsentiam, & potentiam, Exodi tomo 1, 14.c.4.K
Exponitur illud Philosophi 2. Metaphys. Sicut se habet oculus Noctuæ ad lumen Solis, &c. Exodi tomo 1 17.c.4.k
Exponitur illud Senecę in epistola ad Lucillum: Fata volentem ducunt, nolentem trahunt, Exodi to. 1. 30.c.2.B
Exponitur illud Comentatoris in lib. de substantia orbis: Materia substantiatur per suum posse; & hãc appellamus materiam primam, quæ & si non detur secundum actum, consideratur tamen propter naturales transmutationes, Exodi tomo 1. 31.c.1.A
Exponitur illud primo Periher. Voces sunt earum, quæ sunt in anima passionum notæ, Exodi tomo 1 47.c.1 E.& Leui. 42.c.2.C
Exponitur illud Aristotelis in prædicamentis: Proprium est passionis inferri ex actione, Exodi tomo 1 48.c.4.H
Exponitur illud 1. Posterior. Scire autem opinamur vnumquodque, &c. Exodi tomo 1. 195.c.1.C
Exponitur illud Philoso. Species rerum sunt sicut numeri, Exodi tomo 1 199.c.3.F
Exponitur illud primi Poste. Omnis doctrina, & omnis disciplina ex præexistenti fit cognitione, Parad. 93.c.1.B
Exponitur illud 3. de Anima; Intellectus agens est, quo est omnia facere, & intellectus possibilis est, quo est omnia fieri, Exodi tomo 1 288.c.2.F
Exponitur illud tertii de Anima; Secantur scientiæ quemadmodum ea, de quibus sunt, Exodi tomo 2 104.c.4.I
Exponitur illud Philosophi; Habitis habitibus cessat motus, Exodi tomo 2 104.c.4.I
Exponitur illud secundi de Anima, & secundi, & 6. Ethicorum, Actiones sunt suppositorum, Leuit. 32.c.3.I
Exponitur illa regula Philos. Si simpliciter ad simpliciter, & magis ad magis, & maxime ad maxime, Numeri tomo 1 181.c.2.E
Exponitur illud 3. Ethico. Omnis malus est ignorans, Leui. 31.c.3.G
Exponitur illud, quod habetur 26. quæst. 5. in capitu. Non licet hominibus Christianis, Exodi tomo 1, 77.c.3.F
De duplici modo exponendi vetus testamentum intento a litera, quo ad præcepta cæremonialia, & iudicialia, iuxta duos fines intentos a datore legis, quorum primum dicit auctor se prosecutum, Exodi tomo secundo 18.c.4.I
Tunc aliquis peccat exponendo infantem, quando negato, vel relagato pietatis officio filium ad fortunam exponit, &c. iuxta illud extra de infantibus expositis, & languidis, capit. vnico. Exodi tomo 1, 9.c.2.B
Exponere est negare, vel relegare officium pietatis, capiendo exponere proprie, & exponere sic, semper est peccatum mortale, & isto modo non est intelligendum illud, Exodi 2. & exposuit eum in carrecto ripæ fluminis, sed capitur ibi exponere

largè pro relinquere aliquem ſine ſubſidio, ſiue cum poſſumus eum actualiter conſolari, ſiue cum non poſſumus, Exodi tomo 1. 9.c.3.F.& c.4.F

Extaſis. Vel raptus, in quo differat a ſopore, Geneſis 140.c.4.H

Extaſis, & ſomnus quaſi oppoſito modo contingũt, ſed in aliquo concordant, & in aliquo differunt, Geneſis 152.c.2.D

Extaſim patiebatur Balaam cum prophetaret, Numeri 24.Gen. 152.c.1.B

In extaſi vires rationales nõ ſolum non ligantur, ſed etiam eleuantur potius, & ad hoc ſolum fit extaſis, vt intellectus ad plura intelligendo perueniat, quæ non ſufficeret intelligere in vigilia, Geneſis, 152.c.1.C

In extaſi debilitantur vires naturales, quia minores efficiuntur, quàm in vigilia, & in ſomno fortificantur, Gen. 152.c.1.D

Extaſim facit Deus non natura, ſcilicet, vt ligatis naturalibus, & animalibus viribus, ſolutus maneat intellectus, &c. Gen. 152.c.2.C

Extaſis dicit quãdam alienationem per modum eleuationis. in ſomno non eleuatur anima, ſed potius incuruatur ad operationes naturales, &c. Geneſis 152.c.2.E

Extaſis proprie non eſt ſomnus, quum habeant rationes oppoſitas, Gen. 152.c.3.k

Extaſis large eſt in ſomno, vt ſomnus dicitur opponi vigiliæ, &c. Gen. 152.c.3.k

Extaſis non fuit proprie in Adam, poteſt tamen concedi, quòd large fuit extaſis, vel ſi fuit extaſis proprie, improprie fuit ſopor, Gen. 152.c.4.G

Qui extaſim patiuntur, abſtracti ſunt ab omnibus ſenſibus, & non reperitur in eis aliqua operatio animalis, & cadunt in terram, & neſciunt an ſint in corpore, an extra corpus, &c. 2. Regum 71.c.1.E

De extaſi, Numeri tomo 2. 49. c. 3. I. Et quomodo neceſſaria eſt ad maximum reuelabile, Numeri tomo 2 53.c.4.F

Quare in ecſtaſim aliquando rapiantur Prophetæ, 4.Regum 26.c.4.F

Extaſis fit cum priuatione omnium ſenſationum, quę fit in magnis reuelabilibus, &c. Et de patientibus extaſim, vix poteſt ſciri an ſint mortui, vel non, &c. 1. Regum, tomo 1 166.c.4.H

Extaſis fit propter neceſſitatem, quando, ſcilicet, intellectus debet aliquid intelligere, quod non ſufficit intelligere, niſi anima conuertat ſe totam in illud intelligibile, &c. 2. Paralip. 11.c.2.B

Reuelatio per extaſim non fiebat in viris veteris teſta. &c. 2. Paralip. 150.c.4.K

In extaſi concurrunt duo. Primum eſt, quòd ſit reuelatio alicuius rei valde excellentis. ſecundum eſt ceſſatio omnium operationum ſenſitiuarum, 3. Regum 119.c.1.A

Extimatiua. in brutis eſt primum principiũ operationum, Gen. 219.c.4.k

Exterminare. Eſt extra terminos ponere, Matthęi tomo 3. 80.c.1.C

Extremum. Quanto medium magis accedit ad vnum extremorum, tãto magis recedit ab altero, Matthęi tomo 7, 191.c.3.G

De extrema neceſſitate vide in dictione, Neceſſitas extrema.

Extrema neceſſitas quid ſit, Matthæi tomo 3 153.c.3.F

Extrema vnctio. Extremæ vnctionis Sacramentum neceſſarium eſt, ideo, non debet contemni, ſicut neque confirmatio, & dandum eſt etiam porcis, & carnalibus ſolum in limine mortis exiſtentibus. Si quis ergo morti propinquus de peccatis præteritis pœnitere nollet, non eſt illi conferenda, etiam ſi petat, & Extrema vnctio ſe habet ad pœnitentiam, & Euchariſtiam, ſaltem ad pœnitentiam, ſicut ſe habent alia ſacramenta ad baptiſmum, &c. Matthęi tomo 3 119.c.3.F

Exulare A patria, pœna eſt, Matthæi tomo 1 139.c.1.D

Exultatio. Inter exultationem, & gaudium quid interſit, 1. Regum, tomo 1 47.c.2.D

Exuri. & Exuſtio. Boni, qui in die Iudicii inuenientur viui, inſenſibiliter exurentur, Matthęi tomo 7 135.c.2.C

Exuſtio eſt ferocius genus mortis, Ioſue tomo 1, 115.c.4.K

Ezechias. Rex Iuda cœpit deſtruere idolatriam a Regno ſuo anno 1. regni ſui menſe 1.2.Paralip.29.4.Reg. 175.c.4.G

Ezechias imitatus eſt Dauid in omnibus, 4. Regum 174.c.4.I

Ezechias non deſtruxit templa idolorum, quæ fecit Salomon in monte Oliueti, propter multa, nec propterea peccauit, 4. Regum 175.c.4.k

Ezechias fregit ſerpentem æneum, quem fecit Moyſes in deſerto, 4. Regum 177.c.3.H

Ezechias fuit primus, qui deſtruxit excelſa, & omnem idolatriam, & in hoc non fuit alius ſimilis illi, 4. Regum 179.c.1.C

In Ezechia fuerunt multæ ſingularitates, & magnæ excellentię, 4. Regum 179.c.1.D

An Ezechias fuerit melior, quàm Ioſias, valde dubium eſt, ſed conſiderando, quæ dicuntur de Ioſia, & de Ezechia probabilius videtur, quòd Ioſias fuerit melior, 4. Regum 179.c.3.K

Eliachim, quem miſit Ezechias ad Rabſacem, quarto Regum decimoctano, non erat Sacerdos, ſed Laicus Prępoſitus domus Regis, 4. Regum, 183.c.2.C

Ezechias non peccauit orando contra Senacherib Regem Aſſyriorum, vt probatur, 4. Regum, 193.c.2.B

Ezechiæ ægritudo, & ſanatio fuit poſt aduentum Senacherib in Iudæam, & priuſquam inde recederet, & fuit modico tempore poſt quam venit Senacherib, ſcilicet, in fine anni quartidecimi regni Ezechiæ, vel in principio anni decimi quinti, 4. Regum 197.c.4.k

Ezechiæ ægritudo fuit naturalis, quarto Regum, 198. c.4. k. Et prius confutantur quædam opiniones circa infirmitatem Ezechiæ, ibidem, 198.c.2.A

Ezechiæ miſit Deus dicere, diſpone domui tuę, &c. propter multa, 4. Reg. 199.c.1.D

Ezechias conuertit ſe ad parietem, vel vt non impediretur orare ab aſtantibus, vel forte, quia templum Domini erat ad partem illam, 4. Regũ, 199.c.2.B

Inter orationem Ezechiæ, quarto Regum 20. & orationem illius Phariſęi, de quo Lucæ 18. quid interſit, 4. Regum 199.c.4.F

Quod Deus addiderit Ezechiæ quindecim annos vitæ, poteſt dupliciter ītelligi: vno modo, q̃ Ezechias fuerit talis compoſitionis, quòd non poſſet ei correſpondere periodus vitę, niſi vſq; ad triginta, & nouem annos, etiam ſi non venerit ei accidentaliter aliquis morb⁹. Alio modo, quòd haberet maiorem

iorem periodum vitæ, non incidente aliquo morbo; & tamen nunc, quia inciderat morbus grauis, naturaliter erat moriturus, nec poterat extendi vita eius, nisi supernaturaliter. Accipiendo primo modo, dicendū est ꝙ propriè Deus addidit illi qn decim annos vitæ. Sed si secundo mōdo dicendum, quod non; & quòd solum fuit ab eo ablatum impediens, &c. Et differentia istorum duorū modorum apparet in naturalibus. 4.Reg.201 c.2.C

Et in Ezechię morte postea subsecuta potest dici primo & secundo modo, & rationabilius dicitur, ꝙ fuit secundo modo, ibidem 201.c.3.I

Ezechias in illis quindecim annis additis fuit passibilis, & potuit mori quacunque morte violenta; & tamen Deus sciebat, quòd non accideret ei aliqua mors violenta, sed quòd post illos quindecim annos, accideret ei aliquis morbus, per quem moreretur, &c 4.Regum 201.c.4.H

Ezechias non fuit illico perfectè sanatus per appositionem massę ficorum, quia Deus voluit facere differentiam miraculorum noui, & veteris testamēti. Nam in nouo testō erat futurus status perfectior, & viri perfectiores, & Deus volebat eis concedere perfectiorem modum faciendi miracula, quàm patribus veteris testamenti. Erat aūt differentia perfectionis: quia non mox vt orabant faciebant miracula, sed etiam præmissis quibusdam cęremoniis, vt patet de Elia, &c. Secus in nouo testamento. 4. Regum 202.c.1.A

Ezechias per massam ficorum curatus est supernaturaliter, 4.Reg. 202.c.2.C

Massa de ficubus posita super vlcus Ezechiæ fuit ad maiorem ostensionem miraculi, vt aliqui dicunt. Vel dicendum, quòd factum sit hoc iuxta morem patrum veteris testamenti, qui quando faciebant miracula, pręmittebant aliquas cęremonias, quæ licet viderentur conferre, non conferebant, 4. Regum 202.c.3.I

Quando Ezechias petiit signum de salute futura, potest dici, quod non ideo petiit, quia dubitauit, sed propter maiorem gloriam Dei, & hoc tenet Nicolaus. Potest etiam dici, quòd dubitauit, vt tenet Iosephus 4.Regum 203.c.1.A

Ezechias petendo signum non peccauit, 4. Regum. 203.c.1.C. Et Isaias sciebat hoc signum priusquam loqueretur Ezechiæ, sed orauit Isaias, vt fieret illico, 4.Regum 203.c.2.A

De figura Horologi Ezechię, 4.Reg. 203.c.3.I

Ezechias non intellexit descensionem vmbræ decē lineis, bene tamen retrocessionem, 4. Regum 205.c.2.A

De retrocessione Solis tempore Ezechiæ, 4.Regum 204.c.3.F

Ante Ezechiam non præcesserat nisi vna æra de famosis, scilicet, æra diluuij, cuius radix ponitur in tabulis regis Alfonsi, 4.Regum 206.c.2.A

Ezechias peccauit, quando lætatus est in aduentu nunciorum Regis Babylonis, 4 Regum 20. primo in elatione quadam, &c. Secundo quia superbiuit de beneficio à Deo sibi præstito, volens in illo gloriari, scilicet, de sanitate, & retrocessione Solis, &c. 4.Regum 208.c.3.F

Ezechias peccauit aliquomodo ostendendo nuncijs regis Babylonis thesauros suos, quia non fecerat hoc bono animo, sed ad ostentationem sui, & superbiam, &c. 4.Regum 208.c.3.H. & fuit peccatum eius multiplex, ibidem 209.c.1.D

Ezechię gesta, & ordo eorum, 4.Reg. 210.c.1.A

Ezechias mortuus est, cum esset annorum quinquaginta quatuor: nam viginti quinque annorum

erat cum regnare cœpisset, & regnauit annis viginti nouem, 4.Regum 210.c.1.E

Ezechiæ laudes referuntur, primo Paralipomenon, 56.c.1.E

Ezechias non peccauit, petens signum a Domino, Matthæi tomo 4 155.c.3.I

Ezechiel. Et Daniel prophetauerunt in Babylone cum captiuis suis; Genesis 26.c.1.E

Ezechiel, quinto anno transmigrationis, cœpit prophetare, & Daniel secundo anno, Genesis 27. c.2.D. & vide hoc in Prologo Hieronymi super Ezechielem.

Ezechiel præcessit Danielem tempore, Genesis, 27.c.2.A

Ezechiel obscurior est cęteris prophetis, maxime in principio, vbi agit de illa visione, qua vidit Deum in Solio, & de quatuor animalibus, & in fine est obscurissimus, vbi agit de templi dimensionibus, vt vix intelligi queat, Genesis, 27.c.3.F

Ezechielis principium, & finem, & exordium Genesis, non permittunt Hebræi legere quenquam quantumcunque doctum ante trigesimum annū ætatis illius, similiter & cantica canticorum, Gen. 27.c.3.F. 1.Reg.10.1. 11.c.4.I

Ezechiel interpretatur fortitudo Dei, vel confortatio Dei, Gen. 27.c.4.G

Ezechiel potius prophetat in rebus, quàm in verbis, 3.Regum 103.c.2.D

Ezechiel cœpit prophetare annis quinque post transmigrationem Ioachim regis Iuda in Babylone, Matthæi tomo 1 144.c.1.E

Ezran. De Ezran, de quo 1. Paralipomen. 4. dicunt Hebræi, vt refert Hieronymus & Rabanus, & Glo. ordina. quòd fuerit Amram pater Moysi, & Aaron, sed falluntur, 1. Paralip. 62.c.3.F

F.

Faba. LITERA nunquā apud Hebræos, posita in principio dictionis, Gen. 301.c.2.D

Fabæ seminandæ sunt, sole existēte in Tauro, Exodi tomo 1. 78.c.4.k

Faber. Nomen generale est ad omnes artifices disponentes materiam duram, Genesis 16.c.1.B. Et determinatur interdū per adiunctionem materiæ, vt dicendo faber ferrarius. Et aliquādo ex vsu vulgarium grammaticorum hoc nomen faber si per se profertur, stat pro fabris ferrariis, Exodi tomo 2. 189.c.3.G

Fabula. Nunquam secundum se totam applicatur ad id, de quo agitur, sed satis est, quòd applicetur secundum aliquid, Iudi. 87.c.1.D

Facere. Factio. Facere licitum est cuicūque genti, sicut opinatur, quando nihil est, per quod conuincatur male opinari, Matth. tomo 5 94.c.4.G

Facere aliquando sumitur pro disponere, vel ornare, Leui. 265.c.2.D

Qui facit, quod plus est, totum fecisse videtur, Matthæi tomo 6 131.c.4.I

Facientes aliquid, ex gaudio, faciunt sicut facientes ex habitu, 1.Paralip. 142.c.1.E

Facere pertinet ad rem, quæ æquiuocè producitur, & est extra facientem, & propriè pertinet ad artē Matthęi tomo 1 [68.c.2.B

Nihil possumus sine Deo facere, Matthæi tomo 7, 186.c.2. A. Immo nihil possumus facere, nisi a Deo moti, Mat.tomo 5 156.c.2.B

Facienti, quod in se est Deus reuelat necessaria ad salutem, Matthæi tomo 5 276.c.4.G

Faciens quod in se est, per humanam prudentiam, & negocio incepto diffidit, multum detrahit diuinæ bonitati, & prouidentiæ, Exodi tomo 1 9.c.3.H

Factio est cũ prẽsupponitur materia, Exodi tomo 1 173.c.3.G

Facies. In hominis facie magis demonstratur anima hominis quàm in cẽteris partibus eiº, Cenesis 12.c.2.D

Facies in homine vocatur anterior pars capitis eius, aut vultus, in brutis autem non sic, quia in brutis illa pars non est digna sic nominari, quia nobilior est illa pars in homine, quàm in brutis, sic dicit Aristoteles primo de animalibus, Gen. 230.c.3.k

Facies aliquando significat iram, aliquando hilaritatem, & placiditatem in vultu, ex prima significatione, apud antiquos sctiptores, dicuntur homines facioſi, ideſt, homines monstrantes vultum turbidum, & iratum. De secundo dicitur in modo loquendi vulgari, talis homo non monstrauit mihi faciem; Ecclesiastici 7. Filiæ tibi sunt custodi corpus illarum, & non demonstres faciem tuam eis, ideſt, vultum hilarem, Exodi tomo 2 165.c.1.D

Non est aliquas pars hominis, per quam homo ita distincte cognoscatur, sicut per faciẽ, Exodi tomo 2 165.c.2.A

Facinus. Qui manifesto facinori desunt obuiare, non carent scrupulo societatis occultæ, extra de homicidio, cap. sicut dignum, Deuteron. 27.c.2.C

Facula. Faculæ ardentes, quare naturaliter appareant apud patibula, in cimiteriis, & in nauibus, & nunquam multum eleuatæ a terra, & nũquam per diem, sed in nocte, & nunquam in tempore frigido, & multarum pluuiarum, sed tempore veris, & magis tempore æstatis, & quare tãtum super sepulchra cadauerum. Aliqualiter carnosorum & pinguium, & quare magis tempore pestis, & in eorum sepulchris, in quibus a paruo tempore sunt recondita cadauera, & quare ignis illarum facularum non sit efficax ad comburendum, &c. vide per ordinem Leui. 173.c.1.C

Fallere. Deus non permittit, vt dęmones fallant bonos, aut facere aliqua miranda circa ea, in quibus potest prẽiudicari humanę saluti, & si aliquod permittit, hoc solum est quantum ad eos, qui mali sunt, & perituri, Matthẽi to.6. 295.c.3.G

Ecclesia vniuersalis nec fallit, neque fallitur circa ea, quæ sunt fidei, licet Ecclesia, ideſt, iudex particularis Ecclesiæ sæpe fallat, & fallatur, Matthæi tomo 4 189.c.4.G

Fallacia. Modus fallaciæ compositionis, & diuisionis frequentissimus est in sacris literis, Iosue tomo 1 5.c.1.E

Falsitas. Deum non habet testem, Matthæi tomo 5 254.c.1.B

Falsum. Testimonium minus peccatum est, quàm homicidium adulterium, & furtum, Matthæi tomo 5. 129.c.3.H. Vt patet ex pęna maiore, quæ dabatur in lege Dei, singulis istorum, &c. ibidem

Aliqua, q̃ falsa nõ sunt, phibent̃ credi, nõ pp se, sed qa ex credulitate illorũ deuenirẽt hoĩes ĩ multos errores, & pp hoc multa verba subticent̃, Leu. 201.c.4.I

Falsus Christus. Quibus motiuis falsi Christi homines seducerent, Matthæi tomo 6. 266.c.1.E. Et quomodo illis possunt resistere credentes in Christum, Matthẽi tomo 6 266.c.1.E

De falsis Christis, vide in dictione pseudo Christus.

Falsare. Ille falsare dicitur, qui mutat res signatas ab eo quod significabant termini, quos ante proferebat, Exodi tomo 1 210.c.2.B

Falsarius. Dicitur, qui scripturam falsat, vel qui rem coram eo gestam, falsè scribit, sicut notarii, Matthẽi tomo 1 34.c.1.E

Fama. Famę lęsio magna est apud eos, qui vere existimant, sed secus est apud homines vilissimę conditionis, Exodi tomo 1 179.c.3.G

Fama nil aliud est, q̃ laudabilis nominis diuulgatio, vel celebratio, Deut. 142.c.3.F

Famam suam tenetur quis aliquando perdere, vt restituat famam alterius, 2. Regum 173.c.2.C

Fama est de bonis fortunæ, vel habet magnam connexionem cum eis, & est de maximis bonis fortunę 1. Paralip. 197.c.1.A

Fama, secundum se, bona est, & desiderabilis, non tamen si consideremus eam in ordine ad legem Dei. Et non, quia mala sit, sed quia desiderium eius in nobis malum est, quia fama non est bonum necessarium ad vitam, sed bonum, quo fruimur, quia gaudemus de illo propter se, & sic, qui famam diligunt, constituunt in ea quodammodo fœlicitatem, 1. Paralip. 197.c.1.E

In numero bonorum collatorum a Deo ipsi Dauid, ponitur fama, 1. Paralipom. 17. propter tria, primo quia fama exorta est ex rebus magnis, quas fecit Dauid, Deus tamen dedit illi res illas magnas facere, secundo quia fama prouenit ex diuina dispensatione, nam solum accidit illis hominibus, quibus Deus vult, quòd accidat, &c. tertio quia illam facit conseruari in quibusdam, & in aliis facit perire, 1. Paralip. 197.c.H

Desiderare famam licitum est in aliquo casu, 1. Paralipom. 197.c.2.B

Fama quocunque modo proueniat, siue vere, siue falso, beneficium Dei est: Et ob hoc omnes viri famosi tenentur Deo ad magnas gratiarum actiones, 1. Paralipo. 197.c.4.F

Propter famam habendam, quidam iuuenis Ephesius cremauit templum Dianæ Ephesinæ, 1. Paralipom. 197.c.3.F

Fama est incertus nuncius, sicut, & originem habet ab incerto auctore, & ideo non est confidendum, vt faciat probationem negatiue, 2. Paralipom. 128.c.1.B

Et quia fama est nuncius fallax, ideo, qui soli famæ innititur, facilliter potest errare, 2. Paralipom. 128.c.2.B

Fama non sufficienter enarrat, quæ notoria sunt, quia aliqua fuerunt aliquo tempore notoria, quæ postea obliuioni tradita, nullam habent famam, 2. Paralipo. 128.c.1.E

Quando conseruata totaliter fama, peccatum alicuius potest emendari, debet conseruari, Matthæi tomo 5 52.c.4.I

Vtilius est communitati, quòd manente fama integra peccantis, ipse emendetur, quàm &c. Matthæi tomo 5 52.c.1.D

Fama dicit solum dilatationem nominis alicuius in bonum, & nihil vltra addit, gloria vero addit vltra hoc, quòd talis dilatatio sit cum quadam celebritate, vel laude exhibita nomini nostro, ab eis, ad quos nomen nostrum peruenit, addit etiam quandam frequentiam, vt per ora eorum sæpe frequentetur nomen illud, Matth.to.2. 11.c.4.F

Fama est donũ Dei, quo potentes sumus ad ædificandos proximos, Mat. to. 2. 247. c. 1. D
Famę pferenda est cõsciẽtia, Mat. to. 5. 51. c. 1. C
Fama bona est necessaria homini propter se, & ppter proximos, sed quantum ad se propter duo; primo quia bona fama est principium inter omnia bona exteriora. Secundo quia propter conseruationem famæ interdum abstinet homo a peccatis, &c. Matthei tomo 5. 51. c. 1. C. Et propter alios est etiam necessaria bona fama dupliciter. primo quia homines audientes peccatum alicuius scãdalizãtur, &c. secundo quia ex peccato vnius publicato, multi prouocantur ad peccandum, Matthæi tomo 5, 51. c. 1. E
Fama perdita, quidam homines pro nihilo habent peccare, Matthæi tomo 5 54. c. 1. A
Non licet nobis auferre famam ab aliquo, nisi determinato modo, scilicet, quando in secreto admonitus, non se correxerit, Mat. to. 5. 52. c. 2. E
Fama est bona propter multa, & per oppositum infamia est mala, Mat. to. 5. 54. c. 1. A
Fames. Et sitis non erant in statu innocentiæ, & ideo fuit necessarium dare præceptum affirmatiuum homini de comedendo, quia adhoc non inclinabatur, cum non indigeret, indigentia enim est fames, & sitis, quæ ibi non erant. Nam si homo inclinaretur naturaliter ad sumendum cibũ, non fuisset imperatum, fuit ergo imperatum, vt conseruaretur per cibum, & potum, Ge. 15. c. 3. H
Fames, & sitis essent in statu innocentiæ, ideſt, naturalis inclinatio ad cibum, & potum, quia tunc erat causa naturalis, scilicet, resolutio corporis, & tantam famem posset Adam subſtinere, quòd moreretur, Genes. 109. c. 1. A
Fames & sitis non essent in statu innocentiæ, prout dicunt cruciatum ex defectu cibi, & potus, essent tamen ibi inquantum fames dicit appetitum cibi, & sitis appetitum potus, & iste appetitus esset regula, & sufficiens motiuum ad sumendum cibum, & potum, Gen. 109. c. 1. A
Fames ex penuria alimentorum rarius est in Aegypto, quàm in aliis terris, Gen. 67. c. 4. F
Fames potest dupliciter euenire. s. naturaliter, & supranaturaliter, Ruth 234. c. 4. k
De fame, quæ fuit in Israel tempore Helimelech, de qua Ruth 1. referuntur opiniones Ruth. 234. c. 3. I
Fames est appetitus calidi, & sicci, & sitis est appetitus humidi, & frigidi, & istud prouenit ex digestione consumata in stomacho, 3. Regum, 178. c. 1. B
Circa famen septem annorum, quam misit Dominus in Israel 4. Regum 8. Hebræi dicunt multa falsa, vt læpius facere solent, & confingere, &c. quæ improbantur, 4. Regum. 85. c. 4. G
Fames septem annorum, quam Dominus esset immissurus propter peccatum Dauid in numeratione populi, si eam eligeret Dauid, poterat venire partim naturaliter, partim supra naturaliter, & hoc dupliciter, secundo poterat venire pure naturaliter, & poterat tertio pure supranaturaliter, Paralipom. 241. c. 1. A. Et fames illa veniret solum super terrã Israel, 1. Paralip. 241. c. 4. G. & si sic eueniret quomodo esset illis plaga, cum possent Israelitę sustentationẽ habere a terris vicinis, ibid. 242. c. 1. B
Iudæis accidit magna fames post mortẽ Christi sub Claudio Cæsare, quam prænunciauit Agabus Propheta vnus de Ierusalem non multo tempore post mortem Christi, &c. Mat. tomo 6 271. c. 4. k
Christus prædicens famem futuram, prouidit in illa fame dupliciter, Mat. tomo 6 272. c. 2. A
Centum millia hominum perierunt fame ante euersionem Ierusalem, Mat. tomo 6 311. c. 3. I
Fames dupliciter accipitur, Mat. tomo 7 110 c. 3. H
Fames in homine sano signum est completę digestionis, Matthæi tomo 3 97. c. 1. E
Qui famis extremam necessitatem patitur, si ei non subueniamus, potest propria auctoritate accipere res nostras, vel quorumcunque, & non tenẽt postea restituere, extra de furtis, c. si quis per necessitatem. in textu & glo. Mat. tomo 7 110. c. 3. I
Familia. In familia patris computantur etiam filii, Gen. 394. c. 2. C
Familia semper dicit derivationẽ ab vno aliquo principio, non includens illud, domus autem sic. & isto modo capitur familia, Exodi 12. vbi dicitur, & familias suas, sed nõ accipit sic, Nu. 26. Exo. to. 1. 72. c. 4. k
Familia, apud Hebræos, erat propter hæreditatem, Leui. 244. c. 1. D
Familiæ, in filiis Israel, tot erant, quot erant filii, quos haberet quilibet filius Iacob, vt si 4. haberet 4. etiã familiæ erant, Aliquando denominabatur aliqua familia a nepotibus Iacob, vel a pronepotibus, vt in tribu Manasse, Num. tomo 2. 75. c. 4. K
Familia proprie deriuatur a capite tribus, Num. to. 2. 82. c. 4. I
Nomen prodebatur in familia dupliciter, Num. to. 2. 86. c. 1. A. & 90. c. 2. E
Familia quare magis cognoscebatur per possessionẽ, apud Hebręos, quàm alias, Nu. tomo 2 86. c. 3. F
Familia aliquando accipitur pro tribu, & aliquando econtra, Nu. tomo 2 204. c. 3. k
Familiæ vocantur cognationes magis speciales sub ipsis tribubus, & istæ denominantur a filiis, vel nepotibus illorum, qui nominauerunt tribus, Iudi. 55. c. 1. A
Familiæ describuntur per domos, & istæ sunt minores cognationes, Iudi. 55. c. 1. A
Familia dupliciter accipitur, scilicet, proprie, & large, 1. Paralipo. 98. c. 3. F
Plures familię erant in Israel, quæ aliquando reducebantur ad vnam propter paucitatem virorum illarum, aliquando vna familia diuidebatur in multas, quando erat magna admodum multitudo virorũ in illa, 1. Paralip. 166. c. 1. A
Quæ sint familiæ, super quas prælati constituuntur, Mat. tomo 6 327. c. 4. D
Familia in sacris literis capitur dupliciter vno modo large, & alio modo stricte, 2. Paralipo. 6. c. 3. H
Quædam sunt necessaria familiæ dupliciter, quædam quotidie, & quædam ad certum tempus, Matthęi tomo 6. 324. c. 3. G
De familiarum principibus, & eorum præeminẽtia, 2. Paralip. 63. c. 4. F. G
Familia non est educanda delicate in cibo, sed medio modo, & ad hoc requiritur qualitas cibi, & numerus cibationis, Mat. tomo 6 324. c. 3. F
Familiaritas. Nimia debet esse inter amicos, 9. Ethi. 1. Paralip. 318. c. 3. H
Famulus. Omnes illos appellamus famulos, qui exhibent aliis genus aliquod obsequii quocunque modo, Leui. 301. c. 4. F
Fanum. Fana dicebantur templa Gentilium, a fane quod est apparere, quia ibi fiebant dęmonum apparitiones, 2. Paralipomen. 186. c. 3. H
Farina. Farinæ tria fata, de quibus habetur Matthę. 13. sunt secundum Augustinum illa tria, quæ ad charitatem pertinent, scilicet, ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, Matthęi tomo 4 58. c. 3. k

Farina conſperſa, de qua Exodi 12. eſt paſta commixta ex aqua & farina, quando nondum eſt fermentata, Exodi tomo 1 92.c.3.F

Faſcinare, & Faſcinatio.

Faſcinare in animalibus prouenit ex aliqua peſtifera qualitate exiſtente in aliquo animali per modum cuiuſdam ægritudinis, Parad. 56.c.3.H
Quæ faſcinantur regulariter, ſunt animalia tenera, & paruæ ætatis, quæ vero dura ſunt, rariſſime, Paradoxa 57.c.2.E
Maxima faſcinandi virtus eſt in baſiliſco, quia animalia tam dura, quàm tenera ſuo intuitu necat, Paradoxa 57.c.2.E
Faſcinatio quomodo contingat, Geneſis. 278.c.2.C
Paradoxa 52.c.4.F
Faſcinatio non fit, niſi de prope, neque fit in homines iam duros, & maturæ ætatis, vel in aliis rebus irrationabilibus, Gen. 278.c.3.F
Faſcinationem eſſe fateri oportet, ſed non ſecundum opinionem vulgarium, qui dicunt, quòd per viſum fiat, ſed fit per ſpiritus infectos, vel ab oculis morbidis, vel ab alijs partibus corporis per oculos exeuntes, Num. tomo 2 20.c.1.A
Circa faſcinationem ponuntur tres concluſiones, ex tribus conditionibus, quæ ad faſcinationem neceſſariæ ſunt, Num. tomo 2 20 c.3.F
Faſcinatio non fit in animalibus duris, ſed in teneris, & paruæ ætatis, Num. tomo 2 21.c.3.H
Inuehitur auctor contra quaſdam, quæ vulgo dicuntur ſantiguaderas, quæ impertinentia verba dicunt, & cæremonias inutiles faciunt ſupra faſcinatos, quibus ſe illos curare dicunt, Nume. tomo 2. 22.c.1.B
Moleſtum erat auctori confiteri publice, poſſe fieri faſcinationem, & ſi verum ſit faſcinationem eſſe, & hoc propter imperitos, nam non fatenda eſt publice omnis veritas, Num. tomo 2 22.c.1.D
Contra curantes faſcinationem verbis, &c. Numeri tomo 2 22.c.1.D
Non eſt danda faſcinatio eo modo, quo opinantur vulgares, Parad. 55.c.2.D. Sed qualiter naturaliter contingat, ibid. 55.c.3.F
Tres conditiones neceſſariæ ad faſcinationem, exprimuntur per tres concluſiones. Prima concluſio eſt, quòd non poteſt quilibet homo, aut quodlibet animalium hominem, aut aliud animal faſcinare, ſed ſunt quædam, quæ virtutem habent faſcinandi, & quædam non. Similiter quædam ſunt, quæ a faſcinantibus pati poſſunt, & quędam, quæ non, Parado. 51.c.4.I. Secunda concluſio, q animal habens virtutem faſcinatiuam, non poteſt quodlibet animal ſibi oppoſitum a propinquo faſcinare, ſed illud duntaxat, quod diſpoſitum eſt ad ſuſcipiendum corruptionem faſcinationis, vt probatur ibidem. Tertia concluſio, quòd non quodcunque animal habet potentiam faſcinandi alia animalia ad faſcinationem ſuſcipiendam diſpoſita in quacunque diſtantia, ſed cum ea epropinquo aſpexerit, Parado. 57.c.2.E
Raro fit faſcinatio ad magnam diſtantiam, Paradoxa 57.c.2.E

Faſcinator. Faſcinatores ſunt baſiliſcus, lupꝰ, & mulier menſtruata, Parad. 51.c.4.K

Faſcinatus. Omnes faſcinatorum curatrices quare prohibeat eccleſia, Parad. 57.c.3.G

Faſti. Vel liber Faſtorum vocatur liber copiarũ, in quibus ſcribebantur omnia nomina, 2, Regum 167.c.2.E
Faſti aliquando dicuntur, quaſi feſti, & ſic vocatur liber Faſtorum Ouidii, ideſt, feſtorum; quia tractat de omnibus feſtis Romanorum diſcurrendo per ſingulos menſes, ſicut fit in Calen. noſtris, & illorum feſtorum ponit cæremonias, & cauſas, & ſtellas, quæ illis diebus oriuntur, ortu Eliaco, 1. Paralipo. 314.c.4.F

Fatigatio. Quibus contingat, Paradoxa. 44. colum 3.F
Nulla eſt fatigatio in potentiis paſſiuis, quia fatigatio in actione, & motu eſt, Parado- 45.c.1.A
In hominibus, & in animalibus perfectis contingit fatigatio, in tribus, ſcilicet, in mouendo pedes, ſiue in progrediendo, in mouendo manus, & in formando quaſcunque voces, Parad. 46.c.1.C
De conditionibus ad fatigationem requiſitis, Parad. 46.c.1.D
Fatigationis paſſio verè fuit in Chriſto, Paradoxa 46.c.2.A
Amor non ſentit fatigationem, ſi ſit ſpiritualis, Matthæi tomo 5 206.c.3.I
Cur fatigamur magis ſtudendo, quàm audiendo, vel videndo. Exodi tomo 1 174.c.3.G

Fatigabile. Virtus corporalis, quæ eſt ſine organo, non eſt fatigabilis, patet de virtute calefactiua ignis, vel infrigidatiua aquæ, Exodi tomo 1 174.c.3.I
Sola potentia organica actiua eſt fatigabilis, Exodi tomo 1 174.c.4.G.& 250.c.4.K
Virtutes corporum homogeneorum nõ ſunt fatigabiles, Exodi tomo 1 134.c.3.k
Virtutes fatigabiles in homine duæ, Exodi tomo 1. 134.c.4.H

Fatum. De tribus fatis ſecundum opinionem Gentilium, ſcilicet, cloto, lacheſi, & antropo. 4. Reg. 169.c.1.A
Fatum vnde trahat nomen, Mat. to. 7. 108.c.3.K
Quę per fata ſtatuta ſunt, mutari nequeunt per aliquã humanam ſolertiam, nec per potentiam alicuius Dei, dixerunt Gentiles, immo dixerunt, quòd acta Deorum cadebant ſub diſpoſitione fatali, 4. Regum, 169.c.1.B.2.Paralip. 238.c.4.H
Multi ad fatum venere ſuum, dum fata timent, Matthæi tomo 4 191.c.3.k

Fatuus. Quinque virgines fatuæ, & quinque prudentes comparantur noſtris ſenſibus, Matthęi tomo 7 10.c.2.A

Fauonius. Et ſubſolanus adiuuant generationem, De Opti. Poli. 6.c.3.G. & Gen. 321.c.4.G

Fauor. Fauores ſunt ampliandi, & odia debent reſtringi, vt patet extra de reg. iur. in 6. in regula, odia. Exo. to. 2. 196.c.1.B
Fauor dī adiutoriũ factum alicui perſonæ ſine meritis in alterius prędiciũ, & hoc in iudicio: nã ī actibus nõ iudicialibus, fauor põt eſſe ſine peccato, Leui. 189.c.4.F. Nam cum ſit liberum adiutorium, videtur pertinere ad libralitatem, ibidem.
Quando dicitur, quòd quilibet poteſt renunciare fauori ſuo, non eſt verum generaliter. ſed ſolum, cum introductum eſt in fauorem totius perſonæ, & non ſit fauor commũms principalius quam perſonæ ſingularis. Num. to. 1. 197.c.3.k
Quod in fauorem alicuius introductum eſt, in eius prędiciũ non debet redundare, iuxta regulam iuris, Iudi. 176.c.2.D

Fauorabile. Fauorabilia ſunt ampliãda, & pęnalia reſtringenda, Ruth 273.c.3.K

Febris. Febrem,& pallorem, atque timorem Tullius hostilius.3.rex Romanorum, vt Deos coluit,ne illi nocerent,cum in bello contra se in fraudem Albanos verti vidit,Exo.tomo 1 158.c.1.E.170.c.1.A.& Leuit. 159.c.3.H

Februarius. Quia paris numeri erat, mali ominis habebatur, & ideo cum diis inferis attribuebant, eumque Februarium vocãtes,quia februa,ideſt, purgationes mortuorũ fiebant in principio illius,& immolationes diis infernalibus,de quo Ouidius.1.lib.Fastorum Exodi tomo 1.71.c.1.D,& 106.c.1.E. Defen. 49.c.3.F

Quare in prima die februarii celebretur a christianis festum candelarum,Exo.to 1. 71.c.1.D

Februarius,vltimus mensis anni ponebatur antiquitus,Exo.tomo 1 71.c.1.E

Mensis februarius, quare sic dicatur.1.Paralipom. 277.c.4.k,& Leuit. 159.c.3.I

Fœdus. De quo Gene.6.ponãque fœdus meũ tecum &c.assecuratio quædam est ne timeat minas hominum,Gen. 39.c.1.B

Fœdus,de quo Gen.17.erat quędam conuentio inter Deum,& Abraham,ita quòd Deus,multiplicaret semen Abrahę, & Abraham susciperet circuncisionem, & omnia alia præcepta Dei, Genes. 159.c.2.E

Fœdus, & testimonium idem sunt materialiter,sed differunt formaliter,Exo.to.2. 109.c.1.B

Multoties Deus pepegit fœdus cum Israel primo in monte Oreb. Exo.19.secundo in campestribus Moab, Deute.29.& Exo.34.Exo.to 2.181.c.2.D, & vnum fœdus fuit factum quantum ad præcepta decalogi,& aliud quantum ad præcepta cęremonialia,Exo.tomo 2 182.c.2.C

Fœdera dicuntur leges,quę ex pacto conuenræ sunt inter Deũ,& Israelitas,Leui. 20.c.4.G

Fœdus proprie est confirmatio alicuius pacti,vel cõuentionis cum animalium occisione,ita quòd ipsi pacisćentes trãseant inter diuisiones animaliũ,&c. & sic Deus bis fecit fœdera cum Iudæis, Deuter. 24.c.3.F,& 154.c.1.C

Cum antiquitus iniretur fędus solemniter inter aliquos,fiebant quidam ritus,Iosue to.2. 186.c.3.F

Vbicunque in tota sacra scriptura dicitur,quod Israelitæ inierunt fœdus aliquod cum Domino,siue illud esset alicuius præcepti noui,siue antiqui, semper fiebat cęremonia fœderum in occisione animalium,Iosue tomo 2 186.c.4.G

Fędus dicitur pactum mutuum inter aliquos de amicitia seruanda in æternum,vel de obseruãda subiectione aut fidelitate,aut similibus,scilicet,de veritate seruanda 1.Reg.to.2. 45.c.3.K

Fędus fit tripliciter, vno modo inter æquales, alio modo inter minores,scilicet,quando minores prę stant fœdus promittentes se aliquid facturos,& illud confirmant fœdere,maiores autem solã obligationem suscipiunt,nihil promittẽtes. Tertiò fit inter maiores,& minores,solis maioribus prędantibus fędus,minoribus verò solum suscipientibus obligationem,1.Reg.to.2. 45.c.4.H

Quando fœdus feriebatur fiebant antiquitus aliquæ cęremoniæ occisionis animalium,1.Reg.tomo 2 45.c.4.K

Fœdus cum iniebatur, apud Israelitas occidebatur aliquod animal,2.Reg. 28.c.1.D

Ioiadas summus sacerdos fecit,vt fieret fœdus inter Deum, & populum propter quinque,4.Regum 122.c.4.k,& de cęremonus obseruatis in fœdere, ibidem. 123.c.2.A

In fędere debebat fieri aliqua cęremonia effusionis sanguinis,& super vtrunque facientem fędus,effundebatur,vt vterque obligatus videretur, 4.Regum. 229.c.3.F

De cęremoniis, quæ fiebant in fœdere,4.Regum 230.c.1.C

De fędere,quod fecit iosias rex Iuda cum populo de seruanda lege,4.Reg. 228.c.4.I

In fędere semper est obligatio,& promissio,& tamẽ interdum est promissio ex vna parte, & interdũ ex vtraque,vt ostenditur 2.Parali. 204.c.3.F

In fędere obseruabantur quinque cęremonię,quę referuntur,2.Paralip. 204.c.3.G

Fędus inuentum est,apud antiquos,post iuramentũ, 2.Paralip. 204.c.4.K

Noua fœdera cum Deo multoties faciebant Israelitæ,& proficiebant ad multa,2.Paral.205.c.2.B Similiter etiam erat consuetudo apud eos sępe facere fœdus cum Domino super diuersis rebus obseruandis,& iterdum super eadem, 2.Paralipom. 205.c.3.G

Non erant prohibita fœdera Iudæis cum omnibus Gentilibus, sed solum cum Chananęis,2.Parali. 212.c.3.F

Fel. Aquilæ est multum medecinale, Leuit. 108 c.1.A,Similiter, & fel accipitris ibidẽ. Similiter,& fel mustellę,ibidem. 110.c.4.F

Fœlix. Fuisse fœlicem magnum genus infortunii est in omni aduersitate fortunę,vt dicit Boetius,2.de Consolatione, Prosa.4.Leuit. 311.c.3.G,Matthæi tomo 7 101.c.4.F

Libentius dicit homo fœlicia de se, quàm tristia, Matthęi tomo 5 187.c.4.k

Fęlices iuxta opinionem Aristotelis si viuentes sint, parua fortuna,aut infortunio non mouentur magna, & si mortui sint fœlicitas eorum non mutatur ex parua fortuna,vel infortunio, bene tamẽ ex magna,&c.Et tantum modo his, qui parum post obitum suum eorum amicis acciderunt, &c.De Statu animarum. 2 c.1.E

Fœlix martyr apparuit visibiliter ciuibus Nolanis, cum obsiderentur a Barbaris,vt refert Augustinus in lib.de Agenda cura pro mortuis, Matthęi tomo 7 271.c.1.D

Fœlicitas. Fęlicitatem non cõsistere in aliquo, de bonis,quibus in prędenti vita fruimur, ostendit Deus in morte calamitosa omniũ illorum, qui in huiusmodi bonis reliquos excelluerunt.2.Reg. 11.c.3.G

Antiquitus creditum est fęlicitatem consistere, in multitudine prolis,Mat.to.6. 290.c.4.G

Fęlicitatis definitio, de qua.1.Ethico.scilicet, quod est operatio secundum perfectam virtutem, intelligenda est de fęlicitate imperfecta,quæ in prędenti haberi potest Matthęi tomo 2 23.c.3.F

Fęlicitas est operatio secundum optimam virtutem in vita perfecta 2.Ethico.De statu animarum. 2.c.2.C

Fœlicitas est humanæ vitæ finis, Matthæi tomo 6 71.c.2.C

Femen. Est pars cruris coniuncta vasi genitali,siue in masculo siue in fęmina,& vocatur alio nomine femur,vnde femoralia dicũtur, Exo. tomo 2 72.c.3.F

Fœminalia. De Fęminalibus, vide indictione femoralia.

Fœmina. Quòd fęmina fuerit materialiter formata de viro,congruit multis rationibus,Gen. 9.c.1.D

Quatuor tantum fęminarum propria nomina ante diluuium habentur in sacris litteris, Eua, Sella, Ada,

Ada & Noema,quæ fuit inuentrix omnis generis lanificii,& hæc filia fuit Lamech,& soror Tubalcayn.Gen. 29.c.1.E
In potestate viri, & fœminæ est custodire virginitatem,Matthçi tomo 5 115.c.1.E
Fœmina est secundum naturam, minoris perfectionis masculo:si enim eiusdem perfectionis in natura esset cum viro,impossibilis, esset generatio per commixtionem eorum &c.Gen. 132.c.2.E
Ex fœmina quare non fuerit vir, sed bene è contra assignantur causę,Gen. 141.c.3.E
Fœminam formari ex viro fuit conueniens propter honorem generis humani,Gen. 143.c.4.F
Fœmina intenta est a natura capiendo naturam pro Deo,qui naturam instituit,&c. Sed accipiendo naturam,vt est aliquid creatum,& vniuersale agens, scilicet,pro intelligentiis,sic etiam fœmina est intẽta a natura. si vero accipiatur natura pro virtute particulari operante circa aliquid in semine ad formandum fœtum, sic fœmina non est intenta a natura,sed masculus &c.Gen. 237.c.1.C
Fœmina,& vir sexu differunt,& non specie, Matthæi tomo 6 120.c.3.H
Fœmina semper in omnibus communicationibus subdita est.Gen. 232.c.3.H
In multis fœmina subiecta viro nunc est,in quibus nõ fuisset in statu innocentię,Gen. 233.c.1.A
Fœmina non est incontinens,Gen. 144.c.3.F
Fœmina dicitur masculus occasionatus,quia scilicet, erat masculus per intentionem, & fuit fœmina per accidens eueniens in operatione, &c. Genes. 237.c.1.E,Matthæi to.6. 120.c.2.A,& 152.c.1.E
Fœminam intendit sola natura vniuersalis, nõ per se, sed inquantum confert ad perpetuationem masculi,sicut corruptio intenditur propter generationem,Gen. 237.c.1.C 2 D.3.H
Quo gradu vir, & fœmina distent.Matthæi tomo 6 120.c.3.H
Fœminas recipere dona a viris, malum signum est, iuxta illud. Quæ recipit dona fœmina nulla bona, Genesim. 290.c.3.I
Cum fœmina contendere vilis animi est, Exo.tomo 1 13.c.2.E
Contra fœminas viros pugnare, quare verecundum sit Exo.tomo 1 216.c.3.H
Quid ministret fœmina in generatione, Matthæi tomo 6 152.c.1.A
In fœmina non est vis sufficiens actiua ad formandũ, & organizandum corpus,vt sequatur anima in semine,tamen viri est virtus sufficiens, & ideo cum illud semen fuerit commixtum materiæ ex fœmina perducit illam ad perfectionem organizando, & formando fœtum,& habet vim actiui,& nõ materię,&c Leuiti. 115.c.3.F
Fœminæ non sunt proprie partes politiarum,Nume. tomo 1 5.c.1.B
Fœminæ non sunt aptæ ad bellum, &c.Num.tomo 1 5.c.1.E
Quod fœminę non possunt esse sacerdotes,ex sola institutione est,Num.tomo 1 35.c.2.B
Nulli fœminę concessus est status prælationis, tam in veteri testamento quàm in nouo Nume.tomo 1 67.c.1.A
Fœmina in nulla politia habuit potestatem repudiandi virum,Iudicum. 149.c.1.A
Fœmina apud Græcos vendipoterat pro ferro, Deut. 170.c.3.G
Fœminę naturaliter non concipiunt, neque pariunt, nisi a viris cognitæ fuerint, Matthæi tomo 6 163.c.4.I
Fœminæ,apud Hebræos, non succedebant in bonis immobilibus,nisi cum quis moreretur nullos habens filios,Num.27.Ruth. 264.c.4.I
Maiora sunt in fœminis quæcunque desideria passionalia,quàm in viris,& hoc propter minorem resistentiam ex defectu iudicii, nam est in eis fantasia debiliter fixa,cum vix habeant opinionem vniuersalem,& quasi non sint proprie incontinentes, sicut nec bestiæ 7 Ethico.& sic facilius, & durius inclinantur ad quodcumque malũ,&c. 4.Regum 117.c.3.F
Fœmina formata est a Deo talis vt viro esset minor secundum naturalem dignitatem;non tamen formata est ancilla, neque ad seruiendum, Genes. 145.c.2.B
Quod semel est fœmina non potest effici masculus, Gen. 236.c.3.G
Fœminæ in suo sexu in paradiso remanebunt,Genes. 236.c.3.H,& 237.c.1.B
Fœminæ per se nunquã principantur uiris, nisi per accidens,Gen 144.c.3.k
Fœminæ regnandi cupidę 4.Reg. 117.c.4.H
Mulieres maxime mouentur a passionibus, & efficiũtur incontinentes 4.Reg. 117.c.4.F
Fœminis filiabus Leuitarum,qui erant cantores,licebat in templo cantare coram Domino, 1.Paralip. 292.c.2.B
Fœmina creata est,vel formata ad procreationẽ prolis Matthæi tomo 2 140.c.4.H
Fœmina non debet consentire viro volenti eam cognoscere in vase non consueto,immo debet vitare omnino,quia est peccatum mortale, & valde detestabile, & contra naturam, Matthæi tomo 2 173.c.1.A
Fœmina seipsam corrumpens peccat peccato molliciei,& cum corrumpitur ab alia muliere facto organo artificiali simili organo virili, similiter & ipsa peccatum est valde graue, quia prouenit ex superabundanti iniquitate, Matthæi tomo 2 176.c.1.E
Fœmina non producitur a natura ex defectu materiæ ad formandum vas genitale, vt aliqui imperiti dicunt, Matthæi tomo 6 120.c.2.C, Sed ex defectu materiæ formabilis, vt alii dicunt,vel quod verius est ex defectu, & impotentia virtutis formatiuæ,ibidem.
Fœmina,& vir non differunt specie,sed sexu; nec sexus est Genitale maris,& fœminę, quia ista sunt signa maris,& fœminæ,non tamen sunt ipsa per quæ differunt,Matthæi tomo 6 120.c.3.H
Fœmina potest dimittere virum quo ad thorum, & quo ad cohabitationem, si ille fuerit sodomita,& hoc videtur Hiero.innuere,vt habetur 42.q.7.cap. omnes. Idem si vir se polluerit per molliciem,vt quidã dicunt,Glo.tñ super 32.q.7.c.omnis.dicit,ꝙ non põt mulier dimittere virum propter aliquod illorum criminum nisi tantum propter fornicationem.Et si vir vellet cognoscere fœminam per vas inconsuetum, & non posset se defendere a viro inferente vim,tunc potest recedere a viro.Sicut dicitur de coniugibus infidelibus, si alter eorum conuertatur ad fidem,& non alter, ꝙ licet fideli manere cum infideli in matrimonio si vult cohabitare sine offensa Dei,si vero non, tunc debet recedere ab eo,vt innuitur.1 Corin.7.& extra de diuortiis.ca.gaudemus,Mat.to.2. 176.c.3.k
Fœminæ a viris quando cognoscendæ, Leuitico. 119.c.4.F
Masculus perfectior est quàm fœmina, Matthçi tomo 5 79.c.3.I

Fęminę impatientes, & ad murmurandum faciles, Ioſue tomo 1 91.c.1.D
Fęmina, licet non ſit de intentione naturæ particularis, eſt tamen de intentione naturæ vniuerſalis, vocatur natura particularis ipſa vis inſita rebus, & natura vniuerſalis vocatur non ſolus Deus, ſecundũ veritatem, ſed etiam ſecundum Philoſophos intelligentia, quæ præeſt rebus corporeis in motibus ſuis naturalibus dirigendo eas, &c. Matth. to. 6. 120.c.2.A, & Gen. 237.c.1.C
Quare Deus maſculum, & fęminam creauerit, Matthæi tomo 5 80.c.4.K
Fęminæ quomodo a peccato originali mundarentur in legi Moyſi, & quomodo melius erat illis, quo ad hoc quàm maſculis, Para. 105.c.3.G
Femur. Aliquando capitur in veter. teſta. pro armo dextro, vt Nume. 6. dicitur, ſicut pectuſculum, quod ſeparari iuſſum eſt, & femur Nu. tomo 1. 76.c.2.C, Et aliquando capitur pro vẽtre, & interdum pro crure, ibidem. 65.c.2.A
Natiuitatis principiũ eſt in femore, Exo. to. 1. 3.c.4.K
Femur pars ſuperior eſt cruris circa vaſa genitalia, Gen. 287.c.4.F
Sub femore Abrahæ ponere manum, non aliud erat, quàm quòd ſeruus eius poneret manũ ſuper aliquod ſedile, & Abraham poneret femur ſuum, ſiue nates ſuper manum ſedendo, Geneſ. 24. Geneſ. 287.c.4.F
Femoralia. Femoralia adinuenit Semiramis regina Niniuæ, Gen. 50.c.2.E, Exo. tomo 1. 202.c.3.H. Ex. to. 2. 72.c.1.C
Feminalia dicuntur a feminibus, & non fęminis, Exo. tomo 2 207.c.1.E
Feminalia, quibus vtebantur ſacerdotes ad miniſtrãdum, erant de numero veſtium ſacrarum, Exo. tomo 2. 27.c.1.C, & 207.c.2.B, Et nullus ſacerdos poterat ſine illis miniſtrare, Leu. 156.c.2.D, & Ex. tomo 1 202.c.3.I
Sine feminalibus nullus miniſtrabat ex antiqua conſuetudine in eccleſia Chriſti, Exo. tom. 2. 72.c.1.C & Exo. to. 1. 202.c.3.I
Verior eſt opinio dicentium, quòd Chriſtus non reſurrexit cum feminalibus, ſeu femoralibus, quã oppoſita, & dicendum, quòd quando apparuit diſcipulis, vel aliis occultauit vaſa genitalia magno quodam ſplendore, Parado. 83.c.2.D, Et probabilius videtur, quòd femoralia Chriſti non manſerunt eum aliis linteaminibus in ſepulchro, ibidẽ.
Sacerdos accidens ad altare ſine femoralibus moriebatur, Leuit. 201.c.2.E
Fœnerari. Solum importat mutuare, ſeu accommodare, nec eſt idem dictu, Nom fęneraberis, & Non fęneraberis ad vſuram, Deuteronom. 123.c.3.K, Matthæi tomo 7 44.c.1.A
Feneſtra. De feneſtra, quæ erat in arca Noe, referuntur opiniones, quibus dimiſſis, dicendum eſt, quòd erat oſtiolum in parte ſuperioris manſiunculæ, in qua manebant homines, & illa erat illita bitumine, ſed taliter facta erat, quòd ſi impelleretur a parte interiore aperiretur, ſed non poterat redire prior compago bituminis, nec erat neceſſaria, quia feneſtra erat clauſa ne intrarent pluuiæ de cœlo cadentes, cum aũt aperta fuit iã nõ pluebat, nec aquæ inferiores accedebant ad locũ feneſtrę. Et per illã nulla lux intrabat, quia tantũ facta fuerat ad emittendum coruum, & columbam, & fortè interius, erant aliqui lapides, carbunculi fulgentes, vel multę feneſtrę criſtalinæ ad manſiones diuerſas, de quibus non fit mentio in litera, Gen. 37.c.3.k
Feneſtrę non ſunt in cęlo, Parado. 124.c.4.F
Fœnum. Quid per fęnum lignum, & ſtipulam ſignificet Apoſtolus, Matthæi tomo 7 245.c.2.E
Feria. Omnium feriarum, & feſtorum catalogus ponitur Leuiti. 23. Exodi tomo 1 74.c.1.C
Ferię quare dicantur ſanctæ Leui. 23. Leui. 256.c.2.B
Quòd ſint feriæ, ideſt, tempus ad colendum Deum de iurę naturę eſt, ſed quę debeant eſſe vel quantę, vel an multum frequentarę, vel rarę, non conſtat, ſed hoc debet eſſe ex determinatione legislatoris. Leui. 255.c.4.F
Eccleſia vocat omnes dies non vacatiuos ferias propter duo. Primò, quia omni die a vitiis ceſſandum eſt. Secundò quia quãtum ad officia eccleſiaſtica, & miniſtros eccleſię omnes dies dicuntur feriæ cum ibi ab omnibus occupationibus ceſſandum ſit, & ſolũ diuino cultui vacandũ, Leui. 256.c.4.K
Ferię legitimæ vocantur, ſecunda, quarta, & ſexta, feriæ cuiuslibet hebdomadę, de conſecra. diſtinct. 5. cad. ieiunia. & 82. diſtin. cap. presbyter Matthæi tomo 2 226.c.4.I
Fermentum. Nunquam apponebatur in ſacrificiis, Leui. 2. Exo. tomo 2. 90.c.1.E, Vt per hoc Iſraelitæ ſemp recordarentẽ exitus de Aegypto, in quo comederant panes nõ fermentatos, &c. Leui. 19.c.4.I, Et p̃p tropologiã, quia fermentũ ſignificat peccati corruptionẽ. 1. Corinthio. 5. Modicum fermentum corrumpit totã maſſam. Corruptionẽ verò peccatorũ longe abeſſe vult Deus a ſacrificiis ſuis, ibi. 20.c.1.D
De fermento Phariſęorum, & Sadducęorum, Matthæi tomo 4 158.c.4.G
Fermentum aliquando ſignificat fidem, aliquando malam doctrinam, Mat. to. 4. 158.c.2.C
Fermentum capitur multipliciter, Matthæi tomo 4 158.c.2.C
Fermentum dicitur nunc lex Moyſi, quæ tamen ſuo tempore non fuit fermentum, Matthæi tomo 4 158.c.4.F
Fermentum appellatur praua doctrina, quæ conſiſtit tam in verbis quàm in conuerſione, Matthæi tomo 4 158.c.4.F
Fermentatum. Qui fermentatum comedebat decima quarta luna, primæ menſis ad veſperam, merebaẽ mortem, ſicut ſi comederet in aliqua ſeptem dierum Azimorum, Exo. tomo 1 80.c.2.B
Quòd fermentatum non deberet eſſe in domibus Hebræorum decima quarta luna ad veſperam, duplex aſſignatur ratio, prima quia iſta comeſtio Azymorum ſignificabat comeſtionem Iſraelitarum, quę fuit in exitu de Aegypto, qui nihil habuerunt ſecum de pane fermentato, &c. Altera quia Deus volebat, quòd nullo modo Iudæi tranſgrederentur hoc præceptum, &c. Exo. to. 1. 87.c.3.F
Omne fermentatum eiicibant Iudæi de domibus ſuis decima quarta luna ante Meridiem, dantes illud beſtiis &c. Defen. 16.c.3.G
Fertilitas. Fertilitatis duplex eſt cauſa, ſcilicet, bona terræ cultura, & bona ſeminatio, & oppoſita iſtorum ſunt cauſa ſteritilatis, Gen. 365.c.4.k
Ferrum. Ferri, & calybis inuentor fuit Tubalcain filius Iamech, & faber in cuncta opera æris, & ferri, Gen. 29.c.1.C
Quare in ſacrificiis non apponeretur Ferrum, Exo. tomo 2 17.c.1.C

Ferrum quomodo esset necessarium ad vsus quotidianos sanctuarii, Exo. tomo 2 50 c.1.C
Ferrum generatur ex terra admixta sulfuri, Nume. tomo 2 23.c.3.k
Ferrum fuit necessarium in templo Salomonis ad aliquam administrationem non sacram, & ad multas alias necessitates templi. 1. Paral. 336.c.1.A
In ferro ignito non manent duo corpora simul, &c. Matthæi tomo 4 247.c.4.G
In ferro ignito, aut qualibet re ignita, non est ignis simul cum corpore ferri, Matthę. tomo 7. 121.c.4.F nec est aliquid de igne in eo, ibidem 122.c.3.F, & c.2.C, Sed ibi sunt calor, & ignitio non tamen est corpus ignis, ibidem.
Feruor. De feruore Christi circa prędicationē, & doctrinam, Mat. to. 5. 240.c.1.D
Festum, vel festiuitas. Tribus Festiuitatibus omnes masculi Hebræi veniebant in sanctuarium, Exo. 23. & 24. & Deu. 16. & aliquid ferebant ad offerendum Domino &c. Geneſis, 71.c.2.E
In festis mandabat Deus Hebræis, vt comederēt lautius, quia carnales erant ad colendum Deum, patet Deut. 12. Exo. tomo 1 71.c.2.A
Qui in festis diebus ambulat vnam leucam aut duas ad venationem, aut in ea morari per maiorem partem diei, crederem mortaliter peccare, ait autor, sed manifestum est peccatum si iter faciat ad expedienda negocia, similiter si in vrbe velit negotiari, nisi circa aliqua valde parua, aut leuia, q̄ quietem festi non impediat, peccatum mortale videtur, nisi sit in pia causa, &c. Exo. to. 1. 82.c.3.G
Qui die festo ratiocinia, & computum facit, peccat: nisi fiat breuiter, vel duobus, vt aiunt, verbis, Exo. tomo 1 82.c.4.H
Qui in die festo pietatis causa docet, non agit opus seruile, non licet tamen tota die vacare doctrinæ, similiter nec studere, Exo. to. 1. 82.c.4.I
Festus dies principaliter inuentus est ad vacandum Deo, magis quàm necessitatibus proximorum, nisi talis sit pietas circa proximum, quæ cōmode dilatari non possit, &c. Exo. tomo 1 82.c.4.K
Qui in diebus festis cantat, quando peccet, & quando non similiter, & prębendatus alicuius ecclesiæ, Exo. tomo 1 83.c.1.C
In diebus festis quomodo sit licitum parare cibos, & quomodo non, Exo. tomo 1 83.c.2.C
Qui in die festo cantat missam, aut recitat solum pro pecuniis, quod dupliciter contingere potest, vtroque modo est Symonia, vno modo implicite, & alio modo clare, non tamen totaliter frangit festiuitatem, Exo. tomo 1 83.c.4.G
Aduocati sunt pure mercenarii, & ideo in die festo non possunt licite condere libellos suos aut cętera clientulorum suorum munimenta, secus si agerēt causam pro miserabilibus personis; aut pro causis valde pijs, vt ecclesiarum, hospitalium, vel monasteriorum &c. & hoc si gratis pro Deo faciant, &c. Exo. tomo 1 83.c.4.k
In diebus festis non possunt actus iudicandi licite fieri, vt patet extra de feriis. c. omnes dies, & per totū titulum, & hoc propter duo, &c. Exodi tomo 1 84.c.1.A
Itinerantes in diebus festis in peregrinatione ad aliquā ecclesiam, quomodo excusentur a peccato, & quomodo non, Exo. tomo 1 84.c.4.k
Opera manualia, vel potentiæ executiuæ facta in festo, quæ sint peccata, & q̄ nō Exo. to. 1. 85.c.1. & 2
De pulsantibus instrumenta musica in diebus festis, an peccent, vel non, Exo. to. 1. 85.c.2.A
Die festo an studere possint prędicatores, Exo. to. 1 83.c.1.A
Omnis artifex, qui operatur in die festo, & sibi soli prodest in sic operando, mortaliter peccat, & festiuitatem soluit, nisi forte id quod facit valde modicum sit, &c. Exo. tomo 1 85.c.2.E
In diebus festis quare prohibitum sit facere nūdinas, & forū, vt patet extra de feriis. c. omnes dies, &c. Exo. tomo 1 85.c.3.I
In diebus festis non debent iudicari causæ nec iuramenta solemnia debent fieri, nisi pro pace tenenda, aut componendis treguis, causæ etiam ciuiles, siue pecuniariæ iudicari non debent, & si iudicentur, processus factus in illis, est nullus, vt patet extra de feriis in. c. constitutus, nisi sint causæ personarū miserabilium, in quibus non tenetur rigor iuris, Exo. tomo 1 85.c.3.I
Diebus festis, & maxime dominicis, non debet vendi vinum ante missam expletam, &c. Exo. tomo 1 85.c.4.F
Devēditione panis in diebus festis, Ex. to. 1. 85.c.4.G
Quòd in diebus festis carnes non venderentur valde licitum esset, sed standum est consuetudini, Exodi tomo 1 85.c.4.K
Legere, docere, aduocare quomodo sint opera seruilia die festo prohibita, Exo. to. 1. 82.c.4.G
Scribentes in diebus festiuis, qui peccent, & qui non, Exo. tomo 1 85.c.4.K
De molendinis an molere debeant diebus festiuis, & de transuehentibus alios per flumina in brachiis, & de fodientibus, & arantibus, & de ædificantibus pontes, & muros &c. Exo. to. 1. 86.c.1.A
In festorum obseruationibus maior strictio fuit in veteri testamen. quàm in nouo, sed quare, sic Exo. tomo 1 171.4.F
Tria festa principalia habebant Iudęi, scilicet, Azymorum, Pentecostes, & tabernaculorum, siue scenophegiæ, quæ dicebantur principalia quia in illis, quædam fiebant, quę non in aliis. primo quia omnes viri ascendebant ad locum tabernaculi, vt patet, Exodi 23. & Deuteronom. 16. Secundum erat oblationes, quia in festo Azymorum offerebatur manipulus messis ordeacæ, & adolebatur coram Domino, vt patet Leuitico. 23. &c. Tertium erat multitudo sacrificiorum, vt patet Numer. 28. & 29. primum festum incipiebat celebrari 15. mensis primi, & durabat vsqne ad. 21. diem inclusiue eiusdem mensis. Secundum fiebat die quinquagesimo post festum Azymorum, Leuitico. 23. & Deuteronom. 16. tertium fiebat de cimaquinta mensis septimi, & durabat vsque ad vigesimum primum eiusdem mensis, Exodi tomo 1 258.c.3.K
In festo Azymorum septem diebus comedebant Azyma, & prima dies, & septima obseruabantur, vt patet, Exo. 12. & 23. & Leu. 23. Exo. tomo 1 258.c.4.H
Festum Pentecostes erat minoris obseruationis, quàm aliæ duæ festiuitates apud Hebræos, quia solum vna die durabat, vt patet Deuteronom. 16. & in isto festo fiebat oblatio de panibus nouis, Leuit. 23. & fiebat hoc festum in memoriam legis data quinquaginta diebus ab exitu de Aegypto, Exo. tomo 1 259.c.1.B
Festum tabernaculorum fiebat in locis patentibus extra domos, vel in solariis aut de tectis domibus, ad significandum, quòd in deserto Dominus fecit eos habitare in domibus arborum, Leuiti. 23. Exo. tomo 1 259.c.2.B
Festa celebranda a Iudæis ex præcepto Domini, sunt sabbathum,

sabbathum, Pascha Azymorum, festum Pentecostes, festum Clangoris, dies propitiationis, festum tabernaculorum. Alia vero festa. scilicet, festum Mardochæi. Festum purificationis factæ a Machabæis sunt postea addita ab Hebræis ex deuotione, propter aliqua facta notabilia, Exo. tomo 1.259.c.3.k, Exo.tomo 2 175.c.2.C

Festum clangoris celebrabatur prima die Septembris, & festum propitiationis decima die, & festum tabernaculorum decima quinta die eiusdem mensis, Exo.tomo 2 279.c.4.F

In festo tabernaculorum congregabatur totus populus, & ab eis colligebantur pecuniæ pro expensis sacrificiorum, Leuit.23.& Num.29.Exo.tomo 1 279.c.4.k

Festiuitas dicitur esse maior, cum maiorem lætitiam designat, & cum maiore colentium gaudio celebratio fit, &c. Exodi tomo 2.62 c.3.K

Sola festiuitas Pentecostes fiebat per computationem hebdomadarum, & durabat vna die tantum, Exo.tomo 2 178.c.1.C

In tribus tantum festiuitatibus ascendere debebat quilibet Israelita ad locum sanctuarii, scilicet, in Martio, Maio, & Septembri, & hoc fiebat primo ad augmentandum, & radicandum cultum fidelium Hebræorum, secundo vt totus populus Deo præstaret obsequium offerendo aliquid in sacrificiis, tertium vt viderētur pertinere omnes ad vnū Deum, & in festiuitate tabernaculorum quilibet offerebat aliquid ad expensas sacrificiorum, vt patet Nume.29. Exodi tomo 2.178.c.3.l, Sed quæstio est de his, qui erant in partibus nimis distantibus a.S. quia si illi deberent ter venite in anno ad locum Sanctuarii, multa magna inconuenientia sequerentur, quæ vt euitarent dixerunt multi Hebræorum, quòd ista lex Exo.34.de comparendo tribus temporibus anni, solum ponebatur pro illis, qui erāt propinqui sanctuario, qui sine magni laboris, & temporis perditione venire possent, & cum illis, qui distabant multum, dispensabatur, vt solum venirent semel, scilicet, in festo Azymorum, &c. ibidem. 179.c.1. D, Et ista positio tenenda est, ipsam aliquo modo restringendo, scilicet, quòd bis quolibet anno ascendebant, qui erant in partibus distantibus, scilicet, in festo azymorum, & tabernaculorum, aut si dicatur, quòd solum semel, est dicere necesse, quòd non erat in festo Azymorum, sed in festo tabernaculorum, vel quòd in quibusdam annis semel, scilicet, in festo azymorum, & in aliis bis, scilicet, in festo azymorum, & tabernaculorum, in anno septimo remissionis cogebantur omnes Israelitæ ascēdere in locum Sanctuarii, in festo tabernaculorum, quia conueniebant tunc omnes, & legebatur coram eis lib. Deuteronom. vt patet, Deuteronom.31. Exodi tomo 2.179.c.3.F, Et ad istas solemnitates soli masculi obligabantur ascendere, & non mulieres, ibidem. Et non omnes masculi obligabantur, sed solum illi, qui ascendere per se poterant, & essent compotes rationis, ibidem.c.4.H Alii Hebræi dicunt aliter, scilicet, quòd Hebræi, qui erant propinqui loco Sanctuarii, ter quolibet anno veniebant, & qui erant valde distantes. 3. tantūm quoque anno veniebāt ter. Sed istorū opinio tanquā falsa repellit, ibi. 179.c.D, Et ista obligatio eūdi ter in anno ad locū Sāctuarii incepit tpe, quo collocatū est tabernaculū a Iosue in Silo, vt patet Iosue.18. Et tunc, cùm veniebant ad locum Sanctuarii, hostes non aggrediebantur loca illa deserta viris, ad occupandum, & prędandū ea, & hoc fiebat, quia Deus immittebat terrorem in corda hostium, vel quia, volūtatem illorum ad alia distrahebat, &c. ibidem. 180.c.2.C

Tria festa, quæ præcepit Deus Moysi, vt obseruarent prēter sabbathum, s. festa Azymorum, Pētecostes, & scenophegię de quib° Leu.23.Nu.28.& 29.nō debebant obseruare Hebræi, quousque intrarēt in terram Chanaā, vt patet ex forma ipsorum mandatorum, &c. Exo.tomo 2 190.c.4.I

Aliqua festa dicuntur esse magna dupliciter, vno modo, quia in illis magna vtilitas prouenit colentibus illa, vel quia sunt magnæ exultationis, etiam si nullum bonum proueniat colentibus. Primo festum Expiationis erat maximum inter Iudæos, Secūdo magna festa erant dies Azymorū, Pētecostes, Tabernaculorū. Sic ēt est in festis noui testamenti vt dies Parasceues. Exēplū secūdi dies natalis, Dñi, Resurrectionis, & Ascensionis, Leui. 157.c.2.A

Festiuitates nullas instituit Christus in nouo testa. cū tamen in veteri testamēto multæ essent institutæ, cuius assignatur causa, Leui. 256.c.1.B

Quòd plures festiuitates sint in nouo testa quàm in veteri, assignatur causa duplex, Leui. 256.c.1.C

Festum Enceniorum institutum fuit a Iudęis, & dicitur sic, idest, renouationis templi reędificati, sub Zorobabel, de quo Ioa.10. Facta sunt encenia Ierosolymis, &c. scilicet, in mense Decembris. Erat & aliud festum, scilicet, dies Sortium, quando Iudæi occiderunt oēs aduersarios suos sub rege Assuero, agēte hoc Mardochęo, de quo Esther.19. Et istud celebratur die decima quinta mensis Adar, qui est mensis duodecimus, & semp est p triginta dies ante solemnitatē Azymorū, & vocāt apud Iudęos, festū Mardochęi. Aliud festū instituerunt Iudæi, quod dicebāt festū purificationis templi qñ Iudas Machabęus, & qui cū eo erāt, purificauerunt templum, quod Gentiles polluerant. Et hoc celebrabāt vigesima die mēsis Octobris, q apud Hebręos Casleu dicit, de quo 2.Machab.1. Erat & aliud festū quod ēt ipsi Iudæi instituerunt, s. festū de Igne, quando venientibus de captiuitate Babylonica inuenerunt ignem altaris per 70.annos in puteo latentem, & in aquam crassam conuersum, &c. de quo 2.Macha.1.Leui. 256.c.1.E

Festiuitates, vel feriæ institutę sunt a Deo in deserto, & tñ nō fuerūt penitus obseruatę prout iubent seruari, Leui.23.s. cū cęremoniis, & sacrificiis. De sabbatho tñ, quo ad vacationē cōstat seruatū fuisse in deserto Ex.16. circa collectionē manna, & Nu.15. vbi habet de lapidatione hominis, qui colligebat ligna in sabbatho. De aliis festiuitatibus, quo ad vacationē ab operibus, nō sic cōstat. Phase festiuitas quo ad omnes suas cęremonias celebrata est in monte Sinai, sed postea non constat, cum steterūt in deserto, &c. Leui, 256.c.2.E

Festiuitates solum ordinatę sunt ad Dei cultum, &c. Leuiti. 258.c.2.C

Festiuitates, quas Deus Iudæis præcepit obseruare, institutæ sunt ad cultum Dei, & certis temporibus in memoriā beneficiorum collatorum illis a Deo, vt ardentius ad illius cultum accenderentur, &c. Leuiti. 258.c.2.D

Festum phase erat primum inter omnia festa Iudęorum, & quantum ad tempus, & quantum ad cęremonias, Leui. 258.c.3.I

Festa dicunt maiora vel minora postquam instituta sunt ex volūtate legislatoris, s. m, q maiores vel minores cęremonias obseruationis habent, similiter ex causa maioris, vel minoris obseruationis in vet. testa.

testa. & significatione beneficiorum, vel rerum gestarum temporibus illis, & ponuntur exempla. Leui. 258.c.4 G
Festum clangoris, vt dicunt Iudæi, fiebat in memoriã liberationis Isaac ab occisione, quę cõmutata est in occisionem arietis. Leui. 260.c.2.C
Festum tabernaculorum institutum est, vt Hebræi recordarentur se habitasse in vmbraculis quando erant in deserto, & Deus adduxit illos ab illis vmbraculis. Leuiti. 260.c.2.B
Festum propitiationis erat æqualis obseruationis cũ sabbatho, & per consequens maioris quàm alia festa cuius assignatur causa. Leui. 260.c.2.C
In festo Clangoris clangebant buccinis in Synagogis, & faciebant magnam solemnitatẽ, & clãgebãt buccinis corneis, & non Metallinis, vt per buccinã corneã esset memoria arietis immolati pro Isaac, & appellatur hoc festũ apud Iudęos, festũ Cornu. Et in hoc festo tria erant, s. vacatio a laboribus, pulsatio in cornibus, & oblatio in animalib⁹, & erat tãtũ vna dies. In Neomeniis clãgebant buccinis argenteis, & in hoc festo offerebant, prout erat festũ Clangoris, & nõ calendarũ, quæ in eadem die concurrebant, s. prima die mensis septimi, vnus vitulus, & aries vnus, & agni immaculati septem cum suis libamentis, & hircus pro peccato. Et prout erat festum Calendarum offerebantur, sicut in omnibus Calendis, & Neomeniis, duo vituli in holocaustum, & vnus aries, & agni anniculi septem, & hircus pro peccato cum suis libamentis, Leui. 267.c.3.F
Festũ clangoris nũc celebrãt a Iudęis, ſm aliquas cęremonias, non tñ secundũ oẽs, sicut & cetere festiuitates, cuius assignatur causa. Leui. 168.c.4.K
In festo Calendarum, quæ sacrificia offerrentur. Leuitico. 267.c.3.F
Festum propitiationis dicebatur, quia in illo propiciabatur Deus Iudæis: dicebatur etiam expiationis respectu Iudæorum, quia expiabantur, & purgabantur a sordibus peccatorum. Leui. 269.c.3.F, In hoc festo non parabantur cibi, quia nihil comedebant Iudæi in illo, neque bibebant, & ideo erat dies magnæ afflictionis, nec aliquod gaudium admittebant, sed orationi, & labori vacabant. Leuitico. 269.c.3.I, Et erat istud festum in die decima mensis septimi, idest, in die decima septimæ lunationis, ibidem. & in isto festo erant duplicia sacrificia, quædam, quæ pertinebant ad expiationem, & alia ad solemnitatem, & non ad lamẽtum, vel expiationẽ, & ad hoc offerebãtur vitulus, vnus, aries vnus, & agni anniculi septem cum suis libamẽtis solitis, & hircus pro peccato, prout habetur, Nume. 29. Leuitico. 270.c.1.A, Et dicunt Iudęi, quòd in hac die propitiationis erant quinque opera prohibita, scilicet, comedere: nam non comedebant tota illa die, vsque ad crepusculum in apparitione, astrorum, & sic adminus abstinebant a cibo per viginti quatuor horas. Leui. 23. secundo abstinebant a potu per totidem horas. Tertio ab vxoribus. Quarto a balneis. Quinto a calciamentis. Et ista nũc obseruãt Iudęi, & habẽt in institutis suis, Leui. 270.c.1.B, Et tenebant Iudęi existẽtes extra terrã ꝓmissionis celebrare festiuitatẽ istã, vacãdo a laboribus, & affligẽdo aïas suas, ibi. 270.c.3.k
Festa oĩa celebrant Iudęi a Solis Occasu vsque ad Solis Occasum quo ad vacationẽ a labore, & ab hoc accepit ecclesia modos obseruationis festorũ suorũ, vt hr̃ extra de feriis ca. 1. & 2. cũ iubent oẽs dies festos a vespero in vesperũ custodiri, quãquàm ecclesia incipiat a celebratione vesperorũ vsq; ad secundos vesperos, Leui. 271.c.1.B
In festo tabernaculorum, ꝙ incipiebat a quinta decima mensis septimi, & durabat per octo dies, in primo autem, & octauo fiebat cessatio a laboribus, & cęteri sex dies erant de solemnitate, quo ad sacrificia, & quo ad mãsionẽ in tabernaculis, vt patet Leui. 23. & Nu. 29. Et de constructione tabernaculorũ, Leui. 271.c.2.E, De sacrificiis, quę fiebant in istis diebus huius festi habetur distincte, Nume. 29. Et vocatur istud festum alio modo, scilicet, scenophegia, idest, comestio in loco publico, a cenon quod est commune, & phegia quod est comedere, quia Iudęi comedebant sub ramis arborum, Et octauus dies non erat huius festi neque in illo manebant sub tabernaculis, sed pertinebat ad cętum, & collectas, quia in illo die colligebãtur a toto Israel pecunię pro Sanctuario, ibidem, 271.c.3.k. Et istud festum nunquam fuit obseruatum in deserto, vt probatur ibidem.
Inter festiuitates, & ferias quid inter sit, Leuitico. 355.c.4.F
Omnia festa, quæ Deus instituit seruãda a Iudęis, fiebãt ad recordationẽ rerum prętaritarum prętter festum propitiationis, quod fiebat ad remissionem peccatorum, &c. Leui. 271.c.4.G
Festum phase, & Azymorum duæ solemnitates erãt distinctæ secundum dies, & ritus obseruationum, Num. tomo 1 98.c.3.K
Ad tria festa obligabant̃ Iudęi ter in anno se ostendere ad locũ Sanctuarii, vt patet, Exo. 23. & 34. scilicet, in phase, Pentecoste, & festo tabernaculorum, & ex his erant duo dispensabilia, vt dicunt Iudęi, scilicet, festum Pentecostes, & tabernaculorũ, Num. tomo 1 101.c.1.A
Quædam festa erant inter Hebræos, quæ solũ semel in anno contingebant, s. illas. 5. phase, Pentecostes, clãgoris, propitiationis, tabernaculorum, alia vero, quæ sępe, s. sabbathum, & Neomenię, siue Calendæ, Num. tomo 1 102.c.4.H
Festum propitiationis, vel expiationis non celebrauerunt Iudæi tempore, quo durauerunt bella cõtra Chananęos, Num. tomo 2 99.c.1.E
Circa festiuitates Iudęorum tria considerant̃, quę fiebant in omnibus illis, aut saltem in quibusdam, eorũ, s. vacatio a laboribus, oblatio sacrificiorũ, & quędã speciales cęremonię aliarũ oblationũ, quę non sunt sacrificia, sed quędã exultationes. de primo, & 3. hr̃ Leui. 23. de secunda habetur, Nu. 28. & 29. & ista duo capitula vocant̃ Cathalogus sacrificiorum, sicut caput. 33. Nu. dr̃ Cathalogus mansionũ, & caput. 23. Leuitic. vocatur Cathalogus festiuitatum, & c. 18. Leui. dicitur Cathologus consanguinitatum, & matrimoniorum non contrahendorum, Num. tomo 2 101.c.2.B
Festiuitates Iudęorũ erant duplices, quędã q̃, sępe accidebãt in anno, quędã quæ semel: quę sępe, erãt sabbathũ, & dies Calendarũ, vel neomeniarũ, erãt vero, quæ semel erant, Num. tomo 2 112.c.2.C
Qui festa credunt esse introducta tantum ad vacandum a laboribus corporis, valde errant, Deutero. 27.c.1.A
Ad tria festa obligabantur viri Israel venire ad locũ, vbi erat Sanctuarium, ter in anno, sed fęminę ex deuotione, Deut. 66.c.2.D
Septem festiuitates solennes celebrabant Hebræi, scilicet, sabbathum, Calendas, phase Pentecosten, festum clangoris, festum expiationis, & tabernaculorum. Num. 28. & 29. Iudi. 226.c.3.F
In tribus festis debebãt venire Israelitæ ad locum Sãctuarii, vbicunque ipsi essent, siue in terra Chanaã, siue

sijue extra si non essent necessario impediti saltem in festo Paschæ Ruth.253.c.2. B.1.Regum tomo 1. 23.c.4 H

Festa Hebræorum,quæ Deus instituit,erant sabbatū, neomeniæ festum azymorum,pentecostes festum tabernaculorum, festum clangoris, festum expiationis 1 Reg.to.2.71. c.2. A. Sed præter hæc multa alia festa habebant Iudæi, quæ ipsi instituerunt, vt festum enceniorum, festum purificationis templi, festum diei Mardochæi &c. licebat enim eis festa augmentare 1.Reg.to.2. 71.c.3.F

In nulla festiuitate Iudęorum obligabantur mulieres venire ad Sanctuarium, sed solum masculi 4. Reg. 86.colum.4 k

Septē festiuitates ordinariæ erant in veteri testamento 4.Regum. 161.c.2. B

Aliqua festiuitas potest vocari celebrior alijs quadrupliciter 4 Reg. 239.c.3. G

Festiuitates non poterant Hebræi plene obseruare in Babylone,quia quælibet festiuitas habebat annexa sacrificia determinata, Num.28.& 29.& similiter quasdam ceremonias,ibi. 261.c.2. A

In festo Azymorum concurrebant quatuor cæremoniæ super 4.Reg. 261.c.4.k

Duplicia festa erant,apud Iudæos,quædam consueta, & ordinaria,de quibus Leui. 23. & alia erant, quæ voluntarie fiebant a populo propter Dei laudē ex aliqua causa &c.1.Paral. 179.c.2.B

De festo calendarum, apud Iudæos, vide 1.Paralipomen.277.c.2.A & istud festum non fiebat ad significandum operationem lunæ in his inferioribus, Sed fiebant propter tria, ibi. 277.c.3.K

De festo propitiationis, vel expiationis 1. Paralipom. 328.c.2. B

Festum cādelarum, quare instituerit ecclesia in principio februarij in die purificationis virginis, 1. Paralipomen. 277.c.4.I

Festa,apud Iudæos,erant duplicia: quædam,quę multoties replicabantur in anno, vt sabbatum, & neomenia;& alia,quæ non replicabantur, sed semel in anno occurrebant,& ista erāt quinque, scilicet phase, pentecostes, festum clangoris:festum propitiationis,& tabernaculorum, siue scenophegię 2. Paralipomen.27.colum.1.A De phase, & aliarum festiuitatum cæremonijs, & celebritate 2. Paralipomen. 25. colum. 4. K. Et omnia ista festa erant vacatiua ab opere seruilli, præterquam festum calendarum, de quo dubium est, an esset vacatiuum 2. Paralipomen.26.colum.4.F,& ita erant septem festa,scilicet sabbatum calendę,phase &c.& tria istorum concurrebant in mense Septembri, ibidem. 64.colum.4.G

In festo Azymorum omnes Iudæi veniebant in Ierusalem Matth.to.6. 289.c.3. H

In festo Azymorum Iudæi crucifixerunt Christum, in quo etiam die collectos omnes Iudæos occiderunt Romani, Matth.to.6. 287.c.2. B

De causis institutionum quinque festorum apud Iudæos 2. Paralipomen. 26.c.4.I

Festum calendarum non vocatur sic proprie, apud Iudæos, sed neomenia, secundo Paralipomenon. 27. col.1. B

Festa quæ pluries in anno contingebant, apud Iudæos, scilicet sabbatum, & neomenia non vocabantur festiuitates,sed solennitates, secus tamen erat de alijs. Paral. 119.c.4. F

Festiuitates Iudæorum institutæ fuerunt ad memoriam aliquorum beneficiorum, quæ a Deo susceperant, secundo Paralipomenon 120. colum. 2. B

Et in istis festiuitatibus Leuitæ, qui erant cantores cantabant varia carmina, & cantiones iuxta festorum materiam ibidem.

Obseruationi festorum debet præponi conseruatio humanæ salutis,Mat.tomo 4 2.c.1.B

Nulla festiuitas apud Iudæos erat tantæ obseruationis sicut Sabbathum,Mat.to.4 3.c.3.K

Festorum obseruatio in veteri testamento incipiebat in ipso solis occasu, & finiebatur in sequenti solis occasu. Leuitic. 23. scilicet, a vespere in vesperum celebrabitis Sabbatha vestra. Sed in nouo testamento non accipitur sic stricte obseruatio festorum, quantum ad principia & fines, sed stādum est cōsuetudini,quando s.incipiant,& finiant,vt patet extra de ferijs,c.quoniā,Mat.to.4 86.c.2.C

Septem erant festiuitates apud Iudæos Leui. 23. & in omnibus his fiebant propria sacrificia,in quibusdā solenniora,& in alijs minus solennia. Ex istis septē festiuitatibus tres illarum poterant eadem die cōcurrere,scilicet,Sabbathum, festum Clangoris, & festum Calendarum,ibid.Defen. 15.c.1.C

Fœtus. Cum fœtus a ventre egreditur, quomodo cognoscitur an sit masculus, vel fœmella,Exod.tomo 1 5.c.4 K

Fœtus materia non est semen masculi, quia illud solum est Agens, & formans,vt ait Aristotiles 15. de Animalibus, nec semen fœminæ, quod est quædā aquositas, quam fœminæ emittunt cum delectatione venerea, & sine tali semine multæ fœminæ concipiunt &c.Leuit.114.c.2.C,& Parado. 8.c.4.H

Sed fit ex sanguine menstruo existente in matrice mulieris,ibid. 114.c.4.F

Fœtus formatur ex materia,quam ministrat fœmina & non ex semine virili,vt probat Aristotiles 15. de Animalibus,Leuit. 115.c.3.F

Licet fœtus dicatur esse ex semine menstruo, tamen proprie non est ex sanguine menstruo, sed solum ex illo, a quo separatur sanguis menstruus, Leuit. 115.col.3.K

Fœtus non dicitur respectu patris,sed respectu matris Leuit. 254.c.2.E

Fœtus in vtero est pars viscerum matris, Mat. tom.5. 32.col 4 G

Fœtus mox formatus vix habet quantitatem vnius muscæ,Mat.tomo 6 120.c.2.D

Fœtus in vtero matris habet Angelicam custodiam, Mat.tomo 5 32.c 4.G

Fœtus regulariter manet in vtero matris nouem mēses, licet interdum aliqui fœtus hunc terminum anticipent, & alij transgrediantur, Defensor. 22. colum.2.E

Fœtus de solo semine virili fieri, opinantur quidam, sed falsum est,Parad. 7.c.4.F

Corpus, vel corpulentia fœtus non compingitur ex solo semine fœmineo,non permixto semini virili, vt medicorū est opinio, sed ex vtroque semine cōpingitur,Parad. 8.c.4 H

Feudum. Fructus feudi sunt ipsius Ecclesiæ, cuius est possessio, Matthæ. tomo 7. 53.colum.4.F

Si quis teneat ab Ecclesia castrum, vel possessiones aliquas in feudum, & postea det eas pignori ipsi Ecclesię pro mutuo,vel pro alio debito soluēdo poterit Ecclesia tenere feudum, & accipere fructus illius non computando eos in sortem, & hoc fit in fauorem Ecclesiæ, vt cito recuperet feudum de manu laicorum,nam in feudatione fit quædam alienatio bonorum Ecclesiæ, quæ est odiosa, & ideo iurant episcopi non infeudare de nouo inconsulto Romano pontifice,vt colligitur extra de feudis,c.ex parte,Mat.tomo 7 52.c.3.K

Idem potest intelligi de quolibet domino feudi recipiente feudum in pignus, ibidem 52.c.4.H
In feudo Ecclesiæ est vsura licita, Matthæ. tomo 7. 52.colum.3.K
Feuda restringit Ecclesia quantum potest, nam si quis habeat decimam in feudum ab Ecclesia in aliquo loco, & superueniant noualia, non habebit feudatarius decimas noualium, vt patet extra de decimis c.tua, Mat.tomo 7 52.c.4.G
Per tēpus constitutionis feudi potest sciri, an teneat vel non Mat.tomo 6 225.c.2.A

Fibula. De fibulis æneis sagorū tabernaculi, Exod. tomo 2 41.c.1.A

Fictor. Fictores vani sunt, qui nullo præsuppositofine agunt, sed fictores mendaces agunt ex habitu & electione, fictores vero iactatores, qui fingūt semper ea, quæ pertinēt ad magnitudinem & excellentiam &c. Sed fictores lucrum quærentes fingunt ea, ex quibus potest lucrum prouenire, Mat.tomo 4 131.c.1.E

Ficulnea. Quod arbor scientiæ boni & mali fuerit ficulnea persuadetur, Genes. 98. colum.4.H
Ficulnearum succus excitat pruriginem in vasis genitalibus si illo vncta fuerint, Gen. 188.c.4.K
Ficulneæ maledictio, de qua Mat.21. & Marci 11. facta fuit solum propter significationem, nam voluit Christus significare maledictionem futuram super sacerdotes, Scribas, & Pharisæos Iudæorum, qui foris ostendebant similitudinem bonorum quasi folia, quædam, interius vero nullum habebant, & ita maledicti sunt & traditi Romanis, deleti sunt cum gente sua, pariter & loco, Genes. 214.c.1.B
Quare dicatur, quòd in ficulnea non reperit Christus nisi folia, Mat.tomo 5 144.c.3.k
Quid per ficulneæ maledictionem significetur, Mat. tomo 5 244.c.2.B
Ficulnea vna die fuit arefacta, & sequenti die fuit visa ab Apostolis, quòd esset arefacta, Mat. tomo 5. 244.col.4 F
De situ ficulneæ quid dicat Hieronymus, Mat.tom 5. 244.col.2.E
Christus maledixit ficulneæ, Mat.21.ex duplici causa, 2.Regum 7.c.1.E
Illam ficulneam, de qua Mat.21.& Mar.11. maledixit dominus ad aliquid significandum, Mat. tomo 5. 242.c.1.E,& 244.c.2.E
Ficulnea magis coniuncta est æstati, secundum folia & fructus, quam cæterę arbores, Matth. tomo 6. 308.col.4.G

Ficus. De cuius folijs, primi parentes fecerunt sibi perizomata, fuit arbor scientiæ boni, & mali, vt quidam dicunt, quod improbatur, immo ficus alia arbor erat, e cuius folijs fecerunt sibi perizomata, vt melius tegerentur, quia perhibetur esse in Oriente ficulneas, quarum folia ad scuti magnitudinem accedunt, Genes. 20.c.2.B, & 189.c.3.K, & 188.col.3.K
Est ficus in Aegypto, inter cæteras arbores mirabilior & q̄ septies in anno fructū fert, Exo. to.1. 109.c.4.G
Ficubus valde dulcibus abundat terra Chanaan, Iudi. 87.col.3.G

Fides. Fides Ecclesiæ nunquam perituram promisit Christus, Luc.22. Ego rogaui pro te, vt nō deficiat fides tua, & habetur extra de baptismo, & eius effectu, Genes. 34.c.2.B
Fides arma defensiua est, qua cōtra malas imaginationes resistimus, & ideo dicimus scutum fidei, loricā fidei, i. fidem esse scutum, vel loricā, quæ arma defensiua sunt, sed fides non est offensiua, quia per solam fidem hostes nō vincimus, licet eis resistamus Genes. 9.c.2.A
Fides fundamentum vnitatis Ecclesiæ est, & in spirituali ædificio posita, Genes. 10.c.1.E
Quosdam fidei articulos tenētur scire laici eos, s. quos ecclesia per festiuitate principales recolit, Genes. 10.colum.3.F
Per fidem, quam accipimus, ædificamur in corpore Christi, Genes. 238.c.4.I
Fides frangenti fides frangatur eidem, vt habetur extra de iure iu.ca.peruenit, Gen.338.c.4.K, Leui.16. c.4.F, 1.Reg.to.2.115.c.3.G, 2.Reg. 144.c.3.k
Vt infidelis conuertatur ad fidem, licet illi dare pecuniam, nec in hoc committitur aliqua symonia, vt patet 23.disti.cap. vltimo, & 25.distin.cap.sincera, Deuter. 69.c.2.C
Non debet quis ponere fidem suam in potestate alterius, Ruth 241.c.4.F
Actus fidei magis se tenet ex parte voluntatis quā ex parte intellectus, & ob hoc possumus mereri per fidem, 3.Reg. 34.c.4.F
Fides rescindenda est in male promissis &c. iuxta regulam Isidori dicentis, in male promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum, 4. Regum 70.colum.3.H
Fidei articulos, & si demonstrare non valeamus persuadere tamen possumus, & faciliter defendere, Exod.tomo 1 281.c.1.E
Quando fides, vel gloria nominis Dei periclitatur, tenetur homo mortem sponte subire, 4. Regum 73.colum.1.D
Fides est magni meriti, 4.Reg. 226.c.1.D
Fidei certitudo non est per viam intellectus, sed per voluntatis, quia voluntas iubet intellectui, quòd assentiat propositionibus, quæ habentur in sacra scriptura, licet nulla videat probationes, 2. Paralipom. 9.colum.3.x
Fides securitas & pactum seruanda sunt, etiam inter hostes, 2.Paralip. 165.c.4.k
De ratione fidei est adhæsio firmissima sine vlla dubitatione, nam qui dubitat, infidelis est extra, de hęreticis c.dubius, Mat.tomo 1.2.c.1.A, & 4.c.2.D, & tomo 3.148.c.2.C, & 158.c.4.H
Tota fides periret, si in sacris literis admitteretur aliquod mendacium, etiam leue, vt habetur in Decretis, 9.dist.cap.si ad sacras, & est Augustini in Epistola Hieronymum, Mat.tomo 1 2.c.1.B
Fides est, per quam homo incorporatur Christo, idest efficitur de corpore eius mystico, quod est ecclesia Mat.tomo 1.9.c.1.D, Ista incorporatio habet complementum per charitatem, ibid.
Ad fidem non solum ea dicuntur necessaria, quibus fides declaratur, sed etiam ea, per quæ defenditur a Pagani, & hæreticis, Matth. tomo 1. 22.colum.3.G
Fides explicita istorum duorum articulorum, de quibus ad Hebræo. 11. scilicet, quòd accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quòd quærentibus se remunerator est, fuit necessaria omni tempore, vt dicit Magister in 3.dist.35.& omnes doctorēs, Mat.tomo 1 66.c.3.I
Fides implicita non dicit actum, sed habitum solum, Mat.tomo 1 66.c.3.I
Defectus fidei erat causa etiam maxima, quòd multi petentes a Christo sanitatem, vel alia miracula, nō obtinebant, vt patet de Nazarenis Mar.6. Mat.to.1. 272.c.2 D
Christus semper volebat fidem esse in eis, qui aliquid petebant ab eo, s. quòd posset Christus facere id, quod ab eo petebant, Mat.tomo 1 272.c.3.I

Fides aliquando accipitur pro habitu creditiuo,& aliquando pro actu credendi, interdum pro re credita,Mat.tomo 3 11.c.3.G
Fides ordinat omnes actus noſtros in finem vltimum non ſecundum propriam rationē cuiuslibet actus, &c. ſed ſecundum rationem finis vltimi, ſcilicet, inquantum omnibus competit tendere in vltimum finem, quem proprie, & particulariter cognoſcere pertinet ad fidem, Mat.tomo 3. 104.col. 2.D,& c.4.G
Directio, quæ eſt per fidem, præcedit directionē, quæ eſt per legem, quia lex dirigit, inquantum credita per fidem,Mat.tomo 3 104.c.3.H
Fides & charitas diligunt ad finem,iuſtitia vero & lex ad ea, quæ ſunt ad finem, Matthæ. tomo 3. 104. colum.3.K
Fides dicit duo, ſcilicet, cognitionem, & obſcuritatē & per conſequens fides non fuit in Chriſto, Matt. tomo 3 104.c.3.K
Quandocunque de fide gentium agitur in euangelio, illam Chriſtus extollit in cōfuſionem Iudæorum, Mat.tomo 4 145.c 1.B
Fides Petri accipitur dupliciter, Matth.tomo 4.169. colum.4.H
Per fidem efficimur filij Dei, Matthæ. tomo 4.225. colum.1.B
Sine fide propria, impoſſibile eſt,vt alicui adulto remittantur peccata, & probatur, Matthę.tomo 3: 180.col.2.B
Quare fides infundatur paruulo per fidem Eccleſiæ, Mat.tomo 3 180.c.2.D
Per fidem alienam non dimittitur peccatum adultis, neque per contritionem alienam, Mat. tomo 3. 180.colum.3.I
Sine fide, ideſt, ſine confidentia non poſſunt adulto remitti peccata,Mat.tomo 3 180.c.3.H
Sine propria fide poteſt Deus dare alicui ſalutem corporalem, Matth.tomo 3. 180. colum. 2. D, & colum.4 k
Fides erat totus finis intentus in miraculis Chriſti, & fides proderat dupliciter ad hoc, ſcilicet, quòd fierent miracula in nobis, & ad hoc, quòd fierent per nos,Mat.tomo 3 205.c.3.H
Fidem multoties cōmendabat Chriſtus in miraculis, quæ faciebat,Mat.tomo 3 215.c.2.C
Per fidem, & baptiſmum introitur in regnum Dei, Mat.tomo 3 235.c.4.F
Fides Chriſti non introducta eſt fauore hominum, ſed eis renitentibus,Mat.tomo 3 251.c.4.k
Sicut nemo obligatur ſe offerre ad confeſſionem fidei, ita nemini licet poſtquam ad hoc tractus fuerit occulte fugere. Vnde ſi iudices infideles vellent occulte dimittere fideles de carcere, non deberent de carcere occulte recedere, ſed palam, ne fides fidelium infirmetur, ſic fecit Paulus, Actu. 16. & hoc niſi Deus miraculoſe aperiret illi carcerem, vt fecit Petro Actu. Matth. tomo 3. 253. colum.2.A
Fidei confeſſio ſemper eſt meritoria, & eſt neceſſaria, quando in perſecutione petitur ab aliquo quid de Chriſto credat, alias peccaret mortaliter, ſi autem non interrogetur, non tenetur confiteri &c. quia nemo tenetur ſe ingerere ad martyrium, eſt tamen magni meriti, & ſupererogationis Chriſtum ſic confiteri, ſed extra perſecutionem, ſi interrogetur, ſemper tenetur confiteri, niſi deriſorie, vel iocoſe quæratur &c. ſi autem non quæritur tenentur quidem ex officio confiteri Chriſtum, vt prædicatores tempore debito,quilibet tamen tenetur apud ſe confiteri fidem per ſimbolum &c.Mat. tomo 3 263.c.3.K
Rara eſt fides inter eos, quibus eſt diuerſa fides, Mat. tomo 3 265.c.1.E
Fides dupliciter proficit in operatione miraculorum, Mat.tomo 4 70.c.2.A
Fides aſſimilatur grano ſinapis, Matthæ. tomo 4. 58.col.1.A
Fides non poteſt vocari magna, vel parua, vt accipitur fides pro fide, quæ eſt virtus Theologica, a qua fideles dicimur, & ſic dicitur parua, quia non creduntur omnia, quæ ſunt de neceſſitate, & magna, qua integre creditur &c. Capiendo tamen fidem pro confidentia bene diſtinguitur fides in paruam, & magnam fidem, Mat.tomo 4 115.c.1.E
Habenti fidem nihil eſt impoſſibile, Matth. tomo 4. 112.c.4 F
Prętер fidem, nulla alia virtus ſufficit ad obtinendum miracula, Mat.tomo 4 145.c.2.C
Fides Gentilium commendatur, Matthæ. tomo 4. 146.col.1.A
Inter habere paruam fidem, & nullam nihil intereſt, Mat.tomo 4 115.c.2.A
Fidei defectum ſupplet Deus interdum in petente, & ſic meretur accipere, quod petit, Mat. tomo 4. 120 col 2 E
Sine fide cæteræ virtutes, aut nullæ ſunt, aut inutiles, Mat.tomo 4 145.c.2.E
Sola fides ſine hæſitatione prodeſt ad miracula faciēda, Mat.tomo 4 145.c.2.C
Fides gentium inquo exceſſerit fidem Iudæorum, Mat.tomo 4 146.c.1.A
Minima fides,quæ haberi poteſt,ſufficit ad omnia miracula facienda, Mat.tomo 4 159.c.2.E
In fide ſunt duo,ſcilicet,credere & confidere, Matth. tomo 4 159.c.2.C
Fidei confeſſio ex nobis eſt, & ideo per illam meremur, & maxime in confeſſione Chriſti, Mat.to.4. 167.colum.4 G
Fidem omnes Apoſtoli perdiderunt tempore paſſionis quoad aliquid, Mat.tomo 4 169.c.4.I
Fidem nunquam perdidit Chriſti mater, Mat.tomo 4 170.colum.1.A
Duplex eſt fides quædam, quæ eſt donum, & quædā, quæ eſt virtus Theologica, quarum aſſignātur differentiæ,Mat.tomo 4. 267.col.3.H, & tomo 5.250. colum.2 A
Fides,quæ eſt donum, habetur poſt fidem Theologicam,qua credimus, Mat.tomo 4 268.c.1.B
Fides, quæ eſt donum ad facienda miracula, non eſt neceſsitate ſalutis,Mat.tomo 4 268.c.1.C
Fides, quæ eſt donum, nominat confidentiam quandam, ſcilicet, aliquid, quo certe, & ſine hæſitatione aliqua fidimus, quòd fiet id, quod petimus, & optamus, & coincidit aliquo modo cum actu ſpei, quantum ad aliquid, cum per eam confidamus aliquid futurum, Matthæ. tomo 4. 268. colum.1.D
In fide,quæ eſt confidentia,eſt accipere maius, & minus eo modo, quo accipitur in ſpiritualibus profectionibus,Mat.tomo 4 268.c.4.I
Vna fides poteſt eſſe maior alia dupliciter vno modo quia eſt ad maiora &c. alio modo ardore, vel radicatione,Mat.tomo 4 269.c.1.D
Fides ad facienda miracula non eſt in poteſtate noſtra,ſed eſt donum Dei gratis datum, Mat.tomo 4. 271.col 1.A
Fides Petri poteſt dupliciter accipi, vno modo pro fide perſonali, quam ipſe tenebat ſpecialiter, in quantum erat vna perſona credens, vel vnum membrum Eccleſiæ, & ſic dicendum, quod fide

Petri defecit, ſcilicet tempore paſſionis, alio modo poteſt accipi pro fide, quam cõfeſſus eſt Petrus, quę erat fides communis eccleſię, & iſta nunquam defecit neque deficere poteſt, & tempore paſſionis manſit fides Petri in Virgine beatiſſima, Mat. tomo 4 170.c.1.A
Fides eſt prima omnium virtutum in acquiſitione, Mat.tomo 5 9.c.2.C
Fides, quæ eſt virtus theologica, non intenditur, nec remittitur bene tamen fides, quæ eſt donum Mat, tomo 4 267.c.4.F
Fides, quæ eſt donum, habetur poſt fidem, quæ eſt virtus theologica, Mat.tomo 4 267.c.4.H
In poteſtate noſtra eſt habere fidem, quæ eſt virtus Theologica, ſed non fidem, quæ eſt donum, Mat. tomo 4 268.c.1.A
Fides, quæ eſt donum, non eſt de neceſſitate ſalutis, Mat.tomo 4 268.col.1.C
Fides eſt illa petra, ſupra quã ædificauit Chriſtus eccleſiam ſuam, Mat.16.Mat.tomo 4 170.c.1.D
Fides, quæ eſt virtus Theologica, non eſt de factibilibus a nobis, bene tamen fides, quę eſt donum, Mat. tomo 4 268.c.2.B
Cur fides cõparetur grano ſinapis, Mat.to.4.268.c.3.k
Quomodo in fide eſt accipere maius, & minus, Mat. tomo 4 268.c.4.I
Vna fides poteſt dici maior altera dupliciter, Matth. tomo 4 269.c.1.E
Circa ea, quæ ſunt fidei, eccleſia vniuerſalis, nec fallit neque fallitur, licet eccleſia, ideſt iudex particularis eccleſiæ, ſæpe fallat, & fallatur, Matth. tomo 4 188.colum.4.G
Fides, quæ eſt virtus, & fides, quæ eſt donum multipliciter differunt, Mat.tomo 4 267.c.3.G
Circa declarationem eorum, quæ ſunt fidei ſolum habet poteſtatem eccleſia vniuerſalis, i. Concilium generale, aut per ſummum põtificem, modo quodam certo, extra de Baptiſmo, & eius effectu capi. maiores, &c. Mat.tomo 5 89.c.1.C
In fide errare eſt errare in toto, quia fides eſt fundamentum cęterarum virtutum, Matth.tom.5.105. colum.3.H
Fides, quando vetatur, magis accenditur: & ideo eſt ſecura in periculis: & in ſecuritate periclitat, Mat. tomo 5 208.c.4.G
In perſecutione pro fidei defenſione quid agendum ſit, Mat.tomo 5 22.c 1.D
Quæ fides requiratur ad faciẽda miracula, Matth.to.5 247.colum.3.F
Fides eſt duplex, quædã eſt habitus ſiue virtus Theologica, qua fideles ſumus, alia eſt donum quoddã ſiue gratia gratis data, ideſt quædam confidentia de certiſſime, & ineuitabiliter obtinendo, quod petimus. Primam iſtarum omnes habemus, &c. & rari habent ſecundum, & raro, & ideo non eſt inconueniens, quòd nulla miracula faciamus, &c. Mat. tomo 5 250.c.2.A
Quæ ſit poteſtas eccleſiæ circa fidem, Matth.tomo.5 89.colum.1.A
Circa fidem nihil eſt mutabile, Matth. tomo 5.89. colum.1.B
Bonum prolis in matrimonio maius eſt, quam bonum fidei, Mat.tomo 5 87.col.1.C
Fides, quæ eſt in matrimonio conſiſtit in duobus ſcilicet in reddendo debitum alteri cõiugum, & nulli alii, a primo poteſt abſolui in præiudicium fornicãtis: non tamen a ſecundo, Matt.tomo 5. 103.c.3.G
Fidei lumen eſt cognitio de rebus, quæ creduntur, ſicut lumen Prophetiæ eſt agnitio prophetica, quæ vt plurimum, eſt de futuris contingentibus, Mat. tomo 5 147.c.3.F
In fide eſt aliquis ordo, quia fides eſt per ſe, & primo de Deo, ſecundario autem de alijs rebus, quæ referuntur in Deum, Mat.to.6 143.c.1.A
Ad fidem vnius Dei obligantur omnes homines, Mat.tomo 7 298.c.1.E
Fides de ratione ſua habet duo, ſcilicet, quòd credamus, & ꝙ firmiter & ſine dubitatione credamus, Defenſ. 25.c.1.D
Solum circa ea, quæ ſunt fidei, debemus captiuare intellectum noſtrum &c. & non circa dicta doctorũ, Defen. 44.c.1.C
Fides non eſt neceſſaria in oratione ad impetrandum illa, quæ non ſunt miraculum, quæ tamen ſi adſit, certum eſt, quòd impetrabuntur, & tamen, etiam non exiſtente fide, poterunt obtineri, Mat. tomo 5 249.c.3.G
Quidquid ex fide petierint fideles, impetrabunt ſiue ad faciendum miracula, ſiue ad obtinendum aliquid aliud, ſiue ſit pro ſe, ſiue pro aliquo alio, Mat. tomo 5 249.c.2.B
Duplex eſt fides, ſimiliter & duplex firmitas, Mat to.5 246.col.3.K
Gratia gratum faciens non præcedit fidem, ſed ſimul cum ea infunditur, Mat.tomo 5 156.c.1.A
Nemo poteſt ad fidem Chriſti conuerti, niſi vocatus a Deo, quia conuerti ad fidem eſt venire ad Chriſtũ Mat.tomo 5 183.c.2.A
De fide neceſſaria ad facienda miracula, Mat.tomo 5. 247.col.3.F
Fides ſpes, charitas ſunt virtutes Theologicæ, ideſt, diuinæ, quia de Deo ſunt, & ad Deum ſunt, Matth. tomo 6 129.c.1.D
Fides non ſolum eſt in actu aſſentiendi veris reuelatis, ſed cõſiſtit fides in rebus certis, quas credi oportet, & non plures, quia omnia credere vitium eſt, ſicut nihil credere, ſed determinata ſunt, quę credenda ſunt, Mat.to.6 129.c.2.C
Fides eſt de Deo per ſe primo, Matth. tomo 6. 143. colum.1.A
Fides eſt initium ædificij ſpiritualis, Matth. tomo 6. 203.col.1.C
Fides duplex, ſcilicet, formata & informis, Mat.to.6. 204.col.3.A
Ad cadendum a fide dupliciter mouebat tribulatio, Mat.tomo 6 266.c.3.G
Inter omnes perſecutionis anguſtias fides Chriſti valuit, Mat.tomo 6 279.c.3.G
Fides eſt principium beatitudinis, Matthæ. tomo 7. 260.col.4.G

Fidelis. Fidelium congregatio, quæ facit Eccleſiam, vocatur aliquando corpus Chriſti, vel membra eius, aliquando vocatur virgo, ſed nũquam vocatur vir, niſi collectio ex corpore & capite ſimul, Geneſ. 238.c.3.H
Fidelium ſcandalum maius eſt ſcandalo infidelium Mat.tomo 5 13.c.3.F
Fidelis dicitur dupliciter, ſcilicet, vel a fide, vel a fidelitate, Num.tomo 1 168.c.4.G
Deterius eſt, ꝙ vnus fideliũ pereat, quã ꝙ mille de infidelibus non conuertantur, Mat.to.5. 13.c.3.F
Fideles poſſunt virgines dici iuxta parabolam decem virginum, Mat. 25. Mat.tomo 7. 8.c.2.B
Inter fideles matrimonium eſt verum, & ratum, ſed inter infideles eſt verum, ſed non ratum, Mat.to.5. 111.col.4.F
Difficile inuenitur ſeruus fidelis, & prudens, Matth. tomo 6 323.c.4.G
Inter fideles, qui ſunt prudẽtes, & qui fatui, Mat.to.7. 10.colum.1.A

Omnes fideles ſunt ciues ciuitatis Dei, Mat.tomo 7. 91.colum.4.G
Quid ſit fidelis, Mat.tomo 7 237.c.3.F
Fidelitas. Ad fidelitatem pertinet, vt ſeruus, vel vaſallus dominũ ſuum recognoſcat, & non det honorem domini ſui alicui alteri, Exo. tomo 1 165.c.4.F
Fidelitas alicuius non eſt reſpectu rei ſuæ, ſed reſpectu alterius, 4. Reg. 127.c.4.K
Fidelitas in miniſtris cõſiſtit in hoc, quòd iuxta vires, non permittunt perire rem domini ſui, & procurant meliorare eam quantum poſſunt, Mat.tom.6. 36.col.2.B
Fidelitas eſt hominis ad hominem, & Dei ad hominem, Mat. tomo 6 324.c.1.B
Fidelitas miniſtrorum Dei, in quo conſiſtat, Mat.to.6. 36.col.3.F
Fidelitas eſt hominis ad hominem, Matth. tomo 6. 324.col.1.C
In prælato debet eſſe fidelitas & prudentia, Mat.to.6. 327.col.3.F
Fidelitas parum prodeſt ſine prudentia, Mat. tomo 6. 328.col.3.I
Quid ſit fideliter agere, & quid infideliter, Mat.tom.6 326.col.4.K

Fieri per naturam.

Aliquid fieri per naturam contingit dupliciter, Matt. tomo 7 147 c.2.A
Figura. Sumitur multipliciter, Matthæ.tomo 4. 204.c.1.A
Homo virtuoſus aſſimilatur figuræ quadratæ ſolidæ, Exod.tomo 2 46.c.3.K
Non oportet, quòd quælibet pars figuræ ſeu parabolæ applicetur, Mat.tomo 7 288.c.3.F
Figura non eſt per ſe & directæ cauſa agendi, vel patiendi, Leuit. 196.c.3.F
Illud quod eſt figura alterius poteſt tripliciter conſiderari, vno modo vt eſt in ſe ſolum, alio modo, vt eſt figura alterius, alio modo vt eſt vtrunque, 2. Regum 43.c.3.K
Omnes figuræ veteris teſtamenti ſimiliter, & cæremoniæ quidquid de Chriſto, & de ſtatu noui teſtamenti ſignificant, non literaliter, ſed allegorice ſignificant, Mat.tomo 4 51.c.3.F
Philiſthini. Vocantur Palæſthini, ſecundum cõſuetudinem ſermonis Hebraici, qa licet apud Hebræos ſit litera f. nunquã tamen apud eos ponitur f, in principio alicuius dictionis, ſed vbi cunque poni debet f, ponunt p, & dicunt Palæſthini, ſua lingua, pro Philiſthini, Gen. 301.c.2. D, & 1. Paralip. 118.c.4.H
Filius filia. Filij, quos Deus non caſtigat, adulterini ſunt, Geneſ. 22.c.3.I
Filios punire pro peccatis parentum vetuit Deus in iudicijs humanis, ſed non in iudicijs Dei, qui illi legi non ſubdebatur &c. & vide ad hoc exempla, Geneſ. 221.c.1.C
Filius magis eſt ſub poteſtate patris, quam vxor ſub poteſtate viri, inquantum iuſtum paternum magis accedit ad dominium deſpoticum, quam œconomicum ad vxorem, & ipſum œconomicum magis accedit ad iuſtum ſimpliciter, quam paternum, Geneſ. 235.c.1.A
Quando filius eſt paruus ſic eſt ſub poteſtate patris, ſicut vxor ſub poteſtate viri, Gen. 241.c.2.A
Filiorum procreatio, ſicut eſt de iure naturæ, ita & eorum educatio, vt habetur inſti. de iure naturæ, §. 1. eſt ergo filius in poteſtate patris, Geneſ. 241. colum.3.G
Cum filij iam fuerint adulti, ita quòd ſeſe alant tunc deſinit eſſe iuſtum paternum inter patrem, & filium, & incipit eſſe iuſtum politicum, quod dicit Ariſtoteles 5. Ethi. Gen. ibid.
Filij ad patrem ſubiectio, ſecundum quam eſt iuſtum paternum, non pertinet ad pœnam, & ideo nõ poteſt poni in maledictione, quę eſt malorum datio. Geneſ. 241.c.4.K
Filiorum bona redundant in patres, & etiam mala, Geneſ. 311.c.2.E
Tempore Iacob libentius dabant homines filias ſuas in vxores affinibus quam alijs Geneſ. 314. colum.4.F
Filij hominum, qui ſtudijs nimis incumbunt, vt communiter parui ſunt corpore & viribus debiles, nec multum abundant intellectu, immo aliqualiter de ſtultitia ſuſpecti ſunt &c. Gen. 321.c.4.K
Filii agricolarum, qui magnis laboribus occupantur, parui naſcuntur, & vires paucas habent, Geneſ. 322.c.1.A
Filii hominum, qui ocioſi ſunt, & nullis laboribus dediti, timidi ſunt, infirmi, & indiſpoſiti intellectus, & tardi ad motum, & ratio eſt indigeſtio ſeminis, & ſuperflua humiditas, Geneſ. 321.c.4.I
Filii non puniuntur pro patribus, Geneſ. 221. colum.1.B
Filij quandoque vocantur fratres patris ſui, Geneſ. 295.c.4.k
Sexcentos filios genuit quidam rex, vt refert Franciſcus Petrarcha in libro de Proſpera, & diuerſa fortuna, Geneſ. 320.c.1.E
Filius ſequitur conditionem matris quantum ad honores, ſecundum quòd vulgatum eſt in iuribus, ſcilicet, quòd partus ſequitur ventrem, Geneſ. 333.col.2.A
Filii ſunt maiora bona, quæ patres eorum diligunt, Exod.tomo 1 68.c.4.H
Filii peſſimi quandoque naſcuntur ex bonis patribus Exod.tomo 1 149.c.3.I
Filii, quomodo dicantur puniri pro peccatis parentũ Exod.tomo 1 167.c.2.A
Qui filios inſtruunt in timore Dei, & cuſtodia mandatorum eius multum merentur, Exod. tomo 1. 172.col.4.I
Filii quantum ad ſuſtentationem æqualiter tenentur patri, & matri, & quantum ad honorem ſimiliter æqualiter vtrique, quatenus parentes ſunt, ſed regulariter magis honorandus eſt pater quam mater, niſi in caſu, quo mater ſit valde virtuoſa, & pater ſit vilis valde, ſed quo ad obedientiam in mãdatis regulariter magis tenemur patribus, Exo.to.1 175.col.4.H
In lege veteri filii poterant vendere ſeipſos poſtquam eſſent emancipati, non tamen filiæ nec filii poterant vendi a parentibus, bene tamen filiæ, Exod. tomo 1 208.c.3.K
Non pro quacunque percuſſione parentum, filius erat occidendus, niſi talis percuſſio cauſaret vulnus, aut liuorem, Exod. tomo 1. 115.c.3.H
Filij ſunt de eadem tribu, de qua eſt pater, & non de qua mater, quia nulla fœmina computabatur, vt medium, ad continuandum generationem, ſed fiunt omnes continuationes, & denominationes linearum per filios, vt dicit quædam Gloſa Hebræa, ſuper illud Exod. 32. Conſecraſtis hodie manus veſtras &c. di. quòd mortuo Leuita licitum erat vxori virum de altera tribu accipere, Exo. tomo 2 136.c.1.B
Filii pro peccatis parentum puniuntur in rebus, & honoribus, vt probatur Exod.tomo 2. 168.col.3.I

non tamen punitione corporali, ſcilicet, vt debeãt mori, vel flagellari, licet bene in aliquo caſu, & hoc quando iudex eſt Deus, non tamen pœna æterna, ſed pœna temporali, & non ſolum filij paruuli pœna temporali, vt dicebant quidam Iudæi, ſed etiam adulti facientes iudicium & iuſtitiam, vt probatur Exod. tomo 2 168.c.4.K

Filios bonos interdum punit Deus pro malis patribus, & malos filios reddit proſperos pro bonis patribus, Exod. tomo 2 169.c.4.F

Et patet exemplum in Dauid & ſucceſſores eius, inter quos fuerunt pauci boni. ibidem 169.c.3.H

& de filijs malorum patet exemplum in filijs Iſraelitarum murmurantium in deſerto, & de paruulis mortuis in ciuitatibus ſodomorum & de Datan, & Abiron ibid.

Non ſemper filij puniuntur pro peccatis parentum, licet ſemper Deus miſereatur filijs pro bonitate parentum &c. Exo. tomo 2. 170.c.1.C. Deut. 37.c.1.B

Filijs puniri poſſunt pro peccato parentũ, & pro peccatis auorum, pro auorum, & abauorum tam maternorum, quam paternorum. Exod. tomo 2. 170. c.1.D, Sed in remuneratione filiorum pro meritis parentum non poſſunt aſſignari certi numeri perſonarum, cum non ponantur determinatæ generationes, ſed Deus nouit quantus eſſe debeat, ſecundum quantitatem meriti paterni &c. Exod. tom. 2. 170.c.2.A

Iſta duo multoties ſimul ſtant, ſcilicet, quòd aliquis filius puniatur pro peccatis patrum ſuorum, & ꝙ recipiat miſerationem pro meritis parentum, nam poteſt aliquis habere bonum patrem, & matrem peſſimam. Similiter dicendum eſt de auis, & proauis &c. Exemplum patet de deſcendentibus a Dauid 3. Regum 11. & 15. Exo. to. 2 170.c.3.F

Quanto aliquis filius plures progenitores bonos habet, plus augentur bona illi a Deo, vt patet in poſteris Abrahæ, Exod tomo 2. 170.c.3.F, Et quanto aliquis filius plures habet progenitores malos, cæteris paribus, tanto magis punitur, vt patet in poſteritate Dauid, ſcilicet, in Roboam, & Salomone, ibidem.

Filius & filiabus tenemur ad charitatem naturalem, non tamen ad honorem ſicut parentibus. Leuiti. 218.col.3.F

Filij in ſacris literis dicuntur omnes deſcendentes, & omnes aſcendentes dicũntur patres. Leuiti. 218. colum.4.H

Filijs teneris valde nocet matres ſuas eſſe male morigeratas, Leuit. 223.c.2.E

Filij ne occiderentur pro peccatis parentum etiam in peccato lęſæ maieſtatis prohibitum erat lege diuina, & ponitur exemplum de rege Amaſia 2. Paralip. 25. ſecundum vero leges humanas aliquæ pœnæ infliguntur filijs pro peccato parentum, & ſimiliter ſecundum leges canonicas, Leuiti. 320.c.1.E

Filiæ apud Hebræos non ſuccedebant in aliquã partẽ hæreditatis paternæ. ſi filius eſſet, ſed ipſe ſuccedebat in totum, ſi vero non eſſet filius, filiæ ſuccedebant, & diuidebatur hęreditas inter illas æqualiter, ac ſi eſſent filij ſicut patet in filiabus Salphaat. Nu. 27. Data eſt enim hæreditas filiabus eius in ſorte dimidiæ tribus Manaſſe tranſacto Iordane per manũ Eleazar ſacerdotis magni & Ioſue, vt patet Ioſue, 17. Et tales filiæ cum non poſſent retinere nomen familiæ firmiter, cum fœminæ tranſeant ad familiam virorum, accipiebant viros de domo & familia patris earum, vt maneret ſemper hæreditas in eadem cognatione & ſic fuit in filiabus Salphaat, Num. 36. Leuit. 244.c.2.D

Filiæ, quæ ſunt ſub poteſtate patris nunquam habent peculium proprium, ſecus tamen eſt de filijs, qui nondum ſunt emancipati, qui poſſunt habere peculium caſtrenſe, vel quaſi caſtrenſe &c. Nume. tomo 2 122.c.2.A

Super filios non emancipatos maior erat poteſtas in veteri teſtamento, quã in nouo, Num. tomo 2. 123 colum. 3.G

Filiusfamilias, habens peculium caſtrenſe, vel quaſi caſtrenſe, non eſt in patria poteſtate quo ad illud, & hoc in nouo teſtamento, & ſecundum leges humanas, ſecus tamen in veteri teſtamento, Nu. to. 2. 123.c.3.G

Filius non poteſt interficere, immo neque accuſare parentes perſuadentes ei, vt conuertatur ad idolatriam, vel ad aliquam hæreſim, immo nec in aliquo caſu, propterea quia maiori reuerẽtia tenetur ad patrem, quam ad alios, quia tenetur ad maximã reuerentiam poſt Deum, pater tamen non tenetur filio ad aliquam reuerentiam ſaltem inquantũ huiuſmodi. Secus ſi filius eſſet prælatus &c. Deuter. 75.col.3.F

Filium poteſt pater exhæredare multis de cauſis quæ referuntur, Deut. 112.c.3.F

Filius tenetur parentibus ſicut ſubditus regit, quia principatus paternus eſt regalis, & adhuc magis tenemur parentibus quam regibus &c. Deuterono. 113.col.2.E

Habuiſſe filios mortuos idem eſt ac non habuiſſe filios, ſecundum iura, & ſacram ſcripturam, vt patet de Salomone vocante ſe vnigenitum matris ſuæ; Prouer. 4. &c. Et de his habetur extra de verborum ſignificatione cap. nam & ego, Deuteronom. 133. colum. 3.G

Mori ſine filijs contingebat multipliciter in veteri lege, Deuter. 133.c.3.G

Vt filij fiant boni, requiritur quòd ſit mater virtuoſa, Ioſue tomo 1 117.c.4.F

Filij tam adulti ſeu emancipati, quam etiam parui nõ puniũtur pro peccatis patrum niſi ipſi ſint alias debitores punitionis &c. Ioſue tomo 1. 143.c.3.G

Quod filij pro patribus puniantur, tantũ duæ aſſignatur cauſæ, Ioſue tomo 1 144 c.2.E

In humano iudicio noluit Deus, vt filij occiderentur pro peccatis parentum Deuteron. 24. Iudicum 94.col.3.K

Lex prohibens filios illegitimos non ſuccedere patri, ſemper obſeruata eſt ab antiquo, Iudicum, 106 col.3.F

Filij illegitimi, ab antiquo, & apud Iudæos non poterant ſuccedere patribus in teſtamento neque abinteſtato, poterant tamen inſtitui hæredes in aliqua parte, vel ſaltem poterat eis dari aliquid per modũ legati, magis quam per modum hæreditatis, Iudi. 106.col.4 k

Filii illegitimi vniuerſaliter ſuccedũt matribus Ruth. 272.c.4 k, Mat. tomo 6 55.c.1.E

Filius paruus infidelium, qui nondum venit ad vſum rationis, manebit cum parentibus, ſi ambo eorum conuertantur ad fidem, & ſi alter eorum tantum conuertatur, manebit apud parentem fidelem, & hic ceſſat ratio ætatis, & patriæ poteſtatis ob fauorẽ fidei, vt patet extra de conuerſio. infi. c. ex literis 1. Regum tomo 1. 111. colum. 4. G, Et poterit parens apud quem manſerit facere illum baptizari, &c. ibidem.

Quòd filij infidelium non ſint baptizandi, inuitis parentibus, tota cauſa eſt, quia fieret iniuria parentibus, qui perderent patriam poteſtatem, quam habent in filios, ſi conuerterentur ad fidem, 1. Regum tomo

tomo 1 111.c.4.k
Filij non tenentur pro patribus, actione criminali, præsertim in veteri testamento &c. 1.Reg.tomo 2. 132.c.4.K
Quòd pater non deberet filium occidere, etiam si esset iudex, dixerunt quidam gentiles, sed improbatur hoc ab authore, 2.Reg. 80.c.1.A
Habere multos filios erat fœlicitas magna apud antiquos, & magna infœlicitas carere illis, 2. Regum 15.c.1.D
Filij, & præcipue paruuli, interdum puniuntur pro parentibus, 2.Reg. 36.c.3.G
Filii non occiduntur pro parentibus, iudicio humano, bene tamen iudicio diuino, vt patet de septem viris, ex progenie Saulis, quorum duo erãt filii Saulis ex concubina, & quinque & Merob filia Saulis, & potest dici, quòd illi occisi sunt pro aliquo peccato suo. Et tamen Deus voluit, quòd viderentur occidi pro peccato Saulis, quia si non haberent peccatum, & essent adulti Deus non permitteret illos occidi 2.Regum 143.c.4.k
Nunquam filii magni puniuntur pro solis peccatis parentum, bene tamen paruuli, quia sunt partes patrum, 2.Regum 71.c.4.G
Filij adoptiui succedunt patribus, sicut legitimi, 2.Regum 45.c.1.E
Filij Dei adoptiui non possunt percipere iura filiorũ per successionem, sed per participationem 2. Reg. 45.col.1.E
Filios dicitur habere, qui vnicum habet filium, ex modo loquendi iuris humani, vt patet ff. de verb. signifi.l.liberorum, 2. Reg. 122.c.1.B, & 1. Paralip. 48. col.3 F
Filius Dei naturalis Christus, participat maiora bona patris quã filij adoptiui Dei, & hoc in duobus &c. 2.Regum 45.c.2.A
Non licet filio occidere patrem, vel matrem pro quãtumcunque graui crimine, vt probatur 2. Regum 140.c.3.k
Filius in immensum magis tenetur patri, vel matri, quam pater filio, 3.Reg. 141.c.1.D
Filios magnos non occidit Deus pro peccato patris, nisi ipsi demereantur, secus tamen si sint paruuli, 3.Regum 152.c.3.F
Filij Ahiel, qui reędificauit Iericho 3.Regum 16.mortui sunt violenter, & non naturaliter 3. Regum 152.c.2.B.
Quòd filii puniantur pro patribus extraordinarium est, & ideo necesse est, quòd istud rarius fiat, quando tamen fit, ideo fit, quia patres, aliquomodo sunt idem cum filiis suis, & puniuntur in illis, & ratio quare in quibusdam puniuntur filij pro patribus est duplex. Prima propter magnitudinem peccati, &c. Secunda, & præcipua est, quòd quando Deus vult ponere terrorem circa aliquod peccatum, frequenter ponit pœnam magnam, &c. 4. Regum 60.c.3.k, & 140.c.1.A
Pro filiis non occiduntur patres ētiam in iudicio diuino, vt probatur, 4 Regum 140.c.3.I
Filius succedens in honorem patris, vnde est, quòd dicatur lucerna patris, 4.Reg. 92.c.2.E
Qui filii occidantur pro patribus, & quando 4. Regũ 140.col.2.A
Quidam rex Barbarus, habuit sexcentos filios, vt refert Franciscus Petrarcha in libro de prospera, & aduersa fortuna 4.Regum 105.c.4.F
Filius, qui non baptizatus moritur, habetur tanquam non filius, nec sit ei portio in hæreditate patris: licet sit posthumus, 1.Paralip. 55.col.1.B
Quando filius meretur exhæredari, non exhæredat eum iudex, sed pater 1.Paralip. 76.c.4.G
Dare filios pertinet ad Deum aliqualiter plusquam dare alia bona temporalia, &c. 1.Paralip. 292.c.1.B & 323.colum.2.D
Filius nullo modo potest occidere patrem, vel matrem ob quodcunque crimen, quantumcunque filius sit iudex 2.Paralipo. 207.c.1.B
Ad hoc, quòd aliquis dicatur esse filius alterius, non sufficit, quòd sit de substantia eius: & ꝙ sit similis ei in specie, sed oportet, quòd deriuetur ab eo mediate, vel immediate per propagationem seminalem loquendo de animalibus. nam Eua non dicitur filia Adæ, &c. Mat.tomo 1 195.c.2.D
Filius debet magis prouidere parentibus circa alimẽta, qua sibi ipsi, dicit Aristoteles 10. Ethi. Mat.to.1. 267.colum.4.F. licet tamen ei dimittere parentes, vt ad altiorẽ viuendi viam tendat, nisi patres essent quasi in extrema necessitate, nec aliter eis prouideri nequeat posset nisi per filiorum ministationem, &c. Mat.tomo 1 167.c.4.k
Filij Regũ dupliciter sunt liberi, Mat.to.4. 276.c.4.k
Filius in lege veteri, non poterat renũciare hæreditati paternæ, saltem quantùm ad bona immobilia bene tamen in noua, &c. 4.Regum. 32.c.1.B
Filij aliquando puniuntur a Deo pro peccatis parentum vsque ad tertiam, & quartam generationem, quod an sit intelligẽdum solum de paruulis, aut de adultis, vide multiplicem distinctionem, & quomodo aliquando morte corporali puniantur filii adulti pro peccatis parentum, vt filij Achor: Iosu.7. si filios habebat adultos, &c. Mat.to.2. 238.c.3.F
Filij pro peccatis parentum aliquando puniuntur ab hominibus per legem humanã multiplici punitione, & aliquando capite plectuntur, & similiter multiplici pœna spirituali ab ecclesia, Matth. tomo 2 238.colum.1.D
Filii dicuntur puniri vsque ad quartam generationẽ pro peccatis parentum Exodo 34. cuius assignatur causa, quòd scilicet ideo Deus puniat filios, vt in eis puniat patres, & quia patres non possunt puniri in filijs: nisi quãdo vident eos puniri, & rari sunt, qui videant hoc vltra quartam generationem, ideo vsque ad illam solam puniuntur patres in filiis, &c. Mat.tomo 2 239.c.2.A
Filii puniuntur pro peccatis quindecim personarum, quæ explicantur, Mat.tomo 2 239.col.4.F
Filii ex debito magis tenentur amare parentes suos, quam e contra: quia patres non tenentur filiis ad aliquid, filii autem tenentur patribus in immensum, Mat.tomo 3 266.c.1.A
Filius volens intrare religionem, videns parẽtes suos pauperes, & senes, & quod si intraret religionem, paterentur magnam necessitatem & inopiã, non debet eos deserere: sed differre ingressum, & manere cum eis: vt patet 30.distin. c.si qui filii. Secus tamen si parẽtes haberent vnde viuere possent: etiam si ipse filius intret religionem, &c. Si tamen factus iam professus in religione videat parentes esse in extrema necessitate, & quòd per alios non prouideatur eis, tunc debet petere licentiam a prælato, vt exeat ad subueniẽdum illis, & hoc si parentes sint prope, & non longe, quòd si non obtineat licẽtiam, uidetur, quòd possit exire, inuito prælato. Si autem non sit extrema necessitas, sed magna, ut pote, quia cogentur parẽtes eius pauperem uitam ducere, & mendicare, nisi subueniatur eis, & non posset per alios subueniri commode, quia forte nemo uult subuenire illis, tenetur ille Monachus, si potest obtinere licentiam ad exeundum, ut subueniat eis, si autem non potest licentiam obtinere

non

non debet exire, ſed potius permittere eos mendicare & viuere in paupertate,& non eſt incõueniẽs, quòd ex voto obligetur ad hoc, &c. Matth. to.3. 51.c.1.E.& 153.c.2.D

Filiusfamilias,de bonis paternis, nõ poteſt facere eleemoſinã: bene tamen de peculio caſtrẽſi vel quaſi caſtrenſi, ſi illud habeat, nõ tamen de peculio profectitio,neque de aduentitio, niſi de licentia patris, vel in aliquibus rebus paruis,quæ non inferant notabile nocumentum, vt ſi det paucum de pane vino,&c. Mat.to.3. 34.c.4.F

Filiusfamilias poteſt rebus paternis vti ad ſuſtentationem corporis, quia parentes tenentur alere filios: niſi ipſi propter aliqua crimina demereantur perdere alimenta,&c. Mat.to.3. 35.c.1.C

Quando filius relictis parentibus, poſſit intrare religionem,& quando non. Matt.to.3. 153.c.3.G

Filios ſuos non poteſt dimittere pater, & intrare religionẽ,ſi ſint paruuli, ſecus tamen ſi ſint adulti &c. Mat.to.3. 153.c.3.I

Filij non ſunt exhæreditandi, vt bona tranſeant ad eccleſias. Mat.to.5. 138.c.4.I

Filijs debetur ſucceſſio in bonis paternis de iure naturæ. Mat.to.5. 138.c.4.G

Filij in alimento magis debent prouidere parentibus, quam ſeipſis. Mat.to.5. 139.c.1.C

Filij tenentur parentibus ſecũdum rationem, non ſecundum naturam. Mat.to.3. 154.c.1.A

Quando liceat filijs exire à monaſterio, vt ſubueniant parentibus,& quando non. Matt.to.3.fo.154.c.1.E Et quando expediat,& quando non. ibidem.

Filius nõ poteſt abnegare patrem, bene tamen è contra. Matth.to.4. 195.c.4.H

Filiorum educatio eſt de intentione naturæ, & magis neceſſaria quàm ipſe coitus. Mat.to.5. 80.c.1.E

Sexcẽtos filios habuiſſe fertur rex quidam barbarus. Mat.to.5.fo.89.c.4.K.Opti.poli. 7.c.4.I

Patres valde deſiderant cognoſcere filios ſuos. Matt. to.5. 89.c.4.G

Filijs debetur legitima de lege naturæ. Matth. to.5. 138.c.4.K

Filiorum educatio & inſtructio tandiu durare debet, quandiu per ſeipſos non ſufficiunt vitæ neceſſària procurare. Mat.to.5. 93.c.2.D

De filijs concubinarum non ſolet facere mẽtionem lex Moyſi, nec erãt alicuius dignitatis in veteri teſtamento, neque poterant habere aliam præeminentiam in eccleſia Dei, vel in populo Dei. Deut. 23.non introibit de ſcorto natus in eccleſiam Dei. Mat.to.6. 54.c.4.H

Ad parentes pertinet theſaurizare pro filijs. Mat.to.5. 93.c.2.E

Filij illegitimi non ſuccedebãt in bonis paternis, etiã ſecundum ſtatum gẽtium & veteris teſtamẽti. &c. Mat.to.6. 54.c.4.K

Omnibus animalibus tandiu naturale eſt manere in educatione filiorum, quandiu ipſi per ſeipſos educari non poſſint. Mat.to.5. 93.c.3.G

Filij propter nullum crimen poſſunt accuſare parentes: benè tamen è contra. Mat.to.6. 150.c.3.F

Filij magis diligunt parentes, conſiderando gradum dilectionis ex parte obligati, ſecus verò ſi conſideretur ex parte diligentis. Mat.to.6. 151.c.1.E

Filij & parentes diuerſimode comparantur ita vt aliquo modo magis diligantur filij, & aliquo modo magis parentes: vno modo, vt principium ad principatum & econtra &c. Mat.to.6. 151.c.2.A

Filius ex charitate & amore naturali magis diligit patrem, quàm pater filium: & pater ex amore naturali & charitate magis diligit filium,quàm filius patrem: diuerſimode tamen, ſecũdum q amor conſideratur proprie quaſi ad alterum vel quaſi ad aliquid ſui: ſimpliciter tamen poteſt dici, q parentes magis ament filios quàm e contra. Mat.to.6.f.151. col.2.E

Iſte terminus filius in ſacris literis aliquando capitur abſolute & non relatiue, vt patet Can.2. Sicut liliũ inter ſpinas,ſic amica mea inter filias, &c. Parado. fo.4.c.2.E. Similiter locutione poetarum, ſcilicet Virgil.Ouidij,Statij,&c.ibidem.

Filij iuuenum & ſenum imperfecti ſunt corpore, & intellectu. De Opti.poli.fo 5.c.4.I. Similiter & filij literatorum, qui nimis ſtudent. Similiter & filij illorum, qui vitam ocioſam ducunt, & eorum, qui nimis laborant, debẽt ergo parẽtes laboribus mediocribus exerceri,vt filij validi naſcantur. ibidem.

Filij agricolarum, qui magnis atteruntur laboribus, quare parui & paruas vires habentes naſcantur, & econtrario filij paſtorum. De Optima poli. fol.6. col.2 C

Filij tenentur parentibus ad multa. Matt.to.5. fo.168. col.3.G

Filij tenentur recedere à parentibus ipſos ſolicitantibus adhæreſim. Mat.to.5. 168.c.2.B

Nos ſumus filij Dei per adoptionem. Mat.to.5.f.258. col.3.G

Filij dicuntur ſemen,quia de ſemine ſunt. Matt.to.6. 46.c.2.E

Filij concubinarum nullius dignitatis erant in veteri teſtamento. Nec poterant aliquãdo habere aliquã præeminentiam in eccleſia Dei. Matth.to.6.f.54. col.4.G

In nouo teſtamẽto filii illegitimi matribus ſuccedũt, quando non habent filios legitimos,ſed non ſic in veteri. Mat.to.6. 55.c.1.E

Antiqui,cum habebant filios,putabãt ſe eſſe fœlices: Mat.to.6. 55.c.1.E

Quomodo filius iuxta Marcum excludatur a cognitione diei iudicij. Mat.to.6. 314.c.2.B

Filii non ſunt de progenie matrum,ſed patrum. Mat. to.6. 62.c.3.I

Quare pater diligat magis filium,quam e cõtra. Mat. to.6. 150.c.4.G

Filius nihil parentibus prẽſtitit,ſed recepit ab eis.Mat. to.6. 150.c.4.I

Amor naturalis patris erga filium penes, quid attendatur. Mat.to.6. 151.c.2.B

Non puniuntur filii pro parentibus, nec e cõtra. Mat. to.6. 251.c.2.D

Quomodo valeat hoc argumẽtum, Chriſtus non eſt filius Dauid: ergo eſt filius Dei. Matth.to.6.f.158. col.1.A

Omnes credentes ſunt filii Dei adoptiui. Matth.to.6. 313.c.2.E

Eſſentia diuina diuerſimode datur nobis & filio Dei. Mat.to.6. 329.c.2.E

Quædam filia cõcepit de patre ſuo,vtroque dormiente,vt dicit S.Tho.in quodam Quotlib. Gen.fo.272. col.3.H

Filius gehennæ dicitur, qui gehenna dignus eſt. Mat. to.6. 194.c.4.F

Filij Iſrael. De filiorum Iſrael diuerſa computatione,&c. Leuit. 7.c.2.A

Nomine filiorum Iſrael non intelliguntur Leuitæ, quando fit mentio de aliquo pure temporali,ſecus tamen quando de aliquo ſpiritali fit mentio &c. Leui. 7.c.2.C

Per omnes filios Iſrael interdum intelligũtur ſoli ſeniores. Leuit. 172.c.1.A

Inter filios Iſrael,Iuda, & Ioſeph, habuerunt iura primoge-

mogenituræ. Iudas habuit imperium & Ioseph dona. Nu. to. 1. 7. c. 3. F

Castra filiorum Israel posita erant in quadro & distincta per quatuor vexilla & sub quolibet vexillo erāt tres tribus secundum ordinem qui habetur Nu. 2. Nu. to. 1. 7. c. 3. G

Appellatione filiorum Israel intelliguntur omnes de Israel præter Leuitas, vt patet Nu. 1. & Exo. 29. & xo. tamen 3. Leuitæ etiam comprehenduntur, cum dicitur filiis quoque Israel, &c. Exo. to. 2. fo. 100. c. 4. G & 110. c. 4. K

Filij Dei. De quibus Gen 6. dicitur, ꝙ vidētes filij Dei filias hominum &c. sunt dæmones incubi & succubi, vt dicit Iosephus & historia scholastica, & multi de Iudæis & Rabbi Salo. cuius ratio est, quia vbi nos habemus, filij Dei, Hebræi habent ne filii, ideſt cadentes videlicet angeli mali, qui de cœlo ceciderunt. Gen. to. 35. c. 1. C. Sed istorum opinio est contra sacram scripturam & doctrinam Augustini, vt probatur ibidem. Alii dicūt ꝙ filii Dei ibidem intelliguntur filii iudicum vel potentum &c. sed nec hoc videtur. ibidem. Dicendum ergo ꝙ filii Dei præfati erant filii Seth, quia cæteros sanctitate conuersationis antecellebant, & ex doctrina patrum Deo adhærebant &c. ibidem. 35. c. 2. E

Filiæ hominum de quibus Gen. 6. dicitur. videntes filii Dei filias hominum, ꝙ essent pulchræ erant fœminæ de stirpe Cain. & filii Cain vocabantur homines, quia secūdum carnem viuebant, & fuit peccatum in hoc, quia Seth mādauerat omnibus filiis suis ne coniugerentur matrimonialiter cum filiabus Cain sicut & Deus prohibuerat, ne filii Israel commiscerentur cū filiabus Chananæorum. Exo. 34. &c. Gen. 35. c. 3 F

Mali homines vocantur aliquando filii Dei. Matth. to. 4. 60. c. 2. A

Filii Seth cur vocentur filii Dei. Deut. 171. c. 4. G

Homines dicuntur filii Dei tripliciter: primò per affectionem Dei ad nos: secundò propter gubernationem: tertiò propter adoptionem &c. Mat. to. 5. 258. c. 2. D

Filii Dei tripliciter dicuntur, vno modo, illi, qui magis Deo adhærent: alio modo illi, quibus Deus bona confert, & per vtrūque filii Dei vocamur. Deut. 171. c. 4. G

Filii regni dicuntur prædestinati Mat. 13. Matth. to. 4. 60. c. 1. E

Filius Dei. Quomodo semper gignatur, & semper genitus sit. Ioſue tom. 2. 14. c. 1. E

Vocantes Iesum filium Dauid volebant dicere eum esse Messiam, vt patet Matth. 12. Matth. to. 4. fo. 12. col. 4 K

Filius hominis. Filium hominis se vocabat Christus propter multa. Mat. to. 4. f. 197. c. 1. A. Et filius hominis dupliciter accipitur, vno modo pro persona Christi, quæ est simul Deus & homo, alio modo pro sola deitate. ibidem. 197. c. 1. D

Pater dedit filio omne iudicium facere. Matth. to. 7. 309. c. 1. A

Qualis erit filius hominis in die iudicii. Matth. tom. 7. 78. c. 3. H

Filius hominis & Spiritus sanctus dupliciter accipiuntur. Mat. to. 4. 19. c. 2. B

Filum. Subtegminis, de quo Gen. 14. dicitur, filū super quod tela texitur. Gen. 252. c. 1. E

Fimbriæ, Quid sint, Exo. to. 1. 99. c. 4. I

Fimbrias portabant Iudæi in vestimētis ex præcepto: & Christus portauit similiter, & vocabatur fimbria angulus pallij, vbi erat vna de vittis hyacinthinis. Nu. to. 1. 228. c. 3. k

Christus habuit quatuor fimbrias in vestimento sicut cęteri Iudæi, &c. Mat. to. 3. 204. c. 3. G

Fimbrias habebāt Iudæi ad duo: primò ad distinguendum Iudæos à cæteris. Secundò ad recordationem mandatorum Dei. Mat. to. 3. 204. c. 3. I

Fimbria in vestimentis Iudæorum erat pars quædam quadrata panni hyacinthini apposita in angulis pallij, ideſt vestimenti superioris, quam portabant Iudæi ex necessitate legis. Nu. 15. Mat. to. 4. 120. c. 1. A

Fimbria pars vestis est, quæ terminatur duabus lineis rectis claudentibus angulū rectū, & fiunt istæ fimbriæ ex scissione, vel appertione vestis, & pars vestis, quæ terminatur ad angulū dicitur fimbria: & sic, si fiat appertio vestis in parte anteriori & posteriore iuxta terrā, causantur quatuor fimbriæ, quia quælibet diuisio pāni facit duas fimbrias. Vittæ aūt hyacinthinæ non erant fimbriæ, sed ponebantur in fimbriis, vt dicitur Nu. 15. ꝙ ponerent in fimbriis Vittas hyacinthinas: & Vittæ hyacinthinæ erant quædam pitacia de panno quadrata, quæ ponebantur in extremitatibus vestiū per quatuor fimbrias, & tales vittæ poterāt esse magnæ vel paruę, & erant hyacinthinæ, i. coloris azurini vel cœlestis. Et istæ fimbriæ & vittæ solum erant in veste superiori &c. Mat. to. 6. 178. c. 2. E

Fimbriæ & vittæ hyacinthinæ erant in pallijs Iudæorum primò, vt reducerēt Iudæos in memoriam & & recordationem mandatorum Dei, & ne sequeretur homo passionem ad peccandum, erant etiā ad distinguendum Iudæos ab aliis populis, & hæc erat potissima causa. Mat. to. 6. 178. c. 3. I

Omnes Iudæi obligabantur ad portandum fimbrias & vittas hyacinthinas &c. Matt. to. 6. fo. 119. c. 1. A Et pharisæi dilatabāt fimbriarum vittas hyacinthinas propter multa. ibid. 119. c. 3. F

In fimbriis ponebant pharisæi spinas acutissimas, quibus crura & pedes pungerentur cum ambularent, & sederent, & faciebant hoc propter duo. primo ad ostendendum austeritatem vitæ &c. Secundo vt viderentur seruare præceptū de portandis fimbriis vittis hiacinthinis plenius quam alij quātum ad intentionem præcepti. Mat. to. 6. 119. c. 3. G

Pharisæi portātes fimbrias & vittas hyacinthinas nō peccabant in portando, sed in magnificando & dilatando. Mat. to. 6. 119. c. 3. K

Fimbrias & vittas hyacinthinas portabat Christus, vt prob. Mat. to. 6. 180. c. 1. A

De fimbrijs. vide super Mat. to. 6. 180. c. 1. A

Finees. Occidens Iudæum coeuntem cum muliere Madianitide, non fecit hoc vt persona priuata sed auctoritate iudicis, scilicet Moysi. Nu. 25 Mat. to. 2. 87. c. 3. H

Fingi. fictio Quælibet res potest multipliciter fingi: vno modo arte fictoria: alio modo opere sculptorio: alio modo opere malleatorio: alio modo opere statuario &c. 2. Paral. fo. 43. c. 2. E. Et dupliciter pōt aliqua effigies effici ī pānis: vno mō ope pictorio: alio mō ope plumario. ibid.

Vbi fictio non habet locū, nec legis dispositio habet locum &c. Mat. to. 6. 47. c. 4. F

Fictio iuris vtilis est secūdū quam duo dies sunt vnus dies, & secundum quam mortui iudicantur viuentes, & duæ personæ reputātur vna &c. & tamen realiter non est sic. Mat. to. 1. 199. c. 1. D

Finis vltimus &c.

Finis

Finis in agibilibus mouet vt principium. Exo. to.1. 195.c.1.B.D
Finis est qui mouet agentem, & ad consecutionem illius tota agẽtium cura laborat. Exo.to.1. 30.c.4.F
Finium distinctio in principalem & minus principalem multum valet ad exponendũ auctoritates, quę videntur destruere libertatem arbitrij. Exo.tom.1 61.c.1.C
Finis productionum rerum fuit duplex: primus, vt communicaret nobis Deus sua bonitate &c. secundus ad demonstrandum nobis perfectionẽ suã &c. Iosue to.2. 26.c.1.A
A fine vltimo incipit tota virtus mouẽdi appetitum: sicut à primo motore prouenit tota virtus mouendi. Mat.to.2. 6.c.4.I
Finem vltimum quælibet res consequitur, vel participat secũdum id, quod in illa perfectissimum est. Mat.to.2. 10.c.1.A
Finis cuiuslibet rei est sua propria operatio, &c. Mat. to.2. 10.c.2.B
Duplex est finis, s. operis & intentionis. Mat. tomo 2. 13.c.4.F
Finis hominis duplex, s. exterior, per cuius participationem homo beatus efficitur, & interior ipsa, s. ap propinquatio ad illum. Mat.to.2. 16.c.1.D
Finem prius apprehendit intellectus, quàm voluntas, tamen motus ad finem incipit à voluntate. Matth. to.2. 21.c.1.C
Non inconuenit quòd aliquid fiat propter multos fines, dumtamen non sint omnes æqualiter se habentes, & sub eadem habitudine, &c. Matth. to.2. 202.c.1.A
Finis operum nostrorum debet esse solus Deus, quia ex fine accipiunt bonitatem, vel malitiam operationes nostræ, sicut ex obiecto accipiunt speciem. Mat.to.3. 1.c.4.F
Cæteræ circunstantiæ, præter finem, non faciunt sem per specialem rationẽ boni, vel mali in opere, sed sunt sæpe indifferentes. Finis autem semper facit in opere bonum vel malum. Mat.to.3. 1.c.4.G
Duo vitia sunt, quæ impediunt rectitudinem finis, s. ambitio, & inanis gloria, &c. Mat.to.3. 2.c.1.A
Deus est finis, & principium omnium. Mat. tomo 5. 148.c.3,K
Finis noster est vita æterna. Mat.to.5. 153.c.2.E
Omnis causa conuertit suos effectus in suum finem. Mat.to.5. 155.c.1.A
Finis est optimum rei. Mat.to.6. 71.c.2.A
Finis sęculi non potest sciri naturali ratione. Matth. to 6. 82.c.3.H
Finis sæculi non potest cognosci per sacras literas: bene tamen per reuelatione, sed an fuerit alicui reuelatus, vel in posterum reuelabitur, nõ constat. Mat. to.6. 83.c.1.A
Finis dilectionis hominis est Deꝰ. Mat.to.6. 130.c.2.E
Finis vltimus omnium est Deus. Mat.to.6. 133.c.2.C
In finem ordinare aliquid contingit dupliciter, vno modo ostẽdendo finem, i. qui sit finis, in quem tendendum est: alio modo inclinando ad finem ipsũ, vt illuc eatur: primum conuenit rationi: secundũ voluntati. Et in finem vltimum non potest dirigi intellectus, nisi per fidem infusam, quia habitus naturalis non sufficit, fides autem ostendit quo eundum est, & voluntas dirigitur per charitatem, & ita ad fidem, & charitatem pertinet dirigere vniuersaliter omnes operationes in finem vltimum, & supernaturalem, & quælibet earum dirigit vniuersaliter. Ad finem verò primum naturæ humanæ dirigit intellectum sapientia humana, s. ad fœlicitatem contemplatiuã. 10. Ethi. Et ad fęlicitatem actiuam dirigitur ratio per habitum prouidentiæ ostendendo quò eundum est &c. Mat. to.3. 104.c.1.E
Finis in actionibus moralibus debet esse notissimus, Mat. tomo 5 205.c.1.A
Non datur in fine mensura: sed in his, quæ sunt ad finem 1. Politic. Mat. tomo 5 134.col.4.G
Actio potest non esse cõueniens fini dupliciter, Mat. tomo 5 83.col.4.I
Firmitas. Duplex est firmitas: & duplex fides, Mat. tomo 5 246.c.3.K
Firmitas in habitibus virtutum ad duo deseruit Mat. tomo 7 20.col.4.F
Fiscella. De fiscella in qua positus fuit Moyses, Exo. tomo 1. 9.col.1.B
Flagellum. Non poterat quis flagellari vna vice, apud Iudæos, vltra 40. flagellis pro aliquo delicto 2. Regum 62.col.3.I
Quadraginta solis ictibus flagelli puniebatur quis a iudice in vete. testa. Deut.25. Leui. 193.c.3.F
Flagrare. Inter flagrare, & fragrare qd interfit. Exo. tomo 2 95.c.4.F
Flagrantia ardorem significat, & fragrantia odorem. Genes. 306.col.3.k
Flagitium. Proprie est vitium contra naturam, Iud. 203.c.3.F
Flamma. Iuxta Philosophum 2. de generatione, est fumus ardens vel ignitus, &c. Mat. tomo 7 157.c.3.G
Flãma magis lucet, quam carbo, Mat.to.7. 158.c.3.H
Flamminius. Romanorum dux ad petitionem meretriculæ apud eum in conuiuio sedentis, quæ asserebat se nunquam vidisse hominem decollatum fecit quendam hominem decollari, qui alias erat reus mortis, & propter hoc a censoribus postea pulsus est curia, quòd epulas sanguini misceuerit, &c. Mat. to.4. 79.c.2.C. Sic fecit Herodes qui caput Ioãnismẽsam iussit ferri. ibi.
Flegeton. Fluuius inferni, a quibusdam dicitur esse cœlum Martis, Parado 96.c.2.C
Flegma. Inter flegmam, & coleram est contrarietas solida Iosue to.1 193.col.4.F
Flere. Christus quare fleuerit super Ierusalem 4. Regum 89.c.3.F
Fletus. Aliquando causatur ex viscerum commotione per quandam teneritudinem ex affectione Genes. 382.c.4.F
Fletus dicit lachrymarum emissiones, & mœror interiorem tristitiam sine lachrymis. Deu.153.c.4.F
Inter flere, & plãgere quid interfit, Gen. 284.c.3.H
Inter fletum, & mærorem quid interfit 1. Reg. tom. 1 92.colum.3.F
In fletu concurrunt duo, s. tristitia, & resolutio lachrymarum Mat. tomo 3 142.c.3.H
De fletu, qui ponitur pœna damnatorum, Matt.to.7 178.colum.2.C
Fletus prouenit ex multis malis: immo generaliter ex quæcũque tristitia vel dolore causatur: aut causari potest, Mat.tomo 6 8.c.4.k
De fletu futuro, apud inferos, an erit realis aut non, Mat.tomo 7 178.col.2.C
Fletus, & stridor dẽtium dupliciter accipiuntur Mat. tomo 7 178.c.4.I
Quare non ponatur fletus in purgatorio, neque vermis, &c. Mat.tomo 7 249.c.2.A
Flos. Quare emittat odorem non per noctem, scilicet, ad duas horas noctis, & vltra, neque etiam ad meridiem, aut paulo ante vel post, sed in aurora, scilicet, ad ortum solis vel parum post, & ad solis occasum vel parum post, &c. Gene. 199.colum.1.B

Vites quare non producant flores Gen. 360.c.2.A

Fluctuare. Christus multoties permittit fluctuare hominē, ne superbiat &c. Mat.to.3. 156.c.1.E

Flumen. Fluuius.

Flumen, nomine Alphæus, in Sicilia renascitur, qui prius a terra absorbebatur in Græcia. Gen.f.15.c.2. D,& 105.c.1.B

Quatuor flumina Paradisi, à Paradiso primam habēt originem, & longo tractu terrarum frequētius absorbentur in aliis rursum exundantia locis &c. Ge. 15.c.2.D

De origine quatuor fluminum, quæ procedunt à Paradiso,a varijs doctoribus varia referuntur,&c.Ge. 15.c.2.B

Flumina Tygris & Eufrates communem fontem habent in Armenia, vbi incipientes fluere, statim diuiduntur,&c. Gen. 84.c.3.G

Fluuius, de quo Gen.2. dicitur, fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigādum Paradisum, aliqui dicunt, quòd erat Oceanus, quia de eo nascuntur quatuor flumina,immo & omnia, sed istud falsum est. Gen. 101.c.3.I

De quatuor fluminibus, quæ egrediūtur ex Paradiso, aliqui dicūt, ꝙ intra Paradisum fluuius Paradisi diuiditur in quatuor illa capita, aliqui dicunt,ꝙ extra Paradisum fiat illa diuisio,quæ sententia magis placet & tenenda est. Gen. 101.c.4.I

Duorum fluminum Paradisi nominibus,s.Phison & Gion, quare Hieronymus transferēs sit vsus, & nō nominibus suo tempore notis.s.Nilus & Ganges; & tamē alia duo dimissis nominibus hebraicis eorum, nominauit nominibus notis nobis,s.Tygris, & Eufrates, cum tamē Iosephus. 1.Antiquitatum, qui fuit prius Hieronymo, non dixit Phison & Gyon,sed dixit Eufrates Tygris,Ganges, & Nilus. Gen. 104.c.2.A

Duorum fluminum,s.Phison, & Gyon nomina Hebræa non mutauerunt septuaginta interpretes in Ganges & Nilus, & tamen aliorum duorum,s.Hidequel & Perath verterūt in Tygris, & Euphrates, sed hoc fuit ex ignorantia Græcorum vocabulorū, vel nondum de eis certum erat, cuius duplicis causæ assignantur rationes.Gen. 104.c.2.E

Quod Gyon esset Nilus potuerūt dubitare septuaginta interpretes.Gen. 104.c.4.I

Quod per quatuor flumina Paradisi non possumus venire in Paradisum,assignantur causæ. Gen.f.105. col.1.A

Fluuius, qui Alpheus dicitur, & Arethusa fons, sunt in prouincia Illidis & Pisæ in Græcia, sed cum ibi absorbeantur subterraneo meatu labentes in insula ortigiæ caput emergunt, vbi & rursus absorptæ sub tota Ionij maris profunditate delapsæ demum in Sicilia apud Siracusas caput attollunt &c. Gen. 105.c.1.B

Fluuius Aegypti,de quo Gen.15.nō est Nilus sed paruus fluuius diuidens terminos Aegypti & Palestinæ apud ciuitatem,quæ vocatur Rinocorula. Gen. 256.c.4.F

Omnia flumina Paradisi nascuntur in Oriente versus Septentrionem.Gen. 295.c.4.G

De fluminibus Paradisi & eorum decursu. Gen.f.84. col.3.G

Flumina aliquando modo Hebraico vocantur torrentes. Iosue to.2. 89.c.3.I

De fluminibus Paradisi terrestris. Parado. f.119.c.1.C

Fluxus. De fluxu & refluxu maris proueniente a Luna. Gen. 45.c.4.H

Fluxus & refluxus maris fit quotidie bis a luna per quatuor quartas circuli lunæ,Matth.to.1.272.c.4.I

Focaria. Focariæ dicuntur mulieres parātes cibos 1. Reg. 8. & aliquando accipiuntur pro concubinis, quæ dicuntur focariæ a foco, quia ad eundem focum manent,i.in eadem domo cum illo cuius sunt concubinę, 1. Regum tomo 1. 93.c.3.F.& 156.c.1.A

Fomes. Siue fomentū est materia, in qua ignis fouetur, Num.to.2. 116.c.1.A

Fomes quid sit, Matth.to.7. 251.c.4.K

Fons. De quo Gen.2.dicitur, sed fons ascendebat e terra irrigans vniuersam superficiem terræ, accipitur pro plurali, id est fontes, quia vnus fons, non poterat irrigare totam superficiem terræ &c.Gen. 11.c.4.K

De fonte Paradysi, vide super Gen. 13.c.4.I

Fons est in Epiro ciuitate Greciæ, in cuius aquis faces extinctæ accenduntur &c.Gen. 33.c.3.G

Fons a fundendo aquas dicitur &c. Gen. 101.c.3.K

Fons aquarū, quas eduxit Deus de petra, de quo Nu. 20 habet duo nomina, scilicet, cades, a sanctificatione nominis Dei &c.& mespat à iudicio,propter iudicium factum de Moyse, & Aarō, & quia istius fontis aqua vsque hodie durat,& in abūdantia magna irrigat vallem, & pp eum terra vicina facta est habitabilis, quæ non erat, quando transiuit populus Israel,Gen.150.c.1.A, Exo.to.1. 138.c.2.I

Est quidā fons in Archadia, cuius potus generat obliuionem,Exo.to.1. 289.c.1.B

Fontes & cisternæ, & omnes congregationes a quarum mundæ erant,Leui.11. etiam si aliquæ morticina in illas caderent, & non quia illæ aquæ terræ immediate adhærent, vt quidam Hebræi dicunt, quia terra interdum polluitur, &c. Dicendum ergo, quòd causa huius erat necessitas illius aquæ, Leuitici. 104.c.1.C

Duo fontes fuerunt miraculose facti in deserto,2.Paralipomen. 231.c.3.F

Fontes nequeūt esse sub polis, vt probatur in de Optima politia. 7.c.1.D

Forcipes. Erant in altari sacrificiorū, vt illis cōprehenderent, & disponerēt sacerdotes carbones quocunque vellent &c.Exod. tom.2. 49.c.4.F,& 199.c.3.K

Forcipes sunt triplices,Exo.to.2. 49.c.4.F

Forma. Formas latere in materia dixit Anaximander,& Anaxagoras,Exod. tomo 1. 45.colum.1.A

Formam siue accidentalem, siue substantialem non possunt dæmones sua propria virtute causare,Exo. tomo 1. 45.c.1.B

Forma substantialis est principaliter actiua, Exod. tomo 1. 273.c.3.I

Formarum datorem non oportet ponere, vt quidam dicebant,Exo.to.1. 277.c.1.A

Formam esse in potentia materiæ non est, quòd in materia possit recipi talis forma: vel talis, quia alias anima humana esset in potentia materiæ, & similiter formæ artificiales, Exo.to.1. 278.c.3.F

Formæ, ad quas materia est in potentia naturali, dicuntur educi de potentia materiæ, & educi de potentia materiæ idem est, quòd quasi exire ab ipsa materia, vel per virtutem materiæ, idest, quòd secundum virtutes receptas in materia ab agentibus,ipsa determinatur ad illam formam,& non ad aliam dicitur educi, quia non ponitur ab extra, sed quasi intra ab vtero ipsius materiæ, Exodi tomo 1 278.colum.3.H

Forma, quæ est educibilis de vna potentia materiæ non

non est in potentia alterius materiæ propter duo. Exo.to.1. 290.c.3.K
Soli formæ conuenit deriuare esse. Exo.to.1. fol.281. col.3 K
Formam esse in potentia materiæ nõ aliud est, quam materiam habere quandam siue multas virtutes, quæ non sunt formæ alicuius generis, sed proprietates materiæ, secundum quas, factis ab agentibus naturalibus talibus, vel talibus dispositionibus sequitur forma immediate in materia, illo apponente eam, vel deducente à foris, vel creante ex nihilo &c. Exo. to. 1. 283.c.2 C
Formæ substantiales corrumpuntur per accidens, & qualitates, quæ habent oppositionẽ de per se. Exo. to.1. 284.c.2.E
Duæ sunt formæ in rebus naturalibus, quæ per solam creationem possunt ad esse perduci, s. forma perfectissima, vt anima rationalis & forma imperfectissima, vt forma corporeitatis. Exo.to.1. 285.c.3.F
Esse formarum est, inter perfectiones, minima, Exo. to.1. 289.c.2.D
Forma dicitur educi de potentia materiæ, quia materia est talis cõditionis, ꝙ factis in ea quibusdam naturalibus dispositionibus, sequitur forma ad illas dispositiones. Exo.to.1. 289.c.3.G
Forma instabilius esse habet, quã materia. Exo.to.1. 291.c.3 F
Ad hoc quòd fit forma in materia requiruntur præuiæ dispositiones. Leuit. 175.c.3.G
Quælibet forma habet suum gradum perfectionis. Iosue to.2. 25.c.2.B
Forma est principium actionis. Mat.to.3. 262.c.3.k
Quælibet res talis est, qualis est sua vltima forma. Mat.to.4. 255.c.3.F
Duplex est forma, s. ligata, & libera. Mat.to.4. fo.236. col.3.G
In rebus corruptibilibus nunquam forma plenè dominatur materiæ. Mat.to.4. 236.c.3.G
Sicut formæ materiales differũt inter se gradualiter, ita & proportionabiliter dispositiones requisitæ ad illas formas materiales. Matth.tomo sexto. fol.75. col.3.G
Omnes formas substãtiales esse a datore formarum, dixit Plato, & Auicenna, & quòd non educantur de potentia materiæ. Mat.to.6. 75.c.3.H
Vbicunque est forma, ibi est actio. Mat.to.5. 26.c.4.H
Formæ substantiales exigunt varias dispositiones in materia, itaque impossibile est vnam formam substantialem manere sub dispositionibus, quæ alteri formæ conueniunt, sed tanta est diuersitas dispositionum quanta est diuersitas formarum substantialium. Mat.to.6. 90.c.4.I.&c.3.G
Forma parum differt, secundum naturam ab vltima dispositione materiæ, quæ est necessaria ad illam formam. Mat.to 6. 91.c.4.k
Forma substantialis non habet contrarietatem. Mat. to.6. 92.c.1.A
Forma corporeitatis dupliciter accipitur, vno modo prout est forma substantialis corporis, secundum quam in genere substantiæ collocatur: alio modo vt est forma accidentalis, de prædicamento quantitatis: primo modo corporeitas cuiuscunque corporis non est forma aliqua distincta a forma specifica rei, sed est ipsa forma substãtialis, per quam res in genere & in specie collocatur, & per quam debetur rei, quòd habeat tres dimensiones. Mat.to.6. 94.c.3.I. Corporeitas vero, quæ est de prædicamento quantitatis, est forma accidentalis, ibidem.f.95. col.2.E
Circa permanentiam formarum totius & partis ponitur regula, ꝙ formæ totius habent esse debilius quam formæ partium. Mat.to.6. 97.c.4.F
Formæ operatio propriè dicta est dare esse. Mat. to.7. 150.c.4.G
Forma naturalis est determinata ad vnum. Mat.to.7. 204.c.4.k
Forma intelligibilis tripliciter se habet ad intellectũ, scilicet in pura potentia, in actu puro, & medio modo inter potentiam & actum, &c. Matt.to.7. f.204. col.4.I
Ad hoc quòd forma materialis fiat forma intelligibilis, fit discursus per multa media. Mat.to.7.f.208. col.3.G
Forma non solum tribuit esse materiæ, sed etiam in materia recipit esse, &c. Parado. 24.c.1.A
Quælibet forma specifica requirit propriam figurationem in materia, & debitas qualitates. De statu anima. 6.c.4.F
Aliquæ formæ substantiales & accidentales inducuntur in instanti. Mat.to 5. 210.c.3.G
Ad quas formas sit materia impotẽtia naturali. Mat. to.6. 106.c.3.G
Omnis forma naturalis educitur de potentia materiæ præter animam rationalem. Mat.to.6. 75.c.3.H
Nulla forma præter animam excedit materiam. Mat. to.6. 98.c.4.G
Formæ totius habent debilius esse, quam formę partium. Mat.to.6. 98.c.4.F
Forma corrumpi non potest, si maneat vltima dispositio. Mat.to.6. 92.c.1.A
Forma non diuiditur, nisi ratione materiæ. Mat.to.6. 95.c.2.A
Si forma corrumpatur, non manebũt in materia propriæ dispositiones illius formæ. Matth.tom.6.f.92. col.1.B
Per eandem formam sortes est substãtia, corpus, corpus animatum, animal & homo. Matth.to.6.fo.94. col.4.G
Quædam formæ sunt ad prædicandum, & quædam ad essendum. Mat.to.6. 95.c.1.E
Formæ sunt multiplicatæ in naturalibus. Matth.to.7. 201.c.2.A
In Deo sunt omnes formæ vnitissimæ & simplicissimæ. Mat.to.7. 201.c.2.A
Formarum in subiecto est duplex habitudo: Matth. to.7. 201.c.2.C
Forma mixti potest dupliciter accipi. Mat.to.6.fo.95. col.2.E
Secundum ponentes plures formas substantiales in composito, quomodo saluetur resurrectio. Matth. to.6. 95.c.3.F
Quod forma totius non sit forma partis, tenet Auicenna, & hoc idem tenet auctor. Matth.to.6.fo.97. col.2.A
Operatio est a forma substantiali. Matth.tom.7.f.131. col.4.I
Vna forma non potest informare nisi vnam materiã numero. Mat.to.7. 132.c.4.F
Recipiens denominatur a forma recepta. Matt.to.7. 147.c.4.F.
Formæ receptio, secundum suum esse naturale, fit per modum præcedentẽ. s. per alterationem. Mat.to.7. 148.c.1.E
Quid sit formã habere esse naturale & intentionale. & qũo differãt huiusmodi esse. Mat.to.7. 175.c.2.B
Forma in intellectu est indiuisibilis. Mat.t.7. 204.c.4.G
Forma naturalis est determinata ad vnum. Mat.to.7. 204.c.4.k
Forma intellectualis non est secundum se determinata. Mat.to.7. 205.c.1.C

Formæ sunt duplices, Matthæi tomo 7. 208.c.3.F
A forma accipitur ratio vniuersalis, Matthçi tomo 7 209.c.4.H
Nulla est forma materialis, quæ repugnet materiæ, Matthæi tomo 7 228.c.2.E
Formalista. Formalistæ, qui ponunt formalitatem formarum quomodo causas ordinent, Exodi tomo 2 31.c.1.C
Formalis causa. Multis nominibus nuncupatur, Exodi tomo 1 244.c.3.G
Vicem causæ formalis inhçrentis Deus non potest supplere, Matthæi tomo 4 248.c.4.K
Formica toto auro mundi pretiosior est, Exodi tomo 1 92.c.4.K
Formido. Inter formidinem, & terrorem quid interst, Deut. 58.c.1.A
Fornicari, & Fornicatio. Fornicari est contra ius naturale, ex quo est contra præcepta Decalogi, quæ sunt de iure naturali, Genesis, 316.c.3.H
Fornicari accipitur multoties pro colere Idola p metaphoram, &c. 1. Paralip. 85.c.2.G
Si fornicatio simplex puniretur, per legem humanã, pax publica turbaretur, scilicet, per multa adulteria, & virginum defforationes, & esset prolis incertitudo, & viri de vxore continua suspitio, bella ciuilia, vitæ matrimonialis inquietudo, & masculorũ concubitus, &c. Genesis, 268.c.3.K
Fornicationem puniri a lege diuina, & humana simul non decebat, neque quòd ambæ simul vacarent, homines fugientes punitionem legis humanæ, quæ de præsenti datur conuerterentur ad alia peiora mala occulta: si autem vtraque permitteret homines tanquam ad quoddam licitum, motu effrenato, & bestialiter in libidinem mouerentur, & sic conditio humana vniuersaliter vilior redderetur. Nuncautem, quia lex diuina vetat, illi qui boni sunt, & timentes Deum, fugiunt fornicationem: mali verò non curantes istam prohibitionem ad peiora non conuertuntur, Gen. 268.c.4.F
Simplex fornicatio vetatur per illud præceptum; Nõ Mœchaberis, Exodi tomo 1 178.c.1.E
Fornicationem simplicem quare non prohibuerit lex humana, Exodi tomo 1 178.c.3.F
Si fornicationem puniret lex humana, multa tequerentur inconuenientia, Exodi tomo 1 178.c.4.H
Fornicationem simplicem quare prohibuerit lex diuina, Exodi tomo 1 178.c.4.I
Fornicatio simplex est actus naturaliter malus, Exodi tomo 1 179.c.1.D
Fornicationem simplicem ipsa lex humana reputat malam, & ipsam punit aliquo modo, Exodi tomo 1 179.c.1.D
Cum propria vxore nemo potest fornicari qualitercunque se habeat cum illa, Exo. tomo 1 20.c.4 I
A fornicatione debent cauere Sacerdotes, Exodi tomo 2 73.c.3.H
Pro fornicatione simplici nulla lex, siue diuina, siue humana mortem, aut aliquam pœbam inferendam duxit, nisi ex aliqua circunstantia aggrauaretur delictum, Leui. 225.c.2.A
Gentes videntes Christianos nimis abstinere a fornicatione in Ecclesia primitiua, mirabantur, Leui. 178.c.2.A
Duplex est fornicatio, apud infideles, quædam, q̃ eauiatur auctoritate legis, vt in repudio, & quædam extra repudium. Prima non potest obiici alteri coniugum, post conuersionem ad fidem, bene verò secunda, 1. Regum tomo 1 103.c.2.B
Quare lex humana non puniat fornicationem soluti cum soluta, Matthæi tomo 5 109.c.3.I
Fornicatio, circa matrimonium, capitur dupliciter, vno modo pro fornicatione carnali. Secundo modo pro fornicatione per infidelitatem. Tertio modo pro fornicatione apostasiæ. Prima reputatur grauior, quo ad legem matrimonii, quia semper repellit a cohabitatione, tam inter fideles, quàm inter conuersos ad fidem, & hoc nisi ambo essent fornicati, extra de diuor. cap. significasti. In fornicatione apostasiæ ille, qui non fornicatus est, potest alium recipere ad cohabitationem, & põ etiam repellere, dummodo hoc faciat auctoritate Ecclesiæ, & non propria auctoritate. extrà, de diuor. c. de illa. In fornicatione verò infidelitatis, quando. s. alter coniugum manet in infidelitate, non tenetur alter cohabitare, secus tñ si cõuertat, 1. Reg. to. 1. 106.c.1.A
Sed quare prima fornicatio reputetur maior aliis, deinde fornicatio apostasiæ, & tandem fornicatio infidelitatis, vt minor aliis, 1 Reg. to. 1. 106.c.1.C
Quando vterque coniugum fornicatur non potest alter eorum obiicere fornicationem alteri, 1. Reg. tomo 1. 106.c.4.F
Aliqua est fornicatio, quæ non habet vim repellendi, nisi reputetur fornicatio inter eos, quibus ex ea debet competere ius excipiendi, 1. Reg. 106.c.4.G
Fornicationem solum, quæ sequitur matrimonium, vel sponsalia licet obiicere contra coniugẽ, & non illa, quæ præcessit. extra de iure iurando. c. quemadmodum, 1. Regum tomo 1 121.c.2.A
Omnis fornicatio est contra legem naturæ, 1. Regũ tomo 1 155.c.4.H
Fornicatio simplex dicitur coitus vagus, & ideo est pars luxuriæ, quia contra inclinationem naturalẽ est, Matthæi tomo 2 145.c.c.2.D
Fornicatio simplex semper est peccatum mortale, Matthæi tomo 2 147.c.1.A
Fornicatio accipitur dupliciter: vno modo, vt est genus ad omnem concubitum, alio modo specialiter pro vlu viduarum concubinarum, aut meretricum, vt patet 36.q.1.c.lex illa. Primo modo accipiendo, vocatur fornicatio simplex, & additur, simplex, ad distinguendum ab omni alia specie luxuriæ, Matthæi tomo 2 147.c.1.A
Fornicatio simplex dicitur concubitus, quidam vagus inter virum, & fœminam, qui nullo matrimoniali fœdere iuncti sunt, ad quam tres requiruntur conditiones: prima, quòd sint tales personæ, inter quas alias posset esse matrimonium. Secunda, quòd fœmina sponte cognoscatur. Tertia, quòd sit alias à viro cognita, Matthæi tomo 2 147.c.1.B
Fornicatio simplex, cum sit concubitus vagus, tollit fœtus perfectam educationem, Mat. tomo 2. 147.c.3.G
Fornicationem simplicem crediderunt Gentiles nõ esse peccatum, & propterea non prohibuerunt, Iudæi tamen sic, Matthæi tomo 2. 147. colum. 3.I.
Fornicatio simplex est contra naturam: primò, quia natura non ingeniauit coitum hisi ad generationem, &c. & fornicationis coitus ordinatur ad delectationem tantum. Secundò, quia est contra bonum prolis, quod natura intendit, quia obuiat educationi prolis nascituræ, &c. quæ est naturalis mari, & fœminæ, vt probatur ex animalibus brutis, scilicet, in auibus: in quadrupedibus vero educationis cura soli fœminæ tradita est, quia illa sufficit ad educationem, in auibus

anibus non, neque in hominibus, Matth. tomo 2. Et quando dicitur, quòd fornicatio est contra naturam, debet intelligi, non simpliciter, & per excellentiam, sed cum determinatione, nam coitus contra naturam simpliciter est ille, ex quo non potest sequi generatio, ibi. 149.c.1.D

Fornicatio in ancilla est semper illicita, Matth. to. 2. 149.col.3.F

Quæcunque fornicatio est deterior gula ex obiecto, licet interdum gula sit deterior quam fornicatio per accidens, Matth.to.2. 150.c.2.E

Fornicatio cum meretrice est pecccatum mortale, & semper fuit etiam in lege veteri, & non per illud Deut. 23. Non erit meretrix de filiabus Israel, nec scortator de filijs Israel, sed per illud Exo.20.Non mœchabetis &c. Matth. to.2. 151.c.4.k

Coitus cum vidua est fornicatio simplex, & per consequens peccatum, Matt.tomo 2.153.c.1.B. Et vidua dicitur mulier tradita viro, si vir moriatur post consummatũ matrimonium, vt habetur 24. dist.c. vidua. Nam, si moriatur non consummato matrimonio, non dicitur vidua, ibidem & sequenti cap. & accipientes tales in vxores non prohibẽtur promoueri, ibidem. 153.c.1.C

Inter tria genera fornicationum, s. cum concubina, vidua, vel meretrice, quod dicatur grauius peccatum, non potest dari, si consideretur per accidens. Si vero per se, dicendum quòd fornicatio cũ concubina est simpliciter minus, quam cum meretrice, vt probatur, Matth.tom.2.153.colum.4. F. De fornicatione cum vidua idem est dicendum, quod de meretricio, & concubinatu, quia vidua potest cognosci, vt meretrix, vel vt concubina, ibidem.

Fornicatio proprie est coitus soluti cum soluta, Matt. tomo 4. 138.c.4.k

Quod fornicantem deserat coniux castus ad charitatem videtur pertinere, nam alias præstat ei patrocinium ad fornicandum, vt dicit Chrysostomus, & extra, de iure iuran.ca. quemadmodum &c. Matt. tomo 5. 103.c.3.K

Fornicatio quid sit, Matt.to.5. 105.c.3.K

Duplex est fornicatio, s.carnalis, & spiritualis, Matth. tomo 5. 104.c.4.I

In fornicatione, an peccet magis vir quam mulier, vel è contra non potest absolute dici, quod illorũ sit, quia aliquando plus peccat vir, & aliquãdo plus mulier, sed dicendum, quòd data æquali tentatione, facilius est viro resistere quam mulieri, quia tamen viri habent fortiores cõcupiscentias, cum calidiores sint &c. videntur ex hoc minus peccare. Tamen absolute considerando, maius est peccatũ viri fornicantis quã mulieris, cæteris paribus, Matt. tomo 5 108.c. 2. A

Pro fornicatione carnali, etiã semel tantum facta potest alter coniugum petere diuortiũ, pro spirituali vero non nisi perseueret, Matt. to.5. 106.c.2.A

In fornicatione simplici nemo alicui præiudicat, nisi Deo, & in hac, cæteris paribus, grauius peccat vir, secus tamen si ambo sint coniugati, quia tunc grauius peccat mulier, Matt.to.5. 109.c.4.G

Inter fornicationem carnalem, & spiritualem, quid interfit, Matt.to.5. 112.c.1.A

Fornix. Significat testudinem, vel arcum &c.1. Reg.to.2. 8.c.3.K

Foroneus. Fuit primus, qui leges dedit Græcis, Exo.to.1. 234.c.4.D

Fortasis forte. Forte, & fortassis, ex more sacræ scripturæ in manifestis apponuntur, Leui. 86.c.4.F

Fortis vir. Viros fortes solus amor emollit, Matt.to.5. 90. c.1. C.

Fortitudo. Potest multis modis dari alicui a Deo, qui referuntur, 2. Paralipo. 216.colum.4.F

Fortitudo tolerat molestias ab extrinseco illatas, aggrediendo confidenter, vel sustinendo, Matt.to.3. 82.colum.2.E

Fortitudo confert ad abstinentiã largo modo, Matt. tomo 3. 83.c.3.F

Ad fortitudinem contrario modo se habet humilitas, Matth.to.5. 7.c.2.A

Fortuitum. Fortuiti effectus nõ solum sunt a natura, sed interdum sunt liberi, & quamquam a natura solum essent, quia tamẽ fortuiti sunt, inopinati sunt, & ideo non possunt significaria corporibus cœlestibus, Leui. 202.c.4.I

Fortuna. Bona est quidam instinctus in mentibus humanis a causa superiori prospere dirigente absque aliqua ratione, vel iudicio intellectus nostri, vt quando cor dat nobis, vt faciamus aliquid, & nescimus aliquam rationem, quare magis illud quam oppositum facere debeamus, & post feliciter nobis euenit, bona fortuna tunc vocatur, Gene. 357.c.2.E

Fortunæ aduersæ magis regratiari debemus, quam prosperæ, dicit Boetius, quia amicos veros a falsis secernit &c. Gen. 362.c.1.B

Circa bonam fortunam Aristotiles recessit a veritate propter malum fundamentum &c. Exod.tomo 1. 214.colum.2.A

Non est inconueniens, Deum mouere malos ad bonam fortunam, Exod.to.1. 214.c.3.F

Fortuna sors, & casus habent causas, nobis tamen incognitas, & indeterminatas, Iosue to.1. 131.c.4.K

Bona fortunæ quomodo sint in nobis, Matth. tom.6. 329.colum.3.F

Fortuna, & fœlicitas eorundem sunt subiectorum, s. rerum rationalium: non tamen eorundẽ obiectorum, quia fortuna est circa illas res, quæ propter alterum aguntur, & desiderantur, & est in illis, q̃ prẽter intẽtionem accidunt; beatitudo vero est bonũ vltimum, & maximum, quod propter seipsum desideratur, & oĩa propter illud, Mat.to.2. 10.c.2.E

Fortuna est de his, quæ cogitata non sunt, sicut casus, Matth. to.2. 102. c.3.H

Fortunatus. Quis dici debeat maxime fortunatus, Matth.to.7. 108.c.3.I

Forum. Alicuius loci sortitur aliquis propter delictum commissum in illo loco, Leuitici. 283.c.4.F

Idem erat forum laicorum, & sacerdotum in veteri testamento, eædem pœnæ, & idem iudex, Iosue tomo 2 238.c.1.C

Forum simile, vel dissimile non sortitur quis propter locum originis, quantum ad delictum, sed propter locum, in quo delictum patratum est, Iosue tomo 2 141.c.3.k

Forum contentiosum, & forum conscientię non se impediunt, quo ad irrogandas pœnas, Matth.to.3 27.colum.3.K

Forum conscientiæ est idem cum iure naturali, Mat. tomo 3 28.c.1.D

Forum in parabola vineæ quid sit, iuxta Origenis sententiam, Matt. to.5. 174.c.4.H

Fragmentum. Fragmẽta ex quinque panibus quare dominus nõ dederit turbis, sed Apostolis, Matth.to.4. 101.c.2.C

Fragrantia. Odorẽ significat, & fragrantia arborem, Gen. 306.c.3.I

Fran-

Franciſcus Marlonis. In quarto Sē. :en.diſtin.19. inquirit; an Papa poſſit abſoluere a culpa, & a pœna,& reſpondet, quòd ſic: tamen impropriè quęrit, & impropriè reſpondet,Defen. 3.c.3.F

Frater.Fratres. Frater pietatis, & amoris æqualitatis nomen eſt,Geneſis, 335.c.3.F

Qui fratris defuncti ſemen ſuſcitabat: primogenitū, quem gignebat, nomine fratris ſui nominabat, qui & ad familiam & cognationem mortui pertinebat,Deut.25.Geneſis 354.c.2.A

Aliqui dicuntur fratres tripliciter,ſcilicet, natura, vt Iacob.& Eſau, cognatione,vt Abraham,& Loth, gente, vt omnes Hebrei, ſic dicit Glo.ordinaria, & Hieronymus ſuper Matth. cuius eſt gloſa illa, Geneſis, 75.c.3.F

Fratres dicuntur omnes Chriſtiani inter ſe, iuxta illud Iacobi.i.ſi frater & ſoror nudi ſunt, &c. & iſtū modum accipiendi fratres, non habuit vetus teſtamentum, ſed Chriſtus introduxit illum Matth. 23.omnes autem vos fratres eſtis, &c. ratio huius eſt, quia fratribus duo competunt, ſcilicet, æqualitas & amor,Geneſis, 77.c.3.F

Fratres & ſorores vocantur, ſecundum modum loquendi Hebræorum illi, qui ad eandem cognationem pertinent,Geneſis,301.c.2.A.& 314.c.3.H

Fratres Chriſti minimi, qui ſint, Matthęi tomo 7, 117.c.3.F

Fratres largo modo,dicuntur illi, qui ſunt ab eodem populo geniti,Exodi tomo 1, 11.c 3.G

Frater nomen cognationis eſt, apud Hebræos, nec ſemper ſignificat eos, qui immediate ab eodem patre geniti ſunt, Leui. 84.c.1.D

De fratris coitu cū ſorore,Leui. 212.c.1.D

Per ſolam oſtenſionem verendorum fratris ad ſororem,vel ſororis ad fratrem deberet quilibet plecti morte ex litera,Leui.20. vt videtur auctori, Leui. 212.c.2.G

Fratris vxorem cognoſcere matrimonialiter grauius peccatum eſt,quàm ſi eam cognoſcat, vt concubinam, quia videtur approbare matrimonium illud, Leui. 214.c.3. F. Et grauius peccat vir cognoſcens vxorem fratris, quàm ipſa vxor fratris,ibid.

Fratris mortui vxorem accipere non licebat Iudæis, niſi in vnico caſu,ſcilicet,ſi vir eius ſine liberis moreretur,vt habetur Deut.25.Leui. 214.c 4.k

Fratres accipiuntur quadrupliciter, Matthæi tomo 6 185.c.2.A

Fratres multis dicuntur modis, apud Iudæos, Leui. 305.c.1.

Aliqui dicuntur fratres quadrupliciter ex aliqua ſpeciali ratione,Iudi. 9.c.3.k

Fratres poſſunt dupliciter comparari, Matthęi tomo 6 151.c.3.I

Fratres,in ſacris literis, dicuntur aliquando illi, qui ſunt eiuſdem officii, & eiuſdem communicationis,1.Paralip. 90.c.4.F

Nomine fratris quid intelligatur, Matthęi tomo 5 42.c.1.A

Quatuor modis dicuntur fratres in ſcripturis,ſcilicet, natura, gente, cognatione, & affectu, Matthæi tomo 4.34.c.2.D.Exo.to.1. 10.c.3.G

Angeli non vocantur fratres,Mat.to.7. 116.c.4 I

Multi dicebantur fratres Domini, & ſpecialiter quatuor, ſcilicet, Iacobus, Ioſeph, Iudas, Symon, Matthæi tomo 4. 35.c.2.A

Fratribus, cæteris paribus, tenemur magis bene facere, quàm alijs, Matthæi tomo 5. 67.c.3.I

Sumus Chriſti fratres tripliciter, ſcilicet, natura, affectione,& ſpiritualiter omnes in Chriſto credentes,Matthæi tomo 7 116.c.4.G

Fratres & ſorores abiiciendi ſunt propter Chriſtum, ſi expediat,Matthæi tomo 5. 167.c.4.K

Fraterna correctio. De fraterna correctione,& quādo omittenda ſit,Exodi tomo 1 179.c.4.G

Fraterna correctio,in quo conſiſtat,Matthæi tomo 6 328.c.1.C

De fraterna correctione, vide ad longum in dictione,correctio fraterna.

Fraus. Quam fecit Iacob Eſau, poteſt dupliciter conſiderari vno modo, quantum ad lum cui facta eſt fraus: alio modo quantum ad ipſum, qui fecit fraudem: primo modo non peccauit Iacob, & ſecundo modo diſtinguendum eſt, nam vel conſideratur fraus in verbis, vel in factis, primo modo Iacob peccauit venialiter, ſecundo modo non,qa fuit fraus diuinæ inſpirationis,Gen. 308.c.2.C

Fraus in factis poteſt contingere tripliciter, quia eſt fraus diuinæ inſpirationis, & fraus eruditionis, & fraus noxiæ deceptionis,Geneſ. 308.c.2.D

Fraus & dolus nunquam patrocinantur alicui etiam ſi fiant ad bonum finem, ideſt,nunquam tribuunt aliquod ius,Ioſue tomo 1 166.c.4 H

Fraus non fit volenti, ſecundum regulam iuris, Paradoxa 40.c.3.I

Frigiditas. Maxima frigiditas eſt ſub polo,Exodi tomo 1 269.c.2.A

Frigiditas non ponit pedem in operatione naturali niſi per accidens, vt ait Auicenna, Ioſue tomo 1 187.c.1.B.Matthæi tomo 7 154.c.2.B

Frigiditas adiuuat generationem per antiperiſtaſim. De Opt.Polit. 6.c.4.H

Frigiditas calefacit.De Sta.An. 9.c.4.K

Frigiditas viri perpetua impedit matrimonium contrahendum,& dirimit contractum,Matthæi tomo 5.117.c.1.A. Et vocatur frigiditas omnis defectus naturalis ad coitum,& hoc generali nomine, licet interdum ex aliis radicibus oriatur, ibidem, colum.2.E

Nimia frigiditas eſt in media regione aeris, Parado. 96.c.3.I

Nulla frigiditas maior eſt in toto orbe, quàm illa, quæ eſt ſub polis,de Opti.Poli. 7.c.1.D

Omnis defectus naturalis ad coitum vocatur frigiditas generali nomine, licet interdum ex alijs radicibns oriatur, Matthęi tomo 5 117.c.2.E

Frigiditas impedit vitam Gen. 225.c.2.B

Frigidus. Frigidi non ſunt apti ad matrimoniū quia coire non poſſunt, Matthęi tomo 5 117.c.1.A

Inter frigidos & maleficiatos quid interſit, Matthæi tomo 5 119.c.4.H

Frigidum. Quare non ſentiamus ſimul frigidum, & calidum: cum tamen ſimul videamus album, & nigrum, Matthæi tomo 7 176.c.3.F

Aliquando tamen poterunt ſimul ſentiri calidum, & frigidum, ibidem, G

Fructus. Nati in montibus ſunt ſalubriores, fructibus natis in vallibus, licet non ſint ita pingues, Geneſ. 101.c.1.C

Fructuum vbertatem cauſant duo, ſcilicet, pinguedo terræ, & ros cœli, de quibus Geneſis 27. Geneſis 38. c.4.F. & Leuiti. 315.c.2.D

Fructus fiunt ex materia terrea commixto humido aqueo humido terreo nutrimentali, & illud dicitur pinguedo, quia manet,ſcilicet, quaſi quędam vnctuoſi-

vnctuositas in terra, quæ transit in naturam fructuum, quæ cum defecerit, terra modicum gignit de fructibus, Numeri tomo 1 177.c.2.E
Sunt terræ, quæ bis fructificant in anno, & istę habēt duplicem ver, duplicem æstatem, duplicem autūnum, & duplicem hiemem in quolibet anno, & istæ habent duplicem declinationem Solis, scilicet, Meridianam, & Septentrionalem, nos autem solam Meridianam habemus, & istæ terræ sunt intra tropicum Cancri, & æquinoctialem, Numeri tomo 1 177.c.3.K
Institutio ecclesiæ recipiendi fructus ecclesiasticos fuit primo assignata pro laudantibus in recitando principaliter, & ideo nullus, qui non habet recitare, potest iura talia quasi possidere, Nume. tomo 1 243.c.1.B
Fructus dicitur quoddam prēmium beatorum, quod per metaphoram sic dicitur, Mat. to.4. 41.c.1.E
De fructu centesimo, sexagesimo, & trigesimo, de quibus Matth.13. Mat. tomo 4 41.c.2.D
Fructus consistit in gaudio quod habetur de ipsa dispositione operantis, quæ est quædam spiritualitas eius, in qua ascendit propter semen verbi Dei, &c. Matthæi tomo 4 41.c.2.D
Fructus & aureola solis virginibus competunt, &c. Matthęi tomo 4 41.c.2.E
Multiplicatio fructus ex semine prouenit ex duobus, &c. Matthæi tomo 4 41.c.2.A
Fructus duo significar, scilicet, meritum, & præmium, Matthæi tomo 4 41.c.2.D.
In tota terra Chanaan colliguntur fructus in Martio, Matthęi tomo 5 242.c.4.I
Quomodo computetur fructus in sortem, Matthæi tomo 7 50.c.4.G
Fructus assignatur soli virtuti continentiæ iuxta sanctos Doctores, &, vt dicit Glosa, & secundum tres gradus cōtinentiæ assignantur tres fructus, scilicet, centesimus, sexagesimus, & trigesimus, Matthæi tomo 4. 41. c. 4. F. Et per differentiam trium fructuum, de quibus Matth. 13. Christus voluit ostendere tres gradus continentiæ tantum, sicut Doctores assignant, sed voluit ostendere, ꝙ verbum Dei non prodest omnibus, quibus prædicatur, &c. ibidem,
Fructus, quod est præmium accidentale, solùm conuenit virtuti continentiæ, Mat. tomo 7 25.c.4.G
In quibusdam Insulis Indiæ, scilicet, in Chryse, & Argyria arbores, & segetes bis in anno fructificant, Exodi tomo 2 112.c.2.B
Fruges, Inter fruges & segetes quid interfit, Exodi tomo 1 231.c.1.C
Frui. Est in aliquo vltimate quietari, & delectari, ita ꝙ nihil aliud quęratur, &c. Deu. 32.c.4.H
Fruitio. In omni peccato reperitur fruitio, vel in actu eius, vel in fine illius actus, Exodi tomo 2 104.c.1.A
Frui propriè est actus voluntatis, quod probatur ex analogia ad fructum arboris, Matt. to.2. 60.c.3.K
Fruitio potest pertinere ad intellectum materialiter, sed ad voluntatem formaliter, Matt. to.2. 60.c.4.F
Actus fruitionis est actus charitatis, Ma.to.2. 61.c.1.C
Ad fruitionem concurrunt tria. s. perfecta visio plena comprehensio, & inhęsio amoris consumati, tamen in vltimo consumatur, scilicet, in delectatione & ab illa nominatur, Mat. tomo 2 61.c.1.D
Frui propriè sumptū de solo Deo est, Ma.t.2. 61.c.2.B
Vnica fruitione fruimur Patre, Filio, & Spū sancto, qa fruimur illis nō tamquā tribus obiectis, sed tāquā vnico in ratione vltimi boni. Personæ aūt nō distinguūtur per bonum, quia omnes sunt vnum & idē bonum, Matthæi tomo 2 61.c.4.I
Fruitio perfecta est de vltimo fine, quando realiter possidetur, imperfecta verò, quando non actualiter possidetur, sed solum in intentione, Matthæi tomo 2 62.c.1.B
Frui secundum rationem perfectam conuenit solis naturis intellectuali, scilicet, Deo Angelis, & hominibus, imperfecta verò fruitio reperitur ī brutis, &c. Matthæi tomo 2 62.c.2.E
Non pōt frui Deo existens in peccato mortali, quia non inhęret ei pp se per amorē, cū habeat aliquid, qđ habitualiter magis diligat, q̄ Deū. s. aptam rem, cui inhęret p peccatū mortale, Mat. to.2. 62.c.3.H
Fruitio capit̄ dupliciter, Matthęi tomo 4 232.c.4.F
Fruſtra. Nihil fruſtra fit a Deo, aut natura, Matthæi tomo 7 139.c.3.k
Fucus. Vbi fucus est, ibi turpitudinis formę prę sumptio est, ideo sacra Scriptura ornatu rhetorico non procedit, vt præsumptionem de falsitate refugiat, Gen. 11.c.3.k
Fucus aliqū ponitur ad tollendū aliquā turpitudinē, & hoc non est illicitum, sic tenet S. Tho. 2.2.c.169. art.2. Et hoc verū est, si nō sit cōtra cōsuetudinē regionis, &c. Si aūt ponatur fucus, ad ostendēdū pulchritudinē, semp est illicitū vti fuco, & est deteri⁹ quàm vti ornatu vestiū. Et qū fucus apponīt in cōtēptū Dei, semp est peccatū mortale. Si aūt non apponatur in cōtēptū diuinæ maiestatis, sed vt incitetur libido, aut solū pp inanem gloriā, sed pp libidinem semper est peccatum mortale. Si propter vanitatem, aut mulier est coniugata, aut non, vide sicut in vestitu, &c. Matthęi tomo 3 277.c.4.F
Fuga, Fugere. Fuga de vna ciuitate ad aliam concessa est Apostolis, ante Christi mortem, cùm prædicarent inter Iudæos, Matthęi tomo 3. 252.c.3.F. Nam tunc debebant fugere multis de causis, ibidem,
Fugere malum non est peccatum, dum tñ volendo fugere, non committamus aliquid aliud quod est de se malum aut vetitum, Gen. 202.c.4.I
Fugiēdorū tres sunt mores ex 7. Ethi. s. malitia, bestialitas, & incōtinentia, Exodi tomo 1 291.c.4.F
In Ecclesia primitiua omnes fugiebant principatus, Matthæi tomo 5 200.c.3.K
Adulter fugiens maritum adulterę, vel latro dominū rei furatę, non peccat immo potest fugere, & si nō fugit peccat, &c. Iosue tomo 2 9.c.2.D
Fugere debemus pericula, quando non est necesse illa sustinere, siue quādo sine iniuria diuini honoris, & debiti nostri fugere possum⁹, Ma.to.1. 258.c.3.k
Quando prælatus fugere liceat propter persecutionē & quando non, Matthæi tomo 3 252.c.4.F
Et similiter de personis priuatis, quādo licite possunt fugere propter persecutionem, & quando non, ibidem, 253.c.2.A
Christiani quando debent fugere mortem, & quando non, Matthæi tomo 5 186.c.2.A
Sicut nemo obligatur se offerre ad confessionem fidei, ita nemini licet postquam ad hoc' tractus fuerit occultè fugere, Matthæi tomo 3. 253.c.2.B
Vnde, si iudices infideles vellent occulte dimittere fideles de carcere, non debent recedere de carcere occulte, sed palam, ne fides fidelium infirmetur, vt fecit Paulus Actu. 16. & hoc nisi Deus miraculo se apiret alicui carcerē, sicut fecit Petro, Act. 12. ibi.
Paulus licite fugit de Damasco p murū, qa eius persona quęrebatur, Act. 9. Mat. to.3. 253.c.3.F
Fugiendi sunt persecutores, quando sine præiudicio legis Dei, & honore eius potest esse fuga, Matthæi tomo 4 81.c.3.I

Quando fugienda sit persecutio,& quando non, Matthæi tomo 5 186.c.2.A

Fulgor. Fulgorem habuisse in facie beatissimam Virginem vsque ad partum,dicit quidã, Matthæi tomo 4 210.c.3.I

Fulgor magnus in igne inducit terrorem, Matthæi tomo 4 211.c.2.B

Fulgur. Fulgura vocantur trifida propter eorum tres proprietates,quia scilicet,lucent,cõburunt & diuidunt,vel diruunt,&c. Exodi tomo 1, 59.c.2.E

Fulgor quomodo appareat in cęlo, Matthęi tomo 6 297.c.1.A

Fulgura, & ignis, quæ apparuerunt in monte Synai, non erant vera fulgura nec verus ignis, sed solum secundum apparentiam,Exodi tomo 1. 162.c.1.C

Fulgor est aliquid exterrens homines, Matthęi tomo 6 297.c.1.E

Fullo. Fullones dicuntur,qui pannos candificãt lauando eos in aquis,vel dicitur fullo, qui pannos de textrino adductos expurgat, quibusdã tribulis,& parat,&c. Gen. 16.c.1.D

Fullo dupliciter accipitur,&c.4 Reg. 182.c.3.I

Fuluum. Dicitur propinquum viridi, & pallido, & mediat inter vtrumque, 2. Paralipo. 130.c.1.A

Fumus. Mouetur sursum ex propria leuitate, & raritate, & ex incorporatione virtutis igneę,vel ignis,Matthęi tomo 7 157.c.4.K

Fundamentum. Fundamentum prioriè est in spiritualibus, quia sicut fundamentum prius ponitur respectu illius, quod superędificatur, sic fundamentũ in spiritualibus, scilicet, fides,Christus, vel charitas prior est,&c. Matthæi tomo 7 246.c.4.k

Fundibularius. Fũdibularii proprie sunt non illi, qui habent fundas leues,sed qui quodam artificio ligneo vtuntur, in quo ligata funda lapides magnos iacit, & forti impetu 4.Reg. 30.c.1.A

Funiculus. Dupliciter accipitur vno modo pro quædam determinata mensura, quæ fiebat per funiculum : alio modo pro hę reditate diuisa per funiculos, &c. Iosue tomo 2. 113.c.2.A

Funiculus hæreditatis dicitur possessio alicuius, quia antiquitus, & nunc distinguebantur, & diuidebãtur hęreditates per funiculos,1.Paralip. 182.c.3.F

Funus. In funere multa fiebant olim,scilicet, luare corpus, vestire, condire aromatibus,quod magni viri faciebant, sic factum fuit Iacob,Gen.50.cum portaretur in terram Chanaan, Genesis 284.c.3.K

Fur. Nunquã fur occidebaẽ pro furto in vet.testa. ẽt si sæpissime furaretẽ,4.Reg. 31.c.4.F

Mors dicitur fur,quia furtim venit, Matthęi tomo 6. 321.c.4.F

Maior pęna imponitur furibus,quàm vsurariis,Matthæi tomo 7 73.c.1.A

Fures nocturni cur occidi possint, non autem diurni, Exodi tomo 1 230.c.1.B

Furari. Si duo furentur aliquam rem, quilibet tenetur insolidum ad restitutionem, & si illa res maneat penes vnũm,& alius pœnitere velit & restituere, tenetur hortari participem suum, vt illam restituat,si tamen noluerit non tenetur eã violenter illi surripere, vel occulte furari, &c. 2. Regum 17.c.1.C

Furari, latrocinari, ditari de re aliena, nusquam, & nunquam fieri licuit, Matthæi tomo 5. 231.c.4.F

Furari a diuite,vt detur pauperi,iniustũ est,& illicitũ, vt dicit Greg.& hr̃ in 11.q.1.c.nõ est purãda,& 14. q.5.c.Fortè.& hoc ideo qa nũquã est faciẽdũ malũ pp bonũ. 30.q.1.c.nosse.& 32.q.4. c.sicut nõ sunt, Matthæi tomo 3 29.c.4.G

Furor. Furoris amatorii magnitudo explicari nõ potest,Matth.tomo 5 90.c.2.A

Furor vnde causatur,Gen. 309.c.1.B

Furtum. Assignatur furti definitio,Exo.to.1. 20.c.4.F.& Gen. 360.c.3.H

Furtũ materialiter cõmisertũt Hebræi, accipiẽdo mutuo res Aegyptiorũ,non tñ formaliter, licet aliqui dicant oppositũ,quorũ opinionẽ improbat auctor. nec tñ peccauerunt.primo quia illa per donationẽ Dei receperunt.secũdo quia etiam si Deus nõ mãdasset:ipsi Hebręi possent id facere iure suo, ppter multa,&c. Exodi tomo 1.20.c.4.k.& 187.c.4.k

Furanti hominem infligebatur pœna mortis, apud Hebræos,si post furtum hominem vendidisset, vt Doctores nostri dicũt,si tñ primum faceret, & nõ secũdũ,dabat ei,quẽ furatus fuerat duos homines ad seruiendũ illi,vel pretium duorum hominũ,sed Rab.Sal.dicit,qꝺ solũ pp furtũ merebãt pęnã mortis,sed prima opinio est vera,Exo.to.1. 216.c.1.A

Inter furtum & rapinam,& vsuram quid inter sit? Iudicum 124.c.3.H

Deratione furti sunt duo,&c.Iudi. 124.c.3.H

Furtum procedit,præsupposita distinctione dominiorum,Iudi. 219.c.1.C

Pro furto secundum legem Moysi nemo tenebatur ad mortem,sed ad restitutionem:vel, qꝺ venderet, si non posset restituere,vt colligitur Exo.22.1.Reg. to.1.194.c.1.C.& 4.Reg. 31.c.4.F

Furtum non est dispensabile per hominem,eo quòd includit in se malitiam quandam, cum dicat fraudem quandam,potest tamen fieri, quòd id, quod aliàs est furtum,permittente lege, vel iudice, non sit furtum, vt cum index, vel princeps iubet alicui auferre bona,quæ alias non possunt tolli,nisi clam pp potentiam habentis,quia resisteret, possunt ministri iudicis eo iubente, clam bona illius tollere, quod alias vocaretur furtũ,&c.Mat.to.2. 88.c.4.F

Furtũ ita est in paruo sicut in magno,vt ait Hiero.in epistolã ad Titũ,& 14 q.6.c.furtũ. Et hoc,qa Deus nõ respicit rẽ ablatã,sed animũ eodẽ c.& 14.q.5.c. Si quid inueniſti,&c.Mat.to.3. 29.c.3.I

De furto potest quis facere eleemosynam,quando furatus est rem suam, quia tunc non tenetur fur ad restitutionem,Matthæi tomo 3 29.c.4.F

Furtum minus peccatum est, quàm homicidium & adulterium, Matthęi tomo 5 129.c.3.I

Qui furtum decies committit grauius peccare dicitur iuxta leges humanas, quàm si semel, etiam si semel tantum furetur sicut alius decies, quia grauitas peccati furti non iudicatur secundum legem humanam ex quantitate rei furatæ, sed ex aliis circunstantiis,scilicet,ex loco, tẽpore,& modo, &c. Matth.tomo 3 43.c.2.E

Furtiuum. Res furtiua vbicumq; inuenit a Dño pt vẽdicari.Mat.7.69.c.2.E

Furia infernalis. Quæ dicanẽ furię infernales iuxta doctissimos Poetarum,Parad.87.c.4.H.De Statu aiarũ.4.c.2.D

Furor. Subitaneus tollit consensum, qui requiritur ad hoc, quòd aliquis se obliget, 4. Regum 72.c.1.D

Furnus. Decimæ de furnis sunt personales, Matthæi tomo 6 230.c.3.F

Fuscinula. Fuscinulę dñr instrã ad educendũ carnes de olla,Exo.to.2.199.c.3.K

Fuſcinulæ dicebantur inſtrumenta ad præparandum carnes in olla, quæ neque erant recurua neque habentia dentes, niſi cum eis adiungebatur, dicendo fuſcinulæ tridentes, &c. Et nomine fuſcinularum aliquando intelliguntur tridentes, & vncini, cum pertineant ad idem genus adminiſtrationis, ſed differunt figura, &c. Numeri tomo 1.45.c.4.G. Et dicuntur fuſcinulæ, quia fuſcæ ſunt, & nigrę propter fumum, & inquinamenta coquinæ, &c. 4. Regũ 127.c.1.A

Fuſcinulæ aureæ, de quibus 1. Paralipo. quæ erant in templo Salomonis, quales eſſent, & cuius figurę, 1. Paralip. 329.c.2.A

Futurum. Futurorum notitiam valde deſiderant homines propter duo, Geneſis, 401.c.1.E

Futura præſcire antequam fiant, ius eſt Deitatis, nec poteſt quis id ſibi vſurpare, Leui. 201.c.3.F. Quare procurantes ſcire futura per magicas, & prohibitas artes, magnam Deo irrogant iniuriam, & id prohibitum eſt Leuit. 19. cum dicitur, non declinetis ad magos, &c. ibidem,

Futurum, vt futurum, non cognoſcitur a Deo, Matthæi tomo 7 216.c.2.C

Futurorum prænunciatio qualiter fiat a Deo quo ad temporis præfinitionem, Mat. tomo 6. 83.c.4.F

Futura ad vtrumlibet non ſunt nota, Matthęi tomo 7 216.c.2.B

Futura ad vtrumlibet non ſunt ignota quaſi ſint diſtãtia ſecundum tempus, ſed quia ſunt non entia. nec Deus cognoſcit aliquod futurum, inquantum futurum, quia quicquid Deus ſcit, illud ſcit quatenus præſcens eſt illi in ſua eſſentia, &c. Matthæi tomo 7 216.c.2.C

Futuritio. Et præteritio ſunt ſemper præſentes, licet res, quæ fuit, vel futura eſt, non ſit præſens. & impoſſibile eſt futuritionẽ eſſe futuram, & præteritionem eſſe præteritam, Ioſue tomo 2 34.c.3.H

Futuræ res, quæ dicantur. Ioſue tomo 2 12.c.1.D

Futurum ex præſenti deriuatur, Ioſue to. 2. 12.c.2.A

Gabaa.

GABAA & Cariathiarim, quòd ſint idẽ, Deut. 63.c.4.G. 1.Reg. to. 2. 65.c. 3.F. Et Gabaa eſt nomen commune ſignificans collem, & Cariathiarim eſt nomen proprium vrbis, 2. Regum 35.c.1.A. & 1.Regum tomo 1 78.c.3.K

Gabaa in Hebræo ſignificat collem, 1. Paralipomen. 146.c.4.k

Gabaonitæ. Gabaonitis portantibus aquas & cędentibus ligna prouidebatur ex expenſis Sanctuarii, Leui. 327.c.3.I

Gabaonitæ fuerunt dati a Deo per oblationem, & cõdemnati fuerunt ad illam ſeruitutem ipſi, & eorũ deſcendentes, circa quod interuenit auctoritas Ioſue tanquam Prophetæ, nec tunc erant aliqui aſſignati ad ſeruiendum, quemadmodum illi ſeruiebant, & iſti erant multi, quia quatuor ciuitatum, vt patet Ioſue 9. Leui. 348.c.4.F

Gabaonitæ moti ſunt à Deo ad credendum, Ioſue tomo 1 158.c.3.G

De Gabaonitarum commentis ad fallendum Iſraelitas, & an aliquid oſtenderint de eo, quod ipſi volebant, & an ex illis, quæ cõmenti ſunt, aliqua probauerint, Ioſue tomo 1 159.c.1.E

Gabaonitæ peccauerunt mentientes mendacio oſſicioſo, ſed peccatum fuit leue, &c. Ioſue tomo 1, 161.c.1.C

Iuramentum poſitum cum Gabaonitis debere ſeruari, tenet Nicolaus, Ioſue tomo 1. 164.c.4.6. Sed oppoſitum tenet auctor ibidem, 165.c.1.B

Filii Iſrael non plene ſeruauerũt iuramentum, quod fecerunt Gabaonitis, quia fecerũt eos ſeruos, &c. Ioſue tomo 1 166.c.3.F

Et principes Iſrael in duobus errauerunt per ignorantiam iuris. primo putauerunt ſe eſſe obligatos illo iuramento. ſecundo quia crediderunt ſe poſſe agere contra illud in aliqua parte, ſcilicet, ſubiiciendo Gabaonitas in ſeruitutem, &c. ibidem, 166.c.3.K

Nec principes Iſrael peccauerunt non occidendo Gabaonitas, excuſans eos ignorantia iuris, &c. Ioſue tomo 1 167.c.1.E

Ioſue iuſte ſubdidit Gabaonitas ſeruituti, ſicut Raab, & cognatos eius iuſte dimiſit liberos in Iſrael, Ioſue tomo 1. 167.c.2.B. Et ſubiecit illos Gabaonitas ſeruituti altaris Dei, & ſeruituti populi, vt ſic ſatisfaceret populo volenti eos occidere, &c. Ioſue tomo 1 167.c.3.F

Cum Gabaonitis non eſt obſeruatus rigor iuris, ſed quædam moderatio habita eſt, quæ partim proueniebat ex ignorantia illius temporis, partim ex Dei diſpenſatione, &c. Ioſue tomo 1. 167.c.4.F

Circa iuramentum, factum Gabaonitis, errat Gratianus di. illud fore ſeruandum ab Iſraelitis, &c. Ioſue tomo 1 168.c.1.A

Gabaonitæ conuerſi ſunt ad Iudaiſmum, Ioſue tomo 1 170.c.3.E

Gabaonitæ cędebant ligna, & comportabant aquas pro exercitu Iudæorum, & pro domo Dei, Ioſue tomo 1 170.c.3.I

Multis modis potuerunt Gabaonitæ cognoſcere, quòd Deus promiſerat Moyſi dare Iſraelitis totam terram Chanaan, & diſperdere omnes habitatores eius, Ioſue tomo 1 171.c.1.B

Gabaonitæ aſcripti fuerunt ad miniſterium totius populi, & altaris, ſed non pro eodem tempore. Nam ſubminiſtratio totius populi fuit prior, & illa deſinente incipiebat miniſtratio altaris, &c. Ioſue tomo 1 172.c.4.I

Gabaonitis ſeruientibus Sanctuario dabatur ſuſtentatio de eleemoſynis, & donariis Sanctuarii, quamuis nihil expreſſum ſit de his, &c. Ioſue tomo 1, 173.c.2.B

Gabaonitæ miniſtrabant Sanctuario per vices & ſortes, &c. Ioſue tomo 1 173.c.2.E

Plures Gabaonitarum occidit Saul putans, quòd filii Iſrael non poterant dimittere Gabaonitas viuere, &c. 2. Regum 142.c.3.I

Gabaonitæ habuerunt iuſtiſſimam cauſam decipiendi Iudæos, quia ſcilicet cupiebant viuere, Matthæi tomo 2 204.c.3.G

Gabaonitæ non erant tributarii Iudęorũ, ſed ſerui, Ioſue 9. Mat. tomo 7 297.c.3.k

Gabriel. Angelus fuit ille, qui reduxit Ioſeph errantem in agro, Geneſ. 37. cum dicitur, inuenit eum vir in agro errantem ſic dicit Rab. Salom. Exodi tomo 1 292.c.3.F

Hoc nomen Gabriel, cõmune eſt omnibus Angelis aſſumentibus formã humanã, Ioſue to. 1. 97.c.4.F

Angelus, qui apparuit Danieli & beatiſſimę Virgini, quare dictus ſit Gabriel, Iudi. 139.c.3.H

Potuit eſſe, quòd eſſet idem Gabriel, qui apparuit Virgini, & apparuit Danieli, Iudi. 139.c.4.F

Gad. De quo Gen. 30. nõ ſignificat fęlicitatem, ſed fortunam, vel caſum. Hieronymus tamen catholice tranſtulit, Gen. 322.c.3.H

De

De tribu Gad fuerunt fortiſſimi pugnatores, Nume. tomo 1 16.c.2.E
Prophera Gad ſcripſit hiſtoriam rerũ q̃ contigerunt tempore regni Dauid,& aliarum gentium,3.Regum. 43.c.1.E
Gad interpretatur fęliciter,1.Paral. 42.c.2.D
Viri de tribu Gad erãt laudabiles inter omnes 1.Para. 133.c.3.H
De Gad Propheta non fit mentio in Cathalogo patrum in eccleſiaſtico bene tamen fit mentio de Nathan,& tamen ambo fuerũt tẽpore Dauid,&c. 1.Paralip. 239.c.4.G

Gadara. Ciuitas eſt in Iudæa, Matthæi tomo 3 163.c.3.G

Gades. Herculis ſunt apud montem Athlantem in fine orbis contra occidẽtẽ,&c. Alii dicunt Gades Herculis eſſe montes ipſos inter Hiſpaniam,& Africam,per quorum rupturam abſorbetur æſtus maris Occeani Athlantici, qui eſt ex parte Africę, & calpæ ex parte Hiſpaniæ, Geneſ. 17.c.3.F
Gades Herculeas fixit Hercules inter litus maris Mediterranei in Hiſpania vltra Hiſpalim, quæ nũc per magna ſpatia a litore diſtant in parua parte eminẽtes,Gen. 33.c.3.k

Galaad. Dictio Hebræa ſignificat aceruum teſtimonii,quia Gal,aceruus dicitur, & aad reſtimonium,& id,quod Iacob vocauit Galaad,Labã vocauit,igarſebaduca, quod eſt nomen Syriacum,ſecundum morem Meſopotamię,igar, ſignificat aceruum , & ſebaduca ũgnificat teſtem, &c.Geneſ.329.c.3.k,Deuteronom.14.c.3.F Iudi. 220.c.1.A
Galaad mons eſt ad Orientem terrę promiſſionis ante Iordanem in ſorte duarum tribuum cum dimidia, nam media pars iſtius montis pertinet ad tribum Rũben , & tribum Gad.Et alia medietas ad dimidiam tribum Manaſſe, &c.Geneſ.329.c.4.G & 350.c.3.K
Galaad eſt mons duplex,Deut, 14.c.3.F
Galaad aliquando eſt nomen montis, & aliquando eſt nomen viri,& interpretatur cumulus terreſtris, vel aceruus teſtimonii 1.Parali. 81.c.2.C
Galaad mons protenditur ab Oriente in Occidente, & medietas , quæ eſt verſus Meridiem , data fuit tribui Rubenitarũ,& Gad, & alia medietas , quæ eſt verſus Aquilonem data eſt medię tribui Manaſſe 1.Parali. 82.c.3.F
Galaad nomen eſt cuiuſdam mõtis apud Iordanem ad partem eius Orientalem iuxta terram Moab, qui vocatus fuit ſic a Iacob,cum veniret de Meſopotamia,& interpretatur Cumulus teſtis,vel aceruus teſtimonii,Gen.31.Et ab illo monte vocatur terra Galaad terra illa,quæ adiacet in circuitu,&c. 2.Paralip. 235.c.4.F

Galathæ. Galathas populos in Grecia habitantes,quidam dicunt denominatos eſſe ſic,a Gomer filio primogenito Iaphet filii Noe. Alii dicunt Galatiam dictam a Gallis ſenonibus,a quibus primo fuit habitata,qui duce Breno in Græciam deſcenderunt,&c.Gen.51.c.1.B 1.Paralipome. 29.c.3.F
Galathæ ob ſui ignorantiam ſpreuerunt legem Chriſti, Matthęi tomo 6 276.c.1.A

Galaxia. Græcè Latinè dicit̃ circulus albus, vel lacteus,Parado. 124.c.4.K

Galbanum. Eſt ſuccus herbæ aromaticę, quę ferula dicitur, & eſt optimum, cum eſt cartilaginoſum,&c.Exodi tomo 2 102.c.1.D

Galilæa. Galileæ prouincię ſitus deſcribitur, Deute. 16.c.1.E
Galilęa eſt magna quædam prouincia, quæ partim pertinet ad Zabulõ,& partim ad Neptalim, Ioſue tomo 2 153.c.3.F
Galilęa diuiditur in ſuperiorem,& inferiorem, Matthęi tomo 6 285.c.3.F
Galilęa cur inchoauit Chriſtus ſuã prędicationẽ, Matthęi tomo 1 261.c.4.F
Duplex erat Galilęa, quędam Iudęorum, & altera gentium,vt dicit Hieronymus, ſup Matthæũ,&c. Matthęi tomo 1 268.c.4.K
Galilęa eſt occidentalis ad mare, quod dicitur Galilęæ,Matthęi tomo 3 163.c.3.F

Gallia. In Gallia prędicata eſt fides Chriſti per ſanctum Sauinianum,& ſocios eius,& in Hiſpania per Paulum,viuente Petro,vt dicit Nicolaus de Lyra, ſed oppoſitum tenet Auguſtinus, & Origenes,Matthęi tomo 6 280.c.2.D
Gallia ab Oriente, Germaniæ finibus applicatur,ab Occidente coniungitur Hiſpanię in montibus Pyrenęis, ab Auſtro habet Italiam, a Septentrione freto Hibernico terminatur,Gen. 5.c.1.D

Gallina. De cõparatione Chriſti ad Gallinã, Matthæi tomo 6 254.c.2.E

Gamaliel. fuit vir ſanctus, nã inuentio corporis eius celebratur ab eccleſia ſimul cum inuentione corporis beati Stephani 3. die auguſti, hic Gamaliel audiuit Apoſtolos in ſeditione concitata contra eos in Ieruſalem a ſacerdotibus,& Phariſæis,vt habet̃ Actu.5.Gen.9.c.1.D & 10.c.1.I
Gamalielis regula de diſcipulis Chriſti, quòd dimitterent eos Iudæi, nec perſequerentur illos, &c. Matthęi tomo 6 296.c.2.D

Ganges. De Gange fluuio, vide in dictione, Phiſon.

Garamantes. Populi Ethiopiæ, non vtuntur matrimonio, ſed quilibet quãlibet licite accipit,& ideo filii ſolas cognoſcunt matres,quia impoſſibile eſt cognoſcere patres in tanta comixtionis varietate, &c.Gen.7.c.3.C.1.Reg. 10.1.139.c.2.E,Mat.tomo 5 89.c.2.A
Garamantes antra excauant, in quibus morantur,& Solem ęſtu candentem quotidie maledicũt.Gen. 7.c.3.C
Garamantes opprobrio habentur ab omnibus, quia vxores communes habent, Geneſ.320.c.3.F.De Optim.Poli. 10.c.4.F

Gaudere. Vnus quiſque debet magis gaudere de bono ſuo,quàm de alieno, Matthæi tomo 7 232.c.1.C
Beati gaudent de bono beatorum dupliciter, Matthæi tomo 7 276.c.1.D

Gaudium. Gaudia vitæ ęternæ non ſant ſimilia gaudiis huius vitæ, quia illa ſunt animarum iſta hominis , Numeri tomo 2 5.c.4.F
Inter gaudium,& exultationem quid intetſit 1.Reg. tomo 1 47.c.2.D
Gaudium eſt de bono adepto, Matthæi tomo 4 233.c.1.A
Facientes aliquid ex gaudio,faciunt ſicut agentes ex habitu 1.Paral. 142.c.1.E
Ad gaudium nuptiarum requirũntur conuiuia propter duo,Matthæi tomo 6 3.c.4.K
Gaudium,& pęna pro bonis, & malis diſtribuitur, Matthæi tomo 7 119.c.2.A
Gaudium amor,&c.dupliciter accipiũntur, Matthęi tomo 7 153.c.1.E

Gaudium quandoque augetur in beatis sine meritis, Matthæi tomo 7 185.c.2.B
Quòd gaudium non causetur per accidens ex cognitione fiat dupliciter, Mat. tomo 7 206.c.2.C
Dupliciter potest esse materia gaudii, Matthæi tomo 7 222.c.2.E
Quædam parua gaudia habent dæmones ante diem iudicii doloribus admixta, Mat. to. 7. 276.c.4.k
Gaza. Ciuitas est Metropolitana in terra Philisthiorum 1. Reg. 6. Gen. 22.c.3.k
Gazophylatium. Dicitur arca, vel locus, in quo reponitur thesaurus, & huiusmodi sunt in Ecclesiis. Et aliquando Gazophylatium dicitur camera, vel palatium, in quo seruatur arca præfata. Et huiusmodi palatii, vel loci fecit mentionem Ezechiel. 3. & a cap. 40. vsque ad 47. Et Ioannis 8. cùm dicit: Hæc verba locutus est Iesus in Gazophylatio, Gen. 32.c.4.G
De Gazophilatiis, quæ erant in Sanctuario Iudæorũ, Num. tomo 2 101.c.4.I
Gazophylatium vnde dicatur, Iosue to. 1. 117.c.1.E
Arca gazophylatii facta est a ioas rege Iuda, & durauit semp vsquequo deletus est status Iudæorũ. &c. 4. Reg. 125.c.3.F
Gazophylatium erat ad partem dexteram altaris holocaustorum in atrio sacerdotum. Et sacerdotes deputati, ad custodiendum ostia templi, accipiebant pecuniam, de manu offerentium, & mittebant eam in gazophilatium, &c. 4. Reg. 126.c.1.A
In gazophylatio mittebatur omnis pecunia, quę veniebat in templum pro reparatione templi, præter pecuniam, quę offerebatur pro peccato, & pro delicto, quia istæ duæ proueniebant ad ius sacerdotum, &c. 4 Reg. 128.c.2.E
Ad gazophylatium accedebant laici, & ponebant ibi pecuniam, non per manus sacerdotum, Matthei tomo 6 199.c.1.E
Gedeon. Habuit 70. filios viros. Iudicum 8. & 9. Nu. tomo 1 4.c.4.F
Gedeõ fuit vocatus ab angelo virorum fortissimus, Iudi. 6. propter multa, Iudi. 55.c.2.A
Gedeon non peccauit offerens Angelo sacrificium, quia ipse non faciebat cęremonias sacrificii, sed duxit materiam ad hoc, quòd Angelus faceret sacrificium, &c. Iudi. 56.c.3.G
Gedeonis sacrificium reducebatur ad holocaustum, Iudi. 57.c.2.E
Gedeon non coxit carnes, & panes principaliter ad sacrificium, sed ad comedendum, &c. Iudic. tomo 1 57.c.3.G
Gedeon habuit tria nomina, scilicet, Gedeon, Ierobaal, & Ierobesech, Iudi. 61.c.4.H
In bello Gedeonis non cucurrerunt tot miranda, sicut in bello Iosaphat, de quo 2. Paralip. 20 Iudic. 71.c.4.F
Gedeon peccasset, si accepisset principatum regale, quem ei offerebat populus, Iudi. 8. Et hoc propter multa, Iudi. 78.c.1.B
Populus volens constituere Gedeonem in regem, si id faceret, Deo inconsulto, grauiter peccaret, Iudicum. 78.c.2.A
Gedeonis principatus, si fuisset rex super Israelitas, valde præiudicaret principatui Dei, Iudi. 78.c.3.k
Gedeon fecit Ephod, ex inauribus Madianitarum, ad consulendum Dominum, non quòd ipse vestitus Ephod Dominum consuleret, sed aliquis sacerdos, quem secum hebebat &c. Iudi. 80.c.1.C
Gehenna. De qua Ma. 5. non accipitur pro ęterna pœna, sed Metaphoricè, Matthæi tomo 2 125.c.3.k
Damnati semper manebunt in Gehenna, Matthæi tomo 7. 250.c.4.G, Vbi est perpetua pęna ignis, ibidem. 264.c.3.F
Existentes in gehenna, & in purgatorio, qualem habeant tristitiam, Mat. tomo 7 240.c.1.A
Gehenna nomen loci est, vbi comburebantur corpora mortuorum, & dicitur a gehennon, quæ erat vallis filiorum Ennon iuxta Ierusalem, vt ait Rabanus, & ob hoc vocatur gehenna ignis. Aliquando accipitur pro inferno, eo quòd ibi sit ignis ęternus, sic capitur Mat. 10. cum dicitur Nolite timere eos, qui occidunt corpus, &c. Et in sacra scriptura aliquando capitur Gehenna pro igne temporali, in quo reorum sententia traditur executioni, vt Mat. 5. cum dicitur reus est gehenna ignis. Et non põt intelligi de inferno, sed de pęna tẽporali, &c. Matthæi tomo 2 195.c.4.F
Gehenna Gręcè idẽ, quod terra profunda, quia Ge, terram significat, & Ennon profundum, Parado. 97.c.4.G
Gelu. de Celu, & quomodo generetur virtute aeris, Parado. 96.c.4.F
Gemæ. communius generantur in terra calida, quàm in frigida, vel temperata 2. Paralip. 123.c.4.K
Gemini. In sacris literis non est genitiuus huius nominis Geminus, sed est nomen Hebræum proprium sic terminatum, & sic intelligẽdum est de multis nominibus Hebræis 1. Paralip. 91.c.1.E
Gemini in multis locis sacræ scripturæ est nomẽ proprium Beniamin, & aliquando in isto nomine Beniamin tollitur ben, quod significat filium, & vocatur lamin, siue iemini, quod interpretatur dextera eius, & quia hoc competit ipsi Beniamin, ideo vocatur Gemini; sed quia ideoma latinum non suffert talem prolationem. Posuit Hierony. Gemini pro Iemini, & ideo aberrant qui putant Gemini esse genitiuum huius nominis Geminus 1. Paralip. 313.c.4.G
Genealogia. Bonorum, qui describuntur in Genesi ab Adam per Noe, & Abraham, vtilis est primo ad sciendum lineam Messiæ. Secundo ad persuadẽdum creationem, & mundum inchoasse, &c. Gen. 25.c.2.A
In genealogia Christi non semper a Matthęo describuntur primogeniti, & ratio est, quia ad Saluatoris lineam nullo modo pertinebant, similiter fit in genealogia Noe, Gen. 32.c.4.I
Genealogia Christi, quam describit Lucas designatur per schalam Iacob, Gen. 311.c.1.A
Genealogia, de qua Exo. 6. scribitur propter Amram patrem Moysi, Exo. tomo 1 38.c.3.k
Genealogiæ certitudinem voluit Deus seruari in testamento veteri, & non in nouo propter Messiam ad cognoscendam veritatem Prophetiarum, Nume. tomo 2 86.c.4.H
Genealogiam Christi nemo Euangelistarum deducere posset per lineam Virginis, & dato, quòd haberent talis lineæ generationem, & illam describerent, Iudæi tamen nequaquam cognoscerent talem deductionem stirpis, quia per fœminas nihil computabant, sed per viros, Nu. to. 2. 87.c.2.C
Quòd genealogiam Christi Matthęus descendendo, & Lucas ascendendo explicuerint duę assignãtur causæ, Matthæi tomo 1 67.c.1.C
In genealogia Christi, fit mentio de mulieribus peccatricibus, & non de iustis, vt significetur misericordia Dei, quia de talibus nasci dignatus est, Matthæi tomo 1 67.c.4.H

In principio genealogiæ Chriſti, quare Matthæus poſuerit Abraham, & Dauid, Matthæi tomo 1 72.c.1.D
In genealogia Chriſti nullus iudicum Iſrael intrauit, Matthæi tomo 1 72.c.2.A
In genealogia Chriſti, quare prius ponatur Dauid quàm Abraham, Matthæi tomo 1 72.c.3.K
Genealogiam Chriſti, Lucas reduxit vſque in Adam ex duplici cauſa, Matthæi tomo 1 72.c.2.A
Genealogia Chriſti, ſufficiẽter inchoaretur a Dauid, ſi Matthæo placeret, ſed ex duplici cauſa inchoauit illã Matthæus ab Abrahã, Mat.to.1. 73.c.2.C
In genealogia Chriſti, quare fiat mentio de Zaram, cum Phares, Matthęi tomo 1 74.c.1.B
A genealogia Chriſti tolluntur tres reges, ſcilicet, Ochozias, ſiue Azarias, Ioas, & Amaſias, & huius aſſignatur cauſa, Matth.to.1.74.c.2.B, & 78.c.4.G 1.Paralipo. 44.c.1.E
Quare in genealogia Chriſti ponatur Ruth tres aſſignantur cauſæ, Matthæi tomo 1 75.c.2.A
In genealogia Chriſti quare dicatur, Ieſſe genuit Dauid regem, & non ſic dicatur de cęteris, qui fuerũt reges, referuntur opiniones, & improbantur, Matthæi tomo 1.77.c.1.A, Et tandem aſſignatur ratio ab autore, ſcilicet, hoc ideo eſſe, quia ante Dauid in hac progenie Chriſti nullus fuit rex, ibidem 77.c.2.D
In genealogia Chriſti nominata eſt vxor Vriæ propter multa, Matthęi tomo 1 78.c.3.F
In genealogia Chriſti, quare dicatur, quòd Ioſias genuerit Iechoniam, & fratres eius, Mat.to.1.79.c.3.k Et quomodo fuerint quatuor, & de ordine trium illorum, ibidem. 79.c.4.I & c.
In genealogia Chriſti multi errauerunt circa Iechoniam patrem Salathiel, quorum vnus fuit Auguſtinus lib.1.de Concordia Euangeliſtarum, credẽs illum fuiſſe filium Ioſiæ, cum tamen fuerit nepos, Matthæi tomo 1 82.c.1.A
De illis, qui ponuntur a Matthęo in genealogia Chriſti a Salathiel vſque ad finem excluſiuè, non conſtat ex aliquo loco veteris teſtamenti, &c. Matthęi tomo 1.82.c.3.K. Dicendum tamen, quòd hoc habuit Matthæus ex aliquo loco authentico manifeſto Iudęis, quem negare non poſſent. Nam inter Iudæos erant libri, in quibus ſcribebantur ſingulæ progenies, &c. ibid. 83.c.2.A
In genealogia Chriſti Matthæus, & Lucas diuerſi ſunt in ſeptẽ, primo in pſonis, ſecũdo in progreſſu ſcribendi 3. in modo 4. in tẽpore 5. in ſitu 6. in ſtatu 7. in numero, Mat.to.1. 83.c.4.K, & 84.c.3.I
In genealogia Chriſti ponendæ ſunt ſecundum Matthæum 42. generationes, & non 40. vt dicit Auguſti. cuius numeri quadragenarii aſſignat Auguſtinus cauſam myſticam, ſimiliter aſſignatur ab aliis myſtica cauſa, numeri 42. Sed non ſunt iſtę cauſæ motiuę, quare Matthę⁹ poſuerit quadraginta duas generationes, & Lucas ſeptuaginta ſeptem, ſed aliæ, quæ referuntur, Mat.to.1. 84.c.4.K
Matthęus deſcribens genealogiam Chriſti quare poſuerit genealogiam Ioſeph, refertur opinio quorũdam, & improbatur, Matthæi tom.1.85.c.1.E, Sed cauſa eſt, quia dicendo, quòd Ioſeph erat vir Mariæ conſtat, quòd Maria eſſet de ſemine Dauid, & conſequentur Chriſtus, ibidem. 85.c.2.E
In genealogiis, quæ ponuntur 1.Paralipome. aliquis ponitur, cuius pater non refertur, expreſſe, dicendo ſic, talis genitus a tali, vel talis genuit talem, intelligendum eſt, quòd fuerit filius immediatè præcedentis. Et hæc regula patitur exceptionẽ, 1.Paralipo. 78.c.4.G
Genealogiam Chriſti, Matthæus deſcripſit ad probandum Iudæis Chriſtum eſſe de genere Dauid, vt promiſſum erat, Matthęi tomo 1 105.c.3.F
De genealogia Chriſti, vide multa alia in dictione Chriſtus.
Gener. Quare non cogatur computare fructus pignoris in ſortem dotis numerandæ, Matthæi tomo 7 54.c.2,E
Generare. Gignere. Generantibus in parua ætate coire valde nocet, nõ ſolum futurę proli, ſed etiã genitori &c. propter multa, Geneſ.321.c.3.F, De Opti.Poli. 5.c.1.A
In veteri teſtamento non imponebatur hominibus lex ad hoc, quòd gignerent, Matthæi tomo 6 59.c.3.F
Ad generandum conducit loci frigiditas dum tamẽ nimia non ſit, Exo.tomo 1.269.c.1.A, & Geneſ. 321.c.4.G, & c.3.K
Tempus generandi in viris, tempore Ariſtotelis, extendebatur vſque ad 70. annos, & in fœminis vſque ad quinquaginta, De Optima Poli.5.c.2.B & Gen. 321.c.2.E
Viri deberent incipere generare, ſecundum Ariſto. cum ſint triginta ſex, vel triginta ſeptẽ annorum, paulo ante, vel poſt, & fœminæ, cum ſint decem, & octo, vel viginti annorum, &c. De Optim. Poli. 5.c.3.H, & Gen.321.c.3.H. Et viri deberent vacare generationi ex tunc vſque ad annum quinquageſimum, vel quinquageſimum quartum, & non vltra, quia ſenes, & iuuenes gignunt filios imperfectos corpore, & intellectu. Sed iura humana, & maximæ eccleſiaſtica, non curant hoc tempus ſeruare ad matrimonia, ſed matrimonia concedunt viris decimoquarto anno, & fœminis duodecimo, ibidem.
Qui volunt gignere prolem perfectam corpore, & intellectu, non debẽt ocioſam vitam gerere, ſed mediocres habere labores, & non fortes 7.Poli.c.15. De Opti.Pol. 6.c.1.A
Viri amatores ſunt indiſpoſiti ad generandum, illi.ſ, qui magno tempore amant, nec tamen deſiderio ſuo ſunt potiti, De Opti.Poli. 6.c.2.A
Si a generantibus perfectio prolis requiratur, neceſſe eſt, vt de loco, & poſitione nimium laboretur, & hęc eſt concluſio.4.auctoris, in lib.De Opti.Polit. 6.c.2.E, & Gen. 321.c.4.F
Quòd ex iuuencula poſſit ſenex gignere, & non ex veterana, põt eſſe multiplex cauſa, Ruth.286.c.4.F Matthęi tomo 1 76.c.1.E
Gigni filium, vel filiam prouenit ex multis cauſis, & vna de potiſſimis eſt diſpoſitio feminis, 4.Regum. 37.c.1.E
Ad gignendum poteſt Deus multis modis cooperari alicui, &c. 1.Paralip. 299.c.4.G
Nihil generabitur poſt iudicium vniuerſale, Matthęi tomo 7 177.c.3.F, & 139.c.1.E
Ad hoc, ꝙ aliquis dicat ſupernaturaliter gigni, poteſt Deus tripliciter operari, Iudi. 130.c.4.G
Viri luxurioſi, vt in plurimum, paucum generant, Matthęi tomo 5 86.c.1.B
Eſſentiam diuinã generari multa includit abſurda, & ideo negandum eſt, Parado. 62.c.3.k
Generabile. Indiuidua generabilia, & corruptibilia dupliciter conſeruantur, Matthęi tomo 7 229.c.3.K
Generatio. In generationibus naturalibus illud, quod immediatum eſt genito, determinat ſibi genitum quãtùm ad ſpeciem, & dũ aliqua cauſa eſt magis vniuerſalis, & remota

ta magis æquiuocè determinat genitum, vel assimilat.Gen. 311.c.4.F
Natura non solum intendit generationem,sed etiam prolis educationem,Mat.tomo 5 81.c.4.H
Generatio animalium cessat cessante Deo influere, Matthęi tomo 7 144.c.2.C
In generatione id quod ministrat fęmina se habet ad id,quod ministrat vir, sicut corpus ad animam,i. ad formam,&c.Matthæi tomo 6 152.c.1.A
Generatio dicit consubstantialitatem, Matthæi tomo 6 158.c.2.B
Generatio quomodo accipiatur in scriptura, Matthæi tomo 6 249.c.4.I
Vnius generationis duratio est,quandiu viuunt omnes,qui sunt in tempore, in quo generationem illam assignamus,sicut omnes homines paruuli,& magni,qui nunc sunt, faciunt vnam generationẽ, & vsque quo nemo maneat de eis,q hodie viuũt, durat generatio ista,Matthę tomo 6 309.c.4. k
Generatio non est nisi ad conseruationem eorum, quæ in seipsis manere non possunt, vt maneant in suo simili,Matthæi tomo 7 132.c.4.K
Quare post iudicium vniuersale manebit lux,& non manebit generatio,Mat.tomo 7 139.c.2.B
Diuersitas generationis fit in diuersis locis ex diuersis gradibus caloris,Mat.tomo 7 139.c.3.G
Generationem qualis loci dispositio adiuuet,ac situs habitationis, Genes.321.c.4.F,& Exodi tomo 1 45.c.4.H
Generatio quo tempore fieri, & qua ętate debeat, Exo.tomo 1.175.c.2.C,& De Opti.Polit.5.c.2.I & Gen. 321.c.4.G
Eadem est origo generationis rei naturalis,& generationis scientię,Mat.tomo 7 191.c.1.C
In generationibus vniuocis quare causa vltima assimilet passum, vel effectum secundum speciem, Gen. 362.c.2.D
Generatio,in illo tempore fieri debet, quando filii ad ętatẽ robustam prius possint peruenire, quàm parentes viribus deficiant,Gen. 321.c.2.E
Generatio, quæ solum in senectute sit mala est,& similiter illa, quæ fit in tenera ætate, scilicet, decem, & octo annorum,vel viginti, propter duo, Gen. 321.c.3.F
Aetas conueniens fœminis ad generationem est decem, & octo,vel viginti annorum, & viris est triginta septem annorum, vel modicum infra, siue supra, vt dicit Philosophus 7.Politi. Genes. 321.c.3.H
Si non esset futura generatio, non esset sexuum distinctio in animalibus perfectis,Gen. 238.c.1.C
Generatio proprie est mutatio naturalis ad substantiam respectu formæ, ad quam materia naturalis dispositа est in potentia naturali ad tales formas, Gen. 11.c.3.I
Generatio conueniens, secundum determinationem Philosophorum,& Poetarum, est vsque ad quinquaginta annos, vel quinquaginta quatuor, Gen. 321.c.3.k
Quo tempore,quo vento quibusue locis fiant generationes,Gen. 321.c.4.F
Omnis generatio rei animatæ a caloræ est, Exo.tomo 1 268.c.3.F
Nulla est generatio sub polis, Exodi tomo 1 269.c.3.H
Omnis generatio pręsupponit alterationes, Exo.tomo 1 290.c.1.E
Post diem iudicii non erunt generationes,neque corruptiones,Exo.tomo 1 290.c.1.D
Generatio præsupponit contrarietatem, & vnum contrarium agere in aliud, Exodi tomo 1 290.c.1.E
Vna generatio computatur a tempore, quo homo nascitur, donec habuerit filium, vel filiam,& propagetur linea generationis,& hoc communiter fit in anno vigesimo,vel vigesimo quinto, Exo.tomo 2 170.c.2.B
Omnes generationes ab Adam vsque ad Iacob continuas continet, liber Genes. & in libro, Paralipome. continentur omnes generationes vsque.ad captiuitatem Babylonis, vt sic videatur creatio mundi,Deutero. 168.c.3.F
Per vnam generationem intelligimus tempus, quod intercidit inter illud tempus, quo aliquis genuit filium, & tempus quo moritur, & sic computantur generationes, Genes. 5.1.Paralipome. 183.c.3.F
In sacris literis multipliciter accipitur generatio aliquando pro fructu, aliquando pro gestis hominum, aliquando pro ipsa progenie,vel pro eo,de quo res exit de non esse ad esse, Matthæi tomo 1 71.c.2.C
Generatio fit per coitum, & species secundùm successionem indiuiduorum conseruatur, Matthęi tomo 5 89.c.2.C
Generatio hominis dicitur naturalis, quatenus natura potest producere vltimam dispositionem in corpore,quæ est necessitans ad formam, Matthæi tomo 6 96.c.2.D
Vna generatio est tempus, quo vnus homo viuere potest, & omnes concurrentes tempore illo faciunt vnam generationem, & iste modus est vsitatus in sacris literis, Matthæi tomo 6.249. c.4.I
Generatio secundum nominis significationem dicit recipere esse, & isto modo conuenit Deo,sicut & creaturis,capiendo Deum notionaliter pro aliqua personarum diuinarum,Para. 62.c.4.F
In generatione,quæ reperitur in diuinis,non sunt cõditiones generationis creaturarum, quæ sunt habere esse post non esse, & genitum esse post generantem, & substantiam geniti esse aliam numero a substantia generantis, & genitum, & generantem esse duo indiuidua essentialiter distincta,& genitum esse corruptibile necessario. Similiter, quòd,& si generatio in creaturis fiat in instanti,illa tamen requirit dispositiones pręuias, & altera, tiones, &c.Parado.62.c.4.K,Et est alia conditio. scilicet,quòd ibi sit dans esse,& alterutrum esse suscipiens,scilicet,forma & materia,ibid.
Generationem æternam nullius intellectus creatus comprehendere potest,etiam per reuelationem, Matthęi tomo 4 223.c.3.G
Essentiale, quod generatio secundum se importat, est vt per illam aliquid suscipiat esse simpliciter,& hoc reperitin diuinis,& perfectius quàm in creaturis,&c.Parado. 63.c.2.E
Generatio plerumque capitur pro operatione,& aliquando pro progenie,in sacris literis,De Bea.Trinita. 6.c.2.E
Generatio in diuinis, quo differat a generatione,quæ est in humanis,Parado. 62.c.4 k
Generationem eius quis enarrabit? Quę est auctoritas Isa.quomodo intelligat? De Bea.Trinita. 6.c.3.G
Generatiua virtus. Inter generatiuam potentiam,& vim concupiscibilem, quid intersit, Genes.190.c.3.H & 194.c.3.G
Generatiuæ virtutis tota operatio est circa semẽ, sed generatio

generatio seminis fit per virtutem nutritiuam, & non per generatiuam,Gen. 194.c.3.K
Generatiua virtus seu potentia non solum est in mẽbris genitalibus, sed in singulis membris Exodi tomo 1 82.c.1.A
Generatiuam virtutem non habet mulier, nisi super sanguinem menstruum,Leui. 114.c.3.H
De generatiua virtute, & quomodo differat a nutritiua,Leuitico.114.c.4.F,& Gen. 194.c.3.H
Ad virtutem generatiuam,emittitur aliquid residuũ a virtute nutritiua,Leui. 116.c.2.A
Illa pars,quæ transit ad vasa potentiæ,generatiuę parua est,& tarde fit digestio,Leui. 116.c.2.E

Genitus. Geniti per dęmonem incubum,& succubum,quare fortiores sint viribus,& statura proceriores,Exo.to.1. 45.c.4.G

Genimen. Genimina viperarum idem est, quòd filii viperarum, Matthæi tomo 6 242.c.2.E

Genitale. Genitalia membra quare dicantur turpia,& verecunda,vel verenda,cum secundum se non sint turpia,Exo.tomo 1 202.c.1.C,& Genes. 193.c.1.E
Genitalia membra cur sic appellãtur,Gen. 195.c.1.D
Genitalia membra mandauit Deus celare sacerdotibus propter duo. Primò propter humanam verecundiam,& honestatem.Secundo,vt non assimilarentur sacerdotibus Priapi, &c.Exodi tomo 1 202.c.3.F
Genitale membrum quare dicatur caro turpitudinis,Exodi tomo 2 64.c.1.C
Genitalia membra tantum Gymnosoph istę tegunt, vagantes per opacas Indię,& Aethiopię solitudines,Genesis, 7.c.2.A
Genitalia membra primorum parentum exarserunt secundum concupiscẽtiã venereã in die,qua creati sunt,& peccauerunt,Gen.16.c.2.A,& 190.c.3.G
In genitalibus membris turpitudo quædam est ratione motus eorum contra rationem, quia in eis manifestatur concupiscentia carnis, & ardor venereus,qui non subduntur rationi,quia insurgunt, non iubente ratione, immò contra imperium eius,&c.Genes. 187.c.3.H
Quare in membris genitalibus apparuerit magis nuditas primis parentibus, quàm in aliis membris, Genesis, 189.c.4.I
In solis genitalibus membris est turpitudo, & non in aliis membris,&c.Genes. 190.c.1.C
Genitalia membra ideo turpia redduntur, & nõ alia, quia mouentur a concupiscentia, non imperante ratione,& etiam si ratio cessare iubeat,nõ cessant, & ille motus est pruritus quidam in eis factus,quo in venerea inclinamur, & non solum titillamur, sed fit quidam motus dilatationis, & hoc facit concupiscentia, quæ est in eis. Et quia iste motus incipit in eis non iubente ratione, & non cessat, quando ratio suadet, est motus malum inordinatus, & ideo ista membra dicuntur turpia,in quantum non obediunt rationi,Genesis, 193.c.1.A
De genitalibus erubescimus, non quasi malum per ea perpetretur, sed quia inordinatum est quidquid per ea agitur, scilicet, non obediendo rationi, sic dicit Augustin.lib.14.de.ciui.capi.19. Gen. 193.c.2.D
Quod genitalia membra moueantur inordinatè cõtra rationem potius quàm cęteræ partes corporis, per quas excercentur actus aliarum passionum, non est ideo, vt quidam dicunt, quia concupiscibilis moueat membra inordinatè, & non irascibilis &c.nec propterea, quòd concupiscibilis habeat organa determinata, scilicet, genitalia membra, Genes.193.c.2.D; Sed dicendum est, quòd de his solis erubescimus, quia hæc sola mouentur a concupiscentia,quæ in eis dominatur,vt sine illa moueri non possint. Sed quare ista sola moueantur a concupiscentia,cum illa etiam operetur per alia membra,vel organa, dicendum, vt putatur,quòd causa est vehementia, sed non est totalis causa, sed ex natura speciei passionis prouenit magis quam ex vehementia, & hoc fuit ex Dei prouidentia, quæ voluit dare magnam inclinationem ad cõmixtionem, & ad hoc fuerunt duo mouentia,vnum est voluptas in ipsa commixtione, aliud est desiderium impellens ad ipsam commixtionem, & hoc secundum est efficacius motiuum,Gen. 193.c.3.F
Quòd genitalia moueantur a concupiscentia venereorum, fit propter conditionem organi, Genesis, 194.c.1.A
Genitalia magis seruiunt concupiscibili, quàm potentiæ generatiuæ,quia immediatius. Quia tamen ista concupiscibilis,propter generatiuam est,ideo etiam seruiunt generatiuæ,& ob hoc dicuntur genitalia, quia vltimo ordinantur ad generationem, licet immediatè seruiant concupiscentiæ, &c. Genesis, 195.c.1.G
Quod in genitalibus post peccatum fuisset turpitudo in primis parentibus, & non prius,aliter a Deo venit,& aliter a natura,Nam,quòd illę partes moueantur contra rationem, ipsa non iubente, immo & resistente,& prius non,hoc fuit a Deo, quia priuauit hominem dono dato,fuit etiam a naturà prout in illis erat principium ad faciendum hoc, Genes. 195.c.1.E
In membris genitalibus ordinatio ante peccatum, scilicet, quòd non mouerentur, nisi secundum imperium rationis,non esset naturalis, Genesis. 195.c.2.C
Quòd in primis parentibus fuit erubescentia de turpitudine in genitalibus, fuit naturaliter, sed supranaturaliter fuit illa turpitudo, quę prius non erat contra imperium rationis,Gen. 195.c.1.E
Genitalium membrorũ inordinatio contra rationẽ, potest dici,quod naturaliter sub intrauit, quia irascibilis,& cõcupiscibilis ex cõditione sua habẽt, ꝙ nõ sequantur rationẽ,sed ꝑ se moueantur,& iõ naturaliter fit hoc,& non diuinitus,&c.Gen. 195.c.3.k

Genesareth. Nomen regionis Galilęæ, quæ est in circuitu maris Galilęæ,& ab illo mari nominatur, nam illud mare nominatur,mare Genesareth.Luc.5.Matthæi tomo 4 105.c.1.A

Genesis. Græce, Latine interpretatur natura,& liber Genesis dicitur sic, qnia de rerum creatarum speciebus agitur in suo exordio,quem librum Hebræi vocant bresith,Genesis, 18.c.2.C.& 1.c.2.A, Et bresith interpretatur,in principio,quia liber sic incipit,Exo.to.1. 1.c.1.A
Genesis liber, qui agit de rerũ prima via ad essendũ, sicut generatio rei est via ad esse rei, inter sacras scripturas caput est,Gen. 1.c.2.A
Principiũ libri Genesis,& principiũ, & finẽ Ezechielis,& Cantica canticorum iudęi non permittebãt quẽ quã quantũcunque doctum legere,nisi attigisset trigesimum annum, &c.Gen. 27.c.3.F
In libro Genesis legislator congregat rationalem creaturam legis susceptiuam, vt in sequentibus libris tradat legem directiuam, &c. Genesis, 1.c.3.k

Liber

Index in omnia Opera

Liber Geneſis dicitur liber legis cum aliis quatuor ſequentibus,Gen. 233.c.1.C

In Geneſi ideo dicta ſunt multa per anticipationē, & recapitulationem,quia res non ſcribebantur,quādo fiebant, ſed multo tempore poſt, Numeri tomo 2 167.c.2.B

Totus liber Geneſis texit hiſtoriam,Ioſue tom. 16.

Geneſis apud Hebrēos dicitur Breſith,vel melius Bereſith. Et eſt ablatiuus cum præpoſitione,nam Be, apud Hebræos, ſignificat, in,&,Reſith, ſignificat principium 1.Reg.tomo 1 10.c.3.F

Gens. Vnde ſic dicatur,& quid ſignificet,Matthęi tomo 5 200.c.1.B

Inter gentem,& regnum quid interſit, Matthæi tomo 6 270.c.1.A

Inter gentem, & populum quid interſit, Geneſis, 399.c.3.H

Cuicumque genti licet facere,ſicut opinatur, quando nihil eſt,per quod conuincatur male opinari, Matthęi tomo 5 94.c.4.G

Gentes.Gentiles. Multi Gentiles,videntes idola eſſe mutilia,vnum Deum cęli crediderunt,& in hac fide ſaluabantur,quia ſecundum Apoſtolum ad Hebræ. 11.ſufficit credere,quia Deus eſt, & quòd remunerator eſt,& ſic dicimus multos de gentibus ante Chriſti aduentum ſaluos fuiſſe,quia non obligabantur ad cęremonialia legis Iudaicę,niſi illi tātum, qui deſcendebant de ſtirpe Iacob,Geneſis, 36.c.2.B,Exo.tomo 1 7.c.1.A

Gentiles bene viuentes,non peccantes contra ius naturale,ſcilicet, contra decem præcepta decalogi, & non colentes idola principaliter, & credentes vnum Deum verum eſſe bonorum omnium retributorem,etiam ſi neſcirent Trinitatem perſonarum,& alia,ſaluabantur, & iſti exeuntes de corporibus, ſi nullum peccatum puniendum haberent, in ſinu Abrahæ recipiebantur,vbi nullus dolor, vel triſtitia afflictiua erat. Et ſi iſti Gentiles coluiſſent idola, & exercuiſſent ſcelus, ſi tamen ante mortem pœniteret eos talia contra Deum commiſiſſe, exeuntes de corporibus ad locum purgatorium deducebantur, vt inexpletam ſatisfactionem ſcelerum abundanter ſuſtinendo complerent, & ſecundum iſtum modum, ſatis probabile eſt,quòd multi de Gentilibus tempore legis moſaycę,& ante illam,ſalui facti ſint, quia contritio tunc non fuit minoris potentiæ quàm nunc eſt,Geneſis, 260.c.1.A

Gentiles,qui erant tempore legis moſaycę, ſicut per opera contritionis, & quaſdam cęremonias volūtarias, expreſſiuas cultus diuini, abſoluebantur a peccatis actualibus, & merebantur vitam æternam,ita erat de peccato originali,ſ.q; per idē tollebatur actuale,& originale &c.Gen. 260.c.1.B

Gentiles hónorabant Deos ſuos in vaſis muſicis, Exo.tomo 1 85.c.2.C

Gentiles colentes Deum camporum, vt daret illis multos fructus,ſacrificabant ei.hędum coctum in lacte matris ſuę, & hoc ſe vidiſſe teſtatur Rabbi Moyſes,Exo.tomo 1 266.c.3.G

Apud Gentiles multi erāt dii, & in multiplici differētia,inter quos multi erant ſelecti, & maximi,alii erant ſemidei,&c,Exo.tomo 1 266.c.3.G

Nullus ex Gentilibus,qui tempore legis Moſaycę factus eſt ſaluus in Gentilitate,cognouit Deum Hebrēorum eſſe verum Deum,ſed putabat eū eſſe,ſicut vnum de diis aliarum gentium;nam alias ſuſcepiſſet illam legem,Exo.tomo 2 101.c.3.H

Gentiles cognoſcentes Deum Hebræorum eſſe verum Deum, & agentes contra legem datam Hebrēis, non peccabant; quia ad illam legem ſolum obligabantur Hebræi, Exodi tomo 2 101.c.4.G

Gentiles non ponebant Deos ſuos ſuper altare, &c. Exo.tomo 2 119.c.1.D

Gentiles diis ſuis turpiſſimis turpia ſacra offerebant, vt Priapo aſinum,Phębo equum,Dianę viſcera canis,Exodi tomo 2 119.c.4.k

Gentiles,& ſi in multis vitiis eſſent deordinati, maxime tamen in actu carnis,Leui. 178.c.1.E

Gentes non tenebantur credere, quæ Iudæi credebant; nam multos Philoſophos dicimus fuiſſe ſaluos, quia non colebant idola, & credebant vnicum Deum eſſe punitorem, & remuneratorem, & cum hoc cauendo a peccatis mortalibus, quæ ratio naturalis dictat eſſe peccata, &c. Ruth. 247.c.1.D

Gentilium mos,ne phantaſticis ſomniorum illuſionibus vexerentur,Gen. 296.c.4.G

Gentilium mala erant duplicia, quædam circa Deum errando in cognitione eius, & in cultu ei dando, alia erant mala contra proximos, vel rationem ipſam,prima nullatenus conceſſit Deus, ſecunda vero aliqualiter permiſit,Matthęi tom.6. 46.c.3.I

A Gentilibus bene poterant ſacerdotes veteris legis accipere pecunias ad neceſſaria Sanctuarii, ſimiliter, & animalia,& alias res, vt ſcilicet, venderentur, & pretium earum applicaretur Sanctuario, non tamen, vt offerrentur Domino in Sanctuario ad ſacrificium,nec pro ſacerdotibus,Leuitico.251.c.2.C, Et ratio quare talia, quæ a gentibus offerebantur, non reciperentur, erat quia deficiebat in eis proteſtatio futuri Meſſiæ, & propter multa alia,Leui. 251.c.4.K,& 253.c.3.H

Gentem vnam aduerſus aliam quandoque Deus incitat,4.Regum, 135.c.2.C

Gentibus ſufficiebat ad ſalutem,credere quod Deus eſt,& quòd remunerator eſt, vt patet ad Hebrēos 11. Et iſta faciliter ſciri poſſunt, quia naturaliter cognoſcuntur,ad Rom.1.inuiſibilia enim ipſius, Nume.tomo 2 182.c.2.A

Gentes conuerſæ ad iudaiſmum communes erant cum Iudæis in his, quæ erant obligationis, non tamen in priuilegiis,Numeri tomo 2 178.c.4.E

Omnes gentes obligatæ erant ad colendum Deum, etiam nulla lege impoſita, Deuteronomio. 141.c.4.G

Circa Gentiles poterant ſe habere Iudæi dupliciter, Ioſue tomo 2 167.c.3.F

Gentium opinio vulgaris erat, quòd ipſa idola lapidea, vel lignea eſſent dii, præter aliquam aliam virtutem, ſed alii non credebant hoc, ſed quòd virtutes quædam ſpirituales latérent in eis, & has credebant eſſe Deos. Et iſta erat opinio ſapientum inter gentes,1.Reg.tomo 1 56.c.1.B

Gentiles opinabantur Deos eorum inuicem pugnare.1.Reg.tomo 1 56.c.3.F

Gentiles quamuis non obligarentur colere omnes Deos, ſed ſolum Deos gentis ſuæ, vel eos, quos vellent, tamen obligabantur nemini deorum inferre iniuriam, &c.1.Regum tomo 1 69.c.1.A

Gentibus,& Iudæis multę cęremoniæ,& leges communes erant,&c.1.Reg.tomo 1 130.c.3.G

Gentiles non peccabant repudiando vxores, aut habendo plures 1.Reg.tomo 1 143.c.3.H

Gentiles qui idola colebant, non veniebant in templum Iudæorum ad orandum, ſed quando aliqui veniebant

veniebant ad orandum, & consequebantur a Deo aliqua beneficia, nõ conuertebantur postea ad idola, vt patet de Naaman Syro. 4. Reg. 5. super 3. Reg. 79.c.1.A

Ex gentibus non Chananæis, licebat Iudæis capere vxores, dum tamen conuerterent eas prius ad Iudaismum, &c. 3. Reg. 94 c.2.E

Gentiles diuiserunt deos suos in tres partes, nã quosdam vocauerunt selectos, quosdam semideos, alios verò rustica numina. 3. Reg. 186.c.2.A

Gentiles ponentes multos deos, cuilibet eorũ tribuebant potestatẽ super vnam rem: & in illa erat excellentior aliis. 4. Reg. 4.c.2.B

Gentiles faciebant altaria in collibus. 4. Reg. fo. 165. col. 2. B

Gentes, quæ non conuertebantur ad Iudaismum: honorabant Deum Israel dupliciter: nam quidam veniebant ad Ierusalem in tẽplum, & adorabant &c. Alij non ibant sed ornabant templum muneribus, vt patet de Artaxerxe &c. Mat. to. 6. 193.c.2.E

Seruitutem, quæ dicitur latria, tenentur omnes gentes exhibere Deo, quia omnes sunt possessio Dei. Mat. to 6. 206.c.2.E

Gentiles poterant sacrificare Deo, vbicunque essent, & qualitercunque vellent ipsi & de quibuscunque animalibus, dum tamen essent munda, & sub quibuscunque cæremonijs. 1. Paralip. fo. 186. col. 3. K. Non tamen permittebãtur offerre sacrificia in sanctuario, ibid. 187.c.1.A

Quando in Paralip. aliqua gens denominatur a patre, & a filiis denominantur aliæ, oportet, q̃ ille pater habuerit plures filios, quam explicentur, ita q̃ ille non nominatus continuauerit successionem illius gentis, quæ a patre suo nominata est. 1 Paral. f. 30. col. 3. F

Gentes quid de Deo cognoscere poterant cognitione naturali. 2. Paral. 33.c.4.k

Alaliqui reges eorum honorabant Deum Israel, & iqui Gentiles timebant valde Deum Israel, & ideo templum eius &c. Et ob hoc multi de gentibus veniebãt ad templum Domini, vt orarent. 2. Paral. 91.c.3.B

Salomon non peccauit orando Deum, vt gentes, quę orarent in templo, quod fecit Domino, exaudirentur ab eo, 2. Paralip. fo. 91. c.4.k. Et Deus exaudiebat orationes eorum, sed nunc non exaudiuntur orationes Iudæorum, & Saracenorum, quia necesse est eos nunc esse in peccato mortali, cũ lex euangelica, obliget omnem hominem ad sui obseruantiam. Mat. vlt. & Marci vlti. 2. Paralip. 92.c.1.C

Et cum gentilibus, qui veniebant ad orandum in templum Salomonis, poterant Iudæi communicare in verbo, & non peccabãt, sed potius merebantur eos dulciter tractando, vt scilicet ad Deum verum conuerterentur. Similiter & in cibo poterant communicare, dũmodo gentiles non comederent aliquod immũdum, quod Iudæis non liceret comedere ex lege, vt patet Leui. fo. 11. & Deu. 14. Generaliter tamen Iudæi non manducabant cum Gentilibus. Secundum, in quo cum eis non communicabant, erat, q̃ non solum non permittebantur intrare in templum interius, sed etiam nec in atrio templi, in quod intrabant Israelitæ laici, vt orarent, sed orabant tantum in atrio immundorũ, quod erat quartum atrium in ordine atriorum. Tertium in quo non communicabant Iudæi cum Gentibus veniẽtibus orare in templum, erat in oblationibus &c. Leuit. 22. Poterant tamen dare sacerdotibus pecuniam, ex qua emerent animalia, & omnia necessaria ad sacrificia. 2. Paralip. 92.c.3.F

De opinione, quam gentiles haberent dè diis suis circa victoriam. 2. Paral. 192.c.2.A

Gentiles dicebantur Gẽtes respectu Iudæorum. Mat. to. 1. 26.c.4.H

Gentiles dicuntur, quia tales sunt, quales geniti sunt, hoc est sub peccato manent, sicut sub peccato geniti sunt. Vel quia nihil habent, nisi quòd sunt gentes, idest homines. Nam Iudæi tempore suo, & Christiani legem habent à Deo, secundum quam colunt Deum. Mat. to. 2. 248.c.3.k

Gentiles putabant orationes suas deos non intelligere, nisi verbis vterentur, & quòd multis verbis & orationibus persuaderentur dij eorum. Matt. to. 3. 66.c.1.A

Gentiles errabant dupliciter in orationibus suis. Primò, quia petebant res inhonestas, & inanes &c. Secundò, quia erant multiloqui, cum orabant. Matt. to. 3. 68.c.3.G

Aliqui Gentiles, qui de Deo bene sentiebant, credentes, quia est, & quia remunerator est, ad Hebræ. 11. vtebantur ieiunio ad satisfaciendum Deo pro peccatis, vt Niniuitæ: Ionæ 3. & aliqui se exercebant, circa opera cultus diuini, sicut Iudæi, licet non obseruarent legem eorum, vt patet de illis, qui veniebant ad adorandum Deum in templo Salomonis. 3. Reg. 8 & 2. Parali. 6. & de regina Saba. 3. Reg. 10. quam Christus laudat Mat. 12. Et de Eunucho reginæ Aethiopiæ, Act. 10. Matth. tomo 3. fol. 84. colum. 2. A. Alij vero gentiles, de Deo male sentientes, non habebant ritum Iudæorum, vt probatur ibidem.

Omnia mala, quæ permissa erant Iudæis, erant apud gentes. Mat. to. 5. 95.c.2.A

Apud Gentes in libello repudij scribebantur causæ repudij. Mat. to. 5. 101.c.1.C

Gentiles poterant saluari, etiam si Christus ordinaret, quòd illis non prædicaretur euãgelium. Mat. to. 3. 234.c.2.C

De causa potissima odij gẽtilium contra Christianos. Mat. to. 3. 251.c.4.k

Singuli gentiles singulos cultus habebant. Mat. to. 3. 251.c.4.K

Gentes diuiserunt multos deorum modos. Mat. to. 4. 17.c.4.G

Gentiles putabant, q̃ Christus solo tactu curaret infirmitates. Mat. to. 4. 119.c.3.F

Ad Gentiles ibat nonnunquam Christus sanans eos in opprobrium Iudæorum. Matth. tom. 4. fol. 140. col. 2. D

Illos sacra scriptura appellat Gentiles, qui non erant Iudæi; nã Iudæi collati ad cæteros erant valde pauci, & ideo cæteri, quia plurimi erant, vocantur gentes. Mat. to 5. 200.c.1.B

Vbicunque Christus sanando Gentiles miracula faciebat, ibi fides eorum magis elucebat. Mat. to. 4. 141.c.2.B

Gentiles ante legem nouam poterant saluari quicunque, scilicet morerentur sine peccato mortali. Mat. to. 6. 192.c.3.K

Quare Christus vocauerit Gentiles canes. Mat. 15. vide super Mat. to. 4. 144.c.1.C

Nihil apud Gentes reputatum est tanquam malum, quasi esset contra ius naturæ, quod non esset prohibitum apud Iudæos; immo aliqua concessa erãt gentilibus, idest nulla lege apud eos vetita, quæ apud Iudæos fuerunt vetita, & multa erant apud Gentes, ad quæ non obligabantur aliqua lege, & Deus obligauit Iudæos ad illa ponendo legem &c. Mat. to. 7. 45.c.4.G

Gentilibus post Christi mortem datus est panis ad saturitatem,

turitatem, ideſt miracula & beneficia. &c. Matth. to.4. 144.c.4.k

Si gentiles vellent offerre pecuniam in gazophylatiũ Domini, illa recipiebatur, non tamen animalia, ſi illa vellent offerre ad immolandum &c. Mat.to.7. 296.c.3.H

Vbicunque in euangelio agitur de fide gentiũ, Chriſtus eam extollit in Iudæorum confuſionem. Mat. to.4. 145.c.1.B

Gentiles non tenebantur ad legem Iudæorum, etiam credentes Deum Iudęorũ eſſe verum Deum &c. Mat.to.7. 298.c.1.C

Gentilium animę, quæ erant in purgatorio ante Chriſti mortem, tranſibant inde ad ſinum Abrahæ. Parad. 102.c.3.H

Apud Gentes licitæ putabãtur vſuræ, & leges eorum hoc conceſſerunt, ſicut & nunc leges ciuiles habẽt, & in multis caſibus, ſecundum eos, debentur vſuræ. Mat.to.7.fo.46.c.1.A. Et apud gentes varie ſe habuit vſura. ibidem. & fo.42.c.4.F

Apud gentes licita erat vxorum multitudo. Mat.to.7. 46.c.1.B

Gentes videntes magnalia, conuerterũt ſe ad Deum Iſrael. Matth.to.7. 295.c.4.H

Gentibus quare non erat licitum comedere de agno paſchali. Mat.to.7. 246.c.3.G

Gentiles ponebant paradiſum & infernum, non quia ſic crederent, ſed vt reformarent mores hominum &c. Mat.to.6. 43.c.3.k

Inter leges gentilium, leges Romanorum erant optimæ. Mat.to.6. 47.c.3.I

Gẽtiles erãt in via, & ſtatu ſalutis tẽpore legis Moyſi. Mat.to.6. 192.c.3.K

Leges, quibus gentiles damnabãt virginitatẽ, fortaſſe erant iniuſtæ: quibus nõ obſtãtibus licebat cuilibet ſeruare virginitatem. Mat.to.7. 22.c.2.A

Genua Flectere corpori Chriſti cur debeamus. Mat.to.1. 25.c.2.B

Genua flectere quando debeamus dum in Miſſa dicitur Symbolum. Gen.to.1. 25.c.2.E

Geomantia. Eſt quædam deceptio inuenta a dæmonibus, vt illaquearent animas miſerorum, per quam artem futura aut præterita vel præſentia conantur homines inquirere factis punctis in terra vel papiro, & per numerum horum inueſtigatur conditio incertorum, quod probatur eſſe contra rationem. Leuit.fo.190. col.2.D

Ea, quæ per artem geomantiæ inquiruntur, præcipue dependent a libero arbitrio. Leui. 190.c.4.F

Geometria. Arithmeticam præſupponit. Gen. 15.c.2.E

Geometria a menſuris terræ nomen accepit, idque hoc nomen, geometria ſignificat nam, ge, terram ſignificat, & metros, menſuram, quã primum excogitaſſe fertur Aegyptus, & huius artis fuere tres maximi præceptores, ſcilicet, Thales, Archimenides & Euclides. Gen. 15.c.2.E

Gera Interdum eſt nomen viri, interdum mulieris. 1.Paral. 104.c.2.A

Gerara. Terra eſt auſtralis reſpectu terræ promiſſionis cõtra terram Aegypti apud Cades & Sur, quæ ſunt deſerta quædam, per quæ venerunt filij Iſrael de Aegypto &c. Gene. fo.273. col.3.G

Gerara fuit metropolis Philiſthinorum. Exod. to.1. 102.c.4.I

Geraſa. Ciuitas quædam eſt, quæ dicitur eſſe Galilęæ Orientalis ad mare Galilęæ apud montem Seir in terra dimidiæ tribus Manaſſe, & eſt e contrario ad ciuitatem Tyberiadem, quę eſt a parte occidentali prædicti maris, itaquod inter iſtas duas ciuitates mediat mare, quod dicitur Galilęæ, &c. Mat.to.3. 163.c.3.F

Gergeſei. Quare non nominantur Exo.3. cum vnus eſſet de ſeptem populis, qui ejiciendi erant de terra promiſſionis, &c. Exo. to.1. 18.c.1.D

Gerſon. Nomen eſt Hebræum cuiuſdam filij Moyſi, quem habuit ex Sephora filia Sacerdotis Madian, quod interpretatur peregrinus vel aduena, quia quando eum genuit erat peregrinus: fugerat enim de Aegypto a facie Pharaonis &c.1.Paral. 270.c.3.k

Geſſen. Terra Geſſen erat in introitu Aegypti venientibus de terra Chanaan. Gene. 389.c.3.I

Terra Geſſen eſt vltra mare Rubrum contra terram Chanaan. Gen.fo.391.c.2.C. Et eſt in Aegypto inferiori extra mare Rubrum verſus Septentrionem. Exo.to.1. 104.c.3.K

Geth. Et Acharon, duæ metropoles Philiſthinorum, fuerunt captæ ab Iſraelitis tempore Samuelis.1.Paral. 206.c.1.E

Geth aliquando capitur pro viro, & aliquando pro ciuitate. Nam in terra Philiſthinorũ erat vna de ſex metropolibus, quę dicebatur Geth, & ad eã fugit Dauid, quãdo mutauit faciem ſuam, & collabebatur in terram. 1.Reg.21. Et ad iſtam vrbem poſtea ipſe fugit a facie Saulis & manſit ibi quatuor menſibus vſque ad mortẽ Saulis. 1.Re.27. & 1.Paral.4. capitur Geth pro viro.1.Paral. 59.c.3.k

Gether. Agether filio Aram filij Sem deſcendunt Batriani, qui morantur in Aſia. 1.Paral. 34.c.2.C

Getuli. Habitantes prope Carthaginem in terra illa, in qua Auguſtinus fuit epiſcopus, deſcendunt ab Euila filio Chus filij Cham. 1.Paralip. 31.c.1.A

Gibbus. Eſt duplex vnus in dorſo, & vocatur ſic. Alius in pectore, & vocatur ſtruma, & vterque iſtorum excluſus erat a miniſtratione ſacerdotali in veteri teſtamento. Sed hæc non impediunt in nouo teſtamẽto, niſi ſint monſtruoſa. Leuit. 231.c.4.G

Giezi. Multipliciter peccauit, ſcilicet, octo modis accipiendo munera a Naaman: primò per auaritiam: ſecundò per ſimoniam: tertiò accuſando iniuſte Eliſæum dominum ſuum: quartò, quia mentitus eſt &c. 4.Reg. 56.c.1.C

Giezi non ſolum commiſit ſimoniam, ſed etiam fuit princeps omnium ſimoniacorum, & ipſe fuit primus, qui legitur ſimoniã cõmiſiſſe. 4.Re.f.56.c.2.B

Giezi petiit pecuniam a Naaman, vt venditor rei ſpiritualis, ſed Naaman conferebat vt ſpontaneus benefactor Eliſæi, &c.4.Reg. 58.c.1.B

Giezi quare fuerit data pœna lepræ, potius quam alia punitio.4 Reg. 58.c.2.D

Giezi non habuit aliam cauſam petendi pecuniam a Naaman, niſi quia Eliſæus ſanauerat ipſum &c. 4.Reg. 60.c.1.A

Giezi non peccauit ita grauiter, ſicut Simon magus, & tamen fuit grauius punitus, & aſſignantur cauſæ huius.4.Reg. 60.c.1.C

Giezi quare punitus fuerit in filijs & deſcendentibus. 4.Reg.60. c.4.K. Et cùm dicitur in textu vſque in ſempiternum, non debet intelligi, q̃ illa lepra inficeretur omnes deſcendentes a Giezi, ſed q̃ durauit illa plaga magno tempore puta ad ſummum vſque ad quatuor generationes. ibid.

Giezi non tenebatur ad restitutionem pecuniæ acceptæ à Naaman Simoniace,quia teneri ad talem restitutionem non est ex iure naturæ, sed ex institutione ecclesiæ.4.Reg. 61.c.2.A

Giezi non erat verus dominus illius pecuniæ &c. Quam accepit à Naaman, cum acceperit illam nomine Elisæi,& Naaman non dedit illam pro Giezi, sed ꝓ Eliseo.Sed Elisęus,cuius erat pecunia,permisit, vt illam haberet Giezi ex misericordia &c. 4.Reg. 61.c.3.I

Gigas. Gigãtis molare Augustinus se vidisse refert de Ciui. cap.10. ex quo centum nostrorum molarium fieri posse dicit . Gene. fol. 29. col.1.E

De quodam gigante Palante nomine filio Euandri, qui adiuuit Aeneam in conflictu contra Turnum, vbi & mortuus fuit,refertur,ꝙ fuit sepultus & conditus arte mirabili,cum lucerna ardẽte in loco, vbi nunc Roma est deinde anno quasi octingẽtesimo post Christum, dum quædam ædificia magna Romæ fierent, casu sepulchrum illius inuẽtum est,& deinde cum lucerna ardenti integer eductus, & ciuitatis muro applicatus, altitudinem muri capite excellebat. Gen. 33.c.4 I

Gigantes fuerunt post diluuium multis in locis,& dicuntur sic græce,a ge, quod est terra, tanquã a terra geniti; nam opinantur homines ꝙ nulla mulier tantos viros gignere potuisset.Gen. 36.c.1.A

Gigantes nunquam fuerunt in sæculo quousque filij Dei, idest filij Seth acceperunt vxores de filiabus Cain. Augustinus ex litera septuaginta interpretũ dicit ante fuisse gigantes in terra. 15 de Ciui. c.24. Et potest fieri concordia.Gen. 36.c.1.B

Gigantes vocantur cadentes, vt ait Rabbi Salo. quia erant de genere duorum angelorum cadentium de cœlo.s.Aza & Azael. sed hoc vanum est. Nu. to.1. 186.c.4.F

Tria genera gigãtum distinguebantur apud Iudæos, quidã vocãtur Emin,alij Enachin, & alij Raphain, primi erant minores secundi maiores, & tertij erãt maximi. & primi non dicebantur proprie gigãtes. secundi erant veri gigantes, similiter & tertij. Et de genere tertio erat Og, rex Bassan. De secundo erant gigantes quidam,qui erant in Hebron. Iosue to.2. 50.c.4.F

Gigantes,de quibus Gen.6.geniti sunt, vt quidam dicunt, à dæmonibus refundentibus in vas fœmineũ semẽ decisum a viris per molliciem, vel a dormientibus, qui polluũtur in somno &c. Mat.to.2. f.175. col.2.C

Gymnasium. Dicitur exercitiũ corporale, qđ corpore nudo fit, vt lucta &c. vel dicitur locus in quo ista fiunt,vnde balneũ gymnasium dicitur, quia balneantes nudi sunt. Et hinc transfertur, vt omnium prope artium studia gymnasia dicantur &c. Gen. 4.c.3.H

Gymnosophista. Idem est ꝙ sapiens nudus, & gymnosophistæ ꝓ opacas Indiæ atque Aethiopiæ solitudines vagari perhibentur tegmina tãtum genitalibus adhibentes. A generando se cohibent, & oculorum acutie cæteros homines antecellunt, &c. Gen. 7.c.2.A

Gymnosophistæ, irreuerberatis oculis, solem attentissime & impune speculantur. Exo.tom.2.fo.162. col.2.A

Gion. Fluuius est Nilus, qui dicitur sic a Nilon, quod est limosum, quia tota aqua Nili limosa est,& ideo multum terram fœcundat.Gene. 14.c.3.H.& 103.c.1.A

Gion fluuius Paradisi, est ille, qui vocatur a nobis & a Græcis Nilus, & omnes concordant in hoc, & giõ interpretatur hiatus terræ, vel terreus, quia a terra aliquando absorbetur & alicubi apparet,sicut cę tera flumina Paradisi. Vocatur autem terreus,idest, turbidus, vel lutosus, & idem significat Nilus hoc est limosus, quasi terra lutosa plenus, Genes.103 col.1.A

Gion flumen,quod pro Nilo ponitur nunc apud nos, cum esset coniunctus terræ promissionis non fuit cognitus a septuaginta interpretibus, quòd Nilus esset Gion. Sed dubitabant, & ideo Gion, & non Nilum dixerunt, & eorum assignatur triplex ratio dubitationis,Genes. 104.c.4.G

Gion est fons Syloe, qui est prope Ierusalem. & vocatur natatoria Syloe, Ioan.9. Et ex isto fonte procedebat quidam fluuius, qui magnam quandam lacũ faciebat apud Ierusalem,in qua natabant Iudæi &c. 3 Regum 12.c.2.E

Gladius. De gladio flãmeo, de quo Genes.3. refertur opinio Nicolai, & confutatur,Genes. 24.c.3.H

Gladius flãmeus est ignis circundans Paradisum positus sexto die, Adam iam eiecto & vocatur gladius, quia in extremitate acuitur sicut gladius, & positus est iste ignis ad custodiendum viam ligni vitæ, & hominibus & dæmonibus,Gen. 24.c.4.G

Gladius delphicus habet duos vsus pro paupere, scilicet,scindere & serrare,vt patet ex 1. Poli.c.1. Exod. tomo 1 200.c.1.C

Gladius delphicus ex vna parte erat acutus ad scindẽdum,& ex alia habebat dentes ad serrandũ, & ideo dicebatur paupere pro paupere, Matth. tomo 1. 20.col.1.A

Gloria beatorum.

Gloria est vita æterna,Mat. to.5 192.c.2.B

Pro actibus cuiuscunque debetur ei pœna, vel gloria in corpore & anima,Mat.tomo 7 86.c.2.A

Omnis, qui saluatur assequitur certũ gradum gloriæ, Mat.tomo 7 91.c 4.K

Gradus gloriæ per propria opera datur,& nõ per aliena,Mat.tomo 7 13.c.4.F

Gloria beatorum,& pœna damnatorum potest augeri vsque ad diem iudicij,Mat.tom.7 185.c.2.B

Gloriam beatorum non videbunt damnati,exacto iudicio,Mat.tomo7 218.c.3.F

De gloria beatorum habent damnati notitiam quandam confusam,Mat.tomo 7 219.c.1.D

Deus non dat gloriam animæ, quam daturus est corpori,Mat.tomo 7.274.c.1.E, Neque fit iniuria corpori,si non datur ei gloria ibid.

Corpori non debetur gloria,sed quia homo resurget accidet gloria corpori, quæ licet sit accidentalis respectu corporis,necessaria tamẽ est respectu dispositionis diuinæ,& meriti hominis &c.Mat.tomo 7. 274 c.3.G

Gloria corporis in quatuor dotibus consistit, Matth. tomo 7. 94 c.2. C, Et gloriæ corporis opponuntur duo &c.ibidem 123.c.2.D

De gloria beatorum,vide in dictione Beatitudo.

Gloria, idest, honor. Gloria est laus, vel honor manifestus,Exod.tomo 2 71.c.2.A

Gloria duas habet conditiones,prima est,ꝙ gloria potest esse ad prędentes, & absentes, secunda, ꝙ nunquam ett inter valde paucos,Mat.to.4 2.c.1.E

Gloria domini,de qua Exod.24.dr̃,& habitauit gloria domini, super Sinai, erat quædã representatio magnitudinis eius,& explicat exẽplo,Exo.to.2.11.c.4.G

Cloria quid sit,Exo.tomo 1 112.c.2.C

Gloria eſt effectus honoris & laudis. Mat.to.3.4.c.4.H

Gloria eſt clara cognitio cum laude, &c. 1.Paralip. f.184.c.4 G. & 337.c.2.E. Mat.to.5.fo.193.c.1.C.& & to. 3.fo.3.c.4.D

Gloria propria pertinet ad nominis dilatationem, ſiue famam; & vocatur gloria: vno modo clara alicuius cognitio, & extenſio nominis cum laude, qñ quis à multis cognoſcitur, & ab omnibus laudatur. Alio modo accipitur gloria pro honore cõſurgente ex apparatu magno. Et ſic accipitur Mat.6. cum dicitur. Neque Salomon in omni gloria ſua indutus eſt, ſicut vnum ex iſtis. 2. Paral. 224.c.4.G

Primo modo eſt Ambroſij, & dicit duo, ſ. manifeſtationẽ & laudem, & ſi hoc ſit apud multos eſt propriè gloria, & ſi apud vnum tantum, vel apud ſeipſum reputatione ſua dr̃, gloria largè. Mat.t.3.3.c.4.k

De gloria humana, & quid interſit inter famam & gloriam. Mat.to.2. 11.c.4.F

Gloria comparatur ad honorem & laudem ſicut finis ad ea, quæ ſunt ad finem. Mat.to.3. 6.c.4.F

Gloria vana. Appetitus gloriæ ſimpliciter non eſt peccatum, ſed ſolum appetitus inanis gloriæ. Mat.to.3. 3.c.4.K

Dei gloriam vſurpare ſemper eſt peccatum mortale & grauiſſimũ, nec ſemper, qui inaniter gloriatur, Dei gloriam & excellentiam vſurpat, ſed quandã aliam, quæ competit homini excellenti, vel virtuoſo, ſapienti, potenti, diuiti, &c. Mat.to.3. 6.c.2.A

Quando gloriæ appetitus præcedit opus, ſemper perditur merces operis, quia inanis gloria fuit cauſa eius; ſi aũt talis appetitus ſequatur, ſeu concomitatur actum, & non præceſſit, tunc regulariter non perditur merces operis, quia cauſa operãdi nõ fuit deſiderium gloriæ humanæ, ſed Deus. Si verò inanis gloria ſequatur poſt actum, nunquam perditur merces, licet iſta inanis gloria ſit peccatum veniale, quia opus prius fuit bonum, & operi præterito non poteſt nocere. Mat.to.3. 7.c.4.G

Et talis, qui propter vanam gloriam perdit æternam operis mercedem, non inconuenit, quòd mereatur mercedem aliquam temporalem, nam per opera facta in peccato mortali, poteſt homo mereri multa de congruo, licet non de condigno, & poteſt etiã veriſimilius teneri ꝙ non mereatur bona temporalia. Mat.to.3. 8.c.2.A

Gloriari in Deo, eſt gaudere & approbare opera ſua, inquantũ ſunt digna vita æterna. Matt.to.3.4.c.3.G

Cauſa communis, propter quam quis poteſt appetere gloriam, eſt propter bonum exemplum proximorũ, & vt non ſcandalizent eos. Mat.to.3.4.c.3.K

Inanis gloria opponitur magnanimitati, non ad magnanimum, ſed ad rationem & ad ſeipſum. Matt. to.3.fo.4.c.4.F. Et tamen non oportet, ꝙ omnes effectus inanis gloriæ opponantur magnanimitati, vt ſunt contentio &c. Mat.to.3. 5.c.1.E

Gloria inanis non eſt ſemper peccatum mortale, nec ſemper veniale. Eſt tamen mortale, qñ propter inanem gloriam recedit quis ab eis, quæ tenetur facere propter Deum, cum ſ. quis gloriatur de re turpi, ſcilicet de peccato, per quod Deum offenderat, vel quando gloriatur de aliquo falſo, per quod vſurpat ſibi diuinum honorem, vel qñ gloriatur quis de aliquo temporali bono, quod præfert Deo, vel bonis, quæ habiturus eſt à Deo; vel qñ gloriatur quis de aliquo, quod vere habet, & tamen gloriatur quaſi à ſeipſo habeat; vel qñ operãs refert intentionem ſuam ad gloriam tanꝝ ad vltimum finẽ, ad quem ordinat opera ſua & opera virtutis, & pro qua aſſequẽda nõ omittit facere ea, quæ ſunt cõtra Deum. Veniale eſt, qñ amor inanis gloriæ non repugnat charitati, nec quantũ ad id, de quo eſt, nec quãtum ad intentionẽ quærentis gloriã &c. Mat.t.3.5.c.2.B

Inanis gloria & hypocriſis multũ cõcordant, & inueniuntur ſæpe in eodem facto, differunt tamen &c. Mat.to.6. 174.c.4.H

Chriſtus multoties locutus eſt de vitãda inani gloria, & hoc propter multa. Mat.to.6. 182.c.4.G

Inanis gloria niſi ſit in præiudicium alterius non eſt valde magnum peccatum. 2.Reg. 118.c.2.E

Per omnem inanem gloriam ſiue mortalem ſiue venialem perdit homo mercedẽ operis, nam peccando non põt quis mereri, etiam ſi ſolum venialiter peccet. Mat.to.3. 5.c.4.K

Gloria inanis eſt vitium periculoſiſſimum, nõ quidẽ propter grauitatem ſuam, ſed propter diſpoſitionẽ, quia eſt diſpoſitio ad multa vitia. Mat.to.3. 6.c.2.B

Gloria inanis non eſt vitium capitale ſecundum eos, qui ponũt ſuperbiam vitium capitale, ſed eſt quaſi filia ſuperbiæ. Alij ponunt inanem gloriam vitium capitale, & nõ ſuperbiã, vt Greg. 31. Moral. dicens, ſuperbiam eſſe reginam omnium vitiorum. Et oĩa vitia vocari filias ſuperbię propter illud Iob 41. Ipſe eſt rex ſuper oẽs filios ſuperbiæ. Et poſitio iſta Gregorij vera eſt, Mat.to.3. 6.c.2.E

Gloriæ inanis aſſignantur ſeptem filiæ a Greg. 31. Moraliũ. ſ. inobedientia, iactantia, hypocriſis, contẽtio, pertinacia, diſcordia, nouitatũ prę ſumptio. Et ꝙ iſtę ſint filiæ eius. Mat.to.3.f.7.c.1.A. Et iſta magis ordinantur ad inanem gloriam, tanꝝ ad finem, q̃ tanꝝ ad cauſam. Mat.to.3. 7.c.1.D

Gloriæ inanis finis eſt manifeſtatio propriæ excellentię, quã quis habet, vel ſe habere oſtendit. Et ad hũc finem põt homo tendere directe, vel indirecte &c. Mat.to.3. 7.c.1.D

Ad inanẽ gloriã ꝓtinet iactãtia tanꝝ ad finẽ, & quãtũ ad cauſam eſt ſpecies ſuperbiæ. Mat.to.3. 7.c.2.E

Ad inanem gloriam pertinet diſcordia, & contẽtio: ſimiliter & ad iram, diuerſimode tamen, ſed proprius ad inanem gloriam &c. Mat.to.3. 7.c.3.F

Agẽs aliqđ bonũ opus ex inani gloria, non põt poſtea mercedem recuperare, etiam ſi doleat poſtea de inani gloria, &c. Mat.to.3. 6.c.3.F

Gloriæ inanis proprietates cõiores ſunt quinque; prima eſt, ꝙ illa naſcitur de bono ſolo, vt cõmuniter, & quanto bonum eſt maius tanto inanis gloria facilius naſcitur. Secũda, ꝙ illa vexat magis viros ſanctos, q̃ quodlibet aliud vitiũ &c. Tertia, ꝙ illa eſt vitium pertinax, & cui cũ difficultate reſiſtitur &c. Quarta, ꝙ eſt valde periculoſa; nã omnia bona deſtruit &c. Quinta, ꝙ illa ſecretius inuadit hominẽ q̃ cætera vitia &c. Mat.to.3. 8.c.4.K

Quòd inanem gloriam non appetamus cum ieiunamus, oramus, & eleemoſinam damus, conſilium eſt, non præceptum. Mat.to.3. 10.c.4.F

Inanis gloria eſt morbus quidam virorum bonorum. Mat.to.5. 2.c.4.K

Opus factum propter inanem gloriam non eſt ſatiſfactoriũ apud Deum, & hoc ſi tale opus faciat operans propter ſeipſum, ſecus tamen ſi fiat propter alium, ſ. propter defunctũ &c. Mat.to.3. f.17.c.2.D

Gloria inanis inſidiatur bonis operationibus, vt pereant &c. Mat.to.4. 106.c.2.D

Humanã gloriam in omnibus quærere immoderatũ eſt. Mat.to.4. 130.c.3.F

De gloria inani vide in dictione Inanis gloria.

Inanis gloria vt in plurimũ, reperitur in viris magnis. Mat.to.5. 3.c.1.B

Gloriari. Gloriandũ non eſt niſi in infirmitatibus. Deut. 44.c.2.A

Glorĩadi occaſionẽ Xp̃s vitauit ĩ multis diſcipulis ſuis. Matth.

Matth.tomo 4. 113.c.4.H

Gloſſa ordinaria.

Gloſſa ordinaria deficitexponendo illud Nu.11. Auferam de ſpiritu tuo, ponens exemplum in lucerna.Num.tom.1. 141.c.2.D

Gloſſa ordinaria confutatur iuxta illud Ioſue 1. vt loqueretur dominus,Ioſue to.1. 13.c.4.H

Gloſſa ordinaria, & communiter doctores expoſitores ſacræ ſcripturæ multa nomina dicunt eſſe locorum,quæ ſunt virorum,vt patet de Ciph, & de Hebron.1.Paral.2.1.Paralip. 50.c.2.C

Godolias. Quem præfecit Nabuzardā in terra Iuda.4.Reg.25.erat Hebræus de nobili genere,& vir iuſtus,& benignus &c.4.Reg. 257.c.2.D

Ad Godoliam venerunt quidam principes exercitus Sedechiæ,qui fugerunt manus Chaldęorum,vt peterent ſecuritatem &c.4.Reg. 258.c.4.F

Godoliam interfecit Iſmael propter inuidiam, & ad prędandum ea, quę erant in vrbe Maſphat 4. Reg. 259.col.3.H

Mortuo Godolia Iudæi fugerunt propter timorem. Et fugerunt in Aegyptum propter duo. Et peccauerunt fugiendo in Aegyptum, non tamen Ieremias vadens cum illis. Et de ſtatu, quem tunc habuerunt Iudæi in Aegypto 4.Reg. 259.c.4.G

Gog. Aliquando eſt nomen gentis, & aliquando nomen viri 1.Paral. 78.c.1.B

Goliath. Fuiſſe filium centum virorū, & vnius canis dicunt Hebręi,quod ridiculum eſt,& abſurdum 1.Reg.to.2. 29.c.4.I

Goliath habebat in ſtatura ſex cubitos, & palmum. Et per cubitum non intelligitur cubitus geometricus,ſed cubitus noſter, & non de cubitis ipſius Goliath, quia nemo virorū habuit de cubitis ſuis quatuor,ſed omnes ſunt inter tres, & quatuor, niſi ſit peſſime commenſuratus, intelligendum ergo eſt de cubitis aliorum virorū &c.1.Reg.to.2. 29.c.4.K

Caput Goliath fuit portatum a Saule, per multas vrbes Iſrael,& tandem portatum eſt in Ieruſalem, & ibi manſit &c.1. Reg.to.2. 41.c.4.I

Gomer. A Gomer primo filio Iapheth quędam gētes nominatæ fuerunt Gomeritæ a principio, poſtea vero mutauerunt nomen, & a Græcis nominatæ ſunt Galathæ primo Paralipomenon. 29.c.3.F

Gomer primus filius Iapheth habuit tres filios, ſcilicet, Aſenen, Riphat,& Togorma ab Aſenē deſcēdunt quidam populi iuxta Græciam, qui dicuntur Regini. Et a Riphat ſecundo filio Gomer deſcendunt Paphlagones habitantes in Aſia iuxta montes Ripheos, qui ſic a Riphat appellantur. Et a Togorma deſcendunt Phryges habitantes in Phrygia iuxta Pamphyliam &c. primo Paralipomenon, 20.colum.1.A

Gomor. De quo Exodi decimoſexto, in Hebræo dicitur Homer, ſed latini ſermonis proprietas non patitur litteram multum aſpiratam, & ideo pro h. ponunt g. Exodi tomo 1. 131. colum.4.I

Vnum Gomor ideo dabatur ſingulis Hebræorum, vt locus tolleretur cōtentionis, vt dicit Ioſephus &c. Exod.tomo 1. 132.c.1.D

Gomor ſecundum Rabbi Salomon. continet quantitatem viginti quatuor ouorum, ſed auctor non credit, quòd poſſit nunc ſciri quantitas gomor, & per conſequens nec ephi, cum gomor, vt dicitur Exodi 16. ſit decima pars ephi, Exodi tomo 1. 136.colum.3.F

Gradus. Quindecim gradus, qui ſunt in cantico graduum exponuntur.Gen.fo.22. col.1.C

Gradualis aſcēſus charitatis in Deum habet quindecim gradus, quos ponit Apoſtolus. 1.Cor.13. Gen. 22.c.1.C

De gradibus conſanguinitatis vide in dictione, Conſanguinitas.

Sicut ſunt tres gradus rerum naturalium,ita ſunt tres gradus rerum ſpiritualium. Matth.tom.3. fol.260. col.3.k

Nullos gradus conſanguinitatis & affinitatis diſtinxit Chriſtus.1.Regum.to.1. 129.c.4.F

Quod de gradibus conſanguinitatis & affinitatis expreſſum eſt in lege Moyſi. Leuit.18. fuit cæremoniale, nec eſt de lege naturæ determinatio illorum graduum; quia ſi ſic nunquam licuiſſet contrariū, & tamen licuit, quia aliquando contrahebant fratres,qui erant in primo gradū &c.1.Reg.to.1.f.131 col.3.G

Circa graduum conſanguinitatis & affinitatis prohibitionem. Aliquid eſt de iure naturæ.ſ.vt inter aliquas perſonas ſit vetitus coitus propter reuerētiā, & aliquid de iure poſitiuo.ſ.determinatio harum vel illarum 1.Reg.to.1. 131.c.3.H

In omnibus gradibus conſanguinitatis & affinitatis Papa poteſt diſpenſare &c. non tamen inter aſcendentes & deſcendentes.1.Reg.to.1. 132.c.1.E

Gradus contrahendi matrimoniū in lege veteri pertinent ad cæremonialia mādata. 1.Reg.to.1.f.135. col.4.K

Conuerſi ad fidem permittuntur manere copulati in gradibus vetitis conſtitutione canonica,& non ſecundum diſpēſationem,ſed ipſo iure, & de rigore. Et malefieret,contrarium faciendo 1.Reg.tom.1. 136.c.3.H

De graduum prohibitione ad matrimonium.Matth. to.7. 45.c.4.I

Anglici nouiter conuerſi contrahebant matrimoniū in quarto gradu conſanguinitatis & affinitatis ex conceſſione Gregorij,cuius tempore fuerunt conuerſi ad fidem, ſed poſtea iuſſit vt non contraherēt in illo gradu.1.Reg.to.1. 137.c.1.B

Gradus ſolum computātur inter tranſuerſales, & nō inter aſcendentes &c.1.Regto.1. 139.c.2.A

Gradus affinitatis nō ſunt prohibiti niſi propter conſanguinitatem,vt dicit Auguſtinus, & habetur.35. quæſt.3.cap.ſi vir.1.Reg.to.1. 139.c.3.E

In primo gradu cōſanguinitatis, ſi aliqui infideles copularentur,ſ.frater cum ſorore. iuxta conſuetudinem eorum, vt erat apud Romanos vſque ad tempora Gregorij,tales ſi ad fidem conuerterentur,nō deberent ſeparari, quia talis coniunctio nō eſt contra legem naturæ,&c. 1.Reg.to.1. 139.c.3.H

In ſecundo gradu conſanguinitatis contrahebant Iudæi,quia nō erat illis prohibitus,vt patet Leui.18.& 20.ſed ſolum, quando quis contraheret cum ſorore patris ſui,vel ſorore matris,&c.2.Paral.156.c.2.E

In ſtatu eccleſiæ militantis ſunt diuerſi gradus hominum.Mat.to.5. 171.c.4.k

De quatuor gradibus penes naturam. Mat.to.6.f.75. col.4.I

De diſtinctione graduum dilectionis, quam aſſignat Ambroſius.Mat.to.6. 148.c.2.D

Gradus in dilectione dupliciter conſideratur. Matth. to.6. 151.c.1.C

Gradum & ſapientiam dicit hoc nomen magiſter. Mat.to.6. 183.c.2.E

Gradus magiſterij & doctoratus quomodo appetatur cum peccato.Mat.to.6. 183.c.4.K

Grammatica. Inter grammaticam & rhetoricã multũ intereſt &c. Gen. 15.c.1.D
Grammaticam rhetorica præſupponit, quia pulchrũ non ſit ſine recto. Gen. 15.c.1.D
Verba Quintiliani de grammatica referuntur. Gene. 15.c.1.E
In quatuor linguis grammaticam habemus, ſ. Latina, Græca, Hebraica, & Chaldæa, propter quod ipſe inter cæteras linguas dignitate ſupereminent; poteſt tamen grammatica haberi in qualibet lingua, diſtincta ſola voce à qualibet alia &c. Gen. 15.c.1.E
Grammaticæ artis præceptores præcipui, apud Græcos fuerunt Apolonius & Herodianus, vt dicit Priſcianus in prologo. Gen. 15.c.2.C

Grammaticus. Grammaticorum fundamenta à voluntate humana habuerunt initium. Gen. 1.a
Grammatici ſunt artifices de proprietatibus literarũ, & vocum literarum. Gen. 15.c.2.C
Apud Grammaticos antiquos multa de verbis, quæ nunc ſunt deponentia, reperiuntur in ſignificato communi. Et ſunt vltra ſexaginta, vt ponit Catholicon. Vſus tamen Modernorum, ſola nouem accepit communia. 1. Regum. to. 2. 148.c.3.F

Grando. Grandines & tonitrua de quibus Exo. 9. facta ſunt miniſterio angelorum, quia Deus nõ mutat ordinem miniſtrationis, quam in angelis tenet, quia eſſet ſuperfluum. Exo. to. 1. 59.c.2.A
Grãdinis plaga cui afflictioni Hebræorum correſpondeat in Aegypto. Exo. to. 1. 59.c.3.G
De grandine cadente ſuper Aegyptios. Exo. to. 1. f. 59. col. 2. B

Gratia. Dupliciter accipitur, vno modo pro libera affectione, amore vel retributione ſine meritis, alio modo pro quadam qualitate &c. Exo. to. 1. 20.c.3.F
Gratiæ non appoſitio eſt maxima pœnarum, quę à Deo dari ſolet in hoc ſæculo. Exo. to. 1. fo. 57. c. 4. F Et ſi iſta non appoſitio ſit ad ſemper cauſat obſtinationem. ibid.
Gratia Dei dicitur mollificatiua animæ, qua deficiente, anima noſtra redditur dura, & immobilis & in malo radicatur. Exo. to. 1. 27.c.1.A. & 40.c.2.E
Gratia non tollit mẽdacium officioſum, licet aliqualiter illam diminuat, quia peccatum eſt veniale & non mortale. Exo. to. 1. 6.c.3.G
Primam gratiam ad bonum motricem Deus dare ſolet peccãtibus, vt ad rectitudinẽ conuertantur &c. Et hæc prima gratia, quam dicunt doctores nõ cadere ſub merito, quoniam ipſa præcedit omnem motum liberi arbitrij cui gratiæ ſi liberũ arbitriũ conſentiat, ſecundam gratiam promeretur, & illa eſt, quę in cõtritione peccati infunditur. Exo. to. 1. 27.c.1.D
Qualiter Deus, & qua de cauſa non apponat vel conferat gratiam alicui peccatori. vide ſuper Exo. to. 1. 27.c.2.A
Toties quis poteſt peccare, ꝙ non conferat illi Deus gratiam ſuam &c. ſuper Exo. tom. 1. fo. 27. col. 2. B: Sed quantus ſit numerus peccatorum ex quibus promereatur aliquis vt non conferatur illi gratia, aut quanta ſint aut quoties repetita, humanæ cognitioni non ſubeſt. ibid.
Omnis gratia, & remiſſio, quæ in nobis eſt, deſcendit a capite noſtro Chriſto in nos. Mat. to. 4. f. 172. c. 4. k
Non appoſitio gratiæ maxima eſt pœnarum quæ a Deo tribui ſolet, nec hoc tollit libertatem arbitrij, & aliquando iſta non appoſitio eſt ad tempus: & aliquando ad ſemper. Exo. to. 1. 57.c.4.F
Gratia voluntatis motrix nulli peccatori denegatur a Deo. Exo. to. 1. 57.c.4.F
Inter gratiam gratum facientem, & gratis datam aſſignatur diſcrimen. Gen. 213.A
Sine gratia cor humanum durum manet. Exo. to. 1. 60.c.4.G. Et ineptum ad omne bonũ. ibi. 64.c.3.G
Gratia nõ eſt ſolum in intellectu, neque ſolum in voluntate, ſed in vtroque ſicut ſunt virtutes morales vel theologicæ. Charitas in ſola voluntate eſt, fides in intellectu, & ſpes in volũtate. Gratia verò totam eſſentiam animæ perficit, in qua reperitur imago. Exo. to. 2. 146.c.1.E
Quando aliquam gratiam Deus dat alicui, nunquam tollit eam niſi ex demeritis, & hoc ſi illa gratia non ſit determinata ad aliquod tempus ſpecialiter &c. Exo. to. 2. 185.c.2.C
Gratia pulſatrix, ſiue præueniens omnibus aſſiſtit. Ioſue to. 2. 47.c.1.E
Gratia Dei pulſatrix cùm omnes ſemper tangat, & pulſet, quare quoſdam mouet, vt aſſentiant, alios non: & quare alios mouet remiſſe, alios acriter. Ioſue to. 2. 47.c.2.B
Gratia pulſatiua Dei ſemper hominem tangit, & continuo impellit ad contritionẽ &c. Leuit. 46.c.2.A
Gratia pulſatiua mouet, ſed nõ vrget. Ioſ. t. 2. 47.c.2.A
Gratia perficit libertatem noſtrã, vt per eam liberius feramur in vere bonum. Ioſue. to. 2. 47.c.2.B
In gratiis gratis datis mali aliqñ excellunt bonos &c. Ioſue to. 2. 72.c.3.G
Eſſe in gratia Dei eſt, vt homo, & omnia, quæ fecit, Deo ſint accepta & ꝓmeritoria vitæ æternæ. Ruth. 246.c.1.A
Gratiam pulſatiuam & illuminationem nũquã Deus tollit a nobis, niſi propter magna peccata noſtra. ſuper 3. Reg. 108.c.4.F
Omnis gratia gratis data, ſtat cum peccato mortali. Mat. to. 3. 130.c.1.D
Dupliciter aliquid opponit̃ gratiæ, vno modo directe, per ſe, quod cõtingit, qñ aliquis gratiam actualiter deſpicit, vel aliquid ad gratiã pertinẽs; & talis deſpectus eſt peccatũ in Spiritum ſanctum: alio mõ indirecte, & ex conſequenti. ſ. quando non deſpicit gratiam, agit tamen aliquid, quod cum gratia ſtare non poteſt. Mat. to. 4. 22.c.1.A
Duplex eſt gratia, quædã dicitur conſũmata, & quædã inchoata; prima coincidit eum gloria, quæ ibi creſcere non põt. Inchoata eſt in via, in qua quotidie creſcere poteſt, & ſæpe creſcit; & iſta eſt præparatio ad gloriã, vel gratiam conſummatã. Sed ad gratiam viæ non præparatur homo per aliã gratiã gratũ facientẽ, ſed per gratiã gratis datam. Sed óportet prę-ſupponi auxilium gratuitũ Dei mouentis interius animam, vel inſpirantis bonum propoſitũ, & iſtud auxiliũ põt vocari gra gratis data. Mat. t. 5. 154.c.4.I
Gratia eſt duplex. ſ. donũ ipſum gratuitũ, vel ipſe Deꝰ gratis dans. Mat. to. 5. 144.c.4.H
Dupliciter põt accipi gratia, vno modo ꝓ diuina prouidentia, quæ dicitur gratia, eo ꝙ omnibus rebus Deus illã gratis dat, alio mõ pro dono infuſo &c. Et ſine prima gratia nõ põt ſe homo præparare ad ſecũdam, & hoc multis modis. Mat. to. 5. 155.c.1.E
Gratia & charitas infundũtur nobis a Deo. Mat. to. 5. 143.c.4.k
Ad præparationem ad gratiam gratum facientẽ nullus ſe põt prępparare iuxta quorundam opinionem, niſi per lumen quoddam infuſum in animã, quod dicitur gratia gratis data, ſed hoc non eſt verum. Mat. to. 5. 155.c.2.C
Alia eſt poſitio vera, ꝙ ad habẽdũ gratiã gratũ facientem

tem poteſt homo ſe diſponere per actum liberi arbitrij, ſine aliquo munere gratiæ gratis datæ habitualiter manentis, ſed neceſſe eſt, quòd liberum arbitrium moueatur a Deo, ſiue interius pulſando, ſiue alio modo, Mat. tomo 5 155.c.3.I
Gratia, quæ eſt donum gratuitum, inclinat ad agendum, vt opus difficile fiat actu delectabile, Matth. tomo 5 149.c.3.K
Sine ſpeciali Dei gratia non poteſt homo vitare omnia peccata venialia, Mat. tomo 5 151.c.2.B
In ſtatu naturæ lapſæ indiget homo gratia habituali ad vitandum omne peccatum, Mat. to. 5. 151.c.3.H
Gratia ordinat rationem in Deum, Matth. tomo 5. 151.col.4.G
Quando quis perdit gratiam, quomodo poſſit reduci ad eam, Mat. tomo 5 152.c.3.I
Cooperatio Dei, qua nos adiuuat, poteſt dici gratia, Mat. tomo 5 153.c.3.F
Omnia illa, quę excitant homines ad bonum, poſſunt dici gratiæ gratis datæ, Mat. to. 5 155.c.2.A
Gratia gratum facieńs non præcedit fidem, ſed ſimul cum ea infunditur, Mat. tomo 5 156.c.1.A
Multis datur gratia, quibus non datur perſeuerantia in bono opere vſque ad finem vitæ, Mat. tomo 5. 157.col.3.I
Gratia & virtutes naturam perficiunt, ſed minime cogunt, Mat. tomo 5 157.c.4.G
Gratia & vocationes ſunt ſine pœnitentia, Mat. to. 5. 182.col.2.E
Gratia Chriſti, eſt cauſa noſtræ gratiæ, Mat. tomo 6. 76.colum.3
Lex Chriſti appellatur gratia, Matthæ. tomo 6. 245. colum.2.C
Circa omnem gratiam, nobis a Deo datam, tenemur aliquid operari, Mat. tomo 7 115.c.2.A
Gratia non datur poſt mortem, Matth. tomo 7. 171.col.3.I
Altior eſt cognitio, quam minimus beatorum habet ex gratia, quam illa, quam maximus Angelus habet ex natura, Mat. tomo 7 213.c.1.C
Per gratiam infuſam tollitur originale, Mat. tomo 7. 266.c.3.F
Habens gratiã adhuc indiget auxilio gratiæ, nõ habitualis, ad bonum agendum, & ad vitandum peccatum primum per habituale, vt ſanetur natura debilitata, & auxilio nõ habituali, vt iam ſanatus moueatur. Primum eſt per virtutes morales, & Theologales ad operationes excedentes naturam, & per gratiam gratum facientem ad operandum operationes excedentes proportionem naturæ noſtræ, &c. Indiget etiam auxilio non habituali, quod ſolum eſt ad mouendum hominem iam ſanatum, & eleuatum, vt agat ſecundum, quòd iam diſpoſitus eſt per habitus ſanantes eum, ſicut ſi quis moueat ſapientem ad ſapienter loqui, vel agere, ſic excitatur homo iuſtus, ad bonum operãdum, vel per creaturas, vel per impulſum Dei interiorem, & iſtud auxilium eſt neceſſarium homini, tam in ſtatu naturæ integræ, quam lapſæ, & potiſſime lapſæ, & hoc propter duo, primo ratione generali, ſecundo in ſpeciali, &c. Mat. tomo 5 156.c.3.F
Gratia habituali non datur nobis ad hoc, vt ipſam habentes non indigeamus vltra diuino auxilio, &c. Mat. tomo 5 157.c.1.A
Exiſtentes in gratia gratum faciente egent adhuc auxilio diuino ad perſeuerandum in gratia, & in virtutibus acceptis a Deo, Matthæ. tomo 5. 157. colum.2.A
Gratia & virtutes naturam perficiunt, ſed non cogũt, Mat. tomo 5 157.c.4.G
Sine gratia non poteſt homo mereri vitam æternam ad Roma. 6. Gratia Dei vita æterna, Mat. tomo 5. 158.col.2.A
Prima gratia communicatur homini iuxta menſuram capacitatis eius, & iſta capacitas conſideratur iuxta quantitatem naturalis terminationis animæ ſimul cum conatu ad habendam illam, Mat. to. 7. 34 col.2.E
Gratia gratum faciens ſtat cum reatu ad pęnam temporalem, & pœna æterna non repugnat gratię formaliter, vel naturaliter, ſed ſolum ex lege, Defenſ. 6.colum.3.F

Gratiarum actio. Quando laici debeãt agere gratias pro cibo, non eſt definitum, & ideo quando voluerint agere poſſunt, Mat. tom. 4 94.c.4.F, Clerici tamen tenetur, ibidem & 95.c.1.E
Vult Deus, vt exhibeamus illi gratiarum actiones, nõ ſolum voce, ſed etiam operis exhibitione, Ioſue tomo 1 106.c.2.B
In verbis demonſtratiuis ſignificantibus aliquid eſſe vel fieri, non eſt gratiarum actio, Mat. tomo 4. 94.c.1.E
Quanto magis aliquid eſt gratuite donatum, tanto magis tenentur ad gratiarum actiones, Mat. tom. 4. 94.col.3.F

Gratuitum. In datione gratuitorum Deus tenet illum modum & ordinẽ quem tenet natura ab eo condita in ſua operatione &c. Geneſ. 411.c.1.E
Gratuiti habitus non augentur ex operatione, ſed ex infuſione, & tamen augentur aliquo modo per operationem ſaltem diſpoſitiue, Matth. tomo 7. 34.col.4.K

Graue. Grauia & leuia non ceſſant moueri, niſi ab extrinſeco impediantur, Matth. tomo 4 254.c.4.K
In grauibus & leuibus natura eſt principium motus, Mat. tomo 6 75.c.2.C

Grauitas. Quæ eſt qualitas elementalis, manebit in beatis, non tamen grauatio, vel pondus, Mat. to. 4 255.c.2.C
Terra maiorem grauitatem habet quam aqua, Mat. tomo 6 147.c.1.B

Gratianus. Dicens iuramentum factum Gabaonitis debere ſeruari ab Iſraelitis aberrat, Ioſue tomo 1 168.c.1.B

Græci. Curam agentes de vniuerſa republica mundi, impoſuerunt nomina omnibus rebus, ſcilicet, prouincijs, fluminibus, montibus & plurimis vrbibus, vt dicit Ioſephus primo libro Antiquitatum, Geneſ. 102.c.2.B
Qui primus Græcis leges dedit, fuit Foroneus, Exod. tomo 1 234.c.1.C
Gręci Athenienſes cognouerunt verum Deũ. Ruth 247.c.1.C
Græci antiquiores ſunt inter eos, qui hiſtorias ſcripſerunt, & impoſuerunt nomina gentibus, iuxta voluntatem ſuam, 1. Paralip. 29.c.2.A
De Græcorum errore dicentium, quòd Chriſtus celebrauerit Phaſe in vltima cœna decimatertia Luna, & quòd ideo non comedit Azyma, Defenſo. 11.col.4.F
Ex parte Græcorum ponuntur ſex rationes, quæ poſſent fieri ad probandum, quòd Chriſtus celebrauerit Phaſe decimatertia Luna, Defenſor. 11. colum.4.G
Et huius poſitionis videtur eſſe caput Ioannes Chryſoſtomus. Sed quãuis non tenuerit hoc ipſe Chryſoſtomus, ſatis eſt, quòd eſt communis opinio Græcorum,

Græcorum, quæ prima facie videtur concordare cum authoritate sacræ scripturæ,ibid. 12.c.4.F
Sed his non obstantibus,dicendum est,quòd Christus non anticipauit Pascha, sed quòd tunc celebrauit, &c quando Iudæi celebrauerunt, vt probatur 15. rationibus ineuitabilibus,ibid. 13.c.2.A
Et respondetur ad sex rationes ex parte Græcorum, ibidem 14.c.1.C
Græci cõficientes ex fermentato duplici ratione mouentur,Defen. 17.c.1.E
Græci incipiunt annum in autũno, a mense octobris per menses Alexandri,Defen. 19.c.2.C
Gregorius. Papa aliqua scripsit de natura angelica, in quibus repugnat Dionysio. Sed in illis magis adhęrendum est Dionysio,quam Gregorio,1.Reg. 147.c.1.D
Gregorius,peccauit orans pro anima Traiani,4.Reg. 47.col.1.C
Illud dictum Gregorij in moralibus, quòd scilicet, sæpe secundum merita subditorum disponitur vita rectorum, exponitur sic, idest, Deus dat illis talem rectorem, qualem ipsi meruerunt,1.Paralip.233.c. 2.B,Mat.tomo 2 244 c.1.E
Beatus Gregorius vocatus ab aliquibus Papa vniuersalis non permisit se sic vocari, Matthæ. tomo 1. 33.col.2.C
Dictum Gregorij iunioris falsum est, quod habetur, 32.quæst.7.cap.quod proposuisti,scilicet,quod propo. si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum reddere viro &c. vbi dat licentiam, quòd alteri nubat,dum tamen alteri opem subsidij nõ subtrahat dicendum, quòd est falsum, Matt. tomo 5. 112.c.2.E
Gremium. B.Virg quomodo quem cœli capere non poterant per se contulerit, Parad. 17.c 2.D
Grex. Quando per se ponitur significat congregationem minorum animalium, pecorum, scilicet porcorum, ouium, & caprarum. Armentum significat congregationem magnorum animalium,vt taurorum,& vaccarum,Genes 72.c.3.F
Grex quandoque accipitur pro omni pecore, Genes. 74.c.4.H
Greges,& armẽta quomodo differant,Gen.73.c 4.H & Exo tomo 1 65.c.2.B
Griphes. Naturaliter inimicantur equo, & deuorant ipsum,Genes. 125.c.3.K
Griphus, vel griphes, animal est biforme, nam in capite, & alis Aquila videtur, & in reliquo corpore leo,quatuor pedes habet,volat in aere,& currit pedibus satis velociter, est equis infestissimus, & tantæ magnitudinis,vt equum cum equite in aera subuehat, & interdum magnos boues, Leuitic. 98. colum.3.k
De griphis, & eorum proprietatibus, vide Leuitic. 108.c.1.E
Grus. De grue,siue charadrione,& eius proprietatibus,Leuit. 110.c.2.B
Gubernare. Deus diligentius gubernat creaturam spiritualem,quam corporalem,Mat.tomo 5 31.c.1.A
Gubernatio. In præmium bonæ gubernationis debetur honor optimis rectoribus,Mat.tomo 5 200.c.2.E
Super bonos & malos, Deus gerit nunc gubernationem Mat.tomo 7 109.c.4.F
Gula. Quinque modis nocet nobis, de consecratio. dist. 5. cap. quinque Vno modo prænemendo tempus comedendi. Secundo modo comedendo plusquam oportet, de quocunque cibo. Tertio modo, quando quis quærit plures cibos, quam expediat.Quarto quando quis comedit cum magno ardore,& voracitate. Quinto quando quis cum magna sollicitudine parat sibi cibos, vnde versus.

Propere lautè,nimis ardenter,& studiosè.

Et solus primus modus istorũ soluit ieiunium, Matt. tomo 3.100.c.4 K,& Genes. 298.c.3.G
Gustari. Gustato spiritu necesse est dissipere carnem, affectãti cœlestia, terrena non sapiunt,æternis inhianti fastidio sunt transitoria,quare maior est delectatio spiritualis quam corporalis, & e contrario maior est pœna spiritualis quam tẽporalis vel corporalis, Mat.to.7 222.c.4.H
Gustus. Sensatio nõ erit necessaria in beatis, quia actus potenti ę gustatiuę non erit ibi, qa non sumetur amplius cibus,& potus a beatis, Mat. tomo 4 239.c.1.B
Sed an manebit in beatis actus gustandi sine sumptione ciborum, & potuum, non apparet, quia oporteret dicere, quòd beati haberent semper aliquem saporem in lingua, quod non videtur dicendum, Mat.tomo 4 241.c.4.K

Habere.

HABENTI Dare nihil aliud est, quam perdere, Mat.to.5 139.c.2.B
Habitare. Dicit pacifice manere, 1.Paralipomenon,198. colum.1.E
Habitus. Est per quem potest quis faciliter, & delectabiliter operari quandocumque voluerit Genes.9.c.3.K,& 371.c.4.F
Habitui malo difficilius resistimus,quam passionibus Genes. 26.c.3.H
Habitus dicitur malus nõ quòd in se malum habeat, sed quia inclinat ad aliquod malum, Exo. tomo 1. 291.c 4.G
Deus nunquam destruit habitum, quem nobis supra naturaliter infundit,Exod tomo 2. 57.c.3.G
Habitus geniti signum est delectatio in opere, ex 2. Ethic. Leuitic. 314.c.4 K,108.c.3.I
Habitus nõ determinatur per vnitatem actus, sed per vnitatem obiecti,1.Reg.tomo 2 67.c.1.D
Habitus quos acquisiuimus, possumus pdere ex multis causis,3.Reg. 34.c.2.A
Habitus intelligẽdi est tanquam lux quædam per quã manifestatur lux aliqua, quæ in quibusdam est maior,& in quibusdam minor 3.Reg. 32.c.3.I
Sic se habet habitus intelligendi ad intelligibilia sui generis, sicut oculus ad visibilia 3. Regum 32.colum.3.I
Licet habitus, & potentia differant, habitus tamen non potest esse sine potentia, Matth.tomo 7.160. colum.4.F
De quinque habitibus intellectus, & eorum differentia,scilicet,scientia,sapientia,intellectus,prudentia, & ars, de quibus Aristoteles 6.Ethic. 2. Paralipom. 9.col.3.I
Quanto habitus virtutis est maior,tanto maius est vitium oppositum,Mat.tomo 6 203.c.2.E
Habitus non habet actum, nisi cum habens habitum, voluerit exire in actum 2. Paralipomenon, 11.c.1.C
Habitus morales per assuetudinem generati non pereunt per peccatum mortale, Matthæ. tomo 5. 153.col.2.B
Habitus ex repentinis cognoscitur 3. Ethic. Matth. tomo

tomo 5 151.c.4.k
Habens vnum habitum, poteſt ex alio denominari, vt adulter dicitur iniuſtus, Mat. tomo 4 131.c.3.F
Habitus in moralibus ſpecificantur interdum ex obiecto, & interdum ex fine, Matthæ. tomo 5. 18. colum. 4.F
Vide, Veſtis.

Hai. Ciuitas ſita eſt in tribu Beniamin, Ioſue to. 2. 60.c.1.A

Haiioth. Nomen Hebræum æquiuocum eſt, Exod. tomo 1 6.c 2.B

Haiietus. De quo Leuit. 11. eſt falco auis & aliq dicunt, ꝙ ſit auis illa, quę vulgariter dicitur eſmereion, Leuit. 98.c.4.F, & 108.c.2.B
Haiietus, eſt auis regia, quæ dicitur falco, vel auis parua, vt alij dicunt, quæ de rapinis paruarum auium ſuſtentatur, Deut. 81.c.1.E

Haurire. Significat plura, ſcilicet, audire, videre, euacuare percutere, bibere, vel aquam, ſiue vinum de aliquo loco educere. Vnde verſus.

Haurit aquas fontis, haurit qui vulnerat hoſtem,
Auribus haurimus, oculis haurire monemur

Et Ebrardus ait

Haurit, conſumit, videt, euacuat, ferit, audit,

Geneſ. 306.c.3.G

Hebdoas. Nomen Græcum eſt ſignificans ſeptem, & inde venit hebdomada, ideſt, ſeptem dierum continentia, ogdoas octo ſignificat, vnde nomē octo ſumptum eſt. per hebdoadem, ideſt, ſeptenarium ſignificatur vetus teſtamentum, in quo dies ſeptima colebatur, & in quo fiebat remiſſio vniuerſalis, quam iubileus ſignificat. per ogdoadem ſignificatur nouum teſtamentum, in quo octaua dies, ideſt, dominica colitur, & octaua reſurrectionis rememoratur, Geneſ. 8. colum. 1.A

Hebdomada. Hebdomadæ Danielis de Meſſia adimpletæ erant tempore, quo Chriſtus venit, Mat. to. 6. 296.c.3.G
Iſtud nomen Hebdomada reperitur in prima & tertia declinationibus, Leuit. 122.c.1.A
Hebdomada dierum dicitur ſeptem dierum ſpaciū, aut tempus, Geneſ. 318.c.1.A
Hebdomadas annorum ſæpe nominat ſacra ſcriptura, vt Leuit. 25. & Dani. 9. Geneſ. 318.c.1.A

Heber. Filius fuit Salem filii Arphaxad filij Sē, iſte Heber fuit principium populi ſancti, a quo primam denominationē accipiunt Iſraelitæ, nam dicuntur Hebræi ab Heber. Gen. 53.c.3.F
Heber, vixit annos quatuor centum ſexaginta quatuor, & mortuus eſt anno ſeptuageſimo nono vitę Iacob, vt probatur, Geneſ. 57.c.2.A, 1. Paralipom. 35.c.3.I
In Heber manſit lingua Hebræa, a quo dicti ſunt Hebræi &c. Geneſ. 250. colum. 4.I, 1. Paralipomenon, 34.c.2.E

Hebræum idioma. Hebraicam linguam in Latinā transferre, quam difficile ſit, vide Geneſ. 34. colum. 1.E
Hebraica Lingua caret caſibus, Geneſ. 407.c.1.B
Hebræa lingua, quæ prius apud omnes erat, manſit in ſtirpe Heber ſolum, & ideo vocatur Hebræa, & nō manſit in omnibus deſcendentibus ab Heber, ſed in ſolis illis, qui erant in recta linea, per quam venit Chriſtus, ſcilicet, in Phaleg, & non in omnibus filijs Phaleg, ſed ſolum in Reu, & ſic conſequenter vſque ad Abraham & non in omnibus filijs Abrahæ, ſed ſolum in Iſaac, & nō in omnibus filijs Iſaac, ſed in Iacob, & eius deſcendentibus &c. ſic dicunt aliqui, Geneſ. 250.c.4.I
Hebręa lingua completa erat in omnibus verbis ſicut alia idiomata, nunc autem non eſt completa, quia ſolum illa nomina pure Hebræa manſerunt, quæ in lege ſcripta erant, & non alia & ratio eſt, quia Hebræi fuerunt mixti alijs gentibus, & acceperunt idiomata earum. De his Auguſt. 15. de Ciui. Gene. 54.c.2.D
In Hebræa lingua ſemper ponuntur præpoſitiones coniunctæ nominibus, ſiue proprijs, ſiue appellatiuis ad ſignificandum habitudinem caſualem, quæ deficit in Hebræo, vt patet diſcurrendo per omnes libros Iudæorum, Geneſ. 405.c.4.K
Iſtæ duæ literæ Hebraicæ, ſcilicet, Res, & Daled magnam habent conuenientiam in Characteribus, licet differant in ſono, & virtute, Geneſ. 393. colum. 4.I
Hebræa lingua non habet caſus, ſed vtitur quibuſdā habitudinibus caſualibus, & ſicut apud Latinos, ad eſt habitudo accuſatiui, & ab ablatiui, ita apud Hebręos El, eſt accuſatiuum denotās, & me ablatiuū, licet iſta variatur, quia aliquando vocatur me, & aliquando mi. Geneſ. 407.c.1.B
Hebræa nomina raro ſcribuntur literis Latinis eodē modo, Geneſ. 331.c.1.A
Quando nomen Hebræum trāsfertur in literas Latinas, ſecundum conditionem earum, non ita ſonat ſicut in Hebręo, vt Iſrael, nam Hebręi dicunt, Zrael, Geneſ. 103.c.2.B
Iſte duæ orationes Hebraicæ, ſcilicet, via euir, & via euid, differunt ſcripta litera, quæ dicitur Res apud Hebræos in fine, & ſignificat trāſire fecit, & ſecūda ſcripta cum, Daled, in fine, ſignificat ſubiecit in ſeruitutem, Geneſ. 393.c.4.H
Hebræa lingua aliquando valde diſturbato modo facit conuenientiam in accidentibus ſuppoſiti, & appoſiti, & adiectiui cum ſubſtantiuo, vt Iſaiæ 19. vbi nos legimus. Et tradam Aegyptum in manibus dominorum crudelium, in Hebræo dicitur Adonim caſet, ideſt, dominos durum, vel fortem. Et Ioſue vltimo, vbi nos legimus. Non poteſtis ſeruire Deo, Dominus enim ſanctus, in Hebræo dicitur chedufu, ideſt, Deus Sancti ipſe, Geneſ. 4. colum. 1.D
Hebræa lingua fuit prima omnium, & communiſſima, quam Deus inter cæteras diuiſas linguas proprio populo ſuo reliquit, & in qua lex data fuit, Geneſ. 5.c.2.A
Hebræa lingua locutus eſt Adam, quæ prima fuit ab origine rerum, Geneſ. 16.c.2.E, & 25. colum. 3.H, & 54.c.1.E
In Hebræa lingua iuxta conditionem linguæ aliquādo ponitur ſingulare ꝑ plurali, vt Exo. 8. Venit muſca grauiſſima, ideſt, muſcæ grauiſſimæ. Et aliquando plurali pro ſingulari, vt Deut. 5. in Hebræo dicitur Elohim, haim, ideſt, deorum viuentium. Et Geneſ. 21. vbi nos habemus lactare filium in Hebræo dicitur lactare filios, Gen. 277.c.3.F
Hebræa lingua quantum ad quædam certior eſt lingua Latina, lingua tamen Latina eſt ſimpliciter perfectior lingua Hebraica, & ratio iſta perfectionis ſumitur ex nam finis &c. quia maior perfectio, vel minor attenditur in lingua ſecundum, quòd pe ſe eſt magis certificatiua illius, quod ꝑ ipſam volumus exprimere, ſed hoc perfectius eſt in lingua Latina quam in Hebræa, quia in Hebræa ſunt multæ æquiuocationes in terminis, multæ Amphibologiæ in orationibus, multæ quoquæ ſententiarum decurtationes, quæ non ita ſæpe reperiuntur in lingua

gua Latina,vt experientibus patet,Gen. 353.c.1. C
Lingua Latina cæteris linguis est perfectior, sed Hebræa eam excedit in hoc, quòd in adiectiuis, & in relatiuis, & in personis verborum, magis explicat genus &c.& ponuntur exempla, Gen.35. col. 2. B 353.col.2.C
Hebræa lingua ex natura idiomatis patit multas amphibologias, Exo.tomo 1 138.c.4. K
Cum inter Hebræam linguam, & nostram translationem reperiatur aliqua diuersitas illa diuersitas magis est ad literam,quam ad veritatem sententiæ, Exo.tomo 1 213.c.1. A
Hebræa lingua, multoties ponit plurale pro singulari ineptissime,vt illud Deuter.5 quod secundum literam nostram sic habet.Quid est omnis caro, vt audiat vocem Dei viuentis? In Hebræo sic dicitur, Eloim,Haim,idest Deorum viuentium, Exod. to.2. 67.c.1.B.& 1.Reg.to.2. 127.c.3.H
Hebræum idioma in quibusdam est valde barbarum, non curans conuenientiam inter appositū, & suppositum,inter adiectiuum, & substantiuum, & adducuntur exempla, Exod. tomo 2.& 2. Paralip. 18. 115.c.1.D.& 118.c.2.B.col.3.H, & 21.c.1.B.
In Hebræo ex barbarie linguæ interdum non cōcordant adiectiuum,& substantiuum in numero,neq; nominatiuus,& verbum,Iosue tomo 1 41.c.1. C
In Hebræo nō habetur in casibus differentia,nec sunt variæ terminationes,& formationes casuales,sicut inter Latinos, & Græcos, sed casualia distinguuntur solum per quasdam habitudines, quæ ponuntur inter Iudæos, & non inter Latinos &c. Iosue tomo 1 55.c.4.k, & Matt.to.6.62.c 1 E
Hebræum idioma mutat aliquā do tempus,pro tempore,numerum pro numero,& genera, & omnes alias habitudines dictionum in oratione ad cōstructionem, & hoc facit in concinne, Iosue tomo 1 180.c.2.B.Matt.to.4.c.2.D
In Hebræo sermone sunt aliquæ dictiones, quæ vario modo terminātur, vt Dabir, Dabira mizraim mizrima,&c.Iosue, tomo 1 209. c.1. C
Hebræa litera in multis passibus est corrupta, & ipsi doctores Hebræorum dicunt in certis passibus esse ticum confrim,idest errorem scriptorum, & librariorum Iosue tomo 2 100.c.1. C
Modus Hebraici idiomatis est interdum addere in syllabis terminalibus,& interdum diminuere, vt Dabir, & Dabira, Iosue tomo 2.64.c.4.G, 1.Regum tomo 2 158.c.1.F.& 173.c.4 K
Hebræi ponunt p, vbi nos ponimus ph, Iosue tomo 2 100.col.1. E
In Hebræo idiomate ex barbarie eius interdum non seruantur numeri nec personæ, Iudi.12.c.1. E,& 1. Reg.tomo 2. 56.c.4.k. Et aliquando masculinū pro fœminino ponitur, & interdum è contrario, Iudi. 12.c.3.G,& 18.c.1. B
In Hebræo non sunt casus,nec determinatæ inflexiones nominum, & verborum, sed sunt quædam dictiones præpositionales,quæ additæ nominibus, significant quandam habitudinem casualē,Ruth. 277.col.1.B
Multa in Hebræo proferuntur, quæ non possunt scribi in Græco, vt Haram in Hebræo profertur, & in Græco scribitur Charram pro Mesopotamia, & multa sunt in Hebræo, quæ non possunt scribi literis Latinis, & è contra, quia non est eadem sonoritas vtrarumque literarum 1. Regum tomo 1 4.c.4.F
In litera Hebræa nonnunquam aliqua deficiunt, vt patet 21.c.Iosue, & aliqua superadduntur,vt in c.6. 1.Reg.cum dicitur. Et quinquaginta millia plebis 1.Regum tomo 1 76.c.2.A
In modo loquendi Hebræo interdum adduntur aliqua,quæ non pertinent ad significationem, & interdum multa decurtantur 1.Regum tomo 1.164. colum.2.E
De puella,quæ loquebatur Hebraice, cum a dæmone arriperetur, 1.Regum tomo 2 49.c.1.A
Propter Hebraici idiomatis improprietates litera nostra sæpe aliter dicit,quam in Hebræo habeatur, & hoc quantum ad literam, non tamen quantum ad sententiam 1.Regum tomo 2 182.c.4.K
In Hebræo idiomate non est præteritum imperfectum, sed solum tria tempora, 4. Regum 25. colum.1.B
Hebræum idioma,ex sua barbarie, non seruat numeros & personas,nec alias cōuenientias partium orationis,4.Regum 131.c.1.D
Hebræum idioma barbarissimum est, ex modo loquendi, licet ex dignitate sit vnū ex præcipuis, quia in illo est lex scripta, & digito Dei scripta sunt in illo idiomate præcepta decalogi, 2. Paralipomenon, 198.c.2.E
In Hebræo, bis vel ter ponitur eadem dictio pro simplici re, scilicet, dicendo vir, vir, vbi nos habemus vir semel,Num.tomo 2 158.c.4 F
Hebrææ dictiones vix a nobis scribuntur, sicut apud Hebræos,nam Mat.27.dicitur Alchedemach, & tamen in Hebræo dicitur accedema, idest, ager sanguinis,& quod nos dicimus Lamazabactani in Hebræo scribitur Lamazaaftani,& tamē proprijssime scripta sunt,secundum,quòd Latino idiomati conueniebant, Mat.tomo 2 76.c.2.A
Liber de Hebraicis quæstionibus non est Hieronymi, vt multi tenent, sed cuiusdam Hebræi, 2. Regum 162.c.4.H
Hebræi. Omnes libros nominant a principio sicut nos Psalmos, nam dicitur apud nos in Psalmo, Beatus vir, vel in Psalmo, Quare fremuerunt gentes. Sic Exodum nominant,quia incipit,Hæc sunt nomina, Hebræi dicunt Elleſemoth, quod Latine sonat,hæc nomina, Genes. 18.c.3.G, & 1.c.2.A
Hebræorum genus quidam arbitrantur habuisse ortum ab Heber,Mat.tomo 5 174.c.2.C
Quorundam Hebræorum error refertur,circa formationem Euæ &c.Genes. 9.c.2.C
Hebræi ab Heber pro nepote Sem dicti sunt sic, Gen. 53.c 3 F,& 250.c.4.I
Omnes Hebræi,sicut descendunt de Abraham, per lineam paternam, ita descendunt Nachor per lineā matris,Genes. 59.c.4.F
Hebræi quare non habeant nomina piscium nisi generali vocabulo, assignatur ratio, Genes. 135. colum.4.K
Hebræi nunc nesciunt omnia Hebraice loqui,deficiēte eis copia verborum, cum non habeant alias dictiones nisi eas,quas inueniunt in sacra scriptura,& ob hoc sapientes eorum, qui aliquos libros conficiunt potissime de rebus non pertinentibus ad sacram scripturam,in Arabico, & nō in Hebræo scribunt, quod apud omnes Hebræos commune est, Genes. 139.c.1.E
Hebræi tres orationes solennes habebant,scilicet,matutinam, quam fecit Abraham, vespertinam ante occasum,quam fecit Isaac,& nocturnam,quam fecit Iacob, Genes. 293.c.2.E
Hebræi tempore D. Augustini Ierusalem non ingrediebantur,Genes. 256.c.3.K
Hebræi vnde sic nominati,Genes.250.col.4.H,Exod. tomo 1 205.c.2.B

Hebræorum opinio de ariete immolato ab Abraham loco Isaac, Genes. 282.c.1.D
Hebræi intrantes in Aegyptum habitauerunt in terra Gessen, quæ est in introitu Aegypti venientibus de terra Chanaan, quod magna Dei prouidentia factū est, alij dicunt, ꝙ habitauerunt in vrbe Heroū, quę est in terra Rameſſe, & postea Thebais, vel Thebe dicta est, a qua fuit legio Thebea glorioſa, cui Mauricius præerat, quæ ſuper flumen Rhodanū Martyrium passa est, Genes. 389.c.3.H
De mensuris, quæ apud Hebræos erant, Mat. tomo 6. 236.c.2.B
Apud Hebræos, qui vocentur alienigenæ, Mat. tom. 7. 41.c.4.H
Hebræi, quando mouebantur in deserto, distinguebātur in quatuor turmas sub quatuor vexillis, vt patet Num. de quibus vnum erat vexillum Ephraim, sub quo castrametabantur filij Manasse, & tribus Beniamin &c. Genes. 399.c.4.H
Hebræorum septuaginta animę, vel septuaginta quinque, quæ ingressę sunt in Aegyptum in spatio ducentorum quindecim annorum, ita multiplicatæ sunt. Vt in exitu de Aegypto fuerint viri potentes ad bella procedere sexcenta tria millia quingenti, & quinquaginta, vt patet Nume. 1. Inter quos non fuerunt computati Leuitæ, Exod. tomo 1. 3. colum. 1. C. Leuit. 7. c. 1. A, Mat. tomo 1 80.c.3.K
Hebræi quanto magis premebantur ab Aegyptijs tāto magis crescebant, ex Dei prouidentia, Exo. to. 1. 5. col. 1. D
Hebræi in Aegypto colebant idola, & propterea tot mala patiebantur a Pharaone, Deo permittente, Exod. tomo 1 7.c.2.B
Israelitæ duabus de causis dicuntur Hebræi, Exod. tomo 1 11.c.3.F
Duo Hebræi, quos rixantes vidit Moyses, Exod. 2. fuerunt Dathan, & Abiron, vt dicunt Iudæi, Exo. to. 1. 8. col. 1. E
Hebræorum status fuit in Aegypto, sub tribus conditionibus significatis per tria illa signa, de quibus Exod. 4. scilicet, per mutationem virgæ in colubrū, per mutationem manus sanæ in leprosam, & per mutationem aquæ in sanguinem, Exod. tomo 1. 22. col. 1. C
Hebręorū populus quare dicatur primo genitus Dei, Exod. tomo 1 27.c.3.H
Hebręi, de quibus dicitur, Deus Hebręorum, Exod. 5. non capitur, vt significat omnes descendentes de Heber, quia Madianitę, Moabitę, Amonitę, Idumęi, Ismahelitę, &c. descenderunt de Heber, sed capitur pro descendentibus de Iacob, Exo. tomo 1. 31 col. 4. K
Hebręi erant superstitiosi, & indocti circa sacram scripturam, Exod. tomo 1. 28.c.3.F
Hebręi, in diebus festis, lautius manducabant ex mandato Dei &c. Exo. tomo 1 73.c.2.A
Hebręi exeuntes de Aegypto, cū nō fuit illis locus parandi cibos pro itinere, nullum cibum comederūt, cum irent per solitudinem, nisi panem Azymum subcineritium, nisi forte aliquos fructus arborum, quos in via repererunt, Exo. tomo 1 94.c.1.A
Hebręi manserunt in Aegypto, tātum ducentis quindecim annis, Exo. tomo 1 94.c.1.D
Hebræi aliqua obseruant nunc, ex his, quę in lege prę cipiuntur, & aliqua non, & ad cognoscendum, quę sic, & quę non, assignantur regulę, Exo. tom. 1. 95.c.1.E
Hebręi, potest transitum maris rubri, non mouerunt castra de nocte, bene tamen prius, Exo. tom. 1, 108. col. 2. C
Vna ex causis quare Deus tenuerit Hebræos in deserto, fuit vt morereturibi vniuersa illa generatio, quæ egressa est de Aegypto, quia scilicet, valde pauidi erant, & ad bella Chananeorum inepti, introduxit dominus prolem nouam nullo iugo domitā, inter asperitates viarum nutritam, vt neque corde pauido hostibus cederet, neque bellorum duritias exhorreret, Exod. tomo 1 111.c.2.E
Apud Hebræos, quomodo computentur anni, Mat. tomo 7 282.c.4.I
Apud Hebræos aliquid erat specialius penes sanguinem, quam penes adipem, Mat. to. 7 290.c.3.G
Pro primogenitis Hebræorum fiebat duplex cęremonia, Mat. tomo 7 297.c.1.E
Ad cognoscendum quando Hebræi figebant tentoria, & quando non, ponitur regula, Exod. tomo 1. 125.c.2.E
Hebræi non ponunt, f, in medio dictionis sed p, f, autē ponunt in fine dictionis, & hoc fuit in causa, apud scriptores nostros transferentes de Hebræo, quòd cum in dictionibus Hebræis secundum sonoritatē, & vim prolationis deberent ponere, f, ponunt ph, vt pro Rafidin, scribimus Raphidin, & idem obseruatur in principijs dictionum Hebræarum, nam ipsi dicūt, Pelisthin, & nos debētes dicere Phelisthin, dicimus Philisthin, Exod. tomo 1 137.c.2.B
Hebræi erant valde obliuiosi beneficiorum Dei, quātuncumque eis beneficia conferrentur immediate obliuiscebantur Dei benefactoris sui, nec ei aliquas gratiarum actiones corde aut voce soluebant, & iō vt Deum cognoscerent, in deserto, & extra desertum affligebat eos, Exod. tomo 1 137.c.2.C
Liberare Hebræos de Aegypto fuit magnum beneficium illis collatum, Exo. tomo 1 165.c.3.H
Hebręi non commisserunt furtum, auferendo bona Aegyptiorum, &c. Exod. tomo 1 187.c.4.K
Quidam sunt Hebræi re, & voce, alij re tantum, vt dicit Aben Ezra. Primi sunt, qui descendunt ab Heber, & sequuntur vitam sanctam Heber. Secundi sunt, qui descendunt ab Heber, & non sequuntur vitam eius. Sed auctori, non placet distinctio. Sed vocantur Hebręi ab Heber, quia descendunt ab eo, & soli linguam eius tenent, scilicet Hebræam. De hoc Augustinus 16. de Ciuita. Exod. tomo 1. 205. colum. 2. E
Aliqui Hebræi fiebant serui tripliciter, vno modo quando quis furabatur, & non habebat vnde solueret, vendebatur a iudicibus, &c. Alio modo, cum propter paupertatem vendebat seipsum alicui. Tertio modo, quando vnus Hebræus emisset alium aliquo ex primis duobus modis, & postea emptor, veniens ad paupertatem, vendebat seruum, &c. Exo. tomo 1 206.c.1.A
Hebræi non poterant ducere vxores ex filiabus Chananæorum, vt patet Deutero. 7. & Exo. 34. &c. Exo. tomo 1 207.c.2.D
Hebræi erant valde inclinati ad idolatriam, Exo. to. 1. 167.c.1.E
Hebræi quare dicantur viri septimi, iuxta illud Ouidij 1. de Arti amandi.
Terra Palæstinæ septimo culta viro.
Exod. tomo 1 252.c.2.A
Hebræi non petierunt ab Aaron, vt faceret illis Deos, Exod. 32. ad adorandum eos, vt consuerant in Aegypto cum magno gaudio, &c. Exod. tomo 2. 115. colum. 4. F, Sed ad aliquam ministrationem, scilicet, vt dirigerent eos in via, sic enim dicitur Exod. 32. fac nobis Deos, qui præcedant nos &c. Exod. tomo 2 115.c.4.H
Hebræi credebant, quòd in uitulo conflatili esset aliqua

qua vis diuina &c. Exod. tomo 2. 116.c.2.C
Hebræi quare petierint Deos directores itineris, cum ad hoc haberent columnam nubis, Exod. tomo 2 116.c.3.H
Cum Hebræi petierunt ab Aaron, vt faceret eis Deos, &c. Exod. 32. non fuit eorum intentio petere, vt daretur eis aliquis Deus, qui loqueretur, & posset amb ulare, nec quòd portaretur præcedens castra, vt arca domini præcedebat, vt patet Num. 10. &c. Exo. tomo 2 117.c.4.H
Grauitas peccati Hebræorum in adoratione vituli, Exod. tomo 2 121.c.3.k
Hebræorum populus, quam duræ ceruicis esset, ostenditur Exod. tomo 2 121.c.4.G
Hebræos peccantes ideo Deus magis puniebat quam alias gentes, quia ipsi erãt populus specialis Dei, cui Deus specialia beneficia faciebat, & miracula ostẽdebat, Exod. tomo 2 150.c.1.A
Hebræorum sapientes dicunt, quòd quando Hebræi erant in gratia Dei, solus Deus dirigebat eos, cum vero peccabant dabatur eis vnus Angelus, scilicet, Michael in principem, sed hoc est falsum, Exo. to. 2. 158.c.4.G
In Hebræorum libris multi errores reperiuntur, & multi defectus, vt etiam doctores eorum concedunt. Nam Iosue 21. duo versus reperiuntur in litera nostra, q i non sunt in libris eorum, qui, vt aiũt, in libris antiquis & correctissimis fuerunt, vt dicit super eodem lib. Rabbi Dauid Camhi, Nu. tom. 2. 53.col.1.C
Insani Iudæi dicunt, quòd Phinees erat Angelus incarnatus, Iudi. 17.c.4.I
Apud Hebræos sunt tres literæ loco nostrę literę, scilicet, quantũ ad officium, licet in asperitate sonoritatis nimis differant, s. Sin, Samech, vocant, & Sade, quam ipsi Zade &c. Iudi. 127.c.2.B
Hebræi, cum ieiunabant, nihil illa die comedebant, incipiendo ab occasu solis vnius diei vsque ad occasum alterius diei &c. Iudi. 208.c.2.A
Hebræorum progenies continuabatur per possessiones, & non per posteritatem &c. Iudic. 224. colum. 1.C
De Hebræorum politia generali, ab eorum initio vsque ad mortem Christi, & deinde in speciali, 1. Regum tomo 1 1.A, & 2.c.2.E
In regimine, principatu, & totali habitudine populi Hebræorum, duo fuerunt tempora distinctissima, scilicet, ante ingressum in terram Chanaan, & post eam adeptam ante ingressum in terra Chanaan fuerunt sub triplici habitudine, s. ante descẽsum in Aegyptum, & in Aegypto, & postea in deserto 1. Reg. tomo 1 1.A
Hebræorum dictis minus credendum est, quam poetis, quia multa absurda dicunt, 2. Regum 48. colum. 3.G
Hebræorũ libri in aliquibus locis sunt deprauati per ticum cosrin, ideſt per errorem librariorum, vt ipsi fatentur, 2. Regum 92 c.4.H, & Iosue tom. 2. 100. c.1.C, 1. Paralip. 291.c.1.E
Hebræi in Talmud multa absurda dicunt de Deo, intelligendo textum ad corticem literæ, cum tamen secundum metaphoram debeat intelligi, 2. Regũ 150.c.2.E
Hebræi in multis aberrant, & multa figmenta confingunt &c. 4. Regum 77. colum. 2.A, & 86. col. 4.G, & 87.c.3.F
Lex Hebræorum, etiam si ipsi non peccassent in Idolatria, vel alio crimine, debebat cessare post aduentum Messiæ. Et sic esset alius status Hebræorum, & tamen semper esset populus specialis Dei, etiam si infideles conuerterentur ad Christum, & tenuissent Hebræi, quasi quendam principatum in ecclesia, 4. Regum 213.c.3.K
De numero regum Hebræorum vsque ad captiuitatẽ Babylonis, 4. Regum 262.c.2.B
Apud Hebræos fit multiplex mutatio in nominibus, 1. Paralip. 251.c.1.E
Hebræi, cum sint nimis ignari circa historias, & loca orbis, errant plerumque circa talia, 2. Paralipomen. 13 col. 3.G
Hebræi nominant libros tripliciter aliquando a primo verbo, vel dictione libri 2.a materia 3.ab authore, vt probatur exempl s, Mat. to 1 71.c.1.E
De Hebræorum principatibus, & regibus, &c. incipiẽdo a Moyse, & quo tẽpore durauerint reges, Mat. tomo 1 80.c.4.F
Apud Hebręos circa obseruationem cęremonialium valet hæc consequentia. Hoc non reperitur scriptũ in lege, ergo Iudæi nõ obligantur seruare illud, immo quòd magis est non licebat Hebræis obseruare aliquam cæremoniam circa cultum Dei, nisi illa esset scripta in lege iuxta illud Deut. 12. Quod præcipio tibi hoc tantum facito Domino Deo tuo, nec addas quicquam, neque minuas, Defensor. 14 col. 4.F
Cætera de Hebræis vide in dictione Iudæi.

Hebron. Est in terra Iuda distans a Ierusalem octo leucis, & est in medio quarti climatis &c. Genes. 7.c.2.A
Apud Hebron ciuitatem Iudææ formatus fuit Adã, vbi vixit & sepultus est priusquam esset fabricata, vbi & Abraham cum Sara, Isaac cum Rebecca, & Iacob cum Lia, sepulti sunt Genes. 49. Et vocatur ciuitas illa Cariatharbe, ideſt, ciuitas quatuor virorum, quia ibi prædicti quatuor Patriarchæ sepulti sunt. Alij vero dicunt, quòd non propterea dicatur sic, sed quia ibi erant sepulti quatuor gigantes, s. Sisai, Tholomai, Abimai, qui erant filij Enac. Et ipse, Enac secundum quosdam, computatur pro quarto, de quibus fit mentio Iosue 15. Genes. 13 c.2.D, de Opti. Poli. 3.c.1.D
Hebron fuit in medio sortis Iuda in latere meridiano terræ promissionis, Genes. 264.c.2.B
Duobus milliaribus ab Hebron est sepulchrum Loth Iosue tomo 2 60.c.2.C
In Hebron est ager quidam, cuius terra est rubea, quæ ab incolis effoditur, & comeditur, & per gyrum venalis apportatur, & quasi pro specie aromatica carissime venditur &c. Iosue to. 2 60.c.2.C
Hebron multa habet nomina, scilicet, Hebron, Cariatharbe, & Mambre, Iosue tomo 2. 85. col. 4 H, Sed quare dicatur Cariatharbe, vide ibidem 4. Regum 145.c.3.G, Et primo vocata est Cariatharbe a Moyse ibidem.
Hebron est ciuitas glorioſissima inter ciuitates sortis Iuda, & est Metropolis, in qua fuit regnum Dauid annis septem & mensibus 6. 2. Regum 2. & 5. Iudic. 11.c.4.F, 2. Reg. 8.c.3.G
In Hebron mansit Dauid septem annis cum dimidio mortuo Saule, ex concessione sacerdotum quorũ erat vrbis illa, 2. Regum 8.c.4.H, Et ibi vnctus est in regem a viris Iuda, primo affectione 2. vt implerẽt voluntatem Dei &c. 2. Regum 9.c.2.B
Hebron vbi sit, & quod alio nomine vocetur, Genes. 284.c.2.D

Hædus. Hędum coctum in lacte matris suę offerebant gẽtiles in sacrificiũ Deo cãporũ, vt daret multos fructus &c. Exo. to. 1. 266.c.4.F
Quare mali vocentur hædi, & boni dicantur oues, Mat. tomo 7 80.c.3.k

Hędus Christi carnem significat, quæ licet mundissima esset, venit tamen in similitudinem carnis peccati,ad Rom.8. Exodi tomo 1.90. c.4. H. Matthæi tomo 7 286.c.1.A

Hel alias el. Hel in Hebræo significat dominatorem, Dominum, & Deum, Iosue tomo 2.166.c.2.C. Et aliquando significat Arietem, vt patet Psal.27. vbi nos habemus filios Arietum in Hebræo dicitur Helim, ibidem,

Heloim. Heloim quando ponitur pro Deo vero, semper sumitur singulariter, & cùm accipitur pro Deo improprie dicto, tunc indifferenter accipitur, aliquando pro plurali, & aliquando pro singulari: & hoc dicunt Hebræi, & benè; & ideo Nicolaus nihil concludit contra Hebræos. Et quamuis Heloim sit nomen pluralis numeri non tamen significat rem pluralis numeri, idest, non capitur pro multitudine suppositorum,&c. De Bea. Trinita. 3.c.4.H

Hoc nomen Elohim non solum Deo conuenit,sed etiam Angelis, & Sacerdotibus, & iudicibus, & viris sanctis,Exo.tomo 1 35.c.2.D

Elohim nomen plurale consueuit sacra Scriptura ponere pro singulari,Exo.tomo 1. 40.c.1.A

Heloim in Hebrço nomen est pluralis numeri, & tamen multoties capitur pro El, vt patet, Genes.1. vbi nos dicimus Deus in Hebrço dicitur Heloim, & Exo.7.vbi nos legimus: Ecce constitui te Deũ Pharaonis; in Hebræo dicitur constitui te Heloim,&c. Exodi tomo 2 115.c.1.C

Vide Elohim.

Heldad. Et Medad prophetauerunt, vt dicit Rab.Salom.quòd Moyses erat moriturus in deserto, & quòd Iosue erat introducturus filios Israel in terram Chanaan,&c. Numeri tomo 1.46.c.4.G.sed falsum est, vt probatur ibidem, 147.c.1.E

Heldad, & Medad non iuerunt ad ostium Tabernaculi cum aliis sexaginta octo,non quia noluerunt, sed quia nuncii iuerunt vocare eos tarde, vel obliti sunt vocare eos. Et ideo prius venerunt alii sexaginta octo, quàm isti vocarentur, Numeri tomo 1 147.c.1.B

Heldad, & Medad, de quibus Numeri 11.fuisse fratres Moysi ex matre, sed non ex patre, dicunt quidam Hebræorum; Hieronymus tamen ex opinione aliorum,dicit super Paralipo.quòd prędicti erãt fratres Moysi ex patre,sed non ex matre, quia post legem acceptam Amram pater Moysi, iubente Moyse, dimisit matrem eius,quæ erat amita eius, & accepit aliam in vxorem, de qua genuit istos duos.Sed vtraque istarum opinionum est falsa.Numeri tomo 1. 152.c.1.A

Helena. Regina Adiabenorum, ad Christũ conuersa,conuectis ab Aegypto frumentis,Christianis,existentibus in Ierusalem, largissimè ministrauit tempore famis, Matthæi tomo 6. 274.c.2.A

Heli. Mortuus est pro peccato proprio, quia noluit corrigere filios suos, cum sciret peccata eorum,vnde Deus de eo sic ait,1.Regum 2.dilexisti filios tuos plus qnàm me. 4.Regum.140. colum.3.I

Heli fuit summus Sacerdos de domo Ithamar, quia sacerdotium ablatum fuit a descendẽtibus ab Eleazaro,ex quo pessimi erant,& datũ est Heli, &c. Et apud ipsum manere debebat in ęternum, nisi ipse peccaret, & filii eius,nam translatũ est sacerdotiũ tempore Salomonis,ad filios Eleazar,qui prius illud tenuerunt,nam Abiathar eiectus fuit de summo sacerdotio 3.Reg.2.Ruth 234.c.1.E

Tempore Heli sacerdotis fuisse historiam Ruth,multorum est opinio. Et idem tenet Iosephus 5.Antiqtatum;sed hoc nõ videtur verum; nam fuit multo tempore prius,Ruth. 234.c.1.E

Historia Scholastica dicens, quòd Heli vsurpauerit summũ sacerdotiũ,falsum dicit, Ruth. 234.c.1.C

De Heli laudibus,1.Reg.to.1. 58.c.3.F

Quot Põtifices fuerint de stirpe Heli. 1.Reg.tomo 1. 214.c.4.k

Heli fuit primus summus sacerdos de stirpe Ithamar, in quẽ Deus trãstulit sacerdotiũ de domo Phinees pp peccata descẽdẽrium a Phinees. Sed postea pp peccata filiorũ Heli,tpe Salomonis, Deus amouit Abiathar de domo Heli,& Ithamar, & trãstulit ad domũ Phinees,& Eleazari,1.Reg.to.1. 45.c.2.A

Refertur historia Heli,& eius summi sacerdotii vsq; ad Abiathar.3.Reg. 23.c.3.K

Duo filii Heli peccauerunt in duobus. 1.Reg.2.Nam primo accipiebãt plusquã illis cõpetebat,de hostiis pacificis,&c. Secũdo,qa accipiebãt carnes crudas, contra consuetudinem, in quo dupliciter peccabant,Mat. tomo 2. 128.c.4.I

Heli ideo periit,quia filios corrigere noluit.1.Reg.2. & 4.extra de Simo.c.licet Heli.Mat.to.4. 136.c.3.k

Helias. Ab Eliæ translatione in Paradisum vsque ad annum millesimũ quadringentesimũ trigesimum sextũ, quo auctor scribebat super Genesim fluxerunt anni quasi duo mille trecẽti septuaginta quinq;,&c.Gen. 12.c.4.k

Helias,& Henoch quare tanto tpe vixerint,& viuẽt. Genesis, 90.c.1.D

Helias,& Henoch nõ obligant ad nõ comedendũ de ligno scientiæ boni,& mali,&c.Gen. 119.c.3.G

Helias,& Henoch in Paradiso terrestri existentes, nõ sunt nũc seniores,q̃ prima die,qua quilibet eorũ in Paradisum intrauit.Et assignat differentia inter corpora Eliæ,& Enoch,& corpora beatorũ post diem iudicii,Exo.10.2. 181.c.3.K

Helias,cum non esset sacerdos,sed laicus de habitatoribus terræ Galad, fecit tamen sacrificium Deo in monte Carmelo,Leui. 174.c.3.F

Helias nõ fuit sacerdos,sed laicus 3.Reg.17.qa fuit de habitatorib⁹ Galaad,& dict⁹ est Thesbites a quodã oppido terrę Galaad,dicto Thebes,3.Re.153.c.3.I

Quãdo Eliæ oratione Deus nõ pluuit,motiuũ Eliç ad orãdũ fuit,quia Israelitę erãt magni peccatores. Et nõ corrigebant̃,Deo dãte illis prospera,& ideo cõdolens cęcitati eorũ petiuit, vt non plueret aliquãto tpe,&c. vt sic emẽdarent̃,3.Reg. 154.c.4.F

Cibi,qui portabantur ad Eliam per coruos,accipiebãrur ab Angelis de cibis regis Achab,& ponebant illos in deserto,& corui videntes cibos appositos,ferebant illos ad Eliam, & Deus inclinabat illos ad hoc,&c. 3. Regum.157. c.2. B. Sed quare Deus non prouiderit Eliæ de vino per coruos, ibidem.

Helias manens apud torrentem Carith, vacabat multo tempore contemplationi, &c. 3.Regum, 158.c.2.E

Quare Eliæ dictum sit 3. Regum 19. quòd nec in primo, nec in secundo, nec in tertio signo erat Deus, de quarto autem nihil dictum est, quia ibi erat Angelus Domini, in tribus primis non. 3. Regum 180.c.4.F

Helias quare incubuerit super puerum mortuum filium viduæ Sareptanæ. tertio Regum 17. 3.Regum 161. columna 3. K. Sed quare ter incubuerit supra puerum, referuntur rationes Nicolai; & improbantur, & deindde assignatur ra-

tio autoris. ibidem 162.c.3.F
Et similis ratio assignatur, quando incubuit Heliliseus supra puerum bis, &c. ibidem
Helias ideo iussit infundi 12. hydrias aquæ supra sacrificium, ad significādum, quòd duodecim tribus deberent reduci ad cultum veri Dei, &c. 3. Regum 171. colum. 4. K
Helias pluribus, quam quadraginta diebus mansit sine cibo 3. Regum 177. c. 4. K
Helias, & Moyses, duo testabantur de Christo, Mat. tomo 4 223. c. 4. F
Helias dupliciter dicebatur pilosus 4 Reg. 6. c. 2. B
Helias habuit vestimentum de pilis camelorū 4 Reg. 6. col. 2. E
Helias induebatur veste asperrima propter religionē, &c. 4. Regum 6. c. 3. F
Helias orauit venire ignem de cœlo super quinquagenarios, ad quod motus est a Deo quia merebantur mortem ex multis causis, & Deus voluit tunc illos occidere, vt occisio illa proficeret ad terrorē emendationis peccati Ochoziæ, & idolatrarum, vt omnes timerent, & desisterent idolatrare, &c. 4. Regum 7. c. 3. I
Heliam tulit ventus vel turbo supernaturalis, motus, scilicet ab Angelis, &c. 4. Regum 9. c. 4. G
Helias priusquam recederet in Paradisum terrestrē, visitauit tria loca, scilicet, Bethel, Ierico, & Galgala vt consolaretur collegia prophetarum, quæ erant in illis tribus locis 4. Regum 11. c. 3. F
Helias pauciora fecit miracula, quā Helisæus 4 Reg. 13. c. 1. B
Heliæ pallium cecidit in terram, quando ipse rapiebatur in cœlum, & hoc propter multa 4. Regum. 15. colum. 1. E
De statu, quem habent Helias, & Henoch in Paradiso terrestri quo ad cibum, & vestitum. 4. Regum. 15. colum. 2. D
De statu Heliæ, & Enoch, quantum ad habitudinem corporis, scilicet quia non variatur quo ad ætatem, sed conuersantur in illo tenore, in quo erant, quādo fuerunt rapti ab hominibus 4. Regum 15. c. 4. B
De statu Eliæ, & Henoch quoad habitudinem corporis, scilicet, quātum ad sanitatem, scilicet, quia nullam patiuntur infirmitatem, nec pati possunt in Paradiso terrestri, nec etiam passi sunt aliquam etiā paruam resolutionem, quæ continua est in omnibus entibus naturaliter viuentibus, &c. 4. Regu. 15. col. 4. I. Nec potest aliquid nocere eis in cibo, vel potu. An vero ignis, gladius, & alia exteriora nociua eos possunt lædere dubium est, sed probabiliter videtur, quòd sic 4. Regum 16. c. 1. A
De statu Heliæ, & Enoch quo ad posse peccare, videtur dicendum, quòd non facti sunt impeccabiles, non tamen peccabunt, quia iam assumpti sunt ad statum tam perfectum, quod potius cœlestes viri sunt, quam humani 4. Regum 16. c. 1. B
Helias compleuit annos ætatis suæ, tres mille, & triginta in anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo, quo autor scribebat commentarios in quartum Regum 4. Regum 16. c. 3. F Et a raptu Heliæ vsque tunc fluxerunt anni duo milia, nongenti, & octaginta compleu 4. Regum. 16 colum. 3. I
De ieiunio quadraginta dierum Eliæ, & Moysi Mat. tomo 1 221. c. 3. H
Helias & Elisæus, quādo suscitauerūt mortuos, nullos adhibuerunt testes, sed se potius in cubiculum incluserunt, & hoc propter tria. Primo, quia non faciebant illud ad aliquid probandum, sed solum ad benefaciendum. Secundo, quia fecerunt aliquas ceremonias, quas non erat honestum videre, quādo fiebāt, &c. 3. Reg. 17. & 4. Reg. 4. Christus autē faciebat hoc coram testibus ad probandum, quòd erat Messias, &c. Matthęi tomo 3 211. c. 3. k
Helias, & Moyses ad quid venerint in Christi transfiguratione, Matth. tomo 4 215. c. 2. A
Helias, & Moyses fuerunt duo, qui magis conuenerunt, quàm aliqui alii duo, Matthæi tomo 4. 215. c. 3. G
Helias fuit princeps prophetarum, sicut Moyses princeps legis, Mat. to. 4. 215. c. 3. K
Cognitio, quam potuerunt habere discipuli Christi in transfiguratione de Elia, & Moyse poterat esse duplex, Matthæi tomo 4 217. c. 1. A
Helias manens apud torrentem Carith erat semper in necessitate famis, Matthæi tomo 4. 97: col. 2. C
Helias fuit primus inter prophetas, qui mortuum suscitauerunt. 3. Regum 17. Matthæi tomo 4. 163. c. 4. H. & 215. c. 3. G
Heliæ raptus longo tempore fuit ante captiuitatem Babylonicam, Matthæi tomo 4 261. c. 4. F
Heliæ miracula referuntur, Matthæi tomo 4. 215. colum. 3. G
Heliæ cum Moyse conuenientia referuntur, Matth. tomo 4 215. c. 3. G
Christus vocauit Ioannem Baptistam Eliam propter multa, Matthęi tomo 4 260. c. 4. k
De Elia & Henoc, Parad. 119. c. 2. C

Heliezer. Nomen proprium fuit procuratoris Abrahæ, & in Hebræo est nomen compositum, & significat idem, quod, Deus meus, adiutor meus, Gen. 252. c. 4. H. Exo. tomo 1. 13. c. 3. I

Heliodorus. Intrans in templum Domini ex mandato regis Celesyriæ ad rapiendum pecuniam templi 2. Machab. 3. non est percussus, quia intrauerat templum; sed quia volebat inde tollere pecuniam non debitam, &c. quia sic tollere est contra ius naturæ, &c. 2. Parali. 167. c. 2. A

Heliopolis. Ciuitas Aegypti est valde bona, sed nō murata, sicut nec quęcunque alia ciuitas Aegypti pręter Babylonem, Alexandriam, & Chairum. in Heliopoli primo mansit Ioseph, Christus, & mater eius, &c. Matthęi tomo 1 132. c. 4. k
Ab Heliopoli vsque ad Babylonem Aegypti sunt septem leucæ, Matthęi tomo 1 133. c. 1. D

Elisabetht. Filia Aminadad, & soror Naason de tribu Iuda, fuit vxor Aaron, &c. Gen. 405. c. 2. E

Elisæus. Vnctus est ab Elia, vt esset Propheta, 3. Regum 9. 1. Regum tomo 1. 165. c. 3. F
Heliæo licebat sumere munera a Naaman Syro, præstita iam sanitate, ita tamen, vt non reciperet illa ex cupiditate, vel quòd non habuisset a principio voluntatem, vel intentionem recipiendi, voluit tamen facere opus supererogationis, nihil recipiendo, &c. tertio Regum, 128. colum. 4. F
Elisæus realiter occidit aliquos ex Israelitis Hebręis, licet de hoc non constet, quando, & quomodo, aut quos occiderit, &c. 3. Reg. 181. c. 3. k
Heliseus fecit plura miracula quàm Elias, &c. 4. Reg. 13. c. 1. B
Elisæus percussit aquas Iordanis pallio Eliæ propter multa, 4. Regum 16. c. 4. I
Elisæus prima vice, qua percussit aquas Iordanis pallio

pallio Eliæ, non fuerunt diuisę, quia Elisęus accepto nouiter spiritu prophetico, & ad faciendū miracula, poterat superbire, si illico diuiderētur aquę. Et ideo vt compelleretur orare ad Dominum, nō fuerunt prima vice diuisę, & vt crederet non meritis suis illa obtinere, sed meritis Elię, & ideo aquę non fuerunt diuisę, quousque dixit, vbi est Deus Eliæ? Et tunc illico diuisæ sunt 4. Reg. 17.c.1.A

Tempore Elisæi, & Eliæ erant collegia Prophetarū in aliquibus locis Israel, & specialiter apparet de tribus, scilicet, de Iericho, Berhel, & Galgala. Et Elisæus post raptum Elię fuit princeps prophetarum, & habitabat in istis locis discurrendo per collegia prophetarum, sicut Elias, &c. 4. Reg. 17.c.4.G

Elisæus maledicens pueris dicentibus ascende calue. 4. Regum 2. non peccauit, quia a Deo motus id fecit, 4. Regum, 18.c.2.A

Elisæi illusio a pueris paruis. 4. Regum 4. figura fuit illusionis Christi in cruce. 4. Reg. 21.c.1.E

Elisęus valde meruit increpando loram regem Israel 4. Reg. 3. 4. Reg. 25.c.4.k

Elisæus quare disposuerit se per cantū citharistæ ad recipiendum prophetiam, 4. Reg. 26.c.3.F

Cum Elisęus iussit Giezi, vt iret ad suscitandum puerum, &c. dixit illi, vt neminem salutaret in via, nec responderet salutanti propter duo, &c. 4 Regum, 42.c.2.D

Causa quare Elisęus incubuerit super puerum ad suscitandum eum, fuit, vt dicit Nicolaus, desiderium suscitationis eius, non tamen videtur verum, &c. Et ideo dicendum, quòd ideo incubuit super puerum, vt calefaceret ipsum, &c. quarto Regum, 43.c.4.G

Helisęus non peccaret si acciperet munera oblata a Naaman, 4. Reg. 52.c.3.I. Sed illa non accepit propter multa, ibidem.

Helisæus quare fecit, vt ostio clauso fieret miraculū de oleo, 4. Reg. 33.c.1.C

Helisæus non accepit pecuniam, quam Giezi habuit a Naaman, propter duo, 4. Reg. 61.c.1.D

Ad preces Elisæi excęcati sunt Syri, quęrentes ipsum, 4. Reg. propter multa, 4. Reg. 66.c.3.K

Helisęus duxit Syrios ad Samariam potius quam in aliam ciuitatem, quando ipsum quęrebant, 4. Regum 6. propter multa, 4. Reg. 67.c.1.A

Illa verba Elisæidi: In tempore hoc modius similæ vno statere erit, &c. 4. Reg. 7. quomodo Israelitæ, obsessi in Samaria, potuerunt credere, vide sex modos, ad hoc, 4. Reg. 75.c.4.F

Helisæus habuit notitiam futuræ abundantiæ in Samaria, similiter, & modi, quo futura esset, quando illam prophetauit, licet non constet ex textu rationibus tamen probatur, 4. Reg. 75.c.4.F

Helisæus an acceperit pecuniam, quam misit ei Benadad Rex Damasci in 40. camelis, vt Deum consuleret super infirmitate sua, non liquet ex textu, tamen verisimiliter probatur quòd non. 4. Regum, 88.c.2.C

Helisæus vixit centum & decem annos, vel quasi, 4. Regum, 133.c.4.G

Helisæus posuit manus suas super arcum & super manus Regis 4. Regum 13. sed quare hoc fecerit, 4. Regum, 135.c.1.A

Cadauer proiectum in sepulchrum Elisæi, cum tetigit ossa eius, surrexit propter duo, 4. Reg. 136.c.4.I. Et non illico mortuus est homo ille, vt dicunt Iudæi, sed vixit postea magno tempore, ibidem, 137.c.2.A

Helisæus rarissime loquebatur alicui mulieri, neque tangi ab illa permittebat, 4. Reg. 35.c.1.E

Nullus prophetarum veteris testamenti fecit tot, & tanta miracula, sicut Elisæus, Mat. to. 4. 164.c.3.F

Helisęus, deserens sęculum, toti populo conuiuium fecit 3. Reg. 19. Mat. to. 3. 192.c.3.F

Helisæus credebatur maior omnibus Prophetis in miraculis præter Moysen; immo multi putauerūt eum fuisse maiorem Moysi in miraculis, quia duos mortuos suscitauit, quod Moyses non fecit, 4. Regum 4. & 13. Mat. to. 4. 163.c.3.k

Hellespontus. Est quartus sinus Europæ, & est circa finem eius, vt declarat Solinus, Gen. 249.c.1.D

Heluidius. Heluidii error contra virginitatem Mariæ matris Christi confutatur, & respondetur ad rationes eius, Matthæi tomo 1. 98.c.1.A.&C

Heluidius hęreticus dixit Beatam Virginem, postquā concepit, & peperit Redemptorem nostrum, fuisse carnaliter cognitam a Ioseph viro suo, & causa, vel occasio erroris sui fuit illud, Matth. 1. Accepit Ioseph Mariam coniugem suam, & non cognoscebat eam, donec peperit ei primogenitum suum, & vocauit nomen eius Iesum. Similiter & illud: Antequam conuenirent inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto, Parad. 3.c.1.C

Herba. Ad colligendum herbas prohibitę sunt orationes præter symbolum, orationē Dominicam, & aue Maria, Mat. to, 6. 177.c.3.K

Herba & ea, quæ in terra generantur ex duobus principiis maxime generantur, scilicet, ex humido tāquam materia, & ex calore tanquam actiuo digerēte, Genes. 11.c.4.G

Herbæ concessæ sunt homini in escam, Gen. 1. quamuis non facta fuerit mentio herbarum, Gen. 2. sed solum arborum, cum dictum est, ex omni ligno Paradisi comedes, &c. Genes. 110.c.2.A. Et possumus dicere, quòd herbę concessę sunt homini extra Paradisum, vt patet Gen. 3. sed non in Paradiso, ibidem, 110.c.2.B

Hercules. Fuit tempore primi belli Troiani, quando fuit occisus Laomedon. &c. Gen. 294.c.4.F

Herculis gades sunt apud montem Athlantem in cōfinio Aphricæ, & Europæ, vt dicit Paulus Orosius: alii tamen dicunt Gades Herculis esse montes inter Hispaniam, & Aphricam, per quorum rupturā absorbetur æstus maris Oceani, Athlantici, Gene. 17.col.2.E

Herculis columnæ sunt apud Athlantem montem in confinis Aphricę, & Europæ, vbi Oceani æstus Tyrreni maris faucibus absorbetur, Gen. 33.c.3.K

Hercules, lauans se in quodam fonte Lybiæ credidit se lauari ab omnibus inquinamentis peccatorum suorum, Deut. 111.c.2.E

Hercules solo amore Ioeles filiæ regis Aetolię superatus, fęmineā vestē induit, & c. Mt. to. 5. 90.c.1.D

Herculem semideum dixit antiquitas, &c. De Statu Animarum, 8.c.2.E

Hæreditas. Hæreditati paternæ non poterat in veteri lege, renunciare filius. saltem in rebus immobilibus, bene tamen in noua, 4. Regum 32.c.1.A

Propte hęreditatem erat familia apud Iudęos, &c. Leui. 244.c.1.D

In hęreditatē paternā nō succedebāt filiæ apud Hebræos, si filius esset, qa si nō esset filius, tūc diuidebāt hēditas ęqualiter inter filias, sed qa mulier non poterat retinere firmiter nomē familię, cū trāseat ad familiā viri, tales mulieres accipiebāt viros de familia, & domo patris; Leui. 244.c.2.C

Pater potest filium hereditate priuare multis ex causis,quæ referuntur,Deut. 112.c.3.G
De corpore hereditatis semper subtrahendum est es alienum,idest,omnia debita,3.Reg. 142.c.1.C
Quomodo venderentur hereditates in vete.testam. Matthæi tomo 6 55.c.2.E

Hæreditarium ius. De hereditario iure apud Iudæos, & quomodo apud nos non sit eadem successio ab intestato, & ex testamento in bonis immobilibus secundum communes leges, sed apud Iudæos sic, Num.tomo 2 91.c.3.k.
Circa quæ mouentur aliqua dubia, primum si testator apud Iudæos contraxisset aliqua debita, ad quę non sufficerent bona mobilia, an deberent vendi aliqua bona immobilia, de quo vide ibidem, 91.c.4.H
Secundum an hæredes testatoris poterant vendi propter debita testatoris, & dicitur quòd nõ ibidem.
Tertium an filiabus posset aliquid distribui per modum legati, quamuis non succederent,existentibꝰ filiis, & dicitur quòd sic de bonis mobilibus, Numeri tomo 2 92.c.2.A
Quartum, an successio filiorum æqualiter se haberet secũdum respectum patris & matris? Ad quod respondetur cum distinctione, quòd aliquando in casu contingebat quòd sic. sed non simpliciter, Numeri tomo 2 92.c.3.F
Quintum an filii succederent æqualiter patri: similiter & filiæ in defectu filiorum. Et respondetur cũ distinctione; nam si esset filius primogenitus,ipse habebat iura duplicia ad cęteros fratres, & succedebat in honore patris puta in dignitate patris, si quam haberet, vt si esset summus Pontifex, vel Rex,&c.Num.tomo 2 93.c.1.D
Circa hereditariam successionem, apud Hebręos, referuntur duæ regulæ,Num.to.2. 93.c.2.C

Hæres. Qui sine heredibus moritur ab intestato,succedit ecclesia, vel fiscus in bonis suis,Numeri tomo 1 59.c.4.F
An hæres teneatur adimplere vota defuncti,& similiter debita, Numeri tomo 2.150.c.1.B. 3.Regũ 141.c.4.I
Homines in veteri testamento, quare non dicantur hæredes Dei, & tamen in nouo sic, 2.Regum, 45.c.2.C
Heredem non potest liberare testator a voto reali, quod testator emisit,3.Regum, 142.c.2.C
Hęredes succedũt in vniuersum ius defuncti,& ideo, quod debetur defuncto,debeť hæredibus eius,&c. Matthęi tomo 7 74.c.1.B
Hęres dictio Hebręa,quę ab Hebręis nimis aspiratur quatuor significat,scilicet,magistrum, testam terream,surdum,& absconditum, Iosue tomo 1.36. c.3.G
Hæredes vsurariorum tenentur ad restitutionem, Matthęi tomo 7 69.c.1.C
Hęredes sunt duplices,quorum primi tenentur ad restitutionem vsurarum,Mat.to.7. 70.c.4.K
Omnes hęredes coguntur restituere vsuras,Matthęi tomo 7.71.c.1.D.Sed quomodo teneantur ad talem restitutionem, ibidem. Et si fuerint duo, vel tres hęredes,vel plures, & ante solutionem vsurarum alter eorum non soluat, tenebuntur alii insolidum, tam in foro contentioso, quàm conscientiæ, saltem quãtũ ad id,quod peruenit ad eos,&c. Matthæi tomo 7 72.c.1.A

Heros. Curatio est multum difficilis, Matthęi tomo 7 18.c.4.k
Heros amor quid sit, Genesis, 337. colum. 2. E

Hæresis. Dicitur crimen læsæ maiestatis, vt patet, extra de hęreticis, in cap.vergentis,&c.Exodi tomo 2 167.c.4.G
Hęresis circa fidem est duplex,quędam,quę vocatur infidelitas,quędam quę dicitur hęresis,&c.Matth. tomo 1 28.c.3.F
Hęresis est grauius crimen, quàm crimen læsæ maiestatis, extrà, de hęreti. cap.vergentis, Matthæi tomo 2 224.c.2.D
In crimine hęresis ecclesia dedit Inquisitores per omnes prouincias, vt solicite inuigilarent circa eradicãdas hęreses,quia hęretici possunt occulte inficere totum gregem dominicum, &c. Matthęi to.4. 62.c.3.H
A parentibus solicitãtibus ad hęresim filios suos credentes in Christum necessarium est recedere,Matthęi tomo 5 168.c.3.F
Inter hęresim & infidelitatem quid interfit, Matthęi tomo 6 264.c.3.k
Si quis vnam hęresim habeat, etiam si tota alia doctrina sua sana sit, erit hęreticus, Matthęi tomo 4 158.c.2.E
Si aliquis hęresi non firmata erret, & non nitatur subuertere alios, & si admoneatur corrigit seipsum, talis non punitur corporaliter, nec etiam excommunicatur,Mat.to.4. 62.c.3.H
Nemo debet permittere hęreses introduci, & leges corrumpi, inquantum poterit, Matthęi tomo 4. 136.c.3.k
Hęresis est male sentire de pertinentibus ad fidem, Matthęi tomo 6 164.c.3.k
Hęresis vel infidelitas est sentire de Deo falsum, vel indignum pertinaciter,idest, cum intentione non diuertendi ab illo, Mat.to.6. 164.c.3.K
In peccato hęresis habet etiam locum lex illa de correctione fraterna,Defen.39.c.2.C. Similiter & illud ad Titum vltimo: Hęreticum hominem post primam & secundam admonitionem deuita; subuersus est enim,Defen. 39.c.3.F

Hæreticus. Hęretici dicuntur destruentes, quia rectum intellectum sacræ Scripturę per quasdam extorsiones deprauant,Genesis, 10.c.2.C
Hęretici dicuntur, qui ab vnitate ecclesię per fidei abiectionem, vel scripturarum deprauationem, recedunt,Gen. 20.c.4.I
Hęreticos permisit Deus in ecclesia ad confirmandũ sacram Scripturam,& vt nos cautiores redderent, & multę veritates notę fierent,Deut. 72.c.2.E
De hęreticis,quos Græci vocant millenarios, Matth. tomo 6 121.c.4.G
Hęretici dicuntur, qui nihil negant de libris sacræ Scripturę,sed ipsos libros praue intelligendo, causant conclusiones erroneas cõtra doctrinã vniuersalis Ecclesię. Et dicunt illas magis conuenire sacrę Scripturę,& veritati, quàm id, quod tenet ecclesia,& sic est in eis error; quia male intelligunt, & pertinacia,quia praue intellecta obstinatè cõtra ecclesiam defendunt. Et istud secundum est de ratione hęretici; nam si quis erret etiam in multis: dum tamen non pertinaciter defendat, hęreticus non est,Matthęi tomo 1 28.c.3.F
Hęretici quando sint tolerandi, & qñ nõ.s.quãtũ ad pœnam corporalem; nam si sint tales, cõtra quos nõ põt procedi sine magno scandalo,vt quia multi sunt,vel multos habeant fautores, tolerãdi sunt; si autem sine scandalo potest procedi, & tunc non sunt tolerandi, si conuicti de hęresi non uolunt ab ea recedere, vel si recedunt, & postea relabantur, &c. Mat.to.4. 61.c.4.I

Hęretici, & ſchiſmatici non habent vſum clauium, Matthęi tomo 4 184.c.4.K
Circa hęreticos duo ſunt conſideranda, vnum eſt ex parte Eccleſiæ, & alterum ex parte ipſorum, Matthęi tomo 4 62.c.1.A
Hæretici conſiderati ex parte peccati hęreſis, merentur non ſolum ab eccleſia per excommunicationẽ ſeparari, ſed etiam per mortem a mundo excludi, Matthæi tomo 4 62.c.1.A
Hæreticus conuictus, ſi non vult ab hęreſi diſcedere, morte plectendus eſt a iudice ſęculari, Matthæi tomo 4 62.c.1.D
Hæretici ſine pœna ſpirituali non ſunt tolerandi, hoc eſt ſine excommunicatione, & condemnatione dictorum eius, quia eccleſia poteſt hæc facere ſine ſcandalo, & excommunicatio eſt illis medicinalis, Matthæi tomo 4 62.c.1.C
Quando hęreticus non poteſt puniri, niſi eccleſia moueat bellum, potius ceſſandum eſt a punitione, q̃ bellum mouere, cum bellum ſit periculoſum, Matthæi tomo 4 62.c.2.A
Hæretici & principes tyranni ſunt portæ inferi, Mat. tomo 7. 166.c.2.E. & tomo 4 161.c.2.C
Hæretici ſolum peccant putantes ſacram Scripturam ſic debere intelligi, vt illi exponunt, Defen. 2.c.1.C
Hæretici mortui excommunicantur, quando conſtat quòd in hęreſi deceſſerunt, Mat. to. 4. 187.c.4.I

Hermagoras. Rhetoricus fuit antiquiſſimus, ſub Artaxerſe ſecũdo rege Perſarum, Anno ab orbe conditio quater milleſimo octingenteſimo decimo, de quo Tullius primo libro Rhetoricę veteris. Iſte Hermagoras, & Gorgias Leontinus dixerunt, quòd perfectus Rhetoricus, omnia ſcire deberet, Gen. 31.c.2.F
Hermagoras, teſte Valerio, primum ſe obtulit de omnibus quæſtionibus reſponſurum, quem ciues ſui in tanta veneratione tenuerunt, quantam Phębi oracula merebãtur. Fuit ergo valde tumidus, quia omnia ſe ſcire iactabat, Gen. 31.c.3.G

Hermon. Mons quidam eſt, qui variis nominibus nuncupatur ab Hebræis dicitur Hermon, a Sidoniis Sarion, & ab Amorrhæis Sanir, Ioſue tomo 2 53.c.3.H

Hernia. In nouo teſtamento non impedit ad ſacerdotium, ſicut impediebat in veteri teſtamento, Leui. 232.c.1.B

Herodes. Primus fuit filius Antipatri, natione Idumæi ad Iudaiſmum conuerſi. In principio huius Herodis natus eſt Chriſtus, nec tunc ablatum erat ſceptrum de femore Iuda, quia adhuc regnabat Hyrcanus ſummus ſacerdos in cõtentione cum fratre ſuo Ariſtobolo, & pauco tempore poſt Chriſti natiuitatem ablatum eſt regnũ, & regnauit Herodes, Mat. to. 1. 105.c.3.k
Herodes, audiens loqui de rege Iudæorum, turbatus eſt, propter multa, Mat. to. 1. 117.c.1.E
Herodes nunquam ſciuit perſonam Ieſu eſſe Meſſiam, & quòd natus eſſet, &c. Mat. to. 1. 116.c.1.D
Herodes, cùm audiuit a magis, Vbi eſt, qui natus eſt rex Iudæorum; putauit illum eſſe Meſſiam propter multa. Et ideo quæſiuit à ſacerdotibus, vbi Chriſtus naſceretur, & quæſiuit hoc propter duas cauſas veriſimiles. ſ. propter magos, ſecundò, vt ſimularet velle eum adorare, Matthæi tomo 1. 119. colum 3.G
Herodes credidit ſe poſſe occidere Meſſiam, Matth. tomo 1 120.c.2.A
Quare Herodes clam vocauerit Magos, Matthæi tomo 1 120.c.3.F
Herodes voluit diſcere a magis tempus ſtellæ, vt ſciret tempus natiuitatis Meſſiæ; quia præſupponebat tunc ſtellam apparuiſſe, quando Meſſias naſceretur, vt poſſet ipſum occidere ſine errore, & hoc fecit diligenter propter duo, Matthæi tomo 5, 120.c.4.H
Ideo Herodes quæſiuit a Iudæis de tempore natiuitatis Meſſiæ, ne ſuſpicarentur, quòd Herodes vellet aliquid facere contra Meſſiam, vel quia Iudæi non erant certi de tempore natiuitatis Meſſiæ, ſicut de loco, vel &c. Mat. tomo 1. 121.c.2.B
Quòd Herodes mitteret Magos in Bethlehem habuit ad hoc veriſimilem cauſam, Matth. tomo 1: 121.c.3.I. Nec iuit cum illis in Bethlehem, propter multa, ibidem 121.c.4.G
Herodes magno deſiderio perſequebatur Chriſtũ, credens, quòd Meſſias eſſet regnaturus temporaliter. Mat. tomo 1 128.c.1.A
Herodes poterat inuenire Chriſtum in Ieruſalem in die purificationis, quem potuit cognoſcere ex tempore ſtellæ, quæ apparuit magis, quod ab eis diligenter didicit, ſed quare non occurrerit illi iſte modus, Matthæi tomo 1 128.c.1.C
Herodes volens occidere Chriſtum graviter peccauit ſimiliter, & occidendo pueros, Matthæi tomo 1 134.c.3.F
Herodes, qui paruulos occidit ſimili pœna mulctatus eſt, vt ſcilicet, iuſtè priuaretur propriis filiis, & per ſeipſum, &c. Matthæi tomo 1. 134.c.4.I, Nam ſeptem filios habuiſſe legitur, ibidem & 141.c.1.A
Multi putauerunt Herodem eſſe Meſſiam, Matthæi tomo 6 20.c.4.K
Herodes filius primi Herodis nõ habebat iuris dictionem in Iudæa, ſed ſolus Pilatus, Matthęi tomo 6 21.c.1.B
Herodes non iratus eſt mox, vt magi receſſerunt, vt quidam dicunt, nec poſt fugam Chriſti in Aegyptum, nec poſt diem quadrageſimum, a Chriſti natiuitate, ſed dicendum, quòd Herodes fuit ſupra modum remiſſus in hac re, & receſſum magorum, maiori tempore quam veriſimile erat, eum ignorare debere &c. vel quòd interim acciderunt Herodi aliqua negotia, quibus impeditus, ad magos non aduertit, vel quòd Herodes hoc tempore non erat oblitus magorum, & tamen non poterat ſuſpicari, quòd eo neſciente recederent, quia promiſerant, &c. Et hoc videtur veriſimilius Matthæi tomo 1. 135.c.2.E, &c. Sed melius videtur dicendum quòd Herodes cognouit de receſſu magorum paucis poſt diebus, & tamen non eſt iratus neque iudicauit ſe illuſum, quia putauit, quòd magi ſtultè moti eſſent, &c. ſed poſt aliquanta tempora, audiuit Herodes, ꝙ Meſſias natus eſſet, &c. quo audito, credidit, ꝙ magi eũ inuenerũt, & ꝙ noluerũt ei indicare &c. Et tũc putauit ſe deluſum, &c. Et hoc tenet Auguſti. lib. 2. de concordia Euangeliſtarum, Mat. tomo 1 135.c.3.k
Herodes credidit ſe aliqualiter ſecurum occidendo pueros Bethlehem, Mat. tomo 1 136.c.1.E
Herodes filius Antipatris, factus eſt a patre tutor Galilęæ. cùm eſſet quindecim annorum, Matthæi tomo 1. 152.c.1.D
Herodes cœpit regnare in Iudæa annis ante Chriſtũ natum 30. Matthæi tomo 1 153.c.1.D
Herodes quaſi ſex annis poſt Chriſti natiuitatem moritur, Matthæi tomo 1 156.c.4.F
Tres fuerunt Herodes, primus fuit filius Antipatri, alius filius iſtius, qui fuit Tetrarcha Galilęæ, tertius fuit Agrippa rex Iudęorum poſt Chriſti mortem, qui occidit Iacobum Zebedęi, Matthæi tomo 4 71.c.1.E

Herodes Ascalonita fuit primus de alienigenis, qui factus est rex Iudæorum, Matthæi to.4. 71.c.2.E
Herodes, qui decollauit Ioannem, natus est Iudæus; immo & pater eius in Iudaismo natus est, Matth. tomo 4 72.c.1.A
Herodes credidit, quòd Ioannes surrexerat, Matth. 13. Et non credidit, quòd aliquis Propheta de nouo veniisset in mundum, Mat. tomo 4 72.c.2.A
Herodes, & Philippus erant fratres filii illius magni Herodis Ascalonitę, Matthęi tomo 4 73.c.1.C
Herodes duo crimina committebat cum Herodiade, scilicet, adulterium, & incęstum, Matthæi tomo 4 74.c.1.D
Herodem arguebat Ioannes, & non Herodiadem, quia principalior erat Herodes, & arguendo ipsum, arguebat Herodiadem, Mat. tomo 4 75.c.3.F
An Herodes voluerit occidere Ioannem, referuntur opiniones variæ, sed magis videtur dicendum, ꝙ sic, & quòd timens populum, quęsiuit aliquem modum coloratum ad occidendum, &c. Matth. tomo 4 75.c.3.K
Herodis iuramentum fuit a principio incautum, propter sui generalitatem, quia poterant multi casus particulares includi, in quibus alligari ex iuramẽto, illicitum esset, sicut postea apparuit, vt habetur 22.q.4.cap.in malis. Mat. to.4. 77.c.3.G
Et dato, quòd esset validum, poterat Herodes non dare caput Ioannis puellæ saltanti, Matthæi tomo 4 78.c.2.A
Herodes nõ excusatur de occisione Ioannis propter iuramentum: primò, quia circa talia illicita iuramentum non obligat. Secundò, quia Herodes ideo iurasse creditur, vt colorem haberet occidẽdi Ioannem, sic dicit Hieronymus, Matthæi tomo 4 77.c.3.G
Herodes inuitauit principes Galilęæ ad conuiuiũ sui natalis propter multa, propter quos simul discumbentes iussit caput Ioannis dari puellæ, Matthæi tomo 4 78.c.1.C
Herodes ausus est occidere Ioannem multis de causis, Matthæi tomo 4 78.c.2.B
Nec ex hoc populus insurrexit contra Herodem, propter multa, Matthæi tomo 4 78.c.3.G
Similiter iussit illũ occidere in carcere, propter multa, ibidem, 78.c.4.K
Herodes fuit valde inurbanus, qui solemni conuiuio sanguinem humanum adhibuit, sicut fecit Flaminius dux Romanorum, &c. Mat. to.4. 79.c.2.B
Herodes erat constitutus a Cæsare Augusto, vt colligeret tributa, & cogeret Iudæos illa soluere, vt dicit Hieronymus, Mat. tomo 6 21.c.1.E
Herodes, qui occidit Innocentes, & qui occidit Ioannem erant duo, Matthæi tomo 4 83.c.4.G

Herodias. De Herodiade cuius filia fuerit referuntur opiniones, Matthęi tomo 4 74.c.1.E
Hieron. dicit, quòd fuit Gentilis filia Arethæ regis Arabiæ, ibidem, 75.c.3.F
Herodias cupiebat occidere Ioannem Baptistam propter multa, Matthæi tomo 4 74.c.2.B
Herodiadis filia quare in cõuiuio Herodis saltauerit, Matthęi tomo 4 76.c.1.B

Herodiani. De quibus Matthæi 22. qui fuerint, referuntur opiniones quatuor, vel modi dicendi, quorum tres vltimi sunt satis verisimiles, & quartus verisimilior, Matthęi tomo 6 21.c.1.B

Herodion, vel dius. Auis quędã est, de genere accipitrum, & dicẽ falco, vel fulica, & est auis valde amosa, Leui. 99.c.2.D. De quo & eius proprietatibus, Leui. 110.c.1.E

Hesel. Nomen Hebræum aliquando est commune significans nemus, & aliquando est nomen proprium viri, 1. Paralip. 107.c.2.E

Hester. Inter Agiographa ponitur, vt patet in Prologo Galeato, & in libro Esther multum abundat vulgata editio super Hebræam literam, Gen. 28.c.3.H Iosue tomo 1 4.c.3.H
Hester figura fuit Christi, Gen. 28.c.3.I

Heber. Dictio Hebręa, est nomen æquiuocũ, significat enim aliquando Hebrãũ, & aliquando transeuntem, Iudi. 192.c.1.E

Hexapla Origenis. Quę sint, Iosue tomo 1 5.c.4.K

Hyacinthus. Hyacinthinum. Hyacinthus plura significat, Exodi tomo 2 15.c.3.F
Quæ facta fuerint ex hyacintho in opere Tabernaculi, referuntur, Exodi tomo 2 15.c.2.E
Hyacinthus, est genus floris, vel lanę quasi coloris cęlestis, & aliquando capitur pro lapide, & interdum pro flore, & interdũ pro puero, 1. Reg. to. 1. 16.c.4.H 2. Paralip. 31.c.4.F
Multa erant apud Iudæos hyacinthini coloris, vt in vestimentis sacerdotalibus, Exo. 28. & in tentoriis, & cortinis Tabernaculi. Item omnia velamina vasorum Sanctuarii pręter velamen altaris holocaustorum, erant hyacinthini coloris, Matthęi tomo 6 178.c.3.G

Hiarcas. Nomen est Philosophi cuiusdam, qui habitabat in vicinio terræ Brachmanorum, Gen. 6.c.1.E

Hiberia. Est Hispania ab Hibero flumine sic dicta, quod nascitur in montibus altis contra Oceanum prope Carpentariam, quæ Nouaria dicitur, fluit intrans Aragoniam, in qua apud Tortosam vrbem Tyrreni maris fluctibus absorbetur, a quo terra illa propinqua suæ origini, olim Hiberia dicta est, nunc autem Hispania dicitur. Gen. 35.c.4.K

Hibernia. In Hibernia sunt Insulæ quædam, vbi propter salubritatem aeris homines non moriuntur, Gen. 13.c.1.D. Sed quãdo nimio senio afficiuntur, deferuntur extra insulam, vt moriantur, & sunt in Hibernia loca quædam, in quibus cadauera mortuorum non putrescunt, sed semp manẽt incorrupta, Gen. 90.c.2.A

Hydromantia. Est ars, quædam superstitiosa, qua aliqui conatur inuenire occulta per aliquas cęremonias factas in aqua, vel per responsum eius, qui est in aqua, & dicit ab hydros, quod est aqua, & mãthos, quod est diuinatio, quasi diuinatio facta in aqua, 1. Regum tomo 2 160.c.4.H

Hyems. Fit decurrente Sole per tria signa, scilicet a principio Capricorni vsque ad Arietẽ, Matthæi tomo 2 248.c.2.D

Hierarchia. Hierarchiæ superiores purgant perficiunt, & illuminãt inferiores, vt dicit Dionysius, Mat. to. 3. 262.c.1.E
Actus Hierarchici, scilicet, perficere purgare, & illuminare, propter quid ponantur, Exo. t. 1. 285.c.4.H & istos tres actos Hierarchicos ponit Dionysius in libro de Cœlesti Hierachia, Iosue tomo 2. 13.c.2.C

Hieremias. Prophetauit tempore, quo Chaldęi venerunt in Ierusalẽ, sed Ezechiel, & Daniel in Babylone cum suis concaptiuis prophetauerunt, Gen. 26.c.1.E

Hieremias Prophetauit tempore Ioſiæ filii Amon, in principio regni ſui, Gen. 26.c.2.A
Hieremias in threnis non tanquam Prophera, ſed tãquam rhetoricus per ſermones paſſionales conuertit audientes ad compaſſionem deſolatæ ciuitatis, licet nonnunquam aliqua de Chriſto Prophetice admiſceat. Et opus Threnorum cõnectit per Alphabeta, nam primus verſus incipit per Aleph, quæ eſt prima litera, ſecundus per Beth, quæ eſt ſecunda litera, & ſic conſequenter, & ponit quatuor alphabeta, ad denotandum, quòd planctus Ieremiæ eſt propter quatuor mala, &c. in primo alphabeto ſecundo, & quarto ponitur quælibet litera ſemel, ſcilicet, ſemel Aleph, ſemel Beth, &c. in tertio vero quęlibet litera triplicat̃, ſcilicet, ter Aleph. ter Beth. &c. De hoc Hieronymus in Epiſtola ad Marcellum, quæ incipit, Nudius tertius, &c. Gen. 26.c.4.F
De Ieremiæ lamentationibus vide in dictione lamentatio Ieremiæ.
Hieremias interpretatur excelſus Dominus, Gen. 27.c.4.G
Hieremias adduxit de arca vrnam manna, vt oſtendèret Iudæis diffidentibus de Dei miſericordia, & demonſtraret Dei miſerationes, Exo. to.2. 23.c.3.F
Hieremias deſcendit in Aegyptum cum multis de populo Iſrael, vt doceret eos, ne declinarent ad culturam idolorum, & ibi Iudæi lapidauerunt eum, quem tamen Aegyptii honorabiliter ſepelierunt, quia viderant mirabilia quædam, quæ viuente Hieremia facta fuerant, Deut. 96.c.1.C
Quòd Hieremias fuerit purgatus ab originali, & confirmatus in gratia, priuſquam exiret de vtero problema neutrum eſt, Iudi. 133.c.3.G
Hieremias ſcripſit quatuor libros Regum, Iudic. 171.c.4.k
Hieremiæ Prophetę ædificauerunt Aegyptii honorabile ſepulchrum, in Aegypto, 3.Reg. 147.c.2.E
Quia dum viueret orauit Dominum, vt auferret ſerpentes infeſtantes terram Aegypti, & obtinuit, 4.Regum, 265.c.4.H
Hieremias deſcendens in Aegyptum cum Iudæis, mortuo Godolia, non peccauit, 4. Reg. 260.c.2.D
In libro Hieremię, nihil aliud fere continetur niſi captiuitas Babylonis partim per modũ Prophetiæ, & partim per modum hiſtoriæ 4.Reg. 264 c.1.B
Hieremiæ, hiſtoria refertur, 4.Reg. 264.c.1.C
Hieremias incarceratur, & flagellatur. 4.Regum, 256.c.1.E
Hieremias cœpit Prophetare anno. 13. Ioſię Et Prophetauit etiam tempore quatuor Regum ſequentiũ, ſcilicet, Ioachaz, Ioachim, & alterius Ioachim, & Sedecię, 4.Reg. 264.c.1.C
Declaratur totus liber Hieremiæ. 4.Reg. 264.c.2.E
Hieremias erat de genere ſacerdotali, & cœpit Prophetare, cũ adhuc eſſet iuuenis. 4.Reg. 254.c.1.D
Hieremiæ viſiones Propheticę, quas vidit tempore Ioſiæ, extenduntur a principio libri eius vſque ad caput. 17. eiuſdem, Et fuit prima viſio de virga vigilante, ſecunda de olla bulliente, tertia quòd abſconderet lumbare ſuum in petra apud eufratem, 4.Regum, 264.c.1.E
Hieremias mortus eſt in Aegypto, nam lapidatus eſt ibidem a contribulibus ſuis, 4.Reg. 265.c.4.F, Matthæi tomo 1.144.c.4. F. Et lapidatus eſt, quia arguebat Iudæos de idolatria, Mat. tomo 2.5.c.4.K Matthęi tomo 4 69.c.3.k
Hieremias, videns mortem Ioſię planxit multum, & fecit lamentationes, quæ habentur in libro Threnorum, 2.Paralipo. 35.4.Reg. 225.c.4.H
Hieremiæ oſſa tranſtulit honorifice in Alexandriã, Alexander rex Macedo. Matthæi to.1.144.c.3.F Matthæi tomo 4 69.c.3.k
Hieremias fuit præcipuus orator, & interceſſor apud Deum pro Iudæis, & vrbe Ieruſalem, Matthæi tomo 4 164.c.2.D
Hieremias, & Ioannes Baptiſta, ad lymbum patrum deſcenderũt, quãuis fuerint in vtero ſanctificati, quia illa ſanctificatio non adimebat prorſus reatũ originalis culpę, quin aliquid per mediatorem ſatisfaciendum maneret, Parad. 113.c.3.I
Hierico. Iuxta Iericho incipit vallis Sodomorum, & ibi eſt mare mortuum, Gen. 81.c.4.F
Hierico eſt in introitu terræ Chanaã, & iuxta Iericho eſt ciuitas Hai, & mõtes Ebal, & Garizim ſunt poſt iſtam ciuitatem Hai, Gen. 67.c.1.E
Hierico dicebatur vrbs palmarum, Nume. tomo 1 121.c.1.A
Vrbem Iericho quare dederint Iſraelitæ Deo cum omnibus, quæ erant in ea, quàm aliquam aliam de cęteris vrbibus, Ioſue tomo 1 106.c.3.F
Vrbis Iericho dupliciter fuit ad honorem diuinum, Ioſue tomo 1 107.c.1.A
In urbe Iericho quare fuerint aliqua ctemata, & aliqua non, ſed conſeruata, Ioſue to.1. 107.c.3.F
Super Hiel reædificante Iericho tempore regis Achab, venerunt omnia mala, quæ imprecatus eſt Ioſue cap. 6. Ioſue tomo 1 119.c.3.F
De tropologia vrbis Iericho iuxta modum, quo capta eſt a Ioſue, Ioſue tomo 1 121.c.1.E
Hierico erat in tribu Beniamin, & inde incipiebat ſors tribus Beniamin, vt patet Ioſue 18. Ioſue tomo 2 59.c.4.G
De ſitu vrbis Iericho, & de diſtãtia eius a Ieruſalem, Ioſue tomo 2.59.c.4.G, & Mat. tom.5. 171.c.4.H
Hierico diſtat a Ieruſalẽ quatuordecim milliaribus, quæ ſunt ſeptem leucę, 2.Reg. 100.c.3.G
A Iericho ad Iordanem non ſunt plures quàm tres, vel quatuor leucę, 2.Reg. 100.c.3.F
In reædificatione Iericho per Ahiel. 3.Reg. 16. completa eſt maledictio poſita a Ioſue cap. 6. 3.Reg. 152.c.2.B
Hierico eſt ad orientalem partem terræ promiſſionis circa Iordanem, qui etiam eſt in parte Orientali teræ promiſſionis, Matthæi tom.5. 212.c.3.k
Hierobaal. Interpretatur reſiſtens Baal, Iudic. 61.c.4.H
Hieroboſech. Interpretatur reſiſtens confuſioni, vel verecundiæ, Iudic. 61.c.4.H
Hieronymus. Omnibus libris Bibliæ quos tranſtulit ex Hebręo in Latinũ, præpoſuit, prologos, qui ſunt quædã Epiſtolę directæ ad illos quorum precibus libros illos transferebat, Gen. 33.c.3.G
Hieronimus quaſi per quatuorcentos annos poſt Chriſti natiuitatem tranſtulit vetus teſtamentum ex Hebręo in Latinum, Gen. 104.c.1.E
Hieronymi translationi repugnat Auguſtinus 18. de Ciui. Gen. 104.c.2.D
Hieronymus nunquam auſus eſt transferre ſacram ſcripturam de Hebræo in Latinum, donec omnia loca, de quibus fit mentio in ſacra ſcriptura, quæ ſunt in terra promiſſionis, vel apud illam, cum quibuſdam peritiſſimis Hebręorũ deambularet, & propriis oculis fuerit contemplatus, vt ipſe declarat in prologo quodam, ſuper Paralip. qui incipit Euſebius, Gen. 397.c.3.H, Deuterono. 59.c.2.B Ioſue tomo 2 91.c.4.H

Hieronymus a virtute Hebraica deuiauit, cum traſtu lit illud,quod habetur Exo.6. Amram accepit Iocabed patruelem ſuam, Nam in Hebræo dicitur Accepit Amram Iocabed amitam ſuam,& Hieronymus dixit patruelem ſuam,ideſt,conſobrinam, quæ eſt filia patrui, vel amitæ, quod non conſtat, cum litera Hebraica ponat Dodaca, ideſt amitam ſuam,dodo idem eſt quod patruus ſuus, & nullo modo ſignificat patruelem, vel conſobrinam,vt patet,quia Leui.20.vbi nos habemus, Turpitudinem amitæ tuæ non reuelabis,Hebræa lingua ponit eandem dictionẽ,quę ponitur Exo.6.ſ.Dodaca. Exodi tomo 1 8.c.4.G

Hieronymus transferens vetus teſtamentum ex Hebrço in Latinum,magna vſus eſt ſolertia,aliquando transferendo plurale pro ſingulari, aliquando plurale pro plurali,de quo ipſi etiam Iudęi admirantur,Exo.tomo 2 115.c.2.B

Hieronymus in translatione ſupplet aliquando aliqua verba, quando litera Hebræa breuis eſt ex improprietate idiomatis,& nulla ſupplet,niſi quę neceſſario intelliguntur ex his, quæ in litera poſita ſunt,quia quod ſubintelligitur non deeſt, vt ait Priſcianus,& adducitur exemplum ex Geneſi.4.c. Exodi tomo 2 143.c.4.k

Hieronymus in prologis, quos præfecit libris ſacræ ſcripturę,ediſſerit primo, quid per hos intendat,& vbi ab aliis viciati ſint docet,& ęmulis etiam oblatrantibus reſpondet,de his autem tota prologorũ materia eſt Ioſue to.1.3.c.3.G,Iudi. 71.c.4.H

Ante Hieronymi ttranslationẽ Iudæi irridebant chriſtianos ſimpliciter,Ioſue to.1. 8.c.2.C

Hieronymus,cum tranſtulit de Hebrço in Latinum, non poſuit aſteriſcos,& obelos,ſicut Origenes,qa non opus fuit: interdum tamẽ,quia videbatur Hebraica lingua minus habere quam litera Theodotionis,vel quàm vulgata æditio,appoſuit aliqua,ſicut in libro Eſther,in quo aliquid apponit de vulgata ęditione,poſtquam finiuit id, quod habetur in lingua Hebraica,ſimiliter,& in Daniele ponuntur aliqua,quæ extracta ſunt de translatione Theodotionis,& non habentur in Hebrço,ſicut eſt canticum triũ puerorũ,& quędã alia,& in quibusdam Bibliis antiquiſſimis ponunt aſteriſci in locis iſtis, ſed nuſquã obeli, & vbicũque ponunt hęc additamẽta,ſiue in veteribus,ſiue in nouis Bibliis,dr qꝺ talia nõ habent in Hebrço,ſed de vulgata editione, vel ex Theodotionis ęditione ſumpta ſunt:iſtud tñ rariſſimũ eſt,& vix reperiet in aliis libris, niſi in Eſther,& Daniele 1.Paralipo. 10.c.4.F

Hieronymus fuit de origine Latinorũ, ſ.de prouincia Pannoniæ,de quodã oppido,quod a Gothis deſtructũ eſt, vt patet per eundẽ in libro de viris illuſtribus,cap.vltimo 1.Paralipo. 12.c.4.K

Hieronymum aliqualiter mordet auguſtinus lib.18. de Ciuita.propter translationem, quam faciebat in contemptum translationis 70.interpretum, 1.Paralipo, 7.c.3.k

Hieronimus priuſquam transferret librum Paralipo. contulit a principio vſque ad finem cum quodam Hebræo doctiſſimo,1.Paralipo. 19.c.3.k

Hieronymus in translatione Paralipo.de Gręco in Latinum,quare vſus fuerit aſteriſcis,& obelis,1.Paralip.24.c.4.G,Et quomodo non potuerit emendare ſine aſteriſcis,& obelis 1.Parali. 25.c.1.A

Cum Hieronymus dicit in ſecundo prologo ſuper Paralip.quòd Septuaginta interpretes erant Spiritu Sancto pleni, non intellexit de dono Prophetię ſed de dono ſapientię 1.Paralip. 25.c.2.G

Hieronymus habebat copiam Latini,Græci,Hebræi, Chaldęi,vel Arabici ſermonis,vt patet in prologo eius ſuper Iob,qui incipit,cogor per ſingulos,Matthæi tomo 1 34.c.3.K

Hieronymus trãsferens illud 4.Reg.3.heu, heu, heu, in Hebræo dicitur,aha,& ſemel ponitur,& ſic vertens fecit, vt optimus interpres, &c. 4.Regum, 24.c.3.G

Hieronymo magis credendum eſt,quàm Augu.vbi agitur de veteri teſtamento,& de hiſtoriis;nam in hoc exceſſit omnes doctores Eccleſiæ, Matthæi tomo 1 82.c.1.D

Illud dictum Hieronymi ſuper illud,Mat.17.Hoc genus dęmoniorum non eiicitur niſi in ieiunio,&c. ieiunare non ſolum eſt ab eſca,ſed etiam a cunctis illecebris abſtinere,intelligitur de ieiunio ſpirituali,Matthæi tomo 3 80.c.3.K

Hieruſalem. Cum ponatur in medio terræ habitabilis, eſt in media latitudine quartiiclimatis,Gen. 14.c.2.B

Hieruſalem a Sophonia appellatur pila propter magnam rotunditatem ciuitatis,Gen. 24.c.3.G

Hieruſalem,apud Sophoniam, appellatur populus Chanaã,quia habitatores eius erant peccatores,vt Chananæi. Appellatur etiam Sodoma apud Iſaiã propter magnitudinem peccatorũ,Gen. 24.c.3.H

Hieruſalem habet plura nomina,ſcilicet.
Solyma,Luza,Bethel,Ieroſolyma,Iebus.
Helia vrbs ſacra,Ieruſalem dicitur atque Salem.

Iſti duo verſus ponuntur a Nicolao de Lyra.Gen.28. Geneſ.67.c.2.A,& 312.c.2.D,Sed iſtorum nominum ſolum ſex contingunt Ieruſalem,ibidem,Ioſue tomo 2 124.c.4.K

Hieruſalem fuit condita multum ab antiquo.i.cito poſt diluuium,cum ciuitates incęperunt conſtrui, & in hac regnabat Melchiſedech,ideſt,Sem filius Noe,quia Noe diuiſerat iſtã terram filio ſuo Sem, licet tunc eam violenter detinerent Chananæi, Gen. 251.c.2.A

Licet Ieruſalem dicatur Bethel, non eſt tamen illa Bethel,de qua Geneſ.28.ſed alia, Geneſ.310.c.3 I & 312.c.2.E,& c.3.G

Super Ieruſalem eleuatur polus triginta duobus gradibus,& per conſequens multum appropinquat ad æquinoctialem, Geneſ.337. c.2.B, & Ioſue tomo 1 66.c.1.C

Hieruſalem eſt directe Septentrionalis reſpectu Bethlehẽ,& eſt ſepulchrum Rachel diſtãs a Ieruſalem per leucam cum dimidia contra Bethlehẽ, & media leuca ante Bethlehẽ,vbi vocatur locus Cabrata hoc eſt Bethel.Gen. 342.c.2.C

Hieruſalem aſſeritur eſſe in medio terrę habitabilis, cũ ſit in medio quarti climatis, & ibi eſt medietas ſeptem climatũ cõiter habitatorũ,& ab antiquo,licet nũc qdã inſulę habitabiles reperiant quę ſunt extra iſta climata,vt iã pertineant ad octauum, & nonũ,& partim ad decimũ clima.ſm quãtitatẽ eleuationis poli,& maioritatẽ diei,quàm addit vnum clima ad alterum,Exo.tomo 1 53.c.4.H

Hieruſalem erat quaſi in medio terræ promiſſionis,Leui. 163.c.3.G

A Ieruſalẽ diſtat mare mortuum minus,quàm tredecim leucis integris, Ioſue tomo 2 55.c.1.B

Nicolaus dicit,qꝺ Ieruſalẽ,quãtũ ad quãdã partẽ, ptinebat ad tribũ Iuda,& quãtũ ad alterã ad tribũ Beniamin,ſed falſum eſt,qa ſolũ ad tribum Beniamin pertinebat,Ioſue to.2.125.c.1.E,Iudi. 15.c.2.D

Hieruſalẽ dirupta eſt a Chaldęis vndecimo anno regni Sedechię,menſe quarto, quinta die menſis,& nona die menſis ruptus eſt murus ſecundus,& die decima ſequenti introierunt Chaldęi,& nocte illa fugit

fugit Sedechias.4.Reg. 214.c.3.G
A destructione Ierusalem per Romanos, vsque ad Christi mortem computantur anni quadraginta duo,2.Paralipo. 46.c.4 I
Destructio Ierusalem fuit pęna pro sanguine omniū iustorum,Matthæi tomo 6 250.c.1.A
Hierusalem dupliciter accipitur,vno modo pro sola ipsa vrbe,&c.alio modo prout est caput regni Iudęorū,& sic accipitur nomine totius gentis Iudaicę,Matthęi tomo 6 254.c.1.B
Destructio Ierusalem fuit Iudęorum pęna,Mat.to.6. 254.c.4.I,Et fuit conueniens modus vltionis mortis Christi ibidem.
De tempore,quo Romani destruxerunt Ierusalem, Mat.to.6.157.c.4 G, Sed quare destructum fuerit templum,vide ibidem.
Ante destructionem Ierusalem mortui sunt tres Euāgelistę,Ioannes tamen vixit multo tempore post, Matthęi tomo 6 259.c.4.G
Ante destructionē Ierusalē credebāt discipuli Christi Messiam regnaturum,Mat.tomo 6 262.c.2.D
Non decebat,vt Christus traheretur ab alio in Ierusalē,sed ꝙ ipsemet spōte veniret, Mat.to.5.184.c.D
Supra Ierusalem apparuit quoddā prodigium in aere instar gladii,vt refert Iosephus,Ma.to.6.269.c.2.E
In euersione Ierusalem non debuit permitti, vt credentes in Christum,paterentur cū Iudęis non credentibus,propter duo,Mat.tomo 6 285.c.1.A
Omnes Iudęi veniebant in Ierusalem in festo Azymorum,Matthæi tomo 6 289.c.3.H
Hierusalem euersa est sub Tito, Mat.to.6. 309.c.2.C
Centū millia Iudæorū perierūt fame in Ierusalē ante eius destructionem,Mat.tomo 6 311.c.3.K
A Ierusalem vsque ad mare Meditetraneum, & vsque ad Iope sunt nouem leucæ, vel quasi, Matthæi tomo 1 108.c.4.K
Hierusalē quare fuerit turbata in aduētu Magorū inquirentium,Vbi est,qui natus est rex Iudęorū, varie dicitur a multis,Matthæi to.1. 117.c.3.G
Muri Ierusalem ædificati sunt a Neemia in duodecim annis,Matthęi tomo 1 146.c 4.G
Hierusalem quare dicatur ciuitas sancta,Matthæi tomo 1 232 c.1.A
Hierusalē habuisse octo nomina,dicūt quidā,& referunt,Mat.to.1.232.c.1.C,Mat.to.2. 197.c.1.D
Hierusalē erat Metropolis in prouincia Palęstinę, quæ est prouincia Syriæ,Mat.to.1. 271.c.3.k
Hierusalē dicitur ciuitas magni regis Mat.5.cuius assignatur causa,Matthęi tomo 2 197.c.1.E
Hierusalem distabat a Capharnaum leucis quasi triginta sex,Matthæi tomo 4 121.c.2.A
Destructio Ierusalē facta fuit,vt dr quadraginta duobus annis post Chri passionē, Mat.to.6.250.c.1.A Defen. 30.c.4. F. sed autor dicit, ꝙ fuerūt quadraginta anni,vel parū minus,Mat.to.6. 170.c.2.E
Hierusalem nō fuit totaliter destructa per Chaldęos, nam partes murorū,& partes templi relictę sunt, Matthæi tomo 6 261.c.2.H
Destructio Ierusalē per Titum,& Vespasianum,quare facta fuerit tam sero,Mat.to.6: 268.c.2.B
Hierusalem euersa fuit anno secundo imperii, Vespasiani,vt habet septimo libro de bello Iudaico, Matthæi tomo 6 280.c.3.G
Causa rebellionis Ierusalem contra Romanos multo tempore cęperat ante euersionem Ierusalem,vt deducit Iosephus in lib.de Bello Iudaico,& refertur,Matthęi tomo 6 286.c.3.G
Ante euersionem Ierusalem plura quàm centum millia hominum fame consumpta sunt in Ierusalem,vt tradit Iosephus lib.6.de Bello Iudaico,Matthęi tomo 6 311.c.3.I
Himnus. Sunt hymni apud nos, qui incipiunt per cōsequētes literas alphabeti in singulis versibus, vt ille a Solis ortu,&c. Gen. 26.c.4.F
Hin. Mensura magna est in rebus liquidis, sicut Ephi in rebus aridis. Et est duplex hin secundum Papiam,scilicet,maior,& minor, &c.Sed non placet hoc auctori,Exo.to.2. 89.c.4.K
Hin erat maior mēsura rerum liquidarum,& diuidebatur in sex partes, quarum quælibet dicebatur sextarius,Leui. 206.c.2.B
Hynalis. Serpēs est,quē qui tetigerit somno necat,cuius testis Cleopatra Aegypti,Regina,& Aaronii vxor sufficiēs est,Deut.170.c.2.A
Hyperaspistes. Idem est quod custos, vel circulator secundum interpretationem,a peri,quod est circum,& aspizo,quod est circumeo,vel protego &c.Gen. 36.c.3.k
Hyperbaton. Hyperbole. Hypbaton figura est transcensus veri ex modo loquēdi cū intētione significādi aliquod verū magnę excellētiæ,vt cū dr: Astra ferit clangor,2.Paralipo. 13.c.1.E
Hyperbole est transcensus veri ad significandum magnitudinem,Gen. 86.c.2.F
Figura hyperbole consueta est in sacra scriptura, Gen.288.c.4.I,Exo.tomo 2 15.c.1.A
Illa locutio Exodi 36.& quidquid fabre adinueniri, potest,&c.hyperbolica locutio est,Exodi tomo 2 189.c.3.H
Hyperbole vtitur scriptura,duplici de causa, Deuteronom. 42.c.3.K
Hyperbole nunquam cadit in numeris,qui ponuntur in sacra scriptura, quando narratur historia, 4.Reg. 88.c.3.H
Hypocrates. Fuit ex insula Choa.3.Regum, 93.c.2.E
Hypocrisis. Habet fructus suos, &c.Matthæi tomo 1 172.c.2.A
Hypocrisis,prout ostendit foris signa sanctitatis,cum tñ intus illam nō habeat,& hoc,vt glorificet cor.ā hoībus,semp est peccatū,quia hypocrita semper est mendax,&c.Mat.to.4. 130.c.2.E,& c.4.H
Hypocrisis ptinet ad certam speciem vitii,Mat.to.4. 131.c.1.B. Et fm rationē suā opponit veritati,quæ est habitus virtutis,Matthæi tomo 4 131.c.1.C
Hypocrisis potest esse circa actū cuiuslibet virtutis, & quia act' boni cōiores sunt oratio eleemosyna, & ieiunium, circa quēlibet illorū Christus posuit Hypocrisim,&c.Matthęi tomo 4 131.c.2.E
Hypocrisis,quę est peccatum,non est semp mortale, nec semper veniale,Mat.tomo 4 131.c.4.I
Hypocrisis iniquitas quædam est,qua quis eligit bonus apparere,cum malus sit,& illud simulare,Matthæi tomo 6 240.c.3.F
Hypocrisis potest esse propter duo,aut propter lucrū aut propter honorem,vel gloriam, quando propter lucrum est,est peccatum mortale, & quando propter secundum aliquando est mortale, & aliquando veniale,Matthęi tomo 4 131.c.4.I
Simulatio hypocrisis aliqñ corrūpit tres veritates,s. vitę,iustitię,& doctrinę,Mat.tomo 6 188.c.3.E
Hypocrisis,& inanis gloria multum concordāt,& interdū inueniunt in eodē facto,differūt tamen,&c. Matth.to.6.174.c.4 H,Sed deterior est hypocrita, quam manis gloriæ cupidus,ibidem.
Hypocrita. Hypocritę sunt,qui cum mali sint, boni videri volunt,&c.Matthęi tomo 3 127.c.4.K,& 128.c.2.B.& to.6.331.c.3.F

Hypocrita,

Hypocrita,ſi non ſit niſi hypocrita, ſibi ſolum nocet,&c.Mat.tomo 3 127.c.4.K
Hypocrita nec eſt bonus,nec vult eſſe bonus, ſed ſolum videri bonus, & ideo vere malum operatur. Sed ſtudium ſuum eſt, illud malum occultare,& bonitatis ſpeciem prętendere,ſi tamen ſolicite inquirat quis,faciliter inueniet hipocritam non eſſe id,quod apparet,Matthæi tomo 3 128.c.2.B
Hypocrita,vt dicit gloſa ſuper Mat.6.eſt ille, qui ſimulat,quod non eſt,ſcilicet,repreſentator alterius perſonæ,Matthæi tomo 4 129.c.4.I
Hypocrita dicit ab hypos,quod eſt ſubtus, & criſis, quod eſt ſecretum,vel aurum quaſi ſubtus ſecretum,vel ſubtus habens aurum.Et communiter accipitur,quaſi,ſubtus ſecretus manens, vel exiſtens, vt ſunt illi,qui agunt perſonas in comędiis,& tragędiis,&c.& inde tractum eſt nomen hypocrita ad eos,qui ſimulant vitæ honeſtatem,& bonitatē, cum eam non habeant,Mat.to.4. 129.c.4.K
Hypocritæ dupliciter peccant,Mat.to.6. 240.c.2.C
Hypocrita vnde ſit, & quid ſit, Matthęi tomo 6, 326.c.3.F
Quare hypocritis detur grauis pœna, Matthæi tomo 6 331.c.3.F
Ad hoc,quòd aliquis fit hypocrita, oportet, quòd oſtendat habitum ſanctæ conuerſationis, & illum gradum vſurpet,& non impleat, & tamen non omnis,qui ſic agit,hypocrita eſt, &c.Matthæi tomo 4 129.c.2.D
Inter hypocritam,& iactatorem hoc intereſt, quia iactator mentitur verbo, hypocrita vero verbo ex opere,& habitu,Mat.tomo 4 130.c.2.E
Hypocrita eſt dupliciter iniuſtus, Ma.to.4.131.c.3.H
Hypocrita eſt ſuperbus,quia directè gloriam quęrit. & circa gloriam peccat dupliciter:primo,quia ſuperabundanter peccat.ſecundò, per rem inhoneſtam,&c.Matthæi tomo 4 130.c.2.D
De triplici peccato hypocritarum,Matthæi tomo 4 130.c.3.G
De hypocritis quid ſentiat Ariſtotel. Matthæi tomo 4 130.c.2.B
Hypocrita eſt nomen Gręcum ſignificans ex prima impoſitione illos,qui vultibus laruas ſuper ponũt, & occultant vultus, & huiuſmodi ſunt effigiatores comędiarum,&c.Matthæi to.6. 23.c.3.I
Hypocritæ habent damnationem inter alios homines,quia cum bona ſimulent,& non faciant, non poſſunt bonitatis ignorantiam allegare,& ſunt valde increpabiles,eo quòd per bonitatem fallãt,&c. Matthæi tomo 6 240.c.2.B

Hipoſtaticum. Hipoſtatica aſſumptio quomodo differat a compoſitione Paradox. 23.c.1.D

Hippopotamus. Eſt animal quadrupes nimiumque aſtutũ,quod ſolus gignit Nilus,Exo.tomo 1 109.c.3.I

Hiram rex Tyri. Cum Hiram rege Tyri quomodo Dauid licite potuit contrahere amicitiam, cum regnum Tyri eſſet de terra Chananęorum, 3.Regum, 45.c.3.H
Hiram rex Tyri dicens benedictus Deus Iſrael, qui fecit cœlum,& terram,potuit illud dicere ficte,ſimiliter potuit illud credere, ſicut dixit,2.Paralip, 34.c.1.E

Hircanus. Filius Simonis Machabæi ſummus ſacerdos, impoſuit ſibi diadema regium,& cœpit principari ante Chriſtum natum annis centum triginta quinque, Matthæi tomo 1 149.c.1.D

Hircus. Cuius ſanguis efundebatur, & aſpergebatur, de quo Leuit.16. figura fuit Chriſti,vt Apoſtolus probat ad Hebręos 9 Omnia enim pœnæ in ſanguine ſecundùm legem mundãtur,&c.Leui. 165.c.2.E
Et per ſecundum hircum, cui confeſſio fiebat peccatorum,ſignificabatur ſimiliter Chriſtus, vt probatur ibidem.
Et iſti ſecundo hirco ſacerdos confitebatur peccata totius populi,tam per malitiam quàm per errorē, & per paſſionem commiſſa, tam totius populi, vt vniuerſitas eſt,quàm omnium particularium perſonarum,Leui. 166.c.3.F
Et in iſta confeſſione confitebatur illa potiſſimè,quę erant a tota communitate facta,& poſt hoc ſubiũgebat clauſulas vniuerſales de peccatis tã per malicią, quàm per ignorãtiam,& per paſſionem, & ſic complebatur confeſſio,&c.ibidem.
Imprecatio, quæ fiebat hirco emiſſario per ſacerdotẽ,erat vt tranſirent in hircum peccata,ideſt,pœnę peccatorum,ideſt,ſi aliquod malum venturũ erat eis pro peccatis ſuis,tranſiret ſuper illum hircum, Leui. 167.c.2.E
Et talis hircus deferebatur per hominem, ad hoc paratum,in deſertum vbi nulla pervia erant, nec aliqui homines,vt ſic a feris laceraretur pro peccatis ipſorum,&c.Leui. 167.c.2.D
In hircum emiſſarium non tranſibant vere pęnæ peccatorum,&c.Leui. 167. c.4.F. ſed ſolum proficiebat iſta obſeruatio,vel cęremonia, vt illi, qui iſtam legem obſeruarent,haberent vitam pacificam, & longam ſine ęgritudine, & abundantiam bonorũ temporalium,&c.Leui.167.c.4.G. Itaquod portabat pœnas temporales debitas peccatis, ibidem.
Emiſſo hirco inſolitudinem Sacerdos magnus reuertebatur in tabernaculum teſtimonii. Et deponebat veſtes, quibus celebrauerat expiationem,& induebatur alijs,ad explendum alia ſacrificia cum ſolẽnitate,ibidem. 168.c.1.C
Portans hircum emiſſarium in deſertum, debebat lauari, &c. cuius duplex cauſa refertur, Leuiti. 169.c.3.F

Hisboſeth. Alio nomine dicitur Hisbaal,vt patet 1.Parali.2.Reg. 11.c.1.A
Hisboſeth regnauit quaſi ſeptem annis cum dimidio 2.Reg. 11.c.1.B

Hiſmenius. Duo ſignificat, ſcilicet, fluuiũ quendam,& hominem quendam Poetam,de quibus,1.Paralipo. 16.c.2.B

Hiſſopus. Apud nos ſignificat herbam, ex qua fiunt chordæ, quæ vulgariter dicitur eſparto;ſed in Hebræo ponitur dictio apud nos ſignificans origanum,in hoc tamen nihil refert, melius tamẽ dicitur hyſſopus quàm origanum, quia hyſſopus valet multum ad aſpergendum quando ſicca eſt,& fracta plurima tunſione,& redacta in fila. Et ideo videtur,quòd dictio Hebræa ſit æquiuoca, vel ipſi non declarant propriè illud vocabulum, &c.Exo.tomo 1. 88.c.2.B,Numeri tomo 1. 265.c.3.G.3.Regum. 43.c.3.F
Hyſſopus,de quo Leui.14. vulgariter dicitur eſparto, Leui. 135.c.3.G

Hiſpania. Prouincia eſt in fine Europę ſita, quæ ab Occidente, & Septentrione Oceano clauditur, ab Auſtro mari Mediterraneo Tyrreno,vel potius Hiberico & Balearico; ab Oriente Pyrenęis montibus terminatur, &c. Geneſis, 5.c.1.A
Hiſpania multas habet appellationes, nam primo Helperia dicta eſt, poſtea Hiſpania ab Hiſpalo Gen.

Gen.5.c.1.B,Dicta est similiter cetubalia, celtiberia hiberia,&c.1.Paralip. 29.c.4.F

In Hispania est terra quædam plana apud Legionem, quæ vocatur campus Gothorum, Iosue tomo 2 58.c.2.B

In Hispania Iupiter,& sagittarius dominantur, vt ait Ptolomeus in quadripartito, lib.2.cap.de prima quarta terrarum,Iudi. 23.c.3.F

Hispania cecidit in sortem Iacobo maiori, Matthæi tomo 1 28.c.1.E

In Hispania prædicauit Paulus, vt dicit Nicolaus de Lyra,August.tamen, & Origenes dicũt oppositũ, Matthæi tomo 6 280.c.2.E

Hispani. A Tubal quinto filio Iaphet processerunt,vt dicit Hieronymus, & Isidorus, Gen.5.c.1.B,Qui quidem Tubal sedem posuit in descensu montis Pyrenei apud locum, qui dicitur Pampilona,&c.Gen.51.c.1.C,Et licet à Tubal descenderint Hispani,non tamen fuit tota Hispania a Tubal populata,quia Tubal vnicum habuit idioma,& tamen in Hispania fuerunt multę linguę a principio,& sunt,fuit tamen Tubal princeps habitatorum Hispanię 1.Paralip. 29.c.3.k

Historia. Rerum gestarum narratio est. Et dicitur a potu historia,quod est videre,quia antiquitus nullus scribebat historiam,nisi qui res fieri conspexisset, vt ait Isidorus 1.Ethimolo.Gen. 3.c.4.H

Historiæ gentium inceperunt a temporibus Nini regis,& non prius,Gen. 51.c.4 H

Cum historia scribitur sępe fit anticipatio, & recapitulatio,etiam in sacra scriptura,nec est possibile aliquam historiam multarum rerum scribi etiam in sacra scriptura,in qua non fiat sępe anticipatio, & recapitulatio,&c.Gen. 64.c.3.F

Libri historiarum dicuntur monimenta maiorum; quia per eos ducimur in recordationẽ gestorum antiquorum,Exo.tomo 1 79.c.4.G

Historiarum interruptiones,in sacra scriptura, fiunt rationabilius quàm fieri possunt,quia Spiritu Sancto dictante,Exo.tomo 1 96.c.4.A

Historiarum,& literarum primordia incępta sunt in Aegypto,Deuter. 168.c.3.H

Historia Naaman Syri cur Ecclesia recitat in quadam Epistola in Quadragesima 4.Reg. 51.c.1.B

Historiam incępit Marcus Varro contexere a diluuio,quod contigit tempore Ogigi regis, Deuteronom. 168.c.3.I

In historica narratione est duplex ordo,s.naturalis,& artificialis;nunquam tamen a naturali recedendũ est,nisi ex aliqua causa &c.Gen. 64.c.3.F

Historiam de laudibus Hispanię ędidit quidam Ioannes Aegidius Zamoren.Iosue. 11.c.3.F

Historia de idolo Michæ,de qua Iudic.17.fuit multo ante Samsonẽ,quidquid dicant alii.Iudi.107.c.3.H Et contigit pauco tempore post mortem Iosue, ibidem. Et contigit viuente Caleb. ibi. 172.c.1.C

Quæ fuerit causa præcipua in generali introducendi historiam in sacris literis,Iudi. 171.c.H

Historia non tenet modum loquẽdi Metaphoricũ, sed simplicem veritatem narrat,&c.Iudi.175.c.3.I 2.Regum. 162.c.4.F

In historia libri Iudi,omisit Samuel ponere historiã Heli, & suam,quia noluit de se scribere, cum fuerit scriptor libri, & quia historia Heli sacerdotis erat simul cum sua, ideo vtranque dimisit scribere, sed Hieremias, qui scripsit libros Regum, incępit, vbi omiserat Samuel, Iudicum. 171.c.4.K

In historia, & disciplinis pręsupponitur id, de quo agitur, scilicet, an sit,& quid sit, &c.2.Regum, 142.c.1.E

Historia dicitur perfectę narrari, quando quis exprimit omnia illa, quæ pertinent ad explicationem rei gestæ,quam intendit declarare, &c.1.Paralipo. 21.c.2.D

Historias primo scripserunt Græci, & imposuerunt nomina gentibus iuxta voluntatem suam, &c. 1.Paralipom. 29.c.2.B

In historiis semper accipiunrur nomina propriè,nisi aliquãdo fiat trãsitus de historia in Metaphoram, exemplum est in lib.Iudi.9.ca.de lignis, quæ fecerunt supra se regem. Et 4.Regum 14.de cardo Libani, & cedro inter se se loquentibus,1.Paralipo. 321.c.2.A

Gentium antiquissimę historiæ incęperunt a tempore regis Nini, quando regna cęperunt in mundo, & bella,reliqua autem tempora,scilicet,ab Adam vsque ad diluuium,& a diluuio vsque ad tempora regis Nini,ignorantur a gentibus, sola autem sacra scriptura computat tẽpora ab orbe cõdito,&c. Mat.to.1.104.c.4.K,Mat.to.5. 82.c.2.A

Historiarum prophanarum auctoritas non conuincit,&c.Defen. 17.c.2.E

In historiis prophanis semper ponuntur anni incompleti,pro completis,Defen. 17.c.3.G

Historia auctoritatem habet ex auctoritate narrantis, & illa historia vera est infallibiliter,cuius auctor errare non potest, Defen. 23.c.2.D

Historiam Ecclesiasticam composuit Ruffinus Græcus defactis Ecclesiæ illustribus a morte Christi ad tempus suum,quam Hieronymus de græco transtulit iussu Damasi,& compleuit eam vsque ad tempora sua, duos addens libros,scilicet, decimum,& vndecimum,&c.Matth.tomo 1 60.c.3.K

Historia scholastica fallitur in expositione illius Exo. 21. non egredietur, sicut ancillæ egredi consueuerunt,Exo.tomo 1 209.c.1.B

Opinio historiæ Scholasticæ reprobatur dicentis, ꝙ filii Israel expectauerunt per tres dies diminutionẽ aquarum Iordanis,Iosue tomo 1.24.c.2.B,Et assignantur causæ, quare Israelitæ expectauerunt tribus diebus,iubente Deo,per Iosue,ibi. 24.c.3.G

Opinio historiæ Scholasticæ reprobatur circa illud Iosue 3.Post diem tertium transibitis Iordanem, Iosue tomo 1 23.c.4.H

Historia Scholastica nimis sequitur Iosephum, Iudi 135.c.4.I

Historicus,historiographus. Historici aliquãdo coguntur posteriorizare, & anticipare res gestas ne implicent eas,Exo.tomo 1 29.c.1.B

Historici,& Poetæ Gentiles non cognouerunt mundi inchoationem, neque repererunt aliquid scriptum de antiquis temporibus,per quod præteritorum illis esset fides. Et ideo antiquissimi illorum a diluuio Ogigi regis inceperunt, quod fuit annis mille septingentis octuaginta duobus ante Christi natiuitatem, alii vero incęperunt a diluuio Deucalionis,quod fuit quinque annis prius,quàm Hebræi a captiuitate Aegyptiaca liberarentur,Deute. 162.c.3.F

Libri historici vtiliores sunt ad mortalia, quam libri doctrinales,qa animos magis mouent facta quàm verba.10.Ethicorum,Iudi. 2.A

Libri historici sacrę scripturę ad id proficiũt,ad quod doctrinales, vel legales,licet indirecte,& hoc dupliciter &c.Iudi. 2.A

Ad hoc, quod aliquis sit cõueniens historiographus, non requiritur,quod interfuerit omnibus rebus,

quas

quas ſcripſit, dum gererentur, ſed ſolum, quòd ipſe ſit certus ſe vera dicere, Matthæi tomo 1 14.c.3.G

Hiſtoricus ſenſus dupliciter accipitur, ſcilicet, largè, & propriè, &c. Matthęi tomo 4 50.c.3.I

Hiſtrio. Hiſtriones, & meretrices tenerẽtur ad reſtitutionem, ſi Eccleſia inſtituę ret, ſicut inſtituit de vſurariis, & ſimoniacis 4. Regum. 61.c.2.A

Hiſtriones, & mimi ſunt infames 4.q.1.c.definimus. Similiter, & illi, qui adhęrent eis, vnde filii, præter voluntatem parentum, ſi adhęreant mimis hiſtrionibus, vel arenariis ſe ſocient, poſſunt exhęredari, vt in Authen. cum de Apoſtolo. cogno. §. cauſas. collatio. 8. Nec iſti poſſunt promoueri ad ſacros ordines 33. diſtin. cap. maritum. Et priuantur communione, de conſecratio. diſti. 2. c. pro dilectione, ſicut, & omnes peccatores publici, qui diu ſunt in peccato, & vituperantur valde, qui erudiunt iſtos ad iſtam artem, quare iſtis dare aliquid peccatum eſt, 86. diſtin. ca. donare, &c. Matthæi tomo 3 23.c.3.H

Holocauſtum. Differebat ab hoſtia pacifica, & ab hoſtia pro peccato, quia holocauſtum totum incendebatur, & comburebatur, ſed non ſic hoſtia pacifica, &c. vt patet Leui. 3. 6. & 7. Gen. 46 c.3.k

Quando holocauſtum fiebat, iugulabatur animal, & ablata pelle, cremabatur cum inteſtinis pedibus, & capite prius lotis, Leui. 1. Gen. 117.c.3.k

Holocauſtum erat ſacrificium, quod fiebat ſolum ad laudandum Deum, non precando aliquid fieri nobis, aut remitti per illud. Et in hoc cremabatur totum cadauer animalis immolati ſuper altare, cũ capite pedibus, & inteſtinis lotis, vt patet Leuit. 1. Exo. tomo 2 7.c.3.F

Qui offerebat holocauſtum, debebat imponere manum ſuper caput animalis, quod ad immolandum tradebat, Leui. 1. Exo. tomo 2 70.c.2.B

In holocauſtis pellis animalis pertinebat ad ſacerdotem, qui offerebat, Leuitico. 6. Exodi tomo 2 78.c.3.I

Holocauſtorum diſtinguntur tria genera, Leuitic. 1. Exo. tomo 2 79.c.3.I

Holocauſtum dicitur ab holon, quod eſt totum, & cauma, quod eſt incendium. Et fiebat totum directe propter Deum, Exo. tomo 2. 81.c.2.C, Ioſue tomo 2 169.c.3.K

In holocauſtis quotidianis duorum agnorum matutini, ſcilicet, & veſpertini offerebantur panis, & vinum, nunquam enim offerebantur Domino carnes ſolæ, ſed cum eis offerebantur ſimila, & vinũ, & oleum quantum ad victimas pacificas, & holocauſtum. In ſacrificiis tamen pro peccato non tenebatur ſemper iſta lex, vt patet Num. 15. Exo. tomo 2 89.c.3.K

In holocauſto infundebatur vinum ſoper carnes holocauſti, & ſupra panem, quando ponebatur ſuper ignem, &c. Exodi tomo 2 90.c.1.E

Holocauſtum deſcribitur, & vnde ſic dicatur grẹce, Leui. 8.c.3.K, & 55.c.3.K

Nunquam aliquod animal ſœminini generis offerebatur in holocauſtum, Leui. 9.c.1.D, & redditur cauſa huius, ibidem. 248.c.2.A

Holocauſtum fiebat principaliter ad laudem Dei, nulla alia cauſa inducente ad hoc quæ eſſet obligationis aut petitionis, aut gratiarum actionis, Leuit. 8.c.3.k, & 265.c.2.A

Cum aliquis de populo ferret animal in holocauſtũ, ducebat illud vſque ad altare holocauſtorum, & ibi ponens vtranque manum extẽnſam ſuper caput eius, relinquebat illud ſacerdotibus ad immolandum, & talis manuum impoſitio fiebat ad duo, vel ad alterum eorum, ſcilicet, ad renunciandum proprietati illius, vel ad imprecandum pœnas peccatorum ſuorum, caput illius animalis, Leuitico. 9.c.3.K, Sed melius dicitur, quòd fiebat propter ſecundum, ſcilicet, propter imprecationem ibidem. 8.c.3.F

In holocauſtis ſolum lauabantur inteſtina, & pedes, a quibus pellis detrahebatur, & carneus vnguis, aliæ vero partes animalis non erant lauandæ, &c. Leui. 12.c.4.F

Dum cremabatur holocauſtum, ſemper debebat aſſiſtire ſacerdos ordinans carnes. Similiter, & in ſacrificio veſpertino tota nocte aſſiſtere debebat, ad comburendum illud Leui. 6. ille, ſcilicet, cui cõtigiſſet facere ſacrificium, ſcilicet, qui iugulabat, & decoriabat, & icedebat in fruſtra, hic ponebat carnes conciſſas ſuper altare, alii ſacerdotes offerebant illi ſanguinem animalis, &c. Leui. 12.c.4.G & 48.c.3.F

Holocauſtum dicebatur ſuauiſſimi odoris Deo, quia ad ſolum Dei laudem fiebat, reliqua autem ſacrificia, alias ſpeciales cauſas habebãt, Leuitic. 15.c.4.I Num. tomo 1 73.c.3.k

De differentia holocauſti matutini a veſpertino, quo ad cremationem, Leui. 48.c.2.E, Nam holocauſtum veſpertinum durabat per totam noctem, Numeri tomo 2. 104.c.1.A. 1. Paralipome. 289.c.1.C

In holocauſto bouis dabantur maiora libamenta, quàm in holocauſto arietis, & agni, &c. Num. tomo 1 84.c.4.k

In holocauſto quotidiano non poterat offerri hędulus pro agno, vt probatur, Numeri. tomo 2 102.c.1.A, Nec etiam vitulus pro agno, ibidem. 102.c.2.E

In holocauſto, & victima pacifica apponebantur quinque libamenta, vel libamina, ſcilicet, ſimila, Vinum, Oleum, Sal, & thus, Num. 15. iſta quinque vocantur ſed præcipue ſiamila. 1. Paralipome. 252.c.1.E

Homerus. Auctor antiquiſſimus fuit anno a creatione mundi quater milleſimo ducenteſimo ſexageſimo, regnante Ioſaphat apud Hebræos, vt communis eſt opinio, nam de Homeri tempore variæ ſunt opiniones, Geneſ. 16.c.4.K, & 27.c.4.k

Homerus, cum in quadam inſula quęſtionem ſibi factam a piſcatoribus ſoluere non valeret, præ tędio mortuus eſt, vt refert Valerius libro 9. c. de mortibus non vulgatis, Gen. 16.c.4.k

Homerus natus eſt apud Meonios grẹciæ populos, vnde, & Meonius vates dicitur, Gen. 53.c.2.E

Homerocento. Vel homerocentona, componitur ex homero, & cẽto, cẽtonis. quod idẽ eſt, quod punctator, & ſignificat librum compoſitum ex verſibus punctatis in Homero, ſecundum vero Iſidorum, componitur ex Homero, & centum, quia de centum verſibus vnus ſumebatur, Gen. 16.c.4.K

In homero centonibus deprauabantur ſontentiæ, Gen. 17.c.1.A

Homo. Oĩs homo generaliter dr̃ vas, qa intra theſaurũ cordis ſui bona, vel mala cõtinet, vt dr̃ 2. ad. Tim. 2. Sed Paulus dr̃ vas electionis ſpãliter, qa ſcripturas ſacras intra ſe tanquã vas ſeu armarium continebat, Gen. 10.c.4.H

Quòd

Quòd homines non tandiu viuant, neque ſint tanti roboris, & ſtaturę ſicut olim; mutatio aſpectus ſiderum octauæ ſphęræ eſt in cauſa, quia in centum annis vno gradu mouetur, &c. Gen. 17.c.2.E
In hominis generatione duo ſunt ſupra potentiam naturalium cauſarum, ſcilicet animæ creatio, quã ſolus Deus creat, & formalis vnio, ſcilicet, quòd anima vniatur corpori, ita vt ſit forma ſua, & illud vegetet, &c. Quare ſuſcitare mortuum potentiæ eſt infinitę, &c. Vnde magis proprie aſinus generat aſinum, quã homo hominem, &c. Et Deus expreſſit ſuam actionem ſupranaturalem, cum dixit faciamus hominem ad imaginem, &c. quaſi vna diuina perſona loqueretur cum alia, cum tota Trinitas indiuidualiter operetur ea, quæ extra ſunt, &c. Gene. 8.c.3.F
Hominis circa bruta dominatio, quantum ad actum ſolum, fuit in ſtatu naturæ conditę, nam poſtea in cõtrarium verſum eſt, quia ſicut nec ipſe Deo ſubditus ſtetit, ita nec animalia ei ſubdita permanerent, ſed pugnat totus orbis contra nos inſenſatos. cum ergo quis ad magnam ſanctitatem peruenit, cuncta ei obediunt animalia, & elementa, vt patet in legendis multorum Sanctorum patrum. Manet tamen dominium iſtud naturaliter, & habitualiter, & actualiter quantum ad multa, &c. Geneſ. 8. colum. 4.F
Hoc nomen homo, in ſcriptura ad multa transfertur Mat. tomo 5 37.c 4.H
Homo fœmina nobilior. Leuit. 331.c.3.F
In ſolis hominibus eſt ius naturale, vel lex naturalis, Mat. tomo 5 83.c.4.H
Homo vetus, & homo nouus, homo interior, & homo exterior, quid ſit, Mat. tomo 2 166.c.1.B
Mat. tomo 3 36.c.3.F
Hominis productio a productione aliorum animalium differt, quia alia animalia ſimul multa in maſculis, & fœmellis producta ſunt, nec ſumpta fuit fœmella de maſculo: in natura vero humana, fœmina de carne viri aſſumpta eſt, & hoc multum atteſtatur perfectioni viri. Item quia vnicum indiuiduum naturę humanę fuit totallter principium: & in alijs animalibus multa prima principia fuere; quia multos equos, multos aſinos Deus ſimul produxit. &c. Geneſ. 9.c.1.B
Vbi ponũtur multę rationes quare fęmina de coſta viri fuerit formata. Primus homo, ſi non peccaſſet, genuiſſet, non ad perpetuitatẽ ſpeciei, ſed ad gloriã Dei, vt cõmunicaret multis hominibus electis, nũc aũt generatio eſt neceſſaria vltra hoc, propter conſeruationem ſpeciei Geneſ. 9.c.3.H
Si omnes homines, qui ſunt in mundo vna mẽte cõtinere proponerent, credit Auctor etiam ex maiorum auctoritate, quòd Deus crearet electos ſuos deficientes ad complementum numeri electorum; vel faceret eos de matribus ſine virili ſemine concipi. Et ſic totus mũdus breuiter finiretur: ſed Deus nouit quod futurum ſit, credit tamẽ Auctor, quòd iſte caſus eſt ſatis difficilis Geneſ. 9.c.3.I
Primi homines in ſtatu innocentię licet fuiſſent immortales, appetitus tamẽ cibi, & potus inerat illis, & ideo aſſignauit illis cibos, quibus veſcerentur, Geneſ. 9.c.4.F
Cibus primorum hominum ante diluuium fuit fructus arborum, & herbę, & adducuntur ad hoc quędam Ouidij carmina, Geneſ. 9.c.4.k
Formationis hominis præcipua cauſa fuit participatio diuinę bonitatis, & oſtenſio magnitudinis eius: alia cauſa fuit vt homo honoraretur, & minus principalis cauſa fuit cultura terrę Geneſ. 12.c.1.A
De hominis conditione, & fœlicitate in ſtatu innocentiæ, Geneſ. 12.c.3.H
Quòd homo poſſet non mori in ſtatu innocentię, nõ habebat per aliquid communicatum ei per qualitates intrinſecas, quæ facerẽt eum impaſſibilem, ſed per remotionem corruptiuorum Geneſ. 12. colum. 3.I
Primis hominibus datum eſt pręceptũ affirmatiuũ, vt comederent, vt per cibum, & potum conſeruarentur, ex quo non erat ibi fames, & ſitis, fuit neceſſarium pręceptum, &c. Geneſ. 15.c.3.F
Creatus eſt homo talis, vt mori poſſet, non tamẽ erat mortalis, ideſt neceſſitatem moriendi habens. Nec impoſſibilitatem ad moriendum. Ita q9 ſi peccaſſet, relinqueretur conditioni ſuę. Et ſicut erat potens mori, efficeretur neceſſario moriturus, ſicut nunc eſt, &c. Geneſ. 23.c.3.k
Quare Deus non permittat hominem multum lętari in hac vita Geneſ. 32.c.4.F
Homines primę ętatis, de quibus fit mentio Gene. 5. quòd fuerunt geniti ab alijs, non erãt primogeniti illorum, ad minus non omnes Geneſ. 32.c.3.F
Homines primę ętatis quare tam diutius durarent Geneſ. 34 c 4.k
Quòd homines haberent vitam longam in prima ętate, fuit conueniẽs ad multa, & maxime ad Aſtrologiam, &c. Geneſ. 33.c.4.F
Sicut homo vocatur omnis creatura Mat. vltimo ita vocatur omnis caro Gen. 6. cum dicitur omnis caro corruperat viam ſuam Geneſ. 37.c.1.E
Nunquam homo vocari ſolet animę vocabulo niſi in ſacris literis Gene. 48.c.1.E
Homo tres ſtatus habuit, vel ſaltem ſecundum tres ſtatus poteſt conſiderari, quia ſecũdum veritatem duos habuit. Primus fuit conſiderando eum ſecundum ea, quę ſunt illi pure naturalia, nõ addita miſeria, nec appoſita fęlicitate Secundus fuit in quadam excellentia Paradiſi ſibi gratis data. Tertius conſiderando eum in miſeria, quam habuit poſt peccatum. 2 & 3. ſtatus fuerunt vere in homine, & primus ſolum ſecundum conſiderationem. De primo ſtatu hominis ſcribuntur ea, quę habentur Gene. 1. de ſecundo ſtatu habentur ea, quę ſcribũtur in 2. ca. de tertio ea, quę in tertio, &c. Gene. 113. colum. 2.D
Sacra ſcriptura ſępe appellat hominẽ nomine animę abſolute. Et brutum appellatione animæ viuentis Geneſ. 138.c.3.F
In hominibus vnitas principij data eſt ad honorẽ ſpeciei humanæ, & vt inter illos eſſet cauſa amoris, vnionis, & pacis, quod non contingit in alijs animalibus quia nõ poſſunt habere cognitionem, quòd ſint ab vno principio Geneſ. 143.c.4.F
Inter maſculum, & fęminam in hominibus, quare contingit communicatio œconomica, Et non in cæteris animalibus, ſed ſolum communicatio naturalis, Gene. 144.c.1.E
Inter homines aliqui ſunt naturaliter domini, ſ. qui ingenio pollẽt, & ſe, & alios regere poſſunt. Alij ſunt naturaliter ſerui, qui iudicio carent ad ſe regendũ, & corpora robuſta habẽt, ex 1. Poli. Geneſ. 144. colum. 3.F
Homines quamdiu eſſent in innocentia, non eſſent habituri veſtes, vt probatur Geneſ. 186.col.2.A
Vtile eſt hominibus ſcire quid alij de ipſis ſentiant, Mat. tomo 4 162.c.2.B
Sicut primum principium operatiuum in homine, eſt intellectus, quem ſequitur appetitus per electionem, &c. Ita in animalibus primum principium eſt æſtimatiua, cuius apprehẽſionem conſequitur

appetitus, & appetitui seruiunt omnia membra in animali, scilicet, in quo est vis motiua, Genes.219. col 4.K
Hominem esse animam in corpore viuentem, dixit Plato, Exo tomo 1 44.c.4.k
In homine, quatenus homo est, sunt duo principia operandi, scilicet, intellectus, & voluntas, & alia duo istis subordinata, quatenus animal est, scilicet, vis æstimatiua, quæ est collectiua intentionum particularium, & iudicat quid vtile, quid inutile, quid bonum, & quid bono contrarium, &c. abstrahendo intentiones non sensatas a sensatis. Et vis affectiua, quæ respondet voluntati, in qua est affectibilis, & concupiscibilis, & irascibilis, & cæteræ passiones. Et has duas vltimas perturbare potest dæmon, cum sint virtutes corporales, &c. Exo. to. 1. 48. c 4. F
Sunt homines, qui videntur magis monstra hominum, quàm homines, vt sunt illi, qui habitãt in extremitatibus orbis, scilicet, ad Austrum circa Oceanum in Aethiopia interiori, vt sunt Iciophagitæ, Antropoformitę, Garamantes, & in Septentrionali parte mũdi extrema in insulis Orcadibus, & Ebudibus, & insula Tyle, quæ vltima est in toto orbe, versus polum arcticum procedendo, Exo. tomo 1 170 c.1.E
Homo multis modis dicitur bestialis, Exo. tomo 1. 238.c.3.G
Nullus homo est, qui de suis cubitis habeat quinque cubitos in longitudine, immo nec quatuor, Exo. tomo 2 48.c.2.E
Hominis definitio, quam assignat Plato, explicatur, & confutatur, Leuit. 16.c.4.K
Homo liber non habet æstimationem, non solùm, quia hoc dicit lex, & habetur tanquàm vulgare, ff. ad leg. Aquil. sed quia impossibile est, quòd homo liber recipiat æstimationem secundum naturam, vt probatur Leuit. 324 c.3.F
Homo vocatur actus, sed non purus actus, Deuteron. 152 c.3.G
Hominis intellectum esse diuinum, & ipsum solum productum ab extra, fatetur Aristot. in lib. de Animalibus, Deuter. 171.c.2.E
Homines indocti parum videtur a belluis distare, &c. Iosue tomo 2 25.c.2.A
Nulli homini datur a iure omnimoda libertas super alium hominem, 4 Regum 107.c.3.F
Homines diuersitate, & mutatione delectantur, quia naturæ humanæ cõsona videtur mutatio, cum hominis natura non sit vnica, & simplex, 7. Ethicorũ in fine, &c. 2. Paralip. 120.c.2.B
Omnia homini concessa sunt, quæ nullo iure naturæ alicubi alio prohibita sunt, 2. Paralip. 236.c.3.H
Homo inquantum malus, ordinatur ad mortem, &c. Mat. tomo 2 85.c.1.D
Quando reputetur homo incorrigibilis iuxta homines, Mat. tomo 2 86.c.1.A
Homo factus est seruus Christi, non solum inquantum Christus est Deus, sed etiam inquantum homo est, sicut ille, qui emitur ab alio, est proprie seruus eius &c. Mat. tomo 2 86.c.4.F
Homo est animal naturaliter temperatissimum, quia est in medio temperamenti totius complexionis naturæ animalium, & ideo non habet excessum in aliqua passione, sed sunt passiones in eo, quasi moderate se habentes, & ex hac parte conuenit homini esse animal mansuetum: & irasci cõuenit etiam illi partim ex ratione, & partim ex complexione, sed magis naturale est ei irasci, quam mansuetum esse, quia naturaliter vnumquodque insurgit in sua naturalia, & nociua, Mat. tomo 2. 103.c.1.D, & 164.c.3.I, & 167.c.2.C
Quilibet homo est quodam modo duo homines, ex quo habet partem rationalem, secundum quam potest iudicare, & velle, & partem sensitiuam, secundum quam potest apprehendere, & appetere, & secundum rationalem irascitur contra sensitiuã, affligendo illam in pœnitentia, Matt. tomo 2. 104. c.3.I, Mat. tomo 3 36.c.3.F
Homo dicitur animal mansuetum naturaliter, non quidem quòd nullam iram habeat, sed quia ad nocendum est animal paucæ iræ, & hoc secundum exigentiam corporis sui, & prudentiam: bestiæ autem habent magnam iram propter ferocitates earum, Mat. tomo 2 167.c.2.C
Homo quãtum ad virtutem motiuam differt ab omnibus animalibus in duobus, Mat. tomo 3. 52.c.4.K
Inter hominem, & cætera agentia per cognitionem, quid interfit, Mat. tomo 5 83.c 4.F
In hominibus videtur malum accidere, vt in pluribus quàm bonum propter multa, Matth. tomo 3. 260.c.3 I
Prouidentia Dei aliter se habet ad homines, & aliter ad alias creaturas corruptibiles, Mat. to. 5. 28.c.2.E
Homo in sacris literis vocatur quælibet persona, etiã si sit purus spiritus, Mat. tomo 4 61.c.4.F
Homo & quodlibet animal magis inclinatur ad timorem, quo mala fugit, quàm ad audaciam qua mala inuadit, Mat. tomo 5 7.c.1.E
Cur homo dicatur caro, & sanguis, Matt. tomo 4. 161 col.2 B
Istud nomen homo, est nomen multum commune, & trãsfertur ad multa in scriptura, nam interdum homo significat dæmonem & interdum Deus pater dicitur homo, & tota Trinitas, Matth. tomo 5 37.c.4.K
Hominis natura inclinat ad aliquid dupliciter, vno modo ad id, quod est conueniens naturæ generis, idest, omnibus animalibus: alio modo ad id, quod est conueniens naturæ differentiæ, qua species humana dicitur abundans a genere, & sic actus prudentiæ, vel temperantiæ est naturalis homini. Et isto secundo modo naturale est homini matrimonium, vel propagatio secundum rationem, Matth. tomo 5 82.c.1.A
Homini adhibeẽ custos dupliciter, Mat. to. 5. 28.c.3.K
In homine duplex natura consideratur. Mat. tomo 5 144.c.2 B
In sacris literis Deus aliquando appellatur homo, similiter & dæmon vocatur homo, Mat. to. 6. 9. c. 3. F
Hominis bonum principaliter consistit in actu interiori, Mat. tomo 5 29.c.3.I
Hominis natura dupliciter consideratur, vno modo in sui integritate, alio modo prout est corrupta, Mat. tomo 5 145.c.2.D
Hominis corpus inter omnia corpora animalium est optimæ complexionis, Mat. tomo 6 91.c.1.A
In homine non sunt ponendæ tres animæ, scilicet, vegetatiua, qua homo sit corpus animatum, sensitiua, qua sit animal: & anima rationalis, qua sit homo, sed dicendum est, quòd tantum est anima rationalis in homine, quæ cõtinet perfectionem animarum istorum trium graduũ, Mat. to. 6. 95.c.1.C
De hominis differentia in statu naturæ integræ, & in statu naturæ lapsæ, Mat. tomo 5 145.c.2.E
Ad hoc quòd homo moueatur ad bonum in omni statu, indiget auxilio diuino, Mat. to. 5 146.c.1.A
Hominis generatio dicitur naturalis, inquantum natura potest producere vltimam dispositionem in corpore, quæ est necessitas ad formam, Matth. tomo 6 96.c.2.D

In

In homine non est aliud esse animæ, & aliud esse corporis, Mat.tomo 6 97.c.1.A
Nec per mortem desinit hominis esse, ideſt, illud esse, quo homo erat, quandiu homo erat, quia illud esse erat esse animæ, quo anima subsistit post separationem, Exo.tomo 6 96.c.4.K
Esse vero in alijs compositis, præter hominem, est esse materiæ, & esse formæ distinctum ab esse totius, ibidem.
Homo assimilatur ciuitati, quo ad partes eius, quæ fluunt, & refluunt, Mat.tomo 6 108.c.4.F
Duplex est hominis perfectio, quædam dicit integritatem eorum, quæ est ad materiam. Alia est perfectio, quæ consistit in perfecta cognitione finis. ad quem semel quis peruenit, prima potest haberi in statu præsenti, per actionem causarum naturalium, non tamen secunda, Mat.tomo 6 121.c.1.B
Homo indiget nunc duobus ad diligendum Deum super omnia, Mat.tomo 5 148.c.3.K
Hominis, & Angeli vita duplex: vna, quæ competit eis secundum naturam, vel speciem suam, aut genus, & in ista non communicant: alia est vita vtriusque, quæ est diuina per gratiam, & gloriam, & in hac communicant, Mat.tomo 6 140.c.1.E
Omnis homo est peccabilis, & ideo alicui legi subditus, Mat.tomo 5 203.c.3.I
Homo significat omnia principia specialia speciei, Mat.tomo 6 97.c.2.F
In homine sunt partes diuersæ dupliciter: vno modo diuersæ partes totius homogenei, &c. alio modo diuersæ partes, quæ sunt diuersarum specierum totius, sicut os & caro inter se comparata, Matt.to.6 99.c.3.F
In homine est triplex humiditas; prima quæ est recedendo a perfectione indiuidui, & ista subdiuiditur in duas. Secunda est præcipua, quæ ad indiuiduum pertinet, & tamen nondum peruenit ad vltimam perfectionē, quam natura operatur in indiuiduo, &c. Tertia, quæ peruenit ad vltimam perfectionē, quam natura intendit in corpore indiuiduo, Matt. tomo 6 102.c.2.B
Homo manet idem per totum tempus vitæ suæ eo modo, quo ciuitas manet eadem, Mat.tomo 6. 108 col.4.F
Homines primæ ætatis erant longioris vitæ, quàm nunc, eo quòd semen participabat tunc magis perfecte virtutem speciei, quàm nunc, &c. Mat.tom.6 112.c.1.D
Duplex est hominis perfectio quædam quæ dicit integritatem eorum, quæ ad naturam spectant: alia, quæ cōsistit in perfecta possessione finis, ad quem quis semel peruenit, Mat.tomo 6 121.c.1.B
Omnis homo est alteri homini naturaliter amicus, Matt.tomo 6 8.c.3.G
Deus pater vocatur homo: cū non sit homo, eo quòd cōcordat hominibus in intellectu, & ratione, quia ipse spiritus est, & homines spiritum habent, per quem intelligunt, Mat.tomo 6 9.c.3.F
Quia homo est ad imaginem, & similitudinem Dei, ideo aliquid vnum inuenitur nobis, & Deo commune, sed non quòd æque primo, & æqualiter inueniatur in illo, & in nobis, &c. Mat.to.6. 73.c.2.D
Sed de conformitate inter hominem, & Deum, ibid.
Homo marcescit ex speculatione, Matth.tomo 6. 73. col.2.A
Homines, & Angeli semper tenent certum modum in operando, Matt.tomo 6 80.c.2.A
Sicut homini in pœnam inflictum est, vt moreretur, ita etiam & quòd incineraretur, Matth. tomo 6. 89.c.1.E
Homo dicitur aliqd dupliciter, vno modo secundum suam substantiam, & naturam: alio modo non secundum totum, vel commune, sed secundum principalitatem, Mat.tomo 6 139.c.4.F
Homo potest vocari similior Deo, quàm proximo suo, quia participat homo secundum Deum istam similitudinem, scilicet, quòd Deus est causa huius similitudinis, & secundum id, quod a Deo recipimus, sumus adinuicem similes, Matt.tomo 6. 144. col.3.G
Bruta aliquando magis inclinantur ad benefaciendum parentibus, quàm homo propter duo, Matt. tomo 6 151.c.2.D
Circa excellentiam Dei sunt duo consideranda, primum, quòd illud, secundum, quòd homo excellit, non habet homo a seipso, sed est quasi diuinum in eo, &c. secundum quòd id in quo homo excellit, datur homini a Deo, vt ex eo alijs prosit, Matt.to.6 183.c.4.I
Homo ad animam suam dupliciter se habet, vno modo vt ad rem suam preciosissimam, alio modo vt ad rem ab alio commendatam ei, & de qua rationem redditurus est, Mat.tomo 6 323.c.1.C
Homo est paruus mundus, Mat.tomo 6 323.c.3.F
Aliqui homines sunt subtiliores, & perspicaciores alijs, secundum quòd corpus, cui communicatur est anima capacius, &c. Mat.tomo 7 33.c.4.F
Primum donum datum hominibus est capacitas, & cætera sequuntur capacitatem, Mat.to.7. 34.c.1.E
Homini duplex iudicium debetur, vnum vt singulari personæ, scilicet, in morte: alterum, vt est pars totius humani generis, scilicet, iudicium vniuersale, Mat.tomo 7 86.c.1.B
Homini dupliciter seruiunt corporalia, vno modo ad sustentationem corporalis vitæ: alio modo ad profectum cognitionis diuinæ, Matt. tomo 7. 137. colum.3.K
Propter hominem est cœli operatio, Matth. tomo 7 140.c.2.E
Deus creauit hominem, velut præcipuam creaturam inter corporales; non fecit tamen cætera propter ipsum, quasi ita essent propter eum, & nō propter aliquid aliud: nam facta sunt ad ostendendum diuinam bonitatem, Mat.tomo 7 141.c.4.H
Homo in statu innocentiæ esset incorruptibilis, quia tunc poterat non mori, Mat.tomo 7 146.c.4.F
Homo essentialiter constat ex corpore, & anima, Mat.tomo 7 152.c.1.B
De mixtis solus homo manebit post iudicium, Matt. tomo 7 249.c.1.D
Hominum quidam sunt totaliter in termino: alij vero in via, & alij partim in via: & partim in termino, Matt.tomo 7 255.c.4.H
Infra hominem statim sunt bruta, Matth. tomo 7. 192.c.4.F
Ob hoc soli homines peccant, quia illi soli secūdum rationem agere debent: alia vero deficiunt, sed nō peccant; etiam homo non peccat quandocunque deficit, cum contingat eum deficere circa perfectiones corporis, Mat.tomo 5 147.c.1.A
Cuiuslibet hominis intellectus dependet a Deo, quātum ad duo, Mat.tomo 5 147.c.4.G
Connaturale est homini diligere Deum super omnia, similiter & cuilibet creaturæ, Matth. tomo 5 148.c.3.G
Homini competit agere secundum rationem, Matt. tomo 5 148.c.3.G
Nulli duo homines habent penitus eundem horizontem, Mat.tomo 6 301.c.1.B
Quilibet homo ē vna vniuersitas, Mat.to.6. 323.c.3.F

Homo quodammodo est duplex persona, scilicet cõsiderando ipsum, vt pars quędam politicæ communicationis. Alio modo, vt est quædam creatura rationalis a Deo beatificabilis, & Dei capax per intellectum, & voluntatem in Defen. 35.c.4.G

Homini primo contulit Deus tam necessaria secundum indiuiduum, quam secũdum speciem Parad. 77.colum.3.I

Hominis formatio quomodo fuerit facta, vide in de Trinit. 2.c.2.E

Homicidium. Abraham, non commisit homicidium, volens occidere filium suum, tum quia ex mãdato Domini, tum quia Isaac nocẽs erat coram Deo, Exod.to.1. 21.col.1.E

Inter homicidium volutarium, & casuale distingũũt leges humanæ, similiter, & lex diuina. Exo.21. Exo. tomo 1 181.c.3.H

Homicidiũ prohibetur a lege diuina prout indebite fit, & iniuste Exod.tomo 1.187.colum.4.H, & 130. colum.2 B

Homicidij reus est, qui permittit aliquẽ occidi iniuste, quẽ iuste a morte eripere potest, Deut.27.c.2.B Et habetur extra de homicidio.cap. sicut dignum Deute. 113.c 4.H

Omnia homicidia Deus dicitur facere, Exo.21.2 Paralipo. 251.c.3.K

Homicidium licitum est, idest non malum in aliquibus casibus, qui sunt de iure naturali, & ponuntur ab Augustino li.1. de Ciui. Et habentur in Decretis 23.quæst.5.ca.non licet primus casus est, quando Deo auctore aliquis bella iusta facit, secundus in iudicibus, qui publica potestate funguntur, tertius exiussu expresso Domini, quartus in illis, qui speciali consilio Spiritus sancti se ipsos, vel alios occiderunt. Alij sunt casus similes præcedentibus vt miles bella gerens mandato principis sui iuste homicidium facit; immo tenetur illud facere, quia alias crimine imperij deserti puniretur, vt patet in Decretis 23. q.5. cap.miles. Alius casus est in ministris iudicum 23.q.5. ca.cum minister, & qui debent facere homicidium, non debent id facere voluntate occidendi, vel crudelitate quadam, sed solum propter obedientiam debitã iudici, quia alias illi essent homicidæ, vt patet ex eodem ca.& ca.lex ęterna, & ca.omnia. Alij casus, in quibus per iura accipiunt aliqui potestatem occidendi, vt in se defendente, & in apprehendente vxorem suam in adulterio licet sunt saltem secundum iura humana, Matt. to.2 88.col.2.B

In homicidio quomodo Papa possit dispensare, Mat. tomo 2 87.c.4.k

In homicidio faciendo non potest episcopus dispensare, bene tamen in iam facto dum tamen eius dispẽsatio nõ sit in iure prohibita, Matth.tomo.2.89. colum.1.D

Homicidium non prohibetur simpliciter lege naturali, vel lege Dei, sed homicidium iniustum, quod nomine homicidij significatur, cum sit nomẽ delicti. Nam homicidium iustum potius occisio dicitur, quam homicidium, Mat.to.2. 88.c.3.k

Et si per quodlibet homicidium separetur homo a tota Ecclesia militante, potest tamen aliquod homicidium habere aliquam causam valde aggrauantem, & aliquam valde alleuiantem, & secundum hoc episcopus potest dispensare, vel non dispensare, Mat.tomo 2 89.c.2.B

Homicidium, cum sit delictum in operatione, quæ maxime perturbat pacem politicam, de eo pertinet iudicare in triplici foro, scilicet seculari, ecclesiastico, & in foro conscientiæ, Matth.tomo 2.90. colum.1.B

Homicidium omnino casuale non imputatur ad pœnam nec ad peccatum, nam adhoc, quòd aliquis sit immunis ab homicidio, qđ ipse fecit, vel sequitur ex actu suo, sine intẽtione eius de duo requruntur: primo, quòd det operam rei licite: secundo, quòd adhibeat omnem diligentiam cõuenientem: quibus seruatis, licet ex actu nostro sequatur homicidium, non peccabimus, quia istud erit omnino inuoluntarium, vt habetur extra de homicidio, ca.dilectus, & ca.ex literis, & ca.significasti, Mat.tomo 2 97.col.1.A

De homicidio Cain reus fuit Lamech. Matt.tomo 2 97.col.3.G

De homicidij speciebus, Mat.tomo 2 99.c.3.G

Homicidium est duplex, scilicet spirituale, & corporale. Primum est, quando quis spiritualiter, & quadã iuris fictione occiditur, quod fit quintupliciter scilicet odiendo, detrahendo, male cõsulendo, nocendo, victum subtrahendo. De primo intelligitur illud Ioan.8. Ipse homicida fuit a principio, ideſt desiderium habuit occidẽdi hominem propter odiũ, & inuidiam. De quinto habetur 86.distin.ca.pasce, &c. Et quilibet modus istorum esse peccatũ mortale. &c. Corporale homicidium fit dupliciter, scilicet facto, & lingua, per linguam fit tripliciter, scilicet præcepto, concilio, & defensione, vt patet 50. dist.cap.si quis viduam, & de pęniten.distin 1 cap. periculose. Facto committitur homicidiũ quadrupliciter iustitia, necessitate, casu, volũtate, Mat.to.2. 99.col.3.G

Homicidiũ ex suo genere est grauius omnibus speciebus luxuriæ, Mat.tomo 2 155.c.1.A

Homicidiũ est grauius peccatũ, quam adulteriũ, furtum, & falsum testimoniũ, Mat.to.5 129.c.3.H

Homicidiũ grauius est periurio, non vt raro, & in aliquo casu, sed vt communiter, Mat.to.2. 224 c.3.G

De homicidio vide etiam in dictione, Occidere.

Homicidia. Homicidæ voluntarij sunt in triplici differentia, scilicet p insidias, per industriam, vel quomodocunque alter voluntariè, &c. Iosue tomo 2 134.c.4 G

Homicida committẽs homicidium casuale in aliqua ciuitate effugij debebat fugere in aliã, & si in multis ciuitatibus refugij simile commisisset debebat fugere in aliquam aliam Iosue tomo 2. 141.c.3.G Et si in qualibet ciuitatum refugij simile commisisset, vide quid dicendum sit.ibidem 142.col.1.B

Homogalactæ. Dicuntur ab homos, quod est vnum, & gala, quod est lac, quasi vnius lactis, ideſt quia veniunt ex eodem sanguine, & eodem materno lacte nutriti sunt, & vocantur latine collactanei, ideſt habẽtes simultatem in lacte Iosue tomo 2. 51.c.3.H

Homogalactica communicatio, quæ sit, Genes. 241. colum.4.F, & 228.c.4 I

Homogalactica commmunicatio non fuisset in Paradiso. Gen. 228.c.4.I, & 240.c.1.A

Homogalactica communicatio, quam alij vicalem vocant, est maior communicatione œconomica, Mat. tomo 6 147.col.4 F

Honestum. Cum dicitur, quòd omne honestum debet manifestari, Tullius excipit concubitum coniugalem Genes. 187.c.4 G

Honor. Honorare.

Honorem vel gloriam appetere licitum est, & illum bonis actibus procurare, si non sit ille honor

contra

contra Deum, detrahẽdo aliquid diuino honori, vel procurãdo honorem per rem malam aut in re mala, in qua non eſt verus honor, ſed vituperium, aut ſi contra expreſſam Dei prohibitionem Gene. 55.colum.3.H
Honor eſt in reuerentia, quadam exteriore, & præcipue in verbis, Gene. 381.c.2.E
Honor eſt exhibitio reuerentiæ in teſtimonium virtutis, vt colligitur ex rationibus Philoſophi 1.Ethi. &c. Geneſ.307. colum.1. A Exo. tomo.1.175. col. 1.D.Matth.tomo 6.29.c.2.C, & Matt. tomo 4.129. colum.2. D ſed non eodem modo exhibetur eis, quibus debetur, Mat.to.4 128.colum.3.I
Magni honores magnis oneribus alligantur, Geneſ. 376.colum.1.E
Honores, & poteſtates a Deo ſunt Gen. 376.c.2.A
Honor debuit tribui parentibus propter duo, primũ, quia parentes ſunt, & totum bonum nobis cõtulerunt, ſecundum, quia antiquiores, & ſeniores nobis ſunt, &c. Exo.tomo 1 175.c.2.A
Honor exhibitus tantus eſt, quanta eſt perſona exhibens honorem Exo.tomo 1 222.c.4.F
Nec eſt ſimile de iniuria, cuius quantitas accipitur ſecundum quantitatem perſonæ iniuriatę, quia iniuria eſt actio tranſiens, & honor eſt actio immanẽs, ibidem 222.col.4.I
De differentijs honoris, quas aſſignat Philoſophus 6. Ethi.Leui. 330.c.4.F
Ad honorem plures inducuntur, quam ad vtilitatem Nu.tomo 1 199.c.4.F
Solus honor vocatur politicum bonum, quaſi maximum inter omnia bona 1. Ethic. Deuterono.147. col.1.D
Honor, & dehonoratio conſiſtunt in opinione ſola, &c.3.Regum 117.c.2.B
Honor exhibitus naturaliter mouet viros magni cordis 2. Paralip. 236.col.1.B
De honore exhibẽdo varijs, & vario modo, Mat.to.1. 33.colum.2.E
Honor duas habet conditiones, prima eſt, quòd honor prope ſemper eſt ad præſentem. Secunda eſt, ꝙ honor eſt ab vno, vel a multis, & tanto maior eſt, quanto a pluribus, & melioribus præſtatur, Mat. tomo 3 2.c.1.E
Honor eſt maximum bonum Exo.to.1. 144.col.3.H
Honor poteſt multipliciter, & licite appeti, & deſiderari, ordinando ipſum ad debitum finem, Mat.to.3 2.colum.3.H
Honor eſt in honorãte, & non in honorato, Mat.to.3. 2.col.1.C.Parad. 132.c.3.G
Appetitum honoris contingit deordinatum eſſe tripliciter, Mat.tomo 3 2.c.3.H
Melius eſt abſolute non deſiderare honorem, quam deſiderare, Mat.tomo 3 3.c.1.A
Honor dicitur eſſe prẹmium virtutis, non quòd virtuoſus illum deſideret habere pro prẹmio, &c. Sed dicitur præmium, &c. reſpectu aliorum, cum quibus virtuoſus conuerſatur, qui volunt ipſi virtuoſo honorem reddere pro prẹmio, & ſic dicitur, quòd merces, q̃ debet dari principi eſt honor, & gloria: quia politia non habet aliud maius bonum, quod poſſit dare recte principantibus, Matth. tomo 3. 3.colum.1.B
Virtus non ordinatur naturaliter ad honorem, cum ipſa ſit melior, quam honor, Matth.tomo.3.3.colum.1.E
Honor referendus eſt ad Deum, & ad proximi vtilitatem, Mat.tomo 3 3.c.1.E
Circa magnos honores eſt virtus quędã, quæ dicitur magnanimitas 4.Ethi.& circa mediocres honores eſt alia virtus innominata, quam vocãt Philotimiã, & magnanimitati opponit ambitio per exceſſum, ſed non illi virtuti innominatæ, Matth. tomo.3.3. colum..2.D
Honor, qui exhibendus eſt parentibus, cõſiſtit in ſubueniendo eis in neceſſitatibus, in quibus oportet magis prouidere illis, quã ſibi ipſis, Matth. tomo 3 18.c.2.B
Virtutis eſt prius honorem impendere, quam recipere, Mat.tomo 3 242.c.4.K
Honor in ſacris literis aliquando accipitur pro ſubuẽtione in temporalibus, &c. Mat.tomo 4. 128.c.3.k
Diſtincta honorum genera referuntur, Mat.tomo.4. 128.colum.3.I
Honor magnus non poteſt exhiberi niſi a multitudine, Mat.tomo 6 3.c.3.K
Honor non eſt præmium virtutis, Mat.to.2. 11.c.3.G
De honore deferendo concordat Ariſtoteles cum ſacra ſcriptura, Mat.tomo 4 128.c.3.I
In honoris exhibitione aliquando contingit acceptio perſonarum, & aliquando non, accipiẽdo honorem large in toto ſuo ambitu, Matth. tomo 6. 29.col.1.A
Honor poteſt dupliciter accipi, vno modo pro ſtatu honorabili, alio modo pro ſola exhibitione reuerẽtiæ, primo modo nunquam eſt dandus honor ſine cauſa, ideſt ſine virtute, & non quacunque, ſed pro virtutibus definitis a lege, alias peccatũ eſt mortale & acceptio perſonarum. ſi ſecundo modo contingit dupliciter, quia aut eſt honor, qui exhibetur a republica, aut a priuatis perſonis, ſi primum cõtingit peccare, ſi indifferẽter detur, & eſt acceptio perſonarum, &c. & ſi ſecundo modo contingit etiam eſſe peccatum, Mat.tomo 6 29 c.1.B
Honor non ſolum datur virtuti, ſed etiam non habentibus virtutem, vbi putatur eſſe virtus, ex quo ſequitur, ꝙ quilibet homo poteſt iuſte honorari, Mat. tomo 6 29.c.2.E
Senes honorandi ſunt, non propter ſenectutem: ſed propter ea, quæ accidunt vel accidere debent ſenectuti, Mat.tomo 6 30.c.4.E
Honor debetur prælatis, & rectoribus ciuitatum propter ſtatum, quia, & ſi ipſi non ſint honorabiles, ſtatus tamen honorabilis eſt, Mat.tomo 6. 29.c.2.E
Ex veſtibus primo aſpectu iudicatur quis honorabilis, Mat.tomo 6 7.c.3.H
Omnes homines ſunt honorabiles ſaltem, propter naturam, quæ eſt ad Dei imaginem condita, vt dicit Gregorius, Mat.tomo 6 29.c.3.F
Boni, in ſacris literis, accipiuntur nonnunquam pro viris honorabilibus, etiã ſi nõ ſint boni moraliter, vt patet in parabola nuptiarum, Matt.22.Mat.to.6. 7.colum.3.H
Qui propter rem non virtuoſam immo vitioſam honoraret aliquem, peccaret, ſi autem deferat honorem propter rem non turpem, non peccat, Matth. tomo 6 29.c.3.I
Honorare ex ſua ſignificatione prima importat ſolã exhibitionem reuerentiæ in teſtimonium virtutis, vt in aſſurgendo, & loquẽdo, genuflectendo, Mat. tomo 7 112.col.2.A
Honor eſt bonum publicum loquendo, de illis honoribus, quos defert cõitas, & illos dare indignis eſt peccatum, Mat.tomo 6 29.col.3.K
Diuites honorandi ſunt non propter diuitias, ſed quia ſunt partes reipu.præcipuæ, Mat.to 6 31.c.2.B
Honorare diuitẽ propter pecunias, peccatũ, eſt põt tñ honorari propter veritatẽ naturę, quę cõmunis eſt omnibus: Similiter quia de illo magis præſumitur virtus prima facie, quàm de paupere, & ſi conſtet diuitem

diuitem non esse virtuosum,& pauperes sic: diuites quo ad quædam sunt magis honorandi: non quia diuitias habent, sed quia habendo diuitias, maiorē habent locum in re publica, & tunc non honoramus diuitias,sed rempublicā, cuius ipsi sunt partes magis præcipuæ. Mat. to.6. 29.c.4.I

Honorando principes vel prælatos, etiam si non sint virtuosi, bene facimus; & hoc, quia licet non honorentur propter virtutem propriam; honorātur tamen propter alienam; primò propter Deum, à quo sunt, & Deus honoratur in illis; tū quia exercent opus Dei. Secundo propter communitatem, quia ponūtur loco totius communitatis,&c. Mat. to.6. 30.c.1.B

Serui debent honorem dominis suis etiam non virtuosis.Mat.to.6. 30.c.1.D

Honor non accipitur vniuoce apud omnes honorandos,sed vt dicitur 9.Ethic.cap.2.alius est honor,qui debetur duci exercitus, &c. Et alius, qui debetur virtuti,& alius,quē seruus debet domino suo &c. Mat.to.6. 30.c.2.A

De honore, qui debetur parentibus. Matt.to.6.fo.30. col.2.D

Duces belli honorandi sunt propter tria, Primò,quia licet non habeant propriam virtutem, habēt tamē alienam. Secundò, quia præsumendum est, quòd habeant aliquam virtutem. Tertiò quia honor ducis non præiudicat honori virtutis &c. Matt. to.6. 30.c.4.F

Honor exhibitus multum inclinat hominem ad concedendum,quod petitur.Mat.to.5. 190.c.4.F

Honor debetur optimis rectoribus in præmium bonæ gubernationis.Mat.to.5. 200.c.2.E

Honor duo potest significare: aliquando significat statum honorabilem, & aliquando solam exhibitionem reuerentiæ.Mat.to.6. 29.c.1.B

Res extrinsecæ non faciunt hominem dignum honore. Mat.to.6. 27.c.3.k

Omnis honor pertinet ad rem publicam, vel ad eius principem.Mat.to.6. 28.c.1.C

Conferens honoris statum indignis peccat mortaliter.Mat.to.6. 29.c.1.E

De honore ducis & honore sapientis.Matt.to.6.f.30. col.1.E

Duplus honor debetur doctoribus. Matt.to.6. fo.30. col.4.H

Honor exhibendus est bonis & non malis. Matt.to.6. 171.c.3.F

Honoris appetitus dupliciter contingit, vt sit deordinatus. Mat.to.6. 183.c.4.K

Christus totum honorem sibi voluit.Matth.tomo 6. 327.c.1.A

Doctores & magistri honorandi sunt,etiam si nō sint virtuosi, & hoc propter gradum, qui honorabilis est,& si doceant,debetur eis duplex honor,vnus est in reuerentia & fide danda verbis eorum. Alius in prouidendo eis circa necessaria. Matth.to.6. fo.30. col.4.H

Honorare aliquos propter aliquod vitium peccatum est mortale.Mat.to.6. 29.c.2.B

Honorare vitiosum non est peccatū, dum modo virtuosus videatur,vel præsumatur.Matth.to.6.fo.29. col.3.H

Præferre diuites pauperibus in sessione, quādo sit acceptio personarum & peccatum mortale, & quando non. Mat.to.6. 31.c.3.F

Circa honores potest tripliciter contingere acceptio personarum. Mat.to.6. 31.c.4.F

Honor respicit bonum proprium honorati, Mat.to.6 136.c.1.G

Honorare & contemnere ad eundem videntur pertinere,Mat.tomo 7 66.c.3.F

Honor ille maior est,qui a maioribus, & dignioribus confertur &c.Parad. 132.c.3.G

De honoribus Christo exhibitis, Parado.132.c.3.F,Similiter & de in honoratione Christo exhibita,vide ibidem.

Hora. Quelibet hora continet quatuor gradus, Defen. 47.c.1.A

Hora, & clies fiunt per motum Solis non principaliter,sed tanquam per instrumentum, Iosue tomo 1. 200.c.B

De horis 3.6.& 11.in Parabola vineæ, Matth.tomo 5. 173.c.4.G

Horæ canonicæ. Quòd in principio horarum canonicarum Ecclesia dicat,Deus in adiutorium meum intende, vnde habeat originem Numer. tomo 1. 125. colum.4.k

Ecclesia introduxit cantica diuersarum horarum canonicarum in diuersis festiuitatibus ex canticis diuersis,quæ Leuitę cantores canebant in diuersis festiuitatibus,legis Mosaycæ,2. Paralipomenon 120. colum.3.I

Horatius poeta. Fuit tēpore Octauiani coætaneus Virgilio, & Ouidio. Hic inter Satyricos lyricosque poetas primatū obtinuit,Genes. 28.c.1.B

Hordeum. Vide Ordeum,

Horizon. Noster nunquam est totaliter planus,Deut. 5.c 1.E

Quilibet Horizon continet motum solis duodecim horarum, existente æquinoctio, Matth. tomo 6. 301.c.1.C

Nulli duo homines habent penitus eūdem horizontem,Mat.tomo 6 301.c.1.C

Non est vnus horizon numero omnium hominum, Mat.tomo 6 301.c.1.C

Horizon loci, in quo debet celebrari iudicium vniuersale erit vallis Iosaphat, Matthæ. tomo 7. 89. colum.2.E

Anima dicitur creata in horizonte æternitatis, Mat. tomo 7 191.c.3.F

Horma. De quo Num. 14.est nomen Hebræū & significat illud idem, quod apud nos significat Anathema, Numer. tomo 1. 214. colum.2.E

Hornan Iebusæus. Hornā, & areuna idem nomen est, licet mutatum sit per alterationem quarundam literarum,& syllabarum, 1. Paralipomenon 251. colum.2.A

Hornan Iebusæus,de quo 1.Paralipomenon 21. quòd fuerit ex Israelitis potest teneri, & quòd diceretur Iebusæus a cognomento, vel quòd moratus fuerit aliquando in terris Iebusæorum, vel fecerit aliquid notabile cōtra Iebusæos, potest etiam teneri, quòd fuerit natione Iebusæus, & istud videtur verisimilius &c.1.Paralip. 251.c.2.B

Ab hornam Iebusæo voluit Dauid emere aream, ne cum fuerit locus sacer propter sacrificium ibi fiendum,postea rediret in vsus prophanos.1.Paralipom 251.colum.3.H

Hornam tamen non solum obtulit aream sed,& multa alia propter honorem, quem præstitit ei rex,&c. vel propter Deum,vt cessaret pestis. 1. Parabp.251. colum.3.k

Hornam Iebusęus offerebat triticum in sacrificium.1. Parali.21. non quòd ipsum triticum esset sacrificiū, ideſt,

idest, libamentum, sed vt ex eo fieret farina, quæ esset sacrificium, 1. Paralipomenon 252.c.2.D
Dauid tamen noluit recipere arcam, nec boues &c. gratis. Sed emit ipse, & postea obtulit &c. & dato quòd hornam esset gentilis, licebat illa emere ab illo, & quando dicitur, quòd de manu gentilis hominis non liceret accipi aliquid ad sacrificandum, Leuit. 22. intelligitur si ipse gentilis offerret illud, bene tamen poterat emi ab illo, & postea offerri in sacrificium, 1. Paralip. 252.c.3.G
Et Dauid noluit illa gratis accipere propter multa, ibidem 252.c.4.I

Horologium. Exechiæ erat figuræ ad modum hemispherij facti de ere, vel de alia materia, 4. Regum 203.c.4.I
Horologium post diem Iudicij non poterit mensurare & offendere tempus Iosue tomo 1 199.c.4.I

Horræi. De horræorũ generatione quare fiat mentio per Moysem, in genes. 1. Paralip. 37.c.3.H

Horreum. De horreo & portatione decimarum in templum domini, Matt. tomo 6 232.c.4.H
Multa horrea, quæ Ioseph fecit fieri in Aegypto, vsque hodie permanent, vt quidam, qui viderunt, referunt, quæ incredibilis sunt magnitudinis, Gen. 368.c.3.H
Horreum vocatur quodcunque repositorium, siue promptuarium vbi conseruantur quæcunque ad ebos pertinentia, 2. Paralip. 150.c.2.B

Hosanna. Vide Osanna.

Hospes. Consuetudo fuit, a tempore Abrahæ, vsque ad Christi tempus, dare aquam hospitibus ad lauandos pedes, vt innuit Christus. Luc. 7. cum dixit, aquam pedibus meis non dedisti, Gen. 290.c.4.K, & 376.c.3.I
Hospites iter facientes per terram Chanaan cum intrarent hospitium lauabant pedes, priusquam comederent, sed quare hoc, Iudi. 192.c.4.I
Primum obsequium. quod fiebat hospitibus in terra Chanaan, erat lotio pedum, 2. Reg. 63.c.2.D
Recipiens hospites non debet distinguere inter eos, Mat. tomo 3 242.c.3.K

Hospitalis. Multum fuit hospitalis Abraham, Genes. 262.c.4.k

Hospitalarius. Et quicunque recipiens, hospites tenetur eis seruare fidem hospitalitatis, qua recipiuntur, nisi tales hospites essent hostes, quia hostibus nulla fides seruanda est, Iosue tomo 1 44.c.4.I

Hospitalitas. In hospitalitate, & beneficentia an sit maioris meriti semper recipere magis bonos, vel benefacere magis bonis, quam minus bonis, Matthæ. tomo 3. 267. colum. 3.H
Hospitalitas dupliciter sumitur, vno modo pro opere Misericordiæ, quo solum hospitium præstatur, colligendo eos, qui domum ad manendum non habent, alio modo pro omnibus operibus pietatis simul, quæ exhibẽtur his, qui hospitio suscipiuntur vt sunt cibus, & potus &c. Matthæ. tomo 7. 111. colum. 1.C
Hospitalitatis opus laudatur valde exemplis, & testimonijs vtriusque testamenti, Mat. to. 7 111.c.1.A
Hospitalitas mandatur specialiter clericis, & episcopis 1. ad Timo. 3. & ad Titum 1. Mat. tomo 7. 111.c.1.B Sed omnibus valde committitur, ibid.

Hospitium. De modo quærendi hospitium ab Apostolis obseruato, Mat. tomo 6. 182.c.1.A

Hostia. De hostijs pacificis non proueniebat Deo nisi adipes, & de carnibus comedebant offerentes, Leui. 3. Gen. 71.c.2.C
Hostia dicitur proprie sacrificium factum de animalibus, & dicitur hostia quasi pro hostium victoria: more antiquo apud gentes, latinorum tamen vsus obtinuit, vt quodlibet sacrificium diceretur hostia, Leui. 7.c.3.I. & 8.c.3.I
Hostia pro peccato quomodo differat ab holocausto & a victima pacifica, Leui. 8.c.4.I
Hostia pacifica non offerebatur Deo ex auibus, quia in hostia pacifica quędam pars offerebatur Deo, quędam dabatur sacerdotibus, & quædam ipsis offerentibus, &c. quod ex auibus fieri non poterat, sed de alijs, scilicet, bobus, ouibus, & capris, Leuiti. 23.c.1.D. Et probatio, quam facit Nicolaus ex sacrificio Abrahæ, Genes. 15. non valet, ibidem, 22.c.4.G
De Hostia pacifica, & quare sic diceretur & quomodo, quando offerebatur pro pace habita, dicebatur gratiarum actio, & quando pro habenda, dicebatur petitio, Leui. 23.c.1.E
In Hostia pacifica licebat offerre masculum, vel fœminam, & in holocausto non, nisi masculum de pecoribus, cuius assignantur causę, Leui. 23.c.2.D
Hostia pacifica differt a sacrificio hostię pacificę, sicut totum a parte, Leui. 25.c.2.E
Ius hostiæ pro peccato ad solum sacerdotem offerentem pertinebat, Leui. 53.c.1.E
Hostia significat duo genera sacrificiorum, scilicet, sacrificium pacificum, & sacrificium pro peccato, sed iuxta proprietatem nominis, solum significat sacrificia pacifica. Deut. 65.c.2.B
Hostia pro peccato duplex erat, Iosue to. 2. 69.c.3.H
De Hostia pacifica, & eius cęremoniis, Iudi. 208.c.2.B 2. Paralip. 24.c.1.E
Hostia pacifica erat minus sacra, quàm alię hostiæ, 1. Reg. tomo 1. 24.c.3.G. & Hostia pacifica erat duplex, ibidem, 2. Paralip. 24.c.4. l. 2. Paralipo. 8. c.4.G. & 24.c.2.A. & 179.c.4.K
Hostia pacifica fiebat, vel ad impetrandum aliquid, & istud vocatur etiam sacrificium votiuum, Leuit. 7. & 19. vel in gratiarum actionem pro suscepto beneficio, 1. Paralip. 253.c.2.A
Cum Hostiam consecratam videmus, Christum videre dicimus, sed impropriè, Parad. 25.c.2.C
In Hostia consecrata est totus Christus, similiter in calice, Parado. 26.c.1.A
In Hostia quomodo Christus sit, Parad. 14.c.3.K

Hostilius. Tertius Rex Romanorum, febrẽ, pallorem, atq; timorem, vt Deos coluit, ne illi nocerent in bello. Exodi tomo 1. 158.c.1.E

Hostis. Magna maledictio est ab hostibus vinci, Deut. 148.c.1.A
Hostes de iure gentium possunt simpliciter capi, occidi, & in seruitutem redigi, vt patet. ff. de iusti. & iure. l. ex hoc iure, &c. Iosue to. 1. 44.c.2.E
Hostibus etiam infidelibus seruanda est veritas, & fides, nisi ipsi primo fidem fregerint. Et hoc in eodẽ fędere, secus tamen in diuersis post primam fractionem, Iosue tomo 1. 146. c.3. l. 2. Paralipom. 165.c.4.H
Hostibus semper possumus resistere. Iudi. 70.c.4.P
Circa hostes solum canendum est, ne fędera imposita violentur, vel in aliquo mentiamur, quia tunc peccamus, & quodcunque bellum, inde secutum, est malum, Iudic. 71. c.1. A. 1. Regum tomo 2. 125.c.3.I

Quòd

Quòd hostes se inuicem fallant, vt potuerint, de iure gentium est, sed si fœdera posita sint, vel quæcunque verba inuicē habita seruanda sunt de iure gentium &c.Iudi. 71.c.1.A
Hosti non est seruanda lex,Iudi. 157.c.1.A
Hosti quodcumque licet in hostem, dum tamen veritatem interpositam non fallant, nec hostibus est lex posita, sed quidquid volunt, & possunt, hoc est lex,quia sic est de iure gentium, Iudi. 165.c.2.B, 2. Paralip. 161.c.3.G
Hostes Israelitarum tradebat Deus in manus eorum quinque modis,1.Regum tomo 2.109.col.3.K,Et multis modis perterruit hostes eorum in bello, 2. Paralip. 193.c.2.A
Contra hostes quantum liceat orare, 2. Regum 98. colum.4.G
Hostes solet Deus solo terrore fugare absque armis, 4.Regum 142.c.4.G
Arma hostibus vendere interdictum est in quolibet regno,1.Paralip. 208.c.4.F
Defensio ab hoste cuilibet permissa est,1.Paralipom. 209.c.1.A
Contra hostes potest Deus iuuare multis modis. Et referuntur ex sacris litteris, decem & septem modi,1.Paralipomenon 209.c.3.k
Iudæi poterant hostes occidere absque peccato mortali,Mat.tomo 7 46.c.2.A
Hostibus reipublicæ, qui declarati sunt hostes, possumus iuste velle nocere,& ipsos occidere, & insidias eis ponere 23.quæst.2 c.dominus, & 23.q.7.1. & 2. ca. Mat.tomo 7 57.c.4.I
Cętera de hostibus quęre in dictione,Inimicus.

Hoza.

Nomen Hebræum est æquiuocum,nam aliquando est nomen proprium, & aliquando nomen commune significans progeniem 1.Paralip. 300.c.1.C

Humana natura.Humanitas.

Illud dicitur fuisse de veritate humanæ naturæ proprie, quod fuit informatum anima humana, Mat. tomo 6 104.c.2.D
Humanitas quomodo maneat, & redeat, referuntur opiniones, Mat.tomo 6 97.c.2.B
De veritate humanæ naturæ referuntur tres opiniones,quarum quædam est, quòd incipit de nouo esse de veritate humanæ naturæ, & quòd nihil est de veritate humanæ naturæ, nisi id, quod fuit in institutione eius,scilicet,corpus Adæ. Et quòd hoc per seipsum multiplicatur,vt ex eo possit decidi semen a generante, & illa pars decisa multiplicatur ad perfectam quantitatem &c.Secunda positio est, quòd aliquid incipit esse de nouo de veritate humanę naturæ, in aliquo, tam quantum ad speciem quam quantum ad indiuiduum. Et istud prius fuit alienæ naturæ, & per naturalem transmutationem alimenti in corpus humanum incipit esse de veritate humanæ naturæ,& potest pertinere ad speciem, & ad indiuiduum. Ad speciem,si sumatur cibus, & conuertatur in carnem & semen,ex semine illo gignatur alius homo.Nam illud incipit esse de veritate humanæ naturæ in alio indiuiduo, & non in eo, in quo conuersum est in semen. Et dicitur pertinere ad speciem, quia non accessit ipsi indiuiduo, sed alteri,per quam deriuationem conseruatur species. Potest etiam aliquādo pertinere ad indiuiduū quando scilicet,cibus per nutritionem conuertitur in substantiam comedentis. Et dicit ista opinio, quòd quidquid incœpit esse de nouo de veritate humanę naturæ respectu speciei,est primo de veritate humanę naturę, quod vero incipit esse de nouo de veritate humanæ naturæ respectu indiuidui, dicunt, q̄ non est primo de veritate humanæ naturæ,sed secundario, & quasi per accidens. Et ratio est,quia veritas humanæ naturæ consistit principaliter in humido radicali, ex quo fit prima compositio corporis,&c. Et dicūt semen esse superfluum alimenti cum admixtione alicuius, quod est de veritate naturæ humanæ: primo in generatione, vt quidam dicunt,vel sine admixtione eius, vt alij dicunt. Et ita quod fuit in vno nutrimentale, efficitur in alio humidum radicale, &c. Tertia opinio est,quòd aliquid incipit esse de nouo de veritate humanæ naturæ tam secundum speciem, quàm secundum indiuiduum, & in vtroque principaliter, Mat.tomo 6 104.c.2.D
Esse de veritate humanæ vitæ, accipitur dupliciter. vno modo large pro omni eo, quod informatur forma humana. alio modo pro eo quod vltra hoc pertinet ad speciem,&c.Mat.tomo 6 114.c.1.D
Ad veritatem humanæ naturæ maxime pertinent partes materiales corporis, quæ fuerunt realiter in semine in menstruo formato, eo quòd quando informatur fœtus de nouo non est ibi aliquid, nisi in quo data est forma speciei, & nihil extraneum ei aduenit,&c. Mat.tomo 6 111.c.2.E
Circa quid sit humanitas referuntur opiniones, Mat. tomo 6 97.c.1.E
Et subiungitur opinio auctoris, scilicet, quòd humanitas significat materiam, & formam. Et tunc dicendum,quòd humanitas differt ab homine, quia humanitas significat principia essentialia speciei tam materialia, quàm formalia cum præcisione principiorum indiuiduantium, homo autem non excludit talia principia. Et corrumpitur per mortem humanitas, sicut & homo, non tamen adnihilatur humanitas quia partes, ex quibus constituitur,manent eædem. Et ideo redibit eadem humanitas in resurrectione,Mat.tomo 6 97.c.2.B
Quid sit de veritate humanæ naturæ, Matth.tomo 6 104.c.2.A
Et quòd triplex est opinio de veritate humanæ naturæ,ibidem
Dupliciter deficit humana natura. vno modo, quia nondum consecuta est vltimam perfectionem humanæ naturæ:alio modo,quia ab vltima perfectione iam recessit, Mat.tomo 6 118.c.2.C
Humanitas Christi nihil efficiebat in operatione miraculorum, sed sola diuina voluntas operabatur illa,Mat.tomo 3 206.c.1.A.& seq.
Humanitatem Christi vocat Damascenus organum diuinarum operationum, sed hoc non est proprie concedendum,Mat.tomo 7 93.c.3.K

Humanum genus.

Quòd humanū genus debuit esse ab vno principio, sicut est,Gen. 142.c.1.B

Humiditas in homine.

Triplex humiditas est in homine, vna est quæ est recedendo a perfectione indiuidui, & duæ aliæ pertinent ad indiuiduum. Et prima subdiuiditur, quia quædam est in via corruptionis, & a natura abijcitur vt vrina, stercus, & quæcunque fęces per quascunque partes corporis, alia est ad cōseruationem speciei,vt semen,& istæ humiditates non resurgēt, &c.Mat.to.6 102.c.2.C

Humidum radicale.

Humidi radicalis restauratio per humidum cibale,nō est adeo perfecta, eo quòd virtutes naturales semper

per debilitantur in agendo, & ideo non poteſt fieri tanta reſtauratio, quanta fit conſumptio, &c. Et ponitur exemplum in aquæ, & vini admixtione. Et contra iſtam impuritatem ſubueniret lignum vitæ per virtutem mirabilem ei datam a Deo, &c. Gen. 100.c.4.F

Quid ſit humidum radicale ſecundum Philoſophos, Mat.tomo 6 104.c.3.k

Sed quid ſit humidum radicale ſecundum Medicos, & quare ſic dicatur, ibid. 109.c.1.E

Humidum radicale eſt ſubſtantia illa, quam fœtus trahit a parentibus, & vocatur ſic, quia radix eſt, & fundamentum corporis, quia ex eo formatur corpus, & quæ poſtea adueniunt nõ formant corpus, ſed accreſcunt prꝫexiſtentibus, ideſt, humidum nutrimentale, quod eſt ſubſtantia adueniens ex nutrimento, &c. Mat.tomo 6 104.c.3.K

Humidum, quod ex primis parentibus trahitur, non oportet, ſecundum Medicos, quòd dicatur humidum radicale, ex hoc quòd ſemper maneat diſtinctum ſecundum materiam, & proprietatem ab humido ex alimento generato, ſed quia calor naturalis in illo humido tracto a parentibus prius exiſtit, quàm in humido ex cibo generato, cum illud poſtea adueniat. Et iſtud etiam, quod permiſcetur, non participat ſpeciem, niſi virtute illius humidi, quod permiſcetur, & ideo humidum illud primũ eſt radix totius illius, quod ex alimento conuertitur, &c. Mat.tomo 6 109.c.1.E

Quando dicimus conſumi humidum radicale, non eſt ſenſus, quòd fluat materia, quæ ſuberat illi humido, quia manente eadem materia poteſt perire humidum radicale, ſed dicitur tunc perire, quando non manet proprietas, quàm totum mixtum habebat ex virtute primi humidi. Et tamen quia manere dicitur humidum radicale, non eſt illud aliqua pars materiæ, vel corporis determinata totius, ſed mixti eſt iſta proprietas; eo quòd manet adhuc in eo proprietas, quam habuit a primo humido tracto a parentibus, & ſi illa virtus pereat, nõ poteſt reſtaurari; & tunc dicitur perire humidum radicale, Mat.tomo 6 109.c.2.A

Totum humidum, quod a parentibus tractum eſt, nunquàm fluit totaliter, dum viuit homo, ſed ſemper manet aliquid illius, &c. Mat.tomo 6. 110.c.1.D

Humores.

Non animantur, neque viuunt, aliquam tamen perfectionem cõſequuntur ab anima, ſed illa eſt minor quolibet gradu vitæ, & tamen non poteſt dici nulla, quia ſi nulla eſſet, putrefierent, & corrumperentur humores in corpore, &c. Mat.tomo 6 102.c.4.I

De quatuor humorum hominis ſolida, & ſimplici contrarietate, & de colligantia eorum, & quæ requirat medium, & quæ non, Ioſue tomo 1. 193. colum.1.D

In humoribus habentibus contrarietatem non ſolidam datur vnum medium proportionale ſecũdũ legem numerorum quadratorum, vt inter melancholiam, & flegma, & inter flegma, & ſanguinem, Ioſue tomo 1 194.c.1.A

Quilibet de quatuor humoribus, & quodlibet de quatuor elementis, & de quatuor temporibus: neceſſario habet ſolidam contrarietatem ad vnum, & ſimplicem, & ad duo ſui generis, Ioſue tomo 1. 194.c.2.E

Non eſſe plures humores, quàm quatuor, nec etiam pauciores. Ioſue tomo 1 196.c.4.G

Humiliare. Humiliari.

Quomodo ſit verum, quòd qui ſe humiliauerit ſicut paruulus, &c. maior erit in regno cœlorum, Mat. tomo 5 10.c.4.H

Humiliare fœminam eſt ipſam illicite cognoſcere, Iudic. 194.c.1.C

Nulla maior humiliatio inter homines, quam abijcere omnia terrena, Mat.tomo 5 166.c.1.C

Humiliari aliquãdo ſonat depreſſionem, vt humiliare virginem &c. 1. Regum tomo 1 19.c.2.A

In omnibus debemus humiliari, & non ſuperbire 4. Regum 193.c.3.F

Quilibet homo quantumcunque perfectus poteſt ſe humiliare in corde ſuo cuilibet homini ſecundum veritatem, & non ficte, Mat tomo 5 7.c.4.k

Humiliatio cur iram mitigat, Mat to.2 121.c.4.k

Humilitas.

Vera humilitas eſt, quando quis ex viribus ſuis nihil prꝫſumit', ſed totum ex diuina bonitate impetrandum confidit, Mat.tomo 3 78.c.4.K

Humilitas neceſſaria eſt in principio omnium bonorum operum, Mat.tomo 3 290.c.1.B

Sola humilitas non ſufficit introducere nos in regnũ cęlorum, Mat.tomo 5 5.c.3.H

Quomodo humilitas pertinere poſſit ad iuſtitiam legalem, Mat.tomo 5 6.c.1.C

Humilitas falſa quid ſit, Mat.tomo 5 6.c.2.B

Humilitatis virtus partim pertinet ad paſſiones, & partim ad actiones, quare & ſub vtroque genere locari poteſt, ſed magis ſub pertinentibus ad actiones, &c. Mat.tomo 5 6.c.1.B

Humilitas eſt per quam quis non ambit excelſa immoderate, quare humilitas eſt circa magna bona, & habet moderare paſſionem ſpei, quæ eſt circa bonum arduum immediate. Poteſt etiam humilitas eſſe circa actiones, & ſic eſt pars iuſtitiæ, vel legalis, vel particularis &c. Mat.tomo 5. 6.col.3.F, & 7.col.1.C

Humilitas, vt eſt virtus, importat quandam laudabilẽ delectationem ad parua, quibus ſe conformat, & hoc ſecũdum motum interiorem animæ &c. Mat. tomo 5 6.c.2.A

Humilitas in ſacris literis communius accipitur, ſcilicet, prout eſt virtus particularis hominis, quatenus ſubijcitur Deo propter ſe, & alijs propter Deũ, &c. Mat.tomo 5 6.c.3.F

Humilitas dupliciter accipitur, Geneſ. 318.c.2.D

Humilitas eſt circa rationem, quatenus præſupponit regulam rationis. Eſt etiam circa exteriorem cultum, quatenus moderatur illum, vt decet ſuo ſtatui. Et etiam circa appetitum inquantum vere eſt habitus eſſentialiter conſiſtens in appetitu, & ideo actus huius virtutis eſt actus appetitus, ſeligere &c. Mat.tomo 5 6.c.4.F

Sola humilitas cuſtodit alias virtutes, ne pereant, nã ipſis virtutibus diabolus inſidiatur per inanem gloriam, quam tollit humilitas, Matth.tomo 5.6.colum.4.k

Humilitas videtur proprie importare ſubiectionem hominis ad Deum, Mat.to. 5.7.c.1.C, Et eſt primus actus humilitatis ſubiici Deo, ibid.

Humilitas eſt ad reprimendum animum, ne tendat immoderate in ardua bona. Magnanimitas vero eſt ad confortandum animum, vt proſequatur ardua, ne deficiat propter difficultatem proſecutionis, & adeptionis, Mat tomo 5 7.c.1.A

Circa humilitatem ponuntur 5. regulæ, Mat.tomo 5. 7.col.3.F

Humilitas contrario modo ſe habet ad fortitudinem, Mat.tomo 5 7.c.2.A

Humilitas importat prꝫcipue ſubiectionem hominis ad Deum, Mat.tomo 5 7.c.1.B

Et si humilitatis sit non negare dona,& excellentiam propriam,non tamen est illa considerare,Mat.to.5 8.col.1.A

Non potest prælatus inquantum prælatus, humiliare se subdito,secus tamen non considerans se, vt prælatum &c.Mat.tomo 5 8.c.1.C

Humilitas est virtus per se distincta ab alijs virtutibus, habens propriam materiam, & genus, & actum. Nam eius materia est bonum arduum, circa quod refrenat spem tollendo immoderatam spem. Et cohibendo animum ad propriam mensuram. Et circa eandem materiam est magnanimitas, sed opposito modo, quia magnanimitas confortat animum circa prosecutionem boni ardui, ne deficiat propter difficultatem adipiscēdi. Humilitas autem retrahit animum ne immoderate feratur circa arduum cōcupiscendo illud tanquam bonum, & appetibile,Mat.tomo 5 8.c.2.B

Humilitas, & magnanimitas sunt duæ virtutes particulares circa eandem materiam, scilicet, circa bonum arduum, licet opposito modo,Matth.tomo 5 8.col.2.F

Humilitas reducitur ad iustitiam ex similitudine generis, & actus si autem consideretur ex similitudine modi se habendi, reducitur ad temperantiam, vel modestiam,quæ est pars temperantiæ,Mat.to.5 8.c.3. F, Absolute tamen loquendo, magis est pars iustitiæ commutatiuæ,quam temperantiæ,ibidem.

Humilitas potest pertinere ad virtutes Theologicas, nō tamen quantum ad similitudinem generis, vel actus,sed quantum ad hoc,quòd reducitur ad illas, vt principium,Mat.tomo 5 8.c.3.k

Humilitas est potior inter virtutes existentes in parte affectiua,non tamen est virtus optima simpliciter, quia Theologicæ sunt perfectiores &c. Matt. to.5. 8,col.4 H

Humilitas habet primum locū in virtutibus per modum remouentis prohibens, non tamen per modum acquisitionis,quia sic fides habet primum locum,Mat.tomo 5 9.c.2.B

Tertia virtus prælati est humilitas, Matth. tomo 5. 188.c.3.G

Humilitas opponitur superbiæ, Matth. tomo 6.188. colum.2.E

De duodecim gradibus humilitatis, & quomodo cōuenienter assignentur,Matt.tomo 5.9.c.3. F,Et isti duodecim gradus accipiūtur ex quatuor, quæ sunt circa humilitatem, & sunt radix humiliationis. Et cōsideratio præcedens de propria mensura,vel gradu,& ipse humilitatis,actus in appetitu,& signa exteriora ostēdentia humilitatem, ex primo sumitur vnus gradus,ex secundo tres,ex 3. tres, 4. quinque. Et istis duodecim gradibus opponūtur duodecim gradus, vel conditiones superbiæ, ibidem 10.colu. 1.A, Anselmus tamen ponit 7.gradus humilitatis, ibidem.

Ad humilitatem venit homo per duo, primo per donum gratiæ, secundo per humanum studium.Quātum ad primum interiora præcedunt exteriora, & quantum ad secundum e contra contingit,Matth. tomo 5 10 c.2.D

Quare multoties cōmendauerit Christus humilitatē, & locutus fuerit de euitatione inanis gloriæ, Matt. tomo 6 182.c.4.G

Humilis. Humilium proprietas est,vt non respiciant quantum proficiunt, sed quantum a perfectione deficiant,non quid merentur, sed quid demerentur, considerant &c. Iudic. 73.c.3.k

Humilis potest se habere dupliciter in humiliando se vno modo in æstimando se tantum, quantus est. Alio modo negando de se aliquam perfectionem, quæ in eo est.primo modo non est peccatum,secūdo modo potest esse peccatum, & potest esse meritum &c.1.Regum tomo 2 53.c.2.E

Humiles recipiunt reuelationem a Deo, Mat. tom.3. 287.c.3.F

Humus. Est terra commixta aqua & fuit materia omnium animantium tam aquatilium quam volatilium,quā terrestrium, &c. Genes. 15.c.4.I

Hur. Istud nomen hur duo significat in lingua Caldaica,vno modo ignem,alio modo est nomen ciuitatis,Genes. 57.c.4.H

Hur Chaldæorum erat in Mesopotamia,& etiā Charra,in qua habitauit Thare cum Abraham,& etiam fuit ciuitas Nachor,Genes. 63.c.2.C

Hur Chaldæorum, de qua Genes. 15. non pro igne, sed pro ciuitate accipiendum est, Genes. 253.colum.3.I

Hur,de quo Exo.17.fu sse filium Caleph, & Mariæ sororis Moysi,dicunt doctores nostri, sed falsum est. Et videtur forte dicendum, quòd fuerit vir Mariæ sororis Moysi,Exod.tomo 1 140.c.1.A

Hur,de quo Genes.13 & 28 & 31.creditur, quòd fuerit maritus Mariæ sororis Moysi, & Aaron, Exod. tomo 2 11.c3.F

Hur non consensisse petitioni Iudæorum, qui petierunt Deos Exod.32.dicunt Hebræi,& propterea,ꝙ Hur restitit populo,totus populus contra eum concitatus,sputis immissis in guttura eius a toto populo,suffocatus est, sed falsum est hoc, vt probatur, Dicendum ergo,quòd populus venit ad Hur,& ad Aaron; sed quia Aaron præcipuus erat & honorabilior,de illo fit mentio,sed non de Hur, qui etiam consensit cum Aaron, Exod.tomo 2 114 c.4.F

Hur auus Beseleel non fuit ille Hur, qui communiter dicitur fuisse maritus Marię sororis Moysi,& Aarō, de quo Exod.24. vbi dicitur habetis Aaron, & Hur vobiscum &c.& Exod.17.vbi videtur,quòd Hur & Aaron sustentabant manus Moysi, quia necesse esset dicere,quòd tunc temporis iste Hur esset centū quadraginta duorum annorum, quia Beseleel erat annorum nonaginta duorum,vel nonaginta vnius, quando incœpit opus sanctuarii, Exod. tomo 2. 189.colum.2.B, Sed dicendum est,quòd fuit alius, ibidem.

Hus. Primogenitus Aram, filij quinti Sem, instituit Traconitidem,& Damascum, quæ est media Palesthinæ Syriæque coniuncta, 1. Paralip. 34 c.2.A

Hus aliquando est nomen viri, & aliquando nomen regionis,1.Paralip. 107.c.3.H

Husin. Aliquando est nomen viri, & aliquando nomen mulieris &c.1.Paralipome. 104.c.3.k

Iabel.

IABEL Fuit tentoriorum portatilium inuentor, in quibus habitabant pastores ad diuersa loca pascuorum, & hic, vt ait Iosephus, greges ordinauit, & characteribus distinxit, &c. Genes. 28. colum.4 K

Iabes. Filius Sobaba, de quo 1. Paralipomenon 4 non fuit Othoniel, qui habuit vxorem Axam filiam Caleb,vt male dicit Nicolaus 1. Paralipomenon 60. c.4. H, Decipiuntur etiam Hebræi, &

& Rabanus dicens, quòd inter Chus, & Iabes interſeruntur cognationes Ietro ſoceri Moyſi &c. ibidē Et de præfato Iabes dicitur, quòd fuit inclitus præ fratribus ſuis, quod veriſimiliter pōt intelligi hoc ex eo, quòd fuerit doctor legis, vel ſecundum, quòd litera ſonat, fuit inclitus in opere bellico, ibidem. 61.col.1.D

Iaboch. Torrens quidam eſt diſtans vna leuca, vel duabus milliaribus a Iordane &c. nec bene dicit hiſtoria ſcholaſtica, quòd Iaboch ponitur pro Iacob vitio ſcriptorum, Geneſ.22.Geneſ. 333.c.2.A

Iacere. Paruulos in eodem lectulo cum parentibus vetuerūt iura, vt habetur in Decre. 2.q.5 ca.conſuluit, 3.Regum 37.c.1.A

Ex antiqua conſuetudine, qui comedebant iacentes comedebant, Mat.tom.4 92.c.4 F

Iacere non eſt ſedere, vt quidam valde large ſumunt, ſed eſt extentum eſſe in longum ſuper aliquid &c. Parad. 60.c.2.E

Iacere proprie dicuntur cadauera, Paradox. 60. colum.4.G

Iachin. Aliquando eſt nomen viri, & aliquando nomen vnius duarum columnarum æneārum, quæ erant in templo Salomonis, 1. Paralipomenon 105.c.2.A

Iachin interpretatur thalamus, 2. Paralipomenon 47. colum.2.C

Iacob. Sæpe immolabat victimas, ſed an tunc fuerit victimarum pacificarum vſus, nō eſt ſatis notum. Sed concedendum eſt, quòd ſic, & tales victimas eſſe, quas Iacob immolauit in monte Galaad Geneſ 31.Geneſ. 72.c.2.B

Iacob emit partem agri in Sichem centum agnis, vel centum nouellis ouibus Geneſ.33. & Ioſue 24.non emit illum ad ædificandum domum, vel ad colendum, ſed ſolum ad figendum tabernacula, & hanc partem Iacob cum mœrore dimiſit Ioſeph, dicens, Geneſ.49. Do tibi partem vnam extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio, & arcu meo, & ita in hoc agro ſepulta fuerunt oſſa Ioſeph, Ioſue 24.Geneſ. 73.c.4.k

Quòd Iacob ſupplantaret Eſau, & ambo in vtero colliderentur, non naturaliter, ſed ſupra naturaliter factum fuit, quia ad præſagium futurorum fiebant, vt patet ex reſponſione Dei dicentis. Duę gentes ſunt in vtero tuo &c.Geneſ. 297.c.2.A

Quòd Iacob habitauit ī tabernaculo Heber quatuordecim annis dicunt Hebræi, Geneſ. 297.c.3.I

An Iacob peccauerit emēs primogenituram ab Eſau, Dicitur quòd non Geneſ. 298.c 1.C

Iacob non emit iura primogenituræ, ſiue ſpiritualia eſſent ſiue temporalia. non enim emit aliquid tanquam a vero domino & iuſto poſſeſſore, ſed redemit ius ſuum tanquam extorquendo a violento de rērore, quia nulla fuit ſimonia, veluti cum quis circa ſpiritualia redimit vexationem, Geneſ. 298.colum.2.A

Iacob non ſolum dediſſe lenticulas pro primogenitura, dicunt Iudæi, ſed etiam magnum pretium, &c. magis tamen videtur dicendum, quòd illa eſca fuit totum pretium primogenitorum vēditorum &c. Geneſ. 298.c.2.D

Dato quòd Abraham, Iſaac, & Iacob eſſent, quando Deus erat Deus illorum, quomodo ſequatur, quòd viuerēt ad hoc, quòd Deus dicatur Deus viuorum & non mortuorum, Mat.tomo 6 69 c.4.G

Decimæ, quas Iacob dedit Deo, quomodo differant a legalibus. Similiter & quomodo conueniant. Mat. tom.6 206.c.2.A

Iacob habuit quatuor vxores, & Abraham duas, Mat. tom.7 45.c.4.I

Iacob, quando ſubripuit benedictionem, de qua Geneſ. 27. erat ſeptuaginta ſeptem annorum, vt optime computatur, & fuit anno vitæ Iſaac centeſimo trigeſimo ſeptimo Geneſ. 304.c.1.B

Iacob, quando intrauit in Aegyptum erat annorum centum & triginta, Geneſ. 304.c.1.D

Iacob erat annorum nonaginta vnius, quando genuit Ioſeph, & ante natiuitatem eius ſtetit quatuordecim annos in Meſopotamia, Geneſ. 304 c.2.A

Iacob ſubripuit benedictionem trigeſimo ſeptimo anno poſtquam Eſau accepit vxorem, Geneſ. 304. colum.2.B

Iacob non furatus eſt benedictionem, quia ſua erat, ſecundum diuinum oraculum, & cætera. Geneſ. 304.c.4.K

Iacob vult excuſare a mēdacio Rabbi Salomon cum dixit Iſaac patri ſuo Geneſ.27. Exo ſum Eſau primo genitus tuus punctuando hæc verba quodammodo, ſed punctuatio eius fatua eſt, Geneſ. 305.c.3.k, Alij aliter nituntur excuſare illum a mendacio, ſed non quadrat, ibidem, Sed ſaluo meliori iudicio, videtur dicendum, inquit author, quòd Iacob mentitus eſt vocando ſe Eſau, ſed in hoc venialiter tantū peccauit, quia mendacium fuit officioſum, & non pernicioſum, ibidem 306. colum. 1.B, & 308. colum.2.D

Locus vbi Iacob vidit ſchalam &c. Geneſ. 28. dicunt Hebræi, quòd fuit mons Moria, & ſimiliter Nicolaus, ſed hoc videtur falſum, quia locus ille vbi vidit ſchalam dicitur Bethel, qui diſtat a Sichen media leuca, & Sichen a monte Moria decem leucis, &c.Geneſ. 310.c.3.F

Iacob non vouit accipere dominum in Deum, vel tenere eum pro Deo, ſed vouit quod ei ſpecialē cultum exhiberet, ſcilicet, reddendo ei decimas, ad quod non tenebarur, licet ante Abraham dediſſet decimas Geneſ.14.Geneſ. 308.c.4.G

Iacob quare dicatur fleuiſſe, Geneſ.29. aſſignatur ratio quorundam Hebræorum, quam approbat Nicolaus, quæ confutatur ab authore, & dicendum, quòd ex mētis teneritudine, & amore, quia cognatus erat, vel forte, quia non habuit quod daret Rachel, Geneſ. 314.c.1.B

Iacob de patria ſua ſolus receſſit pecunias nullas portans, niſi quæ viæ expenſis abundarent, Geneſ. 314.c.3.F

Tempore Iacob libentius dabant homines filias ſuas in vxores affinibus, quam alijs, Geneſ. 314.c.4.F

Iacob, & ſi Rachel amaret ardenter Geneſ.29. non tamen peccabat mortaliter, quia amor eius erat intra metas matrimonij, quia non præponebat amorem illius amori Dei, ſed e contrario, Geneſ. 315. colum.2.E

Iacob tot vxores accipiens, non peccauit, vt dicit Auguſtin. quia inſtinctu Spiritu ſancti fecit, ſcilicet, quia nec contra naturam, quia non deſiderio laſciuiendi, ſed prolem gignendi nec contra morem, quia tunc temporis ſic fiebat, nec contra præceptū, quia hoc nulla lege prohibebatur, Geneſ. 316. colum.4 I

Iacob plures vxores habuit ex diſpenſatione, poteſt etiam dici, quòd Iacob vnicam vxorem intendebat accipere, ſcilicet, ſolam Rachel, Liam vero, quia ipſam cognouerat, reputans iniuſtum illam abijcere, accepit eam in vxorem, nec aliam accepiſſet, niſi quia fidem dederat Racheli, & eam per verba de præſenti deſponſauerat, &c.Geneſ. 317 c.1.C

Quando Iacob accepit Liam in vxorem, erat annorū octuagin-

octuaginta quatuor, Geneſ. 319.c.3.G
Quod Iacob potuerit reddere debitum quatuor vxoribus, fuit propter bonam inſtructionem, & bonũ finem illarum &c. Geneſ. 322.c.1.E
Omnes filij Iacob, qui nati ſunt in Meſopotamia, nati ſunt in ſeptuaginta annis &c. Geneſ. 322.c.3.I
Iacob, in reddendo debitum, poſuit quendam ordinẽ inter vxores, dãdo cuilibet determinatum tempus, in quo apud illam manere debebat, & ſic per circulum anni &c. Geneſ. 323.c.1.B
Iacob docuit Angelus decorticare virgas, vt fœtus naſcerentur maculoſi, Geneſ. 30. Geneſ. 325.c.3.H
Iacob tria motiua habuit ad recedendum de Meſopotamia, primum fuit verba irata filiorum Laban, ſecundum facies Laban mutata erat contra eum, ſcilicet, triſtior ſolito effecta, tertium quia apparuit ei Angelus in perſona Dei dicens, quòd rediret in terram ſuam, Geneſ. 326.c.3.K
Pactum quod fecit Iacob cum Laban, Geneſ. 30. fuit ex Dei reuelatione, vt ipſemet & Iacob dixit Gene. 31. Geneſ. 327.c.1.C
Iacob, quando venit de Meſopotamia, demoratus eſt in itinere per decẽ, vel vndecim annos priuſquam videret Iſaac patrem, & quando venit ad patrem ſuum iam venditus erat Ioſeph Iſmaelitis &c. Gen. 327.c.3.k
Iacob, quando miſit munera Eſau fratri in itinere, nõ miſit, quia tranſiturus eſſet per terram Eſau, vt dicit Nicolaus ex opinione Hebrœorũ, & probatur, ſed quia audierat, quia frater eius Eſau veniebat in occurſum eius, & timuit valde ne opprimeret eum &c. Geneſ. 331.c.1.C
Iacob timuit fratrem ſuum timore humano, licet nõ dubitaret de promiſſione adimplenda, & ſimile reperimus in Chriſto &c. Geneſ. 331.c.2.B
Vir cum quo luctabatur Iacob Geneſ. 32. dicitur fuiſſe Angelum Gabrielem, vt dicunt aliqui, ſed hoc non probant, & multi Hebræorum dicunt illum fuiſſe Angelum bonum Eſau, qui volebat impedire Iacob ne intraret terram promiſſionis, & quia non potuit prœualere, tetigit neruum femoris eius, & hoc, vt euaderet manum Iacob fortiter tenentis &c. Geneſ. 333.c.2.C, Sed iſta expoſitio non multũ concordat veritati, vt probatur ibidem, Doctores tamen Catholici exponunt hoc de Angelo Iacob, qui venit ad conſolandum eum, vt non timeret fratrem ſuum, ſed in hoc diuerſitas eſt, quia quidam dicunt Iacob ſpiritualiter ſolum luctatum fuiſſe cũ Angelo &c. & hoc dicit Hieronym. ſuper Iſai. 49. Cum Angelo, inquit Iacob oratione non manibus luctabatur, ſed hoc non concordat literæ, in qua dicitur, quòd tangens neruum femoris eius fecit eũ marceſcere &c. quod non fit ex lucta tantum ſpirituali. Dicendum ergo melius, quòd fuit ibi lucta ſpiritualis, & corporalis, vt dicit Nicolaus, & quidam alij &c. ibidem, 333.colum.4.G, quæ expoſitio nõ ſatis congruit propter hoc, quod dicit, quòd iſta viſio Angelica, & lucta ideo facta fuerit, quia Iacob diffiſus fuerat diuinæ promiſſioni. Dicendũ, ergo, quòd Iacob perfecte confidebat diuinæ reuelationi, & Angelicæ conſolationi, ſed tamen humano timore, qui ſe compatitur confidentiæ, timebat valde Eſau, & ideo ad confortationem pleniorem apparuit ei Angelus ſuus, & incœpit luctari cum illo & permiſit ſe vinci, quaſi nihil vltra potens, vt daretur audacia Iacob ad non timendum fratrem ſuum &c. ibid. 334.c.1.A
Iacob a claudicatione fuit ſanatus eodem die, licet ſcriptura de hoc non faciat expreſſam mentionem, & hoc fuit ſatis cito poſt ortum ſolis, quia quando venit Iacob ad Eſau eadem die, non erat claudus, ſed rectiſſime ambulabat, ne ex hoc haberet occaſionem Eſau negligendi fratrem ſuũ Iacob, vel interrogandi eum de modo, quo acciderit, &c. Geneſ. 334.c.4.G
Iacob, promittens Eſau ſe ire in Seir Geneſ. 33. dixiſſe falſum, dicunt aliqui, ſed non mentitum eſſe, ſicut nec Paulus promittens ſe iturum in Hiſpaniã ad Roman. 15. licet Iſidorus, & Lucas Tuden. & Ioannes Egidij Zamoren. de laudibus Hiſpaniæ dicant Paulum veniſſe in Hiſpaniam. Alij vero dicunt, quòd Iacob mentitus eſt mendacio officioſo, & quòd peccauit venialiter, Geneſ. 336. colum. 1.A
Iacob nomen quare mutatum ſit in Iſrael, Geneſ. 341.c.2.E
Iacob nomen eſt minus principale illius Patriarchæ, & Iſrael magis principale, & ratio eſt, quia Iacob ſignificat vitam actiuam, & Iſrael vitam contemplatiuam &c. Geneſ. 341.c.4.G
Iacob bis vocatus eſt Iſrael, Geneſ. 32. Geneſ. 342. colum.1.D
Iacob luxit Ioſeph multo tempore quaſi viginti tribus annis vſquequo, ſcilicet, ſciuit &c. Geneſ. 351. colum.2.A
Quòd Iacob non cognouit venditionem filij ſui Ioſeph, quidam Iudæi aſſignant cauſam ridiculam, & blaſphemam, contra quos exclamat Abulen. Alij aſſignant aliam cauſam, ſcilicet triſtitiam, quia ſpiritus propheticus non tangit mentes triſtium, &c. Dicendum tamen melius, quòd Deus noluit reuelare tempore ne diſturbaretur bonum, quod poſtea ſecutus eſt, &c. Geneſ. 351. colum.2. E, & 371.col.3.F
Iacob quare totam vitam ſuam vocauerit peregrinationem, Geneſ. 47. aſſignatur ratio, Gen. 392.c.1.A
Iacob mortuus fuit duodecimo anno poſt ſterilitatem Aegypti finitam, vt probatur Gen. 394.c.4.F
Nam vixit centum quadraginta ſeptem annis.
Iacob, cum intenderet benedicere filijs ſuis, & eis futura annunciare, dicunt quidam Iudæi ſtultiſſimi, quòd fugit ab eo ſpiritus prophet. & incœpit delirare dicens illa, quæ ſequuntur, interdum benedicens, & interdum maledicens, ſed iſtorum dictum hæreſis eſt abominanda, &c. Gen. 401.c.3.H
Iacob nunquàm acceſſit ad Balam, poſtquàm Ruben coiuit cum ea, & hoc ſignificatur per illud Geneſ. 49. & leuaſti illud, ſcilicet, priuando patrem ne vnquàm accederet ad illam, Gen. 402.c.3.G
Benedictiones, quas dedit Deus Iacob, fuerunt maiores, quàm illæ, quas dedit ſuis patribus, Geneſ. 411 col.1.C
Benedictionem Iacob fuiſſe confortatam ſuper benedictiones patrum ſuorum, poteſt dupliciter intelligi, ſcilicet, aut quantum ad reuelationes, aut quantum ad promiſſiones: primum verum eſt, nõ ſecundum, &c. Geneſ. 411 c.4.C
Iacob poſt prædictionem futurorum ſuper filijs ſuis benedixit vnumquemque eorum particulari benedictione, vt dicitur Geneſ. 49. & ſi ibi non explicentur, &c. Geneſ. 412.c.3.K
Iacob, quare rogauit Ioſeph vt ſepelirent eum in terra Chanaan, ſed & cæteris filijs præcepit illud, aſſignatur ratio, Geneſ. 412.c.4.F
Iacob ideo tam inſtanter affectauit ſepeliri in terra Chanaan, quia in terra illa Meſſias moriturus erat, & reſurrecturus, & ideo putauit ſecum illo reſurrecturum, &c. Geneſ. 412.c.4.k
Iacob contraxit matrimonium per verba de præſenti cum Rachel a principio conuentionis ſeruitij, ſed

ſed ſuſpenſa fuit conſumatio per carnalem copulam ex voluntate Laban vſque ad ſeptem annos, in quibus maneret Rachel ſub poteſtate Laban, & nihil poſſet ei præcipere Iacob, neque quo ad carnalem copulam, neque quantum ad alia obſequia, donec ei traderetur a patre poſt annos ſeptem. Et hoc fecit Laban, vt Iacob ſe diligenter haberet circa res ſuas expectando tantum bonũ, Ge. 315.c.4.I

Iacob cognouit carnaliter vxorem ſuam primam, anno octuageſimo quarto ætatis ſuæ, Exodi tomo 1, 141.c.1.C

Iacob qualiter ſe habuerit cum quatuor vxoribus ſuis, diſtinguendo eis tempora ad reddẽdum debitum, Exodi tomo 1. 212.c.4.I. 1.Regum tomo 1, 23.c.1.A. Matthæi tomo 5. 90.c.2.C. De Opti. Poli. 8.c.2.C

Iacob habens duas ſorores in vxores nõ contrauenit legi, de qua Leuit. 18. cum dicitur ſororem vxoris tuæ in pellicatum illius non accipias, &c. primo, qa nondum data erat illa lex, & illa lex non erat de iure naturę, ſed ſolum expoſitione diuina, quã ſi nunquam dediſſet, nunquam obligaſſet, vel dic, quòd Iacob tantum intendebat ducere Rachel in vxorẽ, Leuit. 182.c.2 A

Corpus Iacob fuit conditum Aromatibus per quadraginta Dies, & luxerunt eum triginta diebus vltra, Deut. 183.c.4.H

Ab ingreſſu Iacob in Aegyptum vſque ad exitum de Aegypto fluxerunt anni ducenti quindecim, Ioſue tomo 1 135.c.4.G

Iacob, mortuus eſt anno decimo ſeptimo, poſtquam intrauit Aegyptum cum poſteritate ſua, Ioſue tomo 2 86.c.3.H

Tota Iacob poſteritas diuidebatur inter duos principes, ſcilicet, inter Iudam, & Ioſeph, 2.Regum, 125.c.4.F

Quando Iacob intrauit in Aegyptum, ttanſierãt iam duo anni ſterilitatis, & reſtabant quinque, 1.Paralipom. 78.c.3.G

Iacob quandò orauit Dominum, vel liberaret eum de manu Eſau, Gen. 32. non retulit bona, quæ ipſe fecerat pro Deo, ſed beneficia, quæ ab ipſo receperat, 1.Paralip. 202.c.2.E

Iacob dabat decimas quolibet anno poſt votũ emiſſum, Matthęi tomo 6 206.c.2 B

Iacob habuit quatuor vxores, & Abraham duas, Matthæi tomo 5 86.c.2.C

Iacobus. Apoſtolus Epiſtolam ſuam canonicam ſcripſit ad duodecim tribus diſperſas, vt patet Iacob 1. Leui. 280.c.4.k

Quidam rex Sarracenus tulit portas maiores Eccleſiæ ſancti Iacobi in Cõpoſtella, & portauit in Cordubam, & vſque hodie illa porta maior ſancti Iacobi manet ſine valuis, Iudi. 157.c.3.H

Iacobus Epiſcopus Ieroſolimitanus lapidatus eſt a Iudæis, procurante hoc Anna principe Sacerdotum anno ſeptimo Neronis, & trigeſimo poſt Chriſti mortem, Matthęi tomo 6. 274. col. 4. F. & tomo 3. 229.c.3.I

Iacobo maiori cecidit in ſortem Hiſpania, Matthæi tomo 1 28.c.1.E

Iacobi Zebedæi referuntur priuilegia, Matthæi to. 4. 201.c.3.G

De Iacobo Alphęi quis fuerit, refertur Matthæi tomo 3. 230.c.3.G

Iacobum Alphęi quidam aſſerũt fuiſſe filium Ioſeph ex alia vxore, & tunc proprie a Iudæis vocabatur frater Domini, quia Ioſeph putabatur eſſe pater carnalis Chriſti, dicit tñ Hieron. melius ſibi videri, Ꝙ iſte fuerit filius alteri⁹ Marię ſororis matris Dñi,

Index Alphonſi Toſtati.

cuius pater fuit Alphęus, Mat. to. 3. 230.c.3.H

De Iacobi maioris excellentiis, Mat. to. 4. 201.c.4.k

De Iacobi minoris ſiue Alphęi excellentiis, Mat. to. 3. 230.c.3.G. & tomo 4. 201.c.4 K

Iacobus Alphæi fuit primus Epiſcopus Ieroſolymitanus, Matthæi tomo 4 69.c.1.A

Iacobo Zebedæi fuit conceſſa prærogatiua principatus in martyrio; nam occiſus eſt manentibus omnibus Apoſtolis in Iudæa ab Hærode, Actuum 12. Matthæi tomo 3 210.c.2.D

Genus peccati Iacobi, & Ioannis circa ſeſſionem ad dexteram & ſiniſtrã, &c. fuit ſuperbia, ſed an mortalis, vel venialis, non conſtat, magis tamen tenendum eſt, quòd fuerit venialis, Mat. to. 5. 193.c.4.H

Mater Iacobi, & Ioannis magnam reuerentiam habebat reſpectu Chriſti, Matthæi tomo 5. 195.c.2.A

Iacobus Zebedæi fuit primus Apoſtolorum, qui pro Chriſti nomine mortuus eſt, Matt. tomo 6. 274.c.4 F

De tempore, quo Iacobus Alphęi fuerit lapidatus a Iudæis, Matthæi tomo 6 271.c.3.k

Iactantia. Pertinet ad ſuperbiam, & ad inanem gloriam, ſed diuerſimode, eſt enim ſpecies ſuperbiæ, quantum ad cauſam interiorem, quæ eſt arrogantia, &c. ſed quantum ad finem eſt filia inanis gloriæ, Mat. to. 3. 7.c.3.E

Iaculus. Serpens, ſic dictus eſt, quia quodam impetu per aera vectus quodcunque animal obuium habuerit in ſagittarum atque lancearum modum perforat, Deut. 170.c.2.A

Iahel. Non peccauit occidendo Siſaram, vt probatur Iudi. 43.c.4.k

Iahel peccauit venialiter non mortaliter in mendaciis, quæ locuta eſt ad Siſaran, Iudi. 44.c.2.B

Iair. De quo Nume. 22. non fuit filius Manaſſe immediatus, ſed deſcendens ab eo mediantibus aliis, &c. Gen. 58.c.2.B

Iair, de quo 1. Paralipom. 2. fuit filius Segub nepotis Eſron & pronepotis Machir filij Manaſſe ex parte matris, & iſte Iair eſt ille, qui poſſedit viginti ciuitates in terra Galaad, vt patet Num. 32. cùm dicitur, quòd Iair filius Manaſſe occupauit vicos Galaad, & idem colligitur Deuter. 3. &c. & iſte Iair erat de duabus tribubus, ſcilicet, de tribu Iuda quantum ad patrem, & de tribu Manaſſe quantum ad matrem, & in vtraque tribu ſuccedebat in tribu Iuda propter patrem, & in tribu Manaſſe propter matrem, quia Machir auus ſuus maternus filius Manaſſes adoptauerat patrem Segub in Aegypto, & ex illa adoptatione ſuccedebat in tribu Manaſſes, 1. paralipom. 47.c.3.F

Iamim. In Hebræo, quando ponitur ſine certo numero, accipitur pro anno, 2. Regum 89.c.2.D

Ianitor templi. De Ianitoribus templi, & officiis eorum, 1. Paralip. 269.c.1.A

De neceſſitate officii Ianitorum templi, 1. Paralipom. 297.c.1.A. Et quòd ſoli Leuitæ habebant huiuſmodi officium, ita quòd nec laici nec mulieres poterant eſſe ianitores, ibidem. 297.c.1.E. & iſti ianitores non cuſtodiebant ianuam templi, nam illa a ſacerdotibus cuſtodiebatur, vt probatur, ibidem, 297.c.1.E

Ianitores erãt de duabus familiis Leuitarũ. ſ. de Meraritis, & de filijs Chore. 1. para. 297.c.3.K iſte Chore fuit ille, qui a terra fuit abſorptus, Nu. 16. & 26. ibid.

Ianitores erant quatuor millia, inter quos erant nonaginta tres principes, qui numerantur 1. Paralip. 26. 1. Paralip. 297.c.4.G

Quatuor millia ianitorum diuiſi ſunt. primo in

quinque partes, 1. Paralipo. 298.c.1.A
De diuersitate sortium inter Ianitores, & Cantores, & Sacerdotes, 1. Paralipo. 298.c.1.B
Ianitores cuiuslibet portæ templi fuerũt diuisi in sex sortes, ad hoc, quòd ministrarent in eadem porta, custodiendo per diuersa tẽpora, 1. Parali. 298.c.1.E
Ianitores non custodiebant portas atrii de nocte, quæ clausę erant, aperiebant eas in aurora, 1. Paralipo. 300.c.4.F
Inter Ianitores vnius ianuæ templi fuerunt factæ diuisiones per plures partes, vt vna pars ministraret vno tempore, & alia alio, & sic dicendum est de Ianitoribus aliarum, 1. Paralip. 300.c.4.k. Et durabat ministratio vnius sortis per hebdomadam, sicut ministrationes sacerdotum, & cantorum, &c. ibidem, 301.c.1.C. Et tot erant sortes in vna porta, sicut in alia. Similiter de exedris dicendum est, scilicet, viginti quatuor sortes Ianitorum in qualibet porta & in qualibet exedra, ibidem. Sed quomodo viginti quatuor sortes Ianitorum custodientium quatuor portas templi, & exedras adimpleuerint numerum quatuor millium Leuitarum, 1. Parali. 301.c.4.G
Ianitores templi, & thesaurarii non erant iidem, nam Ianitores erant de duabus progeniebus, scilicet, Choreitis, & Meraritis, thesaurarii vero non erant de istis, sed quidam fuerunt ex familia Gerson, & alii de Amranitis, scilicet, de filiis Moysi, &c. 1. Paralip. 305. c.1.A. Erat tamen inter illos similitudo officii plus quàm inter alios Leuitas, ibidem.

Ianuarius. Diis superis attributus est a Gentilibus, &c. quia ob hoc, quod imparis numeri erat, lętus reputabatur, Exodi tomo 1. 71.c.1.B
Ianuarius ante Iulium Cęsarem solum habebat viginti nouem dies, & Iulius Cæsar addidit ei duos dies, & Februario nihil addidit, aut diminuit, &c. Exodi tomo 1 71.c.1.D

Ianus. Fuit primus Rex Italiæ, Iudicum, 129. col.1.C

Iapheth. Quindecim habuit filios mediate, & immediate, de quibus Genesis decimo, qui habitauerunt in diuersis partibus, & multas terras occupauerunt, & ab istis quindecim processerunt quindecim gentes distinctæ, linguas distinctas habentes, & hoc significatur per illud Genesis 10. secundum linguam suam. Genesis, 51.c.2.D
Filii Iapheth, pro maiore parte, tenuerunt insulas diuersarum terrarum, & tota terra continens habitata est a filiis Sem, & Cham, vt apparet Genes. 10. 1. Paralipo. 29.c.1.A
Multi de filiis Iapheth habitauerunt in Asia, sed plurimi eorum occupauerunt fere totam Europam, & filii Cham pro maiore parte habitauerunt in Asia, & tamen maior pars eorum occupauit fere totam Aphricam, 1. Paralip. 29.c.1.C
Cum Iapheth habuerit septem filios, quinque illorum non assignantur descendentes in libro Paralipom. sed tantum duobus illorum, scilicet, Gomer, & Iauam, & hoc ideo, quia descendentes illorum, non nominauerunt gentes, & scriptura non vult nominare, nisi illos, a quibus sunt gentes deriuatæ, distinctæ ab aliis, quæ propria haberent idiomata, & idem est de filiis Cham, & Sem, quia ex aliquibus filiis eorum referuntur nepotes, de aliis non eadem ratione, 1. Paralipomen. 30. colum. 2.E

Iared. Vixit nongentos sexaginta duos annos, & mortuus fuit ante diluuium, annis ducẽtis triginta quatuor, & post mortem Adæ annis quatuor centis nonaginta duobus, & anno vitæ Noę trecẽtesimo sexagesimo sexto, Gen. 31.c.4.G 1. Paralipo. 27.c.3.F
Verisimile est Iared fuisse primogenitum Caynam, Genesis, 32.c.4.G

Iason. Fuit primus inuẽtor nauis, vt dicunt Poetæ, & Historici, Deuter. 162.c.2.C. Sed rei veritas est, quòd prius fuerunt naues, Deuterono. 162.c.2.C

Iaspis. De Iaspide lapide, vide in dictione lapis, Exodi tomo 2 65.c.1.A

Iauan. A Iauan quarto filio Iaphet descendunt Græci, qui Ionii nominantur, 1. Paralipo. 29.c.3.G
Iauan filius quartus Iapheth, habuit quatuor filios, scilicet, Helisa, Tharsis, Cethin, & Dodanim, qui partim habitauerunt in Asia, & partim in Europa. A primò descenderunt Eolii populi Græciæ, & quidam descendentes ab illo habitant in quibusdam insulis, in quibus abundat hyacinthus, & purpura. De Tharsis secundo filio descendunt Cilices, qui habitant in Asia, in qua est ciuitas, quæ vocatur Tharsis, &c. A Cethim filio tertio, denominata est insula Cypri, in qua est quædam ciuitas, quæ Cithis appellatur. Et a Dodanim quarto filio descendunt Rhodii, 1. Paralipo. 25.c.2.A

Iazates. Rex Hadiabenorum Helenæ filius multas pecunias destinauit primatibus Ierusalem ad subleuandam famem, Matth. tomo 6 272.c.1.B

Ibis. Auis est iuxta ripas Nili serpentum depopulatrix, Exodi tomo 1 109.c.3.k
Ibis auis est, quæ alio nomine dicitur ciconia, Leuiti. 99.c.2. B. De qua & eius proprietatibus, ibidem, 109.c.3.G

Idea. Ideæ sunt formæ exemplares, secundum Platonem, iuxta nominis significationem, & sunt subsistentes particulares, in quo differunt a natura vniuersali, &c. Iosue tomo 2. 19.c.1.B
Necesse fuit, quòd in Deo ab æterno essent ideæ viuentes omnium rerum, ad hoc, quòd res crearet, per quas ideas ab æterno, & nunc omnes res intelligit, Iosue tomo 2 32.c.1.D
Ideas durare magis quàm per instans, claudit contradictionem, Iosue tomo 2 19.c.1.B
Idea est per se homo, vel per se bos, &c. nihil vltra, Iosue tomo 2 19.c.1.C
Ideas ponendas esse in Deo a fide Catholica compellimur, Ioann. 1. quod factum est, in ipso vita erat, Iosue tomo 2 32.c.1.D
Idea in Deo est ipsa diuina mens, &c. Iosue tomo 2. 41.c.1.B
Quid dicantur ideæ, secundum Platonem, Matthæi tomo 7 90.c.2.D

Ideo. Coniunctio non dicit semper causam motiuam, vel finalem saltem principalem, vt patet Exodi nono, cum dicitur, ideo posui te, &c. Exodi tomo 1. 58. columna 1.B

Idioma. Septuaginta duo idiomata habuerunt septuaginta duo filii trium filiorum Noe, de quibus Genesis 10. Genesis 51. columna 3. F. & 1. Paralipomenon, 28. colum. 4.F
Idioma dicitur labium, quia labiis profertur, Genesis, 56.c.1.D
Primum idioma datum est a Deo instituente primas voces, tam proprias q̃ cões ad significãdũ, quia nullus alius hoc facere poterat, Gen. 138.c.1.B

Quare

Quare Deus dederit Adæ idioma incompletum, Genesis, 138.c.2.A
Adam imposuit animalibus nomina in idiomate Hebræo, quod fuit a principio mundi, & erat vnicum in omnibus hominibus, Gen. 138.c.3.I
Primum idioma non periit in diuisione linguarum, sed in multis mansit integrum, sicut primo erat ab exordio mundi, Gen. 138.c.4.G
Et post diuisionem linguarum, istud primum idioma vocatum est Hebręum ab Heber, qui fuit princeps inter eos, qui retinuerunt ipsum idioma primum, & iste Heber fuit pronepos Sem, scilicet, filius Sale, filii Arphaxat filij Sem, & ob hoc vocat̃ Abrahã Hebręus, Gen. 14. Gen. 139.c.1.A
Idioma Hebręum mansit integrum quandiu Hebręi manserunt in terra sua, & vnus populus, & vulgus erat, scilicet, vsque ad euersionem Ierusalem, post Christi mortem, quia tunc populus Iudæorum desiit esse gens vna diuisi in plures nationes, & cum pauci essent in qualibet regione, paulisper ceessaue runt a lingua propria, & vsi sunt linguis illarum regionum, in quibus manebant, ita vt per dissuetudinem obliuiscerentur linguę proprię, quia paruuli illorum, qui nascebantur linguam eorum nõ adiscebant, sed illarum gentium, inter quas erant, vnde factum est, vt nihil de lingua Hebræa maneret, nisi quod in codicibus sacris habetur, Genesis, 139.c.1.C
Sunt multa hominum idiomata, in quibus ponuntur multa verba superflua, ex sola conditione, Matthei tomo 6 257.c.1.B
Primum idioma nõ didicit Eua a viro suo, sed a Deo accepit illud, sicut Adam, Euæ tamen plenius datũ est, quàm Adam, quia quando datum fuit Adę deerãt nomina animalium terræ, & volatilium, quæ imposuit Adam, Gen. 139.c.2.A
Idiomatis primi cognitionem, Deus concreauit in Adam, & Eua, Gen. 166.c.2.B
Non inconuenit aliquod idioma multo tempore prius fuisse, quàm ei corresponderint literæ, 1. Regum tomo 1 5.c.3.I
Idioma Hebræum barbarissimum est ex modo loquendi, licet ex dignitate sit de pręcipuis, quia in illo scripta fuit lex, & præcepta Decalogi digito Dei, &c. 2. Paralipo. 198.c.3.F
De idiomatum communicatione. Parad. 39.c.1.B
Tria sunt idiomata principalia, scilicet, Latinum, Hebræum, & Græcum, De Statu animarum. 10.c.3.G
De idiomate Hebræo, vide in dictione, Hebręum idioma.

Idithum. De Idithum, Assaph, & Eman, vide in dictione Assaph, & in dictione Eman.

Idolum. Idolorum cultus non fuit in prima ætate, sed in secunda incępit, in qua Auenreth in Chaldæa docuit colere ignẽ, & Assirophene, qui imagines, & statuas. primò in Aegypto fabricauit, alii dicunt, quòd a Nino rege Niniue, circa tempora Abrahæ sub anno ab orbe condito ter millesimo ducentesimo vigesimo, & hoc iuxta septuaginta interpretes: nam secundum veritatem Hebraicam fuit anno ab orbe condito mil lesimo nongentesimo octuagesimoquarto, Gen. 29.c.1.B
Idola sculpta inuenta sunt primo in Aegypto p Syrophenẽ, q prim⁹ fuit idolatrarũ, Exo. to. 1. 166.c.2.A. Vt patet p Eusebiũ ĩ Chronicis, & p Lucã Tudẽsẽ, & Aegyptus plures Deos coluit, q̃ alię gẽtes, & ipsa dedit modũ colẽdi aliis gẽtibus, Deut. 172.c.1.C
De his, q̃ immolabant idolis Deus prohibebat Iudęis ne comederent pp duo, Exodi tomo 2. 173.c.2.A
Sed ista comedere nõ est secundum se peccatum, sed ex modo sumendi, & intentione poterit esse peccatum, Exodi tomo 2 173.c.2.A
De duabus regulis, quas ponit Apostolus 1. Corin. 10. circa manducationem eorum, quę immolabantur idolis, Exodi tomo 2 173.c.4.H
Idolorum sacerdotes, puellas pulchras amantes, in tẽplis de nocte deflorabant, persuadentes parentibus puellarum, vt nocte traderent ad concubitũ Dei in templo, & refertur historia tẽpore Tyberii Cęsaris, ex Iosepho. Et alia ex Marco Varrone. Leuit. 200.c.3.K
Nullum de Philosophis, & Poetis coluisse idola credit Franciscus Petrarcha, in 3. lib. inuectiuarũ cum ipsi veritatem cognoscerent, Leui. 252.c.2.E
Idolum est nomen Græcũ, & significat idẽ quod figura rei, simulacrũ est nomen Latinũ. & significat similitudinẽ, &c. Nu. 10, 2. 48. c. 3. F. 1. Paral. 185. c. 1. B
Omnia idola gentium erant metallina, lignea, aut lapidea, sed vesta Dea nullam statuam, vel similitudinem habebat, sed continuus ignis in templo eius ardebat, Deut. 36.c.2.E
Idolorum nomina, vt communiter, denominantur a Baal, Iudi. 21.c.2.E
Idola pręcipua Chananęorum erant Baalin, & Astaroth, Iudi. 28.c.2.D
Historia de idolo Michæ, de qua habetur Iudi. 17. fuit multo tempore ante Samsonem, quicquid dicant alii, Iudic. 170.c.3.G. Nam contigit pauco tempore post mortem Iosue, ibid. Et contigit viuente Caleph, ibidem. 172.c.1.A
Vulgaris opinio gentium credebat idola esse deos, sed alii inter eos sapientes, non ipsa idola, sed virtutem quandam spiritualem inclusam in illis, 1. Regum tomo 1 56.c.1.B
Idolum in Hebręo vocatur confusio, 2. Regum, 11.c.1.A
Idolorum materiam, scilicet, aurum, argentũ, ęs, &c. Similiter, & vasa. quibus illis ministrabatur non poterant Israelitę conuertere in vsus suos, nec ea Domino consecrare, secus tamen erat de auro argento &c. q̃ non erant huiusmodi, 1. Parali. 211.c.1.B
Nulla fuerunt idola in prima mundi ætate. Paradoxa, 101.c.4.H

Idolothitum. Idolothitis vesci apud illos, qui credebant, nullam in eis esse virtutem, peccatum nullum est, Matthęi tomo 4 134.c.2.E
Quando liceat vesci sine peccato cibis Idolothitis, Matthæi tomo 5 24.c.3.k

Idolatria. Idolatriã maxime detestatur Deus, cuius assignatur ratio, Genesis, 340.c.4.k. Deuteronom. 6.c.2.A
Idolatria est omnium peccatorum maximum, Exodi tomo 1. 7. colum. 2. D. & 296.c.1.B. Exodi tomo 2. 133.c.2.B. Nam est peccatum directe contra Deũ, Leuit. 316. colum. c. 4. F, Matthæi tomo 1. 240. colum. 4. F
Idolatria multoties appellatur fornicatio in sacris litteris, Exodi 34. Exodi tomo 1. 167.c.1.C. Exodi tomo 2 173.c.1.C
Ad idolatriam erant nimis inclinati Iudæi, Exodi tomo 1 167.c.1.D
Pro idolatria non solum erat punienda persona peccans, sed etiam ciuitas peccans, & tribus peccans, & etiam multæ tribus, vt patet Iosuę 22. Exodi tomo 1 239.c.1.D
Idolatria dicitur cultus, vel honor exhibitus alicui imagini, vel statuæ, quia idolatria ab idolis originẽ trahit,

trahit,idolum vocatur quæcunque imago rei,quo modocunque depingatur,aut ſculpatur,&c. Exodi tomo 1 296.c.2.E
Ad idolatriæ inclinationem aliquid facit cœlum, & conſtellatio,Iudi. 23.c.2.C
Tribus Symeon magis peccauit in idolatria, quàm alia tribus,Iudi. 175.c.4.F
Idolatria ſecundum ſe eſt maximum peccatum, propter duo, primo quia ipſa idolatria eſt directe in Deum, &c. Secundo quia Deum magis offendit, 1.Regum, tomo 2. 10. colum.4. F. Ioſue tomo 2. 176.c.1.C
Pro peccato idolatriæ magis puniebantur Iſraelitæ, quàm gentes,1.Paralip. 182.c.4.H
Sola idolatria tollit integritatem cordis cum Deo ſecundum modum loquendi Scripturæ. 2.Paralipo. 206.c.2.A
Idolatria traxit originem a ſtatua Beli patris Nini,cui mortuo Ninus filius eius dedicauit ſtatuam, Matthæi tomo 4 17.c.3.G
Idolatra. Directe tollit honorem diuinum, alium vocando Deũ, & non ipſum, vel ipſum & alium cum eo,Exo.tomo 2.133.c.2.E
Idolatræ radebant barbam,& capillos capitis,vt patet in Epiſtola Hieremiæ ad captiuos in Babylonia, quæ continetur in 6. capite Baruch prophe. Numeri 1 69.c.1.B
Idumæa prouincia. Idumæa, & Phœnicia ſunt Meridionales terræ promiſſionis,& monte Libano condiuiſæ, nam Phœnicia eſt infra mõtem Libanum Orientem,Idumæa verò ſupra montem Libanum ad meridiem,Gen. 7,c.4.G.& 19.c.2.C
Idumæa ſiue Seyr coniungitur terrę Chanaan in latere Meridiano,extendens ſe aliqualiter contra Occidentem verſus Damaſcum, & ad Orientem cõtra latus Auſtri,& Orientis terræ promiſſionis vbi cõiungitur Arabiæ in finibus Bethoro ſuperioris, qui eſt locus terræ promiſſionis, &c.& Idumæa, ſiue Edom fuit occupata ab Eſau,& poſteris eius. Seyr autem eſt mons magnus in terra Edom, in quo quo ſunt aliquæ ciuitates, & oppida, Geneſis, 331.c.3.H
Idumæa a parte Orientali terminatur mari rubro, Numeri tomo 2 8.c.4.G
Idumæorum,& Hebræorum diſcordia præcognoſcitur ex diſcordia Eſau, & Iacob in vtero, Geneſis, 296.c.4.K
Idumæi quare mutauerint principatum ducum in regem,1.Paralip. 41.c.2.C
Iechonias. De quo Matth.1. debet accipi ,p Ioachim filio Ioachin,& nepote Ioſiæ,4.Reg. 242.c.4.H
Iectam. De Iectam filio Caleph, & poſteritate ſua,1.Paralip. 35.c.1.B
Iecur. Ponitur pro epate,Leui.3. Leuit.25. colum.3.I
Iecur mouet nos ad amandum,quia in iecore fit generatio ſanguinis,&c. Matth.tomo 2 107.c.2.D
Iehu prophęta. Vt videtur, fuit occiſus a Baaſa rege Iſrael. licet Hebræi dicant oppoſitum, 3.Regum.147.c.2.C. Sed dicendum, quòd non fuit ſic,quia ipſe venit ad Ioſaphat regem Iudæ.2.Paralip.19.ibidem.
Ieiunium. Ieiunare. Quare tempore ieiuni patiantur magis homines pollutionem nocturnam, quàm alias,& maximè ſi ieiunans biberit aquam, & magis ſi caldã fuerit,& paruo tempore ante cubitũ, Leui. 144.c.3.F
De ieiunio ſic ait Proſper in 2.lib.de vita contemplatiua,ſi abſtinere,vel ieiunare debemus, nos non neceſſitati ieiunandi ſubdamus, ne iam non deuoti, ſed inuiti rem voluntariam faciamus, quod debet intelligi de neceſſitate coactionis,Numeri tomo 2 135.c.3.I
Ieiunium Hebræorum non erat ſicut noſtrum ieiunium,quia illi in die, quia ieiunabant, nihil comedebant per tempus viginti quatuor horarum, 3. Regum. 41.c.2.A
Inter Iudæos non erat aliquod ieiunium inſtitutum à Deo,niſi in die propitiationis,ſcilicet,decima die Septembris, ſed poſtea fuerunt introducta aliqua ieiunia alia,propter aliquas triſtitias,& mala, quæ eis euenerunt, vt patet Zachariæ 8. 3. Regum. 157.c.4.F
Ieiunium,& oratio valde diſponunt ad prophetiam, 4.Regum 27.c.1.A
Ieiunium Chriſti fuit conueniens propter multa, Matthæi tomo 1 220.c.3.G
Ieiunium ordinatur ad continentiam carnis, Matth. tomo 1 220.c.3.G
Ieiunium Iudæorum, & Saracenorum quale ſit,Matthęi tomo 2.221.c.2.C.& tomo 3.87.c.1.D.&'291 c.4 F.& tomo 6. 4.c.1.A
Ieiunium Chriſti inchoatum eſt ſexta die Ianuarii, Matthæi tomo 4 85.c.4.F
Chriſtus ante ieiunium,quod fecit in deſerto, ſæpius ieiunauit,Matthæi tomo 1 220.c.4.G
Chriſtus non ieiunauit minus quàm quadraginta diebus,ne vlderetur minor Moyſe,& Elia, non tamẽ ieiunauit pluribus quàm quadraginta diebus propter multa,Matthæi tomo 1 221.c.2.A
In ieiunio quadraginta dierum non eſurierunt Moyſes,neque Elias,ſed diuinitus ſuſtentabantur,Matthęi tomo 1 221.c.3.I
Ieiunium Chriſti aliqua ex parte fuit nobis traditum in exemplum, ſcilicet, quòd. quia ipſe ieiunauit, nos ieiunemus,& aliqua ex parte fuit in probationem potentię ſuæ,& ſic non proponitur nobis, vt exemplum imitandum, ſed ſolum ad credẽdum, ſicut & eius tentatio, quia non ſolum tentationes repulit,ſed etiam tentatori ſe obtulit,& ei occaſionem ad tentandum dedit, Matth.tomo 1 222.colum.2.D
Cauſa præcipua,quare Chriſtus ieiunauit quadraginta diebus,fuit vt daret diabolo occaſionem tentandi ipſum,Matth.tomo 1 224.c.4.G
Ieiunium Quadrageſimæ non eſt ex Chriſti mandato,ſed ex ſolo ſtatuto Eccleſiæ; habuit tamen cauſas pendentes ex Chriſti facto,quę referuntur,Matthęi tomo 1 225.c.3.F
Ieiunium Chriſti fuit aliquo modo afflictiuum, vt probatur ex multis, Matthæi tomo 1. 225.colum.4.k
Ieiunantibus cur licet piſcibus veſci,& non carnibus, Geneſis 7.c.4.K
Poſt ieiunium, & non prius, tentatus eſt Chriſtus propter multa, Matthęi tomo 1. 226.colum.1.A
Omni tempore ieiuniorum iubentur fideles abſtinera a coitu, vt habetur 33. quæſtione 4. capitulo Chriſtiano, & propter hoc Eccleſia prohibet illis temporibus celebrari nuptias, eo quòd ieiunia fiunt a nobis ad afflictionem carnis, item, vt Deus facilius hominem exaudiat, & ſimiliter abſtinendum eſt tunc a litigiis, & a repetitione debitorum, iuxta illud Iſai. 58. Ecce in die ieiunii veſtri, &c. Matthæ tomo 2. 181. colum.1.D

Magna ieiunia fecerunt Apostoli post ascensionem Christi, Matthæi tomo 3 200.c.4.H
Ieiunium Quadragesimę primus omnium instituit Beatus Petrus, vt dicitur, qui etiam instituit Aduẽtum Domini, sed postea non fuit ab omnibus receptus. Quadragesima verò recepta est, & in Conciliis generalibus, & a summis pontificibus confirmata, de consecratio. distinctio. 5. cap. Quadragesima, & de consecratio. distinctio. 3. cap. non licet, & capitu. non oportet, & extrà, de obseruatione ieiunii, capitu. consilium. Et motiuum ecclesiæ ad instituendum Quadragesimam, fuit multiplex. Primò ad imitandum Christum: secundò propter decimas temporis, &c. tertiò, vt per hoc satisfaciamus de omnibus peccatis commissis contra Decalogum præceptorum, & quatuor Euangelia, id est contra nouum & vetus testamentum, Matthæi tomo 3 93.c.2.B
Ieiunium Quadragesimæ institutum est ab ecclesia, scilicet, tẽpore illo, in quo fit, scilicet, ante Pascha, primo propter temporis conditionem, &c. Secundo propter sacramenta Paschalia, &c. Et dicitur Quadragesima, quia quadraginta dies ieiunamus, & illud, quod dicitur distinctio 4. capit. statuimus, & cap. denique, intelligendum est de clericis solis, & tamen illa capitula non obligant, quia non fuerunt recepta, neque communi vsu approbata, vt dicit Gratianus distinctio. 4. capit. denique. §. hoc & si legibus, Matthæi tomo 3 93.c.3.k
Ieiunium est actus solius abstinentiæ elicitiue, & a charitate imperatiue, & similiter a latria, & fortitudine, &c. Matthæi tomo 3 82.c.2.A
Non tenemur ieiunare Quadragesimam propterea, quia Christus ieiunauerit Quadragesimam, sed qa Ecclesia instituit illam ieiunandam, de consecra. dist. 3. c. sacerdotibus, Matthęi tomo 3 93.c.1.D
Ieiunium Quadragesimæ debet ab omnibus integraliter obseruari, & quicunque vnam diem soluerit, totam Quadragesimam soluere videtur de consecratio. distinct. cap. non licet. & cap. non oportet, non est tamen sic intelligendum, quòd peccet tantum ac si totam Quadragesimam solueret, nulla die ieiunando, sed soluit totam, id est, rumpit eam, vel aufert integritatem, & illud dictum est in cap. prædicto. non licet. & in capit. non oportet, contra quosdam, qui putabãt, quòd in quinta feria vltimę hebdomadæ bis esset comedendum, Matthæi tomo 3 94.c.1.C
In Quadragesima non est ieiunandum in Dominicis diebus, vt patet de consecra. distinct. 3. cap. placuit, & cap. ieiunium, & cap. ne quis. Fuit tamen consuetudo antiqua, quæ etiam in tempore Gregorii durabat, vt ipse scripsit Augustino Episcopo Anglorum, quòd omnibus Dominicis Quadragesimæ, fideles vescebantur carnibus, & vltra modum se ingurgitabant, per totas noctes, quod valde detestatur ibi Gregorius, & tamen propter scandalum non ausus fuit prohibere illud, &c. Sed nunc ablata est illa consuetudo, & Ecclesia totaliter abstulit comedere carnes in illis diebus, Matthęi tomo 3. 94.c.2.B
Ieiunare est actus virtutum omnium, vt dicit Hieronymus, & habetur pro glosa, illius Mat. 17. §. Hoc genus dęmoniorũ nõ eiicit, &c. quod qualiter sit intelligendum, Matt. to. 3. 82.c.3.K
Ieiunare est opus satisfactorium, quia in eo reperitur propria ratio operis satisfactorii. §. q sit bonum ex genere voluntariè factum, & in charitate, & alias non debitum, Matthæi tomo 3 82.c.4.H
Multum ieiunare aliquando contingit esse peccatũ, Matthæi tomo 3 87.c.3.G
Ieiunare prout denominatur a ieiunio naturæ, non est actus, sed cessatio ab actu: bene tamen, quod denominatur a ieiunio ecclesiæ, Mat. to. 3. 81.c.2.C
Senes tenentur ieiunare, quando sine nocumẽto corporis manifesto, ieiunare possunt, &c. quod si secus sit, non tenentur, & ad hoc non sunt anni determinati, quia in hoc potius cõsideratur corporis valetudo quàm numerus annorum, cum non accidat senectus omnibus eodem tempore, sed quibusdã prius, & aliis posterius secundum cõditionem corporũ, & fm varia accidentia, Mat. to. 3. 91.c.4.k
Infirmi non patientes specialiter aliquam infirmitatem, sed qui sunt debiles non ex aliqua ægritudine, sed ex vniuersali defectu corporis, an teneantur ieiunare, idem dicendum, sicut de senibus; si tamen sint infirmi vera ægritudine, vt febricitantes, &c. tales non tenentur ad regulam ieiuniorum, sed infirmorum, similiter neque debiles debilitate ex aliqua ægritudine, qui dicuntur conualescentes, non tenentur ad ieiunium ex eadem causa, qua senes, Matthæi tomo 3 92.c.1.C
Si vxor alicuius ieiunet ieiunio voluntario ex voto, vel sine voto ex sola deuotione, potest vir prohibere immediatè, quòd sciuerit, &c. Nume. 30. Si autẽ ieiunium sit necessarium ex institutione ecclesiæ. Regulariter non potest vir prohibere vxorem, bene tamen in certis casibus, Matt. tomo 3. 92.c.1.E
Ieiunia statuta ab ecclesia, sunt satisfactoria, Matthæi tomo 3 12.c.4.K
Ieiunio sanãtur pestes corporis, oratione vero pestes animæ, Matthæi tomo 3 16.c.3.k
Ieiunium definitur sic, ab Isidoro: Ieiunium est parsimonia victus, abstinentiaque ciborum. Et q p̃dicta definitio sit sufficiẽs, probatur Mat. to. 3. 80.c.3.F
Duplex est ieiunium, quoddam naturæ, & aliud institutionis Ecclesiæ; & de hoc secundo intelligitur definitio Isidori de ieiunio, & fuit institutum ab ecclesia in satisfactionem pro peccatis, cum sit opus bonum, & pœnale, Mat. tom. 3. 80.c.3.G
Illud dictum Hieronymi, Matth. 17. super illo verbo: Hoc genus dæmoniorum, &c. scilicet, ieiunare non solum est ab esca, sed etiam a cunctis illecebris abstinere, intelligitur de ieiunio spirituali, Matthæi tomo 3 80.c.3.k
Ieiunium est virtutis actus, vt probatur, non tamen est necesse, quòd quãdocunque fiat, virtuose fiat, Matthæi tomo 3 81.c.3.K
Per ieiunium, non debet subtrahi necessarium in cibo ad naturæ conseruationem, nec necessarium ad conseruandam corporis valetudinem, & vigorem secundum sufficientiam: bene tamen necessarium ad conseruandam optimam dispositionem, licet illud possit licitè accipi: potest tamen laudabiliter subtrahi, Matthæi tomo 3 81.c:2.D
Ieiunium necessarium prædicatoribus, Matthæi tomo 1 220.c.3.k
Aliquod ieiunium cadit sub præcepto iuris naturalis, scilicet, illud quod est subtractio cibi alias liciti, & sine quo vix, aut nullo modo possunt vitari aliqua peccata, vt dicitur Matth. 17. Hoc genus dęmoniorum, &c. Matthæi tomo 3 83.c.4.k
Apud quosdam Gentiles bene de Deo sentientes erat ieiunium, scilicet, illos, qui de Deo credebant, qa est, & quia remunerator est, vt patet Ionæ 3. de Niuuitis, qui posuerunt sibimet ieiunium, vt satisfacerent Deo pro peccatis: Sed apud alios non, Matthæi tomo 3 84.c.1.E
Ieiunium habet duo bona, vnum est, quòd est satisfactorium. Alterum est ad tollendum vitia carnis ipsam

psam debilit ando, Matth. tomo 3. 84.c.2.E

Nulla ieiunia instituit Christus, nec etiam posuit ex presse sub consilio; reliquit tamen Ecclesiæ de illis ordinandum. Et prænuntiauit, quòd illa essent in posterum habenda inter suos fideles, cuius assignatur ratio, &c. Matthæi tomo 3. 84. c.4.H

Ieiunium secundum se non est opus charitatis, sed pœnitentiæ, vel satisfactionis. Et non dicit secundum se aliquam perfectionem, nisi inquantum potest prodesse ad aliquid. Et propterea non est opus de consilio, &c. Potest tamen dici opus de consilio large, prout omne opus super erogationis, idest, quod non cadit sub præcepto dicitur ad consilium pertinere. Christus tamen non posuit consilia expresse, nisi de illis rebus, quæ pertinent ad excellentem charitatem, &c. Matthęi tomo 3. 85.c.1.D

Multa ieiunia posita fuerunt per ecclesiam, & omnia illa obligant, quia posita fuerunt sub præcepto, nam ecclesia per suum statutum obligat fideles, sicut si esset Dei præceptum. Et fuit conueniens illa statuere, Matthæi tomo 85.c.3.G

Primum ieiunans, quis fuerit, non constat. Constat tamen, quòd ieiunia sint antiquissima, & in omni tẽpore, quo homines cognouerunt Deum, fuerunt ieiunia. Et in lege naturæ fuerunt ieiunia, & motiua ad ieiunandum ostendunt, qnòd ieiunium sit antiquissimum. Primum fuit ad significandum tristitiam, nam homines, qui volebant tristari, vel se se tristes ostendere, ieiunabant: vnde quando faciebant planctum solemnem pro aliquo ieiunabãt, vt patet 1. Regum 31. vbi dicitur, quòd viri Iabes tulerunt cadauera Saul & filiorum eius, &c. Et ieiunauerunt septem diebus. 1. Paralipom. 10. Aliud motiuum fuit propter Deum. Et hoc tripliciter vno modo quantum ad actus latriæ. Alio modo quatenus est ad impetrandum. Tertio modo inquantum est ad satisfaciendum, Matthęi tom. 3. 85.c.4 H

Multa ieiunia fuere apud Iudæos, vt patet Matthæi 9. & Lucæ 5. sed quædam eorum fuerunt introducta ex lege, alia verò ex voluntate Iudęorum. Ex lege fuit tantum vnus dies ieiunii, scilicet, dies propitiationis, vel expiationis, Leui. 16. & 23. Et tale ieiunium fuit figura contritionis in noua lege, &c. Matthęi tomo 3 86.c.2.E

Quare in veteri testamẽto institutum fuerit ieiuniũ, & non in nouo, Matthæ tomo 3 86.c.3.G

Multa ieiunia fuere apud Iudęos, sed non ex lege. Et ista erant duplicia, quædam specialia apud aliquos homines religiosos, vt erant Pharisæi, &c. & discipuli Ioannis, vt habetur Matth. 9. & Marci 2. Et Hesęni maxime ieiuniis vacabant, &c. Mathæi tomo 3. 86.c.4. G. Alia erant ieiunia toti populo cõmunia, quæ per modum statuti vel legis, ab omnibus Iudæis obseruabantur. Et ista erant, de quibus Zacha. 8. ieiunium quarti, ieiunium quinti, ieiuniũ septimi, Ieiunium decimi in gaudiũ, & dies festos vertetur domui, & Ierusalem. Et per quartum, quintum, septimum, & decimum intelliguntur quatuor menses, in quibus ieiunabant Iudęi in memoriam alicuius tristitiæ, & malorum, quæ Iudæi tolerauerunt. Et ad repręsentandum anniuersatie istam tristitiam. Ieiunium quarti mensis fiebat propter duo: primò propter fractionem tabularũ veteris testame. a Moyse, quę fuit in 4. mense, &c. secundò propter captiuitatem Iudęorum, quæ fuit in 4. mense, scilicet, in Iulio. Ieiunium quinti fuit propter tria: primò propter murmurationem Iudæorum in reditu exploratorum, &c. Numeri 14. Secundò, quia in mense quinto Nabucodonosor, & Chaldęi ingressi sunt Ierusalem, & succenderunt templum Domini, & subuerterunt illud. hoc etiam mense destructa est Ierusalem a Romanis, scilicet, a Tito, &c. Ieiunium septimi fuit, qa tũc occisus est Godolias, qui relictus fuerat a Chaldæis, vt esset princeps terræ Iudæorum, & propter mortem eius omnes Iudæi, qui relicti fuerant, fugerunt in Aegyptum. 4. Reg. 25. & Iere. 42. Ieiunium decimi erat propter planctum, quem Iudęi existentes in Babylone habuerunt, cognito, qꝑ templum esset succensum, & ciuitates destructę, nam tunc erant multi Iudæi in Babylone, qui prius fuerant translati in Babylonem cum rege Ioachin, Matth. tomo 3 86.c.4.I

Iudæi in ieiuniis suis comedebant carnes, & per totã diem nihil comedebãt, similiter faciunt Saraceni, Matthęi tomo 3 87.c.1.D

In omnibus ieiuniis potest Papa dispensare, & prælatus in ieiuniis Synodaliter introductus in sua diœcesi. Et in ieiuniis introductis per totã ecclesiam, potest etiam prælatus dispensare, quia ecclesia cuicunque prælato permisit dispensationem circa illa, existente rationabili causa, ipse tamen ieiunans, si est persona priuata, non potest dispensare secum in ieiunio, potest tamen vti permissione iuris, quia ius noluit eum obligare in certis casibus ægritudinis &c. Math. tomo 3. 88.c.1.E

Ad ieiunia tenentur viri iusti quantumcunque sint sancti, etiam si nunquam peccarẽt mortaliter, imo etiam si ex priuilegio nunquam peccauerunt venialiter, Matth. tomo 3 88 c.4.H

Duplex est ieiunium, s. ieiunium luctus, & ieiunium exultationis, &c. Matthęi tomo 3 88.c.4.I

Ieiunium non solum est satisfactorium pro peccatis pręteritis, sed etiam est adiuuans ad euitandum futura, & pręseruandum se ab eis, Mat. to. 3. 89.c.2.C

Ad omne ieiunium ecclesię tenentur omnes a viginti annis, & supra, vt tenent multi Iuristarũ, & Theologorum. Alii dicunt, quòd ab anno 21. sed vltima istarum opinionum videtur verisimilior, Matthęi tomo 3 89.c.4.k

Ad ieiunium non tenentur paruuli, & licet paruuli habeant plus de humido, quàm proiecti, illud tũ est minus inspissatum, & solidũ ꝙ humidũ in proiectis, & ideo est facilius cõsumptibile, & sic indiget cibo pluries, Mat. to. 3. 90.c.2.A

Ieiunium potest licite solui per peregrinationẽ necessariam, quia peregrinans non põt simul peregrinari, & ieiunare. Si aũt peregrinatio sit spontanea, tũc licitè põt solui ieiunium vbicunq; videtur esse maior necessitas peregrinandi quàm ieiunandi, vel maior pietas, &c. Matthæi tomo 3. 90.c.2.B

Cursores actualiter currentes, vel itinerantes excusantur a ieiunio, si non possunt commode ieiunare simul, & peregrinari, vel iter facere, &c. Matthęi tomo 3 90 c.3.H

Pauperes ostiatim mendicantes, qui non possunt habere victum pro vna vice, absoluuntur a ieiunio, & idem est de viatoribus, si itinerando habeant intentionem ieiunandi. Et hora cęne perueniunt ad locum, in quo non possunt habere cibum sufficiẽtem pro tota die, licebit pluries comedere etiam si itineratio sit spontanea, & non causa deuotionis, sed solius vtilitatis. pauperes vero non mendicãtes, qui possunt sustentari per rudes cibos, nõ excusantẽ a ieiunio, &c. Mat. to. 3. 90.c.4.F

Manualiter laborantes, quando labores sunt leues, cum quibus ieiunium stare potest, vt sunt sutores coriarii, &c. non excusantur a ieiunio, secus tamen quando labores sunt magni, in quibus fit magna

magna corpis reſolutio,&c. ſi tales ſint,quòd ſe,& familiam ſuam non poſſunt ſuſtentare, niſi laborā do;nam ſi poſſunt,tenentur potius ceſſare a laboribus,vt poſſint ieiunare &c.nam qui per laborem intendunt conſequi lucrum non neceſſarium, nō excuſantur a ieiunio. Et dicitur lucrum neceſſariū illud, quod requiritur ad quotidianam ſuſtentationem,& ſuperfluum dicitur illud,quod eſt vltra ſuſtentationem quotidianam, ſed lucrum dicitur neceſſarium,quod requiritur, conſideratis communiter neceſſitatibus humanis, Matthęi tomo 3 90.c.4.K

De ſeruitoribus dominorum,quando poſſint in diebus ieiunii pluries comedere, Matthæi tomo 3 91.c.3.F, Et idem dicendum eſt de legentibus ad menſam,cęnante conuentu in diebus ieiuniorum ibidem. 91.c.3.C

A ieiunio non poteſt excuſari prægnans niſi timeatur de periculo propter fętum. Et eadem eſt ratio de lactantibus paruulos,quæ indigent multo cibo ad nutritionem ſuam,& generationē lactis, & boni lactis, Matthęi tomo 3 91.c.3.K

Volens frangere ieiunium,ex aliqua cauſa, aliquādo non tenetur habere diſpenſationem,& aliquando ſic,Matthęi tomo 3 92.c.2.E

De temporibus ieiunii aſſignatis ab Eccleſia dantur aliquæ cauſæ,Mat.to.3.92.c.4.F, Nec fuit conueniens,vt Eccleſia inſtitueret,quòd quilibet fidelis ieiunaret quolibet anno.50.vel 60.dies quando ip ſe vellet,ibidem. 93.c.2.A

Ex temporibus ſtatutis ad ieiunandum, quædam nō ieiunantur ab omnibus,vt tempus Aduentus Domini,& dies ſabbathi.extra de obſeruatione ieiuniorum.c.conſilium,& 12.diſtin.ca.illa, & de cōſecratio.3.diſt.c.ſabbatho,quædam alia obſeruantur a tota eccleſia.vt Quadrageſima.diſti.4.c.Quadrageſima,& de conſecra.diſti.3.ca.conſtituimus. Similiter vigilia Natiuitatis Domini, & omnium ſanctorum,& omnium Apoſtolorum, &c.Matthæi tomo 3 93.c.1.B

Ieiunia quatuor temporum non celebrabantur ante tempus Calixti papæ,ſed ſolum ter ieiunabatur in anno,ipſe vero inſtituit ieiunium quatuor temporum 76.diſtin.ca.ieiunium, & aſſignationē prędictorum temporum,quia primum iſtorū 4.temporum fiebat 1.hebdomada Martii a principio 2.fiebat 2.hebdomada iunii 3.fiebat hebdomada 3.Septembris 4.hebdomada 4.Decēbris 76.diſtin.cap. Conſtantinus. Sed poſtea fuerunt aliter aſſignata, ſ.quòd ſi Calen.Martii eueniret feria 4.vel ante.celebraretur eadem hebdomada ieiunium, ſi autem 5.feria, vel poſt, ieiunium fieret:hebdomada 1. De.2.ieiunio, eodem modo.in.2.hebdomada iunii,hoc addito, quòd ſi iſtud ieiunium eueniret in hebdomada,quæ eſt ante Pentecoſtem, non celebraretur in eadem, ſed in ſequenti, de.4.ieiunio erat generale,quòd in ſabbatho ante vigiliam natiuitatis Domini finiretur 76.diſti.ca.de ieiunio.Sed iſte modus non obſeruatur in totū nūc, ſed primū ieiunium eſt prima hebdomada Quadrageſimę 2. in hebdomada Pentecoſtes 3.in Septembri, vt dictum eſt 4 in Decembri eodem modo 76.diſtin.c. ſtatuimus. Et cauſa huius ieiunii quatuor temporum aſſignatur multiplex.prima, quòd iſtud ieiunium fit in laudem Dei,& fit per quatuor tempora &c.Matthęi tomo 3 94.c.2.E

Eccleſia conſueuit ieiunare in vigiliis aliquorum ſanctorum, vt in vigilia aſſumptionis beatiſſimę Virginis,extra de obſeruatione ieiuniorum ca.ex parte,& vigiliæ Lautentii, & omnium.S.& omnium Apoſtol.vigiliæ præter vigilias Apoſtolorum Philippi,& Iacobi,& Ioan.Euangeliſtæ,cuius aſſignatur cauſa extra de obſeruatione ieiu.cap.conſiliū, quia Philippi &c.cadit infra ſolemnitatem Paſcha lem &c. Et vigilia Ioan.infra octauam Natalis Domini,nec tenetur opinio Hoſtien.quòd circa Apoſtolorum ieiunia conſuetudo ſit tenenda, vt ieiunentur,vel non.Et ieiunare in vigiliis Sanctorum inſtitutum eſt,vt mentem habeamus diſpoſitā ad orationem &c.Mat.tomo 3 95.c.1.B

Ieiunium rogationum, & vigiliæ Pentecoſtes non eſt de præcepto,ſed de conſilio,ſic dicitur de conſecra.diſtin.3.cap.rogationes in glo.&c.ſecus tamen ſi iſta ieiunia ſint alicubi recepta ex conſuetudine,& approbata;nam tunc efficitur ieiuniū neceſſitatis,&c.Mat.tomo 3 95.c.2.D

Ieiuñium in.2.4 & 6.feriis,nō eſt de neceſſitate, quia ſtatuta de illis ieiuniis non fuèrunt recepta,nec approbata per conſuetudinem,ſicut nec illud ſtatutum,quòd inciperent clerici ieiunium a Quinquageſima 4.diſtin.c.denique.§.hoc,& ſi legibus &c. Matthæi tomo 3 95.c.3.F

Ieiunare in ſabbatho non eſt neceſſitatis, ſed ſtandū eſt conſuetudini, etiam quo ad comedere carnes in ſabbatho, vel non comedere, Matthæi tomo 3 95.c.4.F

Ieiunium Aduentus non eſt obligatorium quamuis aliqui dicant, quòd ieiunium Quadrageſimę, & Aduentus inſtituta ſint a Beato Petro, Matthæi tomo 3 95.c.4.G

Si vigiliæ Sanctorum ieiunandę veniant in die Dominico, ieiunium illarum celebrabitur ſabbatho præcedenti. extra de obſeruatio.ieiuniorum cap. ex parte, & capitu.conſilium, Matthæi tomo 3 95.c.4.K

Ieiunium ſecundum ſe eſt opus bonum, & ſi propter bonum finem fiat, nullo tempore vituperabile eſt,quamtuncunque ſit tempus ſolemne, Eccleſia tamen quibuſdam temporibus ieiunium interdixit,oſtendens quòd de neceſſitate nullum ieiunium ſit in illis faciendum propter aliquas cauſas lętitiæ,cum ieiunium communiter pertineat ad mærorem.tempus inter Paſcha,& Pentecoſtē. Et dies Dominica,& dies Natalis Domini,& quęlibet 5.fer.extra quadrageſimam 76.diſt.§.non autem &c.tamen ex deuotione quilibet poteſt ieiunare prædictis diebus. Et etiam licitum eſt cuilibet prouinciæ introducere ieiunium hoc tēpore obligatorium,Matthæi tomo 3.96.c.1.A, Et idem dicendum eſt de diebus Dominicis,'ꝙ non eſt neceſſe ieiunare in illis,bene tñ poteſt quis ex deuotione ieiunare,ibi.96.c.3.F,Et de.5.feria idem dicendum eſt,vt patet de conſecra.diſt.3.cap.ieiuniū,& hoc propter duo,primò ꝓꝓ errorē tollendū,&c. ſecundo propter excellentia huius diei. Maioris tamen excellentię eſt dies Dominicus,ſed dies 5.fer. deſiit haberi in honore &c.ibidem.

Manichęi ieiunabāt diebus Dominicis.dicētes nullā eſſe differētiā excellētię vnius diei ſup alteram ſed hoc reprobatur ab eccleſia,Mat.to.3. 96.c.2.E

In ieiuniis ꝺterminat hora nona ad ſumēdū cibū,&c. Et iſta hora pōt dupliciter accipi,ſ.ſtrictè,& largè; ſtrictè eſt finis tertię,quartę diei artificialis; largè verò eſt quęcūque pars tēporis poſt finē Sextę,ſ.ſecūda quarta diei,qñ Sol eſt in pūcto meridiei,& in pīcipio declinationis a pūcto meridiei incipit hora nona,& licitū eſt ieiunātibus māducare,& hoc interpretat Eccleſię cōſuetudo generaliter,q̄ poſt meridiē cōcedit immediate cibū ieiunantibus,Et ob hocin diebus ieiuniorū eccleſia dicit nonam

ſemper

ſemper ante cibũ,ita vt quandocunque dicto illo officio ieiunans comederit, dicat̃ comedere poſt nonã,vel in nona hora.Et patet hoc in obſeruãtia religionũ,vbi ieiuniũ ſtrictè obſeruat̃, & cęremoniæ eius.Et in Quadrageſima licitum eſt cibum ſumere quando veſperi dicti ſunt,de cõſecra.diſtin. 1.c.ſolent.Et tamen adhuc non eſt neceſſe ad ieiunium ſemper comedere poſt meridiem, quia multi propter cõditionem religionis, vel propter alias cauſas excuſanț,ita vt poſſint comedere ante meridiem &c.Matthæi tomo 3 97.c.2.A

Quare diebus ieiuniorũ comedimus hora nona, & non ante,vel poſt,Mat.to.3. 97.c.1.A,& ſeq.

In veteri teſtamento non ſumebatur cibus in die ieiunii ante veſpere, ſed nouum teſta.non conformatur veteri in hoc,cuius aſſigãtur ratio, Matthæi tomo 3 97.c.3.F

Ieiunium poteſt dupliciter frangi,vno modo quantũ ad meritum,alio modo quantum ad violationem præcepti dati de ieiunando. Primo modo frangitur,quando per ieiunium nihil meremur, vel minus q̃ alias mereremur.Et iſta fractio põt fieri modis innumeris,ſecũdo modo quãdo fit cõtra intentionem ſtatuentis ieiunium,Mat.to.3. 97.c.3.I

Ieiunium non frangitur per potationem,ſiue fiat ante prandium,ſiue poſt,dum tamen non fiat in fraudem,vt ſcilicet,per hoc aliquo modo ſuſtentetur homo,& ceſſet afflictio,quã inducit ieiuniũ, quia tũc non ſolũ perit meritũ ieiunii,ſed ẽt commlttit̃ mortale peccatum,&c.Mat.tomo 3 97.c.4.G

Ieiunium frangit, qui cibum accipit ad refectionem vltra ſemel,poteſt tamen quis ſumere ita modicũ de cibo,quòd non dicatur comedere pluries, licèt pluries hoc fecerit, vt ſi quis ſumeret vnam micã panis,vel vnum granum vuæ, vt ſi hoc faciat ſine cauſa,vt propter delectationem,vel ſolum ad experiendum ſaporem,perdit aliquid de merito ieiunii,non tamen violat ieiunium, ſecus tamen ſi faciat hoc ex cauſa legitima.Poteſt etiam bis ſumere refectionem, & non ſoluere ieiunium dum tamen vtraque vice nõ ſumat plenam refectionem, ſed altera earum ſolum, vt contingit in ſeruitoribus dominorum,qui ſeruiunt eis ad menſam diebus ieiunii,&c.Mat.tomo 3 97.c.4.K

Poteſt ſtatui per Eccleſiam, vt quis comedat bis,& ieiunet.Sic ait Innocentius,de reliquiis,& vene.Sãctorum c.cum ex eo.ſed non vtraque vice ad plenam refectionem,& ſubdit exemplum, Matthæi tomo 3 98.c.1.B

Coqui præguſtantes cibos,vt cognoſcant, ſi habeant ſufficienter de condimento,&c.non ſoluunt ieiunium,Matthæi tomo 3 98.c.1.C

Qui ſemel comedit,& cibos ſtatutos ad ieiunium comedat,etiam ſi comedat immoderate, vel bibat, non ſoluit ieiunium,poteſt tamen perdere meritũ ieiunii in totum, vel in partem] ſecundum conditionem exceſſus. Et poteſt interdum peccare mortaliter,&c.Matthæi tomo 3 98.c.1.E

In ieiunio nihil eſt illicitũ,niſi quod eccleſia vetuit, Matthæi tomo 3 98.c.2.E

Ebrietas non frangit ieiunium,quamuis ſit vel peccatum mortale,vel veniale,Mat.tomo 3 98.c.3.F

Odores non ſoluunt ieiunium,quia odor non nutrit, vt di.Philoſophus in lib.de ſenſu,& ſenſato,ſed ſolum confortat,non tamen conuertitur in ſubſtantiam odorantis ad hoc, quòd reſtauret deperditũ per reſolutionem,&c.Matthęi to.3. 98.c.3.G

Non frangit ieiunium, qui ſumit medicinam,quatenus illa eſt contraria morbo, ſecus tamen,qui ſumit medicinam,vt cibum, & potum ad refectionem,nam ſic frangitur ieiunium,licet infirmi non peccent, quando habent iuſtam cauſam frangendi,&c.Matthæi tomo 3 98.c.3.K

Electuarium,vt communiter,non frangit ieiunium, ſiue ſumatur propter delectationem, vel vt cauſa medicinę,quia intentio finis eſt extra naturam ieiunii, & licet electuarium aliquo modo nutriat, communiter tamen non ſumitur ad nutritionem, nec ad manducationem, ſed ſolum ad bonam diſpoſitionem ſtomachi,ſicut potus,& hoc quando ſumitur per modum electuarii,& non per modũ cibi,Matthæi tomo 3 98.c.4.G

Modicum panis,vel fructus,ſi ſumatur ne potus noceat,non frãgit ieiunium, quia tunc non ſumitur vt cibus,ſed vt medicina, & hoc niſi conſuetudo eſſet ſumere aliquantum panis,quia circa talia cõſuetudo habet magnum vigorem, & ſic ſumũtur vt non cibi, ſed vt medicina, Matthæi tomo 3 99.c.1.B

In omnibus ieiuniis abſtinendum eſt a carnibus, & in quadrageſima nõ ſolum a carnibus abſtinetur, ſed etiam ab omnibus, quæ ducunt originem a carne,ſ.a ſanguine,caſeo,lacte,& ouis,vt ait Gregorius 4.diſtin.c.Denique. Et hoc verũ eſt niſi alias ſit penuria piſcium ad ſufficientiam,quia tunc recurri poteſt ad alios cibos,& conſuetudo antiqua excuſat circa hoc.Cùm ieiunia,vt in plurimum ex conſuetudine vigorem habeant.In aliis verò ieiuniis non quadrageſimalibus,ſtandum eſt conſuetudini circa cibos,dum tamen non vtantur carnibus,& hoc,quia de ieiunio quadrageſimæ expreſſum eſt 4.diſtin.ca.denique,&c.Matthæi tomo 3 99.c.2.B

In ieiunio non inter dicitur vinum,quia ad libidinem non confert per modum nutrimenti,ſicut carnes, ſed per modum alterantis,quæ alteratio cito deficit,& ideo ad libidinem magis cõferũt carnes &c. Matthęi tomo 3 99.c.3.G

Ieiunium non habet obligationem, niſi illam quam Eccleſia per legem ſuam introduxit, vel conſuetudo,quæ habet vim legis,Mat.to.3. 100.c.2.A

Ieiunans debet ſumere cibum hora nona poſt meridiem,& poſtquam eccleſia dicit nonam,quæ ſemper diebus ieiuniorum dicitur ante cibum de conſecra.diſtin.1.c.ſolent,& diſtin.5.cap.quinque. Et ſiquis ſumat cibum parum ante nonam,non frangit ieiunium,ſecus tamen,ſi multũ anticiparet, vt comedendo in hora 3.videtur frangere ieiunium. Innocentius tamen tenet,quòd nullo modo frangatur ieiuniũ per anticipationẽ,quod etiam probabile videtur,perdit̃ tamẽ meritum ieiunii,quia iſte talis facit contra ſtatutum,& tunc oportet,dicere, quòd taxatio horæ in ieiunio non ſit de principali intentione eccleſiæ, ſed ſemel tantum comedere. Et tunc exponendum eſt ca.ſolet de cõſecra.diſti. 1.ſ.ꝙ nullo modo iſti credendi ſunt ieiunare,i.non ſunt credendi,ꝙ mereantur per ieiuniũ,licet ieiunent &c.ſecurior tñ eſt prima poſitio, & rationabilior,ꝙ.ſ,magna anticipatio,perdat meritũ,& ieiuniũ ſoluat.In propoſito tamẽ conſideranda ſunt multa,primum eſt conſuetudo regionis.ſecundũ conditio regionis,ſi ſunt magni dies,vel parui: tertio conditio temporis in regione 4. conditio perſonarum 5.varietas officiorum,& operationũ &c. Matthęi tomo 3 100.c.2.B

Ieiunium frãgitur per vnum ſolum de quinque modis,quibus vitium gulæ nocet nobis, ſcilicet,per prȩuenire tempus comedendi,& nõ per alios quatuor,Matthæi tomo 3 100.c.4.K

In bono ieiunio requiritur ieiunare, & meritorię ieiunare.

iunare. Ad ieiunandum requiruntur quatuor, ſcilicet, ſemel tantum comedere, abſtinentia a carnibus, licet iſtud non ſit generale. Tertio, quòd in ieiunio quadrageſimali non ſolum a carnibus, ſed ab omnibus illis, quę a carnibus originem ducunt, vt a caſeo, ouis, & lacte. Quarto hora debita ad mãducandum. ſed ad meritorie ieiunare requiruntur decem, & ſex. Primum eſt debitus finis. Secundũ debitum tempus. Tertium, vt non vtatur rebus delectabilibus ex induſtria. Quartum vt non ſit ciborum ſuperfluitas. Quintum necebrietas. Sextum nec magna apparatio ciborum delicatorum. Septimum nec ardenter cibos ſumere. Octauum nõ comedere ante tempus ex impatientia famis. nonum non curioſe cibos parare vltra conditionem, & ſtatum perſonæ. decimum, non facere fraudem ieiunio. Vndecimum non immoderate ieiunare. Duodecimum, vt per immoderatum ieiunium non impediantur ad faciendum aliquid ad quod obligantur. decimum tertium, vt non ſit magna extenſio ieiunii. Decimum quartum, vt etiam ieiunent a vitiis. Decimum quintum, vt abſtineat a nocendo proximis, etiam iuſte, ſcilicet, litigando decimum ſextum, quòd benefaciat proximis &c. Matthæi tomo 3 101.c.2.A

Diebus ieiunii non eſt litigandum, nec cogendi ſunt debitores ſub regore ad aliquid ſoluendum, &c. Matthęi tomo 3 101.c.4.F

Referuntur. 11. vtilitates ieiunii, prima eſt ad oſtendendum triſtitiam pro mortuis 2. ad oſtendendũ triſtitiam in ſeipſo 3. ad placandum Deum 4. ad ſatisfaciendum 5. ad comprimendum vitia carnis 6. ad eleuandum mentem in Deum 7. ad habẽdum poteſtatem ſupra dęmones 8. ad promerendum diuinam reuelationem, nona ad merendum vitã ęternam 10. eſt quod reddit hominem multum attẽtum ad quãcũque rẽ, & venerabiliorem, vndecima, qa prodeſt mortuis &c. Mat. to. 3. 102.c.1.A

Duplex ieiunium erat apud Iudæos, ſicut & nunc, ſ. ieiunium neceſſitatis, & ieiunium deuotionis, & primum erat duplex, quoddam erat per legem ſtatutum, & alterum per conſuetudinem, vel conſtitutionem populi. primum erat vnicum ieiunium, ſ. in die Propitiationis: ſecundũ erat quadruplex, ſ. ieiuniũ 4 mẽſis. quinti, ſeptimi, & decimi, & diſcipuli Ioan. Baptiſtę loquebantẽ de ieiunio deuotionis Mat. 9. diſcipuli verò Chriſti ieiunabant omnia ieiunia neceſſitatis, tam a lege, quàm a conſuetudine, &c. Matthæi tomo 3 198.c.3.H

Diſcipuli Chriſti non ieiunabant aliqua ieiunia ſupererogationis, ſicut faciebant Phariſæi, & diſcipuli Ioannis, & hoc propter multa, quæ referuntur, Matthęi tomo 3 199.c.1.E

Duplex eſt ieiuniũ corporale, primũ, quod ordinatur ad carnis refrenationẽ, & diſponit ad contẽplationẽ. Aliud, quod ꝓcedit, ex plenitudine, & ꝓfectione contẽplationis. primũ nõ cõpetebat Chri diſcipulis ante paſſionem eius. ſm eſt in viris perfectis, qui nimis immorantẽ diuinę contemplationi. Nec hoc ſm competebat eis, &c. Mat. to. 3. 200.c.2.C, & 201.c.2.A, & c.3.G, Et iſtud ſm ieiunium pauco cibo indiget, quia rapit hominem a ſenſibus ibi.

Apoſtoli ieiunauerũt poſt Chriſti paſſionem propter multa. Matthæi tomo 3 200.c.4.H

Ieiuniũ Quadrageſimæ inchoandũ eſſe ſequenti die poſt aſcenſionẽ, dixerũt aliqui, quia illa die ſponſus ablatus eſt Act. 1. Alii dixerũt, ꝙ ſtatim poſt Pẽtecoſtem. Et ita quidam hæretici faciebant, vt dicit Hieron. ſuper Mat. &c. Sed Eccleſia non recepit illud &c. Matthæi tomo 3 201.c.1.A

Ieiunare, & lugere idem erat apud antiquos, Matthæi tomo 3 201.c.3.F

Maiora ieiunia tam neceſſitatis quàm deuotionis ſunt in nouo teſta. quàm fuerunt in veteri, Matthęi tomo 3 201.c.3.H

Pro ieiunio mœroris, quod non conueniebat diſcipulis Chriſti, tradidit Chriſtus exemplum de filiis ſponſi, &c. Mat. 9. pro. ieiunio exultationis tradidit exemplum de commiſſura, &c. & de vino, nouo, & vtribus veteribus, Mat. to. 3. 202.c.2.A

Ieiunauit Chriſtus quadraginta diebus, &c. vt exemplum nobis daret ieiunandi, &c. Matthęi tomo 3 284.c.2.A

Diſcipuli Chriſti non ieiunabant, quandiu manebant cum Chriſto, Mat. tomo 4 91.c.1.C

Intentio dantis præceptum de ieiunio, non fuit exclu dere alias cauſas magis pias, &c. Matthęi tomo 3 90.c.3.G

Phariſæi ieiunabant bis in hebdomada Lucæ. 18. cũ dixit Phariſæus ille; Ieiuno bis in ſabbatho, ideſt, in hebdomada, Mat. tomo 4 129.c.4.G

Ieiunium cum oratione optime coniungitur, ieiuniũ propter orationem, & oratio propter ſe, &c. Matthęi tomo 4 272.c.1.C

Antiqui ieiunabant, quando volebant oſten dere triſtitiam, Matthæi tomo 6 4.c.1.A

Ieiunare in nouo teſta. capitur pro lugere, & epulari pro gaudere, Marci. 2. & Luc. 5. Mat. to. 6. 4.c.2.C

Ieiunantibus, qui non ſunt nimis debilitati, quomodo accidat pollutio nocturna, potius quàm non ieiunantibus, Parado. 10.c.1.E

Iemini. De quo 1. Reg. to. 1. fuit vir valde famoſus de tribu Beniamin, a quo fuit denominata pars quædam terræ Beniamin 1. Regum, tomo 1 159.c.1.D

Vide Gemini.

Iephone. Pater Caleb. fuit Chus. 1. Paralipom. 92.c.2.E

Iepthe. Erat princeps latronum, Iudicum, 107.c.1.B

Iepthe dicebatur Galaadites, Iudic. 11. a patre vocato Galaad. Iudi. 105.c.2.A

Mater Iepthe fuit concubina Galaad patris eius, & nõ vxor, licet Hebręi aliud ſentiãt, Iudicum. 105.c.4.F

Non conſtat de qua tribu fuerit Iepthe. An ſcilicet, fuerit de Gad, an de Manaſſe. veriſimiliter tamen creditur, quòd fuerit de tribu Manaſſe. Iudicum. 106.c.2.E. & 126.c.2.D

Iepthe exercens latrocinia, & bella, an peccauerit, vel non, poteſt teneri quod ſic, & poteſt teneri quòd non, Iudicum, 107.c.2.C. Sed rationabilius dicitur quòd non peccauit, quia in dubiis fauorabilius eſt eligendum, Iudi. 107.c.3.H

Iepthe peccauit vouendo, vt vouit, de quo Hieron. Iepthe vouendo fuit indiſcretus, & reddendo fuit impius, Iudi. 116.c.2.E

Iepthe non obligabatur, ex voto, occidere filiam, occidit tamen iliam, quia credidit ſe obligatum ad id, cum dixit aperui os meum ad Dominum, & aliud facere non potero. & iſtud eueniebat ex imprudentia hominum illius temporis circa interpretationem ſacræ Scripturæ, & votorum, &c. Iudicum, 118.c.2.A

Põt teneri, ꝙ Iepthe in vòto ſuo intellexit de animalibus brutis, põt ẽt dici, ꝙ intellexit tã de hominibus, quàm de pecoribus, põt ẽt dici, ꝙ ſolũ intellexit de hominibus. Iudi. 116.c.3.G

Filia Iepthe, cõſentiẽs ſe occidi, nõ peccauit, ĩmo valde meruit, ſicut Iſaac, &c. Iudi. 118.c.4.F. Nec obligabatur velle ſubire mortẽ pro voto patris. ibidem.

Filia

Filia Iephte non deflebat virginitatem,quia moritura esset absque hoc, quòd experiretur delectationes carnales,quia hoc nephas est dicere, sed quia moriebatur in statu virginali,idest,in parua ætate, vel plorabat infecunditatem,& hoc magis videtur dicendum.Iudi. 119.c.2.B
Iephte postquam occidit filiam suam,cremauit eam ad honorem Dei,sicut Abraham disponebat facere,Iudi. 119.c.3.H
Filiam Iephte plangebāt virgines Israel annuatim,ex multis causis,Iudi.119.c.4.H,Et iste planctus non erat peccatum,quia solum fiebat ad honorandum memoriam mortis illius,quæ mortua est pro salute patriæ,Iudi. 120.c.1.B
Iephte valde grauiter peccauit occidendo filiam suā, Iudicum. 121.c.2.A
Votum Iephte fuit incautum, & impium, Matthei tomo 4 77.c.4.G

Iericho. vide Hiericho.

Ierimoth. Aliquando est nome vrbis in terra Iuda,& aliquando nomen viri, 1.Paralipo. 105.c.1.C,& 286.c.4.F

Ierimuth. Aliquando est nomen viri,& aliquando est nomen vrbis de terra Iuda.1.Paralipo. 132.c.3.K
Quòd de Ierimuth filio Danid non fuerit facta mentio sub hoc nomine,nisi 2.Paralipo.11.potuit esse in causa,vel quia fuerit filius Dauid ex aliqua concubina, vel si ex vxore nominatur alias sub alio nomine 2.Reg.3.& 1.Paralip.3.2.Paral. 156.c.1.A

Ieroboam. Motus est ad faciendum vitulos aureos,3.Reg.12. ne populus tuus reconciliaretur Roboam,&c.in quo grauissime peccauit 3.Reg. 111.c.4.H
De modo,quo Ieroboam constituit sacerdotes idolorum,3.Reg. 124.c.4.H
Peccatum Ieroboam fuit maius peccatis Salomonis,in multis,3.Reg. 129.c.2.G
Magis peccauit Ieroboam quàm omnes reges Iuda, & Israel ipsum sequētes,& magis quàm Adam,& magis quàm quilibet homo ipsum præcedens, 3.Reg. 130.c.1.B
Ieroboam non venit in Israel de Aegypto vocatus a principibus,sed ipse sponte venit audita morte Salomonis,postea tamen venit in Sichem,vocatus a principibus ad vngēdum Roboam in regem, &c: 2.Paralipo. 139.c.2.B
Duo fuerunt Ieroboam,quidam,qui fuit primus rex Israel,quando diuisum est regnum, & alius fuit filius Ioas regis Israel,1.Paralip. 81.c.4.I
Quare Deus contulit Ieroboam pessimo tot victorias,4.Reg. 141.c.4.H
Cum Ieroboam fecit vitulos,& cepit idolatrare, statim sacerdotes, & leuitæ habitantes in Israel reliquerunt loca sua,& suburbana,& venerunt ad terram Iuda.2 Parali.10.quod fecerunt propter multa,2.Paralip.152.c.2.B,Sed quomodo tot sacerdotes,& leuitæ manere potuerint in terra Iuda,tripliciter dicitur. Sed tertius modus videtur verisimilior,scilicet. quòd manerent mixtim inter laicos Israelitas &c,ibidem. Et per illud 2.Paralip.10.Eo quòd abiecisset eos Ieroboam,& posteri eius,ne sacerdotio Domini fungerentur, potest dupliciter intelligi,sed 2.intellectus videtur melior,s.q̄ istud sit verbum scriptoris,& non pertinens ad causam motiuam recessus sacerdotum, & leuitarum,de terra Israel,ibidem. 153.c.1.E
Potest teneri,quòd multi Israelitę laici ascenderent in Ierusalem,tempore Ieroboam,ad orandum,& quòd reuerterentur postea in terra Israel, potest ēt teneri,quòd tales non reuerterentur postea.Sed q̄ manerent in terra Iuda,nam vtrunque videtur probabile,2.Paralipo. 153.c.4.H
Ieroboam fecit duos vitulos aureos, propter multa, 2.Paralipo.176.c.1.A,in quo valde peccauit, ibidē. Quia debebat confidere Deo permittendo populum suum ire in Ierusalem,ibidem.176.c.3.G Sed quare fecerit duos vitulos,vide ibidem,sed cur populum duxerit potius ad colendos vitulos, vide ibidem.177.c.1.B,Sed quare persuaserit colere illos in duobus templis,vide ibidem. Sed quomodo potuerit persuadere Israelitas colere vitulos,vide ibidem. 177.c.2.B
Ieroboam quomodo potuerit persuadere populo,q̄ sacerdotes vitulorum essent de populo, & non de tribu Leui.2.Paralip.177.c.3.H, & fecit hoc Ieroboam,vt placeret populo ibid. Nec Deus puniuit Israelitas,quia populares facerent sacrificia, quàm quòd facerent ea sacerdotes de stirpe Aaron, sed peccauerunt in hoc,quòd colebant idola, ibidem. 178.c.1.B,Et eiecerunt Sacerdotes, & Leuitas de terra sua &c. Quod potest multipliciter intelligi, ibidem.
Ieroboam mortuus fuit morte naturali,4.Regum. 146.c.4.G
De Ieroboam vide alia in dictione Hieroboam.
Ierobaal,vide Hierobaal.
Ierusalem,vide Hierusalem.

Ierreham. de Ierreham sexto filio Dauid nihil habetur in historiis &c.1.Paralipo. 54.c.2.B

Iesse. Pater Dauid fuit trinomius, nam vocatus est iesse,Isai.& Naas,2.Reg.113.c.2.A,De primo nomine habetur Isai.11.de secundo nomine habetur multis in locis veteris testamenti. De tertio habetur tantum.2.Reg.17.Matth.tomo 1 71.c.1.B
Iesse,& Isai.videtur esse idem nomen, sed est pauca mutatio in literis,quæ sæpe fieri solet in veteri testamento,sicut patet de Zaram,qui aliquando dicitur sic,& aliquando Zare,Mat.to.1. 71.c.1.B

Iesus. Quòd hoc nomen,Iesus, maioris sit reuerentiæ quàm hoc nomen,Deus,multiplex assignatur ratio,Exo.to.1. 168.c.2.B
Iesu nomen in vanum accipere maius peccatum est, quam nomen Dei,Exo.tomo 1 168.c.2.A
Iudæi cognouerunt Iesum esse filium Dei, vel Messiam,Matthei tomo 5 268.c.4.I
Ecclesia cur magis honorat nomē,Iesus quàm nomen, Deus Exo.tomo 1 168.c.2.B
Iesus est nomen personæ, & Christus est nomen dignitatis, &c.Matthæi tomo 1. 1.c.2.E, Matthæi tomo 4 189.c.1.C
Iudæi non asserebant Iesum esse hæredem,sed q̄ ipse pro tali se gerebat, Mat.tomo 5 274.c.4.K
Iesus potest multis modis dici Christus,sed præcipuè dicitur Christus,eo quòd sit Messias &c.Matthei tomo 1 82.c.4.H
Venire in nomine Iesu,dupliciter intelligitur, Matthæi tomo 6 265.c.3.I
Iesum esse Messiam ex multis constabat, vt negari nō posset rationabiliter nec etiam ignorari,si quis non maligno spiritu respexisset ad gesta Iesu, &c. fuit tamen conueniens, vt id manifestaretur per Ioannis testimonium,vt probatur ex multis, Matthæi tomo 1 160.c.2.B
Iesum fuisse Messiam,& post mortem apparuisse viuentem dixit Iosephus lib.18.Antiqui.Matthæi tomo 6 179.c.3.H

Quare plurimi Iudæorum non crediderunt Ieſum eſſe Meſſiam, Mat. tomo 6 277.c.1.E

Iethro. De quo Exo.18. multis nominibus nũcupatur. Nam aliquando vocat̃ iethro: aliquando ieter, & hoc lingua Hebræa aliquando raguel Exo.2. Et vocatus eſt Obab. Nu.10. Exo tomo 1.13.c.2.B, Nume.to.1.46.c.3.I, Iudi.40.c.4.H Et vltra hoc vocatus eſt Cin. ibidem.

Iethro ſocer Moyſi venit ad Moyſem in deſertum Sinai poſt datam legem. & hoc in fine primi anni exitus de Aegypto menſe duodecimo, vel in principio ſecundi anni, & mãſit cum Moyſe per menſem, vel paulo plus in caſtris montis Sinai, ideſt, vſque ad tempus, quo recedere debuerunt de monte Sinai. Et reſpondet auctor ad rationes eorum, qui dicunt Iethro veniſſe ad Moyſem ante datam legem, &c. Exodi tomo 1.143.c.3.K. Exo. tomo 2 109.c.4.K

Iethro non erat Sacerdos veri Dei, ſed idolorum, & conuerſus eſt ad cultum veri Dei, auditis mirãdis, quæ fecerat Iſraelitis, &c. Exo. to. 1. 145.c.4.K

Iethro obtulit holocauſtũ Deo, & hoſtias pacificas, Exo. tomo 1 145.c.4.K

Iethro ſtetit cum Moyſe duobus menſibus, vel quaſi, Exodi tomo 1. 152.c.4.G, Numeri tomo 1 120.c.1.A

Et rogauit eum Moyſes, vt iret ſecum, ſed noluit reſpondẽs ea, quę habentur. Nume.10. Numeri tomo 1 120.c.1.A

Iethro non fuit circunciſus, Exo. to. 1. 152.c.4.k

Iethro, in quo poterat, dirigere Iſralitas p deſertum, Nume. tomo 1 117.c.3.F

Iethro ordinauit Politiam Hebręorum, Nume. tomo 1 119.c.2.C

Filii Iethro iuerunt ad Iſraelitas, cum iam propinqui eſſent terræ Chanaam, & habuerunt ſortem in tribu Iuda. Num. to. 1. 120.c.1.B

Filiis Iethro data eſt optima ſors inter omnes ſortes terræ Chanaam, & filii Iſrael impleuerunt circa filios Iethro omnia, quæ promiſerat ei Moyſes, Nume. tomo 1 120.c.4.k

Iezabel. Fuit regina, vel vxor Achab. 3. regum 21 Gen. 21.c.2.A

Iezabel quare non accepit vineam a Naboth, ſine eius occiſione 3. Reg. 192.c.4.F

Iezabel vxori Achab prænunciatum fuit, quod canes comeſturi eſſent ipſam Iezabel in agro Iezrael propter multa eius peccata, 3. Regum, 194.c.2.E

Iezabel non ornauit vultum ad placendum Iheu, ſed ad offendendum, vt probatur, 4. Regum 104.c.3.H

Achab ducendo Iezabel in vxorem, peccauit. 3. Reg. 151.c.3.H

Iezrael. Eſt Metropolis in terra Samarie, iuxta quam ſunt campi lariſſimi pluſquam decẽ millium paſſuum, vt ait Hieronymus ſuper Oſee, Gen. 21.c.2.A

Iezrael ciuitas duplex, quædam in ſorte Iudæ, & alia in ſorte Manaſſe. 1. Paralipomeno. 53.c.3.F

Iezrael aliquando eſt nomen vrbis in ſorte Iuda, Ioſue 15. & alterius in ſorte Manaſſe Ioſue 17. & aliquando eſt nomen viri. 1. Paralipomeno. 59.c.4.H

Ignatius. Martyr, & Patriarcha Antiochenus, qui & fuit deuotiſſimus Domi næ noſtræ, multas illi ſcripſit Epiſtolas, quarum meruit habere reſponſa, Matthæi tomo 1 17.c.3.H

Ignis. Ignem colebant Perſæ, & Chaldęi, vt docuit illos Nemrod, Gen. 57.c.2.E

Ignem eſſe ante cœlum Lunę negabant Platonici dicentes cœlum eſſe naturæ igneæ, & ſtellas eſſe puriores ignes, &c. Gen. 86.c.2.D

Ignis elementaris non eſt eiuſdem complexionis, & armoniæ cum igne ſtomachi, Exodi tomo 1 75.c.4.F

Quare ignem pro Deo colerent antiqui. Exo. tomo 1 158.c.1.D

Quando ignis comburit aliqua combuſtibilia, quare illa non conuertat totaliter in ignem, Exodi tomo 1 284.c.3.F

Ignis inferni nullo modo poteſt agere in animas, vel dęmones directe; agit tamen per Dei voluntatem ſecundum quendammodum ſpecialem, vt Deus determinauit, Exodi tomo 1.285.colum.1.E

Ignem miſit Deus de cœlis pro ſacrificiis, & hoc in primo ſacrificio, quod factum eſt ſupra altare holocauſtorum, & iſte ignis per multos annos durauit. Exodi tomo 2 20.c.4.F

Ignis ſemper debebat ardere in altari, Leui. 6. Leuit. 13.c.4.F

Ignis in propria ſua regione non eget fomento, vel alimento extrinſeco, bene tamen extra propriam regionem exiſtens, Leuitico. 26. colum.1.A

Ignis non poteſt reſoluere materiam aliquam niſi vſque ad cineres, nec cinis vltra comburi poteſt, Leui. 26.c.1.D

Ignis inferior, quòd materiam exigat foueẽtem, ideo eſt, quia genitus eſt de materia iſta inferiori, Leuit. 26.c.3.F

Ignis ſe habet dupliciter, vno modo, quando eſt in materia propria, ſcilicet, in ſphæra ſua, &c. alio modo quando eſt in materia aliena, ſcilicet, extra ſphęram ſuam, Matthæi tomo 7. 124. colum 2.D

Fulgor magnus ignis terrorem inducit, Matthæi tomo 4 211.c.2.A

Iſtius ignis inferioris non eſt proprius locus ſphęra ignis cœleſtis, Leui. 26.c.3.I

Iſtius ignis inferioris aliqua pars ſignata non poteſt manere etiam per breue tempus, Leuitico. 26. colum:4.G

Ignis, qui erat in altari holocauſtorum, duplici de cauſa dicebatur Dominicus, primo quia ille ſolum erat ad cultum Dei, ſecundo, quia a Deo datus erat, & iſte ignis manſit a tempore illo, quo in monte Sinai combuſtum eſt primum ſacrificium vſque ad mortem Chriſti, Leui. 27.c.2.A, & prędictus ignis inuoluebatur, vt dicunt Iudęi, in pannis purpureis intra altare quando mouebantur caſtra, ſed probatur hoc eſſe falſum, ibidem.

Quomodo ignis dicatur vorax Metaphoricè, Leuit. 48.c.4.G

Circa fomentum ignis altaris, refertur opinio Ioſephi, & impugnatur, Leui. 49.c.1.E

Igne alieno coquebantur carnes, quibus debebant veſci homines intra atrium, &c. Leuitico. 69. colum.4.G, Et carnes, quę ex his ſupererant, & non comedebantur, eodem igne cremabantur in atrio, vſque ad cineres, ibidem. 70. colum.2.A

Quare Deus miſerit gnem in altare holocauſtorum, cum primum miniſtrare cœpit Aaron, Leuitico. 78.c.3.F

Ignis, quem miſit Deus in altare holocauſtorum die octauo poſt conſecrationem Aaron, &c. fuit extinctus,

extinctus, vt probat auctor contra Hebræos, ex quo non fuerunt postea facta aliqua sacrificia in deserto vsque quo intrauerunt in terram promissionis, & tũc ex lapidibus substitutus est ignis, &c. Leui. 79.c.3.G

De igne, qui erat in altari holocaustorum, quid sentiant Hebræi, & quid nostri, & quibus rationibus improbetur opinio Hebræorum, Nume. tomo 1 45.c.1.B, & refertur tandem opinio auctoris non vetãs quin opinio communis teneatur, ibi. 45.c.2.E

Ignis receptacula aliquando sic vocantur, aliquando vocantur turibula, & ista erant ænea, & ponebantur, in altari holocaustorum, Numeri tomo 1 45.c.3.G

Quomodo ignis cruciet animas in alio seculo, 4. Regum. 19.c.3.G

Ignis est signum valde conuenies ad ostẽsionem deitatis, 1. Paralip. 253.c.4.G

Ignis, qui descendit de cęlo super sacrificia, finita oratione Salomonis. 2. Paralipo. 7. descendit propter Duo, primo ad ostendendum, quòd exaudita esset oratio Salomonis, secundo ad significandum acceptationem sacrificiorum, &c. 2. Paralipomen. 96.c.1.A, & Deus misit ignem potius quàm aliqd aliud propter duo, &c. ibi. & erat verus ignis, vt probatur, 96.c.3.G, Nec ille ignis descendit realiter de cęlo, vt probatur, ibidem. Nec descẽdit de sphęra ignis, sed de regione infima aeris: Nam Deus produxit illum. conuertendo aliquam materiam, scilicet, aliquam partem aeris in ignẽ. Et iste ignis tandiu durauit, quandiu cremata fuerunt sacrificia, quem ignem pręcessit paruo tempore nebula, quę apparuit, cum arca fuit introducta in templum, qa eadem die contigerunt ambo, & nebula paruo tẽpore venit ante ignem, scilicet, per vnam, vel duas horas, & assignatur ordo. ibidem. 97.c.1.E, Et tam nebula, quàm ignis ille fuerunt necessaria, vel saltem conuenientia propter duo, ibidem. c.4.I. Et ille ignis cremauit tam sacrificia, quæ erant in pauimento atrii super strues lignorum, quàm illa, quæ super altari, quibus adhuc nõ erat suppositus ignis. & potest dici, quòd ideo Sacerdotes non suppoſuerunt ignem, quia orabant, vt veniret ignis de cęlo, vel quod aliquis Prophęta diceret, quòd non supponerent ignem, quia venturus erat ignis de cęlo, vel quòd non sperarẽt Sacerdotes ignem de cęlo, sed sperabant ad supponendum ignem, quòd Salomon finiret orationem, & illa finita, cum iam, vellent supponere ignem sacrificiis, tunc descendit ignis de cęlo, &c. ibidem. 98.c.1.D

Quare Angelus vocetur ignis, & non Sol, vel stella, Matthæi tomo 4 211.c.3.H

Ignis conflagrationis non torquebit bonos, sed malos, Leui. 88.c.1.E

Ignis conflagrationis descendet de cœlo ante diem iudicii, & omnes morientur, vt resurgant, Matthæi tomo 6. 317.c.4.G, sed quare non venit, quando Deus misit diluuium, vide ibi. to. 7. 124.c.3.H

Ignis cõflagrationis erit in vltima die sęculi, & simul cum resurrectione, & iudicio. Mat. to. 6. 301.c.4.G

Nihil actiuius est igne inter elementa. Matthæi tomo 7 119.c.1.E

Per ignem purgabitur mundus, Matthæi tomo 7 124.c.1.E

An ignis iudicii purgabit elementum ignis, Matthæi tomo 7 127.c.3.F

Ignis conflagratio erit ad duo, scilicet, ad occidendũ, & ad purgandum, &c. Mat. to. 7. 124.c.3.H

Ignis conflagrationis mundi erit eiusdem speciei cũ igne elementari, & quatenus erit instrumentum diuinæ voluntatis mouebitur ad omnem partem, ad quam Deus voluerit, vt moueatur, Matthæi tomo 7 125.c.1.C

Ignis conflagrationis non aget in cęlos, Nec illuc perueniet, Matthæi tomo 7 125.c.3.F

Per ignem conflagrationis non corrumpentur elementa quantum ad substantiam, Nec etiam desinent habere qualitates actiuas, & passiuas, purgabũtur tamen a duobus, scilicet, ab infectione culpæ, quam contraxerunt ex peccatis hominum. Et ab impuritate cuiusdam mixtionis, quę per actionẽ, & passionem mutuam eis acciderat, sed non habebunt elementa actionem post iudicium cessante motu cęli, Mat. tomo 7 126.c.1.B

Nulla raritas est maior raritate ignis, Matthęi tom. 6. 106.c.4.F

Ignis segregat hetherogenea, & coniungit homõgenea. 2. de Genera. Mat. to. 7. 128.c.1.C

Ignis manet idem per continuam appositionem lignorum, Mat. tomo 6 110.c.2.A

Ignis in sphęra sua, quia nihil habet admixtum, non poterit purgari per ignem, licet esset aliquis ignis efficacior illo; purgabitur tamen per hoc, quòd remouebuntur ab eo conditiones huius status, quòd scilicet, non aget in alia, nec aliquid in ipsum, Mat. tomo 7 128.c.1.D

Ignis diei Iudicii cur vocetur conflagratio, Matthæi tomo 7 130.c.4.G

Ignis conflagrationis, iuxta communem oppinionẽ, tantum ascendet in fine sęculi, quantum ascenderunt aquæ diluuii, Matthæi tom. 7. 127.c.2.B, Sed dicendum, quòd magis eleuabitur quàm eleuata fuit aqua in diluuio, ibidem. 129.c.1.E

Ignis extra propriam sphæram non potest esse sine aliena materia, Mat. tomo 7 125.c.2.C

Ignis cõflagrationis purgabit Paradisum terrestrem, Matthęi tomo 7 129.c.3.k

Ignis purgationis erit in magna quãtitate, vt videtur, & per modum sphęrę circunfusæ aquę, & terrę, & sic, non oportet ponere, q moueatur, sed stans in loco operabitur, Mat. tomo 7 131.c.2.A

Ignis conflagrationis producetur de nouo non per creationem, sed per generationem, Matthæi tomo 7 130.c.4.F

Ignis, vt dicit Aristoteles lib. de Iuuentute, & senectute, non potest manere inter nos, nisi in continua generatione, & cum est in sphęra sua, manet, quia ex conditione loci cõseruatur, &c. Inter nos verò est in aliena materia, scilicet, alterius rei, & illa non est pars essentię ignis, sed illa, de qua ignis gignit, Matthęi tomo 7 132.c.4.I

Ignis elementaris ad omnes partes mouebitur nutu diuino, Matthæi tomo 7 125.c.2.D

Ignis conflagrationis habebit partim operationem naturalem, & partim supranaturalem, scilicet, supra virtutem suæ speciei, primum habebit quatenus ignis est, secundũ verò quatenus est instrumentum diuinę iustitiæ, Matthæi tomo 7 134.c.1.A

Ignis conflagrationis prędcedet aliquo modo iudiciũ, Psal. 9. Ignis ante ipsum præcedet, & inflamabit in circuitu inimicos eius. Et aliquomodo sequetur, quia adhuc completo iudicio, manebit ille ignis, quia inuoluet malos ad puniendum eos, & tamẽ inquãtũ ille ignis dicit purgare mundum totaliter, præcedet iudicium. Mat. tomo 7 134.c.3.F

Ignis purgationis in fine sęculi habebit se cum totaliter bonis, qui tunc erunt, sicut ignis cũ tribus pueris Danielis, 4. Matthæi tomo 7 135.c.2.C

Ignis purgationis breui tempore purgabit bonos, qui aliquid purgandum habuerint, & punientur sufficienter

ſufficienter de omnibus malis, de quibus ſatisfaciendum ſit, & ad hoc adiuuabunt tria; primum, quòd omnes boni, qui tunc inuenientur pauca habebunt purganda, &c. Secundo, quia illam pœnã voluntarie ſubſtinebunt viuentes. Tertio propter intenſionem illius pœnę, Matt.tomo 7. 135.col.4.I
Ignis æternus quare dicatur paratus dæmonibus, & non homnibus, Mat.tomo 7 121.c.1.C
Ignis purgationis peribit, facta conflagratione, ſicut ignis, qui eſt inter nos, qui manet quandiu manet combuſtibile, & illo reſoluto perit ignis, ita quòd nulla pars eius aſcendet in ſphæram ignis, nec deſcendet in infernum. poteſt etiam dici, quòd pars illius ignis ſubtilior manebit ſuper terram, & pars groſſior deſcendet cum damnatis in infernum, tamen licet communiter iſtud dicatur, primum tamen videtur veriſimilius, Mat.to.7. 137.col.1.C
Nullum animal poteſt in igne viuere, quin tandem non conſumatur ab igne, & ſi cõtingat aliqua per paucum tempus manere in igne ſine læſione, Mat. tomo 7 148.c.4.H
Ignem inferni non eſſe eiuſdem ſpeciei cum igne noſtro, vel elementari, dixerunt quidam, ſed non eſt verum, Matth. tomo 7. 154.c.3. H. Imo in inferno eſt verus ignis, & eiuſdem ſpeciei cum igne noſtro ibidem 155.c.2.D
Omnes ignes ſunt eiuſdem ſpeciei, licet habeant diuerſitatem in diſpoſitionibus materiæ, Mat.to.7 155.colum.1.A
Impoſſibile eſt, quòd res ignita ſit ignis, quia quãdiu res eſt ignita: non eſt ignis, & quandiu eſt ignis, deſinit eſſe res ignita, Mat.tomo 7 155.c.1.B
Locus ignis, eſt ſuprema ſphæra elementorum, Mat. tomo 7 124.c.2.D
Materia ignis capitur dupliciter, vno modo pro materia, quæ eſt pars eius; alio modo pro materia, de qua gignitur, ideſt per cuius corruptionem ignis gignitur. Et iſta non eſt pars ignis, ſed eſt per ſe ens actu. Et de iſta materia intelligenda eſt illa propoſitio, ſcilicet, quòd ignis propter ſuam maximam actiuitatem habet omnia elementa pro materia, ſcilicet, quòd illa actu manentia ſub ſuis formis elementaribus ſunt materia ignis, quia in quolibet elemento actu manens agit alterando, & igniẽdo illud, & inde ignem gignit, & ſunt omnia elementa materia ignis, quandiu ignis agit in illa, vt inde alius ignis gignatur: & hoc modo non ſunt omnia elementa cuiuslibet alterius elemẽti materia, &c. Matth.tomo 7 155.c.1.C
Ignis vbicũque ſit, habet propriam materiam, quæ eſt pars ſua, ſed iſta non ſufficit ad manendum, niſi ſit in loco ſuo naturali, ſcilicet in ſphæra ſua: ſed cum extra illam eſt, non manet, niſi in continua generatione, & ſic neceſſe eſt, quòd ſit in materia aliena de qua gignitur, Mat.tomo 7 156.c.1.E
Qualiter ignis manebit ꝑpetuo in inferno Mat. to.7. 156.colum.2.A
De igne, qui dicitur lux, Matt.tomo 7. 158.c.1.B
Et talis ignis dicitur lux, non quia ipſe luceat, ſed quia rem facit lucere. Et, quòd ipſe non luceat duo impediunt, ſcilicet raritas, & opacitas, opacitas, inquam, vt in materia terrea, ſcilicet in pice, ſulphure, & reſina, ibidem 158.c.3.G
Aliud eſt rem igniri, aliud eſt ignem ex ea gigni, Matth.tomo 7 159.c.2.B
Ignis conſecratus Deæ veſtæ erat perpetuus, & nunquam deficiens, Mat.tomo 7 156.c.4.F
Ignis applicatus corpori glorioſo, non poteſt illud calefacere, Mat.tomo 4 241.c.4.I
Quid ſit proprium igni, iuxta Ariſtotelem. 2. de Generatione. Matth.tomo 7 128.c.1.C
An ignis iudicij purgabit elementum aquæ, Matth. tomo 7 128.c.1.E
Ignis, qui eſt inter nos, mixtus eſt, Mat.to.7 128.c.2.E
Ignis purgationis non aſcendet purgando vſque ad ſummitatem aeris, Mat tomo 7 129.c.1.A
Ignis purgationis non purgabit infernum, ex ſententia auctoris, Matt.tomo 7 129.c.3.G
Paradiſus terreſtris purgabitur ab igne in die iudicij Matth.tomo 7 129.c.4.F
Ex pugillo aeris generãtur decem pugilli ignis, & ex decem pugillis aeris vnus pugillus aquæ, Mat.to.7. 131.colum.1.B
Ignis eſt rarior omnibus corporibus, Matth.tomo 7. 131.colum.2.E
Ferrum ignitum eſt ſimul cum igne, Matth.tomo 7. 131.colum.4.F
Refertur modus agendi ignis incombuſtibile, Matt. tomo 7 132.c.2.D
De re parua combuſtibili fit magnus ignis, Matt.to.7. 132.colum.2.E
Ignis extra ſphæram ſuam eſt in continua generatione, & non manet, niſi quandiu gignitur, Mat.to.7. 132.colum 4.I
Qualis erit ignis ille conflagrationis in die iudicij, Matth.tomo 7 133.colum.1.D
De groſſitie ignis cõflagrationis Mat.to 7. 133.c.2.B
Quomodo ignis conflagrationis genitus iuxta terram, poterit manere, Matth.tomo 7 133.c.4.G
Sphæra ignis non erit plena igne in die iudicij, Matt. tomo 7 133.col.4.I
Igni conflagrationis competent duo, ſ. eſſe ignem, & eſſe inſtrumentum diuinæ iuſtitiæ, Mat.tom.7. 134.colum.1.B
Per ignem conflagrationis depurabuntur duplicia, Matth.tomo 7 134.c.1.D
In inferno eſt idem ignis, ſed non æqualis cruciatus omnium, Matth.tomo 7. 153.c.4.H, & 135.c.2.B, & De Statu Animarum 11.colum.2.B
Ignis conflagrationis habebit duo, ex quibus ſequitur duplex modus agendi ipſius ignis, Matth.to.7. 135.colum 1.A
Ignis poteſt dupliciter agere in corpus humanum, Matth.tomo 7 162.c.3.k
Per ignem credebant Gentiles omnia purgari, ideo homines in ætate paruæ inter ignes tranſire faciebant, & iſtum ritum obſeruant Tartari uſque in hunc diem, &c. Deut. 101.c.2.B
Ignem eſſe in inferno patet auctoritate Chriſti, Mat. 25. De Statu Animarum. 20.c.4.F
Idem affirmant tam Catholici, quàm Poetæ, ibidem 11.colum.3.F
Ignis inferni non poteſt extra inferos portari, Matth. tomo 7 163.c.1.E
Si damnatus non exiret ab inferno, non puniretur realiter igne inferni, ſed afficeretur illius ignis apprehenſione tanquam nociui, Mat.tomo 7. 163. col.2.A
De igne inferni referuntur opiniones, & improbantur, Matth.tomo 7 153.c.2.D
Sed auctoris ſententia eſt, quòd eſt ignis corporeus, nam ignis incorporeus non eſt ignis, &c. ibidem.
Ignis facit ſe in materijs varijs, Matth. tomo 7. 154. colum.3.k
Ignis carbo, & ignis flamma differunt, Matt.tomo 7. 154.colum.3.k
Ignis eſt ſimplicius omnibus elementis, Matt.tom.7. 154.colum.4.K
Materia ignis dupliciter accipitur, Matt.tomo 7. 155. colum.1.C

Ignis per seipsum deficit, nisi fomentis sustineatur, Matth.to.7. 155.c.3.H
Lux non necessario cõsequitur ignem, Matt.tomo 7. 156. colum.3.K
Forma ignis est simplicior omnibus formis elementorum, Mat.tomo 7. 157.c.1.B
Ignis gignitur ex terra,& lapidibus concussis, Matth. tomo7 157.c.1.C
Igni conuenit moueri sursum ex propria leuitate, & raritate est enim corpus paucæ materiæ, & ideo leue,&c. Matth. tomo7 157.c.4.K
Potest dici,quòd ignis sit lux prout distinguitnr contra carbonem,& flammam, Matt. tomo 7.158.colum.1.C
Ignis est rarius, & simplicius corpus omnibus elemẽtaribus, Mat. tomo 7 158.c.1.C
Flamma non est ignis,sed fumus ignitus, Mat.tom.7 157.colum.4.F
De cõditionibus,quibus ignis lux non impeditur esse ignis,Mat.tomo 7 158.c.1.E
Quare ignis lux vocetur lux,cum non luceat, Matth. tomo7 158.col.2.C
Naturale est igni lucem esse, Matth. tomo 7.158.colum.3.F
In igne idem est principium calefaciendi, & vrendi, Matth.tomo 7 158.colum.3.F
Cur magis vrat carbo,quam ignis,Mat.tomo.7. 158. colum.4.G
Omnes ignes sunt eiusdem speciei capiendo ignem secundum substantiam, secus tamen, si capiamus ignem materialiter, scilicet pro re ignita,&c.Matt. tomo 7 158.c.4.k
Ignis faciliter generatur ex alijs rebus, Matt.tomo 7. 159.c.2.B
Aliquid igniri,& ignem ex eo gigni differunt, Matt. tomo7 159.c.2.C
An locus naturalis ignis inferni sit iuxta Lunã, Matt. tomo7 159.c.3.F
Ignis inferni corporeus dupliciter consideratur,Mat. tomo 7 160.col.3.F
Qualiter animæ patiantur ignem inferni,Matth.to.7. 160.colum.3.F
Ignis inferni est instrumentum diuinæ iustitiæ. Matt. tomo 7 161.c.1.A
Ignis inferni vere affligit animas separatas, Mat.to.7. 161.colum.1.C
Ignis inferni respectu animæ dupliciter consideratur Matth. tomo 7 161.c.1.D
Ignis inferni est quodam modo excellentior anima, Matth. tomo 7 161.col.2.A
Ignis inferni affligit animas extra infernũ, Matt.to.7. 161.colum.3.F
Ignis inferni non calefacit corpora damnatorũ, Mat. tomo7 174.c.1.D
Qualis erit passio ignis in inferno, Matt.tomo7.175. colum.4.G
Igne, & aqua tollitur impurum, Matth.tomo 7. 248. colum.4.k
Si in igne existerent animæ Sanctorum, non paterentur ab eo Matth. tomo 7 168.c.2.D
Ab igne inferni puniuntur animæ a corporibus exutæ, similiter, & Dæmones:sed de modo, quo puniuntur, referuntur opiniones, Matt. tomo 7.159. colum.4.K
Et tandem ponitur vltima positio, quòd ille ignis agat in animas separatas non naturaliter, sed vt instrumentum diuinæ iustitiæ vindicantis, licet illas non vrat.ibidem 160.c.4.I
Ignis inferni respectu animæ, dupliciter consideratur,scilicet vt foris existens,vel vt ab ipsa apprehensus. Et vt apprehensus per modum afflictiui, affligit animam immediate, nam si non apprehenderetur ab anima non noceret, etiam si foris existeret,&c.Matth.tomo 7 161.c.1.D
Et non potest in animam, nisi vt instrumentum diuinæ iustitiæ,& quod immediate affligit,est apprehensio rei nociuæ; ibidem 161.colum.2.A. Nec potest affligere animam vt influens in eam, sed solum vt detinens, & ad hoc, quòd ille ignis sit apprehensis, non est necesse, quòd sit præsens, sicut est de omnibus formis existentibus in intellectu nostro,nam dæmones,& animæ separatę,quę sunt extra infernum, torquentur ab igne inferni, ibid.
Ignis inferni cruciabit omnia corpora damnatorum per actionem intentionalem,absque hoc,quòd illa alterentur,calefiant,vel corrumpantur. Matt.to.7. 162.colum.3.K
Idem ignis per continuationem est in tota regione damnatorum, & vbique est æqualis vigoris, & ardoris, & materia eiusdem conditionis, scilicet sulphur,& pix. Et tamen pęnæ damnatorum nõ sunt æquales, & hoc prouenit ex Deo dirigenre ignem in actione,operatur enim quatenus est instrumentum diuinæ iustitiæ:nec intenditur, neque remittitur, sed semper æqualis manet cruciatus in quolibet damnatorum, Matt.tomo 7.170.c.2.B,& De Sta. Anima. 11.col.2.C

Ignorare. Quomodo Deus dicatur ignorare peccatores,Mat.tomo7 16.c.1.A
Multis modis aliquis dicitur ignorans, Exod.tomo 1. 247. colum.4.F
Ignorans dicitur inuoluntarius.ex 3.Ethi. Exo.tom.2 3.colum.1.D
Ignorans potest effici ille, qui actu sciens est, Genes. 167. colum.3.F
Ignorans quis dicatur Genes. 177.col.1.D
Ignorari diem iudicij dupliciter prodest,Mat.tom.7. 87.colum.3.H

Ignorantia. Dicitur non omnis nescientia, sed solum nescientia illarum rerum, quæ nobis sunt necessariæ,aut conferunt: quia nescientia primo modo est pura negatio, & secundo modo est priuatio Genes.180.c.3.F,& De Statu Animarum 11.colum.2.C
Ab ignorantia iuris excusantur rustici. C. de iuris,& facti ignorantia.l.secunda, & l.cum quis Gen.317. colum.4.K
Ignorantia iuris non est ignoraotia simpliciter, Mat. tomo 7 226.col.3.K
Ignorantia in vniuersali quid sit, Genes. 167.col.4.F
In omni peccato est ignorantia concomitans, & impossibile est esse peccatum, quod non sit per ignorantiam Leui. 31.col.2.B
Ignorantia concomitans actum non tollit inuoluntarium,nec diminuit peccatum,& de sola ista ignorantia locutus est Aristoteles, & alij Philosophi naturam actionum acutius speculantes. Iura tamen humana, & Sacra scriptura nihil de hac ignorantia loquuntur, sed solum de ea, quæ aliquo modo excusat peccatum, aut quantitatem peccati, aut saltem excusare posse videtur. Et sic, cum dicunt per ignorantiam,intelligunt, propter ignorantiam Leuiti. 31.col.3.F
Ignorantia, quæ est causa vel occasio peccati, multum differt ab ignorantia, concomitante actum peccati Leuiti. 31.col.4.F
Ignorantia quomodo possit induci actu in eo, qui peccat, cum antea fuerit fluens. Genes. 167. colum.1.B
Quando quis ignorat id, quod scire tenebatur, non

non propterea tollitur pœna, ſeu peccatum, nec talis ignorantia cauſat inuoluntarium, ex 3. Ethicorum, Leuit. 31.c.4.G
In ignorantia eius, quod quis ſcire tenetur, ſunt multiplices differentiæ, ſcilicet, propter ſexum, propter ætatem, propter conuerſationem, &c. quæ interdum tollunt peccatum, interdum diminuũt, & interdum nihil. Similiter ſunt multiplices differentiæ in ignorantia illius, quod quis non tenetur ſcire, vnde ſecundum iura diſtinguitur in ignorãtiam craſſam, affectatam, inuincibilem, & probabilem, Leuit. 31.c.4.G
In actionibus, quæ propter ignorantiam fiunt, illæ, quæ totaliter ſunt inuoluntariæ, non ſunt peccata. Aliæ ſunt, quæ non tollunt peccatum, diminuunt tamen, & in hoc oportet aſſignare voluntarium, ſcilicet, indirecte, & non directe, quia ſcilicet vult facere aliquid, ad quod ſequitur ignorare ex quo apparet voluntarium eſſe directe ad actum præcedentem, & eſſe indirecte ad actum ſubſequentem, in quo dicuntur peccare propter ignorantiam, exẽ pli gratia. Et hoc peccatum non eſt ita voluntariũ, ſicut peccatum per malitiam, aut per paſſionem, Leuit. 31.c.4.k
Peccatum per ignorantiam, minus graue eſt, quàm cætera, Leuit. 31.c.4.K
Ignorantia eſt cauſa magni pauoris, Ruth 253.c.3.H
Ignorantia poteſt ſe habere ad peccatum dupliciter, vno modo, vt præcedens, alio modo vt concomitans, Mat.tomo 4 21.c.1.A
Ignorantia duplex, prima ſignificatur per cæcitatem, & ſecunda per ſtultitiam, Mat.tomo 6 199.c.2.E
Ignorantia poterat aliquo modo inuenirı in natura integra, non priuatiue, ſed negatiue, nam ignorantia, priuatiue, dicitur carentia ſcientiæ conſiderationis actualis, vel perfectionis luminis intellectus, quæ ineſſe deberent, ignorantia, negatiue, eſt non habere ſcientiam, ſiue abſolute, ſiue determinate, Mat.tomo 4 25.c.2.C
Ignorantiam negatiue habent Sancti in patria, Matt. tomo 4 25.c.2.C
Inter agere per ignorantiam, & agere propter ignorantiam, quid interſit, & quomodo iſta diſtinctio non reperitur in ſacra ſcriptura, nec apud vulgares, Mat.tomo 5 273.c.4.I
Ignorantia eius, quod confert, non excuſat, 3. Ethic. Mat.tomo 5 274.c.3.I
Ignorantia voluntaria, quæ prouenit ex delicto, i. ex inuidia, & odio, computatur pro ſcientia, Mat. to.5 274.c.3.I
Ignorantia eſt mater cunctorum vitiorum, 38.diſtin. cap.ignorantiæ, & in cap.ſi iuxta, §.1. Contra Clericos concubi. 7.c.3.I
Ignorãtia affectata omnibus eſt nociua, & nullo modo excuſabilis, quando ſcilicet quis non vult intelligere, vt bene agat, 37.diſt.cap.ſi. Contra Clericos concubi. 7.c.3.I
Quomodo Deus facit vt homines ſæpe cadant in magnas ignorantias, & fatuitates, 4.Reg. 29.c.2.H
Ignotus Deo. Ignoti Deo dicuntur illi, quos Deus non probat, Mat. tom.3 238.c.4.G
Ilia. Per ilia intelliguntur lumbi, Leuit.3. Leuit.24. col.3.H
Illabi. Rei alicui illabi non aliud eſt, quàm ſubingredi terminos illius, Mat.to.3. 168.c.2.D
Illegitimus. Lex de nõ ſuccedendo illegitimos patri ſemper obſeruata eſt ab antiquo, Iudicum 106.c.3.F
Illegitimi non poterant ſuccedere patribus ex inſtitutione in teſtamento, ſiue ab inteſtato, ſed ſaltem poterat eis dari aliquid per modum legati, Iudic. 107.c.1.A, & Mat.tomo 2 149.c.1.C
Imago. Imago Dei attenditur in tribus potentijs naturalibus, ſcilicet, memoria, intellectu, & voluntate cum tribus actibus ſuis, & ſic imago naturalis eſt ſimilitudo quædam in gratuitis, ſcilicet, quòd ſicut Deus iuſtus, ſapiens, & ſanctus eſt, ita homo creatus eſt ſecundum aliquem modum, & ideo ſimilitudo eſt perfectio quædam imaginis, & cum ſit imago naturalis, nunquàm poterit perdi, Geneſ.8.c.3.K, Exo.tomo 2 146.c.2.A
Memoria, & intellectus, prout pertinent ad imaginem, non habent actus diſtinctos, ſed tantum vnũ, ſcilicet, viſionem, Mat.tomo 4 232.c.3.C
Dei imago in quo conſiſtat, Mat.tomo 4. 233.c.3.G
In viribus animæ reperitur perfecte ratio imaginis, ſed in corpore reperitur imperfecte, Matt.tomo 4 233.c.3.G
Imaginis rationem aſſignant Iudæi large dicentes, quòd ſicut Deus replet mundum, iuxta Ierem. 23. Cœlum, & terram ego impleo, ita anima totum corpus implet, quod etiam conuenit animabus brutorum. Item quia ſicut Deus non inquinatur ſordibus huius mundi exiſtens vbique, ita nec anima inquinatur labe corporis. Item quia ſicut Deus vnicus eſt in ſuo ſeculo, ſic anima eſt vnica in toto corpore ſuo. Item quia ſicut Deus videt, & a nullo videtur, ita anima videt, & non videtur. Item ſicut Deus non dormit, ſic anima non dormit, quæ omnia conueniunt ſimiliter animabus brutorum, Geneſ. 8.c.3.K
Imago Dei in homine attenditur in naturalibus, & ideo amitti non poteſt, ſed ſimilitudo attenditur in gratuitis & ideo amitti poteſt, Geneſ. 30.c.3.G, & 92.c.4 H, & 228.c.2.A
Quare vir dicatur imago Dei, & fœmina imago viri, & quòd aliquo modo concedendum ſit fœminam eſſe imaginem Dei, & aliquo modo negandum, & quòd illud Geneſ.1. Faciamus hominem ad imaginem, & cęt. de ſolo viro intelligatur, cum ibi hominem capiatur pro viro, ſicut cum dicitur Gen.2. Non eſt bonum hominem eſſe ſolum, Geneſ. 132 col.4.H
Imago Dei reperitur in homine ſecũdum animam, & non ſecundum corpus, cum ex parte animæ ſit magna excellentia hominis, & anima tã viri, quàm fœminæ ad eandem naturam pertinet, quia in anima non eſt diſcretio ſexus, ſed in corpore, quare ad imaginem Dei eſt tam fœmina, quàm vir, ſed non æqualiter, & hoc, quia anima recipitur in corpore ſecundum diſpoſitionem corporis, & generaliter corpus fœminæ imperfectius recipit animam, quã corpus viri, ſicut nec homo accedit tam perfecte ad rationem imaginis, ſicut Angelus, Geneſ. 133 col.1.E
Imago Dei deturpatur ab illo, qui illã ornatu gratiæ, ſecundum quam placebat Deo, denudat, & deformat, exemplo fœminæ, &c. & exemplo expuentis in imaginem Regis, Exo.tomo 2 146.c.2.A
Imaginis ſuæ cur homo citius obliuiſcitur, quã aliorum, Deuteron. 80.c.4.I
Quare in veteri Teſtamento non fuerint ſtatuæ, vel imagines, Exo.tomo 1 194.c.2.B
Imago Trinitatis incõuenienter depingitur in Eccleſijs, Exo.tomo 1.194.c.3.F, & Deuter. 20.c.4.F
Non debet in tribus imaginibus diſtingui Trinitas beata, ſecus de imagine Chriſti, & aliorum Sãctorum, & hæc fuit cauſa, quare in vete. Teſtamento non fuerit imago facta, Deuteron. 20.c.4.F

Imagines quare recipiantur in nouo teſtamento, & nō in vete. Exo. tom. 1. 194. c. 2. D, & Deut. 20. c. 4. G
Imagines permiſſę ſunt Chriſtianis, propter ſimplices, & forte melius eſſet imagines fieri, quam ſtatuas Deut. 20. col. 3. k
Imagines adorantes oculum ad imaginem, & cor vltra imaginem eleuare debent: nam imago ad prothotypum, ideſt ad ſuum ſignificatum vel primū figuratum reducenda eſt, vt ait Damaſcenus Exod. tomo 1 166. col. 4. H
Sine imaginibus antiqui colebant Deos ſuos, vt refert Marcus Varro in libris ſacrorū, & Auguſtinus in libro de ciuita. ſic Deam veſtā abſque imagine colebant, quæ erat purus ignis Exod. tomo 1. 166. colum. 1. B

Imaginarium. Dicitur dupliciter vel ab imagine, vel ab imaginatione. Mat. tomo 4. 207. c. 4. k

Imitari. Imitatio.

Imitari poſſumus Chriſtum, Mat. tomo 7. 25. c. 4. I
ſed in quibus debemus eum imitari, Mat. tomo 5. 51. colum. 3. H
Deus in duobus poteſt a nobis imitari, Matt. tomo 5. 205. c. 3. F
Imitandi ſunt paruuli, ex doctrina Chriſti in innocētia, quia puerorum eſt vita immaculata, & talem innocentiam non debemus imitari eo modo, quo pueri illam habent, ſcilicet in imperfectione naturæ, ſed rationis rectitudine, Mat. tomo 5. 5. col. 2. C
Cauſæ per imitationem dicuntur illi, qui faciunt aliquid, ad quorum imitationem ſequitur aliquid, Matt. tomo 6. 195. c. 1. E

Immolare. Immolatio.

Immolare proprie dicitur iugulare Leui. 25. col. 2. F
3. Regum 8. c. 3. F
Aſinus immolabatur Priapo, apud Gentiles, Cereri porcus, Veneri anſer, Phœbo equus, & Dianæ viſcera canis, &c. de quibus Ouidius 1. lib. Faſtorū Exo. tomo 1 54. c. 2. A
Quare agnus paſcalis immolari debebat primo mense, Mat. tomo 7. 287. c. 2. E. Sed quare ad veſperam, & ad ſolis occaſum: vide ibidem. & 284. c. 2. A
Quid ſit immolare, Mat. tomo 7 282. c. 2. D
Quare immolationes fiebant in veteri teſtamento in loco Sanctuarij, & quomodo immolatio phaſe poterat fieri, ibidem. Mat tomo 7 288. c. 1. A
De obſeruationibus, quæ fiebant in immolatione agni Paſchalis, Mat. tomo 7 284. c. 3. F
Immolans animal loco indebito, & occidens hominem æquiparabantur in pœna in vete. lege. Leuit. 172. colum. 3. G
Nemo ex lege poterat immolare, &c. niſi in certo loco, ſcilicet vbi erat tabernaculum, quem Deus eligeret, &c. vt patet Exo. 20 & Deut. 12. & Leui. 17. & hoc niſi immolans eſſet perſona approbata, non ſuſpecta de idolatria Ioſue tomo 1 72. c. 4. I
Immolatio ſemper accipitur pro iugulatione in Exo. & in Leuitico, Exo. tomo 2 282. c. 1. B
Immolatio nūquam facta eſt, niſi Deo vero, vel Deo credito Exo. tomo 1 239. col. 1. B
Immolatio mandata fieri Moyſi ſuper monte Synai Exod. 3 adimpleta eſt primo in confirmatione legis, quando Moyſes fecit occidere duodecim vitulos. Exod. 24. Secundo in conſecratione Aaron, & filiorum eius, & in dedicatione tabernaculi Exod. tomo 1 19. c. 2. B

Immortalitas. Quomodo vna immortalitas ſit maior alia, Matth. tomo 4. 238. colum. 1. D
Inter immortalitatem Adæ, & beatorum multum intereſt, nam prima eſſet ex gratia innocentiæ, ſecunda per donum gloriæ: vtraque tamen prouenit ex victoria animæ ſupra corpus, alio, & alio modo Gene ſ. 99. col. 4. I
Immortalitas in corpore glorificato reſpondet iuſtitiæ, Mat. tomo 4 234. c. 1. D

Immunditia. Immunditiæ quas incurrebant homines in veteri lege, erant duplices, quædam erat peccata mortalia, cuiuſmodi ſunt actiones malæ contra Dei præcepta. quædām, quæ non erant peccata: immo potius ſi non ageremus ea, in quibus tales contagiones incurreremus, peccaremus mortaliter. ſicut ſi ſacerdos nollet vitulam ruffam immolare. &c. ne ex hoc contraheret illam contagionem, de qua Numer. 16. peccaret mortaliter agens contra præceptum. Similiter, qui nollet patri, aut matri morienti exhibere opera pietatis, quæ ſolent exhiberi defunctis apparando funera eius, & faciendo ſepelire, &c. ne incurreret immunditiam, peccaret mortaliter, &c. immo in actibus, in quibus talis immunditia vel contaminatio incurrebatur, magnum erat meritum. Sed iſtæ immunditiæ vel contaminationes ſolum vetabant hominem ab acceſſu ad tabernaculum. Et interdum ab ingreſſu in caſtra. ſed nullo modo tangebant animam. Cum ergo aliquis debebat mundari a peccatis, oportebat lauare carnem ſuam, quæ intrinſeca erat, & non veſtes, quę erant extrinſecę, quia illa macula peccati vere inficiebat intra. Exemplū eſt in magno ſacerdote, qui exiens de Sancto ſanctorum, expletis cęremonijs expiationis, lauabat carnem ſuam, & non veſtes, ſignificans peccata ſua, & totius Populi eſſe deleta. Leuitici 16. & cæt. Exod. tomo 2. 60. colum. 1. A
Cum aliquis ab aliqua immunditia exteriori debebat mundari, nunquam ſolam carnem ſuam mundabat, ſed carnem, & veſtes, vt patet Leuiti. 11. 14. & 15. & Nume. 16. Vel veſtes ſolas, vt patet in eiſdem capitulis, ne ex hoc ſignificaretur, quòd ab interiori contagione mundarentur, ſed in mundatione peccatorum, quādo, ſcilicet ſignificabatur peccata nobis eſſe dimiſſa, abluebatur ſola caro. Et hoc niſi quis incurriſſet immunditiam nudus exiſtens, quia tunc ſolam carnem ſuam lauaturus erat, vt patet de viro, & fœmina, e quibus exiret ſemen coitus, vt patet Leuiti. 15. &c. Exod. tomo 2. 60. colum. 1. E
Aliquas immunditias legis tenebatur quis interdum habere, ſub pœna peccati, vt accedere ad mortuū; immo merebatur incidendo in immunditiam, a qua tenebatur expiari, Nume. 19. &c. Leuiti. 42. colum 4 H
Immunditia eſt duplex quædam ſpiritualis, & quædam corporalis, prima non poteſt eſſe in animalibus brutis, ſed ſecunda ſic, &c. Leuiti. 95. colum. 1. A
Immunditia incurrebatur ex tactu reptilium ſiue viuorum ſiue mortuorum, &c. Leuiti. 102. colum. 4. F
Omnis qui immunditiam aliquam incurrebat ex his, quæ habentur Nume. vndecimo, debebat emundari per aquas Iuſtrationis, quoniam ſine illis nulla fiebat macularum abſterſio, Nume. 19. Leuiti. 202. c. 4. k
Quædam erant immunditiæ, in quas ſi homo non incideret peccabat mortaliter, vt patet de immunditijs, quæ cauſabantur faciendo exequias mortuorum,

tum, & tangendo cadauera, & plangendo, & cæt. Exempli gratia de filijs circa cadauera parentum. Similiter & Tobias laudabatur, cum sepeliret cadauera, Leuit. 105.c.1.B

Quatuor erant immunditiæ ab intra, scilicet, immunditia puerperæ, immunditia lepræ, immunditia fluxus sanguinis fluentis, & immunditia fluxus seminis, Leuit. 111.c.4.F

Omnis immunditia impediebat manducare Pascha, si tunc contingeret, &c. Leuit. 105.c.3.F

Immunditia duplex, scilicet, realis, & legalis, Leuit. 113.c.3.G

Immunditia in hominibus vete. Testa. accipiebatur per respectum ad duo: primo per respectum ad Sanctuarium, & res sacras: secundo per respectum ad aliquam communicationem hominum: & secunda erat maior quàm prima, &c. Leuit. 120.c.4.H

Vera immunditia debebat tolli, non per aquas lustrationis, sed per ablutionem in aquis viuis, &c. Leuit. 142.c.3.F

Immunditia, propter quam in vete. Testa. vetabantur Iudæi ab ingressu Sanctuarij, erat quædam irregularitas corporalis nullo modo pertinens ad animam, &c. Leuit. 147.c.2.A

Quædam immunditiæ erant immunditiæ, & non peccata, vt tangere morticina, reptilia, virum fluētem semine, leprosum, mortuum, & res ad mortuum pertinentes, menstrua pati, lepram, fluere sanguine, & huiusmodi. Aliæ immunditiæ erant peccata, quia vetitæ a Deo, de quibus Leuit. 11. & Deuter. 14. patet, sicut manducare animal captum a bestia, & cæt. manducare sanguinem, vel adipem, & coire cum vxore menstruata. Primæ non sunt vetitæ, sed solum ostensæ, secundæ sunt prohibitæ expresse. Et multæ aliæ differentiæ ponuntur, Leuitic. 234. col. 3.I

Quæ solum immunditiæ erant, & non peccata, hoc erat tantum respectu Sanctuarij, vel alicuius honestatis personarum, quæ etiam redundabat in illam munditiam, quam habere debebant accedentes ad res sacras: immunditia vero, quæ erat peccatum, non solum attendebatur respectu Sanctuarij, sed principaliter respectu personę, quam reddebat pollutam, &c. & malam, Leuit. 148.c.1.C

Immunditias, quæ non sunt peccata, nūc non cauent Iudæi, sed illas tantum, quæ sunt peccata, ex quo non habent Sanctuarium, &c. Leuit. 148.c.1.E

Incurrens immunditiam per ignorantiam, si postea sciret quòd esset immundus, & non expiabatur, sed obliuiscebatur, & iterum recordaretur suæ immunditiæ, non poterat iam se purificare, vt patet Num. 19. Sed habebat remedium offerendo sacrificium sine aliqua alia lotione, vt quidam dicunt, sed hoc improbatur, Leuit. 177.c.2.A

Sed dicēdum, quòd talis portabat iniquitatem suam, & per contritionem, & satisfactionem mundabatur, sicut de omnibus alijs peccatis, pro quibus non ponebatur purificatio cæremonialis, ibid.

Immunditia, vel contaminatio super mortuo, multipliciter accidebat, vno modo per contactum corporis mortui alterius animalis ab homine illiciti ad cibum, & tunc nullo modo licebat tangere cadauer illius, quomodocunque esset mortuum, Leuitici 11. Si autem esset licitum ad cibum, & occidebatur ab homine ad esum, tunc illud tangens non contaminabatur, secus tamen si esset morticinum, Leuitici 11. Si vero cadauer esset hominis quomodocunque mortui, tangens illud polluebatur, similiter si vestes eius tangerent ossa, & sepulchrum, Numeri decimonono. Et immundus erat septem diebus, & debebat expiari paquas lustrationis in 1. & 7 die Nu. 19. simile erat si intraret domum mortui, vel si iret ad funera comitando cadauer, aut plangendo. Leu. 10. Et omnes has cō, taminationes vetabat Dominus sacerdotibus, cū dicitur Leui. 21. non contaminetur sacerdos, cuius triplex assignatur causa, exceptis sex cōditionibus personarum, in quibus tres præfatæ causæ nō subsistebant Leui. 217.c.2.A

Aliquæ immunditiæ excludebant a communicatione hominum, vt exempli gratia, lepra, fluxus seminis, mēstruum, pollutio nocturna in somno, comburens vitulam ruffam, portans caprum emissariū in desertum, pollutus super mortuo, aliquæ vero arcebant solum ab ingressu Sanctuarij Leui. 233. colum. 1.A

Immunditia ex contactu hominis mortui, &c. durabat per septem dies, etiam extra castra, vt patet Nu. 19. in quibus nullus etiam sacerdos poterat comedere de sanctificatis, &c. secus tamen si de contactu aliorum animalium mortuorum, nā tunc immunditia durabat tātum vsque ad vesperam, &c. Leui. 237. col. 4.I

Immunditia per contactum durabat per septem dies in tribus casibus, scilicet in immunditia per coitū cum muliere menstruata, & coitus cum muliere patiente fluxum sanguinis longo tempore. 3. si tāgeret cadauer humanū, vel ossa eius vel sepulchrū. Nu. 19. Leui. 238 c. 3.G. Et cōtactus in primis duobus casibus erat duplex. in 3. casu non erat immunditia realis: sed secundum opinionem, ibidem. In qua immunditia lex fecit differentiam ad alias immunditias contractas ex contactu, & hoc in tribus. Primo quantum ad tempus durationis, quia prima per septem dies, & alia per vnam diem ad summū. secundo quantum ad modum purificationis, & hoc tam in pluralitate cęremoniarum, quam in diuersitate. Nam pro omnibus alijs lauabat homo vestimenta sua, vt communiter, aliquando vero carnem, & vestimenta, aliquando solam carnem, & hoc in diuersis casibus Leuiti. 11. 15. & 16. In immunditia super cadauere humano fiebat lotio carnis, & vestimentorum, & quædam alia purificatio per aquas lustrationis, tertio, & septimo ante lotionem carnis, & vestimēt orum. Tertio quia per alias immunditias ex contactu simplici non eijciebantur homines extra castra, sed bene per contactum cadaueris humani. Nu. 5. & hoc erat grauissimum. Et in hoc immunditia super mortuo comparatur immunditiæ naturali, & æquabatur ei. Num. 5. &c. Leuiti. 238.c.4.H

De multiplici immunditia apud Iudæos, & multiplici expiatione, & multiplici earum duratione Nu. tomo 1 56.c.2.A

A quibus immunditijs caueretur in deserto Leuit. 227.col.4 H

Immunditia, quæ contrahebatur ex mortuo, erat maior omnibus alijs quæ erant per simplicem contactum, nam prima durabat per septem dies, aliæ autem vsque ad vesperam Num. 16. Num. tomo 1. 69. colum. 3.F

De immunditiis Nazareorū, & quibus vota eorum erant irrita, & quibus non, Num. tomo 1. 70. colum. 1.C

Immunditia culpa quædam erat, vel irregularitas consequens ad culpam Nume. tomo 1. 249. colum. 3.G

Triplex erat immunditia in veteri lege, cui triplex respondebat purificatio Numer. tomo 1. 261. colum. 2.D

Cum aliquis incurrebat aliquam immunditiam, aliquãdo purificabatur per ſolam lotionem veſtium, aliquando per ſolam lotionem corporis, aliquando per vtriuſque lotionem, aliquando per ſolam aſperſionem aquæ luſtrationis, & hoc erat minimum, &c. Num. tomo 1 265.c.4.H

Tres erant immunditiæ magnæ, quæ expellebant homines a caſtris, ſcilicet, lepra, fluxus ſeminis, & pollutio ſuper mortuo, aliæ vero erant immunditiæ, quæ non eijciebant extra caſtra, &c. Num. tomo 1 267.c.1.C

Immunditia, quæ contrahebatur ex contactu mortui, non erat peccatum, immo aliquando mereban tur ſic tangentes, &c. Num. tomo 1 269.c.3.K

Qui ab immunditia non purificabatur tempore determinato a lege, etiam ex obliuione, non manebat in eo talis immunditia, quia lex deſinebat æſtimare illam eſſe immunditiam, ſed commutabatur in aliud genus maioris erroris, ſcilicet, in delictum per obliuionem, vel in peccatum per cõtemptum. Et manebat pœna debita pro immunditia non expiata tempore ſuo, Num. tomo 1 270.c.2.E

Immundorum ingredientium in Sanctuarium, aſſignatur pœnarum diſtinctio, Numeri tomo 1. 270 col. 4.F

De duplici immunditia legali, ſcilicet, & naturali, &c. Num. tomo 1 270.c.4.k

Res inanimatæ quomodo dicerentur incurrere immunditiam, Num. tomo 1 273.c.3.F

Non omnes res incurrebant immunditiam ex contactu mortuorum, ſed ſolum illæ, quæ pertinebant ad vſum humanum, prout per eas poterat homo effici immundus: nam animalia, quæ non veniebãt in vſum humanũ, vt feræ, & volucres, prius quàm caperentur ab hominibus, non incurrebant aliquã immunditiam, licet tangerent cadauera, Numeri tomo 2 162.c.2.B

Immunditiæ, de quibus habetur in veteri Teſtamento, non erant peccata, ſed quædam irregularitates carnis, vel immũditiæ ſolum carnales: immo multæ earum contrahebantur meritorie, 1. Regum tomo 2 88.c.2.A

Immunditia, quæ erat cum mulieribus, ſiue eſſet cũ vxore, ſiue cum alia, maior erat quacunque immũditia legali, 1. Regum tomo 2 88.c.2.C

Immunditia corporalis dependens a ſpirituali indigebat ablutione corporali, & ſpirituali, vt pollutio nocturna, &c. Mat. tomo 2 191.c.1.E

Immunditiam corporalem Deus deteſtatur, non ſecundum ſe, ſed ſecundum quòd pertinet ad interiorem munditiam, vel immunditiam, Mat. tom. 2 192.c.2.E

Ad immunditiam legalem interdum obligabantur Iudæi, ſcilicet, ſepelire parentes, &c. Matth. tomo 3 134.c.4.K

Nec erat contra legem incurrere immunditiam legalem, ſed erat contra legem poſt immunditiam accedere ad res ſacras, Leuit. 15. Matth. tomo 3 135.c.1.C

De immunditia, quæ contrahebatur in mortuo, in lege vete. Deuteronom. 19. & Num. 8. Matt. tomo 3 151.c.3.F

Ab immunditia legali non excuſabat ignorantia, etiã inuincibilis, quia immunditia non erat peccatum, &c. Mat. tomo 3 207.c.4.G

Immunditia legalis incurrebatur de inuolũtario ſimpliciter; Num. 6. vt de Nazaræo, coram quo aliquis moreretur, &c. & de inuolũtario ſecundum quid, vt patet Leuit. 11. vbi agitur de animalibus mortuis, per quorum tactum homines polluebantur, Idem patet de ſacerdote magno tangente caprum emiſſarium, &c. Leuit. 15. Et de ſacerdote cremante vitulam ruffam, Num. 19. Matth. tomo 3. 207 col. 4.H

Immunditia duplex, Mat. tomo 7 300.c.2.B

Et duplex immunditia arcebat ab eſu agni Paſchalis, apud Iudæos, Mat. tomo 7 300.c.3.H

Immunditia multiplex, Mat. tomo 7 308.c.2.A

Immunditia, & macula differunt, Matth. tomo 7. 301 col. 1.B

Prima naturalis immunditia eſt lepra. Secunda erat fluxus ſeminis. Tertia erat fluxus ſanguinis extra tempora menſtruorum. Quarta erat fluxus menſtruorum. Quinta erat mulieris parientis, quæ ſi pareret fœminam duplabatur tempus immunditiæ apud Hebræos. Sed qualiter & quomodo tolleren tur iſtæ immunditiæ, & cæteræ, quæ erant quadraginta, Mat. tomo 7 302.c.2.D, & ſeq.

Immunditiam exteriorem animam maculare, credebant Phariſæi, Mat. tomo 4 125.c.4.F

Immunditia accipitur multipliciter in veteri lege. Nã quædam immunditia erat realis, & alia legalis. Et realis erat triplex, ſcilicet, lepra, Leuitic. 13. & 14. & fluxus ſeminis Leuit. 15. & iugis ſcabies Leuitic. 21. Immunditia legalis erat ſolum per opinionem legis, & impoſita a lege. Et omnis immunditia tã realis quam legalis arcebat ab eſu Agni Paſchalis, &c. Mat. tomo 7 300.c.2.D

Immunditiarum legalium quædam durabant vſque ad ſolis occaſum, & habentes tales immunditias poterant manducare phaſe. Aliæ durabant per ſeptem dies, & iſtæ erant paucæ, ſ. immunditia ſuper mortuo, Num. 19. & tangens carnaliter mulierem tempore menſtruorum, Leuit. 15. Et in his in quibus ceſſabat immunditia naturalis. & ſanabantur, iudicabantur eſſe immundi legaliter per ſeptem dies ſequentes, & octauo die purificabantur &c. Mat. tomo 7 301.c.2.C

Ex immunditijs poſitis in lege Moyſi, quædam erant naturales & morbidæ, vt lepra, & fluxus ſeminis inuoluntarius, & fluxus ſanguinis in muliere extra tempora mẽſtruorum. Et præter has tres erant aliæ quadraginta duæ immunditiæ legales, Et inter legales prima, & in ordine 4. computatur fluxus mẽſtruorum. Quinta immunditia mulieris patientis. Sexta erat contactus mortuorum. Septima erat, cũ quis tangeret in agro cadauer hominis occiſi, aut per ſe mortui. Octaua erat contactus oſſium hominis in agro. Nona erat in tactu ſepulchri hominis; etiam ſi non tangeret oſſa neque cadauer, De his, Num. 19. Decima erat planctus ſuper mortuo, etiã ſi non tangeretur mortuus &c. Vndecima erat ſuper mortuo, & hoc quãtum ad Nazaræos ſpecialiter. Duodecima erat de tactu cuiuſcunque morticini. Decimatertia in eſu morticini &c. Decimaquarta, ſiquis tangeret animal occiſum a beſtia. decimaquinta in eſu de animali occiſo a beſtia, vel ab eadem morſo, licet poſtea ab homine occideretur, Exod. 22. &c. Decimaſexta in tactu reptilis etiam viui. Decimaſeptima in tactu ſordium humanarũ, ſcilicet, ſtercoris, aut corruptæ vrinæ &c. Deutero. 23. Decimaoctaua in tactu ſordium beſtiarum quarumlibet, Leuit. 7. &c. Decimanona in tactu leproſi. Vigeſima, comedere, vel dormire in domo leproſa, quæ clauſa erat propter ſuſpicionem lepræ, Leuit. 14. Vigeſimaprima in tactu hominis fluentis ſemine Leuiti. 15. Vigeſimaſecunda in ſeſſione ſedilis, vel loci, in quo ſederat homo fluens ſemine, Leuitic. 15. Vigeſimatertia in tactu carnis hominis fluentis ſemine, Leuit. 15. Vigeſimaquarta, portan-

do vestem vel stramenta lecti, in quo fluens semine sederet. Vigesimaquinta si quem manus fluentis semine tangeret, nisi prius ille lauaret manus suas, Leuiti. 15. Vigesimasexta in emissione seminis per coitum, Leuiti. 15. Vigesimaseptima in pollutione nocturna Deuteronom. 23. siue illa pollutio contingeret cum peccato, siue sine peccato, & maior immunditia reputabatur in pollutione nocturna, quã in quocumque coitu &c. Vigesimaoctaua erat in muliere cognita carnaliter Leuiti. 15. Vigesimanona in tactu mulieris tempore menstrui, siue tangerentur vestes siue carnes, Leuitic. 15. Trigesima in tactu lecti menstruatæ eo tempore, quo erat separata, Leui. 15. Trigesima prima erat tactus vasis, vel stramẽti super quo sederet mulier tẽpore mẽstruorũ, Leui. 15. Trigesima secunda in coitu cum menstruata. Et ista immunditia durabat septem diebus. Trigesima tertia in tactu mulieris fluẽtis sanguine, &c. Leuitic. 15. Trigesimaquarta in tactu lecti eiusdem iacendo in eo, vel tangendo saltem manu. Trigesima quinta in tactu strati cuiuscunque, aut stramẽti, vel rei, in qua sederet illa, &c. Leui. 15. 36. in coitu cum illa. Et durabat immunditia 7. diebus Leui. 15. 37. in tactu, quo magnus sacerdos tangebat caput hirci in die expiationis, &c. 38. portando prædictum hircum in desertum. 39. portando vitulum, & hircum immolatos pro peccato populi, & sacerdotis magni, &c. Leui. 16. 40. In esu carnium vetitarum. Leui. 17. 41. cremare vitulam ruffam. Nu. 19 42. Manere cremando illam vsque quo verteretur in cineres. 43. colligere cineres illos post cõbustionem: Nu. 19. 44. Aspergere illos cineres cum aqua lustrationis ad expiandum immundos, &c. 45. Cum quis introibat loca iudicij ad litigandum, Mat. tomo 7 302.c.2.C,&c.

A cõtaminatione præfatarum quadraginta quinque immunditiarum qualiter contaminati emundarẽtur Mat. tomo 7 305.c.2.C

Naturalis immunditia erat dupliciter immunditia, scilicet naturaliter, & legaliter, & ideo illius erat duplex mundatio, vna naturalis, & alia legalis, cuiusmodi erat lepra, & fluxus seminis, & fluxus sanguinis in muliere extra tempora menstruorum, Mat. tomo 7 305.c.2.D

De immunditijs legalibus veteris testamẽti. Et quomodo quædam durabant semper, vt lepra, & fluxus seminis vel sanguinis, & si sanabantur erant adhuc immundi per 8. dies post sanationem, & quædam durabat per quadraginta dies in pariente masculum, & per octuaginta in pariẽte fœminam, sed in tãgente mortuum vel morticinum per septem dies, reliquæ vero per vnum diem. Et quædam statim expiabantur abluto corpore in aquis viuẽtibus cuiusmodi erat immunditia summi sacerdotis per tactum capri emissarij. Omnes tamen immunditiæ prohibebant ab ingressu templi, & a contactu rerum sacrarum sub pœna mortis, &c. Defensorio 12.col.4.K

Aliquam immunditiam iussit Deus incurrere: Leui. 10 Nam præcepit Misahel, & Elisaphan, & toti domui Israel vt lepelirent, & plãgerent Nadab, & Abiu, quod tamen vetuit Aaron, & reliquis filijs suis &c. Leuit. 147.c.4.H

Immundus.

Immundus dicitur aliquis dupliciter, vel quia aliquid in se immundum continet, vel quia ab aliquo actu prohibitus est, propterea quòd videat aliquid immundum continere. Exemplum primi est leprosus, semine fluens, & huiusmodi, quia a multis actibus prohibebãtur. Primo ab ingressu sanctuarij, & oblationibus. Secundo a communicatione hominum. Exemplum secundi, vt tãgens morticinum, vel reptile, vel hominem fluentem semine vel mulierem menstruatam, &c. qui prohibebantur ab ingressu sanctuarij, & oblationibus, non tamen a cõmunione aliorum hominum. primi erant immũdi, durante lepra, vel fluxu seminis, &c. Leui. 100. colum. 3.H. Secundi erant immundi vsque ad vesperam, idest, vsque ad solis occasum, nisi quis contigisset cadauer humanum, vel tentorium in quo homo moreretur ingrediens in illum, nam talis manebat immũndus per septem dies, & in tertio, & septimo die purificabatur aquis lustrationis, Nu. 19. Leui. 101.c.1.B

Tangens immundum, si esset laicus, erat immundus vsque ad vesperam, non tamen poterat accedere ad sanctuarium, nisi vsque ad ortum solis, si sacerdos esset in minima distantia, scilicet, mediæ horę erat immundus, & in maxima per viginti quatuor horas, vt probatur Leui. 101.c.3.K

Immundum dupliciter dicitur, Mat. 10. 7. 123.c.3.H

Immundum esse vsque ad vesperam arguit minimã immunditiam, & lauare vestimenta arguit maiorem Leuiti. 142.c.4.H

Inter res immundas quædam erant facientes alias immunditias, & quædam, quæ nõ, exemplum primi vt mulier tempore purificationis suæ, & tempore menstrui, & homo fluens semine: exemplũ secundi vt tangens cadauer animalis immundi ad esum, & tangens tangentem illud ille nõ erat immundus, &c. Leui. 144.c.4.K

Omnis immundus per solum cõtactum erat immundus per vnam diem, id est, vsque ad vesperam, nisi in duobus casibus, primo in coeunte cum muliere menstruata, vel fluxum sanguinis patiente. Secundo in tangente cadauer humanum, ossa eius, vel sepulchrum, nam tales erant immundi septem diebus de 1. Leuitic. 15. de secundo Nume. 19. Leuitic. 150.c.2.C

Quantum ad immundos tres erant gradus separationis a lege, quidam vetabantur accedere ad sanctuarium, & res sacras, & hoc per quamcunque immũditiam, alij separabantur a conuersatione hominũ, & a rebus sacris, non tamen eijciebantur extra castra, cuiusmodi erant mulieres menstruatæ. Alij, vltra hoc, separabantur a castris &c. Leuitic. 239. colum. 1.A

Et cõtaminatio super mortuo habebat alios tres gradus, primus erat a rebus sacris separatio. Secundus a communicatione aliorum hominum, Nume. 5. Tertius quòd extra castra eijciebantur, Leuitic. 239.c.1.C

Quòd immundus per contactum, exceptis tribus casibus, maneret immundus vsque ad solis occasum illius diei, assignatur ratio allegorica, scilicet, quòd nullus homo, qui esset in immunditia spirituali poterat ab ea penitus absolui, & ablui, quousque occumberet sol, ideſt, vsque ad finem dierum tempore aduentus Christi, per cuius mortem ab omnibus inquinamentis abluimur, tam nos, quam qui præcesserant &c. Similiter per occasum solis Christi mors significari potest, qui est sol iustitiæ, vel significari potest finis vitæ cuiusque, &c. Leui. 239. colum. 2.E

Illi, qui erant immundi ad hoc, quòd possent comedere de sanctificatis, debebant lauare vestes, & carnes Leui. 239.c.3.F. Et prius debebat esse lotio, quã solis occubitus, vt videtur, nisi aliquid in contrarium appareat, ibidem.

De

De immundorum multiplici genere, Leuitic. 307. colum.2.A

Aliqua, quæ immunda erant ad offerendum, erant munda ad comedendum, siue ex specie siue ex casu &c. Deut. 67.c.1.B

Immundi in veteri lege vetabantur accedere ad sanctuarium, Leuit.12. & 15 vno modo propter significationem, alio modo propter Iudæos, qui erant viri simplices, & imbecilles, & non cognoscebant Deum suum qualis erat, & volebat Deus se ostendere excellentiorem omnibus Dijs gētium, & hoc voluit innuere per munditiam ministrorum, & ministrantium &c. Alio etiam modo, quia in veteri testamento non erant aliqua, quę spiritualiter multū proficerent, & haberent aliquam magnitudinem. Et ideo vt carnalia debuerunt habere magnitudinem &c. Et quædam immunditiæ nunc sunt cauendæ, quantum ad aliquid, scilicet, quantum ad Eucharistiæ sumptionem, vt pollutio nocturna, coitus coniugalis &c. Mat.tomo 2 192.c.4.F

Immundum in sacris literis dicebatur cōmune, Mat. tomo 4 133.c.3.H

Dupliciter aliquid dicitur immundum vel impurum, vno modo quādo in rei substantia permixta est aliquā pars malitiæ, vel saltē adiuncta est rei, licet non in substantia eius. Alio modo quia substantiæ rei admixta est aliena natura &c. Matth. tomo 7.123. colum.3.G

Christianis nihil est immūdum, sed Deus omnia sanctificauit, Mat.tomo 7 290.c.1.A

Immunitas. De immunitate Ecclesiarū vide in dictione Ecclesia.

De immunitate vrbium refugij, vide in dictione, Ciuitas refugij.

Quòd esset immunitas in veteri testamento stantibus quibusdam legibus, fuit conueniens, immo necessarium ad statum politicum, vt probatur Iosue to.2 137.c.1.B

Templa gentilium gaudebant immunitate, Iosue tomo 2 137.c.1.C

Quòd immunitas esset in populo Christiano fuit conueniens, vt probatur Iosue tomo 2. 137.c 2.A, Et q illa esset in ecclesiis, & cęmiterijs, ibidem. Et quòd esset tanta quanta est ibidem 137. col.3.G, Nec decuit, vt tanta immuntias esset in veteri testamento sicut in nouo, vt probatur, Iosue tomo 2. 176.colum.3.k

Immunitatis loca magis necessaria erant in veteri testamento quam in nouo, vt probatur, Iosue tom.2. 138.c.4.F

Immutatio. Nemo potest immutari sensibiliter sine specie, Mat.tom.7. 176.col.2.B

De immutatione sensuum beatorum in patria, Matt. tomo 4 238.c.3.G

Ab æqualiter calidis, & frigidis tactus nō immutatur, Mat.tomo 7 176.c.2.E

Impassibilitas. Circa impassibilitatem corporis glorioſi referūtur varię positiones, & confutantur, Mat to.4 235.c.3.k, Et tandem ponitur ratio authoris, ibid. c.4.F

Impassibilitas potest dupliciter considerari, vno modo secundum se, & sic non suscipit magis, neque minus. Alio modo secundum causam, & sic bene potest &c. Mat.tomo 4 238.c.1.A

Ad impassibilitatem corporis glorioſi reducitur voluptas, Mat.tom.4 234.c.4.F

Circa impassibilitatem corporis beati referuntur 3. conclusiones Lādulphi, & improbatur ab authore, Mat.tom.4 236.c.1.A

Impediri. Aliquid impeditur dupliciter, vno modo per modum contrarietatis sicut frigus impedit ad actionem caloris, alio modo per modum cuiusdam defectus, vel imperfectionis in operatione, scilicet, quia res imperfecta non habet quidquid desiderat ad sui perfectionem, & tale impedimentū non repugnat beatitudini, bene tamen primum, Mat.tom.2 43.c.2.C

Impedimentum. Duo sunt impedimenta ab extra, quæ nobis nolentibus euenium, Mat.to.6 288.c.4.k, Similiter & illa, quæ ab intra, ibidem.

Impeditur actus charitatis ex consuetudine vxoris, & filiorum, Mat.to 5 136.c.4.F

Impedimenta sunt duplicia, Matthæ. tomo 6. 290. colum.3.K

Impœnitentia. De impœnitentia, quæ est species peccati in Spiritū sanctū, Mat.tomo 4 22.c.4.G

Impœnitentia capitur dupliciter, vno modo prout est duratio peccati vsque ad mortem, idest, quòd de illo non pœniteatur, quamdiu viuit. Et sic impœnitentia non est peccatum in Spiritum sanctum; immo nec est aliquod genus peccati, sed est accidens eius. Alio modo impœnitentia dicit propositum quoddam de non pœnitendo, & tunc est speciale genus peccati, quia habet determinatum obiectum. Et est peccatum in Spiritū sanctū, quia repugnat attributo eius, quod est gratia remissionis peccatorum, quæ attribuitur Spiritui sancto, &c. Mat.tomo 4 22.c.4.G

Impœnitentia, & obstinatio differunt ex duobus, quæ sunt communiter in peccato, scilicet, delectatio, & turpitudo. Et impœnitentia, vt communiter, est de peccatis præteritis. Et obstinatio de futuris &c. Mat.tomo 4 22.c.4.H

Imperare. Voluntas non proprie imperat, sed ratio Mat.tomo 3.53.c.2.D, Dicitur tamen voluntas imperare dupliciter, vno modo interpretatiue, alio modo inquantum principiū operandi est in voluntate, &c. Mat tomo 3. 53.c.2.C

Imperator. Imperatores quare dicantur Cæsares & Augusti. Matth.tomo 6.23. colum 1.A

Quidam Imperatores Romani viuentes faciebant filios suos Cæsares, & illis succedebant &c. Et tamen patres erant Imperatores vsque ad mortem eorū, 3.Regum 13.c.2.D

Aliqua regna non subduntur Imperatori, vt Regnum Hispaniæ, &c. & ideo talia non tenentur legibus Imperatorijs, nisi illas de nouo instituant, Mat.to.3 33.col 3.F

Imperator cum sit mere laicus, non potest quidquam facere contra iura Ecclesiæ, &c. Matth. tomo 6. 210.c.2.C

Imperium. Par in parem non habet imperium Mat. tomo 6 172.c.3.K

Imperium viri in mulierem, Genes. 235. colum.1.C & sequen.

Imperium politicum, Genes. 233.c.2.C

Imperfectio. Duplex est imperfectio, quędam intrinseca, & ista est forma inexistens rei. Alia est extrinseca, vt locus, vel vbi, Imperfectio opposita primæ perfectioni est parua, sicut perfectio sibi opposita est parua, & ideo manet in beatis, &c. Mat.tomo 4 252.c.2.C

Quandiu homines viuunt sunt in statu imperfectionis, Mat.tomo 5 26.c.4.K

Imperfectus.

Imperfectum dicitur id, in quo deficit natura ab eo, quod intendit, vt quando gignitur homo, qui non habet omnia membra conuenientia speciei, vel habet plura &c. Genes. 237.c.3.H

In qualibet specie est aliquid imperfectum & aliquid perfectum, Mat. tomo 5 133.c.3.F

Imperfecti mouentur ad bonum per timorem pœnarum, & desiderium bonorū temporalium &c. Leuiti. 215.c.2.A

Impetigo. Non impedit a sacerdotio in nouo testamento, sicut in veteri, Leuitic. 232.c.1.B

Impetigo dicitur quædam macula carnis desiccatæ in superficie carnis, deformans ipsum animal. Leuiti. 249.colum.3.F

Impietas. Proprie significat idolatriam, infidelitatem uel hæresim, nam pietas idem est quod latria, Leui. 320.c.3.I

Impius. Impij mors sacrificium Dei est 3. Regū 26.colum.1.B

In impij iustificatione, & in Baptismo infunduntur omnes virtutes morales, vt patet in clemēti. vnica de summa tri. & fi. Catholi. Mat. tomo 5. 145.c.4.G

Impij an resurgent in iudicio, Mat. tomo 7. 90.c.3.F

Imponere nomina.

Appellatiua conuenit ad authorem idiomatis, Genes. 154.col.2.C

Impossibile. Res dicitur impossibilis, vno modo in se, vt hominem fieri asinū, alio modo, quia modus per quem fieri deberet est impossibilis, Num. tomo 1 143.c.2.A

Ad impossibile non est desiderium ordinatum, Mat. tomo 6 79.c.2.B

In sacris literis multoties capitur impossibile pro difficili, Mat. tomo 3 128.c.4.H

Impossibile capitur dupliciter, vno modo, vt dicit negationem possibilitatis, vel priuationem & sic vnū impossibile non est magis impossibile quam aliud, alio modo, vt dicit elongationem a possibilitate, & sic vnum est magis impossibile quā aliud, Matt. tomo 5 142.c.3.G

Natura non fertur ad impossibile, Matth. tomo 6. 79. colum.2.D

Neminem Deus obligat ad impossibile, Mat. tomo 7. 70.col.4 I

Impotentia. Ad gignendum duplex quædam simpliciter & alia secūdum quid, Mat. tomo 6 48.c.4.G

Imprægnare. Quidam impregnauit filiam suā vtroque dormiēte, vt dicit San. Tho. in quodam quotli. Genes. 272.c.3.H

Imprecari. Imprecatio. Imprecari est rogare, quòd veniat malum super aliquem, Iosue tomo 1. 118. colum.4.K

Imprecari pertinet ad eos, qui mala volunt, & inferre nō possunt, & ideo petunt inferri ab eo, qui potest, Mat. tomo 6 189.c.2.D

Imprecatio & iuramentum differunt aliqualiter, quia in iura. inuocatur Deus in testem aliquorum, quæ facere iuramus, vel asserimus, sed in imprecatione, non vocatur Deus in testē, sed tanquam punitorē, si non fecerit tale, vel tale. Item iuramentum semper præstatur ab eadem persona pro se ipsa &c. sed imprecatio hominis fit & super se ipsum, & etiam super alium, 1. Regum tomo 2. 137.c.3.I

Imprecationes, quæ ponuntur in sacra scriptura, possunt tripliciter exponi, Matthæ. tomo 6. 139. colum.1.A

Impræsentiarum. Aduerbium est loci compositum ex obliquo nominis, & præpositione, & significat tantum sicut ibi. Exod. tomo 1 234.c.3.F

Imprimi. Inter imprimi & abstrahi quid interfit, Mat. tomo 7 199.c.1.B

Improperium. Dicitur esse de ingratitudine, Mat. tomo 3 284.c.4.H

Imprudentia. Imprudentiæ conditiones nulli magis conueniunt quam luxuriæ, & ideo appropriantur illi tanquam filiæ &c. qa in alijs vitijs non peccat homo imprudens per tot modos imprudentiæ, sicut in libidine, Mat. tom. 2. 144.c.1.E

Imprudentia & prudentia, sunt circa inueniendum media Mat. tomo 7 10.c.1.A

Impudicitia. Quid sit, Matthæ. tomo 4. 139. col.1.B

Impugnatio veritatis. De impugnatione veritatis agnitæ, quæ est species peccati in Spiritū sanctū, Matt. to. 4. 23.col.1.B

Impugnatio veritatis agnitæ est peccatum in Spiritū sanctū, & non cuiuslibet veritatis, sed illius tantum quæ ad fidem pertinet, & maxime quando impugnando veritatem asserimus aliquam falsitatem, quæ est in derogationem diuinæ perfectionis, vt cum Pharisæi dixerunt in Beelzebub, &c. Mat. to. 4 33.col.1.B

In præpositio. Aliquando significat tantum, sicut cum, vt Genes. 32. in baculo meo transiui Iordanem, idest, cum baculo meo. Et Genes. 1. in principio creauit Deus &c. idest, in principio temporis, vel cum principio temporis, aliquando valet sicut Ly. per vt cum dicimus Faber operatur in martello, idest, per martellum, & Genes. 1. in principio creauit Deus cœlum, & terram, idest, per principium, scilicet, per filiū &c. Gen. 4.c.1.B. Iudi. 153.c.2.E

In præpositio aliquando ponitur pro contra, Exo. to. 1. 55.col 4.k

In præpositio aliquando valet, cum aliquando, per aliquando alias habitudines, Exod. tomo 2. 90. colum. 3.K, aliquando ad ibidem 109.c.4 H

In, præpositio nunquam dicit habitudinē eius, de quo aliquid enunciatur, sed habitudinem loci, in quo aliquid fit, Deut. 3.c.1.E

Inanimatum. Circa inanimata iubet Deus interdum mala fieri, aut deteriorationes. Et etiam ipse facit hæc non iubendo propter malum hominum, vel propter detestationem peccati, vel ad cautelam futurorum, & propter similes causas, & ponuntur exempla, Genes. 214 c.4.K

Inanis gloria. Cauenda est inanis gloria in singulis bonorum operum generibus, Mat. tomo 4 106.c.2.D

Inanis gloria, & hypocrisis multum concordant, & inueniuntur sæpe in eodem facto, differunt tamen &c. Mat. tomo 6 174.c.4.H

Christus multoties locutus est monēs discipulos suos de euitāda vana gloria, & hoc propter multa, Matt. tomo 6 182.c.4.H

Inanis gloria nisi sit in præiudicium alterius, non est valde magnum peccatum 2. Reg. 118.c.2.E

Inanis gloria semper est peccatum, Matthæ. tomo 6. 174.c.4 F

Inanis gloria, & hypocrisis multum concordant, sed deterior est hypocrita, quam inanis gloriæ cupidus, Mat. tomo 6 174.c.4.H

De inani

De inani gloria, vide reliqua in dictione Gloria inanis.

Inauris. Viri antiquitus ferebant inaures, iuxta illud Exod. 31. Tollite inaures aureas de vxorum, & filiarum, filiorumque vestrorum auribus, Exod. tomo 2 117.c.2.B

Incantatio. Dicitur a cantando, & fit cum aliqua verba, vel carmina dicũtur super aliquam rem, siue animatam, siue inanimatam, siue super cibum, siue super potum, vt possit mutari a sua natura ad aliquem nociuum effectũ, scilicet, vt occidat, vel stultum reddat, vel ad amorẽ & passionẽ moueat assumentes, vt patet per Boetium 4. de Consolatio. Metro 3. Exod. tomo 1. 43. c.4.H, & 41.c.3.k

Incantationes quare dicantur arcanæ, Exod. tomo 1. 41.col.4.G

Incantationes a quo, & vbi sint inuentæ, Exo. tomo 1. 41.col.4.F

Hoc nomẽ incantatio ex modo nostro loquendi male sonat, quia nos vocamus ipsos incantatores, maléficos, & tamen potest bonum significare, quia significat prolationem verborum, ad quæ consequitur efficacia aliquid faciendi, & tunc, aut credit, q̃ ex propria virtute verborum fiat, aut ex sola Dei voluntate, cui nos reuerentiam exhibemus proferendo verba, vel portando. Primo modo credendo, error est, secundo modo potest fieri incantatio, Mat. tomo 6 178 c.1.B

Circa incantationem, & potissime serpẽtum, vt communiter, exercentur aliqua illicita, & sortiuntur effectum suum per dæmones obseruatis multis, non solum superstitiosis, sed etiam nepharijs, Mat. to. 6. 178.col.1.C

Incarceratus. Incarceratorum miseria cõsistit in tribus, Mat. to 7. 12. c.1.D, Ex quo patet quòd releuatio miseriæ eorum in multis consistat, ibid.

Liberare incarceratos de carcere non est licitum in omni casu, & per omnem modum, Matt. tomo 7. 112.c.3.G

Visitare incarceratũ, & venire ad ipsum fere sunt idẽ, Mat. tomo 8 113.c.2.E

Incarnatio Christi.

Incarnationis Christi assignatur ratio, Paradox. 9. colum. 2.B

In Christi incarnatione qualiter verbum æternũ existat in corpore, & anima, Paradox. 31. colum. 1. E. Et quomodo vnierit sibi partes illa, vide ibidem 31. colum. 3.G

In incarnatione non assumpsit verbum humanam naturam directe, sed consequenter, partes tamen humanæ naturæ, scilicet, corpus & animam assumpsit principaliter, vel directe, Parad. 31.c.3.G

Incarnatio non est actio, sed relatio, nec ista relatio dicit aliquid formale, aut nouiter adueniens personę diuinę, sed dicit terminum respectus, & ideo poterat vni personæ conuenire, & non alteri, Parad. 34.col.2.E

Incarnatio filij Dei ad hoc solum facta est, vt in natura assumpta moreretur pro nobis, Matth. tomo 5. 186.c.2.B

Incendere. Incendentes agrum ad purgandum, vt faciunt agricolæ in Augusto transacto tempore messis, si ignis comburat segetes alienas, adhibentes diligentiam, quam debuerunt, non tenentur ad dãnum, vt patet ff. ad legem Aquiliam, in lege, qui reddit §. in hac, & extra de iniurijs & damno dato, C. si culpa tua, Exo. to. 1. 231.c.1.D

Incendentes voluntarie domum, vel aream alicuius, & sic de alijs rebus, omnia incensa, & ablata debet restituere, & pro peccato tres annos pœnitere, vt patet extra de iniurijs, & damno dato, ca. si quis domum &c. Sed secundum leges ciuiles comburendi sunt, ff. de incendio & ruina in l. prima, Exod. to. 1. 231.c.2.B

Incensum. Duplex genus incensi erat in sanctuario Iudęorũ, quoddam simplex, quod ponebatur super panes, aliud erat compositum, Num. tom. 1 47.c.2.E

Incensum vocabantur etiam animalia, quæ incendebantur in altari, ab incendio, Nume. tomo 1. 225. colum. 2.E

Incestus. Est carnalis cõmixtio cõsanguineorum, vel affinium in gradu non cõcesso, & dicitur incæstus quasi non castus, Leuitic. 182. c.1. A, Et ideo omnis luxuria potest dici incæstus, & tamen specialiter dicitur de consanguineis, Mat. tomo 2 157.c.1.A

In incæstu, i. in concubitu cum consanguineis, & affinibus, est quędam deordinatio contra debitũ vsum venereorum, primo quia naturaliter debet homo quandam honorificentiam consanguineis. Secundo quia daretur hominibus nimia opportunitas ad venerea propter magnam conuersationem cum consanguineis, & affinibus, & ob hoc in lege Moysi vetuit concubitum inter illas personas, quas necesse est simul commorari, Leui. 18. vt patet in omnibus gradibus ibi prohibitis. Tertio quia per talẽ cõmixtionem impediretur multiplicatio amicorũ. Quarto quia homo naturaliter diligit consanguineam suam, & ideo fieret nimius ardor amoris, & per consequens incentiuum magnum libidinis, quod repugnat castitati. Quinto ex iure positiuo propter paucam prolem, nam apud Romanos expertum fuit, quòd ex coniunctione consanguineorum non multiplicabatur proles. Ideo Ecclesia statuit certos gradus consanguineorum, in quibus matrimonia non coniungerentur, vt habetur 35. quæst. 3 ca. quædam lex. Et eadem ratio est circa affines, Mat. tomo 2 156.c.3.H

Incæstus aliquando accipitur pro violatione virginũ sacrarum, & viduarum, quæ castitatem vouerunt. De primis, patet 27. disti. cap. virgines, & 27. quæst. 1. cap. virginibus. De viduis patet 27. quæst. 1. capit. viduæ, & cap. viduam, & cap. nuptiarum, Matt. to. 2. 156.c.4.k

Incæstus est aliquando, quando non fit concubitus inter personas consanguineas, & affines, sed inter illas vbi est publicæ honestatis iustitia, vt si quis spõsam habuit, & non cognoscens eam mortuus fuerit, si de præsenti fuit sponsa, nam tunc non licet fratri mortui accipere eam in vxorem. In sponsa vero de futuro, cum non sit vxor, non contrahitur affinitas, tamen in sponsalibus de futuro causatur etiam impedimentum, propter publicæ honestatis iustitiã, & hoc si fuit facta desponsatio post septennium, secus si prius, & mortuus est spõsus ante septennium puellæ, Mat. to. 2 157.c.2.D

Pœna incæstus secundum legem humanam est capitalis, sicut & pœna adulterij, & hoc quando scienter committitur, ecclesia vero excommunicat istos incæstuosos, vt patet 35. quæst. 3. cap. de his, & hoc est verum quando incæstus est proprie dictus, scilicet, cum consanguineis, vel affinibus, similiter etiã, & cum monialibus tam ipsas quam accedentes ad illas, & nõ dantur eis sacramenta, vsque quo digne pœnituerint, 27. quæst. 1. cap. virginibus, alia pœna est, quod incæstuosi non possunt matrimonium contra-

contrahere etiam nec cum aliqua muliere, cũ qua alias licebat contrahere, vt patet 32. quæstione 7. cap. qui dormierit, & 24 quæstione vltima, cap. in lectum. & cap. vltimo. Sed hoc intelligendum est, quo ad matrimonium contrahendum, quod impeditur, si tamen de facto contraxit, tenet matrimonium, & nõ dirimitur, vt patet extra, de eo, qui cognouit consanguineam vxoris suæ, cap. transmissæ. Ille tamen punitur, quia non licet ei petere debitum, & si aliquando petierit, peccat mortaliter, sed si vxor petierit, tenetur reddere eodem cap. cũ dolore tamen, & gemitu, vt ibi dicitur. Et si moriatur illa vxor, quam habet, non debet vltra contrahere, eodem cap. Si tamen contrahat, tenet contractus, sicut in primo matrimonio cum prædictis pœnis. Et hoc verum est, de illo qui potest continere, vtpote, quia est in ætate, in qua non est difficile continere, secus tamen si iuuenis sit. Et est suspectus de incontinentia: nam tunc per Ecclesiam poterit sibi dari licentia, quòd possit petere debitum, ne sit occasio ad deterius, vt innuitur 32. quæstione 7. cap. qui dormierit. Excusantur tamen illi, qui per ignorantiam facti commiserunt incæstum, si omnino ignorarunt, &c. Alia pœna est, quòd nati ex incæstu non succedunt parentibus non solum illis, quorum filij non sunt, sed etiam illis, qui eos per incæstum genuerunt, vt patet 35 quæstione 7. cap. vnico. Sunt etiam infames. Et non possunt testamentum condere, & pœnæ eorum sunt grauiores pœnis adulterorum, 33. quæstione 2. cap. hoc ipsum, §. hoc autem antequàm, nec possunt testificari, nec accusare, quoniam infames sunt, 3. quæstione 4. cap. consanguineorum, & 3. quæstione 5. cap. constituimus, & 6 quæstione 1. cap. infames, Mat. tomo 2 157.c.2.B

Incæstus, & adulterium, quomodo committantur, Mat. tomo 4 74.c.1.E

Incidere in manus Dei.

Melius est incidere in manus Dei, quàm incidere in manus hominum, quando ab vtroque imponenda est pœna temporalis, 2 Regum 170 c.1.E

Incipere. Incipientibus magis humiliari conuenit, quàm ardere, sed congruentissimum est, vt proficientes ardeant, Genes. 332 col.2.A

Incircuncisum. Incircuncisa dicuntur illa, quæ habent aliquod superfluum, Leuit. 320.c.3.F

Incircuncisus quid significet, Exo. tomo 1. 37.c.3.k, Leuit. 320 c.3.G

Inclinationis Ad prauos coitus cause, Exo. tomo 1 238.c.4.H

Incluſor. Incluſores, de quibus 4. Regum 24. dicuntur artifices quidam speciales, aurifices, & argentarij, & dicuntur sic, quia includunt varias gemmas in auro, & argento, in anulis, & alijs vasis pretiosis, 4. Regum 245.c.3.G

Incommodum. De incommodis vitã istam comitantibus, Mat. tomo 6 78 c.4.I

Inconstantia. Inconstantia est valde vituperabilis in Rege, Exo. to. 1 51.c.4.k

Inconstantia, quæ opponitur libidini, non est eadem cum illa, quæ apponitur fortitudini, Matt. tomo 2 144.c.2.E

Incontinentia. Differt a malitia, sicut dispositio ab habitu: nam incontinentia non dicitur malitia, 7. Ethicorum, quia malitia est corruptio principij operationum, scilicet rationis, ex 7. Ethic. Mat. tomo 2. 164.c.4.k

Incontinentia proprie est circa delectationes gustus, & tactus, 7. Ethi. Mat. tomo 2 165.c.1.A

Incontinens. Non operatur ex malitia, sed ex passione, & ideo pœnitere potest, Genes. 36.c.2.A

Incontinentes habitualiter sciunt, & actualiter ignorant, Genes. 210.c.1.B

Incontinentes dicũtur egressiui ab opinione, &c. ex 7. Ethic. Leuitic. 32. colum. 4. F, & Leuitic. 31. colum. 4 F

Incontinens peccat, & ignorat, cum peccat, non simpliciter, quia non in vniuersalis, sed in particulari scit habitualiter, & ignorat secundum actum, Nu. tomo 1. 228.c.2.C, Matth. tomo 4. 160.c.2.A

Incontinentes dupliciter errant, Deuteronom. 20. colum. 2.C

Incontinens quomodo differat ab intemperato, Mat. tomo 2. 164.c.4.F, & Genes. 166.c.4.K

Incontinens quomodo possit male operari, cum verũ & bonum cognoscat, Genes. 331. colum. 2. C, & sequen.

Incontinens cognoscens omne turpe esse fugiendũ, & tamen hoc turpe particulare sibi oblatum, quod est mæchari, vel inebriari, non cognoscit esse fugiendum, ex 7. Ethic. Mat. tomo 5. 242.c.4.K

Incontinens dicitur sciens secundum habitum, & nõ secundum actum Mat. tomo 4 160 c.2.B

Incorporeum. Incorporea dicuntur subtilia, quia nec materiam habent, neque quantitatem &c. Matthæ. tomo 4. 244. colum. 1.B

Incorrigibilitas.

De incorrigibilitate hominis quo ad Deum, & quo ad homines, vel quo ad leges, Matth. tomo 2. 85. colum. 3. F, & seq.

Incorrigibilem. Lex existimat, qui valde grauia facinora etiam semel fecit, Mat. tomo 2 86.c.1.D

Incorruptibile. Corpus corruptibile tripliciter redditur incorruptibile. Mat. tomo 7 146.c.2 D

Inter incorruptibilia est triplex differentia, Mat. to. 7. 147.c.1.B

Quomodo intelligitur, quòd incorruptibile, & corruptibile differunt pluſquam genere, Mat. tomo 7. 156. col. 3. H

Quòd aliquid fiat incorruptibile, cum tamen ex conditione suorum principiorum habeat corruptibilitatem, potest dupliciter contingere, vno modo per hoc, quòd principium ad corruptionem mouens, totaliter tollitur, alio modo per hoc, quòd principium corruptionis impeditur, Matthæ. tomo 7. 146.c.2.D

Incastratura tabularum.

De incastratura tabularum tabernaculi, Exo. tomo 2. 192. col. 2. C

Incredulitas. Incredulitas, qua vnus homo non credit alteri faciliter, pœna quædam est a nobis indita pro peccato primi parentis, sicut ignorantia, & concupiscentia, ideo homines exigunt a se inuicem iuramenta per maiorem suum, & sic terminant lites, vt ait Apostolus ad Hebræos 6. cum dicitur homines per maiorẽ suum iurant &c. Exod. tomo 1 169.c.2.A

De incredulitate Iudæorum, Matthæ. tomo 4. 155. colum. 2. D

Incredulitas nostra quomodo dicatur impedire diuina miracula, Mat. tomo 4 70.c.1.C
Incredulitas discipulorũ erga Christum quandoque nobis ad credendum prodest, Matth.tomo 4. 151 col.1. A

Increpare. Increpatio.

Christus aliqñ increpabat publice discipulos suos, qa publice peccauerant, vt patet Matth.7. & Lucæ 9. Matt.tomo 3 157.c.1.B
Tres modos increpandi malos ponit Apostolus, scilicet, suasionem, deprecationem, & increpationem, Mat.tomo 4 192.c.3.F
Duplex est increpatio, quædam, qua quis alterum verbis pungit acriter, & hæc semper est maioris ad minorem, alia est, quę reuerentiam seruat, quæ magis dicitur obsecratio, quàm increpatio, & ita se habẽt minores ad maiores, quando maiores volunt aliquid mali facere, aut faciunt, Mat.to.4. 192.c.3.F
Christus Scribas, & Pharisæos increpabat, quia vita eorum non erat conformis eorum prædicationi, Mat.tomo 6 171.c.1.E
Malorum increpationes, quæ ponuntur in sacra scriptura, possunt tripliciter exponi, Matt.tomo 6. 139 col. 2.F
Ebrius suffert duplices increpationes, Matth.tomo 7 186.c.2.B

Incubus. Succubus.

De incubis. & succubis vtrum sint, quæstionem mouet Augustinus lib.15. de Ciuitate, cap. 21. Genes. 35.c.1.C
Incubi, & succubi sunt dęmones, qui vocabantur Fauni, & Siluani a Gentibus, de quibus Ouidius multoties facit mentionem, & maxime in lib. Fasto. & hos Galli Drusios vocabant: hi fœminas improba vexant libidine appetentes, & virilem peragentes concubitum, & semen ab hominibus susceptum infundunt, & aliquando idem dæmon incubus, & aliquando est succubus, primo tamen succubus est quàm incubus, Genes. 35.c.1.D
Qui ex incuborum, & succuborum conceptu generantur, fortissimi homines, & magna statura esse possunt, vt probatur Genes. 35.c.2.A
De incubis, & succubis, Leuit. 173.c.4.F

Indeterminatio.

Est duplex, vna est indeterminatio passiua, quæ est imperfectionis, vt materia est indeterminata ad formas, & genus ad species, & potentia ad actus, & ista non est in Deo; altera est indeterminatio actiua, & dicitur esse illimitatio, &c. & talis est in Deo, Mat. tomo 7 221.c.3.I

Indeuotio. Circa diuina, vnde proueniat, Mat.tomo 2 189.c.4.F

India. Multiplex, quædam, quæ in portentis, & mirabilibus rebus abundat. Alia, quæ rerum necessariarum ad vsus humanos opulentissima est, Genes. 5.c.4.I, & 14.c.3.F

India habet ab Occidente fluuium Indicum, qui Rubro mari finitur, a Septentrione montem Caucasum, reliquæ partes Orientali, & Indico Oceano terminantur. Hæc habet quadraginta quatuor genera gentium absque famosissima insula Taprobane, quæ decem habet ciuitates, & cæt. Genes. 14 col.3.F
India terminus est terræ habitabilis ab Oriente, Genes. 26.c.1.A

Indicium. Extra indicium, potest licite præstari iuramentum, dum tamen causa sit necessaria, vel honesta ad hoc, Mat.tom.2 201.c.3.I

Indictio. Spatium erat quindecim annorum, scilicet, trium quinariorum, in quorum primo soluebatur tributum auri ciuitati Romanæ, in secundo tributum argenti, in tertio æris, &c. Exo.tomo 1 71.c.2.E

Indictio dicitur summa, vel numerus, vel magis proprie impositio, 3. Regum 27.c.1.A

Indigena. Indigena dicitur, quasi inde genitus, & inde dicuntur indigetes, idest, oriundi de terra illa, sic enim vocant Poetæ Deos indigetes, idest, genitos, vel morantes in terra, in qua colũtur, &c. Exo tomo 1 87.c.4.G

Et non sic capitur indigena Exod. 12. sed pro nato a parentibus liberis, vbicunque esset natus, Exo.to.1 97.c.1.A Leuit. 176.c.4.K, & 184.c.2.D
Indigena, de quo habetur Num 9. cum dicitur: Tam aduenę, quàm indigenæ, non accipitur pro naturalibus alicuius terræ, vt nomen sonat, sed respectu legis, Num.tomo 1 105.c.2.B
Indigenæ dicuntur naturales alicuius terræ, vel de aliqua religione, vel secta, vel modo viuendi, Num. tomo 1 219.c.4.K

Indigentia. In homine est duplex, Matt.to.4 252.c.2.E

Indignus. Conferens indignis honoris statum, peccat mortaliter, Matth.tomo 6 29.c.1.E

Indiuiduari. Indiuiduatio.

Licet anima indiuiduetur per materiam signatam, secundum, quòd illi est vnibilis, tamen separata a corpore non tollitur illa indiuiduatio, cum anima sit immortalis, & non perdat esse, quod semel acquisiuit, Exo.tomo 1 281.c.4.G
Indiuiduationis principium in substantijs eiusdem speciei est materia signata, & cæt. Exo.tomo 1. 280 col.1.D
In accidentibus tamen eiusdem speciei sola distinctio subiectorum est principium indiuiduationis, ibid. 280.c.2.A
Principium indiuiduationis, vel distinctionis indiuiduorum est a materia, & materia accipit distinctũ esse in partibus suis per dimensiones, & hinc est ꝙ duo indiuidua naturalia requirũt necessario distinctum situm, Matt.tomo 4. 245.c.3.H, Matt.tomo 7 199.c.4.F

Indiuiduum. Indiuidui vnitas ex vnitate materiæ est, Matt. tomo 6 106.c.4.E

Indiuidua multa vnius speciei non sunt maioris perfectionis substantialis, quàm vnum illorum, Iosue tomo 2 36.c.2.C
Esse non est indiuiduum, Mat.tomo 7 199.c.4.H
In indiuiduis bene cõceditur processus in infinitum, licet non in speciebus, quæ sunt essentialiter subordinatæ, Matt.tomo 2 6.c.4.H
Indiuiduum, quidditas, & esse in Deo sunt idem penitus, Mat.tomo 7 200.c.1.A
Indiuidua non sunt de necessitate naturæ per se, sed propter aliud, scilicet, vt saluentur in eis species, quas natura intendit, Mat.tomo 7 201.c.4.F
Indiuidua generabilia, & corruptibilia dupliciter cõseruantur, Mat.tomo 7 229.c.3.K

Indiuisibile. Quòd indiuisibile nõ possit videri, assignatur causa, Iudicũ 140.c.1.B

Indiuisibile, & simplex vbicunque est, totum est, vel ibi nullo modo est, 2. Paralip. 30.c.2.E

Indiuisibile non est visibile, cum omnis visio fiat per pyramidem radiosam, cuius basis est in re visa, & conus in oculo videntis sed indiuisibile non potest esse basis, cum basis sit superficies, Matth. tomo 1. 124.c.1.D

Indiuisibile nec moueri potest, nec quiescere Parado. 129.c.2.C

Nihil in indiuisibili capitur, Matthæ. tomo 5. 76. colum. 1.E

Inducere. Alium ad iurandum in Sanctuario nõ erat peccatum in veteri lege, sicut & multa alia permittebantur, vt patet de libello repudij 3.Regum 76.c.4.B

Sed quando aliquis se purgat de aliquo crimine per iuramentum suum, licitum est, quòd compellatur iurare super aliquo altari, vel supra sepulchra Sanctorum adhoc, quòd maior reuerentia habeatur in iuramento, idem etiam quando iuramenta præstantur. Alio modo ad satisfaciendum parti. ibidem.

Quòd aliquis tamen iuret coram altari illo, vel sepulchro alicuius Sancti, in quo falsum iurans certissime creditur, quòd manifeste a Deo punietur, illicitum est, & pertinet ad purgationem vulgarem, &c.3.Regum 77.c.1.C

Induere. Opus misericordiæ de induendo nudum magnæ laudis est in vtroque testamento, Matth. tomo 7 111.c.4.G

Christus fuit honoste indutus, Matth. tomo 7. 114. colum. 3.k

Indulgentia. Librum de Indulgentijs, & de potestate Papæ edidit Abulensis, Matth. tomo 4 189.c.1.A

Indulgentia non est ad culparum remissionem, sed ad pœnarum, &c.4. Regum 20.c.1.B, immo peccata venialia non tolluntur per indulgentias. ibidem.

In indulgẽtijs semper debet denominari aliquid certum, vtpote vnus annus, &c.4. Regum. 20. colum. 1.C

Quare per indulgentias non conferatur gratia, sed solum remissio pœnæ 4.Regum 20.c.2.A

Indulgentiæ in veteri testamento non dabãtur a prælatis, sicut nunc, quia prælati tunc non habebant characterem. Matth. tomo 1 187.c.4.H

Indulgentiæ conceduntur ex operibus Christi pœnalibus, Mat. to. 1. 221. c. 1. A, Et ex supererogationibus Sanctorum, &c. Matth. tomo 3. 181. col. 1. D. Defen. 3.c.2.D

Indulgentiæ multum adiuuant ad expiandum reatũ pœnæ, Matth. tomo 7 257.c.2.D

De indulgentijs, quas Papa potest concedere Defen. 3.c.2.C

Indulgẽtiæ prosunt ex merito passionis Christi, sicut & Sacramenta, Parado. 114.c.3.K

Indulgentias plenarias vel remissiones omnium peccatorum, quidam grosse loquentes vocant absolutionem a culpa, & a pœna, quia iure increpantur in Clemen. 1. de priuilegiis, & in Clementina de abusionibus, de pœnit. & remissio. & ita indulgentia plenaria est absolui a toto reatu pœnæ purgatoriæ, Matth. tomo 4. 181. colum. 2. D. Defenso. 1. colum. 4. F

Nullæ indulgentiæ possunt concedi mortuis directe, & dicuntur directe concedi, quia eis conceduntur non facta mentione de viuentibus, nec pro aliquo opere facto a viuentibus, Matthæ. tomo 4. 188. colum. 2. D

Possunt tamen prodesse mortuis indulgentiæ concessæ viuentibus, non tamen proprie dr indulgentia prodesse illis, sed opus bonum obtinentis indulgentiam, & est attendendus circa hoc tenor indulgentiæ, quia aliquãdo ex tenore non potest illa indulgentia prodesse mortuis, interdum vero sic. Primo modo indulgentiæ non prosunt defunctis, sed secundo modo sic, ibid. 188.c.4.I

Indulgentiarum concessio non fit sine aliqua iusta causa, vnde semper imponitur aliquod opus ei, cui conceditur indulgentia, & debet esse tale opus, quod redundet in honorem, & cultum Dei, aut in vtilitatem Ecclesiæ, Mat. tomo 4 188.c.2.E

Indulgentiam non dirigit Ecclesia in defunctos, ita quòd Papa dicat: Volo, quòd talis anima, quæ est in purgatorio, liberetur inde, vel quatuor animę exeant nunc de purgatorio, Matth. tomo 4. 189 col. 1. A

Indurare. Induratio.

Quando indurat nos Deus, & excæcat, non facit nobis iniuriam, quia non tollitur aliquid nostrum, nec perturbat intellectum nostrum, aut voluntatem, sed manet in sua libertate naturali, sed solum cessat a conferendo gratis id, quod prius conferebatur, &c.3.Regum 109.c.4.F

Quomodo dicit Deus indurare cor peccatoris, Deuteronom. 13.c.1.E

Induratio, seu obstinatio proprie est firmatio in malo, sicut confirmatio est firmatio in bono, Iosue tomo 2 46.c.4.F

Ad indurationem duo concurrunt, primum est hominis iniquitas, qua fertur in bonum defectibile, secundum est gratiæ pulsatricis imperfectio, & secundum est fortius, quàm primum, Iosue tomo 2 47.col.3.k

Industrius vir. Dicitur qui ad actiones bene applicatur, & contrariatur inepto, qui ad nihil est vtilis, vel dicitur industrius, qui diuersos modos inuenit ad aliquid agendum, Genes. 366.c.3.I

Inebriare. Sunt quidam fructus, qui inebriãt, vt sunt fructus palmarum Aegyptiarum, Leuit. 88.c.3.F

Inæqualitas. Est multiplex, quædam est secũdum naturam, & ista est omnibus communis. Alia est a fortuna, vel magis per accidens, vt esse ditiorem, &c. Et prima diuiditur in duas, scilicet, in sexum, & ætatem, prima est omnibus communis, secunda etiam euenit omnibus, quia nemo est, qui, si diu viuat, non habeat omnes ætates, Leuit. 328.c.1.E

In æternum. Quod apud Latinos dicitur, in æternum apud Græcos dicitur in sæculum, Iosue tomo 1 71.c.3.I

Infamare. Infamari.

Quando quis infamatur, & propter infamiam proceditur contra eum sine accusatione, tunc licitum est illi dicere opera bona, quæ fecit, ad purgandum se ab infamia, 3.Regum 167.c.3.F

Infamatur magis proximus viua voce, quàm per libellos infamatorios, Exo. tomo 1 179.c.3.K

Nemo tenetur seipsum infamare, Matthæ. tomo 5. 106.col.1.C

Infamare dupliciter accipitur, vno modo pro opponere alicui falsum crimen publice. Et isto modo semper est peccatum. Alio modo pro declarare verum crimen, defectum, aut ignominiam alicuius. Et isto modo cõtingit dupliciter, vno modo si habeat infamãs legitimã causam dicẽdi, & sic non est peccatum, neque proprie infamare, sed infamatum,

famatum, vel se infamantem ostendere, & hoc est, quia quando quis in prosecutione sui iuris proprij publicat crimina alterius proponendo ea, per viam exceptionis, vt repellat eum ab agendo vel testificándo, vel ab aliquo honore consequendo, in quo ambo sunt competentes, & non potest aliter causam suam sufficienter prosequi, vel saltem non tã conuenienter, sicut si obijciat illa crimina, &c. Alio modo si sine prosecutione iuris sui, aut coactione facta a iure vel a iudice manifestat peccata alterius, quæ occulta erant, talis dicitur proprie alium infamare, & peccat, Matth. tomo 1. 91.c.2.A

Infamari magnum damnum est homini, Matt. to. 5. 54.c.1.B, & Exo. tomo 1 179.c.3.G

Infantia. De peccatis hominis post infantiam Matth. tomo 5 132.c.3.H

Infectio. Fit per contactum, Matth. tomo 4. 137.c.4.H

Inferior. Proprie capiendo, nunquam absoluit superiorem, nisi in casu fiat superior illo, qui alias esset superior, Matth. tomo 4. 187. colum. 1.A

Infernus. Inferi.

In infernum descendebant omnes animæ ante Christi mortem, idest ad diuersos sinus inferni: sed in sinu Abrahæ, nulla pœna erat sensus Genes. 351. colum. 3.G

Infernus aliquando capitur pro sepulchro. Et sic secundum quosdam exponitur illud Genes. 37. descendam ad filium meum, lugens in infernũ Gen. 351.c.3.H, & 374.c.2.C

Damnati in inferno existentes a solis dęmonibus cruciantur. Et boni in Purgatorio, nec a bonis, nec a malis Angelis, torquentur, sed a Deo, Exo. tomo 1. 89.c.1.A

Ignis inferni nullo modo potest agere in animas, vel in dæmones directe, sed agit per voluntatem Dei secundum quendam modum specialem, vt Deus determinauit, &c. Exo. tomo 1 285.c.1.E

Qui sunt apud inferos vel in Purgatorio, soliciti sunt de bono charorum suorum, & dolent de malo eorum, si illud cognouerint. Nu. tomo 1. 203.c.3.F

Quilibet locus inferior in terra vocatur infernus, etiã si non sit locus damnatorum Numer. tomo 1. 236. colum. 3.H

Apud inferos sunt quatuor sinus vel loca, &c. Num. tomo 2. 95.c.2.E. 2. Regum 120.c.2.C

In inferno non est timor seruilis Deutero. 165. colum. 1.C

Actus mali existentium in inferno non sunt demeritorij, sunt tamen pars punitionis eorum, sicut actus boni in beatis sunt pars pręmij eorum. Deut. 165.c.2.C

Ad infernum descendere, est in sepulchrum descendere 3. Reg. 2. quia in Hebræo ponitur seol, quod est æquiuocum ad sepulchrum, & ad infernum: & communiter ponitur pro sepulchro. 3. Regum 19. colum. 2.B

Quòd anima existens in inferno possit saluari, potest multis modis intelligi, sed vltimus modus videtur possibilis. Et sic potuit contingere de anima Traiani, tenendo historiam illam esse veram, scilicet, quòd ad preces Gregorij fuit saluata, quam affirmat Beatus Anselmus, &c. 4. Regum 46 colu. 2 A

Tot sunt modi eundi ad infernum, quot sunt modi peccandi, Matt. tomo 3 127.c.1.C

Quomodo in inferno sint tenebræ, cum ibi sit ignis, & quomodo fletus, & stridor dentium. Matthæ. tomo 3 142.c.3.G

In inferno duplex est pœna exterior, scilicet, frigoris, & caloris, Mat. tomo 4. 60.c.4.G

Ea, per quæ in infernũ tenditur, dicuntur portæ inferi metaphorice, &c. Mat. tomo 4 170.c.3.H

De inferni portis, Mat tomo 4 170.c.3.H

Portæ inferni dicuntur peccata, vel homines mali, & præcipue accipiuntur pro dæmonibus, Matth. 16. Mat. tomo 4 60.c.4.F

Et similiter hæretici, vel infideles, ibid. 161.c.2.C

Infernus aliquando fuit Paradisus, Matth. tomo 5. 36 col. 1.C

In inferno punitur peccatũ veniale æternaliter, quia non dimittitur veniale sine mortali, & mortale in inferno non dimittitur, igitur &c. Pœna tamen tẽporalis pœnitentiæ alias inchoatæ bene tollitur in inferno, quia talis pœna nõ habet secum annexam culpam, Mat. tomo 5 70.c.2.E

In inferno pœna est æterna, Mat. tomo 5 69.c.1.E

De igne inferni, vide in dictione, Ignis.

Peccatores in inferno nunquàm soluent partem minimam debiti, Mat. tomo 5 67.c.4.F

Infernum purgari ab igne purgationis dicunt quidã, sed videtur dicendum, quòd non, quia non manet ibi causa purgationis, & cæt. Matthæ. tomo 7. 129. col. 3.F

In inferno est ignis corporeus, Matth. tomo 7. 153 col. 4.G

Et vt ignis ille est instrumentum diuinæ iustitiæ, agit inæqualiter secundum proportionem culpæ damnatorum. Et patet exemplum in calore naturali, qui conuertit cibum in carnem, neruos, sanguinẽ, & ossa, &c. vt est instrumentum animæ, &c. Matth. tomo 7. 154.c.1.A, 153.c.4.H, 135.c.2.B, De Statu Animarum 11.c.2.B

De loco inferorum est multiplex opinio, quidam dicunt, quòd non est vnus locus inferni determinatus, sed quòd vbi homines peccauerũt, ibi post mortem puniantur, sed falsa est hæc opinio, Matt. to. 7 163. col. 4.H

Et supposito, quòd sit vnicus locus inferni, &c. illum dicunt aliqui esse in loco aeris caliginoso, sed hoc etiam falsum esse probatur, ibid.

Non est contra legem, quòd anima existens in inferno reducatur ad corpus, & viuat homo, sed quòd ex Inferno trãseat ad Paradisum, vel Purgatorium, vel ad limbum puerorum, est contra legem Dei. 4. Regum 46.c.3.G

Multi Gentiles, & Pagani, qui erant per sententiam definitiuam damnati in inferno, educti fuerunt de inferno per Apostolos, & viros sanctos noui Testamenti, reuocando animas eorum ad corpora, vt, ibi pœnitentiam agerent, & saluarentur, 4. Regum 47. col. 1. A

Quòd locus inferni non sit nisi in terra ponendus, Mat. tomo 7 164.c.4.F

Dicunt aliqui, quòd infernus sit in futurum ponendus in superficie terræ. Sed veritas est, quòd infernus est in terra, & infra terram, Matth. tomo 7. 165 col. 1.C

Infernus nec portas habet, nec vias, per quas illuc eatur, Mat. tomo 7 165.c.4.F

Infernus quatuor sinus, vel distinctiones habere dicitur, scilicet, sinum damnatorum, limbum puerorum, purgatorium, & sinum Abrahæ. Prima pars vocatur infernus absolute, vbi est pœna damni, & pœna sensus, & cæt. In secunda parte est tantum pœna damni, & cæt. Matth. tomo 7. 166 col. 3.K

De quatuor partibus inferni prædictis, non possumus aliquid asserere determinate, quantum ad identitatem,

titatem, & distinctionem propinquitatem vel elõgationem, eo quòd ad hoc nõ inuenimus testimonia Sacræ scriptaræ, nec rationem sufficientem conuincentem, videtur tamen dicendum, quòd sint idem locus per continuitatem quandam, vel saltem contiguitatem, & totus ille locus vocatur generaliter infernus, Matth. tomo 7. 167.c.1.E. Et assignatur situs istarum 4. partium secundum opinionem San. Tho. Matth. tomo 7. 169.c.3.H

Pœna damnatorum in inferno sine dubio erit æterna. Et circa hoc multi errauerunt, Matth. tomo 7. 172.c.3.G

In inferno præter pœnam ignis, alias pœnas ponit sacra scriptura, scilicet pœnam vermis, & pœnam fletus, & dentium stridorem, & frigiditatem nimiam tenebram, fœtorem sulphuris, spirituum procellarum, &c. Matth. tomo 7 174.c.2.C

In inferno non erit fumus, Matth. tomo 7. 179.c.1.A

In inferno non erit aliqua transmutatio realis, &c. Matth. tomo 7 179.c.1.D

Potest teneri, quòd in inferno sint totaliter tenebræ, sed melius dicitur, quòd ibi sit aliqua parua lux. &c. Matth. tomo 7 179.c.2.A

Apud inferos sit aqua, vel pœna ex frigore, non potest colligi ex sacra scriptura vel ex alio loco per certitudinem. Et dicendum, quòd in inferno non est aqua, Matth. tomo 7 180.c.3.k

Quòd apud inferos sit pœna ex frigore non constat, nec si ponatur tale frigus: sequitur aliquod inconueniens, &c. Matth. tomo 7 181.c.1.D

Apud inferos est sulphur, vt colligitur Apoca. 19. & 12. Et in hoc potest duplex pœna notari: vna caloris, & alia fœtoris. Sed fœtor non videtur ponendus apud inferos. Nam ignis ille erit sine exhalatione, vel euaporatione fumanti, &c. Matth. tomo 7. 181. colum. 2. B

Inferorũ locus, & ignis eius creatus est in prima die, in qua Deus creauit mundum, similiter, & ignis Purgatorij, &c. Matth. tomo 7. 249.c.4.k

Inferorum locus est quædam concauitas in corde terræ, & illa concauitas est aliquid continuum, in quo sunt quatuor receptacula animarum, & inter loca ista non est interposita aliqua terræ grossities, sed differunt, vt infra, & supra, Matth. tomo 7. 262. colum. 1. A

Infernus accipitur dupliciter vno modo, pro tota concauitate terræ, in qua distinguũtur 4. receptacula, &c. Alio modo specialiter pro gehẽna vbi est ignis, & supplicium æternum. Primo modo omnia quatuor receptacula dicuntur infernus, &c. Matt. to. 7. 262.c.1.C

In inferno memoria scelerum pœnitentia est. Parad. 88 c.1.A

Apud inferos nihil boni est, Matt. tomo 6. 182.c.3.G

Quare infernum, & Paradisum posuerunt infideles, Matth. tomo 6 43.c.3.k

Quomodo extra infernum patiantur animæ damnatæ, Matth. tomo 7 161.c.4.H

Ignis inferni extra inferos non potest portari, Matt. tomo 7 163.c.1.E

Si damnatus exiret ab inferno, non puniretur realiter ab igne inferni, sed affligeretur apprehensione illius ignis tanquam nociui, &c. Matt. tomo 7. 163. colum. 2 B

Infernus est proprius locus dæmonum, Mat. tomo 7. 164.c.4 H

De igne inferni referuntur opiniones, & improbantur, Matth. tomo 7 153.c.2.E

Sed auctoris sententia est, ꝙ est ignis corporeus, nam ignis incorporeus non est ignis, &c. ibidem. c.4.F

An ignis inferni locus naturalis sit iuxta Lunã, Mat. tomo 7 159.c.3.F

Ignis inferni corporeus dupliciter consideratur, Mat. tomo 7 160.c.3.F

Qualiter ab igne inferni patiantur animæ, Matt. to. 7 160.c.4.K

Ignis inferni est instrumentum diuinæ iustitiæ, Mat. tomo 7 161.c.1.A

Ignis inferni vere affligit animas separatas, Mat. to. 7 161.c.1.C

Ignis inferni respectu animę dupliciter consideratur, Mat. tomo 7 161.c.1.D

Ignis inferni est quodammodo excellentior anima, Mat. tomo 7 161.c.2.A

Et affligit animas extra infernum, ibid. col.3.H

Concauitas inferni est in corde terræ, Matth. tomo 7 165.c.2.D

Multa de loco inferni mentiuntur Poetæ. Matt. to. 7 166.col.1.B

Quare Poetæ dicant infernum habere portas, & vias, Mat. tomo 7 166.c.1.E

Inferni portam opinatur Ouidius esse in regione Laconica, Mat. tomo 7 166.c.2.A

Illud, quod cantat Ecclesia de inferno, Psal. 23. Attollite portas principes vestras, &c. Quomodo exponatur, Ma. tomo 7 166.c.2.C

Quando dicitur quòd infernus habet portas, &c. non est intelligendum, vt verba sonant, sed metaphorice, vel parabolice, Mat. tomo 7 166.c.2.B

Infernus habet quatuor partes, seu receptacula. Sed vbi sint ista receptacula, varię sunt opiniones, Mat. tomo 7 166.c.3.K

In inferno manere beatos, actualiter non est inconueniens, Mat. tomo 7 168.c.1.E

Infernus est locus addictus pœnæ, Matt. tomo 7. 168 col.3.K

An infernus tantæ capacitatis sit locus, vt cuique locus assignari possit, in quo distinctus a cæteris locari, & pœnas suscipere valeat, Parad. 226.c.3.K

Infernus habet quadruplicem sinum, Matth. tomo 7 169.col.3.G

Ignis inferni, quare semper duret, Matt. tomo 7. 170 col.2.A

Vnde sumatur ista æternitas pœnæ, Matth. tomo 7. 170 col.4.I

Ignis inferni non calefacit corpora damnatorum, Mat. tomo 7 174.c.1.D

De pœnis inferni, præter ignem, Matth. tomo 7. 174 col.2.A

An apud inferos sint simul pœnæ contrariæ, Matth. tomo 7 175.c.1.A

Qualis sit passio ignis in inferno, Matth. tomo 7. 175 col.4.G

Infernus est quid oppositum regno cœlorum, Matt. tomo 7 178.c.1.E

An tenebræ sint apud inferos, & quid sint, &c. Matt. tomo 7. 179 c.2.A 180.c.1.A

Infernus dupliciter accipitur, Mat. tomo 7. 262.c.1.D

Quidam morientes statim deducuntur in infernum, Mat. tomo 7 267.c.3.k

Animæ portantur ad infernum a dæmonibus, Matt. tomo 7 280.c.1.A

Ignis purgationis non purgabit infernum ex sententia Auctoris, Mat. tomo 7 129.c.3.G

Inferni locus non est vbicunque peccatum fuit, sed in certo loco, Parad. 96.c.1.A

Sed vbi locus iste sit, variæ fuerunt opiniones, quibusdam dicent. quòd sit in aere caliginoso, Parad. 96 col.1.E

Hæc positio falsa est, ibid. 96.c.3.G

Infernum esse sub terra probatur ex nomine Latino, & ex nomine Græco, scilicet gehēna, & ex nomine Hebræo, scilicet seol, &c. Parado. 97.c.4.G. De Statu Animarum, &c. 10.c.3.k

Inferni locus tenebrosior est quocunque loco, quia est in centro terræ. Parado. 98.c.3.F

Ora inferni non sunt Aetna, Vulcanus, nec Vesuuius montes Parado. 99.c.4.F

Infernus generaliter dicitur omnis locus pœnalis, quo animæ corporibus solutæ peccatorum pœnas luūt. Et iste infernus generaliter captus quatuor habet sinus, primus est damnatorum, &c. Secundus Purgatorius. Tertius Lymbus puerorum. Quartus sinus Abrahæ, &c. Paradox. 100.c.3.I

Christus ad inferos descendens, nullum, de Purgatorio secum duxit, nisi talis tunc pœnam totam Purgatoriam solueret, quam esset subiturus, &c. Parad. 104.c.4.F

In infernum descendent damnati in die iudicii per miraculum absque terræ apertione. Parado. 125. colum. 1. E

Infernalis loci amplitudo describit. Parad. 227.c.1.A

Infernis quem confitetur fides Catholica, non debet poni in sphæra ignis, De Statu Animarum, &c. 8. colum. 4. H

Infernus non debet poni in aere caliginoso sphęrę aeris, De Statu Animarum, &c. 9.c.2.E. Sed in terrena regione, ibidem 10.c.3.G

Inferni præcipua pœna est ignis, De Statu Animarū, &c. 10.c.3.K

Infernus damnatorum, & varij in eo cruciatus describuntur De Statu Animarum. &c. 11.c.1.D

Apud inferos non est actio transmutatiua, Matt. to. 7. 177.c.1.C

Inferius. Inferiora eminenter continentur in superioribus, Matth. tomo 7. 214. colum. 2. E

Infidelis. Si infidelis coeat cum Christiana publicè prostituta, comburi debet secundum leges, &c. Exod. tomo 1 236.c.3.I

Infideles, meretrices, & excommunicati, quando sint dulciter tractandi, & quando dure, sed inter hos dulcius tractandi sunt infideles, Leuitic. 253.c.1.E

Infideles sunt diligendi ex charitate, Matth. tomo 9. 148.c.1.E

Infideli licitum est dare pecuniam vt conuertatur ad fidem, nec vlla committitur symonia. vt patet 23. quæstio. 4 capit. vltimo, & 45. distinctio. capit. syncera Deutero. 69.c.2.B

Infideles non astringuntur regulis canonicis. 1. Reg. tomo 1 95.c 4.k

Infidelis baptizatus tenetur accipere vxorem primā, quam repudiauit, si illa conuertatur, dum tamen velit cohabitare sine contumelia creatoris, extra de diuor. cap. gaudemus 1. Reg. to. 1. 96. colum. 2. A

Infidelis quando conuertitur ad fidem, quam formā debeat seruare circa vxorem, &c. 1. Regum tom. 1, 96.c.2.D

Magis lugebunt infideles, quam fideles, Mat. tomo. 6. 304.c.1.B

Infidelis non debet cogi ad fidem, nec absolure, nec conditionatim, vt habetur in Decretis 45. dist. ca. q syncera, & ca. de Iudæis. Et extra de Baptis. & eius effectu. ca. maiores. cogetur tamē cohabitare fideli &c. 1. Regum tomo 1 97.c.3.H

Inter infideles est verū mrimoniū. 1. Re. to. 1. 98.c.4.F Et est aliquo modo sacramētū, ibi. & pōt cōcedi, q inter infideles sit matrimoniū tatū. & ēt, q sit non ratum. sed magis proprie debet dici, quòd sit ratum. ibidem 100.c.1.E

Circa infidelium matrimonium in infidelitate existentium, & de conuersione ad fidem, circa retentionem plurium vxorum, 1. Reg. to. 1. 100.c.3.F

Infidelium filij grandiusculi, quorum volūtas potest apparere, & constet, quòd fidem volunt, sunt baptizandi inuitis parentibus, immo si parentes percutiant ipsos, quia hoc volunt, sunt cremandi cum omnibus suis participibus, C. de Iudæis, & C. l. Iudæis, & maioribus, 1. Regum tomo 1 102.c.1.B

Infidelis conuersus ad fidem, si repudiauit prius vxorem suam, & alteri nupsit, & vxor repudiata alteri nupsit, non potest opponere vir vxori, nec vxor viro fornicationē, quia repudiando non videtur malum agere, sed auctoritate legis vti. Et ista est causa præcipua pro vtroque, vt non reputetur eis fornicatio, licet vera sit fornicatio, sed reputetur vt concubitus legitimus, cum talis apud ipsos reputetur, 1. Regum tomo 1 102.c.3.G

Si infidelis mulier conuertatur ad fidem, & prius fuerit fornicata, non potest alteri copulari, viuente marito, etiam requisito vt conuertatur, vel quòd velit cohabitare cum ea extra contumeliam creatoris, sed debet continenter viuere, 1. Reg. to. 1. 102.c.3.I

Similiter dicendum est de muliere, quę, cum esset infidelis, recessit a viro absque fornicatione propria auctoritate, vt viueret cōtinēs, 1. Reg. to. 1. 102.c.4.k

Infidelis mulier non potest opponere coniugi suo cōuerso ad fidem, fornicationem, quæ excusatur auctoritate legis, vt in repudio contingit, & e contra, ad cohabitandum, secus tamen de fornicatione, quæ non excusatur auctoritate legis, &c. 1. Regum tomo 1 103.c.2.A

Licitum est fideli manere cum infideli in illo matrimonio, quod inter eos contractum est, quando ambo erant infideles. 1. Regum tomo 1 107.c.3.G

Filij infidelium paruuli, qui nondum venerunt ad vsum rationis, si ambo parentes conuertantur ad fidem, apud eos debent manere, & si alter eorū tantum conuertatur, apud ipsum debent manere, & debet facere eos baptizari, &c. 1. Reg. to. 1. 111.c.4.F

Quòd infidelium filij non sint baptizandi inuitis parentibus, tota ratio præcipua est, quia fieret iniuria parentibus, qui perderent patriam potestatem, quā habent in eos, cum ad fidem conuerterentur, ipsi vero filij nō perdunt patriam successionem, 1. Regum tomo 1 112.c.1.A

Si infidelis conuersus recedat ab vxore infideli, vel vxor a viro, aliquando potest accipere alteram vxorem, & aliquando non, viuente eius legitima vxore. Si tamen ambo pariter conuertantur, nulli licet accipere alium in coniugem, quòd si alter eorum tantum conuertatur, & requirat non conuersum, & non conuersus nullo modo vult cohabitare, dissoluitur matrimonium, & fidelis potest ad alia vota transire. Similiter cum vult cohabitare cum contumelia creatoris. Similiter si vult cohabitare, & tamē trahit alterum ad peccatum, etiam dissoluitur, & si non, non dissoluitur, quia tamen infidelis non vult conuerti, potest fidelis compellere eum a iure cohabitationis, & poterit non cōpellere, quia eius arbitrio pendet, cogetur tamen continere, 1. Regū tomo 1 112.c.3.F

Licet infideles non arctentur per constitutiones canonicas, cōsiderabit tamen eos Ecclesia, si in lege matrimonij aliquid agant cōtra legem Christi, q a tenentur subditi esse legi Christi, & tenentur eam seruare, 1. Regum tomo 1 122.c.2.C

Infideles debent puniri per iudices, & dominos temporales, quibus subditi sunt pro transgressionibus, in quibus peccāt mortaliter, 1. Reg. to. 1. 123.c.3.E

Conuerso altero cõiugum infidelium ad Christum, quòd ambo maneant in coniugio, malum dixit esse Polentius. Secundo dixit, quòd Apostolus illud asseruit mandans, quòd manerent copulati. Sed vtrunque istorum dictum falsum esse probatur, & mentitur Polentius, 1. Regum tomo 1. 124. c. 1. D
In Ecclesia primitiua non licebat fideli separari a coniuge infideli propter duo, &c. 1. Regum tomo 1. 125. c. 2. E
Nunc tamen bene licet, 1. Regum tomo 1. 126. c. 3. F
Matrimonium contractum inter infideles, cum ad fidem conuertuntur, aliquod tenet, & aliquod non tenet, 1. Regum tomo 1 129. c. 2. E
Quòd infideles conuersi maneant copulati si contraxerint secundum statuta veteris Testamenti, & nõ in gradibus vetitis a canone, patet, iuxta illud, quod habetur extra, de cõsanguinitate, & affinitate, cap. de infidelibus, quod caput solum intelligitur de Iudæis, 1. Regum tomo 1 131. c. 1. A
Infideles conuersi ad fidem, qui erant copulati in gradibus vetitis constitutione canonica, permittuntur manere copulati, & non secundum dispensationẽ, sed ipso iure, & de rigore, quia contrarium faciendo male fieret, 1. Regum tomo 1 136. c. 3. H
Ad sciendum quod matrimonium infidelium fuerit validum, non requiritur aliud, nisi quòd legibus, & consuetudinibus prouinciæ illorum contractum fuerit, &c. 1. Regum tomo 1 136. c. 4. F
Infideles aliquando contrahunt secundum veritatẽ, & aliquando secundum eorum opinionem, 1. Regum tomo 1 138. c. 3. K
Si qui essent infideles, qui in primo gradu consanguinitatis copularentur, scilicet, frater cum sorore secundum consuetudinem eorum, & conuerterentur ad fidem, videtur dicendum, quòd non deberet dirimi matrimonium, quia potuit esse legitimum, cum sit contractũ iuxta mores patriæ, quod inter Romanos consueuerat fieri, & mansit consuetudo vsque ad tempora Gregorij, vt habetur 35. quæstione 3. cap. quædam lex, nec videtur hoc esse contra legem naturæ, 1. Regum tomo 1. 139. col. 3. H
Non debemus cogere infideles, vt conuertantur ad fidem, sed ratione, & doctrina, & beneficijs allicere, vt conuertantur, 1. Reg. tò. 1 140. c. 4. G
Infideles non in omnibus, quæ agunt, peccant, sed in illis, quæ pertinent ad infidelitatem, &c. Matt. to. 2 215. c. 1. A
Infidelibus prædicare vtile est, quando verisimiliter fructus aliquis expectatur, alioquin frustra est, nec est laudabile rem sacratissimã velle inutiliter enunciare. Et prædicando infidelibus proponi debent articuli fidei principales, cum substantia fidei consistat in illis. Possunt etiam proponi omnia, quæ in Euangelijs scripta sunt, sed prius ea, quæ ad fidem pertinent, quàm illa, quæ dirigunt operationem, quia operatio præsupponit fidem, & si fides nõ habeatur, frustra ponetur regula in operationibus, &c. Mat. tomo 3 119. c. 4. I
Infidelibus non est proponenda sacra scriptura modo doctrinali, Mat. tomo 3 120. c. 4. F
Et si omnes infideles, quatenus sunt inimici nominis Christi, possemus iuste detestari, & abijcere ab omni conuictu nostro, ex sola tamen misericordia toleramus eos, extra, de Iudæis, & Saracenis, cap. Et si Iudæos, &c. Debet tamen conuersatio eorum nobiscũ eẽ talis, q nõ cedat in offensam Dei, aut fidei præiudicium, quia tunc debemus eos abijcere, immo matrimonium debet dissolui, &c. Matt. tom. 3. 120. c. 4. H
Infideles non debent a fidelibus adiscere medicinam, nec iura humana, ne infideles possit præesse fidelibus: bene tamen alias scientias, præter Theologiam, in quibus infideles nõ possint præesse fidelibus, vel in aliquo nocere, vt sunt scientiæ Mathematicæ, melius tamen esset, vt nec fidelis doceret illas infidelibus, nec deberet permitti, vt infideles docerent publicæ fideles, quia ei, cui non cõpetit dominari, non competit docere, vt patet de muliere 1. ad Timotheo 2. Mat. tomo 3. 121. c. 1. D
Infidelibus non licet colligere publicos redditus inter Christianos, extra de Iudæis, & Sarace. ca. ex speciali, Matth. tomo 3 121. c. 1. D
Quãdo liceat satisfieri infidelibus per fideles ad quæstionem propositam circa fidem, & quando non, Matth. tomo 3. 121. c. 2. C. Similiter, & quando licitũ sit respondere simplicibus hominibus in quæstionibus circa fidem, & actiones, in his, quæ sunt necessaria tam sibi, quam alijs, & quando non. Similiter, & in quæstionibus hominum carnalium, &c. Matth. tomo 3 12'. c. 4. I. &c.
Opera misericordiæ tenemur impendere infidelibus tempore necessitatis, vt Mat. tomo 3. 152. c. 2. E
Infidelibus Paganis vtilia essent miracula ad eorum conuersionem, Deus tamen non concedit omnibus prædicantibus inter infideles miracula facere, quod forte accidit ex demeritis eorum, vel nostris, qui indigni sumus vt temporibus nostris, Deus tãta bona concedat Ecclesiæ, vel melius dicendum, quòd hoc accidit, quia non est necessaria conuersio infidelium, sicut in ecclesia primitiua quando pauci erãt fideles: alias vero, si nos indigni essemus, Deus faceret nos dignos ministros, vt per nos talia fierent, sicut in ecclesia primitiua fiebant, &c. Mat. tomo 3 225. col. 3. F
Licet infideles continuo sint in peccato mortali, quia non accipiunt legem Christi, non tamen peccant mortaliter, quandocunque agunt contra aliquod de præceptis legis Christi, sicut nos peccamus, nisi illud, sit præceptum legis naturalis. Nam tunc non peccant quasi agentes contra legem Christi, sed contra legem naturalem, Matth. tomo 5. 44. colum. 3. F
Tenentur tamen ex lege naturæ cõsulere in eo, quod bonum est, & necessarium, &c. ibidem. 44. colum. 3. K
Scandalum potest præberi infidelibus, & ipsos scandalizare malum est, Matth. tomo 5 13. c. 2. D
Infideles nec sunt fratres ad nos, nec ad seipsos, Mat. tomo 5 44. c. 3. H
Infideles vnicum tantum peccatum committunt contra legem Christi, scilicet nolle eam suscipere Matth. tomo 5 44. c. 4. F
Infideles non tenemur corrigere fraternaliter, Mat. tomo 5 44. c. 4. H
Infideles plures vxores habentes, si ad fidem Christi conuertantur, coguntur dimittere alias præter primam, vt patet in ca. gaudemus, & non quia peccauerunt eas accipiendo in infidelitate, sed quia peccarent eas nunc retinendo, &c. Matth. tomo 5. 88. c. 1. E
Sed opinio opposita, scilicet quòd peccent infideles, post datam legem a Christo, contrahẽdo cum multis vera est, & c. ibidem.
Inter infideles matrimonium est verum, sed non ratum, Matth. tomo 5 111. c. 4. F
Infideles potius dici debent insipientes, quam imprudentes, Matth. tomo 7 10. c. 1. E
Infidelium matrimonium non soluit Baptismus, Matth. tomo 5 111. c. 4. G

Infideles non peccant, quandocunque agunt contra legem Christi, sed peccant, quia non susciptiunt legem Christi, & in isto peccato sunt continue, cum semper obligentur &c. Mat. tomo 7 47.c.2.D

Infidelitas. Nullum peccatū est grauius infidelitate, 1. Regum tomo 1. 117. colum. 1. B

Infidelitas est vitium eius, qui non credit, aut nō vult credere, hæresis vero est male sentire de pertinentibus ad fidem, Mat. tomo 6 264.c.3.E

Inter infidelitatē, & hęresim quid interſit, Matt. to. 6. 264.c.3.E

Infinitum. Non est dandus processus in infinitum in quocūque genere causæ &c. Exod. tomo 1 30.c.3.K

In substantijs nō datur infinitum in actu. Matth. to. 7. 204.c.3.G

In infinitum non potest aliquod finitum, nisi per infinitum, Num. tomo 1 223.c.4.I

Infinitum est, cuius quantitatem accipientibus semper est aliquid vltra sumere, Deut. 44.c.2.E

Anima separata non potest cognoscere infinita, Mat. tomo 7 204.c.2.E

In indiuiduis bene conceditur processus in infinitum licet non in speciebus, quæ sunt essentialiter subordinatæ, Mat. tomo 2 6.c.4.G

Infinitum dupliciter accipitur, vno modo priuatiue, scilicet, per remotionem, vel carētiam complemēti. Et sic infinitum pertinet ad materiam primam &c. Alio modo negatiue, scilicet, per remotionem materiæ limitantis, & terminantis formā &c. Mat. tomo 2 29.c.1.D

Infirmitas.

Infirmitas est disproportio qualitatum animalis, facientium ad armoniam, Deut. 159.c.1.B

Infirmari spiritualiter quid sit, Mat. to. 5 17.c.3.E

Inter infirmitatem, & ægritudinē, quid interſit, Mat. tomo 3 144.c.3.G

Infirmitates, & mala tanto tempore durant, quanto iudicat Deus expedire, Mat. tomo 4 9.c.1.C

Infirmus. Infirmi dupliciter sunt visitādi, vno modo ipsos videndo, colloquēdo & consolando, alio modo eis prouidendo, si sint pauperes &c. Mat. tomo 7 112.c.1.C

Christus nunquam fuit infirmus, Mat. to. 7. 114.c.3.K

Influere. Vbi influere possit planeta, vel aliqua pars cęli, & vbi non, Genes. 40.c.4.G

Tota influendi virtus deriuatur a causa prima in concatēnatione causarum naturalium, & illa magis influit in suum effectum, quam causa secunda, Exod. tomo 2 106.c.3.I

Cessante Deo influere, cessat animalium generatio, Mat. tomo 7 144.c.2.C

Naturale influens, tantum simul influit, quātum passum capere potest, Mat. tomo 7 203.c.1.C

Superiora influunt naturaliter in inferiora, Mat. to. 7. 206. col. 1. B

Angeli semper influunt in animas nostras, Mat. to. 7. 212. colum. 3. H

Quare nunc non recipiamus influxum ab intelligentijs, Mat. tomo 7 220.c.4.k

Influentia. Diuersas influentias contingit fieri super terram in diuersis partibus diei, dicunt Astrologi, & hoc, quia in diuersis partibus diei, vel noctis diuersa sunt ascendentia, & diuersa astra, vel gradus signorum in sex domibus, &c. Genes. 40.c.4.G

Influentia est quædam virtus deriuata a corporibus cœlestibus per motum, super ista inferiora &c. Genes. 40.c.4.H

Influentia solum penetrat secundum crustum terræ, in quo causantur mineralia, & non vltra, Genes. 40. colum. 4. I

Influentia est duplex, quædam quæ est ad dispositionē materię, quę sine virtute omnium naturalium causarum non fit: altera est ad perfectionem rei dispositæ &c. Exod. tomo 1 277.c.1.E

Effectus influētiam cælestium circa ista inferiora magis principaliter causantur ab aspectu stellarum fixarum, quam ab aspectu erraticarum, 3. Regum 155. colum. 4. I

Infortunium. Infortunia, quæ nobis accidunt Deo disponente euenium, nec quod nobis est casus, ideo est casus, sed ex intentione Dei fit &c. Num. tomo 1. 103.c.4.k

De infortunio aliter iudicant vulgares, aliter viri iusti, & sancti, Num. tom. 2 5.c.2.C

Infortunium est existere prope magnum bonum, & illo priuari, Deuteronom. 107.c.4.k

Infundere. Cū Deus infundit virtutes, omnes simul infundit, Mat. tomo 5 157. colum. 3. F

Ingenium. Ad ingenij acumen, & subtilitatem conducunt tempora natiuitatis, & locorum continentia &c. Exod. tomo 1. 289.c.2.A

Ingenij acumen non acquiritur discendo, nec infunditur homini existenti, sed nascenti connascitur, Exod. tomo 2. 106.c.2.E. Et istud acumen consistit in duobus, scilicet, in lumine naturali, quod vocatur intellectus agens, Exod. tomo 2. 107.c.3.H, Et in dispositione organorum maxime phantasticorum, id est, quod ad actum intellectus debet actus organorum præcedere, vel actualiter esse &c. Exo. tomo 2 106.c.3.F

Ingratitudo. Ingratitudinis quantitas mensuratur secundum quātitatem impensi beneficij, 1. Regum tomo 1 197.c.1.E

Propter ingratitudinem, quando magna est, reuocantur donationes, 2. Regum 101.c.1.B

Ingratitudinis magnitudo nūquàm melius apparet, quàm vbi ingratitudo, & beneficium simul sunt, propter oppositionem, &c. Mat. tomo 3. 232.c.1.A

Nulla maior ingratitudo est, quàm illius qui contemnit sanari, Mat. tomo 3 286.c.1.E

Ingratitudo aliquando accipitur vt peccatum speciale, aliquando vero vt deformitas annexa omni peccato, Mat. tomo 5 21.c.1.A

Ingratitudo opponitur gratiarum actioni, vbi præcessit gratuita donatio: & quia contingit magis, & minus teneri ad gratiarum actiones, & ab illis magis, & minus discedere, quanto ergo quis magis discesserit ab ista gratiarum actione, tanto magis dicetur ingratus. Vnde assignantur quatuor gradus: primus est, cum quis negligit in effectu retribuere aliquid pro susceptis beneficijs, licet agnoscat beneficia, & æstimet esse beneficia. Secundus quando quis in affectu contemnit beneficia. Tertius, quia obliuiscitur beneficiorum. Quartus, quando contra benefacientem operatur aliquid indebite. Et isti quatuor gradus se habent per ordinem, quia sequens præsupponit præcedentem, & est grauior illo, & ingratitudo, quę est ad primos tres gradus, est speciale peccatum. Sed quantum ad quartum est deformitas annexa peccato. Et præfati tres gradus sunt eiusdem vitij, & opponuntur eidem virtuti iustitiæ, scilicet, gratiarum actioni, Mat. to. 5. 71.c.1.C

Ingratitudo opponitur iustitiæ, quatenus cessamus a solutione, quod moraliter, & naturaliter debitum erat, Mat. tomo 5 71.c.2.A

Ingratitudo, prout dicit facere aliquid indebitum cõtra benefacientem, dicitur eſſe peccatum, quia omne peccatum dicit indebitum, & iſta eſt ratio communis peccati, ſed inquantum dicitur fieri contra benefacientem, additur circunſtantia aggrauans, & quantũ ad hoc dicitur ingratitudo, quia eſt contra benefactorem, & concordat aliqualiter cum alijs modis ingratitudinis, & neceſſe eſt iſtam ingratitudinem eſſe in quolibet peccato, quia quodlibet peccatum eſt contra Deum, & quia quodlibet peccatum eſt malum, ideo facimus aliquod malum contra Deum, & quia Deus eſt maxime beneficus nobis, neceſſe eſt quod in quolibet peccato offendamus noſtrum benefactorem, & ita in quolibet peccato eſt ingratitudo, vt circunſtantia conſequens ipſum, & aggrauans. Et iſto modo quodlibet peccatum poſt remiſſionem præcedentem peccatorum habet ingratitudinem annexam. Et ita ingratitudo, ſecundum quam dicuntur redire peccata, non eſt ſpeciale peccatum, ſed per illam aggrauatur peccatum, Mat. tomo 5 71.c.2.A

Ingratitudo inuenitur in quolibet peccato per accidens, quia peccamus contra Deum quem accidit eſſe beneficum nobis, quantum ad hoc, quod eſt peccare in ipſum, Mat. tomo 5 71.c.2.D

In peccato contra hominem interdum inuenitur circunſtantia ingratitudinis, & interdum non, Matth. tomo 5 21.c.3.F

Ingratitudo nõ opponitur virtutibus gratis datis, &c. ſed opponitur gratitudini, ideſt, iuſtitiæ, per quam redditiui ſumus gratiarum actionum, ſecundum quòd obligamur, Mat. tomo 5 71.c.3.I

Ingratitudinis menſura attenditur ſecundum menſuram indebiti, & menſura indebiti in opere accipitur ex genere operis, cum ex genere ſuo accipiat eſſe indebitum, Mat. tomo 5 71.c.2.E

Ingratitudo non eſt æqualis peccato remiſſo, & hoc ſecundum quantitatem abſolutam, Matt. tomo 5 72.col.3.F

In peccato recidiui non eſt tanta ingratitudo, ſecundum quantitatem abſolutam, quãta fuit remiſſio, nec quantum fuit peccatum remiſſum, ſed ſolum ſecundum proportionem, Mat. tomo 5. 72.c.4.F

Peccatum veniale, quando redit, addit ingratitudinẽ, non tamen facit eam, quando committitur, Matt. tomo 5 73.c.1.D

Sicut dicimus redire peccata mortalia, & venialia p ingratitudinem, ſic etiam dicitur redire peccatum originale, Mat. tomo 5 73.c.2.A

Et ſi per quodlibet peccatum mortale, commiſſum poſt remiſſionem peccatorum, redeant omnia dimiſſa per ingratitudinem, &c. Sunt tamen quædam peccata, per quæ directius redeunt peccata dimiſſa, quàm per alia, non quidem quaſi cęteris maiora ſint, ſed quia magis repugnant remedio remiſſionis, ſicut peccatum in Spiritũ ſanctũ dicitur magis repugnare principio remiſſionis, quàm cætera peccata, &c. Remiſſio peccatorum attribuitur primo fidei, ſecundo charitati, tertio pœnitentiæ. Peccata ergo, quæ tollunt iſta remedia, faciunt redire alia ſpecialiter, vt ſunt apoſtaſia a fide, odium fraternum contra charitatem, & cõtra pœnitentiam, contemptus pœnitentiæ faciendæ, & dolere, quòd pœnitentiam fecerimus, Matthæ. tomo 5. 73.colum.3.G

Aliud eſt committere maiorem ingratitudinem, aliud magis aut grauius peccare quantum ad ingratitudinem, Matth. tomo 5 73.c.3.K

Ingratitudo eſt circunſtantia in omni peccato, quæ non mutat ſpeciem, Matth. tomo 5. 74. colum. 4.F

Ingredi.

Et egredi quomodo accipiantur in ſacra ſcriptura, Matt. tomo 5. 127.col.3.F

Ingredi ſignificat incipere. Nu.8. cum dicitur, ingrederentur ad officia ſua. Nu. tomo 1 93.col.3.I

Inimicitia.

Ad inimicitiæ apprehenſionem duo pertinent, vnum eſt fugere, ideſt non appropinquare ei, quid tanquam malũ, & inimicum apprehenditur. Aliud eſt nocere illi ad deſtruendum ipſum. Primum haberent ſerpentes circa hominem ante peccatum, ſicut, & nunc. Secundum non facerent, quamuis ad hoc haberẽt ſufficiens principium, & tamen nunquam illud facerent, quia à Deo cohiberentur per ipſius prouidentiam Geneſ. 219.colum.4.C, & colum.2.D

De inimicitia inter hominem, & ſerpẽtes vide multa, Geneſ. 217.c.3.H, & ſequẽti vſque ad 219.c.2.D

Inimicitia diaboli eſt præcipue contra Deum, Matth. tomo 4 61.colum.4.G

Inimicus.

Inimicos eſſe odio habendos inferebãt Iudæi, & male, ex illo Leui. 19. Diliges amicum tuum ſicut teipſum Leuiti. 191.c.4.F. Et cũ dicitur ſicut teipſum non denotatur æqualitas, ſed ſimilitudo quædam, ibidem.

Inimicis veniam petentibus tenemur parcere, non tamen tenemur illis credere, nec redire in priſtinã amicitiam, etiam ſi ipſi petant. 1. Regum. tomo 2. 132.colum.4.K

Quando aliquis auferebat inimicis ſuis occaſionem dicendi de ſe mala, dicebatur cõfigere oculos cornicum 1. Paralip. 9.c.1.E

Non licet Chriſtiano inimicũ habere: odienda ſunt peccata, non homines 86.diſt.cap.odio. Poſſunt tamen habere inimicos large, vel quia illi nos odio habent, vel quia nos poſſumus illis mala optare tẽporalia, non æterna, & illa non quatenus illis ſunt mala, ſed quatenus iuſta, & nobis neceſſaria, &c. Matth. tomo 2 129.c.4.k

Inimicis, contra quos habemus iuſtam cauſam pugnandi, non tenemur reconciliari, quia illis iuſte optamus malum, Matth. tomo 2. 130.colum.1.A

Inimicos iubet nos Chriſtus diligere corde, ore, & opere: quia in toto conſiſtit charitas, Matth. tom. 2. 248.colum.1.B

Inimici proprie dicuntur, qui nos odio habent, Matt. tomo 2 248. colum.1.C

Et ſi inimicis iuſte poſſumus aliquando nocere, charitas tamen debet adhuc manere, Matth. tomo 2. 248.colum.1.C

Inimicorum proprium eſt ſibi inuicem nocere, Gen. 221.colum.3.K

Diligere inimicos eſt de neceſſitate charitatis, non inquantum inimici ſunt, quia hoc eſt peruerſum, & charitati contrarium, ſed quantum ad naturam ipſorum, & hoc in vniuerſali diligendo. Diligendo ſcilicet omnes homines tanquam proximos, cupiendo in generali, quòd omnes ſalui fiant, non determinando ſe ſpecialiter ad aliquem eorum. Sed nec excludendo inimicos, eis expreſſe mala cupiendo, non tamen requiritur, quòd diligamus eos habendo affectus ad eos. Nam non eſt de neceſſitate ſalutis, vt quis ſpeciali motu dilectionis moueatur ad inimicum, volendo pro eo aliquod bonum, ſiue temporale, ſiue æternum, & iſtud non eſt abſolute de neceſſitate charitatis, quia etiam alios non tenemur ſic diligere: debemus tamẽ, ſecundum prẽparationem animæ ſinguläriter diligere, ſi neceſſitas occurrerit, vtpote ſi eſſet in periculo, &c. tunc tenemur illum liberare, ſi commode poſſumus,

ideſt,

ſdeſt, ſine damno, & non præiudicando æquitati, quod ſi non faciamus, ipſum odio habemus, ſed extra articulum neceſſitatis non eſt de neceſſitate charitatis inimicum ſpecialiter diligere, ſed eſt perfectionis, Mat.tomo 2 249.c.3.H

Inimicos tenebantur Iudæi diligere, ſicut & nos tenemur, Mat.tomo 2 250.c.1.E

Viri ſancti aliquando imprecabantur mala inimicis ſuis, inquantum per hoc impediebantur mala facere, & non opprimere illos, nam iſtud poteſt quilibet iuſte optare, vt patet Iere. 18. confundantur illi, & ego non confundar, Mat.tomo 2 250.c.3.I

Quilibet poteſt inimico ſuo, vel cuilibet alteri homini, manente charitate, optare malum temporale, & gaudere de malo temporali, ſi illi eueniat, & triſtari de bono temporali eius, non inquantum eſt malum illius, ſed inquantum eſt impedimentum bonorum alterius, quia per hoc, quòd iſte mala patitur, non poteſt mala inferre &c. Et quia per illud malum pœnæ excuſatur malum culpæ in eo, & ſimiliter triſtari de bono illius non, inquantum eſt bonum eius, ſed inquantum eſt impeditiuum bonorum alterius, & in hoc eſt ſeruandum diſcretionis examen, ne cum exequimur noſtra odia, fallamur ſub ſpecie vtilitatis alienæ &c. Matth.tomo 2. 250.c.2.E

Iudæi obligabantur diligere inimicos ex charitate, ſcilicet, dilectione in generali, ſicut nos nunc obligamur, quia iſtud eſt præceptum morale, & de iure naturæ, & per conſequens omni tempore obligauit, & hoc ſignificauit Deus, Leuiti. 19. cum dicitur non quæras vltionem, nec memor ſis iniuriæ ciuiũ tuorum, & Prouerbiorum 24. Si ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, & Prouerbiorum 25. Si eſurierit inimicus tuus ciba illum, & ſi ſitit, da ei bibere. Et Exo. 23. Si occurreris boui, aut aſino inimici tui erranti reduc ad eum, & ſi inueneris bouem, aut aſinum odientis te iacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſubleuabis cum eo. Sed nos grauius peccamus odiendo inimicos, quam Iudæi, cæteris paribus, qa præceptum de diligendis inimicis non fuit Iudæis tam expreſſe datũ, ſicut nobis, & Iudæi magis peccabant quam gentiles &c. Mat.tom.2. 250.c.4.F

Iudæi bono animo poterant perſequi inimicos, Deo iubente, vt quando iuſſit Amalecitas delere, Deut. 26. & Chananæos Deut. 20. Et quòd cum Moabitis non haberent pacem, neque quærerent eis bona, cunctis diebus vitæ ſuæ, Deut. 23. &c. Et hoc bono animo, ſicut lex, & Iudex 23. quæſt. 5. ca. officia vindictæ, & vt miniſter iudicis &c. Matth. tomo 2. 251. col. 1. A

Inimicis oſtendenda ſunt ſigna dilectionis in generali, & in communi, & hoc de neceſſitate præcepti, vt cum quis orat pro fidelibus defunctis, vel pro bono ſtatu fidelium, vel pro toto populo, vel cum aliquis impendit beneficium toti populo, nam ab illis non debet ſubtrahere inimicos, ſcilicet, ab illo generali beneficio, ſigna tamen particularis dilectionis, quæ aliquibus particulariter exhibentur, non tenetur quis de neceſſitate illa exhibere inimicis, ſed ſolum ſecundum præparationem animi, ſcilicet, quòd animus noſter debeat eſſe paratus, quòd ſi inimicus fuerit in articulo neceſſitatis, & non poſſit per alterum prouidere illi, quòd nos ei prouideamus, & ſuccurramus, Prouerbio. 25. Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum &c. Quòd autem extra articulum neceſſitatis exhibeat quis inimico iſta particularia beneficia &c. Perfectionis eſt, per quam non ſolum vult aliquis euitare peccatum, faciendo, ne ipſe malus ſit, ſcilicet, per odium proximi, ſed etiam vult inimicum beneficijs ſuperare, vt eum bonum efficiat, Et iſta eſt ſuperabundans charitas, & ſub conſilio cadit, ſic dicitur ad Roma. 12. & Prouerb. 25. ſic faciens carbones ignis congregabis ſuper caput eius, & dominus reddet tibi, Mat.tomo 2 251.c.2.D

Dilectio in generalis, quæ impendenda eſt inimicis, eſt de bonis vitæ ęternæ, ſcilicet, de gratia, & de gloria, & ad beneficia generalia, non excludendo inimicos, non tamẽ tenetur ad iſta in particulari, amicis vero ſic, aliquando propter retributionem, &c. Mat.tomo 2 251.c.4.I

Inimicis veniam vere petentibus tenemur illam concedere eis ſigna amicitia, ſcilicet, loquendo eis, & alia faciendo, quæ communiter ſolemus facere ad amicos, licet in nullo teneamur pro eis laborare, nam ſi ficte veniam petat, repellendus eſt, vel etiã ſi creditur, quòd eius conuerſatio periculoſa erit, vel nociua, nam tunc non eſt illis cõcedenda communicatio, vel ſignum dilectionis oſtendendum. Nam propter hoc Deus prohibebat Iudæis communicare cum aliquibus gentibus: idem dicendũ ſi inimicus non petat expreſſe veniam, & tamen ingerit ſe ad communicationem, recipiendus eſt, ſi non ficte ſe ingerat, nec etiam putetur inde ſequi aliquod periculum. Nam per hoc, quòd aliquis ſe ingerit, videtur petere veniam. Et eſſet ei magna confuſio, ſi repelleretur &c. ſi autem nec petat veniam, nec ſe ingerat ad communicationem, non tenemur ei loqui eum ſalutando, nec oſtendere illi aliquod ſignum familiaritatis, ſi tamen oſtendamus, perfectionis eſt. Et articulus neceſſitatis in oſtendendo ſigna dilectionis, non debet capi ſtrictiſſime, ſcilicet, quando inimicus moriturus ſit, ſi illi non ſuccurramus, ſed etiam quando male ſe habebit, ſi non ſubueniatur ei, vt ſi deberet pati mutilationem membri, aut deberet effici ſeruus &c. Nam quando commode poteſt fieri, & ſine magna occupatione, ſubueniendum eſt illi, & accipitur inimicus pro eo, qui nobis iniuſte nocet, non autem pro eo, qui iuſte ſe defendit, Matth.tomo 2. 251. colum. 4.G

Si aliquibus inimicis Iudæorum Deus prohibebat Iudæis, ipſis ſigna oſtendere dilectionis, vt puta quibuſdam gentibus, vt Chananæis, Moabitis, Amonitis, Amalecitis &c. Hoc faciebat propter periculũ, quod Iudæis ſequebatur, Mat.to.2 252.c.2.C

Vt perueniamus ad ſummam charitatem reſpectu inimici, nouem gradus ponit Chryſoſtomus ſuper Mat. primus eſt incipere non nocere ei, ſecundus eſt ſe non æqualiter vindicare, ſi ille noceat, tertius eſt non facere vexanti, quę ab illo paſſi ſumus, quartus exponere ſe ad patiendum mala, quæ inferre velit vexans, quintus ad maiora toleranda ſe exponere quam velit inferre vexans, ſextus eſt non habere illum odio &c. ſeptimus eſt diligere, octauus benefacere, nonus eſt pro illo orare, Matt.tomo 2. 252.c.3.H

Pro inimicis tenemur orare in generali, & regulariter non tenemur orare in ſpeciali, niſi ex aliquo ſpeciali beneficio, vel conuentione vel promiſſione, ſecus ſi eſſent in neceſſitate pereundi æternaliter, & oratio noſtra poſſet illis prodeſſe. Debemus tamen habere animum præparatum ad orandum pro inimico in ſpeciali, ſi eſſet aliquis caſus, in quo neceſſe eſſet orare pro eo, Matthæ. tomo 2. 253. colum. 1. A

Orare pro inimicis interdum eſt perfectionis, interdum neceſſitatis, niſi quando oratio fiat pro bonis temporalibus, nam tunc licet eos excludere ab oratione,

oratione, vt cum habet iuſtam cauſam pugnandi cõtra eos, quorum mortem iuſte poſſumus procurare, Mat. tomo 2 253.c.1.E
Non ſolum pro inimicis, ſed etiam pro alijs malis hominibus poſſumus licite, & bene deſiderare mala temporalia, ſi creditur, quòd per illa peruẽturi ſint ad bona ſpiritualia, non eſt tamen cautum petere iſta abſolute, Mat. tomo 2 253.c.1.E
Amicorum ſiue inimicorum dilectio ſi comparẽtur ex parte obiecti, a quo actus habet ſpeciem bonitatis, melius eſt diligere amicum quam inimicum, cæteris paribus, cum obiectum magis competens ſit amicus, quia amicus conſideratur, vt quoddam bonum 8. Ethi. inimicus vero, vt quoddam malũ. Amor tamen, & omnis appetitus de ſolo bono eſt, ſi autem comparetur iſta dilectio quãtum ad principium diligendi, quod eſt voluntas, tunc vbi fuerit maior conatus voluntatis, ibi erit maius meritum. Et ſic dilectio inimici eſt magis meritoria, qui requirit maiorem conatum voluntatis, & feruorem circa finem, licet dilectio amici ſit intenſior quo ad obiectum, vnde exiſtentibus æqualibus dilectionibus amici, & inimici in intenſione, neceſſe eſt dilectionem inimici eſſe ex maiori conatu, Et quantò exceſſerit in conatu, tanto eſt maior in merito, poſſunt tamen interdum eſſe dilectiones inæquales tam in intentione quam in conatu. Et ſic poterit eſſe magis meritoria dilectio amici quam dilectio inimici, Mat. tomo 2 253.c.3.G
Dilectio inimici non poteſt eſſe niſi propter Deum, Mat. tomo 2 254.c.1.A
nimici dilectio non ſemper eſt perfectionis, ſed interdum neceſſitatis, quo ad effectum, ideſt, diligere & bene agere. Dilectio autem amicorum non eſt ſemper neceſſitatis, quia quantum ad aliquid eſt perfectionis, vt ſi ſuperabundet quis in diligendo amicum propter Deum, Matth. tomo 2. 254. col. 1.C
Chriſtum habere inimicos large dicitur, & dupliciter, Mat. to. 6 162.c.4.G, Et inimici eius ſunt quincuplices, ibid. & 163.c.2.D
Inimici dilectio poteſt interdum eſſe maior quam dilectio amici, interdum æqualis, & interdum minor ſecundum, quòd comparantur diuerſimode inter ſe, Mat. tomo 2 254.c.1.C
Quomodo inimici Chriſti ponantur ſcabellum pedũ eius, Mat. tomo 6 163.c.1.A
Cum Chriſtus vellet perſuadere dilectionem inimicorum, potius adduxit exemplum de ſole, quem Deus facit oriri ſup bonos, & malos &c. Et de pluuia &c. quam de alijs beneficijs, quæ Deus cõfert, & hoc fecit propter multa, quæ referuntur, Matth. tomo 2. 256.c.1.D, Et licet hæc ſint magna beneficia, & neceſſaria, vt vnum ſine altero non proficeret, pluuia tamen eſt aliquo modo maius beneficiũ propter multa, Mat. tomo 2 256.c.3.F
Inimico eſt triſtabilis gloria, & poteſtas eius, quẽ odit, Mat. tomo 7 94.c.4.G
Si inimicus noſter ſit in extrema neceſſitate, tenemur ei benefacere, & colloqui, etiam ſi ille non petierit, quia in tali caſu negari illi familiaritatis ſigna eſt vindictam petere. Si vero non ſit in extrema neceſſitate, & petit reconciliationem, danda eſt illi, niſi forte putetur, quòd iniquo animo agat, &c. Si vero non petat, ſed tamen ingerat ſe familiariter, nec tunc neganda eſt ei familiaritas, niſi irriſorie faciat, vel doloſe. Si autem nec petat, nec ſe ingerat, tunc nemo tenetur ei ſigna familiaritatis oſtendere, ſed pertinet ad perfectionem, Matth. tomo 3 75.c.4.G
Sæpe licitum eſt occidere inimicum, Mat. tomo 7. 43.c.2.C
Ad eſſe inimicum duo ſaltem requiruntur, primum eſt, quòd aduerſetur; ſecundum eſt, quòd ille, cuius inimicus eſt, oderit illum, & vice verſa inimicus ſit & iſto modo nõ habet Deus inimicos. ben e tam large, & dupliciter dicit aliquis eẽ inimicus meus. Vno modo, quia mihi aduerſatur, vel aduerſari cupit. Alio modo, quia aduerſatur amicis meis, quibus ego in auxilium eſſe debeo, & vtroque iſtorũ modorum dicitur Deus habere inimicos, Matth. tomo 6 162.c.3.K
Inimicos iubemur diligere ſecundum legem Chriſti Matth. tomo 7 45.c.2.A
Inimici odium, inquantum eſt contra charitatem, ſemper eſt peccatum, & ideo nunquam hoc fuit licitum, Mat. tomo 7 43.c.2.C
De inimicorum perſecutione, Matth. tomo 7. 46. colum. 1.C
Inimicorum perſecutio prohibita eſt in lege Chriſti Mat. tomo 7 46.c.3.K
Iniquitas. Proprie dicitur peccatum, quid eſt ex malitia, non impellente impotentia, & paſſione, & eſt nomen commune ad peccata, Exo. tomo 2 167.c.4.F
Super iniquitate non gaudet charitas, ſed potius triſtatur, Matth. tomo 5 67.c.2.E
Duplex erat iniquitas Phariſeorum, & Scribarum, Matt. tomo 6. 172.c.3.G, Et iniquitas illorum erat magna ex duobus, ibidem 192.c.4.I
Iniquitas non tollit alicui bona ſua, Matth. tomo 6. 120.c.2.C. Sed repugnat charitati, ibidem. 273. colum. 2.C
Iniquitas principum Sacerdotum oſtenditur ex eo, quòd ſine cauſa Chriſtum volebant perdere, Mat. tomo 5 272.c.1.C
Initiari. Idem eſt, quòd conſecrari, Exod. tomo 2. 83.c.3.G
Initiari ſignificat ritum conſecrationis. vnde, & manus Sacerdotum dicuntur initiatæ, ideſt conſecratæ, Nu. tomo 2. 64.c.4.G
Iniuria. Facta alicui communitati non debet aliquo modo remitti ſine congrua ſatisfactione directe vel indirecte: puta ſi fiat iniuria alicui Iudici, vel perſonæ communi, vel clerico, licet poſſet remittere quantum ad ſe, ſed non totaliter, quia non ſolum ei fit iniuria, ſed etiam toti ordini clericali, etiam dato, quòd ille remittat iniuriam, adhuc epiſcopus poteſt agere contra iniuriantem, Geneſ. 372.c.1.C
Iniuria non eſt vbi non eſt contemptus, Mat. tomo 2. 233.c.2.C
Iniuriam clericus non poteſt totaliter remittere, Gen. 372.c.1.C
Iniurias patientes tenentur eas remittere facientibus, quantum ad odium & rancorem, ſcilicet, vt eos nõ habeant odio, nec eis velle nocere, data etiam opportunitate nocendi, ſed quantum ad damnum receptum, vel quantum ad pœnam debitam pro peccato eſt diſtinguendum &c. Geneſ. 371.c.4.K
Inter iniuriam, & damnum quid interſit, Exo. tom. 1. 220.c.2.B
Iniuria non poteſt directe recompenſari pecunijs, bene tamen per accidens, ex voluntate patientis, Exo. tomo 1 229.c.2.B
Iniuria nullo modo eſt in agente, ſed in patiente, Exo. tomo 1 232.c.3.K
Iniuriæ ſuſcipiunt magnitudinem, vel paruitatem ſecundum quantitatem accipientiũ, Leui. 284.c.1.E, & Mat. tomo 2 233.c.2.C

Iniuriæ repulsio est de iure naturæ, & hoc quando incontinenti repellitur, nam postea intercidente mora, non vocatur repulsio iniuriæ, sed vindicta, 2. Regum 5.c.2.I

Iniurias proprias remittere perfectionis est, non tamē iniurias aliorum, 4. Regum 68.c.2.A

Et quando sit perfectionis, quòd prælati remittant iniurias, & quando non, vide ibid.

Iniuria absolute sumpta & si pertineat ad iniustitiam particularem, tamen si procedat ex cōcupiscentia, pertinet ad luxuriam, Mat. tomo 2 159.c.2.B

In iniuria sunt duo, scilicet, odium, quod habet quis ad iniuriantem, & ius quoddam agendi contra eum, ad condemnationem pro iniuria illata, primum tenetur dimittere iniuriatus, sed secundum non, Mat. tomo 3 75.c.3.H

Omnis iniuria vel damnum illatum homini, est contra Deum, Mat. tom. 5 79.c.4.G

Iniuriarum actio tollitur per dissimulationem, vel actus placidæ conuersationis, qui fuerint inter iniuriam passum, & iniuriantem, Matth. tomo 5. 104 c.1.B

Volenti nulla fit iniuria, Exod. tomo 1. 178.c.3.I

Iniuria maior, quæ fieri possit homini, qualis sit, Exo. tomo 1 178.c.3.H

Iniuriatus. Iniuria personali potest licite accusare iniuriantem ad iuris executionem, pœnam taxatam a lege, sed hoc non est licitum, nisi cum petitur ista punitio propter meliorationem illius, qui peccauit, ne fiat deterior, vel vt alij exemplū accipiant, secus tamen si faciat intentione vindictę in supplicijs alterius, quia vindicta non est appetenda, Genes. 372.c.1.B

Iniustitia. Iniustus.

De causa omnis iniustitiæ in commutationibus, Mat. tomo 6 275.c.1.C

Iniustitia duplex, scilicet, particularis, & legalis, 1. Regum tomo 2 11.c.1.B

De toleratione iniustorum, vide pulchram Augustini sententiam, Mat. tomo 4 62.c.3.F

Iniustum. Non possumus facere iniustum rebus irrationabilibus, Mat. tomo 5. 243.c.4.k

Iniustum & iustum consistunt circa bonum, & malū in dationibus, & acceptationibus, Matth. tomo 5. 180.c.1.A

Deus non facit nobis iniustum res nostras tollendo, quia illas possidemus precario, Matthæ. tomo 5. 244.c.1.A

Innocentia. Quomodo in statu innocentiæ homo esset incorruptibilis, Mat. tomo 7 146.c.4.F

In statu innocentiæ esset naturalis inclinatio ad cibū, sicut nunc, quia alias nesciret homo, quando comedere deberet, Genes. 108.c.4.k

Donum innocentiæ quid sit, & quid donum pœnitētiæ, Mat. tomo 5 71.c.4.H

In statu innocentiæ non esset fames, prout fames dicit cruciatum ex defectu cibi, similiter nec sitis, sed bene prout fames dicit appetitum cibi, & sitis desiderium potus. Et ista desideria essent regula ad sumendum cibum, & potus, Genes. 109.colum.1.A

Donum innocentiæ conseruatæ, ex parte sui, maius est quam donum pœnitentiæ, Matth. tomo 5. 72.col.1B

Innocentiæ donum, in se consideratum, maius est, quam donum pœnitentiæ, considerando tamen donum gratuitæ donationis, magis tenetur pœnitens ad gratiarum actiones, quam innocens. Et verum est, quòd nobilius donum est innocētis, quā pœnitentis, nō tamen sequitur ex hoc, quòd sit maius, Mat. tomo 5 71.c.4.K

Innocens. Minus tenetur Deo innocens, quā pœnitens, Matthæ. tomo 5. 71. colum. 4.k

Innocentem iniuste punire peius est, quam nocētem impunitum relinquere secundum iura humana, Genes. 370.c.4.H

Aliquem esse innocentem potest dupliciter intelligi, Exod. tomo 1 21.c.1.E

Nullus potest esse innocens apud Deum, licet bene apud proximum, Exod. tomo 2 169.c.3.K

Innocens quid sit, Mat. tomo 5 71.c.4.F

Aliqui innocentes aliquando puniuntur, iure humano propter pacem politiæ, Deuteronom. 6. colum. 2.E

Innocentes. Omnium innocentium, vel eorum, qui se reputant innocentes, modus est, & conditio ad fortissimas pœnas obligare se pro paruo, Genes. 379.c.2.A

Innocentes, quos occidit Herodes, non dicuntur perfecte Martyres, Matth. tomo 4 46.c.1.B

Innocentius. Fallitur Innocentius Tertius in cap. gaudemus, extra de diuortijs dicens vxorum pluralitatem semper fuisse illicitam, nisi alicui concederetur ex speciali reuelatione, vel dispensatione: cuius motiua referuntur, & improbantur 1. Reg. tomo 1 129.c.2.C

Innocentius Tertius quare restrinxerit priuilegiū religiosorum de decimis, Matt. tomo 6 228.c.3.G

De concilio celebrato sub Innocentio Tertio, Matt. tomo 6 218.c.2.B

Innocentius impugnatur ab Auctore circa illud, extra de diuortijs, capit. quanto, dicendo, quòd vir transiens ad aliud matrimonium, manente vxore in infidelitate, non cogetur recipere vxorem, quæ conuertitur, & tamen mortua secunda vxore, cogetur recipere primam, si tunc, quando infidelis vxor conuertitur iam esset mortua secunda. Nam in hoc sibi ipsi contradicit, & iuri. 1. Regum tomo 1. 120. colum. 1. A, Et dicit vlterius, quòd licet non sit matrimonium inter eos, tamen ex consequentia prioris matrimonij, & in fauorem fidei, cogitur vir illam recipere, quod etiam improbatur, ibidem 120.c.2.C

Innocentij Tertij referuntur dicta ad probandum pluralitatem vxorum esse semper illicitam, & improbantur, 1. Regum tomo 1 141.c.2.B

Innocentius Tertius cœpit præsidere Ecclesiæ anno a Natiuitate domini millesimo centesimo nonagesimo septimo, & præfuit annis decem, & octo, scilicet, vsque ad annum millesimum, ducentesimum, quintumdecimum, cui successit Honorius, & ita ab obitu Innocentij, vsque ad tempus nostrū, ait Auctor, non sunt nisi centum triginta septem anni. Et tunc erat lex de susciatione feminis inter Liuonienses, 1. Regum tomo 1 130.c.4.K

Innocentius Quartus commentatus est Decretalem Innocentij Tertij, capituli gaudemus, 1. Regum tomo 1 141.c.4.k

Cuius quædam dicta referuntur circa diuortium Iudæorum, & improbantur, ibid. 142.c.1.B

Innocentius Quartus fuit Papa, qui condidit aliquas Decretales, & ipse veluti peritus vir in iure. Commentatus est librum Decretalium, sed in illo commento, quantum ad multa improbantur ab alijs Doctoribus, 1. Regum tomo 1 147.c.1.E

Multa Innocentij Quarti non tenentur, immo improbantur

probantur a Doctoribus, 1. Regum to. 1. 147.c.1.D

Innouatio. In mundi innouatione tria fient, Mat. tomo 7 124.c.2.A

Innouatio mundi ad quid ordinetur, Matth. tomo 7 139.c.1.B

Innoxius. Duas habet significationes, Genes. 379.c.2.C

Inobedientia. Cõparatur idolatriæ, Deuteron. 44.c.3.K

Inobedientia potest dupliciter accipi, vno modo, vt est vitium vniuersale, alio modo, vt est particulare, primo modo est peior idolatria, secundo modo nõ est idolatriæ æqualis, 1. Regum tomo 2 11.c.1.B

Inobedientia legalis est maior omni vitio, eo quòd ipsa continet omne vitium, 1. Reg to. 2. 11.c.1.D

Omnis inobedientia de genere suo est peccatũ mortale, siue sit contra præcepta Dei, siue contra præcepta superioris. Contra Clericos concubinarios. 2.col 1.C

Inolitus. Idem est, quòd consuetus ab inoleo, quod significat venire in vsum, Leuit. 127.c.3.F

Inquilinus. Dicitur aliquis, q seruit alicui in aliquo paruo famulitio, & habitat cum illo, Leuit. 241.c.4.H

Inquisitores. Hæreticæ prauitatis erant in Hispania, tempore Abulensis, 2. Paralip. 230.c.1.A

Insanabilitas. Potest dupliciter considerari, Mat. tomo 6 141.c.4.G

Insanabilitas spiritualis, accidit multis in hac vita, consideratis viribus eorum, & circunstantijs, & dispositionibus vitæ, & operationis, &c. Deo tamen nullus homo est insanabilis, Mat. tomo 6 141.c.4.K

Insidiari. Insidiæ.

Iustum est insidiantem per insidias occidere, Exo. tomo 1 230.c.1.A

Insidiæ in bello iusto, sunt iustæ, Iosue tomo 1. 146. col.3.G.

Insidiæ in bello iusto non dicuntur fraudes, Iosue tomo 1 146.c.3.H

In solidum. Quod ponitur in procuratorijs instrumentis tantum valet, sicut integrum, Leuit. 133.c.3.G

Inspector. Deus est cordis inspector, Matth. tomo 7 14.c.1.B

Inspirare. De quo Gen. 2. Inspirauit in faciem eius, &c. Denotat animam hominis esse creatam a Deo, tanquàm ab ipso extra materiam corporis, Genes. 12.c.2.A

Inter inspirationem, & reuelationẽ proprie quid interfit, Iosue tomo 1 168.c.2.A

Inspirationes, quæ fiunt nobis a Deo, aliquando sunt in intellectu, & aliquando in voluntate, primæ sunt multum manifestatiuæ mouentis, & eius, ad quod homo mouetur, sed quæ fiunt in voluntate, sunt minus determinatæ, ita vt non plene intelligamus, an moueamur a Deo, vel ab aliquo alio, & ideo in his tutum est inquirere certitudinem per alium modum, scilicet, per orationem, vt Deus reuelet veritatem, vel per consilia peritorum, &c. & ita fuit in Ionatha filio Saulis, 1. Regum tomo 1. 217. colum. 3.I

Instans. Dupliciter accipitur, Matth. tomo 6. 86.c.2.D

Instans temporis differt ab instanti æternitatis Iosue tomo 2 16.c.2.A

In instanti temporis quomodo Deus esse dicatur Iosue tomo 2 16.c.2.E

Instans non potest esse mensura, Exod. tomo 1. 68. colum. 1.A

Instans copulans non est ens reale, quod aliquid ponat, sed solum aliquid conceptum a nobis, vt melius intelligamus certitudinem temporis, Exod. tomo 1 68.c.1.A

Quare Deus dicatur operari in instanti, Exo. tomo 1. 68.c.1.E

Angelus non potest operari in instanti, neque Deus talem virtutem communicare creaturæ, sicut nec potentiam creandi, Exod. tomo 1. 67. col. 3.I, Mat. tomo 6 86.c.2.E

Motus localis erit in instanti, Deo authore, Matth. tomo 6 87.c.2.C

In instantaneis idem est fieri, & factum esse, Mat. to. 7. 253.c.1.A

Non datur vltimum instans rei permanentis, nam si daretur &c. sequeretur vnum de duobus, vel quod duo instantia essent immediata, idest, sine tempore medio, vel genitum non succederet corrupto, sed quòd erit tempus medium, in quo materia, nec esset sub forma corrupti, neque sub forma geniti, & si detur primum instans non esse rei permanentis, nullum sequitur inconueniens, Matthæ. tomo 6. 87.c.4.K

Instruere. Quomodo Deus per multa media homines instruat, Matth. tomo 5 27.c.3.F

Instrumentum. Quare instrumentum non assimilet sibi effectum, Mat. tomo 4 183.c.3.H

Instrumenta musica pulsabantur coram domino in veteri testamento propter duo 2. Regum 35. colum. 3.G.

Inter instrumentum, & rem productam, vel ipsum passum solum est similitudo proportionis, & non oportet, quòd sit in forma, sicut nec instrumentũ, & principale agens &c. Matthæ. tomo 4. 183. colum. 3.I

Inter instrumentum, & principale agens, quid interfit, Mat. tomo 4 182.c.2.C

Instrumenti actus magis ostendit virtutem mouentis quam instrumenti, Mat. tomo 7 134.c.2.B

Corpora sunt instrumenta bonarum, & malarũ operationum, Mat. tomo 7 268.c.3.G

Insula. In insula Taprobane est duplex ver, duplex hiems, duplex fructificatio arborũ in quolibet anno, & hæc insula est iuxta æquinoctialem, Genes. 7.c.1.E

Sunt quædam insulæ in India, scilicet, Chryse, & Argyria Auro, & Argento refertę, in quibus dicuntur esse montes aurei, quos Gryphes, & Leones custodiunt, & de terra ista deferebat aurum classis, Hyrã, & Salomonis, & terra ista vocatur terra Ophir, de qua 3. Reg. 9. Genes. 14.c.3.G

Sunt quædam insulæ in Hibernia, in quibus homines non moriuntur, Genes. 13.c.1.E

Insularum fortunatarum situs numerus, & nomina, Genes. 84.c.2.C

Insularum fortunatarum, præcipua est Canaria, quæ licet multum laudetur, parum laudis habet, Genes. 84.c.2.C

Insula Tyle vltima est in toto orbe versus polum arcticum, Exod. tomo 1 170.c.1.E

Intellectio. Animæ separatæ fit sine abstractione a phantasmatibus, sed solum per influxum substantiarum superiorum, Mat. tomo 7 193.c.2.A

Intellectio animæ coniunctæ, & separatæ, eadem est specie, Mat. tomo 7 195.c.4.F

Anima noſtra, dum eſt in corpore, ad quamcunque intellectionem ſe conuertit ad phantaſmata, Mat. tomo 7 195.c.3.F
Duplex eſt intellectio animarum ſeparatarum, Matt. tomo 7 212.c.1.D
Intellectio eſt in ſola anima, Matthæ. tomo 7. 216. colum. 4 G

Intellectus. Docilis, in quo aſſimiletur terræ molli, & in quo non, Geneſ. 8. col 4 H
Intellectum paruum habet mulier ex natura, Geneſ. 228 c.1.A
Intellectus eſt primum principium operatiuum in homine, Geneſ. 219.c.4.K
In intellectu docili ſunt duo principia, actiuum, ſcilicet, quo eſt omnia facere, & paſſiuum, quo eſt omnia fieri, ſcilicet, intellectus agens, & intellectus poſſibilis, & non denominatur ingenium docile ab intellectu poſſibili, ſed ab intellectu agente, Geneſ. 9.c.1.A
Quilibet intellectus ſiue docilis ſiue non docilis, ſi aliquid intelligit, ſeipſum in actum reducit, ſed intellectus docilis ſine diſponente exteriori, & intellectus non docilis, nunquam ſine agente exteriori, Geneſ. 9.c.1.A
Intellectus eodem modo indiget docente, ſicut mobile indiget remouente prohibens, Geneſ. 9. colum. 1.B
Intellectus dicitur captiuari, cum renitens ſubditur alicui veritati, quæ euidenter probatur, ſiue per ſcripturam ſiue per miraculum, & per iſta duo, omnis intellectus captiuatur, Geneſ. 9.c.2.D
Intellectus noſter non eſt in potentia naturaliter ad intelligendum Deum, quia illius non habet naturalem capacitatem, cum excedat intellectum noſtrũ, quia Deus eſt infinitus, & ſic nõ eſt proportio, Geneſ. 31.c.1.B
Intellectus dicitur oculus æquiuoce, Geneſ. 19. colum. 1.A
Aliqui cibi acuunt intellectum indirecte, & de per accidens, Geneſ. 96.c.1.C
Intellectus ſufficiẽter ſignificatur per oculum, Gen. 173.c.2.C
Intellectus non intelligit ſeipſum per ſe, ſed per alia, ideſt, per res, quas cognoſcit, intelligit, & per intelligere cognoſcit ſeipſum, ſcilicet, per obiecta cognoſcit actus, & per actus cognoſcit potentias, Geneſ. 174.c.3.G
Intellectus noſter non eſt natus intelligere ſe per ſe, ſed per aliud, Geneſ. 174.c.4.K
Intellectus diuini, & creati diſcrimen, Geneſ. 176. colum. 1.E
In intellectu contingit obſcuritas ſiue ænigma tripliciter, primo ex conditione intellectus, ſecundo ex modo intelligendi, tertio ex aggrauatione carnis, Geneſ. 176 c.1.C
Intellectus & voluntas differunt quantum ad appetere & intelligere, Mat. tomo 6 132.c.3.H
Intellectus & ſenſus quomodo differunt, Mat. tom. 7. 190 c.1.B,& 210.c.1.E
Intellectus eſt in potentia ad omne ens, Mat. tomo 7. 193.c.2.C
In anima ſeparata manet intellectus agens, & poſſibilis, Mat. tomo 7 194.c.1.C
Docens non pertingit ad intellectum, Mat. tomo 7. 203.c.1.B
Forma in intellectu eſt indiuiſibilis, Matth. tomo 7. 204.c.4.G
Intellectus agens non poteſt eſſe forma intellectus poſſibilis, Mat. tomo 7 205.c.3.K
Tanta eſt virtus intellectus intelligentiarum ad intelligendum, quanta eſt ſpecierum ad repreſentandũ, Mat. tomo 6 210.c.1.C
Quomodo intellectus cognoſcat ſingularia, Mat. to. 7 214.col.1.B
Quomodo quod intellectus iudicat, volũtas exequatur, Mat. tomo 7 214.c.2.A
Intellectus ſecundum ſe eſt inſatigabilis, Exod. tom. 1 174.c.1.E
Fatigatur autem per accidens ibidem c.2.E
Intellectus ad actualem intellectionem requirit actualem conuerſionem ad phantaſmate, Exo. tomo 1. 174.c.2.C
Intellectus non requirit medium proportionatum in intelligendo, bene tamen ſenſus ad ſentiendum, Mat. tomo 7 215.c.1.C
Intellectus eſt in potentia naturali ad ſola naturalia intelligenda, Mat. tomo 7 227.c.4.F
Intellectus inæqualitas dupliciter contingit, Matth. tomo 7 231.c.4.k
Perfectio intellectus Chriſti eſt in duobus, Mat. to. 7. 213.c.1.C
Inter intellectum diuinum, & creatum duæ ſunt differentiæ, prima quòd intellectus diuinus naturaliter videt diuinam eſſentiam, per ipſam eſſentiam, ſed intellectus beatorum videt Deum per eſſentiã, ſed nunquam efficitur ſibi naturale, ſed per lumen gloriæ &c. Secunda, quòd intellectus diuinus adæquat eſſentiam, intellectus vero creatus non, qui licet intelligat diuinam eſſentiam, finite tamen intelligit, & non infinite, Geneſ. 176.c.1.E
Intellectus humanus differt ab intellectu angelico, quia intellectus humanus accipit cognitionem inquirendo, & non habendo, & accipit non ſimul, ſed per continuum, & tempus, vel cum continuo tempore, & intellectus Angelicus accipit ſimul, & non per diſcurſum. Geneſ. 176.c.2.A
Sicut intellectus in homine eſt primum principium operatiuum, quem ſequitur appetitus per electionem. Et ipſam electionem ſequuntur membra &c. Ita in animalibus primum principium operatiuum eſt æſtimatiua, cuius apprehenſionem conſequitur appetitus &c. Geneſ. 219.c.4.K
Intellectus noſtri perfectio attenditur ſecundum perfectionem phantaſiæ, & organorum cognitiuorũ, non quòd illis ſit alligatus, vt potentiæ materiales, ſed quia operationes iſtorum præſupponit ad ſuam intellectionem &c. Geneſ. 321.c.3.I
Intellectus noſter habet vltimum gradum in ſubſtantijs ſpiritualibus, Exo. to. 1 167.c.4.k
Intellectus noſter comparatur ſpeculo, Exo. tomo 1. 264.c.3.G
Intellectui diuino tantum, & amplius repugnat ſucceſſio, quantum intellectui noſtro extenſio, Exo. tomo 1 265.c.1.A
Intellectui diuino ſunt cunctæ res præſentes, licet intelligat eas futuras, Exod. tomo 1. 264.c.4.k
Si intellectus noſter haberet omnium rerum ſpecies concreatas, non indigeret organis ad intelligendum, ſicut nec Angeli, Exod. tomo 1. 283. colum. 4.K
Intellectus noſter ita eſt in potentia, quòd habet etiam aliquid, quo ſe in actum alicuius intellectionis reducere poſſit &c. Exod. tomo 1. 286. colum. 2.B
Intellectus, habet radicem libertatis principiatiue, & voluntas formaliter, & completiue, & intellectus eſt ſimpliciter principium actus humani. Sed voluntas eſt ſecundarium, & per conſequens &c. Exod. tomo 1 287.c.1.E

Intellectus noster est in potentia omne intelligibile, & tamen non potest intelligere actualiter, nisi reducatur de potentia ad actum, quæ reductio fit per principium agens, &c. Exodi tomo 1. 287.c.2.E
Intellectus noster habet quoddam lumen sibi inditū, de quo dicitur in Psal.4.signatum est super nos lumen vultus tui, &c. quod lumen vocamus intellectum agentem, seu virtutem agentem, sed quia paruum est non reducit nos in actum omnium intelligibilium, sed tantum in ea, quæ facilioris sunt cognitionis. Et ista sunt illa complexa, quæ fundantur super terminos, inter quos facilis est habitudo ad cognoscendum, vt inter istos duos terminos mentales, totum, & pars, &c. Exodi tomo 1. 287.c.3.F
Intellectus dicitur esse in actu primorum principiorum, quia ista prima principia cognoscit per paruum lumen illud intellectus nostri, non adhibito aliquo alio lumine alicuius exterioris principii, vt Magistri, vel Dei, &c. Exodi tomo 1.287.c.3.k.& 288.c.1.C
Intellectus noster non est in actu conclusionum naturaliter, sicut in actu principiorum, quia non sufficimus per lumen intellectus nostri reducere nos de potentia intelligendi, ad esse actu intelligentes ipsas conclusiones, sed ad hoc indigemus lumine alicuius intellectus exterioris, per quod intellectus noster excitetur, vt ipsa intelligibilia faciliora reddātur, & propter hoc habemus magistros, &c. Exodi tomo 1. 287.c.4.G
Intellectus noster prę supponit ad actum suum, actum organicum, ita vt nihil intelligere valeat, cuius speciem non acceperit per organa directe, vel indirecte, &c. Exodi tomo 1 288.c.3.G
Intellectus agēs, & possibilis nō sunt duo intellectus, & duę potentiæ, quia sunt idem realiter, sed distinguuntur ratione, &c. Exodi tomo 1. 285.c.3.H
Nec intellectus agens intelligit, neque intellectus possibilis, sed intellectus, Exodi tomo 1. 285.colum.4.F
De intellectu agente, & possibili, Exodi tomo 2. 106.c.2.C
Et quomodo intellectus agens in quibusdam est maior, & in quibusdam minor, secundum quòd Deus voluit communicare vni maius lumen, per quod reducat se ad actum, & alteri minus. Et hoc est potissima causa subtilitatis naturalis, Exodi tomo 2, 106.c.2.D
Propter acumen intellectus tenemur multas Deo agere gratias, Exodi tomo 2 106.c.4.F
Et si aliqui dicant, quòd cum Deus naturaliter agat, non intendit nobis bene agere, falsum dicunt, Exodi tomo 2 106.c.4.H
Intellectum vocat Aristo. potentiam cæcam, quia nō mouetur nisi ad id, ad quod obiectum mouerit, Leuit. 31.c.2.E
Intellectus non potest cognoscere res maiores se naturaliter, nisi cum maiori lumine, bene tamen minores, neque seipsum cognoscere potest, nisi ex quadam reflexione, Iosue tomo 2 23.c.2.A
Intellectum hominis esse quid diuinum, & ipsum solum productum ab extra, fatetur Aristotelem in libro De Animalibus, Deuteronomio, 171. colum.2.D
Quomodo obiectum intellectus sit vniuersale, vel quod quid est, exponitur, Iosue tomo 2. 37.colum.2.A
Omnis actus intellectus incomplexus est abstractiuus, nec abstrahere est depurare species a conditionibus materialibus, vt quidam satis imperite opinantur, &c. Iosue tomo 2 38.c.1.D
In intellectu collocauit Aristotel. summum bonum, 10. Ethico. 3 Regum, 89.c.2.E
Intellectus dicitur habitus speculatiuus principiorū, 1 Paralipom. 296.c.2.E
De quinque habitibus intellectus, & eorum differentia, 2. Paralipom. 9.c.3.H
Licet intellectus non dependeat ab organo quantū ad actum, dependet tamen aliquo modo quātùm ad obiectum, &c. Matthæi tomo 1 252.c.3.K
Intellectus agens dicitur lumen intellectus possibilis, Matthæi tomo 2 35.c.2.E
Inter intellectum agentem, & lumen gloriæ assignatur conuenientia, & differentia, Matthęi tomo 2. 38.c.1.D
Intellectus obligat hominem, & non voluntas, Matthęi tomo 2 205.c.3.k
Intellectus speculatiui sunt tres actus, scilicet, simplicium apprehensio, compositio, & diuisio, discursus, & ratiocinatio, non tamen intellectus practici, Matthæi tomo 3 53.c.4.G
Solius intellectus est ordinare, Matthæi tomo 3. 217 c.2.D
Intellectus cuiuslibet hominis dependet a Deo, quātum ad duo, Matthæi tomo 5 147 c.4.G
Ad solum intellectum pertinet actus reflexio, Matth. tomo 3 56.c.1.A
Intellectus, licet sit virtus absoluta a corpore, dependet tamen ab organo, quo ad operationem, &c. Matthæi tomo 3 169.c.4.G
In nostrum intellectum possunt Angeli boni imprimere aliquid directè, non tamen dęmones, Matthæi tomo 3 170.c.1.B
Intellectus, & voluntas in seipsis nunquam possunt perturbari, Matthæi tomo 3 170.c.3.G
Intellectum humanum possibilem comparat Aristoteles materiæ primæ, & tabulæ rasæ, 3. de Anima, Matthæi tomo 3 260.c.4.G
Industria sapientia, & quælibet perfectio intellectus a Deo est, Matthæi tomo 3 261.c.2.A
Intellectus est indeterminatus ad iudicandum hoc, vel illud esse bonum, Matthęi tomo 3 262.c.4.F
Intellectus diuinus non vilescit intelligendo singularia, Matthæi tomo 3 261.c.2.D
Intellectus non potest diuersis speciebus assignari, Matthæi tomo 5 36.c.1.A
Intellectus agens est virtus, per quam intellectus reducitur ad actum aliquorum intelligibilium, sine aliquo educente, Exodi tomo 1 285.c.3 H
Intellectus agens non est vnus omnium, sed cuilibet est suus intellectus agens, & est quædam potentia, vel vis animæ rationalis, Matthæi tomo 5, 147.c.3.F
Intellectus in via non potest immediate, & per essentiam Deum videre, sed voluntas potest ipsum immediate, & per essentiam diligere, Matthæi tomo 6 132.c.1.D
In intellectum non venit Deus prius in statu viæ, sed posterius, cum non veniat in sensum, Matthæi tomo 6 132.c.3.H
Intellectus dicitur velocior quàm affectus, inquantum præcedit semper affectum. Et tamen non sequitur quod magis pertingat ad rem intellectus in cognoscendo, quàm affectus in amando, &c. Matthæi tomo 6 132.c.3.I
Inter intellectū possibilē, & passiuū quid interfit secūdum Aristo. Matthæi tomo 7 193.c.2.E
Intellectus agens, & possibilis quomodo faciāt ad intellectionem in anima separata, Matthæi tomo 7. 194.c.1.C

In intellectu possibili tripliciter sunt species intelligibiles,&c. Matthęi tomo 7 194.c.3.F
Cum dicitur, quòd intellectus non est singularium, accipitur singulare pro indiuiduo, vt est indiuiduũ distinctum per materiam, vel habẽs materiam, sed singulare prout est incommunicabile non repugnat intelligi, quia ipse intellectus est singularis, cũ sit actu existens,& species, per quam fit intellectio, est singularis,&c. Matthęi tomo 7 199.c.1.E
Intellectui conuenit cognitio omnis sensus, saltem eminenter, sed non è contra, Matthæi tomo 7. 210.c.4.D
Intellectus prius beatificatur quàm voluntas, Matth. tomo 7 230.c.3.F
Qui secundum intellectum operantur, nihil operantur, nisi fine præsuppositio, Parado. 10.c.2.C
Intellectus nullo modo potest fatigari in actibus suis, & si aliqua fatigatio sentiatur, non est ipsius intellectus, sed quia organicæ potentiæ fatigantur, scilicet phantastica, quæ est vis corporea, & fatigatur, Paradoxa. 44.c.3.H
Intellectus non potest formare cognitionem, nisi actualiter conuertatur cum potentia phantastica super species in phantastica cella manẽtes, Paradoxa, 44.c.3.I
Si intellectus noster non audiret esse quosdam spiritus incorporeos, & multa alia, quæ ministerio sensuum cognosci non possunt, nec Deus talia esse reuelaret. Et darẽtur ei omnes res corporeæ vniuersi ad intuendum, ita vt perfectè cognosceret tam elementa, quàm elementata, & cœlestia corpora cũ omnibus conditionibus eorum,& causis,& c. tunc quiesceret intellectus, nihil vltra inuestigans, nec cognoscere desiderans, nec etiam naturaliter est in potentia ad ampliora inuestigandum, aut intelligendum,&c. Parad. 120.c.4.H
Intellectus acumen consistit in duobus: primò in quodam lumine intellectus agentis: secundò in dispositione organorum phantasticorum subseruientium intellectui, &c. Ecce Virgo concipiet, 6.c.4.I
Intellectus habet duplicia organa, quæ ad intelligendum pręsupponit, scilicet, sensus interiores, & exteriores, Ecce Virgo. 7.c.1.B
Intellectus noster pro statu viæ præsupponit virtutes organicas ad intelligendum. De Optima Politi. 5.c.3.I
De intellectus agentis lumine. Ecce Virgo concipiet. 6.c.4.k

Intelligens. Intelligentem oportet phantasmata speculari. Ar.3. de Anima.i. necesse est, quod ille, qui actualiter intelligit, dum actualiter intelligit, conuertat se actualiter super phantasmata,&c. Exo.tomo 1.288.c.3.H.super Ecce Virgo concipiet.7.colum.2.A.& De Opt.Polit. 5.c.3.I

Intelligentia. De prima intelligentia, & eius octo proprietatibus tractat Philosophus in duodecimo Meta. & consequenter de aliis intelligentiis,&c.Gen. 366.c.3.G
Intelligentiæ secundum positionem communem omnium Philosophorum rationabiliter loquentium non agunt, nisi mediante motu cœli, vel aliquo alio pręsuppositio, vt habetur 12.Meta. Exodi tomo 1. 44.c.4.I
Quinquagintaquinque intelligentias ponit Aristoteles 12.Metaph.in corporibus cœlestibus, iuxta numerum motuum, quia tot motus reperiebat in cœlo, Exodi tomo 1. 271.c.3.K
Prima intelligentia secundum Aristotelem, & alios Philosophos non est infinita in virtute, nec in essentia, sed solum duratione, nec est potẽs mouere omnes orbes, immo nec potest mouere terram, vt patet 2.de cœlo.ideo terra non mouetur, quia non est aliqua potentia potens eam expellere extra medium mundi. Sed nos primam intelligentiam, id est, Deum dicimus esse infinitæ virtutis, &c. Exodi tomo 1 273.c.4.G
Prima intelligentia secundum Philosophum 12. Metaph.nullum orbem mouet, sed bene 2.3.4. &c. Prima tamen intelligentia mouet alias intelligentias ad mouendum in ratione finis, sed aliæ intelligentiæ mouent orbes in ratione causæ efficientis; prima mouet in ratione amantis & desiderantis; sed prima intelligentia secũdum fidem etiam mouet in genere causæ efficientis, &c. Exodi tomo 1. 275.c.4.F
Primam intelligentiam esse summè gaudiosam, & in seipsa delectari, dixit Aristo.12.Metaphy.Leui. 14.c.1.B
Intelligentia est in solo Deo, & illa eminenter continet intellectum tam angelicum, quàm humanũ, Iosue tomo 2 38.c.2.D
Intelligentiæ mouentes cœlum, secundum Aristote. 12.Metaphy.mouent secundum totum suum conatum, idest, tantum, quantum possunt, & quandiu possunt: & ex hoc accepit regularitatem illarum motus, scilicet, quòd mouent quantum possunt. Et vires earum sunt limitatæ, & infatigabiles, quia immateriales. Catholici tamen dicunt intelligentias mouere orbes per libertatem ex imperio primæ intelligentiæ, idest, quantum illa iubet, & vult,&c. Matthæi tomo 6 82.c.4.F
Intelligentia cognoscitur ab anima separata per speciem impressam,& non per speciem abstractã,&c. Matthæi tomo 7 199.c.1.B
Ordo naturalis intelligentiis referuntur, Matthæi tomo 7 191.c.3.k
Intelligentiæ cognoscunt naturaliter Deum per speciem impressam, & non abstractam, Matthęi tomo 7 199.c.1.C
In qualibet intelligentia formæ intelligibiles sunt tanto pauciores, quanto lumen intellectus est maius, Matthæi tomo 7 202.c.2.A
Anima vnita habet intelligentiam a phantasmate, & anima separata ab intelligentia naturaliter, Matth. tomo 7 205.c.4.G
Quomodo species in intelligentiis sint formæ ordinis vniuersi, Matthæi tomo 7 207.c.2.C
Tanta est virtus intelligentiarum ad intelligendum, quanta est specierum ad representandum, Matthęi tomo 7 210.c.1.C
Quanto intelligentia est sublimior, tanto limpidius intelligit, Matthæi tomo 7 214.c.2.C
Quare nunc non recipiamus influxus ab intelligentiis, Matthæi tomo 7 220.c.4.k

Intelligere. Impossibile est Deum intelligere præterita, & futura, per modum pręteriti, & futuri, &c. Sed necesse est eum intelligere omnia modo præsentaneo, Exodi tomo 1 264.c.2.A
Quid sit intelligere res per modum præsentis præteriti, & futuri, Exodi tomo 1. 264. columna 4.k
Nihil intelligeret, qui potentiis organicis careret. Exodi tomo 1 284.c.A
Ad bene intelligendum adiuuant cibi conuenientes, & disconuenientes nocent. Et pręcipue vini superabundantia totaliter destruit, &c. Exodi tomo 1. 289.c.1.A

Vinum interdum iuuat ad intelligendum, si temperate sumatur, maxime quantum ad quasdam complexiones corporum, &c. Exodi to. 1. 289.c.1.C
Dupliciter res intelliguntur, scilicet, naturaliter, aut metaphysicaliter, Exodi tomo 1 264.c.1.A
Intelligentem non vilificat res vilis intellecta, sed bene voluntatem, &c. Matthęi tomo 3 261.c.3.F
Qui legem non intelligit, non potest eam obseruare, Matthęi tomo 5 79.c.2.E
Ad intelligendum aliquod verum siue proportionatum intellectui, siue non, intellectus non indiget gratia gratificante. Ad intelligendum tamen vera non proportionata, indiget gratia gratis data, sed non ad intelligendum vera sibi proportionata, Matthęi tomo 5 147.c.2.E
Intelligendo quomodo indigeat homo auxilio diuino, Matthęi tomo 5 147.c.3.k
Deus mouet ad intelligendum, Mat. to. 5. 148.c.1.E
Deum intelligere res præteritas, & futuras per modum futuritionis, & præteritionis, Exodi tomo 1. 264.c.2.A
Inter intelligere, & cogitare quid interst, Matthæi tomo 5 148.c.2.E
Exponitur illud Phil. contingit plura scire, vnum tamen intelligere, Matthæi tomo 7 106.c.4.G
Duplex modus intelligendi potest remanere in anima separata, Matthæi tomo 7 191.c.2.E
De plenissimo modo intelligendi animarum beatarum, Matthęi tomo 7 192.c.1.C
Quanto spiritus est exellentior, tanto pauciorbus speciebus indiget ad intelligendū, Mat. to. 7. 192.c.2.E
Duplex impedimentum habet anima ad intelligendum, Matthæi tomo 7 193.c.4.F
Phantasma in actu intelligendi est, sicut terminus a quo, Matthæi tomo 7 195.c.3.K
Duo semper concurrunt ad intelligere, vt representatiua, Matthęi tomo 7 196.c.4.H
Anima separata potest duobus modis intelligere substantias abstractas, Matthæi tomo 7 197.c.4.I
An anima humana per tot species intelligat, quot sunt res intelligibiles, Matthęi tomo 7 202.c.2.E
Quare non possumus intelligere plura simul, Matth. tomo 7 205.c.2.A
Deus per essentiam suam plura intelligit, quàm aliquis alius, Matth. tomo 7 206.c.4.F
Quomodo sit verum, quod quicunque intelligit intelligentem omnia, quòd etiam intelligat omnia intellecta ab eo, Matthæi tomo 7 207.c.1.A
Tanta est virtus intelligentiarum ad intelligendum, quanta est specierum ad representandum, Matthęi tomo 7 210.c.1.C
Anima separata non vtitur organo ad intelligēdum, Matthęi tomo 7 210.c.3.H
Intellectus humanus imperfectè intelligit per species ab intelligentiis influxas, Matthæi tomo 7, 221.c.1.C
Per intelligere tendit res in intellectum, & per appetere tendit voluntas in res, Matthęi to. 6. 132.c.3.H
Ad intelligendum requiruntur dispositio, & existentia organorum sensuum corporis. super Ecce Virgo concipiet, 7.c.1.B. & De Opt. Polit. 5.c.3.I
Ad intelligendum necessariæ sunt potentiæ sensitiuę, non per accidens, tanquam excitantes, vt Plato dixit; neque vt disponentes, sicut dixit Auicenna; sed per se sunt necessariæ, vt representantes intelligibile animæ intellectiuæ, quod est proprium obiectum eius, Matthæi tomo 7 191.c.1.E
Ad intelligendum formam immaterialem debet esse prius discursus per multa media, &c. Matthæi tomo 7 208.c.3.K

Intelligibile, & Intellectuale.

Obscura reducuntur statim intelligibilia multipliciter, Matthęi tomo 6 184.c.4.F
Omnium intelligibilium est vna forma intellectualis in Deo; per quam omnia eminenter representantur, Matthęi tomo 7 202.c.1.A
Forma intellectualis secundum se non est determinata, Matthæi tomo 7 205.c.1.C

Intemperatus. Nunquam pœnitet, Genesis, 36.c.2.A

Intemperati errant in vniuersali, incontinentes autē in particulari Genesis, 166.c.4.k

Intempestum. Est pars quædam noctis, circa mediam noctem, quando homines valde grauantur somo. Et vocatur intempestum, idest, non tempus, scilicet, quia tunc non est tempus ad faciendum aliquid, &c. 3. Regum, 37.c.1.A

Intensio. Non solùm fit per recessum a contrario, sed etiam per accessum ad terminum naturæ suæ, Matthæi tomo 4. 238. colum. 1.C

Intensio in actu amandi, non fit propter conditionem obiecti, quod, scilicet, sit valde bonum, sed propter habitudinem eius ad amantem, &c. Mat. tomo 6 153.c.4.k

Intentio. Intentioni debent verba seruire, & non intentio verbis, vt habetur extrà, de verborum significatione, capitulo intelligentia, quia verba fuerunt inuenta ad significandum mentis conceptum, 1. Periherme. Genesis, 253.c.2.E

Intentionem fuisse prohibitam in veteri testamento, sicut manus: probatur per illud Leuiti. 19. Nec oderis fratrem tuum in corde tuo, Leuiti. 190.c.2.E
Intentio humana recta dirigitur in finem supernaturalem per fidem, & charitatem, & in finem naturalem speculatiuum, per sapientiam, & in actiuum per prudentiam, Matthæi tomo 3. 104. colum. 1.E
Intentio recta facit opus esse bonum, quod alias erat bonum ex genere suo; opus vero malum intentio bona non potest facere bonum. Intentio verò mala semper facit opus esse malum, idest, inordinatum, siue illud esse bonum, siue malū, Matthæi tomo 3. 104.c.4.K. & Num. tomo 2. 39.c.4.G

Intercalatio. Intercalationem vocamus nos vulgari vsu, bissextum, Exodi tomo 1 71.c.1.E

Intercalare quid significat, Defen. 51.c.4.G

Intercedere. Ad intercedendum non debet mitti ille, qui displicet, iuxta illud, cum is, qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad iracundiam prouocatur. 3, q. 7. cap. in grauibus, &c. Contra cleri. Concubin. 8.c.3.G. Matthæi tomo 4 184.c.1.D

Intercessio mali sacerdotis quando prodest, & quando non, Matthæi tomo 4 184.c.3.G

Interdictum. Interdicti sententia potest poni supra locum, vel communitatem, etiam si pauci de communitate peccauerint. Interdum tamen non ligat singulos, quando, scilicet, ponitur supra locum, & non supra personas, &c. Matthæi tomo 2. 240. colum. 4.K

Interdictum non est pœna directa, sed est quoddam incitatiuum, ad hoc, quòd populus vel cōmunitas cogat peccātes cito satisfacere pro peccato. Et

non est pœna personalis directè, quia pœna ponitur super locum, & non supra personas, secus de excõmunicatione, &c. Matthæi tomo 2 244.c.4.k

Interficere. Seipsum licitum est in casu, in quo quis ad id moueatur instinctu Spiritus sancti, &c. Matth. to. 4. 45.c.3.H

Reliqua de interficere vide in dictione, Occidere.

Interiectiones. Non sunt voces determinatę linguæ, nec aliquid determinatè significant, sed sunt ad innuendos affectus, &c. Iosue tomo 1 127.c.1.B

Interius. Ad interiora non peruenit corpus, sed species corporis, Matthæi to. 7. 213.c.4 H

Interpres. Inter interpretem, & Prophetam quid interfit, Gen. 36.c.4.K

Ad interpretem duo requiruntur, scilicet, eruditio, & intelligentia, quòd, scilicet, intelligat sententias eorum, quæ transfert: alias etiam si verbis abundet, falsum transfert. secundum est copia verborum. s. quòd sciat bene linguam illam, in quam vult aliquid conuertere, ne per defectum vocabulorum res impropriis nominibus exprimantur, quod magnam facit confusionem, &c. Gen. 77.c.1.A

Interpretes factę Scripturę ante Christi aduentum erant audientes solam sacram Scripturam, & non videntes, nos autem videmus eam impletam, & ideo transferentes citius transferunt, Genesis, 37.c.3.K

De septuaginta interpretibus vide in dictione, Septuaginta.

Interpretari. Optimum genus interpretandi est non semper verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferre, Iosue tomo 2, 189.c.2.E.1.Regum tomo 2. 154.c.1.B

Interpretari aliquid ad deteriorem partem stat dupliciter: vno modo ex quadam suppositione, scilicet, quando quis vult remedium apponere aliquibus malis, quæ timentur, quia tunc debet interpretari id, quod deterius potest accidere ad hoc, quòd remedium firmius apponatur. Alio modo definiendo illud sic esse, quando non est talis res, contra quam non oportet remedium quærere. Et si sit iudicium de persona debet interpretari in meliorem partem, &c. Matthęi tomo 3 117.c.3.H

Interpretatio. Benignè facienda est, vt patet extra de regu. iur. ca. estote. & de iure iurân. cap. ad nostram. Num. tomo 2. 138.c.4.I

Interpretatio est translatio sermonis de vna lingua in aliam. 1. Paralip. 15.c.3.k

Interpretatio, & interpretatum non differunt tanquã diuersa nomina, vel orationes, sed solùm, vt nomina idem significantia in diuersis linguis, Matthæi tomo 4 169.c.2.B

Interruptio in histo. Interruptiones historiarum in sacra Scriptura fiunt rationabilius, quàm fieri possunt, quia Spiritu sancto dictante. Exo. to. 1. 96.c.1.A

Intestina. Ad naturam pellis declinant, &c. Exodi tomo 1 75.c.4.G

Intestina eams immolabantur Dianæ a Gętibus, Exodi tomo 1 54.c.2.A

Intestina aĩalis, & pedes illius aĩalis qđ offerebaĩ in holocaustũ, lauabaĩ, & nõ alię partes, cuius assignatur ratio Leui. 12.c.4.F

Intimum. Nihil magis intimum ipsis rebus, quàm Deus, Gen. 56.c.1.B

Inuectiua. Inuehitur Auctor contra Moabitas prostituentes filias suas genti alienigenæ, &c. Nu. tomo 2. 70.c.3.K. & 64.c.1.A

De inuectiua Auctoris in Amnon. 2. Reg. 78.c.2.E

Inuenire. Inuentum. Ea, quæ inueniuntur, quando dicuntur esse præoccupantis, & quando non, Matthęi tomo 4 63.c.3.K

Inuentam rem si quis dedit pauperibus, & postea inueniatur dominus, quid agendum, Matthæi tomo 3 25.c.4.k

Tres sunt modi inueniendi aliquid in pluribus, Matthęi tomo 6 73.c.3.F

Duo requiruntur ad hoc, quòd res inuentas teneamur restituere. Primò, quòd res inuenta non habeatur pro derelicto: secundò, quòd dominum habeat, vel habere putetur. Et defficiente aliquo istorum, res inuenta efficitur ipsius inuentoris, Matth. tomo 4 278.c.2.D

Circa res inuentas, quæ res pertineat ad inuentorem, & quæ non, vide distinctionem S. Tho. Matthæi tomo 3 25.c.1.E

Inuidere. Inuidentia. Inuidentia, quę est peccatum in Spiritum sanctum non est quæcunque inuidia, sed inuidia charitatis alienæ, vel gratiæ, Matthęi tomo 4 23.c.1.D

Animæ damnatæ inuident viuentibus, Matthæi tomo 7. 272.c.1.D

De inuidentia, quæ est peccatum in Spiritum sanctũ, Matthęi tomo 4 22.c.4.G

Ciues ciuibus inuidere naturale est, Matthæi tomo 4, 69.c.4.I

Inuidia. Non est nisi eorum, qui in aliquo cõmunicant, aut communicare possunt, quãtum ad id, in quo est communicatio, &c. Genesis, 159.c.1.B

Omnem inuidiam a Deo relegatam esse dixit Plato in Timęo. & Boetius 3. de Consolatio. Metro. 9. Genesis, 171.c.4.F

Inuidia multis malis prębet introitum, Genesis, 295.c.1.A

Sola miseria caret inuidia, & de inuidia referuntur quædam carmina Nasonis Libro Metamor. Gene. 301.c.4.F. Matthęi tomo 7. 275.c.4.H

Inuidiæ effectus est nocere illi, cuj inuidet, Genesis, 301.c.4.F

Inuidia nascitur a magno bono cõspecto & existimato, Genesis, 349.c.1.A

Volens inuidiam propulsare a domo sua, si sit dominus, vel Prælatus, etiam si aliquem specialius, & obnoxius diligat. Nulla tamen amoris specialis demõstret insignia, nisi cum rei, & temporis, & loci necessitas exposcat, &c. ita est vtendum, vt videatur causa magis in persona, quàm personam diligi, &c. Genesis, 349.c.1.B

Inuidia est semper de maioribus rebus, quàm habeat ille, qui inuidet, &c. Genesis, 410.c.2.A

Inuidia non quærit, quid dicat, sed solùm, vt dicat, idest, vt habeat aliquid ad dicendum, qualecunque illud sit, Matthæi tomo 4. 15. colum. 2.D

Inuidia propriè est iniquitas, & ideo inuidia in omnibus, qui totaliter sunt iniqui, vt dãnatis istud vitiũ valde excrescet, &c. Mat. tomo 7. 183.c.1.G

Crescente miseria, etiam in hac vita, crescit inuidia, &c. Matthęi tomo 7. 183.c.2.A

De maxima damnatorũ inuidia, Mat. to. 7. 183.c.2.B

De inuidia & odio dęmonum in homines, Matthæi tomo 7 276.c.2.E

Dedalus ex inuidia peremit Perdicam filium sororis suæ, Matthæi tomo 7. 183.c.3.F

Inuidus. Inuido satis est, quòd alteri noceat, etiam si sibi non prosit, 4.Regum, 259.c.2.E
Inuidus non dolet de proprio damno, sed de lucro alieno, Matthæi tomo 5 172.c.3.K
Omnis superbus est naturaliter inuidus, Matthæi tomo 7 183.c.2.C
Damnati sunt inuidi valde, Mat. to. 7. 189.c.2 A
Beati non sunt inuidi, de maiore beatitudine aliquorum beatorum, Matthæi tomo 5 182.c.3.k
Inuidus est miser, Genesis, 172.c.3.G
Inuisibile. Aliquod potest tripliciter fieri a Deo inuisibile supernaturaliter, Iudicum 140.c.2.A
Aliquid potest fieri inuisibile opere naturali, Iudicũ, 140.c.1.B
Inuisibilia. Dei, de quibus Apostolus, quæ sint, Exodi tomo 1 31.c.2.B
Inultatio. Dupliciter fit inuitatio ad conuiuium Dei, Matt. tomo 6. 10.c.3.H
Inuoluntarium. Non imputatur ipsi, qui patitur, Exodi tomo 1. 236.c.3.I. & 247.c.1.E
Inuoluntarium distinguitur, in inuoluntarium secundum ignorantiam, & secundum coactionem, Exodi tomo 2 3.c.1.C
Inuoluntarium duplex, vnum simpliciter tale, & aliud mixtum: exemplum secundi, vt proiicere merces in mare, de quo 3. Ethicorum. Primum dicitur violentum, vt cum fœmina violenter defloratur, &c. Et tale, nec est bonum, neque malum, nec obligat ad aliquid. Secundum obligat, & est bonum vel malum, Matthęi tomo 2. 206. colum. 2.E
Inutile. Et nihil æquipollent, vt patet in regula nihil de regulis iuris lib. 6. contra clericos concubin. 8.c.4.F
Ioab. Princeps exercitus Dauid, occidit per insidias Abner principem exercitus Saul, 2. Regum 3. Et similiter occidit Amasan, 2. Regum 20. Exodi tomo 1 214.c.4.F
Ioab peccauit occidendo Absalonem, quia egit contra prœceptum Regis, 2. Regum 116.c.4.K
Ioab meruit mortem, quam infligit ei Salomon, ex mandato Dauid, & hoc multis de causis, 3. Regum 18.c.2.A. Nec Dauid peccauit iubendo eum occidi, & noluit occidere eum, ipso viuente propter duo, &c. ibidem, 18.c.3.G
Ioab in numeratione populi, quam fecit ex mandato Dauid, dimisit tribum Leui, & Beniamin, non propter causas, quas assignat Nicolaus de Lira. Sed quia sic venit illi in mentem, &c. 1. Paralipo. 238.c.1.B
Ioachaz. Filius Iosiæ amotus est a regno Iuda, & incarceratus per Pharaonẽ, & constitutus est Ioachin frater eius maior in Regem, & hoc fecit Pharao propter multa, &c. 4. Regum, 243.c.2.C
Ioachaz vinctus fuit a Pharaone in Reblata, 4. Regũ, 243.c.3.H
Ioachin. Duo Ioachin fuerunt reges Iudæ, scilicet, pater, & filius. Et non scribuntur eodem modo in Hebræo, quia Ioachin pater scribitur cum K. vel q. & dicitur Ioakin. Nam scribitur cum Coph, & Mem. Et istis duabus litteris correspondent apud nos, k, & m. Et filius istius scribitur cum Caph, & Nun, quibus in Latino correspondent tres litteræ. i.c.h. pro Caph, & n pro Nun. Scriptores tñ nostri de hoc non curauerunt, licet Hebræi redarguant nos super hoc. Et Nicolaus vult, quòd debeat seruari ista differentia in scriptura nostra. Sed istud prouenit propter imperitiã linguæ Latinæ in Nicolao, & in Hebræis, quia quędam sunt in Hebræo, quę non tolerat lingua Latina, nec Græca, & è contra propter diuersitatem soni & virtutis idiomatum istorum. Et ideo Hieronymus nullam differentiam obseruauit in scriptura istorum nominum tanquam inconuenientem linguæ latinæ. 4. Regum. 242.c.2.E
Ioachin, qui translatus est in Babylonem, 4. Reg. 24. Alio nomine dicebatur Iechonias, sicut pater suꝰ, qui habuit tria nomina, scilicet, Eleachin, Ioachin, & Iechonias, &c. 4. Regum, 245.c.3.H
Ioachin primus e tribus filijs Iosię, occisus est a Nabuchodonosor, quem extra muros proiecit, & insepultum manere fecit in pœnam rebellionis, 4. Regum, 245.c.4.F
Ioachin rex Iuda filius primi Ioachin cœpit regnare, octauo vitæ suę anno, vt habetur 2. Paralip. vltimo, & 2. Esdrę 2. & cum hoc stat id, quod dicitur 4. Regum 24. scilicet, quòd cœpit regnare anno decimo octauo ætatis suæ. Nam pater eius, qui regnauit annis vndecim, fecit secum regnare filium suum paruulum secundo anno regni sui. Et regnauit cum eo decem annis residuis, & mortuo patre regnauit filius tribus mensibus, & sic cœpit bis regnare, scilicet, semel cum patre, & iterum solus, 4. Regum, 247.c.2.B
Et Scriptura noluit computare nisi tempus, quo per se regnauit, eo quòd anni istorum regum debent esse distincti, vt vna summa addita super aliam, sciatur quanta sit temporis extensio, & sic, 2. Paralipo. vltimo, & 2. Esdræ 2. quamquam ponatur principium regnandi Ioachin, a tempore illo, quo regnauit viuente patre, non ponitur duratio regni eius, nisi quantum ad illud tempus, quo per se regnauit, ne coincidant anni vnius regis, cum annis alterius, 4. Regum, 247.c.3.F
Ioachin filius primi Ioachin regis Iuda, non exiuit de Ierusalem ad Nabucodonosor nisi pręmisso fędere, quòd non noceret ei, nec ciuitati, sed Nabucodonosor mox, vt habuit Ioachin, & matrẽ eius, &c. Captiuauit eum & matrem, & alios, &c. 4. Regum 247.c.4.G. Sed postea iste Ioachin fuit exaltatus ab Euilmerodach filio Nabucodonosor, &c. 4. Regũ 263.c.2.D
Ioachin genuit Iechoniam, & Sedeciam, qui vocatur Ioachin alio nomine, 4. Regum 24. & Iere. 22. Et iste Iechonias regnauit, non tamen Sedecias frater eius, & iste Iechonias nepos Iosię translatus est in Babylonem, cum decem millibus virorum, 4. Regum 24. & iste Iechonias in transmigratione Babylonis genuit Aser, Salathiel, Mechiram, Phadia, Seneser, Iezemia, Sama, & Nadabia. Et Phadia genuit Zorobabel, & Semei, & iste Zorobabel non est ille, qui ponitur in Genealogia Saluatoris, sed alius filius Salathiel, & de illo dicitur Aggęi 1. & 2. & Matth. 1. vel potest dici, quòd cum dicitur 1. Paralipom. 3. de Phadia, orti sunt Zorobabel, & Semei, quòd iste Phadia sit Salathiel, & quòd habet duo nomina, & non est filio Salathiel, qui dicebatur Phadia, 1. Paralip. 58.c.1.D
Quando Ioachin rex Iuda translatus est in Babylonem, multi de Iudæis translati sunt cum eo 4. Regum 24. sed illa fuit parua transmigratio, &c. Matthęi tomo 1 144.c.2.A
De Ioachin Abbate, vide in dictione Abbas.
Ioannes Baptista. Sepultus est in Samaria inter Elisęũ, & Abdiam prophetas, sed posta Iuliano Apostata

corpus eius cõbustũ est præter caput, & digitum, quo Christum demonstrauit, Gen. 21.c.2.A
Ioannes Baptista assimilabatur Eliæ in vestibus, 4. Regum, 6.c.3.F
Ioannis Baptistæ laudes referuntur, 4. Reg. 6.c.4.H
Ioannes Baptista cœpit prædicare priusquam Christus, quasi per vnum annum non completum, vt colligitur Lucæ 3. Matthæi tomo 1 130.c.4.F
Quædam reliquiæ Ioannis Baptistę sunt in Aegypto, in quodam monasterio ad honorem Beati Ioannis Baptistæ fabricato, Matthæi tomo 1 133.c.3.F
Circa locustas, quas comedebat Ioannes recitantur variæ opiniones, & tandem concludit auctor, quòd erant animalia, quæ vocantur locustæ, & illa comedebat sale condita, Matthæi tomo 1 170.c.4.I
De melle syluestri, quod comedebat Ioannes referũtur opiniones, & concludit Auctor, quòd erat mel quòd nos communiter vocamus sic, Matthæi tomo 1 171.c.1.A
Ioannis Baptistæ missio fuit ad duo prænunciata, scilicet, ad baptizandum, & ad prædicandum. Et tota causa missionis eius fuit propter Christum, vt scilicet, annunciaret eum Matthæi tomo 1. 159.c.1.A
Ioannis Baptistæ aduentus, prædicatio, & opera, fuerunt Christo necessaria ad duo, scilicet, ad ostendẽdum Christum esse Messiam, & ad disponendum populum, vt ipsum reciperet, Matthęi tomo 1, 159.c.2.C
Ioannes Baptista multipliciter ostendit Christum esse Messiam, Matthęi tomo 1 159.c.3.K
Ioannes Baptista nihil prædicabat, nisi iustitiam, Matthæi tomo 5 262.c.2.D
Ioannes Baptista reliquit omnes cognatos, & patrem & matrem transiens in eremum, Matthæi tomo 5, 168.c.2.D
Vita Ioannis Baptistæ erat bona, & admiranda, Matthęi tomo 5 254.c.4.I
Ioannis Baptistæ probatio, qua probat Iesum esse Messiam, conueniens erat ex multis, Matthæi tomo 1. 160.c.2.B
Ioannis Baptistę prædicatio necessaria fuit propter Christum, tanquam dispositio magis perfecta medians inter legem Moysi, & legem Christi, Matthæi tomo 1 160.c.4.I
Ioannis Baptistę præcepta, non debuerunt poni, vel dari per modum legis, quæ esset distincta a lege Moysi, & licet obligarent, non tamen faciebant legem per se, propter multa, quę referuntur, Matthæi tomo 1 161.c.3.F
Ioannis Baptista præcepta proprie loquendo: Nec erant noui, nec veteris testamenti. Assimilabantur tamen magis præceptis noui testamenti, quàm præceptis vete. Matthæi tomo 1 164.c.4.G
De Ioanne Baptista solus Isaias testimonium perhibet, Matthæi tomo 1. 165.c.4.F
Ioannes Baptista præcessit Christum tanquam disponens ad illum, sicut lex Moysi legem Christi, Matthæi tomo 1 165.c.3.I
Ioannes Baptista fuit testis idoneus ad perhibendum de Iesu, quòd esset Christus, vt probatur Matthęi tomo 1. 166.c.1.D
Ioannes Baptista in principio prędicationis suæ erat in deserto Iudę, in quo tota vita priore cõuersatus erat, &c. postea vero declinauit ad loca propinqua Iordani, ad baptizandum, nunc ad vnam partẽ, nũc ad aliam, Matthæi tomo 1 166.c.3.I
Ioannes Baptista non debebat Christũ imitari ꝓ oĩa; ĩmo in multis debebat esse dissimilis illi, qa nõ erat in eodẽ statu cũ Christo; secus tñ de discipulis Christi, qa erãt in eodẽ statu cũ eo. Mat. to. 1. 166.c.4.G
Ioanni Baptistę non erat necessarium prædicare discurrendo per loca, ad hoc, quòd notificaret Iesum esse Messiam; immo non erat conueniens, quòd discurreret, Matthæi tomo 1 166.c.4.K
Ioan. Bap. non elongabatur a deserto, licet declinaret ad diuersas partes ipsius deserti, propter opportunitatem aquarum ab baptizandum: & aliquando veniebat iuxta aliquas vrbes, non vt prædicaret in eis, sed propter aquas, quæ erant iuxta illas, Matthęi tomo 1 167.c.1.B
Ioannes incępit prædicationem a pœnitentia, dicens: Pœnitentiam agite, ad ostendendum Iesum esse Christum, & ad disponendum populum ad suscipiendam legem Christi, ad quæ, requiritur pœnitentia, Matthæi tomo 1 167.c.1.D
De Ioanne Baptista locuti sunt omnes Euangelistæ, non propter sanctitatem Ioannis, sed prout gesta illius pertinebant ad Christum, Matthæi tomo 1. 167.c.2.D
Ioannis testimonium de Messia, apud Hebræos, magis efficax erat, quàm testimonium scripturarum, quia Ioannes ostendit personam Messiæ, Matthæi tomo 1 168.c.1.A
Ioannis testimonium de Messia non sufficeret; immo nihil valeret, si scriptura nihil prædixisset de Messia, & hoc propter multa, Mat. to. 1. 168.c.3.k
Ioannis Bapt. aduentũs necessarius fuit, etiam si Christi miracula fuerint firmissima probatio, ad ostendendum ipsum esse Christum, Matthæi tomo 1. 169.c.1.C
Pręter Ioannis testimonium necesse fuit, vt Christus miracula faceret, ad ostẽdendum se esse Messiam, Matthæi tomo 1 169.c.3.B
Ioannes Bapt. ante illud tempus non debuit ostendere Christum, quo illum ostendit propter multa, Matthęi tomo 1 170.c.2.A
Ioannes Baptista quare vocatus fuerit pluspquam propheta, Matthęi tomo 6 11.c.3.G
Tempore Tyberii Cęsaris prędicauerunt Christus, & Ioan. Bap. Matthęi tomo 6 23.c.1.B
Ioannes debuit esse tam sanctissimę vitę, quia sic voluit Dominus, vt scilicet, esset testis idoneus in re tam ardua, vt erat dicere aliquem esse Messiam, & quòd totus populus crederet ei, Mat. to. 1. 171.c.2.B
Ioan. Bap. in victu & vestitu fuit austerior cęteris, qui eum pręcesserant, Mat. to. 1. 171.c.3.k
Ioannis sanctitatem non descripsit scriptura, ex magna charitate, quam ipse habebat, sed ex virę austeritate, &c. quæ austeritas dupliciter ostendebat Ioãnem esse hominem diuinum, Mat. to. 1. 172.c.1.B
Ioannes Bapt. vtebatur tali asperrimo vestitu propter duo; primò propter magnam vitæ austeritatem, quam habere volebat. Secundò propter imitationem antiquorum, Matthæi tomo 1 172.c.4.G
Ioannis Bapt. vita fuit valde excellens, propter quam dignus erat magna auctoritate, & reuerentia, Matthæi tomo 1 173.c.3.K
Et vitæ austeritas illius nõ fuit ex desiderio sanctitatis, sed qa Deus cõcessit ei spãle priuilegiũ, vt hoc facere posset, & immutauit eũ, vt omnino faceret, ibidem, 174.c.1.C
Ioannes nullum miraculum fecit, licet vitæ fuerit sanctissimę, Matthæi tomo 1 174.c.2.B
Quòd Ioannes baptizaret, conueniens fuit propter multa, Matthęi tomo 1 174.c.4.H
Ioannes Bapt. fuit finis legis Moysi, & principiũ Euãgelij, Matthæi tomo 1 175.c.1.B
Conueniens fuit, vt Ioannes baptizando, Christum ostenderet, quamuis per prædicationem posset ipsum demonstrare, Mat. tomo 1 175.c.1.E

Ante Ioannem non fuit vsus baptismi, sed ipse primus introduxit illum, vnde & vocatur Baptista, Matthæi tomo 1 175.c.3.K
Ioannis baptismus faciebat aliquid spiritualiter, vel saltem significabat illud, quod spiritualiter per baptismum Christi efficiendum erat, s. remissionem peccatorum, & collationem gratiæ, Matthæi tomo 1 176.c.1.E
Ioannes non solum baptizabat in Iordane, sed etiam in aliis locis, vbi aquæ multæ erant, vt patet Ioan. 3. sed frequentius baptizabat in Iordane, tum propter abundantiam aquarum, tum etiam, quia nolebat nimis elongari a deserto. Nam Iordanis transit ad radices deserti Iudę, Matthæi tomo 1 176.col.2.B
Ioannis baptismus non erat propriè sacramentum, sicut sunt sacramenta nouæ legis, erat tamen aliquo modo sacramentum, ideſt, inchoatio quædam sacramentorum nouæ legis, erat enim sacramētum vete. & nouæ legis, sicut dispositio ad formam media est quodammodo inter priuationem, & formam, tamen erat sacramentum eo modo, quo legalia signa dicuntur sacramenta. 4. Sent. distin. 2. signabat enim baptismus Ioannis rem sacram, scilicet, baptismum Christi, qui non est baptismus pęnitentiæ solum, sed remissionis peccatorum, Matthæi tomo 1 176.c.3.F
Baptismus Ioannis reducitur ad sacramenta nouæ legis, sicut dispositio ad genus formæ, Matthæi tomo 1 176.c.4.I
In Ioannis baptismo possunt duo considerari, primū est ritus baptizandi, ideſt, forma vel modus, & sic fuit institutus familiari consilio Spiritussancti, qui eum ad baptizandum misit, & iussit teneri illam formam, quam tenuit. Alius est effectus illius baptismi, & iste fuit ab homine, quia nihil in illo baptismo conferebatur, quod per hominem conferri non posset, Mat. tomo 1 177.c.2.A
Ioannes Bap. baptizauit quasi per duos annos, Matthæ tomo 1 177.c.2.D
Ioannis Bap. baptismus habebat aliquam certam formam, scilicet, istam. Ego te baptizo in nomine vēturi, ideſt, Messiæ, vt patet Actuū. 19. Matthæi tomo 1 177.c.3.F, &c.
Baptismus Ioannis erat plenum sacramentum, quo ad rationem significationis, non tamen quantum ad gratiam, quia illa non conferebatur, conferebatur tamen cognitio Messiæ per modum doctrinæ, & erat præcipuus finis quem Ioannes prętendebat in baptismo, Mat. tomo 1 177.c.3.K
Ioannes Bap. incępit baptizare anno. 29. ætatis Christi, Matthæi tomo 1 177.c.4.H
Ioannis baptismus solum erat ad ostendendum Christum, vel saltem præcipuè, Matthæi tomo 1 178.col.1.A
In baptismo Ioannis nulla gratia cōferebatur, vt omnes concedunt, nec etiam peccata remittebantur, Matthæi tomo 1 178.c.2.C
Ioannis baptismus dicebatur in remissionem peccatorum, non illius, quæ per illum baptismum daretur, sed quæ per Christum speraretur, ad quem ordinabatur ille baptismus, & dabatur spes remissionis peccatorum, Mat. tomo 1 178.c.4.G
Ioannis baptismo non debuit solus Christus baptizari, sed etiam multi alii. Nec tamen debuerunt omnes homines cogi ad baptismum Ioannis, sicut ad baptismum Christi, Mat. tomo 1 179.c.1.A
Ioannis baptismus fuit, vt Christus baptizaretur, nec tamē ista fuit sola causa baptismi Ioannis, sed multæ aliæ, Mat. tomo 1 179.c.1.E
Ioannis baptismo soli adulti baptizabantur, Matthæi tomo 1 179.c.2.D
Ioannis baptismo non baptizabantur Gentiles, nisi essent conuersi ad Iudaismum, Matthæi tomo 1 179.c.4.I
Quòd Iudæis potius quàm Gentilibus ostendi debuit Christus per Ioannem, Matthæi tomo 1 180.c.1.E
Ioannis baptismus conferendus erat Gentilibus credentibus de Messia venturo, quòd promissus esset in lege, & Prophetis, & quòd in nomine eius, & per ipsum consecuturi essent salutem, & rursum, quòd crederent ipsum esse Messiam, quem Ioannes ostenderet, &c. Et tamen circumciderentur prius &c. Mat. tomo 1 180.c.2.C
De Ioannis baptismo improbatur opinio Magistri Sententia. in. 4. distin. 2. cap. vltimo, Matthęi tomo 1 181.c.4.H
Ioannis baptismo baptizati, baptizandi erant iterum baptismo Chri, nec sufficiebat impositio manuū, dum tamen haberent fidem Trinitatis, vt dicit Magister, Mat. tomo 1 181.c.4.I
Solus Ioannes fuit minister sui baptismi, sicut ipse solus illum instituit, Mat. tomo 1 182.c.4.F
Nemo obligabatur ad suscipiendum Ioannis baptismum, sed absque obligatione Iudæi suscipiebant illum, propter maximam auctoritatem Ioannis, Matthæi tomo 1 183.c.3.H
Tempore Ioannis Baptistæ nullum erat sacramentū pęnitentiæ, bene tamen erat pęnitentia, Matthæi tomo 1 184.c.2.A
Baptizati a Ioanne confitebantur peccata sua, non quidem in particulari, sicut nos in confessione sacramentali, immo nullum peccatum expresse confitebantur, sed dicebantur confiteri peccata sua, ideſt, confitebantur se esse peccatores di. quilibet. Ego sum peccator, & offendi Deum in plurimis: volo tamen facere pęnitentiam, &c. Matthæi tomo 1. 185.c.4.G, Nec Ioannes quenquam absoluebat nec imponebat pęnitentiam, ibidem. 185.c.4.K
Ioannes Bapt. erat Sacerdos, quia pater suus Zacharias erat Sacerdos, Luc. 1. nec propterea dicendum est ipsum habuisse claues, quia Sacerdos veteris testamen. nullas habebant claues, Matthæi tomo 1 186.c.1.D
Ioannis baptismus dicebatur baptismus pęnitentiæ, quia Ioannes omnes illos, quos baptizabat, admonebat ad pœnitentiam &c. Matth. to. 1 188.c.1.A, Vel quia talis baptismus erat protestatio quędam de pęnitentia, ibidem.
Ioannis baptismus dicebatur esse in remissionē peccatorum, non quia per illum remittterentur peccata, sed quia per illum significabatur remissionem peccatorum esse faciēdam per Christum. siue per eius baptismum, & sic omnia sacramenta veteris legis, erant ad remissionem peccatorum, non effectiue, sed inchoatiue, quia per baptismum Christi gratia conferebatur, per quam fit remissio peccatorum, quod autem consumatur per sponsum, inchoatur per paranymphum, &c. Matthęi tomo 1 188.c.1.A
Potest etiam aliter dici, vel intelligi ista remissio, &c. vt scilicet, non referatur ad baptismum, sed ad pęnitentiam, & hoc patet ex ordine literæ dicendo: fuit Ioannes prædicans baptismum, &c. pęnitētiæ, ideſt, quòd pęnitentia est in remissionem peccatorum, & iste est verior sensus literæ, ibi. 188.c.2.A
Ioannis baptismum omnes fere Pharisęi, & Sacerdotes non receperunt, Mat. to. 1. 191.c.4.K

Post

Post Ioannem Christus venturus dicitur, quia Ioannes fuit finis veteris testa. Iesus autem principium noui. Mat. tomo 1 192.c.3.F
Ioannes, vt inquit Remigius, quinque modis venit ante Christum, scilicet, nascendo, prædicando, baptizando, moriendo, & ad inferos descendendo, Matthęi tomo 1 195.c.3.F
Ioannes per vnum annum mortuus est ante Christū, vt creditur, Mat. tomo 1 196.c.1.E
Ioannes cùm dixit; Non sum dignus portare calciamenta eius, &c. verum dixit, etiam si non esset humilis, Mat. tomo 1 197.c.1.E
Ad Ioannis baptismum non poterat Christus obligari, nec ad aliquid; dicunt tamen, quòd illū assumeret propter multa, Mat. tomo 1 199.c.1.E
Ioannis baptismus susceptus a Christo non fuit ad mundificationem baptizati, sed eius, in quo baptizabatur, scilicet, aquarum, Matthęi tomo 1 199.c.2.C
Ioannis baptismo decuit Christum, baptizari ex multis causis, Mat. tomo 1 199.c.3.G
Ioannes non baptizauit Christum sub aliqua forma, sed tantum mersit aqua, si cognouit tunc illum esse Messiam, Matthęi tomo 1. 201.c.3.K, Et per consequens nec Christus confessus est se esse peccatorem, vt cęteri, Cognouit tamen in baptismo, quòd esset Messias &c. Nec Christus fecit professionem de facienda pœnitentia, &c. ibidem. 202.c.1.A
An Ioannes cognouerit Christum, quando prohibebat illum a se baptizari, &c. respondet Nicolaus de Lyra, quòd sic, & hoc per reuelationem, secundò quando Spiritus sanctus descendit, &c. Et illud; Ego nesciebam &c. referri debet ad tempus ante baptismum, in quo non cognouit determinatè, alia est expositio Augustini, quòd cognouit eum determinate, sed non quo ad potestatem excellentię, quæ consistebat in quatuor; primò, quòd ipse solus baptismum institueret; secundò, quòd ipse posset conferre effectum baptismo: tertiò, quòd baptismus haberet efficaciam ex merito passionis Christi; quartò, quòd aliquo tempore ante ipsum aliquis baptismus conferretur in nomine ipsius, & hoc nesciebat Ioannes, sed Nicolaus dicit suam expositionem magis conuenire literæ, Matthæi tomo 1. 202.c.1.B. Sed neutra istarum expositionum omnino placet auctori. Matth. tomo 1. 202.c.1.C Et tandem concludit auctor, quòd Ioannes non cognouit ipsum esse Messiam, quando ab eo petebat baptismum, sed postquam baptizatus est, & quòd Ioannes nollet eum baptizare, dicens: Ego debeo a te baptizari, &c. Potest dici tripliciter vno modo, quòd hoc dixerit ex vrbanitate; alio modo, quòd ex humilitate &c. Tertio modo, quòd quando venit baptizari, habuit Ioannes aliquam reuelationem, quòd ille, quem videbat venire ad se esset vir sanctissimus, non tamen, quòd esset Messias, & istud videtur rationabilius, Matthęi tomo 1 202.c.3.H
Quòd Ioānes fuerit baptizatus a Christo, postquam Christum baptizauit, multi dicunt, sed rationabilius videtur, quòd non, Matthæi tomo 1 203.c.2.B
Ioannes rectè egit dicens Christo; Ego a te debeo baptizare; & postea ipsum baptizans, Matthæi tomo 1 203.c.3.H, & seq.
Cætera de baptismo Ioannis, vide in dictione Baptismus Ioannis.
Ioannis testimonium vtile erat, sed non sufficiens, quia non erat omnino necessarium, nec eo contentus est Christus, quia poterat negari, Matthæi tomo 1 214.c.2.E
Ioannes mansit in carcerem quasi per annum. Nam asseritur, quòd Ioannes in festo Azymorum fuerit incarceratus, & sequenti anno in festo Azymorū decollatus, Mat. tomo 1 257.c.3.H
Non erat conueniens, quòd Ioannes Bap. discurreret per diuersa loca prædicando; bene tamen fuit conueniens Christo propter multa, Matthæi tomo 1 269.c.2.E
Ioannis Bap. discipuli murmurauerunt contra Christum dicentes; Quare nos, & Pharisęi ieiunamus. Quòd fecerunt multis de causis, Matthæi tomo 3 197.c.3.k, Et dixerunt hoc post conuiuium, quod fecit Mat. propter multa, ibi. 198.c.1.A
Et discipuli Ioannis peccauerunt, quærendo hæc cōtra discipulos Chri, & hoc in tribus, ibid. 198.c.1.E
Nec dixerunt Christo; Quare tu non ieiunas, propter multa, ibidem. 198.c.1.A
Vita Ioannis Bap. fuit continuum ieiunium; immo plusquam ieiunium, Mat. tomo 3 198.c.2.E
Ioannem Baptistam laudauit Dominus, Mat. 11. propter multa, Mat. tomo 3 273.c.3.F
Et laudauit eum post recessum discipulorum eius, propter multa. Et laudes istę de Ioanne fuerunt ad tollendum sinistram opinionem, quā conceperāt turbæ de Ioanne, Mat. tomo 3. 274.c.1.C. Et non increpauit turbas propter sinistram opinionem, quam de Ioanne conceperant, quærente per discipulos. Es tu, qui venturus es? primo, quia turbę motæ sunt verisimiliter ad suspicandum sinistrè de Ioanne. Secundo, vt non scandalizaret turbā, &c. ibidem. 274.c.1.A
Priusquam Ionnes nasceretur, Deus de eo prænunciauit, quòd esset venturus, per Prophetas, Matth. tomo 3 273.c.2.C
Ioannes Baptist. fuit Propheta, Matthæi tomo 3 278.c.1.E
De Ioannis cibariis, & vestibus, Matthæi tomo 3 273.c.1.C
Quare de Ioanne plura dicta sint ab Euangelistis, quàm de matre Christi, Mat. tomo 3 273.c.3.I
De Ioannis austeritate a pueritia, Matthęi tomo 3 274.c.1.E
Ioannes Bap. fuit plusquam Propheta, quia habuit excellentiam quandam supra rem Prophetatam, super cæteros Prophetas. Nam cęteri Prophetę prænunciauerunt tantum, Ioannes vero prænūciauit, & ostendit. Prænunciauit dicens: Post me venit, qui ante me factus est; Mat. 3. Et ostendit, quando dixit; Ecce Agnus Dei &c. Mat. to. 3. 278.c.4.F, secundo dicitur plusquam Propheta, quia fuit maioris dignitatis quàm cæteri Prophetæ, qui solum Prophetauerunt, Ioannes autem non solum Propheтauit, sed etiam de ipso Prophetatum est, quòd venturus esset, &c. Tertio, quia habuit priuilegiū baptizandi Christum &c. quarto, quia Ioannes cucurrit cum Christo, & cęteri autem de longe, Matthæi tomo 3 278.c.4.G
De solo Ioanne fuit prænunciatum in scriptura, cùm de cęteris Prophetis nihil prænuncietur, & hoc fuit propter Christum, cuius erat futurus præcursor, & ostensor, Mat. tomo 3 279.c.1.A
Ioannes Bap. quare vocatur Angelus, cùm dicitur Malachię 3. Ecce ego mitto Angelum meum, Matthæi tomo 3 279.c.1.C
Ioannes fuit primus omnium, qui dixerunt: Pœnitentiam agite, Mat. tomo 3 279.c.2.E
Quòd nemo surrexerit maior Ioanne Bap. inter natos mulierum dixit Christus, Mat. 11. vt istis verbis comprehen-

comprehenderet omnes laudes eius, &c. Matthęi tomo 3. 279.c.4.E, Nec propter hæc verba intelligendum est, quòd fuerit maior Christo, & hoc propter multa, ibidem. Nec etiam Beata Virgine, Ibidem. 280.c.1.E

Ioannes Baptista fuit maior Apostolis in austeritate vitæ, sed Apostoli excesserunt ipsum in operatione miraculorum, similiter & in statu nouitestamẽti, in quo primum gradum habuerunt Apostoli 1. Corin. 12. & ad Ephe. 4. similiter Apostoli fuerunt plusquam Prophetæ, Christum toti ostendentes orbi, similiter ipsi plenius cognouerunt Christum quàm Ioan. Bapti. Et forta sse fuerunt etiam maiores Ioanne in charitate, & in donis spiritualibus, quia Spiritus sanctus perfudit eos omnibus charismatibus ad abundantiam, Actu. 2. Plura etiam, & maiora facturi erant per totum orbem, quàm Ioannes, licet de interiore gratia non sit facile dicere, & per illa verba, Ma. 11. f. Nõ surrexit maior &c. non comparatur Ioannes futuris, sed præteritis, s. illis, qui fuerunt sub veteri testamento, nec comparatur Ioannes omnibus vete. testa. sed Prophetis, Mat. tomo 3 280.c.2.D

Ioannes Bapti. extitit maior cęteris hominibus vete. testa. consideratis quibusdam virtutibus excellentiæ, scilicet, austeritate, & puritate vitæ. Similiter considerata eius natiuitate, &c. Sic dicit Chrysosto. licet Hieronymus dicat, quòd ex verbis Christi, scilicet, non surrexit maior, &c. non elicitur, q Ioan. fuerit maior cæteris, potest etiam dici, & melius, quòd illa verba non referuntur ad omnes homines vete. testa. sed ad Prophetas tantum, & illos excelluit Ioannes, Mat. tomo 3 280.c.4.F

Ioannes Bap. fuit finis legis, & principium Euangelii, Matthæi tomo 3 281.c.1.E

Ioannes Bap. quomodo dicatur Elias, Mat. 11. Matthæi tomo 3 282.c.2.E

Ioan. Bap. quare habuerit vitam tam austeram, Matthæi tomo 3 283.c.2.E

Ioanni Bapt. fuit conueniens austeritatẽ seruare, quia nullum aliud habebat testimonium &c. Matthęi tomo 3 284.c.1.D

Ioannis Bapti. vita non scribitur ab Euangelistis propter Ioannis sanctitatẽ, sed prout pertinet ad Christi historiam &c. Mat. tomo 4 73.c.2.D

Ioannis Baptist. mors descripta est ab Euangelistis pro necessitate factorum Christi, Matthęi tomo 4 73.c.2.E

Nec esse fuit Ioannem fuisse magnæ auctoritatis, vt testimonium eius de Christo firmum esset, Matthęi tomo 4 73.c.2.C

Ioannes Bapti. decollatus est anno tricesimo ætatis Christi, Mat. tomo 4 73.c.3.k

Ioannis mortem scripserunt Euãgelistæ, propter quatuor, Mat. tomo 4 73.c.2.D

Ioannem incarcerauit Herodes sponte, etiam non suggerente Herodiade, sed quia Ioannes arguebat ipsum Herodem pro vxore sua &c. vel in fauorem Ioannis, quia Herodias insidiabatur Ioanni ad mortem, Matthæi tomo 4. 73. col. 4. G, Nec Herodes timuit incarcerare Ioannem propter duo, ibidem. 74.c.1.A

Ioannem cupiebat Herodias occidere propter multa, Mat. tomo 4 75.c.2.B

Ioannes decollatus est, priusquam Christus anno integro prædicaret, Matthæi to. 73.c.3.k

Ioannis mortis modus, & ordo assignatur, Matthæi tomo 4 74.c.3.G

De Ioannis occisione non excusatur Herodes propter duo, Mat. tomo 4 77.c.3.I

Ioannes Baptista, & si nullum miraculum fecerit, credebatur communiter, quòd esset Messias, Matthæi tomo 4 165.c.2.A

Ioannes arguebat Herodem, & non Herodiadem, quia principalior erat, & quia arguendo ipsum, arguebat etiam Herodiadem, Matthęi tomo 4 75.c.3.F

An Ioannem Bap. voluerit Herodes occidere, quidam dicunt, quòd non, & alii, quòd sic, sed magis videtur dicendum, quòd sic, Matthęi tomo 4 75.c.3.H

Ioannes, & si ab impio Herode contemptibiliter fuerit occisus, ipse tamen pro ardua causa occisus est, scilicet, pro defensione legis, & veritatis, accusans Herodis, & Herodiadis illicitas nuptias, Matthęi tomo 4 79.c.3.F

Quare permiserit Deus sic occidi Ioannem, cũ esset vir iustissimus, Mat. tomo 4 79.c.2.E

Ioannes Bapti. fuit verè martyr, Matthæi tomo 4 79.c.4.H

Ioannes Bap. non prohibebatur docere in carcere, licet prohiberetur publicè prędicare. Aliquibus tamen, qui astabant, prædicabat, & propter hoc non deserebant illum discipuli eius, Matthęi tomo 4 80.c.4.F

De Ioannis Baptist. discipulis, Matthæi tomo 4 80.c.3.G

Ioannes Bapti. decollatus est in quodam castello Galilęæ dicto Macherunta, cuius corpus inde trãslatũ est a discipulis suis in ciuitatem Samariæ, ibique sepultum est, vt ait Rabanus. Ecclesiastica tamen historia dicit esse sepultum in ciuitate Sebastę Palesthinorum, quæ quondam Samaria dicta est. Alii dicunt quòd flãmis sit exustum, sed super fuisse digitum illius, qui flãmas non sensit &c. Sed nihil ad nos, quidquid illud fuerit, Matthæi tomo 4 80.c.4.G

Ioannis discipuli venerunt statim ad Iesum nunciare, quid factum fuerat de Ioanne propter multa, Matthęi tomo 4 80.c.4.k

Ioannem Baptistam Christus vocauit Eliam, Ma. 17. propter multa, Mat. tomo 4 260.c.4.F

Ioãnes Bap. quare dicatur plusquam Propheta, Matthęi tomo 6 11.c.3.G

Ioannes Bap. & Ieremias descẽderunt ad Lymbum, quanuis in vtero fuerint sanctificati, quia illa sanctificatio in illis non prorsus adimebat in illis reatũ originalis culpæ, quin aliquid per mediatorem satisfaciendum maneret. Parado. 113.c.3.G

Ioannes Euangelista. Pater ioannis Euãgelistę, & Iacobi fuit Zebedęus, Mat. tomo 5 188.c.3.H

Ioannis euangelistæ laudes referuntur, Genesis. 11.c.4.F

Ioannes Euangelista fuit Euangelistarum maximus, fuit Apostolus, qui & tres canonicas Epistolas scripsit: fuit Propheta, qui & reuelationem habuit de toto statu Ecclesiæ, Gen. 30 c.2.A

Reuelatio facta fuit Ioanni Euangelistę, in visione, & in locutione imaginaria, Leui. 4 c.3.K

Illud Ioan. 1. Ego in patre, & pater in me est, &c. rate-runt Arriani, & illud 1. Ioan. Et hi tres vnum est. Deute. 18.c.3.I

Mater Ioannis Euan. & Iacobi quandam reuerentiã habebat respectu Christi, Matthæi tomo 5 195.c.3.A

Quare Ioanni Euangelistæ ascribatur Aquila, Matth. tomo 1. 63.c.2.B, Parad. 72.c.1.A

Ioannis, & Iacobi peccatum circa sessionem ad dexteram &c. fuit superbia venialis, vt pie creditur, Matth.

Matth.tomo 5 193.c.4.k
Ioannes Euangelista pauciſſima de miraculis Chriſti,aut quaſi nulla tangit eorum, quæ alii Euangeliſtæ dixerunt,tangit tamen alia,quę nullus aliorũ Euangeliſtarum tetigit,ſcilicet, Lazari ſuſcitationem;cęci nati illuminationem; Ioan.9.& quędam alia.Ioan.5.Matthęi to. 1. 168.c.1.C
De Ioanne Euangeliſta,Mat.tomo 3.229.c.4.G,Qui non eſt dictus Ioannes Zebedęi,ſicut frater eius Iacobus propter duo, primo propter maioritatem; ſecundo ad differentiam,ibi.
Ioannes Euangeliſta fecit miraculum per infidelem, & de excellentia eius ſuper ſanctos veteris legis, 4.Regum. 43.c.1.E
Ioanni Euangeliſtæ optime commiſit Chriſtus matrem ſuam, & Petro eccleſiã,Mat.to.6. 34.c.3.G
De Ioannis Euangeliſtę excellentiis,Matthęi tom.4. 201.c.3.F
Ioannes Euangeliſta vidit aliorum Euangeliſtarum volumina.Matthęi tomo 6 259.c.4.F
De Ioannis Euangeliſtę reſurrectione,iuxta quorundam opinionem,Mat.tomo 6 81.c.3.K
Ioannes Euangeliſta erat iunior omnibus Apoſtolis, Matthęi tomo 6 261.c.1.A

S.Ioannes de Acre. De militibus Sãcti Ioannis de Acre.4 Reg. 5.c.4.I

Ioan.Aegidius Zamoren. Fecit hiſtoriam de laudibus Hiſpaniæ,Ioſue tomo 1 11.c.3.F
Ioannes Aegidius Zamoren.ordinis minorum homo valde doctus, qui pleraque voluminum tam hiſtoriarum quàm ſapientialium ædidit ad tãtam peruenit ſenecturem, vt nec literas iam noſſeret, nec ſciret ſe eſſe,qui prius libros ędiderit,Ioſue tomo 2 172 c.3.G.3.Reg. 34.c.2.B

Ioas rex Iuda. An peccauerit dando theſauros templi regi Syriæ.4.Reg. 130.c.1.A

Ioathan. Regis Iuda,referuntur laudes,4.Regum. 156.c.1.B
Ioathan rex Iuda,regnauit decem, & ſex annis,& tamen.4.Reg.15.dicitur,quòd anno viceſimo Ioathan,occiſus ſit Phaceæ,ab Oſęe,ſed ibi computãtur ipſi Ioathã quatuor anni regni filii ſui Achaim, & talis computatio non reperitur ſeruata in aliis annis Regum.4.Reg. 156.c.3.F

Iob. Librum Iob; Moyſes ſcripſiſſe dicitur, & nullo modo Iob,Et hoc ſecundum perſuaderur Gen.19.c.1.C,Ioſue tomo 1. 1.B.Nec tamẽ inter Prophetas connumeratur, ibidem.1.Reg. tomo 1 13.c.2.B
Quidam Hebræorum dixerunt, Iob non fuiſſe paſſum illa,quæ in libro Iob enarrantur, ſed quòd eſt parabola moralis,conficta ad correctionem morũ, ſed fallum dicunt, vt probatur, Geneſis. 19.c.2.A
Iob quis fuerit,variæ opiniones Gen. 283.c.2.D
Proſa libri Iob,incipit ſermone Hebręo.Nam a principio libri vſque ad verba Iob, eſt oratio proſaica apud Hebręos;a verbis illis Iob,quibus ait; Pereat dies,vſque ad illum locum, in quo ante finem voluminis ſcriptum eſt; Idcirco ipſe me reprehẽdo, & ago pęnitentiam in fauillã,& cinere; Exametri verſus ſunt Dactylo,Spondeoque conſtantes,&c. ſed a ſupradicto verſu vſque ad finem libri, partem coma,quod remanet,proſa oratione conte xit.Gen. 19.c.3.F
Iob obſeruat modos arguendi logicorum, quia ibi diſputat Iob cum amicis ſuis, de proſperitate, & aduerſitate, & de malitia hominum & bonitate, in quo modo arguendi obſeruantur, iſta quatuor, propoſitio,aſſumptio, confirmatio, & concluſio, quæ nos alio nomine vocamus maiorem propoſitionem,& minorem. & probationem maioris,& minoris,& concluſio Gen. 19.c.3.H
Iob fuiſſe ex gente Chananęorum,quos Deus expulit de terra promiſſionis ad ingreſſum Iudæorum dicunt quidam,vt Rabbi.Salo.ſed communius dicitur, quòd Iob fuit de terra Idumęę de genere Eſau, & quòd fuit vnus de regibus Idumęorum, qui vocabatur Iob, a filiis Sare, & Boſra, de quo Gen.36.Et adducuntur ad hoc multę conſonantiæ,Gen.19.c.2.B,& Num.to.1. 192.c.4.I
Pyramis, in qua corpus Beati Iob requieſcit, vſque hodie deriuatur in planitie Iordanis, quæ in magno honore a Græcis,& Gentibus habetur,Gen. 19.c.1.A,Num.tomo 1 192.c.4.I
Iob fuiſſe Hus primogenitũ Nachor,de quo Gen.22. dixerunt quidam Hebræi,a quo denominata fuit terra Hus,Iob primo,& hoc tenet Hieronymus in libro de quęſtionibus Hebraicis.Similiter,& Hiſtoria ſcholaſtica. Alii Hebræi tenent, quòd Iob fuit in terra promiſſionis,priuſquam in illam intrarent filii Iſrael.Sed hoc nõ eſt verum &c. Auguſtinus, & Ambroſius tenent, quòd Iob fuit de genere Eſau,qui vocatur Iobab,Geneſ.36.Et hanc opinionem credo veram,inquit Auctor,quã etiã multis rationibus perſuadet,Gen. 283.c.2.E,& 347.c.1.A Ioſue tomo 1 1.A
Iob fuiſſe ante Moyſem omnes aſſerunt.1.Reg.tomo 1 13.c.1.B
Quare liber Iob ponatur primus inter agiographa.1. Reg.tomo 1 13.c.1.C
Quòd Iob fuerit ille Iobab rex Idumęæ,de quo.1.Paralipom.1.dicit Philo Iudęus, in quæſtionibus ſuper Gen.Et quòd iſte Iobab acceperit vxorem Dinam filiam Iacob &c.1.Paralip. 38.c.4.k
Iob primo vbi nos habemus,vir fuit de terra Hus nomine Iob, ſeptuaginta interpretes ſic habent,vir erat in regione Auſitide nomine Iob.1.Paralipo. 34.c.2.A
Iob 7.vbi dicitur; Militia eſt vita hominis ſuper terrã; alia litera habet; Tentatio eſt vita hominis ſuper terram.Matthæi tomo 1 244.c.2.A

Iobab. De quo Gen.37.an.fuerit Iob.Auguſtinus.& Ambroſius dicunt,quòd ſic,ſed Hieronymus aliter videtur ſentire,Gen.347.c.1.A

Iocabed. Quod Iocabed mater Moyſi fuerit filia Leui,& amita Amram, tenet auctor contra Nicolaum, & quoſdam alios Hebręos,Exo.tomo 1 8.c.1.E
De Iocabed matre Moyſi, & Aaron varię ſunt opiniones,quidam dicunt eam fuiſſe filiam Leui.i.de cognatione eius,non tamen filiam immediatam. Alii dicunt, quòd fuerit filia Leui immediata,& vtrunque poteſt teneri; magis tamen ſecundum, quia eſt conformius literę,vt probatur, Num.tomo 2 83.c.1.E

Iocus. Non eſt iocoſe procedendum in rebus ſanctis,Matthęi tomo 3 263.c.4.H

Ioel. Prophetauit iiſdem temporibus, & ſub iiſdem regibus, ſub quibus Oſęe, & ideo poſt Oſęe ordinatur, Geneſis. 21.col.3.I 4.Regum 155.col.2.A, 1.Paralipomeno. 90.colum.3.H
Multa verba Ioelis Prophetę exponuntur, Gene. 21.c.3.H
Ioel Propheta duas res Prophetauit, ſcilicet,deſtructionem terræ per brucum, & locuſtam a primo capitulo

capitulo vſque ad tertium,& miſſionem Spiritus ſancti in 3.c.4.Reg. 216.c.2.C

Ioiada. Sacerdos magnus iuſſit educi Athaliam extra templum,& occidi, propter quinque.4.Regum. 121.c.4.F

Ioiada, conſtituto Ioas in regem, fœdus fecit inter Deum,& populum, propter quinque 4.Regum. 122.c.4.K

Ionas. Propheta fuit de Geth,quæ eſt in Ophir. Et iſte fuit,vt Iudæi dicũt,filius mulieris Sareptanæ &c: Et ſepulchrum eius demõſtratur in vna vrbium Geth. Geneſ.23.c.3.F,4.Regum. 145.c.3.F

Ionas interpretatur columba,& dolens, & ſolus iſte ex Prophetis miſſus eſt ad gentes,Geneſis.23.colum.3.G

Ionas an peccauerit petens a Deo mori, Nume.tomo 1 136.c.4.H

Ionas nõ fuit filius mulieris Sareptanç, de qua 3.Regum 17.quia Ionas fuit Hebrçus natione,licet Hebræi credant oppoſitum. 3.Regum, 161.c.2.E 4.Regum. 96.c.2.B

Ionas ſolam vnam rem Prophetauit,ſcilicet, deſtructionem Niniuæ,4.Reg. 216.c.2.C

Ionas fuit in ventre ceti tribus diebus,& tribus noctibus integris,Mat.tomo 4 28.c.3.H

Ionç ſignum Chriſtus dedit Phariſæis, & non ſignũ de cçlo,propter multa, Matthçi tomo 4 30.c.2.D Et dedit illud,ipſis non petentibus,propter multa. ibidem. 30.c.3.F

Ionas ſecundum ſeptuaginta interpretes triduo prædicauit,vt dicit Hieronymus,Matthçi tomo 4 31.c.3.F

Ionathan. Filius Gedeonis loquens ad Sichimitas ex cacumine montis Garizim,&c.non peccauit,Iudi. 86.c.3.H

Ionathan filius Gedeonis maledicens Sichimitis,& Abimelech:Iudi.9.non peccauit, vt veri ſimilius creditur,Iudicum. 97.c.3.K

Ionathas. Ionathas filius Saulis aggreſſus Philiſthços cum armigero ſuo, 1.Regum 14.non peccauit; quia motus fuit a Deo,1. Regum tomo 1 212.c.4.K

Inter Ionatham,& Samſonem aſſignatur triplex differentia &c.1.Reg.tomo 1 213.col.4.G

Ionathas non obſeruauit augurium, in verbis illis, quæ dixit 1.Reg.14.ſ,Si Philiſthini dicerent, oſtendite ad nos &c.quia a Deo fuit illud conſilium, ꝙ acciperet ſibi iſtud ſignum,& creditur, quòd primo orauit,1.Reg.tomo 1 217.c.1.E

Ionathas non peccauit comedendo de fauo mellis, 1.Reg.14.1.Reg.tomo 1 223.c.4.K

De ſigno Ionathæ filio Saulis ad inuadendum Philiſthinos cum armigero ſuo 1.Reg.14.1.Paralipo. 143.c.3.G

De Ionatha conſiliario Dauid, 1.Paralipomeno. 318.c.4.F

Iones, vel Ionii. Iones populi Græciæ dicti ſunt ſic a Iauan, qui fuit quartus filius Iaphet.Geneſis, 51.colum.1.C

Ionii populi Græciæ, deſcendunt a Iauan quarto filio Iaphet. Appellantur etiam Ioues, quaſi Iouanes, & ſunt vna de quinque gentibus Græciæ, quæ habent quinque idiomata, vnde Hebrardus.

Atticus, Eolicus, Dorius, Ionicuſque, Boetus.
Græcorum quinque ſunt idiomata vere.

Neſcientes tamen diſtinguere Iauan pro tota Græcia accipiunt,1.Paralipo. 29.c.3.K

Ionichus. De Ionicho filio Noe, quem, vt inquit Methodius martyr, genuit Noe anno centeſimo poſt diluuium, 1.Paralipo. 29.c.1.C

Iope. Diſtat a Ieruſalem quatuordecim milliariis, Ioſue tomo 2 132.c.1.B

De ſitu Iope,Matthæi tomo 5 248.c.4.K

Ioram. Filius Ioſaphat regis Iuda regnauit dupliciter, vno modo ſimul cum patre ſuo. Alio modo ſolus poſt mortem patris. Primũ fuit, quando Ioſaphat voluit ad bellum ire cum Achab contra Syriam, quia tunc reliquit Ioram filium ſuum primogenitum rectorem regni,& ex eo tempore fecit eum regem,imponendo ſibi diadema regni, & iſto modo regnauit Ioram ſimul cum patre ſuo nouem annis,quia a morte Achab in Ramoth Galaad, vſque ad mortem Ioſaphat fuerunt nouem anni: nam Ioſaphat regnauit annis 25.&c.aliud tempus regnandi fuit quando Ioram poſt mortem patris regnauit. Primo modo accipiendo regnare, Ioram regnauit duobus annis priuſquam Ioram rex Iſrael &c.4.Regum, 91.c.3.G

Iordanis. Naſcitur ad radices montis Libani ad ſeptentrionem terræ Iudçæ, deinde fluit verſus Orientem,& rurſus vergit in Auſtrum,& diuidit Idumçam,& Galilçam, quæ eſt de terra Iudçæ Gen. 19.c.2.D

Laudes Iordanis fluminis enarrantur ex his,quç Dominus circa illum agere voluit, & pati, & ex frequenti memoria ſacrç Scripturç,Gen. 79.col.4.F

Iordanis eſt maius flumen, quod inuenitur in terra promiſſionis,& eſt terminus terrç promiſſionis ex parte Orientis,Gen. 79.c.4.K

Iordanis habet duos fontes, vnum nomine Ior,& alterum nomine Dan, procul a ſe diſtãtes,qui ſimul coniuncti Iordanis nomen efficiunt. E naſcitur ſub Libano mõte. Et diuidit Iudæam,& Arabiam. Et in mare mortuum influit iuxta Hierico &c. Gen. 80.c.1.A

De Iordanis origine recitantur opiniones, Geneſis. 80.col.1.B

Fontes Iordanis coniunguntur iuxta Cçſaream Philippi, quæ diſtat a monte Libano quaſi per quatuor milliaria, vel leucas &c.Gen. 80.c.1.D

Iordanis efficit duas magnas lacus, prima vocatur aquæ Meron. Et iuxta hanc lacum habuit bellum Ioſue fere contra omnes reges Chanançorum,Ioſue 11. Deinde non longe procedens, efficit lacũ magnam,quæ dicitur Geneſareth,quæ alio nomine dicitur mare Cenereth,Num.34.Sed communius vocatur Tyberiadis.Ioan.6. Et hæc eſt lacus magna per cuius medium tranſit Iordanis. Et habet in latitudine quadraginta ſtadia, quæ faciunt leucas quinque. Et in longitudine centum, quæ faciunt leucas duodecim,& dimidiam. Et deinde per longam terram fluens tranſit a Iericho quaſi per tres leucas. Et poſt paulum mari mortuo abſorbetur. Et illud intrans nunquam amplius comparet aqua Iordanis. Neque vltra mare illud tranſit, licet illud mare ſit terminatum, Gen. 80.col.1.E

Iordanis habet milliaria quaſi centum a monte Libano,a quo oritur,vſque ad mare mortuũ, a quo abſorbetur. Et in toto illo ſpacio eſt defluxio per valles inter montes, qui continuatur vſque ad mare mortuum.Gen. 80.c.2.C

Vbicunque fluit Iordanis tota regio propinqua fluminе irrigatur, Gen. 80.col.2.D

De origine Iordanis, & ſeptem eius priuilegiis, Num.

Num.tomo 2 185.c.4.F
Iordanis ortus,& progressus describitur, Deuteron. 16.c.1.B
Iordanis crescit tempore messis propter resolutionẽ niuium in monte Libano,Iosue tomo 1. 24.c.3.I & 66.c.2.C
In Iordanis transitu,arca Domini præcessit Israelitas ad intrandum in alueum Iordanis, Et ipsa manente in alueo,transierunt omnes Israelitæ.Et postea arca incępit præcedere vsque ad locum castrametationis,Ios.tomo 1 55.c.3.G
Diuisio aquarum in Iordane facta fuit ab Angelis iubente Deo &c.Iosue tomo 1 60.c.2.D
In transitu Iudæorum non solum fuit diuisus Iordanis,sed etiam siccatus,vt transirent, Iosue tomo 1 65.c.2.C
Circa transitum Iordanis a filiis Israel referuntur verba Iosephi,& examinantur;nam quædam eorum falsa sunt,& contra sacram Scripturam, Iosue tomo 1 67.c.2.D
In alueo Iordanis posuit Iosue duodecim lapides magnos,ita vt aliquando capita illorum emineant super aquas &c.Iosue tomo 1 72.c.4.K
Post transitum Iordanis fuit mutatus ordo castrorũ, qui fuerant in deserto,& hoc in procedendo;nam post transitum Iordanis Rubenitę,Gaditæ, & media tribus Manasse præcedebant cęteros, & nihil de priore ordine quantum ad alia mutatum,est Iosue tomo 1 73.c.4.F
Iordanis oritur ad radices montis Libani apud ciuitatem Paneas,& inde fluit versus Meridiem vsque ad mare mortuum,vel salsissimum,Iosue tomo 2 90.c.2.B
Iordanis labitur per quandam magnam vallem,quæ Gottus, vel Aulon appellatur, Hebraicè dicitur Aulon,& nũc ab incolis dicitur Gortus,1.Reg.tomo 2.190.c.1.B,1.Parali. 134.c.2.A
Iordanis non habet pontes,sed vada angusta,& in raris locis,2.Reg. 110.c.1.A
Iodanis in primo mense anni Iudęorum, scilicet,in Martio,solet semper inundare. Et illa inundatio prouenit quolibet anno tempore messis propter niues existentes in monte Libano,1.Paralipomen. 135.c.1.B
A Iordane vsque ad Ierusalem potest ad summum esse distantia decem, & octo leucarũ,Matthæi tomo 1 109 col.1.A
Iordanis oritur ad portam Cęsareę Philippi &c.Matthæi tomo 4 161.col.3.k
Iordanis est terminus sortis Iuda ab Oriente, Matthæi tomo 5 75.c.2.C
Iosaba. Filia Ioram regis Iuda, & vxor Ioiadæ Sacerdotis summi beneficit abscondendo Ioas filium Ochoziæ fratris eius; ne ipsum interficeret Athalia auia eius. Et si non feciſſet peccasset valde, &c.propter multa,4.Reg. 118.c.1.E
Iosaphat. Cum Iosaphat rege Iuda, fuit Deus dupliciter.2.Paral. 226.c.2.B
Iosaphat quomodo ambulauerit in viis Dauid patris sui primis,2.Parali. 227.c.4.I
In magnam Iosaphat laudem dicitur 2.Paralipomen.27.quòd non sperauerit in Baalim,2.Paralip. 228.c.1.A
Regnum Iosaphat dupliciter confirmauit Deus 2. Paralip. 228.c.3.H
Iosaphat dicebatur affinitate coniunctus Achab regi rẽgi Israel.2.Paralipo.18.co, quòd erat affinitate coniunctus Athaliæ filiæ Achab, quæ erat vxor Ioram filii sui.2.Paralip. 236.c.3.H
Iosaphat videtur peccasse in magna illa communicatione,quam habuit cum Achab,vt probatur.2.Paralipo.237.c.1.C,Et peccauit etiam adiuuando ipsum in bello contra Syrios, vt probatur ibidem.
Iosaphat,vt est nomen commune,interpretatur Domini iudicium,Mat.tomo 7 96.c.1.A
Vallis Iosaphat erit locus iudicii, Matthæi tomo 7 79.c.2.E
De situ vallis Iosaphat,Mat.tomo 6 85.c.4.G
Horizon loci,in quo celebrabitur iudicium, vniuersale,erit vallis Iosaphat,Mat.tomo 7 89.c.2.C
Iosaphat iuit cum rege Achab in Ramoth Galaad, quia non præbuit fidem verbis,vel Prophetiæ Micheæ. Et peccauit eundo in bellum cum Achab, 2.Paralipo. 252.c.1.C
Ioseph. Erat triginta nouem annorum,quando Iacob ascendit in Aegyptum. Et Iacob, centum triginta,Gen. 304.c.2.A
Ioseph fuit vltimus filius, qui natus est Iacob in Mesopotamia, cum completi essent quatuordecim anni,Gen. 323.c.3.G
Ioseph, quando venditus est, erat ætatis decem,& sex,vel decem,& septem annorum, vt dicit litera Hebræa,Gene.327:col.3.I, & 343.col.4.G, Exodi tomo 1 3.col.2.A
Ioseph,quando accusauit fratres de crimine pessimo Geb.37.peccauit,vt aliqui Iudei dicunt,sed falsum est,ibidem.348.c.2.A, Et circa illud crimen variæ sunt opiniones Hebræorum, nam aliqui dicunt,ꝙ comedebant testiculos arietum viuorum. Alii,ꝙ peccabãt peccato bestialitatis. Alii, ꝙ fuit odium, quod inter sese habebant,vel rixa,& despectio,sed magis mihi videtur dicẽdum, dicit Abulen.quòd fuerit bestialitas,nisi tantam in illis turpitudinem erubescerem,Gen. 348.c.2.D
Somnium Ioseph de adoratione vndecim stellarum Lunæ,& Solis, impletum fuit in Bala ancilla Rachel,quę nutriuit Ioseph lactando ipsum:nam Rachel mortua erat. Et tales nutrices solent vocari marres modo vulgari,Gen. 349.c.4.K
Ioseph venditionem nesciuit Ruben, quia non aderat,nec alii fratres voluerunt ei indicare, Genesis. 351.c.1.B
Ioseph ter fuisse venditum inferunt Iudei ex illo Genes.37.Madianitę vendiderunt Ioseph, Primo,scilicet,Ismaelitis a fratribus.secundo Madianitis ab Ismaelitis.tertio Phutiphari a Madianitis,sed dicẽdum, quòd non nisi bis fuit venditus, vt probatur &c.Gen. 351.c.3.I,& 357.c.2.B
Domina Ioseph, verbis obscęnis significauit seruo suo Ioseph amorem suum,Gen. 358.c.1.D
Ioseph vrbanitas circa dominam suam,refertur Gen. 358.c.3.H
Incarceratio Ioseph fuit ei vtilis, Genesis.358.colum.4.F
Ioseph in quo demonstrauit se esse Prophetam Gen. 360.c.1.B
Ioseph fuit primus, qui artem interpretandi somnia dedit,Gen. 365.c.3.k
Ioseph ideo emptum esse dicunt a Phutiphari Pharaonis, quia vidit eum pulchrum, & tenerę ætatis, vt illo abuteretur, sed Deus infrigidauit eum, ita vt nullo modo appeteret, nec posset taliter accedere ad Ioseph,Genesis.351.colum.4.H
Pudicitia Ioseph commendatur, Genesis 358.colum.2.D
Ioseph fuit in carcere quasi per tres annos, vt probatur,Gen. 359.c.4.G
Ioseph fuit Propheta in interpretatione somniorũ. Gen.

Gen. 360.c.1.B
Ioseph quomodo dicatur furtim sublatus de terra Hebræorum, assignantur variæ rationes Genes. 360.c 3.G
De Ioseph quid scribat Trogus Pompeius, refertur, Gene. 365.c.1.A
Ioseph exaltatus est a Deo in Aegypto per viam sapientiæ in somniorum interpretatione, Genes. 365. colum 4.I
Inter Ioseph, & Danielem quid interfit in somniorum interpretatione, nam potest dici, quòd fuit aliqua differentia, & potest dici, quòd non. Genes. 366.c.2.A
Ioseph quare tantum quintam partem fructuum cõsuluit recondi pro annis sterilitatis, & non medietatem, assignatur ratio Genes. 366.c.4.I
Ioseph impositum est nomen a Pharaone scilicet Saphenat panæ. Et dicunt Iudæi, quòd significat reuelatorem occultorum, sed hoc non videtur, quia secundum Aegyptos nomen impositum Ioseph, significat saluatorem mundi, &c. Genes. 367. colum. 3.G
Ioseph qualiter duxerit in vxorem Assenech filiam Phutipharis Sacerdotis Genes. 41. refertur historia Apocripha Enoch iusti solatij gratia Genes. 367. colum. 4.H
Quando Ioseph dixit fratribus suis, exploratores estis, mentitus est mendacio officioso, & ideo non fuit peccatum mortale, quia erat ad inquirendam veritatem de de statu Beniamin, vel an pœniterent, quia vendiderant eum, &c. Genes. 370.c.4.F
Fratres Ioseph pro venditione ipsius merebantur pœnam capitis, &c. Genes. 372.c.2.A
Verba Ioseph, quæ loqueretur ad fratres, quando voluerunt eum occidere, & quando eum vẽdiderunt, effinguntur. Genes. 372.c.3.F
Referuntur laudes Ioseph. Genes. 372.c.4.K
Quòd Ioseph introiens incubitum fleuerit Genes 43. assignat Rabbi Salo. causam confictam, sicut plurima alia confingit. Genes. 377.c.1.C
Quando Ioseph fecit sedere fratres suos ad mensam, secundum suas antiquitates non eum cognouerunt, vt dicunt Iudæi, quia Ioseph fingebat se facere hoc per artem augurandi. Genes. 377.c.3.G
Postquam fratres vendiderunt Ioseph pœnitentia ducti, nunquam biberunt vinum, vsquequo cum Ioseph comederunt, dicit Rab. Sal. sed fabulosum est hoc Genes. 377.c.4.I
Ioseph fingebat se augurari, licet non auguraretur. Genes. 379.c.1.B
Ioseph dicens se peritum in arte augurandi, mentitus est mendacio officioso Genes. 380.c.1.E
Filii Ioseph, Manasses, & Ephrain duas tribus fecerũt, & duas partes hæreditatis habuerunt in terra promissionis ex adoptione Iacob Genes. 48. Genes. 396.c.4.K
Ossa Ioseph fuerunt sepulta in parte illa, quam Iacob donauit illi Genes 47. Genes. 400.c.1.A
Ioseph significat in Hebræo additum vel crescentem Genes. 410.c.1.C, 1. Paralipom. 42.c.2.D
Ioseph erat valde pulcher, ita vt mulieres Aegypti, quando nossent, quòd transiturus esset Ioseph per callem, ponebant se ad fenestras vel ascendebant per muros ad contemplandam speciem eius. Et hoc significatur per verba illa Genes. 49. Filiæ discurrerunt per murum Genes. 410.c.1.D
Ioseph appellatur Nazarenus, idest separatus Genes. 49. Genes. 411.c.2.E
Ioseph clausit oculos Iacob post mortẽ cum adhuc teneri essent, scilicet prius quam rigescerent, vt fit. in aliis cadaueribus Genes. 413.c.4.I
Ioseph, post mortem Iacob, vixit annos quinquaginta quatuor, Genes. 416.c.2.B
Post mortem Ioseph manserunt filij Israel in Aegypto centum quadraginta sex annis, Genes. 416. colum. 3.F
Ioseph quare adiurauit filios Israel, vt asportarent ossa sua in terram Chanaan, Genes. 416.c.3.H
Ioseph fuit princeps Aegypti sub quinque regibus, qui omnes dicti sunt Pharaones, & hoc per octoginta annos, scilicet ab anno trigesimo Ioseph vsque ad annum centesimum decimum, quo mortuus est. Exo. tomo 1 2.c.2.B
A morte Ioseph vsque ad natiuitatem Moysi fluxerunt anni sexaginta quatuor, Exo. tomo 1. 4. colum. 1.E
Ossa Ioseph qualiter fuerint inuenta a Moyse, variæ sunt opiniones apud Hebræos, &c quas impugnat Nicolaus, sed non sufficienter, Exo. tomo 1. 105 col. 3.K
Fratres Ioseph inique agebant ostendendo odium, quod conceperant de ipso, vt probatur contra Iudæos oppositum dicentes, Leuit. 190.c.3.G
Domus Ioseph dicuntur duæ tribus, 2. Regum 125. col 4.F
In solum Ioseph transiuit ius primogenituræ, quod erat in Ruben, 3. Regum 12.c.1.A
Ioseph competiuit solum duplex hæreditas ratione adoptionis filiorum, & non iure primogenituræ, sed ratione primogenituræ cõpetuit ei pars quædam modica, quam habuit in Sichem, 1. Paralip. 74.c.4.I
Duo filij Ioseph non successerũt Iacob tanquàm auo, sed tanquàm patri, cui facti sunt filij per adoptionem, 1 Paralip. 75.c.1.A
Ioseph erat triginta nouem annorum, quando Iacob introiuit in Aegyptum, 1. Paralip. 78.c.3.F
Ioseph non peccauit accusando fratres suos apud patrem de crimine pessimo, Genes. 37. Et hoc propter multa, Mat tomo 5 51.c.3.I
Ioseph sponsus virginis erat vir senex, vt aliqui dicũt, exponentes illud Ioan 8. Tu natus es ex fornicatione, propter Ioseph senectutem dictum fuisse, sed hoc improbatur, Num. tomo 2 127.c.2.B
Et dicendum, quòd Ioseph non fuit ita grandæuus, vt ad generandum impotens videretur, Numeri tomo 2 127.c.3.G
Immo super Matth. tomo 1. dicit, quòd non erat senex, cum contraxit matrimonium cum ea. Matth. tomo 1 89.c.1.B
Sed Auctor dicit, quòd Iosephus sponsus Virginis erat vir grandæuus, in Parado. 19.c.1.B, & 37.c.2.C
Circa intentionem Ioseph, quam habuit, quando accepit Mariam in coniugem, sunt opiniones, quidã dicũt, q̃ volebat accipere eam in coniugem ad societatem coniugalem, non tñ ad copulam carnalem, & cet. Alij vt Nicolaus, & aliqualiter Ioannes Chrysost. dicũt, q̃ a principio aliud intendebat Ioseph, q̃ Maria, s. ad prolem, &c. Et q̃ postea reuelatum est ei propositũ Mariæ. Et tũc ambo ex cõmuni consensu vouerunt virginitatẽ. Prima istarũ opinionũ est aptior ad defendendũ votũ Virginis. Secunda ad defendendũ veritatem matrimonij, &c. Et secũda videtur absolute rationabilior q̃ prima. Sed adhuc secunda non videtur sufficere. Sed dicendum, q̃ Ioseph a principio intendebat habere prolem vsquequo videns grauidam Virginem voluit recedere, & Angelus dixit, q̃ coniux eius conceperat de Spiritu sancto. Et tunc cessauit a proposito suo, &c. Matth. tomo 1 89.c.2.D

Index in omnia Opera

Ioseph cognouit cõiugem suam grauidam, in regressu eius ab Elisabeth, Mat. tomo 1 89.c.4.K

Ioseph sponsus Dominæ nostræ vere suspicatus est eam fornicatam esse, quia prægnantem videbat, & nesciebat vnde esset, &c. Mat. tomo 5 107.c.2.B

Ioseph nullo modo poterat coniugem conuincere ad hoc, quòd lapidaretur, Mat. tomo 1 90.c.2.D

Ioseph dimittendo occulte coniugem suam, quam credidit prægnantem, non peccabat, Mat. tomo 1 91.c.1.D

Ioseph non poterat compellere Beatam Virginem, vt purgaretur de infamia, quam suspicabatur, nec eam accusare, Mat. tomo 1 91.c.3.F

Ioseph ex multis causis noluit interrogare coniugem suam, quomodo concepisset, Matth. tomo 1. 92. col.3.K

Ioseph volebat occulte dimittere coniugem suam, propter multa, Mat. tomo 1 91.c.4.F

Ioseph turbatus est de conceptu Virginis, cuius turbationis meminit Matthæus, ad probandum conceptionem Christi esse supernaturalem, quia scilicet, natus est de Virgine, &c. Mat. tomo 1. 92.c.4.G

Ioseph quomodo dicatur Christi pater, Mat. tomo 1 97.c.1.E

Ioseph habuisse filios ex altera vxore, dixerunt quidam, vt refert Hieronym. super Matth. dicens, Nos fratres Domini non filios Ioseph, sed consobrinos Saluatoris ex sorore Dominæ nostræ. Immo Hieronym. contra Eluidium hæreticum dicit, quòd credendum est Ioseph potius virginem permansisse, quàm aliam vxorem habuisse, non scribitur, Mat. tomo 1 98.c.1.E

Ioseph vere dormiebat, quãdo apparuit ei Angelus, Mat. tomo 1 102.c.2.E

Ioseph potest dici Propheta, Matt. tomo 1. 103.c.3.F

Quòd Ioseph fuerit prænunciatum nomen Saluatoris, conueniens fuit, Mat. tomo 1 104.c.1.E

Ioseph potuit manere in Iudea post Christum natum quasi annis duobus, priusquàm iret in Aegyptum. Sed an prius iret in Aegyptum non constat, satis tamen verisimile est, quòd recesserit cito de Iudea. Ne aliqua suspicio haberi posset de fuga eius, Mat. tomo 1 130.c.3.H

Ioseph, Christus, & Beata Virgo manserunt in Aegypto in Heliopoli, & in Babylone, & ibi ostenduntur loca, in quibus manserunt, sed prius in Heliopoli, vbi cum primo venissent, neque haberent locum, ad quem diuerterent, intrauerunt quoddam templum, in quo erant idola trecenta sexaginta quinque, iuxta numerum dierum anni. Et tunc ad Christi ingressum omnia idola corruerunt, quod cum audisset Aphrodisius, princeps sacerdotum, venit in templum cum omni exercitu suo, & accedens adorauit puerum Iesum, & cæt. Et narrantur præterea multa, scilicet, de fonte balsami, vbi lauit multoties Beatissima Virgo filium suum, &c. Et de palma, quæ inclinata est Beatissimæ Virgini, a qua dactylos collegit, &c. Mat. tomo 1 132.c.4.k

Ioseph, Christus, & Beata Virgo quanto tempore manserint in Aegypto, non potest patere in sacra scriptura: historia tamẽ scholastica dicit, quòd fuerunt septem annis in Aegypto, vbi vixerunt de laboribus manum suarum, Mat. tomo 1. 133.c.3.H

Ioseph iuit potius in Aegyptum cum Christo, & Virgine matre, quàm in aliam regionem, quia Deus voluit per istã fugam Christi, dare Aegyptijs principium reconciliationis, ostendendo miracula. Secundo, vt magis secreta esset fuga Christi Herodi. Et assignatur causa, quare oportuit fugere, Matth. tomo 1 133.c.4.H

Ioseph sæpe apparuit Angelus, Matth. tomo 1. 138. col.2.A

Angelus iussit Ioseph redire de Aegypto, propter multa, Mat. tomo 1 139.c.1.B

Sed non determinauit ei locum, vbi debebat habitare in Israel, propter multa, Mat. tomo 1. 140.c.1.E

Ioseph, & Christo securum fuit redire in terram Iuda, viuente Archelao, & non Herode, propter multa, Mat. tomo 1 142.c.1.B

Sed quare ausus sit ire in Galilæam, regnante ibi Herode fratre Archelai, assignantur causæ, ibidem. 142.c.2.B

Ioseph quomodo poterat habitare in Nazareth, cum ipse esset de tribu Iuda, nec tenebatur habitare in Nazareth propter Prophetiam, quam allegat Matthæus, Mat. tomo 1 143.c.3.K

Ioseph sponsus Beatissimæ Virginis fuit filius naturalis Iacob, vt refert Matthæus 1. cap. Et fuit filius legalis Heli, vt refert Lucas, Mat. to. 6 59.c.1.A

Ioseph & Simon, qui dicuntur fratres Domini, Matt. 13. Fuerunt discipuli Domini, sed non Apostoli, Mat. tomo 4 69.c.1.B

Ioseph ab Arimathia ciuitate expectabat regnum Dei, Mat. tomo 5 274.c.2.B

Iosephus. Floruit sub Tito, & Vespasiano, anno a natiuitate Christi fere octuagesimo, qui in destructione Ierusalem a Romanis captus est. Scripsit viginti Antiquitatis libros a mundi exordio ad sua vsque tempora, de quo Eusebius Cæsarien. in 3. Ecclesiasticæ historiæ, Genes. 36.c.4.F

Iosephi opinio erronea de non erubescentia primorum parentum ante peccatum, refertur, & refellitur, Genes. 17.c.3.I

Iosephus fuit dux Iudæorum tempore Neronis contra Vespasianũ, qui Iosephus forte natus est, quando Christus fuit mortuus, Genes. 104.c.1. D, Matt. tomo 6 279.c.3.I

Iosephus fuit post septuaginta interpretes, plusquàm trecentis, & quadraginta annis, Genes. 104.c.3.k

Iosephi error de serpente, qui Euam tentauit, refertur, & impugnatur, Genes. 158.c.2.D

Iosephi verba referuntur, quæ dixit Adam Deo, quæ tamen non sunt conuenientia sacræ scripturæ, immo & multo sunt repugnantia, Genes. 204.c.2.C

Iosephus multum commendatur ab Auctore, Exo. tomo 2 33.c.3.G

Iosephus aberrauit nimis a textus veritate discordãs, cum dixit candelabrum fuisse fusiliter factum, cũ tamen textus dicat fuisse ductile. Dixit etiam pro maiore parte ferreum esse, sed laminis aureis adopertum, cum tamen litera dicat esse de auro purissimo, Exo. tomo 2 33.c.3.I, & 35.c.3.F

Iosephi sententia refertur circa exploratores, & in quo discordet a veritate, Numeri tomo 1. 198. colum. 2 F

Iosephus multa omisit scribere, quæ habentur Numeri vndecimo. Immo multa solet tacere, & multa dissimiliter dicere. Alia vero quasi in contrarium, quàm sacra habeat scriptura, nihil tamen istorum sine causa fecit, Numeri tomo 1. 157. colum. 1. A

Iosephus licet Christum, & eius doctrinam, & eius discipulos, & sequaces laudauerit, non tamen voluit ad Christum conuerti, vt ait Egesippus libro primo, Mat. tomo 6 279.c.3.G

Iosephus lib. 18. Antiquitat. dixit Iesum Nazarenum fuisse Messiam, & tertia die post mortẽ apparuisse viuentem, Mat. tomo 6 279.c.3.G

Quid Iosephus dicat circa exploratores missos a Iosue.

sue. Et in quo conueniat cum sacra scriptura, & in quo non, Iosue tomo 1 37.c.4.K

Verba Iosephi de transitu Iordanis a filijs Israel referuntur, & examinantur, nam quædam eorum falsa sunt, & contra sacram scripturam, Iosue tomo 1. 67.c.2.D

Iosephus noluit simpliciter Scribere veritatem sacræ scripturæ, quia historiam scribebat gentibus &c. Iosue tomo 1 67.c.3.F

Iosephus quinto antiquitatum discrepat a sacra scriptura Iosue 7. vbi dicitur, quòd Iosue misit contra vrbem Haitria millia pugnatorum, & Iosephus dicit triginta millia &c. Iosue tomo 1 125.c.2.A

Iosephus aberrat multum a veritate circa mortē vxoris Leuitæ, de qua Iudi. 198.c.2.D

Iosephus credidit peccatum esse solum in operatione exteriore, & quòd in consensu nihil peccatur &c. 1. Regum tomo 2 129.c.1.A

Iosephus multoties deuiat in numeris a sacra scriptura, vbi agitur de numero bellatorum, vel occisorum, vel de apparamentis bellicis, nam semper ponit maiores numeros, 2. Reg. 158.c.3.F

Iosephus optime ordinauit historiam 4. Reg. 1.B

Iosephus dicit, quòd a tempore, quo Israelitæ incœperūt tenere terram promissionis sub Iosue, vsque ad captiuitatem Israel per Salmanasar, fuerūt anni nongenti quadraginta septem. Sed falsum est, cum ab exitu de Aegypto vsque ad præfatam captiuitatem, fuerint septingenti septuaginta septem. Et ab orbe condito vsque ad præfatam captiuitatem fuerunt anni tres mille quatuorcentum, dempto vno, & a diluuio fuerunt mille septingenti septuaginta octo. Et a tempore, quo Abraham venit de terra Chaldæorum in terram Chanaan vsque ad prefatā captiuitatem, fluxerunt anni mille trecenti, & decē & octo &c. 4. Regum 164.c.1.B

Iosephus consueuit ponere plures annos, quam sacra scriptura, in computatione annorum ab orbe condito, vel a diluuio, vel ab exitu de Aegypto, & ideo aberrat, 4. Reg. 262.c.4.F

Apud Iosephum vsitatum est interdum augere in numeris ponendo plus, quam sit in scriptura, & interdum minuere. Et ponuntur exempla, 2. Paralip. 129.c.1.B

Iosephus cum vellet transferre nomina propria Hebræorum, aliqualiter in formam Latinam, raro permittit ea in suis litteris, sicut sunt in Hebræo, & sicut sunt apud nos, sed mutat ea in aliam formam, vt ostenditur exemplis, 2. Paralip. 136.c.2.A

Iosephus in libris suis laudat Christum, Mat. tomo 6. 279.c.3.G

Iosephus 12. Antiquitatum, & multi Iudæi tempore Christi credebant, quòd peccatum cōsisteret in solo actu exteriore, errantes in hoc, quia non considerauerunt hominem secundum suam proprietatem, sed sicut politicus, vel legista, qui considerant solum de habitudine ciuium inter se, quæ est in actibus exterioribus, Mat. tomo 2 137.c.2.E

Iosias. Fuit melior Ezechia, vt probatur 4. Reg. 179.c.4.F

Iosias perterritus est audiens illud Deuteronom. 29. Et sedeant super eum maledicta omnia 4. Regum 227.c.1.E

Refertur historia Iosiæ regis per ordinem, 4. Regum 220.c.4.K

Iosias misit ad consulendum Oldam Prophetam potius, quam Ieremiam, quia die illa non erat, Ieremias in Ierusalem super 4. Regum 225. colum. 1.D

Fœdus, quod fecit Iosias rex Iuda cum populo de seruanda lege, fuit vtile, propter multa, 4. Regum 228.c.3.k

Et adduxit totum populum ad faciēdum prædictum fœdus ad templum, propter multa ibidem 229. colum. 2.C

Et de cæremonijs seruatis in prædicto fœdere 4. Reg 230.c.1.B

Iosias quare fecerit cremari omnia vasa Idolorum extra Ierusalem, & quare puluis eorum latus fuerit in Bethel. 4. Reg. 230.c.4.H

Iosias rex Iuda exhumauit ossa Idolatrarum, & cremauit, nec in hoc peccauit, 4. Regum 236. colum. 2.A

Iosias occidendo sacerdotes Israelitas idolatras, & destruendo altaria in terra ipsorum non solum nō peccauit, sed valde meruit 4. Regum 237. colum. 4.F

Per Iosiam compleuit Deus mala contra altare Bethel, & contra idolatras ante captiuitatem Israel per Salmanasar, propter multa, 4. Regum 238. colum. 2.B

Iosiæ factum de occisione sacerdotum idolatrarum, & crematione ossium idolatrarum, prænunciatum fuit per quemdam Prophetam, quem occidit leo. Et ab illa prænunciatione, vsque ad executionem illius per Iosiam fuerunt anni trecentum quadraginta vnus, vt dicit Iosephus 10. libro Antiquitatū & Historia Scholastica. Sed dicendum, quòd fuerunt plures, scilicet, trecenti quinquaginta octo, vel quasi, 4 Reg. 238.c.4.I

Iosias non peccauit pugnando contra Pharaonem, licet Pharao ipsum admonuerit, quòd non veniebat pugnare contra ipsum, 4. Regum 241.c.4.G

Tres filij Iosiæ habuerunt plura nomina 4. Regum 242.c.4.H

Iosiæ regis Iuda, referuntur laudes, 1. Paralipomen. 56.c.2.A

Iosias habuit quatuor filios 1. Paralipomenon 3. licet in 4. lib. Regum non fiat mentio, nisi de tribus 1. Paralip. 56.c.2.C

Et dicitur de illo 1. Paralipomenon 3. quòd genuit quatuor filios, cum de alijs regibus solum nominetur vnus, & hoc propter duo, primo, quia omnes filij Iosiæ regnauerunt successiue secundo, quia forte intendebat Esdras in libro Paralipomenon, vel in libr. suo facere mentionem aliquam de posteris filiorum Iosiæ post captiuitatem Babylonis, 1. Paralip. 56.c.2.D

Circa filios Iosiæ an fuerint tres, vel quatuor quinque sunt opiniones, & quælibet istarum opinionum patitur inconuenientia, vt probatur 1. Paralipomenon 56. colum. 3.H, Dicendum tamen, quòd tertia prædictarum opinionum est vera, scilicet, quòd Iosias habuit quatuor filios, & primogenitus eorū fuit Iohanam, qui mortuus est prius quam pater, &c. ibidem.

Et quilibet aliorum trium, scilicet. Ioachin, Sedechias, & Sellum regnauit, & quilibet eorum habuit multa nomina, nam Ioachin, qui fuit primus secundum ordinem natiuitatis, licet non primo regnauerit, habuit tria nomina, scilicet, Ioachin quod fuit impositum ei a Pharaone, & Eliachin ex impositione patris, & Iechonias, Matth. 1. cum dicitur, q̄ Iosias genuit Iechoniam & fratres eius Secūdus filius Ioas fuit Ioachaz, & iste habuit tria nomina, vel quatuor secundum aliam positionem, scilicet, Ioachaz, 4. Regum 23. & 2. Paralipomenon vltimo, & Iechonias, 2. Esdræ 1. & Sellum Ierem. 22. &c. tertius filius, scilicet, Sedecias habuit tria, vel quatuor nomina, nam primo dictus est Mattachias, secūdo

Sedecias, quod impoſuit illi Nabucodonoſor, 4. Regum 24. Et iſtud nomen eſt illi commune fere in tota ſcriptura, tertio dictus eſt Sellum &c. 1. Paralip. 57.c.2.D

Ioſue. Liber eſt primus in ordine ſecundo librorum Prophetalium, vt patet in Prologo Galeato ſuper lib. Regum Geneſ. 19.c.4.k

Ioſue vocatur tribus nominibus, ſcilicet, Oſæe, Ioſue, Ieſus, De primo habetur Num. 13. ſed hoc nomen mutauit ei Moyſes, cum miſit eum cum exploratoribus, per additionem vnius literæ ſolum, ſcilicet, Iod, quæ prima eſt in nomine domini Tetragrammaton &c. Geneſ. 19.c.4.K

Ioſue ſimilis fuit Chriſto in geſtis, Geneſ. 20. colum. 1.A

Ioſue in ſatis modica terra interfecit reges 31. vt patet Ioſue 12. Geneſ. 249.c.2.B, & 283.c.2.A, Quòd omnes gentes, quæ erant in terra Chanaan nõ ſubiecerit Ioſue filijs Iſrael, duo fuerunt in cauſa, Gen. 342.c.1.B

Ioſue, qui introduxit Iſrael in terram promiſſionis, fuit de tribu Ephraim, Geneſ. 399.c.4.G

Ioſue fuit vir robuſtus, & vir valens, & animoſus nimis, magnæque prudentiæ, & ſeruus Dei, atque Moyſi continuus miniſter, vt patet Exo. 33. & ideo tanquam ſtrenuum inter omnes Hebræos elegit eum Moyſes ad opera belli, Exo. to. 1. 139.c.2.E

De Ioſue poteſt exponi illud Exod. 23. Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te &c. Exod. tomo 1 267.c.1.E

Ioſue prius vocabatur Oſæe, Numer. 13. & Hebraice dicebatur, Oſuhum, ſed Moyſes cum iuit cum exploratoribus, vocauit Ioſue, ſiue Iehoſua addendo vnicam tantum literam, quæ prima eſt in nomine Tetragrammaton, ſcilicet, Iod, Exod. tomo 1. 267. c 4.k, Num. tomo 1. 176.c.3.k

Ioſue, cum proprie exprimitur in Hebræo, dicitur Ioſuhum ita nomen ſaluatoris noſtri dicitur Hebraice Ioſuha, & frequenter in ſacra ſcriptura vocatur Ieſus, vt patet Eccleſiaſtici 46. & ad Hebræ. 4. Exod. tomo 2 267.c.4.K

Ioſue erat vir nobilis, de magno genere, & de principibus tribus Ephraim, & fuit ſucceſſor Moyſi, Exo. tomo 2 154.c.3.F

Ioſue cum dixit Moyſi, Num. 11. quòd prohiberet ne Heldad, & Medath prophetarent, ex quadam inuidia dixit illud, & ſic aliquo modo peccauit, ſed illud peccatum non fuit magnum, vt probatur ex multis, Num. tomo 1 150.c.3.K

Ioſue cum primo appellaretur Oſæe, quare Moyſes appellauerit eum Ioſue Nu. to. 2 184.c.2.A

Ioſue & Caleb non peccauerunt ſcindentes veſtimenta ſua, Nu. 14 immo potius meruerunt, Nu. tom. 1. 197.c.2.C

Ioſue commendatur ab authore, Num. tomo 1. 152. colum. 4.F

Ioſue erant annorum octoginta, quando computatus eſt princeps Iſrael in campeſtribus Moab, iuxta Iordanem, Nu. to. 2 74.c.4.G

Ioſue a principio vocabatur Oſæe, ſed Moyſes mutauit nomen eius, vocando eum Ioſue, quando miſit eum cum exploratoribus, & vocatus eſt Ieſus 1. Machabæorum 2. & ad Hebræ. 4. Sed hoc eſt reducendo vocabulum ad modum Latinum, quia quod in Hebræo dicitur Ioſue, vel Ioſua, in Latino dicitur Ieſus, ideo nos corrupte proferentes nomen illius, vocamus eum Ieſum Naue, ideſt, Ioſue filium Nun, vt patet per Hieronymum in Prologo) ſuper Ioſue Numeri tomo 2. 169. colum. 4.K

Quis fuerit Ioſue, & de eius laudibus, Ioſue to. 1. 1.A

Ioſue dicimus pro Ioſua corrupto vocabulo, Ioſue tomo 1. 2.B

Tempore Ioſue, multa miranda contigerunt, & maiora quàm tempore Moyſi, Ioſue tomo 1. 18. colum. 4.H

Tempore Ioſue triginta vnus Reges occiſi ſunt ab Iſraelitis, Ioſue 12. Ioſue tomo 1 19.c.1.B

Poſt mortem Ioſue, manſit magna pars terræ Chananęorum, nondum occupata a Iudæis, vt patet Iudicum 2. quod ex tribus accidit cauſis, & cæt. Ioſue tomo 1 32.c.3.K

De locis, in quibus ad Ioſue poterat loqui Deus, & locutus eſt, & quomodo, Ioſue tomo 1. 58.c.2.C

Ioſue, nunquàm fuit æqualis Moyſi, Ioſue tomo 1. 58.c.3.I

In facto Ioſue cum Gabaonitis, non fuit aliqua reuelatio, bene tamen inſpiratio, Ioſue to. 1. 169.c.4.G

Ioſue non fuit peritus in aſtronomia, Ioſue tomo 1 182.c.3.F

Quòd viuente Ioſue non fuerint ſubiectæ Iſraelitis omnes ciuitates terræ Chanaan, aſſignantur cauſæ, Ioſue tomo 2 66.c.1.E

Ioſue differt a iudicibus multipliciter, Iudicum 3.B

Multa aſcribuntur Ioſue, quæ ipſe non fecit, ſed paulopoſt mortem eius facta ſunt. Aſcribuntur tamen ei propter magnum eius honorem, quod niſi fiat dicatur non poteſt ſaluari ſcriptura, ſcilicet, Ioſue 10. & 11. & 15. & Iudicum 1. Iudicum 12.c.1.A

Ioſue, vt fertur, poſt introitum in terram Chanaan, vixit annis viginti ſex, Iudicum 24.c.2.B

Hiſtoria Ioſue refertur ſub brachologia, Iudicum 24 col. 2.E

Quare Ioſue circunciderit populum Iſrael cultris lapideis, Parado. 25.c.3.F

Liber Ioſue non fuit ſcriptus a Ioſue, ſed multo tempore poſt mortem ipſius ſcriptum fuiſſe referunt, Alij ab Iſaia, dicunt. Alij a Samuele, Ioſue tomo 1 73.c.1.D, & 118.c.2.D

Sed veriſimilius eſt, quòd fuerit ſcriptus a Samuele, ſicut & liber Iudicum, & liber Ruth, ibidem. 123 col. 4.K

In libro Ioſue cap. 21. deficit nũc in omnibus libris Iudæorum vnus verſus, qui habetur in Biblijs Latinis, & Rabbi Dauid Camhi dicit ſe vidiſſe illum verſum in antiquis Biblijs, Matthæi. tomo 1. 37. colum. 4.K

De libro Ioſue, & quomodo ſcriptus fuerit a Samuele, 1. Regum tomo 1 11.c.2.A

Iouel. In Hebræo ſignificat buccinam, vel cornu, Leuit. 291.c.2.B

Iouinianus. Hæreticus dixit virginitatẽ non eſſe meliorem matrimonio, neque præferendam in bono ſpirituali, Matt. tomo 1 24.c.2.C

Iouis. De Ioue Rege Cretæ, quẽ Gentilitas Deũ finxit, Exo. tomo 1 117.c.3.K

Iouem eſſe animam mundi tenuerunt antiqui, & recitauerunt Poetæ, Deuter. 54.c.4.F

Ira. Iracundia.

Ira aliquo modo ſyllogizat, 7. Ethicorum, cap. 8. Geneſ. 192.c.1.E

Ira tempore conſumitur, & maxime, quando aduerſarius abeſt, & hoc verum eſt in duabus ſpeciebus iracundorum, ſcilicet, in acrocholis, qui acuti dicuntur, & amaris, &c. 4. Ethicorum, cap. de mansuetudine, Geneſ. 309.c.1.A

Ira & odium manifeſtantur multum in vultu, Geneſ. 349.c.1.A

Ira, quæ est per odium, aut rancorem, non cadit in sanctos viros, sed ira zeli, Exo. tomo 1. 133.c.4.G
Ira magis audit rationem syllogizantem, quã concupiscentia, Exo. tomo 1 180.c.4.H
Ira duplex, quædam per zelum, & quædam per vitiũ. Secunda est, quando aliquis alium exosus desiderat vindictam de eo, & non solum abominatur, quod alius egit, sed etiam ipsum agentem. Ira per zelum dicitur, quando quis dolet, quod alius male egit, & irascitur malis, quæ egit. Atque odio habet ipsam malitiam, sed non eum, qui egit, verum ex charitate diligens, emendare desiderat, quem si emendatus fuerit diligit, & si nolit emendari, prosequitur. Et in hoc faciliter cognoscitur ira, an sit ex vitio, an ex zelo, Exo. tomo 2. 130.c.2.B
Ira per zelum est licita, & meritoria, & qui non irascitur peccanti, peccat, & non habet zelum animarum, neque fraternam charitatem, Et ista ira est maxime necessaria in prælatis, & istum zelum habuit Christus, Matth. 21. Cum eiecit ementes, & vendentes, & cet. & cum maledicebat Capharnaum, & Bethsaidæ, Exo. tomo 2 130.c.2.E
Ira per vitium est duplex, quædam est leuis, scilicet, paruus motus ad vindictam, & hæc non est peccatum mortale, alia est magna, & deliberata, & hæc est peccatum mortale, Exo. tomo 2 130.c.3.F
Ira per zelum siue, sit magna, idest, de magno peccato, siue parua, idest, de paruo peccato, bona est, & magna ira est magnus actus, Exo. tomo 2. 130. colum. 3.G
Ira fortis non est, nisi in corporibus valde siccis, vt dicit Aristoteles. 6 de Animalibus, Leuitici. 108. colum. 1.B
Ira non prohibetur, sed odium, per illud Leuit. 19. Non oderis fratrem tuum in corde tuo, Leuit. 190.c.3.I
Iræ potissima conditio est velocitas punitionis, propter iræ caliditatem, 7. Ethicorum, cap. 8. Numeri tomo 1 162.c.4.F
Vtendum est ira, vt milite, non vt duce, ait Seneca, Num. tomo 1 171.c.1.A
Iram plus frangit taciturnitas, quàm mollis responsio, vel excusatio, Iudicum 108.c.1.D
Ira quando sit peccatum, & quando non, 1. Regum tomo 1 188.c.1.B
Ira mouet ad lacrymas, 1. Regum tomo 1 26 c.1.A
Ira multum iuuat ad bellum, 1. Regum tomo 1. 188 col. 1.C
Ira interdum est in viris perfectis, 1. Regum tomo 1 188. col. 1.E
Ira causatur ex quadam commotione interiore, & succenditur sanguis circa cor, & feruescit. ex qua ebullitione causantur quidam fumi sicci, qui eleuantur ad cerebrum, qui aliquando conuertuntur in lachrymas, aliquando spirantur per nares; & tunc sunt fumositates valde calidæ, & vocantur fumi iræ, 2. Regum 149.c.4.I
Iracundia sæpe facit incurrere in febrem, 3. Regum 192. col. 4 G
Ira resoluitur, quando tribuit punitionem, 4. Ethicorum, capitu. de mansuetudine, 4. Regum. 249. colum. 1.B
Ira Dei lento gradu ad vindictam procedit, & tarditatem supplicij grauitate compensat, 4. Regum 64. col. 1.E
Iræ tres gradus designantur per illud Matth. 5. Ego autem dico vobis, omnis, qui irascitur fratri suo, Mat. tomo 2 82.c.4.I
Ira dicitur passio generalis, non per prædicationem, sicut genus ad species, nec in genere causæ, sed dicitur generalis passio, inquantum est effectus multarum passionum: nam multis concurrentibus in vnum saltem ex tribus consurgit ipsa ira, scilicet, ex tristitia, spe, & desiderio, ipsa tamen ira, vna passio est proprie distincta contra alias, quia ipsa nõ est tristitia, neque spes, nec desiderium, Mat. tom. 2 100. col. 3.G
Ira non insidiatur sicut concupiscentia, sed est manifesta, immo manifestior omnibus alijs passionibus Mat. tomo 2 100.c.4.F
Ira causatur ex contrarijs passionibus, scilicet, ex spe, quæ est de bono. Et ex tristitia, quæ est de malo. Et ex desiderio, quod est de bono. Et ira est prior, deinde desiderium, vltimo spes, Mat. tomo 2. 100 col. 4.F, & 102.c.1.A
Ira est quidam motus factus in potentia appetitiua, ex apprehensione complexa, & tendit in duo, scilicet, in vindictam, quam appetit, & sperat, sicut quoddam bonum, & quantum ad hoc. ira habere debet delectationem quandam, quia bonum causat delectationem, & sic quando iratus consequitur vindictam, quasi adeptus bonum, quod intendebat, delectatur in eo. secundo tendit in id, de quo quærit vindictam, tanquàm in quoddam malum, & nociuum, & hoc pertinet ad rationẽ mali, Matt. tomo 2 102 c.2.E
Iræ est duplex differentia ad odium, & amorem, & ad alias passiones, ad quas comparatur, prima, quia ira semper respicit duo obiecta, scilicet, bonum, & malum, amor autem, & odium, aliquando vnum, & aliquando duo, & cæt. Secunda differentia, quia vtrunque obiectum, ex parte amoris, accipitur vt bonum, ex parte odij, vt malum, ira vero respicit vnum obiectum vt bonum, alterum vero vt malum, & bonum est principalius, a quo ira denominatur appetitus vindictæ, Mat. tomo 2. 101.c.1.B
Ira & odium conueniunt in effectu, quia vtrunque infert nocumentum, non tamen secundum eandem rationem, quia odium sub ratione mali respicit vtrunque, scilicet, ipsum, quod desiderat, & eũ, cui desiderat; ira vero alterum sub ratione mali, & alterum sub ratione boni, Mat. tomo 2. 101.c.2.A
Ira comparatur ab Aristotele, 7. Ethicorũ, Ministris velocibus, qui priusquàm audiant totum, quod eis Dominus iubet, currunt ad actionem, & postea peccant in actione, nescientes qualiter facere debeant, &c. comparatur etiam canibus, Matt. tom. 2 101.c.3.F
Ira potest esse bona non autem odium, secundum quòd ad proximum est, Matt. tomo 2. 101.c.3.I, & 234 c.3.H
Ira est in potentia, vel vi irascibili, a qua denominatur, & nullo modo, in vi concupiscibili, Mat. tom. 2 101.c.4.F
Ira dicitur crescere in odium, vt Augustinus in regula, non quòd eadem passio numero, quæ est ira, sit odium, sed per hoc quòd ira crescit, odium creatur: nam ex parua ira non gignitur odium, Matth. tomo 2 101.c.4.H
Ira aliquo modo est cum ratione: nam ira audit rationem, vt manifestet esse iniuriam factam, & patet ex 7. Ethicorum, concupiscentia vero non, & ideo concupiscentia est turpior ira, vt concludit Philosophus, & cæt. Matth. tomo 2. 102.c.1.E, & 113.c 4.H
Ira est magis naturalis homini ex parte subiecti, q̃ cõcupiscentia, considerata natura hominis secũdum speciem, vel secundum complexionem propriam indiuidui, quia natura hominis est esse rationale, sed ira sequitur magis rationem, quàm concupi-

ſcentia,ex 7. Ethic. Ex parte vero obiecti naturalior eſt concupiſcentia, quia concupiſcentia eſt circa delectabilia,guſtus,& tactus,ſcilicet circa cibos,potus,& venerea,ira vero eſt circa vindictam, & circa eum, de quo vindicta appetitur, ſed nullum iſtorũ eſt ita naturale,ſicut ea, quæ in cibo, & potu ſunt, Matth.tomo 2 102.c.3.k

Ira magis deriuatur a parentibus in filios, quam concupiſcentia, vt probat Philoſophus 7. Ethic. Matt. tomo 2 102.c.4.K

Iræ,& odij eſt idem obiectum naturaliter,ſcilicet nocumentum inferendum, differt tamen ſecundum rationem,quia qui odit, appetit ei,quod odit inferre nocumentum,inquantum malum eſt, iratus vero non inquantum malum eſt, ſed inquantum habet quandam rationem boni,& iuſti.nam vindicta retributionem dicit. Vnde odium eſt grauius malum quam ira, &c.Matth.tomo 2. 103.c.3.G

Ira ad cholericum humorem pertinet, odium vero ad melancholicum, Matth.tomo 2. 103.c.4.H

Ira proprie eſſe non poteſt niſi inter illos, inter quos iuſtitia, & iniuſtitia eſſe poteſt, & inter illos tanto magis proprie,vel minus proprie erit,quanto inter illos magis proprie vel minus proprie inuenitur iuſtitia,vel iniuſtitia,Matth.tomo 2. 104.c.2.B

Ira magis excludit Miſericordiam quã odium, Matt. tomo 2 103.c.3.H

Ira quomodo compatitur ex triſtitia, & deſiderio, Matth.tomo 2 102.c.1.A

Ira quomodo inſit animalibus brutis, cum non inſurgat ſine ratione iudicante,Mat.to.2. 102.c.2.B.C

Ira poteſt in homine dupliciter inſurgere vno modo ex apprehenſione iniuriæ,vel paruipenſionis, Alio modo ex ſola apprehenſione læſionis, vel nocumenti, Primo modo accipitur proprie, & non poteſt eſſe niſi in hominibus, ſecundo modo poteſt eſſe in brutis per phantaſiam, Mat.to.2. 104.c.2.E

Ira ſemper eſt propter aliquid contra nos factum, vt ait Philoſophus 2.Rhetoricorum, ponens differẽtiam inter iram, & odium, quod ipſe vocat inimicitiam, Matth.tomo 2 104.c.4.H

Ira dupliciter accipitur, vno modo pro appetitu vindictæ iniuriæ, vel contemptus indebite facti, alio modo pro appetitu retribuendi, pro læſione, vel nocumento inflicto, aut æſtimato, & iſto ſecundo modo ira accipitur large, & non reducitur ad parui pẽſionem proprie ſumptam, tanquam ad motiuũ, quia homo iraſcitur beſtijs, a quibus non contemnitur,neque putat ſe contemni,primo modo accipitur proprie, & tunc motiuum eius eſt paruipenſio, vt patet 2. Rhetoric. vbi Ariſtoteles ponit tres ſpecies paruipenſionis, Matth. tomo 2. 105. colum.1.E

Ad iram mouetur homo ſola ratione paruipenſionis, Matth.tomo 2 105.c.1.B

Cauſa iræ in eo,qui iraſcitur, poteſt conſiderari dupliciter, vno modo ſecundum habitudinem ad motiuum iræ,& ſic excellentia alicuius eſt cauſa, vt de facili iraſcatur, &c. Alio modo ex parte diſpoſitionis quæ in eo relinquitur ex tali motiuo, &c.& ſic homines ſubiacẽtes defectibus facilius iraſcuntur, Matth. tomo 2 105.c.3.K

Ira cauſat quandam delectationem, diuerſimodè tamen, vno modo, quando vindicta eſt præſens realiter, alio modo, quando vindicta ſperatur, tertio modo, quando vindicta eſt præſens ipſi irato per cogitationem, Matth.tomo 2 106.c.3.G

Ira cauſat magnum feruorem,qui vocatur inflammatio vel accenſio,vnde Damaſcenus dicit, quòd ira eſt feruor ſanguinis circa cor factus ex euaporatio ne fellis, nec eſt aliqua paſſio tam impetuoſa ſicut ira,quæ quomodo cauſetur, Matt. tomo 2.107.colum.1.B

Inter iræ,& amoris feruorem quid interſit, Mat.to.2. 107.c.2.C

Ira,& amor quomodo diminuantur, Matth.tomo 2. 107.c.3.G

Ira minuitur adueniente alia maiore, Matth.tomo 2. 107.c.4.F

Ira impedit rationem, vt dicit Greg.5.Morali. ira intelligentiæ lucem ſubtrahit, cum mentem per mouendo confundit,quod quomodo fiat, Matt.to.2. 107.c.4.K

Ira in principio eſt cum ratione, ſed in fine perturbat eam,Matth tomo 2 108.c.1.D

Ira non eſt inſidiatrix ſicut concupiſcentia, quia magna ſigna ſui oſtendit, Matth.tomo 2 108.c.1.D

Ira habet varios effectus, ſecundum quòd eſt magna vel parua, Nam aliquando reddit hominem pauca loquentem,aliquando multa, & effrenate, aliquando turbat aliqualiter ſenſus, ita vt homo non poſſit omnia proferre,quæ vult, interdum vero hominem quaſi mutum, & elinguem reddit, vt declaratur per ſingula,Matth.tomo 2. 108.c.2.D

Ira per voces minuitur, quia euaporatur, ſicut,& per lachrymas,vt in pueris,& in mulieribus, Mat.to.2. 108.c.2.E

Signa iræ exteriora, quæ ponit Gregorius 5.Moraliũ referuntur, Matth.tomo 2 108.c.3.G

Tres ſpecies iræ aſſignat Damaſcenus, & Greg.Niſſenus,ſcilicet fel, maniam, & furorem, & ſumuntur ex illis,quæ dant aliquod incrementum in ira,nam ira vnica paſſio eſt, &c. Mat.tomo 2 108.c.4.G

Ira, prout eſt motus quidam inſurgens in nobis,cuius principiũ non eſt omnino in poteſtate noſtra, non eſt peccatum, quia non eſt voluntarium, ſi autem accipiatur prout manet ex conſenſu rationis iudicantis faciendum eſſe illud,ad quod mouet ira, nec ſemper illicitum eſt ſic iraſci, quia ira non eſt ſemper mala, ſed in ira eſt malum per ſuperabundantiam, & defectum, ſicut contingit in delectationibus guſtus,& tactus,& in triſtitijs, & fere in omnibus paſſionibus,Matth.tomo 2. 108.c.1.E

Ira poteſt ſe habere ad rationem dupliciter, ſcilicet antecedenter,& conſequenter. Antecedẽter ſemper eſt mala,ſi moueatur ratio ad agẽdum id, quod ira perſuadet, ſi vero conſequenter, ſcilicet vt eſt inſtrumentum rationis, talis ira eſt bona, & vocatur ira per zelum, qua mouetur prælatus interdum aſpere ad puniendum, & obiurgandum vitia ſubditorum,Matth.tomo 2 108.c.3.K

Ira poteſt dupliciter ordinari a ratione, vel quantum ad ipſum appetibile per iram,vel quantum ad modum appetendi, primo modo poteſt eſſe meritorium,& poteſt etiam eſſe peccatum ſimiliter,& ſecundo modo, Matth.tomo 2 109.c.2.A

Ira per zelum eſt laudabilis,& neceſſaria,ſiue inquantum eſt in perſona priuata, ſiue inquantum eſt in præſidente, Matth.tomo 2 109.c.2.B

Ira, quæ poteſt eſſe peccatum, non eſt ſemper peccatum mortale, ſed aliquando veniale, Matth.to.2. 110.c.1.B

Ira,quando eſt peccatum mortale, poteſt eſſe magna vel parua per accidens ex circunſtantijs: conſiderando tamen ipſam in genere ſuo, non eſt peccatum grauiſſimum,quia alia ſunt deteriora, ſcilicet odium, & inuidia, nam comparatur ira ad odium, ſicut feſtuca ad trabem, ſic Auguſtinus in regula, nec ira, inquit, creſcat in odium, & trabem faciat de feſtuca,Matt.tomo 2 110.c.2.E

Iræ

Ire deordinatio ex parte appetibilis, quod est vindicta, videtur esse minimum peccatorum, inter peccata, quæ sunt per passiones, quia ira appetit malum sub ratione boni, odium vero & inuidia sub ratione mali, inuidia tamen minor est odio, ira similiter est minus peccatum quam gula, & luxuria, quia ira mouetur propter bonum honestum, illa vero propter bonum delectabile. Si autem consideretur ira ex parte modi, ipsa habet excellentiam quandam super alia peccata propter vehementiam, & velocitatem ex parte motus &c. Nec hoc arguit maioritatem peccati simpliciter, quia talis maioritas magis consideratur ex parte obiecti, & ex alijs circunstantijs, quam ex modo, Mat. tomo 2 110 c.2.E

Ira est peccatum vel vitium capitale, quia ei conueniunt tres conditiones vitij capitalis, Mat. tomo 2. 111.c.1.E

Ira dicitur ianua omnium peccatorum per accidens, scilicet, ex modo suo, scilicet, remouendo prohibens, sed amor deordinatus est causa per se omniū peccatorum, Mat. tomo 2 111.c.1.E

Iræ filiæ dicuntur omnes species peccatorum, quæ pro obiecto habent vindictam, quæ est obiectum irę, & actus earum fiunt stimulante ira, & sunt multæ specialiter, accipiendo tamen aliquantulum generaliter, erunt solum sex, scilicet, rixa, tumor mentis, contumelia, clamor, indignatio, blasphemia, vt dicit Gregorius, 31. Morali. Et sub qualibet istarum possunt multæ species aliæ particulares accipi, quarum sex filiarum sufficientia probatur, Mat. tomo 2 111.c.3.I

Ira aliquando consistit in solo animo, aliquando per verba exprimitur, & sistit ibi, aliquando vero vsque ad factum progreditur, Matthæ. tomo 2. 111. colum 4.k

Faciliter vincitur ab ira & libidine, qui est in peccato mortali, Mat. tomo 5 153.c.1.E

Iræ defectus est aliquando peccatum, quando quis non irascitur cum causa, vt dicit Chrysostomus super Mat. Mat. tomo 2 111.c.2.A

Accipiendo iram pro passione, non habet vitium aliquod oppositum, sed in illa accipitur magis, & minus, & vtrunque est vituperabile. Accipiendo tamen iram pro peccato, habet aliquid contrarium, quod est defectus, & tunc ira simpliciter nō est nomen extremi, neque peccati, cum ira dicat motum irascendi, sed nomen extremi est, irasci, quando non oportet, vel plusquam oportet, vel maiori tēpore quam oportet, Alterum extremum est in defectu, & est communiter innominatum, vocatur tamen per quandam suppletionem in irascibilitas, vel insensibilitas 4. Ethi. Extremum per excessum solet vocari iracundia, & ista duo extrema opponūtur mansuetudini, quæ est virtus circa iras, sed mansuetudo magis opponitur superabundantiæ quam defectui, cuius assignatur causa Philosophi, 4. Ethi. Simile est de intemperantia, Matth. tomo 2. 111. colum 2.B

Ira superabundans habet tres species, quæ sunt acuti, difficiles, & amari, 4. Ethic. Matthæ. tomo 2. 111. colum. 3.G

Ira, inquantum passio est, non habet contrarium, licet aliquę passiones, inquantum passiones, habeant cōtraria, vt delectatio, tristitia, timor, audacia, amor & odium. Est tamen in ira contrarietas, non quòd ipsa alteri passioni contrarietur, sed quòd in ipsa, ideſt, intra eius latitudinem, inueniantur extrema, quæ sibi contrarientur, scilicet, defectus & superabundantia, non in comparatione ad iram, sed ad rationem, per quam aliquid iudicatur excedere, vel deficere, & tunc ira accipitur vt peccatum, & non vt passio, quia ira dicit excessum, i. irasci plus quam oportet, Mat. to. 2 111.c.3.K

Ira inquantum passio, potest dici magna, vel parua, non tamen deficiens, vel superabundans, Matth. tomo 2 111.c.4.H

Ira potest accipi dupliciter, vno modo vt est actus simplex voluntatis, alio modo pro motu appetitus sensitiui, qui est cum passione, & transmutatione corporali, & iste motus videtur sequi ex necessitate ad motum simplicem voluntatis &c. Aliquando accipitur ira pro quadam commotione animi appetentis vindictam, non expectato iudicio rationis, & talis est peccatum &c. Et isto modo solemus communiter appellare iram &c. Matthæ. tomo 2. 112. colum. 1.C

Accipiendo iram, vt peccatum est per superabundantiam, multis modis contingit peccare, & præcipue tribus, Mat. tomo 2 113.c.3.G

Concupiscentia est turpior quam ira considerando istas passiones in seipsis, siue ex proprijs conditionibus ipsarum, & nō de per accidens, vt Philosophus, 7. Ethi. probat quatuor rationibus, quæ referuntur, & declarantur, Mat. tomo 2 113.c.4.G

Ira semper mouet sub ratione iusti, & impossibile est aliter mouere, vt probatur, Matth. tomo 2. 114. colum. 1.D

Ira mouetur quasi syllogizans, ideſt, complens syllogismum, quem inchoauit, & non finiuit, Mat. to. 2. 114.c.2.C

Ira impetuosior est, quam concupiscentia venereorū, Genes. 193.c.3.H

Ira est magis naturalis quam concupiscentia, Matth. tomo 2 114.c.3.F

Et ira est vnica passio, sed concupiscentia, non est vnica passio, sed plures, Mat. to. 2 115.c.1.A

Ira est minor amore cōsiderando istas passiones, quātum ad id, quod possunt facere, quia sic amor excedit omnes alias passiones, Mat. tomo 2. 115.c.1.A, Est maior amore considerando vtrunque quo ad modum, quia ira est vehementior cæteris passionibus, ibid. 115.c.2.C

Ira non est simpliciter permanentior concupiscentia, immo e contra Mat. to. 2 115.c.2.D

Iræ assignantur multæ definitiones, inter quas aliquæ sunt naturales, vt illa, de qua 1. de Anima, ira est accensio sanguinis ad cor, vel sanguis accensus circa cor. Et aliquæ sunt dialecticæ, scilicet, ira est appetitus contrarij doloris, vel ira est appetitus vindictæ. Aliæ sunt plenæ, partim, scilicet, dialecticæ, & partim naturales, vt ira est appetitus cum tristitia punitionis apparentis, propter apparentem paruipensionem ipsius, vel eorum, qui circa ipsum sunt, conuenienter factam, Matthæ. tomo 2 117. colum. 2.A

Ira habet necessario tres passiones concurrentes ad suam generationem, scilicet, tristitiam, desiderium & spem, Mat. tomo 2 117.c.3.k

De iræ generatione & corruptione, Matth. tomo 2. 119.c.1.B

Qui ex ira plorant, habent lachrymas calidiores alijs Mat. tomo 2 117.c.3.F

Proprietates iræ magis apparentes sunt quinquaginta tres, Mat. tomo 2 117.c.3.H

Iræ proprietas, quo ad eius cessationem sunt decem, & septem, Mat. to. 2 121.c.3.I

Ira habet duplex obiectum, vnum bonum, & alterū malum, s. vindictam, & id, cui illam volumus, Mat. tomo 2 117.c.3.K

Ira non appetit pœnam infinitam, sed determinatam, odium

odium vero vult malum alicui in infinitum, Mat. tomo 2 117.c.4.K
Ira est magis apparens quam cæteræ passiones, Mat. tomo 2 118.c.1.B
Ira non est ita mala sicut odium, Matth.tomo 2.118. colum 1.C
Ira est vehementior omni passione in modo, & non ex parte obiecti, Mat.to.2 118.c.1.E
Ira non est ita fortis sicut concupiscentia, quia concupiscentia vincit omnem passionem, Mat.tomo 2. 118.c.1.E
Ira est modicum mansiua, & minus quam concupiscē tia, Mat.tomo 2 118.c.2.A
Ira est propter aliquid factum contra nos, vel contra ea, quæ ad nos pertinent sub ratione paruipensionis, Mat.tomo 2 118.c.2.C
Ira est circa aliquod singulare, & non circa communitatem, odium vero circa vtrunque, Mat.tomo 2. 118.c.3.I
Ira causat quādam delectationem, & non est sine delectatione, Mat.tomo 2 118.c.4.F
Ira nunquam est in homine sine spe vindictæ, Mat. tomo 2 118.c.4.H
Ira potissime insurgit quando quis iniuriam recipit, vnde sperabat beneficium recipere, & ista ira est valde grauis propter duo, primo propter valde indignam retributionem, secundo quia istud est valde inopinatum, Mat.tomo 2 119.c.1.B
Ira non solum est in eum, qui malum fecit, sed etiam in eum, qui facere voluit, dato quòd non fecerit, Mat.tomo 2 119.c.1.D
Ira maxime accidit in hominibus passionatis, & defectuosis, vt in amantibus, ęgris, debilibus, & in nō potentibus consequi suam spem, & irascuntur circa quæcunque, in quibus aliquo modo possunt paruipendi, Mat.tomo 2 119.c.2.A
Ira cessat, vel minuitur saltem primo circa eos, qui videntur non paruipendentes, vel non voluntarij. Secundo quando quis vult contrarium eius, quod prius voluit. Tertio quando aliqui tales sunt ad se, quales ad alios, quos videntur paruipendere. Quarto in eis, qui confitentur peccatum suum. Quinto in eis, qui deprecantur, & se excusant. Sexto in his, qui humiliantur, & non cōtradicunt, &c. Septimo cessat ira, facta retributione, Octauo per manifestatione iræ, &c. Nono per diuturnitatem temporis. Decimo per obliuionem. Vndecimo per maiorē iram superuenientem, similiter etiam si ira superueniens non sit maior, sed quæcunque. Decimosecundo, recepta punitione ab alia, Decimotertio quando absorbetur. Decimoquarto quando iniurians putatur sufficienter esse punitus. Decimoquinto, quando iratus putat, quòd iniustum est retribui. Decimosexto, quando iniurians est mortuus, Mat.tomo 2 121.c.3.I, & seq.
Circa iram Christus distinxit tria, scilicet, irasci, dicere racha, & dicere, fatue, quæ per singula declarantur, Mat.tomo 2 122.c.3.H
Et quòd illa tria magis dicunt gradus, vel effectus iræ, quam species, sicut Philosophi distinguūt, Christus autem non sic, cuius assignantur tres causæ, ibidem 123.c.1.A
Et conuenientius distinxit per actus in voce, quam per actus in re, vt ostenditur ibidem, 123.c.2.B
Non omnis ira est peccatum, Mat.tomo 2. 123.c.3.F
Sed est peccatum solum, quia non obedit rationi, immo aliquando ira est bona & necessaria, sicut ira per zelum, & aliquando est peccatum veniale, & aliquando mortale, ibid.
Circa iram concordantur Stoici dicentes omnes passiones esse malas, & per consequens iram, & Peripathetici dicentes, quòd passiones non sunt de se malæ, sed excessus, & defectus in illis. Similiter cōcordantur quidam Doctores Catholici, scilicet, Hieronymus & Augustinus, Matth. tomo 2.123. colum.4.F
In ira homo est valde temperatus in comparatione ad alia animalia, nam complexio sua est media, & ideo omnes inclinationes suæ sunt mediæ, & temperatæ, non enim inclinatur nimis ad aliquid, Mat. tomo 2 167.c.2.C
Ira non sustinet moram, sed est sicut ministri veloces, & præuolantes, vt dicitur 7. Ethi. Matth.tomo 4. 194.c.1.A
Ira si interius tantum habeatur, multum nocet, Parad. 69.c.3.H
Iracundus. Iracūdorum tres sunt species de quibus 4. Ethi.ca.de mansuetudine, quidam sunt acrocoli, alij amari, & alij difficiles &c.2.Regum 150.c.1.D, & Mat.tomo 2. 122.c. 4.K, & Mat.tomo 5 67.c.2.C
Et pertinent ad iram per superabundantiam, vt declaratur per singulas, Mat.tomo 2. 112.c.4.F
Damascenus vero, & Gregorius Nissenus aliter assignant, dicentes, tres esse species iræ, scilicet, felleā, maniam, & furorem, sed istæ coincidunt cum speciebus prædictis, & istæ sunt species irę, siue accipiēdo iram pro passione, siue vt est peccatum, ibidem. 113.c.2.C, & 123.c.1.A
Senes sunt iracundiores alijs, cæteris paribus, & ægri sanis, Mat.tomo 2 121.c.3.G
Irasci. Attendendum est, quòd propter vitium non irascamur personæ, nisi quatenus ad correctionem prosit, & nos tales simus, qui corrigere possimus, & debeamus, Exod.tomo 2.130. colum 2.B
Deus dicitur irasci per similitudinem ad nos, 1. Paralipom. 148.c.4.I
Qui sunt multum ebrij, non irascuntur, quia in eis totaliter est ligata ratio, sicut nec dormiens irascitur, sed quando non sunt perfecte ebrij, tunc prompti sunt magis ad iram, Mat.to.2 102.c.2.E
Deus dicitur irasci peccantibus secundum effectum, non tamen secundum affectum, idest, per hoc, ꝙ punit eos, dicitur irasci, Mat.to.2 104.c.4.k
Non potest quis proprie irasci contra seipsum, Mat. tomo 2 104.c.3.H
Multum excellentes non irascuntur, si contemnātur in eo, in quo manifeste excellunt, nisi contemptus fiat ex inuidia, malo animo, ex intentione despiciēdi, quod ille habet &c. Mat.tomo 2 105.c.4.G
Defectus alicuius, vel paruitas potest esse causa, vt cōtra eum grauiter irascamur, quia defectus aut paruitas eius, cui irascimur, auget magnitudinem contemptus, Aliquando vero mitigat, Matt.tomo 2. 106.c.1.A
Homines multum irascuntur quando circa aliquod inopinatum paruipenduntur, Matthę. tomo 2. 119.c.1.E
Homines maxime irascuntur derisoribus subsanatoribus, & cōuitiatoribus, s. illis, qui hoc habent in officium, vel libenter illud faciunt, Matth.tomo 2. 119.c.3.F
Irascitur nullus, qui vindictam non sperat, Mat.to.2. 106.c.3.I
Irascimur maxime quando paruipendimur circa illa, de quibus est nobis maxima cura, vel in quibus volumus multum honorari, Mat.to.2 119.c.3.H
Maxime irascimur amicis si ab illis despiciamur, Mat. tomo 2 119.c.4.k

Iraſcimur illis, qui conſueuerunt honorare nos, & curare de rebus noſtris, ſi poſtea hoc non faciant, &c. Matth. tomo 2 120.c.1.A
Iraſcimur illis, qui nõ retribuunt nobis pro ſuſceptis, vel non retribuunt æqualiter, Matth. tomo 2. 120. colum. 1.B
Iraſcitur quis nimis, ſi deſpiciatur a minoribus, Matt. tomo 2 120.c.1.D
Iraſcimur amicis ſi non dicant bonum de nobis, & laudent nos in temporibus opportunis, &c. Matt. tomo 2 120.c.2.A
Iraſcimur his, quia annunciant nobis mala, quando gaudemus, ſiue illa mala pertineant ad nos, ſiue ad alios, Matth. tomo 2 120.c.2.C
Iraſcimur illis, qui audiunt mala dici de nobis, ſi ſpõte audiant, vel ſi dicentibus, non reſpondeant excuſando nos, &c. Matt. tomo 2 120.c.2.C
Iraſcimur his, quid deſpiciunt illos, a quibus ſumus in admiratione, vel apud quos volumus haberi in admiratione, &c. Mat. tomo 2 120.c.3.H
Iraſcimur his, qui deſpiciunt eos, quos nos timemus, & veneramur, Mat. tomo 2 120.c.3.H
Iraſcimur his, qui deſpiciunt eos, a quibus timemur, Matth. tomo 2 120.c.3.I
Iraſcimur his, qui contemnunt eos, quibus non poſſumus auxilium noſtrum denegare, vel ſubtrahere ſine magna turpitudine noſtra, Matthæ. tomo 2. 120 c.4.F
Iraſcimur non reddentibus gratiam pro beneficio, ſaltem verbo, Matth. tomo 2 120.c.4.G
Iraſcimur his, qui non benefaciunt nobis, ſi bene efficiant omnibus alijs, Matth. tomo 2. 120.c.4.H
Iraſcimur his, qui obliuiſcuntur nos, Matth. tomo 2. 120.c.4.I
Nemo iraſcitur honoranti eum, & curanti de ipſo, Matth. tomo 2 120 c.4.K
Nemo iraſcitur his, qui non ſunt ſubſannatores, nec irriſores, neque conuiciatores, Matt. tomo 2. 120. colum. 4.k
Nemo iraſcitur alicui, quem timet, Matthæ. tomo 2. 121. colum. 1.A
Non iraſcimur facientibus nobis malum ex ira, vel minus iraſcimur, Matth. tomo 2 121.c.1.C
Non iraſcimur in ludo, riſu, feſto, proſperitate directione, & cõſumatione operum, nec in delectatione non cõtum eliosa, nec in ſpe optima, Matt. to. 2. 121.c.1.D
Non iraſcimur mortuis, nec rebus non ſentientibus, quia ira non fit ad non ſentientes, Matth. tomo 2. 121.c.2.E

Iraſcibilis. Vires iraſcibiles, & concupiſcibiles conuenienter creatæ ſunt in homine Gene. 192.c.3.F
Iraſcibilis nõ mouetur niſi facta iniuria, vel contemptu, vel cum hoc iudicauerit phantaſia aut ratio, ex 7. Ethi. ca. 8. Gene. 197.c.3.k
Actus iraſcibilis naſcuntur ex concupiſcibili Exod. tomo 1 186.c.3.G
Potentia iraſcibilis vocatur ſic, non quia ſola paſſio iræ ſit, ſed quia ira manifeſtior eſt omnibus paſſionibus illius potentiæ, & propterea nomen ſumptũ eſt ab ea, Matth. tomo 2. 100.c.3.k
Paſſiones iraſcibilis differunt a paſſionibus concupiſcibilis, quia obiecta paſsionum cõcupiſcibilis ſunt bonum, & malum abſolute, paſsiones vero potentiæ iraſcibilis ſunt ad bonum, & ad malum ſub quadam eleuatione, & arduitate, &c. Mat. tomo 2. 101 colum. 4.F
De motu iraſcibilis, & concupiſcibilis Geneſ. 195. colum. 4 K

Iratus. Irati, ſi habeant ſpem vindictæ, non plorant. Et ſi eam perdunt, plorant, &c. Nu. tomo 1 129.c.3.F
Iratus peccat in duobus generaliter, primo, quia non commenſurat retributionem, ſed cõmuniter plus infert, quam paſſus ſit. Secundo peccat in modo, quia iuſtitia retribuit malum peccanti. Et tamen ſine aliqua animi concitatione, &c. ira vero ſemper cum quadam concitatione, &c. Matt. tomo 2. 101. colum. 2.E
Præcipuum, quod intendit iratus inferendo vindictã, eſt, quòd ille, cui infertur, ſentiat pœnam. Et putet illam ſibi inflictam eſſe ex hac cauſa. Matt. tomo 2. 104.c.3.H
Viros iratos Deus nonnunquam placat, & non iratos ad iram conuertit, Matth. tomo 2. 78.c.4.I
Irati, & paſſionati pluries eadem repetunt verba, quia ſemel dicendo, ſuis deſiderijs nõ ſatisfaciunt, Matt. tomo 4 110.c.3.F

Iris. Cum naturaliter cauſetur, quomodo data ſit a Deo in ſignum non futuri diluuii, referuntur primo opiniones, & impugnantur, Et tandem Auctor ponit poſitionem ſuam, ſcilicet, quòd ante diluuium nihil ſignificabat ad placitum, ſed ſolum naturaliter, ſignificabat magnam copiam aquarũ ſubito non futuram. Sed poſt diluuium facto fœdere inter Deum, & homines: iris cæpit eſſe ſignũ diluuij vniuerſalis non futuri, ſignum inquam ad placitum Gene. 48.c.4.H
Ad iridis generationem ex 3. Meteoro. requiruntur duæ nubes: vna rorida leuis concaua, in qua fiat radiorum ſolarium receptio, & repercuſſio. Et alia denſa poſt nubem leuem, quæ propter ſui aliqualẽ ſoliditatem, faciat vt radii ibi detineantur ad cauſandum repercuſſionem radiorum ſicut in ſpeculis requiritur vitri perſpicuitas, & plumbi denſitas, &c. Geneſ. 48.c.4.I
Iris ante diem iudicij non apparebit per quadraginta annos, vt quidam dicunt, ſed improbatur dictum iſtorum Gene. 48.c.2.B
Iris erat ſignum non futuri diluuii, non quia naturaliter iris ſignificaret diluuium vniuerſale non eſſe venturum: nam diluuium generale non poteſt naturaliter euenire, ſed fuit ſignum ex voluntate Dei promittentis, nunquam amplius venturum eſſe diluuium vniuerſale ſuper terram: ideo voluntas eius ſola erat, qui tollebat diluuium nunquã inundare ſuper terram, ſed vt homines magis contenti eſſent, quia natura noſtra eſt valde ſcrupuloſa, dedit pro ſigno iridem mandans, quòd quandocunque iridem videremus, intelligeremus Deum non eſſe deſtructurum terram amplius per diluuium, & ſicut dedit illud ſignum, ita potuiſſet dare aliud, ſcilicet ortum ſolis, &c. Exod. tomo 1 49.c.1.C

Ironia. Eſt vitium occultationis, & diminutionis proprie excellentiæ, vt patet in fine 2. Ethic. Geneſ. 29.c.2.C

Irregularitas. Irregularitate debent fugere omnes miniſtri eccleſię Exo. to. 1 217.c.3.G
Excommunicatio non inducit irregularitatem Exo. tomo 1 217.c.3.H
In nouo teſta. occiſio, bigamia, & quædam alia inducunt irregularitatem, & hoc quia ſic iuſſit Apoſtolus, ſed in veteri teſta. nihil horum vetitum erat, Ioſue tomo 2 7.c.1.E
In ſacerdotibus vete. teſta. non cauſabatur irregularitas propter homicidium, ſicut in nouo 4. Regum 121.c.4.F
Quędam irregularitas eſt, quæ ſine peccato contrahitur,

tur, vt bigamiã, & alia cum peccato, ſicut homicidium 4. Regum 237.c.1.B
Irregularitatem cauſatam ab homicidio, habuiſſe ortum ex veteri teſta. putauerũt multi ex doctoribus noſtris etiam Sanctis, ex eo, quòd Dauid prohibitus fuerit ædificare tẽplum Domini propter effuſum ſanguinem 1. Paralip. 260.c.1.A, Sed fallũtur, vt probatur ibidem.
Irregularitas factum requirit, Matthæ. tomo 2 98. colum. 2 E
Irregularitatem non incurrit legislator dando legẽ, quòd homicidæ, & alij criminoſi occidantur, Mat. tomo 2 98.c.2.E
Irregularitas ſine culpa cauſatur, immo aliquãdo pro bona opera, Matt. tomo 2 90.c.2.A
Irregularitas quid, Matth. tomo 2 97.c.4.G
Super irregularitate ſolus Papa poteſt diſpenſare. Cõtra Cleri. concu. 5.c.3.G
Irritare. Duo ſignificat, ſcilicet, vocare ad iras, & adnihilare. primo modo habet penultimam productam, & ſecundo modo correptã, &c. Deut. 166 c.4.K.4. Regum 165 c.2.E
Irruere. Eſt quando aliqs iacet, & alius ſuperuenit, ad percutiendum eum 2. Regum 95.c.4.G
Is. Iſa. Is Hebraice virum ſignificat, & iſſa fœminam. Geneſ. 153 c.3.H
Iſaac. De Iſaac. tres exortæ, ſunt nationes, ſcilicet Idumæi, quãtum ad Eſau, & Amalechitæ ex quodã nepote Eſau, & Iſraelitæ de Iacob Gene. 261.c.2.A
Iſaac interpretatur riſus, & fuit ei hoc nomen impoſitum a Deo, ex eo, quòd mater eius riſit, quando Deus promiſit ſe daturum illi filium, vel quia in ſemine eius gaudere deberent omnes gentes, & Sara vocauit eum Iſaac, quia dixit: Riſum fecit mihi Dominus. Gene. 21. Gene. 161.c.2.E
Dato, quòd Abraham Iſaac, & Iacob eſſent, quando Deus erat Deus illorum, quomodo ſequitur, quòd viuerent, ad hoc, quòd Deus diceretur Deus viuorum, & non mortuorum, Matth. tomo 6. 69.c.4.G
Iſaac portans lignũ ad holocauſtum figura fuit Chriſti portantis crucem, &c. Gen. 281.c.1.A
Iſaac quando ad immolandum ductus eſt erat annorum triginta ſeptem, vt aliqui dicunt, aſſerentes, quòd eo anno contigit hoc, quo Sara mortua fuit. licet hoc prius contingeret, quam moreretur, &c. Geneſ. 281.c.1.D
Iſaac, quando ductus eſt ad immolandum erat decẽ annorũ. vel duodecim, vt dicit Rabbi Abẽ Ezra, & q̃ Abrahã ligauit eum renitentem. ſed vtrumque eſt falſum, ut probatur Gene. 281.c.3.I
Iſaac quare non acceperit in vxorem aliquam filiarum Loth, aſſignantur cauſæ, ſimiliter nec de ſtirpe Iſmahelis, Gene. 292.c.1.A
Iſaac dicitur filius Abrahæ Gene. 25. quia fuit valde ſimilis Abrahæ, vt dicunt Iudæi, Et Deus fecit hoc ad tollendum ſuſpitionem aliquorum dicendo, quòd Abimelech concubuit cum Sarra in domo ſua, & inde genitũ fuiſſe Iſaac. Sed melius dicitur, quòd vocatur filius Abrahæ per excellẽtiam, quia in ſolo Iſaac complendæ erant promiſſiones, &c. Geneſ. 296.c.1.E
Iſaac quare non acceperit aliam vxorem videns Rebecam ſterilem eſſe, & dicunt Hebræi, quòd ideo fuit, quia ex tempore, quo ligari ſe permiſit, vt immolaretur Geneſ 22. fuit cõſecratus Domino; nec erat ei licitum accipere niſi vnicã vxorẽ, forte ſicut Apoſtolus dixit de Epiſcopo, qui debet eſſe vnius vxoris vir 1. ad Timo. 3, Geneſ. 297.c.3.H
Iſaac vixit 180. annis. Gene. 343.c.4.G
Iſaac non permiſit Deus ire in Aegyptum tempore famis, ſed manere in Geraris Geneſ. 26 propterea, quòd erat conſecratus domino, dicunt Iudæi, ſed falſum eſt. Et dicẽdum, quòd ideo fuit: quia Deus præuidebat aliqua mala futura, ſi deſcenderet in Aegyptum Geneſ. 301.c.1.E
Iſaac, quare poſt cibum, dedit benedictionem, aſſignatur ratio g̃o. ordinariæ. Geneſ. 304.c.4.F
Circa ſuporem Iſaac, de quo Geneſ. 27. cum audiuit ab Eſau, ego ſum primo genitus tuus Eſau, quid dicant Iudæi, Hieronymus, & doctores noſtri Geneſ. 307.c.2.B
Benedictio Iſaac, qua benedixit Iacob, fuit valida Geneſ. 307.c.4.K
Iſaac mortuus eſt tredecim annis poſt venditionem Ioſeph. Geneſ. 349.c.3.G
Iſaac multum meruit in hoc, quòd obediuit patri ſeni, vt eum ligaret, cum poſſet effugere, ſed quis eorum magis meruerit, dubium eſt, alicui videbitur, quòd Iſaac meruit tantum, quantum Abrahã, & magis, quia tolerare debebat, mihi autẽ, in quit auctor, videtur quòd tantum, imo magis, meruerit Abraham, vt probatur. Geneſ. 281.c.2.D
Iſachar. Sors Iſachar fuit terminata duobus terminis naturalibus, ab vna parte mari mediterraneo, & ab altera mari Galileæ Geneſ. 408.c.4.H
Iſachar interpretatur conductus vel merces 1. Parali. 42.c.2.B
Iſai. Septem tantum filii Iſai nominantur, cum tamen 1. Regum 17. dicatur, quòd Iſai habuit octo filios, ſed ab Hebræis aſſignatur ſatis conueniens concordantia. licet poſſit dici, quòd Eſdras propter aliquam cauſam, nobis ignotam, ſubticuit vnum illorum, &c. 1. Paralip. 44.c.4.k
Et habuit ẽr Iſai duas filias, ſcilicet, Saruia, & Abigail, de quibus fit mentio in 1. Paralipomen. non propter ſe ipſas, ſed propter filios natos ex ipſis pertinentes ad progeniem Dauid ex parte ipſarum, qui fuerunt viri glorioſi, quorum matres fuerunt ex nobiliori genere, quam patres 1. Paralip. 45.c.1.D
Iſaias. Vide Eſaias.
Iſidorus. Beatus Iſidorus fecit duas lucernas, quæ manſerunt poſt mortem eius, vna ad pedes, & alia ad caput ſepulchri eius quaſi per ducentos annos, ita vt nihil de eis videretur cõſumptum, Sed poſtea indeſublatæ ſunt, &c. Num. tomo 2 24.c.1.A
Iſis. Erat maxima Dearum, & Deorum Aegypti, in cuius templo, quod erat in Alexandria, ponebatur virga, ſecundum quam menſurabatur crementum Nili. Sed ex tempore, quo Aegyptus ſuſcepit legem Chriſti, poſita fuit virga illa in eccleſia Chriſtianorum in honorem Chriſti, vt patet in Hiſtoria eccleſiaſtica Matth. tomo 1. 131.c.3.F
Iſmahel. Iſmahelis magnum fuiſſe priuilegiũ, oſtenditur in eo, quòd fuerit prius nominatus, quàm natus, &c. Geneſ. 258.c.1.E
Iſmahel, vt dicit Methodius Martyr, deſcripſit Chiliades ſeculorum in quibuſdam arcanis, &c. quæ venerunt ſuper nos in miſerabili Hiſpania tempore regis Roderici, &c. Geneſ. 258.c.4.G
Iſmahelem finiſſe dies ſuos in gratia dicunt Iudæi, quia Abraham rogauit pro eo, vt viueret coram Domino, & Deus conceſſit iuxta illud Geneſ. 17. Super Iſmahel quoque exaudiui te, &c. Geneſ. 261. colum. 3. F
Iſmahel habuit duodecim filios, qui ideo dicti ſunt duces

duces Genes.17. quia multa prole creuerunt prius, quam morerentur,&c.Genes. 261..c.3.G
Ismahel quando eiectus est ab Abraham cum Agar matre sua, habebat viginti vel plures annos Gene. 278.c.2.B
Ismahelem ęgrotasse tempore,quo eiectus fuit ab Abraham cum matre sua,dicunt Hebræi, eo, quòd Sara respexerit illum oculo malo,& liuido,sed hoc superstitiosum est, & falsum Genes. 278.c.2.B
Ismahel vixit centum triginta reptem annos, & mortuus est anno ætatis Isaac 123. Genes. 310.c.2.B
Ismahel, filius Abrahæ ex Agar,habuit duodecim filios,quorum primo genitus fuit Nabaioth,qui fuit magnus princeps, & ab illo denominati sunt quidam Populi dicti Nabathæi, habitantes circa Arabiam, quorum meminerũt Poetæ 1.Paralipomen. 35.c.4. K, de alijs vide ibidem. 36.c.1.A
Ismahel erat quatuordecim annorum,quando natus est Isaac Genes.17.1.Paralipome. 36.c.1.A
Ismahel quidam, interfecit Godoliam propter inuidiam,& vt prædaret ea,quæ erant in Masphat.4.Regum 259.c.3.H
Ismahelitæ. Aliquando vocãtur Madianitę, & econtra, propter quandam habitationis vicinitatem,vt patet Genes.37.Genes. 351.c.3.k
Israel. Iudæi vocant Zrael, nam quando nomen Hebraicũ transfertur in litetas latinas, secundum conditionem earum, non ita sonat sicut in hebræo Genes. 103.c.2.B
Israel aliquando capitur stricte,pro multitudine duodecim tribuum, aliquando pro tota multitudine tam duodecim tribuum, quam leuitarum Numer. tomo 2 158.c.4.K
Israel dicebatur Populus domini dupliciter,&c. Iosue tomo secundo 163.c.4.F
Israel quare dicatur hęreditas Dei,1.Regum tomo 1. 173.c.3.F
Israel dupliciter accipiť, vno modo pro toto Populo collecto ex duodecim tribubus, &c. Alio modo,p quadam parte istius Populi collecta ex duodecim tribubus, quæ constituebant vnum regnum per se &c.2. Paralipo. 228.c.2.B
Israelitæ. Primo habuerunt duces. secundo reges.tertio duces, sed ad vltimum reges habuerunt. 345.c.4.H
Israelitæ non habitauerunt quiete terram promissionis, vsque ad quatuordecim annos post transitum Iordanis Exo.tomo 1 100.c.4.H
Israelitæ ibant ter singulis annis in locum Sanctuarij, Matth tomo 6 207.c.4.F
Israelitæ quare fuerunt translati, in Assirios per Salmanasar,4. Regum 180.c.3.F
Omnibus Israelitis prohibita erat rasio in nouacula, tonsio tamen erat permissa Num.tomo 1.69.c.2.A
Soli Israelitæ laici soluebant iura pro ministris Sanctuarij,Matth.tomo 6 208.c.2.B
Beneficium præstitum Israelitis in exitu de Aegypto in duobus consistit, Matthæ. tomo 7.283. colum.1.D
Israelitæ recesserunt a monte Synai die secundo, mẽsis secundi,anni secundi, ab exitu de Aegypto.Nu. tomo 1. 3.c.3.K
Israelitis permittebatur probatio Zelotipiæ, libellus repudii, & vsura ad gentes, & ad conuersos ad Iudaismum,&c.propter imperfectionem suam, quæ omnia vetita sunt in nouo testamento Nu.tom.1. 61.c.4.K
De ordine procedendi populi Israel per desertum, similiter & leuitarum,Num.to.1 15.c.1.C
Israelitæ peccauerunt petendo a Moyse, vt mitteret exploratores &c.Num.tomo 1 178.c.4.F
Israelitæ ætatis viginti annorum, qui exierunt de Aegypto,mortui sunt in deserto, & vna ex causis prædictæ mortis fuit eorum pusillanimitas, & seruilis conditio,Num.to.1 190.c.3.F
Israelitæ intrauerunt in terram Chanaan, die decimo mensis primi anni quadragesimi primi ab exitu de Aegypto Iosue 4.Num.to.1 212.c.4.k
Israelitę steterunt in vna mansione in deserto fere per triginta septem annos,scilicet,vsque ad principium anni quadragesimi ab exitu de Aegypto, & quæ acciderunt toto illo tempore in illa mansione,non scribuntur. Mansiones tamen anni quadragesimi scribuntur,Nu tom.1 215.c.1.B
Israelitis & conuersis ad iudaismũ generale erat omne,quod erat pœnale, siue in cæremonialibus siue in iudicialibus, & in omnibus obligationibus, solũ differebant quantum ad leges, quæ dabant aliquem honorem, vel principatum,quia his legibus non participabant conuersi ad iudaismum,Nu.to.1. 225.c.4.F
Israelitas voluit Deus distinctos esse ab alijs gentibus in rebus & in signis,Num.tomo 1 227.c.4.I
Israelitæ habent consuetudinem, effundere cum aliquis moritur,totam aquam,quæ erat in vasis, quia iudicant illam aquam esse immundam &c. Num. tomo 1 271.c.2.B
Israelitæ comedunt nunc azymos panes, non tamen Agnum Paschalem, Nu.tom.1 273.c.1.A
Israelitæ non sunt nunc obligati ad obseruandum cęremonias expiationis, & si non aduenisset nouum testamentum, sed esset sicut quando erant apud Babylonios,Nu.to.1 273.c.2.A
Israelitæ non peccauerunt non occidendo Gabaonitas propter iuris ignorantiam &c. Iosue tomo 1. 167.c.1.E
Quando Israelitæ ibant ad bellum, quem modum tenerent,Iudi. 65.c.2.E
Israelitæ venerunt bis in Cadesbarne, Iudi. 111. colum 4.G
Israelitis vetitum erat aliquam terram capere ad vniẽdum terræ suæ,Iudi. 117.c.4.F
Irsraelitæ peccauerunt occidendo paruulos Beniamin &c.Iudi. 214 c.1.A
Israelitæ peccauerunt occidendo paruulos, & mulieres Iabes Galaad, nisi id feciissent ex diuina dispensatione,Iudi. 220.c.4.F
Israelitæ in Aegypto,tempore prosperitatis, erant sub dominio Ioseph,& tandem sub Pharaone. Et ipsi inter se habebant aliquos iudices, sed veniente postea tempore aduersitatis verisimile est, quòd ipsi non haberent inter se aliquos iudices, vel dominos de se ipsis, sed præponebantur eis iudices & præfecti de Aegyptijs, vt premerent eos. Post exitum vero de Aegypto fuit alius modus regiminis eorũ sub Moyse quadraginta annis, 1. Regum tomo 1. 1.c.4.G
Sed post acquisitam terram promissionis vsque ad dispersionem eorum post Christi mortem quod durauit fere tempore duorum millium annorum,Iudæi habuerunt triplicem modum regiminis, scilicet, per iudices, per reges, & per pontifices &c. ibidem
Quando Israelitæ pugnabant contra aliquam ciuitatẽ gentilium, qui non erant Chananæi, & eis resistebant, debebant interficere viros relictis fœminis, Deuter. 20. secus tamen si pugnarent in campo.2. Regum 53.c.4.k
Israelitas, cum essent peccatores, & idolatræ,multoties

ties liberabat eos Deus ab aduersarijs propter multa,4.Regum 63.c.4.k

Israelitę quare fuerũt translati in Assyrios per Salmanasar, 4.Regum 180.c.2.I

Israelitæ, qui manserũt post captiuitatem factam per Salmanasar, non habuerunt aliquem regem super se, nec ausi sunt illum constituere propter multa &c. sed subiecerunt se regi Iuda 4. Regum 238. colum.1.A

Non omnes Israelitæ decem tribuum translati sunt in Assyrios, nam aliqui manserunt illa vice,vt patet 2.Paralipomenon 34.&35. 4.Regum 237.colum.1.E

Cum Israelitæ translati fuerunt in Assyrios per Salmanasar, manserunt multæ ciuitates in regno Israel, quas non cepit, scilicet, de tribu Ephraim, & Manasse,& de Simeon,& Nephtali,2.Paralipom.34.4. Regum 255.c.2.B

Israelitæ in Babylone nõ sunt coacti seruire Chaldęis sed erãt sicut ipsi Babylonij. Hoc tamen solum habebant seruitutis, quòd si vellent redire in terram suam, non permittebantur. Sic etiam fuit de decẽ tribubus translatis in Assyrios, quia non fuerunt subiecti seruituti Assyriorum, sed data est eis terra ad colendum,quam colebant pro se &c.4. Regum 257.c.1.B

Israelitæ fugientes in Aegyptum, mortuo Godolia, peccauerunt propter multa,4.Reg.260.c.2.A,Ieremias tamen descendens cum eis, non peccauit, ibidem.

Israelitæ stetérunt in Aegypto annis ducentis & quindecim,vel quasi,1.Paralip.40.c.1.B,& 104.c.1.D,& Genes. 254.c.4.G

Israelitas iuuabat Deus multis modis cõtra inimicos Paralip. 158.c.3.C

Israelitæ laudabiliores erant cæteris populis, & ideo magis familiares in multis,1.Paralipomenon, 203. colum.4.F

Israelitæ poterant dici populus Dei dupliciter vno modo generaliter, & alio modo specialiter &c. 1. Paralip.204.c.1.C,Et ad legem,quam Deus dedit, nõ obligabantur Israelitæ, nisi Deus præciperet, vt illã susciperent,sed Deus non prȩcepit,sed persuasit suscipere illam, inducendo eos ad hoc per multa beneficia,quæ eis conferebat propter quæ obligabantur suscipere legem, quam ipse dabat,Exo.19 1.Paralip. 204.c.3.F

Israelitæ acceperunt in dominum Deum suum obligando se ad seruandum legem suam,Exo.19.Et sic Deus accepit Israelitas in populum suum specialem,sicut ipsi acceperunt Deum,in Deum speciali ter,1.Paralip. 204.c.3 G

Israelitæ erant tanquam coloni Dei,1. Paralipomenon 338.c.4.I

Israelitæ non peccauerunt recedendo a Roboam, nõ admittente petitionem eorum, 2. Paralip.140.col. 1.A,Sed Israelitæ non ausi sunt petere a Salomone Alleuiationem,quam petierũt a Roboam propter multa,2 Paralip. 140.c.1.C

Israelitæ,cum essent in prosperitate, quare relinquerent Deum, & colerent idola, 2. Paralip.160.c.1.B, & 162.c.2.C

Quare non omnes Israelitæ fuerint occisi a Romanis,sed dispersi sunt per totum mundum &c.2. Paralip. 183.c.4.G

Cætera de Israelitis,vide in dictione Iudæi.

Italia. Dicebatur Olim Magna Græcia, deindeà cuiusdam regis nomine, Saturnia dicta, mox & Latium appellata est, eo quòd ibi latuerit Saturnus, a Ioue sedibus suis pulsus &c. postremò ab Italo Siculorum rege ibi regnante, Italia dicta est &c.Genes. 4.c.2.C

Italicus. Quilibet Italicus poterat dici Romanus, propter excellentiam vrbis.ff.ad municipa.l.Roma.Matth.tomo 3 178.c.3.G

Iter. In itinere multa pericula solent accidere, &c. Genes. 381.c.4.K

Iter Sabbathi,de quo Actu.1.qualis sit,Exo.to.1.82.c. 3.F,& 135.c.2.A

Ithamar. Filius minor Aaron præerat meraritis, & gersonitis, qui portabant partes tabernaculi. Et Eleazar præerat Caathitis, Nu. 4.Exo to.2 202.c.3.H

Ituræi.,& Naphæi.

Iturę,& Naphę,de quibus primo Paralipomenon 5. Qui venerunt in adiutorium Agarenorum, fuerunt descendentes ab Ismahele sicut Agareni. Nã Itur,& Naphis, a quibus sic denominantur, fuerũt filij Ismahelis 1.Paralipom.1.& Genes.25.1.Paralip. 83.c.4.F

Iubere. Dei duplex,nam aliquando Deus iubet vocaliter,quãdo scilicet, per Angelos mandat aliquid vt in datione legis ad Gal.3.&c.aliquando vero iubet intellectualiter, quando iubet Angelis aliquid facere &c.2. Paralipomenon, 110. colum.3.F

Deus dicitur iubere locustis, quia id, quod Deus vult locusta exequitur tanquam si intelligeret, 2. Paralipom. 110.c.3.F

Iubilæus. Quando inciperet fieri,Exo.tomo 1. 206.c.2.D

Annus iubilæi quare non obseruetur nunc apud Iudæos,nec annus remissionis,Exo.to.1 95.c.2.E

In anno iubilæi seruus fiebat liber cum vxore, & liberis,& in hoc differebat annus iubilęi a cæteris annis remissionis, quia in alijs annis non fit remissio generalis,sed bene in iubilæo &c.Exod.tomo 1. 208. colum.3.I

Iubilæus erat maximum festorum, Leuiti. 290.c.2.A

Annus iubilæi,apud Hebræos, erat annus quinquagesimus, sed dupliciter computant eum quinquagesimum,quidam inclusiue & alij exclusiue. Et iuxta primos, annus præcedentis iubilæi intrabat in numerum, & postea septem hebdomadæ annorum, quæ faciunt quinquaginta, similiter iuxta illos annus remissionis & iubilæi coincidebant. Alij non computant annum iubilæi præcedentis, sed vltra septem hebdomadas addunt vnum annum. Et ille erat quinquagesimus, & dicebatur annus iubilæi. Et ista opinio est verior & rationabilior quam præcedens Leuit. 290.c.2.C

Totum tempus Iudæorum diuidebatur per Iubilæos, & similiter diuidit eum Eusebius, Leuitic. 290. colum.3.F

In anno præcedente iubilæum fiebat clangor buccinæ, vt communiter tenent Doctores, & fiebat ad lætitiam futuri iubilæi exprimendam, Leuit.291.c. 2.A. Et iste clangor fiebat in die propitiationis, scilicet,decima die mensis septimi. Et causa huius assignatur,ibidem,291.col.3.G.

Et fiebat iste clangor die prædicta in vniuersa terra Iudæorum,ibidem.

Iubilæum vocamus nos vulgariter annum indulgentię,Leuit. 291.c.4.k

In anno iubilæi reuertebatur homo ad possessionem suam, & hoc, nullo dato pretio, & intelligitur de possessionibus rerum immobilium &c. Leuitic. 292.c.1.A,& 294.c.1.D

Cuius duplex assignatur causa,prima in fauorem pau perum,

perum, secunda & præcipua, vt non confunderen tur tribus,& familiæ,&c.Leui. 292.c.i.E
Quòd annus Iubilæi non contingeret longiori tempore,assignatur causa,Leui. 292.c.2.B
Iubilæum non seruant nunc Iudæi, quia nunc cessat causa obseruationis,nam institutum est ne confunderentur tribus familiæ,& possessiones earum,quę erat assignatæ certis tribubus, & familiis, per quas distinguebantur, sed Iudæi non habent nunc illas possessiones,&c. Leui. 293.c.3.F
Quiante Iubilæum non redimebant possessionem vẽditam,in anno Iubilæi recuperabant, sed nihil fructuum,etiam si maiores essent quàm sors. Si vero redimebant ante Iubilęum fructus computabãtur in partem sortis deductis expensis,&c. Et sic emptor parum lucrabatur:bene tamen si non redimerentur ante annum Iubilæi, &c. Leuiti. 294. colum.4 F
Iubilæi præceptum per se sumptum magis debet vocari iudiciale, quàm cæremoniale, licet aliqua essent in eo,quæ ad cæremonias satis deduci possent, Leui. 295.c.2.D
Iubilęi priuilegio non gaudebant conuersi ad Iudaismum,quo ad redemptionem,Leui. 298.c.1.B
Iubileus solum erat ad tollendas seruitutes, & vt redirent immobilia vendita dominis suis secus tamen de rebus mobilibus,Leui. 338.c.3.G
InIubilęo res vendita immobilis debebat redire, non ad quemlibet venditorem,sed ad eum, qui habuit hoc,iure hæreditatio, & non ad quemlibet habentem iure hæreditario,sed solum ad eum, qui haberet in sorte hæreditatis suæ,&c.Leui. 353.c.1.A
Iubilæus dicitur a iouel,quod in Hebræo significat cornu vel tubam,Iosue tomo 1. 101.c.1.D. Ruth. 260.c.3.k

Iudas. Interpretatur confessio vel laus, Genes. 404.c.3.I
Iudæ generationem scripsit Moyses, & non aliorum fratrum eius, & assignatur causa huius, Geneſis, 351.c.4.G
Sors Iudæ est inferior omni terra promissionis, quia est in latere Australi totius illius terræ, Geneſis, 352.c.4.H
Laus Iudæ attẽditur in robore,quia inter fratres suos robustior erat,& in multis moralibus, & naturalibus habitibus, & potentiis excellebat,erat similiter cęteris fratribus eloquentior. Et tribus Iuda fuit prima,quæ ausa est intrare mare Rubrum , &c. Geneſis, 404 c.3.H
Iudæ laudes dicuntur,Gen. 404.c.3.H
Iuda quare dicatur catulus Leonis,Genes.49.Geneſis 404.c.4.H
Iuda quomodo ad prædam ascendit, Geneſis, 405: colum.1.A
Iuda quomodo requiescens accubuit, vt Leo, Gen. 405.c.1.E
Quomodo vsque ad Christum nunquam defuerunt regentes de tribu Iuda, Gen. 405.c.2.D
Ad Iudæ petitionem, quare concessit Iacob, Beniamin, & non ad petitionem Ruben, Leuiti. 375. col.3.F
Tota sors Iudæ fuit Meridiana , Iosue tomo 2.4. colum.3.G
Sortis Iudæ frons Orientalis solum est latitudo maris salsissimi, ideſt, vsque ad locum, vbi coniungitur Iordani, Iosue tomo 2. 90.c.3.I
Post Iudæ progenies narrantur 1.Paralipom.4.progenies Symeon, & tribus Iuda, quia tribus Iuda, & Symeon videbatur esse vna tribus eo quòd erant in vna sorte, &c. 1.Paralipo.66.c.3.F.& 72.c.4.G
In enarratione progenierum filiorum tribus Iuda, scilicet, in 2. 3. & 4.capitu.primi Paralipomen. pauci viri computantur, & ratissimi, & factum est hoc propter duo, primo, quia liber Paralipomen. est suppletiuus eorum, quæ deficiunt in aliis libris. Et quia in multis libris causatur obscuritas historiæ propter hoc, quòd generationes eorum, de quibus agitur in historia, sunt ignotæ. Et ideo Esdras attendit enarrare principaliter historias primogenierum illorum, de quibus agitur in aliis libris. Et non ponũtur generationes eorum continuatæ. Secundò, quia inter Hebræos in tribu Iuda fuerunt aliqui viri famosi, de quibus nihil erat dictum in aliis locis Scripturæ. Et ideo Esdras voluit agere mentionem de illis, &c. 1.Paralipom. 66.col.4 F
De tribu Iuda orti sunt principes, eo quòd Iudas fuerit fortissimus, vt dicitur 1.Paralipome.5.quod habet intelligi de omnibus principibus, qui fuerunt in populo, siue tempore Regum, siue prius. Sed principaliter intelligitur de regibus, 1. Paralip. 77.col.3.F
Tribus Iuda, in numeratione populi, numerabatur per se propter duo. primo, propter multitudinem. secundo propter dignitatem, &c. 1.Paralip. 237.c.4.G
Iudas filius Iacob non peccauit accipiẽs Chananęam in vxorem, similiter neque Simeon,1.Paralipom. 42.c.3.G
Tribus Iuda fuit excellentior cæteris tribubus in multis.2.Paralipom. 146.c.3.k
De Iudæ Galilæi rebellione, Matthæi tomo 6. 270. colum.3.K
Iudas Iscarioth Apostolus fuit ex Galilæa oriundus, sicut, & cæteri Apostoli, & fuit de quodam vico Galileæ dicto, Iscarioth,a quo dictus est Iscariothis. E vbicunque ponuntur nomina omnium Apostolorum, dicitur, & qui tradidit eum, & hoc propter multa, Matthæi tomo 3. 231. col. 4.k
Et iste Iudas semper fuit malus. Christus tamen elegit in Apostolatum propter multa, ibidem. 232.c.2.D
Cum Iuda proditore egit Christus non quidquid absolutè potuit, quia sic posset eum nunc saluum facere, sed egit quantum æquum & bonum fuit fieri, distrahendo illum a peccato. Obseruato, ne malus scandalum causaret, quòd fortè fieret, si Christus diceret Iudæ: Tu me trades, ideo non facias,&c. Matthęi tomo 3. 233.c.1.A
Iudas viuente Christo, miracula faciebat, Matthæi tomo 4 267.c.2.E
Pecunia quam portabat Iudas in loculis, Christi erat pleno iure, Matthæi tomo 4. 287.c.4.H
Iudas Iscariothes fuit auarus,& fur & diabolus,multo tpe antequã vẽderet Chrm. Et Chrs in quantũ hõ omnem adhibuit diligẽtiam, ne Iudas periret,&c. Matthęi tomo 5. 184.c.3.I
Iudas Christi proditor quare se laqueo suspenderit, Parado. 84.c.3.G
Iudas proditor nõ ideo crepuit medius, & effusa sunt viscera eius,vt per illam partem exiret anima eius, & non per eos,vt quidam insani dicunt,sed dicendum,quòd factũ est hoc in pęnam Iudæ, & in ęternam ignominiam,Parad. 123.c.4.I
Iudas Iscarioth erat auarus, & fur, & loculos Christi habens,Matthęi tomo 5. 184.c.3.I
Christus inquantum homo, adhibebat omnẽ diligentiam,ne Iudas periret,Mat.to.5. 184.c.4.G
Quomodo intelligitur illud; ℣ Bonũ esset Iudę, si natus non fuisset,Mat.to.5. 188.c.2.A

Index in omnia Opera

De secta Iudæ Galilæi, Mat. tomo 1 191.c.4.G

Iudas Galilęus, & Theodas diuersis temporibus se Messias esse voluerunt ostẽdere, Matthæi tomo 4. 227.c 2.D

Iudaismus. Conuersi ex Iudaismo non debent detestari, neque vilipendi, neque contristari, vt patet extra de rescriptis, Deut. 5.c.4.K

Conuersi de Iudaismo in duobus conquerebantur, Matthęi tomo 5 181.c.4.K

Status Iudaicus semper erat mutandus, etiam si Iudæi seruarent ex parte sua id, quod erant seruaturi, quia Deus non dederat legem veterem tanquam semper mansuram, sed vt quoddam manuductiuum, ad inducendum postea legem noui testamenti, vt declarat Apostolus ad Galat. 3. & 4. Iudicum 18.c.3.G

Iudaicum ritum tenentes diuidebantur in duas partes, scilicet, in filios Israel, & in aduenas, & filii aduenarum semper vocabantur aduenæ, & non filii Israel, Matthæi tomo 6 194.c.2.B

Iudaizare. Non est facere omnia, quæ faciũt Iudæi, aut credere omnia, quæ credunt Iudæi, sed facere omnia, quæ faciunt soli Iudæi, aut quę conueniunt solis Iudæis, & credere ea quæ credunt soli Iudęi, Exo. tomo 1. 255.c.2.E

Iudæa. Est quasi vltima pars Asiæ, versus Occidentem, Gen. 26.c.2.E

Iudæa est Australis respectu Mesopotamiæ. Genesis, 66.c.3.F

Iudæa, dupliciter accipitur; vno modo strictè, Matthæi tomo 1 65.c.2.A

Iudæa accipitur quadrupliciter, vno modo pro tota terra Iudęorum; alio modo pro terra sortis Iudæ; tertio modo pro terra, quam Iudæi possidebant tempore Christi; quarto modo pro vna medietate regni Iudæorum, Matthæi tomo 1. 141.c.2.A Matthæi tomo 5. 75.c.1.E

In Iudæam venit Christus prædicare, & miracula facere; & in Iudæa incipiunt narrari eius gesta, ab illo Matth. 19. scilicet, Cum consummasset Iesus sermones hos, migrauit a Galilæa, & venit in Iudęam, Matthęi tomo 5. 75.c.2.E. Venerat tamen prius in Iudęam, sed propter æmulationem Iudæorum, & specialiter Pharisęorũ reliquit Iudęam ibi. 75.c.3.K Veniebat etiam a Galilęa in Iudęam in diebus festiuis, in quibus Iudęi soliti erant ascẽdere ad tẽplum in Ierusalem, & maxime in festo Azymorum, & tunc prędicabat, & faciebat miracula, de quibus nihil tangit Matthęus, bene tamen Ioannes capit. 2. 3. & 5. Matthęi tomo 5. 75.c.4.K

Iudęa multipliciter accipitur vno modo strictissime, pro terra illa, in qua erat tribus Iuda, secunda pro tota illa terra, quę erat regnum Iuda. tertio modo pro tota illa regione, in qua habitabãt Hebręi, excepta Galilęa, & Samaria. Matthęi tomo 6 285.c.2.E

Iudæus. Iudæi. Iudęi obligabantur scire mandata, & meditari in eis, vt patet Exo. 6. alia autem, quę in lege erant, nõ obligabantur scire, sic & nunc tenentur laici scire aliquos articulos fidei. Gen. 19.c.3.F

Iudęorum populi propter periurium Sedecię regis Iudę, qui ab ipso recesserant, cum ipso Sedecia ducti sunt captiui a Nabucodonosor rege Babylonis, incenso templo, & vrbe destructa, sed Cyrus rex Persarum remisit in Ierusalem circiter quinquaginta millia Iudęorum, vt ędificarent templum, Et mansit inchoatum vsque ad secundum annum Darii secundi, & tunc Agęus & Zacharias incęperunt Prophetare, &c. Gen. 24.c.4.F

Iudæis procedentibus ad bellum contra aliquos grauiter peccantes, Deus mandabat, quòd delerent omnia pecora in ore gladii, Gen, 36.c.3.G

Iudæi computabant annos per Lunationes, & vnam Lunationem pro vno mense, & duodecim Lunationes pro vno anno, & erat annus Lunaris minor anno solari, vndecim diebus, Gen. 27.c.3.F

Iudæi originem trahunt a Chaldæis, quia Abraham fuit natione Chaldæus, vt patet Iudicum 5. Gen. 58.c.1.C

Iudæi obligabantur non comedere carnem cum sanguine. tam ex pręcepto dato Noe & filiis eius, Genes. 9. quàm ex eodem præcepto, vel simili dato Moysi in lege. Leuit. 3. 7. & 17. & Deuteron. 7. &c. Genesis, 120.c.1.D

Iudæi non obligantur nunc ad non comedendum carnem cum sanguine, & tamen si comedant carnem cum sanguine, peccant mortaliter. Prima pars patet, quia istud mãdatum euacuatum est per legem Christi, quæ facit licitum omnem cibum, quia non obligatur aliqua gens ad id, ad quod non obligantur Christiani. Et hoc, quia omnes gẽtes obligatæ sunt ad fidem Christi suscipiendam, Mat. 28. Marci 16. & Ioan. 3. Ideo non possunt obligari ad aliquid, a cuius obligatione absoluit lex Christi, quia tunc daretur, gentes illas non esse obligatas ad legem Christi, & quòd non obligentur ex virtute legis probatur, quia lex Moysi cessauit obligare, ad Hebræ. septimo, translato sacerdotio, necesse est, vt legis translatio fiat, secundum patet, quia agunt contra conscientiam, &c. Gene. 120.c.2.C

Iudæi induuntur vestibus preciosioribus quando vadunt ad Synagogas, sumentes occasionem ex illo Genes. 35. Et mutate vestimenta vestra, Genesis, 341.c.1.A

Inuehitur auctor in Iudæos laudantes filios Iacob, in hoc, quòd non absconderunt iram suam contra Ioseph, Gen. 349.c.1.A

Iudęi deuoti orabant contra templum Salomonis, cum semper orarent vbicunque essent, Genesis, 395.c.2.E

Iudæorum mos in filijs ablactandis, Gen. 277.c.3.F

Iudæi quidam, volentes esse nimis subtiles, in quodam libro, quem ipsi vocant Defensorium fidei, quid respondeant ad illam auctoritatem de aduentu Messiæ, Genes. 49. scilicet, Non auferetur sceptrum de Iuda, in qua responsione aberrant dupliciter & decipiuntur, Genesis. 406.colum.3.H

Alii exponunt, accipiendo Silo pro loco, & dicunt esse sensum, non recedet sceptrum Iudæ donec occidat, vel cadat Silo, ideſt, nullus erit rex de tribu Iuda, donec occidat Silo, ideſt, donec cadat ab honore suo, scilicet, sublata inde arca, quia paulo post ablationem arcæ de Silo, assumptus fuit Dauid in regem, qui fuit primus rex de tribu Iuda. Et fundant hanc expositionem in æquiuocatione duarum dictionum Hebraicarum, quarum altera ponitur, vbi nos habemus, auferetur. Et altera vbi nos habemus veniat, prima est, iacur, quę significat, auferre, vel accedere, secunda est meno, quæ significat venire, vel occidere, ideſt, cadere, quod ptinet ad Solẽ, vt cũ dicimus Solis occasum, vel dicimus occidere, vel cadere domos, &c. Sed dato, q̃ sensus iste sit verus, nõ ifi cõsonat cũ verbis sequẽtibus. s. Ad ipsum gẽtes aggregabunt, vel secũdum nostrã literã; Ipse erit expectatio gẽtiũ, &c. Et ligãs ad vineam asinam suam, & ad vitem, ô fili mi, asinũ tuum. & Pulchriores oculi eius vino, & dẽtes eius lacte cãdidiores. Et ideo non bene, sed falsè

exponitur

exponitur litera. Secundò probatur, quòd ex litera Hebraica non poteſt hic fieri talis æquiuocatio, Geneſis, 406.c.3.k
Iudęos, duabus de cauſis opprimebant Aegyptii, ſcilicet, inuidia, & timore, Exodi tomo 1 4.c.3.F
Iudæorum modernorum ſuperſtitio quędam refertur, quam faciunt Luna decima mẽſis Septembris computando a Lunatione propinquiore æquinoctio, quod eſt in primo gradu libræ, quẽ Sol intrat eodem menſe. Nam tunc accipiunt ad veſperum aues aliquas, quas iugulant effundentes ſanguinem ſuper capita eorum, quos tenere diligunt imprecantes, vt ſi Deus tunc aliquem ſanguinem iudicat venturum ſuper illum, ſit ille, qui aſpergitur, & non alius, &c. quod ridiculum eſt, & erroneum, contra fidem catholicam, Exodi tomo 1 28.c.2.C
Iudęi in Aegypto colebant idola vſque ad tempus fere, quo educti ſunt de Aegypto, Exodi tomo 1. 7.c.2.B
Iudęi erant ſuperſtitioſi, & indocti circa ſacram Scripturam, Exodi tomo 1 28.c.3.F
Iudęi in die propitiationis, nihil comedunt, aut bibunt, ſed tota illa die vacant lectioni, & orationi, Exodi tomo 1 84.c.2.D
Iudęi vendentes vinum in Sabbatho, credunt ſe non frangere Sabbathum, Exodi tomo 1 85.c.4.I
Iudęi moderni obſeruant ritum Azymorum, ſed non agni, quia pro comeſtione Azymorum non fuit determinatus locus, aut terra, bene tamen pro immolatione, & comeſtione agni, Deuteron. 16. illa, ſcilicet, ciuitas ſola, in qua eſſet tabernaculum Domini, Exodi tomo 1 87.c.2.C
Iudæi, cum exirent de Aegypto, putauerunt ſe ire in Chanaan per terram Philiſthinorum. & ideo paucos cibos attulerunt ſecum, Exodi tomo 1. 92. col.3.K
Iudæi moderni quare nunc non ferant in veſtibus ſuis fimbrias hiacyntinas, quemadmodum præcipitur, Num.15. Exodi tomo 1 95.c.3.H
Iudæi fecerunt tres manſiones ante mare Rubrum, Exodi tomo 1 104.c.3.k
Iudæi petierunt arma ab Aegyptiis, quando recedere voluerunt, & Aegyptii gratis illis cõceſſerunt, quia ibant ad ſacrificandum, nam Iudęi intra Aegyptũ non habebant arma, Exodi tomo 1 104.c.4.k
Iudęi adorabant contra Occidentem, vt diſſimiles eſſent gentibus, qui adorabant contra Orientẽ, & hoc, vel quia ſtellę, quę dicuntur adorare Deum. Eſdrę 2. tendunt ab Oriente in Occidentem ſecundũ motus raptus, &c. Exo. to. 1. 154.c.1.C
Iudæi iurantes in ſuo Thorath, tenẽtes, quòd multa, quæ ibidem continentur, abolita ſunt non peccãt, & eodem modo poſſumus nos iurare, ſicuti iurare mus ſupra quandam Bibliam, &c. ſecus tamen ſi iudęi crederent totam illam ſcripturam adhuc obligare, nam ſic iurando peccant, quia eſt actus oppoſitus actui fidei, &c. Exodi tomo 1. 253. colum.3.K
Deus docuit Iudęos habere illum in magna reuerentia. Exodi tomo 1 159.c.2.A
Iudęi multis gaudebant priuilegiis, quibus non gaudebant conuerſi ad iudaiſmum, Exodi tomo 1, 240.c.3.G
Iudęi erant crudeles nolentes aliis benefacere, Exodi tomo 1. 245.c.2.E
Iudęi dicunt Euangelium eſſe confícta quędam mendacia, Exodi tomo 1 253.c.1.C
Iudæorum potiſſimum iuramentum erat iurare per Thorath, accipiẽdo eã in manib', Exo. t.1. 253.c.1.E
Iudæi facientes Chriſtianos iurare in nomine Ieſu, vt cõiter peccant mortaliter, Exo. to. 1. 254.c.1.A
Omnes Iudæi credunt Ieſum Chriſtum fuiſſe peſſimum virum, & purum hominem, Exodi tomo 1. 254.c.1.A
Iudæi credunt maius malum eſſe iurare in nomine Ieſu Chriſti, quàm iurare in nomine omnium deorum Gentilium, Exodi tomo 1 254.c.1.C
Iudæus putans Chriſtum fuiſſe ſanctum Prophetam, & nullum malum egiſſe, neſciens ipſum eſſe Deũ, non peccaret iurans in nomine Chriſti, ſi iuramentum referat ad Deum, Exodi tomo 1. 254.c.1.C
Nulli Iudæo, vel Chriſtiano licitum eſt iurare p crus Machometi, Exodi tomo 1 255.c.4.F
Status Iudæorum fuit ſtatus imperfectus ordinatus ad perfectionem per Chriſtum inducendam, Exodi tomo 2 18.c.4.F
Maximum beneficium temporale, quod Deus contulit Iudæis, fuit liberare eos de Aegypto, Exodi tomo 2 91.c.2.E
Iudæis obſeruãtibus ſabbatha, multa Deus exhibebat, & non obſeruantes tradebat in erumnas, Iſa 58. Exodi tomo 2 111.c.1.A
Iudæi vocati ſunt ſeptimi a Sabbatho, Exodi tomo 2. 111.c.1.E
Deus voluit Iudæos a multis abſtinere propter diuinum cultum, Leui. 94.c.4.H
Conſuetudo erat, apud Iudæos, capita habere cooperta, & velata, potiſſimè in locis ſacris: nemo enim orabat nudo capite, aut ſacra loca intrabat, & hoc erat apud illos in vſu, ex illo Exo. 3. quando abſcondit Moyſes faciem nolens aſpicere contra Deum, & hoc obſeruabant Sacerdotes in Sanctuario, quibus datæ ſunt mitiæ, &c. Sed in nouo teſtamento aliter fit, nam mulieres debent habere capita velata, &c. iuxta illud 1. Corinth. 11. Omnis autem vir orans, &c. & aſſignatur ratio diuerſitatis, Leuit. 131.c.2.D
Iudæi non tenebantur ad leges purificationum immunditiarum, niſi cum eſſent in terra Chanaan, vel in deſerto habentes ſecum Sanctuarium, Leuiti. 148.c.3.H
Iudæi in Aegypto, ſacrificabant dæmonibus, propter quod Deus induxit ſuper eos multas tribulationes magnas, & horrendas calamitates, Leui. 173.c.4.k
Iudæi conſueuerant geſta memorabilia in lapidibus ſcripta relinquere, &c. Ioſue tomo 2 188.c.2.E
Iudæi non venebantur feras canibus ad eſum, nec aues aliis auibus rapacibus, Leuiti. 176. columna 2. E
Iudæos quomodo euomuerit terra ſua, iuxta illud Lenit. 18. Cauete ergo, ne & vos ſimiliter euomat, Leui. 185.c.3.k
Iudæi aliquando in tantum coluerunt Deos alienos, vt proſequerentur cultores veri Dei ad mortem, vt patet Iudicum ſexto, de volentibus occidere Gedeonem, &c. Leuit. 186.c.3.H
Et aliquando reſponderunt publicè, ſe magis velle colere idola, quàm Deum cœli, vt habetur Iere. 44. Leui. 186.c.3.G
Iudæos, quia crudeles erant, inducebat Dominus ad miſericordiam, & pietatem habendam cum brutis, & cum volatilibus, &c. Leuit. 187.colum.4.k
Et præcipue erant crudeles circa panperes, Leuiti. 254.c.3.F.& 267.c.1.B
Iudæi, & Romani ſunt valde auari, iuxta dictum vnius gloſæ. Nullam gentem legimus Iudæis, & Romanis auariorem. Leuitico. 188. columna 2. E
Iudæi non ſcindebant barbam, ideſt, radebant, ſicut nec in rotundum tõdebant comã, Leui. 199.c.3.G

niſi in certis caſibus,ſcilicet,in mundatione leproſi.Leui.14.Leui. 199.c.4.G
Iudæos ad fidem conuerſos non abhorret Eccleſia, nec dicit eſſe contemnendos,nec excludit ab eccleſiaſticis beneficiis, vt patet de reſcript. cap.eam te. Leui. 205.c.2.E
Iudæis erat prohibitum inter ſe habere Gentiles, niſi conuerterentur ad ritus ſuos. Et hoc ſpecialiter prohibitum erat de Chananæis, nam ex aliis gentibus non erat ſic prohibitum, niſi quantum ad contractus matrimoniorum,& cibos conſecratos idolis. Iudæi tantùm ſe ſubtrahebant quantùm poterant, quia erant illis ſcandalum propter deos eorũ. Leui. 207.c.2.C
Iudæorum ſeparatio a cęteris gentibus inchoata fuit in Abraham, & conſummata in datione legis in monte Synai,Leui. 216.c.1.B
De Iudęorum diuerſo principatu,pro diuerſis temporibus,Leui. 220.c.3.K
Iudæis vetitum erat accipere vxores ex gentibus,Nu. 36.niſi ex aliqua diſpenſatione, vt patet, Leuit. 222.c.3.I
Apud Iudæos, cum aliquis homo mortuus eſſet,mos erat totam aquam domus effundere, putantes quidem aquam eſſe immundam, propterea quòd ibi eſſet mortuus, ſed alii arbitrabantur, quòd anima illius mortui ſe lauaret ĩ aqua,& quòd ex hoc aqua eſſet immunda,Leui. 237.c.4.K
Inter Iudæos nõ poterant aliqui eſſe excellenter diuites ſuper alios. Primogeniti erant ditiores in poſſeſſionibus,eo quòd ipſis dabantur duplicia,quàm cuilibet aliorum filiorum,Deuteron.21. Et hoc tã in bonis mobilibus,quàm in immobilibus, Leuit. 292.c.1.B
Apud Iudęos non vẽdebantur proprię poſſeſſiones, ſed locabantur, quia ſolum manebat ille contractus ad certum tempus. & quando aliqua res vendebatur, æſtimabatur quantus eſſet eius maximus valor ab vno iubileo ad alterum, Leuiti. 294. colum.4.G
Iudæi erant proprie ſerui Dei abeo pure redempti, Leuit. 303.c.2.B
Iudęus poterat ſe vendere alicui conuerſo ad Iudaiſmum. Et tunc niſi ſe redimeret, vel cognati eius ipſum redimerent,manebat ſeruus vſque ad annũ iubilei.Leuit.304.c.3.F. Nam alii non cognati,vel non affines non poterant redimere, inuito Domino,ibidem. 305.c.2.A
Iudæus Iudæo venditus non ſe poterat redimere, bene tamen ſi venditus eſſe alicui conuerſo ex Gentilitate ad Iudaiſmum,Leuit,305.c.1.A.Sed qualiter deberet fieri redemptio, ibidem. 305.c.2.E
Deus aliquando pugnabat pro Iudæis, vt probatur exemplis,Leui. 310.c.3.F
Magna Iudæorum multiplicatio in Aegypto refertur,Leui. 311.c.2.C
Iudæorum captiuitas aliquando dicitur ergaſtulum, Exodi 6. Aliquando fornax ferrea, Deuterono.4. Leuit. 312.c.3.F
Quando Iudęi patiebantur hoſtes propter peccata ſua, Deus concitabat illos contra Iudæos, ipſi tamen hoſtes arbitrabantur facere illud viribus ſuis, Leuit. 314.c.1.C
Punitionis Iudæorum a Deo aſſignatur ordo, Leui. 315.c.1.B
De Iudæorum incredulitate,Mat.to.4. 155.c.2.D
Inter Iudęos articulus reſurrectionis generalis, erat problematicus, Matthæi tomo 4 205.c.1.D
Iudæos legimus comediſſe filios ſuos, &c. Leuiti, 317.c.1.D
Iudæi vſque hodie habent timoris, & pauoris maledictionem,Leui. 318.c.4.I
Iudæi venerunt in montem Synai prima die menſis tertii, Exodi 19. & receſſerunt inde anno ſecundo ab exitu Iſrael de Aegypto menſe ſecundo die ſecunda menſis,Nume.10.Numeri tomo 1. 3.c.3.k. & 7.c.1.B.Leui. 6.c.3.G
Inter Iudæos,qui condemnati ſunt, vt non intrarent in terram promiſſionis,aliqui magis peccauerunt, & iſti primo mortui ſunt,& duriore morte,vt dicũt Iudæi, & forte non mala,Num.tomo 2. 2.c.2.D
Iudęis dabat Deus tria dona, meritis ſanctorum fratrum,ſcilicet,Moyſi,Aaron, & Mariæ, vt dicunt Iudęi,ſcilicet, aquam propter Mariam, & ideo ipſa mortua defecit aqua in Cadesbarne, nubē propter Aaron,& ideo ipſo mortuo,dicunt ceſſaſſe,Manna propter Moyſem,& ideo ipſo mortuo ceſſauit, ſed omnia iſta falſa ſunt,Num.tomo 2 2.c.3.F
Iudæi ſunt obcæcati nõ ſolum in intellectu practico, ſed etiam in ſpeculatiuo, poſtquam Chriſtum noluerunt recipere,Num.tomo 2 38.c.2.E
Iudæi quare dicantur populus Dei per excellentiam, Numeri tomo 2 97.c.3.F
Iudęi filii ſunt contradictionis,Deut. 8.c.2.C
Iudęi in duobus excedebant alias gentes, primò quia Deus verus erat Deus eorum, dii autem gentium dęmonia.Secundò,quia Deus Iudęorum reſpõdebat ad omnes inquiſitiones eorum, per ſacerdotes prophetas & ſanctos homines factas, ſed non ſic dii gentium, &c. Similiter excedebant in ordinatione legis, Deut. 19.c.4.G
Iudæi omnem cœli militiam coluerunt, vt patet ex 4.Reg.23.Deut. 21.c.1.A
Iudęi dicunt,quòd Deus diuiſit diuerſas ſtellas diuerſis populis, ita vt quælibet vnum populum regat: Iudęi tamen ſolum Deum habere dicuntur, qui regat eos,ſed improbatur hoc,Deut. 21.c.1.D
Iudæi liberabantur a captiuitate, quando peccatum eorum non erat conſummatum,& conuertebãtur ad Deum,ſed ſi erat conſummatum,non liberabãtur,vt patet de decem tribubus,& de tribu Iuda, & Beniamin,qui conſummauerunt peccatum ſuum in morte Meſſiæ,Deut. 22.c.2.E
Iudæi quare ſteterint in deſerto quadraginta annis, Deuteron. 40.c.1.A
Iudæi ex genere excellebant conuerſos ex gẽtibus ad Iudaiſmum in multis,Deut.82.c.4.H. & 149.c.4.F
Iudæi conuerſi ad fidem Chriſti in primitiua eccleſia, volebant præferri conuerſis ex Gentilitate, ſicut in Iudaiſmo præferebantur conuerſis ex Gentilitate ad Iudaiſmum, Deuteronom. 82.c.4.K
Inter Iudæos erat quadruplex communicatio, Deuteronom. 83.c.1.A
Iudæi dicebantur fratres, amici, & proximi Iudęorum ex genere, non tamen eorum, qui conuerſi erant ex Gentilitate, Deuteronomio, 83.c.1.B
Iudæi petentes regem, non peccarent, ſi ſimpliciter regem peterent,ſed peccauerunt, quia petierunt illum iuxta conditiones regum aliarum gentium,vt patet 1.Reg.8.Deut. 95.c.4.F
Iudęi diſtinguebantur ab aliis gentibus in veſtibus, & erant dupliciter ſignati,ſcilicet,interius per circunciſionem,& exterius in veſtibus per angulos palliorum, ponendo fila ſiue funiculos hyacinthinos, Deuter. 115.c.3.G
De Iudęis refertur hiſtorica narratio a principio, ex qua habeẽ certitudo, cum quibus gentibus habuerint cõmunicationẽ boni,aut mali, vſq; ad pręſens tempus,

tempus,Deuteronom. 119.c.2.A
Iudæi erant valde duri, quia passiones indomitas habebant, tam in irascibili, quàm in concupiscibili, Deuteronom. 124.c.2.A
Iudæi,qui apud nos sunt, aut sunt de Tribu Iuda; aut Beniamin,aut de Leuitis.Deut. 153.c.1.E
Iudæi habẽt illam maledictionem,quę habetur Deuteronom.28.scilicet,Dabit tibi Dominus cor pauidum,&c. Deuteronom. 153.c.2.A
Inter Iudæos non valebat venditio rei immobilis facta ad semper, etiam si venditor vellet renunciare iuri suo,sed in iubileo redibat ad venditores, vel ad successores,Iudi. 15.c.2.D
Iudęi,qui exierunt de Aegypto a viginti annis, & supra,mortui sunt in deserto, & vna causa fuit, præter peccata, quæ hoc meruerunt, quòd habebant cor pauidum,Deuteronom. 153.c.2.E
Multi Iudæorum redierunt in Aegyptum timore belorum tempore Iere. & metu inopię, & similiter in destructione Ierusalem per Titum, multi ducti sunt in Aegyptum a mercatoribus, & vix in Aegypto habuerunt emptores.Deuteronom. 153.c.4.I
Et Ptolomæus rex Aegypti dedit Eleazaro Sacerdoti magno plusquam centum millia Iudæorum, qui erant captiui in Aegypto,propterea quia Eleazarus misit illi septuaginta interpretes Iudęos,q̃ trãstulerunt sacram scripturam,ibidem.
Iudæi,existentes in Aegypto,cùm coluissent idola,& reges Aegypti persequerentur eos, ipsi conuersi sunt ad Deum;& Deus audiuit gemitum eorum, quare inuitis Aegyptiis, fecit Iudæos exire de terra eorum,Deuteronom. 160.c.4.K
Iudæi colebant idola in Aegypto.Deut. 157.c.3.k
Iudæi exponentes illud Deuteronom.33.Deus de Syna venit,& de Seir ortus est nobis, apparuit de mõte Pharam, dicunt, quòd Deus primò præsentauit legem Decalogi Idumęis,qui noluerunt eam recipere præter quintum prœceptum,scilicet,non occides,&c.deinde venit ad Ismahelitas, qui habitabãt in monte Pharam.Et etiam noluerunt recipere prœter sextum prœceptũ.scilicet,non Mœchaberis, &c. Et quòd tandem venit ad Israelitas,&c.sed istorum expositio ficta est,& cõtra sacram scripturam,Deuteronom. 177.c.3.I
Illud Deut.33.& Cum eo sanctorum millia. exponũt Iudæi de animabus Prophetarum, & Doctorum, sed hæc expositio erronea est,Deut. 178.c.2.A
Iudæi ante Hieronymi translationem irridebant christianos,Iosue tomo 1 8.c.2.C
Iudæi,quando trãsierunt Iordanem, erat dies decima primi mensis anni quadragesimi primi exitus de Aegypto,vt patet Iosue 4. Iosue tomo 1. 22.c.1.C
Voluit Deus,vt Iudæi transirent Iordanem cum miraculo,cum possent illum transire sine miraculo, propter multa,Iosue tomo 1 24.c.4.F
Iudæorum status in possidendo terram Chanaan,fuit triplex,primus fuit cum aliquid illius terræ possiderent,nec tamen a bellis cessabant, secundus status fuit in terra promissionis, &c. tertius fuit, cum creuerunt ad maximũ numerum in terra Chanaã, & haberent omnia loca,quę possent occupare,nec iam habebant aliquod bellum,Iosue to.1.32.c.2.A
Iudæi computant annum per lunationes, & duæ lunationes faciunt quinquaginta nouem dies, & sunt duo menses, & sic combinando duos menses, faciunt primum mensem dierum triginta, & secundum dierum viginti nouẽ,& sic consequenter,&c. Iosue tomo 1 35.c.3.G
Iudęorum sententia reprobatur di. quòd duodecim lapides extracti de alueo Iordanis fuerunt primo portati in montem Hebal,& Garizin, & postea in Galgala,&c.Iosue tomo 1 76.c.3.G
Dicendum ergo, quòd prædicti lapides non sunt portati,nisi in Galgala, vbi fixi sunt, ibidem, 77.colum.2.E
Iudæi Moderni sepeliunt in arena præputia, quæ circuncidunt, vt ibi desiccentur, & deficiant resoluta,Iosue tomo 1 89.c.1.C
Iudæi multoties murmurauerunt contra Dominum in deserto, & sic murmurantes, non sunt mortui subito, sicut decem exploratores, & hoc propter multa, Iosue tomo 1 90.c.2.E
De lege Iudæorum pugnantium contra gentem extra terram Chanaan,Iosue tomo 1 116.c.1.A
Iudęi tempore Christi erant adhuc incerti de futuro sęculo,vt patet de Saducęis, &c. Iosue tomo 1, 140.c.4.F
Iudęi consueti erant consulere Dominum in magnis & arduis negotiis, & ita Deus volebat, & iusserat,&c.Iosue tomo 1 163.c.3.G
Multi de Iudæis ex timore conuertuntur ad Christũ, vel vt glorioſius agant præsentem vitam, qui nihil de vita Iudaica a cunabulis recepta, perdiderunt, Iosue tomo 1 165.c.3.I
Inter Iudæos frequenter eueniebat, vt rari, vel quasi nulli essent viri sapientes circa quæstiones legis, vt scirent iudicare ad quid homo teneretur, Iosue tomo 2 95.c.4.K
Quòd libri Iudęorum sint corrupti, Iosue tomo 2. 154.c.2.B
Iudæorum Deus dicebatur Deus eorum specialiter in duobus,Iosue tomo 2 167.c.1.B
Iudæi dupliciter se poterant habere erga Gentiles, vel circa Gentiles conuersos ad Iudaismum, vel conuerti volentes,Iosue tomo 2 167.c.3.F
Quòd Iudæis tantum esset desiderium colendi idola, potuit esse ex tribus causis, scilicet, ex consuetudine,&c.Iudi. 23.c.2.A
Iudæis non erat vtile habere Chananeos propter exercitationem ad bellum, vt probatur Iudicum, 26. colum.3.G
Iudæi opinabantur, quòd nullus videns Deum, vel Angelum posset viuere, propter illud, quòd dicitur Exodi 33. non videbit me homo, & viuet, Iudicum, 58.c.4.I
Iudęi erant valde rudes circa obseruationem votorum, & iuramentorum, & intelligentiam legis, Iudi. 216.c.1.A
Adhoc,quòd Iudæi possent licite accipere vxores Gẽtiles,duo requirebantur, primo quòd non essent ex Chananęis.secundo, quòd illæ cõuerterẽtur ad ritum Iudaicum,priusquam acciperentur, Ruth. 237.c.2.C
Ecclesia vetat, quòd Christiani manducent cum Iudæis, eos inuitando, vel ab eis recipiendo conuiuio 28.quæstio 1.cap.omnes deinceps.1.Regum, tomo 1 103.c.4.G
Iudæi non possunt habere fideles in seruos.1.Regum tomo 1 110.c.1.B
Iudæis, & Paganis multæ cęremoniæ, & leges erant communes. 1. Regum, tomo 1. 130.colum.3.H
Iudæi, qui sunt inter christianos, viuunt secundum leges christianorum, quas ipsi illis imponunt, & possunt imponere, & possunt eis dare leges de matrimonio, quas si infringerent non esset matrimonium, sed fornicatio.1.Regum tomo 1 140.c.1.A
Leges humanæ voluerunt totaliter reducere Iudęos circa matrimoniũ,ad obseruàtiam christianorum,

non permittentes eos contrahere in gradibus con ceſſis in lege Moyſi: ſed canon mitius ſe habens conceſſit illis hoc, dempto repudio, & vxorum plu ralitate, 1. Regum tomo 1 140.c.1.B
Iudæis non conceſſit Eccleſia vti cæremoniis ſuis in contrahendo, primo propter reuerentiam religionis Chriſtianæ, vt ſubderentur ei infideles obedien do conſuetudinibus eius ſecundo ad oſtendendū, quòd non ſunt liberi, ſed ſerui Chriſtianorum, vt di citur de Iudæis, & Sarracenis, cap. & ſi Iudæos, 1. Regum tomo 1 140.c.3.F
Aequius eſt permittere Iudæis cōtrahere in ſecundo, tertio, & quarto gradib', quàm illud vetare, & hoc propter quinque. 1. Regum tomo 1. 140.c.3.H
Lex ciuilis ſtatuit Iudæos in die Sabbathi non debere vocari in iudicium. C. de Iudæis. l. die Sabbatho. 1. Regum tomo 1 141.c.1.C
Lex ciuilis voluit Iudæorum Synagogam eſſe immu nem, ita vt non poſſet occupari ad hoſpitium. C. de Iudæis. l. in Synagoga. 1. Regum tomo 1. 141.c.1.D & idem videtur dicēdum de domo cultus Sarrace norum, quæ dicitur vulgariter meſquita, ibidem.
Iudæi vſque ad tempora Chriſti, & poſtea per quadringentos annos, accipiebant plures vxores ſimul, quouſque imperator Iuſtinianus inhibuit illis hoc. C. de Iudæis, & cęli. l. nemo Iudæorum, 1. Regum tomo 1 147.c.2.B
Conſuetudo Iudęorum erat ſcindere veſtimenta, cū oſtendere volebant magnum dolorem, 1. Regum tomo 1 57.c.4.k
Iudæi vſque hodie ignorant de ſtatu Animarum poſt mortem, & an prędia correſpondeant bonis', & cruciamina malis, & qualis ſit diſtinctio ſtatus vtro rumque, putantes totum prędium obſeruantię le gis dari homini in prędenti, ſimiliter, & pęna, non obſeruantię legis, 1. Regum tomo 1 166.c.1.E
Apud Iudęos non poterat aliquis flagellari vltra qua draginta ictibus flagelli vna vice pro aliquo deli cto, ſed pluries poterat, dumtamen qualibet vice numerus flagellorum non attingeret quadraginta, ſed triginta nouē, vel &c. vt patet de Paulo 2. Cor. 11. 2. Regum 62.c.3.I
Homini Chriſtiano periculoſa eſt communicatio cū Iudæis, quia Iudæi credunt ſe non peccare nocendo homini Chriſtiano, 3. Regum. 31.c.1.E
Iudæorum ieiunium non erat ſicut noſtrum, quia illi in die qua ieiunabant, nihil comedebant, aut bibebant, ſcilicet, per viginti quatuor horas, 3. Regum, 41.c.2.A
Iudæi non colebant idola cum venit Chriſtus, immo tunc erant legis obſeruantiſſimi, tertio Regum, 82.c.2.D
Inter Iudęos non erat aliquod ieiunium introductū a Deo, niſi in ſolo die propitiationis, ſcilicet, decima die Septembris: poſtea tamen introducta ſunt aliqua ieiunia alia, propter aliquas triſtitias, & mala, quæ eis euenerunt, vt patet Zacha. 8. 3. Regum, 157.c.4.F
Cōſuetudo erat apud Iudæos legere in Synagogis die bus Sabbathi, &c. duas lectiones, vnam de lege, & alteram de Prophetis, 4. Reg. 38.c.2.E
Iudęi voluerūt obligare filios ſuos, ad pęnam eorum pro peccato mortis Chriſti, 4. Reg. 60.c.4.H
Iudæis veritum erat ire in terram Aegyptii, 4. Regum 86.c.3.G
Inconueniens erat Iudæis peregrinari per terras Gen tilium pp multa, 4. Regum, 86.c.3.H
Iudęi faciebāt veſtes pēdētes vſq; ad talos, & habebāt eas laxas nō colligatas corpori. 4. Reg. 96.c.1.C
De Iudęis habet nunc Deus curam generalem, quia ſunt filii Abrahæ, alioquin ſecundum magnitudinem peccatorum ſuorum deleuiſſet eos, 4. Regū, 138.c.2.B
Iudæi obligantur indirecte ſoluere decimas perſonales. 4. Regum, 168.c.2.A
Iudæi ſemper fuerunt mali, & rebelles Domino, 4. Regum, 215.c.1.D
De ſtatu, quem habuerunt Iudæi in Aegypto, quando ibi deſcenderunt, mortuo Godolia, 4. Regum, 260.c.4.F
Iudæi in Babylone nō ſoluebant Sacerdoribus, & Leuitis primitias, nec decimas, 4. Reg. 261.c.2.B
Iudæi manentes in terra Iuda, poſt deſtructionem Ieruſalēm, & templi a Chaldæis, poterant licite ſerua re cęremonias legis, & facere ſacrificia in templo cōbuſto, & deſtructo, īmo de facto fecerunt, vt patet Ierc. 41. 4. Rgum, 262.c.1.A
Iudæis non erat prohibitū accipere vxores ex Aegyptiis, etiam ſi non conuerterentur ad legem Moyſi, 1. Paralip. 64.c.3.F
Iudæi ſi non occiderent Chriſtum, ſed reciperent legem eius, ſemper manerent in terra Chanaan, & haberent quandam excellentiam inter Chriſtianos, quia de eorum ſemine erat Chriſtus, & quia ipſi fuiſſent primi principes in fide, 1. Paralipo. 183. c.2.B.& 275.c.1.B
Iudæus inducens, vel rogans Iudæum ad iurandum in templo Salomonis, non peccabat in caſu, in quo veritas non poſſet aliter probari, 2. Parali. 86.c.3.F
Apud Iudęos erant tres modi ſciendi occulta, ſcilicet, per Sacerdotes, per Prophetas, per ſomnia, vt patet 1. Reg. 28. quando Deus noluit reſpondere Sauli p Sacerdotes, per Prophetas, nec per ſomnia, 2. Paralipom. 93.c.1.E
Iudæi exiſtentes in terra aliena, orabant inde contra Ieruſalem, & ſic faciebat Daniel. Danielis 6. 2. Paralipom. 93.c.2.A
Iudęi erant veluti coloni in terra Chanaan, 2. Paralip. 108.c.3.F
Quo tpe Iudęi, & qdē fęliciter, ſine gladiis pugnauerint cōtra Philiſthinos, 2. Paralip. 232.c.2.A
Qñ Iudæi videbāt aliquem virū excellētē, credebant eum eſſe Meſſiam, vel Eliam, quia vtrunq; expecta bant, Matthæi tomo 4 164.c.1.B
Iudæi in Aegypto, nec faciebant politiā, nec erāt pars politię, qa erāt ſerui, 2. Paralipo. 148.c.3.K
De Iudæorum politia ab exitu de Aegypto vſque ad deſtructionem Ieruſalem per Romanos, 2. Paralip. 148.c.4.F
Iudæi manſerunt in Aegypto quaſi ducentis quindecim annis, Matthæi tomo 1 70.c.4.F
Iudæis licebat habitare in quacunq; terra, etiā ſi non venirent, vel non poſſent venire ad feſtiuitates in templum Domini, Matthæi tomo 1. 92.c.2.E
Iudæi opinabantur, quòd Meſſias redempturus eſſet eos a ſeruitute, & quòd redempturus eſſet regnū Iſrael, ad maiorem proſperitatem tēporalē, quàm fuerat ſub Dauid, & ſub Salomone, &c. propter quod multi eorum non crediderunt Ieſum eſſe Meſſiam, Matthæi tomo 1. 93.c.4.K
Iudęi nunquam vocati ſunt Iudęi ante reditum de Babylone, ſed poſt, quia prius dicebantur Iſrael, & Hebræi, Matthæi tomo 1 141.c.2.D
Iudęis licitū erat ire in Aegyptū, nec hoc vetuit Deus, ſed vetuit hoc toti populo, relinquendo terrā Chanaan, Deut. 17. Matthęi tomo 1 142.c.3.G
Iudęorum translatio in Babylonem fuit vltimo anno regni Sedecię, ſcilicet, anno 11. 4. Regum 25. & 2. Paralip. 36. Et ante hoc per vndecim annos fuit trāſlatus Ioachim rex Iuda in Babylonem, 4. Regū 25, & ipſe

& ipſe eſt,qui vocatur Iechonias, & genuit Salathiel,qui eſt primus in.3.quaterdena Matthęi,& ipſo anno incępit hiſtoria li.Danielis, Matthęi tomo 1 144.col. 1.D
Iudæi in ſeptuaginta annis captiuitatis Babylonicæ nec Politiam habuerunt,neque principatum,Matthęi tomo 1 144:c.4 k
Iudæi redierunt de Babylone anno primo Cyri regis Perſarum,in quo completi ſunt anni ſeptuaginta. Et fuit ante Chriſti natiuitatem quingentis triginta vno annis, & in hoc anno incępit hiſtoria lib. Eſdrę,Matthęi tomo 1 145.c.1.A
Sicut fuerunt tres tranſmigrationis Iudęorum in Babylonem,ita fuerunt tres exitus, vel reditus,a Babylone in Iudæam,&c.Mat.to.1. 146.col.2.E
Chriſtus debuit per Ioannem potius oſtendi Iudæis quàm gentibus,Mat.tomo 1 180.c.1.E
Apud Iudęos fuerunt quatuor ſectæ,vel opiniones,ſ. Phariſęorum , Sadducęorũ,& Eſenorum,& Iudę Galilęi,de quibus,Mat.tomo 1 190.c.3.G
Iudęi tempore ieiunii ieiunabant per totum diem nihil comedendo,niſi poſt Occaſum Solis,cùm iam incipiunt apparere aſtra,ſimiliter ieiunant Sarraceni &c.Mat.tomo 1 221.c.2.C
Iudæi errabant dupliciter circa iuramentum,&c.Matthęi tomo 2 196 c.3.F
Iudæi peccabant per actum interiorẽ,licet lex Moyſi propriè ſumpta non vetaret actum interiorem, Matthæi tomo 2 139.c.2.B
Iudæi peccabant faciendo Chriſtianos iurare in nomine Chriſti,Mat.tomo 2 215.c.2.B
Iudæi in fine ſęculi conuertentur ad Chriſtum, Matthęi tomo 4 147.c.2.C
Iudæis non licet iurare per Talmud,quia habet manifeſtos errores,immo nulli hominum licet per illũ iurare.Et ſic dicendum de quibuſcunque ſcripturis prohibitis &c.Mat.tomo 2 216.c.2.C
Iudęi obligabantur diligere inimicos ex charitate,ſ. dilectione generali, ſicut nos nunc obligamur, Mat.tomo 2 250.c.3.K
Iudæi bono animo poterant perſequi inimicos, Deo iubente,vt quando iuſſit Amalecitas delere, Deuteronom.26.& viros Chananęos,Deut.20.Matth. tomo 2 251.c.1.A
Iudæi in multis ſequebantur leges gentium circa foralia,Matthæi tomo 2 161.c.3.G
Iudæi poſſunt a iudice chriſtiano cogi,vt iurent ſecũdum formam, quam ipſi Iudæi tenent inter ſe. Matthęi tomo 2 215.c.1.D
Quando Iudæi erant idolatræ,ponebant altaria idolorum in angulis platearum,& ibi faciebant ſacrificia,vt contigit tempore Achaz,& aliorum Regũ, vt patet.2.Paralip.28.& 4.Reg.23.& Iere.44.Matthæi tomo 3 52.c.1.A
Iudæi in ieiuniis ſuis comedebant carnes, & per totã diem nihil comedebant, ſimiliter faciunt,& Saraceni,Mat.tomo 3 87.c.1.D
Cum Iudæis prædicatur lex Chriſti, prædicandi ſunt prius articuli principales, quia omnes habent probationem quandam ex lege, & Prophętis ſuis Io. 5.ſcrutamini ſcripturas, & poſt hæc apponenda ſunt alia &c Mat.tomo 3 120.c.2.A
Iudęis nullo modo permittitur dominari chriſtianis, extra, de Iudæis,& Sara.ca.pręſenti,& cap.multorum, ſed potius ſic debent teneri inter nos,vt per effectum operis cognoſcant ſe eſſe ſeruos.ibi.c.& ſi Iudæos,Mat.tomo 3 121.c.1.B
Iudęorum conſuetudo fuit ſepelire mortuos ſuos in montibus. Et ſepulchra eorum erant quaſi domus quædam, in quibus poterant multi manere, Matthæi tomo 3 164.col.3.F
Sepulchra Iudæorum habitantium in Ieruſalẽ erant in conualle apud torrentem Cedron.4. Reg.23. Matthęi tomo 3 164.c.4.F
Quoties Iudæi ex verbis Chriſti colligebant,quòd diceret ſe eſſe Deum,non poterant ſuſtinere, & volebant eum occidere propter blaſphemiam. Et quia ex Deutero.13.debebant lapidare quemcunque Prophetam, qui poſt quotcunque miracula diceret,colamus Deum,quem ignoras;ergo a fortiori,ſi diceret ſe eſſe Deum &c. Et ideo Chriſtus non aperte dicebat ſe eſſe Deum,ſed per circunloquia,ad vitandum magnum ſcandalum, Matthæi tomo 3 183.co.2.E
Iudæi duplici ſigno diſtinguebantur ab aliis populis, ſcilicet,circunciſione, & quibuſdam fimbriis in exterioribus palliis,Mat.tomo 3 204.c.3.H
Iudæi permittebant Chriſto prædicare Euangelium, cum eſſet Iudæus,ſed quare hoc,Matthæi tomo 3 218.c.4.H
Iudæi nihil determinatum ſciebant de vita æterna, neque de ſtatu hominis poſt mortem, eo quòd ſcriptura vete.teſta.de hoc obſcure loqueretur,ita vt inter eos eſſent opiniones,ſcilicet, Phariſęorũ, & Sadducęorum,Mat.tomo 3 219.c.1.C
Iudæis non ſunt miracula neceſſaria,vt credant,quia poſſunt conuinci ex lege ſua,& ſcripturis, quę teſtimonium perhibent de Chriſto.Ioan.5.nec etiã miraculis crederent &c.Mat.tomo 3 225.c.2.E
Iudęi odio habent chriſtianos, & habuerunt, quia lex Chriſti ritui Iudæorum repugnat, Matthæi tomo 3 252.c.1.B
Omnia mala,quæ permiſſa erant Iudęis, erant apud Gentes,Matthęi tomo 5 95.c.2.A
Eccleſia non vetat Iudęis,vti cęremoniis legis Moyſi,quandiu nolunt conuerti ad legem Chriſti,Matthęi tomo 5 102.c.3.k
Iudęi peccant faciendo contra id, quod Eccleſia eis vetat,Mat.tomo 5 102.c.2.C
Iudęi quãdo ieiunabant, dormiebant ſuper cineres, Matthęi tomo 3 285.c.3.k
Iudęis,cum eſſent infirmi, ſicut paruuli,quare Deus impoſuit tam graue onus legis, Matthæi tomo 3 291.c.4.F
Iudęi diſtinguebantur ab aliis gentibus, in duobus ſcilicet,in ritu colendi Deum,& in corporali munditia,Matthęi tomo 4 134.c.1.B
Iudęorum cibi,qui ad eſum erant, erant quintuplices,Matthęi tomo 4 5.c.2.C
Teſtimonium ſumptum ex ſacra Sriptura validũ eſt contra Iudęos,Matthęi tomo 4 3.c.2.E
Tota Iudæorum ſanctitas erat in exterioribus obſeruationibus,Mat.tomo 4 8.c.1.B
Iudęi putabant, quod quando Chriſtus tangebat aliquos infirmos, efficacius illos ſanaret quàm ſi ab illis tangeretur,eo neſciente, Matthæi tomo 4 119.c.3.G
Iudæi ſępe proponebant Chriſto argumenta, quę putabant eſſe cornuta,& ex vtraque parte concludẽtia,vt Mat.12.cum dixerunt.ſi licet curare ſabbatho,& Mat.22.ſi licet cenſum dare Cęſari, & Ioa. 8.de muliere deprehenſa in adulterio, Matthęi tomo 4 8.c.1.C
Iudęi non rebus Chriſti,ſed ipſi Chriſto aduerſabantur,Mat.tomo 4 18.c.1.E
Iudęi credebant animam eſſe intra cor, Matthęi tomo 4 137.c.4.I
Iudæi erant prompti ad ſeditionem propter libertatẽ obtinendam,Mat.tomo 4 28.c.3.k
Apud Iudęos nullum erat iudicium in foro conſcientiæ,

ſcientiæ,Matthęi tomo 4 186.c.4.F
De Iudæorum ſuperſtitioſa lotione calicum, Matthæi tomo 4 122.c.4.H
Iudæi putabant Meſſiam regnaturum temporaliter, & quòd reducturus erat Iudæos,de omnibus gentibus,in quibus erant diſperſi, vt eſſet regnum eorum glorioſum,ſicut aliquando fuerat, Matthæi tomo 4 199.c.4.F
Iudæi putabant munditiam exteriorem facere ad ſanctitatem,Mat.tomo 4 123.c.4.F
Iudæos,quia rudes erant,docebat Deus per exempla ſenſibilia,Mat.tomo 5 4.c.4.k
Lex vet.volebat, vt iud.haberent munditiam corporalem reſpectu templi Dei, ad oſtendendum Dei dignitatem,Mat.tomo 4 124.c.1.G
Iudæorum regnum fuit florentiſſimum tępore Dauid,& Salomonis,Mat.tomo 5 4.c.2.B
Eccleſia poteſt ligare Iudæos conſtitutione ſua,Mat. tomo 5 102.c.4.I
Iudæi peccant faciendo contra id, quod eccleſia eis vetat,Mat.tomo 5 102.c.4.I
Iudæos non poterat obligare ad aliquid,Matthæi tomo 5 92.c.3.F
Iudæi conuerſi ad Chriſtum in Eccleſia primitiua murmurabant, quòd Gentes etiam ad Chriſtū cōuerſæ æquarentur eis in duobus,primo,quòd Gētes vocarentur ad legem Chriſti,& fierent participes gratiarum ſpiritualium;ſecundò,quòd in prælationibus,& dignitatibus ſpiritualibus ęquales fierent,Mat.tomo 5 181.c.4.k
Iudæi habebant tanquam communem conceptionem,quòd Meſſias eſſet regnaturus temporaliter, Mat.tomo 5 4.c.1.C
Iudæi non credebant Meſſiam futurum eſſe Deum, licet ex ſacris literis inferatur, Matthæi tomo 5 190.c.4.H
Iudæi,qui erant maiores, cognouerunt cognitione habituali Ieſum eſſe Deum,& Meſſiam,quam cognitionem perdiderunt poſt ea propter inuidiæ paſſionem, vt tenet Nicolaus, Matthęi tomo 5 272.c.3.G
Sed Auctor tenet oppoſitum:primò, quòd non cognouerunt ipſum eſſe Deū, ibidem. 272.c.4.I,Secundò probat, quòd non cognouerunt eum eſſe Meſſiam, ibi. 275.c.2.B
Iudęi ieiunabant in certis menſibus, eo quòd in illis acciderint eis aduerſa. Et ita Deus pollicetur,quòd illa ieiunia conuertet in gaudium, Zacha.4.cum dicitur:ieiunium quarti &c.Mat.to.6. 4.c.1.A
Vt Iudæi non crederent in Chriſtum, multa habuerunt motiua,quidam amore poſſeſſionum terrenarum,alii negociatione. Alii ſola iniquitate, quæ excęcauit eos,Mat.tomo 6 12.c.4.K
Iudęi non peccant nunc mortaliter obſeruando ea, quæ ex pręcepto habebant facere alias, ſi ſunt talia,quę vbique facere liceret,ſicut abſtinere a cibis diſcernendo eos,& obſeruare ſabbathum, & cetera feſtiuitates, peccant tamen mortaliter ſolum inquantum ob amorem iſtorum nolunt venire ad legem Chriſti. Et hoc eſt verum, niſi aliqua de illis pręceptis inuenirentur expreſſe prohibita a Chriſto,vel ab eccleſia;quia tunc peccarent obſeruando illa, &c.Matthęi tomo 5 102.c.3.G
Iudęi fuerunt contemptores diuinę maieſtatis in facto patenti,Matthęi to.5. 228.c.3.H,& 257.c.3.G
Cùm Iudæi fuerunt translati in Aſſyrios, multi ex omnibus tribubus remāſerunt in terra Iſrael, Matthæi tomo 5 164.col.3.H
Iudæi tenent,quòd Meſſias eſt regnaturus temporaliter,Matthæi tomo 5 192.c.3.G
Multi Iudæi non conſenſerunt morti Chriſti, Matthæi tomo 5 240.c.2.E
Iudæorum populus quare dicatur populus maior, Matthæi tomo 5 259.c.3.K
Iudæi cognouerunt Ieſum eſſe filium Dei, vel Meſſiam,Mat.tomo 5 268.c.4.I
A Iudæis ablatus eſt ſenſus ſacræ Scripturæ, quia excęcati ſunt &c.Mat.tomo 5 267.c.4.F
Iudæi cognouerunt Ieſum eſſe Meſſiam, non tamē, quòd eſſet Deus, vt affirmat.S.Thom.ſed Nicolaus tenet,quòd vtrunque cognouerunt; ſed Auctor tenet ſententiam contrariam ad vtroſque, Matthęi tomo 5 272.c.3.G
Iudæi non aſſerębant Ieſum eſſe hæredem, ſed quòd ipſe pro tali ſe gerebat, Mat.tomo 5 274.c.4.K
Iudæi in morte Chriſti non credebant ipſum eſſe Meſſiam,Mat.tomo 5 275.col.2.A
Iudęi quomodo non cognoſcebant Chriſtum, Parado. 37.c.2.D
Iudæi multipliciter moti ſunt ad occidendum Chriſtum,Matthęi tomo 6 12.c.4.K
Quare Iudæis nomen Chriſti ſit odioſum, Matthæi tomo 6 13.c.1.E
De amicitia Iudęorum cum Romanis, Matthęi tomo 6 21.c.4.I
Pompeius fecit Iudæos tributarios Romanis,& prophanauit templum,Mat.tomo 6 21.c.4.K
Tres erant ſectæ Iudæorum,ſcilicet, Phariſæorum, Saducęorum,& Eſenorum,ſed in Euangelio non fit mentio niſi de duabus primis, quia Eſeni non tentabant Chriſtum Mat.tomo 6 40.c.3.F
Iudæi expectant ſuum Meſſiam, quem credunt futurum purum hominem,& iuſtum, Matthæi tomo 6 42.c.3.H
Iudęis data eſt duplex lex a Deo, Matthę tomo 6 129.col.3.G
Iudæi ponunt tres ordines in canone ſuorum librorum,Matthęi tomo 6 159.c.4.G
Iudęi diuidebantur in duas partes, &c.Matthæi tomo 6 192.c.4.K
Iudæi erant auari,Matthęi tomo 6. 207.c.4.H, Similiter & carnales,ibi. 208.c.2.A
Iudæi inter chriſtianos degentes, coguntur a Chriſtianis ſoluere decimas,Mat.tomo 6 217.c.2.E
Iudæi quare teneantur ad decimas perſonales, Matthęi tomo 6 225.c.4.K
Modus Iudæorum in ſepeliendis cadaueribus refertur,Matthęi tomo 6 239.c.4.K
De cautis remotis,& propinquis rebellionis Iudęorum contra Romanos,Mat.tomo 6 286.c.3.G
De conditione Iudæorum penes Prophetas,Matthęi tomo 6 241.c.2.C
Quomodo in miſſione Apoſtolorum ad prędicandum ſequutum eſt peccatum Iudæorum, Matthęi tomo 6 243.c.1.D
Iudæi fuerunt hęredes Cain in occidendo Chriſtum, Matthæi tomo 6 248.c.2.E
Iudæorum populus multa grauia commiſit, Matthęi tomo 6 250.c.3.H
Propter Chriſti, & diſcipulorū eius occiſionem meruerunt,Iudęi omnia,quæ inflicta ſunt eis a Romanis,Matthęi tomo 6 251.c.1.D
Illi propriè appellantur Iudæi, qui erant de regno Iuda,Matthęi tomo 6 253.c.3.K
Magna Iudæorum clades facta eſt in templo Ieruſalem anno decimo quinto poſt mortem Chriſti, Matthæi tomo 6 271.c.2.A
Iudæi perſequebantur omnes illos,qui prędicabant in nomine Ieſu.Mat.tomo 6 275.c.3.K
Quare plurimi Iudæorum non cognouerūt Chriſtū eſſe

eſſe Meſſiam, Mat.tomó 6 277.c.1.E
Omnes Iudæi veniebant in Ieruſalem in feſto Azymorum, Mat.tomo 6 289.c.3.G
Iudæi credebant ſolos ipſos pertinere ad Meſſiam, & non debere prædicari doctrinam eius niſi Iudæis, Matthæi tomo 6 289.c.4.I
Iudæi credebant antiquitus, ſçlicitatem conſiſtere in multitudine prolis, Mat.tomo 6 290.col.4.H
Quinquaginta millia Iudæorum perempta ſunt vna die in Alexandria, Mat.tomo 6 292.c.3.G
Iudæi non peccabant dando alienis ad vſuram, Matthçi tomo 7 43.c.4.k
Iudæi poterant hoſtes occidere ſine peccato mortali, Mat.tomo 7 45.c.3.F
Propter Iudçorum imperfectionem Deus nō vetuit eis id, quod aliquomodo eſt cōtra ius naturę, Matthæi tomo 7 46.c.2.C
Imperfectio Iudæorum erat duritia cordis, Matthæi tomo 7 46.c.3.F
Iudæorum quædam peccata punit Eccleſia, & quædam non, Mat.tomo 7 70.c.1.E
Iudæi, & ſaraceni habitantes in diuerſis regionibus, non compelluntur ab eccleſia reſtituere vſuras, Matthçi tomo 7 70.c.2.C
Iudæi computabant menſes per lunationes, Matthçi tomo 7 287.c.2.E
Quomodo intelligitur, quòd Iudæi non arctentur cō ſtitutionibus canonicis, Mat.tomo 5 102.c.4.k
Iudæi tempore Chriſti non habebant iudices in criminalibus, qui eſſent ex Iudçis, bene tamen in ciuilibus, Mat.tomo 6 26.c.1.A
Super Iudços habebat Deus ſpecialem rationē Domini, & ipſi etiam ſpecialem rationē ſeruitutis ad Deum, vltra rationem generalem, quā habet ſup omnes gentes, quia.ſ, liberauit eos Deus de ſeruitute Aegypti &c. Mat.tomo 6 206.c.3.G
Iudæi honorabant Prophetas mortuos, & viuos perſequebantur, & occidebant, & hoc quia mortui non increpabant eos, ſed viuentes &c. Matthæi tomo 6 241.c.2.C
Iudæi erant de progenie Cain ex parte matris, quia Seth habuit vxorem de filiabus Cain, Matthæi tomo 6 251.c.4.F
Totus populus Iudçorum multum peccauit in morte Chriſti, Mat.tomo 6 252.c.3.H
Iudæorum conſuetudo fuit, & vſque hodie durat ſaltem in Hiſpania, ire.ſ, ad loca remota ad ſolemnitates nuptiarum cognatorum ſuorum: Et gens iſta in hoc ſpecialiter occupat, Mat.to.6. 322.c.3.k
Iudæi credebāt regnum Meſſię eſſe vltimum regnorum, Matthæi tomo 6 261.c.2.E
Iudæis data eſt lex, vt eſſet medium aliquod inter habitudinem Gentilium, & legem Chriſti, Matthæi tomo 7 46.c.3.F
Iudæis licebat conuertere ad Iudaiſmum ſeruos Gētiles, & circuncidere ipſos, etiā inuitos. Chriſtianis tamen non licet, &c. Mat.tomo 7 297.c.4.k
Iudæi computabant menſes per lunationes, & quot lunationes erant in menſe, tot dies erant in menſe, Defen. 18.c.4.K
Iudæorum ſtatus cçpit a tempore, quo Deus eduxit Iſraelitas de Aegypto, &c. Defen. 29.colum.3.G
De Iudæorum imperfectionibus, Defenſ. 31. colum.2.B
Iudæi decima quarta luna primi menſis, ante Meridiem eiiciebant omne fermentatum de domibus ſuis, dantes illud beſtiis ad comedendum, Defenſ. 16.c.3.G
Vnum ex his, quæ iuuant imperitiam noſtram contra Iudços, eſt ipſos eſſe homines imperitos, &c. De Beata Trinitate. 8.col.3.F
Contra Iudæos non debemus conari probare ſingulos articulos fidei noſtrę ex lege ſua, primus quam conuertantur ad fidem noſtram, ſed probare vnū tantum, quo, ſcilicet, deducantur ad aſſentiendum legi euangelicæ, ſcilicet, Meſſiam in lege promiſſum iam veniſſe, & quòd ille habebat poteſtatem dandi legem nouam, & quòd omnes homines tenebantur illi aſſentire, quæ ſatis poſſunt induci ex teſtimoniis veteris teſtamenti, quo facto compelletur Iudæus ex lege veteri, tenere legem Euangelicam. Et ſi illam ſuſceperit, aſſentiet omnibus articulis eius, & non oportet, quòd probentur, nec in hoc laboremus, Defenſ. 8.col.3.H
Quòd Iudæi maiores non cognouerint Chriſtum eſſe Meſſiam, aliquid fuit in cauſa, Matthæi tomo 5 276.c.2.E
Iudæi ſpem futurę vitæ ſemper tenuerunt, licet aliqui eorum, ſcilicet, Sadducçi negauerint reſurrectionem, & ſpiritus eſſe, De Statu animarum. 3.col.3.F
Cętera de Iudçis vide in dictione, Hebræi.

Iudex. Forma puniendi, quam debent habere iudices, datur a Deo in punitione Cain, Gen. 27.col.2:C
Mentiri iudici quçrenti furē &c. nō eſt mēdaciū officioſum, ſed pernitioſum, Exo.to.1. 6.c.2.D
Iudices audito delicto alicuius per famā, vel per alū modum, non ſtatim procedere debent ad pçnam, quouſque fuerint ſufficienter informati de veritate, cùm & Dominus ſuper peccato Sodomorum voluerit facere inquiſitionem, & non puniuit eos, quouſque in conſpectu Angelorum conſtitit ipſum factum, volentibus Sodomitis abuti eis, Gen. 19.Gen. 137.c.4.G
Iudex debet iudicare ſecundum allegata, & probata, etiam ſi oppoſitum ei conſtet aliunde, Geneſis. 206.col.3.I
Iudices qualiter debeant procedere in cauſis, docuit Deus cū petiuit ab Adam, & Eua &c. priuſquam eos condennaret, Gen.3. Et cum dixit Gen.18. clamor Sodomorum, &c. extra de accuſa.ca.qualiter, & quando, Gen. 206.col.4.I
Iudices humani non poſſunt commutare punitionē vnius peccati in punitionem alterius, hoc eſt, quòd puniant vnum hominem, quem ſciant olim deliquiſſe, & tamen non accuſatum de illo crimine, ſi nunc accuſatur de alio, quòd falſe obiicitur ſecundum rem, nec etiam teſtibus comprobatum, Deus tamen poteſt commutare, vt forte fecit in Abimelech &c. Gen. 174.c.3.I
Iudices humani non puniunt niſi illa delicta, quæ ſunt, vel contra vtilitatem, vel honeſtatem reipu. ſed non ſine accuſatoribus, & probationibus &c. Gen. 174.c.3.K
Si aliquis iudex vellet aliquem accuſare qualiterreū que, & delictum teſtibus comprobare, non permitteretur in illa cauſa proferre ſententiam, quia euidens prçſumptio eſt, quòd illum, quem accuſat, cupit punire, & ſic ſemper eſſet ſuſpecta ſententia &c. Gen. 174.c.4.F
Iudicem, ad neutram partem affectum, volunt iura, Gen. 174.c.4.G
Si iudex crederet certiſſime aliquem eſſe malefactorem, licet poteſt, vt credo, ait Auctor, per mendacia ornata officioſa inducere eum ad confitendum veritatem facti ſui. ſed quando non eſt ſuſpitio, talia mendacia nō ſunt licita; immo ſunt peccatum mortale,

mortale,quia aliquis iudex posset isto modo deducere innocentem ad confitendum facinus, quod non egit,quod valde periculosum est, & malum, Gen. 370.c.4.H
Iudices humani,qui culparum quantitates ad liquidum nosse non possunt,pœnas æquales distribuere nesciunt &c. Exo.tomo 1 57.c.1.E
Iudex in iudicio debet sedere,ad notandum maturitatem sententiæ,scilicet,quòd non impetuoso animo & præcipitato feratur sententia, sed cum tranquillitate iudicii, Exo.tomo 1 146.c.4.F
Iudex,vt bene iudicet, debet habere verum intellectum quantum ad practicam æstimationem,& rectam voluntatem,ad bonam electionem, vt scilicet, eligat bene sententiare, sicut nouit. Requiritur etiam,vt habeat quandam cõstantiam, & vim animæ,vt ipse iudex sit fortis animi non formidãs rectè iudicare,& executioni mandare sententiam per aliquam personam, & cogat omnes in virga ferrea.iuxta illud Psalm.2.reges eos in virga ferrea &c. Et hoc est quod passim deficit in iudicib', quibus dicitur Eccle.7.Noli effici iudex,nisi virtutes valeas vitia corrigere, Exo.to.1. 148.c.1.B
Cognoscens se esse formidolosum,& non potentem vitia corrigere,si velit effici iudex aut libenter suscipiat iudicaturam oblatam peccat, quia illud suscipit ad quod se inhabilem cognoscit. Et hoc est valde magna culpa,& idem dicendum, quantũ ad alias dignitates requirentes iurisdictionem, & maxime spirituales &c. Exo.to.1. 148.c.1.D
Iudices melius est esse potentes quàm pauperes,vel impotentes,ceteris paribus, Exo.to.1. 148.c.1.E
In iudicibus debet esse veritas, iuxta illud Exo.18.In quibus sit veritas,ideſt, debent habere scientiam iurium, & constitutionem alicuius vniuersitatis, vel populi,& veritatem moralem, quæ est in parte volitiua,de qua Philo.in fi.2.Ethico.& in fi.4.Et consistit in volendo demonstrare aliquam rem, sic esse,sicut est &c. Et hoc est in duobus, scilicet, in sermonibus,& operationibus, & huic veritati opponitur mendacium, quod est peccatum,&c. Exo.tomo 1 148.c.2.B
Iudicum sententiam nihil magis perturbat quàm receptio munerum, quod pertinet ad auaritiam,vt patet Exo.23. cum dicitur non accipias munera, quę excęcant oculos,& subuertunt verba iustorũ, & Deute.17.Exo.tomo 1 148.c.4.I
Iudices cur Dii vocentur,Exo.to.1. 232.c.2.A
Iudices dicuntur distributores iustitiæ, Exo.tomo 1 183.col.3.H
Iudex habet auctoritatem interpretandi aliquem actum non esse homicidium, Exodi tomo 1 188.col.1.E
Iudices humani,quantęcunque sint potestatis, non possunt dispensare,quòd vnus tollat licite res alterius sine causa extrinseca subeunte,quæ faciat licitum talem actum &c.bene tamen Deus, Exo.tomo 1 189.col.2.E
Iudices in iudicando debent sequi leges positas, & non inniti sensui, vel prudentiæ,suæ, vt patet extra de constitu.in cap.canonum statuta. Et eodem tit. in ca.non innitaris &c.Exo.to.1. 204.c.4.I
Quando sunt multi iudices, & omnes concordant in vnam sententiam,& sunt viri magnæ auctoritatis,si sit inter eos aliquis,qui non sit tantæ auctoritatis,& cognoscat veritatem,non debet consentire falsitati,vel malo,quod alii facere volunt, licet sint magnæ auctoritatis; immo potius dissentire, & in hoc est magna virtus constantiæ,si zelo veritatis & vitandi mali faciat,& non gloria iactantiæ, nam sunt quidam gloriæ cupidi, qui vt sapientes omnibus videantur,ab omnibus discordare laborant,vt ipsi verum dicere videantur &c.Exodi tomo 1 243.c.4.k
Iudex non potest iudicare occupatus passione iræ, odii,amoris,aut inuidiæ; licet oppositum prætendere docuit Cicero in.1.Rhetoricæ nouę,& cęteri Rhetores,Exo.tomo 1 244.c.1.E
In iudicibus, sicut generantur ex sermonibus passiones,ita ex rebus ipsis, Exodi tomo 1. 144.colum.2.C
Quidquid agit iudex in iudicio,pręter causarum merita,personarum acceptio est, &c.Exodi tomo 1 244.col.3.k
Iudices misereri possunt pauperum in iudicio, cum eorum causas libenter audiunt,quod communiter facere solent, quia nihil inde lucrantur, Exodi tomo 1 245.col.1.E
Indici prohibetur dicere falsum in actibus præcedentibus,&c.vt patet extra de probat.in.c.quoniã contra falsum &c.Exo.tomo 1 246.c.3.G
Quòd iudex debeat iudicare secundum allegata, & probata,probatur,Exo.tomo 1.246.c.4.F, Et soluitur argumentum Nicolai contra hoc, & exponitur litera Exo.23.vbi dicitur insontem,& iustum non occides,tenẽdo oppositam opinionem, ibidem. 248.col.1.D
Iudex condẽnans innocentem, quem constat illi esse talem,licet secundum allegata, & probata nocens probetur, debet intra se dolere, &c.Et talem non occidit ipse,sed qui testificantur, & ponitur exemplum,Exo.tomo 1 247.c.1.E
Iudex, qui aliquem innocentem iuste occidit, debet vtrunque modum inuoluntarii habere, scilicet,quòd debet esse ignorans,& violẽtus, sic q̃ sit aliqualiter violentus,& totaliter ignorans, Exodi tomo 1 247.c.2.A
De iudicum expensis,Exo.tomo 1 249.c.1.E
Iudices non possunt vendere iustum iudicium, vt patet extra de vita, & honesta.cleri.cap.cum ab omni,similiter per leges seculares 2.quæstio.6.§.venales.&.C.quando prouocare &c.l.venales, Exodi tomo 1 249.c.3.F
Iudicibus,ante sententiam,non licet dare munera,bene tamen post, nisi sint parua quędã encenia,&c. Exodi tomo 1 249.c.3.H
Iudices,si volunt effugere conscientiæ scrupulum,satius est,vt nihil omnino muneris recipiant, Exodi tomo 1 249.c.4.k
Iudex non est,si ineo iustitia non est, vt patet extra de verbo.signifi.in.capi.forus,&c. Exodi tomo 1 250.co.2.A
Iudex non considerat de his, quæ sunt in voluntate ipsius agentis, sed de ipso actu, Exodi tomo 1 254.col.1.A
In politiis nihil magis necessarium quàm iudex, ex 3.Politi.& magis necessarius quàm panis immo iudex in ciuitate est,sicut anima in corpore, Exodi tomo 2 11.col.3.G
Iudices solẽt excęcare munerum acceptio, & fauor, Leuitico. 189.c.4.F
Coram iudice litigantes,debent stare,& non sedere, vt patet Deut.25.&c.Leui. 189.c.4.F
In iudice tria requiruntur,s.prudentia, recta conuersatio,& quædam grauitas,siue reuerentia personæ, Num.tomo 1 138.c.1.D
Iudici resistere,vel ab eo armis se defendere, cũ ipse, vt iudex processit,in foro cõsciẽtię peccatũ est, secus tñ si procederet,vt persona priuata,& pręter legẽ &c. Num.to.2.196.c.3.I, Nisi forte aliquis manifestè

nifeſtè ſciret,ꝙ iudex haberet eũ exoſum, &c.Nã tũc põt reſiſtere, ſi non ſequat magnũ ſcandalũ ex reſiſtentia,& hoc quidẽ ſolum,quando credit,ꝙ ſi caperetur,occideretur,Num.to.2. 196.c.4.H
Nullus iudex debet per legem occidere filios ſuos,ſi cut neque parentes &c.Deut. 75.c.4.G
Sine iudice impoſſibile eſt ciuitatem conſtituere' Deuteronom. 88.c.4.K
Iudex dicitur quaſi ius dicens,vt patet in ca.frons,extra de verborum ſignifica,Deu. 90.c.2.C
Iudex,& lex in diſtributione pęnarum intendunt vtilitatem publicam,Deut. 95.c.1.A
Sine iudice poteſt aliquis occidi in certis caſibus, vt patet 23.q.5.c.cum homo.&.C.quando liceat homini ſe vindicare, l.1.Deut. 113.c.4.K
Duas conditiones habere debent iudices. prima eſt, quòd iudicent ſecundum veritatem,ſecũda,quòd non iudicent contra legem,Deut. 94.col.1.B
Iudex non debet,inaudita parte,procedere,niſi in notoriis,Deut. 5.c.4.H
Duo neceſſaria ſunt ad iuſtum iudicem, ſcilicet,cognitio iuſtarum legum, & bonitas conſcientiæ, Deuteronom. 80.c.3.F,& 89.c.2.C
Iudices olim in curribus ferebantur per ciuitatẽ &c. ſed hoc non ualeuit,Deute.89.c.1.B, Et quilibet exibat de domo ſua,& petebat ſibi de iure prouideri, ſed poſtea hoc abolitũ eſt &c' Ruth. 258.c.3.H
Iudices ſedendo ſententiant, ne videantur ex quadã leuitate moueri,Ioſue tomo 1 7.c.3.K
Contra iudicem non eſt alicui licita defenſio impugnando,vulnerando, vel occidendo &c.Ioſue tomo 2 10.c.3.I
Iudex mortaliter peccat,ſi reos criminis abſoluat,vel non occidens abire permittat impunes, Ioſue tomo 2 10.c.3.K
Nemo tenetur obedire ei,qui iudex eſt,donec cõſtet eum eſſe iudicem,Ioſ.tomo 2 10.c.4.F
Iudex non gaudet priuilegio iudicis,cum inuadit aliquem, non vt iudex, ſed vt perſona priuata, & hoc hoſtiliter agens, &c. Ioſue tomo 1 10.col.4.H
Nullus eſt bonus iudex in cauſa propria, vel ſaltem non caret ſuſpitione non boni iudicis, Ioſue tomo 2 132.c.3.I
Iudices ſunt duces actionum humanarum, Ioſue tomo 2 177.c.3.G
Inter iudicem,& Dominum hoc inter eſt,quoniam Dominus eſt ille,qui habet poteſtatẽ ſimpliciter. & põt velle aliquid, etiam ſi iure cautũ non ſit.iudex vero non habet poteſtatem ad mãdandũ, niſi quod iura imperant &c.Iudi. 6.A
Qui ſubeſt iudici, non eſt ſubiectus viro, ſed iuri. Iudic. 6.A
Mulierem eſſe iudicem, non conuenit, Iudicum. 39.c.1.D
Iudex eccleſiaſticus,vel prælatus nunquam debet ceſſare ab inferendo pœnas per cenſuras, quando conſideratis omnibus circunſtantiis,ratio illud expoſcit,etiam ſi illi,cõtra quos procedit,ſint reges, vel potentes,contra quos non poteſt viribus pręualere &c.Iudi. 207.c.4.G
Iudex accipiens munera, male agit,etiam ſi per hoc non peruertat iuſtitiam.1.Reg,to.1. 86.c.3.F
Iudicibus iura conceſſerunt,vt poſſent accipere eſculentum,& poculentum,quod paucis diebus conſumi poſſit,& non aliquod alterum donum, extra de reſcriptis in 6.c.ſtatutũ.1.Reg.to.1. 168.c.1.A
Valde honeſtum eſſet,quòd iudices nihil ſuſciperẽt a litigatoribus, niſi quod iure dare coguntur,vel ſi forte aliquid recipere volunt, honeſtius eſſet, quòd reciperent poſt definitam cauſam. 1. Reg. tomo 1 193.c.4.F
Iudicis ſententia in cauſa priuatorum, ſi tranſit in rẽ iudicatam conſtituit ius,quantum ad perſonas priuatas,ſed non quantum ad alias ſimiles. Et tunc ſententia dicitur lex quantum ad virtutem.1.Reg. tomo 2 183.c.3.k
Iudex non debet occidere filium ſuum, vt dixerunt quidam Gentiles,ſed hoc improbatur.2.Regum. 80.col.1.C
Iudex teneẽ ceſſare a proceſſu in caſu,in quo crimen remiſſibile eſt per partem &c.2.Reg. 89.c.1.B
Iudex non debet ſequi voluntatem ſuam,ſed ſtatuta patrũ,& leges,& rectã rationẽ.extra de conſti.c.ne innitaris prudentiæ &c.2.Reg. 128.c.3.K
Iudicis,& iuris iudicia,quomodo differant, Matthæi tomo 2 89.c.1.A
Iudex iniquus tenetur ad reſtitutionẽ ipſi lęſo. vt patet de ſen. & de re iudica.in 6.capitu.cum çrerni. 2,Regum. 128.c.4.F
Si iudici apud Hebræos conſtaret crimen, & nullus accuſaret reum,iudex non poterat ipſum condemnare.3.Regum. 9.c.4.K
Ad hoc,ꝙ iudex occidat aliquem,& ſic occidẽdo nõ peccet,quid requiratur.4.Reg. 90.c.3.H
Non eſt iudici obediendum,ſi iubeat manifeſte malum,&c.4.Reg. 108.c.3.F
Iudices debent ſe habere diligenter contra malefactores,vt poſſint eorum peccata cognoſci. Et ſi non ſe habeant diligenter,peccant,quia ſic crimina euadent impunita.4.Reg. 111.c.4.F
Iudex qualiter debeat procedere,2.Paralipomeno. 162.col.1.A
Iudici non licet condemnare aliquem pro credulitate vehementi,immo etiam ſi conſtet iudici ex viſu aliquem eſſe criminoſum,dum tamen non conuincatur teſtibus,nec confeſſione ſua, non licet iudici condemnare illum, & peccaret grauiſſimè condemnando,quia faceret tunc tanquam perſona priuata, cum non habeat iuriſdictionem ex lege ad taliter faciendum,2.Paral. 250.c.3.I
Quòd iudex debeat iudicare ſecundum allegata, & probata, habent doctores famoſi, etiam ſi iudex ſciat, quòd conuictus teſtibus non cõmiſerit crimen,ſi non poteſt habere alia remedia ad conuincendum cautam,vel ad renunciandum, vel deponendum iuriſdictionem.2.Paral. 250.c.3.K
Iudiciaria poteſtas duo continet,ſcilicet, poteſtatem cognoſcendi,& poteſtatem definiendi, & vtrumque ſignificatur per ventilabrum, de quo,Mat.3 Matthęi tomo 1 193.c.4.G
Iudex debet ſedere,cum ſententiam profert.vt non videatur,quòd ſentẽtiam ſit inconſulte data,Matthęi tomo 2. 3.c.3.H,& to.5. 160.c.2.C
Iudex non habet iuriſdictionem ad condemnandum ſe ipſum; nam ſi par imparem non habet, a fortiore nec in ſeipſum, &c.Matthæi tomo 2. 93.col.4.I,&c.
Iudex videtur eſſe crudelis latroni, quem ſuſpendit, & tamen non eſt crudelis, vt ait Hieronymus ſuper Iſai.& habetur 23.quæſt.5.ca.non eſt crudelis Matthęi tomo 2 105.c.1.A
Iudex chriſtianus poteſt licite cogere Iudęum, vt iuret ſecundum formam,quam ipſi Iudæi habent inter ſe,Mat.tomo 2 215.c.1.D
Iudex aliquãdo teneẽ ad reſtitutionem eorũ,quę ſibi dantur,& aliquando non, Mat.to.3. 26.c.4.G
Si aliquis iudex occideretur,quia nollet abſoluere impium,qui ſecundum legem impius eſt, eſſet martyr,Matthæi tomo 4 80.c.1.B

Iudex licet interdum possit desistere ab executione iustitię, nunquam tamen licet ei contrarium facere, scilicet, condemnare aliquem cõtrà legem, etiã propter scandalum, quia esset agere contra veritatem vitę, &c. Mat. tomo 4 136.c.3.G
Qui vult fieri iudex, non habens iuris peritiam competentem pro discussione causarum, quæ ad ipsum venire possunt, aut perueniunt, peccat, Matthæi tomo 4 174.c.2.C
Iudex debet punire delinquentem, non obstante scãdalo, quando maius bonum sequitur ex peccatorum punitione, quàm sit malum ex scandalo, quod ex punitione causatur, sed quando maius malum sequitur ex punitione, quàm vtilitas, tunc cessandum esset a punitione, Mat. to. 5. 23.c.1.B
Iudex, quando possit cessare ab administratione iudicii, Matthæi tomo 5 21.c.3.G
Iudex non potest de bono dare magis q̃ sit debitum, neque minus de malo; quia alias peccaret, eo ꝙ nõ dat de suis, sed de alienis, Mat. to. 5. 179.c.2.C
Ad iudicem pertinet adæquare litigantes, reducendo eos ad æqualitatem, Mat. tomo 6 32.c.2.A
Iudex in iudicando potest se habere tripliciter, scilicet, vt pater pupillis, & orphanis. Primò concordando causas pupillorum, non perdendo aliquid de iure ipsorum. Secundo supplendo defectum ex parte allegationis in causa pupillorũ &c. Tertiò recte iudicãdo in causa eorũ, ẽt si nullum aliud patrocinium eis præster &c. Mat. tomo 6 32.c.3.F
Iudex est necessarius in politiis, Matthæi tomo 6 183.col.3.I
Ad iudicis officium pertinet concordare litigantes in exordio litis, si potest, & ad istam concordiam hortari debet, Mat, tomo 6 32.c.3.G
Sine iudice nemini regulariter, licet se vendicare, Mat. tomo 7 45.c.2.C
Iudex aliter debet gaudere de pœna iustè inflicta, & aliter ille, cuius non interest, Matthæi tomo 7 222.col.3.F
Iudex de illa re debet proferre, de qua cognouit, Matthæi tomo 7 92.c.1.C
Quomodo consequẽtia ista non valeat; Iste condemnatur a iudice iniustè; ergo iudex condemnat eum iniustè, Defen. 28.c.2.D
In iudicibus semper fit recursus ab inferiore ad superiorem, Defen. 38.c.3.I
Christus est iudex secundum naturam diuinam, Matthæi tomo 7 93.c.2.A
Quando aliqua causa committitur diffinienda iudici delegato committuntur etiam illius potestati omnia, quæ pertinet ad expeditionem illius causæ, vt cogere contumacem, & similia, etiam si in mandato non sint expressa, vt patet extra de officio, & potestate iudicis delegati, cap. præterea, in principio, Exo. to. 1. 51.c.1.A, 2. Paral. 176.c.2.A
Iudex est minister iustitię, Mat. tomo 7 113.c.1.E
Attingens vigesimum annum potest fieri iudex delegatus, vt patet extra de officio, & potestate iudicis delegati, capit. cum vicesimum, Exodi tomo 2 97.c.4.F
Iudices non solum iustam sententiam dare debent, sed etiam ex iusto animo, & secũdum processum iuris, Deut. 90.c.1.B
Esse iudicem delegatum, vel arbitrum, non dicit titulum sed officium, 2. Reg. 123.c.4.K
Iudex Israel. Iudicum, qui iudicauerunt Israel, nomina referuntur per ordinem, Gen. 409.c.1,D
Iudicibus electis in populo Israel non succedebant filii, sed per electionem constituebantur, Exodi tomo 1. 149.c.3.K, Non eligebantur per sortem ibidem. 150.c.3.K
Iudicum computatio, de qua Exo. 18. s. per tribunos, Centuriones, quinquagenaros, & decanos, nõ est sumenda, vt significat Nicolaus, ex his, qui erant viri bellatores, s. a vigesimo anno, vsque ad sexagesimum, Exo. tomo 1 149.c.1.C
Sed fiebat ista cõputatio per œconomias, siue habitationes domesticas, & in qualibet œconomia, ponitur vnus pater familias, siue vir sit, siue fœmina, & si vir, siue vxorem habens, siue non habens; Quot ergo sunt patres familias in ciuitate, tot dicuntur habitatores ciuitatis, & per istas œconomias collecta fuit summa ad instituendos iudices, sed vt sciretur quot erãt patres familias, siue capita domorum: nam in qualibet tribu erant familiæ, deindæ familiæ diuidebantur per domos, quę domus etiam conseruabantur in deserto, & numerus iudicum non potest a nobis innotescere, quia nescimus quot patres familias essent tunc, & per consequens quot tribuni, quot Centuriones, quinquagenarii, & decani fuerint, Exo. to. 1. 149.c.2.D
Inter iudices Israel maior principatus erat principatus tribunorum, quàm Centurionum, & sic consequenter, Exo. tomo 1 151.c.1.A
Populus eligebat iudices Israel, & Moyses instituebat, vt patet Deute. 1. & melius fuit, quòd populus eligeret, qnàm quòd Moyses, vt probatur, Exodi tomo 1 151.c.1.D
Modus eligendi iudices in Israel, refertur Exodi tomo 1 151.c.2.A
Iudices in Israel erant subordinati, vt ostenditur, Exo. tomo 1 151.c.4.H
Ita, quòd quinque decani erant subordinati vni quinquagenario, & duo qninquagenarii, & decem decani, vni Centurioni, & decem Centuriones, & viginti quinquagenarii, & centum decani vni tribuno, & subordinatio iudicum inferiorum ad superiores erat quantũ ad duo, &c. Exo. to. 1. 152.c.1.D
In iudicibus Israel erat appellatio a decano ad quinquagenarium, & a quinquagenario ad Centurionem, & ab isto ad tribunum, & tunc si omnes tres iudices priorem sententiam confirmarẽt, rata erat, nec oportebat rursum appellare ad Moysen. Exo. tomo 1 152.c.2.B
Iudices Israel in terra Chanaan sedebant in portis ciuitatum secundũ consuetudinem Israelitarum, & totius gentis Chananæorum ante tẽpora iudicũ, vt innuitur Gen. 23. & Deut. 17. & 22. & Ruth. 4. & Amos. 4. &c. Exo. tomo 1 208.c.2.B
In quacunque ciuitate Israel erant iudices sedentes ad portas ciuitatis determinantes omnes causas tam ciuiles, q̃ criminales, & super eos erãt alii iudices superiores, s. septuaginta seniores, qui vocabant Hebraicè cõciliũ Sanedrim, & isti residebant in Ierusalẽ, vel in alio quolibet loco, in quo erat tabernaculum Dñi, & inter eos p̃cipuus erat summus sacerdos, de quibus aliqualiter patet Deuteron. 17. Exodi tomo 1 215.c.2.B
Iudex in veteri lege poterat esse testis, vt patet Danielis 13. de Susanna accusata a duobus iudicibus, Exodi tomo 1 246.c.1.C
Nũc verò non potest hoc fieri, vt patet extra, de verborum significa ca. forus. in. §. in omni negocio quatuor personæ sunt necessariæ, iudex, Actor, reus, & tres testes &c. ibidem.
Iudices Israel, quos constituit Iethro, manserunt vsque quo filii Israel pacificè possederunt terram promissionis, & postea non: sed in quolibet loco erat vnus iudex, vel plures si essent magna loca.

Et

Et cuilibet eorum assistebāt duo Leuitæ, tanquàm assessores, & si isti dubitarent, deuoluebatur causa ad summum Pontificem, vel si appellaretur ab eis, & summus Pontifex habebat secum septuaginta iudices, qui etiam cōsulebant ei, & ipse nunquàm sine Propheta iudicabat, & quicquid ille determinasset, ratum erat, nec erat locus appellandi, Num. tomo 1 134.c.4.F

Ad iudices, & ad summum sacerdotem spectabat definire in omnibus, de quibus lex non definierat, Mat. tomo 4 123.c.3.F

Iudicum coordinatio, quæ facta est consilio Iethro, scilicet, decanorum, quinquagenorum, & cęt. non mansit in terra Chanaan: sed in qualibet ciuitate ponebantur certi iudices, secundum necessitatem loci, qui vel eligebantur a popularibus talis loci, aut a senioribus, qui erant iudices in Sanctuario, aut a regibus, vt nunc fit, Deuteron. 89.c.3.F

Illis iudicibus, qui erāt in loco, vbi erat Sanctuarium, qui Hebraice dicuntur Sanedrim, subordinati erāt, cæteri iudices aliorum locorum, Deuter. 89.c.1.E

Septuaginta iudices, qui in deserto dati sunt a Deo ad petitionem Moysi, dubium est an manserint in terra promissionis, sed non est inconueniens dicere, quòd sic, sicut dicunt Iudæi, & isti regebant domū iudicij, scilicet, in loco Sanctuarij, & erant maiores iudices totius Israel, ad quos omnes magnæ causæ deuoluebantur, Deuteron. 89.c.4.K

Inter septuaginta iudices, qui erant in loco Sanctuarii, & qui erāt sacerdotes, vt dicitur Deuteronom. 17. scilicet, Venies ad Sacerdotes Leuitici generis, solus sacerdos magnus ex officio proferebat sententiam. & isti cōdemnauerunt Christum ad mortem, Deuteron. 95.c.2.E

Iudices ponebantur in Israel per singula loca, de viris illius tribus, & assistebāt cuilibet iudicum duo Leuitæ, quia Leuitæ erant eruditi in lege, & isti iudicabant in causis tam ciuilibus, quàm criminalibus, Deuteron. 17. scilicet, Inter causam, & causam, lepram, & lepram, sanguinem, & sanguinem, & super istos iudices, erant alij septuaginta succedentes illis septuaginta senioribus, quos accepit Moyses in coadiutores in deserto, Num. 11. Et princeps horum erat summus sacerdos, & erant omnes isti in eodem loco, & vocabatur domus iudicij, Iudicum 47.c.2.D

Iudices domus iudicij, vel consilij erant septuaginta seniores in veteri Testamento, & nunquàm vacabat istud collegium: nam quibusdam eorum morientibus, substituebantur alii, & isti habebant iurisdictionem tam in ciuilibus, quàm in criminalibus: nam ad ipsos pertinebat iudicare inter leprā, & lepram: causam, & causam: sanguinem, & sanguinem, Deuter. 12. 4. Regum 220.c.3.H

De iudicibus populi Israelitici, a tempore, quo erant in deserto vsque ad destructionem Ierusalem per Romanos, 2. Paralip. 6.c.1.E

De iudicibus assessoribus, qui erant Leuitæ, 1. Paralipomenon 26.c.4.G

De iudicibus Hebræorum, qui erant in singulis locis, & de assessoribus eorum, & de septuaginta senioribus, 1. Paralip. 302.c.2.A

Iudices, & præpositi, de quibus primo Paralip. 26. non erant omnino ijdem, licet esset magna similitudo in officio, 1. Paralip. 308.c.4.H

Et de præpositis fuerūt numero quatuor millia quadringenti, & de iudicibus mille sexcenti, ibid.

Et officium istorum erat ad docendum, & iudicandum Israelitas, quod dupliciter potest intelligi, vno modo quòd essent per modum assessorū, alio modo per modum prædicatorum, tamē magis videtur dicendum, quòd isti Leuitæ constituerentur ad prædicandum in Israel, quam ad assistendum iudicibus laicis, & sic dicebantur iudices, & doctores: doctores, quia prædicabant, &c. Iudices, quia iudicabant in omni causa, quæ pertinebat ad cæremonias legis, & ad aliqua dubia de fide, & illud quod isti determinabant, firmum erat, &c. 1. Paralipom. 309.c.2.B

De officio præpositorum ibidem 309.c.3.F

Congregatio septuaginta iudicum Iudæorum vocabatur domus iudicii, Exo. tomo 1. 248.c.4.G

Iudices ex libro Iudicum.

Iudices Israel, de quibus in libro Iudi. fuerunt numero quindecim, tredecim, de quibus agitur in libr. Iudi. & duo alii, scilicet Heli, & Samuel, & tempus istorum fuit plusquam trecentorum annorum 1. Paralipo. 165.c.3.H

Iudicum nomina, qui iudicauerunt Israel, ponuntur per ordinem Genes. 409.c.1.E

Iudices, de quibus in lib. Iudi. nullam habebant imperandi auctoritatem super populum Israel, quasi ex iurisdictione illis competeret, sed solum erant homines industrii ad bellicas actiones, & consilia, & eorum consilio populus in cunctis dirigebatur; nihil tamen magis habebant super populum, quam eis populus vellet retribuere, vnde, & populus interdū eos assumebat, vt patet de Iephte Galaadite Iudi. 11. Iosue tomo 1. 4.c.2.D

Regula communis erat, quòd mortuo vno iudice; tēpore iudicum in Israel, Israelitæ conuerterentur ad idola, & hoc quando vnus iudex non succedebat alteri immediate Iudi. 99.c.1.C

Iudices, de quibus in lib. Iudi. solo populi consensu habebant iurisdictionem Iudi. 3.B

Omnes iudices, qui numerantur in li. Iudi. erant iudices principales, sed præter eos in qualibet vrbe erant 7. viri iudices, & vnicuiq; dabantur duo Leuitæ tanquam ministri, ad cognitionem legis, de hoc Iosephus li. 4. Anti. & ad iudices principales deuoluebantur causæ in gradu appellationis, 1. Regum tomo 1 84.c.4.F

Numerus iudicū Israel refertur, & nomina eorum, & successiones 1. Regum tomo 1. 197.c.2.D

Iudices, de quibus in lib. Iudi. assumpti erant ad liberandum Israelitas de manu tribulantium Iudi. 3.B

Iudices differebant a regibus in potestate, & iurisdictione Iudi. 3.B

Iudices non suscipiebant tributa, nec faciebāt aliquas impositiones super populum, solum viuentes de rebus suis Iudi. 4.A

Iudices non dominabantur Israelitis, sed solum præerant iurisdictioni Iudi. 4.A

Iudices in Israel fuerunt decem, & sex, quorum nomina referuntur Iudi. 4.B

Sub iudicibus fuerunt Israelitæ annis trecentis octuaginta Iudi. 5.A

Iudices quare fuerint constituti initer Israelitas Iudi. 5.B

Iudices dicti sunt sic, non a iudicando, sed iudex erat nomen cuiusdam parui principatus Iudic. 6.A

Iudicum potestas erat parua, & erat voluntarie collata a toto populo, & quantum potestatis populus volebat, tantum transferebat in eos, & assumebantur contra hostes, Iudi. 6.A

Aliqui assumebantur in iudices per Dei electionem, quia ex parte Dei iubebatur illis, vt pugnarent pro populo, vt patet de Barac, & de Gedeone. Alii accipiebantur,

piebantur, Deo non iubente, bene tamen incitante, vt Othoniel, & Aod. Alij ſola populi voluntate, vt Iephte. Aliquando ex ſolo fauore, & quaſi per violentiam, vt Abimelech filius Gedeonis, Iudicum 6.B

Iudices nō poterant imponere Iſraelitis tributa propter illa iura, quæ habebant in bello, Iudicum 6.B

Iudices non habebant directe officium iudicandi in cauſis, ſed aliquando committebatur eis, potiſſime quando erant viri Prophetæ, & prudentes, Iudicum 7.A

Nam iudex, vt ibi capitur, non eſt nomen officij, vel dignitatis pertinentis ad definitionem cauſarum, ſed magis poteſtatis ad bellum, Iudicum 38.c.4.I

Principatus iudi. Iſrael magis aſſimilatur principatui ariſtocratico, quàm monarchico, &c. Iudic. 7.B

A tempore, quo Iſrael fuit ſub iudicibus vſque ad tēpus Samuelis fluxerunt anni trecenti, Iudicum 16 col.1.B

Omnes iudices ſuſcitati ſunt a Deo, ſolus autem Abimelech, fraude humana, & violentia intruſit ſe in principatum, &c. Iudicum 9. Iudicum 22.c.4.F

Iudices in Iſrael habebant principatum ſuum directum ſuper actus bellicos: in alijs vero parum habebant poteſtatis, Iudicum 77.c.3.F

Iudices Iſrael, de quibus in lib. Iudic. fuerunt quindecim, numerando Delboram, quę fuit mulier, Ruth 234.c.3.F

Et duravuerunt 376. annis, Ruth 234.c.3.G

Iudicum liber. Iudicum liber ſcripſit Samuel, & vocatur Sophetim, ideſt, Iudicum, quidam tamen dicunt, quòd quilibet de iudicibus geſta ſui temporis cōſcripſit, ſed Samuel, & Eſdras compegit ea in vnum volumen. 1. tamen eſt veriſimilius, & aſſignatur ratio de Samſone, Geneſ. 20. col. 1. E, 1. Regum tomo 1. 11. col. 1. A

Iudicum liber agit de exordijs iudicum, & de aliquibus, quæ ante iudices acciderunt, Ioſue tomo 1. 4.c.1.A

Liber Iudicum, quare conſequatur immediate ad librum Ioſue, Ioſue tomo 1 4.c.2.A

Acta contenta in libro Iudicum ſcripta ſunt a iudicibus, ita vt quilibet Iudicum, illa in ſtilum redegerit, quæ in temporibus ſuis acta ſunt, ſed poſtea in vnum volumen compegit Samuel, vt quidam volunt, vel Iſaias, vt alij, vel Eſdras, vt alij, Ioſue tomo 1 4. col. 2. B

Sed communius tenetur quòd a Samuele cōpactus ſit, Iudicum 4 c.2.D

Iudicum librum appellant Hebræi Cefer, ſeu Sophetim, quod idem penitus eſt, licet diuerſa lingua, & vocatur liber Iudicum, quia in illo agitur de geſtis Iudicum Iſrael, & eſt tantæ auctoritatis, ſicut liber Ioſue, & liber Regum. & eſt ſecundus inter libros Prophetales, Iudicum 3.c.2.A

Libri Iudicum vtilitas multiplex oſtēditur, Iudicum 3. col. 3. C

A principio libri Iudicum vſque ad medium capitis tertij eiuſdem, non tenetur aliquis naturalis ordo in narrando, ſed ſolum artificialis, Iudicum 17.c.2.k

In libro Iudicum non ſcripta eſt hiſtoria Heli ſacerdotis, & Samuelis, qui fuerunt vltimi iudices, quia Samuel cum eſſet ſcriptor libri Iudicum, noluit de ſe ſcribere, nec de Heli, quia eius hiſtoria currebat ſimul cum hiſtoria ſua, ſed Ieremias, qui ſcripſit quatuor libros Regum, incœpit vbi omiſerat Samuel in libro Iudicum, Iudicum 17. colum. 4.k

Iudicare. Eſt actus ſeruilis ex fine, ſcilicet, qa fit ad limitandas contentiones pro cauſis ſeruilibus, & ideo non poteſt licite fieri in die feſto. & dato, quòd non eſſet actus ſeruilis, erat tamen impeditiuus vacationis diei feſti Exod. to. 1. 83.c.4.k

Iudicans in foro eccleſiaſtico debet ſequi canones in iudicando, & quandocunque ab eis deuiauerit ſuo ſenſui innixus, errat, vt patet extra de conſtit c. canonum ſtatuta, & in ca. ne innitaris prudentiæ tuæ, ſic & in foro ſeculari, vt patet C. de legibus, in l. leges, & C. de iuris, & facti ignorantia in l. conſtitutiones Exo. tomo 1 246.c.4.H

Iudicare multipliciter accipitur, Mat. tom. 5. 160.c.3.F

Cum Chriſtus venerit ad iudicandum, manifeſtus erit omnibus hominibus, Matth. tomo 6. 297.c.1.A

Poteſtas iudicandi conuenit voluntariæ paupertati, propter tria, Matth. tomo 5 165.c.3.G

Iudicare vere, & principaliter contingit dupliciter Matth. tomo 5 160.c.3.H

Iudicare de criminibus ad quem attinet, Ioſue tomo 2 141.c.2.E

Chriſtus inquantum hominis filius non habet poteſtatem iudicandi, ſed pater ei dedit, Matt. tom. 5. 160.c.3.k

Iudicare dicit poteſtatem proferendi ſententiam, vel poteſtatem dandi auctoritatem ad proferendum. Deuter. 93.c.3.F

Quare homines ſint naturaliter inclinati ad iudicandum male de aliis, potius, quam bene. Ruth. 250. colum. 3.G

De his, qui iudicant actus proximorum ſuorum in malam partem. Super Leui. 190.c.1.B

Iudicans actus proximi ſui, debet potius iudicare in bonū, quam in malum, niſi fortaſſe ipſe actus, qui fit, non poſſit interpretari in bonum, .vt furtum, adulterium, periurium, &c. vt habetur extra de regulis iuris lib. 3. ca. eſtote miſericordes, & Leuit. 19. iuſte iudica proximo tuo. Leuit. 190.c.1.B

De modo iudicandi antiquorum, per calculos, & lapillos albos, & nigros 2. Regum 108.c.2.A

Qui inter infideles iudicarent iniuſte non peccarēt, dicunt Iudæi, ſed falſum dicunt, vt probatur 2. Paralipo. 9.c.4.K

Deus iudicat hominem interius per cor, quod ipſe intuetur, & etiam homines ſi poſſent plene cognoſcere corda aliorum, non iudicarent per exteriora, ſed ex corde 2. Paralipo. 89.c.4.H

Non ſoli Apoſtoli ſedebunt ad iudicandum in die iudicii, Matth. tomo 5 161.c.4.K

Iudicare male de male iudicantibus permittit Deus in hoc mundo, Mat. tomo 3 114.c.3.F

Iudicare in die iudicii multipliciter accipitur, Matth. tomo 5 165.c.3.I

Nunquam iudicandum eſt niſi ex certitudine: ſed certitudo non eſt accipienda eodem modo in omnibus Mat. tomo 3 117.c.1.A

Homines naturaliter inclinantur ad iudicandum de ſe maiora, quam ſint Matth. tomo 5 6.c.2.A

Nihil excellentius eſt, quam Chriſtum venire ad iudicandum Matth. tomo 6 299.c.4.I

Chriſtus, vt homo, eſt iudicaturus, Matthæi tomo 6. 306.c.4.F

Sed quare hoc, Mat. tomo 5 160.c.2.B

Chriſtus deſcendet ad iudicandum moroſa ſucceſſione, Matt. tomo 6 306.c.3.H

Quomodo ſit intelligendum Chriſtum iudicaturum viuos, & mortuos, Mat. tomo 6 307.c.2.C

Quid ſit iudicare per deductionem latæ ſententiæ in notitiam aliorum, Matthæi tomo 5. 161.c.2.E

Nemo bene iudicat, nisi de sibi noto, Matth. tomo 7 103.c.2.A
Quod intellectus iudicat, voluntas exequitur, Matth. tomo 7 214.c.2.A
Quidam Sancti in die iudicii non iudicabuntur, Mat. tomo 7 91.c.1.E
Quare in die iudicii non iudicabuntur infideles, Mat. tomo 7 91.c.3.k
Angeli nullo modo iudicabuntur in die iudicij, Mat. tomo 7 92.c.3.F

Iudicandus. Iudicandorum cõgregatio est duplex, Matth. tomo 6. 306. col.4.G

Iudicandi in die iudicij prius erunt mortui, quàm iudicentur, Mat. tomo 7 84.c.4.K
Iudicandorum multitudo, quomodo erunt in tam paruo spatio, vt est vallis Iosaphat, Matth. tomo 7 96.c.4 I

Iudicium. Integrant, actor reus, & testis, extra de verborum significatione, cap. forus, Genes. 206.col.3.K, 1. Regum tomo 1. 194.c.2.B
Iudicium dupliciter fit, Mat. tomo 7 37.c.4.F
A iudicio differt iustitia, quia iustitia est habitus, secundum quem iusta volumus, iusta agimus, & iustorum operatiui sumus, 5 Ethicorum, iudicium vero est ipsa operatio iustitię iudicando, vel eligendo, Genes. 264.c.3.K
Iudicium duo importat, Mat. tomo 7 90.c.4.F
Iudicium dupliciter consideratur, Matth. tomo 7. 91.c.2.A
In iudicio sola ea, quæ causam iustificant, proponenda sunt, Genes. 360.c.4.F
Quare iudicium aliquando accipiatur pro condemnatione, Mat. tomo 7 91.c.2.C
In iudicio vetat Aristoteles sermones psonales proponere, Genes. 381.c.1.C
Quare in iudicio debeant produci testes, Mat. tom 7 99.c.1.A
Iudiciorum contentiones prohibentur in diebus ieiuniorum, Isai. 58. Ecce in die ieiunij vestri, & cæt. Exo. tomo 1 84.c.1.A
Iudicium multipliciter accipitur, Exo. tomo 1. 204. col.4.H, & Mat. tomo 4 31.c.4.G
In veteri Testamento non scribebantur iudiciorum acta, Exo. tomo 1 246 c.1.E
Iudicium non debet fieri in præsentia obiecti delectabilis, de quo iudicandum est, quia ibi non poterit fieri recta iudicatio. Exemplum de senibus, circa Helenam reddendam Græcis, &c. Exo. tomo 2 37.c.2.B
In iudicijs, si iudex exigat iuramentum ab aliquo de veritate dicenda, & confestim quærat ab eo, tenetur respondere verum sub pœna periurii. Et si forte post alios dies requirat eundem sub præstito iuramento, vt in alio articulo eiusdem causæ deponat, quod nouit, tenetur sub pœna periurii dicere verum, licet tunc non iurauerit, quia hoc refertur ad iuramentum præcedens, &c. Exo. tomo 2. 149 col.1.A
In iudicio non debet magis honorari diues, quàm pauper, Deuteron. 6.c.1.A
Iudicia, & causarum discussiones fiebant antiquitus in portis ciuitatis, apud Hebræos, immo & apud alios fuit hæc consuetudo, Genes. 338. c.3.I, Deuteron. 113.c.2.B
Deus noluit, vt iudicio humano, punirentur filij pro peccato parentum, Deuteronom. 24. Iudicum 94 col.4.F
Iudicium hominis Deus sæpe perturbat, vt agat aliquid quòd stultum est, & hoc in pœnam peccatorum suorum, Iudicum 95.c.3.F
In iudicio humano magis attenditur vtilitas, vel bonum publicum, quàm priuatum, Iudic. 152.c.3.F
In eodem iudicio nõ potest aliquis esse iudex, in quo est testis, vel econtra, bene tamen respectu diuersorum iudiciorum, 1. Regum tomo 1 194.c.2.D
Inter iudicium humanum, & diuinum quid interst, 1. Regum tomo 2 21.c.4.G
Et iudicamus animæ dispositionem quo ad tria, scilicet, quo ad dispositionem corporis, verbum, & actus, per quæ interdum fallimur ibid.
Inter iudicium, & iustitiam hoc interest, quòd iudicium est in discussione, & iustitia in executione, & vnum sine altero parum valet, 1. Paralip. 214.c.1.E
Differũt etiam, quia iudicium vno modo dicit actum rationis, vel facultatem ratiocinandi, iustitia vero dicit executionem, alio modo iudicium dicitur actus sententiandi, & iustitia vocatur executio eius, &c. 2. Paralip. 223.c.4 G
Iudicium iuris, & iudicis, quomodo differant, Matth. tomo 2 89.c.1.A
Duplex est iudicium, vnum est, quod est actus iurisdictionis eius, qui reddit ius partibus, & aliud est, quo aliquis male iudicat, & opinatur ex quibusdam signis exterius habitis in corde suo de proximo suo, Mat. tomo 3 114 c.4.K
Iudicium, quod Deus prohibet Matth. 7. cum dicit: Nolite iudicare, & non iudicabimini; non est iudicium habentis iurisdictionem, scilicet, iudicis, sed prohibet iudicium nostrum, quo intra nos opinamur malum de proximo ex aliquibus signis, præsumptionibus, vel suspicionibus. Et ad sciendum, quando iudicium hoc sit malum, consideranda est radix, ex qua oritur, nam sunt tres radices, prima cum iudicans est malus, & sicut ipse est malus credit alios esse malos. Secunda, est affectio mala alicuius ad alterum. Tertia radix est experientia longa, primę duæ radices iudicandi sunt malæ, quia manifeste pertinent ad peruersitatem iudicantis, scilicet, ad prauum iudicium, & malum affectum. Et istis duobus modis iudicare, peccatum est. iudicium tamen ex tertia radice procedens, aliquando est illicitum, & aliquando licitum, Mat. tomo 3 116.c.2.B
Duplex iudicium erant Pharisæi accepturi, primum pro eo quòd erant iniqui, alterum pro eo quòd figmentum accipiebant sanctitatis, auaritiam suam religionis colore depingentes, &c. Matth. tomo 6 192.c.2.B
Iudicium dicit definitionem, & certitudinem, Matt. tomo 3 116.c.4.F
In iudicio humano potest quis obijcere alteri crimina quæcunque voluerit, etiam si sint occulta, vt simoniam, periurium, adulterium, & cæt. vt per hoc possit allidere alterum ab eo, quod petit, & hoc in defensionem iuris sui. Et licitum est hoc tam de iure humano, quàm diuino, dum tamen iste non agat animo infamandi alterum, & hoc principaliter, sed animo defendendi ius suum, & repellendi ab eo, quod iniuste petit, Mat. tomo 3. 149.c.1.A, & tomo 4 128.c.4.G
Duas causas posuit Christus rectum iudicium perturbantes, scilicet, acceptionem personarum, & ignorantiam iuris, & æqui, Mat. tomo 6 32.c.1.B
Et odium aliquando rectum iudicium perturbat, ibidem.
Circa iudicia habet locum acceptio personarum, immo hoc est, quod maxime corrumpit iudicia, &c. Mat. tomo 6 32.c.1.B

In iudicio diuino est proportio in pœnis, Mat.tom.5. 115.c.3.K
Iudicia pertinent tam ad iustitiam distributiuam,quã ad commutatiuam, & tamen non contingit ibi acceptio personarum, nisi vt opponitur iustitiæ distributiuæ,quæ esse deberet in iudicijs,&c.Mat.tom.6 32.c.1.D
Nullum est iudicium, in quo quãtum ad aliquid non contingat iustitia distributiua, Matthæ.tomo 6.32. colum.1.E
In iudicijs, quæ pertinent ad rem iudicatam, siue de qua iudicatur,possunt esse aliquæ causæ pertinentes ad iustitiam distributiuam, & aliæ ad commutatiuam, secundum tamen formam procedendi in iudicio omnis iudicatio pertinet ad iustitiam distributiuam, quia ad iudicem pertinet adæquare litigantes,&c.Matth.tomo 6 32.c.2.A
Iudicium est actus iustitiæ, secundum quã reddimus vnicuique, quod illi debemns, Matthæ. tomo 6. 204.c.3.F
De iudicio examinationis penes vitam contemplatiuam, Mat.tomo 7 4.c.2.A
Eiusdẽ iudicii diuersæ sunt partes, scilicet actor reus, & iudex extra,de verbo. significa.c.forus, Matthæ. tomo 7 85.c.1.A
Omne iudicium dicit discussionem,& ponit dubium Matth.tomo 7 86.c.2.B
In iudicio adduntur testes principaliter propter iudicem,vel propter reum, vel propter eos, qui audiũt, vel vident iudicium fieri, Matthæ. tomo 7.99. colum.1.A
In iudicio humano duo sunt, quæ constare debent, scilicet factum,& ius,Matt.tomo 7. 99.c.2.C
De iudiciis astrologicis circa natiuitates hominum, Matth.tomo 7 33.c.4.G
Iudicium, in natiuitatibus, accipitur ex parte conceptionis,Matth. tomo 7 33.c.4.H

Iudicium vniuersale.

In iudicio vniuersali non solum Christus iudicabit, sed aliqui homines,vt Apostoli,&c.Christo tamen conuenit proprie iudicare, quod est sententiam ipsam proferre, non tamen authoritatiue,quia sic solus Deus iudicat. Christus tamen, inquantum homo, iudicabit ex commissione, & delegatione, quod ipsi soli conuenit quatenus homo est, Matt. tomo 5 160 c.2 E
Apostoli vero iudicabunt per approbationem, iudicis sententiam approbando, & laudando. Et isto modo omnes etiam electi iudicabunt, sedebunt similiter omnes electi in loco excelso, sed hoc modo soli Apostoli iudicabunt specialiter, quia in mẽtibus eorum continetur illud, ex quo homines iudicantur,&c. ibidem. 161 c.1.D
Et multum intererit inter iudicium Reginæ Austri,& Niniuitarum,& iudicium Apostolorum,ibidem. 161.c.3.F
In iudicio vniuersali non assignabit Dominus sedes Paulo, & Barnabæ propter multa, Matth.tomo 5. 162.c.4.F
In vniuersali iudicio Christus non iudicabit secundum diuinam naturam, quia sic non potest videri a iudicandis, & sic Angeli, non dicentur iudices,Matthæ.tomo 5 166.c.2.D
Dies iudicii vniuersalis, & homines latet, & Angelos, quia nescitur per scripturas, neque per reuelationem, nec expedit reuelari, &c. Matthæ. tomo6 82.c.2.E
Diem iudicii futuram esse, a die ascensionis Christi vsque in quadringentos annos,& non amplius, dixit Porphyrius, alij dixerunt vsque ad quingentos, alij vsque ad mille &c.Matt.to.6. 84.c.3.k
Signa præcedentia iudicium vniuersale non reddent certum tempus aduentus Christi ad iudicium, & illa non præcedent ad significandum,ꝙ erit,sed ad ostendendum, ꝙ illa dies erit de propinquo ventura. Et tamen ex hoc non determinatur dies certus aduentus, sed breuitas aduentus ad iudicium post illa signa,sed quantum illud tempus sit, non apparet positiue; apparet tamen negatiue, ꝙ nõ sit magnum,Mat.to.7. 82.c.2.A
Illa quindecim signa,quæ,vt cõmuniter dicitur, præcedere debent iudicium, non erunt in rei veritate. Et forte nullum illorum pręcedet iudicium,Matt. tomo 7 83.c.1.A
Signa,quæ præcedent iudicium vniuersale, sunt illa, quæ dixit Christus,& referuntur à Matt.24.ca. & à Marco 13.& à Luca 21.Matt.to 7. 73.c.4.F
Et solis,& lunæ obscuratio non erit per Eclipsim, sed miraculose,ibid. 84.c.1.E
Et illud Mat.24.Et virtutes cęlorum mouebuntur,nõ ponitur tanquam signum distinctum ab alijs, sed vt causa signorum,Mat.to.7. 84.c.3.H
Quòd iudicium vniuersale erit in fine sęculi, probatur multis auctoritatibus,Matt.to.7. 85.c.1.A
Et erit generale,quia nemo erit, aut fuit, qui ibi non apparebit ibidem.
Venire ad iudicium vniuersale potest tripliciter intelligi,vno modo in iudicium, idest ad iudicandum, alio modo vt iudicentur:alio modo,vt sint in iudicio. Primo modo non venient mali. Et sic intelligitur illud Psal.primi: Ideo non resurgunt impij in iudicio.Bene tamen secundo modo,& hoc tam fideles quam infideles. Tertio modo omnes veniẽt in iudicium &c.Mat.to.7. 85.c.2.A
Iudicium generale erit, & expedit, quòd fiat propter multa.Primo propter exigentiam diuinorum operum. Secundo ad ostensionem operationum Dei iustarum. Tertio ad honorem bonorum,& confusionem malorum. Quarto ad honorem Christi. Quinto vt mali videant, ꝙ iuste pereunt. Sexto vt fiat ibi generalis separatio bonorum à malis &c. Matth.to 7. 85.c.3.F
Duplex iudicium conuenit homini. Nam secũdum, quòd homo consideratur, vt particularis persona, debetur ei iudicium in morte, sed considerando ipsum, vt est pars totius humani generis, debetur ei iudicium in fine sæculi,Matthæi tomo 7.86.colum.1.B
Dies iudicij vniuersalis est nobis ignotus, non solum per naturalem cognitionem, sed etiam per scripturas,& per reuelationem,Mat.to.7. 86.c.3.F
Et licet, Deus possit reuelare diem iudicij, non constat tamen,quòd reuelauerit alicui; imo verisimiliter dici potest,quòd nulli reuelauerit, neque reuelabit, & hoc propter multa, Matthæ. tomo 7. 87.col.2.B
Neque reuelari debet.ibid.to.6. 83.c.2.B
Iudicij diem scire cur non expedit Matthę. tomo 7. 87.col.2.B
Iudicium vniuersale fiet nocte, vt melius videtur dicendum, & hoc respectu horizontis vallis Iosaphat, vbi fiet iudicium, Matthæ. tomo 7. 89.col.2.D
Et verisimilius creditur futurum esse in fine noctis, s. in crepusculo matutino, desinente nocte, & incipiente die.Et hoc existente sole in horixonte orientali respectu illius loci,in quo fiet iudicium, Matt. tomo 7 89.c.3.F
In iudicio vniuersali omnes comparebunt, sed non omnes

omnes iudicabuntur, Mat. tomo 7 90.c.2.B
Iudicium vniuersale importabit duo, scilicet, discussionem meritorum, & retributionem præmiorũ, & sic iudicium vniuersale fiet, vbi erit mixtio meritorum, & demeritorum, vbi vero non fuerit talis commixtio, ibi non erit iudicium, & hoc quo ad nos, &c. Aliqui tamen non iudicabuntur propter duo, vno modo propter dignitatem. Et alio modo propter certitudinem, & cæt. Matth. tomo 7 90.c.4.F
Cogimur asserere, quòd ī iudicio vniuersali omnia siue bona siue mala erunt nota omnibus tam bonis, quàm malis, Mat tomo 7 103.c.4.F
Ad iudicium veniet Christus in nubibus, Mat.tom.6 305.c.1.A
Ad iudicium veniẽt multi Angeli cum Christo, Mat. tomo 6 306.c.2.A
Omnia in iudicio erunt subiecta sub pedibus Christi, Mat.tomo 6 306.c.2.D
In iudicio totus mundus erit congregatus, Matth. tomo 6 306.c.4.F
Boni poterunt per se ire ad iudicium, & volentes ibunt, Mat.tomo 6 307.c.4.H
In die iudicij dabuntur electis omnes corporis dotes, Mat.tomo 6 307.c.4.k
Mali non poterunt per se ire ad iudicium, neque volent ire, Mat.tomo 6 307.c.4.k
Iudicij, dies, & tempus Antichristi differunt, Matth. tomo 6 330.c.1.A
Iudicij diem ignorari dupliciter prodest, Mat.tomo 7 87.c.3.H
Quare iudicij dies dicatur vltimus dies, & nouissima hora, Mat.tomo 7 88.c.3.G
Iudicium quomodo sit Christo tribuendum, Matth. tomo 5 160.c.2.B, & c.3.K
Iudicium comprobationis triplex, Matth. tomo 5. 160.c.4.F
Iudicium per continentiam est omnia continere, ex quibus homines iudicantur, & cæt. Matth. tomo 5. 161.c.2.C
In die iudicij iudicare multipliciter accipitur, Matth. tomo 5 165.c.3.I
Tempus vniuersalis iudicij Deus nulli vult reuelare, cum sibi soli reseruet, Mat.tomo 6 260.c.2.E
Congregatio hominum ad iudicium, duas conditiones habebit. Mat. tomo 6 297.c.4.F
In die iudicij non est inconueniens dari signum, quãtum ad motum, Mat.tomo 6 300.c.1.E
Conueniens est, vt in die iudicij, dentur signa in cœlo, Mat.tomo 6 301.c.3.G
Dicentes tempus futuri iudicij, aut Antichristi prope esse, male dicunt, Mat.tomo 6 329.c.4.K
Extremi iudicij tempus incertum est, Matth. tomo 7 11.c.3.F
Post diem iudicij nemo poterit vitam æternam meri, Mat.tomo 7 15.c.3.F
Qualis erit filius hominis in iudicio, Matth. tomo 7. 78.c.3.G
Nullum inconueniens est concedere, quòd omnes Angeli descẽdent cum Christo ad iudicium, Mat. tomo 7 79.c.1.A
Sed ad quid descendent, ibid.
In die iudicij sedes Christi erit nubes, Matth. tomo 7 79.c.3.F
Quare in iudicio boni vocabuntur oues, & mali hædi, Mat.tomo 7 80.c.4.F
Magna erit differentia in iudicio inter bonos, & malos, Mat.tomo 7 81.c.1.A
In die iudicij mali manebunt in terra, Matth. tomo 7 81.c.1.C
Quòd in die iudicij Christus cognoscatur ab omnibus, conueniens est, Matth. tomo 7. 81. colum.3.H
In iudicio apparebunt cicatrices Christi, & martyrij, Mat.tomo 7 94.c.2.E
Quæ sunt pęnes homines, non sunt pęnes dæmones, & Angelos, quantum ad iudicium, Matth. tomo 7 92.c.4.G
De loco iudicij quid nobis constet, Mat.to.7. 95.c.4.k
In die iudicij quomodo erunt nubes, Matth. tomo 7. 97.c.1.C
Duplex erit iudicium de homine, Matth. tomo 7. 98. col.2.D
Quòd in iudicio erunt libri, metaphorice habet intelligi Mat.tomo 7 99.c.1.C
Omnia bona, & mala manifestabuntur in iudicio, Mat.tomo 7 105.c.1.D
Peccata iam confessa publicabuntur in iudicio, Mat. tomo 7 105 c.4.H
Iudicium non fiet in instanti, Matthæ. tomo 7. 106 colum.3.I
Quare Euangelista loquens de iudicio, vocat Christum regem, Mat.tomo 7 107.c.1.B
Venire ad iudicium tripliciter accipitur, Mat.tomo 7. 107 c.3.F
In die iudicii corpora Sanctorum erunt fulgida, Mat. tomo 7 89.c.4.K
Quomodo in iudicio fiet discussio meritorum, Matt. tomo 7 90.c.4.F
Quicunque in die iudicij habebit peccatum mortale, damnabitur, Mat.tomo 7 90.c.4.H
Finis iudicij vniuersalis erit separatio, & duplex erit separatio iudicandorum, Matthæi tomo 7. 107 colum 4.k
In iudicio Dei idem est iudex, & testis, Matth. tomo 7 108.c.3.G
Quomodo pater dedit filio omne iudicium facere, Mat.tomo 7 109.c.1.A
Circa iudicij vniuersalis sententiam, sunt duæ opiniones, Mat.tomo 7 118.c.3.F
Quare in iudicio Christus dicet malis, discedite a me, &c. Mat.tomo 7 118.c.3.G
Dæmones post diem iudicij non habebunt principẽ, Mat.tomo 7 120.c.3.H
De malorum responsione in die iudicij, Mat.tomo 7 122.c.2.A
De executione sententiæ datæ in iudicio, Mat.tom.7 122.c.4.K
Scire iudicij extremi tempus determinate, solius Dei est, Mat.tomo 7 86.c.3.G
De causa erroris circa iudicij signa, Matth. tomo 7. 88.c.1.B
Iudicij executio quid sit, Matth.tomo 7 91.c.1.A
Christus prædicens diem iudicij, non reuelauit tempus determinatum eius, sicut & aliquorum aliorum, Mat.tomo 6 83.c.4.F
De resumptione corporum paruulorum in iudicio, Mat.tomo 7 228.c.2.A
Quomodo Deus reuelabitur in die iudicij, Mat.to.7. 245.c.2.C
Ad quid erit conueniens ignis in die iudicij, & quare non fuit, cum Deus miserit diluuium, Mat.tomo 7. 124.c.3.k
Ad quid erit mundi purgatio in die iudicij, Mat.to.7. 125.c.3.G
Purgatio, quæ fiet in die iudicij in corporibus, fiet dupliciter, Mat.tomo 7 129.c.4.G
Quomodo aer purgabitur in die iudicij, Mat. tom.7. 129. colum. 4. H, Et purgabitur tota sphæra aeris, ibidem.

Qualis erit dies iudicii omnia conflagrans, Matth. tomo 7 133.c.1.E
Post diem iudicii nullum mixtum erit nisi homo, Matth.tomo 7 133.c.2.B
De grossitie ignis iudicii, Matthæ.tomo 7. 133.c.2.B
De igne iudicii vide multa, Matthæ. tomo 7.133.colum.4.G
Mixta in die iudicii redibunt in elementa pura præter hominem,Matth.tomo 7.135. col.2.B, & 249. colum.1.D
Boni,qui in die iudicii inuenientur viui, exurentur insensibiliter,Matth.tomo 7.135.col.2.C, & 244.colum.3.H
Boni,& mali quomodo ardebunt in die iudicii, Mat. tomo 7 137.c.2.D
Generatio cessabit post iudicium, Matthæ. tomo 7: 139.c.1.E
Quomodo horam iudicii nemo sciat nisi pater, Mat. tomo 7 143.c.4.F
Exacto iudicio erit vltima consumatio bonorum, & malorum, Matth.tomo 7 184.c.4.K
Vsque ad diem iudicii potest damnatorum pœna similiter,& gloria beatorum augeri, Matth.tomo 7. 185.c.2.A
Exacto iudicio non videbunt damnati gloriam beatorum, Matth.tomo 7 218.c.2.E
De reassumptione corporum paruulorum in iudicio Matth. tomo 7 238.c.2.A
Quomodo Deus reuelabitur in die iudicii, Matthæ. tomo 7 245.c.2.B
Quòd homo præsentetur in iudicio,dupliciter potest intelligi, Matth.tomo 7 255.c.3.G
Homini debetur duplex iudicium propter duo sibi conuenientia,vnum vniuersale, & aliud particulare, Matth.tomo 7 86.c.1.B
In iudicio cessabit omnis motus cœlorum, Matthæ. tomo 7 128.c.1.A
Circa elementorum permanentiam in die iudicii referuntur variæ opiniones, & improbantur, Et tandem ponitur sententia auctoris, Matthæ tomo 7. 126.c.1.C
Iudicium accipitur vno modo pro discussione causarum. Alio modo specialiter pro condemnatione. de primo intelligitur illud Psal. 1. Non resurgent impii in iudicio. De secundo intelligitur illud Ioã. 5.Qui vero mala in resurrectionem iudicii. Primo modo multi bonorum iudicabuntur, scilicet illi, quorum actus non sunt nobis noti, vt totaliter boni, Matth.tomo 7 91.c.2:B
Quòd iudicium accipiatur pro condemnatione, assignatur causa,Matth.tomo 7 91.c.2.C
In iudicio vniuersali non fiet discussio de meritis electorũ a Deo,quia illa sunt Deo manifesta, sed ideo nos dicimus futuram, discussionem de illis, quia nescimus nunc,qui sint electi, & vt totus mundus cognoscat, quomodo illam beatitudinem, quam habent:meruerunt, & idem dicẽdum est de malis. Matth. tomo 7 91.c.2.D
In iudicio vniuersali iudicabuntur illi, qui fuerũt mali per discussionem,quantum ad nos, Mat.tomo 7. 91.c.4.F
In iudicio vniuersali tam quoad discussionem,quam quo ad retributionem non iudicabuntur Angeli boni neque mali; imo nec pertinet ad eos iudiciũ aliquomodo: nam non iudicabunt, neque iudicabuntur,sed soli homines. Respicit tamen indirecte ipsos Angelos, scilicet passiue, in quantum humanis actibus se immiscuerunt in bonum, vel in malum Matth.tomo 7 92.c.3.F
In iudicio vniuersali erunt quatuor ordines hominũ; malorum duo,& bonorum duo, malorum inquæ, quia quidam iudicabuntur,& peribunt:quidã vero non iudicabuntur,& peribunt. Bonorũ etiam,quidam iudicabuntur, & salui fient, & quidam non iudicabuntur,& salui fient,Matth.tomo 7. 92.c.4.I
In iudicio vniuersali apparebit Christus in forma humana, & non in forma diuina,vt probatur ibidem 93.col.1.A
Et apparebit in humanitate glorificata.ibidem
Et expedit, quòd mali videant gloriam humanitatis Christi.ibid 94.col.3.G. Mali tamen non videbunt Christi diuinitatem, vt probatur ibidem
Nam deitas non potest videri aliquomodo sine gaudio, Matth.tomo 7 95.c.1.E
De iudicii vniuersalis loco,progressu,modo, tempore,duratione, & aliis conditionibus, & circunstantiis nihil scimus per certitudinem, nisi quatenus sacra scrip.tradidit determinate,hoc tamen nobis cõstat,quòd erit vnus locus, ad quem venit Christus, & quòd erit in terra, & quòd ibi congregabuntur omnes gentes, & deducentur per Angelos ad ipsum locum, & ibi erunt, &c.Communiter tamen dicitur, quòd fiet in valle Iosaphat, propter illud Ioelis.3. Congregabo omnes gentes, & deducam illas in vallem Iosaphat, & ibi disceptabo cum eis. Et hoc exponunt de iudicio finali, &c. Alii dicunt, quòd erit in monte Oliueti. Alii, quòd non iudicabit Dominus in valle Iosaphat,prout est vallis quędam parua, in latere montis Oliueti, sed accipitur vallis Iosaphat, vt est nomen commune, prout interpretatur Domini iudicium. Et sic exponunt illud Ioelis.3. In vallem Iosaphat, idest in vallem iudicii Domini, sic dicit Magister.4. Senten. dist.48. Multis tamen videtur,& rationabiliter,quòd locus iudicii erit circa Ierusalem,vel montem Oliueti,& assignatur ratio,Matthę.tomo 7 95.c.4.F
Quòd ĩ iudicio vniuersali omnes boni erũt eleuati in aere,magis videtur consonare auctoritati sacrę scripturæ,idest ad Thessalon.4. Rapiemur obuiã Christo in aera, licet sit problema neutrum, Matt.to.7. 96.c.2.B
An iudicium vniuersale, & omnia, quæ dicuntur iudicialiter facienda, fient in voce, an secundum solam mentem.& interiorem allocutionem, omnibus est dubium: sed quia multæ difficultates vidẽtur sequi, si dicatur omnia ista fieri debere in voce, tenetur quasi communiter, quòd ista fient magis spiritualiter,quã vocaliter, Matthæ.tomo 7.97.colum.4.k
Sed potest conuenienter dici, quòd illud iudicium fiet vocaliter, & Christus vocaliter proferet sentẽtiam illam,de qua, Mat.25.vt probatur, Matt.to.7. 98.c.1.D
In iudicio vniuersali non discutietur vita cuiusque,cũ præsupponatur, discussionem factam fuisse in iudicio particulari mortis. Mat.tomo 7.98.c.2.F. Et accusationes; & defensiones singulorum fient mentaliter:sed sentẽtia fiet vocaliter.ad Ro.2.Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, &c.ibid.
In iudicio vniuersali necesse est ponere libros, quia scriptura hoc asserit. Dan.7.Iudicium sedit, & libri aperti sunt,& Apoc.20.Et libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ, & iudicati sunt mortui ex his,quæ scripta erant in libris secundũ opera ipsorum, quod debet intelligi per Metaphoram. nam vere nullus liber erit,Mat.to.7. 98.c.4.G
Liber vitæ,qui erit in iudicio vniuersali, est liber conscientiæ singulorum,vt quidam dicunt, de quo Apoc.20. Et multi libri erunt multi Sancti noui, & vete.testa.Matthę.tomo 7 99.c.3.F

Sed

Sed quare liber conscientiæ dicatur vnus, cum sint multi. Dicit author, quòd liber vitæ non accipitur pro libro conscientiæ, sed pro prædestinatione Dei, & accipitur sic quasi Deus habeat duos libros vnū in quo scribat malos damnandos, & alium in quo scribat bonos saluandos, primus vocatur liber mortis, & secundus liber vitæ ibid. 99.c.4.H

In iudicio vniuersali, reuocabuntur in memoriam cuiusque omnia bona vel mala quæcūque fecit, Mat. tomo 7 100.c.2.E

Et non solum reducentur ad memoriam malorum peccata nunquam dimissa, sed etiam dimissa totaliter quo ad culpam, & pœnam, & dimissa quo ad culpam, non tamen totaliter quo ad pœnam ibid. 100.c.4.K

Bonis vero omnia bona venient in memoriam, & dānatis omnia tam bona quam mala, Mat. tomo 7. 101.c.1.E

Et beatis redibunt in memoriam omnia mala præterita, quæ fecerunt propter duo ibidem, 101.colum.4.G

Et beatis manebit in perpetuum memoria bonorum & malorum, quæ egerunt, propter multa ibidem, 102.c.1.D

Similiter dicendum est de malis vt probatur ibidem, 102.c.2.D

Et boni cognoscent omnia, quæ erunt in cōscientia malorum siue bona siue mala. Et cognoscent bona aliorum bonorum, similiter & mala, quæ commiserunt. Mali etiam cognoscent bona, & mala bonorum, ibid. 103.c.1.A

Et ad asserendum, quòd singuli homines in iudicio scient omnia, quæ alij commisserunt, multiplex necessitās nos conuincit. Prima est authoritas scripturæ, scilicet, 1. Corint. 4. vbi dicitur nolite ante tēpus iudicare, quo adusque veniat dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit cōsilia cordium. Et tunc laus erit vnicuique a Deo &c. ibidem 103.c.2.A

Secunda necessitas est intentio Dei facientis iudicium, vt ea, quæ sunt nunc ignota de operibus Dei, fiant tunc nota &c. Mat. tomo 7 103.c.3.I

Tertia necessitas est ex parte hominum, nam volet vnicuique laudem dare pro operibus suis bonis, & notificationem operum eius, & opprobrium de malis operibus ibid. 105.c.1.D

Alia causa est ex parte Dei ad laudem eius &c. ibidem

Et ista notitia omnium bonorum & malorum, quæ fecerunt boni, & mali, manebit in æternum in memoria tam damnatorum quam beatorum: & omnium bonorum, & malorum operum habebunt notitiam distinctam, nō vnico actu, sed multis successiue, & illa successio erit in tempore quasi imperceptibili &c. ibid. 106.c.1.B

Iudicium vniuersale aliquandiu durabit, quia non fiet in instanti, Mat. to. 7 106.c.3.F

In iudicio vniuersali distinguentur boni a malis, propter duplicem sententiam, vnam absolutoriam, & aliam condemnatoriam. Sed quare in illis sententijs dicet bonis, Venite, & malis recedite &c. Matt. tomo 7 107.c.4.F

In iudicio vniuersali dicet Christus de operibus misericordiæ, non propterea quia de his solis homo iudicetur, i. boni absoluentur, quia illa fecerunt, & mali damnentur, quia illa non fecerunt, vt probatur 115.c.1.A, Et alij aliter dicunt, sed non placet, ibidem 115.c.1.C, Dicendum, quòd vnica est causa pro salute bonorum, & damnatione malorum, scilicet, charitas, cum deest vel adest. Et istam causam nō expressit Christus propter multa Mat. to. 7, 115.col.3.k. Et non fecit Christus mentionem de operibus misericordiæ spiritualibus propter multa ibidem 15.c.4.G

In iudicio vniuersali enarrabit Christus omnia opera misericordiæ erga malos, sicut erga bonos propter multa, Mat. tomo 7 121.c.3.I

Sed quare de bonis enarrentur omnia opera misericordiæ, quòd scilicet, illa fecerunt, cum multis iustorum non fecerint illa, & de malis, quòd non fecerint illa, cum molti damnandorum fecerint illa, Mat. to. 7 122.c.1.A

Sed quòd sententia damnationis in damnatis sit iusta, quia non fecerunt opera misericordię, probatur ibidem.

Sed quare damnati respondebunt referendo mala, & excusationes suas vide ibid.

Et quare a Christo quærent, quando te vidimus, Mat tomo 7 122.c.3.F

De ordine illorum, quæ circa iudicium euenient, dicendum sicut dicit Magist. in 4. Senten. dist. 47. scilicet, quòd veniet ignis, qui mundum purgabit, & facta purgatione, veniet vox, qua resurgent mortui, quæ vocatur vox tubæ, & congregabuntur &c. Et feretur sententia pro bonis, & postea contra malos & tandem tradetur sententia executioni, Mat. to. 7. 134.c.4.G

Iudiciale. Iudicialia præcepta quare non obseruent nunc Iudæi, Exo. tomo 1, 95.c.3.K

Illa, quæ iudicialia erant in veteri testamento, possunt nunc principes facere seruare in terris suis, nō quidem tanquam obligantia ex prima illa impositione Dei, qua imposita sunt populo Hebræorum, sed ex noua constitutione ipsorum principum, ac si nūquam prius fuissent, sic quædam iudicialia canonizauit Ecclesia &c. Exo. to. 1 293.c.4.I

Iudicialia aliquando non ponuntur vniuersaliter, sed sumuntur in particularibus, vt sententiæ iudicum, quæ dantur super certo facto. Et non extenduntur ad aliqua alia similia, vel dissimilia. Et tamen accipiuntur vt ius, quia res iudicata accipitur vt ius &c. Deuter. 35.c.1.A

Qui in iudicialibus victus est, condemnatur in expensis pro ipso victore, quia ipse præstitit causam litigādi, 1. Paralip. 222 c.4.F

In iudicialibus mitius agitur cum sponte confesso, quam cum conuicto, & tamen si confiteatur metu, & necessitate probationum instantium, nō agitur mitius Iudi. 108 c.1.C.

Aliqua iudicialia veteris testamēti seruant nunc Christiani, vt habetur extra de iniuria & damno dato, & de furtis, & de adulterijs, quæ habentur Exod. 21. & 22. Non tamen obseruamus illa, tanquam data Iudæis in veteri testamento, cum iam omnia illa cessauerint, sed tanquam de nouo instituta ab ecclesia, quasi vtilia nostræ politiæ, Matth. tomo 2. 75. colum 3. G

Quæ dicantur iudicialia præcepta, Matth. tomo 6. 126 c 4 K

Iudiciarium. Ordinem seruauit Deus in punitione primorum parētum prius interrogans eos, quam puniens: serpentē non interrogauit, quia iam damnatus erat, Genes. 20 c.4.H

Iudiciaria potestas, vt communiter dicitur, dabitur Apostolis, & alijs, &c. propter voluntariam paupertatem, primo ratione congruitatis, secundo per modū meriti, tertio ratione dispositionis &c. Mat. tomo 5 165.c.3.K

Iudiciariam potestatē solis duodecim Apostolis promisit

misit Christus, non quidem negando eam aliis, sed quia tunc non erat causa promittendi aliis, quando Christus hæc verba loqueretur, Matth. 19. Matt. tomo 5 165.c.4.K

Ad iudiciariam potestatem tria requiruntur, vt quidam dicunt, &c. Matth tomo 5 165.c.3.k

Iudiciaria potestas pertinet ad præmium accidentale in beatis, &c. Matth. tomo 5 166.c.1.C

Iudiciaria potestas non dabitur Angelis aliquomodo nisi per approbationem, nec propter hoc dicentur iudices aut iudicantes, Mat. tomo 5 166 c.2.D

Iudith mendacio officioso liberauit Populum Exo. tomo 1 6.c.3.G

Non fuerunt similes Iudith contra Holofernem, & Dalida contra Samsonem, quia Dalida grauissime peccauit. sed non Iudith, Iudi. 165.c.3.H

Iulius Cæsar. Vocatus est Cæsar ab vtero Cæso, quia ab vtero cæso matris viuus eductus est, & quia fuit primus Imperator, ab eo oēs Imperatores dicūtur Cæsares, sicut ab Augusto, Augusti, Matthæ. tomo 6 22.c.4.K

Iulii Cæsaris cineres vsque hodie manent Romæ in vrna quadam magna, posita super lapidem altissimum, qui vocatur Acus Sancti Petri. 4. Regu. 236. colum. 2 C

Iulius Cæsar primus Imperator inter Romanos cœpit esse anno ante Christi Natiuitatem, quadragesimo septimo, qui imperauit annis tribus, & mensibus sex, Matth. tomo 1 151.c.4.I

Iumentum. Iumentorum nomine omnia animalia bruta gressibilia, præter serpentes intelliguntur, per illud Genes. 6 de iumentis in genere suo, &c. Genes. 39.c.1.E

Iumenta dicuntur animalia mansueta, nata ad adiuuandum homines, vt sunt equi boues, &c. Gens. 42. colum. 2. E

Quæ dicantur Iumenta, & quomodo Iumenta capiãtur Exo. 13. cum dicitur, quam de Iumentis Exod. tomo 1 98.c.4 F

Iumenta accipiuntur large in multis locis sacræ scripturæ, scilicet, pro omnibus animalibus, quæ sunt domestica, siue sint Iumenta proprie, siue sint pecora. Exod. tomo 1 226.c.3.I

Iuniperus. Vulgariter dicitur Enebro Italia Zinebro in cuius cinere potest conseruari ignis per annum integrum, vt dicit Isidorus 3. Regum 175.c.2.E

Iupiter. Apparebat Aegyptiis in figura Arietis. Et ideo cum sculpebatur in figura humana apponebāt capiti eius cornua Arietina Exo. tomo 1 54.c.2.C

Iupiter complet motum suum quasi in duodecim annis Defensorio 49.c.4.K

Iuramentum. Iurare.

Iuramētum, quod suscepit Abraham a seruo suo sub fæmore, aliqui Hebræorum dicunt fuisse propter reuerentiam circuncisionis. vt scilicet in circuncisione iuraret, quæ data erat a Deo in signum. Sed Rab. Aben. Ezra dicit, quòd ponere manum sub fęmore est ponere sub natibus, supra quas sedit. Et significat, hoc, quòd ille, qui iurabat, subditus erat illi, cui iurabat, sicut manus subiiciebatur fæmori, & ideo fidelitatem seruare deberet, & dicit, quòd iste modus iurandi seruatur vsque hodie apud Iudæos, & satis rationabile est hoc. Sed doctores nostri dicunt, quòd iurauit sub fæmore, ad significandum, quòd iurabat in nomine Christi nascituri de fæmore Abrahæ. Et taliter loquitur scriptura Exo. 1. vbi dicitur, omnes animæ eorum, quæ egressi sunt de fæmore Iacob, sed seruus Abrahæ nō sciebat hoc mysterium, licet illud sciret Abraham Genes. 288.c.1.A

Quando Deus promittit nobis aliquid cum iuramento, promissio ex parte Dei non est maioris firmitatis, sicut si fieret absque iuramento, bene tamen apud nos, Genes. 366.c.2.D

Iuramentum apud antiquos fiebat cum eleuatione manuum ad cęlum, quasi Deus inuocaretur in testimonium, qui habitat in cęlis, Exo. to. 1. 37.c.2.C, & 243.c.2.C

Iuramentum debitum tria requirit, scilicet, iustitiam, iudicium, & veritatem, vt patet Iere. 4. Et iurabunt, viuit dominus in iustitia, iudicio, & æquitate, & habetur extra de iure iurand. in ca. si Christus. Et iuramentum, quod habet istos tres comites, licitum est Exod. tomo 1 169.c.1.B

In iuramento assertorio veritas consideratur, per cōparationem verborum iurantis ad rem gestam, sed in iuramento promissorio veritas accipitur per conformitatem verborum iurantis ad intentionē eius, nam promissio est per modum futuri, veritas autē, vel falsitas nō reperitur per modum futuri, sed per modum præsentis &c. Exo. tomo 1 169.c.1.A

Iuramētum debet esse in iudicio, cum mentis deliberatione, & maturitate, & non impetu irę, aut concupiscentiæ stimulatus, aut in ebrietate positus, quę tollunt perfectionem iudicij, & libertatem, quæ boni & mali operis radix est, Exod. tomo 1. 169. colum. 1.B

Iuramentum frequentandum esse dixerunt quidam Hebræi, fundantes se super illud Deuteron. 6. Dominum Deum timebis, & illi soli seruies, ac per nomen eius iurabis. Sed isti aberrant, Exod. tomo 1. 169 c.2.A

Iuramentum est introductum inter homines propter necessitatem, quæ est pœna data homini, scilicet, vt vnus homo non credat alteri per simplicem negationem, aut simplicem affirmationem, vt patet Mat. 5. sit sermo vester, est, est, non, non. quod amplius est a malo est, non a malo culpæ, sed a malo pœnæ, vt declaratur extra de iure iurando in cap. si Christus &c. Exod. tomo 1 169.c.2.B

Quòd homines a se inuicem exigant iuramentum ex incredulitate est, quæ pęna fuit indita nobis ex peccato primi parentis, sicut ignorantia & concupiscētia &c. Exod. tomo 1 169.c.2.A

Iuramentum prohibuit Christus Mat. 5. nō totaliter, id est, quòd nullo modo fieret, quia saltem cum petitur in iudicio, fieri debet, sed voluntarie facere, non debemus. Et Iacobi 5. ante omnia fratres mei, nolite iurare, nec per cœlum &c. Quòd non sic intelligendum est, quòd scilicet iuramentum sit simpliciter illicitum, quia si sic, nullo modo permisisset scriptura, sicut nullo modo permittit adulterū, &c. Sed iuramentum permittitur in multis locis veteris testamēti. Nam Gen. 22. habetur, quòd Deus iurauit Abrahæ, Isaac, & Iacob, dare terram Chanaan. Et Genes. 50. & in Exodo, & Psal. 108. Iurauit dominus Dauid veritatē &c. Et in Euangelio Christus frequentissime iurat, cum frequenter dicit, Amen amen dico vobis, & Apostolus iurabat, cum dicebat, Testis est mihi Deus, & hoc est iuramentum, sicut dicere, Viuit dominus, Iere. 4. Et iurabūt viuit dominus. Angeli sancti etiā iurauerunt, Apocalip. 10. cum dicitur. Et iurauit per viuentem in sęcula sæculorum &c. Exo. tomo 1 169 c.2.B

Quòd iuramentum vitetur, non est propter seipsum, sed propter mala, quæ sequuntur ex eo. Nam eorū, quæ vitantur, quædam vitantur, quia sunt secundū se mala,

se mala, vt furta, homicidia &c. Et ista nunquam sunt facienda. Alia vero vitantur, non quia sint secundū se mala, sed quia ex his multa mala sequuntur, vt vinum, quia luxuriæ causa est, vt dicit Hieronymus, Venter mero æstuans facile despumat in libidinem, & habetur in Decretis 36 disti. ca. Venter &c. Exo. tomo 1 169.c.3.F

Iuramentum comparatur vino Exod. to. 1. 169.c.3.G Mat. tomo 2 202.c.3.F

Iuramentum est quædam honoratio eius, per quem veritas confirmatur, ad Hebræ. 6. homines per maiorem suum iurant &c. Exod. tomo 1 253.c.1.A

Potissimum Iudæorum iurameutum erat, iurare per Thorath, accipiendo eam in manibus, Exo. tom. 1. 253.c.1.E

Iuramentum duplex, assertorium, & promissorium, Mat. tomo 2 203.c.1.C

Iuramentum incautum quando obligat, Mat. tom. 2. col. 1. C

Iuramentum non obligat, nisi fiat ex deliberatione, Leuit. 42.c.3.F

De iuramento referuntur duæ regulę in iure, Leuiti. 42.c.3.G

Iuramentum prohibetur non tanquam malum, sed tanquam periculosum, sicut vinum, quod vetebatur sacerdotibus ministrantibus in veteri lege, Leuit. 10. Leuit. 89.c.1.D

Quomodo debeant exponi authoritates de iureiurā. vide extra de iureiuran. cap. & si Christus, Leuitic. 201.c.4.H

Nemo debet iurare nisi vrgente necessitate extra de iureiuran. cap. & si Christus, Numeri tomo 2. 138. col. 4. H

De iuramento, quod fecerunt vndecim tribus contra tribum Beniamin, scilicet, se non daturas filias suas filijs Beniamin, Nu. to. 2 205.c.3.K

Qui iuramentum nullo modo præstare vult, hæreticus iudicatur, vnde ab ecclesia damnati sunt quidā, quia dicebant omnibus modis illicitū esse iuramētum, Deuter. 26.c.3.k

Quando aliquæ gentes, disparis cultus ab inuicem, sumunt iuramentum, vna gens illarum non assumit ab altera iuramentum per Deum, quem colit gens, quæ sumit iuramentum, sed per Deum, quē colit gens, a qua petitur iuramentum &c. Ios. to. 1. 48.c.4.G

Quòd iuramentum factum Gabaonitis Iosue 9. debebat seruari ab Israelitis, tenet Nicolaus Iosue to. 1. 164 c.4.C

Sed author tenet oppositum, quod probat, Ioſue, 165. c.1.B, Gratianus etiam tenet, quòd erat seruandus, sed aberrat ibid. 168.c.1.A

Iuramentum præstitum contra legem Dei, siue scienter siue ignoranter, nunquam obligat, & sic iurans, peccat iurando, Iosue tomo 1 164.c.4.C

Cum iuramentum nullas semel tenuit vires, non potest amplius esse obligatorium Iosue tomo 1. 166. colum. 1. E

Iuramentum, Gabaonitis præstitum, seruari debere ab Israelitis, dicit Gratianus, 22. quæst. 4 §. illicitum, & dicit quòd excusauit illos ignorantia facti, sed oppositum tenet author, Iosue tomo 1 167.c.4.k

Iuramentum, quod scitur esse illicitum, quando iuratur, non est seruandum, sed iuramentum quod putatur esse licitum, cum fit, & postea inuenitur esse illicitum, seruandum est, quia ignorantia facti ibi excusat, sic dicit Gratianus 22. quæst. 4. § illicitum, author tamen dicit illud esse falsum & probat, Iosue tomo 1 167.c.4.K

Iuramentum non prohibetur, quia de se malum sit, sed quia est periculosum sepe iurare, nimia enim iuratio vix caret periurio &c. Iosue tomo 2. 174. colum. 1. E

In iuramento facilius cadit dispensatio, quam in lege Dei, Iudi. 215.c.2.E

Iuramentum debet seruari ad illam intentionem, ad quam factum est, & nulla ars iurantis excusat, Iudi. 216.c.2.E

Iuramentum, factum per creaturas, tenet, Mat. tom. 6. 200.c.3.k

Iuramentum duplex quoddam necessarium, & quoddam sponte factum, Matthæi tomo 6. 201. colum. 1. A

Iuramentum incautum nunquam est licitum, Matt. tomo 6 201.c.1.D

In iuramento incauto non videtur esse aliud malum, nisi quòd sine honore, & reuerentia assumitur nomen illius rei, per quam iuratur, Matth. tomo 6. 201.c.2.A

Iuramentum, quod fecit Israel, de non dando filias suas Beniamitis, non obligabat eos, & dato, quòd obligaret, contraueniebat iuramento, quod fecerunt, dando eis quatuor centas virgines Iabis Galaad. Et ducentas ex his, quæ ducebant choros in Silo &c. Iudi. 215.c.4.K

Iuramentum non potest confirmare contractum, nisi sicut est. Et si contractus est purus, confirmat eū pure, & si conditionalis, confirmat eum cum conditione, Ruth 256.c.3.G

Necessitas adimpletionis iuramenti non stat in hoc, quod aliquis iurauit, sed in bonitate iurantis &c. 1. Regum tomo 1 26.c.3.H

Iuramentum non est inuentum, vt esset vinculum iniquitatis, 1. Regum tomo 2 99.c.1.A

Iuramentum quando debeat interpretari secundum communem intelligentiam, & quando nó 2. Reg. 127.c.4.F, 3. Regum 19.c.3.K

Vbi totum est in potestate iurantis, etiam significatio verborum iuramenti est in potestate iurantis &c. 3. Reg. 19.c.4.F

In iuramentis, & promissionibus vērba debent intelligi secundum intentionem eius, cui iuratur, vel cui promittitur aliquid, vel saltem debet reduci ad communem intelligentiam, & nunquam debet intelligi in sensu, quem facit ille, qui promittit, vel iurat nisi inquantum intentio sua apparet ex verbis, quia alias nunquam teneretur aliquis ex promissione, nec ex iuramento, quia posset dicere, intellexi taliter, vel taliter, & sic omnes, quibus fiunt promissiones, & iuramenta, fallerentur, & omnes contractus irritarentur, 4. Reg. 66.c.4.K

Iuramenta & vota facta contra ius, & animo obligandi non obligant, 4. Regum 72.c.1.C

Iuramentum, cuicunque præstetur siue fideli siue infideli, seruandum est, si sit de aliqua re, ad quā possit homo licite obligari, quia alias iuramentum nō est seruandum, cum non sit inuentum vt esset vinculum iniquitatis, vt patet de consuetudine c. consuetudinem lib. 6. 4. Regum 249.c.3.H

In quo casu poterat fieri iuramentum apud altare holocaustorum 2. Paralipomen. 85.c.2.D, Et si vltra pœnam illatam a Deo, falsè iurasset, an deberet puniri iudicialiter, vel non, aliqui dicunt, quòd sic, & aliqui quòd non. Sed secundum videtur esse verum ibidem.

Et conueniens erat, quòd iuramentum fieret cum tāta solemnitate, & cum tali &c. s. intra templum, & coram altari ibidem.

Iuramenta inter litigantes in iudicio, & similiter extra iudicium in contractibus, licita sunt 2. Paralipomenon

pomencn 85.c.4.k
Quando quis inter nos purgat se per iuramentum de aliquo crimine, de quo infamatus est, licitum est, quòd compellatur iurare super aliquo altari, vel super sepulchris Sanctorum, ad hoc, quòd maior reuerentia adhibeatur iuramento. Similiter quando iuramenta pręstantur ad satisfaciendum parti. Si tamē creditur, quòd sic iurans certissime morietur, si falsum iuret, vel punietur a Deo manifeste, illicitum est sic iurare, quia hoc pertinet ad purgationē vulgarem, &c. 2. Paralipomenon 87.c.2.A
Iuramentum, quando inuenitur vergere in deteriorem exitum, non est seruandum, Matthæ. tomo 1. 135.c.1.E
Omnia damna sunt tolerāda potius, quam contra iuramentum agere, Matt. tomo 7 74.c.4.H
Iuramentum duplex, scilicet assertorium, & promissorium, & in vtroque potest esse periurium, & vtrumque exprimitur per illud Mat. 5. non periurabis, reddes autem Domino iuramēta tua, &c. Mat. tomo 2 196.c.2.B
Circa iuramentum errabant Iudæi dupliciter, vno modo, quia putabant actum iuramenti esse bonum de se, vt actum orandi, vel ieiunandi, & ideo dicebant esse frequentandum, secundo modo, quia quicquid iuraretur in nomine domini, siue bonum siue malum, esset adimplendum. patet Actu. 23. vbi Iudæi quidam deuouerunt, & iurarunt se non comesturos panem, quousque occiderent Paulum. Et putabant se teneri ad hoc adimplendum, sic, & Iephte iurauit, vouendo immolare Domino, &c. Iudi. 11. Primum Christus prohibuit per illud, non iurare omnino. Secundum indirecte tollitur per hoc, quòd prohibemur iurare, &c. Matth. tomo 2. 196.c.3.F
De futuris non est iuramentum assertorium, sed promissorium, Mat. tomo 2 198.c.2.E
Iuramentum proprie fit ad confirmationem eorum, quæ in dubium veniūt audienti, de quibus loquēs, vel certitudinē habet, vel dicit se habere, &c. Matt. tomo 2 198.c.1.E, &c.
Potest iuramentum accipi a re illa, in qua diuinum testimonium petitur, siue pro qua notificanda petitur, vel potest accipi a modo petendi. Iuramentum primo modo diuiditur in assertorium, & promissorium. Iuramentum assertorium quidem, si res, de quibus petitur, sint præsentes. Et si sint futuræ, dicitur promissorium. Si vero a modo petendi diuinam testificationem, hoc fit dupliciter, vno modo ad ostendendum rei veritatem, alio modo, quia petitur, vt iudex pœnam infligat falsè iurantibus, & per hoc eorum falsitatem ostendat. Si primo modo, adhuc dupliciter: vno modo inuocando Deum in testem per se, aliquando per illud, in quo relucet aliqua eius excellentia, scilicet per creaturas. Et primum subdiuiditur, quia aliquando vocatur Deus in testimonium simpliciter, aliquādo per aliquid ipsius, scilicet per reuerentiam eius, quæ credibile fecit testimonium, de primo patet, vt cū dicitur, Deus est mihi testis, quòd hoc est, vel Deus nouit, quòd hoc est. De secundo patet, vt cum dicitur, Per Deum, quòd hoc est. Vel, Iuro per Deum, quòd hoc est. Quia reuerentia Dei inducitur hic in testimonium. Si autem petitur Deus, vt iudex infligens pœnam male iuranti, tale iuramentum vocatur execratorium, & tale iuramentum est durius aliis, quia in alios Deus vocatur in testem, in isto vero obligatur ei creatura, vel datur in pignus, scilicet quòd si non iurauerit verum, Deus exerceat vltionem suam in eam, &c. Mat. to. 2 199.c.2.A
In omni iuramento aut Deus testis adhibetur, vt dicit Augustin. in sermone de periurio, aut creatura Deo obligatur, & oppigneratur, vt hoc sit iurare, scilicet Deum in testem vocare, vel Deo aliquid oppignerare. Et istud aliquando est quasi per creaturas iurando nihil petendo a Deo, vt cum dicitur per vitam meam, vel per filios meos, ideest si ita non est, Deus destruat vitam meam, vel filios meos. Aliquando fit a Deo aliquid petendo, vt cum aliquis petit pœnam expresse, siue exprimat nomen Dei, a quo petit, vt si dicat. Si hoc feci, Deus destruat me, siue non exprimendo, vt si dicatur: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam, &c. Psal. 7. & illud Iob. 31. Si deceptum est cor meum per mulierem, &c. Et iste modus iurandi est frequentior in sacra scriptura. Et dicitur modus iurandi per execrationem, &c. Matth. tomo 2 199.c.2.D
In iuramento obseruantur aliquæ cæremoniæ ad reuerentiā, & timorem, vt scilicet, quòd iurans iuret in loco sacro, & potissime quando locus sacer talis est, quòd iurantes falsum in eo, puniuntur a Deo, vt contingebat in templo Salomonis 3. Reg. 8. & 2. Paralip. 6. Et hoc modo iuratur interdum super corpora Sanctorum, & super sepulchra eorum, vt patet 2. q. 5. ca. Menam vero, & ca. qua de causa, & c. quanto. Aliquando tangitur Euangelium, de iura. calū. ca. vltim. vel crux Christi aut similia, &c. Mat. 2 199.c.3.G
In forma iuramenti possunt esse tot modi ex parte verborum, quot voluerimus introducere. Et propter hoc secundum diuersa tempora, & diuersas gentes. Sunt varii modi iurandi, vt probatur primo ex vete. testamento, vbi iurabatur, viuit Dominus, Iere. 4. Et extra de iureiuran. ca. & si Christus 22. q. 1. ca. & iurabunt. Aliquando dicebatur, Viuit anima mea. Aliquādo. Leuo animam meam ad Deū ideſt iuro, per Deum Genes. 14. Et in Ecclesia primitiua iurabatur sic. Testis est mihi Deus ad Ro. 1. Et, Testis est mihi conscientia mea 22. q. 1. ca. si peccatum. Nunc autem iuratur, Per Deum, vel: Sic me Deus adiuuet 35. q 6. ca. de parentela. Et extra de iureiuran. ca. ego Episcopus, Et similiter dicatur de iuramentis execratoriis. Et in his sunt infiniti pene modi iuxta genera malorum, quæ imprecantur, vt patet Iob. 31. cum dicitur, Per animam meā, Per vitam meam, &c. Mat. tomo 2. 199.c.3.H, &c.
Iuramentum non est omnino prohibitum, ita vt nullo modo liceat vti illo, sed est prohibitum in aliquibus casibus, quia non est prohibitum per se, cum sit ad confirmationem veritatis, sed prohibitum est solum propter periculum periurii, cauendo tamen sufficienter periurium, & faciendo, quòd iuramentum ordinetur semper ad aliquam vtilitatem, vel honestatem, non erit illicitum. Et ista distinctio habetur, de iureiuran. ca. & si Christus, &c. Matthæ. tomo 2 200.c.1.A, &c.
Iuramentū licitū est ex sua origine, s. ex suo fine, nam fide est introductū, quia homines credunt Deū habere vniuersalem cognitionem rerum, &c. Matth. tomo 2 200.c.2.A
Iuramentū est valde vtile, quia proficit ad iustificandos homines infamatos de aliquo, cōtra quos non producūtur sufficientes probationes, nā tales purgāt infamiā suam per iuramentū suū, & aliorum. 2 q. 5. ca. Si legitimi, & ca. si mala. Valet etiam iuramentum ad ponendum finem litibus, quia multæ nunquā finirētur, nisi esset iuramentū, ad Heb. 6. homines per maiorē suū iurant. &c. extra de iureiuran. ca. & si Christus. Etiam ex suppositione ad uitandū iuramētū per idola, &c. Mat. to. 2. 200.c.2.C

Quòd

Quòd ex iuramento poſſit ſequi periurium, non probat iuramentum eſſe malum, quia multa ſunt de ſe bona, quæ alicui efficiuntur mala, quia male vtitur eis, vt Euchariſtia, &c. Matthæi tomo 2. 200. colum. 2. E

Sex maxime determinantur caſus, in quibus iuramentum eſt neceſſarium per hos verſus, pax & fama, fides, reuerentia, cautio damni, defectus veri ſibi poſcunt vera caueri, Mat. tomo 2 200. c. 4. F

Iuramentum poteſt pro pace præſtari die Dominico, extra de ferijs c. omnes dies, Mat. tomo 2. 200. c. 3. K

Iuramentum habet tres comites, ſcilicet, iuſtitiam, iudicium, & veritatem Iere. 4. iurabunt Viuit dominus in veritate, iudicio & iuſtitia. Et habetur extra de iureiurando ca. Et ſi Chriſtus iudicium, ſcilicet, diſcretionis, vt ſcilicet, non leuiter iuret pro qualibet cauſa, ſed pro neceſſaria & honeſta, & quòd iuret, quando iurandum ſit. Et ſic de alijs circunſtantijs & conditionibus ex parte iurantis iuſtitia, vt nõ iuret illicitum. veritas, vt ſit verſi, pro quo iuratur, ita q̃ iuſtitia, & veritas eſt ex parte rei, pro qua iuratur. Et iudicium ex parte iurantis, & veritas dicit adęquationem ſigni ad ſignatum, pertinet enim ad voces, per quas fit iuramentum, & iudicium ad diſcretionem, ex parte iurantis, Matth. tomo 2. 201. col. 2. A

Iuramentum non habet deuotionem, & fidem pro comitibus, nam qui indeuote iurat pro cauſa iuſta, & vera, & pro qua debet, non peccat, etiam ſi non habeat fidem vt patet de infideli, Matthæi tomo 2. 201. c. 3. F

Extra iudicium poteſt licite præſtari iuramentum, dum tamen cauſa ſit neceſſaria, vel honeſta ad hoc, Mat. tomo 2 201. c. 3. I

Non oportet, quòd iuramentum præſtetur a ieiunis, quia ieiunium ſolum eſt de honeſtate propter reuerentiam iuramenti, in quo Deus inuocatur, extra de teſtibus cap. placuit in Glo. & 22. quæſt. 5. ca. honeſtum, Mat. tomo 2 201. c. 3. G

Iurare in auro templi, de quo Mat. 23. poteſt intelligi dupliciter, Mat. tomo 6 197. c. 1 D

Iurare ſecundum ſe non eſt malum, Mat. tomo 7. 43. col. 3. H

Iudicium, vt eſt comes iuramenti, non accipitur pro actu iudicandi, ſicut eſt in litigantibus. Sed pro diſcuſſione, quam facit quilibet intra ſe, ſ. quid facere debeat, & qualiter, & ſine iſto iudicio iuramentum non poteſt licite fieri, Mat. tomo 2 201. c. 3. I

Iuramentum debite factum pertinet ad virtutem latriæ ex parte, ſcilicet, teſtimonij, quod inducitur, & non ex parte illius, ſuper quo inducitur, Deut. 6. Dominum Deum tuum timebis & illi ſoli ſeruies, ac per nomen eius iurabis, & pertinet ad latriam, quia in eo redditur Deo reuerẽtia, quia profitemur Deũ maiorem nobis, & habere cognitionem omnium, & eſſe veritatem infallibilem. Et ad huiuſmodi reuerentiam, & gloriam Dei ordinatur iuramentum mediate, quia omnia quæ nos facimus, faciẽda ſunt ad Dei gloriam 1. Corint. 10. Immediate vero ad confirmanda dubia noſtra, Matthæi tomo 2. 201. col. 4. F

Iuramentum nunquam eſt appetendum tanquã per ſe bonum, quia non eſt ſic. Et voluntas iurãdi prohibetur Iacobi 5. Nolite iurare. Similiter prohibetur frequentia iurandi Eccleſiaſtic. 23. Vir multum iurans replebitur iniquitate &c. Et rurſum iurationi non aſſueſcat os tuum, &c. Matth. tomo 2. 202 col. 2. A

Iuramentum eſt introductum propter pœnam incredulitatis, Mat. tomo 2 202. c. 3. F

Inter iuramentum & votum hoc intereſt, quòd votũ pertinet ſecundum ſe, & immediate ad latriam, iuramentum vero mediatè &c. Matthæ. tomo 2. 202. col. 3. G

Iuramentum comparatur medicinæ, Mat. tomo 2. 202. c. 3. I

In iuramento aſſertorio eſt obligatio, non quidem reſpectu rei, quæ iam fuit, vel nunc eſt, quia illa non poteſt effici per iurantem, ſed eſt reſpectu actus iurandi, quia iurans poteſt eſſe cauſa iſtius, ſ. vt faciat iuramentum verum, vel falſum iurando id, quod iam verum eſt, vel fuit. In iuramento vero promiſſorio cadit obligatio e contrario, ſ. ſuper rem, quam aliquis iuramento firmauit, tenetur enim verum facere, quod iurauit, alioquin deficit veritas iuramento. Et ſi eſt res, quæ non erat in poteſtate iurantis, quando iurauit, deficit iuramento iudicium diſcretionis, niſi forte illud, quod iuratum eſt, erat poſſibile iuranti, quando iurauit, & putabatur ſic futurum eſſe, quòd ſemper ei poſſibile eſſet, & factũ eſt impoſſibile per aliquem euentũ ſine culpa ſua, & tale iuramẽtum non dicitur incautum, Mat. to. 2. 203. c. 1. D

In iuramento incauto deficit iudicium rationis, vt quando promittitur impoſſibile ipſi promittenti cum iuramento, vel quando promittitur poſſibile fieri, quod non debebat fieri, vt quia eſt per ſe malum, vel quia eſt impeditiuum boni, & tunc deficit iuſtitia in iuramento, vt ſi quis iuraſſet occidere hominem &c. Mat. tomo 2 203. c. 2. A

Ad hoc, quòd iuramẽtum promiſſorium licitum ſit, oportet ibi eſſe duos comites, ſ. iudicium, & iuſtitiã. Nam veritas non eſt comes in iurando, ſed erit in exequendo, quando realiter factum fuerit, quod promiſſum eſt, Mat. to. 2 203. c. 2. A

Iuramentum incautum aliquando obligat, & aliquãdo non Mat. to. 2 203. c. 1. C

Iuramentum tam aſſertorium, quam promiſſorium obligat. In aſſertorio eſt vnica obligatio, ſ. ad peccatum. Si veritas nõ fuerit in eo quod aſſeritur per iuramentum, in promiſſorio vero ſunt duæ obligationes. Prima ad faciendum id, quod promittit, q̃a poteſt eſſe cauſa illius, nam ſi non poteſt, eo ipſo peccat. Secunda obligatio eſt ad peccatum, ſi non fecerit id, quod promittit, & iſta obligatio inducitur per iuramentum mox vt iuratur aliquid faciendum, ſed peccatum non erit, niſi cum non completur tempore promiſſo &c. Matthæi tomo 2. 203. col. 1. D

Sicut non quælibet aſſertio digna eſt, vt iuramento firmetur, cum iuramentum ſolum debeat fieri in rebus neceſſarijs, vtilibus, & honeſtis, ita non eſt digna, quælibet promiſſio, vt iuramẽto firmetur &c. Mat. tom. 2 203. c. 2. C

Iuramentum non eſt inuentum, vt eſſet vinculum iniquitatis 22. quæſt. 4. cap. inter cætera, ext. de iureiuran. ca. quanto Mat. tomo. 2. 203. c. 2. E, Mat. tomo 4 77. c. 3. K

Iuramentum præſtitum contra legem Dei, vel contra bonos mores, & honeſtatem, quã quis tenetur ſeruare, aut contra viam perueniendi ad perfectionem virtutis, non obligat, ſed eo ipſo malum eſt, q̃a contra charitatẽ, & ita in illo iuramento ceſſat prima obligatio, quia nõ obligatur ad faciẽdum, quòd iurauit, eo q̃ malum eſt, immo obligatur ad nõ faciendum, ſed manet ſecunda obligatio qua ſ. obligatur ad peccatũ mortale non complens id, & probatur exemplis, Mat. tomo 2 203. c. 3. F

De iuramentis incautis, quæ non ſunt ſeruanda, vide 22. quæſt. 4. quaſi per totum, & 3. Sentent. diſtin. 29.

Matth.

Matth.tomo 2 203.c.4.H
Obligatio iuramenti ad aliquid faciendum, vel non faciendum, ex duobus nascitur, s. ex humana pactione, & diuina attestatione, Mat.to.2. 203.c.4.K
Iuramenta, quorum obseruatio vergit in deteriorem exitum, non tenent, Mat. tom.2 204.c.1.E
Iosue non tenebatur seruare iuramentum, quod fecit Gabaonitis, quia erat contra legem Dei, & quãdo non esset contra legem Dei, adhuc non tenebatur illud seruare propter Gabaonitas, quia ipsi seduxerunt Iosue, cum ipse quæsiuit ab eis, an essent Chananæi, & ipsi negauerunt, dicentes se esse de terra longinqua, Iosue 9. ideo cum fraus dederit initium isti contractui, non tenebatur Iosue illud seruare. Non iuit tamen contra iuramentum, quia forte putauit iuramentum obligare præstitum contra legẽ. Nam homines illius tẽporis, licet essent viri sancti, non erant satis intelligentes circa legem, neque circa obligationes votorum, & iuramentorum, sed putabant, quòd cum aliquid iuraretur, vel voueretur, deberet postea seruari in quemcunque euentum, & ita fuit de Iephte Iudic. 11. vel potest dici, q̃ Iosue Dei inspiratione fecerit hoc. Et hoc est satis verisimile, cum Iosue applicuerit cultui templi illos, vt s. portarent aquam, & ligna in templũ. Et hoc Deus forte voluit propter honestatem Iudęorũ &c. Mat. tomo 2 204.c.2.A
Aliqui dicunt, quòd iuramentum Iosue tenuit, sic dicunt Ambrosius, & Gratianus, sed ad Ambrosium, qui videtur tenere hoc in lib. de Officijs, & habetur 22.quæst.4.ca.innocens, dicitur, quòd Iosue noluit fidem soluere, quia s. putabat se obligatum esse hoc iuramento, licet vere non fuerit obligatus. Et ad Gratianum eodem c.§.illicitum dicitur, quòd multa opinatur, vt cęteri, neque cogimur ei stare, maxime cum ratio plana militet cõtra eũ ibid. 204.c.4.F
Iuramentum vergere in deteriorem exitum, potest contingere dupliciter, vno modo a principio iuramenti, vt iurans furtum, vel adulterium cõmittere, vel si res iurata, licet non esset mala, impediret maius bonum, vt iurans non intrare religionem &c. Secũdo modo iurans peccat iurando, tamen potest seruare iuramentum, vel non seruare, eo quòd res iurata est indifferens. Alio modo potest vergere in deteriorem exitum propter aliquid, quod de nouo apparet, quod non fuit præmeditatum, vt iuramentum Herodis, Mat. 14. Et in talibus non obseruare iuramentum, est obseruare, neque peccauerat aliquo modo in iurando, sed quando puella expressit, non tenebatur Herodes dare &c. vigore iuramenti &c. Mat.tom.2 205.c.1.E
In iuramentis assertorijs nunquam est mutanda veritas verbis simplicis, vel iuramẽti, vt bonum agatur, vel malum euitetur. In promissorijs vero sic, siue sit verbum simplex, siue iuratũ licitum est pro aliquo malo vitando non complere iuramentum, etiam si licitum fuerit, Mat.to.2 206.c.3.K
Seruare iuramentum non est præceptum primæ tabulę, sed bene seruare iuramentum licitum, Mat.to.2. 205.c.4.H,& 205.c.3.F
In iuramento coacto, si non interueniat aliquid, quod alias faciat iuramentum esse illicitum, non perdit totam vim obligandi, quia coactio non tollit aliqd de comitibus iuramenti, quia quod iuratur, potest esse licitum, & discrete factum, & verificari per impletionem. Et beatus Augustinus, ex consilio beati Ambrosij consuluit cuidam, qui iurauerat coactus, ducere quandam in vxorem, quòd seruaret iuramentum. Similiter si iuraret coacte dare certam pecuniam alicui, vel seruire illi, & hoc in foro conscientiæ, siue coactio fuerit leuis, siue sufficiens, scilicet, quæ posset cadere in virum constantem, de qua habetur extra, de his, quæ vi, metusve causa fiunt ca. ad audientiam, & ca. cum dilectus in foro tamen contentioso, non tenet illud iuramentum &c. Mat.to.2 205.c.4.K
In iuramẽto assertorio nulla potest esse coactio, Mat. tomo 2 206.c.1.A
In iuramento, quod aliquis coactis facit, tollitur obligatio facta homini, quia nullum ius competit illi homini, cui factum est iuramentum extra de iureiurand. cap. verum. Sed non tollitur obligatio facta Deo per inuocationem sui nominis, in foro cõscientiæ, nisi authoritate eius, qui potest dispensare, absoluatur, Mat.to.2 206.c.1.H
Iuramẽtum promissorium obligat hominem sub hac necessitate, s. vt mortale peccatũ euitet, vnde obligat ad omne illud, quo non facto, culpa incurritur, Mat.to.2 206.c.4.H
Quando in foro contentioso dubitatum fuerit de sensu verborum iuramenti, vel cuiuslibet contractus, interpretabuntur illa verba, reducendo illa ad sensum, quem communiter facere solent, vt significatur extra de sponsa. cap. ex litteris, & 22.quæst.5.cap. humane. Et ibi in §.si ergo. Et aliter distinguitur de dubio in verbis iuramenti, 22. quæst.5. cap. hoc videtur, scilicet, quòd quando iuramentum præstatur in fauorem alicuius alterius, aut vterque habet rectum intellectum, aut vterque dolosum, aut vnus rectum, & alius dolosum. Si vterque dolosum, debet intelligi iuramentum secundum communem verborum significationem in cap. ex litteris præallegato. Si vterque rectum interpretandum est tũc secundum intentionem eius, qui nõ fuit in doloso, sic videtur distingui. 22. q̃st. 5. §. Ex his &c. Mat.to.2 207.c.1.A
Generaliter loquendo, non determinando ad casum specialem maior est obligatio voti quam iuramenti, Mat. tomo 2 207.c.2.D
Minoris obligationis est iuramentum, quod quis facit ad vtilitates sui ipsius, quam omnia alia iuramẽta, Mat.to.2 207.c.2.E
In iuramento debetur Deo solum reuerentia, in voto vero fidelitas, quod malus est, Mat. tomo 2. 207. col.3.G
Iuramentum & votum secundum se sunt indispensabilia, de voto patet, quia si esset dispensabile, non obligaretur homo seruare Deo fidelitatem in promissis, quod est per se malum. De iuramento similiter, scilicet, quòd non obligaretur seruare proximo veritatem, nec Deo reuerẽtiam, cuius nomẽ inuocat in testimonium, quod etiam est secundum se malum, ergo est indispensabile. Et quando dicitur dispensari in iuramento, vel voto, est dispensare in materia eorum, scilicet, quòd aliquid, quod putabatur cadere sub voto, vel sub iuramento, ostenditur per authoritatem eius, qui potest, non includi sub iuramento, neque sub voto. Et quòd illo non seruato, dicatur iuramentum vel votum stare, vel non violari. Necessitas autem huius dispensationis est in iuramento, & in voto, quia interdum aliquid, quod in se consideratum, vel vniuersaliter, est vtile, vel honestum, secundum aliquam particularem circunstantiam, vel euentum potest esse nociuum, vel inhonestum, quod repugnat voto, & iuramento, & etiam legi, Mat. tomo 2. 208.c.1.A
In iuramento assertorio non cadit dispensatio, bene tamen in promissorio, quoad materiam, Matt.to.2. 208.c.1.E,

In voto, vel iuramento non potest dispensare nisi iudex ecclesiasticus, Mat.to.2 208.c.2.D

Illi, in quorum fauorem sunt prestita iuramenta, non possunt dispensare, possunt tamen absoluere iurantes a vinculo, quo tenebantur propter iuramētum, Cum ex his iuramentis ipsis solis esset ius quæsitū, Mat.tomo 2 208.c.2.E

Aliquis potest promittere aliquid alteri sub iuramento dupliciter, vno modo ad vtilitatem ipsius, vt pecuniam &c. & a tali promissione potest illum absoluere, & a iuramento, quia principale est promissio facta, quia illa intenditur: inuocatio diuini nominis non est per se, sed ad confirmationem promissionis ablato ergo principali, tolletur accessorium. Alio modo potest aliquid promittere alicui, pertinēs ad honorem Dei, vel vtilitatem aliorum, vt quòd intrabit religionem, vel dabit eleemosynā &c. Tunc iste, cui facta est promissio cum iuramento, non potest absoluere iurantem, quia promissio non est facta pro se, sed pro Deo, vel aliis hominibus. Et hoc nisi apponeretur conditio, s. si placuerit tibi &c. Mat. tomo 2 208.c.3.G

Iuramentum aliquando est tale, quòd non indiget dispensatione, & aliquando, quòd non potest illam suscipere, & aliquando est dispensabile. Exemplū primi, de iuramento nō obligatorio, vt iurans adulterari &c. vel iurans facere aliquid, quod a principio bonum apparuit, & tamen postea non, vt si iurauerit aliquis nunquam recedere a conuersatione alicuius per totā vitam, & postea ille efficiatur hostis patriæ, vel hæresiarcha. Vel quando iurauit id, quod in se sine peccato seruari potest, tamen impedit maius bonum, vt si quis iuret non intrare religionem &c. Et in hoc tertio casu in potestate iurantis est obseruare iuramentum, vel non obseruare, & tamen non potest euadere, quin fuerit periurus iurando talia, quæ erant contra viam perfectionis. Et in his tribus casibus iuramenta nō tenent, & per consequens sic iurans non indiget dispensatione, nec absolutione, vt probatur, Matth. tomo 2. 208. col 4.G

In iuramento quod valet, aut est dubium an valeat, requiritur dispensatio, in eo autem, de quo non est dubium, non potest dispensari, cum dispensatio sit actus iurisdictionis, Mat. tomo 2 209.c.1.A

Iuramentum de soluendo vsuras tenet, licet contractus vsurarius sit malus, & peccat tam creditor quā debitor contrahendo iuramenti tamen obseruatio non est mala, scilicet, dare pecuniam, quia potest dari sine dispendio salutis ęternæ, recipiens tamen peccat mortaliter. Et ideo per ecclesiasticam censuram cogitur restituere vsuras, extra de iureiuran. cap. debitores & cap. ex administrationis &c. Mat. tomo 2 209.c.2.D

Dicunt aliqui iuristæ, quòd nemo potest venire cōtra iuramētum suum propria authoritate, siue iuramētum teneat, siue non. Et hoc in casibus sequētibus. Primo si obseruantia iuramenti venit in dispendiū salutis ęternæ, extra de iureiuran. cap. cum quidem. Secundo cum vergit in detrimentum omnium rerum suarum, siue maioris partis earum, sine quibus non posset temporalem vitam ducere 22. quæst. 5. § fi. Tertio si tēdit in deteriorem exitum 22. quæst. 4. ca. si aliquid. Quarto si sit præstitū de re tertij, vel de rebus ecclesiæ per prælatum extra de iureiuran. cap. peruenit, & cap. si ex nostris. Quinto si sit præstitum contra ius publicum, extra de foro competenti cap. si diligenti. Sexto quando est præstitum contra primum eodem titul. capit. intellecto. Septimo quando uis conditionis appositæ hoc sustinet, eodem titu. cap. quemadmodum, & extra de sponsa. cap. ex literis non intelligas tamen aliquam regulā dari pro hoc, scilicet, quòd in omnibus aliis casibus præter istos, teneatur quilibet seruare iuramentum, nisi dispensetur, quia si quis per metum daret alicui omnia, quæ habet tenet iuramentum, & tenetur iurans seruare illud, nec potest conuenire illum propria authoritate, sed requiritur dispensatio Ecclesiæ extra, de iureiurand cap. si vero. Si tamen venerit contra iuramentum non est ita grauiter puniendus, sicut pro periurio, eodem tit. c. verum, Mat. to. 2 209.c.3.F

Aliquod est iuramentum, quod non recipit dispensationem, vt cum iuratur talis res, ad quam etiam sine iuramento erat obligatus, vt si infidelis iuret se esse Christianum, vel non committere adulterium &c. Mat to. 2 209.c.3.G

Iuramentum tunc recipit dispensationem, quando potest aliquo modo interpretari licite, quòd ea, scilicet, quæ cadere videntur sub iuramento, non cadant, & hoc potest fieri dupliciter, vno modo, quādo id, quod iuratum est, dubium est, vtrum sit licitum, vel illicitum, vtile, vel nociuum simpliciter, vel in aliquo casu. Et in tali iuramento non licet alicui contrauenire, sed episcopi possunt dispensare in talibus, sicut dispensant in votis ext. de voto, & voti redemptione cap. 1. in textu & Glo. Alio modo, quando id, quod iuratur, est manifeste licitum, & vtile. Et in tali casu non habet locum dispensatio proprie, vt relaxetur iuramē tum, ita ꝙ iurans nihil agat, potest tamē fieri commutatio in aliquid aliud melius, vel æquale, quod videatur magis proficere vtilitati communi, vel saltem æqualiter. Et in hoc casu videtur pertinere dispēsatio, vel commutatio ad potestatem Papę, vel potest fieri relaxatio simpliciter ab eo, ita ꝙ iurans non teneatur ad aliquid, & hoc ex plenitudine potestatis. Et istud magis est infringere iuramentum, quam dispensare &c. Sicut pertinet ad quemlibet irritare iuramenta facta a suis subditis, quando illa cognouerit, & pater iuramentum filij, vel filiæ paruæ, & vir iuramentū vxoris, Nu. 30. Et potest hoc Papa facere, non ꝙ iuramē tum tollat, quod aliquando obligauerit, sed quia iuramentum non habet omnino vires obligandi sine consensu Papæ, i. si ipse dissentiat, vnde in iuramento quolibet intelligitur ista conditio tacita, si Papæ placuerit. vt patet extra de iureiuran ea veniē tes. Et hoc nisi quis procurauerit tales relaxationes fieri sine cōmutatione, quia tunc in foro conscientiæ, non erit nimis securus, Matthæi tomo 2. 209. col. 4. F

Iuramentum recipiens dispensationem, & indigens illa ad hoc, quòd obseruetur, est illud, de quo dubiū est, an sit bonum, vel malum licitum, vel illicitum seruare &c. Et illud, quod est inutile, & nō potest esse vtile. Et quod licitum est, & non potest mutari melius, vel etiam quòd non mutetur. Et illud, quod quamuis sit licitum ex parte iurantis, est tamen sibi valde præiudiciale, vt qui iurauit per metum, vel dolum dare alteri bona sua &c. Et tunc fit distinctio, quando episcopus potest dispensare, & quando non, Mat. to. 2 209.c.4 K

A iuramento licito non potest Episcopus absoluere absque commutatione, sicut nec a voto, extra de voto, & voti redemptione cap. 1. Et hoc vbi non est ius quæsitum alicui ex iuramento, quia ibi nemo dispensat, cum sit iniustum tollere alicui rem suam nisi ex culpa &c. solus Papa potest absoluere a iuramento licito, absoluendo ab illo, & non commutando. Sed an Papa possit dispensare in iu-

ramentis licitis, apud multos dubitatur. Nam aliqui dicunt,quòd nō, Hugutius,&c.Matth.tomo 2. 210.c.1.A

Iuramentum ſex modis uenit in deteriorem exitum. Primo,cum iuratur, quod eſt in ſe peccatum mortale.Secundo eſt cum veniale in ſe. Tertio,cum iuratur aliquid indifferens,quod ex circunſtantia effi citur mortale vel veniale. Quarto cum iuramentū excludit opus pietatis ex charitate faciendū. Quinto cum excludit opus ex genere bonorum. Sexto cum excludit opus indifferens pia intentione pro Deo,aut pro proximo faciendum. In tribus primis modis dicunt, quidam, quòd poteſt ſic iurans venire contra iuramentum, eſt tamen ei imponenda pœnitentia de iuramento temerario, in aliis autem tribus non expedit contrauenire, niſi propter cauſam urgentem, &c. Et ideo petenda eſt abſolutio a ſuperiore, qui faciliter debet talia iuramēta relaxare,vel potius oſtendere, quòd iurantes non fuerūt obligati per talia iuramenta, ſed ſolum, quòd agāt pœnitentiam de temerario iuramento, Matt.to.2. 210.c.1.D

Aliquæ conditiones excludunt iuramentum, & hoc tam ætatis,quam dignitatis, quam etiam indignitatis,ſimiliter, & temporis, quia oportet,quòd nomen Dei aſſumatur cum reuerentia. Et propterea pueri excluduntur ante annum 14.22.quæſt.5. ca.pueri, periurii non poſſunt cum reuerentia iurare,obſeruatur etiam tempus ad hoc, vt cum maiore reuerentia fiat, ſcilicet vt iurantes ſint ieiunii, extra de teſtibus ca.placuit,& 3.Senten.diſtin.39.in fine.Et hoc eſt de honeſtate,& non de neceſſitate. 22.quæſt.5.ca.honeſtum. Et intelligitur hoc de iuramento aſſertorio tantum quòd præſtatur in iudicio vel in contractibus. In diebus etiam feſtiuis,ſcilicet diebus Dominicis non debet exigi iuramentum, niſi forte ex cauſa neceſſitatis, de dignitate perſonarum,Mat.tomo 2 210.c.2.C

Iuramentum præſtari non debet diebus Dominicis, niſi forte cauſa neceſſitatis, vt pro pace reformanda, vel conformanda,extra de feriis ca.omnes dies. Et pro fide vel pro obedientia. Et aliis neceſſitatibus,extra de electio.ca.ſignificaſti. Alia erant tempora antiquitus,in quibus non licebat iurare, ſcilicet a Septuageſima vſque ad octauas Paſchæ. & ab Aduentu Domini vſque ad Epiphaniam: & in ieiuniis Quatuor temporum, & in Litaniis maioribus,& in diebus Rogationum,vt patet 22.quæſt.5. ca.decreuit, & totum hoc pertinet ad iuramenta aſſertoria,& ſpontanea.Nam iuramenta promiſſoria,quocunque tempore fieri poſſunt, dum tamen alias in ſe ſint licita. diebus Dominicis prohibentur iuramenta ad confirmationem contractuum, extra de feriis ca.omnes dies,niſi contractus ſit honeſtus,& pius,&c.Matth.tomo 2 210.c.4.K

Iuramentum Angelorum non fuit introductum propter deflectibilitatem dictorū ſuorum,ſed ad oſtendendum infallibilem, & immutabilem Dei diſpoſitionem, & hoc apud reputationem noſtram, ſimiliter,& Deus iuraſſe dicitur,Matth.tomo 2.211. colum.1.E

In iuramento aſſertorio nulla ſubintelligitur conditio: in promiſſorio vero debet poni expreſſa conditio. Et ita poſſunt ſub intelligi aliquæ conditiones de iure;etiam ſi non exprimantur, quibus non ſtantibus non ſtabit iuramentum,prima eſt,ſi Deo placuerit,& ſi Deus conceſſerit.22.quæſt.2.ca.beatus.§.1. Et ob hoc excuſatur Paulus, qui promiſit venire in Hiſpaniam, & tamen non venit, quia nō potuit,vel Deus non conceſſit.intelligitur iſta conditio, ſi Deo placuerit dupliciter, ideſt. Si expreſſe non vetuerit,vel ſi tacite non impediuerit. Alia cōditionem, ſi Papæ placuerit. Nam in omni iuramento authoritas Papæ intelligitur excepta, extra de iureiuran. ca.venientis.§.1. poteſt autem Papa relaxare iuramentum ad tempus, vel remittere in perpetuum,ita vt nullo modo ſeruetur. Et nihil loco eius ſuccedat. extra de iureiuran. cap.ſi vero, & ca.verum,& ca.ea te, &c. Alia conditio, ſcilicet ſi res in eo ſtatu permanſerit. Alia,quòd ille,cui præſtatur iuramentum,fidem non fallat.extra,de iureiuran. ea.peruenit. Alia ſi quid promittitur ſub ſpe futuræ numerationis,&c. Alia,quòd intelligitur authoritas iudicis excepta, ſcilicet niſi ipſe contrariū iubeat,extra de cenſi.ca.ſignificauit,& ff. qui ſatiſdare cogantur. l. vltima, iudex tamen non poteſt tollere iuramentum in totum,quia hoc ad Papam pertinet, &c.Poteſt tamen mutare tempus conſuetum,vel iuratum, quia per hoc non perit alicui ius quæſitum ex iuramento. Alia conditio eſt ſi ſequatur finis,ad quem res promittitur. Alia conditio, ſi iuraui alicui obedire tanquam regi vel Epiſcopo tota vita mea, nam ſi deponatur vel deportetur non teneor obedire ei, &c. idem ſi quis iurauit obedire Domino ſuo, & poſtea Dominus eius excommunicetur vel efficiatur hæreticus vel infidelis.15.quæſt.6.ca.alius.Et duobus ſequētibus, & extra de hæreticis ca.vltimo. Alia eſt,quòd iuſtū imperetur, vt ſi quis iurauerit ſtare mandatis alicuius pro ſatisfactione iniuriæ illatæ ſibi vel ſuis,intelligitur,niſi præceperit iniuſtum, & illicitum aut impoſſibile. Et multæ aliæ conditiones, & quando aliqua iſtarum conditionum interueniat, non tenetur ſeruare iuramentum, nec indiget aliqua diſpenſatione ſuper hoc, quia ipſe iure ſuo,poteſt cōtrauenire iuramento,Matt.tomo 2 211.c.2.C

Obſeruare iuramētum eſt præceptum primæ tabulę, non tamen obſeruare periurium,vt ſi quis iuret occidere hominem, periurus eſt,Matth.tomo 2.205. colum.3.F

Iuramentum factum contra legem ſiue ſcienter, ſiue ignoranter nunquam tenet. Et iuramentum minus obligat,quam lex, quia lex tollit iuramentum, etiam ſi ſit poſterior,Matt.tomo 2 211.c.4.H

Iuramentum illicite factum ſeruandum eſt, vt ſi quis iurauit per idola, &c.dum tamen non fit malum, quod promittitur per iuramentum, vt dicit Auguſtinus ad publicolam, &c. Mat.to.2. 212.c.4.I

Omne iuramentum factum per aliquid, quod putatur habere virtutem aliquam deitatis, & nō habet, reducitur ad iuramentum factum per Deos extraneos, Mat.tomo 2 215.c.4.G

Ad hoc,quòd iuramentum factum per creaturam ſit licitum, duo debet habere illa creatura, per quam iuratur. Primo, quòd non contineat aliquam falſitatem. Secundo,quòd res illa ſit alicuius dignitatis,&c. Mat.tomo 2 215.c.4.K

Iuramentum per Deum, cæteris paribus,magis obligat,quam iuramentum per Euangelia: quia Euangelium eſt propter Deum, & Deus non propter Euangelium, iuramentum tamen ſolemne per Euangelium magis obligat, quam iuramentum ſimplex per Deum,vt patet 22.quæſt.1.ca.ſi aliqua, in Glo.di.quòd hoc eſt quantum ad eccleſiam; ſecus tamen quo ad Deum,ſicut dicitur de voto ſimplici, & ſolemni, extra qui Clerici non vouentes, ca.rurſus. non tamen eſt hoc verum abſolute,quia magis obligat, quo ad Deum votum ſolemne,quā ſimplex,ſimiliter quantum ad pœnam, &c.Matth. tomo 2 217.c.2.B

Virtus obligandi in iuramento pendet ex forma iuramenti,& forma iuramenti eſt triplex.Nam aut nominatur ſolus creator,aut ſola creatura, aut vtrunque.Si primum Deus confirmat immediate veritatem,in ſecunda mediatè ſolum,ſed in tertia mediatè,& immediatè,& fortiſſima eſt forma iurandi,quę habet vtrunque,Mat.tomo 2 217.c.3.G

Cum quis purgat ſe per iuramentum ſuum de crimine aliquo,de quo eſt infamatus,licitum eſt, quòd compellatur iurare ſuper aliquod altare, vel ſupra ſepulchra Sanctorum,vt in iuramento habeat̃ maior reuerentia:ſimiliter qñ iuramēta nō præſtãtur ad purgationem, ſed propter alias cauſas licitū eſt ſic præſtari iuramentū,vt ſatis fiat parti,ſi illa ſic petit;illicitum tñ eſt iurare coram ſepulchro alicuius ſancti,vel ſupra illud,vbi credit̃,ꝙ falſum iurãs certiſſimè morietur, vel a Deo punietur manifeſtè, quia taliter ſe purgare,eſt purgatio vulgaris, Matthæi tomo 2 219.c.3.H

Iuramentū exigere ab eo,qui falſe iurat, ſi ſit iudex, non peccat,ſi defferat iuramentū ſm formā iuris, nō exiſtentibus aliis probationibus, quia tenet̃ ſeq formā iuris;ſi verò ſit perſona priuata, qui exigit, vel incitat ad iurandum, & nulla ſit cauſa ſaltem rationabilis, peccat.Secus tamen ſi ſit cauſa iuſta petendi, quia iuſtius exigitur iuramentum,quam iuretur 22.quæſtione.1.capitu.quamuis, & hoc ſi exigens credit,quòd iurans verum iurabit, vel ſi dubitat.Nam ſi credit,quòd falſum iurabit, grauiter peccat exigens,quia ſcit ſibi non prodeſſe,& alteri nocere,Matthæi tomo 2 220.c.2.E

Iuramentum exigere licitum eſt, vt probatur Matthæi tomo 2 220.c.4.G

Defectus præcipuus iuramenti eſt in veritate,quę tollitur per mendacium, Mat.to.2. 221.c.1.E

Iuramentum promiſſorium non poteſt habere propriè veritatem pro comite,quia veritas determinatè non habetur niſi de præteritis,& preſentibus,& hoc quando iuramentum fit,ſed quando completur quod iuratur,habet veritatem pro comite &c. Matthęi tomo 2 221.c.3.H

Iuramentum eſt duplex,quoddam eſt, in quo quis percipit ſe iurare,& tũc ſi falſum iuret, creditur,ꝙ ſemper mortaliter peccet,& præcipue,qñ percipit eſſe falſum, quod iurat; aliud eſt in quo homo non attendit, nec percipit ſe iurare, ſed quaſi ex lapſu linguæ prolabitur in iuramentum, & tunc quaſi neſciens,& inuoluntarius iurat, & iſto modo falſe iurans,ſi nō ſit mendacium perniciosum, non eſt peccatum mortale,ſed veniale,valde tamē cauendum eſt propter vicinitatem ad mortale, Matthæi tomo 2 222.c.2.D

Multi ſunt modi peccandi in iuramēto in quibus nō committitur periurium,Mat.to.2. 223.c.4.F

Ad iuramētū aſſertoriū non pertinet ignorātia iuris, ſed ſola ignorantia facti,Mat.to.2. 226.c.3.k

In iuramētis aſſertorijs nulla eſt ignorātia,quę nō ſit craſſa,ſaltem interpretatiue,Mat.to.2. 226.c.4.G

Iuramentum promiſſorium non tenet ex defectu iuſtitię in quatuor caſibus,ſ.quando iuratur facere malum prohibitum, vel non faciendum bonum, quod facere iubemur, vel iurare faciendum malum,quod diſſuadetur, vel iurare non faciendum bonum quod conſulitur, & ponuntur exempla, Matthęi tomo 2 227.c.3.F

Omne iuramentum, quod extortum eſt in præiudicium alicuius alterius,quàm eius,qui iuraut,eſt illicitum,& non eſt ſeruandū,Mat.to.2. 228.c.1.C

Id quod non poterat quis licite facere ſine iuramento, non poteſt etiam cum iuramento, cum ſuta-

Index Alphonſi Toſtati.

mentum non ſit vinculum ad iniquitatem faciendam,Mat.tomo 2 228.c.2.A

Iuramentum per timorem præſtitum ſuper re licita ſemper obligare dicit Glo.ſuper illud.15.quę.6.c. auctoritatem, exceptis quatuor caſibus; primus eſt in voto præſtito per timorem extra quod vi metus ve cauſa fiunt, capit.perlatum,ſecundus in traditione rei Eccleſiaſticę &c. tertius in promiſſione dotis facta per metū &c. quartus in matrimonio, Matthæi tomo 2 228.c.2.D

Iuramenti obligatio perſonalis eſt, & ideo periurium,quod crimen eſt, non tranſit ad ſucceſſores etiam ſi non obſeruent iuramentū, cum ipſi non iurauerint, exemplum eſt de ſucceſſoribus communitatum,obligatio tamen nuda ac ſi ſine iuramento eſſet facta,tranſit ad ſucceſſores, extra de iureiurando,cap.veritatis, & extra de ſolutionibus cap.1.& extra,de vſuris, cap.tua.Matthæi tomo 2 229.col.4.C

Iuramentum indefinitè præſtitū, non intelligitur excludere opus charitatis,nec obligare ad id, quod eſt illicitum,vt colligitur extrà, de iureiuran.cap. veniens,& cap.quintauallis, & de regulis iuris in cap.in generali lib.6.Mat.to.2. 229.c.2.B

Inter ſimplicem loquelam, & iuramentum, Deus non facit differentiam 22.q.5.cap.iuramenti,quod verum eſt quantum ad hoc quod obligatur per loquelam ſimplicem, ſicut per iuramentum, & tamen vehementius,& fortius vinculum eſt iuramẽti,q̃ ſimplicis promiſſionis,Mat.to.2. 229.c.2.E

Si duo iuramenta ſint contraria, ſi primum eſt licitū, & honeſtum,illud debet ſeruari, & non ſecundū, cùm non liceat alicui velle agere contra id, quod eſt obligatus agere.Si verò ſecundum ſit licitum, & primum illicitum, ſecundum debet ſeruari, & non primum; extrà, de iureiurando capit.tuanos.& capit.ea te.Si vnum contrariorum ſit promiſſum, & alterum iuratum, & ambo ſint licita ſecundum materiam, iuratum debet obſeruari, cęteris paribus, extra de iureiuran.cap.tuanos,& cap.ea te.Si ambo ſint licita,& primum fuerit ſimplex promiſſio,& ſecundum iuratum,Innocentius dicit,quòd ſecundum eſt obſeruādum, & de promiſſo debet aliter fieri ſatisfactio.Alii dicũt è contra,vt Hoſtiẽ.& iſtud videtur rationabilius, vt probatur,Mat.to.2. 230.c.3.G

Aliqui dant viam mediam dicentes,quòd quando poteſt iuramentum, quod eſt ſecundum,ſeruari ſine manifeſta læſione promiſſi debet ſeruari, & non promiſſum, & hoc propter auctoritatem nominis Dei.Et intelligendum poſſe ſeruari iuramentum ſine læſione promiſſi,non quidem quod ambo poſſint ſtare, & ſeruari in ſuis terminis; quia iam non eſſent contraria, ſed debet intelligi, quando ille, cui promiſſum factum eſt poteſt habere aliud,quod ſit æquale,vel maius, quàm ſibi promiſſum,& illud videtur rationabiliter dictum de æquitate,non tamen de rigore. Quando verò non eſt promiſſum ſeruari,niſi in ſeipſo, tunc ſeruandum eſt promiſſum,quod fuit primum, & nō iuramentum, vt ſi quis promiſit ducere aliquam in vxorem,& poſtea iuret duceret aliam &c.Mat. tomo 2 229.c.4.K

Iuramentum ad quid fuerit ordinatum, Matthęi tomo 4 76.c.2.E

Iuramentū,quod a principio eſt illicitū,non obligat; immo qui iurat,peccat iurãdo, & poſtea implẽdo, & tenetur non adimplere illud,Mat.to.4. 77.c.3.F

Iuramentum,quod a principio eſt incertū, & poſtea apparet,quòd vergit in deteriorē exitū,nunquā eſt

complendum,nec obligat,si incęperit apparere, ꝙ vergit in malum,vt fuit iuramentū Herodis, quod a principio fuit incautum propter ſui generalitatē, quia poterāt multi caſus particulares includi, quos teneri illicitum eſſet. Sic dicit Iſidorus. Et habetur 22.q.4.c.in mali. In malis,inquit,promiſſis reſcinde fidem,&c. Matth.tomo 4. 77.c.3.G

Propter iuramentum Herodes non excuſatur de occiſione Ioannis,Matthęi tomo 4 77.c.3.H

De iuramentorum, & votorum obligatione pauca ſciebant omnes antiqui vete.teſtam. etiam viri iuſti,vt patet in iuramento Ioſue ad Gabaonitas, Ioſue 9. Et in voto Iephte Galaaditis iudicis Iſrael,qui vouit incautē,Matthęi tomo 4 77.c.4.F

Duplex eſt iuramentum, quoddam neceſſarium, & quoddam ſpontaneum,ſcilicet, nec neceſſarium, nec vtile, & iſtud vocatur incautum, & aſſumitur nomen Dei in vanum,& ideo eſt illicitum. Et de tali intelligitur illud Matth.5.Ego autem dico vobis, non iurare omnino,&c. Mat.to.6. 201.c.1.ß

Dato,quòd iuramentum Herodis eſſet validum, adhuc poterat Herodes non dare caput Ioannis, &c. Matthęi tomo 4. 78.c.2.A

Iuramentum ſemper eſt ſeruandum, quandiu ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis ęternę, Matth.tomo 7. 79.c.3.G

Quacunque arte quis iuret,Deus non reſpicit fraudē iurantis, aut dicentis, ſed intentionem audientis, aut modum communem loquēdi,& ſenſum, quē facere ſolent illa verba,Gen. 370.c.4.G

Iurans aliquod occultum publice, vt puta aliquē fuiſſe fornicatum, licet verum iuret. Iuramentum tñ eſt illicitum, quia non habet ſecum iuſtitiam, ſi tm iſte,qui ſciebat cogeretur a iudice deponere, &c. tunc iuſte ageret iurando, Exo.to.1. 169.c.1.A

Qui iurat in nomine alicuius,profitetur ſe dicere veritatem ad reuerentiā illius, & cofirmat veritatem ꝑ illius ſtabilitatem, tāquam nephas ſit mentiri inuocato tali nomine,Exodi tomo 1 252.c.4.k

Chriſtianus non debet cogere Gentilem iurare per deos ſuos,aut inducere,quia eſſet dare occaſionem peccandi mortaliter,Exodi tomo 1 253.c.1.A

Quomodo non ſit licitum iurare per creaturam, Exodi tomo 1 253.c.2.A

Iurans per Thorath, non iurat ſuper abolitum, nam totum a maiori parte denominatur, ſed nō omnia contenta in Thorath abolita ſunt, īmo maior pars manet,nam Geneſis manet, cum totus ſit hiſtoricus, & in Exodo pauca ſunt abolita, Leuiticus pro maiore parte abolitus eſt,cum ſit multum cęremonialis,lib.Nume.pro maiori parte hiſtoricus eſt, & pauca cęremonialia,aut iudicialia cōtinet: Deute. partim hiſtorias recitat, & partim mandata permiſcet,quare maior pars Thorath manet. Iurās ſñ per Thorath credens nihil contentum in illo eſſe abolitum,erraret,& peccaret,Exo.to.1. 253.c.3.F

Si cogens aliquem ad iurādum inducat ipſum ad peccandum,tunc non licet inducere,& ſi non,bene licebit,&c.Exo.to.1. 253.c.3.H

Iudæus iurans in ſuo Thorath,tenens, quòd multa, q̄ ibidem continentur,ſint abolita,non peccat, ſecus ſi credat totā illam ſcripturam obligare adhuc,&c. Exodi tomo 1. 253.c.3.K

Iudæi facientes Chriſtianos iurare in nomine Ieſu, vt cōmuniter peccant mortaliter,&c. Exodi tomo 1. 254.c.1.C

Iudæi maius malum credunt eſſe, iurare in nomine Ieſu Chriſti,quàm iurare in nomine omnium deorum gentium,Exodi tomo 1 254.c.1.C

Iudæus iurans in nomine Chriſti,credens ipſum fuiſſe ſanctum Prophetam, & nullum malum ęgiſſe: neſciat tamen eſſe Deum, non peccat, ſi iuramentum referat ad Deum,Exodi tomo 1. 254.c.1.D

Chriſtianum iurare per Thorath, contingit tripliciter vno modo ad petitionem alicuius Iudæi,& hoc dupliciter;nam vel facit differentiam inter librum Thorath, & alios libros idem continentes, & ſic non licet iurare, vel non facit differentiam, quòd ille liber ſit ſcriptus literis Latinis, vel Hebraicis, vel &c. Tunc licet iurare,quia nobis licet iurare ſuper iſtos libros,quia ſunt libri ſacræ Scripturę,quorum auctor eſt Spiritus ſanctus.2.Pet.1. Licet magis appropriata ſint Euangelia ad iurandum, & idē eſt,ſicut de oīāte Lingua Latina,vel Hebraica,&c. Et ponitur exemplum de comedentibus carnes ſuillas in primitiua Eccleſia, vel immolatas idolis. Secundo modo ad petitionem Chriſtiani non licet iurare per Thorath, quacunque intentione petatur, vt probatur. Tertio modo ſi ſua ſponte iuret Chriſtianus, nemine cogente, aut petente. Et tunc vel fit ex quadam neceſſitate, quòd ille debet iurare alteri, & non habet librum Euangeliorum,non licite facit, niſi ſequatur ſcandalum,quia tunc a licitis abſtinendum eſt, vt patet ad Rom.14. & 1.Corint.8.& 10. & ſimiliter ſi abſque neceſſitate iurandi,vt ſolent homines in ꝓmiſſionibus,&c. Exodi tomo 1. 254.c.2.C

Si quis iuret in Thorath ad petitionem alicuius Hebræi, quia Hebræus nollet aliter credere, peccaret mortaliter,Exodi tomo 1. 254.c.4.G

Saraceni iurantes in nomine Chriſti, aut in ſacris Euāgeliis, non peccant, quia cum aliquis actus ſecundum ſe eſt bonus, non fit alicui malus, niſi quia putat eſſe malum. aut quia propter malum finem agit, vel errat in aliis circunſtantiis, Exodi tomo 1. 255.c.1.A

Iurare ſuper Thorath non eſt Iudaizare, quia Pēthateucum non ſoli tenent Iudæi, ſed etiam nos tenemus. Cauendum tamen eſt ne demus ſcandalum, & ne fiat tale iuramentum coram Hebræis, & confirmentur in ſuo errore, Exodi tomo 1. 255.c.3.I

Iudæo vel Chriſtiano nūquam licet iurare ſuper crus Mahomethi; Exodi tomo 1 255.c.4.F

Cum iuramus ſuper Euangelia, iuramus per Deum, alias iuraretur per creaturā,quod non licet,vt patet extra de iu.iurā.c.& ſi Chriſtus,Exo.to.1.256.c.1.A

Tripliciter contingit iurare,aut per ſolum Deum,aut per ſolam creaturam, aut per vtrunque ſimul, & hoc referendo creaturam ad Deum & debet ſumi talis creatura, in qua multum declaretur veritas diuina, quia in Deo nihil falſitatis eſt. Et ſit talis creatura,quæ de ſe ducat in cognitionem Dei, & immediate, cuiuſmodi eſt Euangelium, Exodi tomo 1. 256.c.1.B

Nunquam licet iurare per Alchoranum, quia multa continet mendacia, & turpiſſima, deinde, quia non inducit immediate in cognitionem Dei, &c. Exodi tomo 1. 257.c.3.F

Non licet iurare etiam ipſi Saraceno per crus Mahometi,Exo.tomo 1. 256.c.3.F. Neque per Alchoranum,Exodi tomo 1. 257.c.3.k

Cum aliquis iurat per aliquam creaturam,non referē do eam actualiter, vel habitualiter in Creatorem, ſed totaliter ibi ſiſtendo, &c. peccat, quia tollit honorem Deo debitū, & impēditur alteri rei, &c. Exodi tomo 1. 256.c.3.K

Iurare per vitam iurantis, per filiorum ſalutem, &c. ſi ad Deum non referantur, illicitum eſt, Exodi tomo 1. 256.colum.4.G. Nam tanta reuerentia,

tia,& amor illi soli rei conuenit,qua fruendum est, quia maior reuerentia dari non potest,& qui talem reuerentiam aliis rebus tribuit,ipsis fruitur,quod illicitum est.Et iste est secundus modus, quo tollitur Deo honor debitus illi,vt cum quis iurat per salutem suam,aut filii sui sistendo ibi, etiam si vitam suam,aut filii sui non dicat esse Deum. Sed primus est peior,quo tollitur, & honor, & amor debitus Deo,& ponitur alius esse Deus, quod persuadetur exemplo,Exodi tomo 1. 256.c.4.L

Rectè iuratur per Euangelium,& crucem,quia est q̃dam scriptura magnæ veritatis secundum comparationem,quam habet ad Deum, cuius actus in ea continentur. Et crux est quoddam ens dignissimum,secundum relationem, quam habet immediatè ad Christum in ea passum,nec quæcunq; aliæ res est susceptiua tanti honoris, etiam si referatur in Deum,Exodi tomo 1 257.c.1.B

Iurare per crus Mahometi,& similium rerum turpissimarum,quas etiam nominare non conuenit, est tertius modus,quo tollitur honor diuinus, vel impenditur alteri, cui non debetur, Exodi tomo 1. 257.c.1.E

Iurare per Thalmud nõ licet, sicut neque per Alchoranum immo detestabilior est liber Thalmud, q̃ quilibet liber Alchorani,Exodi tomo 1. 258.c.2.A

Iurare per aliquem librum artis Nigromanticæ, pessimum est,quia de se malum est, & superstitiosum, & præter hæc,qui talia iurant,non carent scrupulo societatis occultæ cum dæmonibus, quibus tales placent characteres ad confirmanda placita, Exodi tomo 1 258.c.2.B

Christiani,& Hebræi iurãtes per crus Mahometi, aut per Alchoranum,vt communiter,non tantum peccant,sicut Saraceni, tamen cæteris paribus magis peccant Christiani,& Iudæi, & idem dicendum est de Thalmud,Exodi tomo 1 258.c.2.C

In litigiis manifestę turpitudinis, laudabile est nolle iurare,nec alteri parti iuramentum deferre, Num. tomo 1 230.c.3.I

Nemo debet iurare, nisi vrgente necessitate, extrà, de iure iurando, cap.& si Christus.Numer.tomo 2. 138.c.4.I

In Aegypto, qui iuraret per vitam & salutem regis,& non compleret,puniebatur pœna capitis, Deuter. 26.c.3.I

Iurare facere malum peius est, quàm absolutè facere malum,Iudi. 215.c.4.G

Ad iurandum nõ obligat aliquem ius commune,nisi iudicialiter,vel cum petitur ab aliquo superiore, 1. Regum tomo 2 132.c.2.A

Iurare aliquando capitur large pro dicere, 2.Regum. 17.c.1.E

Compellere aliquem ad iurandum in Sanctuario nõ erat peccatum in veteri lege,3.Reg. 76.c.4.G

Quando possit quis compelli ad iurandum super aliquo Altari,vel supra sepulchra Sanctorum,& quãdo non,3.Regum. 76.c.4.K

Iudæus inducens, vel cogens Iudæum ad iurandum in templo Salomonis,non peccabat in casu,in quo veritas non posset aliter probari, 2. Paralipomen. 86.c.3.F

Apud gentes quasdam consuetudo est, quòd quando quis iurauerit per salutem regis; & mentiatur, q̃ occidatur,quia læsit regiam maiestatem, & dicunt talem consuetudinem esse in Aegypto, 2.Paralipom. 205.c.3.G

Deus condescendens fragilitati nostræ,aliquando iurasse legitur,2.Paralip. 205.c.1.E

Modus iurandi est valde consuetus in sacra Scriptura apud Iudæos,2.Paralip. 242.c.2.E

Iurare,vt dicit Augustinus,est ius veritatis Deo reddere,idest,quilibet tenetur veritatem dicere propter Deum,& maxime tenetur ei adhoc,quando inuocat nomen eius in testificationem, Matthæi to.2. 196.c.3.F

Causa,quæ induxit necessitatem iurandi fuit duplex malum,scilicet,ignorantia eius, cui exhibetur iuramentum, & variabilitas spontanea, vel iniquitas eius;qui simplici verbo loquitur. Primum totaliter est pœna. Secundum partim est pœna, scilicet, q̃ homo sit defectibilis, & quòd voluntas possit velle,quod malum est, & partim culpa, quando illud sponte voluerit actualiter,hoc innuitur,extra,de iure iurando,cap.& si Christus. & ideo Matth.5.dicitur:Quod amplius est,a malo est, scilicet, tam culpæ,quàm pœnæ,nec exhibentium, sed exigẽtium iuramentum,& potest dici,quòd a malo est, ex parte iurantis,& tunc a malo est, idest, malum est, & peccatum est, & hic est verus sensus illius literæ, Matthæi tomo 2 197.c.4.G

Iurare,vt dicit August.est Deum in testem inuocare, & ideo nunquam est,nisi quando in testimonium, alicuius rei dubię Deus inducitur ab aliquo ad confirmationem,&c.Et ista res dubia debet esse dubia secundum naturam,quæ,scilicet,non habet ex radice sua aliquam certitudinem, vt sunt omnia casualia,& particulares actiones, & non de illis, quæ habent causas determinatas, vt sunt causæ vniuersales, & effectus earum. Nam de his non fit confirmatio per iuramentum,quia ratio potest persuadere de eis via necessaria.Matthæi to.2. 190.c.1.A

Cum per creaturam iuramus, non ad eam attendimus,sed ad creatorem illius,cuius magnificentia, vel excellentia fulget in creatura, Matthęi tomo 2 199.c.1.B

Licet iurare per creaturam,& non exhibere Deo latriam per creaturam &c.Mat.to.2. 199.c.1.E

Duplex est modus iurandi,vnus qui dicitur per simplicem Dei contestationem,vt cum quis dicit; Testis est mihi Deus.Vel:Coram Deo loquor. Vel, Per Deum. Alius est per execrationem,dum quis se, vel aliquid ad se pertinens ad pœnam obligat, Matthęi tomo 2 199.c.3.F

Diuersę formę iurandi ponuntur a iure, secundum diuersitatem rerum,super quibus iuratur,& diuersitatem personarum iurantium,vt forma iuramẽti,quam Episcopi pręstant Papę,& officiales,vt habetur de iureiuran.c.ego Episcopus.Et quam pręstat Imperator 63.distin.c.tibi Domino. Et quam pręstant venientes de schismate, quando redeunt ad Ecclesiam.de qua 1.q.7.ca.quoties. Et quod faciunt abrenunciantes hęresi, quam tenuerunt,de cõsecr.dist.2.c.ego Berẽgarius.Mat.to.2.199.c.4.k

Deũ p seipsum iurasse legimus.Gen.22.& 26. & Ptal. 94 & 109.& 131.&c.Et ad Hebræos 6.

Angeli etiam iurant.Apoc.10.

Et sãctos iurasse legim⁹,vt Dauid.1.Re.25.& 3.Reg.1.

Et Apostolus iurauit ad Ro. 1. & 1.Cori. 15. Matthęi tomo 2 200.c.2.A

Ad recte iurãdũ attẽdẽdũ est primò,q̃ is,q iurat,dicat verũ.Secũdò,q̃ fiat iuramẽtũ p honesta causa, vel necessaria,vel vtili,&c.Mat.to.2. 200.c.3.F

Dñs prohibuit iurare,ne iurando veniam⁹ ad facilitatẽ iurãdi,& ex facilitate ad cõsuetudinẽ, & a cõsuetudine in periurium,Mat.to.2. 200.c.4.K

Non licet iurare, nisi pro aliqua necessitate,vel vtilitate,Mat.tomo 2 201.c.1.C

Qui iurat, non ordinat iuramentum ad venerandum,aut diligẽdum Deum,per quem iurat, sed ad

aliquid aliud, quod est vitę humanæ conueniens, scilicet, ad ponendum finem litibus, vel ad tollendum dubia, Mat. tomo 2 202.c.3.G

In iurante incaute nunquam est perplexitas, quia perplexitas est, quando quis priusquam aliquid faciat taliter est impeditus, vel illaqueatus, vt ad quamcunque partem tendat, non potest peccatum mortale effugere, sicut auis, quæ clausa est in laqueo, sed qui iurauit incaute, iam peccauit, quando iurauit, & iam non habet, in quo peccet; sed determinatum est sibi, quòd non debet complere iuramẽtum &c. Mat. tomo 2 203.c.4.F

Aliquando iuratur incautè, quando, s. iuratur aliquid, quod apparet manifestè malum, & tamen postea apparent aliqua inconuenientia, quæ sequuntur ex eo. Et si seruaretur, esset iam malum, & tunc cessat prima obligatio iuramenti promissorii, quæ est ad faciendum id, quod promittitur. Et tamen non manet secunda, scilicet, ad peccatum mortale, eo q̃ iurans a principio habuit iustã causam, eo quòd putabat esse bonũ id, quod iuratum est, sed postea apparuit esse malum &c. Mat. to. 2. 203.c.4.G

Iurans aliquid, quod est impedimentum maioris boni, periurus est, vt iurare non intrare religionem, vel non suscipere ordinem sacrum, &c. eo q̃ est cõtra charitatem, & deficit illi obligatio prima. Et sic manet secunda, s. ad peccatum mortale, quia facit contra charitatem præcludens viam Spiritui sancto, vt habetur 22. quęstio. 4. cap. innocens. §. Illicitum. Similiter iurat incautè, vt qui iurat non suscipere prelaturã, quia sic iurans repugnat diuinę prouidentiæ, Mat. tomo 2 204.c.4.H

Iurans accipere aliquam in vxorem post votum simplex castitatis, & hoc per verba de prẽsenti, nõ tenetur ad votum, secus si esset votũ solemne. Et sic intelligit illud Gratiani. 22. q. 4. c. innocẽs. §. illicitũ. s, q̃ si quis post votũ castitatis iurauerit alicui mulieri, se habiturũ eã in uxorẽ, nulla auctoritate, phibẽt seruare iuramẽtũ, Ma. to. 2. 202. c. 4. l, & 205. c. 3. G

Vbicunque forma iuramenti est illicita, actus iurandi est illicitus, & peccat de præsenti iurans, vt iurans p idola. Actus tamen de futuro in se non est illicitus, & tenet iuramentũ, vt dicit Augu. & hr̃. 22. q. 1. ca. mouet. Secus tñ si materia iuramẽti, de qua iurat̃, sit illicita, quia tũc nõ solũ actus de prẽsenti est malus, sed ẽt actus, qui erit de futuro. Et ideo tale iuramentũ nõ tenet, Mat. to. 2. 202. c. 4. K, & 205. c. 3. H

Mulier iurans adultero seruare fidem, duo iurat, scilicet, adhęrere adultero, quod illicitum est, ad hoc non obligatur, & nõ se copulare alteri quàm adultero, & hoc est licitum, & tenetur seruare, vnde peius est alteri non viro suo, quàm adultero se tradere, quia sic committit adulterium, & periurium. Non tamen peccaret reddendo ad virum suum, quia ad hoc non se potuit obligare per iuramentũ etiam si vellet. Et hoc tenet Augustinus, & habetur 22. quæstio. 4. capit. mulier, Matthæi tomo 2 205. col. 4. F

Intentio iurantis propinquior est sermoni suo, quàm intentio recipientis iuramentum, nisi dolum commisserit in intelligendo, aut fuerit in magna culpa intelligendo aliter quàm verba significent secundum communem vsum, & secundum, quòd ipse, cui præstitum est iuramentum petebat sibi per illa prẽstari iuramentum, Matthęi tomo 2 207.c.1.D

Qui coactus sufficienti coactione iurauit dare aliquid alicui, vel facere, tenetur in foro conscientiæ dare &c. Non tamen in foro contentioso. Iurans tamen coactè habet remedium, quòd postquam dederit, potest repetere in foro contentioso illa, quæ soluerit, tanquam indebita, scilicet, quòd coactus fuit iurare, & virtute iuramenti soluit. Et tunc iudex faciet sibi restitui, quòd soluit, sic est de illis, qui iurauerunt soluere vsuras; nam tenentur soluere eas. Et postea possunt in iudicio repetere eas, extra de iureiurando capit. debitores, etiam si iurauerint non repetere, nam tunc dicent iudici, & ipse ex officio suo faciet soluere &c. Et si iurauerint, quòd nunquam denunciarent, tunc iuramentum non tenet, quia est contra bonos mores, & in damnum publicum, &c. Matthæi tomo 2 206. col. 2. A

Iurans cum conditione etiam si bonum iuret, & non faciat id, quod iurat, conditione non adueniente non est periurus, &c. Matthæi tomo 2 209. col. 4. G

Pueri iurantes falsum, quando sunt doli capaces, periuri sunt, extrà de delictis puerorum cap. pueris, Matthęi tomo 2 210.c.3.H

Sacerdotes prohibentur iurare propter dignitatem eorum, quia debet eis credi absque iuramento. Et ideo quando de veritate debent respondere, loco iuramenti interrogabuntur alio modo, scilicet, per sanctam consecrationem, ideſt, per ordines suos sacros, an verum sit &c. Et 22. quæ. 5. dicitur, quòd nullus ex ecclesiastico ordine cuicunque laico sup sancta Euangelia iurare præsumat, sed simpliciter cũ veritate, & pietate dicat Est, est, aut, nõ. nõ: in c. nullus ex Ecclesiastico. Per hoc tamen non debet intelligi, quod nullo modo liceat iurare. Nam possunt iurare etiam monachi, quando subsit necessitas potissime in causis monasterii sui, & vbi nõ habentur alii testes. extra de iureiuran. cap. & si Christus. §. vltimo, Mat. to. 2. 211.c.1.G

Quando iuratur debet iurari per Deum, potest tamẽ interdum iurari per creaturas aliquas non secundum se, sed prout in eis diuina virtus manifestatur. Et ita iuramus per Euangeliũ, quia per illud diuina virtus innotescit. iuramus etiã per sanctos defunctos, qui hanc diuinam virtutem manifestius credi derunt, & obseruauerunt, & hoc intelligi debet per iuramentum, quod fit per simplicem attestationem; nam illud, quod fit per execrationem, quod dicitur grauissimum 3. Senten. distin. 39. eo, quòd in eo grauia nobis imprecamur, fit propriè per creaturas, quia semper creatura exprimit̃, sed nomen Domini non semper. Ex exprimitur creatura, vt in ea iudicium diuinum exerceatur, si est verum quod iuratur. Et licitum est iurare per creaturas referendo eas in Deum, inquantũ relucet in eis diuina bonitas aliquo modo; vel prout subiicimus eas diuinæ potestati, vt exerceat in eas iudicium. Si autem iurando intendat dare honorem ipsi creaturæ, per quam iurat, quasi ad eam reducens confirmationem veritatis iuæ, attribuit illis veritatem infallibilem, & sic est species idolatrię, taliter iurare. Et hęc est causa specialiter, quare Deus vetuit iurare per creaturas, nc. s, honorificentia creatoris transferatur ad creaturam, vt patet extrà. de iureiuran. ca. & si Christus. Vel dicit, quod considerando creaturam in se, & absolutè, non licet per eam iurare, bene tamen in comparatione ad creatorem, & ex iusta causa, vt scilicet, in creatura Deus Auctor est, & prẽsidet; nam sic iuratur per creatorem prẽsidentem, eum testem inuocando, Mat. tomo 2 212.c.2.A

Licitum est iurare id, quod licitum est, & expedicus, vt ieiunare, non tamen id, quod licitum est, sed non

non expediens,vt non intrare religionem,&c.Matthęi tomo 2. 212.c.2.B
Deus vetuit iurare per creaturas, tribuendo eis diuinum honorem,& reuerentiam,quia ſic iurare, eſt idolatria,ſed cum tollitur iſte reſpectus, ita vt non demus eis talem honorem, ſed referamus eas in Deum, non eſt periculum iurare per creaturas, licet melius ſit iurare per Deum quando iurandum ſit. Sic dicit Hieronym.ſuper Matth.Et ſic intelligitur illud,quod habetur 22.q.1.cap.ſi Chriſtus,& cap.ſi quis per capillum. Et tale iuramentum per creaturas obligat ad obſeruandum, Matthæi tomo 2. 212.c.2.E
Iurare per idola peccatum eſt.Exo.23.per nomen externorum deorum non iurabis, nec audientur ex ore veſtro.& 22.q 9.cap.mouet te. nec ipſum idolum eſt conueniens creatura, vt in eo repreſentetur diuina bonitas,cùm potius ponatur, vt offendiculum contra diuinum honorem,&c. Et iurando per idola magis peccarent Iudęi,quàm alii,quia ipſis magis fuit hoc prohibitum, &c. Matthæi tomo 2. 213.c.2.B
Iuramenta tamen facta per idola ſunt obligatoria, vt habetur 22.q.1.cap.mouet te. nec obſtat,quod habetur ff.de iure iuran.l.non erit.§ penultimo.ibidē. 213.c.4.F
Et interdum ſine peccato poteſt recipi iuramentum per idola. Ad hoc tamen, quòd licitè recipiatur, oportet, quòd recipiens habeat æſtimationem de idolis, ſcilicet, quòd non putet aliquam virtutem diuinam ineſſe eis, &c. Simile eſt de comedente cibos conſecratos idolis,&c .1.Corinth.8. Similiter,quòd recipiens tale iuramentum ad finem bonum recipiat,& quòd illud,ſuper quod iuratur, ſit aliquod bonum, per quod licite poſſet iurari per Deum. Similiter requiritur,quòd iſte, qui iuramentum recipit,nō poſſit alio modo, certam fidem habere,vt pote,quia ille,qui iurat eſt idolatra,vt habetur 22.queſt.1.c.mouet te. Item patet de Iacob, & Labam,Gen.31.& de Abraham,& Abimelech.Geneſ.21.de his etiam 22.q.1.cap.mouet te.§.alia quęſtio.Sic etiam Machabæi cum Romanis fecerunt de amicitiis ſeruandis 1.Machabæ.6. & 12. vt dicitur 22.q.1.c.mouet te.§.hinc etiam in fi. Et non licet inducere aliquem ad tale iuramentum.Idem tenet Innocentius extra,de iureiuran.cap. & ſi Chriſtus.licet tamen recipere ſi alius ſe offerat. Et hoc in contractibus, qui ſine maximo præiudicio noſtro euitari poſſunt. Secus tamen vbi contractus ſit nobis multum neceſſarius, vt pote pro conſernanda vita.&c.non videtur illicitum peti ab alio tale iuramentum,etiam ſi ipſe illud nō offerat, dum tamen alias ipſe aſſueſcat iurare per idola, Matthęi tomo 2. 214.c.1.A
Iurans per Deum fallaciter, & iurans ſimiliter fallaciter per creaturas,quis iſtorum grauius peccet, non poteſt reſponderi abſolute,ſi iuramentum ſit aſſertoriū,vr̄ tn̄ magis eſſe ꝑiuriū illius,q̄ iurauit ꝑ Deū. Niſi ex iſto ꝑiurio ſequat̄ dānū alicui. Si aūt nō cōſideret̄ irreuerentia, q̄ fit in cōfirmatione grauius eſt ꝑiuriū iurātis ꝑ Deū,nā grauior iniuria fit alicui in ꝑſona ꝓpria,q̄ in ſuis familiaribus. Et idē eſt dicē dū de iuramento ꝓmiſſorio, q ꝑꝑ ꝓmiſſionē,q̄ fit ibi,pōt maius eſſe ꝑiuriū ꝑ creaturas,q̄ ꝑ Creatorē ſm dr̄iam ꝓmiſſionis,& dāni ſequuti ex violatione eius.Si aūt attēdat̄ cōfirmatio ex noīe eius,ꝑ quē iurāt, grauius eſt ꝑiuriū,quod fit ꝑ Deum,&c. Et hoc eſt ꝑ ſe ꝑiuriū,nā cōſiderare dānū, vel ꝓmiſſionē, nō ꝑtinet ꝑ ſe ad ꝑiuriū cū iſta fieri poſſunt ſine ꝑiurio.l.per ſimplicem promiſſionem,vel aſſertionē.
Matthæi tomo 2 214.c.2.D
Ille,qui iurans per Deū,fallit.grauius periurat,q̄ qui ꝑ idola,ſed quod ſit grauius peccatū.ſ.periurium ꝑꝑ Deum,aut ꝑꝑ idola, dicendum, q ꝑ cōparando totū peccatū,quod eſt iurare ꝑ idola,& ꝑiurum eſſe,ad ꝑiurium iurantis ꝑ nomē Dei,nō pōt dici,q ſit grauius,quia comparantur multa ad vnum, & etiā fit hic aliquid,quod eſt per accidens, de quo non pōt dari cerritudo,Matthęi tomo 2 214.c.4.F
Iurare per Thorath licitum eſt Iudæis,niſi forte circa hoc obſeruent aliquam ceremoniam, vel ſuperſtitionem,&c.Matthæi tomo 2 215.c.1.A
Iudex Chriſtianus pōt licitè cogere Iudæum, vt iuret ſecundum formam,quam ipſi Iudęi tenēr inter ſe, Matthęi tomo 2 215.c.1.D
Iudæi peccant faciendo chriſtianos iurare in nomine Chriſti,Matthęi tomo 2 215.c.2.B
Iurare per Thorath licitum eſt chriſtianis, ſi non putent illum librum pannis,& vaſis æneis, vel argenteis incluſum, eſſe alicuius virtutis ſpecialis, cuius non ſint alii libri ſimilem habentes ſcripturam.Et ſimiliter ſi non iuratur ſolemniter:nam ſi ſolemniter,ſemper eſt peccatum,quia, qui taliter iurat, iudaizat.Si tamen iuret irridendo,vel non intendendo tribuere ei aliquem honorem,pōt fieri hoc ſine peccato mortali:tamen nunquam fieri poteſt, qn̄ fit vituperabile,& ideo ſemper fugiendum eſt tanquam mortale,vel quod poteſt eſſe mortale, Matthæi tomo 2 215.c.2.E
Illi,in quorum fauorem ſunt præſtita iuramenta non poſſunt diſpenſare,poſſunt tamen abſoluere iurantes a vinculo,quo tenebantur propter iuramētem. Cùm ex his iuramentis ipſis ſolis eſſet ius quæſitū, Matthęi tomo 2 208.c.2 D
Saraceni poſſunt licitè iurare per Chriſtum, quia ſic iurare non eſt per ſe malum, nec ipſi putant eſſe malum,quia licet Saraceni non credant Chriſtum eſſe Deum,credunt tamen Chriſtum fuiſſe virum ſanctiſſimum, ſed licet iurare per viros ſanctos defunctos,prout in eis refulget quædam virtus Dei, quam viuentes oſtenderunt,ſimiliter licet illis iurare per Euangelia, quia credunt in Euangeliis non contineri mala,neque falſa,ſed vera,& ſancta,Matthæi tomo 2 215.c.3.G
Nulli chriſtiano licet iurare per crus Mahometi, vel per corpus eius,vel per Alchoranum, Matthęi tomo 2. 215.c.4.F
Nec ipſis etiam Saracenis licet hoc,ibidem.
Iudæis non licet iurare per Thalmud,quia habet manifeſtos errores,immo nulli hominum licet per illud iurare,& idem dicendum eſt de quibuſcunque ſcripturis prohibitis,Matthęi to.2. 216.c.2.D
Saraceni iurantes per crus Mahometi, vt communiter magis peccant, q̄ Chriſtiani, vel Iudæi per idē iurantes: tamen cęteris paribus, magis peccant Chriſtiani,quam Saraceni,& Iudæi,idem iurantes, Matthæi tomo 2. 216.c.3.F
Nullo modo licet iurare per membra Dei, vt per caput,pedes, &c. immo reputatur magna blaſphemia,& grauis pęna infligitur.22.q 1. cap.ſi quis per capillum Dei, vel caput, &c. Idem ſi quis iuret per corpus Dei. Dicit tamen Hoſtien.in ſumma. titu.de iureiurādo,quod hoc fuit veritum propter errorem quorundam hæreticorum, qui dicuntur Antropomorphitæ.i.attribuentes Deo humanam formam,vel figuram,vt dicit Auguſtinus in lib.de nonaginta hæreſibus,& Iſido.8.Etymo.& habetur 24.qō.3.quidam hęretici,& ideo tale iuramentum quod eſt blaſphemia,punitur capitaliter ſecūdum leges ciuiles in Authent.vt non luxurientur homines

mines contra naturam, collat.6.§.vltimo, & hoc si fiat detestando, & irascendo. Nam talis incurrit in pœnam maledicorum, quæ habentur extrà, de maledi.cap.statuimus. Sed si solum iurando, sic iurent, non habet locum ista pœna; & similiter, illa, quę habetur 22.q.1.capit.si quis, nisi qui ex consuetudine iuret sic, quia si semel, & casu nihil præmeditatus, &c. non incurritur illa pœna: Si quis tamen iuret per membra Christi, vel corpus, non est blasphemia: licet sit inhonestum iurare per creaturam in Deo, honestius est iurare per Christum absolutè, qui Deus est, quam per partes sui corporis, quæ sunt aliquid creatum: tamen iurando per membrum Dei, vel corpus, non nominando Christum, Blasphemia est, quia nominando Deũ absolutè, intelligimus solam naturam diuinam, vel personas diuinas solum quantum ad diuinam naturam, & nõ quantum ad humanitatem assumptam a verbo, Matthæi tomo 2. 216.c.3.I

Inter creaturas, per quas licet iurare, conuenientissima est Euangelium, Matthæi tomo 2 217.c.1.A

Quando solemniter iuratur, iuratur per Euangelium 63.distin.cap.tibi Domino, & 1.quæstione vltima, cap.quoties, & quando iuratur de calumnia in iudicijs, extra de iuratione calum.cap.vltimo, Matthæi tomo 2. 217.c.1.B. Et non solum licet iurare per Euangelium, sed per lapidem, vel aliam rem credendo esse Euangelium, ibidem.

Iurare per creaturam per se minus est, quàm iurare per Deum, per accidens tamen potest esse maius, & hoc in tribus casibus potissimè. Primò ratione contemptus, vt si blasphemando, iuret per creaturam, scilicet, per caput Dei, &c. Secundò ratione scandali. Tertiò ratione conscientiæ. Matthæi tomo 2. 217.c.3.H

Creaturę, quæ manifestè deducunt in Deum, & per quas licet iurare, & quas collegerunt iura, sunt Euangelium, altare, reliquiæ sanctorum, crux, & ordo sacer, & manus Episcopi consecratæ, & fides nostra, & similia. Sed inter omnia ista, quod maximè ducit in Deum, est Euangelium, Matthæi tomo 2 217.c.1.E

Licitum est alicui iurare per dominum suum, cùm non sit ibi aliquid, quod repugnet honestati iuramenti, vt Ioseph iurauit per salutem Pharaonis, Genes.42. Licet Hostien.in summa.titulo de iure iurando, dicat quòd non videtur hodie sic iurandum, licet concessum fuerit hoc antiquis patribus, &c. Matthęi tomo 2. 217.c.3.k

Intantum licet iurare per creaturam, inquantum ipla deducit hominem in Deum, Matthæi tomo 2. 217.c.4.F

Iurare per sanctos iam defunctos licitũ est. Mat.to.2. 217.c.4.H. Et periurium iurando per sanctos est maius, vel minus, cęteris paribus, secundum quòd sanctus, per quem iuratur, est maior, vel minor, 22. q.1.cap.mouet te. ibidem.

Iurare licet per sepulchra Sanctorum, Matthęi tomo 2. 218.c.1.E. Et periurium commissum super sepulchra sanctorum maius est, quàm periurium cõmissum nominando sola nomina sanctorum, ibidem.

Iurare per Crucem Domini licitum est, & periurij̃ est maius, si ponatur manus super crucem eam tangendo, quàm eam solum nominando, non tangẽdo, & magis peccat, si crux sit consecrata, quam si non sit, Matth.to.2. 218.c.3.F

Licitum est iurare super manus Episcopi tangendo illas, & per omnes res sacras. 22.q.5.cap. qui periurat, & periurium est penale, ibidem. Matthæi tomo 2. 218.c.4.k

Iurare per sacros ordines licitum est, & conueniẽter factum, quia non exhibetur honor ipsis ordinibus, sed Deo per ordines, & taliter debent maxime iurare sacerdotes. 1.quæst.7.cap.quoties. Matthęi tomo 2. 219.c.1.C

Licitum est iurare per altare, & tale iuramentum est valde seruandum. 22.quæst.1.cap.habemus, & periurium est graue, Matthæi tomo 2. 219.c.1.D

Licitum est iurare per sanctorum reliquias tangẽdo illas, Matth.tomo 2. 219.c.2.B

Licitum est iurare per Eucharistiã, & idem est, sicut iurare per Christum; non est tamen vsitatũ iurare super eam, quia non est licitum eam tangi ab omnibus, sed a solis Sacerdotibus, Matthæi tomo 2. 219.c.2.E

Licitum est iurare fidem interponendo, sic vt interpositio fidei accipiatur pro iuramẽto facto per fidem iurantis, vt si quis dicat: Iuro tibi per fidem meã, quòd faciam hoc, sic tenet Innocentius, extra, quod vi, metusve causa, &c. cap.ad aures, &c. Matthæi tomo 2. 219.c.3.F

Iurans non debet super aliqua re iurare, nisi diligenter sciuerit de illo, quod iurat, an sit verum, vel falsum, & an licitum, vel illicitum, Matthæi tomo 2. 222.c.3.H

Iurans contra aliquod de consiliis Euangelicis, non tenet iuramentum, quia militat contra charitatẽ, Matthæi tomo 2. 227.c.2.D

Licitum est iuramentum, quo virgo iurat contrahere matrimonium cum aliquo, quia contrahere matrimonium non repugnat virginitati, repugnat tamen consumare matrimonium, Matthæi tomo 2. 227.c.4.F

Timore mortis, qui iurat dare res suas, aut tradere castrum, quod tenebat, an talis teneatur seruare iuramentum: Dicendum, dimissis opinionibus variis, quòd aut iste sine peccato potest dare res illas quas dare iurauit, vt pote quæ sunt res suæ, quibus etiam sine iuramento, licite abrenunciare potest, & tũc iuramentum tenet, quia est de re licita, etiam si per timorem extortum sit, si vero res non sint suæ, non tenetur dare illas, quia iuramentum est illicitum, & per consequẽs nõ est seruandum, & peccat, &c. Matthæi tomo 2. 228.c.1.A

Si alicubi inueniat̃, qꝑ iurantes rẽ licitã per timorẽ nõ teneant̃ ad iuramentũ, debet intelligi, qꝑ hoc fiat in odiũ inferentiũ vim, &c. Et hoc, nisi qñ iurauit per timorẽ dare aliquã rẽ, habuisset animũ nõ dãdi, sed se defendẽdi hac exceptione, tũc iuramẽtũ nõ obligauit illũ, & sic nõ tenet̃ dare, qa iuramẽtũ nõ obligauit eũ, niõ ꝟm qꝑ ipse intẽdebat, licet verba sua aliter sonarẽt, arg.22.q.5.c.humanę aures. Et hoc quia exigens iuramentũ fuit in graui culpa cogẽdo aliũ ad iurandũ, alias tñ intelligeret̃ iuramẽtũ, vt verba sonabãt: iste tñ iurãdo peccauit mortaliter, qa mutauit oĩa verba a suo significato. Et mentiebat̃ iurando. Caueat tñ, qui sic agit, scandalũ, & malũ exẽplũ apud alios, Matthæi tomo 2. 228.c.2.B

Iurans dare aliquid alicui certo tempore, credens certissimè, & verisimiliter posse adimplere, non est periurus, si adueniente impossibilitate, non soluit; dum tamen non venerit ex culpa sua, & ipse ante terminum conatus est quantum potuit adimplere: tenetur tamen lapso tempore soluere, si potest quia ad duo se obligauit, scilicet ad dandum, & in certo tempore. Simile est extrà. de dolo, & contuma. cap. cùm dilecti. Et hoc verum est, nisi res promissa non possit solui extra terminum, Matthęi tomo 2. 228.c.3.F

Iurans

Iurans soluere alicui vsuras, si nondum soluerit, debet conari inducere creditorem, vt relaxet iuramẽtum de soluendo,& ad istam relaxationẽ, possunt induci creditores per censuras ecclesiasticas, quia indebite sibi extorserunt iuramentum præstari,extra de iure iuran.c.ex administrationis,quòd si creditor non sit presens,vt ista fieri possint, &constet iudici vsuram esse promissam,& iuramento firmatam,ipse relaxabit iuramentum tanquam indebitum, extra de iure iurando cap.cum quidem,& 15.quæstio.6.cap.auctoritatem,& extra de testibus cap.constitutus. Si autem non constat iudici &c. non potest absoluere a iuramento,& tunc talis tenebitur soluere in termino præfixo,postea tamen poterit repetere tãquam indebite solutum, quòd si iurauit etiam non repetere, poterit denunciare secundum euangelicam correctionem, scilicet,si peccauerit in te frater tuus, &c. Quòd si iurauerit non denunciare,tunc non tenebit iuramẽtum, quia est illicitum,scilicet, contra admonitionem euangelicam.Et si denunciet solum, vt recuperet pecuniam,videtur quòd peccet mortaliter,& ideo videtur agere contra iuramentum de non petendo.Si autem denunciet partim ex charitate,& partim,vt recuperet pecuniam, potest iudicari licitè, vel non licite,iuxta id, quod principaliter mouet ad denunciandum &c.Matthçi tomo 2. 228.c.4.F

Iurans non amplius cognoscere concubinam suam, scilicet,coitu concubinario solum,talis poterit ducere illam in vxorem,si autem intellexit generaliter de omni concubitu,tunc nõ debet ducere,quia tale iuramentum potest seruari,sine interitu salutis æternæ &c.Si tamen, non obstante iuramento,tã contraxerit,valebit matrimonium,& tamen periurus manet,& debet agere pœnitentiam,sicut de voto &c.Et si dubitatur,quid iurans intenderit,debet interpretari de coitu fornicario, Matthæi tomo 2 229.col.1.E

Siquis iurauit se seruaturum statuta alicuius Ecclesiç, vel vniuersitatis,facta iam in ea,& post ea fiat nouum statutum in ecclesia illa, vel vniuersitate,& promittit iste sub vigore prioris iuramenti se illud seruaturum,talis non tenetur seruare illud sub vigore prioris iuramenti,& per consequens nõ erit periurus,si contrauenerit,& est casus expressus extrà,de iure iuran.cap.clericus.Peccat tamen mortaliter contraueniendo, quia promissio obligauit eum.Et intelligitur quando iurans solum intendebat de præteritis, vel saltem non habuit intentionem obligandi se ad futura, nam alias tenebitur subuigore præstiti iuramenti &c.Matthçi tomo 2 229.col.2.D

Coniuges iurantes nunquam abinuicem recedere, non tenentur seruare iuramentum, si sit causa iusta recedendi,siue necessaria, siue voluntaria, necessaria,vt si inueniatur inter eos aliquod impedimentum,quod dirimat matrimonium &c.Voluntaria,vt si volunt intrare religionem ex mutuo cõsensu.Similiter si ad tempus separentur, vt vacent orationi.Sic dicitur extrà, de iureiuran. c.tua nos. in glo.Et tale iuramentum recipit benignam interpretationem &c.Simile est extrà, de iure iurando ca.ad nostram, & ca.quanto &c.Matthçi tomo 2 229.col.3.G

Coniuges iurantes nunquam amplius petere debitũ coniugale, possunt de cætero repetere propria auctoritate,quia iuramentum fuit temerarium,vt patet 22.q.4.c.inter cæteras. Si autem vnus eorum vult repetere alterum,eo non consentiente, debẽt admoneri,vt castitatem perpetuam seruent,quam si volunt vouere,manebunt separati, si autem alter eorum non vult, cogetur alius ad eum redire per excommunicationis sententiam, extra de iure iuran.c.tua nos, Mat.tomo 2 229.c.4.k

Coniuges,qui solemniter vouerunt,& iurarunt perpetuam continentiam,non possunt iam redire ad id ipsum, siue alter eorum petat,siue ambo consentiant &c.si tamen votum fuerit simplex,matrimonium non est adhuc dissolutum. Et ideo manet eis adinuicem ius petendi debitum,& erunt periuri si repetant,Mat.tomo 2 230.c.1.B

Coniuges iurantes continere per certum tempus,si ante illud tempus expletum,alter eorum debitum petat,tenetur alter reddere,& hoc propria auctoritate,quia iuramentum non tenet,& si alter eorum nolnerit,debet compelli per sententiam ex communicationis, extra, de iureiuran. cap.tua nos,& imponi eis pœnitentia, pro temerario iuramento, Matthæi tomo 2 230.c.2.A

Iurans seruare statuta alicuius ecclesiæ, vel vniuersitatis &c.si inueniantur inter illa aliqua adinuicem contraria, & non possunt reduci ad concordiam, tunc seruabitur secundum statutum illorum, & non primum,cum primum videatur derogari per secundum,dum tamen statuta illa sint æqualis auctoritatis,secus si inæqualis,vt vnum a Papa, & alterum ab Episcopo, nam tunc seruandum est illud,quod maioris est auctoritatis &c.Matthçi tomo 2 230.c.2.E

Si aliqua vniuersitas, vel societas iurent aliquid se facturos,vel non facturos, & iuramentum pertinet ad cultum Dei, tale iuramẽtum non potest remitti quibusdam eorum per alios,vt si iurent orationem,vel ieiunium facere. Si autem non pertinet ad cultum Dei,sed ad vtilitatem iurantium solũ, & non tenebantur ad id alias absque iuramento, poterunt sibi inuicem remittere iuramentum, eo quòd iuramentum solum sit in fauorẽ eorum. Si autem iuramẽtum respiciat commodum alienũ, vel incommodum, non possunt sibi inuicem remittere, quia ex hoc iuramento est ius quæsitum aliis,similiter si fiat iuramentum partim adcultũ Dei,& partim ad commodum iurantium, tunc illud,quod pertinet in fauorem iurantium,possunt remittere, non autem quod est ad cultum Dei, Matthçi tomo 2 231.c.2.A

Si quis iuraret, vel promitteret adiuuare aliquem, scilicet,Petrum &c.contra quemcũque hominẽ, non tenetur eum adiuuare contra seipsum, licet ex modo locutionis comprehenderetur, vt patet extra,de iureiurando,in cap.petitio, Matthæi tomo 5 60.c.1.B

Iurare actus quidam est latriæ,cum exhibeamus honorem summum illi rei,per quam iuramus, ita vt propter reuerentiam nominis eius non liceat violare, quod iurauimus, Matthæi tomo 6 200.col.4.G

Quomodo licitum sit iurare per creaturam ita, vt obliget, & quomodo non, Matthæi tomo 6 200.col.4.K

Per nullam creaturam licet iurare incaute,quia nulla est,quę non representet Deum, Matthæi tomo 6 201.col.2.D

Iurgium. Est litigatio verbosa cum ira,licet aliquando specialiter accipiatur pro iuridica disceptatione, id est pro eo, quod in alterutrũ partes iudicio cõsistentes dicunt, & obiiciunt,& dicitur iurgium, quasi iuris garrium, vt patet extra,de verborum significatio.in cap.forus, Exo.tomo 1 137.c.3.I

Index in omnia Opera

Ius naturale. Agens contra ius naturale peccat mortaliter, & cęteris paribus, magis quam agens contra ius diuinum positiuum solum, Gen. 36.c.4.H

Ius non scriptum habent multæ gentes, vt patet institutio. de iure naturali, & ciuili, gētium. §. non ineleganter, vt Lacedęmonii, Gen. 317.c.4.k

Ius naturale, vt dicitur 5. Ethi. est, quod vbique habet eandem potentiam, & non est in videri, vel non videri, idest non dependet ab opinione humana, ꝙ sic, vel sic debeat esse Exo. tomo 1 170.c.1.D

Iura naturalia, quæ directe continent intentionem naturæ, non sunt dispensab ilia, Exo. to. 1. 187.c.2.E

Ius naturale quid sit, Mat. to. 5. 81.c.1.A

Ius naturale mutari posse, vel esse dispensabile, potest dupliciter intelligi, vno modo per additionem, alio modo per subtractionem, Exodi tomo 1 287.col.3.F

Contra ius naturale non potest esse præscriptio, Exo. tomo 1 287.c.3.H

Ius naturale, vt ait Aristoteles 5. Ethi. est, quod antequam ponat, differt sic, vel aliter se habere, qa non dependet ex voluntate nostra, Leui. 188.c.2.A

Ius naturale non bene definiunt legistæ, Leuitico, 330.c.1.B

Quidam dicunt ius naturale mutari, propterea, quòd apud quasdam personas ius naturale non obseruatur, sed istud non est mutatio iuris naturalis, sed priuatio beneficii iuris naturalis, quantum ad aliquos, quia peccata sua demeruerunt. Exemplum est de successione, vel educatione paterna, quæ est de iure naturali, vt patet Institutio. de iure naturali, & ciuili, in principio. Aliquando tamen priuantur filii isto iure naturali &c. Deute. 116.c.4.k

Ius naturale vocant iuristæ ius gentium, Iosue tomo 1 44.c.3.F

Et si ius naturale, & legale, siue positiuum, sint distincta, tamen rectitudines eorum non sunt distinctæ, sed est eadem rectitudo aliter, & aliter se habens, quia ius naturale dicit quandam rectitudinem vniuersalem, & confusam, ius autem positiuum dicit eandem rectitudinem, vt iam explicatam &c. Iudi. 122.col.3.F

Ius naturale, quod est vniuersale, potest tripliciter specificari per ius positiuum, primo determinando illud per congruos modos. secundo applicando illud ad varios actus. tertio declarando per quosdā euentus, Iudi. 122.c.3.G

Iuris naturalis secunda regula est bonum, commune diligibilius esse, & magis curādum, quam bonum particulare, Iudi. 122.c.3.I

Nulla lex auferre debuit omnia, quæ erant contra ius naturale, nisi sola lex Christi, Matthæi tomo 5 93.col.4.F

Ius naturale dupliciter accipitur, quoddam, quod cōsistit in ipsis primis conclusionibus rationis praticæ, de agibili, quæ sunt cognitæ, vel esse possunt, cuilibet aduertere volenti non orbato ingenio naturali. Aliud est, quod consistit in aliis posterioribus conclusionibus deriuatis ex prędictis. 1. Reg. tomo 1 143.c.3.k

Illa propositio, de iure naturali, quòd omnia sunt cōmunia, dupliciter intelligitur vno modo negatiuè, & est sensus, quòd ius naturale non dedit diuisionem bonorum, nec titulos lucratiuos, & distinctionem dominiorum, & iste sensus est verus, & quem intendit ista propositio. Alio modo positiuè, scilicet, quòd ius naturale præcipit, quòd omnia sint communia, & iste sensus est falsus, quia non est aliqua regula iuris naturalis, quæ vetet dominium, nam si dominium prohibitum esset de iure naturali, non posset introduci per ius hominum, nec per aliquam consuetudinem, &c. 1. Paralipo. 338.c.3.G

Contra ius naturale non potest pręscribi, nec aliquid institui, etiam si per quinque mille annos seruaretur contraria consuetudo. 1. Paral. 338.c.3.H

Ea sunt sub pręcepto de iure naturali, sine quibus nō conseruatur hominis salus &c. Matthæi tomo 3 83.col.4.G

Duplicia sunt iuris naturalis mandata, Matthæi tomo 7 44.c.2.E

Iuri naturæ non potest præponi aliquod consilium, quia ad istud ius sumus obligati in omni casu, non autem ad ius positiuum, & ideo ius positiuum in multis recipit dispensationem, Mat. to. 3. 90.c.3.G

Ius naturale, si plene obseruandum sit multas habet difficultates, Mat. to. 3. 127.c.2.C

Ius naturale stat cum omni iure positiuo, diuino & humano, Mat. to. 3. 219.c.1.B

De iure naturæ debetur filiis successio in bonis paternis, Mat. to. 5. 138.c.4.G

In primis præceptis iuris naturalis non potest pręiudicare cōsuetudo, nec in illis cadit pręscriptio; bene tamen in secundis &c. Mat. to. 5. 84.c.2.D

Ius naturale capitur tripliciter, vno modo pro eo, quod est a principio naturali. Secundo modo pro eo, quod est a principio extrinseco diuino. Tertio modo pro eo, quod non solū est a principio naturali, sed etiam a natura, Mat. to. 5. 84.col.3.I

Consuetudo non tollit prima pręcepta iuris naturalis, Mat. to. 5. 84.c.2.D

Iuris naturalis transgressio peccatum est, vt patet extrà, de consuetudinibus cap. cum tanto, Mat. to. 5. 87.col.2.C

Quæ sint prima præcepta iuris naturalis, Matthæi tomo 5 84.col.2.A

Pręcepta iuris naturæ sunt duplicia, scilicet, prima, & secunda, Mat. tomo 5. 94.c.2.C, Et de dispensatione circa illa, vide ibidem.

Nihil quod est de iure naturali, incipit esse de nouo, Mat. to. 6. 209.c.2.B

Prima pręcepta iuris naturalis nulla lege ea cōfirmāte obseruantur, Mat. to. 5. 84.c.3.G

Quando dicitur, quòd ius naturale est, quod in lege, & Euangelio continetur, non est intelligendum, quòd omne, quod in lege, & Euangelio cōtinetur, vocetur ius naturale, quod est ex inclinatione naturali, &c. Mat. to. 6. 211.c.2.D

Quidquid est de dictamine iuris naturalis in homine est de iure naturali, Mat. to. 5. 84.col.4.F

Duplicia sunt pręcepta iuris naturalis, prima sunt, q̄ semp obligāt, sub pcto; alia sunt, quę nō obligāt, nisi quatenus p aliquā legē positiuā, aut p consuetudinē aliquā, acceperunt vim, vt lex de vnitate vxoris, non repudiare vxorē, prohibitio graduū cognationis, nō vsura, nō persecutio inimicorum &c. Et contra hoc ius naturale Iudæi faciebant in multis. nam habebant plures vxores, similiter dare ad vsuram, persequi inimicos, Mat. to. 7. 45.c.3.I

De iure naturali strictissimè sumpto, Matthęi to. 5. 84.col.4.F

Contra ius naturale primo modo nulla consuetudo tenet, Mat. to. 7. 47.c.3.I

Quomodo intelligitur illud, Quod tibi non vis, alteri ne feceris, Mat. to. 5. 85.c.1.A

Reliqua de iure naturę vide ī dictione, Lex naturalis.

Ius diuinum. De iuribus Sacerdotum tā magni, quam minorum vetere testa. Leui. 266.c.1.E

Iuris diuini interpretatio, quæ fit per sacros canones, &c. validi est 1. Regum tomo 1 114.c.2.A
Ius est quicquid nobis Deus præceperit Iosue tom.1. 44.c.4.H
Contra eius diuinum nihil potest Papa, sed tenetur illud defendere vsque ad sanguinem 25.q 1.capit. sunt quidam, Matth.tomo 6 222.c.4.F
Ea, quę sunt de iure diuino, sunt de iure naturali Mat. tomo 5 84.c.3.K
Quod vocetur ius diuinum, Mat.tomo 6 209.c.2.B

Ius gentium. & Ius positiuum humanum.

Ius gentium est quædam potissima pars iuris naturalis, apud legistas, & apud Aristotelē, Leui. 39.c.3.F
De iure gentium quædam sunt communia, vt seruitutes, bella, emancipationes, manu missiones, & alia, vt patet.ff.de iustitia & iure, lege ex hoc iure, & lege manumissiones Iudi. 115.c.4.G
Ius positiuum dicit iugum quoddam impositum Gen. 36.c.4.G
Iura humana magis voluerunt aliqua peccata impunita relinquere, quam ad iniuste puniendum, occasionem tribuere Genes. 274.c.4.F
Ius non scriptum habent multę gentes, vt patet institu. de iure naturali ciuili, & gentium. §. & non inelegantes, vt lacedemonii. Genes. 317.c.4.k
Iura facta in fauorem Regum nunquam abolentur, sed illa, quæ in fauorem communitatum vel populorum cito abolentur Genes. 394.c.3.G
Iura non tantum sunt vt sciantur, sed vt secundum ea homines regulentur Exo. tomo 1. 148.c.4.G
Iura non adaptantur ad ea, quæ raro accidunt vt patet.ff.de legibus, in.l.nam ad ea Exod. tomo 1.225. colum.3.H
Iura promptiora sunt ad parcendum, quam ad puniendum: nam odia restringi decet, fauorem autē conuenit ampliari, vt patet extra de regulis iuris in. 6 in regula odia restringi Exod. tomo 1. 148.c.3.K
Ius legale ex 5. Ethi. est illud, quod a principio non refert sic vel aliter fieri, differt tamen, cum positum fuerit Exo. tomo 1 170.c.2.A
Iura humana quamcunque personam suscipiunt ad defendendum se, siue illa sit pessima, & infamis, &c. non tamen ad defensionem aliorum Exod. tomo 2 80.c.3.G
Apud iura idem est non esse, & non apparere esse, Lect. 219.col.2.E, vt in illa lege vulgata Rutilia Pola. Defen. 40.c.2.E
Cum dicitur, quòd quilibet potest cedere iuri suo, vel fuori, qualiter sit intelligendum, Numeri tomo 1. 197.c.2.B
Iuri suo potest quis renunciare, inquantum pro se est, sed non potest, inquantum læditur aliquis alius, vel inquantum ius illud non est introductum solum pro ipso, sed etiam pro alio, vt patet in clericis, Nu. to 2.93.c.4.H, Iudi. 189.c.3.F
In iuribus humanis res iudicata habetur pro lege inter partes, sed inter alios nullum ius constituit, sententia tamen Dei, in vno casu lata extendenda est ad omnes similes Nu.to 2 91.c.2.E
Quod iure fit iuste fit, quia lex reddit actū, qui fit per eam licitum, Nu.to.2 130.c.3.F
In causis iura debent talem modum prouidere, quo causæ optime tractentur, & hoc, ne occultetur veritas facti, & vt nō subtrahat alicui opportunitas probandi, nam arctatio inimica nimis est iuri, Nu.to.2. 198.c.1.A
Hoc est in iure commune, quòd in assignatione terminorum, non possit dari ratio, Iosue tomo 2.142. col.3.F
Nemo potest transferre in alterum plus iuris, quam ipse habere dignoscitur, Ruth. 262.c.3.A
Iure suo non priuatur quis sine causa, quamuis bene sine culpa, in tredecim casibus, qui referūtur, Ruth. tom.1.274.c.2 A, & habetur extra de diuortijs, cap. quanto & probatur contingere hoc in multis casibus 1. Regum tomo 1. 110.col.4.H, Mat. tomo 6. 56.c.3.K
Quando antiquitus quis cedebat iuri suo, tollebat calceum suum de pede, & dabat illi cui cedebat, in signum possessionis, Ruth, 279.col.3.I, Mat.tomo 6. 56.c.4.k
Ius quod semel extinguitur, non reuiuiscit, 1. Regum tomo 1 110.c.3.F
Consuetudo longęua facit ius, Matth.tomo 6. 206. col.1.A
Iure suo potest quis priuari propter negligentiam, 4. Regum 125.c.4.F
Ad hoc, quòd alicui quæratur ius ex obligatione alterius, oportet, quòd ipse, sit præsens, & acceptet: vel aliquis loco eius, per quem possit ei acquiri 4.Reg. 229.c.2.E
In iuribus humanis vitanda est correctio, & nunquam iura sunt corrigenda, quandiu possunt tolerari, sed expedit iura, iuribus concordare, vt patet de electio lib.6.ca.cum expediat, 4 Regum 247.c.2.A
Duplex est ius in re, scilicet, proprietas & possessio, & vnum non dependet ex altero, 1. Paralipomenon 212.c.2.A
Iuris & iudicis iudicium quomodo differant, Mat. tomo 2 89.c.1.A
Iura interpretari ad nullum pertinet nisi ad quem pertinet condere, Mat.to.1 130.c.1.B
Circa ea, quæ sunt de iure humano, magnas habet vires consuetudo, Mat.to 6 224.c.3.F
Iura humana non commensurant pœnas delictis per æqualitatem durationis, Mat.tomo 3 115.c.4.I
Iura ferunt sententiam ex violenta præsumptione, vt colligitur extra de præsumptionibus, ca. afferte, Mat.tomo 3 16.c.3.k
Ius commune interdum est indispensabile, vt patet 1. quæst. vltima cap. & si illa, & extra de regulis iuris, cap. qui scandalizauerit in Glo. Matth.tomo 4.136. col.3.G
Nemo potest ius sibi dicere, Mat.tomo 5. 106.c.4.G
Idem ius ibi est, vbi est eadem ratio extra, de constitu. ca. translato, Mat.tomo 7 51.c.4.K
Iura pro eodem habent non posse probari, & nō esse, & pro eodem habent probari legitime, & esse verum, Defen. 28.c.2.A

Ius canonicum.

Iura canonica habēt potestatem super Christianos, Mat.tomo 7 70.c.1.B
Iura canonica non infligunt pœnam capitalem, quia hoc causat irregularitatem, quam omnes ministri Ecclesiæ fugere debent, &c. Exo.to.1. 217.c.2.E
Ius canonicum intendit principaliter iustitiam colere, inquantum per eam peruenitur in vitam æternam, Iudicum 123.c.4.G
Ius commune canonicum dupliciter obstat religioso soluere decimas, Mat.tomo 6 225.c.4.K

Ius ciuile.

Finis iuris ciuilis est pax politica, & abundantia rerum, & prosperitas, Iudicum 225.c.3.k

Ius militare.

Dux, seu Capitaneus de iure habet certam partem prædæ de eo, quod milites sui prædantur, & vocatur ius militare, 4.Regum 83.c.4.I

Ius hære-

Index in omnia Opera

Ius hæreditarium. Apud Hebræos idē erat ab inteſtato,& ex teſtamento, apud nos vero eſt differentia, ſecundum leges communes ſuccedere ab inteſtato, & ex teſtamento, Num.tomo 2 91.c.3.k

Ius paternitatis. Non tollitur per diſparem cultum, ſicut tollitur matrimonium, 1.Regum tomo 1. 113.c.1.A

Ius patronatus. Quia ad ſpiritualia pertinet, vendi nō poteſt directe, bene tamen indirecte, vt patet extra de iure patronatus, in cap.ex literis, & de re iudicata, cap. cum Bertoldus, Geneſ. 284.c.4.H

Ius poſtliminij. In iure poſtliminij putabatur aliquis perdidiſſe ius, & non perdiderat, & ideo ſi res ſuæ ad alium tranſierint, reintegrantur ei, vt habetur 34.quæſt.3. cap.cum per bellicam, 1.Regum to.1. 120.c.2.A

Iuriſdictio. Iuriſdictionum diſtinctio facta eſt ab Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum, vt Eccleſia ordinatius, & melius regeretur, ne confuſio eſſet, Mat.tomo 4 185.c.3.F

Librum de origine, & diſtinctione iuriſdictionū edidit Auctor, vt ipſe refert, 2.Paralip. 67.c.3.F

Iuriſdictio ſecundum actum non poteſt competere toti multitudini, bene tamē ſecundum originem, & ſecundum virtutem, quia omnes perſonæ, accipientes iuriſdictionem, ex virtute communitatis accipiunt. Ita videtur de clauibus Eccleſiæ, quæ datæ ſunt a Chriſto toti Eccleſiæ, quia non poterat tota Eccleſia diſpenſare illas traditæ ſunt Petro nomine Eccleſiæ. Nec tradidit illas Petro ſpecialiter, Num.tomo 1 227.c.2.A

Iuriſdictio excommunicandi non poteſt eſſe in fœmina, Mat.tomo 4 183.c.1.D

Vna: tantum iuriſdictio erat in Veteri Teſtamento: nunc autem ſunt duæ iuriſdictiones totaliter diſtinctæ, ſcilicet, eccleſiaſtica, & ſecularis, Num.tomo 2 100.col.2.C, Ioſue tomo 1.59.c.2.D, & 75.col.2.E, 1 Regum tomo 2 103.c.4.K

Et in Veteri Teſtamento Rex præerat illi vnicæ iuriſdictioni, & ideo Rex habebat iuriſdictionem ſuper ſacerdotes. 4 Regum 125.c.4.F, 1.Paralipo. 234. col.1.C, 2 Paralip. 249.c.4.F

Iuriſdictio poteſt eſſe in vno, & in multis, Mat tom.4 183.c.1.A

Iuriſdictionem habens non dicitur habere ſub ſua poteſtate eos, in quos iuriſdictionem exercet, Geneſ. 233.c.2.B

Iuriſdictio non datur in ordinatione, ſed tunc, quando datur materia, Mat.tomo 4 173.c.1.D

Iuriſdictionum diſtinctio facta eſt ab Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum, dictante Spiritu ſancto, vt Eccleſia melius, & ordinatius regeretur; Chriſtus tamen non fecit inter eos differentiam iuriſdictionum, ſed poteſtatem remittendi peccata omnibus tribuit, ſicut & nunc quilibet ſacerdos in articulo neceſſitatis ſuper omnes homines, & quantum ad omnes actus, Mat.tomo 4 185.c.3.F

Prælati tempore Pauli nullam iuriſdictionem exercebant cum coerctione, Mat.tomo 5 202.c.3.H

Iuriſdictionum diſtinctio non fuit neceſſaria in Veteri Teſtamento, quia erat vnicus populus, & gens, & vnicum templum, in quo conueniebant omnes Iudæi, Mat.tomo 4 185.c.3.G

De actibus clauis iuriſdictionis, Mat.to. 5. 58.c.3.G

In his, quæ pertinēt ad iuriſdictionem, & definitionē cauſarum, magis ſtandum eſt vni Decretali, quàm dictis omnium ſapientium Sanctorum, ideſt, Auguſtini, Hieronymi, Ambroſij, &c. Sed circa expoſitionem ſacræ ſcripturæ, magis ſtandum eſt Doctoribus per tioribus, quàm dictis Romanorum Pontificum, ſic dicitur in Decretis 20.diſtin. §.Decretales quoque in textu, & in Glo. Matth.tomo 6 26.col.4.I

Deus eſt pater omnis iuriſdictionis, & poteſtatis, Mat.tomo 5 203.c.1.D

Iuriſdictio fori conſcientiæ nobilior eſt, & excellentior, quàm alia iuriſdictio, in tribus, & cæt. Defenſ. 37.col.3.G

Iuriſdictio ſacerdotibus ligandi, & ſoluendi accidentaliter adhæret ordini ſacerdotali. Contra clericos concubi. 4.c.3.G

Iuris fictio. Iuris fictione duo dies aliquando ſunt vnus dies, & mortui reputantur viuentes, & duæ perſonæ reputantur vna, & tamen realiter non ſic eſt, Mat.tomo 1 199.c.1.E

Iuſtitia. Quid ſit, Mat.to.7 20.c.1.E, & Mat.to.5 26.c.4.I

Iuſtitia dicitur aſtrea ab Aſtreo rege, qui filiā habuit, iuſtitiam tantum diligētem, quòd cum videret tot mala in terris, rogauit Deos, vt eam tollerent in cœlum, dicitur etiam iuſtitia virgo propter incorruptionem, corrumpitur tamen fauore, vel munere, Geneſ. 17.c.2.A

Iuſtitia differt a iudicio, quia iuſtitia eſt habitus, ſecundum quem iuſta volumus, iuſta agimus, & iuſtorū operatiui ſumus, 5. Ethi. iudicium eſt ipſa operatio iuſtitiæ, iudicando, vel eligendo, Geneſ. 264. col.3.K

Ad hoc, quòd fiat iuſtitia commutatiua, in dando alicui pœnas pro peccato, oportet habere rationem contrapaſſi. 5. Ethi & Deuter. 25. ſecundum quantitatem peccati erit, & plagarum modus, & Apoc. 18. quantum glorificauit ſe, Geneſ. 403 c.2.B

Iuſtitia dicitur in retribuendo ſiue diſtribuendo vnicuique, quod ſuum eſt, vt patet inſtitu. de iuſtitia, & iure in principio, Exo.tomo 1 177.c.4.G

Quid ſit iuſtitia diſtributiua, Mat.tomo 6. 26.c.4.I

Solos actus iuſtitiæ mandat lex humana, Exo. tom.1. 177.c.4.G

Iuſtitiæ diſtributiuum eſt magis neceſſarium in ciuitate, quam panis. Mat.tomo 5 203.c.1.G

Iuſtitiæ actus in duobus conſiſtit, Geneſ. 275.c.1.B

Qui habet charitatem, vult quòd iuſtitia Dei ſeruetur Mat.tomo 6 153.c.4.k

Quomodo verum ſit quòd de his, quæ pertinent ad proximum, præcipuæ ſint iuſtitia, & miſericordia, Mat.tomo 7 203.c.3.F

Actus iuſtitiæ, inter omnes actus virtuoſos, ſunt magis apparentes virtuoſi, & illi ſoli expreſſe præcipiuntur: quia immediatius deriuantur a principiis iuris naturalis Exod tomo 1 185.c.1.D

De iuſtitiæ duplici definitione Exo.tomo 1.204.c.4.I

In accipiēdo æqualitatem in iuſtitia ſiue diſtributiua ſiue commutatiua: multi falluntur, &c. nam debet accipi æqualitas in eo, quod eſt materia iuſtitiæ. Exod.tomo 1 222.c.2.A

Sine iuſtitia non ſunt Politiæ, niſi publica quædam latrocinia Leui. 206.c.1.A

Iuſtitia conſiſtit in quadam æqualitate 5. Ethic. & eſt duplex, ſcilicet diſtributiua, & commutatiua Leui. 205.c.4.H

Iuſtitia æqualitas quædam eſt, & menſura iuxta Ariſtotelem, & litigantes veniunt ad iudicem tanquā ad regulam, cuique diuidētē quod ſuum eſt Leui. 206.c.1.A

In iuſtitia diſtributiua requiritur medium non rei, ſed rationis, vel dignitatis, & inquiritur æqualitas Geometrica, & non Arithmetica, quas Ariſtotiles dicit contra-

contrapassum, Leui. 284.c.2.K
Iustitiæ vero commutatiuæ magis conuenit contrapassum. Nec tamen contrapassum est simpliciter iniustum in ea Leui. 284.c.3.F
In iustitia commutatiua attenditur medium rei, & non rationis, & fit iustitia secundum æqualitatem Arithmeticam, non in re sed in damno, vel iniuria vt probatur, Leui. 284.c.3.G
Iustitia habet hoc super alias virtutes, quòd actus eius tam in bonis, quam in malis requiritur ad commanendum Deut. 108.c.4.H
Iustitia duplex, quædam particularis, & quædam legalis, prima est, secundum quam, redditur vnicuique quod suum est, & est duplex, scilicet commutatiua, & distributiua, commutatiua, quantum ad omnes actus humanos: distributiua est, quæ consistit in distributionem honoris vel pœnæ lucri vel damni, sicut pertinet ad iudices respectu partium, & vocatur particularis, quia non est circa omne obiectum indifferenter, sed circa quiddam determinatum, sicut quælibet alia virtus. iustitia vero legalis non habet se circa aliquid determinatum obiectum, sed habet se ad totam legem, quia pertinet ad actus cuiuscunque virtutis, eo, quòd lex præcipit actum omnis virtutis, & prohibet omnia vitia, & ista est omnis virtus secundum Aristotilem 5. Ethi. Deut. 128.c.4.H
Inter iustitiam, & iudicium, quid interfit. 1. Paralipo. 214.c.1.E
Iustitia proprie est quidam habitus, quo iusti dicimur & iuste operamur 5. Ethi 1. Paralip. 214.c.1.E Gen. 264.c.3.K. Matt tomo 3 1.c.2.E
Iustitia est duplex, scilicet recta facere, & recta docere, Matth. tomo 2 81.c.4.F
Iustitiæ commutatiuæ magis cõuenit contrapassum, quam iustitiæ distributiuæ, non tamen semper cõuenit commutatiuæ, Matth. tomo 2. 233.c.3.K
Ad iustitiam commutatiuam non semper pertinet recompensatio bonorum operum, sed solum in debitis legalibus, quando scilicet aliqui communicãt in commutando inter se aliqua, ex quibus oritur legalis obligatio, vt in contractibus, scilicet in emptione, venditione, locato, conducto, deposito, cõmodato, mutuo, prẽcario, & sic de cẽteris, &c. Mat. tomo 2 235.c.3.K
Ad iustitiam commutatiuam non pertinet distributio moralis pro beneficiis receptis, sed ad quãdam virtutem, quæ vocatur gratia, ideſt, per quam gratis donatur, sed non ex obligatione legali, licet sit ibi obligatio moralis, vel naturalis, Matth. tomo 2. 235.c.4.F
Ad iustitiam commutatiuam siue distributiuam pertinet punitio malorum, prout actus punitionis pertinet ad statum rei publicæ, & tamen secundum, ꝙ pertinet ad aliquam personam singularem propulsantem iniuriam, quæ fit, vel iniuriam iam factam in casu in quo licitum fuerit, vel petendo a iudice vindictam fieri, pertinet ad virtutem vindicationis, prout quis bene se habet in vindicando, Matthæi tomo 2 235.c.4.F
Quomodo intelligendum est, quòd eadem ratio iustitiæ est in magnis, & in paruis, Mat.to. 5.51.c.1.A
Iustitia de qua Mat.6. cum dicitur. Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus', &c. Capitur pro opere iusto, Mat.tomo 3 1.c.2.E
Iustitia inter virtutes est virtus, quæ proprie requiritur ad statum Politicum; nam ipsa sola Politiam conseruat, Matt.tomo 3 19.c.2.E
Ad iustitiam pertinet reddere debitum, quando debet reddi in rebus illis, quarum administratio non requirit aliquem alium habitum, quem si requirat non fiet redditio executiue per iustitiam sed solum imperatiuè, &c. probatur exemplo, Matth. tomo 3. 82.c.2.C
Sola iustitia facit recompensationem, quia recompẽsare est ad equalitatẽ reducere Mat.to.3.83.c.1.C
Iustitia regni vocatur bonum opus, vel legis obseruatio, Matth. tomo 3 109.c.1.D
Iustitia nulli quantumcunque pessimo deneganda est, Matth. tomo 5 44.c.1.D
Iustitia per se maior est, quam humilitas per se, Matt. tomo 5 9.c.1.C
Iustitia dicitur præclarissima propter decorem, & nitorem sui ordinis, Mat.to.5. 52.c.2.D
Iustitia est virtus præclarissima tanquam Lucifer aut Hesperus 5. Ethi. Mat.tomo 5 50.c.3.I
Iustitia duplex, s. moralis, & infusa. prima põt esse sine gratia, non tamen secunda, Mat.tomo 5. 145.c.1.D
Illa iustitiæ definitio data à iure consulto ff. de iustitia, & iure, & in principio Institutæ, s. Iustitia est perpetua, & cõstans voluntas reddẽs vnicuique, quod suũ est, exponitur ab auctore, Mat.tom.5. 157.c.4.F
Inter facere contra iustitiam, & facere præter iustitiã, quid interfit, Mat.tomo 5 179.c 2.A
Iustitia duplex altera moralis siue ciuilis: altera vero infusa, Matth. tomo 5 145.c.1.D
Iustitia distributiua est particularis habitus, consistens circa æqualitatem in distribuendo: æqualitatem, in quam, non secundum magnitudinẽ vel quantitatem, sed secundũ proportionẽ prout diuersis personis damus diuersa præmia vel pœnas, secũdum proportionem ad dignitatem, aut merita vel demerita personarum, &c. Mat. tomo 6. 26.c4 H

Iustitia legalis. Iustitia legalis includit omnem virtutem, & est maxima virtus, Genes. 39.c.4.F
De iustitia legali, & quomodo differat ab obedientia quia, scilicet ad plura se extendit, quam obediẽtia, Deuter. 44.c.4.H
Iustitia legalis est propria virtus principis Deuter. 45. c.1.B, & 129.c.3.H
Iustitia legalis est omnis virtus, & vocatur maxima virtus, lucens vt lucifer, & Hesperus 5. Ethi. Deute. 129.c.3.K, & 128.c.4.H
Iustitia diuiditur in particularem, & legalem: particularis diuiditur in distributiuam, & cõmutatiuam, & quælibet istarum distinguitur a qualibet virtute particulari, Deut. 128.c.4.H
Iustitia legalis multipliciter accipitur, vno modo pro virtute, qua intenditur bonum commune primo, & per se, & talis dirigit actus habituum particularium ad bonum commune, & nõ accipitur pro aggregato ex omnibus virtutibus, Deuter. 129.c.1.A, Alio modo capitur pro omni virtute &c. Et iste modus accipiendi iustitiam est conuenientissimus sacræ scripturæ, non tamen conuenit modo loquẽdi Aristotelis. Alio modo iustitia legalis est, vt quidam volunt, obedientia totius legis, quia lex omnia bona iubet, & omnia mala vetat, vt tenet Frãciscus Maironis super 3. Sente. Sed hoc improbatur Deuteronom. 129.c.1.C
Iustitia legalis est amplior, & nobilior, quam obedientia, Deuteronom. 129.c.3.H
Iustitia legalis, secundum Aristotelem, est quædã virtus, quæ in essentia sua vna est, & particularis, sed dicitur virtus generalis, quia eius actus est ordinare actus omnium virtutum in bonum cõmune Deuteronom. 129.c.4.F
Iustitia legalis est præclarissima inter omnes virtutes, 5. Ethi. 1. Regum tomo 2 10.c.3.F

Iustitia

Iustitia legalis facit hominem iustum, non autem iustitia particularis, Mat. tomo 4 60.c.4.I
Iustitia legalis est, cum homo obseruat omnia, quæ in lege scripta sunt. Et omnis iustitia legalis est obedientia, sed non e contra, quia etiam est obedientia ad aliquos vltra legem &c. Mat. tomo 1. 198.c.2.C & tomo 4 60.c.4.I
Iustitia legalis non est directe ad proximum, sed est respectu legis, in qua homo cõplet omnia, quæ sunt in lege &c. Mat tomo 2 4.c.4.I

Iustitia originalis.

Est gratia gratis data, quæ bene stat cum peccato mortali, vt donum Prophetiæ, donum linguarum &c. Genes. 19.c.2.F
Iustitia originalis non fuit ablata immediate post peccatum Euæ propter tentationem Adæ, ex permissu Dei, sicut permisit vt tentaretur Eua, & ita permisit vt Eua tentaret Adam &c. Genes. 19.c.2.C
Iustitia originalis consistebat in rectificatione & ordinatione inferiorum ad superiora, etiam absque gratia gratum faciẽte. Et absque tali gratia primus homo magis diligebat Deum quam seipsum &c. Genes. 19.c.4.k
Ad iustitiæ originalis destructionem quis fuerit ordo, Genes. 20.c.1.A
Post subtractionem iustitiæ originalis primi parentis incęperũt erubescere de nuditate &c. Gen. 20.c.4 F
Iustitia originalis non poterat naturaliter auferri ab homine, sed supernaturaliter a Deo, vel tollendo illam, vel suspendendo actionem suã circa conseruationẽ illius, nec se habebat sicut gratia, & peccatũ, quia inter peccatũ, & gratiam est oppositio, & ideo ex natura oppositionis habent se tollere, & non potest vnum manere altero adueniente. Neque requiritur hic aliqua operatio Dei, sed de iustitia originali non sic est, quia non opponebatur peccato, cum Eua peccauerit &c. Et illam non perdidit &c. Genes. 195.c.3.G

Iuste. Iustus. Iustum.

Iuste agit Deus remittendo peccata nostra propter passionem filij sui, &c. Exo. tomo 2 167.c.2.E
Simpliciter est iustus, qui totam Christi legem obseruat, Mat. tomo 4 60.c 4.I
Iustum simpliciter non est inter patrem, & filiũ nondum emancipatum, sed iustum paternum, quod est quædam similitudo iusti, sicut eiusdem ad se ipsum, non est iustitia, nec iniustitia, Gen. 287.c.4.F
De iusto paterno, & quomodo differat a patria potestate, Genes. 241.c.2.B
Iustum politicum est inter omnes, inter quos est lex, & illi se habent æqualiter ad principem, & ad essendum sub principe, ex 5. Ethic. Genes. 241.c.3.k
Nullum iustum est Dei ad hominem, Exo. tomo 1 189 c.4 F
Nullum, iustum est hominis ad possessionem suam, ex 5 Ethic. Genes. 189.c.4.F
Iustum distributiuum est, cum aliquibus duobus distribuuntur lucra, aut damna, pœnæ, vel honores, non quòd vnus det alteri, quia tunc commutatiua esset, sed quòd aliquis tertius det vtrique, &c Exo. tomo 1 221.c.3.I
Anima iusti, cum spirituali dono, se confert ad cœlestia, Mat. tomo 6 331.c.1.k
De iusto commutatiuo, & eius speciebus, Exo. tom. 1 222.c.2.B
Inter Deum, & nos non est aliquid iustum dignatiuũ ex Dei voluntate volentis esse quoddam iustum inter Deum, & homines, scilicet, quòd ipse teneatur hominibus ad aliquid, & homines teneantur ei, &c. Exo. tomo 2 57.c.3.K
Aliqua sunt iusta Deo operante, quæ a nobis illicite fierent, si fierent deliberate, vt patet de homicidio casuali, &c. Iosue tomo 1 165.c.4.G
Iustum, & iniustum in dationibus, & acceptionibus consistit penes bonũ, & malum, Mat. to. 5. 179.c.4.k
Iustum, & iniustum consistit circa bonum, & malum in dationibus, & acceptionibus, sed quia tam circa bonum, quàm circa malum contingit plus, & minus, efficiuntur quatuor extrema, scilicet, plus de malo, minus de bono; plus de bono, minus de malo. Circa prima duo semper est peccatum, & iniustum, per quemcunque fiant. siue per iustum, siue per priuatum, & etiam si per Deum. Circa duo secunda Deus, & priuati, qui de proprijs dant, nunquam committunt iniustum, sed præter iustitiam, &c. Mat. tomo 5 180.c.1.A
Iustum legale ex 5. Ethicor. est illud, quod non refert sic, vel aliter se habere a principio; bene tamẽ cum positum fuerit, Mat. tomo 1 15.c.3.I
Iustum naturale est vbicunque iustum, eo quòd est simpliciter iustum, Mat. tomo 2 11.c.3.F
Quando liceat iustis communicare cum iniustis, & quando non, Mat. tomo 3 193.c.1.C

Iustificatio impij.

Nemo iustificatur, nisi volens, Matth. tomo 5 153.c.4.F
In iustificatione impij, & in baptismo infunduntur omnes virtutes morales, vt patet extra, de summa Trinit. & fide Catholica, Mat. tomo 5 145.c.4.G

Iustorum liber.

De libro Iustorum, qui allegatur 2. Regum 1. variæ sunt opiniones, sed dicendum, quòd fuit quidam liber continens bella Israelitarum, & multa de his, quæ habentur in sacra scriptura, & fuit Prophetice scriptus, & nimiæ authoritatis iste liber nõ habetur nũc apud Hebræos nec vnquam fuit post Christi passionem, & assignantur variæ causæ huius secundum varias opiniones 2. Regum 5.c.4.k

Iuuenis.

Iuuenum non est prudentia: licet in ipsis possit esse sapientia, Matth. to. 7. 204.c.1.B
Virtus conuersiua speciei imperfectior est in iuuenibus, quam in pueris Mat. tomo 6. 118.c.3.G
Iuuenes difficile est esse prudentes, Ethi. 6. 3. Regum 107.c.1.B. 2. Paralipo. 63.c.2.D

Ixion.

Auis est pertinens ad genus vulturis, minor tamen vulture, & candidi coloris, Deuteronom. 81.c.1.E

Primæ Partis Indicis Finis.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo.

Omnes sunt Terniones, præter O o, qui sunt Quaterniones.

VENETIIS, Ex Typographia Dominici Nicolini.
M D XC VI.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo.

Omnes sunt Terniones, præter Oo, qui sunt Quaterniones.

VENETIIS, Ex Typographia Dominici Nicolini.
M D X C V I.

INDICIS IN OMNIA OPERA ALPHONSI TOSTATI EPISCOPI ABVLENSIS.

PARS SECVNDA.

Laban.

LABAN, & Bathuel quare consenserint in coniugium Rebeccę cum Isaac statim post sermonē Eliezer, dicentes: Sermo à domino factus est. Gen. 24. refertur ratio Augusti. Potest teneri hoc, similiter, & oppositum. Dicendum tamē, quòd sermo ille, egressus à Deo, fuit determinatio diuinæ voluntatis, quæ posita est in signo, qđ seruus Abrahæ accepit, Gen. 292. c. 3. F

Laban introducens Liam pro Rachele, grauiter peccauit. Primò, quia coegit filiam suam adulterari. Secundò fuit stuprum, quia virginem tradit illicitè deflorandam. Item fuit crimen pellicatus, qa fecit Liam esse pellicem sororis suæ, quæ erat verè coniux Iacob. Fuit etiam incæstus, quia filiam suam fecit carnaliter cognosci ab illo, cui attinebat in primo affinitatis gradu, scilicet, quia Iacob Rachelem sororē Liæ in vxorem acceperat. Hæc omnia patent, quia omnis concubitus, qui sine matrimonij fœdere fit, illicitus est, qualis erat inter Iacob & Liam &c. Gen. 316. c. 2. E & c. 3. F

Laban tria grauamina fecit filiabus suis: primum, quia dedit illas sine dote: secundum, quia vendidit eas: tertium, quia pretium, pro quo eas vendidit, non peruenit ad eas &c. Gen. 327. c. 2. D

Labium. Idioma dicitur labium, quia labijs profertur. Gen. 56. c. 1. D

Labor Nimius indisponit homines ad generationem. Exo. to. 1. 5. c. 1. D

Nemo amplectitur labores propter seipsos. Mat. to. 5. 204. c. 2. D

Labor sine quiete media, lassat, & debilitat vires. Iosue to. 1. 48. c. 1. C

Nullus labor videtur esse magnus amanti. Mat. to. 5. 90. c. 1. A

Labor magnus aliquando causat somnum, propter violētam digestionem, quam facit, & dato quòd non sit cibus in stomacho, digeruntur humiditates naturales, quæ sunt in stomacho, propter fortitudinem caloris causati ex labore &cęt. Regum. 176. c. 2. C

Labores nostri sunt, vt saluemur. Matth. tom. 6. 278. c. 1. E

Labrum æneum. De quo Exod. 30. erat vas magnę capacitatis, locatum inter ostium tabernaculi, & altare holocaustorum, in quo mittebatur aqua, quæ postea per canales exibat in basim æneam ipsius, & ibi lauabantur. Et aqua ista ministrabatur, & portabatur in labrum, primo à leuitis, & postea p seruos, scilicet per Gabaonitas, vt patet Iosue. 9. Exo. to. 2 99. c. 1. C 216. c. 1. E Similiter istud labrum deseruiebat ad lauandas carnes victimarum. Ibidem. 109. c. 3. G

De labro æneo. Exo. to. 2. 201. c. 1. A

Labrum dicitur quasi lauacrū. Exo. to. 2. 200. c. 4. K

Labrum æneum, de quo Exo. 38. quomodo dicatur esse factum de speculis mulierum. Exod. tom. 2. 201. c. 1. A

Labrum æneum magis coniunctum erat tabernaculo, quā altare holocaustorum. Exo. to. 2. 201. c. 3. H

Labrum æneum, quod fecerat Moyses, seruatū est, nec in eo fiebat aliqua ministratio postquam Salomon fecit aliud vas, quod vocauit mare æneum magnæ admodum quantitatis, in quo lauabantur sacerdotes &c. 3. Reg. 50. c. 2. B

Lac. Est sanguis secundo decoctus. Leuitic. 122. c. 1. D. & 215. c. 4. H

Lac gignitur ex sanguine per quandam alterationē factam à virtute existente in mamillis. Mat. to. 1. 99. c. 1. I

Lactis, casei, & butyri decima, an sit prædialis, vel personalis. Mat. to. 6. 216. c. 3. H

Lactare. mulieres lactatnes paruulos non tenentur ad ieiunium, quia multo indigent cibo &c. Matt. to. 3. 91. c. 4. G

Interdum melius est mulieres lactantes pueros esse extraneas, quā matres eorum. Mat. to. 3. 91. c. 4. I

Lacedemones. Qui & Spartani dicebantur, inter omnes

alias gentes reputabantur viliſſimi, quia ab incertis patribus erant nati, cuius rei euentū, varij hiſtoriographi vario modo referunt. Gen. 329. c. 3. H. in de Opti. Politi. 8. c. 3. H

Lacędemones ſemel vxores ſuas duxerunt ad bellū, ſed quia illæ nō erant bene regulabiles, & omnia caſtra vocibus pturbabant, & in primo hoſtiū certamine fugerunt, iterum illas non duxerunt. Nu. to. 1. 5. c. 2. A. Sic narrat Ariſto. 2. Politic. Ioſ. to. 2. 114. c. 4. G

Lacneſis. Interpretatur protactio, ſiue extenſio. 4. Reg. 169. c. 1. A

Lachones. Cum orarent Athenienſes, vt eis auxiliarentur, in oratione ſua non retulerunt, quæ ipſi fecerant pro Athenienſibus, ſed ſolum beneficia, quæ ab ipſis Athenienſibus receperant. 1. Paralip. 292. c. 2. E

Lachryma. lachrymari. Lachymæ veniunt ex impotentia. Nu. to. 1. 29. c. 3. G

Lachrymarum materia ardore ſuo omnia cōſumit, & aciē viſus hebetat &c. Deu. 153. c. 4. F

Generatio humoris, qui deſtillat per lachrymas, eſt alteratio calefactionis cuiuſdam ad hoc quod lachrymæ ſoluant̄, & ſtillēt &c. Mat. to. 7. 178. c. 3. I

Lachrymę hominum iratorum ſunt valdę calidæ in principio. 1. Reg. to. 1. 25. c. 2. E

Lachrymas mendaces facile effundunt fęminę, nō tamen viri. 1. Reg. to. 2. 130. c. 3. F

Lachrymarum reſolutio, ex magna fit cerebri calefactione, & ideo humiditates gelidę, quę in eo exiſtunt, per calorem reſoluūtur, & per oculos diſtillant &c. mat. to. 3. 142. c. 3. K

Quare fuerit lachrymatus Dominus Ieſus ſuper Ieruſalem. Lucæ 19. Mat. to. 3. 233. c. 1 B

Lactuca agreſtis. Cæremonia lactucæ agreſtis quomodo conueniat Chriſto. Mat. to. 7. 295. c. 1 B

Lactucę agreſtes, de quibus Exo. 12. ſignificant amaritudinem, de qua tunc exierunt. Iſte enim erat finis principalis, vt recognita miſeria, quam ibi ſuſtinuerant, & diuina liberatione, aſſurgerent in magnas Dei laudes. Exo. to. 1. 75. c. 1. D

Poſt exitū de Aegypto comedebantur lactucæ agreſtes cū Agno Paſchali generaliter, ad ſignificandum, quod factum fuerat in Aegypto &c. Matt. tom. 7. 294. c. 4. G

Lagana. De quibus Exod. 29. dicuntur paſtæ factæ de farina commixta aqua, & in oleo frixæ. Alio modo lagana dicuntur panes quidam cocti in aqua in ſartagine, quibus poſtea oleū ſuperinfundebantur. Exo. to. 2. 75. c. 2. A & 83. c. 1. C

Lagana erant quædā paſtæ ex farina conſperſa aqua, & coquebatur in aqua, & deinde liniebatur oleo in ſuperficie, nos tamen vulgari vocabulo vocamus lagana ea, quæ in ſartagine friguntur: ſed nō ſic accipitur Leui. 2. Leui. 19. c. 1. B

Lagana dicuntur quædam paſtæ ex farina commixta aqua, deinde verò in ſartagine frixæ. Leuitic. 68. c. 3. F. Num. to. 1. 74. c. 2. B. Et iſta lagana, quę offerebant̄ in conſecratione Aaron, & filiorū eius oīa cremata ſunt ī altari, ſicut & collyride, Le. 69. c. 4. I

Laycus. Quando laici agere debeant gratias pro cibo, non eſt definitum, & ideo qñ voluerint agere poſſunt. Mat. to. 4. 95. c. 1. B

Laicis licitum erat introire vſque ad hoſtium tabernaculi propter tria &c. Gen. Leui, 139. c. 4. F

Plura licent laicis, quæ non licent clericis. Matt. to. 7. 52. c. 4. K

Laicus poteſt indui veſte alba linea, quando defectum accidit ad canendum cū miniſtris Eccleſiæ, vel ſi ex deuotione hoc faciat. 1. Parali. 174. c. 4. G

Laici ſunt ſimpliciter liberi in rebus, vel in perſonis, ſed non clerici. 3. Reg. 142. c. 2. B

Quilibet clericus tenetur melior eſſe quam laicus. Mat. to. 6. 38. c. 2. C

Soli laici, in vete. lege, ſoluebant iura pro miniſtris Sanctuarij. Matt. to. 6. 208. c. 2.

Laici ſex modis perdunt priuilegium de percipiendis decimis. Matt. to. 6. 223. c. 2. B

Laicus aliqñ tenet decimas iuſte. Mat. to. 6. 224. c. 1. C

Laicis conuenit vtraſque decimas ſoluere. Mat. to. 6. 226. c. 3. G

Laicis conceſſum eſt omne, quod ſine peccato mortali fieri poteſt. Mat. tom. 7. 62. c. 1. E. c. 2. A. Et ideo turpia lucra ſunt illis vetita. c. 2. E. c. 3. F

Lamazabactani. Vbi nos legimus, lamazabatani, in Hebræo dī lamazaaftani. Mat. to. 2. 76. c. 1. E

Lamech. Fuit reus homicidij, quia non adhibuit ſufficientem diligentiā ad vitandum illud. Mat. to. 2. 97. c. 2. C

Lamech fuit primus, qui induxit bigamiam ſimultaneam. Gen. 28. c. 3. K

Lamech quomodo occiderit Cain, refertur hiſtoria ex Ioſepho. Gen, 28. c. 3. I

Verba Lamech ad vxores ſuas, de quibus Gen. 4. vario mō ęxponunt̄, ſed verior expoſitio eſt, q vxores Lamech abſtinebant ab eo, quia ſciebant ipſū occidiſſe Cain contra præceptū Dñi, & q occiderat etiā filium ſuū Rubalcain directorē ſuū, ideo poterant rationabiliter credere, q proles, q̄ gigneretur de Lamech, punienda eſſet à Deo pp peccatum patris: & ideo nolebant concipere filios ad occiſionem, Lamech verò excuſat ſe pacificando eas, dicens, occidi virum. i. licèt verum ſit, q ego occiderim Cain in vulnere per ſanguinis effuſionē, & adoleſcentulum in liuore. ſ. nō effundendo ſanguinē. Tñ ſeptuplū vltio dabit̄ de Cain. ſ. ſicut Cain fuit punit⁹ vſq; ad ſeptuplum. i. vſq; ad ſeptimā generationē; ita ſeptuagies ſepties dabit̄ de Lamech. i. non punietur niſi vſq; ad valde multas generationes, nam ponitur numerus certus pro incerto. Et vult p̄tendere Lamech hoc, q Cain fuerit peſſimus vir, quia ex inuidia cōtra præceptum dei proditorie fratrē occiderit, & q Lamech ignoranter occiderit Cain, & adoleſcentulū ex magna ira, dolens, q occidiſſet Cain. Gen. 29. c. 1. D

Lamech filius Matuſalem vixit ſeptingentos ſeptuaginta ſeptē annos, & mortuus fuit 5. annis ante diluuium. Gen. 32. c. 2. B. 1. Paralip. 27. c. 3. H.

Lamentatio Ierem. Lamentationes Ieremiæ lege metrorum ſcriptæ ſunt. 1. Reg. to. 1. 8. c. 4. H. Et ponuntur quatuor alphabeta in lamentationibus. i. quater repetitur alphabetum, ad denotandum q Ieremias deplanxit ſup quatuor mala. Primò propter mortē Ioſię. Secundò pp tranſmigrationē regis Ioachim, & oīum nobilium in Babylonē. Tertiò pp deſtructionem tēpli, & ciuitatis. Quartò pp mortem Godolię. 1. Reg. to. 1. 8. c. 4. H

In lamentationibus Iere. fit repetitio verborum p ſi nonima, ad exprimēdum miſeriā abundantius, & ad p̄manēdum paſſionaliter. 1. Reg. to. 1. 58. c. 2. B

Lamina. In lamina aurea, quā geſtabat ſummus ſacerdos, ſcripta erant literis Hebraicis verba hæc, cades la adonai. i. ſanctitas ad dominum. Exod. to. 2. 69. c. 3. G. 70. c. 3. B. 73. c. 2. E. & 74. c. 1. D. & 76. c. 2. A, & 207. c. 2. E.

Lamina aurea poſita in fronte ſacerdotis, placabatur Deus propter obediẽtiam, & quia ipſa ponebatur in teſtimoniũ laudis Dei &c. Exod. to. 2. 70. c. 3. B. Et dicebatur ſancta, quia in ea ſcripta erat ſanctitas &c. 76. c. 2. A

Lamina aurea principaliter poſita eſt in fronte ſacerdotis ad notandum, atque conteſtandum diuinã ſanctitatẽ, & magnitudinẽ &c. Exo. to. 2. 73. c. 2. E

Lampas. Ignis tranſiens inter illas diuiſiones, de quibus Gene. 15. nõ fuit veraciter ignis ſecũdum Aug. ſed ſolùm viſione imaginaria fuit monſtratum Abrahæ &c. Gene. 256. c. 3. C

Lampadi ardenti per olei appoſitionem, aſſimilatur ſtomachus hominis, ſimiliter & motus ad libidinem. Ruth. 251. c. 2. A

Lampades ornare, Mat. 25. quid ſit. Mat. to. 7. 1. c. 3. K

Lancea. Lanceæ aliquando ſignificãtur nomine ſcutorum, vt patet 3. Reg. to. vbi dicitur quòd Salomon fecit ducenta ſcuta, & trecentas peltas. Et 2. Parali. 9. dicitur quod fecit ducentas haſtas & trecenta ſcuta. 2. Paralipo. 128. c. 4. K. 129. c. 1. A

Landulphus. Landulphi opinio, de impaſſibilitate corporum beatorũ, refertur & impugnat. Mat to. 4. 236. c. 1. B

Langor. Vocatur infirmitas grauiſſima, cuiuſmodi ſunt infirmitates maximæ & incurabiles. Mat. to. 1. 268. c. 3. I

Inter langorem, & infirmitatem hoc intereſt, q̃ langor eſt infirmitas grauis & diuturna, ſed infirmitas eſt morbus parui temporis, vt ſunt febres acutæ. Matt. to. 3. 218. c. 1. C. & 223. c. 4. F

Lanugo. Eſt apud ſeres lanugo in arboribꝰ, cuius æſu hominis vita protenditur &c. Gen. 24. c. 2. B

Lapis. Terra quędam eſt, in qua non ſolum aqua in lapides conuertitur, ſed etiã animalia &c. Gen. 84. c. 4. H

Circa lapides, quos ſuperpoſuit Iacob capiti ſuo Gene. 28. referuntur opiniones Iudæorum &c. Gene. 210. c. 3. K

Lapis. quem erexit Iacob in titulum. Cen. 28. immobilis permanſit vſque ad redditum Iacob de Meſopotamia, vt par eſt credere, & ſi forte aliquo caſu lapis ille caderet, Deus erigebat illum, vt cõtingit de veſtigiis orbitarũ, quæ fecerunt currus pharaonis apud mare Rubrum, nam vſque hodie permanent extra aquam & intra. Et ab hominibus tranſeuntibus videntur. Gen. 312. c. 4 I

Lapis præciſus de monte ſine manibus, de quo Danielis ſecundo, eſt Chriſtus. Gen. 27. c. 4. F

De duobus lapidibus onichinis, in quibus erant ſcripta duodecim nomina filiorum Iſrael iuxta ſuas antiquitates in natiuitatibus ſuis, Exo d. to. 2. 61. c. 4. I 62. c. 1. A

Illorum duodecim lapidum, qui erant in rationali magni ſacerdotis, reſeruntur proprietates. Exod. tom. 2. 64. c. 4. I. 65. c. 1. A

Lapis ſardius, qui fuit primus in primo ordine lapidum, qui erant in rationali, rubrus eſt, ſicut terra rubra, & eſt nimium fulgens. Accẽdit gaudium, & timorem repellit, acuit mentem, audaciã nutrit, maleficijs reſiſtit. Exo. to. 2. 60. c. 4. I

Lapis topazius, ſecundus in primo ordine rationalis, eſt lapis habens colorem commixtum ex aureo, & cęleſti, qui ante ſolem poſitus, ſuper alias gemmas lucet. valet contra freneſim, & morbum lunaticum. Exod. to. 2. 60. c. 4 I

Lapis ſmaragdus habet viriditatem magnam, ita vt inficiat omnia ſibi coniuncta viriditate ſua. Valet tñ contra morbum caducum, & ſanguinẽ fluentẽ ſiſtit, reddit perſuaſoria verba, memoriç cõfert viſum acuit, valet cõtra phãtaſticas illuſiones, dæmones fugat, vt ait Diaſcorides. Exo. to. 2. 60. c. 4 K

Lapis Carbunculus, qui fuit primus in ſecunda linea rationalis: ſup̃ omnes alios lapides, vt carbo ignitꝰ irradiat, ita vt tenebras noctis vincat, oculos fulgore reuerberans vena lactea cinctus eſt, vt ait Pli. Exod. to. 2. 60. c. 4 K

Antiquitus reliquebant Iudæi geſta memoralia in lapidibus ſcripta &c. Ioſue to. 2. 188. c. 2. E

Lapis ſaphirus gemma gemmarum dicitur, cerulea & lucida, & cœlo ſimilis habet in medio ſtellam refulgentem, confortat cor, fluuio ſanguinis reſiſtit, valet contra timorem, contra venenum, contra antradẽ, viſum confortat. Sine iſto dij antiqui Gentilium reſponſa non dabant, per hunc magi multa faciunt miracula, educit vinctos de carcere tollit inuidiam, facit victorem, amorem caſtum, diligit. Exo. to. 2. 65. c. 1. A

Lapis iaſpis viridis eſt, & venuloſus, & tot virtutes habere creditur, quot venas. Exo. to. 2. 65. c, 1. A

Lapis ligurius primus in tertio verſu rationalis colorem habet medium inter aureum, & argenteum, & gignitur in arenis ex vrina lincis condenſata, paleas attrahit ſicut magnes ferrum, diſcoloratis p̃deſt, venenum indicat. Exo. tn. 2. 65. c. 1. B

Lapis achates venas habet albas, fulmini reſiſtit, tẽpeſtatem ſedat, ſimulachra mõſtrat ſomniorum, contra venenum prodeſt, pericula vincit. Exodo. to. 2. 65. c. 1. B

Lapis amethyſtus omnium eſt rubicundiſſimus, & fulgens, & æbrietati reſiſtit. Exod. to. 2. 65. c. 1. B

Lapis chryſolitus de die videtur aurei coloris, & de nocte ignei, hic in auro geſtatus contra dęmones valet. Exod. to. 2. 65. c. 1. B

Lapis onichinus eſt coloris ignei, venis cingentibus albis, virtutem habet ſpecularem, nam in eo imagines euerſę videntur, vt in ſpeculis concauis, habet omnes ſuos effectus noxios. Nam triſtitiam, timorem, & lites accendit, ſed in præſentia ſardij nihil nocet. Exod. to. 2. 65. c. 1. C

Lapis berillus viridis eſt palledine commixtus, oculos humidos ſanat, honorem diligit coniugalem, vt ait Diaſcorides. Exo. to. 2. 65. c. 1. C

Lapides duodecim, qui erant in rationali, non habẽtur ita diſtincti in lingua Hebræa, quantum ad nomina ipſorum, ſed quantum ad quoſdam colores notificantes nomina, & ideo Rabbini Hebræorũ, vt Rabbi Salomon, & Aben Ezra, neſcierunt tradere aliquid certum de eis. Exo. to. 2. 65. c. 1. D. Et iſti lapides deſierunt fulgere. 130. annis ante Chriſti natiuitatem, vt colligitur ex verbis Ioſephi. 1. Reg. to. 2. 109. c. 1. E

Duodecim lapides, qui de Iordane educti ſunt, fuerunt erecti in Galgalis in duodecim titulos. Et alij duodecim in alueo Iordanis magni valde erecti ſunt. Ioſ. to. 1. 72. c. 3. F. Et aliquando capita iſtorũ lapidũ eminent ſuper aquã &c. Ioſ. to. 1. 72. c. 1. C

Duodecim lapides, q̃ educti ſunt de alueo Iordanis, non ſunt portati primo in montem Hebal, & in montem Garizin &c. vt dicunt Hebræi, quod improbatur. Ioſue to. 1. 76. c. 3. G. Sed ſolum portati ſunt in Galgala, vbi & fuerũt fixii Io. to. 1. 77. c. 2. E

In lapidibus illis calce leuigatis, de quibus. Iol. 8. non ſolum erant ſcripta præcepta Decalogi, vt quidã dicunt, nec ſolum maledictiones, vt alii, nec ſola præcepta tam affirmatiua, quam negatiua, quæ erant numero ſexcentum & tredecim. Sed ſcriptus

tus erat totus. Deuter. &c. Ioſ. to. 1. 154.c.2.C
Antiquitus relinquebant Iudæi geſta memoralia in lapidibus ſcripta &c. Ioſue to. 2. 188.c.2.E
Lapides, quos ponebat Salomon in fundamento tẽpli, habebant viginti cubitos in longitudine, & decem in latitud ne, & in altitudine quinque, vt refert Ioſephus in lib. 8. de Antiq. 3. Reg. 47.c.2.D
De lapide exiſtente in monte Oliueti, in quo vſq; hodie veſtigia Chriſti manent impreſſa cum vellet cœlos aſcendere, Parado. 79.c.1.A
Hoc nomen lapis eſt nomen cuiuſdam regis Aegypti, qui vocabatur Lapis loquens. Et rex quidam Cretẽſis vocabatur Lapis abſolute. Gen. 154.c.1.E

Lapillus. Quomodo per lapillos, albos, & nigros cauſæ iudicarentur antiqui tus. 2. Reg. 108.c.2.A

Lapidare, Lapidatio. Qui apud Hebræos lapidabantur, nudi lapidabantur. Leui. 214.c.2.A
Adultera apud Hebr. lapidabatur. Mat. to. 6. 52.c.2.B
Cum quis apud hebræos lapidaretur, teſtes ponebant manus ſuper caput illius, & poſtea ipſi erant primi, qui eum lapidibus percutiebant. Leuit. 24. & Deu. 17 Leui. 282.c.2.H
Quando in veteri lege lapidatio fiebat, a toto populo fiebat. Et hoc propter multa, quæ referuntur. Ioſue to. 1. 140.c.1.A
Quod Chriſtus noluerit mori morte lapidationis, aſſignatur cauſa. Mat. to. 6. 303.c.1.D

Larus. De quo Leuiti. 11. coruus eſt marinus. Leui. 99.c.1.D

Latere. Ea, quæ latent, in maiore veneratione habentur, quam ea, quæ patent. Matt. to. 4. 222.c.1.D

Later. De lateribus, quos Hebræi faciebant in Aegypto, Exo. to. 1. 33.c.1.B

Latini. Dicti ſunt ſic a latendo a primęua ſaltẽ origine, quia in terra illorum latuit Saturnus fugiens a Ioſue eius filio &c. in Defenſ. 49.c.1.E.c.2.A

Latinum idioma. Literas latini idiomatis inuenit, vt fertur, Carmentas tempore belli Troiani, vel pauloante. Reg. to. 1. 5.c.3.I

Latomus. Latomi dicuntur lapidum ceſſores &c. 3. Reg. 47.c.1.E
Latomi, quos conduxit Salomon ad cedendos lapides fuerunt octuaginta millia, abſque præpoſitis, qui præerant ſingulis operibus, qui erant tria millia virorum. 1. Paralipo. 255.c.4.G

Latria. Ad latriæ cultum pertinet no aſſumere nomen Dei in vanum ex reuerentia eius, quæ eſt timere eum, quia magn⁹ eſt. Non timore ſeruili, ſed cuiuſdam humiliationis, &cæt. Exod. to. 1. 167.c.4.H
Ad latriam pertinet famulatus in obſeruãdo vnum diem ab omni opere ſeruili, propter Dei ſamulatum, ſcilicet, vt ſpecialiter famulemur illi, vacando laudibus, & contẽplationi bonitatis eius. Exo. to. 1. 169.c.4.F
Per latriam hoĩes ordinantur principaliter in Deũ, & latria dicitur virtus quædam, qua impendimus Deo debitum famulatum &c. Leui. 94.c.4.F
Latriæ actus dicuntur illi, qui in Deum ſolum dirigũtur ad impẽdendum ei aliquem famulatum, quatenus illi debitum eſſe credimus, vt dicit Magiſter ſenentiarum in 3. diſt. 9. Leui. 176.c.4.G
Latria ſeu religio dicitur virtus, ſm quam Deo exhibemus debitum famulatum, cognoſcendo eũ eſſe Deum, & Dominum, & pro hoc impendendo ei debitum famulatum. Et differt a charitate, quia per charitatem Deum ſuper omnia diligimus, & colimus, tamen non in quantũ Dominum, ſed inquantum ſummum bonum. Latria vero reſpicit Deum tanquam Dominum, & impendit ei cultũ tanquam debitum. de hoc Magiſter 3. ſenten. diſtin. 9. Num. to. 2. 133.c.1.E
Latria differt ab aliis virtutibus, quia ipſa eſt virtus imperatiua, quia ſecundum eam imperantur, & ordinantur omnia, quæ debent dirigi in Deũ ſub ratione Domini, & cui debẽt famulatus. Cęteræ autẽ virtutes ſunt exequentes. Nu. to. 2. 133.c.2.C
Latria eſt inter omnes virtutes morales excellentiſſima. Nu. to. 2. 135.c.4.k
Latriæ virtus non habet operationes determinatas ſm naturam, ſcilicet, quòd exhibeamus Deo iſtũ vel illum cultum: ſed hoc habetur ſolum ex aliqua lege poſitiua, quæ dirigat virtutem latriæ circa actus particulares &c. 1. Paralip. 186.c.2.A
Sacrificium eſt actus latriç. 1. Paralip. 186.c.2.B
De latria, & dulia. Mat. to. 1. 241.c.2.C
Latria continet omnem modum obſequij, quo homo Deo ſeruit. Mat. to. 2. 201.c.4.I
Ad latriam pertinet votum ſm ſe, & immediate &c. non tñ iuramentum. Mat. to. 2. 202.c.3.G
Latria magis applicatur orationi quàm cęteris, &c. Mat. to. 3. 51.c.4.I
Latria dicitur omnis cultus, vel ſeruitus Deo à nobis impenſus. Et ad hanc ſeruitutem tenentur omnes gentes, & ad tantam quantam ipſe expreſſerit, vel quantã ratio noſtra dictauerit Deo non exprimente. Mat. to. 6. 206.c.2.D

Latro. Occultare latrones iudici mentiendo, mendatium eſt pernitioſum, quia in perniciem reipublicę &c. Exo. to. 1. 6.c.2.E
De latronum pœna in lege vet. Deute. 133.c.1.B
Illorum latronum, qui cum Chriſto crucifixi ſunt, pedes & manus, clauis confoſſi ſunt. In Parado. 48.c.1.A

Latrunculus. Latrunculi in ſacris literis dicuntur perſonæ priuatæ. quando veniunt nomine ſuo ad prædandũ potius quam ad bellandum. 4. Reg. 136.c.2.D

Lauare. Ad oẽm miniſtrationẽ lauari debebant ſacerdotes. Exo. to. 2. 99.c.1.E
Vnde venerit conſuetudo lauandi manus in miſſa. Exod. to. 2. 212.c.2.B
Quare ſacerdotes vet. teſt. potius lauarent manus, & pedes, quam cæteras corporis partes tẽpore, quo deberent miniſtrare, aſſignatur duplex ratio. ſ. literalis & myſtica. Exo. to. 2. 215.2.B. Et non ſolum lauabant manus, & pedes, cũ miniſtrare deberent in tabernaculo, ſed etiam quando in altari holocauſtorum. 215.c.4.H
Traditio de lauandis manibus ante cibũ ſumendum non erat lex Moyſi &c. Mat. to. 4. 323.c.2.D
Lauare pedes conſueuerunt hoſpites in terra Chanaham, cum intrarent hoſpitium priuſquã comederent, & huius aſſignatur cauſa. Iudi. 192.c.4.K

Lotio. Veſtimentorum ad mundiciam, apud Iudęos, aliquando fiebat in aqua, quẽadmodũ, & nos lauamus ſordes corporis &c. Aliqñ fiebat ſimplex aſperſio aquę luſtrationis ſuper hoĩem: & veſtes ſuas, q̃ qdẽ aqua erat viua cõmixta cineribus vitulæ rutæ cõbuſtæ, de qua Nu. 19. exemplũ primi, de illo, qui portaret ſupra ſe morticinium &c. Leui. 101.c.1.E
Lotionibus, & vnctionib. licitũ erat vti cuicunq; homini, quantũcunq; virtuoſo, in terra Chanaham. 2. Reg. 63.c.3.F

Lotiones exteriores Iudæi credebant valere ad mundiciam cordis, quod probatur esse falsum. Matt. to.4 123.c.4.F

Lotio carnis, & vestimentorum in veteri lege, ad quid fierent. Mat.to.7. 308,c.2.E

Laurentius. Propter quid captus fuerit: & mortem subierit. Matt. to.5. 201.c.2.C

Laurus. Apud gentiles consecrata erat Phebo. 2.Paralip. 238.c.3.I

Laureola. Quid sit. Iudicum. c.4.I 196.

Laudare. Aliquid facile est, labores vero pati pro illo, durum est. Matth. to.4. 79.c.3.K

Laudare Deum est prophetizare, & qui laudat prophetia dicitur. 4 Reg. 10.c.4 H

Laudatus. Omnis homo laudatus placabilis fit laudanti, & benignior. to.6. 21.c.3.F

Laus. Est sermo explicans magnitudinem. Iudicum. 1.B. 1.Paralipo. 177.c.3.H,& 337.c.2.E

Laus Dei nimis Deo placet. Iudicum. 1.B

Laudes seculi exemplo Christi fugiendæ sunt. Matt. tom.4. 151.c.4.I

Quare nunc sit parua laus, aut fama bonorum. Mat. tom.7. 85.c.4.H

Lazarus. Quare non fuerit missus ad fratres diuitis epulonis, vt illos admoneret. Luc.16. Mat.to.7. 271.c.1.A

De verbis Christi in suscitatione Lazari. Mat.tom.5. 210.c.4.G

Lazari suscitatio est clarissimum opus. Matt. tom.5. 227.c.3.H

Lebes. Lebetes illi, de quibus Exod. 27. non erant ad coquendum carnes &cet. sed solum ad eiiciendos cineres ab altari in locum mundum extra atrium. Exod.to.2. 49.c.4.C

Quidam lebetes erant in sanctuario, qui non pertinebant ad Sanctuarium, sed eos adducebant offerentes hostias pacificas ad coquendum carnes sacrificiorum suorum, pro se, & sacerdotibus, vt patet. 1.Reg.2. Erant præterea vasa quędam, scilicet, ollæ quę pertinebant ad Sanctuarium, in quibus interdum coquebantur sacrificia, de quibus soli sacerdotes comedebant, & erant sacrificia pro peccato. Et ista interdum coquebantur in vasis fictilibus, vt patet Leuit.6. Et præter has erant ollæ æneæ, vt patet. 4 Reg.25. quæ si dicantur deseruire tam ad carnes pacificarum, quam ad carnes sacrificiorum pro peccato, nullum sequitur inconueniens &c. Exo.tom.2. 48.c.1.E. c.2.A

Lebetes deseruiebant ad duo. primo ad colligendũ cineres altaris holocaustorum. secundo ad coquẽdas carnes sacrificiorũ pacificorũ. 2.Paral. 58.c.3.F

Lecythus. Est vas continens oleum. Matt. to.7. 3.c.2.E

Lectio. Vete. testamen. est nobis valde vtilis. Mat.to.6. 245.c.2.D

Lectulus Og. Lectulus ferreus Og regis Basan, habebat nouem cubitos in longitudine, & quatuor in latitudine ad mensuram cubiti virilis. 1.Paralipo. 227.c.1.D

Lędere. Et affligere differunt realiter. Matt. to.7. 149.c.1.A

Potest aliquis iniuste lædere aliquem, & tamen ꝙ lęsus iuste lædatur. in Defen. 27.c.2.D

Lædere æternam maiestatem, grauius est, quã lædere temporalem. Mat.to.5. 69.c.1.D

Legatus. Iure gentium, & cõmuni omniũ consuetudine legati secuti sunt apud hostes. Iosue.to.1. 161.c.3. Fi.Re.to.1. 71.c.1.D

Legio. Vna legio continet sex millia sexcenta sexaginta sex militum. Exod.to.1. 89. c.4.1, & huiusmodi legiones sunt in Angelis bonis, & in dęmonibus. Mat.to.3. 167.c.1.E, c.2.A. & 175.c.3.H

Legitimari. Proles non legitimatur, quã accepit coniugatus cum soluta, si postea, mortua vxore contrahat cum ea, vt habetur extra de diuortiis. ca. tãta. Eodem modo si non esset cõiugatus, de coniugata acciperet prolem, cũ qua mortuo viro eius contraheret, non efficeretur proles legitima. 1.Reg.to.1. 137.c.4.K 138.c.1.A

Infidelis, habens plures vxores simul, ex quibus habeat prolem, proles legitimatur superueniente fide &c. 1.Reg.to.1. 138.c.1.A

Ex repudiata, si ab aliquo ducatur, vel ex illa quã accepit coniux repudiata vxore, nati ex talibus ex infidelitate, si postea conuertantur ad fidem, fiunt legitimi beneficio iuris. 1.Reg.to.1. 138.c.1.A

Legitimum. Legitima de iure naturæ debẽt filiis. Mat.to.5. 139.c.1.B

Legitimũ dr̃ id, qđ per legẽ statutũ est Leu. 178.c.2.E

Legitimum dupliciter accipitur, vno modo pro omni eo, quod lege scriptum est, siue sit morale, siue cęrimoniale. Alio modo proprie pro cęrimoniali tantum. Deut. 34.c.4.H

Leno. Secũdũ leges humanas, dicitur ille, qui adulterum, vel adulteram subiicit, id-est, procurat ꝙ aliquis committat adulterium cũ aliqua, vel aliqua cũ aliquo, vel qui pro comperto adulterio, siue stupro pecuniã recipit, vel ille, qui damnatã de peccato adulterii recipit in vxorem, vel qui ex adulterio vxoris quæstũ facit. i. qui tradidit vxorẽ suam alteri viro ad fornicandũ ad tẽpus pro pecunia, vel qui deprehensam adulteram retinuit in vxorẽ, etiam pęna lenocinii punitur, & dr̃ ille aliquo modo, cuius opere, vel consilio, vel dolo malo factum est, vt deprehensi in adulterio pecunia, vel pactione aliqua se redimerent, vt §. ad l. Iuliã, de adul. l.2. & l. castitati. &. ff. eo. tit. l.15. cuius, & l. mariti: & pęna lenocinii, fm leges humanas, est eadẽ cum pœna adulterii, vt. ff. de mino. l. auxiliũ. & est quinquẽnium datum ad accusationem huius criminis. ff. eo. tit. l. mariti. §. hoc quinquennium. Mat.to.3. 24.c.2.E.c.3.F

Leno, vt nos vulgariter accipimus, & largius, est vir vel fęmina, cuius consilio, vel opere fit, aut procuratur, vt aliqua fęmina cognoscatur ab aliquo viro cuiuscunq; conditionis illa sit, vel vir etiam &c. Mat.to.3. 24.c.3.F

Lenocinium. Lenocinii, tres modi assignantur, primus est si vir dedit vxorem suã alteri cognoscendam pro pecunia, vel pater filiam. Secundus, si vir, vel fęmina procuret, vt aliqua fęmina cognoscatur ab aliquo viro, siue illa sit soluta, siue non: similiter & vir. Tertius est cum quis, habens aliquas fęminas, eas pro quæstu tradit cognoscendas &c. & ad istum modum reducuntur illi, qui habent publicas meretrices sub defensione sua, & pro hoc ab eis pecuniã recipiunt, & lucrum istorum est turpe: ex illo tñ possunt facere eleemosinam. Mat.to.3. 24.c.3.G

Leo. Est inter bestias terribilissimus. Gene. 405.c.2.A

Quidã leo vnguibus suis effodit locũ sepulchri B. Mariæ Aegyptiacæ, prędente Zozima. 3.Re.131.c.1.C

Leones illi, qui lacerabant Samaritanos, quos misit Salmanasar in terram Israel 4.Regum 17. Cogniti sunt quòd fuerunt missi à Deo, propter multa. 4. Reg. 168.c.3.F
Leones misit Dominus in Samaritanos ad ostendendum gloriam suam 4.Reg.17.4.Reg. 170.c.3.G
& causa promeritoria fuit idolatria, & causa motiua fuit ostensio gloriæ Dei.4.Reg. 171.c.3.H
Leo græce significat regem. Mat.to.1. 32.c.2.C
Leoni cõparatur Christus propter multa in Parad. 22.c.2.C
In leonibus, & vrsis abundat terra Chanahan. 4.Re. 20.c.3.K

Lepra. In vete.lege, iudicanda erat per sacerdotes, propter multa. Leui. 125.c.4.I
Lepra cognoscebatur ex aliquo trium signorum, primo si pilorum color mutatus esset in album, rufum, vel flauum à colore pristino. secundo si plagæ locus sit profundior, vel humilior reliqua carne, quæ vicina est. tertio si color naturalis carnis esset mutatus in alborem. Leuiti. 126.c.1.C.& 132. c.2.D
Lepra virtutis corrosiuæ est, & contrahit carnem in rugam. Leui. 127.c.2.E
Quia lepra est morbus hominem reddens inutilem, & est morbus infectiuus, ideo leprosus eijciebatur extra castra, & habebant quædam signa in vestibus, per quæ cognosci possent. Leui. 130.c.4.K
& manebant extra castra nisi esset rex, vt patet de Ozia rege.4.Reg.15.Leui. 131.c.4.F
A lepra hominis inficitur vestis per contagium, similiter & parietes &c. cuius assignatur ratio & similitudo in speculo infecto à muliere menstruata. Leui. 132.c.1.B. Quibus infectis, poterit in illis lepra permanere, cuius infectionis rationem motalem assignat Aben Ezra, non tamen literalem, ibidem 132.c.1.E, & lepræ in vestibus vnum signum erat, macula rufa, vel alba &cæte. Leuitic. 132.c.2.D
Lepra habet virtutem germinatiuam, & multiplicatiuam sui ipsius. Leui. 133.c.3.I
Lepra quare dicatur volatilis, & vaga, Leuitic.13. Leu. 133.c.3.K
Quandocunq; lepra erat verè in veste, vestis debebat comburi. Leui. 133.c.3.K
Leprosi in lege Moysi tenebantur manere extra vrbem, nisi quando esset aliqua necessitas ineuitabilis, & tunc leprosi existentes intra vrbem manebant separati. Mat. 132.c.4.K, tom.3.133.c.1.A
Lepra frequenter aduenit propter peccatum, vt patet in Maria sorore Moysi. Num.12.& in Ozia rege. 4.Reg.15.Leui. 138.c.4.I
In domibus non esse lepram veram dicit Nicolaus, sed quædam qualitas infectiua, qua homines habitantes in ea inficerentur, sed fallitur, vt probatur Leui. 141.c.1.B
Lepra potest esse verè in parietibus, & vestibus, sed non lepra, quę est ægritudo, & in domibus, vel vestibus causatur lepra dupliciter, vno modo per adhæsionem. Leui. 141.c.3.H
Lepra excludit hominem à sacerdotio, etiam in nouo testamento, & aduenies post iam susceptum, excludit a ministratione. Leu. 232.c.1.A
Plaga lepræ infligebatur à Deo in vete. Testamento propter duo, primo propter murmurationem de prælatis, & maioribus, vt patet de Maria sorore Moysi. Num.12. secundo propter inobedientiam ad Sacerdotes, vel quoscunque prælatos spirituales, vt patet de Ozia rege. 4.Reg. 15. Deute. 128.c.2.D
Leprę percussio tam grauis est sicut mors 4.Regum 59.c.1.A
Lepra erat prima, & maxima naturalium immundiciarum. Mat.to.7. 202.c.2.D

Leprosus. Leprosorum separatio non seruatur nunc apud Iudæos. Exo. tom.1. 95.c.2.E
Leprosus duplicem habebat immũdiciam, i. veram maculam, & legalem. Leuit. 122.c.2.C
Leprosi vestes debebant esse dissutæ, vt distinguerentur ab alijs, & caput nudum. Leui. 131.c.2.B, Nu. to.1. 57.c.2.B
Leprosi cooperiebant os suum in signum lepræ, & ne inficerent alios, & hoc facere debebant, quando erant coram alijs hominibus, non tamen quãdo erant solitarij. Leui. 131.c.3.H
Leprosus potest a lepra mundari dupliciter, scilicet naturaliter, & supranaturaliter. Leui. 134.c.3.F
Circa leprosi emundationẽ, de qua Leui. 14 improbatur opinio quorundam dicentium eam deberi seruari, non solum in illis, qui iudicabantur leprosi, & erant expulsi extra castra, sed etiam in suspectis de lepra, qui per reclusionem quatuordecim dierum iudicabantur sani Leui. 134.c.3.F
Cęremoniæ, quę fiebant in emundatione leprosi, nihil conferebant naturaliter, sed fiebant ad reuerẽtiam Dei, & propter significationem. Leuitic. 134.c.4.G
In leprosi purificatione, quare offerebatur de ligno cedri, & quare vermiculus, & hyssopus, quæ vulgariter dicitur esparto. Leui. 135.c.2.D
In leprosi purificatione offerebãtur duo passeres, & vnus ex eis immolabatur nõ in sanctuario, vt quidam dicebant, sed extra castra, vt probatur. Leuit. 135.c.3.H, Nec illa immolatio erat sacrificium Deo, nec immolabantur a sacerdote, sed sacerdos iubebat vni ex astãtibus iugulare passerem, ibidẽ 136.c.2.A. Sed quare iugularetur super aquas viuentes, ibidem 136.c.2.C. Sed quare leprosus septies aspergeretur, vide ibidem. 136.c.3.K
In leprosi emũdatione quare passer viuus facta aspersione, emitteretur in agrum. Leui. 136.c.4.G
In leprosi emũdatione quare pollex manus dextrę, & pedis dextri, & extremum auriculę dextræ ipsius leprosi tingerentur sanguine. Leui. 138.c.2.D
In leprosi emundatione, quare sacerdos tingeret digitum oleo, & aspergeret coram domino septies, & quare tingeretur oleo extremum auriculæ dextræ, & pollex pedis dextri, & manus dextrę, & super caput eius. Leui. 148.c.3.K
Leprosi ponuntur nunc extra oppida, ne sanos inficiant, & ista est consuetudo generalis omnium gẽtium: extra de consu. lepro. cap.1. Leu. 148.c.2.B
A leprosis cauebant filii Israel cum essent in deserto, nam eiiciebantur de castris, similiter & viri fluentes semine, & mulieres fluxum sanguinis habẽtes &c. & cremata est in deserto vitula rufa. Leu. 227.c.4.I
Capilli leprosorum radendi erant extra castra, & nõ in Sanctuario. Leui. 14. Nu.to.1. 70.c.2.D
Circa leprosos duplices erant cęremoniæ. Nu.to.1. 170.c.1.E
Leprosorum cæremoniæ, ad inquirendum, an esset vera lepra, non sunt obseruatæ in Maria sorore Moysi. Num.to.1. 170.c.2.E
Leprosus illẽ, de quo Mat.8. quare dixit. Si vis, potes me mundare, & non dixit, munda me, Mat.to.3. 134.c.2.D, & ad curationem istius Christus tetigit illum propter multa, primo propter paruitatẽ fidei Iudæorum et cęt. secundo ad ostendendum dignita-

dignitatē humanitatis Chriſti,&c. tertio ad oſtendendum humilitatem, & benignitatem ſuam. Matt.to.3. 134.c.3.H, & quamuis lex prohiberet tangere leprosum,quia tāgens polluebatur: Chriſtus tamen non curauit hoc propter multa, ibidē 134.c.4.H. Nec Iudæi accuſauerunt Chriſtum, quia tetigit leprosum,propter multa. ibidem 135.c.1.B, & Chriſtus, quando mundauit leprosum, dixit, volo,mundare; ppter duo: primò ad oſtēdendum virtutem diuinitatis ſuæ &c.Secundò,vt oſtenderet,quòd ipſe miraculum hoc faciebat,& non alius &c. ibidem 135.c.2.B. Et fecit hoc miraculum ſubito: primò ad oſtendendum plenitudinem poteſtatis ſuæ &c. Secundò vt oſtenderet differentiam inter ſe,& prophetas præteritos &c. ibidem 135.c.3.H, & Chriſtus, faciens hoc miraculum,dixit illi, qui fuerat leprosus, vide nemini dixeris,propter multa &c. ibid.135.c.4.F, & 136.c.1.A, & leprosus iſte obligabatur tacere, & iuſſit hoc Chriſtus ad noſtram eruditionem.ibidem 136.c.2.E, c.2.A, & iuſſit Chriſtus iſti leproſo,vt ſe oſtenderet ſacerdoti propter multa, ibid. 136.c.2.E, c.3.F. Et expreſſe miſit illum ad ſummum ſacerdotem,vt patet Mar.1.dicēs,oſtende te principi ſacerdotum, ſed ad quid miſerit Chriſtus leprosum. Mat.to,3. 136.c.3.K, & iuſſit illi, vt offerret munus ſacerdoti,propter multa. Mat. to.3. 136.c.4.H, & illud in teſtimonium illis, dupliciter exponitur,ibidem 137.c.2.B, & de munere offerendo,ibid. 137.c.3.G

Leprosos ſanatos quare Chriſtus miſerit ad ſacerdotes. Mat.to.7. 305.c.3.F

Leproſi duobus gaudent priuilegijs,primum eſt, ꝙ poſſunt habere Eccleſiam propriam,quando fuerint multi in vna congregatione &c. ſecundum vt de hortis ſuis,& nutrimentis animalium, ideſt de animalibus, quæ nutriuntur ab eis, & naſcuntur non ſoluant decimas &c.Mat.to.6. 228.c.1.A

In lege vete.ſoli leproſi manebāt extra caſtra, & ponebatur eis ſignum: vt à longe cognoſcerentur. Matt.to.7. 302.c.2.D

Leprosos mundatos à Chriſto mittebat ad ſacerdotes: propter duo.&c.Mat.to.7: 305.c.3.F

Lepus. Timiditatem ſignificat &c. Leuitic. 95.c.2.D

De lepore, & eius proprietatibus: vide quam plura. Leui. 107.c.1.E, & c.2.A

Lętari. Quare Deus nō permittat hominem multum lætari in hac vita, Gene. 23.c.4.F

Lætari,triſtari,& ſimilia dicuntur de Deo per metaphoram. in Parado. 132.c.1.D

Lętificare. Inter lætificare, & conſolari quid interſit.Matth. tom.3. 77.c.4.H

Leuaui. Eſt dictio latina, & hebræa, latine ſignificat erigere,& hebraice ſignificat,cor meum, Ioſue tom.2.86.c.1.B, 1.Reg. to.1. 62.c.3.K. Mat.to.2. 122.c.3.K

Leucas. Promontoriū deſcribitur.1.Paralip. 18.c.2.E

Leue. In leuibus, & grauibus natura eſt actiuū principium motus.Mat.to.6.75.c.2.C

Leui. In hebræo idem eſt, quod coniunctio vel applicatio, & deſcendit de ilane,i. coniungetur.Gen, 318.c.3.F

Leui interpretatur copulatio,vel cohabitatio. 1. Paralipo. 42.c.1.E

Leui non facit tribum,quia tribus dicitur ſecūdum ſortem, quam accipiebant in terra promiſſionis, & Leui non accipit ſortem, quia Dominus erat ſors illorum,vt patet Nu. 18. & ſine Leui adhuc fuerunt duodecim tribus, & duodecim diſtributiones ſortium,vt patet Nu.35.& Ioſue. 15.16.17 18.& 19. poteſt tamen Leui vocari tribus à capite,quia ipſe fuit vnꝰ ex duodecim filiorum Iacob, non tamē a ſorte vel a poſſeſſione &c. primò modo accipitur Apocalip. 7. & ſecundò modo in vet.teſt.Gen. 412.c.3.F

Leui vixit centum triginta,& ſeptem annos. Exod. to.1. 7.c.1.D

Leui vixit nonaginta,& tres annos in Aegypto,& vixit plus quam Ioſeph viginti tres annos: & poſt mortem Iacob, ſeptuaginta ſex, quia Iacob vixit decem & ſeptem annos in Aegypto: & mortuus fuit Leui ante exitum de Aegypto, centum viginti duos annos, quia filij Iſrael ſteterunt in Aegypto ducentis quindecim annis, à quibus ſi ſubtrahantur nonaginta tres, reſtant centum & duodecim,& mortuus fuit Leui ante natiuitatem Moyſi quadraginta duobus annis,nam ſi à centum viginti duobus ſubtrahantur octuaginta, quibus natus fuit Moyſes ante exitum de Aegypto, reſtant quadraginta duo.Exo.to.1. 38.c.2.E. c.3.F

Leui habuit tres filios.ſ.Gaath,Gerſon, & Merari, a quibus deberent denominari tres familiæ principales, & tamen familia Caath diuiditur in duas.ſ. in ſacerdotalem,quæ vocatur Aaronitarum. & in familiam Caathitarum, & officium iſtorum erat portare ea, quæ erant honorabiliora.ſ.Archam, Altaria &c. Gerſonitarum officium erat portare omnia operimenta tabernaculi &c.Meraritarum vero officium erat portare columnas tabernaculi,& tabulas, & columnas atrij. & iſti portabāt iſta ſuper plauſtra,& ſimiliter Gerſonitæ, ſed Caathitæ ſuper humeros in vectibus.Num.7.1.Paralipo. 86.c.4.G

Tribus Leui in morte Chriſti fuit culpabilior cæteris tribubus.Mat.to.5. 164.c.4.H

Tribus Leui,in die Iudicij,erit digna maiore damnatione.Matt.to.5. 164.c.4.H

Leui nō computabatur vna ex duodecim tribubus, cū de re temporali ageretur. Mat.to.5. 165.c.1.B

Leui ſemper computatur pro tribu, quando materia, de qua agitur,eſt ſpiritualis, ſed non quando materia eſt temporalis, vt probatur Matt. tom.5. 165.c.1.C

De tribu Leui in duas partes diuiſa, & quid ei deberetur a populo Iſrael. Mat.to.6. 206.c.3.I

Quare tribus Leui aſſumpta fuerit in miniſteriū dei. Matt.to.6. 206.c.3.K

Leuita. Omnes Leuitæ aſſumpti ſunt in cultum Dei loco omnium primogenitorum Iſrael, & omnia pecora Leuitarum accepta ſunt loco omnium pecorum primogenitorum Iſrael,quę data ſunt Leuitis ex mādato Dei. Exo.to.1. 98.c.3.G

Nullus niſi Leuita accedere poterat ad tabernaculum,dato etiam quòd non miniſtraret, ſub pœna capitis,vt pa. Nu.1.Exo.to.1. 100.c.2.C.102.c.2.A

Leuitę meruerunt ſacerdotium,vt aiunt,quia ſeiunxerunt Moyſi,& occiderūt de populo viginti tria milia virorum, Exo.32.Exo.to.1. 163.c.1.E

Leuitę erant diſperſi per omnes tribus, quibus in qualibet tribu dabantur ciuitates in quibus ipſi ſoli habitarent, vt patet Nu.35.& Ioſue 20.& 1. Paralipo.6.Exo.to.1.236.c.2.E. 1.Paralip. 142.c.4.H

Leuitę non intelligebantur appellatione filiorum Iſrael, vt patet Exod. 29. a filijs Iſrael &c. ideſt a laicis Iſraelitis, à quibus ſacerdotes iura accipiebant,

bant,& Nu.1.cum dicitur, congregationes filiorum Israel &c. Exo.30.cum dicitur, filijs quoque Israel &c. comprehenduntur etiam Leuitę &c. Exod.to.2. 100.c.4.G

Leuitæ,quia nō petierunt deos,nec factum vitulum coluerunt,nec colentibus cōsenserunt,ideo,abiectis cęteris primogenitis filiorum Israel, susceptisunt loco eorum,vt habetur Nu.3. & Exo.32.& nō fuerunt puniti,sed punitores. Exo.to.2. 133.c.1.C

Nullus de Leuitis peccauit in adoratione vituli &c. licet in omnibus alijs tribubus aliquis peccauerit: ita vt nulla alia tribus fuerit immunis ab illo peccato,preter tribum leuiticam, & respondetur ad argumenta, quæ fiunt in oppositum, Exod. to.2. 135.c.2.B

Vxor leuitæ mortui poterat licite accipere virum alterius tribus,& tunc filij, inde nati, non erant leuitæ,quia filii erant de tribu, & progenie, de qua pater,& non de illa,de qua est mater &c. vt dicit quædam glo.hebræa. super illud Exod.32. consecrastis hodie manus vestras.Exo.to.2. 136.c.1.B

Nomen Leuitæ duo significat,aliquando progeniē, & aliquando officium,Leui.1.B.Nu.to.1.19.c.3.K

Leuitis non sacerdotibus licitum erat contaminari super mortuo, non tamen sacerdotibus.Leuitic. 217.c.1.D

Leuitarum officia erant deferre onera Sanctuarii,cū castra mouenda essent.Leui. 130.c.4.K

Leuitę solum habebāt decimas pro hæreditate. Nu. 18.nec habebant agros, nec locum, vbi illos haberent,vt patet Num.35.vbi dicitur quod Leuitis darentur solum oppida ad habitandum, sed non darentur termini illorum oppidorum ad colendum: sed solum dabantur suburbana ciuitatum per mille passus in circuitum ad alenda sibi pecora,& iumenta, & ex decimis comparabant omnia necessaria ad vitam, scilicet vestes. Leuitic. 236.c.1.D

Leuitæ magis laborabant in deserto quam sacerdotes,sed in terra promissionis fuit econtrario.Leu. 289.c.1.E

Leuitis dabantur vrbes in qualibet tribu Israelitarū, nam de toto Israel dari debebant quadraginta & octo vrbes muratæ cum suburbanis suis in circuitu,vt patet Nu.35.& non dabantur agri, qui erant in circuitu illarum vrbium,neque villulæ,sed manebant hęc in possessione illius tribus, cuius fuerunt vrbes illæ. vt patet Iosue 21.Leui. 300.c.3.I

Leuitæ in sacris literis dupliciter accipiuntur, vno modo pro omnibus de tribu Leui. aliomodo, vt distinguuntur contra sacerdotes.Leui. 300.c.2.C

Leuitę gaudebant lege redemptionis, vel reuersionis sicut alii populares, & hoc solum in domibus vrbium,cum non haberent alias hęreditates, vel possessiones &c. Leui. 300.c.3.G

Cum qualibet ciuitate data Leuitis dabantur etiam suburbana illius ciuitatis, idest, duo milliaria cubitorum per totum circuitum ciuitatis illius,vbi Leuitæ pascerent pecora sua. Leui. 300.c.4.F

Leuitis licebat habere pecora, & iumenta. Leuiti. 351.c.3.H

Leuitarum tribus distributa erat in quatuor principales familias &c.Leui. 1.B

Leuitę aliquando intelliguntur sub nomine filiorū Israel,& aliquando non.Num.to.1. 4.c.2.E.c.3.F Iosue to.1. 64.c.1.A, & 130.c.3.F

Leuitæ numerati sunt,nō vt alii Israelitę,sed ab vno mense,& supra.Num.to.1. 11.c.3.G.18.c.3.F

Leuitæ non computantur inter duodecim tribus Israel &c.Nu.to.1. 11.col.3.F,c.4.H

Ex leuitis solum Cahatitę portabant onera sibi deputata super humeros, Gersonitę vero, & Merarite in plaustris, Nu.to.1. 12.c.1.E

Leuitę castrametabantur in circuitu tabernaculi, Sacerdotes vero, & Moyses ad ostium tabernaculi, & alii Leuitę erant ad tria latera tabernaculi,scilicet ad Occidentem,Meridiem,& Aquilonem:ad Occidentem Gersonitę, ad Aquilonem Meraritę, & ad Meridiem Cahathitę. Nume. tom.1. 12.c.3.k.c.4.F

Leuitæ in vete. testamento habebant eum locum, quem apud nos habent diaconi,& acoliti &c.vnde Ecclesia antiquitus consueuit appellare Leuitas illos,quos vocamus diaconos,& subdiaconos, sic patet de beato Laurentio,de quo dicitur,Leuita Laurentius. Nu.to.1. 21.c.2.D

Leuitę commutati sunt in Dei ministerium pro primogenitis aliorum, ex conuentione Dei,& populi, & hoc fuit ex duplici causa. Nume.tom.1. 21.c.3.F

Leuitę quod essent loco primogenitorum ex Dei proposito fuit &c.Nu.to.1. 23.c.1.E

Leuitę non sunt assumpti in Dei ministerium ex eo, quia non peccauerūt in peccato vituli,sicut communiter dicitur, vt probatur Nu. to.1. 23.c.2.D, & 92.c.1.B. Nec etiam primogeniti debuerūt sic separari:sed oportuit,vt tota vna tribus ad ministerium Dei separaretur: vt probatur Num. tom.1. 23.c.3.l.c.4.F.Et hęc fuit tribus Leuitica ex multis causis. 24.c.1.E.c.2.A

Leuitica tribus fuit accepta pro primogenitis, & ei potissima causa fuit,quia parua erat,& minor omnibus.Num.to.1. 25.c.1.C

Distinctio Leuitarum in cantores, ianitores &c. nō fuit tempore Moysi,sed tempore Dauid,qui fecit illa,vt patet 1.Paralipo.a cap.14.vsque ad capit. 27. &c. Nu.to.1. 94.c.2.B

Tres familię Leuitarum distinguebantur in tria officia,secundum tria, quę erant in sanctuario.Num. to.1. 30.c.2.E

Leuitæ non solum applicantur Deo in commutationem pro primogenitis Israelitarum : sed etiam Dei speciali voluntate, vt ministrarent sibi &cęt. Num.to.1. 35.c.3.H

Leuitæ fuerunt appliciti Deo dupliciter, vno modo per viam applicationis specialis ad cultum Dei, alio modo per viam commutationis. Num.to.1. 37.c.1.C

Leuitæ, & sacerdotes non offerebant Deo primogenita pecorum suorum, sicut alii populares, sed sibi reseruabant. Num.to.1. 37.c.1.D

Leuitæ dati sunt Deo à populo in redemptionem primogenitorum, nam Leuitæ, pars erant populi priusquam separarentur, & Deus accepit quasi oblatos sibi a filiis Israel, similiter etiam dicendum est de pecoribus Leuitarum. Nume. tom.1. 38.c.1.B

Leuitis non fuerunt soluta iura sua in deserto, bene tamen in terra Chanaham.Nu.to.1. 38.c.4.I

Leuitas obtulit populus Domino coram ostio tabernaculi, totos corpore, & rasis omnibus pilis, ponens manum super capita eorum,sicut cum offertur aliquod animal,& tunc Aaron,& filii eius, acceperunt eos de manu multitudinis ad seruitium tabernaculi mancipandos.Nu.to.1. 39.c.4.F

Tres magnæ familiæ Leuitarum diuidebantur in octo.s.Cahathitæ,in Amramitas,Iessaritas, Hebronitas,Ozielitas,Gersonitę in duas.s.in Lebniticas, & Semeiticas,Meraritæ vero in Moolitas, & Musitas. Nu.tom.1. 40.c.4.G

Inter

Inter Leuitas quis ordo esset, quando mouebãtur castra, in ferẽdis rebus tabernaculi, similiter & cum accedebatur ad locum castrorum figendorum. Nu. to. 1. 42. c.2.A

Leuitæ Cahathitæ intrabant in sanctuarium ad educẽdum arcam, cum iam esset a sacerdotibus cooperta & inuoluta. Nu. to. 1. 46.c.1.E

Quòd Leuitis Cahathitis nõ liceret tangere vasa sanctuarij, etiam cum iam essent cooperta, videtur sentire sanctus Thomas prima secundæ, vbi agit de cęremonijs vete. testa. & de tabernaculo, & q ideo mortuus fuerit Oza sacerdos, quia tetigit arcam coopertam super plaustrum, sed falsum est hoc, vt probatur Nu. to. 1. 46.c.3.F

In familia Leuitarum Cahathitarum erãt duo principes, vnus leuita simplex. s. Elisaphã, & alius sacerdos. s. Eleazar, primus laicus, & tanquam ex genere, secundus erat prælatus spiritualis. s. Eleazar. &c. Nu. to. 1. 46.c.3.K

Leuitæ Cahathitę potentes portare vasa sanctuarij. s. a triceſimo anno vsque ad quinquagesimũ, erant numero duo millia septingenti quinquaginta, & inter eos diuidebantur vasa portanda &c. Num. tom. 1. 49. c. 1.B

Leuitæ computabantur varijs modis, primo ab vno mense & supra. secundo a viginti quinq; annis. & supra vsq; ad annum quinquagesimum. tertio a trigesimo anno, vsque ad quinquagesimum, & a quinquagesimo vsque ad mortem, & hoc quia computantur ad plura &c. Nu. to. 1. 52.c.2.E

Leuitæ nunquã numerati sunt a vigesimo anno & supra, sicut cæteri Israelitæ, neque soluebant dimidium siclum sicut cæteri, nec intrabant in numerum, quia Leuitæ nulla iura soluebant; sed ipsi potius accipiebant iura quædam a populo, neq; Leuitæ coincidebant cũ Israelitis. Nu. to. 1. 53.c.2.A

Super Leuitas asperſit Moyses aquas lustrationis in eorum consecratione. Num. to. 1. 89.c.1.B

Leuitarum officium erat ingredi in tabernaculum fœderis ad portandum vasa eius, & sanctuarium erigere, atq; deponere, & portare, cum castra mouenda essent. Num. to. 1. 91. c.1.A

Non omnes Leuitæ purificati sunt illa purificatione, de qua Nu. 8. quia paruuli non fuerunt purificati propter periculum rasionis capitis &c. sed solũ illi, qui sine periculo poterant purificari. Alij autem manebant purificãdi in alijs temporibus &c. Num. to. 1. 91. c. 2. D. potest etiam dici q nõ fuerunt tunc purificati omnes Leuitæ, in quibus sine periculo poterat obseruari ista purificatio, sed illi solum, qui fuerunt immediate assumpti ad ministrandum. Num. to. 1. 91.c.4.G

Leuitæ incipiebãt ministrare ab anno trigesimo ante tempus Dauid, sed postea post completum annum vigesimum quintum, incipiebant assuefieri ad ministrationem, vt videretur an essent apti vel inepti ad ministrationem, & cum peruenissent ad annum trigesimum. illi qui reperiebantur idonei ministrabant, qui vero non, expellebantur: sic dicunt quidam, sed hoc improbatur ab autore. Nu. to. 1. 94. c. 4. F. Et dicendum q a trigesimo anno incipiebant ministrare & alios iuuare &c. sed a vigesimo quinto consecrabantur, vt in anno trigesimo inciperẽt ministrare & alios iuuare, ibid. fo. 95. c. 2. C. tempore tamen Dauid ipse cum toto Israel statuit, vt Leuitæ ministrarent ab anno vigesimo, vt patet. 1. Paralip. 23. & ibi redditur causa q scilicet Dominus iam dederat requiem Israel, & non erat officium Leuitarum vlterius portare tabernaculũ de loco ad locũ &c. Nu. to. 1. 93. c. 4. I

Quando Leuitę consecrabantur, plures simul consecrabantur, & huius assignatur causa. Num. to. 1. 95. c. 2. E. c. 3. F

Post primam consecrationem Leuitarum, quæ facta est in monte Sinai, non fuit facta alia vsque in Terram promissionis, & tunc dicendum, q Leuitæ non consecrati ferebant onera Sanctuarij, nec hoc dici inconuenit. Nu. to. 1. 95. c. 3. I

Inter Leuitas non fuit consecratus Moyses, vt probatur Nu. to. 1. 96.c.3.F

Tribus Leui non ideo separata est ab alijs, vt aliæ tribus manerent duodecim, sed vt acciperetur pro primogenitis aliarum. Nu. to. 1. 110.c.1.A

Leuitæ vocantur tanquã vna tribus, quando id quod dicitur, est aliquid pertinens ad spiritualia &c. Nu. tom. 1. 176. c.2. D. secus si esset pure temporale. Nu. to. 1. 182. c.2.C

Leuitę habebant quadraginta & octo vrbes in terra filiorum Israel &c. Nu. to. 1. 220. c.4.G. nec illas habuerunt in vna sorte, sed in diuersis sortibus dispersas, nec illę faciebant sortem. Nu. to. 1. 255. c. 3.F. Deute. 99.c.2.B. Ios. to. 1. 173. c.3.G.1. Paralip. 91.c.4.K. & ex illis sacerdotes habebant tredecim in tribu Iuda, Iosue. 21. & 24. Math. to. 5. 213. c.1.A

Leuitæ habuerunt tres ministrationes vsque ad tempora Dauid regis. Nu. to. 1. 245. c.4.H

Quòd Leuitę haberent sortem in terra Chanahã triplici de causa, erat irrationabile, vt probatur. Nu. tom. 1. 255. c.1.A

Leuitæ qualiter decimarent summo sacerdoti de pecoribus & iumentis, Num. to. 1. 257.c.4.G

Non decuit vt Leuitæ comedere deberent fructus suos decimarum in sanctuario. Nu. to. 1. 258. c.4.F. 259. c. 1.A

Leuitæ non fuerunt subiecti sententiæ Dei datæ cõtra alias tribus, scilicet q omnes numerati morerentur in solitudine, & si Leuitę non fuerunt multiplicati, vt aliæ tribus, hoc non fuit ex peccato, sed quia accidit in quibusdam progeniebus, q parum multiplicentur. Nu. to. 2. 83. c.4.F

Leuitæ computabantur multis modis. Num. tom. 2. 83. c. 4. G

Duę separationes Leuitarum fuerunt ad ministrandum Domino, vna occulta & imperfecta, quæ nõ fuit separatio perfecta, sed principium separationis & causa. Alia perfecta & manifesta, & de hac intelligitur illud Deut. 10. vt portaret arcam fœderis Domini &c. Deut. 51.c.4.H

Leuitæ assumpti sunt in ministerium Dei pro primogenitis aliarum tribuum, qui coluerunt vitulum, & Leuitę adiuuerunt Moysem ad interficiendum peccantes. Deut. 62. c.1.A

Leuitæ decimas suas colligebant per propinquas ciuitates vrbibus suis. Deut. 81.c.2.E

Leuitæ non acceperunt hæreditatem cum alijs, primo quia Deus dabat eis omnia necessaria ad victum sufficiẽter in decimis & primitijs &c. secundo propter ministerium, quod exercebant &c. Deut. 99.c.1.E

De Leuitarum dispositione facta a Dauid. Deute. 100.c.4.I

Ex Leuitis erant quatuor millia ianitorũ custodientium templum. ne cui fas esset ad res sacras accedere, vt patet. 1. Paralip. Deut. 166. c.2.E

Leuitæ raro computantur nomine filiorum Israel. Iosuæ tom. 1. 54.c.3.H

In qualibet familia Leuitarũ erat vnus princeps cantorum, & Eman erat princeps inter Cahathitas, & Ephat iter Gersonitas, & inter Merarites Ethã. 1. Paralip. 6. 1. Paralip. 148.c.2.E

Tribus

Tribus Leui prima sui diuisione diuidebatur in tres familias. s. in Cahathitas, Meraritas, & Gersonitas. Nu. 3. & 4. quia Leui habuit tres filios. f. Cahath, Merari, & Gerson. Exod. 6. & de officijs eorum circa sanctuarium, Ios. to. 2. 56. c. 1. D

Leuitæ non fuerunt circuncisi in deserto, sicut nec alij. Ios. to. 1. 92. c. 1. A

Leuitæ licet non computarentur ad numerum, vt patet Num. 1. N 14. non sequitur propterea q̃ non possent pugnare. Iosue to. 2. 6. c. 3. & 4. F

Leuitæ in nõ accipiendo hæreditatem in Terra promissionis, differebant ab alijs Israelitis dupliciter. Iosue to. 2. 68. c. 4. C

Conueniens fuit propter duo, q̃ Leuitę haberent ciuitates suas semotas & diuisas per totam terram Chanaham. Iosue to. 2. 81. c. 1. A

Leuita duo notat. s. lineam progeniei, & gradum ministerij. Iosue to. 2. 69. c. 2. C. 3. Reg. 71. c. 4. k. 1. Paralip. 142. c. 4. F

Leuitarum officia referuntur. Iosue to. 2. 145. c. 3. k

Leuitæ raro comprehenduntur nomine Israelitarum, nisi in his, quæ sunt spiritualia, quæ omnibus communicantur. Iosue to. 2. 147. c. 1. C

Leuitis quomodo fuerint distributæ quadraginta octo vrbes. Iosue to. 2. 148. c. 2. E. sed quare non receperint simul omnes istas ciuitates, vt alij Israelitæ, Nicolaus affignat quatuor causas, & si satis apparentes, non tamen solidas vt probatur. Ios. to. 2. 148. c. 4. H. Et tãdem autor dat rationem solidam Iosue to. 2. 149. c. 4. k

De Leuitarum iuribus. Ios. to. 2. 149. c. 1. C

Leuita tripliciter accipitur, vno modo vt dicit genus, alio modo, vt dicit ministrationem, alio modo, vt dicit gradum. Ios. to. 150. c. 4. I

Leuitis erat licitũ peregrinari in Israel. Iud. 176. c. 1. D & assignatur causa huius. 176. c. 3. F

Leuitis licitum erat accipere vxores ex alijs tribubus quibuscunque. Iudi. 188. c. 4. I

Leuitarum filij erant inhabiles ad possidendum aliquod immobile. Iudi. 188. c. 1. A

Ille Leuita, de quo Iudi. 19. non peccauit diuidens vxorem in frusta, vt probatur Iudi. 199. c. 1. D

Quare Leuitæ non habuerint sortem in Terra promissionis. Mat. to. 6. 207. c. 2. A. Et quare volebat Deus q̃ Leuitæ non essent occupati rebus laicorum. B.

Leuitis licebat pascere greges. Mat. to. 6. 219. c. 1. E

Leuitæ nõ accipiebant decimas a Leuitis, sed a populo. Mat. to. 6. 226. c. 4. H

De Leuitarum ministrationibus. 1. Reg. to. 1. 27. c. 1. E. c. 2. A

Leuitarum officia teferuntur. 1. Reg. to. 1. 71. c. 1. A

Leuitarum matres non tenebantur ad legem purificationis, nec filij ad præsentationem. 1. Reg. to. 1. 32. c. 3. H

Pro Leuitis non fecit Moyses fieri aliquas vestes, sed post tempora Moysi fuerunt, vt probatur. 1. Reg. tom. 1. 39. c. 3. F

Nihil pertinebat ad Leuitarũ iura, nisi decimæ, quæ solis Leuitis dabantur. 1. Reg. to. 2. 85. c. 1. B

Leuitis fecit Salomon stolas quasdam, quibus ministrarent cantando in templo, vel faciendo alia opera sua, & illæ erant ad modum vestium candidarum, quibus ministri omnes ecclesiæ vtuntur in choro. 1. Reg. to. 2. 104. c. 4. G

Leuitæ non poterant consecrari ad officia sua ante annum vigesimum quintum, vel trigesimum. Nu. 4. & 8. 1. Paralip. 111. c. 1. C

Leuitæ cantores erant distincti per vigintiquatuor sortes, sicut sacerdotes. 1. Paralip. 114. c. 2. D

Leuitæ seruabant materialia, ex quibus conficienda erant diuersa genera panum per sacerdotes, quæ offerebantur in sacrificijs. 1. Paralip. 115. c. 3. F. & c. 4. k

Leuitæ tempore pacis manebant diuisi per loca sua, tempore vero reædificationis templi, cum esset tempus belli & laboris, manebant multi eorum in Ierusalem. 1. Paralip. 117. c. 1. C

Leuitæ aliquando intelliguntur nomine duodecim tribuum, & aliquando non, sed quãdo sic, & quando non. 1. Paralip. 138. c. 4. k. Et quando Leuitæ computantur nomine duodecim tribuum, non numerantur tribus Manasse & Effrain, sed tribus tantum Ioseph &c. 1. Paralip. 139. c. 1. & c. 2. A

De Leuitarum familijs. 1. Paralip. 165. c. 1. c. 1. E. & c. 3. H. & 166. c. 1. A. & c. 2. D

Quando Leuitæ canebant aliquas laudes Dei, dicebantur prophetare. 1. Paralip. 168. c. 2. E

Quidam Leuitæ erant ianitores simpliciter, scilicet illi, qui erant ianitores tabernaculi, alij per accidens, scilicet, ianitores arcæ tempore Dauid. 1. Paralip. 169. c. 3. F

Leuitarum habitus lineus, quo ministrabant, nõ erat sacer, & ideo laici poterant vti illo. 1. Paralip. 174. c. 3. I. Et talis habitus vel vestis linea, dicebatur ephot lineum. 2. Paralip. 32. c. 2. C

Leuitæ, qui semper volebant ministrare coram Domino, habebãt vltra iura decimarum aliquid propter ministrationem quotidianam. Deu. 10. Sicut in ecclesijs cathedralibus redditus diuiduntur in prebendam grossam, & in distributiones quotidianas &c. 1. Paralip. 190. c. 1. C

Leuitæ multis modis computati sunt in vete. testamento, aliquando pro primo genitis popularium. Aliquando ad ministrandum in officijs suis, & aliquando ad cessandum ab officijs. Primo modo cõputati sunt ab vno mense & supra. Nu. 3. secundo interdum à triginta annis, & supra, & interdum à viginti quinq; annis. Tertio modo computabantur a quinquaginta annis & supra. 1. Paralip. 267. c. 3. k. & 4. F

Leuitæ cum essent quinquaginta annorum, cessabãt seruire. Nu. 8. videlicet a portatione onerum, & tunc habebant alias ministrationes leues. s. custodire vasa &c. 1. Paralip. 268. c. 1. E. & 4. A

Leuitę non peccauerunt in adoratione vituli, vel minus quàm cæteri. Et adiuuerunt Moysen ad puniendum delinquentes, & ideo Deus elegit tribũ Leni ad sibi ministrandum. 1. Paralip. 271. c. 4. I

De ordine, quo Leuitæ excubabant in circuitu tabernaculi per quatuor latera eius, ad custodiam illius. 1. Paralip. 275. c. 2. E. c. 3. F

De proprio officio Leuitarum, quod erat portare sanctuarium. 1. Paralip. 275. c. 2. D

Quomodo Leuitæ fuerint oblati Aaron & filijs eius tanquam munus, vt essent subiecti eis ad ministrãdum in omnibus, quæ illis iuberent sacerdotes, & de ordine seruiendi. 1. Paralip. 175. c. k

Leuitarum principes erant duplices, quidam erant principes familiarum, & quidam erant sortium siue partium constitutarum à Dauid. 1. Paralipo. 288. c. 1. D. & c. 2. C

De numero triginta octo milliũ Leuitarũ, elegit Dauid viginti quatuor millia, ad ministeriũ domus Dñi. 1. Paral. 23. quod quidẽ ministeriũ erat quasi extraordinariũ, quia. s. nõ erat vnũ officiũ, sed multa. s. obedire sacerdotibus in oĩbus, quę iuberẽt seruiẽdo eis ad ministeria sua. s. parare animalia ad sacrificandũ. 1. Paralip. 268. c. 4. F. Et sex millia, vt essent iudices & prępositi, nã cuilibet iudici cuiuscunque

cunque loci dabãtur duo Leuitæ tanquam assessores, vt ait Iosephus quarto Antiqui. 268.c.4.K.& 269.c.1.A. Et quatuor milia ianitores, de quorum officijs.c.1.B.& c.2. & quatuor millia psaltes canentes Domino.c.in organis, de quibus. c.3.F

Potest teneri Leuitas non obligari ad seminis suscitationem. Et ita Eleazar, & Ithamar non obligabantur suscitare semen Nadad& Abiud fratrum eorum.1.Paralipo. 278.c.4.F

Leuitæ aliquando ex necessitate & ex dispẽsatione, poterant adiuuare sacerdotes, & solum ad descorianda animalia immolanda, quia scilicet sacerdotes essent pauci,& sacrificia multa,& ex necessitate offerenda, sic fuit tempore Ezechiæ regis Iuda, 2.Paralip. 53.c,2.D

De Leuitarum diuersis ministrationibus,& de diuisione ipsorum in eadem administratione.2.Paral, 74.c.3.F

Leuitarum potissimum officium erat officium cantorum,& isti erant de omnibus tribubus,& familijs Leuitarum. 2.Paralip. 74.col.3.B

De Leuitarum stolis byssinis, de quibus fit mentio. 2.Paralip.5. Et an essent proprie stolæ Leuitarũ, potest dici quod erant cões laicis,& Leuitis, vel melius dicendum q̃ illę erant alterius figuræ, quibus laici poterãt vti, ab illis quibus vtebantur Leuitę, nec stolas istas byssinas instituit Moyses, sed postea institutæ sunt, nec erant sacræ, neq; stolis istis vtebantur omnes Leuitæ, sed solum cantores &c. Et Salomon fecit octuaginta millia istarum. 2.Paralipo. 75.c.4 G.H

Leuitæ cantores erãt in atrio sacerdotum cum canebant.2.Paralip. 76.c.1.D.E

Leuitis non licebat canere tubis argenteis sacris, sed solum sacerdotibus, alijs vero tubis, quę nec erant argenteæ, nec sacræ poterant vti Leuitæ. & laici. 2.Paralipo. 76.col.2.B. C

Leuitæ dati sunt sacerdotibus in donũ a Deo. Nu.3. 8.& 15. Et seruire debebant ad mãdatum sacerdotum.2.Paralip. 104.c.2.C.D

Leuiticus ordo, dimissis sacerdotibns, diuidebatur in Cahathitas, Gersonitas, & Meraritas. Genes, 18.c.3.K

Leuitarum ministratio nõ fuit semper eadem, sicut ministratio sacerdotum, sed in multis mutata est postquàm factum est templum Salomonis. 2.Paralipo. 104.c.2.E

De Leuitarum ministrationibus, quas habebãt tempore tabernaculi Moysi.2.Paral.104.c.2.B.C.D.E

De Leuitarum ministrationibus post templum factum.2.Paraiip. 104.c.4.F

Leuitica tribus diuidebatur in duas partes, s.in sacerdotes,& leuitas,& quia omnes ministrabant, omnibus danda erat sustentatio a populo. Sacerdotibus dedit Deus iura primitiarũ,& votorum,& redemptionum primogenitorum, & oblationum, & sacrificiorum, Leuitis verò dedit decimas omnium fructuum & pecorum. Summo vero sacerdoti dedit decimas in decimis Leuitarum, nu.28. &c. Mat.to.6.206.c.3.1. Et quia Leuitæ specialius ministrabant pro primogenitis Israel, & ideo primogeniti vltra solutionẽ decimarum, post mensem a natiuitate sua redimebantur, & sacerdotes accipiebant quinque siclos argenti. Nu.18. Mat. to.6. 209.c.4.F.G.H

Quòd Leuitæ & sacerdotes nullã haberent sortem in terra promissionis, assignantur causæ. Mat.to.6. 207.c.2.A

Leuiticus liber. Totus Leuiticus liber tractat de ritibus colendi Deum. Gen. 71.c.3.K

Leuiticus liber ideo sic Græcè dr̃, quia de ministerio Leuitarũ sacerdotũ agit. Et Latinè offertori⁹ siue sacrificatorius dicitur, quia in eo agitur de oblationibus,& sacrificijs. Et Hebraicè dicitur Vaijera, hoc est,& vocauit, quia sic incipit liber ille secundum Hebræos: nos autem non habemus coniunctionem antè verbum, sed post. Et dicimus, vocauitque. Gen. 18.c.3.H

Leuiticus liber sic dr̃ Græcè. s.a Leuitis. Latinè verò dr̃ offertori⁹, vel sacerdotalis, vel sacrificatori⁹. & ẽ 3.pars magni libri Moysi, q Græcè dr̃ thorah, vel humas; nos verò Pentatheucũ dicimus. Leui. 1.B

Leuiticus liber tractat de qualitate oblationum & sacrificiorũ,& de dispositione sacerdotũ. Et de habitudine offerentium,& de quibusdã iuribus Leuitarum. 1.B. de prima parte. s. de offerendis sacrificijs, agitur a principio libri vsq; ad c.8. de secunda parte. s. de offerentibus agitur ab 8.cap. vsq; ad 23, tertia pars. s. de temporibus offerendi. in 27.ca. consumatur. 4. quæ de votorũ redemptionibus est, in ipso fine libri concluditur. Leui. 1.b

Leuiticus apud Hebræos dr̃, vaycra el Mosè. i. vocauit Deus Moysen, nam apud Hebræos mos est, libros suos ab exordijs nuncupare. Leui. 1.B

Leuiticus non dr̃ sic a Leuitis, proprie sumpto vocabulo Leuitarũ, sed prout Leuitæ solos sacerdotes significat ex vsu sacræ scripturæ. Leui. 2.a

Omnia Leuitici p̃cepta dicta sunt Moysi in Mb̃te Synai. vt patet. 24.& 27. Leui. 3.c.4.G

Leuiticus liber, quare non fuerit scriptus in tabulis lapideis. Leuiti. 5.c.1.A

In Leuitico recapitulant̃ oẽs ceremoniæ Iudaicæ,& illæ præcipuè, quæ ad sacrificiorum ritus ptinent. Et alibi posita sunt dispersa, vt sic ex omnibus liber vnus fiat, continens omnes Iudaicas cæremonias. Leuiti. 6.c.2.D.E

Omnia Leuitici præcepta incepta sunt dari Moysi mense primo anni secundi ab exitu de Aegypto. Nu.to.1. 6.c.3.G

Leuiticus apud Hebræos dicitur vaieciri. uel meliuaiciri,& est verbum præteriti temporis, quod significat. vocauit. 1.Reg.to.1. 10.c.3.1

Leuiathan. Interpretatur similiter in pace, quod in omnibus dæmonibus conuenit. Mat.to.4. 17.c.1.B

Lex. Proprie dicit̃ ius scriptũ. Gen. 494.c.3.G

In lege vel præcepto potest accidere grauitas ex duobus, primo ex multitudine, quando, s. præcipiuntur multa etiam leuia. Cuiusmodi fuit lex Moysi &c. secundo modo ex re, quæ præcipitur. Et hoc modo præcepta noui testamenti sunt grauia, i. illa, quę Christus declarauit in nouo testamento. vt dę dilectione inimici,&c.& de visione mulierum ad concupiscendum Matt.15. &c. quæ pauca sunt, sed sunt difficilia, nec satis adimplerentur, nisi per abundantiam gratiæ noui testamenti, quę, volentibus eam suscipere, facit omnia facilia. Et sic intelligitur Matth.11. Iugum meum suaue est,&c. id est, per gratiam alleuiantem. super Gen. 128.c.1. C

Legem veneramur omnes, quia regulando nos, relinquit nos liberos. Gen. 233.c.2.D

Leges non sunt, nisi in principatu cõitate politica. Et politicum iustum distinguitur per legale,& naturale &c. Geu. 235.c.1.B

Leges non extenduntur ad præterita, sed ad futura, vt patet, ext. de cõsti. c. cognoscẽtes. Ge. 312.c.2.A

Qui contra legẽ agit, nõ debet per eam iuuari, quia frustra legis aùxilium inuocat, qui cõmittit in legem,

gem,vt patet ext.de immunitate eccleſiarū & cemiteriorum.c.Immunitatē &c. Gen. 317.c.4.K
Legem declarare,eſt quando aliquis caſus,qui videtur comprehendi ſub lege, declaratur nō eſſe ſub lege. Exod.to.1. 182.c.3.I
Lex dupliciter accipitur,vno modo generaliter,pro omni mandato, vel regulatione actuū humanorum cuiuſcunq; conditionis illud ſit. Et iſto modo ius natnrale eſt lex, alio modo pro lege pure poſitiua,&c.ſuper Exo.to.1. 183.c.4.F
Lex ſiue præcepta ſunt ad directionem humanam reſpectu alicuius politiæ,&c.Exo.to.1. 185.c.3.F
Legum,quędam ſunt ſimpliciter bonæ,quędam bonæ tali, vel tali populo.Et legislator non debet dare leges ſimpliciter bonas, ſed leges bonas tali populo exemplo medicorum,&c. Et exemplo educantiū pueros teneros,&c.Exo.to.1. 204.c.2.D
Leges non habent vim legum,donec conſentiente populo promulgentur. Exo.to.1. 205.c.1.C
Qui legem non intelligit, nō poteſt eam obſeruare. Matt.to.5. 79.c.2.E
Lex optime obſeruatur ſm ſuam puritatē ab initio, poſtea verò remiſſius fit,&c.Matt.to.5. 92.c.4.H
Omnis homo eſt alicui legi ſubditus:quia eſt peccabilis. Matt.to.5. 203.c.3.I
Nulla lege tenetur Deus.Mat.to.6. 33.c.1.C
Cum dicitur ꝙ lex præcipit omnem actum virtutis, intelligitur materialiter,prout reducitur ad ſpeciē particularis iuſtitię.Nam formaliter ſolos actus iuſtitię præcipit.Exo.to.1. 177.c.4.G
Leges ſolent dare inęquales punitiones, pro culpis ęqualibus, videlicet illam culpam magis punire, ad quā maior eſt pronitas, vt homines magis exterreantur ab eis.Exo.to.1. 229.c.1.D
Primus qui dedit leges Græcis fuit Foroneus. Exo. tom.1. 234.c.1.D
In alicuius legis obſeruatione, non reſpicitur vtrum bona ſit, vel mala, ſed vtrum his,qui eam condidit, habuerit authoritatem condendi, &c. Exo. tom.2. 2.c.1.C
Lex non habet vim legis, niſi ex conſenſu ſubditorum.Exo.to.2. 3.c.2.D
Inter legem & præceptum quid interſit. Exo.tom.2. 11.c.1.A
Inter legem & mandatum hoc intereſt,ꝙ ſe habent ſicut ſuperius,& inferius, & lex debet dari in ſcriptis, ſed mandatum non oportet ꝙ detur in ſcriptis.Exo.to.2. 11.c.1.A
Numa Pompilius ſecundus rex Romanorum finxit ſe accepiſſe leges a Nimpha Aegeria,& Licurgus ab Apolline.Leuit. 4.c.1.D
Lex antiqua abolitur,cum alia ponitur in eodem genere negotij priori repugnans,ad qđ neceſſarium eſt priorem fore abolitam,&c.Leui. 28.c.1.A
Licèt generale ſit,poſterioribus legibus maiorē eſſe vigorem quàm primis,quando cōtrarię ſunt, ſi tamen non ſint totaliter contrariæ, & lex antiquior declaret magis quàm poſterior, reducēda eſt lex poſterior ad intellectum legis antiquioris,vt patet ff.de legi.l.ſed & poſteriores.Leui. 29.c.1.A
Ad probandum contrarietatem in legibus, non ſufficit leuis probatio, ſed oporteteſſe multa & ſolida argumenta,vt patet.ff.de legi. l.ſed & poſteriores.Leuiti. 29.c.1.B
In legis fraudem agit,quando obſeruans verba legis, agit contra voluntatem legis, vt habetur. ff.de legib. in l. contra legem, & in lege fraus. Leuit. 32.c.4.K.& 112.c.4.F
Lex prior limitatur per poſteriorem,vt patet ff.de legi.l.non eſt nouum.Leuit. 35.c.3.G
Leges humanæ iuſtæ, quando loquuntur de ſatisfactione,quæ in furto eſt, nunquam ponunt ſolam ęqualitatē rei ablatæ reſtituendam, ſed ēt aliquid vltra, & illud vltra erat rōne contrectationis rei alienæ inuito domino.Leui. 44.c.4.F
Legis interdum obtinent firmitatem,ea,quæ a legiſlatore volita ſunt,vt habetur ff.de cōſti. Princ.l.1. Leuiti. 61.c.2.B
In legibus humanis quædam ſunt, in quibus nec ratio redditur,nec vllatenus reddi poteſt, ſicut cum aſſignantur decem anni ad prędcribendū inter prędſentes,&c.& 20.inter abſentes, nam ita potuiſſent poni nouem, vel vndecim inter prędſentes, &c. Sic ēt de vicennaria prędſcri.&c.Leuit. 61.c.2.c.& 102.c.1.E.& c.2.A. 329.c.4.I. Similiter ꝙ dentur decem dies ad appellandum &c. 330.c.2.A
A legibus humanis ad diuinas non fit conueniens cōparatio,quo ad punitionē,vt ꝓbat Leu.84.c.1.B
In legibus humanis lex debet interpretari ſecūdum intentionem legislatoris,cum ille fraudem legi facit, qui verba legis amplexus, contra legis nititur voluntatem,vt habetur. ff. de legi. l. fraus. & in l. prędcedente.Leui. 112.c.4.F
In condendis legibus intētio legislatoris eſt, non ſolum,vt opus fiat,ſed etiam,vt taliter fiat, qualiter virtuoſus facit.Mat.to.5. 149.c.2.E
In condēdis legib. duplex legislatoris voluntas, una eſt quā ꝓ legem exprimit,aut ꝓ legis verba uult intelligi. Altera eſt ad quam per legis obſernationē deducere vult &c.Mat.to.5. 150.c.1.A
Qui leges cōtēnit,cōtēnit legislatorē.Leui. 186.c.3.I.
Illæ leges dicuntur repugnare,quando vna vetat,qđ alia iubet.Leui. 191.c.2.C
Leges & ordinatio politię debent eſſe ſecundū conditionem gentis,cui dantur.Leui. 191.c.2.E
In legib.conſuetudo eſt,ꝙ leges poſterioresinterpretent ꝓ priores,niſi illis repugnēt. Leui. 245.c.3.G
Legis violatio eſt duplex,ſ.materialis,& formalis:primo modo, quando aliquid fit contra verba legis, non tñ contra intentionem.Formaliter verò quādo contra intentionē fit, ut quando aliquis habet priuilegium, ut non ſit ſubiectus legi communi, & utatur illo,dicitur violare legē materialiter &c. Leui. 258.c.1.B
Lex dicit aliquid poſitiuum habeus ortum ex voluntate legislatoris,etiam ſi nulla ratio in hoc ſit, &c. Leuit. 313.c.2.A
Multę ſunt leges, quarū non poſſunt aſſignari rationes,&c.Leuit. 329.c.4.I
Illa lex eſt purè poſitiua,quę nec a ratione dictante illam,eſt : nec tñ contra rationē eſt ; indiget tamen ad ſuam poſitionem actu rationis, ut uideatur ſi aliquo modo contra rationē eſt.Ideo de lege iudicatur ab hoībus antequā fiat,poſtquam verò facta eſt,iudicat homines,&c.Leui. 329.c.4.K
Si aliqua res ſit,quę hēt aliqd, quod ſola ratio dictat, & aliquid,quod ex ſola uoluntate conditoris eſt, dicitur mixta ex naturali & poſitiuo iure, exēpla ſunt,ut prędceptū de obſeruatione ſabbati, & prędcepta iudicialia.Leui. 330.c.1.D
Leges non ponuntur,niſi de his, quę accidunt, imò de his,quę frequēter accidunt,vt patet. ff. de legi. in l.nā ad ea,& prędcipuè ſi Deus ſit legislator, &c. Leuit. 339.c.2.D
Aliquas leges ex his,q̄ hñr Exo.21. & 22.eccleſia ſuſcepit.Et hñr ext.de homic.& de adulte.ſtupro,& de iniuriis,& damno dato,ſed illas non ſuſcepit eccleſia,prout datę erāt in vet.teſta.ſed quia eccleſia voluit ſuſcipere,tanquā de nouo. Inſtituens & tribuens autoritatē ligamenti,&c.Leui. 357.c.2.E

Leges & conſtitutiones non extenduntur ad præterita. extra de cõſti. cap. cognoſcentes Nu.to.1. fol.53.col.1.A. 152.col.1.c.121.col.3.H
Lex aliquando loquitur de re, quæ præſumitur, ſicut de re, quæ vere eſt, vt patet. Deut.22. vbi cum loquitur de puella, quæ cognita eſt in agro, præſumit eam clamaſſe &c. Nu.to.1. 62.col.1.D
Lex non dicitur ſempiterna propterea, quòd requiratur, vt illa omnia tempore maneat, ſed ſatis eſt, quòd dũ mãſerit ipſa materia, de qua datur lex, maneat etiam ipſa lex &c. Nu. to.1. 110. col.4.H 246.col.4.I
Lex non habet vigorem, niſi promulgetur: & tunc incipit habere vigorem, cum promulgata fuerit. Nu.to.1. 215.col.1.E
Non eſt ſemper eadẽ lex in acceſſorio, quæ in principalis, & præcipuè cum oppoſitum legis cauetur. Nu.to.1. 218.col.2.B
Nulla eſt lex, quæ sẽper duret. Nu.to.1. 246.col.4.H
Lex non eſt de finibus, ſed de his, quæ ſunt ad finẽ. Nu.to.1. 246.col.4.K
Leges Romanorum erant inter omnes leges gentilium optimæ, Mat.to.6. 47.col.3.I
Caſus ſpecialis non facit legem, nam ea, quæ ſpecialiter in quibuſdam perſonis facta ſunt, in conſequentiam trahi non debẽt, vt patet extra de electio.cap.cum in multis.Nu.to. 186.col.4.K
In legibus bene ordinatis debet vitari magnus circuitus, magnæ expenſæ. Nu.to.2. 197.col.4.K
Lex & iudex in diſtributione pœnarum intẽdunt vtilitatem publicam, Deut. 95.col.1.A,
Legum potiſſima intentio, in punitione malorum eſt, vt cæteri arceantur, ne talia cõmittant. Deut. 113.col.4.F
Lex iuſta omne malũ vetat, vt patet extra de conſtit.c.nam & concupiſcentiam, ſed hoc nõ tenet vniuerſaliter, quia lex humana iuſtiſſima non vetat omne malum, cum permittat meretrices, nec in hoc contrauenit legi euangelicæ, vt probatur. Deut. 126.col.3.H
Non debet dari alicui politiæ lex ſimpliciter bona &c. Deut. 127.col.31
Nunquam aliqua lex iniqua ſtatuenda eſt, quantũcunque faciat meliorem conditionem ciuitatis. Et ab alijs ſtatuta non debet ſeruari. Ideo lex vel conſuetudo ſecundum quam permittitur, quòd arca communitatis accõmodet ſub vſuris iniuſta eſt & iniqua. Deu. 131.col.B
Lex illa, quæ permittit aliquid contra legem euangelicam, quod ſi non permitteretur, redundaret in deſtructionem politiæ, & maiora mala, non eſt iniqua. Et principes non punientes non peccant, vt patet de meretricio. Et æquitas iſtarum legum habetur per conformitatem ad legem diuinam, & non oportet, quòd iſta cõfotmitas ſemper ſit in eo, quod lex mandat, ſed in eo, quod per illud mandatum inducere intẽdit, ſcilicet abſtrahere homines a peccando in multis grauiſſimis peccatis, &c. Deut. 131.col.2.C
Lex eſt oratio quædam imperatiua vel quaſi imperatiua, quæ quidem oratio aliter manet habitualiter in intellectu principis, & aliter in mẽte ſubditi &c. Deut. 154.col.2.D
Lex erat antiquis temporibus apud Græcos, vt vxores poſſent vendere pro ferro, vel eas inuicẽ commutare. Deut. 170.col.3.G
Lex eſt regula actuum humanorum. Ioſue, tom.1. 20.col.2.E
Legum mutatio debet eſſe rara, Ioſue. tomo 1. 73.col.4.K
Quando aliquam leggẽ profert Deus generaliter, non tollit obligationem ex lege naturæ prouenientem, niſi expreſſe illud prohibeat. Ioſue, tomo 1. 113.col.3.I
Lex violatur tunc, quando non obſeruatur tempore illo, quo ad obſeruationem obligat, Ioſue tomo 2. 7.col.3.H
Leges non habent vigorem, etiam ſi conditæ ſint, donec per promulgationem de eis conſtet. Ioſue to. 2. 10.col.4.A. in Paradox. 104.col.1.A
Lex dicit dictamen rationis drectiuum. Ioſue to.2. 158.col.1.E
Legum vnitas requiritur ad vnitatẽ populi, & vnitas principatus. Ioſue to.2. 165.col.1.B
Lex eſt propter politiam & non è contra. Iudicum. 215.col.4.F.& 223.col.4.I
Cum lex incipit eſſe pernitioſa, vel abroganda eſt, vel ſaltem diſpenſandum in ea. Iud. 223.col.4.I
Lex quæ dictat illegitimos non debere ſuccedere patri, ſemper obſeruata eſt ab antiquo. Iudicum 106.col.3.G
Lex dicitur communis, ſi per eundem legislatorẽ eſſet communis. Iud. 115.col.4.F
Legem interpretatur conſuetudo. Matt. tomo 6. 171.col.1.E
Non debent condi leges difficiles. Matth. tomo 6. 173.col.31.
Lex neminem obligat, niſi eos, quibus datur. Mat. tom.6. 191.col.2.D
Lex poſita non obligat ad bonum, vel ad malum, niſi ſuper quos ponitur, vt patet ad tom.3. ſcimus quoniam quæcunque loquitur, his, qui in lege ſunt loquitur. 1. Reg. tom.1. 60.colum.1.D 1.Reg.tom.2. 4.col.1.E
Legis autoritas maior eſt, quam conſuetudinis, cũ conſuetudo ſuccedat legi, & pro lege accipiatur, quando lex deeſt, cum ipſa ſit legum interpres, vt patet de conſuedine. cap. cum dilectus 1.Reg.tom.1. 139.col.2.C
Numa Pompilius ſecundus Rex Romanorum dedit leges Romanis per artem hydromãtiæ. 1. Regum.tom.2. 160.col.4.I
Quando dicitur, quòd leges obligant in territorijs ſuis, intelligitur de municipalibus, vel quaſi municipalibus; ſecus tamen de legibus generalibus, quæ obligant omnes homines vbicunque fuerint &c. 1. Reg.tom.2. 183.col.4.K
Leges factæ ab homine ſunt propter hominem: leges vero a Deo factæ non ſunt propter hominẽ, ſed magis homo propter illas, &c. 2. Regum 136. col.2.B
Plato tradidit legem, quòd homines per exercitationem fierent ambi dextri. 1. Paralipomenon. 132.col.2.B
In legum frequenti mutatione magnum damnũ eſſe, dicit Ariſt. 2 Politic cap. de politia Hypodamij Eriphontis. 1. Paralip. 18.col.1.E
Legem oportet mutari & ceſſare, mutatis rebus, de quibus eſt lex. 1. Paralipom. 268.col.1.D
Lex alicuius politiæ dicitur ęterna ad iſtum ſenſum, quòd, ſcilicet, durabit tantum, quantum politia durabit &c. 1. Paralipom. 275.col.1.C
Lex non debet mutari, quandocunque iniuſta eſt, etiam ſi reperiatur alia, quæ ſit melior, niſi ſit magnum grauamen. 2. Paralip. 139.col.4.K
Lex proprie eſt præceptum iubens, aut vetans, aut permittens. 2. Paralip. 230.col.4.G
Lex dicit quendam ſtatum totalẽ, i. complementũ ad regulationem omnium actionum ipſorũ ſub ſub lege viuentium, &c. Mat. 1. 161.col.3.G

Index Alphonſi Toſtati.

Leges vnde habeant, quòd vocentur ſanctæ. Matt. to. 1. 161.col.4.H
Vna lex non excludit aliam, niſi ponat prę̃cepta cõ traria, &c. Mat. to. 1. 162.col.1.C
Finis vltimus legis in politia non eſt pax & amicitia, ſed fœlicitas politica, ad quam ordinatur lex &c. ſuper Mat. to. 2. 81.col.2.B
Quędam perſonæ non ſunt dignæ legum obſeruatione, propter vitæ vtilitatẽ. C. de adul. l. quę adulterium &c. Mat. to 2. 162.col 1.B
Legis violator dicitur, qui facit per fraudem, vt patet, ff. de leg. l. contra legem, & in l. fraus. & extra de regu. iuris. lib. 6. in regula certum. Mat. to. 3. 97. colum. 4. I
Licet lex dirigat ad finem, nõ tamen eſt de fine, ſed de eo, quod eſt ad finem. Mat. to. 3. 98. col. 2. D
Si lex aliqua, data ab aliquo legislatore, ſit diſpenſabilis, omnes aliæ ab eodem datæ erunt diſpenſabiles &c. Mat. to. 4. 4.G
Ille committit contra legem, qui verba legis amplexus. contra legis nititur voluntatem. extra de regu. iuris. lib. 6. in regula certum eſt &c. Matt. to. 4. 124. col 4. K
Lex humaua non punit hominem coeuntem cum ſoluta, ſed quare ſic. Mat. to. 5. 109. col. 3. H
Lex humana non punit niſi illa peccata, quibus punitis poteſt ſtare reſpu. Mat. to. 5. 109. col. 3. I
Lex humana eccleſiaſtica punit omne genus adulterij: & æquali pœna. Mat. to. 5. 109. col. 4. I
Circa adoptantes filios ſecũdum legem humanam ponit autor duas concluſiones. Matthæ. to. 6. 47. col. 4. H
Leges fiunt ad ea, quæ ſæpe accidunt, & non ad ea, quæ raro, ff. de legibus. l. nam ad ea. Matt. to. 5. 50. col. 3. K
Non omnis lex iuſtiſſima vetat omne malum, ſi ſit humana. Mat. to. 5. 97. col. 1. E
Inter legem & ſentẽtiam hoc intereſt, quia lex eſt prę̃ceptum, & regula agendorũ in vniuerſali, nõ applicata ad aliquem vnum caſum numero, ſed ad omnia ſimilia negocia extenditur: ſententia verò eſt definitio data in aliquo particulari negocio, &c. Mat. to. 5. 108. col. 1. E
Leges ſemper indigent ſententijs, ſicut vniuerſale indiget applicari particulari &c. Matth. to. 5. 107. colum. 2. A
Legis mandata vere implet, qui implet illa quantũ ad ſubſtantiam operis, etiam ſi ex charitate non agat, vt probatur, Mat. to. 5. 149. colum 4. R
Et tunc licet non mereamur vitam æternam ſic ſeruando, euitamus tamen peccatum omiſſionis & comiſſionis. Mat. to. 5. 150. col. 1. C
Multæ leges, quas Deus dedit Iudæis, fuerunt prius apud gentes, & hoc ſi loquamur de legibus illis, quæ malæ erant, vt de libello repudij, de occiſione inculpati, vel caſualis homicidæ, cum ante vſ bem refugij caperetur, vel de vſuris, de ſuſcitatione ſeminis, &c. Et Deus iſta permiſit præcipue, quia apud gentes habebantur in legem &c. Mat. to 6. 46. col. 2. A
Nulla erat lex apud Romanos de ſuſcitatione ſeminis, neque de pluralitate vxorum. Matth. to. 6. 47. colum. 3. I
Lex ſuſcitationis ſeminis, non eſt apud Chriſtianos propter multa Mat. to 6. 47. col. 2. D
Legis diſpoſitio non habet locum, vbi nõ habet locum fictio, ſicut eſt de filijs adoptionis & arrogatis, nam illi ſunt filij legales, &c. Matth tom. 6. 47. colum. 4 G.
Non poteſt ſciri per corpora cœleſtia quando alia qua lex incipiet vel deſiniet &c. Matth. to. 6. 84. colum 4. G.
Legis prę̃uaricator eſſet, ſi non ſeruaret illam in ſenſu litterali, ſed in ſenſu ſpirituali. Mat. tom. 6. 170. colum. 3. I
Lex debet eſſe honeſta vel poſſibilis, vt ait Iſidorus. 5. Etymolo. & habetur diſtinctio. 4. c. erit autem. Mat. to. 6. 173. col. 2. C
Leges non dedignantur ſacros canones imitari, & ſpecialiter in materia de matrimonio & de vſuris, & vt clerici apud proprios epiſcopos conueniantur, vt colligirur. 2. q. 3. §. hinc colligitur. & extra de noui nunci. ca. intelligimus &c. Matth. to. 7. 48. col. 1. D
Lex humana non poteſt facere licitum quod ſecũdum ſe eſt illicitum, bene tamen lex diuina. Mat. to. 7. 43. col. 3. K
Inter legẽ & policiam quid interſit, inde Opt. poli. 4. col. 1. D
Quomodo Romani receperint leges a Grę̃cis. in de Opti poli. 4. col. 4. I
Nullæ leges humanæ ſunt ſimpliciter bonæ, in de Optima. poli. 4. col. 3. I
Legis humanæ finis eſt bonus ſtatus ciuitatis, qui cõ ſiſtit in quadam pace politica, quæ turbaretur ſi fornicatio ſimplex prohiberetur, vel puniretur &c. Gen. 268. col. 3. I
Lex quædam eſt in regno Caſtellæ, quòd accipiens vxorem ſuam, & aliquem cum ea fornicantem, poſſit vtrumq; occidere, vel ſi poſtea probatum fuerit, tradnntur in poteſtate eius, vt iugulet eos, vel faciat quod voluerit. Gen. 355. col. 2. D
Lex neceſſaria eſt ad perfectionem naturę̃ rationalis. Gen. 127. col. 3. H
Lex humana intendit bonum politiæ tanquam finem, ſcilicet, pacem commnnem. Exo. to. 1. 177. colum. 4. H
A lege humana nullus actus vetatur niſi iniuſtus, vel qui pertinet ad iniuſtitiam particularem, quę̃ eſt commutatiua, & c. Exo. to. 1. 178. col. 1. A. nec tollit omnia mala niſi illa tantum, quę̃ pertinent ad iniuſtitiam. ibidem. 178. col. 3. G
A legibus humanis quare puniantur adulterium, beſtialitas, ſodomia, inceſtus, ſtuprum, raptus. & non fornicatio ſimplex. Exodo to. 1. 178. col. 3. G & 179. col. 1. D
Leges humanæ diſtingunt inter homicidium volũtarium & inuoluntarium. ſimiliter & lex diuina, vt patet Exo. 21. Exo. to. 1. 181. col. 3. H
Lex humana recta intendit bonum ciuile, quod eſt pax publica & amicitia communis. Exo. tomo. 1. 183. col. 3. G
De legibus duodecim tabularum, de quibus in ff. habetur. & 8. diſtin. capitu Moyſes. Exo. tom. 1. 204. col. 1. b
Leges humanę̃ atque canonicæ quare maiorem pę̃nam ſtatuant furantibus de nocte pecora quam de die, qui fures nocturni, dicuntur nocturni depopulatores agrorum; qui propterea non gaudent immunitate eccleſiarum, etiam ſi non ſint publici latrones, vt patet extra de immunitate eccleſiarum in ca. inter alia, vbi duas perſonas excludit. ſ. publicos latrones, & nocturnos de populatores agrorum, & de his habetur. C. quando liceat ſine iudice ſe vindicare. l. prima. Exo. tom. 1. 229. col. 2. B
Leges humanæ & diuinæ aliquando ſunt conformes legi naturali. Aliquando ſuut pure a voluntate inſtituentium, imo videtur repugnantia, & in eis quæratur ratio, ſicut in præfixionibus terminorum

minorum &c. Vel in valoribus rerum, in lege di uina,de boue cornupeta &c.Exo.21.Et de redem ptione hæreditatum, quæ ſanctificantur Domino &c.de qua leui.27.Similiter ponuntur exempla de legibus humanis &c.Exo.to.2.229.col.2.D

Lex humana multa permittit,quia non poteſt corrigere omnem actum malum. Et licet aliquid approbaret, non ſequitur, ꝙ ſine peccato fieri poſſit,ſecus tamen eſt de lege diuina. Nu.tom.2.197. col.2.D

In lege humana multa ſtatuunt principes,quæ ſimpliciter iniuſta ſũt,vt probatur. Deu.131.col.1.D

In legibus humanis multa mala permittuntur,quæ ſecundum diuinam legem valde puniuntur, vt meretricium,&c.Deut. 131.col.1.E

Leges humanæ condebantur conueniente toto populo,& ſenator tunc quærebat alta voce, vtrum placeret illis talis lex.& ex reſponſione totius populi pendebat,vtrũ approbaretur,vel reprobaretur,vt patet Inſtit.de iure naturali.§.lex ex. Deut. 156.col.2.D

In legibus humanis aliquando vtimur epicheia, quia lex aliqua in caſu particulari induceret malum, ſi teneretur ſecundum verba, & hoc quia legislator non cogitauit illos caſus, vt patet. 5. Ethico. Iudi. 15.col.4.R

Multæ leges & cęremoniæ erãt communes Iudæis & paganis.1.Reg to.1. 130.col.3.H

Leges humanæ voluerunt Iudæos totalitur reducere ad obſeruantiam Chriſtianorum: & ideo non permiſerunt eos contrahere ſecundum legem Moyſi, ſed ſecundum conſuetudinem Chriſtianorum,vt patet. C. de Iudęis, & cęli. l. nemo Iudęorum &c.ſed canon mitius ſe habuit cum Iudæis,quam lex ſęcularis: nam permittit eis contrahere in omnibus illis gradibus conſanguinita. & affinita. in quibus lex Moyſi permittebat: ſed non permittit eos repudiare, nec ſimul habere plures vxores.Primum patet de conſanguinitate & affi.cap.de infidelibus. & de diuortijs.cap. gaudemus.1.Reg.to.1. 140.col.1.A

Lex mutari non debet in politia,ſi bona eſt,etiam ſi alia melior inueniatur; immo etiã ſi lex non ſit bona,dum tamen non ſit nimis nociua, non debet mutari,vt probat Ariſt.2.Politi.in ca. de politia.Ipodami:& idem dicẽdum eſt de principibus, 1.Reg.to.1. 192.col.3.F

Lex humana ſolet remittere delictum,quando eſt magna multitudo peccantium,extra de cleri.exco.c.latores.1.Reg.to.2. 104.col.3.F

Leges humanæ ſi dentur vniuerſaliter,ita quòd nõ exprimantur in eis omnes circunſtantiæ obſeruationum ſuarum, tales patiuntur interpretatio nem &c.ſi uero dentur particulariter quantum ad omnes ceremonias & circunſtantias obſeruationis,tales non ſuſpiciunt interpretationem. Si tamen ex obſeruatione ſequatur aliquod magnũ damnum, non obligabitur quis ad illam legem in tali caſu, eoquòd ſimpliciter eſt iniuſta, & illa deſinit eſſe lex.3.Reg. 116.col.3.H

Contra lege nouiter impoſitam grauius puniuntur delinquentes,quàm poſtea.4 Reg. 59 col.2.A

In qualibet lege tria conſiderantur ad hoc quòd perfectum habeat vigorem. primũ vt conditiones legem habeat poteſtatem condendi.ſecundum eſt legis promulgatio. tertium quod per illam iudicetur in omnibus occurrentibus.& hæc tria ponit Matthæus circa legem Cyriſti.Mat.to. 2.189.col.1.C.

Lex debet dari cum magna digeſtione,vt innuitur in. 1. li. ſexti decretalium. ſ. hunc codicem cum magna maturitate digeſtum &c. Matth. tom.2. 3 col.3 H

Lex datur de operibus virtutum. Mat. to. 2.4. columna 1.E

Nulla lex ponitur de nouo, niſi tollendo præcedentem legislationem,& ceſſat lex præcedens per aduenientem.Mat.to.2. 73.col.4.K

Lex dupliciter impletur,vno modo,faciẽdo ea,quę in ea ſcripta ſunt, alio modo implendo ea, quæ per ipſam promiſſa ſunt.Matth. tom. 2. 76.columna 3.K

Legis vigor eſt duplex vnus in obligando ſubditos ad ſui obſeruationem,& inquantum lex comparatur ad ſubditos. Alter eſt deducere ſubditos ad finem, ad quem ordinatur & iſte eſt vigor præcipuus,quia primus ordinatur ad iſtum. Et loquendo de iſto ſecundo uigore legis, lex Moyſi non fuit ſoluta ſed adimpleta, ſed loquendo de primo uigore lex Moyſi iam diu ſoluta eſt, quia ceſſauit, cum iam non obſeruetur, nec licitum ſit ipſam obſeruare,Mat. tom.2 76. colum. 4.K.77. colum.1.A

Nulli legi poteſt competere habere pœnam adiunctam, niſi inquantum lex illa data eſt ab aliquo. Mat.to.2. 139.col.1.A

Lex eſt propter communitatẽ,& non è cõtra.Mat. to.2. 240.col.3.I

Lex mægis obligat quam iuramentum, quia lex tollit iuramentum,etiam ſi ſit poſterior: ut ſi iuraui aliquid,quod nõ erat lege prohibitum, & ſuperueniat lex prohibens, non teneor ſeruare iuramentum: immo non licet illud ſeruare, & iuramentum factum contra legem,ſcienter vel ignoranter,non obligat.Matth.tom. 2. 211. columna 4.G

Lex humana quando reputet aliquem incorrigibilem ſcilicet ſi aliquod grauiſſimum facinus commiſit.uide Matth.to.2.85. colum.4.K. 86. columna 1.A

Lex interdum ſuſtinet aliquod inconueniens.Mat. to.5. 102.col.1.B

Leges ſemper indigent ſententijs,Matth. to.5. 107. col.2.A

Lex differt à ſententia, quia lex eſt præceptum & regula agendorum in vniuerſali &c. Sententia vero eſt definitio iudicis data in aliquo particulari negocio.Matth.to. 102.col.1.E

Lex humana in maleficijs conſiderat intẽtionem, ſed ſolum hoc conſiderat propter factum: nam vbi ſola intentio eſt,quæ non prodit ad extra,nõ habet culpam ſecũdum legem humanam,vt patet.ff.de pœnis l. cogitationis, & de pœnitentia diſtin.1. ca. cogitationis ſcilicet cogitationis nemo pœnam meretur ſed lex diuina magis conſiderat intentionem quam opus.Matth.tom.2. 91. col.2.B

Lex permittens latronem occidi a viatore, & inuaſore; ab eo,qui inuadit eum, iuſta eſt in foro ſuo. vt probatur Matth.tom.2. 92.col.4.I

Lex Iulia de adulterijs conceſſit, quòd pater poſſet occidere filiam & adulterum, quando eos inueniret in adulterio,cuius aſſignatur cauſa Mat.to. 2.95.colum.1. C.Et hoc cum quatuor conditionibus,quæ referuntur.ibidem 95. col.2. A.Et Iſta lex non permittit occiſionem tanquam iuſtam, ſed ſolum propter iram, quæ frenari non poteſt, & iſta cauſa exprimitur. C. de adulterijs.I. Grachus In foro tamen cõſcientiæ peccat talis, cum ex vindicta faciat.ibidem. 95.col.2.B

Secundum leges humanas voluntas & propositum distinguunt maleficia. Matth. to. secundo. 119. col. 1. D

Agere contra legem positiuam, & velle agere est peccatum mortale, & hoc est verum, quando lex positiua cõtinet aliquid, quod naturaliter est debitum determinate, vel indeterminate, ita q̃ lex ipsa positiua importat quoddam iustum, qd etiam si non esset positum in lege, ratio dictaret seruari. Et hoc maxime quando transgressio legis est directè in impedimentum alicuius: quia nulli nocere est de iure naturali. Matth. tom. 2. 139 col. 2. D

Leges, quæ videntur dare laico potestatem remittendi iuramentum, corriguntur etiam de mente iuris ciuilis. ar. in Authentico. vt clerici apud proprios Episcopos. §. si verò ecclesiasticum, colla 6. Mat. to. 2. 208. col. 2. D

Lex humana non potest omnino iustè punire peccata, quia non potest inuenire tot differentias pœnarum in acerbitate, quod sunt differentię peccatorum in magnitudine, & quando hoc posset, non tamen posset scire differentiam grauitatis in peccatis. Mat. to. 2. 236. col 31

De lege Talionis, vide in dictione, Talio.

Leges gentium sequebantur Iudæi circa foralia in multis Mat. to. 2. 161. col. 3 F

Lex humana iubet actus omnium virtutum, non inquantum sunt illarum virtutum, sed inquantũ sunt actus iustitiæ, & ita lex humana non dirigit perfectè ad virtutẽ, quia non dirigit nisi ad actus iustitiæ. Lex autem Dei perfectè dirigis ad virtutem. Mat. to. 3. 19. col. 3. G

Legum humanarum pœnę non obligãtur in foro conscientiæ, scilicet pœnitentiæ, licet ipsę leges obligent in foro conscientiæ, & illæ leges obligant in foro penitentiæ, & non omnes. Matthę. tomo 3. 27. col 4. I

Agens contra legem humanam de moribus humanis dirigendis, primo de vita hominis dirigenda, peccat mortaliter. Mat. to. 3. 87. col. 3. F

Lex non debet mutari, nisi postea inueniatur continere aliquod malum, vel nociuum rei publicę: & etiam non debet lex mutari, quandocunque inueniatur continere aliquod iniustum, nisi illud sit graue: vt dicitur secundo Politico. capitu. 5. & propter hoc, quia lex, quæ aliquando bona est, interdum propter veritatem temporum efficitur iniusta, solent mutari leges per tempora, nec est inconueniens, vt patet extra de consanguinitate, & affinitate, capitulo non debet. Et sic patet de multis legibus trium vltimorum librorum. C. & etiam in primo libro. C. &c Matthę. tomo 3. 88. col. 3 F

Lex posita à legislatore semper obligat, nisi quando obligatio eius esset contra intentionem legislatoris. Mat tom. 3. 89. col. 1. A

Tota lex humana consistit in ceremonijs exterioribus. Mat. tom. 4. 129. col. 4. F

De legibus, aut de moribus disputare non pertinet nisi ad viros peritos. Matthæ. tomo quarto. 121. col. 3. F

Inter legem humanam, & diuinam hoc interest, quia lex humana non punit si tota ciuitas, vel regnum peccauerit, sed regulariter parcitur multitudini, eo quòd lex est propter politiam, & non è contra, lex vero diuina punit etiam si totus mũdus peccauerit contra illam, &c. Matth. tom. 5. 14. col. 2. C

Ille agit contra legem, qui eam amplexus contra legis nititur voluntatem. Matthæ. tomo quarto. 124. col. 4. K

Nemo debet permittere leges corrumpi, aut hæreses introduci, inquantum poterit. Matthæ. tomo quarto. 136. col. 3. K

Omnes leges humanæ a principibus Gentilibus traditæ, si iustæ sunt, a Deo sunt. Matthæ. tom. 4. 135. col. 4. K

Lex humana non intendit punire omne crimen, sed solum illud, quod nocet statui politico, tollẽdo pacem illius: nam lex datur politiæ, & est pro conseruatione eius, & ideo vltra illa non curat, & propter hoc punit adulterium ex parte mulieris, quia perturbat maximè rem publicam &c. Mat. to. 5. 109. col. 3 H

Legum multitudo non debet esse sine causa necessaria, & non occasione perfectionis: & pauciores leges debent dari ab his, qui præsunt toti ecclesiæ, quàm ab his, qui præerant in veteris testamento, ex quo status ille veteris testamenti paucos habebat subditos. Et huius signum est, quia Christus, qui dedit nouam legem pauca instituit mandata & c. Mat. to. 6. 173. col. 3. K

Nulla lex humana, vetat omnia vitia, nec licet legislatori etiam Christiano vetare omnia vitia, vt probatur in Defen. 35. col. 1 bede. col. 2. bede.

Leges politicæ duo solum habent facere, scilicet dirigere quemlibet hominem, vt bene se habeat ad totam societatem politicam, & ad quemlibet talis societatis, scilicet bene faciendo ei. Secundũ est, quòd arceant homines à damnis, & iniurijs inferendis toti communicationi, & societati politicæ, & cuilibet de illa societate, & istud est principale, quia magis obligatur homo, abstinere a malefaciendo alteri, quàm obligatur ad benefacendum. Defen. 35 col. 2. A

Leges contrariæ pro diuersis temporibus sunt bonæ, vt dicitur extra de consanguinitate, & affinitate, capit. non deber. scilicet non debet reprehensibile iudicari, si secundum varietatẽ temporũ statuta quoq; varientur humana. Defen. 17. col. 2. A

Nullæ leges humanæ sunt simpliciter bonæ. De Opti. poli. 4 col 3. I

Lex naturalis Est conceptio naturalis indita homini, qua dirigitur ad operandum in finem vitæ. Matthæ. tomo 5. 83. col. 4. G

In lege naturæ aliquos Philosophos fuisse saluos, dicunt multi, vt Socratem, Platonem, & alios &c. Gen. 11. col. 2 C

In solis hominibus est lex naturalis. Matth. tom. 5. 83. col 4. H

Lex naturalis non est sufficiens dirigere creaturam ratioualem per omnia, cum sint quędam particularia tam variabilia, quòd ex natura non viderentur habere bonum, aut malum. Genesis. 127. colum. 3. I

Omne illud est directè contra legem naturæ, quod in humanis actionibus impedit principale intentum. Mat. 5. 84. col. 1. A

Lex naturalis non ita manifestat dominium Dei supra nos, sicut lex positiua, propter multa. Gen. 128. col 2. A

Tota lex naturæ a Deo est. Mat. to. 5. 94. col. 3. I

Per legẽ naturalem non sufficit homo disponi perfectè, ad perfectionem, quæ est in lege Christi, sed suppletur indispositio per gratiam, quæ datur in lege Christi, & hæc est causa, quare sola lex Christi vetat omnia mala, quia scilicet, in ipsa sola datur gratia. Mat. to. 1. 162. col. 3. G

In le-

In lege naturali ſaluabantur homines in prima ætate Mat to 7. 250.col.1.A
Lex naturalis non eſt niſi quædam determinatio iuſti & debiti, ſecundum rationem practicam, ad agendum vel cauendum. Matt.to.2 138.col.4.K
Lex naturalis eſt innata, & non data vel poſita, nam ideo dicitur naturalis: vt inuitur. ad Ro.2. Matt. to.2. 139 col.1.A
Lex naturalis, prout dicit comprehenſionem omnium præceptorum iuris naturalis, eſt ſicut quędam ſcientia, in qua ſunt quædam principia vniuerſalia & per ſe nota, & alia minus nota, & deinde concluſiones, quæ ſolum habent notitiam ex principijs. Mat.to.3. 123.col.1.B
In lege naturæ nihil promittebatur. Secus tamen in lege vete. & in lege noua. Matthæ.to.3.290.colum.2.D
Inter animalia homines ſoli habent legem naturalem, quæ quidem lex non aliud eſt, quam conceptio quædam homini naturaliter indita, qua dirigitur ad agendum in actionibus proprijs, ſiue competat eis ex natura generis, vt comedere, & gignere, ſiue ex conditione ſpeciei, vt ratiocinari, & ſimilia. Mat.to.5. 83.col.4.H
Ad legem pertinet dilectio dei. Mat.to.5.131.col.3. K.colum.4.F.
Legis præcepta ſine gratia adimpleri poſſunt, quantum ad id, quod directe ſub præcepto cadit, non tamen quantum ad intentionem legislatoris, cũ legislator intendat nos inſtituere in charitate. Matt.to.5. 149.col.3.F
Tota lex dirigit hominem in ſuis operationibus. Mat.to.6. 203.col.1.C
Contra legem naturalem contingit tripliciter contraire. Mat.to.5. 83.col.4.I
Cum dicitur, quòd lex naturalis eſt cõmunis apud omnes gentes intelligitur, accipiendo legem naturalem tertio modo, ſ. pro his, quæ competunt homini, non inquantum homo eſt, ſed inquantũ animal. Accipiendo tamen legem naturalem primo modo, non eſt commune ſic, licet omnes gẽtes debeant obſeruare id, quod eſt de rectitudine dictaminis rationis: quia tamen variomodo æſtimatur de rebus quantũ ad illa, quæ non ſunt naturaliter determinata, contingit circa concluſiones iuris naturalis, non idem ſentire omnes, ſed, quod quibuſdam videtur rectum, alijs videtur non rectum, cuiuſmodi eſt inſeparabilitas in matrimonio. Mat.to.5. 93.col.4.F
Reliqua de lege naturali, vide in dictione Ius nãle.
Lex diuina. Lex ſolum poſita eſt peccatori, & non iuſto, ad Gala.6. ſed in paradiſo non fuiſſent peccatores, ſed iuſti confirmati in gratia Gen. 22.col.2.C
Lex data a Deo occaſio peccati eſt. Gene. 127.columinæ 1.D
Lex Dei omne malum vetat, & omne bonum neceſſarium præcipit. Gen. 127.col.3.F
Quòd lex diuina aliquid mandet, & aliud imperet lex humana, altiſſimus ordo Dei expoſcit, quia ſicut non tenemur ſemper Deo conformari inuolito, ita nec ſemper tenemur conformari in iudicato, ſed ſolum in fine volendi & iudicandi. Gene. 268.col.4.H
Lex neceſſaria eſt ad perfectionem naturæ rationalis Gen. 127.col 3.H
Lex prima poſitiua data a Deo fuit illa de prohibitione ligni vetiti: ſecunda poſt diluuium, de non comedendo carnem cum ſanguine. Gene. 127. colum.4.F
Lex facit, quòd ſit peccatum id, quod non eſſet peccatum, niſi lex eſſet: ſecundo lex concupiſcentiã auget per prohibitionẽ, ſed non propter hoc ceſſat lex. Gen. 127.col.4.G
In lege vel præcepto põt accidere grauitas ex duobus, vel ex multitudine, vt fnit in lege Moyſi &c. vel ex te, quæ præcipitur, vt eſt in lege Chriſti, vt de dilectione inImici, & de viſione mulieris ad concupiſcendum. Gen. 128.col.1.C
Lex diuina poteſt facere aliquod malum bonum & è contra. Mat.to.7. 43 col.3.F
Lex diuina aliquomodo aſſimilatur legi humanæ recte poſitæ. Exo.to.1. 183.col.3.G
Finis legis diuinæ eſt vtilitas omnium partium corporis Chriſti myſtici, vt perueniant ab beatitudinem, & quia ſecũdum altiſſimum Dei iudicium ad fœlicitatem nemo admittitur, niſi cum puritate vitæ: ideo lex diuina omne malum vitat. Genes. 168.col.3.K
Lex diuina non ſolum debuit nobis dare cognitionem de his, quæ nullomodo nos cognoſcebamus, ſed etiam de his, quæ nos cognoſcimus, ſi in illis errare poſſumus. Exo.to.1. 184.col.1.D
Agere contra legem diuinam dupliciter accipitur, Mat.to 7. 296.col.4.I
De diuiſione legis diuinæ, in moralia, iudicialia & cęremonialia, iuxta tres regulas agibilium, Exo. to.1. 184.col.2.D
Sub lege non ſunt, qui ſpiritu Dei aguntur. 19. quęſtio 2.cap. duæ ſunt leges, ideſt illi, qui mouentur a Deo, mandante aliquid fieri, non ligantur lege communi. Exod.to.1.196.col.3.G. Nume.to.2. 141.col.2.C.
Finis legis charitas. Matt.to.5. 150.col.1.B
Lex ſpiritualis facit nobis libertatem, non tamen ab obligatione ciuili vel naturali. Num.to.2.141. colum.2.D
Agere contra legem Dei, dupliciter accipitur, vnomodo nolendo facere quod iubet, aliomodo nõ abſtinendo ab illo, a quo ille abſtinere iubet. Matthæ.to.7. 297.col.3.I
Leges diuinæ non recipiunt interprætationem in omnibus caſibus, bene tamen humana mandata, quæ non debent obſeruari, quando obſeruatio vertitur in magnum damnum ipſius obſeruãtis. 3.Reg. 116.col.3.G
Leges diuinæ, ſi dentur vniuerſaliter, ita vt non exprimantur omnes circunſtantiæ obſeruationis in eis, tunc permittitur nobis interpretati legem Dei, ſcilicet, quòd in qnocunque caſu reperimus ſequi malum, ex obſeruatione, quòd non obſeruemus, quia rationale eſt intelligere, quòd in tali caſu Deus non intellexerit, ſi autem mandatũ Dei ſit particulariter datum, & exprimit omnes circunſtantias obſeruationis, tale obſeruandum eſt ad omnem euentum. 3. Regum. 116.colum.3.K
Deus in principio cuiuslibet legis puniuit grauius peccata quam poſtea. 4. Regum. 59. colum.2.A
In aliquo caſu tenetur quis agere contra legem Dei, ne agat contra conſcientiã, quæ eſt lex Dei ſibi nota. Mat.to.2. 205.col.3.I
Ad legis diuinæ obſeruationem tria conducunt, ſ. imploratio diuini auxilij, conatus liberi arbitrij, & euitatio mali conſortij. Matthęi. tom.3. 122. colum.2.E
Lex præceptiua poſita eſt tam iuſto, quam peccatori, lex vero prohibitiua nõ eſt poſita iuſto, ſed peccatori, & tamen quantum ad obligationem ita

obligatur iustus ad legem prohibitiuam, sicut ad præceptiuam. Mat. to 3. 89 col. 1. D
Legis mandata vere implet, qui implet illa quantũ ad substantiam operis, etiam si ex charitate non agat. Mat. to 5. 149. col. 4. K. & tunc licet non mereamur vitam æternam sic seruando, euitat, tamen peccatum omissionis & commissionis. ibidem. 150. col. 1. C
Stat ꝙ Deus statuat aliquam legem, quam postea reuocet, immo de facto ita fecit &c. Matt to. 5. 85. col. 4. K
Inter legem diuinam & humanam hoc interest, ꝙ lex humana non punit si tota ciuitas vel regnum peccauerit &c. lex verò diuina sic, etiam si totus mundus peccauerit. Mat. to. 5. 14. col. 2. C
Per leges factas à Deo regulatur gens humanum principaliter, & istæ leges sunt principia quædã generalia omnium actionum humanarum; & vocantur leges naturæ, & præter has dedit Deus speciales leges illis populis, ad quos habuit conuersationem: primo Iudæis, & postea Christus in carne assumpta dedit leges vniuerso Orbi, sed istæ fuerunt pauciores, & præter hæc erant multa alia necessaria, secundum quę homines regerentur circa multa particularia, Et ideo in veteri testamento, & nouo reliquit Deus potestatem condendi leges: in nouo testamẽto omnibus prælatis, & dominis temporalibus, iuxta illud: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, idest, in eadem potestate. Sed in veteri testamẽto relicta est hæc potestas senioribus, qui manserunt post Moysem &c. Math. to 6. 173. col. 2. D col. 3. F
Lex diuina magis intendit prohibere hominem à peccato, vt perficiantur homines in vita æterna, quam consentiendo peccato, deducere homines ad temporariam perfectionem. De Opti. pol. 5. colum. 4. I
Quod Deus in veteri testamento dederit leges particulares circa foranea, & cęremonialia, & non in nouo testamẽto, vna de potissimis causis fuit, quia in veteri testamento, dabatur lex vni soli gẽti, quæ parua erat: & quæ eisdem moribus vtebatur, ideo sicut vnigeniti conueniunt eædem leges forales propter similitudinem conuersationis incolarum, ita & populo iudæorum conueniebant eædem leges iudiciales, & idem ritus cærimoniarum, lex autem Christi data fuit toti mũdo. Mat. 28. & Marci. 16. in quo sunt diuersi modi gentium &c. ideo non dedit eis leges &c. Math. to. 5. 59. col. 4. G

Lex vetus: vel lex Moysi.

Lex Moysi data est in deserto Exo. 19. sed eius obseruatio generalis cæpit post mortẽ Moysi, quia Hebręi fuerunt in pace in Terra promissionis, eiectis inde hostibus, quod fuit iuxta finem vitæ Iosue, idest post quam locauerunt tabernaculũ Domini in Silo. Iosue. 18. Gen. 70 col. 1. A
In lege vete. erant multi deffectus: quia data est populo imperfecto. Mat. to. 5. 92 col 3. I
Lex Moysi data fuit & confirmata anno primo ab exitu de Aegypto. mẽse tertio, vt colligitur Exo. 19. & 24. quę lex data debuit confirmari in sanguine sacrificiorum, sed nondum erant Aaron, & filij eius consecrati in sacerdotes secundum ritum legis, nec alij, quia ritus paternę consecrationis fuit in anno secũdo ab exitu de Aegypto, mense secundo, vt colligitur. Exo. 4c. & Leuiti. 8. & 9. facta sunt ergo illa sacrificia per alios, qui prius habebant consuetudinẽ ministrandi. Gen. 70. col. 4. I. & 254 col. 1. A. & data est sexta die mẽsis tertij &c. Exo. to. 2. 130. col. 1. E
Quare Deo in datione legis locutus sit de caligine. Mat. to. 4. 221. col. 4. F
Lex tripliciter accipitur, vnomodo pro testamento, secundomodo pro libris Moysi. tertiomodo strictissime pro ipsa lege, quæ totaliter data est a Moyse, quæ vocatur lex noua, quæ dicitur Deute. Mat. to. 6. 130. col. 3. G
Lex Moysi non prohibebat omnia mala, quæ prohibentur in lege euangelica: quia in lege Moysi non erant aliqua, in quibus homo se exercẽs, gratiam reciperet, sicut in lege euangelica, in qua sunt sacramenta. in quibus ex natura sacramenti datur gratia se exercitanti. Gen. 168. col. 4. F
In lege Moysi permittebatur repudium & vsura ad alienos, vt patet Deut. 24. quia illi quibus illa lex data est erant imperfecti. Gen. 168. col. 4. G
Aliquæ de legibus Moysi obseruabantur ante legẽ Moysi. Gen. 354. col. 1. E
Lex Moysi continet quinque libros, alij autem libri licet vocentur lex, quia continent documenta moralia & pręceptiua, non tamen vocantur lex Moysi, quia non scripsit illos Moyses. Gene. 9. colum. 1. D
Legis Moysi ablationem & euacuationem significat mors Saulis. Gen. 20. col. 3. G
Lex Moysi nos instruit in credendis amandis & sperandis, & generaliter in omni agibili. Gene. 28. col. 4. H
Legis datio fuit maximum, quod factum est in vete. testa. cum per illam veniretur Israel Deo, in populum peculiarem. Exod. to. 1. 14. colum. 3. K. colum. 4. F
Totam legem Moysi ad literam seruauit Christus vsque ad passionem, sicut obseruabant alij Iudęi. Exo. to. 1. 81. col. 1. C
Lex data est tertio die postquam fixa sunt castra in monte Sinai. Exod. to. 1. 160. col. 4. I
In lege Moysi erant quędam, quę partim in Deũ, & partim in proximum ordinabantur, & alia, quę totaliter in Deum, & alia totaliter in proximum ad primum pertinebant pręcepta decalogi, ad secũdum cęremonię. ad tertium pręcepta iudicialia Exo. to. 1. 147. col. 3. H
Lex Moysi non prohibebat omnia vitia. Exo. to. 1. 178. col 4 K
Quod lex vetus prohibuerit manum & animum probatur. Exo. to. 1. 182. col. 1. C
Lex vetus, quia data est ad faciendos homines amicos Dei: oportuit vt haberet pręcepta moralia ad faciendos homines bonos, quod pręsuppone batur ad amicitiam Dei. Exo. to. 1. 183. col. 4. E
Lex vetus occidebat non ex se, sed ex occasione, vt ait Augustinus in li. de Spiritu & litera Exo. to. 1. 184. col. 3. H
Lex vetus quare permiserit aliqua mala & nõ lex noua. Exo. to. 1. 204. col. 3. G
Cum lex illa, de qua Exo. 21. scilicet, si rixati fuerint viri &c. canonizetur ab Ecclesia, vt patet extra de iniurijs & damno dato. c. 1. quare non ponatur illa particula, si surrexerit & ambulauerit foras. Exo. to. 1. 217. col. 2. E
Legem illam, de qua Exo. 21. si quis per industriam occiderit proximum &c. quomodo sit canoniza ta ab Ecclesia, extra de homicidio ca. 1. Exo. to. 1. 217 col. 3. G
Lex Mosaica talionis, de qua Exo. 21. Oculum pro oculo &c. non debet intelligi, quòd mandauerit Deus fieri talionem, sed quòd ista deberẽt redigi

digi ad estimationem. Exod. to. 1. 221. col. 2. A
Lex Mosaica solum duo genera pœnarum inferebat, scilicet mortem, & flagellationē & in flagellatione non excedebatur numerus quadraginta flagellationum, vt patet Deuter. 25. Cęteræ autem pœnæ erant pecuniarię, &c. Exo. to. 1. 221. colum. 1. D
Lex talionis an aliter deberet adimpleri, vel ad æstimationem pecuniæ, vtrunque potest defendi absque præiudicio. Exo. to. primo. 221. colum. 3. F
In legibus iudicialibus, quæ ponuntur. Exo. 21. talis est ordo, ꝙ primo ponuntur leges magis pœnales, deinde minus, vsque ad fine. Exod. tomo. 1. 223. col. 2. D
Lex de animali cadenti in cisternam, de qua Exod. 21. reperitur canonizata ab Ecclesia extra de iniurijs & damno dato. c. 2. Exo. tom. 1. 226. col. 3. K col. 4. F
Doctrina legis vete. ad tria ordinabatur, primo ad cognitionē Christi promissi. secundo ad salutis consecutionem, per impletionem mandatorū. tertio ad cultum vnius Dei obseruandum. Mat. tom. 6. 188. col. 3. K
Lex vetus & noua sunt dissimiles in multis. Math. tom. 6. 189. col. 4. F
Legi Moysi habet lex Christi duo opposita. Math. tom. 6. 192. col. 3. G
Lex de vsuris apud Iudæos non fuit dispensatio: sed arctatio. Mat. to. 7. 45. col. 1. E
In legem Moysi non vetuit Deus omnia mala neq; permisit omnia bona, propter duo. Matth. to. 7. 45. col. 4. H
Illa lex, de qua Exo. 21. si bos alienus bouē alterius vulnerauerit, &c. non tenebat vniuersaliter, nisi quando bos mortuus & viuens essent æqualis valoris, dum vterque viueret &c. & ponuntur quatuor regulæ ad faciendum tectam diuisionem. Eod. tom. 1. 227. col. 1. C
Lex illa, de qua Exo. 21. Reddet bouē ꝓ boue &c. canonizata est ab Ecclesia, extra de iniurijs, & damno dato, capitu. tertio. Exod. to. 1. 228. colum. 1. B
Illa lex, de qua Exod. 22. Si effringens fur &c. canonizata est ab Ecclesia, extra de homicidio voluntario, vel casuali, & est tertia in ordine, & leges humanæ hoc idem sanciunt, vt patet. ff. ad legem Aquiliam, in l. itaque. §. penultimo. & ff. ad legem Corneliam, de Sicariis in l. furem. Exod. tom. 1. 230. col. 1. B
Lex vete. testam. de defloratione virginum obligauit in duobus temporibus, scilicet tempore vete. testamen. & tempore noui postquam Ecclesia illam valere decreuit. Exod. tom. primo. 236. colum. 2. C
In lege vete. quædam erant ex permissione, & quędam ex mandato: sed in quibus peccent illa nūc obseruando, & in quibus non. Matth. tomo 5. 102 col. 3. G
Lex de stuprationibus, non tenet vniuersaliter in omnibus personis in nouo testamento, sicut non tenebat in veteri Exo. to. 1. 237 col. 2. B
Gentilis agens contra legem Hebræorum, dato ēt quòd crederet Deum Hebræorum esse Deum verum, non peccat, & assignatur similitudo, secus tamen est de lege Euangelica, quæ omnes obligat, quia Christus voleit omnes ad eam obligari, Matth. 28. euntes per vniuersum mundū, &c. Exod to. 2. 101. col. 3. K
Lex data est die sexta mēsis tertij ab ęxitu de Aegypto in monte Sinai, & ipsa die stetit Moyses cū Deo in monte recipiens præcepta, quæ habentur Exo. 20. in fi. & 21. 22. & 23. & descēdit eadem die ad vesperum, & narrauit illa toti populo, quo consentiente, die sequenti, scilicet septima mensis tertij factis sacrificijs, & confirmato fœdere legis ascendit montem Sinai ad Deum, vbi stetit quadraginta dies: computādo ipsam diem septimam vsque ad diem decimam septimam mensis quarti, quo datæ fuerunt tabulæ Moysi, in quo ēt descendit Moyses de monte, & fregit illas. Exod. tom. 2. 130 col. 1. E
Lex Moysi si in præcipiendo bonum circa aliqua, excedit legem Christi. Mat. to. 7. 46. col. 4. F
Lex vetus continebat in se legem nouam velatam sub cortice literæ. Exo. to. 2. 184. col. 2. D
In omnibus legibus veteris testamenti, quæ connunt aliquam oblationem, & leges ęremonias, obligabatur conuersi sicut natura Iudæi, vt patet Leui. 24. in solis autem legibus, quæ concernebant aliquas dignitates, aduenæ non erant ęquales cum Iudæis ex natiuitate, vt patet Deut. 23. de Amonitis & Moabitis Leui. 176. col. 2. B
Legis veteris obligatio licet cessauerit in Christo, non tamen cessauit in Christi natiuitate, sed vel in morte eius, vel post Euangelij publicationem. Leui. 113. col. 3. F
Lex talionis non est simpliciter iusta, licet Pythagorici dicerent, quòd sic, vt refert Phylosophus. 5. Ethi. & probatur. Leui. 248 col. 1. D
Tota lex Mosaica fere data est monte Sinai. Leuit. 323 col. 1. C
Lex vetus permittens vsuram, libellum repudij, & purgationem zelotypiæ, faciebat ista licita, quæ alias essent mala, & peccatum, nec ideo isti sic facientes merebantur, non tamen peccabant, nec valet argumentum de legibus humanis permittentibus fornicationem simplicem, & quædam alia, quæ illicita sunt, quia leges humanæ rectæ ista non approbant, licet ea non puniunt: & dato, quòd permittant, non tamen sequitur quòd non sint peccatum. tomo primo. 66. columna 3. K
Iudæi non peccant mortaliter nunc, obseruando ea, quæ ex præcepto habebant facere alias, si sunt talia, quæ vbique faceret liceret: sicut abstinere a cibis discernendo eos, & obseruare sabbatum, & cœteras festiuitates, peccarent tamen mortaliter solum, quatenus ob amorem istorū, nolunt venire ad legem Christi: & hoc est verum nisi aliqua ex illis præceptis, inuenirentur expresse prohibita a Christo, vel ab Ecclesia: quia tunc peccarent obseruando illa. Matth. to. 5. 102. colum. 3. I
Lex Mosaica per obseruationem suam non inducebat directe aliquam vtilitatem, & tamen per violationem inducebat mortem. Nu. to. 1. 223. colum. 2. B
Lex vetus aliquando vocatur lex mortis, aliquando lex carnis, aliquando lex peccati, ad Ro. 7. Nu. to. 1. 223. col. 2. B
Lex vetus obseruata sub conditione sua, etiam sine merito deuotionis tollebat aduersitates pœnales, differens eas ad aliud tempus & dabat homini magnitudinem vitæ in tranquillitate, de hoc Leuit. 18. & ad Ro. 10. & Exo. 23. Num. to. 1. 223. col. 2. E
Lex vetus cessauit, quando cessauit status iudaicus, sin destructione Ierusalem per Romanos, nec obest, ꝙ lex vetus dicatur lex sempiterna multo ties

ties in ſacris literis, quia intelligitur, ꝙ eſſet dura tura quantum ſtatus iudaicus duraret. Nu. to. 1. 246. col. 4. H

Qui legem veterem cæremonialem ex contemptu omitteret adimplere, mundificando ſe ab immũditia corporali, ſi poſtea pẽniteret, poterat introire ſanctuarium, ſimiliter & exiſtens in peccato mortali, & tamen ſi ſolum corporaliter eſſet immundus, nõ poterat introire ſanctuarium, alioquin moreretur, quod videtur mirabile. Nume. to. 1. 270. col. 2. C

Inter legem veterem & nouam, hoc intereſt, quòd in lege veteri expreſſe promittuntur bona temporalia, & ſubticentur æterna, & in lege noua fit econtra, & aliquando in lege vete. promittũtur æterna, & in lege noua temporalia, ſed raro, ſcilicet Matth. 19. vbi dicitur, ꝙ qui aliquid propter Chriſtum in hoc mundo relinquit cẽtuplum recepturus eſſet in hoc mundo. Deuteronom. 9[illegible]. colum. 1. D

In lege veteri non fuerunt omnia mala prohibita, quia non erant in ea aliqua, in quibus homo ſe exercitans gratiam reciperet, ſicut ſunt ſacramẽta in lege noua, nec tantum Deus viſitabat corda hominum ſicut nunc viſitat, & poteſt concedi quod lex vetus fuerit iuſtiſſima, non abſolute, ſed reſpectiue, ſcilicet, reſpectu illius gentis, cui data erat. Deut. 126. col. 4. G

Inter legem veterem & euangelicam aſſignatur diſcrimen penes permiſſionem mali, & non permiſſionem. Deu. 126. col. 3. H. & col. 4. F

Lex vetus ex operibus ipſius nihil aliud erat, quam quædam diſpoſitio ad perfectiorem ſtatum vt. ſ. homines aſſuefierent in hac, ad poſtea recipiendum legem nouam, quæ non dirigit in aliquam aliam tanquam in ſtatu, perfectiorem, ſed immediate in vitam æternam. Deut. 127. col. 3. F

Lex vetus ſequitur conditionem legum humanarum in permittendo aliqua mala. Deutero. 127. col. 3. G

In lege Moyſi ſunt plura quam ſexcenta præcepta, ergo plures quã ſexcentę leges. Deu. 154. col. 3. D. erant ſexcenta tredecim præcepta. Ruth. 241. colum. 2. E

Omnes leges, quæ continentur in toto Exodo, & toto Leuitico vſque ad 27. cap. lib. Num. excluſiue de filiabus Salphaad, fuerunt datæ in monte Sinai, & omnes leges, quæ habentur a 27. cap. lib. Num. incluſiue, & in toto Deuteronom. datę fuerunt in valle contra Phanum Phegor. Deut. 54. col. 4. K. & 55. col. 1. A

Lex vetus finitur, in capite vigeſimo octauo libri, Deuter. 157. col. 1. D

Eccleſia nõ vetat Iudæis vti cæremonijs legis Moyſi, quamdiu nolunt redire ad legem Chriſti. Mat. to. 5. 102. col. 3. K

Inter legem Moyſi & legem Chriſti quid interſit vide. Matth. to. 5. 130. col. 1. A

Lex Moyſi non eſt neceſſaria ad habendum vitam æternam. Matth. to. 5. 129. col. 4. I

Quomodo lex Moyſi donabat vitam ęternam ſuis cultoribus. Matth. to. 5. 130. col. 1. E. col 2. A

In quo differant opera legis à ſacramentis. Matth. to. 5. 130. col. 2. A

Impletio legis Moyſi pertinebat ad Meſſiam. Matt. to. 5. 233. col. 2. B

Lex Moyſi, de ſuſpenſione & mãſione cadauerum in patibulo vſque ad veſperam: data fuit Iudæis tam pro ipſiſmet, ſi ſuſpẽſi eſſent, quam pro alijs non Iudæis, ſi a Iudæis eſſent ſuſpenſi, vt patet Deuter. 31. Ioſue. to. 1. 151. col. 4. I

In legis Moyſi confirmatione, non oblatum fuit ſacrificium pro peccato. Ioſue. to. 1. 154. col. 1. A

Lex Moyſi cum ſemel confirmata fuit in monte Sinai, quare fuerit poſtea confirmata in monte Hebal. Ioſue. 8. Ioſue to. 1. 153. col. 3. G

Tres erant ſpecies præceptorum vete. legis. Matth. to 6. 126. col. 3. I

Lex Moyſi cœpit obligare quo ad cæremonialia à tempore illo, quo quieuit terra Chanaan à prælijs, vt dicitur Ioſue 11. & ſpecialiter a tempore, quo totus populus congregatus tulit tabernaculum in Silo, & fixit ibi. Ioſue to. ſecundo. 52. colum. 2. A

Lex Moyſi contra homicidas à caſu erat nimis grauis ex duobus. Ioſue tomo ſecundo. 136. colum. 4. G

Lex de ſuſcitando ſemine, & lex permittens libellum repudij, & lex permittens vſuras, fuerunt prius apud gentes, quam apud Hebræos, Ruth. 239. col. 4. H

Duplex lex data eſt Iudæis a Deo. Matthæi. tom. 6. 129. col. 3. H

Leges vet. teſta. non complebant aliqua, legislationem Ruth. 272. col. 3. G

In veteri teſtamento, non dabatur lex hominibus ad hoc, quòd gignerent. Matthæi tomo. 6. 59. colum. 3. F.

Ex lege Moyſi nihil nunc obligat, niſi id, quod etiã ſi non poneretur obligaret, vt ſunt præcepta decalogi. 1. Reg. to. 1. 131. col. 4. F

Lex Moyſi erat lex timoris. 1. Regum. tomo 1. 198. colum. 4. G

In legibus iudicialibus ſiue foralibus Hebræorum nunquam imponebatur aliqua pœna, quæ pertineret ad ſacrificia, ſed omnes pertinebant ad intereſſe partis vel ad ius publicum. 1. Regum. to. 1. 193. col. 4. H

Lex Moyſi non fuit municipalis, ſed ſpecialis, nec opponuntur generale & municipale, ſed generale & ſpeciale. 1. Regum. tomo 2. 183. colu. 4. K. 184. col. 1. C

Lex Moyſi non excedit totaliter legem municipalem, ſed in aliquo exceditur. ab illa & c. 1. Regũ. to. 2. 184. col. 1. D

Lex vetus poteſt vocari perpetua multis modis. 1. Paralipom. 164. col. 2. G

A datione legis veteris vſque ad Chriſti natiuitatem, fuerunt anni mille quingenti quadraginta quinque. primo Paralipomenon. 164. colum. 2. E

Lex vetus ceſſauit in morte Chriſti, & per conſequens non obligabant tunc cæremonialia. 2. Paralipom. 47. col. 1. A

Quando lex data fuit, vix completi ſunt tunc dies quinquaginta ab exitu de Aegypto, quia fuerũt quadraginta octo dies, computando ipſum diem exitus de Aegypto, & diem dationis legis, quæ fuit tertia dies menſis tertij, & tunc data eſt lex die. 50. ab exitu de Aegypto, excludendo diem exitus, vel diem dationis legis. 2. Paralipom. 69. colum. 1. A

Lex vetus erat vere onus, quia magis erat oneroſa & obligatiua quã vtilis. ſecundo Paralipom. 24. col. 3. I

Vtilitas legis veteris erat domare per quandam ſubiectionem colla indomitorum virorum, vt ſic aſſuefierent ad legem perfecte libertatis, quando poſtea daretur. ſecundo Paralipomenon. 24. col. 3. K

De legibus,quas poſuerũt Philiſthini ſuper Iudęos. 2.Paralipo. 232.col.1.E
Lex Moyſi ordinabatur ad legem Chriſti, & ipſam procedit tanquam imperfectum perfectũ. Matt. to.1. 160.col.4.K. & 161.col.1.A
Lex Moyſi non eſt data, vt ſemper maneret,ſed ſolum vt diſponeret Iudæos ad legem Chriſti, ſicut imperfectum diſponit ad perfectum. Matth. to.1. 161.col.2.E
Per legis Moyſi exercitationem nouit Deus dare gratiam, quia non decuit gratiam præcedere Chriſtum.Ioann.1.Lex per Moyſem data eſt,gratia verò & veritas &c.Matth.tomo primo. 162. col.3.K
Lex Moyſi non prohibuit omnia mala, ſed aliqua permiſit,lex vero Chriſti omnia mala prohibuit. Matth. 162.col.3.K
Inter legem Moyſi & legem Chriſti aſſignantur diſcrimina quo ad perfectionem.Matth. to.1. 165.col.3.I.col.4.F
Lex Moyſi non debuit excludi niſi introducta lege Chriſti, ne daretur tempus medium, in quo neutra earum teneretur & obſeruaretur.Matt. to.1. 183.col.1.E
Legem Moyſi quare non inchoauerit Deus a beatitudinibus,ſicut nouam.Matth.2.tom.1. 70. colum.2.A
Chriſtus quomodo non venit ſoluere legem, ſed adimplere.Mat.to.2. 73.col.4.K.74.col.1.A
Legem Moyſi non venit Chriſtus deſtruere.Matth. to.2. 73.col.4.K
Lex vetus accipitur tripliciter, vnomodo pro toto contextu veteris teſtam. Aliomodo pro ſola lege Moyſi.Tertiomodo pro libro Deuteron. qui vocatur ſecunda lex, & propriè dicitur lex Moyſi.Matth.to.2. 74.colum.4.G
Aliquas leges iudiciales veteris teſta.ſeruamus nũc, vt habetur de iniuri. & damno dato, & extrà, de furtis,& extrà,de adulterijs,quæ habentur Exod. 21. & 22.non tamen obſeruamus illas tanquam datas Iudæis. Nam iam omnia illa ceſſauerunt, ſed tanquam de nouo inſtitutas ab Eccleſia,quaſi vtiles noſtræ politiæ. Mat.tom.2.75.colum.3.H. 78.col.1.B. 79.col.4.F
Ad adimplendum legem, quomodo Chriſtus dicatur veniſſe.Matth.to.2. 76.col.4 K
Lex Moyſi non fuit ſoluta quantum ad promiſſa, ſed quantum ad obſeruationem &c.Matth. to.2. 77.colum.2.A
Lex Moyſi non fuit proprie ſoluta per Apoſtolos & Eccleſiam,ſed ſolum per Chriſtum.Matt.to.2. 78.col.1.D.col.2.A
Lex Moyſi per ſeipſam ſoluta eſt & ceſſauit.Matth. to.2. 78.col.2.G
Lex diuina intendit homines Dei amicns cõſtituere.Exo.to.1. 183.col.3.I
Legem Moyſi ſoluerunt Apoſtoli & tota Eccleſia in concilio congregati.Actu.5.Matthæum.to.2. 78.col.4.H
De ſolutione legis Moyſi ponitur epilogus.Matth. to.2. 78.col.4.I
In ſolutione legis Moyſi Chriſtus fecit tanquam legislator,& Eccleſia tanquam iudex, Paulus vero tanquam oſtendens ſeipſum iudicem.Matt.to.2. 79.colum.1.B.
Conueniens fuit legem Moyſi ceſſare propter multa.primo, propter ſuam imperfectionem.ſecundo quia mala quædam continebat.tertio quia ex ſeipſa importabat, quòd aliquando eſſet ceſſatura. quarto quia ſi lex Moyſi ſeruaretur implicaret in ſe quandam repugnantiã.quinto quia nunquam debet quis ſe implicare rebus inutilibus. Tempore tamen ſuo conueniens fuit illam ſeruari.primo propter ſignificationem.ſecũdo quia Iudæi implicari ſe debebãt aliquibus ritibus cultus diuini.Matth to.2. 79.col.1.D.col.2.A
In lege Moyſi erant triplicita præcepta. ſ.moralia, iudicialia,& cæremonialia,moralia tamen nunquam,ceſſauerunt in lege Chriſti.Matth.tom.2. 79.col.4.F. Matto.6. 126.col.3.I
Lex Moyſi erat imperfecta & tanquam pedagogus regens paruulos per timorem, lex vero Chriſti comparatur viris plenæ ætatis.Matth.tom.2. 79. colum.1.E
Circa adimplerionem legis & prophetarũ per Chriſtum,recitatur opinio Nicolai,qui quamuis bene dicat,nihil tamẽ ad ptopoſitum literæ,nec ad intentionem Chriſti.Mat.5.Sed dicendum,ꝙ Chriſtũ adimplere legem poteſt capi dupliciter vnomodo ſic, vt.ſ. faceret quod per eã iubetur, aliomodo exhibendo quod in ea promittitur, & ſecundum hoc ſoluere legem eſt illam deſtruere,& illud.Mat.5.ſ.non veni ſoluere &c. intelligitur.i. euacuare quo ad promiſſa in lege,quod eſt præcipuum in lege illa.ſ.adimplere, cum ipſe fuerit totum bonum, quod in illa promittebatur, impleuit legem veniendo, prædicãdo & patiendo &c. Accipiendo tamen legem, quantum ad id,quod iubet impletur lex cum ei obeditur, & ſoluitur quando contra eam aliquid fit, & hoc modo nõ dixit Chriſtus,quòd venit ad adimplendum legẽ, licet eã Chriſtus ſic aliqualiter adimpleuerit ad literam ſicut Iudæi &c.Mat.to.2. 80.col.3.H
Lex quandoque cogitationes panit.Exo.to.1. 177. colum.4.F
Illud dictum quòd lex Moyſi prohibebat manũ nõ animum,lex vero Chriſti vtrunque,Auguſtinus tripliciter exponit, vnomodo ꝙ lex Moyſi prohibebat manum generaliter, animam tamen nõ cohibebat niſi in moralibus, ſed non in cęremonialibus. Secũdomodo quòd illud dictum intelligitur de generali prohibitione. Et quia in Euangelio prohibetur generaliter omnis concupiſcẽtia rei illicitæ, in lege vero Moyſi ſolum concupiſcentia vxoris alienæ & rei poſſeſſæ, ſed nõ cõcupiſcentia aliarum rerum.Tertiomodo ꝙ hoc ſit dictum ſecundum prauũ intellectum Iudæorum &c.ſicut dicebant ꝙ odio habẽdus eſſet inimicus & amicus diligendus,& hoc nunquã Deus præcepit Iudæis,ſed potius vetuit. Et iſta expoſitio videtur melior, qua duæ præcedentes licet illæ poſſint defendi. Matth.tomo.2. 137.col.4.K. 138.colu.1 A. Sanctus Thomas exponit aliter.3. Senten.diſt.40.artic.2.diſtin. quòd lex vetus prohibebat manum & animum generaliter, & tamẽ ſolam manum cohibebat,& comprimebat.Lex autem Chriſti manum, & animum cohibet,& prohibet. Prohibere eſt vetare,vel diſſuadere cũ autoritate. Cohibere eſt pęnam apponere pro tranſgreſſione mandati, ibidem,138.colum.2.A. Aliter poteſt exponi ſic, quòd lex vetus proprie ſumpta nec prohibebat,nec cohibebat animum, ſed ſolam manum,lex vero Chriſti,& manum,& animum,ſimul & prohibet,& cohibet. Nam lex Moyſi proprie ſumpta includit ſolum præcepta cæremonialia,& iudicialia:in quibus ſola manus prohibebatur, & nõ animus ſine actu exteriore. Lex autem Chriſti proprie dicta cohibet manum & animum.Matthæi. tomo ſecundo. 138. colum.2.D

Chri-

Christus in aliquibus seruabat veterem legem,& in aliquibus non.Matth.to.3. 136 col.3.G
Lex Moysi non vetabat Iudæorum mãducare cum aliquo homine nisi ille esset Gentilis. Exo 34.vel cum immundo tali immunditia,quòd non liceret ad eum accedere &c.Nu.5.Matth.to.3. 194. colum.2.D
Nunquam Christus prædicauit aliquid pertinẽs ad legẽ Moysi, nec Apostoli eius,licet ipsam obseruauerint.Matth.to.3. 236.col.4.H
Quid inter sit inter legem veterem,& nouam.Mat. to.3. 290.col.1.E.& col.2.A
In lege Moysi non promittebantur bona tempora lia tanquam præmium,sed tanquam quædam incitatiua ad obseruandum eam &c.Mat.to.3.291. colum.1.A
De legis Moysi,& de legis Christi difficultate. Mat. to.3. 291.col.1.E.& col.2.A
Lex vetus obseruata, quantum ad virtutem obseruantium eam, erat absolute difficilior, & onerosior,quam lex noua propter duo &c.Matth.to.3. 291.col.2.D
In lege Moysi dicebantur aduenæ ipsi Gentiles, qui sponte recipiebant Circuncisionem &c. Et omnes posteri eorum tenebantur ad illam obseruationem.Mat.to.7. 250.col.1.E
Ad legem Moysi non tenebantur Gentiles.Matth. to.7. 264.col.2.C
De lege vete. quo ad sacrificia de animalibus.Matt. to.7. 286.col.1.B
Rerum,quæ in lege Moysi erant,quædam erant ex permissione, & quædam ex mãdato.Exemplum primi, vt dare ad vsuram extraneis &c. prosequi vindictam.Exemplum secundi, vt celebrare festi uitates, facere certa sacrificia, & huiusmodi. In primis nunc peccant Iudæi,quia erant contra legem naturæ. Et solum erant licita Iudæis ex dispensatiua permissione, cessante autem statu legis,cessauit omnis dispensatio,quæ ibi erat.Et ita remanent illicita ea,quę sine dispensatione erant illicita. De secundis verò distinguendum est, qa quædam sunt, quæ obseruando etiam peccant, vt facere sacrificia, quia illa requirebant vnum locum determinatum in terra Chanaan.Deuter. 12.& Leui.17.Si autem sint, quæ vbique facere liceret, vt abstinere à cibis discernendo eos, & obseruare Sabbathum &c dicendũ, quòd non peccant mortaliter in quolibet actu,non quasi actus sit secundũ se malus, sed solum quatenus ob amorem istorum nolunt venire ad fidem Christi,quę vera est. Et hoc est verum,nisi aliqua de illis prę ceptis inuenirentur expresse prohibita Iudæis à Christo, vel ab Ecclesia: quia tunc peccarent seruando illa. Si autem Ecclesia vetaret Iudæis expresse ab aliqua obseruatione legis, vel sabbathi, vel calendarum, peccarent Iudæi contra faciendo.Ecclesia tamen licet suadeat Iudæis redire ad fidem Christi, non vetat eis seruare cæremonias legis Moysi,quandiu redire nolunt.Et ponuntur exempla in Iudæis contrahentibus in gradu secũ do consanguinitatis,&c.Matt.to.5. 102.col.3.G
Lex Moysi propriè sumpta, prout consistit in ceremonialibus, & iudicialibus, non conferebat vitã æternam,sed solum temporalia ex opere operato,secus tamen ex opere operante. f.si quis illa ex charitate obseruaret, quia tamen simpliciter loquendo legis obseruatio non dicit nisi opus, & non intentionem operantis, verum est quòd lex Moysi non dabat vitam æternam sed bona temporalia. Et in hoc differunt sacramenta nouæ legis ab operationibus legis Moysi.Matthæ.tom.5. 130.col.1.E.& col.2.A
Lex Moysi nec fuit vnquam meritoria vitæ ætetnæ, nec fuit etiam necessaria ad vitam æternam. Matt.to.5. 130.col.3.F
Lex Moysi non solet facere mentionem de filijs cõ cubinarum &c.Matt.to.6. 54.col.4.G
A datione legis Moysi vsque ad natiuitatem Christi secundum vnam computationem fluxerunt mille quingenti quadraginta quinque anni, sed secũdum aliam verificatam,non nisi mille quingenti decem.Matt.to.6. 85.col.2.B
Lex vetus vna est legislatio,& dicitur vna secũdum ordinem ad vnum finem,& continet diuersa prę cepta secundum distinctionem eorum,quæ sunt in finem.Matth.to.6. 126.col.2.E
Lex vetus accipitur tripliciter.Matt.to.6. 130. colum.3.G
Legis veteris doctrina ad tria extendebatur. primo ad cognitionem Christi in veteri lege promisi.secundo ad salutis consecutionem per adimpletionem mãdatorum. tertio ad cultum vnius dei obseruandum.Mat.to.6. 188.col.3.K
Aliqua sunt in lege veteri, quæ nunc obseruamus, non quia in tali lege instituta sunt, sed quia illa de nouo instituit ecclesia.Matt.to.6. 236.col.4.F
Eruditio in his, quæ sunt veteris legis, vtilis est nobis valde, non ad sequendum illas cęremonias, sed ad conuincendos Iudæos ex suis scripturis,& ad ostendendum Iesum R.N.esse Christum promissum in lege.Mat.to.6. 246.col.2.D
In lege vete.fuit dispẽsatio quo ad aliqua f.de libello repudij,de occisione inimicorum propria manu & absque hoc quòd apparerent eos esse mortis. Et tamen neutrum istorum licitum est in nouo testamento: & ita datæ sunt Iudæis quædam leges ad duritiam cordis &c.Mat.to.7.45.co.2.A
Data est lex Iudæis, vt esset medium aliquod inter habitudinem Gentilium, & legem Christi &cet. Matt.to.7. 46.col.3.F
Lex Moysi non fuit data nisi Iudæis de genere Iacob.Et durauit vsque ad legem Christi plene publicatam.Matt.to.7. 250.col.2.E
Ad legem Iudæorum non tenebantur gentiles, etiam credentes Deum Iudæorum esse verum Deum. Matthæ.tom.septimo. 296. colum.4.H
In lege Moysi multa erant scripta, quæ non erant de lege Moysi.Matthę.tomo septimo. 298. colum.1.E
Totam legem Moysi obseruauit Christus in tota vita sua, vt lex noua inciperet per mortem suam. Defens. 11.col.4.K
Lex Moysi quantum ad cæremonias vocatur onus. Defen. 12.col.1.A
Lex,quæ data est Iudæis, debuit esse talis quòd esset media inter purum malum, scilicet, inter gentiũ conuersationem in sacrificijs deorum suorum, &cet. & inter purum bonum, cuiusmodi est lex euangelica.Defen. 31.colum. secunda. B
Inter legem veterem & nouam multiplex assignatur differentia.Defen. 31.column. tertia.F.
Quare in lege vete. multa permittantur, quæ erant simpliciter mala, vt vsura, libellns repudij, occisio inimicorum innocentium. Defen. 31. colum.4.H
In lege veteri quare fuerit multitudo tanta contaminationum legalium, & purificationum, & discretio

ſcretio ciborum, & non in noua lege. Defenſo. 32.colum.2.D

In vete. lege quare Deus dederit leges forales pertinentes ad communicationem humanam, & nō in nouo teſtamento. Defen. 32.col.4.H

Quare in lege vete. oportuit eſſe multos prophetas, & multos modos conſulendi Deum, ſed non in noua. Defenſo. 33.col.1.C

Inter legem Moyſi & Euangelium differentia breuis eſt amor & timor. Exod. to.1. 161.col.4.I

Legem veterem, quæ data eſt Iudæis, prius fuiſſe data tam Amonitis, Moabitis atque Iſmahelitis dicūt quidam imperiti Iudæorum: ſed quia ipſi ex quibuſdam cauſis friuolis & ſuperſtitioſis ſuſcipere noluerunt, & ideo illam Deus tradidit Iudæis in monte Sinai, qui libentius ſuſceperunt. Parado. 22.colum.3.K

Lex vetus extincta eſt in morte Chriſti, ita vt circūciſio, & cęremonialia, exinanita ſint quo ad obligationē &c. Nō tamen fuerunt mortifera voſq; ad ſufficientem promulgationem Euangelij. Paradox. 103.col.3.G

Lex Moyſi tam diu vires habuit efficiendi, non tamen obligandi, quamdiu lex euangelica toto orbi fuit plene promulgata & diulgata, & obligare cæpit. Parado. 117.col.2.A

Quāuis Deus recte poſuerit veteris legis præcepta iudicialia, nulla tamen politia obligabatur recipere oīa illa, nec debuit. De Opti. poli. 4. col. 4. G

Multas leges iudiciales vete. teſta. Eccleſia canonizauit de nouo eas inſtituēs &c. Opti. pol. 4. col. 4. I

Nam Eccleſia non eas ſic recepit tanquam eis ſe obligatam crederet, ſed quia placuit eas ſtatuere, aſſentiendo aliquibus earum, quia recte poſitæ erant &c. De Opti. poli. 5. col. 1. B

Leges iudiciales legis Moyſi non ſunt ideo omnibus bonæ, quia non omnes &c. ſunt diſpòſiti ſicut erant Iudæi. De Opt. poli. 5. col. 1. C

Lex noua Chriſti.

Inter Euangelium & legem Moyſi differentia breuis eſt amor & timor. Exod. tom. 1. 161. colum. 4. I

Lex euāgelica omnes gentes obligat, quia Chriſtus voluit omnes ad illam obligare. Exod. to. 2. 101. col. 4. H. 1. Regum to. 1. 96. col. 1. C

In lege noua quare nō oportuit tot cæremonias eſſe ſicut in vete. Leuit. 94. col. 4. H

Lex noua dicitur æterna, quia non ſuccedet ei alia lex, & iſto modo non poteſt lex vetus dici æterna. Leui. 263. col. 4. G

Lex Chriſti appellaī gratia. Mat. to. 6. 245. col. 2. C

Lex noua quare dicatur lex perfectionis, & lex vetus, lex imperfectionis. Nu. to. 1. 75. col. 4. H

Lex Chriſti vetat omnia vitia. Mat. to. 6. 266. co. 3. K

Inter legem nouam & veterem hoc intereſt, q̄ in lege vete. expręſſe promittuntur bona temporalia & ſubticētur æterna: in noua vero expræſſe ęterna, & ſubticentur temporali: Et aliquando in lege vere. promittūtur æterna, & in lege noua promittuntur temporalia, ſed hoc raro contingit, ſcilicet, Math. 19. vbi dicitur q̄ qui aliquid in hoc mundo propter Chriſtum reliquit cētuplum recepturus eſſet in hoc mundo &c. Deut. 90. colū. 1. D col. 2. F

In lege Chriſti licite celebrantur ſecundæ nuptiæ. Math. to. 5. 96. col. 1. C

Lex euangelica eſt generalis per omnem modum, ſcilicet, reſpectu locorum temporum & ſubditorum: lex vero Moſaica non obligabat omnem hominem, nec in omni tempore &c. 1. Reg. to. 148. col. 1. C

Inter legem Chriſti & legem Moyſi quid inter ſit. Math. to. 5. 130. col. 2. A

Lex euangelica eſſet introducta etiam ſi Iudæi non peccaſſent. 3. Reg. 82. col. 2. E

Iudæis legem Chriſti ſuſcepturis a principio fuit neceſſaria aliqua diſpoſitio præcedens, & hæc facta eſt per legem Moyſi, & per præcepta Ioannis Baptiſtæ. pro Gentibus vero non fuit neceſſaria aliqua lex, nec aliqua diſpoſitio præcedens, & ratio diuerſitatis eſt, quia Iudæi debebant recipere lege Chriſti ante mortem eius, Gentiles vero poſt mortem &c. Et probatur hoc. Matth. tomo. 1. 162. col. 4. G

Lex Chriſti & lex vetus ſunt diſſimiles in multis. Mat. to. 6. 189. col. 4. F

Legem Chriſti ſuſcipientibus ante morte; eius, nō dabatur gratia, ita vt non indigerent aliquo diſpoſitiuo. Dabatur tamē gratia baptizatis baptiſmo Chriſti, ſcilicet, gratia remiſſionis peccatorū, ſed non dabatur ad plenitudinem gratia Spiritus Sancti, & ad oſtenſionem ſignorum, & confirmationem eorum, qui baptizabantur, nec ſequebatur aliqua perfectio, nec diſpoſitio hominis ad perfectionē: quia hoc erat in lege Moyſi per circunciſionem, & tamen lex Moyſi non faciebat perfectionem aliquam: neminem enim ad perfectum deduxit lex ad Heb. 7. imo nec diſponebat ſufficienter ad perfectionē. Mat. to. 1. 163. col. 2. D

Lex Chriſti bona eſt & quietiſſima, licet omne malum vetet, neque damnauit leges politicas iubēs eas tolli, ſed permiſit eas quaſi pertinentes ad alterum corum, ſingulis tamen hominibus, quatenus in eam tendunt, impoſuit ab omni malo abſtinere &c. Math. to. 2. 93. col. 2. A

Lex Chriſti differt a lege Moyſi in immutabilitate, quia licet lex Moyſi non fuerit diſpēſabilis, quia erat lex Dei, fuit tamen mutabilis. Similiter lex Chriſti eſt vniuerſalis, & eſt de bono ſimpliciter, quod eſt neceſſarium ad ſalutem. Math. tomo. 3. 89. col. 3. I

Lex Chriſti quare dicatur iugum. Matth. tomo. 3. 289. col. 4 H

Lex noua excellit veterem, quia lex vetus ſola temporalia promittebat expræſſe, ſcilicet, lex noua promittit æterna & temporalia, æterna tanquā principaliter promiſſa &c. Mat. to. 3. 290. colum. 1. E. col. 2. F

Lex noua facilior eſt ad tollerandum quam lex vetus. Mat. to. 3. 291. col. 1. D

In lege Chriſti ſola præcepta iuris naturæ continētur includens ea breuiter in pręcepto de dilectione Dei & proximi, & tamen quantum ad explicationem iſtorum præceptorum iuris naturalis videtur eſſe magna difficultas legis nouæ ſupra veterem. Mat. 5. Mat. to. 3. 291. col. 2. A

Lex noua addidit ſupra veterem conſilia, nec tamē propter hoc difficilior eſt, quia ad illa non cogit, addit tamen explicationem iuris naturalis, quod in vete. lege non erat declaratum. Mat. tomo. 3. 291. col. 3. G

Conſilia legis Chriſti neminem obligant niſi volētem ſe obligare. Mat. to. 3. 291. col. 3. I

Lex Chriſti via eſt ſtricta propter pręceptorum difficultatem, & nòn ideo quia Chriſtus in lege ſua introduxerit aliquas nouas diffieultates, quia nulla præcepta poſuit vltra ea, quæ erant de iure naturali, ſed illa declarauit quantum ad aliqua, quę erant obſcura, vel potius per prauam conſuetudinem obſcurata. Et ſic ius naturale ſi plene obſer-

ſeruandum eſt multas habet difficultates, vt probatur. Mat. to. 3. 127. col. 2. C
Lex Chriſti dicitur leuis non ſimpliciter, ſed propter duo. ſ. propter conſiderationem pręmij, & propter adiutorium ad operandum. Matth. to. 3. 127. col. 3. G
Lex Chriſti nullum bonum vel honeſtum impedit. Mat. to. 4. 125. col. 1. B
Lex Chriſti obligat omnes homines ad tenendum eam, & qui illam noluerit tenere, ſemper eſt in peccato mortali: & tamen non eſt neceſſe, quòd quandocunque infidelis aliquis agit contra præceptum aliquod legis Chriſti, peccet mortaliter, ſicut fidelis per inobedientiam. Infidelis tamen, cum non ſuſcepit legem Chriſti, non poteſt dici inobediens ad illam, quantum ad ſingula manda ta eius, ſed ſolum quantum ad vnum, ſ. de illam ſuſcipiendo, quia iuſſit, vt omnes homines illam ſuſciperent ſub pœna dānationis ęternæ. Marci. 16. Mat. to. 5. 88. col. 1. B
Lex Chriſti duo habet oppoſita legi Ioyſi. Matth. to. 7. 192. col. 2. A
Nulla lex ante legem Chriſti vetuit totaliter omnia, quæ erant contra ius naturale, eo quòd nulla ordinauit perfecte rationem, niſi lex Chriſti prohibens omnia mala: cæteræ autem leges aliqua mala permiſerunt, in quo cōtra ius naturale faciunt. Neque debuit eſſe aliqua lex humana aut diuina ante legem Chriſti, quæ omnia mala prohiberet, eo quòd nullum dabat ſufficiens remedium ad vitanda omnia peccata. ſ. gratiæ plenitudinem, quæ datur in lege Chriſti. Matt. to. 5. 93. col. 3. K
Quæ ſint legis Chriſti iudicialia. Matt. to. 6. 126. col. 2. A. Similiter quæ ſint præcepta cæremonialia. ibidem.
Lex Chriſti durabit vſque ad finem ſeculi, quia illi alia non ſucceder, & ideo ſicut eſt ignotus finis ſęculi, ita & finis legis Chriſti, & dies vniuerſalis reſurrectionis. Mat. to. 6. 84. col. 4. I
Legem ponebat Chriſtus alijs, ſed non ſibi. Matth. to. 4. 100. col. 4. K. 101. col. 1. A
In lege Chriſti nulla ſunt præcepta ceremonialia, neque iudicialia, & quare talia ſic dicantur. Mat. to. 6. 126. col. 4. K. 127. col. 1. A
Papa non poteſt variare aliquam legē Chriſti: neq; diſpenſare circa eam. Matt. to. 6. 210. col. 4. G
Lex Chriſti non proprie vocatur lex, ſed aliquid melius. ſ. gratia & Euangelium. Matth. to. 6. 245. colum. 2. C.
Lex Chriſti vetat omnia vitia. Mat. 6. 266. col. 3. K
Nulla lex debuit auferre omnia, quæ erant contra ius naturæ, niſi lex Chriſti. Mat. to. 5. 93. col. 3. R
In lege Chriſti non ſolum obſeruantur omnia præcepta prima legis naturæ, ſed etiam ſecunda, & ideo tollitur pluralitas vxorum, tollitur repudium, tolluntur matrimonia in gradibus cognationum, tolluntur vſuræ, tollitur perſecutio inimicorum &c. Mat. to. 7. 46. ool. 3. H
Lex Chriſti licet habeat omnem puritatem ad vetandum omne malum, quod non vetat lex Moyſi, tamen in præcipiendo bonum lex Moyſi excedit Chriſti legem, circa quæ iubet mutuare pauperibus omnia neceſſaria eis, Deute. 15. Et poſtea in anno ſeptimo de obligabuntur ab obligatione reddendi. Similiter & de venditione poſſeſſionum &c. Leui. 25. Et de venditione hominum in ſeruos, cuius aſſignat ratio. Mat. to. 7. 46. col. 4. F
Lex noua melius ordinata eſt quā lex vetus, vt probatur in Defen. 31. col. 1. E. col. 2. A
Lex noua debebat eſſe lex perfecta, qa gratia Chriſti ſupplet diſpoſitionem Gentiliū. Defen. 34. col. 3. F. Nec fuit cōueniens, quòd talis gratia daretur cum lege Moyſi. Et gratia, quæ dabatur in lege vete. non erat exoperibus legis, ſed magis ex fide implicita, vel explicita ſaluatoris, vel mediatoris, per quem erat futura &c. Defen. 34. col. 4. F
Nullomodo in legæ Chriſti ſunt vſuræ licitæ. Mat. to. 7. 45. col. 1. E
Sola lex Chriſti correxit vitam humanam vſq; ad vnguem. Defenſo. 35. col. 2. D
Licet lex euangelica vitet omnia vitia, principes tamen Chriſtiani, vel legum executores non debēt punire omnia vitia in fauorem legis Chriſti, & ſi ad hoc conarentur, peccarent, tv probatur in Defen. 35. col. 4. I
Prælati non ſunt executores legis Chriſti ad puniēdum omnia vitia contra legem Chriſti commiſſa, vt probatur in Defen. 36. col. 1. A
Legis Chriſti executor principalis & directus ī hoc mundo in foro pœnitentiæ eſt ſacerdos, executor in futuro ſęculo eſt ſabſidiarius. in Defen. 37. col. 2. B
Chriſtus nō dedit leges perſonales, nec locales, nec temporales, ſed omnino generales duraturas in omne tempus, comprehendentes omnē ſexum, ætatem, & ſtatum hominum ratione vtentium, & hoc eſt vnum in quo legislatio Chriſti differt a legislatione vete. teſtamenti, & ab omnibus alijs legislationibus. Defen. 39 col. 1. C
Lex euāgelica poſt eius perfectam publicationem vſque ad finem mundi omnes obligat ad ſui cuſtodiam. in Parado. 104. col. 2. D
Inter legem euangelicam & veterem, quid inter ſit quo ad obligationē, vide Paradoxa. 104. col. 2. A
Lex euangelica data eſt in præceptis vniuerſalibus, quæ non determinantur magis ad modum viuēdi vnius gentis quam alterius: & ideo omnibus conuenire queunt. in Parado. 104. colum. 2. C
Cum lex euangelica cœpit obligare, tunc lex vetus nullas habuit vires efficiendi, nec obligādi. in Parado. 117. col. 2. A. & ſic dicendum eſt, quòd nunc nemo ſine lege Chriſti ſaluatur. Matth. to 3. 234. colum. 2. D
Sola lex euaugelica eſt perfectiſſima prohibens omne malum. Si tamen illa daretur alicui polliciæ, peſſima eſſet, in de Opti. poli. 4. col. 3. K
Legale: Legalia ſunt, vt dicit Ariſtoetles. 5. Ethi. illa, in quibus nihil differt ſic vel aliter eſſe, antea quam ponantur &c. Leu. 178. col. 3. K. Deut. 25. col. 1. C
Legalia non obligare poteſt mortem Chriſti firmiter credit Apoſtolus, nolebat tamen hoc prędicare, ne aliquos ad peccandū induceret agendo cōtra conſcientiam. Deut. 80. col. 1. D
Multa legalia fuerunt ſtatuta in lege vete. quæ ceſſauerunt, ſed poſtea videns Eccleſia illa nobis conuenire, ſtatuit illa ſeruari deberi, ſed non obligāt quatenus a Deo fuerunt ſtatuta, ſed inquantum illa de nouo ſtatuit Eccleſia, vt patet extra de homici. capi ſi quis per induſtriam, & de adulterinis coniugijs, cap. ſi ſeduxerit, & de furtis cap. qui furatur, & de iniurijs & damno dato, cap. ſi rixati, & cap. ſi quis foderit, & cap. ſi vos aliena, & cap. ſi læſerit, & c. ſi aggreſſus. Quæ omnia habentur Exo. 21. & 22. & multa huiuſmodi de mandatis iudicialibus vete. teſt. ſunt in decretis canonizata per nouam inſtitutionē. Sic eſt de prohibitione graduum ad contrahendum, quos propter honeſtatem

tem statuit de nouo obseruari,& non solum hos sed addidit alios &c.1.Reg.to.1.131.col.4.K.132. col.1.A

Legislatio. Inter omnes legislationes siue humanas siue diuinas sola lex Christi noui testamenti est lex secundum se bona & simpliciter,quia nullum malum permittit, vt patet discurrendo per totam.Exo.tom 1.204. col.3.G

Deus in principio cuiuslibet legislationis quare punit grauissime peccata,potius quã postea,4. Reg. 59.col.2.A

Quælibet legislatio vnum præceptũ habet & multa.Mat.to.6. 126.col.2.B

Legislator. Legislatoris intentio & non verba legis debent seruari, vt patet. ff.de legibus,in l.non dubium, & extra de reg. iuris in sexto ĩ vltima regula.Exo to.1.187. col.1.B

Legislator non debet dare leges simpliciter bonas, sed leges bonas tali populo, exemplo medicorũ cibum dantium,& exemplo educantium pueros teneros.Exo.to.1. 204.col.2.E.col.3.F

Legislatores,in ferendis legibus, debent tenere ordinem naturæ,Exo.to.2. 2.col.1.A

Legislatores,vt leges,quas condebant, haberent auctoritatem,fingebãt se illas adijs accepisse,sic Numa Pompilius secundus rex Romanorum post Romulum, fecit, dicens cum Nympha Aegeria se ꝙpe locutum, & cum dijs nocturnis collocutionibus assistere dixit &cet. Sic Licurgus ab Apolline leges accepisse dixit.Exo. tom. 2.23. col.2.C

Ea,quæ a legislatore volita sunt,interdum obtinẽt legis firmitatem,vt habetur.ff.de constitu. princ. leg.1.Leuiti. 61.col.2.A

Legislatoris intentio est ciues efficere bonos, & legum obauditores.1.Ethi.Leuiti. 206.col.4.I

Aliqui legislatores volentes captiuare semper multitudinem ciuitatis,dederũt legem, quod nemo vẽdere posset &c.ne possessiones ciuitatis ad paucos diuites deuenirent &c.Leui. 297.col.3.F

Nullus homo legislator potuit vnquã facere perfectam legislationem.Nu.to.1. 100.col.3.F

Legislator vel rex licet possit dispensare in iure, in quantum vertitur in præiudicium ipsius iuris.s.ꝙ lex in seipsa non penitus obseruetur,quia qui potest legem totaliter abrogare,potest in ea dispensare contra ius partis;non tamen potest dispensare,quòd alicui non soluantur debita,ipso inuito, nec prorrogare terminum ad soluẽdum. 1. Reg. to.2. 95.col.2.B

Intentio legislatoris,in statuendis ligibus non solum est,vt opus fiat,sed etiam,vt taliter fiat, qualiter virtuosus facit.Mat.to.5. 149.col.2.E

Duplex est legislatoris voluntas in condendis legibus.Mat.to.5. 150.col.1.A

Legislator intendit potius amicitiam ciuium quã bonitate.Mat.to.6. 126.col.4.K

Legislatores aliquando appellantur sacerdotes propter leges sacras &c.vt patet. ff. de iustitia & iure l.1.1.Reg.to.2. 178.col.4.K

Quando aliquis legislator aliquã legẽ intendit tollere,hoc facit ꝑp vnum de duobus vel quia illius legis legislatorem oderit, vel quia fuerit male posita.Matheum.to.2. 73.col.4.K 74.col.1.A

Legislator magis procurat,vt ciues sint amici, quã ꝙ sint iusti.8.Ethi.Mat.to.6. 126.col.3.F

Legislator tenetur legem,quam condidit,obseruare,ex quadam naturali æquitate. Et peccat si contra eam agat sine causa.extra de constitu.cap.om nes isti.Mat.to.6. 172.col.3.K.col 4.F

Legislatores politici intromittunt se aliquando,cõdere leges circa cultam diuinum: id tamen non faciunt quatenus cultus Dei, vel latria sit virtus quædã vel naturale debitũ Deo propter diuinã excellentiam,vel ꝑp bona susceptа,sed quatenus Deum colere sit vtile reipublicæ.& pernicioſum valde non colere. Et statuendo,ꝙ Deus colatur propter vtilitatem reipub. rectissimè facit; quia non spectat ad legislatorem aliter de cultu Dei ordinare. Defen. 35.col.3.H

Legislator nõ debet ponere legẽ, quæ optima est secundũ se,quia sicut se habet politia ita se debent habere leges &c.De Optima poli. 4.col.3.G

Quomodo legislator debeat punire peccata in prin ci.4.Reg. 59.col.2.A

Legista. Legistæ illud tantũ appellant naturale,quod a natura cõmuni prouenit. Et,quod ex determinatione rõnis est, dicunt ciuile.sed corrupto nomine definiunt. Nam si aliqua regula est dictata, à recta ratione, de qua refert vtrum sit,vel aliter sit,quantũcunque concernat priuatã vtilitatem alicuius loci vel personæ,tale de iure nuturali est.Leui. 330.col.1.B

Lia. Liam teneros oculos habuisse dicitur Gen. 29.Ex continuo fletu,vt dicunt Iudæi, quia timebat,ꝙ Esau filio Rebecæ traderetur &c. sed hoc valde ridiculũ est.vt ꝑbatur.Gen.314.col.4.I

Lia peccauit mortaliter consentiendo introire ad Iacob,quia sciebat se voluntarie stuprum pati,& pellicem sororis fieri,& dare Iacob causam adulterij.Nec sufficiebat ad hoc patris iussio,euia quãdo actus est totaliter illicitus,qui nullomodo obediendo potest fieri licitus, obediendum non est. Gen. 321.col.2.C

Liam accepit Iacob in vxorem ex pietate,ne illusa maneret, perdita virginitate, & innupta. Gene. 317.columna.3.H

Lia per solam copulam carnalem cum Iacob, non fuit facta vxor eius,quia solus mutuus consensus est qui causat matrimoniũ,copula vero sine consensu & alijs solẽnitatibus matrimonij, nihil causat,vt patet extra de spõsa in ca.tua nos.Et in ca. cum locum eodem titulo.Et in decgetis. 27. dist. ca.sufficiat &c.Gen. 317.col.3.I

Lia erat boni animi fœmina, in cuius semine Deus voluit complere promissiones: nam descẽdit a semine Iuda,qui fuit filius Liæ,& quia Lia quatuor afflictiones patiebatur; quia a Deo abiecta videbatur; ab omnibus negleta, sorore contempta,ideo dedit illi Deo quatuor filios &c. Gen. 318.col.1.E

Liam fuisse mortuam in terra Chananan ante descensum in Aegyptum,videtur Auctori,contra multorum opinionem. Gene. 386. columna secunda,E

Libamen.libamentum. Libamina proprie vocantur illa, quæ offeruntur de liquidis,vt vinum vel oleum.Nu.15.Exo.tom.2.32.columna 4.G

Libamen de humidis rebus fit, non de siccis. Leui. 49.col.3.K

Libamenta sacrificiorum,dicebautur ea, quæ offerebantur cum quolibet sacrificio.s.panis,vinum, oleum, thus,sal, quæ in singulis sacrificijs offerebantur, prꝛterquam in illis,quæ fiebant ad inuestigationem malorum. s. in sacrificio zelotypiæ, vt habetur Nu.5.ibi.n.non ponebatur thus.Leui. 263.col.1.D

Inter libamen & libum, quod inter sit secundū aliquos, Leui. 263.col.2.D
Libamenta ad sacrificia ordinaria, quæ fiebant ex sumptibus tabernaculi, leuitæ quidam conferebant, qui illis libamentis præerant vt patet.1.Paralipus.Leui.263,col.2.D.Secus tamen erat delibamentis ad sacrificia spontanea, vel votiua, nā illa parabant illi laici, qui offerebant &c. Leui.263.col.2.E
Quis modus teneretur circa libamina, quæ offerebantur pro sacrificijs,Nu.to.1. 43.col.2.B
Libamina consistebant in duobus.s.in uino & simila.Exod.to.2. 197.col.2.D
Libamina,quæ offerebātur in sacrificijs, erant quinquòd scilicet thus, oleū,sal, vinum, & panis.Nu.to.1.215.col.4.F.217.col.2.A. Et istorum tria scilicet oleum, vinum, & panis non offerebantur in sacrificio pro peccato,cuius assignatur causa prę ter voluntatem Dei statuentis.Et hoc intelligendum est pręter sacrificium,quod offerebatur pro peccato leprosi.ibidem 216.col.1.B. Et istorum trium libaminum assignatur mensura ponenda in sacrificijs Nu.15.ibidem Leui. 263.col.2.A
Libum secundum suam originem notat alquid fluxibile.Nu.to.1. 222.col.3.G
Ex quinque libamentis sacrificiorum,sal, thus, apponebantur sine mensura: panis, oleum, & vinū cum mensura &c.iudi. 140.col.1.C
De libaminibus, quæ seruabantur in tēplo a thesaurarijs,1.Paralip. 114.col.4.H.&115.col.1.C.& col.2.E
Libaminum per sacrificijs,quędam consistebant in pondere,& quędam in mensura &c. 1.Paralip. 273.col.4.I
Libamenta, quę offerebantur cum carnibus animalis in holocausto,& in hostia pacifica, & in sacrificio pro peccato Nu.15.& Leui.2.Erant apparatus quidam, siue accessoria quædam ad carnes sacrificiorum,& erant quinque.s.simila, uinum, oleum,in certa mensura, & quædā absque certa mensura.s.sal & thus.2.Paralip.24.col.2.E. Et quę dam istorum appellabantur sacrificia. s.simila Nu.28.& Nu.29 ibidem 120.col.4.G. Et ista libamenta aliquādo offerebantur cum sacrificiis carnium,& tunc vocabatur libamenta qua si accessoria quædā. Aliquādo quædā istorū offerebātur per se,sicut simila frixa in sartagine, quod fiebat multis modis, Leui.2. tūc vocabatur sacrificium de simila.Mat.to 6. 200.col.3.F
Libatio,dicitur oblatio pertinās ad res liquidas &c. Et nunquam fiebat per se,sed cum sacrificijs animalium.Exod.to.2. 96.col.1.C
Libatio vocatur uini fusio super panem vel carnes Exo.to.2. 96.col.1.D
Libamenta,quæ apponebantur in sacrificijs erāt quinque.s.simila, vinum,oleum,sal,& thus.Mat. to.6. 200.col.3.F

Libare Est bibere vel deglutire 4.Regum.16. col.3.F

Libanus Mons. Libanus mons est in latere septemtrionali terræ promissionis, de cuius radice oritur Iordanis gemino fonte &cet. Exod. tom. primo,295.col.1.C.Et est iste mons altissimus, situs contra Tyrum & Sidonem, & in terra earum.Nu. tom.2.185.colum.1.B.Deut. 58.col.1.A
Libanus dicit magnam terram, quæ in quibusdam locis plana est, & in quibusdam montuosa. Iosue,to.2. 65.col.2.E
Libanus in hebręo,interpretatur candidus,quia ille mons semper apparet albus propter niues &c. 1.Paral. 134.col.4.K

Liber pro libro. Quinque libros continet lex Moysi,& alij nō vocantur lex Moysi,quia non scripsit illos Moyses.Gen. 9.col.1.D
Libri qui dicūtur prophetales, secūdum Hebręos, sunt Iosue,Iudicum, Ruth, Regum, Esaiæ, Iere. Ezechiel. Duodecim prophetę minores, & omnes hi sunt in secundo ordine librorum canoni corum:& sunt magnæ auctoritatis post libros legis.Gen. 9.col.1.D
Liber Genesis quid in summa comprehendat.Gen. 18.col.2.B
Liber Exodi quid in summa contineat.Gen.18.colum.3.F
Liber Numerorum Græcè dicitur Sarithmos,i.numeri.Hebraicè Vaiedabber.i. locutus est;sed nos postponimus coniunctionem & dicimus, locutusque est.Et hic liber dicitur numerorum in plurali,quia in illo.4.principaliter numerantur,scilicet.viri belatores 1,cap.primo geniti secundo,leuitæ tertio,& mansiones quarto.in 33.capitibus. Gen. 18.col.4.F
Liber Deutero.Græcè,Latine sonat secūda lex vel regula.dicitur enim Deuteronomiū a deuterō, quod est nouum,& gnoma,quod est regula.id est noua lex vel regula, quia ibi repetuntur multa, quæ dicta sunt in alijs libris & declarantur,& multa super adduntur. Et vocatur iste liber Hebraice,Elleaddabarim,ideſt,hæc verba,& sub intelligitur sunt. Sic enim incipit liber noua lex, quia sic interpretatur latine.Gen. 18.colum.4.I
Liber Deuter.est euangelicæ legis præfiguratio. vt probatur Gen. 18.col.4.I
Liber Iob est primus in ordine Hagiographorum. Gen. 10.col.1.D
Librum Iob a Moyse scriptum dicunt,& nullo modo a Iob.Et hoc secundum probatur. Gene.19. col.1.D
Liber Iosue primus est in ordine secundo librorum prophetalium,vt patet in prologo galeato.li Regum.Gen. 16.col.4.K
Librū Iudicū scripsit Samuel, & vocatur Hebraicè Sophetim.i. iudicum. Quidam tamen dicunt,q quilibet de iudicibus gesta scripsit sui temporis, sed Samuel vel Esdras in vnum volumen compegit: sed primum est verisimilius. Genesis. 20. col.1.D
Librum Ruth partem libri Iudicum esse dicunt, quia in diebus vnius iudicis illam historiam contigisse asserunt.Alij dicunt quòd fuerit decisus de libro Iudi.per apocopen. Alij eum non in ordine secundo prophetalium, sed in tertio,s.inter hagiographa computāt,de quo in prologo galeato hunc librum scripsit Samuel,antequam historia fuerit.Gen. 20.col.2.A
De libris Regum.Gen. 20.col 2.E
Libros sups a primis verbis eorum Hebræi nomina ręconsueuerunt, vt totaliter liber vocetur,qualis est prima dictio, aut oratio in principio libri. Et hūc morem secti sunt Latini in nominandis psalmis, vt psalmus beatus vir &c. Exod.to.1.2. col.3.F.& super Leuit.fo.1.A
Liber iustorum,de quo sæpe fit mentio in sacris literis,vt Iosue.10.cum dicitur,nō ne scriptum est in libro iustorum.& 2.Reg.1.dicitur sicut scriptū est in libro iustorum, nunc nō habetur sicut nec liberi iusti Henoch.De hoc Augusti. lib.15. de Ciui.Exod.to.1. 141.col.2.C

Librum

Librum iuſtorum fecit Moyſes,in quo continebãtur geſta multorum temporum propheticè dicta.Et creditur, quod iſte liber fuerit corruptus ab hæreticis vel imperitis. Et de iſto libro intelligitur illud Exo.17.cùm dicitur:In libro &c.Exo. to.1. 141.col.2.D

Liber iuſtorum alio nomine dicitur, liber bellorũ Domini.Nu.21.Exo.to.1. 141.col.3 G

Liber Henoch iuſti,cuius meminit Iudas in Canonica,non extat.Exo.to.1. 141.col.2.E

Qui dicatur liber vitæ.Exo.to.2. 139.col.3.H

In libro vitæ ſunt aliqui ſcripti ſecundum poteſtatem iuſtitiam tantum. Alij vero ſecundum æternam prędiſtinationem,& iſti deleri non poſſunt. Similiter dicendum eſt de libro mortis.Exo.139. col.4.K. 140.col.1.A

Circa libros vitæ,& mortis ponuntur qninque cõcluſiones mirabiles cum ſuis corrolarijs. Prima eſt,quòd poſſibile eſt aliquem eſſe ſcriptum ſimul in libro vitæ & in libro mortis: ſecunda concluſio.Poſſibile eſt aliquem eſſe bis ſcriptum in eodẽ libro. Tertia,quòd ſcripti in libro vitę ſecũdum firmam pręſcientiam, aliquando de illo delẽtur, ſimiliter & qui in libro mortis ſecundum certiſſimam Dei prænotationem aliquando delentur. Quarta quòd qui ſcriptus eſt in libro vitæ ſecundum firmam prædeſtinationem,non poteſt ſcribi in libro mortis ſecundum firmam præſcientiam. Quinta cõcluſio, quòd ſcripti in libro vitę ſecundum præſentem iuſtitiam,non poſſunt ſcribi ſecũdum præſentem iniquitatem in libro pręſcitorum. Prima concluſio probatur.Exod.to.2. 140.colum.1.D.Secunda concluſio,probaẽ. Exo. to.2.140.col.3.F.Tertia concluſio,probatur ibid. Quarta concluſio,probatur ibi. 141.colum.2.E. Quinta concluſio,probatur ibid. 141.col.3.H

In libro vitæ ,& in libro mortis , qui dicantur eſſe ſcripti, intus , & qui foris,& quomodo liber Dei intus non deletur,bene tamen foris.Exo. tom.2. 140.col.2.B.Illi,qui intus ſcripti ſunt,ſunt prædeſtinati,& præſciti,ibidem.

Non omnes, qui ſcripti ſunt in libro prædeſtinatorum, ſunt prædeſtinati , nec omnes præſciti , qui ſcripti ſunt in libro præſcitorum.Exo.to.2. 140. colum.2.D

Stat quòd aliquis ſit ſcriptus in libro Dei intus & foris,ſiue in eodẽ libro,ſiue in diuerſis. Exo. to.2. 140.col.4.F

De libro vitæ ſecundum præſentem iuſtitiam deletur quilibet pro quolibet peccato mortali.Exod. to.2. 142.col.4 H

Eſſe in libro vitæ ſecundum præſentem iuſtitiam eſt,quòd Deus aliquem ordinet ad vitam ſecundum ea opera,quæ nunc habet.Exo.to.2. 142. colum.4.K

Multos libros allegat ſacra ſcriptura , qui non extant: vt ſunt liber bellorum Domini,de quo Nu. 21.liber iuſtorum,de quo Ioſue 10.& 2.Reg.1.& liber Ennch iuſti,de quo meminit Iudas Apoſtolus in ſua canonica.Num.to.2. 35.col.4.F

Liber iuſtorũ ,de quo Ioſue.10. dicitur,Nonne ſcriptum eſt hoc in libro iuſtorum & 2 Regum 1.nõ eſt liber duodecim prophetarum,vt quidã aiunt. Ioſue to.1.202.colum.1.C. Nec liber Abachuch, vt alij dicunt,ibidem.202. col.2.A. Nec liber Geneſis,vt dicunt communiter Hebræi,& ſimiliter Nicolaus de Ly.Sed erat quidam liber,quẽ Moyſes ſcripſit: totus propheticus de euentibus futuris in ſtatu vete.teſtamen. ſicut apud nos Apocalyp.& prædictus liber iuſtorum vocatur aliquando liber bellorum Domini. Num.21.& fuit liber iſte magno tempore publice apud Iudæos, & habebatur in magna auctoritate vſque ad captiuitatem Babylonicam , ſed poſtea non amplius viſus eſt apud Hebræos, & forte quia Eſdras non tranſtulit illum, aut ſi trãſtulit poſtea fuit ſuppreſſus, nec erat tempore ſeptuaginta interpretum. Ioſue.to.1. 202.col.3.H

Liber iuſti Henoch, quare nõ recipiatur ab Eccleſia Ioſue.to.1. 202.col.4.H

Omnes libri Hebræorum deſtructi ſunt in captiuitate Babylonica.1.Reg.to.1. 4.col.3.F

Libri ſacræ ſcripturæ veter. teſtam. ſunt duplices.ſ. canonici,& nõ canonici,ideſt,apocryfi. Canonici diuiduntur in tres ordines.ſ.in legales,prophetales,& hagriographos. Ioſue to. 1. Sed penes qd attendatur iſte ordo.10.col.3.A.quæſt.17. vſq; ad 20.incluſiue.

Omnes libri veteris teſta.qui ponuntur in primo & ſecundo ordine canonis , iuxta ea,quæ dicuntur in prologo Galeato , fuerunt ſcripti per prophetas.1.Reg.to.2. 52.col.1.C

Liber de hebraicis quæſtionibus non eſt Hieronymi,ſed cuiuſdam Hebræi- 162.col.4.H

De libro iuſtorũ,qui allegatur. 2. Reg. 1. variæ ſunt opiniones,ſed dicẽdum , quòd fuit quidam liber continẽs bella Iſraelitarum,& multa de his, quæ habentur in ſacra ſcriptura , & prophetice ſcriptus & niniæ auctoritatis.2.Reg.5.colum.4.I. & iſte liber non habetur nunc apud Iudæos, Nec vnquam fuit poſt Chriſti paſſionem, & aſſignantur variæ cauſæ huius, ſecundnm varias opiniones.2.Reg. 6.col.1.B

In libro Apocalyp.prænunciantur principaliſſimę mutationes futuræ in Eccleſia , vſque ad conſumationem ſęculi , ſed ita obſcurus eſt , vt multa non intelligantur , niſi poſtquam acciderint , & nos velimus applicare ſcripturam ad illa facta. 2. Reg. 6 col.1.A

Libri Reg.ſcripti ſunt a Ieremia 3.Reg.135.col.4.F. Sed quare Ieremias non ſcripſit in illis omnia geſta. Reg. complete, ſed in multis remiſit ad alios libros ibidem. 135.col.4.I

Liber verborum dierum regum Iſrael , non eſt lib. Paralipo.vt probatur.3.Reg.133.col.1.E.Sed fuit liber aliquis ſcriptus ab aliquo ꝓpheta hiſtorico: in quo narrant oĩa opera regum Iſrael, nõ omittendo aliquid de hiſtoria,vel ꝙ temporibus regũ Iſrael ſcribebantur geſta cuiuslibet anni in libris, qui vocãtur annales apud nos , & apud Hebręos chronici.3.Reg.133.col.2.C.Liber verborum dierũ &c.fuit factus ante librum Paralipom.& ante libros Reg.1.Paralipom. 2.B

Liber inuentus ab Helcia ſummo ſacerdote in templo in arca quadã tempore Ioſiæ regis Iuda, erat liber Deute.4.Reg.223.col.1.B.Et de modo, quo fuerit inuentus.223.col.2.D.Et Ioſias perterritus eſt audiens illud Deut.29.Et ſedeant ſuper eũ mala dicta omnia.Ibid. 223.col.3.G

Aliqui libri non ſunt de canone, quos tamen legit Eccleſia:ſed ſunt apocryphi,vt ſunt liber Iudith, Tobię Sapientiæ , Eccleſiaſtici, vt patet in prologo galeato.1.Paralipom. 1.B

Libri, qui ſunt in canone ſacræ ſcripturæ, ſunt auctoritatis ſolidiſſimæ.1.Paralip. 2.A

De diuerſa auctoritate librorũ ſacræ ſcrip.1.Par.1.B

Multi libri,de ſcriptis a quibuſdam prophetis, non extant , quos Nicolaus dicit fuiſſe combuſtos per Chaldæos:ſed non videtur verum, quia illos allegat Eſdras,vt illa,quæ in libris Paral.deficiũt,

requirerentur in illis, ergo ſignum eſt, quòd reperirentur incombuſti; ſed dicendum eſt, quòd illi libri non manent: quia non fuerunt poſiti in canone ſacræ ſcripturæ, & poſtea perierunt, vt fuit liber Gad prophetæ, & Nathan, & Addo, & Semeiæ, & Ahiæ Silonitis prophetarum, & liber Verborum dierū regum Iuda, & liber Verborū dierum regum Iſrael. 1. Paralipome. 345. col. 1. C. & prædicti libri non ſunt poſiti inter libros ſacrę ſcripturæ, nec debuerunt poni propter duo. 1. Paralipom. 345. col. 3. G

Liber vocari poteſt apud Hebræos quęlibet ſcriptura, quantuncunque breuis ſit. 1. Paralipo. 13. col. 1. D. Mat. to. 1. 71. col. 3. F

In principio cuiuslibet libri debent eſſe aliqua documenta præcedentia ad intelligentiam ipſius & aliqua, quæ pertinent ad proſecutionem libri. 1. Paralip. 22. col. 2. E

Libri Nathan, Ahię, & Addo prophetarum nō fuerunt combuſti à Chaldæis. 2. Paralipom. 136. colum. 4. G. Illos tamen non adiunxit Eſdras canoni ſacræ ſcripturæ, cum potuiſſet, & hoc propter multa. ibidem. 137. col. 1. B

Duo libri hiſtoriarum regum ſcripti ſunt, vnus regum Iuda, & alter regum Iſrael, & præter hos vnus alius liber, in quo ſcriptæ erant hiſtoriæ regum Iuda, & regum Itrael. 2. Paralipomen. 219. colum. 2. D

Liber legis poteſt tripliciter accipi, vnomodo pro toto contextu librorum veteris teſtam. alio modo pro libris Moyſi. Tertio modo pro ſolo libro Deuter. 2. Paralip. 230. col. 4. G

Liber Deuteronom. eſt pure liber legis, non implicans ſe hiſtorijs pro magna parte, ſicut alij quattuor libri. 2. Paralip. 231. col. 3. I

De libris canonicis, & hagiographis ſacræ ſcripturæ. Mat. to. 1. 1. col. 4. G. 2. col. 1. E

Apud hebræos erant libri, in quibus ſcribebantur progenies ſingulæ, & ſeruabantur in locis autenticis non ſuſpectis, & vt aſſeritur, erant in archiuijs templi. Mat. to. 1. 83. col. 2. A

Liber de mirabilibus ſacræ ſcripturæ falſo intitulatur Auguſt. Mat. to. 4. 216. col. 1. D

Libri canonici apud Hebræos, ſunt viginti duo, & iſte canon non erat determinatus tempore Chriſti, & ideo licitum erat Saducęis recipere ſolos quinque libros Moyſi &c. Matth. tomo ſexto. 44. colum. 4. I

Liber prophetalis dupliciter accipitur. Matth. to. 6. 130. col. 3. K

Libri non proſunt niſi hominibus. Matth. tomo 7. 98. col. 4. H

Liber de ſpiritu & anima non eſt Auguſtini. Matt. tom. 7. 152. col. 4. F

Liber Auguſt. Gene. ad literam caute legendus eſt: quia multa dicit magis dubitando, quam aſſerendo. Mat to 7. 152. col. 4. K. 153. c. 1. A. & 161. c. 1. E

Libros aliquos doctorum etiam ſanctorum nō approbat Eccleſia. 15. diſtin. capit. ſancta Roma. Eccleſia, ſic vt definiat, quòd omnia contenta in illis habeantur, ac ſi eſſent per Eccleſiam determinata, vt probatur in Defen. 41. colum. 2. E. col. 3. & 4. 42. colum. 1. & 2. Et quando Eccleſia approbat opera alicuius doctoris, nō approbat omnia in illis contenta: immo nec vnam propoſitionem, vt probatur 7. rationibus, in Defen. 42 co. 3. F. Sed in illorū approbatione Eccleſia facit quinque, quæ referuntur, ibid. 43. col 2. E. colum. 3. F. Nec licet nobis ſentire contrarium alicuius dicti in libro approbato contenti, noſtro rantum arbitrio, immo nec cum ratione probabili, non neceſſaria: nam ſi in contrarium eſſet auctoritas ſacræ ſcripturæ, vel ratio inuitabilis, licitum eſſet tenere contrarium: ſecus tamen in his, quæ ſunt fidei determinate: nam tunc debemus captiuare intellectum noſtrum. in Defenſ. 43. colum. 4. K. 44. colum. 1. A. Etiam de hoc indictione, Approbare, & Approbatio.

Librum de Fatis Medeæ ædidit Abulenſis. Parodo. 74. colum. 1. D

Libri, qui aperientur in iudicio, accipiuntur metaphorice. Mat. to 7. 99. col. 1. C

Liber Phyſicorū Ariſtotelis, ſic vulgariter dictus, debuit appellari, liber de Naturali inquiſitione. in Parado. 2. col. 4. F

Liber de Pomo & morte, qui intitulatur Ariſtoteli, non eſt eius, vt probatur in Parad. 86. colum. 4. K. in de ſtatu animarū poſt mortē. 2. colum. 4. K.

Libellus infamato. Facientes libellos infamatorios cōtraueniunt illi præcepto, non loqueris contra pruximum tuum. Exo. to. 1. 179. col. 3. I

Libellus repudij: Et lex zelotypię data erant in remediū vxorum. Num. tom. 1. 61. col. 1. E

Libellum repudij nō poterat dare mulier viro ſuo, ſed ſolum è contra Nu. to. 1. 66. col. 1. B

Libellum repudij, non permiſit Moyſes, ſed Deus. Gene. 268. col. 2. D

Dantes libellum repudij, & dantes ad vſuram &c. in veter. legem non peccabant, & tamen peccabat cognatus occiſi ab alio, ſi occidentem occideret ex odio &c. Num. to. 2. 197. col. 3. I. Et nō peccabant primi, quia dare hoc conceſſu merata lege, ſimiliter & dare ad vſuras gentibus vel cōuerſis ad iudaiſmum. 2. Paralip. 86. col. 3. K

Libellus repudij non poterat dari niſi poſt conſumatum matrimonium. Deut. 24. vbi dicitur, ſi acceperit homo vxorem, & habuerit eam. Matth. to. 1. 91. col. 4. G

De libello repudij, vide in dictione, Repudium.

Liberi. Dimidium liberorum eſt mater, vt ait Ariſtotiles. 1. Politicorum, ca. vlti. ad hoc, ſcilicet, quòd filij ſint boni vel mali, vt probatur. Iudi. 28. col. 1. E

Liber homo. Homo liber nulla, poteſt recipere æſtimationem ſecundum naturam, vt probatur. Leui. 324 col. 3. F

Libertas liberum Radicem libertatis habet intellectus principatiuè, & voluntas formaliter, & completiuè, & intellectus eſt ſimpliciter principium actus humani, voluntas vero eſt ſecundarium & conſequens. Exo. to. 1. 287. col. 1. D

Liberum corpus æſtimationem non recipit, vt paret, ff. ad legem Rodiam, de iactu. l. 2. §. ſi cum homo, & ff. ſi quadrupes pauper. fecis. dicatur. l. ex hac, & ff. de eiectis & effuſis. l. vltima. Exo. tom. 1. 216. col. 4. I

Quælibet conditio libertatis, quātumcunque aſpera melior eſt quocunque ſtatu ſeruitutis. Nume. to. 2. 3. col. 1. D

Liberum vel voluntarium nō opponitur per ſe neceſſario, ſed coacto. Num. to. 2. 136. col. 2. E

De libertatis arbitrij ratione non eſt eſſe vertibilē in hoc vel illud: immo eſſe vertibilem, in hoc vel illud eſt defectus libertatis. to. 1. 201. col. 4. F

Super liberum arbitrium aſtra non habent cauſalitatem, ideo ſuper ipſum non poſſunt ſignificare vel eſſe ſigna. Exo. to. 2. 124. col. 4. I & 203. col. 1. A

Liberum agens eſt indeterminatum, ſeipſe determinans. Matth. to 6. 80. col. 1. D
Libertas ſpiritualibus, aut ſeruitus in homine, poteſt attendi dupliciter. Matt. tom. quinto. 135. colum. 4. G
Ad Hoc quòd aliquis ſequatur ſtatũ libertatis, vel ſeruitutis, quot requirantur. Matthæi. to. quinto. 135. col. 4. I
Libertas eueniendi rebus ſimiliter, & neceſſitas non conſideratur in actibus ipſis, quando ipſi actus fiunt, ſed priuſquam fiant &c. Ioſue. tomo 2. 43. colum. 3. I.
Quomodo libertas noſtra, & neceſſitas ſaluatur, cũ infallibilitate cognitionis diuinæ. Ioſue. tomo. 2. 44. col. 2. B
Libertas a coactione requiritur ad merendum, nõ tamen libertas a neceſſitate finis, quæ non eſt neceſſitas abſolute, prima vero ſic. Ruth. 246. colum. 1. B
Nullum maius bonum, quam libertas, & nullum maius malum, quam ſeruitus. 1. Regum. to. prim. 181. col. 3. K
Libertas operationis humanæ ſtat in duobus. ſ. in voluntate formaliter, realiter, & completiue, & in intellectu radicaliter, & principiatiue, & cete. 3. Reg. 108. col. 1. A
Liberum eſt homini bene agere, & ad beatitudinẽ peruenire. Mat. to. 5. 33. col. 2. B
Licet libertatem noſtram non tollat Deus directè, & per ſe: per accidens tamen poteſt tollere, tollẽdo. ſ. actum intellectus, in quo eſt principium, & radix libertatis. Et poteſt dupliciter agere per accidens contra libertatem noſtram. ſ. priuatiuè, & poſitiuè, ſed prædictis modis non tollit libertatẽ, vt probatur. 3. Reg. 108. col. 1. D
Libertas eſt bonum quoddam magnum. 2. Parali. 108. colum. 4. I
Duplex eſt libertas, quędam quæ eſt ſpiritualis, quę opponitur ſeruituti peccati, quia qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Ioan. 8. Alia eſt libertas ab obligatione iuris, vel ab obedientia mandatorũ, & iſta nemo eſt liber, niſi qui non habet ſuperiorem &c. Matt. to. 3. 89 col. 1. B
Ad expoſitionem quarundam auctoritatum, quæ videntur deſtruere liberum arbitrium, notanda eſt qoædam diſtinctio finis in principalem, & minus principalem. Exo. to. 1. 61. col. 1. C
Liberum arbitrium eſt facultas, intellectus, & voluntatis. Exo. to. 1. 286. col. 3. H
Liberum arbitrium principatur his, quæ ſunt poſteriora ipſo. Leui. 196. col. 1. E
Liberum arbitrium videntur tollere quædam autoritates ſacræ ſcripturæ prima facie, quæ videntur duæ, ſunt tamen cautè tractandæ, & ad mollem ſenſum referendæ &c. Ioſue. to. 2. 11. colum. 3. I
Per liberum arbitrium non poteſt homo ſufficienter vitare malum. Matthæi. tomo quinto. 27. colum. 1. D
Libertas liberi arbitrij, in quo conſiſtat. Matt. to. 5. 144. col. 3. H
In actu liberi arbitrij ſunt duo. Matthæi. to. quinto. 146. col. 1. B
Libertas non eſt ad efficiendum, ſed ad determinãdum. Matt. to. 5. 144. col. 4. G
In actu liberi arbitrij ſunt duo, vnum eſt ipſe actus deliberandi, aliud eſt quòd ſecundum illud reflectat ſe homo. ad hoc vel illud: quantum ad ſecũdum homo eſt Dominus ſimpliciter ſui actus: nec in hoc dependet ab aliquo, ſed quantum ad primum dependet ab alio. Nam poſtquam quis habet actum cogitandi, & deliberandi circa aliquam materiam, quòd flectat ſe ad hoc, vel ad illud, penitus eſt in potentia illius: ſed quòd habeat iſtum actum cogitandi, non eſt ex conditione liberi arbitrij, oportet ergo ponere cauſam extrinſecam, quæ mouet liberum arbitrium. i. rationẽ ad cogitandum id, de quo deliberet, & iſtud oportet quòd ſit ſuperius ratione. ſ. Deus. Matth. to. 5. 146. col. 1. B
Liberum arbitrium eſt naturale huiuſmodi ſicut eſſe animal. Et ideo quidquid potuit ante peccatũ, poteſt poſt peccatum: ſed non ita bene, & faciliter, quia ante peccatum non erat paſſio incitans ad malum, & diſturbans a bono. Matt. to. quinto. 152. col. 4. F.
Liberum arbitrium non mouetur præparando ſe ad gratiam, niſi a Deo motum, iuxta illud Ioann. Nemo venit ad me, niſi Pater meus traxerit eum. Matt. to. 5. 156. col. 2. C
Reliqua de arbitrio libero in dictione: Liberum arbitrium.
Liberum arbitrium non mouetur ad bonum niſi pulſatum a Deo. Mat. to. 5. 155. col. 4. F
Quare ſuper liberum arbitrium non poſſint corpora cœleſtia. Matt. to. 6. 84. col. 3. K. col. 4. F
Liberum arbitrium eſt purum quid immateriale. Mat. to. 6. 84. col. 4. F

Liberalitas Poteſt eſſe alicuius ad ſe ipſum aliquo modo, non quidem ſecundum, quòd conſiſtit in dationibus, ſed vt cõſiſtit in ſumptibus &c. Mat. to. 3. 36. col. 3. K
Liberalitas eſt pars, ſeu ſpecies iuſtitiæ. Matthę. to. 3. 12. colum. 1. D
Liberalitas nõ reſpicit æqualitatem neque proportionem, aut aliquid certum, ſed gratuitam volũtatem: non agentem contra rationem, & in hoc differt a iuſtitia, quæ ſeruat æqualitatem & proportionem. Mat. to. 5. 178. col. 2. A
De liberalitate patrisfa. circa nouiſſimos in parabola vineæ. Mat. to. 5. 178. col. 2. B

Liberari a peccato. Peccare & liberari a peccato quãdo accidat. Mat. to 7. 255. col 2. B

Liberi pro filijs. Naturale deſiderium mulieris eſt, vrbem liberis implere. Mat. to. 6. 324. col. 4. I

Libya. Abundat multis ac varijs ſerpẽtibus. Num. to. 2. 16. col. 2. C
Libya nomen eſt prouinciæ in Aphrica, & tamen hoc nomen Libya toti Aphricæ cõueuit. Ioſue. tomo 1. 176. col. 4. G
De duplici Libya. ſecundo Paralipom. 160. colum. 3. F. col. 2. E

Libyj. Vel Libyci deſcendũt a Phut tertio filio Cham, a quo & Mauritaniæ fluuius dicitur, & regio illa Phutenſis. 1. Paralipome. 30. colum. 4. H

Libido. De libidine Romanorum refert Seneca, quòd tempore ſuo, quando in ciuitate Roma totalis intemperantia vigebat, poſtquam viri defatigati erant exauſtis medulis laborantes, faciebant paruulos pueros & puellas coram ſe concubere, vel ſaltem hoc tentare, vt ſic ipſi turpiſſimi ad libidinem mouerentur. Gene. 267. col. 1. E
Libido habet aliquid ſpetiale contra cætera vitia, cætera enim ſperando fugantur. Sola enim libido fugiendo ſuperatur, vt ait Alanus in libro de Complanctu naturæ. Gen. 358. col. 4. F

Ad libidinem nimis incitat bellum & præcipuè homines ęqueſtres. Ioſue to. 1. 29.col.4.I
A libidine & ab ira facile vincitur is, qui eſt in peccato mortali Mat.to.5. 153.col.1.E
Libido eſt nomen generale ad multas paſſiones tã in concupiſcibili, quàm in iraſcibili. Matth. to.2. 101.col.4.I
Libido vel concupiſcentia magis repugnat rationi quàm ira. Mat.to.2. 144 col.2 C
Homo imprudens non peccat in alijs vitijs per tot modos imprudentiæ, ſicut in libidine, & hoc de per ſe.to.2. 144.col.1.E
Inconſtantia, quæ opponitur libidini, non eſt eadẽ cum illa, quæ opponitur fortitudini, & inconſtãtia, quæ opponitur fortitudini, naſcitur ex inconſtantia, quæ opponitur temperantię. Matth. tomo ſecundo. 144.col.2.E
Libido non eſt in vaſis genitalibus, ſed intra nos eſt in anima, & originẽ habet ab ipſa ſeminis abundantia, quæ non eſt in genitalibus, ſed intra corpus in vaſis ſeminarijs. Mat.to.2. 194 col.3.H

Libres populi. Habitantes in parte Meridionali Orbis, quæ eſt in Aphrica, & valde calida & arenoſa, plena ſerpẽtibus apud Aethiopes, & Aegyptios. Deſcendunt Aphut tertio filio Chã, vnde in terra illa eſt fluuius quidam, qui dicitur Phut. Gen. 51.col.3.G

Licentia. Facit licere, quod conceſſum eſt, ſed non obligat ad id, quod conceditur. Gen. 109.col.3.H

Licitum. Quod de ſe licitum non eſt, neceſſitas licitũ facit, vt patet extra de regulis iuris in regula, quod licitum. Exo.tom.1. 190 col.2.E
Licita ſunt omnia, quæ vetita non ſunt. Numero tomo primo 11.col.2.B
Duplex eſt licitum, ſcilicet licitum, & expediens, & iſtud licitum eſt iurare. Aliud eſt licitum, ſed non eſt expediens, & iſtud non licet iurare, de primo vt ieiunare, de ſecundo, vt non intrare religionem &c. Mat.to.2. 227.col.4.K

Lycurgus. De Lycurgo Lacedęmoniorũ Rege, leges condentes Exod tomo primo. 137.col.3.G
Lycurgus, vir famoſus legibus & exemplo, fuit legislator in Lacedęmonia, qui vt leges ſuę internum obſeruarentur in Lacedęmonia, voluntarium exilium amplexus eſt, & cum moreretur iuſſit oſſa proijci in mare, ne contingeret ipſum ſaltem mortuum Lacedęmoniam redire. Et ſic pntarent Lacedęmonij ſe abſoluto a iuramento, quod ei præſtiterant, ſcilicet, quòd leges eius obſeruarent, quouſq; ipſe rediret. 1. Parali. 9. col. 2 C

Ligare. Eſt a regno cœlorum excludere, & ſoluere eſt, ad regnum recipere. Mat. tomo 4. 173.col.1.B
Multos actus ligandi, & ſoluendi ponit Magiſter in 4. ſent. diſt. 18. ſed 3. & 4. quaſi coincidunt. Et primus & ſecundus pertinent propriè ad clauẽ &c. Mat.to.4. 178.col.2.C
Licet poteſtatem generalem ligandi, & ſoluendi, dedit Deus apoſtolis &c. non tamen, quòd ſolue rent & ligarent contra legem. Mat. tomo 5. 60. col.1.B
Quomodo virtute clauium ſacerdos habeat uirtutem ligandi Mat to.4. 178.col 1.A
Quatuor ſunt modi ligandi, & ſoluendi. Matth. tomo quarto. 178.col.2 C
Quid ſit ligare in culpa, quod Deus directè facere non poteſt, Mat.to 4. 178.col.1.D

Lignum. Quod oſtendit Dominus Moyſi, quo aquæ amaræ factæ ſunt dulces, dicit Rab. Salo. quòd fuit illud, quod nos vulgariter vocamus adelfa, & veriſimile videtur. Exo.to.1. 126.col.1.E
De ligꝰis Settim, de quibus facta ſunt opera tabernaculi, Exod.to.2. 16.col.1.D
Quid per lignum, fœnum, & ſtipulam ſignificcet Apoſtolus, Mat.to. 7. 245.col.2.E 246 col.4 G
De lignis Settim, quid dicat Rab, Salom. & qd, Aben Ezra, & quomodo magis placeat opinio Rab. Salo. Deut. 49.col.3.I
Secundum conſuetudinem ſcripturæ ſacræ, lignũ ſignificat arbotes non fructiferas, & arbor ſignificat arbores fructiferas. Mat to.5. 221.col.3.K
Ligna ſunt ligna precioſiſſima & alba, ita ſolidiſſima, quòd poſtquam ſint leuigata, & perfectè dolata, apparent in eis imagines ſicut in paſculis, & ideo ſunt prędioſiſſima inter omnia ligna. Et inuentum in inſula Ophir. 3. Reg. 89.col.4.H
2. Paralipo. 124.col.1.C
Lignorum ſcindendorum obſeruãda dies; ea namque in quibuſdam diebus inciſa non putreſcunt, quæ ſi in alijs ſcindantur tabeſcunt. Exo.tomo 1. 77.C.4.I

Lignum ſcien. boni & mali.

Lignum ſcientiæ boni, & mali ſic dictum eſt, vt dicit Ioſephus, quia vſum rationis acelerabat, & acuebat ad bonum ſenſum, vt inſtrumentum diuinæ iuſtitiæ &c. Gen. 13.col.3.G
Lignum ſcientię &c. dictum eſt ſic ab euentu, quia guſtando de fructu eius cognouerunt primi Parentes malum, quod incurrerant, & bonum, qđ tenuerant, cognouerunt, inquam, per experientiam boni, & mali. i. experientiam boni perditi, & mali habiti. Gen. 13.col.4.G
Lignum ſciendi bonum & malum vocauit Plato ipſum hominem, quia non putauit eſſe talem arborem. Gen. 13.col.4.H
Lignum ſcientiæ &c. & lignũ vitæ, de quibus Gen. 2. non fuiſſe vera ligna dixerunt aliqui, ſed per lignum ſcientiæ &c. intelligunt tranſgreſſi manda ti experimentum &c. ſed falſum dicunt Gen. 95. col.4.G
Fructus ligni ſcientiæ boni & mali, dabat cognitionem boni & mali, dicit Ioſephus, qui erat cauſa acuminis intellectus, qđ improbat Nicolaus de Lyra, ſed non ſufficienter, vt probatur. Gen. 96. col.1.A
Lignum ſcientiæ &c. ſic dictum eſt non a natura, ſed ab occaſione poſtea ſecuta, quia experientia didicit homo, quod eſſet obedientiæ bonum, & inobedientiæ malum, exemplo medici. Gen. 96. colum.2.D
Lignum ſcientiæ, ideo ſic dictũ eſt, non ex ſucceſſu, ſed impoſitum eſt per falſitatẽ ex verbis diaboli, ſiue ſerpentis tentatis, & di. Eritis ſicut dij ſciẽtes bonum & malum. Et ſcire bonũ & malum nõ capit ſcriptura in malum, ſed in bonum. ſ. ſcire abſolutè &c. Gen. 96.col.4.F
Lignum ſcientiæ boni & mali, non habuit hoc nomen ante tranſgreſſionem, ſed poſt impoſitũ eſt ab Adam, vel a Moyſe ex euentu. Nec illa verba, quæ ante tranſgreſſionem dicta ſunt a Deo. ſ. ex omni ligno Paradiſi ſi comede, de ligno aũt ſcientiæ boni, & mali, ne comedas: sũt dicta a Deo, ſed alia, quæ hoc ſignificabant, & hoc fuit per anticipationis figurã, & ſic cõiter dr. Gen. 96.col.2.E

Proba-

Probabile eſt quòd lignum ſcientiæ boni, habuerit plura indiuidua eiuſdē ſpetiei, nec fuit ficulnea, vt aliqui dicunt, nam poſtquam viderunt ſe nudos, conſuerunt folia ficus &c. Sed certum eſt, ꝙ non auderunt iterum tangere illam arborem, ne maius malum inde eis accideret &c. Geneſim. 98.col.4.F

Lignum ſcientiæ &c. vnicū erat in paradiſo, quod perſuadetur multis rationibus Gen. 98.col.4.L

De ligno ſcientiæ &c. non obligantur non comedere Elias & Henoch &c. Gen. 119 col.3.G

De ligno ſcientiæ &c. prohibuit Deus comedere, non quia in ligno eſſet aliqua cauſa prohibitionis, ſed quia ſic placuit Deo. primo ad manifeſtandum dominium ſuum ſuper hominem. ſecundo ad dandum homini abundatiorem locum mærendi. Et datum eſt illi præceptum paruæ difficultatis, vt inciperet eſſe ſub iugo, ſed cur Deus dederit tale præceptum, cum ſciret hominem non obſeruaturum explicatur. Gen. 126.col.4.F

Lignum ſcientiæ boni &c. non ſic appellauit Eua, quia nondum habuerat hoc nomen, quod poſt peccatum impoſitum eſt ei, ſed dixit, de ligno, quod eſt in medio paradiſi &c. Gen. 169.col.2.D a. Et per anticipationem vocauit illud lignum Moyſes hoc nomine ſcilicet ſcientiæ & c. ibidem 169 col.2.E

Lignum vite Datum eſt, ad reducendum carne; hominis alimentalem ad puritatem carnis primæ. Gen. 13. col.3.G

Lignum vitę & lignum ſcientiæ boni & mali erāt in medio paradyſi. Gen 97.col.3.K

Aliqui dicunt lignum vitæ eſſe ſpiritualiter intelligendum, nam aliqui dicunt eſſe hominem, alij ſapientiam. Alii eſſe ſanctum ſanctorum ſcilicet Chriſtum, qui omnes probantur falſum dicere. Geneſim. 97.col.4.I

Poteſt dici quòd lignum vitę ſit eiuſdem ſpeciei, cū aliqua arborum, quæ apud nos ſunt, licet nos ne ſciamus, cuius ſpeciei ſit, ſed melius dicitur quòd non. Gen. 98.col.1.D

Lignum vitæ non ſic dictum eſt, quia conferat ad vitam, quia multa alia ligna ſic conferebant, ſed quia dabat longam vitam. Et iſta longa uita, quā præſtabat, intelligenda eſt vltra rommunem vitæ diurnitatem. ſ. vltra mille annos vel duo mille, quod conſtat in Elia & Henoch &c. Gene. 99. col.1.C

De ligni vitæ uirtute quid dicat Beda, refertur. Gē. 99.col.2.C

Per ligni uitæ eſum, quomodo poſſet conſeruari vita hominis in perpetuum Gen. 99.col.2.B

Lignum vitæ ſubueniret homini contra impuritatem humidi cibalis, per virtutem mirabilem datam adeo, quòd. ſ. aſſumptum & tranſiens in naturam corporis reducebat ad perfectam aſſimilationem. Et ita ſtabat humidum radicale in tanta puritate quanta prius. Gen. 100.col.4.F

Lignum vitę faciebat trāſire alimentum in alitum ſub tanta puritate, ſub quanta erat, id quod fuit reſſolutum. Gen. 100.col.4.F

Alia ligna paradiſi, præter lignum vitæ, & ſi non cō ferrent ad vitam longam eomodo, quo lignum vitæ, tamen illa conferrent vitam diuturniorē, quam hęc &c. Gen. 101.col.1.A

Lignum vitę non ſolum conferebat longam uitā, ſ. etiam immortalitatem i. nunquam mori. Et hoc eſt cōtra quoſdam di. oppoſitū Gen. 101. col.2.A

Lignū vitę ad hoc ꝙ conferret immortalitatē, non ſatis eſt, vt de eo ſemel tantum comederent, ſcilicet oportebat ſępe comedere. Scilicet quoties iterare deberent comeſtionem ligni vitæ & quā do; notum eſſet hominibus exiſtentibus in paradiſo, qui cognoſcerent diſpoſitiones corporum ſuorum, & noſſent quid eis opus eſſet. Gen. 101. colum.3.B

Lignum vitæ proderat dupliciter, vnomō vt cibus aliomō vt dans virtutē cibo & cibato. Et ita erat vt cibus, & vt medicina, ſ. magis vt medicina, large loquendo, quam vt cibus, Gen. 101.col.3 C

De ſolo ligno vitæ obligabatur Adam comedere, vt probatur. Gen. 109 col.1.K

Quòd de ligno vitę non comederint primi Parentes, probabilius videtur quam oppoſitum. Gene. 129.col.2.D

An Adam ante peccatum cognouerit lignum vilę vel non, none ſt certum, poteſt teneri quòd ſic, & ſimiliter quòd non. Scilicet rationabilius videtur quòd ſic Gen. 129.col.4 G

Ligurius lapis. De ligurio lapide vide ſupra in dictione, lapis.

Lymbus patrū. In limbo patrū exiſtētes nullas pœnas experiebātur ſcilicet ſenſus. Erat tamē ibi aliqua pęna dāni, in anima ſoluta a terreno carcere, quę apta erat videre Deum, & quia non uidebat accendebat er deſiderium, ex quo tanquam amans, qui expectat, cruciabatur, donec per Chriſtum inde exuta tranſiret ad beatam viſionē. Ad linien dum tamen anguſtias huius diutinæ expectationis, veniebaut angeli ad illos ibi manentes, quia conciues ſui erant multa de natura Dei & de uiſione æterna reuelantes. Et de ſtatu proſpero animi corum viuentium, per quæ multum ab angu. ſtijs liniebantur. gen. 295.col.2.B

In Lymbo Abraę animę ſanctorū Patrum cruciabatur ex deſiderio gloriæ, quam non habebant ſicut amantes, qui amatum longe eſſe conſiderant, ſola expectatione torquentur &c. Deut. 17. col 4.G

Lymbus patrum fuit paradiſus in morte Chriſti iuxta illud Luc 23. Hodie mecum eris in paradiſo Mat. to. 5. 36.col.1.C

Lymbus ex nominis ſignificatione, extremitatem deſignat. Mat. to 7. 168.col 1 A

Quomodo irentaiæ ad Lymbum ſanctorum. Mat. to 7. 208 col.C

Lymbus patrum quare nō vocatur Lymbus Moyſi; ſed Abrahę. Matth. tom. ſeptimo, 26. columna 2.D

Lymbus extremitas dicitur. Mat. to. ſeptimo, 263. colum. 2.E

In Lymbo ſanctorum patrum, animæ illic exiſtentes, fuerunt beatæ cum Chriſtus illuc deſcendit, quia ibi videbatur deitas ab illis, vt patet ex verbo Chriſti ad latronem luc. 23. hodie mecū eris in paradyſo. Mat. to. 7. 161.col.4.F

Lymbus patrum eſt ſinus inferni in corde terræ, & eſt quędam pars inferorum vt probatur. Mat. to. 7. 259. col. 3. F. Et iſte lymbus vocatur multis nominibus, nam vocatur inferus, vt patet in ſymbolo. ſecundo Lymbus patrum. tertio dicitur Finus Abrahę. Et iſtud nomen eſt illi a Chriſto impoſitum luc. 16 quarto vocatur lymbus inferni, vel ſinus. Mat. to 7. 259.col.3.K

Lymbus patrum vocatur Sinus Abrahæ propter multa. Mat. to. 7. 259.col.3.H col.4.F

Ad Lymbum primus iuit Abel, vt creditur. Matth. to. 7. 260.col.3.I

Limbus

Lymbus patrum conuenienter datus est iustis pro hospitio ante Christi passionem, vt probatur Matth.tom.septimo 260. columna 4. K.261.columna 1.A

Lymbus patrum, ante mortem Christi habebat aliquid de bono,& aliquid de malo, & ratione primi poterat vocari sinus Abrahæ,& ratione secūdi scilicet carentię diuinæ visionis, vocabatur Lymbus inferorum.Et primum erat quies a pœna &c.Mat.to.7. 261.col.2.C

Lymbus patrum idem est cum loco damnatorum, quoad continuitatem, differunt tamen secundū situm secundum supra.Mat.to.7. 262.col.1.A

Lymbus patrum,& Lymbus puerorum, non erant idem locus,sed erant duo receptacula. Mat. to.7. 262.col.3.G

In Lymbo patrum animę sanctorū detinebātur ꝑ sola dilatione redemptionis nostræ per mortem Christi. Potest etiam dici, ꝙ detinebantur ibi pro peccato originali vsquequo esset ibi plene expiatum &c.Mat.to.7. 263.col.2.C

In Lymbo patrum cęperunt esse animæ, cum cępe runt esse sanctorum animæ.s.a principio sęculi, quorum primus creditur fuisse Abel. Et durauit habitatio sanctorum in Lymbo vsque ad mortē Christi, ꝑ peccato originali,prout inficiebat natura &c. a qua infectione liberauit Christus ꝑ mortem suam. Et ad istum Lymbum ibant sancti ex quacunq; gente essent &c.Mat.to.7. 263.col.4.K 264.col.1.A

Ad Lymbum sanctorum ibant homines dupliciter primo directè,illuc descendendo, secūdo de alio receptando illud transeundo &c.Matth.tomo 7. 264.col.2.D

Animæ existente in Lymbo patrum, poterant inde exire,sed non constat,an exierint,vt probatur Mat.to.7. 270.col.3.F

De Lymbo patrum &de descendentibus ad ipsum vide in Paradox. 107. col. 1. A. Et de eius varijs nominibus. 107.col.2.B

Lymbus patrum quare diceretur Sinus Abrahę, & de descendentibus ad ipsum.vide in Parado.107. col.4.F

Lymbus patrum in quibus differret a Lymbo puerorum.vide in Paradox. 109.col.1.2.&3

Lymbus patrum per quadraginta horas fuit paradisus,quando ibi Christus,Redemptor noster per illud tempus ostendit suam diuinitatem in Paradox. 102.col.1.B

Lymbus puerorum.

In Lymbo puerorum est pœna damni, quæ est carentia &c.non est pœna sensus, & illa carētia est boni, qđ nati erant habere illi pueri &c. scilicet boni naturalis, quo gaudere poterant adipiscentes illud,& carentia diuinæ visionis &c.Mat.to.7. 232.col.4.H

In Lymbo puerorū non est pœna vermis &c. Mat. to.7. 233.col.1.E.col 2.A.sed quare illi paruuli locum habeant sub terra,& non aliunde, s. super terram.Mat.to.7. 233.col.2.C

Paruuli in Lymbo non solum carent visione Dei, sed ēt oībus alijs bonis &c.Mat.to.7. 233.col.3.G

Paruuli in Lymbo non solum habent carentiam visionis &c.quæ est sola priuatio, sed etiam aliquid positiuum.Sed vocatur priuatiua illa pœna,quia est de priuatione,& non de aliquo positiuo, & est quædam tristitia.Mat.to.7. 234.col.2.E

Paruuli in Lymbo,ad hoc, ꝙ pœnam sustineant ex carentia visionis Dei,duo requiruntur. Primum quòd sciant se non videre Deum, & quòd non videre sit malum, & pœnale. Et possunt cognoscere Deum dupliciter, vno modo naturaliter, & ex communi concursu, alio modo specialiter ex Dei reuelatione.Mat.to.7. 234.col.3.K

Quòd paruulorum in Lymbo sit parua pœna ex carentia diuinæ visionis,potest accidere dupliciter, vno modo, ꝙ nō cogitēt se carere illo bono &c. Alio modo,quia dato,ꝙ cogitent, causa tamē carendi alleuiabit eorum pœnam,quia scient se carere non ex aliqua iniquitate, sed propter legem Dei,vel propter aliquod extrinsecum,quod non fuit in potestate ipsorū &c.Mat.to.7.235.col.1.D

Omnium paruulorum in Lymbo existentium pœna est æqualis, secus tamen de adultis damnatis, & assignat ratio differētię.Mat.to.7. 235.col.3.G

In Lymbo puniuntur carentia visionis.Et potest dici,ꝙ pro peccato suo puniuntur, nō qđ fecerūt, sed in quod inciderunt,potest & aliter dici,quòd nullam patiantur pœnam,quia non est pœna,ꝙ scilicet non detur alicui, id quod non est ei debitum,& ideo non est pœna,ꝙ paruuli careant visione Dei,& hoc videtur verius, licet aliud communiter teneatur.Mat.to.7. 235.col.4.H

In Lymbo paruulorū solū paruuli detinentur &c. Matth.to.7. 236.col.1.D

Existentes in Lymbo paruulorum,sunt minores in cognitione cęteris damnatis &c.Matthę. tom.7. 238.col.1.D

Existentes in Lymbo paruulorum resurgent in corporibus tantæ quantitatis,quātam habituri erāt, si peruenirent ad annum trigesimū vitę suę, &c. Matth.to.7. 238.col.2.A

De Lymbo puerorum. in Paradox. 105.col.1.A

In quo solum puniuntur carētia diuinę visionis, quæ vocatur pœna damni, sicut culpa ipsorum fuit pura priuatio, si licet carentia originarijs iustitiæ &c.ibidem. 106.col.3.H

Existentes in Lymbo puerorum resurgent in die iudicij,sed non præsentabuntur ante iudicē Christum, vt quidam dicunt, sed nos dicimus,inquit autor,ꝙ est parui momenti, ꝙ præsententur, vel ꝙ non.In Paradox. 106.col.4.G

In Lymbo puerorum existentes multipliciter differebant ab existentibus in Lymbo patrum. Primo tanquam perpetuum a temporali, secundo quia in Lymbo puerorum existentibus, carentia diuinæ visionis erat pro pœna, sed non in Lymbo patrum.in Paradox. 110.col.1.A

In Lymbo puerorum nullus intrauit,qui aliquādo peccasset mortaliter actuali peccato. in Parado. 112. col.4.I

De situ Lymbi puerorum.Mat.to.7. 169 col.4.H

Lymbus puerorum & Lymbus sanctorum duplici ter considerantur.Mat.to.7. 262.col.31.I

Quomodo animæ paruulorum descēdant in Lymbum puerorum.Mat.to.7. 280.col.1.D

Pueri in Lymbo existentes, semper ibidē manebūt. Matth.to.7. 251.col.4.H

Limus. Limus dicitur terra madefacta,& cōtemperata aqua,Gen. 12.col.2.A

Linea. Dupliciter considerat̄ur, s. naturaliter & mathematicę.Mat.to.4.249.co.26.B

Lingua, scilicet carnea.

Inter organa corporis, quod magis exprimit rationem,est lingua,quæ aliquando cessat loqui ex irę magnitudine, vel ex maximo dolore. Matt. to.2. 107.col.3.H

Linguarum confusio,facta est fere per centū annos post

poſt Diluuium .ſ. in diebus Phaleg, quia Phaleg natus eſt centū annis poſt Diluuium. Patet cōputando duos annos, quibus poſt diluuiū natus eſt Arphaxad, & triginta quinque annos Arphaxad antequam gigneret Sale, & triginta annos Sale priuſquam gigneret Heber, & triginta quatuor Heber antequam gigneret Phaleg, qui ſimul ſumpti ſunt centū & vnus annus &c Gen. 54.col.2.E

Linguarum diuerſitas non debuit ſtatim eſſe a principio mundi &c. ſed bene poſt. Gen. 55.col.4.K

Linguarum numerus in linguarum confuſione, quotus fuerit, non explicat textus Gen. ſed communiter dicitur, quòd fuerunt ſeptuaginta duæ linguæ ex numero filiorū Noe, de quibus Gene. 10. dicitur quòd habebant ſinguli linguas ſuas. Sed dubium eſt, vtrum omnia idiomata, quę nūc ſunt, fuerint ibi data, vel aliqua eorum humana voluntas, & induſtria fecerit, & aliquod eorum perierit. Gen. 56.col.2.B

Linguarum confuſio facta eſt per hoc, quòd Deus turbauit intellectum omnium illorum hominū, & fecit obliuiſci idioma, quod prius cognouerant, radendo ab intellectu illum habitum cognitionum verborum & ſignificatorum per verba illius idiomatis & cauſauit in eis quoſdam habitus cognitiuos nouorum, prout ſunt ſigna rerū &c. Gen. 56.col.2.C

In linguarum confuſione prætendebat Deus, vt homines ſeipſos audire nollentes, ab inuicem recederent, & non ædificarent, & tunc diuiſi ſunt in diuerſas regiones. Gen. 56.col.2.D

In diuiſione linguarum Deus dedit idiomata diuerſa, omnia tantū completa dedit, ita vt hoīes nihil poſtea apponere deberent Gen. 137.col.3.H

In diuerſis linguis non inconuenit eſſe eandē vocē, quæ non ſignificat idē ſicut, leuaui, in lingua latina eſt verbum præteriti tēporis ſignificans &c. Et ī Hebræo ſignificat, cor meū. Mat. to. 239.col.3.F

Lingua hebræa fuit prima ab origine mundi. Gen. 24.col.3.H

Lingua hebręa caret caſibus Gen. 53.col.2.C

Lingua hebræa quantum ad quædā certior eſt lingua latina, lingua tamen latina eſt ſimpliciter perfectior lingua hebraica. Et ratio iſta perfectionis ſumitur ex natura finis &c. quia maior perfectio vel minor in lingua attenditur ſecundum q̄ de ſe eſt magis certificatiua, illius quod p̄ ipſum volumus exprimere, ſed hoc perfectius eſt in lingua latina, quam in hebræa, quia in hebræa ſunt multæ æquiuocationes in terminis, & multæ amphibologiæ in orationibus. Multæ quoque ſentētiarum decurtationes, quæ non ita ſæpe reperiuntur in lingua latina, vt experientibus patet &cet. Gen. 353.col.1.D

De lingua hebræa, vide in dictione, Hebręa lingua.

Lingua latina cæteris linguis eſt perfectior, licet hebręa excedat eam in hoc, quòd in adiectiuis & relatiuis & in perſonis verborum magis explicat genus &c. Et ponuntur exempla. Gen. 353.col.2.C. 356.col.2.D

Tres linguæ, ſcilicet, Chaldaica, Syriaca, & Hebræa ſunt ſimiles, quia habent eaſdes voces, & eaſdem literas, & ſimilem modum proferendi. 1. Reg. to. 5. col.2.E. col.3.F

Lingua Syra multum eſt cōformis Hebraicæ, & totidem literas haber, ſ. 22. eiuſdem ſoni, ſolum differentes in figuris Mat. to. 3. 228.col.4.I

Liuonienſes populi. Liuoniēſes populi ſunt quidā pagani, qui tarde conuerſi ſunt ad fidem, habebāt cōſuetudinem de ſuſcitando fratris ſemine. &c. 1. Reg. to. 1. 119.col.4 H. & 136.col.2 A

Lirima. Dictio græca eſt, quæ deuiationem vel errorem notat, vnde dicitur delyrus ſenex, qui rectum iudicium propter ſenectutem perdidit, ſic dicūtur lirimata origebis, ideſt, quidam liber, in quo ponuntur errores deuiantes ab his, quę tenet orthodoxorū Eccleſia. Gen. 16.col.2.C

Litigium. Litigia non ſunt licita religioſis. Mat. to 6. 181.col.3.H

Lis. De modo componendi lites in Eccleſia primitiua. Mat. to 5. 202.col.2.E

Lites vocantur negotia, quaſi negantes ocium. extra de verborum ſignificatione. c. forus. Mat. to. 5. 25 col.1.A

Litigare. Litigantes debent ſtare coram iudice, & non ſedere. vt habetur Deu. 25. leui. 190 col.1.A

Litigare in iudicio ſecundum ſe non eſt malum, licet ſit a malo, & ideo nulli genti prohibitum eſt niſi Chriſtianis. Et ipſis non eſt illicitum ſimpliciter, ſed corā infidelibus, & coram iudice infideli, quod reprobat Apoſtolus. 1. Corinthio 6. di. Audet liquis veſtrum, habens negocium aduerſus alterum, indicari apud iniqnos, & non apud ſanctos &c. Nam tunc potius debet perdere cauſam quam litigare coram iudice &c. Contendere tamen coram iudice fideli, non eſt ſecundum ſe illicitum, licet poſſit eſſe malum. Si litigauerit ex charitate, vt proximus non fiat malus, meritorium eſt. Si autem litigauerit deſiderio recuperandi rem ſuam, Et eſt vir imperfectus, cōceſſum eſt illi litigare, non tamen ſi ſit perfectus. Et hoc conſilium eſt pro perfecto, quod in duobus caſibus eſt intelligendum, vnus eſt, quando ſuper rebus pure temporalibus, quę noſtrę ſunt, litigandum eſt. Secundus quando contenditur ſuper quadam violentia ad prę̄ſtandas operas, Matth. 5. De primo, cùm dicitur; Qui vult contendere tecum in iudicio &c. De ſecundo, cùm dicitur; Qui angariauerit &c. De aliis autem caſibus nō tenet hoc, vnde interdum tenemur litigare. Et quantum quis fuerit perfectior tenetur magis litigare: primò in caſu fidei: ſecundò in rebus ſpiritualibus, quando neceſſe eſt incidere in peccatum mortale, ſi permittamus, quæ contra nos agūtur: tertiò pro defenſione uitæ & famæ: quartò in procuratione rerum alienarum, quarum negocium nobis incumbit. Et in his quatuor caſibus bene licet litigare, etiam coram iudice infideli. Mat. to. 2. 246.col.3.F

Litigantibus licitum eſt in iudicio obijcere crimina & deffectus in alterutrum, ad hoc quòd aſſequantur id, quod nituntur aſſequi: vt obijcere excommunicationem, periurium, ſimoniam, homicidium. Et hoc ſiue publica ſint crimina, ſiue occulta, dum tamen allegans probet. Si autem quis extra iudicium contendat cum aliqno in verbis ad emendationem illius, non licet allegare peccatū illius, niſi ſit publicum: quia alias præuaricaretur forma correctionis fraternæ. Matth. to 4. 128.col.4.G

Litigare conuenit monacho pro rebus monaſterij ex licentia ſui prælati, vel monaſterij. Matth. tom. 5. 24.col.4.I

Viri perfecti poſſunt licite litigare, licet hoc non cōueniat perfectioni eorum, quia per litigare minuitur quodam modo perfectio eorum &c. Ma-

thæum

th. to.5. 24.col.4.K
Omnibus perfectis licet litigare coram iudice petẽdo res suas iudicialiter, sed non conuenit eis regulariter. Aliquando tamen licet & conuenit, scilicet, in quinque casibus. Mat. to.5. 25.col.1.D

Litigium. In litigijs manifestè turpitudinis laudabile est nolle furare, nec alteri parti diferre. Nu. to.1. 230.col.3.I

Litera. Literarum & historiarum primordia inuenta sunt in Aegypto. Deuter. 168. col.3.H
De literis Hebræis emanasse literas Græcas & Latinas dicit Isidorus. Sed Hebręi vtũtur viginti duobus elementis literarum iuxta numerum librorum veteris testamenti. Græci vero viginti quatuor, & Latini viginti tribus. Et literas Hebręorum dicunt cępisse à lege per Moysen. 1. Reg. tomo primo. 4.col.4.K.5.col.3.H.col.4.F
Literas idiomatis Latini inuenit Carmentas, vt dicitur, tempore belli Troiani, vel paulo ante. 1. Regum. to.1. 5.col.3.I
Literæ quare dicantur elemẽta. 1. Reg. to.1.5.col.4.I
In literis Hebræorum non sunt vocales, sicut in latinis, sed sunt apices, qui ponũtur loco vocaliũ &c. 1. Reg. to.1. 6.col.4.H
Literæ dicuntur sic propter scripturam, quia leguntur & scribuntur, & dicuntur elementa propter prolationem, quia vocem intrinsece componũt. 1. Reg. to.1. 9.col.4.H
Inter literas Hebræas nulla minor, quàm Iota, quã ipsi vocãt Iod, nos vero Iotha more latino. Matthæum to.2. 74.col.3.H
Nulla litera apud Hebræos habet determinatum sonum, & vim vocalis, sicut apud Latinos. Matt. to.2. 74.col 3.I

Literalis sensus. Literæ sacræ scripturę, debet accipi per subauditam suppletionem, quando accipiendo eam, sicut iacet, sequitur aliquod inconueniens, alias autem accipi debet, sicut iacet. Gen. 79.col.31
Duplicem literalem sensum habet historia de agno Paschali. Num to.1. 102.col.4.H

Liuor Dicitur inuidia, vel color niger ex sanguine coadunato, & nigrè facto in loco percussionis & c. Gen.38.col.1.A.& 29.col.2.B

Locus. Deus & Angelus dicuntur esse in loco, per anallogiam, & non proprie: nã proprie corpus dicitur esse solum in loco. Exod. tomo 1. 14.col.4.H
Locus siue proprie, siue analogice sumptus dicit formaliter extensionem continentem. Et ideo Deus nec Angelus, secundũ, ꝙ in diuisibiles sunt, per substantiam suã, nec propriè nec impropriè locum habent: bene tamen secũdum, ꝙ in eis reperitur aliqua extensio non vera, sed metaphorica, idest, secundum virtutem, vel operationem dicũtur impropriè, vel metaphorice esse in loco, Vnde cum dicimus Deum esse vbique per essentiam, est valde improprius modus loquendi. Exo. tomo 1. 14.col.4.I
Superflue dicitur Deum esse in loco secundum prę sentiam, vt probatur. Exo. to.1. 14. col. 4. K. quia Deus secũdum essentiam nec est in loco proprie nec metaphorice, sed vere & metaphorice dicitur Deum esse in loco Exo. to. 1. 15.col.2.A
Solum corpus sensibile locum replet. Matthæ. to.1. 245.col.2.A
Locus nõ confert realiter ad beatitudinem, vel pęnam, agendo in anima. Mat. to.7. 271.col.3.I
Dicere Deum esse in loco secundum potentiam, sa tis calumniabile est ex vi sermonis, cũ esse, & potentia idem sint in Deo &c. Exo. to.1. 15.col.2.C
Quia scriptura sacra dicit Deum esse vbique nõ ab esse, vel a potentia dicit, sed ab operatione, & hoc denominatione extrinseca. Et sic metaphorice est in loco. i. ꝙ habet aliquam similitudinẽ ad rationem essendi in loco. Exo. to. 1. 15.col.2.D
Deus in loco est non proprie, sed metaphorice, & non per præsentiam, & potentiam, & essentiam, vt dicitur, sed operationem, semper intelligendo sanè & catholice. Exo. to.1. 15.col.4.G
Angelus est in loco non proprie, quia non est quantus, sed bene metaphorice. Nec est in loco secundum essentiam, quia eius essentia est indiuisibilis, quia diuisibilis ad indiuisibile non est proportio, quia sicut chimera non est in loco, quia nihil est ita nec substantia Angeli est in loco, quia secundum se indiuisibilis est. Nec est aliquis habens gra num intellectus, qui dicat, Angelum esse in loco secũdum essentiam, sed solum per operationem. Exo. to.1. 15.col.3.G
Non sunt proprie in loco substantiæ spirituales. Exo. to.1. 200.col.G
Locus non est principium operatiuum, nisi inquãtum est contentiuum influentiæ receptæ a corporibus cęlestibus. Leuit. 203.col.2.
Habitantes in locis frigidis sunt valde animosi, & ꝙ in locis calidis è contra, sed qui in locis temperatis, medio modo, vt ait Philosophus. 5. Poli. & 7. Leui. 203.col.2.B
Locorũ nomina frequenter imponebantur ab euẽtu in veteri testamento &c. Nu, to.1. 128.col.1.E
Aliquis locus dicitur Oriens tripliciter. Num.to.2. 58.col.3.K
Duo corpora esse simul in eodem loco, quidam putãt omnino impossibile, sed hoc est falsum, vt ꝓbatur. Mat. to.4. 246 col.1.C.col.2.A. Alij dicunt ꝙ vnũ corpus potest esse simul localiter cũ alio, non solum miraculosè, sed etiam per virtutẽ aliquam creatam, quod improbatur, & respõdetur ad fundamenta præfatæ opinionis. ibidẽ. 247.colum 1.E.col. 2 & 3. Alij dicunt, ꝙ duo corpora possunt esse in eodem loco per miraculũ, sed nõ alio modo, & hæc est opinio S. Tho. cui adheret Auctor. ibi. 248 col.3.H. Scotus & Rodulphus tenent, ꝙ per dotem subtilitatis possit corpus glorioſum esse simul cum non glorioso. ibid. 247.colum. 2.D. Et verba opinionis S. Thomæ in locis, q̃ allegat non sunt intelligenda, vt sonãt, sed ad bonum sensum. Mat. to.4. 248.col.4.F
Duo corpora esse in eodem loco, est miraculum, & consistit in hoc, ꝙ sicut non potest naturaliter cõseruari effectus, sine causa, vel posterius sine priori: ita etiam non potest naturaliter separari causa a proprio effectu, sed quantitati, siue dimensioni competit determinare locum & replere, & ex cõsequenti repellere quodcunque illud replens locum. Mat. to.4. 249.col.1.A
Locus non habet aliquam dimensionem. Matt. tomo 4. 249.col.2.I
Esse vnũ corpus in diuersis locis implicat contradictionem. Mat. to.4. 249.col.3.H
Licet Deus posset ponere vnum corpus glorioſum cum aliquo alio corpore diuina virtute, non tamẽ faciet, ꝙ vnum corpus nõ glorioſum fit cum alio non glorioso simul in eodem loco, vt probatur: bene tamen glorioſum cũ non glorioso, non tamen glorioſum cum glorioso. Matth. tomo quarto. 249.col.3.K.& per totam quæst.
Locꝰ ẽ supficies claudẽs locatũ. Mat. to.4. 249 co.1.E

Legibus

Legibus loci nō tenetur aīa. Mat.to. 7.265.col.4.G
Multa de loco inferni mentiuntur poetæ. Matthæ. to.7. 166 col.1.A
Duo corpora esse in eodem loco potest Deus facere.Mat.to.6. 87.col.2.D
Deus nulli loco deest.Mat.to.7. 269 col.1.B
Beatorum corpora nunquam erunt in minori loco quam sit quantitas ipsorum,sed semper in loco æquali &c.Mat.to.4.250.col 2.E. colum.3.F. & col.4.F
Christi corpus, nunquam est in minori loco quam sit sua quantitas.Mat.to 4. 250.col.4.G

Loculus. Loculos habere fuit conueniens Christo.Ioā.12.vt probatur. Mat. to.3. 114.col.3.F

Locari. Locatio. Inter locationem & venditionem, quid interst.Leu. 295.col.1.B
Penes locationem non accidit vsura.Matthæ.to.7. 48.colum.4.K
Locatio, quæ inter nos est, solum tollit fructus, & non substantiam,vel corpus possessionis. Leuiti. 297.col.4.I
Ad locationem tria requiruntur.Matth.tom.7. 57. colum.1.B
Ad Locationem multa requirnntur. primo, quòd res habeat vsum,qui non sit eius consumptio. secundo,quòd non transeat in conductorem,quātum ad dominium,sed eadem restituatur. tertiū, quòd periculum rei locatæ sit pœnes locatorem &c.Mat.to.7. 57.col.1.B
Spiritualia non locantur,nec alligantur.Matt.to.7. 307.colum.2.A

Locusta. Locustarum subito productarum plaga maius signum fuit quā productio grandinis, & fulgurum.Exo.to.1. 62. colum.4.H
Locustæ magis lædunt segetes aliqualiter duras, quam valde teneras Exo.to.1. 63.col.1.B
Locustæ nō sunt genitæ in terra Aegypti, sed in aliquo deserto in parte Oriētali Aegypti.Exo. to.1. 63.colum.1.D
Lucustarum Aegypti comparatio cum locustis, de quibus Ioelis.2.Exo.to.1. 63.col.2.C
Locustarū plaga respondebat afflictioni puræ, quā exercebant Aegyptij in Hebræos, vitam eorum ducētes ad amaritudinē &c.Exo.to.1.63.col.2.D
Locustas & alias bestias potest Deus mittere dupliciter ad deuastandum &c. Vnomodo producendo locustas.in aliquo loco quē vult deuastare &c. Aliomodo ducendo illas de alia regione per impulsum venti &c. Et potest dare illis multa in virtutum ad deuastandum vel paucam, sicut illi visum fuerit.2.Paralip. 110.col.2.B
Circa locustas,quas Ioannes Baptista comedebat,referuntur opiniones variæ, sed auctor dicit fuisse quædam animalia, quæ hic vocantur. Et illa comedebat sale condita.Mat.to.1. 170.col.4.G

Logos Dictio græca multa significat, q̄ congrue ad Christum referuntur.Gen.11. colum.4.G. Exo.to.2. 205.colum.4.K

Longitudo Magna mēbri virilis obest ad generādū.Exo.to.1.268 co.4.F

Loqui. Quòd aliqua irrationalia fuerit locuta, non habetur in tota sacra scriptura,nisi de serpēte.Gen.3.& de asina Balaā.Nu.22. licet ista animalia non fuerint loquuta. Sed dæmon in serpente,& Angelus in asina &c.Gen.64. colum 3.I.
Paulus Orosius refert, bouē quēdā fuisse locutū ad arantem dicendo frustra se vrgeri:in breui.n.non frumenta,sed homines desituros,& quòd hoc cōtingit paulo ante mortē Iulij Cœsaris.Gen. 164. colum 3.K
Quare Deus in datione legis locutus sit de caligine.Matt.to.4. 221.col.4.F
Nemo mansuete loquens, increpat &c. Matt. to 4. 264.col 4.G
Loquitur interdum Deus rebus non intelligentibus.Gen. 211.col 4.I
Quòd loqueretur Deus ad serpentem fuit conueniens. Et hoc nō propter serpentem,sed propter homines.Gen. 211.col.4.K
Angeli non possunt proprie loqui,sed per accidens in corpore assumpto.Exo.to.1. 47.colum.1.D. 191.colum 3.I
Loqui est formare vocem ex percussione aeris respirati determinatis organis. s. pulmone, arterijs vocalibus,lingua,palato,dentibus &c.de quibus. 2 de Anima.Exo.to.1. 47 col.2.B.& 191.col.3.I
Nūquam Deus locutus est per se vel per Angelum toti populo Israel, postquam locutus fuit illis in monte Sinai. Exo.to.2. 90 col.2.E
In duobus locis principaliter fuit Deus locutus Moysi.s.in Propitiatorio, & ad ostium tabernaculi super altare.Exo.to.2. 90.col.2.D.95 col.3.E
Loquitur Deus hominibus iuxta ipsorum hominū dispositionem:nam imperfectis per bona imperfecta,& perfectis per bona perfecta.Leui. 308. colum.1.D.
Deus nulli loquitur,nec vnquam locutus est. Iosue tom.1. 13.col.4.K
Multis modis dicitur locutus Deus in vete. testam. qui referuntur.Iosue to.2. 134.col.1.B
Quadrupliciter Deus poterat loqui per prophetas. 1.Regum to.1.166 col.3.K.2.Regum.71.col.1.C. Imo quinque modis.3.Reg. 118.col.4.G
Aliqui solent de se loqui, ac si de alio loquerentur. Matt.to.3. 186.col.2.E
In veter.testam. semper loquebatur Deus i.Angelus in persona eius intra nubem vel caliginem,siue intra tabernaculum loqueretur siue extra,& hoc faciebat vt tolleret occasionē idolatriæ &c. Mat.to.4. 221.col.4.K.& 222.col.1.A
In duobus tantum locis Deus loquebatur in testamento veteri.Mat.to.4. 221.col.4.K

Locutio Fit quatuor modis, quidam sunt, qui loquunt̄ & intelligunt, vt cōmuniter homines,alio modo fit locutio per illa, quæ nec loquuntur nec intelligunt, vt contingit per serpentē,& per asinam Balaā,alia loquuntur, sed non intelligunt,vt pica, psitacus, & quæcūq; huiusmodi &c. Alij sunt p̄ quos fit locutio, & nō loquunt̄ ipsi,sed intelliguntur q̄ loquunt̄,vt sunt energumeni & phanatici &c.Gen. 163.col.4.I
Inter p̄sonas diuinas non est locutio,a fortiori,neq; vocalis locutio.Gen. 131.col.1.C
Locutio vera est tam Dei ad Angelos, q̄ Angelorū inter se, licet non sit vocalis,diuinarum aūt p̄sonarum inter se non est locutio aliqua vocalis neque mentalis: quia est eadem earū intellectio, & vna non pōt aliquid reuelare,vel indicare alteri,quod altera ignoret.Et hoc requiritur ad locutionem.Gen. 131.col.2.D

Loth Et posteris suis multa bona fecit Deus p̄p Abrahā Gen. 66.co.2.A.72.col.3.K
Loth erat nimis obediens Abrahæ.Gen.72.co.3.H
Habitationē Loth in Sodomis exponunt Iudæi ad magnū opprobriū Loth,q̄ sciens Sodomitas esse viros p̄ssimos,& peccatores corā Dño,noluit diuertere

uertere ab eis &c. Catholici vero multũ laudant Loth in hoc, q̃ inter malos habitãs, malus factus non ſit. Sed ſemp ſeruauerit innocentiã, & oẽm carnis & cordis ſui munditiã, de quo Gregorius. 1. Moral. Gen. 75. col. 4. C

Loth, quia durum erat ſeparari ab Abraham, ideo Abraham dedit illi, vt eligeret quo vellet habitare. Gen. 78 col. 1. D

Loth habuit duos filios, & iſtis dedit terras habitandas Deu. 2. ſ. terras, quas ipſi populauerunt, cõtra quos vetuit Deus ne pugnarent filij Iſrael in exitu de Aegypto &c. Gen. 78. col. 3. G

Abrahã ſecum tulit Loth in terrã Chanaã propter multa. primo q̃a erat filius Arã fratris ſui defuncti. & illi comendatus a patre. ſecũdo quia Loth erat cultor Dei ſicut Abrahã &c. tertio q̃a Loth diligebat patruũ ſuũ Abrahã &c. Gen. 78. colu. 4. I. 1. Paralip. 206. col. 2. D

Loth quare elegerit terram, & non reliquerit electionem terræ ipſi Abrahæ. Gen. 79. col. 3. F

Loth eligens terram, & non reliquerit electionem terræ ipſi Abrahæ. Gen. 79. col. 3. F

Loth eligens terrã iuxta voluntatem Abrahæ, eleuauit oculos ſuos ex illo. ſ. loco, abſque hoc q̃ diſcurret quærendo terrã magis ſibi gratã. Et vidit omnem circa regionem Iordanis. i. omnem regionẽ Iordanis circa ſe. Gene. 79 col. 3. H

Loth quare fecerit coquere azyma duobus Angelis. Gen. 19. 267. col. 1. B

Loth non licite fecit offerendo filias ſtuptandas, vt iuuenes a peccato cõtra naturam liberaret, quia agebat contra ordinẽ charitatis &c. immo dicendum eſt, q̃ peccauit in hoc, cum ille actus de ſe malus fuerit, ſed excuſatur ex parte, quia nõ fuit totaliter voluntarius, propter perturbationem, quæ generat ignorantiam. Et propterea non erat multum arguendus, ſicut Petrus quando percuſſit ſeruum Pontificis. Matt. 26. Nã Chriſtus ipſum reprehendit, tãquam perturbatorem ſalutis animarũ, & repugnantem Spiritui Sancto. peccauit itaque Loth offerendo filias. Gen. 267. col. 4. F. Et poteſt excuſari a peccato, ſi fecit ex perturbatione. Iudic. 194. col. 3. H

Maius malum erat, quòd Loth traderet filias ad ſtuprandum, q̃ q̃ duo Angeli, quos viros eſſe credebat, ſodomiam paterentur: quia ſi totaliter inuolunrarie paterent, non peccarent, immo mererẽtur, ſicut mulier Leuitæ Iudic. 19. Sic dicebat beata Lucia, ſi me inuita in lupanar duci feceris, corruptio mihi duplicabit ad coronã. Gen. 268. c. 2. B

Filiæ Loth deſponſatæ erant. Gen. 19. & ideo Loth male faciebat concedendo eas viris ſodomitis. Item exponebat eas, vt cum eis peccarent contra naturam: nam hoc intellexit Loth cum dixit, ab vtimini eis qualiter vobis placuerit. Gen. 268. colum. 4. A

Loth habuit duas allas Filias maritatas, præter virgines illas, quas offerebat Sodomitis, dicunt hebræi. ſed non videtur verum. Gen. 269. col. 1. A

Loth, quando cognouit filias carnaliter, non erat dormiens: ſed erat ebrius. Matth. to. 7. 19. col. 3. I. & 234. colum. 1. C

Vxor Loth mortua fuit, & mutata eſt in ſtatuam ſalis, quia inobediens fuit verbis Angelorum. Gen. 271. col. 3. F

Vxor Loth reſpexit retro condolens rebus ſuis, & volens redire pro eis. Gen. 271. col. 2. D

Vxor Loth in ſtatuam ſalis, magis quam in aliquid aliud verſa eſt, vt doceret nos Deus a bono incepto nunquam deſiſtere, ne peior exitus ſequatur. Gene. 271. colum. 3. G

Vxor Loth fuit mutata in ſtatuam ſalis ante introitum in Segor. Gen. 272. col. 1. E

Loth q̃n cognouit filias ſuas, rũpendo earũ clauſtra virginalia, non dormiebat, quia vir vere dormiẽs fœminã virginẽ nullo modo valet cognoſcere, ipſe tñ Loth bene ſenſit carnẽ fœmineã apud ſe in lecto. Et conuertens ſe ad illã, cognouit eã carnaliter, quia tñ erat abſortus ebrietate, non cõſiderauit vtrũ eſſet vxor eius, vel non, nec recoluit, q̃ vxor ſua eſſet mortua vel non, vel q̃ cognouit, q̃ eſſet virgo vel non. Peccauit tñ Loth ſaltẽ ſequenti nocte non abſtinens a vino, cũ prima nocte cognoſceret ſe ebriũ, & magis peccauit ipſe q̃ filię: immo Hiero. & Strabus dicũt, q̃ filię Loth non peccauerunt: quia nõ libidinis deſiderio, ſed ſola pietate reſtaurandi genus humanũ, qui erat honeſtus finis. Itẽ quia ignorantia earũ fuit ſatis probabilis, quia putauerunt totũ mundũ perijſſe. Strabus dicit Loth nõ eſſe excuſatũ a peccato q̃ duo, quia Angelo dicẽti, q̃ maneret in Segor non credit, & in hoc incęſtus occaſionẽ p̃ſtitit. Secundo, quia pro ſecundo inebriatus fuit. Et inde ſecundo incęſtui locũ dedit &c. Gen. 272. col. 4. F

Coitus Loth cũ duabus filijs fuit culpabilis antecedẽter ex æbrietate culpabili, vt habet in decretis. 15. q. 1. c. inebriauerunt Loth. ſecus ſi non p̃ceſſiſſet culpa, vt patet. 34. q. 2. c. ĩ lectũ. Nu. 10. 71. co. 3. F

Vxoris Loth verſæ in ſtatuã ſalis vſq; hodie extant veſtigia. Ioſue. 10. 2. 55. col. 3. F

Loth tm̃ eſt culpandus, quantũ illa ebrietas meruit, & non quantũ incęſtus, vt ait Auguſtinus ꝯ Fauſtum. Et habet. 15. q. 1. c. inebriauerũt Loth filiæ. Et neſcienti ſe miſcuerunt, qua q̃ culpãdus eſt, non quidem tm̃, quantum ille inceſtus, ſed quantum ebrietas illa meretur &c. 1. Regum. tom. 1. 132. colum. 3. K. Matth. to. 7. 19. colum. 4. H

Loth culpabilis fuit de incęſtu. Mat. to. 2. 186. col. 3. K. 187. col. 3. K. & col. 4. F. non excuſatur a peccato inceſtus aliquo modo. Mat. to. 7. 234. col. 1. C

Loth cum cognouit filias carnaliter, non erat dormiens, ſed vigilans, ebrius tñ, quia nec q̃n quælibet earum introiuit lectum, neq; q̃n exiuit, pater ſenſit, quia ebrius erat. Et in aurora, q̃n pater ſurrexit, neſciuit an q̃ noctẽ concubuiſſet cũ aliqua fęmina &c. ſed illa, q̃ eum tetigit excitauit illũ, & applicuit ſe illi impudice &c. Ma. to. 7. 19. col. 3. G

Lotio Ponitur immediate poſt dictionem, lauare, ſupra.

Lucas Euangeliſta. Lucæ Euangeliſtæ laudes referũtur. Gen. 29. col. 4 K & 30. col. 1. A

Illud Lucæ, quod ait in prologo ſui Euãgelij. ſ. Q̃n quidem multi conati ſunt ordinare varrationẽ rerum, quæ in nohis completæ ſunt, qualiter ſit intelligendum referuntur opiniones, & confutã tur. Mat. to. 1. 55. col 1. B. Et tandẽ concludit auctor ponens ſententiã ſuã. ibid. 54. col. 3. H

Lucas doctus fuit a Paulo, & ab alijs diſcipulis. Mat. to. 1. 59. col. 4. F

De loco vbi erat Lucas, quando ſcripſit Euangeliũ. Mat. to. 1. 59 col. 4. G

Lucas Euangeliſ. ſcripſit Græcè. Mat. to 6. 245. c. 4. F

Lucas quare vitulo comparetur. Matth. to. 1. 63. col. 1. E. & colum. 2. A

Lucas reduxit genealogiam Chriſti vſq; in Adam, ex duplici cauſa. Mat. to. 1. 73. col. 2. A

Lucas Euãgeliſta artificioſe ſupplet, q̃ alijs deſunt. Et in ſe ipſo, quæ alij habent decurtat &c. Math 6. to. 3. 139. col. 2. B. & 145. col. 2. E

Lucer-

Lucerna Poteſt capi dupliciter, vno modo pro vaſe, in quo ponitur oleum & lichnum. Alio modo pro ipſo lichno ardente. Primo modo dicitur lāpas, licet aliqñ dicatur lucerna in ſcriptura ſacra. &c. Leui. 276. col. 4. K

Duas lucernas fecit beatus Iſidorus, quę ad pedes, & caput ſepulchri eius permanſerunt, quaſi per ducentos annos, ita vt de eis nihil videretur cōſumptum. Sed poſtea inde ſublatæ ſunt. Alia etiam lucerna reperta eſt tempore Caroli Magni Romæ in ſepulchro cuiuſdam Gentilis, multo tempore ante Chriſti aduentum. &c. Nu. to. 2. 24. col. 1. B. vide etiam de hoc in dictione, Candela.

Lucerna dicitur lumen poſitum in teſta, vel in alia re corporali. 2. Reg. 152. col. 3. E

Lucia. Beatæ Lucię dictum notandum valde refertur. Gen. 268. col. 2. B

Quomodo beata Lucia, ignorante ſponſo, dederit eleemoſynas. Mat. to. 3. 34. col. 3. H

Lucianus. De quo Hieron. in Prologo Mad. Damaſcum, &c. fuit presbyter quidam vrbis Antiochiæ in græco ſatis peritus, &c. qui fecit editionem in nouo, & in veteri Teſtamento. Matt. to. 1. 37. col. 1. A. Peccauit tamen addendo aliqua, quæ non erant in nouo Teſtamento, &c. ibidem. 37. col. 2. B

Lucifer diabolus. Lucifer non voluit æquari Deo, qā hoc erat impoſſibile, ſed voluit modum quendā Dei habere. ſ. quòd ſicut Deus eſt ſimplex principium omnium, ita Lucifer eſſet ſub Deo principium omnium. &c. Gen. 142. col. 1. C

Lucifer inter omnes creaturas tam bonas quā malas maxima eſt. i. altiores naturæ intellectualis ſic dicunt Gregorius, & Magiſter. 2. ſent. diſt. 6. &c. Gen. 209. col. 2. D

Lucifer quarto die, cum toto cęli ornatu fuit creatus: Adam vero ſexto die. Mat. to. 6. 158. col. 2. C

Lucifer eſt proprium nomen planetæ, quę venus dicitur. Græci tamen Heſperum vocant, nos verò Luciferum propter magnitudinem. Et per trāſlationem in ſacris literis ſignificat Nabuchodonoſor Regem. Eſaiæ 14. Doctores tamen noſtri accipiūt communiter pro dęmonum maximo. Iſa. 14. Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris, &c. Mat. to. 4. 17. col. 2. C

Lucrari Tripliciter contingit lucrari cum pecunia. Mat. to. 7. 28. col. 4. K

Nullus obligatur ad faciendum quod aliquis lucretur, obligatur tamen ad faciendum, quòd cauſa ſui non perdat. Ruth. 266. col. 1. B

Lucrari in emendo, & vendendo, & negociari differunt ad inuicem. Mat. to. 7. 60. col. 2. A

Lucrum Nihil in ſe habet honeſti, ſed præter naturam. Et ideo vbi eſt ſolius lucri intentio, turpe lucrum dicitur, ſed non eſt lucrū iniuſtū, &c. Mat. to. 7. 60. col. 4. K. 61. col. 1. A

De duplici lucro Phariſęorum, Mat. to 6. 194. co. 3. I

Lucri intentio non eſt ſecundum ſe illicita, qa alias omnis negociatio eſſet illicita, in qua directè intēditur lucrum, dum tamen lucrum ſit moderatū, & ipſum genus negociationis non ſit vetitum ex ſe, vel ex perſona negociantis, &c. Matth. tom. 4. 76. col. 4. G

Amore lucri ſubeunt homines mechanicas adminiſtrationes. Mat. to. 5. 82. col. 4. F

Lucrum dicitur turpe tripliciter: vno modo turpe ideſt illicitum, & iniuſtū. Alio modo turpe. i. nullam continens honeſtatem, licet non habeat iniuſtitiam. Tertio modo turpe. i. quod acquiritur ſolo deſiderio, & ſi non committatur ibi aliqua iniuſtitia, &c. Mat. to. 7. 61. col. 4. I

Turpe lucrum vetitum eſt clericis, Matth. tom. 7. 61. col. 4. I

Lucrum turpe aliquando vetatur in lege. Aliquando vetatur actus, de quo habetur lucrum, ſed nō vetatur ipſum lucrum. Primo modo dicitur turpe lucrum, & iniuſtum, vt in rapina, & furto, vſura, & ſimonia. Secundo modo eſt turpe lucrum, ſed nō iniuſtum, vt in meretricio, in quo lex Chriſti vetat coitum, ſed nulla lex vetat lucrum inde acceptum, ſimile eſt de lucro, quod habetur ex diuinationibus necromanticis, & c. Et de huiuſmodi lucro poteſt fieri eleemoſyna, &c. Mat. tom. 3. 21. col. 4. G

Turpe lucrum, quod aliquis accipit vt male agat, non poteſt retinere, niſi ſit tale quod legibus permittatur, vt merces data meretrici, vel cuicunq; fornicariæ, &c. vel hiſtrioni, mimo, venatori, arenario, & ſimilibus. Si quis tamen ex fraudibus proximorum viuat, non ſolum vituperatur ſecundum legem, ſed etiam punitur, & cæt. Matt. to. 3. 27. col. 2. E. col. 3. F

De omni lucro ſoluitur decima. Mat. tom 6. 194. colum. 3. I

Lucrum dicitur quicquid prouenit ex re, detracta ipſa re, & expenſis circa eam factis. Matth. tom 6. 231. col. 3. F

Lucrum dupliciter fit vno modo ex negociatione, vt emendo aliquid minori precio, & vendendo cariori. Secundo modo habendo rem, de qua fructus proueniant, non tamen prædiales, & c. Matt. tom. 6. 232 col. 2. C

Lucrum duplex ſcilicet certum, & incertum. Matth. tom. 7. 58. col. 3. K

Lucrum quærere propter ſeipſum eſt in honeſtum. Mat. to 7. 63. col 3. K

Vt lucrum ſit iuſtum tria conſiderantur. Primum quòd non faciat vſurarios contractus. Aliud, ꝙ in commutationibus non ſit aliqua fraus. Tertio quòd non faciat immoderata precia, & cæt. Matth. to 7. 60. col. 4. F

Lucra intenduntur dupliciter. Vno modo per ſe, & principaliter. Alio modo non per ſe principaliter & c. Mat. to. 7. 61. col. 3. F

Negociationes propter ſolum lucrum vetitæ ſunt clericis. Mat. to 7. 61. col. 3.

Non licet clericis lucris nutrire pauperes. Mat. to. 7. 61. col. 3. K

Lucrecia Conſenſit in adulterium propter timorem infamiæ, &cæt. 1. Paralip. 197. col. 1. D

Lucretiæ hiſtoria refertur. Mat. to. 2. 94. col. 3. G

Luctus. Inter luctum, & mœrorem quid interſit. 1. Reg. to. 1. 29. col. 4. H

Lucus Dicitur arborum denſitas. Et accipitur Latinè pro monte obſcuro. Et dicitur de lucco luces, per antiphraſim. Et tales arborum denſitates habebant Gentiles apud altaria Deorum ſuorum, vt expletis ſacrificijs vacarent: libidinibus, quod magis cōtingebat in ſacrificijs Priapi, & c. Et hos lucos mandabat Deus ſuccidi, & cæt. Exod. 34. Et alio modo lucus dicitur ſtatua quędam vel imago in arbore facta, & c. Exo. to. 2. 172. col. 4. F

Lucos plantabant Gentiles apud altaria ſolennia. 4. Regum. 235. col. 3. I

Ludi populi Deſcendunt a Ludfilio. 40. Fem Gen. 53. co. 2. D. Et iſtorū Rex fuit Cræſus Rex Lydorū. 1. Par. 24 co 1. E

Ludere. Ludus.

Ludere multa significat. Ge. 27 7. co. 3. C. Exo. to. 2. 120 col. 2. C

Ludus ad vitā q̃tū necessarius. Exo. to. 1, 180. co. 2. A

Ludus alearum, & taxillorum potest esse sine peccato. Mat. to. 3. 30. col. 4. G

Ludi, qui sunt ad exercendam virtutem, vt currere, saltare, iactare, lanceam, vel lapidem &c. non solum sunt liciti, sed etiam laudabiles, & hoc si non sint periculosi, vt torneamenta, & similes, in quibus effunditur sanguis, & est periculum mortis. nam etiam si pęniteant, carere debent ecclesiastica sepultura, extra de torneamentis cap. fœlicis. & cap. ad audientiam. idem similiter est de pugnātibus in singulari certamine. ext. de cleri. pugnan. in duel. per totum, vnde vescendi causa permittitur, atque hastam, vel palum iaciendo, vel saliendo: cursum, vel bellum, vel non luctam faciendo causa virtutis spondere licebit. Matt. to. 3. 30. col. 4. K. 31. col. 1. A. Nec licet istis ludis ludere viris ecclesiasticis, quia exercitatio ordinatur ad bellum &c. Mat. to. 3. 31. col. 2. C

Ludi, qui sunt causa recreationis, & solacij possunt fieri bene, & meritoriè, si fiant ad bonum finem, vt. s. homo fortior resurgat ad operationes, & cęt. Et circa istos est quædam virtus, quæ dicitur eutrapelia. Ethi. c. 15. Et in istis peccat, si quis excessiuè, vel mordaciter ludat. Peccatur etiam ex conditione personæ, quando. s. est persona grauis, & maxime si est ecclesiasticus, aut prælatus, quia perditur auctoritas, & c. Mat. to. 3. 31. col. 1. C

Ecclesiastici, cum ludunt, debent cauare, vt ne ludāt in publico, nec cū laicis, nec eis præsentibus. arg. extra de homici. c. lator. Et c. continebantur, &c. Matth. to. 3. 31. col. 2. E

Ludus alearum, & taxillorum prohibitus est: ludus tamen sęcorum, & alij communes nō sunt prohibiti, extra de vi. & honesta. cler. c. clerici. officia. etiam per legem ciuilem, vt patet. ff. de aleato per totum &c. Mat. to. 3. 31. col. 3. H

Ludere pecuniam ludis non prohibitis licitum est laicis, & hoc dummodo sit gratia recreationis, & iucunditatis, & vt inde habeant aliquid ad cibum & potum, si autem hoc fiat animo lucrandi solū, vt. s. consequatur pecuniam, quæ non venit in vtilitatem communem vtriusque ludentis, ludere sic non est licitum, immo est peccatū mortale: eo quòd finis est inhonestus. s. accipere id, qđ est alienum, nihil conferendo ei, cuius est. Item quia nō est cōueniens modus trāsferendi dñium, cum noceat, & nō prosit Reipub. &c. Mat. to. 3. 31. co. 3. H

Ecclesiastici ludentes pecuniam solum, etiam ludis non prohibitis, peccant mortaliter, nisi illa pecunia sit pro cibo, & potu, & sit pauca pecunia, & quòd non ludant animo lucrandi, sed causa solatij &c. Mat. to. 3. 31. col. 4 I

Ludus taxillorum, & alearum licitus est laicis si fiat solum ad delectationem absque pecunia vel cum pecunia ad cibum, & potum, & moderatè &c. Secus si solum gratia lucri. quia tunc semper est peccatum mortale, & sequuntur multa mala ex hoc ludo. s. sexdecim, quæ referuntur. Matt. to. 3. 32. colum. 1. B. col. 2. A. Clericis vero omnino prohibitus est talis ludus, imo, & interesse ludentibus talibus ludis prohibitū est, ext. de vi. & hon. cler. c. clerici. & fiunt personæ viles, & repelluntur a dignitatibus ecclesiasticis, ext. de excessibus prælatorū. c. inter dilectos, &c. vnde simpliciter prohibitus est ludus taxillorum, & aleatum ipsis clericis, &c. Matth. to. 3. 32. col. 3. F

Ludus alearum non est vnicus ludus, sed omnes illi ludi, qui præcipuè initūtur fortunæ, & in quibus potest quis rem suam faciliter perdere, & in quibus multæ fraudes fieri possunt. Et in talibus competit repetitio, & c. Mat. to. 3. 33. col. 1. D

Quando ludens teneatur ad restitutionem eorum, quæ acquisiuit ex ludo, & quando non. Mat. to. 3. 32 col. 4. F. & per totam quæst.

In oībus ludis, in quibus ludens solum lucrum intēdit, maxime si ipse traxit alium ad ludendum, vī q̄ fieri possit repetitio: qa istud est contra ius diuinū. Et conuenit repetitio. ff. de aleato. l. vlt. Et conuenit repetitio vsq; ad annos quinquaginta, vt dicit constitutio Gręca. C. de reli. & sumpti. fune. Et si quis in ludo aleæ rem suam vendiderit, non tenetur de euictione. ff quarum re. acci. non detur. l. si filio. §. 1. siue §. si in alea. sic dicitur. 35. dist. c. episcopus. in glo. Et extra de vita & honest. cler. c. clerici in glo. &c. Mat. to. 3. 33. col. 1. E. col. 2. A

Acquisita per ludum, qñ acquirēs teneatur restituere, ponūtur quatuor regulæ. Mat. to. 3. 33. col. 2. C. Prima regula qui lucratur ab illis, qui nō sunt sui iuris, quia. s. sunt in potestate aliena, vel quia tales sunt, qui de facto indigent curatore, tenetur illis ad restitutionem. Secūda regula lucrans per fraudē tenetur restituere, & c. Tertia regula quicunq; ex cupiditate lucrādi traxit alium, & lucratus est, tenetur ei restituere in quocunq; ludo, & hoc in foro conscientiæ, quāuis lex humana nō obliget ad restitutionē, nisi in ludo aleę: & idem videtur si nemo alterum traxit, sed ambo æquali intentione conuenerunt ad ludendū. s. quòd qui lucratur, teneatur restituere, & non alteri eorum, sed pauperibus dare. Quarta regula id, quod ius ciuile disponit. s. quòd possit semper reperi, quod perditur in alea, non obligat nisi gentes illas, quæ obseruant istud ius, nam aliqua regna sunt, quæ non habent Imperatorem tanquam superiorem in tēporalibus, vt Regnum Hispaniæ, &c. Matth. to. 3. 33. colum. 2. C. col. 3. F

Ludus alearum nō solum prohibetur lege ecclesiastica & ciuili, sed Aristoteles vocat aleatores illiberales. 4. Ethi. c. 4. & c. Mat. to. 3. 33. col. 3. G

In foro conscientiæ nunquam potest retineri id, qđ acquiritur in ludo aleæ, sed semper est restituendū, vel ei, qui perdit, vel pauperibus, & hoc tenet Raimundus, & Alexander, & idem colligitur ex verbis S. Tho. Sed illi, qui non sunt subditi legi ciuili, non tenentur secūdum eum ad restitutionē in omni casu. vt. s. si quis venit sponte ad ludū causa recreationis, &c. Sed primū videtur verum in foro conscientiæ. Mat. to. 3. 33. colum. 2. H

De ludo, quo se exercebant pueri Iudæorum, Matth. to. 3. 282. col. 3. K. col. 4. F

Ludificatio.

In ludificatione illa forma, q̃ cernitur, non est in aere circūstante, neque in re ipsa, sed est in sensu. s. in oculo, non tamen q̄ potentia visiua illā causaret, qa potentia visiua solum modo patit̄, & nō agit, sed vel causata est, & reseruata in thesauro specierū. s. in imaginatiua vel rememoratiua, & dęmon p operationem suā facit illam recurrere ad sensum visus, & tūc necesse est, quòd ab illa immutetur potentia visiua, sicut si obiectum esset præsens. Et sic contigit in somnijs, & non in vigilia, nisi operatione Dei, Angeli, vel dœmonis. In somnijs autem fiunt dœmone illudente, vt ait Gregorius 4. Dialogo. Aliquando sola operatione naturæ &cæt. potest etiam esse hæc ludificatio, per organorum perturbationem, quibus perturbatis necesse est

falli

falli iudicium ſequens ex eis, vt patet de habente ophthalmiã. ſ. humorem quendam melãcholicum in oculis. 10. Ethi. Et de habente linguam infectam cholera. Poſſunt etiam eſſe aliquo modo a ſola cauſa extrinſeca quia quædam ſunt ſpecies, quæ hoc modo perturbãt, & faciunt apparere terribilia, vt combuſto quodam oleo ſpecialis confectionis, tota domus videtur repleri vitibus frondentibus. Et ex alio oleo iudicabit omnes trabes domus eſſe ſerpentes. Et hoc contingit ex perturbatione oculi, qui cum aliud videat, aliud iudicat ſe videre. Exo. to. 1. 48. col. 1. A

Lugere pro mortuis Qui luget mortem patris, &c. nec dolet, &c. peccat. Sed quomodo licitum ſit lugere pro mortuis, Leui. 87. col. 1. B

Qui mortuos nimis lugent, militant contra reſurrectionem, &c. Leui 200. col. 1. B

Lugere pro mortuis dupliciter accipitur. 2. Reg. 85. col. 4. H

Pro mortuis lugere debemus multis de cauſis, pro illis. ſ. quos certo ſcimus æternaliter perijſſe, nec eſt cauſa: propter quam debeamus gaudere de morte eorũ. pro mortuis vero, quos certo ſcimus ſaluos eſſe, poſſumus lugere propter quatuor, & gaudere pro duobus. Pro mortuis vero de quorum ſtatu poſt mortem dubitamus, debemus lugere, ſed non inconſolabiliter. 4. Reg. 14. col. 2. E

Lugendo mortuos, quos ſcimus eſſe ſanctos, nõ peccamus, vt patet de diſcipulis beati Martini 4. Reg. 14. col. 3. I

Lugere, & ieiunare idem erat apud antiquos. Matth. to. 3. 201. col. 3. F

Magis lugebunt infideles in die iudicij, quam fideles. Mat. to. 6. 304. col. 1. B

Per lugere quod eſt beatitudo tertia, perficitur homo reſpectu motuum partis concupiſcibilis, qui ſunt circa hominis concupiſcibilia. Ciborũ, potuum, venereorũ, guſtus, & tactus, viſus, auditus, odoratus, &c. Mat. to. 2. 4. col. 3. K

Lumbus. Lumbos accingere quid ſit, & quare iſto modo loquẽdi vtatur ſacra ſcriptura 4. Reg. 41. col. 4. F

Habere lumbos præcinctos quid ſit. Matth. tom. 7. 293. col. 1. B

Quomodo habeat intelligi quòd in lumbis ſit vis luxuriæ. Exo. to. 1. 82. col. 1. A

Lumen. Qui ſine lumine, & aqua Miſſam celebrat, grauiter peccat. Matth. to. 7. 3. col. 3. F

De lumine intellectus agentis. Ecce virgo cõcipiet. 6. col. 4. I

Lumen eſt valde delectabile. Mat. to. 7. 179. col. 2. E

Lumen fidei Eſt ipſa cognitio de rebus, quę creduntur: inquãtum per quamlibet cognitionem illuminatus intellectus: ſic lumẽ prophetiæ eſt cognitio prophetica, quæ eſt vt in plurimum: de futuris contingẽtibus per reuelationem. Mat. to. 5. 147. col. 3. F

Lumen gloriæ. Sine lumine creato non poteſt intellectus noſter videre diuinam eſſentiam. Mat. to. 7. 228. col 4. G

Et iſtud lumen datur beatis vario modo. ibidem. col. 4. I

Per lumen gloriæ efficitur eſſentia diuina conueniens, & proportionatum medium intelligendi, quæ erat obiectũ, &c. vel potius reddit ipſum intellectum aptum: vt ſit ſibi eſſentia diuina; vt forma intelligendi. Gen. 176 col. 1. E

Ex maiori vel minori lumine gloriæ, erit in beatis varia eſſẽtiæ diuinæ viſio, &c. Mat. to. 2. 32. co. 1. B

Lumen gloriæ habet ſe proportionabiliter ad lumen corporale: per quod res videtur, & ad lumẽ intellectus agentis &c. Mat. to. 2. 35. col. 2. D

Lumen gloriæ rectè vocatur illa diſpoſitio, per quã intellectus creatus eleuatur ad viſionem intellectualem diuinæ ſubſtantiæ, nõ propter hoc quòd faciat Deum intelligibilem in actu, ſicut facit intellectus agẽs ſpecies rerum materialium, ſed per hoc quòd facit intellectum poſſibilem actu intelligere Deum, &c. Mat. to. 2. 38. col. 1. C

Inter lumen glorię, & intellectum agentem, aſſignatur cõuenientia, & differẽtia Mat. to. 2. 38. col. 1. D

Lumen gloriæ ad effectum, qui eſt videre Deum, accipit virtutem a Deo, licet diſtet a Deo ſecundũ eſſe infinitum. & tamen ſecundum intelligere eſt indiſtans a Deo, quia ſecũdum illud vnimur Deo immediate &c. Mat. to. 2. 38. col. 4. G

Lumen gloriæ non poteſt eſſe connaturale alicui intellectui creato: eo quòd viſio diuina excedit capacitatem naturalem omnis creaturæ. Mat. to. 2. 39. col. 1. A

Lumen gloriæ ponitur, vt eſſentia diuina aptetur: & proportionetur intellectui noſtro, vt ſit nobis medium intelligendi Mat. to. 6. 160 col. 3. F

Lumen gloriæ requiritur, vt anima videat Deum ſimiliter & Angelus, &c. Mat. to. 7. 228. col. 4. F

Luminare. Luminaria, de quibus Gen. 1. dicitur, fiant luminaria infirmamento, &c. quatuor habent vtilitates, & Sol principaliter. Prima eſt quòd diſtinguit diem, qui eſt congruus ad laborandum a nocte, quæ conducit ad quietem, & ſomnum. Secunda quòd per aſtra cognoſcatur aliqua diſpoſitio futura in tempore, &c. Tertia ad diſtinguendũ temporis partes. ſ. Ver, Aeſtatem, Autumnum. Hyemẽ. Quarta, vt hominem ad videndum adiuuent, quia nulla viſio fit ſine luce, & illuminet terrã. ſ. animalia, &c. Et iſtæ quatuor vtilitates deſignantur in primo cap. Gen. 7 col. 2. E

Luna Dicitur magnum luminare in comparatione ad alia, non tamen quantum ad rem, ſed quantum ad apparentiam, quia præter Solem nullum aſtrum videtur Maius, quam Luna, & tamen ſecundum demonſtrationes Aſtrologicas. Luna eſt minor octies tota terra, & quolibet aſtro viſibili Luna eſt ad minus octies minor. propinquitas tamen orbis eius ad nos in comparatione ad alios orbes facit magnitudinem apparentiæ. Gen. 7. col. 3. I

Circa Lunam refertur error quorundam Iudæorũ, & confutatur. Gen. 7. col. 3 H

Luna fuit creata ĩ loco plenilunij, &c. Gen. 7. col. 4. F

Luna nõ ſic cauſat noctem vbicunque fuerit, ſicut Sol diem, non enim cauſatur nox Luna præſente, neq; definit cauſari illa abſente, dicit tñ prẽeſſe nocti, qa maius lumen, qđ in noctibus eſt, a Luna eſt, licet alia aſtra cõferant aliquid. Gen. 7. col. 4. G

Luna quando eſt in coniunctione, & maxime quando eſt indirecta oppoſitione, habet magnam virtutem in humidis, multiplicando humiditatem. Et ſignum eſt, quia tunc reperiuntur oſtræ marinæ, & conchilia, & cancri pleni humiditate. Gen. 45. colum. 3. T

Luna perfinit curſum ſuũ viginti nouẽ diebus & dimidio, ſed qa ille dies nõ põt diuidi: danẽ vni mẽſi triginta dies, & alteri viginti nouẽ. Ge. 44. col. 2 B

Luna quando eſt in quadraturis cum Sole. i. quando diſtat a Sole per nonaginta gradus, ſiue accedendo, ſiue recedendo, habet virtutẽ deſiccatiuã,

& tunc cõchilia,& cãcri vacui ſunt: patet ẽt hoc in vaſis theriacę cõſeruatiuis, q̃ reperiũtur plena ī oppoſitione & quaſi vacua in quadraturis,etiã cerebra humana bene ſe habẽt in oppoſitione, & cõiunctione, quia ſunt plena nimis,& in quadraturis male &c Gen. 45.col.3.K
Cęlũ Lunæ diſtat a terra per centũ nouẽ milliũ nõ gẽtorum triginta ſeptẽ milliaria Gen. 85.col.4.I
Lunam fuiſſe a principio æqualẽ cũ ſole in lumine, dicũt quidã Hebræi,& quia Luna inuidit, & pecauit,diminuta eſt a Deo ī lumine.Gẽ. 7.co ℓ.K
Lunæ aſſimilaſ mater,& ſolipater.Gen.350.col.1.A
Luna celerius totum zodiacũ pertranſit, quam ſol vnũ ſignum pertranſeat.Exo.to.1. 71.col.31.K
Quidam vocauerunt Lunam creatricem mundi. Exo.to.1. 166.col.2.E
Circa Lunam decepti ſunt Iudæi colentes eam vt Deum, & vocantes eam reginam cœli &c. Iere. 44.Nu.to.2. 105.col.3.K
De Lunæ operationibus:Deut. 91.col.1.D
Luna ſemp declinat ab eclyptica,p̃ duos vẽtres draconũ,niſi cũ p̃uenit ad caput, & caudã,q̃ ſunt interſectiones eclypticę &c.Ioſue to.1.185.col.1.E
Luna &c.planetæ faciunt draconem in motu ſuo. Ioſue to.1, 185.col.4.H
Cęlum Lunæ diſtat a terra per cẽtum nouẽ milliũ non gentorum triginta trium milliarium: vt dicit Ptholemęus,& Alfraganus, & iſta diſtãtia eſt maior ſemi diametro terræ triginta tribus vicibus.& medietate vicis,& medietate decimæ partis vnius vicis &c.Gen. 88.col.4.I
Quomodo ſtet, quòd Luna non det lumen ſuum, & Sol obſcuretur: quia hæc nõ poſſunt eſſe ſimul Mat.to.6. 300.col.3.G
In quibus temporibus accidet Lunæ, & Solis obſcuratio:Mat.to.6. 300.col.4.F
Lunam habere bigam, & Solem quadrigam dixerunt poetę.3.Reg. 93.col.3.I
Luna habet duplicem defectum. ſ. nouum & veterẽ.Habet veterem in fine lunationis, quando per acceſſum ad ſolem tegitur.Et nouum,quando p̃ receſſum a Sole nondum plenum manet occulata &c.4.Reg. 39.col.2.C
Luna vel quodlibet aſtrum quãdo accedit ad Solẽ per duodecim gradus diſtantiæ, & infra, ſiue ſuccedẽdo ſiue præcedendo,occultatur radijs Solis, & non videtur, & quia Luna dicitur noua poſt verã cõiunctionem,quã facit cum Sole, quouſq; recedat a Sole per duodecim gradus per coniunctionem manet occultata,& per alios,12. gradus priuſquã accedat ad veram coniunctionẽ,occultatur.Prima occultatio,quæ eſt per cõiunctionẽ, vocatur primus defectus, & ideo prima occultatio vocatur neomenia,& non ſecunda. 4. Reg. 39.col.2.C
Lunæ dabatur a gentibus vnus currus,& duo ęqui, & attribuebantur duo æqui propter duas qualitates Lunę,quas habet cauſare in iſtis rebus naturalibus.ſ.humiditatem,& frigiditatẽ. 4. Reg.233. col.4.234.col.1.A.2.Paralip. 13.col.3.H
Luna eſt mater omnium humidorũ,quia per motũ eius,& operationẽ regulantur oĩa humida,& patet manifeſte in fluxu & refluxu maris,quia quotidie fit bis fluxus & refluxus maris, per quatuor quartas circuli Lunæ &c.Mat.to.1. 272.col.4.I
Luna eſt minor terra triginta ſex vicibus,vt demõſtrant aſtrologi,in Defen. 49.col.4.F
Luna licet ſit minor corpore cæteris planetis.Cæteris tamen videtur maior, excepto Sole p̃ minimam eius diſtantiam a terra.Defen. 49.col.4.G
Luna complet motum ſuum de puncto ad punctũ in viginti ſeptem diebus,& modico plus,licet nõ attingat Solem, niſi in viginti nouem diebus & dimidio.Defen. 50.col.1.A
Luna regina eſt omnium humiditatum. Et cum ipſa creſcit in lumine, omnia humida creſcunt, & cum decreſcit;omnia humida decreſcunt,& minorantur,vt patet in acceſſu, & receſſu maris, & eius ebulitione &c.Et fit maior differẽtia in quadraturis Lunæ.Patet etiam in arboribus,quæ vrilius ſcinduntur in diminutione Lunæ &c. Et patet ſimiliter in theriaca,& in capitibus piſciũ, & in piſcibus ſalitorum, & in capitibus humanis &c.Defen. 50.col.2.A
14.Luna Chriſtus confecit Euchariſtiam, & in azymis: vt probatur Defen. 16.col.2.E.col.3.F
Lunatio. Per lunationes computant Iudæi annum.Et annus lunaris eſt minor anno ſolari per vndecim dies,Gen. 46.col.2.A
Nulla lunatio habet triginta dies, ſed viginti nouẽ &c.Exo.to.1. 71.col.4.G
Per principia lunationum incipiunt annos ſuos Iudæi, a principio cuiuslibet lunationis inchoãtes menſes.Et ideo coutingit multoties, vt nõ ſit illis,& nobis idem principium menſis &c.Leuit. 170.col.3.F
Vna Lunatio eſt a coniunctione ad coniunctionẽ ſolis, & quia metiuntur annũ per lunationes in quolibet anno erunt per lunationes in quolibet anno erunt fere quatuordecim; vel tredecim lunationes &c.Leui. 257.col.2.C
Quomodo Iudæi computent annos ſuos per Lunationes.Ioſue to.1.35.col.3.H.Mat.tom 7.287.colum.2.E
Lunatio,quæ magis cõiuncta eſt medietati Martij, eſt anni principium apud Iudæos.Et deinde quãlibet Lunationem dicunt vnum menſem. 2. Paralip. 202.col.4.F
Vna Lunatio continet viginti nouem dies & duodecim horas,vel quaſi,Defen.19.col.2.C.Et duæ Lunationes ſimul continent quinquaginta nouẽ dies &c.ibidem.
Iudæi computant menſes per lunationes, & tot habet dies;quot Lunationes.Defen. 18.col.4.K. Et Lunatio, cuius principium eſt magis coniunctũ æquinoctio vernali,ſiue præcedat ſiue ſequatur,eſt primus menſis eorum.ibidem. 19.col.4.F
Lunaticus. Qui dicantur Lunatici, & vnde ſic dicti,vide Mat.to.1. 172.col.4.I.Et interdum aliqui dicũtur Lrnatici propter duo &c.ibidem. 273.col.1.C
Aliqui Lunatici ſunt ſolum arreptiti, ſed dicuntur Lunatici, quia ſolum torquentur in conuerſionibus Lunæ ſcilicet in augmento, & decremento,& in quadraturis.Et alieui ſunt etiam Lunatici,quia morbum naturalem patiuntur in capite in decremento qui in augmento bene ſe habent &c.Et arreptitii dicit Lunatici torquentur adæmonibus in conuerſionibus Lunæ, quaſi a Luna videatur eſſe malum illud, quod faciunt propter duo primo quia aptius eſt tunc dæmonibus torquere hominem propter humorum augmentũ vel de crementum, ſecundo ex induſtria ad diffamãdum creaturas Dei, & propter alias cauſas: quæ referuntur.Mat.to.4. 263.col.1.C
Lupanar. Tẽpore Roboã erãt in Iſrael lupanaria virorũ Hebræo. 138.col.4.F
Lupus. Lupũ eſſe in fabula dicimus, cum aliquos videmus nõ potentes loqui &c. Nu.tom.2. 17.col.4.F

Lupus videns hominem, cum ipſum ad modicum tempus obmuteſcere facit, non eſt ratione viſionis, ſed a ſpiritibus infectis per oculos luporum exeuntibus &c. Nu. to. 2. 19. col 4. F
Lupus de propinquo cernens hominē, facit ipſum impotentem ad loquendum per aliquod tēpus. in Paradox. 55. col. 1. C. Sed quare hoc modo faſcinet tam duros, quàm teneros homines &c. vide ibid. 57. col. 2. B
Luſcus Communiter vocatur, qui oculos cō torquet, & videt in tranſuerſum magis, quā directe. interdum dicitur luſcus, qui parū videt, interdum qui nihil, nam luſcus dicitur qua ſi luce carens &c. Exo to. 1. 224. col. 2. C
Inter luſcum, ſtrabonem, orbum, & cęcum, qd interſit, patet ex his verſibus.
Luſcus in obliquum, ſed ſtrabo cernit in altum.
Orbe carent orbi, priuantur lumine cęci.
Exo. to. 1. 224. col. 2. D
Luſtrare Multa ſignificat, quæ referuntur. Gen. 3. col. 4. I
Luſtrare ſignificat circundare, purgare, illuminare. Et omnia iſta poſſunt ab iſto nomine luſtrum venire &c. Num. tom. 2. 162 col. 2. A. Ioſue tomo ſecundo. 120 col. 4. H
Luther Dicitur a luendo, ſiue lauando, vel purgando. 3. Reg. 66. col. 4. G
Lutum. Nec in luto, neque in pane aqua tincto, nō ſunt duo corpora in eodem loco: quia in terra, & in pane ſunt concauitates quædam: & ibi ſunt partes ſubtiles, quæ cedunt, & illæ implentur aqua &c. Matth. tomo 7. 131. col 4. K. 132. col. 1 A
Aqua lutherum in templo Salomonis, erat ad lauandum carnes animalium immolatorum &c. 2. Paralip. to. 2. 53. col. 2. A
Lutheres fuerunt templo Salomonis, & non in tabernaculo Moyſi propter duo &c. 2. Paralip. 53. col. 3. I. Et iſti lutheris magis erant ad pulchritudinem, quam ad magnam neceſſitatem eorum. ibidem. 53 col. 3. K
Lux. A luce ideo incepit diſtinctio rerum: quia volebat Deus rerum diſtinctas productiones, & ornatus, diuerſis diebus coaptare, & dies ſine luce eſſe non poteſt, ideo in prima die fecit lucem. Et aſſignatur duplex alia ratio, ſed dicta eſt præcipua Gen. 5. col. 2. C
Lux quomodo ſit in aere. Mat. 131. col. 3. K
Lux, de qua Gen. 1. Fiat lux. Nubecula, quædā erat lucida, quæ fuit facta in ſuperiore parte materię, ideſt in loco, vbi nunc eſſe ſolis circulus, & luſtrabat in circuitu incidens in medio illius corporis, vel materiæ corporeæ nondum diſtinctæ in varias rerum ſpecies, & luſtrauit tribus diebus donec in 4. die factus fuit ſol. Ex qua nubecula ſol creditur factus, quia illa nubecula erat de materia cęleſti incorruptibili. Gen. 5. col. 2. D
Exceſſus lucis non eſt triſtabilis: ſed potius delectabilis. Mat. to. 7. 138. col. 3. G
Lux eſt mater caloris. Exo. to. 1. 270 col. 1. B
Quomodo poſt iudicium manebit lux, & non generatio. Mat. to 6. 90. col. 3. A
Nihil delectabilius luce inter formas viſibiles. Exo. tomo ſecundo. 183 col 3. I
Lux diffunditur in inſtanti. Ioſue to. 2. 39 col. 3. F
Lucis actio eſt ſpiritualis, vel totaliter, vel maxime. Matth. to. 4. 227 col. 4. G
Lux naturalis, & glorioſa quomodo diferūt. Mat. tomo 4. 119 col. 3. F
Lux glorioſa licet ſit valde magna, non affligit, neque turbat ſenſum: ſed allicit. to. 4. 227. col. 4. H
Lux, & color non repugnat inter ſe, neque ratione ſui, nec ratione ſubiecti, nec operationis, vt probatur. Mat. to. 4. 256 col 2. A. Et quando proueniunt aliter, videntur exigere contrarias diſpoſitiones, quia colore exigit corpus terminatū lux autem corpus non terminatum, ſed in corporibus glorioſis erit color naturaliter, & lux ſupranaturaliter, & per conſequens lux non tollet colorem &c. Mat. to. 4. 156 col. 3. K
Inter lucem ſolis, & claritatē gloriæ, quid interſit. Mat to 4. 257 col. 2. B
Glorioſam lucem oſtendere, vel occultare, eſt in poteſtate beati. Matth. to. 4. 257. col. 2. D
Lux eſt extremitas perſpicui in corpore non terminato. Matth to 4. 256. col. 1. B
Per lucem operantur corpora cęleſtia. Matth. to. 7. 139. col. 2. D. Et talis operatio erit per motum, non quaſi motus conferat aliquid directè, ſed qa lux, vel corpus lucidum non poteſt operari niſi per motum, quia ſi non moueretur ſemper reſpiceret ea, quam reſpiceret ſecundum eandem habitudinem. Mat. to. 7. 139. col. 3. K
Ex magnitudine lucis fit dies. Mat. to. 7. 140. col. 3. F
Lux & lumen qūo diferant. Paradox. 18. col. 3. K
Lux non neceſſario conſequitur ignem. Matth to mo 7. 159. col. 4. F
Luxuria. Vel libido ſignificatur moraliter p Og regē Baſan. Deuter. 15. col. 1. D
De diuerſis ad luxuriam inclinationibus ludicum 193. col. 4. F
Luxuria à luxu dicitur, & luxus eſt ſuperfluitas, vel ſolutio: vnde luxurioſus dicitur quaſi ſolutus, vel ſuperabundans in voluptate: & cū nihil ſit, quod magis hominem ſoluat, quàm delectationes venereæ, quia ſubſtrahunt hominem à quadam rationis conſiſtentia, ideo eſt prȩcipuè circa venerea, licet de multis alijs rebus dici poſſit &c. Matth. to. 2. 140. col. 2. B
Refertur bellum quoddam attrociſſimum cuiuſdā militis Chriſti contra luxuriam. Matth. tomo 5. 115. col. 1. C
Peccata luxuriæ quare dicantur eſſe fœda. Matthę. tomo 7. 225 col. 4. H
Luxuria extenditur ad plura, quàm aliud peccatū. Matth. to. 7. 225. col 4. I
Vt animalia perfecta incitarentur ad luxuriam, appoſuit natura fortiſſimum incitamentum, ſcilicet, quandam vim igneam impellentem. Matth. tomo 7. 229 col. 4. F
Non omnis actus venerens eſt peccatum, vt probatur. Matth. to. 2. 140. col. 3 K
Licet actus venereus aliquando ſit licitus, luxuria tamen ſemper nominat peccatum, eo, quòd luxuria ſemper dicit exceſſum, & diſolutionem quandam &c. Mat. to. 2. 141. col. 4. I
Vitium oppoſitū luxuriæ eſt quidam defectus venerorum in eo, qui ex conditione ſtatus tenetur aliqñ dare operam venereis: vt coniugatus, q nō deſiderio placendi Deo, ſed quia deteſtatur mulieres, vel per actum venereum nullo modo vult reddere debitū, talis peccat per defectū. Et eſt rariſſimum, & vitium innominatū, & poteſt vocari inſenſibilitas &c. Mat. to. 2. 142. col. 3. I
Luxuria eſt vitium capitale, vt probatur ex tribus conditionibus vitij capitalis, quæ conueniunt luxuriæ. Matth. to. 2. 143 col. 3 F
Luxuria eſt velut ſcabies iugis, quia dominatur, vt ait Gregorius, & habetur. 49. diſt. ca. hinc etenim. Matth. to. 2. 143 col. I

Luxuria aliquando oritur ex desperatione, non tamen directe, sed per accidens, vt remouens prohibens. Matth to. 2. 143. col. 2. A

Luxuriæ assignantur octo filiæ. s. cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, incāstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsenti sæculi, horror, & desperatio futuri. Et inconuenienter assignantur istę, vt filiæ luxuriæ. Nam in luxuria homo maximè decipitur ex obiecto, constituens tanquā finē fruibilem id, quod est paruum bonum; imo id, qđ est sępe malum. Et hoc dicitur cęcitas mentis. Secundo luxuria impedit considerationem & consilium circa medium ex ardenti desiderio, quod tollit attentionem, & diuturnitatem in attentione. Tertio quia luxuria, propter suam vehementiam, non permittit attendere, an media inuenta sint cōuenientia per iuditium, & hoc appellatur præcipitatio, quæ est tertia filia luxuriæ. Quarto per luxuriam impeditur actus, qui dicitur diffinitio rationis, qui actus vocatur præcipitatio rationis, & tale impedimentum dicitur inconstantia, quæ est quarta filia luxuriæ, qui luxuria magnam habet inconstantiam. Nam vna falsa lachrimula tollit, quod iam definitum est a ratione, vt dicit Terentius. Ex parte voluntatis consequiī duplex actus inordinatus ad libidinem, quorum vnus est appetitus finis, & iste est quinta filia luxuriæ, scilicet, amor sui, in quem inordinate sibi homo &c. Et consequenter nascitur alia, huic opposita, scilicet, odium Dei, quod est sexta filia luxuriæ. Nam non potest homo seipsum inordinate amare, nisi simul Deum oderit, quia Deus resistit prauis desiderijs nostris, & prohibet delectationes venereas inordinatas &c. Iob. 25. Qui dixerunt Deo, recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Alter est actus inordinatus ex parte voluntatis circa ea, quæ sunt ad finem, & hinc nascitur septima filia luxuriæ, scilicet, amor huius sęculi, nam luxuriosus, vt fruatur sua luxuria iocunde, concupiscit abundantiam rerum tēporalium. Pariterque dicendum, quòd ex opposito nascitur alia filia, quæ dicitur odium, aut horror, siue desperatio futuri sęculi &c. Matthæum tomo 2. 143. col. 3. I. & col. 4. 144. col. 1 2. 3. & 4.

Luxuriosus loquitur turpia scurrilia, ludicra, stultiloquia, vt dicit Isidorus &cet, Matthæi tomo secundo. 145. col. 1 A

Luxuria cōuenienter diuiditur in sex partes, vel species, scilicet, in simplicem fornicationem, adulterium, incęstum, stuprum, raptum, & vitium contra naturam, vt patet. 37 quæst. 1. per totū, & maxime in cap. lex illa. Et quæ aliæ partes sunt, ad istas reducuntur, quarum assignatur sufficientia. Mat. to. 2. 245. col. 2. B

Luxuriam esse propriam passionem mulierum, dicit Chrysostomus. Matthæi tom. quinto. 108. col. 2. C

Peccatum luxuriæ cōsistit in hoc quòd aliquis fruitur delectatione venerea non secundum rectam rationem. Quod contingit dupliciter, vno modo ex parte materiæ, in qua quærit istam delectationem. Alio modo quòd materia debita existēte, non obseruantur aliæ conditiones requisitæ ad hoc, quòd actus sit licitus, a circunstantijs non accipit actus mortalis speciem, sed ab obiecto Et ideo species luxuriæ ab obiecto, & non a circunstantijs accipit speciem, Matthæi tomo secundo. 145. col. 2. B

Inter luxuriæ partes, seu species, & filias illius quid interfit. Mat. to. 2. 146 col. 4. G

Luxuria per se non est maior alijs peccatis, quia peccata carnalia, vt ait Gregorius, sunt minoris culpæ quā spiritualia: sunt tamen maioris infamiæ quā spiritualia & minoris etiam, quā aliqua carnalia, vt puta, quam homicidium &c. Matthæ. tomo 2. 154. col. 2. E

Luxuriæ species non distinguntur per virum, sed p habitudinem ad fœminam, & ideo licet sit adulterium propter virum, non nominabitur tamē adulteriū, scilicet tale, quale denominari potest propter mulierem Matth to. 2. 156 col. 1. E. & incestus, in quo importatur spetialis conditio mulierum, quibus aliqui abutuntur, scilicet consanguinearum & affiniū &c. Mat. to. 2. 156 col. 3. G

Tactus libidinosi, vt oscula, amplexus &c. possunt esse peccata mortalia non secundum speciē, sed ex causa sua. Possunt etiam fieri sine peccato, quā do ipse actus est licitus, vt in vxorem nisi interdū propter magnam deordinationem viri, contingeret esse peccatum mortale in coitu, cū vxore &c. Mat. to. 2. 155. col. 2. A

Luxuriæ est species determinata vbicunque est aliquid repugnans debito vsui venereorum. Matth. tomo 2. 156. col. 3. H

Iniuria prout ex concupiscentia pertinet ad luxuriam, quia ex magnitudine concupiscentiæ procedit, q aliquis nō fugiat pericula &c. vt assequatur concupitum &c Matth. to. 2. 159. col. 2. b

Vt animalia perfecta incitarentur ad luxuriam, apposuit natura fortissimum incitamentum, scilicet quandam vim igneam impellētem &c. Mat. tomo 7. 229. col. 4. F

In luxuria aliquid dicitur contra naturam dupliciter, vno modo, quia repugnat rationi rectę, quæ est natura hominis: & hoc cōpetit omni speciei luxuriæ. Alio modo, quia vltra hoc repugnat ordini naturali actus venerei, qui competit speciei humanæ: & istud proprie vocatur vitium contra naturam in luxuria. Quod multipliciter accidit, vno modo absque omni cōcubitu, quod dicitur molities. Alio modo per concubitum ad rem alterius speciei, quod dicitur bestialitas. Alio modo si fiat per concubitum indebiti sexus intra eandē speciem. Alio modo si fiat mutatio organi manēte specie & sexu. Alio modo quātum ad monstruosos concubendi modos in vase debito. Mat. tomo. 2. 164. col. 1. A

De grauitate peccatorum in generali. Matth. tomo secundo. 176. col 4. K. Primo de grauitate luxuriæ in omnibus speciebꝰ suis in ordine ad alia crimina, & sic dicendum, quòd luxuria non est grauior omnibus alijs, quia nō est grauior idolatria, & hæresi &c Vnde quādo dicitur, quòd fornicatio est maximum, vt habetur. 33. quæst. 7. cap. nō solum. Non solum, intelligendum est nō simpliciter, sed solum quantum ad id, quod ibi exprimitur, scilicet, q per immunditiam carnis templum Dei violatur. 1. Cor. 6. quod non fit in alijs peccatis & 1. Cor. 3. Ille, qui fornicatur, violat tēplum Dei. Et sic dicentes iram esse maximū peccatorum, intelligitur in ferocitate, sed non simpliciter &c. Matth. tomo secundo. 177. col. 1. A

Si tamen fiat comparatio specierum luxuriæ inter se, vitium contra naturam est maius omnibus, vt sacri dicunt Doctores & iura, vt habetur. 32 quæst. 7. cap offerebat & cap. vsus naturalis. & cap. adulterij &c. Matth. tomo secundo 177 col. 1. E. col 2. A. Et comparando vitia contra naturā inter se, maximum istorum est vitium sodomiticorum; licet aliqui dicant, quòd bestialitas.

Et

Et poſt ſodomiticum beſtialitas. Et maxime ſimplicirer videtur maius, quando fœmina à pecore cognoſcitur, poſt hoc ſequitur ſi fœmina cognoſcat fœminam. poſt hoc ſi fœmina cognoſcatur extra vas ſolitum &c. poſt hoc eſt vitiũ molliciei, quod eſt minimum in peccatis contra naturam. Et quodlibet vitium contra naturam, eſt grauius illo vitio, quod non eſt contra naturam, imo grauius quàm coitus cum matre, & hoc ſecũdum ſpeciem, excepto peccato molliciei &c. Mat.to.2.177.col.3. H. In vitijs luxuriæ naturalibus primum locum tenet inceſtus, ſic dicitur.32. q.7.§.ſunt enim, & cap.adulterij poſt inceſtum ſequuntur alia crimina ſcilicet, raptus, ſacrilegiũ adulterium, ſtuprũ, fornicatio, & quodlibet iſtorum ſi cõmixtum ſit, grauius eſt quàm ſimplex. Si tamen vitia ſint ſimplicia, poſt incæſtum ſequitur raptus, poſt quem ſequitur ſacrilegium, poſt quod ſequitur adulterium, & poſt adulteriũ ſtuprum. Et vltimo ſequitur fornicatio ſimplex. Mat.to.2. 178.col.1 A

Luxuria dicitur eſſe grauius cæteris peccatis. ſ. extẽ ſiue, quia inficit animam & corpus &c. Matt. to. 235.col.4.I

Luxurioſus. Hominẽs luxurioſi, vt in plurimum, paucũ generant. Mat. to.5. 86.col.1.B

Luza Eſt idem locus quòd Bethel. Ioſue. to.2. 104.col.2.E

Maacha.

Tres Maachas fuiſſe legimus, quædã earũ fuit vxor Roboã filij Salomonis, q̃ vt dicitur, fuit filia Abſalom. ſcda fuit mater regis Aa, & vxor Abiæ. Alia fuit concubina Caleb filij Eſron. 1. Paralip. 54.col.1.E

Maacha, vxor Roboam, & mater Abiæ regis Iuda non fuit filia Abſalom filij Dauid, ſed cuiuſdam viri Vriel de tribu Beniamin, de vrbe Gabaa, qui erat vir potens & clarus in regno Iuda. Et litera noſtra corrupta eſt, cũ dicitur. 2. Paralipo. 13. quòd erat filia Abſalõ, & deberet dicere Abiſalom, nã ſic habetur in Hebræo. 2. Paralipom. 171.col.2.B Et poteſt dici quòd Vriel erat Abſalom, ſcilicet quòd eſſet binomius &c. vel ꝙ Vriel eſſet auus, & Abiſalom pater, ſed primum eſt cõueniẽtius. ibidem 171.col.3.H

Maara In Hebræo eſt nomẽ appellatiuum ſignificans ſpeculum. Ioſue to.2.64. colum.3.F

Machabæi Mathathias & Machabæi filii eius quomodo fuerint de tribu Iuda, oſtenditur. Gen. 405.col.2.E

Machabæi non obediebant Romanis, ſed erãt amici eorum ad compugnationem. Deu. 96.col.2.A

Machabæorum liber ſecundus, non eſt nimis approbatus ab Eccleſia. 3. Regum. 50.col.2.D

Machabæorum libri non habent hiſtoriam continuatam &c. Mat.to.1. 148.col.2 D

Mahometus Fuit natione Arabicus. Gen. 350.col 3.H

Mahometum eſſe Dei prophetam credunt Saraceni. Exo.to.1. 256.col 2.E

Per crus Mahometi non licet iurare etiam ipſis Saracenis, vt probatur Exo.to.1. 256.col 3.F

Mahometus in ſuo Alchorano dixit, fœlicitatem hominis poſt mortem conſiſtere in delectationibus tactos circa venerea & in guſtu. Nã aſſeruit quòd in paradiſo ſunt flumina lactis & mellis &c. Exod.to.1. 258 col.1 A

Mahometi ſecta introducta fuit inter viros ſimplices, qui faciliter decipi ſolent, & introducta & dilatata eſt per orbem manu armata, nec rationibus defenditur, vt iuſſit impius Mahomerus, ſcilicet, illam gladio defendi, dixit enim quòd Deus miſerat eum ad dandam legem, non oſtendendo miracula, ſed per potentiam gladij &c. Matt. to.1. 10.col.1.D

De Mahometi turpitudine Mat.to.6. 279.col.2.E

Mahometi poſitio, de ſtatu animarum poſt mortem, beſtialior eſt, quam omnes poſitiones Gentilium de ſtatu animarum &c. 8.col.4.I

Mahometiſtæ Prolificant multum, propter multitudinem vxorum. Mat.to.5. 84 col.1.E

Macrobius. Macrobios homines longæuos dixerunt Græci, cuius aſſignatur ratio Gen. 90.col.2.E

Macula. Agni, de qua Exo.2. non capitur pro varietate colorum, ſed pro mõſtruoſitate, vel defectu membri, deformitate aut morbo. vt patet Deut.12.& Leu.21. Exod.to.1.73.colum.2.D

De macula peccati. Exo.to. 146.col.1.E

Macula in veteri lege pœna quędam erat vel quaſi pœna, ſed immundicia erat culpa quædam, vel irregularitas cõſequens ad copulam. Num. to.1. 246.col.I

Macula dupliciter accipitur, Nu.to.2. 102.col.3.K

Macula peccati mortalis nunquã poſt mortem dimittitur. Mat.to.4. 25.col.4.I

Duæ maculæ erant in veteri teſtamento quæ non impediebant ſimpliciter ſacrificium, ſ. cauda vel aures amputatæ, præterquam ſi animal ex voto offerretur, quia tunc impediebant &c. etiam in iugi ſacrificio hæ maculæ impediebant. Nu.to.2. 102 col.4.I

Inter maculam & immundiciam in veteri teſtamẽto, quid intererat. 2. Reg. 30.col.2.D. Mat.tom 7. 301.col.1.B

Macula in peccato dicit priuationem gratiæ &c. Mat.to.5. 69.col.2.C. 151.col.2.E

Macula peccati, quomodocunque capiatur, non dicit in anima aliquod poſitiuum, ſed priuatiuũ, & magis proprie dicit priuationem pulchritudinis, quam aliquid aliud. Defenſorio.4. col.1.D. Et tot ſunt maculæ, quot ſunt peccata, ibi.4.col.4.G

Madai A tertio filio Iaphet, noĩe Madai, deſcendũt Medi. 1. Paralip. 29.col.3.H

Madian. Terra Madian denominabatur ſic a quodã filio Abrahæ ex Cetura dicto Madian. Et terra iſta erat propinquior terræ Chanaam, quam Aegyptus, & eſt in quadã parte deſerti circa Arabiam, per quam venerunt Hebræi de Aegypto. Et eſt conuicina monti Sinai. Exod.to.1.12.col.3.E. Ioſue to.2.36.col.3.H. 1. Paralip.36.col.3.H. Et eſt magis oriẽtalis, quã mõs Sinai &c. Exo.to.1. 29.col.1.E

Madian aliquando accipitur pro populo Madianitarum, aliquando vero pro quadam ciuitate in terra Moab. 1. Paral. 39.col.1.C

Madianitę Aliquãdo appellatur Iſmahelitæ, & ècõtra ꝑꝑ habitationis vicinitatẽ Gen.351.col.3.K. Et deſcendunt a Madiã filio Abrahæ ex Cethu. 1. Paralip.36. col.4.H

Madianitis. Madianitides virgines, quæ captæ fuerũt in bello ab Hebręis

Num.

Num.31. purificatæ fuerunt priuſquam intrarẽt caſtra Iudæorum.Nu.to.2. 161.col.3.F

Magdalena Non fuit meritrix venalis, licet aliquibus amatoribus ſe inhoneſte tradiderit.Ioſue.to.1. 37.col.3.K

Magdalum A quo Maria Magdalena ſic appellata eſt, eſt in ſorte Nephtali.Ioſue.to.2. 131.col.2.C

Magedan De quo Matt.15. eſt regio quædam,vt quidã dicunt,circa ciuitatem, alij dicunt, ꝙ eſt fons quidam magnus, a quo dicuntur fluere aquæ Iordanis. Matth.to.4. 152.col.3.I

Magedan,& Dalmanutha, idem locus eſt, varia habens nomina.Matt.to.4. 152 col.3.H

Magica ars. Magicę artis repertor fuit Zoroaſtes Rex Bactrianorũ, qui ridendo natus eſt.Exo.to 1. 41.col 4.F

Arte magica poteſt aliquis ſuſcitari a mortuis,Deo permittente,nõ ꝙ reuniatur anima corpori, nec ꝙ veniat de ſuis receptaculis ad reſpondendum de quæſitis, ſed quòd ſurgat aliquis Dęmon, ſumens figuram illius,de quo petitur, quòd ſuſcitetur,& loquatur in perſona illius. 1. Reg. tomo 2. 165.col.3.F

Magicus. Magici vtuntur imaginibus cereis & metallinis.Et in certis temporibus vtuntur illis, obſeruantes ſyderum tempora.Exo.tom.ſecundo. 19. colum.1.D

Nihil magicum fit niſi præmiſſis quibusdam cęremonijs Matt.to.4. 112 col.4.I

Magiſter. Chriſtus vocabatur Magiſter & Dominus vulgariter.Matt.to.5. 216. col.4.G. neque repugnabat humilitati eius, ꝙ ſic ſeipſum vocaret.ibidem 217 colu.2. A. ſed quare omnes vocarent Chriſtum magiſtrum. Mat.to.6. 125.col.1.D

Magiſtri,& doctores quomodo ſint honorãdi.Mar. to.6 30.col.4.G

Magiſter duo dicit.ſ.ſapientiã & gradum. Matthæ. to.6. 183.col.2.E

Velle vocari magiſtri nomine,& illius gradus honorẽ habere principaliter,vel ſolũ hoc,non conſiderata doctrina,vel vtilitate doctrinę,vituperabile eſt.Mat.to.6. 182.col 2.C

Effici magiſtrum non eſt malum, quia nec ſapiẽtia nec gradus, quæ dicit magiſterium, ſed bonum. Eccleſ.1.Mat.to.6. 183.col.3.F

Deus ſolus eſt magiſter.Mat.to.6. 184 col.3.G

Aliud eſt eſſe magiſtrũ vel fieri, & aliud vocari magiſtrum,aliud velle eſſe vel vocari magiſtrũ. primum honorabile eſt & bonum. ſecundum etiã non eſt malum:quia nomen compotens rei veritatem facit Et melius eſt proprijs nominibus rẽ appellari,quàm alijs & inconuenientibus nuncupari.De tertio dicendum,ꝙ aliquo modo refert velle eſſe magiſtrũ, quam velle vocari magiſtrũ, aliquis,deſiderando magiſterium,poteſt deſiderare ſolam ſcientiam, quæ requiritur ad magiſterium, & hoc bonum eſt &c.deſiderare ſolũ gradum magiſterij inſipientia, & inordinatum quid &c.deſiderare vero ſapiẽtiam & gradum ſimul, poteſt interdum bene,& interdũ male fieri, &c. Matt.to 6. 183.col.4.F

Magiſter vocatur omnis, qui profitetur aliquã ſciẽtiam, in qua ſit potens docere,iſtum.n.gradũ vel ſtatum deſignamus nunc per multa nomina.ſ.p magiſtrũ,doctorẽ,licentiatum,& huiuſmodi. Et iſta Chriſtus vetuit inquantũ deſeruũt vanæ gloriæ.Sed nullus gradus vetitus eſt quatenus ꝑdeſt ad auctoritatem doctrinæ, neq; vocari nomine eius &c.Mat.to.6.184.col.1.E.periculoſum tñ eſt eſſe magiſtrum.to.6. 184.col.2.A

Deus dicitur magiſter per excellentiam.Math.to.6. 185.col.1.D

Nemo eſt, qui debeat vocari magiſter, quia nemo eſt,ꝙ totaliter doceat,& interius,niſi Deus. Mat. to.6.186.col.2.D. Et ꝙ ſit magiſter & totaliter doceat.ibid.col.3.I.tñ per aliquam participationem magiſterij & large,multi dicũt magiſtri.ibid.c.4.F

Chriſtus proprie & abſolute dicitur magiſter &c. Matt.to.6. 186.col.4.I

Quomodo Meſſias poterat vocari magiſter. Matth. to.6. 187.col.4.G

Magiſterium. Magiſterij ſeu doctoratus gradus qũo cum peccato appetatur.Matt.to.6. 184.col.1.A

Magiſter ſentent. Magiſtri ſenten.opinio de baptiſmo Io. de qua in 4 diſt.2.cap.vltimo refertur.Matt.to.1. 181.colum.4.H

Magiſtratus Eſt nomen generale ad omnem dignitatem & præeminentiam &c.1.Paralip. 288.col.3.G

Magna dicere. Magna interdum Chriſtus dicebat de ſe:qñdoq; vero tacebat.Matth.to.7.107.col.3.F.Et dum aliqua de ſe dicebat, tria obſeruabat &c.ibi.col.3.G

Magnanimitas. Magnanimitas eſt circa magnos honores, cui opponit ambitio ꝑ exceſſum,& ſimiliterpręſumptio.Matth.to.3. 3.colum.2.C

Magnanimitas poteſt vti actibus omnium virtutũ. 4.Ethic. Et ratio eſt, quia magnanimitas habet ꝑ obiecto magnũ aliquid &c Mat.to.4. 131.co.2.E

Magnanimitas firmat animum circa bonũ arduum. Matth.to.5. 6.col.3.K

Magnanimitas & humilitas cõueniunt in materia, non tñ in modo,& ideo non oportet, ꝙ ſint partes eiuſdem virtutis.Mat.to.5. 8 col.4.G

Magnanimitas & humilitas ſunt duæ virtutes particulares circa eandem materiam. ſ. circa bonum arduum,licet oppoſito modo. Mat.to.5.8.co.2.E

Magnanimus. Magnanimi non audiunt libenter benefiũia,quæ receperunt,ſed quæ fecerunt.Gen. 269.col.4.G

Magnanimi delectantur,qñ beneficia abeis impenſa redduntur eis ad memoriã. Et ſic libentiſſime ad maiora conferenda mouent,vt patet.4.Ethic. cap.de magnanimitate &c.Gen. 332.col.1.C

Magnanimus ex 4. Ethi.non curat opinionem, ſed veritatem.Mat.to.3. 5.col.1.B

Magnanimus non eſt contentioſus, quia nihil magnum exiſtimat.Mat.to.2. 5.col 2.A

Magnificentia Et liberalitas habent idẽ obiectum materialiter, diferunt tñ ſecũdũ quãtitatẽ.Nu.to 2.55.col.1.A

Magnificentia appellatur latitudo cordis. 3. Reg.4. Cum dicit dedit Salomoni ſapientiam & latitudinem cordis.2.Paral. 19.col.4.G

Ad magnificentiam oſtendendam fiunt nonnunq; conſula.Matth.to.6. 4.col.1.D

Magnificus. Ad magnificũ duo pertinẽt, .ſ.habere pecunias maximas, & voluntatem liberaliſſimã &c.2.Reg. 46.col.3.F

Magnifici eſt, abundantius concedere quam petat. 3.Regum. 35.col.1.E

Magnificus non libenter audit ea, quæ alij fecerũt pro eo,ſed ea,quæ ipſe fecit pro alijs &c. Sic fecit The-

Thethis Iouem orans. Similiter & Lachones orãtes Athenienſes, vt auxiliarentur eis &c. 1. Parali. 202. col. 2. C. Sic fecit Iacob quando perijt a Domino, vt liberaretur de manu Eſau. Gene. 32. Sic & Moyſes, quando orauit ne delerer Iſraelitas p vitulo aureo Exo. 32. &c. 1. Paralipo. ibid. col. 2. E

Ad magnificum pertinet expendere abundantiſſime in his, quæ fiunt ſemel per vitam, vel raro. Et in his, quæ ſemel facta, ſemper manent, vt in cõtractu matrimonij, in domus cõſtructionem, in ſepulchro faciendo & ſimilibus. 4. cap. de magnificentia. 2. Paralip. 19. col. 4. F

Ad Magnificũ pertinet haberet res aliquas magni valoris & expenſarum, & paruorum reddituum, quæ ſolum proficiant ad oſtendendum magnitudinem illam. 4. Eticho. cap. de magnanimitate. 2. Paralipom. 19. col. 4 G

Magnificare. Magnificari duo ſignificat, ſ. magnum fieri, vel magnũ apparere. Num. to. 1. 202 col. 2. B

Deus magnificauit nos dupliciter. Matth to. 6. 35. colum. 1. D

Magnificare & laudare idem ſunt: quia laus eſt ſermo explicans magnitudinem. Et Deũ poſſumus diuerſimode magnificare, ſecũdum q̃ Deus a nobis vario modo concipitur &c. Matthę. to. 4. 148. colum. 4. K

Magnitudo Quæ eſt intra terminos eiuſdem ſpeciei, non facit differre ſpecie, bene tamen illa, quæ eſt extra terminos eiuſdem ſpeciei. Et ſic eſt de beſtialitate & malicia humana. Matrh. to. 2. 166. col. 3. H

Magica ars. De capite metallino, quod dicunt fieri per magicas artes, & per aſtrologiam. in dictione. Caput æneum.

Magnum Dupliciter accipitur, vno modo abſolute, & alio modo relatiue. in Parad. 16. col. 1. C

Magog. A Magog ſecũdo filio Iapheth deſcendunt Scitæ, qui habitãt in Aſia apud terram Amazonum. 1. Paralip. 29. col. 3. H

Magus. Præcipui magi Pharaonis, fuerunt lãnes & Mambres. vt patet 2. ad Tim. 3. Exo. 10. 1. 41. col. 3. H. & 52. col 4. F

Magi Pharaonis non potuerunt conuertere virgas in dracones veros, potuerunt tamẽ eſſe quatuor modi iſtius conuerſionis apparentis, vno modo deferẽdo aliunde dracones velociſſime ad illum locum, & tollẽdo virgas ab illo loco imperceptibiliter, & apponẽdo ſerpentes &c. Secundo modo per appoſitionem ſpecierum draconũ in oculis videntium, & a motis ſpeciebus viderunt virgas &c. Tertio modo poterat fieri hoc p̃ quandã turbationem organorum &c. Quarto modo per applicationem actiuorum & paſſiuorum &cet. Exemplo medici. Exo. to. 1. 49. col. 1. D. & colum. 2. A. Sed primus iſtorum modorum quatuor fuit conuenientior, vt probatur, ibid. 49. col. 4. H

Magos conſuli vetuit Deus Leu. 19. cum dicit, non declinetis ad magos: præcipuè quia ipſi non dicunt verba. Neque per artem ſuam poſſibile eſt inquiri ea, quæ ipſi inquirere conantur. Leuitich. 201. col. 4 I

Magus duo ſignificat, ſcilicet Incantatores, necromanticos, & omnes qui artibus illicitis vtuntur. Secundo pro Aſtrologo. Leu. 202. col. 1. B. & 201. colum. 4. K

Semper à magis reſponſa petere nephas eſt: quia ſic à Dęmone veritas petitur, qui nunquam niſi aliquis cultus illi tribuatur, & cęremoniæ famulatus, reſpondet ad quæſita. Leu. 202. col. 1 B

A magis, qui dicuntur Aſtrologi Theorici, inquirere de his, quæ per artem theoricam pertinent, nunquam eſt peccatum. Leu. 202. col 1. E. A magis tamen, qui dicuntur Aſtrologi practici, inquirere ea, quæ pertinent ad ſtatum naturæ, & ab ipſa natura ſine aliquo agente cauſante, licitũ eſt, dum tamen non credatur illa neceſſario euenire. Leui. 202. col. 2. B. Similiter quærere de his, quæ partim pendent a natura, partim ex operatione noſtra. Et in his, quæ pendent partim a natura. & partim a voluntate vel fortuna. Et in his, quæ pẽdent pure, & totaliter a fortuna Et in his, quæ pure voluntaria ſunt dependentia ex voluntate inquirentis, peccatum eſt inquirere, & aſſerere reſpondendo. Leu. 202. col. 3. K. & col. 4 F

Qui magos conſulunt, & ad eos declinant, idolatræ ſunt quodam modo indirectè. Leu. 208. col. 1. D

Magi qui venerunt adorare Chriſtum, erant de terra Meſopotamię, vel de alia terra propinqua Ieruſalem, & reſpectu eius Orientali. Nume. tomo 2. 58 col 4. G

Magi, qui venerunt adorare Chriſtum fuerũt tres, & fuerunt reges, licet hoc non eliciatur ex Euangelio, ſed communiter tenetur. Matth. to. 1. 107. colum. 1. B

Magus tripliciter dicit. ſ. illuſor, maleficus, & ſapiẽs. Et his tribus modis poſſunt dici magi illi, qui venerunt adorare Chriſtum Mat. to. 1. 107 col. D

De magis quid dicat Chriſoſtomus, & quid Auguſ. Mat. to 1. 107. col. 2. A

Magorum corpora manſerunt din Mediolani, ſed nunc ſunt in vrbe Coloniæ. Matt. to. 1. 107. c. 2. B

An magi venerint ab Oriente, capiẽdo Oriens abſolutè, pro prima parte terrę habitabilis verſus illum locũ, de quo Sol oritur, ſunt opiniones, quo modo in tam paruo tempore venire potuerunt: nam aliqui, vt Remigius, dicunt, illos non veniſſe naturaliter, ſed miraculoſe, quod improbatur. Matth. to. 1. 107. col. 2. E. & col. 3. F. Alij vt Hieronymus, aiunt veniſſe in dromedarijs, quod ſimiliter improbatur ibid. 107. col. 3. I. Alij dicunt, q̃ non venerũt in tredecim diebus, ſed in vno anno, & tredecim diebus, quod etiam improbatur. ibid. 108. colum. 1. E. Alij, vt Chriſoſt Matthę. & Aug. in ſermone de Epipha. dicunt, q̃ Stella apparuit iſtis Magis per duos annos ante Chriſti natinitatem &c. quod improbatur. ibi. 108. col. 2. C. Alij dicunt, q̃ Stella apparuit in hora Natiuitatis Chriſti, ſed Magi non venerunt vſq; ad duos annos & tredecim dies, ſed hoc improbatur etiam. Alij dicunt & vere, q̃ prædicti magi erant de aliqua regione propinqua terræ Chanaan, vt probatur. ibidem. 108. col. 3. G

Magi erãt de terra Meſopotamiæ, & de terra Amonitarum, quæ ſunt regiones coniunctæ terræ p̃miſſionis, erant de progeniæ Balaam prophetæ &c. Mat. to. 1. 108. col. 4. F

Magi venerunt in Ieruſalem ptopter duo: quia ſtella duxit illos in Ieruſalem, & tunc diſparuit. Secũdo quia Ieruſalem erat ciuitas regia, & ibi puer debebat naſci, vt veriſimile erat. Præter has rationes Remigius aſſignat alias quatuor. Matth. to. 1. 109. col. 1. C. & col. 2. A

Chriſti natiuitas cõuenienter notificata eſt magis, vt probatur ex multis. Mat. to. 1. 109. col. 3. F

Quòd Magi, viuente Herode, quærerent, dicentes, vbi eſt, qui natus eſt Rex Iudæorum, aſſignatur cauſa. Matt. to. 1. 109 col. 4. K. & 110. col. 1. A

Magi præter ſtellæ apparitionẽ, habuerũt reuelatio

nem

nem aliquam,vt probatur.Mat.to. 113.colu.3.I.
Quomodo magi videntes Stellam fuerint moti ad veniendum, recitantur opiniones, inter quas illam credit auctor rationabiliorem, quæ dicit, ꝙ venerunt iuxta prophetiam Balaam,de qua. Nume.24.ſ.Orietur Stella ex Iacob &c.Matth.to.1. 114.col.3.I
Magi cognouerunt eſſe Deum verum illum,quem venerunt adorare ſtella duce.Matth. tom.1. 115. colum.1.B
Magi non timuerunt Herodem,neq; quēquam hominum,etiam ſi putarent multos ex hoc grauandos,& moleſte paſſuros: quia ſciebant iſtum, ad quem ibant adorandum, eſſe Deum, & ꝙ defenderet eos.a quibuſcunq; &c.Mat.to.1.115.co.2.C
Quòd in aduentu Magorum fuerit turbata Ieruſalem,aſſignantur multę cauſæ a diuerſis.Mat.to.1. 117.col.2.E.& col.3.F
Magi quare,cum introirent in Ieruſalem, perierūt, vbi eſt,qui natus eſt rex Iudæorum &c. Mat.to.1. 122.col.4.H. Et hanc notificationem de Chriſto nato voluit Deus,vt fieret Iudæis propter multa. Mat.to.1. 123.col.1.B
Magis,exeuntibus de Ieruſalem, ſi non apparuiſſet ſtella, Deus prouideret eis per interiorem mētis illuſtrationē,quomodo inuenirent, & adorarent puerum &c.Mat.to.1. 123.col.3.K.& co.4.F
Magi cum viderunt ſtellam ſtare ſupra domum, abſque alio ſigno cognouerunt Chriſtum:vel dicendum,ꝙ aliquod ſignum interius habuerunt,a quo præter ſtellam cognouerunt Dominum,vel apparuit aliqua dignitas ī vultu pueri Ieſu ſupra modū humanū &c.Mat.to.1. 124.col.3.I.& c.4.F
Magi adorauerunt Chriſtum adoratione latriæ, vt probatur.Mat.to.1. 125.col.2.C
De aduētu Magorum poteſt concedi, ꝙ beatiſſima Virgo timuit, etiam cognoſcēs filium ſuum eſſe Deum,vel ſaltem ꝙ verecundiam paſſa ſit in cōſpectu Regum:erat enim puella tenera vix annorum.15.vel.16 &c Matt.to.1. 225.col.3.F
Quilibet magorum obtulit,vt creditur,tria illa munera.ſ.Aurum,Thus,& Myrrhā,& nō vnus unū, & alius aliud,vt probatur.Mat.to.1. 125.col.4.K. & 126.col.1.A. Sed quate hæc tria,dicunt quidā ꝙ fuit ex conſuetudine Regum Arabiæ, vt tenet Nicolaus. Alij dunt,ꝙ factum fuit ſecundum ſignificationem. ſ. aurum ad ſignificādum regiam poteſtatem, thus ad ſignificandam deitatē, mirrham ad ſignificandum verum hominem,& moriturum. Alij dicunt,ꝙ hoc fuit in ſignificationē, ꝙ nos debemus offerre aurum ſapientiæ. Et thus deuotionis in oratione. Et mirrhā mortificationis carnis. Alij dicunt,ꝙ obtulerunt aurum in ſuſtentationem paupertatis matris & filij, Thus cōtra fœtorem loci. Et mirrham ad ſolidandū mēbra pueri,ſed prima tū iſtarum opinionū eſt literalis,& quarta aliqualiter. Aliæ duæ ſunt myſticæ.Sed quarta opinio improbatur.Matth.tom.1. 126.col.1.B
De Magorum muneribus oblatis, quid factū fuerit nihil refert Euangeliſta: quia Euangeliſtæ multa de maximis omiſerunt,Spiritu Sancto moti.Poteſt tamen dici vno modo,ꝙ munera illa erāt valde magna: ſed Domina noſtra parum de illis acceperit &c. Secundo modo, quod cōmunius tenetur, dicit ꝙ accepit omnia, & illa fere tota pauperibus diſtribuit &c.Mat.to.1. 126.col.3.F
Quod Magi non redirent ad Herodē,fuit valde cōueniens ex multis.Matt.to.1. 127.col.2.C
Magi non peccauerunt non redeundo ad Herodē, vel non renunciando &c. immo ſi oppoſitū feciſſent, grauiter peccaſſent, etiam ſi cum iuramento promiſiſſent redire.Matthæi.tomo 1. 135. colum.1.B
Magi multa poſſunt facere auxilio dęmonum.Mat. to.4. 96.col.3.H
Maieſtas. Comittens crimen leſæ maieſtatis, non ſolum deletur ſecundum leges humanas,ſed etiam domus eius,vt non habiretur in æternum.Gen. 36.col.3.H
Maieſtatem æternam lædere, longe maius peccatū eſt, quam lædere temporalem, vt habetur extra de hæreticis.in cap vergentis.Exo.tom.ſecundo. 131.col.1.C. Mat.to.5. 69.col.1.D
Quomodo intelligitur maieſtatem eſſe Deitatem. Matt.to.7. 78.col.4.G
Maieſtas vocatur apparatus quidam excellens, ad notandum magnitudinem ſtatus. Et dicitur maieſtas quaſi maior ſtatus exterior. Et ille apparatus conuenit Regibus. 2. Paralipome. 95.colum. ſecunda E. & 98.colum.ſecunda E. Matth.to.6. 306.col.3.G
De maieſtate Dei, quæ repleuit templum Salomonis de qua.2.Parali.7.quid fuerit, referuntur opiniones,& tandem,videtur dicendum: ꝙ eſſet nebula quædam alba, quæ deſcendit, qñ deſcendit ignis de cœlo ad cremandum ſacrificia.2.Parali. 98.colum.3.G
Maior natu Poteſt quis dici dupliciter, vel ꝙ ſenior ſit ætate, vel ꝙ ſit generoſior.Leuit. 71.col.4.G
Maiores Natu,dupliciter dicuntur,vno modo illi qui ſunt antiquiores in ætate.Secundo,qui de maiori vel minori vel nobiliori ſunt genere nati &c Gen.414.col.2.E. Nume. 32.col.1.A
Ad maiores pertinet diuidere, & ad minores eligere.Gen. 79.col.3.F
Minores aliquando præponuntur maioribus in ſacra ſcriptura.Exemplum eſt de filijs Noe,& de filijs Ioſeph Gen. 34.col.2.C
Maiores vocantur omnes extra auum: vt patet extra de verborum ſignifi.in cap.interrog.adiuncta gloſ.Leu. 352.col.2.E
Quādo maiores miniſtrantur in officio minorum, nunquam eſt vſurpatio, bene tamen, quando è contra.Ioſue.to.1. 57.col.4.G
Maiorum peccata ſolent facile trahi in exemplum a ſubditis,propter multa &c.2.Paralipom. 159. colum.4.G
Maiores natu vocabantur præcipui in omnibus cōgregationibus Iſraelitarū, quæ fiebant &c.2.Paralipom. 63.col.3.H
Maioratus. De maioratu inter viros nobiles.2 Reg. 57.col.2.D
Maioratus poſſeſſores,ſunt vere Domini, licet non poſſint alienare &c.Mat.to.3. 46.col.2.D
Malach In Hebræo ſignificat angelum, vel nuncium.Iud.137.col.1.E. 1.Regū. to.2. t19.col.1.E
Malachias Prophetauit tempore Aggei, & Zachariæ,& cognoſcit hoc: quia in ſua prophetia non habet temporum annotationes,& interpretatur angelus Domini: ga quæcunq; dicebat recipiebantur, ac ſi aperte illa dixiſſet angelus &c.Gen. 25.col.4.H
Multæ auctoritates prophetiæ Michęæ exponuntur.Gen. 23.col.3.I.
Malalehel. Vixit octingentos nonaginta quinq; annos, & mortuus fuit ante

ante diluuiũ trecentis septuaginta, & vno annis. & post mortẽ Adæ trecentis quinquaginta quinque annis. Et anno viræ Noe ducentesimo vigesimo nono. Gen. 31. col. 3. K. 1. Paralip. 27. col. 3. F

Quo Malalehel fuerit primogenitus Cainam, verisimile est. Geu. 32. col. 4. G

Male agere. Impedire male agere, est bene agere, quando prohibendo vel impediendo, non transgreditur quis metas potestatis suæ &c. Iudi. 172 col 3. K

Qui male agit, odit lucem Iob. 24. & extra de offic. dele. ca. consuluit. 1 Reg. to. 2. 60. col. 2. F

Male consulere Simplici viro, significatur per illud Leui. 19. Ne coram cæco ponas offendiculum, sic dicunt Hebræi, & doctores nostri. Leui. 189. col. 3. G

Maledicere. In Deo maledicere, non est mala dicere, sicut in nobis, sed mala dare, sicut & benedicere bona dare &c. Gen. 241. col. 1. B

Quare non sit maledicendum principibus neque iudicibus: Exo. to. 1. 241. col. 3. F. Neque prælatis etiã si sint mali. Mat. to. 6. 30. col. 1. B.

De maledicẽtibus: Leui. 184. col. 4. K. & 185. col. 1. A

Maledicere aliquem peccatũ est, & præsertim eos, qui se defendere non possunt. Et hinc infertur ꝙ maledicere surdo, & absenti, sit crudelitas. Leui. 189. col. 2. B

Non est maledicendum indiferenter cuicunq; rei. Iudi. 50. col. 2. D

Maledicere diabolo non licet Gen. 307. col. 2. A

Quando quis habet auctoritatem maledicendi. tũc euenit id, qđ ipse imprecatur per maledictionẽ, nisi ille, in quẽ petitur euenire, diluerit, & sic obtinuerit solutionem a Deo &c. Iudi. 50. col. 3. H

Cum parentes maledicunt filios, & eueniũt eis mala, quæ imprecantur. Iudi. 50. col. 3. I

Interdum illi, qui non habẽt iurisdictionem, si maledicunt, faciunt maledictiones suas euenire, si a Deo moueantur, vt maledicant, vt patet de Dauid maledicente montes Gelboe &c. Iudic. 50. col. 3. I

Maledicere est mala imprecari: siue per illam imprecationem malum efficaciter infligatur, siue solũ permodum orationis, siue nullo modo. Primum est in maledictione Dei. Secundum verbo. & tertium ad homines pertinet &c. 2. Reg. 6. col. 4. K

Non licebat Dauid maledicere montes Gelboe: nõ tamen propter hoc peccauit, quia non habuit intentionẽ, vt sic eueniret montibus, sicut ipse loquebatur, sed ex amaritudine cordis, & ad exprimendũ dolorẽ dicebat illa &c. Et huiusmodi dolentes multa dicunt, quæ nollent euenire, sed dolor impellit ad loquendum. 2. Reg. 7. col. 1. D

Nemini licet maledicere rei animatæ; vel inanimatæ, si nulla causa subsit, & quando causa subest, nõ licet maledicere, nisi forte hoc cautam sit in iure vel Deus aliquem admouerit &c. 2. Regu. 7. colum. 1. A

Christus duplici de causa maledixit ficulneæ. Matt. 21. 2. Reg. 7. col. 1. E

Maledicenti Deo vel Regi, pœna mortis inferenda erat. 3. Reg. 292. col. 2. C

Maledicere conuenit prælatis ex efficio &c. 2. Paralip. 90. col. 4. K

Maledicere capitur dupliciter. Vnomodo pro illatione mali. Alio modo pro expressione ma. &c. Mat. to. 6. 189 col. 1. E

Maledictio. Ficulneæ prophetice facta est, ad mysticã significationẽ Mat. 21 significans Pharisæos maledicendos fructum boni operis non habentes Gen. 21. col. 1. A

De maledictione serpẽtis, & eius expositione. Gen. 21. col. 1. B

Maledictionem diaboli quidam exponunt allegorice de beata Virgine. Gen. 21. col. 2. B

Maledictionem datam serpenti, & diabolo, possumus intelligere quòd non fuerit maledictio. Nec fuerit dęmon punitus pro illa tentatione, sed ꝙ fuerit declaratio illius mali, quod diabolus patitur pro alio malo, quod comi sit ante tentationẽ Euæ, & illud malum pateretur etiam si non tentasset Euan. similiter fuit declaratio naturæ serpentis &c. Gen 41. col. 21. col. 3. H

Quod maledictio serpentis iuxta literam, de serpẽte intelligatur, potius quam de dæmone, ex eo patet: quia partes literæ in sensu plano ei conueniunt, & porius est maledictio hominis. Gen. 21. col. 4. K. & 22 col. 1. D

An pro maledictione esset inferenda pœna capitalis: 2. Reg. 192. col 2. C

Maledictio data est a Deo eo ordine, quo peccatũ initiatum est. Primo serpẽti. secũdo Heuæ. tertio Adę. Gen. 22. col. 1. E

De maledictione mulieris: Gen. 22. col. 1. E. col. 2. A

Maledictio non est data animalibus brutis. Gen. 22. col. 2. A

Illa maledictio, de qua. Gen. 3. in sudore, idest labore vultus tui &c. omni homini cõmunis est, quia nullus mortalium tam compositæ felicitatis est, qualicunque emineat statu, qui curarum, & laborum pondere pressus, vnam diem saltem sine labore, & dolore transigat, quoniam risus dolore miscetur. Et extrema gaudij occupat luctus, prouerb. 14 Gen. 23. col. 4. F

Sicut in maledictione mulieris, Deus illam subiecit potestati viri in regimine œconomico, sic maledictus est vir in acquisitione necessariorum ad conseruationem familiæ &c. Gen. 22. col 3. I

Maledictio importat diminutionem, sicut benedictio multiplicationem. Gen. 27. col. 2. E

Duas maledictiones habuit terra, primam per Adã, quæ extensa est ad totam naturam. secundam ꝙ Cain, ad quem solum extensa est. Ex quo peccatum eius fuit personale, & ideo punitio fuit personalis. cum dicitur: Maledictus eris super terrã. quod potest etiam exponi sic, id est, omnes maledicent te super terram: qui tantum scelus commisisti. Gen. 27. col. 3. F

Maledictio terræ, de qua Gen. 3. capitur pro diminutione in virtute &c. Gen. 198. col. 1. C

Maledictiones datæ serpenti, mulieri, viro, quidam accipiunt datas esse per comparationem ad peccata ipsorum, dicunt quòd peccauit serpens in tribus, mulier in duobus, vir in vno &c. sic dicit Historia scholastica, scilicet, serpens inuidit, mentitus est, decepit. Primi pœna fuit super pectus tuum gradieris &c. Secundi pœna fuit terram comedes &c. Tertij, fuerunt inimicitiæ &c. Sed ista non sunt recipiẽda, vt vera, quemadmodum iacent, & sunt secundum sententiam Iosephi, quamuis Magister in illa historia scholastica sit alterius sententiæ &c. Gen. 223. col. 1. E. & per totam secundam col.

Maledictio mulieris fuit vera maledictio, & non sicut seerpentis, quia maledictio nominat pęnam pro peccato, quæ non fuit in serpente &c. Gen. 224. col. 3. H. & 232. col. 2. E

Illa, quæ in maledictione viri, & mulieris ponuntur, quodammodo sunt naturalia. Et competerent

rent naturæ etiam ſine peccato ex condictione, & principijs naturæ, vt probatur. Et tamen data ſunt in pœnam, ita q̃ non euenirent niſi peccatum præceſſiſſet &c. Gene. 227 col.2.E
Maledictiones mulierum, non intelliguntur in maledictionibus viri propter multa. Gene. 240. colum.2.D
In maledictionibus primorum parentum prænunciauit Deus illa mala, quæ neceſſe erat accidere, non tamen illa, quæ poterant excuſari, &c. Gen. 240 col.4.F
In maledictione viri non debuit dici, quòd vir ſubijceretur viro pro iuſto paterno, propter multa. Gen. 241.col.4 H
Quare in maledictione mulieris non fuit poſitum, q̃ eſſet ſub poteſtate patris, ſicut dictum eſt, quòd eſſet ſub poteſtate viri: vide. Ge. 242.col.2.B
Maledictio viri per accidens comprehendit mulierem. Gene. 242.colum.3.H. Sed de maledictione fœminæ non ſic dicendum eſt: quia nihil illius extenditur ad virum: quia illa conſiſtit in conceptu, partu, & ſubiectione omnium talium rerum, &c. ibidem. 242.col 3. K. Dicendum ergo, q̃ ſicut obſequia domeſtica non pertinent ad virum, niſi ſecundum quandam vſurpationem, ita & adminiſtratio rerum exteriorum non pertinet ad fœminam vt cultus agrorum &c. 242.col.4.I
Maledictio mulieris concernit ſextum: ideo ſoli ipſi eſt in pœnam, ſed maledictio data viro, poteſt competere mulieri, & competit: quia eſt circa ea in quibus vir & fœmina communicant in natura ſ. vti cibo, & acquiſitio eius, in qua eſt difficultas, &c. Gen. 243.col.2.B
Maledictio data viro, quare non fuerit data in eo, quod pertinet ad ſexum, ſicut illa, quæ data eſt mulieri. Gene. 243.col.2.C
In maledictione mulieris, quare non fiat mentio de labore in acquirendo victum, cum hoc pertineat etiam ad mulierem, & non ſolum ad virũ. Gen. 243 col.3.G
Maledictiones viri & fœminę non communicant, quantum eſt ex verbis maledictionis, & intentione maledicentis: tamen accidit, q̃ mulier cõmunicet in aliquo in maledictione viri, non tamen è contra, &c. Gen. 243 col.3.I
Maledictio data Adæ de colendo terram, fuit vere maledictio, dato q̃ omnibus hominibus non cõueniat, ſicut nec maledictio data mulieri: qa non omnes mulieres concipiunt, neq; pariunt, neque ſunt ſub viri poteſtate, ſed ſatis eſt, q̃ pertineret ad illum, cui prænũciabatur. Et q̃ ex illo in alios tranſiret, accidẽtale erat, licet ita fuit, q̃ tota maledictio primorum parentum tranſiuit ad poſteros. Et ſic de Heuæ maledictione dicẽdum eſt. Poteſt ſecundo dici, quòd illa maledictio fuit generalis, &c. Tertio, quòd iſtud malum eſſet tranſiturum in ſingulos homines, niſi per prudentiam partim, & partim per tyrannidem prouidiſſent, vt non omnes colerent terram. Quarto, quòd illa maledictio eſt generalis ad oẽs homines, & cet. Gene. 245.col.2.C
In maledictione hominis quare dicatur, maledicta terra, & non dicitur, maledictus tu. Gen. 245. colum.3.K.
Maledictio a malo dato ſic dicitur. Gẽ.246.col.3.K
Cum Gene.3. dicitur maledicta terra in opere tuo, terra proprie non maledicitur: quia maledictio eſt pro peccato, & in eo, qui poteſt ſentire maledictionem, &c. Gen. 205.col 4.H
Quomodo terra dicatur maledicta in opere Adæ: Gene. 22.colum.3.I
Maledictio importat diminutionem, & benedictio augmentum. Nume. tomo primo. 66. colum 4 H
Maledictio ſecundum ſe mala actio eſt. Et ideo non eſt licita ſimpliciter, vnde etiam, nec minimis rebus pro magna cauſa maledicendum eſt. Iud. 96.
Omnis non iudex proferens maledictionem per modum vindictæ, ſi non poteſt aliter vindictam vſciſci, peccat mortaliter, &c. Iudi. 97. colum.1.A
Maledictio eſt verborum malorum expreſſio, ſub intentione, quòd eueniat id, quod imprecatur, vel per verba ſignificatur. Iudi. 92.colum.1.C. Si tamen fiat per iudices habentes auctoritatem, licite poteſt fieri, vt patet in excommunicatione, & cet. Iud. 97.col.1.C
Maledictio, a ſolo iudice iuſte infertur, cęteris vero non eſt poteſtas proferendi male dictionem, &c. Iudi. 97.col.2.C
Maledictio eſt multiplex, ſicut & benedictio. Matt. to.7. 118.col.3.K
Per maledictionẽ ficulneæ quid ſignificetur. Matt. to.5. 244.col.2.B
Maledictio vetita eſt, niſi his, qui præſunt iuriſdictioni, & in aliquibus caſibus poſſunt infligere maledictionem in pœnam, perſonis vero priuatis raro licet maledicere. Iudic. 172.col.4.K
Maledictio ſignificat diminutionem in rebus omnibus, ſicut benedictio moltiplicationem. Iudic. 225.col.1.D
Multiplex maledictio Dei ſuper domum Heli, de rua. primo Regum.2. Quomodo fuerit completa. primo Regum, tom. ſecundo. 105. colum.3.I
Pro maledictione principis erat inferenda pęna capitalis.3.Reg. 192.col.2.E
Duplex eſt maledictio, quædam realis, & quædam vocalis, & pro vtraq; maledictione inferebatur mors illi, qui malediceret patri vel matri. Exod. vigeſimoprimo. Si grauiter malodiceret verbo, ſecus tamen ſi leuiter, & ex calore iracundiæ. Matth.to.quarto.127.colum. 1. A. Et debitum paternum præponendum eſt, cœteris paribus, cuicunque eleemoſynę, vt probatur. Matth.to.4. 128.colum.4.K
Maledictio in ſacris literis ſæpe capitur in pœnam, iuxta illud Deuteronom 21. Maledictus homo, qui pẽdet in ligno, Gen.3. Maledicta terra in opere tuo, &c. Matth.to.7.22.colum.2.D. Et in pœnam habent mulieres, quòd non poſſint parere, &cet. ibidem. 22.col.2.C

Malefactor. Malefactores, quomodo punirentur apud Iudæos. Matto.4. 196.col.1.C

Maledictum Quomodo ſterilis dicatur maledicta. Matth. tom.7. 22.colum.2.B

Maleficus Quarũdam maleficarum in Hiſpania quędam vnctiones ſunt, quæ tantam faciant mentis alienationem, vt per certum tẽporis ſpatium nulla ſenſatio inuenia tur in eo, qui illo fuerit vnguento vnctus. Et notatur factum mirandum circa hoc cuiuſdã mulierculæ maleficæ. Gen. 140.col.2.E
Maleficæ artes in cauſa amatoria multa mala conducunt, vt patet exemplo Cypriani, & alterius iuuenis, vt legitur in vita beati Hilarionis. Exo. tomo 1. 237.colum.4.K.& 238.col.1.A
Dupliciter contingit per maleficas artes fœminam trahi

trahi ad amantem.Exo.to.1. 338.col.1.D
Malefici Pharaonis grauioribus veſicarū vlceribus præmebantur.Exo.to.1. 56.col.1.E.col.2.A
Malefici dicuntur,qui artibus malis & vetitis vtuntur: vt ſunt auruſpices,incantatores, ſiue apparitores,ſiue necromantia, geomantia, pyromātia, & ſic de cæteris,quæ aliquid agunt: aut agere pro mittūt per dęmonum inuocationes. Aut aliquas ſuperſtitioſas obſeruationes, quod ad duo pernitioſum eſt. Primò, quia mentes vtentium,& audientium a vero Dei cultu, & perfecta fide diſtrahuntur. Secundò,quia per hæc multa mala proximis inferuntur, & præcipuè in cauſa amatoria, &c.Exo.to.4. 237.col.3.H
Vergilius fuit magnus maleficus, vt deſignatur in Aegloga octaua, quæ incipit paſtorum muſam Dam.&c.Exo.to.1. 237.col.3.E.col.4.F
Circe fuit magna malefica,quæ ſocios Vliſſis mutauit in beluas,de quibus Boetius lib.4.de Conſola. metro.3.& Ouidius Metamorph.lib.14. Et Aug. lib.14.de Ciui.c.17.& 18.Exo.to.1. 237.col.4.K
Beatus Cyprianus martyr fuit maleficus tempore ſuæ iuuentutis. Exo.to.1. 238.col.1.A
Maleficę artes per ſolos dæmones efficiuutur, & ipſi in his præſtāt auxilium,&c. Mat.tom.1.235.colum.3.K
De maleficis mulieribus, quæ vulgariter dicuntur bruxas.Mat.to.1. 237.col.3.G
Maleficorum variæ artes referuntur, & illa de quibus ipſę artes tractant.Leui. 198.col.4.I
Malefici obſeruant certitudinem numerorum,quia rarò aliquid faciunt per numerū parem: ſed omnia per imparem,&c. Nu.to.2. 42.col.2.A
Omnia mala ſunt potius toleranda, quam recurrere ad maleficos, vt ab eis homines liberētur.Mat. tom.5. 120.col.2.E
Quomodo & quo tempore malefici poſſint ſimulare operationes viuentium in cadaueribus. Matt. tomo 7. 278.col.4.K

Maleficiatus. Quid inter ſit inter maleficiatos,& frigidos.Mat.to.5. 119.col.4.I

Malefici poſſunt interdū facere ſiſtere flumina opere dæmonum, vt ait Aug. lib.18. de Ciuita.cum agit de quibuſdam,quæ mirabilia videntur, & facta dicuntur a Dijs gentium.Ioſ.to.1. 60.col.3.F
Omnia genera maleficorum deteſtatur Dominus. Deuter.18. vbi dicitur, Non inueniatur apud te, qui luſtret filium ſuum,aut filiam.Matth. tom.3. 24.col.4.H
Malefici iuxta leges humanas ciuiles dicuntur mathematici. Et omnes tales puniuntur capitaliter. C.de malefi.l.nemo. Et nullus debet tales artes docere,nec adiſcere.C.de malef.leg.culpa.Mat.to.3. 24.col.4.I
De maleficiorum pęna ſecundum leges canonicas. Mat.to.3. 25.col.1.A

Maleficium. Maleficia fiūt per dęmones, vel per homines cooperantibus dęmonibus. Mat.to.5. 119.col.1.B
Maleficium aliquando accidit circa virum. Et aliquando circa fęminam.Primum poteſt eſſe circa vnam fęminam ſpecialiter, vt illam.ſ.cognoſcere non poſſit,aut circa omnes,& hoc raro contingit.Et propterea Glo de frigidis,& maleficiatis.c. literæ. ponit hanc differentiam inter frigiditatē & maleficium, quòd frigidus circa vnam eſt frigidus circa omnes: qui vero eſt maleficiatus circa vnam, nō eſt maleficiatus circa omnes,ſtat tamē quòd circa omnes ſit maleficiatus.Contingit etiā vt fęmina ſit maleficiata circa vnum virum, & non circa alios,& iſtos appellat vulgus ligatos, & ſatis propriè,&c.Mat.to.5. 119.col.1.E.col.2.A
De modis operandi maleficia. Matth.to.5. 119.col.2.E.col 3.F
Maleficia circa virum ſunt per aliquam operationē realem,ſed circa mulierem ſunt per opinionem, ratione illuſionis.&c.Mat.to.5. 115.col.2.B
Maleficia poſſunt circa homines dupliciter fieri. Mat.to 5. 119.col.2.C
Maleficium poteſt eſſe perpetuum,vt habetur 33.q.1.cap.ſi per ſortiarias. Et tunc poterunt coniuges ſeparari. Nec illud capitulum eſt correctum, vt quidam dicunt. licet in fine contineat aliquid, quod non recipitur,in quo Glo. dicit quòd bene vocabatur epiſcopus ille ignarus, ſed quo ad impedimentum perpetuum maleficiorum, nō corrigitur,ſed idem volunt iura noua, vt patet extra de frigidis,& maleficiatis.c.literæ.Et datur triennium ad cognoſcendum ſi ſit perpetuum maleficium. Et ſi infra triennium non poſſit coire,&c. matrimonium poteſt diſſolui, vt patet in dicto c. literæ. Et hoc verum eſt, ſi maleficium fuit ante contractum matrimonium, ſecus tamen ſi poſt conſummatum venerit. Et ſi venerit in deſponſatione ante cōſummatum, Eccleſia reputat,quòd ante venerit. Et ita iudicat in fauorem illorum, vt poſſint tranſire ad aliud matrimonium. Et vt non puniantur ambo ſine culpa,&c.Matt.tom.5. 119.col.4.F
Raro per maleficium impediunt dęmones coitum illicitum,&c.Mat.to.5. 120.col.1.D
Non omnes patientes maleficia, patiuntur illa propter peccatum. Et ſi propter peccatum veniant, non oportet, quòd ablato peccato per pęnitentiam,auferantur maleficia.Mat.to.5. 120.col.2.D
Inter cætera, quæ Deus permittit maleficiari per dęmones, nihil eſt,quòd magis permittat maleficiari, quàm copulam,carnalē, vt probatur. Mat. tom.5. 120 col.1.D
Maleficiorum bona curatio fit per ieiunia, eleemoſynas, &cætera bona opera. Et per quoſdam exorciſmos Eccleſiæ. Sic dicitur 33.quæſtio.1. c.ſi per ſortiarias, & maleficas,&c. & extra de frigidis, & maleficiatis.cap. literæ. Nec ſemper hæc ſanantur ex occulto Dei iudicio,&c. Matt.to.5. 120.col.2.E.col.3.F
Aſſerunt malefici, quòd ſunt aliqua maleficia, quæ per alia maleficia tolli non poſſunt, ſed ſemel facta ſemper manent, & illa, quæ non poſſunt tolli niſi per maleficos,dicuntur eſſe perpetua,quia nō licet facere, quòd per maleficos tollantur. Matt. tom.5. 120.col.2.C
Malefici in maleficijs faciunt quaſdam obſeruationes rerum,quas ligant,& exurunt,aut transfigūt, & terræ infodiunt, vel pelago demergunt, & tñ inde nulla actio,aut cauſatio vera cōſurgit ad ea, quæ patitur vir aut fęmina:quia illa non ſunt talia,quibus ſecundum naturam ſuam, cōpetat illa operatio,& dato quòd haberent taſem virtutem, non poterant illud agere propter elongationem. Nam impoſſibile eſt, ꝙ naturaliter fiat actio niſi per cōtractum. Sed prętendunt dęmones illas obſeruationes,vt magis fallāt hoīes. Et ſit eis modus cōuerſandi cum hoībus, & ſubijciendi eos cultui ſuo.Et dęmones ēt faciunt, ꝙ inuentis illis maleficijs, quæ erant terræ infoſſa, & diuulſis de loco, arq; diſperſis, ceſſent vexationes maleficiorum, vt magis fallant, quaſi aliqua virtus ſit in rebus illis, quas homines fecerunt. Et motiuum eſt,

vt dœmones dent hominibus maiorem confidẽtiam de ſe, & certitudinem, & cæt. Matth. tom. 5. 119. col. 3. F
De bona curatione maleficiorum, Matth. tomo 5. 120. col. 2. E

Maleuolus. De maleuolis, Leuit. 184. col. 4. K. 185. col. 2. A

Malitia Peruertit iudicium, & facit ignorare in particulari. 6. Eth. in fi. 1. Reg. to. 2. 61. col. 1. A
Malitia adiuncta ſine compoſitione ſubſtantiæ eſt duplex. Mat. to. 7. 123. col. 3. I
Malitia in Hębr. aliquando vocatur malum pœnæ. 2. Reg. 172. col. 3. G
Ad malitiam duo requiruntur: primo quòd ſit vitium per ſuperabundantiam, vel defectum circa obiectum humanæ operationis. Secũdo quòd in magnitudine non excedatur modus humani vitij, vel exceſſus in appetendo delectabile, & cæt. Matth. to. 2. 164. col. 3. K
Malitia differt ab incontinentia, ſicut habitus a diſpoſitione. Nam incontinentia non dicitur malitia. 7. Ethi. quia malitia eſt corruptio principij operationum, ſcilicet rationis. 7. Ethi. &c. Mat. to. 2. 164. col. 4. F
Malitia aliquando accipitur pro pœna ſecundum modum Hębraicum. Mat. to. 3. 110. col. 3. I

Malon. Græcè, Latinè rotũdum dicitur. Leu. 309. col. 3. G

Malus homo. Mali miſcentur bonis in vita præsẽti, vt ſint bonis cauſa exercitationis per afflictiones. Geneſ. 25. colum. 2. B
Propter malos non conſeruatur mundus, ſed propter bonos viuunt mali, ſcilicet vt vel boni fiant vel aliquos faciãt bonos, illos perſequendo. Gen. 239. col. 1. B
Malis hominibus licitum eſt viris ſanctis dare de bonis ſuis, ne vexentur ab illis. Et vt tranquillè viuant, quia in hoc redimunt ſuam vexationem. Geneſ. 232. col. 3. I
Mali magis ſunt ſub dominio Dei, quam boni. Exo. tom. 1. 30. col. 2. C
In malis ſunt duo. ſ. natura bona, quam Deus fecit: & malitia quam fecit homo per arbitrium defectibile, & c. Exo. to. 1. 268. col. 1. E
Mali præmiantur in hac vita pro bonis, quæ fecerunt, & hoc multis modis: ſimiliter & in inferno. Deut. 37. col. 2. C
Malorum punitio in hac vita multa bona confert. Deut. 76. col. 3. K
Contra malos non eſt petendum regulariter malũ. ſed bonum pro bonis & malis. Aliquando tamẽ petendum eſt malum pœnæ pro malis, ad eorum emendationẽ, & c. 3. Reg. 154. col. 4. G. 155. co. 1. A
Mali aliquando vocantur boni comparatiuè, & è cõtra. 3. Reg. 161. col. 1. C
In malorum medio ſæpe Deus collocat bonos. 3. Regum. 164. col. 3. K
Mali propter eorum peſſima opera ſe & vitam ſuã odio habentes, interdum ſeipſos interimunt. In de ſtatu animarum. 3. col. 4. K
Malus ſecundum philoſophum non amat ſeipſum: quia nihil inuenit amabile in ſeipſo. In de ſtatu animarum. 4. col. 1. A
Mali qui ſunt ſceleratiſſimi, fugiunt ſolitudinem, ne ſcelerum ſuorum recordentur. In de ſtatu animarum. 4. col. 2 B
A malorum punitione ceſſandum quando puniri non poſſunt ſine magno bonorum damno. Mat. tomo 4. 136. col. 3
Quod malorum vitam Deus interdum abbreuiet, & interdum prolonget aſſignantur cauſæ. 4. Reg. 217. col. 2. C
De malorum breui proſperitate. 1. Paralip. 263. col. 3. H. Et hæc proſperatio malorum rarius accidebat inter Hebræos, quam inter alias gentes. 1. Paralip. 263. col. 3. K
Solet Deus iubere ſeruis ſuis, vt recedant a malorũ congregationibus, ne ſint participes pœnarum ſuarum. 2. Paralip. 237. col. 3 G
Mali tolerantur a nobis, eo quòd ab eis illatas nobis iniurias patienter ſuſtinemus, ſicut oportet, non tamen debemus eos tollerare, vt ſuſtineamus iniurias Dei, & proximorum, quas illi faciunt, & cæt. Mat. to. 2. 234. col. 4. K. & 235. col. 1. A
Mali interdum vocãtur filij Dei. Mat. to. 4. 60. c. 2. A
Malis mala ſunt mala: bonis autem mala ſunt bona Matt. to. 3. 256. col. 1. C
Mali nunc ſunt in regno Dei, licet non ſint regnum Dei, ſed cum ſeparati fuerint a bonis, nec erunt regnum Dei, nec in regno Dei. Mat. to. 4. 60. c. 3. H
Quod Deus toleret malos expediẽs eſt propter multa. Mat. to. 4 62. col. 2. D
Mali tollerantur ab Eccleſia propter duo: vel quia non cognoſcuntur, vel quia ſine periculo bonorum non poſſunt puniri. Mat. to. 4. 62. col. 2. C
Eccleſia aliquos malos tolerat, & aliquos non. Mat. tom. 3. 62. col. 3. H
In malis leuibus Eccleſia non exercet vltionẽ. Mat. tomo 4. 62. col. 3. H
Malorum increpatio vocalis quomodo ſit facienda. Mat. to. 4 62. col. 4 F
Mali non conſeruantur propter ſeipſos, ſed quia ſunt admixti bonis, & eis neceſſarij, vel vtiles. Mat. to. 4. 64. col. 4. H
Malorum a bonis, erit ſeparatio in die iudicij. Mat. to. 4. 65. col. 2. E. col. 3. F
Melius eſt malis iniuſta præſtare, quã bonis iuſta ſubtrahere. Mat. to. 6. 171. col. 3. G
Quomodo angeli dicuntur, quòd ſeparabunt malos de medio iuſtorum. Mat. to. 4. 65. col. 4. F
Deus interdum præſtat occaſionem malis, vt appareat eorum iniquitas. Mat. to. 6. 243. col. 1. A

Malum In quantum malum vel cognitum malum, non poteſt voluntas velle, & c. Gen. 166. col. 3. H. 190. col. 2. C
Mala, & deteriorationes circa res inanimatas interdum iubet Deus fieri, & ipſe facit, non iubendo, vel pp malum hominum: vel pp deteſtationem peccati, vel ad cautelam foturorũ, & pp ſimiles cauſas. Et ponuntur exempla. Gen. 214 col. 4 K
Illud dictum, de duobus malis minus eſt eligendum ſcilicet quando alterum eorum neceſſario inſtat, non eſt ſimpliciter verum. Ideo diſtinguendum, eſt. nam vel vtrunque eorum eſt pœna, & tunc, vel reſpectu eiuſdem perſonæ, & tunc accipiat, quod maluerit: quia vtrunque ei licet, ſed ad prudentiam pertinet ſemper minus malum eligere, immo videtur quædam ſpecies mali, ſi aliquis potens defendere vitam, cum abſciſſione alicuius membri, eligat magis mori, quam membrum abſcidi, & c. Sed ſi reſpectu diuerſarũ, diſtinguẽdum eſt, quia aut illa mala ſunt pecuniaria, aut perſonalia, & capitur hic pro damno iniuſtè illato, & non pro iuſtè lato. Si primum: tunc conſideranda eſt abundantia vel paupertas perſonarum, quibus illa debent infligi. Nam ſi alicui pauperi omnia bona ſua iniuſtè tollerentur, niſi ego, qui ſum diues, darem centum de meis, potius deberem

eligere

eligere auferri a me centum,quam &c. Si autem sit iniuria personalis, vt membri mutilatio, vel percussio, vel mors. Licet non teneatur aliquis mori pro alio,nec pati æqualia, mihi tamen videtur,ait auctor, saluo meliori iudicio,quòd si occideretur aliquis innocēs ab aliquibus, nisi ego sustinerem alapam, vel ieiunarem duobus diebus, vel aliquid simile,quod non inferat magnum decus,ꝙ pecco mortaliter,si non sustineo,& alius occiditur. Necī hoc potest dari certa regula, &c. Si verò illa duo mala sint culpæ, distinguendum est,aut in eadem persona, & sic non potest habere locum:quia nullus potest cogi ad actum peccati,si in diuersis personis,dico quòd nunquam peccādum est,ne alius magis peccet,etiam leuissimo peccato,&c.Si autem vnum illorum duorū malorum sit pœna, & aliud culpa,distinguendū est: quia vel in eadem persona, vel in diuersis,& quomodocunque nullus debet peccare, vt ipse vel alius etiam durissimam pœnam euitet,&c.Si autem aliquis debeat subire pœnam, ne committatur peccatum,distinguendum est:quia vel in eadem persona, vel in diuersis: si primum, tunc debet quilibet pœnam sustinere potius quam peccare,vt patet extra de his, quæ vi,metusve causa fiunt.cap.sacris.& 32 q 5. c.itane. Si autem alius debet committere peccatum,ad quod inducitur quasi compulsus, tunc videtur dicendum, quòd licet non teneamur de necessitate tolerare pœnas, ne alij peccent, tamen charitas Christi compellit ad patiendum, maxime si pœna parua sit. Et licet ad hoc rationabiliter oēs inclinari deberent,prælati tñ ex officio coguntur multos labores,& pœnas sustinere,ne subditi incidant in peccatum mortale,&c.Gen. 267.col.4.I

Malis bene vti,conuertendo ea ad rectitudinem alicuius ordinis, soli bonitati diuinæ proprium est. Gen. 383.col.1.E

In malis semper pœna danda est ei, qui causam immediatam tribuit malo.Exo.to.1. 226.col.1.E

Separari a rebus amatis est malum horribilius morte,&c.Exo.to.1. 87.col.3.I

Mala, quæ a casu hominibus accidere videntur, a Deo infliguntur.Leui. 208.col.3 G

Mala,quæ homini ex natura proueniunt.Gen. 240. colum.4.G

Perditio rerum temporalium non est malum simpliciter Gen. 332.col.3.I

Non potest esse malum vniuersale toti mundo naturaliter.Gen. 392

Scit Deus ex malis elicere bona ex magna illius sapientia.Num.to.1. 210.col.4.I

Malum culpæ in bonum ordinatur per pœnā. Nu. to.1. 41.col.3.H

Quædam mala sunt,quæ Deus cōcedit hominibus petentibus, & quædam quę non. Nume.tomo 1. 179.col.2.D

Malum de perse nunquam aliquis de sanctis patribus faciebat,nisi Deus specialiter ei iuberet, bene tamen in his, quæ non per se mala sunt, sed sunt mala:quia prohibita.Viri sancti,de quibus suspitio mala non erat, non poterant illa facere sine Dei mandato.Nu.to.2. 186.col.4.F

Non solum a malo, sed ab omni specie mali abstinendum est: extra de vita & honestate Clericorum.Deut. 6.col.1.B

Malum scit Deus ordinare in bonum, vt probatur exemplo Iudæorum.Deuteronom.39.colu.4.K. & 40.coluu.1.A

Omne malum mortaliter consistit duobus: sicut & omne bonum mortaliter in eisdem duobus. &c. Deuteronom. 167.colum.4 H

Moueri aliquem a Deo ad malum, stat dupliciter: vno modo determinate:& sic nūquam Deus mouet aliquem ad malum: bene tamen indeterminate Iosue to.1. 41.col.3.F

Consulentes malum, magis interdum punientur, quam operantes ipsum malum:vt patet in decretis.86.dist.cap.tanta nequitia.Iudi. 195.col.4.I

Illud dictum quando sunt duo mala, licet accipere minus, vt euitemus maius, intelligitur de malis tēporalibus,in quibus prudētia est euitare maiora,tollerando minora,sed in peccatis non recipitur compensatio.Iud. 194.col.2.E

Quare magis inclinati simus ad iudicādum malum de alijs,quam ad iudicandum bonum.Ruth.250. colum.3.G

Malum,cum cognitum est, quòd sit malum,nō potest fieri bona intentione.1.Reg.to.2. 101.col.4 G

Ex malis solus Deus scit elicere bona.1.Reg.tom.2. 102.col.2.A

Triplex est hominis malum, sicut & triplex bonū. Matth.tomo 5. 47.col.1.D

Melius est mala pati, quam malo consentire.Matt. tomo 5. 49.col.4.H

Homo perseuerans in malo, pigrior fit ad bonum. Matt.to.5 74.col.4 H

Malum est id,quod ad duritiem cordis permittitur. Matt.to.5. 96.col.2.D

Omnia mala, quæ permissa erant Iudæis, erāt apud gentes Matth.tomo 5. 95.col.2.A

Omnia mala sunt potius toleranda,quam ad maleficos recurrere, vt ab eis homines liberentur. Matth.tomo 5. 120.col.2.C

Nemo faciendo malum, mæretur. Matth. tomo.5. 126.colum.4.H

Impossibile est,ꝙ volūtas moueatur ad malum sub ratione mali; neque in bonum sub ratione mali, ipsum amādo vel volendo.Mat.to.5.146.col.2.D

Deus nunquam trahit homines nolētes ad malum pœnæ.Mat.to.5. 146 col.3.I

Dispositus & inclinatus ad malum est omnis ille, q̄ est in peccato mortali.Matt.to.5. 151.col.4.I

Iudex non potest minus de malo, neque plus de bono dare:qa peccaret,&c Matt.to.5. 179.col.2.C

Deus nunq̄ dat plus de malo, neq; minus de bono, quam sit debitum.Matth.to.5. 180.col.1.A

Mala gentiū erant duplicia.Mat.to.6. 46.col.3.H

Malū dupliciter accipitur.Mat.to.6. 126.col.1.A

Magis nocet paruum malum, quam prosit quodlibet magnum.Matth tomo6. 171.colum.2.D

Mala sunt triplicia.Matth.to.6.372.col.3.G.Matth. to 7. 64.col.3.K

Malū præsens multum timeī.Mat.to.6.325.col.2.E

Malum & bonum sunt omnibus hominibus communia.Matth.tomo 6. 376.colum.2.C

Malum debemus cauere,& bonum agere,vt ad beatitudinem perueniamus mat.to.7. 7.col.1.D

Lex diuina potest facere aliquod malum bonum, & è contra.Matth.to.7. 43.colum.3.F

Omne malum repugnat rationi. Matthæ.tomo.7. 45.colum.4.G

Deus in lege Moysi non retuit omnia mala, neque permisit omnia bona propter duo. Mat.tomo.7. 45.colum.4.G

Omnium malorum radix est cupiditas. Matt. to. 7. 47.colum.4.K

Malorum & bonorum memoria, quæ mali comiserunt manebit in eis in æternum.Matthæ. to. 7. 102.colum.2.D

Omnia mala & omnia bona manifeſtabuntur in iudicio. Mat.to.7. 105.col.1.D

Non eſt malum faciendum occaſione boni. Matth. tom.7. 112.col.4.F

De malis & bonis, quæ accidunt hominib. poſt mortem propter bona & mala nepotum ſecundum Ariſtotelem. Mat.to.7. 113.col.4.I

Quid ſit malum per ſe. Mat.to.7. 187.col.1.B

In damnatis eſt duplex malum. Matt.tom.7. 187. colum.4.F

Malum ſimpliciter quid ſit. Matth. tom.7. 187. colum.4.H

Non eſſe quomodo ſit malum. Matth. to.7. 188. colum.4.F

In operantibus malum vel bonum tria conſiderantur. Mat.to.7. 226.col.1.E.col.2.A

Malum poteſt eſſe vel ſecundum partem rationalem, vel ſecundum partem ſenſitiuam. Mat.to.7. 232.col.3 I

Suſtinens malum, de illo dupliciter triſtantur. Mat. tom.7. 275.col.3.F

Malus. Deus non infert pœnã bonis, ſed malis. Mat.to.6. 84.col.1.D

Malorum increpationes, quæ ponũtur in ſacra ſcriptura, poſſunt tripliciter exponi. Matth. tom.6. 139.col.2.A

Quomodo mali & boni ardebũt in die iudicij. Mat. tom.7. 137. col.2.D

Boni ſeipſos diligunt, mali vero non, vt probat Philoſophus 9. Ethicorum, per nonem conditiones amicitiæ. Mat.to.6. 139.col.4.G

Conuerſari inter malos valde nocet bonis. Matth. tom.6. 277.col.3.I

Mali non poterunt per ſe ire ad iudicium ſed neq; volent. Mat.to.6. 307.col.4.K

Inter malos & bonos in iudicio erit magna differentia. Mat.to.7. 81.col.1.B

Mali in die iudicij manebunt in terra. Matt.tom.7. 81.col.1.C

Homines mali & boni ponuntur in quatuor ordinibus. Mat.to.7. 92. col.4 H

In malis manebit memoria in æternum eorum bonorum & malorum, quæ commiſerunt. Matth. tom. 7. 102. col.2.C

Malorum bona ſunt duplicia. Mat to 7.103.co.4.K

Malorum in die iudicij bona, & mala erunt nota. Mat.to.7. 105 col.2.E. col.3.F

Mali & boni erũt diuiſi in duas partes in die iudicij. Mat.to.7. 107.col.4.H

Quare Chriſtus in die iudicij dicet malis, diſcedite me, &c. Mat.to.7. 118.col.2.E.col.3.F

Quare Chriſtus enarrabit contra malos omnia opera bona, ſicut pro bonis. Mat.to.7. 121.col.3.K

Malorum & bonorum reſurrectio ſimul erit in ictu oculi. Mat.to.7. 134.col.3.H

Malus, non ſemper eadem vult propter duo. Matth. tom.7. 183.col.3.H

Exacto iudicio, erit vltima conſummatio bonorũ & malorum. Mat.to.7. 184.col.4.K

De malorum reſponſione in die iudicij. Matt.to.7. 122.col.1.E.col.2.A.

Mala multoties a Deo prænunciantur ventura ſub conditione, & ideo ſemper oportet orare ne eueniant. 1 Reg.to.2. 186.col.4.G

Deus non eſt auctor mali culpæ, ſed pœnæ. 2. Reg. 70.col.2 C

Infinita mala Deus prohibet fieri, quæ alias fierent per malam voluntatem dęmonum, & malorũ hominum. Et iſta prohibitio eſt non permittere, quod fit dupliciter, vno modo compeſcendo voluntatem aliquorum & cæt. alio modo cohibendo voluntatem, ne velit malefacere. 4. Reg. 219. colum.1.B

Malum publicum non eſt grauius malum occulto, niſi inquantum eſt magis ſcandaloſum, & incitatiuũ non peccantium ad peccandum. 4 Regum. 113.col.3.K

Ex malis noſtris ſcit Deus eligere bona, vt ait Boetius lib. 4. de Conſola. Pſa.6.4. Regum. 130. colum.3.G

Ad hoc quòd Deus infligat malum homini, non ſolum requiritur cauſa, ſed etiam ad hoc quòd permittat infligi ab homine. 4 Reg. 219.col.1.A

Nõ permittit Deus mala fieri ſine cauſa, &c. 4. Reg. 219 col.1.A

Ad id, quod malum eſt, i. quod per nullam circunſtantiam poteſt eſſe bonum, nunquam Deus inclinat aliquem. 4. Reg. 246. col.4.H

Malum eſt id, quod indiget excuſatione, quia bonũ a ſeipſo placet ſine aliqua excuſatione. 4. Reg. 235.col.2.D.

Mala nunquã eueniunt niſi propter peccata, immo impoſſibile eſt, quòd eueniant niſi propter peccata. 2 Paralip. 88.col.3.H

Omne malum, quod fit, Deus permittit fieri, Deus tamen nunquam adiuuat ſupernaturaliter ad ali quod malum efficiendum. 2. Paral. 173.col.1.B

Nullum eſt malum pœnæ, quod Deus non efficiat, ſed malum culpæ Deus non facit. 2. Paralip. 217. colum.2.B

De malo æterno nullus liberatur propter alterius bonum, bene tamen & ſæpins de malo temporali. Mat.to.1. 189.col.1.C

Malum dupliciter dicitur, vno modo, quod ſecundum ſe malum eſt, alio modo illud, ex quo poteſt ſequi malum. Et iſta diſtinctio habetur extra de iureiuran.c.& ſi Chriſtus Mat.to.2. 200 col.1.A

Ad mala credendum patroni ſunt homines: nam cum de aliquo mala dicuntur, faciliter credunt quòd vera ſint. Et ſi quis mala patitur, creditur illa meruiſſe. Mat.to.3. 254.col.3.H

Nemo poteſt alicui malum inferre, niſi quantum Deus definierit, ita vt ipſe Deus facere potius videatur, quã homines, qui pœnæ illius ſunt miniſtri, & ita eſt homini quædam conſolatio, quòd Deus homini malum intulit, & nemo alius inferre potuiſſet. Et prouidentia Dei aufert rationem mali ab aduerſus, quæ nobis accidunt. Matt.to.3. 256.col.1.A

Malum nunquam ſuſtinendum eſt, niſi quando creditur bonum inde venturum. Matth. tom.3. 248. col.2.D

Si malum non eſſet, multa bona non eſſent, & cæt. Matt.to.3 259.col.3.F

Mala cadunt ſub prouidentia, & quolibet malum ordinatur ad aliquod bonum, quod maius eſt quam deffectus boni, quem inducit malum. Et ita ipſum malum eſt quodammodo bonum, &c. Math.tom.3. 259.col.4.G

Malum non habet cauſam efficientem, ſed deficientem. Mat. to.3. 260.col.1.E

Malum videtur accidere hominibus, ut in pluribus quam bonum, propter multa. Matth.tomo 3. 260 col.3.I

In quolibet malo oportet aliquid boni remanere. Mat.to 4. 16.col.2.C

In hominibus vt in pluribus magis accidit malum, quam bonum, Mat.to.3. 260.col.3.I

Malum in moribus non eſt vitium. Matt.to.4. 125. colum.3.I

Nullus

Nullus vult malum ſub ratione mali, ſed inquantũ ipſum peccatum æſtimatur bonum ipſi peccanti, quaſi quietãs appetitum corruptum, &c. Mat. to.4.20.col.4.I.Matt.to.7. 277 col.1.E
Ad malum Deus neminem mouet. Matth. tom.4. 61.col.3.H
Deus non permitteret aliqua mala fieri, niſi illa aliquo modo facerẽt ad bonum, & ita malum reducitur ad naturam boni. Mat. to.5. 15.col.1.E. 31.col.3.I
Deterius eſt agere malum, quam mala pati. Matth. to.5. 20.col.2.C
Etſi non ſint facienda mala, vt inde eueniant bona, non tamen ſequitur, quòd non ſint dimittenda ne eueniat mala. Mat.to.5. 49.col.4.H
Non poteſt homo ſufficienter vitare malum per liberum arbitrium Mat.to.5. 27.col.1.D
Omnia mala, quæ permiſſa ſunt Iudæis, erant apud gentes, &c. Mat.to.5. 95.col.2.A
Malum bono coniũctum quomodo obſiſtendum ſit, & quomodo non, Mat.to.6. 171.col.2.C
Malum alicui optare ſub ratione mali, nunquam licet. Mat.to.6. 189.col.2.B
Magnum malum nunquam eſt ſolum, ſed multa illud præcedunt. Mat.to.6. 266.col.4.K
Mala, quæ patimur, interdum ſunt ab hominibus, interdum ab elementis, & interdum a Deo. Mat. tom.6. 272.col.3.G
Quando ſunt duo mala æqualia, & vnum eorum eſt certum, & alterum eſt dubium, illud, quod dubiũ eſt, minus malum eſt. Et illud debet prudens eligere, &c. Mat.to.7. 6.col.1.C
In nouo Teſtamento debuerunt potius vitari mala, quam in veteri, non illa, quæ nullo modo poſſunt eſſe bona. Sed illa, quæ aliquo modo ſunt cõtra rationem, ſed non ſunt determinatè contra illam, & talia facere non eſt illicitum, quouſque aliquo modo ſint vetita Prima mala vetantur in vete. teſta. non tamen ſecunda. Et inter iſta ſecunda, cadit dare ad vſuram, in nouo tamen teſtamento, omnia mala vetantur, tam prima, quam ſecũda, Mat.to.7. 43.col.3.1.col.4.F
Malum nõ poteſt eſſe purum, vt nihil boni habeat bonum vero ſic. Matth. to.7. 238.col.4. H. 266. colum.4.I

Malum punicum. Mala punica dicta ſunt ſic, quia in Aphrica primo inuentę ſunt arbores, hos fructus ferentes. Exo.to.2. 68.col.3.A

Mambre Eſt quædam magna vallis iuxta Ebron, & vocatur ſic a nomine cuiuſdam principis ſic dicti primogeniti inter ipſum & duos alios. ſ. Aner & Aeſtaol, in qua valle eſt ille ex Mambre, &c. Gene.343. col.3.C & 248. colum.2.D
Mambre, de quo Gen.23. reſpiciens Mambre, nomẽ ciuitatis eſt. Gen. 286. col.3.G

Mammona. Iniquitatis dicuntur omnes diuitiæ, etiam bene acquiſitę. Matth. tom 3. 21.col.1.D
Mãmona vel Mãmon, nomen eſt Syriacum, & ſignificat diuitias. Accipitur etiam Mãmona pro auaritia, & accipi poteſt pro dœmone, qui tentat hominem de auaritia, vt Aſmodęus de luxuria Tobiæ 3. Et pro dœmone accipitur ſecundum gloſ. Matth.6. Et quomodocunque accipiatur Mamona, non poteſt quis ſeruire Deo, & Mamonę, Mat. tom.3. 105.col.3.K.& col 4.F

Manaſſes. de tribu Manaſſę erant octo familiæ, quarum nomina ponuntur. Num.26.to.1. 25. col.3.G
Tempore Manaſſes regis Iuda, colebant Iudæi aſtra cœli. 4.Reg. 210.col.4.I
Manaſſes Rex Iuda, fuit peior omnibus regibus Iuda. Et fuit peior omnibus regibus Iſrael præter Ieroboam, & Achab. 4.Reg. 212.col.1.B
Manaſſes Rex Iuda, quare fecerit pythones, auruſpices, & augures. 4.Reg. 213.col.3.I
Quare propter peccata Manaſſes noluit Deus auerti a furore ſuo, cum iam dimiſſa eſſent. 4. Regum 241.col.2.B
Propter peccata regis Manaſſes venerunt multa mala ſuper Iudam, & omnia ferè, quæ euenerunt, poſtquam ipſe peccauit, vſque ad captiuitatem Babylonicam. Et principaliter fuerunt duo, primo, quòd ipſe Manaſſes fuit captiuatus in Babylonem. 2.Paralip.33. Secundum fuit ipſa captiuatio populi in Babylonem. 4. Regum. 214. colum.2.B
Manaſſes hiſtoria refertur. 4. Regum. 215. col.3.H
Manaſſes cum ductus eſſet in Babylonem dolo, & manſiſſet ibi aliquanto tempore, cognouit Deũ cœli, & doluit de peccatis, & fudit ad Dominum orationem deuotiſſimam, quæ habentur, ſecundo Paralip. vltimo. Et Deus exaudiens eum, fecit, vt redduceretur in terram ſuam a Rege Babylonis. Et ſtuduit quantum potuit, conuerti ad Dominum, &c. 4. Reg. 215. col.2.E.col.3.F
Manaſſes occidit Iſaiam, vt eſt communis opinio, tam Hebræorum quam Latinorum, & illud tenet Hieronymus, & Iſidorus. Et in quodam libro Hebræorum Talmud, qui dicitur Tebamoth, dicitur Manaſſes fecit ſerrari Iſaiam, &c. 4. Regum. 215.col.4.K.216 col.1.A. Sed Auctor tenet quòd Iſaiam non occidit Manaſſes, nec potuerit. ibid. 216.col.1.E.col.2.A
Manaſſes habuit finem laudabilem, & exordia peſſima. 4. Reg. 215.col.3.G
Manaſſes magis peccauit, quam Amon filius eius in duobus, &cæt. 4. Regum. 218.colum.1.D. colum.2.A
Tribus Manaſſe quare aliquando diſtinguatur contra tribum Ioſeph, vt Apocalip.7. 1. Paralipom. 166.col.2.B

Mandare. Mandare in ſacris literis ſæpe capitur promittere. Iudicum. 110. col.1.B. 3.Reg. 46.col.2.B

Mandatum. Mandatum ſemper eſt de eo, quod habet aliquam difficultatem Gen. 115.col.2.E
Quod mandatum magnũ in lege, dubitabant Phariſæi tempore Chriſti. Mat.to.6. 125.col.3.I
Mandata de dilectione ſunt maiora omnibus alijs. Mat.to.6. 127.col.4.H
Mandatũ & lex habent ſe ſicut ſuperius, & inferius, item quia lex debet eſſe in ſcriptis, ſed mãdatum non oportet, &c. Exo.tom.2. 134.colum.4.G. & 11.col.1.A
Mandatum à lege quantum differat. Exod. tom. 1. 134 col.4.G. & 147.col.1.C
Mandata Dei ponuntur per verba plana, & per verba plana debent adimpleri. Ioſue to.1.140.co.3.H
Duplicia ſunt mandata iuris naturalis. Matt.tom.7. 44.col.2.E
Nullius mandatum poteſt obligare in illicitis, &c. 4.Regum. 5.col.1.B
Triplex genus mandatorum erat in veteri lege, ſcilicet, moralium, cęrimonialium, & iudicialium. 1.Paralip. 339 col.4.H
Cuſtodire mandata non eſt facere illa, ſed diligẽtęr

attendere ad illa, ſcilicet, quæ ſunt & qualia, vt faciamus illa, & poſt iſtam cuſtoditionem ſequitur mandatorum executio &c. 1. Paralipome. 39. col. 4. K

Mandatum ſolum eſt agendum vel non agendum. 2. Paralip. 143. col. 2 B

Inter mandata & doctrinas, & inter mãdata & traditiones in ſacris literis, quid interſit. Matt. to. 4. 129. col. 3. G

Inter mandatum conceſſionem & permiſſionem quid interſit. Mat. to. 5. 92. col. 1. C

Mandragora. Mãdragoræ, de qbus Gen. 30. poma quædã ſunt, quæ ſic vocantẽ, & radix habet humanã ſimilitudinẽ, vnus radix ſimilitudinẽ maris exprimit, & alius ſimilitudinem fęmellæ. & ſunt iſta poma odorifica, pulchra, & rara Gen. 322. col. 4. G

Mandragora iuxta Auicenam habet virtutem purgandi matricem, & ſic adiuuat ad conceptum. Gen. 322. col. 4. H

Manducare. Lex prohibet Iudæum manducare cũ aliquo homine, ſi eſſet Gentilis. Exod. 34. vel cum immũdo tali immunditia quòd non liceret ad eum accedere &c. Nu. 5. & Leui. 15. &c. Mat. to. 3. 194. col. 2 D

Manhu Non eſt vna dictio, ſed duæ. ſ. man, & hu, man eſt dictio interrogatiua & ſignificat, quid, & hu, eſt dictio demonſtratiua ſignificãs ſicut, iſte, iſta, iſtud, vnde manhu idẽ eſt quod iſtud. Aliomodo iſta dictio, man, ſignificat cibum, & hu. iſte, quaſi dicat, cibus iſte. Sed primus ſenſus eſt in litera Exo. 16. Exod. tom. 1. 131. col. 2. A

Mania. Seu amentia, quæ eſt quædam paſſio cerebri, quid ſit, & ex quibus cauſetur 4 Reg. 67. col. 3. I

Manichæus. Manichæi irrident Deum veteris teſtamenti, quòd aute lucem creauit tenebras Gen. 4. col. 2. C

Manichæus & Marchion dixerunt, Chriſtum habuiſſe corpus phantaſticum. Mat. to 4. 109. col. 2. D. ſcilicet aereum ibidem. 119. col. 4 K

Manichæus poſuit duo principia rerum, vnum bonum & aliud malum &c. Mat. to 1. 5 col. 1. E

Manichæi & quidam alij hæretici dixerunt, aliqnid eſſe creatum a dyabolo, quod falſum eſt, cũ creare ſit potẽtiæ infinitæ. Et iſta eſt vnica, nec poteſt multiplicari. Mat. to. 1. 239. col. 3. I

Manichæi credebant legem vete. eſſe a Deo malo. Mat. to. 2. 79. col. 1. C

Manichæi dicebant quòd virgultum euellere eſſet peccatum Mat. to. 2. 83. col. 4

Manichęi dixerunt nephas eſſe occidere plantas, ſimiliter & gentes, de quiquſdam arboribus. Mat. to. 2. 83. col 3. H. col. 4. F

Manichæi damnauerunt nuptias dicentes neminẽ poſſe ſaluari, niſi in virginitate manentem. Matt. to. 2. 141 col. 1. D

Manichæi dicebant omnibus diebus eſſe ieiunandum, & ita ieiunabant die Dominico, ſicut ſexta feria, quod reprobatur ab Eccleſia Matt. to. 3. 96. col. 2. E

Manichæi dicunt duos Deos eſſe, vnum bonorum, & alterum malorum, & quòd Deus bonorum habet prouidentiam de bonis, & Deus malorum de malis. Mat. to. 3. 259. col. 1 D

Opinio Manichæorũ referẽ. Mat. to. 7. 123. col. 3. H

Manichæi dixerunt in homine eſſe quandam naturam ſenſitiuam, quæ impellit neceſſario hominem ad peccatum, ſed hoc manifeſte tollit liberum arbi. Mat. tom. 5. 151. col. 1. D

De Manichæorum inſania. Matthæ. tomo quinto. 85. colum. 3. I

Manifeſtatio Omnis manifeſtatio fieri debet per ſigna familiaria eis, quibus res manifeſtatur, &c. Matth. tomo. 1. 113. col. 2. D

Manlius Torquatus Dictus eſt ſic a torq;, ſcilicet, quem abſtulit a quodam Gallo, contra quem pugnauit. de cuius progenie fuit Boetius. 2. Regum. 52. col. 1. B

Manipulus Hordei Qui offerebatur in ſecundo die azymorum, quo modo offerretur. Leui. 262. col. 1. E. Et multi offerebantur, ſed vnus eleuabatur coram Domino, & alij cedebant in ius ſacerdotum æqualiter. Leui. 366. col. 3. K. & col. 4. F

Manna. In manna erat delectatio omnium bonorum ciborum, & pro voluntate cuiuslibet, vertebatur ad ſaporem illius cibi, quem ipſe concupiſceret, vt patet. Sapien. 16. Ge. 121. colum. 4. H

Manna nõ præſtabat ſuauitatem ſaporis omnibus, vt ſcilicet, mutaretur ad id, quod quiſque vellet. Sed ſolũ hoc fiebat in bonis, & iuſtis hominibus, qui vocantur filij Dei, in malis autem ſolum naturalem ſaporem continebat, ſcilicet, ſaporẽ panis mixti cũ oleo. Num. 11. Ex aſſuetudine taliſſaporis faciebat nauſeam malis dicend. Nauſeat anima noſtra, &c. Nu, 20. Et magis cupiebant comedere porros, cępę, cucumeres, &c. quam manna. Nu. 11. Gen. 124. col. 2. C

Manna erat quid confectum ab angelis, & ideo vocabatur panis angelorum. Pſal. 77. & Sapien. 6. Gene. 124. col. 3. F

Manna Iudæi peccatores faſtidiebant, vt patet. Nu. 11 & 21. bonis autem vertebatur in omnem iucunditatem ſaporis, vt patet. Sapien. 16. Exo. to. 1. 56. col. 4. H

Manna in deſerto parabatur ab aliquibus, vt patet. Nu. 11. & Exo. 16. &c. Exo. to. 1. 125. col. 2. B

Manna quomodo dicatur panis. Exo. to. 1. 128. colu. 4. F. & 131 col. 3. F

Manna gigni non poterat, vt probatur. Exo. tom. 1. 128. col. 4. K. & 129. col. 1. A

Manna ab Angelis conficiebatur ſine aliquo agente naturali, voluntate Dei. Exo. to. 1. 129. col. 3. F. Poterat tamen naturaliter gigni, applicando actiua paſſiuis, &c. ibid. 131. col. 1. A

Manna ad ſolem liquefiebat, & ad ignem indurabatur. Exo. to. 1. 129. col. 3. G

De manna refertur poſitio Rabbi Salomonis, quã ſequitur Nicolaus, & impugnatẽ ab Auctore, &c. Exo. to. 1. 130. col. 3. F. Et tamen ponitur ſententia Auctoris. Exo. to. 1. 130. col. 4. I

In deſcenſu manna erant duo. ſ. pruina & manna, &c. Exo. to. 1. 130. col. 4. I

Manna nõ cadebat inter caſtra, ſed extra. Exo. to. 1. 131. col. 1. C

Manna erat graua, ſatis dura, & albi coloris, ſcilicet, vt nix, &c. Exo. to. 1. 131. col. 1. E & 125. col. 2. C

In manna nõ erat aliqua qualitas nociua. Exo. to. 1. 132. col. 2. C

Manna erat cibus valde ſanus, qui cõſeruabat corpora Hebræorum, ne aliqua infitmitate tabeſcerent. Exo. to. 1. 132. col. 3. H

Hebræi ſolum colligebant de manna, quod edere poterant. Exo. 16. quod dupliciter poteſt intelligi. Exo. to. 1. 133. colum. 1. B. Sed ſenſus eſt verior, ſcilicet,

ſcilicet, quòd omnes colligerent gomor ſolum, id eſt, tantum manna, quantum replere poſſet vnum gomor. ibidem. 133.col.2.E
Putrefactio manna, ſi ſeruaretur in alterum diem, non cauſabatur naturaliter, ſed à Deo, in pœnā eorum, qui non aſſentiebāt verbis Domini. Exo. tomo.1. 133.col.4 G
Manna non liquefiebat naturaliter a Sole, nec indurabatur ab igne naturaliter, ſed a Deo ſic diſponente. Exo.to.1. 134.col.1.A
Duplum de manna colligebant die ſexta, ideſt, quātum exiſtimarent eſſe duplū ad id, quod alijs diebus colligebatur. Exo.to.1. 134.col.1.E
De manna octo dabantur mandata, primum vt mane colligerent illud, id eſt, priuſquam ſol illud calefaceret, & liquefieret. Secūdum, ꝙ quilibet colligeret ſicut ſibi neceſſarium erat. Tertium, quòd quilibet acciperet vnum gomor, & nō amplius, ſiue vir, ſiue fœmina, ſiue paruus, ſiue magnus de comedentibus. Quartum vt nihil in craſtinum reſeruarent. Quintum vt feria ſexta duplum colligerent. Sextum vt reſiduum feriæ ſextæ in craſtinum reſeruarent. Septimum vt illud ſabbatho manducarēt. Octauum vt impleretur vnum vas capiens menſuram gomor, & reſeruaretur in futuras generationes: omnia hęc habentur Exo.16. Exo.to.1. 134.col.4.I
Duplum manna pluebat Deus, feria ſexta ad id, qđ alijs diebus pluebat. Exo.to.1. 135.col.1.D
Manna habebat ſaporem ſimilem ſapori ſimilæ cū melle, & hoc communiter, & erat ſapor eius naturalis, & determinatus, vel alius ſpetialior, cuius apud nos forte cognitio non eſt, & iſte ſapor naturalis videbatur malis malus in pœnam, habebat tamen multos alios ſapores, & hoc ſupernaturaliter Domino cooperante. Exo. tomo. 1. 135.col.3.G
Manna habebat etiam ſaporem quaſi panis oleati, vt patet. Num. 11. Nam ibi dicitur, quòd faciebāt tortulas ex māna ſaporis quaſi panis oleati. Exo. to.1. 135.col.3.K
Vas aureum, de quo Exo.16. dicitur imple gomor, non eſt adimpletum manna, niſi poſtquam omnia, quæ erant in tabernaculo Domini, fuerunt perfecta, contra Nicolaum de Lyra. Exo.tom.1. 135.col.4.I
Manna comederunt filij Iſrael etiam tranſito Iordane. Exo.to.1. 136.col.2.D
Manna durauit vſque ad principium quadrageſimi anni ab exitu de Aegypto, quaſi ad quindecim dies menſis primi, quando fecerunt Iſraelitæ paſcha in Galgalis tranſito Iordane: quia tunc comederunt de panibus terræ illius, & defecit manna. Ioſue 5. Exo.to 1. 136.col.1.E
Manna primo pluit in deſerto. Sin. Exo. to. 1. 136. colum.1.D
Moyſes non vidit quadraginta annos completos, in quibus filij Iſrael comederunt manna, vt probatur. Exo.to.1. 136.col.2.B
Manna comederunt filij Iſrael etiam tranſito Iordane. Exo.to.1. 136.col.2.D
Vrnam manna plenam eduxit Ieremias de Arca, vt eam oſtenderet Iudæis defidentibus de Dei miſericordia, vt demonſtraret miſerationes Domini, &c. Exo.to.2. 23.col.3.G
Vrna manna non fuit facta nec impleta, vſquequo Aaron, & filij eius fuerunt conſecrati. Exo. to. 2. 152 col.3.I
Quare qui multum colligebat de manna, nihil magis habebat, quā qui parū, Nam.to.1. 154.col.3.I
Quòd manna poſſet immutare guſtum Iudæorum ad multos ſapores, poterat dupliciter contingere, &c. Nume.to.1. 131.col.1.E
Manna habebat vnicum ſaporem ſpecialem, cōſequentem modum determinatum compoſitionis ſuæ. ſ. ſaporem mellis, vt patet Exo.16. Et declinabat aliqualiter ad ſaporem olei. Nume. to. 131.col.2.B
Manna quare diceretur panis angelorum. Pſal.77. Num.to.1. 131.col.3 G
Cum dicitur. Nume.11. Quòd manna erat coloris bdellij, ibi bdelliū capitur pro lapide berillo vel chriſtallo, & non pro ſucco arboris Babylonicæ, &cet. Nu.to.1. 131.colum.3 G
Manna, cum eſſet minutum & durum, non poterat ſumi in ea forma, in qua erat, in cibum, ſed terebatur ſicut triticum in farinam, vt poſtea formaretur in paſtam. Nu.to 1. 131.col.3.I
Manna ad ſolem liquefiebat, & ad ignem vel in olla indurabatur, &c. Num.to.1. 131.col.4.K
Sicut manna non gignebatur naturaliter ita neque ros, qui deſcendebat cum manna. Nume. tom.1. 132.col.1.C
Modus, quo manna caderet, refertur. Num.tom.1. 132.colum.1.D
Comedentes manna non ſtercorizabant, vt dicit Rabbi Salomon. Sed ridiculum eſt, vt probatur. Num.to.2. 16.col.1.A
Manna durauit quaſi duobus menſibus, & dimidio poſt mortem Moyſi. Deut. 151.col.2.C
Manna non deſijt cadere de cœlo vſq; ad diem decimum quintum primi menſis anni quadrageſimi primi ab exitu de Aegypto in campeſtribus Iericho, vbi celebrauerunt Phaſe in Galgalis. vt patet Ioſue.5. Ioſue to.1. 21.col.3.K.22.col.4.F. & 52.col.3.F
Quare manna non ceſſauit, cum peruentum eſt ad terram duorum regum Amorrẹorū. Ioſue to.1. 53.col.1.E. Sed poſt tranſitum Iordanis. ibidem. 91.colum.3.F
Manna non defecit prius duabus tribubus & dimidiæ, quam alijs Iſraelitis, ſed omnibus defecit eodem die, quando. ſ. deſijt cadere in Galgalis: quia manna non cadebat niſi in circuitu caſtrorum. Et terra duarum tribuum, & dimidiæ non erant caſtra, &c. Ioſue to.1. 88.col.1.E
Manna non deſcendit filijs Iſrael per quadraginta annos integros: quia defecit vnus mēſis integer. Ioſue to.1. 88.col.2.E
Quare manna deſcenderit per noctem, & non per diem. 1.Reg.to.1. 63.col.1.B
Multa erant in manna, quæ ſine miraculo fieri non poterant. Mat.to.4. 99.col.1.C
Manna in ſe habebat vnicum ſaporem. ſ. ſaporem panis confecti cum oleo. Nu.11. ſ. faciebat populus ex manna tortulas ſaporis quaſi panis oleati. Et iſte ſapor nō erat communiter gratus Iudẹis, ſed bonis viris, ex gratia Dei manna fiebat talis ſaporis, qualis volebant, vt fieret, vt innuitur Sapi. 16. Matth.to.4. 99.col.1.E

Manſer. Manſer, de quo. Deute.23. Significat illum, qui eſt natus de ſcorto, & non filium conuerſi ad Iudaiſmū ex matre Hebræa, vel è ϗ, vt dñt Chaldẹi. Deu. 118.c.3.F.& col.4.G
Manſiones Iſraelitarū in deſerto, fuerūt plures quā quadraginta, vel ſaltē plures q̄ triginta. Nu.to.1. 41.col.4.I. Et ponitur catalogus earum. Num.23. Nu.to.1. 114.colum.3.K.& colum.4.F
Eadē māſio filiorū Iſrael dicta eſt incenſio, & ſepulchra cōcupiſcētiæ. Nu.to.1. 126.c.2.D. 128.c.2.D

Iudæi

Iudæi recedentes a mõte Sinai die 20. secundi mẽsis anni secundi ab exitu de Aegypto, ambulauerunt quasi per per viginti mansiones vsq; ad Cades barne, & hoc fuit in fine mensis tertij: vel in principio mẽsis quarti anni præfati. Et inde propter murmurationem ad auditum exploratorũ, regressi sunt versus Mare rubrum ex mandato Dei, vbi manserunt vsque ad principium anni quadragesimi, in quo toto tempore nihil de gestis eorum, infortunijs, vel eu fortunijs habetur scriptum. Et ibi steterunt fere a sexto mense anni secundi ab exitu de Aegypto vsque ad principium anni quadragesimi. Nu. to. 2. 1. col. 3 G

Modus, quo fiebant mansiones filijs Israel, refertur. Nu to. 2. 176. col. 4. G

Mansio Hebrẽorum in mõte Sinai fuit vndecima ab exitu de Aegypto, & fuit celebrior inter omnes mãsiones, & Iudæis vtilior, & referuntur omnia, quæ ibi contigerunt. Nu. to 2. 178. col. 4 K

Diuersitas mansionum in beatitudine, dicitur diuersitas meritorum & c. Mat. to. 2. 55. col. 2. C. Et distinguntur istæ mansiones secundum diuersos gradus charitatis, ibidem. 55. col. 3. I

Mansuetus Aliquando sustinet iram, remittendo iniuriam, aliquando etiam punit & c. Mat. to. 2. 253. col. 3. F

Manubia Dicuntur illa, quæ capiuntur in præda, & proprie vocantur manubia res, quæ manu capiũtur, de manus & bios, quod est mensura, quasi manum mensura & c. 2. Paralip. 202. col. 4. G

Manus. Potentia Dei quare dicatur manus valida. Exo. to. 1. 20. col. 2. D

Manus in genere organorum tenet principatum. Exo. to. 1. 60. col. 3. F

Eleuatio manum Moysi non fuit, vt esset signum vexilli contra Amalec, vt quidam falsò dicunt, sed manus Moysi eleuabantur ad orationem, quia, sic docet Apostolus orare, prima ad Timo. 2 Exo. to. 1. 140. col. 2. E. Et assignatur duplex ratio, quare ad eleuationem manuum Moysi, vinceret Israel & c. ibidem col. 2. E. col. 3. F. Et erant manus Moysi graues, vt dicitur Exo. 17. ex lassitudine, quia eas per multum tempus intensas in cẽlum tenebat. Exo. to. 1. 140. col. 4 F

Consuetudo leuandi manus in Missa vnde innoluerit. Exo to. 2. 212. col. 2. B

Quare sacerdotes veteris testamenti lauabant magis manus & pedes, quam alias corporis partes, Exo. to. 2. 215. col. 2. B

Manus significat operationes, pedes autem affectiones. Exo to 2 215. col. 3. G. Leui. 63. col. 4. H

Manus & pedes lauabant sacerdotes, non solum, cum ministrare debebant in tabernaculo, sed ẽt in altari holocaustorum Exo. to. 2. 215. col. 4. H

Manuum impositio super caput hostiæ pacificę ab offerente, quid significaret. Leui. 9. col. 4. H

Manus significat omnem potentiam operatiuam & c. Leui. 301. col. 1. B. 304. col. 4. K

Manus est instrumentum operationum naturaliũ, & dicatur organum organorum. 2. de Anima. Leui. 322. col. 4. H

Manus impositio super caput animalis in oblatione, in vere. testa. quid significet, Nu. to. 1. 89. col. 3. K. col. 4. F.

Omnia, quæ facimus, dicimur facere per manus, qa manus est organũ organorũ. 4. Reg. 165. col 3. H

Manum mittere in sac. script. quid significat. Exod. to. 2. 9. col. 2. E

Manibus attribuimus quæ facimus, quia manus est organum generale & c. 1. Paralip. 61. col. 2. D

Nihil est, in quo manus Dei non operetur. Mat. to. 6. 216. col. 2. A

Melius est in manus Dei incidere, quàm in manus hominum, quando pœna temporalis ab vtroq; imponenda, secus tamen a Deo sit pœna æterna imponenda. 2. Reg. 170. col. 1. D

Manummittere. significat ĩcipere operari, vt constat ex multis locis scripturæ. Iosue to. 1. 3. col. 4 H

Manumissus. qui propter ingratitudinẽ reuocatur in seruitutẽ, non reuocatur ad eandem numero, sed in aliam penitus sibi æqualem, nam prima interrupta est, nec est seruus ex eadem causa. Ex qua prius & c. Mat. to 5. 70. col. 2. C

Marcion. & Manichęus dixerunt: Christũ habere corpus phantasticum: cõtra quos Hiero. Mat. to. 4. 109. col. 2. D

Marcescere. Homo marcescit ex specula ri. Mat to. 6. 73. col. 2. A

Marath. Et Sur non esse idem dicit Nicolaus & c. Exo. 14. tamẽ oppsitum cogitur confiteri. Gen. 273. col. 4. F

Marcianus Capella. Opinio Marciani capellę de beatitubine refertur, & de quibusdam dijs varijs: in Parado. 94 col. 4. K. Et de sectione sphęrę actiuorum, & passiuorum, de animabus, & de dijs. ibidem. 95. col. 1. B

Marcus Euangelista. Scripsit Euangelium in Italia, rogatus Romæ a quibusdam Christianis, vt illud scriberet, quod postea legens Petrus, approbauit & c. Mat. to. 1. 17. col. 4. I

Intentio Marci ad scribendum Euangelium, fuit, vt quidam dicunt, abbreuiare Euangelium Mathęi, Auctor tamen credit esse verisimilius, quòd quando Marcus scripsit Euangelium suum non videat Euangelium Mathæi: quia pauco tempore prius scriptum erat in Iudæa. Et præter intentionem eius accidit, quòd Euangelium ipsius esset quasi quædam abbreuiatio Mathæi & c. Matt. to. 1. 18. col. 4 I

Marcus Euangelista erat de genere Leuit. Mat. to 5. 218. col. 1. C

Marcus, de qua regione fuerit, nobis non costat. Mathęum. to. 1. 20. col. 4. F

Inter Euangelistas nemo est breuior Mat. to. 6. 322. col. 4. F

Marco ascribitur Leo, quia siout Leo rugit in lere mo, ita vox Marci fuit de clamore Ioannis in leremo: quia sic incipit: Vox clamantis in deserto & c. Et hæc causa potior est, quam alia, quæ solet assignari scilicet quod de Christo scripserit, vt probatur. Mat. to. 1. 63. col. 1. B

Marcus Varro Contexit historiam, a diluuio, quod contigit tẽpore Ogigi regis & c. Deut. 168. col. 3. H

Mare. Maris tempestas fit ex quadam commotione facta in arenis in profundo Maris, per uentos subintrantes Leui. 197. col. 3. I

Tria habet maria terra Chanaan, duo ab oriente, & vnũ ab Occidẽte, ab Oriẽte habet Mare Sodomorũ, vbi copulatur latus Oriẽtale lateri Meridiano. Et in eodẽ latere Oriẽtali magis citca mediũ lateris, est Mare Genesareth. tertium est mare Occidentale, quod claudit totum latus Occidentale terrę Chanaan. Nu. to. 2. 191. col. 3. I

Per diuersa Maria potest nauigari ad eandem pro-

uinciam.2.Paralipome. 131.col.2.B
De maris Galileæ ſitu: Mat to 7. 255.col.1.C
Duo maria ſunt apud Iudæam, per quæ fieri poteſt nauigatio. ſ. Mare Mediterraneum, & Mare rubrum &c.Mat.to.1. 129.col.1.A
Mare prout eſt congregato aquarum, dupliciter ſumitur.Mat.to.7. 126.col.4.H
De quadruplici Mari facit mentionem ſacra ſcriptura.ſ.de Mari mediterraneo, de Mari rubro,de Mari mortuo;& de mari Zenereth; ſiue Galileę, in Euangelio tamen nulla fit mentio,niſi de Mari Galileæ,& de Mari Mediterraneo, nulla quòd prorſus fit mentio &c.Mat.to.3. 162.col.1.E
Mare mediterraneũ. Mare mediterraneũ diuidit Aſiamab Europa.Deu. 58.col.1.E
Mare mediterraneum deſcribitur.Ioſue to.1. Mat. to.3. 162.col.3.F
Mare mediterraneum diuit Aſiam ab Africa & Europa.Ioſue to.2. 104.col.4.G.1.Palip. 28.col.4.K
Mare mediterraneum tangit terram Iudæorum in toto latere Occidentali.Nu. 24. Mat. to.4. 36.colum.3.F
Mare rubrum Tenet partem Orientale Aegypti.Exo.tom.1. 63. col.4.K
Mare rubrum non impedit Nilum quin fluat per totam Aegyptum.Exo.to.1 64.col.2.A
Mare rubrum naſcitur a partibus Indiæ, de confinio Indi fluminis, & venit circa latus ſeptentrionale orbis,terminans a meridie omnes regiones, quæ ſunt circa Caucaſum,Parthiam, Aſſyriam, Mediam, Perſidem &c.Et poſt iſtas declinat verſus Meridiem:intrans per Arabiam continuo deſcenſu.Et cætera maris rubri deſcribuntur. Exo. to.1. 64.col.1.D
Mare rubrum eſt a parte Orientali terræ Aegypti, in qua erant Iudæi.Exo.to.1. 94.col.1.A
Mare rubrum venit a partibus Indicis per totam Aſiam.Et cum incipit declinare ad Meridiem tãgit primo Arabiam intrans per deſerta eius, & declinando magis ad meridiem, tãgit caput Aegypti i.frontẽ Orientalem eius, & ibi fit magnus ſinus extenditurque per magnam latitudinem frotis Orientalis Aegypti:nõ tñ fluit ad Meridiẽ Aegypti: quia montes obſtant. Et inde refluit ad partem ſeptentrionalẽ,& fluit per latus ſeptẽtrionale Aegypti.& ad vltimũ reliquo Mari mediterraneo abſorbetur.Et hoc modo quædã pars Aegypti inferioris ſatis magna verſus Occidentem manet extra Mare rubrum, & ibi coniungitur Arabia,& Paleſthina terrę Aegypti.& in hac erat terra Geſſen,in qua erant Iudæi, & ideo ipſi erant extra mare rubrum, nec oportebat ire ad terrã Chanaan per Mare rubrum,ſed per terram Philiſtijm. & ante illam viã Mare rubrum latus ſeptentrionale Aegypti deſerit, & diuidit ipſam Aegyptum fluens per eam,quouſq; mari mediterraneo adiungitur.Exo.to.1.104.col.2.D.& col. 3.F.115.col.4.H
Mare rubrum diuiſum eſt in principio noctis, ſed Hebræi non intrauerunt vſq; ad vigiliam matutinam vel modicum ante. ſ.in tertia vigilia. Exo. to.1. 113.col.1.B.114.col.2.B
Mare rubrum non fuiſſe diuiſum in plures partes dicunt aliqui,ſed oppoſitum tenẽdum eſt. iuxta illud Pſal.134. qui diuiſit Mare rubrũ in diuiſiones, & dicitur ꝙ fuerunt duodecim diuiſiones. Exo.to.1. 113.col.2.E.col.3.F
In Mari rubro Aegypti puniti ſunt a Deo,priuſquã ſubmergerẽtur,cum dixerunt Exo.15.Fugiamus Iſraelem &c.Exo.to.1. 114.col.3.I
Mare rubrum nõ tranſierunt Hebræi directe à fronte in frontẽ, vt communiter dicitur, ſed ab vno littore in aliud littus in modum cuiuſdam ſemi circuli:vt probatur.Exo.to.1.115.col.1.E.col.2.A Et recitatur opinio Nicholai tenentis oppoſitũ, quæ confutatur.ibid. 116.col.3.F.col.3.I
Quod ad Mare rubrum acceſſerint Hebręi multoties,cum ambularent per deſertum. patet Nu.1. & Deu.1 & 2.Exo.to.1.115.col.4.F. Super Nu.to. 1.154.col.1.E
Mare rubrum ponitur terminus Terræ promiſſionis ab vna parte,vt patet Exod.23.ſ.Ponam autẽ terminuos veſtros a Mari rubro vſq; ad Mare Paleſthinorum.Exo.to.1. 115.col.4.H
Mater rubrum diuidit Arabiam ab Aegyto a parte Septentrionali, & iõ, ille ſinus maris rubri vocatus eſt ſinus Arabicus,per quẽ intrarũt filij Iſrael Exo.to.1. 136.col.1.A
Apud ſinum Arabicum maris rubri eſt in numera coturnicum multitudo.Exo.to.1. 130.col.2.C
Mare rubrum eſt apud terram Idumęæ, quæ eſt in confinio lateris Meridionalis, & Orientalis terrę Chanaan.Exo.to.1. 295.col.1.E
Terra Chanaan habet mare rubrum pro termino Orientali &c.Nu.to.1.154.col.2.A.Ioſue tom.1. 17.col.3.K
Mare rubrum venit a parte Orientali, & fluit iuxta montes longiſſimos, Taurum & Caucaſum, & deinde deſcendit verſus Aegyptũ, quæ eſt multum auſtralis. Et ad hoc tranſit per partẽ Orientalem deſertorum Arabicorum, & arcuat ſe deſcendendo verſus Occidentem vt tangat caput terrę Chanaan &c.Nu.to.1. 154.col.2.A
Mare rubrum nunquã trãſierunt Iudęi verus Aquilonem, ſed ſemper habuerũt ipſum ad partẽ Septentrionalem.Nu.to 1. 154.col.2.B
Apud mare rubrum ſteterunt Iudæi;a ſexto fere menſe anni ſecundi ab exitu de Aegypto, licet non dicat textus.Nu.to.2. 1.col.4.G
Circa mare rubrum multoties ſteterunt Iudæi.Nu. to.2. 15.col.3.H
Mare rubrum tranſierunt filij Iſrael per quandam extremitetem, non à fronte in frontem, ſed ab Occidente in Orientem.Nu.to.2. 178.col.1.D
Mare rubrũ venita ſuperiore parte Indiæ, & intrat p Orientale caput Aegypti.Ioſue. to.1.17.col.4.F
Mare rubrum oritur apud Indum flumen Indię,& apud Caucaſum mõtem & Taurum, & fluit donec veniat in Aegyptum.Ioſue. 64.col.4.I
Mare rubrum non traſierunt Iudæi a fronte in frõtem,vel a littore in littus,ſed ab eodem littore in idem littus,facto circulo in uia tranſitus, nã erat tranſitus a meridie in Aquilonem,vel ab Aquilone in Auſtrum, quæ erant oppoſita littora, ſed tranſierunt ab Occidente in Orientem, reddeundo ab eodem littore.Ioſue. 65.col.1.B
In ſignum tranſitus maris rubri manẽt vſq; nũc veſtigia currum Aegyptorum impreſſa in arena iuxta mare rubrum.Ioſue.to.1. 70.col.4.F
Mare rubrum abſorbetur a mari noſtro mediterraneo.Ioſue.to.2. 104.col.4.I
Mater rubrum dicitur ſic, quia aqua eius rubra eſt, cum in eius littoribus, & alueo partes terræ ſint rubręex quo aqua perpetuo rubricatur. Et verſus iſtud mare eſt maior Aſię populatio. Ioſue. to.2. 104.col.4.I
Mere rubrum eſt etiam mediterraneum. Ioſue.to. ſecundo. 104.col.4.I

Apud

Apud Mare rubrum venerũt ter Iſraelitæ,cum eſſent in deſertio.Iudi. 111.col.3. K.col.4.F
Mare rubrum habet duos ſinus.ſ. Perſicum & Arabicum.3.Reg. 87.col.3.K
Maris rubri tranſitus poſitus eſt a nobis, inquit auctor.Exodi.13.ſecundum quorundam opinionẽ ſed ſecus eſt.3.Reg. 87.col.4.F
Mare rubrum habet duos ſinus, ſ.Per ſicum & Arabicum.Nam incipit a parte Indiæ, & extenditur vna pars eius verſus Perſidem, & vocatur Sinus Perſicus. Et alia pars verſus Meridiem, & tangit Aegytum, fluitque per deſerta Arabica, & ideo vocatur Sinus Arabicus.2.Paralip. 121.col.1.D
De mari rubro,& de ſitu eius,Mat.to.3. 162.co.2.B
Mare rubrum inchoationem ſuam incertam habet,vt dicit Ariſto. In lib. de inundatione Nili, fluit tamen de partibus Indicis: quia Nilus fluuius terminãs Indiam a parte Occidentis, abſorbetur mari rubro &c.Deu. 3.col.2.D
Apud mare rubrum fuerunt ter Iſraelitæ veniẽtes de Aegypto:poſtiam tranſactum illud,primo ad radices deſerti Ethan.Exo. 14. Secundò cum interiectis duabus mãſionibus, ſ.Marath,& Helim caſtramettai ſunt ſuper mare rubrũ. Nu.33.Tertio cum peruenerunt ad campeſtria Moab: quia circa illa campeſtria verſus Orientem erat mare rubrum.Deut. 3.col.2.E
In mari tempeſtas poteſt fieri naturaliter, & miraculoſe.Mathæi.to.4. 107.col.1.D
Mare mortuum, vel mare Sodomorum.Mare ſalſiſſimum, ſiue mare mortuum dicitur illud,vbi prius fuerunt ciuitates Sodomorum &c.Gene. 53.col.1.C
Mare ſalis, de quo Gene. 14. communiter vocatur mare ſalſiſſimum, vel vallis ſalinarum, vel mare mortuum:quia ibi nullum viuum mergi poteſt, vt omnes magni viri teſtantur: vnde ſi lucerna ardẽs ſuper illam aquam ponatur,nõ metigitur, & ſi extincta, ſubmergitur. Et ſi homo viuus vel aliquod animal ſuperincedat mergi non poteſt, & ſi ſit mortuus,ſubmergetur. Et vocatur ẽt mare diaboli: quia illæ quatuor ciuitates inſtinctu diaboli in illo nefandiſſimo ſcelere perſeuerãtes, diuino iudicio ſubuerſæ ſunt: vocatur ẽt Lacus Aſphaltides: quia ibi bitumen optimũ colligitur nam bitumẽ illud,quod prius erat in puteis,aqua groſſa eleuant vſq; ad ſuperiorem partẽ aquę.In hoc mari nullus piſcis viuere põt propter aquarum ſulphuræitatem,nec ibi lauari poſſunt veſtimenta, ſed magis ſordeſcunt propter aquarum groſſiciem,de his Philoſophus,2. Meteoro. Ge. 249.col.3.G.& 270.col.3.G
Mare mortuum eſt iuxta Iericho. Nam iuxta Iericho incipit vallis Sodomorum.Gen. 81.col.4.F
Mare Sodomorum multa habet nomina,nam dicitur mare ſalſiſſimum.Nu.34.& Ioſue.15 ſecũdo dicitur mare ſolitudinis ſeu deſerti.Deu.3. & Ioſue.3.dicitur tertio mare mortuũ.quarto dicitur mare diaboli.vocatur ẽt mare Sodomorum &c. Nu.to.2.184.col.2.C.Et mare Aſphaltides.Ioſue. to.2.55.col.2.A.4.Reg. 144.col.2.E.
Marẽ Sodomorum quare dicatur mare ſalſum, & mare mortuum.Ioſue.to.1. 67.col.1.C
Mare Sodomorum diſtat a Ieruſalem fere per tre decim leucas Ioſue.to.2. 55 col.1.B
Mare tortuum deſcribitur.Mat.to.3. 162.col.3.I
Mare Galileæ. Siue Tyberiadis. Mare Galileæ eſt quidã magnus lacus in Galilæa,habens in longitudine.100.ſtadia, & in latitudine.40. & tranſit per medium illius Iordadis fluuius, & ab ipſo illa multitudo aquarum cauſatur,vt dicit Hierony.Mat.to.1.258 colum.4.I
Mare Cenereth deſcribitur.Mat.to.3. 163.col.1.A
Mare Galileæ deſcribitur.Ma.to.4. 87.col.4.G
Mare Galileę multa habet nomina.ſ.mare Galileę, mare Cenereth.a nomine cuiuſdã ciuitatis ſic dictæ,quæ poſtea Tyberias dicta eſt,Mare Tyberiadis, mare Geneſareth a natura ipſius lacus, quæ criſpãtibus vndis auram ſibi excitare perhibetur Græco vocabulo,quaſi generans ſibi auras.Mat. to.4. 118.col.3.F
Mare Tyberiadis durat,ſecundum aliqnos fere per quinque leucas,& habet diuerſa nomina. Num. to.2. 185.col.3.K
Mare Pamphilicum apertũ fuiſſe Alexãdro, & exercitui ſuo perſequẽti Darium fugientem,voluntate Dei, qui diſpoſuerat regnum illius delere per Alexandrũ, refert Ioſephus.2. Antiquita. ſed huic dicto nulla fides datur. Exo.tom.1.124. col.3.1.Ioſue.to.1 67.col.4.G
Mare aeneum. Quod fecit Salomõ, erat figuræ fontiũ baptiſmalium,qui ſunt in Eccleſijs, & circulus labij illius habebat triginta cubitos, & diameter illius circuli erat cubitorum decem,& habebat quinque cubitos in profunditate. Et capiebat duo mille bathos aquæ.3.Reg. 65.col.2.C
Mare Aeneum erat extra tabernaculum in atrio ſacerdotum:ſicut & altare holocauſtorum 2. Paralip. 49.col.3.I
In mari Aeneo ſoli ſacerdotes lauabantur adminiſtrãndum,ne immundi tangerent ſacra,& toties lauabantur quoeies erant miniſtraturi ſacra. Et tunc deponẽtes omnes cõmunes veſtes ſuperiores,induebantur veſtibus ſacris &c. Et lotis manibus,& pedibus & nudis pedibus procedebant adminiſtrandum &c. 2. Paralip. 51. col.4.1.Et iſtud mare æneum habebat in circuitu ſuo aliquam baſem,vel vas Aeneum, in quo cadebat aqua de mari illu: Et in illo lauabant ſacerdotes pedes & forte manus. 52.col.2.A.Et iſtud mare factum eſt propter duo. ſ. propter neceſſitatem, & propter decorem &c.2.Paralid. 52.col.2.C
Mare Aeneum habebat a labio in labium diametrum decẽ cubitorum, quæ quidẽ diameter ter replicata facit circulum plus quã triginta vnius cubitorum, & quaſi dimidij cubiti, vt probatur. Sacra tamen ſcriptura ſolum poſuit eſſe triginta rubitorum: quia non curauit de modico. Et diameter illius maris Aenei erat decem cubitorum excluſa groſſicie labiorum. Accipiendo ſolam capacitatem maris &c.2.Paralip. 52.col.4.F
Mare Aeneum capiebat duo mille bathos, vt dicit. 3.Reg.7.& 2.Paralip.4.dicitur quòd capiebat tres mille metretas:nam eadem menſura eſt duo mille bathi:& tres mille metretæ & quando dicitur. 3.Reg.7.quòd capiebat duo millia bathos, & tria millia metretras error eſt labrariorum, miſcẽtes gloſſam interlinealem textui,quæ dicit.i.tria millia metretas.2.Paralip. 52.col.4.K
Maria Domina noſtra. Mariam eſſe cõceptã abſque peccato originali: confitetur Auctor toto animo, licet oppoſitum dicere,non videatur magnus error, niſi pertinaciter dicatur, vt ipſe etiam dicit.Gen. 17.col.3.K
De Maria Domina noſtra exponitur allegoricè,ma ledictio

ledictio dæmonis,&c.Gen. 21.col.2.B
Mariam forte tentauit Dæmon, nec tamē profuit. Gene. 21.col.2.E
Maria Domina noſtra habuit ſorores. 77.col.2.B
Quare non conceſſerit Chriſtus Mariæ matri ſuæ præeſſe Eccleſiæ ſuæ:ſed Petro aſſignatur pro ratione,quòd eſſet fœmina,&c.Gen. 144.col.3.H
Maria mater Chriſti adoranda eſt adoratione hyperduliæ.Exo.to.1. 168.col.3.H
Mariam matrem Chriſti fuiſſe præſeruatam a peccato originali, recte dicimus, licet non multum referret in re, dicere, quòd incurreret peccatum originale: & quòd immediate fuerit ab illo purgata &c.Exo.to.2. 168.col.1.D
Maria mater Chriſti non fuit excepta a lege purificationis,de qua Leu.12. propter illam particulā, ſi ſuſcepto ſemine. Leuitic. 112.colum.1.2.3.4.& 113. Et quòd ſine illius præiudicio videtur ſatis poſſe dici: quòd in ea fuerit illud, propter quod lex iſta data ſit.ſ.fluxus ſanguinis,& quòd ipſa debuit illam legem rationabiliter obſeruare. ibid. 112.colum.2.E
Maria mater Chriſti obligata erat ad obſeruantiam legis purificationis, ſi incideret in immunditias legis, vt.ſ.ſi tangeret mortuum,& intraret domū mortui,& lugeret,&c. Et quaſdam non poterat vitare: vt fluxum menſtrui,& manebat ſeparata per ſeptem dies,vt lex ſtatuebat.Leu.15.&c.Leu. 113.col.4.K.&114.col.1.A
Circa Mariam matrem Chriſti multi veritatum inſcij, ſcandalizantur, & aberrant dicentes, non eſſe obligatam purificationi poſt partum: ſed ꝙ ex ſola humilitate voluit ſubijci illi legi. Similiter etiam dicentes, quòd Chriſti conceptio non fuerit ex ſanguine menſtruo, ſicut & aliorum hominum,nec in ea fuiſſe aliquando ſanguinē menſtruum, in quibus grauiter errāt,vt probatur. Et primo de Chriſti conceptione,ſcilicet, ꝙ nō fuerit ex ſemine maſculi,vt fides tenet: neque ex ſemine ipſius virginis, nec ex carne & oſſibus eius. Leu.115.col.1.A.Quare dicendū,ꝙ corpus Chriſti fuit formatum ex ſanguine menſtruo Beatiſſimæ Virginis exiſtente in matrice eius, vt probatur ibidem.114.col.4.F. Et reſpondetur ad motiua aliorum.ibidem. 115.col.2.E
Maria mater Chriſti habuit per determinata tempora fluxum menſtruorum, ſicut aliæ mulieres, vt probatur.Leu.117.col.2.B. Nec poteſt dici,ꝙ per miraculum non effluebant menſtrua in Domina noſtra,vt probatur.Leu.118.colum.3.F.Et quòd determinato tempore fluebant.ibid. 119. colum.3.I
Maria mater Chriſti qualiter præparauerit materiā ad conceptum filij ſui.Leui. 117.col.3.H
Inuehitur auctor in illos,qui Maria matrem Chriſti nituntur honorare per mendatiū.Leu.120.c.1.A
An in Mariæ partu fluxerint ſecundinæ, quemadmodum in aliarum mulierum partu immediate poſt partum, dicendum eſt,ꝙ nihil certi aſſerere poſſumus, ſed loquendo naturaliter, oportebat ꝙ ille ſanguis effluceret, poterat tamen diuinitus euitari,propter duo,&c.Leu. 120.colum.2.E.& colum.3.F. Aliqui tamen dicunt, quòd neceſſe eſt ſic dicere,ſed non probant,vt oſtenditur.Leu. 120,col.3.G
Maria mater Chriſti in purificatione ſua, non ideo obtulit duos turtures, aut duos pullos columbarū:quia nō potuit offerre agnum anniculum, cū dederit quinque ſiclos pro filio ſuo:ſed vt demōſtraret ſe diligere paupertatē, & ex inſtinctu Spiritu Sancti filium ſuū victurū in paupertate,& eā prædicaturum,&c.Leuit. 124.col.3.F
Mariæ matri Chriſti non dedit Dominus claues regni cœlorum: ſed Petro extra de peni.& remiſ. cap.noua quædam.Leu. 280.col.2.E
Maria mater Chriſti non dicitur per ſe innocens apud Deum.Num.to.1. 202.col.4.K
Maria mater Chriſti & cæteri ſancti principalius ꝓpter genus humanum,quam propter ſeipſos ſine meritis præcedētibus,& libere ſunt electi a Deo. Num.to.2. 47.col.2.A
Maria virgo non ideo deſponſata eſt Ioſeph, quam carnaliter non erat cognoſciturus, vt celaretur conceptus diabolo, quamuis id dicant doctores: ſed quia non poterat aliter probari Iudæis, Chriſtum eſſe de ſtirpe Dauid,cum linea generationis per fœminas eſſet multum incerta: neque apud Iudæos ſcribebatur:quia ſucceſſio in poſſeſſiones non fiebat per fœminas:ſed per viros,&c Num. to.2. 87.col.2.C
Maria Mater Chriſti ſumme delectabatur, & triſtabatur de paſſione filij ſui.Deu. 48 col.2.C
Maria Domina noſtra fuit prima, quæ emiſit votū virginitatis,&c.4.Reg. 179.col.1.D
In ſola Maria Chriſti matre manſit fides in triduo mortis Chriſti Mat.to.1.10.col.4.G Licet piè creditur, ꝙ in ipſa ſola non manſit fides reſurrectionis Chriſti explicita tunc.ſ.ꝙ filius ſuus erat Meſſias,& quòd poſt triduum erat reſurrecturus. ibi. 10.colum.4.H.
Maria virgo,& ſi non contraxerit originale,iuſte tamen paſſa eſt tot tribulationes,& pœnalitates,& iuſte deſcendiſſet ad Lymbum.Ioſue to.1. 133. colum.4.I
Mariæ Dñæ noſtræ ſcripſit Ignatius martyr Antiochenus Patriarcha multas epiſtolas:quarum meruit habere reſponſa:vt habetur in Hiſtoria eccleſiaſtica,&c.Mat.to.1. 17.col.3.G
Maria mater Chriſti concepit filium poſt deſponſationem.Matth.to.1. 86.col.3.I
Maria virgo quādo nupſit Ioſeph,non vouerat virginitatem,vt quidam dicunt,ſed hoc nō placet: quia tunc non diceret, quomodo fiet iſtud, &c. Alij dicunt, ꝙ vouerat virginitatem priuſquam contraheret,& non contraxit,niſi quia certificata fuit a Deo, ꝙ per matrimoniū non impediret virginitas,nec hoc placet:quia poſt cōtractū matrimoniū non erat certificata de hoc, cū dixerit: qūo fiet iſtud, &c. Dicēdū ergo,ꝙ ante matrimoniū vel vouerat virginitatē, vel propoſuerat illā ſeruare, & propoſitum erat tale, ꝙ repugnabat actui matrimonij,& conabat illud ſeruare ēt cōtracto matrimonio.Et qñ dicūt,ꝙ Dña noſtra vouit virginitatē,intelligit nō de voto ſolenni: ſed de ſimplici,non abſolute,ſed ſub condictione.ſ.ſi Deo placeret:quia alias non recuſabat virū accipere,ēt ad copulam: & ideo licet poſtea cōtraheret,non faciebat contra votū,& datoq; ſimpliciter vouiſſet ante deſponſationem, non tenebat ſimpliciter illud votum:quia pater poterat irritare votum ſi ſciret,&c.Matth.to.1. 86.col.4.F
Maria mater Chriſti propoſuerat ante deſponſationem manere in virginitate perpetua, niſi Deus de illa aliter ſtatueret.Et hoc fuit Deo inſtigante. Et ſi ipſa permitteretur libertati ſuæ, nunquam contraxiſſet:quia tñ pater iuſſit,neceſſe fuit contrahere, nec tñ propter hoc dimiſit propotū virginitatis,credens ꝙ adhuc Deus prouideret ei ꝑ aliquem modum, vt manente illo voto, teneret matrimonium,& hoc pertinebat ad magnam fi-

dem,ſicut Abraham &c.Mat.to.1. 87.col.1.D
Quidã dicunt Mariam matrẽ Chriſti fuiſſe certificatam per Spiritum Sãctum,ꝙ Ioſeph maneret in illo propoſito ſeruãdi virginitatẽ,niſi Deus aliter diſponeret,licet nullus eorum expreſſe vouiſſet, ſed poſtea uotũ emiſerunt.Et hoc tenet Magiſter n.4.idiſt. 30.Mat.to.1. 87.col.2.C
In Maria Chriſti matre non fuit actualis conſenſus in copulam carnalẽ,fuit tamẽ implicitus, prout ex matrimonio cõſequitur ius cuiuslibet coniugum petendi copulam ab alio, nec iſta poteſtas repugnat virginitati, ſed ſolum actualis conſenſus in copulam. Et iſte nunquam fuit in virgine beata:immo firmiter proponebat, nunquam talem conſenſum habere,niſi Deus aliter diſponeret.Mat.to.1. 87.col.3.F
Mariam eſſe coniugatam, & non naſci Chriſtum, nec concipi; niſi cum eſſet coniugata probatur, primò ex parte Chriſti: deinde ex parte virginis: demum ex parte noſtra.Mat.to.1. 87.col.3.G
Quidam dixerunt inter Mariam & Ioſeph.non fuiſſe verum matrimonium, & ꝙ Ioſeph non fuerit aſſumptus tanquam maritus eius, ſed ſolũ vt cuſtos.Sed probatur hoc eſt falſum.Matth. to.1.88. col.2.E
Maria mater Chriſti non dixit Ioſeph veritatem ſui cõceptus,& grauidationis ex multis cauſis. Mat. to.1. 92.col.2.E.col.3.F
Parentes Mariæ virginis non fuerunt turbati videntes eam grauidam: quia cognouerunt ſecretum Maria reuelãte,vel ꝙ potuerunt turbari ſicut Ioſeph.quouſque fuit reuelatum Ioſeph &c. Mat. to.1. 93.col.1.D
Quod Maria mater Chriſti eſſet virgo; cum ipſum pareret,fuit conueniens propter tria &c. Matth. to.1. 97.col.3.I
Maria Domina noſtra nata eſt in Nazareth anno decimo ſexto regni Herodis,vel decimo quarto; vt alij dicũt,& per annos quatordecim ante Chriſti natiuitatem,vt quidam volunt: ſed veriſimilius videtur quòd per annos decem & ſex.Matt. to.1. 155.col.1.A
Quod Maria mater Chriſti ſit maior omnibus ſanctis,habetur extra de peni. & remiſſio. cap. noua. Mat.to.2. 218.col.1.A
Maria mater Chriſti fuit prima, quæ in vete. teſtamento voluit ſeruare virginitatem:& ideo de illa dicitur: ſola ſine exemplo placuit virgo Chriſto &c.Mat.to.3. 161.col.4.H
Maria mater Chriſti fuit maior omnibus creaturis in dignitate,& virtute, vt probatur Mat.tom.3. 280.col.1.D
Maria non fuit per ſe innocens, ſed propter Chriſtum &c.Mat.to.3. 195.col.3.F
Quomodo in Maria virgine ſit aureola virginitatis Mat.to.4. 44.col.1.C
Maria nihil ſanctius fuit inter creaturas. Mat. to.4. 36.col.1.D
Maria non fuit martyr niſi per ſimilitudinem.Mat. to.4. 45.col.3.G
Maria Domina noſtra habuit angelum cuſtodem, immo duo angelos: vt probatur Mat.tom.5. 29. col.3.G
Maria mater Domini nõ diſcurrebat cum filio ſuo quocunq; ille bat ad p̃dicandũ,ſed aliquando veniebat ad viſitandũ eum ex aliquibus cauſis: ad loca,per quæ diſcurrebat: ſic patet.Mat. 12. cum dicitur: Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtant quærentes te.Mat.to.5. 189.col.2.B
Quòd Maria mater Chriſti ſurrexerit non eſt articulis fidei, nec eſt definitum per Eccleſiam; vt teneri dẽat. Et iõ licet cuilibet opinari,vt voluerit,neque rationes,quę fiunt ad probandum eius reſurrectionem,conuincunt, rationabilius tamẽ eſt tenere quòd ſic,quia communiter tenetur. Si quis autem contrariũ aſſerat, non contendimus &c.Mat.to.6. 81.col.3.H
Mariam matrem Chriſti fuiſſe ſine originali peccato,nec aſſerit Auctor; neque negat. Mat. tom.6 88.col.4.G
In Maria Domina noſtra nõ fuit aliqua immũditia in conceptu,neq; in partu.Mat.to.6. 247.col.4.F
De Maria Chriſti matre ſolũ illa ſcripta ſunt in Euãgelio,q̃ ad Chriſtũ pertinent.Mat.to.4.73. co.2.D
In Maria Domina noſtra fuit virginitas nimis laudabilis.Mat.to.7. 23.col.4.K
Maria Domina noſtra dicitur vas virginitatis propter mulaiplicem continentiã.in Perad. 3. col.1.
Maria Domina noſtra fuit prima; quæ emiſit votũ virginitatis: nam licet puellæ vſque ad nuptias ſtuderent manere in virginitate,nulla tamẽ emittebat votum perpetuæ virginitatis, quin potius infelix habebatur mulier,quæ in virginitate permanens ab hac luce deceſſiſſet:quia per hoc innuebatur nõ genuiſſe:vt patet de filia Iepthe.Iud. 11.&c.in Parado. 5.col.1.B
Circa Mariæ matris Chriſti conceptionem,Auctor abominatur diſſenſionem, & controuerſiam inter collegium Fratrum Prædicatorum, & collegium Fratrum Minorum. Et quia cum in rebus dubijs,quod tutius & fauorabilius eſt, & ſine præiudicio alicuius veritatis cognitæ aut apparentis eligẽdum ſit iõ, auctor tenet,quòd hoc ſit huiuſmodi. ſ. Dominam noſtram immunem fuiſſe a peccato originali.Parado. 5.col.1.D
De Maria Domina noſtra exponitur illud Ezechielis.44.ſ.Et conuertit me ad viam portæ ſanctuarij exterioris &c.Et dixit Dominus ad me: Porta hæc clauſa erit &c.in Parado. 7.col.2.A
De Maria Domina noſtra exponitur illud Cantico rũ.4.hortus concluſus ſoror mea, ſponſa,hortus concluſus,fons ſignatus.in Parado. 7.col.3.G
Quod Maria Domina noſtra abſque dolore pareret & abſque clauſtrorum virginalium apertione in partu.& abſq; immunditia partus. ex ſolo priuilegio fuit.ſed quare nõ fuerit priuilegiata ab alijs doloribus, vel aliter ſine priuilegio. Parado.13. col.1.E.col.2.A
Mariam matrem ſuam Chriſtus optime commiſit Ioanni,& Petro Eccleſiam, faciens illum dignũ Mat.to.6. 34.col.3.G
De reſurrectione Mariæ Dominæ noſtræ; quid tenendum ſit:Mat.to.6. 81.col.3.H
Maria mater Chriſti fuit virgo,cum concepit,& peperit.Mat.to.6. 146.col.1.B
Mariæ Mominæ noſtræ beatitudo eſt maior beatitudine cuiuslibet angeli.mat. to.7. 212.col.1.E
De Mariæ matris Chriſti vtero non exiuit ipſe mõ indiuiſibili,ſed modo quãtitatiuo per penetrationem dimentionem &c.Parado. 14.col.1.B
Maria mater Chriſti licet poſſit dici vas uirtutumoĩum,tamen ad veritatem primæ paradoxę dr̃ vas:quia in ſe cõtinuit redemptorẽ mundi &c.in Parad.5.col.2.E.Et fuit vas clauſum in cõceptione Chriſti,& in partu.Parad. 14.col.4.H
Maria Domina noſtra quomodo fuerit vas nõ clauſum. Parado.14.col.4.I.Quia.ſ.per fidem, & conſenſum ad recipiendum in ſe ſaluatorem noſtrũ, ideo ſtatim receptus eſt in vtero ſuo Redemptor noſter.ibid.15.col.1.D

Maria Domina noſtra ſicut dicitur vas clauſum, & non clauſum referendo ad Redemptorem noſtrum,ita dicitur vas paruum & non paruum, referendo ad eundem.in Para. 16.c.1.B
Maria Domina noſtra dicitur vas paruum reſpectu continentia: quia non erat tantæ excellentiæ & virtutis,vt Deus de illa carnem aſſumeret,& Deū contineret,&c. in Parad. 16.c.4.G
Maria Domina noſtra licet eſſe perfectior in virtutibus, & donis gratuitis cæteris creaturis, non tamen debet dici quòd fuerit digna, vt eſſet mater Chriſti, vel vt ex ea filius Dei carnem aſſumeret, vt probatur in Parad.17.c.4.I. Et hoc loquendo de dignitate naturali,ſecus tamen de dignitate cō placentiæ,&c.in Parad. 18.col.1.D
Maria mater Chriſti quomodo dicatur vas paruū, & non paruum.in Parad. 18.c.3.H
Mariam Dominam noſtram fuiſſe pulchram inter contemporaneas,dicit Doctor Seraphicus. Nec tamen propter hoc fuit ab aliquo concupita carnaliter,propter ſplēdorem vultus eius, &c.quod Auctor improbat tanquam rem non habentem firmitudinem. Nam licet fuerit irrationabile Dominam noſtram fuiſſe pulchram corpore,non tamen plenè conſtat ſic fuiſſe,&c.in Parad.18.c.4.F
Maria Domina noſtra poteſt vocari vas vacuum ratione virginitatis.in Parad.19.c.4.K.Et vas nō vacuum omni puritate, & virtute, ſicut erat vacuū omni peccato.ibid. 20.c.1.C
Maria Domina noſtra fuit vas luminoſum ad Redēptorem noſtrum collata: quia intra ſe continuit illum,qui lux vera,&c.in Parad.18.c.4.H. Similiter & non luminoſum ad eundem Redemptorē collata.in Parad. 19.c.1.D
In Maria Chriſti matre nulla prorſus macula fuit, nec deformitas.in Parad. 21.c.1.A
In Maria Domina noſtra fuit magna puritas & mūditia ſpiritualis.in Parad. 21.c.1.D
Maria mater Damini fuit vas mundum incontinētia Saluatoris.in Parad. 21.c.2.D
Maria mater Chriſti dupliciter poteſt dici vas non mundum,vno modo collata ad Chriſtum, quem habuit in vtero.Alio modo quantum ad opinionem ſeu apparentiam,non tamen ſecundum veritatem.in Parad. 21.c.3.H
Sola Maria mater Chriſti tenuit inconcuſſam fidē reſurrectionis Filij ſui.in Parad. 82.c.4.F
Maria mater Chtiſti ſi ante Chriſti paſſionem decederet ab hoc ſeculo, anima eius ad Lymbum patrum deſcenderet, ſiue teneamus conceptam in peccato originali ſiue non,vt probatur.in Parad. 118.c.1.D
Maria mater Chriſti dicta eſt porta cœli, vel paradiſi:quia ipſa fuit nobis origo quædam eundi illuc. cum peperit Saluatorem.in Parad. 124.c.2.B
Quod in Maria Domina noſtra non aperirētur clauſtra virginalia tātum miraculum fuit,ſicut quòd conciperet ſine ſemine virili. Ecce virgo concipiet.2.col.3.H
Quod Maria Domina noſtra fuerit virgo ante partum in partu,& poſt partum, quidam intelligunt ſic.i.q̄ non fuit cognita a viro, ante partū, in partu,& poſt partum,ſed non eſt ſic exponendum vt probatur. ecce virgo, &c.2.c.4.F.Sed ſic,quòd ſicut clauſtra virginalia beatiſſimæ Virginis non fuerunt aperta ante partum, ſic ueç in partu, nec poſt partum. 2.c.4.I

Maria ſoror Moyſi. Filij Mariæ ſororis Moyſi nō non ſunt computati inter Amramitas, vt proba-

tur.Num.to.1. 31.c.4.I
Maria & Aaron peccauerunt nō ſolū malo aīo loquentes,ſed ēt falſum dicētes. Nu.to.1.160.c.4.H
In Maria ſorore Moyſi nō ſunt ſeruatę çeremonię leproſorum.Num.to.1. 170.c.1.E.c.2.A
Mariam ſororem Moyſi percuſſit Dominus lepra, quia murmurauit contra Moyſen.Matth.tom.7. 302.c.2.A
Maria ſoror Moyſi non fuit percuſſa lepra in toto corpore, ſed tantum in facie,& adhuc non in tota facie.Num.to.1. 171.c.4.F
Maria ſoror Moyſi commendatur.Nu.to.2 2.c.1.E. c.2.A
Maria,de qua.1.Paral.4 Non fuit Maria ſoror Moyſi,vt male dicit Gl.ordinaria,& Rabanus.1.Paral. 63.c.2.C

Maria Aegyptiaca Tribus panibus vixit triginta annis in deſerto.Deut. 121.c.2.A

Maritus Dicitur quis, cùm conſummatū eſt matrimonium,vel ſaltem cū introduxit ſponſam in domum ſuam. Aliquando tamen capitur pro ſponſo. Nu.to.2. 125.c.2.E
Regula erat in generalis apud Hebræos,quòd maritus,& vxor eſſent ex eadem tribu,interdum tamē erant ex diuerſis tribubus, vt patet de Dauid & Michol,filia Saulis.2.Paral. 35.c.2.D
Propter quid vxor ſubdita ſit marito Mat.to.6.120. c.1.E

Marmor Partium inter cætera marmorea laudabatur, & vocabatur ſic ab inſula Paros,de qua ſumitur,& in qua abundantiſſimè gignitur.2.Paralip. 37.c.4.I

Martyr Dici debet, qui tolerat pœnam meritoriè,& in ea moritur,cum pro nomine Dei & iuſtitia moritur. Iud. 195 c.3.F.Matt. to.4.79.c.4.G Ille verò,qui patitur ſupplicia pro nomine Chriſti citra mortem, confeſſor dicitur, ſed non martyr.ibid.
Qui orat pro martyre iniuriam facit martyri,& habetur extra de celebratione Miſſa.ea. cum Matt. 1.Reg.to.2. 8.c.2.E
Martyres,ex deſiderio vitæ çternæ,iudicabant mortem non eſſe terribilem.4.Reg. 226.c.1.E
Martyrū occiſores peccabant exequendo ſententiā iudicum.Mat.to.2. 98.c.4.I
Martyribus debetur aureola.Mat.to.4. 45 c.1.A
Martyrē facit nō pęna ſed cauſa.Mat.to.4. 45 c.1.C
Maria mater Chriſti non fuit martyr niſi per ſimilitudinem.Matt.to.4. 46.c.3 G
Non eſt martyr, qui moritur pro bono publico. Matth.to 4. 45.col 4.K
Innocentes fuerunt martyres nō voluntate,ſed neceſſitate,vt dicit Bernardus. Et diſtinguit tria genera martyrum.ſ.volūtate,nō neceſſitate,vt Ioānes Baptiſta.Alij ſunt martyres voluntate & neceſſitate,vt Stephanus.Alij neceſſitate,& non volūtate,vt Innocētes,& ſic Innocētes nō habēt p̄fectā rationē martyrij,ſed naliq̄ p̄ticipationē ei', ſ.qa pro Chr̄o paſſi ſunt, & ita nō habēt aureolā ſecūdū p̄priā rationē aureolæ.Mat.to.4. 46.c.1.B
Martyr eſt,qui pro aliqua virtute moritur, quā pro Chriſto ſeruat.Matt.to.4. 45.col.4.I
In vete teſta fuerunt aliqui martyres,& aliquos eorum nunc colit Eccleſia, vt ſeptē Machabæos cū matre,in principio Auguſti, quia pro Deo occiſi ſunt & veritate, nā, qui pro veritate occidit, pro Deo occiditur,qui eſt veritas.Mat.to.4. 79 c.4.I
Martyr eſt quicunq; moritur, vt nō committat aliquod peccatum mortale.Mat.to.4. 80.c.1.B

Iudex,qui occiditur eo quòd nõ vult absoluere impium,qui secũdum legem impius esse,est martyr, quia moritur pro veritate, quæ redit in virtutem vitæ,&c.Mat.to.4. 80. col.1.C
Si alicui dicatur,quòd non prædicet verbum Christi,& non consentiens moriatur, talis est martyr. Mat.to.4. 80.col.2.A
Ad hoc quod aliquis sit martyr, non oportet quòd moriatur solum pro confessione nominis Christi, sed quòd moriatur pro quacunque veritate, cuius defensio est necessaria,vt non incidat peccatum mortale.Mat.to.4. 79.c.4.K. 80.c.1.A
Triplex est genus martyrum,quidam sunt absolutè voluntarij,vt sunt illi,qui se offerunt persecutoribus occidendos ad augmentum meriti, & ille est perfectior gradus. Alij sunt volũtarij mixti. s.qui absolutè nolunt mori,& tamen potius volũt occidi, quã peccatum cõmittere: huiusmodi sunt, qui inuenti a persecutoribus,nec se offerentes,potius volebant occidi, quam Christum negare, & ita fuit de Ioanne Baptista. Alij autem, qui nullo modo sunt voluntarij, & tamen occiduntur pro causa Dei sine aliquo crimine,vt fuerunt Innocẽtes,&c.Mat.to.4. 80.col.2.C

Martyrium. Est mors susceptа propter Deum.Mat.to.4. 45.col.1.C
In martyrio est perfectissima victoria propter duo. Mat.to.4. 45.col.1.B
Martyrium Emergildi refertur. Mat.tom.3. 135. col.1.D
Martyrium debet esse voluntarium, & tripliciter contingit esse voluntarium.Mat.to 4.45. col.1.E. col.2.A
Martyrium non consistit in toleratione passionum interiorum. Mat.to.4. 45.col.3.F
Martyrium perfectum non consistit in sola voluntate, sed vltra hoc requiritur opus.Mat.to.4. 45. col.2.B
Pœnitentia propter solam similitudinem afflictionis, dicitur martyrium, & excedit martyriũ passionis diuturnitate, exceditur tamen ab eo doloris intensione,&c.Mat.to.4. 45.col.3.H
Ad martyrium non requiritur genus determinatũ mortis sed solum quòd pro Christo moriatur aliquid sustinens,ita quòd ista toleratio duret vsque ad mortem,vel sequatur mors ex malis toleratis. Mat. to.4. 45.col.4.F
Causa sufficiens ad martyrium non solum est confessio,sed requiritur virtus aliqua infusa, quæ habeat pro fine Christum.Mat.to.4. 45.col.4.H
Aliæ veritates,præter veritates fidei,possunt esse sufficiens causa martyrij, vt si quis potius occidi,eligat,quam dicere falsum, vt Christum non offendat,&c.Mat.to.4. 45.col.4.K
Non omnis veritas sufficit ad martyrium, sed illa, cuius defensionem nobis deserere non licet. Et ideo cum aliter defendi non potest, necesse est p illa animam ponere. Et contra talem veritatem non solum est illicitum agere,sed etiam permittere quòd quis contra eam agat, ad quem defensio spectat,& ista est veritas,de qua dicitur ext. de regu.iu.c.Qui scandalizauerit,&c. Vtilius scandalũ nasci permittitur,quàm veritas relinquatur. Math.to.4. 80.col.1.A
Martyrium extinguit obligationem cuiuscunq; satisfactionis faciendæ,&c. Paradox. 107.col.3.F

Martius mensis. Apud Hebræos vocatur Nisan ex noïe Chaldaico, quia in Hebræo non ponuntur aliqua nomina mensibus, sed solũ vocatur mensis primus, mensis secundus.Exo.to.1.70.col.2.E.Et Martius apud Græcos dicitur Xãdicus,& apud Aegyptios Faruncli.Exo to.1. 71.col.3.F
Quòd Martius de quo Exo. 12. Sit primus mensis probatur.Exo.to.1.70.co.3.H.Et September erat primus mensis ante exitum de Aegypto apud Hebræos.ibid. 70.col.3.H
Martius est primus mensis apud Hebræos,quantum ad festiuitatũ celebrationes, sed quantũ ad alias computationes September tenetur vt primus in omnibus contractibus eorum. Exo.to.1.70.c.3.I.
Martius mensis, ante tempora Numæ,& ante tempora Iulij Cæsaris, fuit primus mensis anni. Exo. to.1. 71.col.1.B
Martius olim apud antiquos, solebat esse primus mensis, vt patet ex computatione aliorum mensium s Septembris, Octobris,Nouembris,Decẽbris, qui sic non noïaretur nisi Martius esset primus. Sed postea Romani fecerunt Ianuarium,& Februarium primos.Leui. 258.col.3.K
In mense Martio colliguntur fructus in tota terra Chanaan.Mat.to.5. 242.col.4.I
Martius primus mensis Iudæorum,qui apud illos dicitur Nisan, coincidit,pro maiore parte cum nostro mense Martio,aliquando aũt cum toto Aprili,& interdum cum maiore parte Martij,& minore Aprilis,&ècontra. 258.col.4.G
Martius vocatur primum tẽpus dupliciter, primo, quo ad qualitatem temporis:Secundò,quia est tẽporum principium.Deut. 86.col.2.D
Martius erat primus mensis apud Hebræos, quo ad computationes festiuitatum.Deut. 86.col.3.G

Mas. Quomodo sit intelligendum, quòd fœmina sit mas occasionat⁹. Mat.to 6.120.c.2.A
Quare Deus creauerit masculum & fœminam.Mat. to.5. 80.col.4.I
Masculus cur sit agẽs,fœmina verò vt patiens. Gen. 232.col.4.H
Masculus,& fœmina differunt differentijs materialibus.Gen. 236.col.2.B
Masculus perfectior est fœmina.Mat.to.5. 79. c.3.I. & Gen.235.c.4.G
Masculus semper intẽditur à natura. Ge. 237.c.2.A

Masculinum. Ideo Dñs præcepti immolari sibi masculina, & redimi,quia Deus vult pro se illa, quæ sunt perfecta, sicut ipse perfectus est,&c.Exo.to.1. 101.col.2.A

Massagetę. Sunt de origine Scytarum,& dicũtur sic,quasi fortes Gethę, hij inter Scytas & Albanos habitant.Gen.5. col.4.H

Masserephot. Hoc nomen Masserephot apud Hebræos est nomen æquiuocum, quia põt esse nomẽ proprium & nomen commune,significans aquas calidas, quia in Hebræo dicit Mezerephot,&c. Ios. to.2. 3.c.4.H. Et cõponitur ex duobus appellatiuis. s. Main & Cerephot.i.aq̃ calidę exurentes.Ios.to.2.65.c.3.G

Mater. Assimilatur Lunæ & pater Soli, &cæt. Gen. 35.col.4.A
Matribus quantũ debeant filij.Exo.to.1. 175.c.3.H
Mater tenetur alere filium,si vir & vxor coniungantur:nam iura humana statuunt, vt mater vsq; ad trienniũ nutriat filium, quia tunc indiget magis solatio materno,quam paterno. Si autem filius excesserit triennium,dẽt nutriri apud patrem, ut patet,ext.de conuersione infide. c.ex literis.& ca. de patria potestate.l.nec filium, vnde versus:

Tollere matris erit trinum,trinoque minorem.
Maiorem trino tollere patris erit.

Exo.to.1. 175.c.4.G

Matrem

Matrem ſuã occidit Publicius Malleolus ciuis Romanus, anno ab vrbe condita ſexcenteſimoquadrageſimoſecundo qui fuit annus centeſimus ante Chriſti Natiuitatem. Pro quo crimine tota Roma turbata eſt, neſciens qua pœna eſſet adiudicãdus, tãdem in eculeo poſitus eſt inſutus corio bouis, & cum eo poſiti ſunt gallus, ſimia, vipera, canis, &c. de quo ff. de parricidij l. 1. Exo. to. 1. 215. colum. 3. K

Matrem ſuam occidit Oreſtes, & Alcmeon Athenienſis, ſimiliter & Ninia Rex Babylonis matrem ſuam occidit. Exo. to. 1. 215. col. 4. G

Mater tria facit, in quibus eſt propria ratio matris, Primo miniſtrat materiam. Secundo actiuè confert ad materiam. Tertio continet illam vt in loco naturali. Sed potiſſimè ſecundo dicitur mater &c. Leui. 117. col. 4 G

Qui coit primo cum matre matrimonialiter, & poſtea cum filia, non magis peccat, quam ſi primo cum filia & poſtea cum matrę, cęteris paribus. Leui. 210 col. 2. C. Filia tamen, quæ ſecundo ducitur magis peccat, quia maiorem iniuriam committit ſcilicet contra matrem, quam mater ſecundo cognita &c. ibidem 210. col. 3. G. Similiter ſi aſsũpta matre in vxorem, habeantur filia in concubinam, quam ſi è contra. ibidem 210. col. 3. H. Et grauius peccat, qui matrem & filiam aſſumit ſucceſſiue in vxores, aut vnam illarum primo in vxorẽ, & alteram in concubinam, quàm qui primo accepit vnam illarum in concubinam, & alteram poſtea in vxorem ibidem. 210. col. 4. F. Et filia aliqualiter grauius peccat, ſi, matre mortua, iungatur viro matris, quàm ſi è contra: vt probatur. ibid. 211. col. 1. E. Et grauius peccat, qui habuit matrem vel vel filiam in vxorem, & illa mortua habeat alterã in vxorem, quam ſi haberet in concubinam. ibid. 211. col. 1. B. Et grauius peccat accipiens matrem vel filiam prius concubinam, ſi poſtea, concubina mortua, ducat aliam in vxorem, quam è contra, & hæc omnia intelliguntur quando eis, qui contrahunt matrimonium, conſtat de affinitate inter illos. Nam ſi ignorent deterius eſt accipi in cõcubinam quam in vxorem. Leui. 211. col. 2. C. Et maius peccatum eſt ducere furorem in vxorem vel cognoſcere eam carnaliter, ſimiliter & matrẽ & filiam. Et tamen in lege vete. maior dabatur pœna ſecundis quam primis, vt patet Leui. 20. quia illi lapidabantur, & iſti viui comburebantur, & hoc quia homines magis aſſueti erant peccare cũ matre & filia, quam ſorore vel matre, vt ſic homines magis arcerentur ab illo. ibidem 211. col. 2. E. Et comburebantur ipſe vir & mater & filia, dato quòd altera earum primo fuerit legitimè coniugata. Et hoc quia cõſenſit, ſi vero non conſentiat, altera, quæ ſecundo cognita erat comburebatur. Leui. 211. col. 3. G

Matres bonæ multum conferunt filijs vt ſint boni. Leui. ſuper Ruth. 237. col. 2. A

Mater in vete. lege ſequebatur familiam filiorũ propter patrem illorũ, cui illi ſuccedunt, & illis mortuis deſinebat eſſe de familia eorum. 243. col. 4 I

Mater magis diligit filium, quam vxor virum. Iudi. 51. col. 2 A. 1 Reg. to. 2. 15. col. 4. K. 16. col. 1. A.

Mater eſt dimidium liberorum ſuorum, vt ait Ariſto. 1. Poli. cap. vltim. Ad hoc. ſ. quòd filij ſint boni, vel mali. Iudi. 28. col. 1. E

Cum matre adoptiua non licet alicui contrahere ſicut nec cum carnali. 1. Paral. 64. col. 1. B

Mater iuſtè irata contra filium proteruum peccat ſi maledicat eum. 2. Paralip. 90. col. 4. I

Matrem & filiam poterat quis habere in vxores ſucceſſiue in vete. lege. Similiter plures ſorores, &c. 2. Paralip. 156. col. 4. I

Nulla erat mater adoptiua in vete. teſtamento, licet nunc ſint multæ. 2. Paralip. 171. col. 1. A

Ingens amor & honor debetur matri. Mat. to. 4. 36. colum. 1. E

Mater non dicitur aliqua mulier, niſi pro eo quòd materiam diſponit, &c. Mat. to. 1. 99 col. 2. I

Matrem occidere grauius eſt, quam occidere vxorem, iura tamen maiorem pœnam poſuerunt cõtra vxoriſcidam, & hoc factum eſt, vt retrahantur homines a dilecto, &c. Mat. to. 4. 179. col. 4. I

Quod mater miniſtrat in conceptione eſt pure materiale, habet ſe ad id, quod vir miniſtrat, ſicut corpus ad animam. i. ad formam, nam nulla virtus eſt in eo, quod dat fœmina, ſed in eo, quod miniſtrat vir, eſt virtus formatiua corporis, & ideo, quia actiuum eſt, vocatur ſpirituale, &c. Mat tom. 6. 152. col. 1. A

Matres magis amant filios quam patres, &c. Matth. tom. 6. 152. col. 1. B

Filij aliquem affectum debent matri, quem non debent patri, quatenus ſcilicet multos labores pro illis ſuſtinet, quos non ſuſtinuit pater, ſed hoc nõ pertinet matrem inquantum eſt principium originis, &c. Mat. to 6. 152. col. 1. B

Materia. Omnis materia qualitercunque ſit, eſt in potentia ad omnem formam non exiſtentem, neque corruptam. Gen. 8. c. 4. G

Materiæ primæ propria paſſio, & prima eſt eſſe in potentia abſoluta. Gen. 8. col. 4. G

In qualibet materia ſunt infinitæ potentiæ particulares reſpectiuæ ad particulares, & determinatas formas. Gen. 8. col. 4. G

Quòd in materia maneat forma in æternum attribuendum eſt alicui de tribus ſcilicet vel conditioni materiæ ad formam, uel modo vnionis materiæ ad formã, vel ex defectu agentis. Gen. 2. c. 1. E

Materia dicitur eſſe eiuſdem rationis in cœlo & in iſtis inferioribus, ſecundum aliquos priuatiuè. ſ. ſed non poſitiuè, hoc eſt non plurium rationum, quia nihil habet, quod faciat diuerſitatem rationum, &c. Gen. 2. col. 2. C

Materia ſubſtantiatur ſecundum poſſe, ſecundum Commentatorem, id eſt, quòd potentia materiæ eſt, eſſe materiæ. Gen. 2. col. 2. C

Illa materia dicitur perfectior, quæ perfectiorẽ formam habet, & hinc eſt quòd corpus humanũ perfectius eſt corpore cœleſti, immo corpus ranæ, licet aliæ diſpoſitiones perfectiores ſint in cœlo quàm in homine, vt incorruptibilitas, fulgur & figura, & influendi virtus, &c. Gen. 12. col. 1. D

Materia prima & ſi non detur ſecundum actum, cõſideratur tamen ſic propter naturales diſpoſitiones. Exo. to. 1. 31. col. 1. B

Materia quanto eſt ſub paucioribus diſpoſitionib. tanto eſt vniuerſalior per indifferẽtiam, &c. Exo. to. 1. 30 col. 4. K

Materia non ponitur directè in prædicamẽto. Mat. to. 6. 73. col. 3. K

Nihil eſt imperfectius materia prima. Mat. to. 6. 73. col. 4. F

Materia prima quare non corrumpatur. Mat. to. 6. 92. col. 3. F

Materiam eſſe in potentia ad formam, non eſt materiam habere formam latentẽ, & poſtea p actiones influẽtium corporum apparere, ut dixerunt Anaximander & Anaxagoras. Exo tomo 1. 277. colum. 1. E. & colum 2. A. Nec eſt formas eſſe in

materia ſecundum eſſe diminutum, vt probatur ibidem 278. col. 1.C. Dicendum ergo, ꝙ formæ nullomodo præfuerunt in materia actualiter ante generationem, niſi forte qdditatiue. ſ. quòd in eadem materia numero ſtetiſſet aliqua alia forma eiuſdem ſpeciei, ſed omnes formæ præcedũt in materia in potentia ante generationẽ. Et cum fit generatio, educitur forma de potentia materiæ. Exo. to. 1. 278. col. 2. E. 283. col. 2. D

Materia non eſt in potentia ad formam corruptã, quia deſiderium materiæ eſt naturale, quod nunquam eſt ad impoſſibile ex ſecundo de Gen. Nec eſt in potentia ad formam iam gentiam, nec ad formam alterius materiæ. Exo. to. 1. 278. col. 4. K, 279. col. 1. A

Vna pars materiæ non ſolum non eſt in potentia ad eandem formam numero, quæ eſt in alia materia, ſed nec ad eandem formam numero, ad quam alia materia eſt in potentia, dato quòd illa forma adhuc in nulla materia genita ſit &c. vt probatur Exo. to. 1. 179. col. 1. C

Materiam rei artificialis impoſſibile eſt eſſe in potẽtia ad formam, ad quam eſt in potentia alia materia artificialis, Exo. to. 1. 279. col. 4. H

Duæ materiæ non ſunt in potentia ad eandem animam, nam alias concedendum eſſet quòd vtriq; poſſet vniri formaliter, vel deſiderium naturę eſſet ad impoſſibile, quod falſum eſſe ꝓbatur. Exo. to. 1. 281. col. 1. A

Materia omnium generabilium & corruptibilium qualis ſit conditionis oſtenditur Exo. tom. 1. 283. col. 2. D

Materiæ duplex eſt potentia, quædam remota, & eſt quando materia habet potentia ſeu virtutem ad hoc ꝙ de ea educatur talis vel talis forma, & tamen nondum eſt determinata ad illam formã, ſed poteſt habere aliam &c. quia ex diſpoſitionibus determinata eſt materia ad talem formã, ita ꝙ non poteſt habere aliam ſecundum tales diſpoſitiones &c. Exo. to. 1. 283. col. 2. E

Materiæ virtutes, ſecundum quas poteſt recipere diuerſas formas, ſunt quædam proprietas abſolutæ de natura materiæ. Exo. to. 1. 283. col. 3. G

Vnam materiam eſſe alia perfectiorem quomodo cognoſcetur. Exo. to. 1. 283. col. 3. I

Materia prima habet infimum gradũ perfectionis, & deinde elementa habent ſecundum gradum perfectionis, & poſt hęc elementata gradualiter, poſt hæc corpora cęleſtia, deinde res pure ſpirituales, & animæ rationales, & angeli, & tandem ſiſtimus in throno infinitæ ꝓfectionis. ſ. in Deo, qui eſt finis concatenationis. Exo. tom. 1. 283. colum. 3. K

Materia non habet maiorem vel minorem perfectionẽ ex hoc ꝙ eſt in potẽtia ad perfectiorẽ vel minus perfectam formam, ſed ex ipſis diſpoſitionibus, quæ faciunt materiam eſſe in potentia propinqua. Et ipſe diſpoſitiones ſunt formæ qualitatiuæ habentes gradus perfectionis &c. Exod. to. 1. 283. col. 4. F

Materia dicitur eſſe in potentia ad recipiendum formam, quia ipſa eſt talis conditionis, quòd in ea poteſt cauſari forma, non ducta ab extra, ſed conueniens naturę. Et dicitur educi de potentia materiæ, non ꝙ poſſit imprimi materiæ, ga tunc anima eſſet in potentia materiæ, ſimiliter & formæ artificiales; ſed quia forma naturaliter ſequitur factis diſpoſitionibus in materia naturaliter ab agentibus &c. Exo. to. 1. 289. col. 3. G

Materiam eſſe propriam formę alicuius ſpeciei, nõ faciunt dimenſiones interminatæ. Mat. to. 6. 92. col. 3. H

Materia prima, vt prima, nunquam eſt in actu, ſed ſolum habet eſſe ſecundum rationem. Mat. to. 6. 92. col. 4. I

Forma non diuiditur niſi ratione materiæ. Matth. to. 6. 93. col. 2. A

Materiæ partes ſemper manent eædem qualitercũque mutentur. Mat. tò 6. 93. col. 2. D

Materia, ad quas formas ſit in potẽtia naturali. Ma. to. 6. 106. col. 3. H

Materiam eſſe in potentia ad recipiendum formã eſt quidam gradus perfectionis, dato ꝙ ſit valde paruus Et probatur hoc ex comparatione ad intellectum. Exo. to. 1. 287. col. 4. G

Materia ſignata quomodo dicatur principium indiuiduationis. Exo. to. 1. 280. col. 1. E. col. 2. A

Materia ſecundum ſe non habet ſpeciem, ſed a forma, quæ perficit, & denominat dando eſſe. Deu. 148. col. 3. F

Materia eſt in potentia ad formas infinitas; non tamen habet infinitas potentialitates actualiter. Ioſue to. 2. 28. col. 2. E

Duplex eſt materię potentia. ſ. abſoluta & reſpectiua. Ioſue to. 2. 18. col. 3. K

Duplex eſt materię appetitus. ſ. abſolutus & reſpectiuus. Ioſu. 28. col. 3. K. & col. 4. F

Materia prima non magis determinatur ad hanc formam, quàm ad illam, Ioſu. to. 2. 28. col. 4. G

Materia non poteſt ſimul habere niſi vnicam potẽtiam reſpectiuam, & per hanc non eſt in potentia ad infinitas formas, ſed ad vnicam. Ioſue to. 2. 29. col. 1. A

Quomodo partes materiæ redeant in reſurrectione. Mat. to. 6. 107. col. 3 F

Materia diſtinguitur in propinquã & remotã: materia propinqua eſt illa, quę eſt diſpoſita ſecundũ aliquas diſpoſitiones ad formam introducendã, vel quę debẽt manere cũ forma introducta. Sed materia remota eſt illa, quæ nihil de dīſpoſitionibus præuijs ad formã introducendam habet, & hęc vocatur materia prima, quę eſt ſubiectũ omnis tranſmutationis naturalis &c. Mat. to. 2. 9. colum. 3. F

Corrupta omni forma ſubſtantiali cuiuſcunq; ſpeciei, manent adhuc in materia dimenſiones interminatæ, quæ nõ terminant, vel deſtiniunt materiã ſecundum exigentiam formę alicuius ſpeciei &c. mat. to. 6. 91. col. 3. F

Materia prima non corrumpitur, quia eſt prior omni contrarietate. Mat. to. 6. 92. col. 3. F

Materia non habet conditiones aliquas ipſam ad ſpeciem determinantes. Mat. to. 7. 156. col. 1. C

Partes materię ſemp manent æędẽ, qualitercunq; mutentur, quia diſtinctio illarum eſt per dimenſiones, & illæ nunquã peteunt, ergo ſeruatur ſemper diſtiuctio &c Mat. to. 6. 93 col. 2. D

Materia quomodo vocetur propria, & quomodo non. Mat. to. 7. 133. col. 1. B

Poſtquam materia cępit eſſe quanta, nunquam deſijt, quia corrupta vna forma ſuccedit alia &c. Mat. to. 6. 93. col. 2. E. col. 3. F

Materia eſt principiũ indiuidui. Mat. to. 7. 199. c. 4. F

Sicut ſe hẽt materia ad formã, ita intellectus poſſibilis ad formã intelligibilem, & ideo ſicut materia ſecundum vnum ordinẽ non habet habitudinẽ, niſi ad vnã formam, ita & intellectus poſſibilis. Sed differunt quia materia habet tãtũ duos ordines ad formã materialẽ, intellectus vero poſſibilis habet tres ordines. Mat. to. 7. 204. col. 4. I

Materiale

Materiale. In rebus materialibus tria inueniuntur quorum vnum non eſt aliud.ſ.indiuiduum,quidditas ſiue natura ſpeciei, & eſſe.In ſubſtantijs vero ſeparatis,ſecus eſt, quia ibi non diſtinguuntur hæc tria.ſ.indiuiduũ,quidditas,& eſſe, ſolum quidditas,& eſſe.In Deo vero nihil eorum diſtinguitur:immo quidditas, indiuiduum,& eſſe,idem ſunt.Mat.to.7. 199.col.4.F

Matertera. Qui materteram vel amitam accipit in vxorem, grauius peccat, quam ſi accipiat in concubinam. vt prob. Leuit. 213.col.3.I. Et magis peccat cognoſcẽs amitam vel materteram quam conſobrinam, ſicut grauius peccat cognoſcens matrem, quam cognoſcens filiam ſuam, licet ſint in eodem gradu cognationis.ibidem.213.col.3.K.Et in eodem coitu magis peccat auunculus vel patruus quam cõſobrina,&c.ibid. 213.col.4.H

Mathathias Et filij eius Machabęi,quomodo fuerint de tribu Iuda.Gen. 405.col.2.E

Mathathias pater Machabeorum occidens Iudæũ immolantem idolis ſuper aram,non fecit id tanquam perſona priuata,ſed tãquam princeps,&c. Mat.to 2. 87.col.4.F

Mathematicæ ſcientiæ. Diſciplinæ Mathematicæ primum gradum obtinent certitudinis, vt Commentator ait commento 16. Geneſ. 1.col.2.B

Scientiæ mathematicæ fuerunt primo apud Chaldęos,vt di.Ioſephus 1. Antiq. deinde apud Aegyptios,& multo fęlicius.1.Reg.to.1. 67.col.2.E

Matthias. Matthię electio p ſortes proceſſit imperfectione Apoſtolorum, & ex paucitate fidei.Ioſ.to.1. 134.col.1.D

Matthæus. Scripſit Euang. in Hebręo vt patet per Hier. in prol. ſuper Mat. Exo.to.1.255.col.3.I. Leui.280.col.2.C

Matthæus prius quã iret in Aethyopiam,quæ nunc vocatur Nubia, quæ eſt vltra Aegyptum verſus Meridiem,qnam ſorte obtinuit, ſcripſit Euangelium in Hebræo,vt relinqueret Hebræis, quibus in Iudæa prædicauerat,de hoc Hieronymus in libro de Viris illuſtribus,& in prolo. Mat. quod incipit,plures fuiſſę,&c.Et in alio,qui incipit, Matthæus ex Iudæa,&c.Mat.to.1.17.col.3.H.36.col. 3.G. Dicunt tamẽ aliqui,quòd Euãgelium ,quod quod prius ſcripſit in Hebręo,poſtea vertit in grę cũ. Sed hoc dubium eſt Hieronymo in lib. de Viris Illuſtribus c.de Matthæo. Mat. to.1. 26.col.4.I

Quare Matthæus inceperit Euangelium ſuum a generatione Chriſti temporali, & non ab æterna. Mat.to.1. 71.col.3.G

Præcipua intentio Matthæi, in principio ſui Euangelij fuit,probare Chriſtum eſſe Meſſiam promiſſum Iudæis in lege,quia quidam Iudæi recuſabãt ſuſcipere legem Chriſti,putantes non eſſe Meſſiã, quia nou conſtabat eis quòd ipſe haberet omnes conditiones, quas ſcriptura dixerat de Meſſia. Et ideo Matthęus conatur probare Chriſtũ eſſe Meſſiam promiſſum Iudæis in lege, applicando ad eũ omnia, quæ in lege & prophetis dẽ Meſſia dicta erant, ꝙ eſſet de genere Dauid, per generationẽ Chriſti probauit, ꝙ naſciturus eſſet de Virgine, quia ſic dicitur Iſa.7.Et ꝙ nomen eius eſſet Ieſus, qđ idem eſt,quod Emmanuel,& ꝙ natus eſt in Bethlehem.Micheæ.5.Mat.to.1. 105.col.3.F

Matthæus fecit mentionem de Herode loquens de natiuitate Chriſti,ad probandum ipſum eſſe Meſſiam ex tempore, quia de Meſſia intelligitur illud Gen.49. non auferetur ſceptrum de Iuda,&c. Et ad oſtendendum perſecutionem,quam fęcit Herodes Chriſto.Mat.to.1. 105.col.3.I

Matthæus allegat auctoritates,quas cæteri Euangeliſtæ allegant,& adhuc plures,& hoc,non vt adhibeamus fidem dictis eius, ſed quia ſcripſit Iudæis, qui tenebant legem Moyſi,& Prophetas,in quib. plurima de ipſo Meſſia, & in actibus eius ſcripta erant, & quia erat impoſſibile Meſſiam eſſe eum, qui non impleret omnia, & ideo Matthæus ſpecialiter habuit hanc ſollicitudinem. Matt.tom.1. 137.col.4.G

Matthæus ſolet magis ſequi ordinem naturalem hiſtoriæ, quam alij Euangeliſtæ,alij verò interdum ſequuntur ordinem artificialem,quod Matthęus aliquando facit,ſed rarius quam alij. Matth. to.3. 155.col.3.G

Plurimi negant Euangelium Matthæi fuiſſe viſum a Marco & Luca.Mat.to 3. 164. col.1.E

Matthæi vocatio fuit poſt ſanationem paralitici, de quo Mat.9.contra Nicolaum de Lira oppoſitum di.vt probatur.Mat.to.3.188.col.4.K.189.col.1.A

Matthæus, & minus principale fuit Leuit. Et forte hoc nomen Matthęus,fuit illi impoſitum a Chriſto poſt vocationem.Et ꝙ prius vocaretur Leuit. Mat.to.4.189.col.2. E.Et Matthæus in vocatione ſua facit mentionem ſui ſub hoc nomine Matthæus,ſed Marcus,& Lucas ſub nomine. Leui, ꝙ ipſe Matthæus fecit ex humilitate, ſed Marcus & Lucas ex vrbanitate &c.Et aliter põt dici ꝙ Marcus & Lucas nihil noui fecerunt,vocando eũ Leui. ipſe vero Matthæus receſſit a ſolito.Et vt redderet notam ſuam veterem conuerſationem,appellauit ſe eo nomine,quo appellabatur,qñ vocatus eſt. Et hoc videtur veriſimiliter.Mat.to.3.189. col.3. I. & col.4 F. Nec poteſt reddi cauſa præter Chriſti voluntatem, quare Matthæus poſt vocationem Petri Andreæ, Iacobi, & Ioannis, & cæt. vocatus ſit,&c.ibid. 189.col.4.K

Matthæus ponitur ſeptimo loco inter Apoſtolos Mar.3.& Luc 6. licet ipſe ponat ſe octauo loco. Mat.10.Matt.to.3. 190.col.1.B

Matthæus colligebat vectigalia,& videtur, ꝙ colligeret iura maris & terræ. Et domus telonei non erat in vtbe Capharnaum, ſed circa illã ad duas leucas,&c.Matt.to.3. Et de Mathæo dicitur ꝙ ſedebat ad teloneum propter multa.ibidẽ.190.col. 3.F.Et Mathęus fuit Iudæus,& non gentilis,vt dicit Tertulianus.Mat.to.3. 190.col.3.K.& col.4.F

Matthæus, ꝙ vocatus eſt a Chriſto, ſequutus eſt eũ. Matt.to.3.191.col.1.B. Non tñ pp multa miracula,q̃ vidiſſet,& famã celeberrimã, vt dicit Chriſoſtomus:ga licet hoc multũ prodeſſet, non tñ ſuffi ciebat,ad hoc ꝙ Matthęus vocatus illico deſereret oĩa,niſi aliquid aliud fuiſſet. ibid. 191.col.2.A. Sed dicendũ, ꝙ Chriſtus tunc mouit cor eius, qñ vocauit eum.Et hoc fieri poterat tripliciter. vno modo mutando per virtutem vocis Chriſti.Tertio modo per aliquod ſignum apparens in facie Chriſti vocantis.&c.Matt.to.3. 191.col.2.D

Matthæus non ſecutus eſt Chriſtum: quia teneret illũ ſequi tanq̃ Deũ,nec tanquã propherã,ſed ga præceptũ Chriſti trahebat ſecũ executionẽ ſuã: quia cõpellebat quaſi ex quadã neceſſitate abſoluta Matthæũ ad ſequendũ,ita vt nõ poſſet Matthæus aliud facere,hoc eſt: ga Chriſtus mouebat cor eius, vt videret ſibi nihil eſſe melius,q̃ Chriſtũ ſequi oĩa deſerendo,&c.Mat.to.3. 191.c.3 H

Matthæus non diſpoſuit prius de rebus ſuis,quam

ſebueretur Chriſtum,'ordinando.ſ.rationes ſuas, aut ſaltem colligēdo ea,quæ habebat in teloneo,. & ponendo in cuſtodia.Matth.to.3. 191.col.3.K colum 4.F

Quare Matthæus non petierit licentiam a Chriſto ad ordinandas res ſuas, prius quam ſequeretur Chriſtum.Mat.to.3.191.col.4.H.Et quomodo factum eſt quod ipſe omnia deſereret, & rationes officij ſui imperfectas relinqueret.Mat.to.3. 192. colum.1.B

Matthæus poſt vocationem diſpoſuit de omnibus, quia poſtea, Chriſto volente, tedijt in domū ſuā, & de omnibus diſpoſuit,quia poſt illam vocationem, fecit Matthæus magnum conuiuium in domo ſua.Mat.to.3. 192.col.1.D

Conuiuium,quod fecit Matthæus, forte fuit die ſequenti poſt vocationem, vel paucis diebus poſt. Mat.to.3.192.col.2.E. Et fecit hoc conuiuiū propter multa.ibid.192.col.2.E.col.3.F. Et conueniēter fecit magnum conuiuium, ad quod Chriſtus venit propter multa. Matt.to.3.192.col.3.K.col. 4.K. Ad quod etiam conuiuium fuerunt vocati publicani propter multa,ibid.193.col.2.C. Phariſæi tamen murmurabant de Chriſti manducatione cum publicanis,& murmurabant, non quia ageret contra legem, ſed quia alias eſſet reprehenſibilis,vt putabant,ibid.193.col.4.H.194.col.1.& 2.col.3.F. Et iſtam murmurationē faciebant Phariſæi coram diſcipulis Chriſti,ſed non corā Chriſto, propter multa. ibid. 194.colum.3.I. Et in iſto conuiuio fuerunt inuitati publicani prēter Chriſtum & diſcipulos ſuos, & iſtos publicanos vocāt Euangeliſtæ peccatores,&c. 195.colum.1.B. Et Chriſtus reſpondit Phariſæis, quamuis ipſi nō alloquerentur eum,propter multa.Matt.to.3. 195. colum.1.D

Matthæus quare in Euangelio ſuo alleget quaſdam auctoritates vet.teſt.& non alij Euangeliſtę. Mat. tom.3. 196.col.1.D

De Matthæo Apoſtolo & Euāgeliſta, quomodo fuerit vir clarus propter ea, quæ ſcripſit, & propter ea,quæ habentur de ipſo in ſacra ſcriptura,&cęt. Mat.to.3. 222.col.2.D

Matrimonium. Non eſſe niſi in hominibus habetur in Inſtit.de iure naturali, & gentium in principio.Et dixit illud eſſe ad id quod natura iaclinat,in brutis tamē non dicitur matrimonium, & differentia nominis eſt propter differentiam excellentiæ noſtræ. Geneſ. 230.col.2.B

Quòd matrimonium ſit nunc ſaltem inter Chriſtianos,cauſa legitima eſt,ne quęratur alius concubitus Gen. 188.col.2.A

Matrimonium eſt nunc principaliter propter fornicationem vitandam.1.Cor.7.vnuſquiſque vxorē ſuam habeat propter fornicationem.ſ. vitādam, in paradiſo non eſſet timor fornicationis, nec aliqua inconuenientia, & ideo hic mulier imperat ſicut vir,non autem in paradiſo. Gen.231.co.4.H

Matrimonium in paradiſo ſolum eſſet ad procreationem liberorum, & nunc eſt propter fornicationem,vitandam.Gen. 232.col.1.B

Matrimonio copulari conſanguineos in ſecundo gradu licitum erat tempore Abrahę propter idolatriam.Gen. 288.col.1.E

Ad matrimonium contrahendum nullus honeſtè moueri poteſt niſi dupliciter.ſ.vel vt prolem habeat,vel vt ſe a malo cohibeat,ne.ſ.in illicitas libidines incidat,cum licitam non habuerit.Alię autem cauſæ ſunt illicitæ.Gen. 315.col.1.C

Matrimonium tradi non poteſt cum violentia,bene tamen cætera ſacramenta.Gen. 308.col.1.D

Matrimonium & oratio quantum ad validitatem actus ſimilia ſunt, & habent robur ex voluntate. Gen. 308.col.1.D

In matrimonio & benedictione error pſonæ excludit validitatē actus, ſed error in pſona eſt duplex, vt ext. de ſpon.c.tua nos.ſ.error in nomine,& error in ſubſtantia perſonæ.Gen. 308.col.1.E

Matrimonium contraxit Iacob cum Rachel a principio conuentionis ſeruitij per ſeptennium per verba de præſenti, & ſuſpenſa eſt conſummatio per carnalem copulam ex volūtate Laban vſq; ad ſeptem annos, & eſt ſimilitudo de recipiente ordinem ſacerdotij,&c.Gen. 315.col.4.I

Si matrimonium ſit conrractum per verba de præſenti, viro petente debitum, quocunq; tempore petat,poteſt ſine peccato reddere vxor,non tamē tenetur ſub prēcepto reddere, donec ſolennitas Eccleſiæ ſit completa.ſ.benedictiones,& publicæ nuptiæ, & habentur tanquam vir & vxor,& nō vt concubinarij,&c. Gen. 316.col.1.B

Ad matrimonium nihil facit copula carnalis ſine conſenſu mutuo. Et conſenſus mutuus dicitur, quando vni conſtat,quòd alter conſentit in eum, & è contra alteri conſtat aliam conſentire in eū. Hoc autem nō erat in Iacob & Lia. De hoc ſunt iura vulgaria,extra de ſponſ.per totum. Et ibi in cap.cum Ioannes. Et in cap.tua nos.Potuiſſet tamen eſſe matrimonium ſaltem interpretatiuum fictione iuris,ſi Iacob deſponſaſſet Liam per verba de futuro,dicens:Ego te accipiam in vxorem, & poſtea eam carnaliter cognoſceret,&c. Gen. 317.col.3.I

Quare iura eccleſiaſtica concedant fieri matrimonium in principio pubertatis.ſ. viro in quatuor decimo,& fęminæ in dupdecimo.Gen.322.c.1.B

Si quis contrahat matrimonium cum concubina, filij,qui prius erant illegitimi, fiunt legitimi virtute matrimonij, vt patet extra qui filij ſunt legitimi.in c.tanta eſt vis.Gen. 316.col.1.C

Solus conſenſus cauſat matrimonium perfectū de præſenti inter perſonas legitimas, vt patet. 27.q. ſufficiat.Et extra de ſponſalibus.per totum.Gen. 273.col.2.D

Matrimonium eſt de iure naturali, vt patet Inſtitut. de iure naturali,ciuili,& gentium.in principio.& ff de iuſtitia & iure.l.iuris opera.&c.Exod.tom.1. 182.col.4.G

Matrimonium in lege veteri non erat ita ratum, ſicut in lege noua, vt patet extra de diuortijs. in c. gaudemus,&c. Exo.to.1. 207.col.4.G

Matrimonium nullus poteſt contrahere inuitus, ut patet extra de ſpon. & matrimonio. per totum. Et vbi coactio vel metus intercidit, matrimoniū non iudicatur,vt patet extra de ſponſalibus.in c. cum locum.Exo.to.1. 207.col.1.E.col.2.A

Contrahentium matrimonium debet eſſe liber conſenſus,vt habetur extra de ſponſ.& matrimonio. c.cum locum.Exo.to.1. 235.col.4.G

Circa matrimonium erat regula in Iſrael,quòd illi, qui erant de diuerſis tribubus, non copularētur matrimonio.vt patet.Nu.36.Exo.to.1.236.c.2.C

Matrimonio coniungi non poterat Gentilis, etiam ad Iudaiſmum conuerſus cum Hebræa, nec è cōtra.Exo.to.1, 236.col.3.K

Matrimonium non licet fieri in aſcendentibus per lineam conſanguinitatis, bene tamen in lateralibus.& in alijs non.Leui. 280.col.3.F

Quod matrimonium ſit bonum, vel malum in aliquibus,

quibus,non possunt facere corpora cœlestia &c. Leui. 296.col.4.G
Matrimonium consistit ex duobus, ex mutuo cõsensu contrahentium, & ex verbis consensum illum exprimentibus. Leui. 296.col.4.K
In omnibus contractibus matrimonialibus generaliter definiendum est, ꝙ quandocunque aliquis cõtrahit cum aliqua,& matrimonialiter cognoscit eam, quã matrimonialiter licebat accipere, nullum erit in matrimonio pactum, & tunc cognosci mulierẽ matrimonialiter honestum est. Accipi autẽ in concubinam turbe. E cõtrario autẽ,quãdo aliqua mulier matrimonialiter cognoscitur, quã in matrimonium accipi non licebat, grauius est eã matrimonialiter cognoscere, quã in concubinam accipere: vt pote si cõsanguinea, vel affinis, vel vxor alterius sit. Leuit 213.co 3.G. Et grauius peccat cognoscẽs amitam vel materteram,quam cognoscens vxorem auunculi, vel patrui. Leuit. 214.col.1.C
Matrimonium apud nos ratũ est: sed apud Iudæos, & Infideles quamuis sit verum,ratum tamen nõ est,vt patet extra de diuortijs. in gaudemus, Nu. to.1. 65.col.4.K
Matrimonium in vete. testamento nõ erat ratum, cum quilibet posset vxorem suam repudiare, ẽt sine aliqua causa. Secus tamen in nouo testamento: quia nemo potest repudiare, vxorem ex quacunque causa: etiam ex causa fornicationis: quia Deus dixit Mat.19.Quos Deus coniunxit homo nõ separet.& Mat.19.vbi voluit nullam esse causam repudij, nisi fornicationem. Et istam non quidem simpliciter ad dirimendum matrimonium,sed ad tollendum cohabitationem: vt patet extra de diuor.in c.gaudemus &c.Num.to.2. 119.col.1.E
Matrimonialia semper fuerunt libera. Num. to. 2. 124.col.3.H
In vete.testamento non videtur locus determinatus, vt appareat,quòd puellæ possent sibi accipere in viros,quos voluerint,eo ꝙ parentum ista sit potestas. Erat tamen potestas in puellis, ꝙ matrimonia non essent coacta. Patres enim determinabant viros ipsis puellis, ipsæ tamen accipiebãt si vellent: neque poterant compelli &c.Nu. to.2. 124.col.4.H
Matrimonium in veteri testamento an posset fieri inter personas diuersarum tribuum vel vnius tãtum,nõ erat cautum: cum adhuc populus Iudęorum esset in vltima mãsione iuxta Iordanem: immo videtur ꝙ personæ diuersarum tribuum cõtrahẽt matrimonium ex illo Nu. 36 quas si alterius tribus homines acciperent &c.Num.tom.2. 202.col.2 A
In matrimonio requiritur libertas,& maior quam in alijs cõtractibus: quia si metus quicunque vel coactio interciderit,non erit locus matrimonio. extra de spon ca.cũ locum. Nu.to.2.203.col.2.A
Personæ vnius familiæ poterant contrahere matrimoniũ cum personis altrius familiæ eiusdem tribus.Nu.to.2.203.col.2. C. Sed non cum personis alterius tribus. Et ꝙ personæ de tribu Iuda cõtraherent cum personis de tribu Leui,& è cõtra,patet de Ioiada Summo Sacerdote, qui contraxit cũ filia regis Ioram de tribu Iuda.imo licitũ erat omnibus tribus accipere vxores de tribubu Leui,& dare eas Leuitis,nec erat ibi comixtio diuersarũ tribuum: vt possessiones miscerentur: nam Leuitæ non habebant aliquam possessionem &c. Nu.to.2. 203.col.2 E.& col.3.F
Christiano licitum est contrahere cum muliere infideli,hac.s.condictione; vt fiat Christiana: vt habere.28.q.1.c.caue.non tamen si nõ apponatur prę fata conditio: imo si contra faceret,grauiter peccaret, & punitione dignus esset, etiam per leges humanas. Deu. 69.col.2.D
In veteri testam.non sic arctabatur vir sicut mulier legibus matrimonij,sicut nec nunc &c.Deu.116. col.4.F
Matrimonio magis repugnat repudiũ, quàm plura litas vxorum, vt probatur Deut. 127.col.4.G
Matrimonium inter Dalidã, & Samsonẽ erat simpliciter illicitũ, nisi aliquid illud excusasset.s. motio diuina &c.Iosue to.1. 117.col.4.
Matrimonium inter Othonielem & Axam filiam Caleb fratris Othonielis, erat secundum se illicitum,tamen ex dispensatione factũ est licitum: & licet non appareat illa dispensatio,credẽdum est, quòd fuerit. Iosue to.2. 96.col.4.K
Nullum matrimonium tẽpore Abrahæ & in uete. testamẽto,erat totaliter ratũ &c.Iud 196.col.4.F
Inter cõtrahentes matrimoniũ multo maior libertas est in nouo testamẽto,quàm in veteri, & quã apud omnes alios antiquos &c.Iud. 227.col.2.E
Matrimonium fit per verba denotãtia certum consensum,& non per verba cõditionalia &c.Ruth. 156.col.3.G
Matrimonialis contractus cum mulieribus gentilibus,nõ erat prohibitus Iudæis,duabus condictionibus seruatis, prima quòd malieres illæ non essent Chananææ.secunda quòd non manerent in ritu gentilico.Ruth. 282.col.2.A
Solus matrimonialis contractus cum matre, aut sorore fuit prohibitus ante legẽ.Exo.to.1. 8.co.4.K
Matrimonium noui testamenti non solũ reddit cõcubitum excusabilem, sed etiam cõfert gratiam adiuuantem ad operadum illa, quæ in matrimonio requiruntur,quatenus in fide Christi contrahitur.1.Reg.to.1. 100.col.1.D
Matrimonium inter infideles nõ significat aliquid sacrum, prout est ab institutione infidelium, bene tamen prout est ab institutione Dei: nam sic continet aliquod sacrum,vel illud significat. 1. Reg.to.1. 100.col.1.E
Soli matrimonio. noui testa. competit significare vnionem Christi & Ecclesiæ, sed præter istã vnionem sunt aliæ vniones. s. Dei anima sanctam, & Verbi Diuini ad carnẽ: quę vniones significantur per matrimoniũ. Et possunt pertinere ad matrimonium, quod non est noui testamenti specialiter.1.Regum.to.1. 100.col.1.E
Matrimonium dicitur dicitur ratum: quia non potest dissolui, & sic omne matrimonium dicitur ratum, & hoc post institutionem legis Christi & eius promulgationem, secus tamen prius. 1. Regum.to.1. 100.col.2.B
Circa matrimonium infidelium existentium in infidelitate,ponuntur regulæ,& de eisdem conuersis ad fidem, circa retentionem plurium vxorũ. 1.Reg.to.1.100.col.3.G.vsque ad q 52 exclusiue.
Ponuntur regulæ matrimonij circa mulieres conuersas ad fidem, qd debeant facere circa maritos infideles,& an possint cõtrahere matrimonia, & qñ,& qũo.1.Reg.to.1. 101.col.4.K.102.col.1.A
Non soluit matrimonium quæcunq; diuersitas status, bene tamẽ diuersitas status quo ad mortem. 1.Reg.to.1. 103 col.4.K.& 104.col.1.A
Matrimonium quomodo soluatur per mortem,& non per transitum de infidelitate ad fidem.1.Regum.to.1. 104.col.1.D.& col.2.A

Matri-

Matrimonium magis pertinet ad corpus, quam ad animam: licet solo consensu contrahat: quia nō contrahitur ad fidem spiritualem, sed corporalē. 1. Reg. to. 1. 194. col. 2. A

Circa matrimonium contingit triplex fornicatio, s. carnalis, apostasiæ, & infidelitatis. Et prima reputatur maior, deinde secunda, & minor tertia, &c. 1. Reg. to. 1. 106. col. 1. A. Sed quare prima fornicatio dicatur maior: deinde secunda & tandem tertia sit minima. 1. Reg. to. 1. 106. col. 1. E. col. 2. A

Non permittitur personam fidelem matrimonio iungicum infideli, non solum propter periculū: sed propter ignominiam: quia est confusio quædam fidei, & religionis Christianæ, quòd mulier fidelis sit subdita viro infideli, &c. 1. Regum. to. 1. 108. colum. 4. G

Matrimonium habet actus personales ex parte corporis: sed non ex parte animæ. 1. Regum tomo. 1. 110 col. 3. G

Matrimonium fidelium in nullo casu potest solui, bene tamen matrimonium infidelium. s. in tribus casibus. 1. Reg. to. 1. 112. col. 4. G. 114. col. 1. B

Matrimonium inter personas fideles, non soluitur per crimen superueniens, bene tamen matrimonium inter infideles. 1. Reg. to. 1. 112. col. 4. H

Quod matrimonium inter infideles non dicatur esse ratum, potest tripliciter intelligi, vno modo qa licitum erat quondam repudiare vxores. Alio modo secundum opinionem ipsorum infideliū, licet ratum sit secundum veritatem. Tertio quia sunt tres casus, in quibus matrimoniū inter infideles possit solui, nullus tamen casus est, in quo matrimonium fidelium consummatum possit dissolui. Sed tertius modus est magis proptus & verus. 1. Reg. tom. 1. 113. col. 1. C

Matrimonium de se non habet indissolubilitatem. Sed eius indissolubilitas prouenit ex mandato Christi iubentis, quòd non separētur, quos Deus coniunxit, sed si in aliquo casu matrimonium videatur dissolui, hoc prouenit ex quadā interpretatione verborum Dei: quasi Deus illud si intelligi voluerit: quia per istas interpretationes cōtingit de iure inter infideles dissolui, & non inter fideles. Nam dicimus matrimonium esse ratum inter fideles, &c. 1. Reg. to. 1. 113. col. 3. K

Matrimonium contractum per verba de præsenti, non consummatum per copulam, nō est ratum, vel firmatum: quia est dissolubile: non quidem absolute, sed in aliquo casu, & ista dissolutio non habet locum, nisi inquantum videtur consonare verbis Dei, & hoc si concurrant duo, scilicet, ꝙ Deus dicit matrimoniū esse indissolubile, quod est consummatum per copulam. Gen. & melius. Matt. 19. Erunt duo in carne vna. Itaque iam nō sunt duo, sed vna caro: Quos ergo Deus coniunxit, homo nō separet. Et sic propter vnitatem ipsorum non est separatio, quæ vnitas est per copulam &c. & istam rationem reddit Alexander, tertius de conuer. coniugatorum. cap. verum. & ca. ex publico. 1. Reg. to 1. 113. col. 4. I. & 118. co. 3. K.

De tribus casibus, in quibus matrimonium contractum dissolui potest, quando alter coniugum est infidelis, & tantum in illis tribus casibus 1. Regū. tomo 1. 114. colum. 3. H. vsque ad quæst. 112. inclusiue. 122. colum. 3. F

Matrimonium potius soluendum est, quam pereat fides. 1. Regum tomo primo. 115. col. 1. D

Matrimonium est absolute indissolubile, nisi ex speciali dispensatione Dei, & hoc in tribus casibus, & non quia non est confirmatum sacramento fidei primo Regum. tomo primo. 115. col. 3. G

Matrimonium inter infideles, ipsis existentibus infidelibus, non soluitur. 1. Reg. to. 1. 115. col. 3. I

In tribus casibus, in quibus matrimonium contractum, & consummatum dissolui potest, quando alter coniugum est infidelis, solum in primo casu recedit infidelis a fideli. Sed in alijs duobus recedit fidelis ab infideli, prout iura sentiunt, licet alij teneant, quòd in omnibus tribus casibus infidelis discedit a fideli, quod videtur magis cōuenire verbis Apostoli, &c. 1. Reg. to. 1. 117. col. 4. I & 118. col. 1. A

Apud infideles natos vel conuersos, non licet solui matrimonium in tribus casibus. Primo quando alter eorum labitur in hæresim vel infidelitatē. Secundo quando, qui lapsus est, non vult cohabitare absque contumelia, &c. Tertio quando, qui lapsus est, nititur alium, qui fidelis est contrahere ad peccatum. vt probatur. 1. Reg. to. 1. 118. colu. 3. I. colum. 4. F.

Non soluitur matrimonium per aliquem prædictorum trium casuum, ipso iure, & tamen ipso iure, in quolibet dictorū casuum fidelis habet statim licentiam dissoluendi illud, transeundo ad aliud matrimonium, si voluerit, &c. 1. Reg. to. 1. 119. col. 2. E. & col. 3. F

Circa matrimonia est regula, quòd omne, quod dirimit matrimonium contractum, impedit contrahendū, sed multa sunt, quæ impediunt contrahendum, q̄ nō dirimunt contractū. Vnde versus:

Desere spernentem, vel blasphemare volentem,
Vel te credentem scelus ad mortale trahentem,
Nam sunt absque mora tunc vincula rupta priora.

Intelliguntur, nō quòd desinat esse matrimoniū, sed quòd coniux fidelis incipiat habere licētiam transeundi ad alterum matrimonium, & dissoluendi istud, quasi nullum matrimonium existeret, &c. 1. Reg. to. 1. 119. col. 3. H

Nullus de iure compellitur contrahere matrimonium cum persona determinata, nisi ex delicto, & cæt. 1. Reg. to. 1. 119. col. 4. F

Non est alia res matrimonium, & ius matrimonij, &c. 1. Reg. to. 1. 121. col. 1. C

Matrimonium non solui per contumeliam creatoris tenet Hostien & alij iuristæ: sed per lapsum termini positi a iudice ecclesiastico ipsi infideli, ad hoc quòd cohabitet sine contumelia, quod in aliquo sensu potest teneri. Tamen melius dicitur, ꝙ coniux fidelis habet facultatem dissoluendi contrahendo aliud matrimonium: quia in quolibet trium casuum habet fidelis ipso iure, & auctoritate Dei licentiam transeundi ad secundas nuptias, &c. 1. Reg. to. 1. 121. col. 2. C

Si in lege matrimonij aliquid agant infideles contra legem Christi, habet considerare Ecclesia. 1. Reg. to. 1. 122 col. 2. D

Impossibile est, ꝙ contractus matrimonij teneat ex vna parte, & ex altera non teneat, cum ex natura sua sit contractus mutuæ seruitutis in corpus. Ideo si soluitur quantum ad fidelē, soluitur quantum ad infidelem, &c. 1. Reg. to. 1. 123. col. 1. B

Stat matrimonium claudicare quantum ad effectū ex vna parte, non tamen quātum ad vinculum, s. quando vni coniugum licet, quod alteri non licet. Cum vir & vxor ad paria iudicentur, extra de diuortijs. cap. gaudemus. Et istud accidit tripliciter. Primo quando vni licet petere debitum, & alteri non. Et sunt multi casus in iure, &c. Secundo quando licet alteri coniugum recedere a cohabitatione & alteri nō. in casu, quòd alter cōiugum

gum fornicetur.extra de diuor.cap.significasti.& cap.ex literis.& in alijs casibus,&c.Tertio modo, quando vni coniugum licet, recedere ab alio, & transire ad secundas nuptias & alteri non licet, & istorum trium modorum duo vltimi inueniuntur in matrimonio infidelium, quando alter eorum conuertitur,& non alter, nō tamen primus modus,hæc dicit sanctus Tho.& bene in 4.Sent. 1.Reg.to.1.123.col.1.E. Sed aliud quod dicit.ſ.q̄ fideli licer accipere aliam vxorem, non tamē infideli,& hoc magis factum esse in pœnam, quā ex necessitate præcedentis matrimonij, nō videtur verum,vt probatur.ibid.123.col.3.F. Dicit tamē quòd si infidelis conuertatur, tunc dispensatiue conceditur ei,quòd contrahat, & hoc est consequens ad præcedentem errorem,vt probat.ibid. 123.col.3.H

Quando infidelis non vult cohabitare cum fideli, vel non sine contumelia, vel sine hoc q̄ cogat ad peccandum mortaliter ipsum fidelem. Et prius q̄ fidelis transeat ad secunda vota: tunc ipse infidelis peccat, & non tenet matrimonium. Si vero postquam fidelis contrahit, infidelis contrahat: neque peccat infidelis, neque matrimonium est inualidum.1.Reg.to.1. 123.col.3.H

Licentiam dissoluendi matrimonium inter fidelē, & infidelem dedit Christus,vt quidam dicūt,per illa verba.Luc.12. Putatis q̄ pacem veni mittere in terram,non dico vobis,sed separationem,&c. Alij dicunt,q̄ per illa verba.Matt.5.& 19.q̄.ſ.nō licet dimittere vxorem, nisi propter fornicationem.1.Reg.to.1. 125.col.1.E

Quæ pertinent ad matrimonium in vete. testamento sunt cęremonialia,&c 1.Reg.to.1.128.col.1.E

Circa matrimonium nullos gradus consanguinitatis,aut affinitatis distinxit Christus.1.Reg.tom.1. 129.col.4.F

Matrimonio omnes illi coniunguntur a Deo, qui non coniunguntur contra legem Christi. 1.Reg. to.1. 129.col.4.G

Cum dicitur,quòd matrimonium contractum inter fideles in gradibus, qui nobis sunt prohibiti ab Ecclesia; non soluitur si conuertantur ad fidē: intelligitur, quando infideles contraxerūt in gradibus licitis secundum leges eorum communes, aut municipales, aut secundum consuetudinem regionum suarum,secus tamen si contra, &cę.1. Reg.to.1. 129.col.4.l.& 130.col 1.A

Matrimonium dicitur legitimum,quod legali institutione, vel prouinciæ moribus contrahitur.vt habetur.28.q.1.§.item illud. Et secundum Magistrum.4.Senten.dist.39.1.Reg.to.1. 130.col.2.E

Matrimonium tenet inter infideles conuersos,si cōuersos,si contraxerunt secundum statuta veteris testamenti, & non in gradibus vetitis a canone. Et si non:non tenet iuxta illud,quod habetur extra de consanguinita.& affinita.ca.de infidelibus. Sed istud caput intelligitur solum de Iudæis 1. Reg.to.1. 131.col 1.A

Omnes illi dicuntur matrimonio cōiuncti à Deo, qui non sunt contra eius mandatum, vel prohibitionem copulati.1.Reg.to 1. 136.col.3.I

Ad sciendum quando matrimonium inter infideles tenuerit, non requiritur aliud nisi q̄ legibus vel consuetudinibus prouinciæ contractum fuerit,etiam in gradibns vetitis apud nos.1.Reg.to.1. 136.col.4.G

Matrimonium contrahere in quarto gradu concessit Gregorius Anglicis tunc nouiter conuersis, sed postea procedente tempore negauit illud his, quibus prius concesserat.1.Reg.to.1. 137.col.1.A

Matrimonium aliquando contraxerunt infideles secundum veritatem: & aliquando secundum eorū opinionem.1.Reg.to.1.139 co.1.D.col.2.A

Matrimonium inter ascen.& descendentes est contra legem naturæ.1.Reg.to.1. 139.c.1.E.col 2.A

Si matrimonium contraheretur inter infideles in primo gradu consanguinitatis.ſ.inter fratrem & sororem iuxta consuetudinem illorum, vt erat apud Romanos vsque ad tempora Gregorij, cū ad fidem conuertuntur, non debet dirimi: quia non est contra legem naturæ,vt probatur.1.Reg. to.1. 139.col.3 G

Matrimonium infidelium cōtractum per leges eorum,in tantum reputatur legitimum,& uerum, inquantum non est contra legem Christi, extra de diuor.cap.gaudemus.1.Reg.to.1. 189.col.4.I

Leges humanæ voluerunt totaliter reducere Iudæos in matrimonio ad obseruantiam Christianorum,non permittentes eos contrahere in gradibus datis secundum legem Moysi. Sed canon mitius se habens concessit illis hoc,dempto repudio & pluralitate vxorum.&c. 1.Regum.tom.1. 140.col.1.A

In matrimonio contrahendo Ecclesia non concessit Iudæis vti suis cęremonijs propter duo.1.Regum to.1. 140.col.3 F

Aequius est permittere Iudæis contrahere in secūdo,tertio,& quarto gradibus, quā vetare, & hoc propter quinq;.1.Reg.to.1. 140.col.3.K.col 4 F

Matrimonij indiuisibilitas infertur ex his verbis: Et erunt duo in carne vna.Gen.2.& Matt 19.1.Reg. tomo 1. 144 col 1.E

Matrimonij indiuisibilitas non erat sub præcepto ante Christi prædicationem. 1. Regum. tomo.1.

Per illa verba & erunt duo in carne vna, significantur aliquo modo duo.ſ. inseparabilitas matrimonij,& vnitas: sed principaliter inseparabilitas, &c.1.Reg.to.1. 144.col.3.I

Matrimonium est nomen contractus, vel vinculi. Et istud vinculum causatur per mutuum cōsensum. Et consensus mutuus non potest esse inter plures,quam inter duos,&c.1 Reg.to.1. 144.col. 3.K.& col.4.F

Cum aliquis habuit plures fœminas matrimoniali ter coniunctas, non pertinuerunt omnes illæ ad virū illum in vno matrimonio: sed in pluribus. Et Deus de vnico matrimonio locutus est, dicēs: Et erunt duo in carne vna.1 Reg to.1. 145.c.1.B

Antiquitus con contrahebatur matrimoniū absq; hoc q̄ fierent instrumenta dotalia, aut probationes aliquæ,aut sacramenta.Nam aliter non reputabatur matrimonium:vt patet in Authen. Vt liceat nostri & auiæ. §. quia vero. Colla. 9. Sed postea aliter secundum legem humanam factū est.ſ. vt Matrimonium per solum consensum coniugalem contrahatur, nulla alia interueniente solemnitate, aut dotalibus pactis, vel sacramentis, vel probationibus. Et hoc est verum: nisi in quatuor casibus, qui referuntur. 1. Reg.to.1.149.col. 2.A.Sed dicendum, q̄ matrimonium secundum veritatem solo consensu, vel affectu coniugali, contrahitur. Et dotalia instrumenta, & cæteræ solemnitates non faciunt ad contrahendum matrimonium: sed solum ad ostēdendum filios esse legitimos,&c.1.Reg.to.1. 149.col.2.D

De ratione matrimonij est,quòd coniuges habeant intentionem cohabitandi vsque ad mortem. Vnde si in cōtractu matrimonij interueniat aliquid, q̄ od repugnet perpetuitati vinculi,illud erit cō

tra

tra ſubſtantiam matrimonij: vt ſi quis contraheret,dicens contraho matrimonium vſq; ad duos annos: vel vſquequo mihi placuerit retinere: nõ teneret matrimonium.extra de condict. appo.c. Si condictiones.1.Reg.to.1. 149.col.4.G

Ad matrimonium ſecundum antiquos requirebãtur aliquæ ſolennitates. ſ. conſtitutio, inſtrumentum dotale, vel approbationes, vel ſacramenta. Nunc vero non requiritur aliqua ſolennitas, ſed ſolus conſenſus coniugalis extra de ſpon. cacum apud.& 27 q 2 c.ſufficiat.Et ad hoc ꝙ iſte cõſenſus ſit certus,debet conſtare de illo, & ideo debet exprimi per verba de præſenti.extra de ſpon. cap.ſi inter virum. Et hoc ſi ſint potentes loqui. Nam ſi non,ſufficient nutus & ſigna. Sed ad hoc, ꝙ filij reputentur legitimi,requiruntur quædam ſolennitates, vt ꝙ proponantur edicta publicè in Eccleſijs; & hoc, vt non contrahant perſonæ illegitimæ,vt patet extra de clandeſti.in cap.cum in prohibitio,&c.1.Reg.to.1. 151.col.3.H

In matrimonio aliquid eſt de iure naturæ ſolũ, vel de diuina inſtitutione, aliud ex humana inſtitutione.Primum eſt, ꝙ contrahatur per cõſenſum coniugalem mutuum, & cohabitatio maritalis, in qua mulier debet eſſe ſubdita viro, &c. 1.Reg. to.1.151.col.4.I. Aliud erat ex conſtitutione humana,&c.1.Reg.to.1. 152.col.1.C

Circa matrimonium in nouo, & veter.teſtamento erant duæ differentiæ.Prima ꝙ in vet.erat diuortium ex quacunque cauſa,etiam ex ſola voluntate,dum tamen daret vxori libellum repudij, &c. non tamen in noua teſtamento. Secundo, quia in vete. teſtamento, & ante illud licita erat vxorum pluralitas: non tamen in nouo: vt probat. 1.Reg.to.1. 93 col.4.G

Matrimonium contrahi in gradibus prohibitis nõ contrauenit legi Chriſti,ſed ſolum canonibus Eccleſiaſticis.Et ex hoc ſequitur,ꝙ infideles licite cõtrahãt in ipſis gradibus apud nos prohibitis: quia infideles non arctantur canonicis conſtitutionibus.extra de diuor cap.gaudemus. Et extra de cõ ſangui.& affi.cap infidelibus.1.Reg.to.1.96.c.1.A

Inter infideles eſt verum matrimoniũ extra de conſangui.& affi cap.de infidelibus.Sed non eſt ſacramentum. 1 Reg.to 1.95.col.4.H. Eſt tamen aliquo modo ſacramentum,& eſt ratum i.firmum. vt probat.1.Reg.to.1. 98.c.4.F.vſq; ad q 46 exclu.

Matrimonij definitio ſ.matrimonium eſt maris, & fœminæ legitima coniunctio,indiuiduæ vitę cõſuetudinem retinens.1 Reg.to.1. 98.col.4.H

Circa matrimonium dupliciter çapitur ſacramentum,vno modo, vt eſt bonum matrimonio, nec ipſum matrimonium:ſed aliquid eius. Alio modo vt accipitur a ratione ſignificandi, vt. ſ. eſt ſacræ rei ſignum.Et ſic matrimonium eſt ſacramẽtum, ſed accipiendo primo modo eſt vnũ de tribus bonis matrimonij. Et tunc ſacramentum ſignificat indiſſolubilitatem cõtractus,&c. 1. Reg. to.1. 96.col.2.B

Matrimonium habuit diuerſas inſtitutiones, vnam ante peccatum.Gen.2. Ex illis verbis,hæc nũc caro ex carne mea,& iſta fuit in officium, & ad prolis procreationem. Alteram poſt peccatum in lege naturæ per illa verba Gen.9.Creſcite & multiplicamini. &c. Et iſta fuit in remediũ contra vulnus peccati.Tertia inſtitutio fuit in veter.teſt. ad idẽ remediũ addẽdo determinationẽ perſonarũ. Leu.18.& 20.Quarta fuit in nouo teſtamento.Et iſta fuit ad ſignificationẽ coniũctionis Chriſti & Eccleſiæ ad Eph 5. Quinta fuit ĩ iure çiuili vel humano. Et hæc fuit ad vtilitates humanas.ſ.ad amicitiã,& obſequia mutua coniugibus impẽſa, quæ conſiderant leges humanę.Quantum ad primam,& quintam inſtitutionem ſolet dici, quòd matrimoniũ non eſt ſacramentum.ſed eſt officiũ naturæ ad multiplicationẽ ſpeciei, quo ad primã vel ciuilitatis,quo ad quintã,in ſecũdo, tertio, & quarto modis dicitur ſacramentum: ſed potiſſime in quarto .1.Reg 10.1. 99 col.3.I

Quomodo matrimoniũ inter infidelis non ſit interdum ſacramentum:1.Reg.10 1. 99 c4.G

Matrimonium tam inter fideles quam inter infideles aliquid ſanctum efficit.ſ. excuſare peccatum. 1.Reg.to.1. 100.col.1.C

Matrimonia apud antiquos licet libera eſſent,puellæ tamen nunquã contrahebant abſq; voluntate patrum,& cuicunq; pater filiam deſponſaſſet; illum ſuſcipiebat ſponte, ac ſi tota poteſtas ad contrahendum eſſet in parte.1.Reg to.2. 51.col.2.D

Matrimonium inter Hebræos nõ erat ratũ ex hoc ꝙ interdũ dabatur libellus repudij,ſed ex alia parte æque ratum erat;vt nunc 1.Reg.to.2. 54 c.1.D

Impotens coire non eſt perſona legitima ad cõtrahendum matrimonium, & ideo ſi contrahatur: matrimonium non tenet,etiam ſi ante matrimonium contractum conſtet de impotentia coeundi,contra Nicolaum. 3.Reg. 22.col.1.B

Secũdum iura pueri quatuordecim annorum ſunt apti ad matrimonium:quia illud eſt temporis pubertatis &c.4.Reg.174.col.3. H. Et fœmine duodecim.Mat.to.3.89. col.3. I. Et maximæ ſecundũ iura eccleſiaſtica,vt patet extra deſpõſatione impuberum.c.puberes.& aſſignatur ratio in de Opt. poli. 5 col.4.G

Matrimonio poterãt cõiungi Hebræi cum mulieribus Aegyptijs, etiã ſi nõ eſſent conuerſæ ad legẽ Moyſi,dum illæ cõſentirent viros ſuos viuere in ceremonijs Iudaicis, & ſi nollet cõuerti,an accepta in vxorẽ, debeat a viro cogi, vt conuertetur &c.1.Paralip. 64.col.3.F

Matrimonium non conſummatum, & matrimonium conſummatum, non differunt quo ad veritatem matrimonij: differunt tamen quantum ad alia.Mat.to.3. 34.col.3.H

Matrimonium iam non eſt datum principaliter in officium. ſ. ad prolem gignendam, ſed in remedium ad vitandam fornicationem. 1. Cor.7. &c. Mat.to.3. 90.col.1.C

Matrimonium eſt ſacramentum infirmitatis: quia Chriſtus illud principaliter inſtituit ad remediũ contra carnis fragilitatem.1.Cor.7.Melius eſt nubere,quàm viri & c.Mat.to.3. 119.col.3.I

In matrimonio carnali proprie inuenitur dos.Mat. to.4. 229.col.2.C

Matrimonium aliquando ſoluitur propter dedecus Dei.quando alter coniugum eſt infidelis &c. mat .to.3. 44.col.4.C

De matrimonio inter Chriſtum,& Eccleſiam. Mato.4. 229 col.2.A

Ad matrimonium tam ſpiritualem, quàm corporalẽ requiritur idenptitatis ſpecifica inter matrimonio coniuncta.Mat.to.4. 231.col.4.H

Matrimonio nõ debent coniungi fœminæ paruæ ætatis propter multa inconuenientia,quæ ſequũtur: vt dicit Ariſto in 7.Politi.in Parad. 11.colu. tertia.H

De matrimonio inter infideles, vide ad longum in dictione Infidelis.

Matrimonium non eſt ſeiungendum.Mat.to. 5.81. col.1.C

Matrimonij duo sunt fines præcipui. Matt. to.5. 81. col.3.H
Matrimonium quid propriè sit: Mat.tom.5. 81.colum.3.H
De matrimonij definitione, & partium definitionis declarationes: Mat.to.5. 81.col.4.F
Matrimonium non est necessarium ad bonum individui, sed ad bonum multitudinis Matt. to.5. 82.col.3.I
Matrimonium habet pro fine ptincipali prolis procreationem,& educationem.Mat. to. 5.84. colu. prima.B
Propter quod contrahendum sit matrimonium. Gen.315.c.1.D
Matrimonium contrahere propter pulchritudinē an liceat.Gen. 315.col.1.A
Ad quid ordinetur matrimonium: Mat. tom. 5.84. col.4.K
Non licet nobis matrimonium contrahere vltra quartum gradum.Mat.to.5. 88.col.1.E
Garamantes non vtuntur matrimonio. Mat.to.5. 89.col.2.A
De quatuor finibus matrimonij: Mat.to.5.93. colum.2.C
Manere matrimonium vsque ad mortem, non est de iure naturali strictè sumpto. Mat. to.5. 93. colum.3.H
Dispensare in matrimonio, vt dissolui possit, ad quem pertineat.Mat.to.5. 94.col.1.C
Matrimonium ex voto Dei est indissolubile. Mat. to.5. 103.col.2.E
Fides in matrimonio in duobus consistit. Mat.to.5. 103.col.3.G
Matrimonij tria sunt bona scilicet fides, proles, & sacramentum.Mat.to.5. 108.col.2.E
Pluralitas in vtroque sexu in matrimonio reprobata est, tanquam fidei Christianæ inimica. Mat. to.5. 111.col.3.I
Matrimonium inter fideles est verum & ratum, & inter infideles est verum tantum.Mat. to. 5. 111. col.4.F
Baptismus non soluit matrimonium infidelium. Mat.to.5. 111.col.4.G
Circa matrimoniū errauit Gregorius iunior.Matt. to.5. 112.col.2.E.col.3.F
Matrimonium in nouo testamento excludit pluralitatem vxorum.Mat.to.5. 112.col.3.B
Quare facto diuortio non transeatur ad aliud matrimonium, vide ex ratione Hierony.Mat.to.5. 113.col.1.D
Matrimonium bonum est ex intentione gignendi prolem ad Dei cultum.Matth. tom.114. columna 3.I
Frigidi non sunt apti ad matrimonium: quia coire non possunt.Mat.to.5. 117.col.1.B
In matrimonio non transit sententia in rem iudicatam: sed omni tempore potest reparari sententiæ vitium.Mat.to.5. 117.col.1.E.col.2.A
Temporalia impedimenta non tollunt virtutem matrimonij Mat.to.5. 117.col.2.C
Matrimonium non dissoluitur nisi per impedimenta perpetua.Mat.to.5. 118.col.4.G
Dispensare cum diuitibus, & non cum pauperibus in gradibus prohibitis ad matrimonium, non est acceptio personarum.Matth.tomo.sexto,36.colum.4.K
Matrimonium ad prolem ordinatur.Matt.to.6.52. col.1.A
Inter matrimonium,& spōsalia quid inter sit:Mat. to.7. 2.col.4.F
Inter Deum & animam nostram est matrimoniū. Mat.to.7. 9.col.1.B
Finis matrimonij est educatio liberorum. Et educatio,nutricio, & procreatio prolis est de intentione naturæ. Matth. tomo. septimo, columna tertia.H
De graduum prohibitione ad matrimonium. Mat. to.7. 46.col.3.H
In matrimonio vnica vnici est; alias non tenet.Mat. to.7. 46.col.3.H
Non sufficit coitus ad rationem matrimonij Matt. to.5. 90.col.4.H
Matrix mulieris de scribitur.in Parad. 10.col.1.B
Matrix mulieris est calida & sicca. Ecce virgo &c. 1.col.3.K
Matrona A matre dicitur.Mat.to.7.2. colu. prima A
Maturatio Fit cum humiditas rei superflua digeritur, & de cuoquitur paulatim, & ad hoc requiritur, ꝙ res illa habeat humorem radicalem, & tunc poterit superfluus humor consumi,& digerimanente naturali &c. 4.Reg. 191.col.3.K
Mathusalem. Vixit nongentos sexaginta nouē annos,& fuit ille, qui magis vixit inter mortales præter Henoch & Eliam,& mortuus est anno, quo inūdauerūt aquæ diluuij.s.septingentis, viginti sex annis post mortem Adę.Gen.32.col.1.D.1.Paralip. 27.col.3.G
Sanctus Mauritius. De beato Mauritio, & legione Thebæa,cui ipse præerat, & quomodo passi sunt martyrium.Exo.to.1.207.col.2.C.& habetur.27. distin.cap.Iulianus.
Mauritius cū legione Thebæa noluit obedire præcepto Imperatoris,quando iussit,vt colerent idola.& comedere de sanctificatis: propter quod permiserunt se trucidari.1.Reg.to.2. 63.col.4.K
Sanguis beati Mauritij & sociorum eius, rubricauerunt aquas Rhodani 4 Reg. 28.col.3.K
Mechaheque. Dictio hebræa, de qua Gen.26.significat ridētem vel ludentem,sed transfertur ad multa.Gen.301. col.2.D
Mechanicum. Mechanicas administrationes subeunt homines amore lucri moti.Mat.to 5. 82.col.4.F
Mechanicæ artes quare dicantur minores respectu artium liberalium.Gen. 15.col.4.H
Medea. Historia de Medea refertur.Exod.to. 1.118.col.1.E
De fatis Medeæ scripsit Auctor libellum quæmdā. Paradoxa. 74.col.1.D
Medi Descēdunt a Madai filio tertio Iapheht, Isidorus tamen dicit, ꝙ Medi dicti sunt a Medo rege.Gen.51.co.1.C.1. Paralip.29.columna 3.H
Mediator. Sine fide Mediatoris nō pōt aliquis saluari, & Deus paratus est omni tempore facere fidem mediatoris ei, qui non ponit obicem ad recipiendum sicut peccator quacunque hora potest cōuerti ad enm,quia Deus præsto est omni hora infundere nobis gratiam,si faciamus quod in nobis est,& ipse semper pulsat præueniendo,vt faciamus, quod est in nobis.Mat.to.5. 276.col.4.F
Mediator Dei & hominum Christus est non secundum diuinam naturam, sed secundum humanā. Mat.to 6. 76 col.3.F

Medicina

Medicina. Medicinam inter mechanicas artes ponunt: quia manu, odora tu, viſu & guſtu exercetur. Gen. 15.col.4.F
Medicina vtiliſſima eſt: quia de ſanitate agit reſtauranda & conſeruanda, quo nihil melius & vtilius eſt viuenti. Gen. 15.col 4.G
Medicinæ ſcientia eſt habitus intellectus, & nō cauſat ſanitatem nec ægritudinem, ſed eſt ſecūdum quam cognoſcimus quid cauſet ſanitatem & qd ægritudinem. Et ſicut habitus medicinæ ſecundum ſe non eſt operatiuus ſanitatis: ita neq; medicus cauſat ſanitatem, ſed miniſter ſanitatis applicando patienti ea, quæ efficiūt ſanitatem. Hoc tangit Hypocras in quodam amphoriſmo. Naturam omnium operatrix, medicus vero miniſter. 2 Paralip. 221.c.3.G
Medicina eſt ſcientia, qua cognoſcimus habitudines corporum humanorum ægrotorum, ſanorum, & neutrorum, & virtutes rerum naturaliū ad applicandum, & c.2 Paralip. 221.c.3.H
Medicina parua egens melior eſt quam egens medicina magna. Mat.to.1. 200.c.1.E
Medicina poteſt large ſumi. ſ. pro omni illo, quod confert ægris ad ſalutem, quomodocunq; confe rat: ſtrictè verò ſumiter pro eo, quod confert directè contra morbum. Mat.to.3. 98.c.3.K. c.4F.
Medicus. Medici ſunt artifices naturales, & multum particulares: quia vbi deſinit phyſicus, ibi incipit medicus Gen. 15.c.4.F
Medici per pulſus qualitatem contemplantur, & iudicant quaſdam animæ diſpoſitiones. Exod.to.1. 48 col.2.C
Medici debent obſeruare motus corporum cœleſtium, coniunctiones planetarum, & dies lunationum in dandis pharmacis, & alijs medicinis. Nā iſtæ operantur naturaliter ſecūdum qualitatem frigidi aut calidi, ſicci aut humidi, quæ qualitates aliquando iuuantur & aliquando impediuntur a corporibus cœleſtibus, & c. Leu. 197.c.1.E
Quid dicatur humidum radicale ſecundum medicos, & quare ſic dicatur. Mat.to 6. 109 col.1.E
Medicus videns aliquem ægrum ſanari non poſſe, niſi experiatur illicitam libidinem, & cōſulat ei, quòd vacet illi, peccat. Et monachus, hoc cognoſcens, potius debet velle mori, & c. Nu.to.2. 156. colum.4.I
Medicus ſolum eſt miniſter naturæ, vt ait Galenus. Ioſue to.1. 179.c.4.H.
Medicus, cuius ęger moritur: quia malam potionē aut medicamina adhibuit, etiam ſi non intendere occidere, reus eſt mortis, ſimiliter & de chirurgo dicendum erit. Ioſue.to.2. 135.c.1.B
De intelligentia illius, vbi medicus incipit deſinit phyſicus 3.Reg. 33.col 1.B
Medicus non curat ægritudinem directè, ſed tollit cauſam eius, & ſic curatur æger. 4 Reg. 67.c.4.F
Quas ægritudines poteſt medicus curare, & quas non. 2.Paralip. 221.col.4.G
Nulla ægritudo poteſt curari per medicos, ſi ſit infli cta a Deo ſine aliqua cauſa naturali, ſiue habeat cauſas naturales contrarias ſiue non. 2.Paralipo. 222.c.1.E
In ęgritudine nunquam eſt habenda confidentia arti medicorum, ꝙ.ſ. per eam indubitauter æger ſanetur. 2.Paralip. 222.col.2.A
Confidere magis in arte medicorum quam in Deo, ſtat dupliciter, vno modo ꝙ ſit impropria comparatio, alio modo ꝙ ſit propria. 2.Par. 222.c.2.B
Medium Virtutis non eſt ſecundum æqualitatem quantitatis, ſed ſecundū æqualitatem proportionis. Matth.tom.2.141.c.2. & c.3.F
Mediū triplex eſt. ſ. in viſione corporali & ſpirituali. Matt.to.2. 29.c.2.B
Medium poteſt capi dupliciter, vno modo per ęqui diſtantiam, alio modo per interpoſitionem. Gen. 97.c.4.G. Exo.to.2. 45.c.2.C.
Quomodo Deus ꝑ multa media homines inſtruat. Mat.to.5. 27.c.3.F.
Medium in homine non eſt in latere, ſed in fœmore. Gen. 147.c.2.C
Medium in moralibus debet accipi ſecundum rationem & non ſecundum quātitatem. Mat.to.7. 22.col.1.A. Et accipitur medium ſecundum proportionem circunſtantiarum ad rationem rectā. Mat.to.7. 22.c.1.A
Declinare parum a medio non eſt contra virtutē. Mat.to.5. 47.c.3.F
Medium in moralibus eſt ſecundum rationem, & non ſecundum quantitatem. Matt.to.7. 22. col.1.A
Medium, quanto magis accedit ad vnum extremorum, tanto magis recedit ab altero. Matth. to. 7. 191.col.3.G
Medula Vocatur optimum, quod eſt in re. Num.to.1.249.c.4.H. Matthæ.to.7. 290.c.4.H
Mel Deus vetuit vt apponeretur mel in ſacrificijs. Leu & Exo.to.2. 16.c.4.I
Mel non offerebatur in ſacrificijs, ſed quia huius nō apparet aliqua cauſa literalis, eum dum eſt ad tropologicam. ſ. quia ſignificat dulcedinem in illicitis actibus libidinis, quos Deus longe vult abeſſe ab his, qui ſuo adſtant miniſterio. ſignificat etiam mel dulcedinem verborum in adulatoribus, qđ Deo odioſum eſt, & ideo a ſacrificijs longe abeſſe debet. Leu. 20 c.1.A
In quibuſdam partibus cadit ros ſicut mel per noctem ſuper arborum folia, qui condenſatus eſt vt mel, & mellis habet dulcedinē. Leu. 215.c.4.H
Mel & butyrum, ſi conuenienti tempore ſumātur, valde mundificant, & phantaſticum organum diſponunt. Ecce virgo concipiet. 7 c 2.E
Melancholia Inter melancheliam, & ſanguinem eſt ſolida cōtrarietas. Ioſue.to.1. 193.c.2.B.& c.4.F
Melancholicus. Melancholici frequentius ſomniant, cuius aſſignatur ratio. Gen. 362 c.4.K
Melancholici ſemper indigent delectationibus propter maliciam complexionibus ex 7. Ethic ca.vltimo Nu.to.1. 138.col.3.F
Melchiſedech Fuit Sem. Gen. 56.c.4.H. & 251.c.2. A. Et fuit filius primogenitus Noè. 1. Paral. 73.c.4.G
Melchiſedech nomen appellatiuum eſt, & compoſitum, & ſignificat, rex meus iuſticiæ. Gen. 56. c.4 H.& 251.c.2.A
De Melchiſedech: dī ad Heb.7.ꝙ nō habuit patrem neq; matrem. Qđ intelligiī ſub iſto noīe, bene tñ ſub nomine Sem. Gen. 56.c.4.H.& 58.c.3.H
Melchiſedech vixit annos ſexcentos vſque ad quinquageſimum annum vitæ Iacob. Gene. 56.c.4.K. & 241.c.2.A
Melchiſedech de quo. Gen. 14. exiuit obuiā Abrahę reuertēti de cęde regū in terra ſua. i. in Hermon. monte, poſt deſcenſum montis Thabor tribus Leu. vltra Nazareth ad Orientalē plagam Nazareth ſed in parte meridiana terræ promiſſionis: quia erat contra leuam Damaſci. Gen. 251.c.2.A

Melchisedech protulit panem, & vinum Abrahæ ad reficiendum Abraham,& milites suos,qui veniebant lassi de bello, vt dicit Iosephus, & alij Iudæi post mortem Christi,qui conantur destruere illud Psal. 108. Tu es sacerdos in æternũ &c. quia veritas huius dependet a veritate illius,quod habetur Gen. 14. proferens panem,& vinum,dicunt ꝙ non obtulit tanquam sacerdos, sed solùm ad reficiendum venientes de bello, sed dictum istorum probatur falsum Gene. 251.c.1. D. Alij exponunt illud ꝙ Melchisedech protulit panem & vinum Abrahæ,nõ vt ipse Melchisedech offerret illum panem &c datum a Melchisedech tanquã sacerdos,quod probatur fal. Gen. 251.c.2.A

Melchisedech erat sacerdos Dei altissimi,& hoc dupliciter, vel quia pater erat manentium in vero cultu Dei,nam vera opinio de Deo, & verus cultus in sola stirpe Sem permansit,qui vocatur Melchisedech. Gene. 14. vel iste erat sacerdos, quia priusquam ad tribum Leui peruenirent sacerdotium. Num. 3.4.& 8.omnes primogeniti erant sacerdotes,potentes immolare, & facere alia pertinentia ad officium sacerdotis &c. Et licèt ipse Sẽ, non esset primogenitus Noe,tamen ad ipsum trã slatum est sacerdotium multis de causis. Gene. 251.c.3.I

Melchisedech motus fuit ad offerendum panem,& vinum Deo coram Abraham, multis de causis. Gen. 251.c.4.G

Melchisedech fuit primus,qui in sacris literis nominauit Deum creatorem. Gen. 251.c.4.I

Hebræi quidam dicunt,quòd Melchisedech peccauit in benedictione,quam dedit Abrahæ,propterea quod prius benedixerit Abraham quàm Deũ, sic dicit Rab. Sal. quod probatur esse falsum. Gen. 252.c.1.A

Melchisedech mortuus fuit anno centesimo vitæ Isaac. super Gen. 303.c.2.A

Melchisedech erat sacerdos, propterea quia erat de primogenitis Noe. Num. to.1. 92.c.3.G

Quis fuerit Melchisedech. Matth. tom.6. 160.c.4.H

Melchon. Potest esse nomen proprium idoli, vel nomen commune, & tunc significat regem eorum, sed non capitur sic. 1. Paralipo. 20. cum dicitur, quod Dauid accepit coronam de capite Melchon, sed ibi capitur prout est nomen idoli. primo Paralipo. 228.c.1. & 2.B

Melchon erat nomen cuiusdam idoli Ammonitarum,quod aliquando vocatur Moloch. 1. Paralip. 228.c.2.E

Quomodo Dauid potuerit ex corona idoli Melchõ conflare sibi diadema absque peccato 1. Paral. ca. 20. 1. Paralip. 228.c.3.K

Melech. In Hebræo significat regẽ, 3. Reg. 202.c.2.D. Et Melchon siue melcham interpretatur rex eorum. primo Paralipo. 228.c.1.B

Melech aliquando est nomen viri,& aliquando nomen fœminæ. 1. Paralip. 107.c.2.B.

Melior. Quod aliquis credat se meliorem aliis, potest dupliciter intelligi. Matt. to.5. 10.c.1.E

Illi sunt meliores, q̃ sunt Deo propinquiores. Matt. to.6. 164.c.3.G

Melle. Circa melle siluestre, quod comedebat Ioannes, sunt opiniones, sed Autor cõcludit quòd erat melle, quod nos communiter melle vocamus &c. Matt. tom.1. 170.c.4.K & 171.c.1.A

Mello. Nomen est cuiusdam voraginis,quę erat apud castrum montis Sion. 1. Paralip. 125.c.4.K

Melodia. De melodiis agit Arist.8. Politi. Parado. 69.c.1.B

Membrum. Nemo est dominus membrorum suorum, sicut habetur. ff ad legem acquil. in l. liber homo. In Parado. 50.c.3.I. inde Beata trinit. 6.c.3.K. Matt. to.2. 194.c.4.G. Matt. to.5. 120.c.4.k

Membri virilis magna longitudo obest ad generandum. Exo. to.1. 268 c.4.F

Membra hominis differũt specie inter se. Matt. to.4. 251.c.4.k

Membrum genitale, quare dicatur caro turpitudinis. Exod. to.2. 71.c.3.F

Membra abscindere diabolicæ tentationis est. Matt. tom.5. 120.c.4.k

Nemo,secundum legem,est dominus suorum mẽbrorum. Matt. to.5. 120.c.4.H

De similitudine reperta inter caput,& mẽbra. Matt. to.6. 81.c.2.C

Membra possunt considerari dupliciter in ordine ad animam. Matt. to.6. 100.c.4.k

Quod libet mẽbrum corporis, proportionaliter augetur. Matt. to.6. 109.c.2.C

Nunquam de vno membrò suppletur alteri. Matth. to.6. 116.c.2.D

De his,qui sibi absciderunt Membrum aliquod, vel si ab alio abscisum sit, quid dicendum sit quo ad promotionem ad sacra. Matt. to.2. 194.c.4.k, & 195.c.1.A

De membrorum, siue virillum,siue aliorum abscisione. vide in dictione abscindere.

Memoria. Non distinguitur realiter ab intellectu. Exo. tom.1. 186. c.1.D. Mat. to.7. 196.c.1.B

Omnes philosophi posuerunt memoriam in parte sensitiua tantum. Matt. to.7. 196.c.4.k

De memoria peccatorum qualis sit periculosa, & qualis non, vide. Deute. 45.c.2.A. per totam illam quæstionem.

Ea, quæ quis agit, vel dicit in limine mortis, multũ commendantur memoriæ. Iosue to.2. 172.c.1.D. & 176.c.4.I

In Dei memoriam dupliciter deducunt deffectus naturæ. Matt. tom.5. 117.c.3.k

Memoria tempore minuitur, cuius assignatur causa. Matt. tom.2. 107.c.3.G

De duplici memoria, scilicet sensitiua, & intellectiua,quomodo nõ distinguatur ab intellectu, Matt. to.7. 196.c.4.F

Memphis. Memphiticus.

Memphis ciuitas fuit Aegypti,quam fundauit Epafus Iouis filius,in qua primum studium totius Orbis fuit, quod præcipue floruit in astrologia. Gen. 4.c.1.D

Memphitici vates dicuntur sapientes Aegypti. Gen. 4.c.1.C

Mendacium. Proprie non reperitur in facto sicut in voce. Gen. 308.c.3.G

Qui mendacia sua vult reddere probabilia, non oĩa mendacia in vnũ globũ colligit, vt oĩa simul enunciet,ꝙ sic satis apte cognoscerẽt falsitas, sed vnũ mendacium pluribus veritatibus coniungit, vt ex eis saltem fucum veritatis trahat. Gen. 373.c.3.k

Mendacium obstetricũ Pharaonis fuit mendacium officiosum,quia profuit oĩbus Iudæis,& nulli nocuit

euit,nec mendaciũ,quo quis occultat furẽ iudici est simile mendacium. vt probatur. exod.tom.1. 6.c.2.D
Nullum prorsus admittit mendacium sacra scriptura,etiam si paruulum sit,vt ait Augustinus, & habetur in decretis,dist.9.ca.si ad literas sacras.Reg. 91.c.3.G. matth.to.6. 171.c.4.K
De ratione mendacii officiosi est,quòd alicui prosit & nulli noceat.Exo.to.1. 6.c.2.E
Mendacium officiosum veniale peccatum est non tollens gratiam,licèt aliqualiter diminuat. Exod. to.1. 6.c.3.H
Mendacio officioso Iudith liberauit populum. Exo. to.1. 6.c.3.H
Mendacia latere desiderant, & verum in propatulo gaudet. Exod.to.1. 179.c.3.K
Mendacium triplex.s.pernitiosum,iocosum,& officiosum.Exod.to.1, 180.c.1.E
Mendacium iocosum raro est peccatum mortale,ni si cum quis assuetudine delectatur mentiendo,& in illud tendit propter se.Exo.to.1. 180.c.2.A
A mendacio in testibus cauere debet iudex,& ne ip se falsum dicat.Exo.to.1. 246.c.1.C
Inter mendacia differentia est, nam quædam sunt valde pernitiosa,& quæda non,sic & libri propter mendacia, Exod,to.1. 257.c.4.G
Mendacium communiter sic definitur, mẽdacium est falsa vocis significatio cum intẽtione fallendi, & aliquando reperitur mendaciũ in rebus. Leui. 188.c.3.G
Triplex est mendacium.s.pernitiosum, officiosum, iocosum:pernitiosum semper est mortale, iocosum semper est veniale,nisi ex assuefactione mentiendi,vel ex desiderio fiat &c. officiosum similiter est veniale,potest tamen culpa talis peccati aggrauari,vel diminui diuersimode. Ios.to.1.42.c.2. A, & Exo.to.1. 180.c,1.E
Mendacium officiosum,quando fit pro captando lucro,maioris culpæ est, quàm si pro euitando malo fiat. Iosue to.1.42.c.2.C, & illud, quod fit pro euitãdo malo personali est minoris culpæ, quàm si fiat pro euitando damno rerum. Iosue tom. 1. 42.c.2.E
Mendacium Raab fuit leuissimæ culpę,vt probatur, Iosue to.1. 42.c.2.D
Quando vnum mendacium sit damnabilius alio, & quando non,cognoscitur per tres regulas,quæ referuntur.Iosue to.1. 42.c.3.H
Mendacium obstetricum Pharaonis valde minoris culpæ fuit,quàm mendacium Raab. Iosue to. 1. 42.c.4.G
Inter mendacia potest vnum esse minus alio dupliciter.s.extensiue, vel intensiue.1. Regum tom. 2. 63.c.1.A, & 72.c.4.G
Mendacium Michol fuit leuius intensiue, quàm mendacium obstetricum Pharaonis, & econtra fuit accipiendo extensiue. primo Regum tom.2. 63.c.1.A
Mendacium Raab fuit minus culpabile extensiue, quàm mendacium Michol,secus tamen intensiue.1.Reg.to.2. 63.c.1.D
Mendacium, cuiuscunque sit generis, semper est peccatũ mortale,vel veniale. 1.Reg. to.2. 80.c.4.I
Mendacium officiosum est illud, quod prodest alicui, non principaliter ipsi loquenti, sed alteri, & nulli nocet.2.Reg. 119.c.4.K, & 120.c.1.A.Exo. to.1. 6.c.2.D
Quod mendacium aliquando sit mortale,& aliquãdo veniale,propterea est, quia non est actus circa determinatum genus.matth.to.6. 28.c.3.H

Mendaciosus. De mendaciosis. Leui. 185.c.1.E

Mendicare. Christus nunquam mendicauit ostiatim,nec etiam Apostoli, cum non esset talis consuetudo apud Iudæos, quia Deus vetuerat. Deute. 15. omnino pauper,& mendicus non erit inter vos.matt.to.4. 277.c.3.K

Mendicus. Apud Hebræos non erant mẽdici,& pauperes omnino ex mandato Dei. Deutero.15. omnino indigens, & mendicus non erit inter vos, idest facite vt nullus inter vos sit totaliter pauper,ita quòd cogatur mẽdicare,sed vos date illi, vt non mendicet, & hoc optime obseruant Iudæi moderni inter se. Exod. to.1.73.c.1.A, Deute. 83.c.2.D.c.3.F

Mensa benedicenda. Est propter multa. Mat.to.4.94.c.2.B. Et est benedicenda ante cibum, & post cibum sumptum. 94.c.4.F. De laicis non est determinatum,quando gratias agere debeant pro cibo: ideo quod aliquando agant in generali, vel in particulari sufficit. Nec obligantur expresse ad aliquem modum benedictionis mensæ,Clerici tamen,q sunt in sacris magis obligãtur ad benedictionem mensæ, & si comedant collegialiter, vt monachi,vel canonici regulares, tales tenentur ad benedictionem &c. indistinctè,quandocunque sedent,& surgunt &c. vt patet 41.dist. cap.conuiuia.siue cap, quando autem. Secus tamen,quando quilibet comedit priuatè: nam tũc non tenetur expresse ad benedictionem, tamen pro honestate, & reuerentia gradus Sacerdotalis debet benedicere,& cum ad cõuiuium venerint. tenetur aliquis eorum legere eis. matth.tom.4. 95.c.1.B

Mensa. Solis, de qua Hieronym. in Epistola ad Paulinum, quæ habetur in prologo totius bibliæ,erat quoddam magnum sabulum dispositum quasi mensa,in quo astrologicæ, & geometricæ figuræ describebantur a Philotophis. Gen. 7.c.2.D
De mensa Delphica Phœbi in Delphos insula Græciæ in prouincia Boœtiæ.Exod.to.2. 30.c.2.E
Mensæ Delphicæ similem fuisse mensam propositionis dicit Iosephus, quod ab auctore improbatur.Exod.to.2. 30.c.2.E
Quomodo omnes reditus episcopi dicantur esse de mensa episcopi.4.Reg.to.4. 263.c.1.E

Mensa propositionis. Non videbatur ab aliquo de populo discooperta,nec ab aliquo Leuita. Sed a solis sacerdotibus, qui intrabant, vt apponerent, vel amouerent panes de ipsa mensa. Exod.to.2. 31.c.1.A
Quod in mensa propositionis apponerentur labiũ, & duę corone,assignatur causa.Exo.to.2.31.c.2.B
Mensã propositionis habuisse vectes in lateribus latudinis & circulos aureos, verisimilius est, quàm quod illos haberet in lateribus longitudinis, vt probatur.Exod.to.2. 31.c.3.k.c.4.G
In mensa propositionis reponebantur vasa quędam aurea,quibus sacerdotes experiebantur an vinum & oleum, quæ debebant infundi in sacrificijs, an essent talia,qualia deberent,an non. Exod.tom. 2 32.c,2.G. Similiter ponebantur pertinentia ad altare thimiamatis.32.2.G.Erant ibi quatuor genera vasorum. 100.c.1.A.196.c.2.E
Mensa propositionis quare poneretur versus Aquilonem. Exod.to.2. 33.c.1.I

Mensæ propositionis vasa erant quatuor, scilicet, phialæ, cyathi, turribula, & acceptabula. Exo. 25. Exo.to.2. 109.c.2.B

Mensa propositionis prius quam portaretur, primò operiebatur pallio coccineo, deinde pallio pelliũ hyacinthinarum. de quibus. Num.4. Exod.tom.2. 187.c.1.B

Mensa propositionis habebat pedes quatuor, & quilibet altitudinem cubiti, & dimidij, & habebat labium, & ipsi coronam interrasilem, & super eam alteram coronam auream. Exod. tom. secundo. 196.c.3.F

Mensa propositionis non habebat propriè aliquam ministrationem, quæ propriè in ea fieret, nisi positio panum, qui per singula sabbata apponebantur, & tollebantur. Exod.to.2. 196.c.4.H

Mensa propositionis erat quoddam repositorium vasorum, quæ pertinebant ad administrationem faciendam in aliis locis, & assimilabatur mensæ, dicitur abacus. Exod.tom.2. 210.c.1. C. Super Num.tom.1. 87.c.3.H

Mensa propositionis describitur. Exod.to.secundo. 221.c.1.E. c.2.A

Mensa propositionis habebat duo officia, primum quòd in ea quolibet sabbato ponebantur duodecim panes recentes. secundum quòd in ea ponebantur multa genera vasorum, vt turibula, phialę, cyathi, acceptabula. Exod.to.25.& 37.

Decem mensæ fuerunt in templo Salomonis, vna aurea, & nouem argẽteæ, sed quare in templo Salomonis fuerint plures mensæ, & vnica tantum in tabernaculo Moysi. Parali.2. 55.c.2.E.c.3.F. Et Nicolaus de Lira dicit omnes istas mensas fuisse mensas ꝓpositionis; & ꝙ in qualibet erant duodecim panes. Sed in hoc aberrat Nicolaus multipliciter. primò quia dixit mensas propositionis, secũdò quia dixit in illis esse centum viginti panes. 2. Paralip. 55.c.3.H. Sed dicendum, quod vnica erat mensa propositionis ex illis decem, scilicet mensa aurea. Et aliæ nouem, argenteæ erant tanquam repositoria vasorum aureorum, & argenteorum. 2.Paralip. 56.c.1.B. 59.c.3.K. Et quinque istarum mensarum erant ad latus Meridianum, & aliæ quinque ad Septentrionale, Nicolaus tamen dicit, quod omnes erant ad latus Septentrionale, sed aberrat. 56.c.1.E. c.2.A

Mensis. Septem mẽses lunares faciunt 207. dies. Gen. 44.c.1.B

Mensis septimus, de quo Gene. 8. f. requieuit arca mense septimo, vario modo capitur iuxta varias opiniones. Gen. 44.c.1.A

Mensis lunaris habet viginti nouem dies cum dimidio, sed quia ille dies non potest diuidi dantur vni triginta dies, & alteri viginti nouẽ. Gen. 44.c.2.B

Mensis septimus, quando sedit arca Noe super mõtes Armeniæ, de quo Gen.8. fuit mensis Martius, computando a principio anni. f.a mense Septembri, sed computando ab ingressu in arcam, vt aliq computant, fuit mensis Maius. Gen. 44.c.3.F

Mensis decimus, in quo cacumina montium apparuerunt, fuit mensis Maii, computando, vt omnes computant, à principio anni. Gen. 44.c.3. G

Hebręi, mutantes mensem, mutauerunt & compotum annorum, quia non computant ab Orbe cõdito, vt consueuerant, sed ab exitu de Aegypto inceperunt computate annos, sicut nos a Christi natiuitate, & Græci a primo anno regni Alexandri, qui prius computabant per Olympiades, & Romani ab vrbe condita. Exod. tom. primo. 71.c.2.B

Mensis primo Phegorius destinxit. Gene.298.c.4.H

Mensem primum, de quo Exod.12. quidam dixerũt esse Aprilem, vt dicit glosa ordinaria, & Andreas, & Magister Historiæ scholasticæ, licèt non ita clarè: sed hoc non est verum, si strictè accipere volumus, vt probatur: coincidit tamen cũ Aprili pars eius. Exo.to.1. 71.c.3.F

Nullus est mensis Iudæorum, qui totaliter idem sit cum aliquo mense nostro. Exod.tom. primo. 71.3.H

Menses Hebræorum sunt lunares, qui nõ sunt æquales mensibus nostris, nec aliquis mensis Hebræorum est idem totaliter cum aliquo mense nostro. Exod.to.1. 71.c.3.H. Et mensem dicunt vnam lunationem, & in principiis lunationum faciebant magnam solennitatem, & clangebant buccinis, iuxta illud Psal. 80. Buccinate in neomenia tuba, & vocatur neomenia noua luna, & interprætatur deficiens nouiter, quod contingit quando luna est in coniunctione cum sole, nam tunc ex radiis solis occultatur nobis, & deficit lumen suum, & vocatur tunc noua, quia lumen nouum accipit à sole, & vocatur etiam hoc festum chalendarum, quia in illo mandabat Deus fieri specialia sacrificia. Num. 28. nos autem computamus annum ꝑ menses solares habentem duodecim menses, in correspondentia ferè ad duodecim signa zodiaci, quæ sol pertransit vno anno. Nec duodecim lunationes faciunt vnum annũ, nam ad duodecim lunationes debent addi duodecim dies, vt compleant vnum annum solarem, quia luna celerius complet suum motum, q̃ sol pertranseat vnum signum. Exo.to.1. 71.c.3.H

Mensis Septembris erat primus mensis anni secundum Hebræos, licèt Martius primus esset quantum ad festiuitatum assignationem. Exod.tom.1. 259.c.2.E

Non est idem primus dies anni mensis Septembris, & primus dies anni secundum Hebræos, nisi rarissimè. in quolibet tamen anno principium anni est in Septembri nostro &c. Exod.tom.primo. 259.c.3.G

Mensis primus Hebręorum aliquando coincidit cũ magna parte Aprilis nostri. Exod.tom.secundo. 175.c.3.G

Menses inchoant Iudæi per principia lunationum, quẽlibet mensem a principio lunationis inchoantes, & hinc est quod multoties non est idem principium mensis illis, & nobis. Leui. 170.c.3.F

Mensis Martius institutus à Deo primus mensis, cũ prius esset September. Exo.to.1. 71.c.2.B

Ad habendum mensis Septembris principium Iudæi attendunt æquinoctium æstiuale, quod contingit sole existente in primo gradu Libræ, & hoc est quasi in medio nostri mensis Septembris, & quæcunque lunatio fuerit proximior illi ęquinoctio, est tunc principium mensis Septembris, & inuenta ista prima die, illa erat dies expiationis. Leui. 170.c.3.F. Sed quare isto mense celebretur dies vel festum propitiationis, & decima die, & festum clangoris prima die, & festum tabernaculorum decima quinta. Leui. 170.c.3.G

Menses computant Iudęi per lunationes facientes quamlibet lunationem vnum mensem, & postea in principio sequentis lunationis faciebãt festum magnum clangentes tubis, & facientes conuiuia. Num. 10.& 29. Et vocatur festum chalendarum, quoniam nos chalendas principium mensis ponimus. Vocatur etiam festum hoc neomenia, idest noua lunatio a neos, quod est nouum, & mene,

quod est defectus, quasi nouus defectus, quasi dicat, quòd tunc luna nouiter deficit obscurata vel obfuscata a radiis solaribus. Leui. 258.c.4.F. Et assignatur modus inueniendi mensem Martium, apud Hebræos. 258.c.4.G

Menses suos non inchoant Iudæi sicut nos, sed per lunationes, & ideo prima dies lunationis est prima dies mensis, & propter principia mensium appellantur neomeniæ. i. defectus lunares, quoniã tunc luna deficit a toto lumine suo, cum sit in coniunctione ad solem. Leui. 267.c.3.H

Mensis septimi Iudæorum inchoatio non potest pꝫuenire diem primam mensis Septembris nostri per vnam diem integram, quia ipsi inchoant Septembrem suũ in lunatione, quæ est propinquior æquinoctio, aut fiali. s. principio libræ. Et qa principium libræ est in medietate mensis Septembris, vel ferè, non potest lunatio propinquior æquinoctio incipere ante Septembrem nostrum. potest tamen incipere September Hebrꝛorum in fine Septembris nostri, vel circa finem. Et quod præsupponunt. s. qꝫ principium mensis septimi sit proxima lunatio æquinoctio autũnali, siue præcedẽs, siue subsequens, non est verum, sed est lunatio septima computando a principio sui, vbicunque euenerit est principium mensis septimi. Illud tamẽ præsuppositum verum est ad inueniendum principium anni. s. quia oportet, vt principium anni Iudæorum sit in principio lunationis propinquioris ꝛquinoctio vernali, quod est in Martio, vt semper phase, quod erat decimaquarta luna, fiat in tempore, quo incipiunt fruges nouæ, eo quod in decimo sexto die mensis illius dedebat offerri manipulus frugum virentium. &cꝛt. prob. Leuitic. 267.c.3.

Mensis septimus Iudæorum nõ est semper September noster, sed vt in plurimum est October, vt qdam putant. Sed non sic est, imò vt communiter maior pars est in Septembri, quia sꝛpius incipit antè medium Septembris nostri. Leuitic. 171.c.3.H

Mensis primus, quo venerunt Israelitæ in desertum Sin, de quo Nu.20. fuit anni quadragesimi ab exitu de Aegypto, quamuis non habetur in textu. Num.to.2. 1.c.4.H

Mensis Septembris fuit primus mensis ab exordio mundi, & sic aliquando Deus nominat Septembrem finem anni, & principium Exod.33. & 34. Num.to.2. 108.c.4.I

Primus mensis Iudæorum inchoatur in lunatione propinquiori æquinoctio. Nume.tom. secundo. 109.c.1.B

Mensis primus simpliciter apud Hebræos erat September. Deut. .c 2.E.c.3.F

Quomodo Iudꝛi computent mẽses per lunationes, Iosue. to.1. 35.c.3.H

Mensis primus apud Iudꝛos incipit prima die lunationis propinquioris æquinoctio vernali. Ios.to.1. 65.4.K

Menses apud Hebræos computantur per lunationes, scilicet ab ortu lunæ in alterum ortum, sicut computant Arabes, vt dicit Alfraganus 1.cap. libri sui. Et tunc quando incipit lunatio est luna sub radiis solis occultara, & non videtur, & vocatur defectio lunꝫ, vel neomenia, quod idem est. primo Regum. tom. secundo. 71.c.1.D. Mat.tom.7. 87.c.2.E

Mensium nostrorum principia semper sunt immobilia, sed non mensium Hebrꝛorum principia. 4. Reg. 39.c.1.E.c.2.A

Mensium primordia apud Hebræos sunt in diebus coniunctionis Lunꝫ cũ sole, Et vna lunatio apud eos facit vnum mensem, & ita annus noster siue annus solaris excedit annum lunarem plus quam per vndecim dies tertiædecimꝫ lunationis, & ob hoc ipsi in aliquo anno habent duodecim lunationes, & in alio habent tredecim; & sunt inter eos anni inꝛquales. 1. Paral. 277.c.2.B

Mensis Februarius quare sic dicatur. 1. Paralipome. 277.c.4.H.

Prima dies cuiuslibet mensis erat dies festus apud Iudæos, qui dicebatur dies chalendarum. matth. to.2. 77.c.1.D

Hebræi computantes annos per mẽses lunares, quo modo potuerunt facere, quod principium anni, scilicet primus mensis anni inciperet circa mediũ nostri Martij, paulo ante vel paulo post. in Defen. 19.c.4.F

Quemlibet mensem addere super alium duas horas habetur in calendario, sed est falsissimum. In Defen. 46.c.1.C

Quod per menses sint tempora fixa, magna est vtilitas, vt per hoc sciamus determinate, quando incipit quodlibet tempus, sicut est apud nos. In Def. 49.c.1.B

Mensis Februarius vocatus est sic à Numa Pompilio Romanorum rege, sed quare sic eum vocauerit, similiter & Ianuarium, quos addidit decem aliis mensibus. In Defen. 49.c.2.C

Sarraceni, & Arabes computant menses suos ab apparitione lunæ nouæ, vsque ad sequentem apparitionem, & constituunt duodecim lunationes, & duodecim menses in anno, & ob hoc habent isti annum mutabilem in principio. In Defenso. 52.c.4.I

Primum mensis Iudæorum, qui potest distare magis à Martio nostro, non plus potest distare, quã vt incipiat die vigesima secunda, vel vigesima tertia Februarij, aut vigesima tertia Martij, nam quilibet istorum terminorum distat ab æquinoctio vernali, quod est die decima, vel vndecima Martij, diebus quindecim, vel sexdecim. In Defens. 53.c.1.A

Menstruum. Fœmineum formatur ad omnes figurationes humani corporis ex virtute totius speciei deriuata per semen masculinum. Mar.to.6. 109.c.2.C

Ex mẽstruo componitur materialiter corpus fœtus. matth.tom.6. 112.c.4.F

Ex solo menstruo fit generatio, vt probatur. Leuit. 114.c.4.I

Menstruum a mense dicitur. Leui. 115.c.3.I

Prius quam mulieres habeant menstruum, non possunt concipere, nec etiam cum desinit. Leuitic. 114.c.4.K, & 182.c.3.I.

Menstrua in B. Virgine necessariò fiebant. Leuitic. 118.c.1.D, & 2.B. & 119.c.3.K.

Quo tempore in fœminis menstrua incipiant. Leuit. 119.c.4.G

Menstrua cur non insint à principio ætatis. Leuit. 119.c.4.H

Menstruum est valde fœdum, & pestiferum, nam si canis inde comederit, in rabiem conuertetur. Et si aliquid illius cæciderit super arbores desiccabuntur, & bitumen quod ferro, & igni dissolui nequit, sanguine menstruo dissoluitur. Leuiti. 149.c.2.E

Menstruum solet cessare ad annos quinquaginta, sexaginta vel quasi. Et tunc vltra mulier non potest concipere. Leuit. 182.c.3.K

Quando

Quando ex menstruo formatur corpus, ipsum corpus recipit omnes partes secundum speciem, & rario est: quia partes secundum augmentum sunt partes secundum speciem. Mat. to. 6. 114. c. 3. G

Menstruata. Mulier si respiciat in speculum de prope, & per magnum tepus, causabit in eo guttas sanguinis &c. Gen, 275. c. 2. D. Leui. 132. c. 1. C

Accedens ad menstruatam, siue illa esset vxor, siue non; morte plectebatur tam ipse quã illa apud Iudæos, si accusarentur. Leui. 149. c. 4. F

Cognoscens carnaliter menstruatam tempore menstruorum, merebatur vterque pœnam mortis, & hoc solùm, quia illa erat menstruata, nisi vir hoc fecisset ignorans, vel ipsa violenter esset cognita, nam si ícienter, & probaretur, non excusabatur, & illa expiatio. de qua Leui. 15. cognoscentis menstruatam, intelligitur de illo, qui ignoranter accessit, vel si scienter, non tamen constat iudici in foro exteriori. Nam pena, quę præcipitur dari Leuit. 20. est in foro litigii. Et alia, de qua Leuit. 15. videtur esse quasi in foro conscientiæ &c. Leuit. 213. c. 1. A

Menstruatæ & fęminæ fluentes non excludebantur extra ea castra multitudinis: sed extra deitatis, & Leuitarum. Deut. 111. c. 3. F

Mensura. Valoris in rebus est duplex, quædam secundum naturam, quædam secundum positionem humanam. Gene. 285. c. 4. I

Duplex erat mensura apud Hebręos. s. magna, & parua, in rebus aridis mẽsura magna dicebatur, ephi, & parua, Gomor. Sed in rebus liquidis mensura magna dicebatur, hin, & parua dicebatur sextariũ, & Gomor erat decima pars Ephi. Exo. 16. Et sextarium sexta pars hin. Num. 15. Leui. 137. c. 3. G

Mensura debet esse minimum in quolibet genere, vt ait Arist. 19. Metaphi. Leui. 257. c. 1. C

Prima mẽsura temporis, quæ habita est per motum solis, est dies. Et hanc diem naturalem diuidimus nos in diem, & noctem. Et naturalis dies diuiditur in viginti quatuor horas &c. Leuit. 257. c. 1. E

Duas mensuras tãtum inuenimus per solem, vnam per motum raptus. quæ dicitur dies naturalis, aliã per motum suum naturalem, quæ dicitur annus. Leui. 257. c. 2. B. Et per lunam inuenimus vnam mensuram, quæ dicitur mensis. s. a coniunctione in coniunctionem solis. Sed alij mensuram hanc accipiunt ex motu solis proprio, quo pertransit vnum signum. Et cum sint duodecim signa, sunt duodecim menses in anno. Computando tamen ſm lunationes sunt fere 14. vel 13. menses in anno Leui. 257. c. 2. B

Sine mensura auari volunt diuitias: quia eas non ad vsum, sed propter seipsas volunt: quia ea, quæ propter seipsa aliquis vult, sine mensura vult. Similiter & odientes faciunt. Mat. to. 2. 103. c. 3. G

De mensuris, quæ erant apud Hebræos. Mat. tom. 6. 236. c. 2. B

Mensura temporis per circulationem septem dierũ habita est propter duo, primò ex diuina operatione, qua Deus creauit mundum in sex diebus, & septimo requieuit. secundò ex rerum natura per motum omnium septẽ planetarũ. Leui. 257. c. 2. D

Mensura in operationibus moralibus est recta ratio. Mat. to. 3. 64. c. 2. E

Maiorem mensuram retribuit Deus pro opere bono, quàm pro malo opere. Mat. to. 3. 115. c. 4. F

In fine non dãtur mensura quo ad dilectionem, sed in his, quæ sunt ad finem. Mat. to. 5. 134. c. 4. G

Mensura quanto determinatior est, tanto magis habet rationem mensuræ. In Defenso. 49. c. 3. I. Et quanto est minor, tanto magis conuenit. 49. c. 4. K

Mentha. Decimatio menthę, & anethi, facta a Iudæis potest tripliciter intelligi. Mat. to. 6. 202. c. 2. E

Mentiri. Abraham non docuit Sarram mẽtiri, quando Gen. 12. dixit. Dic ꝙ soror mea sis. Sed docuit veritatem occultè celare, imò si sic non egisset, peccasset grauiter tentando Deum, nec istud fuit mendacium: quia erant filij eiusdem patris, sed non immediati &c. Gene. 68. c. 2. A

Non omne mentiri ad conseruandũ vitam alicuius, est mentiri officiosum, nec mentiri ad occidendum est semper sum, sed consideranda est causa, pro qua fit hoc. Iudi. 44. c. 2. D

Mentiri, & falsum dicere non est idem omnino. 1. Reg. tom. 2. 53. c. 3. G

Mentiri non se habet tam determinate in rebus, sicut in verbis 1. Reg. to. 2. 62. c. 1. A

Deus nulli vnquam iubet, quòd mentiatur, nec aliquis missus ab eo mentitur aliquando ex mandato suo. nec ipse vnquã mentitus est, interdum tamen iubet hominibus, vt fallant alios. & missis a se iubet, vt decipiant interdum eos, ad quos mittuntur. Et ipse quoque interdum decipit homines, vt probatur. Mat. to. 2. 119. c. 2. E

Mentiri maius peccatum est promittendo quam asserendo, vt probatur. Mat. to. 2. 213. c. 4. G

Non licet mentiri pro vita hominis, extra de vsuris. cap. salubriter. Mat. to. 7. 60. c. 4. F

Meones pop. In Græcia, in quibus natus est Homerus poeta: vnde & Mœnius vates dicitur, descenderunt a Mes filio Aram, filii Sem. Gen. 53. c. 2. E

Merachepseth. In Hebræo significat flare. inde Trinita- 7. c. 1. D

Merarite. Portabant onera sua in plaustris. Leui. 51. c. 4. G

Mercator. Quomodo mercatores peccẽt vendentes, & ementes: Mat. to. 5. 233. c. 3. K

Merces. Non vocatur merces, nisi quando fit ex conuentione, & secundum appretiationem. 3. Reg. 127. c. 4. k

Merces propriè dicitur præmium, quod quis ex labore, vel opere aliquo meretur. Mat. to. 6. 144. c. 4 G

Mercedem diligit homo propter seipsum, non tamen est de ratione mercedis, ꝙ habeat rationem finis. Mat. to. 6. 144. c. 4. G

Mercenarius. Mercenarij prætium vsque ad alteram diem non potest detineri sine peccato, nisi ex consuetudine, vel ex mercenarij voluntate, vel alia quacunque rationabili causa solutio impediatur. Leuit. 189. c. 2. A

Quare omnes homines dicantur mercenarij Dei. Mat. to. 5. 173. c. 3. F

Mercenarij dicuntur quicunque mereede conducti sunt ad aliquod opus certum, & isti liberiores sũt, quam coloni. Leui. 301. c. 4. G

Mercurius. Complet motum suum in tanto tempore, sicut sol, & hoc loquendo de medio motu. nam quantum ad verum motum velocius complet Mercurius motum suum. In Defen. 50. c. 1. B

Quare poetæ vocauerunt Mercurium cursorẽ Deorum.

rum. In Defenſo. 50.c.1.B
Mercurius raro apparet, nam, vt communiter, ſemper eſt ſub radiis ſolis occultatus. In Defenſo. 50.c.1.C

Mereri. Eſt agere aliquem actum in charitate, propter quam Deus acceptat ea, quæ agimus, ſed quod nos habeamus charitatem eſt a Deo. Gen. 282.c.4.K
Principium merēdi eſt charitas. Mat. to. 7. 37.c.3.F
Quid ſit mereri proprie. Ioſue to.1. 41.c.2.A
Aliquando merentur exiſtentes in purgatorio. Mat. to.7. 256.c.1.B
Ad merendum requiritur libertas a coactione, ſed non libertas a neceſſitate finis. Ruth. 246.c.1.B
Antem mortem ſemper eſt locus merendi, vel demerendi. Matth. to.6. 304.c.2.D. non tamen poſt mortem. 241.c.3 G
Mereri ſtat bene cum peccato veniali. 1. Reg. to. 2. 62.c.4.G
Nemo faciendo malum meretur. Matth. tom. 5. 125.c 4.H
Mereri conſiſtit in volendo facere aliquod bonum propter Deum, & ex charitate. Nam iſta tria ſunt neceſſaria in ratione meriti. 3. Reg. 74.c.2.D
Nō poteſt quis mereri niſi ſimul habeat omnes virtutes: quia meritum non eſt ſine charitate, & tamen cum charitate infunduntur omnes virtutes. Mat. to.3. 82.c.3.I
Impoſſibile eſt quod aliquis mereatur aliquid propter Deum, qui nihil facit proprer Deum. Matth. to.5. 14.c.1.C
Magis meretur, qui habens charitatem vt decem, agit ex toto ſuo conatu, quàm habens charitatē, vt duo, agens etiam ex toto conatu: quia principium merendi eſt charitas, ſimiliterquia maior charitas auget conatum. Mat. to.7. 37.c.3.F
Mereri, & peccare eſt hominis, & non animæ neq; corporis. Mat. to.7. 273.c.3.G
Mereri, & demereri, laus, & vituperium in actu eſt, & non in habitu. in Defen.

Meritorium. Omnia ſunt meritoria, quando fiunt propter Deum. Mat. to.5. 13.c.3.H
Vnde dicatur aliquis actus meritorius. Matt. tom. 5. 144.c,3.H
Opera meritoria non poteſt quis alteri communicare, nec in hac vita, nec in futura, vt probatur Mat. to.7. 14.c.2.B
Satisfactio fit operib⁹ meritorijs. Mat. to. 7. 104c.1.B
Ad hoc quod aliquis actus ſit meritorius, requiritur quod liberum arbitrium ſit vertibile. Matt. to.7. 185.c.4.K

Meritum. In actu meritorio ſunt duo. ſ. caritas, & labor, vel pēnalitas, per charitatem meretur vitam æternam, & per maiorem charitatem meretur maiorem gradum vitæ æternæ: per laborem, & pēnalitatem in actu charitati coniuncto meretur ſatisfactionem pœnæ debitæ in Purgatorio: ſed in vita præſenti meretur ſatisfactionem pro peccato. Gen. 10.c.2.A
Quomodo intelligendum ſit, ꝙ merita vnius ſint ſatisfactoria pro altero, vel quod proficiant ei. Gen. 10.c.2.B
Meritum eſt in actu bono voluntario. Matth. to. 5. 115.c.3.G
Primum quod eſt in merito, ſcilicet mereri vitam æternam ex gradu charitatis, non communicāt alicui alteri, niſi merenti. Gene. 10.c.2.B
Cuilibet merito reſpondet merces æqualis, vel maior ipſo merito. Gen. 253.c.1.D
Meriti quantitas attenditur ex affectione maiore, vel minore. Exo. to.2. 97.c.4.I
Merita Chriſti erant infiniti valoris. Exod. tom. 2. 167.c.2.D
Illud Gregorij, ſecundum merita ſubditorum diſponitur vita rectorum, quomodo debeat intelligi. Mat. to.2. 244.c.1.D
Difficultas in opere non facit ad rationem meriti, niſi in quantum propter maiorem difficultatem requiritur maior conatus, Matthæus tom. 2. 254.c.1.D
Meriti rationem nō diminuit aliquid eſſe debitum, niſi inquantum diminuit rationem voluntarij. Mat. to.2. 254.c.1.D
Quomodo diſcuſſio meritorum fiet in iudicio. Mat. to.7. 90.c.4.F
Merita ſunt duplicia. ſ. propria, & aliena. Mat. tom.7. 236.c.2.B
Nemo poteſt eſſe ſine meritis, aut demeritis poſt annos diſcretionis. Mat. tom.7. 236.c.2.E
Illud opus eſt magis meritorium, qđ fit ex maiore charitate, & intentione & cęt. Matt. tom. tertio. 16.c.2.B
Meritum importat ordinem iuſtitiæ ad præmium, inquantum iuſtum eſt, quòd illi, qui meretur aliquid, reddatur ei, quod meretur, impetratio verò non importat ordinem iuſtitiæ, ſed miſericordię, vel liberalitatis ex parte donantis. Matth. tom. 3. 123.c.2.E, & 124.c.1.A
An ſit maioris meriti benefacere magis bonis quā minus bonis. Matth. tom. tertio. 267.c.3.H.c.4.F. Et eſt maius meritum recipere vnum, quàm alium, vel benefacere vni potius, quàm alteri ex duobus. primò ex deſiderio recipiendi. ſecundò propter maiorem honorem. 267.col.4.K. 268.c.1.A
Meriti rationem habet aliquod opus ex duobus, ex quibus habet rationem bonitatis, ſcilicet ex radice, & ex inſtrumento. Matth. to.4. 40.c.1.E, & 45.c.3.F
Ibi eſt maius meritum, vbi eſt vehementior motus voluntatis in Deum. Matthæi tom. quarto. 45.c.2.E
Omnis actus meritorius eſt aliquo modo ſatisfactorius. Mat. to.4. 176.c.3.I
In omnibus actibus noſtris meritoriis, & ſatisfactorijs, nunquam conſideratur æqualitas proportionis, ſed quantitatis &c. Matt. tom. quarto. 177.c.1.D
Nemo ſine merito poteſt ire ad vitam æternā. Mat. tom.7. 236.c.1.E
Meritum vitæ æternæ vocatur vita æterna. Ioannes decimo ſeptimo, ſ. Hæc eſt vita æterna. Matth. tom.5. 261.c.3.F
Meritorum vēditores dicuntur pauperes. Mat. to.7. 14.c.3.K
Meritum hominis non conſideratur ex genere actus: ſed ex animo operantis. Matt. to. ſeptimo. 24.c.3.G
Secundum gradus meritorum ſunt gradus præmiorum. Mat. to.6. 328.c.4.H
In damnatis non poteſt eſſe meritum, vel demeritū. Mat. to.7. 184.c.4.F
Merita in vita ſunt quotidie mutabilia. Mat. tom.6 321.c.2.A
Meritum, & demeritum tollit neceſſitas, licet non tollat bonum, & malum in operatione. Mat. to.7. 186.c.2.A
Meritum in quo conſiſtat. Matth. tom. ſeptimo. 118.c 4.H

Maioritas vel minoritas meriti attenditur iuxta maioritatem,vel minoritatem connatus. matt.to.7. 226.c.2.E.c.3.F. Et 231.c.4.F

Meretrix. Meretrices reputat lex infames personas: licèt eas tanquam necessarias permittat, in nulla tamen lege reperitur mandatum expressum, quod meretrices sint in ciuitate. Gen. 268.c.3.H

Meretrices tolerat lex humana,quia non est perfecta simpliciter,sed secundum conuenientiã humanę politiæ. Et ideo licet eas nõ approbet, nõ tñ punit eas, futuro Dei examini puniẽdas relinquens, lex tñ diuina non permittit,sed vetat:quia omnẽ fornicationem condẽnat.legislatores tñ q̃tũ ad istam partẽ nõ sequũtur lrãm legis diuinæ vetãdo oẽm fornicationem: quia lex diuina vult, ꝙ licèt ipsa vetet fornicationem, ꝙ lex humana non vetet illam. Gen. 268.c.3.H

Meretrices tolle de ciuitate,ait Augusti & cętera libidinibus conturbabis.Gen. 268.c.3.K

Meretrices non gignunt,quia in vno eodem tempore vicino cum pluribus coit.Gen. 319.c.4.I

Meretricem esse de filiabus Israel,similiter & scortatorem,prohibitum erat apud Iudæos Deu.23.non tamen propter hoc, si quæ meretrices essent, vel scortatores occidebantur. imò apud Iudæos erant publicæ meretrices,vt patet Deu.23. cum dicitur: Non offeres mercedem prostribuli,neq; pretium canis in domum Domini Dei tui.Leu. 200.c.3.H

Meretricem vocant Iudęi illam,quæ pretio locat se, siue omnibus,siue quibusdam.Leui. 221.c.4.H

Meretricis peccata tripliciter distinguuntur. Matth. tom.6. 218.c.1.E

Meretrix potest de meretricio dare eleemosynam, & tenetur ad decimas soluendas, si meretricium committat secretè. secus tamen si sit meretrix publica.Mat.to.6. 218.c.1.B. c.2.F

Meretrices,excommunicati,& infideles quãdo sint tractandi dulciter, & quando durè,& quando dulciter,dulcius tamen infideles.Leui. 253.c.1.D

Meretrices erant in Israel,& licèt Deus vetuerit meretricatum Deu.23. nullam tamen pœnam imposuit meretricibus,si essent.Leui. 223.c.1.C

Meretricis votum simile est eius oblationi, nisi corrigatur.Num.to.2. 145.c.2.B

Meretrices permittit lex humana, non statuendo,vt sint, aut expressam licentiã eis dando,vt maneant, & viris,vt commisceantur eis, sed solùm eas non puniendo.1.Reg.to.1. 142.c.2.B

Qui cum meretrice contraxerit, prodest ei ad remissionem peccatorum suorum,extra de sponsa. cap. iuter opera.1.Reg.to.1. 131.c.3.G

Meretrices, & Histriones tenerẽtur ad restitutionẽ, si ecclesia statueret, sicut instituit de vsurarijs, & symoniacis.4.Reg. 61.c.3.F

Quod acquirit meretrix iniustè acquirit. Et tamen Quod acquirit suum est.Matth.to.3. 21.c.1.B

Meretrix potest facere eleemosynam de acquisitis per meretricinm.Et licèt sit turpe lucrum, non tamen iniustum:turpiter enim agit, qui se subijcit cuique sine fœdere matrimonij, & hoc iniustum est, quòd tamen inde pecuniam accipiat, non est iniustum,sed turpe,i.de turpi acquisitum. Matth. tom.3. 21.c.3.K. c.4.F

Meretrix dici potest quæcunq; mulier fornicaria: qa sine lege matrimonij copulatur alicui viro, siue sit coniugata,siue monialis,siue cuiuscunque status,quæ si ex coitu cum clerico recipiat ab eo aliquid,si sit secularis & libera,an teneatur ad restitutionẽ,si illud quod accepit fuit de bonis,quę cleri cus acquisiuit intuitu Ecclesiæ, vt de redditibus, opiniones sunt,sed verior opinio est, ꝙ talis mulier nõ tenetur ad restitutionem illorum, quę accepit: quia clericus est dominus eorum, quæ dedit,licèt clericus peccat male dispensando,cùm illi redditus debeant expendi in bono: quia acquisita sunt e sacris. Alij tenent, ꝙ talis mulier debet illa restituere,nisi episcopus velit dispensare cũ illa. Si autẽ clericus fuerit regularis, aut monacus, tenetur illa ad restitutionem: quia illud non erat illius,neque poterat dare, cùm non posset habere proprium,vt patet extra de statu monach.ca.cum ad monasteriũ.Et illud,quod licitè habet,est monasterij, sed cui sit facienda restitutio. Matt. to.3. 21. to.4.k 22.c.1.A

Meretricis oblatio etiã de his, quæ aliàs propriis manibus acquisiuit,non debet recipi propter turpitudinem personæ, iuxta illud Deut.23. Non offeres mercedem prostribuli, &c. licet tamen sacerdoti recipere aliquid a meretrice secretè, vt ipse oret pro ea,vt Deus illuminet mentem eius: quia tale non applicatur sacris.Matt.to.3. 23.c.2.E

Meretrix si extorqueat ab aliquo fornicatore plus q̃ id,quod ex consuetudine, vel aliàs taxatum est,tenetur illi fornicario restituere.Matt.to.3. 29.c.2.D

Meretrices, & histriones efficiũtur domini eorum, quæ accipiunt &c.& non competit contra eos repetitio.Matth.to.6. 218.c.1.B

Vtilitas vitæ noluit astringere meretrices laqueis legum.C.de adult.l.quæ adulterium. Et hoc est verum quãtum ad pœnam criminis, scilicet, vt non puniantur,vt adulteræ. Sed quantum ad alia onera debita, non eximuntur a lege. Matth. tom.4. 218.c.1.C

Meretrix illicitè agit,quia fornicatur,sed non illicitè. recipit:nam non peccat recipiendo. Matt. tom.6. 218.c.2.D

Christus dixit principibus sacerdotum, quòd erant meretricibus viliores. Matth.21. propter multa. Matth.to.5. 261.c.2.B

Meretricium. De filiabus Israel vetuit Deus Deut.23. non tanquam peccatum, sed vt quandam ihdignitatẽ,vel turpitudinem illius populi,& illud erat,quasi quę dam suasio ad excellentiam populi conseruandã secundum carnem. Et in hoc non posuit pœnam aliquam.Matt.to.2. 152.c.1.D

Meretricium quare permittatur contra legẽ Euangelicam.Deut. 131.c.2.D

Quod meretricium est curiosum est, nam meretrices curiosæ sunt, vt prouocent viros ad lasciuiam. 2.Paralyp. 223.c.3.F

Quod de meretricio non possit fieri oblatio in causa est dignitas rerum sacrarum.& vt non videatur foueri in illo actu illicito,& ad ruborem & confusionem meretricis:idem dicendum de quibuscũque alijs oblationibus quorundam peccatorum, vt eorum,qui sunt in manifesto odio,& nolunt reconciliari,& eorum,qui opprimunt pauperes per violentiam.90.dist.cap.oblationes. & eorum, qui rapiunt ab ecclesia.17.q.4.cap.miror. Matth.tom.3, 23.c.2.C

Meretricium simpliciter est grauius peccatũ, quàm concubinatus.Matt.to.2. 153.c.4.G

Mergulus. Auis est, quæ vulgariter dicitur Anadebraua, vel coruus marinus,vt alij dicunt.Leui. 99.c.2.B

De mergulo,& eius proprietatibus.Leui. 109.c.3.G

Merlinus. Vates in partibus Anglicis genitus est, vt aiunt,per dęmonem primo

primo ſi ccubum, & deinde incubum. Gene. 35. c. 1. C

De Merlini generatione. Exo.tom.1. 45.c.3.I
In Parado. 8.c.1.B

Merob. Inter Merob filiam Saulis, & Dauid non fuit contractum matrimoniū. 1. Reg.to.2. 54.c.2.D

Merobaptiſtæ. Fuerunt quidam Iudæi hæretici, qui obſeruabant maguam munditiā in omnibus rebus Et cum ventrem purgaturi eſſent, obſeruabant, ne radii ſolis poſſent contingere ſtercora ſua, ſed operiebant ea puluere. Et iſta ſecta & multæ aliæ pullularūt poſt tempora Machabęorum pauloante Chriſti tempus: vt refert Ioſephus. 13. & 14 Antiquita. 1. Regum, to. 2. 122.c.1.D

Meroe inſula. In Meroe inſula Nili sūt homines corpulēria valde exigui, ſed nimis animoſi, ita vt Cocodrilli fugiāt illos, & ab ipſis capiantur. Exo.to.1.109.c 3.G

Meręr. Dicit interiorem triſtitiam ſine lachrymis, fletus verò dicit lachryma rum emiſſiones. Deu. 153.c.4.G

Inter mœrorem, & luctum quid interſit. 1. Reg. to. 1. 29. c. 4. H

Meſopotamia. In Meſopotamia erat Hur Chaldæorū: erat etiam Charra, ſiue Aram, & ciuitas Nachor. Gen. 63. c. 2. C

Meſopotamia clauditur inter Tigrim, & Eufratem, & ab eis Græco vocabulo Meſopotamia dicitur, quaſi poſita in medio aquarum. ſ. in medio duorum magnorum fluminum. Gen. 103.c.3.G

Meſopotamia, de qua Gen. 24. non eſt nomen alicuius regni, vel prouinciæ, ſed nomen ciuitatis, & eſt appellatiuum compoſitum apud Græcos, dicitur autem a meſo quod eſt mediū, & potamos, quod eſt aqua, quaſi medietas aquarum: quia ciuitas eſt inter aquas, ſed nomen propriū illius ciuitatis eſt, Aram. Et tantum eſt dicere Aram Meſopotamia, ſicut dicere Aram inter aquas. & ideo in Hebręo vocatur Aram Naharayn. ſ. Aram fluuiorum, vel aquarū, quia eſt ſita inter flumina &c. Et iſta Meſopotamia diſtabat a terra vbi erat Abraham itinere ſeptem, vel octo dierum. Gene. 238.c.4.I,& 310.c.1.A. Super Iudi. 28.c.3.H

Meſopotamia Orientalis eſt reſpectu totius terræ Chanaā, maximè reſpectu Berſabee, de qua exierat Iacob, non eſt tamen totaliter Orientalis reſpectu terræ Chanaā, ſed aliquo modo eſt Septentrionalis; quia iacet inter Tygrim a Septentrione, & Eufratem a Meridie, terra verò Chanaā habet Eufratem a Septentrione. Gen. 313.c.2.G

Meſopotamia eſt intra Chaldæam. Gen. 65.c.3.H

Meſopotamia Græcè, & Aram Hebraicè idem ſignificant. ſ. ciuitatem poſitam in medio aquarū. Deute. 120.c.3.I. Ioſu. to.2. 179.c.22

De Meſopotamiæ deſcriptione. 1. Paralyp. 218.c.4.E

Meſphat. de qua Gen. 14. dicitur, vſque ad fontem Meſphat, Hebraicè ſignificat iudicium: quia ibi iudicati ſunt Moyſes & Aaron, ut nō intrarent terram promiſſionis: quia increduli fuerunt ori Domini. Nume. 20. Gene. 250. c. 1. A

Meſraim. Aegyptij deſcēdunt a Meſrayn: vnde in Hebræo, Mizrai Aegyptius dicitur. Gen. 51.c.3.G

Meſſa rex Moab. Immolauit filium ſuum vnigenitum ſuper murum ciuitatis, cum obſideretur ab Iſraelitis, ad flectēdum hoſtes ad miſericordiam. 4 Reg. 3. Et ſic factum eſt. nam cum hoc viderent Iſraelitæ, ſtatim receſſerunt. 4. Reg. 30.c.2.D

Meſsias. Meſſiæ natiuitas probatur ex Eſa. Exo.to.1. 19.c.2.A

Meſſiæ dies dicuntur eſſe vltimi dies, vel fines dierū. Eſai. 2. cū dicitur, Et erit in nouiſſimis diebus præparatus mons Domini. Et Micheæ quarto, Et erit in nouiſſimo dierum præparatus mons Domini. Et ad Hebr. duodecim, Apoſtolus tempus Meſſię vocauit tempus ſeculorum, dicens: Nos ſumus, in quos fines ſeculorum deuenerunt, & 1. Ioan. 2. Filij nouiſsima hora nunc eſt. Leui. 239.c.2.C

Meſſiæ proteſtatio, quæ fiebat in ſacrificijs implicitè, non erat ex natura actus, quaſi actus ſecundum ſe hoc ſignaret, ſed inducebatur ex voluntate inſtituentis, & hoc non poterat quis proteſtari occultè, niſi inquantum conformabatur voluntati inſtituentis. Leui. 253.c.1.B

Propter Meſsiam voluit Deus, vt cū magna diligentia ſeruarentur genealogiæ, & ſtirpis ordo, & propterea nō ſeruatur in nouo teſt. Nu.to.2.86.c.4.H. Et dato ꝙ non eſſet aliqua prophetia, quę dicerer, de qua tribu futurus eſſet Chriſtus, neceſſaria eſſet diſtinctio familiarum per iura primogenituræ, & certitudinis omnium familiarum ſecundum ſucceſsiones hæreditatum, vt probatur Num.to.2. 87. c. 1. E

Ad probandum, quòd Meſsias erat futurus Deus, locus efficaciſsimus eſt illud Iſa. 11. ſ. Non ſecūdum viſionem oculorum iudicabit, neque ſecundum auditum aurium arguet: ſed iudicabit in iuſtitia pauperes. 1. Paralip. 240.c.1.C

De Meſsia in ſcriptura ſacra præcipuè habētur tempus, locus natiuitatis eius, & progenies eius. Matt. tom. 1. 168.c.3.G

Sine fide Meſsiæ implicita, vel explicita, nunquā ſalui facti ſunt homines. Mat.to.1. 170.c.1.B

Duo erant opera Meſsiæ. ſ. mori pro nobis, vt nos redimeret, & dare legem, in qua viueremus ad conſequēdum fructum redemptionis ſuæ. Matt.to.1. 170. c.3. F

Meſsias per excellentiam vocatur mittendus. Matt. tom. 1. 192.c.3.F

Meſsiam eſſe Deum ſignificat Ioānes Baptiſta. Mat. 3. per illa verba, cuius ventilabrum in manu ſua. Matt.to.1. 193.c.4.H

Ieſum eſſe Meſsiam nunquam, eo uiuēte, ab aliqua parte populi creditum eſt. Mat.to.4. 164.c.4.H

Ioannes Baptiſta communiter credebatur, quòd eſſet Meſsias, & nullum miraculum feciſſet. Matth. tom. 4. 165.c.2.A

Meſsias propriè vocatur Chriſtus. Matth. tom. 6. 266. c. 1. C

Meſsiam credunt Iudæi futurum eſſe purum hominem, iuſtiſsimum tamen. Mat.to.1. 169.c.2.E

Quod Meſsias futurus erat de ſemine Dauid prophetauit Hiere. 33. dicens: Suſcitabo, inquit, Dauid ſemen iuſtum. Matt.to.4. 12.c.4.I

De ſignis, quæ facturus erat Meſsias ſecundū Iudæorum ſcripturas. Matt.to.4. 155.c.2.E

Meſsias dicebatur iuſtus per excellentiam. Matt.to.4. 12. c.4. I

Meſsias erat tota Iudæorum expectatio. Matt. tom. 4. 81. c. 1. A

Phariſæi potius volebant carere Meſsia, quàm quòd Ieſus Nazarenus eſſet Meſsias, & hoc erat ex odio perſonali. Matt. to.4. 13.c.1.D

Meſsias in lege permiſſus non erat facturus in aduentu ſuo ſigna de cœlo, vt Iudæi imperite putarunt. Matth.

Matth.to.4 155.c.2.E
Messiam regnaturum temporaliter putabant Iudei, & reducturum Iudæos de omnibus gentibus, in quibus erant dispersi, vt esset regnum eorum glorioſum, ſicut aliqñ fuerat. Matth. to.4.199. c.4.F
Vt Iudæi crederent Iesum esse Messiam, non cōcurrebat Deus, vt patęretur. Mat.to.4. 165.c.2.D
Iudæi non credebant Messiam futurum esse Deum, licèt ex sacris litteris inferat. Matt.to.5.190.c.4.H.
Sed credebant, quòd regnum eius futurum erat in terra. 192.c.3.F
De modo, quo Messias cognitus fuerit ab aliquibus tempore suo. Matt.to.5. 276.c.2.A
Christus omnia fecit, per quæ constabat sufficienter ipsum esse Messiam, nam aliàs excusatētur Iudei non credendo. Matt.to.4. 165.c.3.G
Iesum esse Messiam & Deum, non cognouerūt principes sacerdotum ex authoritatibus sacræ scripturæ, contra Nicolaum, nec ex miraculis, vt probatur Matt.to.5.276.c.4.k 277.c.1.A. Imò ex miraculis, quæ fecit Iesus, non potest probari eum esse Messiam. matt.to.5. 277.c.1.B
Messiam regnare temporaliter habebant Iudæi tanquam communem conceptionem. matt.tom.5. 4.c.1.B. Et nunc tenent. 192.c.3.F
Si Messias non esset filius Dei, nihil profuisset nobis aduentus eius, & mors: quia saluare non posset, cum ipse potius indigeret aliena salute. matt.to.6. 156.c.1.A
Quòd messias futurus erat de semine Dauid, probatur authoritatibus. matt.to.6. 157.c.2.B
Ad messiam pertinebat impletio legis. matt.tom.5. 233.c.2.B
Quomodo messias posset vocari magister. matth. tom.6. 187.c.4.G
Iudæi cognouerunt Iesum esse filium Dei, vel messiam. matth.to.5. 268.c.2.E
Messiæ regnum credebant Iudæi esse vltimū regnorum. matt.to.6. 261.c.2.D
Iudæi credunt, messiam futurum esse purum hominem, iustum tamen. matt.to.6. 42.c.3.H
Messias vocatur propriè Christus. l. rex, & absolutè vocatur rex. ſ per excellentiā. mat.to.6. 266.c.1.B
Multi Iudæorum putauerunt Herodem esse messiā, matth.to.6. 20.c.4.k
Quod messias nō esset mutaturus legem moysi, creditum erat apud Iudæos, imò credebant quòd soli Iudæi pertinebant ad messiam. matth. tom.6. 289.c.4.I
Messias maior est lege, & prophetis. matth. tom.4. 224.c.1.E
Multi Iudæorum, quare non crediderunt Iesum esse messiam. matt.to.6. 277.c.1.E
Messias nasciturus erat in Bethleem secundum Iudæos. matth.to.6. 157.c.1.E
Iudæi credebant solos ipsos pertinere ad messiam. Et quòd non debebat prædicari doctrina eius, nisi solis Iudæis. matt.to.6. 189.c.4.I

Messis. Ordeacea incipit in terra Chanahan in medietate mēsis Martij, vel quasi, vt patet Leuit.23. Et messis triticea in fine mensis Aprilis, vel in principio Maij. 1.Reg.to.1. 199.c.3.I
Messis duo significat. 1. segetes, quæ metuntur, & ipsum tempus metendi. matth.to.4. 60.c.2.C
Messis est tempus, quando sine præiudicio tritici potest radicari zizania. matt.to.4. 80.c.1.E

Metallum. Modus inueniendi metalla refertur. Gen. 29.c.1.A

Metaphysicus. Metaphysici sunt sapiētes: quia per causas altissimas considerant omnia, reducendo ad primam causam, & altissimā. Exo.to.2. 105.c.2.E

Metaphora. Metaphoris, & parabolis vtimur propter rudes. Matt. tom.4. 52.c.3.G
Metaphora habet locum in narrationibus rerum gestarum, non tamen in verbis præceptorum. Iosue tom.1. 140.c.3.H
Metaphoram facit sacra scriptura de Deo in infimis, matth.to.4. 52.c.4.k
Ea, qnę per metaphoram dicuntur, possunt variè accipi secundum adaptationem ad diuersas partes, & rei proprietates, de qua fit transumptio. matt. tom.4. 41.c.1.B
Metaphoris, & parabolis conuenienter vtitur sacra scriptura, vt probatur. matt.to.4. 52.c.3.F
De metaphora vini in regno cœlorum, matth.to.6. 121.c.3.G
In metaphoris non est comparatio, bene tamē similitudo. matt.to.4. 52.c.2.D
Inter metaphoram, & parabolam quid interſit. Mat. tom.4. 52.c.2.C
Metaphoricæ scripturæ habentes catholicum sensum debent inter authenticas scripturas collocari. in Parado. 2.c.1.B
Metaphora fit multis modis. in Parado. 29.c.3.F

Metari. Idem est, quòd figere, ponere, vel situari. Nu.to.1. 12.c.4.F

Metheoricæ impressiones minoris quātitatis fiunt in terra calida, quàm in terra frigida, & econtrario in terra frigida. Iosue.to.1. 179.c.3.I

Methodius. Martyr, quem multum sequitur Magister historiæ scolasticæ, dum esset in carcere, orauit Deum, vt reuelaret illi aliqua de principio & fine mundi, quod & obtinuit, & scripsit ea, licèt verbis impolitis. Gen. 25.c.2.E
Methodij martyris scripta non sunt magnæ authoritatis. Gen. 35.c.1.B
Methodij martyris prænunciatio, vel prænosticum refertur de his, quæ acciderunt in Hispania tempore regis Roderici. Gen. 258.c.4.G

Metreta. Speciale nomen est mensuræ significans certam quantitatē, vt patet Ioan.2 scilicet Capientes singulæ metretas binas, vel ternas. Sed non constat nobis quāta mensura sit, sicut nec bathus: licèt sciamus, ꝙ bathus contineat vnam metretam, & dimidiam, possumus tamen cognoscere quantitatem bathi per magnitudinem maris ænei, vt probatur. 2.Paralipome. 53.c.1.B

Metrum. Metrorum multæ sunt species, quarum quædam denominantur a materia. Alia a numero pedum, & alia a pede prædominante. Gen. 26.c.4.I
In lingua Hebræa sunt metra, vt patet in Hieremia, Et probat hoc Hieronymus in prologo super Iob, quæ quidem metra non potuerunt seruari in trāslatione in linguam Latinam, propter multa. Gen. 22.c.1.C
In quolibet metro saphico sunt vndecim syllabæ. Gene. 27.c.1.D
Sicut diuerso metrorum genere vtuntur poetæ, ita & sacra scriptura vsa est. 1.Reg. 8.c.2.E
Metra secundum authoritatem Latinorum multipliciter nominātur, quædam ex numero pedum, alia a materia, vt metra heroica ab heroybus, & elegiaca, &c. quædam ab inuentoribus, ut archilogica, & asclepiade, & saphicum. Et istis metris vtitur

Vtitur frequenter Boet. 1. Reg. to. 1. 8. c. 2. E. c. 3. F

Tria alphabeta lamentationis Hieremiæ scribuntur metro, scilicet primum, secundum, & quartum. 1. Reg. to. 1. 8. c. 3. F

Meum. Quod meum est ex vna causa, ex alia causa meum effici nō potest, nisi desiexit esse meum, vt patet, extra de fide instru. in cap. inter dilectos. Leui. 353. c. 2. F. 1. Reg. to. 1. 27. c. 2. E. 165. c. 1. B

Mezaab. Nomen est proprium cuiusdam mulieris, & non appellatiuum, vt malè dicit Nicolaus. 1. Paralip. 39. c. 2. B

Michael. Fuit vnus de primis principibus Iudæorum. Exo. to. 1. 292. c. 2. D

Michael fuit ille Angelus, qui præcedebat Israelitas, & mouebat nubem. Exo. to. 1. 292. c. 3. H

Angelus, q apparuit Danieli, quare dicatur Michael. Iudic. 138. c. 3. H

Michael aliquando est nomen Angeli, & aliquando nomen viri, 1. Paralip. 81. c. 1. A

Michas. Historia de idolo Michæ fuit tempore Caleph. Iud. 172. c. 1. C

Michęas. Propheta prophetauit Ioathā, Achaz, & Ezechia, & loquitur contra Samariā & Hierusalem. Gen. 23. c. 3. H

Fuit Michęas de Morasti, quod Hebraicè sonat hæredem qui grādis uiculis est iuxta Eleutheopolim vrbem Philistinorum, vt ait Hieronymus. Gene. 23. c. 3. H

Micheæ prophetæ aliqua dicta exponuntur. Genes. 23. c. 3. k

Micheæ prophetæ sanguis non satisfecit pro populo &c. contra Nicolaum. 3. Reg. 199. c. 4. H

De Michæa propheta, & tempore, quo prophetauerit. 4. Reg. 155. c. 4. K

Michæas propheta Domini manebat tempore regis Achab in Samaria. 2. Paralip. 240. c. 2. F. Et iste nō erat ille Michæas, cuius prophetia habetur in libro prophetarum minorum, quia dicebatur Michæas Morastites, nam alius fuit centum quinquaginta annis priusquàm iste, vt probatur. 2. Paralip. 241. c. 2. E. c. 3. F

Cum Michæas dixit Achab regi Israel. 2. Paralip. 18. vidi vniuersum Israel dispersum in montibus, sicut oues absque pastore, &c. Intelligendum est de visione imaginaria. 2. Paralipom. 246. c. 2. B. Et istā visionē potuit hīe Michęas tam in somnis, quàm in vigilia, vt patet de visione beati Stephani, cum dixit Actuum 7. Ecce uideo cęlos apertos. 2. Paralip. 246. c. 2. D. Et verisimilius est, quòd habuerit illam uisionem priusquam vocaretur a rege Achab. c. 4. F

De visione secunda Micheæ, & quomodo fuerit cōueniens, & verisimilius valde. 2. Paralip. 247. c. 3. I. c. 4. F. Et de spiritu illo, quem vidit Michæas in illa visione imaginaria, qui & decepit prophetas Baal, dicit Rab, Salom. quòd fuit spiritus Naboth, quem occiderat Achab, vt acciperet vineam eius, sed probatur hoc esse falsum. 2. Paral. 248. c. 1. B

Michol. Non peccauit ponendo in lecto simulachrū quoddam ad repręsentandum ibi iacere Dauid, vt probatur 1. Reg. tom. 2. 61. c. 4. I. 62. c. 1. A

Michol dicens, q Dauid ægrotaret. 1. Reg. 19. peccauit venialiter. 1. Reg. to. 2. 62. c. 4. G

Michol peccauit propter multa, cū despexit Dauid eo q saltaret corā Archa Dñi. 1. Paral. 175. c. 1. A. Et aliquo modo increpando Dauid, & propterea datum est illi in pœnam quòd nunquam pareret. 2. Reg. 6. 1. Paralip. ibid.

Migale De quo Leuit. 11. secundum glos. ordinariam, dicitur esse animal ad deridendū natum, dolosum, rapax, ingluuiosum, tamen secundum litteram Hebraicam dicitur esse eritius, sed quicquid illud sit, prohibitum erat Iudæis. Leuit. 102. c. 3. H

De migale. Leuit. 121. c. 1. D

Miles: Militibus licitum est relinquere signa virtutis suæ in armis, in Templis, siue Ecclesijs, & potissimè, cum illa bella fuerint ad aliquid honestum, quia per hoc innuunt, q magnifica gesta, quæ habuerunt in armis, ex Dei beneficio sint assecuti. 1. Reg. to. 2. 90. c. 4. F

Quare milites quidam dicantur milites Sancti Ioannis de Acre, Iosue to. 2. 93. c. 2. B. 4. Reg. 5. c. 4. H

Leges humanæ valde priuilegiant milites stipendiarios, intantum quòd filiusfamiliàs, qui aliàs non posset esse dominus alicuius peculij, fiat verè dominus propter militiam, & habeat administrationem peculij castrensis, vel quasi castren. 1. Paralip. 221. c. 4. I.

Milites in bellis debent habere Ecclesias in magna reuerētia, & loca sacra, & personas religiosas, quāquam pertineant ad hostes, ne aliquod malnm eis inferant. 1. Paral. 212. c. 4. G

Miles succedit in causa illius, cui prestat patrociniū, inquantum efficitur vnum cum eo ad vnitatem actus, scilicet belli infligendi. 1. Paral. 22. c. 4. K

Quòd milites stipendiarij non possint agere veram pœnitentiam, iuxta illud, de pœniten. & remiss. distin. 2. cap. falsas. & 4. Senten. dist. 16. qualiter sit intelligendum. 1. Paral. 223. c. 1. E

Milites stipendiarij tenentur fideliter pugnare pro illis a quibus mercedē accipiunt propter duo. 1. Paralipom. 224. c. 3. I

Vna de causis, quare status militum sit periculosus est, quia interdum fugiunt, non existente timore rationabili, & tenebuntur ad immēsa damna, quæ inde sequuntur. ε. Paral. 224. c. 3. k

Militare. militaris.

Militantes solo stipēdio possunt tenere illud officiū sine peccato, status tamen eorum est satis periculosus. prima pars, probatur. 1. Paralipo. 221. c. 4. H. Et secunda pars probatur. 221. c. 4. I

Habentes officium militare, multa debent aduertere, vt non peccent, quæ referuntur. 1. Paralipom. 222. c. 3. G

Militares stationes & vigiliæ, quot sint. Matt. tom. 4 107. c. 3. G

Militia. De militia datur decima. Matth. tom. 6. 217. c. 2. F

Milo. Ciuis Crotonienſis, fuit vir tobustissimus, & tantō robore præditus, vt nuda manu percutiens taurum, vno ictu occideret illum, & occisum eadem die solus integrum deuorabat, & nihil in hoc grauabatur stomacho, cuius meminit Arist. 2. Ethicorum. Exo. to. 1. 132. c. 1. B. similiter & Solinus. 2. Paral. 190. c. 4. G

Millenarij. De Millenarijs hęreticis. Matthę. to. 6. 121. c. 4. H

Miluus. Miluos apud Grecos dicebātur bomoluchi, ideſt, raptores intestinorum. Leuit. 14. c. 2. B

Miluus dicitur, quasi molliter volans, de quo & eius proprietatibus. Leui. 108. c. 2. C

Mimus. De Mimo, vide in dictione, Histiro, &c.

Minare. Minare est baculo dirigere, & pertinet proprie ad pastores, iuxta illud

Iud Ebrardi, pastor oues baculo minari, lupus ore minatur. Exo. to. 1. 14. c. 3. G
Minare est impellere, & pertinet ad pecora, quando homo voce, vel baculo, aut alias impellit illa, vt eat ad aliquam partem. 4. Reg. 40. c. 2. D

Mineralia. Est in aliquibus locis vis mineralis, vt dicit Albertus, quòd non solum aqua vertitur in lapides, & aliæ materię, sed etiam animalia, quæ in illa loca inciderint, integra vertuntur in lapides, declinantes aliqualiter ad rubedinem. Gen. 84. c. 4. H

Minerua. Græcè Athena dicitur. Exo. to. 1. 118. c. 2. D

Minimum. Semper est mẽsura aliorum omnium. 4. Physic. & 10. Metaph. Nu. to. 1. 40. c. 1. A

Minima sub diuina prouidentia cadunt. Exo. to. 1. 57. c. 1. E

Minister. Fidelitas ministrorũ Dei in quo constat. Matt. to. 6. 36. c. 2. B
In ministris tam noui, quàm vete. testam. magna honestas est obseruata, & id Deus voluit. Num. to. 1. 137. c. 4. G

Ministerium. Ad Dei ministerium in nouo testam. non fuit conueniens, vt aliqua vna coadunatio hominum acciperetur quemadmodum in vete. testa. accepta est tribus Leuitica, vt probatur. Nu. to. 1. 25. c. 3. K c. 4. F
Quatuor ministeria erant in sanctuario communia omnibus sacerdotibus, & vnum solum maiori sacerdoti. Num. to. 1. 48. c. 1. E. c. 2. A. & 86. c. 4. G

Ministrare. ministratio.

Christus ministrauit parentibus vsque ad tricesimũ annum suæ ætatis. Matt. to. 4. 68. c. 2. D
Quid administret fœmina in generatione. Matt. to. 6. 152. c. 1. A
Quatuor ministrationes exercebant sacerdotes in toto sanctuario, tres earum quotidie, & quartam a sabbato in sabbatum. Leui. 88. c. 4. K
Duplices erant ministrationes in templo, quædam necessarię, & istę non fiebant coram arca Domini, qnando erat diuisa a tabernaculo. Alię erant spontaneę, & istę bene poterant fieri coram arca, Et de vtrisque. 1. Paral. 190. c. 3. G. & c. 4. F
De ministrationibus, quę Christus venit ministrare. Matt. to. 4. 99. c. 4. H

Minor propositio.

In minore propositione est tota vis argumenti, uel syllogismi. Matt. to. 3. 138. c. 2. C

Minores. Maioribus pręponuntur aliquando in sacra scriptura, exemplum est de filijs Noe, & de filius Ioseph. Gen. 34. c. 2. C
Ad minores pertinet eligere, & ad maiores diuidere. Gen. 79. c. 3. F

Miphiboseth. Filio Ionathę dedit Dauid omnia bona Saulis, quia attinebant ad ipsum de iure. 2. Reg. 57. c. 3. F
Miphiboseph filius Ionathę alio nomine dicebatur Mirabaal. 1. Paral. 8. 1. Paral. 107. col. 2. A

Miraculum. Miracula consueuit Deus facere circa homines, qui intelligere possunt ipsa esse miracula. Genes. 124. c. 2. C
Per miraculum illa tantùm facit Deus, quę non possunt fieri per naturam. Gen. 149. c. 3. G
Miraculum operatio est diuina. Mat. to. 5. 207. c. 3. H. Et solus Deus potest miracula facere. 237. c. 2. E
Operatio miraculosa est a credentibus. Matt. tom. 5. 245. c. 4. k
Ad miracula facienda, nota doctrinam Christi. Mat. tom. 5, 246. c. A
Miracula Dei differunt a miraculis factis a maleficis, quia miracula Dei sunt vera miracula, & alia sunt apparentia miracula, & non vera. Exod. tom. 1, 16. c. 2. D
Miracula confirmant dicta illa, propter quę fiunt, Exo. to. 1. 22. c. 3. H. & 156. c. 3. G
Miracula vera nō possunt facere dęmones, ergo nec malefici, patet. 2. ad Thessal. 2. vbi dicitur, ꝙ Antichristus veniet in signis mendacibus secundū operationem Sathanę, & probatur id multis rationibus. Exo. to. 1. 44. c. 4. C
Miracula vel signa facta a Deo, differunt a miraculis vel signis factis a dęmonibus tripliciter, primo ex efficacia virtutis operantis. secundo ex eorum vtilitate. tertio quantum ad finem mirabilis operationis. Exo. to. 1. 45. c. 2. A
Miracula, quę fiūt a Deo, fiunt ad laudem diuinam, vel fidei corroborationem. Exo. to. 1. 45. c. 2. C
In miraculis duo demonstrat Deus de se, scilicet ꝙ Deus est, & ꝙ Dominus est. Exo to. 1. 61. c. 2. D
Vnde fit quod aliqui fideles miracula faciant, inuocato nomine Iesu, & aliqui non, similiter aliqui infideles, vt patet Luc. 9. & aliqui non, vt patet Actuum 19. non est nostrum inuestigare. Exo. to. 1. 127. c. 2. E. c. 3. F
Miracula, quæ fecit Deus inter Hebræos, post peccatum vituli, referuntur. Exo. to. 2. 171. c. 3. G
Quare non fiant nunc miracula, sicut fiebāt in primitiua Ecclesia. Leuit. 78. c. 3. I
Miracula non fiunt sine causa. Leuit. 119. c. 1. E
Quæ miraculosè fiunt, completius fiunt, & perfectius, quàm quæ a natura, vt patet in vino ex aqua facto. Ioan. 2. Nu. to. 2. 2. c. 3. H
Nemo potest facere miraculum verum in testimonium falsitatis. Deut. 73. c. 1. A. Mat. to. 1. 69. c. 1. E
Non consueuit Deus facere miraculum, vbi sine miraculo potest res fieri & conseruari. Deutero. 155. c. 4. H
Miraculum factum in aquis Iordanis, fuit factū per Angelos, similiter & Maris rubri diuisio. Ios. to. 1, 60. c. 3. F
Tripliciter potest aliquid fieri miraculosè. 1. Reg. tom. 1. 199. c. 1. B
Vnum miraculum non est maius alio. 1. Reg. tom. 1, 215. c. 4. K
Fides illorum, qui offerunt aliquem ad hoc, ꝙ fiat miraculum, multum promeretur, vt fiat tale miraculum. 3. Reg. 161. c. 3. B
Miracula fecit Deus aliquando, operantibus sanctis, per quædam instrumenta, & non per alia. 4. Reg. 12. c. 1. E
Plura miracula fecit Helisæus, quàm Helias. 4. Reg. 13. c. 1. D
Miraculū de oleo, quare factū fuerit secretè. 4. Reg. 4. 4. Regum, 33. c. 1. B
Aliquod miraculum esse minus, vel maius alio, potest dupliciter intelligi, vno modo ex parte potentiæ facientis, & sic omnia sunt æqualia. Alio modo ex parte rei, quæ fit miraculosè, & sic potest unum miraculum esse maius, vel minus alio, & sic vno modo, multiplicatio olei facta per Helisæū, fuit maius miraculum, quàm multiplicatio facta per Heliam, & alio modo fuit econtra: Simpliciter tamen malus fuit miraculum factum per Heliam, quàm factum per Helisæum. quarto Reg. 33. c. 3. F

In con-

In conceptu alicuius mulieris potest cõtingere mul tiplex miraculum.4.Reg. 37. c.1.B
Si quis petierit miraculum fieri ad defensionem fidei,vel defensionem sui, si existat in extrema necessitate,nihil omnino hæsitans, illico fiet.4.Reg, 39.c.4 k
Circa miracula,credebant insani Iudæi vnum miraculum posse fieri,& non aliud.4.Reg. 42.c.1.C
Miraculum de suscitatione pueri.4.Reg.4 non impeditum est per hoc, quòd Giezi loqueretur in via, & denunciaret omnibus occurrentibus,ꝙ ibat ad suscitandum vnum mortuum, vt dicunt Hebrei, & Nicolaus,sed quia noluit Deus magnificare tãtum ipsum Helisæum.4.Reg. 43.c.1.B
In miraculis faciendis Apostoli multum excesserũt prophetas vet.test. 4.Reg. 43.c.2.E
Non omnia miracula, quæ ascribuntur beatæ Virgini,sunt authentica.4.Reg. 43 c.1.D
Deus prætendit, vt miracula sua habeãtur in magna reputatione, & per hoc homines laudent Deum, 4.Regum. 73.c.4 I
In faciendis miraculis patres noui testa. excesserunt patres vete.testa.4.Reg. 137.c.4 G
Licèt vnum miraculum non sit maius alio ex parte potentiæ facientis, modus tamen faciendi vnum miraculum potest esse excellentior quàm modus faciendi aliud.4.Reg. 33.c.3.F. 137.c.3 H
In perfectione miraculi fuerunt tres gradus, scilicet imperfectus,perfectus,& pfectissimus. primꝰ fuit in sanctis vet.test.sec.in Apostolis & viris noui testam.tertius in Christo.4.Reg. 137.c.4.F
Quòd fiant plura miracula pro vno, qnàm pro alio, non arguunt illum esse meliorem alio.4 Regum 179.c.3.H
Miracula non fiũt, nisi pro aliquibus necessitatibus, in quibus humana potentia nõ sufficit.4.Regum. 179.c.3.H
Omnia miracula,quæ Deus facit, principaliter fiunt ad gloriam nominis eius.4.Reg. 199.c.1.C
Quid interfit inter modum faciendi miracula in nouo testamento, & modum faciendi in veteri. 4. Regum. 202.c.1.B
Miraculum potest tripliciter accipi,vno modo pro illo,quod secundum cursum naturæ insolitum est. Alio modo pro eo,quod non potest fieri, nisi per diuinam potentiam. Tertio modo pro eo, quod fieri potest a minore potentia quàm a diuina,& tamen cum magna difficultate.4 Reg. 205.c.3.F
Quædam miracula, quæ specialiter ostendunt aliquam cautelam,vel prudentiam, possunt dici adinuentiones Dei.1.Paral. 179.c.4.G
Miracula nominantur diuersis nominibus, sed diuersis rationibus.s.mirabilia,signa, ostẽta,iudicia, prodigia,monstra.1.Paral. 181.c.3.F
Deus non facit frustra miracula,sed cum facit, ad aliquem finem facit,qui nimis expediat. 2.Paralipo. 79.c.2 B
Miracula diuina non fiunt, nisi ad supplendum aliquam necessitatem, quam natura supplere nõ potest.2.Paral.98.c.1.B.Matt.to.1. 128.c.4.H
Omnia miracula Christi ostẽdebant eum esse Deũ. Matth.tom.1. 31.c.3.G
Miraculum fit duobus modis.Matt.to.1. 101.c.4.G
Licèt per Christi miracula probabatur ipsum esse Messiam firmissimè, vt ipse dixit Ioan.5. necessarium tamen fuit, ꝙ Ioannes Baptista veniret propter multa.Matt.to.1. 169.c.1.C
De fide,quæ valet ad facienda miracula.Matth.to.5, 247.c.3.F
Miracula requrũt potẽtiã infinitã.Matt.to.5. 247.c.4.F
In miraculis sunt tres gradus.Matt.to.5. 247.c.4.I
Mouere montem non est de maximis miraculis,sed de minimis, licèt vulgares putent esse maximum miraculorum.Matt.to.5. 248.c.2.A
Miracula necessaria erant in Ecclesia primitiua, sed modo non .Matt.to.1. 163.c.4 k.& f.164.c.1.A
Omnis gens concedit Sarracenorum similiter & Iudæorum, Christum & Apostolos fecisse miracula,licet diuersimodè,alijs dicentibus,ꝙ virtute dæmonũ,alijs ꝙ virtute nominis Tetragrammaton, quod dicebant Christum alligasse cruri suo, quod nomen dicunt furatum esse de templo. Matth. tom.1. 164.c.2.B
Nemo debet nunc petere miraculum ad credẽdum, vt probatur.Matt.to.1. 164.c.1.C
Christus per miracula sufficienter probauit se esse Messiam.Matt.to.1. 167.c.4.I. Et necesse fuit illa facere præter testimonium Ioannis. Matt.to.1. 169.c.2.B.& 270.c.3.I
Præter miracula,quæ Christus faciebat ad ostendendum se esse Messiam & Deum,necesse fuit quòd aliquid prẽnunciaretur in lege de eo,propter multa. Matt.to.1. 169.c.4 K.& 170.c.1.A
Virtus faciendi miracula nõ conceditur homini propter honorem & vtilitatem suiipsius, sed propter vtilitatem aliorum,qui sunt,vel possunt esse partes Ecclesiæ.Matt.to.1. 174.c.3.H
Miracula nunquam ponenda sunt, nisi ex necessitate. Matt.to.1. 212.c.1.C
Miracula Christi sequebantur doctrinam eius,& nõ econtra,cuius assignatur ratio.Mat.to.1.271.c.1.D
Vera miracula potest quis facere existens in peccato mortali, per virtutem Christi, vt patet 1.Cor. 13. Matt.to.3. 130.c.3.H.& 239.c.4.G
Miraculum in leprosо,de quo Matt.8. fecit Christus post sermonem factum in monte, primò ad confirmationem doctrinæ,quam prædicauerat.secundo ad excusandũ calumniam Matt.to.3.133.c.2.E. Et istud miraculum & sequentia fuerunt necessaria ad cõfirmationem eorum, quæ prædicauerat, ex multis causis, primò ad auferendum duritiam cordis Iudæorum, secundò ad confirmationẽ sermonis, tertiò propter nouiter superuenientes, quartò ad ostendendum differentiam sui ab alijs prophetis, quintò vt ostenderet se esse Messiam, sextò propter Christi misericordiam. Matth.to.3. 133.c.3.I. c.4.F
Miraculum factum non confirmat dictum sequens, sed præteritum,sic dicitur Deute.18. quòd si quis diceret se esse prophetam,& a Deo missum, & diceret aliquod signum futurum,& eueniret,sic talis deberet credi,quòd esset missus a Deo. Matth. tom.3. 133.c.4.G
Miraculum fit in instanti.Matt.to.3. 135.c.2.E
Omnia miracula a Christo facta,vt communiter,fiebant in instanti, interdum tñ aliqua miracula differebantur, & circa hoc erat triplex modus, quædam fiebant & complebantur tota simul, mox vt Christus loqueretur. Alia differebantur,vt tota fierent post tempus, vt patet de deeem leprosis, de quibus Luc.17. Alia,quæ partim statim,& partim post tempus fiebant,ita vt videretur miraculũ esse in successione,vt fuit de cęco,de quo Marci.8.sed non fuit successio, sed pluralitas miraculorum. Matth.to.3. 135.c.3.F
Miraculum potest dupliciter excedere vires naturæ, vno modo ex parte operationis, ad quam naturæ vires per nullam viam possunt pertingere, vt suscitare mortuũ. Alio modo ex parte modi operandi, vt curatio socrus Petri a febre.Mat.to.3. 144.c.1.D

Miraculum, quòd fecit Dominus imperando mari. matth.8.fecit iterum.matth.14.vbi dicitur,cum ascendisset in nauiculam cessauit ventus, & hoc fecit propter multa.Matth.to.3. 161.c.1.D
Miracula non fecit Christus circa Angelos bonos,sicut fecit circa malos,& circa malos nō fecit ad vtilitatem eorum,sed hominum. Matthę.tomo 3. 171.c.4.G
Christus non semper voluit miracula facere,ne prę-iudicaret veritati incarnationis, & humanitatis suę. Matth.to.3. 178.c.1.A
Mirabile,siue miraculum non est absolutum, sed relatiuum.Matt.to.3. 184.c.2.E
Nullum miraculum, in ratione miraculi, est maius alio,quia miraculum dicitur ex ea parte, quę excedit potestatem rei creatę, quia in miraculis, tota ratio facti est potentia facientis,quæ est infinita.Si autem cōsideretur miraculum ex parte rei, in qua fit,potest vnum miraculum dici maius alio. Et isto modo distinguuntur tres gradus miraculorū. Matth.tom.3. 184.c.3.G
De tribus gradibus miraculorum. Matt.tom.tertio. 184.c.3.k
Non est maius miraculum dimittere peccata, quàm paralyticum sanare,&c.de quo Matt.9.quia vtrunque miraculum est, & nullum miraculum est maius alio,& propter multa alia.Matt.to.3. 184.c.4.k 185.c.1.A
Mortuos suscitare maximum esse miraculum putāt vulgares,cum non sit ita.Matt.to.3. 187.c.3.I
Potestas faciendi miracula nulli potest cōmunicari. Matth.to.3. 188.c.1.D
Miraculum in puero Centurionis, & in filia Archisynagogi facta fuerunt in Capharnaum. matthæ. tom.3. 203.c.3.F
Vario miraculorum genere diuinam in se virtutem Christus ostendebat. matt.to.3. 191.c.4.k
De miraculo in muliere patiente fluxum sanguinis a duodecim annis.matth.9.matth.to.3.204.c.1.C. c.2.3.4.vsque ad quęst.112.
Totus finis intētus a Christo ex miraculis, erat fides, non enim faciebat miracula, nisi vt credereturin eum, & credentes saluarentur per fidem. matth. tom.3. 205.c.3.G
Ex miraculis Christi apparebat deitas in ipso,sed non trinitas.matth.to.4. 168.c.3.I
Iudæi ex miraculis Christi incitabantur ad eum persequendum.matth.to.4. 168.c.3.I
Ad operationem miraculorum nullam virtutē habebat humanitas Christi,vt probatur matt.tom.3. 205.c.4.k.206.c.1.& 2.
Ad miraculorum operationem prodest fides,quę dicitur confidētia,& de hac loquitur Christus matthæ.21.si habueritis fidem & nō hęsitaueritis &c. Et ista confidentia potest esse sine fide,quę dicitur fides theologica,per quam vocantur fideles. Mat. to.3.208.c.2. D. sed ad quid sit necessaria fides ex parte nostra cum Episcopus miracula operetur. Mat.to.4. 208.c.4.k:109.c.1.A
In miraculo puellę mortuæ.Matt.9.noluit Christus, vt interessent tibicines propter multa. Matth.to.3. 209.c.2.B.& Chrs dixit non est mortua puella, sed dormit,ꝓpterea ꝙ erat immediatè suscitanda,ibi. 209.c.2.D. Et Christus nō dixit esse vere mortuā, vt erat,propter multa.Mat.to,3.209.c.3.F. Christꝰ verò non increpauit illos,qui irriserūt ei,qñ dixit, nō ē mortua puella,& hoc ꝓꝑ multa.ibi.209.c.3.I. Et Christus priusquā veniret ad domū principis, relictis cęteris discipulis fecit secum ire tres tātū,s. Petrum,Iacobum,& Ioannem,&c. ibi.209.c.4.H.
Et hoc fuit propter duo.Primò,quia Christus volebat hoc miraculum aliqualiter occultari. Secundò,propter honestatem.Matt.to.3.210.c.1.A.Et illos tres solos secum admisit propter multa. ibidē 210.c.1.D. Et eiecit totam turbam de domo,ita vt solum tres discipulos, & patrem & matrem puellæ permitteret.Matt.5. & Lucæ 8. & hoc propter multa.ibidem.210.c.3.k. c.4.F. Sed quare patrem & matrem adesse voluit.vide ibidem. 210.c.4.k. 211.c.1.A. Et voluit adesse illos tres discipulos præter patrem & matrem puellæ, propter multa. Matth.tom.3.211.c.2.D.c.3.F. Et alios discipulos præter tres illos noluit adesse Christus,&c. propter duo.ibid. 210.c.1.D
In miraculo puellæ suscitatę Christus tetigit manū puellæ,similiter & clamauit ad suscitandum eam propter multa.Matt.to.3.211.c.4.k. Et iussit dare illi manducare propter multa.ibid.212.c.2.D. Et quare Christus dixerit parentibus puellæ, ꝙ nulli dicerent.vide ibid.212.c.4.I. Noluit tamen Christus,ꝙ omnino ignoraretur puellam fuisse suscitatā ab eo,quia non faciebat miracula, nisi ad ostensionem diuinæ uirtutis,saltē principaliter, sed voluit ꝙ ad tempus occultaretur.ibid.213. c.1.C. Et dicendū, ꝙ tenebantur facere istud miraculum ad tēpus videlicet vsquequo Christus aliū mortuum suscitaret publicè,quia istud miraculum non tacebatur,nisi vt nō valde irritaretur furor Pharisęorū contra Christum.ibid.213. c.3.I. Et hoc non obstante exijt fama de suscitatione puellę per vniuersam terram,quod potuit fieri multis modis. ibid. 213.c.4.I
Circa miracula duorum cęcorum,quos illuminauit Christus.matt.9.qui solus hāc narrat historiā, multa quęruntur. primò,quare ad Chrm venerint, & quare in via,ad quę rndetur.matth.to.3.214.c.3.k. c.4.F. secundò,quare dixerunt,Iesu fili Dauid. Nā ideo dixerūt, quia crediderunt Iesum esse Messiā. Matth.to.3.214.c.4.H.tertiò,quare in domo, & in uia illuminauit eos, & dicitur quòd propter multa ibidem.215. quartò, quare Christus quæsiuit a cæcis, an crederent, cum ipse sciret, quòd crederent,dicitur ꝙ propter multa. ibidem. 215. c.2.C. quintò, quare Christus dixerit illis, creditis quòd possum hoc facere vobis,& dicitur,quòd iō quæsiuit hoc, quia volebat deducere illos ed altissimū gradum fidei, ibidem 215.c.3 F. sextò, quare tetigit oculos eorum,& quid fecerit tāgendo,de quo vide ibidem 215.c.3.I. septimò, quare dixerit illis, secundum fidem vestram fiat vobis, vide ibidem 215.c.4.F. octauò, quare iusserit illos tacere hoc miraculum. vide ibidem 215.c.4.I. nonò,cur cæci isti ausi sint dicere hoc miraculum, & an peccauerint.vide ibid. 216.c.1.C
Miracula sæpissimè Christus volebat occultare, dās per hoc exemplum fugiendi vanam gloriam. Matthæ.tom.3. 215.c.1.E.ɔ.2.A.216.c.1.B
Miracula faciebat Christus subito. Matt.tom. tertio. 217.c.3.H
Miraculum,qđ fecit Christus de duobus cæcis. Mat. nono, fuit ad confirmationem huius articuli, scilicet, quòd poterat sanare eos: nam Christus dixit, creditis quòd possum hoc facere vobis, & dixerunt, vtique domine, tunc Christus dixit, secundnm fidem vestram fiat vobis. Matth. tomo tertio. 215.c.4. G. Et præcepit vt tacerent, & in verbis suis Christus ostendit aliqualiter,quòd volebat,vt miraculum publicaretur,& quòd aliqualiter nolebat,vt probatur ibid. 216.c.2.A
Illud miraculū de homine muto,dæmonium haben te.

te. Matth. 9. non est illud, quod habetur Marci. 11. & Luc. 11. sed aliud, quod solus Matthæus narrat. Matt. tom. 3. 216. c. 4. F
Circa illud miraculum, quod fecit Iesus in homine muto dæmonium habẽte, quod solus Matthæus narrat. 9. cap. quæritur primo, quare non petijt ab eo Christus fidem, ad quod variis modis respondetur, & tandem dicitur ꝙ quando apparebat, Christus non petebat illam. Matth. tom. 3. 216. c. 4. k. Secundò, si erat naturaliter mutus, an solum a dæmone, ad quod dicitur, quòd vtrunq; dici potest, licèt ab aliquibus dicatur quòd erat mutus tãtum a dæmone, & hoc propter multa. Tertiò de modo, quo dæmon facere potest hominem mutum. ibid. 217. c. 2. C. Quartò, quare turbæ audientes mutum loqui, dixerint, nunquam sic apparuit in Israel. Ad quod dicitur, quòd non dixerunt hæc verba propter solum illud miraculũ, sed propter hoc, & alia multa, & specialiter propter modum faciendi. Matth. tom. 3. 217. c. 3. F. Quintò, quare Pharisæi dixerint, in principe dæmoniorum eijcit dæmonia, ad quod dicitur, ibid. 217. c. 3. K. c. 4. F
Christus in omni genere miraculorum, voluit ostendere suam potentiam, vt sic crederetur omnipotens. Matt. to. 3. 220. c. 4. H
Necesse erat, vt omnes ad Christum accedentes sanaret. Matt. tom. 3. 219. c. 3. H
Christus faciebat miracula absque inuocatione nominis alicuius etiam Dei, sed solum imperando. Matth. to. 3. 223. c. 1. C
In omnibus locis Christus faciebat miracula. Matth. tomo 3. 219. c. 2. C
Deus dedit Apostolis potestatem faciendi miracula. Matth. 10. propter multa. Matt. to. 3. 224. c. 2. G
Christus post prædicationes sanabat ægritudines. Matt. tom. 3. 219. c. 2. D
Potestas faciendi miracula non potest esse, a nisi virtute infinita. Matt. to. 3. 224. c. 2. A. Et ideo non potest communicari creaturæ. ibid. A
Tempore Christi nemo faciebat miracula sub alio nomine quàm sub nomine Christi. Matth. tom. 3. 224. c. 2. E
Non faciunt nunc miracula prædicatores, neque prælati Ecclesiæ, qui gerunt vices Apostolorum, sicut faciebant Apostoli, propter multa. Matth. tom. 3. 224. c. 4. G
Miracula sunt ad confirmationem doctrinæ fidei. Matth. to. 3. 224. c. 4. I
Miracula non sunt necessaria Iudæis, vt conuertãtur, licèt alijs Paganis possent prodesse, sed quare Deꝰ non concedat miracula facere ipsis prædicatoribus, assignantur causæ. Matt. to. 3. 225. c. 2. D. c. 3. F
Christus tria genera miraculorum concessit Apostolis. Matt. 10. scilicet, infirmos curare, mortuos suscitare, & dæmones ejcere, quæ declarantur. Matt. to. 3. 236. c. 4. I. Et dedit Christus Apostolis hanc potestatem propter multa. ibid. 237. c. 1. D. Nec alia miracula fecerunt præter illa, que Deus cõcessit eis, vt facerẽt, licèt possent alia facere &c. ibid. 237. c. 2. B. Et restrinxit illis hanc potestatem, vt ad aliqua possent, & nõ ad omnia, propter multa. Matth. to. 3. 237. c. 3. k. c. 4. F. Et solum dedit potestatem supra dæmones, scilicet, ad effugandum eos, & non quamcũque potestatem supra dæmones. Matt. to. 3. 238. c. 1. D
Miracula fiebant ab Apostolis ad notificationem veritatis, & ad vtilitatem audientium. Matth. tom. 3. 237. c. 2. B
Nullum miraculum est faciendum, quando ex curiositate petitur. Matt. to. 3. 237. c. 3. G
Miraculosę curationes erant infiniti valoris. Matth. tom. 3. 239. c. 1. B
Nunquam Deus facit miracula, nisi quando humanitus fieri non potest, quod per miracula quæritur. Matth. tom. 3. 241. c. 2. B.
Apostoli inueniebant hospitium per miraculum. Matt. to. 3. 241. c. 3. G
Miraculum est necessarium ad probandum aliquem esse prophetam. Matt. to. 3. 278. c. 2. B
Quare Christus noluit miracula facere de cęlo, cum multa signa de cœlo facta fuerint in vete. testam. Matth. tom. 4. 29. c. 3. I. c. 4. F
Si miracula non suscipiantur cum veneratione, inutile est. Matt. to. 4. 28. c. 4. I
Miracula curationum, quæ faciebat Christus, ostendebant ipsum esse Messiam. Matt. to. 4. 24. c. 4. I
Referuntur miracula, quæ fecerunt in cœlo antiqui prophetæ. Matt. to. 4. 154. c. 1. D
Quomodo incredulitas nostra dicatur impedire diuina miracula. Mar. 6. cum dicitur, & nòn poterat virtutes multas agere propter incredulitatem eorũ. Matth. tom. 4. 70. c. 1. C
In miraculorum operatione dupliciter proficit fides. Matt. tom. 4. 70. c. 2. A
Deus interdum facit miracula ad vtilitatem, & interdum ad solam ostẽsionem gloriæ suæ, primo modo requiritur fides ad operationem miraculi: sed non secundo modo. Matt. to. 4. 70. c. 1. E. c. 2. A
Nobis inuitis Deus quandoque facit miracula. Matt. tom. 4. 70. c. 2. C
Potest teneri ꝙ Christus fecerit tria miracula saturationis ex panibus, & piscibus, duo, quæ narrãt Matthæus, Marcus, & Lucas. & tertium quod narrat Ioann. 6. cap. sed rationabilius dicitur, quòd fuerũt tantũ duo, & illud, quod refertur Ioan. 6. sit idem cum illo, quod refert Matthæus, c. 14. & Marcus. 9. vt probatur Matt. to. 4. 85. c. 1. E. c. 2. I
Miraculum, quod fecit Christus de qnque panibus, & duobus piscibus, de quo Matth. 14. Marci. 9. & Ioan. 6. vno ferè anno factum est ante Christi mortem, quasi in principio anni trigesimi secundi ætatis Christi, vt probatur Matth. to. 3. 85. c. 3. H
Miraculum ex quinque panibus &c. non fecit Christus ad Solis occasũ, vt dicit Nicolaus, sed post trãsitum meridiei. Nam Luc. 9. dicitur, ꝙ dies inceperat declinare, sed dies incipit declinare, qñ Sol incipit descendere a contactu circuli meridiani &c. Matt. tom. 4. 85. c. 4. H. Et Christus tenuit turbas sine cibo tanto tempore propter multa. Matthæ. tomo 4. 86. c. 3. I
Circa miraculũ de quinque panibus concordant tres Euangelistæ cum Ioanne. Matt. to. 4. 86. c. 3. F
Circa miraculum ex quinq; panibus hordeaceis concordatur Marcus, cap. 9. dicens, quòd turbę præuenerunt Iesum ad locum, ad quem ibat, cum Ioan. cap. 6. qui videtur innuere, ꝙ Iesus erat in terra, qñ uenerunt turbæ, quia dicitur subijt ergo Iesus in montem, & ibi sedebat cum discipulis suis, & sequitur cum subleuasset oculos, vidit ꝙ multitudo magna uenit ad eũ, & ita innuitur, ꝙ ipse priꝰ erat in loco, quàm turba. Matt. to. 4. 87. c. 4. F
Ad faciendum miraculum ex quinque panibus quæ fuit dominus opportunitatem loci, ac temporis ad ostendendum potentiam suam in saturatione turbarum, &c. Et ad ostendendum esse Deũ. matthę. to. 4. 89. c. 3. H. Et fuit conueniens causa faciendi, eo ꝙ erat defectꝰ ciborũ, nec erat cõpetens modus quærendi illos. matth. to. 1. 89. c. 4. F
In miraculis, quæ faciebant alij in nomine Christi, maior excellentia ostendebatur: quàm in illis, quę ipse

ipſe faciebat.Matt.to.5. 277.c.2.A
Circa miraculum ex quinque panibus, &c. concordantur cæteri Euangeliſtæ cum Ioanne, ꝙ cæteri dicunt, ꝙ locutus eſt Ieſus ad diſcipulos dicens, vnde haberent panes pro illa multitudine, & quòd ipſi dixerunt, quòd non haberent niſi quinque panes. Et Ioan.6. dicitur, ꝙ Andręas hoc dixit, ſcilicet, eſt puer vnus hic.Matt.to.4. 89.c.4.k.90.c.1.A
In miraculis duplici modo oſtendebat Chriſtus potentiam ſuam.Matt.to.4. 89.c.3.I
Circa miraculum ex quinque panibus concordantur etiam Euangeliſtæ: quia quidam exprimunt, quod alij non dixerunt. Et in his quæ omnes exſerunt, non eſt eadem ſententia. Matth.tomo 4. 90.c.1.D
Quod in miraculo ex quinque panibus diſcipuli ſolum duos piſces haberēt, fuit propter multa.Matthæ.tom.4. 91.c.1.E.c.2.A
In miraculo ex quinq; panibus non fuit vinum, cuius refertur ratio.Matt.to.4.92.c.1.A. Et fuit conueniens, ꝙ Chriſtus daret piſces, & non vinū propter multa. 92.c.2.A
Circa miraculum ex quinque panibus fit mentio de fęno, quod erat in loco, &c. propter multa. Primo ad oſtendendum locum conuenientem diſcumbendi. Secundò propter ſupplemētum apparatus menſæ. Tertiò propter reliquias ciborum.Matth. tom.4. 92.c.3.k
Chriſtus faciebat miracula propter doctrinā, vt crederentur, quæ ipſe prædicabat. Matthæ. tom. 4. 147.c.2.A
Miracula, quę Chriſtus faciebat ad oſtenſionē ſuę diuinitatis, ſemel illa faciebat.Mat.tom.4.249.c.3.K. col. 4.F
In miraculo ex quinq; panibus, &c. dī ꝙ Chriſtus acceptis panibus aſpexit in cęlum, quod fecit propter multa.Matt.to.4.92.c.4.k Et Chriſtus facturus miracula, aliqñ aſpiciebat in cęlum, & aliquando non, cuius aſſignatur ratio. Mat.to.4. 93.c.1.C.
In magnis miraculis, vt cōiter, Chriſtus non inuocabat Deum, nec aſpiciebat in cęlū, & hoc a principio, vt probatur diſcurrendo. Et fuit rō: quia Chriſtus principaliter volebat oſtendere ſe hr̄e ptātem in ſeipſo, & ideo raro faciebat miracula inuocādo Deum. ſed in ſuſcitatione Lazari inuocauit Patrē, vel quia illud nō fuit primum miraculum ſuſcitationis mortui. Secūdò, quia hoc egit principaliter propter aſtātes, quorū corda dubitantia cognoſcebat, ſcilicet, an Ieſus a Deo veniſſet. matth.tom.4. 93.c.2.C
Chriſtus tria intendebat in miraculis ſuis. ſ. oſtendere ſe eſſe Deum, & ꝙ erat a Deo, & opera ſua a Deo proueniebāt, & inſtruere nos in moribus per opera ſua. ſed principiū, quod prætendebat, erat oſtendere ſe eſſe Deū, & ideo prima miracula Chriſtus faciebat imperando, & nō inuocando, ut patet in conuerſione aquę in vinum, & in ſanatione leproſi. Et maxima miracula non faciebat inuocando Deum a principio miraculorū, ſiue in proceſſu. ſiue in fine.Matth.to.4. 93.c.2.C
Chriſtus, vt communiter omnia miracula faciebat ſine inuocatione.Matt.to.4. 93.c.3.H
In miraculo panum Chriſtus erexit oculos in cœlū, quod præcipuè fecit ad oſtēdendum ꝙ debemus nos petere a Deo ſuſtentationem temporalē, & ab ipſo non aliunde ipſā expectare. ſic dicit Chryſoſtomus.Matth.to.4. 93.c.4.G
Chriſtus in miraculis ſuis cauebat, ne in dubiū verti poſſent.Matt.to.4. 96.c.2.E.c.3.F
In miraculo ex quinque panibus Chriſtus benedixit panes, qñ fregit illos, quod fecit propter multa. Mat.to.4. 93.c.4.I. Et illa benedictio potuit eſſe p demonſtrationem, oſtendendo per aliqua verba aliquid fieri in panibus, & piſcibus, vel fuit quædā gratiarum actio Deo facta: quia dabat ſaturitatē panis hominibus, vel quia audiebat Chriſtum in hoc miraculo. ſicut in miraculo ſuſcitationis Lazari diuit: Pater gratias ago tibi &c. Et hoc melius videtur eſſe dicendum.Matt.to.4. 94.c.1.B
De miraculo per creationem, per conuerſionem, per multiplicationem, per rarefactionem. Matth.to.4. 95.c.2.B
In miraculo ex quinque panibus Chriſtus fregit panes propter multa.Matthę.to.4.95.c.1.C. c.2.A. Et iſta multiplicatio potuit fieri per miraculum multipliciter. ſ. per creationem, per conuerſionem, per multiplicationē & rarefactionem. Sed ſecūdus, & tertius modus eſt cōuenientior. Auguſtinus tenet, ꝙ per conuerſionem alterius materiæ, &c. factum ſit miraculum, & hoc verum: quia modus per multiplicationem non eſt intelligibilis. Matth.tom.4. 95.c.2.B. Et multiplicatio panum fiebat in manib. Chriſti, diſcipulorum & turbarum, vt probatur. ibid.95.c.4 I. Et conuenientius fiebat ſic, quàm ꝙ quilibet panis efficeretur magnæ quātitatis, vt probatur.Matt.to.4. 96.c.4.G. Et ſi Chriſtus non habuiſſet iſtos panes &c. Et occurriſſet iſta turba: tūc Chriſtus paſceret turbam creando de nouo panes, vel aliunde adducendo. Matt.to.4. 97.c.1.A
Miracula Chriſti non probabant ipſum eſſe Deum. Matt.to.5. 277.c.1.B
Miraculum ex quinque panibus confertur miraculo ſaturationis, quam fecit Deus Heliæ in torrente Carith.3.Reg.17.Matt.to.4.97.c.2.A. Et miraculo ſaturationis, quā fecit Helias in deſerto Berſabee: ibid.95.c.1.A. Et miraculo Heliæ in domo viduæ, ibid.98.c.1.D. Et miraculo cibationis Heliſæi.4.Regum 4.Matt.to.4.98.c.2.E.c.3.F. Et miraculo ſaturationis per manna, ibid. 98.c.4.I. Et miraculo ſaturationis ex coturnicibus, ibid. 98.c.2.D
Diuina miracula fiunt in ſubuentionem inopiæ noſtræ, ſcilicet, quòd ubi deficit humana potentia, diuina incipit ſubuenire, ne tollatur ordo a rebus. & ideo ſolum fiunt, quando aliter humanitus prouideri non poteſt.Matt.to.4. 97.c.2.B
Miracula non fiunt per Angelos.Matth.tom.quarto. 99.c.1.C
Quod Chriſtus per miraculum faciebat melius erat, quam aliàs naturaliter eſſe ſolebat. Matth. tomo 4. 99.c.2.B
In miraculo ſa cibatione Deus magis prouidet de carnibus, & de piſcibus, quàm de vino. Matth.tom.4. 92.c.2.D
Miraculum ſaturationis ex quinq; panibus in multis conſiſtebat, primo in panis multiplicatione, & magna multiplicatione, & facta tam in manibus diſcipulorum, & comedentium, quàm in manibus Chriſti. Tertiò in reliquiis, quæ ſuperauerunt.Matthæ.tom.quarto.99.c.3.G. In miraculo ex quinq; panibus Chriſtus dedit diſcipulis ad opponendum turbis propter multa.Matt.to.4 99.c.4.F. Et quòd reliquiæ eſſent tantæ, quod implerent duodecim cophinos, & nec plures, neque pauciores quàm duodecim, quorum aſſignantur cauſæ. Matthæ. tomo quarto. 100.c.2.A. Sed unde habuerint diſcipuli cophinos, & quare fragmenta, quæ ſuperauerunt non data ſint turbis, ſed diſcipulis. vide ibidem. 100.c.3.K.c.4 F.101.c.1.& 2.
In miraculo ex quinque panibus expreſſus eſt numerus manducantium ad oſtenſionem miraculi, magnitu-

magnitudo tñ panum & piſcium non eſt expreſſa pp tria,& explicatur numerus virorũ, & non mulierũ: quia Euangeliſta erat Iudæus, & ſeruauit cõ ſuetudinẽ legis in ſcribendo, ſm quam nunquam ponebantur mulieres ſub numero, ſed ſolum viri. Mat.to.4. 191.c.3.G. Et accipitur ſm conſuetudinem legis Moyſi, quæ omnes maſculos a viceſimo anno,& ſupra vocat viros, Num.1.ſcilicet hi, qui tranſibant ad numerum. Mat.to.4. 104.c.1.A

Miracula ſolent fieri quando humana poteſtas non ſufficit illa facere. Matt.to.4. 107.c.4.I

Quædam miracula fiunt in inſtanti,& quædam ſucceſsiuè. Matt.to.4. 114.c.1.D. De miraculis,quæ ſubito fiunt, ſolum oportet fidem haberi a petente priuſquam fiant. Cùm verò facta ſint, etiã ſi maneat effectus eorum, non eſt neceſſaria fides &c. In miraculis vero ſucceſsiuis requirit quòd fides petentis duret non ſolum, quando miraculũ fieri incipit, ſed ſemper vſquequo finiatur, alioquin eũ fides ceſſauerit, interrumpetur miraculũ, nec continuabitur ultra. Matt.to.4. 114.c.1.E.c.2.A

Interdum diſcipuli Chriſti non cognoſcebant miracula, quæ faciebat. Matt.to.4. 108.c.4.F

Miracula, quæ in veteri teſtamẽto facta ſunt in aqua, fuerunt minora, quã miraculum, quod fecit Chriſtus. Matth.4. ambulando ſuper aquas, vt probatur Matth.tom.4. 115.c.2.D. Sed quare fecerit illud coram omnibus diſcipulis,& quibuſdã alijs. Matt. tom.4. 117.c.3.H

Si omnia, quæ Chriſtus fecit, fuiſſent miracula, non crederetur q̃ eſſet homo. Matt.to.4. 115.c.4.F

Ad miracula obtinenda nulla virtus ſufficit, niſi fides. Matt.tom.4. 145.c.2.C

Inter miracula Chriſti, quædam fuerunt ſolum ad oſtendendam poteſtatem facientis, vt ambulatio Chriſti ſuper mare, & hæc ſemel facta ſunt,&c. Alia verò erant, quę non ſolum poteſtatem oſtendebant, ſed etiam proderant eis, in quorum fauorem fiebant. Et hæc miracula Chriſtus multiplicabat. Matth.to.4. 149.c.3.K. & 152.c.2.C

Miracula non dantur, niſi propter aliquam neceſsitatem, vel vtilitatem magnam, cùm Deus non ſeruiat deſiderijs nr̃is curioſis. Matt.to.4. 92.c.3.H. 155.c.1.B

Chriſtus ſæpè repetebat miracula eiuſdem generis, & etiam verba propterea, quia ad eũ confluebant nouiter auditores, qui nunquam prius venerant, & ideo oportebat, vt illi viderent miracula,& audirent doctrinam Chriſti. Matt.to.4. 224.c.3.H

Nec ſolum nobis credentibus miracula facit: ſed ipſam fidem nobis dat, qua miracula obtineamus. Matth.tom.4. 113.c.3.F

Quædam miracula fiunt in inſtanti, & quædam ſucceſsiuè. Matt.to.4. 114.c.1.D

Quinque miracula facta ſunt in aquis in vet.teſt. quę referuntur Matt.to.4. 115.c.2.D

In tribus ciuitatibus fecit Chriſtus plura miracula, ſcilicet, in Bethſaida, Capharnaum,& Corozain. Matthæ.to.4. 115.c.3.F

Tam miraeulum faciens, quam petens, debent habere fidem, vt miraculum fiat. Mat.to.4. 264.c.1.B

Plura miracula fecit Heliſæus, quàm aliquis prophetarum vet.teſt. Matt.to.4. 64.c.3.F

Ad facienda miracula requiritur fides, quæ eſt donũ, & non ſufficit fides, quę eſt virtus, de quibus,& de differentijs. Mat.to,4. 267.c.3.G

Quare Chriſtus, vt in plurimum, faciebat miracula loquendo,& tangendo. Matt.to.5.110.c.3.K.c.4.F

Omnis miraculoſa operatio fit in inſtanti, diſpoſitio tamen exterior ad miraculum, non erat ſemper in inſtanti, ſed aliquando in inſtanti, & aliquando ſucceſsiuè. matth.to.5. 210.c.2.B

Chriſtus operabatur miracula quadrupliciter, uno modo per locutionem, vel tactionem. Matt.to.5. 210.c.2.B. Primus tamen modus operandi miracula erat de lege communi modus operandi Chriſti. Raro tamen ſecundum cæteros modos operabatur Chriſtus. vt probatur. 210.c.3.k .c.4.F

Ad faciẽdum miracula, quæ fides ſit neceſſaria. Matthæ.to.5. 247.c.3.F

Omnia miracula ſunt æqualia quantum ad poteſtatem facientem, quia requirunt potentiam infinitam. matth.to.5. 247.c.4.F

In miraculis ſunt tres gradus, quatenus miraculum excedit facultatem naturæ quantum ad ſubſtantiam facti, vt duo corpora eſſe in eodem loco, & Solẽ retrocedere. ſecũdus eſt qñ excedit non quãtum ad ſubſtantiam, vt ſuſcitatio mortuorum, illuminatio cęcorum &c. tertius excedit ſolum quantum ad modum,& ordinem faciẽdi, ut in curationibus febrium &c. Et miracula ſecundũ iſtos tres gradus ſunt inæqualia &c. matthæ. tomo quinto. 247.c.4.I

De minimis miraculis eſt mouere montem, nam eſt in tertio gradu. Chriſtus tamen poſuit iſtud, quaſi maximum. matth.21. Et hoc propter duo. matth. tomo 5. 248.c.2.A

Nec miracula Chriſti, nec ſcripturæ oſtendebãt euidenter ipſum eſſe Meſsiã &c. matt.to.5.276.c.2.B ſed ſola reuelatio certificabat Ieſum eſſe Meſsiã. matt.tom.5.276.c.2. D. Neque maiores Iudæorum cognouerunt Ieſum eſſe Meſsiam, ut probatur matth.to.5.376.c.2.E.c.3,F. Nec ex miraculis eius poterat hoc probari. 277.c.1.B

Per miracula, quę faciebãt Apoſtoli in nomine Chriſti: maior excellentia eius monſtratur, quàm in miraculis, quæ ipſemet Chriſtus faciebat. matth. tom.5. 277.c.2.A

Per miracula poterat probari, quòd Chriſtus eſſet Deus, & hoc vno tantummodo, ſcilicet ſi diceret ipſe. Ego ſum Deus. & vt credatis hoc, videte miraculum, quod facio in teſtimonium huius. Nã cum miraculum ſit operatio diuina, & Deus non ſit teſtis falſitatis, valebat talis probatio, & hoc modo diſcipuli Chriſti poſt paſsionem probabant Chriſtum eſſe Deum. Matthæ. tomo 5. 177.c.2.B

Nunquam dæmones, aut magi, aut falſi prophetæ faciunt miracula, bene tamen aliqua admiranda, nam admirandum dicitur illud, quod admirationem ducit. Et illud eſt quidquid excedit commu nem poteſtatem. Miraculum vero dicit virtutem diuinam. matth.to.6. 294.c.4.G

Miracula ſunt certiſsima probatio cuiuſqne veritatis. matth.to.6. 295.c.1.E

Miracula ſunt euitanda, tanto quanto cultari poſsint. matth.tom.7. 272.c.3.K

Miraculorum opera probant ſufficienter quamlibet ueritatem. matth.tom.6. 295.c.1.D

Inter vera miracula,& falſa quid interſit. matt.to.6. 295.c.1.E

Nunquam Deus aliquid operatur miraculosè, quando illud idem, & æquè bene fieri poteſt naturaliter,& ſine miraculo. in Parad. 6.c.2.D

Miraculum ponere, vbi res miraculo non eget, ſuperuacaneum eſt. in Parad. 73.c.4.k

Illũm actum appeliamus miraculoſum, qui in agente nulla principia habet efficaciæ: ſed potius contra communes aliarum actionum modos eſt. in Parado. 72,c.4.k

Miracula faciet, Deus circa damnatos: sed illa cedent in ipsorum ampliorem punitionem, vnum est, ꝙ ignis,& cætera genera tormentorum aget in animas illorum. Secundum quòd eorum corpora in inferno non consumentur ab igne. Tertium erit eorum resurrectiò. in Parado. 125.c.2.B

Mirrha. Est arbor valde odorifera, a qua duplex succus elicitur, qui mirrhum vel mirrha nuncupatur: primus succus procedit per modum emanationis, & vocatur prima mirrha. Secunda fluit per corticis arboris incisionem, & iste non est ita pretiosus. Exo.to.2. 99.c.2.D

Misereri. Ad miserendum magis pronum se ostendit Deus in nouo testamento, quàm in vete. ex duplici causa. Matth.to.1. 197.c.3.G

Dens pronior est ad miserendum, quàm ad puniendum. Matt.to.5. 26.c.3.H

Duplex est misereri, alterum est, quo quis faciat misero bonum, quod non habet. alterum est defendere miserum, ne quis tollat ei bonum, quod habet. primum non conuenit iudici in iudicãdo, bene tamen secundum. Exo.to.1. 245.c.1.A

Inter misereri in Deo,& in nobis, quid interlit. Matt. tom.4. 84.c.1.E

Non est misereri, sed iustè agere, qnòd Dens remittit peccata nostra propter passionem filij sui: sed magna misericordia est, ꝙ ipse voluit pro nobis mori,& cuilibet nostrum merita suę passionis cõmunicare. Exo.to.2. 167.c.2.E

Dei proprium est misereri. Matt.to.7. 222.c.2.E

Christus misertus est turbis. Matthæ. tomo tertio. 220.c.2.E

Inter misereri,& punire in Deo hoc interest: quia misereri proprium est Deo: quia vsque in mille generationes miseretur: punit tamẽ eos qui eũ oderũt vsque in quartã generationẽ. Deu.to.16. 26.c.1.C

Misericordia. Non est benedictio, quia misericordia consistit in alleuiatione malorum, benedictio autem in collatione bonorum,& augmentatione eorum, vt dicit Greg. Gen. 227.c.2.C

De Dei misericordia apostropha Author. Exo.to.1. 58.c.4.G

Inter misericordiam,& clementiam hoc interest, ꝙ misericordia est ad pęnã, & clementia ad culpam ordinatur. Exo.to.2. 160.c.1.E.c.2 166.c.4.I

Sepellire mortuos est miro inter opera misericordiæ. Deut. 148.c.2.D

Misericordia, liberalitas,& clementia quomodo differant. Iosue to.1. 48.c.4.I

Misericordia, quam habuit Deus ad Dauid, apparuit in multis, scilicet in duodecim. 2. Paral. 14.c.1.A

Misericordia Dei, per quam dimittũtur peccata, duo facit. primum est ipsa remissio peccatorũ, quã non ex debito, sed ex Dei misericordia consequimur. fm est vita æterna, qua efficimur digni per gratiã nobis a Deo datam. Matt.to.5. 70.c.1.D

In his, quæ pertinent ad proximum misericordia, & iustitia sunt præcipua. Matt.to.6. 203.c.3.F

Misericordia Dei duplex, s. generalis,& specialis. prima, qua Deus benefaciẽdo vni, benefacit multis: neque potest vnum bonum suscipere, quin multi bonum suscipiant, vt est pluuia &c. secunda est, qua vni tantum confertur beneficium, vt exaltatio,&c. Et hanc Deus semper seruat bonis. 2. Paral. 83.c.4.G

Opera mĩæ corporalia qñ sint dimittẽda propter spiritualia,& quando non. Matt.to.3. 152.c.2.A

Nulla maior, vel laudabilior misericordia, quàm conuertere errantẽ ab errore suo. extra de sponsa. cap. inter opera. Matt.to.3. 193.c.4.F

Misericordiæ opera impẽdenda sunt etiam malis hominibus. Matt.to.3. 242.c.4.F

Deus magis vult ꝙ pereat aliqua de ceremonijs cultus eius, quã quòd subtrahatur misericordia. i. prouisio in necessitatib. humanis. Matt.to.4. 7.c.1.A

Melius est exercere opera misericordiæ ad proximũ, quam offerre Deo sacrificia. Matt.to.4. 126.c.1.A

Misericordia considerata quantum ad eum, cui impenditur, opus est liberalitatis,& gratuitum: quia donatur, quod ei non est debitum, Si autem consideretur quantum ad Deum, cadit sub ratione debiti.& iusti. Nam cùm Deus mandauerit dari, debitum est iam videtur etiam potest dici ꝙ ex parte eius, cui donatur, debitum est, non tñ habet actionem ad petendum. Matt.to.6. 204.c.1.A

Misericordia pertinet ad iudicium inquantum cadit sub præcepto: quia est aliquid de positis in lege. Matth.tom.6. 204.c.3.F

Opera misericordiæ, quæ Christus exiget in die iudicij, omnia pertinent ad mẽbra eius, quæ sunt pauperes,& non ad ipsum. Matth.tom.7. 114.c.3.G. Et non fecit Christus mentionem de operibus misericordiæ spiritualibus propter multa. Matt.to.7. 115.c.4 G. Sed quare enumerauit omnia opera misericordiæ contra malos, sicut pro bonis. Matt. tom.7. 121.c.3.K

Opera misericordiæ ad incarceratum,& ad infirmũ, in multis communicant, tam in miseria, quàm in releuatione a miseria. Matt.to.7. 113 c.2.C

Miseria. Sola miseria caret inuidia. Genes. 301.c 4.F. Matt.to.7. 275.c.4.H

Sola obliuio est miseriarũ medicina. Deu. 172.c.1.E

Missa. Dicere Missam in die festo pro pecunijs solum, potest dupliciter contingere.& vtroq; modo est symonia: vno modo implicitè,& alio modo clarè. Exo.to.1. 83.c.4.H

In Missa incenduntur candelæ propter honestatem, & cultũ, vt patet extra de celeb. Mis. cap. licèt. Exo. to.2. 34.c.3.A. Leuit. 276.c.4.F. 2. Paral. 23.c.3.I. & 181.c.3.K

Qui celebrat Missam sine lumine & aqua, grauiter peccat. Matt.to.7. 3.c.3.F

Mysticum. Quatuor significat. s. sanctũ, occultum, diuinum,& figuratiuum. Gen. 18.c.3.F

Mixtio. Differt a compositione: quia in cõpositione ex duobus fit vnũ per se, & tñ illa non efficiuntur eiusdẽ naturæ sicut materia & forma. Mixtio verò facit, vt duo, quæ erãt diuersæ naturæ, vel gradus naturæ, facta perfecta mixtione, reddantur eiusdem naturæ,& gradus. Matthæ. tom.6. 107.c.4 k

Mixtum. In omni mixto concurrunt quatuor elementa. Gen. 7.c.4.k

Forma mixti põt dupliciter accipi: vno mõ, p forma substantiali corporis mixti, alio modo pro qualitate quadã mixtionis resultãte ex cõcursu qualitatũ simpliciũ cõcurrẽtiũ ad mediũ. Mat.to.6. 95.c.2.E

Post diem iudicij nullum mixtum erit nisi hõ. Matt. to.7. 133.c.2.B. Sed oĩa mixta præter hoĩem redibunt in elementa. Matth.to.7. 235.c.2.A

Moab. Et Amon filij fuere Loth ex duab. filiabus suis. Gen. 22.c.4.F

Moab timuit Israelitas pp ea, quæ Deus faciebat in eo,& quia terra Chanaham timuit eos. Matt.to.7. 295.c.3.k

Rex Moab ascendens murũ corã hostib. immolauit filium suum vnigenitũ Deo suo. Gen. 23.c.4.H

Moabitę Moabitarum terram, & Amonitarum descendētium ex Moab & Amon filijs Loth, coniuncta erat terræ promissionis. Gen. 79.c.2.C
Moabitæ duos colebant deos, scilicet, Beelphegor, & Chamos, quem reputabāt maiorem esse, quàm Beelphegor. Nu.to.2. 65.c.4.K
Quod contra Moabitas iusserit Deus filijs Israel ne inferrent bellum, assignatur duplex causa, scilicet ꝓpter Loth a quo descēdebant, & propter Ruth. Num.to.2. 71.c.4.F
De Moabitarum descendentia. primo Paralipom. 206.c.2.D
Contra Moabitas licitè pugnauit Dauid, & licitè fecit illos sibi tributarios. 1.Paral. 206.c.3.G
Mobile. Omne mobile reducitur ad immobile secundum naturam ad esse, quam ad cognosci. Num.to.2. 86.c.3.H
Dupliciter remouetur mutatio a mobili. Matt.to.7. 246.e.2.E
Ante motum localem primi mobilis fuit alius motus localis secundum positionem catholicam. Iosue tom.1. 198.c.2.B
Primum mobile dicitur sic, nō quia primo motum sit, sed quia ab ipso est deriuatio totius motus in alia. Iosue to.1. 198.c.2.B
Primum mobile est fundamentum temporis secundum Philos. Iosue to.1. 198.c.2.E
Modicum. Interdum capit scriptura pro eo, quod nihil est. Mat. tom.4. 115.c.2.C
Modius. Est mensura rerum aridarū, scilicet seminū, & farinæ: sub modio est ephi, & sub ephi Gomor, qui est decima pars ephi. Exo.16. Leui. 206.c.2.C
Modius significat quandā mensuram Iudaicā, quæ nondū est vicesima pars modij nři. Deu. 136.c.3.F
Modius apud Hebræos fortè non erat decima pars fanecæ nostræ. Iudi. 57.c.2.A
Modij mensura quanta fuerit apud Hebræos nescitur. Ruth. 257.c.2.D
Modius apud Hebræos est mēsura satis parua; secus tamen est illa, quæ est apud nos. 4.Reg. 73.c.3.H
Modus se tenet ex parte rei, cuius est modus. Iosue to.2. 45.c.2.D
Moyses. Orauit sibi dimitti pœnā de moriendo ante Iordanem, sed nō obtinuit. Gen. 22.c.3.H
Vasculum, in quo Moyses infans positus est in aqua, fuit linitum exterius. Gen. 37.c.3.F
Moyses scripsit Pentateuchum dum esset in deserto, post exitum de Aegypto. Gen. 92.c.2.B
A morte Moysi vsq; ad mortē Dauid fluxerunt anni ccccxl. vt probatur. Gen. 342.c.3.k
Moyses mortuus fuit xl. annis post exitum de Aegypto. s. anno quadragesimo. Gen. 342.c.4.F
Moyses natus est sexagesimoquarto anno post mortem Ioseph. Exo.to.1. 4.c.1.D
Moysen natum esse ex Iocabed, cum esset annorum centū triginta quinque ad minus, dicunt Hebræi quidam, & ꝓ hoc factum sit per miraculum, sed quòd hoc sit falsum probatur: quia aliàs non taceret hoc scriptura. Item quia Aaron & Maria soror eorum nati essent etiam per miraculum, & propter hoc concludit Nicolaus ꝙ illa Iocabed vxor Amram, & mater Moysi, nō erat filia Leui immediata: sed alia, quæ erat neptis Leui. Exo. tom.1. 7.c.4.G. Sed contra Nicolaum est argumentum, quòd illa Iocabed fuit filia immediata Leui, nec genita fuit Leui in itinere ad Aegyptum, vt illi Iudæi dicunt. sed in Aegypto, cum esset Leui centum, vel centum & decem annorum. Nam Leui vixit annos centum triginta septem, & sic potuit esse mater Moysi, & amita Amram patris Moysi. Et ꝙ hoc fieret ante legem non incōuenit, quòd scilicet, aliquis acciperet amitam suam in vxorē. Exo.tom.1. 8.c.1.E.c.2.A
Mosse in Hebræo est nomen Moysi, & deriuatur de Messia dictione Hebræa verbi præteriti primæ psonæ, & significat contraxi eum. & in lingua Aegyptia dicitur munon, & non Mosse: sed in Hebræo fuit illi hoc nomen Mosse impositum a filia Pharaonis. Exo.to.1. 10.c.4.G
Vtile fuit Moysi, ꝙ acceptus fuerit in palatio filiæ Pharaonis propter duo. Exo.to.1. 10.c.4.F
Moysi historia refertur ex Iosepho. Exod. tomo 1. 10.c.4.I
Moyses non peccauit occidendo Aegyptiū, de quo Exod.2. imò iustè egit, & pro causa iusta, & iusto ordine, & processu. Et hoc fecit ex potestate sibi a Deo collata, & non occidit solum pro percussione simplici, qua percussit Hebræum. sed etiā pro adulterio, quod Aegyptius cōmisit cū vxore Hebræi percussi. Exo.to.1. 11.c.4.G
Quando Moyses percussit Aegyptium erat annorū quadraginta, vt patet Actu 7. Exo.to.1. 11.c.4.I
Rab. Salo. dicit, quòd Moyses occidit Aegyptiū per solam inuocationem nominis Tetragrammaton super eum: sed falsum est, vt probatur. Exod.to.1. 12.c.2.G
Moysē fugisse miraculosè a Pharaone propter mortem Aegyptij, dicunt Iudæi. Exod.tomo primo. 12.c.3.C
Moyses natus est sub rege Aegypti nomine Armonophis, qui mortuus fuit, cùm Moyses esset annorum septem, post quem successit Herus triginta octo annis. Et regni huius anno trigesimotertio fugit Moyses. post hunc regnauit tertius dictus Acentes annis duodecim. Post quem successit Anchorus regnans annis septem. Post hunc successit Centres quartus, qui regnauit annis decem, & octo: sub quo Moyses redijt in Aegyptum, & fecit signa coram illo. Exo.to.1. 13.c.4.B
Moyses solum peccauit venialiter respondens Deo, obsecro Domine mitte, quem missurus es. Exo.4. quia aliqualiter pusillanimis, & timidus fuit; nec per hoc quòd dicitur, quòd Deus iratus est. Sequitur Moysen peccasse mortaliter, nec Deus mandauit Moysi simpliciter suscipere illam ambasciatā, sed solum dicebat illam esse suscipiendam rationibus manifestis. Item quia Moyses non repugnabat Deo, nolendo exequi, sed solum obsecrabat, vt ei non imponeret. Multum refert nolle recipere mandatum, aut rogare ne imponatur. Exod. tom.1.24.c.2. A. Rabbi tamen Salomon videtur dicere, quòd Moyses peccauit mortaliter, sed fallitur, vt probatur etiam a Rab. Abrahā Abenezra. 24.c.3.k
Moyses quare fuerit lingua impeditus, assignatur causa a Iosepho. Exod.tom.primo. 11.c.1.A. & 22.c.2.B
Moysi apparuit Deus quater prius quàm iret in Aegyptum. Exo.to.1. 26.c.2.E.c.3.F
Os Moysi fuit Aaron frater eius. Exod.quarto, Exo. tom.1. 25.c.1.A
Virgam Moysi fuisse quadrāgularem, & habuisse in quolibet latere vnam literam nominis Tetragrāmaton dicunt Hebræi. Exo.to.3. 26.c.2.E
Quare Angelus voluit occidere Moysen. Exod.to.1. 27.c.4.G

Moyses,& Aaron non seruiebant in Aegypto operibus vilibus,sicut cæteri &c.probatur. Exo. to.1. 32.c.2.A
Moyses non poterat obligare Iudæos ad aliquid, Mat.to.5. 92.c.3.G
Quid fuerit proprie tabernaculum Moysi. Mat.to.5. 229.c.3.K
Inter Moysen, & Christum quid interfuerit. Matth. tom.5. 262.c.3.F
Moysi apparebat Deus, quandocunque ipse volebat,postquam missus est de terra Madian ad procurandum liberationem Hebræorum de Aegypto. Et ad hoc egrediebatur ciuitatem ad aliquem locum secretum, vel intra. Exod. tom. primo, 34.c.2.E.c.3.F
Moyses cognouit Deum per essentiam, saltem in raptu. Exo.to.1. 36.c.2.A
Moysi quomodo fuerit monstratum nomen Tetragrammaton.Exo.to.1. 36.c.2.A
Moyses præponitur Aaron, primo : quia commissa fuit ei cura de educendo Israelitas. secundo, quia Moyses recipiebat verba Dei immediate, & postea tradebat ea Aaron.Exo.to.1. 39.c.2.A
Moyses cum petiuit a Pharaone.Exo.8.dicens:Constitue mihi quando deprecer pro te &c. non tentauit Dominum,nec fuit indiscretus, quia cum habebat mandatum a Deo de liberatione populi, faciebat omnia,quæ pertinebant ad istud mandatum. Et iste modus obseruatur in iuribus humanis,cum alicui delegatur causa definienda,cōmittuntur etiam illius potestatis omnia,quę pertinēt ad expeditionem illius causæ,vt cogere contumacem,& similia : vt habetur extra de officio,& potestate iudicis delegati. cap.præterea.in principio. Exo.to.1. 51.c.1.A
Pharao timebat occidere Moysen.Exod. to. primo, 62.c.2.D
Moyses,& Aaron tendebant manus,vel virgam prout signa exigebant.Exod.to.1. 63.c.1.A
Moysi apparuit Deus in domo Pharaonis,intellectū eius supernaturaliter eleuando. Exod. to. primo, 66.c.4.H
Moyses per spatium vnius mensis,vel parum plus fecit omnia signa in Aegypto, & confutatur circa hoc sententia Magistri historiæ scolasticæ. Exod. tom.1. 77.c.1.D
Moyses Num.33.non descripsit omnia loca, in quibus Israelitæ ponebant castra: sed bene vbi figebant, & hoc fuit in quadraginta duobus locis ab Aegypto vsque ad Iordanem. Exod.tom.primo, 125.c.3.F
Moyses non vixit quadraginta annis completis,in q- bus filij Israel comederunt manna, vt probatur, Exod.to.1. 136.c.1.E
Moyses mortuus est mense vndecimo anni quadragesimi ante transitum Iordanis. Exo.tom.primo, 136.c.1.E
Moyses in Exodo non computat omnes mansiones Hebræorum in deserto, sed illas tātum,in quibus aliqua notabilia acciderunt, scilicet quatuordecim, vel quindecim mansiones, quæ per ordinē referuntur : cum tamen Num.33.referantur quadraginta duæ mansiones.Exo.to.1. 136.c.4.K
Eleuatio manuum Moysi non fuit, vt esset signum vexilli contra Amalech : vt quidam falso dicunt. sed manus Moysi eleuabātur ad orationem, quia sic docet orare Apostolus 1.ad Timo.2. Exd.to.1. 140.c.2.E, c.3.F
Quod ad eleuationem manuum Moysi Israel vinceret,duplex assignatur ratio.Exo.to.1. 140.c.3.G
Moysi manus erant graues,&c. dicitur Exod. 17. ex lassitudine, quia per multum tēporis tenebat eas extensas in cœlum. Exo.to.1. 140.c.4.F
Moyses fuit maximus prophetarum, vt patet Deut. vlti.Exo.to.1. 70.c.1.B
Moyses erat sacerdos ante consecrationem Aaron &c, non quia primogenitus, sed secundum Dei priuilegium, qui fecerat eum principem omniū sacerdotum. Exo.to.1. 141.c.4.G
Apud Moysen erat tota iurisdictio populi Israeliti- ci,& apud Iudices,quos instituit,& quidquid non erat apud Moysen,erat apud Iudices.Exod.tom.1. 151.c.3.I
Moyses duplicem habuit iurisdictionem specie distinctam,s.mere spiritualem, & temporalem, iudices verò non se poterant intromittere circa spiritualem. Exo.to.1. 151.c.3.I
A Moyse minus erat appellandum,quā nunc a summo Pontifice nostro, quia Moyses minus poterat errare sententiando.Exo.to.1 152.c.3.H
Moyses mortuus fuit in terra Moab,vt patet Deute. 34.Exo.to.1. 267.c.2.C
Moyses post datam legem non immolauit illos duo decim vitulos,de quibus Exod.24.quia non erat tunc sacerdos, vsque quo fuit illi concessum a Deo,quia sacerdotium tunc erat ius consequēs primogenituram patris sui. Sed erat Aaron, dedit tamen illi Deus ius, quando mandauit Deus consecrare Aaron,& filios eius, in qua consecratione ipse Moyses ex mandato Domini immolauit hostias ad solēnitatem consecrationis, vt patet Exod. 29. & Leuiti 8. & 9. in confirmatione vero legis, cùm Moyses non haberet ius,misit iuuenes ex filiis Israel,qui immolarent,& isti iuuenes creduntur fuisse duodecim filios primogenitos duodecim principum filiorum Israel. Nam ad primogenitos pertinebat ante cōsecrationem Leuitarum ius sacerdotij,& hoc dicitur contra sententiam in Historia scholastica. Exod.tom. secundo. 6.c.4,K 7.c.1.A
Potest teneri verisimiliter,quod Moyses, & eius famulus Iosue,comederunt manna, & biberunt de aquis alicuius torrentis descendentis de monte Sinai, illis sex diebus,quibus fuerunt in monte Sinai,priusquam Dominus vocaret Moysen,in quo monte fuit per quadraginta alios dies, & noctes quibus Moyses neque comedit,neque bibit,bene tamen Iosue ipsum attendens in monte vacans contemplationi. Exo.to.2. 11.c.4.K. 12.c.1.A
Assignatur causa,quare Deus vocauerit Moysen die septimo,& non prius.Exo.to.2. 12.c.2.A
Moyses in quadraginta diebus, & noctibus multa didicit à Deo in monte Sinai, illa scilicet, quæ referuntur de fabricatione tabernaculi, & vasorum eius &c. Et didicit ritus sacrificiorum, qui ponuntur in Leuitico Leui. vltimo in fine,cum dicitur, hæc sunt præcepta, quæ mādauit Dominus Moysi ad filios Israel in monte Sinai. Exod. tom. 2. 13.c.4 G
Moyses duabus vicibus stetit coram Domino in mō te Sinai, quadraginta diebus,& noctibus. Et secūda vice ascendit pro secundis tabulis, fractis primis,vt patet Deute.9. Et tunc fuit continue orans prostratus coram Domino.Deute.9. deprecando Dominum,ne deleret populum sicut fuerat cōminatus.Exo.to.2. 13.c.4.I
Moyses immediate vt descendit de monte Sinai, & proposuit populo de fabricando tabernaculo, accepit ab eis dimidium siclum argenti, a quolibet scilicet,qui erat viginti annorum. Et ascribebatur

in

in numero populi ad pugnandum, quibus solutis à populo, fuit collecta summa viginti nouem talentorum, & septingentorum triginta siclorum argenti, vt patet Exo. 38. Et tunc denunciatũ est, quod quilibet volens offerret aurum, vel argentum, hyacinthum, purpuram, coccum &c. Et tũc spontanea oblatio magis fuit de auro, atque cæteris, quam de argento, quia prius multum de argento fuerat oblatum. Exod.tom.2. 14.c.4.H

Moysi dixit Deus verbotenus structuram tabernaculi, & postea ostendit illud sub quadam imagine. Exo.to.2. 20.c.4.K

Ex tribus locis loquebatũ Deus Moysi in deserto, i. ex propitiatorio, ex ostio tabernaculi, & ex columna nubis. Exo.to.2. 28.c.1.A

Moyses quando intrabat in Sancta sanctorum non apponebat thimiama, sicut summus sacerdos, qñ intrabat. Exo,to.2. 28.c.3.H

Moyses postquam consecrauit in sacerdotes Aaron & filios eius, & ipsi potuerunt ministrare, nunquã ipse postea ministrauit, quia non erat sacerdos. Exo.to.2. 77.c.1.B

Moyses non adolebat thimiama, quando intrabat in Sancta Sanctorũ, imò videbat Angelum Domini in corpore aereo loquentẽ in propitiatorio. Exo. tom.2. 103.c.2.C

Moyses tenebat Deum ne perderet populum Hebræorum in peccato vituli, nõ vi, sed orationibus. Exod.to.2. 121.c.4.K

Nisi dominus mouisset Moysen ad orandum pro populo, impossibile esset vt ipse pro eis oraret, & Deus mouit ipsum Moysen ad orandum dupliciter, scilicet interius, & exterius. Exo.tom.secundo. 122.c.4.F

Moyses non peccauit imò multum meruit, quando videns vitulum iratus est valde, vt dicitur Exo. 32. Exo.to.2. 130.c.2.A

Peccatum Moysi ad aquas contradictionis fuit satis paruum, & fuit peccatum omissionis, & tamen Deus sæpe nominat illud. Exod.to.2. 130.c.2.B

Moysen esse ditatum ex fragmentis tabularum, quas fregit Exo.32. dicunt Iudæi quidam, quòd erant ex saphiro &c. in quos Autor inuehitur. Exo.to.2. 130.c.3.k

Quid significent tabulæ primæ confractæ a Moyse, & secundæ non confractæ. Exod.tom. secundo. 130.c.4.G

Moyses non peccauit frangendo tabulas. Exo.32. vt probatur. Exo.to.2. 131.c.1.D

Moyses quare fregerit tabulas ad radices mõtis. Exo. to.2. 131.c.3.k

Moyses quando confregit vitulum &c. magnus tremor factus est cunctis Iudæis, iuxta illud Deuter. 28. dabit tibi Dominus cor pauidum. Exo.tom.2. 132.c.1.A

Moyses confringens vitulũ, & redigens in puluerem immisit in aquas, vt aqua aliquam vim assumeret ad differentiandum scelus populi in quolibet peccante in aliquo signo. Exo,to.2. 132.c.1.D

Moyses, & si ætate minor esset Aaron fratre suo, tamen maior erat quam Aaron in multis. Exo.to.2. 133.c.3.H

Moyses sciuit se esse prædestinatũ, similiter & Paulus. Exo.to.2. 139.c.4.F

Moyses quando petiuit deleri de libro vitæ Exo. 32. dicunt aliqui quod petijt hoc, quia turbatus erat, & tunc nesciebat, quod esset impossibile propter iram, sed hoc probatur esse falsum. Exo.to.2. 141. c.1.D. Augustinus tamen, dicit hoc factum esse ex magna de Deo confidentia, quia Moyses erat consecretalis Dei. Et magnam cum Deo habens familiaritatem, quasi dicat. Ego sum certus Domine, quia non delebis me de libro tuo, ita ego vellẽ quòd certificares me, quod dimittes populo hãc noxam: aliter tamen potest dici quòd Moyses nolebat se deleri de lib. vitæ pro saluatione populi, vel cùm ipsi delerentur, nec etiam si totus mundus periret nisi ipse deleretur, nec ipse hoc petebat, sed est talis locutio ad indicandum desideriũ suum de salute populi &c. Et ponitur exemplum de Christo. Et est modus loquendi parabolicus. Exo.to.2. 141.c.2.A

Moysem stetisse cum Deo in monte Sinai ter quadraginta diebus, dixerunt aliqui &c. sed istorum sententia improbatur. Exo.to.2. 148.c.1.E. c.2:A

Moyses præetat populo Israel, tanquam rex, tanquã iudex, tanquam pater, & pedagogus. Exo.tom.2. 148.c.4.I

Moyses quomodo dicatur cognosci à Deo ex nomine Exo.33. Exo.to.2. 155.c.4.H

Quòd Moyses viderit Deum per essentiam, cõmunis positio est omnium catholicorum doctorũ, vt innuitur Nu.12. non per figuras, & ænigmata Deum videt, sed quod non fuerit illi communicata visio illa in monte Sinai, ex verbis, quæ habentur Exo.33. probatur. Exo.to.2 159.c.1.A. sed qñ fuerit illi communicata, non potest clarè constare ex litera, hoc tamen constat quòd ante illa, quę narrantur in dicto 33.ca. non viderat Moyses Deũ per essentiã, sed quid fuerit illa visio, de qua Exo. 33. dicendum quod fuerit visio quædam sensitiua perfectissima. Exo.to.2. 159.c.1.D. Et potest ẽt dici quòd Moyses vidit diuinam essentiam in mõte Sinai, & tamen non fuit idem tempus, quo vidit prædictam essentiam Dei, & quo vidit corpus quoddam lucidum, cuius posteriora vidit, vt declaratur. Exo.to.2. 159.c.2.D

Moyses, & Paulus videntes diuinam essentiam, non fuerunt beati. Exo.to.2. 160.c.4.F

Illud corpus, cuius posteriora Moyses viderat, Exod. 33. factum est à Deo, & non ab Angelo, siue ponatur esse factum ad similitudinem corporis humani, siue etiam fuerit nubes habens lucem admirabilem. Exo.to.2. 162.c.1.A

Et illud corpus erat de genere corporum inanimatorum, cui additæ sunt aliquę perfectiones accidentales, scilicet, lux, decor, &c. Et mouebatur non à Deo, sed ab Angelo; tum quia illud corpus successiuè mouebatur, & tamen repugnat Deo aliquid successiue mouere, vt probatur; tum quia illud quo mouebat illud corpus lucidum, clamabat, dominator, domine Deus meus &c. Exo.34. quod Deo repugnat: nam ille non potest sic clamare. Exo.to.2. 162.c.2.D

Moyses quare in prima vice, qua ascendit in montẽ, non habuerit faciem cornutam, sed bene in secunda, referuntur opiniones diuersæ Hebræorũ quorundam dicentium, quod ideo hoc fuit, quia prima vice non habuit de Deo tam claram notitiam, sicut secunda vice. Alij dicunt quod hoc factum fuit, vt qui peccauerunt per idolatriam magis timerent. Rab. Moy. dicit quod ideo &c. Quia Dominus posuit manum super oculos Moysi, cũ esset in foramine petræ &c. sed istæ opiniones nõ placent autori &c. Exo. to.2. 182.c.3.I. Et respondet Autor quòd hoc fuerit factum multis de causis, quæ referuntur. Exo.to.2. 182.c.4.G

Fulgur existens in facie Moysi, non fuit sublatus immediate quod ipse finiuit loqui verba, quæ mandauit Dominus vt loqueretur ad populum. Exo.

34.sed durauit vsque ad mortem eius, vt probatur Exo. to.2. 183.c.1.E
Moyses quare operuerit faciē suam velamine, postquam locutus fuit Hebræis. Exod. tom. secundo. 183.c.4.H
Dicunt aliqui quod splendor in faciem Moysi aliq̄do tollebatur, quando.s.ambulabat inter Israelitas,& cum intrabat ad Dominum resumebat illū fulgorem,& tunc cum loquebatur ad eos operiebat faciem suam,sed non videtur verum,vt probatur. Exo.to.2. 184.c.1.D
Moyses ministrabat Deo ante consecrationem Aaron,& filiorum eius, quæ durauit per septē dies. Exo.to.2. 215.c.3.I
Deus consueuit loqui Moysi in vno trium locorum, aliquando in propitiatorio. Exo.25.& Nu.7. Aliquando ad ostium tabernaculi apud altare holocaustorum. Exo.29. Et hoc in columna nubis&c. Num.12.& Exod.33. Aliquando in columna nubis, vbicunque illa esset. Exo.33. Leui. 3.c.4.H
Moysi data sunt præcepta cærimonialia a Deo in tabernaculo. Leui. 3.c.4.I
Moyses scripsit totū Pentateuchū. Leui. 4.c.2.B
Moyses, quando de se loquitur in tertia persona loquitur,& assignatur ratio. Leui. 4.c.3.G
Moyses de se scripsit magna præconia dicens Num. 12.erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra. Leuitic. 4.c.3.G
Moyses realiter audiuit à Deo leges cærimoniales seruandas,& realiter vidit loquentem &c. Leuiti. 4.c.4.G
Populus desiderabat q̄ Moyses esset sacerdos, vt dicit Iosephus. Leui. 63.c.2.E
Moyses non fuit sacerdos maior,vel minor, dedit tamen illi Deus potestatem consecrandi Aaron,& filios eius. Leui. 66.c.1.E
Post consecrationem Aaron Moysi non mansit autoritas mandandi quo ad sacrificia, sed illam habuit Aaron. Leui. 72.c.2.C
Moyses maior erat quam Aaron in temporalibus, econtra vero in spiritualibus. Leui. 76.c.4.k
Moyses in his,quæ dubitabat, consulebat Dominū, & hoc in multis locis. Leui. 282.c.2.D
Quod Moyses fuerit informatus a Deo in monte Sinai supra verticem eius de quæstionibus legis, dicunt Iudæi; sed hoc non est verisimiliter verū. Num.to.1. 3.c.2.C
In tribus locis Dominus consueuerat loqui Moysi. Nu.to.1. 3.c.3.F
Moyses fuit maior quam Aaron in his,quę concernebant regimen populi, econtra erat in his, quæ erant ad Dei cultum. Nu.to.1. 14.c.2.C
Moysi attinebant causæ totius populi dupliciter. Nu.to.1. 47.c.1.B
Moyses fecit septem sacrificia principū Israel, a die erectionis tabernaculi, Aaron vero fecit alia quinque sacrificia aliorum quinque principum. Num.to.1. 78.c.1.A.& 84.c.1.A. Aliqui tamen dicunt quod die octauo erectionis tabernaculi, post cōsecrationem sacerdotum inceperūt fieri oblationes principum,& quod Aaron fecit omnia sacrificia illorum &c. sed hoc improbatur. Num.to.1. 78.c.1.B.c.2.& 3.
Moyses intrabat in Sancta Sanctorum quoties volebat, sed magno sacerdoti non licebat hoc nisi semel in anno. Num.to.1. 85.c.1.E.c.2.A
Moyses frequenter nesciebat respōdere ad quæstiones populi, prius quā consuleret Dominum. Nu.to.1. 85.c.2.C
Moyses in consecratione Leuitarum, de qua Nu. 8. aspersit super eos aquas lustrationis. Num.tom.1. 89.c.1.B
Potest teneri, q̄ in cōsecratione Leuitarum Moyses fecerit sacrificia, etiam potest teneri q̄ non, nisi Aaron. Num.to.1. 90.c.3.G
Quod Moyses non fuerit consecratus inter Leuitas multis probatur rationibus. Nume. tom. primo. 96.c.2.E.c.3.F
Moyses habebat curam filiorum Israel non solum politicam,sed etiam paternam. Nume.to.primo. 132.c.4.I
Iurisdictio Moysi in multis differebat a iurisdictione Iudicum constitutorum a Ietro. Num.tom.1. 133.c.4.F
Moysen exonerauerunt septuaginta iudices, quos constituit Dominus. Nu.11.de his,quæ ad solum Moysen prius pertinebant. Num.to.1.133.c.4.I,& 134.c.1.A. Nec isti euacuauerunt iurisdictionem eorum Iudicum, qui constituti sunt a Ietro. Nu.to.1. 134.c.2.A
Moyses petens a Deo vt ipsum interficeret, excusatur a peccato ex multis. Num.tom.1. 136.c.3.K. c.4.F
Moyses dicens illa verba. Nu.11.s.& tu dicis dabo eis esum carnium mense integro, dicunt quidā Hebræi, quòd peccauit, sed alij dicunt quod non, & isti melius dicunt. Num.to.1.142.c.2.C. potest tamen dici, attento verborum contextu, quod sic. Et respondetur ad rationes dicentium illum non peccasse. No.to.1.143.c.2. E.c.3.F, potest tamen dici illum non peccasse secundum expositionem Augustini illum excusantis. 144.c.2.D. c.3.F, potest tamen dici, quod Moyses peccauerit, minus tamen, quàm verba eius sonant. Num.to.primo. 144.c.4.I
De Aethiopissa illa vxore Moysi, variæ referuntur opiniones. Nu.to.1. 157.c.4.I.158.c.1.A
Moysen habuisse vxorem filiam regis Aethiopiæ nomine Tarbis, refert Iosephus lib. 2. Antiquitatum,& quod postea habuit vxorem Sephoram filiam Ietro. Nu.to.1. 158.c.3. H. Nec habuit illas duas simul, sed post q̄ desijt habere primā, habuit secundā. 159.c.1. A. sed ista filia regis Aethiopræ non est illa, de qua Num.12. dicitur, quòd locuta est Maria,& Aaron cōtra Moysen propter vxorē eius Aethiopissam, sed erat Sephora filia Ietro,& vocatur Athiopissa, nō quia nigra esset, vt aliqui dicunt, sed quia erat de terra Madian, quia Madianitæ solebāt vocari Aethiopes, vt colligitur Exo. 2. Paralip.20.vbi dicitur quòd rex Iosaphat persecutus est Aethiopes. Et hæc est sententia August. Nu.to.1. 159.c.1.D.c.2.A
Moyses scripsit illud Nume. 12. Erat autem Moyses mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra, non tanquam historicus, sed tanquā propheta, cui in quantum talis, non erat ei liberū scribere hoc vel illud, sed cum spiritus propheticus illum incitasset ita scribere, cogebatur, vt dicitur de propheta Balaam. Nu. to.1. 161.c.2.B
Quòd Moyses esset mitis consistebat in duobus, primo in remittendo iniurias, vel non referendo vicem pro eis, sicut de Domino dicitur, cum malediceretur non maledicebat &c. 1. Pet. 2. secundò orando pro maledicentibus, sic orauit pro Maria sorore sua. Num.12. Num.to.1. 161.c.2.E.c.3.F, non tamen fuit mitior beato Stephano, imò ecōtra, sed fuit mitissimus respectu hominum illius temporis. Nu.to.1. 161.c.4.H
Moyses non audiuit verba increpatoria, quæ dixit Domi-

Dominus Mariæ, & Aaron. Num. tom. primo. 163.c.2.C
Quare Moyſes fuerit vocatus cum Maria, & Aaron in ſanctuarium, aſſignatur cauſa potiſſima. Num. to. 1. 163.c.4.I
Moyſes fuit maior cæteris ꝓphetis in modo cognoſcendi, non tamen quantum ad ea, quæ reuelata ſunt ei. Tum, quia aliquando ſolo intellectu, vt quando vidit diuinam eſſentiam, vt dicit Auguſt. ſuper Geneſ. ad literam. ſecundò quia viſio imaginaria promptior erat in Moyſe, quàm in alijs ꝓphetis. Num. to. 1. 166.c.1.D. Fuit etiam maior cęteris prophetis, primò, quia legem toti populo annunciauit. & cæteri hortabantur populum ad obſeruantiam legis datæ. quartò in miraculorũ operatione. Nu. to. 1. 166.c.1.E
Quòd Moyſes non viderit Deum per eſſentiam tenent Iudæi. Nu. to. 1. 166.c.3.G
Moyſes quare tantum laudetur a Deo. Nu. 12. Nu. to. 1. 167.c.2.E.c 3.F
Moyſes dupliciter fuit fideliſſimꝰ in tota domo Dei. Nu. to. 1. 168.c.4.k. 169.c.1.A
Stephanus fuit mitior Moyſe. vt probatur Nu. to. 1. 169.c.4.G
Quòd Moyſes ſemel tantum orauerit Deum, vt ſanaret Mariam ſororem ſuam a lepra aſſignantur rationes. Num. to. 1. 175.c.1.B
Circa peccatum Moyſi, & Aaron in percuſſione petræ, de qua Num. 20. referuntur variæ opiniones, & improbantur. Nu. to. 2. 4.c.3.k. Et tandem Autor aſſentit illi opinioni, quæ dicit, ꝙ ideo peccauerunt, quia deuiauerunt a forma mandati Dei, mãdauerat enim, quòd loquerentur ad petram, ipſi autem relicto hoc, cęperunt increpare multitudinem. Num. to. 2. 5.c.1.A.& 9 c.4.G
Moyſi, & Aaron duplex fuit ꝑnalitas nõ intrare in terram promiſſionis. Nu. to. 2. 5.c.3.F
Moyſes introiuit in Terram promiſſionis, quia introiuit in Terram duorum regum Amorreorũ, quæ poſſeſſa fuit a duabus tribubus, & dimidia, ſed non introiuit in terram Chanahan, nam terra promiſſionis differt a terra Chanahan, ſicut totum a parte. Nu. to. 2. 5.c.4.I. Deute. 11.c.4.F. Ioſ. tom. 1. 15.c.3.I
Moyſes, & Aaron peccauerunt ad aquas contradictionis, & licèt non ſit certum an mortaliter, vel venialiter, tamen veriſimilius eſt, quòd ſolum venialiter peccauerint. Nu. to. 2. 9.c.2.D
Moyſes fuit verus paſtor. Nu. to. 2. 96.c.1.A
Moyſes, iam moriturus, nõ petiuit a Deo vt conſtitueret aliquem filium ſuum in principem populi, vt male dicunt Iudæi, dicentes oppoſitum. Nu. to. 2. 97.c.3.K
Moyſes licitè occidit Aegyptium ſine mãdato Dei ſpeciali. Nu. to. 2 186.c.3.H
Quare Moyſes cõſtituit in principes populi nobiles potius quam ignobiles. Deut. 5.c.3.k.c.4.F
Contra Moyſem iratus eſt Dominus ad aquas contradictionis, quia, ſcilicet, nõ benedixit eum ad eas Nu. 20.& 27.& 32. Et occaſio nõ benedicendi eũ fuit rebellio ſubditorum, debuerat enim Moyſes benedicere Deum, loquendo ad petram &c. ſed tanto mouebatur zelo contra contumaces, vt magis eos redarguere, quàm Deum benedicere curauerit. Deute. 8.c.1.C
Inter peccatum Moyſi, & Aaron, & Mariæ ſororis eorum aſſignatur differentia. Deu. 11.c.4.H
Moyſes, & Aaron fuerunt puniti in duobus, primò, quia cito miſſi ſunt ad Sinum Abrahæ. ſecundò, quia delectabile, quod viuentes prægustare potuerunt, non guſtauerunt &c. Deute. 18.c.1.B
Moyſes ſtetit in mõte Sinai, bis quadraginta diebus, primis quadraginta pro tabulis legis, & ſecundis quadraginta pro peccato populi, pro ſecundis vero tabulis an ſteterit aliis quadraginta diebus, non innuit litera, Hebræi autem dicũt, quòd ſic. Deut. 30.c.2.D
Moyſes ſimul delectabatur, & triſtabatur. Deute. 48.c.2.B
Moyſes occidit regem Seon propriis manibus. Deu. 163.c.4.F
Moyſi oſtendit Deus totam terram Chanahan, ita vt videret eam de monte, ſed hoc fuit ſupranaturaliter, quod potuit contingere tripliciter, ſed tertius modus eſt verior, ſcilicet, quòd Deus præſentauit ei ſpecies omnium locorũ illius terræ, creando ſpecies eorum venientes ad oculos eius. Deut. 177.c.1.B
Super ſepulchro Moyſi reuelando, vel non reuelando, fuit magna contentio inter Michaelem Angelum, & diabolum. Deut. 183.c.1.A
Moyſes habuit ſuper populum Iſrael omne genus iuriſdictionis tam ſpiritualis, quàm corporalis. Ioſue to. 1. 4.c.2.E
Quidam dixerunt Moyſem eſſe damnatum æternaliter, propterea quia peccauit ad aquas contradictionis. Nu. 20.& 24. ſed falſiſſimum eſt. vt probatur. Ioſue to. 1. 13.c.1.B
Pœnitentia Moyſi probatur ex multis. Ioſue tom. 1. 13.c.2.D
Moyſes non deſcendit in Purgatorium. Ioſue to. 1. 13.c.3.F
Moyſi laudes referuntur. Ioſ. tom. 1. 15.c.1.E
Non fuit æqualis culpa Moyſi, & Aaron ad aquas cõtradictionis, neque vtrique data eſt æqualis pœna. Ioſue to. 1. 16.c.1.C
Poſt mortem Moyſi nunquam nubes direxit caſtra. Ioſue to. 1. 25.c.4.K.& 54.c.3.F. Cuius aſſignatur ratio. 55.c.3.H
Moyſes nõ fuit mortuus die ſeptima menſis duodecim anni quadrageſimi ab exitu de Aegypto, vt dicit Rabbi Salo. imò mortuus eſt ante tranſitum Iordanis, pluribus quàm ſexaginta tribus diebus, vt probatur Ioſue to. 1. 35.c.4.I
Ad Moyſen loquebatur Dominus in multis locis. Ioſue. to. 1. 58.c.2.B
Moyſes, & Helias duo teſtabantur de Chriſto. matt. to. 4. 223.c.4.G
Moyſes intrauit in Terram promiſſionis, & in Terram Chanaham, ſed nõ in partem illam poſt Iordanem. Ioſue to. 2. 67.1.E,& c.2.A
Moyſes in duobus locis cõſulebat Dominum, ſcilicet, ad oſtium tabernaculi, & intrando in Sancta Sanctorum. 1. Reg. to. 2. 100.c.4.F
Moyſes, & Helias ad quid venerint in Transfiguratione. matt. to. 4. 215.c.2.A
Moyſes, & Helias magis inter ſe conuenerunt, quã quicunque alij duo. matt. to. 4. 215.c.3.H
Sicut Moyſes fuit princeps legis, ſic & Helias fuit princeps prophetarum. matth. to. 4. 215.c.3.K
Cognitio, quam potuerunt habere diſcipuli Chriſti in Transfiguratione de Moyſe, & Helia, potuit eſſe duplex. matth. to. 4. 217.c.1.A
Moyſes interfecit Aegyptium tãquam iudex à Deo conſtitutus. matth. to. 2. 87.c.3.F
Quidam dicũt Moyſen habuiſſe plura nomina, quæ habentur. 1. Paralip. 4. falluntur tamen, vt probatur. 1. Paralip. 63.c.3.K.& c.4.F
Moyſes fuit electus a Deo, vt eſſet legiſlator, & princeps ſuper totum Iſrael, non per modum principantis

pantis,sed per modum iudicantis,neque successe runt filij sui post eum.2.Paralip. 80.c.3.I
Moyses in Aegypto eruditus est in omni doctrina, & sapientia Aegyptiorum, Actu.7. Matt. tom.1. 139.c.2.C
De ieiunio qnadraginta dierum Moysi, & Heliæ. Matt.to.1. 221.c.3.I
Potest teneri,quòd Moyses non viderit diuinam essentiam, sed quòd habuit quendam modum cognoscendi Deum excellentiorem,quàm alij prophetæ,quia tamen communius tenetur,quòd viderit Deum per essentiam, dicendum est, quod habuit duas preeminentias supra alios prophetas, primam in gradu videndi Deum. secundam quia vidit Deum per essentiam &c. Matt. to.secundo. 41.c.1.E.c.2.A
Moyses,& Helias quare loquuti sunt in Christi trãsfiguratione.Matt.to.4. 217.c.1.B
Moyses ieiunauit quadraginta diebus bis,semel pro primis tabulis,quas fregit,& semel pro secundis. Mat.to.3. 93.c.3.G
Moyses excessit prophetas in mirabilibus,quæ fecit, & quia Deus loquebatur ei facie ad faciem. Mat. to.3. 281.c.1.B
Inter Moysi claritatem, quam habebat in facie Exo. 34.& claritatem in Transfiguratione Christi,assignãtur multæ differentiæ.Mat.to.4.210.c.1.& 2. Vbi vide multa de claritate in facie Moysi,scilicet quare fuerit data illi illa claritas,ibid.c.1.B.Et quare permisit Deus quod cornutam se habere faciẽ Moyses ignoraret.ibid. c.2.C
Referuntur conuenientiæ inter Moysem,& Heliã, matth.to.4. 215.c.3.H
De Moyse abbate,vide in dictione,Abbas.

Mola. Ad molam manualem molere consuetudo erat in Terra Aegypti,& in terra Chanahan,& erat officium maximè mulierum captiuarum. matth.to.6. 319.c.2.C

Molarem. Hominis gigantis se vidisse refert Aug.lib.de Ciui.ca. 10. qui si minutatim frãgeretur,centũ de nostris molaribus fieti posset.Gen. 29.c.1.C.& 33.c.4.I

Molendinum. Molendinis ex aqua carent Aegyptij,& Palestini,sed brachio hominis far ad molam teritur. Iudi. 164.c.2.B
Molendinum duplex. matthæ.tom.6. 215.c.4.K. & 216.c.1.A
Decimæ debentur de molendinis. matth.to.sexto. 230.c.3.G

Mollicies. De peccato mollicei non curauerunt leges humanæ ꝓp ter duo. Exod.to.1. 177.c.3.H

Mollis. Molles,& duri, qui dicantur in sacris literis. Parado. 57.c.1.C

Moloch. Idolo Moloch fiebat immolatio seminis humani dupliciter.cõtra illud Leui.18. de semine tuo non dabis vt cõsecretur idolo Moloch.Leui. 183.c.2.C
De immolatione,quæ fiebat idolo Moloch.Deute. 101.c.2.B.4.Reg. 157.c.2.C
Moloch aliquando dicitur Melchon. quarto Regũ. 234.c.4.H

Monachus. Monachi quomodo dicãtur mortui.Leui. 356.c.2.D
De monacorum votis.Nu.to.2. 142.c.3.K
Per hoc, quòd monachus promouetur in Episcopum non absoluitur a paupertate, & obedientia, quam vouit, sicut nec a continentia. Num. to.2. 156.c.1.E
Monachus assumptus in Episcopum potest habere procurationem, & administrationem rerũ, non tamen proprietatem.Num.to.2. 156.c.2.D
Nullus monachus nec ordinatus in sacris potest ad bellum compelli.1.Reg.to.1. 92.c.4.H
Monachus non potest dare eleemosynam, si non sit supremus prelatus alicuius monasterij,nisi sit ex licentia prælati: nam vtilitates monasterij non potest monachus tractare nisi de licentia prælati 16. quæst.1.cap.monachi. Et de consecratio.distinct. 5.cap.non oportet.nisi pauperes habeant necessitatem extremam &c. Et non sit præsens prælatus. matt.to.3. 35.c.3.H.c.4.F
Monachus quando possit exire a monasterio ad succurrendum parentibus suis,etiam contra voluntatem prælati, & quando non. matthæi tom.3. 51.c.1.E.c.2.A
Monachus nõ viuit sine claustro, sicut nec pisces sine aqua,vt ait Hieron.mat.to.4. 154.c.1.E
Monachus dicitur mortuus mundo,nõ simpliciter, sed ad quadã fictionem iuris. matth. to.3. 154.c. 3,H.matth.to.1. 140.c.3.K
Monachi quare habeant magnam tonsuram in capite. matth.to.1.
Monachis non repugnat litigare pro rebus monasterij, cum non habeant res proprias. Et hoc ex mandato prælati vel monasterij. matthæ. tom.5. 24.c.4.K

Monarchia. Principatus monarchiæ est simplicer melior omnibus,licèt per accidens sit periculosus, quia difficile est omnia vni committere, ex 3. Politi. Gene. 366.c.3.I
Monarchiam datam esse magis populo Romano, quàm alicui alteri populo orbis, fuit conueniens. Matt.to.6. 285.c.2.B
Principatus monarchichus approbatus est à Deo.Iosue to.1. 59.c.3.k

Monarcha. Inter monarcham,& regem, quid interest. Deuterono. 95.c.3.k

Moneta Moneta illa vocatur publica, quæ insignita est characẽre, quo moneta totius communitatis insignitur, & vocatur probata,ideſt,certi ponderis. Gen. 286.c.2.E
De moneta, quæ dicitur alba apud Hispanos, & de moneta etiam, quę apud eosdem dicebatur coronatus.vide ibidem in dictione coronatus.
Monetæ falsator grauiter punitur secundum leges humanas, inquãtum directè lędit totam rempu. matth.to.4. 132.c.1.E.c.2.A
Minima monetarum,apud Hebræos, erat obolus. Leuiti.353.c.1.D.Nu.to.1. 40.c.1.A
Ad principes vel ad solas comunitates, quæ non habent superiorem immediatum pertinet monetã cudere.matth.to.6. 24.c.3.G
Cui conueniat monetam cudere. vide in dictione, cudere.

Monimentum. Dicitur quasi mentẽ monens,& ob hoc libri historici dicuntur monimeuta maiorum. Exo.to.1 79.c.4.F,& 141.c.2.A

Monica. Quomodo intelligitur,quòd Monica mater August. eum nulla nocte desereret. matth.to,7. 271.c.2.D

Monitio. Sicut tollit errorem, vel ignorantiam negationis,ita tollit ignorantiam secundum actum, quæ est in quolibet malo, quia omnis malus est ignorans. Num.to.1. 226.c.4.G

Mons: Montes erant ante diluuium, nam Gen.7.dicitur, quòd aqua diluuij exceſſit montes altiſſimos terræ quindecim cubitis,& quòd arca ſedit in montibus Ararath, item quia ſine montibus non eſt terra multum fertilis, nec bonæ influentiæ.Gen. 6.c.3.F

De monte in quo diabolus tertio tẽtauit Chriſtum. matth.to.1. 237.c.4.I

Mons ille,in quo Chriſtus prædicauit,matth.tom.5. fuit mons Oliueti, vt quidam dicunt: ſed falſum eſt,vt probatur ſuper matt.tom.2.3.c.1.F. Dicendum, quòd ille mons eſt in Galilea non multum diſtans a Capharnaum,vt probatur ibid. matthæ. to.2. 3.c.1.G.c.2.A

Mons quidam tantum ſpatium reliquit ſtructoribus Eccleſiæ, quantum opus habuerant, & hoc præcibus Gregorij Neoceſarien.matth. tom. quinto. 150.c.3.H

Apoſtoli forte tranſtulerunt montes, licet non ſit ſcriptum,ſicut & multa alia geſta Chriſti. matth. tom.5. 150.c.3.F

Mons Olympus,qui eſt in Theſſalia, vel potius in Macedonia Græciæ, tam altus eſt, quod excedit nubes &c.Et hunc non cooperuiſſe aquas diluuij, dicunt quidam,ſed oppoſitum eſt verum. Genc. 42.c.4.G.& 87.c.1.D

Montes Hebal, & Garizim vnus mõs eſt, ſed dicuntur duo,quia habet duo capita,quorum vnum dicitur Hebal,& aliud Garizim.Gen. 67.c.1.E

In monte Moria ædificatum eſt templũ Hieruſalẽ, vbi volebat Abraham immolare filium ſuũ.Gen. 67.c.2.B,& 280.c.2.C

Mons Moria,& mons Sion eſt idem mons. 1.Paral. 250.c.4.K.& 251.c.1.A

Mons Athos Macedonię nubes excedit,& tantæ eſt altitudinis,vt vmbram protendat in Lemno octuaginta ſex millia paſſuum. Gen. 87.c.2.C

In cacumine montis Athos fuit oppidum nomine Acroton,in quo incolę illius in dimidio longiori vita viuebant, quam in alijs regionibus, & inde Græci appellauerunt Macrobios longęuos. Gen. 90.c.2.D

Verba,quæ dixit Dauid contra montes Gelboe, ſcilicet quòd neque ros,neq; pluuia deſcenderet ſuper eos, poteſt dici quod non fuit maledictio data,aut mutatio facta in eis,quia non dixit illa verba prophetice prænunciando id,quod Deus intẽderet,ſed vt ab oratore componente metricas lamentationes,vt patet lib.2.Reg.cap.primo. Gen. 214.c.4.F

Montibus Gelboe non euenere,quæ Dauid imprecatus eſt.Gen, 214.c.4.H

Montes Seir, de quibus Gene. 14. in montibus Seir &c. nominati ſunt ab Eſau.Gen. 249.c.4.H

Mons Abarim variis nominibus nuncupatur, nam aliquando vocatur mons Phaſga, & aliquando tranſitus Nebo.Num.tom.ſecundo. 45.c.4.K, & 95.c.1.C

Mouere montem non eſt de maximis miraculis,ſed de minimis,licèt vulgares putarent eſſe maximũ mircaulorum. matth.to.5. 248.c.2.A

De montibus dantur decimæ. matth.tom. ſexto. 217.c.1.C

In monte orate quid ſignificet. matth. to. quarto. 106.c.2.A

De ſitu montis Sion. matth.to.5. 249.c.2.A

Mons Hor,in quo mortuus, & ſepultus fuit Aaron, alio nomine dicitur Moſera.Deutero.10. Deute. 50.c.3.G

Mons Nebo eſt in terra duarum tribuum, & dimidiæ vltra Iordanem.Deuterono. vlti. 1. Paralipo. 79.c.1.E.c.2.A

Mons Galaad protenditur ab Oriente in Occidentẽ. Et medietas, quæ eſt ad partem Meridianam illius montis,data fuit tribui Rubem,& Gad.Et alia medietas Aquilonaris data eſt dimidiæ tribui Manaſſe. Deuterono.3. & Ioſue 13. primo Paralipo. 82.c.3.F

Mons Sinai,& Oreb idem ſunt. Exo. to.1. 148.c.4.F

Exo.to.2. 10.c.4.F

Quare Dominus vetuerit ne in montem Sinai aſcenderent Hebræi, imò quòd nec tangerent radices montis. Exo.18.Exo.to.1. 159.c.3.F

Quare Deus apparuit in monte Sinai in fumo, & igne obſcuro,& nube denſiſſima. Exod. tom. 1. 162.c.3.F

Iudæi appellabant montem Sinai, montem per excellentiam,quia ibi plura bona receperunt,quam in aliis locis,ſcilicet,legem, ſacrificia, ſacerdotiũ, tabernaculum. Et omnes cæremonias illius populi &c.vt patet a cap.19.Exod.vſque ad finem,& per totum librum Leuiti. & Num. Exod. tom.2. 5.c.2.B

In monte Sinai manſerunt Iſraelitæ anno integro demptis diebus decem. Leuit.5.c.4.H. Et receſſerunt inde die viceſima mẽſis ſecundi anni ab exitu de Aegypto. 6.c.4.H

In ſolo monte Sinai oblata ſunt ſacrificia in deſerto Num.to.1. 44.c.4.k.

De monte Ethna,& Vulcano in inſula Siciliæ.in Parado. 123.c.1.E

Mons Oliueti dictus eſt mons offenſionis propter templa idolorum, quæ ædificauit Salomon vxoribus ſuis in illo.3.Reg.98.c.4.I.Et manſerunt iſta templa toto tempore Salomonis, & Roboam filij ſui, & omnium regum Iuda vſque ad Ioſiam, qui deſtruxit illa. 4. Regum 23.3. Reg. 98.c.4.I

Mons Oliueti dicebatur ſic ab oliuis: quia erat plenus oliuis. Matt.to.5. 213.c.1.E

De ſitu montis Oliueti.Matt.to.5. 249.c.1.A

Mõs Oliueti diſtabat a Hieruſalem per mille paſſus, quod erat iter Sabbati. Actu.1.Et iſte mons erat contra Hieruſalem ad Orientem,in quo Salomõ fecerat templa idolis vxorum ſuarum. Et permanſerunt iſta templa vſque ad tempora Ioſiæ regis 4. Regum 23. ipſe enim deleuit illa: de monte iſto aſcendit Dominus in cęlum. Et in ſcripttura fit magna mentio de iſto monte,eo quod erat iuxta Hieruſalem. Et in iſto monte dicitur Deus aliqñ appariturus.Zacha. 14. Et vocatur mons Oliueti: quia abundabat oliuis.matth.to.5. 213.c.1.D

Monſtrum Monſtruoſum corpus monſtruoſam animam repræſentat,vt dicit Ariſto.in lib. de Phiſionomia in Paradoxo. 20.c.3.F

Monſtrum quoddam natum eſt in finibus Normãniæ, & Britaniæ, quod erat duæ fęminæ in dorſo coniunctę taliter quòd omnia ſuperiora vſque ad vmbilicum erant duplicia, & inferiora ſimplicia. Gen. 9.c.2.E

Omne, quod naturæ non conuenit, monſtruoſum eſt. matth.to.6. 119.c.1.D

Homines mõſtruoſi naſcuntur propter multa.Mat. to.5. 117.c.4.H

Monſtra ſolent eſſe præſagium alicuius magni mali de proximo futuri &c. In Paradoxo, 6.c.3.G

Fœtus monſtruoſi accipiunt monſtruoſitatem in vtero. Matt.to.6. 113.c.2.D

Mora. Cuilibet nociua eſt etiam ſecundum iura.Deute. 124.c.4.I

Mora aduentus Chtisti reddit quosdam ad malum procliues. Mat. to. 7. 11. c. 2. E

Mores. Nobilium magis noti sunt, quã mores ignobilium. Deut. 5. c. 3. k

In moribus, & legibus disputare non pertinet nisi ad viros peritos. Matt. to. 4. 121. c. 3. F

Circa mores, quã potestatem habeat Ecclesia. Mat. to. 5. 89. c. 1. B

Eruditio in moribus est multiplex. Iud. 171. c. 2. E

Morale. Moralis bonitas, vel malitia cõsistit in electione bona, vel mala, & ab hac habet bonitatem, vel malitiam exterior operatio. Gene. 26. c. 2. E

Moralis homo nihil in agendo moratur post quam consiliatus fuerit. ex. 6. Ethic. Gen. 261. c. 3. I

Pro materia morali ponuntur tres regulæ: Prima, ꝙ scire secundum habitum non tollit malam operationem: sed non stat scire secundum actum bene, & operari male secundum actum. &c. Secũda quòd in scientia morali sunt duæ propositiones, scilicet vniuersalis, & particularis: scientia actualis vniuersalis propositionis non tollit malam operationem: si tamen sciat secundum proportionem particularem rectam, tollitur mala operatio &c. Tertia est de modo habendi habitum: nam aliqui habent habitum impeditum, ita quòd secundum illum nullo modo possunt operari. Alij verò habent habitum expeditum, ita vt qñ velint, possint faciliter operari. Gen. 331. c. 2. C

Bonitas moralis actus, naturaliter pendet ex fine. Exo. to. 1. 182. c, 4. G

In moralibus non est necesse, quòd quando aliquis declinat ab vno actu, qui est secundum rectam rationẽ, ꝙ incidat in eum, qui est contra rectã rationem: quia sequi Christum in arctissima pauperta te bonum est, tamen non sequi Christum in paupertate non est contra rectam rationem, tenet tamen hoc in præceptis non tamen in consiliis &c. Exo. to. 1. 24. c, 3. I

In moralibus magis assentimus operi, quam voci. Exo. to. 1. 145. c. 4. F. 1. Reg. to. 2. 22. c. 1. A

In moralibus non ad res ipsas, sed ad electionem attendimus ex. 4. & 9. Ethic. Leui. 77. c. 2. E

Sicut in moralibus ponitur finis tãquam principiũ, & in speculatiuis propositiones tanquam prima principia. 7. Ethic. Sic etiam est in coordinatione præceptorum. Leui. 306. c. 2. D

In moralibus magis mouent facta, quam verba. 10. Ethicorum. Num. tom. primo. 138, c. 1. E. Mat. to. quarto. 79. c. 3. k

Moralis doctrina inanis est, nisi reducatur ad operari. ex. 2. Ethic. Deute. 32. c. 3. G

Morales actus accipiunt bonitatem, vel malitiam a principijs suis elicitiuis, quæ sunt tria, scilicet intellectus, appetitus, & sensus. ex. 6. Ethico. Sensus tamen non est proprie principium, sed magis est instrumentum actionis, quam principium. Deute. 167. c. 4. I

Moralis doctrina est infinita, quia nunquam aliquis peruenit ad finem eius, nec peruenire potest. 1. Paralipo. 5. B

In moralibus recta ratio est mensura. Matth. tom. 3. 64. c. 2. E

In morali doctrina ad distrahendnm aliquem a vitio, ad quod est multum inclinatus, regula est, ꝙ ille non reducat se in medium, sed ad extremum oppositum, & deinde paulatim reducetur in medium, exemplo illius, qui virgam tortuosam reducere vult ad rectitudinem. 2. Ethic. cap. 9. Matt. to. 3. 102. c. 3. H

In omni morali actu, vel spirituali, qui ex parte recipientis idoneitatem requirit, duo requiruntur, scilicet iudicium, & executio. Matt. to. 4. 173. c. 3. K

Morale documentum est, quod homo debet semp cõmendare se ipsum Deo, & petere a Deo, vt dirigat illum in viam suam, & facto hoc potest incipere laborare ad habenda temporalia. Matt. tom. 3. 109. c. 3 F

Morale documentum est, ꝙ homo ex parte sua secundũ prudẽtiam humanam debet facere quod in ipso est, aliàs tentaret Deum, si totam curam relinqueret Deo, secus tamẽ si homini iussum esset ꝙ totam curam relinqueret Deo. Matth. tom. 1. 130. c. 4. K. & 131. c. 1. A

In moralibus plus mouent facta, quã verba, vnde si quis contra doctrinam suã agat, etiam si videatur excellens, & vera, contemnitur, vt Aristo. dicit de Eudocho philosopho. 10. Ethic. Mat. to. 1. 196. c. 4. G, & 79. c. 3. k

In moralibus aliquid fecit Christus, quod partim pertinet ad instructionem, & partim ad potestatis ostensionẽ. Mat. to. 1. 220. c. 1. D

Actus in moralibus potest esse idem in diuersis speciebus moris. Mat. to. 5. 18. c. 4. G

Circa moralia triplex est genus doctorum, quidam, qui male viuunt, & male docent in lege, vt hæretici. Alij, qui bene viuũt, & bene docent. Alij, qui bene docent, & male viuunt, de quibus Matth. 5. qui ergo soluerit vnum de mãdatis istis minimis. Matt. to. 2. 81. c. 2. E

Habitus in moralibus interdũ specificatur ex obiecto, & interdum ex fine. Matt. to. 5. 18. c. 4. F

In maralibus non inuenitur ita perfecta ratio generis, & speciei, sicut in naturalibus, & ideo cõtingit quòd actus existens sub vna specie perfectiore alia, sit minus perfectus, quã sit actus alterius speciei minus perfectę, & econtra: quia imperfectio & perfectio in moralibus non solum accipiuntur a natura speciei, sed etiã a circunstantijs, quæ sunt extra naturam rei. Matt. to. 2. 224. c. 4. I

In moralibus valde mouent facta. Matt. tom. quarto. 126. c, 2. C

In moralibus aliquando fit specificatio ex obiecto, vel materia, & aliquando ex fine. primum est in habitibus elicitiuis, secundum in habitibus imperatiuis. Et contingit interdum, quòd idem actus determinetur ad diuersas species ex vtraque parte, & hoc qñ actus est a duobus habitibus, ab vno elicitiue, & ab alio imperatiue: vt qñ quis fornicatur ꝑꝑ lucrum, nã est in specie luxuriæ ex obiecto, & in specie auaritiæ ex fine. Et tamen non sunt ibi duo peccata: sed vnum, in naturalibus vero non potest inueniri vnum indiuiduum duarũ specierum: quia naturalia habent vnum modum determinatum essendi. Matt. to. 5. 18. c. 4. F

In moralibus actionibus finis debet esse notissimus. Matt. to. 4. 205. c. 1. A

Circa quamlibet operationem moralem completã sunt quatuor actus, primo est actus elicitus prudẽtiæ. secundo actus elicitus virtutis moralis. tertio est actus prudentiæ directiuus, siue per quem prudentia dirigit in exteriorẽ actũ. quarto ponitur ipsa assecutio, vel actus exterior, cũ quo est directio prudentiæ, & hoc est verum quando est perfecta actio moralis, i. qñ peruenit ad exteriorẽ executionẽ. Et probat exẽplo. Mat. to. 5. 40. c. 1. B. Et ĩ admonitione fraterna sunt isti quatuor actus. 40. c. 1. D

Moralia præcepta, quæ dicantur. Matth. tom. sexto. 126. c. 3. K. c. 4. F

Non omnia moralia præcepta ponuntur in Decalogo,

go,licèt aliquo modo reducantur ad Decalogum. Matt.tom.6. 127.c.1.C
Moralia præcepta tot ſunt, quot inueniuntur de dictamine rationis.Mat.to 6. 127.c.1.D
In moralibus menſura accipitur ex fine in omnibus appetibilibus,& agibilibus,ideſt per primum finē iudicatur quantum de eis accipere oporteat.Mat. to.6. 134.c.2.A
Circa quamlibet operationem moralem completā ſunt quatuor actus. Mat.to.5. 40.c.1.B
Omnis operatio moralis eſt ad finem boni. Matth. to.5. 47.c.2.E
Medium in moralibus eſt ſm rationem, & non ſecū dum quantitatem.Mat.to.7. 22.c.1.A
Ratio de moralibus, cui non fuerit adiuncta aliqua experientia,cito deficit.Mat.to.7. 192.c.4.H
In moralibus medium debet accipi ſecundum ratio nem,& non ſecundum quantitatem. Mat.tom.7. 22.c.1.A.Et accipitur medium ſecūdum proportionem circunſtantiarum ad rationem rectam. Mat.to.7. 23.c.3.G

Moralitas. Refertur moralitas, ſeu tropologia belli Saulis contra Naas. 1.Reg.to.1. 191.c.3.k
Refertur moralitas illius 4.Reg.3.de illuſione Heliſei a pueris. 4.Reg. 21.c.1.E.c.2.A

Morapetinus Morbꝰ. Morapetinꝰ mo neta Caſtellę tempore Autoris valebat duas albas & vna alba tres coronatos.Gen. 286.c.1.A
Morbus,qui a medicis dicitur amor hereos, difficilis eſt curationis : quia eſt paſſio multum ſpiritualis. Matt.to.7. 18.c.4.K
De morbis contagioſis, qui per contactum in alios tranſeunt. In Parad. 55.c.3.H
Morbi per contraria ſanantur.Gen. 403.c.2.D

Mordax. De mordacibus. ſuper Leuitic. 184.c.4.k

Moria mons. In monte Moria ædificatum eſt templum Domini in Ieruſalem,vbi volebat Abraham immolare filium.Gen. 67.c.4.G.& 87.c.1.D
Moria mons,& mons Sion idem ſunt.1.Paralipom. 250.c,4.k,& 251.c.1.A
Moria apud Hebr. eſt nomen appellatiuum ſignificans viſionem : & vocatur mons viſionis,a quodā euentu,quia.ſ.Deus vidit ibi deuotionem Abrahæ volentis ibi immolare filium ſuum Iſaac ad p̄ ceptum eius,& prouidit ei dando arietem, quem immolaret &c.Gen.22. Et ibi templum conſtructum eſt poſtea.2.Paralip. 40.c.1.B
De monte Moria. vide etiam in dictione Mons.

Mori. Sunt inſulæ quædam,in quibus nō moriuntur homines, vt Hibernia. Gen. 13.c.1.C.& 24.c.2.B.& 90.c.2.A
Homini inflictum eſt, vt moreretur. Matt.to.ſexto. 89.c.1.E
Omnes homines quantumcunq; boni ſint, deſiderant mori in terra ſua. Et cum ægrotant, vellent eſſe in terra ſua:quia vigoroſior pietas eſt inter cognatos, quam inter extraneos &c. Gen.386.c.2.B
Morienti Chriſto elementa compatiebantur. Matt. to.6. 300.c.2.D
Determinatum eſt,vt propter peccatum homo moreretur.Mat.to.7. 140.c.3.H
Morientibus claudebantur oculi olim ab illis, quos moriēs magis diligebat,dum viueret. Et hæc erat conſuetudo apud antiquos.Cen. 386.c.2.C
Mori in bello reputat maximum vitiū vulgus. Matt. to.7. 177.c.3.H
Moriendum dixit Ariſto. pro ſua cuſtodia honeſta, vt patet ex 3.Ethico. nihil de Deo cogitans.Exod. to.1. 260.c.3.I
Quidam morientes ſtatim deducūtur in infernum. Mat.to.7. 267.c.3 I
Quando aliquis Iudæorū moritur in domo aliqua, Iudæi effundunt totam aquam,quæ eſt in domo, quidam exiſtimantes,quòd aqua eſſet immunda, ex eo quod aliquis ibidem mortuus eſſet. Aliqui vero arbitrabantur,ꝙ anima lauaret ſe in aqua.Et ex hoc fieret munda.Leui. 137.c.4.I
Voluntas morientis figitur in eo,quo deceſſit.Matt. to.7. 185.c.1.D
Quare naturalius ſit hominem mori in ſenectute, quam in pueritia.4.Reg. 51.c.3.K
Potius debet quis mori,quam ex mādato regis, vel alterius aliquod iniuſtum facere.4.Regū. 5.c.1.B

Mors. Stricte ſumendo eſt corruptio, & eſt terminus vitæ,& non eſt motus: ſed mutatio,& eſt terminus cuiuſdam motus alterationis,qua quis diſponitur contraria diſpoſitione ad vitam.Gen. 226.c.1.A
Mors quid ſit.Gen. 226.c.1,A
Quod mors prædiceretur ipſis primis parentibus in datione præcepti, & nō aliæ pęnalitates,quas poſt peccatum Deus prænunciauit, fuerunt tres rationes,de quibus Gen. 226.c.3.H
Mors in maledictione viri non ponitur,vt pars male dictionis : ſed vt quoddam præſuppoſitum. Gen. 244.c.1.B
Mors quare ſit horribilis hominibus malis, & viris ſanctis valde amabilis .Exo.to.1. 87.c.3.K
Qui mortem patris nō luget,nec dolet,peccat.Leu. 87.c.1.A
Mors venit rebus animatis propterea, quia incipiūt deficere aliquæ diſpoſitiones, quas exigit anima ad ſui exiſtere. Leui. 175.c.3 I
Mortem petere a Deo ſtat dupliciter, vno modo vt cum ipſo gaudeamus,& ſic non eſt inconueniēs. Sic enim petiit Apoſtolus ad Colo. 2. cum dicit: Cupio diſſolui,& eſſe cum Domino. nec tamen inſiſtēdum eſt huic orationi determinate,vt omni modo velimus migrare: ſed cum conditione, ſcilicet ſi Deo placuerit. Nu.to.4. 136.c.1.D. Alio modo quando quis deſiderat mortē, vt liberetur ab aliquo malo præſenti, & hoc dupliciter, vno modo,quod eſt peccatum,&ſic ſi abſolute petat, & non conditionaliter non licet.Num.to.primo. 136.c.2.E. Alio modo poteſt quis petere mortē, vt liberetur a ſolis laboribus, & incōmodis huius vitæ. Et ſic nūquam licet petere,imò grauiter peccat,qui ſic petit.Nu.to.1. 136.c.3.I
In omnibus, in quibus infligitur mors occiſori. Nu. 35.præſupponendum eſt, quòd aut occiſus mortuus eſt ex pcuſſione illa,& breuiter,vel mortuus eſt poſt multos dies, & nunquam conualuit, aut conualuit, & poſtea mortuus eſt.Si primo, & ſecundo modis occiſor reus erat mortis. Sed ſi tertio modo, non, ſed reſtituebat expenſas in medicos &c.& opera perdita.Num.to.2. 196,c.1.C
Qui intulit mortē alicui,& cōdemnatus eſſet per iudices,talis in vet.teſt.tradebatur occidēdus cōſanguineis mortui. Nu.to.2.190.c.1.E.Similiter conſanguineus occiſi poterat occiſorē interſicere, ēt ſi per ſententiā non damnaretur, vbicunq; illum reperiſſet extra vrbem refugij,quòd ſi ille occiſor conſanguineum occiſi ab eo, occidiſſet defendēs ſe moderate,non tenebatur de occiſo,nec de vulnerato : quia illud fecit ob tutelam corporis ſui, q̄ ſibi commiſſa eſt.Nu.to.2. 196.c.2.A

Quæ circa mortem dicuntur a magnis viris, magna memoria retinentur. Deut. 4.c.2.A
Mors triplex est. s. corporalis, spiritualis, & æterna: mortem spiritualem solus peccator causat Deo nihil agente. Et ista mors, nec mors Gehennæ nō infligitur a Deo aliquibus propter peccata suorū parentum: sed morte corporali aliqñ Deus punit aliquos propter peccata sua, & aliqñ propter peccata parentum. Nec istud videatur inconueniens, quia quicunq; quātumcunque iustus debitor est mortis Deo ꝓp peccatum originale. Et istā mortem filiorum pro peccatis parentum multoties Deus exercuit. Deut. 130.c.1.B. Sed istam mortē filiorum pro peccatis parentum suorum non possunt iudices inferre, quamuis aliqui dicant oppositum, sed probatur. Deut. 130.c.2.C
Nulla mors iustius infligitur, quam patriæ proditoribus. Iosue. to.1. 42.c.4.K
Ferocius genus mortis est exustio. Iosue to. primo. 115.c.4.K
Fugiens mortem iniustam, aliquando grauiter peccat. Iosue to.2 9.c.2.B
Ea, quæ quis agit in limine mortis, multum memoriæ commendantur. Iosuæ tom.2. 172.c.1.D.& 176.c.4.I
Per mortem extinguntur actiones personales puræ, quæ competunt contra defunctum, vnde si poterat agi de crimine contra defunctum, & moriatur, atqae resurgat, non poterit iam contra eū agi de crimine, quia crimina morte extinguuntur. 1. Reg. to.1. 104.c.1.D
Quod quis sustineat mortem, peccatum nullū est, sed interdum est meritum, quòd tamen illam desideret, peccatum est. Reg. to.2. 74.c.2.A
Si quis morte dignus est, & petat occidi ab eo, qui iudex est, peccat, etiam dato quòd iudex eum esset aliàs occisurus. 1. Reg. to.2. 74.c.2.C
Nulli licitum est vt directè sit causa mortis suæ &c. 1. Reg. to.2. 74.c.2.D
Nemo debet præstare alteri occasionem ad mortē, vt ipse non moriatur. 1. Reg. to.2. 107.c.1.E
Qui potest alterum a morte eruere, cùm iniuste patitur, & non eruit, ipse est reus mortis. 1. Reg. to.2. 108. c.1.D
Dies mortis accipitur tripliciter, vno modo pro die, quo quis moritur. Alio modo pro die, quo Deus præsciuit illum moriturū. Tertiò modo pro die, quo finitur periodos eius, 1. Reg. to.2. 126.c.1.B
Mors violenta non datur tanquam pœna primi peccati: sed tanquam pœna peccatorum nostrorum specialium, & ideo sic morientes dicitur Deus occidere 1. Reg. to.2. 126.c.2.E
Licitum est gaudere de morte, vel occisione malorum, non quatenus illi pereunt, sed quia iustæ leges habent executionem. 1. Reg. tom. secundo. 141.c.2.C
Stoici dixerunt optimam esse mortem, quam quis sibi infert. sed male dixerunt. 2. Reg. 111.c.1.D
Morte calamitosa consumpti sunt omnes homines, qui excelluerunt in aliquibus maximis perfectionibus, quas communis opinio vocat fœlicitatem, vt Deus ostenderet fœlicitatem nostram non cōsistere in aliquo de bonis, quibus in præsenti fruimur. 2. Reg. 111.c.3.G
Non licèt alicui morti se exponere pro quacunque etiam amico, qui occidendus est pro crimine, vel alia causa. 2. Reg. 120.c.4.H
Non licèt alicui morti se exponere absolute ꝓ alio, vel se exponere solum ne alius moriatur. Licitū est tamen, ꝙ aliquis se exponat in dubio ad mortē pro alio, s. vt defendat eum, vel interdum, vt adiuuet contra hostem. 2. Reg. 120.c.4.G
Mortem nemo debet desiderare absolute, potest tamē aliquis desiderare mortem propter aliquam causam conuenientem, s. propter laudem Dei. 2. Reg. 173.c.1.D
Mortem suam minus tenetur aliquis velle quā mortem alterius, cæteris paribus. 2. Reg. 173.c.2.A
Mortem non esse in instanti credunt vulgares aberrantes. 2. Reg. 4.c.2.B
Crimina extinguūtur morte secundum iura quantū ad personam peccantis. Mat. to.5. 53.c.2.E
Quando debeant Christiani fugere mortem, & quādo non. Mat. to.5. 186.c.2.A
Quilibet homo debitor est mortis Deo. matt. to. 6. 6.c.2.C
Christus ter se liberauit a morte. Matt. tom. quinto. 228.c.2.C
Mors est vltimum malorum in hoc seculo. Matthæ. to.6. 1.c.4.H
Propter quid fuit mors. Matt. to.6. 115.c.2.D
Mors cuiuslibet hominis est aduentus Christi. Matt. to.6. 321.c.1.A
Mors dicitur fur, quia furtim venit. Matth. to. sexto. 321.c.4.F
Mors in die iudicij erit omnibus viuentibus subitanea. Matt. to.6. 331.c.1.B
Mors non est in potestate hominis, sed Dei. Matth. to.7. 35.c.4.k
Mors est incerta quo ad tempus. Matth. to. septimo. 87.c.3.G
De bonis, & malis, quæ accidunt hominibus post mortem, propter bona, vel mala nepotum, secundum Aristotelem. Mat. to.7. 113.c.4.H
Quo modo mors sit malorum vltimum. Matt. to.7. 147.c.2.D
In morte cuiusque adest Christus. Matt. to. septimo. 279.c.4.F
Post mortem non datur gratia. Mat. to.7
Mors Pilati refertur. Mat. to.6. 271.c.1.B
Post mortem non potest quis accusari, nisi in tribus casibus. 3. Reg. 12.c.2.D
Mors impij sacrificium Dei est. 3. Reg. 26.c.1.C
Mortem expectare nō est peccatum in quibusdam: bene tamen ire ad mortem. 3. Reg. 121.c.2.A
Mors naturalis non datur homini nisi in pœnam peccati originalis. Et ideo oportet, ꝙ omnes descendentes ab Adam moriantur, imò vt proprie dicamus, mors non est pœna pro peccato originali: sed pro deriuatione ab Adam: siue contrahamus peccatum originale per illam deriuationem, siue nō: quia tunc qui non contraxerunt peccatum originale, non obligarentur ad mortem, vt B. Virgo, & Christus. 3. Reg. 152.c.2.C
In articulo mortis potius debet homo enarrare bona, quæ egit, quam alio tempore. tertio Regum. 167.c.3.I
Mortem petere absolute, etiam vt morte fruamur Deo, peccatum est, secus tamen, si cū conditione, scilicet si vita nostra non sit vtilis Ecclesiæ Dei, vt patet de Paulo, & de beato Martino, aut si viuens potius seruiat Deo. 3. Reg. 175.c.3.H
Mortem desiderare ad vitandum peccata, vt scilicet, Deus non offendatur pluries, licèt hoc desiderium sit secundum se bonum; non tamen sic est petenda mors absolute: sed sub disiunctione, scilicet quòd aut Deus det illi constantiam in bono opere, aut tollat eum de mundo, ne vltra peccet. & tunc iusta est petitio, dum tamen non fiat cū quodam mō desperationis gratiæ habēdę.

Si autē quis desideret mori propter aduersitates, quas patitur, vt illas effugiat, credens ꝙ in alio seculo nihil horum patietur, peccat: quia incidit in vitium timiditatis. Reg. 175.c.4.H
Mortem desiderare ex zelo Dei: quia videmus mala multa super terram, potissime contra cultum Dei, non potentes illa tolerare, bonum est, vt patet de Mathatia patre Machabæorum. 1. Machab. 2. s. væ mihi, &c. & de Helia. 3. Reg. 19. 3. Regū. 176.c.1.C
Mors quomodo data sit hominibus in pœnam, cum aliàs esset illis naturalis. 4. Reg. 5.c.2.E
Mortem desiderare solū duobus modis licet. 4. Reg. 73.c.1.A
Morti tenetur homo se subiicere sponte quando fides, vel gloria nominis Dei periclitatur. 4. Regū. 73.c.1.D
Licèt in morte regulariter extinguantur delicta. Sūt tamen aliqua, quæ in morte nō extinguūtur. Sed post mortē proceditur ad punitionē eorū, quantū mō humano puniri possunt: vt si fuerit hæreticus, vel hæreticos instituerit hære. 4. Re. 236.c.3.C
Multiplici morte solet Deꝰ homines interimere, excepta morte naturali. 1. Paralip. 151.c.1.C
Mors, quæ data est populo propter peccatum Dauid in numeratione populi, non fuit propter aliquam aeris corruptionem &c. sed Angelus Domini quē libet particulariter percuiebat, & moriebatur, & potuit fieri percussio per appositionē alicuius valde pestiferi ad cor. Et sic fuit in pcussione primogenitorum Aegypti, & in percussione exercitus Senacherib. 4. Reg. 29. & Esai. 27. 1. Paralip. 243.c.4.F. Et ista mors, vt aliqui dicunt, non durauit per vnum diem, & est communis positio. 244.c.1.A. tamen videtur dicendum, quòd durauerit per tres dies, vt probatur ibi. 244.c.1.B
Nemini inferebatur mors apud Iudæos pro simplici furto: sed tenebatur ad restitutionem, vel vt vēderetur, si non posset restituere, vt colligitur Exo. 22. 1. Reg. to. 1. 194.c.1.B. 4. Reg. 31.c.4.F
Mortem desiderare absolute peccatum est, sed desiderare sub aliqua conditione, si iusta est, non est peccatum. 1. Paralip. 249.c.2.E.
Mors quare dicatur sopor. 2. Paralip. 168.c.1.E
De quatuor generibus mortis. s. mortis naturæ, culpæ, & gehennæ, & ciuilis. Matth. to. 1. 29.c.3.K. 30.c.1.A. A quibus liberamur per Euangelium indicatiue. 30.c.2.D
Mors spiritualis vnde causetur. Mat. to. 5. 23.c.2.D
Mortē corporalem potest aliquis desiderare alicui, & diligere eum ex charitate. matt. to. 2. 86.c.3.I
Homo refugit mortem: quia iudicat bonum esse viuere, & mortem esse malam. Matt. tom. quarto. 194.c.4.I
Quod post mortem alicuius possint illi accidere bona, vel mala realiter, non ausus est asserere Aristo. Matt. to. 2. 239.c.2.E.c.3.F
Dies mortis cuiuslibet est dies iudicij eius. Mat. to. 3. 247.c.1.A
Mortem non debet quis appetere, nec sustinere inutiliter. Matt. to. 3. 252.c.2.C
Deus interdum permittit viros bonos humili morte, & sæuis cruciatibus occidi. Mat. to. 4. 79.c.3.G
Inter mortem timere, & mortem cauere quid interfit. Matt. to. 4. 81.c.3.F
In morte quomodo extinguantur crimina. Matth. to: 5. 54.c.1.E.c.2.A
Mortis periculosis præferendum est bonum rationis. Matt. to. 5. 7.c.1.B
Ignorantia temporis mortis est nobis vtilis. Matt. to. 6. 321.c.4.I
Qui mortem sibi iussu Dei infert, non est dicendus homicida: sed in hoc valde meretur, vt patet de Christo Domino nostro, & Samsone. In Parad. 47.c.1.C

Mors Christi.

Mortem Christi plangimus quolibet anno in die Crucis; eo quod dolor iste non tantum agitur, vt ostendamus mortem Christi fuisse nobis contra voluntatem: nam potius gaudemus de morte eius, cum per eam simus redempti: sed dolemus compatientes, vt mereamur dolendo. Iud. 120.c.1.C
Turpissimum genus mortis passus est Christus. Mat. to. 4. 79.c.2.E
Mors Christi dedit exordium nouo testamento, & vigorem omnibus sacramentis eius. 2. Paralipo. 78.c.1.C
In morte Christi posita fuit omnium hominum salus. Matt. to. 5. 184.c.2.E
Per solam mortem Christi appropinquauit nobis regnum cęlorum, vt probatur Mat. to. 1. 260.c.4.H
In morte Christi culpabilior fuit tribus Leui, quam cæteræ tribus. Matt. to. 5. 164.c.4.H
A morte Christi vsque ad tempus, quo Abulensis scribebat septimum tomum super Matt. fluxerūt anni mille quadringenti, & ferè viginti. Matth. to. 7. 88.c.2.D
Christus dixit mortem suam, & resurrectionē suam discipulis suis secrete propter multa. Matt. tom. 5. 184.c.2.B
Mors Christi non fuit ad aliud, nisi vt nos per mortē suā a mortis debito solueremur, & in virtute eius oīa nobis crimina tollerentur. In Defen. 2.c.1.A
Quod multis vicibus Christus mortem suā pnuncia ret, fuit conueniens. Matt. to. 5. 185.c.2.D
Per mortem Christi congregata est tota Ecclesia credentium, quæ nunc est, Mat. to. 6. 254.c.2.B
De tempore mortis Christi licet in sacra scriptura non appareat expresse determinatum tēpus mortis. s. quo anno ætatis suæ mortuus fuerit, dicendū ꝙ mortuus fuit anno. 33. ætatis eius inchoato, de quo solū transierunt tres menses, & aliquot dies, sicut probari pōt tripliciter. s. historice, legaliter, & astrologice, de historica pbatione. In Def. 17.c.2, C. Et de secunda probatione, ibi. 17.c.3.K, de tertia probatione. ibid. 18.c.4.H. Et ad istam tertiam probationem. s. Astrologicam, debent præsuponi quædā fundamēta legis diuinæ. Primū, ꝙ Christus mortuus fuerit die Veneris. Secundū ꝙ mortuus fuit 15. luna primi mensis Iudæorū &c. Tertiū, ꝙ Christus mortuus est inter annum trigesimū suæ ætatis, & annum quinquagesimum sequentem. Quartum, quod iste primus mensis, in quo Christus mortuus est, erat illa lunatio, cuiꝰ principiū magis propinquū erat æquinoctio vernali, qđ est in capite arietis. De tribus primis fundamentis. Defen. vbi sup. Et de 4. ibi. 19.c.1.E. Quibus præsuppositis dicendum primò, ꝙ Christus non potuit mori anno trigesimo primo suæ ætatis, nec trigesimo secundo, neq; trigesimo quarto. Et sic consequenter, vt probat in Defen. 20.c.1.B. Dicendum ergo, ꝙ Christus mortuus est anno trigesimo secundo ætatis suæ finito, & diebus centū & vno, anni trigesimi tertij. s. die tertia Apri. & eadē dies fuit luna 15. & vera oppositio solis, & lunæ decē horis, & dimidia ante meridiē illius diei. Et secundum meridianum vrbis Rome, octo horis, & aliqua particula parua. Et secundum meridianum Ierusalem septem horis, & dimidia ante meridiem

meridiem. Eratq; tunc sol in gradibus vndecim Arietis,& Luna in libra gradu vndecimo, & fere eodem minuto, quo Sol &c. Ex quo patet quòd Christus non anticipauit festum parchale,vt Græci dicũt. sed comedit &c. Luna quarta decima, vt alij Iudæi. in Defen. 20.c.3.I

Christus poterat mortem suam euitare, si voluisset. matt.to.5. 186.c.4.G

Tenentes mortem Christi fuisse die Annũciationis, idest quarto Cal.Aprilis.Sequuti sunt August.dicentem hoc. Sed causa erroris istorum fuit: quia prima facie ista conclusio Augu.videtur pure historica. In Defenso.24.c.2.A. Sed quare veritas de die mortis Christi manserit incognita antiquis tẽporibus. 24.c.2.E.c.3.F

De die mortis Christi,quòd fuerit 8. Calen. Aprilis Ecclesia nõ determinauit, vt probatur in Defens. 40.c.2.B. Nec istud tenet Ecclesia vniuersalis, nec obseruat.Et ad dictum Aug.ꝙ patrum traditio,& Ecclesię autoritas hoc tenet,dicendũ,ꝙ veritas est hæc,ꝙ tpe suo plures de doctoribus,& patrib⁹ Ecclesiæ hoc tenebant. Hodie tamen nõ tenent hoc omnes Ecclesiæ, cum quotidie multi circa hoc dubitent,& affectuose quærãt in quo die,& cuius mensisChristus fuerit mortuus,quod tamen non licuisset dubitare,si Ecclesia vniuersalis hoc teneret. in Defens. 40.c.4.G

Christi mortis,& passionis principium,quantum ad effectum,fuit quod Iudas venderet ipsum.matth. to.5. 187.c.3.G

Post Christi mortem nulla fuit facta emendatio,vel correctio in computatione temporum secundũ Latinos: sed prius factæ sunt emendationes quædam apud Latinos. Nam quondam apud Latiuos antiquissimos, & rudes homines,non erant in anno nisi decem menses, & incipiebatur à Martio, & finiebatur in Decembri. Et ista cõputatio inepta, & inconuenientibus plena durauit apud Latinos vsque ad Romuli tempora. In Def. 49.c.1.A Sed Numa Pompilius addidit,prędictis decẽ mensibus alios duos.s.Ianuarium,& Februar. sed quia isti menses erant lunares, fuit computatio defectuosa.Et ideo per Latinos facta est alia computatio duodecim mensium solarium.Et hanc computationẽ obseruant Persi,& Aegyptij &c.Sed tunc non erant bisextiles. Et durauit hæc computatio vsque ad tempora Iulij Cesaris, & Octauiani: sed quia illa cõputatio erat etiam defectuosa, quasi sicut computando per menses lunares, vt probatur in Defen.53.c.2.A. Ideo Octauianus addidit quartam bissextilem,& in quarto quoque anno addebatur vnus dies. Et iste dies non ponebatur in principio anni, nec in fine, sed in mense Februario. Et hæc dies nuncupatur dies interposita, vel intercalaris,quæ vocatur bissextus,vel bissextilis: qa in anno 4. in quo restaurabantur quatuor quartę omissæ, non scribebantur ter centum sexaginta sex dies de anno:sed in illo anno vigesima quarta dies Februarij computabatur bis.s.6.Calẽ.Martij, & ideo ille dies bisextus dicitur.i.bis computatus ille sextus dies Cal.Martij. In Def. 53.c.3.k. c,4.F

Multi Iudæi non consenserunt morti Christi. Matt. to.5. 240.c.2.E

De Christi morte. In Paradox. 47.c.3.G

Mors Christi fuit ad salutem nostrã necessaria.Matt. to.6. 244.c.1.B

Mortale. Non est de essentia hominis, nec differentia eius,ponitur tamen in definitione hominis,vt ait Anselmus ex errore philosophorum. matth.to.4. 236.c.2.D

Morticinum. In sacris litteris aliquãdo significat per se mortuum.Leui.11.& 17. Aliquando capitur pro occiso gladio.Psal.78.posuerunt morticina seruorum tuorũ æscas volatilibus.Leui. 176.c.4.G.240.c.1.B

Mortificatum. Bona mortificata nota erunt in die iudicij. matth.to.7. 105.c.3.H

Mortuus. Inter mortuum,& morticinum quid interfit, Leui.100.c.3.F. & 102.c.4.H

Quomodo licitum sit pro mortuis lugere. Leuitic. 86.c.2.B

Mortuos lugere nimis militat contra resurrectionẽ. Leui.200.c.1.A,& 217.c.3.K.& c.4.F

Super mortuo quibus modis poterat aliquis cõtaminari in lege vete.à quibus sacerdotes minores debebant esse immunes,exceptis sex conditionibus mortuorum,scilicet patre,matre,filio,filia,fratre, sorore virgine. Sacerdos tamen maximus ab omnibus debebat esse immunis.Leu.217.c.2.B.Quorum assignatur triplex causa.ibid.217.c.3.H. Quæ causæ non subsistunt in sex conditionibus prædictorum mortuorum.Leui. 218.c.1.A

Mortuos lugebant Aegyptij per dies quadraginta, & ſm alios per septuaginta.Leui. 217.c.4.G

Pollui super mortuo nullum erat peccatum,imò interdum erat meritum,vt patet de Thobia, sed ista pollutio solum prohibebat,ne quis sic pollutus accederet ad res sanctas,nec erat contra præceptum Dei,quia non reperitur prohibitum nisi solis sacerdotibus,& dato quod vitaretur, non sequebatur peccatum in tali contaminatione, sed solum irregularitas quædam corporalis prohibens accessum ad res sacras,& Num.19.non agitur de contaminatione super mortuo prohibendo,sed dicitur quomodo aliquis sit immundus sup mortuo, & qũo expiandus sit. Leui. 218.c.1.E

Circa mortui contactum, assignatur multiplex distinctio.Leu.237.c.2.D. Et qui tangebat cadauer hominis &c. debebat esse extra castra per septem dies.i.vsque ad occasum septimæ diei, & lotis vestimentis,& corpore &cæt. fiebat mundus. Leui. 238.c.1.A

Qui mortuus est, & qui nunquam fuit pro eodem habetur secundum iura, vt patet extra de regulis iuris cap.3.nam & ego.Leu. 243.c.3.H

Non iudicatur mortuus,qui filium reliquit,iuxta illud Eccle.30. Mortuus est,& non est mortuus pater eius,reliquit enim filium similem sibi. Leuit. 244.c.1.D

Mortuos suscitari non contrauenit philosophiæ naturali. Gen. 12.c.2.D

Primi parentes nõ fuerũt mortui statim vt peccauerunt,primò quia esset directè cõtra intentionem Dei. Secundò, quià habuerunt aliqualẽ excusationem in peccato, iõ debuerũt habere alleuiationẽ in pęna &c. & dilationem pęnæ. Et hoc pertinebat ad Deum propter duo. Primò propter facilitatem eorum ad peccãdum &c. Secundò,quia ipse permiserat eos tentari ad extra.Gen. 224.c.4.G

Aĩabus mortuorũ non beatis obsunt infortunia tuorum in hac vita existentium,si illis constet.Exod. to.1. 167.c.2.C

Beneficiati tenentur de lege naturæ quodammodo & diuina orare pro mortuis.Exo.to.2. 70.c.1.A

Recipiens stipendia de mortuorum bonis,& pro eis non orãs, magis peccat,quàm recipiens stipendia de bonis viuorum,pro quibus non orat.Exo.to.2. 70.c.1.C

Mortuorum corpora in Eccleſiis ſepellire non incõ uenit,imò magna videtur eſſe vtilitas. Num.to.1. 272.c.1.A
Corpus mortuum non eſt idem, quod erat viuum, licèt ab aliquibus vocẽt idem ab identitate ſymbolorum,ſed non bene dicunt,vt probatur.Deu. 148.c.3.F
Hominibus recenter mortuis obſtruuntur foramina inferiora a viuis,alioquim ſtercora prorumperent prius quàm ſepelirentur. Iudi. 32.c.4.I
Plorans ſuper mortuo, quando incurreret immundiciam in vet.lege,& quando non. ſecundo Reg. 74.c.1.C
Plorare pro mortuo rationabile eſt, & valde pium, vt probatur.2.Reg. 82.c.2.E
Dupliciter contingit lugere pro mortuis 2. Regum. 85.c.4 H
Mortuus, quem credimus naturaliter damnatum, multis de cauſis lugendus eſt a nobis. 4. Regum. 14.c.2.E. ſi vero cum credimus eſſe beatum, lugendus eſt a nobis propter quatuor, & gaudere debemus de morte illius propter duo. ibidem. ſi vero dubitatur de ſtatu illius poſt mortem,lugendꝰ eſt a nobis multis de cauſis, illis ſcilicet quibus lugendus eſt a nobis damnatus, excepto quod p primo debemus lugere inconſolabiliter, & non ſic pro eo de quo dubitamus. Reg. 14.c.4.F
Mortuos,quos ſcimus eſſe ſanctos,ſi lugeamus non peccamus, vt patet de diſcipulis beati Martini.4. Reg.15.c.1.C
Mortuus ſuſcitatus ab Heliſęo,cum primum tetigit oſſa eius,non fuit ſtatim mortuus poſtquam ſurrexit, vt dicunt hebræi, ſed dicendum, quod vixit poſtea magno tempore.4.Reg. 137.c.2.A
Mortuorum oſſa conſueueruut cremari, & in aliqbus locis cremantur ad effugandum animalia venenoſa, & ad purificandum aerem peſtiferum. 4. Reg. 236.c.2.B
Pro quibus mortuis lugendum ſit, vide indictione, lugere pro mortuis.
Ad illos,qui iam mortui ſunt,multipliciter pertinẽt bona ſuorum poſterorum. ſ.tripliciter, vno modo ſecundum opinionem noſtram. Alio modo, ſi fiat illis reuelatio poſt mortem: Tertio modo, ſi illi,prius quã morerẽtur, ſciuiſſent bonum proueniturum ſucceſſoribus.1.Paralipo.200.c.1.C. Et quando fit reuelatio tertiomodo, fit propter merita viuentium, vel fit reuelatio malorum futurorum in ſucceſſoribus propter demerita viuentiũ. Et ponuntur exempla.1 Paralip. 200.c.A
Inter mortuum & viuum vere, & inter mortuum & viuum metaphoricè,quid interſit. Matt.to.2. 133.c.2.E.c.3.F
Mortui etiam ſi ſciant proſperitates, & infortunia ſuorum in hoc mundo,non gaudent, vel triſtantur de bonis,vel malis eorum, ſicut quando viuebant, quia iſtæ affectiones ſunt in homine ex inclinatione carnis,& ſanguinis. matth. tom.ſecundo. 239.c.2.B.c.3.F
Mortui putant nullius eſſe ponderis proſpera,& aduerſa huius vitæ, reſpectu bonorum, vel malorũ alterius ſeculi,& per conſequens non puniuntur mortui in ſeipſis de aduerſitatibus viuentium, matth.to.2. 239.c.2.E.c.3.F
Omnis viuens naturaliter timet mortuos, & loca mortuorum. matt.to.3. 164.c.3
Qualis fuerit cõſuetudo ſepeliendi mortuos apud Hebræos. matt.tom.3. 164.c.3.K
Opera facta pro mortuis a viuentibus proſunt mortuis, vt ait Gregorius ad Bonifacium, & habetur 13.quæſt.2.cap.pro obeuntibus. Et iſta opera proſunt eis, ſi tales ſint quòd viuentes meruerunt vt eis proficerent, vt ait Auguſt. lib. de Cura agenda pro mortuis. & 13.quæſt. 2. capit. non extimemus. Et iſta opera,quæ illis proſunt,ſunt quatuor.ſ.oblationes ſacerdotum,preces ſanctorum, & eleemoſinæ charorum, & ieiunia cognatorũ. 13.quæſt.2.cap.animæ defunctorum. Cætera autem,quæ fiunt,magis ſunt ad ſolatium viuorum, quàm ad vtilitatem mortuorum, vt conditio funeris,& pompa exequiarum, & modus ſepulturę eo.cap. animę.matt. tom.to.3. 50.c.1.C
Ad mortuorum luctum vocabantur tybicines ſm antiquam conſuetudinẽ Iudæorum propter duo. Primò ad augendam triſtitiam. Secundò propter ſolemnitatem luctus.matth.to.3. 209.c.1.D
Mortuos ſuſcitare,maximum eſſe miraculum putãt vulgares, cum non ſit ita. Matthę. tom. tertio. 187.c.3.I
In mortuorum ſuſcitatione Chriſtus voluit adeſſe teſtes,quia illa faciebat ad probandum quod eſſet Meſſias &c.Helias vero. 3. Reg.17. & Heliſęus. 4. Regum 4.non,quia ad benefaciendum fecerunt. matt.to.3. 211.c.3.k.c.4.F
Omnes mortui reſpectu Dei dicuntur dormientes. Matt.to.3. 209.c.3.H
Mortuis non obeſt excommunicatio,vt probatur. Mat.to.4. 187.c.4.F
Mortuis non prodeſt vſus clauium,quo ad ligare,vel abſoluere, nec obeſt excommunicatio. Mat.to.4. 187.c.2.D.c.5.F
Mortuis nullę indulgẽtiæ poſſunt concedi directè, & dicuntur directè concedi,quæ eis cõceduntur, non facta mentione de viuentibus, vt probatur. matth.to.4. 188.c.2.D
Mortuis non poſſunt merita ſua communicare viuẽtes. matt.to.7. 14.c.2.C
Corpus mortuum ponderoſius eſt,quàm viuens,eo quod in mortuo nulli ſunt ſpiritus. matth.tom.4. 255.c.4.H
Mortui habent eſſe quoddam,ſed leue,ſcilicet, in opinione nra.vt patet 1. Ethi.cap. pro nepotũ autem fortunas. Et ſecundum eſſe,quod habent,poteſt eis bonum honoris, vel malum infamiæ accidere, etiam quia defuncto infamato perit quidã honor eis, de cuius familia ſunt. Matthæ. tom.5. 53.c.3.F
Chriſtus mortuus eſt tertia die Aprilis,& hæc ſentẽtia Autoris eſt cõtra omnem opinionem ſanctorum. matth.to.5. 243.c.4.H
Mortuus ſi accipiatur realiter pro ſuppoſito,nihil eſt niſi inquantum manet in opinione noſtra &cæt. Et hoc modo non vocatur Deus,Deus mortuorũ, quia vere nihil ſunt. Si autem accipiatur mortuus in ſpe,& diſpoſitione diuina,mortuus aliquid eſt, qa Deus diſpoſuit,quòd ille, qui mortuus eſt,aliquando ſit ille idem,qui prius fuerat. matth.to.6. 70.c.4.G
Quicquid debetur mortuo,debetur hęredibus eius eo quod ipſi ſuccederunt in vniuerſum ius eius Mat.to.7. 73.c.3.k
Non orat Eccleſia pro motuis vt ferantur in Purgatorium,ſed in vitam æternã; quia illos preſupponit eſſe in Purgatorio, pro quibus orat, cum aliàs non proſit,& ante mortem Chriſti orabat, vt deferentur in ſinum Abrahæ.matth.to. 7.261.c.3.F
Mortuis quomodo proſint opera viuorum,& quomodo non. matth.to.7. 13.c.3.k
In mortuis perit affectus naturalis,quia mutatur cõditio naturalis. matth.to.7. 271.c.3.F

Mortui, secundum Aristot. nihil boni, aut mali sentiunt, de his, quæ fiunt in nobis, nisi secundum esse, quod habent in memoria nostra. in de statu animarum, &c. 2.c.2.B

Christus mortuus est anno ætatis suæ trigesimotertio incepto, die tertio mensis Aprilis. Matth.to.6. 85 c.1.B

Mortariolum. Mortariola distinguebantur ab acceptabulis. Nu. tomo 1. 43.c.1.D

Mos. Tres mores esse fugiendos dicit Philosophus septimo Ethic.ca.1. scilicet, incontinentiam, malitiam, & bestialitatem, & illa dicitur incontinentia, quia non est malitia perfecta. Malitia verò dicitur humana peruersitas, sed bestialitas dicitur peruersitas maior, quàm humana, malitia verò est genus ad omne vitium hominũ, & declaratur per singula. Matthæ.tom.2.164.c.2. & c.3. F

Mosoch. A Mosoch sexto filio Iaphet veniunt Cappadoces, & ibidem ciuitas quædam est, quæ vocatur Moscha. Genes. 51.c.1.D. Et isti habitant in Asia iuxta Pamphiliã non longè a terra Iudæorum. 1.Paral. 29.c.4.I

Mouere moueri.

Deus non mouet aliquam rem successiuè in ratione causæ efficientis, bene tamen causæ finalis, scilicet vt amatum, vel desideratum. Matt.to.1.112.c.3.G. 219.c.4.F

Aliquem moueri a Deo ad malum stat dupliciter, vno modo determinatè, alio modo indeterminatè, primo modo non contingit, bene tamẽ secũdo modo. Iosue to.1. 41.c.3.G

Grauia & leuia non cessant moueri, nisi ab extrinseco impediantur. Matt.to.4. 254.c.4.k

Motio. Dei nullam aliam motionẽ præsupponit: quia ipse est primũ mouens. Matth.tom.5. 156.c.2.B

Motus Festinatio excludit cogitationes, propter duo. Gen. 270.c.1.B

Motus dicitur esse causa caloris per compressionem partium motarum, & per motum & exaltationẽ spirituum discurrentium, & calefaciẽtium membra. Exo.to.1. 252.c.3.K

Deus simpliciter est principium omnis motus. Matt. tomo 5. 147.c.4.G

Si non esset alius motus, nisi motus naturalis Zodiaci & planetarum, multa sequerentur incõuenientia, quæ referuntur. Exo.tom.1.270.c.2.A. similiter si poli mundi essent etiam poli Zodiaci, & planetarum, ibi. 270.c.4.H

In grauibus & leuibus natura est principium motus. Matt.tom.6. 75.c.2.C

Motum esse in instanti, includit contradictionem. Exo.to.1. 274.c.2.A

Si motus esset in vacuo, ille esset in instanti. Matthæ. tom.4. 253.c.1.E

Motus calefacit ab extrinseco, & subtiliat ab intrinseco. Deut. 60.c.1.B

Motus nullam perfectionem dicit in corporibus cœlestibus. Matth.to.7. 125.c.3.k. c.4.F. Quia motus est actus enti imperfecti. 126.c.1.D

Nullus motus ad formam fit sine appetitu. Iosu.to.2. 18. c.4.I

Inter motum naturalem & violentum, quid intersit. 52 c.3.F

In motu locali sunt tria, scilicet spatium, motus, & tempus. Et motus mẽsuratur vtroque tam spatio quàm tempore, & ideo omnia tria consimiliter diuiduntur. Matt.to.4. 253.c.2.A

Quòd in motus velocitate attendenda sit proportio secundũ proportionem resistentię vnius medij ad alterum medium, dicit Philosophus 4.Physicorũ, aliqui dicunt esse falsum. Matth.tom.4.253.c.4.H. Sed q̃ sit verum, vt Commentator exponit, probatur Matt.to.4. 254.c.1.A

Ad quem motum pertineat resurrectio, Matth.to.6. 75.c.1.A

In motu grauium, vel leuium, tota resistentia est ex parte medij. Matth.to.4.254.c.1.C. Sed hoc nõ habet verum in motu corporum cęlestiũ, quia tempus motus mensuratur secundum proportionem motoris ad mobile. ibi. 254.c.1.E

In motu progressiuo resistentia est ex parte mobilis, & ex parte medij. Matt.to.4. 254.c.1.D

In quolibet homine vel animali est duplex motus, vnus per naturam elementi prædominãtis, alius, cuius principiũ est anima, qui dicitur motus progressiuus, & differunt in tribus. primò in principijs. secundò q̃ primus motus semper est ad vnũ terminum, secundus autem non. tertiò, quia in motu primo res non cessat a motu per aliquod intrinsecum, licet habeat aliquid intrinsecum, per quod incipiat moueri. In secundo motu mobile sistit, & cessat per aliquid intrinsecum. Mat.to.4.254.c.4.G

Subtilitas medij, per quod mobile mouetur, minuit quantitatem temporis motus eius. Matth.tom.4. 254. c.2.C.

In motu, in quo nulla est resistentia, nulla potest accipi tarditas. Matt.to.4. 254.c.2.D

In omni animali duplex est motus. Matth. tomo 4. 254.c.4.G

Motus omnium animalium differunt in tribus. Matthæ.tom.4. 254.c.4.H

Res mota, & res mouens differunt. Matth.tomo 7. 279.c.2.B

Motus organicus dicit duplicem successionem, scilicet in partibus motus, & in partib. mobilis. Matthæ.tom.4. 255.c.1.C

Motus cęli agit, vt principium primum generationis & corruptionis. Matt.to.7. 147.c.1.E

Motus vel actio tripliciter se habet ad naturam. Matt. tom.6. 74.c.4.I

Motus nũquam accipit speciem a termino a quo, sed a termino ad quem. Matt.to.6.89.c.3.H. Intensionem tamen velocitatis habet ex dispositione mobilis, & virtute mouentis. Matt.to.6. 165.c.1.C

In motu dicitur natura ex duobus. Matthæ.tomo 6. 75.c.1.C

Motũ cęli dixerunt Philosophi nunquã cessaturum. Alij verò dixerunt cessaturũ esse naturaliter. Alij, q̃ cessabit post vniuersalem resurrectionem, & hoc diuina voluntate, & hæc est vera, & catholica positio. Matth.to.7. 141.c.2.D

Motus cęli est causa oĩs motus. Matth.to.6.81.c.1.B

Cessante motu cęli, cessabit omnis motus naturalis, cuius principium est motus cęli, non tamen cessabit motus volũtarius, cuius principium est voluntas. Matt.tom.7. 178.c.3.G

Motus localis erit in instanti, Deo authore. Mat.to.6. 87. c.2.C

Motus primi mobilis, scilicet motus nonę spherę, est totius motus origo, tam cœlestis, quàm elementaris. in Defen. 49.c.3.G

Motus propriè dicti sunt quatuor. Et largè dicti sunt 6. vt patet ex 5. Physic. scilicet, augmentatio, diminutio, alteratio, & ſm locum mutatio. Generatio verò & corruptio dicuntur motus largè. Omnes isti motus fuerũt in Christo, secundum quòd homo, vt

mo,vt probatur in Paradoxis. 62.c.1,C
Circa motum dæmon est potentior anima. Matth. tom.7. 278.c.4.G

Motiua potentia.

Motiua potētia in animalibus perfectis est in musculis cruriū. in Paradox. 46.c.1.C

Mouere. Et res mota differunt. Matt.to.7. 279.c.2.B
Quare terra non moueatur,secundum Arist. Matth. tom.4. 71.c.2.E

Mula. Mularum generationē inuenit Ana de quo Gen. 36. vt tenet Isidorus, & multi alij Doctores,& Hebræi. Genes.346.c.2.B. 1. Paralip. 38.c.1.B

Mulcta. Mulcta dicitur pœna pecuniaria. 4.Regum. 243.c.2.A

Mulier. Mulieris semen passiuè se habet in generatione,quod recipit actiones sicut materia formas.Gen. 15.c.4.H
Mulieres in parte inferiore,scilicet, in natibus grossæ sunt & amplæ, in parte autem superiore, vel dorso, graciles, & hoc fit ex paruitate calidi digerentis. Gen. 17.c.1.A
Quare mulier formata fuerit de costa viri. Genes. 17.c.1.B
Mulier in Hebræo vocatur issa,& vir is. Ge.17.c.2.B
Mulier, quomodo falli potuit a serpente. Genes. 18. c. 2. C
Per mulierem significatur appetitus sensitiuus, vel sensualitas,&c. Cùm dicitur.Gen 3.Inimicitias ponam inter te & mulierem.Gen. 21.c.1.E
Erumnæ & labores mulieris prægnantis referuntur. Genes. 22.c.2.A
Sicut Deus maledixit mulierem, eam subijciēdo potestati viri in regimine œconomico, sic maledixit virum in acquisitione necessariorum ad conseruationem familiæ.Gen. 22.c.3.I
Mulier non fuit formata in Paradiso, quasi dignior, sed quia fuit de latere viri formata, qui ante formationem fuerat positus in Paradiso, & non fuit inde exclusus,nec vnquam inde exijt,nisi postquā peccauit. Gen. 92.c.4.K
Mulieris semen est recta operatio, & diaboli semen est praua suggestio.Gen. 21.c.2.B
Mulieres in Aegypto sunt deformes, & nigræ, quia est terra nimis calida.Gen. 67.c.4.G
Mulier propter virum facta est, vt esset ei adiutoriū, & ideo similitudo,& imago viri esse debuit.1.Corinth.11.Gen. 172.c.4.I
Mulier aliquo modo est ad imaginem Dei, vel imago,& aliquo modo,non tamen sequēdo modum loquendi sacræ scripturæ, debemus dicere virū esse imaginem Dei, & fœminam non esse imaginē Dei,&c.sed imaginem viri. Gen. 133.c.1.A
Quòd ex muliere non fuerit vir,sed bene ecōtra, conueniens fuit,vt probatur Gen. 142.c.2.E
Quòd mulier non facta sit ad dominandū viro, conueniens fuit,vt probatur multis rationibus. Gene. 144.c.2.C
Mulier dominari viro suo.s.marito, est contra rationem naturalem, & cōrra ius diuinum,bene tamē potest licitè dominari viris.i.masculis habitātibus in terris suæ iurisdictionis; & hoc indirectè, quia principari directè per actum iurisdictionis, vt est in iudicibus,qui habent iurisdictionem,& habentur dirimere aliorum lites. Et hoc tantum conuenit viris. Gen. 144.c.3.I
Mulieres nunquam efficiuntur iudices,sed viri, imò nec testes,quia varium est, & instabile testimoniū quod fœmina profert,extra de verb. sign. c.forus. Genes. 144.c.3.K.& c.4.F
Indirectè per accidens fœminæ conuenit principari, quando.s.principari consequitur diuitias, sicut & possessio seruorum.Gen.144.c.4.F. Sed adhuc nō totaliter cōuenit mulieri principari, & iurisdictio, eo ꝙ mulier non exercet per se iurisdictionem audiendo causas,& exequendo in viros, sed ista committit viris,& ita ipsa retinet imperium habitualiter, sed exercitium in viris est, & ideo impropriè ipsa dominatur & principatur. Gen.144.c.4.H. Et si obijciatur de Delbora, quæ fuit iudex in Israel, vt patet Iudi.4.& 5.dicitur primò,quòd illud fuit speciale in illa,quia erat Prophetissa. Et fuit illud donum datum illi a Deo.Et potest etiam dici,ꝙ illa potius fuit Prophetissa, quàm iudex,licèt inter iudices computetur, quia iudicia ipsius erant per modū Prophetiæ,quia non iure humano, sed modo prophetico dirimebat causas,i.sicut Deus ei revelabat, &c. itē quia Delbora non fuit sola iudex, sed cum ea fuit Barach filius Abinoch. Genes. 144.c.4.I
Quòd mulier non fuerit facta ad seruiendum. Gene. 145. c. 1. C
Mulier formata est a Deo talis,vt viro esset minor secundum naturalem dignitatem, non tamen formata est ancilla,nec ad seruiendū. Gen.145.c.2.B
Mulier dupliciter potest errare loquēdo in publico. primo loquendo rem fatuā. secundo propter dissensionem suscitādo clamores magnos,quia sunt naturaliter clamosæ,& impatiētes in verbis. Gen. 145. c. 2.E
Lex humana vetuit,vt mulieres agerent causas iudicialiter,quia importunæ sunt & clamosæ,quod apparuit in Calphurnia, quæ huic edicto dedit causam. Gen. 148.c.2.E
Quòd mulier habeat naturaliter minorem intellectum quàm vir, refertur argumentum efficax. Genes. 145.c.3.F
Mulier in sacra scriptura aliquando dicitur adiutoriū viri,quod significat aliquid min* viro.Gen.2. Aliqñ vocatur socia, qđ significat æqualitatē. Gen.3. Aliquando dicitur subdita.Gen.3.Cùm dr̄,sub viri ptāte eris. sed hoc vltimum dicitur in pœnā peccati. Et prima duo dñr secundum statum naturæ, & ante peccatum, & possunt illa duo prima accipi dupliciter. Gen. 146.c.1.C
Mulier dicitur adiutorium viri, inquantū confert ad gñationem, & dicitur socia propter æqualitatem, quam habet ad virum secundum speciem &c.vel est adiutorium propter cōitatem naturalem, quæ est inter virum & fœminam, & dicitur socia ꝑpter communicationem domesticam.Gen. 146.c.2.C
Si fœmina formaretur de pedibus viri,non propterea esset serua, nec si de capite, esset propterea domina. Gen. 147.c.1.E
Quòd mulier fuerit formata ex latere viri potius q̄ ex alia parte corporis,præcipua ratio fuit,qa Deus voluit eam formare de costa,quia voluit ꝙ pars illa,de qua formaretur,haberet carnem & os. Gen. 147. c. 2. D
Quòd ex muliere nō debuerit vir formari, sed econtra,assignantur rationes.Gen. 149.c.2.C
Quod vnica mulier, & non plures simul debuerint formari ex viro,assignantur rōnes.Gen.149.c.3.G
Mulier formata est per modum ædificiorum, iuxta sententiam Nicolai de Lyra. Sed fallitur Nicolaus. Gen. 150.c.3.G
In mulieris formatione ex costa, fuerunt Angeli ministri,vt dicit Magist.2.Sent. dist.18. sed sententia eius

eius improbatur,& ostenditur ꝙ solus Deus id effecerit. Gen. 150.c.3.I

Mulieris maledictio fuit vera maledictio; & non sicut maledictio serpentis, qa maledictio nominat pœnam pro peccato, quæ non fuit in serpente. Genes. 224.c.3.k

In paradiso non esset mulieris ad virum talis subiectio, qualis nunc est, fuit tamen aliqua præsidētia, & aliqua subiectio ibi futura erat, etiam si homines non peccassent. s. subiectio naturalis, non tamen despotica,omogalatica,nec politica. Gene. 228.c.3.H.& per totam 4.col.

Mulieris sexus incautus est, & mollis.Matth.tomo 6. 191. c. 3. F

Mulier semper tenetur reddere debitum viro, quia semper debet, & semper est in soluendo, vir autē non est semper in soluendo, ideo non est debitor pro omni tempore, sed quando est in soluendo. 231. c.1.B

Naturale mulieris est desiderium vrbem liberis adimplere.Matt.to.6. 324.c.4.I

Mulier,& vir sunt sicut potentia & actus,sicut imperfectum,& prouenit ex differentia caloris. Genes. 232. c.4. H

Mulier calidissima est frigidior frigidissimo viro. Genes. 232.c.4.I

Mulieres quondam apud Athenienses conueniebāt in publicas consultationes, sed postea hoc sublatū est,ne mulieres possent dare vota in publicis negocijs. Genes. 233.c.1.D

In cœlo non erit subiectio mulieris ad virum. Gene. 236.c.1.D.& 239.c.4.G

Nullam mulierem futuram esse in resurrectione,dicunt aliqui,quod esse erroneum probatur.Primò, quia contra intentionem Ecclesiæ. Secundò,quia piè creditur Virginem Matrem esse nunc in Paradiso in corpore,& anima. Tertiò,quia est irrationabile dictum. Quartò,quia repugnat conditioni resurgentiū,&c. qui futuri sunt ijdem numero, qui fuerunt &c.Quintò,quia hoc esset incidere in opinionem Pythagoricam de transcorporatione &c. Sextò ex intentione dñi nostri respondentis argumento Saduceorum. Septimò ex eadem rñsione. Octauò ex intentione Sāctorum Doctorū. Nono ex intentione Augustini. Decimò ex eiusdē intentione.Vndecimò ex eiusdem intētione .Gen.236. c.1.D.& 4.Et soluuntur sex rationes prædictæ opinionis,vel erroris di.oppositum. Ad primā.Gene. 237.c.1.B.Ad secundam.ibi.237. c.3. H. Ad tertiā ibid.237.c.4.H.Ad quartā,ibi.238.c.1.C.Ad quintam,ibid.238.c.2.D.Ad sextam,ibid. 239.c.2.E

Inter damnatos esse mulieres, sed non inter beatos aliqui concedunt, sed omnes beatos esse viros. Genes. 237.c.1.B

Mulieres apud Persas ad bella procedunt, vt ait Isid. lib.9.Aethimo.Gen. 242.c.4.k

Mulierem esse subditam viro conuenit, vel ratione sexus. Gen. 243.c.2.B

Mulier & virago pro eodem nomine accipiuntur apud Hebræos.s.Issa.Gen. 245.c.1.C

Mulier circa venerea delectatur in duobus, & vir similiter in duobus.Gen. 353.c.4.G

Mulieres debere pugnare & facere generaliter omnia,quę faciunt viri dicunt quidam,quorum ratione fertur ex 2.Politi.Exo.to.1. 93.c.3.I

Mulieres non litigant in iudicio.Exo.to.1. 149.c.1.B

Mulier solum habet virtutem generatiuā super sanguinem menstruum.Leui. 114.c.4.I

Mulieres, prius quam habeāt sanguinem menstruū, non possunt concipere,nec etiā cum desinit menstruum. Leui. 114.c.4.k

Mulier nunquam deberet cognosci a viro quousque pateretur fluxum menstrui, & hoc secundum rationem & iura.Leui. 119.c.4.F

Mulier pariens masculum immunda erat totali immūdicia septem diebus,& triginta tribus alijs,minori quadā immūdicia.vt probat Leui. 120.c.4.H

Mulier pariens masculū abstinebat septem diebus a communicatione rerum sacratū, & a cōicatione humana in cibo, potu, & carnali accessu. Leui. 121.c.1.A

Mulier menstruata,non solū erat immunda, sed etiā separata.Leui.12. cum dicitur iuxta dies separationis menstruæ. s.a separatione rerum sacrarum, & a communicatione hominū, similiter & pariens masculum in primis septem dieb.Leui.121.c.2.A

In nullo loco sacræ scripturæ scriptum est, ꝙ separentur extra castra.Leui. 121.c.2.A

Quomodo in mulieribus accidat impedimentum naturale ad venerea.Matth.to.5. 117.c.1.D

Mulier in lege vet. non poterat dare viro libellum repudij,quia hoc tantum erat viris permissum.Nume.tom 1. 66.c.1.B

Mulieres non debent ire ad bellum,quia ineptę sunt, vt probatur Deut. 114.c.4.H

Mulier in lege vet. quæ nec coniugata esset, nec desponsata, si tamen esset obligata per legem alicui viro,& fornicaretur,lapidāda erat,vt patet de Thamar,quæ obligata erat Sellæ ad suscitandum semen fratris. Deut. 117.c.3.K.c.4.F

Mulieres importunæ naturæ sunt,& impatientes.Iosue tom.1. 89.c.4.G.& 91.c.1.C

Non cōuenit mulierem esse iudicem. Iudi. 39.c.1.C

In mulieribus rara prudentia est, & vix formant opinionem vniuersalem,sicut bestiæ, vt ait Aristote. 7.Ethic.Iudic. 39.c.1.C

Nati ex mulieribus sterilibus habuerunt aliquid ad mirabile. Iudic. 130.c.2.B

Compertum est mulierem quādam a duobus uiris, & in eisdem temporibus concepisse. Matth.to.5. 89.c.2. C

Vnde proueniat,ꝙ cognita muliere ab aliquo, nonnunquam eam postea odio habeat, cum eā prius magnō opere dilexisset.Matt.to.5. 90.c.2.E.c.3.F

Mulieris propriam passionē esse luxuriā, dicit Chrysostomus.Matt.to.5. 198.c.2.C

Mulieres vnius tribus, licet nō contraherent cū viris alterius tribus,tamen aliquando factum legimus. Iudic. 98.c.4.F

Nunquam licuit,vt vna mulier haberet plures viros, vt probatur nouē rationibus.1.Reg,to.1. 21.c.4.k. & fo.22.c.1.& 2.

Cùm mulier sępè conceperit,statim clauditur pellis secundina.1.Reg.to.2. 29.c.4.k.30.c.1.A

Mulier videtur superare virum in duobus,quæ diminuunt peccatum in fornicatione simplici, primū est ducibilitas ex dispositione corporis. fm est defectus resistentiæ.Matt.to.5. 108.c.2.A

Quòd mulieres non transirent ad secundas nuptias, nisi expleto anno luctus, humanæ leges sanxerūt. Canones tñ absoluunt eas ab oī pœna legali, si accipiant virum secūdum ante finitum annū luctus eius,vt patet ext.de secun.nup. ca.cum secundum Apostolum.1.Reg.to.2. 141.c.3.I

Quòd aliqua mulier habeat plures viros est cōtra substantiā matrimonij,& contra statum politiæ, imò contra naturam.1.Reg.to.2. 142.c.3.K

In alicuius mulieris conceptu potest cōtingere multiplex miraculum.4.Reg. 37.c.1.B

Mulieres illæ,quæ occiderūt filios suos ad comedendum,

dum, propter famē in obsidione Samarię. 4. Re. 6. grauiter peccauerūt propter multa. 4. Re. 69 c. 4. F.
Licebat tñ eis comedere de carnibus eorū, si per se mortui fuissent, & hoc, cum iam nihil haberent ad comedendū. 4. Reg. 70. c. 2. B. Et mulier illa, quę abscondit filium suum, vt non occideretur, nō peccauit in hoc, imò si tradidisset illum ad occidēdū, peccasset grauiter. peccauit tñ propter conuentionem cum alia, & similiter, quia cooperata est cum alia, vt occideretur filius alterius. ibid. 70. c. 3. F
Nulla mulier obligabatur venire ad sanctuarium in festis Iudæorum, sed solum masculi. 4. Re. 46. c. 4 k
Omnia desideria passionalia sunt maiora in mulieribus, quàm in viris, propter minorem resistentiam ex defectu iudicij. 4. Reg. 117 c. 4. F
Mulieres sunt auariores viris, eo ꝙ sunt impotentiores ad acquirendū. Et auaritia naturaliter cōsequit impotentiam acquirendam. 2. Paral. 224. c. 3. H
Mulieris pulchritudo solet valde afficere, & illa quare, imò in seruitutem redigere animos viriles 2. Paralipo. 156. c. 3. G
Mulier propriè non dicitur mater, nisi pro eo ꝙ materiam disponit. Matt. to. 1. 99. c. 2. I
Mulier non cooperatur actiuè in conceptione, vt probatur Matt. to. 1. 100. c. 2. A
Mulier aliquando concipit nō emittens semen. Matthæ. tom. 1. 100. c. 4. F
Mulier fluxum sanguinis patiens, de qua Matt. 9. non intrauit vrbem, sed extra sanata est. Matt. to. 3. 204. c. 2. D. Et voluit tangere fimbrias Christi ꝓp multa. Matt. to. 3. 204. c. 4. G. & accessit ad Christum, vt sanaretur, & tñ non petijt ab eo sanitatem propter multa. ibid. 204. c. 4. I. & accessit retro ad Christū, propter multa. ibid. 205. c. 1. A. Et voluit Chīs facere hoc miraculum, non petente muliere propter multa. ibid. 205. c. 2. B. Et dī Matth. 9. ꝙ mulier ista dicebat intra se. Si tetigero tantū vestimentū eius salua ero, ad ostēsionem fidei illius. ibid. 205. c. 3. F. & mulier ista sciuit se esse sanatā, quia cessauit sanguis fluere. ibid. 205. c. 4. G. & istud miraculū, quod in secreto factū est, voluit Christus, vt manifestaretur propter multa. ibid. 206. c. 4. H. Et non dixit mulieri, tu me tetigisti, sed quis me tetigit, propter multa. Et fuit cōueniens modus aperiendi miraculum, propter mul. Mat. to. 3. 206. c. 4. k. 207. c. 1. A
De muliere fluxum sanguinis patiente, dicitur Matt. quinto, ꝙ postquā sanata est, Christus circūspiciebat videre eam, & hoc propter multa. Matth. to. 3. 207. c. 2. C. & ipsa cum se sanam sensit, volebat latere, propter multa. ibi. 207. c. 3. F. Et putabat se posse latere, eo ꝙ non digne concipiebat de Christo: nam nō putabat eum esse Deum, sed Prophetam aliquem. ibidem 207. c. 3. B. Et prædictam mulierem tangentes incurrerunt immunditiam legalē, vt probatur Matth. tom. 3. 207. c. 4. G. Christus tamen non incurrit. Primò, quia non subiacebat legi, cum esset Deus, nec etiam incurreret dato quòd esset purus homo, dum tamen faceret talia miracula sanando ægritudines, non iudicaretur incurrere immunditiam, cùm ipse immunditiam tolleret. Alij verò non iudicauerunt se incurrere immunditiam, quia cùm ista curatio fieret opere diuino, crediderunt quòd tangendo illam, quæ sic a Deo curabatur, immunditiā non incurrerent. Matth. tom. 3. 207. c. 4. k. 208. c. 1. A. Christus tamen dixit mulieri, confide filia, propter multa. Matth. tom. tertio. 208. c. 1. B. Sed quare Christus dixit illi, fides tua te saluam fecit, cùm mulier illa non haberet fidem. vide ibid. 208 c. 2. C
Illa mulier curata a fluxu sanguinis. Mat. 9. fecit Christo statuam æneam, vt refert Eusebius, ibidem. Matt. tom. 3. 208. c. 3. G
Mulierum ornatus consistit in duobus, scilicet in apparatu corporis, & fuco colorum, de primo dicitur circa vestes virorum, secundum omnes distinctiones. Matth. tom. 3. 275. c. 1 B. per totam quęst. Est tamen aliquid vltra in cultu mulierum: quia ornatus earum incitat viros ad luxuriam, ibidem. 276. c. 3. B. Si mulier habet virum potest licitè ornare se, operam dando, vt soli viro suo placeat, ne propter defectum ornatus vir contemnat eam, & quærat aliam. Et hoc non solum est licitum: sed etiam meritorium. Matth. tomo 3. 276. c. 3. H. Sed si mulier non habeat virum, & sit in ætate, vt habere non possit, tunc non licet sibi ornare se curiosè, ibidem l. k. Si verò potest habere virum, & proponit non habere, non licèt illi ornatum quærere ad pulchritudinem ostendendam, &c. quòd si proponit habere, idem est sicut de coniugata, &c. ibidem. 276. c. 3. k. c 4. F. Si autem se ornet ex quadam leuitate, vel vanitate propter iactantiam, vt ostendat pulchritudinem, quam habet, vel simulet, quam non habet, non intendens mouere ad libidinem, non semper peccat mortaliter. & idem dicendum est de viris. Matt. to. 3. 276. c. 4. G. & per totam quæst.
Mulieres propriè vocantur illæ, quæ sunt corruptæ. Matth. tom. 3. 280. c. 1. C.
Mulier Chananęa, visa filia iam sana, creditur, ꝙ rediit ad Christum, vt ageret illi gratias pro beneficio susceptо. Matt. to. 4. 146. c. 2. A
Mulieres ducibiliores sunt ad coitum, quàm viri ex dispositione corporis. Est enim in muliere plus valde de humore, quam in viro. Et humor agit ad coitum. Matt. to. 5. 108. c. 2. A
Mulieres solent valde ad nouitates concurrere, & facilius ad deuotionem mouentur. Matth. tom. 4. 101. c. 3. H
Mulieres sunt magis incautę, & magis molles, quàm viri. Matt. to. 6. 191. c. 3. F
Mulieres secundum legem Moysi nunquam ad numerum transibant. Matt. to. 4. 101. c. 4. I
Quod mulier maneat indotata est damnū rei publicæ. ff. sol. matr. l. 1. Matt. to. 7. 55. c. 1. A
Mulieres docere non permittunt. Gen. 233. c. 1. B
Mulier nullam actionem habet in patrem, vt eam doret. Matt. to. 7. 55. c. 1. D
Mulieres flegmaticæ cęteris paribus gignunt filios maioris corpulentiæ, quam mulieres colericę, sanguineæ, vel melancholicæ. Et assignatur causa. in Parado. 8. c. 1. D
Mulier non potest naturaliter concipere absq; semine viri, vt probatur. in Parado. 8. c. 2. C
Mulier potest concipere absque fractione, vel corruptione clausтri virginalis, & d efacto contingitēt manente corporis, & mentis integritate. in Parad. 8. c. 3. H
Quod vna mulier habeat plures viros repugnat intentioni naturæ, vel Dei coitum ingeniantis, & propter multa alia. in De Opti. Poli. 10. c. 4. G
Mulier potest concipere non fractis clausтris virginalibus: sed talis non erit virgo, sic concipiendo. Ecce Virgo &c. 2. c. 1. A
Mulier non habet potestatem corporis sui: sed vir, & econtra. 1. Cor. 7. Ecce virgo, &c. 1. c. 4. G
Matrix mulieris calida ē, & sicca. Ecce virgo. 2. c. 1. A
Mulier seruata virginitate corporis & mentis, potest concipere. Ecce virgo &c. 2. c. 1. A

Muliebria. Raro accidunt muliebria alicui fœminæ vltra sexaginta annos.

annos. 4 Regum. 174.c.4.G

Multiplicatio. Præceptum de multiplicando, quando obligauerit, & quando non. Matth.tom.5. 82.c.4.H. 83.c.1.A

Multiplicatio carnalis non cõuenit nũc populo Christiano. Matt.to.7. 23.c.3.K.c.4.F

Multiloquium. In oratione aliquando valet ad plenius exprimendum conceptum. Aliquãdo ad flectendum animos aliorum. Aliquando ad excitandum affectum nostrum, vt deuotio per verba excitetur. Matth.to.3. 65.c.3.H

Multiloquium prohibitum est in oratione, quando venit ex infidelitate. Matt.to.3. 65.c.1.A

Ethnici, quare vterentur multiloquio in orationibus suis. Matt.to.3. 65.c.4.I

Omne multiloquium a gentilibus venit, vt dicit Augustinus in li. de sermone Domini in monte. Matthæ.to.3. 66.c.1.E

Multitudo. Illud dictum Augustini, cũ multitudine agendum est magis monendo, quàm minando, qualiter sit verum. Matth.tom.5.21.c.4.F. Et multitudini secundum iura solet remitti, vel attenuari pœna, ibid.

Quod multitudini peccanti lex interdum totaliter parcat, patet extra de cleri. excommun. aut de po. ministran. cap. latores. vbi si peccantes fuerint vltra quadraginta, non imponitur pœna. si verò pauciores, puniuntur. Aliquando pro peccato populi imponitur pęna, sed parua. Leui. 36.c.4.k. 1.Reg. tom.1. 226.c.3.I

Mulus. Muli, & mulæ non erant in terra promissionis, cùm ista gignantur ex coitu diuersarum specierum, quod Hebræis prohibitum erat Leui. 19. Deut. 115.c.3.F

Mundatio. Erat duplex, quædam naturalis, & quædam cęremonialis. & vna alteram pręsupponebat, s. secunda primam. Leui. 136.c.3.H

Munditia. Et immunditia, de quibus agitur in veteri testamento, solũ erant in homine, & in rebus, quæ aliquo mõ pertinebant ad hominem, secundum quod ad vsum eius applicantur, vel ipse homo applicat eas ad cultum Dei. Leui. 135.c.2.A

Munditia facit nimis fulgere rei perfectionem. Nu. tom.1. 219.c.3.F

Quare in locis sacris debeat esse munditia. Deutero, 121.c.4.H

Mundus. Mundi contemptus ad satis proficientes pertinet. Gen. 31.c.3.I

Aliqui dicunt mundi creationẽ fuisse in mense Martio, quorum rationes referuntur. Gen. 6.c.4.I. Sed communior opinio est, quòd mundus cœpit esse in mense Septembri, &c. Neque creatus fuit Sol in primo gradu Arietis: sed circa finem Virginis, vel in principio Libræ circa medium Septembris, quando omnes arbores fructus maturos habent. Genes. 7.c.1.B

Mundum fuisse ab æterno posuit Aristoteles. Et non quia ad hoc aliquam rationem haberet: sed quia argumentis respondere non valebat, si teneret ipsum habuisse principium. Et in hoc habuit se vt ille, qui falsitatem manifestam argumentorum viribus confitetur. Et responderet Aristoteles ad rationes, quæ fiunt contra illum, sed responsiones eius non esse sufficientes probatur Deu. 168.c.4.F

Quòd mundus fuerit ab ęterno probatur rationibus, quæ sumuntur ex cognitione conditionis rerum, quæ sunt in mundo. Deut. 169.c.1.A

Mundum habuisse principium dixit Anaxagoras, & Empedocles, sed ad hoc probandum posuerunt modos quosdã repugnantes rationi, contra quos arguit Aristoteles 8. Physicor. & secundo de cœlo &c. Vnde putat se demonstrare mundum non habuisse principium, sed fallitur, vt probatur Deute. 69.c.1.E.c.2.A

Quidam ponebant aliquo modo mundum æternũ, & aliquo modo incepisse, & huius opinionis fuit Ouidius in principio Metamorph. qui non vt poeta, sed ut Philosophus, vel theologus veritatẽ principij rerum inquirere conatus est. Ponit enim mundum quantum ad suum principium materiale, & habere principium quantum ad formarum distinctiones. 70.c.3.H

Mundus factus est ex materia indiuisibili nullam habente quantitatem. Matt.to.6. 106.c.3.F

Pars anterior mundi est oriens. Iosue to.1. 146.c.2.C

In mundo necessario fuerunt duo motus contrarij, scilicet naturalis in planetis, & motus raptus causatus a primo mobili. Iosue to.1. 187.c.3.H

In mundo pars Orientalis est anterior, & Occidentalis est posterior. Ios.to.2. 170.c.2.D

Mundus cessabit in isto statu, cum completus fuerit numerus prædestinatorum, vt probatur Matthæ. tom.1. 8.c.2.E.c.3.P

In medio mundi dicitur esse ciuitas Arim. tam secũdum longitudinem, quàm secundum latitudinẽ. Matth.tom.1. 108.c.4.I

Homo est paruus mundus. Matt.to.6. 323.c.3.G

Mundus accipitur quinq; modis, vno modo pro uniuersitate rerum. Secundo mõ pro statu præsenti, quo inter homines viuitur. Tertio pro omnib. hominibus, siue bonis, siue malis. Quartò pro hominibus malis, vel mundanis. Quintò pro rebus, quæ in mundo sunt. Primo, secundo, & tertio modis mundus non tentat: sed bene quarto & quinto. Matt.to.1. 250.c.1.E.c.2.A

Mundus interdum capitur pro mundanis hominib Matth.tom.5. 14.c.1.D

Ad ponendum mundi æternitatẽ ratio Philosophorum magis præcipua refertur. Matthæ. tomo 6. 82.c.3.k. c.4.F

De mundi purgatione in fine seculi. Matth.tom.7. 223.c.2.D. Et ista purgatio fiet per ignem, vt probatur ibid. 124.c.1.D

Mundi nouatio ad quid ordinetur. Matth. tomo 7. 139.c.1.B

In mundi innouatione fient tria, primum, ꝙ tolletur infectio relicta ex culpa. Secundò auferetur impuritas mixtionis. Tertio causabitur dispositio ad pfectionem gloriæ in corporibus. Matthæ.tom.7. 124.c.1.E.c.2.A

De mundi innouatione futura, de qua Isa. 66. Ego creo cęlum nouum, & terram nouam, primũ cœlũ, & prima terra abijt. Et Apoc.21. Vidi cęlum nouum & terram nouam. Matth.to.7. 137.d.3.I

In mundi innouatione elementa recipient claritatẽ ꝑm proportionem suarum capacitatum, terra, vt dr̃ in superficie superiore erit, vt vitrum, aqua, vt crystallus. aer sicut cęlum. ignis sicut luminaria cęli. Sed an talis gradus lucis futurus sit, nobis est incertum: quia nulla est scriptura sacra, quæ hoc asserat. Matth.to.7. 138.c.2.E.c.3.F

Deus potest facere mille mundos æquales huic. Matthæ.tom.7. 145.c.4.H

In mũdi innouatione corpora cęlestia accipient augmentum lucis. Isa.30. Erit lux lunæ, sicut lux Solis, & lux Solis septempliciter. Matt.to.7. 139.c.1.A

Mundus innouabitur: quia homo innouabitur, quasi mũdus sit propter hominẽ. Mat.to.7. 140.c.4.H
Innouato mundo non erit vltra motus corporũ cœlestium, vt probatur Matt.to.7. 141.c.2.A
In fine mundi, quando stabit cœlum, Sol, & Luna erunt in oppositione, vt verisimilius creditur. Matthæ.to.7. 143.c.4.F
In fine mundi, cessante motu cœli', cessabit omnis motus, & actio. Et hoc erit, quia Deus suspendet actionem suam. Matt.to.7. 144.c.2.A
Post mundi innouationem nõ manebunt animalia, neq; plantæ, neq; mineralia: sed corpora cœlestia, & homines. Matt.to.7. 144.c.4.G
Mundum fuisse creatum in Martio aliqui dicunt, sed hoc sub dubio est: quia alij tenẽt, ꝙ fuerit creatus vigesimaquinta die Septembris, & Adam vltima die Septembris. Et hoc tenent communiter Iudæi, & multi Latinorum periti. Et est opinio verisimilior. Defensorio. 47.c.4.F

Mundus.

Mundi corde dicuntur, qui habent puritatẽ conscientiæ, ita, vt non sint aliqua vitia in corde hominis, nec aliqua desideria mala, vel superflua rerũ temporalium, etiam si tales res licitè desiderari possint. Matt. to.2. 5.c.2.A
Mundum, & immundum non eodem modo sumimus nos, & natura. Matt.to.4. 138.c.2.C

Municipale. Dicitur a municipio, id est, loco vel territorio, in quo obligat. 1.Reg.to.2. 184.c.1.D

Munus. In muneribus est magna vis: quia animos iratos conciliant, & amorem causant. Gen. 375.c.3.I
Inter munus, & donũ qd interfit. Exo.to.2. 69.c.4.H
Munerum receptio excęcat iudices iustos atque prudentes. Leui. 189.c.4.F
Munera vocabantur benedictio. i. bene data. 4. Reg. 52.c.2.E
Quare Helisæus non accepit munera a Naamã, cum tamen licitè posset accipere. 4.Reg. 53.c.1.C
Munera aliquando secundum leges accipiuntur pro aliquibus, quę subditi tenentur dare dominis suis. Num.tom.1. 216.c.2.B
Munera recipere quando sit peccatum, & quando non. 1.Reg.to.1. 193.c.1.C
Munera licitum est dare alicui, quando alteri non licet recipere. 3.Reg. 127.c.1.D

Murmurare Iudæi pluries murmurauerunt in deserto contra Dominum. Iosue to.1. 90.c.2.E. Nec tamen illi subito mortui sunt cum decem exploratoribus in Cades barne, propter multa. ibid. 90.c.3.H

Murmuratio. Propriè est a minore ad maiorem: quia maiores non propriè murmurant de minoribus. Et est cũ quis dicit contra aliquid quod dici non deberet. Exo.to.1. 126.c.1.B. & 128.c.1.A. & 137.c.4.I

Murus. A fec ciuitatis quomodo cecidit, de quo 3.Reg.20.3.Reg. 188.c.1.B

Mus. De mure, & eius proprietatibus. Leui. 110.c.4.F
De muribus & anis auribus, quæ Philistini obtulerũt Deo Israel, & posuerunt iuxta arcam, quid factum fuerit. 1.Reg.to.1. 69.c.3.H. Et dicendum ꝙ de illis licitè poterant fieri vasa ad diuinum ministerium. 1.Reg.tom.1. 70.c.1.A

Mustela. Longus mus dicitur a mus & tellon. i. longum Leui. 102.c.2.A
De mustella, & eius proprietatibus. Leui. 110.c.3.I

Musach. De quo. 4 Reg. 16. quid fuerit referuntur opiniones, sed secunda videtur verisimilior. 4.Reg. 361.c.3.I

Musca. Muscarũ diuersa gña referunt, q̃ Aegyptios puniebant. Exo.to.1. 53.c.3.F
Muscarum plaga respondet afflictioni, qua Aegyptij presserunt Iudæos in varijs operibus vilibus terrę, nam præcipua muscarum materia est. Exo.tom.1. 53.c.3. G
Muscam araneam, & stultitiam creata esse a Deo, dicunt Hebræi, propter aliquam vtilitatem. 1. Reg. tom.2. 122.c.2.E.c.3.F
De musica ænea Virgilij, quę posita in porta Neapoli cęteras musicas expellebat. Gen. 17.c.1.B

Musica. Armonicis vocibus, tubarum flatibus, & pulsatilibus concrepat organis, de qua August. sicait: A terra vsque ad cœlum mensura cęlestis, musica mensuratur. Est namq; in terra gamaut. in luna. are. in mercurio. bemi. in Venere. C. in sole. D. in Marte. E. in Ioue. F. in Saturno. G. Sunt a terra vsq; ad firmamentum septẽtoni. A terra vsq; ad lunam, vnus tonus. ab eadẽ ad Mercurium semitonium. A Mercurio ad Venerẽ, semitonium. A Venere ad Solem tria semitonia. A Sole ad Martem unus tonus. A Marte ad Iouẽ semitonium. A Ioue ad Saturnũ semitoniũ. A Saturno ad firmamentũ tria semitonia, quæ vniuersa cõiuncta septẽ tonos efficiunt. tonus ſm quosdam continet quindecim millia milliaria. Genes. 16.c.3.H. Iosue to.3. 180.c.3.K. & c.4.F
Musicæ inuentor fuit Tubal filius Lamech, de quo Gen.4. Genes. 28.c.4.G
Musica delectabilis est, & potissimè post cibũ. 1. Regum, to.2. 49.c.2.C

Musicum instrumen.

Musica instrumenta pulsabantur coram domino in vet. testam. propter duo. 2. Reg. 35.c.3.G.
Musica instrumenta pulsare diebus festis, quando sit peccatum. Exo.to.ε. 85.c.1.E

Mutatio. Dupliciter remouetur mutatio a mobili. Matt.to.7. 146.c.2.D

Mutatum esse: Non est ens reale, sed sola imaginatione sub sistens. Exod.tom.1. 234.c.2.A

Mutire. Ad vocem submissam pertinet. Exod.to.1. 69.c.1.A

Mutus. De filio Cręsi muto mirabile quoddã narrat a Solino, qd̃ refert. Gen. 32.c.4.I
Dęmon dr̃ esse mutus dupliciter. Matt.to.4. 12.c.2.B
Esse mutũ cõtingit dupliciter, vno modo ex aliquo vinculo linguę, vel impedimẽto naturali in aliquo de organis vocalibus. Et talis dicitur mutus per se, vel verè mutus. Alio modo contingit ex surditate naturali. primo modo accipiendo mutum: dęmõ non potest loqui per mutum, bene tamen secundo modo. Matt.tom.4. 12.c.3.F

Mutuare. Dupliciter contingit aliquid mutuare de vino, vt reddatur sibi alio tempore. Matt.to.7. 59.c.3.k.c.4.F

Mutuũ. Inter mutuum, & cõmodatum qd interfit. Exo.to.1. 234.c.2.A. Et inter mutuo dare, & commodare. 4.Reg. 62.c.3.F
Mutuum trãsit in dñium eius, cui datur, & ideo mutuum dr̃ quasi, meum tuum. Exo.to.1. 234.c.2.C
In veteri testam. si quis peteret mutuum paulo ante tempus anni remissionis, poterat fieri fraus legi, si creditor nõ daret pauperi petenti, poterat ẽt fieri fraus ipsi creditori: si petens esset diues, vel saltem nõ esset pauper. Sed primo modo tenebatur.

Et

Et non ſecundo modo,vt probatur.Deutero. 84.c.1.C
Ex mutuo nihil ſperare,ſemper eſt præceptum.iux ta illud Luc.6. Mutuum dantes,& nihil inde ſperantes.Mat.to.7. 41.c.3.F
Contractus mutui eſt quando res vnius transfertur in alterum,quantum ad proprietatem, & non eſt pretium pro illa conſtitutum: quia alias eſſet vēditio. Et dicitur mutuum,quaſi meum tuum, id eſt,res vnius fit alterius. Et talis contractus eſt in rebus illis, quæ conſiſtunt in numero, pondere,& mēſura:vt in pecunia,in maſſa auri,in oleo, tritico,vino,&c. Et in ſolo contractu mutui cadit vſura: quia mutuum debet eſſe gratuitum, ꝙ ſi non eſt gratuitum,non eſt mutuum.Duo contractus ſunt liberi.ſ.contractus mutui,& conrractus accommodati.Matth.tomo.7. 48.c.2.A
In mutuo transferimus dominium rei mutuatæ in accipientem, ideo non poſſumus licite petere pecuniam, pro vſu rei, quæ non eſt noſtra: ſed melius dicitur, quòd in mutuo cadit vſura: quia ad mutuum pertinet res, quarum vſus non diſtinguitur,&c.i.non ſeparatur a ſubſtantia rei,&cæt. Mat.to.7. 48.c.2.E.c.3.F
In contractum mutui eſt ex oppoſito ad contractū locationis,&c.Mat.to.7. 57.c.1.C

Naaman.

NAAMAN Syrus poſt ſuſceptam ſanitatem a lepra tenebatur ad aliquem cultum exhibendum ſpecialem Deo Iſrael,& non colere Deos alienos,&c.4.Regum.53.c.4.H. Sed non obligabatur ad cultum Iudæorum,&c.ibid. 54.c.2.A
Naaman voluit portare duo onera terræ, de terra Iſrael in terram Syriæ, vt faceret ſuper eam ſacrificium Deo, quod ipſe fecit propter multa.4.Regum.54.c.2.D. Et petijt ab Eliſęo facultatem portandi terram propter multa. 4.Regum. 54.c.3.H
Naaman offerendo munera Eliſęo,non potuit cōmittere Symoniam realem: quia ad illam requiritur conuentio inter partes de dando ſpirituale pro temporali,&c.Potuit tamen Naaman eſſe ſimoniacus mentalis cum Eliſeo dupliciter,&cæt. Poſſumus tamen excuſare Naaman à ſimonia mentali,ſi dicamus,quòd non obtulit illam pecuniam quaſi in recompenſationem ſanitatis receptæ:ſed quod beneuole contulit volens ſuccurrere paupertati Eliſæi,&c.4.Reg. 57.c.2.B
Naaman dans pecuniam Giezi potuit cōmittere ſimoniam realem, & Giezi ſimiliter ſi dedit quaſi in recompenſa,pro ſanitate accepta. Et ſi non habuit talem intentionem,non commiſit ſimoniā, &cæt.Tenendum eſt tamen,quòd nullam ſimoniam commiſerit, quod rationabile eſt propter tria,&c.4.Reg. 57.c.2.E.& c.2.F
Hiſtoriam Naaman leproſi quaſi legat Eccleſia in quadam epiſtola quadrageſimæ.4 Reg. 51.c.1.B
Naaman erat vir vrbanus.4.Reg. 55.c.4.G

Naas Interpretatur ſerpens, qui Diabolum ſignificat,&cæt.1.Regum to.1. 191. col.3.K
Naas nomen eſt viri,& loci.1.Paralipomenon. 61. col.4.F

Naaſon Fuit princeps filiorū Iuda, primus, qui in deſerto præerat tribui Iudæ, & toti magnæ cohorti ſub vexillo ſuo, vt patet. Num.1.2.& 7.Exo.to.1. 38.c.4.I

Nabaioth. A Nabaioth primogenito Iſmahel omnis regio ab Euphrate vſque ad Mare rubrum,Nabathea dicitur:quæ eſt quædam pars Arabiæ,vt dicit Hierony. Gene. 295.c.3.I

Nabathei Populi Nabathei habitantes Circa Arabiam, quorum meminerunt poetę, deſcendunt à Nabaioth filio primogenito Iſmahelis.1.Paralipo. 35.c.4.I

Nablum Nomen hebræum ſignificat pſalterium, & organa apud nos: vnde Hebrardus.
Pſalterium Græci,nos organa,nabula Iudæi.
2,Paralipom. 124.c.2.E

Nabuchodonoſor Quem Daniel vocat patrē Balthaſar, non fuit immediatus pater eius,ſed pro auus: quia in medio intercidit Euilmerodach & alij. Et ſic dicit Hieron.ſuper iſtum paſſum,qui habetur.Danie.5.& extra de verbo.ſignificat cap.nam & rex Nabuchodonoſor pater tuus, i pro auus. more ſacræ ſcripturæ, quæ auos, & deinceps patres appellat.Gen. 58.c.2.B
Nabuchodonoſor iuſſit ſe appellari, & coli in Deū. Num.to.2. 41.c.2.E
Nabuchodonoſor dedit legem, ne quis malediceret Deo Iſrael ſub pœna mortis.Daniel.3.3.Reg. 78.c.3.G
Licet Nabuchodonoſor poterat iuſte facere, quæ fecerat contra Iudæos,vt probatur.4.Reg.246.c.2.C.Peccauit tamen faciendo: quia in eo defecerunt duo,ſcilicet,iuriſdictio,& recta intentio: qa a deſiderio dominandi motus eſt. Et omnia illa, quæ fecit, credebat ſe agere ex poteſtate ſua,& deorum ſuorum,&c.4.Regum 246.c.3.K. Poteſt etiam teneri, quòd non peccauerit, vt probatur. ibidem. 246.c.4.G
Nabuchodonoſor accepit vaſa de templo ter: primo quando captiuauit primum Ioachin. Secundo captiuauit ſecundum Ioachin. Tertio Nabuzardan princeps militiæ venit in vrbem Ieruſalem. Et cremauit templum Domini cum vrbe, &c.Et manebat ibi Nabuchodonoſor in Reblata Syriæ 4. Reg.24. Et omnia vaſa aurea & argētea redierunt in Ieruſalem poſt reditum a Babylone. Aerea tamen vaſa non redierunt: quia confracta fuerunt.Et prædicta vaſa aurea, &c. fuerūt in magno honore, eo tempore,quo erant in Babylone. Nam Nabuchodonoſor poſuit illa in tēplo Dei ſui in cuſtodia, vſquequo Cyrus iuſſit illa dari Hebræis, vt redirent in Ieruſalem,&cæt. 4 Reg. 240.c.4.I.& 248.c.1.A

Nachor Filius Sarug vixit annos centum quadraginta octo.Gen.11. Et mortuus fuit anno quadrageſimo nono vitæ Abrahæ, quo anno mortuus fuit Phaleg, vel ſaltem vno anno poſt.Et tempore iſtius Nachor incepit regnum Aegyptiorum,quorum rex primus fuit Zoes,ſiue Mineus dictus ſecundum aliquos: ſed non ſecundum mentem Euſebij.Gene.57.c.3.G. 1.Paralip. 35.c.3.K
De Nachor deſcēdunt omnes Hebræi ex parte matris,& ex parte patris de Abraam.Gen. 59.c4.G

Nadab & Abiu De quibus. Exo.24. Filij erant Aaron. Exod. to.2. 1.c.3.F. Et iſti duo conſumpti ſunt coram altari holocauſtorum, igne exeunte de altari: qa contra Domini præceptum obtulerunt de igne alieno,

alieno,vt patet.Leu.10.& 16.duos alios filios minores istis habuit Aaron.s.Eleazar.& Ithamar. ibid. 3.c.3.H

Nadab,& Abiu combusto,& sacrificium pro pecca to fuit die sequenti septem dies consecrationis eorum,vt patet.Leu.9.Exo.to.2.88.c.1.D. Et cõbustio istorum fuit miraculosa,&c.ibid. 90. c.4.F Et ignis,qui combussit istos, egressus est ab altari holocaustorum: quia cum apportarẽt ignẽ alienum ad adolendum thymiama,cum accesserunt ad altare holocaustorum,egressus est ignis,& cæt. Exo.to.2. 90.c.4.H

Aliqui dicunt,quòd Nadab & Abiu erant æbrij, cũ arreptis thuribulis,&c.Leu.10.Sed hoc improbatur.Leuit.81.c.3.H.& 81.c.3.G.Sed dicendum, ꝙ id fecerunt ex inaduertentia, sicut noui ministri. Leuit. 81.c.4.G

Nadab,& Abiu acceperũt ignem alienum, qui erat in atrio ad coquendas carnes,&c.Leu. 81.c.1.D

Nadab, & Abiu qualiter occisi fuerint ab igne, qui exijt ab altari.Leu.71.c.2.C.Qui iustè puniti sunt, vt probatur. ibid. 81.c.2.D

Nadab & Abiu extincti sunt ab igne, non tamen combusti,nec etiam capilli, nec vestes,&c.Leuit. 83.c.3.F

Aliqui dicunt,quòd ignis, quo extincti sunt Nadab & Abiu,fuit sicut ignis fulminis: sed oppositum probatur. Leui.85.c.1.B. Et dicendum quòd ille ignis fuit supranaturaliter operatus, iuxta Dei voluntatem mouentis illum.ibid.85.c.2.A.Et vo luit Deus,vt non comburerentur propter peccati leuitatem.Et in hoc se habuit Deus vt legislato res humani,&c.ibid. 85.c.2.B

Nadab & Abiu cum vestibus sacerdotalibus sepulti sunt,in quo Deus voluit monstrare sacerdotes sepelliendos fore in vestibus sacerdotalibus.Leu. 85.c.3.I. Summus tamen sacerdos non sepeliebatur cum vestibus pontificalibus. Sed an alij sacerdotes sepelliri deberent in vestibus sacerdotalibus,non constat: quãuis de his duobus, scilicet Nadab & Abiu constet.Leui. 85.c.4.F

Nadab & Abiu an sint dãnati æternaliter,non constat.Sed videtur probabiliter,ꝙ nõ.Leu.88.c.1.A Et verisimiliter creditur, ꝙ tempore cõbustionis contererentur, vt probatur exemplo cuiusdam clerici,&c Quod citat Bernardus.Et exemplo illius prophetæ, qui occisus est a leone. 4. Regum. 14.&c.Leu. 87.c.3.K

Nadab & Abiu mortui sunt in principio secũdi anni ab exitu de Aegypto. Sed quomodo mortui sunt.1.Paralip. 279.c.1.D.& c.2.B

Nadab filius Semei,de quo 1.Paralip.2. non fuit ille Nadab,qui combustus est,quando voluit offerre incensum coram Domino.Leu.10.& Nu.3.& 1. Parali.24. Quia ille fuit de stirpe Leu. Et iste filius Senei fuit de tribu Iuda.1.Paralip. 48. c.1.B

Naher In hebræo significat puerum.2.Parali. 172.c.3.G

Naphal Dictio hebræa significat duo.s.cadere vel mori, & figere tentoria,de prima significatione habetur Gen.16. & de secunda Gen.25.Gen. 296.c.1.A

Narrationis Ordo est duplex, quidam naturalis, cum res narrantur, vt geruntur. Et iste ordo nihil habet pulchritudinis rhetoricæ.Alius est artificialis quando non tenetur totaliter idem ordo,qui erat in efficiẽdo,&c. Et iste secundus ordo sæpissime habetur in sacris literis,& in alijs historicis narrationibus,&c.Exo. to.2. 91.c.4.I

Nasci In Bethlehem nasciturus erat Messias secundum Hebræos.Mat.to.6. 157.c.1.E

Nasus. Nasi tres proprietates excludentes aliquem sacerdotem a ministrando. Leu. 231.c.2.D

Natalis dies. Solos tres Natales dies sancto rum celebrat Ecclesia,scilicet Christi,matris eius,& Ioannis Baptistæ. Et istorũ naturales dies celebrat,nõ quia nati sunt,sed quia diuinitus nati sunt,&c.Mat.to.4.-74.c.4.I.

In sacris literis duo tantum reperiuntur, qui natales dies suos celebrarent,scilicet Pharao,& Herodes.Mat.to.4.

De natali die,vide in dictione Natalis.

Natatoria Siloè 3.Regum. 12.colum. 2.& c.3.F

Nathan Propheta non fuit filius Dauid, vt probatur euidenter. 1. Paralipom. 192.c.1.D

De Nathan & eius propheta. 2.Paralipomen. 135. colum.4.G

Libri Nathan prophetæ & Ahiæ prophetæ, & Addo prophetę,qui citantur.2.Paralipom.Non fuerunt combusti a Chaldæis,vt probatur. 2. Paralipomenon. 136. c.4. G. Nec tamen sunt ab Esdra adiuncti libris canonicis propter multa. ibidem. 137.c.1.C.

Nathinei Sunt illi, qui appellantnr Gabaonitæ.1.Paralipom. 109.c.2.C

Natiuitas. Natiuitatis principinm est in fœmore.Exo.to.1. 2.c.4.K

Natiuitas Christi. Designis,quæ contingerunt in Christi Natiuitate.Gen. 25.c.1.A

In Natiuitate Christi vnus Angelus annũciauit gaudium pastoribus.Mat.to.5. 191.c.1.A

Natiuitas Christi,vt dicit Beda, fuit in solstitio hyemali,&c.Exo.to.1. 71.c.1.A

Natiuitas Christi ex Virgine non fuit occulta Diabolo, vt probatur contra aliquos oppositum tenentes.Mat.to.1. 87.c.3.H

Natiuitas Christi tripliciter manifestata est, primò pastoribus,secũdò Magis,tertio Simeoni,& Annæ in templo, in signum triplicis cõuersionis ad Christum.Prima fuit Apostolorum,& Iudæorũ. Secunda Gentium. Tertia iterum Iudæorum in fine ęculi.Mat.to.1. 109.c.4.H

Natiuitas Christi conuenienter manifestata est Magis per stellam.Mat.to.1. 113.c.2.A

Natiuitas Christi manifestata est tribus generibus personarum per signa illis familiaria,&c.Matth. tom.1. 113.colum.2.E.& colum.3.F

Natura Non facit vnum ad multa:sed vnum ad vnum,&cæt.Gene. 235. colum.2.C

Natura multis modis accipitur.Gene. 237. c.1.C.& seq.

Naturæ ordo rarò mutatur.Et hoc ad nostram eruditionem, vt puta cum fiunt miracula, ex quibus fides exordiale fulcimentum accipit, &cæt. Exo.to.1.59.colum.2.B. Et natura cedit miraculo,ibidem.

Natura non abstrahit a materia & motu,&c. Exod. to.1. 264.c.1.A

Natura facit unũ ad vnum, & non vnum ad plura. Ars tamen facit vnum ad plura, propter indigentiam,vt gladium delphicum pro paupere,de quo. 1.Politicor. Exod.tomo.1.276.colum.1. A. Matt.to.2. 140.c.4.K

Natura nihil agit per saltum.Leuit. 175.c.3.G

In natura nihil eſt ſignum ſine cauſalitate Leuit. 203.c.4.K
Natura dicit dictamẽ rationis in vniuerſali. 1. Reg. to.1. 131.c.3.K
Natura inclinat ad aliquid dupliciter, vno modo ſicut ad id, quod eſt neceſſarium ad perfectionem vnius per ſe, & in ſe ipſo, & non in ordine ad alios. Alio modo ad id, quod eſt neceſſarium ad perfectionem multitudinis. Primo modo talis inclinatio obligat omnes: quia naturales perfectiones ſunt communes omnibus Et ita quilibet obligatur vacare conſeruationi ſui ipſius: ſiue per cibum & potum, ſiue abſtinendo a nociuis: quia conſeruatio eſt ad bonum, quod eſt eius particulariter, velut vnius. Secundo modo nemo obligatur determinate. Mat.to.5.82.col.3.G
Natura ſemper agit ſecundum ſucceſſionem, eo ꝙ virtus eius eſt limitata, & habet repugnantiam in opere. Matth.to.5. 210.c.2.A
Natura non ſolum intendit generationem ſed etiã prolis educationem. Mat.to.5. 81.c.4.H
Modus propagandi, ad quem inclinat natura, non eſt omnibus animalibus idem: ſed vnicuique ſecundum ſuam ſpeciem. Mat.to.5. 82.c.1.B
Natura quomodo docuerit animalia vnitatẽ vxoris. Mat.to.5. 84.c.4.H
Naturæ regimen optimum eſt. 12. Meta. Matt. to.5. 89.c.3.I
Natura nihil magis deſiderat, quàm ſe ipſam conſeruare. Mat.to.5. 115.c.4.K.& 116.c.1.A
Naturæ defectus deducit in memoriam Dei dupliciter. Mat.to.5. 117.c.3.K
Si defectus naturæ tollerentur multa bona de uniuerſo tollerentur. Mat to.5. 118.c.1.A
Duplex natura conſideratur in homine. Matt. to.5. 144.c.2.B
Omnis natura corporalis vel ſpiritualis, quantuncunque perfecta, non poteſt in ſuum actum exire, niſi moueatur a Deo. Mat.to.5. 147.c.4.F
Quomodo natura diligat Deum; & quomodo charitas. Mat.to.5. 147.c.3.K.c.4.F
Excellentior modus diligendi Deum eſt per charitatem, quàm per naturam integram. Matth.to.5. 147.c.4.G
Natura nihil agit ſupra ſe, ſed agitur. Matth. tom.5. 147.c.4.I
Naturæ ordo, qui in peccante per peccatum peruerſus eſt, non poteſt niſi per Deum reparari. Ma. to.5. 154.c.2.A
Natura eſt in motu ex duobus &c. Matth. tom. 6. 75.c.1.C
Nihil de natura habet corpus glorificatum, nec ex hoc eſt contra naturam. Matth.to.6. 75.col.1.D
Motus ſe habet ad naturam tripliciter. Matth.to.6. 74.col.4.I
Natura non eſt principium reſurrectionis. Matth. to.6 75.c.2.B
Natura eſt principium actiuum motus in grauibus & leuibus. Mat.to.6. 75.c.2.C
De quatuor gradibus penes naturam. Matth. to.6. 75.col.4.I
Natura non fertur ad impoſſibile. Matth.tom.6 79. col.2.D
Omne, quod eſt de intentione naturæ, eſt pulchrũ & perfectum. Mat.to.6. 116.c.1.C
Omne, quod naturæ non conuenlt, monſtruoſum eſt.to.6. 119.c.1.D
Quæ ſit natura vniuerſalis. Matth. tom. ſexto 120. colum.2.B
Natura, per cibum & potum, & alia vitę neceſſaria, conſeruatur. Mat.to.6. 148.c.1.A
Aliquid fieri per naturam cõtingit dupliciter. Mat. to.7. 147.c.2.F
Eſſe & naturæ virtus & operatio per ordinem ſe habent. Mat.to.7. 192.c.4.I

Natura humana. Natura humana dupliciter deficit. Matt. to.6. 118.c.2.C

Naturæ Chriſti, quantum ad humanam ſpeciem & naturam, nihil poteſt addi. Mat.to.7. 145.c.3.I
Ad naturam tripliciter ſe habet actio vel motus aliquis. Mat.to.6 74.c.4.H
Non poteſt eſſe quòd natura ſit principium alicuius motus, & non ſit terminus eius. Matt.to.6.75. col.1.B
Quædam ſunt contra naturam, & alia ſunt nullomodo naturalia, quæ tamen non ſunt contra naturam. Alia ſunt non naturalia ſimpliciter, & tamẽ ſecundum quid ſunt vel poſſunt dici eſſe naturalia. Alia verò ſunt pure naturalia. Matt. to.6. 75.c.4.H
Natura agit ſolum ſecundum formam, & ideo nõ multiplicat materiam, ſed formam. Principium agendi in natura eſt forma, & ideo neceſſe eſt, ꝙ effectus naturę ſit forma. vel aliqnid ſecundum exiſtens inquantum formam accipit. Matt. to.6. 110.c.3.H
Natura particularis dicitur ipſa vis corporea infita rebus &c. Et natura vniuerſalis vocatur non ſolum Deus ſecundum veritatem, ſed etiam ſecundum philoſophos illa intelligentia, quæ præeſt rebus corporeis in motibus ſuis naturalibus dirigendo eas. Mat.to.6. 120.col.2.A
Natura nihil plus appetit, quàm ſe ipſam conſeruare in eſſendo. Matth.to.7. 229.col.3.K

Naturalis. Naturalis ratio accipitur ex habitudine motus. Matth. tom.7. 86.col.4 K

Res naturalis habet duas perfectiones, ſiue actualitates, prima eſt completio, quam acquirit in aſſecutione formæ ſubſtantialis, & qualitatum conuenientium, altera eſt vltimata perfectio, quam acquirit in hoc quòd per formam, quam habet, exit in opertionem denominatam perfectionẽ rei. Et vocantur iſtæ duę formę actus primus & ſecundus. Gen. 10.c.3.K
In naturaliqus regula eſt, quòd quandocunque ponitur aliqua cauſa determinata ad aliquem effectum, ſiue arguatur ibi a cauſa ad cauſatum, ſiue ex eauſato ad cauſam, conuenienter ponitur aliquid eſſe ſignum alterius ſecundum naturam. Leui. 197.c.4.F
Naturalia non funt pęnalia. 4. Reg. 198.c.4.G
Naturalia non poſſunt conuenienter eſſe ſigna rerum ſuper naturalium. Mat.to.1. 110.c.3.G
Aliquid dicitur eſſe naturale dupliciter, vnomodo ſicut ex principijs naturæ ex neceſſitate cauſatum, vt lapidi moueri deorſum &c. Aliomodo dicitur aliquid naturale ſcilicet id, ad quod natura inclinat, & tamen mediante libero arbitrio completur, ſic virtutes dicuntur ineſſe naturaliter homini, ſic matrimoniũ dr̃ eſſe naturale quã tum ad inclinationem &c. Mat.to.5. 81.col.3.F
Ea, quæ ſunt naturalis rõnis, non reperiuntur eadẽ apud omnes, ſaltem quantum ad concluſiones particulares: ſecus tamen quantum ad principia multum vniuerſalia &c. Mat.to.5. 82.c.2.B
Rei naturalis concurſus mutatur dupliciter, vnomodo ex hoc ꝙ aliqua cauſa naturalis per aliam cauſam naturalẽ impeditur a curſu ſuo: aliomodo

do per cauſam ſupra naturalem, vt contingit in miraculis &c. Mat. to. 5. 94. c. 1. D
In naturalibus eſt duplex agentium habitudo. Mat. to. 5. 43. c. 2. A
Aliquid dicitur eſſe naturale dupliciter. Matt. to. 5. 81. col. 3. F
Rei naturalis curſus dupliciter mutatur. Mat. to. 5. 94. col. 1. D
Quemcunque curſum rei naturalis poteſt mutare res ſupra naturalis. Mat. tom. 5. 94. col. 2. A
Quę ſunt pure naturalia, agunt ex neceſſitate. Mat. to. 5. 243. col. 4. H
Naturale multipliciter dicitur. Matth. tom. 80. colum. 1. A
Naturale & violentum non ſunt immediate oppoſita. Mat. to. 6. 80. c. 2. D
Naturalia a Deo ſunt inſtituta. Matthæum tom. 6. 151. col. 1. B
Eadem eſt origo generationis rei naturalis & generationis ſcientiæ. Mat. to. 7. 191. col. 1. C
In rebus naturalibus inueniuntur tria. Matth. to. 7. 199. col. 4. F

Natus ex ſterili. Nati ex mulieribus ſterilibus habuerũt aliquid admirabile &cæt. Iudicum. 130 col. 2. B

Nauis. Primus inuentor nauis fuit Iaſſon filius regis Eſonis in Theſſalia &cæt. Vt dicunt hiſtorici &cæt. Deuter. 162. colum. 1. D. Sed rei veritas eſt, quòd naues prius incæperunt. Nam de eis facit mentionem Moyſes coram populo. Deutero. 28. in fine. Inquit enim, ſic reducet te Dominus claſſibus in Aegyptum, & Ouidius dicit tempore Saturni eſſe puppes, & veniſſe eum de Creata in Italiam puppi ductus, & tamen Saturnus fuit tempore Iacob. Deuteron. 162. col. 2. D

Nauigare. Chriſtus nũquam nauigauit per mare Oceanum, nec per Mediterraneum &c. Mat. to. 3. 162. c. 3. K

Nauigatio Chriſti. Nauigatio Chriſti, de qua Matt. 14. non fuit illa, de qua Ioan. 6. vt dicit Chryſoſtomus ſuper Ioannem. Sed Auguſtinus in libro de Cõcordia Euangeliſtarum tenet quòd fuerit eadem, & ſic tenetur communiter, vt probatur. Et reſpondetur ad rationes eorum, qui tenent oppoſitum. Mat. to. 4. 104. c. 2. A

Nauta. Nauta non dirigunt ſtellæ mobiles, vt ait Lucanus lib. 9. cuius aſſignatur ratio. Deu. 160. c. 3. I

Naum propheta. De Naum prophetа, & tempore quo prophetauit. 4. Reg. 155. c. 4. K. 156. c. 1. A
Naum prophetauit euerſionem Niuiue, & deſtructionem Regni Aſſyriorum ad conſolationem regni Iuda. 4. Reg. 193. c. 2. E
Naum vnicam rem prophetauit. ſ. deſtructionem Niniue. 4. Reg. 216 c. 2. C
Naum propheta prophetauit tẽpore, quo Michęas cuius aliqua verba exponuntur. Gen. 23. c. 4. H

Nauſea. Aliquando ex abominatione ſtomachi, aliquando ex repletione maxima cauſatur &c. Num. to. 1. 141. c. 4. F

Nauſeare. A naui dicitur, quia in naui poſiti a principio euomunt. Num. to. 2. 16. col. 1. D

Nazareth Erat in ſorte tribus Neptalim, nõ longe a mari Galilææ, diſtans per ſeptem leucas a mari Mediterraneo occidentali, ita ꝙ & eſt modicum magis ocidẽtalis quàm Ieruſalem, quia Ieruſalem diſtat a mari Mediterraneo per nouem leucas, aut plus. Et Nazareth eſt nunc deſtructa quàm ſi totaliter. Et vſque hodie habetur in ea locus, in quo Gabriel angelus ſalutauit Virginem &c. Et multa alia vide de Nazareth Mat. to. 1. 143. c. 1. D
In Nazareth quomodo potuerit habitare Ioſeph, cum eſſet de tribu Iuda. Mat. to. 1. 143. c. 2. D

Nazarenus. Quare Ieſus dictus ſit Nazarę nus, & non de Capharnaum &c. Mat. to. 3. 178. c. 3. H

Nazaræus. Quare Nazeræi ſcandalizabatur in Chriſto. Mat. to 4. 69. col. 2. E
Votum Nazaræorum nihil aliud erat, quàm votũ de ſeparatione a quibuſdam, quibus omnes alij homines licite vtuntur, ſcilicet, vt non aſcendat nouacula in caput eius, vt non bibat vinum, nec comedat quicquam de vinea, vt non accedat ad exequias mortuorum. Neque tangat, dato etiã, quòd pater ſit, vel mater, & quædam alia, de quibus Nu. 6. Gen. 411. c. 3. F
Nazaræus interpretatur ſeparatus. Geneſim. 411. col. 2. E
Nazaræorum purificatio erat votiua. Matthæ. to. 6. 290. c. 2. B
Nazaræorum votum quare nunc non obſeruetur apud Iudæos. Matt. to. 63. c. 2. B
Nazaræorum obſeruatio in quibus conſiſteret. Nume. 6. Leui. 326. c. 4. F
Votum obſeruauit Paulus per ſeptem dies ad oſtẽdendum ſe ſeruare legem Moyſi. Leu. 326. c. 4. F
Nazaræorum lex erat, vt toto tempore, quo quis ſe conſecraret Domino, non aſcenderet nouacula ſuper caput eius Nume. 6. Et illud ſpetiale votum, & toto tempore, quo ſe voto cõſecrabant, non licebat abſcindere aliquem de capillis ſuis. Leui. 199. c. 3. K
Nazaræi dicuntur quaſi ſegregati, a nazir quod in hebræo ſonat ſegregatus. Num. tom. 1. 67. col. 4. F 69. c. 1. A. c. 4. I
Nazareorum votum poterat conuenire omnibus ſiue ſacerdotibus, ſiue non. Nu. to. 1. 68. c. 2. A
Nazareorum votum, nõ commutabatur pecnnijs, ſicut alia vota, de quibus Leuit. 27. Num. tom. 1. 68. c. 2. C
Inter Nazareos perpetuos & temporales, quid intererat. Nu. to. 1. 68. c. 2 E. c. 3. F
Nazaræorum ſtatus excellentior vel ſtrictior erat ſtatu ſacerdotum. Num. tom. 1. 68. col. 3. I. 69. col. 3. K. c. 4. F
Nazarei non tondebantur toto tempore voti, ſed completo tempore voti cremabantur capilli eorum Altare. Nu. to. 1. 69. c. 1. B. 74. c. 3. H
Nazaræus ſi contaminarentur ſuper homine mortuo, dies priores, quos habuerat in voto irretiti erant, ita vt non computarentur, & radebatur totum caput eius, & repetebat uotum. Num. to. 1. 69. c. 3. G. In alijs autem immunditijs per contactum ab extrinſeco, non fiebat votum irretitũ. Num. to. 1. 70. c. 1. C. c. 2. A
Nazaræus obligabatur ad ſeruandam mundiciam magis quàm omnes alij homines de plebe &cęt. Nu. to. 1. 70. c. 3. H
In voto Nazaræorum nihil magis neceſſarium erat, quàm ipſa capillatura, quòd ſcilicet, creſcerent capilli ſui, & non raderentur, nec tonderentur, & ideo conſecratio ſua dicebatur eſſe in capite, ſcilicet, quòd id, per quod erat magis applicitus Deo, erat obſeruatio capillaturæ &c. Num. to. 1. 70. c. 4. F

Nazareus,qui incurrerat immunditiam,propterea quòd aliquis homo repente moreretur coram ipſo,non peccabat ex hoc:quia peccatum accipitur large pro immunditia.Num.6.quæ eſt quędā irregularitas corporalis ſeparans a contactu rerū ſacrarum,& cæt.Nume.tom.primo. 71. colum.4.I

Si Nazaræus multoties polluereturſuper mortuo, toties repetenda erat purificatio, de qua.Num.6. Et toties dies voti fiebant irretiti,illi, ſcilicet, qui præterierant,vnde contingere poſſet,quòd vnus vouens votum Nazaræorum vnius anni,in vigintiannis non ſolueret,&cæt.Num.tom.1. 73. colum.1.E

Nazareus,cum in fine voti radebatur capite,& barba a ſacerdote,deſinebat eſſe Nazareus, &c. Nu. to.1. 74.c.4.F

Deſcribitur ordo,qui ſeruabatur in ſacrificio Nazare.Num.to.1. 75.c.1.A

Nazarẹorum votum erat de conſilio in veteri teſtamento, & multum merebatur qui tale votū obſeruabat,vt probatur.Nume.tomo.1. 76. colum.1.B

Ioſeph appellatus eſt Nazareus inter fratres ſuos, hoc eſt ſeparatus, nam Nazareus apud Hebræos, ſeparatum ſignificat. Deuteronomio. 180. colum.3.I

Nazarẹorum votum non fuit ante legem Moyſi. Deut. 180.c.3.I

Nazarẹorum obſeruantia in veteri teſtamēto, erat aliquid ſupererogationis, ſicut conſilia in nouo. Iudicum. 131.c.3.F

Nazarẹorum votum poterat conuenire tam viro quam fœminæ.Iudicum. 132.c.1.B

Nazarẹorum votum poterat eſſe perpetuum & tēporale, in temporali erant triplices cæremoniæ, & in perpetuo erant ſimplices,&c.Iudicum.132. colum.1.C

Nulli Nazarẹo temporali vel perpetuo licebat tondere capillos,qualitercunque,vt probatur.Iudic. 133.c.F

Nazaræus & Phariſæus idem ſignificant,& ob id ali qui ſumpſerunt occaſionem errandi nimis, putātes Phariſæos illos, de quibus ſępe dicitur in Euāgelio,eſſe Nazarẹos,ſed falſum eſt,&c. Iudicum. 134.c.1.B

De voto Nazaræorum tam perpetuo, quam tēporali.Iud.162.c.2.B.1.Reg.to.1.28.c.2.C.2.Paralip. 234.c.1.A

De Nazaræorum ſtatu.ſecundo Reg. 89.c.3.K.& colum.4.F

Votum Nazaræorum ceſſauit in Babylone .4.Reg. 261.c.2.C

Nazir Hebraicè,idem eſt,quod ſeparatus latinè,& de Nazir venit Nazaræus declinatione Latina,&c.Iud. 133.c.3.K.& c.4.F

Neapolis. Neapolis interpretatur noua ciuitas.Iudic. 86.c.3.F

Nebaas Et Tartach dicebātur dij Heuẹorū. 4.Reg.17.4.Reg. 170.c.4.I

Nebo Eſt nomen montis in terra duarum tribuum,& dimidiæ vltra Iordanem.Deuteronom.vlti.1.Paral. 79.c.1.E.& c.2.A

Nebula Illa nebula,quæ impleuit templum Salomonis poſtquam arca fuit introducta,&c.Fuit ſupernaturalis,ut probat.2.Paralipomen.76.col.3.G. Et fuit conueniens illam venire tunc,ad confirmationem eorum, quæ volebat Deus oſtendere, ſcilicet quòd ille acceptaret illud templum ad cultum ſuum. Et venit illa nebula, quando ſacerdotes cœperunt miniſtrare, & leuitæ cantare &cæt. 2. Paralip. alipomen. 76.columna.3.I.Et iſta acceptatio fuit conuenientius ſignificata per nubem vel nubelam, quàm per alia, ad ſignificandum conditionem veteris teſtamenti, ibidem. 76.colum. quarta H. Sed quare præfata nebula vocetur gloria Dei, ibidem.77.colum.2.A. Et propter præfatam nebulam ſacerdotes non poterant miniſtrare, & Ioſephus dixit quòd hoc erat propterea quòd illa nubes erat nimis lucida, quæ per accidens faciebat effectum caliginis &cæt.Secundo Paralipomen. 77. colum. 3. G. Alij dicunt,quòd ſacerdotes receſſerunt propter reuerentiam de loco, in quo miniſtrabant,licet ibi poſſent eſſe, ſed hoc non videtur verum, nec opinio Ioſephi videtur tenenda,licet ſit veriſimilior, ibidem 77. columna quarta F. Sed veriſimilius dicitur, quòd illa nebula fuerit caliginoſa, potius quam fugens &cæt. Vt probatur ibidem 77.colum.4.K.& 78. colum.1.A. Non manſit ſemper intra templum & atrium, ſed in prima illa miniſtratione, ſicut patet de nebula, quæ operuit tabernaculū Moyſi,cum primum erectum fuit Exod 4. non apparuit vltra, ſed ſolum fuit in ſignum acceptionis, &c.ibidem. 79 col.2.B

Quare, vt communiter reuelationes diuinæ fierent in nebula, ſecundo Paralipo 75. columna quarta. G

Neceſſarium. Res non dicuntur neceſſariæ vel contingentes pro eo tempore, pro quo ſunt, ſed antea quàm ſint.&c.Ioſue to.2. 12.col.4.F

Aliquid eſſe nobis neceſſarium ad vitam, poteſt dupliciter intelligi, vnomodo illud ſine quo, vita agi non poteſt, & iſtud vocatur neceſſarium neceſſitate abſoluta, & in hoc etiam includitur id, quo indiget homo ad ſuſtentationem familiæ ſuæ. Et de tali neceſſario nemo obligatur eleemoſynam facere, etiam ſi pauper occurrat in neceſſitate abſoluta: immo nec eſt bonum dare &cæt.niſi ille, qui occurreret, eſſet in maiore neceſſitate, vel ſi ipſe vult forte mutare ſtatum, vel ſi perſona indigens eſſet magna, & multum vtilis rei publicæ. Alio modo dicitur aliquid neceſſarium, ſine quo non poteſt conuenienter vita agi, ſecundum conditionem perſonę, & decentiam ſtatus, & quantum ad ſe, & ad illos, qui ſunt in familia eius, & quorum cura illi incumbit, & tunc pendet ex iudicio cuiuſque, quid eſt, quod dari poſſit manente conditione ſtatus ſui &cæt. Matthæi, tomo.3. 20. colum.2.D

Neceſſarium in cibis accipitur dupliciter, vnomodo id, quod neceſſarium eſt ad naturæ conſeruationem, & tale non eſt per ieiunium ſubtrahendum. Alio modo, quod eſt neceſſarium ad conſeruandum corporis valetudinem vel vigorem optimum: & hoc poteſt per ieiunium laudabiliter ſubtrahi.Matthæi tomo. tertio, 81.colum.2.D

Simpliciter neceſſaria nō ſunt omittenda propter ſcandalum, ſecus tamen, ſi non ſint ſimpliciter neceſſaria, vt probatur Matthęi. tom.4. 136. colum.3.F

Simpliciter neceſſaria aſſignatur tripliciter. Matth. to.5. 131.c.1.C

Neceſsitas. Omnem legem excludit, & facit omnem actum licitum, vt patet extra de obſer.ieiun.ca.conſiliū. & extra

de regulis iuris in ca.quod licitum non est. Exo. to.1.86 col.2. B.Mat.to.3. 92.col.2.E
Necessitas facit licitum,quod de se licitum non est. Exo.to.1. 190.col.2.E
Nunquam aliqua necessitas consequētiæ sequitur, nisi sequatur ex aliqua necessitate absoluta. Iosue to.2. 12.col.3.I
Necessitas & cōtingentia in rebus, debet sumi prius quàm res sit. Iosue to.2. 12.col.4.G
Necessitas vel coactio duplex. Matth.tom. 5.53.colum.1.C
Quod necessitas intulit,culpa non est. Matt. tom.5. 104.col.1.A
Necessitas eueniendi rebus vel libertas non consideratur in actibus ipsis tunc, quādo fiūt sed prius quàm fiant. Iosue to.2. 43.col.3.I
In casu necessitatis non est distinctio dominij, sed omnia sunt communia. Iudic. 219.col.1.C
Nulla necessitas potest aliquem absoluere a præceptis moralibus.4.Reg. 70.col.1.A
Necessitas extrema tollit omnem errorem,& illud facit sapidum, quod erat insipidum, & facit licitum,quod erat impium.4.Reg. 70.col.2.D
Existens in extrema necessitate potest licite accipere iure suo res alterius,quæ ad cibum pertinent, quantum sibi sufficiat pro tunc,& non dicitur accipere rem alienam, sed suam: & si talis postea perueniat ad pinguio rem fortunam, non tenetur restituere &c.4.Reg.80. colu.4.H. Tamen extra extremam necessitatem tempore famis tenetur restituere. Sed non ideo est fur,neque punitur pœna furis,sic accipiendo.ibidem.
In extrema necessitate constitutus potest occidere prohibētem sibi cibum ad hoc vt comedere possit,ne pereat fame: velut occideret aliquem qui vult aliquem occidere,se defendendo.4.Reg.80. colum.4.H
Duplex est necessitas. s. omissionis & destructionis, & prima subdiuiditur. 1. Paralip.149.c.4.K. 150. c.1.A
Quando liceat alicui propter necessitatem facere aliquid de cæremonijs sacris,quod alias non pertinebat ad eum,& quando non,1. Paralip. 149.c. 4.K.& 150.c.1.A
De necessitate absoluta & conditiunata circa victū,& de duplici necessitate absoluta, s. extrema & non extremu &c.Mat.to.3. 18.col.3.I
Quod excedit necessitatem conditionatam,dicitur simpliciter superfluum &c. Matthæum. tom. 3. 18.c.4.H
Necessitas omnia facit commmunia, vt habetur. 42.dist.§.1.& 47.dist ca.sicut hij.& 12.q c.1. & 27. q.7.ca.quod autem. Matthæum tomo. tertio,30. c.3.F
Accipiens aliquid ab alio existens in extrema necessitate, non tenetur restituere, cum venerit ad pinguiorem fortunam: quia non accepit rem alienam, sed vsus est re sua, quam necessitas fecit suam, nec illud cap. si quis, extra de furtis, loquitur de extrema necessitate. Et non dicitur extrema necessitas solum, quando homo iam est constitutus in illa, quia tunc fortè non posset prouideri ei ex nimia debilitate naturæ, sed quando quis indiget cibo & potu, & in loco, in quo est,nemo ei dare vult, neque propè est alius locus,in quo possit commode ista quærere &c. Mat.to.3. 30.col.3.G
Duplex necessitas. Matthęi tomo quinto. 14. col.tertia.G
Necessitas tollit meritum & demeritum, licet non tollat bonum & malum in operatione. Mat.to.7. 186.c.1.A
Necessitas peccandi vel bene agendi,si sit ab extrinseco, tollit meritum & demeritum &cæt. Si autem sit a nobis,non tollit, vt patet de inebriante se sponte,qui factus ebrius multa mala fecit &c. Mat to.7. 186.c.1.C
Neemias. Fuit princeps solum constitutus ad ædificationem murorum Ierusalem,vt patet Neemi.2.1.Regum tom. primo 7.c.2 B
Neemias incipit immediate post librum Esdre, vt probatur. Mat to.1. 146.c.3.I
Neemias fuit præsens, cum muri Ierusalem reædificarentur, & iste Neemias erat Iudeæus manens adhuc in Babylone, post tertium reditum Iudæorum de Babylone sub Esdra,& erat pincerna regis Artaxerxis &cæt. Matth. tom. 1.146. colum.3.I
Negare. Negare Christum multipliciter accipitur. Matthæum. tomo.3.263.c. 4.K.264.c.1.A
Quod de vno negatur, de alio conceditur iuxta illud cap.nonne.extra de præsumptio.1. Reg.to.1. 87.c.4.H
Negatio: Multoties in hebræo ponitur affirmatio pro negatione. Deuter. 156.c.4.K
Negatio & affirmatio habent vias oppositas. Matt. tom.6 313.c.3.F
Negationes & priuationes dicunt aliquo modo ens, & aliquomodo non ens. Matthæum tomo 4.238. c.1.C. Et quomodo suscipiant magis & minus,Matthæum. tomo quarto 238. columna prima.C
Negatiua. Licet non possit probari directe per rerum naturam, vt patet extra de probationibus in capitul quouiam contra falsam &cæt potest tamen indirecte probari,& ponuntur exempla. Exodo tomo primo 246.c.3.K
Negatiua non potest probari directe, bene tamen indirecte per affirmatiuam oppositam, probatur enim quòd aliquis non est inimicus, si probatur quòd est amicus. Aliquando etiam probatur negatiua non per contrariam, sed per aliā propositionem incōpossibilem. Probatur enim sufficienter de aliquo quòd nunc non est Salmanticę,si probatur nunc esse Hispali &c. Num. to.2. 198.c.3.K.c.4.F
Negatiua non recipit probationem.2. Paralip. 124. colum.1.A
Negatiua,vt negatiua est,non potest directe probari: nam est regula iuris,q̄ negantis factum,per rerum naturam nulla est directa probatio. Indirecte tamen probatur negatiua, si reducatur ad affirmatiuam,& tunc probatur per principia affirmatiue. Nam affirmatiua dicit entitatem,& ideo præsupponit causas veritatis,quæ sunt principia probandi,per quæ ipsa affirmatiua probetur. Et hoc tenet verum, quando negatiua præsupponit affirmatiuam, licet illam non dicat, sed non in negatiuis, quæ nullam affirmatiuam præsupponunt. Et dato quòd reciperetur probatio negatiuarum per affirmatiuas, non poterat fieri probatio, nisi quando negatiua limitat se ad certum tempus, vel locum, vel ad vtrumque exempli gratia. Si dicatur Sortes non fuit prima die Iulij Toleti. Nam ista probabitur sufficienter per istam affirmatiuam,

Sortes

Sortes tota prima die Iulij fuit Romæ,&c. Parali. 127.c.4.K.& 128.c.1.A

Negatiua non potest sufficienter probari pro famā. vt probatur.2.Paralip. 128.c.1.C

Negatiua facti nullo modo potest probari directè, bene tamen indirectè, iuxta illud dictum negantis factum, per rerum naturam nulla potest esse directa probatio. Et directa probatio est,quæ fit per causas rei,non quidem per causas essendi,sed per causas & media cognoscendi. s. per aliquē de quinq; sensibus,&c. Defen.40.c.1.A.Indirecta vero probatio est,quæ non fit per causas, sed p quasdam circunstantias.s.per priuationem actus,&c. Defen. 40.c.1.B

Negatiua facti,si sit simpliciter indeterminata, nullomodo potest a nobis probari:si tamen sit determinata per locum & tempus, & alias circunstantias,probari potest.Defen. 40.c.2.B

Negligentia. Propter negligentiam priuatur aliquis iure suo, cum negligentia sit culpa.4. Regum. 125. colum.4.F

Quomodo negligentia auferat prudentiam.Matth. to.5. 33.c.1.A

Negligenter agere, potest referri vel ad affectū, vel ad opus,&c.Mat.to.5. 33.c.1.B

Negotium Multa significat.Exo.to.1. 244. c.3.G

Negotium dicitur in causis, negotiando vero in cōmercijs,vbi aliquid datur,vt maiora lucrētur, vt habetur extra.De verborum significatione.in caforus.Exo. 244.c.3.H

Negotiari. Inter negotiari in emendo, & vēdendo quid interfit,Mat.to.7. 60.c.1.E.& c.2.A

Si aliqui negotientur emendo,& vendēdo propter suam sustentationem: quia sunt aliqui, qui nesciunt modum,quo sustententur nisi istum,& ad hoc negotiantur, dicendum, quòd non est illicitum:si tamen hoc faciant propter ditari,est auaritia, & non videtur esse sine peccato. Et forte est mortale,vt communiter, licet sit durum dicere, q̄ omnes, qui lucra intendunt, sint in mortali. Mat.to.7. 60.c.2.E.& c 3.F.

Negotiari ad lucrum, vt ex illo pauperes nutriantē, iusta est intentio.Matt.to.7. 60.c.3.I

Negotiatio In negotiatione sunt duo,&c. Mat.to.7. 62.c.1.C

Negotiatio, secundum se considerata, quandam turpitudinem habet, inquantum de sui ratione non importat finem honestum vel necessarium: nam lucrum est finis negotiationis. Nihil tamē importat in sui ratione vitiosum, vel virtuti contrarium,vnde nihil prohibet lucrum ordinari ad aliquem finem necessarium vel etiam honestum, & sic negotiatio licita redditur.Mat.tom 7. 60. c.1.E.& c.2.F

De negotiationibus,& artificijs dantē decimæ.Mat. to.6. 217.c.1.E

Nogotiatio vetita est clericis, sed nō commutatio. Mat.to.7. 61.c.2.B

Negotiatio, quæ fit propter necessitatem licita est, quandiu fuerit necessaria.Matthæ.tomo.7. 61. c.3.K.c.4.F

Negotiationes, quæ propter solum lucrum sunt, sunt prohibitæ, commensuratis laboribus & expensis, &c. Et ad pretium,&c. Tunc carius vendere est turpe lucrum. Et hæc negotiatio est prohibita clericis, quibus omne turpe lucrum vetatur,14.quæ 4.cap.si quis oblitus,& cap.quoniam clerici. Negotiatio etiam honesta,& quæ multis est impeditiua occupationis ecclesiasticæ, est clericis prohibita,&cæt.Matth.tomo 7.61.c.3.F. Negotiatio tamen,quæ sit propter necessitatem,licita est clericis,quādiu est necessitas.ibid. 61.c.3.K. & c.4.F

Negociatio secundum se,non est vetita laicis:quia si eis esset vetita,simpliciter esset illicita. Sed in negotiatione aliquid est, quod est sine peccato, aliquid vero, quod nō potest esse sine peccato.Quærere enim lucrum vltra commensurationem, sine peccato esse non potest:desiderare lucrum,potest esse sine peccato: primum est vetitum laicis, secundum non,&c.Mat.to.7. 62.c.1.B

Negotiatio potest fieri propter tria. Matth.tomo 7. 92.c 1.C

Negotiatio prohibita est clericis & non laicis, non quia per se mala sit, sed quia eis esset mala, id est, impeditiua officij eorum,propter multa.Matth. tomo 7.62.c.2.B. Et solæ negotiationes propter lucrum vetitæ sunt clericis.Matth.tomo 7. 61. c.3.G

Negotiator. Ad negotiatores ptinet commutationibus rerum insistere:quia illa ars non habet aliud genus actus, nisi vnam rem pro alia commutare,&c.Mat. tom.7. 60.c.1.B

Peccatum negotiatorum est in tribus.Matt.tom.7. 60.c.3.F

Licet circa iniusta lucra negotiatorum sit semper peccatum:non tamen semper est vsura. Matthæ. to.7. 60.c.4.H

De conditone societatis inter negociatores.Matth. to.7. 61.c.4.I

Peccatum negotiatorum aut est in lucro,aut in intentione lucri,de primo dicendum,quòd ex hoc solo non est peccatum aliquod, quia lucrum potest haberi sine negotiatione in emendo, & vendendo, sicut qui emit aliquid pro sustentatione domus,& postea supersit aliquid, quod vendit & lucratur.Qui autem lucrum quærit negotiando, sed minus principaliter propter lucrum, potest esse quid honestum negotiari, &c. Si autem propter lucrum principaliter, istud est inhonestum, & cum peccato:quia videtur esse auaritiæ operatio constituere lucrum,vt finem vltimum, & necesse est,vt faciat operationem malam:quia finis est inhonestus. Et istud vocatur turpe lucrum, nec est necesse dici tales esse semper in peccato mortali,cum sint in tali statu:nisi propter hoc in modo lucri peccent aliquid iniuste faciendo, de tertio dicendum,quòd modus lucri debet esse iustus. Et circa iustitiam lucri multa considerandasunt, vnum est quòd non faciat vsurarios contractus. Aliud quòd in commutationibus non fiat fraus,sophisticando merces. Tertium,quòd non faciat immoderata pretia,&c.Et omnes isti modi iniuste lucrandi faciunt peccatum mortale, nec semper in negociatione est vsura,quando est iniustum lucrum, sed quando in vēditione miscetur contractus mutui saltem tacite,&c. Mat. tom.7. 60.c.3.F

Negociatorum est,commutationibus rerum insiste re.Mat.to.7. 60.c.1.C

Nemesis Ex secundo Ethicorum,& 4. passio quædam est, cum dolemus, q̄ mali homines & politiarum perturbatores dominentur, & boni subdantur,eisq; inuideamus, quæ quidem passio laudabilis est,sicut & verecundia,&c. Parad. 79.col.3.I

Nem-

Nemrod Filius Chus filij Chā gigas fuit vir potentiſſimus, qui primus regnare volens poſt Diluuium, occaſionem præbuit confuſioni linguarum, inducens homines ad ædificandum turrem excelſam & ciuitatem. Gen. 51. c. 3. K

Nemrod ſub anno ab vrbe condito milleſimonongenteſimo Aſtrologiam & orbis dimenſiones inuenit, vt refert Iſidorus primo Chronicorū. Ge. 51.c.3.K

Nemrod regnauit ſuper ſolos illos, qui manſerunt in lingua ſua. Et accidit regnare in Arath, & in ciuitatibus, quæ nominantur Gen. 10. Ita quòd iſte manſit cum vna lingua, & cum aliquanta multitudine hominum in diuiſione linguarum, ſinguli autem ſicut erant in lingua concordes, conuenie bant ſeorſum, & ibant in regionem ſuam, & ipſę cum omnibus vnius linguæ manſit in Babylonę. Gen. 52. c. 1. B. Et poſtea cæpīt ſibi ſubijcere alios diuerſarum etiam linguarum. ibid. 52.c.1.E

Nemrod erat gigas corpore, audax mente, viribus robuſtus, conſilio diſcretus, & dominandi auidus &c. Et fuit primus omnium regem in toto orbe, a ſeculo, &c. Gen. 51.c.4 G

Nemrod erat robuſtus venator coram Domino, vt dicitur Gen. 10. Et & intelligitur quòd per violētiam homines opprimebat tanquam animalia capta in venatione, & quia hoc publicè faciebat, ideo dicitur coram Domino. Et ſi aliquis nollet ſubijci ei, occidebat illum, &c. Gen. 52.c.1.D

Nemrod gentes ſibi ſubiectas, ad cultum idolorum, & eas ignem colere docuit in Chaldęa poſt conſtructionem turris Babel, &c. Gen. 52.c.1.E

Nemrod ædificauit Edeſſam vrbē Meſopotamię, &c. Gen. 52.c.3.E

Filius Nemrod fuit Belus, qui Nemrodes dictus eſt, qui & Niniuem aggreſſus, non obtinuit: ſed filius ſuus Ninus obtinuit, & ſuo nomine Niuiuem appellauit, &c. Gen. 56.c.3.F

Nemrod iuit ad Perſas, & Chaldęos, & docuit illos colere ignem, &c. Gen. 57.c.2.E

Nemrod iuxta communem poſitionem Hebræorum, & quorundam noſtrorum fuit ille, de quo Gen. 14. Dicitur. Amraphel Rex Senaar: ſed hoc eſſe nō poteſt: quia Nemrod mortuus eſt ante natiuitatem Thare patris Abraham, vt dicunt Euſebius, & Auguſtinus 18. de Ciuit. cap. 1. & 3. Et lib. 16. c. 20. Et Lucas Tuden. & Magiſter hiſtorię ſcholaſticæ, & Ioſephus, & Paulus Oroſius, cuius auctoritatem ſequitur Auguſt. Gen. 249.c.1.A

Nemrod fuit filius Chus primogeniti Cham. 1. Par. 31.c.2.A

Nemrod accepit regnum in Babylonę, cuius hiſtoriam ſcribit Methodius martyr, &c. 1. Paralip. 31. c. 2. B

Filius Nemrod fuit Belus pater Nini regis Babylonis. 1. Paral. 31.c.2.E

Nemrod non fuit nominatus inter filios Chus, quorum progenies refert ſcriptura: quia ipſe nō erat de illis, a quibus nominatæ ſunt gētes aliquæ ſpeciales, quæ habuerunt propria idiomata. 1. Paral. 32.c.2.C

Nenia. Neniæ dicuntur quædam fabulæ communes, vel plāctus compoſitorum verborum, qui dicuntur ſuper mortuos ad honorē funeris. Et vocantur vulgariter Endechas, vel sūt quædam harmoniæ, quæ dicuntur ſuper pueros, cum iacent in crepundijs, vt circūmoti dormiāt, & eſt nomen onomatopœium. i. a ſono ſuo ſumptum, quia dicitur, ne. ne. ne. Gen. 35.c.4.K

Neniæ dicuntur Hiberæ, ideſt, Hiſpanæ, quia ibi inuentæ fuerunt, ſiue ſint planctus, ſiue fabulæ, &c. Gen. 35.c.4.K

Nenia eſt cantus quidam lugubris, qui ſolet cantari ſuper mortuis, & vocatur vulgariter Endecha, quarum vſus maximè eſt in Hiſpania, & ideo Hieronymus dixerit Hiberias Nenias in prolo. Gen. Qui incipit Deſiderij mei, & cæt. Mat. tom. 1. 64. c. 4. I.

Neomenia. Vocatur noua Luna, & interpretatur Luna deficiens nouiter, &c. Exo. to. 1. 71.c.3. I. Ioſ. to. 1. 104.c.1.E

Neomenia vnde dicatur. Leuit. 258. col. 4. F. & 267. c.3.H. Et in Neomenijs ſeu Calendis, clangebant buccinis argenteis, & offerebant multa ſacrificia. Leui. 297.c.2.E

Neomeniæ feſtum non erat de neceſſitate obſeruandum per ceſſationem a laboribus. Num. to. 2. 108. c.3.G

Neomenia idem eſt quod defectus, a neos quod eſt nouum, & mene, quod eſt, defectus, id eſt, nouus defectus: quia tunc Luna nouiter deficit a lumine. Et in diebus Neomeniarum Hebræi faciunt feſtiuitates. & vocantur feſta Neomeniarū, vel Calendarum 1. Reg. to. 2. 71.c.1.D

Deus inſtituit Neomenias, ſeu Calendas Hebræos ad ſacrificia ſolum. Iudæi tamen ex deuotione, & ad augmentandum cultum diuinum, fecerunt illas vacatiuas ab opere. Nam licebat eis augmēta re feſtiuitates. Et ſic fecerunt feſtum Enceniorum & feſtum Purificationis templi per Iudā Machabæum. 2, Machabæo. 1. Et feſtum diei Mardochęi, &c. 1. Reg. to. 2. 71.c.3.F

Plurimi Iudæorum obſeruant nunc Neomenias, & faciunt feſtiuitatem magnam, vnde Auguſtinus increpat fœminas Iudæorum, dicens quòd fęminæ Iudæorum melius nerent, vel aliquid operis facerent: quam quòd in Neomenijs ſuis impudice ſaltarent. 1. Regum tom. 2. 71.c.3. I. 4. Regum 104.c.4.G

Neomenia dicitur a neos, quod eſt nouum, & mene, quod defectus, quaſi nouus defectus. Et dicitur nouus: quia Luna habet duplicem defectum, ſicet nouum, & veterem, & c. 4. Reg. 39. c. 2. B. 1. Par. 277.c.2.B. 2. Paral. 27.c.1.D

Dies Neomeniæ eſt dies coniunctionis Solis, & Lunæ. Et Neomenia interpretatur nouus defectus: quia tunc Luna deficit a lumine ſuo, quia tota abſconditur per hoc quòd intrat ſub radios Solis, & iſta die iubebat Deus offerri ſacrificia multa. Et vocatur iſte dies Calendarum vſurpando nomen a Latinis, qui primum diem cuiuslibet menſis, vocant Calendas abſolutè, & alios dies vocant ſecūdo Calendarum. Tertio Calendarum, & c. quouſque finiantur Calendæ, & c. 2. Paralip. 18.c.4.K

Neomenias Iudæi celebrant quaſi gratias agētes de ſua gubernatione, quam facit in nobis per varias temporum viſſitudines. Mat. to. 4. 75.c.1.D

Feſtum Neomeniæ apud Iudæos erat in prima die cuiuslibet menſis, quando ſcilicet eſt prima Luna, vel noua Luna ſcilicet quando Luna eſt in cōiunctione cum Sole, & non apparet. Et Neomenia interpretatur nouus defectus, vel nouiter deficiens. in Defenſ. 18.c.4.K

Nephtali. Nephtali interpretatur obligatio, vel lucta. 1. Paral. 42.c.2.C

Nequitia Quid. Matthæ. tom. quarto. 139. colum. 1. B

Nergel. Erat nomen Dei Chutenorum. 4. Regum 17. 170.c.4.H

Nero. Nero Imperauit annis tredecim, mensibus septem, & diebus viginti nouē. Matt. tom 6. 287.c.1.E
Nero aperiens ventrem matris suæ, vt videret locū, in quo fuit in vtero, nec fudit lachrymas, nec leui misericordia motus est, de pulchritudine eius dicens: Verè pulchra fuit, vt dicit Boetius de Consolatione lib.2. Metro.6. Mat.to.2. 167.c.2.E
Petrus occisus est a Nerone. Matt. tom 6. 253. c.3.I. Quod contingit anno a Christi morte trigesimo sexto. Mat.to.6. 276.c.1.D.274.c.4.G

Neruus femoris Iacob, Quem tetigit Angelus, & emarcuit, est inter duas conchas fœmoris latens in parte superiore, vbi crura terminantur. Et sunt cooperta multa carnositate crurum, & natium duo ossa magna se connectentia. Et vnum est concauum, alterum vero conuexum. Caputque vnius rotundum intra concauitatem alterius recipitur, & connectitur, in quibus tota corporis moles inuenitur. Et quia non potest alligari os ossi, cum dura sint, nisi mediante retinaculo, innascitur inter ea de substantia cartaliginosa vtriusque quidam neruus vtrumque os connectens, & quia in illa concauitate illius ossis ille neruus inuisibilis est, donec animal laniatim laceretur, vel discerpetur, ideo in Hebræo vocatur iste neruus, Guidhanase, id est neruus obliuioni traditus, cum non videatur: licèt aliqui Iudæi deficientes a veritate, dixerunt Guidhanase, pro Guidhanasim, quod interpretatur neruus mulieris, & iste neruus est membrum virile, sed falsum dicunt, quia Iacob factus est claudus, &c. Gen. 334.c.3.F
Nerui sunt complexionis frigidæ. Exod. to. 1. 268. col. 4. F

Nescire Et non esse idem est, quia ius pro eodem iudicat, non esse, & non apparere. Mat.to.7. 76.c.4.K

Nicodemus. Fuit de Principibus Phariseorum. Mat.to.5. 77.c.1.D. Qui etsi Pharisæus esset, bonus tamen erat. Matt.to.6. 195.c.4.I

Nicolaus de Lyra. Nicolai ratio ad confutandum sentētiam Augustini de creatione rerum sex diebus confutatur. Gen. 2.c.1.C
Fallitur Nicolaus de Lyra circa ætatem Beniamin, quando fratres eius descenderunt in Aegyptum pro frumento. Gen. 42. Gen. 370.c.2.A
Fallitur Nicolaus circa verba Iudæ ad Ioseph. s. cuius vterinus frater est mortuus. Gen. 44 381.c.3.K
Fallitur Nicolaus super illo Gen. 48. In gladio & arcu. Gen. 400.c.1.E.& c.2.C.& 402.c.4.I
Fallitur Nicolaus circa illud Gen. 49. Dentes eius lacte candidiores. Gen. 408.c.1.C
Nicolaus ponit se in contradictione circa tribus Issachar Gen. 408.c.3.H
Fallitur Nicolaus circa egressionē Abrahę de Charam. Gen. 64.c.1.D
Nicolaus fallitur circa illud Genes. 12. Egredere de terra, &c. dicens: Dictum esse Abrahæ post mortē Thare. Gen. 65.c.3.G
Nicolaus fallitur dicens, Abraham pluribus annis habitasse in Bersabee, quam in conualle Hebron. Gen. 279.c.2.C
Nicolaus fallitur circa mensuram cubitorum arcæ Noe. Gen. 37.c.3.K
Nicolaus fallitur circa Bethel. Gen. 310.c.2.E. & 312. col.1.C.& 312.c.1.D. & 340.c.4.H
Nicolaus fallitur circa Bethlehem. Gen. 342.c.1.E
Nicolaus sequitur Rabbi Salomonem. Genes. 406. col.1.E
Nicolaus fallitur circa illos centum quinquaginta dies, de quibus dicitur Genes. 7. Quòd aquæ obtinuerunt terras centum quinquaginta dieb. Gen. 43.c.2.A
Confutatur ratio Nicolai circa expositionem Augusti in primum caput Gen. 2.c.1.C
Nicolaus fallitur in expositione illius Gen. 2. Et ędificauit eam in mulierem, &c. Gen. 150.c.3.G
Nicolaus fallitur circa gladium flammeum: de quo Gen. 3. 24.c.3.H
Nicolaus fallitur circa illud Gen. 15. Descenderuntque volucres super cadauera, &c. Gen. 254.c.3.G
Fallitur Nicolaus in expositione illius. Gen. 15. Generatione quarta reuertatur hnc. Gen. 256.c.2.B
Nicolaus fallitur circa expositionem illius Gen. 15. Cumque sol occumberet, &c. Gen. 254.c.3.I
Nicolaus fallitur dicens, Hieronymum non intellexisse ęquiuocationem huius verbi Hebręi Mezahet. Gen. 277.c.3.I
Nicolaus fallitur exponens de Iuda illud Genes. 49. Non auferetur sceptrum, &c. vsque ad illam partem. Et dentes eius candidiores lacte. Gen. 407.c.4.K. & 403.c.1.A
Nicolaus fallitur circa fletum Iacob Gen. 314.c.1.E
Nicolaus fallitur dicens, quòd ideo Iacob misit munera Esau: quia transiturus erat per terram Esau. Gen. 331.c.1.B
Nicolaus fallitur circa luctam Iacob cum angelo. Gen. 32. 333 c.4.I
Nicolaus fallitur dicens, Marath & Fur non esse idē. Exo. 14 Gen. 273.c.4.F
Nicolaus fallitur dicens, quòd mulier formata fuefuerit per modum ædificiorum, &cæt. Gen. 150. col.3.G
Nicolaus fallitur in expositione illius Genes. 24. Vt vadam ad dexteram terrā, vel ad sinistram Gene. 291.c.4.G
Micolaus fallitur circa ordinem narrationis Heliezer. Gen. 24. Gen. 291.c.3.F
Nicolaus fallitur di. Phegor ciuitatē subuersam esse, postquam Loth exiuit ab ea, &cæt. Genes. 272. col.1.E
Nicolaus fallitur circa domos, quas Dominus ædificauit obstetricibus. Exo. to 1. 6.c.3.G
Nicolaus fallitur cum quibusdam Hebræis dicens, Iocabed matrem Moysi non potuisse esse filiam Leui, & amitam Amram patris Moysi. Exo.to.1. 8.c.1.C
Nicolaus fallitur circa illud Exo 4. Ex quo locutus es ad seruum tuum impeditoris, & tardioris linguæ sum. Exo.to.1. 23.c.3.F
Nicolai sententia circa illud Exo. 4. & tetigit pedes eius, non placet Auctori. Exo.to.1. 28.c.2.A
Nicolaus fallitur dicens, quod Aaron non fecit signa, vt patet per textum. Exo. 4. Exod. tom. 1. 29. colum: 3. H
Nicolaus fallitur circa illud Exo. 10 Extendit Moyses virgam, &c. Exo. to. 1. 62.c.4.F
Nicolaus fallitur circa illud Exo. 11. Descendentq; omnes serui tui isti ad me, &c. Exo.to.1. 69.c.1.E
Nicolaus fallitur circa agnum paschalem, dicens, ideo Dominus agnū immolari iussit, propterea quia Aegyptij colebant Iouem siue Libicum Amon, vt ipsi dicunt, in figura arietis. Et assignatur causa ex mente Auctoris, scilicet quod ideo iussit, &cæt. Quia agnus paruus erat, & quilibet eum habere poterat, ex quo non deberet excedere annum: similiter, quia hircum non excedentē annum

annum mandauit immolari, ſi non haberetur agnus,&c.Exo.to.1. 73.c.3.K. c.4.F
Nicolaus fallitur in computatione quatuor cētum quinque annorum,a natiuitate Iſaac vſq; ad exitum de Aegypto.i.in modo eliciendi eam,vt probatur.Exo. to 1. 94.c.4.F
Nicolaus fallitur circa illud Exod. 12. Nec efferetis de carnibus eius foras, &c. dicens, quòd hoc fiebat ad ſignandum primam immolationem agni in Aegypto,&c.Exo.to.1. 96.c.2.E.c.3.F
Nicolaus fallitur dicens filios Iſrael tranſijſſe Mare rubrum tranſuerſaliter ab vno littore in littus oppoſitum.Exo.to.1, 115.c.3 F
Nicolaus fallitur circa deſertum Ethan: dicens eſſe duo deſerta huius nominis,&c. Exod. tomo 1. 116.c.1.E
Fallitur Nicolaus circa expoſitionem illius. Exod.ſ. venerunt autem omnes principes multitudinis, & enarrauerunt Moyſi. Exo.to.1. 134.c.2.B
Nicolaus fallitur circa illud Exo. 16. Implegomor ex eo, dicens illā impletionem vaſis aurei ex māna,factam fuiſſe immediatè,vt manna incepit dari, quod probatur:ſed neſcitur quando:creditur, tamen veriſimiliter quòd fuerit impletum poſtquam omnia,quæ erant in tabernaculo Domini perfecta fuerunt. Et loquitur textus. Exo. 16. Per anticipationem. Exo.to.1. 135.c.3.G
Fallitur Nicolaus dicens quòd ſumma , a qua colligendi erant Iudices,de quibus Exod.18. Cum dicitur,& conſtitue ex eis tribunos,&c. Fuit ex his, qui erant viri bellatores. Exod.tom.1. 149.c.1.C. col.3.F
Nicolaus fallitur dicēs veniſſe Iethro ad Moyſen in anno primo egreſſionis de Aegypto ante datione legis,& manſiſſe cum Moyſe quaſi anno integro, vt plenè inſtrueretur in cęremonijs Iudaicis,&c.Exo.to.1. 152.c.4.I
Nicolaus fallitur dicens , quòd Iudæi cum acceſſerunt ad Montem Sinai fixerunt tentoria e regione Montis,& hoc ex parte Orientali, ita ꝙ Mons Sinai fuit eis Occidentalis, cuius motiua referuntur,& impugnantur . Sed dicendum quòd caſtra fuerunt locata ex parte Meridiana montis.Exod. tom.1. 153.c.4.H
Nicolai opinio circa apparitionem Dei in monte improbatur,de qua Exo. 19. Et ponitur ſententia Auctoris.Exo.to.1. 161.c.3.G
Fallitur Nicolaus circa illud Exo. 24. Aſcenderuntque Moyſes,& Aaron,&c. Dicens,quòd per hoc ſignificatur legis receptæ confirmatio,&c. Exod. to.2.8.c.4.G. Dicendum ergo, quòd iſta aſcenſione iſtorum cum Moysè , non intendebatur confirmatio legis , quàm eodem mòdo confirmarēt: ſed fuit iſte aſcenſus ſeniorum cum Moysè ad honorandum Moyſen,&c.Exo.to.2. 8.c.4.I
Nicolai ſententia reprobatur circa ligna Sethim,de quibus.Exo.25.Exo.to.2. 16.c.1.E.c.2.A
Nicolai ſententia ſequentis Ioſephum, de lateribus arcæ,vbi erant circuli aurei,& vectes,quibus portabatur arca,refertur,& improbatur ab Auctore tenente oppoſitum. Exo.to.2. 22.c.3.F
Nicolai ſententia refertur circa illud Exo.25.facieſque illi ſcilicet menſæ,labium aureum,per circuitum. Et ipſi labio coronam interraſilem,&c. Et improbatur.Exo.to.2. 30.c 3.G
Nicolaus fallitur circa arulam,de qua Exo.27. Exo. tom.2. 50.c.3.G
Nicolai ratio , quam facit circa carnes vituli oblati pro peccatis ſacerdotum in eorum conſecratione dicens quòd per hæc ſignificantur , quòd peccata & circunſtantiæ peccatorum debent eſſe lōgè a ſacerdotibus , qui pro peccatis ſuis, & totius populi orant, non ſatisfacit.Sed dicendum,quòd hoc fiebat in deteſtationem peccati ſacerdotum, quod erat magnum per ſe, & extenſiuè per accidens , ſimiliter & pro peccato populi , quod erat magnum extenſiuè,&c.Exo.to.2. 78.c.4.I
Nicolai ſententia circa illud Exo.29.& arietes duos, &c.Non placet Exo.to.2. 75.c.1.A. 82.c.1.A
Nicolai ſententia circa illud Exo. 30. Super cornua eius,non placet, Exo.to.2. 96.c.3.F
Nicolai ſententia circa illud Exod. 30. In quo loco apparebo tibi refertur, & improbatur Exo.to.2. 102.c.4.K.103.c.1.A
Nicolaus fallitur circa illud Exo.32. Hi ſunt Dij tui Iſrael.Exo.to.2. 118.c.1.D
Concordantia Nicolai refertur,quia nititur cōcordare literam Hebræam cum noſtra,quia Exo. 32. Habetur in noſtra: Et illa die ceciderunt ferè viginti tria millia.Et litera Hebræa legit: Quaſi tria millia.Exo.to.2. 143.c.4.H
Nicolaus fallitur dicens,diem vltionis, de qua Exo. 32.Eſſe diem iudicij,vt probatur.Exo.tom.2.144. col.1.E
Fallitur Nicolaus circa illud Exo. 33. Iam nunc depone ornatum tuum.Exo.to.2. 150.c.4.H
Fallitur Nicolaus circa illud Exo.33. Facie ad faciē, dicens,quòd illa viſio Dei non fuit per eſſentiam. Exo.to.2. 158.c.1.C
Nicolaus fallitur credens quòd Caleb , de quo 1.Paralip.c.2 Dicitur, quòd fuit pater Hur patris Huri patris Beſeleel,qui fuit artifex operum Sāctuarij,Exo.35. Credens quòd ille Caleb fuit vnus de exploratoribus , qui quando miſſus fuit explorare, erat quadraginta annorum, cum tamen non fuerit idē : quia ille,qui fuit explorator, fuit filius Iephone. Et ille,qui fuit proauus Beſeleel, fuit filius Eſron filij Phares filij Iudæ,vt probatur Exo. tom.2. 188.c.3.I
Fallitur Nicolaus dicens Moyſen ideo ſe dixiſſe vocatum a Deo ad recipiendum leges cęremoniales , ne populus ſibi imponeret,quòd ipſe cōfixiſſet eas,&c.Leui. 4.c.1.B
Fallitur Nicolaus in expoſitione illius . Leui 2. Anima cum obtulerit,&c.Leui. 16.c.4.H
Nicolai argumentum,quo nititur probare hoſtiam pacificam non debere fieri ex auibus , nihil valet , vt probatur. Leui. 22.c.4.F
Nicolai ſentantia circa combuſtionem carniū pellis , & fimi vituli pro peccato ſacerdotis ſummi , &c Improbatur Leui. 36 c.1.B
Fallitur Nicolaus dicens, omnia ſacrificia pſo ſacerdotibus oblata cremati in igne. Leui. 52.c.4.F
Nicolaus fallitur in ratione, qua nititur probare pectuſculum eleuationis, & armum de vtrum non alijs , quā ſacerdotibus dari debere in victima pacificorum.Leui. 61.c.4.F
Nicolaus fallitur dicens , quòd cauſa prohibitionis in ſacerdotibus de committendo funera, & faciē do cæremonias exequiarum fuit ad tollendū morem idolatrarum,&c.Leui. 86.c.2.E.& c 3.F
Nicolaus fallitur circa illud Leuit. 10. Mihi autem accidit,quod vides.Leui. 93.c.1.A
Fallitur Nicolaus circa illud Leuit. 11. Tingentur aqua. Leui. 103. c.1. D. Et Auctor ponit ſententiā ſuam. Leui. 103 c.1.E
Nicolaus fallitur circa illud Leui. 11.Qui porrauerit huiuſcemodi cadauera , lauabit veſtimenta ſua. Leui. 101.c.4.K.& 102.c.1.A
Nicolaus fallitur in expoſitioae illius Leuit. 12. Et orabit

orabit pro ea. Et assignatur vera expositio. Leuit. 123.col.1.C. Et si Nicolaus intelligat, quòd orabit vt liberetur a profluuio sanguinis, idest a naturali illa immunditia manente quamdiu durat fluxus &cæt. Falsum est. Si tamen intelligat pro liberatione a profluuio liberationem ab immunditia legali, quam mulier incurrerat ex profluuio, verum dicit, &c. Leui. 123.c.1.D

Nicolaus fallitur circa illud Leuit.13. Eo quòd infusa sit in superficie vestimēti, vel per totum lepra, dicens in sententia quòd Hieronymus malè transtulit istum textum, cū in Hebræo dicatur, in caluitius, vel fenestra. Et tamen in Hebræo non habetur sic: sed sic, in caluitio vel recaluatione, qđ Hieronymus transtulit. Et attamen exponendo caluitium idest vetustatem idest nouitatem, &c. &c. Leui. 133.c.2.B

Fallitur Nicolaus circa intelligentiam illius Leuit. 14. Vt offerat pro se duos passeres. Leui. 135.c.1.C

Nicolaus fallitur circa immunditiam ex coitu cum vxore, quòd nec licitum esset accedere ad Sāctuarium, nisi prius lauaret carnem suam. Et assignatur ratio vera. Leui. 147.c.1.D

Fallitur Nicolaus reddens causam, quare cum Summus Sacerdos intraret in die expiationis, nullus deberet esse in tabernaculo. Et assignatur causa ab Auctore. 163.c.4.D. & 164.c.1.F

Fallitur Nicolaus, & similiter Rab. Salo. Circa intelligentiam illius Leui. 16. Fecit igitur sicut præceperat Dominus Moysi. Leui. 171.c.3.G

Fallitur & Rab. Sal. circa virum blasphemum, de quo Leui. 24. Leui. 281.c.3.F

Fallitur Nicolaus circa illud Leui. 25. Et vnusquisq; ad familiam pristinā, dicens: quòd intelligitur de exulibus, & de seruis. Leu. 293.c.1.A. Sed dicendū, quòd illud est intelligendum de illis, qui vendiderant possessiones suas, &c. ibid. 293.c.2.B

Fallitur Nicolaus dicens, quòd si quis vouisset animal mundum immolabile, & tale animal efficeretur immundum, vel qualitercunque ineptum ad immolandum, antequam traderetur sacerdotibus occidebatur, & non offerebatur, neque conuertebatur in pecunias, &c. Leui. 355.c.3. K.c.4.F

Nicolaus fallitur circa illud Num.4. Vnumquemq; iuxta officium, & onera sua. Nu.to.1. 55.c.4.H

Nicolaus & Rab. Salo. falluntur circa primam erectionem tabernaculi. Num.to.1. 78.c.2.A

Multa Nicolai dicta improbātur circa Iethro. Nu. tom.1. 119.c.3.I.c.4.F

Nicolaus fallitur dicens, quòd quando arca portabatur per loca hostium, portabatur in medio castrorum propter timorem illorum, & cum ducebatur per loca secura præcedebat castra, &c. Num. tom.1. 122.c.1.D.c.2.A

Fallitur Nicolaus circa illud Num. 11. Inter ea ortū est murmur populi, quasi dolentium pro labore contra Dominum. Nu.to.1. 127.c.4.H

Nicolaus fallitur dicens, quòd Iudæi non desiderauerunt quascumque carnes, cum haberent carnes pecorum, sed solum carnes delicatas, &cæt. Num.to.1. 130.c.2.D

Nicolaus fallitur circa illud Num.11. Et auferam de spiritu tuo dicens: quòd septuaginta seniores acceperunt de spiritu Moysi pro meritorię. i. Moyses orauit pro illis, & promeruit vt spiritus propheticus daretur illis. Nu.to.1. 140.c.1.D

Fallitur Nicolaus circa dationem vitulæ rufæ, de qua Num. 19. Scilicet ideo non commissam esse Aaron immolationem vitulæ, sed Eleazaro filio suo; quia Aaron peccauit in fabricatione vituli aurei. Num.to.1. 263.c.4.H

Falluntur Nicolaus, & Rab. Salo. dicentes, quòd Hebræi nō transierunt per terram Idumęorum: sed quòd Idumęi dabant eis alimenta pretio, exeuntes extra regnum ad vendendum. Num.tomo 2. 8.c.1.D

Fallitur Nicolaus circa illud Num.21. Ignis egressus est de Esebon. Num.to.2. 29.c.3.H

Fallitur Nicolaus dicens, ciuitates duorum regum Amorrhæorum totaliter fuisse destructas, & totaliter restauratas per duas tribus, & dimidiā, quibus illa terra data est. Nu.to.2. 174.c.4.H

Nicolaus aberrauit circa ordinem mansionum populi Iudęorum in deserto, de quibus habetur Nu. 33. Num.to.2. 181.c.4.I

Nicolaus fallitur dicens, fontem Daphnis esse caput Iordanis de quo. Nu.34. Num.to.2. 158.c.3.G

Nicolaus fallitur dicens, ideo in terra duarum tribuū & dimidiæ tres vrbes refugij assignatas fuisse, quia terra illa elongata erat a Sanctuario, &c. Nu.to.2. 194.c.4.K

Nicolaus fallitur dicens, quòd Iudæi ambulauerunt a Monte Oreb vsq; ad Cades Barne in tribus diebus. Deut. 3.c.3.I

Nicolaus fallitur in expositione illius Deut. 5. vt affligeret, atque tentaret te. Deut. 39.c.4.H

Nicolaus fallitur dicens, quòd ideo ex sacrificio pacifico daretur sacerdotibus armus dexter, & pectusculum, quòd in eis ossa quædam sunt, quibus idolatræ vtebantur ad maleficia. Deu. 100.c.1.E

Nicolaus fallitur dicens illud Deut. 22. Et lapidibus obruēt, debere intelligi de puella accusata, quod post desponsationem esset fornicata. Et non de illa, quæ ante desponsationem, &cæt. Deut. 117. col.2.A

Nicolaus decipitur dicens, quòd primogenitus canis, ex quo non redimebatur, debebat decapitari, &c. Deut. 123.c.1.A

Nicolaus fallitur exponens illud Deut. 25. Illi iustitiæ palmam dabunt, quòd fortè causas obtinentibus dabatur palma in manibus. Deut. 132.c.4.H

Nicolaus fallitur dicens illud Deut. 25. Et apprehenderit verenda, abscides manum illius, debere intelligi in casu textus, & similiter in quocumque alio casu. Deu. 136.c.2.D

Nicolaus fallitur exponendo illud Deut. 33. Ad populum suum introduc eum, debere intelligi de introductione in Lymbum. Deut. 178.c.4.H

Nicolaus fallitur exponens illud Deu. 34. Vsque ad mare nouissimum, de mari mortuo. Deut. 182. col.4.F

Fallitur Nicolaus dicens, Raab non fuisse meretricē sed hospitariam, &c. Ios. to.1. 37.c.2.E

Nicolai ratio refellitur, quam adducit, quare scilicet tota multitudo Iudæorum manserit tribus diebus ad ripam Iordanis. Ios. to.1. 54.c.4.I

Nicolaus fallitur dicens, quòd ideo Achā præuaricatus sit: quia tullit de auro, & argento Domino consecratis, quia etiam si solum pallium coccineum tulliset, præuaricatus esset. Iosue tomo 1. 122.c.1.B

Nicolaus fallitur dicens, quod Iacob vidit schalam in loco, vbi ędificata fuit Ierusalem. Ios. tomo 1. 123.c.2.D

Nicolaus fallitur dicens, quòd Iosue construxit altare lapidibus impolitis, & obtulit victimas pacificas, &c. Ad reddendum Deo gratias de victoria habita. Sed dicēdum, quòd solum fecerit hoc ad adimplendum mandatum Moysi Deut. 27. Ios. tom.1. 152.c.3.G.c.4.F

Nicolaus

Nicolaus fallitur dicens, quòd iuramẽtum factum Gabaonitis ab Iſraelitis. Ioſue 9. Debebat ſeruari. Ioſ. to. 1. 164. c. 4. H. 165. c. 1. A.
Nicolaus aberrauit circa notiſſima in Aſtrologia, &c. Ioſ. to. 1. 204. c. 1. B
Nicolaus fallitur circa ſucceſſionem, Aſſor. Ioſ. 11. Ioſ. to. 2. 5. c. 3. I
Nicolaus fallitur exponens per hyperbolem illud Ioſue 11. Non fuit ciuitas, quæ non ſe traderet filijs Iſrael, cum extra hyperbolem debeat exponi. Ioſ. to. 2. 8. c. 4. F
Nicolaus fallitur circa ciuitatem Galgal, de qua Ioſ. 12. Ioſ. to. 2. 61. c. 3. I
Nicolaus fallitur circa captionem ciuitatis Hebrõ, dicens, quòd Ioſue cœpit planum ciuitatis Hebron. Et Caleb partem illam, quæ erat in montanis. Ioſ. to. 2. 85. c. 1. D
Nicolaus defendens matrimonium inter Othonilem & Axam filiam Caleb fratris ſui eſſe legitimum, nec eſſe prohibitũ in lege, improbatur Ioſ. tom. 2. 96. c. 2. D
Fallitur Nicolaus dicẽs, ꝙ tribus Iuda, & Ephraim, quia fortiores erant poſitæ ſunt in lateribus maximè diſtantibus terræ Chanaan, ſcilicet Iudam in latere Meridiano, & Ephraim in latere Aquilonari, &c. Ioſ. tom. 2, 119 c. 1. D
Fallitur Nicolaus dicens, quòd Ieruſalem quantũ ad vnam partem pertinebat ad tribum Iuda, & quantum ad aliam ad tribum Beniamin. Ioſ. to. 2 125. c. 1. D. Sed dicendum, quòd totaliter pertinebat ad tribum Beniamin. Ioſ. to. 2. 125. c. 2. A
Fallitur Nicolaus dicens, quòd tribus Iuda habebat duplicem terram, vnam, quæ prouenerat ei per ſortem, & alterã, quæ prouenerat ei ex conceſſione, eo ꝙ eſſet tribus Bellicoſa. Ioſ. to. 2. 127. c. 1. A
Fallitur Nicolaus circa illud Iudi. 1. Quis aſcendet ante nos. Iud. 9. c. 2. C
Fallitur Nicolaus dicens, quòd Sãgar tertius iudex Iſrael, non occidit Philiſthinos vomere: ſed bene aliquos eorum, & quòd induxit aliquos de Iſraelitis ad ſic faciendum, cum litera expreſsè dicat quòd ipſe Sangar occidit ſexcentos, &c. Iud. 35. colum. 2. D
Nicolaus, & Hebræi aberrant dicentes, quòd ille vir propheta, quẽ Dominus miſit ad Iſraelitas priuſquam excitaret Dedeonem Iud. 6. Erat Phinees. Iudi. 53. c. 4. I
Fallitur Nicolaus dicens, quod Gedeon adducens materiam ſacrificijs extra locum ſacrificandi, illud fecit ex diſpenſatione, &c. Iudi. 57. c. 1. B
Fallitur Nicolaus dicens, licitum eſſe in locis extra templum conſtruere altaria, quamdiu manſit Sãctuarium in Silo, & in alijs locis extra templum: ſed poſtea non. Iud. 60. c. 4. G
Fallitur Nicolaus dicens, quòd Galaad, de quo Iud. 11. Aliquando accipitur pro viro, & interdũ pro terra ſiue prouincia, & nonnunquam pro ciuitate, nam decipitur pro tertio. Iud. 105. c. 1. C
Nicolaus fallitur dicens, ꝙ Iephte nõ occidit filiam ſuam, ſed quod dicitur occiſa largè, .ſ. per mortẽ ciuilem, dedicando eam alicui ſpirituali miniſterio, vel vitæ, .ſ. vt ſeruaret virginitatem perpetuã &c. Iud. 120. c. 2. D. c. 3. F
Fallitur Nicolaus dicens, Iud. 16 Quòd Philiſtini nõ fecerunt vim Samſoni in domo meretricis, quia fortè domus talium mulierum fuit priuilegiata, &c. Iud. 156. c. 4. K. 157. c. 1. A
Fallitur Nicolaus, & alij quidam Hebræi, circa illud Iud. 16. Et clauſum in carcere molere fecerunt. Iud. 164. c. 2. C
Fallitur Nicolaus circa expoſitionẽ illius. 1. Re. 4. cõ fortamini, & bellatę. 1. Re. to. 1. 56. c. 4. K. 57. c. 1. A
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ arca Dñi ducta fuit primo de Bethſames in Cariathiarim, & ꝙ inde tranſlata fuit in Maſphat, poſtea in Galgala, deinde in Nobe tpe Saulis, & poſtea in Gabaa ĩ domũ Aminadab, & deinde in domum Obededom, & tandẽ in ciuitatem Dauid: ſed falſum eſt, quia arca Dñi nunquam fuit in Maſphat, nec in Galgala, nec in Nobe, aut Gabaon, ſed ſolum in Cariathiarim, & in domo Obededom, & poſtea in domo Dauid, &c 1. Reg to 1. 78. c. 4. G
Fallitur Nicolaus circa illud. 1. Reg. 7. Eratque pax inter Iſrael & Amorrhæum, dicẽs, quòd Philiſthini habuerunt pacem cum Iſraelitis, & reddebant eis tributa: nam magis fuit è contrario vſq; ad tẽpus Dauid. 1. Reg. to. 1. 84. c. 3. K
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ a tẽpore, quo capta eſt arca Dñi a Philiſthiimvſq; ad tẽpus quo poſita eſt in Sanctuario in templo Salomonis, poterant fieri ſacrificia votiua vbicumq; ex. deuotione offerentium, &c. 1. Reg. to. 1. 85. c. 2. B. 227. c 4. F
Fallitur Nicolaus diſtinguens iura regis, vel in neceſſitate poſiti ꝓp bonum cõe regni, vel extra neceſſitatẽ, &c. Et ſi primum detur, dicit ꝙ illa, quæ explicat Samuel. 1. Reg. 8. Tanꝯ iura regis, ſunt de iure regis. Et ſi ſcđm detur, ait, ꝙ plura, ꝙ a Samuele explicantur nõ pertinent ad ius regis. 1. Reg. to. 1. 92. c. 2. C. Sed dicendum ꝙ oĩa illa, quæ habeutur. 1. Reg. 8. Fuerunt poſita, non quidẽ tanquam iura regum, ſed tanquam mala. ibid. 92. c 2. D
Nicolaus fallitur dicens, quòd licitum erat ædificare altare vbicumq; tpe Samuelis, vſq; ad ædificationẽ tẽpli ꝓ Salomonẽ. 1. Re. to. 1. 163. c. 3. K. c. 4. F
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ iõ in Galgala voluit magis Samuel cõfirmari Saul in regẽ, quę alibi: ꝙa ibi erat tabernaculum Dñi. 1. Reg. to. 1. 190. c. 4. F
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ Saul per ſe obtulerit ſacrificium in Galgala. 1. Reg. to. 1. 207. c. 4. G
Nicolaus multą dicit dicere Ioſephum quæ non dicit, &c. 1. Reg. to. 1. 218. c. 3. H
Nicolaus aberrat dicens, ꝙ Saul peccauit dupliciter dicẽs; Maledictus vir, qui comederit panẽ vſq; ad veſperã. 1. Reg. 14. Primo, ꝙa maleĵurauit. Scđo, quia impie adimpleuit, &c. 1. Reg. to. 1. 222. c. 3. I
Nicolaus fallitur dicens, ꝙ caput Goliath non fuerit portatum in Ieruſalem, niſi tempore regni Dauid. 1. Reg. to. 2. 40. c. 4. I
Fallit̃ Nicolaus dicẽs, ꝙ oĩa arma Goliath fuerũt poſita in tabernaculo Dñi, &c. 1. Reg. to 2. 41 c. 2. B
Fallitur Nicolaus circa illud. 1. Re. 20. veniẽsq; locutus eſt coram Ionatha, &c. 1. Reg. to. 2. 69. c. 4. I.
Fallitur Nicolaus dicẽs, ꝙ apud Hebrę̨os erãt panes in triplici gradu. ſ. panes propoſitionis, qui ſolis ſacerdotib. erant liciti, & panes oblationis, quibus vtebantur leuitæ, & panes communes, &c. Nam panibus oblationis nõ licebat leuitis veſci, ut probatur. 1. Reg to. 2. 84. c. 3. K. c. 4. F
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ rex prolongare ſolutionem debitorum, & in aliquibus caſibus relaxare. 1. Reg. to. 2. 95. c. 2. B
Nicolaus fallit̃ dicens, ꝙ Dauid intẽdebat adiuuare regẽ Achis, qñ dixit ei. 1 Re. 28. Nũc ſcies, q̃ factu rus eſt ſeruus tuus, &c. 1. Reg. to. 2. 159. c. 2. D. c. 3. F
Nicolaus fallit̃ circa illud. 1. Reg. 28. Nec ꝓ ſacerdotes, ꝙ Deus nõ rñdit Sauli ꝓ ſacerdotes, eo ꝙ nullꝰ ſacerdos erat, ꝓ q̃ cõſuleret, &c. 1 Re. to. 2. 163. c. 1. A
Nicolaus fallitur dicens, ꝙ Saul non peccauit ſeipſum occidando. 1. Reg. to. 2. 188. c. 3. G
Fallitur Nicolaus dicens, Saulem fuiſſe ſaluatũ ſub ambiguo

ambiguo.1.Reg.to.2. 189.c.1.C
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ Dauid non constituit Amasam in principem super totum exercitum eius,sed solum super tribū Iuda.2.Reg. 133. colum.3.F
Fallitur Nicolaus, circa illud. 3.Reg.1.s.salua aīam tuam filijq; tui Salomonis.3 Reg. 9.c.3.K
Fallitur Nicolaus dicens,ꝙ promissio Dei, ꝙ Salomone esset futurus rex post Dauid, intelligenda erat cu m conditione. s. si nō poneretur aliquod impedimentum ex parte hominum. 3. Regum. 10.c.1.B
Fallitur Nicolaus & Rabbi Salomon dicens, circa illud.3.Reg.2.Tu quoque nosti,quæ fecerit mihi Ioab,ꝙ istud fuit:quia Ioab infamauit valde Dauid, ostendendo literam publicè, quam miserat ad eū Dauid de morte Vrię.3.Reg.17.c.2.E c.3.F
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ si ante matrimonium contractum constet mulieri de impotentia viri, &c.Et hoc non obstante ipsa vult contrahere cū illo,poterit manere vt vxor eius.3.Regum. 22. colum.1.C
Nicolaus fallitur dicēs,ꝙ illud.3.Reg.3.s.Dabo tibi cor sapiens & intelligens,in tantum vt nullus ante te similis tui fuerit,&c.Intelligendum sit de regibus.3.Reg. 32.c.2.E.& c.3.F
Fallitur Nicolaus similiter & Hebræi dicētes, ꝙ toto tempore, quo fuit Sanctuarium in Silo, obligabantur Israelitæ facere cęremonias in Silo, sed ꝙ postquam fuit amota Arca de Silo, poterant facere cæremonias vbicunque, & offerre sacrificia in omni loco, quod falsum est, vt probatur.3.Reg. 49 c.1.A
Fallitur Nicolaus & Historia scholastica dicens, hostias decoriatas & iugulatas per sacerdotes, lauari in probatica piscina,per Nathineos seu Gabaonitas.3.Reg. 67.c.1.E
Fallitur Nicolaus, ꝙ Salomon habuit septuaginta vxores principales.Et cum dicit.3.Reg.11.Quòd habuit septingentas.dicit quòd aliæ sexcentum triginta erant famulæ & damicellæ aliarum septuaginta.3.Reg. 97.c.3.F
Fallitur Nicolaus assignans quinque modos,ad cōcordandum durationes regum vel principiū in scriptura sacra:nam benedicit preterquā in quarto modo,vt probatur.3 Reg. 138.c.1.C
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ populus Israel non perijt cum Achab in bello: quia sanguinis Micheæ prophetæ satisfecit pro populo,&c.3.Reg. 199. c.4.I.& 200.c.1.A
Fallitur Nicolaus cum Hebræis dicens,ꝙ miracula quando fiunt ad vtilitatem publicam debent publicè fieri,quando aūt ad vtilitatem vnius, debēt fieri in secreto.4.Reg. 32.c.3.K & c.4.F
Fallitur Nicolaus in concordantia, qnam putat assignare inter illud.4.Reg.8.s. quòd Ioram rex Iuda cœpit regnate anno quinto regni Iaram filij Achab regis Israel, & inter illud quod dicitur.4. Regū.3.s.ꝙ anno decimo octauo regni Iosaphat, regnauit Ioram rex Israel. 4.Reg. 91.c.4.F. Quia non potest stare Nicolai concordantia. vt probatur.ibidem. 91.c.4.G. Nec potest etiam stare cōcordantia,quam assignat Historia scholastica. ibidem.91.c.4.H. Sed dicendum, quòd non potest assignari concordantia,nisi per annos completos & incompletos.4.Reg. 92.c.1.A
Fallitur Nicolaus diceas,ꝙ illud. 4.Regū.13.s.Dedit Dominus Israeli saluatorem:intelligitur de Angelo dato Israeli in custodiam. 4. Reg.131.c.3.K. & c.4.F. Sed dicendum, ꝙ saluator ille vel fuit Ioas filius Ioacaz, vel Ieroboam nepos Ioacaz, & filius Ioas:sed melius videtur dicendum,ꝙ fuerit prædictus Ieroboam. vt ptobatur ibidem. 131.c.4.G
Fallitur Nicolaus dicēs, ꝙ aliquorum regum anni, quibus male vixerunt,non computentur tempore regni sui,sed solum anni,quibus bene vixerūt, dicens etiam, ꝙ illi anni, qui in aliquo loco scripturæ subticentur propter malitiam regum, in alio loco exprimuntur ne ignorentur.4.Regum. 217.c.4.I
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ illud. 4. Reg.22. Quod prophetauit Olda prophetissa de Iosia,scilicet, ꝙ Iosias colligeretur ad sepulchrum suum in pace, intelligitur de ęlicitate æterna, cum ipse Iosias fuerit mortuus a Pharaone in bello: quia illa expositio potius est allegorica, quā literalis, vt probatur.4.Reg.226.c.3.I. Et statim subiungitur expositio Auctoris,scilicet, ꝙ ideo dicatur mortuꝰ in pace: quia non vidit aliqua de illis malis, quæ Deus erat inflicturus Iudæis,& c.4 Regum. 226. colum.4.H
Nicolaus fallitur dicens, Mezaab esse nomen appellatiuum, & non nomen proprium mulieris cuiusdam de qua.1.Paralipomenon.1. 39. colum.2.B
Fallitur Nicolaus dicens, quòd Caleb filius Esron, de quo.1. Paralipom.2.Fuerit Caleb filius Iephone,qui fuit vnus ex exploratoribus missus in terram Chanaan.Nume.13.1.Paralipom. 46. colum.4.H
Nicolaus,Glo.ordinaria, & Hebræi falluntur circa expositionem illius. 1. Paralipo. 2. Cognationes quoque scribarum habitantium in iabes.1.Paral. 52.c.1.& 2.A
Fallitur Nicolaus dicens, quòd Othoniel sit ille Iabes de quo.1.Paralipom.4.1.Paralipom.60.c.4.I. Et circa prædictum Iabes decipiunt Hebræi dicētes,quòd Sobaba genuit Iabes, qui fuit doctor scribarum. Et inter Chus & Iabes interserunt cognationes Iethro soceri Moysi,&cæt.1.Paral. 60 c.4.I.& 61.c.1.A
Nicolaus fallitur ī causis,quas reddit, propter quas tribus Simeon accepit loca ad habitandum in sorte Iudæ, vt probatur.1.Paralipom.67.co.3.K. Et tandem Auctor assignat veram causam. 1.Paralipom. ibid.c.4.I
Fallitur Nicolaus exponens illud. 1.Paralipom 4.s. Hæ ciuitates eorum vsque ad regem Dauid, dicens, quòd ciuitates,quas habebat tribus Simeō in sorte Iudæ, erant sortis Iudæ, & quòd tribus Iuda susceptit tribum Simeon in illis ciuitatibus gratis,& postea conquesta est tribus Iuda coram Saule,& noluit eos audire, sed Dauid audiuit eos,& expullit illos ab illis ciuitatibus. 1.Paralip. 68.colum. 2. E. Sed illud intelligitur solum de vrbe Siceleg.vt probatur.ibidem. 68. colum.2.E
Fallitur Nicolaus dicens, quòd præscriprio quantumcunque longa non valet, nisi sit iustus titulus, nam ignorat quid sit præscriptio,&c.1.Para. 69.c.1.B
Fallitur Nicolaus dicens, quòd ius primogenituręcollatum fuit Ioseph quo ad duplicem sortem: sed Iudæ quo ad principatum: quia nulla pars primogenituræ collata fuit filijs Iudæ propriè loquendo,sed totum ius primogenituræ collatum fuit filijs Ioseph, vt paret.1.Paralip.5.1.Paral.76. colum.1.B
Falluntur Nicolaus & Hebræi dicen.ꝙ Agar & Ce

tura fuerit eadem mulier. 1. Paralipomen. 80. c. 2. B. & c. 4. F
Fallitur Nicolaus dicens, quòd poſt enarratas progenies tribus Ruben. 1. Paralip. 5. Agitur incidentaliter de filijs Gad, immo principaliter, ſicut egit de filijs Ruben: nam intendit Eſdras enarrare progenies omnium duodecim tribuum incipiẽdo a 2. cap. 1. Paralipom. vſq; ad nonum. 1. Parali. 80. c. 3. K. & c. 4. F
Fallitur Nicolaus dicens, quòd liber ille, de quo. 1. Paralipo. 9. cum dicitur, & ſumma eorum ſcripta eſt in lib. Reg. Iſrael & Iuda, ſit liber, in quo ſcripta eſt numeratio populi facta per Ioab ex mandato Dauid. 1. Paral. 108. c. 4. H. & 109. c. 1. A
Fallitur Nicolaus dicens, quòd illi principes de tribu Gad, qui venerunt ad Dauid. 1. Paralip. 12. Venerant cum Dauid, cum iam eſſet rex, cum litera dicat quòd venerint, cum adhuc lateret in deſerto. 1. Paralipom. 133. c. 4. H. Nam venerunt, cum Dauid eſſet in ſpelũca Odollam, quando primo redijt quaſi ſolus de terra Philiſthiim fugẽs. 1. Paralipom. 134. c. 1. A
Nicolaus fallitur credens quòd Cariathiarim & Gabaa ſint diuerſa loca, cum ſint idem locus. 1. Par. 161. c. 2. A
Nicolaus & Hebræi falluntur dicens, quòd cum dicitur. 1. Paralip. 15. Quòd Deus adiuuit leuitas ad portandum arcam, quòd intelligitur ſic, quòd arca portabat ſe nihil facientibus leuitis, nec laborantibus. 1. Paralipome. 122. c. 2. E. Nec dicendum, quòd Deus minuebat pondus arcæ vt ſine labore multo portaretur, vt probatur. ibidẽ. 172. c. 3. H. Sed dicendum, quòd Deus adiuuabat leuitas, &c. non impediendo eos in portatione Arcæ, vel nõ inferendo aliquod nocumentum. 1. Paralipom. 172. c. 4. G
Fallitur Nicolaus dicens, quòd coram arca Domini, exiſtente in domo Dauid, offerebatur iuge ſacrificium. ſ. matutinum & veſpertinum. 1. Parali. 179. c. 2. E
Fallitur Nicolaus exponens illud. 1. Paralip. 16. Cõfitemini Domino, & inuocate nomen eius: quia dicit, quòd debet intelligi de confeſſione criminis, &c. cum intelligatur de confeſſione laudis, hoc eſt, laudate eum, &c. 1. Para. 179. c. 3. H
Fallitur Nicolaus dicens, quòd cum dicitur. 1. Paral. 18. Quòd Dauid accepit decem millia æquitum, cum vicit Adadezer regem Soba. & 2. Regũ. 8. ℣ accepit Dauid ex parte ſua mille ſeptingentos equites, ℣ vtrunq; ſtat: quia minor numerus includitur in maiore, ſed iſta ratio non valet, vt probatur in maiore, ſed iſta ratio non valet, vt probatur. 1. Paralip. 208. c. 1. D
Nicolaus fallitur dicens, quòd cum. 1. Paralipo. 20. Non ponatur occiſio omnium gigantum. ſ. quatuor, ſed omittatur vnus, ℣ hoc fuit propter honorem Dauid, quem vnus illorũ conatus eſt occidere niſi ſuccurriſſet Abiſai, &c. 1. Paralipome. 230. c. 2. D
Fallitur Nicolaus dicens, quòd in ſecundo bello cõtra Philiſthinos. 1. Parali. 20. Dauid occiderit Goliad. 1. Paral. 230. c. 4. E. & 231. c. 1. A
Fallitur Nicolaus in expoſitione illius. 1. Parali. 20. Percuſſit a Deo datus filius ſaltus Bethlehemites fratrem Goliath Gethei. 1. Parali. 231. c. 1. E. & c. 3. F
Fallitur Nicolaus dicẽs, ℣ ideo Ioab dimiſit numerare tribum Leui: quia leuitæ non numerabãtur, ſicut alij aliarũ tribuum, &c. Et tribũ Beniamin dimiſit numerare: quia erat valde parua in multitudine, & c. 1. Paralipom. 238. c. 1. B
Fallitur Nicolaus & Hebræi circa officium præpoſitorum, de quibus. 1. Parali. 26. 1. Paral. 309. c. 3. F
Fallitur Nicolaus circa ea, quæ habentur. 1. Parali. 27. Dicens, ℣ ideo poſita fuerunt poſt illa, quę habentur præcedenti capitulo. ſ. 26. Vt Salomon adiſceret ex hoc, qualem ordinem tenere deberet in regno, poſtquam ipſe regnaret. 1. Paralipo. 311. c. 1. A. Sed dicendum, ℣ ideo illa narrantur. 27. ca. & c. Quia ſcriptura volebat exprimere modũ regiminis Dauid in aliquo loco, & ℣ fuit iſte locus conuenientior, quam alius. 1. Paralipome. 311. c. B
Fallitur Nicolaus credens illos tribunos & cẽturiones, qui præerant poſſeſſionibus regis & ſubſtantiæ. 1. Paralipom. 28. ℣. ſ. erant ſubiecti principibus turmarum, quorum quilibet habebat ſub ſe viginti quatuor millia virorum. 1. Paralipomen. 320 c. 1. C
Fallitur Nicolaus dicens, quòd cum Dauid dixit. 1. Paralip. 28. Se pręparaſſe omnia ad ædificandum domum Domini, intelligendum eſt ſic. 1. aliqua de omnibus, &c. 1. Paralipo. 322. Sed dicendum, quòd accipitur ibi omnia, pro valde multis, vel quaſi omnibus, vel quòd putauit ipſe ſe congregaſſe omnia, &c. 1. Paralip. 323. c. A
Fallitur Nicolaus dicẽs, multos libros, quos ſcripſerunt quidam prophetæ. ſ. Gad, Nathan, Semeias, Addo, & Ahias Silonites, & librum verborum dierum Regum Iuda, & librum verborum dierum regum Iſrael, fuiſſe combuſtos a Chaldæis, immo dicendum, quòd huiuſmodi libri fuerunt tempore Eſdræ 1. Paral. 345. c. 1. C
Fallitur Nicolaus circa ſitum candelabrorum, quæ fecit Salomon, & circa numerum lucernarũ eorum. 2. Paralip. 55. c. 1. B
Fallitur Nicolaus dicens, quòd omnes illæ decem menſæ, quæ erãt in templo Salomonis, quarum vna erat aurea, & nouem argenteæ, erant menſę propoſitionis. Fallitur enim primo dicendo illas omnes eſſe mẽſas propoſitionis, & ℣ in qualibet earum erant duodecim panes, &c. Et ita erãt coram Domino centum viginti panes ſimul. 2. Paralipo. 55. c. 3. D. Sed dicendum, quòd vnica erat menſa propoſitionis, ſcilicet aurea. Et reliquæ nouem argenteæ erant tãquam repoſitoria quædam vaſorum aureorum & argenteorum. ibidẽ. 56. c. 1. B. Aberraret etiam dicens omnes illas mẽſas eſſe ad latus ſeptentrionale, cum quinbue illarum eſſent ad latus meridianũ templi, & quinq; ad ſeptentrionale. 2. Paral. 56. c. 1. D
Fallitur Nicolans dicens, ℣ baſilica, in qua Salomõ poſuit baſem Aeneam ad orandum, erat atrium ſacerdotale. 2. Paralip. 81. c. 4. I
Fallitur Nicolaus circa expoſitionem illius. 2. Para. 12. Confortatus eſt igitur rex Roboam in Ieruſalem, atq; regnauit. 2. Paral. 163. c. 3. F
Fallitur Nicolaus circa illud. 2. Parali. 13. ſ. quicunq; venerit & incitauerit manũ ſuam in tauro, &c. Dicens, ℣ illud intelligitur de ingreſſu ſimoniaco ad ſacerdotium. 2. Paral. 175. c. 2. C
Fallitur Nicolaus dicens, ℣ illud. 2. Paral. 13. ſ. quem percuſſit Deus, & mortuus eſt, intelligãt de Abia, cum intelligatur de Ieroboam, vt probatur. 2. Paralipom. 185. c. 1. A
Fallitur Nicolaus in expoſitione Azariæ prophetę, de qua. 2. Paralip. 15. vt probatur. 2. Paralipomen. 197. c. 2. B
Fallitur Nicolaus exponens illud. 2. Paralip. 25. Cunctis diebus Aſſa fuit cor eius perfectum cũ Dño, dicens

dicens ſic eſſe intelligendum, id eſt omnibus diebus vſquequo peccauit.2.Paral. 206.c.1.A
Fallitur Nicolaus,in expoſitione illius.2.Para.ſ.An no autē trigeſimo ſexto regni eius, ſcilicet, Aſa, aſcendit Baaſa rex Iſrael in Iuda,&c. Nam videtur hoc eſſe impoſſibile, cum Aſa non potuerit tanto tempore viuere.Et Nicolaus nititur tollere intricationem hāc : ſed male abſoluit,& falſe. vt probatur.2.Paralipom.210.c.2.C.& c.3.F. Sed dicendum,ꝙ nos non valemus ſoluere hanc difficultatem,vel ꝙ litera iſta ſit corrupta:quia forte deberet dicere,anno vigeſimo ſexto,& dicitur anno trigeſimo ſexto, vel forte diceretur anno decimo ſexto. Et ſi dicatur, ꝙ in Hebræo ſic etiā habetur,dicēdū, ꝙ in Hebræo interdum eſt corruptio aliqua, ſed iſta eſt periculoſa ſolutio. Et ideo aliam ſolutionem cogita,ſi occurrat.2.Par. 210.c.4.G
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ reſponſio quatuor centum prophetarum dicentium , aſcende & tradet eam Deus in manu regis.2.Paral.18.Erat amphibologica.2.Paralip. 240.c.3.F
Fallitur Nicolaus & ſimiliter Rabbi Salomon , circa mortem Achab, dantes cauſam quare ſolus Achab mortuus fuerit in bello.2.Parali.18.2.Paralipom.246.c.4.H.Et tandem reddit auctor cauſam veram. 247.c.1.C
Fallitur Nicolaus circa expoſitionem illius.Matt.1. ſ.liber generationis Ieſu Chriſti.Mat.to.1.71.c.1.D
Nicolaus dicit non eſſe rationabile illud dictū Hieronymi,in genealogia Saluatoris nullam ſanctarum mulierum aſſumi:ſed eas tantum,quas ſcriptura reprehendit, vt qui propter peccatores venerat, de peccatricibus naſcens omnia peccata deleret,&c.vt nitiſ probare , ſed ad rationes eius reſpondetur.Matt.to.1. 74.c.1.D.c.2.A
Fallitur Nicolaus dicens,ꝙ fuerunt tres viri vocati Booz,quorū duo ſubticētur in genealogia Chriſti , ſed probat Auctor, ꝙ fuerit vnicus tantū ſic vocatus.Mat.to.1. 75.c.3.I
Nicolaus circa continuationem illius literæ. Matt. 1.Ioſeph autem vir eius,cum eſſet iuſtus, & nollet eam traducere,voluit occulte dimittere eam, in in aliquo dicit verum & in aliquo non. Matt. to.1. 89.c.4.G
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ Magi redierunt in tetrā ſuam transfretantes in Tharſis, &c. Matth. to.1. 128.c.4.K.& 129.c.1.A
Fallitur Nicolaus circa expoſitionem illius. Matt.3. In Spiritu Sancto & igni.Matt.to.1.193.Et ponitur expoſitio vera Auctoris ibid. 193.c.2.E.c.3.F
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ non fuerunt morbi in Chriſto:quia morbi accidunt ex indebito regimine,quod non fuit in Chriſto.Matt.to.3. 146.c.3.I
Fallitur Nicolaus dicens, ꝙ vocatio Matthæi fuit prius quam curatio paralytici, de quibus Matt.9. At probatur.Matt.to.3. 188.c.4.I
Fallitur Nicolaus circa illud Matt.10.Prædicate,dicentes, quia appropinquabit regnum cœlorum, &c.Matt.to.3. 235.c.4.H
Fallitur Nicolaus circa illud.Matt.10.Tollerabilius erit terræ Sodomorum,&c.Matt.to.3. 246.c.3.G
Fallitur Nicolaus Nicolaus circa illud.Matt.12.Regnum in ſe diuiſum,&c.Mat.to.4. 14.c.2.A
Nicolaus fallitur circa miraculum ex quinque panibus dicens, ꝙ fuerit facti iuxta ſolis occaſum. Matth.to.4. 85.c.4.H
Nicolaus fallitur circa concordantiam,quam facit inter.Matth.14.& Mar.6.cum Ioan.6.c.circa nauigationem diſcipulorum.Matt.to.4. 104.c.3.F
Fallitur Nicolaus circa illud.Matth.16. Et rogauerunt eum,vt ſignum de cœlis oſtenderet eis,&c. Matth.to.4. 154.c.2.B
Fallitur Nicolaus circa illud Matth.16. Quia panes non accepimus.Mat.to.4. 159.c.1.E
Fallitur Nicolaus circa nominationem Cæſareæ Philippi.Matth.19.Matt.to.4. 161.c.4.H
Fallitur Nicolaus circa illud.Matt.14.de viris Geneſar rogantibus Dominum, vt vel infirmi eorum tangerent fimbriam veſtimenti eius. Matth.to.4. 120.c.1.B
Fallitur Nicolaus dicens, quòd tres diſcipuli non dormierunt ante Trāsfigurationem Chriſti : ſed ꝙ fuit admiratio vel ſtupor.Mat.to.4. 219.c.2.D
Fallitur Nicolaus circa illud.Matt.18. Qui ſuſceperit vnum paruulū talem,&c.Matt.to.5. 13.c.4.G
Fallitur Nicolaus,circa illud.Mat.23.Qui autem iurauerit in auro templi,debitor eſt.Matth.tom.6. 197.c.3.H
Fallitur Nicolaus, circa illud. Matth.24.Fugiant ad montes.Mat.to.6. 281.c.3.K.& c.4.F
Fallitur Nicolaus,dicens illud.Matth.24 Orate ne fiat vobis fuga veſtra hyeme vel ſabbatho, debere intelligi de tempore Antichriſti, ſed intelligēdum eſt de fuga credentium de Iudæa ante euerſionem Ieruſalem.vt probatur.Matthæ.tomo 6. 288.c.3.I
Fallitur Nicolaus,dicens quòd in cap.25 Mat. Aſſignantur tres parabolæ prrtinentes ad triplicem ſtatum iudicandorum , ſcilicet , contemplatiuorum,prælatorum,& actiuorum,cum non ponātur niſi duæ . Prima decem virginum . Secunda Domini peregre proficientis,& cæt. Nam illud, quod infra ponitur,ſcilicet;Cum autem venerit filius hominis in maieſtate ſua,&c. Non eſt parabola ſed ad literam ſic erit,&c.Mat.to 7.6.c.3.K. Et quòd per illam parabolam Domini tradentis talenta ſerui.&c Non intelligatur ſtatus prælatorum,vt dicit Nicolaus, probatur. Matth. tom. 7. 26.c.4.K.& 27.c.1.A
Fallitur Nicolaus,dicens ꝙ illud.Mat.26 Scitis quia poſt biduum Paſcha fiet, dictum fuerit a Chriſto feria quarta poſt dominicam in Ramis palmarum.Mat.to.7. 298.c.1.C
Nicolaus de Lyraa ſſerit quòd maiores Iudæorum cognouerunt Ieſum eſſe Meſſiam & eſſe Deum. Primum tamen tenet. S.Tho.ſed ſecundum negat. Auctor tamen tenet quòd nec cognouerūt illum eſſe Meſſiam, nec eſſe Deum. Matth to. 5. 272.c.3.H.& c.4. 273.c.1.& 2.
Nicolaus in libello ſuo contra Iudæos,nititur probare ex illo. Gene. 1. In principio creauit Deus cœlum & terram, perſonarum pluralitatem , & naturæ vnitatem : quia in Hebræo dicitur Elohim, ideſt, dij cum verbo ſingularis numeri , ſed Auctor probat Nicolaum non cōcludere, quod prætendit,&c.De Beata Trinit. 3.c.2.B

Necromantia Non eſt iurandum per libros necromantię.Exo. to.1. 258.c.2.B
Sub necromantia ſunt ſeptem artes , quæ explicantur cum his , de quibus tractant.Leuit. 198. colum.4.I
Necromantia eſt ars quædam ſuperſtitioſa, quam aliquis inquirit veritatem per mortuos,& dicitur à necron , quod eſt mors ,& mancia , quod eſt diuinatio, quaſi diuinatio in mortuis.1.Regū. to.2. 161.c.1.A
De capite metallino , quod dicunt fieri per necromantiam.vide in dictione.Caput Aeneum.

Nigrum Et album quare videantur simul, cum tamen non sentiamus simul calidum & frigidum. Mat. to. 7. 176. col. 3. F. Contingit tamē illa simul sentiri, dicit Auctor. ibidem. g

Nihil Et malum equiparantur, sicut nihil & inutile secundum iura. Exod. to. 1. 168. c. 4. K. Exo. to. 2. 155. c. 3. I. Contra Cleri. concubi. 8. col. 4. F

Nilus Dicitur à Nilō, quod est limosum, quia tota aqua eius limosa est, & ideo terram multum fæcundat. Et alio nomine Nilus dicitur Gion. Gen. 14. c. 3. I. 103. c. 1. C

De Nili origine & inundatione varij varia senserunt, quæ referuntur. Gen. 14. c. 3. I

Nilus in Aegypto & Aethiopia, valde inundat in estate, & maximè in principijs & finibus mensiū. Gen. 14. c. 4. G

De Nili inundatione dicit Aristoteles, ꝙ iō in æstate fiat, quia in alueo fluminis sunt fontes latētes, qui in hyeme clausi sunt, & in æstate periuntur, & faciunt fluuium intumescere. Gen. 14. c. 4. I

Nilus non intumescit in omnibus partibus, sed in Aegypto solum, & in Libya Gen. 14. c. 4. K

Circa Nili inundationem refertur opinio Hieronymi super Amos, & improbatur Gen. 14. c. 4. K

Nili inūdatio fit in tota Aethiopia & Aegypto per plures quàm ducentas leucas. Gen. 15. c. 1. A

Nilus non fluit per totam Aethiopiam, sed per Aethiopiam Asiaticam, quæ cōiuncta est Aegypto a latere meridiano contra Orientem longe porrecta. Gen. 15. c. 1. C

Nilus, & si in principijs & finibus mensium crescat duæ tamē inundationes eius sunt præcipue vna, Sole existente in Libra. Gen. 75. c. 3. D. 82. col. 4. I. Exo. to. 1. 299. c. 3. K. 106. c. 2. B.

De Nili irrigatione leges humanæ fecerunt specialem mentionem, vt patet lib. 9. codicis. titulo de ageribus Nili non rumpendis. Gen. 82. c. 4. K

Nilus vocatur fluuius turbidus Iosue. 13. s. vniuersa Gessuri a flumine turbido, quod irrigat Aegyptū vsq; ad terminos Acharon &c. Gen. 103. c. 1. C

Nilus, vt multis auctores volunt, incipit a principio littoris Maris rubri, deinde longe contra Occasū defluēs, facit in medio insulam nomine Meroē. Et rursum ad Septemtrionem declinans, Aegyptum irrigat. Gen. 103. c. 2. A

Nilus incipit quolibet anno intumescere, cum Sol est in Cancro. s. in mense Iunio, sed ad medium Iulij, cū sol est in principio Leonis, est fortissima inundatio. Cum aūt Sol peruenit ad Librā. s. ante mediū Augusti, & finito signo Virginis, cum incęperit intrare Librā. s. circa mensem Septēbris, iā redit Nilus ad priores alueos. Gene. 103. c. 4. G. Deu. 55. c. 3. G

Nili nomen nō est antiquum, nam prius dicebatur Melo, quod est nomen latinum. Gen. 104. c. 3. I

De Nili decursu variæ sunt opiniones apud auctores, sed tamen certum est ꝙ Nilus circuit Aethiopiam, & irrigat Aegyptum. Gen. 104. c. 4. H

De Nili origine maior extitit apud sapientes dubitatio, quā de cæteris fluminibus, de cuius origine tres fuerunt opinationes. Prima ꝙ origatur in littore Maris rubri. 2 ꝙ apud Athlantem. Tertia ꝙ apud duas petras in lacubus magnis herbosis. Prima opinio est cōmunior, quam tenet Aristoteles & Orosius. Secūda opinione tenet Hieronymus, & Historia scholastica & quam plurimi. Tertiam tenet Seneca li. 5. de Naturalibus quæstionibus, vbi narrat quòd Nero Imperator misit duos centuriones, ad inquirendum caput Nili. Gene. 105. c 3. K. & c. 1. F

Nilus per septem ostia intrat' mare mediteraneum. Gen. 106. c. 1. A

Nilus maximo incremento crescit viginti duobus cubitis, & mediocri incremento, crescit decem & sex, & minimo infra quindecim, & tunc est sterilitas, similiter & quando maximum est incrementum &c. Gen. 299. c. 4. G. & 364. c. 2. E

Nilus in omni lunæ incremento crescit aliqualiter: sed notabilia Nili incrementa sunt duo. Genesi. 299. c. 3. K

Nilum colunt Aegyptij attribuendo ei aliquid deitatis, quia suis crementis & decrementis futura mala prænuciat. Gen. 399. c. 4. G

Nilus non creuit vltra quinque cubitos anno illo, quo contigit Pharsalicum bellum inter Iulium Cæsarem, & Pōpeium in campis Thessaliæ, quod fuit magnæ rei portentum. Gen. 299. c. 4. H. 106. col. 2. C

Nullas auras Nilus generat, cum omnia alia flumina auras generent. Gen. 299. c. 4. H

De nili inundatione referuntur opiniones & impugnantur. Gen. 299. c. 4. H. Sed dicendum ꝙ huius causa est naturalis, quam consequitur immediate apud ipsum fontem paradisi, a quo pullulat Gen. 300. c. 1. C

Famosissima opinio de Nili ortu est, quòd habeat ortum a monte inferioris Mauritaniæ, quæ appropinquat Oceano, vt libri Aphricani dicunt, &c. Gen. 300. c. 1. E

Nili aquas excipit mare rubrum, ne vltra transeant ad irrigandum. Gen. 391. c. 2. D

Nilus venit a parte merdiana per deserta Aethiopiæ ad meridiem maris rubri. Gen. 391. c. 2. D

Nilus in Aethiopia facit quandam magnam insulā Meroem, a qua clima quoddā nuncupatur, quod dicitur Diameroes. Exo. to. 1. 104. c. 3. G

Nilus fluuius idem est quod Gion. Exodo. to. 1. 64. col. 2 C

Nilus describitur Exodo to. 1. 64. c. 2. B. Et Nili ortus & decursus. ibidem. 104. c. 3. G

Nilus absorbetur a mari medit versus Occidentem Aegypti. Exo. to. 1. 104 c 3. G. Dissonat ab eo, qđ dicit. Ge. 391. c. 2. D

Nihil inundatio insurgit. 16. cubitos communiter, & si minus insurgat sterilitatem facit in Aegypto. Exo. to. 1. 106. c. 2. C

De Nili mirabilibus. Exo to. 1. 109. c. 3. G

Solus Nilus gignit Hippopotamos animalia quadrupedia & nimis astuta. Exodo tomo. primo, 109. col. 3. I

Circa Nili ripas, auis quædam est ibi nomine, depopulatrix serpentum & cæt. Exodo tom. 1. 109. col. 3. K

Nilus non irrigat totam Aegyptum, sed solum maiorem partem eius, scilicet, meridianam, vt probatur. Deut. 55. c. 2. E

Nilus non irrigat partem illam Aegypti, in qua habitabant Iudæi & cæt. vt probatur. Deuter. 55. colum. 4. I. Sed artificialiter irrigatur hortorū more educendo aquas de fluminibus per alueos factos. Deut. 55. c. 4 I

Nilus vocatur riuus per excellentiam & cęt. 4. Reg. 244. c 4. A

Nilus irrigat bis in anno totam Aegyptum, diuisus per alueos, quia est terra plana. & cęt. 2. Paralipome. 13. c. 2. C

Nilus aliquando appellatur torrens ex improprietate sermonis Hebraici &c. 2. Paralip. 100. c. 2. F

Vnum ex ſeptem brachijs Nili, quod dicitur Rino corula, eſt terminus terræ Chanaan &c. 2. Paralip. 120.c.2.G

Nilus habet montes altiſſimos hinc & inde, & terrã deſtructam & peſſimam, niſi ſuper ipſum fluuiũ, & ipſa loca ſunt barbaræ habitationis. Matthæi to.1. 131.c.2.C

Nilus incipit creſcere die Natiuitatis Sancti Ioannis, & creſcit continue vſque ad diem Exaltationis Sanctæ Crucis in menſe Septembri, & ab illa die incipit decreſcere vſque ad diem Epiphaniæ, continue, & tunc agricolæ ſerunt, ſcilicet, in menſe Ianuarij. & colligunt fruges in mẽſe Martio &c. Matth. tomo. 1. 131. col. 2. D. Et ex Nili inundacione magna vel parua, cognoſcunt agricolæ quantitatem frugum futurarum &c. Matt. to. 1. 131. col. 2. D

Nilus diuit Aegyptum in duas partes, intrans, per caput Orientale Aegypti, & prouenit vſque ad Occidentem eius, & ibi a mari Mediterraneo abſorbetur. Matt. to. 1. 131. c. 3. F

Nilus irrigat totã ferè Aegyptum, & ad hoc adiuuant quatuor &c. Mat. to. 1. 131. c. 3. G

Nilus cum intrat Aegyptum apud Babylonem diuiditur in ſeptem brachia &c. Ma to. 1. 131. c. 3. G

In maximam Nili inundationem ipſe non creſcit vltra viginti duos cubitos, & in minima vſque ad quindecim cubitos vel quaſi, & inter has duas inundationes, habetur frugum maxima copia, nec viſus eſt vnquam minus quam quinque cubitos creſcere &c. Mat. to. 1. 131. c. 3. H

Apud alueos Nili, facti ſunt multi aquæ ductus, per quos deducitur aqua per omnia plana Aegypti, & viæ illæ, per quas intrat aqua, ſunt obſtructæ, & aperiunt cũ incipit creſcere Nilus. Et iſti aquę ductus aperti ſunt a Sarracenis, & capti Chriſtiani apud Damiatam vrbem &c. Et in C. eſt titulus de Nili ageribus non rumpendis &c. Matth. to. 1. 131. col. 3. I

Nili deſcriptionem & eius diuiſionem per brachia quædam. Mat. to 1. 132. c. 3. I

Nympha Egeria. Nympha Egeria dicitur aqua, quia egeritur, id eſt, emittit de terræ cauernis. 1. Reg. to. 2. 160. c. 4. K

Ninia. Filius regis Nini occidit matrem ſuam, quæ dicebatur Semiramis, quam acceperat in vxorem ſuaſu ipſius Semiramis, &c. Leuitic. 179. col. 4. F

Niniue Caput eſt Aſſyriæ. Gene. 294. colu. 3. K. Et erat magna ciuitas &c. Mat. to. 4. 31. col. 2. A

Ninus. Hiſtoriæ gẽtium inceperunt a Nini regis tempore, & nõ prius. Gen. 51 c. 4. H

Ninus rex cupidine dominãdi gentibus extraneis, per quinquaginta duos annos arma mouit, multas gentes in ſuam ſubijciens ditionem, donec ſimul vita & bello caruit a ſagittarijs in obſidione cuiuſdam ciuitatis interfectus. Gen. 52. c 2. D

Aliqui negant Ninum fuiſſe de ſemine Nemrod, & alij ꝙ fuerit de genere Sem, e filijs Aſſur &c. Gen. 56. col. 3. F

Ninus fuit primus, qui alijs bella indixerit. Geneſi. 56. col 3. F

Ninus patri ſuo Belo fecit imaginem, cui tantam reuerentiam exhibebat, vt omnibus cõfugientibus ad eã rex parceret, & ideo homines illius regni, diuinum exhibebant honorem illi imagni Beli &c. Gen. 60. c. 3. H

Ninus rex mortuus fuit anno nõ vitæ Abrahæ &c. Et regnauit. 52. annis. Exo. to 2. 72. c. 1. D

Ante Ninum regem Babylonis nihil referunt hiſtoriæ gentium. Mat to. 5. 82. c. 1. E. c. 2. A

Niobe Vt dicit Philoſophus. 7. Ethicorum. c. ſeptimo, tantum amabat filios, ꝙ rebellauit ad Deos propter eos &c. Gen. 234. c. 4. F. Mat. to 6. 183. c. 4. H

Niſan Primus menſis Hebræorum in illo anno, in quo Hebræi æquant annum lunarem anno ſolari, qui eſt tertius quoque annus habens tredecim lunationes, cõcurrit cum Aprili noſtro, non ꝙ ſimul incipiant, & deſinant, quia hoc eſt impoſſibile, ſed quòd ille menſis magis cõcurrat cum Aprili noſtro, quã cum Martio aut Februario: in alijs autem annis, qui non habent niſi duodecim lunationes, aliquando magis coincidit cum Martio, aliquando cum Aprili magis. Exodo tomo. 1. 71. col. 4. F. Et ad ſciendum quando magis concurrat cum Aprili aut cum Martio, oportet hoc inquirere per Aſtrologiam, aut ſecundum ſpeciales regulas computiſtarum, & in generali dicitur quòd principium Niſan eſt in lunatione: & illa lunatio attendenda eſt ſecundum æquinoctium vernale, quod eſt in decima quarta menſis Martij: nam tunc intra Sol primũ gradum Arietis. Illa ergo lunatio, quæ fuerit propinquior æquinoctio vernali, erit principium mẽſis primi, ſcilicet, Niſan, ex quo ſequitur quòd in illis annis, in quibus non eſt æquatio anni lunaris cum ſolari, Niſan ſemper incipit intra noſtrũ Martium. Nam nulla lunatio durat per triginta dies, ſed medietas lunationis ſunt quatuordecim dies cum dimidia &c. Exo. to 1. 71. c. 4. F

Niſan nunquam poteſt incipere in Aprili noſtro, nec poteſt incipere celeribus, quàm in primadie noſtri Martij, vel in aliqua particula vltimæ diei Februarij, nec poteſt tardius inchoare, quã die vigeſimaoctaua, vel in principio vigeſimæ diei mẽſis Martij, quia vtrumq; diſtat quatuordecim diebus ab æquinoctio vernali &c. Exo. to. 1. 71. c. 4. I

Niſan, quando incipit ante equinoctium vernale, magis coincidit cum Martio noſtro, quã cũ Aprili &c. Si aũt incipiat decima octaua menſis &c. magis pertinet ad Aprilem, & ſic deinceps vſque ad vigeſimam octauam, & vigeſimam nonam diem Martij, vltra quẽ non poteſt incipere niſan, niſi in annis ęquationis, in quibus lunares æquantur ſolaribus. Exo. to. 1. 71. c. 4. K

Nix Non ſolũ habet intenſam albedinẽ, ſed & radios quoſdã emittit. Mat. to. 4. 213. c 4. G

Nobilitas Rei nõ ex materia, ſed ex forma. Gene. 147. c. 2. A

Nobilitas prolis eſt a nobilitate paterna, Geneſim. 320. c. 2 D

Nulla eſt altior nobilitas, quã eſſe filium Dei. Matt. to. 3. 70. c. 1. A

Nobilitas ad virtutes excitat. Gen. 320. c. 2. D

Nobilis. Nobilium mores magis noti ſunt, quàm mores ignobiliũ &c. 5. c. 3. K

Moyſes quare cõſtituit nobiles in principes potius quàm ignobiles. Deut. 5. c. 3. K. c 4 F

Nobilis vir, ſi ingreſſus fuerit aliquam religionem, nõ licet ei de nobilitate gloriari. Ma. t. 5. 167. c. 3. I

Nocere. Deus nunquam ſine neceſſitate oſtendebat ſuam poteſtatem in nocendo. Mat. to. 5. 247. c. 2. A

Aliquis poteſt dici nocens vel in nocẽs apud duos, ſcilicet, apud Deum & proximum: apud Deum nullus eſt innocẽs, & ſi apud proximum eſſe poſſit. Exo. to. 2. 168. c. 2.

Magis nocet paruum malum,quàm promisit quod libet magnum bonum.Mat.to.6. 171.c.2.D
Cui licet nocere aperte,licet etiam nocere occulte. 4.Reg. 81.c.1.C
Aliquis potest nocere alicui iniuste, & tamen iuste nocetur illi,&c.Defen. 28.c.2.D
Noctiluca Per diem videtur colorata, & pernoctem fulgida.Matt. to.4. 256.c.1.E
Noctua. Noctnæ non nascuntur in insula, quæ dicitur Creta, quæ etiam nũc alio nomine Candia dicitur, nec etiam serpentes nascuntur,& noctuæ ibi aliunde adu&ę,moriuntur.Gen.23.c.3.F.Leuitic. 109.c.1.C
De noctua,quæ alio nomine dicitur nicticorax.Leuitic. 109.c.1.B
Nocumentum Potest alicui inferi tripliciter. s. ex passione, ex ignorantia, & ex electione, vel industria, siue ex certa malitia.Mat to.2. 105.c.2.B
Nod Terra est,vbi habitauit Cain,profugus,& interpretatur instabilis.Gen. 28.c.2.B
Noe Non est verissimile, ꝙ Noe fuerit primogenitus Lamech.Gen. 32.c.4 G
Tempore Noe non crediderunt homines peccatores futurum diluuium.Matth.tom.6. 317. colum.3.G
In genealogia Noe non semper describuntur primogeniti: quia ad lineam ducentem ad Noe nõ accedebant,vt ait Augustinus libro 15. de Ciuit. cap.16.Gen. 32.c.4.H
Quare Deus concesserit Noe, & suæ posteritati, ꝙ quòd comederent carnes.Gen. 33.3.F
Noe habebat annos quiugentos cum incepit gignere.Gen. 34.c.1.B
Nullus de semine Noe perijt in diluuio ꝓpter Noe sanctitatem.Ge. 34.c.1.D
Sem fuit vltimus filius Noe:sed alijs præfertur propter Messiam,& Patriarchas,qui ex illo descenderunt.Gen. 34.c.2.C
Filius primogenitus Noe cõpleuit centum annos in diluuio.Gen. 34.c.1 A
Noe constitutus est Patriarcha, vel principium generis humani restaurandi, sicut Adam fuit principium generis humani nouiter procreandi. Ge. 36.c.4.F
Noe quomodo inuenerit gratiam coram Domino.Gen. 36.c.3.I
Noe & Adam fuerunt filij Abrahæ secundum fidẽ. Mat.to.7. 260.c.4.I
Generationes Noe nominantur ter.Ge.6.& 10. Cuius assignatur ratio.Gen. 36.c.4.F
Noe fuisse perfectum in generationibus suis, potest dupliciter intelligi, vno modo in comparatione ad homines,qui erãt in generationibus illis, alio modo,ꝙ inter oẽs,qui erant de linea Seth,nullus iustior fuit Noe,&c.Gen. 36.c.4.I
Noe ambulabat inter animalia tam ferotia quam mansueta, dans illis cibos, & nullum eorum nocebat ei.Gen. 38.c.4.H
Filij Noe non genuerunt vsq; post diluuiũ, de quo. Gen.10. 39.c.1.C
Ad colligendas escas pro victu animalium angeli forsam iuuerunt Noe, adducendo ex varijs partibus Gen. 39.c.2.A
Noe fuit vir iustus iustitia legali.Gen. 39.c 4.F
Meritis Noe liberata est domus eius in diluuio.Gen. 39 c.4.H
Noe prædicauit cunctis hominibus, vt conuertere tur a vijs suis pessimis per spatium centum viginti annorum: sed centum annis fabricauit arcam transactis iam viginti annis suæ prædicationis. 41.c.1.E
Noe intrauit arcam anno sexcentesimo vitæ illius, mense secundo,decima septima mensis, & egressus est ab arca anno sexcẽtesimo primo vitæ suæ mense etiam secundo, die decima septima mensis.Gen. 41.c.2.E
Noe non vidit solem dum durauit pluuia quadraginta diebus: quia totus aer vehementer obscurabatur pluuijs densissimis, neque sciuit quot diebus pluuerit,Deus tamen postea reuelauit.Gene. 42.c.2.A
Noe per fenestram,qua emisit coruum, & colũbã, non poterat videre terram, vel aquam:quia parua erat fenestra, nec poterat per eam caput mittere,aut corpus,&c.Gen. 45.c.2.E
Noe quare quater miserit aues ab arca.s.coruum,& columbam.Gen. 45.c.3.G
Noe eodem die, quo ingressus est arcam, reuoluto anno solari,exiuit de arca.Gen. 46.c.1.E
Quando Noe intrauit arcam, viri intrauerunt per se,& fœminæ per se ad significandum, ꝙ in arca abstinere debebant a coitu propter mũdi vniuersalem tribulationẽ, sed in exitu de arca quilibet cum sua vxore exiuit ad significandũ, ꝙ debebat vacare generationi.Et ita.Gen.8.dicitur, Egredere tu,& vxor tua,filij tui, & vxores filiorum tuorum tecum. Et in septimo cap.dicitur. Ingressus est Noe, & Sem, & Chã, & Iapheth filij eius, & vxor eius,& vxores filiorum eius cum eo ad arcã. Gene. 46.c.2.B
Noe non habuit nisi tres filios,scilicet Sem,Cam,& Iapheth: quia ab istis disseminatum est omne hominum genus super vniuersam terram,vt habet. Ge.9. 46.c.3.G
Noe quare fuerit inebriatus Gen. 49 c.4 K
De Noe & vinea, multa fabulosa narrantur. Gene. 49.c.4.K
Aliqui dicunt, ꝙ Noe post diluuium genuit vnum filium nomine Ionicum.Gen. 50.c.5.H
Filij trium filiorum Noe totum mundum possederunt,filij Sem Asiam tenuerũt.Filij Cham Aphricã.Filij Iapheth Europa;. Sed clarius, & verius distinguit Iosephus.s.ꝙ filij Sem,Asiã seorsum vsq; ad Oceanum tenuerunt ab Euphrate initiũ faciẽtes,&c.Filij Iapheth tenuerũt plagam Septentrionalem,a Tauro & Amano montibus Cilitiæ, & Syriæ vsq; ad Tanaim flumen. Et in Europa vsq; ad Gadira.i.vsq; ad prouinciam Gadicen. versus Hispalim iuxta strictũ mare Mediterraneũ, &c. Filij Cham a Libano & Amano montibus cunctas Syriæ vsque ad Oceanum repleuere prouincias.Gen. 51.c.1.A
Tres Filij Noe non denominant aliquas gentes specialiter:quia oẽs filij eorum immediatè denominans gentes.Nã si oẽs filij alicuius patris denominant gentes,singulas vel tribus,pater nullam gentem poterit nominare,pater de filijs Iacob de nominantibus duodecim tribus. Ideo Iacob nõ potest denominare aliquam gentem vel tribũ:quia nihil est,per quod patris progenies deriuetur,nisi per filios, qui omnes exhausti sunt: quia singulas tribus denominant.Gen. 51.c.3.H
Noe viuẽte, multiplicati sũt filij eius vsq; ad numerũ viginti quinq; milliũ virorũ fortiũ,prẽter paruulos,& mulieres. Et habebant sup se tres duces, vt refert Philo.in quæstioni Ge. 51.c.3.K.& c.4.F
Noe, vt refert Methodius martyr inlib. Chiliadũ, centum annis post diluuium genuit filium nomine

mine Ionicum, cui trecentesimo anno post diluuium donationes fecit, & misit eum in terram Ethã. Et intrauit vsque ad mare, quod dicitur Heliocora, i. solis regio. Et iste accepit donum sapiẽtiæ a Deo. Et inuenit astronomiam. Ad quẽ iuit Nemrod gigas, & accepit ab eo consilium, in quibus regnare debuisset. Et Ionicus iste quosdã euẽtus futuros prędixit de ortu, occasu, & successione regnorum, qui Nemrod discipulo enarrauit. Gen. 51.c.4.F

Noè adfuisse ædificationi Turris Babel, & Abrahã similiter dicit Rab. Abraham Aben Ezra: sed de Noè credibile est: quia linguarum confusio facta est quasi per centũ annos post diluuium: sed Noè vixit tercentos quinquaginta annos post diluuium: sed de Abraham non videtur possibile: quia Abrahã natus est tercentis annis minus vno post diluuium, vel forte tercentis & vno, computando duos annos post diluuium prius quam natus esset Arphaxad, &c. Gen. 54.c.3.F

Noe vixit vsque ad quinquagesimum octauum annum vitæ Abrahæ. vt probatur. Gene. 57. colum. 1.B

Noe & filij eius peccarent, si comederent carnem cum sanguine. Gen. 117.c.1.E

Noe quodam modo concessum est vinum per interiorem inspirationem. Gen. 121.c.1.C

Noe quare expectauerit septem dies intermissionẽ cornui, & columbæ, assignantur rationes astrologicæ. Gen. 45.c.3.I

Noe inuenisse aratrum, & adiunxisse animalia aratro, & quædam alia ad industriam arandi pertinentia dicunt. Et huic videtur conuenire illud. Gen. 5. s. Lamech genuit filium, & vocauit nomẽ eius Noe: dicens, iste consolabitur nos ab operibus, & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus, &c. Gen. 245. colum. 3.G

In arcam Noe adducta sunt animalia per Angelos ex diuersis partibus mundi. probatur. Num. to. 2. 16.c.3.F

Noe filius Lamech partim fuit in prima ætate seculi, & partim in secunda. Fuit in prima ętate annis sexcentis. scilicet, ante diluuium. Et in secunda fuit annis trecentis quinquaginta, scilicet post diluuium. Et vocatus est hoc nomine Noe quasi propheticè Nam Noe interpretatur requies. Sic enim dixit pater eius. s. iste consolabitur nos ab omnibus operibus, & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus. Gene. 1. Paralipomenon. 27.c.3.H

Quidam dicunt filios Noe sic diuisione Orbem, quòd filij Sem occupauerint Asiam, & filij Iaphet Europam, & filij Cham Aphricam: sed isti aberrant, vt probatur. 1. Paralip. 28.c.4.I

Noe post diluuium genuisse quendam filium Ionicum nomine, dicit Methodius martyr in libro, quem fecit de millenarijs, & cæt. 1. Paralipomen. 29.col.1.C

Noe in exitu de arca obtulit sacrificium Domino de omnibus animalibus mundis Gene. 8. & placuit Deo sacrificium. 1. Paralipom. 186.c.4.G

Noe nunciauit hominibus diluuium vẽturum: sed non crediderũt ei peccatores illius temporis, exigebant enim peccata sua, vt excæcarentur, & nõ crederent, sed perirent, &c. Mat. to. 6. 317.c.3.F

Dies, qua Noe introierit in arcam, falsè annotatur in Calendarijs. De Defen. 47.c.4.H

Nolle. Deus nunquam trahit homines nolentes ad malum pœnę. Mat. to. 5. 146.c.3.I

Nomen. Deus imposuit nomen quinque rebus, scilicet diei, nocti, mari, terrę, & homini, vt patet. Gen. 1 & 2. Et cæteris rebus imposuit nomen Adam Gen. 5.c.3.F

Adam non imposuit nomina piscibus, sed animalibus gressibilibus, & volatilibus Gen. 16.c.1.B

De nominibus, quæ imposuit Adam animalibus. Gen. 2. In dictione, Adam.

Diuersitas nominum vel est ex origine sua, vel ex consuetudine quorundam. Mat. to. 7. 119.c.4.F

Multa nomina propria descendunt ab appellatiuis, & cæt. Gen. 154.c.1.D

Nomina ponuntur ad rerum notificationem, & ideo ponuntur secundum ea, quæ de rebus nota sunt, &c. Mat. to. 7. 150.c.4.G

Multa nomina propria sumuntur ab aliqua ratione, vt Eua, Cain, Seth, Iacob, Esau, &c. Gen. 154. colum. 1.D

Nomen nouum cur in Baptismo ponatur. Genes. 259.c.3.I

Nominum appellatiuorum impositio pertinet ad auctorem ipiomatis. Gen. 154.c.2.D

Nomen Iacob cur Deus mutauit. Gene. 341.c.3.H

Nomen Dei tetragrammaton nemine proferebatur, nisi a sacerdote magno in benedictionibus nubentium. Exo. to. 1. 85.c.3.K

Non est inconueniens, quòd idem nomen imponatur bis eidem rei ex diuersis accidentibus. Gene. 303.c.1.D

Iudicare aliquod nomen quantum ad materiale ipsius vocis. i quantum ad ipsam vocem, aut parum aut nihil est: quia nomen ex se nõ habes aliquam excellentiam, sed solum ex rebus significatis, &c. Exo. to. 1. 36.c.1.B

Nomen Dei quomodo fuerit Moysi demonstratũ. Exo. to. 1. 36.c.2.A

Nomen quoddã proprijssimũ vrbis Romę sic apud antiquos ex decreto deorũ occultatũ est, vt ĩ vulgus nõ veniret, & dissuetudine a memoria nostra abolitũ est, vnde quidã noĩe Marenus Soranus, qa nomẽ illud in publico semel ausus est nominare, morti est adiudicat⁹, &c. Exo. to. 1. 165.c.4.I

Nomẽ Demogorgonis, q̃ erat primus Deus, sic fuit apud antiquos gentiles occultatum, vt illud non nominarent: quia sic honorẽ illius crescere magis putauerunt, si non nominaretur. Et tantæ reuerentiæ dicebant illud esse, vt quandocunque nominaretur terra tremeret, de quo Lucanus. li. 6. Exo. to. 1. 165.c.4.K

Inter omnia nomina, quæ ĩ sacra scriptura de Deo reperiunt̃, quedam, v t, dicit Rab. Salomons. significant Deũ per relationem ad creaturas, vt creator, dominus, misericors, & dominator, &c. alia significant Deum per modum qualitatis, vt sapiens benignus, fortis, alia per modũ quantitatis, vt immensus, incircunscriptus, æternus, &c. Sed nomen Tetragrammaton significat diuinam essentiam puram & nudã ab omni attributo, pro ut in se existit, &c. Exo. tom. 1. 35.c.4.F

In Hebræo reperiunt̃ plura nomina Dei. s. El, Adonai, & nomen tetragrammaton, quod est in effabile, quod magis explicite, quam cætera nomina designat diuinã perfectionẽ. Exo. to. 1. 168.c.1.C

Inter nomina, q̃ de Deo dicũtur, quædã significant Deũ sub maiore perfectione, & quædam sub minore, & q̃dã important Deũ per modũ formæ, & q̃dã per modũ subiecti, &c. Exo. to. 1. 36.c.3.H

Hoc nomen Deus, & nomen tetagrammaton cõparantur duobus speculis ad repręsentandum Deum. Exo. to. 1. 36.c.3.H

Nomen

Nomen Dei ſecundum ſe non habet virtutem, ſed ipſe Deus, vt ipſe in magna habeatur reuerentia, vult, ꝙ inuocatio nomine ſuo fiant virtutes, non ꝙ eas faciat poteſtas nominis: ſed ipſe Deus audito nomine ſuo, & inuocato agit mirabilia, maxime in credentibus. Exo. to. 1. 120. c. 2. A

Nomen Domini poteſt dupliciter accipi in vanũ, vno modo ſine iuramento, & alio modo cum iuramento. Exo. to. 1. 168. c. 4. H

Vnus locus habet nonnunquam plura nomina in ſacris literis, vt Ieruſalem, quæ aliquãdo vocatur Iebus, & Hebron. Vocatur aliquando Cariatharbe, Hebron & Mãbre. Nu. to. 2. 28. c. 2. C. 43. c. 4. G

Nomen imponitur ad certificandum rem dubiam, vel indeterminatam, & c. Iud. 138. c. 1. E

Nomen Dei Terragrammaton non accipitur ſemper pro Deo vero: ſed interdum pro Angelis. vt conſtat ex multis locis ſacræ ſcripturæ, &c. Iud. 59. c. 2. C

Nomen Dei Tetragrammaton nunquam ponitur, niſi ad deſignandum Deum verum, ſignificat tamen interdum illos, qui non ſunt Deus. Iudi. 59. colum. 2. C

Inter nomen facere, & nomen acquirere, quid interſit. 2. Reg. 53. c. 2. D

Non inconuenit, ꝙ idem nomen ſit appellatiuum in diuerſis linguis, vel appellatiuũ in vna, & proprium in alia, &c. 4. Reg. 171. c. 2. A

In ſacris literis idem nomẽ frequenter ſignificat virum & vrbem. 1. Paralipom. 50 c. 3. F. & 51. c. 4. H. Similiter & aliquod nomen ſignificat virum, & mulierem. 1. Paralip. ibid. c. 3. I & 58. c. 3. I

Nomina propria, apud Hebræos, ſæpe mutantur tã a parte principij, qnam a parte finis. 1. Paralipom. 65. c 4. I. & 132. c. 3. F

Apud Hebræos eſt duplex mutatio in nomine, quędam totalis, & altera partialis. Primum iſtorum accidit: quia multi homines ſunt binomij, vel trinomij in ſacra ſcriptura, ſicut Eſau, Edom, & Seir &c. Secundum accidit ex conditione idiomatis hebraici, in quo frequenter nomina mutãtur in fine per aliquam additionem, vt cũ dicimus Ieſſur, & Ieſſuri, Ierameel, & Ierameeli. Aliquando ex parte principij, vt ille, qui vocaẽ Aram. Ruth. 4. & Mat. 1. vocatur Ram. 1. Para. 2. 1. Par. 67. c. 1. A

Hebræi imponebant ſibi nomina iuxta conditionem vulgaris idiomatis, quo inter ſe vtebaẽ, cũ Iudæa eſſet pars Syriæ. Mat. to. 4. 169 c. 1. D

Hoc nomen Petrus eſt partim latinum, & partim Græcum. Matt. to. 4. 169. c. 1. E

Nomina propria ſolent trãſlatores aliqui relinquere inexpoſita. Mat. to. 4. 169. c. 2. D

In nominibus hebraicis multiplex contingit variatio, apud hebręos, per additionem, vel ſubtractionem, vel alterationem, &c. 1. Paralioomen. 251.

In nominibus proprijs hebræis, ſiue perſonarum, ſiue locorum, ſolet multiplex fieri mutatio, & cæt. 2. Paralip. 171. c. 1. B. & 213. c. 2. D

Nullum nomen Dei, nec aliquod aliud nomen habet naturaliter aliquam virtutem actiuam, vt probatur. 2. Paralipome. 191. col. 3. K. Nec etiam ſupranaturaliter, vt probatur. ibid. 191. c. 4. K. Sed dicendum, quòd licet nomina in ſe non habeant aliquam virtutem, nec naturalem, neque ſupra naturalem: tamen quando aliqua nomina debite proferuntur, & deuote, Deus exaudit inuocantes, & ſalutem tribuit. Et tũc dicimus ſaluari per hoc nomen, Ieſus: quia Deus vult inuocato illo ſalutem efficere, &cæt. ibidem. 192. colum. 1. B.

Et ſic poſſumus habere ſpem in nomine Domini, & in Deo, quòd ſaluabimur, & idem eſt, ſicut eadem actio eſt virtutis agentis, & inſtrumenti, &c. 2 Paralip. 192. c. 1. D

Aliquod nomen, apud Hebræos, poteſt accipi tanquam proprium, & tanquam appellatiuum. Et hoc poteſt ſciri ex ipſa ſententiæ conuenientiæ. Matth. to. 1. 94. c. 3. I

Tria nomina habuit Chriſtus, ſcilicet Emmanuel, Chriſtus, & Ieſus. Prima duo ſunt appellatiua, & tertium eſt proprium, & perſonale, quod apud Hebræos dicitur Ioſua, & non Ieſus. Apud nos dicitur Ieſus, & Ioſue apud latinos, & hoc corrupto vocabulo. Matth. to. primo. 104. colum. 2. C

Angeli non habent nomina. Matth. tom. ſeptimo. 119 col. 2. D

Nomina principium conſueuerunt ſcribi in veteris teſtamento propter honorem. Matth. tom. 3. 227. c. 2. E

De nominibus ordinum angelorum, ſimiliter & de nominibus quorundam Angelorum. Matth. to. 7. 119. c. 3. G

Nomina, quibus Iudæi vtebantur, & nominabanẽ, erant Hebræa, vel Syra, &c. Mat. to. 4. 169. c. 1. D

Nomen commune omnibus dęmonibus eſt diabolus, licet aliqua nomina ſint eis quaſi propria, vt Satan, vel Satanas. Mat. to. 7. 119. c. 3. K

Quare nos habeamus, nomina, non tamen angeli, nec dęmones. Mat. to. 7. 119. c. 2. D

De nominibus cuilibet dæmoni conuenientibus. Matt. to. 7. 120. c. 1. E

Nullum nomen hebręum habet caſus, &c. De trin. 5. col. 2. E

Nominum quædam ſunt ex ſola impoſitione, & alia ſunt, quæ ſecundum naturam conueniunt, ſ. nomina generis vel ſpeciei. Ecce virgo. 3. c. 1. D

Quare aliqui infideles fecerint miracula in nomine Ieſu, vt patet. Luc. 9. Et aliqui non, vt patet. Act. 19. Secreta Dei ſunt, quæ ad nos non attinet inueſtigare, ſimiliter dicendũ de hominibus Chriſtianis: quia aliqui ſic: & aliqui non, &c. Exo. to. 1. 120. c. 2. E

Quare nomen Ieſus ſit odioſum Iudæis, & prædicatio illius nominis. Matt. to. 6. 13. c. 1. B

Quare magis honoremus hoc nomen, Ieſus, quam hoc nomen, Deus. Exo. to. 1. 168 c. 2. B

Venire in nomine Ieſu dupliciter intelligitur. Mat. to. 6. 265. c. 3. I

Nominari. Nunquam aliquis nominatur a loco, in quo moritur: ſed a loco, in quo naſcitur, vel in quo moratur. 4. Regũ. 145. col. 3. F

Nominatus prius Quam natus. Quinq; inueniuntur nominati in ſacra ſcriptura prius quam nati. Primus eſt Iſmael. Gen. 16. Secundus Iſaac. Gene. 17. Tertius Ioſias 3. Reg. 13. Quartus Ioannes Baptiſta. Luc. 1. Quintus Chriſtus rex noſter. Matth. 1. & Luc. 1. Et hoc fuit propter aliquas excellentias, & priuilegia, quas præfati erant habituri, vt probatur. Matt. to. 1. 103. col. 3. I. Gen. 258. c. 1. E

Nona hora Totũ quod venit immediatè poſt meridiem, ad nonam horam pertinet ex cõſuetudine Eccleſiæ. Mat. to. 4. 86. c. 1. E

Nona hora in diebus ieiunij ſemper dicitur ante cibum. Mat. to. 100. c. 2. C

Non apparere Et non eſſe pro eodẽ reputatius, vt patet in l. il. la vulgata, tutilia pola Def. 40. c. 2. E

Non docere Veritatem tripliciter contingit.Mat.to.6. 21.c.3.K

Non esse Quòd damnati vellent non esse dupliciter potest intelligi. Matt to.7. 186.c.3.H.

De eis,quæ non sunt,non iudicamus malum nō esse.Mat.to.7. 187.c.1.B

Non est appetendum non esse. Mat.to.7. 188.c.1.B

Non esse quomodo sit maluM.Mat.to.7. 188.c.4.F

Non esse,& nō apparere pro eodē reputat ius, vt patet in lege illa vulgata Rutilia pola.ī Def.40.c.2.E

Non natus Pro non nato reputatur a iure ille,qui statim, vel parum postquam natus est,moritur, vt patet ext. de verb. sig. c.nam & ego.Ruth.269.c.2.E. Mat.to 6.49.c.4.G

Non obligatus. Aliquis potest esse nō obligatus alteri,& tamen ꝙ alter habeat ius contra ipsum.4.Reg. 94.c.2.C

Non videre. Quare dicatur Deus quandoque, videre & quandoq; non videre.Mat.to.5. 16.c.2.E

Non videre Deum,est pœna viuentibus. Matt.to.7. 239.c.4.F

Noscere Deus omnia nouit.Matth. to.7. 36. col.2.C

Notarius. De his quæ notarij habere debent, & obseruare, vt fidem faciant scripturę,vel testimoniū illorum Mat. to.1. 14.c.1.B

Notitia. Illud.1 Poster.Arist.scilicet omnis notitia fit ex præexistēti cognitione,&c. Sic intelligendum est.i.ex cognitione,quę præexistit,& non deducitur,&c. in Defen. 26.c.1.D

Notorium Non excludit testes, sed solum accusatorem,nam euidentia patrati sceleri non eget accusatoris clamore. Extra de accusatio. cap. euidentia. Sed opus est testibus ad hoc quòd deponant factum esse notorium vel saltem sic esse.Gen. 209.c.3.G

Ad notorium facti, etiam probata notorietate per testes, exigitur aliqua confessio delinquentis non quidem ad factum. Sed quantum ad causam faciendi,&c.Gen. 206.c.3.G

Notorium iuris dicitur,quando quis condemnatus est de crimine, quod spontè confessus est, aut de quo conuictus est.Mat.to.7. 111.c.3.G

In notorijs per facti euidentiam, licet non requiratur apparatus, vel ordo iudiciarius, requiritur tñ semper citatio,& sententia.Ios.to.2. 10.c.4.I

In notorijs requiritur citatio tpis.s.ad hoc ꝙ delinquens veniat ad audiendā sñiam.2.Reg. 5.c.3.F

Noualia. Omnibus religiosis concessum est retinere decimas de noualibus illis, q̃ proprijs manibus colunt.Mat.to.6. 229.c.3.G

Noualia quando dicamur innouare. Gen. 247.c.1.B

Noualia dicuntur agri,qui interpollati,incoluntur, vt patet ext.de verbo signifi.in c. innouate noua. Exod.to.1. 251.c.1.D

Ad hoc,quòd aliqua loca sint noualia,duo requirūtur.Matth.to.6. 213.c.4.H

Nouerca. Nouercam cognoscere carnaliter non est maius peccatum,quam cognoscere nurum quātum est ex parte affinitatis. Est tñ maius simpliciter.Leui.209.co.3.G. Et grauius peccat cognoscens nouercam,q̃ ipsa nouerca cognita,cæteris partibus.Leui.209.c.3.I.Et grauius peccat,cæteris paribus, cognoscens nurum, quā ipsa nurus cognita,vt probat.Leui.209.c.4 G

Quilibet debet nimis cauere ne nouerca,accipiat in cōiugē,immo a nulla affinium dēt tñ abstinere,q̃tum a nouerca,cū qua minus dispēsari dēt. Et ob hoc Apostolus in Ecclesia primitiua arguit quendā Corinthū, qa acceperat nouercā suā in vxorē tradēs cū Satanæ.1.Cor.5. 1.Reg.to.1. 132.c.3.F

Nox Secundum Hebræos præcedit.Exod.to.1. 95.c.1.B

De quatuor vigilijs noctis,& nominibus earū.Mat tomo4. 107.c.3.G

Integris noctibus Christus pernoctabat in oratione &c.Mat.to.4. 105.c.4.I

Noxa. Largè capitur pro quocunq; crimine, sed in legibus humanis capitur noxa pro occisione serui. Et inde dicūtur actiones noxales. Et est vnū de tribus capitibus legis Aquiliæ, q̃ sunt, de homicidio de noxa,& de pauperie, vt patet.ff. ad legem Aquiliam. Exo.to.1. 216.c.2.C

Nubere. Potest capi pro coniunctione matrimonij.Mat.to.6. 67.c.1.B

Quod homini sapienti non expediat nubere, probauit Theophrastus Philosoph.Mat.to.5. 82.c.3.K

Nubes. Quæ præcedebat Iudęos in deserto,stabat super tabernaculū postquam fabricatū est.Et qñ non mouebat,ipsi non mouebant. Et qñ mouebat,& ipsi mouebant. Et tunc amouebat se desuper tabernaculū,& sedebat super vexillo filiorū Iudæ. Nam tribus Iudæ cū suo vexillo mouebat prima,& ante constructionem tabernaculi stabat super vexillo filiorū Iuda. Et qñ moueri debebant,præcedebat nubes modicum ante vexillū Iuda. Et tunc oēs mouebāt castra,& incipiebant proficisci,&c.Exo.to.1.107.c.2.B.217.c.2.C

Potest teneri, ꝙ vnica nubes in formam columnæ præcedebat Iudęos in deserto,& a vento temperabat solis æstus circa Iudæos. Pōt ēt teneri,ꝙ ab alia nube protegebantur ab æstu solis.quæ altior erat,quam columna nubis,quæ monstrabat iter, iuxta illud Nu. 14. Nubes gloriæ tuæ protegebat eos idest cooperiebat.Et in columna nubis præcedebas eos.Exo.to.1, 108.c.2.A

Nubes tenebrosa,quæ posita est inter Aegyptios,& Hebræos iuxta mare rubrum impediebat Aegyptios,ne accederent ad Hebræos, quia tam densa erat,quòd nihil omnino videbatur. Et ideo non audebant moueri, putantes se casuros in aliqua periculosa loca,vel incursuros in manus Hebręorū,vel qa videbant aliquas terribiles visiones,non permittentes accedere.Exo.to.1. 113.c.1.A

Duplex nubes erat in deserto,vna,q̃ tegebat Israelitas a calore Solis,&c. Altera erat in formam columnæ, densior & lucidior prima,differens a prima in magnitudine,figura,luce,& denūtate,quæ pluries vocat colūna nubis,& ignis,ī qua angelus existens p̃cedebat exercitū dirigens eos,de vtraq; istarū nubiū fit mentio,Nu.14.Ex.to.2. 153.c.2.B

De nube illa, quæ operuit tabernaculū testimonij, post eius primam erectionem, de qua Exod.40. Exo.to.2. 216.c.2.D

Columna nubis dicebatur nubes Dei, primo in locatione,secundo in permansione & immutabilitate,& nota,&c.Exo.to.2. 217.c.3.G

Nubes nō pñt generari immediatè, & nāliter apud terrā:sed in parte supiore,&c Exo.to.2.217.c.3.H

Dęmones faciūt descendere nubes iuxta pacta cum hominibus, in quibus ferant illos ad alium locū, vel regionē, vt sæpe factum est,& publicè visum. Exod.to.2. 217.c.4.F

Nubes aliquando apparet multum lucida, & tales nubes vocantur,paralelli idest æquales Soli in fulgore,de par,& helios.2.Metheo.& secūdum has nubes videntur aliquando apparere plures soles: sed rarò contingit hoc, cum rarè detur nubes sic regularis,

regularis, & in disposítione,vt possit sic susci pi lumen Solis.Exo.to.2. 217.c.4.B
Columna nubis permansit quadraginta annis Exo. 13.& 16.& Num.14. Exo.to.2.217.c.4.I. Et habebat motum quasi progressiuum, quod super naturale erat.ibid. 218.c.1.B
Nubes altiores sunt in æstate,quã in hyeme; Et tempore mensis Iunij magis distant a terra,&c.Exod. tom.2. 218.c.1.D
Nubium minima distantia a terra in toto anno contingit in mense Decembri,& Ianuario,cæteris paribus:simili modo sicut in mense Maio, & Iulio. Exo.to.2. 218.c.3.H
Nubes illa,de qua Leui. 16. Dicitur in nube apparebo,non intelligitur,vt dicit Nicolaus, de nube, q̃ apparebat,vt columna,vt probatur.Leuit.154.c. 4.I.Nec intelligitur de nebula,vel fumo insurgente ex thuribulo Thymiamatis operiente propitiatorium,vt probatur ibid.155.c.1.D. Dicendũ ergo,q̃ apparebat in nube.i.in corpore ex aere condensato ad formandum voces existente super ꝓpitiatorium inter duos Cherubim.ibi.155.c.2.A
Vnica nubes erat, quæ cõmittabatur Iudæos in deserto,quæ aliquando vocatur nubes, aliquãdo columna nubis Nu.to.1. 200.c.3.I.c.4.E
Qũo in die iudicij erunt nubes. Mat.to.7. 97.c.1.C
Nubes nunquam direxerit castra Iudęorũ post mortem Moysi.Ios.to.1.25.c.4.K.54.c.3.G.Cuius assignatur ratio. ibid. 55.c.3.H
In nubibus veniet Christus ad iudicium. Matt. to.6. 305.c.1.A
In nube apparere, aliquando fiebat ad occultandũ aliquid specialiter,quod intra nubem latebat.Aliquando vero ad significandum statum illorũ,quibus fiebat apparitio, de primo patet in datione legis, de secũdo in dedicatione templi Salomonis. 3.Reg. 73.c.3.I
Nubes in die iudicij mouebitur a principio extrinseco mouente voluntariè.Mat.to.6. 305.c.3.H
Nubes,quæ apparuit in Transfiguratioue,fuit super naturaliter facta,vt probatur Mat.to.4.220.c.4.F. Et illa nubes creditur esse figuræ rotundæ,& concauæ,& columnaris:vt erat nubes dirigẽs Iudęos in deserto,&c.Mat.to.4. 220.c.4.I
Quare nubes facta a Deo tempore Moysi fuerit columnaris.Mat.to.4. 220.c.4.K.221.c.1.A
Nunquam Deus fecit nubem obscuram in vete.testamento,vel aliquid aliud obscurum,nisi quãdo voluit terrere,&c Mat.to.4. 221.c.3.H
Illa nubes lucida,quæ descendit,& posuit se sub pedibus Domini in die Ascensionis. Act.1. Non detulit Christũ in cęlum:sed ipse per se ascendit. Et nubes illa non descendit motu naturali,nec iussu Dei, sed ministerio angelorum portata est ad iussum Dei. Nec in nube illa sedit Christus:sed ipsũ circumdedit angelorũ ministerio. Et cum peruenit ad mediã regionẽ aeris, vbi iã oculi discipulorũ non viderent ipsum,dimissa nube ibidẽ subito cęlos penetrauit Christus,&c.in Parad. 73.c.3.H

Nuditas. Dupliciter accipitur, vno modo,vt dicit puram negationẽ, alio modo, vt dicit priuationem. Primo modo,primi homines fuerunt nudi ante peccatum, non tamen secundo modo:quia tunc non indigebant vestibus. Gen. 184. c.3.I
Nuditas,quam post peccatum senserant primi parẽtes,non fuit ex læsione a continentę, sed ex verecundia,&c.Gen. 186.c.4.G

Nudus. Vocatur Mat.25. non ille,qui nullum operimentum habet:sed,qui nõ habet vestes ad sufficientiam. Et circa hoc sunt multi gradus.Mat.to.7. 111.c.3.K
Nudus dicitur aliquis dupliciter, tam in sacra scriptura,quæ in communi modo loquẽdi: vno modo quando nullas vestes habet, alio modo,quando non habet sufficientem vestem ad tegendum corpus,&c. Primo modo fuerunt nudi primi parentes,in quibus nuditas non erat priuatio:sed negatio,&c.Gen. 154.c.3.G
Nudos se cognouerunt primi parentes post peccatum: quia ante peccatum non erãt verè nudi,sed bene post:quia vestes non habebant,& illis indigebant, & indigentia erat propter aliquid ignominiosum in corporibus eorum post peccatũ, &c. Gen. 185.c.2.B
Opus misericordiæ, de induendo nudum, magnæ laudis est in vtroque testamento. Matth. tomo 7. 111.c.4.K

Nudius. Aduerbium est temporis nihil certũ designans: sed limitatur ex additione termini numeralis,dicendo nudius tertius,nudius quartus,&c. idest ante tres dies,ante quatuor dies,&c.Exo.to.1. 23.c.2.C
Nudius aduerbium componitur ex nomine & aduerbio,vtroque corrupto scilicet de nũc, & dies, & cum dicitur nudius tertius, & determinat tempus præteritum. Exo.to.1. 224.c.4.G
Nudius tertius licet sit aduerbium compositum, significans spatium trium dierum ante. Tamen in sacra scriptura solet poni pro valde magno tempore præterito, & aliquando pro æterno a parte ante.ad Hebr. 13. Iesus Christus ad heri & hodie, ipse & vsque in sęcula.Exo.to.1. 32.c.2.D
Nudius tertius aliquando accipitur pro tempore determinato,& significat tres dies præteritos,& aliquando significantem tempus indeterminatum, & potest poni pro magno vel paruo tempore. 1. Reg.to.1. 167.c.4.G.& 221.c.2.A
Nudius tertius in sacris literis multoties accipitur pro aliquanto tempore præterito.1.Reg.tomo 2. 58.c.2.D

Numa Pompilius. Secundus Rex Romanorum per hydromantiam dedit legem Romanis, &c. 1. Reg. tom.2. 160.c.4.I
Numa Pompilius secundus Rex Romanorum,& legislator finxit se a Nympha Aegeria recepisse leges. Similiter & Licurgus Lacedęmoniorum legislator ab Apolline &c.Leui. 4.c.1.D
Numa Pompilius fuit secundus Rex Romanorum, qui astutia quadã dedit leges Romanis. in Defen. 49.c.2.C
Numa Pompilius, quare vocauerit aquam Nympham Aegeriam.In Defen. 49 c.2.D
Numa Pompilius fecit primam emendatione in cõputatione temporum apud Latinos, addens anno duos menses vltra decem scilicet Ianuarium & Februarium in Defen 49.col.2 E. Et illa emendatio fuit per menses, & annos solares, ad quam secuta sunt multa inconuenientia, &c. in Defen. 52.c.3.F

Numerus, Numeratio. Numerare.
Numerus septẽnarius perfectus est.Leuit.137.c.3.A. Cum significet rerum vniuersitatem,& numerũ &c.Leui. 314.c.4.F
Numeri imparitas ad superstitionem agit, cum numerus,& figura non ponantur esse principia actiua.Num.to.2. 42.c.2.A
Numerus centenarius est perfectus.Mat.to.5.47.c.1.D

Deus

Deus fecit multoties numerare filios Iſrael in deſerto.Num.to.1. 3.c.4.H

In numerum non ſunt computati Aegyptij cum filijs Iſrael,illi.ſ.qui cum illis aſcenderunt. Nu.to.1. 5.col.2.B

Nullus filiorum Iſrael excludebatur a numeratione, qui haberet annũ ſupra viginti: ſed qui citra, vt probatur.Num.to.1. 6.c.1.A

Numeratio vltima filiorum Iſrael,quæ facta fuit in deſerto,quadrageſimo anno, de qua. Nu. 26.Varia fuit a numeratione,de qua Num.1. Nam tunc mortui erant omnes,qui in prima numerati sũt, &c. Et aliquæ tribus cræuerunt in multiplicatione,& aliquæ diminutæ ſunt.Nu.to.1.9.c.2.A. In numeratione vero, quæ facta eſt quadrageſimo anno ab exitu de Aegypto inuenti ſunt ſexcenta & vnũ millia & ſeptingenta & triginta. Nu.to.1. 10.c.4.K

Ante duas primas numerationes filiorum Iſrael,occiſi ſunt viginti tria millia hominum pro adoratione vituli, nec tamen neceſſario ſic dicendum eſt.Num.to.1. 10.c.3.K.c.4.F

Filij Iſrael in illa prima numeratione,de quæ Nu. 1. Non ideo numerati ſunt,quia ſ.intrarent ad bellum, ſed quia Deus voluit ordinare caſtrametationes eorũ per deſertum, & leuitæ non ſunt numerati, quia non faciebant cum eis vnum populum,vt probatur. Num.to.1. 11.c.2.D

Duplex numeratio facta fuit in leuitis,vna adęquãdum numerum primogenitorũ, & alia ad diſtinguendum per officia, in prima numerati ſunt ab vno menſe & ſupra. In ſecunda in quibuſdã erat a trigeſſimo anno, in quibuſdam a vigeſimo quinto.Num.to.1. 27.c.3.G

De taxatione numerorum non poteſt reddi aliqua cauſa,ſicut eſt de iuribus humanis,ꝙ.ſ.dẽtur decẽ dies ad appellationem,&c. Num. tom. 1.181.col. 3.F. Ioſue tom.1. 100.c.4.H

In ſacra ſcriptura aliquando ponitur numerus certus pro incerto.Nu.to.1. 204.c.4.F

Pro numeris proportionandis ponuntur regulæ.ſ. ꝓ ſolidis.i.cubis,& pro planis. Ioſ.to.1. 191.c.4.G

In numeris eſt prima regula menſuræ, &c. Ioſ.to.1. 199.c 2.C

In numeris poſitis in ſcriptura nunquam cadit hyperbole.4.Reg. 88.c.3.G

Numerorum conſtitutio fit per accidens.Mat.to.2. 7.col.2.B

In quacumque aſſignatione numerorum, vt cõmuniter, non poteſt dari cauſa ſufficiens, ſed ſolum per adaptationem,aut eſt purè voluntaria, & cæt. Matt.to.5. 64.c.2.C

Inter duos numeros cubos neceſſe eſt reperiri duos numeros planos, qui ſe habeant in proportione continua cum duobus cubis.in Parad. 65.c.3.H

Inter duos numeros quadratos proximos vnicus dũ taxat numerus linealis proportionalis reperitur. in Parad. 65.c.3.H

Quoties numerabatur populus, vel tranſibat vigeſimum annum, debebat quilibet ſoluere dimidiũ ſicli,&c. Alioquin Deus dimittebat plagam in populũ. Et iſtam pecuniam de tranſeuntibus ad numerum colligebant Leuitæ in quolibet loco, & erat pro reparationibus templi, & collectio hæc fuerat a multis annis impedita.ſ.rempore Athaliæ,&c.4.Reg. 124.c.3.G

Numeratio populi aliquando eſt bona, & de ſe non eſt illicita.Exo.to.2.97.c.1.B.Nec Dauid fuit punitus.quia numerauit populum.2.Reg.24.Sed quia ad malum finem numerauit,.ſ.ad gloriam ſuam, volens delectari in multitudine plebis, non referendo iſta in Deum, cum autem bono fine fit,bona eſt,vt probatur.ſ.ad tributa ſoluenda vel ratione belli.Exo.to.2. 97.c.2.A

Duæ fuerunt numerationes populi Hebræorum in deſerto. Prima fuit primo anno ab exitu de Aegypto.Num.1. Secunda fuit anno quadrageſimo in vltima manſione. Numer. 26. 1. Regum tom.1. 7.c.2.E

In numeratione populi Iſrael. 2. Reg.24. Ponuntur octingenta millia de Iſral.& 1.Paral.21. Ponũtur mille millia,& cẽtum millia, ſed vnde proueniat iſta diuerſitatis.2.Reg.167.c.2.D.c.3.F. Et de tribu Iuda.2.Reg.24 Ponuntur quingenta millia.& 1. Paral.21.Trecenta ſeptuaginta millia, &c. 2.Reg. 167.c.4.G

In numeratione populi, peccauit Dauid in duobus. 2.Reg. 168.c.2.E

Numerare aliqua aliqui tenent pro ſuperſtitione, putantes,ꝙ quando aliqua res numeratur,nunquam vltra creſcit, & hanc ſuperſtitionem tenẽt multi Hebræi,&c.1.Paral. 316.c.3.F

In numeratione populi facta a Dauid numerati sũt viri maiores viginti annis,etiam ſi eſſent ſenio cõfecti,vt probatur.1.Paral. 234.c.2.C

In numeratione facta a Dauid non peccauit populus,quia populus fortè nõ conſenſit in illa numeratione,vt probatur 1.Paralip. 235.c.3.F

Propter populi numerationem Dauid merebatur mori,& ipſe eſſet mortuus principaliter,niſi propter duo,&c.1.Paral. 236.c.1.D

In numeratione populi facta a Dauid diſcordat sũma,quæ ponitur.1.Paralip.21.Cum illa, quæ ponitur. 2. Reg. 24. Et ratio diſcordiæ aſſignatur.1. Paralip. 236.c.4.F

In numeratione populi computabatur tribus Iuda per ſe, & aliæ tribus ſimul iunctæ: propter duo. Primo,propter multitudinem.Secundo, propter dignitatem,&c.1.Paralip. 237.c.4.G

In numeratione populi dimiſit Ioab numerare duas tribus.ſ.tribum Leui, & tribum Beniamin: non propter cauſas, quas aſſignat Nicolaus, ſed quia ſic venit illi in mentem, &cęt. 1. Paral.238.col.1. & 2.B.

An propter peccatũ numerationis populi fuerint ẽt occiſæ aliquæ mulieres, & paruuli,non cõſtat. Põt dici ꝙ ſic,& ſimiliter põt dici ꝙ non 1.Paral. 246.c.2.D.& col.3.F. Et ex viris, qui occiſi ſunt in Iſrael, aliqui occiſi ſunt in Ieruſalẽ, &c. Sicut in alijs vrbibus, licet pauciores occiſi ſint in Ieruſalem,&c.1.Paralip. 246.c.3.K

Numerorum liber.

In libro Numerorum agitur de iudicialibus præceptis,aliquas hiſtorias contexẽdo, magis tamen ab hiſtorijs,quam a præceptis nomẽ ſortitus eſt.Nu.to.1.1.B. 214.c.4.I

Liber Numerorum tres in partes diuiditur. Num. to. 1. 1.B

Liber Nume.ſortitus eſt tria noĩa triplici lingua,nã apud Hebræos dr̃ Vaiedabber.i.locutus eſt. Sic.n. incipit liber,vt Hebræi conſueuerunt numerare, Grecę dicitur Ariſmot. Et Latinè dr̃ lib.Numer. ex Græca nuncupatione. Num.to.1. 1.B

In li.Num. agitur de numeris,& de euentibus populi,ad terram promiſſionis procedentis.Nu. to.1.2 col. 2.A

In lib.Numerorum ſolum indicantur dicta & geſta in anno. 2. ab exitu de Aegypto ſcilicet a primo cap. vſque ad decimum nonum incluſiuè. Et ea q̃ dicta & geſta ſunt anno.40.ſ.a capite vigeſimo

vſque

vsque ad finem libri. Nu. to. 1. 2. c. 4. H. 14. c. 1. D
Omnia, quę habentur in libro Nu. a primo capite vsque ad decimum, facta sunt in monte Synai, a primo die mensis. 2. anni. 2. ab exitu de Aegypto, vsque ad diem vigesimum eiusdem mensis &c. Nu. to. 1. 49. c. 3. G. 77 c. 2. A
In li. Nu. agitur præcipue de rebus laicorum populi Iudaici. Nu. to. 1. 77 c. 2. D
Liber Nu. pro maiori parte sui historiam texit, similirer & liber Exo. Iosu. 1. 1. B
Lib. Nu. apud Hebræos vocatur vaiedabber, & significat, locutusque, vel & locutus. 1. Regum. to. 1. 10. c. 3. K

Numisma. Dicitur a nomo. i. regula, quia valorem rerum regulat: quare non est dicendum quòd numisma valeat tãtum vel tantum, sed quòd est id, quo res tantum vel tantum valet. Et in qualibet terra danda est vna moneta indeterminata: s. minor moneta, quæ sit metrum & mensura aliarum. Et quælibet moneta cuiuscunq; generis, siue magna siue parua, mẽsurabilis est per circulum &c Gen. 285. c. 4. I
Numisma non habet nisi vnicum vsum. s. esse medium commutationis ex. 5. Ethi. quia commutationes fieri aliter non poterant &c. Deu 123. col. 2. D. Mat. to. 7. 41. c 2. F. In alijs vero rebus siue naturalibus, siue artificialibus duo reperiũtur vsus, cum autem pecunia incipit habere alium vsum, vt scilicet, manes augeatur per vsum, illicitum est, quia vsum rei manentis applicamus rei, quæ habet institutione & fine suo, ꝙ per vsum trãseat & ideo abusus est, & recte vsura vocatur &c. Sic in alijs rebus, si eis daremus tres vsus cum solos duos vsus habeant &c. Deu. 123. c. 2. D

Numularius. Duplici de causa ponebantur numularij. Matth. to. 5. 231. c. 1. C

Numus. Est tanquam mensura & fideiussor, & inuentus est ad commutationes, vt dicitur. 5. Ethic. Mat. to. 3. 103. c. 1. E

Numidæ. Sunt gentes quædam vagæ in Aphrica, quæ vulgariter dicuntur Alarabes. 1. Reg. to. 2. 156. c. 3. G
Numidas vocat Lucanus gentes quasdã in Aphrica, quasi non habẽtes humum, nec domos, & has vocamus nos vulgariter Alarabes. 1. Par. 79. c. 3. F

Nundinę. Nundinas aut forũ fieri in diebus dominicis, prohibitum est. vt patet extra de ferijs. c. oẽs dies, &c. Exo. to. 1. 85. c. 3. I

Nuptiæ. Possunt vocari cæteri cõcubitus nõ matrimoniales, sed iniuste tñ, qa nõ secundum legem. Vt patet Institutio. de Nuptijs. §. 1. Iustas autem nuptias inter se ciues Romani contrahuut, qui secundum præcepta legum coeunt. Gen. 241. c. 2. C
Nuptiæ inter Hebræos celebrant septem diebus, & sumptũ est ex Gen. 29. vbi dr, ꝙ Labã cælebrauit nuptias Liæ septẽ diebus. Et sic habetur Iudi. 14. De Nuptijs Samsonis. 318. c. 1. C
Secundæ nuptiæ sunt de consilio vel de permissione, respectu maioris boni. Repudiũ tamen in veteri lege, erat propter malum maius vitandũ &c. Deu. 127. c. 4. K
Nuptiæ sunt bonæ & necessarię Mat. to. 6. 317. c 1. C
Ad gaudium nuptiarum requiruntur cõuiuia propter duo. Nat. to. 6. 3. c. 4. K
Quòd fęmina nõ dẽat transire ad secundas nuptias ante expletum annum luctus, sanxerunt leges humanæ &c. Sed Ecclesia absoluit tales ab omni pęna legali, vt patet extra de secundis nuptijs. ca. cũ secundum apostolum. 1. Reg. to. 2. 141. c. 3. I
Nuptiarum cælebratio aliquibus temporibus interdr, s. à septuagesima vsq; ad octauas Paschę, & tribus hebdomadibus ante festũ sancti Ioānis Bapt. Et ab Aduentu vsq; post Epiphaniã, cuius rei vna cã est, ad eleuãdum mentẽ in Deum, ad sumptionẽ Eucharistiæ, q̃ ſm antiquos canones tripliciter sumebaẽ in quolibet anno, s. in Pascha, in Pentecoste, & in Natiuitate Domini, & licet nunc dispensatũ sit, vt semel in anno sumaẽ Eucharistia, extra de pęni, & rèmissio. ca. oĩs vtriusq; &c. Nõ tñ dispensatum est in illis tẽporibus, vt celebrent nuptiæ, sed nunc interdicta est celebratio nuptiarum, sicut tunc, vt ecclesia nõ auferret occasionẽ benefaciendi eis, qui alias poterãt hoc facere, vel ad faciendum inclinarentur, nec tamẽ prędictis temporibus inter dicitur matrimonium Matth. to. 2. 182. c. 4. G
Nuptiarum præmium est, ex duobus vnam carnẽ prolis fieri. Mat. to. 5. 81. c. 1. A
In nuptijs duo requiruntur, s. gaudiũ & exultatio, secũdum est honor. Et ad primum, ꝙ est potissimũ in nuptijs, requiruntur conuiuia, & hoc. Primo, quia directe causant lætitiam carnalem. Secundo, quia indirecte causatur gaudium, ex cõuiuio &c Mat. to. 6. 3. c. 4. K
In quacunque ętate, vltra pubertatem, conceduntur nuptiæ. Mat. to. 5. 117. c. 3. F
Ad nuptias vocantur mali, vt ibi boni fiant in parabola illa, de qua Mat. 22. to. 6. 17. c. 1. E
Secundæ nuptiæ celebrantur licite in lege Euangelica. Mat. to. 5. 117. c. 3. F
Circa nuptias erat cõsuetudo in terra Chanaã ꝙ in principio celebrationis earũ, venirent sponsus & sponsa in locum, in quo nuptiæ erãt cęlebrãdæ, & veniebãt p noctem. Et puellę occurrebãt cum luminaribus ad honorãdum nuptias. Et occurrẽtes spõso & spõsæ, ibant ad locum illum, in quo erant cælebrandæ nuptiæ. Et cũ introissent, claudebaẽ ianua. Et interius fiebant cantica, & clausa ianua, non aperiebatur postea alicui, & hoc specialiter erat, quando sponsus & sponsa non erãt de loco illo, in quo cęlebrãdę erant nuptiæ. Mat. to. 7. 1. c. 4. G

Nurus. Vocant poetę omnes mulieres adolescentes, q̃ viros habẽt. Mat. to. 7. 1. c. 4. K
Nurus aliquando capitur absolute apud poetas, sicut & filius. Parod. 4. c. 3. E

Nutrimentum. Nutrimenti exhibitio est de iure naturali positiuo primeuo. Mat. to. 3. 39. c. 2. C
Nutrimenti opus prę suppo.itur ad opus augmenti. Mat. to. 6. 107. c. 4. I
Non sunt sani nutrimenti quadrupedia, quę non ruminant. Mat. to. 4. 133. c. 4. K

Nutriri. Aĩal, q̃diu viuit, nutriẽ, licet non sem per augeatur. Mat. to. 6. 107. c. 3. G

Nutritiua vis. Nutritiuę & augmentatis operatio nõ ẽ humana, sed bene operatio, ad q̃ mouet concupiscentia venereorũ, quia est operatio indiuidui. Gen. 191, c. 3. G
Nutritiuã vim & augmentatiuam &c. natura oĩno separauit a rõne, vt sint aliquid non humanũ, & iõ quasi in nullo sunt cõicantes cũ rõne. Et iõ nõ potest esse earum cum ratione concordia, neque repugnãtia, non sic est de operibus virtutis concupiscibilis &c. Gen. 291. c. 3. H. & c. 4. F

Nutrix. Interdum melius est ꝙ nutrices parentum sint extraneę, quã matres eorum. Mat. to. 3. 91. c. 4. I

Oba.

OBA, de qua Gen.14. Eſt viculus quidam iuxta Damaſcum ad leuam.i. in terra promiſſionis contra Septetrionem. Gen. 251.c.1.B

Obdurari. Aliquis obduratur per amiſſionem gratiæ, & niſi Deus cum per gratiam mouentem iterum ad ſtatum boni relictum incitet,manebit durus quaſi lapis, & licet liberum arbitrium maneat tunc ad bonum malũque vertibile,non habet id,quo ad bonum vertatur.Exod.to.1. 27.c.1.E.42.c.1.C

Obduratus. Animus dicit obduratus, vel mollis per metaphoram. Exo. tom.1. 26.c.4.G

Obededom Gethæus non erat natione Philiſthinus de vrbe Geth,& conuerſus ad iudaiſmum,vt dicunt nonnulli,ſed erat Hebræus natione, & leuita. vt patet.1.Paral. 15.& 16.1.Reg.to.1. 81.c.2.A

Obededom, in cuius domo Dauid poſuit arcam.1. Paralip.13.Leuita erat.Et propter arcam benedictus fuit in proſpero ſtatu omniũ bonorũ Obededom, &c. Quæ quidem benedictio cognoſcebatur in multis.1.Paralip. 153.c.1.C.& c.2.E

Obedientia. Paterna ex duobus eſt, aut ex debito,quo obligamur,aut ex amore,quo ei alligamur.Gen. 316.c.4.F

Sola obedientia ad Chriſti pulſationes iuſtificamur. Mat.to.7. 12.c.4.G

Sola obedientia placet Deo in ſacrificijs,& victima placebat ex adiunctione ad obedientiam & non aliter.Exo.to.1. 70.c.3.E.86.c.4.I

Obedientiam vocat Ariſtoteles iuſtitiam legalem. 5.Ethi.quam dicit omnes virtutes excellere,ſicut Lucifer omnia excedit aſtra,&c. 44.c 4. H. & 45. c.1.B. Differunt tamen iuſtitia legalis & obedientia,quia iuſtitia legalis ad plura ſe extendit. Deut. 44.c.4.K

Solet eſſe obedientia ad Chriſti pulſationes, & eſt melior omnibus virtutibus, & actus ſuus eſt laudabilior actibus omnium virtutum. 1.Reg,to.2. 10.col.2.E

Obedientia poteſt dupliciter accipi, vno modo vt eſt virtus vniuerſalis, alio modo vt eſt virtus ſpecialis. Similiter eſt de inobedientia, quia aliquando accipitur vt eſt vitium particulare. 1.Reg.to.2. 11.c.1.A

Obedientia ex maxima parte coincidit cum iuſtitia legali:de qua Ariſtoteles 5. Ethicorum. Et poteſt vocari iuſtitia legalis.Mat.to.1. 198.c.2.C

Omnis obedientia dicit obligationem, & quando non,diceret ſaltẽ obligationem minoris ad maiorem,&c.Mat.to.1. 198.c.3.I

Quod ex obedientia fit,liberum eſt.Matt.to.4. 191. colum.2.D

Non debetur aureola voto obedientiæ.Matth.to.4. 47.c.4.I

Obediens. Verus obediẽs moras neſcit, nec in agendo deliberat,cum mandatum fuerit.Gen. 261.c.3.I.280.c.3.F

Nemo fuit tam Deo obediens ſicut Chriſtus. Matt. to.4. 215.c.3.H

Obedire. NIlus tenetur alteri obedire in his, quæ notorie mala ſunt.Iud. 96. col.2.D

Quando obediendum ſit dominis, & quando non,

2.Regum. 166.c.1.C

In qpibus teneamur obedire præpoſitis noſtris, & in quibus non.1.Paralip. 235.c.1.A

Obelus Dicitur ſagittæ figura, & dicitur ſtella,& ponebatur ab Origene in illis locis,in quibus aliqua falſa vel ſuperflua videbantẽ, vt iugulet & confodiat,&c.Gen. 35.c.2.A

Obelus dicitur verũ.Ge. 35.c.1.A

De obelis & aſteriſcis, quid ſint, & ad quid Ioſue. to.1. 9.c.1.B

Obiectum Non dat eſſe potentiæ, ſed immutat eam.Mat. to.4 243.c.3.F

Per obiectorum genera,diſtinguntur actuum genera Mat.to.5. 144.c.3.F

Obiectum facit actus differre ſpecie.Matt.to.6. 165. colum.1.D

Obiectum charitatis eſt Deus.Mat.to.6. 165.c.1.E

Obiecti & ſubiecti comparatio eſt alia & alia Matt. 107 216.c.4.K

Oblatio. Oblationum acceptatio non accipitur ex ipſis ſed ex voluntate offerentis.Gen. 282.c.2.A

Oblationes & victimæ non erant faciendæ in deſerto,ſed in terra Chanaan,&c.Exo.t.1.100.c.2.D

Oblatio,quæ fiebãt de liquidis,vt de vino,& oleo,dicebatur libamen Oblatio de ſimila,dicebatur ſacrificium:oblatio de animalibus vocatur immolatio aut victima, ſiue hoſtia, ſed large accipiẽdo libamen,non ſolum pro liquidorum oblatione, ſed etiam aridorum.Exo.to.2. 32.c.4.G

Oblationes erant duplices in veter. lege, quædã neceſſariæ,& quædam ſpontaneæ,neceſſariæ erant tres.ſ.oblatio primo genitorum,oblatio votorũ, & hoſtia pro peccato,de prima.Exo.22.de ſecunda.Exo.27.de tertia.Leui.4.& 5.&c.Leu. 7.c.3.F

Oblatio dupliciter accipitur: vno modo generaliter,& ſic omnia ſiue viuentia ſiue non, quæ offerebantur,dicebantur oblatio. Alio modo ſpetialiter,& ſic ſignificat ſpontaneam dationem rerũ non viuentium,&c. Quantum tamen ad offerentem, omne, quod offertur, dicitur oblatio. Nec poſſunt diſtingui tria genera ſacrificiorum ex parte offerentis, ſed ex parte ſacerdotis illa cremantis:quia in offerendo,nulla eſt diſtinctio ritus,quę requiritur ad diſtinctionem ſacrificiorum.Sed in ſacerdote immolante,& miniſtrante, qui in varijs ſacrificijs varios ritus obſeruat Leui.9.c.1.B

Oblationes panis ſimilæ,& cęt.de quibus Leuitic.2. dupliciter poſſunt conſiderari,vno modo ſecundum ſe,& ſic ad nullum genus ſacrificiorum pertinent, ſed erant quædam ſigna oblationum. Alio modo prout erant quædam conſequentia, aut partes ſacrificiorum,ſcilicet holocauſtorum, victimarum pacificarum,& earum,quę ex voto, vt patet. Num.15.Et ſic ad genera illorum ſacrificiorum pertinebant.Leui. 16.c.3.I.& c.4.F

Oblatio generalius nomen eſt, quam ſacrificium. Leui. 20.c.4.H

Duplex erat oblatio, quædam, quæ ad ſolos ſacerdotes pertinebat,altera, quæ ad Deum, vel totaliter,vel ſecundum partem. De prima nihil erat, quod eis offerri non poſſet, ſiue eſſet animal, ſiue eſſet de terræ naſcentibus,ſiue aliquid aliud de rebus poſſeſſis,& ſi eſſet animal, non erat diſtinguẽdum,an eſſet mundum,vel immundum, ſicut diſtinguebatur de animalibus, quæ offerebantur Deo:quia mundicia,vel immundicia ſolum erat per reuelationem ad cęremonias, quæ fiebant ad Deum,&c. Leuitic.21.colum.41. De ſecunda oblatione, quæ ad Deum fiebat,vel totaliter vel

in partem, agitur per ſufficientem diuiſionem. Leui. 22.c.1.A
In oblatione inueſtigandæ zelotypiæ non apponebatur thus,cuius aſſignatur cauſa. Leuit. 22. colum.2.E
Oblatio dupliciter accipitur.Num.tom.1. 247 colum.1.C
Inter oblationem & ſacriſicium quid inter ſit. Nu. to.2. 101.c.3.F
Oblationem poteſt quis licitè facere de re illa, quā quis accipit,& trāſit dominium eius,niſi in acquirendo fuerit peccatum, quare vſurario non licet ex vſura,&c.Similiter neque furi, raptori, ſimoniaco,vel meretrici, facere oblationem.1.Parali. 307 c.3.K
In recipiendo oblationes ſunt duo. Matth.tomo 7. 68. c.2.A
De oblationibus perſonalibus, quæ de neceſſitate offerebantur in vete.teſtamento,præter alias,quę erant cōmunes,& fiebant in templo pro toto populo,& de oblationibus ſpontaneis cum voto & ſine voto.Mat.to.2. 126.c.2.C
Oblationum acceptatio a Deo non eſt ex rebus oblatis, ſed ex voluntate offerentium. Gen.228.colum.2.A
Oblationes, quæ fiebāt pro templo,& ad vſus eius, non offerebantur ād altare, neque dabantur in manus ſacerdotum, ſed mittebantur in quandā arcam templi, quæ vocabatur Gazophylatiū, id eſt,conſeruatrix pecuniarum.4.Regū 12. De qua etiam Luc.21.Quando autem fiebant oblationes ad vſus ſacerdotum, offerebant illas in manus ſacerdotum ad altare. Num.5. Mat. to.2. 126. colum.3.F
Oblatio dicitur eleemoſyna, quæ datur in cultum Dei.Mat.to.7. 66.c.3.I
Obligare. Non poterat Moyſes obligare Iudæos ad aliquid.Matth.to.5.92.colum.3.G
Lex Euāgelica omnes obligat, quia Chriſtus voluit omnes obligari ad illam.Matth.28. Euntes in vniuerſum mundum,&c.Exo.to.2. 101.c.4.H
Lex neminem obligat,niſi eos, quibus datur.Matt. tom.6. 192.c.2.D
Ad hoc quòd aliquis obligetur ad aliquid agendū, non ſolum requiritur verbum obligatorium ex parte illius, ſed etiam quòd ille,cui fit promiſſio, acceptet eam,&c.Iud. 83.c.4.H
Neminem Deus obligat ad impoſſibile.Matth.to.7. 70 c.4.I
Obligatio. Obligationes & contractus ſecūdum leges humanas, habuerunt originem ex iure gentium præter paucas obligationes, quæ inductæ ſunt a iure poſitiuo, & hoc. ff.de iuſt.& iure.l.ex hoc iure.Leui. 39. colum.3.F
Obligationes de iure naturali ſunt,& ſic faciens contra eas, facit contra ius naturale. Leuit. 39. colum.3.G
Obligationem non cauſat ceſſare ab inferendo malum,quando non eſt cauſa inferendi, ſed præſtat beneficium.Num.to.1. 26 c.2.C
Omnis obligatio recipit commutationem cum religione.Num.to.2. 146.c.1.C
Ad hoc quòd ex obligatione alicuius acquiratur ius alteri, oportet quod ipſe ſit præſens, & acceptet vel aliquis alius loco eius, per quē poſſit ei acquiri ius.4. Reg. 229.c.2.D
Ab obligatione,qua quis Deo tenetur,nunquam abſoluitur.Mat.to.5. 103.c.3.H
Omnes obligationes, quas nos ſuper nos inducimus,ſunt neceſſariæ ad vitā æternam. Mat. to.5. 130.c.4.G
Obligatio innata recipienti bona, non deducitur in pactum.Mat. to.7. 50.c.1.A
Duplex eſt obligatio, quædam eſt ſpontanea,& altera ex neceſſitate,obligatio ſponte introducta nō ligat niſi habentem perfectam ætatem,vt ſcilicet ſciat ſe obligari, & quomodo obligetur: obligatione tamen naturali obligantur etiam illi, qui non ſunt capaces rationis, ſicut omnes homines obligamur ad Baptiſmum ſub pœna mortis æternæ.2.Paralip. 205.c.4.D
Duplex eſt obligatio ſecundum iura, quædam pernalis & quædam realis, perſonalis reſpicit perſonam vel ſuppoſitum, realis vero reſpicit rē, quæ non eſt perſona, & iſta diuiſio nō eſt per ſubiectū, ſed per cauſam,quia per ſubiectum omnis obligatio eſt perſonalis.Mat.to.1. 198.c.4.G
Chriſtus non poterat propriè obligari, bene tamen impropriè,vt probatur.Mat.to.1. 198.c.3.K
Nulla obligatio manet realiter in ipſa re,tempore, quo a nullo tenetur. Et tamen cum accipitur ab aliquo, non oportet de nouo conſtitui, quia illa cenſetur maneret in re, non quidem verè, ſed fictione iuris, quia ius fingit manere obligationē. Et eſt vtilis iſta fictio,&cæt. Matth. tomo primo. 199.c.1.D
Duplex eſt obligatio,quędam,quę ſponte fit,& quędam,quæ ex neceſſitate.2.Paralipom. 205. colum.4.D
Obligatus. Poteſt aliquis non eſſe obligatus alteri, & tamē quòd alter habeat ius contra ipſum,&c.4.Reg. 94.c.2.D
Obliuio. Eſt quidam fons in Archadia, cuius potus generat obliuionem. Ex.to.1. 289.c.1.C
Sola obliuio eſt medicina miſeriarum. Deuter.172. col.1.E
Quidam homo doctiſſimus ordinis Minorum, nomine Ioannes Aegidius in territorio Zamorenſi, oblitus eſt totaliter eorum, quæ didicit, præ magna ſenectute. 3.Reg. 34 c.2.D
Obliuionem cauſat tempus per accidens. Matth. tomo 7. 217.c.3.H
Obliuio fit per alterationem quandam naturalem factam in ſciente.Mat.to.7. 217.c.4.G
Obliuiſci. Anima ſeparata cum ſit purus actus,non poteſt obliuiſci. Matth. tomo 7. 217.c.4.F
Obolus. Erat minima monetarum apud Iudæos.Leui.353.c.1.D.Num. tomo 1. 40.c.1.A
Obrizum. Quaſi Obradians dicitur, & ideo Obrizum dicitur aurum purum, quia purum magis irradiat.2.Paral. 37.c.3.I
Obſcuritas. Obſcuratio ſolis tempore paſſionis Chriſti,non fuit eclypſis, quia eclypſis accidit in coniunctione, quæ non fuit 15.Luna,&c.Mat.to.1. 190.c.4.D
Obſcuritas,ſiue ęnigma contingit in intellectu creato tripliciter, primo ex conditione intellectus. Secundo ex modo intelligendi. Tertio ex aggregatione carnis,&c.Gen. 176.c.1.C
Obſcurum. Obſcura redduntur ſtatim intelligibilia multipliciter. Mat. to.6. 184.c.4.F
Obſecrare. Eſt orare per inuocationem alicuius medi, &cæt. 2. Paralip.88. c.1.B.& 93.c.2.B. Vt cū dicimus Chriſto per paſſionem

sionem & resurrectionem tuam, te rogamus audi nos. Mat. to. 3. 167. c. 3. I

Obsonium quid sit Gen. 361. c. 2. A

Obstetrix. Quomodo poterit cognoscere quòd fœtus exiēs ab vtero sit masculus, vel fœmella. Exod. to. 1. 5. c. 4. K

Ex imperitia & culpa obstetricum, homines non habent capita bene dispositā in figura, ex quo redundat aliquos esse rudes intellectu, aliquos defectuosos in memoratiua, &c. Exo. to. 1. 5. c. 4. F

Obstetrices illæ. s. Sephora, & Phua, de quibus Exod. 1. erant de genere Aegyptiorum. Exo. to. 1. 5. c. 4. I

Rex Aegyptiorum mandauit obstetribus, obseruare fœminas Hebræorum Exod. 1. Propter quinq; causas, quæ referuntur. Exo. to 1. 6. c. 1. A

Obstetricum Aegyptiarū mendacium, de quo Exo. 1. Fuit mendacium officiosum, quia proderat infantibus, & nulli nocebat. nec est simile de mēdacio occultantis furem iudici. Exo. to. 1. 6. c. 2. D

Obstetrices, de quibus Exo. Dicunt Hebrei fuisse Iocabed, quæ peperit Moysen & Aaron, & Maria, quam accepit Caleb in coniugem, sed hoc improbatur. Exo. to. 1. 6. c. 3. F

Circa domos obstetricum, quas dominus illis ædificauit Exo. 1. Referuntur variæ opiniones, sed positio Gregorij videtur verisimilior, q. s. Deus ædificauit illis domos. i locupletauit eas magnis diuitijs apud Aegyptios, &c. Exo. to. 1. 6. c. 4. K

Quòd obstetrices Aegyptiæ saluæ factæ fuerit æternaliter, potest teneri. Exo. to. 1. 7 c. 1. A

Obstetrices Pharaonis meruerunt a Deo bona temporalia, sicut & Raab, non quidem mentiendo, sed quia bona fecerunt Israelitis. Iosue tomo 1. 41. c. 4. H

Mendacium obstetricum Pharaonis valde minoris culpæ fuit, quàm mendacium Raab. vt probatur Ios. to. 1. 42. c. 3. G. 63. c. 1. A

Obstinatio. Et finalis impœnitentia prouenit ex peccatis hominum, quia demerentur quòd Deus non concurrat cum eis ad rectè iudicandum de agilibus, & conuertātur ad bonum. Quæ autem sint peccata, quæ demerētur istam cæcitatem, vel quanta, vel quoties repetita nulli puro viatori cognitum est, sed Deus sibi reseruauit. Num. to. 1. 214. c. 1. E

Homines non obstinantur per quemlibet actū malum, sicut dæmones. Num. to. 1. 224. c. 2. E. c. 3. F

Obstinatio seu induratio propriè est in malum, sicut confirmatio est in bonum. Ios. to. 2. 46. c. 4. H

Ad obstinationem duo concurrunt, primum est hominis iniquitas, qua fertur in bonum defectibile. secundum est gratiæ pulsatricis imperfectio, &c. Ios. to. 2. 47. c. 3. K

De obstinatione, quæ est species peccati in Spiritum Sanctum. Mat. to. 4 22. c. 4. K

Obstinatio semper est de futuris, & impœnitentia, vt communiter de præteritis, &cæt. Matth. to. 4. 23. col. 1. A

Obstinatio in damnatis, non est eis culpa, sed pœna. Mat. to. 4. 184. c. 4. H

Obstinatus. Secundum se solum significat firmum, &c. Ruth. 240. c. 3. F

Obstinati alio nomine vocātur duri in sacris literis. in Parad. 57. c. 1. C

Ophtalmia. Est quædam passio oculorum, quando sub oculis est quoddā apostema subalbidum, & facit istas species visibiles contrahere quandam subalbedinem & commodo repræsentare, &c. Exo. to. 1. 288 c. 3. I

His, qui ophtalmiam patiuntur, omnia videntur alba. in de Opti. poli. 6. c. 2. B

Obtinere Dicitur quis aliquid cum vigorē habet super illud, vel victoriam. Exo. to. 1. 122. c. 2. D

Obuiare. Inter obuiare, & exire obuiā, quid interest. Mat. to. 7. 9 c. 2. E

Occasio Est quasi cōtra causam, &c. Gen. 37. col. 2. A

Qui occasionem damni dat, dānum fecisse videtur, vt patet extra de iniurijs, & damno facto. c. si culpa tua, &c. Exo. to. 1. 233. c. 4. K

Dare occasionem ad peccandum est peccatum, sed habere occasionem ad peccandum, non est peccatum, & c. 4. Reg. 86. c. 4. H

Occidere. Quintus Fabius Dictator Romanus fecit occidere filium suum Fabium Bocconem, quia fecit singulare certamen cum hoste, &c. Exo. to. 1. 189. c. 4. G

Quid sit occidere per insidias, & quid per industriā. Exo. to. 1. 214. c. 4. G

Duplex est modus occidendi voluntariè. Exo. to. 1. 214. c. 4, H

Referuntur illi, qui occiderūt matres suas. Exo. to. 1. 215. c. 4. G

Occidi aliquando capitur imperatiuè in sacris literis, & significat quòd talis deberet occidi imperio iudicum, aliquando vero indicatiuè, & significat quòd a Deo occidi deberet, sed hæc differētia nō obseruatur semper. Nu. to 1. 12 c. 4 K

Sine iudice potest quis occidi in certis casibus vt patet. 23. quæst. 5. c. cum homo. & C. quando liceat cuique sine iudice se vindicare. l. 1. Deutero. 113. col. 4. K

Potest aliquis a principibus & rectoribus politiarū rectè occidi, etiam si nondum peccasset, si timent illum in futurum mala commissurum, &c. Deut. 113. c. 4. G

Nulli licet seipsum occidere, nisi a Deo incitetur. Iudi. 197. c. 4. G

Nunquam aliquis capite punitur nisi pro culpa sua. Iudi. 75. c. 1. A

Occidere seipsum grauius peccatum est intensiuè, quam facere se occidi ab alio. secundo Reguu 4. col. 1 E

Quidam gentiles dixerunt, quòd nunquam pater debet occidere filium etiam si esset iudex: sed improbatur. 2. Reg. 79. c. 4. K 80. c. 1. A

Occidentes seipsos priuantur sepulchris in cimiterijs fidelium, ex constitutione Ecclesiæ. 2. Regum 110. c. 2. E

Qui seipsum occidit, iniustum facit, non sibj ipsi: sed ciuitati vel communitati, cuius est pars. & Deo. 2. Regum. 111. c. 2. C

Nemo debet occidere aliū, ne ipse occidatur. 4. Re. 108. c. 2. C.

Ad hoc, quòd aliquis occidat alium iuste, requiritur iusta causa, iustus animus & potestas occidendi. 4. Regum. 130. c. 2. E

Filij paruuli occiduntur quandoque pro patribus iudicio diuino, non tamen adulti. 4. Regum 140. col. 2. A

Nunquam in iudicio Dei occiduntur patres pro filijs. 4. Reg. 140. c. 2. D

Nemini licet seipsum occidere, vt probatur 3 Reg. 149. c. 2. D. c. 3. F

Non licet filio occidere patrem vel matrem pro quantocumq; graui crimine, vt probatur. 3. Reg. 140. c. 4 H

Ad hoc, quòd iudex occidat aliquem sine peccato, quid requiratur. 4. Reg. 90 col. 3. G

Manichęi putabant nephas esse occidere plantas. Similiter & gentes putabant de quibusdam arboribus ex multis causis, quæ referuntur. Matth. to. 2. 83. c. 3. G

Occidere pecora nefas esse putauit Pythagoras, cuius causam erroneam assignabat, sicut & Manichęus. Mat. to. 2. 84. c. 1. C

Homines in prima ætate occidebant animalia, nō vt manducarent carnes eorum, sed propter pelles ad vestimenta, vel propter alios vsus. Matthę. to. 2. 84. c. 2. E

Occidere homines peccatores licitū est, immo laudabile valde, quando fit sicut fieri debet, vt probatur. Mat. to. 2. 84. c. 4. K

Nulli licet occidere peccatorem quantuncunque malum, nisi habeat ad illud potestatem aliquam publicam, vt probatur. Mat. to 2. 87. c. 1. D

Non licet hominē occidere, nisi quatenus vita sua est contra legem, vel in damnū rei publicæ. Matt. to. 2. 87 c. 1. D

Potestatem occidendi habent milites in bello iusto, vel a Deo, vel a lege. Similiter se defendētes, & illi, quibus Deus inspirauit, ꝙ se ipsos vel alios occidant, vel quibus ex parte Dei mandatum est. quod si non faciant, peccant exemplum de Michea, &c. Mat. to. 2. 87. c. 1. A

Samuel occidens Agag Regem Amalec. 1. Reg. 15. Non fecit id tanquā persona priuata, sed ex Dei inspiratione: quia propheta erat, &c. Matth. to. 2. 87. c. 3. G

Phinees occidit Zambri coeuntem cum Madianiti de, non auctoritate priuata, sed auctoritate iudicis. s. Moysi. Nu. 25. &c. Matt. to. 2. 87. c. 3. I

Matathias pater Machabęorum occidens Iudęum immolantem super aram idolis. 1. Machab. 1. nō fecit, vt persona priuata, sed vt princeps populi. Matt. to. 2. 87. c. 4. F

An licitum sit alicui occidere alium defendendo se ne occidatur ab alio, ita vt non sit reus, saltem in foro conscientiæ, opiniones sunt diuersæ inter doctores: quidam tenent ꝙ sic, quando nō potest se aliter defendere, & huius sententiæ est. S. Tho. 2. 2. quæst 64. artic. 7. Cuius rationes referuntur. Mat. to. 2. 89. c. 3. G. Alij vt Aug. de Anchona, dicit, ꝙ non, cuius fundamenta referuntur. Matth. to. 2. 89. c. 4. F. Et vtraq; istarum opinionum videtur aliqualiter rationabilis Cōmunior tamen positio est, quam sequitur. S. Tho. Et quæ videtur esse rationabilior, vt dicit Auctor. Et talis sic occidens absoluitur in foro seculari, similiter & in foro Ecclesiæ exteriori: quia permittit fieri tale homicidium. Similiter patet extra de homicidio. c. Si perfodiens. & est Aug. Exo. &c. Mat. to. 2. 90. c. 1. A. In foro conscientiæ vel diuino est etiam diuersitas opinionum inter Doct. an. s. erga Deum sit reus homicidij. Et videtur dicendum, ꝙ non, appositis quibusdam condictionibus, de quibus. Matt. to. 2. 90. c. 2. C. Quibus positis, videtur dicendum ꝙ talis non peccet, quia alias sequeretur, ꝙ homo deberet permittere se occidi, quandocunque alius inuaderet eum relinquendo se in defensum, quod probatur esse falsum. ibid. 90. c. 4. I. Et tandem respondetur ad fundamenta Augustini de Anchona. ibid. 91. c. 2. A

Cum aliquis occidit alium se defendendo, concurrunt omnia, quæ faciunt licitam occisionē, quæ fit a Repub quia est iurisdictio, quam talis habet a lege, cum lex tam ecclesiastica, quam secularis approbet istā occisionem. Et hoc sufficit ad hoc, quod sit legitime facta: quia si nō liceret alicui se defendendo alium occidere, magis læderetur respublica, quam alias lædi posset, propter Respub. licite occidit malefactorē. Mat. to. 2. 91. c. 1. C

Licitum est occidere latronem, qui vult occidere aliquem, vt securius res alterius auferat, & hoc ēt in foro conscientiæ seruato moderamine inculpatæ tutelæ. Secus tamen si latro solum intendat auferre res, & non amplius. Nam tunc licitum est possessori tētare defensionem rerum suarum repellendo latronis violentiam, si potest illas defendere non occidendo latronem. Secus tamen est, si non possit defendere absque occisione latronis. Nam si occidat, reus erit homicidij in foro conscientiæ. Secus vero in foro humano, vt dicitur extra de homicidio. cap. Si perfodifns, & cæt. Matt. to. 2. 92. c. 3. G

Quod viator occidat latronem, & inuasus inuasorem lex permittit, quæ iusta est in foro suo, vt probatur. Mat. to. 2. 92. c. 4. I

Illicitum est se ipsum occidere ex quacunque causa, vt probatur triplici ratione. Matth. to. 2. 93. colum 4. G

Occidens aliquē dicendo occide me, reus est homicidij, vt patet de iuuene Amalecita. 2. Reg. 1. Ma. to. 2. 94. c. 1. E

Lex concessit patri occidere filiam in adulterio deprehensam, simul & adulterum. Et hoc permittit lex Iulia de adulterijs. &c. Cum quatuor conditionibus, &c. Mat. to. 2. 95. c. 1. D. & c 2. A. Et lex non permittit istam occisionem tanquam iustā: sed solum propter iram, quæ frēnari non potest, & hæc causa exprimit. C. de adulterijs. l. gracchꝰ. Sed in foro Dei talis occidens peccat, cum hoc faciat ex vindicta. ibidem. 95. c. 3. G

Non licitum est virgini se occidere, ne corrumpatur, vt probatur. Mat. to. 2. 95. c. 4 G

Nulli licet se ipsum occidere pro seruanda salute animæ. Mat. to. 2. 96. c. 3. G

Nulli homini in sacris constituto licitum est aliquē occidere per iustitiæ administrationem, in casu, in quo malefactor occidi posset per eum, qui gerit publicam administrationem. Nam in alijs casibus, non licet alicui habere intentionem occidendi, cum sit persona priuata. Et probatur hoc duplici ratione. Mat. to. 2. 97. c. 3. I

Hominem occidere, nunquam est iustum, nisi quatenus aliqua vtilitas poterit prouenire rei publicæ ex illis occisione, &c. Et si homo malus morti adiudicetur, debet hac intentione fieri, vt non lædat rem publicam. Mat. to. 2. 98. c. 3 G

Occidere innocentem absolute nunq̄ licet: qa non potest cōuenire rei publicæ. Mat. to. 98. c. 3. H

Occisores martyrum peccabant: quia non tenebātur, neq; debebant obedire iudicibus proferentibus sententiam, cum talis sententia intollerabilē habeat errorem. Matt. to. 2. 98. c. 4. I

Occidere iustum, grauius peccatum est, quam occidere peccatorem, considerata grauitate peccati secundum se, vt probatur rationibus sancti Tho. si vero consideretur damnum, quod per peccatū occisionis infertur, tunc occidere peccatorem maius damnum est, quam occidere iustum, cum peccator pereat, & iustus saluetur, vt habetur. 24. q. 3. cap. Si habes, &c. Mat. to. 2. 99 c. 1. A

Deus interdū permittit, vt viri boni feueris cruciatibus, & humili morte occidant. Mat. r. 4. 79. c. 3. G

Iudæi multipliciter moti sunt ad occidendū Christum. Mat. to. 6. 12. c. 4. I

Occidere inimicum, sæpe licitum est. Matth. to. 7. 43. colum. 2. C

Occidere paruulos damnatorum, maius peccatum est, quam occidere adultos eorum. Matth. tom. 2. col. 1. E

Communiter dicitur, ꝙ ad præsentiã occisoris sanguis cadaueris effluat, quod vnde proueniat referuntur opiniones, & improbantur. Matt. to. 2. 99. c. 4. I. 100. c. 1. A Dicendum ergo, ꝙ hoc pōt cōtingere ex triplici cā. s. ex Dei prudentia ex dęmonis fallacia, & ex casuali cōtingētia. Ma. to. 2. 100. c. 2. B

Nulli licet se ipsum occidere, vel mutilare, nisi illud fiat diuino instinctu. Mat. to. 4. 45. c. 3. H

Viros bonos occidi seueris cruciatibus, & morte humili, interdum permittit Deus propter duo, primum, vt eos abundantius in æterna beatitudine coronet, &c. Secundum, vt discamus quã acriter Deus puniet malos in futuro, cum hic eos, quos diligit, tam durè premat, &c. Mat. to. 4. 79. c. 3. G

Ad occidendum viros bonos, hic modus cōiter tenetur. s. imponēdo eis aliquod crimen falsum, qđ procurāt probare per falsos testes, exemplum est de Naboth. 3. Reg. 21. & de Stephano Act. 7. & de Christo Mat. 26. & Marci 14. Mat. to. 4. 79 c. 1. A

Occisio. Cum pro occisione alicuius excommunicantur occisores, excommunicantur etiam illi, qui eũ potuerunt a morte liberare, & nō liberauerūt: sic fuit in occisione beati Thomæ Cantuarien. vt patet ext. de homicidio, c. sicut dignum. 4. Reg. 115. c. 1. E

Occultare Veritatem vel intētionem per verba vel signa exteriora, licitũ est, dum tamē nihil falsum exprimat. 1. Reg. to. 2. 18. c. 1. D

Occultum cognoscere. Vnde est, quòd aliqui homines recipiant cognitionem rerum occultarum. Mat. to. 7. 191. c. 4. F

Triplex modus erat Iudæis cognoscendi occultũ. s. per sacerdotes, per prophetas & per omnia. 2. Par. 93. c. 1. D

Occupatio. Color rhetoricus fit quando aliquis dicit se non dicere, & dicit se dimittere, & non dimittere. Gen. 16 c. 3. I

Quando sunt duo, quorum vnum est ratio alterius, occupatio circa vnum non remittit occupationem circa alterum, Matth. to. 4. 239. c. 3. G

Ochozias Rex Israel misit cōsulere Beelzebub, propter multa. 4. Re. 4. c. 1. A

Postquam Elias prædixit nuntijs euntibus ad consulendum Beelzebub, Ochoziam moriturum: reuersi sunt ad Regem multis de causis. 4 Regum 5 c. 1. E. c. 2. A

Ochozias rex Iuda filius Ataliæ, habuit tria nomina. s. Ochozias, Ahazias, & Ioathas. 4 Reg. 117. c. 1. C. & 1. Paral. 55. c. 4. K

Ociositas: Ociosum. Ociositas multis malis tribuit initium, & fomentum. Leui. 1. B

Multa mala docet ociositas. Mat. to. 4. 27. c. 3. I

Ociositas vitiũ est, & vitiorũ origo. Ma. t. 4. 106. c. 4. I

Ociosus. Qui dicantur ociosi iuxta sensum parabolę vineæ. Mat. to. 5. 174 c. 4. K

Ociosum est verbum, quod vtilitate, & ratione caret. Mat. to. 4. 27. c. 3. F

Octauianus. Factus est Imperator annis quadraginta duob. ante Christi natiuitatem. Mat. to. 1. 152 c. 3. G

Octauianus Imperator diuisit Regnum Iudæorum in quatuor partes, faciens quatuor Tetrachas. Matt. to. 4. 71. c. 3. F

Octauianus Cæsar mortuus est decimoseptimo anno a natiuitate Christi. Mat. to. 6. 23. c. 1. B

Octauianus Cæsar regnauit quinquaginta septẽ annis, & anno regni eius quadragesimo secundo natus est Christus, & cum mortuus est Octauianus, Christus erat quindecim annorum, &c in Defen. 17. c. 2. D

Octauianus quare dictus sit Augustus. Vnde & oēs Imperatores dicuntur Augusti. 23. c. 1. A

Oculus. Circa oculorum apertionem, de qua Gen. 3. variæ sunt opiniones, quidam dicunt, ꝙ aperti sunt oculi eorũ corporales, quasi prius non viderent, & tunc inceperint videre, sed hoc est contra sacrã scripturam. Alij, vt Iosephus, dicunt, ꝙ aperti sunt oculi intellectus incipientes intelligere, cum prius non intelligerent. Sed hoc est ēt falsum. Alij dicunt, ꝙ creauit illos Deus habentes intellectum, & tñ erat ligatus intellectus, vt non possent intelligere, quousq; comederent de ligno: sed hoc est ēt falsum, & absurdum. Alij vt Rabbi Salo. dicunt, ꝙ aperti sunt oculi eorũ. s. ad cognoscendum malum &c. Sed hoc etiam est falsum, vt probatur Gen. 183. c. 2. E. Dicendum ergo, ꝙ aperti sunt oculi eorum solum ad cognoscendum esse in eis nuditatem confusibilem. Et oculi ibidem capiuntur pro oculis corporalibus, & non pro intellectus. ibidem. 183. c. 4. F

Oculos aperiri in sacris literis sumitur pro cognoscere aliquid, qđ prius non cognoscebat quis. Et in hoc est differētia: quia qñ accipitur pro cognoscibilibus per intellectum solum, dicit aperiri intellectum. Et pro cognoscibilibus sensu, aperiri oculos, capitur propriè. Qñ verò pro omnibus dicitur, aperiri oculos, dicitur largè, & c. Gen. 183. c. 4. I. Exemplum primi habetur Gen. 3. Cum dicitur, aperientur oculi vestri, ibi oculi, pro intellectu capiuntur. Exemplum secundi habetur Luc. 24. Cum dicitur; Aperti sunt oculi eorũ, &c. Scriptura tamen non consueuit hoc dicere, nisi circa illas res, quas aliquis cognoscere poterat, & nō incepit prius cognoscere, &c. Gen. 183. c. 4. K

Quare Gene. 3. dicatur, de oculis primorum parentum, quòd aperti fuerunt. Et nō dictum est, quòd tenebantur prius, ne nudos se viderent, &c. Gen. 185. c. 2. D

Res est in oculo indiuisibiliter. Mat. to. 7. 175. c. 2. E

Oculi aliquorum dicuntur teneri, qui rem coram se positam non vident, aut non cognoscunt, cum illa non sit occulta, &c. 185. c. 4. G

Oculi primorum parentum non sunt dicenti teneri, propterea ꝙ dicitur, ꝙ ante peccatum non videbant se nudos esse: sed bene post, qñ dr̃, ꝙ aperti sunt oculi eorum. Gen. 5. Quæ apertio largè accipienda est, & non propriè, &c. Gen. 185. c. 4. I

Per oculum conuenienter significatur intellectus. Gen. 173. c. 2. C

Deus dicitur habere oculos metaphoricè, quia habet intellectum, qui metaphoricè dicitur oculus. Gen. 202. c. 1. A. Mat. to. 3. 10 c. 3. I

Oculi morientis claudebantur ab illo, quem magis diligebat moriens, dum viueret, apud antiquos. Gen. 386. c. 2. C

Per illos oculos, de quibus Genes. 49. Dicitur, oculi eius pulchriores vino, intelliguntur oculi Christi, similiter, & dentes, vel oculos ad Christum, & dētes ad eius Apostolos referre possumus. Gen. 407. col. 4. G

Oculorum gratiositas in tribus attenditur. Genesi. 407. c. 4. G

Oculo dextero carentes inepti sunt ad bellum, &c. 1. Reg. to. 1. 186. c. 2. B

Oculus malus quid sit Mat.to.4. 139.c.1.B
In oculis paret magis superbia, quàm in alijs partibus &c.similiter & alij affectus, vt ira', libido &c. 4.Reg. 191.c.4.H
Sunt quædam gentes monstruosæ vnum tantum oculum habentes in fronte, quæ dicuntur cyclopes. Sunt & aliæ quæ oculos habent locatos in humeris, qui & capitis figuram non habent. Parado. 69.c.4.H
In oculo beati duplex est qualitas. s. perspicuitas, & lux. Mat.to.4. 243.c.2.A

Odire Deum. Quomodo dicamur nos odire Deum. Exod.tom.1. 167.c.3.I
Vnde proueniat, quòd quis odiat mulierem cognitam a se, cum prius eam nimis dilexerat. Matthę. to.5. 90.c.2.E
Dęmones interdum nos odio habent, sicut hostes. Mat.to.7. 276.c.2.E

Odium. Dicitur quædam ira inueterata manens in anima &c. Leui.190. col.3.I
Odium interdum perturbat rectum iudicium. Ma. to.6. 32.c.1.B
Odia sunt restringenda, & fauores ampliandi, vt patet de reg.iur.lib.6.cap.odia restringi. Iudi. 214. c. 2.D. Mat.to.6. 50.c.1.D
Odium fertur ad duo, & ad vtrumque sub ratione mali. s. in malum, quod vult, & in id, cui vult. Ma. to.2. 101.c.1.B. 107.c.3.I
Odium nũquam potest esse bonum: quia est de malo, sub ratione mali, nisi de peccatis: qa in eis nulla est ratio boni, quatenus peccata sunt. Matthæ. to.2. 101.c.3.H
Odium est grauius malum, quàm ira, vt probatur. Mat.to.2. 103.c.3.H
Odium ad melancoliam pertinet, ira vero ad cholcram. Mat.to.2. 103.c.4.H
Qui odit aliquem, non vult malum illi tanquam retributio ad iusticia; pertinet: sed solum vult malum, inquantum malum est, & nocet illi, cui malum volumus &c. Mat.to.2. 104.c.2.D
Odium quare non dicatur vitium capitale. Matth. to.2. 111.c.2.C
Odium perfectum dicitur, odire iniquitatem: quia ad perfectionẽ pertinet quòd peccata odiamus, & personas diligamus, iuxta illud Psal. iniquitatem odio habui &c. Mat.to.6. 139.c.1.E
Odium non habet determinatam causam, nam aliquando procedit ex ira, aliquãdo a sola tristitia, vbi nulla ira est, & quãdo procedit ab ira, non immediate procedit: sed a tristitia, & ob hoc ponitur tristitia tanquam causa propria odij, & nõ ipsa ira, conuenientius tamen ponitur sub accidia, quàm sub ira. Mat.to.2. 111.c.1.C
Odium in parentes aliquando est pietas in Deum. Mat.to.3. 265.c.3.F
Odij fundamentum non potest esse virtus. Matth. to.5. 100.c.3.K
De odio, & inuidia demonum in homines. Matthę. to.7. 276.c.2.D
Odium erat tota causa, & immediata repudij in lege Moysi. Mat.to.5. 100.c.3.G
Odium interdum pertinet ad charitatem, sicut dilectio. Mat.to.6. 139.c.1.E
Odium Dei, si daretur, esset maximum peccatorũ. Mat.to.6. 203.c.E
Nulla creatura potest Deum odio habere, considerando ipsum sub ratione Dei, vel summi boni, &c. Mat.to.7. 189.c.1.D
Vbi odium est, non est charitas. Mat.to.5. 63.c.4.F
Odium inimicorum, quatenus est contra charitatem, semper est peccatum mortale, & ideo nunquã fuit licitum. Occidere tamen inimicos semper fuit licitum, vt in bello iusto &c. Mat. tom.7. 43.colum.2.C

Odolam. De qua Gen. 38. quædam terra est saltuosa versus meridiem terræ promissionis, in qua latuit Dauid. 1. Reg. 22. Genesi. 353.c.1.A

Odor, Odorare. Odor ille, de quo Gen. 8. dicitur: Odoratus est Dominus odorẽ suauitatis, capitur tropicè pro deuotione offerentis: quia, scilicet, bono corde sacrificium offerebat. Gen. 46.c.3.K
Odor fit per emissionem vaporalem, cuiusdam substantiæ fumosæ delicatæ &c. Gen. 199.c.1.B
Odor agri pleni de se non est suauis: sed per accidẽs, propter abundantiam &c. Gen. 306.c.3.I
Odor causatur ex resolutione calidi agentis in Siccum. Nu.to.1. 131.c.1.C
Odor in beatis non requirit fumalem euaporationem. Mat.to.4. 242.c.3.F
Homo parum odorat. Mat.to.4. 242.c.3.F
Qui odor dicatur Deo suauissimus. Num. to.2. 101. col.3.I
Odor intentionaliter diffunditur: non tamen negãdum est odorem emitti cum fumali euaporatione. Mat.to.4. 242.c.1.D
Quod odor fumalis sit substantia corporea probatur Mat.to.4. 242.c.v.C
Odoris species potest esse fine substantia rei odorantis. Mat.to.4. 248.c.1.D

Odoratiuum Homines sunt male odoratiui, propter magnam humiditatem cerebri, quo fit vt solos magnos odores percipiamus, & in parua distantia. Matt. to.4. 242.colum.3.F

Odoratus In odoratu nullum animal præter hominẽ delectatur: sed odor in alijs animalibus ab homine, solum ordinatur ad cibum. i. per odorem animalia quærunt cibũ. Ex.3.Ethico.cap.de temperantia. Matth.to.3. 98. colum.3.I
Odoratus non erit in patria. Mat.to.4. 235.c.1.D
De odoratu. Parado. 45.c.3.H

Oeconomia, Oeconomicus.

Oeconomia constat ex quatuor personarum generibus, scilicet, viro, vxore, liberis, & seruis Nu.to. 1.168.c.3.F. Gen.22.c.2.C
Oeconomia quælibet habet virum vnum, qui est oeconomus. 1. dispensatiuus, siue pater familias. Iosue.to.2. 51.c.3.K
Oeconomicæ cõmunicationis finis Gen. 228.c.4.F
Oeconomia communicatio non est simplex sed cõposita ex duabus, scilicet, ex naturali, & desposita. Gen. 234.c.2.C
Oeconomica communicatio non erit in Paradiso.
Oedipus vide in Edipus.

Offendere Offendi quid sit. Matth. to.5.15 co-.3.K
Correctio fraterna est bona offendentis, & etiam offensi. Mat.to.5. 45.c.3.G

Offendiculum. Proprie est aliquid ante oculos nostros positũ, & ante pedes, quod non videntes. i. non aduertẽtes impingimus & cadimus. Ios.to.2. 175.c.2.A

Offensa. Accipit quantitatẽ ab eo, qui offenditur, vt probat Arist.5.Eth.ca.de cõtrapasso. Mat.to.1. 22.c.A

Circa

Circa offensam illatam posuit Christus duo p̄cepta ex parte offensi, & vnū ex pte offendētis. Ex parte offensi, primum præceptum est, ꝙ remittat rācorem, vel non teneat: secūdum est, ꝙ admoneat offendentem cessare a peccato. Ex parte verò offendentis remissionem, & reconciliationem petat &c. Mat. to. 5. 45. c. 3 K
Offensæ non remittūtur in cęlis. Mat. to. 5. 66. c. 2. B
Offensa ī peccato quid sit. in Defen. 3. c. 4. G. 9. c. 1. B
Offensa in peccato accipitur dupliciter, vno modo pro eo, quo formaliter aliquis dicitur offendere alium. Et tunc actus malus dicitur offensa, inquātum in eo est quædā prauitas, vel inæqualitas opposita iuri, & debito, secundū q̄ ille offenditur iniuste, contra quē cōmittitur talis actus. Alio mō capitur pro effectu offensæ. i. pro quadā indignatione iusta consecuta ex parte eius, contra quem cōmittitur ille actus. Offensa primo mō non manet trāseunte actu peccati: quia fundatur in actu positiuo, sicut culpa, & per cōsequens illa transit, & desinit esse, transeunte actu peccati. Et hoc modo non pōt aliquis absolui ab offensa Dei, nec ēt Deus tollit illam, neque remittit, sicut neq; culpam &c. Secundo modo offensa manet, transeūte actu peccati: quia quandiu manet illa indignatio, dicitur manere peccatum, quia tūc Deus imputat nobis ad pœnam &c. Et huic offensæ opponitur gratia Dei. Et ab offensa isto modo Deus non absoluit, bene tamen Deus remittit illam, vel tollit. Defen. 3. c. 4. G
Quicunque videt offensas Dei manifestas, & non dolet de illis saltem in corde suo, peccat mortaliter. 4. Reg. 225. c. 4. F

Offensus. Duo præcepta posuit Deus ex parte offensi, & unum ex parte offendentis. Mat. to. 5. 45. c. 3. K
Offensus ab aliquo quid debeat primo facere. Mat. to. 5. 45. c. 2. C. Quid offendens. ibid. c. 2. D

Offerre. Quid liceret Deo offerre in veteri testamento. Leui. 22. c. 1. C
Offerre, & vouere seruant puram libertatem, & ista inter se distinguuntur. Mat. to. 6. 235. c. 1. C
Christus approbauit quosdam offerentes Ecclesijs. Mat. to. 5. 201. c. 1. D
Deus indignatur, quando illi res despectæ offeruntur. Mat. to. 7. 292. c. 3. K
Offertorium missæ mortuorum declaratur. Gene. 253. c. 2. C

Officium. Officiorum, & beneficiorum arrendationes licitæ sunt, si fiant, sicut oportet. Mat. to. 7. 57. c. 3. F
Difficile est esse pacem inter communicantes in eodem officio. Matt. to. 5. 84. c. 2. A
Officium Christi, ad quod missus fuerat, fuit non manducare panem ociosus, & vacare semper doctrinæ, & verbo. Mat. to. 5. 240. c. 1. C

Og. Opinio Rabbi Salomonis circa Og regē Basan improbatur Gen. 250. c 3. K
De magnitudine Og regis Basan quid dicant Talmudistæ, & quomodo expositio quorūdam Hebræorū exponentium illud mystice nō quadret. Nu. to. 2. 30. c. 4 F
De quātitate, & magnitudine Og multa vana dixerūt Hebræi. Et vt ꝓbat Auctor, lōgitudo eius non erat maior, q̄ lōgitudo duorū hoīum mediocriū, vel duorum hòminum & dimidij, & proportionabiliter in latitudine. Deu. 14. c. 4. G
Per Og quid mortaliter intelligatur. Deu. 15. c. 1. C
Lectulus ferreus Og regis Basan habebat nouem cubitos in longitudine, & quatuor in latitudine &c. 1. Paralip. 227. c. 1. D

Ogdoas. Significat octo, & inde sumptum est hoc nomen octo, & significat nouū testamentum, in quo octaua dies colitur. i. Dominica. Et octaua resurrectionis generalis rememoratur. Gen. 8. c. 1. A

Ogyges. Ab Ogygi regis diluuio Marcus Varro cōtexit historiā &c. De. 168. c. 3. H

Olda. Vxor Sellum fuit prophetissa. 4. Reg. 22. Iudi. 6. A

Oleum. Offerebatur Dominò in lucernis. s. vt arderēt intra tabernaculum, & in sacrificijs, quando fiebant sacrificia de similia, & in sartagine, & in sacrificio farris noui, vt patet Leu. 1. Et generaliter in omni sacrificio præceptum erat apponi oleū, vt patet Nu. 15. Exo. to. 2. 17. c. 1. A
Triplex genus olei fluit ex eisdem baccis oliuæ. Primum est quod sua sponte fluit de baccis in torcu lari, nullo præmente, & hoc purissimum est, nihil habens secum admixtum impuritatis materiæ grossæ &c. Secundum est, quod ex ipsis baccis excutitur, ipsas percutiendo maleo, siue pilo &c. Et hoc nō est ita purum, sicut primum. Tertium est, quod in torculari prægrandi lapide terente fluit. Sed hoc est impurum, cum multū de amurca illi coniungatur. Primum genus olei deseruiebat vsui lucernarum tabernaculi. Secundum deseruiebat libaminibus: quia in sacrificijs, simila, vinum, atque oleum infundebātur. Vt patet Nu. 15. Tertium in solos vsus populi conuertebatur. Similiter dicēdum est de triplici genere vini &c. Exod. to. 2. 53. c. 4. F. Sic dicit rabbi Salomon. Sed dictum eius non consonat literæ: quia loquens oleo lucernarum, dicit ꝙ sit purissimum pili cōtusum, sad minus pilo tōsum, id est, non sit amurcæ admixtum &c. Exo. to. 2. 53. c. 4. G. & 89. c. 4. H
Oleo sancto, quo vngebantur sacerdotes, vngebantur & ipsi Reges, quando assumebant potestarem regiam &c. Exo. to. 2. 101. c. 1. B
Oleo sancto, non licet vti: nisi in Ecclesijs in sacramentis. Exo. to. 2. 101. c. 1. E
Oleum, quod Deus mandabat offerri. Exn. 35. Erat ad tria. Primo ad fouenda luminaria candelabri. Secundo ad conficiendum vnguentum &c. Tertio ad faciendum thymiama. Exo. to. 2. 185. c. 4. G
In sacrificijs de sartagine tripliciter apponebatur oleum. Leui. 19. c. 1. E
Oleum, de quo Leuit. 21. cum dicitur: quia oleum sanctæ vnctionis Dei sui super eum est, intelligitur de oleo non mixto sanguine arietis. Et illud Leui. 10. Oleum quippe sanctæ vnctionis super vos est, intelligitur de oleo mixto sanguine arietis, quo aspergebantur tam minores sacerdotes, quam sacerdos magnus. Leui. 228. c. 3. H
Tantum olei ponebatur in sacrificijs sicut vini. Leuitico. 263. c. 3. I
Olei oliuarum tres sunt conditiones, de quibus. Le. 276. c. 1. A
Duplex oleum erat in sanctuario veteris legis, vnū pro lucernis, & alterum ad vnctiones. Primum erat simplex. Et secundum compositum. Nume. to. 1. 48. c. 1. B
Oleum infirmorum, & catheçuminorum. Quod appellatur chrisma, solum conficitur in sedibus Episcopalibus, & inde omnes Ecclesiæ minores habent oleum. Nu. to. 1. 268. c. 3. G
Oleum aliquando efficiebatur immundum ad sacrificium in veteri lege. Nu. to. 2. 111. c 4. F
Olenm in confirmatione, & extrema vnctione, debet esse consecratum. Alioquim non confer-

tur ſacramentum.4.Reg. 88.c.4.H
Oleum,quod erat in lecytho mulieris viduæ, quod per miraculum multiplicatum eſt ad inſtantiam Eliſæi.4.Reg. 4. Multiplicabatur in ipſo lecytho, ita vt adimplerentur omnia vaſa &c.4. Reg. 33. c.2.C.Et Modus creſcendi olei fuit per multiplicationē. ibidē 33.c. 2. D. Et iſtud miraculum fuit aliquo modo maius, quam, quod fecerat Elias de oleo &c.Et aliquo modo è cōtra. Sed miraculum Eliæ fuit ſimpliciter maius. vt probatur ibidem. 33.c.3.F
Olympus. Eſt mons altiſſimus in macedonia,ita vt cœlum ſuſtinere,& tāgere videatur,ſub quo etiam nubes eſſe dicūtur, de quo Vergilius, & nubes exceſſit olympus. Et diuidit Macedoniā a Tracia:& ꝙ Mediam regionem excedat,oſtēditur ſigno manifeſto &c.Gen. 87.c.1.D
Philoſophi Olympum aſcendentes, vt ſitus ſtellarum,& curſus earum inſpicerent,deferebant ſpōgias cum aqua, vt aerem redderent ſpiſſiorem: quia alias viuere non valerent, vt dicit Hiſtoria ſcholaſtica.Gen. 87.c.1.E
In Olympo erat ara Ioui conſecrata, & cum ibi literæ fierent in cinere,vel in puluere, quando fiebant ſacrificia,ſequenti anno eædem literæ inueniebantur integræ &c.Gen. 87.c.2.B
De Olympo quid dicat Solinus, refertur. Gene.87. col.2.C
Olympum montē ſuperauerunt aquæ diluuij.Gen. 43.c.4.G.87.c.3.H
Olympias. Spatium erat quatuor annorū, quæ ortum habuit a ludis factis Ioui olympiaco &c.Et hæc olympiades a Pelope auo materno Herculis inchoatæ ſunt in honorē Iouis &c.Exo.to.1. 71.c.2.E
Primus annus primæ olympiadis fuit annus ſexcenteſimus ante Chriſti natiuitatem,regnante apud Iudęos rege Ezechia.Exo.to.1. 71.c.3.F
Oliua: Oliuæ abundant multum in terra promiſſionis,in tantum, ꝙ dicebantur vngere pedes in oleo,& hoc maxime in ſorte Aſſer. Deut. 149.c.3.H
Olla nomen Hebræum: Secundum ſuā originem ſignificat eleuationem, & poteſt competere aſcēſioni,quia per gradus eleuatos fit aſcēſio: Competit etiam holocauſto, & alijs ſacrificijs: quia manibus ſacerdotum eleuantur coram Domino.2 Paralip. 122.c.4.I
Non erant ollæ caldariæ,& lebetes altaris ſacrificiorum,ad coquendum carnes, ſed offerentes portabant neceſſa,ſecundum victimas, quas offerebāt, ſiue illæ eſſent fictiles,ſiue Aeneæ.Exo tom.2.49. colum.4.F
Omen. Eſt quædam ſpecies ſuperſtitionis, vel augurij ex verbis impertinētibus aliorum ad noſtram intentionē reducta &c. 3. Reg. 188.c.2.D
Omē habitum eſt apud antiqnos pro religione &c. 3.Reg. 188.c.3.F
Omine fundata eſt Roma.3.Reg. 188.c.3.F
Omiſſio. Fuit principiū peccati primorum parentum.ſ.non cogitare, quod cogitare debeāt.ſ.an appetitus ille honoris eſſet malus,vel bonus &c Gen. 180.c 2.D
Omiſſio,quatenus omiſſio eſt,nō ſuſcipit magis, & minus:quia eſt priuatio.Mat.to.7. 33.c.1.D
Omiſſio,quæ venit ex obliuione vel ignorātia;quę non excuſat a toto, redducitur in actum voluntarium omittendi, nō tamen immediatum &c. Mat.to.7. 233.c.4.I.234.c.1.A
Omittere. Tripliciter pōt omittere is, qui eſt obligatus facere aliquid. Mat. to.7. 233.c.3.K.c.4.F
Omnis. Ly omnis, in ſacra ſcriptura,non diſtribuit ſemper vniuerſaliter: ſed aliquando ponitur oēs pro valde multis. Gene.13. colum.1.E.& 16.colum.2.D.88.col.4.I. Exo.to.1. 167.colum.1.A. Nu.to.2.172.col.3.I.Ioſue.to.2. 155 c.3.H & 160.c.2.C
Omnia capitur promultis in ſacris literis. Exo.t.1. 55.c.2.C.Paralip.169.c.1.D.Mat.to.3.145.col.3.K. Mat.to.5.61.c.3.H.Mat.to.7. 79.c.1.A
Omnis,& Vniuerſus ſæpe diſtribunt pro generibus ſingulorum,& acomodè Ioſ.to.2. 51.c.2.A
Omnipotentia. Dei omnipotentiā non cognouit Ariſtoteles, nec alij philoſophi,vt probatur.Io. to.1.48.c.2.D
Omnipotentia oſtenditur dupliciter, ſcilicet intenſiue,& extenſiue.Mat.to.3. 155.c.4.H
Onan: Filius Iudę differt ab Onā filio Ierameel primogeniti Eſron ex ſecūda vxore, de quo.1.Parali.2.in literis vltimis,quia Onā primogēitus Iudæ ſcribitur cum litera Nun, & alius cū litera Mem, vt patet ex Hebræo.1. Par.47.c.4.K
Onicha. De qua Exodo.30.eſt quædam parua oſtreola,vt dicit hiſtoria ſcholaſtica, vel quædam herba aromatica iuxta Papiā.Exod. to.2. 102.c.1.D
Onix. Græcè unguem ſignificat, vnde & lapis quidam onichinus dicitur propter colorem vnguis humani,quem habet,albi rubeiq; coloris mixtim.Gen.i4.c.3.H.Exo.to.2. 102.c.4.K
De duobus onichinis lapidibus, in quibus ſculpta erant nomina filiorum Iſrael iuxta ſuas antiquites in natiuitatibus ſuis.Exo.t.2.61.c.4.I.62.c.1.A
De lapide onichino vide etiam in dictione lapis.& Exo.to.1. 65.c.1.C
Lapis onichinus multos habet effectus noxios, ſi digito porretur,vel collo ſuſpendatur &c. Geneſi. 102.c.4.K
Lapis onichinus inuenitur vel influmine Phiſon, vel in terra Heuilath. Et eſt vnus de duodecim lapidibus prætioſis,qui ponebanē in rationali,Exo. 28.Et eſt albus permixtus rubro ad ſimilitudinē vnguis humani, vnde Gręci vnguem appellant onicen: & habet colorē ignis venis albis cingentibus. Et etiam onix arabicus nigri coloris albis cingentibus venis,& huiusgeneris ſunt quinque Gen. 102.c.4.I
Onix in Gręco ſignificat vnguem, vnde & lapis qui dā pretioſus dr̄ onix,quia habet figuram & colorē vnguis humani, & inde deriuatur onichinus. Et multos de iſtis lapidibus dedit Dauid ad neceſſitatem templi. 1.Paralip. 334.c.2.C
Onocrotalus. De quo Leui. 11. Auis quędam eſt,quæ vulgariter dicitur grama.Leui. 99.c.2.C.& 109.c.4.K
Onus. Conditio perſonę non tollit onus reale &c.Ruth. 262.c.2.B.
Oola. Nomen viri eſt,ſimiliter & nomen meretricis.1.Patalip. 103.c.F
Opera. Nemo in vanum operas debet expendere.Mat.to.7. 60.c.4.I
Nemo cogitur dare operas ſuas gratis. Mat. tom.7. 63.c.1.C
Operari. In omnibus operātibus bonum vel malum,tria cōſiderātur.ſ. æqualitas vel inæqualitas naturalium.Magnitudo ex partę acti

acti eliciti, differentia ex parte conatus &c. Matt. to. 7. 226. e. 1. E. c. 2. A
Deus operatur in inſtanti: & natura operatur ſucceſſiue. Mat. to. 5. 210. c. 2. A
Non eſt neceſſe operari in via ſecundum virtutem Mat. to. 6. 135. c. 2. A
Operans publice poteſt tripliciter ſe habere. Matt. to. 6. 174. c. 3. K. c. 4. F
Circa omnem gratiam, nobis a Deo datã, tenemur aliquid operari. Mat. to. 7. 114. c. 4. F
In operantibus bonum vel malum tria conſideran tur. Mat. to. 7. 226. c. 1. E
Aliquis dicitur ſemper operans ſecundum aliquã virtutem, quando nunquam contra illam opera tur, & ꝙ temporibus cõuenientibus ſemper operetur &c. Mat. to. 2. 252. c. 1. D
Ad operãdum bonum duo requiruntur: primo vt affectus inclinetur a Deo ad bonum: ſecundo vt ratio inueniat vias congruas ad perficiẽdum bonum virtutis. Mat. to. 5. 27. c. 2. E. c. 3. F
Quòd nullus operetur, niſi vbi eſt, eſt verum ſimpliciter. Mat. to. 7. 216. c 4. I
In operantibus ſecundum intellectum talis eſt contradictio, ꝙ nunquam operantur ſine fine præſuppoſito Paradox. 10. c. 2. C

Operarius.

Operarij poſſunt dupliciter accipi. Mat. to. 5. 147. c. 1. D
Operarij vineæ dicuntur dupliciter. Matt. to. 5. 173. colum. 2. D
Conducere operarios in vineam, dupliciter accipitur. Mat. to. 5. 173. c. 2. D
Quare omnes homines dicantur operarij vel mercenarij. Mat. to. 5. 173. c. 3. F
Cogens operarios laborare vltra modum, ita, vt ex hoc incurrãt debilitatem, vel aliquod damnum, peccat mortaliter; & tenetur eis ad diſpendium, quod ſua cauſa incurrant operarij. Et ſic dicendũ eſt de illis, qui conducunt animalia ad opera. Ma. to. 3. 91. c. 1. C
Per operarios in parabola vineæ poſſunt intelligi omnes homines, & poſſunt intelligi ſoli doctores & prædicatores, vel perſuaſores &c. Ma. to. 5. 173. c. 2. D

Operatio. Opus

Vna operatio bona meretur, ꝙ Deus conſeruetur operantẽ, ne cadat in peccatum, ſed cõfortetur ad aliam bonã opationẽ. Gc. 275 c. 1. D
Nemo ex vna bona operatione poteſt iudicari virtuoſus. Mat. to. 6. 7. c. 2. E
Ad operationem bonã duo requiruntur. ſ. verus intellectus, & appetitus rectus. Exo. to. 1. 164. c. 2. C
Anima eſt operationis principium. Matt. to. 6. 69. col. 2. E. c. 3. F
Operationum tria ſunt genera, primum eſt neceſſariũ, a quo nulla erat abſtinentia in ſabbato nec in alijs feſtis vete. teſta. Secundum erat paratio cibi, & hoc fuit vetitum in ſabbato, & in die propitiationis ſolum. Tertium erat operationum ſeruilium, & iſtud vetebatur in omnibus feſtis Hebræorum, & iſtud genus operationum ſolum vetatur in feſtiuitatibus noui teſta &c Exo. tom. 1. 86. col. 4. I
Operationum noſtrarum, fundamentum eſt Chriſtus. Mat. to. 7. 245. c. 3. F
Tota operatio naturæ humanæ eſt ſub operatione diuina. Mat. to. 6. 76 c. 1. D
Operatio eſt finis delectationis. Mat. to. 6. 122. c. 1. A
Operatione fundatur amicitia. Matt. to. 6. 140. c. 3. I
Seruilis operatio poterit eſſe in potẽtijs organicis, in motiua, operatiua, & expreſſiua, vt probatur. Exo. to. 1. 82. c. 2. B. & vſque ad quæſt. 73.
Operatio dicitur ſeruilis duplicitur, vnomodo qa per ſeruum aliquẽ expediri põt aut decet, ne dominantis vileſcat ſtatus, vt arare &c. Aiomõ dicitur ſeruilis a fine, pro quo fit, vt fiat propter lucrum &c. Et iſto modo operationes linguæ poſſunt ſeruiles &c Exo. to. 1. 82. c. 3. K. c. 4. F
Corpora noſtra ſunt inſtrumentum bonarum & malarum operationum. Mat. to. 7. 268. c. 3 G
Omnis operatio reducenda eſt ad aliquod principium operans & dirigens per intellectum. Leui. 158 col. 2. C
Operationes noſtræ non ſunt indifferentes: ſed aut bonæ ſunt aut malæ Mat. to. 7. 236. c. 3. F
In operationibus malis procedentibus ab eodem habitu, ſemper poſteriores peiores sũt prioribus, cæteris paribus, ſimiliter & de bonis dicendum eſt, vt probatur. Leui. 314. c. 4. I
Eſſe aut natura, virtus & operatio per ordinem ſe habent. Mat. to. 7. 192. c. 4. K
Operatio Dei non eſt cum ſucceſſione &c. Ioſ. to. 1. 1. Reg. to. 1. 60. c. 2. C. 215. c. 4. I
Dei operatio duplex vna, qua res in eſſe perduxit, altera, qua operatur in gubernatione rerum creatarum Mat. to. 7. 85. c. 3. F
Operatio dicitur naturalis, quando vtrunque principium eius, ſ. paſſiuum, & efficiens naturale eſt, cum autem vtrunque principium fuerit ſupernaturale, tũc operatio dicitur ſupernaturalis. Et quando principium actiuum eſt ſupernaturale, & paſſiuum naturale, operatio non dicitur pure ſupernaturalis, &c. 3 Reg. 173. c. 4. H
Operatio eſt a forma ſubſtantiali. Mat. t. 7. 131. c. 4. I
Operationes multiplicantur per interciſionem & interruptionem. Mat. to. 2. 16. c. 4. I
Operatio cœli eſt propter hominem. Matth. tom. 7. 140. c. 2. D
Operationis perfectio dependet ex quatuor, primo ex ſuo genere, ſecundo ex principio operatiuo. tertio ex obiecto, quarto ex forma operationis. Mat. to. 2. 57. c. 2. A
Dupliciter cõparatur operatio, vnomodo ad ſubiectum, &c. alio modo ad obiectum, &c. Matt. to. 7. 216. c. 3. I
Operatio formæ propriè dictæ eſt dare eſſe. Matth. to. 7. 150. c. 4. H
Tria opera Dei iã fuerũt patrata in principio mũdi, ſed quartũ. ſ propagatio, nondũ completũ eſt. Et quintũ erit qñ in vita æterna præcinget ſe Dñs, & tranſiens miniſtrabit beatis, &c. Gene. 11. c. 1. B
In operibus noſtris eſt duplex neceſſitas, vna ex parte Dei, altera ex parte hominũ & vtrũq; poterat fieri in die ſabbathi in vet. lege. Exo. to. 1. 80. c. 4. I
Opus ſeruile eſt operatio laborioſa organorũ executiuorum, nulla vrgente cauſa ad humanã vitã nõ immediatè ſuſtinendũ, aut fouẽdũ, cuius diffinitionis declarant particulæ. Exo. to. 1. 81. c. 4. F
Hoc intereſt inter opus oẽ, qđ prohibebat die ſabbathi in vete. lege, & inter opus ſeruile, quod prohibebatur in alijs feſtis, ꝙ omne opus nihil addit ſuper opus ſeruile, niſi ciborum apparationem. Exo. to. 1. 84. c. 2. E. & c. 3. F
Magna de operibus Dei naſcitur admiratio, cũ ea, quæ paruis laboribus expediri potuiſſent, cum multis conficiantur, &c. Exo. to. 1. 65. c. 3. G
Opus ſeruile proprie dr illud, quo homo ſeruit homini, poteſt ẽt dici ſeruile illud opus, quo homo ſeruit Deo nõ immediatè, quod dr pp ſacrificia, quæ immediatè applicabantur ad cultum Dei, ſecus tamen de diſpoſitionibus ad ſacrificia, quæ pote-

poterant dici opera seruilia. Leui. 262.c.4.G
Pro opere bono tantum erogat Deus, quantum ipsum meretur, & amplius. Leuit. 1308.c.2.D
Opera spiritualia duplicia sunt. Matt.to.5. 22.c.3.H
Quomodo ab operibus legis differant sacramenta nouæ legis. Mat.to.5. 130.c.2.B
Quomodo opera viuorum prosint mortuis: & quo modo non Matt.to.7. 13.c.3.K. Viuentes tamen non possunt opera sua mortuis communicare. ibid. 14.c.2.C
Opus bonum est duplex, quoddam procedēs quod antecedit virtutem, & causat virtutem acquisitam siue moralem, &c. Matt.to.5. 145.c.1.E
Per propria opera, & non per aliena datur gradus gloriæ. Mat.to.7. 13.c.4.K
Opera bona malorum sunt duplicia. Matth.tom.7. 103.c.4.K
Opera bona immortali facta prosunt ad supplitiū minus subeundū, quod dupliciter saluatur. Mat. to.7. 104.c.1.D
Quare Christus referet omnia opera misericordiæ ꝫ malos sicut pro bonis. Matth.to.7. 121.c.3.K
Inter nullum opus facere: & non facere opus seruile, quid interfit. Mat.to.6. 289.c.2.D
Opera per se satisfactoria, si fiant pro defunctis, alleuiantur defuncti a pęna, sicut si ipsi viuentes egissent illa. Et hoc intelligendum est non generaliter. Iud. 120.c.1.E.c.2.A
In omnibus operibus nostris debemus ad Deum respicere propter multa. 1. Reg.to.1. 207.c.3.K
Facere opera bona in publico, non est illicitum, & nihil refert illa facere in publico vel in secreto. Christus tamen dedit regulam ad faciendum bona opera in publico vel in secreto, non ꝙ sit magis illicitum sic vel, sic: quia in hoc datur cautela hominibus, vt non perdant fructus laboris sui, &c. 3. Reg. 166.c.4.K.& 167.c.1.A
Agere bona opera in publico, ad vnum prodest. s. ꝙ videntes laudent Deum. Agere vero in occulto prodest ad multa. 3. Reg. 167.c.1.B
Bonum opus quando debeat in occulto fieri, ex cōsilio auctoris. 3. Reg. 167.c.1.D
Opera bona, quæ quis facit, non est malum dicere alteri secundum se. Sed potest esse malum, quatenus ex hoc potest insurgere inanis gloria: nam dicere bona, quæ fecimus, alteri, interdum potest esse bonum, & interdum malum, sed regulariter est malum. Sed quando liceat dicere, & quando non 3. Reg. 167.c.2.B
Quando aliquis infamatur, licitum est illi opera sua bona referre, si propter infamiā sine accusatione proceditur contra eum, &c. 3. Reg. 167.c.3.F
Bona opera, quæ quis egit, potius debet enarrare in articulo mortis, quam alio tempore. 3. Regum. 167.c.3.I
Inter opus seruile prohibitum, & omne opus prohibitum apud Hebræos hoc intererat: quia cum prohibebatur omne opus absolutè, tunc non licebat succendere ignem ad parandum cibos aliquos, sed ex præcedenti die paratos, comedere. Et cum prohibebatur opus seruile, omnia opera erant prohibita, præter ciborum præparationē, & omnia necessaria ad hoc. Exo. 12. &c. 2. Paralip. 26.c.4.G. Vnde in omnibus festis Iudæorum licebat parare cibos præterquam in sabbatho. ibidē.
Ad perfectam rationem operis boni, requiritur ꝙ agatur bonum & bene 2. Paralip. 144.c.2.E
Quodlibet bonum opus & arduum in deserto est. Matt.to. 218.c.4.F
Bonum opus vnius potest alteri prodesse duplicitер. Mat.to.4. 187.c.4.K.& 188.c.1.A
Omnia opera Christi fuerunt satisfactoria pro peccatis nostris, & ista sunt, quæ reseruātur in thesauris Ecclesiæ, quæ dispensantur per prælatos Ecclesiæ nobis in satisfactionem pro debito pœnæ temporalis, &c. Matt.to.1. 221.c.1.A
Opera bona facta in peccato mortali, sunt satisfactoria, siue fiāt pro aliquo onere, quod nobis specialiter incumbit pro obedientia generali, siue legis Christi, siue legis naturalis, non tamen erunt meritoria vitæ æternæ. Meretur tamen per ea aliquis aliquid, quod est minus vita æterna. Et communiter dicitur per quòd illa meretur homo diminutionem pęnæ inferni, & bona temporalia, & ꝙ Deus illustret facientē, vt citius exeat a peccato, vnde versus.

Quæ cum peccato fiunt dant bona terræ,
Cor faciunt humile, subleuant tormenta gehenæ.

Quarto quia ꝑ illa bona opera assuefit homo ad bonum per generationem boni habitus. Quintum bonum est, quòd diabolus habebit minorem potestatem super ipsum, quanto bona plura fecerit, &cæt. Quantum tamen ad illud, quod dicitur, quod per illa bona opera mereatur homo diminutionem pœnæ gehenæ, Auctor non credit esse verum, vt dicit se ostensurum alibi. Matt.to.2. 131.c.2.D.& 132.c.1.E.& c.2.A
Operatio perfecta est, cessante impedimento. Mat. to.7. 202.c.4.K
Opera bona facta in mortali peccato, sicut tunc, cū fiebant, non erant meritoria vitę æternæ, ita nec postea, charitate adueniente, fiunt meritoria vitæ æternæ, vt probatur. Mat.to.2. 132.c.3.K.c.4.F
Tantum est opus, quantus est ille, cuius nomine fit. Mat.to.5. 14.c.2.A
Opera facta in charitate, per peccatum mortale superueniens, mortificantur: Ezechielis. 18. cum dicitur, Si auerterit se iustus a iustitia sua, & operatus fuerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius non recordabuntur, &c. Matt.to.2. 133.c.1.A
Opera bona præterita dicuntur mortificari quantum ad rationem merendi in Dei memoria & reputatione, per illud Ezechie. 18. non erunt in memoria iustitiæ, quas fecit. Mat.t.2.133.c.1.E.c.2.A
Quibuslibet operibus bonis conuenit meritorium dupliciter, vno modo ex Dei acceptatione: alio modo ex quadam ęquiualētia naturali. Primum perditur per peccatum mortale sequens, non tamen secundum. Mat.to.2. 133.c.2.C
Opera meritoria vitæ ęternæ, quæ postea per peccatū mortale fuerunt mortificata homo ne posset, per illa assequi vitam æternam, superueniente tñ postea gratia, viuificātur, vt iam sint in statu priore, quo facta fuerunt: & dicuntur opera viuentia per analogiam ad viuentē, &c. Matt.t.2.133.c.3.I
Opus bonum factum in secreto ratione vitandæ vanę glorię, assimilatur potioni amarę & medicinali. Mat.to.3. 9.c.3.I
Opera bona, si sint talia, quæ facta publicè impedirentur, vt orare, quando nō tenemur publicè orare, melius fierent in secreto, illa tamen, quæ non impedirentur, melius est, vt publicè fiant, cuiusmodi est dare eleemosynam, & hoc, si non timeatur inanis gloria, &c. Mat.to.3. 9.c.4.G
Non facere opera, vt ab hominibus videamur, non est præcepti sed consilij: quia non est peccatum mortale, sed veniale, & sic intelligitur illud Matt. 7. s. attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Mat.to.3. 10.c.A
Ex opere, qnod bonum est ex genere suo, nūquam quis

quis incurrit peccatum,etiam si propter malum finem agat,vt siquis det eleemosynã propter vanam gloriam, non peccat mortaliter,sed perdit fructum eleemosynæ.Matt.to.3. 76.c.2.C

Aliquando abstinendum est ab operibus bonis publicè facientis,& aliqñ non.Mat.to.3. 210c.4.G

Opera satisfactoria dicuntur opera bona & pœnalia, quæ alias necessaria non erant, nisi quis peccasset.Et tunc ad remissionem peccati necessario fiunt,&c.Mat.to.3. 12.c.4.G

Quatuor ex operibus nostris ꝓsunt defunctis.s.oblationes sacerdotum,preces sanctorum eleemosynę charorum,& iciunia cognatorum.13.q.2.cap. animæ defunctorum,&c Mat.to.3. 50.c.1.C

Opus habet rationem meriti ex duobus.s.ex charitate & ex instrumento.Mat.to.4. 40.c.1.E

Opera ex genere bona vel mala,potest homo facere ex natura sua,non tamen opus meritorium,sine gratia adiuncta,contra Pelagium.Nam meritorium dicit efficatiã operis, & non genus eius, dicitur enim meritorius actus,quatenus habet efficatiam excedentem naturalem virtutem.i.inquantum est efficax ad consequendum illud præmium.s.vitam æternam,quod excedit naturæ facultatem,&c.Matt.to.5. 144.c.2.E.& c.3.F

Aliquod opus dicitur dupliciter bonum, vno modo,quia procedit a virtute,& ipsa est informatũ, & hoc opus excedit facultatem naturæ.i.facultatem rationis, siue illa virtus sit naturalis siue infusa.Aliud est, quod antecedit virtutem acquisitã, & causat illam, & talis operatio disponit etiã ad virtutem infusam,& non fit istud opus, sicut fit a virtuoso,&c.Mat.to.5. 145.c.1.E.& c.2.A

Faciens opera sua in publico potest tripliciter se habere,vno modo vt alij instruanẽ, & Deus in operibus illis laudetur,&c. Secundo modo,vt faciẽs huiusmodi opera capiat laudes humanas de operibus illis. Tertio mõ, vt faciat opera illa ꝓp Deũ, & faciat illa in publico,non ponendo ex hoc aliquem finem sibi, nec bonum nec inane. Primo modo meritorium est. Secundo modo peccatũ est saltem veniale, & perditẽ per hoc merces operis.Tertio modo,nec est meritorium,nec vitupęrabile sic agere in publico, licet opus in se sit bonum,&c.Mat.to.6. 174.c.3.K.& c.4.F

Deus non respicit in nobis habitum operis,per quẽ operamur, sed intentionem operantis & ipsum opus.Mat.to.4. 41.c.4.H

Opera meritoria non potest quis alteri communicare, nec in hac vita, nec in futura, vt probatur. Matth.to.7. 14.c.1.B

Opera meritoria.s.facta in charitate,magis erũt digna præmio in damnatis,quam opera bona,quę facta sunt in mortali,&c.Mat.to.7. 239.c.1.A

In quolibet bono opere ex genere,facto ex charitate,duo considerantur,primum est,ꝙ fit ex charitate, secundum difficultas vel labor in tali actu, quantum ad primum ille actus est meritorius vitæ æternæ,quantum ad secũdum ille actus est satisfactorius.Mat.to.7. 241.c.3.K.c.4.F

Opera misericordiæ, de quibus Dominus exiget rationem in iudicio, omnia pertinent ad membra eius,quæ sunt pauperes, & non ad ipsum, & cæt. Matth.to.7. 114.c.3.F

Operimentum tabernaculi.

De operimento tabernaculi ex cortinis. Exod.to.2 38.c.3.F.& c.4. 39.c.1.2.& 3. De operimento secundo ex sagis.ibidẽ.40.c.1.A.& c.2.3.& 4. Et de duobus operimentis, vno expellibus arietinis rubricatis. Et altero expellibus hyacinthinis,& cæt. Exo to.2. 42.c.2.C

Ophir. Insula abundat auro, ita vt montes aureos habere dicatur, ad quam insulam mittebat quolibet anno Salomõ pro auro. Et dicta est hic Ophir nepote Heber ex lactã.Gen. 53. c.3.H & 1.Paral. 35.c.1.E

Opinari. Cuicumque genti licet facere, sicut opinatur,quando nihil est,per quod conuincatur,male opinari. Mat. to.5. 94.c.4.G

Opinio. Licet sit adhęsio vni parti contradictionis,est tamen cum formidini alterius.Gen.12.c.3.H.in Defen. 25.c.1.C

Opinio circa mala non modicum operatur. Exod. tomo 1. 57.c.1.C

Opinio quanto est plurium & maioris auctoritatis, tanto est firmior Mat.to.9. 60.c.2.D

Quando sunt duæ opiniones, & ad vnam sequitur aliquod inconueniens, & ad aliam non tenenda est illa, ad quam nullum sequitur inconueniens, Ruth. 278.c.2.D

In quo casu opinio prævaleat veritate, 1. Reg. to.1. 98.c.3.G

Oppidum Duplicite accipitur, vno modo proprie pro villa, & isto modo appellãtur homines quidam oppidani,id est,villani,& distinguuntur cõtra ciues, alio modo largè, & sic tam villa,quam ciuitas dicitur oppidũ,& dicitur oppidum,quasi opem dans Gen. 39.c.3.K

Opponi.Oppositio. Oppositio non fit per effectum, sed per formam.Mat.to.3. 5.c.1.E

Duo opponuntur gloriæ corporis.Ma.to.7.223.c.2.D

Optimates. Optimates alicuius ciuitatis dicuntur illi, qui sunt potẽtiores & nobiliores.Et maiores natu,dicuntur antiquiores ætate & prudentia.4.Reg. 105.c.3.H

Optimè natus. Quid sibi velint bene natus,& optimè natus Matthæ.to.5. 145.c.3.G

Ora. Sine aspiratione significat extremitatẽ vel regionem.Exo.to 2. 205.c.3.G

Oraculum. Dicitur respõsum,vt cõiter reperitur in iure canonico,cũ Papa loquitur ad aliquẽ dicẽs,petisti super hoc Apostolico oraculo edoceri,.i.informari in hoc per responsionem Sũmi Pontificis,vt patet ext.de restispolia.in c.literas,& vocatur oraculũ ab orando, qa ꝑ operationes acquiritẽ,&c. Exo.to.2.26.c.1.D

Oracula Deorum gentilium reddebant semper obscura responsa. Exo to 2. 66.c.3.I

Oraculum aliqñ vocatur responsoriũ,siue locus ad rñdendum, qa oraculum pro respõsione accipit, sicut sæpe dr̃ in iure, & in literis Apostolicis vitæ vocis oraculo.i.per responsionẽ ipsius Summi Põtificis.Et sic accipitur Nu 7.Cum dr̃, vt cõsuleret oraculũ, & propitiatoriũ dicebatur oraculũ.i.locus ad respondendum,&c.Exo.to 2. 195.c.3.G

Dęmones respondebant in oraculis æquiuocè vel amphibologicè, circa futura purę contingentia, cuius assignatur ratio.Leui. 202. c.1.A

De mõ dãdi oracula ab Apolline. 2. Paral.238.c.3.I

Oraculum in vete.testamento tripliciter accipitur, vno modo pro responso, quod voce fit,alio modo pro propitiatorio arcę fœderis,quod erat coopertorium eius.Leui.16. Et dicebatur oraculum, quia superillud opertorium arcæ, audiebatur diuinũ responsum vocaliter.Nu.7.Tertio mõ accipit,pro tota domo sancti sanctorũ,&c.Quæ dicebatur oraculũ ꝑp multa.2.Paral.68.c.2.E.& c.3.F

Orabant

Oraculum viuæ vocis dicitur responsum, quod fit per vocem.2.Paralip. 59.c.4.K.& 68.c.2.E
Orabant Hebræi capite cooperto, atq; ita in templum intrabant:nos verò contra. Ratio est. Leu. 131.c.2.D.& rel.
Orare. Orans duo semper debet attendere.s. quibus verbis magis humilietur,& quibus in amorem crucifixi pauperis inflametur.Gen. 332.c.1.E
Iudæi, vbicunque essent, orabant contra templum Salomonis.Gen. 395.c.2.E.& c.3.F
Orãtes debent se taliter habere in orationibus suis, vt faciant orationes per modum humiliationis meritorium suorum potius, quam per modum cuiusdam iustificationis, melius enim sic oratio concipitur. Domine Deus meus licet omniũ beneficiorum indignus sum : quia & pane, quo vescor carere merebar, necĩ hoc aere saluberrimo flatus vitales attrahere : tua tamen immensa benignitate,qua nos caducos & miserabiles redemisti,mihi indigno,talia vel talia concede: quã si dicatur.Tu nosti Domine Deus meus,q̃ dilexerim te in toto corde meo,q̃ in puritate manuũ mearum ambulauerim,faciens,quod rectũ est in conspectu tuo,ideo mihi talia,vel talia concede. Ge. 332.c.1.D
Modus orandi antiquorum erat per extensionem manuum in cœlum.Exo.to.1 60.c.2.A
Iudæi orabant cõtra Occidentem prupter duo. Et ante datam legem non habebant specialem modum orandi Deum, sed illum post legem accepe runt,&c. Exo.to.1.154.c.1.A. Et nos oramus versus Orientem.2.Paralip. 68.c.3.F
Pharisæi publicè orabant, vt viderentur ab hominibus propter duo.Mat.to.6. 191.c.3.I
Orare pro mortuis est quodammodo de iure naturali & diuino, & maius peccatum est non orare pro mortuis, a quibus recipimus stipenda,& cæt. quam non orare pro viuis, a quibus similiter recipimus stipendia,&c.Exo.to.2. 70.c.1.A
Orans pro peccato.s. vt peccata alterius remittantur, non exauditur. Si tamen oret, vt remittantur sibi peccata,exauditur,&c.Exo.to.2. 80.c.2.D
Nisi Deus mouisset Moysen ad adorandum pro Israelitis,impossibile essèt,vt ipse pro eis oraret, & Moysen mouit Deus dupliciter ad orandum, s. interius,& exterius.Exo.to.2. 122.c.4.F
Iudæi orabant capitibus coopertis, nos tamen oppositio modo,& assignatur causa diuersitatis. Leuitic. 131.c.2.C.& c.3.F. 226.c.2.D
Qui orare debet, oportet vt abstineat se ab actu matrimoniali.Num.to.1. 158.c.1.D
Cum sumus in aliqua aduersitate,debemus semper orare, quousq; Dei voluntatem cognoscamus. Nom.to.1. 193.c.4.F
Cum quis videt aliquem in extremo periculo constitutum,tenetur orare pro illo, sed hoc spetiale est. Prælati vero tenentur orare generaliter pro subditis,&c.1.Reg.to.1. 201.c.1.C
Orare Dominum,ne puniat viatores delinquẽtes, bonum est,nisi per Dominum prohibeatur.1.Regum.to.1. 8.c.2.D
Qui orat pro martyre iniuriam facit martyri, extra de celebratio.missarum.cap.cum Marthę.1.Reg. to.2. 8.c.2.E
Qui orat pro eo,quem scit æternaliter esse damnatum,grauiter peccat.1.Reg.to.2. 8.c.2.E
Quantum liceat orare p̃ hostes.2.Reg. 98.c.4.H
Orare Deũ pro vita æterna,adhuc bonũ esset illi, q̃ sciret,Deo reuelãte, q̃ habiturus esset sine dubio vitam æternã : quia tunc licet talis oratio esset in modum petitionis, quantum ad formam verborum,esset tñ potius gratiarũ actio de certitudine promissi,q̃tũ ad intẽtionẽ orãtis.4.Re. 191.c.1.C
Talem modum orandi, debet homo frequentare, in quo sentit succendi magis in deuotione: quia oratio ad nihil aliud est, nisi vt cor nostrum eleuetur in Deum 1.Paral. 202.c.2.B
Multa orat Ecclesia,que scit necesse esse fieri, etiam si non oret,&c.1.Paral. 204.c.4.F
In orando quem modum haberent antiquitus viri sancti.2.Paral. 88.c.3.K
Orauit Salomon Dñm q̃ Gentiles orantes in tẽplo suo, exaudirentur, & sic orando ipse non peccauit,&c.2.Paral.91.c.4.G. Et exaudiebantur,si deuote & toto corde orarent,&c.ibi. 92.c.1.D
Iudæi existentes extra Ierusalem in terra aliena habebant ex consuetudine orare cõuertentes se cõtra Ierusalem, & exẽplum huius patet in Daniele,cum esset in Babylone,nam quotidie tes flecte bat genua,& apertis fenestris domus suæ conuertebat vultum contra Ierusalem,& orabat,vt patet Danielis.6.2.Paral. 93.c.2.A
Nulli diuinæ personæ conuenit orare,vt probatur. Mat.to.3. 53.c.4.I
Christo conuenit orare non ratione personæ, sed ratione humanitatis assumptæ,&c. Matthæ.to.3. 54.c.2:A
Sancti,qui sunt in patria,Deum orant,quia competit eis ratio orandi,quæ in duobus consistit. Primo, q̃ orans sit ens rationale, secundo,q̃ non sit omnipotens.i.non habeat omnia,quæ potest desiderare, & hæc duo conueniunt sanctis, &cæt. to.3. 54.c.3.F
Christus,inquantum homo,potest orare:quia ex ea parte minor est Deo,& habet bonum suũ a Deo. Et sic petere potest.1.Ioann.2.Si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum. Nec tamẽ dicimus: Christe ora pro nobis: sed, Christe adiuua nos: quia Christus est nomen suppositi,&c.Mat.to.3. 54.c.3.K
Non solum orandum est ad sanctos superiores, sed etiam ad inferiores,vt probat.Mat.to.3.55.c.2.A
Quare dicamus:Sãcte Petre,ora pro nobis,& nõ dicimus,Anima sancti Petri ora pro nobis.Matth. to.3. 55.c.2.D
Iumenta orare nõ possunt,nec nos oramus pro eis, sed pro nobis.Mat.to.3. 55.c.3.K.& c.4.G
Angeli & dæmones possunt orare, licet dęmones nunquam pro se orent, qa sciũt nunq̃ exaudiendos,&c.Nec pro alijs,qa cũ sint inuidi,potius vellent oẽs perire æternaliter,q̃ saluare quemquã,& iste est totus conatus eorũ,tentando homines,vt, s.cũ illis pereant. Angeli tñ boni orãt pro nobis, & ꝑ existentibus in Purgatorio Mat.t.3. 56.c.2.B
Angeli boni pro se possunt orare ad istũ sensum, q̃ gloria eorũ erit ꝑfectior post resurrectionẽ:quia tunc oĩa præterita intelligent in verbo,id est,oẽs res q̃ habẽt aliquo mõ esse.Nunc aũt non intelligunt oĩa,sed plura intelligunt superiores, q̃ inferiores,&c.Matth.to.3. 56.c.3.K.& c.4.F
Quando oramus,soli Deo orationis cultum impẽdimus,quia ab ipso solo petimus obtinere, quod oramus.Mat.to.3. 56.c.4.I
Orare,vigilare,& videre,sunt nobis necessaria.Mat. to.6. 321.c.3.K
Ecclesia orat pro existentibus in purgatorio. Matt. to.7. 246.c.2.A
Quomodo Ecclesia oret pro defunctis. Matt.to.7. 261.c.3.H

Orare ad aliquem, dicit quandam excellentiã eius, ad quem oramus, & ista competit eis, qui sunt in patria, & non in alijs, vt probatur. Matt. tom. 3. 57. c. 2. C
Si quis oraret ad Patrem solum, vel ad filium solũ, quasi magis affectus ad vnam personam, quam ad aliam, grauissime peccaret, & ad hæresim pertineret, &c. Mat. to. 3. 58. c. 1. A
Ecclesia aliquando orat dirigendo ad vnam personam, non nominando alias, quia orat pro actu alicuius appropriati alicuius personæ, & non alterius. Vnde quando oratur pro gratia vel charitate, vt in illa oratione Veni creator Spiritus. Et in illa, nunc Sancte nobis Spiritus, &c. Vel quando oratur ad vnam personam, &c. hoc fit: quia in vnaquaque persona reperitur tota essentia, & perfectio trium. Mat. to. 3. 58. c. 1. C
Ad orãdum instituit Deus sanctuarium, & synagogas per singula loca in vete. testa. Et Apostoli in nouo testamento instituerũt Ecclesias, in quibus fideles conueniebant ad orandum vt innuitur. 1. Cor. 11. & 14. Mat. to. 3. 58. c. 3. G
Ad orandum nihil confert locus directè. Mat. to. 3. 59. c. 1. D. Ministri tamen Ecclesiæ debent habere loca, vbi in publico orent, vt communitati, p qua fit innotescat. Et ad hoc iussit Deus sibi fieri sanctuarium in vete. lege, & postea templum. Ad orationes verò priuatas, sicut non requiritur, vt fiant publicè, vel secretè, ita non determinant sibi aliquem locum. Fuit etiam cõueniens pro orationibus priuatis statuere locum, vbi non solum, ministri Ecclesiæ, sed etiam laici conuenirent ad orandum. s. Ecclesiam: sic ostendit Paulus 1. Cor. 14. Dans modum quomodo viri, quando conueniunt in Ecclesiam, orare debeant. Et referuntur aliquæ causæ, propter quas laicis etiam cõueniat esse locum determinatum ad orandum. Matth. to. 3. 59. c. 2. B
Orare versus Orientem communis est Ecclesiæ cõsuetudo. Et ideo capita Ecclesiarum constituuntur versus Orientem. Habet autem Ecclesia hãc consuetudinem propter multa. Primo, propter ostensionem diuinæ maiestatis, &c. Secundo propter paradisum, &c. Tertio propter Christũ, &c. qui vocatur Oriens, &c. Mat. to. 3. 60. c. 1. B
Orare versus Occidentem cæremonia erat veteris legis, sed iam non obseruatur Mat. to. 3. 60. c. 2. A
Iudæi, quando erant in Sanctuario, orabant versus Occidentem, sed quando erant extra Ierusalem, orabant versus Ierusalem, &c. Mat. to. 3. 60. c. 2. B
Orandus est Deus, vt tota sacra scriptura suadet, & Christus nos in hoc instruit, &c. Multi tameu errores fuere circa hoc. Primus, q̃ res humanæ nõ reguntur diuina prouidentia. Sed q̃ temerario casu sine rectore fluctuent. Secundus fuit, quòd omnia ex necessitate accidant. Tertius, quòd res humanæ a Deo gubernentur, & tamen quòd sint contingentes ex variabilitate diuinæ prouidentiæ. Mat. to. 3. 60. c. 3. F
Sæpè tenemur orare id, quod Deus dispositi nõ dare aliquibus: nam omnes tenemur petere vitam æternam, & tamen ad illam multi sunt non peruenturi, &c. Mat. to. 3. 61. c. 3. H
Quod diuinæ laudes vocaliter dicãtur, instituit Ecclesia, vt in Clementi. graui. extra de celebratione missarum, vbi diuinum officium vocat fructũ labiorum, &c. Mat. to. 3. 62. c. 2. B
Nõ oramus vocaliter, vt aliquid notificemus Deo: sed vt per vocalem orationem, nobis ipsis proficiamus in multis. Mat. to. 3. 63. c. 1. A
Oportet semper orare, & non deficere, vt Christus dicit. Lucæ. 18. Non quòd debeat oratio semper durare, quantum ad essentiam, siue sit oratio vocalis, siue mentalis: sed quo ad virtutem, vel effectum, inquãtum motiuum, quod est vitam æternam habere, ex quo debet fieri oratio, debet durare semper in omnibus operibus nostris. Mat. t. 3. 63. c. 2. E. & c. 3. F
Potest aliquis prolixe orare, & pauca verba loqui, &c. Mat. to. 3. 64. c. 4. I
Quod formam orandi nobis daret Christus fuit cõueniens, & valde vtile propter multa. Mat. to. 3. 68. c. 3. I
Deus in vete. testamento nõ dedit certam formam orandi. i. petendi, bene tamen dedit formã faciendi gratiarum actiones, & laudandi, cuius duplex assignatur causa. Prima, quia oratio est pars contemplationis, & pertinet ad viros cõtemplatiuos anhelantes ad perfectionem. Status vero legis Iudaicæ, fuit status hominum adhuc imperfectorũ, &c. Secũda, quia lex vetus erat temporalis, id est, exterius, vel in cortice sola bona temporalia promittens, &c. Mat. to. 3. 69. c. 1. D
In quolibet opere bono necesse habemus petere auxilium Dei Mat. to. 3. 71. c. 1. B
Orantes tenemur nihil aliud petere, nisi quod sub oratione dominica continetur: quia quidquid aliud petit, inhoneste & carnaliter petitur. Mat. to. 3. 79. c. 4. G
Tandiu orandum est: quandiu deuotio durare potest, &c. Mat. to. 3. 79. c. 4. I
Orantes, & intelligentes, quod orant, frutuosius orant, quam non intelligentes, sic dicitur. 1. Cor. 14. Quòd si quis loquitur, & non intelligit, mens sine fructu est. Et oratio dominica deberet simplicibus exponi in vulgari, eo modo, quo possent intelligere. Matt. to. 3. 110. c. 1. D
Iusti orantes non semper exaudiuntur, vt patet de Samuele orante pro Saule. 1. Regũ. 15. & 16. Nec paulus orans pro se. 2. Cor. 12. Nec Moyses Deu. 3. Nec Ieremias. Iere. 7. Et ideo non est conueniẽs signum ad cognoscẽdum aliquem esse sanctum, vel peccatorem: Ex auditio in orante: sed quãdo ibi agitur de cultu Dei, vt patet de Elia. 4. Reg. 1. in descensu ignis de cœlo, &c. Mat. t. 3. 124. c. 2. B. & 134. c. 2. A
Pro bonis, & iustis est etiam orandum, & hoc tripliciratione. Mat. to. 3. 124. c. 4. I
Orare tenemur pro proximis nostris, & talis oratio aliquando exauditur, & aliquando nõ Nam malitia illius, pro quo oratur, non permittit orationem exaudiri, vt patet de Iere. 7 ca. Similiter de Samuele orãte pro Saule. 1. Reg. 15. & 16. Mat. t. 3. 124 c. 3. K. & c. 4. F
Dñs præcepit orare: quia multa sunt, q̃ disposuit nõ concedere: nisi oratus, &c. Mat to. 3. 222. c. 2. D
Quilibet tenetur orare pro Ecclesia sancta Dei, & specialiter pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt, &c. Mat. to. 3. 222. c. 3. H
Consuetudo Christi erat, ire solus ad orandũ. Mat. to. 4. 83. c. 2. A
Christus orabat ante cibum, & post cibum. Mat. t. 4. 94. c. 4. G
Orandi locus est sulitudo. Mat. to. 4. 106 c. 1. E
Quisquis in angustia est, orare debet, vt liberetur ab ea. Mat. to. 4. 105. c. 4. F
Ecclesia orat pro peccatoribus, vt salui fiant per claues. Mat to 4. 173. c. 2. C
Orare vocaliter valde prodest hic ad merendum. Mat. to 4. 242. c. 3. H.

Orare in monte Matt. ꝛ. eſt animū ab infimis euocare,& totum in Deum colligere, &c. Mat. to. 4. 106. c. 2. A
Orare crebro bonum eſt, diu tamē in oratione permanere, non eſt facile. Mat. to. 4. 106. c. 4 G
Melius eſt in occulto vel remoto loco orare quam in alijs partibus. Mat. to 4. 106. c. 2. D
Multos ſimul orantes orantes facilius Deus exaudit, quam vnum, &c. Mat. to. 5. 61. c. 4. I
Ad bene orandum requiritur ieiunium. Matt. to. 4. 272. c. 1. C
Nihil eſt potentius homine decenter orante. Matt. to. 4. 272. c. 1. D
Dupliciter dicitur, ꝙ Chriſtus orabat. Matt. tom. 4. 106. c. 1. A
Orantes aliquando exaudiuntur, & aliquando nō, ſicut experimur Et conditiones, quæ communiter ponuntur ad exauditionem, non ſufficiunt: nam ſæpè orat quis bonum petens pro ſe, aut ꝙ alio, & non obtinet. Matth. to. 5. 249. c. 2. A
Semper orandum eſt pro omnibus, quæ volumus a Deo recipere, &c. Mat. to 6. 291. c. 2. A
Sancti non orant, neque petunt, niſi quod iuſtū eſt, & Deo placere cognoſcunt, & ſuis precibus impetrendum ſciunt. Mat. to. 7. 174. c. 1. A
Eccleſia non orat pro mortuis, vt ferantur in purgatorium: ſed in vitam æternam, quia illos præſupponit eſſe in Purgatorio, pro quibus orat, cum alias non prodeſſet illis oratio. & ante mortem Chriſti orabat Eccleſia, vt deferrentur in ſinum Abrahæ. Matt. to. 7. 261. c. 3. H
Perfectius oramus, quando mente, & voce, & genu flexione, & lachrymis oramus, quam quando ſola mente id facimus, &c. in Parad. 68. c. 2. E. c. 3. F
Conuenientius oramus voce, quam mente tātum. Et maxime conuenit imperitis, ſic orare: nam iſti vix ſe ipſos intelligunt, ſi ſolo intellectu ad Deū fundant preces, &c in Parad. 68. c. 4. F
Oratio. Tres orationes ſolemnes erant inter Hebræos. ſ. matutina, quā fecit Abraham, veſpertina ante Occaſum, quā fecit Iſaac.
Et oratio nocturna, quam fecit Iacob. Gen. 28. Gen. 293. c. 2. D
Error perſonæ in oratione impedit efficatiam eius. quia in oratione totus effectus eſt ab intentione noſtra, &c. Gene. 308. c. 1. D
Tres orationes, ſeu petitiones notabiles, fuerunt factæ a tribus viris ſanctis, vt dicunt Hebræi. Primo Iſaac petiuit, vt daretur hominibus aliqua pœna, vt cognoſcerent ſe ipſos, vel vt a malo recederent. Et ideo data eſt ei caligo oculorum. Secunda a Iacob facta eſt petitio, vt daretur homini ante mortem aliquis moribus. vt ante mortē conuerteretur ad Deum, & ideo Deus dedit morbum ipſi Iacob, ante quem nullus homo ęgrotabat, ſed ſubito moriebatur. Tertiam fecit Ezechias. ſ. vt homines poſt morbum ſanari poſſent: quia vt ipſi dicunt, quicunque ægrotabant ante tempora Ezechiæ, in ipſa ægritudine morieban tur. Sed iſta fictitia ſunt, & fundantur ſuper quadam ignorantia, & errore magno. ſ. ꝙ ea, quæ in ſacro canone ſcripta non ſunt, non fuerunt, & c. quod probatur eſſe falſum. Ge. 395. c. 4. K
Refertur oratio, quam veriſimiliter faciebat ſacerdos ſummus intra Sancta Sanctorum, vel ante altare thymiamitis. Exo. to. 2. 96. c. 3. K
Orationes iuſtas virorum iuſtorū Deus ſtatuit apud ſe exaudire. Exo. to. 2. 121. c. 4. K
Totius orationis radix eſt cordis affectio, vt ſit meritoria. Exo. to. 2. 123. c. 1. A
In oratione vult Deus, ꝙ habeamus confidentiam, ꝙ dabit nobis, quod petierimus: quia ſic confidēdo multum tribuimus ipſius bonitati, & cæt. Et ſi non confidamus, & c. aliquid eius bonitati detrahimus, & c. Nam diſpoſuit nūquam dare aliquid, niſi confidentibus. Exo. to. 2. 138. c. 2. D
Orationes ſanctorum ſunt verbis ſuccinctæ: ſed deuotione ampliſſimæ. Deu. 48. c. 3. K
Orationes debent eſſe breues, nec Eccleſia facit cōtra hoc in horis canonicis, vt probatur. Deuter. 48. c. 4. I
Multum conuenit orationi eleuatio manuum in cœlum. 3. Reg. 75. c. 1. C
Oratio. & ieiunium valde diſponunt ad prophetiā. 4. Regum. 27. c. 1. A
Orationis meritum nō eſt in verbis, ſed in directione cordis noſtri ad Deum, cum oratio ſit aſcenſio mentis in Deum. Et ideo verba non dicūtur, niſi inquantum ſeruiunt ad aſcenſionem mentis in Deum, & c. Et communiter vtilius eſt homini orare verbo, quā ſolo corde, & c. 4. Reg. 199. c. 3 H
Quid inter ſit inter orationem Ezechiæ. 4. Reg. 20. & inter orationem, qaam fecit phariſæus ille de quo Luc. 18. 4. Reg. 199. c. 4. F
In oratione nō debet homo regtlariter referre bona, quæ ipſe fecit propter Deū: quia per talia, quā tum eſt ex ſeipſis, non laudatur Deus, ſed homo. Et talis fuit oratio illius Phariſæi, de quo Luc. 18. & c. Sed debet referre, q̄ a Deo recepit, & maxime illa, quæ non reddunt ipſum orantem laudabilem, ꝙ ſi reddunt ipſum laudabilē, caueat tunc ipſe orans, ne extollatur aduertens ad ſe ipſum: ſed conſideret ſolam Dei bonitatē, qui talia voluit ei conferre, & c. 1. Paralip. 202. c. 2. A. Sic fecit Thethis orans Iouem: ſic Lachones apud Athenienſes: ſic Iacob, quādo orauit libcrari ab Eſau. Gene. 32. ſic Moyſes, & cæt. Exo. 32. 1. Paralipom. 202. c. 2. C
Inter orationem, & obſecrationem, quid interſit. 2 Paralip. 83. c. 1. E
Oro vocat iniuſta tripliciter. Vno modo ex parte orantis. Alio modo ex parte orationis: quia in ea res mala petit. Tertio modo, ex parte eius, ꝑ quo petit. Primo modo exaudit oratio, ſi in ea petit aliquid, ꝑ quod ipſe petens efficiat iuſtus, immo neceſſe exaudietur: ſi toto conatu, & in vero corde petat: qa alias daret, ꝙ homo vellet exire a peccato, & nō poſſet: qd eſt abſurdū: ſi vero petat malū, non exaudit: ſimiliter ſi petat indiferens: quia non meret exaudiri. Similiter dicendum eſt, ſi petat bonū, quod non ſit, vt ipſe efficiat iuſtus, non exaudiet: quia non meretur exaudiri. Et ſi aliq̄n Deus talē exaudiat, rarò contingit, & ex aliqua cauſa ſpeciali, & c. Si vero eſt omnino iniuſta, nō exaudiet per modum orationis, licet exaudiatur per modum quærellæ, & c. 2. Paral. 90. c. 1. C. Si autē ille, qui orat malum p̄ alterum, nullam habeat cauſam orandi, licet alter mala mereat, Deus nō exaudiet orationē illius: ſed talis orans peccat. Et ſi illa mala eueniant illi, p̄ quē orat, non eueniēt ꝑꝑ orationē: ſed qa euentura erant, ēt ſi non oraretur. ibid. 90. c. 3. H. Si aūt oret quis pro aliquo, quod eſt iniuſtum ex parte illius, pro quo petit. ſ. ꝙ illud, quod petit non ſit malū. Et etiā ipſe orās ſit diſpoſitus ita, vt exaudiri mereat. Et illud bonum, quod petit, nō meret ille, pro quo petit, tūc eſt diſtinctio. Nam vel oratur de malo vitando. Et tunc dicendum eſt, ꝙ Deus exaudiet tales orationes. Si autem ſit de bono acquirendo, etiam eſt diſtinctio, & c. 2. Paral. 91. c. 1. C

In oratione sunt petenda illa bona sine conditione, quæ absolutè bona sunt, & nullo modo possunt esse mala, cuiusmodi est vita æterna, virtutes, remissio peccatorum &c. 2. Paralip. 91.c.2.A
Oratio requirit ardorem,& eleuationem mentis in Deum. Matth.to.1. 217.c.4.G
Quod tempore orationis, cessandum sit à coitu cõiugali in diebus festorum solennium assignãtur causæ. Et magis necessaria est abstinentia a coitu in oratione, quã in ieiunio : quia fructus orationis non est nisi ex hoc, ꝙ mens eleuatur in Deũ, cui eleuationi valde repugnat coitus. Matt. to.2. 181.c.2.A
Qui in oratione sua excludit aliquos homines vinentes,peccat. Mortuos etiam in generali non licet excludere, nec etiã aliquem in speciali, sed tantum eos,qui sunt in inferno &c. Matth.to.2. 252.c.4.K
Oratione sanantur pestes animæ, ieiunio vero pestes corporis. Mat.to.3. 16.c.3 K
Oratio prout idem est,quòd postulatio, nõ est actus voluntatis, sed actus intellectus practici. vnde oratio dicitur,quasi oris ratio. Matth.to.3. fol.52. col.4 G
Oratio, secundum Damascenum, est decentium petitio à Deo,&c. Mat.to.3.fol.42.col.4.I. Et ista tangit magis proprie rationem,& essentiam orationis, quàm aliæ definitiones, quæ ab aliis assignantur. ibid.fo.53.c.1.D. non tamẽ omnis petitio est oratio. Matth to.3. 56.c.2.D
Illa orationis definitio, quam ponit Augustinus,scilicet, ꝙ oratio est pius affectus mentis in Deum, qualiter sit intelligẽda, Matt.to.3 f.53.c.1.E.c.2.F
Definitio orationis, quã ponit Hugo de sancto Victore,s. Oratio est deuotio quædam ex compunctione procedens: qualiter sit intelligenda. Matt. to.3. 52.c.3.I
Oratio vocalis exterior significat immediate actũ rationis deprecantis. Et mediate significat desiderium tanquam principium suum, quia actus deprecandi est a desiderio, & sic oratio potest vocari desiderium boni. Mat.to.3. 53.c.3.I
Oratio tẽdit in Deum dupliciter, quasi mota à charitate voluntatis, vno modo, ex parte eius, quod petitur. Et hoc est præcipuũ in oratione,s. vniri Deo,iuxta illud Psal.26. Vnam petij a Domino, hanc requirã, vt inhabitẽ in domo Domini &c. Alio modo ex parte petentis: quia oportet,quod petens accedat ad Deum, à quo petit, siue loco, siue mente &c. Mat.to.3. 53.c.4.G
Oratio fit ad Deum non ratione personæ, idest inquantum est Pater,vel Filius, vel Spiritus Sãctus, sed ratione attributorum essentialium, idest inquantum est bonus, omnipotens, & sapiens & c. Mat.to.3. 53.c.4.I & fo.57.c 4.H
Orationes sanctorum in patria prosunt,tam nobis, quam illis,qui sunt in purgatorio. Mat.to.3.f.55. col.1.A
Orationes nostræ exaudiuntur, si fiant in charitate, quia nos possumus mereri, & similiter satisfacere. Mat.to.3. 55.c.1.A
Orationes nostræ non sunt meritoriæ existentibus in Purgatorio, sed solum satisfactoriæ. Mat.to.3. 55.c.1.B
Ad orationem requiruntur duo. Primo, ꝙ ille,qui, orat sit ens rationale. Secundo, ꝙ non sit omnipotens &c. Mat.to.3. 56.c.2.E
Oratio non solum fit ad Deum, sed etiam ad omnes beatos,siue homines, siue Angelos,sed ad solũ Deũ fit oratio,quasi per eũ implenda; ad alios vero, quasi per ipsos impetrãda. Mat. t.3.56.c.4.I
Sancti cognoscunt in verbo orationes mentales, quas ad eos dirigimus,tãquã ad Imperatores &c. Matth.to.3. 57.c.1.A
Oratio non potest fieri ad eos, qui sunt in mundo vel in Purgatorio,quia nondum habent beatitudinem: potest tamẽ fieri quædam petitio vel supplicatio ad Sanctos, qui sunt in mundo, vt orationibus suis nos adiuuent,non tamen ad existentes in Purgatorio &c. Mat to.3. 57.c.3.F
Oratio, quia de se est bona, conuenienter fit in publico propter multa. Mat.to.3. 58.c.2.E
Duplex est oratio, quędam necessaria, quæ fit à ministris Ecclesiæ. Et exhibetur Deo nomine totius communitatis, quibus constituitur victus de cõmunibus expensis, & eleemosynis, s de decimis & primitijs,& oblationibus fidelium. Et istud obseruatur in nouo testamento, quia Deus sic instituit in illo &c. Et ista oratio debet fieri in publico. Aliæ sunt orationes non necessariæ, vt sunt illæ,quas singuli faciunt. Et de istis dicendũ est,quòd possunt fieri in publico, & in secreto, sicut quilibet viderit sibi expedire, quia aliqui sũt, quibus non est impedimentum in publico orare. Et isti possunt orare in publico. Alij vero sic. Et isti debent in secreto orare, vel quia perdunt attentionem,si orent in publico, vel fructum orationis propter inanem gloriam, quæ subrepit. Et istis consulit Christus. Mat.6.quòd orent in secreto &c. Matt.to.3. 58.c.3.H
Quod oratio sit vtilis apud Deum, & quòd aliquid efficiat absque mutatione diuinæ dispositionis. Mat.to.3. 60.c.2 E.c.3.F
Oratio nostra non ordinatur ad immutationem diuinæ dispositionis, sed vt obtineatur nostris precibus,quod Deus precibus obtinẽdum disposuit. Mat.to.3. 60.c.4.H
Oratio ad Deum facta prodest ad multa. Mat.to.3. 60.c.4.I
Oratio determinata ministrorum Ecclesiæ, cadit sub præcepto, quia ex statuto Ecclesiæ, tenentur Ecclesiæ ministri orationes certas dicere ab Ecclesia institutas loco ipsius communitatis, cuius vicem gerunt, & de cuius eleemosynis & salariis sustentantur. Et secundum hoc tenentur omnes Ecclesiæ ministri,tam scilicet beneficiati,quã in sacris constituti ad horas canonicas iuxta consuetudinem Ecclesiarum &c. oratio vero inde terminata, quæ est personarum priuatarum,cadit aliquando sub præcepto. & aliquando non: non tamen est determinatum illud tempus,vt in personis,quæ sunt Ecclesiæ ministri, sed videtur, quòd personæ priuatę teneantur ad orandum. Nã illos Ecclesia ad hoc instituit, vt sunt omnia festa solennia, in quibus a laboribus corporalib⁹ abstinendum est &c. Mat.to.3. 61.c.2.B
Deus non prohibet orare pro his,quæ pertinent ad salutem,vt pro gratia &c.sed manet res libera vsque ad mortem, secus tamẽ aliquãdo pro aliquibus,quæ non pertinet necessario ad salutem nostram, vt patet de Moyse, Deut.3. Et de Samuele &c. Mat.to.3. 61.c.4.G
Oratio cõis,quę fit Deo,non sufficit ꝙ solum fiat in mẽte,& in solo cõceptu,sed oportet ꝙ fiat in voce. Et hoc propter multa,s. ꝓpter quinque. Matt. to.3.fo.62.c.1.A. Sest oratio priuata, quæ non est ministrorũ Ecclesię, nõ est necesse ꝙ fiat in voce, sed põt fieri mẽte vel voce, vt voluerimus, & vt visum fuerit magis expedire: tñ oro priuata cõuenięter fit in voce ꝓp multa. Matt.to.3.fo.62.c.2.B

Index in omnia Opera

In oratione nullus debet introducere nouitates, vel clamando,vel pectus percutiēdo,vel manus expandendo, quāndo in publico orauerit, vt nō sit alijs scādalo,secus vero si oret in secreto.Mat. to.3. 62.c.2.C.& 63.c.2.A

Oratio vocalis multum mouet affectus tam audiētium,quam ipsius dicentis.Mat.to.3. 62.c.2.D

Oratio fit conuenienter in voce propter simplices & rudes,&c.Mat.to.3. 62.c.3.G

Oratio vocalis valet ad tenendum mentem attentam,&c.Mat.to.3. 62.c.4.F

Oratio vocalis vtilis est propter deuotionem, non quidem sequentem,sed præcedentem,&c.Matt. to.3. 62.c.4.H

Oratio vocalis vtilis est propter debitū iustitiæ,&c. Mat.to.3. 62.c.4.I

Oratio vocalis non impedit mentalē, sed adiuuat, quando voces prolatæ significant conceptum. Mat.to.3. 63.c.1.C

In orationibus ministrorum Ecclesię lex posita est, quantum dicere,vel orare debeant,& ideo tantū dicere iustum est,& est medium,quantuncūq; videatur longum,&c.Mat.to.3. 64.c.2.D

Oratio priuata,quæ pro satisfactione iniungitur.dicenda est,siue magna sit,siue parua: quia id tenēt quis dicere ex obligatione. Si vero oratio priuata dicenda sit & non ex obligatione, talis oratio poterit esse breuis vel longa. Et si talis oratio fiat principaliter ad satisfaciendū,tunc vtile erit orare prolixe, si autem fiat principaliter, ad merendum talis oratio debet esse deuota,& feruida. Et tunc tamdiu orare bonū est, quandiu feruor excitatur:cum autem feruor non excitatur, sed potius fastidium gignitur, tunc oratio non est vlterius extendenda,&c.Mat.to.3. 64.c.3.H

Multiloquium in oratione prohibitum est, illud, s. quod prouenit ex infidelitate,&c. Mat.to.3.65.c. 1.B. Quod contingit dupliciter:vno modo,quia hoc facit ad plenius notificandum Deo, quæ petit. Alio modo, quando credit per multiloquiū Deum flectere a dispositione sua,&c.Et hæc duo prohibita sunt a Christo.Mat 6.cum dixit, Orantes nolite multum loqui. Et subdit contra primum: Scit enim pater vester, quid opus sit vobis ante quam petatis.Secundum prohibet, cum dicit,sicut Ethnici faciunt,&cæt. Si vero multiloquium non veniat ex infidelitate,& tamen petatur inhonestum,vel inutile,prohibitum est.Si autem petitur,quod petendum est Et petitur verbis ornatis & compositis,talis, qui petit multiloquus dicitur, etiam si paucis verbis petat, & hoc quando talis ornatus propter seipsum quæritur, vel vt habeat vim suadendi,sicut apud oratores, secus tamen quando id facit vt seipsum magis excitet per talia verba,nam tunc laudabile est,& id dicendum est de melodia, quæ est in cantu ecclesiæ,&c.Mat.to.3. 65.c.1.C.& c.2.A

Multiloquium in orarione aliquando valet ad plenius exprimendum conceptum,aliquādo ad flectendum alios importunitate verborum, aliquā do ad excitandum affectum nostrum,vt deuotio excitetur per verba.Mat.to.3. 65.c.2.D

In oratione,quæ fit per modum laudis,in qua nihil petimus,sed enarramus Dei laudes,vt in Psalmis non est prohibitum multiloquium,&c.Matthæ. to.3. 65.c.3.H

De oratione Christi in orto.Luc.22. & Matthæ.26. Mat.to.3. 65.c.3.I

In oratione debent esse pauca verba, & longus affectus, vt per desiderium immoretur homo circa id,quod petit,&c.Mat.to.3. 65.c.3.K

Orationes, quæ sunt Horæ canonicæ,vel diuinum officium,magis pertinēt ad laudes Dei, quam ad orationem, & de diuino officio dicit Bernadus, quòd in diuino officio vsque ad vnam syllabam debitores sumus,&cæt.Matth.tomo 3. colum 4.H 65.

Gentiles putabant, Deos non intelligere orationes suas, nisi verbis vterentur orantes. Matthæ.to 3. 65.c.4.I

Oratio Dominica est excellentissima omnium orationū. Et in ea sapientissime recollecta sunt omnia,quæ petenda, & appetenda sunt, extra quæ, & extra ea,quæ ad ista redduntur,nihil est petendum,neque desiderandum,&c.Matthæ.tomo 3. 66.c.2.D

Orationis dominicę prima petitio est, Sāctificetur nomen tuum,& est de honore diuino,quem primo desiderare debemus, & quod qcedit est quasi prologus.s.Pater noster,qui es in cœlis.Mat.to.3. 66.c.3.F

In oratione dominica, cum dicitur, sanctificetur nomen tuum,non accipitur sanctificari,pro sanctū fieri,sed pro sanctum reputari. Petitur enim, quòd nomen Dei apud omnes gētes honoretur, & omnes reputent illud tāquam sanctum, & excellens.Mat.to.3. 66.c.3.I.& 70.c.2.E

Per illa verba orationis dominicę:Adueniat regnū tuum, precamur, vt Deus faciat nos beatos.i.veniat beatitudo tua in nos,&cæt. Matth.tomo 3. 66.c.4.G

Per illud orationis dominicæ,Fiat voluntas tua, significatur primum, & principale medium ad assequendum regnum Dei.i. beatitudinem, quod est conformare voluntatem nostram diuinæ voluntati.i.vt tales simus, quales nos esse iubet. i.da nobis,vt possimus complere voluntatem tuam. Impeditur homo complere voluntatem Dei dupliciter.Vno modo,per hoc,quòd ignorat, quid Deus vult. Alio modo per hoc, quòd voluntas hominis non inclinatur ad complendum illam, &c.Mat.to.3.66 c.4.I.& 67.c.1.F. Et ad complendum diuinam voluntatem requiruntur duo. Primo, quòd Deus ostendat nobis id,quod vult. Secundo,quòd inclinet nos ad volendum, quod ipse vult.Mat.to.3. 67.c.1.D

Illa verba orationis dominicæ, sicut in cœlo, & in terra:exponuntur sic.i. sicut voluntas Dei impletur in cœlo,a spiritibus cęlestibus: ita impleatur in terra.i.ab hominibus,qui habitant terram,vel quibus data est terra ad habitandum,&c.Matth. to.3. 67.c.2.A

Orationibus dominicæ quarta petitio est,Panē nostrum super substantialem da nobis hodie, quod potest intelligi de sacramentis. Et præcipuè de Eucharistia,& de cibo id est de sustentatione necessaria, quæ omnia sunt instrumenta ad assequēdum beatitudinem, vt probatur. Matth.tom.3. 67.c.2.D

Quinta orationis dominicæ petitio est: Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et per hanc significatur illud, per quod beatitudo acquirit indirectè,tanquam per remotionem mali præteriti.i.peccati cōmissi:nam non possumus assequi vitam æternam, vsquequo peccatum sit totaliter dimissum, & quo ad offensam,& quo ad reatum totius pœnæ,&c. Mat.to.3.67.c.3.G. Et p debita debitorū nostrotū,nō intelligit debitū pecuniale,sed debitū iniuriæ,vel peccati contra nos.Mat.to.3. 67.c.3.H

Orationis

Orationis dominicæ ſexta petitio eſt: Et ne nos inducas intentationem, quod intelligitur de liberatione mali, quod timetur in proximo comittendum propter tentationem, cui petimus non ſuccumbere. Mat. to. 3. 67. c. 3. K

Orationis dominicæ ſeptima petitio eſt: Sed libera nos a malo. Et poteſt intelligi dupliciter, vno modo de malo pœnæ exteriori, alio modo de interiori. i. de fomite: ſed melius intelligitur de primo. Matt. to. 3. 67 c. 4. F

Præter orationem dominicam, licitum eſt vti alijs orationibus. vt probatur Mat. to. 3. 68. c. 1. C

Oratio diuiditur in laudes, vel gratiarum actiones, & in petitiones. Primum dicere vel facere Deus non coarctauit: ſed qualitercunq; poſſumus laudare Deũ, & quantũcunq; prolixa oratione, &c. Secundum, quod propriè eſt orare, poſſumus facere per alias orationes præter dominicam: quia in oratione dominica Deus poſuit ſummariam quandam collectionem eorũ, quæ petenda ſunt, ſub quibus petitionibus comprehenduntur omnia, quæ licitum eſt à Deo petere. Et poſuit Chriſtus ordinem in petendis, quid magis, & principalius à Deo ſit petendum. Et ſic dicẽdum, ꝙ nemini licet aliam orationem facere, quo ad ſubſtantiam, quam orationem dominicam. Mat. tom. 3. 68. c. 2. B

Quodcunq; petatur in aliqua oratione, ad aliquod illorum, quod petitur in oratione dominica refertur. Mat. to. 3. 68. c 2. D

In orationibus, quas faciebant Gentiles errabant in duobus, primo, quia petebant res inhoneſtas, & inanes, &c. Secundo, quia in forma petendi erant multiloqui, &c. Mat. to. 3. 68. c. 3. G

Chriſtus non obligauit nos ad dicendum orationẽ dominicam quantum ad verba, ſed ſolum quantum ad ſententiam. Mat. to. 3. 69 c. 1. A

In principio orationis dominicæ, dicitur, Pater noſter propter multa. ſ. propter quatuor, & quare non dicatur Pater meus: ſed Pater noſter, aſſignãtur tres cauſæ. Mat. to. 3. 69. c. 3. H. Et dicitur, qui es in cœlis, propter multa. ibidem. 70. c. 1. D

In oratione dominica nihil petimus, niſi quod per nos facere non poſſumus ex nobis, vt patet inductiuè diſcurrendo per omnes petitiones. Matth. to. 3. 70. c. 4. H

Sex petitiones orationis dominicæ pertinẽt ad hominem: quia in eis petit homo bonum pro ſe ipſo, quarum prima eſt, adueniat regnum tuum. Et hæc petitio communiter exponitur de beatitudine, quæ vocatur regnum Dei. Et præter iſtam expoſitionem aſſignantur aliæ tres. Prima, ꝙ per regnum Dei intelligatur tempus, in quo Deus ſolus regnabit. ſ. a die iudicij in perpetuum, &c. Secunda. i. fac, ꝙ ceſſet regnum diaboli, & regnum tuum ſit ſuper omnes homines, &c. Tertia, ꝙ per hæc verba homines petant conſeruationem in ſanctitate, vel bono, quod habent. Matthæ. to. 3. 21. c. 2. C

In tertia petitione orationis dominicæ. ſ. fiat volũtas tua ſicut in cœlo & in terra. Et in duabus ſequentibus petitur id, ꝑ quod ad beatitudinẽ peruenitur. Et præcipuum iſtorum eſt, ꝙ fiat voluntas Dei, & compleatur: & iſta petitio poteſt exponi ſex modis. Mat. to. 3. 71. c. 4 G

Quomodo ſtet, quòd debeamus orare, vt fiat volũtas Dei, quod quadrupliciter poteſt ītelligi. Vno modo, quòd taliter nobis gratiam cõferat, quòd poſſit impleri in nobis voluntas antecedens, & ſigni. Et ſimiliter voluntas conſequens, & beneplaciti: quia multa diſpoſuit Deus futura mediãtibus precibus noſtris, & ꝓpterea neceſſe eſt nos orare, vt illa adimpleantur: quia ſi nunquam oraremus, nunquam adimplerẽtur. Et ideo quomodocunque accipiatur voluntas Dei, neceſſarium eſt nobis orare, vt voluntas Dei adimpleat̃. Alio modo: quia bonum eſt, quod oramus, etiam ſi voluntas Dei deficiat in aliquibus, nobis non orantibus: quia per hæc excitamur nos ad Dei voluntatem implendam, &c. Tertio modo: quia voluntis Dei adimpletio: partim eſt ab ipſo, & partim a nobis, &c. Quarto modo, vt. ſ. Deus adiuuet nos ad faciendum ea, quæ ipſe vult, &c. Matt. tom. 3. 72. c. 2. I. & 73. c. 1. A

Tres primæ petitiones orationis dominicæ. ſ. Sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuũ. Fiat voluntas tua, &cæt. incipiunt in hoc ſęculo. Et complentur in patria: ſed quatuor petitiones ſequentes, totaliter complentur in preſenti ſęculo, vt probatur. Mat. to. 3. 73. c. 1. C

Illa petitio orationis dominicæ, Panem noſtrũ quotidianum, &c. poteſt vno modo intelligi de pane ſacramenti, ſcilicet, de Euchariſtia. Et alio modo de pane verbi diuini, ſcilicet prædicationis, ſed conuenientius intelligitur de pane materiali, ſcilicet, de ſuſtẽtatione in omnibus neceſſarijs, tam de victu, quam de veſtitu, quam de pane ſacramẽtali Et hoc propter multa, &c. Mat. to. 3. 73. c. 4. F

Per illud orationis dominicæ Panem noſtrum, &c. Innuuntur multa vitia, quæ accedunt circa appetitum & vſum temporalium, &c. Et prædicta peti conuenit omnibus hominibus, vt probatur. Mat. to. 3. 73. c 4. K. & 74. c. 1. A

Oratio fieri debet pro eo, quod deſiderandum eſt, & per nos ipſos haberi non poteſt, &c. Matt. to. 3. 74. c. 3 F

Quinta petitio orationis dominicæ, ſcilicet, dimitte nobis debita noſtra, &c. intelligitur de peccatis præteritis, & iſta dimiſſio eſt ad beatitudinem, ſicut remouens prohibens. Et quare peccata dicãtur debita. Matth. to. 3. 74 c. 4. F. Et in iſta petione innuuntur duo neceſſaria ad mores. Primum. quòd homo ſemper maneat in timore quodam & humilitate reputãdo ſe ſemper debitorẽ, &c. Secundum, quòd homines debent ſemper viuere in ſpe. Nam licet quilibet credat ſe debitorẽ, de venia tamen ſperare debet, &c. Matth. tom. 3. 74. c. 4. H

In oratione dominica nemo poteſt exaudiri, ꝙ non dimiſerit ꝓximo peccatũ. Et hoc ex corde, & ꝙ dimittat prius. q̃ ipſe petat a Deo remiſſionẽ peccatorũ ſuorũ. Mat. to. 3. 75. c. 1. D. Et debita, q̃ debemus dimittere ꝓximo, ſunt peccata, quę ꝯ nos commiſit, & non debita pecuniaria. Et debet dimittere odium, quod quis cõcepit ꝯ proximum ꝑ aliquam iniuriam illatam, non tñ obligatur dimittere proſecutionem iuris, quod habet contra proximum ad condemnationem ꝑ iniuriã illatam: quia hoc poteſt ſtare cũ charitate. Sic dr̃. 23. q. 5. c. officia. Et ca. non eſt iniquitatis, &c. Difficile tñ eſt, ꝙ quis accuſet inimicũ ſuũ capitaliter, & ꝙ ſeruet charitatem erga eũ. Vnde ſecurius eſt dimittere ipſam iuris proſecutionem, & idem eſt in damno dato, &c. Matto. 3. 75. c. 3. F

Quidam dicunt, quòd qui non dimittit debita fratri ſuo, melius faceret, ꝙ dicendo orationem dominicam, omittat dicere. Et dimitte nobis, &c. quam quòd dicat. Et alij dicunt, ꝙ talis nõ debet dicere orationẽ dominicã: ſed vtrunq; iſtorũ improbat̃. Mat. to. 3. 75. c. 4. K. 76. c. 1. A. Sed dicendũ, quòd

quòd melius eſt, quòd talis dicat orationem dominicam.vt probatur.ibid. 76.c.1.E
Oratio dominica non fit ab aliquo tanquam a perſona priuata:ſed tanquam a tota Eccleſia, cū omnes clauſulæ ponantur in plurali,&c. Matt.to.3. 76.c.2.A.& 124 c.1.E
Per illud orationis dominicæ:Et ne nos inducas intentationem:ſignificatur, quod Deus non patiatur nos tentationi ſuccumbere. Nam illum intentationem induci patitur, quē ſuo auxilio deſerit. Matt.to.3.77.c.1.D. Et per dictam petitionem petimus,vt Deus det nobis perſeuerantiam in bono,quod ſi fecerit, nulla tentatio nobis nocebit,quod Deus facit dupliciter per feruorē charitatis, & per illuminationem intellectus, &cæt. Mat.to.3. 77.c.1.E
Per illud orationis dominicæ, ſed libera nos a malo:petimus, vt quidam dicunt, liberari a fomite. Alij dicunt,quòd petimus liberari a diabolo.Sed melius exponitur,quòd petimus liberari ab omni malo,quod eſt extra peccata præterita,& tentationes ad peccata.ſ.de infirmitatibus,aduerſitatibus,& omnibus periculis, & generaliter ab omnibus malis,quæ ab extrinſeco inferuntur. Et ab iſtis Deus liberat quadrupliciter. Primo faciendo,ne aduerſitas nobis ſuperueniat,quod raro facit,&c.Secundo conſolando hominem in aduerſitatibus præſentibus,& grauantibus. Tertio faciendo afflictis tot bona poſt tribulationē, vt mala præterita tradant obliuioni, ſicut ſol poſt tempeſtatem,&c. Quarto conuertendo tribulationem,& anguſtiam in bonum hominis, &c.Mat. 77.c.3.F
De ſeptē petitionibus orationis dominicæ,& quare ſeptem ſint, & de ſufficientia ipſarum, & ad quid ſingulæ pertineant.Matthę.tom.3. 78. colum.1.A
Inoratione dominica,primo ponuntur bona, quę deſiderantur. Secundo mala, quæ fugiuntur. Et hoc ab illa parte, Dimitte nobis,&c.Matth.to.3. 78.c.1.B
Oratio dominica eſt melior, & nobilior quacunq; alia oratione, in ſexdecim proprietatibus, & excellentijs illius,de quibus vide.Matth.tom.3. 78. c.2.E.& c.3.& 4.
Per orationem dominicam venialia peccata dimittuntur,vt dicit Auguſtinus.Matth.tom.3. 77. colum.3.F
Orationis dominicæ ſex conditiones referuntur. Prima eſt, quòd in præfata oratione continetur quidquid petendum ſit. Secunda,quòd in ea ponuntur petitiones eo ordine, quo petendum eſt. Tertia,quòd illa non fit ſpecialiter pro orante: ſed pro omnibus, &c. Quarta, quòd iſta oratio cōuenit omnibus hominibus magnis & paruis, doctis & indoctis, &c. Quinta, quòd conuenit homini pro omni tempore. Sexta, quòd in hac oratione ſunt quædam petitiones, quæ pertinēt partim ad præſens ſeculum,& partim ad futurū, & aliæ totaliter ad præſens ſeculum. ſ. quatuor vltimæ,&c.Mat.to.3. 79.c.1.E
Ante oīa ſtandum eſt orationi.Mat.to.5. 229.c.3.F
Ad colligendum herbas medicinales ſunt orationes prohibitæ præter Symbolum,Orationē Dominicam,& Aue Maria.Mat.to.6. 177.c.3.K
Orantes nihil aliud petere tenētur, niſi illud, quod ſub oratione dominica continet, quia quidquid aliud petitur inhoneſte,& carnaliter petit. Matt. to.3. 79 c.4.G
Orationem dominicam tenetur quilibet fidelis ali quando dicere,cum Dominus inſtituerit eam,vt ab omnibus fidelibus diceretur. Et licet alias orationes non teneamur dicere, melius eſt tñ alias interdum dicere,quam orationem dominicam, dum tamen iſtam omnino non omittamus. Et hoc pp duo,quæ referuntur.Mat.to.3. 79.c.4.G
Oratio principaliter inſtituta eſt, vt homo ſeipſum excitet ad deuotionem.Mat.to.3. 79.c.4.H
Nulla oratio eſt fortis niſi illa, quæ fit in ſpiritu humiliatio,& corde contricto.Mat.to.3. 80.c.1.B
Conditiones orationis ſunt quatuor. ſ.pie perſeueranter pro nobis, & quæ ad ſalutem petere. Et iſtarum tres ſignificātur.Mat.7.Cum dicitur:Petite.ſ.pie,Quęrite.ſ.perſeuerāter, Pulſate.ſ.in vobis,vt patet:quia ſubditur. Et aperiet vobis. Mat. to.3. 122 c.3.G.Et ponuntur iſtæ quatuor conditiones orationis ad remouendum impedimenta,& ad impetrandum,&c.Mat.to.3. 123.c.3.G
Ad hoc,p per orationem mereamur,ſufficit,quòd orans ſit in charitate: non tamen ſufficit hoc ad impetrandum,& quādo pie oramus, & erramus in petendo.Mat.to.3. 123.c.3.I
Per orationem nō poteſt mereri peccator, quādiu eſt in peccato,poteſt tamen impetrare interdum id,quod petit.Et boni interdum non impetrant, quod petunt,vt probatur.Mat.to.3 124.c.1.A
Orationes beatorum in patria valent magis, quam orationes noſtræ in via,etiam ſi ſimus in charitate, & hoc propter duo. Primo, quia illa ſola petunt,quę Deus diſpoſuit euentura,vt cognoſcūt in verbo. Secundo,quia impetratio fit ex Dei clementia,quæ eſt magis circa ſibi coniunctos in patria,&c.Mat.to.3. 124.c.1.B
Oratio dominica nō profertur, vt dicit Cyprianus, nomine vnius perſonæ, ſed nomine totius Eccleſiæ.Et ille,qui non vult dimittere proximo,dicēs hanc orationem,non mentitur,&c.Matth.to.3. 124.c.1.E
Vt per orationem mereamur,non requiritur,quòd perſeueranter fiat,dummodo ex charitate procedat, bene tamen ad hoc p ſit impetratoria: nam impetratio dicit conſecutionem. Sed ad conſequēdum oportet venire per medium, ne fiat interruptio,&c.Mat.to.125.c.1.B. Sed quare in oratione requiratur perſeuerantia.ibid. 125.c.1.B
Orationes bonorum,p interdum nō exaudiant, in cauſa potiſſima eſt:quia illi aliqñ petunt aliquid, quod ad ſalutem eorum non pertinet,& hoc ex ignorantia:& tunc Deus nō concedit, qđ petūt, ſed,quod expedit,&c.Matth.to.3. 125.c.2.B
Nihil dignius Deo offerimus,quam orationem fidelem.Mat.to.3. 134.c.2.C
In oratione duo conſiderantur.ſ.meritum & impetratio.Mereri in oratione dependet ab orāte, ꝙ neceſſe eſt,p orās in charitate.mereat p hoc gradū quēdā ī vita æterna.Impetratio vero depēdet ex ſola Dei clemētia,ꝙ orat,&c.Mat.3.173.c.3.H
In oratione requiritur perſeuerantia. Matth. to.4. 144.c.3.F
Nulla opera,apud Iudæos iudicabant meliora oratione,& ieiunio.Mat.to.4. 271.c.1.A
Nihil ſic eleuat hominem in Deum, ſicut oratio. Matt.to.4. 272.c.1.B
Oratio noſtra,quantūcunq; fiat a viris ſanctiſſimis, nunq̄ exaudit, ita vt quod petitur impetret, niſi Deus diſpoſuerit illud facere.Mat.to.3.243.c.2.E
Oratio quibus cōdictionibus exauditur.Matt.to.5. 61.c.4.I
Oratio noſtra pertinet ad minorem. Matth.tom.4. 106.c.1.B

Inte-

Integris noctib. Christus in oratione pernoctabat. Mat. to.4. 105. c.4.I
Oratio magnum habet fructum, cum attente fit, & ad hoc debet esse solitaria, &c. Mat. to.4. 106. c.2.C
Ad orationem debent recurrere prædicatores para to sermone, Deo gratias agentes. Mat. to.4. 105. col.4.K
Oratio exigit requiem, & silentium. Mat. to.4. 106. col.3.G
Orationis magnus est fructus si attētè fiat. Mat. to.4. 106. c.2.C
Optima est coniunctio orationis cum ieiunio, oratio propter se, & ieiunium propter orationē, &c. Mat. to.4. 272. c.1.D
Quare Christus diu permanebat in oratione. Matt. tomo 4. 107. c.1.B
Vt oratio non exaudiatur a Deo, multa solent impedire. Mat. to.5. 61. c.4.G
Quomodo angeli dicātur deferre orationes, nostras ad Deum. Mat. to.5. 27. c.1.B
Ad impetrandum in oratione alia præter miraculum, non est necessaria fides, idest, confidentia, bene tamen ad miraculum. Mat. to.5. 249. c.3.H
Quæ sint, quæ hominem impediunt exaudiri in oratione. Mat. to.5. 61. c.4.G
Orationem nostram Deo vocaliter proponimus, etiam si ipse mētem nostram cognoscat, propter multa. In Parad. 68. c.2.C
Orationes nostræ voce emissæ, vltra mentem, prouocant ad maiorem, & feruentiorem deuotionē, quam si sola mente fiant, vt probatur in Parado. 78. c.4.K
Oratio interior, interdum sine vocis expressione, valde prodest, &c. in Paradoxa. 69. c.3.G

Orator. Oratoris finis est persuasio. Mat. to. 5. 142. c.3.G

Orbis. Ab orbe condito vsq; ad Christi natiuitatem, fluxerunt quinque mille centum nonaginta nouem anni. Gen. 12. c.4.K Et hoc tenendo numerum annorum secundum literā 70. interpretum & secundum q̄ computat Eusebius. Et tamen secundum veritatem & literam Hæbraicam, quam Biblia nostra sequitur, non fluxerunt nisi, tres mille nongenti sexagintaduo, &c. Genes. 13. c.1.A

Orbita. Orbitarum vestigia, quę fecerunt currus Pharaonis apud mare rubrum vsque hodie permanent extra aquam & intra, & ab omnibus transeuntibus videntur, &c. Exod. to.1. 117. c.1.B

Ordeum. Ad ferendum hordeum respiciendum est quòd Sol sit in libra, aut in principio scorpionis. Exo to.1. 77. c.4.K

Ordo. Ordo tanto est perfectior quanto descēdit ad minima. Mat. to.3. 261. c.4.F
Quis sit ordo resurgendi a peccatis, Matt. to.5. 154. colum 2.C
Duplex est ordo narrandi, quidam naturalis, & quidam artificialis, & iste secūdus sępissimè habetur in sacris literis, & in alijs historicis narrationibus, &c. Exo. to.2 91. c.4.I
Ordo naturæ, qui in peccante peruersus est per peccatum, non potest nisi per Deum reparari. Matt. tomo 5. 154. c.1.A
In ecclesia olim fuit ordo quidam militum S. Ioannis de Acre, &c. Ios. to.2. 93. c.2.B. 132. c.1.A
Ordo principalius inuenitur in rebus, quam in cognitione. Mat. to.6. 141. c.4 K. 143. c.1.A
De ordine prædestinationis a Deo seruato. Mat. tomo 6. 34. c.4.I
Vbi ordo non est, charitas esse non potest. Mat. to.6. 153. c.4 F
In sacramento ordinis imprimitur character. Exo. tomo 2. 87. c.4.G
In omnibus ordinibus imprimitur character. Mat. tomo 4. 172. c.4.F
Omnes ordines subordinantur ordini sacerdotali, quia illi subministrant. Mat. to.4. 172. c.4.G
Desiderare ordines sacros in se in nouo testamēto, non est peccarum, &c. Exo. to.2. 212. c.1.B
Ordo sacerdotalis continentiam habet annexā. Nu. tomo 2. 119. c.1.D. & 155. c.3.K
In quolibet ordine datur aliquod signum sensibile ipsi, qui ordinatur, per quod significatur, quæ sit potestas illa spiritualis, quæ ei traditur. Et ista signa sunt de necessitate collationis ordinis, in tantum, quòd si non obseruarentur, non imprimeretur character. Ruth. 279. c.4.F
Per ordinem sacrum, castitatis votum dicitur solenizari, licet votum non emittatur. vt patet extra de voto & voti redemptione lib. 6. c. quòd votū. Mat. to.2. 157. c.2.C
Ordo de necessitate sacramenti exigit sexum virilē. Mat. to.4. 182. c.3.K
Sacramento ordinis necessaria sunt docere & præesse. Mat. to.4. 183. c.1.C
Ordinis potestas immediatè datur a Deo. in Defen. 36. c.2.A
Multi non promouentur ad sacros ordines, & absq; culpa, vt patet de filijs presbyterorum, & de bigamis, &c. in Paradox. 2. c.4.G

Ordinari. In ordinādis prælatis Ecclesia sum pśit quendam actū a Gentilib. &c. Gen. 394. c.1.B
In his, qui incipiunt ordinari ad Dei ministerium, quare dicatur: Dominus pars hæreditatis meæ, &c. Num. to.1. 255. c.4.I
Quando Episcopus ordinat aliquos in episcopatu suo, submittit eos in adiutores. Matth. to.4. 185.

Ordinarius. Ad ordinarium pertinet habere curam de testamentorū cōplexione, &c 3. Reg. 142. c.1.B

Ordinatio. In ordinatione non datur iurisdictio, sed tunc, quando datur materia. Mat. to.4. 173. c.1.D
In ordinatione licet non detur scientia, quæ est habitus conclusionis in intellectu, datur tamen sciētia, quæ est potestas cognoscendi, & inquirendi conscientiam peccatorum, & ista est clauis, & nō habitus scientiæ acquisitus vel infusus, & ista clauis reperitur in omnibus ordinatis. Mat. to.4. 174. col.1.B

Oreb mons. Mons Oreb est mons Sinai. Exo. to.1. 14. c.3.I. 148. c.4.F
Oreb, de quo Exod. 17. Cum dicitur, super petram Oreb, non est mons Oreb, qui est Sinai, sed alius deserti ante montem Sinai, sic dictus, Exo. tomo 1. 148. c.4.F
Fons, quæ erupit de petra Oreb, Dei beneficio, spirituali, vsque hodie fluit magno profluxu aquarū, ita vt tota vallis irrigetur, & terra illa iam facta fit habtabilis, & vocatur vallis Moysi, quia ibi Moyses percussit silicem, & profluxerunt aquæ. Exo. to.1. 148. c.4.H

Organum. Organica virtus subiectiuè est in organo, & radicaliter in anima. Exo to.2. 46. c.2.B
Per nullum organum exercet anima actum intelligendi. Mat. to.6. 103. c.3.I
Organorum animalis, quædā sunt de natura aquæ,

vt oculus, quædam de natura aerea, vt olfactus, & auditus,&c Exo to.1. 46.c.3.I
Angeli non habent organa, nec dęmones in corporibus assumptis,& per consequens nec in ipsis sentire possunt.Exo.to.1. 46.c.4.F
Organica potentia solum ponitur passiua & nullo modo actiua.Exo.to.1. 47.c.4.H
In genere organorum ptincipatum tenet manus,& ita manus interdum ponitur pro omnibus organis.Exo.to.1. 60.c.3.F
Inter organa animalium quædam sunt organa motiua,& hæc sunt nerui,& musculi, in quibus reperitur potentia motiua, & ista est principaliter in cruribus ad ambulandum, quædam sunt organa operatiua,vt manus,quæ dicitur organum organorum. 2.de Anima. Alia sunt organa expressiua,vt lingua cum alijs instrumentis vocalibus,& ista sunt organa executiua, quia voluntati obediunt, & in his poterit esse operatio seruilis,vt ꝓbatur.Exo.to.1. 82.c.2.B
Quanto aliquod organum est subiectū alicuius virtutis magis spiritualis,necesse est,vt tanto sit tenerius,&c.Exod.to.1 174.c.2. E. Et hinc est,ꝙ citius fatigamur, considerando aut studendo,quàm videndo,vel audiendo,&c. Exo.to.1. 174.c.3.F
Virtus organica est in organo, & organum dicitur quædam pars corporis, dissimilis reliquis in figura,& complexione,quemadmodum sunt oculus, nasus,pedes,& lingua,&c. Vnde corpora homogenea nullo modo sunt organica. Et omnes partes corporum homogeneorum sunt infatigabiles.Exo.to.1. 174.c.3.K
In potentia & organo reperitur aliqua conformitas vel similitudo ad suum obiectum. 1.Reg.to.2. 27.c.2.B
Sola organica virtus est fatigabilis. Exod.to.1. 174. col.4.G
Organa sunt instrumenta quædam, per quæ anima operatur, & tot sunt organa,quot sunt potentiæ operatiuæ,& actiones ipsius animę,& quanto anima est perfectior tanto habet plura organa. Exo. to.1. 272.c.1.A
Organum corporis dicit quandam partem integralem corporis determinatam in quantitate,& figura,&c.Ios.to.1. 61.c.1.A
Organum nomen Græcum est,significans id,quod, instrumentum apud nos. 1.Paralip. 168.c.1.A
Per corruptionem organi corrūpitur sensus. Matt. tom.3. 165.c.4.F
Organa sentiendi immutātur a rebus, quæ sunt extra animam,dupliciter,vno modo immutatione materiali,alio modo immutatione spiritnali,&c. Mat.to.3. 247 c.3.F
Quare organa solum polsentur in Ecclesia. 2. Reg. 35.c.4.G
Vnde organorum vsus venerit in diuinis officijs. in Paradoxa. 69.c.2.D
Organizatio. De modo,quo fiat organizatio corporis humani in vtero matris.in Paradoxa. 5.c.4.G
Orgia Bacchi. Orgia Bacchi dicebantur festiuitates, quæ Baccho fiebant.1.Paralip. 16.c.2.c
Oriens, & Occidens. Oriens,& Occidens dupliciter accipiuntur,vno modo relatiuè,& sic idem punctum potest dici Oriens,& Occidens:in ordine ad aliud & aliud.Alio modo absolutè pro parte illa, quæ propinquior est ortui Solis, vel occasui,cuiusmodi est Hispania.Et secundo modo accipiendo est distinctio,quia vno modo capitur strictè secundum Astrologos pro vero Oriente, & Occidente.Et tunc Oriens,& Occidens sunt puncta fixa, & distat Oriens ab Occidente per totum diametrum cœli, & est spatium dierum duodecim, & tunc Oriens, & Occidens non sunt puncta signata in terra habitabili,sed in mari,tam ex parte ortus,quæ ex parte Occasus.Et iste modus est necessarius apud Astrologos.Et ipsi Soli vtuntur eo, ad inueniendas longitudines ciuitatum ad inuicem, per habitudinem ad Orientem & Occidentem, per arcus interceptos inter Meridianos eorum. Accipitur etiam minus strictè, pro puncto in principio terræ habitabilis ex parte ortus Solis,& Occidens, similiter contra Occasum, & isto modo etiam vtuntur Astrologi,&c. Alio modo accipiuntur minus strictè, pro terra vltima habitabili cōtra ortum Solis scilicet,pro India,& Occidens pro puncto in principio terræ habitabilis, scilicet,pro Hispania. Alio modo & vltimo accipitur Oriens pro terra, quæ multum elongata est ab alia contra ortum Solis,&c.Contra Occasum Solis. Et iste modus est vsitatissimus,& sic capitur in sacra scriptura.Gen. 91.c.4.I
Oriens tripliciter dicitur.Num.to.2. 58.c.3.K.c.4.F
Oriens est pars anterior cœli.Iosue to.1. 146.c.2.C
Oriens, & Occidens, si proprijssimè capiantur,nullus est locus,qui sic dicatur, quia non est locus,in quo non fit punctus, Orientalis & Occidentalis alicuius Orizontis. Alio modo Oriens potest capi largè, & tunc vel absolutè vel respectiuè, &c. Mat.to.1. 107.c.2.C
Oriens & Occidens dupliciter accipiuntur. Matth. tomo 3. 138.c.3.F
Orientale. Aliqua terra dicitur Oriētalis dupliciter,vno modo simpliciter,& alio modo respectiuè,&c. Gen. 283.c.4.G
Origenes. Origenes natione Græcus, de Achaia prouincia.Sub Seuero pertinace Romanorū Imperatore floruit anno a Natiuitate Christi ferè ducentesimo, qui & Adamantius dicebatur, diuini quidem ingenij, de quo Isidorus li.5. Etymo. Septem millia librorum scripsit,fuit in omnibus artibus liberalibus, & naturalib.eruditissimus,sed præcipuè in sacra scriptura, hębraicam linguā didicit, vt veritatem sacræ scripturæ acutius inuestigaret. Gen.35.c.1.B. Ios. to.1.9.c.1.A.& 1.Paral. 23.c.3.K
Origenes in scribenda Biblia sic se habuit,quòd veritatem Hębraicam primo poneret vertendo in linguam Græcam.Deinde septuaginta interpretum translationē.Tertio Theodotionis,& Aquilæ & Symachi translationem, post quintam,sextam, & septimam æditionem,cum magno labore coniunxit, quas omnes translationes in quolibet fol. libri margini per septem distinctas colūnelas locauit,distinguens istas translationes asteriſco,& obelo,vt obelo superflua confodiat,& quę minus dicta sunt,asteriſco quasi illuminet. Et ita illa Biblia Origenis erat magna, sic vt in vna Biblia septem Bibliæ essent coniunctæ,&c. Gen.35. col.1.C
Origenes errauit circa Paradisum terrestrē,dicēs,illud debere intelligi de Paradiso spirituali, i.de Ecclesia,eo quòd nesciebatur,vbi esset Paradisus terrestris.Gen. 83.c.4.F
Origenes improbatur circa illud Nu.14.Feriam igitur eos pestilentia.Nu.to.1. 208.c.2.D
Origenes & Empedocles posuerunt in mundo circulationes. Mat.to.7. 137.c.3.H

De Origene viro clarissimo. 1. Paral. 9. c. 4. I
De modo, quem Origenes habuerit ad inquirendū veritatem scripturæ vete. testam. & quod modus ille non fuit sufficiens, ad inquirendum, quod petebat. 1. Paralip. 10. c. 1. & 2
Origenis sententia de tentatione Christi, improbatur. Mat. to. 2. 227. c. 1. E
Origenes abscidit sibi genitalia, vt liberius posset prædicare in occulto: tempore persecutionis Ecclesiæ. s. vt securè posset esse cum fœminis, qui tamen postea apud Cæsaream factus est sacerdos. Matt. tom. 2. 195. c. 2. B

Originale peccatum. De originali peccato, vide in dictione, Peccatum originale.

Originalis iustitia. De originali iustitia, vide in dictione, Peccatum originale.

Ornamentum. Sacerdotalia ornamenta quę, & quot fuerint in veteri testamento. Exo. to. 2. 54. c. 4. H
Ornan Iebusęus, vide Hornan.

Ornatus. Ad ornatum rerum distinctarū, de quo a die quarta incæpit Deus agere, vt habetur Gen. 1. Non pertinēt arbores, & herbæ, sed ad distinctionem, quia videntur esse quædam partes terræ, cum firmiter adhæreant terræ cum radicibus suis, &c. Gen. 7. c. 2. B
Ornatus propriè pertinet ad aliquid extrinsecū adueniens, sicut sunt animalia bruta, & homines, aues, & pisces. Omnia enim hæc elementis suis superaddita, sunt per se mota, similiter & stellæ erraticæ, eo quòd habent per se motum distinctum a motu orbium suorū, sicut aues a motu aeris, sed non tantum. Astra tamen octauæ sphęræ, nō ita videtur quòd pertineant ad ornatum, quia fixa sunt, nec videntur moueri motu distincto contra motum firmamenti sui, &c. Gen. 7. c. 2. B
De ornatu cęlesti agitur die quarta, & de ornatu elementorum die quinta. Gen. 7. c. 4. I
De ornatu mulierum, vide in dictione Mulier.
Ornatus nominat studium aliquale apparatus exterioris, q̄ potest esse ad hoc, ne quis vilis appareat, vel vt pulcher videatur. Primo modo ornatus est cuilibet necessarius. Secundo modo regulariter nulli est necessarius, &c. Matth. to. 3. 277. c. 1. A. Et considerandæ sunt ad tria ad hunc ornatum. Primum est debitus finis. Secundum status conditio. Tertium honestas ornatus, &c. Matth. to. 3. 277. col. 1. B
Ornatus debet competere conditioni personæ secundum communem consuetudinem, &c. Mat. tom. 3. 277. c. 3. F

Oroscopium. Augusti. in lib. 5. de Ciuita. improbat Oroscopium. i. artem de inquirendis ascendentibus, & septē domibus cęli, ad sciendum conditionem, & statum eorum, qui nascuntur, &c. Leui. 201. c. 3. I. Sed de his iudicare, nec est secundum naturam, neque totaliter contra naturam, & catholicam religionē, vt probatur ibidem. 203. c. 1. C. Et de his, quæ secundum naturam sunt, bene poterit quis iudicare, &c. ibidem 203. c. 1. C. Cauendum tamen est ne aliquis initatur his iudicijs, quia poterit frequenter falli, &c. Sed præfata iudicia tenebunt mediū inter possibile & necessarium, vt ait Ptolomæus, &c. ibidem 203. c. 2. D. Non poterit tamen iudicare quis de his, quæ partim pendent a natura, & partim a fortuna, nec in his, quæ totaliter a fortuna. Et ponuntur exempla ibidem 203. col. 2. E

Orosius. Hispanus scripsit librū de Ormesta, ad petitionē Aug. Ma. t. 3. 251. c. 3. H

Orpheus. Orphei fabula refertur. Genes. 28. col. 1. E
Orpheus peccato sodomorū infectus, docuit Thraces concubitum masculorum, de quo Ouidius lib. 10 Metamorph. sic ait

Ille tamen Thracum populis fuit auctor amorem.
In teneros mutare mares, citraque iuuentam,
Aetatis breue ver, & primos carpere flores.

Gen. 267. c. 2. D

Os. Ossa duodecim Patriarcharum, qui mortui sunt in Aegypto, ducta fuerunt in terrā Chanaan in exitu de Aegypto, vt ibi sepellirentur, vt multi volunt. Licet de Solis ossibus Ioseph sacra scriptura veteris testamenti faciat mentionē. Sed Actuū 7. Habetur quòd ascendit Iacob in Aegyptum, & defunctus ipse & patres nostri translati sunt in Sichem, & positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham. Gen. 386. c. 3. H
Ossa aliorum Patriarcharum, & si videatur nō fuisse portata ab Hebræis in exitu de Aegypto, sicut ossa Ioseph: auctor tamen tenet quòd sic. Exodo tomo 1. 106. c. 2. D
Ossa Ioseph qualiter fuerint inuenta a Moyse, varie opinantur Hebræi. Exo. to. 1. 105. c. 3. I
Ossa mortuorum consueuerunt antiquitus cremari in quibusdam terris, ad purificādum aerem pestiferum, & animalib venenosa, & loco illorum fiunt: nunc ignes de alij rebus 4. Reg. 263. c. 2. C
Ossa excommunicatorum, si cognoscantur, ex humana sunt. 4. Reg. 236. c. 3. F

Osa. Aliquando est nomen viri. 1. Paralip. 4. Et aliquando nomen loci, in sorte Asser. Ios. 19. & 1. Paralip. 60. c. 1. C

Osanna. Quid dicunt esse interiectionem, deprecantis, alij quòd est est vna dictio composita ex integro, & corrupto, alij, vt Hieronymus quòd est vna dictio simplex, & significat salua, vel saluifica, & ista est vera interpretatio, & ita Iudæi petebant se saluari per Iesum Christū. Et ad hanc debent reduci duæ aliæ expositiones, &c. Mat. to. 5. 222. c. 3. H

Osculum. Ius erat primogenituræ. Genes. 306. c. 3. H
Osculum datur in collatione gradus magistralis aut doctoralis, tanquam insigniū inter cætera. 1. Reg. tomo 1. 172. c. 2. C

Osee Propheta. Pater Osee Prophetæ dicebatur Vocri. Et Pater Osee Regis vocabatur Hela, & Osee Propheta fuit ante tēpora Osee Regis, &c. Gen. 20. c. 4. F
Osee aliquando loquitur contra Iudam, & aliquando contra Regnum Israel. Gen. 21. c. 1. B
Multa verba Osee Prophetę exponunt. Gē. 21. c. 2. E
Osee accedens ad mulierem fornicariam, &c. Non peccauit, quia Deus, qui est auctor matrimonij, copulauit eos matrimonialiter. Ex. to. 1. 188. c. 1. B
De Osee Propheta, & quo tempore prophetauit, 4. Regum. 155. c. 1. C
Osee Prophetā dicūt fuisse de tribu Isachar: & huius opinionis sunt Hieronymus Historia Scholastica, & Epiphanius Historiographus. Sed Hebręi. & Nicolaus de Lyra, dñt fuisse de tribu Rubē, sed qđ istorū sit verū, nō apparet. Sed qa Hieronymus tenet primū, vr̄ ei potius assentiendum. Si quis vero firmiori testimonio potuerit secundum probare ei insistemus. 1. Paralip. 78. c. 2. C

Ostentum. Ostenta dicuntur signa probantia diuinam potestatem, & infligentia

gentia pœnam, & dicuntur ſic ad oſtendendum, quia oſtendunt ſe eſſe a Deo, qa a nullo alio talia fieri poſſunt. Exo.to.1. 40.c.2.E.c.3.E.& 69.c.2.D

Othoniel. Inter Othonielem & Axam filiã Caleb fratris ſui fuit matrimonium illicitum ex ſe, licitum tamen ex diſpenſatione. Ioſ.to.2. 96.c.4.H

Othoniel frater Caleb natus eſt in deſerto. Iudi. 28. col.4.K

Ouidius. Credidit mundum æternum ex parte principij materialis. Et habuiſſe principium quantum ad diſtinctiones formarũ pro conſtitutione ſpecierum, &c. Deu. 170.c.3.I

Ouidius vĩ eſſe Platonicus, & ex parte redolet Anaxagorę & Empedoclis ſententiam. Deu. 170.c.4.I

Ouidius cum Platone ſentit ponens cœlum de natura ignis, & mirabile eſt, ꝙ omnes poetæ, qui fuerunt ante Ariſtotelem, poſuerunt cœlum eſſe ignem cũ Platone, & aſtra eſſe puriſſimos ignes, quæ dicebant cibari aquis Oceani: ſicut ignis in humido vnctuoſo olei & ſeppi fouetur, &c. Deu. 171.c.1.B

Ouidius potuit cognoſcere a Iudæis, qui tunc erant Romæ, & in Italia aliquas veritates. Deuter. 171. col.1.E

Ouidius ſentit, ꝙ Deus formauerit hoĩem quantũ ad animam de ſubſtantia ſua. Deu. 178.c.2.E.c.3.F

Ouis. Oues errantes domus Iſrael peccatores ſunt. Mat.to.4. 143.c.3.F

Ouis ſignificat Chriſti innocentiam. Gen. 254.c.2.B

Quare per vnam ouem genus humanum ſignificetur. Mat.to.5. 38.c.1.A

Ex ouibus plures partes cremabantur in ſacrificio pacifico, quam de bobus. Leui. 24.c.4.K

Quare boni vocentur oues, & mali hædi. Mat.to.7. 80.c.3.I

Si de ouibus quis offerre vellet holocauſtum, oportebat offerre agnum anniculum. Leui. 25.c.1.A

Ouum. Oua communiter vocantur lac auiũ. Exod.to.1. 266.c.2.E

In ouis eſt ſemen auis, ſed illud non excitatur niſi calore naturali auis digerente & excitante virtutem ſeminis: ſicut vis formatiua in ſemine viri ſe habet ad menſtruum muliebre, formando & digerendo illud. Deu. 115.c.1.B

Oza. Mortuus eſt tangens arcam Domini, quia peccauit in duobus. Primo, quia tetigit arcam inhoneſtę, &c Secundo quia portauit arcã ſuper plauſtrum, cum debuiſſet portare eam ſuper humeros, &c. 2. Reg. 36.c.3.G

Oza mortuus eſt, quia tetigit arcam, cum eſſet immundus, vel quia tetigit eam irreuerenter. 1. Par. 149.c.3.G

Cauſa mortis Ozę principalis non fuit, quia poſuit eam ſupra plauſtrum, ſed quia tetigit illam, vt dicitur. 1. Paralip. 13. Fuit tamen cauſa minus principalis, cum deberet eam humeris portare, & cæt. 1. Paralip. 149.c.3.I

Mors Ozę, qualicunq; fuerit, fuit ſubitanea, & vĩ dicendum, ꝙ fuerit per ignem, potius quam p aliũ. modum. 1. Paralip. 151.c.2.C. Et fuit mortuus coram arca propter duo. Primo, vt moreretur ſtatim vt peccauit, &c. Secundo, vt puniretur in eo, in quo deliquerat, &c. 1. Paral. 151.c.2.D

Propter mortẽ Ozę fuit Dauid nimis contriſtatus, propter multa. 1. Paral. 151.c.4.F

Ozias. Ozias non cæpit regnare, ideſt, adminiſtrare Regnum vſque ad annum vigeſimumſeptimum Ieroboam Regis Iſrael: quia quando mortuus fuit pater eius Amaſias, manſit ipſe paruulus duorum annorum, & collata eſt illi adminiſtratio Regni anno decimoſexto ætatis ſuæ, & tunc erat vigeſimusſeptimus Regni Ieroboam Regis Iſrael, &c. 4. Reg. 147.c.2.D

Ozias allo nomine dicebatur Azarias. 4. Reg. 147. colum.1.D

De peccato Oziæ Regis Iuda, & de punitione eius per lepram. 4. Reg. 148.c.4.H

Tempore Oziæ regis Iuda fuerunt multi prophetę, ſcilicet, Iſaias, Oſee, Amos, Ioel, Abdias, & Ionas. 4. Reg. 149.c.2.E

Ozias Rex Iuda nunquam declinauit ad Idola, licet peccauerit volẽdo offerre Thymiama, &c. 4. Reg. 149.c.2.E

Ozias fuit cultor Dei, quia erudiuit eum Zacharias Propheta. 4. Reg. 149.c.2.E

Ozias fuit valde bellicoſus, & multas victorias habuit de Philiſthinis, & Arabibꝰ, & Amonitis, quos redegit in tributarios, & poſt hæc habuit magnã reipublicæ curam, & fuit agriculturæ deditus, & alendis pecoribus, &c. 4. Regum. 149. colum. 2. E. col.3.F

Geſta Oziæ Regis Iuda ſcripta ſunt copioſè per Iſaiam Prophetam, vt dicitur. 2. Paralip. 36. 4. Reg. 149.c.4.K

Ozias Rex Iuda, cum eſſet laicus, voluit miniſtrare Deo in templo, vt acciperet ſibi opinionem ſanctitatis, & potius tentauit facere hoc ex deſiderio honoris, quam pecuniarum, vt patet. 2. Paral. 26. Vbi dicitur, quòd cum roboratus eſſet, eleuatum eſt cor eius in introitum ipſius, & idem dicit Ioſephus 9. lib. antiquit. 4. Reg. 148.c.4.F

Ordo in peccato Oziæ fuit, quòd in ſolennitate generali propitiationis indutus eſt ſtola ſacerdotali: & intrauit in templum volens offerre Thymiama, ſuper altare aureum, quod erat in prima parte templi. 4. Reg. 148.c.4.H

P. litera.

P LITERA, in lingua Hebræa non exprimitur, ſed loco eius ponitur litera f. Matth. to.3. 228.c.4.H

Pacificus. Pacifici, de quibus Matt.5. Deſcribuntur. Mat.to.2. 5.c.2.D

Pactum. Pactum Dei, quod fecit irritũ puer, qui non eſſet circunciſus, de quo Geneſ.17. Eſt pactum, quod Deus cum Adam in Padiſo pepigit dicẽs: Quacumq. die comederis, morte moreris. Et tunc eſt ſenſus, ꝙ oẽs hoĩes pro peccato primi parentis obligati ſunt ad mortẽ æternam, iuxta illud ad Roma. 5, Omnes in Adã peccauerunt. Quare neceſſe eſt ſecundum iſtam obligationem hoĩes mori morte æterna, niſi per aliquẽ modum abſoluantur, .ſ. vel per circunciſionem, &c. Et pactum irritum facere eſt non accipere remedium inſtitutum ad liberandum a culpa primi pacti irritati, & hoc eſt non circuncidi. Si quis autem contendere velit, quòd iſtud pactum ſit pactum circunciſionis, quærat aliquem modum, per quem ille paruulus propriè dicatur irritum feciſſe pactum, quia non poteſt dici, quòd ille irritam fecerit circunciſionem, ſed in illo facta fuit irrita circunciſio, ſcilicet, quòd illi, qui eum circuncidere tenebantur, non curauerunt. Gen. 261.colum.1.B

In pacto ſemper aliquæ conditiones ſeruandæ ponuntur. Exo.to.1. 37.c.2.A

Pactum de quo Exo. 19. ſcilicet, Si cuſtodieritis pactum meum &c. Eſt conuentio inter partes, pace dictum. Exo. to. 1. 155. c. 1. E
In pacti confirmatione antiquitus occidebatur animal, & ponebantur partes illius ſeiunctæ, & ipſi paciſcentes tranſibant inter diuiſiones, ſignificantes per hoc ꝙ ſicut animal diuidebatur, ita diuidi deberet, qui pactum innitum violaret, de hoc Oroſius in tertio lib. de Ormeſta mundi in fine, Et talis confirmatio dicebatur fœdus a fœda porca, quę occidebatur & diuidebatur, &c. Exo. to. 2. fo. 7. c. 4. I. Similiter quando fiebat pactum cum Deo. 1. Reg. to. 1. 186. c. 1. E. c. 2. A
Pactum ſemel fractum, non habet vires, niſi conſenſu partium reintegretur &c. Leuit. 320. c. 4. G
Duo pacta habuit Deus cum Iudæis, vnum iniuit cum Abraham. Gen. 15. 17. & 22. Alterum cum ipſis Iudæis in monte Sinai &c. Leuit. fol. 321. col. 3. F
Pactum eſt inter partes conuentum, atque vtriuſq; conſenſu firmatum, in quo, quid vtraque pars facere debeat. Leuit. 322. c. 3. H
Pactum Dei cum Iudæis principaliter vocatur illud, quod continebatur in duabus tabulis lapideis. Deuter. 47. c. 1. C
Pacta Dei de beneficiis conferendis, aut pœnis infligendis: quanquam ſimpliciter proponantur, intelligi debent cum cōditione, ſi res manſerit in eodem ſtatu &c. Ioſ. to. 1. 91. c. 2. D
Pactum Iſraelitarum cum Deo initum, ex duobus habebat vigorem. Ioſ. to. 2. 176. c. 1. A
Pactum initum inter Deum & aliquem, ſi ſit conditionale, & conditio adimpleatur, tunc Deus ſeruat pactum, ſiue ille, cui fit pactum, ſit bonus ſiue non, dum tamen conditio illa ſit compaſſibilis malitiæ. Si autem conditio nō adimpleatur, tunc non cuſtoditur pactum. Si autem pactum ſit abſque conditione expreſſa vel ſubintellecta neceſſe eſt, quòd adimpleatur &c. 2. Paralip. f. 83. c. 3. G
Pactum ſalis, dicebatur ſic, apud Hebræos, quādo. ſ. erat perpetuū, quia ſal eſt perpetuum, ſiue in bonum, ſiue in malum. 2. Paralip. 174. c 1. B

Palantes. Idem eſt, quod diuagātes. Iudicum. 212. c. 1. E

Palata. Dicitur maſſa de ficubus quæ redacta eſt in modum caſei, & illa maſſa comprimitur inter tabulas, & ideo vocatur palata a palis quibus comprimitur. 1. Paralip. f. 142. c. 1. B

Paleſthina. Terra Iudæorum dicitur Paleſthina, de qua Ouidius lib. de Arte amandi, terra Paleſthinæ ſeptimo culta viro, i. à Iudæo, qui dicitur ſeptimus vir, ideſt vir colens ſeptimum diem, ſ. Sabbatum. Gen. 6. c. 4. I
Paleſthina dicitur quaſi Philiſthina: quia Iudæi nō ponentes F. in principio ditionum pro F. ponūt P. ſuper Gene. 6. c. 4. I
Paleſthina habet ab Occidente mare Mediterraneum, & ab Aquilone Phiniitiam, ideſt, Tyrum, & Sidouem ciuitates. Et ſunt in Paleſthina quinque ciuitates principales, ſcilicet, Gaza, Azotus, Acharon, Aſcalon, Geth, & Gerara. Aliqui ſunt, qui non faciunt diſtinctionem inter Iudæam, & Paleſthinam. Et ſic accipitur communiter Paleſthina. Gen. 6. c. 4. I
Tres ſunt Paleſthinæ, quæ ſunt prouinciæ magnæ Syriæ, in quarum prima Ieruſalem eſt metropolis. Mat. to. 1. 271. c. 3. K. c. 4. F
In Paleſthina non ſunt tecta domorum acuta, ſed plana, & æqualia. Mat. to. 3. 254. c. 2. E

Paleſthini. Quos Greci Paleſthinos appellāt, Hebræi vocāt Philiſthinos, quia vbi nos ponimus prolationem, & vim huius literæ F. in principiō, Hebræi ponunt P. & idem eſt in medio. Ioſ. to. 1. 18. c. 3. G. 1. Paral. 9. c. 3. H
Paleſthinis, & Syris familiare eſt cum parabolis loqui. Mat. to. 5. 66. c. 1. D

Pallas. Seu Minerua Dea facta eſt, quia plures artes inuenit in Africa apud Tritouidē lacum. Exo. to. 1. 158. c. 1. D

Pallium. Quo cooperuit ſe Rebecca. Gen. 24. Erat ſecundū quoſdā, genus quoddam ornatus cooperiens caput. quod ſecundum Ioſephum vocatur teuſtrum, & eſt genus Arabici veſtimenti &c. Gregorius tamen dicit, quòd præ verecundia cooperuit ſe. Gen. 293 c. 3. H

Pallor. Pallorem, timorem, & febrem coluit, vt deos, Hoſtilius tertius rex Romanorū, ne ei nocerēt in bello, quod cōtra ſe in fraudem verti vidit Albanos. Exo to. 1. 158. c. 1. E. 170. c. 1. A

Palma. Palmæ Aegypti ſunt admirandę conditionis, nam earum fructus ante maturitatem ſitim tollunt. Et ſi maturi ſint ſenſum tollunt, motū impediunt, linguam retardant &c. Exo. to. 1. 109. c. 4. G. Leui. 88. c. 3. F. Nu. t. 1. 68. c. 3. K

Palmira ciuitas. Quam ædificauit Salomon in deſerto, magis eſt terræ Chanaan Septentrionalis, quam ſit Euphrates, vt dicit Ioſephus 8. Antiqui. Et deſertum illud à nullo erat occupatum, eo quòd carebat aquis ad bibendum. nam eſt inter Eufratem & Syriam ſuperiorem. In loco tamen vbi fuit ædificata Palmiria magna erat aquarum copia. Et ideo Salomon inueniens regionem illam a nullo occupatam, occupauit illam, & conſtruxit magnam quandam ciuitatem, quę Hebraice dicta eſt Thamur. Græce vero Palmira. 2. Paralip. 113. col. 3. H

Palpabile. Omne palpabile eſt tangibile eſt ſed nō ecōtra, vt patet de aere &c. Nam palpabile addit ſupra tāgibile, ꝙ reſiſtit tangenti, ne ipſum diuidat &c. Mat. to. 4. 251. c. 1. D

Pamachius. Pamachi filij Paulinę ſororis Paulæ refertur hiſtoria. Ioſ. t. 1. 11. c. 2. A

Pamphilus. Pāphilus martyr fuit, & preſbyter, Euſebij Cęſarienſis epiſcopi amicus de quo. 1. Paral. 9. c. 4. G

Pandion rex Athenienſium.
De Pandione rege Athenienſiū. Exo. to. 1. 117. c. 4. K 118. c. 1. A

Pandum. Dicitur curuum, & repandum, val de curuum. 2. Paral. 51. c. 3. F

Panis. Nomine, de quo Ge. 3. veſceris pane tuo, intelligimus omne, quod quęrimus, & neceſſarium eſt nobis, aut conueniens: nam omnis cibus nomine panis intelligitur &c. Gen. 23. c. 3. G. & 377. c. 2. A
In quinque panum miraculo de quo Ioan. 6. fiebat continua appoſitio materię inuiſibiliter, quę cōuertebatur in panem, erat enim materia viſibilis, cum eſſet corporea: ſed erat inuiſibiliter appoſita &c. Gen. 149. c. 1. C
Magis de pane eſt in parte Aquilonari mundi, q̄ in Meridiana, & ideo menſa propoſitionis ponebatur in parte Aquilonari tabernaculi. Exo. t. 2. 33. c. 1. I
Conſuetudo erat apud Iudęos, ꝙ ſi in aliqua domo coqueretur panis, daretur vnus vel offerretur ſacerdotib⁹, vt habetur Nu. 15. ſuper Leui. 18. c. 4. K

Omnia,

Omnia, quæ de panibus offerebantur Domino, debebant esse de similia, &c. Leui. 19.c.1.D
Panes, quos sacerdotes faciebãt de similia oblata Domino, & illius vna pars cremabatur in altari, non debebant fermentari ad vsum sacerdotum, vt patet Leui. 5. & 6. & Leui. 50.c.1.D
Panes fermentatos non licebat offerri super altare, bene tamen si offerrentur sacerdotibus ad comedendum, &c. Leuit. 56.c.4.G
Panem interdum vocat scriptura omne comestibile. Leuit. 232.c.4.F
Panis oblatus in consecratione sacerdotum, totus cremabatur super altari: nec aliquis comedebat de eo. Leuit 6. & Leuit. 244.c.1.E
Panes in sacris literis aliquando accipiuntur pro sacrificiorũ carnibus, & omnibus comestibilibus, quæ offerebantur, &c. Leu. 251.c.2.A & 254.c.1.C
Inter panes, polenta, & pultes quid interslit. Leuit. 263.c.3.K
Panis quare dicatur baculus Leuit. 26. & Leuit. 316. colum. 2.D
Panes formati, & cocti ilico durescunt in terra Chanaan, & in terra Aegypti, & in magna parte Asiæ in terris calidis valde. in 3. vel 2. climate propter caliditatem regionis, & ideo coguntur quasi quotidie formare panes, &c. Iud. 58.c.1.A
Nomine panis in sacris literis intelligitur omne, qđ potest comedi. Iudi. 136.c.3.I. & 4. Reg. 263.c.1.C
Duplices panes offerebantur a sacerdotibus in vetere testam. quidam extra Sanctuarium, vt panes primitiarum, alij vero in Sanctuario, vt panes libamentorum, & sacrificiorum, de primis habetur Nu. 15. De quibus licebat Leuitis vesci, similiter & laicis. Panes vero secũdi dupliciter offerebantur. Vno modo in forma panis. s. pasta cocta in clibano, vel frixa in sartagine. Alio modo in farina nõ dum cõmixta, sed cosperta oleo: & de hac farina non poterant comedere Leuitæ, sed solum masculi de genere sacerdotũ. Leuit. 6. Nec de primis licebat Leuitis comedere, &c. 1. Reg. to. 2. 84.c.4.G
Panis sanctus erat duplex. s. panis propositionis, & qui proueniebat sacerdotibus ex sacrificijs, &c. 1. Reg. to. 2. 86.c.1.C
Quinque panes in miraculo Christi multiplicati sũt per intus susceptionem, & non per iuxta positionem, quemadmodum res animatæ, cum augmẽtantur, similiter & farina in hydria, & oleum in lecythо viduæ Sareptanæ, &c. 3. Reg. 160.c.2.E. col. 3.E. & Mat. to. 4. 95. col. 4 H. & 96.c.1. & 2. Et talis multiplicatio facta est in instanti. Matth. to. 4. 96. colum. 2.C
Panis quare dicatur cœlestis. 3. Reg. 176.c.4.I
Panis ille subcineritius datus Eliæ, non habuit virtutem conseruandi Eliam illis quadraginta diebus & vltra: quia fuerit formatus manibus vel virtute angelorum, vt dicit August. sed propter Dei voluntatem. 3. Reg. 178.c.2.B
Diuersa genera panium fiebant in Sanctuario ad offerendum cum sacrificijs, videlicet lagana, coliridæ, & panes de similia perfundebantur oleo, & hoc præcipuè fiebat in sacrificijs pacificis, &cæt. 1. Paralip. 115.c.3.I
Panis tribulationis dicitur, quando tam modicus est, qꝫ homo comedens tribulatur. 2. Par. 248.c.4.I
Nomine panis multoties intelligitur cibus & potus in sacris literis. Mat. to. 3. 73 c.3.I. & Mat. to. 4. 121. colum 1.A
In pane madefacto aqua, vel vino vel in terra madefacta aqua, non sunt duo corpora simul, &c. Mat. to 4. 247.c.2.A. & Mat. to. 7. 131 c.4.K
In reliquijs ex quinque panibus duo magna ostensa sunt. Mat. to. 4. 100.c.2.E
Panis in sacris literis, sæpe accipitur non pro solo pane, sed pro quolibet pertinente ad sustentationẽ, vnde & mel vocatur panis. 1. Reg. 14. Cum dicitur maledictis vir, qui manducauerit panem vsque ad vesperum, &c. Mat. to. 6. 235.c.2.C
Quare fragmenta Exo. 5. panibus Christus non dederit turbis. sed Apostolis. Mat. to. 4. 101.c.2.C

Panis azymus. Panes azymos comedunt nũc Iudæi octo diebus, ad vitandum dubium, quia decimaquarta Luna primi mensis debent incipere, & continuare per septem dies, &c. Deut. 86.c.4.K
In commixtione panis azymi non apponitur fermentum, neque Sal. Deut. 87.c.1.A
De panibus azymis, videī dictione Azymus panis.

Panem propositionis Erant duodecim, in memoriam duodecim tribus Israel, de quibus Leui. 24. Et ponebantur isti panes in duobus ordinib. Sex in vno ordine, & sex in altero. Exo. to. 2. 32.c.4.H. Vel melius dicendum, quòd sex panes ponebantur in vno cumulo, & sex in altero, & super quemlibet cumulum ponebatur vnum vas thuris lucidissimi, vt probatur. Exo. to. 2. 32.c.4.I. & Numer. tomo 1. 48.c.2.A
Panes propositionis conficiebant sacerdotes ex farina delicatissima, quam filij Israel offerebant, & confectos ponebant ipsi sacerdotes coram Domino, & quilibet panis istorum habebat duas decimas ephi, & per singula sabbatha mutabãtur, sic scilicet, quòd in die Veneris post meridiem tollebantur illi panes de mensa, & ponebãtur alij duodecim recentes, & sic consequenter, vt patet Leuit Exo. to. 2. 32.c.4.K. & 186.c.2.D
Panes propositionis erant sancti, quos non licebat comedere, nisi solis sacerdotibus, vt patet Leuitici 24. & 1. Regum 21. & Matt. 12. Et erant duodecim in memoriam duodecim tribuum Israel, & ponebantur in tabernaculo coram Domino, id est, coram sancta sanctorum, vt Deus videns illos panes, recordaretur eorum iuxta modum humanum, &c. Et erant panes in memoriam illius præcipui beneficij scilicet conseruationis, quæ fit per panem Eccl. 29. Initium vitæ hominis panis, & aqua. Et propterea ista oblatio erat continua. Et cęteræ erant interpollatæ, &c. Exo. to. 2. 35.c.1.F.
Panes propositionis dicebantur sic, quia ponebantur coram Dño per singula sabbatha, & dicuntur in Hebręo panes facierum, cuius duplex assignat ratio. Exo. to. 2. 33.c.1.H. & 208.c.3.I & 178.c.2.C
Panes propositionis non coquebantur in clibano, sicut panes vulgares: sed in quibusdam vasis ferreis, vel aureis ad ignem: quemadmodum fiunt nunc hostiæ, & illa vasa in vtraque eandem similitudinem exprimebant, & tales erant infra sicut supra, & ideo vtrobique facies habebant. Panes vero nostri non nisi vnicam faciem habent: sic dicit Rab. Salo. &c. Exo. to. 2. 33.c.2.F
De panibus propositionis refertur opinio Iosephi. Exo. to. 2. 33.c.2.G
Panes propositionis non debebant comedere sacerdotes eo tempore, quo cum vxoribus miscebantur, vt colligitur Exo. 1. Reg. 21. Exo. to. 2. 73.c.3.I
De panibus propositionis, qualiter pararentur, & quomodo a solis sacerdotibus mundis essent comedendi. Leuit. 228. colum. 2. B. Ad quos conficiendos filij Israel dabant farinam. Leuit. 232. colum. 3.G

Ad panes propositionis confidendos filij Israel dabāt similam, de iure magis, quàm per modū eleemosynæ, & quilibet illorum panum habebat ex similà duas decimas ephi.i.duo gomor.Leui. 277.c.1.B
Matth.tom.4. 4.c.2.B
Panes propositionis sanctiores erāt, quam alij panes, quos Israelitæ offerebant,& hoc ex multis. Leui. 277.c.2 D. Matt.to.4. 5.c.1.D
Panes propositionis parabant, & coquebant sacerdotes,& non Leuitæ, vt aliqui dicunt, Leuitæ tamen dabant eis similam,ex qua panes efficerent. Et similiter dicendum est de simila ,quæ frigebatur, & laganis, qua frigebant sacerdotes, vt patet 1.Paral. 23.cum dicitur, ꝙ sacerdotes erant super sacrificiū similæ. Leui. 277.c.4.k
Super panes propositionis ponebatur thus, de quo nihil cremabatur in altari thimiamatis, vt falso quidam affirmant,& probatur Leui. 278.c.3.I
De panibus propositionis non licebat laicis comedere,bene tamen sacerdotibus,& filijs eorum masculis. Alij tamen dicunt,ꝙ licebat etiam filiabus sacerdotum comedere de illis:sed non reliquæ familiæ,quod tamē improbatur.Leui.279.c.3.k.& 4.G. Alij dicunt, quòd licebat comedere de illis toti familiæ sacerdotum, dum tamen essent mundi: sed nec hoc est verum. Dicendum ergo, ꝙ solis filijs masculis sacerdotum licebat comedere de his panibus præter sacerdotes,vt probatur Leu.280.c.1.B
1.Reg.to.2. 86.c.3.H
Duodecim panes propositionis semper ponebantur super mensam, etiam postquam duodecim tribus idolatrarunt cum Ieroboam. Leui. 280.c.3.H.
Matt.to.4. 4.c.3.F
Panes propositionis appellant Hebræi panes facierū: quia sic eos vocat lingua Hebræa, cuius causam dicunt esse, quia illi panes habebant duas facies, propterea, quia formabantur in quibusdam vasis aureis positis ad ignem, &c.Sed hoc improbatur.Nume.tom.1 87.c.3.H. Dicendum igitur, quòd dicebantur panes facierum, quia positi erant coram facie domini,&c.ibidem. 87. c.3.k. 1.Reg. tomo 2. 86.c.2.B. 2.Paral.21.c.1.E.c.2.A.Matt.to.4 4.c.2.C
Et ponebantur illi panes coram domino propter multa,ibidem. 2.Paralip.21.c.2. C. Matth.tomo 4. 4.c.2.D
Quomodo licitū fuerit Dauid comedere panes propositionis.2.Reg.to.2. 85.c.2.C
De panibus propositionis,qui essent,& quomodo fierent. 1.Reg.to.2. 86.c.1.E.c.2.A
Panes propositionis coquebantur die sabbati , vt ponerentur calidi coram Domino.1.Regum,tom.2. 82.c.1.E.c.2.A
A quibus panes propositionis fierent, & ad quid offerrentur.1.Paral. 275.c.4.k.276.c.1.A
De panibus propositionis. 1.Paral. 115.c.4.G
De panium propositionis ministratione, & a quibus licitum esset comedi.2.Paralip.21.c.1.A.Matth.tomo 4. 4.c.2.A
Panes propositionis debebant esse æquales, & duodecim: & poni in mensa propositionis , quæ erat ad Aquilonem, & poni debebant seni, & seni, & manebant per septem dies,&c. 2.Paralip. 21.c.3.F. Matth.tom.4. 4.c.3.k.c.4.F. Et debebant formari a sacerdotibus, nec debebant illos tangere mulieres, nec laici, & farinam ad conficiendos istos panes debebant dare Israelitæ laici. Et a solis sacerdotibus erant comedendi, postquam tollebantur a mensa propositionis, ibidem 21.c.4.H. Matt. tomo 4. 5.c.1.D
Panes propositionis manebant super mensam septem diebus, & in sabbato tollebantur,& ponebantur alij duodecim, cuius assignatur ratio. Matthæ. tomo 4. 5.c.4.I
Panes propositionis dedisset Abimelech ipsi Dauid, & pueris eius, etiam si non essent mundi a mulieribus, si vidisset eos in extrema necessitate famis, vt probatur Matth.tom.quarto.5.c.3.K.Imo etiam tolleret panes qui erant coram Domino, si esset extrema necessitas. Et tunc habebat restituere alios duodecim panes in mensa.Matth.tom.quarto. 6. c. 1. A.

Papa. Altiorem statum tenet, quàm Moyses suo tempore tenuerit: quia Moyses gerebat vicem Dei super populum Hebræum, Papa autem super omnes homines. Et potest absoluere, & ligare plenissimè ex ptāte clauium,quę apud eum totaliter est. Et in hoc excedunt sacerdotes nostri temporis sacerdotes vete.legis & propheras. nam quilibet sacerdos simplex huius temporis est maior quàm Moyses quantum ad hoc, qui erat eximius prophetarum, & maior quàm Aaron, qui erat summus saeerdos &c.Exod. tomo primo. 152.c.3.F
Papa vocatus est ad plenitudinem potestatis.cęteri vero episcopi in partem sollicitudinis,vt patet in cap. cleros.21.dist.Exo.to.1. 151.c 3.H
Papa errat aliquando in sententiando:quia nō cognoscit omnia, licèt dicatur habere omnia iura in scrinio sui pectoris,vt patet in 6.de rescriptis, in cap.licet Romanus,&c. Et sicut contingit eum peccare mortaliter perdendo charitatem, ita cōtingit eum perdere rectum iudicium quantum ad aliquid. Exo.tom.1. 152.c.3.I
Papæ consecratio fit per episcopum Hostien. Exod. tom.2. 84.c.3.H
Papa cum eligitur a Cardinalibus,a tota Ecclesia eligitur.Num.to.1. 227.c.3.G
Papæ potestas originatur a potestate Ecclesiæ, vt probatur. Num.to.1. 227.c.3.H
Papa asserit se nabere iudicium in omni potestate, in ca.per venerabilem,extra qui filij sunt legitimi. licèt non semper se intromittat, ne iuri præiudicet alieno. Dent. 93.c.1.A
Papa non potest se ipsum absoluere. Iosue tomo 1. 83.c.4.I
Papa non potest dispensare inter ascendentes & descendentes, vt contrahant matrimonium.Bene tamen in omnibus gradibus consanguinitatis & affinitatis, sed in primo gradu, non nisi cum maxima necessitate.1.Reg.to.1. 132.c.3.G
Papa non potest dispensare in his,quæ dixit Christus, & in illis, qnæ Apostoli dixerunt ex mandato Dei: similiter nec in illis, quæ non dixit Christus, nec Apostoli apertè. Et Doctores sacræ Scripturæ subtiliter inquirentes, ostendunt ea fuisse ex intentione Christi,vt patet 25.quæst. prima, sunt quidam. Et hoc intelligendum est in his,quæ continent doctrinam moralem: secus tamen si ceremonialem. 1.Reg.tom.1. 133.c.3.H
Aliqua sunt,in quibus Papa potest dispensare: sed nō expedit, quòd dispenset. primo Regum, tomo 1. 134.c.1.E
Nō est necesse verum esse,quod Papa asserit, vt probatur 1.Re.t.1. 134.c.3.F.Mat.to.5.112.c.2.D.c.3.F
Dare alicui maiorem scientiā,quàm Papæ non inconuenit,sed inconuenit dare alicui maiorem potestatem quàm Papæ.1.Reg.to.1. 134.c.3.G
Non est inconueniens,ꝙ Papa erret asserēdo aliquid: sed nec ex hoc sequitur,quòd ius erret,&c. ut probatur 1.Reg.to.1. 46.c.2.D

Index in omnia Opera

Ad papam in nouo teſt.& ad ſummum ſacerdotē, & iudices vete.teſtamenti pertinebat definire in omnibus,in quib.lex non definierat.Mat.to.4.23.c.3.H

Circa ea,quæ ſunt iuriſdictionis, magis ſtandū eſt Papæ,quam alicui viuenti, ſed quantum ad determinationem veritatis, etiam in ſacra ſcriptura magis ſtandum eſt dictis Doctorum virorum, quàm dictis Papæ.1.Reg.to.1. 134.c.2.K

In inuenienda veritate,& definienda,non oportet ſtare definitioni Papæ potius,quam doctoribus,ſecus tamen quo ad coertionem ad tenendum id, quod determinatum fuerit,vt verum.1.Regum,tom.1. 134.c.4.G.246.c.3.F

Papa poteſt aliquando deponere reges.3.Regum. 104.c.4.G

Quando aliquis conſtituitur in ſummum Pontificē, mutatur illi nomen propter multa. Primò, quia tunc gerit vices Dei in terris, cum prius eſſet perſona priuata. Secundò, quia tunc efficitur ſucceſſor Petri, cui Deus mutauit nomen, &c. Tertiò, quia poterat habere nomen turpe a prima impoſitione.4.Reg. 249.c.1.E,c.2.A

Ad Papam,& Cōcilium generale pertinet magis declaratio legis,quàm ad aliquem hominem, eo ꝙ Papa ſit caput Eccleſiæ.Et Concilium generale repreſentat totam Eccleſiam vniuerſalem.2.Paralip. 105.c.2.E

pa poteſt eſſe hæreticus, vt patet de Liberio, & de Ioanne vigeſimoſecundo. Concilium tamen non poteſt errare in fide, nec in moribus, vt probatur Matth.tom.1.7.c.4.G. Patet etiam de Gregorio iuniore, qui errauit circa matrimonium, vt patet in dicto eius.32.qō.7.cap.propoſuiſti. Matth.tomo 5. c.2.E. 112.c.3.E

Papa eſt filius Eccleſiæ.Matt.to.1. 15.c.1.B

Papa poteſt diſpenſare contra aliqua dicta Apoſtolorum,licèt non contra omnia. Matt.to.1. 24.c.3.G

Ad papam propria ſuperſcriptio,& quam tota Eccleſia ſeruat, eſt illa Hieronymi in prologo ſecundo. Matt.ſcilicet Beatiſſimo Papæ Damaſo. Matt.to.1. 32.c.4.Et hoc nomen, beatiſſimus, conuenit Papæ ratione ſtatus,ibid. 33.c.3.I

Papa poteſt reualidare ea,quæ de facto aliquid ſunt,licèt de iure nulla ſint.Matt.to.1. 187.c.E

Papam diſpenſare in homicidio ſtat dupliciter. Vno modo in homicidio facto, alio modo in homicidio faciendo,in facto,dupliciter. Vno modo abſoluendo a peccato homicidij,& conſtat quòd ſic. Alio modo in irregularitate contracta ex homicidio, diſpenſando:vt poſſit talis aſcendere ad ſacros ordines,vel miniſtrare in ſuſceptis, & iſtud eſt propriè diſpenſare in homicidio, & in hoc Papa diſpenſat cum difficultate: quia eſt contrarium iuri, vt patet in decretis.50.diſtin.cap.miror.in homicidio vero faciendo poteſt diſpenſare, quòd aliquis occidat alium ſine culpa,ſcilicet in caſibus, in quibus homicidium licitum eſt de iure naturali, ſ.tribuendo illi poteſtatem occidēdi malefactorē &c. Et explicantur ſex caſus, in quibus licitum eſt homicidium.Matt.to.2. 87.c.4.k.& 88.c.1.A

Papa poteſt diſpenſare in omni illo,quod eſt extra legem naturæ,& diuiuam.Matt.to.2. 88.c.7.A

Papa poteſt diſpenſare in his, quæ ordinata ſunt ab Apoſtolis, ſi non ſint de iure naturali, vel non pertineant ad doctrinam Chriſti. Matth.to.ſecundo. 88.c.1.B

Papæ peccatum poterit fraterne corripere quicunq; illud cognouerit.Matt.to.5. 41.c.3.k

Papa eſt maior qualibet Eccleſia particulari. Matthæ. tom.5. 56.c.3.H

Papa eſt præcipuus filius Eccleſiæ vniuerſalis. Matth. tom.5. 56.c.3.B

Papa committit ſymoniam vendens res ſacras, non tamen incurrit pœnas ſimoniacorum.Matth.to.3. 15.c.4.k

Papa non poteſt diſpenſare cum monacho, vt proprium habeat, cum repugnet eſſentiali voto religionis, vt patet extra de ſtatu monachorum. cap. cum ad monaſterium.§.nec exiſtimet. Matt.to.3. 42.c.2.C

Papa licèt ſit vniuerſalis prælatus, non tamen eſt prælatus propriè immediatus omnium hominum,accipiendo prælatum immediatum pro illo,qui non habet ſub ſe alios prælatos directè ſubiectos: licèt ſit immediatus prelatus,ideſt, potens vti claue immediatè ſuper quemlibet hominem. Et ideo Papa non ſe habet omnino immediatè ad omnes homines fideles, ſicut epiſcopus ad omnes de ſuo epiſcopatu: quia epiſcopus nullos habet ſub ſe habentes ordinariam iuriſdictionem: ſed curati omnes ſunt commiſſarij.Matt.to.4. 186.c.1.C

Papa poteſt per Eccleſiam deponi, & coudemnari, ſi ſit hæreticus.Matt.to.4. 169.c.4.G

Papa non poteſt expoliare Purgatorium pro ſuo arbitrio.Matt.to.4. 188.c.4.H

Papa non poteſt ſeipſum abſoluere:ſed neceſſe eſt, ꝙ abſoluatur a ſubdito ſuo.Matt.to.4. 178.c.2.A

Crimen papæ defertur ad eccleſiam uniuerſalē per denunciationem in correctione fraterna,& nō ſolum in crimine hereſis, ſed etiam in ſpectantibus ad mores.Matt.to.5. 56.c.3.I

Papa videtur peccare ſi diſpenſet non attendendo ad bonum publicum.Matt.to.6. 36.c.3.H

Papa ideo non percipit decimas eccleſiarum:quia ipſe habet alios redditus &c. poſſet tamen,ſi eſſet neceſſe. Matt.to.6. 220.c.4.I

Papa nihil poteſt cōtra ius diuinum: ſed tenetur illud defendere vſque ad ſanguinem. 25.qō.1. cap. ſunt quidam.Matt.tom.6. 222.c.4.

Papa poteſt facere generalem conſtitutionem, ꝙ nullus laicus ſoluat decimas; dum tamen relinqueret miniſtris Eccleſiæ congruam ſuſtentationē. Matt. to.6.223.c.1.B.& poteſt priuilegiare quos voluerit de non ſolnendis decimis perſonalibus,ſed malefaceret ſic diſpenſando.Matt.to.6. 222.c.3.F

Dicere,ꝙ papa poteſt abſoluere a culpa & pęna.: eſt falſum iuxta rigorē terminorū, licèt iuxta ſenſum quem aliqui per iſta uerba prętendunt, verum ſit, quia ſic abſoluere a culpa, & pœna: eſt abſoluere plenariè,&c.in Defen. 3.c.1.B

De poteſtate papæ,quo ad concedendas indulgētias. vide in Defen. 3.c.2.B

Papæ poteſtas ad plns ſe extendit,quàm ad plenariam indulgentium peccatorum,ſed non poteſt eam totam ex defectu materię.in Defen. 3.c.2.C

Papa poteſt errare,non ſolum circa accidentia, & particularia facta humana, &c. ſed etiam circa fidem poteſt ignorare, & errare,& effici hęreticus.ſic patet in decretis.40.diſtinc.cap.ſi papa. vbi dicitur, ꝙ ſi papa reperiatur a fide deuius, deponitur, & patet exemplis de Marcellino,qui thurificauit idolis. 19. diſt.cap.nunc autem.& de papa Liberio qui factus eſt Arrianus. Et de Ioanne vigeſimoſecundo, qui tenuit hęreſim circa viſionem beatificam: quam poſtea coactus eſt publicè reuocare, vt patet in geſtis pontificum,&c.in Defen. 27.c.2.E

Stat, quod papa damnet aliquam propoſitionē tanq̄ hęreticam,vel aliquem authorem. Et tamen ꝙ ſic damnando erret,&c.in Defen. 27.c.2.E

Papa eſt indeterminatę poteſtatis, & poteſt abſoluere

uere quemlibet in quocunque casu. Matth.tom.5. 60.c.1.E.

Quod Papa dicatur in plenitudinem potestatis, & cęteri in partem solicitudinis, quomodo habeat intelligi. Matt.tom.5. 60.c.1.E.c.2.A

Papa non potest immutare aliquam legem Christi, neque dispensare circa eam. Matt.to.6. 210.c.4.G

Papa non recipit decimas Ecclesiarum: quia ipse alios redditus habet. Matt.to.6.220.c.4.k. Potest tamē nō solum decimas, sed & alia quęcunq; iura Ecclesiarum accipere propter aliquam necessitatem, durante illa, ibid. c.4.I

Papa suscipit iurisdictionis potestatem a Deo, vel ab Ecclesia ipsius Papę matre; nam Papa est Ecclesię filius, vel membrum, &c. in Defen. 36.c.4.H

Papa omnia potest prętęrquam in duobus casibus, primus est: si agat in manifestum damnum, & decolorationem status ecclesię vniuersalis: nam quantum ad hoc nihil potest. 2. Corin. 13. data est nobis potestas in cōstructionem, & non in destructionē, &c. secundus est, quando intētio Papæ se fundat super falsitatē: quia intentio ipsius se debet fundare supra veritatem. 2. Cor. 13. contra veritatem nihil possumus. oēs alij ministri Ecclesiæ sicut habent ptātem per leges Ecclesiasticas, ita habent iurisdictionem limitatam per illas, &c. in Defen. 36.c.4.I

Papa potest priuilegiare, quos voluerit, de non prętādis decimis personalibus: sed male faceret sic dispēsando. Matth.to.4. 222.c.3.F

Papæ crimina possunt denunciari in concilio generali, vt ostenditur. in Defen. 39.c.1.B

Papa pōt concedere decimas laico ad tempus; vel in perpetuum, sed male faceret. Matt.to.6. 222.c.3.k

Canonistę dicunt, ꝙ Papa non potest denunciari, nisi in illo crimine, de quo potest accusari, vel iudicari, vel deponi. Et quòd tunc debet fieri per generale concilium. in Defen. 39.c.1.C

Papa non potest in ea, quæ sunt de iure diuino, neque cum causa, neque sine causa. Mat.to.6. 223.c.1.C

In Papa est tota authoritas determinandi Contra clericos concubinarios. 3.c.3.K

Papatus. Addidit potestatem. Et potestas est ad aliquid iubendum, & statuendum: sed non ad aliquid verius dicendum. 1. Reg. tom.1. 147.c.1.E

Papilio. Significat principaliter quandam auiculam: sed secundario significat tentorium factum de pellibus, aut pannis, & dicitur sic: quia ad formam illius auis formatum est, vt ait Isidorus. Exo.to.2. 153.c.1.D

Papula. Papulæ, de quibus Leui. 22. dicuntur quidam carnis tumores, &c. vel secundum quosdam dicuntur maculæ cuiusdam scabiei pessimæ: sed primum videtur magis conforme literæ Hebraicæ. Leui. 249.c.3.F

Par. In parem non habet imperium. Matth.to.6. 227.c.4.I

Parabola. Secundum Hieronymum est rerum natura discrepantium sub aliqua similitudine facta comparatio. Matth. to.4. 52.c.2.E.c.3.F.& fo.51.c.1.B

Parabolæ aliquando ponebantur, vt audientes non plenè intelligetent. Matt.13. Interdum verò, vt sensus earum gratius, & attentius caperetur. 2. Reg. 68.c.2.B

Parabola cardi ad cedrum est viri debilis ad fortem. 4. Regum. 141.c.1.C

Parabola dicitur propositio quædam vniuersalis pertinens ad mores regulandos. 3. Reg. 42.c.4.H

Parabola dupliciter accipitur. Vno modo pro quadā figurata locutione, & sic Christus loquebatur in parabolis, &c. Alio modo pro communi sententia, quæ est documentum vniuersale, & sic parabola dicitur prouerbium, & sic liber Prouerbiorum dicitur liber parabolarum Salomonis. Et tamē ibi non ponuntur aliquæ figuratæ locutiones: sed solum ponuntur sententiæ quædam vniuersales circa moralia. Et ita quodcunque dictum commune in moralibus vocatur parabola. 2. Paral. 108.c.3.H

Parabolis, & metaphoris vtitur conuenienter sacra scriptura, vt probatur Matt. to.4. 52.c.2.C

In parabola est similitudo, & comparatio. in metaphora verò solum similitudo, & non comparatio. Matth.tom.4. 52.c.2.D

Parabolis, & metaphoris vtitur sacra scriptura propter duo. Primò ratione diuinæ sublimitatis, &c. Secundò specialiter propter rudes. Matth.tomo 4. 52.c.3.F

In quacunque prædicatione, Christus semper dicebat aliquā parabolam, propter vtilitatem turbæ audientis. Matt.to.4. 252.c.4.H.& 59.c.3.F

Parabola ad duo confert. Primò ad manifestandum aliquid. Secundò, vt magis memoriæ infigatur. Matth.tom.4. 53.c.2.D

Parabolæ seminatoris expositionem, de qua Matt. 13. quæsierunt discipuli Christi finito sermone, quem fecit in naui. Matt.to.4. 83.c.1.D

Parabola, quando ponitur sine expositione, est ad occultandum, sed cum illi adiungitur expositio, est ad manifestandum. Matt.to.4. 53.c.3.F

In parabola seminantis, Matt. 13. Christus posuit quatuor differentias terræ, in qua semen cęcidit, quod fuit conueniens tam ex parte parabolæ, quam ex parte rei significatæ per parabolam, vt probatur Matt.to.4.55.c.3.I. Et similiter illæ quatuor partes seminis differunt inter se. Matt.to.4. 56.c.1.A

In parabola seminantis ostenditur primus status Ecclesiæ, qui fuit Christo prædicante & Apostolis. Nam totum illud fuit tempus plantandi fidem per prædicationem, &c. Et per parabolam zizaniorum significatur secundus status Ecclesiæ, qui fuit immediatè post Apostolos, in quo insurrexerunt hæretici, &c. Et exponitur parabola zizaniorum. Matthæ. tom.4. 57.c.2.B

Per parabolam synapis significatur tertius status Ecclesiæ sub sanctis Doctoribus, & exponitur parabola. Matt.to.4. 57.c.4.I

Parabola de fermento in tribus satis farinæ abscondito, de qua Matth.13. exponitur variè. Matth.to.4. 58.c.3.G. Et tandem assignatur sensus literalis Parabolę, ibidem. 58.c.4.I

Omnes parabolas exponebat Christꝰ discipulis suis, vt habetur Matth.4. cùm dicitur: Seorsum autem discipulis suis omnia. Matt.to.4. 61.c.2.B

Parabola zizaniorum, licèt de omnibus possit intelligi, tamen de solis hæreticis præcipuè habet intelligi, vt dicunt Chrysostomus, & Augustinus. Matt.tom.4. 61.c.3.G

Parabola zizaniorum sic fuit ad literam. Matt.tom.4. 61.c.4.G

Parabola thesauri absconditi, de qua Matth.13. variè exponitur. Matt.to.4. 63.c.1.D

Non oportet quòd singulæ parabolarum partes applicentur rebus signatis, sed satis est, quòd aliquæ earum applicentur, aliæ verò sunt, vel propter ornatum parabolæ, vel vt verisimile videatur. Matt. tomo 4. 63.c.2.A

Parabola sagenæ exponitur. Matthæ. to. 4.64.c.3.F

Parabola sagenæ in quo differat a parabola zizaniorum. Matt.to.4. 65.c.1.C

Familiare est Syris & Palestinis in parabolis loqui. Matth.to.5. 66.c.1.D

Parabola multum differt ab exemplo, quia in parabolis nunquam est idem sensus, quem foris verba faciunt &c. in exēplis verò idem est sensus, qui in verbis apparet &c. Secundò differt quia parabolæ hñt sensum per se, qui non adducitur in confirmationem, vel concordiam alterius. Exemplū verò non habet sensum per se, sed semper trahitur in concordiam, & cōfirmationem alterius sententiæ, quæ intēditur, sed interdum vnum capitur pro alio, Matt.to.5. 65.c.4.I

Parabola vineæ, de qua Matth.20. posita est ad confirmandum id, quod in fine capitis deciminoni dictum erat. s. multi erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Matth.tom.5.172.c.4.H. Et inducitur ad ostendendum, quòd non secundum ordinem temporis erit ordo, vel gradus meritorum, sed ꝙ vltimi possunt esse primi, vel potiores in meritis, &c. vt patet ex conclusione Christi, & magis videtur facere ad propositum Christi, æqualitas denarij, quàm ordo processionis in solutione: licèt vtrūque faciat ad propositum. Matt.to.5. 178.c.1.A

De applicatione parabolæ vineę iuxta aliū sensum. Matth.tom.5. 181.c.2.D

Quando ponitur aliqua parabola, non oportet applicare singulas partes parabolæ ad rem signatā, sed satis est applicare illud, quod est ad propositū, & propter quod inducta est parabola, vt patet in parabola vineæ. Matth.20. quæ non fuit inducta, nisi ad ostendendum, ꝙ multi nouissimi erunt primi, & primi nouissimi. Et ideo satis est applicare illā partem, in qua dicitur, quòd vltimis data est primo merces, & quòd æqualiter datū est eis, & primis, cętera autem ponuntur, vt parabola appareat verisimilis. Matth.tom.5.173.c.3.K-& 174.c.2.E. & 176.c.4.I

Per parabolam vineæ. Matth.20. conuenienter significatur retributio vitæ æternæ; quia Christus induxit illam ad ostendendum illud. Secundò, quia litera dicit: Simile est regnum cęlorum homini patrifamilias, i. similis est status vitæ æternæ quātum ad retributionē mercedis, quam paterfamilias fecit operarijs, non tñ est totalis similitudo. Primò, quia quibusdam datū est ex sola iustitia, alijs verò ex liberalitate vltra debitum iustitiæ circa vitā ętern ā, aut cum oībus agitur ex grā aut ex iustitia. Secundò, quia cultores vineę æquale pretium receperunt, quocunq; tpe laborarent, & quantuncunque, quia singuli singulos denarios, sed in vita ętern a nō recipiunt oēs æqualē gloriam. Tertiò, quia in uita æterna seruatur proportio meritorum &c. Et hoc siue per horas diuersas conductionis significentur ætates diuersę sęculi, siue ętates eiusdē hominis. Facit tñ ad propositum vitę ęternę hęc parabola cū retributione vitę ęternę; quia sicut omnibus operarijs quocunq; tpe uenerunt, datus est denarius, ita omnibus colentibus Deum, quocunque tempore colant, & incipiant, dum tñ in cultu Dei finiant dies suos, datur vita ęterna. i. visio diuinę essentię, siue sint magna merita, siue parua, omnibus rñdet visio Dei. Sunt tamē inęquales quantum ad gradum visionis & gloriç, quod non contingit in operariorum solutione. Matth. tom.5. 178.c.3.k.c.4.F.

Tota litera parabolę vineę. Matt.20. ab illa parte, cū sero factum esset, vsq; in finē, pōt exponi de aduētu Christi. Et de murmuratione Iudæorū conuersorum ad fidem contra patrēfamilias, ꝙ reciperet gētes ad fidem, & pares illos faceret in prelationibus, & dignitatibus spiritualibus. Matthæ. tom.5. 182.c.1. E.c.2.A

Parabola vineæ, de qua Matth.20. incitat eos, qui tota vita seruientes vanitatibus seculi, ad finem uolunt adhærere Deo, ne desperent, se ex hoc posse consequi fructum, quia poterunt illis ęquales fieri, qui a principio iuuentutis colere cęperunt, & permanserunt. Eos quoq; iuuat, qui aliquando coluerunt, & postea cadentes abierūt retrorsum, nam si aliquando redeant, non est illis desperandū, sic dicit Chrysostomus, Matt.to.5. 182.c.4.K

Secundum consuetudinē scripturæ tam noui, q̄ vet. test. quando Deus vult, ꝙ aliquis cōtra seipsum sententiam ferat, proponit parabolam, ex qua ille iudicans, vt rationi consequens videtur, seipsum accusat. Matt.tom.5. 260.c.2.A

Parabolam vineæ locatę agricolis, de qua Matth.21. proposuit Christus principibus sacerdotū &c. propter duo. Matt.to.5.263.c.4.I. Et de istius parabolæ applicatione in spetiali, vide ibid. 267.c.1.A

Quare tot parabolæ de eadem vinea ponantur. Matt. tom.5. 268.c.3.H

Exponitur parabola hominis regis, qui voluit ponere rationem cum seruis suis. Matth.to.5.65.c.1.C. vsque ad fo.69.

In parabola de nuptijs, qui dicantur vocati, & qui electi. Matt.to.6. 18.c.1.A

Illa parabola, quæ ponitur Matth.22. de rege, qui fecit nuptias filio suo, &c. Non est eadē parabola, quam refert Luc.cap.14. vt probatur Matth. to.6.2. c.4.k. 3.c.1.& 2. Et per regnum cęlorum ibi intelligitur Ecclesia militans, vt probatur. Matt.to.6. 3.c.3.I

Inter parabolam & metaphoram, quid interfit. Matt. tom.4. 52.c 2.C

In illa parabola, de qua Luc.14. ponuntur tria per ordinem. s. innitare, vocare, & compellere. Matt.tom.6. 7.c.1.E

Applicatio parabolæ de rege faciēte nuptias filio suo de qua Matt.22. refertur in generali. Matth.tom.6. 9.c.2.A. Et postea in speciali. a fo. 9. c.2. Deusque ad quæst.69. inclusiuè.

Parabola potest dupliciter accipi, uno modo pro narratione facta sub tali cortice verborum, quę faciūt illum sensum, quem prætendit proferens, ut contigit sępe in prophetis, &c.

Alio modo accipitur pro qualibet similitudine, & tales magis inducuntur in probationes, quàm vt similitudines, uel parabolæ. Secundo modo accipitur illud Matth.24. Scilicet illud autem scitote quoniam &c. Et non primo modo. Matthæ. tomo 6. 221.c.3.F

Parabola decem virginum, de qua Mat.25. exponitur in sensu parabolico ad corticem literę. Matth.to.7. a fo.1.vsq; ad fo.6.c.3.F. Deinde exponitur in sēsu, in quo Christus illam induxit. ibi. a fo.6.vsq; ad 22.

Tota parabola de decem virginibus ad vigilantiam pertinet. Matt.to.7. 6.c.4.H

Tres parabolę, scilicet, de patrefamilias vigilante, ne fur suffodiat domum suam, & de seruo dispensatore constituto a patre familias, de quibus Mat.24. Et parabola de decem virginibus, de qua Matt.25. persuadent nos ad vigilandum, primę duę, quia nescimus diem iudicij neq; mortis, tertia, quia nescimus horam. Matt.to.7. 7.c.1.A

Conueniens fuit, ut sub diuersis parabolis Chrs commendaret vigilantiam. Matt.to.7. 7.c.1.B

In expositionibus parabolarum, non oportet singulas partes esse significatiuas, sed solum illas, quæ faciunt ad intentionem utentis parabola, nec tamen propter hoc cęteræ partes dicuntur superuacuę,

uacuæ, sed sunt necessariæ. Et ponunt Doctores exemplum in aratro,&c.Matt.tom.7. 8.c.4.F.Nec oportet,quòd quælibet pars parabolæ, seu figuræ applicetur,ibid. 288.c.2.E.c.1.F

Parabola talentorum competit statui prælatorum. Matth.to.7. 26.c.1.D

Parabola Domini tradentis seruis talenta. Matth.25. posita fuit ad ostendēdum modum rationis, quæ in die iudicij exigenda est.Et intelligitur de omnibus hominibus,quantum ad ea dona,quæ Dominus illis commisit, de quibus exiget rationem in iudicio. Matt.to.7. 27.c.1.A

Paradisus dicitur, quasi parans Dei visum, in quo visu est totalis delectatio, & hinc est ꝙ locus habitationis Adæ in statu innocentiæ,sic dicebatur per analogiam. Gen. 12.c.4.F

Paradisus terrestris est locus amœnissimus in partib. Orientis, sed ignoratur in qua parte Orientis sit. Aliqui dicunt,ꝙ non fit sub æquinoctiali, propter magnum Solis ardorem, sed ad partem Septentrionalem post tropicum æstiualem Cancri. Et huic videtur concordare,quia flumina, quæ egrediuntur de Paradiso, intrant terram nobis cognitam,s.Indiam,& Armeniam per partem Septentrionalem.Alij dicunt,ꝙ sit sub æquinoctiali,&c. Sed magis placet prima opinio.Gen. 12.c.4.F

Paradisi terrestris amœnitas describitur. Genesis. 12.c.4.I

De Paradisi terrestris situ. Gen. 13.c.1.D

E fonte Paradisi terrestris, authore Isidoro, & Basilio,fluunt aquæ abundantissimæ, quæ propter loci altitudinem faciunt magnum fragorem, a quo aliquæ gentes, quæ per aliquam distantiam a Paradiso terrestri habitant in locis secretissimis, efficiuntur surdæ. Et omnes nascentes ex illis naturaliter surdi generantur. Et a descensu Paradisi in planitie magnæ lacus ex aqua fluenti efficiuntur, quæ in quatuor flumina distinguuntur. Genes. 13.c.1.E

Paradisus terrestris creditur esse magnæ latitudinis, quia ibi omnes homines erant victuri,licèt post aliquas generationes essent trāsferendi, vt quidam dicunt,& volunt quòd in ambitu habeat centum leucas,& in longum,quasi triginta leucas,vel paulo plus. Gen. 13.c.2.C

In Paradiso terrestri erat lignum vitæ sic dictū ab effectu, quia comedentibus vitæ diuturnitatē præstabat,vel sic dictum,quia comestū sæpius, hominem firmaret,ita vt nulla anxietate, vel infirmitate, vel senio in deterius occasum, vel in mortem laberetur.Gen. 13.c.2.D

In Paradiso sunt aues armonijs mirabilibus cōcinentes, & aliqua alia animalia pulchra visu, in quibus Enoch & Helias ibidem quiescentes delectantur. Genes. 13.c.4.K

De Paradisi fonte duæ referuntur opiniones, quarū vna est Isidori & Basilij in Exameron, cui concordat Abulen.Gen. 13.c.4.k.& 14.c.1.A

Strabus,& Rabanus,cum dicunt ꝙ Paradisus pertingit globum lunarem, intelligendum est.i.principium supremę regionis aeris,nā dictum illorum, vt iacet,falsum est, vt probatur Gen.14.c.1. C. Et cōmuniter dicitur, quòd in Paradiso terrestri est murꝰ igneꝰ.ibi.14.c.2.B.& 85.c.4.H. & 86.c.1.& 2.

In Paradiso non esset cōmunicatio œconomica, nec politica, quia in qualibet istarum est principatus, & subiectio,iudex,& lex, sed sola esset communicatio maris & fœminæ ad generationem. Genes. 22.c.2.B

Hebræi dicunt Cayn & Abel genitos esse in Paradiso,sed oppositum dicunt omnes Doctores catholici. Gen. 25.c.3.G.& 30.c.2.A

Aquæ diluuij non inundauerunt Paradisum terrestrem,vt probatur Gen.42.c.4.I.88.c.3.k. Matthæ. to.7.recitantur tres opiniones,sed 1.& 2. est verisimilior,scilicet,ꝙ non inundauerunt. 129.c.4.I

De Paradiso tres sunt generales sententiæ,aliqui cōcedunt tantùm esse Paradisum corporalem. Alij tantùm spiritualem. Alij corporalem & spiritualem. Gen.81.c.4.k. Prima positio posset admitti sub hoc nomine Paradisus in sacris litteris, secus tamen est si accipiatur in tota sua generalitate, ut sumitur a Doctoribus, qui Paradisum vocant vitā beatam,ibidem 81.c.4.k.& 82.c.1.A. Secunda positio est Origenis, quam ostendit esse falsam Epiphanius Episcopus Cyprieñ.&c.ibidem. 82.c.1.B. fo. 95. c.4. H. Sed tertia opinio tenenda est: nam Paradisus capitur propriè pro loco corporali, & largè prout in communi locutione nostra accipimus, accipitur pro loco non corporali, sed spirituali,s.pro quiete beata, quæ metaphoricè dicitur Paradisus, ibid. 82.c.2.A

Paradisus Græcè, significat hortum Latinę. Genes. 82.c.2.B

Paradisus apud Hebræos non dicitur hortus absolutè,sed hortus deliciarum.s.Gan eden.quia Gan significat hortum, & eden delitias. Gen.82.c.2.C. &91.c.2.D.Matt.tom,7. 129.c.4.F

In paradiso terrestri est aquarū salubrium copia, & arborum omnis generis fructuum.Gen 83.c.2.D

In Paradiso non erant animalia saltem quadrupedia aut reptilia,& de auibus dubium est, sed bene potest concedi,ꝙ sic,similiter & pisces in aquis.Gen. 82.c.3.F.& fo.89.c.2.B

Quòd Paradisus non sit insulæ fortunatæ,vt quidam falso arbitrantur,probatur.Gen. 84.c.2.B

Paradisus terrestris situs est in parte Orientali in aliqua parte Asiæ, quod probatur tā assertione omnium scriptorum, & præcipuè sacræ scripturæ, q̃ ex quatuor fluminibus quæ fluunt ab Asia, & præcipuè hoc constat de Gange, quod est in India. Genes. 84.c.2.E

De Paradiso terrestri dicunt Beda & Strabus, quòd est locus in Oriente positus interiecto Oceano, & montibus appositis a regionibus, quas homines incolunt, secretus & remotissimus. Et paradisi flumina possunt bene ad terram nostram uenire, licèt interiaceat Oceanus, per quosdam occultos subterraneos meatus, vt patet de aliquibus fluminibus,quæ alibi orta, ad alias terras, interfuso mari, per subterraneos meatus procedunt, vt constat de Alpheo flumine, quod in regionibus Elidis, & Pisæ in terra absorbetur, & in insula Ortigia renascitur, vbi demum terra mergitur, & per longos tractus maris Ionij vsque in Siciliam per profundas terræ cauernas deuehitur, & rursus in Sicilia apud ciuitatem Syracusas oritur, ut Ouidius testatur libro quinto Metamorph.& Virgil. libro septimo Bucolicorum Egloga vltima. Genes. 84.c.3.H

Duo flumina paradisi, scilicet Tygris & Eufrates nō manifestantur vsq; ad Armeniam,ubi de uno fonte ambo soluuntur, & statim diuidūtur, ut Boetiꝰ & Salustius,authores certissimi,probant. Et Nilus multis in locis absorbetur a terra, & ortus eius vsque nunc inueniri non potuit.Gen. 84.c.3.k

Quidam dicunt paradisum terrestrem esse in terra continente, & non in insula, sed nullus illuc adijt propter multa impedimenta, deserta inaccessibilia, montes excelsos, serpentes, & diuersa genera bestiarum.

bestiarum. Genes. 84.c.4.F
Paradisum terrestrem esse locum accessibilem, dicunt quidam, sed homines illuc nunquam accedere dicunt, quia & locum nesciunt, & viam ignorant &c. Et hoc fauet positioni illorum qui dicũt (quorũ vnus est S.Tho.) Paradisum esse sub æquinoctiali, &c. Gen. 84.c.4.k
Ad paradisum terrestrem non possunt homines venire ascendendo per illa quatuor flumina, vel per aliquod illorum, nam nullum flumẽ illorum continuo cursu fuit super terram, sed in multis locis absorbentur a terra, & alibi postea renascuntur, Genes. 85.c.1.B
Paradisi terrestris locum cognitum esse, dicunt quidam, & populos habitare non longè ab illo, sed illuc perueniri non posse dicunt propter fragorem casus aquarum, & huius opinionis est Basilius & Ambrosius. 85.c.1.C
De paradiso terrestri, quid dicat Historia scholastica, quid Damascenus, & quid Augustinus. Genes. 85.c.2.B
De paradisi magnitudine, nihil habetur in sacra Scriptura, ideo Doctores de hoc nihil definiunt, &c. potest tamen dici, quòd sit locus satis magnus, ex quo in illo sunt arbores omnium generum. Gen. 85.c.2.D
Circa paradisi terrestris altitudinem, est communis opinio, quod sit in loco valde excelso. & variè a variis ponitur. Gen. 85.c.3.I 86.c.3.G
Paradisus ponenda est in loco excelso, sed altitudinis quantitatem definire nescimus, quia neque sacra Scriptura ponit, neque ratio illud conuincit, neq; quis vnquam nostrum experimento didicit, sed credimus esse statutũ super aerem caliginosum mediæ regionis, & ita tenet Alexander de Ales, & videtur ista positio satis rationabilis, &c. Genes. 86.c.4.I
Dicere possumus, quòd paradisus terrestris altior sit cæteris montibus terræ quindecim cubitis, & sic diceremus aquas diluuij non inũdasse paradisum, Genes. 80.c.1.A. Possumus etiam dicere, quòd supra altitudinem paradisi terrestris inundauerunt aquæ diluuij quindecim cubitis, sed non intrauerunt in paradisum, sed steterunt sicut muri circundantes illam, quemadmodum contigit in mari rubro, & in Iordane, & hoc videtur verisimilius. Genesin. 89.c.1.B
Paradisus comburetur per generalem conflagrationem. Genes. 89.c.1.D. Matth. tom.7. 129.c.3.k. c.4.F
Paradisi qualitas, & excellentia describitur. Genes. 89.c.3.I
Paradisi salubritas, vnde proueniat. Gen. 90.c.1.E
Quare Deꝰ fecerit paradisum terrestrẽ. Ge. 92.c.3.H.
Paradisum creari a Deo, fuit conueniens, ẽt si illã non esset hõ assecuturus. vt probat Gen. 90.c.4.k
Hoc nomen paradisus proprius dicitur de terrestri, quàm de cœlesti, de quo per metaphoram dicitur. Gen. 91.c.1.E
Cur voluerit Deus paradisum esse iocum primo datum homini. Gen. 91.c.2.A
In Paradiso non ideo formata fuit mulier, quia dignior, sed quia fuit de latere viri formata existẽtis in Paradiso. Gen. 92.c.4.k
De Paradiso loquens scriptura. Genes. 2. quare dixit, produxit Deus omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue. Gen. 94.c.1.D
In Paradiso facturus esset homo vitã fęlicem, si non peccasset, ita vt nihil cuperet, quod nõ haberet, & nihil adesset, quod contristaret. Genes. 94.c.3.G.
In Paradiso sunt ligna tam fructifera, quàm non fructifera, & huius assignantur causæ, & obiectiones in oppositum soluuntur. Gen. 94.c.4.I
Quare Gen. 2. tantum fiat mentio de duobus lignis Paradisi, scilicet, de ligno scientiæ, &c. de ligno vitæ. Genes. 95.c.2.E
Paradisus terrestris potest mysticè intelligi, vt explicat Augustinus. Gen. 95.c.4.G
Paradisus est locus nobis valde secretus, qui & in cognitionem hominum non uenit, nisi quantum sacra scriptura reuelauit, & vt istud, quod reuelauit, fiat credibilius, Moyses posuit ꝓ signo, ꝙ illa quatuor flumina exeant de illa, ponendo conditiones eorum, & aliud signum, ꝙ scilicet est ad Orientẽ. Et constat illa flumina venire ex parte Orientis habitatorib. Asiæ, & maximè Iudæis, quibus Moyses ista loquebatur. Gen. 102.c.1.C
In Paradiso prouidit homo dupliciter contra uerecundiam. Matt. to. 7. 111.c.2.B
In Paradiso terrestri, semel solum posuit Deus Adã, licèt alicui videatur ꝙ bis, quia Gen. 2. dĩ, tulit Deꝰ hominem, & posuit eum in Paradiso. Et ante hoc dicitur, plantauerat Deus Paradisum voluptatis, in qua posuit hominem, sed hæc ad vnam tãtum positionem referri debent, vt probatur. Nam vtitur scriptura anticipatione, & recapitulatione. Genes. 206.c.4.k
uòd in Paradiso Deus posuerit hominem, vt operaretur, & custodiret illam. Gen. 2. potest tripliciter intelligi. Gen. 107.c.2.D
In Paradiso tria erant principaliter, quæ alibi non inuenirentur, scilicet arborum, & herbarum multiplicitas, aeris salubritas, & fructus ligni vitæ copia, quæ tria erant necessaria ad fœlicem vitam. Gene. 107.c.3.F
Quòd Paradisum coleret homo, prodesset ad tria, primo, vt per hoc terra Paradisi efficeretur melior. Secundò ad tollendum otium. Tertiò ad acuẽdum hominem in contemplationem Dei per opus agriculturæ. Gen. 107.c.4.F
Per Paradisi custodiam ab homine, intelligitur possessio eius ab homine, & non capitur pro vigilantia contra inuasores, quia nullus erat inuasor. Gen. 107.c.4.H
In Paradiso nõ essent hoĩes carnes manducaturi, sed solũ fructus arborũ, & herbas si vellent, mãducare licebat, quia nihil vetitũ erat, nisi arbor scĩę, &c. Et tam fructus q̃ herbas comederent crudos. Et non coquerent aliquid, nec pararent. Gen. 113.c.4.I
In Paradiso erant, & futuræ erant omnes delitiæ corporales, quæ appeti possent ab eo, qui rectam uoluntatem haberet. Gen. 113.c.4.F
Quare in paradiso adducta fuerint animalia ad Adã. Genes. 136.c.1.A
Paradisus erat locus temperatissimus, vbi nec erat excessus frigoris, nec caloris, Gen. 186.c.4.k
In Paradiso non erant animalia, sed solus homo, ut dicit Damascenus. Gen. 201.c.4.k
Si primus homo non peccasset, non esset in paradiso, nisi communicatio naturalis. Gen. 228.c.3.I
In Paradiso vxor non peteret debitum, bene tamen vir, ut probatur Gen. 231.c.4.H
Paradisi flumina nascuntur ab Oriente versus Septẽtrionem. Gen. 295.c.4.H
A paradiso expulsi sunt primi parẽtes per Angelos, & ducti sunt ad vallem Hebron. Gen. 24.c.2.A
Peccatum primorum parentum in Paradiso, demonstrat necessitatẽ Messiæ redimentis, ad quem tota sacra scriptura principaliter tendit. Gen. 25.c.2.A
Primi parentes virgines egressi sunt de Paradiso, deinde

deinde anno decimo quinto vitę Adam, natus eſt Cain, & ſoror eius Calmena, & forte tanto tempore à copula vacauerunt, quia plorabant peccatum, & amiſſionem paradiſi &c. hoc ait Methodius martir. Gene. 25. c. 2. E. Sed hoc non videtur verum. 26. c. 1. A

Paradiſus diſtinguitur in cœleſtem, & terreſtrem, tamen iſtud nomen, Paradiſus, magis conuenit terreſtri, quia paradiſus ſignificat locum delitiarum. Mat. to. 7. 266. c. 2. A

Non eſt locus in toto ſacro canone, vbi paradiſus capiatur pro cœleſti, ſed ꝓ terreſtri. 4. Reg. 10. c. 1. C. Et dicit Autor pro cęleſti, quia illud Luc. 23. hodie mecum eris in paradiſo, nō intelligitur de Paradiſo terreſtri, neque de cęlo.

Paradiſum, & infernum fingebant gentiles pro vero aſſerentes, ad reformandos mores hominum. Matt. to. 6. 43. c. 3. I

Paradiſus terreſtris deſcribitur in Parad. 119. c. 1. A

Cœlum empyreum non dicitur paradiſus ex aliqua conditione illius cęli, ſed quoniam ibi Deus ſe notum reddit, & non alibi. In Parado. 120. c. 1. A

Lymbus patrum fuit paradiſus per quadraginta horas. in Paradox. 120. c. 1. B. Matthæ. tom. quinto. 36. c. 1. C

Paradiſi gloria cępit eſſe in cœlo empyreo in Angelis bonis ab exordio mundi, & bonis hominibus in die Aſcenſionis Domini noſtri. In Paradox. 120. c. 2. B

Quomodo intelligatur, quod animæ beatæ portentur ab Angelis in paradiſum. Matth. to. ſeptimo. 279. c. 4. I

Paradoxa.

Paradoxæ propoſitiones, dicuntur admirabiles, ſed quare dicantur propoſitiones admirabiles, In Parado. 2. c. 2. D. Et quia illæ quinque propoſitiones, quas regina Hiſpaniæ vxor Ioānis regis Caſtellæ. 2. huius nominis miſit ad Autorem, erāt huiuſmodi, ideo Autor vocauit illas Paradoxas figuratas. ibidem. 2. c. 3. F

Prima paradoxa.

Prima Paradoxa ſic habet: Fuit vas quoddam clauſum, & non clauſum: paruum, & non paruum; luminoſum, & non luminoſum; vacuum, & non vacuum; mundum, & non mundum. Parado. 2. c. 3. I. Quam quidem Paradoxam quo ad ſingulas partes exponit Autor de Domina noſtra. 2. c. 3. I. vſque ad 31. c. 4. G

Secunda Paradoxa.

Parado. 2. ſic habet: Fuit vnus leo, qui videbatur, & non videbatur; qui audiebatur, & non audiebatur; qui tenebatur, & nō tenebatur; qui cognoſcebatur, & erat incognitus. In Parad. 21. c. 4. K. Et hanc probat Autor de Chriſto. Et primam partem. ſ. Leo, qui videbatur exponitur in Parad. 22. c. 1. B. vſq; ad 32. 3. H. Secundā partē. ſ. Leo, qui non videbatur, expo. Autor ibid. 32. c. 4. I. Tertiam partem. ſ. Leo, qui audiebatur, expo. Autor. ibi. 35. c, 1. A. Quartam partem. ſ. qui non audiebatur. exponit Autor. ibi. 35. c. 2. E. Quinta pars. ſ. Leo, qui tangebatur. exponi. ibid. 35. c. 4. I Sexta pars. ſ. Leo, qui non tangebat̄. expo. ibid. 36. c. 2. C. Septima pars. ſ. qui cognoſcebatur. exponi. ibid. 36. c. 4. H. Octaua pars. ſ. qui non cognoſcebatur. expo. ibi. 37. c. 2. B. Nona pars. ſ. qui tenebatur. expo. ibid. 37. c. 3. H. Decima pars. ſ. qui non tenebatur. expo. ibid. 39. c. 1. E

Tertia Paradoxa.

Sic habet: Fuit q-dam agnus tonſus, & non tonſus; verberatus, & non verberatus; agnus, qui clamabat, & non clamabat; agnus, qui patiebatur, & non patiebatur; agnus, qui mortuus eſt, & non mortuus eſt. Cuius prima pars. ſ. fuit agnus tonſus. exponitur in Parad. Secunda pars. ſ. Agnus non tonſus. exponitur. ibid. 40. c. 3. I. Tertia pars. ſ. Agnus vulneratus. exponi. ibid. 40. c. 4. H. Quarta pars. ſ. Agnus non vulneratus, exponitur. ibid. 41. c. 4. I. Quinta pars. ſ. Agnus, qui clamabat. exponitur. ibid. 42. c. 1. C. Sexta pars. ſ. Agnus, qui non clamabat, exponitur. ibid. 42. c. 3. I. Septima pars. ſ. Agnus, qui patiebatur, exponi. ibi. 43. c. 1. A. vſque ad 47. c. 2. B. Octaua pars. ſ. Agnus, qui non patiebatur, expo. ibi. 47. c. 2. D. Nona pars. ſ. Agnꝰ, qui mortuus eſt, exponitur. ibi. 47. c. 3. G. vſque ad 50. c. 4. K. Decima pars. ſ. Agnus, qui non mortuus eſt, exponitur. ibid. 50. c. 4. K. 51. c. 1. & 2.

Quarta Paradoxa.

Quarta Parado. ſic habet: Fuit poſitus ſerpens, qui iacuit, & non iacuit; qui mouebatur, & non mouebatur; qui audiebat, & non audiebat; q̄ vidit, & non vidit. Parad. 51. c. 4. F. Et hanc paradoxā exponit Auctor de Chriſto, cuius prima pars. ſ. Serpens, qui iacuit, exponitur. ibid. 60. c. 2. D. Secunda pars. ſ. Serpens, qui non iacuit, exponi. ibid. 61. c. 4. G. Tertia pars. ſ. Serpens, qui mouebatur, exponi. ibi. 61. c. 4. I. Quarta pars. ſ. Serpens, qui non mouebatur, exponi. ibid. 62. c. 2. E. c. 3. F. vſque ad 66. c. 4. Quinta pars. ſ. Serpens, qui audiuit, exponi. ibid. 66. c. 4. H. Sexta pars. ſ. Serpens, q̄ non audiuit, expo. ibid. 67, c. 3. H. Septima pars. ſ. Serpens, qui vidit, expo. ibi. 69. c. 3. K. Octaua pars. ſ. Serpens, qui non vidit, expon. in Parad. 70. c. 1. C. Nona pars. ſ. Serpens, qui ſentiebat, exponi. in Parad. 70. c, 4. H. Decima pars. ſ. Serpens, qui non ſentiebat, exponi. ibi. 71. c. 1. D

Quinta Paradoxa.

Quinta Parado. ſic habet: Fuit aquila, quæ volauit, & nō volauit; venit ad locum, a quo nunquam receſſit; quæ quieuit, & non quieuit; quæ renouabatur, & nūquam renouabatur; quæ gaudebat, & non gaudebat, quæ honorabatur, & non honorabatur. in Parad. 71. c. 2. D. Cuius prima pars. ſ. Aquila, quæ volauit. exponitur. 71. c. 2. E. vſque ad Secunda pars. ſ. Aquila, quæ non volauit, expo. ibi. 126. c. 4. K. 127. c. 2. A. Tertia pars. ſ. quæ venit in locum, à quo nunquam receſſit, exponi. ibi. 127. c. 4. k. Quarta pars. ſ. ad locum, a quo nunquam receſſit exponi. ibid. 128. c, 1. E. Quinta pars. ſ quæ quieuit, exponi. ibid. 128. c. 4. G. Sexta pars, ſ. Aquila, quæ non quieuit, exponi. ibid. 129. c. 2. B. Septima pars. ſ. Aquila, quæ renouabatur, exponi. ibid. 129. c. 2. E. Octaua pars. ſ. Aquila, quæ nō renouabatur, expo. ibi. 130. c. 2. A. Nona pars. ſ. Aquila, quæ gaudebat, exponi. ibid. 130. c. 3. I. Decima pars. ſ. Aquila, quę non gaudebat, exponitur ibid. 131. c. 3. K. Vndecima pars. ſ. Aquila, quæ honorabatur, exponitur ibid. 132. 2. D. Duodecima pars. ſ. Aquila, quæ non honorabatur, exponi. ibi. 133. c. 2. A

Parafernale.

Parafernalia dicunt̄ illa, quæ vxor habet vltra dotem, & in illa habet vxor plenum ius, & adminiſtrationem, etiam inuito viro. Mat. to. 3. 34. c. 2. A. Et iſta bona parafernalia, ſunt apud cauſas gentes, ſed cō munis conſuetudo eſt, quod quicquid vxor habet, quando in matrimonium aſſumitus, ſiue ſit proprie dos, ſiue non, computetur nomine dotis. Matt. to. 3. 34. c. 2. C

Paralipomenon.

Libros Paralipome non ſcripſit Eſ-

dras

dras, & ponuntur inter agiographa. super Gen. 28.c.2.F

Paralipomenon græcum nomen, vel participium, est, & genitiuus pluralis numeri. Et idem significat quod prætermissorum, vel relictorum, quia, q̃ in libris Regum tacita, vel decurtata fuerunt, in illo exprimuntur. Sed non ponuntur omnia, quæ in libris Reg. quia non fuit intentio autoris huius libri, historiam ad plenum retexere, sed, quæ relicta fuerant declarare, & componitur de para qđ est seorsum, & lipo verbo græco, quod significat relinquere, vel seorsum relictorum. Gene. 28.c.4. G. Nu. to. 2. 79.c.1.B. Ruth. 287.c.2.G, 1. Reg. to. 1. 1.c.2.E

Liber Paralipomenon totam historiam breuiter p. currit, a mundi origine vsque ad captiuitatem Babylonicam. Gen. 28.c.4.H. 1. Paralipo.B.

In libro Parali. plura nomina propria ponuntur, q̃ in aliquo alio libro, quia ista relicta fuerant in aliis libris. Gen. 28.c.4.I

Liber Paralipome. valet multum ad intelligendas genealogias, quas describunt Matt. Lucas. Matth. via compositiua. s. ab Abraham vsque ad Christũ: Et Lucas modo resoluto, s. a Christo vsq; ad Adã & Deum. Gen. 28.c.4 K

In libro Paralipome. continentur omnes generationes ab Adam vsque ad captiuitatem Babylonis, vt sic videatur creatio mundi. Deut. 168.c,3.k

Paralipo. Græce, hebraice dicitur, debraiamin, & sic dicitur a nobis corrupto vocabulo, cum deberet dici, diureiamin, qđ interpretatur, verba dierum, & potest melius vocari cronicõ sacræ scripturæ, id est, continens historiam sacræ scripturæ, s. ab exordio mundi conditi vsque ad captiuitatem Babylonis. 1. Reg. to. 1. 14.co.1.D

In libris Paralipo. fit suppletio eorum, quæ omissa sunt in libris Reg. de regibus Iuda, potius quã de regibus Israel, imò nihil omnino dicitur, quod pertineat ad reges Israel, nisi illud simul pertineat ad reges Iuda. 4. Regum. 139.c.1 B. super primo Paralipo. 3.A

Liber Paralip. apud Hebræos dicitur debreiamin, vt Hierony. in quodam prologo: secundum tamen Hebræi sermonis sentẽtiam diureamin appellat, & interpretatur verba dierum, quia, diura, in Hebræo, latine significat verbum, & iamin, significat diem, hoc est historiæ, quæ acciderunt in diebus regum, more sacræ scripturæ, in qua res gestę dicuntur verba. Græcè vero dicitur Paralipom. & conuenientius, quia est participium præteriti temporis, & est genitiuus pluralis numeri, & significat, relictorum, quia in li. Paralip. agitur de relictis in aliis libris historialibus sacræ scripturæ. Et aliquando appellatur chronicon scripturæ sacræ. 1. Paralip. 1.A. & 1.B. & 15.c.3.K. & 157.c.1.C. sic appellat eum Hieronymus. primo Paralipomenon. 22.c.3.G

Liber Paralipome. posterior est quinque lib. Moysi tempore, & autoritate, similiter libris solue. Iudic. & Ruth. & libris Regũ, vt probatur. 1. Parali. 2.B

In lib. paralip. sæpe allegatur quartus lib. Reg. 1. Paralipo. A

Finis paralipo. & principium Esdræ idem sunt. 1. Paralipo. B

Inter paralip, nõ est liber verborum dierum, de quo sæpe fit mentio in lib. Reg. sed dicendum, quòd ille liber fuit scriptus priusquam liber paralipo. & quam liber Regum. 1. Paralip. 2.B

In lib. paralip. sæpe allegatur liber verborum dierũ, tam dierum Regum Israel, quam dierum Regũ Iuda. primo paralipom. 3.A

Falluntur, qui dicunt, quòd Isaias scripserit librum paralipo. vt probatur. 1. Paralip. 3.B. Falluntur etiã qui dicunt, quòd Hieremias fuerit Autor illius, & hoc communiter tenetur. Et nos quoque, ait Autor, idem diximus aliquando referendo aliorum opinionem, sed dicendum, quod neq; Hieremias potuit scribere lib. Paralip. vt probatur. 1 Paralip. 4.A. & 4.B. dicendum igitur, quòd fuit scriptus ab Esdra. vt probatur. 1 Paralip. 4.B

Liber paralip. fuit necessarius ad supplendum quosdam defectus aliorũ librorum, propter breuitatẽ, & obscuritatem eorum. Et expo. histo. totius sacræ scripturæ vsque ad tempus Esdrę. primo Paralipom. 4.B.

Liber paralipo. est tantæ vtilitatis, quòd sine illo nihil scire possumus in aliis lib. scripturæ, & in lib. noui testa. vt ait Hierony. 1. Paralip. 4.B.&.5.A

In libro Paralip. non suppletur lib. legis neque prophetarum, neque libri sapientiales, nec libri continentes laudes: quia illi non possunt suppleri. primo Paralipo. 5.B

Liber paralip. non est diuisus in duos: sed est vnus, sicut liber Gen. Græci tamen diuiserunt illum in duos. vt ait Hieronym. in prologo galeato. primo Paralipo. 6.B

Liber paralipom. poterat diuidi in duos libros aliter quã diuisus est: quia in libro Paralip. tractant duo, scilicet deriuatio progenierum, & suppletio historiarum omissarum. Primum continetur a principio vsque ad cap. 10. Secundum ab ipso cap. vsque ad finem primi libri, & in toto 2. Paralip. quia tamen si sic diuideretur primus liber esset valde paruus, & secundus valde magnus. s. continens quinquaginta sex cap. Et ideo diuisus est sic, ponendo in primo omnia gesta, quæ cõtinentur a principio vsque ad regni Dauid. Reliqua autem, à principio regni Salomonis vsque ad finem aliorum regũ, sunt in secundo libro. 1. Paralip. 6.B

Quare Hieronym. præmiserit duos prologos libro Paralip. 1. Paralip. 17.c.1.B

Prologus secundus libri Paralip. qui incipit, Eusebius Hieronymus Domoni, & Rogatiano &c. Hieronymi est, non tamen erat necessarius illi libro Paralip. quem trãstulit, quia in eo solùm agitur de emendatione translationis 70. interpretum &c. vtile tamen fuit, vt præponeretur illi. 1. Paralipo. 17.c.2.B. Sed deberet præponi secundus prologus primo ibid. 17.c.3.H

In primo lib. Paralip. ponuntur continuationes progenierum, quę non ponuntur in aliis libris scripturæ. 1. Paralip. 21.c.2.B

Liber Paralip. quãuis suppleat defectus librorũ omnium præcedetium, non tamen supplet defectus historiæ in aliquo lib. nisi in libris Regum, in aliis verò solum supplet defectus continuationis generationum. 1. Paralipom. 21.c.3 H. Et non supplentur defectus Regum Israel. sed tantum Reg. Iuda, nec fit aliqua mentio Regum Israel: nisi aliquando incidentaliter, inquantum gesta Regum Iuda sunt commixta cum gestis aliquorum Regũ Israel, & non possunt narrari sine illis. 1. Paralipo. 21.c.4.H

Plurimi Hebræorum tenent Paralipo. esse librum verborum dierum Regum Iuda, & omnes ferè de nostris idem tenent: sed multum aberrant. 1. Paralipo. 22.c.1.A. dicendum tamen, quòd liber ille verborum dierum &c. fuit aliquis magnus liber in quo scribebantur omnia gesta magna, vel parua

parua Regum Iuda particulatim. Et ille liber nō habetur in sacra scriptura,& fuit prior quam liber Regum &cæt. primo Paralipom. 22.c.1.B

In libro Paralipo. narrantur aliquæ historiæ, quæ in libris Regum non habentur,de quibus. 1.Paralip. 22.c.4.k

Autor libri Paralip. videns in quibusdam aliis libris scripturæ multa insurgere dubia, voluit, quā breuius potuit, & sicut Spiritus sanctus dictauit illi, auferre illa dubia, quæ, scilicet, insurgebant ex duobus. Primò ex historiarum detruncatione. Secundò ex non continuatione genealogiarum illarum personarum, de quibus agebatur in historiis,sed tacitis quibusdam personis de cōtinuatione genealogiæ,ad quas historiæ principaliter non pertinebant, agebatur de aliis,ad quas pertinebāt historiæ. Et ideo Esdras voluit in dicto libro auferre vtrunque dubium. Et suppletio historiarum incipit a capite decimo primi libri, & durat per totum primum librum & sequentem, Continuatio vero progenierum incipit a principio primi libri,vsque ad caput decimum excluſiuè.1.Paralip. 27.c.1.A

In libro Paralipom non fit mentio de omnibus viris omnium tribuum, qui fuerunt a principio illarum vsque ad tempus Esdræ: sed de valde paucis propter duo. Primò: quia in multis libris scripturæ causatur obscuritas historiæ propter hoc, ꝙ generationes illorum, de quibus agitur in historia, sunt ignotæ. Et ideo Esdras intendit principaliter enarrare in dicto libro historias progenierum illorum,de quibus in aliis agitur, & non ponuntur generationes illorum continuatæ.Secundò:quia intendit Esdras mentionem facere de aliquibus viris famosis, de quibus nihil erat dictum in aliis locis scripturæ. Et sic putandum est, quòd ferè omnes, quorum progenies ponūtur in dicto libro,fuerunt viri famosi temporibus suis.1.Paral. 66.c,3.I. & c.4.F

Quare in libro Paralip. Esdras non faciat mētionem de Genealogijs duarum tribuum,s.de Dan,& Zabulon.1.Paralipo. 97.c.2.A

In libro Paralip. duo intendebantur præcipua.s.enarrare generationes,continuando illas,quæ nō fuerunt in aliis libris continuatæ,& historias temporum amissas ponere, & alibi positas repetēdo supplere. Primum expletur a principio primi libri vsque ad finem noni capi. Secundum vult incipere Esdras a regno, & morte Saulis. primo Paralipo. 107.c.2.A. & c.3.F

Liber Paralipom. fuit scriptus tempore Babylonicæ captiuitatis, vt satis patet ex eo,quòd in eo tractentur historiæ illius temporis. Iosue tom.secundo. 153.c.3.H

In libris Paralipom.nihil continetur eorum, quæ habentur in primo lib. Reg. & alia etiam gesta, quæ habentur in 2.3.& 4.lib.Reg.plenius continentur in illis,quam in lib.Paralipom.quia liber Paralipo. solum est introductus ad supplendum quædam, quæ non habentur plene in libris Regū. secundo Paralipo. 2.B

In lib. Paralipom. non agitur de statu regni Iuda, & Israel,sicut in lib.Regum. Sed tantum de statu regni Iuda.2.Paralip.2. A.Et si ponuntur aliquæ particulæ historiarum regum Israel, non ponuntur, vt particulæ historiarum ipsorum Regum Israel: sed prout pertinent ad reges Iuda.vt prob.2.Paral. 2. A

Lib.Paralip. scripti sunt ad supplendum multa, quæ fuerūt omissa in li. Reg. Mat.to.3.167.c.2.E.c.3.F

Paralysis. Contra Paralysim membrorum imminentem, multum valet amplexus mulieris,& maxime iuuenculæ.3.Reg. 5.c.1.B

Paralyticus. Græcè, Latinè dicitur dissolutus.Matt.to.1. 268.c.4.I

Illi paralitico,de quo Matt.9.duo beneficia contulit Christus.s.peccatorum remissionem, & sanationem ab infirmitate &c. super Matth. tom. tertio. 187.c.1.B

Paraphrastes. Dicitur, qui transit verbū ex verbo,ita quòd nihil de verbis erratum sit.1.Reg.to.1. 17.c.3.k.c.4.F

Parasceue. In die Parasceue maius beneficium collatum est generi humano,quā in die Natiuitatis Christi, Resurrectionis, & Ascensionis: quia tunc per passionē Christi redemptum est. Et tamen dies Parasceue nihil solemnitatis habet, cum in ipsa quotidiani ornatus,& tegmina ab altaribus adimantur &c. Et assignatur causa.Exo.to.2. 62.c.3.K.c.4.F

Parasceue nomē Hebræum est, & interpretatur dies veneris. In Defen. 12.c.4.k

Parcere. Peccanti,quo ad rancorem,semper fuit licitum, non tamen quantū ad pœnam taxatam a lege,vel a Deo. Matt.tom.5. 98.c.4.H

Parentes : Patres. Quod pro parentū peccatis filij puniri non debeant in iudicijs humanis, præcepit Deus,sed isti legi non est Deus obligatus,& ponūtur exempla. Gene. 221.c.1.B

Parentes quare magis diligant filios suos, quàm filij parentes. Gen. 297.c.4 G.320.c.3.F

Quomodo pro parentibus puniantur filij. Et quomodo puniat Deus aliquem vsque ad tertiam, & quartam generationem. Exod. tom. primo. 167.c.2.A

A parentibus tria recipimus, scilicet esse per generationem, & huic respondere debemus per honorem, & gratiarum actiones &c. Secundo accipimus eruditionem in moribus,& huic respondere debemus per obedientiam in mandatis. Tertiò accipimus necessaria ad vitam,cùm ea per nos acquirere non poteramus, retribuamus & nos eadem illis, cùm ipsi acquirere, & laborare nō possunt.Exo.to.1. 175.c.2.B

Iudæi erant crudeles in parentes. Et ideo in præcepto de honorandis parentibus, Deus adiecit præmium dicens Exod. 20. vt sis longęuus super terram. Et quomodo istud intelligatur. Exo.tom.1. 176.c.4.H. Et ista ꝓmissio specialis fuit ad Iudęos, vt patet ex verbis sequentibus.s.quam Dominus Deus tuus dabit tibi. ibid. 177.c.1.A

Parentum nomine omnes proximi intelliguntur large. & omnes populi. Et nomine honoris intelliguntur omnia opera pietatis. Exo. tom.primo. 177.c.1.D

Parentes dicuntur esse duo principia totius boni:qa, scilicet dederunt esse per generationem. & mores per eruditionem, augmentum, & nutrimentum per educationem.Exo.to.1. 215.c.3.G

Parentes in secundo gradu post Deum tenere, & honorare debemus.Exod.to.1. 215.c.3.H

Contra parentum occisionem,nec Solon legislator Athenienſium,nec Romani postea,q Solonis legibus duas tabulas addiderunt, non tulerunt legem, putantes quòd nunquam tale fieri contingeret.Exod.to.1. 215.c.3.I

Parentes quomodo sint timendi, iuxta illud Leui.

19. vnuſquiſque patrem vel matrē ſuam timeat. vide Leui. 186.c.1.B
Parentibus indigentibus debemus prouidere in neceſſarijs, & abundantius, quam nobis 9. Ethi. cap. 2. Leui. Mat. to.6. 30.c.2.D.204.c.4.H
Parentibus debemus amorem, & honorem, & filijs amorem tantum. Leui. 218.c.3.G
Parentum peccata, quare Deus potius puniat vſque ad quartam generationem, quam vſque ad alias. vide Num. to.1. 203.c.3.F
Pro peccatis parentum nunquam Deus infligit filijs mortem ſpiritualem, nec gehennæ, bene tamen corporalem. Deu. 130.c.2.E.c.3.F
Pro peccatis parentum filij non occiduntur ſecundum legem diuinam, nec etiam pro crimine læſæ maieſtatis &c. vt patet de Rege Amaſia, qui occidit occiſores patris ſui, ſed non filios. Leuitic. 330.c.1.E
Parentibus debetur honor ſepulchri. Leui. 218.c.3.I
Parentibus in vete. teſta. maior erat poteſtas ſupra filios ſuos non emancipatos, quam in nouo. Num. to.2. 124.c.3.K
Quod peccata parentum Deus puniat in filios vſque in quartam generationem, & faciat miſericordiā in multa millia, vt dicitur Deu. 5. intelligendum eſt, non, vt aliqui dicunt, de filijs, & nepotibus, qui ſunt mali, ſicut patres: ſed intelligitur de ipſis filijs bene vel male agētibus, vt ſi pater male agat, Deus punit eum & filios ſuos vſque in quartā generationem ad maiorem triſtitiam patris. Deut. 26.c.1.C
Parentes boni merentur miſericordiam pro filijs vſque in mille generationes. Exo. 34. Deu. 26.c.2.C
Si parentes perſuaderent filijs, vt idolatrarent, filij non poterant, neque debebant accuſare parentes, vt probatur Deut. 75.c.3.F.179.c.4.F. Sed tunc filius deberet diſſuadere parentibus, vt recederent a tali crimine, quod ſi nollent, deberent filij recedere ab ipſis parentibus, nō tamen deberet prodere eos. Eridem dicendum, ſi filius Chriſtianus haberet patrem Chriſtianum: ſed occulte Arrianum, vel Manicheū, vel vtcunque hæreticū. Deu. 75.c.4.H
Credenti in Chriſtum neceſſe eſt, vt recedat a parentibus ſolicitantibus eum ad hæreſim. Matt. tom.5. 168.c.2.B
Parentes quomodo magis diligēdi ſint, quam vxor, & vxor, quam parentes. vide Deu. 76.c.2.A
Tenemur magis diligere parentes, quam filios, & ſecundum rationem, & ſecundum charitatem, econtra tamen eſt ſecundum naturam. Deuter. 76.c.2.D
Nihil eſt maioris reuerentiæ & honoris quam nomen paternum, poſt nomen Dei. Deuteronom. 75.c.4.G
Parētibus nihil præſtitit filius: ſed ipſe recepit ab eis. Mat. to.6. 150.c.4.I
Patres in ſacra ſcriptura vocantur aſcendentes, vt patres, aui, & proaui, vt patet extra de regulis iuris cap. nam & Rex Nabuchodonoſor. Sed ibi dicitur in gloſſa, quòd ſecundum leges, vt habetur. ff. de gradibus. in aſcendentibus, omnes vocantur parētes ſiue patres vſque ad tritauum, & deinceps vocantur maiores. In deſcendentibus omnes vocantur filij, vſque ad ter nepotem, deinde vocantur minores. Sed in ſacris literis non ſeruatur hoc. Nam Chriſtus vocatur filius Abrahæ, & Dauid. Deut. 171.c.3.I
Parentibus debetur honor, non ſolum in verbo, & ceremonijs honoris: ſed etiam in ſubſidijs, & adiutorio ad vitam. Mat. 15. Mat. to.1. 33.c.3.G
Parentes tenemur magis honorare, quam ſtudioſos viros. Matth. to.6. 30.c.3.F
Parentes non poſſunt prohibere ne filij ſui exequantur conceptum, & propoſitum melioris vitæ. Et ſi prohibuerint, non eſt eis obediēdum. Mat. to.1. 268.c.2.D
Parentes, qui tempore Chriſti nolebant credere, deſerendi erant a filijs credētibus dupliciter. Mat. to.5. 168.c.4.I
Parentum honor conſiſtit in ſubueniendo eis in neceſſarijs, in quibus magis oportet prouidere eis, quā nobis ipſis. Matt. to.3.18.c.2.C & 39.c.2.D. & to.6. 30.c.2.D
Filij tenentur parentibus ad multa. Matth. tom. 5. 168.c.3.G
Parentes ex ordine naturæ tenentur filijs magis benefacere, quam a filijs bona ſperare, filij autem debent magis diligere parentes, quam quod a parentibus diligantur, vel diligi velint, vt probatur Mat. to.3. 38.c.4.k 39.c.1.A
Filij debēt deſerere parentes, & intrare religionem, ſi cupiunt intrare, etiam ſi parentes valde affligātur de receſſu filiorum ad religionem, vt dicit Hieronymus in epiſtola ad Ruſticum monachum: Si autem parentes ſint in extrema neceſſitate, tunc non debent dimittere parentes, vel ſi non ſint in extrema neceſſitate, credatur tamen, & expectetur veriſimiliter ventura. Et eſt extrema neceſſitas, quando nemo alius ſit, qui prouidere poſſet, aut vellet. Si autem filio intrante religionem, non ſperatur, quod parentes erunt in extrema neceſſitas, poteſt tūc intrare religionem, etiam ſi poſtea in paupertate viuant, & anguſtiorē vitam ducant, quam præſente filio. Mat. to.3. 153.c.2.D
Parentibus obediendum eſt, quando eorum mandata non repugnant legi Dei. Mat. to.3. 265.c.2.E
Odium in parentes aliquando eſt pietas in Deū. Mat. to.3. 265.c.3.F
Parentes nobis in fide aduerſantes, non licet odio habere: ſed econtrario, perſecutionem ab illis ſuſcitatam patienter ſuſtinere. Mat. to.3. 265.c.4.F
Debitum parentibus eſt, q̄ a filijs nutriantur. Mat. to.4. 126.c.4.F
Parentibus ſubueniendum eſt abundanter in cibis. Mat. to.4. 126.c.4.G
Si parentes paucis indigeant, & filij magna dare poſſint, non tenentur illa dare, ſed tantum neceſſaria. Mat. to.4. 128.c.1.C
Parētibus debitum omni Eleemoſynæ præponitur cęteris paribus. Mat. to.4. 128.c.1.D
Tria a parentibus recipimus 8. Ethic. ſcilicet eſſe, nutrimentum, & doctrinam. Mat. to.5. 81.c.4.I
Parentes quo modo ſint honorandi. Matth. tom.6. 30.c.2.C
Parentum honor ſtat in prouidendo eis in neceſſarijs ad vitam, & in obediendo eis, & in reuerendo eis, tanquam maioribus, & tanquam alicui rei diuinæ ſuper nos. Mat. to.6. 30.c.2.E
Magis tenemur honorare parentes, quā virum virtuoſum, quantum ad tria. Primò, quia parentes honorantur, vt dij quidam. Secundò, quia parentibus non poteſt tantus honor impendi quantus debitus ſit illis &c. Tertiò, quia firmius, & permanentius debetur honor parentibus, quam viris virtuoſis. Mat. to.6. 30.c.3.F
Quare quædam animalia magis inclinentur ad bene faciendum parentibus, quam homines. vide Mat. to.6. 151.c.2.D
Parentes poſſunt accuſare filios propter aliquod crimen,

men,non tamen econtra.Mat.to.6. 150.c.3.G
Ad parentes pertinet thesurizare pro filijs.Mat.to.5 93.c.2.E
Parentes tam affectu naturali, quam charitate, magis diliguntura filijs, quam e contra,considerando gradus dilectionis ex parte obiecti, secus tamen si considerentur ex parte diligẽtis.Mat.to.6. 151.c.1.D.
Quod homo debeat dimittere parentes propter vxorem, quomodo habeat intelligi. vide Mat.tom.6. 152.c.3.F
Parentes & filij diuersimode comparantur.ita vt aliquo modo magis diligantur filij,& aliquo modo magis parentes.Mat.to.6. 151.c.2A
Parentes possunt dupliciter considerari. Vno modo,vt pater,& mater,& tunc magis est diligendus pater, quam mater. Alio modo, vt sunt quædam particulares personæ,& tunc interdum potest pater magis diligi,& interdum magis mater.Matt. to.6. 151.c.4.H
Parentes nõ dimittuntur quo ad omnia propter vxorem: sed solum quantum ad actus cohabitationis & copulæ carnalis. Mat.to.6. 152.c.3.F
De parentibus.vide indictione Patres.

Parentes primi. Primorum parentum genitalia exarserunt secundum concupiscentiam veneream in die, qua creati sunt.Gen. 16.c.2.A
In primis parentibus non erant aliquę concupiscentiæ,aut passiones insurgentes contra rationem ante peccatum.Gen. 170.c.3.H
Primorum parentum peccatum fuit omissio quędã scilicet non cogitare, quod cogitare debebant,scilicet an appetitus ille honoris esset bonus vel malus.Gen. 180.c.2.D
Quare primi parẽtes fecerint sibi perizomata.vide. Gen. 188.c.3.F
Sicut propter primorum parentum peccatum induxit Deus deordinationem in vim concupiscibilẽ venereorum,ita induxit in alijs viribus irrationalibus,licet magis apparuit in organo concupiscibilis.Gen. 197.c.1.A
Ad primos parentes Deus venit postquam peccauerunt, propter quinque. primo ad ostendendum eis peccatum suum. secundo ad denunciandum eis pęnas. tertio ad redarguendum eos de peccato. quarto ad eiiciendum eos de paradiso. Quinto ad dandum eis vestes: sed quare non venerit ad eos statim, assignantur rationes. super Gene. 197.c.4.F
Quare Deus voluerit de longinquo audiri a primis parentibus post peccatum.Gen. 201.c.1.C
Primi parentes,statim quod peccauerunt: non mortui sunt. primò,quia esset directè contra intentionem Dei &c. secundò, quia habuerunt aliquam excusationem in peccato. Et ideo debuerunt habere alleuiationem in pœna per dilationem pœnæ. Et hoc facere pertinebat ad Deum.primo, quia ipse nouerat facilitatem eorum ad peccandum. Et ista est causa,vt Deus misereatur nostri. secũdo:qa ipse permisit eos tentari ab extra. Gen. 224.c.4.G
Primi parentes, vt dicit Iosephus,non erubescebant de sua nuditate ante peccatum : quia erant sicut paruuli carentes vsu rationis: sed falsum dicit.fuit ergo erubescentia ex condictione status iustitiæ originalis.Gen. 17.c.3.K
Primi parentes electi sunt de Paradiso post meridiẽ hora decima diei, vt aliqui dicunt.Gen. 20.c.2.E
Primi parentes abconderunt se ex verecundia ingratitudinis, & propter nuditatem, quam nouiter sensérant. Gen. 20.c.3.I
Primos parentes Deus prius interrogauit,quam condemnauit,seruans ordinem iudiciarium. Gene. 20.c.4.H

Parere Mulieres Hebrææ in Aegypto pariebant interdum geminos, interdum tres,interdum quatuor &c. vsque ad sex, nec hoc absurdum est,cum August.18.de Ciui.ca.6. dicat istam multiplicationem fuisse supernaturalem,ꝙ intelligendũ est in mulieribus parentibus plures fętus vno partu. Exo.to.1. 3.c.3.F
Pariens masculum immunda erat septem diebus tali immundicia,& triginta tribus aliis diebus minori quadam immundicia &cęt. super Leuitic. 120.c.4.H
Inter parere,& parturire quid interfit. Leuit.124.c.2. A. Et parturire accipitur pro parere, capiendo large,vt patet Leui.12.cum dicitur,hęc est lex partu rientis. Leui. 124.c.2.A
Pariendi triplex est terminus.s.ad nouem mẽses, ad septem, & ad plus quã nouem. ita quod istæ tres moræ differunt taliter, quod non contingit anteriorari,vel posteriorari.2.Reg. 66.c.1.E

Partes. Vno partu potest mulier parere septẽ fœtus,cum totidem sint cellulæ matricis.Exo.to.1. 3.c.3.G
Masculi in partu nascuntur ore prono, & oculis depressis in terram. Fœminæ vero econtra.s.oculis suspicientibus in cęlum.Exo.to.1. 5.c.4.k
Masculos enecari in partu,& fœminas reseruari,mãdauit Rex Aegypti obstetricibus,ppter quinque. Exo.to.1. 6.c.1.A
Partus secundum leges humanas, & diuinas sequit ventrem.Exod.to.1. 206.c.4.H.207.c.3.G
Partus sequitur ventrem quantum ad honores, & libertates.Leui. 302.c.4.G
Tempore partus rumpitur pellis Secundina, & exit fœtus de vtero.4.Reg. 188.c.3.F
In partu pereclitantur puellæ paruæ ætatis, & ideo non deberent tales matrimonio copulari propter hoc, & propter alia multa inconuenientia, quæ sequuntur,vt ait Aristote.7. Politico. In Paradox. 11.c.3.H
Quod in partu Domina nostra ipsa maneret virgo tantum miraculum fuit,sicut cum concepit sine semine virili. super ecce virgo. 2.c.4.I

Paropsis. Inter paropsidem,& calicem quid interfit.Mat.to.6. 238.c.3.k

Parricida Quomodo puniatur secũdum leges humanas. Deuteronom. 132.c.3.K

Parrochia Dupliciter accipitur,vno modo, respectu personę recipientis sacramenta in ea.Alio modo pro loco,in quo sita sunt prædia ratione personæ. Matthæ.tom.sexto. 226.c.1.A
Ad Ecclesiam parochialem pertinent omnes decimæ,in cuius parrochia prædia sunt sita. Mat. to.6. 225.c.4.k

Parrochianus. Parrochiani possunt excommunicari, si non pareant canonicis institutis 19.distinct. cap. nulli. Contra cleri.concubina. 2.c.1.D

Pars. Scriptura solet interdum accipere partem pro toto.Mat.to.5. 81.c.1.D
Inter partes,quę dicuntur secundum speciem,& partes,quæ dicuntur secundum materiam,hoc interest,dimissis cæteris opinionibus, quod partes secundum speciem sunt omnes partes, inquantum habent

habent magnitudinem, & sitū, & figurā in corpore, partes autem secundum materiam dicūtur, inquantum habent materiam, secundum quam subiiciuntur formæ speciei, & situi, & magnitudini, & figuræ. Matt.to.6. 114.c.3.F

Omnes partes augmenti sunt partes secundum speciem. Matth.to.6. 114.c.3.K

In homine sunt partes diuersæ dupliciter. Matt.to.6. 99.c.3.F

Duplices sunt partes, quæ proueniunt ex alimento, quædam sunt ad augmentum, & quædam ad restaurationem deperditi. Primæ sunt secundū speciem: secundæ verò fm materiā; quia non competis eis aliquid de specie, vt sint. Matt.to.6. 114.c.4.F

Quæ sint partes accidentales corporis. Matt. tom. 6. 99.c.4.G

Solæ partes secundum speciem resurgent. Mat.to.6. 114.c.4.I

Duo sunt, quæ tollunt partium identitatem in resurgentibus. Matt.to.6. 102.c.1.B

Pars non ponit in numerum contra totum, bene tamen contra partem. Matthæ.to. sexto. 138.c.4.H. 141.c.2.A

Quælibet pars magis tendit ad cōseruationē totius, quam sui. Matt.to.6. 143.c.4.G

Parthi. De origine Scytarum sunt, fuerunt. n. eorum exules, nam Parthi lingua Scythica exules sonat, & Parthia coniuncta est Assyriæ: sed magis Orientalis, habet enim ad austrū mare Rubrum, & ad Septentrionem mare Hyrcanum, & diuisi sunt in viginti duas gentes, seu regna, quorum vndecim incipiunt ab Armenico limite, & Caspio littore, reliqua vndecim habent ab ortu solis, varios arrianosq; Carmaniam; a meridie Medos, ab Occidente, & Septentrione Hyrcanos. Gen. 6.c.3.H

Particulariter dicta. Ea, quæ particulariter dicuntur, oportet multum explicari. Matt.tom.3. 279.c.4.K

Parturio verbum quomodo differat à Pario. Leuit. 124.c.2.A

Parturientis dolor non fuisset in paradiso terrestri. Gen. 22.c.2,B

Paruath In Hebræo significat esedram. 1. Paralipo. 296.c.4.K

Parui pensio. Tres species paruipensionis ponuntur ab Aristote. 2. Rethoricorum. s. despectus, epireasmus, idest impedimentum consequendi propriam voluntatē, & contumeliatio. Et ad ista tria possunt reduci in speciali omnia motiua iræ. Et ista ad paruipensionem immediate reducuntur. Mat.to.2. 105.c.2.A & 118.c.2.C

Paruipensio est proprium motiuum iræ. Matth.to.2. 105.c.1.E

Paruulus. Generaliter omnes paruuli, qui moriuntur ante vsum rationis sine Baptismo, ideo sic mori permittuntur: quia Deus præsciebat eos malos futuros, si vixissent, quos nesciebat absolute futuros malos: quia præscientia, aut prædestinatio falli non potest. Nec tamen in lymbo puniuntur propter peccata, quæ facturi essent: sed propter peccatum originale, quod contraxerunt. Gen. 271.c.1.E.264.c.4.F

Omnes paruulos Sodomorum periisse, concedendum est, aliquos solum pœna damni, aliquos vltra hoc pœna sensus. Gen. 271.c.1.C

Paruuli in peccato originali morientes an damnentur. Gen. 264.c.4.G

Bonum est, quod paruuli audiant legem Dei. Deut. 164.c.4.I

Paruulos iacere in eodem lecto cum parentibus, vetuerunt iura, vt habetur in decretis. 2.q.5.cap. consulit. 3. Reg. 36.c.4.K

Paruuli, iuxta Christi doctrinam, in quo sunt imitandi. Mat.to.5. 5.c.2.C

Paruuli in peccato originali decedentes, in die iudicij resurgent: sed non euigilabunt. Matth.tom.6. 74.c.2.D

Paruulorum animæ quomodo veniāt in Lymbum suum. Matth. to. 7. 251.c.4.H. In quo manebunt semper. ibid. 251.c.4.H. in quo sunt perpetuæ tenebrę. ibid. 251.c.3.G

De resumptione animarum paruulorum, qui sunt in Lymbo, in die Iudicij. Matt.to.7. 238.c.2.A

De paruulorum existētium in Lymbo cognitione. Matt.to.7. 238.c.2.D. Et de eorum duplici carentia. ibid. 232.c.4.k

De pœna paruulorum in Lymbo. Matt,to.7. 124.c.2.I. ad quam pœnam duo requiruntur. ibidem. 234.c.3.K

Pascere. Tempore antiquo filię magnorum virorum pascebant greges. Exo. tom.1. 13.c.1.G

Pascere greges honorabilis erat occupatio tempore patriarcharum. Exo.to.1. 13.c.G

In testa.vet. licebat Leuitis pascere greges. Mat.to.6. 219.c.1.E

Pascere pauperes delicate, & immoderate, peccatū est. Matt.to.3. 268.c.1.D

Christus pauit turbas plus quam semel, & conueniēter. Primò ad ostendendum potestatem excellentiæ. Secundò propter necessitatem occurrentem. Matt.to.4. 149.c.4.K.150.c.1.A

Pascua Dicuntur quæcunque loca herbosa, vbi pecora pasci possunt, fœnū autem dicitur herba longa, quæ meti potest falce. Matt.to.6. 213.c.1.D

De pascuis, venationibus, & piscationibus datur decima. Matt.to.6. 216.c.4.H

Pastor. Contentio inter pastores Abrahæ, & Loth, de qua Gene.13. fuit propter aquas, & pascua gregum. super Gene. 72.c.3.G. & 75.c.1.E

Pastoribus proprium est in agris manere, de loco ad locum pro pascuis mutari, & habitare in tentoriis vel tabernaculis. Gen. 74.c.3.F

Pastores ouium detestabantur Aegyptij: quia mactabant arietes, & oues ad comedendum, quos pro diis venerabantur. Exo.to.1. 54.c.2.D

Non est bona pastoris excusatio, si lupus ouem comedat, dicere; nesciui, vt ait Gregori. in Registro. Et habetur extra de reg.iur.capit.quamuis causæ. Exo.to.2.135.c.4.H.Matt.to.2. 244.c.3.G

Proprius actus pastoris est vigilare super gregem suum. Matt.to.1. 8.c.1.D

Pastor seu rector animarum peccat, quando scelera non obiurgat, vt ait Greg.in pastorali. & habetur. 43.dist.cap. Ephesiis. Mat.to 6. 224.c.3.I

Pastor noster, & princeps pastorū est Christus. Matt. to.4. 84.c.1.D

Status Pastorum, & doctorum durabit in Ecclesia vsque ad finem seculi. Mat.to.5. 174.c.1.E

Pastorum filij quare efficiantur grandes corpore, & viribus, & non sic filij agricolarum magnis laboribus attritorum. vide inde Opti. Politia. 6.c.2.C

Pascha. Paschæ celebrationem prędixit Moyses filiis Israel ad minus per sex dies prius quam vltimam plagam primogenitorum diceret

Non poterant apud Hebręos comedere Paſcha, qui contactu cadaueris humani polluerẽtur, vt patet Num. 9. bene tamen in ſequenti menſe, decima quarta menſis: ſimiliter dicendum eſt de pollutis quacunque alia immundicia: ſi tunc contingeret. Leui. 105.c.3.F

Paſcha obſeruatum eſt a Iudæis in monte Sinai, vt habetur Nu. 9. Leui. 235.c.1.B

Paſcha noſtrum maxime anticipatum, contigit die 21. Martij. Et tardiſsimum, quod poteſt eſſe, cõtingit die viſieſima quinta Aprilis. Leu. 268.c.3.F

Nos facimus paſcha noſtrum inter decimam quartam lunam, & vigeſimam primam. ſuper Leuit. 268.c.2.C

Ad Paſchæ inuentionẽ Eccleſia ſeruat ciclos. Leuit. 268.c.2.C

Paſcha Iudæorum ſemper celebratur iuxta æquinoctium vernale, ſcilicet ab introitu ſolis in Arietẽ. Matt.to.4. 30.c.4.K

Paſcha Iudæorum ſolet eſſe vel ad finem Martij, vel principium Aprilis, vel quaſi. Matth.tom.quarto. 85.c.3.I

Paſcha eſt nomen hebræum, & non grecum, & dicitur apud Hebræ. phaſe, quod ſignificat trãſitum. Matt.tom.7. 282.c.1.E.c.2.F. Et iſte tranſitus poteſt tripliciter accipi. ibid. c.4.K

Paſcha dupliciter accipitur: vno modo pro quodam die feſto, aliquando pro Agno paſchali. Mat.to.5. 282.c.2.F. ſecundo modo capitur Mat.26. cùm dicitur: Scitis, quia poſt biduum Paſcha fiet. Matth. to.7. 282.c.3.F

Paſchę cærimoniæ conſiſtebant ſolum in vna cęna. in Defenſo. 14.c.2.A

Euangeliſtæ interdum non faciunt differentiam inter Paſcha, & Azima: ſicut fit in veteri teſtamento, vt Patet Leui. 23. Sed pro eodem accipiunt, vt patet Marci 14. cùm dicitur, erat Paſcha, & azima poſt biduum, & Lucæ. 22. Appropinquabat dies feſtus azimorum, quod dicitur Paſcha. in Defen. 14.c.2.E

Paſcha aliquando accipitur pro carnibus ſacrificiorum, quas comedebant in ſeptem diebus Paſchalibus, ſiue ſeptem diebus azimorum. Et ſic intelligitur illud Ioan. 18. noluerunt intrare in prætonum, vt non contaminarentur: ſed manducarẽt Paſcha. vt probatur in Defenſo. 14.c.2.E.c.3.F. patet etiam hoc Deuter. 16. vbi dicitur, immolabis Domino Deo tuo phaſe de bobus, & ouibus. in Defenſo. 14.c.4.F

Paſcha aliquando capitur pro feſto azimorum, ꝙ incipiebat die decima quinta menſis primi, & durabat ſeptem diebus. Et habebat duos dies ſolẽnes, in quibus ceſſabatur ab omni opere ſeruili Exod. 12. Et dies decimus quartus, licèt poſſet vocari Paſcha propter agnum paſchalem: Sed non poterat propriè vocari feſtum, bene tamen dies decimus quintus dicebatur dies feſtus Paſchæ. in Defenſ. 14.c.4.H

Paſcha non erat proprie feſtum: quia non vacabatur illa die a laboribus: ſed licebat fieri omnia opera prophana, quæ fiebant in diebus profeſtis, nec erat differentia aliqua inter iſtum diem, & alios dies prophanos: niſi quòd in iſto comedebatur agnus paſchalis ad veſperum, & in aliis non, &c. in Defenſo. 16.c.2.C

Paſcha mãducabatur in loco, vbi erat ſanctuarium. Matth.to.5. 239.c.4.H

Quare diſcipuli ante mortem Chriſti dixerũt Chriſto, vbi vis paremus tibi comedere Paſcha? Matt. to.5. 239.c.4.H

Feſtum Paſchæ Deus inſtituit. Matth.tom.ſeptimo. 282.c.4.I

Præcipua cauſa inſtitutionis paſchæ fuit trãſitus Angeli percutientis ſaltantis de domo vnius Aegyptij in domum ălterius &c. Matth. tom. ſeptimo. 283.c.2.F

Conſuetum erat Iudæis, vt quolibet anno tempore paſchæ aſcenderent in Ieruſalem per ſeptem, vel octo dies ante feſtum. Matt.to.7. 301.c.2.E,c.3.F

Paſcha Iudęorum communiter eſt circa finẽ Martij, vel iuxta principium Aprilis. In Defenſorio. 17.c.4

Paſchaſius Exiſtens in purgatorio miraculum fecit ex deuotione orantis ad Deum, non tamen ex Paſchaſij oratione. Mart.to.3. 57.c.3.H

Paſſer. Paſſeres abundant valde in terra Chanaan. Matt.to.3. 255.c.3.K

Paſsio Licèt non poſsit cogere intellectum, & voluntatem, nec directè diminuere eorum libertatem, poteſt tamen indirectè diminuere: ita vt intellectus praue iudicet ad inſtãtiam paſsionis vrgẽtis, & voluntas peruerſe eligat. Leui. 30.c.4.F

Nulla paſsio eſt vehemẽtior amore illo, quo ad libidinem prouocamur. 2. Reg. 83.c.4.I

Paſsionem cohercere in conſpectu rei delectabilis, magnæ virtutis eſt. 1. Paralip. 129.c.1.C

In Chriſto non fuerunt paſsiones. Matth.to.primo. 217.c.1.D

Eſſe paſsionis, & ſi dependeat a ſubiecto, & ab obiecto, tamẽ ratio propriè paſsionis accipitur ab obiecto: quia potentia eſt ad multum generale, cùm in eadem potentia ſint multæ paſsiones. Et ſecundum hoc conſiderari poteſt magnitudo, vel grauitas paſsionis. Matt.to.2. 103.c.3.G

Paſsio poteſt turbare rationem circa eligibile: ſed non circa exiſtere: ſeu circa naturam rei. Mat.to.5. 273.c.2.E

Paſsiones appetitus quomodo cauſentur, Mat.to.2. 107.c.1.B

Duplex eſt modus paſsionis. Mat.to.7. 147.c.4.F

Per omnes paſsiones impeditur ratio in actu ſuo, ſed per iram præcipue. ſuper Matth. tom. ſecundo. 108.c.1.B

Nulla eſt magis fortis paſsio in hominibus: quam concupiſcentia venereorum. Mat.to.5. 137.c.1.E

In paſsionibus poteſt dupliciter inueniri malũ, vno modo, ſecundum ſpeciem paſsionis, quę ſumitur ab obiecto, nam paſsio dicitur mala, quando obiectum ſecundum ſuam rationem dicit aliquid malũ, vt inuidia &c. Alio modo ex quantitate ipſius paſsionis, ſcilicet, ex abundantia, & ex deffectu, vt in delectationibus tactus, & guſtus, & in triſtitiis. Matt.to.2. 108.c.2.A

Chriſtus accepit paſsiones noſtras præter peccatũ. Mat.to.5. 240.c.4.G

Circa paſsiones aliter locuti ſunt Stoici, & aliter Peripatetici, nam Stoici voluerunt auferre omnes paſsiones di. Omnes paſsiones eſſe quoſdam effectus exiſtentes præter ordinem rationis &c. Peripatetici vero dixerunt, paſsiones non eſſe malas, ſed exceſſus, & defectus in illis. Et ſic quodammodo concordant in ſententia, quia Stoici ipſas paſsiones, prout ſunt a ratione regulatæ, nolunt vocare paſsiones, ſed prout excedunt regulas rationis in plus vel minus, & tunc verum eſt, quod omnes ſunt malæ: poſitio tamẽ Peripateticorum eſt rationabilior. Matth.tom.ſecundo. 108.c.2.D, & 123.c.3.K.c.4.F

In beatis nulla consurgit passio nisi recta. Mat.to.7. 222.c.3.I
Passio absolute accepta nec est laudabilis, neque vituperalis, sed laudabilis est, secundum quod regulata est a ratione, & potest esse meritum, secundū vero quod recedit à ratione dicitur vituperabilis. Matt.to.2. 109.c.4.G
Quod darentur motus passionum, tanquam instrumenta rationis, fuit bene ordinatum. Matth.to.2. 112.c.2.D
Passio spiritualis recipitur in aliquo spiritualiter, id est non per modum materiæ, sed modo spirituali, secundum modum intentionis: sicut recipitur similitudo albedinis in aere, vel pupilla, quæ est organum visionis. Mat.to.7. 147.c.4.G
Sunt aliquæ passiones, quæ habent vnicum obiectū, vt sunt amor concupiscentiæ, delectatio, fuga, & similes; aliæ sunt, quæ habent duo, vt odium, inuidia, ira, & amor amicitiæ. super Matt.to.secundo. 117.c.3.I
Quid sit passio proprie dicta secundum Damascenū. Mat.to.4. 235.c.3.I
Passionum conditio est, quod interdum per accidēs sibi repugnant, quia scilicet non possumus habere, quod per vnam desideramus; quin aliam abliciamus, vt si quis habeat iram & amorem, & non possit frui amato, nisi remittat desiderium vindictæ, si fuerit: maior amor, quam ira, vt amato fruatur, si autem fuerit maior ira, quam amor, peribit amor, vt vindictam sumat. Mat.to.4. 78.c.2.C
Qui transeunt de vna passione in oppositam nō possunt illam vultu vel verbis faciliter exprimere. Ma. to.4. 110.c.4.F
Passio dupliciter accipit̄, vno modo large, & sic omne recipere dicitur pati. Alio modo stricte, & sic passio est motus contra naturam: Et isto secundo mō corpora beatorum nō erūt passibilia, sed causa huius impassibilitatis non assignatur eodē modo ab omnibus. Mat.to.4. 135.c.3.H
Passiones, cūm inchoant, facile compescuntur, sed non cum auctę sunt. Matt.tom.5. 4.c.2.D
Duplex est passio ab extra. s. per influentiam, & per violentiam. Matt.to.4. 237.c.2.D
Duplex passio est, quæ dicit solum recipere, altera, quæ fit per mutationem præter naturam. Matth. to.4. 238.c.3.I
Passiones partis sensitiuæ non sunt materia moralis virtutis, aut vitij, nisi inquantum pertinent ad rationem, scilicet quòd sint volitæ. Mat.to.septimo. 20.c.3.K.c.4.F
Omnis passio fit per victoriam agētis supra passum. Matt.to.4. 23.c.1.A
Passionis duplex est modus. s. materialis, & spiritualis, secūdum quod potest aliquid recipi ab aliquo materialiter, & spiritualiter, idest nō per modum materiæ, vt similitudo albedinis, quando recipitur in aere, vel in pupilla. Matt.to.7. 147.c.4.F
Passiones partis sensitiuæ non fuerunt in Christo, bene tamen aliqui motus partis illius, qui insurgebant ipso volente, & iubente, sed non ipso nolente. In Parado. 38.c.1.B
Duplices sunt passiones: quædam, quæ a sola imaginatione habent originem, & aliæ, quæ realiter ab aliquo agēte extrinseco infliguntur. In Parad. 43.c.1.C
Passiones, quæ in hominibus causantur, necessario solent euenire, scilicet, vel ex conditione humanæ naturæ, aut ex conditione indiuidui, ob malitiam, aut deordinationem conditionis. primas habuit Christus, non tamen secundas. In Parado. 43.c.4.F. & ponuntur exempla de fame. ibid. 44.c.1.A. Et de frigore, & æstu. 44.c.2.B. Et de lassitudine. 44.c.3.F
Inter passiones duæ tantum sunt laudabiles, scilicet, verecundia, & nemesis. secundo Ethico. cap.4. In Parado. 79.c.3.I

Passio Christi. Ex passionis Christi meritis Deus condonat peccatis nostris. Et hoc non est misereri, sed iuste agere, est tamen maxima misericordia, quia voluit mori pro nobis, & passionis suæ merita cuilibet communicare, vt probatur Exo. to. secūdo. 167.c.2.E
Passionis Christi meritum sufficiens fuit ad redimē dum peccata dęmonum, sed illi non sunt redempti, quia secundum altissimum Dei iudicium nō decuit eos redimi &c. super Exod.tom.secundo. 167.c.3.G
Passio Christi ex parte sui fuit voluntaria. Matth. to.4 191.c.2.B. similiter, & ex parte Iudæorum libera. ibid.c.2.D. & fuit similiter necessaria. ibid. c.2.E
Passio Christi fuit voluntaria, & non necessaria, tam ex parte Christi patientis, quàm ex parte Iudæorum ipsum occidentium, vt probatur Matt. to.4. 191.c.2.B. potest tamen dici necessaria, in quantū Deus volebat eam, & statuerat sic fieri, fuerat.n. prænunciatum per prophetas. ibid. 191.c.2.E
Christus in passione sua dixit se esse Deum manifeste, & non prius, ne impediretur passio sua. Mat. to.4. 190.c.3.H
Propter Christi mortē corruit Ierusalem. Mat. to.4. 191.c.2.D
Ex lege statuta impossibile est alicui fieri plenam remissionem omnium peccatorum, & pœnarum ante Christi passionem, ita vt si illi mori cōtingeret ante illius passionem, mox cœlum euolaret. Parado. 115.c.2.A. Etiam si matri suæ hoc cōtingeret. ibid. 118.c.1.C
Passionem suam pluries prędixit Christus discipulis suis, multis de causis. super Matth. to. quarto. 272.c.2.E.c.3.F
Ante Christi passionem discipuli eius non credidерunt illum esse Deum. Matt.to.5. 245.c.4.F
Passionem, & resurrectionem suam, quare Christus toties significauerit discipulis, prius quam fieret. Matt.to.6. 182.c.4.I
Passio Christi dicitur calix metaphoricè: quia sicut in calice dantur nobis ad bibendum aliqua valde amara, & prouocantia horrorem, ita est de passione, & morte. Mat.to.5. 195.c.3.F
Passio Christi quomodo dicatur esse infiniti meriti. Parado. 114.c.2.C
Passionem suam dixit Christus discipulis suis secrete propter multa. Mat.to.5. 184.c.2.B
Passio Christi aliquid habet in se, quod meretur remissionem omnium peccatorum, & adhuc amplius, cum contineat meritum infinitum. Parad. 114.c.2.E

Passiuum. Potest tripliciter immutari, scilicet materialiter, & spiritualiter simul aliomodo spiritualiter tantum. tertiomodo materialiter tantum. Matt. to.quarto. 238.c.4.H
Si passiuum sit aptum immutari ab agente materiali, & spirituali immutatione, semper materialis spiritualem præcedit. Matt.to.4. 238.c.4.I

Pater. Patris ad filium maior est amor secundum naturam, quàm viri ad vxorem. 234.c.3.K

Gen.

Potestas

Potestas patris ad filium non est illa,quam iura vocant patriam potestatem,vt aliqui dicũt,propter multa. Gen.241.c.2.B.sed dicẽdum quod iustum paternum solum est patris ad filiũ, & aliquo mõ matris ad filium, sed non ita proprie,quia illa non statuit legem,sed vir. Gen. 241.c.3.G
Pater quantum possit amare filium.Gen. 315.c.2.k & 316.c.4.F
Pater assimilatur Soli,& non Lunæ.Gen. 350.c.1.A
Quod aliquis scienter patrem suum occiderit, non reperitur in historijs autenticis, secus tamen nescienter. vt patet de Aedippo. Exod. tom.primo. 215.c.4.G
Pater & mater nomina sunt magnæ dulcedinis, vt dicit Philosophus 2.Politi.c.1. Exod. tom.primo. 216.c.2.E
Patris ad filium est principatus regalis,& non tyrannicus,sed apud Persas est sicut principatus domini ad seruum.Mat.to.2. 79.c.2.B
Paterna cura,in quo differat a cura principis alicuius politiæ.Num.to.1. 132.c.4.I
Pater moriens relinquens filium,& si realiter moriatur, quodammodo dicitur non mori.Nu.tom.1. 237.c.1.A
Pater secundum ordinem charitatis magis tenetur filijs quam alicui alteri,qui non sit pater vel mater ipsius. Iudicum. 196.c.1.C
Pater non debet occidere filium suum etiam si sit iudex, vt quidam Gentiles dixerunt,sed hoc improbatur.2.Reg. 79.c.4.K 80.c.1.A
Patrem vel matrẽ occidere non licet filio,pro quantumcunque graui crimine. super tertium Reg. 140.c.4.H
Pro patris peccato non occiduntur filij magni, nisi ipsimet demereantur, secus tamen si sint paruuli. 3.Reg. 152.c.3.H
Inter patrem legalem & naturalem quid interfit. Mat.to.1. 84.c.2.E
Diabolus quomodo dicatur pater omnium peccatorum,& ipsi filij eius. super Matth.tom.primo. 246.c.1.B
Pater impregnauit filiam suam vtroque dormiente, vt dicit. S.Tho. in quodam Quolibet. super Gen. 272.c.3.H
Lex iulia de adulterijs permittit patri occidere filiã deprehensam in adulterio, seruatis quatuor conditionibus, non tamen permittit hoc lex diuina. Et ideo talis est reus homicidij, super Matt.to.2. 95.c.1.D c.2. A. Et præfata lex non permittit idẽ viro circa vxorem: multæ tamen leges gentium id concedunt viris, imò magis marito, quam patri.ibidem. 95.c.3.G
Secundum leges humanas pater potest vendere filium pro alimentis in necessitate famis. Matt.to. 3.39.c.1.B. Et tenetur filius liberare patrem fame deficientem, potius quam seipsum. Et exponere se morti pro patre,ad quod tamen non tenetur pater pro filio. ibidem. 39.c.1.C
Patri non tenetur obedire filius in his tantum, quæ repugnant statui fidei,& inducunt contumeliam Creatoris 1.Cor.7. Et extra de diuortijs ca.gaudemus. Mat.to.3. 39.c.2.E
Pater nomen amoris est & dulcedinis.2.Politi.ca.1. Matth.to.3. 66.c.3.G 69.c.4.F
Patri tenetur prouidere filius in necessarijs,nisi pater vellet occidere filiũ,vel conaretur filium peruertere ad infidelitatem, & crederet se non posse resistere. Secus tamen si posset resistere,& pater esset in magna inopia, nam tunc debet illi prouidere, parce tamen, vt det ei panem tribulationis,& aquam angustiæ. Mat.to.3. 153.c.1.C
Pater absolute tenetur prouidere filijs,nec potest aliqualiter excusari ab hoc debito.non tamen tenetur absolute thesaurizare filijs, sed de æquitate,filij vero obligantur patribus secundum rationem, non tamen secundum naturam. Matth.tomo 3. 153.c.4.I
Pater ex charitate & amore naturali magis diligit filium, quam filius patrem: & filius ex amore naturali & charitate magis patrem quam pater filiũ: diuersimode tamen, secundum quod amor considerator proprie quasi ad alterum, aut quasi ad aliquid sui: simpliciter tamen dici potest, quòd parentes magis ament filios, quam econtra.Mat. to.6. 151.c.2.E c.3.F
Pater magis diligit filium quã econtra.propter multa, quæ adducit Philosophus 8.Ethi. Matth.to.6. 150.c.4.G
Amor naturalis patris erga filium, penes quid attendatur.Mat.to.6. 151.c.2.B
Pater nũquam debet vocare filium suum dominũ, etiam si filius eius sit rex, & ipse sit rusticus, imò dato quod filius faceret patrem suum Regẽ. Mat. to.6. 164.c.4.I
Patres non puniuntur pro filijs, nec econtra,quantũ ad peccatum personale,licèt peccatum præcedentium maneat in posterioribus, vt in populo,licèt non, vt in personis priuatis: vel dicendum quod patres non puniuntur pro filijs, accipiendo proprie peccatum filiorum, scilicet pro eo quod filij faciunt, eo quod peccata non ascendunt sed descendunt, nisi sic accipiatur, quod puniuntur patres pro peccatis filiorum,quia scilicet omiserunt eos corrigere, vt Heli.1.Reg.3.& 4. & extra de symo.ca.heli. Mat.to.6. 251.c.2.D
Pro peccato patris nunquam punitur filius, si filius non meruit totam illam pœnam. Matth.tom.6. 251.c.2.E
Pro peccatis patrum quod non punirentur filij nec econtra mandauit Deus. Mat.to.6. 251.c.3.F
Pater & Filius in diuinis non constituuntur in esse suppositali per relationes ad Spiritum Sanctum. Mat.to.4. 169.c.1.A
Pater in diuinis non loquitur,& ideo quando dicitur in Psal. Dixit Dominus, scilicet, Pater, Domino meo, idest Filio,dicitur hoc ad ostendendum veritatem rerum. Mat.to.6. 162.c.2.B
Pater in diuinis potest homo vocari.Matth. tomo.4. 61.c.4.F
Hoc nomen pater dicitur quodammodo analogice de Deo & de homine.Mat.tom.6. 186.c.3.G
Pater & filius in diuinis non differunt in aliquo absoluto, quia tunc essent duo dij.Matthç. tomo.3. 288.c.2.A
Dicitur quod Pater in diuinis non reuelat filium, sed bene Filius reuelat Patrem, propter tria.Mat. to.3. 289.c.2.A
Quomodo tota deitas possit dici Pater Christi. Mat.to.4. 268.c.4.H
Pater aliquando capitur pro persona Filij, ita enim cantat Ecclesia,o Pater sanctissime,qui mundum redemisti tuo fuso sanguine. Matthç. tomo.6. 313.c.1.C
Quomodo Pater dedit filio omne iudicium facere. Mat. to.7. 109.c.1.A
Deus in veteri testamento vocabatur dominus, sed in nouo vocatur pater. super Matæh. to. quinto. 258.c.3.I
Pater cęlestis nonnunquam vocatur homo in sacris litteris.Matth.to.5. 66.c.2.D

Patres. Consuetudo est sacræ scripturæ vocare omnes superiores patres, & omnes inferiores filios, vt patet extra de verborum significa.cap.nam & rex Nabuchodonosor. Gene. 386.c.3.k. & 395.c.2.B. Leuit.218.c.4.I, Deutero. 171.c.3.l, 2.Reg. 56.c.4.I

Patres solent loqui cum filiis in fine vitæ, vel cum morti proximi sunt, instruentes eos in moribus. Sic fecit Moyses, Thobias, Samuel, & Christus. r. n.Gen. 401.c.1.C. Et hoc propter duo. 1. Paralip. 326.c.1.E

Patres possunt dici maiores, & domini, & subditorũ curam gerere debent. Et sic vocantur Senatores Romani, patres conscripti. Gen. 336.c.3.H

Patres, apud Hebræos, debebant instruere filios circa cerimonias legis. Exo.to.1. 99.c.2.E

Patres valde desiderant cognoscere filios. Mat.to.5. 89.c.4.H

Patres in sacris litteris dicuntur auus, & proauus, vt patet extra de verborum significatione. in capit. nam & Nabuchodonosor. Leu.180.c.1.D.4 Reg. 92.c.3.I. & 95.c.1.D

Patres non puniũtur pro filiis etiam iudicio diuino. 6. Reg.140.c.1.B. nec econtra. Matth.tom.sexto. 251.c.3.F

Cetera de patribus, vide in dictione, parentes.

Pater familias. Patres familias tenẽtur docere filios suos, & domum suam timere Deum, quod si faciant, multum merentur. Gen. 264.c.3.F

Pater familias est ille, q domui præest, scilicet, caput, vel princeps in communicatione œconomica. Mat.to.5. 173.c.1.D

Pater familias dicitur homo, qui habet domum, & familiam, etiam, si non habeat filios, quem Aristoteles vocat rectorem œconomiæ. Matth. tom. 5. 263.c.2.A. Mat.to.6. 320.c.1.B

Paternitas. Paternitatis ius nõ tollitur per disparem cultum sicut matrimonium; & ideo quandocunque conuertitur filius, recuperat ius successionis paternæ. 1. Rem. tom.1. 113.c.1.A

Paternum iustum. De paterno iusto, & quomodo differat a patria potestate. Gen. 241.c.2.B

Paternum iustum secundum Aristotelem quinto Ethico. est de iure naturali, inquantum filius est pars patris. Et est ad omnem filium tam legitimum, quàm non legitimum, & non extenditur nisi ad filios, quia non ad nepotes &c. Et distinguit inter masculum, & fœminam, & non durat, nisi quandiu filij sunt paruuli. Gen. 241.c.2.D

Pati. Corpus sine anima non patitur pro malis præteritis. Mat.to.6. 72.c.4.I

Melius est omnia mala pati, quam malo consentire. Mat.to.5. 49.c.4.H

Quomodo anima patiatur, super Matt.to.septimo. 274.c.3.K

Assimilatio patientis ad agens contingit dupliciter. Matt.to.7. 274.c.3.k.c.4F

Omne patiens secundum naturam suam est extensum. Iosue to.1. 61.c.1.B

Patiens dicitur Deus inquantum offensas illatas tollerat. Exo.to.2. 166.c.4.k

Nunquam aliqui patiuntur aliquid, quod non mereantur pati. Si ergo aliquis fuerit, qui nihil omnino pati mereatur, etiam si totus mũdus conetur, non valebit eum lædere, nisi forte Deus permiserit eum pati aliqua, quia expedit illi, vt magis mereatur. 1. Reg. to.2. 105.c.3.G

Omne agens in agendo patitur. Matth. to. septimo. 144.c.2.A

Patibulum. In patibulis, & cimiterijs mortuorum quare aliquando appareant faculæ ardentes, & de nocte solum. Alii quando magnæ, & aliquando paruæ. Leuitic.73. c. 1. D. Et quare non videantur multum elevatæ a terra, & quare non appareant tempore frigido hiemis, aut magnarum pluuiarum, sed tempore veris, aut magis tẽpore æstatis. Et quare non fiant super omnia sepulchra, sed super sepulchra eorũ, qui aliqualiter pingues erant, & carnosi, & quorũ cadauera a paruo tẽpore sepulta sunt &c. Et quomodo hæ faculæ in nauibus contingant, & quomodo illę faculæ non sunt sufficientes ad combu rendum. Leui. 73.c.2.C

Patientia Vtitur malis ad bonum, sicut cęteræ virtutes vtuntur bonis ad bonum. Matth.to.3. 77.c.4.K

Patientia docet non murmurare in aduersis. Matth. to.3. 248.c.1.A

Patientia sine aduersis non contingit. Matt.tom.4. 107.c.2.B

Patientia non reddit vitam nostram perfectam simpliciter, nec opus eius est perfectum, quatenus est opus eius, sed in ordine ad charitatẽ, scilicet, quatenus patientia procedit a charitate, quia ex abundantia charitatis tolerat quis aduersa. Mat.tom.5. 133.c.4.K

Patria Dicitur locus naturalis a patre dictus, quia ille conseruatiuus est, & effectiuus ad generationem, vt pater, per influentiam receptam in eo a corporibus cœlestibus, & ideo pater vocatur genus a Porphirio. Gen. 323.c.4.G

In patria omnes beati intelligent omnes res naturales, alias non essent beati. Gen. 30.c.4.K

In patria mori omnes desiderant. Gen. 386.c.2.B

In patria manebit scientia sacrarum literarum, ad istum sensum: quòd ea, quæ per sacram scripturam scimus, in patria experiemur: cęteræ artes, & scientiæ manebunt quo ad habitum, & in actu pfectiori, & acutiori. Gen. 31.c.2.D

Amor patriæ tenerrimus est, & tenacissimus. Num. to.1. 117.c.2.B

In patria nullum erit præceptum. Matth.tom.sexto. 135.c.3.F

Patria potestas. Patria potestas est de iure ciuili, quia legislator egit de patria potestate inter ea, quę pertinẽt ad ius ciuile, postquam egit de iure naturali, & de iure gentium. Et ad huc de quibusdam aliis pertinentibus ad ius ciuile, quod est ius scriptum. Gen. 241.c.2.C

Patria potestas, quam sic vocant iuristæ, non est ad omnem filium, sed solùm ad legitime natos. Institut. de patria potestate capit. primo. Gene. 241.c.2.C

Patria potestas, quam sic iura dicunt, non reperitur inter omnes homines, sed solùm inter Romanos, idest, inter eos, qui iure Romano coeunt, vt patet institutio. de patria potestate. §. ius autem. Gene. 241.c.2.D

Patria potestas, quæ est secundum leges, non solum extenditur ad filios, sed etiam ad nepotes, & cæteros descendentes per filios, vt patet. institutione. de patria potestate. §. Qui igitur &cæt. Genesi. 241.c.2.E

Patria potestas distinguit inter masculum, & fœminam, scilicet, q nepos ex filio sit in potestate aui. Et nepos ex filia non, vt patet instituta de patria potestate

teſtate.§.vlt.Gen. 241.c.2.E
Patria poteſtas durat per filios tam paruos, quã magnos, quia a patria poteſtate liberantur per emancipationem.Gen. 241.c.3.F
Patria poteſtas extenditur ad certos caſus de quibus in gloſa.inſtitu. de patria poteſtate. ſuper Gene. 241.c.3.G

Patriarcha. Patriarchæ accipiebant vxores de ſua progenie, ad vitandũ Idolatriam, quæ tunc vigebat in terris. Geneſ. 58.c.3.F

Patriarcharum occupatio erat circa paſcua ouium. Gen. 69.c.2.C
Patriarcharum mos erat ſepellire vxores ſuas apud ſe. Gen. 284.c.2.E
Duodecim Patriarcharum oſſa, ducta ſunt, vt aliqui volunt, in terram Chanaam, in exitu de Aegypto. Et hoc videtur verũ ex verbis Stephani Act. 7.Gen. 386.c.3.G
Teſtamenta, quæ duodecim Patriarchæ fecerunt, referuntur, & q uod reperta fuerunt in quibuſdam græcis voluminibus. ſuper Exod. tom. primo. 1.c.3.I
De Patriarcharum iuramento ſub fęmore. Geneſ. 359.c.1.D

Patronus. Pręſentans aliquem indignum ſcienter, priuatur iure pręſentandi pro illa vice. Iud. 85.c.1.A
Patronus turpitudinis eſt, qui cælat crimen vxoris. Mat.to.5. 103.c.3.k

Patronatus. Ius patronatꝰ vẽdi poteſt indirectè, vt patet extra de iure patrona.in cap.ex litteris. Et de re indicata ca. Cùm Bertoldus. Gen. 284.c.4.G

Paucum. Qui pauca poſſidet, pauca cupit: & qui multa poſſidet, maiora cupit. Mat.to.5. 141.c.4.H

Paula. Paulæ matris Euſtochij refertur hiſtoria ex Hiero. Ioſue to.1.10.c.2.E.c.3.F

Paulus. Paulus quare dicatur vas electionis. Gen. 7.c.3.I
Paulus futurus prædicator gentium, inſtruẽdus erat in nouo, & veteri teſtamento, quæ quidem teſtamenta ſignificantur per hebdoadem, & ogdoadẽ. Gen. 8.c.1.A
Paulus ad pedes Gamalielis audiuit vetus teſtamentum, & nouum a Chriſto reuelante ſuſcepit. Gen. 8.c.1.B
Paulus doctor gentium dicitur, vt patet. 2. ad Timo. 1. quia omnibus gentibus predicabat. vt hãbetur ad Roma. 1, cùm dicitur Græcis, Barbaris ſapientibus debitor ſum. Gen. 8.c.1.C
Paulus forte non fuit electus, quia ſapiens erat, ſed ideo ſapiens fuit, quia electus erat. ſuper Gen. 10.c.4.k
Quando Paulus venit predicare Corinthiis, non venit in ſublimitate ſermonis, aut humanæ ſapiẽtiæ &c. Et ideo aliqui corinthiorum ipſum neglexerunt dicentes Paulum eſſe inſipiẽtem, quia eis ſolas hiſtorias prędicabat, quare excuſat ſe de hoc 2. Corint. 11. dicens. Exiſtimo me nihil minus feciſſe a magnis Apoſtolis, nam ſi imperitus ſum ſermone. Gen. 11.c.3.G
Paulus a Seneca in quadam epiſtola reprehenditur, quòd cum tantam ſapientiam ſcribat, non exornet eam coloribus rhetoricis. ſuper Geneſim. 11.c.3.I
Paulus quomodo fuerit eleuatus ad videndam diuinam eſſentiam. 2. Paralip. 11.c.2.C
Paulus quando putauerit ſe ſcribere ſapientiam, & quando non. Gen. 12.c.3.I
Paulus diſceſſit a Barnaba occaſione cuiuſdã Ioannis cognomento Marci. Actu. vndecimo. Geneſ, 78.c.4.G
Paulus promiſit ſe venturum in Hiſpaniam ad Ro. 15. ſed an venerit neſcitur Gratian. tenet q̃ non. Sed Iſidorus, Lucas Tuden. & Ioan. Egidius Zamoren. tenent quòd ſic. Gen. 336.c.1.A
Paulus, cum raptus fuit ad videndum diuinam eſſentiam, ita priuatus fuit omnibus ſenſibus, & actu animæ circa corpus, vt neſciuerit an in corpore, an extra corpus fuerit, vt patet 2. Corinth. 12. & Act.9. Exod.to.1. 66.c.2.E.c.3.F
Paulus terribiliter cruciabatur a concupiſcentia venereorum, intantum, vt exclamaret dicens, infælix homo &c. ad Rom.7. Exod.to.1. 89.c.3.k
Paulus non fuit beatus, ſimiliter nec Moyſes in viſione diuinę eſſentiæ, vt probatur Exod.to. ſecundo. 160.c.4.F
Paulus, quando communicabat gẽtibus, ſequebatur ritus eorum, vt magis eis poſſet perſuadere, ſimiliter & Petrus. Leui.
Paulus obſeruauit votum Nazareorum per ſeptem dies, vt oſtẽderet ſe obſeruare legem Moyſi. Leu. 326.c.4.F
Paulus fuit propheta, vt probatur Num. to. primo. 165.c.1.D
Paulus quinquies flagellatus eſt a Iudæis. 1. Cori. 11. Deut. 133.c.1.C
Modus loquendi Pauli qualis ſit, quando diſtinguit aliquid eſſe de præcepto, & aliquid de conſilio. 1. Reg.to.1. 124.c.2.B
Paulus Apoſtolus quando abſolute præcipit, vel vetat aliquid, ex ſententia Chriſti præcipit illud, vel vetat, nec addit Dominus iubet, vel ego iubeo. 1. Reg.to.1. 124.c.2.E.c.3.F
Paulus Apoſtolus aliqua dicit, quæ ſunt de p̃cepto, & aliqua, quæ de conſilio. Et aliqua, per indulgentiam, & per permiſſionem. 1. Corinth.7. 1. Regũ. tom.1. 124.c.3.k
Paulus Apoſtolus quare ſub eadem forma non poſuerit conſilium de virginitate, & conſilium de recedendo ab infideli coniuge, nam de primo dicit, præceptum Domini non habeo &c. & de ſecundo dicit, ego dico non Dominus. 1. Regum.to.1. 126.c.4.K.127.c.1.A
Paulus Apoſtolus diuerſimode loquitur, cum præcipit, conſulit, & admonet. Reg.to.1. 127.c.4.F
Paulus promiſit ſe venturum in Hiſpaniam, & tamẽ poſt non venit in illam, quia cum vellet venire, occiſus eſt Romæ, vel Spiritus ſanctus dictauit ei aliquid aliud faciendum. ſuper tertio Regum. 168.c.1.D
Paulus fuit excellentior omnibus aliis Apoſtolis in doctrina, non tamen in poteſtate. tertio Regum. 186.c.1.A
Paulus quomodo fuerit eleuatus ad videndum diuinam eſſentiam. 2. Paralip. 11.c.2.C
Paulus poterat exercere opera iuriſdictionis in eos, apud quos prædicabat puniendo delinquentes. 2. Paralipom. 90.c.4.k
Paulus omnes fere epiſtolas ſuas ſcripſit ad tollendũ multa dubia, & errores, qui in primitiua Eccleſia naſcebantur. Mat.to.1. 23.c.2.A
Paulus non accepit aliquam determinatam prouinciam ad prædicandum, ſed accepit totum mundum ad prædicandum, & ideo dicitur Doctor gẽtium. primæ ad Timot. 2. & ob hoc prædicabat in ſortibus aliorum Apoſtolorum. Matt. to. primo. 28.c.2.B

Paulum non vidisse Deū per essentiam, sed per quandam eminentissimam contemplationem, dicunt quidam. Communius tamen tenetur q̄ viderit Deum per essentiam. Mat.to.2. 41.c.3.H
Paulus, & Barnabas ad aliud genus Apostolatus pertinent, quam alij duodecim, & assignatur triplex differentia. Matt.to.3. 227.c.1.A
Paulus fuit organum Dei in eo loquētis. Matt. to.4. 135.c.3.K
De correctione, qua Paulus correxit Petrum. Matt. tom.5. 42.c.2.B
Paulus erat inferior Petro. Mat.to.5. 42.c.2.D
Quomodo Paulus in conuersione sua fuerit excitatus a Christo vt conuerteretur. Matth.to.quinto. 155.c.4.G
Prælati Ecclesiæ tempore Pauli nullam exercebant iurisdictionem cū coertione. Mat.to.5.202.c.3.H
Quibus cautelis vsus fuerit Paulus. Matth.to. quinto. 253.c.2.E
Paulus in omni epistola apponit salutationem. Mat. tom.6. 181.c.1.F
De electione, qua Paulus electus est ad Apostolatū Matt.to.6. 245.c.1.B
Philosophi Athenienses irridebant Paulū prædicantem. Mat.to.6. 268.c.4.F
De Pauli purificatione, & comprehensione eius a Iudæis. Mat.to.6. 271.c.2.C
Iudæi conati sunt interficere Paulum prædicantem in Achaia. Mat.to.6. 274.c.3.G
Paulus, & Petrus occisi sunt Romæ a Nerone, anno trigesimo sexto post Christi passionem. Mat. to.6. 268.c.2.D.& 274.c.4.G
Paulus prędicauit in Hispania, vt tenet Nicolaus de Lyra &c. sed oppositum tenet August. & Origenes. Mat.to.6. 280.c.3.F. oppositum dicit supra. 3. Reg. 168.c.1.D. sed dicendum, quod hoc dixit secundum varias opiniones.

Paulus primus eremi. Paulus primus Eremita vixit apud Rameſſem Aegypti aliquo tempore, similiter & Antonius, quæ nunc vocat̄ Thebæ. Num.to.2. 177.c.2.C
Causa quare Paulus eremita petierit desertum, assignatur. Mat.to.7. 18.c.4.G

Pauor Reddit hominem stupidum, ita vt immobilis fiat. Exo.to.1. 122.c.3.H
Pauoris maximi causa est ignorātia. Ruth. 253.c.3.F

Pauper. Pauperes Iudæorū in aliquibus tantum soluebant, sicut diuites, & in aliquibus non. Leui. 139.c.1.E
Iudæi circa pauperes erant crudeles, & ideo mouebat eos Deus ad pietatem multis modis. Leuitic. 267.c.1.A
Inter pauperem, & egenum, quid interſit. 1. Regum. tom.1. 35.c.2.E
Pauperes non solum inuitandi sunt, sed etiam cogē di. 4. Reg. 33.c.4.K.& 52.c.3.H
Pauperes quomodo sint ipse Christus. Matth.to.7. 116.c.4.F
Pauperes cur vocentur fratres Christi. Matt. tom.7. 116.c.4.G.& 117.c.1.A
Pauperes pascere delicate immoderatum est, & peccatum veniale. 25. dist. §. criminis. Et Augustinus super Epistolam ad Corint. & 86. dist. cap. nō satis. Mat.to.3. 268.c.1.D.111.c.3.F
Si alicui, qui est pauper, comendatur pecunia, vt eam distribuat in vsus pauperum, licebit illi tollere aliquid pro se, sicut & cęteris pauperib⁹ donat. Ita tenet beatus Thomas in Quolibetis. Matthæ. to.4. 277.c.4.I
Pauperis nomine includuntur loca pia, vt Ecclesiæ, & Monasteria. Et specialiter ipsi pauperes. Matth. tom.5. 139.c.2.C
Pauperes spiritu sunt, qui sponte abrenunciauerunt rebus huius seculi, quas possidere poterant, faciēdo se pauperes. Mat.to.5. 139.c.4.F
Difficilius est diuiti ad perfectionem ascendere, quā pauperi, Matt.to.5. 141.c.4.I
Decimæ dicuntur esse pauperum, nō quod suæ sint, sed qnia debent illas clerici pauperibus ministrare. Et sic pauperū sunt, quia pro illis sunt, sed nullum ius habent in illas ipsi pauperes, neque competit eis actio aduersus clericos nolentes dare illis eleemosinam de decimis. Matt.to.6. 221.c.3.F
Alere pauperes pertinet ad prælatos. Matt.to.sexto. 328.c.1.E.
Pauperes sunt meritorum venditores. matt. tom.7. 14.c.4.I
Bona, quę pauperibus dantur, Deo dantur, Mat.to.7. 97.c.3.I
Pauperum dignitas refertur. Matt.tom.7. 117,c.1.A. 24.c.1.D

Paupertas. Qui in totali paupertate ꝓposuit seruire Deo, abrenunciando seculo, potius debet illud exequi, quam acceptare magnos reditus cum intentione, vt possit multū prodesse pauperibus, etiā si sciat quod si illos non acceptauerit, obtinebit eos homo pessimus, qui illos in vsus pessimos deuastabit. Gen. 32.c.3.H
Qui vult ad paupertatis religionem transire, si ꝓpter hoc res suas dimittat perdi, vel quia detinentur ab aliis, & non vult contendere; vel quia exigūt moram dilationis ad eas vendendum, magis acceptus erit Deo si illas dimittat &c. quam si ad vendendum, & contendendum expectet. Et deinde multis milibus in cibos pauperum distributis, ad habitum transeat paupertatis. Gen. 32.c.4.F
Paupertas spiritus est virtus, per quam homo bene se habet ad bona fortunæ, quæ concupiscunt̄, vt sunt diuitiæ, honores, potestas, fama &c. Sed paupertas spiritus, quæ beatitudo dicitur, facit hoc excellentius: quia facit hominem omnia bona fortunæ prorsus contemnere, etiā a se abijcere quātum possibile est, vt liberius diuinæ contemplatio ni inhęrere possit. Matt.to.2. 4.c.2.D
Paupertas absolute sumpta, non dicit aliquod excellens: sed paupertas spiritus, quæ est paupertas voluntarie sumpta, quæ a spiritu venit, & non a rebus, & hoc desiderio sequendi Christum. Matth. to.2. 4.c.2.E
Paupertas spiritus, de qua Mat.5. non est, vt quidam putant, quando quis diues est in rebus, & tamen non amat, quod possidet: sed magis erogat. & sic in spiritu pauper est: sed est abdicatio rerum exteriorum voluntarie sumpta. Mat.to.2. 4.c.2.E
Paupertati non debetur aureola, sed iudiciaria potestas. Matt.to,4. 47.c.4.H
Paupertati voluntariæ conuenit iudiciaria potestas in die iudicij propter tria. Matt. to. 5. 165.c.3.K
Paupertas est valde periculosa. matt.to.7. 47.c.4.I
Paupertas disponit multum ad disciplinam. Matth. to.5. 165.c.4.I

Pausa. Pausæ in sacra scriptura distinguuntur per puncta, nam per diuersa puncta scimus quomodo pausandum sit diuersimode. Sunt autē puncta pausæ per quatuor. s. p virgulā, comam, colum, periodum. 1. Paralipo. 15.c.4.E

Pauus. Paui, elephantes, & simiæ non gignuntur in magna quantitate: nisi in terris calidis. 2. Paralip. 131.c.1.E

Pax Magna erat inter animalia in arca Noe. Ge. 38.c.4.K.
Pax iconomica consistit in bona habitudine rectoris iconomici ad subditos. Gen. 319.c.3.k
Pax est tranquillitas quædam, quæ dicit completionem desiderij. Leui. 23.c.2.A
Pax efficit homines dominos rerum suarum &c. Et bellum omnia inquieta reddit. Leu. 309.c.4.I
Pax est tranquillitas animi, cùm nullis infestationibus agitamur. Nu.to.1. 76.c.3.G
Inter pacem offerre, & pactum pacis quid inter sit. Deu. 108.c.1.E
Pax solum tollit aduersitates in alterutrum, sed non dicit obligationem ad cõpugnandum. Iosue to.1. 161.c.2.B.
Inter pacem, & quietem quid intersit. Iosue to.2. 157.c.4.G
Pax secundum Augustinum. 19. de Ciuita. dicit tranquillitatem ordinis omnium rerum, quod exponitur Mat.to.2. 18.c.1.E c.2.A
In salutatione pacis imprecantur multa bona. Matt, to.3. 243.c.1.D
Pax tranquillitas quædam est, secundum quam non impeditur quis in operatione sua. Et iudicat pax bona, quando est respectu boni, quod quis consequitur ablatis impedimentis per pacem. Si autem pax non affert impedimentum ad agenda mala, quæ cupimus, pax mala est. Matth. tom. tertio, 264.c.4.F
Difficile est esse pacem inter communicantes in eodem officio. Mat.to.5. 84.c.2.A
Pax iconomica consistit in bona habitudine rectoris iconomici. Mat.to.5. 89.c.3.G
Pacificus. Describuntur pacifici, de quibus Mat.5. Mat.to.2. 5.c.2.D
Paxillus Est diminutiuum, de palus, & significat, quod vulgariter dicitur estaca. Exodo.to.2. 202.c.1,E
Paxillis æneis religabantur tam cortina atrij, quam coopertoria tabernaculi. Exo.to.2. 202.c.1,E
Peccare. Homines non peccant ex mera libertate nullo interius inclinante: nec exterius suggerente: nam si sic peccarent, deberent totaliter puniri, vt mali angeli. Gene. 46.c.4.H
Ad peccandum Deus non solum non cogit: sed nec inclinat. Gen. 232.c.4.H
Peccare contra naturam stat tripliciter, vno modo idest cõtra intentionem, & speciem naturæ, vt est sodomia. alio modo, idest contra ordinem naturę &c. tertio modo, idest contra modum naturę: qa vnica est vnius. istorum primus & secundus modus sunt indispensabiles: quia semper mali, tertius vero dispensabilis: quia compatitur secum rectũ finem. Et ideo ex dispensatione licuit sanctis patriarchis plures habere vxores. Gen. 317.c.1.A
Qui peccat necesse est, ꝙ sit ignorans, quãdo peccat: nam si non efficeretur ignorans, non posset peccare. Gen. 166. c.3.H & per totam 4.c.
Sicut ille, qui peccat, per illam malam operationem demeretur, ne a Deo adiuuetur, & quod cadat in aliud peccatum, ita vna bona operatio meretur, quòd Deus conseruet operantem, ne cadat in peccatum, sed cõfortetur ad aliam bonam operationem. Gen. 275.c.1.D
Peccantibus solet Deus dare gratiam suam motricẽ Exo.to.1, 27.c.1,E
Multi peccantes semper efficiuntur peiores: quia pœna debita nõ cohercentur, vt ait Gregor. & habetur de vita & honestate Clericorum. in cap. vt mares Gene. 372.c.1,B
Toties quis potest peccare, quòd illi Deus gratiam suam non conferat. Exo.to.1.27.c.2.D. Sed quantus sit numerus peccatorum, ex quibus promereatur aliquis, vt gratia Dei illi non conferatur, aut quanta sint, aut quoties repetita, humanæ cognitioni non subest. Exod.to.1, 27.c.2.E
Ad peccandum magis inclinamur per concupiscibilem, quàm per irascibilem. Exod. to.1. 186.c.4.F
Non dicuntur peccare aliqui per passionem, quotiescũque aliqua passio interuenit in peccato nostro, aut ipsum actum præcedit: sed quando interuenit passio fortiter impellens, cuiusmodi est ira, vel delectatio gustus, & tactus. Leui. 40.c.3.H
Peccare nemo debet, ne alius peccet Ge. 268.c.1.D
Qui peccat in vno, factus est omnium reus, vt habetur extra de regu. iuris. capitu. defleat. Leuitic. 323.c.1.D
Peccantes in sola priuatione, solũ priuatiue puniuntur, & peccantes positiue, & priuatiue puniuntur vtroque modo, Iosue to.1, 112.c.4.F
Israelitæ peccauerunt occidendo paruulos & vxores Beniamin Iudi. 20. Iudi, 213.c.4.H
Quando quis agit quantum in se est, vt sciat, si peccat, & non potest scire: tunc ille actus non erit illi imputabilis, etiam si agat id, quod in se est malũ, 1. Reg. to.1, 60.c.1.D
Qui peccat contra Deum, tenetur ei ad aliquid, siue sit Gẽtilis, siue Hebræus, vt probatur. 1. Reg. to.1. 67.c.4.G
Peccare non dicit aliquid positiuum, sed deficientiã 2. Reg. 70.c.2.D
In duobus peccauit Dauid, quando numerauit Populum 2. Reg. 168.c.2.E.c.3.F
Nemo debet peccare, vel iniuste agere propter regis mandatum, vel alicuius alterius: sed potius debet mori. 4. Reg, 5.c.1,B
Habere occasionem ad peccandum non est peccatum, bene tamen dare occasionem. 4. Regum. 86.c.4.H
Quanto peccat homo non agendo prudentia humana. 4. Reg, 159.c.1.B
Omnis peccãs in aliquo actu detestabili, vellet alios sibi similes esse, vt per aliorum frequentationem sua inhonestas celetur. 2. Parlip. 159.c.4.I
Quando peccamus, intellectus, & voluntas caro sũt, & non manet in nobis spiritus vllus. Matth.to.1. 249.c.2.B
Licitum est, vt quidam dicunt, quòd aliquis peccet venialiter, vt impediat alium, ne peccet mortaliter: sed hoc iuxta sanctum Tho. includit contradictionem: quia ex hoc ipso quod dicitur peccatum esse, ponitur esse quid indebitum: quia aliàs peccatum non esset, sed debet dici, quod id, quod aliàs esset peccatum veniale factum sine causa, factum tamen cum causa erit licitum, & sic nullum peccatum erit: quia pro pietate fit. Et tamen quãdiu manet peccatum veniale, nunquam illud habet fieri pro aliqua re, Sicut verbũ iocosum, quod esset ociosum, est peccatum veniale: si tamen illud idem verbum ociosum dicatur ad consolationẽ alicuius, vel ad aliquam piam vtilitatem, nõ erit veniale. Mat, to.2. 190.c.3.F
Melius est peccantes puniri publice, quam in occulto, licet puniendo in occulto, possent manere crimina in occulto: quia maior est timor incussus per pœnam, quam promitas ad peccandum incussa vel causata per exemplum culpæ. Matth.to.2. 236.c.4.F
Peccare contingit infinitis modis, scilicet per defectum

ctum cuiuscunque circunstantiæ actus: sed bene agere non contingit, nisi vno modo, scilicet cōcurrentibus omnibus circunstantijs ex secūdo Ethic. Matth.tom.3. 1.c.3.k

Peccans duo agit, primo, quòd Deum cōtra se prouocat, agens contra legem amicitiæ, & alterum magis, quam ipsum amat. propter quod dicitur incurrere offensam. Et etiam ideo ius debitum aufert, quatenus non vult manere sub lege sibi constituta a Deo. Et sic committit contra iustitiam, & fit debitor pœnæ. Matth.to. 3. 75.c.3.A.

Peccatum tollitur per contritionem, & obligatio ad pœnam per satisfactionem. ibid.B

Peccare contra attributum personæ quid sit. Matth. tom.4. 20.c.3.G

Quanto quis peccat pro minore re, tāto arguitur magis prauus: quia a minori motiuo incitatur. Matth. tom. 4. 111.c.2.B

Nullo modo tenetur quis peccare, vt peccatum alterius vitet. Matt.to.5. 21.c.2.B

Peccanti parcere quo ad rancorem, semper fuit licitum, non tamen quantum ad pœnam taxatam a lege, vel a Deo. Matt.to.5. 93.c.4.H

Non potest quis peccare contra hominem, quin peccet contra Deum, licèt bene econtra. Matth.to.5. 108.c.3.k

Auferre proximo occasionem peccandi, ad charitatē pertinet. Matth.to.4. 81.c.3.H

Quandocunq; aliquis peccat, siue in Deum, siue in aliquem hominem, peccat in quemcunq; hominē, & ideo quilibet potest corrigere delinquentē, tanquam in eum peccauerit, iuxta dictum Christi, si peccauerit in te. Matt.to.5. 45.c.4.k

Non semper, qui peccat mortaliter, agit directè contra charitatem. Matt.to.5. 48.c.3.I

Vtilius est communitati, ꝙ manēte fama integra peccantis, ipse emendetur. Matt.to.5. 52.c.1.D

Post famam perditam quidam homines pro nihilo habent peccare. Matt.to.5. 54.c.1.A

Magis incitant ad peccandum peccata viuentium, quàm mortuorum. Matt.to.5. 54.c.1.C

Non peccamus in eo, quod vitare nescimus. Matthæ. tom.5. 87.c.2.E

Ideo soli homines peccant: quia illi soli secundum rationem agere debent. alia verò deficiunt: sed non peccant, etiam homo non peccat, quandocunque deficit, cum contingat eū deficere circa perfectiones corporis. Matt.to.5. 247.c.1.A

Facilius est peccare, quàm bene agere: quia vtrunque est naturale. Matt.to.5. 146.c.4.I

De causis, quibus mouetur homo ad peccandum. Matt.to.5. 152.c.3.F

Homo peccans in multa mala incidit, quæ ad tria reduci possunt. Matt.to.5. 154.c.1.C

Ordo naturæ, qui in peccante peruersus est per peccatum, non potest, nisi per Deum reparari. Matth. tom.5. 154.c.2.A

Quomodocunq; quis peccet, semper peccat in Deū. Matt.tom.5. 179.c.3.K

Quare magis peccent prædicantes, quàm cæteri. Mat. tom.6. 172.c.1.C

Populus per accidens peccat. Matt.to.6. 250.c.4.G

Non peccantes nullo modo puniendi sunt. Matthæ. tom.6. 250.c.4.F

Non necesse est, ꝙ quando homo peccat, quòd statim puniatur. Matth.to.6. 250.c.2.E

Peccans coram omnibus, arguēdus est coram omnibus. Matth.to.5. 50.c.4.I

In actu peccandi non locus est pœnitentiæ. Matthæ. tom.6. 331.c.1.C

Homo dupliciter peccat, aut committendo mala, aut omittendo bona necessaria. Matthæ. tomo 7. 40.c.3.F

Peccare, & liberari a peccato competunt homini: tamen non est necesse, ꝙ competant ei pro eodē instanti. Matth.to.7. 255.c.2.B

Peccare mortaliter, vel venialiter solum contingit in viuente, & tamē liberari de peccato contingit post vitam. Matt.to.7. 255.c.2.B

Post mortem nemo potest peccare mortaliter, nec venialiter. Matt.to.7. 355.c.2.B

Peccare, & mereri est hominis, & non animę tātum, neque corporis. Matt.to.7. 273.c.3.G

Grauius peccat vxor adulterans, quàm vir, vt probatur Matt.to.5. 108.c.2.D

Peccare est magis naturale rei, quàm agere secūdum rationem: quia peccare est deficere a bono, quod conuenit vnicuique rei secūdum suam naturam, quatenus vnaquęque res creata secundum suā naturam non habet esse nisi ab alio, & in se considerata est nihil. Ideo sicut a seipsa non est ens, ita cadit in non esse, nisi ab alio conseruetur: sicut ab alio accepit esse. Matt.to.5. 146.c.3.k.c.4.F

Causa communiter quare peccamus, est propterea ꝙ occurrunt nobis talia quædā subitanea, quæ longum consilium non patiuntur, vt in venereis, & in ira. Matt.tom.5. 152.c.1.B. Et ideo raro accidit posse resistere ex sola deliberatione: sed resistimus, quando habemus habitum contrarium, aut dispositionem, vel præconceptionem finis. Et hoc præcipuè: quia priusquam in nobis insurgāt passiones, non sunt in nobis præmeditationes. Matth.tom.5. 152.c.1.C

Peccare accipitur dupliciter, vno modo pro habere peccatum, alio mddo pro committere peccatum. Matt.tom.5. 152.c.3.k

Peccando amittit homo multa bona, & incurrit multa detrimenta, quæ ad tria reducuntur. Primum est macula, quatenus anima priuatur decore ex deformitate peccati. Secundum est corruptio naturalis boni, quaten⁹ natura hominis deordinatur per voluntatem Deo non subiectam. Tertium est reatus pœnæ æternæ, quem quis incurrit, quando peccat. Matt.tom.5. 154.c.1.D

Inducere aliquem ad peccandum, nullo modo licet, vt tamen peccato alterius ad aliquod bonum, licitum est. Matt.to.7. 63.c.2.B

Peccator. Secundum diuersitatem peccatorum, & peccantium, debebat fieri diuersa immolatio in veteri testamento. Nu.to.1. 60.c.1.A

Peccatorem interdum Deus non punit statim, reseruans ad alia tempora puniendum. Num.tomo 1. 126.c.3.H

Per peccatores Deus punit alios peccatores. Iudi. 184.c.1.B

Peccatores cur Deus statim non omnes punit. Gene. 264.c.1.B

Peccatores Deus non exaudiet ad facienda miracula, si miracula debeant fieri in fauorem eorum. Si autem in fauorem aliorum, interdum exaudit. Iudic. 63.c.2.D

Maximum beneficium, quod Deus potest facere peccatori in hoc mundo, est mouere in eo spiritum compunctionis. Iudi. 89.c.4.H

Peccantem defendere, æqualis culpæ est cum principaliter peccante, & aliquando maioris. Iudic. 203.c.4.k

In peccatoribus sunt duo consideranda, scilicet natura, & malitia, secundum primum sunt ex charitate dili-

re diligendi ; ſecundum ſecundum ſunt. odiendi. Matth.to.6. 139.c.1.D
Quomodo omnium peccatorum diabolus dicatur pater,& ipſi dicantur filij eius. Matt.to.1.246.c.1.B
Peccatores,quandiu ſunt in peccatis, non poſſunt proximos bene corrigere: Et hoc ſi peccata eorũ ſint notoria. Nam ſi ſint occulta,debet occultè pœnitere de ſuis peccatis, & tunc poterunt arguere, & accuſare proximum bono zelo. Matthæ. tomo 3. 118.c.2. A
Qui ſe peccatorem non confitetur,Deum vituperat, ac mendacem facit.Matt.to.3. 287.c.2:C
Pro peccatoribus orat Eccleſia,vt ſalui fiant.Matthæ. tom.4. 173.c.2.C
Peccator in aliquo caſu poteſt corrigere peccatorem. Matth.to.5. 43.c.3.I
Peccatores in inferno nunquam ſoluent partem minimam debiti. Matt.to.5. 67.c.4.F
Deus dicitur ignorare peccatores, quando non approbat facta eorum.Matt.to.7. 16.c.1.A
Peccator,adhuc exiſtens in peccato,poteſt interdum impetrare, quod petit. Et iuſtus non aliquando, vt probatur Matt.to.3. 123.c.4.I
Nulli peccatori denegãda eſt doctrina, quæ ad vitam dirigit.Matt.to.4. 53.c.3.I
In peccatoribus eſt quadruplex gradus. Nam quidã apertè peccant, & de peccatis gloriantur. Et iſti ſunt peſſimi,&c. Secundus gradus eſt eorum,qui publicè peccant, nec curant abſcondere peccata, quia neminem timent,nec erubeſcunt, non tamẽ gloriantur in peccatis ſuis,&c. Tertius eſt eorum, qui peccant, & abſcondunt, vt non infamentur. Et iſti ſunt in minimo gradu malitiæ. Quartus eſt eorum,qui peccant,& abſcondunt, & inſuper boni haberi volunt, ad quod cum bonitatem veram non habeant, habitum falſum bonitatis oſtẽdunt. Et iſti vocantur hipocritæ. Mat. to.4. 130.c.3.H
Peccatori licitum eſt regere peccata,ſed non prętendere ſanctitatem.Matt.to 4. 130.c.4.H
Peccator exiſtens in articulo neceſſitatis : ſi confiteri non poſſit,& oſtendat ſigna contritionis, debet haberi tanquam ſuſcipiens ſacramentum. Et tamen abſolui non debet.Matt.to.4. 180.c.3.k
Deus dicitur ignorare peccatores. Matthæ.tomo 7. 16.c.1. A
Peccatores, quantuncunque mali, diligendi ſunt ex charitate,quatenus homines ſunt. Matthæ.tom.6, 139 c.1.C
Peccatores non amant ſeipſos: quia non amant animam ſuam. Pſal. 10. qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam.Matt.to.6. 139.c.3 I
Circa peccatores aſſuetos ad peccandum, non eſt opus leui admonitione, ſed graui. Matthæ.tomo 4. 240.c.1.B

Peccatum. In omni peccato includitur ſuperbia, tanquam prima origo. Geneſ. 21.c.1.D
Peccatum aliquando dicitur incentiuum ad peccandum,iuxta illud Gen.4. ſub te erit appetitus eius, id eſt ſub poteſtate tua erit incentiuũ ad peccandum, &c.Geneſ. 26.c.3.I
Tria ſunt peccata,quę maximè ad Deum clamare dicuntur,ſcilicet occiſio innocentis, vitium ſodomiticum,& retentio mercedis operariorum. Geneſ. 27.c.2.E.& 75.c.4.D.Deu. 130.c.1.E
Peccata,quæ ex paſſione fiunt, non vocantur malitiæ ex 7.Ethic. Et propterea incontinentia malitia non eſt. Geneſ. 36.c 1.C
Per peccatum ſodomitarum quatuor ciuitates ſubuerſæ ſunt,ſcilicet Sodoma, Gomorrha, Adama, & Feboin. Sodoma tamen erat maior ciuitas inter illas. Gen. 75.c.4.E
Peccatum,in quo ſenſu dicatur neceſſariũ iuxta Gregorium.Gen. 128.c.3.F
Peccata facta Deus non punit ſtatim, niſi rariſſimè. Et quæ ſtatim punit,non propter punitos, ſed propter aſpicientes ponit,vt hoc viſo emendentur,niſi fortè malitia facientis iam completa ſit.Et ponuntur exempla.Gen. 264.c.1.D
Vnius peccati punitionem temporalem commutare ſolet Deus in punitionẽ alterius peccati, quam commutationem iudices humani facere non poſſunt.Geneſ. 274.c.3.H
Peccata tanto ſunt grauiora, quanto maiori tempore infęlicem animam detinent alligatam, vt habetur extra de conſuetu.cap.cum tanto. Gen.316.c.3.H. 1.Paralip. 338.c.3.k
Potius omnia mala pati debemus,quam peccato cõſentiire,vt patet in decretis,&c.31.qõ.5.cap.ita ne. Et extra quod vi metuſve cauſa fiunt. in cap.ſacris. Geneſ. 316. c.4.G
Omne peccatum aut fit contra naturam, aut contra mores,aut contra legem. Gen.316. c.4.k
Omnium peccatorum minimum peius eſt ſecũdum ſpeciem omni pœna etiam gehennæ, & omnium malorum peſſimum,vt probatur Gen. 399.c.1.C
Peccatum dicitur,quod eſt contra legem. Nam peccatum eſt voluntaria tranſgreſſio legis, ſiue diuinæ,ſiue humanę,ſiue in multo,ſiue in pauco.Gen. 415.c. 2. D
In quocunque peccato, quod committimus, volumus non ſubijci præcepto Dei. Gen. 211.c.2.A
Ad peccati deteſtationem Deus interdum iubet fieri mala rebus inanimatis,& ipſe etiam facit illud non iubendo,& ponuntur exempla.Gen. 214.c.4.k
Quod pro peccatis parentum filij puniri non debeãt in iudicijs humanis, præcepit Deus, ſed iſti legi non obligatur Deus. Et ponuntur exempla. Gen. 221.c.1.B
Peccatum nonnunquam dicitur, non actio mala voluntaria: ſed res, quæ per peccatum fit, vt vitulus, quem fecerũt filij Iſrael, dicitur peccatum Deu.9. cum dicitur peccatum veſtrum. Exo.tom.primo. 116.c.2.D
De peccato molliciei non curauerunt leges humanę propter duo.Exo.to.1. 177.c.3.H
Peccata adulterij,beſtialitatis, ſodomiæ, inceſtus, raptus,ſtupri, manifeſtam habent iniuſtitiam. & ideo a legibus humanis puniuntur : ſed non fornicatio ſimplex, licet ſit peccatum. Exod. tomo 1. 178.c.2.F.& c.3.G
De peccato dicentis falſum teſtimonium, & de illius grauitate.Exo.to.1. 179.c.4.I
Peccatum non ſolum conſiſtit in actu exteriori, ſed etiam in interiori, & propriùs in interiori, quam in exteriori: imò in exteriori non reperitur peccatum,niſi ſecundum comparationem ad actum interiorem, vt multis probatur. Exod.tomo primo. 181.c.2.B
Peccatorum pœnæ ſuos debent tenere actores,vt patet,extra de his,quæ fiunt a maiori parte. cap. quæſiuit. patet etiam hoc ex Exod.22. de boue cornupeta &c.Exo.to.1. 218.c.2.D
Peccatum,nihil eſt,cum formaliter ſit culpa, quæ nihil aliud eſt,quàm carentia debitarum circunſtantiarum in actu,&c.Exo.to.1. 291.c.3.I
Deus dicitur peccatum odio habere : quia nollet, ꝙ in actu noſtro eſſet defectus circunſtantiarum debitarum ineſſe.Exo.to.1. 291.c.3.K
In quolibet peccato prohibito aliqua lege,duplex iniuria

iuria committitur, si sit talis actus, qui in aliquam personam possit dirigi, &c. Exo.to.1. 369.c.1.D
Peccata quædam quomodo dicantur esse in Deum, & quædam in proximum. Exo.to.1. 296.c.2.E
Quod peccata nostra Deus remittat propter passionē filij sui, non est actus misericordiæ, sed iustitiæ, &c. Exo.tom.2. 167.c.2.E
Pro maioribus peccatis maiora offerebātur sacrificia in vet. lege. Exo.to.2. 74.c.4.F
Quodlibet peccatum est quodam modo iniuria infinita. Exo.to.2. 77.c.2.E
In omnibus peccatis hoc est generale, ꝙ homo auertens se a Deo fruatur bonis, ad quæ se conuertit, cū illa non ordinentur in supremum finem. Et si forte sit aliquod peccatum, cuius actus non sit fruitio, vt in periurio, mendacio, &c. Est tamen fruitio circa finem illius actus peccati, &c. Exod.to.secundo. 103.c.4.k.104.c.1.A
Grauitas peccati Hebræorum in adoratione vituli refertur. Exo.tom.2. 21.c.2.D
In peccato, quod est actus, reperiuntur quinque, scilicet peccatum, culpa, macula, reatus, & pœna: peccatum dicitur actus positiuus, in quo fundatur ratio mali, & omnia bona sunt in peccato omissionis, præter hoc, quòd peccatum & culpa coincidunt, vel pro peccato pone actum peccati. Et actus peccati de se non est malus. Exo.tom.2.144.c.3.F. Culpa verò est quædam deuiatio a debita rectitudine. ibidem. 144.c.3.H. Ad cuius declararionem Author tractat de circunstantijs actus. Exo.tom.2. 144.c.3.I.& 145.c.1.& 2. Et postea declarat quid sit culpa. Exo.tom.2.145.c.3.k. De reatu. vide ibidem. 146.c.2.C. De pœna peccati. vide ibid. 146.c.3.H
In pœna, quæ debetur peccato mortali, est intensio, & extensio, quo ad extensionem non est dare magis & minus: sed quo ad intensionem. Exod. tom.2. 146.c.4.k.145.c.1.A
Omnes errores, qui fiunt, dicuntur peccata, siue sint magni, siue parui, siue contra Deum, siue contra proximum. Exo.to.2. 167.c.4.H
Peccatum, propriè capiendo, scilicet pro culpa, non dicit aliquid positiuum: sed est quædam priuatio debitę rectitudinis actus in circunstantijs, &c. Leui. 167.c.2.C
Peccatum nō dicitur ex malitia, quòd ex mala uoluntate, & perfecto odio oriatur: quia aliàs nullum esset peccatum mortale actuale, quod non esset peccatum ex malitia, vt probatur Leui. 30.c.1.B. Sed peccatum ex malitia consistit in hoc, quòd cum aliquis peccat, ideo peccat, vt alteri malum agat: vt si quis alteri inuideat, & eum aut bona sua demoliri conetur, &c. vnde peccata, quæ facimus, non vt alijs noceamus, sed vt nobis aliquod bonum acquiramus, non dicuntur fieri ex malitia, & ponuntur exempla. Leui. 30.c.2.A. Potest etiam peccatum ex malitia strictius accipi: secundum quod differt a peccato secundum ignorantiam, & a peccato secundum passionem, pro illo peccato, cuius sunt tantum duo principia, scilicet intellectus & voluntas. Et non præcedit aliquid aliud ad mouendum ista. ibid. 30.c.2.B
Nullum peccatum, cęteris paribus, est æquale peccato secundum malitiam. Leui. 30.c.3.F
Peccatum secundum passionem, nō sic dicitur: quia a sola passione sit, vt probatur Leui. 30.c.3.I. Sed est illud, quod quanuis ex intellectu, & uoluntate principiatur, passionem tamen habet pro quodam principio primo, &c. vt probatur exemplis. Leui. 30.c.3.K.
Peccatum secundum passionem differt a peccato secundum malitiam: quia peccati secundum malitiam tantum intellectus, & uoluntas sunt principia. Et peccatum secundum passionem, habet prę ter hæc, passionem pro principio. Et propterea peccatum secundum malitiam est magis volūtarium, & grauius, ipso peccato secundum passionē. Leui. 30.c.3.k
Peccatum secundum passionem denominatur sic potius quam secundum voluntatem: quia in illo passio est maximè principium. Leui. 30.c.4.H
Peccatum secundum negligentiam reducitur aliquo modo ad peccatum secūdum passionem: quia qui peccat secundum mollitiem, quę est quædā passio, cum negligat facere, quod tenetur facere, eo quod est sibi afflictiuum, &c. Leui. 41.c.1.B. non vocatur tamen secundum passionem: quia non peccat in agendo, quod requiritur ad peccatum secundum passionem, sed in omittendo. Quælibet autē passio determinat sibi aliquem actum. peccatum secundum passionem fit directè ab ipsa passione, & est passionis actus, peccatum verò secundum negligentiam, non est directè ab ipsa passione, nec est actus passionis. Leui. 31.c.1.E.& c.2.A
Peccatum secundum ignorantiam duplex est ex tertio Ethic. quoddam per ignorantiam, & alius propter ignorantiam. Primum est, quando ipsa ignorantia non se habet, vt causa, vel vt occasio actus mali, sed vt concomitans ipsum. peccatum verò propter ignorantiam est, quando ipsa ignorantia est causa, uel occasio actus peccati. Est enim ignorantia concomitans omne peccatum actuale. Et impossibile est, quòd sit aliquod peccatum, quod non sit per ignorantiam, ut probatur Leui. 31.c.2.B
Inter peccata nullum est habens minus de grauitate, quàm peccatum per ignorantiam. Leui. 32.c.1.B
Cum omne peccatum concomitetur ignorantia. & volūtas sequatur necessario determinationem intellectus, propterea peccare dicitur, quia præcesit aliquid, quod facit ignorantiam esse voluntariam, vt probatur Leui. 32.c.1.C
Omne peccatum, qualecunque sit, est peccatū omissionis secundum originem suam, vt probatur, quia nunquam intellectus malè iudicaret, nec voluntas malè eligeret, nisi a principio, insurgēte passione, omitterent id excludere, quod facere tendantur. Nos autem, cum peccata per commissi onem distinguimus, non respicimus originem peccatorū: sed id, in quo consummatur actio peccati. Et quia quamuis omne peccatum originem accipiat per omissionem, consummatur tamen per commissionem, & aliquando per omissionem: & ideo aliqua peccata committendo, & aliqua omittendo facimus, & hoc, excepto peccato per ignorantiam, in actu nulla est omissio, sed fuit in alio, qui fuit causa ignorandi. Leui. 32.c.2.A
Peccati magnitudo intensiuè attēditur, secundum ꝙ in seipso est magis aut minus voluntarium, vel secundum quod est includens maiorem deformitatem circunstantiarum, vel maiorem aut minorem ingratitudinem. Extensiuè verò secundum quòd ad plures peccatum illud extenditur, vel secūdum ꝙ pluribus damna inferuntur ex eo. Leui. 33.c.3.I. & 37.c.3.I
Peccatum summi sacerdotis in veteri lege erat maius intensiuè & extensiuè peccato populi, & priuatarum personarum, vt probatur Leui. 33.c.3.I
Peccatum Principis publicū maius est extensiuè peccato cuiuscunq; alterius personæ particularis, dempto Summo Pontifice, vt probatur Leui. 37.c.3.K
Pro peccato Principis debebat offerri hircus, & non capra,

capra, quæ poterat offerri pro peccato alterius priuatæ personæ. Leui. 37.c.4.K
Omne peccatum, quod non est secundum ignorantiam, fit cũ aliqua passione, nec propterea omne tale debet dici peccatum secundum passiouem. Bene tamen vbi interuenit passio fortiter impellens, scilicet, ira, uel delectatio: sed si passiones sint inueteratæ, vt odium, tunc, qui ex his peccat, magis dicitur peccare secundum malitiam, quam secundum passionem. Leui. 40.c.3.I
Peccata, quæ erant directè contra proximum, nunquam expiabantur per aliquod sacrificium, sed per tolerantiam pœnarum in veteri lege. Leui. 41.c.2.B
Omne peccatum factum contra Deum in veteri lege, si magnum erat illud, vt idolatriã, vel violatio sabbati, non expiabatur per sacrificium: sed peccans moriebatur, de idolatria patet Deu. 13. & 17. De secundo vero Exod. 35. & Nu. 15. Secus si non esset ualde magnum peccatum, vt violatio alicuius circunstantiæ obseruandæ, &c. Leui. 41.c.2.C
Omnia peccata remittit Deus ad primũ actum contritionis. Leui. 46.c.2.A
Non est aliquod peccatum, quod ad sui remissionem requirat plus, quàm vnum actum contritionis. Leui. 46.c.2.A
Peccatum diminuit nostri arbitrij facultatem: licèt omnino tollere non possit, vt probatur Leui. 46. c. 2. B
Peccata facta contra prima tria præcepta Decalogi, puniebantur pœna mortis, similiter & peccata facta contra præcepta cęrimonialia, si ex superbia fierent. Leui. 47.c.1.B
Pro peccato, in foro diuino vete. testamen. dabantur pœnæ partim temporales, & partim spirituales. Leui. 47.c.4.F
Peccatum contra proximum non est peccatũ, quia contra proximum, sed quia contra Deum, contra proximum dicitur offensa, damnum, vel iniuria. Leui. 47.c.4.G
Peccatum differt a delicto, quia peccatum consistit in commissione, delictum verò in omissione, &c. Leui. 54.c.2.k
Secundum peccatorum inæqualitatem, fiebat diuersitas in cęrimonijs sanguinis. Leui. 66.c.2.B
Laudabile est pro peccatis confessis dolere, postulando a Deo remissionem, propter incertitudinem remissionis ex defectu nostro. Leui. 71.c.1.D
Quanto aliquod peccatum maius erat in vete. lege, tanto pro eo fiebant in sacrificio maiores expiationes, & hoc cognoscebatur ex pluralitate cęrimoniarum factarum in sanguine, & maior expiatio pro peccato determinato, quàm pro peccato in generali. Leui. 75 c.1.E
Pro quocunq; peccato mortali, iustè infligitur pęna mortis temporalis, nec in punitione fit conueniẽs comparatio a legibus humanis ad diuinas, vt probatur Leui. 82.c.1.A. per totam quæst.
Minima peccata, quæ in Deũ fiunt, sunt maiora maximis peccatis, quæ fiunt cõtra legislatores, vt probatur Leui. 82.c.4.F
Prima peccata contra quamlibet legem sunt multũ punienda, ne posteris detur contemnẽdi facilitas, & ob hoc Deus nunc non punit peccata, sicut in primordio mundi puniebat, & in primordio legis scriptæ, & in primordio legis euangelicæ in Ecclesia primitiua. Leui. 83.c.2.C
Pro peccatis sacerdotum nonnunquam populus puniebatur, & econtra; sicut pro peccato principis. 86.c.4.G
Pro peccatorum remissione, de quibus sumus contriti, &c. non inconnenit orare: quia non debemus nobis promittere certitudinem remissionis: sed magis timere an fuerit aliquis defectus, vel obstaculum. Leui. 122.c.3.H
Pro peccato in generali aliquando offerebatur sacrificium in vet. lege. Leuit. 122.c.3.I
Pro peccato sacerdotis, quare vitulum offerretur. Leui. 155.c.3.G
Quomodo dicatur terra pollui per peccata. Leui. 184.c.1.E
Peccata aliorum, duodecim modis inhoneste reuelamus. Leui. 185.c.1.A
Peccatum potest esse generaliter maius, vel minus ex multis. Leui. 209.c.3.I
Aliquod peccatum erat minus graue alio, qđ Deus mandabat punire grauius, quàm aliud magis graue, vt patet Leui. 20. de cognoscente matrem & filiam, respectu cognoscentis matrem suam, vel sororem suam. Et hoc fiebat propter promptitudinem, & assuefactionem. Leui. 224.c.4.H. Similiter patet in filia sacerdotis fornicaria, quæ comburebatur. Si tamen coniugata esset, & fornicaretur, lapidabatur, &c. Et assignatur causa, ibidem. 224.c.4.H
Peccatum aliquando accipitur pro pęna peccati, vt patet Leui. 22. cum dicitur, vt non subiaceant peccato. Leui. 240.c.3.H 282.c.4.G
Pro eodem peccato non potest aliquis puniri multoties, & perfectè, si accipiatur peccatum formaliter. Bene tamen si accipiatur materialiter. Et punitiones posteriores sunt maiores, quàm priores. & ponitur exemplum. Leui. 314.c.4.H
In peccatorum operationibus procedentibus ab eodem habitu, regula est, quòd semper posteriores sunt peiores prioribus, cęteris paribus. Et similiter in operationibus bonis, quòd posteriores sunt meliores prioribus, &c. vt probatur Leui. 214.c.4.I
Pro peccatis parentum filij non occidebantur secundum legem diuinam, etiam nec pro crimine læsæ maiestatis, vt patet de Amasia, qui interfecit interfectores patris sui, non tamen filios eorum. leges tamen humanæ aliquas pœnas infligunt filiis pro peccatis parentum, similiter & iura canonica, vt patet extra de filijs presbyterorum per totum. Leui. 320.c.1.E.& c.2.A
Secundum diuersitatem peccatorum, & peccantiũ, debebat fieri diuersa immolatio in lege vcte. Nu. tomo 1. 60.c.1.A
Peccata aqua deleri putarunt antiqui. Exod. tomo 1. 53.c.2.B
Peccata sunt quædam sordes animæ, sed præcipuè peccata fornicationis, quæ polluunt corpus & animam. Nu. to. 1. 63.c.2.A
Quoties in vete. testam. fit mentio de peccato, quidam putant illud esse peccatum propriè dictum, nescientes consuetudinem vete. testamenti, sed si de nouo testamento loquerentur verum dicerẽt, in veteri testamento aliquando accipitur peccatũ pro uero peccato, aliquando pro offensa Dei, faciendo contra aliquam de cęrimonijs legis Dei, vel omittendo facere, &c. Tertio modo pro ipsa re materiali in qua committitur peccatum, vt homo occisus iniustè &c. Quarto modo pro immunditia quadam legali. Nu. to. 1. 72.c.1.C. 90.c.1.A
Imponere peccatum dupliciter contingit. Nu. to. 1. 69.c.3.F
Peccata parentum, qnare Deus potius pnniat in quartam generationem, qnam ad alias. Num. tomo 1. 203.c.3.F

Pena correſpondet peccato ſecundum magnitudinem peccati. Et magnitudo non attenditur ſecundum durationem, ſed penes durationem prauæ voluntatis. Nu.to.1. 211.c.4.F
Peccata ſunt grauiora ex materia, vel obiecto. Num. tomo 1. 211.c.4.G
Ad peccati grauitatem nihil agit maius, vel minus tempus ſecundum ſe, niſi ex aliqua particulari circunſtantia. Num.to.1. 212.c.1.A
Peccata dęmonum & damnatorum non poſſunt remitti, quia non poſſunt conteri de peccatis, vt probatur Num.to.1. 223.c.4.k.224.c.1.A
Omne peccatum eſt voluntarium directè, vel per æquipollentiam, vt patet in peccatis per ignorantiã iuris, vel per ignorantiam affectatam. Num.to.1. 225.c.1.E.c.2.A
In omnibus peccatis eſt contemptus Dei largè. Nu. tom.1. 226.c.1.C
Propter grauitatem peccati Dathan & Abyron, filij eorum abſorpti ſunt. Nu.to.1. 336.c.2.B
Inter peccatum & delictũ hoc intereſt, quia peccatũ eſt, cum aliquis offendit Deum vel proximũ cõmittendo aliquid, delictum verò, cùm omittimus facere, quod tenemur. Nu.to.1. 247.c.3.K.4.Reg. 124.c.2.C.2.Paral. 24.c.3.k.c.4.F
Peccatum in vet. teſtam. non ſemper capitur pro peccato propriè, ſed multoties capitur pro immunditia corporali. Nu.to.1. 265.c.2.B.& 267.c.4.G
Circa peccatum Moyſi & Aaron in percuſſione petræ, de quo Nu.20. recitantur variæ opiniones, & improbantur. Nu.to.2.4.c.3.k. Et tãdem Author aſſentit illi opinioni, quę dicit ꝙ ideo peccauerũt, quia deuiauerunt a forma mandati Dei. Mandauerat enim Deus quòd loquerentur ad petram, ipſi autem relicto hoc cęperunt increpare multitudinem. Nu.to.2. 5.c.1.A
Nullum eſt peccatum, cui non correſpõdeat aliqua pęna ſm magis & minus. Nu.to.2. 6.c.2.D
Per vnum peccatorum ad Deũ clamantiũ. ſ. per effuſionẽ ſanguinis innocẽtis, terra ſpãlius polluitur, quàm per ſodomiam, & per retentionem mercedis operariorum. Nu.to.2. 200.c.4.I
Inter peccatum Moyſi, & Aarõ, & Marię ſororis eorum, quid interſit. Deut. 11.c.4.H
Pro peccatis Deus dat duplices pœnas, quaſdam corporales, & quaſdam ſpirituales. Deut. 13.c.1.E.
Per aliqua peccata multoties iterata merẽtur homines, ne Deus cum illis concurrat ad reſurgendum a peccatis. Deut. 13.c.2.A
Maioritas & minoritas in peccatis eſt ſecundum gradus. Deut. 21.c.3.k
Peccatum quando dicatur conſummatũ, & quando non, non eſt nobis notum. Deut. 22.c.3.H
Quòd peccata patrum Deus puniat in filios vſque in quartam generationem, & faciat miſericordiam in multa millia, vt dicitur Deu.5. non eſt intelligẽ dũ, vt aliqui dicunt, de filijs & nepotibus, qui ſunt mali, ſicut patres, vt probatur Deut.26.c.1.C. Sed inteiligitur de ipſis filijs bene vel malè agentibus, vt ſi pater male agat, Deus punit eũ & filios ſuos vſque ad quartam generationem ad maiorem triſtitiam patris. Deu. 26.c.2.C
Peccatum non punit Deus ſtatim, vt peccamus, quia expectat nos, vt miſereatur noſtri. Deu. 47.c.2.D
Peccata poſſe dilui per aquã credidit gentilitas. Et id viſus eſt credere Pylatus, & hunc errorem hñt nũc Sarraceni, habentes fontes in templis ſuis, &c. Sed hoc eſſe primo contra naturalem philoſophiam. ſecundo cõtra fidem catholicam, probatur Deu. 310.c.4.I. 111.c.1.A
Qui manifeſto peccato deſunt obuiare, non carent ſcrupulo ſocietatis occultæ, ext. de homicidio.ca. ſicut dignum. Deu. 27.c.2.D
Peccata illa, quæ ſunt circa tranſgreſſionem vis rationalis, quotidie vel ſępe memorari, non eſt aliquod periculum, cuiusmodi ſunt illa, quæ fiunt in tali materia, circa quam nec intendit iraſcibilis, neque concupiſcibilis. Nec eſt materia nobis cõis cũ brutis, vt circa amorem Dei, & cultum eius, circa honorem parentum, circa deſiderium ſciendi, circa appetitum famæ & honoris, &c. Deute.45.c.2.B. Et ponuntur quatuor regulæ, quando contingat periculum reminiſcendi peccatorum, & qñ non. Prima eſt de illis, quæ ſunt in tranſgreſsione vis rationalis, & talia memorari, non eſt periculũ. Scđa ꝙ memorari peccata, quæ pertinent ad iraſcibilẽ, nunquam eſt periculoſum, ſed ſemper vtile. Circa verò materiam concupiſcibilis ad res corporales, diſtinguendum; nam vel eſt ad res vtiles, & ſic eſt tertia regula, ꝙ vtile eſt, & nõ nociuum memorari peccata. Vel ad res delectabiles, & ſic eſt quarta regula, ꝙ memoria peccatorum eſt periculoſa; quia facilè per talem memoriam poteſt incidere in priora peccata ille, qui memoratur, ſi ſit potẽs, aut iuuenis; & ideo illis, qui adhuc fortiores ſtimulos ſentiunt, licèt de malis præteritis pœnitere incipiant, melius eſſet iſta peccata non reducere ad memoriam; & ſi velint dolere de malis cõmiſsis, doleant de alijs malis, & non de iſtis pro tunc. Deut. 45.c.2.B
Propter peccata parentum nunquam Deus infligit filijs mortem ſpiritualem, neq; gehennæ, vt probatur. Deut. 130.c.2.D. Bene tamen mortem corporalem, nec debet videri inconueniens, vt probatur ibidem. 130.c.3.F. Aliqui tamen dixerunt, ꝙ aliquando licitum eſt, ꝙ homines occidant filios propter peccata parentum, conſiderando mortẽ non vt pęnam, ſed vt medelam, quorum fundamenta referuntur, ſed probatur hoc eſſe falſum Deut. 130.c.1.K.c.4.F
Peccatum dicitur conſummatum in tribus. ſ. in corde, ore, & opere. Deu. 174.c.2.D
Qui pro peccatis pęnam patienter ſuſtinet, eorum remiſsionem conſequitur. Ioſue to.1. 13.c.2.E
Deus aliquando mouet hoĩem ad aliquod peccatũ, ne incidat in peccata grauiora: ſic mouit Raab ad mentiendum. Ioſue to.1. 41.c.3.k
Quando peccatũ ſit, uti prudentia humana, & quando non. Ioſue to.1. 34.c.2.D
Quomodo pro peccato vnius aliquãdo puniatur tota communitas, etiam ſi non fauit ei in hoc. Ioſue tom.1. 109.c.1.C
Abſolutè iuſtum eſt, ꝙ nullus pro peccato alterius puniatur, ſed quilibet pro ſuo, & hoc obſeruat tã homo in iudicio ſuo humano, quàm Deus in ſuo iudicio. Ioſue to.1. 111.c.1.A
Peccatum cõſiſtit in duobus, ſ. in electione interiori, & in executione exteriore. Ioſue to.1. 112.c.4.H
Peccatum commiſsionis eſt poſitiuum ex omni parte. Ioſue to.1. 113.c.1.A
Oẽ peccatum hominis adulti habet aliquid poſitiuum, qualitercunque fiat. Ioſue to.1. 113.c.1.B
Oẽ peccatũ omiſsionis dicit aliqd poſitiuũ ex parte electionis, ſed ex parte exteriorum potentiarum executiuarum cõſiſtit ĩpriuatione. Ioſ.t.1.112.c.4.k 113.c.1.A
Peccatum omiſsionis licèt ſit medium inter peccatũ originale, & peccatum commiſsionis, non datur tamen pro peccato omiſsionis pęna media, vt probatur Ioſue to.1. 113.c.1.C

Peccata commiſſa in principio alicuius legis datæ, ſolet Deus grauiſſimè punire, poſteà verò nō tantum. Ioſue tom. 1. 139.c.4.G
Peccati grauitas non iudicatur ſecundum quantitatem rei, in quam delinquitur, ſed iuxta conditionem eius, in quem delinquitur. Ioſue to. 1. 139. c. A
Quanto peccatum pluries iteratur, tanto eſt maior contumacia, & pęna maior infligēda, quod de futuro ſeculo intelligendum eſt. Et non de pręſenti. Iudi. 30.c.4.F.
Quamuis Deus remittat peccata quantum ad culpā omnibus ad ſe conuerſis, tamen interdum nō remittit quantum ad pęnam, etiam ſi multum oranerimus, vel fecerimus alia opera bona, & ponuntur exempla. 1. Reg. tom. 1. 70.c.3.F
Nullum peccatum eſt grauius infidelitate. 1. Reg. tom. 1. 117.c.1.C
Multitudinis peccato parcitur, vt habetur. in cap. latores. extra de cle. miniſtrāti. 1. Reg. to. 1. 226. c. 3. H
Alia peccata præter idolatriā ſunt contra Deum, tāquam contra legis latorem. 1. Reg. to. 2. 10.c.4.F
Peccatum ideo peccatum eſt, quia per illud Deus offenditur. Et illud, per quod Deus magis offenditur, maius peccatum eſt. 1. Reg. to. 2. 10.c.4.F
Peccatum non eſt, niſi in eo, qui directe cauſam prebet, vel quia propter cuius culpam aliquod malum ſequitur. 1. Reg. tom. 2. 106.c.4.I
Peccatum tantum eſſe in operatione exteriore, & non in conſenſu credidit Ioſephus. 1. Reg. tom. 2. 128.c.1.A
Peccatum per ſe eſt in conſenſu, & per accidens in opere. 1. Regum. tom. 2. 128.c.1.C
Ad peccatum mortale requiritur plena deliberatio, & deliberatio non eſt plena ad peccandum, quando præſente obiecto, potuit aliquis tranſgredi, & non eſt trangreſſus, ſecus tamen eſt, quando quis deliberat in abſentia obiecti, quia ſi quis tunc conſenſerit fornicari, & poſtea non conſentit, peccauit, et plenus fuit conſenſus, ſed impedita eſt executio propter abſentiam obiecti. 1. Reg. tom. 2. 128.c.1.E
Peccatum Dauid dicitur fuiſſe tranſlatum quantum ad pęnam. 2. Reg. 12. ad iſtum ſenſum, ꝙ Dauid merebatur mori in perſona propria ſecundum leges humanas, & iudicium Dei, quia occiderat Vriam, quia tamen confeſſus eſt peccatum, Deus tranſtulit pęnam in poſteros eius. 2. Reg. 171. c. 2. C. & c. 3. & 4.
Quando pecsatum poſſit remitti ſine pęna & quando non. vide 2. Regum. 115.c.3.G
Non eſt peccatum mortale omne id, ex quo poteſt ſequi ſcandalum, ſi fiat, ſed ſolum quando actualiter incipit eſſe ſcandalum. 2. Regum. 118.c.2.A
Peccatum uocatur pęna dupliciter. 2. Reg. 164. c. 2. B
Nullus punitur à Deo temporaliter, niſi propter peccatum mortale. 3. Regum. 79.c.2.D
Propter alterius peccata poteſt quis excæcari, & indurari, vt incidat in aliquod malum temporale, quod non ſit peccatum, ſed tantum pęna, non tamen incidat in aliquod pctm̄ mortale. 3. Reg. 109.c.1.D
Pro peccatis patris non occiduntur filij magni, niſi ipſi demereantur, ſecus tñ, ſi ſint paruuli. 3. Reg. 152.c.3.H
Peccatum originale tollebatur à paruulis gentilibus per fidē parentum vel alterius eorum quando ipſi erāt fideles recte ſentiētes de Deo. 3. Reg. 163. c. H
Peccatum Hieroboam fuit maius peccatis Salomonis, in multis. 3. Reg. 129.c.3.B
Peccatum Hieroboam fuit maius quam peccatum omnium reg. Iſrael & Iuda, qui poſt ipſum fuerūt, & quam peccatum Adæ. Et magis peccauit, quā quilibet homo prędcedens ipſum. 3. Reg. 130. c. 1. B
Peccata naſcuntur & remittuntur ex cauſis oppoſitis. 4. Reg. 20.c.2.B
In quolibet peccato mortali, quod fit per actum noſtrum, duo ſunt, ſ. priuatio debitæ rectitudinis. ſecundum eſt actus poſitiuus inordinatus. & hoc eſt verum tam in peccato omiſſionis quàm commiſſionis. 4. Regum. 45.c.3.k
Solum pro peccato Deus infligit pœnam. 4. Regum 198.c.3.I
Nunquam pro ſolis peccatis regis punitur populus, vel econtra. 4. Reg. 214.c.2.E
Peccata tanto ſunt grauiora, quanto diutius inſęlicē animam detinent alligatam. 4. Reg. 218.c.3.F
Aliquis actus dupliciter poteſt eſſe peccatum, vel qa actus ſecundū ſe eſt malꝰ, ſ. ex genere ſuo, vel ex circunſtantijs, vel propter legem vetantem, quā, qui condidit, potuit condere. 1. Paral. 42.c.3.H
Vnum peccatum interdum eſt cauſa alterius. 1. Paralipom. 149.c.3.k
Pro peccato idolatriæ multo magis puniebantur Iſraelitæ, quàm cęteræ gentes. 1. Paral. 182.c.4.I
Nullus punitur, niſi propter peccatum, quod aliquo modo eſt ſuum. 1. Paral. 233.c.3.I
Quomodo ſit intelligendum illud dictum Gregorij, ꝙ pro peccato regis, punitur aliquando populus, & econtra. 1. Paralip. 235.c.4.H
Quædam peccata fiebant in lege vet. contra prędcepta cęrimonialia, & quædam contra iudicialia, & alia contra moralia. Et iſta diſtinguebantur, ſicut ipſa præcepta. 2. Paral. 24.c.4.F
Pro peccato ſcienter facto cōtra cęrimonialia per cō temptum & ſuperbiam, non erat offerendum aliquod ſacrificium. Num. 15. nam qui ſic peccaret, ſi publicè ageret, lapidandus erat, ſi vero occultè, puniebant a Deo, niſi reſipiſceret. 2. Paral. 24. c. 4. F
Quomodo peccatum ſummi ſacerdotis expiaretur per peccatum. 2. Paral. 25.c.1.A
De expiatione peccati totius populi per ſacrificium. 2. Paralipom. 25.c.1.B
De expiatione peccati principis rerræ per ſacrificiū. 2. Paralipom. 25.c.1.B
De expiatione peccati alicuius perſonæ priuatæ contra cęrimonialia per ſacrificium. ſecundo Paralip. 25.c.1.C
De expiatione peccati contra proximum per ſacrificium. 2 Paralip. 25.c.1.D
Peccata maiorum ſolent facilè trahi in exemplum a ſubditis, propter duo. primo, quia peccatū quod princeps facit, in ſubditis eſt impunitum, vt ſeipſum non increpet, alios puniendo, &c. ſecundo, quia multi illa frequētant, vt in hoc adulētur principi. 2. Paralip. 159.c.4.G
Non eſt aliquod tempus, vel inſtans, in quo non teneamur recedere de peccatis, ſaltem per contritionem, & iſtud peccatum omiſſionis ſemper dūrat in peccatore, quouſque doleat de peccato, non tamen eſt intelligendum, quod in quacunque parti cula temporis, in quam peccans poteſt conuerti, & non conuertitur peccet nouiter, ſed idem peccatum omiſſionis eſt totum a principio vſque ad finem, differt tamen in grauitate, quia quāto maiori tempore ſteterit quis in peccato, tāto grauius peccat, ſi non doluerit. 2. Paral. 220.c.4.H
Peccata noſtra ſunt quodam modo a dęmone, & alio modo quædam ſunt a dęmone, & quædam non, vt probatur Matt. to. 1. 245.c.4.I
In peccato commiſsionis ſemper ponitur auerſio & conuerſio. Matt. to. 2. 109.c.1.D

Peccatū in quacūq; ſit materia,& cuiuſcūq; potētię, contra naturā hoīs eſt, quia contra rationē, quæ eſt de natura hominis.Matt. to.2, 110.c.1,A
Septē peccata mortalia dicunt capitalia, quia ſunt ſeptē capita peccatorū mortalium:quæ ſub ſe cōtinent multa alia peccata, & ſunt origo eorum,& ponuntur tres conditiones peccati capitalis.Matt. tom. 2. 110.c.4.k.111.c.1.A.142.c.4.H
Peccatū cōſiſtere in ſolo actu exteriori credidit Ioſephus, & multi Iudæi tēpore Chriſti, qui errauerūt nō cōſiderantes hoīem ſecundum ſuam proprietatē, ſed ſolum ſicut politicus vel legiſta, qui ſolum conſiderat de actibus exterioribus, ſed falſum dicit Ioſephus,vt probat Mat.to.2.137.c.2.D
Inter ſpecies vel partes peccati capitalis & filias eius quid interſit. Matt. to. 2. 146.c.3.F
Peccatum dicitur mortale dupliciter,vno modo ſecundum ſpeciem ſuam, & hoc modo,oſcula,amplexus, & tactus corporū, quos impudicos vocamus,ſecundum ſuam rationem non ſunt peccatum mortale; quia iſta poſſunt fieri abſque libidine &c. Alio modo ex ſua cauſa,vt ſi quis ieiunaret, vel daret eleemoſinam,vt propter hoc faueret hęreticis,ſic oſcula,tactus impudici &c. ratione conſenſus in delectationem libidinoſam, quæ poteſt eſſe ſine actu illius peccati, poſſunt etiam fieri ſine peccato mortali, quia, ſcilicet ipſe actus venereus eſt licitus,vt in vxore,niſi in tali coitu eſſet viri magna deordinatio.Matt.to.2. 155.c.2.A
In quocunque genere peccati, & maxime in illo, quod habet ortum ex concupiſcentia,magis peccat vir q̄ fęmina,cæteris parib⁹.Mat.to.2.171.c.4.k
Maius peccatū eſt mentiri promittendo, quam mentiri aſſerendo. Matt.to.2. 213.c.4.G
Quomodo intelligi debeat,q̄ peccata,quæ ſunt contra Deum, ſint maiora ex genere, quàm peccata quæ ſunt contra proximum. Matt.to.2.224.c.2.D c.2.F
Aliqua peccata mortalia puniuntur hic,ſed non omnia, quia pœnæ in præſenti ſunt magis medicinales, q̄ afflictiuæ, ideo pro illis peccatis pœna mortis infliguntur,quę in grauem aliorum perniciem cedunt.Matt.to.2. 236.c.3.G
Lex humana non poteſt omnino punire peccata, quia non poſſunt inuenire tot differentias pœnarum in acerbitate, quot ſunt differentiæ peccatorum in magnitudine, & qñ poſſet hoc, differentiam tamen grauitatis in pęnis ſcire non poſſet. Matt. to. 2. 236.c.3.I
De peccato cōmunitatis,an ſit puniēdum vel remittendum. Matt.to.2. 239.c.4.I. 240.c.1.A
Perſonæ, pro quarum peccatis puniuntur filij, ſunt quindecim, perueniendo vſq; ad quartam generationem incluſiue. Mat. to.2. 239.c.3.I.c.4.F
Peccatum principis puniēdū eſt, qñ pōt puniri abſq; ſcandalo multitudinis, alias vero tolerabitur. Et hoc verum eſt niſi peccatum principis eſſet tale, q̄ ſpiritualiter & temporaliter magis noceret multitudini, quam ſcandalum, quod poterat ſequi puniendo illud,vt ſi exempli gratia conaretur ſubditos ſibi cōuertere ad ritus infidelium, vel ſi vellet ſubijcere gentē,ſuam hoſtibus, nam talia non ſunt permittenda, ſed cum quantocūq; ſcandalo princeps venit puniendus, vel ſaltem cohibendus ne hoc facere poſsit, in illis vero, quæ non important tale ſcandalum,princeps interdum non punitur, ſed puniuntur ſubditi eius. extra de ſponſali. c. nō eſt nobis. ibid.de epiſco. extra de offi. deleg. ſane qa.& c.p.&.g.per litteras.Si tñ per tales pęnas nō corrigunt principes, procedat ad vlteriores, ita vt ipſimet puniant. Mat.to.2. 240.c.4.K.241.c.1.A
Peccatum principis,& peccatum perſonæ priuatæ,ſi ſint æqualia, puniuntur æqualiter in alio ſęculo nulla habita cōſideratione ad dñam ſtatus, & cęteris paribus,peccatum principis magis punietur, quia eius peccatum eſt etiam peccati exemplum, et remiſſio virtutis iudiciariæ, quia qui peccat nō poteſt efficaciter alios arguere in eo, in quo peccat.Matt.to.2. 241.c.2.A
Peccatum principis in foro conſcientiæ æqualiter eſt puniendum cum peccato perſonæ priuatæ, niſi inquantum pęnitentia eſt arbitraria, & poteſt ſacerdos imponere quod voluerit. de pęn. diſt.1.c. menſuram. non tamen debet attendere ad perſonam, ſed ad peccatum, & ſic cet.pari. magis ſunt puniendi principes. Matt. to.2. 241.c.2.D
In foro contentioſo ſemper defertur principibus & prælatis in peccatis, quia non fit contra eos talis in litteris proceſſus ſicut cōtra alios propter honorem dignitatis, vt patet extra de ſponſali.c.non eſt nobis &c. & extra de iudi. c.nouit. Et hoc verum eſt a principio, quando non apparet contumacia eorum,nam ſi appareat,puniuntur ſicut cæteri,vt colligitur extra de officio delegati c.ſane.& c.paſtoralis. Si autem quæratur de pęna imponenda pro peccato iam cōmiſſo, eſt diſtinctio,quia ſunt quędam peccata,quę reſpectu maiorum ſunt peccata,& non reſpectu minorum,vel ſaltem non ita proprie &c. Alia ſunt peccata reſpectu minorum, & non reſpectu maiorū,licet maiores aliquo modo in eis poſſint delinquere. Alia ſunt æqualiter communia maioribus & minoribus, vt adulterium &c. In primo caſu magis peccant maiores, vt dimittere arma in bello,& fugere.In ſecūdo caſu magis peccāt minores q̄ maiores &c. In tertio caſu,aliqua ſunt delicta cōmunia oībus,q̄ tñ reſpectu maiorū ſunt maiora,alia,quæ econtra. Exemplū primi,vt ſi pater carnalis vel ſpiritualis cognoſcat filiā carnalē vel ſpiritualē, magis peccat q̄ filia &c. Et de iudice inferēte vim vel oppreſsionē, qa indiguū eſt,vt inde proueniat iniuria, vnde iura naſcūtur.extra de accuſa. c. qualiter & qñ.& C.q̄ me.ca.l.Si per impreſsionē &c.de ſecūdis.Eſt ſubdiſtinguendum &c. vt cognoſcatur differentia in punitione.Matt.to.2. 241.c.3.F
Quòd ex peccatis prelatorū efficiat populus malus, multipliciter intelligitur.Matt.to.2. 244.c.2.A
Pro peccato Dauid in numeratione populi non fuit punitus populus, ſed qui puniti ſunt, alias erāt puniendi pro peccatis ſuis, ſed voluit Deus tunc punire, vt in vna punitione eſſent duæ pęnæ.ſ.populus qui puniebatur pro peccato ſuo, & Dauid,qui puniebatur pro punitione populi,qa mors populi erat pœna principis &c. ſic dicitur 1.q.4.c. Dauid. Matt, to. 2. 244.c.4.F
Pro peccato temporali Deus nō dat pœnā æternā, ſed pro peccato æterno. Matt. to.3. 116.c.4.G
Peccata grauia dicuntur, quæ cum magna difficultate expiari poſſunt, & de illis ſatisfieri: leuia vero dicuntur illa, quæ poſſunt faciliter expiari. 25. diſt.c.criminis. Matt.to.3. 117.c.4.F
Quando Chriſtus oſtendere vult aliquod peccatum eſſe magnum, incipit a contumelia. Matt. to.3. 118. c.1.B
Sine propria confidentia non poſſunt peccata remitti in adulto, vt probatur Matthę. tom. 3. 180. c.3. H
Aliqui merentur aſſequi contritionem de peccatis precibus aliquorum ſanctorum Matth. tom.3. 180. c.4.G

Ad peccati remiſſionem omnimodam duo ſunt neceſſaria, primum eſt deteſtatio præteriti peccati. ſecundum eſt ſatisfactio pro illo. primum iſtorũ non poteſt ſuppleri per aliquid aliud, nec etiam per aliam perſonam, niſi per peccantem. ſecundum vero poteſt ſuppleri per aliquid alterum; vel per actũ alterius perſonæ &c. Mat.to.3. 182.c.1.B
Chriſtus remittebat peccata ſine ſatisfactione, vt proba. Mat.to.3. 180.c.1.D
Peccata dimittere non eſt poteſtatis, ſed præſupponit poteſtatem. Matt.to.3. 185.c.1.A
Peccata dimittere non eſt miraculum, licet pertineat ad illum, qui ſolus poteſt facere miraculum, intelligendo de peccatorum remiſſione in generali, quia aliqua peccata poteſt dimittere, ſcilicet illa, q̃ fiunt cõtra ipſum hoĩem, vel intelligẽdo de remiſſione integra peccati. Matt.to.3. 185.c.1.C
Peccata in adulto non poſſunt remitti ſine fide propria, vt probatur Matt. to. 3. 180. c. 3. I. Iuuat tamen fides aliena ad remiſſionem peccatorum, non quidem quòd per illam dimittantur peccata, ſed quia interdum per meritum fidei aliquorum, Deus dat fidem aliquibus infidelibus, qui aliàs illam habituri non eſſent, niſi precibus ſanctorum adiuuarentur, quia multa ſunt a Deo prædeſtinata obtinenda non niſi precibus Sanctorum. Matt. to.3. 180.c.4.G
Ignorantia poteſt ſe habere ad peccatum dupliciter, vno modo vt præcedens, alio modo, vt cõcomitãs, primo modo ignorantia eſt cauſa peccati, & cauſat inuoluntarium, & ſic non omne peccatũ eſt ex ignorantia, bene tamen ſecundo modo, de qua dicitur: omne peccans eſt ignorans, ideſt peccat per ignorantiã, & non propter ignorantiam. Matt.to.4. 21.c.1.A
Nullum peccatum eſt irremiſſibile, de quo quis vult pœnitere. Matt.to.4. 19.c.2.E
Nullum peccatum eſt contrà vnam perſonam, quin ſit contra alias Matt.to.4. 20.c.2.D
Peccatum dicitur dupliciter contra aliquam perſonam: vno modo, quia peccatur contra illam perſonam: alio modo quia peccatur contra atributum illius perſonæ. Matt.to.4. 20.c.3.F
Peccatum ex deliberatione dupliciter poteſt accidere. Matt.to.4. 21.c.2.E
Quando a peccatis abſoluimur, accipimus realiter aliquid de meritis & paſſione Chriſti. Matt. to. 4. 172.c.2.A
Chriſtus poterat, eo viuente, remittere peccata non imponendo pœnitentiam. Matt.to.4. 172.c.2.C
Peccatum, vt dicit Ariſtoteles. 5. Ethi. tripliciter cõmittitur, ſcilicet, ex ignorantia, ex paſſione, & ex electione, & declarantur hæc per ſingula. Matt. to. 4. 20.c.3.H
Omne peccatum prouenit ex corruptione naturæ. Matt.to.4. 20.c.4.k
Peccatum, quod habet determinatum obiectum, eſt determinatum genus vel ſpecies peccati. Matt. tom. 4. 21.c.3.G
Ad omne peccatum poteſt ignorantia ſe habere dupliciter. Matt. to.4. 21.c.1.A
Peccatum ex infirmitate non dicit aliquo modo ſpeciale genus, quia infirmitas & ignorantia, ex quibus procedit peccatum, non ſunt aliquod peccatum, ſed ſolum pœna, quæ tamen eſt cauſa peccati, nec ſic cõſtituit aliqd̃ genus peccati, quia genus in peccato accipitur ex obiecto, & nõ eſt cauſa. Et idẽ eſt in genere actus virtutis. Mat.to.4. 21.c.4.H
Peccatum poteſt dupliciter dici irremiſſibile, vno modo ex genere ſuo, & ſic eſt peccatũ in Spiritũ ſanctũ irremiſſibile, alio modo ex parte peccantis, & tale eſt peccatum mortale, in quo finitur via. Matt. tom.4. 24.c.2.D
Omne peccatum in Angelo quare dicatur irremiſſibile. Matt. to.4. 24.c.2.D
Peccatũ dupliciter eſt ex electione, vno modo quia eſt ex habitu, qui eſt electiu⁹: Alio modo quia eſt ex voluntate nuda non impulſa a paſſione, nec ab ignorantia, ſed ex conſideratione finis. Mat. to.4. 24.c.4.K
Peccata remittere, ſoli Deo cõuenit. Mat.t.4 81.c.4.I
Sicut p̃ peccato interdũ Deus aufert vitã æternã homini, ita & interdũ aufert ea, per quæ poſſet homo vitã æternã habere, cuiuſmodi ſunt rectũ iudiciũ, & bonũ d̃ſideriũ circa agẽda. Mat.t.4. 55.c.1.B
Peccatorũ noſtrorũ remiſsio vere dependet a Chriſto per modũ meriti. Matt.to.4. 172.c.2.A
In peccato ſaltẽ commiſsionis ſunt hæc. ſ. actus peccati, culpa, macula, offenſa, reatus, pronitas ad malum derelicta ex peccato, tenebra, & pœna. Matt. tom. 4. 174.c.4.F
Pro ſingulis peccatis aliqui canones ſtatueruut pœnas, licet non omnino diſtincte, impoſuerunt pro quolibet peccato pẽnitentiam ſeptem annorũ, & aliqñ maiorẽ &c. 33.q.2.c.hoc ipſum. & c. hoc q̃q̃. & 22. q. 1. c. prædicandũ, & illa ſeptẽnis pẽna non fuit taxata, quia tanta pẽna debeatur homini in Purgatorio, vt probatur ibid. 179. c. 2. D. ſed propter multa quæ referuntur. ibid. 179. c. 2. E. Et ab iſta regula excipiuntur aliqui caſus, in quibus propter peccantis dignitatẽ, vel criminis enormitatẽ imponitur maior pẽnitentia, aliqñ ex varijs cauſis imponitur minor, & ponuntur exempla. Mat.to. 4. 179. c. 4. F. Sed iã non ſtandũ eſt canonibus antiquis, ſed pro arbitrio ſacerdotũ, tam quo ad tẽpus, q̃ quo ad aſperitatem pœnæ, vt dicit Leo Papa. & Hierony. 26. q. 7. c. tempora plenitudinis &c. Et aſſignatur ratio. ibid. 180. c. 1. B
Peccatum mortale quantũ ad aliquid eſt ſimile morti, & quãtũ ad aliquid eſt ſimile ęgritudini. primũ eſt inquãtũ ſeparat a Deo. ſm vero inquãtũ remanet poſsibilitas redeũdi ad vitã. Mat.to.4. 171. c. 1. B
Solum peccatum impedit introitum ad beatitudinem. Mat.to.4. 171. c. 3. F
Cum peccatum non dicat poſitiuum aliqd̃ ſed priuatiuum, ſumenda eſt ratio ſpecialis peccati iuxta ſpetialem modum priuationis. Mat.to.5. 18. c. 3. H
Peccatorum pẽnæ ſunt tanquam medicinæ. Matt tom. 5. 23. c. 1. C.
Corrigere peccatum quatenus eſt aliorum nociuũ, eſt actus iuſtitiæ. Mat.to.5. 39. c. 3. I
A peccatis ſolui fructuoſius eſt, quàm Euchariſtiã ſumere. Matt.to.4. 186. c. 4. H
Peccatũ dicitur manere dupliciter, vno modo quo ad actum, alio modo, quo ad reatum. Matt. to. 5. 40. c. 4. I. Et quantum ad actum peccatum dicitur manere dupliciter, ſcilicet per iterationẽ, & per cõtinuationẽ, vel durationem eius. ibid. 40. c. 4. K
Peccatum dupliciter tranſit, ſcilicet quantum ad maculam, vel quantum ad totum reatum pœnę, primo modo peccatum tranſit per contritionem, etiam ſi nihil vltra ſequatur, nam macula deletur, & reatus mortis æternæ. ſecundo modo tranſit, quando peccator dolet, & plene ſatisfacit. Matt. tom. 5. 40. c. 4. I
Ad perfectam viam liberandi a peccato Chriſtus dedit tres modos circa peccata, quæ comittunt homines in alterutrũ, vnus eſt, vt qui offenſus eſt, remittat offendenti, ex toto corde. Matt. 18. ſecũdus eſt vt offendens petat remiſsionẽ, & reconcilietur

cilieꝫ offenſo. Mat. 5. Si offers munus tuum ad alta re, &c. Tertius, vt offenſus corrigat offendentem fraternaliter, & oēs tres ſunt neceſſarij ad perfectā remiſsionem peccati. Matt. to. 5. 45. c. 2. B

Maius peccatum eſt, cęteris paribus, denudare peccata viuentium, q̄ mortuorum. Matt. to. 5. 53. c. 4. I

Maius peccatum eſt reuelare peccata magis noti, q̄ minus noti, cęteris paribus. Matt. tom. 5. 54. c. 1. C

Peccatum, poſtquam dimiſſum eſt, nunquā redit accipiẽdo proprie redire, quia nec quantū ad culpā, maculā, vel reatū, nec quautum ad pœnā: nam in pctō non ſunt plura, & quæcunq; alia ponant̃, reducuntur ad iſta, vt tenebra, & offenſa: ſed ꝙ non redeat quantum ad quodcunq; iſtorum probatur per ſingula. Mat. to. 5. 69. c. 2. B. Et licèr nō propriè redeant, nō tñ pōt oīno negari illa redire, cū multæ authoritates tam ſacræ ſcripturæ q̄ ēt ſanctorū, videantur hoc ſonare. Sed qualiter dicātur redire, referūtur opiniones & improbantur. ibi. 69. c. 3. F.

Dicendum igitur, ꝙ peccata redire dn̄r, non quantum ad ſe, quod eſt redire quantū ad actū, vel culpam, maculam, reatum, aut pœnam. Sed redeunt pctā remiſſa, quantum ad effectum ſuum, quia ex peccatis, ēt poſt quā illa remiſſa fuerāt, relinquitur aliquid in ſequētib. peccatis. Ex eo. n. ꝙ hō per peccatum offendit Deum, poſtquā remiſſionē præcedentium peccatorum accepit, actus ſequens peccati incurrit quandā deformitatē ingratitudinis, quia grauius reputatur pctm̄, quod quis facit, poſt quam accepit remiſsionē, quam prius: ſicut grauiꝰ peccat, qui offendit illū, a quo beneficia ſuſcepit, q̄ qui offendit illum, a quo nulla recepit beneficia, & quia remiſſio peccatorū eſt beneficiū quoddam, quod a Deo recipimus vltra cętera beneficia, magis ingratus eſt, qui poſt remiſsionē peccatorum peccat, quàm qui prius, & iſta deformitas ingratitudinis addit aliquam magnitudinem in peccato. Et quātum ad hoc redeunt peccata dimiſſa, quia ſi illa nō pręceſsiſſent, nō eſſet iſta ingratitudo, vel magnitudo peccati. Matt. to. 5. 70 c. 1. A

Cum quæritur an peccata dimiſſa redeant, tota difficultas eſt quantum ad quid. Matt. to. 5. 69. c. 2. B

Culpa in peccato dicit priuationem debitæ rectitudinis in actu, quando caret debitis circunſtantijs, & macula dicit priuationem gratiæ, per cuius carentiam anima redditur deformis. Mat. to. 5. 69. c. 2. C

Reatus in peccato dicit obligationem ad mortē æternam. Matt. to. 5. 69. c. 2. D

Peccatorum mortalium grauitas inter ſe non eſt æqualis. Matth. to. 4. 179. c. 2. E. c. 3. F

Pro quolibet peccato mortali ſtatuit Eccleſia ſeptenem pœnitentiam, ſuper quo vide pulchras miſticas cautas. Matt. to. 5. 179. c. 3. H

Peccatum Petri Chriſtum reꝑhendentis, fuit ex ignorantia & amore. Matt. to. 4. 192. c. 4. H

Ex illo exemplo diſpenſatoris, de quo Matt. 18. dr̄ ꝙ non dimiſit conſeruo ſuo, &c. non ſequitur pctā redire, ſed illud, ſic faciet vobis pater meus cœleſtis, ſi non remiſeritis &c. intelligitur ſic. i. ſicut rex tradidit diſpenſatorem tortoribus, donec ſolueret vniuerſum debitum, ita Deus tradet vos in pœnas æternas, ſi non remiſeritis. Et inde non ſequitur, ꝙ peccata redeant, cum Chriſtus hoc non exprimat, & ſi dicatur quòd in diſpēſatore ita fuit quòd debita dimiſſa redierunt, dicendum ꝙ nō oportet applicari omnes partes illius exempli, quia tunc oportet dicere, quòd filij & vxor peccatoris vendantur. Item quia tunc oportet quod peccata dimiſſa per ſequentem culpam redirent, ac ſi nunquam fuiſſent dimiſſa, vel ſaltem tota pœna pro eis debita rediret, quod nemo credit eſſe verum, iō ſatis eſt applicare vnam partem, ſ. quantum ad pœnā ęternam, quæ dabitur non remittentibus offenſas, nō autem quantum ad debitum peccatorum remiſſorum, poteſt ēt aliter dici, verum eſſe quòd Chriſtus voluit peccata redire, ſicut redierunt debita diſpenſatoris, non tamen quòd redeant in ſeipſis, ſed quantum ad deformitatem ingratitudinis. Matth. tom. 5. 70. c. 1. C

In iterante peccatum dimiſſum non tollitur quin remiſsio ſemel facta maneat, ſed qa ita indiſpoſitus eſt per amiſsionem gratiæ ad habendam vitam ęternam, ſicut ſi nunquam habuiſſet remiſsionē de peccatis præteritis. Matt. to. 5. 70. c. 1. E

Peccatum non ſolum mortificatur per pœnitentiam, ſed etiam moritur, ita vt non vltra reſurgat: opera tamen bona per pctm̄ ſequēs non moriuntur, ſed mortificantur: nam ſi morerentur, nunquam reuiuiſcerent. Mortificantur tamen quātum ad illum, cuius erant, quia impeditur a conſecutione effectus ipſorum, & ſic pœnitentia magis potens eſt in deſtruendo omnia peccata, quàm peccata in mortificando bona opera præcedentia, & in impediendo gratiam, cuius aſsignatur ratio. Matth. tomo 5. 70. c. 3. G

Omne peccatum dicit indebitum, & eſt ratio communis peccati. Matt. to. 5. 71. c. 2. A

Ad hoc ꝙ peccatum dicatur generale, nō ſolum requiritur, quòd inueniatur in omni peccato, ſed ēt, quòd inueniatur ſine peccatis per ſe, nā ſi aliquando inueniatur per ſe, tunc oportet quòd habeat rationem ſpetialem, & tunc licèt inueniatur in alijs, non erit aliquid commune, ſed inuenitur in illis ſecundum rationem particularem, quā accidit inueniri in multis. Er ita eſt de ingratitudine, nam per accidens inuenitur in omnibus peccatis. Matthæ. tom. 5. 71. c. 2. E. c. 3. F

In peccato contra hominem interdum inuenitur circunſtantia ingratitudinis, & interdum non. Matt. tom. 5. 71. c. 2. P

Non eſt eadem quantitas peccatorum remiſsorum, & beneficii remiſsionis. Et ita nec ingratitudo eſt æqualis peccato remiſſo ſecundum quantitatem abſolutam. Matt. to. 5. 72. c. 3. G

Quoties aliquis peccat recidiuans, toties omnia peccata præterita, etiam dimiſſa, & millies dimiſſa redeunt per ingratitudinem. Mat. to. 5. 72. c. 3. F

Reatus peccati hominis recidiuantis, quantum ad ipſum peccatum, conſideratur ex genere peccati, q̄tum verò ad circunſtantiam ingratitudinis, ꝑ qua reſpondet aliquid in pœna, commenſuratur ſecnndum peccatorum dimiſſorum quantitatem, non quidem abſolutam, ſed ſecundum quantitatem proportionis. i. quòd quanto plura, aut maiora fuerint peccata remiſſa, tanto eſt maior reatus peccati ſequentis quantum ad grauitatem ingratitudinis. Matt. tom. 5. 72. c. 3. G

Quatuor ſunt peccata, per qnę peccata remiſſa dicuntur ſpecialiter redire: quia militant contra remedia remiſsionis peccatorum, quæ ſuut fides, gratia, pœnitentia. Contra ſecundum militat odium fraternum. contra primum quidem eſt apoſtaſia in fide: cōtra tertium ſunt duo peccata, ſcilicet cōtemptus pœnitentiæ faciendæ, & dolere quòd pœnitentiam fecerimus aliquando, vt patet in verſu. Fratres odit, apoſtata fit, contemnitq; fateri, pœnituiſſe piget, priſtina culpa redit. Matth. tomo 5. 73. c. 3. H

Non ſunt tres peccatorum remiſsiones, licèt ſint tres perſonæ diuinæ. Matt. to. 4. 174. c. 3. H

In peccato ſunt octo, ſcilicet actus peccati, culpa, macula, offenſa, reatus, pronitas ad malum derelicta ex peccato, tenebra, pœna. Mat.to.4. 174.c.4.F

Vnum peccatum non ſequitur ex aliquo directè, ſed eſt diſpoſitio quædam: quia cũ homo magis perſeuerauerit in malo, fit pigrior ad bonum, & ad malum pronior. Mat.to.5. 74.c.4.G

Oẽ peccatum mortale dicitur fornicatio ſpiritualis largè, ſed hæreſis propriè. Mat.to.5. 104.c.4.G

Non concluditur vnum peccatum eſſe grauius alio, vel æquale: quia lex humana æqualiter puniat illa, vel magis vnum, quam aliud: quia æqualitas pœnæ in iudicio humano, non arguit æqualitatẽ peccati, bene tñ in iudicio diuino. Mat.to.5. 108.c.4.H

Hoiem poſſe vitare peccatũ dñt quidam, & hoc ſm ſuam naturalem virtutem, & ex cõditione ſuę naturæ: ſed quod per peccatum ſequens intantũ illa virtus mutata eſt, ꝙ hõ in peecato exiſtens, peecatum vitare non poſſit: ſed ꝙ in aliud peccatũ præcipitetur, niſi per gratiam liberetur. Et dñt, ꝙ homo in gratia exiſtens, põt hoc, vel illud peccatum euitare, non tamen omnia, ſicut de peccatis venialibus. Sed iſti dñt multa falſa. Primum, ꝙ exiſtens in peccato incidit in aliud neceſſario: quia tollit libertatẽ arbitrij: quia licet peccatũ debilitetur natura, & quodãmodo diminuatur, & infirmetur, nõ tñ tollitur ptãs fugiendi peccatum: ſed, ꝙ illud peccatum, quod prius facilè vitare poterat, poſtea vitet difficulter. Secundum falſum eſt, ꝙ exiſtẽs in mortali peccato, põt vitare hoc, vel illud mortale peccatum, & quodlibet ſignatum, non tamẽ omnia, ſicut de venialibus: quia non eſt ſimile de venialibus, & mortalibus. Primò, quia homo neſcit omnia uenialia. Secundò, quia hoc accidit pp primos motus, &c. Tertium falſum eſt, quia. ſ. homo manens in peccato mortali, poteſt aliquanto tempore vitare peccatum aliud mortale: ſed nõ diu: quia liberum arbitrium potens aliquanto tempore vitare mortale, poterit ſemper reſiſtere. Matth.to.5. 151.c.1.E.c.2.A

Quod peccatum poſſit vitari ab homine, poteſt dupliciter intelligi, aut de peccato cõmiſſo, & iſtud non poteſt ſine gratia, nec quantũ ad maculã, nec quantum ad reatũ pęnæ æternæ, &c. aut de peccato committẽdo, & dicendũ, ꝙ illud poteſt homo vitare ſine gratia gratũ faciente. Secus tñ ſi accipiatur gratia pro voluntate Dei, quæ mouet nos gratis ad bona, & cooperatur nobis ad illa. In ſtatu vero naturæ corruptæ indiget homo gr̃a habituali ſanante naturã ad vitandum oẽ peccatum. Et iſta ſanatio, primo fit in appetitu rationali, in quo poteſt homo fieri perfectus in hac vita per gr̃am habitualem, atq; actualem. Secundo in appetitu ſenſitiuo, in quo non fit homo perfectus: ſed manet adhuc rebellio appetitus, ad Ro.7. Ego ipſe mente ſeruio legi Dei, carne aũt legi peccati. Et ideo homo manens in gratia, poteſt vitare oẽ peccatum, quod eſt in ratione. i. quod cauſatur per conſenſum, non tñ vitare poteſt omne peccatum mortale manens ſine gratia. Et etiam in gratia manens, non poteſt vitare omnia, ſed bene ſingula, niſi ex priuilegio ſpeciai, qđ rariſsimis conceditur. Mat.to.5. 151.c.2.E.c.3.F. Opinio Authoris eſt, ꝙ cadentem in peccatũ mortale, non contingit diu manere abſq; hoc, ꝙ non labatur in aliud mortale, niſi per gratiam a priori peccato fuerit ſanatus, vt probatur Mat.t.5. 151.c.4.F. Et ꝙ maneat ad paucũ tempus, & non ad multũ, non ideo fit, quia aliquib. tentationibus reſiſtere poſsit, & non omnibus, vel non multis: ſed quia nulli aptus eſt reſiſtere. Et quia non diu ſtat homo ſine hoc, ꝙ inſurgant tentationes, ſed per paucum tempus: ideo per paucum tempus poteſt manere, & non diu, ꝙn nouiter peccet, & ſemper peccaret, ſi ſemper inſurgerent concupiſcẽtiæ ad mala. Matt.to.5. 152.c.2.B. Et iſta opinio poteſt ſtare cum præcedente, ſic quòd exiſtẽs in peccato mortali, nullum peccatũ mortale euitabit, cuius concupiſcẽtia in eo conſurgit, & tamen poteſt euitare ſingula. Et oĩa iſta ſic ſtant. Et aliud eſt, quòd liberum arbitrium exiſtentis in peccato, poſsit ſe determinare ad hoc, vel ad illud. Et aliud, ꝙ ſe determinet potius ad hoc, q̃ ad illud. Nã ad vtrunque põt ſe determinare, & tamẽ nõ ſe determinat niſi ad vnum. Et ad. 1. ſufficit natura liberi arbitrij. Ad ſm vero, non ſufficit hoc: ſed oportet ponere aliquam cauſam. ſ. ꝙa hoc vr̃ melius, quam illud, vel aliquid propter quod magis placeat, &c. licèt iſtæ cauſę non ſint neceſſariæ ad determinãdũ: ſed mouent aliquo modo. Mat.to.5. 152.c.2.D.c.3.& 4.

Exiſtens in mortali peccato hẽt triplex motiuum ad peccandum de nouo, ſi inſurgat paſsio, & non hẽt motiuum ad bonũ oppoſitum. Et ideo nõ reſiſtit peccato. Mat.to.5. 152.c.2.E.c.3.F. Poteſt tamẽ talis redire ad gratiam per duo. ſ. per impulſum diuinũ: quia Deus ſemper impellit, aut tangit aliquo modo cor noſtrum pulſando ad bonum Apoc.3. Ego ſto ad oſtium, & pulſo, &c. Et per naturalẽ quandã vim, faciendo, quod in ſe eſt: quia licet nemo poſſit reducere ſe ad gr̃am, quam perdidit, poteſt tamen facere quod in ſe eſt. Et tunc Deus cõcurrit, & donat gratiam. Sed cõius eſt pulſatio Dei efficax, qua ſe cognoſcat eſſe in peccato, & velit recedere ab illo, & eſſe in bono ſtatu, & cũ hoc voluerit, faciendo quod in ſe eſt, Deus dat illi formatum ſpiritum compunctionis. Et ita dat illi gratiã, qua gratus efficiatur. matth.to.5. 152.c.3.H

Quando dicitur, ꝙ exiſtẽs in peccato mortali, nõ poteſt euitare aliquod pc̃m mortale, non intelligit ſic ꝙ incidat in quodcunque, cuius tentatio inſurrexerit ab intra, vel extra, quia hoc falſum eſt, vt probatur Matt.to.5. 153.c.1.C. Sed intelligitur quantum ad illa peccata, quæ ſunt circa obiecta, quę ab omnibus appetuntur, vt circa iram, libidinem, honoris, & diuitiarum deſiderium, ad quæ in ſingulis hominibus adiuuat naturalis inclinatio, tunc enim, qui eſt in peccato mortali naturaliter vincitur a talibus tentationibus, &c. Nec etiam circa talia ſuperatur ſemper ille, qui eſt in mortali peccato: quia poteſt habere habitum fortẽ virtutis moralis circa obiectum, circa quod tentatur, & tunc reſiſtit peccato, licet nõ meritoriè. Sed intelligendum eſt de peccatis illis, in quæ quis ſemel incidit. Matth.to.5. 153.c.1.E.c.2.A

Quis poteſt a peccato reſurgere dupliciter, vno modo ceſſando ab actu peccati, alio modo per quandam reparationem redendo ad omnia illa, quæ per peccatum amiſit, primo modo poteſt quis reſurgere a peccato, ſine auxilio gratiæ. Et hoc ſiue ceſſet ab actu continuo peccati, cuiuſmodi eſt detentio rei alienæ, ſiue ab actu interpollato, cuiuſmodi eſt fornicatio. Et hoc accipiendo gratiam pro habitu infuſo, &c. Secus autem pro gratia, quæ eſt voluntas Dei mouens nos gratis, & cooperans. Secundo modo nemo poteſt reſurgere a peccato ſine gratia habituali infuſa, vt probatur Matt.to.5. 153.c.4 K.& 154.c.1.A

Manenti in peccato mortali, eſt quaſi naturale peccare mortaliter de nouo, quouſq; ſanetur per gratiam, facere autem bonum eſt difficile, ideſt quaſi contra naturam. Matt.to.5. 151.c.4.H

Pro peccato populi ipſi priuati nunquam tollerãt ali quam pœnam : niſi quantam ipſi meruerunt per actum proprium: quia populus non poteſt peccare, niſi per accidens, cum non ſit ens per ſe, ſed per accidens. Matt.to.6. 250.c.3.F
Pro peccato filiorum non puniuntur parentes quantum ad peccatum perſonale, & accipiẽdo propriè peccatum filiorum, ſ. pro eo, quod filij faciũt, &c. Matt.to.6. 251.c.2.D
Peccatum alicuius dupliciter conſideratur. Matthæ. tom.5. 39.c.3.F
Peccatum poſtquam factum eſt, dupliciter manet. Matt.to.5.40.c.4.I. & quantum ad actum dupliciter manet ibid. 40.c.4.k
Peccatum quod tranſit, dupliciter tranſit. Matt.to.5. 41.c.1.B
Quid ſit peccatum. Matt.to.5. 43.c.2.E
Per peccatum præcedens peccatoris affertur impedimentum correctioni fraternæ in tribus. Matthæ. tom.5. 43.c.3.k.c.4.E
Infidelis vnicum peccatum cõmittit contra fidem, ſ. nolle eam ſuſcipere. Matt.to.5. 44.c.3.k.c.4.F
Chriſtus dedit tres modos liberãdi hoĩes a peccatis, quæ in alterutrum committũt. Matt.to.5.45.c.2.B
Ex peccato duplex eminet periculum. Matth.tom.5. 51.c.1.B
Quando peccatum alicuius poteſt emendari, conſeruata totaliter fama eiuſdem debet ſeruari. Matth. tom.5. 52.c.4.H
Nullum peccatum eſt referre peccata mortuorum, aut viuentium, qui non ſunt nobis noti. Matt.to.5. 53.c.2.B. Secus tamen ſi ſint nobis noti. ibidẽ. D. Cõtingit, ꝙ ſit charitatis referre crimina mortuorum, qui ſunt nobis noti. ibid. 53.c.3.F
Peccata aliena ex ſolatio referre non ſemper eſt mortale. Matt.to.5. 53.c.3.I
Deterius eſt peccata viuentium reuelare, quàm peccata mortuorum, perſonis exiſtentibus ęqualibus. Matt.to.5. 53.c.4.I
Peccata viuentium magis incitant ad peccandum, q̃ peccata mortuorum. Matt.to.5. 54.c.1.C
Maius peccatum eſt auferre vnum denarium pauperi, quam diuiti. Matt.to.5. 54.c.1.E
Remiſſio peccatorum, & pęnarum, ſiue inferni, ſiue Purgatorij, fit principaliter a Deo. Matth.tomo 5. 60.c.4.I
Homo poteſt per ſe ipſum in peccata cadere, ſed non poteſt per ſe ipſum a peccatis reſurgere. Matt. tom.5. 66.c.4.H
Peccatũ dimiſſum ſi rediret aliquo ex quinque modis rediret, ſcilicet quantum ad actum, quãtum ad culpam, quantum ad reatum, quantum ad pœnã, vel quantum ad maculã: ſed non redit aliquo iſtorum modorum. Matth.to.5.69.c.2.B. Dicendum ergo, quòd redit quantum ad effectum, ibidem. 70.c.1.A
Peccatum contra proximum, eſt peccatum contra Deum. Matt.to.6. 203.c.4.H
Peccata meretricis tripliciter diſtinguuntur. Matth. tom.6. 218.c.1.E
Qũo ſequebaẽ peccatũ Iudæorum in miſsione Apoſtolorum ad prædicandum. Matt.to.6. 241.c.1.D
Pro eodem peccato Deus non dat bis pœnam. Mat. tom.6. 249.c.4.I
Quilibet pro peccato ſuo punitur. Mat.t.6.250.c.2.D
Multa peccata grauia commiſit populus Iudęorum. Matt.to.6. 250.c.3.H
Omne peccatum eſt voluntarium, & conſiſtit in aliqua actione. Matt.to.6. 285.c.1.C
Pro magno peccato grauiſsima pœna danda eſt. Matth. tom.6. 291.c.4.G
Peccatum in re multum addit ad peccatum in mente. Matt.to.7. 64.c.3.I
Quicunque habuerit peccatum mortale in die iudicii damnabitur. Matt.to.7. 90.c.4.H
De peccatis, quæ penitus non tolluntur. Matth.to.7. 101.c.1.B
Bona facta in peccato mortali, ſunt mortua, & non redibunt. Matt.to.7. 101.c.3.D
Per peccatum mortale ſunt homines obligati ad pęnam æternam. Matt.to.7. 101.c.4.I
Nobis viuentibus incerta eſt peccatorum remiſsio. Matt.to.7. 102.c.1.A
Bona in mortali facta proſunt ad minus ſupplicium ſubeundum, quod dupliciter ſaluatur. Matt.to.7. 104.c.2.D
Peccata iam confeſſa publicabuntur in iudicio. Mat. tom.7. 105.c.4.I
Ad remiſsionem peccatorum, mortalium, quid requiratur. Matt.to.7. 135.c.3.I
Secundum peccatorum conditiones conſideratur pœnarum acerbitas. Matt.to.7. 136.c.2.G
Propter peccatum, determinatum eſt, vt homo moreretur. Matt.to.7. 140.c.3.k
Qui de peccato recordatur dupliciter pungi poteſt. Matt.to.7. 225.c.2.G
Pęna eſt malum pro peccato. Matt.to.7. 232.c.3.I
Peccata mortalia tolli nequeunt poſt hanc vitam. Matth.tom.7. 239.c.2.D
Quando accidat liberari a peccato, & peccare. Matt. tom.7. 255.c.2.B
In peccato remittendo conſiderantur duo. ſ. pęna, & culpa. Matt.to.7. 255.c.2.D
In peccato conſiderantur duo. ſ. permanſio in peccato, & affectio ad illud. Matt.to.7. 258.c.1.B
Inter peccatum mortale, & veniale, quid interſit. Matt.to.7. 258.c.1.D
Cuilibet peccato correſpondet ſuæ pęnæ acerbitas, & diuturnitas. Matt.to.7. 258.c.3.H
Circunſtantiæ aggrauant peccata. Matth. tomo 7. 358.c.4.G
Peccati grauitatem auget dignitas illius, in quẽ peccatur. Matth.to.7. 172.c.1.E
Quomodo debet intelligi, ꝙ proportionabiliter ſecundum magnitudinem peccatorum eſt magnitudo reatus ſequentis. Matt.to.5. 72.c.3.G
Peccata dimiſſa, nec redeunt in primo peccato, quod quis committit: ſed nec in omnibus vicibus, qnando peccatum aliquod de nouo committitur. Matthæ.tom.5. 72.c.3.k
Quoties quis peccat, toties peccata prius remiſſa per totam vitam, etiam ſi millies fuerint remiſſa, redire dicuntur: ſed nota quomodo. Matth.tom.5. 72.c.4.F
Quando peccatum mortale committitur, omnia peccata venialia prius dimiſſa redeunt. Matt. to.5. 73.c.1.C
Peccatorum recordatio, quando eſt bona, & quando periculoſa. Deut. 45.c.2.A
Peccatorum remiſsio, quibus attribuatur. Matt.to.5. 73.c.3.H
Lex humana non punit oĩa peccata: ſed illa tantum, qnibus punitis, poteſt ſtare reſpublica. Matth.to.5. 109.c.3.I
Peccatum eſt in volendo, dato, ꝙ non ſequatur effectus. Matt.to.5. 120.c.4.I
De peccatis hominum poſt infantiam. Matth.to.5. 132.c.3.H
Maius peccatum eſt homicidium, quàm adulterũ, & adulterium maius, quàm furtum, & falſum teſtimonium.

ſtimonium. Matth.tom.5. 129.c.3.H
Peccatum vitare poteſt dupliciter intelligi. Matthæ. tom.5. 151.c.2.E
In ſtatu naturæ lapſæ ad vitandum omne peccatum indiget hō gratia habituali. Mat.to.5. 151.c.3.G
Naturale quaſi eſt homini manenti in peccato mortali in aliud peccatum detrudi: Matthæ. tomo 5. 151.c.4.F
Qui eſt in peccato mortali, eſt inclinatus, & diſpoſitus ad malum. Matt.to.5. 151.c.4.I
De modo, quo in peccata præcipitamur. Matt.to.5. 152.c.1.E
Quædam peccata ſunt, quæ quis valde horret, nō ob id, quod ſint contra Deum: ſed quia diſpoſitus eſt ad ea fugiendum. Mat.to.5. 153.c.1.C
Qui eſt in peccato mortali faciliter vincitur ab ira, & libidine. Matth.to.5. 153.c.1.E
Per peccatum mortale non pereũt habitus morales generari per aſſuetudinem. Matt.to.5. 153.c.2.B
A peccato reſurgere poteſt dupliciter intelligi. Mat. tom.5. 153.c.4.K
Quis ſit ordo reſurgendi a peccatis. Matthæ. tomo 5. 153.c.4.k.154.c.1.A
Natura humana deficiens a ſua integritate per actū peccati, habet duo impedimenta ad ſe reducendum. Matt.tom.5. 154.c.3.G
Confeſſores quærentes de peccatorum modis, graviter errant. Matt.to.5. 187.c.2.B
Genus peccati Iacobi, & Ioannis fuit ſuperbia: ſed an mortalis, vel venialis, non conſtat. Magis tamen tenendum eſt, ꝙ fuerit venialis. Mat.to.5.193.c.4.H
Excuſatio, & alleuiatio in peccato, quid ſint. Matth. tom.5. 277.c,4.F
Penes dationem poteſt eſſe peccatum. Matt.tom.6. 73.c.3.H
Omnia peccata actualia poteſt homo vitare gratia Dei adiutus. Mat.to.6. 88.c.4.H
Quod ſit peccatum, quod maximè in doctoribus reperitur. Matt.to.6. 190.c.2.B
Pro peccato patris nunquam punitur filius, ſi filius non meruit totam illam pœnam per actum ſuū, quæ ſibi datur, interdum vero filius meruit pœnam, & Deus non erat illi daturus eam, niſi patres, vel progenitores ſui multum peccaſſent &c. & quia peccauerunt, datur. Et tunc filius patitur non ſolum pro peccato ſuo: ſed etiā pro peccatis progenitorum, licèt per ſolum peccatum ſuum mereatur totam iilam pœnam. Matt.to.6.251.c.2.E
Quod pro peccatis patrum non punirentur filii, neq; ꝓ peccatis filiorū patres: & hoc iudicio humano mandauit Dominus, Secus tamen eſt in diuino iudicio, & aſſignatur cauſa. Matt.to.4. 251.c.3.F
Omne peccatum mortale facit abuſum, qui cōſiſtit in fruitione creaturæ, quàm tunc plus amamus, quàm Deum. Matt.to.7. 43.c.1.E.c.2.A
Quare peccato pro pœna ſua non reſpondent adnihilatio ipſius peccatoris. Matt.to.7. 172.c.1.C
Peccatorum pœnæ tantum differunt inter ſe, quantū inter ſe differunt ꝓ peccata. Mat.to.7. 248.c.3.I
Peccati mortalis pœna non per ſe, aut directè infinita. Matt.tom.7. 248.c.3.I
Peccatum omiſsionis neceſſe eſt, vt reducatur ad aliquem actum voluntarium peccantis. Matth.to.7. 233.c.4.F
Tam in peccato omiſſionis, quàm commiſſionis datur conuerſio, & auerſio. Matt.to.7. 234.c.2.F
Peccato mortali deberur per accidens pœna æterna. Matt.tom.7. 259.c.2.B
Eſſe peccatorum remiſsionē probatur multis rationibus. in Defen. 1.c.4.G
Si peccatorum remiſsio non eſſet, vana eſſet fides noſtra. in Defen. 1.c.4.G
Si peccatorum remiſsio non eſſet, nulla gens æqualiter nobis inſaniret. in Defen. 1.c.4.H
Negare remiſsionē peccatorum deterius eſt, quam negare quaſcunq; alias partes ſacræ ſcripturæ propter duo, &c. in Defen. 2.c.1.C
In quolibet peccato commiſsionis ſunt octo, ſcilicet, actus, culpa, offenſa, macula, tenebra, reatus, pœna, pronitas ad malum, de quibus vide in Defenſorio 3.c.3.G. Et a quibuſdam iſtorum octo abſoluimur. Et alia ſunt, quæ dimittuntur vel tolluntur. Et alia, a quibus nec abſoluimur, nec tollū tur a nobis: ſed per ſe ceſſant. Et abſolutione, aut remiſsione non indigent, imò nec illam ſuſcipere poſſunt, & huiuſmodi ſunt actus peccati poſitiuus, culpa, & offenſa. Macula verò tollitur ꝑ gratiam, ſicut offenſa, vel indignatio. Et a macula etiā non abſoluitur peccator: ſed ceſſat, vel tollitur, & abſtergitur aduenientegratia. Tenebra in peccato non diſtinguitur a macula: ſed ſolùm per diuerſam rationem &c. A tenebra hac nō dicitur abſolui aliquis: ſed dicitur auferri tenebra, vel ab ea liberari, vel curari, vel mundari, vel pelli. A reatu verò, qui dicit obligationem ad pœnam, & in eſſendo procedit a culpa. & in conſeruando a macula. Eſt id a quo abſoluitur peccator. in Defen.4.c.2.D
Pœna vero, quę, proprie nō dicitur eſſe in peccato: ſed pro peccato, proprie loquendo, non tollitur, nec dimittitur, nec aufertur, nec ab ea quis abſoluitur, ſiue per Deum, ſiue per ſacerdotem: quia non pōt tolli, neq; dimitti, niſi id, quod eſt, nec poteſt quis abſolui, niſi ab eo, quod eſt. Et tamen quando hō ad Deum conuertitur, aut per ſacerdotē in foro pœnitentiali abſoluitur, nulla pœna pro peccato inflicta eſt, ſiue æterna, ſiue temporalis. in Defen. 6.c.1.A. Pronitas verò ad malum eſt habitus, vel diſpoſitio ex peccato actuali procedens. Et iſta non tollitur, nec per ſacramenta, neq; per actus miniſtrorum, neque Deus tollit illam quatenus operatur in ſacramentis modo communi, vt probatur ibidem, 6.c.1.D
Per peccatum efficitur peccator reus triplicis pœnæ ſecundum, quod homo prœuaricator tres ordines, quibus ſubijcitur, ſcilicet, ordinem rationis, ſimiliter ordinem iconomicum, ſiue politicum, & ordinem vniuerſalē diuini regiminis &c. Pro primo eſt cōſciētiæ remorſus &c. in Defen. 6.c.1.B
Cum quis a peccato abſoluitur, uūquā ſcriptura vtitur hoc modo loquendi, ſcilicet ꝙ talis abſoluitur a culpa: ſed dicitur peccatum dimitti, auferri, remitti, tolli, deleri, relaxari, donari. in Defenſo. 7.c.4.G
Peccatum apud antiquos non diſtinguebatur in tot partes, ſicut nunc, & non quia illæ partes non eſſent: ſed quia a priori ſeculo non conſiderabantur in Defen. 7.c.1.C
Peccatum ab antiquis diſtinctum eſt per pœnam & culpam: quia peccatnm eſt malum, quòd vel eſt culpæ, vel pœnæ. Et iſto modo culpa includit omnia, quę ſunt in peccato, prętęr pœnam. Et vt ſic culpa eſt uoluntaria, & pœna inuoluntaria, quam nō agimus, ſed patimur. Nec ēt directè ex noſtris actibus ſequitur: ſed ſolum per Dei ordinationē volētis ordinare culpā per pœnā. Et iſto modo accipiendo culpā concedendum eſt, ꝙ Deus abſoluit a culpa, & ſimiliter ſacerdos, &c. in Defen.7.c.1.D. Si vero culpa accipiatur, vt diſtincta eſt ab aliis ſeptem, non eſt verum, ꝙ hō abſoluatur a culpa. imo nec eſt poſſi-

est possibile,sed includit cõtradictionem.Et sic est verum,q̃ Deus non absoluit a culpa,nec aliquis sacerdos absoluere potest.ibid. 7.c.2.C
Illa octo, quæ sunt in peccato.s.actus peccati, culpa, offensa,&c.non sunt ab Authore inuenta:sed a veteribus, & modernis dicta, & præcipuè a S. Thoma,&c.in Defen. 7.c.2.C
Cũ remittitur peccatum, oĩa ipsum concomitantia, vel tollunt̃,vel desinũt esse p̃ se.in Defen. 7.c.2.C
De peccato hęresis, qualiter sit hæreticus corrigendus, Apostolus ponit quandam regulam ad Titũ vltimo di.hæreticum hominem post primam, & secundam admonitionem deuita,subuersus est enim.in Defen. 39.c.3.F
Peccatorum inæqualitatem ponunt Peripatetici, & Stoici æqualitatem:sed aberrant Stoici, vt probatur,in Parad. 112.c.2.B

Peccatum originale.

Sine peccato originali esse conceptam beatam Virginem toto animo confiteor,inquit Author,licèt oppositum dicere non videatur magnus error,nisi pertinaciter dicatur.Gen. 17.c.3.k
Peccatum originale nos incurrimus,non quia patres nostri proximi illud habuerũt,sed quia Adã: quia dato,q̃ aliquis homo conceptus esset sine originali,& ille filium gigneret,& pater nunquam peccaret neque venialiter,neq; mortaliter, ille filius genitus ab eo nasceretur in peccato originali, nisi Deus spãli priuilegio præseruaret eum:quia peccatum originale non contrahitur ex peccato parentis immediati:quia quæ personalia sunt, non transeunt in prolem. Nam si peccatum transiret,similiter transiret & gratia.Cen. 93.c.1.E
Cum de peccato originali loquimur, non dicemus, q̃ prouenit in nobis ex peccato primorum parentum, sed solum ex peccato primi parentis, s. Adæ, quasi nihil fecerit peccatum Euę ad peccatum nostrum originale, cum Apostolus nõ dicat nos peccasse in Eua,sed solum in Adã. Similiter dicemus, q̃ peccatum Adæ est nobis causa omnium malorum,& non peccatum Euæ.Gen. 93.c.2.B
In peccatum originale incideremus, si Adã peccasset,& non Eua.Gen. 93.c.2.C
Non incurreremus peccatum originale, si Eua peccasset,& non Adam.Gen. 93.c.2.C
Peccatum Adæ ostenditur esse magnum ex leuitate prohibitionis: quia solum vnam arborem vetuerat,cęteris omnib.concessis.Gen. 109.c.4.I
Per peccatũ Adę intrauit mors in mundum,iuxta illud ad Ro. 5.&c. Et non per peccatum Euæ, licèt Eua prius peccasset.Gen. 142.c.4.H
Principium peccati primorum parentum fuit omissio quædam. s.non cogitare, quod cogitare debebant.s.an appetitus ille honoris,esset malus,vel bonus. Gen. 180.c.2.D
Vnicum tantum peccatum contraximus ab Adam. Genes. 200.c.1.C
Peccatum originale in gentib.remittebatur per primam eorũ bonam operationem in charitate:quia charitas de natura sua destruit oẽ malum, & vnit Deo,iuxta illud,charitas operit multitudinem peccatorum.Gen.260.c.1.E.Et paruuli gentilium morientes siue actu liberi arbitrij: quia non potuerũt habere aliquem actum bonum, per quem illa macula,& reatus tolleretur,morientes descendebant ad Limbum puerorum, qui sine sensuali pęna,æternas tenebras patiuntur, nõ solum quantum ad locum,in quo sunt:sed maximè quantum ad animæ cognitionem:quia Deum non videbunt, nec lætabuntur in eo. Gen. 260.c.2.A
Peccatum originale sine sacramẽti Baptismatis perceptione,non abstergitur in pueris,sicut in vet.testamento,sine circunciſione.Leui. 10.c.2.C
De peccato originali nec est conterendum,neq; paruuli ex se peccauerunt. Sed peccatum deriuatũ est in eos.Leui. 10.c.3.F
Peccatum originale tollebatur in paruulis gẽtilium per fidem parentum, vel alterius eorum quando ipsi erant fideles, rectè sentientes de Deo. 3.Reg. 103.c.3.H
Peccatum originale est defectus inuentus in origine alicuius. Matt.to.7. 234.c.2.C
Peccatum originale potest tolli per actum propriũ, vel alienum,& non potest,nisi per gratiam. Matt. tomo 7. 236.c.3.k
Peccatũ originale masculorum apud Hebrẽos tollebatur per Circuncisionem.Matt.to.7. 237.c.1.B
Peccatum verò fęminarum tollebatur per fidem parẽtum, vel cognatorum, vel populi Iudæorum,in quorũ Ecclesia nascebantur &c. Et apud Iudæos erat melior conditio fęminarum,quam virorum, quandiu durauit ille status.Mat.to.7. 237.2.A
Peccatum originale per commissum iterum mortale,redit.Matt.to.5. 73.c.2.A
Peccatũ originale,quare sic dicatur, & de pęna eius. Matt.to.7. 234.c.2.C
Per quid tollatur peccatum originale.Matth.tom.7. 237.c.1.B
Peccatum originale paruulorũ apud gẽtiles fideles, s.qui credebant vnum Deum esse,& non colebãt idola, delebatur per fidem parentum. Et saluabantur tam fęminæ, quàm masculi in fide parentum,sicut fęminæ Iudæorum.Paruuli autẽ filij infideliũ gentiliũ non poterãt a peccato originali iiberari ante annos discretionis eorum.Matth.to.7. 237.c.2.E.c.3.F
Decedentes in peccato mortali,& originali,non habent plus de pęna,quàm si cum solo mortali decederent. Matt.to.7. 238.c.1.A
Peccatũ originale est mortale,licèt nõ sit actuale. Et iõ hẽt deleri per charitatem. Matt.to.7. 237.c.3.I
Peccatũ originale hẽt triplicem statum:qa aliqñ accipitur ſm se. Et aliqñ ſm id, qđ consequitur illud. Et primo modo subdiuiditur:quia aliqñ accipitur vt est infectiuũ,quia est culpa quædã. Et culpa dupliciter inficit,s.personaliter, & quantum ad naturam,&c. Et ita duplex est expiatio peccati originalis,scilicet,expiatio personalis, & expiatio naturæ. Matth.tom.7. 263.c.2.A
Non põt quis decedere cũ solo originali, & veniali: sed necesse est, q̃ decedat simul in mortali actuali per commissionem,vel omissionem. Matth.to.7. 266.c.2.E.c.3.F.Et si esset possibile decedere cum solo originali,& veniali,talis puniretur ęternaliter de per accidens pro veniali. Matt.tom.7.266.c.3.G
Peccatum originale in fide parentum expiabatur in paruulis in lege naturę,& in magnis per sacrificia, & per quoscunq; alios actus cuiuscũq; oblationis cęrimonialis & laudis diuinæ,& orationũ,aut ieiuniorum, aut quaruncunq; cęrimoniarum in Deũ tendẽtium. Et per quencunq; actum in charitate, vt per contritionem.in Parado. 101.c.2.B
Peccatum originale contrahunt omnes descendentes ab Adam per propagationem seminalem:nisi ex Dei dispẽsatione, vt de beata Virgine creditur. in Parado. 105.c.1.B
Qualiter a peccato originali mundarentur fœminæ in lege Moysi,vide in Parad.105.c.3.F.Matth.to.7. 237.c.2.A

Omnes in peccato originali moriuntur præter Chriſtianos poſt Euangelij publicationem. in Parado. 105.c.3.I

Peccatum originale non fit per actum, ſed contrahitur per originem. Matt.to.5. 70.c.4.F

Quia peccatum originale eſt tantū priuatio, &c. ideo illi ſola pœna damni correſpondet, quæ eſt priuatio. in Parad. 106.c.2.E

De peccati originalis duplici expiatione. Matt.to.7. 263.c.3.G

Cum pro peccato originali & actuali non eſſet plenè ſatisfactum ex parte mediatoris ante eius paſſionem, & mortem: ideo in Limbo patrum exiſtentes patiebantur pœnam aliquam, ſ. priuationē viſionis diuinæ. in Parad. 110. c.3. G. Et æqualem pœnam priuationis viſionis diuinæ patiebantur omnes ibi exiſtentes. in Parad. 111.c.3.K.c.4.F

Nullum peccatum originale eſt alio maius, vt probatur in Parad. 112.c.4.F

Peccatum originale apud gentiles, poterat deleri per contritionem ante Chriſti mortem. Et ſimiliter tempore Circunciſionis, & tempore gratię, vt probatur in Parad. 112.c.4.I

Originale peccatum quomodo tolleretur ante legem Chriſti. Matt.to.7. 237.c.1.B

Ante Chriſti aduentum nullus erat totaliter expiatus ab originali peccato. Matt.to.7. 263.c.4.F

Pro culpa originali detinebātur ſancti patres in Limbo ante Chriſti mortem. Mat.to.7. 263.c.4.I

Originale peccatum tollitur per gratiam infuſam. Matth.to.7. 266.c.3.G

Peccatum originale in vete. teſtamento magis tollebatur per fidem, quam per Circūciſionem, vt probatur in Parad. 114.c.1.B

Peccatū in Spiritum Sanctū,

ſi proprijſſimè ſumatur, excludit oēm contritionem, & dolorem de peccatis. Et iſtud eſt vnicum, ſcilicet finalis impęnitentia. Et dicitur peccatū in Spiritū Sanctum ſm attributionē. Leui. 45.c.4.G. Et ſic nullus eſt in tali peccato, niſi cum iam mortuus eſt, aut moritur, ibid. 45.c.4.I

Peccatum in Spiritum Sanctum dicitur irremiſſibile, i. difficulter remiſſibile, non ex parte Dei, ſed ex parte noſtra, vt probatur Leui. 45.c.4.I

Peccatum in Spiritum Sanctum propriè dictū, non poteſt remitti: quia illud eſt ſolum obſtinatio, ſeu finalis impęnitentia. Alia ſunt peccata in Spiritum Sanctum largè dicta, vt blaſphemia, &c. Et iſta remiſſibilia ſunt in hoc ſeculo. Nu.to.1. 225.c.1.A

Peccatum in Spiritum Sanctum dicitur irremiſſibile, quia eſt contra bonitatem Dei, &c. 1. Paralip. 219.c.4.k

Peccatum & blaſphemia, quomodo differant. Matt. tom.4. 19.c.2.A

Peccatum in Spiritum Sanctum credidit Origenes eſſe omne peccatum, quod committitur ab homine poſt Baptiſmum, vt refert Athanaſius. Sed hoc eſt erroneum, vt probatur Matt.to.4.20.c.1.A. Alij, vt Theonoſtus, dicunt, ꝙ peccatum in Spiritum Sanctum eſt illud, quod ſoli viri perfecti poſt Baptiſmum committunt, & hoc etiam eſt erroneum, vt probatur ibid. 20.c.1.D. Quid autem ſit peccatum in Spiritum Sanctum oſtendit Author ibidem. 20.c.2.B

Peccatum in Spiritum Sāctum dupliciter accipitur, & hoc qñ peccatum in Spiritum Sanctum diſtinguitur contra peccatum in filiū hominis. Et filius hominis accipitur dupliciter, vno modo pro perſona Chriſti, quæ eſt Deus & hō. Alio modo pro ſola deitate. Similiter Spiritus Sanctus accipitur dupliciter. Vno modo pro ſola deitate, & alio modo pro perſona. Matt.to.4. 20.c.2.B

Nullum peccatum eſt irremiſſibile, de quo quis vult pęnitere. Matth.to.4. 19.c.2.E

Peccare in aliquam perſonā Trinitatis accipitur dupliciter. Matth.to.4. 20.c.3.F

Peccare in Spiritum Sanctum quomodo accipiatur a doctoribus. Matt.to.4. 20.c.3.F

Peccatum Phariſęorum dicentium Chriſtū eiicere dęmonia in Beelzebub. Matth.12. qūo dicatur eſſe peccatum in Spiritum Sanctum. Et refertur opinio Nicolai de Lyra, & cōfutatur. Mat.t.4 20.c.4.k

Sed dicendū, ꝙ Chriſtus dixit illud eſſe peccatū in Spiritum Sanctum, quia nō ſolū de ipſo Chriſto, ſed etiā de quocunque alio faciente miracula, ſi diceret ꝙ faciebat illa virtute dęmonis, erat peccatū contra Spiritum Sanctū, quia miraculū, ꝑ quēcunque fiat, non pōt eſſe, niſi a Deo, & ita eſt impugnatio veritatis agnitæ, quia notū erat, ꝙ miracula illa non poterāt fieri, niſi in virtute Dei. Et ꝙa credere nolebant, nec redarguere poterāt, calūniabantur, vt dicit Hieronymus. Mat.to.4. 20.c.4.I

De peccātibus pctō cōtra Spūm ſanctum nō eſt omnino deſperandū, licèt curatio eorū ſit difficilior, quàm cęterorū peccatorum. Matt.to.4. 21.c.1.C

Peccatum in Spiritum Sanctum eſt determinatū genus peccati, tum quia diſtinguitur contra peccatū in filium, tum etiam quia eſt contra attributum Spiritus Sancti, tum demum quia dicitur irremiſſibile. Matt.to.4. 21.c.2.D

Peccatum in Spiritum Sanctum dr̄, quod eſt ex certa malitia, vel induſtria, ſiue electione, qd̄ idem eſt. Et ꝙ quis ex certa deliberatione actum peccati eligat, non impulſus aliqua paſſione, pōt contingere dupliciter, aut per aliquod poſitiuum, aut per priuatiuum eius, qd̄ a peccato retrahebat, primo mō contingit, qñ aliquis peccat ex ſolo habitu vitij, nō impulſus aliqua ignorantia, vel paſſione, & ille habitus dr̄ malitia. 7. Ethi. ca. 1. Et hoc quia per illum habitum inclinamur ad actum malum, qui dr̄ malus, non quantum ad id, quod eſt. Sed quantum ad rectitudinem circunſtantiæ, qua caret, & illa priuatio rectitudinis eſt malum in actu. Accipiēdo iſto primo modo peccare ex malitia, non eſt nouum genus peccati, ſed ex circunſtantia, bene tamen ſecundo modo. Matt.to.4. 21.c.2.E.c.3.F

In quolibet pctō in Spiritum Sanctum ſunt ſemper duo peccata, & primum illorum eſt ſemper peccatum in Spiritum Sanctum, & hēt ſpāle obiectū. Scd̄m dr̄ pctm̄ in Spūm ſanctum largè, put ſolum oritur a primo, vt ſi qs pp hoc ꝙ contēnit premiū futurum, & pęnas futuras, eligit fornicari, vel furari, primum peccatum eſt contēptus pręmij ęterni, & pęnarum futurarum. ſecundum eſt electio furandi, vel fornicandi. Mat.to.4.21.c.3.H. Et cōtemnere pęnas æternas, & pręmia futura, contingit dupliciter, vno modo, non credens illa eſſe futura, vt fruatur delectatione præſentis ſeculi. Et hoc eſt infidelitas &c. Secundo modo ꝙ credens illa eſſe futura contemnat illa abijciens ipē, & non rem illorum a ſe pp amorem pñtium: ſecundo contēptus dicitur pctm̄ in Spiritum Sanctum proprie. Matt. tom.4. 21.c.3.K.c.4.F

Quòd peccatum ſit ex certa malitia, vel induſtria nō facit, ꝙ peccatum in Spiritum Sāctum ſit nouum genus peccati, ꝙa genus in peccato accipitur ex obiecto, & non ex cauſa, ſed ex circunſtātia, ſ. inquantum illud peccatum, quod eſt ex induſtria, ſeu malitia, accipit ſpāle obiectum. ſ. ea, quę poterāt diſtra

here

here hoiem a peccando, tunc est determinatū genus peccati, quod dr̄ in Spiritu Sācto ex certa malitia. Nec est verum q̄ oē pctm̄ ex certa malitia sit pctm̄ in Spiritumsanctum. Sed solum illud, cui est determinatum & spāle obiectū. s. ea quæ poterant distrahere a peccando, contra quæ peccare ex contemptu, est peccatum in Spiritumsanctum, idest, ipse contemptus, vel desperatio, obstinatio, & impœnitentia, sunt propriæ peccatum in Spiritūsanctum. Matth. tom. 4. 21.c.4.H

Peccatum in Spiritumsanctum, quare dicat̄ irremissibile. Matt. to. 4. 23.c.4.k

Soli peccato in Spiritumsanctum conuenit quòd opponatur gratiæ per se & directè, quando. s. aliquis despicit gratiam actualiter, vel aliquid ad gratiam pertinens. Matt. to. 4. 22.c.1.A

Peccatum in Spiritumsanctum dicitur specialiter ad mortem. Matt. to. 4. 22.c.1.B

Peccati in Spiritumsanctum assignantur sex species, scilicet desperatio, præsumptio, impœnitentia, obstinatio, impugnatio veritatis agnitæ, & inuidentia, vt patet ex multis authoritatibus sanctorum, quas inducit Magister in 2. dist. 43. desperatio. s. nō illa, quæ prouenit ex infidelitate, sed illa, qua desperatur de fidelitate credita, qđ potest dupliciter fieri, vno modo, quādo quis præponit pñtia futuris. Secundò, qñ putat quis q̄ non p̄or viuere tota vita s̄m virtutem, & propterea desperat. Matth. to. 4. 22.c.1.E. præsumptio est superabundans, & inordinata spes, &c. de qua vide ibid. 22.c.3.k. de impœnitentia, obstinatione, impugnatione veritatis agnitæ, & de inuidentia. vide ibid. 22.c.4.G. & 23.c.1.A. & de sufficientia istarum specierum. ibid. 23.c.1.E

Peccatum in Spiritumsāctum repugnat directè principio remissionis peccati, s. ipsi bonitati, vel gratię, per quam peccata remittuntur, quatenus quis illā impugnat, vel non vult esse particeps illius. Matth. tom. 4. 22.c.3.G

Peccatum in Spiritumsanctum propriè dictum non potest remitti, quia illud est solum obstinatio, seu finalis impœnitentia, alia sunt peccata in Spiritum Sanctum largè dicta, vt blasphemia, &c. Et ista remissibilia sunt in hoc seculo. Nu. to. 1. 225.c.1.A

Peccatum in Spiritumsanctum, propriè loquendo, consistit in actu voluntaris abijcientis id, per quod homo a peccato retrahitur. Matt. to. 4. 23.c.1.E

Peccatum in Spiritumsanctum iuxta expositionem illius Matt. 12. non remittitur. s. sine pœnitētia, remittitur tñ cum pœnitētia, est expositio Theophilacti. Accipiendo tñ pctm̄ in Spiritumsanctum, vt accipitur cōiter, circa illius irremissionem referuntur opiniones, quarum prima improbatur. Et scda non satisfacit litteræ. Matt. 12. vbi dr̄ q̄ non remittetur, nec in hoc seculo, nec in futuro: nam ibi negatur actus, & non aufertur potentia, vt remittat̄. Et Marci 3. cum dicitur, qui blasphemauerit in Spiritumsanctum, non habet remissionem in æternum, & consequenter ponitur determinatio Authoris. Matt. to. 4. 24.c.1.C

Peccatum in Spiritumsanctum esse irremissibile dñt Hieronymus, Augustinus, & Beda, eo q̄ nunquā remittatur. Sed istud est nimis durum, vt probatur Mat. to. 4. 24.c.2.E.c.3.F. Et Augustinus correxit se in lib. Retracta. & patet 2. Sent. dist. 43. dic. Quod quidem non confirmaui, qm̄ hoc putare mihi dixi, sed tñ addendum fuit, si in hac scelerate mentis peruersitate finierit hanc vitam, ibid. 24.c.3.G

Peccatum in Spiritumsanctum potest aliquis cōmittere in primo actu peccandi, semper tñ vel cōmuniter oriī ex alijs peccatis, quia, vt cōmuniter, peccata in spiritum sunt ex quodam contemptu. Et tñ contemptus non est in principio, sed in processu peccatorum. Prouer. 18. Impius, cū in profundum malorum venerit, contemnit. Matt. to. 4: 24.c.4.G

Peccatum Adæ, & peccatum primi Angeli potuit ee se pctm̄ in Patrem, & peccatum ī Filium, & aliquo modo peccatum in Spiritumsanctum. Matt. to. 4. 25.c.2.C

Peccatum Adæ in genere fuit superbia, & ex circunstantia fuit in filium, s. ex ignorantia accepta negatiuè. Matt. to. 4. 25.c.3.G

Peccatum Angeli nō fuit in Spiritumsanctum, licèt fuerit irremissibile, non quidem ex genere peccati, sed ex statu peccantis. Matt. to. 4. 25.c.3.H

Peccatum diaboli nunc est peccatum in Spiritumsanctum. Matth. to. 4. 25.c.3 I

Peccatum Angeli non fuit in Patrem. Matth. tom. 4. 25.c.3.k

Peccata in Spiritumsanctum dicunt̄ potius irremissibilia, quàm alia, quia directè repugnant principio remissionis. Matt. to. 5. 73.c.3.H

Peccatum veniale.

De peccatis venialibus reddetur ratio in die iudicij. s. de omni verbo otioso. Mat. 12. Nu. to. 2. 9.c.3.F

Cum peccato veniali stat meritum. 1. Reg. tomo 2. 62.c.4.G

Peccata venialia tolluntur per indulgentias. 4. Reg. 20.c.1.A

Ad peccatorum venialium remissionem, quantum ad pœnam, non prodest aqua benedicta per constitutionem Ecclesiæ. 4. Reg. 20.c.1.C

Peccatum veniale non potest remitti per constitutionem Ecclesię. vt probatur. 4. Reg. 20.c.1.B

Inter ueniale peccatum, & mortale, quid intersit. Matth. to. 7. 258.c.1.D

Peccata venialia non remittuntur per asperſionem aquæ benedictæ, & per alios septem vel octo modos communiter assignatos a Doctoribus, propter aliquam conditionem specialem istorum actuum, sed propter magnam deuotionem & ardorē illorum, qui actus illos faciunt. 4. Reg. 20.c.2.B

Peccatum veniale non repugnat charitati, sed feruori charitatis. 4. Reg. 20.c.2.B

Ad hoc q̄ peccatum ueniale tollatur, necesse est renasci feruorem charitatis. 4. Reg. 20.c.2.B

Ad delendum peccata venialia, non solum sunt octo modi, sed infiniti, vt probatur 4. Reg. 20.c.2.C. potest tñ dici q̄ omnes modi remittendi pctm̄ venialē reducuntur ad illa octo, quæ communiter ponuntur, ibid. 20.c.2.E

Inter pctā venialia sunt gradus, iuxta illud. 1. Cor. 3. Si quis superædificat lignum, fœnum & stipulam. Matth, tom. 2. 179.c.4.H

Per peccatum veniale nullus potest mereri, licèt possit quis mereri vitam æternam, & peccare venialiter, nō tamen præcisè in eodem actu, vt probatur exemplo. Matt. to. 3. 6.c.1.A

Potest concedi, quòd per pctm̄ veniale possit q̄s mereri bona temporalia. Matt. to. 3. 6.c.1.B

Vitare peccatum veniale non est præcepti, sed consilij. Matt. to. 3. 10.c.1.A

Peccatum ueniale potest dimitti post mortem, non tamen mortale, vt probatur Mat. to. 4. 23.c.4.I. Sed per quæ tollatur. Matt. tom. 5. 247.c.3.k. Et quādo post mortem tollatur. Matth. to. 7. 254.c.4.k. nam dupliciter remittitur, ibid. 255.c.1.B

Pctm̄ veniale non facit auersionem a Deo, sed solū conuersionem aliqualem ad creaturā, quæ q̄dem conuersio pōt stare sine auersione a Deo, quia nō fruitur

fruitur creatura, nec talis conuersio est prohibita a Deo per prçcepta, licèt sit dissuasa per consilia. Matthæ. tom. 4. 26.c.1.B
De pctī venialis remissione. Mat. to. 7. 254.c.2.E.c.3.F
Pro pctis venialib. vtilis est pnīa, nō tñ necessaria, sed solum pro mortalibus. Matt. tom. 4. 26.c.1.C
Grauitas peccati venialis tripliciter accidit. Matthæ. tom. 7. 258.c.1.E.c.2.A
Pro peccatis venialibus nō requiritur contritio actualis, nec virtualis, sed sola interpretatiua sufficit, scilicet, facere actum feruentem charitatis propter Deum. Matt. to. 4. 26.c.1.D
Peccata venialia, in quo cōsistant. Mat. to. 7. 258.c.2.C
Pctā venialia nemo tenetur cōfiteri, ēt si nulla hēat mortalia, quia lex de confitendo solum data est de mortalibus. Et tūc talis tenetur se prçsentari sacerdoti, & dicere nō sum conscius mihi alicuius mortalis, & tamen propter hoc non affero me nō peccasse aliquando mortaliter. Matt. to. 4. 26.c.2.A
Pro peccatis venialibus non requiritur actualis satisfactio, nec etiam propositum satisfaciendi, & tamen si homo non satisfecerit in præsenti, cogetur satisfacere in futuro. Matt. to. 4. 26.c.3.F
Peccata venialia impediunt remissionem pctōrum, licèt gratiam non tollant. Matt. to. 4. 132.c.1.A
Peccata venialia non tolluntur sine mortalibus, & hinc est, ꝙ peccato veniali in inferno, respōdet pœna æterna. Mat. to. 5. 70.c.2.D. Pçna tamen temporalis quam alias debebat peccator, &c. bene tollitur in inferno, quia illa pœna non habet secū culpam aliquam. Matth. tom. 5. 70.c.2.D
De peccati venialis remissione. vid. in dic. Remissio.
Peccata venialia redeunt sicut mortalia per ingratitudinem, non tamen per tantam, & quando cōmittuntur mortalia, redeunt tam mortalia, quàm venialia, quando vero sola venialia committuntur, non redeunt, vt probatur Matt. to. 5. 73.c.1.B
Peccatum veniale, cū non tollat grām, non causat ingratitudinē, vt quis vocetur simpliciter ingratus, idest, gratia carens, sed est aliquo modo ingratus, inquantum cessat aliqualiter a gratiarū actione, qa si hō aduerteret ad Dei beneficia, nunq̄ eū offenderet mortaliter, neq; venialiter. Mat. t. 5. 73.c.1.D
Peccato veniali non debetur pçna æterna fm se, neq; locus inferni: sed per accidens. Matt. to. 5. 70.c.2.E
Peccatum veniale tollitur per gratiā superuenientē, & ipsum non tollit gratiam. Matt. to. 5. 73.c.1.B
Pctm̄ veniale non tollitur sine grā. Mat. to. 5. 73.c.1.E
Peccatum veniale, quādo redit, addit ingratitudinē, non tñ quando committitur. Matt. to. 5. 73.c.1.E
Aliqđ pctm̄ est veniale de se, quod si fiat ad vitandū scandalum proximorum, vel propter aliā causam bonam, non erit veniale, sed potius bonus actus, vt patet de verbo otioso. Matt. to. 5. 21.c.4.I
Peccata venialia intelliguntur per lignum, fçnum, & stipulam secundum Apostolum. 1. Cor. 3. Matth. tom. 7. 246.c.3.K
Venialia pctā ædificantur supra fundamentū, &c. id est, iuxta fundamentum. Matt. to. 7. 247.c.2.B
Peccatum veniale, manēs post mortē, adiunctū mortali, nunquā pōt dimitti quantum ad culpam, sed respōdebit illi pçna æterna. Si verò remaneat quātum ad reatum pçnæ, & non quo ad culpam, licèt aliqui dicunt, ꝙ talis pçna erit temporalis, Author videtur dicere ꝙ erit æterna. Mat. to. 7. 248.c.2.D
Peccata uenialia non posse remitti post hanc vitam, dixerunt quidam, quod tamen improbatur, & radix falsa vnde procedit. Matth. to. 7. 252.c.4.G. Et dicendum ꝙ peccatū veniale dimittitur post mortē quo ad culpā, sed de modo dimittendi referunt opiniones quædam, & improbantur. ibi. 253.c.3.k.c.4.F. Nec uenialia; quæ remittūtur in uita, ex hoc solo remittuntur, quo quis cessat a continuatione ipsorum, vel ab actuali complacentia, vt quidā dicūt, sed requiritur aliquod positiuū. ibi. 253.c.4.H. Nec post mortem delētur venialia per modū meriti vel satisfactionis. ibid. 254.c.1.E.c.2.A. Sed remittuntur uenialia, quo ad pçnam, per pœnæ tollerantiam in Purgatorio, & culpa venialis per actum, quo quis se sponte subijcit illi pçnæ purgatoriæ tolerandæ, inquantum a Deo est uolita ad expiationem peccati. Nec talis actus est meritorius, sed similis meritorio, inquantum Deus acceptat illum ad remissionē culpç venialis, quod alias non poterat remittere. ibi. 254.c.3.F. Et remissio uenialis quantum ad culpam videtur, quòd fiat in instanti mortis, & quantum ad pœnam, per paruam, aut magnam successionem. ibid. 255.c.1.B
Peccata venialia tolluntur benedictione episcopali, aquæ benedictæ aspersione, tunsione pectoris, confessione generali, oratione dominica, feruore charitatis. Et hoc si habens uenialia sit in charitate. Matth. tom. 7. 253.c.4.K
A peccato veniali non resurgimus simpliciter per illud, quod est post mortem, sed per charitatē, quæ habita est in vita, & manet post mortem, & cum illa est actus voluntatis tolerandi, s. pçnam, quam Deus acceptat ad remissionem peccati uenialis, & tamen no est iste actus meritorius simpliciter, qualis est actus, per quem resurgimus, sed hoc hēt ex actib. vitæ, idest, per merita vitæ meruit ille, vt per voluntariam tolerantiā pçnæ post mortē resurgeret a peccato veniali. Matt. to. 7. 253.c.4.G
Peccata venialia non faciunt statum, sed peccatum mortale & gratia. Matt. to. 7. 254.c.1.B
Non potest homo vitare omnia peccata venialia sine speciali Dei gratia. Matt. to. 5. 151.c.1.C
Nemo manebit cum peccato veniali in vita æterna. Matt. to. 6. 135.c.1.D
De modo remittēdi peccata venialia post mortem. Matt. tom. 7. 252.c.3.K.c.4.F
In instanti mortis remittuntur venialia. Matth. to. 7. 253.c.1.A
Omnia venialia morientis in charitate, remittuntur in hac vita. Matt. to. 7. 253.c.2.A
In peccato veniali duo considerantur, scilicet, culpa. Matt. tom. 7. 256.c.3.k.c.4.F
Nullus opinatus est, ꝙ omnia venialia remittantur alicui post mortem: sed bene aliqua. Matth. to. 6. 253.c.2.A
Quædam peccata venialia sunt aliis grauiora, & ista grauitas potest dupliciter accidere, uno modo ex duratione in assuetudine in peccato, vel in cōplacentia eius. Alio modo ex genere peccati, &c. tertio modo ex maiore affectione. Matthæ. tom. 7. 258.c.1.E.c.2.A
Veniale peccatum non tollit gratiam. Matth. tom. 7. 253.c.2.B
Peccatum veniale contingit fieri circa oīa genera, circa quæ cōtingit fieri mortale. Mat. to. 7. 258.c.2.A
Peccata venialia consistunt in quadam adhçtione inordinata ad creaturā, qua tamen non fruitur quis, vt Deo, nec auertitur a Deo. Mat. to. 7. 258.c.2.C

Pecten. Pectines pisces sunt, qui idiomate Hispano dicuntur lēguados. Gen. 4.c.2.C

Pectus Diaboli superbia est, super quam gradit. Gen. 21.c.1.C

Pectusculum eleuati.

De pectusculo eleuationis, de quo Exo. 29. Et quare sic di-

sic diceretur. Exo. tom. 2. 83.c.4.k.84.c.1.A

Peculium. Peculium dicitur pecunia, quã habet filius familias, extra id, qđ habet in hæreditate paterna. Et in hac pecunia potest facere quicquid voluerit. Et vocatur talis pecunia castrensis, vel quasi castrensis, ista autem specialis est filiofamilias respectu bonorum quæ habet in hæreditate paterna, quæ sunt multum generalia, cum sint communia ei cum cęteris cohæredibus. Exo. to. 1. 155.c.2.B

Peculium dicitur spetialis pecunia, quam filiusfamilias nondum emãcipatus possidet, & talis pecunia vocatur castrensis, vel quasi castrensis, vt iura humana appellant. Deu. 79.c.4.k

Peculium castrense vocatur stipendium militis, vel quæcunq; alia lucra militaria, quæ ex castris habẽtur. 1. Paral. 221.c.4.k

Triplex est peculium, primum dicitur castrense, vel quasi castrense, secundum profectitium, tertiũ dr̃ aduẽtitium, quæ declarãtur per singula, in primo peculio habet filiusfamilias plenum ius, nam censetur quantum ad hoc paterfamilias. ff. ad Maced. l. 1. §. vlt. & l. 2. & C. de inoff. testa. l. vltima, non tamen in peculio profectitio, nec in aduentitio, quãuis in isto habeat proprietatem, quia vsufructus & administratio est solius patris. Matt. to. 3. 34.c.4.G. De his vide extensius. Nu. to. 2. 144.c.1.C

Pecunia. Quare Hebræi non petierint pecuniam ab Aegyptijs. Exo. tomo 1. 67.c.1.C.c.2.A

Pecunia dupliciter accipitur. Exo. to. 1. 219.c.4.I

Quæ pecunia dicatur peculium. Exo. to. 1. 155.c.2.B

Pecunia est medium fideiussor pro omnibus. Matth. tom. 5. 139.c.3.G

Pecunia non est, ꝼm se, necessaria hominibus. Matt. to. 5. 139.c.3.G. Imo de se pecunia sterilis est: & iõ de lucro pecuniæ nihil resistit uir vsurarius, etiã in foro conscientiæ. Matth. to. 7. 72.c.2.D

Pecunia non dicitur supellex, quia non habet certũ vsum, deinde quia facta est a rege, vel a cõitate, & non potest facere eam quicunq; possidẽs eam, sicut põt facere de alijs supellectilibus. Exo. tom. 2. 100.c.1.E

Pecunia non potest emi, bene tamen commutari. Leui. 346.c.3.k

Pecunia nõ habet, nisi vnicum vsum, ſ. esse medium cõmutationis; aliæ verò res siue naturales, siue artificiales habent duos vsus, &c. Et cũ pecuniæ dantur duo vsus, cõmittitur vsura. Deu. 123.c.2.B

Qui pro vsu pecuniæ accipit pretium, constituit pecuniam, non tanquam medium commutationis, sed tanquam alterum extremum cõmutabile, & hoc videtur esse contra intentionem pecunię, ad quam instituta est. Deut. 124.c.2.A

Difficile est homini acquirere pecunias sine peccato, & difficile est administrare illas sine peccato. 3. Regum. 92.c.4.H

Pecuniam, aurum, vel argentum sæpè faciunt sancti. 4. Regum. 31.c.2.B

Omnis pecunia, quæ veniebat in templum, mitteba tur in Gazophylatium pro reparationib. templi, præter pecuniam, quæ offerebatur pro peccato, & pro delicto, quia istæ duæ pecuniæ pertinebant ad ius sacerdotum. 4. Reg. 124.c.2.E

Pecuniæ nunquam fulgent, nisi cum expenduntur. 2. Paralipo. 16.c.1.A

Pecuniæ in se malę non sunt, sed potius vsus earũ est necessarius, & sine illis ciuitas non conseruatur. Multitudo tñ pecuniarũ est mala p accidẽs, & ista accidentia põt esse mala. 2. Paral. 16.c.1.E.c.2.A

Pecuniæ in se nec sunt bonæ nec malæ, sed sunt vtiles, & ideo sunt materia vltij, & virtutis, sicut nobis placuerit uti illis, nã si illicito modo acquirant̃, peccatum est, similiter si illicitum aliquid fiat, ne post quam acquisitæ sint perdantur, difficile tñ est illas acquirere sine peccato. 1. ad Timo. 6. qui volunt diuites fieri. 2. Paral. 134.c.3.G

Pecunia non ponitur inter necessaria uitæ. Mat. to. 3. 274.c.3.k

Pecuniam seruare non est illicitum, nisi qñ est illicitum illam congregare. Matt. to. 4. 64.c.2.D

Pecuniam Christi Iudas portabat in loculis. Matthæ. tom. 4. 2.c.4.H

Pecunia, quam Iudas in loculis habebat, Christi bona erant, quæ ei donabantur, quia dicitur Luc. 8. & Marci. 15. ꝙ mulieres, quæ venerunt cum eo a Galilęa ministrabant ei, i. dabant ei expensas, & dabant illas Iudę dispensatori Christi, qui reseruabat pecuniam in loculis. Matt. to. 4. 277.c.4.H

Pecunia secundum Arist. 5. Ethi. principaliter est inuenta, ut medium commutandi, & ideo proprius usus pecuniæ & principalis est ipsa consumptio eius, uel distractio, ſm ꝙ in commutatione expenditur, & propterea illicitum est secundum se pro vsu pecuniæ accommodatæ accipere pretiũ, quod dicitur vsura. Et quod dicitur de usu pecuniæ, uel monetæ, intelligendum est etiam de alijs, quę unicum tantum usum habent. Matt. tom. 7. 41.c.2.A. & 76.c.2.E

Sola pecunia habet vnicum usum. Matthæ. tomo 7. 41.c.2.C

Interdum pro vsu pecuniæ potest aliquid accipi, sed tunc nõ pertinet ad mutuum, sed ad locationem. Matthæ. tom. 7. 41.c.3.G

Pecuniam vocat Arist. 4. Ethic. cap. de liberalitate, omnia, quæ pro pecunia haberi possunt, quia omnia illa mensurantur pecunia, sic dicitur. 1. qõ. cap. quicquid ideſt, totum, quod homines possident, pecunia est. matth. to. 7. 49.c.3.k

De pecunia, apud Hispanos, quæ dicitur alba, uide in dictione Alba, & ibid. uide de pecunia, quæ dicebatur Coronatus, & in dictione, Coronatus.

Pecus. Pecora olim erant diuitiæ antiquorum. Exo. tom. 1. 25.c.4.H

Inter pecora & pecudes non facit dr̃iam sacra scriptura, licèt bene inter pecora & armenta. Leui. 8.c.3.E

Pecora in sacra scriptura tripliciter accipiuntur, uno modo pro omnibus animalibus magnis comestibilibus: alio modo pro solis ouibus & capris. Tertio modo pro solis ouibus. Leui. 39.c.1.D

Pecora communiter uocantur animalia magna, & pecudes animalia parua. Deut. 68.c.3.G

Pecora occidi uetabat Pythagoras. mat. to. 2. 84.c.1.C

Pedites. Dicuntur uiri parati ad bellum, ſa uigesimo anno usque ad sexagesimũ, ut patet Nu. 1. Exo. to. 1. 149.c.1.D

Pedites debent habere leuiorem armaturam. Iosue tom. 1. 74.c.1.E

Pelagius. Putabat hominem sine gratia per propria opera posse a peccatis præteritis se absoluere satisfaciendo pro illlis, quod falsum est. Matt. to. 5. 151.c.3.F. Dixit etiam quòd potest homo sine gratia adimplere præcepta. ibid. 149.c.3.K

Pelagiani. Ampliantes facultatem liberi arbitrij, dicunt quòd liberum arbitrium de se non est determinatum ad aliquod opus, sed ex ipso pendet determinatio cuiuscunque operis. Et ideo per liberum arbitrium potest homo in bonum opus absq; gratia addita. Et etiã dicunt,

cunt quòd potest in opus meritorium per se sine gratia. Et asserebant quatuor propositiones erroneas. Primam quòd sine gratia potest homo facere bonum, & legem Dei adimplere, licet per gratiam adiuuetur ad facilius agendum &c. Secundam quòd non oportebat orare pro fidelibus, vt essent boni vel meliores, neq; pro infidelibus vt conuertantur, cum homines ex seipsis possent & non ex alio. Tertiam quòd homo ex proprijs actibus gratiã Dei meretur. Quartam quòd homo nascitur sine peccato originali. Hæc refert Magister. 2. Sententia. distin. 28. primum horum impugnatur ab autore. Matt. to. 5. 144.c.2.D

Pellex. Dicitur illa, quæ est concubina alicuius viri habentis vxorem. Leuit. 182. col. 1. B

Pellicatus. Pellicatus dicitur status mulieris pellicis. Leui. 182.c.1.C

Pellis. Pelles rubricatę, de quibus Exo. 25. erant ad faciendum tertium cooperimentum tabernaculi. Exod. to. 2. 15.c.4.I

Pelles hyacinthinæ, de quibus Exod. 25. erant pelles de magnis bobus, de quibus factum erat quartum coopertorium tabernaculi &c. Exodo tomo 2. 15.c.4.I

Pelliceus.

Pelliceæ tunicæ, de quibus Gen. 3. tunicas pelliceas &c. Ex animalibus mortuis factæ sunt, & non creatæ. Genes. 23.c.4.K

Pęna. Pœna correlatiue dicitur ad peccatum & culpam. Gen. 214.c.3.K

Pęnæ inflictio aliquam malitiam præsupponit, à qua iusta pęnæ inflictio sit. Gen. 283.c.1.A

Nemini, apud Iudæos, dabatur pęna mortis pro simplici furto. Exo. 22. 1. Reg. to. 1. 194.c.1.B. 4. Reg. 31. c.4.F

Iudices humani non possunt æquales pęnas distribuere, quia nesciunt culparum quantitates, secus tamen est de Deo. Exo. to. 1. 57.c.1.D

Pęnæ aliquando infliguntur tam bonis quàm malis, aliquando per Angelos bonos, & aliquando per malos, vt ait Dionysius in 4. de Diuinis nominibus, cuius assignatur ratio. Exod. tomo 1. 89. c.1.B

In malis pęna semper danda est ei, qui immediate tribuit causam malo. ff. ad l. Aquiliam, qui occidit. §. penult. Et extra de iniurijs & damno dato. c. si culpa tua. & ff. ad legem Corneliam, nihil interest. Exo. to. 1. 226.c.2.C

Nunquam consueuit imponi pęna pecuniaria cum capitali, nisi in valde paucis casibus, vt in casu hæretis in pertinacibus, vt habetur in c. ad abolendam, iuncto capitulo vergentis, extra de hæreticis. Similiter & in committentibus crimen læsæ maiestatis. in l. si quis. Et extra de hæreticis. c. vergentis. Exod. to. 1. 236.c.3.I

In pęna, peccato mortali debita, est extensio & intensio. Et quantum ad extensionem non est magis & minus, sed bene quantum ad intensionem. Exod. to. 2. 146.c.4.k. Et sic si Deus aliquẽ, qui vltimate damnandus est, in præsenti magnis pęnis afficiat, quantitas istarum pęnarum minuetur in intentione pęnæ, quam in inferno tolerare debebat, licet aliquando ista pęna temporalis faciat augmentum maioris pęnæ in inferno, quando impatienter sustinetur, & nomen Dei blasphematur. Exo. to. 2. 147.c.1.B

Pęna, quæ directe venit pro peccato mortali, est pęna æterna. Et pœna temporalis, non nisi indirecte, scilicet, ex commutatione debita pro peccato; vt purgatoria vel temporalis, quæ non datur directe vt pęna peccati, sed vt admonitio quædam. Exod. to. 2. 147.c.1.C

Pœna temporalis quandoque datur, vt principium pœnæ æternæ. Exo. to. 2. 147.c.1.D

Omnes pœnę a Deo datę hominibus in statu morientium, sunt ad vltionem, & non ad emendationem. in punitionibus vero legum humanarum dicendum quòd omnes infliguntur ad correctionem. Leui. 82.c.1.D

Tot genera pęnarum habet Deus, quot sunt diuersitates peccatorum. Leuit. 82.c.2.E

Nullam pœnam ordinauit Christus in nouo testamento, sed dimisit disponendas per eos, qui præsunt Ecclesię. Matt. to. 5. 57.c.1.A

Pęna correspõdet peccato secundũ magnitudinem peccati, quę magnitudo non attenditur secundũ durationem, sed penes durationem prauę voluntatis. Nu. to. 1. 211.c.4.F

Qui pęnam patienter sustinent pro peccatis, remissionem eorum consequuntur. Ios. to. 1. 13.c.2.E

Pęna, quam quis voluntarie sustinet, non proprie dicitur pęna. Ios. to. 1. 109.c.3.I

Pęna Purgatorij maior est quacunque pęna tẽporali huius mundi, vt dicit August. & habetur. 25. dist. c. quod in aliud. Ios. to. 1. 112.c.1.C

In pęna Deus obseruat duo. s. similitudinem & quantitatem. 2. Reg. 69.c.4.I

Pęna, quę sine iurisdictione infertur, iniuste infertur. 2. Reg. 101.c.4.H

Pęnam gratanter suscipiens, non solum satisfacit, sed etiam meretur. 2. Reg. 103.c.2.E

Pęna potest remitti pro aliquo magno bono. 2. Reg. 136. c.1.B. c.2.A

Maior pęna pro delictis maioribus cur danda. Exod. to. 1. 229.c.1.D

Pęnas quandoq; Deus iustis infligit, vt meliores fiãt, vel vt in malum non decidant. Ios. to. 1. 133.c.4.k

Deus non infligit alicui pęnam nisi pro peccato. 4 Reg. 198.c.3.I

Deꝰ vult vt pęna correspõdeat culpę. 4. Reg. 59.c.4.G

Ad hoc ꝙ pęna iuste infligatur, requiritur primo iurisdictio sufficiens. & recta intentio, & iustitia. 4. Reg. 246.c.2.C

Deus non semper infligit maiores pęnas temporales pro maioribus peccatis. 4. Reg. 150. c. 4. I. 163. c. 4.k

De ratione pęnę est, ꝙ sit contraria voluntati, & ꝙ sit pro aliqua culpa, & quòd sit afflictiua. Matth. tom. 2. 103.c.4.I

Octo sunt genera pęnarum, quę per leges dantur, scilicet mors, verbera, talio, seruitus, vincula, exilium, damnum, ignominia, per quas auferuntur omnia bona humana, scilicet, vita, incolumitas corporis, libertas sui, & bona exteriora, vt diuitię, honor, gloria, & naturalis patria. Et omnia ista genera pęnarum ponuntur in lege veteri. Matt. to. 2. 236.c.2.E

Quo ad pęnas aliquando defertur principibus & magnis viris. Et propter scandalum, & aliquãdo propter dignitatem status. Matt. to. 2. 241.c.1.D

Pęnę legum humanarum non obligant in foro conscientię, scilicet pęnitentię, licet ipsę leges obligẽt in foro conscientię vt probatur Matth. tom. 3. 27. c.4.I

Pęna non respondet delictis per æqualitatem durationis secundũ iura humana, sic etiam in iudicio Dei nõ debet fieri commensuratio pęnarum per æqualitatem temporis, quo peccatum durauit, vt

dicit Auguſt. 21. de Ciui. Nec debet cõmenſurari pęna magnitudine delectationis, ſed pęna commenſuratur peccati magnitudine, & magnitudo peccati offenſa, & magnitudo offenſæ non accipitur ſolum ex ipſo nocumẽto, quod exterius fit, ſed præcipuè ex habitudine perſonæ, quæ offenſa eſt, vt dicitur. 5. Ethi. Matt. to. 3. 115. c. 4. I

Malitia aliquando capitur pro pęna, ſecundum modum hębraicum. Matt. to. 3. 110. c. 3. I

Pęna temporalis poſt mortem dimittitur. Mat. to. 4. 25. c. 4. k

Deus directe poteſt infligere pęnam, eamque dimittere. Matt. to. 4. 178. c. 1. E

Melius eſt pœnam a ſacerdote iniũctã hic ſuſcipere, quam totam in futuram vitam differre. Mat. to. 4. 178. c. 3. F

Nulla pęna huius ſeculi, quantumcunque magna eſt ęqualis alicui pœnæ alterius ſeculi. Matt. to. 5. 13. c. 4. H

Pœnam imponere eſt iuriſdictionis. 33. q. 2. §. in hoc Matt. to. 5. 106. c. 4. G

Pœna ſolet remitti multitudini, vel attenuari ſecundum iura. Matt. to. 5. 21. c. 4. F

Pœna malè agentibus propter duo datur. Deut. 95. col. 1. B

Pęnæ peccatorum ſunt tanquam medicinæ. Matth. to. 5. 23. c. 1. C

Pro peccato populi nullam pęnam patiuntur ipſi priuati, niſi quantam ipſi meruerunt per actum proprium. Matt. to. 6. 250. c. 4. F

Eandem pęnam poteſt quis mereri ex diuerſis cauſis. Matt. to. 6. 251. c. 1. B

In pęnæ toleratione vel punitione ſunt tres gradus, nam quidam eam tolerant & ſubeunt. Alij non ſubeunt, neque prouocant ſibi dura, & tamen cũ inflicta fuerint, ſuſtinent ea voluntarie, Alij ſunt, qui cum puniuntur, impatienter ſe habent. Matt. tom. 7. 136. c. 1. A

In pęna conſiderantur duo. ſ. quantitas acerbitatis, & quantitas durationis. Matt. to. 7. 170. c. 4. G

Pęna peccati mortalis poſt hanc vitam, non eſt æterna de per ſe, ſed de per accidens. Matth. tom. 7. 171. c. 3. F

Per pęnã æternam datã damnatis corriguntur multi nunc, cum denunciatur. Matt. to. 7. 171. c. 4. H

Pęnæ non ſunt a Deo volitæ per ſe, ſed inquantum ſunt vtiles in duobus, primo ad hoc ꝙ in eis diuina iuſtitia obſeruetur, quæ ſecundum ſe ipſam eſt Deo accepta & volita &c. Secundo ꝓpter electos, vt de eis electi gaudeant, dum in eis diuinam iuſtitiam cõtemplantur, & dum hæc ſe euaſiſſe cognoſcunt. Matt. to. 7. 172. c. 1. A

Pęna de per accidens reſpondet animę ſimpliciter ſumptæ. Anima tñ accepta, vt eſt infecta peccato, illi non reſpondet pęna de per accidens, ſed de per ſe. Matt. to. 7. 172. c. 2. B

Annichilationis pęna quare non reſpondeat peccatori pro peccato. Matt. to. 7. 172. c. 1. B

Pęna damnatorum in inferno erit abſq; dubio æterna. Multi tñ errauerunt circa hoc: nam quidã dixerunt nullam pęnam eſſe futurã æternam, tam hominum, q̃ dæmonum, ſic dixit Origenes &c. Alij dixerunt ꝙ æternitas pęnarũ ſolum erit circa dęmones, ſed nõ circa homines, ſed ꝙ hoc ſit erroneum probatur. Matt. to. 7. 172. c. 1. E. c. 2. A. Et multi aliorum errores referuntur. ibid. 172. c. 4. H

Pęnæ damnatorum ſunt multiplices, vt conſtat ex ſacris litteris. Matt. to. 7. 174. c. 2. A

Pęna damni in paruulis decedentibus ſine Baptiſmo, mitiſſima eſt, vt probatur Mat. to. 7. 223. c. 3. H

Pęna eſt malum pro peccato inflictum. Et ideo rebus non potentibus peccare, non accidit pęna. Matt. to. 7. 249. c. 4. F

Cum pęna diuiditur in pęnam damni, & pęnam ſenſus, per ſenſum intelligitur omnis cognitio, ſiue ſenſitiua, ſiue intellectiua. Matt. to. 7. 232. c. 4. F Et hæc diuiſio pęnæ in pęnam damni, & pęnam ſenſus, eſt prima eius diuiſio. Matt. to. 7. 239. c. 2. E

Remiſſio pęnarum, ſiue tàm inferni, quàm purgatorij, ſimiliter & remiſſio peccatorum fit principaliter a Deo. Matt. to. 5. 60. c. 4. I

In inferno eſt pęna æterna. Matt. to. 5. 69. c. 1. E

Debitum pęnæ non conſtituit aliquem extra charitatem. Mat. to. 5. 74. c. 2. B

In iudicio diuino eſt proportio in pęnis. Matth. to. 5. 108. c. 4. K

Pęna, & præmium non conueniunt animæ proprijſſime, & directe. Matt. to. 6. 73. c. 1. C

Deus non infert pęnas bonis, ſed malis. Matth. to. 6. 84. c. 1. D

Pęna duplex. Matt. to. 6. 214. c. 1. E

Deus non dat bis pęnam pro eodem peccato. Matt. tom. 6. 249. c. 4. I

Grauiſſima pęna danda eſt pro magno peccato. Matt. to. 6. 291. c. 4. G

Deus pęnam, aut præmium dat ſic, vel ſic facientibus. Mat. to. 6. 323. c. 2. B

Duplex pęna datur ſeruo malo. Mat. to. 6. 331. c. 2. D

Pęna vſuræ, & vſura differunt. Matt. to. 7. 51. c. 1. D

Tres ſunt vſurariorum pęnæ in concilio Lateranẽſi. ſtatutæ. Matt. to. 7. 65. c. 2. B

Pro cuiuſq; actibus debetur ei pęna, vel gloria in corpore, & anima. Matt. to. 7. 86. c. 2. A

Qualis ſit pęna hominum damnatorum. Matt. to. 7. 92. c. 3. k

Pęna & gaudium pro bonis, & malis diſtribuitur. Matt. to. 7. 119. c. 2. A

Omnis pęna duo concernit. ſ. damnum & triſtitiam, primum eſt materiale, ſecundum formale. Exod. tom. 2. 57. c. 1. B

In plagis Egypti maiores pęnas patiebantur illi, qui magis peccabant. Exo. to. 1. 56. c. 4. G

In pęnæ toleratione tres ſunt gradus. Matth. tom. 7. 136. c. 1. A

Pęnarum acerbitas ſecundum peccatorũ conditiones conſideratur. Matt. to. 7. 136. c. 2. C

De modo pęnæ, quam patiuntur damnati. Matth. tom. 7. 162. c. 1. A

Animabus purgandis reſpondet determinata quantitas pęnæ pro omnibus peccatis. Matth. tom. 7. 168. c. 4. F

Quomodo æternæ pęnæ ſint vtiles. Matth. tom. 7. 172. c. 1. A

De pęnis inferni præter ignem. Matt. to. 7. 174. c. 2. A

An apud inferos ſint ſimul pęnæ contrariæ, vel non. Matt. to. 7. 174. c. 2. E. c. 3. F

Damnatorum pęnas cognoſcunt beati in verbo. Matt. to. 7. 221. c. 2. A

De duplici damnatorum pęna. Mat. to. 7. 221. c. 1. A

De pęna damni, & ſenſus. Matt. to. 7. 223. c. 2. E. c. 3. F. Et iſtæ duæ pęnæ non ſunt ęquales in damnatis. ibid. 224. c. 2. A. Et duplex eſt carentia inęqualis damnatorum. ibid. 224. c. 2. B

Tres ſunt cauſæ inæqualitatis pęnarum damnatorum. Matt. to. 7. 226. c. 4. k

De pęna paruulorum in Lymbo. Matth. tom. 7. 224. c. 3. H

Ad pęnam paruulorum in Lymbo duo requiruntur. Matt. to. 7. 235. c. 3. K. c. 4. F

Pęna eſt malum pro peccato. Matt. to. 7. 232. c. 4. H

Quid ſit pęna dãni,& qd pęna sẽs⁹.Mat.t.7.232.c.4.H
Pęna læſionis dupliciter apprehenditur.Matth.to.7. 232.c.4.G
Pęna inferni multum habet de cogitatione,quare ſi damnati poſſent non cogitare de malo, quod patiũtur,nõ eſſent miſeri.Mat.to.7. 235.c.1.E. c.2.A
Non eſt pęna viuentibus, non videre Deum. Matt. tom.7. 239.c.4.F
In purgatorio eſt duplex pęna. Matt. to.7. 240.c.3.H
Pęna dãnatorum & gloria beatorũ poteſt augeri vſque ad diem iudicij. Matt. to.7. 174.c.3.F
Pęna ſatisfactoria debet eſſe directe volita.Matt.to.7. 241. c.4.F
Pœna damnatorum ſemper erit in igne.Matth.to 7. 242.c.4.H
Quare inferni pœna multis nominibus nuncupetur. Matt. to.7. 249.c.1.E
Pœna purgatoria ſufficit ad expiandum omnem reatum pœnæ. Matt. to.7. 256.c.4.G
Pœna purgatoria eſt neceſſaria ád remiſſionem reatus pœnarum nobis debitarũ.Mat.to.7. 257.c.1.C
Pęna mortis dupliciter ſumitur.Mat.to.7. 257.c.2.D
Omnis pœna data a Deo eſt iuſta. Matth. tom. 7. 257.c.4.I
Diuturnitas pęnæ poteſt mutari in acerbitatem, & contra. Matt.to.7. 257.c.4.K
In gehenna eſt perpetua pœna ignis. Matth. tom.7. 264. c.3.F
Pœna ſenſus eſt duplex, ſcilicet,temporalis, & æterna. Matt.to.7. 266.c.3.k
Ad pœnam,vel ad beatitudinem nõ confert realiter locus,agendo.ſ.in animam.Mat.to.7. 271.c.3.I
Quare animæ ſolæ ſuſtineant pœnam purgatoriam. Matt. to.7. 273.c.3. k
Pęna eſt ſolius ſentientis. Matt. to.7. 274.c.1.B
Duplex erit principium ſentiendi pęnam homini damnato poſt reſurrectionẽ. Matt.to.7. 274.c.1.B
Cuilibet damnato augetur pęna ex aduentu alterius damnati. Matt.to.7. 275.c.2.E
De pęna & coitu illegitimo apud Hebræos. Matth. tom.7. 304. c.3.H
Pęna damni maior eſt in damnatis,quam in exiſtentibus in Purgatorio, vt probatur. Matth. tom. 7. 239.c.4.H
Pęna ſenſus, & pęna damni, quæ ſunt in Purgatorio maiores ſunt,quàm quælibet pęna huius vitæ. Matt. to.7. 240.c.3.F
Pęnæ peccatorum tantum differunt inter ſe, quantum inter ſe differunt peccata.Mat.to.7.248.c.3.H
Pęna ignis Purgatorij prodeſt ad tollendum reatum pęnæ,vt probatur.Matt.to.7. 256.c.3.G
Pęna purgatoria ſufficit ad expiandum omnem reatum pęnæ,vt probatur. Matt. to. 7. 256.c.4.F
Pęna purgatoria eſt neceſſaria pro quibuſdam,ad remiſſionem reatus pœnarum nobis debitarum. vt probatur.Matt.to.7. 257.c.1.B
De pœna peccati quid ſit.vide in Defen. 4. c.2.A
Triplicis pœnæ reus eſt peccator per peccatum, ſecundum qꝑ præuaricantur tres ordines, quibus ſubijcitur &c. in Defen. 6.c.1.B
A pœna peccati nõ poteſt quis abſolui propter duo. Primo, quia quando quis abſoluitur, tunc neceſt pœna debita peccato æterna, vel temporalis &c. Secundo, quia pœna non dicit rationem vinculi. in Defen. 8.c.1.A
Omnis pœna ſemper datur pro crimine, vt dicunt aliqui:ſed hoc improbatur ab Autore. in Parado. 12. c. 3. G. Sed dicendum, qꝑ aliquibus infligitur pœna ſine culpa,vt probatur iure diuino, iure canonico, & iure ciuili. ibid. 12.c.4.F
Pœna damni quare ſic dicatur.vide in Para. 12.c.2.D
Omnis pœna eſt medicinalis. ex.4. Ethico. Et notatur in c. cum medicinalis. de ſen. excommunica. lib.6.Contra clericos concubinarios. 2.c. 2.B

Pendere cartulas.

Circa cartulas pendentes, quæ vulgariter dicuntur nominas,tria conſiderantur.Matt.to.6. 176.c.4.G

Pęnale.

Pœnalia ſunt reſtringenda, & fauorabilia amplianda.Ruth. 273.c.3.k
Quæ naturalia ſunt, non ſunt pęnalia. 4. Regum 198. c.4.G

Pęnitentia

Sacramentum, ſe extendit ad culpam, prout eſt ſacramẽtum in propoſito, licet non in actu. In actu quoq; prodeſt ad remiſſionem culpæ: ſi aliquis non exiſtente contritione ſufficiente, aut debita,accedit ad confeſſionem, & ſe ſubijcit clauibus, ex vi ſacramenti diſponitur ſępe, vt habeat perfectam contritionem, & ita remittuntur peccata. Leuit. 10. c. 1.E
In pęnitentia perceptio ſacramentalis habet neceſſitatem indirectã ex ſola lege ad hoc cogente.Leui. 10. c.2.B
Pœnitentia ſolemnis non imponitur ſacerdotibus in Eccleſia,ne vituperetur miniſterium eorum in eis.Num.to.1. 162.c.1.D
Nemo poteſt agere pœnitentiam dum manet in aliquo peccato mortali.Et ſi illam agat, talis erit falſa pœnitentia.Matt.to.4. 180.c.4.H
Pœnitentia magis potens eſt ad deſtruendum omnia peccata præcedentia, quã peccata in mortificando bona opera pręcedentia.Mat.to.5.70.c.3.H
Licet vera pœnitentia non ſemper proficit quo ad pœnam temporalem,proficit tamen ſemper quo ad culpam.1.Reg.to.2. 12.c.3.G
Donum pœnitentiæ quid ſit, & quid donum innnocentiæ.Mat.to.5. 71.c.4.H
Pœnitentia eſt dolor de peccatis propter hoc,qꝑ Deũ offendimus,& nõ eſt alia cauſa principalis.3.Reg. 195.2.C
Pęnitẽtia quatuor modis accipitur.4.Reg.167.c.4.H
Pęnitentia continet duo.ſ.a peccato recedere dolendo de illo,& aliquam pęnam pro illo ſubire.Mat. to.1. 167.c.2.A
Pęnitentiæ ſacramentum nõ erat tempore Ioannis Baptiſtæ; bene tamen erat pęnitentia. Matt. to. 1. 184.c.2.A
Pęnitentiæ virtus propriè pertinet ad iuſtitiam. Mat. tom.1. 184.c.2.D
Pęnitentiæ ſacramentum habet tres partes materiales,ſcilicet contritionem,confeſſionem,& ſatisfactionem:ſed formalis pars eſt abſolutio ſacramentalis. Matt. to.1. 184.c.3.F
In pęnitentia virtute præcipuum eſt contritio. Matt. tom. 1. 184.c.3.G
De pęnitentia, ſub ratione pęnitentiæ,nihil tradiderunt philoſophi morales, cuius aſſignatur ratio. Matt.to.1. 184.c.3.H
Pęnitentiæ ſacramentum non fuit in vete.teſtamen. nec confeſſio ſacramentalis, vt probatur. Matth. tom. 1. 184.c.4.k.185.c.1.A
Pęnitentia poſita a ſacerdote debet eſſe certa, & taxata, vt ſciat pęnitens ad quid ſit obligatus. Matt. tom. 1. 186.c.2.A
Pęnitentiæ fructus ſunt deteſtari peccata,& nunquã ad illa redire, & pro peccatis aliqua opera ſatisfactoria facere.Matt.to.1. 188.c.4.H
Pęnitentia vt eſt virtus, quomodo differat a pęnitentia, vt eſt ſacramentum. Matt. to.2. 184.c.2.B

Quare Deus in nouo teſtamẽto expectet magis peccatores,q̃ in veteri. Mat.to.1. 197.c.2.E.c.3.F
Pœnitentiam,& appropinquationem ad regnum cœlorum ſemper prædicauit Chriſtus vſque ad mortem. Matt.to.1. 261.c.1.D
In pœnitentia homo eſt velut duo homines,punien do per partem rationalem, partem ſenſitiuam rebellantem contra ipſum. Matt. to.2. 104.c.3.I
Pœnitentia, vel Baptiſmus requiritur ad delendam maculam peccati. Matt.to.4. 175.c.4.I
In pœnitentia contingit aliquem puniri, non ſolum pœna temporali, ſed etiam ſubtractione bonorũ, ſicut in foro ſeculari. Matt. to.3. 12.c.4.G
Pœnitentię ſacramentum eſt neceſſarium,ſuppoſito, q̃ quis habeat peccatum &c. Et iſtud ſacramentũ non eſt denegandum hominibus quantumcunq; peſſimis. Matt. to.3. 119.c.2.D
Pœnitentiæ impoſitio nõ eſt de neceſſitate ſacramenti pœnitentiæ.Matt.to.3. 182.c.2.A
Agẽda pœnitẽtiæ mẽſura tã quantũ ad tẽpus, q̃ quãtũ ad aſperitatẽ,ſunt in arbitrio diſcreti ſacerdotis diuino inſtinctu regulari. Matt.to.4.180.c.1.A. Et hoc arbitrium intelligitur dupliciter ibidem. B.
In pœnitentia debẽt eſſe duo. ſ.humiliatio ſpiritus,& afflictio carnis.Matt.to.3. 285.c.3.I
Pœnitẽtia habet partes materiales,& formales.Matt. tom.3. 182.c.2.B
Pœnitẽtia eſt in viris iuſtis, etiã ſi nunq̃ peccauerint mortaliter,cum ſit vna de virtutibus infuſis,& exiſtente charitate, ſemper manet. Et cum illo habitu poteſt ſtare propoſitum pœnitendi, ſi aliquãdo peccauerint.Matt.to.4. 25.c.1.C
Tria ſunt in pœnitentia ex parte peccatoris, ſcilicet conteri,cõfiteri,& ſatisfacere.Matt.to.4. 26.c.1.D
Pœnitentia dicitur martyrium propter ſimilitudinẽ. Matt. to. 4. 45.c.3.H
In ſacramento pœnitẽtiæ requiritur actus pœnitentis, & ſic putatur efficacia eſſe ex actibus pœnitẽtis,& nõ ex virtute clauium,& tamen propter hoc non eſt minoris efficaciæ ſacramentũ pœnitentiæ aufe rendo peccatũ quam baptiſmus, in quo, vt communiter, non requiritur actus aliquis ex parte ſuſcipientis. Matt.to.4. 175.c.2.C
Quomodo in foro pœnitentiæ ſit competens iudex. Matt. to.4. 173.c.4.H
Pœnitentiæ ſacramentum ſemper exigit præparationem præcedentem.Matt.to.4. 176.c.2.E
Tota virtus ſacramenti pœnitentiæ eſt ex parte miniſtri. Matt. to.4. 175.c.2.B
Per pœnitentiam non mutatur homo in aliam vitã, quia pœnitentia non eſt regeneratio,ſed ægritudinis curatio. Et ideo ex virtute clauium,quę operantur ſacramento pœnitentiæ, non tollitur tota pœna peccato debita: ſed pars eius pœnæ, ad quam manſerat peccator obligatus poſt remiſſionem peccati per contritionem.Matt.to.4. 176.c.3.H
Sacramentum Pœnitentiæ, & Baptiſmi conueniunt in effectu. Matt.to.4. 175.c.2.B
Pœnitentiæ nunc ſunt arbitrariæ,quo ad tantam,talẽ, vel talem pœnam imponere.Matt.to.4. 179 c.2.D. Et colligitur de pœnit.& remiſſio.c.quæſitum. Et c.Deus.& c.officij. Matt.to.4. 180.c.2.C
Pœnitentia periurij, adulterij, & homicidij ſeptennis ſolet eſſe. Matt. to. 4. 179.c.4.F
Pœnitentia nunquam imponenda eſt contra voluntatem pœnitentis. Matt.to.4. 180.c.2.E
Sine pœnitentia ſunt gratiæ,& vocationes.Mat.to.5. 182. c.2.E
Pœnitentia falſa quid ſit.Matt.to.4. 180.c.4.G
Pœnitentiæ locus eſt in actu ipſo peccandi. Matth. tom.6. 331.c.1.C
Per pœnitentiam iniunctam,tollitur per modum recompenſationis pœna æquiualens purgatoria, aut aliquid plus. Cũ iſta ſit ſponte tollerata,& illa non. Quod autem reſiduum eſt, quod interdum valde multum eſt, manet in purgatorio expiandum,vel hic per opera ſatisfactoria, ſponte facta, explendum.Matt.to.4. 181.c.3.F
In iniungenda pœnitentia, vbi non eſt reſtitutio, vel debitum ſpeciale alicui, confeſſores non debent ſe graues oſtendere confitentibus:ſed ſequi conditionẽ pœnitẽtis. Et ſi ille vult pro magnis peccatis paruam ſibi imponi ſatisfactionem, parua eſt imponenda.Matt.to.6. 173.c.4.H
Damnati poſſunt habere pœnitẽtiam:ſed infructuoſam. Matt. to.7. 15.c.4.F
Per pœnitentiã poteſt reparari omnis virtus, quo ad formale,quod ſe tenet ex parte electionis,non tamen quo ad materiale. Matt.to.7. 23.c.1.D
Maius eſt donum innocentię conſeruatæ ex parte ſui,quam donum pœnitentiæ. Matt. to.5.72.c.1.A
Pœnitentiæ ſunt arbitrariæ ſuper eo, quod eſt debitum Deo,& non ſuper eo,quod eſt debitum proximo &c. in Defen. 37.c.3.H
Pœnitentiam decem annorum debebat agere preſbyter committens fornicationem, & duodecim annorum,ſi cognoſceret filiam ſpiritualem,& cognoſcens monialem, ſimiliter decem annorum. Matt.to.4. 179.c.4.G

Pœnitere. Congruum fuit, vt tẽpus pœnitendi ſaltem ſemel in anno, ſtatueretur ab Eccleſia,propterea, quia homines refugiũt facere pœnitentiam, ſicut Iudæis erat dies propitiationis ad agendam pœnitentiam. Leuit. 152. col. 3. F
Pœnitere de peccato dupliciter ſe habet. Matth.to.7, 182. c. 2.B
Pœnitere in cilicio, & cinere fuit modus pœnitendi apud antiquos.Matt.to.3. 285.c.3.K
Quis dicatur pœnitens.Matt.to.5. 71.c.4.F
Pœnitenti melius eſt hic pœnitentiam agere,quam in futuro : quia pœna ſponte tolerata eſt meritoria, qualis non eſt pœna futuri ſęculi. Matth. tom. 4. 180.c.2.D
Contra pœnitentis voluntatem, non eſt imponenda pœnitentia.Matt.to 4. 180.c.2.E
Pœnitens magis tenetur Deo,quam innocens.Matt. tom. 5. 71.c.4.I
Pœnitere de peccato ſtat dupliciter. Vno modo per ſe. ſ. abominare peccatum, quatenus peccatum eſt. Alio modo de per accidẽs. Et eſt deteſtari peccatum,non ea ratione,qua peccatum eſt:ſed quatenus eſt cauſa pœnæ ipſi peccanti,vel alicuius alterius mali:primam pœnitudinem non habent damnati,ſed ſecundam.Matt.to.7. 182.c.2.F
In vere pœnitentibus,& dignis venia in duobus manifeſtatur.ſ.in voce,& in opere.Gen. 415.c.3.H
Modus pœnitendi apud antiquos erat in cinere,& cilicio.Matt.to.3. 285.c.3.K
Nullum peccatũ eſt irremiſſibile, de quo quis vult pœnitere.Matt. to.4. 19.c.2.E

Penetratiuum. Eſſe penetratiuum conuenit proprie corpori ex duobus. Matt.to.4. 243.c.4.H

Penna. Pennæ aquilæ corrodũt pennas aliarũ auiũ,ſi ſimul ſint,ſicut chordæ ex inteſtinis luporum corrodunt chordas ex inteſtinis ouium. Leui. 108.c.1.D

Pennula. Pennulæ dicuntur a penin, qđ eſt acutum. Leuit. 97.c.3.I

Pentapolis. Terræ promiſſionis eſt orientalior cæteris partibus. Gen. 75.c.4.A

Pentateuchus. Dicitur a pẽta, quod eſt quinque,& teuchos,qđ eſt volumen, quaſi quinque volumina. Gen. 19. c.1.A.Ioſue to.1. 3.c.3.F

Pentateuchus eſt maioris authoritatis cæteris libris vete.teſta.Gen. 19.c.1.A

Pentateuchum tranſtulit Hieronymus ex hebrẽo in latinum precibus cuiuſdam Deſiderij Epiſcopi. Gen. 33.c.3.H

Ordo librorũ Pentateuchi deſignatur.Gen. 1.c.3.F.

Pentateuchum ſcripſit Moyſes, cum eſſet in deſerto, poſt exitum de Aegypto. Gen. 92.c.2.B

Pentateuchum tranſtulit Anchelos lingua chaldaica,& iſta tranſlatio nõ eſt magnæ autoritatis apud Hebræos Gen. 406.c.1.E

Liber, qui græce dicit Pẽtateuchus, & hebraicè humas.i.quinarius, continet ſm hebræos quinq; diſtinctiones principales, & quinquaginta tres minores, quas vulgariter cedet vocant. Exo. tom.1. 1.c.1.A

Pentateuchi maior pars non eſt abolita. Exo. to. 1. 253.c.3.F

Pentecoſtes: Solum feſtũ Pentecoſtes dicebatur feſtũ hebdomadarum: quia ſolũ fiebat per cõputationem hebdomadarum,& durabat per diem tantũ, vt patet Leuit.16.Exo.to.2.178.c.1.C.Et in hac feſtiuitate offerebantur duo panes tritici de nouo tritico,prius quàm aliquis de tritico illius anni comederet, vt patet Leui.23. Exo.to.2. 178.c.1.E

Feſtum Pentecoſtes, vt aliqui dicũt, fuit datum propter legiſlationem, quã dicunt fuiſſe die quinquageſima poſt exitum de Egypto. Leui.260.c.2.B.& 263.c.4.k

In die Pẽtecoſtes offerebat quilibet de populo duos panes de ſimila coctos fermentatos,qui cedebant in ius ſacerdotum. Ieui. 262.c.2.D

Feſtum Pentecoſtes numerabatur, ꝙ eſſet quinquageſimus dies, nõ computando primam diem azimorum, ſed ſecundã: ſecundũ tñ Chriſtianos feſtum Pentecoſtes numeratur ab ipſo die Paſchę, computando ipſum & diem Paſchę,& diem Pentecoſtes. Leui. 264.c.1.A

In feſto Pentecoſtes erant tria, ſicut in feſto azimorum. Primũ erat vacatio a laboribus. ſecundum oblatio panũ. tertium oblatio animaliũ. non erat tñ niſi vnica dies obſeruationis. Leui. 264. c. 2. A. Et ad oblationem duorum panũ, quilibet pater familias obligabatur,nec oportebat portare de locis longinquis: ſed in loco Sanctuarij reperiebant panes ad emendũ, vt offerrent.ibid. 264 c.2.E. Et quilibet illorum duorum panum debebat habere vnã decimam ephi.ſ.gomor vnũ. ibid. 264.c.3.G. Et prędicti panes diſtribuebãtur inter omnes ſacerdotes æqualiter, prẽter quam panes, quos tunc eleuabat ſacerdos cum carnibus agnorũ, nã non oẽs eleuabat: ſed vnum vel duos. Et reliqui panes erant in modum primitiarũ,neq; circa illos fiebãt aliquæ cæremoniæ. Et ideo diuidebantur inter ſacerdotes, & ſic etiam dicendum eſt de primitijs frugum nouarum,quæ offerebantur ſecundo die azimorũ. Nam multi manipuli offerebantur. Et circa vnum fiebant cęremonię conſecrationis eleuando corã Dño. Et terendo ſpicas &c. Alij autẽ manipuli diuidebantur æqualiter inter ſacerdotes. Leui. 266.c.3.I. & c.4.F

De feſto Pẽtecoſtes Iudæorũ,& de cęremonijs eius. 2.Paral.26.c.1.D.Et de cauſis inſtitutionis eius,& quare dicatur feſtum hebdomadarum, & primitiarum.ibid. 27.c.2.D.

Feſtũ Pentec.nõ videt inſtitutũ ob dationẽ legis: ſed ob honorẽ primitiarũ. 2. Paral. 27.c.3.F

Per accidens. Qũo intelligat, qđ omne per accidens,reducitur ad per ſe. Matt. tom.5. 12.c.1.D

Percutere. Multoties capit pro occidere ĩ ſacris literis. Exo.t.1. 213.c.2.A

Angeli,qui percuſſerunt primogenita hebræorum, fuerunt plures.Exo.to.1. 68.c.2.C

Percutere in hiſtorijs aliquando capitur pro occidere,& aliquando pro vulnerare, ſed ſæpius capitur pro occidere. Leui. 283.c.4.I

Perdere. Multa perduntur duplici de cauſa. 4.Reg. 125.c.3.G

Deterius eſt acquiſita perdere, quam non acquiſita, non acquirere.Matt.to.5. 13.c.4.G

Perdere,eſt dare aliquid habẽti.Mat.to.5. 139.c.2.B

Perdere dupliciter accipitur. Mat. to.4. 196.c.2.B

Peregrinari. Licebat Leuitis in Iſrael, vt ꝓbatur. Iud.176.c.1.D.c.2.A

Peregrinari Iudæos per terram gentium,erat inconueniens propter multa.4.Reg. 96.c.3.H

Omnes homines perfecti peregrinantur a Dño, dũ viuunt in præſenti vita. 1.Paralip. 338.c.1.A

Qñ viuimus,peregrinamur a Dño.Mat.t.7. 96.c.3.H

Deus poteſt dici peregrinari tripliciter. Matt. tom.7. 32.c.1.E. c.2.A

Perdix. Dedalus ex inuidia peremit Perdicẽ filium ſororis ſuæ.Mat.to.7.183.c.2.E c.3.F

Peregrinatio. Duplex eſt peregrinatio, quædã ſpontanea, & quædam neceſſaria. Matt. to.3. 90.c.2.B

Peregrinus. Peregrini nõ ſolũ ſunt vocandi: ſed cũ inſtantia trahendi, exẽplo Loth, & duorum diſcipulorum euntiũ in Emaus, qui coegerũt Chriſtum manere.Luc. 24. Geneſis. 267.c.1.A

Peregrinus dicitur, qui peregre tranſit per aliquam regionẽ,vel qui de alio loco eſt,& in iudicio comparet extra locum ſuum. Deu.5.c.4.I. Et peregrini dicuntur, qui nati extra aliquã regionem, poſtea ad illam veniunt. Deut. 5.c.4.I

Peregrinus dicitur, qui tranſit, & non eſt manſurus ſemper in loco. 1. Paralip. 337.c.4.I

Perfectio. In rebus naturalibus viuentibus attenditur in duobus. Primo ꝙ ipſa res habet in ſe determinatã quantitatẽ,figurã & robur,quæ conueniunt naturæ ſuæ. Et iſtę ſunt perfectiones indiuiduales,quæ conueniunt indiuiduo in ſe. Alia eſt indiuidui perfectio comparati ad ſpeciem, ſm qđ indiuiduũ agit ad conſeruationem naturæ ſpecificæ, quę quidẽ conſeruatio fit per generationem. Gen. 16.c.1.D

Perfectio ſpecifica nõ reperit æqualiter in oĩbus indiuiduis eiuſdẽ ſpeciei,ſed eſſentia ſpeciei inuenit æqualiter,qa cõſiſtit in indiuiſibili.Gen.102.c.3.k

Perfectio dicit gradum magnum puritatis,& incontaminationis. Deu. 179.c.2.B

Inter perfectionem, & integritatem, quid interſit. 2.Paralip. 206.c.1.B

Perfectio nõ ꝓuenit hoĩ ꝑ hoc, qđ dat ei Spũs Sanctus ad remiſſionẽ peccatorũ ſuorũ: ſed ꝑ hoc,qđ dat ei ad plenitudinẽ gratiarũ.Mat.to.1.163.c.3.H

Perfectionis infimus gradus eſt declinare a vitijs. Matt. to.1. 172.c.3.I

Ad hoc,quod aliquis homo ſit perfectus naturaliter

tria requiruntur, quæ omnia pertinent ad corpus Christi mysticum. Matt.to.1. 9.c.2.B
Perfectio alicuius rei dr̄ dupliciter. vno modo vt rei habētis spēm. i. iā existētis in specie. alio modo, vt pfectio rei ad habēdā speciem. Mat.to.2. 21.c.2.E
Sicut duplex est perfectio. s. intrinseca, & extrinseca. ita duplex est imperfectio. Matt.to.4. 252.c.2.C
Aliquid potest dupliciter pertinere ad perfectionē alicuius rei. vno modo ad constituendū essentiam rei. alio modo ad bene esse suū. Matt.to.2.47.c.4.k
Perfectio operationis dependet ex quatuor, primo ex suo genere, secundo ex principio operatiuo, tertio ex obiecto, quarto ex forma operationis. Mat. tom. 2. 57.c.2.A
Perfectio nostra consistit in actu charitatis. ad Colos. 3. super omnia charitatem habete, quæ est vinculum perfectionis. i. vinciens vel ligans omnes virtutes in quandam perfectam virtutē &c. 1. Ioan. 4. qui manet in charitate, in Deo manet. Matt. to. 5. 133. c. 3. K. c. 4. F
Perfectio simpliciter & secundum quid reperitur in vita christiana, & perfectio simpliciter est illa, secundum quam vita humana consistit in esse suo spirituali, & perfectio secundum quid consistit in eo quod adiacet vitæ, & non pertinet ad esse vitæ. Et vita consistit in esse suo spirituali, qñ coniungitur Deo per charitatem, cæteræ autem virtutes adiacent vitæ christianæ. i. ipsam exornant. Matt. tom. 5. 133.c.4 H
Perfectio secundū charitatē potest esse in via; non tñ vt perfectio charitatis dicat totalitatem simpliciter. s. tam ex parte diligentis, quam ex parte diligibilis. Et hanc solus Deus habet. Nec prout dicit totalitatem absolutam ex parte diligentis: sed quantum ad hoc, vt excludantur totaliter omnia, quæ repugnant motui dilectionis in Deum & proximum, scilicet tollendo principaliter cupiditatem, & quasdam passiones &c. Et ista habebitur in futuro. Et hoc etiam potest haberi dupliciter. primo inquantū ab affectu hominis excluditur omne illud, qđ charitati contrariatur, vt est peccatū mortale: secundo modo inquantum ab affectu hominis excluditur non solū illud, quod est charitati contrarium, sed etiā omne illud quod impedit ne affectus mentis totaliter dirigatur in Deum. Et ista est perfectio, de qua Matt. 19. cum dicitur: Si vis perfectus esse, vade, vende. Matt. to. 5. 134. c. 1. A
Perfectionis instrumenta sunt ieiunia, vigiliæ, meditatio scripturarum, nuditas, atq; priuatio omniū facultatū, vt dicit Abbas Moyses in collationibus patrū, nō tñ sunt perfectio. Matt. to. 5. 135. c. 1. E
Difficilius est diuiti ascendere ad perfectionē, quàm pauperi. Matt. to. 5. 141. c. 4. I
Aliquid est perfectionis in Deo, quod nō est in creaturis. Matt. to. 6. 73. c. 3. H
Triplex est genus perfectionis. Matt. to. 6. 103. c. 3. G
Duplex est hominis perfectio. Matt. to. 6. 121. c. 1. B
Duplex est vniuersi perfectio. Matt. to. 7. 145. c. 1. E
In Deo est omnis perfectio rerum inferiorum per vnitatem, & distinctionem substantiæ suæ. Matt. tom. 7. 209. c. 2. C
Perfectio charitatis in via, proprie est in dilectione Dei. Et potest esse perfectio circa dilectionē proximi, sicut circa dilectionem Dei; vna, sine qua charitas esse non potest: altera, sine qua potest inueniri charitas proximi, quæ tripliciter attenditur. Primo secundum extensionē dilectionis. Secūdo quantum ad intentionem. Tertio quātum ad effectum dilectionis. Matt. to. 5. 134. c. 2. C
Dupliciter dicitur perfectio cōsistere in aliquo. Vno modo secundū se & essentialiter. Alio modo secundario & accidentaliter. Primo modo consistit perfectio vitę christianę in charitate. Et principaliter secundū dilectionē Dei, & secundario s̄m dilectionē proximi, de quibus dantur duo præcepta, quæ sunt principalia in tota lege, s. de dilectione Dei, & ꝓximi. Et ista charitas prout cadit sub præcepto, non habet determinatā mensurā, vt patet ex forma præcepti, s. diliges Dñm Deum tuum ex toto corde tuo &c. Et ratio est, quia finis omnium præceptorum est charitas &c. Et in præcepto charitatis est præceptum, & etiā charitas, quę est finis præceptorū. Et vtrūq; signatū est in præcepto charitatis, scilicet, diliges Dñm Deum tuū ex toto corde tuo &c. Et inquantū est finis conuenit sibi intendi sine mensura, & inquantū præceptū est, conuenit obligare &c. Et ita istud præceptū non obligat ad quantū dicit: qa aliquid ponitur ibi ad obligandū inquantū præceptū est. s. diliges Dñm Deū tuū. Et aliqd ad ostendendū inquantū finis est. s. ex toto corde &c. Ad rationē finis pertinet: quia notat intentionem amoris, quāta sit possibilis, & ita ostenditur ad quid conandum sit. Et tñ non ponitur sub necessitate, quantū conemur: sed quomodocūq; reperiatur, ꝙ diligimus Deū, & proximū: facimus id, quod est de necessitate præcepti: quia in charitate ordo est de necessitate. & iste est, vt quiddam prius & magis ametur. s. Deus plus quā quæcunq; alia, etiam si non ametur ex toto corde &c. quod est ad perfectionem pertinens. Et ad hunc gradum dilectionis Dei super omnia oēs tenentur: sed in quanto gradu eū super oīa diligant, non est sub necessitate præcepti. Ita quod perfectio charitatis est in præcepto. s. vt ostensa, vel declarata per verba pręcepti. s. quantū bonum sit, ad quod nos niti oportet, vt diligēdo perueniamus. & non cadit sub obligatione præcepti: quia quantū ad id non habet virtutē præcepti obligatiui: sed magis vim doctrinæ, vel admonitionis. Mat. to. 5. 134. c. 3. H. c. 4. F. Secundario vero modo, & instrumentaliter perfectio charitatis consistit in consilijs, vt probatur. Matt. to. 5. 135. c. 1. D
Perfectio non consistit aliquo modo in venditione possessorum, proprie loquēdo: sed in actu charitatis. In actibus vero consiliorum non consistit perfectio: sed ꝓfectionis dispositio. Mat. t. 5. 136. c. 3. F
Ad perfectionem pertinet abstinere omnino a venereis, & ita excellenter, ꝙ neceam seruari, vel teneri Christus admonuit: sed solum ostendit, quādo dixit Mat. 19. non omnes hoc capiunt. Mat. tom. 5. 137. c. 2. C
Ad perfectionem, quæ est supra præcepta, nemo tenetur nisi ex voto tacito, vel expresso, aut ex conditione status sui. Matt. to. 5. 256. c. 1. B.
Perfectio, & nobilitas in rebus non accipitur pro accedere ad Deum secundum similitudinem vnionis, sed proportionis cuiusdā. Mat. to. 6. 73. c. 4. G
Perfectionis vinculum est charitas, & perfecto simpliciter vitæ christianę est in charitate. Matt. to. 5. 133. c. 4. F. 134. c. 4. F. Et perfectio charitatis potest haberi dupliciter ibid. c. 2. C. Et perfectio attendi potest penes dilectionem proximi. ibid. c. 2. C
Perfectio dupliciter dicitur cōsistere in aliquo. Matt. tom. 5. 134. c. 3. I
Perfectio cōsistit in p̄ceptis, & nō in cōsilijs, nisi secūdario, & instrumētaliter. Mat. to. 5. 135. c. 1. B

Perfectus. Viri perfecti habēt Christi amorem contra omnes tentationes pro defensione: sic enim ait Apost. Oīa vt stercora reputaui, vt Christum lucrifacerē. Gen. 33. c. 2. A

Neminem

Neminem efficit perfectum ſolius legis obſeruantia. Mat. 19. 2. Parali. 206.c.1.B
Deus eſt perfectus, quia eſt immobilis. Matt. tom. 7. 142. c. 4.k
Qui perfectus eſt, non ſolum debet vitare ea, quæ mala ſunt: ſed etiam ea, ex quibus malum ſequi poteſt. Matth. to. 2. 247.c.2.C
Quilibet homo quādiu eſt homo aliquos defectus incurrit. Matt. to. 5. 7. c. 4. H. Et poteſt ſe humiliari in corde ſuo cuilibet homini ſecundum veritatem. ibidem. 4.1
Omnibus perfectis licitum eſt petere res ſuas iudicialiter: ſed non conuenit eis abſque detrimento perfectionis: niſi in quinque caſibus. Matt. tom. 5. 25. c. 1. D
Aliquis dr̄ perfectus dupliciter. Mat. to. 5. 133. c. 4. H
Homo poteſt eſſe perfectus in via, nam omnia mandata, exhortationes, & ſuaſiones ſacrę ſcripturę dā tur pro ſtatu viæ. Et capitur perfectio non ſimpliciter: quia ſic ſolus Deus eſt perfectus, nec de perfectione in eſſendo: ſed de perfectione in operando. Mat. to. 5. 133. c. 2. C
Aliqui ſunt perfecti, qui non ſunt in ſtatu perfectionis, ſicut aliqui ſunt in ſtatu perfectionis, qui non ſunt perfecti, vt ſunt multi religioſi & prælati. Matt. to. 5. 135. c. 4. F
Homo poteſt fieri perfectus in hac vita in appetitu rationali per gratiā habitualem, non tamen in appetitu ſenſitiuo: ſed manet adhuc appetitus. Et hęc diſtinguit Apoſtolus ad Rom. 7. cum dicit: Ego ipſe mente ſeruio legi Dei, carne autem legi peccati. Mat. to. 5. 151. c. 3. G
Perfectos nemo contemnit, imo impoſſibile eſt, ꝙ quis contemnat perfectum, quem perfectum exiſtimat. Mat. to. 5. 26. c. 1. D

Perfectum. In qualibet ſpecie eſt aliquid perfectum, & aliquid imperfectum. Mat. to. 5. 133. c. 3. F
Perfectum dicitur dupliciter, ſcilicet, ſimpliciter & ſecundum quid. Matt. to. 5. 6. c. 2. C
Perfecto nihil deficere dupliciter contingit. Matth. tom. 6. 135. c. 1. E

Periculum. In periculis poſiti ſemper debent agere ad ſui liberationem id, quod poſſunt iuxta viam humanam ſine peccato mortali. Et quando nihil vltra poſſunt, tum reſiduum cōmittere debent diuinæ diſpoſitioni, ſine Dei tētatione, vt fecit Abraham volens intrare terram Aegypti Gen. 12. Gen. 68. c. 1. B. 335. c. 2. C
Vbi maius periculum vertitur, ibi cautius eſt agendū, vt patet de electio. in 6. c. vbi maius. Exo. to. 1. 147. c. 4. I
Quamuis periculum a pereundo dicatur, non tamē eſt illud, in quo quis perijt, ſed in quo timetur ꝙ aliquis pereat; aut veriſimile eſt quòd pereat. Iudi. 44. c. 4. I
Periculum dupliciter ſe habet. Nu. to. 2. 132. c. 3. G
Omnes actus fortitudinis, vt communiter ſunt pericula. Iudi. 44. c. 4. I
Exponens ſe periculo, quando peccet, & quando non. Reg. to. 1. 213. c. 3. I
Duplex periculum imminet ex peccato. ſ. circa conſtantiam: & circa famam. Matt. to. 5. 51. c. 1. B
Pericula fugere debemus, quando non eſt neceſſe illa ſuſtinere, ſiue qñ ſine iniuria diuini honoris, & debiti nr̄i fugere poſſumus. Mat. to. 1. 258. c. 3. I. vbi autem ſalus æterna aliud ſuadeat, non ſolum pericula ſuſtinenda, ſed etiam inquirenda ſunt. Matt. tom. 1. 233. c. 3. K

Periodus Vitæ humanę varia eſt ſecūdū varietatē tpum. 1. Reg. t. 2. 126. c. 1. D
Periodus vitæ hominis ex quo habeat terminari. Matt. to. 6. 112. c. 1. D
Periodi indiuiduorum ſpeciei humanæ variæ ſunt ſm varietatē cōplexionū. 1. Reg. to. 2. 126. c. 1. D
Certa periodus magnitudinis danda eſt in qualibet ſpecie, ad hoc ꝙ informetur materia per formam illius ſpeciei &c. in de ſtatu animarum. 6. c. 4. F

Perendie. Eſt dies ſequens poſt cras, & eſt aduerbiū temporis ſignificās tēpus futurum, & eſt compoſitum de per & vnus. a. um. & dies. i. per vnam diē. Et inde dicitur perendino. as. i. morari per vnā diē, vel dicitur perendie quaſi perēpta vna die. i. finita. 1. Reg. to. 2. 75. c. 2. D

Perire de populo.

Perire de populo in ſacris litteris accipitur pro mori. Leui. 58. c. 4. G. Et multum differt cum dicitur, occidetur, vel occidatur. Leui. 58. c. 4. I

Peritus. Periti homines varijs nominibus nuncupantur a varijs gentibus. Matt. tom. 6. 123. c. 2. D

Periurium. In periurio dupliciter aliqs dr̄ nocere Deo. Leui. 188. c. 4. H
Committens periurium in Templo corā altari Domini moriebatur, vel eueniebat illi aliqua magna pœna, vt patet 3. Reg. 8. in oratione Salomonis. Num. to. 1. 63. c. 3. C
Periurium magis eſt in intentione, quàm in operatione. 1. Reg. to. 2. 58. c. 1. B
Periurium eſt mendacium iuramento firmatum, ideſt, mendacium in iuramento, vt probatur. Mat. tom. 2. 221. c. 1. C
Periurium, ſi proprie ſumatur, non eſt ſeruandum, vel ſaltē nō eſt neceſſe ſeruari. Mat. to. 2. 221. c. 4. H
Periurium tripliciter committitur in iuramento aſſertorio, ſcilicet, cū quis iurando loquitur falſum, cum intentione fallendi, vel cū iurando loquitur falſum ſine intentione fallendi, vel cum loquitur verum cum intentione fallendi. Et ſecūdum hoc ſunt tres modi. Primus, cum quis errat, putans verum eſſe, quod falſum eſt. Et tanquam verum illud iurat indiſcrete aſſerens. Secundus cum putat aliquid eſſe falſum, quod tamen eſt verum, & ipſe iurat tāquam verum &c. Tertius cum ſcit aliquid eſſe falſum, & ita falſum eſſe ſicut iurat, & pro vero iurat. Et habentur iſti tres modi. 22. q. 2. c. homines. Mat. to. 2. 221. c. 3. I
Tres modi periurij committuntur in iuramento promiſſorio, primus, cum quis iurat ſe facturum aliquod illicitum, vel inhoneſtum. Secundus cū iurat ſe facturum vel dicturum aliquid licitum, & hoc cum ſolemnitate abſque neceſſitate, & indiſcrete &c. Tertius in iuramentis quotidianis, quæ fiunt ſine ſolemnitate ex incurſu verborum, & quadam leuitate, & mala conſuetudine, ſed de re licita: duo tamen modi iſtorum, ſcilicet, ſecundus & tertius, non ſolent vocari communiter periuria, cū nō ſint ſeruanda, ſed vocātur largiſſime periuria. Primus tamen modus ſubdiuiditur, quia iurare illicitum poteſt ſtare tripliciter, vno modo, quod eſt in ſe illicitum. Secundo modo, quod nō eſt in ſe illicitum, eſt tamen impedimentum perfectionis vel maioris boni. Tertio modo quando iuratur aliquid, quod in ſe licitum eſt, ſed poſtea ex aliqua cauſa emergente fit illicitum nociuum vel impoſſibile. Et tale iuramentum ſeruandum non eſt. Et primus modus adhuc ſubdiuiditur, qa aut cognoſcebatur eſſe illicitum a principio, aut non.

non. Et vtroq; modo non debet ſeruari &c. Si ſecundo modo, aut fuit ignorantia iuris aut facti. ſi iuris, nō excuſat, ſi facti excuſat. Et de his ponuntur exempla. 22.q.4.§.illicitum. Mat.to.2.221.c.4.I 222.c.1.A

Tres ſunt modi periurij aſſertorij, primus cum quis credit verum eſſe, quod falſum eſt, & temere ac indiſcrete iurat. ſecūdus cum ſcit vel putat falſum eſſe aliquid, & ita eſt, & tamen iurat illud pro vero. Tertius cum putat aliquid eſſe falſum, qđ verū eſt. Et ipſe iurat tanquā verū. Primum eſt veniale, & duo vltimi ſunt mortalia. ſed primum ipſorum vltimorum grauius eſt. Mat.to.2. 222.c.3.I

Tres ſunt modi periurij promiſſorij. Primus cum iurat quis ſe facturum aliquid, quod eſt illicitum. ſecundus, cum iurat ſe facturum vel dicturum aliquid, quod eſt licitum, & hoc cum ſolemnitate & abſque neceſſitate & indiſcrete. Tertius eſt in iuramētis quotidianis ſine ſolemnitate ex quadam leuitate, dum tamen licitum iuretur. His tribus modis dicitur ꝙ iurans ſtatim eſt periurus, vt patet. 22.q.4.c.qui ſacramento. Et dicitur ꝙ primum eſt mortale, nullo modo ſeruandum. 22. q. 4.c.in malis &c. Secundum ſimiliter eſt mortale, ſed minus graue, & omnino ſeruandum. 22. q. 4.c.ſi aliquid. Tertium eſt veniale. 25.diſtin. §.criminis. Et etiam ſeruandum eſt, ſi ſeruari poteſt. Matt.to.2. 222. c.3. k. Et aliter diſtinguuntur quatuor periuria. 22.q.2.§.quod autem periurium. in gloſſ. Primum eſt ſi aliquis falſum iuret ignorāter, & dicat ꝙ tale nullo modo eſt peccatum. 22.q.2.c.beatus. loquendo de ignorantia in iuramento promiſſorio &c. ſecundum eſt quando iuratur falſum, & ſcitur eſſe falſum, & iuratur tanquam verum, & hoc ſemper eſt mortale. Tertium eſt qñ periuriū eſt indiſcretū iuramentum. Et iſtud aliqñ eſt mortale, & aliqñ veniale. 22. q.4.c.qui ſacramento. & 25.diſt.§.criminis. Quartum eſt tranſgreſſio iuramenti, & talis tranſgreſſio aliquando eſt peccatū, & aliquando non. 22.q.4.c.in malis. & c.ſi aliquid. Matt. tom.2. 222.c.4.F

Periurium in iuramento aſſertorio, aut fit ab illo, qui non eſt ſuæ mentis cōpos, & tale non eſt peccatum, niſi in talem ſtatum ſua inciderit culpa. ſi vero fit ab eo, qui eſt ſuæ mētis compos, tunc aut fit ignoranter aut ſcienter. Si primum, dupliciter, vno modo ſi putet aliquid eſſe verum, & iuret pro vero, cum ſit falſum. Et tunc aut eſt in præiudiciū alicuius; vtpote ſi fiat in iudicio, aut non. Si primum, eſt peccatum mortale, vt probatur. Si ſecundum diſtinguit Raimundus, quia aut eſt ignorantia iuris, vel facti: ſi iuris, dicit illud eſſe peccatum, ſi facti, tunc aut adhibuit diligentiam, quā debuerat, vt ſciret &c. & ſic eſt veniale. Si vero nullam adhibuit, ſed eſt ignorantia craſſa, tale dicit eſſe mortale: ſed ignorantia facti non craſſa vult ſanctus Thomas ꝙ aliquo modo ſit peccatum mortale, nō aſſertiue, ſed de credulitate, & ſic poteſt relinqui ſub dubio, an ſit veniale vel mortale, & ſatis poteſt dici ꝙ mortale. Et S. Tho. 2.2.q.98.art.3. tenet ꝙ omne periurium ex genere ſuo ſit mortale, nam vel putat eſſe falſum, & aſſerit illud eſſe verum, credens eſſe falſum, & habens intentionem fallendi, & ſic ſemper eſt mortale. 22.q.2.c.homines. Et hoc ſecundo modo cum quis iurat eſſe verum illud, quod verum eſt, & tamen putat eſſe falſum. Tale iurare, quantum ad iura humana, non reputatur eſſe periurium, nec punitur etiam ſi conſtet. Et hoc ſiue in iudicio, ſiue extra iurauerit, in foro tamen Dei eſt peccatum mortale & periurium, & grauius q̃ iurare falſum, quod verum putabatur, cæteris paribus, niſi de per accidēs. ſi autē aliquis ſcienter iuret falſum, tūc, aut egit per quādam violentiam, ſcilicet, timore pœnarū, aut ſponte. Et vtroq; modo eſt peccatum, ſecundo modo grauius eſt. 22. q. 5. c. qui cōpulſus. & 33.q.5.c. itane. Si autem ſcienter & ſpontanee falſum iurauerit, grauius peccat, quā cæteri. Matt.to.2. 222.c.4.I. 223.c.1.A

Periurium in iuramentis promiſſorijs fit tripliciter, quia aut iuratur illicitum in ſe, & tale de ſe apparens, aut iuratur, quod de ſe non eſt illicitum, & tamen impedit perfectum charitatis & viam perfectionis, aut iuratur quod nec de ſe eſt malū, nec apparet eſſe occaſio mali, vel impedimentū maioris boni, & tamen poſtea propter aliquod emergens efficitur malum. Si primo modo. Aut iurans ſcit illud eſſe malum, ſicut tale in ſe eſt, tunc eſt periurium valde graue. &c. Si vero ignorat, aut ex ignorātia iuris, vel facti, ſi iuris non excuſat &c. ſi facti, aut eſt craſſa, aut probabilis, ſi craſſa, non excuſat, ſi probabilis, & valde veriſimilis, non eſt periurium proprie dictum, ſed poſtea quando agnoſcit malum eſſe, quod iuratum eſt: exemplum eſt in iuramento Gabaonitis facto a Ioſue. 20. q. 4. c. innocens. & §.illicitum. Et quidam dicunt, ꝙ tale eſt periurium a principio, alij dicunt ꝙ non. Sed quando cognoſcit illud eſſe malum, & ſeruare vult, & hoc eſt rectius dictum. In ſecundo caſu, quādo quis iurat id, quod impedit viam perfectionis, vt nō intrare religionem &c. periuriū eſt mox vt iuratur, & peccatum mortale, & non obligatur ſeruare iuramentum, & ſiue ſeruet, ſiue non, periurus eſt in hoc, quod iurauit, 22.q.4. §.illicitū &c. In tertio caſu nō eſt periurium a principio, neque peccatum, ſed cū apparuerit ꝙ vergit in deteriorē exitū, ſi iurans velit hoc ſeruare, periurium eſt & peccatū, vt ponit iuramētum Herodis. Ponit alios duos modos periurij Raimundus, vnus eſt quando iuratur aliquid illicitum cum ſolēnitate, & ſine neceſſitate. alius eſt cum iuratur aliquid licitum ſine neceſſitate & ſolennitate ex quadam leuitate, & incurſu verborum. ſed iſti non ſunt modi periurij, vt probatut. Mat.to.2. 223.c.2.B

An periuriū ſit grauius peccatum, q̃ homicidium, ſunt opiniones. Sanctus Thomas dicit ꝙ ſic. Alij dicunt oppoſitum, vt iuriſtæ antiqui communiter &c. Sed dicendum videtur ꝙ ex genere periurium ſit grauius peccatum q̃ homicidiū, ex feritate tamen animi, & commotione & maiore deordinatione rationis in homicidio, q̃ in periurio, apparet ꝙ homicidium ſit grauius peccatum ſimpliciter, & hoc cæteris paribus, & vt communiter licet ex genere periurium ſit grauius, & tamen hoc nōfacit ipſum eſſe grauius abſolute, quia alia ſunt, quæ concomitantur homicidium, quæ faciunt illud eſſe grauius periurio. Mat.to.2. 224.c.2.B

Secundum S. Thom. in quotli. quæſt. in 18. periuriū eſt grauius, q̃ adulterium & homicidium grauius adulterio. Alij dicunt, ꝙ maius eſt adulterium. 22. q.7.c.quid in omnibus & c.non ſolum. Alij quòd periurium & adulterium ſunt æqualia, ſcilicet, gloſ. extra de iudi. c. ac ſi clerici &c. & 22. q. 1. c. prædicandum, ſed ſtandum videtur in poſitione Sancti Thomæ, capiendo adulterium ſtrictè, quamuis eius opinio non habeat fundamentum contra aliquam opinionem. Et intelligitur opinio Sancti Thomæ de periurio voluntario in iuramento aſſertorio, & maxime in rebus, quæ non ſunt indifferentes, ſed pertinent ad aliquam vtilitatem, ſimiliter & de iuramento promiſſorio, quando iurans ſponte venit contra iuramentum,

quod

quod licite fecerat de rebus bonis non indiferentibus, nam multi ſunt modi periurij minoris grauitatis quam ſit adulterium. Mat.to.2. 225.c.3.F

Periurus. Periuri pœna, ſi cõuictus ſit, eſt infamia. 22.queſt.5.cap. Si quis conuictus. licet aliquando periurus non dicatur infamis, ipſo iure, ſed per ſententiam, ſicut, qui periurus eſt in iuramento aſſertorio. Extra de exceptionibus cap. denique. Et de ordine cognitiouum. cap. cum dilectus, qui autem eſt periurus in iuramẽto promiſſorio cum ſolennitate facto ſuperre licita, in qua quis obligat ſe dare aliquid proximo, ipſo iure eſt infamis, extra de iure iurando cap. q̃rellam & 6. queſt. 1. cap. infames. Et iſta eſt pœna generalis. Sed loquendo de pœna ſpeciali tripliciter punitur, ſcilicet, in triplici foro, ſcilicet, ciuili, canonico, & foro conſcientiæ. In ciuili, ſi iuret per iuramenta vetita, vt per capillos dei &c. Quæ ſunt blaſphemiæ 22.queſt. 1. cap. ſi quis per capillũ &c. Quando hoc facit ex conſuetudine, & nõ vult corrigi, talis punitur capitaliter, vt in auctenti. vt non luxurientur homines contra naturam. collatione 6.§. Et quoniam quidam. ſi vero ſemel aut raro, punitur ad arbitrium iudicis leuius tamẽ. Argu. ff. de iure deliberãdi. l. 1. exrta de officio delegati c. de cauſis. Si autem iurauit per iuramenta licita, & iurauit vt teſtis. Et de periurio conuincitur, durante iudicio, poteſt eum iudex punire pœna extraordinaria. C. de teſtibus. l. nullum, finita vero cauſa poteſt accuſari lege cornelia de falſis ff. ad legem corneliam de falſis lege prima. Et pẽna iſta erit in teſte, etiam ſi ex falſo teſtimonio ſuo non fuerit condemnatus ille, contra quem teſtificauit &c. Et quia teſtis falſidicus tribus perſonis eſt obnoxius, ſcilicet, Deo, iudici, & parti, tripliciter punietur, quia contra Deum, punietur pẽna ſeptennij, quia contra iudicem, infamabitur, & verberibus caſtigabitur, & quia proximũ læſit, punietur iuxta modum læſionis. Et in lege vete. punie batur pœna talionis. Si autem qui iurauit non erat teſtis, & iurauit motus quodam calore animi, talis non punitur ſecundũ leges, ſed ſolũ Deum habet vltorẽ. Si autẽ iurauit ex deliberatione, & aſſertorie, ſed non in præiudicium alicuius, talis ſolũ Deũ habet vltorem. Si vero promiſſorie iurauit, tunc aut periurat ex cauſa incerta legibus, & tunc non punitur, vt patet. ff. qui ſatis dare coguntur. l. fi. Si ex alia cauſa, & non acquiratur ius alicui, non punitur per leges. ſi vero acquiratur & ſufficienter, tunc punietur ſecundum formam legis, ſiquis maior. C. de tranſa. Si vero non ſufficienter, non punietur per legem. ff. de pact. l. iuris gen. §. & generaliter. Et iſtæ ſunt pœnę de iure ciuili pro periurio. Mat. to. 2. 226. c. 1. C. c. 2. A. Sed ſi quæratur de pœnis periuri, in foro canonico contentioſo, tunc aut obijcitur alicui periurium p̃ modum exceptionis, & tũc nõ punitur aliqua pẽna niſi q̃ repellitur ab eo, quod volebat adipiſci &c. extra de ordi. cogni. c. Cum dilectus. §. fi. Si vero obijciat̃ per modum petitionis, aut accuſationis, poteſt puniri corporaliter & priuari beneficijs, & hoc ſiue per modum accuſationis, ſiue denũciationis, ſiue inquiſitionis inueniatur periurium. extra de iure. iu. c. quærelam & 3. q. 7. c. ſicut. Et de fideiuſſo. c. peruenit. Et de pig. c. 1. Et ſi non periurauit, ſed incitauit alios ad periurãdum, priuatur communione corporis Chriſti vſque ad finem vitæ, & in exitu dabitur ſibi communio, 22. q. 5. c. ſiquis conuictus. Mat. to. 2. 226. c. 2. D. Si vero quæritur de pœnis in foro conſcientiæ. Matth. to. 2. 226. c. 3. F

Periurus non poteſt amplius teſtificari. Matth. to. 7 76. c. 2. A

Sciens aliquem eſſe piurum, periurio iam facto, nõ tenetur hoc denunciare, ſed prælati tenentur ad hoc tam Eccleſiaſtici, q̃ ſeculares ex p̃cepto, cẽteri autem tenentur ex conſilio &c. Si autem nõ commiſſit realiter periurium, ſed eſt propinquus ad committendum, tunc ſciens hoc, debet reuelare talibus perſonis, quæ poſſint prodeſſe, & non obeſſe, ſiue eum corrigendo, ſiue Deum pro ipſo orando. Mat. to. 2. 231. c. 1. E

Periurus non poteſt teſtificari, quantumcumque de periurio egerit pœnitentiam, extra de teſtibus c. ex parte ade. & c. non debet. Mat. to. 7. 76. c. 2. A

Perire. Deterius eſt q̃ vnus fidelium pereat, quam quòd mille de infidelibus nõ conuertantur. Mat. to. 5. 13. c. 3. F

Perizomata. Perizomata, quæ fecerunt ſibi primi parentes, fuerũt ex folijs ficus, ſed quare de illis, quidam dicũt, quòd hoc fuit, quia ficus fuit arbor, in qua peccauerunt, ſed improbatur hoc. Gen. 188. c. 4. F. Alij dicũt quod ideo de folijs ficus &c. ad deſignandũ paſſionem, quæ eis aduenerat, ſed hoc etiam refellitur. Gen. 188. c. 4. I. Dicendum ergo quod ideo illa folia acceperunt, vel quia illa arbor erat proximior illis, vel quia eius folia erant apta ad cooperiendum, quia magna & ampla. Gen. 189. c. 1. A. Sed quomodo conſuerint illa, quia nec acus erat neque filum, dicendum quòd in vimine aliquo flexibili, quòd haberet virtutem acus, & fili. ibidem. 189. c. 1. D

De perizomatis, quæ fecerunt ſibi primi parentes, fecit mẽtionem ſcriptura propter multas cauſas. Gen. 189. c. 2. C

Perizomata ſunt quædam ſubcinctoria, quibus teguntur partes inferiores ſub vmbilico, & pertingunt vſque ad aliquantam partem crurum. Mat to. 7. 111. c. 2. C

Permanere. Cum dicitur quod res permanentes ſunt, quæ habent totum eſſe ſimul, ly eſſe accipitur pro eſſentia vel ſubſtantia ipſarum, & non pro toto eſſe rei. Ioſue to. 2. 13. c. 4. H

Permittere permitti. Quod non permittitur alicui vno modo, non debet permitti ei alio modo, & eſt regula iuris. Iudi. 133. c. 4. G

Aliud eſt permittere non puniendo, & aliud eſt permittere fieri aliquid ſtatuendo, primo modo ex permiſſione non iudicatur aliquid eſſe illicitum, ſecundo modo licitum eſſe oſtẽditur. 1. Reg. to. 1. 142. c. 2. B

Non permittit Deus fieri mala ſine cauſa. Et non p̃mittere fit dupliciter, vno modo compeſcendo poteſtatem aliquorum, alio modo cohibendo voluntatem; ne velit mala facere. 4. Reg. 219. c. 1. A

Quod ad duritiem cordis permittitur, malum eſt. Mat. to. 5. 96. c. 2. D

Permittit aliquando Deus, vt quis faciat aliquid, per quod puniatur, vt bellum. 1. Paril p. 160. c. 4. K

Quare Iudęi permiſerint Chriſtum predicare Euangelium, cùm ipſe eſſet Iudęus. Mat. to. 3. 218. c. 4. H 219. c. 1. A

Nihil permiſit Deus in veteri teſtamẽto, quod eſſet peccatum mortale. Mat to. 7. 43. c. 1. D. c. 2. A

Permiſsio. Eſt duplex, quædam de minori bono reſpectu maioris, ſicut & matrimonium reſpectu virginitatis, vt habetur 1. Corinth. 7. vnus quiſque vir ſuã vxorem habeat propter

propter fornicationem.Deu. 95.c.1.D

Permissio est in illis, quę mala sunt, & nulla ratione excusantur, neque excusari possunt. Et tamen Deus non punit illa in lege, vt patet de meretricibus & multis alijs.2.Paralip. 86.c.4.F

Permissio dupliciter accipitur, s. largè & strictè, large pro eodem capiuntur, concessio & permissio, sed non est rectè dictum, quia in concessione cõuenit aliqua autoritas, quæ facit actum licitum, scilicet, autoritas concedentis, sed in permissione nullius autoritas intercidit. sed solum negatio punitionis vel prohibitionis, quia nullus tale factum punit, nec prohibet.2.Paralip. 86.c.4.F

Inter permissionem mandatum & concessionem, quid interfit. Mat. to.5. 92.c.1.C

Permissio est de minoribus malis in respectu ad maiora mala. Mat.to.5. 92.c.1.C

Quadruplex est permissionis species. prima per priuationem præceptionis. secũda per priuationem prohibitionis. tertia p priuationem cohibitionis. quarta per priuationem punitionis. Matt.tom.5. 95.c.4.H

Permissio libelli repudij nõ est priuatio punitionis, vt quidam dicunt, & probatur Mat.to.5. 96.c.4.F Sed est interpositio autoritatis eius, q legi præest, ad hoc quod id, quod aliàs esset illicitum, posset licite fieri, & similiter dicendum est de vsuris ad extraneos in lege Moysi, & de prosecutione vindictæ. Mat.to.5. 96.c.4.H

Permissum. Illud, quod permissum est Iudæis, erat apud gentes, vt dare libellum repudij, exquirere vindictam, dare ad vsuras, sed hoc extraneis, & non proximis de gente sua. Deu.23. Mat.to.5. 95.c.2.B

Multa permissa erant in veteri testamento, quæ in nouo prohibita sunt. Et hoc propter imperfectionem populi Iudæorum, vt lex zelotypię, libellus repudij, & vsura ad gentes, & ad conuersos ex gẽtibus. Nu.to.1. 62.c.1.A

Permutatio. In permutationis contractu quomodo accidat vsura, Mat.to.7. 49.c.1.A

Perplexitas. Nemo potest vnquam esse in perplexitate. Nam perplexitas est; quando quis prius quã aliquid faciat, est taliter impeditus, vel illaqueatus, vt ad quamcumque partem tendat, non possit mortale peccatum effugere. Mat.to.2. 203.c.3.I

Persę Gentes sunt in latere Septemptrionali, à Perseo Iouis & Danaes filio sic dictę. Gen. 5.c.3.K

Persæ colebant ignem pro Deo. Gen. 57.c.2.D

Apud Persas mulieres etiam procedunt ad bella Gen. 242.c.4.k

Persecutio. Fugienda est, vt dicitur Matt. 10. propter multa Mat.to.3. 252.c.2.C

Persecutio quando sit fugienda, & quando nõ. Mat. to.5. 186.c.1.D c.2.A

In persecutione pro fidei defensione quid agendũ sit. Mat.to.5. 22.c.1.D

Persecutionum tempus aliquando declinabat Christus, Mat.to.5. 227.c.4.k

De persecutionibus Apostolorum. Matth.tomo.6. 274.c.2.E

Persecutio dicitur magna ex magna iniquitate inferentium. Mat.to.6. 277.c.3.G

Inter omnes persecutionum angustias, fides Christi valuit. Mat.to.6. 279.c.3.G

Inimicorum pſecutio prohibita est in lege Christi. Mat.to.7. 46.c.3.k

De inimicorum persecutione. Mat.to.7. 46.c.1.C

Persequi Christum. Pharisei magis persequebantur Christum quam Sacerdotes, & cęteri Iudæi. Mat.to.6. 19.c.2.C

Persecutor. Persecutores fugere debem⁹ quando sine præiudicio legis Dei, & honore eius, potest esse fuga. Mat.to.4. 81.c.3.H

Per se notum. Est Deum esse, non tamẽ Deum primam causam esse, Exodi. to.1.39.c.3.F. Et Deum esse est per se notum quantum ad se. Exodi.to.1. 31.c.3.H

Aliquid esse per se notum stat dupliciter. Exo.to.1. 31.c.2.B

Duplex est per se notum, scilicet, quo ad nos, & simpliciter. Exo.to.1. 183.c.4.k

Sicut illę propositiones sunt per se notissimæ in speculatiuis, quæ fundantur super istum terminum Ens, ita in practicis, illæ quæ fundãtur super istud terminum, bonum. Exod.to.1. 184.c.1.A

Perseuerantia Multis datur gratia, quibus non datur perseuerantia in bono opere vsque ad finem. Mat.tom.5. 157.c.3.I

Perseuerantia accipitur dupliciter, vno modo pro proposito perseuerãdi in bono incæpto vsque ad finem. Alio modo pro duratione actuali in actibus virtutum vsque ad mortem: primo modo est specialis virtus, quia habet determinatum obiectum: secundo modo non est virtus, sed circunstãtia aliarum virtutum. Mat.to.4. 23.c.2.E

Perseuerantia tripliciter accipitur, vno modo pro habitu mentis, per quem ipsa firmiter stat & manet. Ne remoueatur ab eo, quod est secundum virtutem, per tristitias & difficultates irruentes &c. Secundo modo accipitur pro habitu, secũdum quẽ homo habet propositum perseuerandi in bono opere vsque ad finem. Et vtroque istorum modorum perseuerãtia infunditur cum gratia, sicut & continentia, & omnes aliæ virtutes, & manet quamdiu gratia manet. Tertio modo accipitur pro continuatione quadam in bono opere vsque ad finem; & isto modo non est habitus, sed duratio habituum manentium in homine. Et homo constitutus ad habendum istam perseuerantiam indiget non gratia vel dono habituali, sed diuino auxilio ipsum dirigente contra tentationum impulsus, mouendo ipsum ad bene agendum, & dirigendo contra tentationes, ne in eas incidat, & peruigilem reddendo, ne inopinatus in tentationes aliquas præcipitetur. Primã & secundã perseuerantiam non oportet, vt petat a Deo existens in gratia &c. Tertiã verò perseuerantiã debemus sẽper petere à Deo. Et hoc est, quod innuitur in illa petitione dominica: Et ne nos inducas in tẽtationem. Mat.to.5.157.c.2.C. Et ista perseuerantia tertio mõ accepta, q̃ est actualis continuatio in bono quotidie datur p partes, fm q̃ à tentationibus liberamur, ne incidamus in peccatũ, & perdamus gratiam semel acceptam. Mat.to.5. 158.c.1.A

Aq̃ perseuerãdũ in gratia accepta, egemus vltra gratiã, auxilio diuino. Mat.to.5. 157.c.2.B.c.3.&4.

Perseuerare. Homines in statu naturæ lapsæ recipiunt donũ, per q̃ perseuerare possint in bono Mat.to.5. 158.c.1.B

Homo perseuerans in malo, pigrior fit ad bonum. Mat.to.5. 74.c.4.H

Perseuerãtes in malo dupliciter trahi possunt ad bonum

num.s.per timorem & amorem.Leu. 253.c.1.G

Perseus. A Perseo Iouis & Daphnes filio, dicta est Persia, quædam prouintia, quam bello subiugauit.Exo.to.1. 117.c.4.G

De Perseo & Andromeda historia est, non fabula. Exo.to.1. 117.c.4.H

Ossa costarũ illius belluæ, q̃ interfecit Perseus, erant quadraginta pedum in longitudine.Exod.tom.1, 117.c.4.I.

Perseus fuit tẽpore Othonielis Iudicis. Iudi.36.c.2.E

Persius poeta. Illi Persij satyrici versus in sexta satyra.s.Cor iubet hoc Eni postquã deseruit esse Mẽonides quintus pauone ex Pythagoreo Exponuntur in Parad. 88.c.2.E.c.3.F de Statu animarum. 5.c.1.B

Persona Intrat pro circunstantia actus moralis,non capiendo personam simpliciter, Sed referendo personam ad conditionẽ personæ meritoriam vel demeritoriam,pertinentem vel impertinentem. Deu. 6.c.3.I

De personarum acceptione, vide in dictione, Acceptio personarum.

Personarum mutatio sæpe reperitur in sacra scriptura,vt in Psal.3.Domini est salus,& super populum tuum benedictio tua.Et talis mutatio non admittit in sacris literis absque necessitate.Deu.85.c.4.k

Personæ,pro quarũ peccatis puniuntur descendẽtes vsque ad quartã generationẽ inclusiue,sunt quindecim. Mat.to.2. 329.c.3.K.c.4.F

Circa personarum acceptionem cognoscendã assignantur duæ regulæ.Exod.to.1. 244.c.3.k.c.4.F

Personarũ acceptio quomodo non sit in Deo.Leu, 328.c.2.B

Persona diuina.

Inter personas diuinas nõ est aliqua locutio,& a fortiori nec locutio vocalis. Gen. 131.c.1.C

Deus non beatificat nos, vt persona, sed vt essentia, Mat.to.5. 176.c.4.F

Nulla persona diuina recipit aliquid ab alia respectu creaturarum.Mat.to.4. 31.c.4.I

Si aliqua diuinarum personarum,vt puta verbum, solum corpus Iesu assumpsisset, tũc illud corpus nequiuisset moueri,cibũ sumere,aut potũ nisi aliqs Angelus illud corpus mouisset.Parad. 34.c.4.H

Si vni personæ diuinæ addatur dictio exclusiua respectu termini essentialis, non excludit reliquas, secus tamen si addatur respectu termini notionalis.Math.to.3. 289.c.1.A

Filius in diuinis dicitur reuelare Patrem, sed Pater non filium propter tria.Mat.to.3. 289.c.1.E c.2.F

Licet sint tres personæ diuinæ, non tamen sunt tres remissiones peccatorum.Mat.to.4. 174.c.3.H

De personarum diuinarum distinctione.Mat.to.6, 161.c.3.k c.4.F

Perspicatior. ℘ aliqui homines sint perspicatiores & subtiliores alijs, in causa est capacitas maior corporis in aliquibus, quàm in alijs. Mat.to.7. 33.c.4.F

Persuadere. Persuadentes maiore pœna puniuntur,q̃ agentes,vt patet in decretis.86.distin.cap.tanta. Et hoc, qa persuadere interdũ plus est, q̃ compellere.ff.de seruo corrupto.l.1.ff.persuadere.2.Reg. 163.c.2.E.c.3.F

Magis persuadetur quis,quãdo ex verbis eius necessario concluditur intentũ,q̃ quando suadens format rationẽ, & infert conclusionem. Mat.to.4. 276.c.1.E

Perturbare: Duas causas posuit Deus rectum iudiciũ perturbãtes.s. acceptionem personarũ & ignorantiam æqui iuris.Mat.to.6.32.c.1.B similiter etiã & odium, qđ rectum iudicium interdum perturbat.B

Perturbatio: Est in illis, q̃ subito agimus. Iudic. 194.c.4.H

Peruersitas. Dicit præuaricationem morum.Mat.to.4. 264.c.3.K

Pes. Antiquus mos erat nõ intrare in sancta loca pedibus calciatis. Et sic faciebant Iudæi post admonitionẽ angelicã,nunc faciunt Sarraceni:& gentiles istum etiã modum tenuerunt, vt patet.1.Reg.cap.5.Exo.to.1. 17.c.3.F

Nudis pedibus ambulabat Iesus & discipuli eius. Exo.to.1. 202.c.3.K

Pedes significãt affectiones,manus aũt operationes in sacris litteris. Exo.to.2. 215.c.3.G Leu.63.c.4.H

Pestis. Quomodo sit fugiẽda. Gen. 250.c.3.F 269.c.2.E

De peste naturali & supranaturali.2.Reg. 170.c.3.H

Quare Dauid potius elegerit pestẽ ꝓ peccato numerationis populi, q̃.2.Reg.170.c.3.k. Mat.to,7.47. c.4.H. Et dimissis opinionibus dicendũ ꝙ ista pestis durauit tribus diebus, vt probatur.2.Reg.171. c.1.B. Et prædicta peste mortui sunt septuaginta millia virorũ,non ꝓ peccato Dauid, sed pro alijs peccatis,q̃ ipse populus egerat. 171.c.2.B. Et Dauid nõ fuit punitus peste ꝓ suo peccato, sed propter magnam eius cõtritionẽ,qua meruit sibi remitti pœnam pro tunc.171.c.3.F. Et propriè loquẽdo populus punitus fuit pro peccato suo,& non ꝓ peccato suo,& nõ pro peccato Dauid, sed Dauid punitus est in hoc, ꝙ populus perijt.2.Reg.171.c. 4.F. Et percutiens hac peste fuit Angelus bonus, & rationabilius dicitur ꝙ fuerit vnus Angelus, q̃ peste ꝓcusserit q̃ plures.172.c.1.D.c.2.A Sed modus, quo Angelus ille percutiebat, erat applicando aliquod corporeum nimis pestiferum. ibidẽ. 172.c.2.E

Pestis potius prouenit ex abundantia terræ nascentium, quàm ex fame.2.Paral. 89.c.1.C

Tempore pestis quãdo liceat prælatis fugere,& quãdo non.Mat.to.3. 252.c.4.k.253.c.1.A

Pestis causatur ex aeris nocumento, & bonum est fugere a locis peste infectis.Mat.to.6. 271.c.4.H

Pestis proprie est per corruptionem aeris in Parad. 55.c.3.G

Pestis qũo causetur, in Paradox.55.c.3.H. Et qũo aliquos perimat & aliquos non ibidem.55. c.4.I

Pestẽ an teneamur fugere,& quãdo.Gen.250.c.3.F

Pestem vocare solemus morbum epidimiæ,eo ꝙ subito omnia depascat, & difficile sit ei remedium adhibere: hunc aũt morbum Deus prænunciat: qa est velut quidã gladius, aut mors a foris illata, & non est computandus inter alios morbos: quia alij paucos,& tarde interimũt. Mat.t.6.271.c.4.G

Tempore pestis plures e paruulis,q̃ ex prouectę ætatis, vel senibus moriuntur.in Parad. 57.c.2.A

Petere. Designatur modus quo debemus petere a dominis,& a quocunq; alio. Exo.to.1. 50.c.1.A

Nõ malum est petere, quod Deus nobis promittit. Mat.to.5. 193.c.1.E

Qualiter petẽdum sit ab auaro, & qualiter a liberali & magnifico.Deu. 17.c.2.D

Non est petendum regulariter malum contra malos: sed bonũ ꝓ bonis, & malis. Et dicit regulariter,qa aliqñ licet petere malum pœnæ pro malis, vt conuertantur.3.Reg. 154.c.4.G

Qui petit confidenter nullo modo hæsitans,certissime obtinebit.Mat.to.4. 268.c.2.E

A peten-

BIBLIOTECA PROVINCIAL DE BURGOS

A petentibus aliquid a Christo, ipse regulariter petebat fidē, uel laudabat in ipsis. Mat. to. 1. 272. c. 3 H
Curiose petentes Deus non exaudit. Mat. to. 4. 153. c. 3. H. 155. c. 1. B
Quod a Deo petimus, debemus instāter petere. Mat. to. 3. 215. c. 1. D
Quicquid fideles a Deo petierint ex fide, impetrabunt. Mat. to. 5. 240. c. 2. B
Licitum est petere, quod licitum est appetere. Matt. to. 3. 78. c. 3. I. 73. c. 3. I
Deus interdū supplet fidei defectū in petēdo, & sic meretur accipere, quod petit. Mat. to. 4. 120. c. 2. E

Petitio. Petitio vocalis dupliciter accipitur. Vno mō propriè, vt cū dī, da mihi hoc vel illud. Alio mō interpretatiue, vt siquis porrigat alteri manū, vel necessitates suas exponat, dī petere: qa p hoc significat petere. Sic est duplex petitio interior vna propria, q̄ est actus rationis, quo petimus a Deo cōpleri desideriū nostrū: sed petitio nostra interior interpretatiue est recogitatio necessitatū, & directio spei in Deū. Et indicatio desiderij, & humiliatio spiritus, hęc oīa ostendūt homīē orare, licet ipsa non sint realiter orationes. Mat. to. 3. 53. c. 2. B

Petra. Cum Moyses & Aaron fecerunt fluere aquas de petra, dixerūt quædam verba, quæ non ponuntur in textu. Nu. to. 2. 3. c. 4. G
Illa petra, supra Christ⁹ ędificauit Ecclesiā suā, est fides, potius, q̄ ipse Christus. Matt. to. 4. 170. c. 1. D

Petrus. Petro capiti Apostolorū cōcessæ fuerunt claues specialiter, & eminenter. Gene. 6. c. 4. H
Petro dedit Christus claues regni cœlorū, & nō Matri suæ, extra de pœni. & remiss. capi. noua quædā. Leuit. 280. c. 2. E
Petro magis profuit negasse Christum, quām non negasse Deū. 45. c. 1. D
Petrus aut fuit maior omnibus alijs Apostolis, aut saltem æqualis. 1. Reg. tom. 1. 133. c. 4 F
Quare ad Petri prænūtiationē mortui fuerint Ananias & Saphira immēdiate. Act. 5. 4. Reg. 7. c. 3. I
Petri miracula maiora erant, q̄ miracula aliorū Apostolorum. 4. Reg. 137. c. 4. K
Petrus nō orauit vt morerentī Ananias, & Saphira: sed p̄nunciauit mortē illorum. 2. Paralip. 91. c. 1. B
Petrus fuit primus eorum, qui a Christo vocati sunt. Mat. 4. Matt. to. 1. 55. c. 4. K
Ecclesia non est supra Petrum ędificata. Matt. to. 4. 169. c. 3. k. c. 4. F
Petri fides dupliciter accipitur. Vno mō p̄ fidē personali. Et isto mō fides Petri perijt in passione Christi. Alio modo p̄ confessione fidei per Petrū. Et ista nec perijt, neque deficere potest Mat. to. 4. 169. c. 4. I
Quomodo ad Petrum pertinebat aliquo modo solutio didramatis. Mat. to. 4. 276. c. 3. G
Quō Petrus, Andreas, & alij ad vnam Christi vocem sequuti fuerint eū, varij vario mō dicunt, quidam dicunt, q̄ hoc fecerunt incitati magnitūdine promissorū: quod ab autore refellitur. vt patet Mat. to. 1. 263. c. 4. F dicēdū ergo vno modo, q̄ fecerunt id; nō propter retributionē, sed propter desideriū bonorū operū. Vel q̄ hoc fecerunt tantū, vt obedirent præcepto: sed hoc nō videtur verū. Tertio q̄ hoc fecerunt secūdū magnā eorū virtutem &c. Quarto q̄ Christus immutauit voluntatē eorum ad prompte obediendū. Et hoc videt rationabile. Quinto q̄ moti sunt propter miracula Christi, q̄ viderunt. Sexto quod ideo obedierūt: qa non erat nouū tunc, vt vocarentī a Christo. Nā prius fuerūt vocati, & venerunt. Septimo dici potest, q̄ ideo obedierūt qa sciebant ipsum esse Messiam. Mat. to. 1. 263. c. 4. F. Et tenebantur illi vocati a Christo obedire: qa cognoscebāt ipsum esse Messiā. Ioan. 1. Et quia tæpe viderāt facere miracula. Mat. to. 1. 264. c. 3. I
Petrus, & Andreas quomō crediderint, q̄ poterant fieri piscatores hominum, Matth. 4. Mat. to. 1. 263. c. 2. E c. 3. F
Petrus aliquādo vocat Symon solū. Marci. 1. & Luc. 4. Aliquādo Petrus. Aliquādo Cephas. ad Gal. & Ioan. 1. Vocat etiā Symon Ioannis. Ioan. 21. Et vocatur Symon Bariona, quod idē est. Mat. 16. Et vocatur Symon Petrus. Et quare sic tot nominibus vocet, assignātur causæ. Mat. to. 3. 228. c. 3. F. c. 4. F
Petrus non est nomen Hebręum, neque Syrum, sed aliqualiter Latinū, & aliqualiter Græcum, nec sic eum vocauit Christus: sed Cephas, cuius interpretatio est Petrus. Et Cephas est nomen Syrum. Mat. to. 3. 228. c. 3. k c. 4. F Et Petri nomen erat Syrum ab origine. Mat. to. 3. 228. c. 4. I Mat. to. 4. 169. c. 1. D. c. 2. & c. 3.
Petro impositum est nomen nouū. s. Cephas. cum prius vocaretur Symon, & hoc non tollendo antiquum propter duo. Primo ad significandū futurā eius firmitatem. Secūdo propter differentiam ab alio apostolo dicto Symō. Mat. to. 3. 229. c. 2. A
Petrus in omnibus erat cōfidentior cœteris Apostolis. Mat. to. 4. 111. c. 3 k
Nullus discipulorū Christi erat ita paratus ad moriē dū p̄ Iesu sicut Petrus. Mat. to. 4. 111. c. 4. F
Petrus ex magno amore circa Christum petijt, q̄ iuberetur ambulare super aquas. Mat. 14. nec in hoc peccauit. Mat. to. 112. c. 1. B Et Petrus petiuit hoc ex magna fide. Nam fides eius fuit plena ex omni parte, vt probat Mat. to. 4. 112. c. 1. D. Quod non fecerunt alij discipuli ex defectu fidei, & ardoris erga Christum. Matt. to. 4. 112. c. 2. C. Sed quare Mat. 14. petierit ire ad Iesum sup aquas, & Ioan. 21. Ipse iuit ad Iesum natando. Ibidem. 112. c. 3. F. Et iussit Iesus Petro venire ad se super aquas propter multa. ibid. 112. c. 3. K. c. 4 F
Petri quæstio, de qua Mat. 13. s. quoties in me peccauerit frater meus, dimittam ei, &c. tripliciter intelligitur. Mat. to. 5. 63. c. 2. C
Petrus dicitur clauiger regni cęlorum, quod officiū Iacobus, & Ioannes non putabant esse magnum in regno Christi. Mat. to. 5. 192. c. 1. A
Petrus vocatus est a Christo sic, scilicet a petra confessionis suæ. Mat. to. 5. 192. c. 1. E
Petro optime commisit Christus Ecclesiam suam, & Matrem suam Ioanni. Mat. to. 6. 34. c. 3. G
Petrus prius q̄ Christum sequeretur, nesciebat literas. Mat. to. 6. 245. c. 3. F
Petrus scripsit prouincijs dispersionis Iudæorū. 1. Pe. 1. Et hoc fuit ante euersionē Hierusalem. vt probatur. Mat. to. 6. 253. c. 3. H
Petrus & Paulus occisi sunt Romæ a Nerone. Mat. to. 6. 253. c. 3. H. Et fuit hoc anno a Christi morte trigesimo iexto. Mat. to. 6. 274. c. 4. G
Viuente Petro p̄dicata est fides Christi p totū orbē, vt dicit Nicolaus de lyra. Mat. to. 6. 280. c. 3. G
Petrus in omnibus fidei ardentissimus inueniebat. Mat. to. 4. 112. c. 2. A
Petrū ambulantē super aquas Deus sustinebat manētibus aquis in sua natura. Mat. to. 4. 113. c. 1. C
Si Petrus inoffensus super aquas ambulasset, nō appareret differētia inter Christi ambulationē & Petri. Mat. to. 4. 113. c. 4. F
Petrus potuit tripliciter ambulare super aquas, nitet quos

quos modos primus est verisimilior. Matth. to.4. 113.c.1.A
Petrus vix per modicum tempus poterat a Christo separari. Mat.to.4. 112.c.2.D
Causa submersionis ī Petro fuit timor, nec submersio fuit causa timoris. Mat.to.4.113.c.2.B Et non cepit timere quando è naui intrauit in aquam: sed quando vidit ventum validum surgere. ibid. c.2.E. Et Christus permisit Petrum submergi propter multa. Mat.to.4. 113.c.3.G
Submersio Petri docet nos non quærere maiora nobis. Mat.to.4. 113.c.3.H
Petrus cepit mergi, & non plenè mersus est propter multa. Mat. to.4.114.c.2.C. Et cum mergi cepit, clamauit dicens: Domine saluum me fac. Clamauit quidem non ex solo timore, vt cæteri discipuli: sed ex fide etiam, vt probatur ex multis. ibidē. 114.c.3.F. Et Christus ad Petrum liberandum extendit manum propter multa. ibidem 114. c.4.F. Nec ad Petrum liberandum Christus fecit ventū validum cessare propter multa. ibidem 114.c.4.H Et liberans Petrum dixit ei: Modicæ fidei quare dubitastis propter multa. Matt. to.4.114.col.4.K. 115.col.1.A
Cum Petrus cepit submergi, clamauit non solum ex timore, sed ex fide. Mat.to.4. 114.c.3.F
Petri successores sunt maiores in potestate omnibus episcopis, & prælatis Ecclesiæ secundum istū Doctorem. Mat.to.4. 185.c.2.E
Petrus an noīe omnium dixerit: Tu es Christus, &c. Non constat, tamen magis consonat literæ, quòd nomine suo dixerit. Mat.to.4. 166.c.2.D
Petrus habuit sex nomina s. Simon, Petrus, Cephas, Simon Ioannis, Simon Bariona, Simon Petrus, Mat.to.4. 168.c.1.C
Hoc nomen Petrus est partim Latinū, partim Græcum. Mat.to 4. 169 c.1.E
Petrus est interpretatio huius nominis Cephas. Mat. tomo 4. 169. c.2.C
Hoc nomen Petrus non fuit impositū Petro a Christo. Mat.to.4. 169.c.2.A
Petri excellentiæ referuntur. Matt.to.4. 169. c.4.K. 170.c.1.F
De correctione, qua Petrum correxit Paulus. Matt. tomo 5. 42.c.2.B
Petrus natus fuit in Bethsaida, & habuit domicilium in Capharnaum, &c. Mat.to.4. 279. c.2.B
Peccatum Petri Christum reprehendentis fuit ex ignorantia, & amore. Mat.to.4. 192.c.4.H
Neque Petrus, neque Paulus habuerunt potestatem cohercitiuam, &c. Mat.to.5. 204.1.B
Petri priuilegia referuntur. Mat to.4. 201.c.2.D
Petrus & Paulus occisi sunt anno trigesimosexto post Christi passionem. Mat.to.6. 274 c.4.G
Petrus habuit ardentissimum amorem erga Christum, cuius referuntur signa. Mat.to.4. 201.c.4.G

Phaeton Fabula Phaetontis, de qua. 2. Metamorph. vnde habuerit ortum. Exo. tomo 1. 117.c.2.D

Phaleg Filius Heber, sic ab euentu dictus est, eo ꝙ tunc temporis facta fuerit diuisio in terra, quæ ante habebat vnā linguam, & tunc habuit septuaginta duas. Et dicunt Hebræi, ꝙ Heber habuit spiritū prophetiæ: quia sciuit imponere nomen filio suo, ab euentu futuro: nam Phaleg in Hebræo diuisionem sonat. Vel dicendū, quòd Phaleg natus est facta iam diuisionem linguarū. Gen. 53.c.3.F. & 1. Paral. 34.c.3.K. & c.4.F
Ante natiuitatem Phaleg viuebant homines quingentos annos. Et post eius natiuitatem, non nisi vsque ad ducentos quinquaginta, & fuit ætas diuisa per medium. Gen. 53.c.3.G
Phaleg vixit ducentos triginta nouem annos. Gen. 11. & mortuus est anno quadragesimo octauo vitæ Abrahæ. Gen. 57.c.2.B.1.Paral. 35.c.3.I

Phanaticus. Phanaticos vocat Aug. illos, q in phanis. i. tēplis idolorū, a dēmonibus implebantur, hoc apud Gentiles erat, & maximè in tēplo Apollinis: quia Apollo apud veteres habebaī, vt Deus diuinationis, & hoc potissimè in tēplo Delphico, in quo intrabat fęmina, sacerdos, & virgo. Ibique a dęmone arrepta, rīdebat ad illa dubia, q̄ pponebanī, &c. Ge. 163.c.3.G
Phanatici non vexantur a dęmonibus: sed loquuntur dęmones per eos, &c. Gen. 163.c.3.I
Inter phanaticum, & energuminum quid interfit. Gen. 163.c.3.H

Phantasia. Phantastica potentia toti naturæ corporali dominatur, & operationes eius fortiores sunt in somno, & quam in vigilia. Leui. 144.c.1.D
Phantasia est organum, vbi imagines rerum reseruātur, quæ solam rerum effigiem habent. Et nō substantiam vel naturam. Mat.to.4. 109.c.2.A
Phantasia est media cellula capitis. 2. Par. 247.c.3.G
Super phantasiam possunt influere corpora cœlestia, vt probatur. Leui. 203.c.1.D
Phantasia est præcipuum organorum seruientium intellectui. Ecce virgo, &c. 7.c.1.E.c.2.A
Organum phantasiæ quomodo possit bene disponi Ecce virgo, &c. 7.c.2.B

Phantasma. Est obiectū intellectus, sicut color visus, & intellectus indiget phantasmate dupliciter. Vno mō in accipiendo scientiā a rebus. Alio modo in circumponendo phantasmatibus id, quod circa se habet, &c. Gen. 178.c.2.E Et intellectus Adæ non indigebat phātasmate, nisi secundo modo ibidem 178.c.3.H
Phantasma est spēs sensibilis seruata in aliqua potētia organica, aut organo interiori, ad qđ se cōuertit intellectus, & tunc virtute intellectus agentis, fit spēs intelligibilis in intellectu possibili, quæ nō est materialis sicut phantasma, &c. Gen. 178.c.3.F
Sine phantasmate potest in nobis acquiri sciētia, aut cognitio, in casu, quòd detur homini a Deo cognitio habitualis, &c. Gen. 178.c.3.G
Manente vsu phantasmatum, nunquam posset homo beatificari per ipsum. Mat.to.4. 232.c.4.G
In anima separata non remanet phantasma. Matt. tomo 7. 210.c.3.K
Phantasma in actu intelligendi est sicut terminus a quo. Mat.to.7. 195.c.3.K

Phanuel. Aliquando est nomen loci, & aliquādo viri. 1. Paral. 105.c.2.E

Pharan. De qua Genes. 14. Cum dicitur: Vsque ad campestria Pharan, quæ est magna quædam solitudo in Arabia in itinere, quo venerunt Israelitæ de Aegypto, quam intrauerūt post mansionem, quæ dicitur Sepulchra concupiscentiæ, & Asseroth, vt patet. Nume. 13. Et in hac solitudine filij Israel fecerunt mansiones viginti, &c. Gen. 249.c.4.K
Pharan dī Cades, locus, in quo est fons erumpens de petra, quę vocatur aquæ contradictionis: quia ibi Moyses & Aaron contradixerunt volūtati Dei, nō obseruando modū p̄cepti eius. Gen. 259.c.4.F

Pharao. Præcepit suffocari masculos Hebræorum, propterea, vt dicit Iosephus, ꝙ quidam scriba sacrorum dixerat Pharaoni, quendam infantem de Hebręis nasciturū esse, q regnū

Aegypti esset humiliaturus, qui virtute rascederet vniuersos. Et ideo sicut Herodes,&c. Ita Pharao,&c. Exo. to. 1. 7.c.3.I
Cor Pharaonis dictum est indurari propterea ꝙ tãtis signis visis, quæ solus Deus agere poterat, non assentiebat, vel si ad modicum, præmentibus angustijs, assentiebat, mox re diuina pertinacia, resumptis viribus dissentiebat, vt nequaquã quod peteretur impleret. Exo. to. 1. 25.c.4.G
Pharaonis cor dr̃ Deus indurare, non quidẽ malitiã apponendo: sed suam gratiã nõ apponendo, aut appositam non conseruando: quia gratia Dei dr̃ quid mollificatiuum animi, qua deficiente, anima nostra reddit̃ dura, & immobilis, & radicatur in malo, &c. Exo. to. 1. 26.c.4.I
Deus dr̃ indurare cor Pharaonis, ꝓp non appositionem gratiæ in pœnã multorum, & magnorũ scelerum præteritorum. Et ob hoc prænunciauit Pharaonem nunquam auditurum vocem Moysi. Exo. to. 1. 27.c.3 F.40.c.2.D
Pharaonem habuisse pro consiliarijs Iob, Balaam, & Iethro sacerdotem Madian, dicũt Hebræi: sed probatur esse falsum. Exo. to. 1. 12.c.4.B
Ad Pharaonem non intrauerũt seniores Israel, sed solum Moyses & Aaron. Et si oppositum dicat Nicolaus. Exo. to. 1. 30.c.1.C
Pharao in prima plaga, quando aquæ versæ sunt in sanguinem, mandauit, vt dicit Iosephus, ꝙ Hebræi recederent, cum tamen aqua fluminis ad naturam suam reddijt, sententiam permutauit: sed hoc non videt̃ multum probabile Auctori. Exo. to. 1. 43.c.4.I
Pharao quare petijt a Moyse, vt cras oraret pro eo ad auferendas ranas, & non petijt, vt die illa oraret. Exo. 8. Exo. to. 1. 51.c.3.G
Pharao affligebatur durius cæteris, similiter & qui de Aegyptijs grauius peccabant, durius affligebãtur. Exo. to. 1. 56.c.4.F
Deus propter duo puniebat Pharaonem. Primo qa Iudæos grauiter affligebat. Secũdo, vt cognosceret Deum Hebræorum esse verum Deum. Exo. to. 1. 57.c.2.D
Deus nec indurauit Pharaonem, nec indurari permisit, vt in eo suam magnitudinem demonstraret, sed est sensus: Ego nõ te indurau̇i, nec seruos tuos, &c. Exo. to. 1. 60.c.4.H
Seruorum Pharaonis, quidam erant obstinati, & qdam non. Exo. to. 1. 61.c.3.K
Pharao timebat occidere Moysen. Exo. t. 1. 61.c.2.D
Pharao jn persecutione Iudæorum duxit exercitum magnum. s. ducentorum millium peditum armatorum, & quinquaginta millium equitum, & præter hoc, sexcentos currus electos, trecẽtos suos, & trecẽtos, quos recepit ab Aegyptijs. Exo. to. 1. 114.c.1.C
Pharao erat nomen cõmune regum Aegypti apud Agyptios, vt istud nomẽ Rex, vel Imperator. Nã vltra hoc nomen, habebant nomina propria. Rarissime tamen exprimuntur nomina propria ipsorum, &c. 4. Reg. 241.c.3.G
Phares Interpretatur diuisio, vt patet. Danie. 5. vbi dr̃: Manetelel. Phares, i. numerauit, appendit, & diuisit, &c. Gen. 356.c.2.C
Phares filius fuit Iudæ, qui quidem Phares non potuit habere illos duos filios, de quibus. Gene. 46. qñ intrauit Aegyptum: sed illud dicitur per anticipationẽ; &c. Sed fit mentio de eis ꝓp dignitatẽ primogenituræ tribus regiæ. Gen. 387.c.4.I
Phares interpretatur diuisio. 1. Paral. 42.c.4.K. Similiter interpretatur rumpens, vel diuidens: quia peum diuisa est materia. Gen. 38. 1. Para. 314.c.4.K
Phares reputatus est pro primogenito, Her, primogeniti Iudæ, qui decessit sine liberis. Et ideo primogeniti descendentes a Phares erant principes in tribu Iuda, &c. 1. Paralip. 315.c.1.A
Pharisæi. Pharisæorum argumenta reperiuntur fundata in lege sine quãtum ad intellectum, siue quantum ad apparẽtiam, vt patet ex toto processu Euangelij, vt Christũ insoluliter concluderent. Sed mentita est iniquitas sibi, &c. Deut. 126.c.1.A
Pharisæi inceperunt tempore Ioãnis Hyrcani filij Simonis Machabæi. Iud. 134.c.1.B
Pharisæi tenent quædam gubernari fato, & quædã non, & multa alia. Mat. to. 1. 190 c.4.G
De Pharisæorum principibus fuit Nicomedemus. Mat. to. 5. 77.c.1.D
Circa scripturæ sacræ intelligentiam Christus mordet Pharisæos propter quatuor. Mat. t. 5. 79.c.2.D
Pharisæi cornuto argumento nitebantur reddere Christum perplexum. Mat. to 5. 92 c.1.A
Multi Pharisæi erant boni, & Christo deuoti. Matt. to. 5. 238.c.1.C
De Pharisæorum ambitione. Mat. to. 5. 236.c.4.K
Pharisæi magis persequebantur Christum, quam sacerdotes, & cęteri Iudęi. Mat. to. 6. 19.c.2.D
Pharisæi supra cęteros omnes persequebãtur Christum. Mat. to. 3. 197.c.3.H. Et scribæ erant eorum consortes. Mat. to. 3. 194.c.1.A
Phariseĩ Christum odio habebant propter multa, quæ referuntur. Matth. to 3. 217.c.3.K.c.4.F. Sed quem modum haberent in detrahendo Cſſristũ. ibidem. 217.c.4 F
Pharisæi licet confiterentur beatitudinem finalem contra Sadducęos, nõ tamen erant omnino certi de ea: quia alias repulissent Sadducęos tãquam hæreticos pernitiosos, &c. Mat. to. 3. 236 c.4.G
Pharisæi persequebantur Christum propter multa. Mat. to. 4. 10.c.3.F
Pharisæorum persecutiones Christus multoties fugiebat propter multa. Mat. to. 4. 10.c.4.H
Pharisæi potius vellent carere Messia, quam quòd Iesus Nazarenus esset Messias, ex odio. Matt. to. 4. 13.c.1.D
Duo præcipua mala dicebant Pharisæi de Christo. Mat. to. 4. 13.c.2.A
Pharisæi putabant totum bonum esse in ostendendo exteriorem munditiam, & apparatum, de mẽte autem non curabant. Mat. to. 4. 121.c.3.G. Credebant exteriorem immunditiam animam maculare. ibid. 125.c.3.K
Multi ex Pharisæis diligebant Christum, & veniebant ad eum, vt audirẽt doctrinam eius, & multi, vt caperent eum in sermone, &c. Matth. to. 4. 121.c.4.F
Phariseĩ putabant exteriorem immunditiam animam maculare. Mat. to. 4. 125.c.3.K
Phariseĩ & scribę interdum arguebant Christum, & discipulos eius de aliquo, quod non erat peccatum. Et interdum quasi peccantes arguebãt, &c. Mat. to. 4. 123.c.1.D
De pharisaica auaritia. Mat. to. 4. 126.c.1.B
Pharisæos Christus vocabat hypocritas. Matth. 15. propter multa. Mat. to. 4. 128.c.3.I
Phariseĩ tripliciter Deum offendebant docentes doctrinas hominum, & non Dei. Matthæ. tom. 4. 129.c.3.F
Phariseĩ ieiunabãt bis in hebdomada, vt patet. Luc. 18. de illo Pharisæo, qui dicebat, ieiuno bis in sabbatho. i. in hebdomada. Mat. to. 4. 129.c.4.G

Pha-

Pharisæi, & scribæ dicebantur propriè hypocritæ. Matt.to.4. 130.c.1.C
Pharisæi & Sadducęi erant fide,& moribus discordes.Mat.to.4. 153.c.3.I
Aliqui Pharisæi veniebant ad Christum bono animo,sed pauci erant.Mat.to.5. 77.c.1.D
Pharisæi multoties tentabant Christū propter duo. Primo an possent Christum superare argumentis.Secundo, vt eum confunderent, & auerterēt populum ab eo,&c Mat.to.5. 77.c.2.D
Pharisæos sæpè mordebat Christus quo ad intellectum scripturæ,& hoc propter multa. Mat.to.5. 79.c.2.D
Pharisæi non erant ante captiuitatem Babylonis: sed multo tempore post.s.quando Machabæi floruerunt. Nam tunc primum agit de eis mentionem Iosephus in lib.Antiquitatum.Matth.to.5. 259.c.4.G
Pharisæi non credebant resurrectionem mortuorum tanquam articulum fidei, sed velut opinionem.Et opinabantur sic propter multa.Mat.t.6. 42.c.2.E
Pharisæi & Sadducæi,licet inter sese essent contrarij,tamen contra Christum concordabant ad inuicem.Mat.to.6. 123.c.1.E
Pharisæi & Scribæ per totam terram Iudæorum dispersi erant docentes populum. Matth. tomo 4. 121.c.2.B
Pharisæi, quare volebant tenere Christum tentando eum in aliquo.Mat.to 6. 19.c 4.F
Pharisæorum discipuli habebant aliquas cæremonias speciales, quæ ostenderent eos religiosiores cæteris de populo.Mat.to.6. 20.c.3.I
Quare Christus vocauerit Pharisæos hypocritas. Mat.22.Matth.to 6. 23.c.3.I
Inter pharisæos, & Sadducæos tempore Pauli fuit contentio.Matth.to.6. 43.c.2.A
Pharisæorum, & Scribarum iniquitates manifestabantur a Christo.Matt.to.6.168.c.2.D. Et proderat hoc discipulis Christi.ibid. 168.c.3.G
Christus solos Pharisęos & Scribas increpabat. Mat. to.6. 170.c.2.C
In Pharisæis & Scribis erat bona doctrina, & vita peruersa.Mat.to.6. 171.c.2.A
De duplici pharisæorum & Scribarum iniquitate. Mat.to.6. 172.c.3.H
Pharisæi & Scribæ erant seniores,illi,quos Christus redarguebat.Mat.to.6. 173.c.2.B
Pharisæorum & scribarum ambitio significat.cum Matt.23.dicitur:Amant primos accubitus in cęnis,& primas cathedras in synagogis. Matt. to.6. 174.c.2.A
Pharisæos quare interdum Christus vocabat hypocritas,& interdum cæcos.Mat.to.6. 190.c.4.H
Pharisæos & Scribas increpauit Christus de multis vitijs,cū Mat.23.dixit:væ vobis,qui deuoratis domos viduarum,&c.Mat.to.6. 191.c.1.A
Quomodo Pharisæi accipiebant facultates viduarum.Mat.to.6. 191.c.1.D
Pharisæi publicè orabant, vt viderentur ab hominibus,propter duo.Mat.to.6. 191.c.3.I
In quo consistebat Pharisæorum increpatio. Mat. to.6. 191.c.4.K
Pharisæi duplex iudiciū accepturi.Mat.to.6.192.c.2.B
Iniquitas magna pharisæorum erat ī duobus.Matt. to.6. 192.c.4.I
De pharisæorū duplici lucro.Mat.to.6. 194.c.3.I
Pharisęi corrumpebant doctrinæ veritatem per falsitatem.Mat.to.6. 196.c.1.D
Quare pharisęos,& Scribas vocabat Christus duces cæcos.Mat.to.6. 196.c.1.D.c.4.F.& 199.c.2.D
Pharisæi erant deteriores patribus suis, vt Christus ostendit.Mat.to.6.
Quidam pharisæorum erant scribæ,& si non omnes.Mat.to.6. 123.c.2.C.& 155.c.4.F
De pharisæorū vita & doctrina.Mat to.6. 168.c.2.C
Pharisæi,& Scribæ mouebantur ex duobus. s.hypocrisi & inani gloria:per hypocrisim volebant reputari boni,cum non essent:& ad hoc exercebāt exteriores actus,vt crederentur esse boni,cū non essent. Et ex hac parte peccabant mortaliter, & ex inani gloria peccabāt:quia semper inanis gloria est peccatum,sed non est necesse,ꝙ semper sit peccatum mortale Mat.to.6. 174.c.3.H
Pharisęi ponebāt in fimbris spinas accutissimas, vt quando ambularent, vel sederent,pungerentur ab illis,quod faciebant. Primo ad ostendendum austeritatem vitæ suę.Secundo,vt viderentur obseruare præceptum plenius quantum ad intentionem,quam cæteri,&c.Mat.to.6. 179.c.3.H
pharisæi portantes fimbrias,& vittas hyacinthinas,non peccabant in portando:sed in magnificiendo,vel dilatando.Mat.to.6. 179.c.4.H
Pharisæi cupiebant primos accubitus in cęnis,idest propter superbiam.Secundo,ex gulositate,&cę. sic appetentes peccabant.Mat.to 6. 180.c.2.B
Phase Fuit immolatio Hebręorum Exo.to.1. 70.c.1.D
In obseruatione phase aliqua fuerūt mutata intra ipsum tempus Iudæorū,&c.Exo.to.1. 70.c.1.D
Sed in phase celebratum est in deserto in monte Sinai.Mat.to.7. 296.c.1.D
Obseruatio phase dicta est Moysi a Deo.3.vel.4.die mensis primi, vt esset locus illud notificandi populo Israel,vt pararent,quæ mādabat Dominus. Exo.to.1. 72.c.2.A
Duplex est causa phase in agno paschali.Matt.to.7. 283.c.4.F
Phase posse fieri de bobus dicunt aliqui Iudæi,iuxta illud.Deu.16.Immolabis Domino phase de ouibus,& de bobus:sed probāt,ꝙ solum de agnis vel hędulis.Nec illud Deu.16.Loquitur de immolatione phase,quam quilibet facere debebat:sed de hostijs pacificis, quas populus infestiuitatibus & offerebat vt patet de.12.istis.14.&c.Exo.to.1. 72. colum.3.F
De duplici impedimento penes regulam immolationis phase.Mat.to.7. 284.c.2.E
Phase erat cęremonia in recordationem exitus de Aegypto.Exo.to.1. 72.c.3.K.c 4.F
De viginti ttibus cęremonijs phase. Matth. tom.7. 284.c.4.F
Phase vocatur sacrificium Domini.Nu.9.Exo.to.1. 75.c.4.I
Phase dupliciter accipitī.Mat.to.7. 285.c.3.F
Non licebat immolari phase in qualibet vrbe: sed solum in loco,vbi esset tabernaculum Dñi,&cę. Deut.16.Exo.to.1. 76.c.1.B
Phase dicit trāsitus,vt dicit Abben Ezra.i.intermissio,vel saltus,vt cum aliquis saltat,tangit quasdā partes terræ. Et alias in medio relinquit intactas, &c.Exo.to.1. 79.c.1.A
Quod nos corrupte dicimus phase,in Hebræo dicitur Peza,& dicitur sic de Perizea.i.olando. Nam sicut olandus figit quendam pedē,& alterū non, & sic discontinuatur eius motus,sic Angelus exterminator faciebat:qa quandā domū percutiebat,& alteram non,&c.Exo.to.1. 79.c.1.A
Si aliquis Iudæus habitans in terra ꝓmissionis esset extra illam negociando,ita vt non posset venire

ad locum Sanctuarij,non immolabat phaſe: ſed in ſecundo menſe.14.menſis ad veſperam immolabat, ſi poſſet redire eo tempore ad terram ſuā, vt patet. Nume.9.homo,qui fuerit mundus,&c. Exo.to.1. 87.c.2.E

Iudæi non obligabātur celebrare phaſe in deſerto. Et ita in quadraginta annis, quibus fuerunt filij Iſrael in deſerto,nunquam fecerūt aliquod phaſe: niſi illud, quod celebrauerunt ſecundo anno exitus de Aegypto in mōte Sinai, vt habetur. Nu.9. Et hoc quia tunc non mouebantur per diuerſas partes deſerti,ſicut ante & poſt:qa in monte Sinai manſit populus quaſi per annum,vt probatur.Et dicendum, ꝙ prædicta celebratio phaſe non fuit facta tunc ex vi mandati,quod ponitur. Exo.12.Sed ex mandato ſpeciali,vt patet. Nu.9. Exo to.1.90.c.1.D.10.c.1.D. Num.to.1.98.c.1.A

Ad phaſe non tenebantur Iudæi,niſi quando quiete poſſederūt terrant Chanaā Exo.t.1.101.c.1.A

Phaſe erat primum feſtum inter omnia feſta Iudęorum. Et quantum ad tempus,& quantum ad cæremonias,&c.Leui. 258.c.3.H

Phaſe non dī ſic, vt quidā putant, pp liberationem Iudęorū de Aegypto:ſed quia tranſiuit Dñs percutiens primogenita,&c. Et dimiſit domos Hebręorum,&c.Leu. 258.c.4.I

In feſto phaſe fiebant multæ cęremoniæ, quæ referuntur.Leui. 258.c.4.K

In feſto phaſe ſignificabanť duo magna beneficia. Et ideo fiebant ibi duplices cęremonię,ad ſignificationem iſtorum, primum fuit liberatio Iudęorum in morte primogenitorum. Secundum fuit egreſſio ipſorū de Aegypto. Ad primū ſignificandū erat immolatio agni paſchalis,&c. Et ad ſignificandū ſecundū comedebanť azyma. Et ſic erāt æquiua lenter duo feſta Leuit. 259.c.1.D

Phaſe celebrandum erat decima quarta die menſis primi ad veſperū.i.ad ſolis occaſum,ſic dī.Deut. 16.Et per veſperum intelligiť ſolis occaſus.Quare Iudæi dicentes, ꝙ agnus poterat immolari decimaquarta die menſis,poſt meridiem, errant,vt probatur.Leui. 271.c.1.C

Feſtū phaſe,& feſtū azymorū,duæ erant feſtiuitates diſtinctę ſecundum dies, & ſm cauſas,& ritus obſeruationē,&c Nu to.4.98.c.3.I.Ioſue.t.1.96.c.1.B

Phaſe fiebat in memorā liberationis primo genitorū Hebręorum. Feſtū vero azymorum fiebat in memoriam egreſſionis feſtinatę ex Aegypto.Nume.to.1. 98.c.4.G 103.c.3.G

Iudęi obſeruarunt phaſe in monte Sinai,non tamē dies azymorum,&c. 98.c.4.H

Phaſe non celebrabať niſi in loco, vbi erat ęanctuariū,vt patet.Deu.6.Nu.to.1.100.c.4.I.Quia erat ſacrificiū.Ioſue.to.1.86.c.2.C.1.Reg.to.2.184.c.2.C

A phaſe celebrando in menſe primo, excuſabanť, qui longe a terra Chanaā peregrinabanť, qui deberent redire menſe ſecundo decima quarta die menſis ad celebrandum, niſi ex caſu excuſarenť. Et tunc toto illo anno non poterant celebrare. Num.to.1. 101.c.1.E.c.2.A

Qui ſecundo menſe die decima quarta illius non celebraret phaſe,debebat,ex ſententia Auguſtin. celebrare. Tertio menſe decimaquarta menſis, & qui in tertio non poterat, debebat in quarto, & ſic conſequenter,vel ꝙ non incurrebat culpā, ſi non celebraret: ſed hoc non poteſt teneri, quo ad primam partem diſiunctiuæ. Nume.to.1.101. c.3.K.& c.4.F

Non oīa,quę in celebratione phaſe obſeruabanť in Aegypto,obſeruauerunt poſtea Iudæi,ſed tm̄ ea, quæ propriè pertinebant ad phaſe. Nam aliqua in Aegypto obſeruata fuerunt, quæ non erāt cęremonialia phaſe.Nu.to.1. 103.c.2.C

In die phaſe nemo Iudæorum,ex voto vel deuotione,poterat abſtinere a carnibus. Nec eſt ſimile de Natiuitate Dñi in Eccleſia,vt habeť extra de obſeru.ieiuni. ca. vltimo. Si feſtum accidat in ſexta feria,quia hoc eſt quaſi priuilegium,& cuilibet licet renunciare priuilegio, ſed in die phaſe comedere carnes erat ex p̄cepto, niſi haberet aliquam de cauſis excuſantibus:& ideo nec ex voto, nec ex deuotione licebat facere contrarium Nume. to.1. 103.c.4.H

Iudæi non celebrabant phaſe tanquam ipſi ſui cepiſſent beneficiū liberationis de Aegypto.Sed qa erant q̄dā partes populi Dei,& hac de cauſa obligabantur conuerſi ad Iudaiſmum,ſimiliter & ad redemptiionē primogenitorū.Nu.to.1.105.c.1.D

Celebritas phaſe non poterat anticipari, vel poſteriorari,niſi ex duob⁹ cauſis,&c. Ioſue t.1.96.c.1.C.

Primo qñ aliquis erat immūdus primo mēſe.14. menſis. ſecundo quando erat tunc peregrinus. Mat.to.7. 284.c.1.D.283.c.3.F

Non erat de neceſſitate celebrationis phaſe, ꝙ comederenť azyma, ſed ꝙ non comederentur fermentata.Ioſue to.1. 96.c.2.B

Nemo ante horā nonā,nec poſt vndecimā immolabat phaſe,vt ait Ioſephus.1.Reg.to.1.225.c.1.A

De phaſe,qđ fecit Ioſias rex Iuda.4.Reg. 239.c.2.C

Circa feſtū phaſe duę occurrebat feſtiuitates ſimul, ſ.phaſe & azymorum,de quorū feſtorū obſeruatione & cauſis.2.Paralip. 27.c.1.E.c.2.F

De phaſe & cęremonijs,quæ fiebant in ipſa ſolennitate.2.Paralip. 26.c.1.A

Quod nos dicimus phaſe Hebræi dicunt peza, & ſignificat tranſitum,qui poteſt tripliciter accipi. Mat.to.7. 281.c.3.I

De phaſe & cauſa inſtitutionis eius.ſimul &,de obligatione primogenitorum.Mat.to.7.282.c.4.F.Et pro liberatione primogenitorum Iſrael in Aegypto fuerunt duę cęremonię inſtitutę.ſ.immolatio agni, & oblatio vel redēptio primogenitorū. Et pro vtraq; aſſignatur tempus.Nam commutatio vel oblatio primogenitorū fiebant poſt vnū menſem a natiuitate ipſorum.Nu.18. Nec eſt intelligum, ꝙ in fine menſis fieret iſta oblatio, ſed quæ redimenda erant,poterant toto menſe redimi,dum tamen vltra non differretur. Et quæ offerebantur, debebant non ante octauam diē differri.Leuit.23.ſ bos,ouis,& capra.Exo.22.Tēpus celebrationis phaſe debebat eſſe decima quarta luna menſis primi ad veſperā.Et decima die menſis primi tollebatur agnus,& ſeruabatur vſque in decimam quartam menſis primi.Sed hoc fuit ſeruatum prima vice, nec oportuit ſeruari poſtea, ſed ſatis erat,vt adducerent agnum quandocūq; vellent, dum tamen die decimaquarta immolaretur.Leu.23.&c.Mat.to.7. 284.c.1.B

Immolatio phaſe prima vice facta eſt in domibus Hebræorum, poſtea vero tenebantur illud celebrare in domo ſpetiali.ſ.in terra promiſſionis. Nu.9.Et ſolū in loco vbi erat Sanctuarium. Deu. 26.&c.Mat.to.7. 284.c.3.F

In celebratione phaſe ſeruabantur viginti tres cęremonię,de quibus per ſingulas.Mat.to.7. 284.c.4.F.vſq; ad fol.308 quod eſt finis ſeptimi tomi ſuper Mattheum.

Prima cęremonia in celebratione phaſe erat, ꝙ illud animal immolandum in phaſe eſſet agnus,& ſi qui eſſent, qui agnos habere non poſſent, ſaltē im-

immolarent hædos eo modo, quo immolabant agnos. Mat. to. 7. 284 c. 4. K. 285. c. 1. A. Et causa huius cæremoniæ, quòd esset agnus animal immolandum, erat duplex. Prima ex parte temporis illius, &c. Quo primo facta est illa immolatio. Secũda & præcipua fuit propter rerum futurarum significationem, &c. Mat. to. 7. 285. c. 3. K. c. 4. F

Secunda phase cæremonia erat, vt agnus immolandus esse anniculus, non sic, quòd annum haberet integrum, sed quòd annum non excederet, dum tamen non esset ante octauam diem, quòd similiter intelligendum est de hædo, quando accipiebatur loco agni. Et causa huius ceremonię erat multiplex. Mat. to. 7. 286. c. 1. B

Tertia cæremonia phase erat, ꝙ agnus ille vel hędus deberet esse immaculatus, i. ꝙ nullam maculam haberet, non in vellere, sed in corpore, & maculę designantur Leui. 22. &c. Mat. to. 7. 286. c. A

Quarta phase cæremonia erat, quòd sanguine agni erant rubricandi postes & superliminaria domorum, in quibus comederetur agnus. Exod. 12. Et huius cæremoniæ multiplex fuit causa. Prima fuit liberatio Israelitarum. Secunda fuit ex parte Christi: nam per sanguinẽ Christi agni immaculati liberamur a morte, & a Diabolo, &c. Et ista cæremonia non fuit obseruata nisi tantum semel, s. in Aegypto, &c. Mat. to. 7. 286. c. 3. H

Quinta phase cæremonia erat, quòd carnes agni assarentur Exo. 12. Per quod significatur modus sumendi Eucharistiam. Mat. to. 7. 287. c 1. B

Sexta phase ceremonia erat, ꝙ agnus immularetur decima quarta mensis primi. Exo. 12. & Leui. 13. & Num. 9. Et non solum hoc, sed ad vesperum immolabatur, & assignantur causæ literales primi. Mat. to. 7. 287. col. 2. B. Et per vesperum significatur Solis occasus cuius etiam assignantur causæ. Mat. to 7. 283. c. 3. G

Septima phase cæremonia erat, ꝙ agnus immolandus erat in loco Sanctuarij, & comedendus in loco Sanctuarij. Et hoc seruatum in terra Chanaã. Nam in Aegypto non fuit seruatum, quia tunc nec erat Sanctuarium, nec etiam, si esset, seruaretur. Sed tunc fiebat immolatio apud singulas portas in limine cuiusque, & recipiebatur sanguis in aliquo vase, de quo aspergebat̃ statim porta, &c. Mat. to. 7. 287. c. 4. I

Octaua phase cæremonia erat, ꝙ adeps agni cremaretur coram Domino in altari, nec hoc seruatũ fuit in Aegypto, &c. Mat. to. 7. 288. c. 1. E. Sed quomodo hæc cæremonia applicetur Christo. Matt. tom. 7. 288. c. 2. E. c. 3. F

In primo phase in Aegypto celebrato, filij Israel comederũt adipem agnorum, sed postea non, quia vetitum fuit eis comedere adipem. Mat. to. 7. 291. col. 4. I

Nona phase cæremonia fuit, ꝙ agnus deberet comedi totus, s. caput pedes & intestina, & debet intelligi de eis, quæ comedi poterant, & de se erant comestibilia: nam ossa & pelles non sunt comestibilia, aliqua tamen erant comestibilia, quæ nõ subantur, vt medullæ ossium, & totũ cerebrũ, quia quia ad hoc deberent frangi, & assignatur causa literalis, quare comedenda essent omnia, &c. Similiter & causa mystica ex parte Eucharistiæ, & cæt. Mat. to. 7. 291. c. 1. E. c. 2. A

Decima phase cæremonia erat, ꝙ nihil remaneret vsque in sequentem diẽ de carnibus agni. Et hoc semper obseruatum fuit ẽt prima vice, cuius assignatur multiplex causa literalis. Mat. to. 7. 291. c. 3. H. Et similiter causa mystica ex parte Christi.

Index Alphonsi Tostati.

Mat. to. 7. 291. c. 3. K. c 4. F

Vndecima phase cæremonia erat, ꝙ si quid de agno supereſſet, igne comburetur, & per residuũ intelliguntur carnes & ossa, sed ossa illius nudata carnibus abijcienda erant integra, quasi iam non pertinerent ad rem sacram, nec erat vlla cura an a bestijs frangerentur & deuorarentur. Mat. to. 7. Et tam in Aegypto q̃ postea seruata fuit ista cæremonia. Et dicendum videtur, ꝙ ea nocte, qua comedebatur agnus, residua cremanda erant, & nõ sequenti die, vt probatur. Mat to. 7. 292. c. 1 E. Et carnes illæ residuæ cremabantur non propter sacrificium, vt probatur. ibi. 292. c. 3. I Sed qa agnus paschalis erat sacrificium, &c. Secundo fiebat pp honorem Dei, &c. ibid. c. 4. H. Sed quomodo hoc applicetur Christo. ibid. 292. c. 4. K

Duodecima phase cęremonia erat, ꝙ comedentes agnum, accingerent lumbos Exo. 12. Et hoc literaliter propter duo. Primo, ad ostendendum festinationem comedentium, &c. Secundo ad commemorandum, & cõmouendum Iudęos, vt omnia haberent parata, quando comederent. s. ad recedendum. Et ponitur alia causa mystica in Eucharistiæ sumptione, &c. Mat. to. 7. 293. c. 1. A

Decima tertia phase cæremonia, erat ꝙ comedentes tam viri, quam mulieres, tenerent baculos in manu, cuius, assignatur causa literalis. Similiter & mystica in sumptione Eucharistię, nec iubebãtur tenere baculos ad se appodiandum, vt aliqui dicunt. Mat. to. 7 293. c. 2. C. Sed dicendum, ꝙ baculi ad puo proderant itinerantibus. ibidẽ. 293. c. 4. F. Et assignatur causa mystica in sumptione Eucharistiæ, nam per baculum significatur fidei fundamentum. Secundo conditio Eucharistię. Mat. to. 7. 293. c. 3. G

Decima quarta phase cęremonia erat, ꝙ comedẽtes portarent calciamenta in pedibus, id est, ꝙ haberent illa, qñ comederent. Exo. 12 Et istud semper obseruatum fuit, & causa literalis fuit celeritas ad itinerandum, &c. Et causa mystica est circa sumentes Eucharistiam, &c. Mat. to. 7. 294. c. 1. B

Decima quinta phase cęremonia erat, ꝙ comederẽt agnũ cũ azymis. Exo. 12. cuius assignaẽ multiplex causa literalis. Et ista cęremonia era p̃cipua inter oẽs cęremonias agni. Mat. t. 7. 264. c. 2. C. Et causa mystica est respectu sumẽtiũ Euchar. & ẽt qa Ecclesia in azymis conficit. Mat. to. 7. 294 c. 3. G

Decima sexta cæremonia phase erat ꝙ comederẽt agnus eum lactucis agrestibus, cuius assignantur multæ causæ, similiter & causa mystica in sumptione Eucharistiæ, &c. Mat. to. 7. 294. c. 3. I

Decima septima cęremonia phase erat. ꝙ comederẽt festinãter, & causa erat festinatio ad exitũ de Aegypto, &c. Et causa mystica, quo ad sumptionem Eucharistiæ. Mat. to. 7. 295. c. 1. C

Primã phase celebrationẽ in Aegypto fecerũt soli filij Israel: qa tunc non fuerãt cõuersi aliqui gẽtiliũ ad ritũ iudaicũ, cũ in Aegypto nõ haberẽt tũc aliq̃ legẽ aut ritũ, & pp multã alia, &c. Matt. to. 7. 295. c. 2. D. Secunda celebratio fuit in monte Sinai anno secundo ab exitu de Aegypto. Nu. 7. Et hanc celebrationẽ fecerũt Israelitæ & cõuersi ad Iudaismum, &c. Mat. to. 7. 296. c. 1. D

Decima octaua cęremonia phase erat, ꝙ oẽs Israelitæ tenebant̃ ipsũ celebrare, nisi quis esset impeditus, vel pp peregrinationẽ, vel pp immunditiam &c. Mat. to. 7. 295. c. 2. C. 296. c. 2. D. Nec gẽtilibus licebat celebrare phase, serui vero emptitij cogebantur celebrare illud, & ad hoc etiam cogebantur celebrare circuncidi. ibid. 296. c. 2. E. c. 3. & 4.

Conuersi ex gentilitate ad Iudaismum non poterant celebrare phasæ, nisi se & masculos suos circuncciderent prius. Exo. 12. Et tenebantur celebrare phasę sub tanta districtione legis, sub quanta Israelitę. Num. 9. & Mat. to. 7. 297. c. 1. A

Decimanona cęremonia phasę erat quòd non permitteretur alienigenis. i. non circuncisis cęremonias agni Paschalis. Exo. 12. &c. Soli tamen serui Iudæorum poterant compelli ad circuncisionē ipsis inuitis, non autem alij, &c. Matt. to. 7. 297. c. 2. B. In lege tamen Christi non possunt serui compelli ad baptismum, &c. Et assignantur causæ discriminis. Mat. to. 7. 297. c. 4. I

Vigesima cęremonia phasę erat quòd comedentes agnum, nullum os eius confringerent, sed omnia integra relinquerent. Exod. 12. Et assignatur duplex causa, vna literalis & alia similiter ex parte Dei. Mat. to. 7. 298 col. 3. F. Et hęc cęremonia fuit semper seruata. Mat. to. 7. 298. c. 3. K. c. 4. F

Vigesimaprima cęremonia phasę erat quòd agnus comedēdus erat in vnica domo. Nec aliquid mittendum erat foras, & hęc cęremonia fuit semper seruata. Matt. to. 7. 297. c. 3. K. c. 4. F. Nec in domo quantumcunq; magna erat immolandus nisi vnicus agnus, & aliqua domus erat, in qua nō immolabātur agnus. Et sic domus illa manebat in Aegypto intincta sanguine, nec in ea manebat aliquis, quem angelus percussor posset occidere, quia illi de domo illa debebant manere in domo, in qua comedebant agnum tota nocte. Exo. 12. Mat. to. 7. 297. c. 1. D. Et huius cęremonię assignatur causa quātum ad Christum, quia sicut agnus intra vnā domum æditur, sic Christus intra vnam domum Ecclesiæ debet sumi, &c. Mat. to. 7. 299. c. 4. I

Vigesimasecunda cęremonia phasę erat, quòd quādo immolaretur agnus, in domo illa non esset aliquod fermentatum. Exo. 23. Cum dicitur. Nō immolabis super fermēto sanguinem victimę tuę. & Exod. 34. Non immolabis super fermento sanguinem hostiæ meæ, poterat tamen comedi fermentatum in quacumque domo Iudæorum vsque ad meridiem, & post meridiem dabant omne fermentatum, quod in domibus erat, bestijs vel gentilibus, quibus licebat illud comedere, cuius assignatur causa literalis & mystica. Matth. to. 7. 300. col. 1. A

Vigesimatertia cęremonia phasę erat, ꝙ manducātes agnum essent mundi, nam immundi verabantur manducare. Num. 9. Et duplex erat immunditia, s. realis & legalis, & vtraq; arcebat ab esu agni &c. Mat. to. 7. 300. c. 2. B

Phasę poterant celebrare immundi immunditia legali, quæ durabat vsq; ad Solis occasum, non tamen quę per septem dies durabat, nisi dies phasę esset, in quo posset expiari. Et sic venientes ex alijs locis celebrare phasę, procurabant venire per septem vel octo dies ante in Ierusalem, &c. Mat. to. 7. 301. c. 2. A

Phasę non poterant manducare mulieres parientes per quadraginta dies, quæ parerent masculos, & per octuaginta, quæ parerent fœminas, &cæt. Mat. to. 7. 301. c. 3. G

Non manducabant phasę patientes immunditiam naturalem, s. lepram, fluxum seminis, & sanguinis extra tēpus menstruorum, quamdiu manebāt in hac immunditia, &c. Mat. to. 7. 301. c. 4. F

Festum phasę, & festum azymorum differūt, in quatuor, s. in ordine temporis, in diuturnitate, in causa, in cęrimonijs. in Defen. 11. c. 2. D

Christus est phasę nostrum. Mat. to. 7. 285. c. 4. G

Quomodo phasę fieri poterat in Sanctuario. Matt. tomo 7. 288. c. 1. B

Quare Israelitæ tenebantur celebrare phasę. Matt. tomo 7. 296. c. 2. E

Festum phasę & azymorum coincidebant. Matth. tomo 7. 300. c. 1. E

Lex de celebrando phasę data est post principium mensis primi. Mat. to. 7. 296 c. 1. B

Festum phasę, apud Iudæos, durabat a vespere deci mæquartæ diei primi mensis, cum noctè sequenti. Et festum azymorum a decimaquinta, vique ad vigesimamprimam inclusiuè. in Defenso. 11. col. 2. D

Festum phasę fuit in memoriā præseruationis Hebræorum ab angelo percutiente. in Def. 11. c. 3. F

Festum phasę vocabatur Pascha, & in Hebræo, peza, idest, transitus. in Def. 11. c. 3. G

Festum phasę & azymorum vocabatur ab Euangelistis tum Pascha, tum azyma, propter continuationem vtriusque festi, quia inter vnum & aliud nullus intercidebat dies. in Def. 11. c. 4. H

Phasę ex multis causis poterat anticipari, licet bene posset ex aliquibus causis posteriorari, vt probatur. in Defen. 13. c. 4. F. Et duæ erant causæ. s. immunditia, peregrinatio, & nōn nisi vsq; ad 14. Lunam secundi mensis. Num. 9. ibid. 14. c. 1. E

Phasæ celebrauit Dominus decimaquarta Luna, quando. i. secūdum legem celebrandum erat, ait Chrysosto. vt refert S. Thom. sed Iudæi occupati procurationem mortis Christi, distulerunt celebrare phasę in diem sequentem, qñ Christus mortuus est, & sic verificatur illud Ioan. 18. Et non introierunt prætorium, ne contaminarentur, sed manducarent Pascha. Sed hoc est falsum, vt probatur multris rationibus. in Defen, 14. c. 4. D

Phasga Hebraicè nomen appellatiuum significans collem, de quo Deut. 34. & Deu. 182. c. 1. D. & Ios. 1. c. 1. B

De Phasga monte, vide in dictione, Abarim.

Phœbus. Phœbo immolabatur equus apud gentes. Exo. to. 1. 54. c. 2. B

Phębus habitus est pro Deo propter auguria. Exod. tom. 1. 158. c. 4. D

Phœnitia. Phęnitia intra Syriam cōtinetur, & dicta est sic a Phęnice rege quodā Agenoris filij Tyri conditore, & fratre Cadmi Thebarum Græcarum conditore. Gen. 6. c. 4 F

Phiala. Circa phialas, de quibus Exo. 25. Refertur sententia Magistri in Historia Scholastica, & improbatur. Exo. to. 2. 32. c. 3. I

De phialis. Exo. to. 2. 32. c. 3. F

Phiala argentea, de qua Num. 7. Erat vas vinarium, de cuius figura sunt opiniones. Nu. to. 1. 83. c. 3. F

Philateria. Dicitur a philaxę, quod est obseruare, & thorah, quod est lex, qua si legis cūstodia. Ex. to. 1. 99. c. 3. I Nu. t. 1. 228. c. 4. G

Deus non præcepit philacterias pendere ante oculos, vt probatur. Mat. to. 6. 175. c. 2. B

In philacterijs solum duo præcepta scribebantur. Primum credere quod vnus Deus est, quòd fidē respicit. Secundum erat, diliges Dominum Deū tuum, &c. Quod habetur Deuter. 6. Et Iudæi moderni, qui aliqualiter imitantur facta, antiquorū, ista sola scribunt in chartis, & non totum Decalogum. Matth. to. 6. 175. colum. 1. D. Et Iudæi non obligantur ista portare in fronte, sed Pharisæi ex prauo intellectu, sacræ scripturæ, & ex curiositate faciebant hoc. Nec Iudæi nostri temporis illud faciunt, sed ponunt illas chartulas in concauitatibus portarum vel postium domus, &cæt. Mat.

Mat.to.6.175.c.1.E.c.2.& 3.F. Et prædicta philateria non portabant omnes Iudæi, sed Pharisæi, vt creditur,& aliqui alij Iudęi.ibid.175.c.4.F.Nec etiam Christus portabat, vt probatur.ibid.175.c.4.I. Et videtur dicendum, ꝙ Pharisæi & scribæ, portãdo philateria,non peccabant.ibi.176.c.2.A

Philateria erant quædam paruæ chartæ, in quibus scribebatur decalogus, & has chartas ponebant Pharisæi in fronte pendẽtes in modum coronæ, quæ forte partem anteriorem & posteriorẽ occupabant,& dicuntur sic aphilaxe, quod est seruare,& Thorah, qđ est lex,quasi seruatio legis,&c. Et istas chartulas tam Pharisæi, quam alij portabant.Mat.to.6. 174 c.4.K.&179.c.2.A

Dilatare philateria est illa facere maiora,quam cæteri Iudæi faciebant,& hoc faciebant Pharisęi,vt viderentur ab hominibus,similiter ex hypocrisi, & sic peccabant dilatando illa.Mat.t.6.176.c.3.G

Philemon, Ad quem scripsit Paulus, erat vir Colossensis literatus & honestus,non tamen ecclesiastico ordine præditus, a quo Onesimus seruus aufugerat ad Apostolũ, a quo & baptizatus est, pro quo scribit Apostolus, ne molestę ferret absentiam Onesini.Genes: 29.c.4.H

Philippus De quo Actuum.8. Dicitur: Ecce vir Aethiops eunuchus interrogatur a Philippo, non fuit ille Apostolus, qui dixit Christo: Domine ostende nobis Patrẽ,&c. Sed vnus de septem Diaconibus,qui ministrabãt in quotidiano mensæ ministerio,de quo.Actu.6. Gen. 14.c.1.C

Philippus,qui baptizauit Samaritanos, erat discipulus Christi, non Apostolus,erat tamẽ Diaconus. Mat.to.1. 182.c.2.B

Philippi vocatio fuit leuis vocatio,&c.Mat.tom.3. 190.c.2.C

De Philippo Apostolo.Matt.to.3. 230.c.1.D

Philisthini Quasi Palęsthini dicuntur, a Palæsthina terra, in qua habitant, &c.Gene. 52.c.3.F

Philisthini quibusdam populis ignotis descendunt, &c.Gen. 52.c.3.F

Philisthini descendunt, vt dicunt quidam Hebræi, de Phetrusin, & Casluim, qui commutabant ad inuicem suarum vxorum concubitum,& ex tali commistione dicũt Philisthinos procreatos, sed hoc non videtur verum.Gen. 52.c.3.G

Terra Philisthinorum est pars terræ Chanaan.Exo. to.1. 103.c.1.C

Apud Philisthinos erant multi dij famosi saltẽ tres, s.Beelzebub, Astaroth, & Dagon,&cæ.Iudicum. 166.c.2.B

Philisthijm descẽdũt de Phetrusin & Casluim filijs Mesraim,secundo filio Cham 1.Paralip.31.c.4.F. Et non de origine Chananæorum.Sed quare cõputati sint inter Chananæos.1.Paralip.32.c.4.H. Alibi tamen Auctor dicit esse Chananæos.s.1.Paralipom. 206.c.2.C

Tota terra Philisthinorum diuisa erat per quinque ciuitates,quæ erant metropoles.s.Acharon, Gaza,Ascalon,Azotum,& Geth 1.Parali. 137.c.1.E. &c 2.A.157.c 1.A. 205.c.4.F

Philo Iudæus Librum Sapientiæ concinauit.Mat.to.6. 271.c.1.A

Philomena Fabula de Progne & Philomena,vnde habuerit originẽ.Exodo to.1. 118.c.1.A

Philosophia Nomen Philosophiæ a Pythagora exortum est: nã interrogatus,quem se profiteretur, Philosophum, id est, amatorem sapientiæ se esse dixit, vt refert Augustlib.8.de Ciuita.cap.Gene. 5.c.3.F

Philosophia non contrauenit theologiæ: nam illud,quod secundum vnam sciẽtiam verum est. Necesse est verum esse in alia: quia verum vero consonat,&c.Gen. 12.c.2.D

Non contrauenit philosophiæ naturali, mortuos suscitari.Gene. 12.c.2.D

Philosophia naturalis solum consideratum origine,motu, & condictione rerum corporearum, vsque ad orbes cœlestes attingens Sed de substantijs separatis nihil agens: quia de mouentibus nõ motis.non est physica consideratio, & philosophiæ naturalis præcipuus præceptor fuit Aristoteles,&c.Gen. 150.c.2.C

Philosophia mortalis solũ de actionibus humanis tractat, mores dirigit,vitia corrigit, animam ornat,virtutes prædicat,vitia reprobat, bonum informat,&c.Gen. 15.c.2.D

Philosophiæ moralis tot fuere præceptores, quot fuere philosophi.Sed præcipuè Socrates, Plato, Aristotiles,& Seneca.Gen. 15.c.2.D

Philosophia nullum falsum asserit,neq; verum aliquod negat,licet nõ omnia vera cognoscat.Exo. to.1. 280.c.4.H

Philosophus. Philosophi reputantẽ principes huius seculi. Ge.12.c.4.F

Ex philosophis gentilibus aliquos fuisse saluos probabiliter credendum est,si eorum historijs fidem damus,vt fuerũt Socrates, Plato,Aristoteles &c. in Parado. 108.c.4.K

Philosophi Athenienses irridebant Paulum prædicantem,&c.Mat.to.6. 268.c.4.F

Philosophus Græcè amator sapientię sonat,& hoc nomen a Pythagora ortum habuit,vt dicit Aug, lib.8.De Ciui.Gen. 15.c.2.C

Philosophi ponentes chaos.i.in quolibet omnia esse dicentes,vt Anaxagoras,& Anaximãder, quo modo responderent ad argumenta de infinitate partium.Exo.to.1. 277.c.2.A

Multos ex philosophis Augustinus credidit esse saluos.4.Reg. 54.c.1.C

Multa concedunt philosophi in naturalibus non repugnare fieri,quę nunquam erunt futura:quia non credunt esse potentiam aliquam tantæ virtutis,quę talia possit efficere.in de statu animarũ. 3.c.1.A

Philosophorum Cynicorum,quorũ Diogenes fuit princeps,turpitudo refertur.Deut.36.c.3.G.2.Regum. 104.c.4.K

Philostoricus Dicitur a philos, quod est amor & historia, quasi diligens historias narrãdo omnia regna mundi principalia.s.a tempore Nabuchodonosor vsq; ad finem mundi.Gen. 27.c.3.I

Philostratus. Philosophus fuit & hostoricus, nam fecit historiam de gestis virorum illustrum.Gen. 7.c.2.E

Phinees Hebræi insani dicũt, ꝙ Phinees erat Angelus incarnatus.Iud. 17.c.4.I

De Phinees filio Eleazari sacerdotis 1.Paral.93.c.4.I

Physicorum. Liber Physicorum sic appellatur vulgariter, cum deberet vocari liber de naturali inquisitione. in Para. 2.c.4.F

Phison. Fluuius a gentilibus dicitur Ganges,& fluit de paradiso terrestri. & est in media fronte Orientis.in ostijs Oceani Indici,& habet latitudinem quasi mediæ leucæ,qui ẽt habet decem

decem magna flumina coniuncta.Gen. 7.c.4.I
Phiſon interpretatur mutatio oris, vel abundantia Gen. 14.c.2.D
Phiſon vocatur Ganges in India,a Gangeto rege terræ Heuilath. Et eſt maximus inter oĩa flumina Indiæ, & habet in latitudine aliquando quinquaginta ſtadia, & in altitudine viginti, vt patet 13. De proprietatibus rerum &c.Gen. 14.c.2.D
Phiſon nomen eſt primi fluminis Paradiſi, & eſt nomen Hebræum ſignificans mutationem oris ſiue vultus. Et iſtud nomen non eſt in vſu, nec nomina aliorum triũ fluminum,ſed alia nomina, quæ poſtea a Græcis fuerunt impoſita,ipſi enim tanq̃ curam agentes de vniuerſa republica mundi impoſuerunt nomina omnibus rebus, ſcilicet prouinciis fluminibus, montibus, & plurimis vrbibus &c. Et dictum eſt ſic flumen hoc a proprietate,quia Phiſon ſæpe mutat vultum, tam in colore,quia alicubi clarus,& alicubi turbidus apparet,quam etiam in ſenſu, quia alicubi frigidus,& alicubi calidus. Interpretatur etiam abundantia, quia abundat in piſcibus,inueniuntur ibi anguillæ triginta pedum in longitudine. Interpretatur etiam, ſecundum alios, caterua &c. quia decem magna flumina intrant in illum. Geneſ. fol.102. col.2 B
Phiſon alio nomine dicitur Ganges,ſic etiam Græci appellant. Et accepit nomen hoc à Gangeto Indorum rege, quem regnaſſe dicunt in terra Heuilath,quam fluuius iſte circuit &c. Gen. 102. col.2.D.
Phiſon inũdationem ſignificat, quia eductus in Indiam pelago late diffunditur, quod Geta nuncupatur a Græcis, hæc Ioſephus primo Antiquitatum. Gen. 202.c.2.E
Phiſon, qui & Ganges dicitur eſt maximus fluuius inter omnia flumina Indiæ, cuius minima latitudo,vt dicit Solinus, eſt octo millium paſſuum, & maxima eſt viginti millium paſſuum & altitudo, vbi vadoſiſſimus eſt, menſuram habet centum peduum. Gen. 102.c.2.E
Phiſon, qui & Ganges dicitur, oritur ſecundum q̃ ſenſu videtur, in locis Caucaſi montis, vt aſſerit Hiſtoria ſcholaſtica &c. Alij vt Solinus, aiunt ipſum ex incertis fontibus naſci, vt Paulus Oroſius,quòd à Scythicis montibus ortum habeat,ſ. inter Dacas & Partienas & Sacarrancas in monte,qui Oſtobares dicitur. Sed omniũ iſtorum eadẽ eſt ſententia,&c.Gen. 105.c.1.D
Phiſon,qui & Ganges dicitur,naſcitur ex illa parte Caucaſi montis,quæ vocatur mons Scythicus à Scythis prope habitantibus a parte ſiniſtra. Gen. 105 c.3.H
Deſcribitur ſitus, quem facit Phiſon, inde curſu ſuo &c.Gen. 105.c.3.H
Phiſon fluuius per ſolam Indiam decurrit & facit quandam inſulam populoſiſſimam gentem continentem &c.Gene. 105.c.3.I
Iuxta fontem Phiſon fluminis ſunt habitatores nullo cibo indigentes,vt ait Solinus,ſed ſolo odore pomorum ſuſtentantur, quæ in ſyluis iuxta naſcuntur. Et ſi extra illa loca peregre proficiſcuntur,poma illa deferunt, quòd ſi forte tetriorem ſpiritum traxerint, moriuntur &c. Geneſ. 105.c.3.I

Python. Pythones dicuntur ſpiritus exiſtentes in ventre hominum faciẽtes eos loqui. Et aliquando dicuntur dæmones venientes ad reſpondendum alicui, factis quibuſdam cæremoniis,ſed primus modus eſt cõuenientior. Leuit. 208.c.2.B
Pythones dicuntur a Pythone ſerpente &c. Leuit. 213.c.3.F
Python vno modo ſignificat dæmonem familiarẽ, alio modo dęmonem, qui intra hominẽ loquit̃, quo mouẽte,homo ille aliqua futura prædicit,& talis homo dicitur Pythonicus vel Pythoniſſa,vt patet Act.16. Et dicebantur Pythones ab Apolline,qui Pythius à Pythone ſerpente dicebatur &c. Deut. 101.c.3.F
De Pythonibus ſeu ventriloquis. 1.Regum tom. 2. 49.c.1.D
Python dicitur ſpiritus nequam, qui adducitur per inuocationem vel alias ad reſpondendum de aliquibus dubiis &c. 1.Reg.to.2. 160.c.3.I. Sed quare ſic dicantur.ibid. 161.c.2.A
Ille proprie Pythonem habere dicitur, qui habet ſpiritum familiarem incluſum in aliquo vaſe vitreo habente aquam,quem profitetur tenere inuitum, ſed falſum eſt. Et iſte reſpondet ad omnia,de quibus fuerit inquiſitus ab eo,qui eum habet. Et iſtud pertinet ad hidromantiã &c.1.Reg. to.2. 160.c.4.G
Pythones habere dicuntur, qui conuocant dæmones facto circulo vel quibuſdam characteribus, & dæmones venientes reſpondent. 1.Reg. to.2. 160.c.4.K
Dæmones reſpondentes de occultis vocantur Pythones per comparationem quandam ad modũ famoſum reſpondendi inter Gẽtiles, apud quos nullus deorum ſuorum erat, qui famoſius reſpõderet ad omnia quæſita, quàm Apollo, qui quia occidit maximum quendam ſerpentem, cui nomen erat Python in monte Parnaſo. 1.Metam. propter victoriam vocatus eſt Pythius, & quia ipſe erat princeps inter dæmones reſpondentes de occultis,ideo dæmones ſic reſpondentes vocati ſunt Pythonici. 1.Reg.to.2. 161.c.1.B
Pythones vocantur illi,qui habent ſpiritus familiates, vel homines inuocantes dæmones, qui ad dubia reſpondent,& dęmones reſpondentes dicuntur proprie Pythones. Et homines illos habẽtes dicuntur Pythonici.4.Reg. 212.c.3.F. 240.c.1.E
Pythonali aliquando eſt nomen viri, & aliquando nomen ciuitatis. 1.Paral. 107.c.2.A. 118.c.1.A

Pythonicus.

Dicuntur large quicunque habet ſpiritum nequã, per quem ſcire poſſint aliqua occulta, ſiue illa ſint prẽterita,ſine prẽſentia,ſiue futura,& ad hoc reſpondent Pythones vel verbis, vel ſignis, vel motibus corporalibus, quod multis modis cõtingit.1.Reg.to.2. 60.c.3.K.c.4.F.& 64.c.3.G

Pythoniſſa. Pythoniſſa,de qua 1.Reg.28.habebat dæmonem familiarem, qui reſpondit ei ad quæſita.1.Reg.to.2. 64.c.3.K

Phrygia. In Phrigia fuit Troia.1.Paralipo.30. c.1.B

Phryges. Phryges deſcendunt a Thogorma filio tertio Aſſenem primo filio Iapheth.1.Paralip. 30.c.1.B

Phut. A Phut tertio filio Cham, deſcẽdunt Libyes populi,habitantes in parte meridiana orbis,quę eſt in Aphrica, & eſt valde calida & arenoſa, plena ſerpentibus, apud Aethiopes & Aegyptios.Gen. 51.c.3.G

Putiphar. De illo Putiphare,cuius filiam nomine Aſenez duxit Ioſeph, ſunt opiniones: nam quidam dicunt, illum non eſſe, qui emit Ioſeph ab Iſmahelitis &c. Hieronymus tamen

ramen tenet quòd fuit illemet, qui emit Ioſeph, & hoc tenet in lib. de Hebraicis quęſtionibus. Et hocidem tenet Rab. Salomon. Et dicunt, quòd iſte primo fuit princeps militum, & poſtea effectus eſt ſacerdos,& aſſignatur ratio. Geneſ. 367. col.4.F

Piaculum Quatuor ſignificat.ſ.culpam, remedium, maculam, & ablutionem. Leui. 176.c.1.C & 200.c.4.I. Iudi. 201.c 3.G 2.Reg. 142.c.4.F

Picea. Picea in Hebræo ſignificat claudum. 2. Paral. 27.c 1 E

Pietas. Opera pietatis ſpiritualia, & corporalia reducuntur ad pręceptum quartum de honore parentum. Exo. to. 1. 176.c.3.F

Ad pietatem erga ſe inuicem inuitauit Dominus Iudęos, quia crudeles erant, iubēs, vt pij eſſent circa animalia bruta. Leuit. 254.c.3.F

Pietas dicitur latria, vel cultus diuinus, vt dicitur 3. Senten. diſtin. 9. Et impietas è contrario. Leuit. 187.c.3.F

Pietas dicitur quędam teneritudo, qua quis mouetur ad id, quod amat & c. 3. Reg. 37.c.2.B

Pietas ſæpe ſignificat cultum diuinū, ſiue amorem ad Deum. 3. Senten. diſtin. 6. Et apud antiquos ſcriptores tria ſignificat, ſcilicet amorem ad Deum, quem vocant religionem, & amorem ad parentes, & ad patriam. Matth. to. 1. 33.c.4.K

Pietas proprie ad diuinum cultum pertinet, ſed large capiendo, eleemoſyna dicitur pietas. Matth. to. 3. 12.c.1.B

Pygmęi. Quinto anno generat, & octauo ſenęſcunt. Gene. 33.c.4.K

Pigmentum. Generaliter eſt quęlibet herba aromatica. Exo. tomo 2. 102.c.2.C

Pignus. Quare gener non cogatur computare fructus pignoris in ſortem dotis numerandę. Mat. to. 7. 54.c.3.K.c.4.F

Non licet eccleſiaſticis recipere decimas in pignus, niſi fuerint Eccleſię. Mat. to. 6. 224.c.1.A

Pilatus. Quare Pilatus ſcripſerit titulū Crucis tribus linguis. Nu. to. 1. 264.c.3.F

Pilati mors refertur. Mat. to. 6. 271.c.1.B

Pilatus introduxit ligna militaria in Ieruſalē inſciis Iudæis. Mat. to. 6. 270.c.3.K.c.4.F

Pilatus erat præſes Iudęę & Ieruſalem & c. Matth. to. 6. 21.c.1.C

Pilatus de Corbona Iudæorum accepit pecuniam, vt faceret aquæductum in vrbem Ieruſalem de torrente duorum millium pedum ſpatio. Matt. to. 6. 27c.c.4.G

Pili. Quomodo generentur in hominibus. Gene. 297.c.1.D

Pili caprarum, de quibus Exo. 25. erant ad facienda ſaga cilicina, de quibus Exo. 26. Exo. tomo 2. 15. c 4.H

Pili ſunt quędam fumoſitates terreſtres, quæ oriuntur ex cute. Leuit. 126.c.1.D. Et ſortiuntur colorem iuxta conditionem carnis, ex qua ortum habent & c. Leuit. 127.c.2.D

Ortus pilorum circa mēbra genitalia arguit in homine pubertatem & c. Mat. to. 2. 185.c.1.E

Pilum. Multa ſignificat pilum, nam dicitur aliquando à pellendo: quia in hoſtem pellitur, ſignificat etiam forcipes, quibus pili pannorum tondentur, iuxta illud à tractu pili multi ruere pili. Tertio ſignificat percuſſorium. Sic dicitur Prouerb. 27. Si contuderis ſtultum, quaſi tipſanas de ſuper terente pilo. & Exo. 27. puriſſimum pilo contuſum. ſuper Exodum tomo 2. f. 53. col.4.I

Pinaculum. Templi de quo Matth. 4. erat pulpitum quoddam & c. Deu. 164.c.4.I

Pinacula Templi non erant illa, quæ Rabanus Glo. ordi & Hiſto. ſcholaſti. dicunt & c. 3. Reg. 53.c.1.B

Pinaculum eſt ſummitas vel altitudo, & pinaculū templi non erat cathedra vel pulpitum in templo, vt aliqui dicunt, ſed altitudo maxima templi. ſ. paries aliquis vel męnia erecta ſuper tectum templi, de quo loco poſſet Chriſtus videri ab omnibus, qui erant in ciuitate. Matth. tomo 1. 232. col.1.D. Oppoſitum dicit. ſuper Deutero. vt patet ſupra. Sed dicendum quòd tunc videbatur ſic dicendum. & ſuper Matthæum mutauit ſententiam.

Quod de pinaculo ſe Chriſtus præcipitaret quare diabolus ſuaſerit. Mat. to. 1. 234.c.1.D

Pindarus. Floruit ſub Xerxe rege Perſarum anno ab orbe condito quater milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo. Geneſ. fol. 27. col.4.K

Pindari mortem narrat Valerius Maximus lib. 9. de mortibus non vulgaribus. Gene. 28.c.1.A

Pirata. Piratæ dicuntur à pira & rate, & c. Gen. 4.c.3.K

Pyromantia. Significat diuinationem factā in igne vel in rebus ignitis. 1. Reg. to. 2. 160.c.3.F

Piſcatio. De piſcationibus, paſcuis & venationibus datur decima. Matth. to. 6. 216.c.4.I

Ars piſcatoria dupliciter accipitur. Matth. tomo 6. 230.c.3.H

Piſcis. Piſces ideo dicuntur de aqua producti: quia aqua magis dominatur in complexione eorum. Et ideo non ſunt tanti nutrimenti & confortationis, ſicut carnes animalium, quæ extra terram naſcuntur, & hæc eſt cauſa, quare ieiunantibus licitum ſit comedere piſces, & non carnes. Gene. 7.c.4.K

Centum viginti ſpecies piſcium ſunt cognitæ & c. Gen. 8.c.2.A

Piſcibus non impoſuit nomina Adam, ſed ſolum greſſibilibus, & volatilibus & c. Gene. 16.c.1.B. & 135.c.4.F

Piſces quare non fuerint mortui in diluuio ſicut animantia terræ. Gen. 37.c.2.A. & 39.c.1.A

Piſces etiam dicuntur caro large iuxta illud. 1. Cor. 15. Omnis caro non eſt eadem caro, ſed alia piſcium, alia volatilium & c. Gene. 39.c.1.A. & 43. col.3.G

Quod piſces ſemper comederint alios piſces etiam in prima ætate, videtur veriſimilius quam oppoſitum: ſecus tamen de animalibus terreſtribus. Gen. 122.c.4.G

Piſces & aues ſunt leuioris digeſtionis, quàm cætera animalia, cæteris paribus. Et hoc oſtenditur ex hoc, quod corporum piſcium & c. non eſt tanta ſoliditas, ſicut aliorum & c. Gene. 134.c.2.E

In Hebræo non reperiuntur nomina piſcium, niſi nomen commune piſcis. Bene tamen multa nomina auium, & animalium terreſtriū, & hoc ideo quia ab Adam non fuerunt nomina impoſita piſcibus. Gen. 135.c 4.K

Piſces magis multiplicantur, & in maiori numero ſunt, q̄ aliquod genus animalium. Gen. 399.c.2.D

Piſces ſale conditi ſaniores ſunt piſcibus recenter eductis de mari. Leui. 97.c.2.E

Pisces habentes scamas, & pennulas sunt saniores: quia siccioris sunt complexionis,& magis temperatæ,&c Leui. 97.c.2.E
Pisces eodem modo se habent ad aquas, sicut animalia quadrupedia,& volatilia respirantia, ad aerem. Leuit. 97.c.4.I
Pisces non spirãt, sed aqua est eis,sicut aer attractus est alijs animalibus ad pulmonem propter cordis calorem Ios.to.1. 209.c.3.F
Piscibus vtebantur, vt communiter,discipuli Domini propter multa.Mat.to.4. 41.c.1.C
Piscina. De piscina probatica. 2. Paralip. 53. col.2.B
Pythagoras. De Samo insula oriundus, tẽpore Cambysis Regis floruit, sub anno ab orbe condito quater millesimo, dẽptis quinquagintaocto annis,iuxta Eusebium lib. Chronicorum. Sed iuxta veritatem Hebraicam sub anno ferme ter millesimoquingentesimosexagesimo.Gen. 3.c.4.K
Pythagoras Aegyptum petijt cupiditate honestatis percipiendæ,&cæt.De quo quid referat Valerius Maximus, & quid August. lib.8.de Ciuit.& quid Seneca ad Lucillum,& quid Lactantius lib.de natura Deorum,lib.3.c.18.Gen. 4.c.1.A
Pythagoras credidit animas hominum migrasse in corpora bestiarum, credidit non esse Infernum, neque pœnas post mortem, dixit etiam se fuisse militem Euphorbũ in bello Troiano mortuum à rege Menelao,&c. Gen.4.col.1.B. & Exod.to.1. 105.c.4.K
Pythagoram fuisse Musicæ inuentorem dicunt Græci.Gen. 28.c.4.H
Pythagoras non sustinuit se sapientem vocari: sed Philosophum seipsum nuncupauit, vt ait Aug. 5.lib.de Ciui.c.2.Exo.to.1. 41.c.3.G
Pythagoras Deos esse negauit,& Dyagoras dubitauit.Exo.to.1. 116.c.3.H
Pythagoras credidit animas hominum esse immortales,& quòd in alia corpora transibant post mortem, vt recitat Ouidius lib.15.Metamorph. & dixit se fuisse olim militem nomine Euphorbum, &c.Exo.to.1.279.c.2.D. Sed dictum Pythagoræ improbatur.Exo.to.1. 282.c.1.C
Pythagoras prohibuit comedere carnes propterea, quia fortasse in animali occiso erat anima humana. Exo.to.1. 279.c.2.E
Pythagoras dicebat, quòd quãdocumque intrabat anima in aliquod corpus nouum, obliuiscebatur sui,& omnium,quę egerat in priore corpore,&c. Exo.to.1. 279.c.2.E
Pythagoras moritur tempore, quo reædificatũ est templum Ierusalem per Zorobabel, &c. Mat.tomo 1. 146.c.1.C
Pythagoras posuit animarum immortalitatem,pœnarum tamen inflictionem excluſit propter continuam carum demigrationem per corpora.in Parad. 88.c.2.D
Solus Pythagoras tenuit demigrationem animarũ. in Parado.88.c.2.C. Sed eius opinio improbatur. ibid. 88.c.3.G
Pythagoras animæ immortalitatem posuit: sed negauit eiusdem præmia vel pœnas. Sed dixit animas continua demigratione per corpora labi, aliquando in corpora humana, & aliquando in corpora brutorum, propter quod Pythagoras abstinebat a carnibus,& c Inde Statu animalium, &c. 4.c.4.G. Sed hæc opinio improbatur ibidem.4.c.4.K.& 5.c.1.A
Pythagoræ,& Empedoclis sentẽtiam de reditu animarum.Mat.to 6. 90.c.3.F
Pythagoras dixit animas esse immortales. Mat.to.6. 90.col.3.H
Pythagoras quare secutus sit frugalitatem. Matth. tomo 6. 90.c.3.K
Prima radix erroris Pythagoræ fuit: quia putauit animam non vniri essentialiter corpori dando esse,sicut vnitur forma materię,sed accidentaliter, sicut motor mobili,vel vt vestimentum corpori. Secundo, quia ponebat intellectum non differre a sensui nisi accidentaliter, & quasi per magis & minus, & non secundum speciem,& naturam. Mat.to.6. 90.c.4.H
Pythagoras dixit animam suam prioribus seculis fuisse in alijs, & deinde ad eũ peruenisse,& ad hoc citantur versus Ouid.15. Metamorph. De Statu animarum,&c. 4.c.4.H
Pythagorici. Ponentes animas immortales,errauerunt in redditu ipsarum ad corpus dicentes animas rursum vniri corporibus per modũ generationis naturaliter &c. Secundo errauerunt:quia dicebant animam non coniungi eidem corpori,cui prius,sed alteri,& aliquando corpori non eiusdem speciei.Et ob hoc Pythagoras secutus est frugalitatem, nec manducans carnes,neq; pisces,& ad hoc oẽs homines inuitabat,& c.Sed hoc ĩprobat,&c.Mat.t.6.90.c.3.F
Python. Vide superius.
Placere Deo. Melius est aliquid agere, vt placeamus Deos, quam vt habeamus vitam æternam.Mat.to.5. 121.c.2.B
Plaga. In plagis generaliter maior dolor est in die tertia,quam in prima,& secunda diebus.Gen. 339.c.2.E
Decem plagæ Aegypti notantur istis versibus.
Prima rubens vnda,tabes,Ranæque secunda.
Inde culex tristis,post musca nocentior istis.
Quinta pecus strauit.Vesicas sexta creauit;
Pœna subit grando,post brucus dente nephando.
Nona tenet solem primam necat vltima prolem.
Exod.to.1. 50.c.1.C
Plaga secunda scilicet ranarum respondet culpæ interfectionis puerorum Hebrẽorum,&c.Exo.to.1. 50.col.1.D
Plaga tertia de cyniphicibus respondet culpæ Aegyptiorum, qua oppresserant Hebræos duris laboribus terræ & luti,&c.Exo.to.1. 52.c.1.E.c.2.A
Quartam plagã fuisse pediculos,& non cyniphes dicunt Iudæi,& c. Exo.to.1. 52.c.2.E
Quinta plaga solum animalia,quæ erant in agro,perierunt,& non omnia. Nam omnia capiuntur pro multis. Exo.9. Secundum morem sacræ scripturæ.Exo.to.1. 55.c.2.B
Sexta plaga euenit Aegyptijs secundum respondentiam pœnæ, quam ipsi infligebant Hebræis: quia quia non solum puniebant Hebræos, sed etiam eorum animalia, necabant grauissimis oneribus. Exo.to.1. 55.c.3.F
In septima plaga iubetur assumi cinis de camino, ad indicandum duo. Primo ad significandum effectum scilicet vesicas turgentes, quæ postea natæ sunt,&c.Secundo ad significandum causam,quare plaga illa fuerit inflicta scilicet ad correspondentiam afflictionis Iudęorum in decoctione laterum &c.Exo.to.1. 55.c.4.G
Aegyptij magis & minus cruciabantur in plagis secundum quod magis vel minus peccauerũt, &c. Exo.to.1. 56.c.4.G
Plaga grandinis respondet afflictioni, quam Aegyptij

ptij intulerunt Hebræis, cogentes eos ſtipulas colligere per vniuerſam Aegyptum, non minuẽtes numerum laterum. Exo. to. 1. 59. c. 3. G
Plaga grandinis facta eſt mẽſe Februario. Exo. to. 1. 60. c. 1. D
Plagarum Aegypti cauſa finalis erat demerita Pharaonis & ſeruorum ſuorum, & Deus etiam ordinabat illas in laudem ſuam, ſ. vt nomen eius enarretur in multas generationes, iſtud tamen erat finis minus principalis. Exo. to. 1. 61. c. 1. B
Quare Deus tot plagas voluit inferre Aegyptiis, cũ breuius potuiſſet expedire &c. Exo. to. 1. 65. c. 3. F
Plaga vltima, de qua Exod. 12. reſpondet culpæ Aegyptiorum, qua paruulos Hebræorum occidebant in flumine. Exo. to. 1. 77. c. 1. A
Circa numerum plagarum Aegypti improbatur ſententia Magiſtri hiſtoriæ ſcholaſticæ dicentem fuiſſe plures quam decem, & fuiſſe tot, quot ponuntur dies Aegyptiaci in calendis noſtris, qui in quolibet menſe ponuntur duo. Exodi tomo 1. 77. c. 1. B
Plaga decima occiſionis primogenitorum Aegyptiorum fuit facta per Angelos malos, vt videtur colligi ex Pſal. 77. dicens: Miſit in eos iram ſuam immiſſiones per Angelos malos &c. Exo. to. 1. 90. c. 1. A
De plagis illatis Aegyptiis auctores gẽtilium aliter fabulabãtur, quàm veritas ſacræ ſcripturæ dicat. Et iſtæ plagæ fuerunt inflictę anno octingenteſimo quinto ante Vrbem conditam, qui eſt annus milleſimus quingenteſimus quadrageſimus ſeptimus ante Chriſtum natum. Exo. to. 1. 117. c. 1. E
Quædam plagę earum, quę fuerunt datę Aegyptijs, fuerunt naturales in aliquo, & in aliquo ſupra naturales. Leuit. 26. c. 2. C
De plagis, quas Chriſtus ſuſtulit in paſſione ſua. Paradoxa. 41. c. 3. G
Planeta. Vel aliquod corpus cœleſte non poteſt influere in aliquam partem mũdi, quam non reſpicit, vnde Planeta, qui eſt ſuper Angulum terrę, nõ poteſt influere aliquid in medio Orizontis noſtri, vel cuiuslibet, qui ſupponitur angulo medij cœli, cuius aſſignatur ratio. Gene. 40. c. 4. H
Impoſſibile eſt aliquorum planetarum coniunctionem vel aſpectum cœli eſſe ſimul ſuper vniuerſam terram. Et ideo impoſſibile eſt fieri diluuiũ vniuerſale naturaliter. Gen. 40. c. 4. I
A planetis principalior eſt influẽtia in hæc inferiora, quam ab aliis aſtris fixis: & hoc, quia habent latitudinem in motu ſuo, declinando aliquãdo ad Septemtrionem, & aliquando ad Auſtrum, quæ quidem contemperat elementa, & res elementatas tam viuentes, quam non viuentes: & conſeruat eas in ſua armonia. Leuit. 161. c. 3. H. & 257. col. 2. E
Septem Planetæ ſic ſe habent, quòd vnus dominatur principaliter in vna, & alius in alia, & per iſtũ modum euenit, vt vnus planeta dominetur in prima hora vnius diei: & alius in prima hora ſequentis &c. in die dominica dominatur Sol, in die Lunæ Luna, in die Martis Mars, in die Mercurij Mercurius &c. Leuit. 257. c. 2. E. & c. 3. F
Planeta nõ dicitur humidus vel ſiccus formaliter, ſed effectiue. Leuit. 195. c. 3. I
Planetas non eſſe infixos orbi euidẽtiſsima concluſio eſt apud Aſtronomos, & probatur hoc per epiciclos: quia eleuantur, & deprimuntur, diriguntur, & retrogradantur ſecundum illos. Ioſue to. 1. 182. c. 1. E. c. 2. B
Quilibet Planeta eſt in medio ſui cœli. Ioſue to. 1. 187. c. 4. G
Latitudo declinationis, motus planetarum fuit neceſſaria ad conſeruandum genita, & continuandum generationem, & corruptionem &c. Ioſue to. 1. 188 c. 3. F
Omnes orbes planetarum quanto ſunt ſuperiores, & magis coniuncti primo mobili, tanto magis rapiuntur, & tardius mouentur motu ſuo &c. Ioſue to. 1. 200. c. 3. B
Ex planetis naturaliter pendet vita animantium, & propter hoc ſeptem planetis aſcribimus ſeptem dies, appellantes eos ex planetarum nominibus. 2. Paral. 23. c. 1. D
Planetæ licet ſint meridiani, vel ſeptẽtrionales reſpectu cœli: tamen reſpectu noſtri ſunt ſemper meridiani. 2. Paral. 23 c. 2. B
Motus ſeptem planetarũ eſt nobis meridianus, eo q̃ habitantes in parte Septemtrionali habemus ſpheram obliquam. Mat. to 4. 4. c. 4. F
Tres ſolum planetæ faciunt vmbram, ſcilicet, Sol, Luna, & Venus. Defen. 49 c. 4. H
Plangere Quomodo differat à flere. Ge. 284. col. 3. H
Planctus Chriſti. Planctu inchoauit Chriſtus vitã ſuam. Parado. 35. c. 1. D
Plaſtes. Venit a pſalmo, as, quod eſt formo, vel compono, vel fingo. Gen. 8. c. 4. F
Plato. De Platone referũtur verba Valerij Maximi lib. 8. cap. 1. Et verba Iuſtini, & Apuleij, & Senecæ Gen. 4. c. 1. E. c. 2. A
Plato cenſuit poetas ex vrbe pellendos. Gene. fo. 4. col. 2. E
Quidam emit Platonem octo ſeſtertiis à Dionyſio tyranno, vt eum liberum permitteret. vt refert Seneca, contra quem magna ira mouetur Seneca, qui tantum philoſophum tam paruo precio comparaſſet. Gen. 4. c. 4. K
Platonem dixiſſe totum primum caput Ioannis, vſque ad illam partem, Fuit homo miſſus à Deo quidam dicunt ex mẽte. Augu. Sed nõ inuenitur vbi. Gen. 12. c. 1. C
In Platonis libro, qui Thimęus dicitur, habentur illa verba, quæ recitãtur Gen. 1. In principio creauit Deus cœlum & terram &c. Et quædam alia, de Exo, vt, Ego ſum, qui ſum. licet aliqualiter differant, refert Auguſt. 7. de Ciui. Dei. Geneſim. 12. c. 1. C
Plato inter philoſophos obtinet principatum, & nullum in diuinis parem habuit. Gen. 12. c. 1. D
Contra defendentes Platonem dicentem, quòd anima coniuncta quantum eſt de ſe, poteſt intelligere per ſpecies inditas, & concreatas, & tamen nõ intellig t, dum eſt in corpore, quia impeditur a corpore. Matth. to. 7. 189. c. 3. K
Plato poſuit ſpecies, ideſt, quidditates rerum ſubſiſtentes ſeparatas, & actu inteligibiles, id eſt non indigentes aliqua operatione præuia intellectus agentis, ſicut indiget phantaſma ad hoc, quod fiat intelligibile, &c. Et has ſpecies ſubſiſtentes Plato vocat ideas. Mat. to. 7. 190. c. 2. D. Sed improbatur hoc ab Auctore. ibid. 190. c. 4. F
Plato videbatur aſſerere duos deos, ponebat enim Noim, & Trigaton, & animam mundi, & Noim vocabat Patrem, & Trigaton intellectum primum, ideſt filium, qui intellectus vel ſapientia Patris dicitur, & animam mundi Spiritum Sanctum, qui omnia replet, ſicut anima hominis totum ipſum hominẽ informare dicitur: ſed Plato magis

magis videtur velle animam mundi esse quandā vim creatam generatiuam, & gubernatiuā. Nec Plato in his intelligebat vnam essentiam: sed potius credebat esse tres deos, siue tria, vt ait. Augu. super epistolam ad Colossen. Et hoc dogma Platonicum Ptolemæus repudiauit. Gene. 36. colum. 2. D

Plato non potuit scire Genesim: quia tempore suo nondum erāt trāslata Eiblia in linguam Græcā, sed post fere per octoginta annos. Et nunquam iuit in Iudeam: sed in Aegyptum, vbi forte ab aliquo Iudeo aliquid potuit audire. Quomodocunque tamen ipse Plato audiuit primum Genesis. Nam ideo in Timeo dixit, q̄ Deus in principio rerum posuerat duo elementa. s. terram & ignē: quia Plato, & omnes ipsum sequentes vocant cę lum, ignem, & stellas puriorem ignem dicunt. Et Lunam dicunt esse in inferiori pte ignis coniunctam regioni aeris. Deinde dicit, q̄ Deus coniunxit ista duo elementa. s. terram, & ignem per duo media. s. per aerem, & aquam. Et quando dicitur: Spiritus Domini ferebatur super aquas, intelligitur sic. i. aer erat sup aquas. Ge. 2. c. 4. K. & 3. c. 1. A

Platonem esse saluum in lege naturę, multi dicunt, &c, Gen. 11. c. 2. D

Plato dixit arborem sciendi bonum, & malum esse hominem: quia nō putauit esse talem arborem, &c. Gen. 13. c. 4. H

Platonem secuti sunt multi ex theologis antiquis, patet de Aug. in lib. Geneseos ad literam, qui posuit cœlum, seu firmamentū esse de natura ignis, sic refert Magister. 2. Senten. distin. 14. Gen. 86. colum. 3. G

Plato dixit hominem esse animam in corpore viuētem, &c. Exo. to. 1. 44. c. 4. K. Sed ista definitio hominis improbaī. Leui. 16. c. 4. I. In Parad. 23. c. 3. K. Et dixit corpus hominis non esse partem hominis, sed vestimentum hominis. Mat. to. 6. 186. colum. 2. A

Platonem & multos alios de philosophis, qui ad vnguem vitia correxerunt, fuisse saluos tenet Aug. 4 Reg. 54. c. 1. C

Plato in ordinatione suæ politię tradidit legem, vt homines per exercitium fierent ambi dextri. 1. Parali. 132. c. 2. B

Plato floruit tempore Darij Nothi ante Christi natiuitatem annis quatuor centum, &c. Matth. to. 1. 146. c. 4. K

Plato non peccauit seruando virginitatem perpetuam, nec ipse credidit se peccasse: sed ideo sacrificauit, vt assentiret opinioni erroneæ aliorum eis honorem deferens quasi peccasset seruando virginitatem. Mat. to. 7. 22. c. 2. B

Plato opinatus est animam hominis non esse velut formam, quæ est altera pars compositi, sed Deus coniunxit eam corpori, vt substantiam perfectā, vt motorem mobilis, vt nautam naui, &c. Matt. to. 7. 152. c. 3. I

Plato posuit triplicem prouidentiam, &c. Matt. t. 3. 260. c. 4. K

Refertur opinio Platonis de Anima. Matthæ. to. 7. 273. c. 4. H. Mat. to. 6. 186. c. 2. A

Illud dictum Platonis, q̄. s. nostrum scire sit quoddam reminisci, improbatur: quia tenet animam humanā esse plenā scientia, & virtutibus, priusq̄ infundatur in corpus Exo. to. 1. 282. c. 2. B. In Parado. 89. colu. 4. G. In De Statu animarum, &cæt. 6. c. 2. B

Quid Plato senserit de animabus humanis. in Para. 91. c. 2. D

Plato posuit tres spirituū naturas. in Parad. 91. c. 3. I

Plato in Timęo tenuit Dei bonitatem esse causam creationis mundi. De Beata Tri. 4. c. 3. I

Licet Plato non fuerit plene Pythagoricus: Pythagoræ tamen positionem in quibusdam imitatus est. in De Statu animarum, &c. 7. c. 3. H

Plato dixit animas humanas in astrorum corporibus fuisse, & inde in corpora nostra deriuatas in quandam quasi pœnam, & post exitum a corporibus iterum ad astra redire. Rursus autē ad alia corpora, &c. sic, vt infinita fiat circulatio: quod tamen sic improbatur, vt Pythagoræ positio. in De Statu animarum, &c. 7. c. 3. I

De Platonis, & Socratis politia. vide in dictione, Politia.

Platonici. Augustī. in 7. Confessionum, ait se legisse in Platonicorum libris, & si non his verbis, &c. s. In principio erat verbum vsq; ad illam partem, Et tenebræ eam non comprehenderunt. Item q̄ omnis anima testimoniū perhibeat de lumine, non tamen est ipsa lumen. Deus enim est lumen, quod illuminat omnē hominem venientem in hunc mundum. Et q̄ in mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. Item dicit ibidem se legisse, q̄ verbum Deus, non ex carne, non ex sanguine, non ex voluntate viri, nec ex voluntate carnis: sed ex Deo natus est. Sed dicendum, q̄ ista cognouerit Plato valde confuse, nec ad eundem intellectum totaliter, ad quem Ioannes loquebatur. vt. probatur. Gen. 12. c. 1. E. & c. 2. A

Platonicorum opinio de dęmonibus refertur. Mat. to. 7.

Platonici negant ignem esse ante Lunam. Genes. 86. c. 2. E

Platonici & alij multi philosophi dixerunt aerem, & ignem esse materiam cœlestium corporū, &c. Exo. to. 2. 112. c. 3. G

Plaustrum Dicitur curus a plaudendo dictus, eo quòd mittit sonitum, quando mouetur. 1. Paral. 146. c. 2. D

Pleonasmus. Pleonasmo figura multoties vtitur scriptura sacra. Leuiti. 192. c. 3. K

Plorare Plorans super mortuos, in vete. lege quando incurreret immunditiam, & quando non. 2. Reg. 73. c. 4. I

Plorare super mortuo est rationabile, & valde piū. 2 Reg. 85. c. 2. E

Plorare pro mortuis dupliciter accipitur. 2. Regū. 85. c. 4. H

Pluere. Pluuia. Non pluit in terra Chanaan tempore messis triticeæ, nisi miraculosè. 1. Reg. to. 1. 199. c. 3. H

Qualiter pluuia faciat germinare. Deuteronom. 56. colum. 2 B

Pluuia fit ex humida exalatione faciliter conuertibili. 1. Reg. to. 1. 199. c. 4. I

Pluuia quid sit, & quomodo caufetur. 2. Paralipo. 88. c. 2. E

Sola pluuia inter omnia metheorologica est in aliqua specie, scilicet in specie aquæ: cætera autem sunt in illa specie cuius sunt materiæ, sicut glaties, nix, & geln, sunt species aquæ, & sic de alijs. Matt. to. 1. 113. c. 1. A

Quod pluuia sit magnum beneficium, quod Deus nobis præstat, probatur ex multis. Matt. tomo 2. 256. c. 3. F

Pluuia datur hominibus, & aufertur non nūquam in pœnam peccati. Deuterono. 11. Si obedieritis man-

mandatis Domini &c. Dabit pluuiam terræ veſtræ temporaneam, & ſerotinam &c. Mat. to.2. 256.c.4.F
Futurarum pluuiarum ſignum in terra Iudæorum ſumebatur per nubes aſcendentes ab Occaſu, ſiue de mari, quod idem eſt &c. Matth.to.4. f.154. col.3.H
Quomodo in Chriſto erunt ſigna pluuiæ, & quomodo fuerint ſigna ſerenitatis. Matth. tomo 4. 155.c.2.A

Pluma. Significat acum &c. Exodi tomo 2. 38.c.4.F

Plumarius. Plumarium.

Inter plumarios,& polymitarios quid interſit.Exo. to.2. 189.c.4.G.& 191.c.1.D.& 194.c.2.A
Plumarium opus,eſt opus textorum. Exo. tomo 2. 38.c.4.F

Plura. Tres ſunt modi inueniẽdi aliquid in plu ribus. Mat.to.6. 73.c.3.F

Pluralitas. Vitãda eſt in matrimonio in vtroque ſexu. Mat.to.5. 85.c.3.F. Imo reprobata eſt,tanquam fidei Chriſtianæ inimica. Mat.to.5. 111.c.3.I

Pluſquam propheta.

Quare Ioannes Baptiſta vocatus fuerit pluſquam propheta. Mat.to.6. 11.c.3.G
Diſcipuli Chriſti erant pluſquam prophetæ.Matth. to.6. 242.c.1.B

Pluto. Sub Plutone Deo inferorum magnum populum cõſtituebant poetæ, ſimiliter, & in campis Eliſiis, vbi erant viri virtuoſi &c. Exo.to.2. 158.c.3.F

Podagra. Solet afficere viros potentes, & delitioſos circa ſenectutem propter indigeſtionem quarundam ſuperfluitatum, pauperes tamen & laborantes in exercitijs corporalibus raro ſuſtinent paſſionem podagræ. 2. Paral. 217.c.4.K.& 219.c.3.G
Podagra, vt in plurimum, euenit circa ſenectutem, & raro in iuuentute. 2.Paral. 219.c.3.H
Podagra, quæ euenit Aſa regi Iuda, poterat venire illi naturaliter. 2.Paral. 219.c.3.G. Dicendum ꝙ illi acciderit ſupernaturaliter à Deo infligente. ibidem. 219.c.4.F

Poema. Poetria.

Poema eſt illud, quod componitur arte poetica, & poetria eſt ars componendi carmina.vnde Ebrardus: Arte poetria fungor, ſed fingo poema. Ge. 16.c.2.B

Pœnitentia. Vide Penitantia.

Poeta. Poetæ diſtinguentes ſęculũ per quatuor ætates &c. loquuntur contra ſacrã ſcripturam.Gen. 104.c.1.E
Poetæ inceperunt tempore belli Troiani. Nam tunc Muſeus, Linus, & Amphion claruerunt in arte muſica, & paulo poſt Orpheus, & Homerus. Et inuenerunt pugnas,& figmenta deorum. Nu. to.1. 201.c.4.I
Multa mentiuntur poetæ de loco inferni.Mat.to.7. 266.c.1.A
Multorum poetarũ fuit opinio, quòd vnicus eſſet Deus, qui vocatur Iupiter. Et ꝙ iſte propter diuerſas proprietates varia habebat nomina,& varia ſortiebatur ſimulachra, &c. Iudium. fol.32. col.2.E
Quare poetæ dicãt infernum habere portas & vias, Mat.to.7. 166.c.1.E
Poetæ interdum nominant metra ſua ab inſtrumentis, quibus canebantur, ſic dicuntur verſus lyrici,eo quòd cum lyra canebantur, & ipſi poetæ vocantur etiam lyrici ex eadem cauſa, vt Horatius &c.1.Paral. 170.c.2.D

Polenta. Vocatur multitudo granorum excuſſorũ deſpicis, & purgatorum ad comedendum, & ſuper Ruth. 246.c.1.E
Polenta erat cibus factus de granis coctis leuiter ad ignem, cum nondum ſint totaliter maturi &c. 2.Reg. 113.c.3.G
Polenta dicuntur ſpicæ decorticatæ. 4. Regum. 48.c.1.D

Polentius hæreticus. Aſſeruit duo.Primum erat malũ eſſe,& contra mandatum Chriſti,quòd conuerſo altero coniugum infidelium ad fidem, maneant ambo in coniugio. Secundum,quòd Apoſtolus illud aſſeruit, mandans, quòd manerent copulati, quæ ſunt duo incompatibilia, ſed in vtroque falſum dicit.primo Regum tomo primo.fo.124. col.1.D
Polentius dixit,conuerſos ad fidem manere debere cum coniugibus infidelibus eſſe contra doctrinã veteris teſtamenti: ſed mentitur. 1.Regum to.1. 128.c.1.D. Similiter mentitur dicens,quòd Apoſtolus iuſſerat coniugibus fidelibus manere cum infidelibus, & quòd nullo modo recederent ab eis, &c. primo Regum tomo primo. folio 128. col.4.K

Polymitarius. Polymitarij dicuntur, qui pannos diuerſis coloribus fingunt,vt patet.2.Reg.21.de illo,qui vocatur polymitarius &c. Exo.to.2.60.c.3.I.& 189.c.4.G.& 194.c.2.A
Polymitarium opus, eſt opus pictorum: quia operantur ſuper ponendo plures colores. Exo.to.2. 38.col.4.F. Et polymitum dicitur opus plurium colorum, &c. Exodi tomo ſecundo. folio 60. col.3.I

Polymitum. Dicitur à polis, quod eſt pluralitas, & mithos, quod eſt gutta, quaſi pluralitas guttarũ vel tincturarum. 2.Reg. 79.c.1.A
Veſtis polymita eſt veſtis varię tincturę,&c.1.Paral. 229.c.4.K

Politia. Fuit ante diluuium. Geneſim. fol.51. col.4.K
In quacunque politia oportet eſſe per ſe ſufficientiam ad vitam,ex primo Polit. quod non contingit niſi vbi ſunt omnia officia & omnes miniſtrationes neceſſariæ ad viuere, & ad bene viuere in communitate. Gen. 74.c.2.D
Sicut politia eſt duplex, ſcilicet diuina & humana, ſic oportet eſſe duo genera legum, ſcilicet, diuinarum & humanarum. Exodi tomo primo. 185.c.3.F
Politiarũ & principatuum, quidam ſunt boni ſimpliciter, & quidam ſunt boni huic vel illi genti &c. Exo.to.1. 204.c.2.A
In politijs nihil magis neceſſarium quàm iudex ex 3.Politic. Exo.tom.2. 11.c.3.G. Matth.to.6. 183. col.3.H
Politia,ablata iuſtitia, non eſt niſi quædam publica latrocinia &c. Leuit. 205.c.4.I
In politiis rectiſſimis debet eſſe vnus regens, vel multitudo regẽtium ſubordinatorum ad vnum, vt ait Ariſtoteles.3.4.& 5.Politic. Num. tomo 1. 45.c.4.K

In politia magis neceſſarium eſt diſtributiuum iuſtitiæ quam panis. ſ. iudex quam panis. ex primo Polit. Nu. to. 1. 58. c. 2. A. 1. Reg. to. 2. 6. c. 2. A
Politia dicit habitudinem plurium, qui conueniũt ad ſimul manendum, & hoc quantum ad ſuperioritatem, inferioritatem & ęqualitatem. Num. to. 1. 119. c. 3. P
Politia eſt magis neceſſaria quam lex, & eſt prior lege naturaliter, & c. Nu. to. 1. 119 c. 3. G
Politiam Hebræorum ordinauit Iethro. Nu. to. 1. 119. c. 3. G
Politiæ finis eſt abundantia in neceſſarijs ad vitam. Nu. to. 2. 73: c. 4. G
In politia humana non conſideratur meritum vel demeritum ſemper, vt ſic æqualiter puniat quis, ſed pax & politiæ bonus ſtatus. Deu. 6. c. 1. D
Politiarum duo ſunt fines architectonici. ſ. abundãtia neceſſariorum ad vitam, & completio naturalis deſiderij. Deut. 19. c. 2. D
Tres ſunt bonæ politiæ. ſ. Monarchia regalis & ariſtocratica, & timocratica, & tres aliæ malæ. ſ. tyrannica, oligarchica, & democratica. Ethic. & 3. Politic. Et inter bonas melior eſt monarchia regalis, & c. Deu. 95. c. 2. A
Status politici magna pars eſt i honore deorum, vt dicit Ariſtoteles 8. Ethic. & 7. Politic. 98. c. 4. F
Politiarum principes & rectores aliquando occidunt eos, qui nondum peccauerũt, & bene agũt, quando timent ne in futurum mala committãt, vel ne magnum ſcãdalum naſcatur, & hoc quia politia magis intendit bonum commune, quam bonum vnius. Deut. 113. c. 4. G
Ad politiæ ſtatum ſeruandum multa mala fiunt, vt torquere innocentem propter alicuius criminis prę ſumptionem, ita vt aliquando contingat, vt aliquis duros timens cruciatus, mala, quę non egit ſe egiſſe fatetur, vt breui mortis compendio diutornos effugiat cruciatos. De hoc Aug. li. 19. de Ciui. Deuter. 131. c. 1. E
Politia non eſt propter legem, ſed lex propter politiam. Iudi. 215. c. 4. F. & 223. c. 4. I
Politiarum ſex ſunt genera. Iudi. 7. A
Tres politias bonas diſtinguit Ariſtoteles & tres peruerſitates politiarum. Tres bonæ ſunt. ſ. regalis, ariſtocratica, & timocratica: tres vero malæ sũt. ſ. tyrannica, obligarchica & democratica: & primarum trium regalem dicit optimam, peſſimã verò tyrannicam. 8. Ethic. & 3. Politi. 1. Reg. to. 1. 87. c. 2. C
De politia Hebręorum ab initio vſque ad Chriſti mortem, primo in generali, & deinde in ſpetiali. 1. Reg. to. 1. 2. c. 3. F. Et a Chriſti morte vſque ad deſtructionem Ieruſalem per Romanos. 2. Parali. 148. c. 4. F
De duplici conſideratione politię. 3. Regum. 33. c. 1. E. & c. 2. A
In rectis politijs primi delinquentes contra legem nouiter poſitam, grauius puniuntur quam poſtea. & c. 4. Reg. 59. c. 2. A
Rector politiæ non eſt pars eius, ſed eſt ſuper politiam. 1. Paralip. 327. c. 2. E
Lex alicuius politiæ dicitur æterna, ad iſtum ſenſum, quod durabit quantum politia durabit. 1. Paralipom. 275. c. 1. C
Politia regalis, ſecundum naturam ſuam vel genus, melior eſt omnibus alijs politijs, quamuis nulla ſit periculoſior, & c. 1. Reg. to. 1. 87. c. 3. F
Politiæ finis eſt per ſe ſufficientia. Matth. tom. 2. 93. colum. 1. C
Finis politię eſt tranquillitas & abundans ſtatus ciuium, & c. Matt. to. 2. 138. c. 3 G. c. 4. F
Ad ſtatum polliticum non requiritur aliquua virtus propriè, niſi iuſtitia: nam ipſa ſola politiam conſeruat. 5. Ethic. vt probatur. Matth. tom. 3. 19. colum. 2. D
Sicut cuilibet politiæ non conuenit optimus principatus, ita neque leges optimæ. in Defen. 31. colum 4. F
Inter politias nulla melior eſt, quam illa, quæ regitur principatu monarchico, quia iſte principatus eſt ſimpliciter bonus, & conuenit naturę: naul. 12. Metaphi. dicitur mala eſt pluralitas principũ. & 8 Ethi. & 3. Politi. in Defen. 31. c. 3. I
Socrates & Plato ſtatuẽtes in politia ſua, quòd vxores & poſſeſſiones deberent eſſe cõmunes, an ſtatuerint aliquid iuſtum, vel non. Et factis argumẽtis ad vtramque partem. in De Opt. Polit. 3. c. 4. I. Auctor poſtea ponit concluſiones ſex ad determinandum quæſtionem. Prima concluſio, Legislator, volens condere politiam, non debet ponere optimam politiam, nec optimas leges. De Opti. Politi. 4. c. 1. D. Pars ſecunda probatur ibidẽ. 4. c. 3. G. Secunda cõcluſio. Volens ordinare perfectam politiam oportet, quòd conſideret tempora generandi, quæ probatur in De Opti. Polit. 5. col. 1. E. Tertia concluſio, Politicus procurans perfectas facere proles, dẽbet conſiderare occupationes gignentium: quæ probatur in De Optim. Politi. 6. c. 1. A. Quarta concluſio, Si prolis perfectio a gignentibus requiratur, neceſſe eſt, vt de loco, & de loci poſitione nimium laboretur: quę probatur. in De Opti. Polit. 6. c. 2. E. Quinta concluſio, Quamuis in eodem viro conueniens, eſſe poſſit vxorum pluralitas, in eadem tamen fœmina toti rationi diſſonat virorũ diuerſitas. in De Opt. Politic. 7. c. 2. B. Communitatem vxorum, in politia Socratis & Platonis non capit natura, nec vlla vis rationis, quę probatur. in De Optim. Polit. 8 c. 3 F
Inter politiam & legem hoc intereſt, quòd politia eſt quidam ordo, ſecundum quem debent conuenire ciues ad conſtituendum ciuitatem, lex vero dicitur quędam regula, quæ imponitur ipſis, cũiam ſunt ciues. in De Opti. Polit. 4. c. 1. D
Politia duplex, quædam bona, & quędam mala. ex. 3. Polit. Et politię bonę ſunt tres ſcilicet, monarchica, regalis, ariſtocratica & timocratica, & politię malę ſunt totidem. ſ. monarchica tyrannica, oligarchica, & democratica. in De Opti. Pol. 4. c. 1. E. & c. 2. A
Politia monarchica regia eſt illa, cui vnus dominatur, & ille eſt rex. in De Opti. Polit. 4. c. 2. A. Et iſta eſt inter omnes, Ariſtoteli tamen non placet iſta politia, quia principatus monarchicus eſt periculoſus, & c. in De Opt. polit. 4. c. 2. D
Politia ariſtocratica eſt, cum plures dominantur, & dominia dantur ſecundum regulam virtutis, maiora vel minora. in De Opti. Poli. 4. c. 2. C
Politia timocratica eſt media inter obligarchicam, & democraticam, & c. in De Opti. Polit. 4. colum. 2. B
Politia Monarchica, tyrannica eſt illa, in qua vnus tantum principatur, non conſequẽs iuſtas leges, ſed ſuam voluntatem, & cæt. in De. Opti. Polit. 4. col 2. B
Politia obligarghica eſt illa, in qua dominantur aliqui ſolum, quia potentes ſunt, aut diuites, de qua quarto Politi. capit. quinto. in De Optim. politia. 4. c. 2. B
Politia democratica eſt, quando totus populus impetrat,

perat,siue pauperes, siue simplices, & quicunque siue per sortes aut tempora, de qua secundo Politicorum.cap.3 & in quarto cap.5.In de Optima poli.4.c.2.E.Et hanc dicit Aristoteles conuenientem esse ciuitatibus &c.ibid. 4.c.2.E

Volens ordinare perfectam politiam, oportet vt tempora generandi consideret &c.In de Optima politia. 5.c.1.E

Politica communicatio.

Politica communicatio est propter non per se sufficientiam omnium, quæ ad vitam pertinēt &c. Et ista non fuisset in paradiso, si Adam non peccasset.Genes. 229.c.1.B

Politica cōmunicatio cōstat ex multis cōmunicationibus.s.ex despotica, œconomica, & homogalactica,& sequitur vnitas loci, & legis, & iudicis &c.Gen. 240.c.1.B

Prima causa politicæ communicationis est necessitas rerum necessariarum, vt patet ex 1.3.& 7.Politico.Gen. 306.c.4.G

Maximum bonum politicum est pars ciuitatis. Ge. 338.c.3.I

Circa politicam congregationem prima negociatio est de habitudine principis, an vnus vel multi debeant esse &c. Nume.to.1. 2.c.2.C

Politicus. Procurans perfectas facere proles oportet vt gignentium consideret occupationes & labores. In de Opti. polit. 6.c.1.A

Pollex. A pollendo vel excellendo dicitur.Leuitici. 68.c.1.A

Polluere. In sacris literis aliquando capitur p contemnere. Leuit. 255.c.1.B

Pollutio nocturna.

In pllutione nocturna dæmon se succubum facit, corpore de aere figurato,& in vase genitali virile semen receptat,seruans ne aliqui spiritus exalēt, vt sit aptum ad generationem, deinde sexu trāsmutato, in virum se transformat.Et cum fœminas in somniis fauore libidinis excitatas esse perspexerint, eis commiscentur virile semen,quod receperunt emittentes.& isto modo dicunt Merlinum Vatem in partibus Anglicanis ex cuiusdam pastoris semine per dæmonem succubum receptum,& deinde in aluum matris per eūdem dæmonem incubum emisso, generatum. Gene. 35.c.1.E

Quare homines tempore, quo ieiunant, patiantur potius pollutionem nocturnam, quàm alias, & maxime si tunc aquam biberint,quàm si vinum, & maxime etiam si illam biberint paulo ante cubitum,& præcipue,si calida fuerit.Quare si bibendum sit, potius bibant vinum quàm aquam.Leuitici. 144.c.3.G

Qui apud Iudæos nocturnam pollutionem incurrebat, egrediebatur extra castra, & non reuertebatur prius quàm ad vesperam lauaretur aqua. Et post Solis occasum reuertebatur in castra, vt patet Deut. 23. Et si pollutus esset in coitu etiam cum vxore, prohibitus erat ab ingressu Sanctuarij, sicut, qui cum adultera.Quare in hoc aberrat Nicolaus dicēs,q ideo accedentes ad vxores erāt immundi,propterea quia ibi est quędam inordinata concupiscentia, secundum quam causatur fœditas, dicendum q non propter hoc, sed quia immūditia, fm q̄ vitabantur ab ingressu Sāctuarij, erat quædā irregularitas corporalis nullo mō pertinens ad animā &c.Leuit.147.c.1.D.& c.2.A

Et aliqui dicunt,q lotio ista debet fieri,si talis deberet ingredi Sanctuarium, & q illi tantum erāt immundi respectu ingressus Sanctuarij, quod tñ ab Auctore improbatur.ibid 147.c.2.D.Quare dicendum,q hæc immunditia in coitu obligat ad immediatam emundationem, s.eadem die.ibid. 147.c.3.H

Pollutio nocturna compellebat hominem exire de castris, & manebat extra castra vsque ad Solis occasum, & lauans carnem suam regrediebatur in castra.Num.to.1. 267.c.2.B

De pollutione nocturna Deut. 221.c.1.C

Pollutio nocturna ex quibus causis nascatur, & qñ per eandem sit abstinendum à sumptione Eucharistiæ.1.Reg.to.2. 88.c.1.B

Pollutio nocturna aliquomodo potest esse peccatum,& aliquando sine peccato, quia potest considerari tripliciter, vno modo fm se, alio modo p comparationem ad suam causam: si primum,nō habet rationem peccati.Matth.to.2.184 c.4.I. Si autem consideretur secūdo modo, potest esse tripliciter. Vno modo, cum humor seminis super abundat in corpore. Et tunc facile est pulsare ad exitum & solui. Vel cū facta est resolutio per nimiam calefactionem corporis,vel per quancunque aliam commotionem somniat dormiēs ea, quę pertinent ad expulsionē huius humoris abūdantis,vel resoluti &c. Tunc si causa istius multitudinis humoris,vel resolutionis sit culpabilis,ipsa emissio, quæ fit in somnio,erit culpabilis. Et si non,non. Mat.to.2 185.c.1.A. Secundo pollutio nocturna prouenit ab interiori.s.ab ipsa cogitatione præcedente, siue speculatiua, siue practica &c. Mat.to.2. 185.c.2.D. Tertio potest prouenire a causa spirituali,& extrinseca,s.a dęmone,& ista aliquando est peccatum & aliquando non, ibid. 185.c.3.H.Interdum pollutio nocturna procedit ex sola infirmitate.ibid. 185.c.4.K

Pollutio nocturnam possunt dæmones causare,sed quomodo. Mat.to.2. 185.c.3.H

Pollutionem nocturnam patiuntur multoties, qui bibūt aquam solam ante cubitum, potius quam bibentes vinum temperatum,& magis si aqua sit tepida,quàm si sit frigida Mat.to.2. 186.c.1.B

Pollutio nocturna, quando venit ex cogitatione præcedente, potest quinque modis considerari, & comparando pollutionem ad præcedentem cogitationem est culpabilis,quia oritur ex radice culpabili, scilicet ex cogitatione libidinosa, cui tripliciter est cōtinua per modum cogitationis, affectionis & delectationis, vt probatur per singula.Mat.to.2. 186.c.1.D

Pollutio nocturna nunquam potest esse peccatum, nisi causa eius fuerit peccatum, & inquantū continuatur actus dormientis cum vigilante, continuatur peccatum dormientis cum peccato vigilantis, idest, vt hoc sit peccatum propter illud, & fit vnum peccatū ex cogitatione & pollutione. Et non committitur illud peccatū, quando homo polluitur, sed quando cogitauit in vigilia,sic ebrius culpatur de homicidio. Sic Loth de incestu.Mat.to.2. 186.c.1.E.& 187.c.3.K.& c.4.F

Ecclesia orat nos liberari à qualibet pollutione nocturna,dicens,Ne polluantur corpora: quia licet non omnis sit mala & culpabilis, nulla tamē est, quæ non causet hebetudinem mētis,si sentiatur, & præstat homini occasionem ad peccandum in venereis propter desiderium ex parte delectationis Mat.to.2. 187.c.4.G,

Pollutio nocturna non est omnino inuoluntaria,

quia licet non sit voluntaria voluntate concomitante,est tamen voluntaria voluntate pręcedente, inquantum causa pollutionis fuit cogitatio vel crapula,&c.Mat.to.2. 187.c.4.K

Pollutio ex ægritudine contingit, quando quis patitur dissolutionem seminis sine aliquo impetu & delectatione,& fluit per singulas horas. Et adhęret ille humor fędus & contractus carni,vt dicitur.Leui.15. Et ista ægritudo est pessima & turpis. Et contingit homines sępè ex illa mori, nec est peccatum,sed est pęna peccati, sicut & quælibet alia ęgritudo. Et in veteri lege, qui patiebant hunc fluxum ejiciebantur de castris, & manebāt foris sicut leprosi,quousq; sanarentur, vel morerentur.Leu.15.& Nu.5.Mat.t.2. 188.c.3.K.c.4.F

Pollutio,quæ per modum coitus est, si sit in vigilia, est peccatum mortale, etiam si non sit ibi mollicies:quia contingit ex vehementi desiderio venereorum.Mat.to.2. 188.c.4.G

Pollutio nocturna aliquādo est peccatum, & aliqn̄ non,vt distinguit Gregorius, & habetur.6.dist.c. testamentum.s. ꝙ aliqn̄ accidit ex crapula, aliqn̄ ex superfluitate seminis, aliquando ex infirmitate,& de hac pollutione, dicit non esse timēdum: quia magis dolendum est,illam animam pertulisse,quam fecisse.Et hæc superfluitas seminis intelligitur de illa,quæ fit sine crapula.Nā ex illa,quæ fit ex crapula incurrit animus aliquem reatū, leuem tamen, ꝓp quem non impeditur suscipere Eucharistiam, impeditur tamen missam celebrare,nisi forte necessitas vrgeat, vt quia est dies festus,ī quo oporteat celebrare, vel ꝙa nullus alius haberi potest.Si autem fiat ex cogitatione pręcedente somnium, talis pollutio impedit a celebratione & a sumptione Eucharistię.Et tamen istud peccatum aliquando est veniale,vt quādo in cogitatione delectatus fuit, sed non peruenit ad cōsensum, ꝙ si peruenit mortale est. Si vero diabolus suggessit,sed nec delectatus est,nec consensit, nullum peccatum est.Sic dicit Glo.dist.6.§.Quia vero,&c.Mat.to.2. 188.c.4.G

Ad cognoscendum qn̄ pollutio nocturna fit peccatum,& quando impedit a sumptione Eucharistię,dicit sanctus Tho. quòd potest pollutio cōsiderari quantum ad causam, vel quantum ad modum:quantum ad causam tripliciter, vel a causa spirituali.s.cogitatione præcedēte,cuius reliquię manent in dormiente,vel a causa extrinseca spirituali.s.a dęmone, vel a causa intrinseca corporali.s.a superfluitate ciborum, vel a superfluitate naturæ, aut ab infirmitate: & vna istarum est infirmitati subiecta.s.superfluitas ciborum,aliæ vero non. Quantum ad modum distinguitur: quia aliqua pollutio venit cum cogitatione præcedē te,& alia sine cogitatione. In illa, quæ venit sine cogitatione nullum est peccatum, sed solum est corporalis passio,&c.Mat.to.2. 189.c.1.C

In causa pollutionis potest inueniri peccatum, vt si præcessit cogitatio de rebus turpibus non procedendo ad delectationem nec consensum, sicut in disputante, vel exponente de venereis: nā necesse est,ꝙ prius illa cogiter,& ex cogitatione relinquat vestigia quædam in imaginatione,ex quibus in dormiente potest sequi pollutio. Aliquando vero inuenitur peccatum veniale, vt cum cogitationem pręcedentem sequuta est delectatio, sed non peruenit ad consensum. Aliquando inuenitur mortale, cum cogitatio peruenit ad consensum. Et quia difficile est iudicare, quando cogitatio peruenit ad consensum, & quando non, cum nullus effectus exterior sequatur, debet artendi si in somnio ipso, in quo sequuta est pollutio, anima videbatur consentire, aut dissentire. Si consentire sequitur, quòd in cogitatione non fuit consensus in pollutione: Et sic consentire, sequitur quod in vigilando pręcesserit consensus: quia in sōmnio potest exprimi consensus, cum non fuerit. Quòd si cogitans de causa pollutionis,inueniat cōsensum fuisse causam, non debet accedere ad Missæ celebrationē, neq; sumere Eucharistiam, nisi vrgeat necessitas, vel immineat scandalum,si non fiat. Si tamē non affuit consensus, tunc illa pollutio secundum se non impedit a sacramenti sumptione,nec a celebratione,non tamen debet celebrare: nisi vrgeat necessitas aliqua:quia alias committit irreuerentiam quandam in celebratione:ꝙ si faciat sine necessitate,aut scandalo, tunc non peccabit mortaliter,sed venialiter. Si vero ex illusione dęmonis fiat pollutio, potest tunc distingui: nam potest in nobis pręcedere causa illusionis, cum.s. quis indeuotus iuit ad dormiendum, & non præmuniuit se contra dęmonum insidias, quasi hoc indigens. Et tūc idem est iudicium,sicut quando pollutio prouenit ex cogitatione pręcedente Si tamen præmuniuit se,&c. Et tamē ex nequitia dęmonis sequuta sit pollutio,tunc non debet cessare a communione, exemplo cuiusdā Monachi, de quo in Collationibus patrum.Si autem ex crapula sequatur pollutio, idem est iudicium, sicut de pollutione,quæ sequuta est ex turpi cogitatione, nisi ꝙ non est ita facile peccare mortaliter in sumptione cibi,sicut in cogitatione turpi. Similiter, quia pollutio, quæ accidit ex turpi cogitatione,semper fit cum somnio & imaginatione: quæ autem fit ex cibo & potu, potest fieri sine imaginatione & somnio,ita vt non sentiatur.Pollutio vero,quæ accidit ex dispositione naturæ,non est signum alicuius peccati:& talis patiens pollutionem non impeditur a sumptione Eucharistiæ,& a celebratione,sed laudandus est, si propter reuerentiam abstineat.Mat.to.2. 189.c.1.E.& c.2.A

In pollutionibus nocturnis, quia non potest faciliter causa distingui,à qua proueniant, tutius est sēper abstinere a sumptione Eucharistiæ,nisi necessitas sit, aut scandalum sequatur.ille vero,qui ꝓpter pollutionem abstinere vult, debet abstinere per viginti quatuor horas, quia tanto tempore natura deordinata per immunditiam carnis & hebetationem mentis, reddit ad priorē ordinē, vt dicit Albertus Mag. & s.Tho. Mat.to.2. 189.c.2.E.& c.3.F

Pollutionis nocturnę triplex modus assignatur, q̄dam est,quæ prouenit ex cogitatione præcedente, alia, quæ cum cogitatione & imaginatione concomitante, sed non pręcedente, alia sine cogitatione pręcedente & sine concomitante: prima semp in somno habet cōcomitantē cogitationē seu imaginationē Et cogitatio si fuit speculatiua,nō est peccatū pollutio, nec quantū ad se, nec quantū ad causam.si vero cogitatio fuit practica,i.quia per eam ordinatur homo ad agendū venerea,vel euitandum,potest esse tripliciter, vt distinguit,dist.6.capit.testamentum,scilicet,vel a sola suggestione dęmonis absque delectatione, vel cum delectatione absq; consensu. Si primo modo,nullum est peccatum. Si secundo modo, erit peccatū veniale. Si tertiomodo,est mortale q̄tū ad causam suā.Pollutio,quę habet cogitatiō nē concomitantē,sed nō pręcedentē,talis imagi-

natio,vt cõmuniter, prouenit ex dæmonis illusione, cum non sit relicta ex aliquibus præcedentibus cogitationibus,potest tamen interdum naturaliter prouenire,scilicet, ex abundantia seminis:quia tunc ex dispositione naturæ mouentur phantasmata significantia seminis effusionem, sicut in aliis superfluitatibus contingit,vt in ægritudinibus, vt dicit Aristo.lib. de Somno & vigilia. sic illi, in quibus flegma dulce descendit ad linguam, somniant se comedere dulcia, & talis pollutio nec'est peccatum mortale, nec veniale nisi inquantum refertur ad causam pollutionis, &c. Causat tamen quandam mentis hebetudinem, & dicitur mentis hebetudo, quando quis remisse tendit in aliquid, & non ex toto conatu. & circa diuina proprie dicitur hebetudo indeuotio quædam. Tertio, scilicet, quando pollutio non habuit cogitationem præcedentem, neque concomitantem, & tamen respicienda est causa, à qua procedit,quia potest ex infirmitate prouenire,quæ vocatur debilitas veritatis contentiuę, & ista est sine peccato mortali & veniali:quia causa non est in potestate nostra, & talis pollutio solum causat immunditiam corporalem, nisi forte dæmon se ingerat per noctem immittendo nobis cogitationes, videns quòd sumus faciles ad pollutionem propter infirmitatem carnis &c. Aliquando prouenit pollutio ex superfluitate, quia multum semen collectum est in vasis seminariis ex longo tempore &c. Et ista non est peccatum mortale, nec veniale, nec est vllo modo timenda. 6.dist. cap.testamentum. & cap. non est peccatum. Solum tamen facit mentis hebetudinem. Aliquando causatur hebetudo ex crapula & hebrietate, & ista est aliqualiter culpabilis, quia crapula potest esse peccatum veniale, & aliquando mortale. Et sic iudicabitur de pollutione sequenti, & saltem erit semper peccatum veniale. Et ista pollutio potest fieri cum cogitatione concomitante vel sine illa &c. Et in omni pollutione debet homo cauere a susceptione Eucharistiæ, si eam vult omnino digne suscipere, nisi necessitas fuerit,vel scandalum, si non sumatur. Mat.to.2. 189.c.3.F.& c.4.

Propter pollutionem magis abstinendum est a susceptione Eucharistiæ, quam propter peccatum veniale. Mat.to.2. 190.c.2.B

Pollutionis immunditia potest tripliciter considerari,vno modo in se. Alio modo quantum ad radicem & causam. Tertio modo quantum ad effectum. Primo modo non est culpa,sed passio. Secundo modo potest esse grauior, quàm cætera venialia,quia sumit originem a libidine desiderij cogitationis, in quibus interdum est peccatum mortale,vt si in vigilantibus sequatur consensus. Et dato quòd non sequatur,grauior est illa vehementia desiderij venerei. Tertio modo,scilicet, quo ad effectum, pollutio deterior est quolibet veniali, quia causat mentis hebetudinem & inclinationem ad venerea, quod non faciunt alia venialia. Mat.to.2. 190.c.4.F

Pollutio nocturna exit aliquãdo de ventre & mente. Mat.to.2. 191.c.1.D

Per pollutionem nocturnam non perditur virginitas &c. Mat.to.2. 191.c.3.H

In pollutione nocturna,maior reputabatur immũditia in veteri lege,quantum in quocũque coitu, quia per illam debebat homo exire de castris, & manere tota die extra castra, & per occasum solis redibat. Deut.23.Qui vero per coitum non iubebatur ire extra castra, sed solum lauare carnẽ suam, & vestem, quam habuit tempore coitus. Leuit.15. Mat.to.7. 304.c.3.K.& c.4.F

Quare ieiunantibus potius accidat pollutio nocturna,si non sint nimis debilitati,quam non ieiunantibus &c. In Paradoxa. 10.c.1.E

Polus Arcticus eleuatur in ciuitate Salmantica per quadraginta & vnum gradum & per decem nouem minuta. Ge. 249.c.2.A.& 313.c.3.I. Exo.to.1. 269.c.2.D. In de Opti.poli.7.c.1.C

Polus Arcticus occultatur aliquando quasi totus Carmanis & Orestis populis, qui venerunt in auxilium Pompei. Gen. 249.c.2.A

Polus Arcticus eleuatur super Ierusalem triginta duobus gradibus,& per consequens multum appropinquat ad æquinoctialem. Gen. 337.c.2.B

His,qui sunt sub Polis Sol occultatur per mediam partem anni, quę est a Libra vsque ad Arietem, in signis,s.Septemtrionalibus apparet Sol: nã tũc eleuatur supra Orizõtem: sed est illa eleuatio ita modica, ac si nulla foret. Nam tãta est quanta est declinatio capitis Cancri a linea æquinoctiali,& hoc in maiore eleuatione &c. Exo.to.1.269.c.1.E & c.2.A

Necesse est vt sub Polis sit maxima frigiditas & siccitas. Exo.to.1. 269.c.2.B

Poli maxima eleuatio a terra est per nonaginta gradus, & ibi maria & flumina sunt totaliter gelida. Exo.to.1. 269.c.2.D

In Polo Antarctico eadem & consimilia contingũt sicut in Polo Arctico.s.tanta frigiditas,& aquarũ congelatio. Exo.to.1. 269.c.2.E

Sub Polis nulla est generatio,nec sunt pisces. Exodi to.1. 269.c.3.G.& 290.c.1.B

Si Poli primi mobilis essent Poli Zodiaci & planetarum,multa inconuenientia sequerentur, quæ sequuntur,si solus motus naturalis esset sine motu raptus. Exo.to.1. 270.c.2.A

Quantum Polus Arcticus mundi distat a Polis Arcticis planetarum, tanta est declinatio & latitudo motus ipsorum ab æquinoctiali versus Septẽtrionem &c. Ios.to.1. 187.c.4.G

Sub vtroque Polorum impossibile est fieri generationem. In de Opti poli. 6.c.4.K.& 7.c.1.A

Sub Polis non possunt esse herbæ, neque fontes. In de Opti.poli. 7.c.1.E.

Sub Polis est maior frigiditas, quã in toto orbe. In de Opti.poli. 7.c.1.E.c.2.A

Pompeius. In Pompei adiutorium contra Iulium Cæsarem venerũt gentes de extremis partibus orbis, vt dicit Lucanus lib.3. Gen. 249.c.1.E

Pompeius,superato templo Ierusalem, intrauit in illud,sed nihil de vasis eius abstulit. 3.Regũ. 135.c.1.A

Pompeius tenens hostiliter vrbẽ Ierusalẽ, introiuit in Templũ, & in Sancta Sanctorũ, & in loca thesaurorum, & tamẽ nihil de thesauris accepit, sed solum considerauit loca templi,vt ait Ioseph.14. Antiq.2 Paralip.165.c.3.K. Quia tamen visis illis, quæ erant in templo nimis contempsit ea, factus est postea infœlix(cum prius esset in omnibus fœliciſſimus) vsquequo mortuus est, vt dicit Lucas Tudensis.2.Paral. 165.c.3.K.& c.4.F

Pompeius solet vocari magnus per excellentiã &c. Mat.to.1. 6.c.4.K

Põpeius fecit Iudæos tributarios Romanis, & prophanauit Templum. Mat.to.6. 21.c.4.K

Pomum. Tria significat, scilicet, fructũ, qui vocatur malum,id est,rotundum,

& fructum non habentem textam vt prium &c. Tertio significat omnem fructum, & isto modo accipitur Gen. 1. cum dicitur, & lignum pomiferum, ideſt lignum vel arbor faciens fructum. Ge. 6.c.3.K.c.4.F. Exo.to.1.63.c.2.E. Leuit.309.c.3.G & 194.c.2.E. Deut.109.c.4.I

Liber de pomo & morte non eſt Ariſtotelis, licet illi aſcribatur, in Parad.86.c.4.K. In De Statu animarum. 3.c.3.F

Pontifex. Hoc nomen pontifex a proprietate Latini ſermonis ductum eſt: nam in Hebræo ſemper ponitur ſacerdos magnus, & põtifex in vſu Latinorum epiſcopum ſignificat. Et dicitur ſic quaſi pontem faciens &c. Leuit. 225.c.3.F

De ordine Summorum Pontificum veteris teſtamenti & ſucceſſione, tam de domo Eleazari quã de domo Ithamar. 1 Reg.to.1. 45.c.3.F

Cathalogus pontificum, de domo Ithamar aſſignatur. 1. Reg.to.1. 214.c.4.1.205.c.1.A

De Pontifice Summo veteris teſtamenti, vide in dictione Sacerdos Summus.

Pontifices vel magni ſacerdotes, qui fuerunt a principio veteris teſtamenti vſque ad tempus Eſdræ referuntur, ſuper primi Paralipo. 87.c.1.D.c.2.A

Populus. Primus populus poſt diluuium fuit in Armenia. Gen. 49.c.4.F

Multi populi dicuntur aborigines, quaſi originem ſuam neſcientes, ſic quidam Itali dicuntur aborigines Gen. 51.c.3.I

Inter populum & gentem quid interſit. Geneſ. 399.c.3.H

Populum faciunt decem homines ſecũdum leges humanas. Geneſ. 413.c.2.B

Quando debeamus aſſentire toti populo, & quando non. Exo.to.1. 244.c.1.B

Scriptura nonnunquam appellat populum congregationem animarum bonarum in lymbo, vt patet Gen. 25. Cum dicitur appoſituſque eſt ad populum ſuum. Sic de Iſaac dicitur Gen. 35. ſic de Iacob Gene. 49. Exo.to.1.158.c.3.G. Leuit.175. col.2.A

Totus populus intelligitur interdum nomine principum, & maiorum populi. Et nomine totius populi ſoli ſeniores & nobiliores in populo. Leuitici. 74.c.2.B

In populo debent eſſe tres hominum ordines, ſcilicet, agricolæ, bellatores & oratores. Nume.to.1. 2.c.2.E

In duobus caſibus deuoluebatur ad populum poteſtas puniendi ſcelera in lege veteri. Primus erat, quando iudex erat negligens in puniẽdo, vel forte fauebat peccãtibus, &c. Secundus erat ex mandato iudicis &c. Iudicum. 202.c.1.C

Licet populus non ſit poſitus iudex regis, habet tamen maiorem poteſtatem ſupra regem, quàm rex ſupra populum &c. 1. Reg.to.2. 171.c.3.F

Populus, rex, vel prælatus habent inter ſe quandam vnitatem, & hinc eſt, quòd aliquando peccatum populi computatur peccatum regis & è contra. 2. Regum. 164.c.4.G

Fallax ſæpe eſt ſententia populi. Matthæi tomo 4. 163.c.1.C

Ad hoc quòd aliqui ſint populus, oportet quòd cõmunicent in duobus, ſcilicet, in vnitate legis & loci. Et iſta duo requiruntur ad hoc quòd aliqui ſint ciues ex 3. Poli. &c. 1. Paralip. 204.c.1.E

Non dicitur idem populus ſi diuerſas habet legiſlationes, etiam ſi in diuerſis temporibus diuerſas leges accipiat &c. Mat.to.1. 161.c.3.G

Populus per accidens peccat. Matthæi tomo 6. 250.c.4.F

Populus quomodo dicatur puniri. Matth. tom.6. 250.c.4.G

Populus gaudet mutare dominos. Matth.tomo 7. 296.c.1.E

Populus Iudæorum quare dicatur populus maior, Matth.to.5. 259.c.3.K

Illud Gregorij, ſecundum merita populorum diſponitur vita rectorum &c. quomodo debeat intelligi. Matth.to.2. 244.c.1.D

Nunquam punitur populus pro peccatis prælati, nec è contra, ſaltem illa punitione, quę fit a Deo, aliquando peccante ſolo prælato dicitur populus puniri pro peccato eius, non quidem quia puniatur, ſed quia non expectatur &c. Matth. to.2. 244.c.3.I

Inter populum & ſacerdotes hoc intereſſe debet, ꝙ populus vocatur aſina, & ſacerdos ꝓpheta, quòd ſi laici æquales fuerint clericis in virtute, vel laici exceſſerint clericos, dicitur aſina corrigere prophetam, extra de hæreticis, c. cum ex iniũcto &c. Mat.to.3. 45.c.1.C.& c.2.A

Nunquam priuatæ perſonæ tolerant aliquam pœnam pro peccatis populi, niſi quantam ipſi meruerunt per actum proprium, quia populus non poteſt peccare niſi per accidens, cum non ſit ens per ſe, ſed per accidens &c. Matt.to.6. 250.c.4.F

Populus plura fingit, quàm poetæ. In de Statu animarum &c. 12.c.4.H

Porcus. Quare duo millia porcorum permiſit Chriſtus ſuffocari à dæmone. Marci 5. Gen. 214.c.3.D. Sed quare hoc. Matth.to.5. 247.c.2.D

Porcus immolabatur Cereri. Exo.to.1. 54.c.2.B

Porcus ſignificat luxurioſum. Leui. 95.c.2.D

De porco & eius proprietatibus, vide ſuper Leuit. 107.c.2.D

Porcus magis ſeruat hominis anathomiam, quam quodlibet aliud animal, & ſimia ab extra. 2. Paralip. 131.c.1.A

Porcus dicitur quaſi ſpurcus, eo quòd in ſpurcitiis delectetur. Mat.to.3. 174.c.2.B

Porci, de quibus Mat.8. potuerunt eſſe inter Iudæos multis de cauſis, quæ referuntur. Matth. tomo 3. 175.c.1.D.& c.2.A

Porci optime paſcuntur, & impinguantur in montibus. Mat.to.3. 175.c.1.E

Quod porci præcipitarentur a dæmonibus in mare, & non aliter occidi, fuit conueniens. Similiter quòd totus grex porcorum præcipitaretur &c. Mat.to.3. 175.c.4.K.176.c.1.A

Porcorum paſtores fugerunt propter multa. Matt. to.3. 176.c.3.G

Cum porcorum præcipitationem audiuit tota ciuitas, exiuit obuiam Chriſto. Primo vt certificarentur de illa re. Secundo vt Chriſtum viderẽt. Nam admiratione ſtupefacti deſiderabant illum illum videre. Matth to.3. 176.c.3.K.& col.4.F. Et rogauerũt eum, vt de regione recederet propter multa ibidem. 170.c.4.H. Nec tamẽ propter hoc puniuit eos Chriſtus propter multa. 177.c.3.K. & c.4.A. Et Chriſtus venit ad regionem illam propter multa, ſcilicet ad ſanandum illos arreptitios. Et ad notificandum ſe illi regioni &c. Mat. to.3. 177.c.2.D

Porphyrion. Auis eſt Aegyptia, quæ Pelicanus dicitur. & duplex, quędam aquatica, & quædam terreſtris. Leuit.f.99. col.2.D

De

De porphyrione,& eius proprietatibus.Leuit.110. colum.1.B

Porphyrius. Porphyrij error referẽ,qui dicebat Christum nõ esse Deũ, nec ipse prędicauit se esse Deũ, sed discipuli eius hoc prędicauerunt,vt ipsum honorarent. Matt. to.1. 28.c.3.H

Porphyrius,& alij credebãt deos esse animalia. Mato.4. 236.c.2.E

Porphyrius persecutus est Christianum nomen tan quam valde odiosum.Mat.to.6. 293.c.1.C

Error Porphyrij de duratione legis euãgelicę refertur.Mat.to.6. 84.c.3.K.c 4.F

Porta. Portas Ecclesię Sancti Iacobi in Compostella tulit in Cordubam rex quidam Agarenus. Et vsq; hodie porta illa maior sancti Iacobi sine valuis manet.Iud. 157.c.3.H

Quare poetę dicant infernũ habere portas, & vias. Mat.to.7. 166.c.1.E

Porta inferni est in regione Laconica, vt Ouidius opinatur.Mat.to.7. 166.c.2.A

Illud, quod cantat Ecclesia.s. Attollite portas principes vestras,quomodo exponatur. Matth. to.7. 166 c.2 B

Quando dicitur,quòd infernus habet portas,& cęt. non est intelligendum,vt verba sonant:sed metaphoricè,vel publicè.Mat.to.7. 166.c.2.D

Portę dicuntur apertiones domorum.i.loca,in quibus non sunt parietes.Ostia vero dicuntur ipsa ligna,quibus clauditur domus.s.ianuę. 1. Reg. t.2. 92.c.4.G

De porta speciosa tẽpli.4.Reg. 154.c.4.K.155.c.1.A

Portę inferi possunt vocari hęretici,vel infideles,& tyranni.Mat.to 4.161.c.2.C.Mat.to.7. 166.c.2.E

De portis inferi.Matt.to.4. 170.c.3.K.& c.4.F

Portare iniquitatem Suam in sacris literis,est habere pœnam pro iniquitate sua.Leuit. 187.c.3.G

Portentum. Inter portenta & signa quid interfit.Iosue.to.2. 180.c.3.K

Porticus templi. Altitudo erat centum cubitorum. 2.Paralip. 47.colum.3.H

Portio virilis Dicitur æqualis, quia hereditas paterna. Cum inter liberos ęquali sorte diuidit, virilis portio est, & cę. Gene. 34.c.3.H

Portio superior, & inferior.

De portione superiore, & inferiore, & speciahter in Cristo.Mat.to.1. 224.c.2.D

Portus Iope. De situ portus Iope. Matth. to.5. 248.c.4.I

Positio Differentię positionum animaliũ cõtrahunt aliquas speciales conditiones propter aliquas virtutes absolutas, quę sunt intra ipsa animalia. Et hoc est in quolibet animali ad se ipsum, & non ad alterum.Leu. 198.c.2.B

Positiuus Aliquando accipitur pro comparatiuo, & illud declarat istud aduerbium,quam.Mat.to.5. 15 c.4.F

Possidere Qui pauca possidet, pauca cupit, & qui multa possidet,cupit maiora Mat.to.5. 141.c.4.H

Possidentes bona ista remporalia, magis debent dici ęconomici, procuratores, commodatarij,seu precarij, idest recipientes a Deo commodatum, vel precaria,licet magis propriè possit dici precarium,quam commodatarium,& cæt. Exod.to.1. 198.c.1.E.& c.2.A

Possessio Si seruus eiecit aliquem de possessione alicuius rei, Dominus tenetur saltem noxialiter, vt patet. ff. de vi & vi armata.l.§.sed & si cũ quis.& §.sequenti. Exo.to.1. 226.c.3 G

Per possessiones cognoscebantur tribus, & familiæ apud Hebręos.vt probatur. Leui.292.c.1.E.c.2.A

Quod non possent ciues vendere possessiones suas, nisi ob aliquod magnum infortunium.s.ne possessiones alicuius ciuitatis ad paucos. Et diuites deuenirent, instituerunt quidam legislatores vt patet.2.Polit.Leuitic. 297.c.3.F

Si possessionem venditam consanguineus venditoris redimeret, primus venditor non poterat iam redimere possessionẽ suam a cõsanguineo apud Hebręos vsq; ad annum iubilęi.Leui. 298.c.2.A

Qui possessionem suam vendiderat apud Hebræos, & vellet eam redimere ab emptore, qui deberet facere.Leui. 298.c.3.K

Quilibet in possessione sua defendendus est iudicio humano,donec probetur eum non legitime possidere,&c.Iosue to.2. 11.c.2.D

Templum Hebręorum non poterat habere possessiones immobiles.1.Paral. 309.c.3.F

Possessio duo significat,vno modo significat tenentiam rei in pace,alio modo significat quasi ius hereditarium.Mat.to.7. 109.c.4.G

Possessio dicitur quasi pedum positio,& cęt. Matth. to.7. 109.c.4.G

Possessor malefidei Incipit esse, qui bona fide accepit rem à debitore,& cõstat illi rem illam, quam accepit a debitore,esse raptam.Iudic. 111.c.1.B

Possessum In amore rerum possessarũ est triplex modus.Matt.to.5. 140. colum.4.I

Rerum possessarum amor,quando sit peccatum,& quando non.Matth.to.5. 141.c.1.A

Res possessa dupliciter potest deseri.Matt.to.5.166. c.4.K 167.c.1.A

Possibile Apud Deum omnia sunt possibilia,exponitur.Mat.to.5. 143.c.2.C

Posterius Ad posteriora solem trahi priora ex aliqua causa: sed non posteriora ad priora.Mat.to.6. 200.c.1.A

Posteriora non existunt sine prioribus. Matth.to.7. 150.c.3 K

Posteriorum liber. Illud primi Posteriorũ, Omnis doctrina, & omnes disciplina ex pręexistenti fit cognitione, quomodo sit intelligendum.in Defen. 26.c.1.E

Postliminium Propriè est redditus de captiuitate.Iosue.to.1. 11. colum.1.D

Postquàm Aduerbium, nunquam stat cũ vna oratione,sed necessario secundam infert sub eodem contextu, sicut relatiuum,quod cum antecedente non pertinet ad eãdem orationẽ:sed ad diuersas,&c.Ex.to.1. 144 c.2.B

Potare Est bibere. epotare verò est totaliter bibere.Mat.to.1. 60.c.1.B

Potus Licet aliquo modo nutriat, non tñ ordinat ad nutriendum: sed potius ab bona dispositionem nutrimenti & membrorum refrigerationem,&c.Mat.to.3. 97.c.4.G

Potentia Absoluta est prima & propria passio materiæ primę, & in qualibet materia sũt ĩfinitæ potẽtię pticulares respectiuæ ad pticulares,& dterminatas formas.Ge.8.c 4.G

Quan-

Quanto aliqua potentia est maior, tanto pluribus modis potest in suum effectum. Matth. to. 5. 110. colum. 4. K
Nomine potentiæ importatur relatio ad actū. Mat. tom. 6. 94. c. 4. K
Aliqua sunt in potentia ad aliquam formam vel figuram, & tamen nullam dispositionem habent ad illam, vt materia ferri ad formam hominis. Genes. 8. c. 4. G
Potentia Dei vocatur manus valida. Exo. 3. Quia sicut nos per manum fortem fortiter operamur, sic Deus per magnam suam potentiam operatur quantum vult. Exo. to. 1. 20. c. 2. D
Variatis potentijs sensitiuis, non variatur animal. Mat. to. 6. 98. c. 4. I
Potentiæ executiuæ, quę dicantur. Exo tom. 1. 81. colum. 4. G
Quod vna potentia in suo actu remittatur, quando alia vehementer operatur, vnde proueniat. Matt. tomo 4. 239. c. 3. K. c. 4. F
Potentiæ naturales actiuæ, vt digestiua, attractiua, expulsiua, motiua, &c. Non sunt potentiæ executiuæ, &c. Exo. to. 1. 81. c. 4. I
Potentia semper habet ordinem ad aliud, respectu cuius est potentia. Mat. to. 4. 240. c. 2. C
Potentiæ naturales actiuæ quales sunt digestiua, expulsiua, &c. Licet in quibusdam corporis partibus actus suos demonstrent, tamen determinata corpora non habent, sed sunt in toto corpore. Digestiua namque potentia licet in stomaco, & epate magis appareat, tam ēin toto corpore est. Exo. tomo 1. 81. c. 4. K
Potentiarum, quæ sunt animales, quædam est motiua: & hæc est in neruis & musculis, quædam est operatiua, vt manus, alia est expressiua, vt lingua cum alijs instrumentis vocalibus, de quibus. 2. de Anima. &c. Exo. to. 1. 82. c. 2. B
Potentiæ passiuæ non sunt fatigabiles per se, sed per accidens: quia scilicet sunt in organis quæ sunt teneræ complexionis. Et vis armonica continens totam armoniam organi ad potentiam, & quodam modo est actiua. Et quia valde fragilis, &cæt. Exo. to. 1. 173. c. 4. H
Triplex est potentia operatiua in homine non organica scilicet rationalis, concupiscibilis, & irascibilis. Exo. to. 1. 175. c. 1. A
Potentia fatigabilis est potentia finita corporea actiua, & organica. Exo. to. 1. 250. c. 4. I
Potentiæ sensitiuæ non manent formaliter, neque realiter in anima separata quantum ad esse suum: sed quantum ad aliquid per modum, quo principiata manent in suis principijs. Mat. to. 7. 151. c. 2. E. col. 3. F
In potentia, & organo reperitur aliqua conformitas, vel similitudo ad suum obiectum. 1. Reg. to. 2. 27. c. 2. C
Potentia & habitus differunt, & habitus non potest esse sine potentia. Mat. to. 7. 161. c. 4. F
Potentia Dei dupliciter ostenditur, vno modo ex magnitudine rei, quæ fit &c. Alio modo ex diuersitate rerum operatarum, &c. 3. Reg. 178. c. 3. F
Potentiæ sensitiuæ dupliciter accipiuntur. Matth. tomo 7. 152. c. 1. E
Tanta est alicuius potentiæ virtus, quanta est extensio effectuum possibilium produci ab illa. Matth. tomo 2. 33. c. 3. G
Potentia rationalis, cum dicitur 9. Metaph. quod valet ad oppositа, intelligendum est quantum ad illa, quæ naturaliter non sunt ei impressa, &c. Mat. tomo 2. 53. c. 2. B
Duæ potentiæ rationales ponuntur in parte rationali. Mat. to. 7. 196. c. 2. C
Potentiarum, quædam sunt actiuæ, & quædam passiuæ, &c. in Parad. 45. c. 1. A
Potentiæ actiuæ sunt illæ, quæ immutant obiecta, & ab obiectis non immutantur, vt sunt potentia digestiua, expulsiua, & generatiua, &cęt. in Parad. 45. c. 1. A
Potētia passiua duplex scilicet, libera, & ligata. Mat. tomo 4. 236. c. 3. G
Potentiæ sensitiuæ exteriores non sunt fatigabiles: quia sunt potentiæ passiuæ, &c. in Parad. 45. c. 1. C. Similiter & potentię interiores sensitiuæ, quę intra craneum habent organa. in Parad. 45. c. 1. E
Potentiæ non dat esse obiectum, sed immutat eam. to. 4. 243. c. 3. F
Duo tantum genera potentiarum fatigabilium sūt in animalibus scilicet potentiæ motiuæ, & potentiæ vocum formatiuæ. Potētia motiua est in musculis crurium. Et potentia operatiua est in musculis manuum, & brachiorum. Potentia vero interpretatiua est in vocalibus ornagis, &c. in Para. 46. c. 1. C
De conditionibus potentiæ fatigabilis. in Parado. 46. col. 2. A
Potentiæ actiuæ sunt illæ, quæ obiectum suū transmutant, & ab eo minimè transmutātur. in Parad. 46. col. 2. A
Potentia gignendi aliquis caret simpliciter, qui scilicet nullum potest gignere, & aliquis respectu alicuius, &c. Mat. to. 6. 47. c. 4. H
De colligantia inter potentias sensitiuas, & rationales. in Parad. 49. c. 1. B

Potentialitas. Est proprietas, quę consequitur naturam creatam. Iosue tomo 2. 23. c. 4. F

Potestas. Solius Dei potestas immensa. Matt. tomo 7. 93. c. 4. F
Omnis potestas consortē habere recusat. Mat. to. 5. 89. col. 3. G
Potestas, quam dedit Christus Ecclesiæ, est sub certa forma scilicet ad construendū, & non ad destruēdum, & non ad destruendum. 2. Corin. 10. & c. 13. Mat. to. 2. 78. c. 2. B
Potestas ligandi, & soluendi potest dupliciter accipi scilicet largè, & propriè. Mat. to. 5. 58. c. 2. A
Potestas cohercitiua nō fuit apud Christianos in Ecclesia primitiua, per quam cogerentur homines ad bonum per pœnas a lege, vel arbitrarias, quando desunt pœnæ legales. Et hoc siue in foro ęculari, siue ecclesiastico, vt probatur. Mat. to. 5. 202. c. 2. A. Sed post pacem Ecclesiæ, Ecclesia, & prælati habent potestatem cohercitiuam, vt probatur. ibidem 202. c. 4. F
De duplici potestate Ecclesiæ. s. ordinis, & iurisdictionis. in Defen. 36. c. 1. D
Potestas ordinis in Ecclesia respicit actum, & non subditos, & potestas iurisdictionis respicit subditos, & potestas iurisdictionis respicit subditos. Et sub alijs verbis dicitur, quòd potestas ordinis respicit corpus Christi verū, & potestas iurisdictionis, corpus Christi mysticum. Et vtraque potestas est a Christo immediate. in Defen. 36. c. 2. D
In Ecclesia post pacem fuerunt duæ potestates cohertiuæ inter Christianos, quędam ęcularis, & altera ecclesiastica. Mat. to. 5. 203. c. 2. D. c. 3. F
De potestate prædicandi apud Iudæos. Mat. tom. 5. 252. c. 3. F

Potus Et cibus ad duo prosunt in vita scilicet ad restaurationē deperditi, & ad augmē-
tum,

tum,vt perueniatur ad debitam quantitatē.Mat. tomo 6. 114.c.4.F
Per potum & cibum & alia vitæ necessaria conseruatur natura.Mat.to.6. 148.c.1.A
Potum dare sitienti, dicitur opus misericordiæ tripliciter.Mat.to.7. 110.c.4.G

Practicum. In practicis dupliciter contingit errare,& in speculatiuis vno modo tantum.Exo.to.1. 184.c.1.E

Præbenda. Quod aliquis habeat expectatiuam ad præbendam determinatam, quam alius possidet, non permiserunt iura canonica, extra de concessio. præbendæ non vacantis per totum.Ios.to.2. 142.c.4.G

Precarium. Precibus acquiritur.Exod.to.1. 189.c.2.D
Dq precario, & commodato. Mat.to.7. 49.c.1.B
Precarium non concluditur ad tempus determinatum.vt patet extra de precarijs.c.præcarium. Et præcarium extinguitur morte eius, cui commissum est. Et posteris nostris Deus de rebus illis nouum precarium facit, &c. Exo.to.1. 189.c.2.B

Præceptum. Inter præceptum, & mandatum hoc interest,quia præcepta proprie se extendunt ad præcepta Decalogi. Mandata autem sunt omnia, siue cæremonialia, siue iudicialia,siue quæcumque.Exo.tomo 1.127. colum.1.B
Præceptum affirmatiuum habuerunt primi parentes in statu innocentiæ,vt comederent, &c. Quia ibi non erat fames,nec sitis,nec inclinatio naturalis ad sumendum cibum.Et ideo vt conseruarentur per cibum,præceptum est eis,&c. Habuerunt etiam præceptum negatiuum,vt non comederēt de ligno scientiæ boni,& mali, & ad exercitandū eos circa obedientiam.Gen. 15.c.3.G
Præcepta sunt triplicia. Mat.to.6. 131.c.2.B
Præceptum Dei est loco compulsionis ad bonū in natura rationali. Et prohibitio est loco compulsionis ad non agendum malum,vel impediendo ne fiat in eadem natura.Gen. 127.c.3.F
Sub præcepto non cadunt ardua, sed sub consilio. Mat.to.7. 116.c.1.A
Præcepta noui testamenti difficilia sunt ex re, quæ præcipitur:& sunt magis grauia quam ea,quę expressa erāt in veteri testamento,vt est dilectio inimici,&c Gen. 128.c.1.D
Præceptum de non comedendo de ligno vetito, dicunt aliqui,quòd fuit soli Adæ datum personaliter,& quod ille postea dedit vxori suæ Heuæ. Potest etiam dici,quòd Deus,formata Heua, repetiuit præceptum ambobus,&c.Gen. 170. col.1.B. 225.col.1.A
Per præcepta Dei habet homo regi. Mat.to.6. 173. colum.2.E
Præceptum est de eo, quod quis non esset facturus, si non præciperetur. Gen. 234.c.3.K
Præceptum continet rationem debiti scilicet quòd illud sit tale,ad quod naturaliter teneamur. Exo. tom.1. 187.c.4.H
Præcepta Dei quare dicantur viæ Domini. 3.Reg. 16.col.1.E
Inter præcepta diuina, & humana assignatur differentia quo ad obseruationem.3.Reg. 116.c.3.H
De directioni hominis ad seipsum quare non sint data præcepta.Exo.to.1. 185.c.4.H
Præceptorum vitam humanam regulantium, quatuor sunt genera.Exo.to.1.194.col.3.& 203. c.2.E Et præcepta secundi generis sunt determinationes præceptorum primi generis. Et præcepta tertij generis, & quarti sunt determinationes præceptorum secundi generis. Exod. to.1.194.col.3.H. 203.col.2.E
In præceptis, secundum seipsa non potest assignari ordo,puantum ad prioritatem, & posterioritatē, nisi ex historijs adiunctis. Neque potest propriè cognosci de historijs, quem ordinem habeant ad præcepta, vel præcepta ad historias secundum ordinem temporis: sed solum de historia ad historiam,cum ipsæ sint de gestis temporalibus.Num. tomo 1. 215.c.1.A
Fundametum obseruationis præceptorum, & principium motiuum est timor Dei in viris imperfectis.Sed in viris perfectis est amor Dei. Deutero. 31.col.2.A
Præcepta debēt esse in intellectu,& voluntate.Deu. 56.col.4 F
Inter præcepta custodire,& facere qd inter sit.Deu. 57.col.1.E
In præceptis non habet locum metaphora. Ios.to.1. 140.col.3.H
Quædam præcepta pro tempore,quædam pro certis causis,& quædam pro certis personis data sūt, vt innuitur in decretis distin.20.per totum. Iudi. 76 col.4.I
Præceptum alicuius priuati,aut affirmatio vel negatio non constituit ius,vel tollit ius alterius,vel factum illius super Iud. 437.c.1.B
Præceptum iteratum causat maiorem obligationē, sicut & votum.Iud. 133.c.1.C
Quid interest inter præceptum, & consilium,& admonitionem. Et quomodo Apostolus discernat inter huiusmodi in locutione sua. 1.Reg.tomo 1. 127.col.3.H
Si dentur præcepta, quæ non obligant secundū naturam,sed sunt pure positiua, si vnum est dispensabile,& omnia sunt dispensabilia, & c.1.Regum tomo 2. 87.c.3.K
Inter præceptum, concessionem, & permissionem quid interest.2.Paral. 86.c.3.H
Præcepta, vel prohibitiones personales non extenduntur ad posteros.2.Paral. 172.c.4.I
Omne præceptum importat obligationem sicut dicit regula iuris scilicet quicquid præcipitur,imperatur.Et quidquid imperatur necesse est fieri.Mat. tomo 1. 198.c.3.K
Nullum præceptum potest obligare contra Deum, cum ipse sit supremus.Mat.to.1. 268.c.2.C
Præceptum non dicitur indispensabile,quia præceptum Dei sit,vel propter magnam potentiam cōdentis:sed quia tale est secundum naturam,& cōtra illud rectè fieri nequit.Si autem dentur præcepta, quæ non obligent secundum naturam, sed sint pure positiua, si vnum est dispensabile, omnia talia sunt dispensabilia:quia non sunt ex maiore potestate omnia simul, quam vnum eorum, quamuis rationabilius sit dispensari in vno solo, quam in omnibus.Mat.to.4. 5.c.4.G
Præceptum de crescendo,& multiplicando.Gen.1. Non obligat quemlibet particulariter:sed totam multitudinem,vt probatur.Mat.to.7. 21.c.4.F
Præcepta dantur nobis secundum condictionem nostram scilicet seruando libertatem arbi.Matt. tomo 5. 48.c.4.G
Præceptum de multiplicando,quando obligauerit, & quando non. Matth. tomo 5. 82. colum.4.K. & 83 col.1.A
Omnia præcepta legis sunt vnum,& multa.Matth tomo 6. 162.c.2.A
De ratione prēcepti est,quòd imqortet ordinem ad finem

finem,inquantùm illud, quod præcipitur,eſt neceſſarium,vel conueniens ad finem,&c.Mat.to.6. 126.c.2.A
Aliquod præceptum poteſt vocari magnum multipliciter.Mat.to.6. 127.c.2.E.c.3.F
Nullum prçceptum erit in patria.Mat.tomo 6.135. col.3 F

Præceptum iuris naturæ. Fundatur ſuper inclinationibus naturalibus rerum,inter quas eſt ordo,&c.Exo.to.1. 31 c.3.F
Iſta duo præcepta ſunt iuris naturę ſcilicet quòd bonum debeamus facere,& velle, & malum debeamus fugere,&c.Exo to.1. 31.c.2.E.c.3.F
Præceptum iuris naturaljs eſt vim vi repellere, licet Legiſtæ ponant illud ſub iure gentium,quod pertinet ad ſolos homines,vt patet.ff.de iuſtitia & iure.in l.vl vim.Magis tamen videtur ſub lege naturæ ponendum, etiam ſecundum eorum poſitionem,quia natura docuit cętera animalia hoc ius: quia & hoc rebus inanimatis conueniat.Poteſt tamen dici ſpecialiter pertinere ad ius gentium: qa oportet eſſe cum moderamine inculpatæ tutelæ, quod ſolis rationem habentibus conuenit,&cęt. Exo.to.1. 31.c.3.F
Præcepta naturalia ſunt valde multa, nec poſſunt comprehendi aliqua lege:ſed tot ſunt,quot ratio noſtra iudicat eſſe obligationes inditas a natura ſibi ſine aliquo legislatore. Et poteſt dici generaliter,quòd ſunt de iure naturali omnia, quæ conſcientia noſtra dictat nobis eſſe facienda nulla lege poſita.Leui. 188.c.1.D
In præceptis iuris naturalis nulla pœna ponitùr in veteri lege, vt patet in præceptis Decalogi, & in omnibus alijs præceptis moralibus. Iudicialibus vero apponuntur pœnæ.Et etiam in cæremonialibus,ſi omitterentur,cuius aſſignatur ratio.Mat. to.2. 138.c.4.I
Omnia præcepta iutis naturæ ſunt præcepta legis Chriſti,tanquam propria prçcepta eius:quia omne,quod ratio dictat obſeruandum, Chriſtus voluit obſeruari, & poſuit pœnam æternam omnibus tranſgreſſoribus. Sed iſta pęna non datur homini quamdiu viuit in hac vita, ſed annunciatur tanquam infligenda poſt hanc vitam poſtquam homo deſierit eſſe ſub lege.Et ideo fuit quædam denunciatio, ne homines temere peccarent, putantes ſe impunè euaſuros.Pronunciatur ergo,vt timeant,& caueant.Mat.to.2. 139.c.1.E
Præcepta legis naturæ prima per nullam conſuetudinem tolluntur.Mat.to.5. 84.c.2.D
Prima præcepta iuris naturę nulla lege,ea firmante, obſeruantur.Mat.to.5. 84.c.3.F
Quæ ſint præcepta iuris naturalis.Mat.tomo 5. 84. colum.2.C
Sola præcepta iuris naturæ poſuit Chriſtus,quæ cũ eſſent quodam modo offuſcata propter conſuetudinem peccandi in ratione hominis, & quodã modo deleta, voluit Deus in lege vete. quædam eorum exprimere.Et ſic dedit Decalogum.Chriſtus vero voluit declarare aliqua, quæ iam venerant in dubium ipſis Iudęis,& errabant circa illa, vt patet Matt.5. Et quia ſi vellet procedere applicando particulariter inter omnia præcepta iuris naturalis, nunquam finiret ſermonem, ideo voluit de reliquis præceptis iuris naturalis regulam dam dare generalem: dicens, omnia ergo quæcumque vultis, vt faciant vobis homines,vos facite illis,&c.Mat.to.3. 125.c.3.K.c.4.F
Præcepta iuris naturalis obligant omnes,ſi concernant bonum alicuius, vt vnius,quæ vero concernunt bonum multitudinis,non obligant quemlibet determinatè, Immo neminem obligant:niſi eum,quem rector communitatis obligauerit, deſignando illum. Et ob hoc ab exordio mundi ipſe Deus,qui erat rector totius creaturæ,iuſſit hominibus,vt vacarent proli,dicẽs:Creſcite,& multiplicamini, & replete terram.Geneſ 9. Et illud prçceptum,quia datum eſt ad ſupplendum hominum paucitatem, erat quaſi tẽporale præceptum Et tamdiu durauit, quamdiu fuit paucitas hominum.&c. Mat.to.5. 82.c.4.G
Præceptis iuris naturalis, non poteſt præiudicare conſuetudo,nec in illis cadit præſcriptio. Bene tamen in ſecundis,&c.Mat.to.5. 84.c.2.D
Præcepta iuris naturalis ſunt duplicia,quędam ſunt prima,illa ſcilicet quæ ſunt veluti principia naturalis dognitionis circa directionem actionum.Et ſunt talia, quòd ſine aliqua deductione ſunt per ſe cognita,vt nulli eſſe nocendum ſine cauſa,non eſſe hominem occidendum & ſimilia, quæ mox audita quilibet approbat:licet inter hæc quędam ſint magis nota, quam alia, & magis vniuerſalia. Alia vero ſunt præcepta iuris naturalis ſecundaria, illa.ſ.quæ ſunt de dictamine rõnis,etiam nulla exiſtente lege poſita. Et tamen ſunt talia, quæ non ſunt per ſe nota. Neque quilibet audiens ſtatim illa approbabit,ſed præſuppoſitis primis principijs iuris naturalis deducentur ab illis per actũ rationis, non. ſumendo vim probationis aliunde exterius: ſed ſolum ab ipſa ratione. Et quia ratio naturaliter nobis ineſt,quidquid eſt de ſolo dictamine rationis,eſt naturale, large accipiendo. In primis iuris naturalis præceptis non cadit diſpenſatio,quia ſunt, vt ſemper exiſtentia. Et hoc niſi per cauſam ſupranaturalem, neque per illam fit ſæpe,ſed raro.Et non vbique ſed ſpecialiter quantum ad aliquas perſonas, vt circa homicidium innocentis in Abraham, licet non fuerit diſpenſatio facta propter ipſum:ſed propter aliquod myſterium,quod ad Dei laudem pertinebat,ſic de cõmodato non reſtituendo in filijs Iſrael,&c.Exod. 3.& 11.In ſecundis vero prçceptis iuris naturę poterit fieri diſpenſatio per aliquem citra Deum.Et illa diſpenſatio poterit extendi ad omnes, &cæt. Mat.to.5.94. c.2. C. Et de diſpenſatione circa illa ibidem c.2.D
Præcepta iuris naturæ,vel determinationes eius sũt duplices.Prima prçcepta ſunt illa,ſecundum quę ordinatur res in finem ſuum. Et omne,quod impedit peruentionem ad finem,eſt cõtra huiuſmodi præcepta, &c.Secunda præcepta ſunt illa,quæ iubent faciliorem peruentionem in finem,& tollunt ea,non,quæ impediunt peruentionem in fidem,ſed quæ faciunt eam difficilem.Et de hoc ſecundo genere ſunt multa præcepta iuris naturalis:ſed iſta non habent vim coactiuam.Nam omnia ferè honeſta,quæ ratio iudicat eſſe bona ad prueniendum ad finem virtutis,ſunt de iure naturali hoc modo,&c. Et omnia, quibus exiſtentibus, tardius peruenitur ad finem virtutis, &c. Dicuntur eſſe contra ius naturate,&c. Sed nec affirmatiua habent vim obligandi ad agendum, neque negatiua ad non agendum ſub peccato:niſi lege,aut conſuetudine inceperint habere vim obligandi. Nam tũc obligant, vt eſt de inſeparabilitate matrimonij. Et de non habendis pluribus vxoribus, & de prohibitione gradum parentalium quantũ ad matrimonium,ſic eſt etiam de vſura.Ma.to.7. 44.col.2.E.c.3.F

Nec Deus in lege veteri vetuit omnia, quæ erant cõtra secunda præcepta iuris naturæ propter duo. Primo quia apud Gẽtiles non erat obseruatio talium præceptorum, & Iudæi assuefacti erant legibus gentilium, &c. vt de vxorum pluralitate, de libellis repudij. Et graduum cognationis prohibitio non erat apud Gentiles: similiter nec vsuræ prohibitio, sicut nec apud leges ciuiles. Et in omnibus Deus temperauit aliquid, cum dedit legem Iudæis. Sed de prosecutione inimicorum Deus concessit aliquid Iudęis plus quam leges Gẽtiliũ habent, vt scilicet quòd cognatus, vel frater alicuius occisi posset propria manu interficere occisorem, etiam non constito, an casu occidisset eum, vel forte se deffendendo, vel alio modo. Numer. 35. &c. Cuius assignatur ratio. Et inter omnes Dei permissiones nulla fuit maior, quam ista. Et tamẽ cum Deus dedit hanc legem, permissum erat tũc illud gentibus. Sed postea procedente tempore correctum est hoc per leges, &c. Mat. to. 7. 45. col. 4. G. Et Deus arctauit Iudæos, non concedendo eis aliqua, quę Gentiles faciebant. Ita etiam arctauit obligando eos ad faciendum quædam, quæ non faciebant Gẽtiles, &c. Et si Deus non vetuit Iudæis omne, quod est contra ius naturæ aliquo modo, fuit propter illorum imperfectionem &c. Et ista imperfectio vocatur a Christo duritia cordis. Et conuenienter data est lex Iudæis, vt esset medium aliquod inter habitudinem Gentilium, & legem Christi, &c. Mat. to. 7. 46. c. 2. B

Præceptum morale.

Per præcepta affirmatiua legis põ cipiuntur actus virtutum, & per negatiua vitãtur actus vitiorum. Mat. to. 5. 47. c. 2. B

Præcepta moralia dantur ad directionem naturæ obscurate, & deuiantis a rectitudine, &c. Exo. to. 1. 185. c. 4. H

Pręceptorum moralium transgressio maior est, quã transgressio cæremonialium, & iudicialium. Leu. 178. col. 4. H

Præceptorum moralium obseruationes, & sacramentales obseruationes, quæ principaliter intenduntur in nouo testamento, non sunt promeritoriæ, vt aliquis viuat in eis vita temporali, vt Iudęi obseruantes legalia præcepta, & cæremonialia. Leui. 18. Sunt tamen promeritoriæ vitæ æternæ, & vitæ gratiæ. Leui. 129. c. 1. E

Præcepta moralia semper obligauerunt, &c. Iosue tomo 1. 83. c. 4. K. 84. c. 1. A

Ad obseruatione pręceptorum moralium nulla necessitas põt absoluere aliquem, &c. 4. Re. 70. c. 1. A

Aliqua præcepta dicuntur moralia, & non omnia propter duo. Primo, quia sunt per se talia, &c. Secundo, quia vbique sunt ad dirigendos mores, qa sunt de iure naturali, &c. Mat. t. 6. 126 c. 3. K. c. 4. F

Multa sunt præcepta moralia, quæ non sunt in Decalogo, licet ad illum aliquo modo reducantur, &c. Mat. to. 6. 127. c. 1. C

Præcepta moralia in omni loco obligant. Deut. 19. col. 2. A

Aliqua prę̃cepta possunt dupliciter vocari moralia Mat. to. 6. 126. c. 3. K

Omnia præcepta quomodo sunt vnum, & multa. Mat. to. 6. 126. c. 1. A

Præceptum Decalogi.

Primum prę̃ceptum primæ tabulæ secundum Iudæos est: Ego sum Dominus. Et ne sint vndecim præcepta de duobus vltimis faciunt vnum scilicet. Non concupiscere vxorem proximi. Et non concupiscere rem eius. Et in prima tabula ponunt quinquæ præcepta. Et in secunda alia quinque. In prima ponunt præcepta affirmatiua, siue pertinentia ad Deum, siue nõ pertinentia, & negatiua pertinentia ad Deum, vt istud: Ego sum Dominus Deus tuus. Secundum: Non habebit Deos alienos coram me. Tertium: Non assumes nomen Dei in vanum. Quartũ: Memento, vt diem sabbathi sanctifices. Quintũ: Honora patrem tuum, & matrem, &c. Et in secunda tabula copulant omnia remanentia, quæ sunt negatiua. Sed nos aliter tabulas istas ordinamus. Nã in prima ponimus præcepta pertinentia ad Deũ. Et sunt tria. Primum est non habebis Deos alienos. Secundum: Non assumes nomen Dei, &c. Tertium: Memento, vt diem sabbathi sanctifices, & cæt. In secunda tabula ponimus septem præcepta, quæ ad proximum pertinent. Iudæi tamen in assignatione tabularum errant in duobus. Primo, quia in prima tabula ponunt vnum tanquã præceptum, quod non est præceptum. Secundo, quia in secunda tabula faciunt de duobus præceptis vnum, &c. Exo. to. 1. 164. c. 3. K. c. 4. F

Cultus Dei continet in se plura præcepta. Exo. to. 1. 165. c. 1. A

Præceptum de cultu Dei non est vnum de præceptis Decalogi, sed quodam principium in agibilibus, ex quo inferuntur multa præcepta in Decalogo, &c. Exo. to. 1. 165. c. 1. A

Primum præceptum legis Decalogi est, diliges Dominum Deum tuum, &c. Mat. to. 6. 129. c. 3. I

Per illud præceptum: Non habebis Deos alienos, p̃hibetur omnis idolatria, siue cũ imagine, siue prę̃ter imaginem, &c. Sed melius videtur dicendum secundum catholicos doctores, q̃ solum prohibetur cultus falsorum Deorum sine imaginibus. Et per illud: Non facies tibi sculptile, vetatur idolatria in imaginib. &c. Exo. to. 1. 166. c. 1. A

Secundũ prę̃ceptũ Decalogi. s. non assumes nomen Dei tui, &c. Intelligitur de noĩe, quod significat ipsum per modũ substantiæ vel essentiæ diuinæ, & non de nominibus attributalibus, &c. nisi accipiãtur cum tali connotatione, quòd soli Deo conueniant. Similiter intelligitur de nominibus Redẽptoris nostri scilicet Iesus Christus, quia ista nomina Dei sunt. Exo. to. 1. 168. c. 1. C

Contra secundum prę̃ceptum agimus, qñ irreuerẽter nominamus, &c. Hoc nomen Iesus, & Christus. Exod. to. 1. 168. c. 1. E. Et similiter quando nomen Virginis Beatissimæ, & nomina Apostolorum & cæterorum, quos Ecclesia canonizauit. Et si non directè, bene tamen per quandam connexionem, &c. Exo. to. 1. 168. c. 3. G

Omnia præcepta Decalogi sunt purè moralia ideſt iuris naturalis, præter quam tertium præceptum de obseruatione sabbathi, quod est partim morale, & partim legale siue cæremoniale. Exod. to. 1. 170. c. 3. G

Hebræi dicunt, quòd in secundo præcepto prohibetur nominato nominis tetragrammaton, quia dicunt, quòd nullus nisi sacerdos debet ipsum nominare, & hoc non vbique, sed solum in templo, siue in tabernaculo, quod improbatur ab Auctore. Exo. to. 1. 168. c. 3. K

Præceptorum, quæ ponuntur in secunda tabula, assignatur sufficiẽtia penes tres homines vires operatiuas, quæ non sunt organicæ scilicet rationalis, irascibilis, & concupiscibilis. Exod. tomo 1. 75. colum. 1. A

Per quartum præceptum Decalogi scilicet honora patrem, &c. noĩe patris, nõ solũ naturales patres intelli-

intelliguntur,ſed etiam aliæ perſonę,quæ ſolent vocari patres, Deus vocatur pater per creationē & gubernationem. Deut.32.& Mat.6.cum dicit, Pater noſter,&c. Sed de honore huius tāti Patris agitur in tribus prȩceptis primę tabulę. Vocatur etiam pater quilibet ſenex.Leui.19.coram capite cano cōſurge, &c. Et hoc intelligitur de ſenibus honeſtis atque virtuoſis,iuxta illud Eccl.10.Cani ſunt ſunt ſenſus hominum,&c. Alij ſunt patres, qui curam noſtri gerunt,cuiuſmodi ſunt Domini ſpirituales & temporales, & iſtis debetur honor & ſuſtentatio de bono publico. Exo.tom.1. 175.c.4.K.& 176.c.1.A

In ſolo quarto prȩcepto de honorandis parētibus, quare aſſignetur ſpetialiter retributio.ſ. vitę diuturnitas.Exo.20.vt ſis longęuus ſuper terram. Et quomodo ſit intelligendum.Exo.to.1. 176.c.3.H

Per prȩceptum de honorādo parentes intelligitur omne beneficium, quod tenemur alicui exhibere.Mat.to.5. 47.c.4.G

Præcepta negatiua sūt maioris obligationis,& grauioris transgreſſionis, quam affirmatiua circa ꝓximum,&c.Exo.to.1. 177.c.1.D

Prȩceptorum negatiuorum ſecundæ tabulæ ordo eſt iuxta ordinem nocumentorum. Exo. tom. 1. 179.c.2.A

Omne prȩceptum affirmatiuum includit in ſe negatiuum, & reſoluitur in negatiuum pro tempore,quo obligat affirmationem.Mat.to.3. 19.c.4.F

Per illud ſecundum prȩceptū ſecundę tabulę:Non occides,vetatur non ſolum occiſio, ſed etiā quęlibet membri mutilatio,aut ſanguinis effuſio,vel qualiſcunque facta percuſſio: quæ ſit via ad mortem,vel quomodocunq; facta percuſſio: quæ ſit via ad mortem, vel quomodocunque ſe habeāt. Nam omnia,quæ pertinent ad idem genus reducuntur ad idem prȩceptum, licet Rab. Salomon dicat,ꝙ iſto prȩcepto ſolū vetet occiſio,& mutilatio, &c. in prȩceptis iudicialibus quod improbatur ab auctore.Exo.to.1. 177.c.2.A

Tertium præceptum ſecundæ tabulæ. ſ. Non furaberis,debet intelligi, vt dicit Rabb. Salo.de furto hominis tm̄, ſed falſum dicit.Exod.t.1.179 c.2.B

In tertio prȩcepto.ſ.Non furaberis,prohibetur omnis contrectatio rei alienæ.ſ.furtum, rapina, vel violentia extorſio indebita,&c.Exo.tom.2. 179. colum.2.E

Contra illud prȩceptum: Non loqueris cōtra proximum tuum falſum teſtimonium,non agit peccans dicendo verum teſtimonium, quia ad aliud genus pertinet.Exo.to.1. 179.c.3.K.c.4.F

Contra prȩceptum de nō dicendo falſum teſtimonium, agit, qui ſolum in iudicio dicit falſum teſtimonium,vt dicit Rab.Salom.ſed falſum dicit, vt probatur.Exo.to.1. 180.c.1.C

Quare in Decalogo non dentur aliqua prȩcepta ad dirigendum actum interiorem iraſcibilis: ſicut dantur ad dirigendum actum interiorem concupiſcibilis.Exo.to.1. 180.c.3.K

Ad vnum prȩceptum pertinet non concupiſcere domum proximi,& vxorem eius, dicūt Hebrei, ſed male dicunt,immo duo ſunt prȩcepta diſtincta.Exo.to.1. 181.c.1.B

Prȩcepta primę tabulę regulant hominem in dilectione Dei: & prȩcepta ſecundę tabulæ in dilectione proximi.Mat.to.5. 128.c.4.F

Per illud præceptum non deſiderabis vxorem proximi tui,dicunt Hebrei,non prohiberi ſolam cōcupiſcentiam prout eſt in actu voluntatis, aut in motu paſſionali partis affectiuę, ſed in quibuſdā interioribus indicijs ſine perpetratione adulterij,vt ſi quis oſculetur vxorem proximi,&c. Et id tenet etiam Ioſephus, & ex hoc dicto Hebreorum quidam noſtrorum dicunt, ꝙ lex vetus ſolum vetabat manum,& non animum. Exo.to.1. 181.c.1.E

Prȩcepta moralia oportuit eſſe in lege vete.vt probatur.Exo.to.1. 183.c.3.G

Prȩcepta moralia quomodo ſine gratia non valeāt adimpleri.Mat.to.5. 149.c.3.F

Præcepta Decalogi poſſunt dici concluſiones deductæ ex propoſitionibus primis praticis per ſe notis,&c.Exo.to.1. 184.c.2.A

In prȩceptis Decalogi quare fiat mentio de cuſtodia ſabbathi, & non de alijs ſacrificijs & ſolennitatibus,&c.Exo.to.1. 186.c.1.B

Per prȩcepta Decalogi ordinātur vires, quam ſunt in homine.ſ.rationalis & cōcupiſcibilis & iraſcibilis.Mat.to.5. 128.c.4.F

Præcepta negatiua obligant ſemper & ad ſemper. Mat.to.5. 47.c.2.C

Prȩcepta Decalogi non ſunt de his, quæ ſunt ſub prima regula dirigente actiones humanas,ſed de his,quā ſunt ſub ſecūda regula.Exo.t.1. 184.c.3.F

Ad prȩcepta Decalogi omnia prȩcepta moralia reducuntur,quædam vt principia ad concluſiones. ſ.illa, quæ ſunt priora, & quædam vt concluſiones ad principia,&c.Exo.to.2. 185.c.1.B

Ad prȩcepta Decalogi reducuntur duo illa p̄cepta dilectionis, non tanquam concluſiones ad principia, ſed tanq̄ principia ad cōcluſiones: ꝙa ſunt tanq̄ duo principia ꝑ ſe nota, ex qbus inferuntur ꝑticulatim oīa p̄cepta Decalogi.Exo.t.1.185.c.1.B

Prȩcepta Decalogi ſunt de ſolis actibus iuſtitiæ. Exo.to.1. 185.c.1.E

In p̄ceptis Decalogi, quare deī filijs p̄ceptū de amore parentū, & non deī p̄ceptū ipſis parentibus de amore filiorū.Exod.to.1. 186.c.2.B

Prȩceptum de amore parentum ad filios intelligitur,& reducitur ad prȩceptum de amore filiorū ad parentes.Exo.to.1. 186.c.2.D

In præceptis Decalogi quare non prohibeatur blaſphemia, & corruptio ſacræ ſcripturę, ſicut prohibetur periurium & inane iuramentum. Exod. to.1. 186.c.1.D

In præceptis Decalogi quare non facta ſit mentio de alijs actibus cordis, ſicut facta fuit mentio de actibus concupiſcentiæ,&c Exo.to.1. 186.c.2.D

In illo prȩcepto,non occides intelligitur, indebitè vel iniuſtè.Exo.to.1. 187.c.4.H

Prȩcepta Decalogi,quantum ad rationem iuſtitiæ manifeſtè, quam exprimunt, ſunt indiſpenſabilia.ſ.ꝙ non poteſt diſpenſari, vt liceat, indebitè accipere res alienas &c. quantū tm̄ ad applicationem ad actus particulares.ſ.vt iſte actus ſit homicidiū,& ille furtū, &c.aliquo modo mutabile eſt,non diſpenſauit Deus cum Abraham, nec cū Oſęe, &c.ſed declarauit tales actus nō eſſe furtū aut homicidium,&c.Exo.to.1. 188.c.1.C

Quare Deus voce propria dederit populo Iſrael p̄cepta Decalogi.Exo.to.1. 190.c.4.F

Inter omnia præcepta,quę dedit Deus,præcipuum eſt de veritate Dei. ſ. illum eſſe verum Deum & nullum alium.Exo.to.1. 195.c.1.E

Præcepta Decalogi non habent ſpetialem obligationem ex datione, ſed ex naturali dictamine rationis.Exo.to.1. 203.c.3.G

Prȩcepta Decalogi ſunt propoſitiones notiores in actionibus,quā alique alię leges poſitę. Exo.to.2. 2.c.1.B

Præcepta Decalogi sunt naturalia ab instinctu rationis practicæ, cum sint quædam principia in ratione practica, aut quædam conclusiones immediatæ elicitæ a principio rationis practicæ. Exod. to. 2. 3. c. 3. D

Præcepta Decalogi scripta esse in duabus tabulis absque eorum expositione, probatur contra tenentes oppositum. Exo. to. 2. 126. c. 3. H. & c. 4. F

Pręcepta Decalogi scripta sunt in tabulis, ad reddẽdum testimonium, ꝙ Deus dedisset legem. Exo. to. 2. 127. c. 1. E

Duo vltima pręcepta Decalogi. s. Nõ concupisces rem proximi tui, &c. non posse includi sub vno pręcepto, sicut male dixit Rab. Salom. Exo. to. 2. 128. c. 2. C. c. 3. F

Ad pręcepta Decalogi moralia tenetur homo naturaliter, & obligant quemlibet, sine aliqua speciali datione, licet forte magis obligarẽt Iudęos post dationem dictorum præceptorum, quã ante dationem. Exo. to 2. 181. c. 2. D

Pręcepta Decalogi sunt naturalia, & insunt nobis a natura in principijs rationis practicæ, & omnes obligant. Leu. 3. c. 2. B

Præcepta Decalogi non continent ius omne naturale, sed sunt quasi decem conclusiones manifestissimæ in iure naturali, illatæ immediate ex primis principijs iuris naturalis, ex ꝗbus adhuc possunt sequi multæ aliæ conclusiones iuris naturalis magis particulares. Leu. 188. c. 2 B

In præceptis suis negatiuis Deus vetat duo, s. ea ꝗ mala sunt, & ea quæ falsa: de falsis tamen nõ est tanta cura Deo, quoniam falsum repugnat veritati, quæ pertinet ad intellectum speculatiuũ, & intellectus speculatiuus per se non pertinet ad Deum, nec ordinatur ad ipsum, nisi quantum ad quædam pauca, ꝗ de se Dens credi iubet. Intellectus vero practicus, & voluntas quantum ad omnes operationes suas diriguntur ad Deum. Leui. 201. c. 3. K. Et aliquando ea, quæ mala non sunt, tanquam mala prohibentur. Et ea, quæ falsa nõ sunt, tanquam si essent falsa, & hoc quia habent aliquam coniunctionem cum malis aut falsis, vt non esse iurandum, aut bibendum vinum nõ sobrię, &c. Leu. 201. c 4. G. Ad quæ multæ sunt auctoritates, quæ exponuntur extra de iure iurando. ca. & fi Christus. Leu. 201. c. 4. G

In præceptis Decalogi qualis sit coordinatio, ostenditur. Leui. 306. c. 2. D

Pręcepta Decalogi non erant significatiua, sed tãtũ cęremonialia, & iudicialia. Deu. 24. c. 4. K. 25. c. 1. A

Præcepta Decalogi ideo sunt p̃cepta, quia id, quod per se malum est, prohibent, vel quia, quod bonũ necessarium est, dicunt &c. Deute. 25. c. 1. A

Præcepta Decalogi non sunt ordinata secundũ ordinem grauitatis in transgressione, sed secũdum ꝙ pertinent ad Deum vel ad proximum. Deute. 25. col. 2. B

Decem præcepta Decalogi sunt vt decem prędicamenta. Deute. 25. c. 2. B

Pręcepta Decalogi, secundum originem iuris naturalis, sunt decem conclusiones explicitæ, in quibus omnes aliæ iuris naturalis partes implicitæ sunt &c. Deute. 25. c. 2. C

Decem præcepta Decolagi assimilantur numero denario, qui est radix omnium numerorũ. Deuteron. 25. c. 2. C

Decem præcepta sunt sicut nouem orbes vt dicit Aben Ezra, ita ꝙ primũ præceptum non assimilatur alicui orbi propter immutabilitatem diuinæ essentiæ, licet possit cœlo empyreo comparari, sed Iudæi non cognoscunt istud cœlum, &c. Deute. 25. c. 2. D

Præcepta affirmatiua Decalogi licet semper obligent, non obligant tamen ad semper, sed pro loco & tempore, & secundum alias circunstantias determinatas. Mat. to. 3. 18. c. 2. C

Hebręi dicunt, ꝙ primum pręceptum Decalogi sit: Ego Dominus Deus tuus. Qui sic dicentes, necessario habẽt dicere, ꝙ in isto primo præcepto prę cipiatur cultus Dei, & in secundo prohibeatur cultus idolorum. Sed nos dicimus, quòd illud nõ est p̃ceptum, sed quoddam assumptũ ad præceptum, quia hic prohibetur cultus idolorum, & causa subdit, quia ego sum Dominus Deus tuus, idest verus Deus. Deuter. 25. c. 4. G

In præcepto de obseruatione sabbathi est aliquod morale, & aliquod cęremoniale. Deute. 26. c. 3. K

Præcepta Decalogi dicuntur propriè testimonia, quia per illa inter Deum & hominem positum est firmamentum. Alia vero pręcepta dicuntur largo modo testimonia. Deute. 33. c. 4. K

Pręceptum illud, scilicet: Diliges Dominũ Deum tuum ex toto corde tuo &c. de quo Deut. 6. non potest adimpleri in ista vita, tam ex parte naturę, quam ex parte obiecti diuini intelligibilis vt probatur Deute. 31. c. 3. I. Nec hoc pręceptum est, sed diligere Deum ex corde, anima, & fortitudine, non tamẽ ex toto corde &c. Ponitur tamẽ hoc pręceptum sub his verbis ex toto corde &c. vt si totum non compleamus, saltem adimplere desideremus, vel sciamus nihil supra Deum vel ęqualiter Deo esse amandum: quia quod per superabundantiam dicitur, vni soli conuenit. Deuteron. 32. c. 1. B

Præcepta moralia maioris erãt obligationis, quam cæremonialia & iudicialia, & grauior transgressio ex duplici obligatione. Deute. 40. c. 4. K 41. col. 1. A

Contraueniens præceptis primæ tabulæ peccat in Deum dupliciter. Primo, vt in legislatorem. Secundo, vt in p̃sonam singularem. Sed contraueniens præceptis secundæ tabulæ, peccat in Deũ. vt in legislatorem tantum. Iosue to. 1. 136. c. 2. B

Pręceptũ primũ Decalogi, ꝙ magis fuerit negatiuũ ꝗ affirmatiuũ s. nõ habebis deos alienos, & habebis me ī Deũ, iõ est: ꝗa magis obligamur nõ colere deos alienos, ꝗ colere Deũ verũ. 4. Re. 53. c. 4. F

Ia præceptis moralibus non potest fieri coactio, sed potius est moriendum, quam talia facere & nulla admittitur excusatio. 4. Reg. 70. c. 1. B

Per verba secũdi p̃cepti Decalogi. s. Nõ assumes nomẽ Dñi Dei tui in vanũ; nõ solũ sic prohibet nomẽ Dñi, sed opera Dei scripta in lege: ꝗa si ꝗs illa enarrauerit indigne, peccat iuxta illud. p̃s 49. Peccatori dixit Deus, quare enarras iustitias meas, & assumis testamentũ meũ p̃ os tuũ. 2. Par. 191. c. 4. I

Quidã Iudęi crediderũt, ꝙ in p̃ceptis negatiuis Decalogi sola exteriora opera prohibeant. & nõ interiora, nec assumi affectiones, contra quos Christus. Mat. 5. audistis inquit, quia dictũ est antiquis, non occides. Mat. to. 2. 82. c. 3. I

Circa illud p̃ceptum, Nõ concupisces vxorem proximi tui, Iudæi intelligabant ablationẽ vxoris p̃ximi, sine cõmistione, ꝗa illud auferre erat ex cõcupiscẽtia, ita dicit Aug. in lib contra Faustũ, vel intelligebant p̃ concupiscere signa exteriora cõcupiscẽtis, vt osculari & amplecti, & tangere impudice, & sic exponebãt, Nõ cõcupisces, & c. i. nõ facies signa cõcupiscentis: & ita Nicolaus de Lyra dicit, & cõiter asserit, & ita dicebant, ꝙ lex nõ

prohibebat actū interiorē. Mat. to. 2. 139. c. 4. H. Et ideo Christus ad vitandum hunc errorem dixit, omnis qui viderit mulierem ad concupiscendū eam &. Mat. 5. Et ad ostendendum, ꝙ non solum concupiscentia vxoris alienæ erat peccatum, sed etiam concupiscentia cuiuscunq; mulieris non suæ, quod tamen non apparebat expresse ex præcepto, cum solum prohibebatur concupiscentia vxoris proximi. Mat. to. 2. 139. c. 4. K. & 149. c. 1. A

Præcepta primæ tabulæ ex genere suo sunt minus dispensabilia, & magis obligatoria, ꝙa sunt circa Deū, & tñ aliqua peccata facta p̄ p̄cepta secundæ tabulæ sunt grauiora, vt nō obseruare diē sabbathi leuius pct̄m est q̄ homicidiū. Mat. t. 2. 224. c. 3. F

Præcepta Decalogi, licet nō sint meritoria vitæ ęternæ, sunt tamen necessaria ad vitam æternā, quia sine illis non habet̄ vita æterna. Lex vero Moysi nec fuit meritoria vitæ æternæ, nec necessaria ad vitam æternam. Mat. to. 5. 130. c. 2. E. c. 3. F

Præcepta Decalogi, & ea, q̄ ad Decalogum ꝓtinent sunt simpliciter necessaria ad vitā æternā consequendā: quia illud est simpliciter necessariū ad vitā æternam, sine cuius obseruatione nullomodo poterat haberi vita æterna, nec potuit neq; vnq̄ poterit. Cætera aūt. s. cæremonialia, & iudicialia q̄ nos nūc obseruamus, ex institutione Ecclesiæ, & principū sæculi non obligant, nisi quia instituta sunt. Et possunt etiam reuocari. Si autem nunquam instituerentur, vel cessarent̄, non essent necessaria ad vitam æternam. Sed illa sunt simpliciter necessaria, quam etiā si nō instituerent̄, obligarent. Et postquam semel obligant, reuocari nō possunt, & ista vel sunt in Decalogo, vel reducuntur ad ipsum. Mat. to. 5. 139. c. 4. H

Præcep. 2. tab. sunt. 7. vnū affirmatiuū & 6. negatiua. Mat. to. 5. 128. c. 2. A

In præceptis Decalogi non ponuntur oīa expresse, q̄ sunt de iure naturali, vt obseruent̄, sed sub isto verbo, diliges proximū tuū, sicut te ipsum, quod non est speciale p̄ceptū Decalogi includunt̄ oīa, q̄ reducunt̄ ad catalogū. Et q̄ obseruāda sunt de iure naturæ tā ad Deū, q̄ ad proximū. Et ista, ad q̄ de iure naturæ obligamur, & q̄ sunt simpliciter necessaria, ponunt̄ tripliciter. Vno modo in generali, alio modo in particulari, tertio modo per cōclusiones determinatas, datas vniuersaliter, & nō specialiter circa singula, & primo dr̄ ad Rom. 13. qui diligit proximū, legē adimplebit. Et illud tota lex ī vno sermone instauratur, diliges proximū tuū. Et illud. Mat. 22. Diliges Dñm Deū tuū, & proximū tuū sicut te ipsum. De secundo non potest dari certa regula, sed sola ratio est, q̄ dictat de his, q̄ euenerint ī particulari. De tertio modo sunt, quæ ponunt̄ in Decalogo. s. decem conclusiones generales, de his, in quibus tenemur Deo & proximo, &c. Mat. to. 5. 130. c. 4. I. 131. c. 1. A

Præter præcepta Decalogi, quæ ponunt̄. Matt. 19. s. quatuor negatiua, Marcus in ca. 10. refert aliud. s. Ne fraudem feceris. Et tenendū est, ꝙ Christus illud dixerit, licet illud non referatur ab alijs, scilicet, a Matthæo a Luca, & reducitur ad illud, Ne furtum facias. Mat. to. 5. 131. c. 2. B

Præceptum de dilectione Dei, potest adimpleri sine charitate & gratia, ꝓut est habitus infusus, & hoc quantū ad substantiā operis, & quantū sufficit ad satisfaciendum legi: non tamen, vt est meritoriū vitæ æternæ, & quantum ad substantiam operis. Nemo potest adimplere, sine diuino auxilio i. nisi Deus moueat & cooperet̄. Mat. to. 5. 150. c. 4. H

In p̄ceptis legis actus virtutis cadit directę sub p̄cepto, q̄tum ad substantiā operis. i. ipsa res imperata in se ipsa, non considerando dispositionē, vel intētionē faciētis. Et q̄tū ad ista potest homo adimplere p̄cepta legis ꝓ liberū arbi. s. q̄tum ad substātiā actus, & hoc sine dono gratiæ gratis datæ vel gratum facientis, q̄ sunt dona infusa, &c. Sed q̄tū ad intentionē legislatoris, q̄ est, vt non solū opus fiat, sed vt oīa, q̄ facimus ex charitate faciamus, nō possumus sine gratia gratū faciente adimplere. Sine gratia tñ prima, q̄ est Deus mouens nos gratis, non possumus adimplere aliqua p̄cepta ēt quo ad substantiā actus: ꝙa oportet, vt Deus p̄ueniat, vt mouens nostrā volūtatē ad volendū implere, & ad cogitandū de adimpletione, priusquā adimpleamns, & velimus adimplere. Et in hoc errauit Pelagius, qui credidit p̄cepta Dei adimpleri posse sine gratia Dei q̄cunq;, & sine dono gratuito, & sine Dei volūtate nos gratis mouente, & sine oī motu ab extra, sed ꝓ solū liberū arbi. qđ falsum est &c. Mat. to. 5. 149. c. 3. F. Et ad dictū sancti Tho. dicentis, ꝙ homo in statu naturæ integræ licet potuisset adimplere oīa & singula mādata, quantū ad substantiā operis sine oī gratia, q̄ est donū gratuitū, nō tñ in statu naturæ corruptæ sine gratia sanante, intelligendū, ꝙ non potest faciliter fieri, vel nō potest sine magna difficultate. Et tñ cū magna difficultate, & appositio toto conatu, poterit hō oīa illa adimplere. Ma. t. 5. 149 c. 4. G

Oīa p̄cepta legis verè adimplet, ꝙ adimplet illa q̄tū ad substantiam operis, ēt si ex charitate nō agat, ꝙa illud cadit directè sub p̄cepto, qđ quis potest statim facere. Et legislatoris voluntas est duplex, vna est, q̄ ꝓ legem exprimit, aut ꝓ legis verba vult intelligi, & ista est voluntas legis & legislatoris simul, & hoc ille voluit, & ita illud significauit. Alia ad q̄ ꝓ legis obseruationē deducere vult, & ista est voluntas legislatoris solū: ꝙa ipse intendit hoc ꝓ fine legis, ipsa tñ lex nihil huius expressit, prima voluntas cadit sub præcepto & sic intelligendū est illud: Qui seruat legē q̄tū ad literā, & agit p̄ volūtatē eius, dr̄ facere in fraudē legis. i. ff. de legi. l. p̄ legē. Et ille cōmittere dr̄ p̄ legē, ꝙ verba legis amplectens, p̄ legis nitit̄ voluntatē extra de regu iur. c. certū & c. Mat. to. 5. 149. c 4. K. 150. c. 1. A. Et sic adimplentes præcepta Dei, licet non mereant̄ vitam æternam, euitat tamen peccatū omissionis vel commissionis. ibid. 150. c 1. C

Ad adimplenda præcepta, etiam quantū ad substantiam actus, duo sunt, quæ ex parte Dei sunt nobis necessaria, primum ꝙ nos moueat: secundum, ꝙ cooperetur nobiscum. Primum est necessarium inquantum est primum mouens simpliciter quātum ad omnes motus tam corporales, q̄ spirituales. Secundū est necessarium inquātū ipse est causa vniuersalis. Primū, non est necessariū quātum ad adimpletionem cuiuslibet præcepti, sed est tale, ꝙ sine ipso nō possunt adimpleri oīa p̄cepta. Mat. to. 5. 150. c 3. F. Possumus tñ sine gratia, q̄ est donū īfusum, siue gratis datū, siue gratuitū adimplere omnia præcepta. ibid. 150. c. 3. H. Et ad adimplendum præcepta ad intentionem præcipiētis, præter illa duo requiritur habitus infusus gratiæ gratum facientis. ibid. 150. c. 4. G

Præceptū de dilectione Dei dr̄ maximū inter præcepta moralia, & istud præceptū non est in Decalogo: & licet timere Deū sit laudabile, non est tñ meritoriū, sed diligere, & iō p̄ceptū de timendo Deum non est magnum. Matth. to. 6. 128. c. 1. B

Illud p̄ceptum, de quo Mat. 22. Diliges proximum tuū, &c. nō habetur in leg. vet. sub hoc tenore verborum.

borum.habetur tamen.Leu.19.quantum ad ſententiam.i. diliges amicum tuum ſicut te ipſum, nam amicus & proximus interdum accipiuntur pro eodem,& eodem cap. dicitur. Si habitauerit aduena ī terra veſtra,ne exprobretis ei, ſed ſit inter vos quaſi,indigena, & diligetis eum quaſi vos metipſos.Mat.to.6. 128 c.4.K

Præceptum de dilectione proximi dicitur.2.præceptum.ſ.in dignitate: quia poſt iſtud de dilectione Dei, non eſt aliud maius, neque æquale huic, vt probatur Matt.to.6.130.c. 1.A. Et ponitur in eo hæc determinatio ſicut te ipſum propter multa. Et,ſicut,non dicit æqualitatem,ſed ſimilitudinē, quæ accipitur in fine dilectionis, & in rebus quæ per dilectionē exibentur,&c.Mat.t.6. 130.c.2.D

De dilectione Dei & proximi ſunt duo pręcepta,& non propter diuerſitatem diligibilium, ſed propter diuerſum modum diligendi:nam diligimus proximum non propter ſe, ſed propter Deum, & Deum propter ſe,& ex toto corde,&c.Matth. to.6.130 c.4.K.131.c.1.A.Et in his pēdet vniuerſa lex, quod debet intelligi vel per modum finis, ſ.q̄ omnia contenta in lege & prophetis,ordinātur ad finem dilectionis Dei & proximi:vel de p̄ceptis ſolis incluſis in lege & in prophetis expreſſe & particulariter quæ continentur implicitè in his duobus.Matth.to.6.131.c.2.A. Et quando dicitur quod tota lex eſt in dilectione proximi, nō propriè dicitur, ſed quia dilectio proximi includit dilectionem Dei,&c.ibid. 131.c 3.H

Præceptum dilectionis Dei cum illis modificationibus.ſ.ex toto corde,&c.non poteſt ſeruari in via. ita vt nihil deſit de his,q̄ non poteſt expendere in amore,quin totū in dilectione eius ponat.Adimpletur tn̄ in via, vt dictio totaliter dicat totalitatem,ſecundum quam totum illud,quod tenetur ponere in dilectione Dei,ponat nihil ſubtrahendo.Mat.to.6. 135.c.1.D

In p̄cepto de dilectione Dei ſunt duo, vnum ad qđ obligat,& aliud,quod oſtendit:obligat ad diligēdum Deum ex toto corde, &c.ſecundundum totalitatem ſecundam, ſecundum quam homo ponit totum illud, quod tenetur ponere in dilectione Dei nihil ſubtrahendo, nec contra facien do. Oſtendit autem aliam totalitatem, & iſtam dupliciter: vno modo pro futuro. ſ.pro vita æterna,ad quā inuitat vt nitamur ad habendū . Secūdo ponitur, vt quilibet niteretur quantum poſſet aut vellet, cum multum nitendo, non poſſit errare.Mat.to.6. 135.c.3.F

Inter omnia præcepta moralia tria ſunt, quæ ad Deum dirigunt ſ. non habere deos alienos, non ſumere nomen Dei in vanum, colere ſabbatha. Et omnia,quæ pertinēt ad modum colendi Deū ſunt cęremonialia.Et fides eſt maior oībus eorū, q̄ ptinēt ad Deū rōne fūdamēti.Ma.t.6.203.c.1.C

Inter pręcepta Dei moralia, iudicialia, & cęremonialia & teſtimonia qđ interſit.3.Reg. 16.c.3.G

Pręcepta danť nobis ſecundū conditionē noſtrā. ſ. ſeruando libertatem arbi.Mat.to.5. 48.c.4.G

Pręceptum de multiplicando,quando obligauerit, & quando non vide.Mat.to.5. 82.c.4.G

De ratione pręcepti eſt,q̄ importet ordinem ad finē,inquantū illud,quod p̄cipitur eſt neceſſarium vel cōueniens ad finē,&c.Mat.to.6. 126.c.2.A

Nullū præceptū erit in patria.Mat.to.6. 135.c.3.F

Præceptum Dei.

Pręceptū Dei qualiter poſſimus in ſomno meditari.Deut. 32 c.1.E.c.2.A

Pręcepta Dei ſicut p verba plana ponunť,ita & iuxta verba plana debēt adimpleri.Ioſ.to.1.140 c.3.H

Præcepta Dei quare dicantur vię Domini. 3.Regū. 16.c.1.E

In preceptis conſiſtit perfectio charitatis, & non in conſilijs,niſi ſecundario & inſtrumētaliter. Mat. to.5. 135.c.1.B

Aliqua ſunt p̄cepta Dei, q̄ ad ſolū vnum ſtatū hominum ptinent:nam tam in noua,quam in vete. lege dantur q̄dam p̄cepta ſacerdotibus & epiſcopis,q̄ ō obligant alios hoīes,&c.Ma.t.5.49.c.1.D

Illud,qđ dicit.s.Thom.1.2.q.109. q̄ nemo poteſt adimplere oīa p̄cepta legis, quantū ad ſubſtantiā operis,ſine dono gratuito,intelligendū eſt,q̄ non poteſt faciliter, vel non ſine magna difficultate, bene tamen cum magna difficultate: & appoſito toto conatu,&c.Matth.to.5. 149.c.4.G

Contra nulla pręcepta Dei habet locū pręſcriptio, nec conſuetudo q̄tumuis longeua, nec diſpenſatio per papam,&c.Mat.to.6. 210.c.4.G

Præceptum veteris teſtamen.

Lex Moyſi in præcipiendo bonum circa aliqua excedit legem Chriſti.Mat.to.7. 46 c 4.F

Series p̄ceptorum vete.teſtamēti:intres partes ſcinditur ſ.in pręcepta moralia, cęremonialia, & iudicialia,&c.Nu.to.1. 1.Paral.263.c.4.I.Matt.to.6. 127.c.2.A.in De Opt.polit.4.c.4.G. Ad prima & vltima obligabanť Iudæi in deſerto. ad cæremonialia vero non niſi in paucis. ſ. ad illa, q̄ nullum habebant impedimentum in deſerto,vt ſeruarētur.Num.to.1. 58.c.1.B.& 215.c.2.B

Præcepta,quæ propriè pertinebant ad veter.legē.ſ. cæremonialia & iudicialia, faciebant hominem viuere in eis. i. per opera eorum merebať homo, vt daretur ei vita & tranquillitas ab hoſtibus,pręcepta vero noui teſtamēti, quorum finis chriſtus eſt ad Rom. 10.faciunt hominem ſimpliciter viuere.Deut. 18.c.2.E.c.3.F

In cuſtodia præceptorum vet.teſta.duo bona dabātur Iudæis,ſcilicet,longitudo vitæ, & multiplicatio in poſteris. Sed in cuſtodia præceptorum nouæ legis,merentur homines vitam æternā.Deut. 39.c.3.I

Omnia præcepta affirmatiua & negatiua veteris legis erant in vniuerſum ſexcentū tredecim.Deut. 142.c.4.I.Ruth. 241.c.2.E

Dominus præcepta ſua commendauit multum Iudæis,vt opere complerent, propter duo. Primo: quia illi erant mulrum pigri,& in aſſueti iugo legis. Secūdo,quia hoc debebat fieri propter Deū, & ex mandato Dei,&c.Deut. 39.c.3.F

Tres ſunt ſpecies præceptorum vete.leg.Matt.to.6. 126.c.3.I

Præcepta cæremonialia & iudicialia non manent in nouo teſtamento, habentia aliquā obligationem,niſi inquantum eſt inſtitutio facta ab Eccleſia,vel a dominis temporalibus.Deut. 114.c.2.A

Oīa præcepta vete.teſtam. ſeruabanť in deſerto,niſi,quæ obſeruari nō poterant.Ioſue.to.1.84.c.1.C

Multa præcepta vete.teſta erant in alijs libris Moyſi,quæ non erant in Deut.Ioſ.to.2. 173.c.4.I

Præcepta vetē.teſta. q̄ matrimoniū concernunt ad cæremonialia pertinent.1.Reg.to.1. 114.c.2.A

Præcepta iudicialia & cæremonialia veter. teſtam. iam ceſſauerunt omnino, ita vt non obligāt &c. 1.Reg.to.1. 128.c.1.E

Præceptum cæremoniale de immolando in vno loco,diſpenſabile erat.Exo.to.1. 196.c.3.F

Præcepta cæremonialia nō ſolū nō obligāt, immo nullo modo ſunt ſeruanda.Exo.to.1. 203.c.3.I

Inter prȩcepta cȩremonialia, quædã ſunt quæ non tangunt directè ſignificationem Chriſti venturi, ſed munditiam populi illius & ſanitatem, & iſta ſi quis ſeruaret ob conſiderationem ſanitatis, aut aliam cauſam, non aduertendo aliquomodo, ꝙ iſta data fuerint & oportebat ſeruari, non peccaret, vt non comedere porcum, anguillam, &cæt. Exo.to.1. 203.c.4.F

Aliqua ſunt prȩcepta cȩremonialia, quȩ nunc nullomodo ſeruare licet, vt circunciſio, immolatio, & obſeruatio azymorũ, vt probatur. Exo. to.1. 203.c.4.G

Prȩcepta cȩremonialia & iudicialia ſunt determinationes prȩceptorum Decalogi. Exod.tomo 2. 1.c.4.H

Prȩcepta cȩremonialia & iudicialia ſuſcipiunt auctoritatem ex legislatione prȩceptorum Decalogi. Exo. to.2. 2.c.1.B

Prȩcepta cȩremonialia & iudicialia data fuerunt poſt prȩcepta Decalogi. Exo. to.2. 2.c.1.C

Prȩcepta cȩremonialia, & iudicialia, de quibus. Exodi 21.22.& 23.capit. totus populus audiuit ab ore ipſius Moyſi, Deo extendente vocem eius per miraculum ad aures omnium, &c. Exo.to.2. 4.c.3.I

Quȩ ſint prȩcepta cȩremonialia in veter.lege. Mat. to.6. 126.c.3.I

Prȩcepta cȩremonialia & iudicialia vete.teſtam. ad duos fines ordinabantur a Deo. ſ. ad ſignificandũ ſtatum legis gratiæ, & ad dirigendum ipſum populum in Deum eo modo, quo ſecũdum imperfectionem illius temporis dirigi poterat. Et ſic non oportet, quòd omnia prȩcepta tam cȩremonialia quam iudicialia ſint ſignificatiua ſtatus legis nouæ futurȩ, & ſecundum iſtos duos fines intentos ab ipſo datore legis, oriuntur duo modi exponendi vetus teſta. qui ſunt proprij. ſ. intenti a litera: vnus eſt, qui notatur ſecundum rationes literales, nõ prout ſunt ſignificatiuȩ alterius, ſed prout in litera continentur. Alius eſt ſecundum, ꝙ litera eſt ſignificatiua eorum, quæ poſtea futura erant. Exo.to.2. 18.c.4.G

Per præcepta cȩremonialia factus eſt Iſrael populus Dei ſpetialius, quam per moralia. Exo.tom.2. 181.c.2.D

Per prȩcepta cȩremonialia & iudicialia potius pepigit Deus fœdus cum Iudȩis, quã per prȩcepta Decalogi, & magis per prȩcepta cȩremonialia, quam per iudicialia. Leu. 3.c.2.B

De prȩceptis cȩremonialibus fecit Moyſes vnum librum. ſ. Leuiticum, ſed non de iudicialibus, ſed ea ſparſim in alijs libris in ſerui. Leu. 3.c.3.I

Prȩcepta cȩremonialia dedit Deus Moyſi in tabernaculo. Leu. 4.c.1.A

Omnia prȩcepta cæremonialia, quæ ſcripta ſunt in Leuitico, data ſunt Moyſi in monte Sinai, vt patet Leuit.26.& 27. Leuit.6.col.1.A. Et hoc vel in menſe primo, vel in menſe ſecundo ante diẽ vigeſimam eiuſdem. ibid. 6.c.3.G. ſ. in quadraginta nouem diebus: vel in quinquaginta. ſ. triginta diebus menſis primi anni ſecundi, & viginti diebus menſis ſequentis. ibid. 6 c.3.H

Omnia præcepta cȩremonialia & iudicialia ſunt quædam determinationes præceptorum Decalogi. Leuit. 5.c.4.K.& 6.c.1.A. 178.c.3.K

Prȩceptum pure cȩremoniale non habet aliquam cauſam præter voluntatem prȩcipientis. Leuiti. 67.c.4.K

Prȩcepta cȩremonialia & iudicialia cũ executione ſua, conſiderant dupliciter, ſ. aut q̃tũ ad intentiõnẽ faciẽtis, aut q̃tũ ad genus actus, primo modo ſunt meritoria vitȩ ęternę, ſi fiant in charitate, ſecũdo modo non. Et iſto modo conſueuimus cõparare obſeruationẽ vete. teſtam. ad ſacramenta nouę legis: dicens, ꝙ ſacramẽta nouę legis ex genere ſuo conferunt gratiã, ſi non ponat obex: cȩremonialia vero veteris leg. non. Leu. 178.c.4.I

Prȩcepta cȩremonialia magis obligabant poſteros eorum, quibus data ſunt, quam ipſos. Met. vt probatur. Leu. 235.c.1.C

Prȩcepta cȩremonialia potiſſimè circa ſacrificia, q̃ requirebant aliquam diſpoſitionem, non obligauerunt ſemper, quia non ſemp poterant eſſe animalia ad volũtatẽ offerentiũ, &c. Leu. 262.c.3.F

Præcepta cȩremonialia vocantur propriè leges, cũ ſint circa pure poſitiuum. Leu. 313.c.2.A

Prȩcepta cæremonialia non obligant in extrema neceſſitate, ſecus tñ moralia. 4. Reg. 69.c.2.D

Per prȩcepta cæremonialia, quæ alio nomine legalia, ſiue legitima dicuntur, dicitur populus Hebræorum Deo ſpetialius fœderatus eſſe, quam per præcepta moralia & iudicialia. Nu.to.1. 1.B

Ad præceptũ cæremoniale de fimbrijs in veſtibus, & vittis hyacinthinis erant obligati omnes Iudæi nõ tñ in deſerto. Nu.t.1. 228.c.4.K. 229.c.1.A

Nulla præcepta cæremonialia, neq; iudicialia ſunt de lege Chriſti, licet in ea ſit poteſtas cõdendi cæremonialia, & iudicialia, &c. Mat. to.6. 127.c.1.2.

Præcepta cæremonialia principaliter inſtituta erãt ad aliquid ſignificandum in futurum, &c. Matth. to.6. 211.c.1.A

Inter præcepta cæremonialia & iudicialia, hoc intereſt, quia obſeruare cæremonialia tempore noui teſtamenti illicitum eſt, iudicialia vero, & ſi nõ obligẽt tempore gratiæ, poſſunt tamẽ obſeruari abſq; peccato, & ad eorum obſeruantiam aliqui obligantur, ſi eorum auctoritate ſtatuantur, quo rũ condere legem. Mat.to.6. 211.c.1.B

Prȩceptum iudiciale vet.teſt.

Quare nunc non obſeruẽt Iudæi præcepta iudicialia. Exo.to.1. 95.c.3.I

Præcepta iudicialia, & cæremonialia cũ non ſint à natura: ſed a ſola voluntate legiſlatoris, & populi ſuſcipientis, nunquam obligant, ante quam dentur. Exo.to.1. 177.c.2.B

Qui ſeruaret p̃cepta iudicialia dicens, illa obligare vſq; nunc, idem eſt, ac ſi diceret, ꝙ ſtatus vete.teſtam. maneret. Secus ſi illa obſeruaret, vt cõueniẽtia politijs noſtri tpis, nõ tanq̃ obligatoria: ſed q̃a nos illa nouiter ſtatueremus, & eis vim obligandi tribueremus. Et iſto modo Eccleſia approbauit quaſdam leges iſtarum, & ſtatuit eas ſeruari, vt patet extra de homicidio. & extra de adulterijs & ſtupro. & de iniurijs & dãno dato, &c. Exo. to.1. 203.c.4.K.& 236.c.2.B

Præcepta iudicialia, q̃ Deus dedit, quare nõ obſeruẽtur in oĩbus politijs, cũ fuerit prudẽtiſſimus legiſlator, immo ipſa pura prudẽtia, & impoſſibile ſit ipſum errare. Exo.to.1. 204.c.1.E.& c.2.D

Præcepta iudicialia, q̃ Deus dedit populo Iudęorũ, nõ erant ſimpliciter bona, cũ ille populus nõ eſſet bonus ſimpliciter, nec diſpoſitus ad hoc, diſpoſitione propinqua: ſed erãt talia, qualia cõueniebant illi populo, &c. Exo to.1. 204.c.3.I

In præceptis iudicialibus duo erant. ſ. prodeſſe alicui, & obedire legislatori. Leu. 3.c.3.H

Præcepta iudicialia conſiſtunt in directione proximi ad proximum. Leu. 321.c.2.B

Aliqua præcepta iudicialia veteris legis ſeruantur nunc in Eccleſia Chriſti, non quaſi obligẽt ex prima

ma inſtitutione, quam habuerunt a Deo: ſed ex noua iuſtitutione eccleſiæ Leuit. 345.c.4 G

Pręcepta iudicialia, & cęremonialia veteris teſtamenti iam ceſſauerunt omnino, ita vt non obligent,&c.1 Reg.to.1. 128.c.1.E

Præcepta iudicialia veteris teſtamenri omnia ceſſauerunt,& ſi Eccleſia inſtituit quędam eorum ſeruari, & obſeruentur, vt patet extra de furtis, & adulte.& de ſtupro,& de iniuria, & damno dato, quæ habentur. Exo.21. & 22.& ibi obſeruantur, non quia in vete. lege eſſent ſtatuta, ſed quia Eccleſia de nouo canonizauit ea.1 Re.t.1. 128.c.2.A

Pręcepta iudicialia, & cęremonialia proprie pertinent ad legem Moyſi. Mat.to.5. 128.c.3.K

Præceptum Chriſti.

Præcepta a Chriſto tradita ſunt de iure naturali. Mat.to.1.23.c.3.H. In quibus licet Chriſtus poſſit diſpenſare: non tamen fiet talis diſpenſatio vt probatur. Mat.to.1. 24.c.2.A

Duo pręcepta poſuit Chriſtus ex parte offenſi, & vnum ex parte offendentis. Matth.to.5. 45.c.3.K

Sola pręcepta iuris naturę poſuit Chriſtus, quæ cũ eſſent quodam modo offuſcata propter conſuetudinem peccandi in ratione hominis, & quodã modo deleta, voluit Deus in lege vete. quædam eorum exprimere,& ſic dedit Decalogum. Chriſtus vero voluit dare & declarare aliqua, quæ Iudæis iam venerant in dubium, & errabant circa illa, vt patet. Matth.5. Et quia ſi vellet procedere particulariter applicando inter omnia pręcepta iuris naturalis, nunquam finiret ſermonem, ideo voluit de cæteris pręceptis iuris naturalis regulã quandam generalem dare, dicens: Omnia quæcunque vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis,&c. Mat.t.3. 125.c.3.K.& c.4.F

Præcepta Chriſti habent duas cõdictiones legis naturæ. Prima, ꝙ ſunt indiſpenſabilia. Secunda, ꝙ ſunt æterna. Mat.to.3. 88.c.2.E

Quod pręceptum charitatis non obliget ad quantum dicit, probatur. Mat.to.5. 134 c.4.K

Præcepta Chriſti obligant omnes, id eſt, obligãtur omnes, vt ſe ſubdant legi Chriſti, in qua ſunt illa pręcepta, vt per illa poſtea regantur. Et tamen prius quam illam ſuſcipiant, non peccant in trãſgreſſione cuiuſlibet pręcepti,&c.i. non committunt tot peccata, quot ſunt omiſſiones, aut tranſgreſſiones: ſed vnicum eſt peccatum illorum cõtra legem Chriſti: quia. ſ. illam nõ ſuſcipiunt. &c. Matt.to.5. 43 c.3.K

Charitatis perfectio non cadit ſub pręcepto. Matt. to.5. 135.c.1.B

Duo pręcepta poſuit Chriſtus in offenſa illata, vnũ ex parte offendentis, & duo ex parte offenſi. Mat. to.5. 45.c.4.K

Nulla pręcepta cęremonialia, vel iudicialia ſunt de lege Chriſti, licet in ea ſit poteſtas condendi cęremonialia, & iudicialia. Mat.to.6. 117.c.1.& 2.

De pręceptis iudicialibus in lege Chriſti. Matt.to.6. 127.c.2.A

In lege Chriſti non ſolum obſeruant omnia pręcepta prima iuris naturę: ſed etiam ſecunda, &cæt. Mat.to.7. 46.c.3.G

Præceptum poſitiuum.

Pręcepta iuris poſitiui ſunt diſpenſabilia quo ad tenorem ſuum: quia interdum non concordant cum intentione condentis ea, quæ eſt facere ciues eſſe bonos per leges,& deducere eos ad virtutes. Ideo, quando non dirigit in bonum: ſed eſt occaſio mali non eſt ſeruanda: quia hoc potius eſſet agere contra legem, ſicut dicitur. ff. de ll.l. contra legem.& l. fraus. Et de regulis iu. lib.6 in regula, certum. Et iſta diſpenſatio non committitur cuilibet, propter duo. Primo quia quilibet non iudicaret bene. ſ. an conueniens eſſet ſeruare legem, an non &c. Secundo, quia lex habet iuriſdictionem quandam. Et ideo ad ſolos habentes iuriſdictionem pertinet,&c. Matth. tomo tertio. 88.c.1.A

Præcipere Deus non præcipit aliquid, vbi non ſubeſt cauſa aliqua honeſta mandandi, ſicut quando præcepit filijs Iſrael capere ab Aegyptijs, &c. Et patri occidere filium, & è contra. ſ. in caſu idolatræ. Deute.13. Secus de fornicatione,&c. Gen.21.c.2.B. Oppoſitum dicit Auctor. Deut. 75.c.2.B.& c.3.

Hoc verbum pręcipio interdum ſignificat admonere,& interdum docere. Exo.to.2.53.c.3.l. Leu. 275.c.1.E

Deus aliquando pręcipit aliquid fieri, quod ſi ipſe non pręciperet, eſſet abominabile peccatũ, cuiuſmodi fuit Abrahæ volitio, qua voluit ſacrificare filium.&c. Exo.to.2. 97.c.1.D

Preces ſanctorum.

Precibus Sanctorum multi liberantur, ne peccent, qui peccarent, ſi non interuenirent illæ preces. 2. Regum. 72.c.1.A

Quare precibus vocalibus Deum oremus, cum ille abſque illis cognoſcat id, quod mente geſtamus. in Parad. 68.c.2.D

Prædeſtinare. Quæ prædeſtinantur. Sic prędeſtinantur, vt ſanctorum precibus impleantur. Exo.to.1. 122.c 3.H

Sicut Deus prędeſtinauit aliquid facturum eſſe, ita prędeſtinauit, vel diſpoſuit de medijs, per quę ad illud perueniatur. Et ponitur exemplam. Matth. tom.3. 54.c.4.H

Prædeſtinatio In nulla materia periculoſius erratur, quam in prędeſtinatlonis materia. Et eligerẽ, inquit Auctor, magis contra totius fidei veritatem peruersè ſentire, & in hac nõ errare, quam in omnibus rectè iudicando, in hac ſola deuiare: quia ex nulla ſpeculatiua cognitione tãtum finis noſter ſtatuitur, & operationes diriguntur, quàm ex ſcientia prędeſtinationis,& ideo ſatius iudico, ĩquit Auctor, multis, immo omnibus pręter quoſdam paucos, quibus a Deo ſpecialiter cõceſſum eſt, in hac materia aliquid ventilare. Gen. 269.c.3.G

Ex prędeſtinatione ſaluatio vel ꝓditio noſtra exordium ſumit,&c. Gen. 269.c.3.G

Licet in ꝑdeſtinatione Dei non ſit prioritas, bene tñ eſt ordo ſecundum rationem. Mat.to.6. 35.c.1.E

De ordine prędeſtinationis a Deo ſeruato. Mat.t.6. 34.c.4.H

Nulla prędeſtinatio fit cõditionaliter verbi gratia, ſi tale. vel tale bonũ fecerit prędeſtinatus: ꝙa ſic oẽs eſſent prędeſtinati,&c. Sed abſolutè fit tã de fine, quam de medijs,&c. Gen. 296.c.2.B

Prędeſtinatio glorię, & meritorum non cadit ſub meritis,&c. Gen. 296.c.1.E

Deus prędeſtinans finem alicui, prędeſtinat & ea, quæ ſunt ad finem,&c. Gen. 296.c.1.D

Ad prędeſtinationem, vel pręordinationem pertinet vocatio, iuxta illud ad Rom.8. Quos prędeſtinauit, hos vocauit,&c. Exo.to.2. 107 c.1.E

Circa materiam prędeſtinationis, Auctor dat bonum conſilium,&c. Deu. 30.c.2.A

Prædestinatio an sit conditionalis,au absoluta.Gen. 296 c.2.B
Prædestinatio quomodo fiat. Gen. 296.c.2.D
Qui in materia prædestinationis, & præscientię vul gariter loquuntur, maximum patiuntur dubiū, quorum argumenta referuntur. Ios. tomo 2. 11. col. 4. Quæ quidem argumenta aliqui nituntur soluere,sed male,vt probatur ibidem 11.col.4.K. 12.c.1.A. Et tandem subiungitur solutio Auctoris ibidem 12.c.1.H
Licet Dei prædestinationes firmæ sint, vult tamen Deus, quod non nisi precibus sanctorum obtineantur,vt ait Gregorius. 3. Reg. 10 c.1.D
Prædestinatio , & præscientia quomodo stent cum libero arbitrio.Mat.to.5. 14.c.4.F
Prædestinatio, & præscientia non præcedunt operationes nostras,neque mortem: & ideo omnia manent libera. Nec etiam sunt post mortem nostrā: quia vtrumque repugnat ex natura æternitatis. Nā sicut si esset prædestinatio ante actus nostros, diceretur esset præterita. Et ita præteriret aliquid in æternitate, & esse desineret, quod falsum est. Ita si prædestinatio esset post mortem nostram, & non antea. Esset tunc verum dicere, quòd prædestinatio, &c. esset futura, quod etiam est cōtra naturam æternitatis, quia illi non aduenit aliqd', quod prius non fuerit,&c. Mat.to.5. 14.c.4.I
Verum est, quòd est prædestinatio,& tamen nec est præterita,neque futura. Nec est in isto instāti,quo sumus: quia sicut esse præteritum, est præterijsse, & iam non esse:& esse futurum, est nondum esse, quorum vtrumque Deo repugnat: ita esse in isto instanti nostro est nō fuisse ante hoc,nec post hoc futurum esse. Et hoc etiam repugnat æternitati. Prædestinatio ergo quia est cognitio entis æterni , vere est:non tamen est præterita,neque futura, neque præsens in nostro nunc, quia tunc aliquando esset præterita , & aliquando futura: sed est in nunc æternitatis, quod coexistit omni nūc nostro,cum sit verum,quòd semper est,non coexistit tamen per modum coextensi,sicut coextenduntur duo quanta æqualis,&c.Mat.to.5.14.col. 4.K.& 15.c.1.A
Prædestinatio,& præscientia semper sunt . Et non imponunt necessitatem , nec imponere possunt: quia non præcedunt . Tota ergo dubitatio in his prouenit , quia homines cōmuniter ignorāt modum cognoscendi Dei , ponentes in Deo cognitiones, effluentes sicut in nobis, quod falsum est, cum sit magna imperfectio.Mat.to.5. 15.c.1.B
Prædestinatio, & præscientia non præcedunt actus nostros.Mat.to.5. 31.c.2.D
In prædestinatione , præscientia, & reprobatione non fit alicui præiudicium,&c.Mat.tomo 5.180. colum.1.C
In prædestinatione tenet Deus hunc ordinem, non enim Deus præeligit aliquos ad vitam æternam: quia prænouit illos futuros bonos: sed quia ex liberalitate sua elegit aliquos ad vitam, & confert illis,quòd sint boni,vt possint illam obtinere,&c. Mat.to.6. 34.c.4.H
Inter prædestinationem,& reprobationem quid interest.Mat.to.7. 118.c.4.H

Prædestinatus. Prædestinatis omnia cooperantur in bonum . Exo. tom. 1. 57 c.4.K
Prædestinatis Deus præordinauit aliquod bonum tribuens causalitatem , & medium disponēdo ad illud bonum:præscitos vero non ordinauit ad pęnam æternam , sed solum præcognouit,quòd illam habituri essent, quia demerita eorū hoc exigerent,&c. Exo to.1. 60.c.4.I
De prædestinatis,& præscitis. Exo.to.2.139.col.2.E. col.3.F
Tota prædestinatorum vita est ex Dei gratia: quia ex gratia,prius quam sint,eliguntur . Deuteron. 30.c.1.C
Cum prędestinatorum numerus completus fuerit, cessabit mundus in hoc statu,vt probatur.Matth. tom.1. 8.c.2.E.& c.3.F
Prædestinati vocantur sancti, quia Deus sanctificauit illos prædestinando. ad Rom.8.Quos prædestinauit,&c.Mat.to.3. 222. c.1.E
Omnia,quæcumq; facit Deus hominibus, facit propter prædestinatos.Mat.to.3. 243.c.3.H
Non est concedendum de rigore sermonis,quòd aliquis homo viuens, sit iam prædestinatus,aut præscitus:quia prædestinatus,& pręscitus sunt participia præteriti temporis,quæ significant prædestinationem , & reprobationem pręterijsse pro illo instanti , in quo de aliquo asseritur, quòd sit prædestinatus aut præscitus . Et tamē falsum est:quia prædestinatio , & reprobatio nihil dicūt in nobis: sed solum in diuina cognitione, & tamen in diuina cognitione nihil est præteritum pro isto nunc nostro , quia cognitio Dei habet esse in æternitate,sicut essentia sua,& tamen ęternitati nihil elabitur , quod sit præteritum. Et ideo illa cognitio, qua dicitur Deus aliquem prædestinare,&c. Non est præterita pro isto nūc, & ideo de rigore sermonis non est verum,quòd iste sit prædestinatus , aut præscitus. Et sicut nūc non est verum , ita nec erit verum aliquo tempore vitæ huius hominis,cum æternitati nihil ptætereat , & ideo ante mortem istius nunquam erit verum dicere, quòd iste est prædestinatus vel præscitus,&cæt. Mat.to.5. 14. colu M.4.F

Prædicamentum. In prædicamento non ponitur materia directè.Mat.to.6. 73. c.3.K

Prædicare. Qui publicè prædicant,tenētur scire vtrumque testamentū,&c. Gen. 10.c.3.G
Multa sunt verba,quæ non sunt prædicanda. Iosue tom.2. 39 c.1.B
Prædicantes propter vētrem,satiandum, vel ad quęstum pecuniarium,non prædicant legem , & crucem Christi : sed potius eam dehonorant,& sunt inimici eius.Ad Philip.3.scilicet:Multi enim ambulant,quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico , inimicos crucis Christi, quorum finis interitus , & quorum Deus venter est, &c.3.Reg. 127.c.4.G
Prædicare,& docere in vet. testamento conueniebat sacerdotibus leuitis, & laicis, vt probatur 2. Paral.199 c 1.D. Sed docere populum quantum ad quæstiones,quæ erant purè dubia legis,solis sacerdotibus competebat. ibidem.c.1.E.Potest etiā dici,quòd prædicare quantum ad obligationē cōpetebat simpliciter, & eminenter solis sacerdotibus:sed leuitis,& laicis licebat,sed non obligabantur prædicare.ibid. 199.c.2.E.c.3.F.130.c.2.D
Prædicatio in vete. testamento poterat fieri in omni loco: sed specialiter in Synagogis:sed qualis esset modus pdicandi in Synagogis.2.Par.199.c.3.G
In veteri testamento prædicabant tam laici, quam sacerdotes,& leuitæ,vt patet de Christo Redemptore nostro,qui erat de tribu Iuda, &cæt. Patet etiam de Paulo,qui erat de tribu Beniamin.2.Paralip. 130.c.2.C

Christus semper prædicauit pœnitentiam, & appropinquationem regni cęlorum vsque ad mortem suam propter multa. Matth. to.1. 261.c.1.D col.2.A

In missione Apostolorum ad prædicandum secutum est peccatum Iudæorum. Mat.to.6.fol.243. col.1.D

Christus nō prædicauit publicè tempore, quo Ioannes Baptista prædicabat: bene tamen postquam fuit incarceratus, vt probatur ex multis &c. Mat. to.1. 256.c.3.K

Christus nō prædicauit hoc modo prædicandi, quo vtimur nos nunc, sumendo thema, ad cuius propositū omnia prosequimur: immo istte modus nō fuit apud antiquos doctores sacræ scripturæ, sed vtebantur oratione soluta, dicētes quidquid vellēt, siue per modum expositionis, sicut in homiliis, siue per modum orationis, vt patet in sermonibus Sanctorum. Mat.to.1. 261.c.3.F

Ad prædicandum mitti non debent, qui non habēt charitatem &c. Mat.to.1. 264.c.4.I

Prædicans magis peccat, quam cæteri propter sex, quę referuntur. Mat. to.6. 172.c.1.C.& c.2.A

Infames non debent prædicare iuxta illud Psal.49. Peccatori dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas &c. Mat.to.2. 247.c.1.D

Quando sit prædicandum infidelibus, & quādo nō, & quæ sint illis prius prædicanda, & quæ posterius. Matth.to.3. 119.c.4.H.& 120.c.1.& 2.& 3.

Christus in Synagogis prædicabat propter multa. Mat.to.3. 218.c.3.H

Prædicari Euangelium per totum orbem potest dupliciter intelligi. Mat.6. 180.c.3.H

Quare Iudæi permitterent Christo prædicare Euangelium, cum ipse esse de tribu Iuda. Matth. to.3. 218.c.4.H

Nunquam Christus nec Apostoli eius prædicauerunt aliquid, quod pertineret ad legem Moysi, licet ipsam obseruarent &c. Mat.to.3. 236.c.4.H

Contemporanei Apostolorum, qui fidem prædicauerunt, non habuerunt scientiam ex reuelatione, sed ex doctrina & studio. Matthæi tomo 3. 250.c.2.E

Prædicare proprie est de his, quę ad mores pertinēt. Mat.to.3. 269.c.1.D

Prædicantibus non reuelatur regulariter quid sint prædicaturi &c. Mat.to.3. 250.c.3.K

Si alicui dicatur, quòd non prædicet verbum Dei, & non consentiens moriatur, martir erit. Matth. to.4. 80.c.2.A

Plurima eorum, quæ Christus prædicauit, plus nūc proficiunt, quàm tunc, quando ille ipsa prædicabat. Mat.to.4. 54.c.4.G

Ad hoc hoc, quòd quis prædicaret in veteri testamento duo requirebantur. Primum, quòd haberet scientiam ad docendum. Secundùm, quòd acciperet potestatem ab eo, qui præerat Synagogæ, & in qua fiebat prædicatio. Matth. tomo 6. 169.c.3.G

Prædicandi potestas, apud Iudæos, concedebatur aliquibus personis, & non aliis, & conuenienter quidem &c. Mat.to.5. 252.c.3.E

Christus non est dedignatus prædicare in locis paruis. Mat.to.4. 67.c.1.C

Christus, & Ioannes prædicauerunt anno 15. Tyberij Cæsaris, & prædicauit Christus, per triennium. Mat.to.6. 23.c.1.B

Christo nō competebat prędicare, si esset purus homo. Mat.to.5. 52.c.3.I

Prędicandi potestas, apud Iudæos, concedebatur aliquibus personis, & conuenienter quidem &c. Et ideo iura nostra in hoc prouiderunt, ne laici prædicēt, extra de hęreticis. cap. cum ex iniuncto, sed personę, quibus apud Iudęos erat concessa prædicandi potestas, non constat, quę essent, creditur tamen, quòd essent sacerdotes, vt patet Aggæi 2. interroga sacerdotes &c. & Malachiæ 2. Labia sacerdotis custodient sciētiam &c. Et creditur hoc esse cōcessum non omnibus, sed idoneis &c. Mat. to.5. 252.c.3.F

Officium prędicandi apud Iudęos non erat tam arctatum, sicut nunc in nouo testamento, in quo nō permittitur laicis prędicare extra de hęr. cap. cum ex iniuncto, nec clericis, nisi oues habeant. Aliqui vero accipiunt officium prędicādi ab eo, qui præest spiritualiter eis, quibus prædicandum est vel à iure: sed in veteri testamento nō erat sic: quia tunc licebat laicis prędicare, dum tamen haberent scientiam docendi, & haberent potestatē ab eo, qui prędicatio fieri deberet. Et hoc nisi putaretur quis habere auctoritatem à Deo, idest ab eo missus, vt erant prophetæ, quia tunc non petebatur aliqua auctoritas ab homine &c. Mat.to.6. 169.c.3.F

Quomodo intelligatur illud Matt.24. Prędicabitur Euangelium in testimonium omnibus gentibus. Mat.to.6. 171.c.4.H

Prędicantes aliquid agendum, quod tamen ipsi nō agunt, qui prędicāt, si quod prædicant, cadit sub necessitate, ipsi peccant: si autem sit supererogationis suadere illa, tunc non peccant, non faciendo illa, contenti obseruare mandata, illi tamen est verecundia &c. Mat.to.6. 171.c.4.G

Prędicantes verbum Dei, si impediātur & propter hoc, vt non cessent, mortem subeant, martyres sunt. Mat.to.4. 80.c.2.A

Prędicans ea, quæ necessaria sunt, & contra faciens, peccat grauius, cæteris paribus, quàm contra faciens, & non prædicans. Mat.to.6. 172.c.1.B

Vivente Petro prędicata est fides Christi per totum orbem, vt tenet Nicolaus de Lyra. Matth. tom.6. 180.c.3.G

Paulus prędicauit in Hispania. Matth. tomo 6. 180. col.3.F

Prædicatio. Ad prædicationis officium circa gentes fuerūt obligati Apostoli, & alij assignati ad tale officium in primitiua Ecclesia. Et postquam Euangelium denūciatum est per totum orbem, & omnes gentes audierunt nomen Christi, non manet iam obligatio nobis ad hoc, quòd discurramus per orbem prędicando Euangeliū gentibus. Si quis tamen illud faceret, mereretur nimis. Si quis tamen videret infideles promptos ad credēdum, si esset, qui eis prædicaret, & ipse esset instructus in fide, teneretur eis declarare fidem Christi, vel per modum publicę prędicationis, vel per modum consilij particularis, & suasionis: quia alias subtraheret proximo auxilium debitum, quod tamen peius est, quàm si illi subtraheret cibum tempore necessitatis. 1.Paral.181 c.1.A. Et in tali casu Iudæus etiā tenebatur tempore suæ legis prædicare, vel suadere gentili. Non tamen cum tanta obligatione, sicut nos obligamur, cū sine lege euangelica non sit salus alicui &c. ibidem. 181.c.2.A

Prędicatio in prælatis est debitum spirituale determinatum, & ideo reddēdum est, etiam si non videatur profectus ex illo. Mat.to.5. 50.c.1.C

Christi prædicatio sumpsit exordium in Capharnaum. Mat.to.1. 255.c.4.F

Initium

Initium prædicationis Christi fuit a pœnitentia, quemadmodum & initium prædicationis Ioannis Baptistæ propter multa. Mat.to.1. 260.c.1.B
Et prædicatio Christi cępit in Galilæa. Mat.to.5. 75.c 3.F
Christus in principio prædicationis suæ annunciauit pœnitentiam propter multa. Matth.tom.1. 260.c.2.C Et fuit prædicanda pœnitentia, potius quam iustitia propter multa, quemadmodum & regnum cœlorum de propinquo esse. Mat.to.1. 260.c.3.F
Christus inchoauit prædicationem suam in Galilæa, quia de Galilęa suos discipulos ahgregaturus erat. Mat.to.1. 261.c.3.K
Fieri prędicationes in occulto prohibitum est. extra de hęreticis.cap.ex iniuncto &c. Matth.to.1. 269.c 4.G
Prędicatio Christi durauit per tres annos cum dimidio. Mat.to.6. 85.c.1.A
Prædicatio nominis Christi erat Iudæis valde odiosa, quia per illam apparebat ignominia Iudæorum &c. Mat.to.6. 13.c.1.E
Prædicatio potest capi dupliciter. vno modo quantum ad se ipsam, vel quãtum ad effectũ suũ &c. Mat.to.6. 15.c.4.F
Effectus prædicationis est, conuertere populum ad Deum &c. Mat.to.6. 13.c.4.H
Prędicatio Pauli in Synagoga, de qua Actuum 13. vt cõmuniter erat aliqua expositio legis Moysi, sicut & nunc prędicatores prędicando exponunt Christi doctrinam. Mat.to 6 168.c.4.I
Prędicationis officium nemini ex necessitate imponitur. Et ideo non est necesse, quòd nobis fiat reuelatio: quia possumus addiscere, & qui docti fuerint, poterunt prędicare. Apostolis vero incumbebat necessitas prędicandi. Nobis autem non nisi Ecclesia iniunxerit expresse, vel ex officio imposito. Et Ecclesia non imponit, vel non imponere debet, nisi viris peritis, qui sine reuelatione aliqua prædicare possint. Matth. to.3. 250. col.3.G. Interdum tamen reuelat Dominus aliquibus, sed hoc non est regulariter. Si tamen cõtingat nos ante præsides, vel reges duci, dabit nobis Deus quid respondeamus. Matth. to.3. 250. col.3.K.& c.4.F
Ex prędicatione Euangelij necesse est sequi discordiam. Mat.to.3. 264.c.3.F
Christus nõ debuit cessare à prædicatioue vsque ad mortem suam, quia si cessasset non occideretur, propter hoc enim occisus est, quia quotidie grauiora contra Pharisæos, & principes sacerdotũ, & scribas prædicabat, & miracula faciebat, & propter multa alia. Mat.to.3. 269.c.2.A
Prędicationes occultas prohibet Ecclesia, ne fiant conuenticula, & sectæ contra Christum. Matth. to.3. 218.c.4.F
Post prędicationes Christus sanabat ægritudines. Mat.to.3. 219.c.2.D
In quacunque prædicatione Christus semper dicebat aliquam parabolam. Marc.4. & hoc propter vtilitatem turbæ audientis. Mat.to.4. fo.52.c.4.H & 59 c.2.D.& c.3.F
Prædicatio euangelica potest dici sagena, &c. Matt. to.4. 64.c.3.H
Prædicatio Euangelij est thesaurus in agro absconditus Mat.to 4. 63.c.1.E
Prędicatio Christi cœpit in Galilęa in finibus Zabulon, in vrbe Capharnaum. Et incepit in Iudęa prędicare, & miracula facere ab illo tempore, de quo dicitur Matth.19. Cum consummasset Iesus sermones hos, migrauit à Galilęa, & venit in fines Iudęę trans Iordanem. Mat.to.5. 75.c.3.F
Venerat enim prius in Iudęam, sed propter emulationem Iudęorum, & specialiter Phariseorum reliquit Iudęam. Ioan.4 &c. ibidem. fo.75 c.3.K
Veniebat etiam in Iudęam in festiuitatibus, in quibus Iudęi solebant ascendere in templum, & maxime in festo Azymorum. Et tunc prędicabat, & faciebat miracula, de quibus nihil habetur apud Matthęum, tangit tamen illa Ioannes cap.2.3.& 5. Mat.to.5. 75.c.4.I
Prędicatio Christi durauit tribus annis cum dimidio, vt cõmuniter dicitur. Et est satis propinquũ veritati. Mat.to.6. 85.c.1.A
Christi prędicatio erat contra Iudęorum intentionem. Mat. to.6. 246.c.4.G
Per prędicationem de vna persona diuina in essentialibus non excluditur alia &c. Matth.to.6. 187. col.4.H

Prædicator. Prędicator debet esse instructus in doctrina sacræ scripturę ad expugnandos hostes fidei &c. Gen.f.9.c.1.E & c.2.A
Prędicator bonus prius debet agere, quam docere, quia cepit Iesus facere, & docere. Act. 1. Exo.to.1. 28.c.1.A
Verba prędicatorum non debent contemnere audire viri etiam sapientes &c. Iosue to.1. 20.c.4.I
Prędicator euangelicus quomodo debeat exaltare vocem suam sicut tubam. Iosue to.1. 121.c.2.B
Prędicatores interdum redarguunt generaliter aliqua peccata, quę in populo non sunt. 1.Reg.to.1. 81.c 4.H
Prędicatores malę vitę peccant prędicando. 1.Reto 1. 187.c.1.C
Prędicator interdũ debet suadere populo alliciendo. Et interdum ad verecundiam inducendo. Et ad alios affectus passionales, sicut magis viderit expedire &c 4.Reg. 25.c.4.G
Prędicatores in veteri testamento dicebantur prophetę. 4.Reg. 25.c.4.I
Sacerdoti magno, in veteri lege, conueniebat constituere prædicatores. Mat.to.5. 52.c.3.H
Iudęi persequebantur omnes prædicatores prædicantes in nomine Christi. Mat. to.6. 74.c.3.I
Prædicatoribus tenentur prouidere populi, quibus prædicant, ad sustentationẽ, & non ad hoc, quod ditentur, quia tũc Euangeliũ esset propter quæstum: sustentatio tñ debet esse propter Euãgeliũ, ideo Apostolus illos increpat valde, qui prædicãt ad abundantiam ventris, & diuitiarum, vt colligitur. 1.Cor.9.& ad Philip.3 4.Reg. 75.c.2.B
Prædicatores erãt magis necessarij apud Israelitas, quam nunc sint in Ecclesia Christi, eo ꝙ tũc erat vnicum templum in toto Israel &c. 1.Paralipo. 309.c.2.C
Prædicatores sunt valde vtiles Ecclesiæ. 2.Paralipo. 23c.c.1.B
Prædicatores, quos misit Asa ad prædicandum per totam tribum Iuda, deferebant secum librum legis. 2.Paral. 17. propter multa. 2.Paral. 231.c.1.B
Prædicatoris conditiones referuntur. Matth. to.1. 217.c.2.E
Prædicator non debet esse multum familiaris populo: nam alias verbum eius contemnetur &c. Mat.to.1. 217.c.2.E.c.3 F
Quare prædicatores debeant ieiunare. Matth. to.1. 220.c.4.F
Prædicatores dicuntur piscatores mystice, & pręcipue Apostoli, cuius assignat rõ. Mat.t.1.263.c.2.B

Prędicatores non debent semper manere in eadem ciuitate,vel loco exemplo Christi.Mat.to.1. 269. c.1.C.Nec debent esse acceptatores personarum. Mat.to.1. 270.c.1.A
Prædicator non debet semper esse cum turba, nec semper ab illa sequestari. Mat.to.3. 147.c.3.I
Prædicatores dicuntur operarij vel messores. Mat. 10.& Mat. tomo 3. 219.c.4.K
Omnes prędicatores possunt dici seminatores.Mat. tomo 3. 221.c.4.F
Qui sint illi prædicatores, quos mittit Christus, & qui non.Mat.to.3. 222.c.1.D
Maximæ excellentiæ est esse prædicatorem, vt patet extra de hæreticis capite.ex iniuncto. Matth. tomo 3. 222. c.2.E
Quare prędicantes inter infideles nunc non faciant miracula.Mat.to.3. 225.c.3.F
Prædicatores vete. testam. docebant abstinendum esse a vitijs & virtuosè viuendum, nõ tamen prędicabant regnum cœlorum, quia nec lex,neque prophetæ istud expresè promittebant obseruatoribus suis. Prędicatoribus vero noui testamenti prędceptum est prędicare regnum cœlorum.Et In hoc differebant discipuli Christi a prædicatoribus vete.testam &c.Mat.to.3. 236.c.4.F
Christus,qui fuit summus prædicator,vix quartam partem eorũ,quibus prædicauit,conuertit. Mat. tomo 4. 54.c.1.E
Quod prædicatores non moueri debeant a cupiditate ad prædicandum,patet ex illo. Mat. 10. Gratis accepistis,gratis & date. Mat.to.3. 238.c.2.A
Prædicatores sustentationem necessitatis a populo accipiunt,mercedem dispensationis a Deo.Mat. tomo 3. 240.c.1.D
Prædicator non debet cessare a prædicatiene,etiam si videat,quòd verba sua non recipiantur ab omnibus: si tamen ab aliquibus recipiantur. Matth. tom.4. 54.c.1.E.c.2.A
Prædicantes repellere,& persequi,maius peccatum est,quam peccatum Sodomorum.Mat.to.3.246. colum.4.H
Prædicator post prædicationem debet recurrere ad Deum,gratias agens illi,si quid boni verbo suo factum sit,&c.Mat.to.4. 105.c.4.K
Prædicatores debent nonnunquam turbas declinare, vt vacare possint literis sacris & orationibus. Mat.to.4. 82.c.3.G
Prædicatoribus prædicando licitum est exprimere peccata alicuius status hominum. Et illos de illo statu arguere, absque alicuius hominis expressione,quasi omnes sic arguantur:& in tali sermone nemo arguitur, nisi qui redargutione dignus est.Mat.to.4. 128.c.4.H
Prædicatores quomodo dicãtur Christi adiutores. in Defen. 26.c.2.E
De prædicatoribus. vide supra in dictione, Prædicare.

Præeminentia Petri.

De prędeminentia,quę data est Petro a Christo.Mat. tomo 3. 210.c.2.C

Præfatio. Dicitur a præfor, præfaris,quod est ante loqui,vel dicere.Gen.33.c.3.G

Præfectus Dicitur, quicumq; præficitur alicui officio,vel dignitati,aut administrationi.1.Paral. 311.c.1.D

Præfiguratio Christi. Non fuit ab æterno: sed a sacra scriptura in tempore facta est,&cæt.Genes. 13.c.1.C

Christus in quibus fuerit prędfiguratus. Genes. 13. colum.1.D

Prægnans. Prægnantibus solet accidere carnis humiliatio, suffosio oculorũ, fastidia cibi, & potus,& grauitas motus,&c. Sed ista non eueniunt in principio fęcunditatis: sed postquam inceperit aliqualiter turgere venter. sed ante hæc potest esse certissimum signum imprægnationis, si post quatuor, vel quinque dies non veniant mẽstrua,quæ solent euenire.2. Reg. 64.c.4.E

Prędgnantes non debent duris laboribus studere, qa alias faciliter patientur aborsum, &c.inde Opti. poli. 6.c.2.D

Præiudicium. Nemo potest alteri facere prędiudicium sine eius consensu, vel culpa, aut etiam causa. 1.Reg.tomo 1. 110 c.4.F

Prælatura. Prędlaturam,vel dignitatem optare non licet,& multo fortius nec petere.Leui. 62.c.4.H

Status prędlaturę nulli fœminę concessus est,tam in vete. testam. quam in nouo sic habetur. extra de pœniten.ex remissio.cap.noua quędam Numer. tomo 1. 67.c.4.K

Prælatus. Prędlati tenentur scire totam legẽ: quia in sua consecratione profitentur se scire vtrumque testamentum,&c.Gen. 10. colum. 3.

Prælatis,si sint in terris malorum hominum vexantium eos,& Ecclesias suas,& si nullo modo de eis iustitiam habere pñt, vt puta,quia sunt infideles, licitũ est de suis,& Ecclesiarum redditib.dare illis, ne Ecclesias totaliter destruant. Si tñ vellent omnia bona,& iura Ecclesię vendicare sibi,nullomõ debent consentire, sed magis se morti exponere, si quid possunt agere resistendo, & Deum orare, vt defendat Ecclesiam suam, quando humana diligenti a custodiri nõ potest.Sicut habetur.2.Macha.3.De onia sacerdote,&c. Si vero non sic posset facere Prælatus custodiens bona Ecclesiæ, sed tales essent tres, quæ faciliter possent distribui sine magna distractione, posset tunc omnes eas date pauperibus,se totaliter ad martyrium disponẽdo, sicut beatus Laurentius fecit: sed in hoc magna prudentia habenda est, quia iste fuit casus satis specialis.Gen. 332.c.4.F
In ordinandis Prælatis Ecclesia sumpsit quendam actum a Gentilibus.Gen. 394.c.1.B
Prælati seruare debent tempora correctionis. Exo. tomo 1. 34.c.2.B
Prędlatus qualiter se debeat habere circa infirmos & imbecilles.Num.to.1. 133.c.2.A
Prælatus procurator est,non dominus. Num. to. 2. 154.c.1.E
Prælatus non solum debet esse vir bonus, sed debet habere zelum,& vim coercendi,& rectitudinem diligentis disciplinæ in alios. Iosue tomo 1. 20. colum.1.A
Prælatus tenetur pro alienis sicut pro suis, vt patet de Heli.1.Reg.4.& extra de simo. c.Heli. Iosto.1. 20.col.1.B
Prælatorum & rectorum vita curarum plena est. Iudi. 87.c.2.C
Prælatus vel iudex ecclesiasticus nũquam debet cessare ab inferendo pœnas per censuras suas, quando consideratis omnibus circunstantijs, ratio illud exposcat, etiam si reges sint, & viri potentes, contra quos procedit,&c.Iud. 267.c.3.K. & c.4.F
Quòd Prælati quolibet anno visitarent suam prouinciam,

uinciam, habuit aliquale exordium ex Samuele. 1. Reg. to 1. 84. c.4.I
Prelati tenentur generaliter orare pro subditis suis, & agere diligenter curam eorum. 1.Reg.tomo 1. 201.c.1.D
Prælati obligantur ad duo, primo ad reddendum rationem de omnibus, quæ credimus & speramus. Secundo tenentur improbare omnem hæresim, vel positionem, quæ est contra fidem catholicam 1.Reg.to.2. 129.c.4.F
Prælati non debent aliqua facere, quibus minuatur eorum grauitas,& opinio,&c.2.Reg. 83.c.3.I
Prælati quãdo peccant dignitates suscipiendo. Exo. tomo 1. 148.c.1.C
Prælati de rebus proprijs curare non debent. Exod. to.1. 176.c.2.B
Prælati curantes magis res suas, quàm communitatis tyranni sunt. Exo.to.1. 176.c.2.E
Prælatus ex officio cogitur multos labores, & pœnas sustinere, ne subditi incidant in peccatũ mortale. Gen. 267.c.4.I
In Prælatis qualis debeat esse humilitas. 2.Regum. 38.c.3.K
Quòd Prælati remittant iniurias, quando sit perfectionis,& quando non. 4. Reg. 68. c.2.A
Prælati,& si sint domini collationum, quis faciunt, prohibetur tamen illas vendere, de iure. 4. Reg. 74.col.4.G
Prælato tenetur subditus,& seruus domino, sicut filius patri,&c.4.Reg. 319.c.2.B
Prelati existentes in peccato mortali non perdunt iurisdictionem, licet Ecclesia possit illam tollere in casu rationabili,& iure determinato,&c.1.Paralip. 235.c.1.B
Prælatus ex officio potest maledicere,&c. 2.Paral. 90.c.4.K
Prelati succedũt Apostolis, quos debent imitari in quatuor. Mat.to.2. 71.c.4.K.& 72.c.1.A
Prima virtus Prelati debet esse prudentia, Mat to.2. 72.c.1.C
Nota regulam pro Prelatis Ecclesię. Mat.to.5. 200. colum.4.I
Prelati dicuntur sal, quia eis conueniunt proprietatis salis. Mat.to.2. 72.c.3.I
Quòd Prelati debeant excedere alios in scripturis & sanctis intelligendis significatur per illud Mat.5. Vos estis lux mundi. Mat.to.2. 72.c.4.H
Prelatus debet esse constans ad reprimendos lupos oppressores ouium, iuxta illud Mat.5. Non potest abscondi ciuitas supra montem posita. Mat.to.2. 73.c.1.A
In Prelatis debet esse sanctitas vitę ostendenda per exemplum, quod significatur per illud Mat.5. Neque accendent lucernam,&c. Matth.tomo 2. 73. colum.1.E
Prelati vita significatur in labro ęneo facto de speculis Exo.38.& Mat.to.2. 73.c.2.B
Non sufficit Prelato quòd ipse non faciat contra legem, sed quòd puniat violatorem eius. vt patet extra de simo.cap.licet Heli. Mat.to.2. 109.c.3.H
Illud Grego. quòd ex peccato Prelatorum efficitur populus malus, multipliciter intelligitur. Matth. tomo 2. 244.c.1.D
Prelatus ponitur vt speculum & lux subditorum. Mat.5.cum dicitur: Vos estis lux mundi. & 1. Pet. 5. Non dominantes in clero, sed forma facti gregis,&c. Mat.to.2. 244.c.2.E
Pro prælati peccatis non ponitur populus nec è cõtra, saltem illa punitione, quę fit a Deo. Aliquando, peccante solo prelato dicitur puniri populus, non quidem quia puniatur, sed quia non expectetur,&c. Mat.to.2. 244.c.3.H
Quando licitum fit prelatis fugere propter persecutionem,& quando non, etiam tẽpore pestis. Mat. tomo 3. 252.c.4.F.& 253.c.1.A
Prelati duplicia sunt opera, quędã, quę ipsi faciunt, vt prælati, alia, quę faciunt, vt homines boni, &c. Mat. to.3. 9.c.2.B
Prelatus, si deliquerit contra subditum, nõ cogitur ab eo petere veniam, ne regendi frangatur auctoritas, vt patet. 86. dist.c.quam necessitas,&c. Mat. tomo 3. 31.c.3.F
De mandato prælati debet subditus abstinere a bono, quod non est necessarium,&c. Matth. tomo 3. 35.c.4.I
Prælatis & pdicatoribus debita est eleemosyna, & iure suo petunt illam, quare magis dicitur sustentatio, quam eleemosyna. 42. distinctio. cap. Quiescamus,&c. Mat.to.3. 239.c.3.K.243.c.4.F
Ad prælatum pertinet se habere patienter ad subditos. Mat.to.3. 248.c.1.B
Prælatus habet duo officia, scilicet, docere & corrigere delinquẽtes, & ab vtroque potest interdum desistere propter scandalum,&c. Matth. tomo 4. 136.c.1.I
Prælatus, inquantum prælatus, non debet se humiliare subdito, etiam in corde,&c. Mat.to.5.8.c.1.C. Neque ab eo veniam petere tenetur, etiam si illũ iniustè punierit. ibidem. c.2.A
Quilibet homo in prælatione constitutus duos angelos directores. Mat.to.5. 28.c.2.A
Ad solos prælatos pertinet correctio iudicialis, & fraterna correctio ad omnes, magis tamen ad prelatos, quam ad cæteros. Mat.to.5. 49.c.1.E
Prælatorum quatuor sunt virtutes præcipuè, scilicet, feruor ad continuè laborandum in agro Domini, vigor ad exponendum, se martyrio pro grege sibi commisso, humilitatis tenor, etiam in statu excelso, pietatis dulcor, continuè benefaciendo subditis. Mat to.5. 171.c.4.F
Prælatus dans beneficia, quæ non sunt eius, sed Ecclesiæ, indignis, vel dans aliquibus plus quam mereantur, peccat, offendit enim Ecclesiam & eos qui in Ecclesia sunt, vel esse possunt,&c. Ma.to.5. 179.c.2.E
Prælatus conferens beneficium suo cognato æqualiter idoneo cum alio, cui potest prouidere, non peccat, vt probatur. Mat.to.6.34.col.1.C. Et hoc nisi ex tali collatione oriatur scãdalum, ideſt, prava suspitio contra prælatum, quòd fit carnalis, vel putetur probabiliter quòd hoc trahetur ab alijs in exemplum,&c. Mat.to.6.34.c.1.E. Si autem cognatus prelati non sit æqualiter idoneus cum extraneo, licet sit sufficiens, & beneficium sit curatum, tunc peccat prælatus dando illud cognato suo minus digno, omisso meliore,& magis idoneo. Et aliqnomodo pertinet ad personarum acceptionem,& huiusmodi prælatos, sic prouidentes, redarguit Hiero. vt habetur. 4. quęst. 1.c. Moyses. Mat.to.6.34.colum.2.C. Si autem beneficium aut dignitas sit sine cura animaum, non est facile dicendum quòd peccet prælatus dans cognato, omisso meliore, & hoc seruatis cettis circunstantijs,&c. Mat to.6. 34.c.2.E
Prælatus debet principaliter procurare bonum spirituale, quod cõsistit in animarum salute. Et istud est multiplex. Primum est doctrina Saluatoris. Secundum est pax cleri & subditorum. Tertium est vitiorum correctio. Mat.to.4. 35.c.4.I
Prælati, licet consueuerunt cognatis suis prouidere beneficia

beneficia eccleſiaſtica,non propterea tollitur pec catum,& acceptio perſonarum,quia contra legē Dei & naturalem nunquam fit præſcriptio,intel ligendo hoc de cōſanguineis indignis, vel minus dignis.Mat.to.6. 36.c.1.E

Ad prælatorum electionē multa de iure requiruntur,tam ex parte electorum,quàm ex parte eligē di,quàm etiam ex forma electionis,& cæteris cir cunſtantiis. Et conſiderando ea,quæ ſunt ex parte eligendi ſeruāda,ſi aliquod eorum deſit in electo,ſcientibus electoribus, eſt acceptio perſonæ, & peccant mortaliter:quia ei dant aliquod bonū præter proportiouem dignitatis,&c.Matth.to.6. 37.c.2.B

Eligere in Pręlatū minus bonum,omiſſo meliore, eſt accepto perſonarum, ſi ſecundum formam electionum, iubetur eligi in rectorem vel gubernatorem melior, & magis idoneus. Et ſi expreſſe non caueatur hoc, reddit ad formam & diſpoſitionem iuris communis. Mat.to.6. 37.c.1.C

Circa vero electiones Epiſcoporum & Abbatū, quæ regulantur iure communi, eſt duplex opinio,tam apud iure communi, eſt duplex opinio, tam apud Iuriſtas,quam apud Thelogos. Primorum opinionem ponit glo. 4. q.1.cap. licet ergo, Quidam dicunt,ꝙ ſemper debet eligi melior,& poteſt minor pars eligentium appellare contra maiorem partem eligendum. Alij dicunt,quòd qui eligunt aliquem de aliena Eccleſia,debent eligere meliorem, ſi autem de ſua eligant,ſufficit,ꝙ eligant bonum,& conformiter ad prædicta opinantur Theologi. Sed dicendum,quòd non eſt difficile vtranque opinionem ſuſtinere.Et in ſententia vna opinio nō differt multū ab altera &c. Mat.to.6. 37.c.1.C.& c.2.& 3.

De intentione iuris eſt,ꝙ eligatur bonus prælatus ſecundum certas conditiones, & etiam quòd in illis accipiatur, qui potuerit excellentior inueniri,ſaltem intra corpus Eccleſiæ, ſine difficultate, alias electio eſſet inualida, & tamen ſi non eligeretur melior, cum poſſit haberi, & eligatur bonus,ꝙ non caſſetur electio. Mat.to 6. 37.c.3.I

De modo, quo corrigendi ſunt Prælati à ſubditis. Mat.to.5. 42.c.1 E.c.2.A

Quòd aliquis putet ſe meliorem Pręlato poteſt dupliciter contingere. Mat.to.5. 42.c.2.E

Ad Prælatus pertinet dupliciter corrigere. Mat.t.5. 43.c.1.C

In Prælatis prædicatio eſt debitum ſpirituale determinatum,& ideo reddendum eſt,etiam ſi non videatur profectus ex illo. Mat.to.5. 50.c.1.C

Prælatus non habet poteſtatem in his quæ ſunt contra Deum,ſed in his,quæ ſunt ſecundum Deum, vnde ſi Prælatus præciperet alicui ſpecialiter vel omnibus de communitate,quòd dicāt ſibi quidquid ſciunt corrigendum eſſe circa omnes perſonas communitatis,vel ſpecialiter circa aliquam, intelligendum eſt dictum ſano modo,ſcilicet eo modo,quo poteſt ſtare, non agendo contra præceptum Chriſti de correctione fraterna. Matth. to.5. 52.c.2.A

In omni caſu, quo iudex ſæcularis vel eccleſiaſticus in foro contentioſo poteſt per iuramentum cogere aliquos ad dicendum veritatem,ſiue per viā inquiſitionis, denunciationis, ſiue accuſationis, poteſt Prælatus mandare religioſo, vt dicat ſibi veritatem circa ea,quæ petit. Mat.to.5. 52.c.2.C

Prælati & religioſi non obligātur eſſe perfectos, ſed obligantur tendere ad perfectionem. Matth.to.5. 136.c.1.A

Prælatorum virtutes præcipuæ ſunt quatuor. Mat. to.5. 171.c.4 F

Prælatus, ſi det beneficia aliquibns pluſquam mereantpr,peccat. Matth.to.5. 179.c.2.E

Tertia virtus Prælati eſt humilitas.Matth.to.5.188. col.3.G

Pro Eccłę Pręlatis,nota regulam. Mat.to.5. fo.200. col.4.1

Pręlatis duo conueniunt,ſcilicet, ſolicitudo & ſanctitas.Mat.to.5. 200.c.4.I

Pręlati Eccleſia tempore Pauli nunquam iuriſdictionem exercebant cum coertione.Matth.to.5. 202.c.3.H

Conueniens eſt quòd Pręlati Eccleſię habeant modo poteſtatem coercendi.Mat.to.5. 202.c.4.F

Pręlatis eccleſiæ data eſt poteſtas in cōſtructionem, & non in deſtructionem. Mat.to.5. 203.c.2.A

Malis Pręlatis,& principibus malis non eſt maledicendum.Mat.to.6. 30.c.1.B

Pręlatus magis tenetur dare beneficium cognato, quàm extraneo,cæteris paribus. Matth. tomo 6. 34.c.1.C

Prælatus dicitur vtilis Eccleſię inquantum inſtitutus eſt ad bonum commune. Et hoc conſiſtit in animarum ſalute, quæ intenditur per eccleſiaſticam adminiſtrationem, & cōgregationem. Mat. to.6. 35.c.4.I

De Iuriſtarum duplici opinione in electio Pręlatorum,& ſimiliter de opinione Theologorū.Matt. to.6.37.c.2.C. Et de concordantia eorundem. ibi. 37.c.2.E.& c.3 F

Quilibet Prælatus tenetur melior eſſe quam ſubditus. Mat.to.6. 38.c.2.C

Prælatos bonos inuenire ratum eſt, & difficile &c. Mat.to.6. 326.c.4.H

Quare Prælati vocentur ſerui ſeruorum. Mat.to.6. 327.c.2.C

Quales oporteat eſſe Prælatos. Matthæi tomo6. 327.c.2.E

In Prælato debet eſſe prudentia & fidelitas. Matth. to.6. 327.c.3.G

Prælati non ſunt ab hominibus cōſtituti,ſed à Deo. Mat.to.6. 327.c.4.G

Quæ ſit familia,ſupra quam Prælati conſtituuntur. Matth.to.6. 327.c.2.G

Cibus,quem Prælatus debet dare,in multis eſt.Mat. to.6. 327.c.4.K

Ad Prælatos pertinet alere paupere.Matt.to.6.328. col.1.E

Omnis bonus Prælatus eſt doctor. Matth.to.6.329. col.1.D

Ad ſola tria obligatur prælatus per ſe ex præcepto, ſcilicet, vacare lectioni, orationi, & doctrinæ. Mat.to.6. 329.c.1.D

Ad quid dixit Chriſtus Pręlatos conſtitui ſuper omnia bona. Mat.to 6. 329.c.1.E.c.2.A

Prælatus dicitur dupliciter manducare cum ebrioſis.Matth.to.6. 330.c.3.G

Prælatus manducans de redditibus cum ebrioſis quadrupliciter peccat Mat.to.6. 330.c.4.G

Omnis malus Prælatus infideliter miniſtrat.Matth. to.6. 331.c.4.F

Prælati dupliciter ſigillant. Mat.to.7. 76.c.2.A

In electione Prælati ex his, qui ſunt in Eccleſia, vbi eſt dignitas illa, poteſt contingere acceptio perſonarum.Mat.to.6. 38.c.3.F

In Prælatis & prædicatoribus non ſolum eſt vituperabile agere contra legem,ſed etiam cuſtodita lege tota, ſi minores ſint laicis in ſanctitate: nam increpatione dignus eſt, qui præcedit dignitate, ſi non

si non pręcedat sanctitate. dist. 4. cap. denique &c. Mat. to. 6. 172. c. 3. H

Prælati Ecclesiæ debent habere curam spirituatualium bonorum colligendorum, & ideo Apostolus noluit vti potestate sibi a Domino tradita, vt acciperet stipendia victus ab his, quibus Euangelium prædicabat, ne daret aliquod impedimentum Euangelio Christi. Mat. to. 6. 224. c. 4. F

Boni Prælati habent aureolam, & præter aureolam aliquid excellentius in præmio essentiali. Matth. to. 6. 329 c. 1. E

In Prælatis non est inæqualitas, licet vnus habeat plures oues, quàm alius, quod per accidens est: nō tamen vnus habere plura onera, quàm alius, omnia ergo, quę vnus prelatus tenetur erga subditos facere, tenentur, & alij circa suos. Matth. tomo 7. 27. c. 1. C

Prelati Ecclesiæ non habent potestatem puniendi omnes delinquentes contra legem euāgelicam, Defen. 36. c. 1. B. Sed soli sacerdotes, inquantum possunt in foro conscientiæ sunt executores legis Euangelicæ. Defen. 37. c. 1. C

Omnes Prælati Ecclesiæ, præter Papam, habent iurisdictionem limitatam per canones Ecclesiæ, licet origo iurisdictionis veniat a lege Euangelica &c. In Defen. 36. c. 4. K. & 37. c. 1. A

Reliqua de Prælatis, vide in dictione Episcopus.

Præmium. Præmia bonorum conuenienter significantur per stellas &c. Gene. 253. c. 1. E

Gradus præmiorum sunt secundum gradus meritorium. Mat. to. 6. 328 c. 4. H

Deus solet dare aliquod pręmium alicui propterea ꝙ facturus est aliquod bonum, etiam antequam faciat. Gen. 264. c. 3. K. c. 1. F

De præmio essentiali & accidentali. Matth. to 4. 39. c. 4 F. & 40. c. 1. & 2.

Præmium essentiale quare per metaphoram dicatur corona, & præmium accidentale aureola. Matth. to. 4. 39. c. 4. K

Præmio essentiali potest aliquid addi dupliciter, vno modo ex conditione naturæ, quæ præmiatur, alio modo ex ratione operis meritorij &c. Mat. to. 4. 40 c. 1. D

Præmium accidentale est gaudium de ipsa bonitate actus. Mat. to 4. 40. c. 4. I

Diuersa præmia conuenire possunt eidem operi ex diuersis, quæ sunt in opere. Mat. to. 4. 41. c. 3. F

Præmium essentiale habent paruuli in Baptismo decedentes & non præmium accidentale. Mat. to. 4. 40. c. 4. K

Per præmium accidētale, absolute sumptum, intelligitur aureola. Mat. to. 4. 41. c. 3. H

Duplex præmium accidentale, quoddam dicitur aureola, sed alterum est in nominatū. Matt. to. 4. 41. c. 3. H

Tam præmium accidentale, quàm essentiale intrinsecum est beatis. Mat. to. 4. 252. c. 4. F

Tria præmia cōueniunt virginitati, s. aurea, aureola & fructus. Mat. to. 4. 41. c. 3. F

Præmium nuptiarum est ex duobus fieri vnam carnem, s. prolis. Mat. to. 5. 81. c. 1. A

Præmium & pœna non conueniunt animæ proprijssime, & directe. Mat. to. 6. 73. c. 1. C

Præmium aut pœnam Deus dat sic vel sic facientibus. Mat. to 6. 323. c. 2 B

Præmium dicitur, quod redditur alicui in bonum eius. Mat. to. 6. 144 c. 4. G

Præmium essentiale consistit in visione Dei, præmium vero accidētale in quodam bono creato. Et præmium essentiale respicit radicem merendi, quæ est charitas, accidentale vero respicit genus virtutis & statum. Mat. to. 7. 25. c. 3. I

Præmiare. Qualiter intelligendū sit, ꝙ Deus præmiet vltra condignum. Gen. 10. c. 2. B

Quòd aliquis aliquomodo puniatur nūc à Deo pro futuro merito, non inconuenit, secus tamen est de pœna pro demerito, &c. Gen. 282. c. 4. I

Prænosticum. Methodij martyris refertur, quod adimpletum est in Hispania tempore Regis Roderici. Gene. 258. col. 4. G

Prænunciare. Deus prenunciat aliquid dupliciter: vno modo secūdū eius firmam dispositionē, & tale non potest euenire. Alia vero prenunciat secundum dispositionem & exigentiam meritorum, illorum, s. pro quibus, vel contra quos fit prænunciatio, & ista possunt mutari &c. 4. Reg. 115. c. 3. F

Prænunciatio. De prenunciatione bonorum & malorum à Deo. Mat. to. 6. 83. c. 4. F

Præordinare. Sicut Deus preordinauit aliquem ad pęnas, sciens eum peccaturum, & finiturum sic, ita aliquem ad bonum præordinauit, sciens eum bene finiturum: differt tamen, quia ille qui male finiturus est, nullam habet causalitatem a Deo ad hoc directā: qui autem bene finiturus est, nō bene finiret, nisi quia Deus ex mera gratia eū in bono conseruare vult, causando directe &c. iuxta illud Ioan. 15. sine me nihil potestis facere. Gen. 282. c. 4. H

Præponere. Aliquid Deo, est peccatū mortale. 143. c. 1. B

Præpositio. Prępositiones absolutę à casualibus, quibus deseruiunt, aduerbia iudicantur, vt ait Priscianus. Gen. 269. c. 3. I

Præpositus. In quibus teneamur obedire præpositis nostris, & in quibus non 1. Paral. 235. c. 1. A

Præpositi & iudices, de quibus. 1. Paral. 26. non erant omnino ijdem, licet esset magna similitudo in officio. 1. Paral. 308 c. 4 G. Et de præpositis fuerunt humero quatuor millia quadringenti. Et de iudicibus mille sexcenti ibidem. 309 c. 1. B. Et de iudicibus, & eorum officio. 1. Paralip. 309 c. 2. B. Et de officio præpositorum. ibid. 309. c. 3. F

Illi præpositi, qui erāt numero tres mille & sexcenti, qui præerant octoginta millibus lapidum cæsoribus, & septuaginta millibus portitoribus &c. de quibus 2. Paralip. 2. erant de proselytis, ita quòd omnes tam prępositi quàm cęteri proselyti erant numero centum quinquaginta tria millia sexcenti. 2. Paral. 36. c. 3. K

Præputium. Quid præstet. Gene. folio 260. c. 3. G

Prępucium capitur dupliciter, s. propriè, & metaphoricè. Leuit. 194. c. 3. G

Pręputia arborum quare Deus mandauerit abscindere. Leuit. 19 Leuit. 194. c. 3. K

Pręputia circuncisa sepeliunt nunc in arena Iudęi moderni, vt ibi deficcentur, & deficiant resoluta. Iosue to. 1. 89. c. 1. C

Presbyter. Presbyterorum filij non possunt promoueri ad sacros ordines. In Parado. 12. c. 4. G

Presbyterium. Presbyterorum coniunctionem significat, quoniam pauciores tribus esse non possunt in consecratione

eratione Episcopi,&c.Gen. 9.c.3.H

Præscientia. Præscientiæ diuinæ non sunt causæ res,quę fiunt,sed potius è contra, retenta semper liberi arbitrij facultate. Gen. 250.c.3.I

Præscientia Dei non ponit necessitatem in rebus, vt probatur.Ios.to.2. 43.c.3.H

Præscientia & prædestinatio sunt nomina impropria secundum rudem modum loquendi vulgarium,quia cognitio Dei est simplex sine aliqua cō notatione subsecutionis,vel antecessionis, &cęt. Ios.to.2. 45.c.3.G

Præscitus. Ad esse præscitum nihil requiritur,nisi finalis impęnitentia.Mat. tomo 5. 31.c.2.E

Præsciti ita habent angelos custodes, sicut prædestinati.vt probatur.Mat.to.5. 31.c.2.D

Præsciti cur bonis fruantur in hac vita. Gen. 264. col.4.F

Præscribere. Non est præscribere, quod qs teneat rem alterius longo vel breui tempore, sed quòd teneat eam quasi iure suo, non ex concessione alterius, nec etiam illo impediente, vel reclamante. Sed per negligentiā illius, qui aut nescit rem suam ab alio possideri, vel scit,& negligenter tacet. Quando tamen quis concedit alteri rem suam gratis tenēdam vsque ad certum tempus vel sine limitatione temporis, etiam si per mille annos, talis non præscriberet, quia non tenet eam iure suo, vel quasi suam, sed ex alterius concessione.1.Paralip.68. colum.4.K. & 69.c.1.A

Laicus non potest præscribere decimas, quantocūque tempore detentet,&cæt.Matt.tomo 6. 225. col.2.E.& c.3.F

Ad præscribendum contra ius commune sufficit bona fides,sed requiritur titulus.vt habetur de restitu.spoliato. cap. ad decimas. Et de præscriptio. cap. episcopum lib. 6. Nam ibi est regula quòd si ius commune facit contra præscribentem, non sufficit ei bona fides. Sed titulum ostendere cogitur.Si vero non sit ius commune contra præscribentem,sufficit ei bona fides.Matth.tom.6. 225. colum.4.F

Præscriptio. Iure præscriptionis non poterat quis inter Iudæos aliquod immobile acquirere, sicut fit inter nos, & inter plurimos gentium, vt probatur.Leuit. 299. colum.2.A

Contra aliquem præscribitur, si intra tempus præscriptionis non interrumpit. Et finitur præscriptio, nisi forte causa legitima excusauerit interrumpentem,scilicet quia non potuit, vel timuit tali timore,qui poterat cadere in virum constantem.Iud. 114.c.3.H

Ad præscriptionē requiritur possessio pacifica. Iud. 114.c.4.F

Interruptio legitimè facta tollit quantum ad prius, ex præscriptione, sed non impedit,quin manente possessione, possit de nouo inchoari præscript. Iudi. 114.c.4.K

Possessor malę fidei,nullo tempore pręscribit extra de præscrip.c.vigilanti. Et de reg.iuris.lib.6.in regula possessor.Iud.115.c.2.D.Et est mala fides,quā do possessor habet conscientiam rei alienæ. Iud. 115.col.3.F

Secundum leges ciuiles præscriptio longi temporis stat cum mala fide.Iud. 115.c.3.G

Præscriptio malæ fidei per longum tempus inter omnes gentes erat approbata tēpore Iephte.Iud. 115.col.4.G

Præscript.non curit nisi in re aliena,quę nostra esse putatur.Iud. 115.c.3.G

Pręscriptio a Ioanne Monacho glossatore Decreti, sic definitur 16.quæs.3.in summa,scilicet,Pręscriptio est exceptio ex tempore substantiam capiēs. In qua definitione ponuntur duo.s.effectus præscriptionis & causa. Sed ista est descriptio, & non definitio,&c.Iud. 121.c.4.G

Duplex effectus consueuit sequi ad præscriptionē scilicet exceptio,& acquisitio dominij.Primus est necessario annexus,sed non secundus. Iudicum 121.col.4.G

Præscriptio definitur sic a Ioanne Andrea. Præscriptio est ius quoddam ex tempore congruens,auctoritatis vim capiens, pœnam negligentibus inferens,& finem litibus imponens.Iud. 122.c.1.B

Præscriptio definitur a Doctore sic, præscriptio est ius ex labente tempore constans, quo quis ex negligentia alterius ius habet in re,in qua prius nullum habebat.Quæ exponitur per singula.Iud.122. colum.1.D

In præscribendo semper sunt duo,scilicet ipsa præscriptio,& ius causatum ex præscriptione. Iudic. 122.c.1.E

Præscriptio non consistit post lapsum temporis,sed semper dum tempus labitur, effectus tamen præscriptionis est in instāti lapsus temporis, & c. Iud. 122.c.1.E

Præscriptio & exceptio, de causata se habent sicut motus & motum esse, & sicut magnitudo & punctum terminans, & alteratio & generatio. Iudic. 122.c.2.A

Quidam putant quòd præscriptio non sit nisi completo tempore, eo quòd si interrumpatur nihil est,sed isti grossè accipiunt,quia exceptio causata per præscriptionem est finito tempore, & tamen præscriptio semper est ante tempus finitum, nesciunt isti distinguere inter præscriptionem,& effectum eius. Iud. 122.c.2.A

Inter præscriptionem & effectum eius, quid interest.Iud. 122.c.2.B

Quidam dicunt præscriptionem esse contra ius naturale,sed falsum, vt probatur Iud. 122.c.2.E

Quòd præscriptio sit rationabiliter introducta, probatur per quatuor rationes Scoti, & Franciſci de Maironis.4.Sent.dist.16.Iud. 123.c.1.C

Quòd præscriptio concordet iuri naturali, adducūtur quatuor rationes fratris Gerardi de Senis Augustinen.Et Ioannis Andreæ in regula, possessor in Mercuriali. Iud.122.c.4.I. Sed prædictæ rationes ex parte concludunt,& ex parte sunt calūniabiles.Iud. 123.c.1.A

De præscriptione decimarum, & quantum valeat. Mat.tomo 6. 229.c.2.E.c.3.F

Præscriptionem esse contra ius naturæ, vel concordare illi, potest tripliciter intelligi. Vno modo quòd ipsa sit aliqua de regulis naturæ,& hoc modo non propriè diceretur præscriptionem concordare iure naturali, sed esse de iure naturali. Secundo modo, vt licet non sit aliqua iuris naturalis,sit tamen aliquid directè inclusum,& necessario ex iure naturę, non obuiante ei alia regula iuris naturę in superficie vel in re:& sic concordat legi naturæ, plus punire latronem, quam furem,&c. Tertio modo,quando est ad concordandum regulas iuris naturalis, & tamen aliquid est, quod saltē in superficie repugnat ei de regu. iuris naturalis, & isto modo pręscriptio cōcordat iuri naturali,& nō primo, nec secundo modo.Tertio

modo cõcordat prẽscriptio iuri naturali, immo est de necessario intellectu illius. Iudic. 123. c. 1. E col. 2. A

Secundo canones solum præscribitur cum bona fide, extra de præscript. cap. vigilanti. & de regulis iuris in 6. in regula possessor, secundom tamen leges prẽscribitur etiam cum mala fide. C. de præscrip. 30. annorum. l. 1. & l. omnes. & l. cum notissimi. & extra de prẽscript. c. vigilanti. Iudic. 123. col. 2. E

Prẽscriptio malæ fidei si consideretur quantum ad intentionem iuris ciuilis, concordat iuri naturali, scilicet, per ipsam punire hominum negligentiam, quę vertitur in damnum publicum, & imponere finem litibus &c. Ex parte tamen prẽscribentis iniusta est, quia ipse intendit per prẽscriptionem vsurpare rem alienam, & ex hac parte dissonat regulæ naturę, scilicet, quod tibi non vis, alteri non feceris &c. Iudic. 123. c. 3. F

Prẽscriptio malę fidei partim est iniusta, & partim iniqua ex intentione iuris. Sed contra ipsum negligentem iusta est, sed ex parte prẽscribentis iniusta. Et ideo ista prẽscriptio non est a iure totaliter introducta cõtra eum, in quem prẽscribitur, & sic est bona, & partim est permissa, scilicet, ex parte prẽscribentis. Et quantum ad hoc pertinet ad leges, & nõ ad canones, vt probatur super Iudi. 123. c. 3. G

Ius ciuile non introducit prẽscriptionem cum mala fide iubens: introducit tamen ius tribuens & permittens. Iudi. 124. c. 1. B

Prẽscriptio malę fidei fit in maiori tempore, quàm prẽscriptio bonę fidei. Iudic. 124. c 2. A

Prẽscriptio malę fidei inducit duo, scilicet, quòd aliquis iuste perdat, & aliquis iniuste acquirat. Iudic. 124. c. 2. B

Ius ciuile, si vellet iustum simpliciter, tolleret prẽscriptionem cum mala fide, & posset alio modo punire negligentes &c. Iudi. 124. c. 2. A

Prẽscriptor cum mala fide non potest propriè vocari fur vel raptor, bene tamen quo ad Deum. Iudic. 124. c. 3. K

Prẽscribens cum mala fide non habet peccatum in accipiendo, sed in detentando, &c. Iudicum. 124. c. 4. F

Mala fides superueniens, completa præscriptione, non vicit eam, nec tenetur restituere, vt auctor probat. Et est opinio Iuristarũ, & sancti Thomæ. Iudi. 125. c. 2. A

Præscriptio introducta est propter negligentiam hominum desidiosorum, qui res suas perdi sinebant, & permissum est, vt quod vnus desineret possidere, alius si possideret per longum tempus, suum efficeret, vt patet extra de præscriptionib. cap. vigilanti. 1. Reg. to. 1. 156. c. 4. F

Præscriptio non habebat locũ apud Iudæos. 4. Reg. 87. c. 1. C

Præscriptio fit contra potentem occurrere rebus suis, sed negligentem, cum propter negligẽtiam sit introducta præscriptio, extra de præscrip. cap. vigilanti &c. 4. Reg. 93. c. 4. K

Præscriptio introducta est de iure positiuo, & non de iure naturali vel gentium, ideo solum obtinet in gente illa, in qua est præscriptio tanquam lex. Quando tamen sunt duæ gentes, quarum vna nõ est subiecta alteri, nec ambę vni domino, non potest vna cõtra aliam allegare legem positiuã, &c. 4. Reg. 94. c. 1. A

Præscriptio non procedit sine possessione, vt patet extra de regulis iuris in 6. cap. sine possessione. 1. Paral. 69 c. 1. B. Matth. to. 6. 225. c. 3. F

Præscriptio longi temporis, etiam sine titulo vero, vel colorato dat ius possidenti, vt patet extra de prẽscriptionibus. lib. 6. cap. Episcopum. 1. Paralip. 69. c. 1. C

Præscriptio longissima procedebat antiquitus, non non solum sine titulo, sed etiam sine bona fide: vt patet in defensione, quam fecit Iephte contra regem Amon. Iudic. 11. 1. Paral. 69. c. 1. C

In præscriptionibus etiam parui temporis non requiritur titulus, sed sola bona fides, nisi ius commune faciat contra præscriptionem, & præscriptio sit contra Ecclesiam, vt patet extra de præscriptionibus. cap si diligenti. Et eodem titulo in 6. cap. episcopum. 1. Paral. 69. c. 1. D

In veteri testamento nulla præscriptio procedebat cum titulo vel sine titulo, siue longi temporis, siue breuis: quia impossibile erat, vt aliquis haberet bonam fidem in possidendo, quæ requiritur ad præscriptionem, etiam quia lex ipsa veteris testamẽti, vetabat præscriptionem, quæ est in rebus immobilibus, licet non vitaret vsucapionem, quæ est in rebus mobilibus. 1. Paral. 69. c. 1. D

Præscriptio non cadit in matrimonio. 33. q. 5. cap. quod Deo sic. Mat. to. 2. 247. c. 1. B

Præscriptio non cadit cõtra Dei prẽcepta, nec etiã consuetudo &c. Mat. to. 6. 210. c. 4. G

Præsens Dicitur, quasi præsentibus ens. Exodi to. 1. 263. c. 4. F

Prẽsens non est de natura temporis propter duo. Iosue to. 2. 20. c. 2. D

Cuilibet rei est vnicum prẽsens. Iosue to. 2. 21. c. 1. B

Præsentia. Cuius præsentia est causa ægritudinis, eius absentia erit causa sanitatis, & è contra. 1. Reg. to. 1. 68. c. 4. G

Præsumere. Quilibet præsumitur bonꝰ nisi probetur contrarium. de præsumpt. cap. vltimo. & probatio nõ fit ex præsumptione leuissima. Mat. to. 3. 117. c. 2. B

Præsumptio. Probatio per prẽsumptiones est probatio imperfecta, & procedit, vt in plurimum, non tamen necessario. Deut. 105. c. 3. K. c 4. F

Propter criminis prẽsumptionem multa fiunt mala in politia humana &c. Deuteronomij. 131. col. 1. E

Præsumptio non est probatio nisi in defectu, & per modum adminiculi. Ruth. 256. c. 4. K

Non ex quacunque præsumptione potest procedi ad condemnandum aliquem, sed solum ex illa, quæ est violenta, &c. primo Paralipo. fol. 218. col. 1. A

Præsumptiones leuissimæ videtur violentæ volentibus malignari. Matthei tomo primo. fol. 139. col. 3. H

Prẽsumptio ex signis leuibus potest causari triplicitèr, vel habet tres gradus, primus est, quando ex leuibus signis alicuius mali incipit quis dubitare de bonitate proximi, quem prius credebat bonũ. Et hoc est peccatum veniale &c. Secundus gradus est, quando quis ex leuibus signis alicuius mali tenet firmiter in animo, quòd proximus suus malus est. Et hoc est peccatum mortale. Tertius gradus est, quando ex leuibus signis, non solum firmiter tenet proximum esse malum: sed etiam procedit ad punitionem. Et hoc est grauius, & semper est peccatum mortale, &c. Matt. to 3. 116. c. 3. K. & c. 4. F

Ex præsumptione violenta iura ferũt sententiam, vt colligitur extra de prẽsumptionibus. c. afferte. Mat.

Matth.tomo 3. 116.c.3.K
De præsumptione, quæ est species peccati in Spiritum Sanctum.Mat.to.4. 22.c.3.K
Præteritio Et futuritio sunt semper præsentes,licet res, quæ fuit, vel futura est, non sit præsens. Et impossibile est futuritionemn on esse futuram.Et præteritionem non esse præteritam.Ios.to 2. 34 c.3.H
Præteritum. Non est præteritum imperfectum apud Hebræos:sed solũ sunt tria tempora,&c 4.Reg. 25.c.1.B
Præteritorum notorum notitia potest esse ad tristitiam ex duobus.Mat.to 7. 217.c.2.A
Ex præteritis præsumitur circa futura,extra de præsumptioni.cap.scribam. & c.ex studijs.Mat.to.2. 210.c.3.F
Pretium. Redemptionis primogenitorũ dabatur leuitis ad sustentationem, cũ ipsi essent applicati Deo, loco omnium primogenitorum Israel,vt dicitur Nume.3.Exo.to.1. 100. colum.2.A
Præuaricari Propriè dicitur quis, quando ab eo,quod pepigerat, recedit. Ios.to.2. 166.c.3.K
Præuaricatio. Aliud est esse reum præuaricationis,& aliud esse sub peccato.Ios.to.1. 109.c.1.A
Præuaricari est propriè falsare, &c.Ios.tomo 1.121. colum 4.H
Præuaricationis humanæ talis solet esse modus, qđ illi, qui fuerunt Dei cultores, & boni, quamdiu fuerũt in minori statu, prouecti iam in magnum statum, Deum contemnant.2.Paralip. 154.colum.3.K
Priapus Propter magnitudinem virilis membri receptus est inter Deos, qui propter eandem magnitudinem ab Helesponto insula exulauerat.Gen. 260.c.3.I
Priapo apud veteres immolabatur asinus, Cereri porcus,Veneri anser, Phœbo equus,Dianæ viscera canis, de quibus & multis alijs vanitatibus Gẽtilium,Ouidius lib.primo Fastorũ egit. Exo. to.1. 101.c.4.F.& 202.c.4.H
In sacrificijs Priapi sacerdos in gradibus altaris consistens, verenda toti populo demonstrabat incitãs ad vana sacra Priapi, quæ in deordinatissimis coitibus celebrabantur,&cęt. Exod.tom.1. 177. colum.3.H
Priapus Deus gentium apud quosdam dicebatur Beelphegor. Et hunc volunt esse, cui Moabitides, & Madianitides puellæ induxerunt Hebræos, vt sacrificarent,&c.Exo.to.1. 202.c.4.F
Priapus secundum veritatem fuit vir quidã in Helesponto insula in finibus Europæ, qui insolita magnitudine membri genitalis cæteros viros admirabiliter excedebat,quem viri illius insulæ tanquam patriæ destructorem, & infamatorem in exilium tradiderunt, quem Græcia libentissimè suscepit, & illum impudicæ matronæ monstruositate delectatæ Deum communi consensu vocauerunt,&c. Exo.to.1. 202.c.4.F
Priapo multa sacra statuerunt gentes. Exo.tomo 1. 202.c.4.H
Priapi cultus fuit apud Iudæos, nam in montibus colebatur, & inter densas arbores,&c.Exod.to.1. 203.c.1.B.& Num.to.2. 163.c.4.H
Priapi simulachrum turpissimũ confregit Asa Rex. 3.Reg.15.& Num.to.2. 182.c.3.G
De Priapi sacrificijs turpissimis.Deu. 36.colum.2.K & colum.3.F
De Priapo,& cultu eius.tertio Regum. fol.139.colum.2.B
Priapi simulachrum appellatur turpissimũ. 3. Reg. 15.multis de causis.3.Reg. 139.c.4.I
De Priapo Deo Gentilium quis fuerit,&c. 2.Paral. 206.c.3.F
Similiter & de locis,in quibus colebatur.ibid. 206. c.3.K.& Ios.to.2. 28.c.2.E
Primatus. Qualis esset in Ecclesia primitiua. Matthæi tomo quinto. 200. colum.3.I
Primatum Ecclesiæ cupere,nec iustum est nec vtile. Mat.to.5. 204.c.4.K
Primatum spiritualem sub lege Christi nos appetimus nunc:quia est nunc sicut primatus Gentiliũ, vel primatus secularis. Et ideo est concupiscibilis sicut ille,&c Mat.to 5. 201 c.1.B
Nemo debet cõcupiscere primatum in regno Dei. Mat.to.5. 199.c.4.F
Primatus Ecclesiæ fugientem se desiderat, & desiderantem horret.Mat.to.5. 204.c.4.I
Primitiæ. Primitiarum, & decimarum solutio ad duo proficiebat. Exod. to.1. 241.c.3.K
Primitię pertinebant ad solum ius sacerdotum.Numer.18.Et leuitæ nihil communicabant eis,de solis primitijs:sed de solis decimis alebantur, vt patet Num.18 & Exo.to.1. 266.c.1.B
Primitiæ ferebantur in locum Sanctuarij, vbi erat summus sacerdos, & alij, qui eo tempore seruiebant. Et distribuebant omnibus alijs prout illis competebat iuxta illud Malachiæ 3.Inferte omnem decimam in horreum meum,&c. Exo to.1. 266.c.1.C
Primitiæ dicuntur dupliciter. Exo.to.2.84.col.2.A. Num.to.1. 60.c.2.B
Triplex genus primitiarum soluebatur apud Hebręos, apud nos vero non nisi vnum, id scilicet quod transit in ius sacerdotum. Primum genus primitiarum apud Hebræos erat in spicis hordeaceis in festo Azymorum. Secundum, in festo Pentecostes scilicet duos panes triticeos, priusquam homines inciperent comedere de panibus illius anni. Tertium in festo Tabernaculorum scilicet de omnibus fructibus.Et dabantur secundum voluntatem dantium: nam aliqui dabant plus,& aliqui minus. Et qui minus dabant,dabãt sexagesimam partem fructuũ:qui verò plus, quadragesimam,vt patet extra de decimis. capit.primo. Et Hieronymus super Ezechielem. Et istæ primitiæ cædebant totaliter in ius sacerdotum, sicut decimæ in ius leuitarum, vt patet Num.18. Et loco istarum primitiarum tertij generis succedunt nostræ primitiæ, loco autem primarum,& secundarum succedunt oblationes. Exo.tomo 2. 180.colum.4.G.& 185.col.2.D.& Leui 21.c.3.H. Num.to.1.70.c.2.D.& Deut. 62 c.1.C
Hoc nomen primitia accipitur dupliciter,vt descẽdit ab hac dictione, primus, quæ significat duo.s. prœcessionem temporis vel dignitatis.Primo modo, dicuntur primitiæ frugum, & omnium fructuum terræ,&c.Secundo modo accipitur. Exo. 35.cum dicitur:separate apud vos primitias.Exo. tomo 2. 185.c.2.D
Primitiæ dabantur in festo Azymorũ de spicis hordeaceis. Et non dabantur de qualibet domo istæ primitiæ:sed portabatur vnicus manipulus, loco totius multitudinis.Exo.to.2. 185.c.2.E
Primitiæ dicuntur dupliciter. Leuitic. fol.20.colnm.2.A

Similiter & primitiæ de ſegetibus erant duplices. Leuit. 21.c.2.B
Quomodo Chriſtus dicatur primitiæ dormientiũ, vel primogenitus mortuorum. Matth. tomo 6. 82.c.1.A
Primitiæ multipliciter accipiuntur, quemadmodũ & primum. Mat.to.6. 233.c.4.H
Illa, quæ offerebantur in veteri lege ad conſtructionem Sanctuarij, vocabantur primitiæ; quia erant quædã dona ſeparata, & electa de cæteris rebus eiuſdem modi, quas homines poſſidebãt ad dandum eas Deo. Exo. 35. Mat. to. 6. 234.c.3.G
Primitiæ dupliciter accipiuntur. Vno modo propriè, & ſic primitiæ de fructibus, & cibis ſunt primitiæ. Aliæ erant primitiæ largè, id eſt, quælibet dona ſpecialia & electa. Matthæi tomo ſexto. 235.c.3.K
De primitiis fructuum arborũ nihil dabatur Deo, quia vt dicunt Hebrei, fructus arborum computantur ſub nomine mellis, qui ſolum cedebant in ius ſacerdotum. Leuit. 195.c.1.A
Primitiæ dupliciter accipiuntur. Vno modo pro ipſis, quæ ſoluuntur de fructibus. Et iſtæ ſunt triplices, quędam ſoluebantur in feſto Azymorum in principio meſſis hordeaceæ, quando offerebatur Domino faſciculus ſpicarum. Leuit. 23. Et de iſtis aliquid cremabatur ſuper altare, & aliquid tranſibat in ius ſacerdotum. Leuit. 2. & 23. Aliæ erant primitiæ meſſis triticeæ, & ſoluebantur in feſto Pentecoſtes, ſcilicet, de qualibet domo duo panes tritici, & de his aliquid ad ſacerdotẽ pertinebat, & aliquid ad Deum. Aliæ primitiæ erãt de omnibus fructibus, & ſoluebantur in menſe Septembri, cum colligerentur omnes fructus in area, & torculari. Et tunc ſoluebantur integræ primitiæ. aliqui ſexageſimam partem fructuum, offerentes & aliqui quadrageſimam. Et de iſtis primitiis nihil Deo proueniebat, ſed ſolis ſacerdotibus. Alio & ſecundo modo accipiuntur primitiæ pro bonis omnibus electis, quæ ſeparabantur pro Deo ad offerendum. Et primitiæ dicuntur a primus, a, um, quod præceſſionem temporis vel dignitatem ſignificat. Primo modo ſunt primitiæ, de quibus ſupra. Secundo modo dicuntur illa, quæ ſunt electa de aliquibus rebus, tanquam meliora, vt Deo offerrentur. Et iſte modus communis eſt in ſacra ſcriptura, vt patet Exo. 25. cum dicitur loquere filiis Iſrael, vt tollãt mihi primitias ab omni homine &c. Et Exo. 35. Cum dicitur: Separate apud vos primitias Domino &c. Et Nu. 18. Ecce dedi tibi cuſtodiam primitiarum, &c. Et in eodem cap. primitias autem, quas vouerint &c. Primitiæ etiam dicebantur oblationes in ſacrificium Leuit. 7. Cum dicitur, Pectuſculum autem erit Aaron, & filiorum eius. Armus quoque dexter de pacificorum hoſtiis, cedet in primitias ſacerdotis. Et de his intelligitur illud Leuit. 22. cum dicitur: De primitiis non veſcentur, &c. Leuit. 243.c.1.E. & c.2.A. Primitiæ etiam vocantur decima pars decimarum, quam Leuitæ ſoluebant Sacerdoti magno. Nume. 18. Leuit. 243.c.2.E
Apud Hebræos erant tria genera primitiarũ: quędam erant generales: aliæ autem ex deuotione ſolum ipſorum offerentium dabantur, vt in ſecunda die Azymorum manipuli. Secundum genus primitiarum erat oblatio panũ in feſto Pentecoſtes, in quo quilibet offerebat duos panes de ſimila coctos infermentatos, qui cedebant in ius ſacerdotum, & iſtæ erant generales primitiæ, quia compellebantur ad hoc offerendum. Tertium genus erat ex omnibus fructibus, vt ex hordeo, frumento, vino, oleo &c. Et iſtæ erant proprie primitiæ, & erat ſexageſima pars, vel mediũ inter quadrageſimam, & ſexageſimam, vt declarat Hieronymus ſuper Ezechielem. Et habetur etiam extra de decimis. in cap. 1. Et portabantur iſtæ primitiæ in locum, quem Dominus elegiſſet, &c. Leuit. 262.c.2.C. & 288.c.4.F
Primitiæ ſoluebantur in ſeptimo anno remiſſionis, vt probatur ſuper Leuiticum. 288.c.4.I. Non tamen ſoluebantur decimæ. Super Leuiticum. 289 c.2.B
Primitiæ dabantur de omnibus illis, de quibus dabantur decimæ &c. Super Leuiticum. fol. 340. col.2.E
Primitiæ fructuum cedebant in ius ſacerdotum, vt habetur Nu. 18. Leuit. 340 c.2.E. Nume. to. 1. 61.col.1.A
Primitię erant pro ſacerdotibus minoribus. Num. to. 1. 220.c.4.F
Aliæ primitiæ erant, quæ ad cibos ſacerdotum pertinebant. Et non poterãt transferri ad alios vſus. Aliæ erant, quæ ad omnes vſus transferri poterunt, vendi, & commutari, & aliquid aliud inde emi &c. Nu. to. 1. 250.c.3.I
Circa primitias ſequenda eſt conſuetudo locorum, & voluntas offerentium, &c. Deuteronom. 66. c.1.C. & 100.c.2.C
Qui apud Hebræos pro primitijs dabat quadrageſimam partem fructuum, plurimum dabat, qui vero ſexageſimam, parum, qui autem inter quadrageſimam, & ſexageſimam, mediocriter dabat. Deuter. 66.c.1.C
Vbicunque in textu noſtro habemus primitias, in Hebræo ponitur quædam dictio, quæ ſignificat ſegregationem, ſeu electionem, &c. Deuterono. 68.c.4.H
Primitiæ ciborum maximè dandæ erant ſacerdotibus Mat.to.6. 235.c.4.F
Primitias & decimas non ſoluebant Iudæi ſacerdotibus, nec leuitis in Babylone. 4. Regum. 261. colum.2.B
Primitiæ fructuum cedebant in ius ſacerdotum vet. teſtam. Mat.to.6. 235.c.3.K
Primitiæ ſunt prima fructuum obuentio, ſiue pars Domino offerenda, & dicuntur a quadam primitate. Et ſicut cõtingit primitatem multipliciter accipi, ita & primitiæ multipliciter accipiuntur, &c. Mat.to.6. 233.c.4.G
Primitiæ in veteri teſtamen. debitæ erant. Leui. 23. Quantum ad manipulos ſpicarũ & Nu. 18. Quantum ad primitias, quæ dabantur ſacerdotibus. Et non ſolum erant debitæ: ſed etiam præceptum erat, ne diu retinerentur: ſed cito offerrent. Exo. 22. & 23. Mat. to. 6. 234.c.1.C
Primitiæ erant ante vetus teſtamentum, &c. Matth. to. 6. 234.c.1.D
Primitiæ, q̃ dabantur in vete. teſtam. erant multiplices: quædam de terræ fructibus, aliæ de auro & argento, & aliæ de cibis, & aliæ de fructibus rerũ noſtrarum. Mat. to. 6. 234.c.2.B
Primitiæ pecorum dabantur in vete. teſtam. Nam de ducẽtis arietibus dabatur vnus, vt dicitur Ezechielss. 45. Sic etiam apud nos. Nam primitiæ in nouo teſtamen. veniunt ex conſuetudine veter. teſtam. & c. Mat. to. 6. 234.c.4.G
Duo genera primitiarum erant in vet. teſtam. in ius perpetuum. ſ. primitiæ de fructibus, & primitiæ de cibis. Primitiæ de fructibus erant dandæ quolibet

libet anno,sicut decimæ,quia de primis nouis fructibus dabantur primitię,prius quā darentur decimæ. Similiter de pecoribus. De primitijs ciborū dicitur, quòd de omnibus cibis tam compositis, quam simplicibus dabantur primitiæ. Nec ad dādum istas primitias, erat limitatum tempus, nec expediebat, vt sic,qui erant potentes,& deuoti,incitarentur ad sæpius agendum, quam lex alias esset præceptura Et qui pauperes,neque tam deuoti, non peccarent tanquam contemptores legis raro dando:sed quandocumque darent bene agerent:dum tamen non desisterent a dando in contemptum.Et satisfaciebant legi. Mat. to.6.235.c. 1.E.& c.2.A

Primitiæ dabantur Deo multis de causis in vete. testamento.Mat.to.6. 235.c.3.G

Quomodo primitiæ,& decimæ dicantur esse debita de iure diuino.Mat.to.6. 236.c.4.H

Primitiæ fructuum in vet.testam.largè accipiendo, dabantur Deo,& cedebant in ius sacerdotum, & nihil de illis dabant in vsus Sanctuarij, neq; quidquam de illis cremabatur in alteri.Nu.18.&c. De primitijs vero ciborū,non ita constat quibus dandæ essent:sed dicendum, ꝙ dandæ erant sacerdotibus Ezech.44.Primitiua ciborum vestrorum dabitis sacerdoti,& c.Poterāt etiam dare leuitis, qui pauperes erant.Et ita vtrisq; dari poterant:sed directè debebantur sacerdotibus.Accipiendo tamē primitias largè pro donis oblatis Dño, si erant res pertinentes ad sacrificium,cremabatur aliquid in altari, & reliquum cedebat in ius sacerdotis &c. Si autem non erant res pertinentes ad sacrificiū, vt mel, & panis fermentatus, pecunia,vestes,fructus arborum,& similia, cedebant in ius sacerdotum.Num.5.& 18.Aliquæ vero primitię erāt propriæ, quarum pars cremabatur in altari, vt panis primitiarum,& manipulus spicarū,Leuit.23.&c. Mat.to.6. 235.c.3.K.c.4.F

De primitijs ciborum non erat determinata mensura,sicut nec determinatum tempus in vete.test. Sed poterant dare, quando vellent, & quantum vellent: sed de primitijs fructuum erat quoddam ius, quod de necessitate reddendum erat,ne esset controuersia inter sacerdotes & populū. Doctores vero legis definierunt limitandam esse primitiā inter sexaginta, & quadraginta, vt qui minus daret,daret vnum de sexaginta,qui vero plus,daret de quadraginta vnum. Sed cū postea auaritia sacerdotum crescceret, & vellēt cogere populum ad plus dandum, definiuit Deus per Ezechielem 45. Quantum ad messes vinum & oleum,vt darēt vnum de sexaginta. Et de pecoribus,de ducentis vnum,&cæt.Matth.tom.6. 236.colum.1.E.& colum.2.A

Primitiæ vocātur omnia,quę de primis sunt.4.Reg. 48.c.2.B

Primitiæ dandæ sunt nunc de præcepto, non ex iure diuino:sed ex iure canonico, ex mandato Alexandri 32.distinct.cap.præter hæc,&c. Mat.to.6. 236.c.3.G

Primitiæ nunc debentur ex solis fructibus, & ratione prædiorum.Mat.to.6. 236.c.3.I

Primitias tenentur soluere laici, & non clerici, etiā de prophanis prædijs non annexis beneficio. Et hoc nisi consuetudo aliud haberet,&c. Mat. to.6. 237.c.1.B

Quod ad primitias soluendas non teneantur religiosi,probatur Mat.to.6. 237.c.2.C

Primitiæ magis videntur dandæ Ecclesiæ, in qua dans audit diuina,quam illi,in cuius parrochia est prædium,&c.Mat.to.6. 237.c.3.F

Quantum dandum sit pro primitijs,standum est cōsuetudini. Et si de quantitate non sit sibi consuetudo,recurratur ad vicinas Ecclesias Et si sint variæ consuetudines, illa magis tenenda est, quæ magis accedit ad mediocritatem. 10.quæst.2.cap. hoc ius.Et dicit Hostien.& Henricus extra de decimis. cap.1. Quod ista varietas consuetudinis attendenda est inter quadraginta, & sexaginta. Et idem tenet Beatus Thom.secunda secundæ.quęstio.86.articul. vltimo.ad vltimum. Sed hoc non videtur, vt probatur Matth. tomo 6. 237. colum.4.I

Primitię soluuntur in nouo testamento,quia ab Ecclesia impositæ fuerunt. Et causæ huius impositionis assignantur Mat.to.6. 238.c.1.E

Quare Christus dicatur primitiæ resurgentium. 1. Cor.15.Mat.to.6. 233.c.4.I

Primitias esse aliquo modo pe lege naturæ dicit Sāctus Thomas secunda secundę quæst.86.Sed non videtur,vt probatur Mat.to.6. 238.c.2.C

Multiplex causa fuit Iudæis,vt darēt primitias.Mat. tomo 6. 238.c.2.D

Primogenitus.

Primogenitus secundum legem Moysi habebat duplum de bonis paternis, quam quilibet aliorum fratrum Deu.21.Gen.70.colum.4 F.& Leui. 225. colum.3.H

Israel quare dicatur primogenitus Dei, Exo.4. Exo. tomo 1. 27.c.3.H

Liberatio primogenitorum Hebræorum a morte, quæ inferebatur per angelum exterminatorem, significatur totaliter, & principaliter in futuris generationibus per redemptionem primogenitorum.Exo.13 cum dicitur: Cumq; interrogauerit te filius tuus,&c. Exo.to.1. 76.c.4.I

Primogeniti Aegyptiorum, qui mortui sunt in decima plaga, non solum fuerunt filij familias, qui sunt sub custodia patrum suorum,& primo nati: sed omnes homines in Aegypto, siue senes siue iuuenes, siue habentes tunc patres, siue non, qui apud patres suos primogeniti fuerunt. Exo.to.1. 91.c.3.H

Ad primogenitorum sanctificationem non obligabantur Iudæi vsque quo intrarent terram Chanaan. Et ibi pacificè morarentur, expulsis hostibus,&c Exo.to.1. 100.c.1.C

Precium redemptionis primogenitorum dabatur leuitis ad sustentationem,cum ipsi essent applicati Deo loco omnium primogenitorum Israel. Num.3.Exo.to.1. 100.c.2.A

Quomodo sit intelligendum illud, quòd primogenitus debebat appellari nomine defuncti in fusci tatione seminis.Mat.to.6. 58.c.4.G

Sanguis & adipes ex primogenitis pecorum ad Dei attinebat, tam lege speciali,quam generali. Leui. 7.Nu.18.& Exo.to.1. 101.c.2.B

Primogeniti erant sacerdotes ante legem scriptam Exo.tomo 1. 141.c.4.F

Pro primogenitis Hebræorum fiebat duplex cæremonia.Mat.to.7. 297.c.1.D

Primogenita tam hominum,quam pecorum, quæ Deus percussit in terra Aegypti, solum fuerunt primogenita masculina, omnibus fœmininis reseruatis. Et propterea omnia masculina mandauit Deus sibi offerri,&cætera Exod.tomo 2. 176. colum.1.C

Et ob hoc sola primogenita in Hebræis salua esse dicuntur ibid. 176.c.4.H

Index in omnia Opera

Primogenitos Aegyptiorum quare magis percusserit Deus,quam alios. Exo.to.2. 177.c.3.F

Primogeniti quare maius precium soluebant, quã transeuntes ad numerum.Leuit. 331.c.1.E

Primogeniti æquali precio redimebantur,sicut qui vouebantur, cum essent eiusdē ætatis, & assignatur causa.Leuit. 332.c.4.H

Primogeniti redimebãtur, quãdo erant vnius mensis.Leuit. 328.c.3.G. Nullus primogenitorum redimebatur ante mensem. Nu.to.1. 52.c.4.I

Animalia primogenita licebat commutari,si essent immunda, datis mundis etiam minoris valoris, non tamen in votis, nec est in causa, quòd vota pertinerent ad sacerdotes , & primogenita ad Deum. Leuit. 343.c.2.A. Et animalia munda in primogenitis non redimebãtur, sed immolabantur,cuius assignatur causa. ibid. 343.c.2.B

In redemptione animalium primogenitorum, aliquando addebatur quinta pars, si animalia essent immũda per accidens,& non si simpliciter essent immolabilia.Leuit. 350.c.4.F

Primogenita animalia immũda per accidens, si nõ redimebantur, manere poterãt apud sacerdotes, si nollent vendere. Leuit.350.c.4.H. Similiter dicendum est de immundis simpliciter quo ad immolationem.ibidem. 351.c.2.A

Primogenita voueri non poterant &c. Leuit. 353. col.2.B. Quatenus, scilicet ad Deum pertinebãt: secus cum desinunt pertinere. Leuit. 353.c.2.D

Primogenita ad Deum pertinebant non solum iure diuino,sed etiam iure gentium. Leuit. fo.353. col.2.B

Homo primogenitus non pertinebat totaliter ad Deum,& ideo poterat totaliter voueri. Primogenita vero animalium immolabilium totaliter pertinebant ad Deum, quia debebant immolari. Leuit. 354.c.1.A

Animalia non immolabilia, non redimebantur: poterant tamen voueri.Leuit. 354.c.1.E

Primogenita Hebræorum erant serui Dei etiam ex iure gentium. Nu.to.1. 21.c 4.H

Primogeniti in nobis non sunt magis Deo obligati,quam cæteri. Nu.to.1. 21.c.4.I

Ad redemptionem primogenitorum tenebantur conuersi ex Iudaismo, ex omnibus gentibus eorum, scilicet primogenitorum, quos habuerunt post conuersionem ad Iudaismum. Nume. to.1. 22.c.1.C.& 92.c.2.C

Quod tribus Leui esset in loco primogenitorum, non accepit secũdum carnem, sed ex Dei proposito.Nu.to.1. 23.c.1.E

Primogeniti omnium tribuum non debuerunt accipi in ministros Dei,nec etiam aliqui alij;qui essent ex diuersis tribubus, sed aliqua vna tribus debuit tota applicari ad cultum Dei. Num.to.1. 23.c.4.I. Et ista tribus debuit esse tribus Leui.ibi. 24.c.1.E.& c.2.& 3.F

Primogenita Aegyptiorum per angelos malos interfecta sunt. Nu.to.1. 26.c.2.D

Loco primogenitorum filiorum Israel assumpta fuit tribus Leuitica, & huius præcipua causa fuit paruitas illius tribus , quia erat minor omnibus, & facilius poterat sustentari ab aliis, quam quæcunque alia tribus Nu.to.1.25.c.1.C. Secũda causa fuit,quòd de omnibus tribubus prænũciatum fuit, quòd aliquid essent possessuræ. Gene.48.& 49.de tribu Leui non habetur, quòd esset aliquid possessura &c.ibid. 25.c.3.H

Primogenita Hebręorum quomodo dicantur esse Dei. Num.to.1. 26.c.1.D.& c.2.A

Assignatur causa quare Deus Hebræorum voluerit, vt primogeniti Hebræorum applicarentur sibi. Nu.to.1. 27.c.1.D.& c.2.A

In liberatione primogenitorum Hebræorum in Aegypto, fuerunt duo beneficia præstita &c. Nu.to.1. 27.c.2.B

Primogenita Aegyptiorum occisa sunt,quia Aegyptij necabãt in flumine infantes Iudæorum &c. Nume.to.1. 28.c.2.A.92.c.2.E

Primogeniti descendentes ab aliis, qui non fuerunt primogeniti in terra Aegypti etiam redimebantur, cuius assignatur causa. Nume.to.1. 36.c.1.A

Primogenita pecorum Israelitarum non transibãt in ius Leuitarum in deserto, sed ipsa pecora Leuitarum erant pro pecoribus Israelitarum &c. super Nume. to.1. fo. 36. col.2. D. Nec fuerunt computata primogenita pecorum Israelitarum, neque pecora Leuitarum, an essent plura &c. Nu.to.1. 36.c.4.F

Leuitæ non offerebãt Deo primogenita pecorum suorum,sicut alij populares, sed sibi reseruabant. Nu.to.1. 37.c.1.C

Redemptio primogenitorum non vltra facta est in deserto, postquam facta est in monte Sinai. Nu. to.1. fo.37.c.2.A. Sed quare ibi facta sit. ibidem. 37.c.2.D

Facta commutatione Leuitarum pro primo genitis in deserto, voluit Deus, vt postea redimerentur primogeniti,qui nascerentur. Et facta commutatione pecorum pro pecoribus, voluit sibi offerri primogenita, quæ nascerentur postea,cuius assignatur causa. Nume.tomo 1. 37.c.4.K.& 38.c.1.A

Primogeniti, qui superexcreuerunt ad numerum Leuitarum fuerunt ducenti septuaginta tres,qui sorte distincti sunt, &c. Numeri tomo primo. 40.c.1.D

Primogenitorum redemptio non seruata est in deserto, sicut nec aliæ cęremoniç fuerunt seruatæ præterquam in monte Sinai &c. Nume. tom.1. 52.c.4.I

Primogeniti erant Deo dicati ad ministrandum, vel dare alios ministros loco sui, priusquam Leuitæ Deo applicarentur loco omnium primogenitorum. Nam postea non dabant ex Leuitis miuistros loco sui, sed quinque siclos prò quolibet. Nu.to.1. 92.c.3.F

Primogeniti Hebręorum ante exitum de Aegypto, non erant obligati Deo ministrare: bene tamen postea. Super Nume. tomo primo. fol.92. col.3.F

Quæ primogenita redimerẽtur in veteri testamento. Nu.to.1. 252.c.3.K.& c.4.F

Quare primogeniti redimerentur quadragesimo die,cum in lege Moysi non explicetur. Nume. to.1. 253.c.1.C

De iuribus primogenitorum. Num. to.2. 93.c.2.A Et quomodo filiæ non gaudebant istis iuribus, quamuis succederent in bonis patris, non existente filio inter Hebręos. Nume.to.2. 93.c.3.G & 204.c.3.G

Primogenitum solet scriptura vocare non solum, post quem alij nati sunt, sed eum etiam, ante quem nemo natus est, etiam si post eum nemo natus fuerit. Super Iosue tomo secundo.fo.107. col.3.F

Primogeniti virorum nobilium, maxime regum, succedunt patribus vniuersaliter. Et alij fratres nihil habent,nisi quædã bona in modũ legatorũ,

& non

& non vt hæredes ſuccedentes patri ab inteſtato. 2.Reg. 57.c.2.E
Quomodo intelligendum eſt, quòd apud Iudæos primogeniti deberent habere duplam portionē, ad quemlibet fratrum ſuorum.3. Regum 11. col. 3.K.col.4.F
Ius regnandi, apud Iudæos, non pertinebat ad primogenitum,etiam ſi non peccaſſet: ſed ſolū pertinebat ad eum duplicitas poſſeſſionis in rebus diuiſibilibus,&c.3.Reg. 11.c.4.I
Ius ſacrificandi non pertinebat ab antiquo ad ſolos primogenitos:ſed etiam pertinebat hoc ad minores,quia quicumque volebat, offerebat Domino holocauſtum,& ipſe erat miniſter:quia nulli erat hoc interdictum . Et licet hoc liceret omnibus apud antiquos, tamen, quia offerre erat dignitas, quando aliqui offerebant loco communitatis,eligebantur de primogenitis,eo quòd vniuerſaliter dabatur eis maior honor, quam alijs. 1.Paral. 75. colum.4.F
Quomodo primogeniti Aegypti fuerint percuſſi ab angelo.1.Paral. 243.c.4.G
Primogeniti, ſecundum omnes gentes, aut ſaltem ſecundum plurimas,habebant dignitatem ſupra cæteros fratres. Et hoc tam inter homines plebeios, quam inter homines magnos. Vnde ſi aliqua dignitas vel honor proueniret iure hæreditario, quæ diuidi non poſſet, ſoli primogenito proueniebat.Et ſic erat in dominijs terrarum,& iure regnandi. Et hoc vſque ad nos peruenit. 2.Paralip. 157.c.4.F
Primogeniti in veteri teſtamento gaudebant multiplici iure,&c.2.Paral. 157.c.4.G
Primogenitus aliquando importat relationem,aliquando eſt nomen abſolutum,&c.Mat.to.1. 98. colum.4.K
Primogeniti in Iſrael habebant ſpecialem ſubiectionem ſeruitutis ad Deum ſupra totum populum, vt probatur.Mat.to 6. 206.c.3.I.c.4.F
Pro primogenitorum Iſrael liberatione in Aegypto, fuerunt duæ cæremoniæ ſcilicet immolatio agni,& oblatio vel redemptio primogenitorum. Et pro vtraque aſſignauit Deus tempus,&c.Mat. tomo 7. 284. c.1.B
Iſte terminus primogenitus licet ſit terminus relatiuus, aliquando tamen eſt terminus abſolutus, ſignificans ſimpliciter filium,non importando aliquem alium reſpectum prioritatis,aut poſteriori tatis,&c.in Parad. 3.c.4.F
Primogenitus in ſacris literis dicitur ille,qui primū de materna erumpit vulua,ſiue alius poſt eum ſequatur, ſiue non, vt patet in multis teſtimonijs ſcripturæ, ex quibus concluditur error Heluidij. in Parado. 3.col.4. H. Et probatur ſimiliter extra de verborum ſignificarionibus. cap. Ioſeph autē. vbi dicitur: Ioſeph autem nō cognouit Mariam donec peperit ei filium ſuum primogenitum. Ex hoc loco multo peruerſe ſuſpicati ſunt Mariam alios filios habuiſſe. Cum mos ſit ſanctarum ſcripturarum illum primogenitum appellare,quem nemo præceſſit. Et non ſolum eum, poſt quē alij nati ſunt.in Parado. 4.c.3.I

Primogenitura. Primogenituram multipliciter mutatam legimus ſcilicet Iapheth in Sem,Eſau ī Iacob,& Ruben in Iudam,& Ioſeph. Gen. 251.c.4.F
Iura primogenituræ, quam Iacob optauit, multa erant.Et præcipuè octo,quæ referuntur. Geneſ. 297.c.4.K.& 298.c.1.A
Iacob emens primogenituram ab Eſau non peccauit,vt probatur.Gen. 298.c.2.C
Oſculum erat ius primogenituræ.Gen. 306.c.3.H
Ius primogenituræ quare translatum fuerit a Rubem, & poſt eum a Simeon, & Leui, & datum ſit Iudæ Gen. 396. c.3.K.c.4.F
Iura primogenituræ ſemper fuerunt ſeruata apud Hebræos tam parui ſtatus,quam magni. Deuter. 112.c.4.F
Iura primogenituræ erant multa apud antiquos.Primum,quòd primigeniti erant ſacerdotes.Secundum, quòd veſte precioſa vtebantur. Tertium, quòd moriente patre benedicebātur ab eo. Quartum,quod duplices partes hereditatis recipiebāt. Quintum,quòd ad cultū Dei ſegregabantur. Sextum, quòd prius ſedebant, & in nobiliori loco menſę, deinde alij ſecundum natiuitatis ætatem. Deut. 112.c.4.K.& 113.c.1.F
Ius primogenituræ,quod erat in Ruben, ſolum trā ſiuit in Ioſeph, nec Ruben habebat ius ad regnū, quod tranſiret in Iudam,&c.3 Reg. 12.c.1.B
In iure primogenituræ ſecundum conſuetudinem antiquitatis,& vete.teſtamen.multa continebancur ſcilicet ſeptem,quę referuntur.1.Paralip. 73. colum.3.K
Non erat de iure primogenituręe, quòd acciperētur reges de primogenitis etiam ex electione hominum.Sed magis pendebat ex poteſtate patrum de ſignare,quem vellent filiorum ſuorum eſſe regē, vt probatur 1.Paral. 74.c.1.C
Licet primogenitis iure primogenituręe non competiuerit principatus regius ſemper. tamen aliquis principatus,ſaltem honoris,competebat cui libet primogenito inter fratres ſuos. Et hoc ſiue ante vetus teſtamentum ſecundum conſuetudinem omnium gentium, ſiue in vete.teſta.1.Paral. 74.c.3.F
De iure primogenituręe,poſt datam legem, fuit duplicitas ſortis in vete.teſtamento.Et hoc non ſolum in viris nobilibus,inter quos,apud nos,ſeruatur ius primogenituręe:ſed etiam inter quoſcumque, vt patet Deut.2.& 1.Paral.74.c.3.K. Sed ante datam legem non apparet,quòd iſta duplicitas hereditatis competeret primogenito, non eſt tamen dubium quin plus de hereditate patris competeret primogenito, quam alijs,tamen an iſtud eſſet duplum,vel in aliqua alia quantitate, nō apparet,cum Gen.49. Solum dixerit Iacob filio ſuo Ruben, q̄ erat maior imperio, & prior in donis, quę ſuſcipere debebat ex hereditate paterna,quā alij filij.Satis tñ videtur dicendum, q̄ eſſet duplicitas ſortis de iure primogenituręe, vt eſt opinio cō munis,ſed mihi videtur,dicit Auctor,q̄ primogenito ante datam legem Moyſi, non competebat determinatè duplicitas ſortis, ſed aliqd ſuper fratres ſuos,quantum tamen illud eſſet pendebat ex voluntate patris.vt probatur. 1.Paral. 74.c.4.F
Ius primogenituræ indiuiſibile eſt, & vni tantum conuenit.1.Paral. 75 c.1.B
Iura primogenituręe,quę pertinebant ad Ruben,data ſunt Ioſeph,& filijs ſuis ſuccedentibus ſibi,quę cumq; illa fuerint, ſiue multa ſiue pauca, vnde abſolutè verum eſt,quòd iura primogenituręe, trāſlata ſunt omnino in Ioſeph. 1.Paral. 5.c.2.D
Inter iura primogenituręe,quędam pertinuerunt ex neceſſitate, quę in lege non fuerunt mutata, ſed potius per legem confirmata,alia pertinebant ad primogenituram ex quadam ratione leui vel cōſuetudine,quorum quędam ſunt mutata in lege, & alia fuerunt omiſſa,&c. Solum tamen manſit, tāquam de neceſſitate ipſa duplicitas ſortis Deu.

21. Cætera autem,vt benedici a patre principaliter,& veſtiri veſtibus honorabilioribus,&c. accidentarium erat,&c.1.Paral. 35.c.2.E.c.3.F
Ius primogenituræ quo ad duplicem ſortem collatum eſt Ioſeph,& Iudæ quo ad ius principandi, dicit Nicolaus, ſed dicendum, q̃ nulla pars iuris primogenituræ collata eſt filijs Iudæ, propriè loquendo,ſed totum ius collatum eſt filijs Ioſeph, vt patet.1.Paral. 76.c.1.E
Ius primogenituræ,Iacob auferens a Ruben, dedit illud Ioſeph,potius quam alicui alteri filiorũ ſuorum:quia hoc fuit rationabilius, tã ex parte ſua, quam ex parte filiorum ſuorum,& non propter rationem,quam aliqui aſſignant,&c. dimiſſa ratione,quæ ſumitur ex Dei voluntate.1.Paralipo. 76.c.2.E
Illa, quæ ſunt de iure primogenituræ non poſſunt alienari.1.Par. 198.c.4.F
In principio regum Iudæorum non pertinebat iuri primogenituræ determinatè ſuccedere in principatum,ſicut ſuccedere in duplici ſorte hæreditatis. Et quia principatus regnatiuus eſt maximus principatus,nõ pertinebat directè ad ius primogenituræ,nec videbatur iniuria,ſi aliquis primogenitus non ſortiretur principatum regnatiuum:& tamen erat inconueniens,ſi primogeniti non ſortiretur duplicem partem hæreditatis. 2. Paralip.158.c.1.C. Poſtea autem ſuccedente tẽpore,factum eſt inter Iudæos,ſicut inter alias gẽtes.ſ.q̃ primogeniti ſuccederent in regno 2.Para. 158.c.2.C

Princeps. Pro principis peccato non ſolum ipſe, ſed & populus,& maximè familiares ſui puniuntur aliquando, & hoc ex duplici cauſa. Altera,quòd peccatum principis eſt aliquo modo ſubditorum, ſi ſit publicum: altera verò quòd populus aliqualiter eſt res principis, &c.Gen. 275.c.2.C
Principis peccatum redundat aliquãdo in punitionem ſubpitorum,&cæt.Exod.tomo primo. 53. colum.2.E
Poteſtas eligendi principem ſemper manere debet apud totum populum,& poteſtas corrigendi eũ, ſecundum politiam Solonis. Exo.tomo primo. 151.c.1.E
Principes & prẽlati nõ debent curare de bonis ſuis, ſed de bonis totius communitatis, conſeruando ſtatum politicum.Exo.to.1. 176 c.2.B
Princeps aut prẽlatus,qui magis vacat vtilitati ſuę, quam diſtributioni iuſti politici,non eſt princeps aut prælatus,vt ait Philoſo.5.Ethi.Sed tyrannus, quæ ſatis dura definitio eſt noſtris principibus & prælatis.Exo.to.1. 176.c.2.E
Principibus & prælatis debemus omnia,quæ debemus patri & matri carnalibus.Exo.tomo primo. 176 c.2.E
Principes tenentur ſubditi multum honorare, etiã principes mortuos.5.Ethic. 220.c.2.C
Principum oblatio in erectionem tabernaculi,præceſſit eorum numerationem vno menſe. Nu.t.2. 83.c.4.H
Principes filiorum Iſrael obtulerũt dona ſua ſingulis diebus in dedicatione tabernaculi, & fuit ordo offerendi pœnes ordinem vexillorum.Num. to.1. 82.c.1.B
Principes vocantur patres.Gen. 336.c.3.H
Princeps nullam obediẽtiam habet,vt paret Inſtit. quibus modis teſtam.infirmantur.§.vlti.Deuter. 45.c.1.C
Apoſtoli poſt aduentum Spiritus Sancti cęperunt eſſe principes Eccleſiarum, & alij multi poſt eos. Nat.to.5. 200.c.3.I
Principes,in Eccleſia primitiua,non regebant deducendo ad bonũ per pœnas & verbera: ſed exhortando.Mat.to.5. 202.c.2.A
Principes & rectores politiarũ,aliquando occidunt eos,qui nondum peccauerunt & bene agunt: qa timent,ne in futurum mala cõmitant,vel ne magnum ſcandalum naſcatur: & hoc, quia politia magis intendit bonum commune, quam bonũ vnius.Deut. 113.c.4.G
Princepes eminenter continent populũ.Ioſue.to.1. 33.c.1.E
Principis contemptus,in quocunq; fuerit, eſt morte plectendus.Ioſue to.1. 33.c.3.I
Princeps non eſt pars ciuitatis,ſed caput.Ioſue.to.1. 100.c.2.A
Principes in ſacris literis aliquando dicuntur hi, q̃ ſunt ſacerdotes, & aliquando hi,qui ſunt Pontifices,ſimiliter & qui ſunt legislatores.1.Reg.to.2. 178.c.4.K
Principi debetur magna portio de præda. 1. Regũ. to 2. 184.c.3.I
Pro principis maledictione erat inferenda pęna capitalis.3.Reg. 192.c.2.E
Principis mandatum quando teneamur ex equi, & quando non. 3.Regum.193.co.1.A. mandatum, inquam de occiſione alicuius.
Principum curias debent fugere viri religioſi, ſi nõ poſſunt ibi manere abſque hoc quòd cadant a rigore virtutis: quòd ſi poſſunt, hoc debet eſſe ad expediendum negotia miſerabilium perſonarũ, quæ alias peritura eſſent,& pro bono publicn.Et pro alijs cauſis pijſſimis.4.Reg. 35.c.4.G
Dupliciter aliqui fiebant principes in lege vete. quibus nõ veniebat principatus directè, vno modo ex Dei electione,&c.Alio modo ex electione paterna.1.Paral. 43.c.3.K
Quomodo habeat intelligi,quòd principes deſcenderunt de tribu Iuda propter fortitudinem.1.Paralip.5.1.Par. 77.c.2.A
Si princeps eligatur pro pace, præcipuum quod in eo requiritur eſt prudentia:ſi autem pro bello, eligendus eſt vir animoſus,& confidens erga terribilia, quamuis in eo non ſit prudentia grandis, potiuſquam vir prudẽtiſſimus,& vir timidis nimis, &c.1.Paral. 77.c.2.B
Principibus ſacerdotum dixit Chriſtus.Matth.21.q̃ erant meretricibus viliores,propter tria.Mat.t.5. 261.c.2.B
Principis excellentia eſt propter excellentiam ſubditorum,&c.1.Paral. 199.c.2.E
Duo principes ſacerdotum erant, apud Iudæos alter de familia Eleazar,& alter de familia Ithamar,& non erat niſi vnicus Pontifex. Matt.to.5. 251.c.3.H
Congregatio principum, quã fecit Dauid, de qua. 1.Paralip.28.fuit facta propter multa.1.Paralipo. 320.c.4.F. Similiter & congregatio filiorum Dauid facta fuit tunc multis de cauſis.ibidem. 320. colum.4.G
Principem primæ turmę,ex duodecim turmis,quarum quælibet erat viginti quatuor millium virorum,præfecit alijs vndecim principibus aliarum vndecim turmarum, eo quòd eſſet princeps primæ turmæ,& quia erat de progenie Phares. 1.Paralip. 313.c.1.E.c.2.A
In principe multum laudatur animoſitas & prudẽtia.2.Paral. 155.c.2.C
Inter principes ſpirituales & ſeculares quid ĩterſit. Mat.

Mat.to.5. 201.c.1.C
Principibus & prælatis non est maledicendū.Matt. to.6. 30.c.1.B
Principes dicuntur,quasi prima capientes. Mat.t.6. 180.c.4.I
Dæmones post diem iudicij non habebunt principem·Mat.to.7. 120.c.3.H
De principibus tribuum & eorum præeminentia. 2.Paral. 63.c.3.F
De principibus familiarum & eorum præeminentia.2.Paral. 63.c.4.F
Principes sacerdotum & Pontifices apud Euangelistas,qui sint,cum vnicus esset princeps sacerdotum,Pontifex, & sacerdos magnus.Matt.tom.1. 118.c.4.H.& 119.c.1.A
Christus dupliciter allocutus principibus sacerdotum,dupliciter assecutus est intentum suū·Matt. to.5. 252.c.4.H
Principis peccatum quomodo sit puniēdum Matt. to.2. 240.c.4.K.& 241.c.1.A
Principibus & magnis viris defertur quo ad pœnas &c.aliquando propter scandalum, & aliquando propter dignitatem status,&c.Matt.to. secundo. 241.c.1.D
De principis punitione in dictione, Puniri,& in dictione,Peccatum.
In veter.testamē.consuetum fuit scribere Principū nomina,propter honorem eorum.Mat.tomo 3. 227.c.2.D
Principes Synagogę dicebantur illi,qui præerāt domui,quæ dicebatur Synagoga,dirigendo ea,quæ fiebant in ea, vel erant principes populorum tanquam rectores,vel dignitatem habentes in populo.Mat.to.3. 202.c.3.K.c.4.F
Principes Iudæorum & Pharisæi quomodo cognouerunt Christum.Mat.to.5. 276.c.2.E
Principes sacerdotum dicebant,qui præcipui erant inter eos.Mat.to.5.250.c.4.G.Et erant duo,vnus, q erat summus in tota familia domus Ithamar,s. super octo sortes. Et alius, qui erat summus in domo Eleazar super decem & sex sortes. 1.Para. 24.Et isti erant principes sacerdotum,quia super quemlibet eorum nemo alius sacerdos erat. Et tali modo solet communiter accipi in Euāgelio, cum dicitur,principes sacerdotum. Aliomodo sumitur princeps sacerdotum pro quolibet, qui primatum gerit super aliquos sacerdotes, & isti erant multi saltem viginti quatuor. 1. Parali.24. Sed primo modo accipitur·Mat.21.cum dicitur, accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum,&c.Mat.to.5. 251.c.3.G
Bonus princeps in his,quę ad seipsum sunt,debet esse grauior iudex,in subditis vero māsuetus. Mat. to.6. 172.c.3.H
Duos principes sacerdotum statuit Dauid. s. Abiathar & Sadoc. vnum de domo Eleazar, & alium de domo Ithamar.1.Paralipom. Matth. tomo 6. 180.c.4.K
Principum nulla virtus clarior est, quam de fide catholica rectè sentire, cunctosque errores in fide militantes,tam verbo, quam opere deuitare, sic scribit Ioānes Papa in epistola, quam Iustiniano Imperatori direxit,& habetur.C.de summa Trinitate & fide catholica.l.inter claras,&c. in Para. 57.c.4.H
De principis peccato. in dictione.Peccatum.
Principatus. Omnis principat⁹ habet vim coercendi subditū in aliquo. Gene. 233.c.2.B
Principatus politicus est,quem exercet princeps politiæ super ciues,qui sunt partes politiæ. Genes. 233.c.2.B
Inter principatum politicum & despoticū mediāt principatus paternus ad filios, & œconomicus, q est viri ad vxorem & ad cęteros, qui sunt partes eiusdem œconomiæ,in politico est minima potestas,& maxima libertas.Gen. 233.c.2.B
Principatus despoticus est maximè habens de principatu,quia maxime coercet,& maximā habet libertatem in iubendo.Gen. 233.c.2.E.& c.3.H
In principatu politico est simpliciter iustum tā inter subditos,quam inter ciues & rectorem: īalijs non est iustum simpliciter, neque iustum politicum:nam simpliciter iustum est iustum politicū. Gen. 233.c.3.K.& c.4.F
Principatus paternus magis accedit ad principatū despoticum, quam principatus œconomicus ad vxorem, qui magis accedit ad politicum. Gene. 233 c.4.F
Principatus & subiectio nō est nisi vbi est communicatio.Gen. 239.c.4.F
Principatus & subiectio non erit inter damnatos: quia inter eos nulla erit communitas.Gen. 240. colum.2.B
Principatus democraticus,qui fit per sortē,est vnus de tribus malis principatibus. Exo.tomo primo. 150.c.4.F
Principatus aristocraticus est p electionem,qui dicitur principatus secundum virtutem: & pertinet etiam ad principatum monarchicum, qui vocatur regalis,qui est interdum per electionem, &c. Exo.to.1. 150.c.4.G
Principatus Israeliticus,ante electionem iudicum, fuit principatus pure monarchicus. s. sub Moyse,qui absolutè præerat Israeli in omnibus tā spiritualibus quam temporalibus, vt patet.Exo.18. & Nu.11. sed post electionem Iudicum fuit monarchicus,non pure monarchicus. Exod.tom.1. 150.c.4.H
Quis nā sit melior principatus regalis, seu monarchicus,an democraticus.Deut. 95.c.2.A
Principatus monarchicus est duplex, quidam pure monarchicus,qui est,quando vnus solus dominatur,& iudicat,& nullum habet sub ordinatum: alter est non pure monarchicus. s. quando vnus solus dominatur,& habet subordinatos. Et talis est principatus regalis nunc, quia rex habet multos iudices subordinatos.Exo.to.1. 150.c.4.I
Principatus iudicum in Israel fuit principatus aristocraticus.Exo.to.1. 151.c.1.A
Dictum Biantis est,quòd principatus ostendit virū, quod quomodo habeat intelligi.Exo.to.1. 176. c.2.B.& 137.c.2.B
Principatuum & politiarū quidam sunt boni simppliciter,quidam vero sunt mali huic vel illi gēti,&c.Exo.to.1. 204.c.2.A
Principatus monarchicus secūdum se optimus est, quia magis assimilatur optimo principatui naturali,sed non est multum cōueniens politijs: quia est periculosus, vt declarat Aristoteles in fine tertij Politicorum:post hunc principatus aristocraticus est optimus. Cum.s.cōmunitas regitur per multos & virtuosos,&c. Sed iste principatus nō conuenit cuilibet politiæ, cum sit multum seditiosus,&c.Et concludit Aristoteles, quòd principatus democraticus est bonus politiæ: quia est principatus popularis.i.in quo homines de populo æqualiter dominari possunt. Et sic ad inuicem non inuidebunt,& sicut est de politia,ita est de legibus.Exo.to.1. 204.c.2.B

Tria

Tria aduenerunt principatui abundanter. ſ. honor, diuitiæ,& imperium poſt Eccleſiam primitiuã, quæ non fuerũt in Eccleſia primitiua. Matt. to. 5. 201. c. 1. E. & c. 2. 3. & 4.
Nullus ſtatus poteſt eſſe ſine principatu. Matt. to. 6. 188. c. 1. D
Nomen principatus inter dæmones nobis ignotũ eſt. Mat. to. 7. 119. c. 4. K. 120. c. 1. A
Principatum indignè ſuſcipiens eſt priuandus. Iud. 88. c. 4. F
Principatus paternus eſt principatus regalis, & non tyrannicus. Apud Perſas verò pater ſe habet ad filium ſicut Dominus ad ſeruum. Exo. to. ſecundo. 76. col. 3. G
Principatus non pertinet ad iura primogenituræ directè, ſed duplicitas poſſeſſionis. Nume. tom. 1. 24. c. 4. K
Principatus maximi in veteri teſtam. ſ. ſacerdotalis & regius, non fuerunt per electionem populi: nã principatus monarchicus minus periculoſus eſt per ſucceſſionem, quam per electionem. Nume. to. 2. 96. c. 3. 1. & c. 4. F
Nullus principatus magis expedit pro bello, quam monarchicus, licet in ciuitate magis conueniat principatus ariſtocraticus, vel democraticus, vt bene experti ſunt Romani. Nume. tom. ſecundo. 97. c. 2. E
De duplici modo vſurpandi principatum. ſ. directo & indirecto. Deut. 94. c. 1. C
Super principatu monarchico fuerunt ſemper Iudæi a die, qua exierunt de Aegypto. Deutero. 95. c. 3. G
Principatus monarchicus approbatus eſt a Deo. Ioſuæ to. 1. 59. c. 3. K
Principatuum & politiarum ſex ſunt genera. ſ. monarchicum, ſiue regale, ariſtocraticum, thimocraticum, tyrannicum, oligarchicum, democraticum, quorum tria prima genera ſunt bona, & tria ſecunda ſunt corrupta, vt dicit Ariſtoteles. 8. Ethi. Iud. 7. A
Ad principatum, ſecundum iudicium humanum, requiritur homo reuerendus, quod ex magnitudine & decore corporis cognoſcitur. 1. Reg. to. 2. 21. c 4. K
In principatibus nunquam debet aliquis mutari, dum bene regit, immo etiam ſi non ſit totaliter vtilis, dum tamen non ſit nimis pernitioſus, etiã ſi illum poſſet mutare politia, & idem dicẽdum eſt de legibus 1. Reg. to. 1. 192. c. 2. E. c. 3. F
Omnis principatus monarchicus, fere redactus eſt in tyrannicum. 4. Reg. 120. c. 3. H
De principatibus Iudæorum, regibus, &c. Et quo rẽpore durauerunt. Mat. t. 1. 80. c 4. F
Principatus Moyſi, Ioſue, & Iudicum, durauerunt quaſi annis quatuor cẽtum viginti. vt probatur. Mat. to. 1. 80. c. 4. G
In principatu eorum, qui liberi ſunt, non permittimus dominari hominem, ſed rationes, dicit Ariſtoteles. Mat to. 5. 199. c. 4. I
Inter bonum & malum principatum quid interſit. Mat. to. 5. 201. c. 1. A
Principatus Chriſti nõ habet aliquam excellentiã, ſecundum quam debeat appeti. Nam non eſt ille dominandi principatus, ſed diligendi, & non habet dominationem, ſed ſubditorum ſollicitudinem. Mat. to. 5. 200. c. 1. A
Inter principatus politicos tres ſunt boni. ſ. regalis. ariſtocraticus, & timocraticus, & tres mali. ſ. tyrãnicus, oligarchicus, & democraticus ex 3. Politi. Mat. to. 5. 200. c. 2. A
Ad ordinem principatus pertinet cuſtodia totius generis humani. Mat. to. 5. 27. c. 4. K
In principatu ſęculari, quantumcunque iuſto, omnia ſunt contraria principatui ſpirituali. Matth. to. 5. 200 c 4. K
In principatu ſęculari quantumcunque iuſto, tria ſunt, quæ faciunt eum concupiſcibilem. ſ. poteſtas coerciua, diuitiæ, honor vel imperiũ. Et omnia iſta tria negabantur in in principatu Eccleſiaſtico eo tempore, quo Chriſtus illum inſtituit. Et ſic manſit in Eccleſia primitiua, &c. Poſtea vero omnia prædicta aduenerũt principatui Eccleſiaſtico, vt iam videatur regalis, immo regali maior. primum iſtorum aduenit Eccleſiæ per accidens ex deuotione plebis. Secundum ab ipſa Eccleſia inſtitutum eſt. Tertium ſequitur ad duo præcedẽtia. Primum eſt diuitiæ Eccleſiæ. Secũdum poteſtas coerciua. Tertiũ eſt honor excellentia & imperium, de primo quia Chriſtus inſtituit Apoſtolos principes Eccleſiarum, qui inopes erant, quibus nec Chriſtus dedit diuitias, nec etiã vnde haberent illas, quod fuit conueniens propter multa. Mat to 5. 201. c. 1. E. & c. 2. & 3. Sed poſtea data pace Eccleſiæ, cęperunt diuites fieri prælati, &c. Neque obſtabant illa, quæ nunc obſtant, &cęt. vt probatur. Mat. to. 5. 201. c. 4. F. Secundum. ſ poteſtas coerciua, non fuit in Eccleſia primitiua, cogẽdo homines ad bonnm per pœnas impoſitas a lege, vel per pœnas arbitrarias, quando deſunt pœnæ legales. ſed exhortatio, vt probatur. Matt. t. 5. 202. c. 2. A. Sed nunc Eccleſia poſt pacem habet hanc poteſtatem coerciuam, & rectè, vt probat. Mat. to. 5. 202. c. 4. F
In Eccleſia primitiua omnes fugiebant principatũ. Mat. to. 5. 200. c. 3. K
Sine principatu non poteſt manere aliquis. Matth. to. 6. 188. c. 1. D
Eccleſiæ principatum concupiſcere, nec vtile eſt; neque iuſtum. Mat. to. 5. 200. c. 4. F
Principatus tunc eſt dignior & maior, quanto nobiliores & excellentiores ſubiecti ſunt ei. ex 1. Politic. 3. in Parad. 132. c. 3. G
De principatus eccleſiaſtici conditionibus. Matth. tomo 5. 200. c. 4. G

Principium Illa, quæ ſunt principia eſſendi, ſunt etiã principia cognoſcendi. Gen. 1. c. 4. G
Principia rerum ad reddẽdum operationes earum conuenientes ſuo fini, naturalia ſunt. Matth. t. 5. 83. c. 3. I
Principia humanorum actuum ſunt tria. ſ. intellectus, appetitus & ſenſus, ex. 6. Ethic. Exo. tomo 1. 222. c. 1. B
Principia habentur per acquiſitionem, ſicut & concluſiones. Exo. to. 1. 284. c. 1. D
Quædam propoſitiones vocantur principia ꝓpter duo. Primo, quia naturaliter illa ītelligimus, &c. Secundo, quia iſta ſunt quędam manuductiones ad intelligentiam omnium aliarum complexionum, quæ non ſunt ita notæ. Exo. to. 1. 287. c. 3. I
Illud eſt maxime principium, a quo incipit cauſalitas rei, &c. Leu. 30. c. 4. H
Deus eſt principium & finis omnium. Matt. tom. 5. 148. c. 3. K
De principijs ſcientiæ ſpeculatiuę & practicę. Deuteronom. 30. c. 3. I.
Prima principia ſunt inſtrumenta intellectus agentis, vt dicit Commentator. 3. de Anima, &cæt. Mat. to. 5. 147. c. 3. F
Vbicunque inuenitur aliquod principium, attenditur

ditur ordo secũdum habitudinem ad illud. Matt. tom. 6. 147. c. 1. E

Priuare Sæpè Deus priuat nos illis bonis, quibus eum priuare volumus, &c. 4. Re. 76. c. 4. K

Priuatio. Esse cum priuatione nihil aliud est quam esse formam, quæ requirit in materia ad suam vnionem dispositiones qualitatum contrarium, secundum quas agendo & patiendo deperditur forma: & quia forma cœlestis non requirit dispositionem qualitatum habentium contrarium, & ideo non habet priuationẽ, neque potentiam. Gen. 2. c. 2. D

Priuatio secundum naturam reducitur in suum habitum, cum secundum se non sit cognoscibilis. Leui. 188 c. 2. D

Peccantes in sola priuatione solum priuatiuè puniuntur, & peccantes positiuè & priuatiuè vtroque modo puniuntur. Iosue. to. 1. 112. c. 4. F

Priuationes nõ sunt in genere per se, cum nihil ponant, sed specificantur. i. reducuntur ad genus vel speciẽ per habitus oppositos, quos priuant. Mat. to. 4. 131. c. 1. C

Priuationes & negationes aliquo modo dicuntur entia, & isto modo possunt suscipere magis vel minus: & aliquo modo dicuntur non entia, & isto modo non suscipiunt. Mat. to. 4. 238. c. 1. C

Priuilegium. Nemo creditur habere priuilegium, nisi illud ostenderit. Leui. 346. c. 4. I

Nemo cõsequitur priuilegium vel immunitatem aliquam, delinquendo. Mat. to. 5. 110. c. 3. I

Priuilegium non destruit ius commune, sed est præter intentionem legis, cum sit lex priuata. Iosue. to. 1. 72. c. 4. G

Duo priuilegia dantur leprosis, de quibus. Matt. t. 6. 228. c. 1. A

Nunquam recurrendum est ad priuilegia, existente iure communi. Iud. 56. c. 4. G

Quare Innocentius restrinxerit priuilegiũ religiosorum de decimis. Mat. to. 6. 228. c. 3. G

De priuilegio decimarum. Mat. to. 6. 229. c. 3. F

Prius. Et posterius sunt proprietates temporis. ex. 4 Phisyc. Iosue to. 2. 30. c. 2. C

Sine prioribus posteriora non existunt. Matt. to. 7. 150. c. 3. K

Priora solent trahi ad posteriora ex aliqua causa, sed non è contra. Mat. to. 6. 200. c. 1. A

Probatio. Probationes a priori Aristoteles vocat demonstrationes, & probationes a posteriori vocat signa. Exo. to. 1. 40. c. 3. F

Nulla solidior probatio est, quam confessio partis aduersæ, si fiat deliberato animo. Nume. tom. 1. 66. c. 1. C

Probatio per præsumptionem est probatio imperfecta, & procedit vt in plurimum, non tamen necessario, &c. Deut. 105. c. 3. K. & c. 4. F

Ad probationem nec sufficit testis, neque requirũtur valde multi, tam secũdum iura diuina, quam secundum iura humana. Deu. 106. c. 4. G

Probatio semper debet fieri ex his, quæ apparent respondenti, siue illa sint simpliciter probatiua, siue non. Iosue. to. 2. 178. c. 2. C

In probationibus contra aliquem possumus vti prę missis simpliciter veris, vel his, quæ apparent respondenti, &c. Iudic. 113. c. 3. I

Multis probationum generibus vtuntur homines ex eo, quòd non cognoscunt cor, quòd si cognoscerent non vterentur illis. 2. Paralip. 89. c. 3. I

Probatio indirecta quid sit. Mat. to. 4. 204. c. 4. I

Probationum multiplicatio circa eandem rem, facit maiorem confirmationẽ Mat. to. 4. 224. c. 2. D

Probationes debent esse clarissimè ad hoc, quod aliquis in criminalibus conuincatur, &c. & vt dicunt iura, luce clariores. 2. Para. 250. c. 3. G

In probationibus iudicialibus aliquando per id, qđ falsum est, probatur aliquid sicut per quasdã prę sumptiones, quas iura vocãt violentas, & ꝑ alias, quæ vocantur prę sumptiones iuris, & de iure, cõtra quas iura non admittunt probationem, & in omnibus illis potest subesse falsum: nam cum iura reputant eas conuenientes, sufficiunt. Sic etiã aliquid in iudicio interdum probatur per falsos testes, & quia non constat eos esse falsos, recipitur probatio eorum, tanquam firmissima, & interdũ probatur aliquid per veros testes, quibus, si obijciantur quædam exceptiones de iure, non tenet eorum testimonium. Mat. to. 1. 166. c. 2. A

Ad probationem melius est arguere ex his, quæ videntur respondenti, quam ex simpliciter notis, quæ fortè non videntur ei talia esse, & cæt. Matt. to. 3. 186. c. 1. B

Probatio semper procedit ex notioribus, vt patet. 1. Posterio. Mat. to. 4. 51. c. 3. K

Probatio semper vult deducere aliquod certum. Mat to. 4. 51. c 3. K

Probatio debet procedere ex notis respõdenti, vel, quæ ille habet tanquam nota. Matth. to. 5. fo. 79. col. 2. B

De duplici probatione, scilicet, indirecta, & directa, vide in Defen. 40. c. 1. A

Problema Semper importat dubitationẽ. Iudi. 145. c. 2. D

Procella Aliquando sumitur pro commotione fluctuum in mari, aliquando vero pro magnitudine ventorum. Psal. 10 Spiritus procellarum &c. & Psal. 148. Spiritus procellarum, qui faciunt verbum eius &c. Matth. to. 3. 155. c. 1. B

Processio Candelarum vnde orta. Exo. to. 1. 71. c. 1. D

Processus in infinitum.

Non est dandus processus in infinitum in rebus, in aliquo genere causalitatis, efficientis, materialis, formalis vel finalis. Exo. to 1. 30. c. 3. K. & c 4. F

Prodigalitas Est peccatum, & forte mortale & maxime in ecclesiasticis personis, quorum bona magis sunt obligata pauperibus quam bona sęcularium. Matth. to. 6. 33. c. 3. I

Prodigium. Quoddam apparuit supra Ierusalem ad instar gladij, vt refert Ioseph̃us. Mat. to. 6. 269. c. 2. E

Prodigia dicuntur quasi procul a digitis, ideſt à potestate nostra operatiua. Mat. to. 6. 294. c. 3. K

Inter signa & prodigia quid interſit. Matth. tom. 6. 294. c. 3. K. & c. 4. F

Proditor patriæ.

Proditoribus patriæ iuste infligitur mors. Ios. to. 1. 42. c. 4. K

Productio. In omni productione Dei duo sunt, scilicet, actio, quæ se tenet ex parte agentis, & factio, quæ se tenet ex parte eius, quod fit. Exo. to. 1. 274. c. 3. K

Productile professio.

Productile dicitur illud, quod per malleationẽ extenditur ex alia re, & semper manet continuatũ

illi

illi &c.Exo.to.2. 29.c.1.D.& 117.c.3.F
Profeſſio non ligat niſi profitentem, quia nō poteſt in prę̃iudicium alicuius alterius. 1.Regum.to.1. 107.c.1.A

Progenies Hebræorum.

Progenies Hebræorum continuabatur per poſſeſſionem,& non per poſterioritatem.Iudi. 224. colum.1.E
Eſdras in narrando progenies tribuum Iſrael ſequitur ordinem continuitatis habitationis tribuū.1. Paralip. 80.c.4.F

Prognes Fabula de Progne & Philomena, vnde habuerit ortum.Exo.tomo1. 118.c.1.A

Proęmium Dicitur a prothos Græcè, qđ eſt primum,& hęmi,quòd eſt ſeruatio vel modulatio:& ſic Ariſtoteles.3. Rhetoricorum, proęmium,inquit, eſt orationis principium,ſicut prologus in poeſi, & in fiſtulatione præludium.Gen. 33.c.4.G

Prohibere Aliquid prohibetur vt malum, & poteſt eſſe malum dupliciter, vno modo quòd ſecundum ſe ipſum ſit malum, alio modo propter malum,quod poteſt ſequi ex illo,& iſta diſtinctio habetur extra de iureiurando.cap & ſi Chriſtus.Mat.to 2. 200.c.1.A

Prohibitio Quæ data eſt Adæ de non comedendo de ligno ſcientię boni & mali,&c.non obligaret deſcendētes ab Adā in paradiſo, ſi non peccaret: quia iſtud mandatū fuit datum Adæ ex modo præcipiendi,&c.Gen. 128.co.3.K.& col.4.F. Si tamen illud præceptum eſſet de iure naturæ, obligaret omnes deſcendentes,quemadmodū præcepta Decalogi data fuerunt Iudæis,& tamen omnes homines obligant, immo priuſquam darentur obligabant, quia ius naturæ ſemper & vbique eſt.5:Ethi.ibi.128.c.4.F. Et ſi Adam haberet deſcendentes in paradiſo, non eſt certum,ſi ad eos extenderetur præceptū, aliqui dicunt ꝙ non, & aliqui ꝙ ſic, & vtriq; habent colorem,videtur tamen ꝙ ſub præcepto viuerent,ſiue ſub iſto,ſiue ſub alio.Gen. 128.c.4.H

Prohibitum Aliqua ſunt prohibita in lege veteri,quorum transgreſſio non punitur,vel ſaltem tranſgreſſionis pœna non exprimitur,vt tenere ſeruum Iudęum vltra ſeptem annos,& vendere ancillam,quam Dominus eius cognouiſſet,vel filius eius. Exod. 21.& Deuter.21.Mat.to.5. 96.c.4.G

Proh pudor. Hæc dictio, Proh pudor, magnam confuſionem & horrorem ſignificat.& cōponitur de proh, interiectione de teſtādi vel ab horēdi,& pudor.Ge. 16.c.2.E

Proles. Prolis nobilitas eſt a nobilitate paterna. Gen. 320.c.2.D
Natura non ſolum intendit generationem,ſed etiā prolis educationem.Mat.to.5. 81.c.4.H
Præceptum de vacando proli, ad quid datum fuerit.Matth.to.5:82.co.4.I. ſed quando obligauerit. ibidem. c.4.K
Matrimonium habet pro fine principali prolis procreationem,ſimiliter & prolis educationē.Matt. to.5. 84.c.1.B.& 52.c 2.B
Bonum prolis in matrimonio maius eſt quam bonum fidei.Mat.to.5. 87.c.1.B
Apud Hebræos creditum erat antiquitus fœlicitatem conſiſtere in multitudine prolis. Matt. to.6. 290.c.4.H
Prolis procreatio,& educatio eſt de iure naturali,tā in hominibus, quam in animalibus. Et etiam tā in paradiſo, quam hic. Sed in executione copulę ad procreationem filiorum differunt tripliciter, aliter in hominibus ſecundum ſtatum ante peccatum,& alter poſt peccatum. Inter bruta nō eſt imperans, & imperatum ad copulam: etiam nō eſt inter ea habitudo vnius ad vnum, ſed cuiuſlibet ad quodlibet in eadē ſpecię, & iſta duo ſunt in hominibus per contrarium,&c.Ge.230.c.4.G. De ſecunda differentia. ſ. ꝙ in brutis non eſt determinatio vnius ad vnum, nec ſeruantur aliqua iura attinētiæ,in hominibus tñ ſic.Ge. 231.c.2.D
Ad vacandum proli rector non obligat aliquos, cū omnes ſponte vacent proli,nullo iubente. Si tamen interdum tantus eſſet defectus ciuium,raris volentibus vacare proli, certum eſt ad rectorem vrbis pertinere,vt inducat homines ad agendum hoc. Sic enim aliquando tantus defectus virorū fuit Romæ propter clades bellicas ꝙ decreto publico, proletarij deſignati ſunt, qui vocabantur proletarij:quia eius officium erat vacare proli ex publico decreto.Mat.to.5. 82.c.4.F

Proletarius. De proletarijs.Matth. tom.5. 82.c.4.G

Prologus. Qui toti Bibliæ præficitur,nō ponitur a Hieronymo inter prologos,ſed a quibuſdā præpoſitus eſt.Gen. 33.c.3.G
In prologis librorum Bibliæ,quid declaretur. Gen. 33.c.4.F
Prologos præpoſuit Hieronymus omnibus libris Bibliæ,quos tranſtulit ex hebræo in latinum. Ge. 33.c.3.F
Prologus, proęmiū, argumentum, & præfatio idē ſignificant.ſ.quandam prę̃locutionem ſequentis operis declaratiuam.Gen. 33.c.4.F
Prologus dicitur a prothos grecè, quod eſt primū latine,& logos ſermo, quaſi primus ſermo, quia ante totum opus ponitur.Gen. 33.c.4.F
In duobus libris ſacræ ſcripturæ reperiuntur duo prologi ab auctoribus librorum æditi.ſ.in Euangelio Lucæ,qui incipit ſic, quoniam quidē multi,& durat vſque ad illam partem fuit in diebus Herodis,&c.Et in Apocalypſi,qui incipit,Apocalypſis Ieſu Chriſti. Et durat vſque ad illam partē, Ioannes ſeptem Eccleſijs.Gen. 33.c.4.F
Quid Hieronymus prætendat in prologis ſuper libros ſacræ ſcripturæ.Ioſue.to.1. 3.c.1.C
Prologus galeatus Hieronymi poteſt eſſe prologus omnium librorum veteris teſtamenti, in quo, quæ ſit intentio Hieronymi.primo Regum. 4. colum.1.C
Prologi,quos præfecit Hieronym.libris ſacrę ſcripturæ, ſunt epiſtolæ, quas mittebat ad illos, ad quorum petitiones libros ſcribebat. Et deinde iſtas epiſtolas præponebat principio librorum tranſlatorum,&cæt. 1.Paralipomenon.folio. 7. colum.2.C
Prologus eſt principium quoddam,quod præmittitur in principio operis,vt ait Ariſto.3.Rhetoricorum.1.Paral. 7.c.3.G
Prologi,qui ponuntur in principio librorum ſacrę ſcripturæ,ſunt vtiles ad multa. 1.Paralipomenō. 7.c.3.I
Prologi, quos prę̃fecit Hieronym. libris ſacræ ſcripturæ,principaliter facti ſunt ad reſpondendum ęmulis.1.Paral. 7.c.4.F
Hieronymus aliquando apponit duos prologos eidem libro,vt libro.Gen.& libro Iob,&c.& libro. Paralipom.1.Paral. 16.c.4.G
Prologus ſecundus, quem præfecit Hieronymus libro

libro Paralip. non est necessarius illi libro, quem transtulit. Vtile tamen fuit vt præponeretur illi 1.Paral.17.c.2.B. Et secundus Prologus debet præponi primo. ibid. 17.c 3.G

Nullus Prologus ponitur in libris Bibliæ communiter,qui non sit Hieronymi,vt probatur Mat.to.1. 26.c.2.

Prometheus. Frater Athlantis,&c.Fuit ab orbe condito anno ferè bis millesimo trecentesimo.Gen. 356.c.2.E

De Prometheo homines formante de luto.in Par. 92.c.1.C

Promissio. Promissiones rerum temporalium,quare magis fierent a Deo in vet.testamento,quam in lege noua.Gen. 253. colum.2.B

In promissionibus rerum temporalium, quæ multoties fiunt a Deo in vete. testamento bona spiritualia non cadunt sub sensu mistico: sed sub literali.Similiter & bona temporalia,&c. Et licet sint sensus disparati, tamē sunt subordinati,&c. Gen. 253.c.2 D & 306.c.4.K

Promissio Dei,iuramento firmata,firmior videtur, quam ea. quæ sine iuramento fit. Et ideo dicunt Doctores nostri,quòd quamuis aliqua,quæ Deus simpliciter promisit, mutata inueniantur, tamen ea,quæ iuramento firmata sunt, nunquam reperimus non fuisse completa, hoc tamen non ideo est, quia Deus magis obligetur per iuramentum, quam sine illo,sed aliquando dicit aliqua, non determinando ea iuxta scientiam suam altissimam: sed secundum conditionem causalitatis rerū inferiorum. Et tunc mutantur qñq; ad mutationē causarum inferiorum,&c.Gen. 282.c.3.H

Deus in omnibus promissionibus suis tenet veritatem,& si non seruat,propterea est,quia conditionalis fuit promissio,vt patet de promissione facta domui Heli.1.Reg.2.cum dicitur: Loquens,locutus sum,vt domus tua,& domus patris tui ministraret in conspectu meo vsque in sempiternum, &c.Exo.to.2. 167.c.1.A

In promissione generali non veniunt ea, quæ quis non esset in specie verissimili concessurus, vt patet extra de regulis iur in regula sexta, in generali concessione,&c. Exo to.2. 3.c.2.A

Promissiones Dei de faciendo bonum, vel malum alicui,intelliguntur semper conditionaliter,licet non apponatur conditio,&c. Ios.to.1.126.c.2.E. & Iud.18.c.3.K.c.4.F.Et intelliguntur sic,scilicet, si permanserint illi, quibus fiunt in eodem statu, &c 1.Reg.1. 44 c.4.H

Promissiones de Christo, licet non fuerint factæ Gētilibus, sed Iudæis, magis tamen completæ fuerunt in gentibus,quam in Iudæis.Mat.to.1. 109. colum.3.K

Ad veritatem promissionis factæ per verbum simplex, sufficit, quod promittens in mente habeat id,quod dicit se facturum. Vnde si postea interueniat aliquod impedimentum, ita vt nō possit impleri,vel aliquid aliud, ꝓpter quod appareat melius esse aliud facere,quam illud, & non fiat, non propter hoc promissio erit falsa. Et hoc debet intelligi. nisi promissio facta sit specialiter ad alicuius vtilitatem,quia tunc non licebit immolari illud:nisi ex voluntate illius, cui facta est promissio &c.Mat.to.2. 205.c.2.D

Quando aliqua contraria sunt ꝓmissa, & ambo sint licita, primū seruandum est. Similiter si primum tm̄ promissum,& secundum iuratum, primū seruandū est de rigore,&c.Mat.to.2.230.c.3.H. c.4.F

In terram promissionis intrauerunt fortè plusquā centum millia ex his, qui exierunt de Aegypto, nec nati sunt in deserto.Deut. 157.c.3.F

Promissionis terra dicit̄ illa,quæ promissa est Israelitis a Deo in hæreditate,& sic Moyses intrauit in terram promissionis scilicet in duo regna Amorrhęorum, non tamen introiuit in terram Chanaan.Ios.to.1. 15.c.4.F

De terræ promissionis terminis.Ios.to.1. 17.c.3.H

Promissum male.

In male promissionis rescindenda est fides iuxta regulam Isidori.4.Reg. 70.c.3.H

Promittere. Quādo Deus promittit nobis aliquid,non est maioris firmitatis,quòd illud promittat cum iuramento,aut duplici promissione,quam simplici,& sine iuramento,quo ad illum, bene tamen quo ad nos. Genes. 366.c.2.C

Non est malum petere,quod Deus nobis promittit Mat.to.5. 193.c.1.E

Aliquando Deus promittit nobis aliqua siue bona, siue mala Et promissio debet intelligi conditionaliter scilicet si fuerit idem status, qui est, quando talia publicantur,qui status si non manserit, promissio etiam mutatur,vt habetur Iere.18.cum dicitur:Repente loquar,&c.Gen. 366.c.2.D

Pronitas ad malum. In peccato quid sit. in Defens. 2. colum.2.B

Pronitatem ad malum non tollit Deus regulariter per sacramenta,propter duo.Primo,quia Deus iustificans hominem tollit per gratiam id, quod secutum est ex actu peccati.s.maculam, offensam, reatum,& tenebras interiores, &c. Sed pronitas ad peccandum non causatur ex actu peccati, quatenus peccatum est: sed causatur naturaliter,&c. Secundo, quia homo iustificatur per infusionem gratiæ.Et ideo necesse est,quòd omnia,quæ repugnant gratiæ formaliter & secuta sunt ex peccato,tollantur tunc &c. in Defen. 6.c.2.B

Pronitas ad malum aliquando tollitur, non collata gratia. in Defen. 6.c.4.H

Pronomen. Hic,hæc, hoc sæpè demonstrat non rem, quæ visui subijcitur: sed aliquid simile illi,vt cum dicimus: Hæc herba crescit in horto meo.i.similis isti.Exo.tomo 1.79. colum.3 K

De diuinis melius possumus concedere pronomina in plurali,quam nomina, vt probatur in de Trin. 4.col.1.C

Propagare. Modus propagandi,ad quem natura inclinat,non est idem omnibus animalibus: sed vnicuique secundum suam speciem.Mat.to.5. 82.c.1.B

Propago. Propagines,de quibus Gen.40.Sunt rami,qui sunt in vitibus,vel palmites. Et dicuntur a propagando.i.extendendo,quia se extendunt,& multiplicant.Gen. 360.c.1.C

Profanum. Res profana dicitur, quæ nullo modo pertinet ad sacrum ministerium. Leui. 187.c.3.F

Propheta. Quidā prophetarū ornatius locuti sunt,q̄ alij.Nā ꝓphetæ,& sacri scriptores sic differunt in stillo dicendi, sicut differebant in conuersatione loquēdi,&c.Gen.11.c.3.H

Proprium est prophetæ habere intelligentiam verborum,quæ loquitur,quam si non habeat,nō erit propheta: etiam si supranaturaliter illa dixerint, &c.Gen. 12.c.2.A.384 c.3.G

Prophetarum principalis intentio est prænunciare Messiam,&c.Gen. 13.c.2.C
Prophetæ locuti sunt Spiritu Sãcto dictante. Mat. tomo 6. 158.c.4.F
Duodecim prophetæ ponuntur in secundo ordine librorum sacræ scripturæ post tres maiores prophetas,vt patet in Prologo galeato,&c.Gene. 20. colum.4.K
Prophetæ aliquando verbis, aliquando rebus prophetabant, vt Isaias ambulans nudus. Isa. 20. Et Ieremias cathenas ligneas portans super collũ. Ierem.27.Gen.21.c.1.A.& 294.c.2.B. & 296.c.4.F. & 271.c.3.H
Prophetæ cognitionem accipiũt per aliquid, quod Deus influit eis,&c.Gen. 175.c.2.B
Aliquis potest dici propheta dupliciter. Vno modo ille, cui aliqua reuelantur a Deo hominibus publicanda. Et sic nos communiter prophetam vocamus. Alio modo ille, qui accipit a Deo aliquas reuelationes,& cum Deo loquitur,licet nihil eorum,quæ accipit a Deo,hominibus denunciet,vt fuit Abraham,& Maria soror Moysi,& Aaron. Gen.275.c.2.A.& 294.c.4.H.Exo.to.1. 124.c.1.E
Multis prophetis consueuit fieri reuelatio de nocte. &c. Gen. 278.c.1.B
Ad cognoscẽdum aliquem non esse prophetam in aliquo casu, pro signo est,si ea,quæ prædixit, non euenerunt,vel non eo tempore,vel non totaliter &c.Gen. 394.c.4.K
Dupliciter quis vocatur propheta. Vno modo,quia Deus cum eo loquitur,vel ei se reuelat. Secundo, quia reuelat ei aliquam veritatem, siue futuram contingentem,siue præsentem,siue præteritã, cuius cognitio est impossibilis sine diuina reuelatione.Gen. 294.c.4.H
Prophetæ omnes prophetarunt ad dies Messiæ, vt dicunt omnes Doctores Hebræorum, &c. Gen. 401.c.2.E
Ionathas transtulit prophetas maiores, & minores ex Hebræo in linguam Chaldaicam,quæ translatio tantæ est auctoritatis,vt apud Hebræos nullus audeat,nec in minimo obuiare.Gen. 406.c.1.D
Inter prophetam,& interpretem quid interfit.Gen. 36.c.4.I
Prophetæ vocantur omnes, quibus Deus loquitur. Exo.to.1. 29.c.1.A
Propheta accipitur quatuor modis.Mat.to.5. 226. c.1.E.c.2.A
Quare turbæ vocabant Christum prophetam. Mat. tomo 5. 226.c.2.B
Omnes prophetæ locuti sunt abscõditè de Christo. to.6. 11.c.1.E
Quando prophetæ bona,vel mala annunciant,non definiunt tempora.Mat.to.6. 84.c.1.E
Qui dicantur prophetæ maiores, & qui minores. Mat.to.6. 130.c.3.K
Prophetæ aliquando erant viri peccatores & pessimi.Mat.to.6. 158.c.3.G
Quandocumque aliquis propheta dicit,Hæc dicit Dominus,illa,quæ dicit, cognouit sola eleuatione intellectus per lumen supernaturale. Quando vero dicit: Ego vidi tale, vel tale: illudcognouit solum visione imaginaria,&c. Exo.to.1.66.c.3.K
Prophetæ aliqñ loquuntur ex spiritu suo, & postea Deus mandat oppositum.Exo.to.1. 66.c.1.A
Omnes prophetæ, vt aiunt Hebræi,prophetauerũt ad tempus Messiæ. Et hoc significat Apostolus.1. Corin.10.dist. Omnia contingebant eis in figura. & 2.Corin.3.& 4.Exo.to.1. 70.c.1.B
Maximus prophetarum fuit Moyses, vt patet Deu. vltimo.& Exo.to.1. 70.c.1.B
Propheta aliquando capitur pro interprete. Exo. 6. cum dicitur: Et Aaron frater tuus erit propheta tuus. Exo.to.1. 40.c.2.B
Prophetæ non sõlũ loquebantur id, quod Deus eis dictabat: sed etiam dato, ꝙ vellent loqui aliquid aliud,quam Deus mandaret, non poterant,patet de Balaam.Num.22.Leui. 4.c.2.E
Deus dupliciter apparebat prophetis, & loquebaẽ, vno modo in visione reali,& vera locutione. Alio modo in visione imaginaria,&cæt. Leuitico 4.c.43.H
Aliqui fuerunt prophetæ,quibus Dominus ad quãcumque consultationem respondebat,cuiusmodi fuit Moyses,& septuaginta seniores:& alij,quibus non respondebat Deus: sed quando volebat. Num.to.1. 147.c.4.I.& 148.c.1.A
Potest teneri, ꝙ in potestate prophetæ non sit cessare a prophetando, potest etiam teneri,& verius, ꝙ in potestate prophetæ sit cessare a prophetando. Et licet in potestate alicuius prophetæ non sit prophetare quando voluerit,est tamen in eius potestate cessare a prophetando,quando voluerit,vt probatur Num.to.1.151.c.1.A. Nec cõtra hoc est argumentum de Saule prophetãte etiam ipso inuito.1.Reg.19.&c.Nu.to.1. 151.c.2.C
Aliquem prophetam nũquam cessare prophetare, potest multipliciter intelligi. Nu.to.1. 149.c.3.H
Aliquem prophetam esse maiorem prophetã alio propheta, potest intelligi dupliciter scilicet vel quantum ad ea,quæ reuelat,vel quantum ad modum cognoscendi illa. Primo modo Moyses non fuit excellentior cæteris prophetis. Bene tamen secundo modo.Num.to.1. 164.c.1.E.c.2.A
Quod Paulus fuerit propheta,probatur. Num.to.1. 165.c.1.D
Quotiescumque pater alicuius prophetæ exprimitur in sacris literis,dicendum, ꝙ patet eius fuit ẽt propheta, quod intelligendum est de prophetis Hebræorum. Et non oportet illud extendere ad prophetas ex gentibus, cuiusmodi fuit Balaam. Num.to.2. 52.c.2.B
Tempora frequentissimè mutantur in prophetis. Deuter. 10.c.2.A
Prophetæ duos gradus habent. Nã aliqui suscipiunt reuelationem a Deo in vigilia,& aliqui ĩ somno. Deut. 72.c.3.H
Scriptura vocat Christum prophetam, iuxta hominum opinionem: sed non erat propriè propheta. Deut. 103.c.1.E
Aliquem esse prophetam credebant Iudæi: quia dicebat se missum a Deo,& hoc confirmabat miraculorum operatione.Deu. 103.c.1.B
Ad cognoscendum aliquem esse falsum prophetã, ponuntur duę regulæ. Prima ꝙ non dicat aliquid contra cultum Dei,vel quòd non dicat, vel mandet contra legem Dei. Secunda,si dixit signum aliquod,& tamen non euenit sicut dixit, &c. Deut. 103.c.3.K.c.4.F
Post tempora Esdrę non surrexit propheta in Israel &c.Deut. 184.c.2.A
Quando aliquis propheta, vel alius homo,ad quem Deus loquitur, vult agere aliquid humana dispositione,in qua Deum rectorem sibi esse credit. Et ideo illud non placet, statim Deus corrigit illud, per ipsummet prophetam,vel per aliquem alium Ios.to.1. 23.c.3.K
Prophetarum quidam præmittebant signa ad confirmationem eorum,quę dicebant,& quidam nõ &c.Ios.to.1. 61.c.4.F

Propheta nullo modo confirmabat dicta sua per signum præcedens verba prophetę: sed per signū sequens. Ios. to. 1. 61. c. 4. G
Prophetæ mendacium aliquando potest redundare in diminutionem honoris diuini, & aliquando non, & ponuntur exempla. Ios. to. 1. 62. c. 4. F
Multi prophetæ fuerunt non famosi, qui nec scripta reliquerunt, nec nomina eorum expressit scriptura. Iud. 54. c. 1. A
Non tenemur credere aliquem esse prophetam, nisi id probet. Et dato quòd id credamus, non tenemur credere eum vera dicere: quia prophetæ aliquando loquuntur non propheticè, &c. Iud. 56. colum. 1. C
Prophetæ mutant tempora ex multis causis. Iudic. 186. c. 1. C
Omnes ferè prophetæ minores fuerunt ante tēpora Ieremiæ, & Ezechielis, præter Malachiam, & Zachariam, & Aggęum, qui ponuntur tanquā extremi, & fuerunt post captiuitatem Babylonicā. 1. Reg. to. 1. 11. c. 4. K. 12. c. 1. A
Prophetæ tripliciter dicūtur. s. officio, gratia, & missione. 1. Reg. to. 1. 12. c. 2. C
Ad esse prophetam Domini non solum requiritur interdum verum dicere, sed nunquam mentiri. Nam propheta Dei circa veritatem inquirendā se habet in comparatione ad maledicos, vel astrologos, sicut se habet scientia differētiatiua ad opinionem, &c. 1. Reg. to. 1. 161. c. 1. A
Prophetis Dei non licet aliquid exigere pro diuinatione, neque recipere. 1. Reg. to. 1. 162 c. 1. C. Possunt tamen aliquid sponte oblatum recipere ab inquirentibus, dum tamen illi non dent ex hac causa. Et prophetæ non recipiant tanquā in mercedem: sed alias tanquam gratis oblatum, & ad sustentationem suam, &c. 1. Reg. to. 1. 162. c. 4. F
Prophetæ olim vocabantur videntes. 1. Reg. tom 1. 163. c. 1. D. & 2. Reg. 98. c. 1. D
Aliquando vngebatur aliquis, vt esset propheta, vt patet de Elisęo, qui vnctus est ab Elia. 3. Reg. 9. &c. 1. Reg. to. 1. 165. c. 3. F
Deus poterat prophetis loqui quadrupliciter. 1. Regum to. 1. 166. c 3. K
Prophetis loquebatur Deus in vigilia, vt communiter, immutando eorum intellectum. 1. Reg. to. 1. 167. c. 2. D
Prophetæ Deum consulebant tripliciter, vt eis daret spiritum propheticum. Mat. to. 6. 158 c 4. K
Quomodo cognoscebatur prophetam loqui ex parte Dei. Matt. to. 6. 159. c. 2. C. Et ponuntur regula ibidem. c. 2. E. c. 3. F
Iudæorum condito circa prophetas refertur. Mat. tomo 6. 241. c. 2. E
Ille dicitur propheta, propriè loquendo, qui a Deo recipit reuelationem, & eleuatur lumine supernaturali, ad aliquid intelligendum, quod alij intelligere nequeunt. Et iste cognoscit abscondita, siue præterita, siue futura, & scit de illis respōdere, &c. 1. Reg. to. 1. 175. c. 2. E
Quando scriptura dicit, ꝙ erant multi prophetæ simul, aut quòd erant prophetātes, &c. De quibus intelligatur. 1. Reg. to. 1. 76. c. 1. C
Designo, quod Deus dedit Iudæis ad cognoscendū, quis esset verus propheta. 1. Reg. to. 1. 194. c. 4. F. & 196. c. 4. K
Deus poterat quinque modis reuelare se prophetis. 1. Reg. to. 1. 229. c 1. D
Prophetis multipliciter poterat fieri reuelatio. 1. Reg. to. 2. 7. c. 4. F
Multa Deus interdum dicebat indeterminatè per prophetas, quæ tamen intelligebantur secundū comminationem, &c. 1. Reg. to. 2. 8. c. 2. A
Prophetæ voluit Deus, vt aliquando solis verbis prophetarent, & aliquando voluit, vt præmitterent aliqua signa ex operibus eorum, quibus significaretur id, qđ dicturi erant, &c. 1 Reg. to. 2. 13. c. 2. E
Prophetæ interdum nesciunt, an ea, quæ prophetāt, comminatoriè an diffinitiuè dicātur. 1. Reg. to. 2. 14. col. 2. E
Prophetarum dictis maior certitudo adhibenda est, quam his, quæ nos videmus, &c. 1. Reg tomo 2. 52. col. 2. E
Omnes libri veteris testamenti, qui ponuntur in primo, & secundo ordine canonis in Prologo galeato, fuerūt per prophetas scripti, &c. Similiter oēs libri noui testa. &c. 1. Reg. to. 2. 52. c. 1. C
Non semper quod prophetę volebant prophetare, prophetabant, vt probatur inductiuè. 1. Reg. to. 2. 66. c. 4. G
Prophetæ consulebant Dominum orando, &c. 1. Reg. to. 2. 100. c. 4. H
Prophetæ nominati in scriptura inceperunt a Samuele, &c. 1. Reg. to. 1. 192. c. 4. K
Multa per prophetas dicta sunt, quæ non fuerunt scripta. Et de illis non constat 2. Reg. 19 c. 3. G. & 28. c. 1. A
Inter prophetas nullus est sapientior alio. 2. Regum 41. col. 3. G
Propheta loquens propheticè, nunquā potest mentiri. 2. Reg. 41. c. 4. H
Quomodo adhibeatur fides prophetis in veteri test. 2. Regum 41. c. 4. K. 42. c. 1. A
Ad hoc, quòd alicui prophetæ deberent Israelitæ assentire, debebat habere vnum de duobus, &c. 2. Regum 41. c. 4. K. 42. c. 1. A
Prophetis consueuerat Deus loqui quadrupliciter. 2. Regum 71. c. 1. C
Prophetarum dicta malum prænunciantia potius tenere debemus esse dicta comminatoriè, quam definitiuè. 1. Reg. 72. c. 4. H
Prophetarum modus in vete. testa. erat magis propheтare in rebus, q̃ in verbis, &c. 3. Reg. 103. c. 2 C
Nullus potest esse propheta dęmonum, quia ille dicitur propheta, qui recipit a Deo reuelationē absconditorum, &c. 3. Reg. 117. c. 4. H
Prophetæ Ecclesiæ primitiuæ cognoscebant secreta cordium. Mat. to. 6. 244. c. 4. H
Agabus fuit propheta in Ecclesia primitiua. Matth. tomo 6. 245. c. 1. B
Prophetis poterat Deus reuelare aliquid quinq; modis. 3. Reg. 118. c. 4. G. 156. c. 2. A
Ad hoc, quòd aliquis dicatur esse propheta, oportet, quòd intelligat prophetiam in sensu literali, &c. 3. Reg. 119. c. 3. G
Propheta, qui occisus est a Leone. 3. Reg. 13. Saluus esse creditur, immo ꝙ statim euolauerit ad Lymbū Sanctorum absq; Purgatoriū. 3. Reg. 122. c. 1. A
Prophetæ, & sacerdotes vete. legis suscipientes munera, quando prophetabant, communiter nō peccabant, nec committebatur simonia, vt probatur 3. Reg. 127. c. 2. B
De prophetis malis, qui prophetabant pro pretio. 3. Reg. 127 c. 4. I
Prophetarum filij, vt communiter, erant prophetæ. 3. Regum 146. c. 3. G
Multi prophetæ occisi sunt a regibus Israel, & Iuda. 3. Regum 147. c. 2. E
Propheta dicitur aliquis dupliciter. Vno modo a reuelatione absconditorum. Alio modo a prophetando. i. canendo, vel laudando, sicut filij Asaph.

& Eman, & Iditum dicebantur prophetare in cytharis,& lyris.1.Paral.25.3.Reg. 168.c.4.I
Propheta dicitur aliquis dupliciter. Vno modo propriè, & est ille, cui reuelatur aliqua veritas supra naturaliter, eo modo,quo non cognoscitur ab alijs hominibus. Alio modo largè,qui.s.reuelat aliqua abscondita, quæ sciri non possunt modo naturali,quomodocumque illa cognoscat. Et tunc siue illi,qui a Deo illuminantur, siue qui a dęmonibus per artes nepharias dicuntur prophetæ isto modo.3.Reg. 198.c.1.E.c.2.A
Prophetis aliquādo Deus reuelabat, prius quam ab alijs interrogarentur, & aliquando post,& aliquādo tunc. 3.Reg. 199 c.1.D
Prophetis reuelabat Deus aliquid multis modis. 3. Regum 200.c.3.G
Propheta dicitur,qui laudat Deum.4.Reg.10.c 4.H
Licet prophetæ intelligant ea, quæ Deus loquitur ad eos, non tamen oportet,ꝙ ipsi sciant semper, an ea, quæ Deus prænunciat per eos, inuariabiliter sic eueniant, vel sint aliquo modo inuariabilia,vt probatur.4.Reg. 200.c.4.H
Quandocumque prophetæ dicunt aliquod malum contra aliquam gentem, sic illud prænunciant, onus vel pondus Domini supra talem gentē,& c. 4.Regum 214.c.3.K
Quando aliquis propheta dicitur prophetasse sub diuersis regibus, non solum intelligitur sub illis regibus, sub quibus reuelatio ꝓphetica facta est: sed sub omnibus illis, quorum tempore vixit ille propheta, post quam incępit prophetare, vt probatur.4. Reg. 216.c.2.D
Multa prophetarum collegia erant tempore Eliæ, & Elisęi. Et specialiter in tribus.s.in Iericho,Bethel,& Galgala, & Elisęus post raptum Elię fuit princeps prophetarum. Et habitabat in istis locis discurrendo,&c.4.Reg. 17.c.4.G
De prophetis, qui interdum rapiebantur in estasim. 4.Reg. 13.c.2.D
Quare Deus audiebat cito prophetas orantes publicè,& tardius,cum orarent in secreto. 4 Reg. 27. colum.1.D
Apostoli excesserunt multo prophetas vete.testa in faciendis miraculis,&c.4.Reg. 43.c.2.E
Propheta pōt accipere munera illicitè multis modis.4.Reg. 52.c.4.I
Ad hoc,quòd aliquis sit propheta oportet,quòd intelligat ea,quæ dicit. Et tamen istud intelligere stat tripliciter. Primo,ꝙ intelligat verba reuelationis, siue illa dicantur in sensu historico, siue parabolico, & vltra non intelligat, nisi quantum per illa verba intelligi potest. Secundo, quod intelligat reuelationem semper in sensu historico, & nihil vltra. Tertio,quòd pręter hoc intelligat quidquid Deus per illa verba intendit significare, licet verba illa hoc non significent secundum se. Primum est intelligere verba prophetiæ,& non prophetiā. Secundum est intelligere verum sensum prophetiæ. Tertium est intelligere plusquam per prophetiam significetur. Primum non facit aliquem esse prophetam. Secundum sic. Tertium facit abundantissimum prophetam, &cæt.4.Regum. 75. colum.2.C.
Quomodo quis tenetur credere prophetæ loquenti,& quomodo angelis.4.Reg. 76 c.3.F
Quandocumque in principio alicuius libri alicuius prophetæ non fit mentio sub quibus regibus prophetauerit,intelligendum ꝙ prophetauerit sub illis regibus,sub quibus prophetauit propheta, qui ei præponitur,& hæc est regula Hebræorum,quā seruat Hieron.y in Prologis suis. 4.Reg.85.c.3.G. 155.c.1.E.c.2.A
Prophetæ minores tenent inter se ordinem, quem habuerunt temporibus prophetandi, &c. 4.Reg. 85.c.3.H.& 96.c.2.C.155.c.1.E.c.2.A
Inter prophetas duplex erat modus prophetandi, quidā in verbis, & alter in verbis, & rebus simul. Primus erat vsitatus. Et secundus sæpè fiebat.4. Reg.134.c.4.F. Et quando Deus volebat prænunciare aliquam rem magnam, ad quam deberent attendere Israelitæ,faciebat illam prǫnunciari in signis,vt sic magis aduerterent,&c.ibid. 134.c.4.I
Prophetas Deus mouebat diuersimodè, aliquando reuelando eis aliqua misteria perfectè,& aliquando imperfectè,&c.4.Reg. 136.c.1.B
Quando pater auus alicuius prophetæ nominatur, ille etiam fuit propheta. 4 Reg.145.c.2.D. & 198. c.1.H. Sic dicit Hiero. in quodam Prologo super prophetas minores,qui incipit: Tradunt Hebræi, &c.2.Paral. 198.c.3.K.& 215.c.4.G
Prophetæ contemporanei regi Oziæ,& filio eius Ioathan,fuerunt Oseę,Isaias,Ioel,Amos,Abdias, Ionas,Michęas,& Abacuch.4.Reg. 155.c.1.C
Propheta olim vocabatur videns,&c.4. Reg. 165.c. 3.G.& 1. Paral. 158.c 2.E.& c.3.F
Prophetis nō obligabatur populus credere, nisi præmitteretur aliquod signum.4.Reg. 194.c.3.G
Omnes prophetæ tam maiores, quam minores fuerunt tempore regum.4. Reg. 264.c.1.A
Propheta post quam incipiebat prophetare,dicebatur prophetare sub omnibus illis regibus,sub quibus postea vixit, &c.1.Paral. 3.B
In prophetis minoribus,quando aliquis est, in cuius titulo non ponitur nomen alicuius regis,ille dicitur prophetasse eisdem diebus, quibus propheta proximo præcedens,in cuius titulus ponūtur reges,sub quibus prophetauit. Et ista regula ponit a Hiero in Prologo super Ioelem,qui incipit: Sanctus Ioel,&c.1.Paral. 39.c 3.H
In prophetis hoc est cōmune, ꝙ omnia,quæ faciūt excusantur a nobis,eo ꝙ potamus,quòd instinctu Dei egerint illa,cū Deꝰ loquat eis.1.Par.144 c.4.G
Propheta capitur dupliciter. Vno modo propriè,& sic Dauid non fuit propheta. Alio modo largè,& sic fuit excellentior omnium prophetarum istius modi,vt probatur.1.Paral. 192.c.3.K
Propheta propriè dictus nunquam consulebat aliū prophetam in re dubia: sed ipsemet quærebat a Domino.1.Paral. 192.c.3.F
Quinque modis Deus loquebat̄ prophetis. 1. Paral. 194.c.2.C.& 2.Par. 243.c.1.A
Prophetæ possunt mentiri,sed non quando habent spiritum propheticum.1.Paral. 194.c.3.K
Prophetæ non omnia sciunt,sed solum ea,quę illis declarantur a Domino. Nec illa sciunt omni tēpore, sed eo solum tempore,quo illustrantur, vt patet discurrendo.1.Par. 239.c.4 H
Ad aliquem prophetā poterat fieri sermo Dei multipliciter.2.Paral. 150.c.4.F
Quatuor ꝓphetæ dīr maiores,qa magnos, respectu aliorum,confecerunt libros.2.Paral. 214.c.4.I
Prophetis inquirentibus a Deo aliquod dubiū, aliquando Deus respondebat statim. Et aliquando post aliquot dies,&c 2.Paral. 235.c 3.D.c.4.F
Ad differentiam prophetarum non pertinet voluntas,&c.2.Paral. 241.c.1.D
Propheta dupliciter accipitur. Vno modo propriè, & sic illi dicuntur prophetæ,quibus reuelatur aliqua veritas supranaturaliter eo modo,quo nō cognoscitur ab alijs hominib. Et quantū ad hoc non est

eſt aliqua differentia in prophetis,&c. Alio modo large pro eo, qui reuelat aliqua abſcondita, q̃ ſciri non poſſunt modo naturali,quomodocunque illa cognoſcat. Et ſic,qui à dę mone inſtruit, vel ab eo mouetur,vt loquatur.&c. dicitur ꝓphe ta.2.Paralipom. 241.c.1.E & c.2.A
De prophetis Baal, & quomodo locutus ſit eis ſpiritus mendax.2.Paral. 243.c.2.C
Prophetæ aliquando indicabant ea, quæ ſibi reuelata erāt ſolum per verba, & interdū per verba, & ſigna exteriora accōmodata ad expreſſius repręſentandū ea,q̃ dicebant,&c.2.Par.243.c.3.K.c.4.F
Circa prophetas eſt regula generalis. ꝙ quando aliquis propheta dicit: Vidi tale vel tale,intelligitur de viſione imaginaria,&c.2.Paralip.246.c.2.A.Et iſta viſio imaginaria poterat fieri in ſomnijs,ſimiliter & in vigilia.2.Parali.246.c.2.D. Et quando prophetæ ſic vident,bene ſciunt, ꝙ vident imaginarie,& non realiter.2.Paral. 247.c.2.F
Prophetas falſo prophetantes iuſſerat Deus occidi. Deu.18.2.Pera. 250.c.2.A
Cum Deus reuelat prophetis aliqua ꝓſpera vel aduerſa,interdum reuelat eis,an ſententia illa mutabitur,mutato ſtatu eorum,pro quibus,vel contra quos prophetatur,vel non mutato,interdum nihil reuelat.Si primo modo contingat,prophetæ ſunt certi, ꝙ non mutabitur ſententia. Et ponuntur exempla. Si ſecundo modo fiat , manet dubium,an Deus mutabit illam ſententiā,an nō. 2.Paralip. 250.c.4.H
Ad eſſe prophetam extrinſecum,& accidentale eſt, ꝙ talis idola,&c.2.Paral. 252.c.3.G
Ad hoc,ꝙ aliquis ſit propheta proprijſſimè,tria requiruntur,vt dicit ſanctus Tho.ſecunda ſecūdæ. q.171.arti.1.Primum eſt cognitio. Secundum eſt annunciatio eorum,quæ ſibi reuelata ſunt. Tertium eſt operatio miraculorum. Mat.to.1.103.c.1.A. Poteſt tamen quis vocari propheta ille. ſ. Cui facta eſt reuelatio quocunq; modo, præſuppoſito,ꝙ intelligat. Et ꝙ reuelatum ſit ad multā vtilitatem,vt patet de Abraam.Gen.20.Nec miraculorum operatio requiritur ad eſſe prophetā, vt probatur.Mat.to.1. 103.c.2.C
Prophetæ non minus certificantur per interiorem mentis illuſtrationem, quā certificantur alij homines per exteriora ſigna.Mat.to.1. 123.c.4.K
Prophetę tria dixerunt de Chriſto principaliter.Primum,ꝙ futurus eſſet legiſlator. Secundum,ꝙ futurus eſſet Redemptor noſter. Tertium,ꝙ futurus eſſet deſtructor mortis per gloriam reſurrectionis,&c.Mat.to.1. 254.c.1.C
Prophetis non tenebantur credere Iudæi de aliquo futuro,niſi aliquod miraculū oſtenderent ad cōfirmationem illius.vt patet.Deut.13.Mat.tom.1. 270.c.4.H.& 271.c.1.E.& c.2.A
Multi prophetæ occiſi ſunt a Iudęis. Matth.tom.2. 5.c.4.K
Prophetæ quadrupliciter dicuntur.Matth.tomo 2. 75.c.1.A
Quando prophetæ vacabant actui coniugali, nō recipiebant reuelationes a Spiritu Sancto, vt dicit Hieronymus.Mat.to.& 32.q.2.ca.connubia, &c. Mat.to.2. 181.c.2.E.& c.3.F
Ad hoc,ꝙ aliquis propheta in veter.teſta. probaret dictum ſuum eſſe verū,oportebat, ꝙ faceret miraculum poſtquam illud dixiſſet. Nam alias non credebatur ei,vt patet.Deu.13.Mat.t.3.133.c.4.F. 215.c.4.H.& 278 c.2.B
Quomodo Deus dicatur loqui in prophetis. Matt. to.3. 251.c.1.D
Multi fuere prophetę,q̃ nulla mirabilia fecerūt.Nā miracula facere non eſt de ratione prophetię, eſt tamen neceſſarium ad probandum aliquem eſſe prophetam:ſi negetur,&c.Mat.to.3. 278.c.2.B
Quanto aliquis ꝓpheta plura cognoſcebat de Meſſia, tanto erat excellentior. Et quanto illa apertius cognoſcebat, tanto erat in gradu propheticō maior,cuiuſmodi fuit Ioannes Baptiſta,& cæ. Mat.to.3. 281.c.1.C
Prophetam vocauit ſe Dominus.Matth.13. cum dixit: Non eſt propheta ſine honore, niſi in patria ſua,& in domo ſua. Et hoc propter multa. Matt. to.4. 69.c.3.H
Propheta, & quicunque habens probitatem aliquā eſt minoris honoris in patria ſua,quam alibi propter multa.Mat.to.4. 69.c.4.G
Prophetis nemo tenetur fidem dare, niſi ſigna dēt, vt innuitur Deu.13.& 18.Mat.to.4. 155.c.3.K
Prophetas Deus aliquando mittebat ad gentes ad benefaciendū eis,& non ad Iudæos propter indignitatem eorum, vt dicitur. Lucæ.4. ſ.multæ viduæ erant in Iſrael,&c. Et tamen ad nullam earum miſſus eſt Elias,niſi in Sareptā Sidoniæ, &c. Mat.to.4. 141.c.1.E
Omnibus prophetis competere poterat officium baptizandi.Mat.to.4. 163.c.4.K
Nullus propheta miſſus eſt ad Iudæos poſt Chriſtū, neque mittetur. Multi tamen poſt Chriſtum fuerunt prophetæ in Eccleſia eius, & ſemper manebunt in ea aliqui vſque ad finem ſęculi. ad Ephe. 4.Mat.to.5. 268.c.1.E
Poſt omnes prophetas miſit Deus Filium ſuum, & aſſignantur rationes.Mat.to.5. 268.c.2.A
Propheta tanto excellentior erat, quanto plura & apertiora de Meſſia dicebat,vel ad illum apertius deducebat,& iſta eſt cauſa quare Ioann.Bapt.dicitur pluſquam propheta,&c.Mat.to.6. 11.c.3.G
Prophetæ,ex quo erant hoīes, & non erant confirmati in gratia,poterant errare in dictis ſuis,interdum volentes mentiri, & interdum non intelligentes veritatem rerum,&c. Secūdo ꝓphetæ interdū erant hoīes peccatores,& peſſimi, vt Balaā & Caiphas , & c.Tertio qa aliqñ peccabant ex humana fragilitate,licet raro,& c.Quarto qa ꝓphetæ viri ſancti īterdū ignorabāt veritates rerū,&c. Quinto,ꝙ qñ loquebanť aliqua,vt ꝓphetę,loquebanť illa p Spūm S. nec poterāt falsū dicere.Sexto,ꝙ ſpiritus ꝓpheticus nō ſemp ineſt prophetis, ſed aliqñ ineſt & aliqñ nō. Qñ loquiť prophetia ſine ſpiritu ꝓphetico,interdum errat. Et dicit cōtra id,quod ipſemet poſtea aſſerit per ſpiritū propheticum,&c.Mat.to.6. 158.c.3.F
Nullus prophetarū vete teſta. fecit tot & tanta miracula ſicut Eliſæus.Mat.to.4. 164.c.3.F
Ad cognoſcendum quando propheta loquatur ex parte Dei,ponunť regulæ.Matth.to.6. 159.c.2.C
Oēs ꝓphetę p modū futuri & abſcōditi prędixerūt de Chřo,& ad illū incitauerūt.Mat.to.6.11.c.1.E
In prophetis eſt infuſio prophetiæ actualis & tranſiens, non ſicut in Salomone ſapientia, quæ fuit habitualiter infuſa , & māſit per totam vitā eius. Mat.t.6. 184.c.3.I
Prophetas mortuos honorabant Iudæi, & viuos pſequebantur, & occidebant. Matth.tomo ſexto. 241.c.2.C
Prophetam nemo poteſt mittere niſi Deus.Matth. to.6. 243.c.2.B
Plures prophetæ erant in nouo teſtam.nec Eccleſia primitiua,quam in vet.teſta. nam tunc rari erāt, vt dicitur.1.Reg.&c.Mat.to.6. 245.c.1.D

Quomodo Deus in veter. testam. responderet variè per prophetas ad dubia, in Defen. 29.c.4.H
Prophetas habuit Ecclesia primitiua propter eius te neritudinem & nouitatem fidelium, sed cessauerunt postquam Ecclesia erat iam radicata in Defens. 34.c.2.B
Quare Iudæorum prophetæ cessauerint multo tempore ante Christi aduentum, vide in Defen. 30. colum. 3 K
Prophetę plura in parabolis, quam sine parabolis loquebantur. Ecce virgo. &c. 6.c.4.G

Prophetare. Est dicere aliquod occultū qđ alij homines nesciunt. Et hoc siue per modum enunciationis, siue per modū laudis, & hoc siue sit a Deo, siue ab alio spiritu. Sed accipiendo prophetiam strictæ. s. prout ad Deū pertinet, dupliciter contingit prophetare. Vno modo per modum denunciationis, & alio modo per modum laudis, & per modum laudis stat dupliciter, &c. 1. Reg. to. 2. 65.c.4.F

Leuitæ, canentes cantionem Dei, dicebantur prophetare. 1. Paral. 290. c.3.I
Laudare Deum est prophetare, & qui laudat Deum propheta dicitur. 4. Reg. 10.c.4.H
Prophetare multipliciter accipitur, vno modo pro prædicare, alio modo pro dicere aliqua occulta sacræ scripturæ, licet nō per modum prædicationis. 1. Paral. 25. &c. Et omnes illi erant Doctores. Tertio modo pro prophetiam dicere a propheta, cuius cor mouet Deus per reuelationem aliquorum, quæ proferat ad laudem Dei, cuiusmodi fuit Saul. 1. Reg. 10. Alio modo reuelando aliqua futura, quę prænūciet, & hoc modo solemus communiter vocare prophetas. Et vtroque istorum modorum potest aliquis esse propheta existens in peccato mortali, vt patet de Saule & de Caypha Ioan. 11. & de Balaam. Numer. 22. & 24. Mat. to. 3. 130.c.1.B

Prophetatum. Res prophetata non est propter prophetam, sed è contra. vt cū dicitur, vt adimpleretur, &c. Sensus est idest tūc adimpletum est, &c. Et sic ly, vt tenetur concomitanter & non causaliter. Mat. to. 1. 254. colum. 4.F

Prophetia. Non est de necessitate prophetię veræ, quod in ea futura, sed sufficit ꝙ dicantur siue pręterita siue prętentia, siue futura, quæ nullo modo siue diuina reuelatione, cognosci pñt. Nam Moyses fuit prophetia scribens rerū creationē & modū, cōiore tñ modo dicūtur prophetæ, qui futura prædicunt. Gen. 36.c.4.K
Propheticum lumen cuius sit conditionis ostenditur. Gen. 371.c.3.K
Prophetię spiritus non est gratia continua sed ad tēpus, secundum ꝙ Deus variis temporibus tangit corda prophetatum, vt patet de Nathā, Heliseo, &c. Gen. 306.c.2.D
Prophetia fit per diuinā apparitionem, quæ fit multis modis, &c. Exo. to. 1. 66.c.1.D
Spiritus prophetię est raptim trāsiens, nā est impressio luminis siue eleuatio ad cognoscendū entia diuina, & ista eleuatio est raptim transiens, sicut sūt actus nostri. Exo. to. 2. 56.c.2.D. 57.c.4.H Nec manet in intellectu per modū habitus, &c. Nu. to. 1. 137.c.2.E.c.3.F. & 149.c.4.I. Et postquam trāsierit non est in potestate prophetæ ꝙ aliquid intelligat propheticę, quousq; Deus iterum illustret illum &c. Num. to. 1. 149.c.4.K
Spiritus prupheticus datus est Danieli, cum adhuc esset puer, & Ioanni Baptistæ in vtero matris. Nu. tomo 1. 138 c.2.B
Prophetia est tam de præsentibus quam de præteritis & futuris, vt dicit Greg. Ezec. Nu. t. 1. 145 c.4.K
Spiritus propheticus mouet hoīem ēt inuitū ad loquēdum ēt contra ea, q̄ vult vt patet de Balaā, patet ēt ī Heldad & Medad. Nu. 11. Nu. t. 1. 146.c.3.G
Prophetia intellectionem præsupponit. Num. to. 1. 165.c.2.C & 166.c.3.I
Prophetia pōt fieri per solam immutationem intellectus, sine aliquo signo visibili apparenti, & sine aliqua locutione & sine imaginib. aliquibus causatis in phantasia, &c. Nu. to. 1. 165.c.2.D
Prophetię sunt tres gradus ex parte modi, qui se tenet ex fortiori immutatione potentię intellectiuę, siue ꝓp potētiæ maiorem dispositionem, siue ex fortiori impressione obiecti. Primus gradus est in estasi vel somno. Et iste est infimus gradus. Nu. to. 1. 167.c.4.H. Secundus gradus est, qñ aliquis in vigilia per spēm visibilem vel audibilem in sensibus factā mediante lumine super naturali aliqua occulta cognoscit. Inter istos duos gradus ponit reuelatio, q̄ est in somno, quia aliquo modo excedit illā, quæ est in raptu, & exceditur ab ea, quę est in vigilia. Tertius gradus est in eis, q̄ per solā spēm intelligibilem in vigilia sine aliqua sensatione in visu vel auditu, neq; per aliquam impressionem speciei in sensibus interioribus, fit, & iste est maior gradus. Assignantur etiam tres alij gradus prophetię secundum dignitatem potentiarum, per quas cognoscitur, &c Num. to. 1. 167.c.2.A
Prophetia est reuelatio veritatis, quę naturaliter cognosci non potest. Num. to. 2. 33.c.1.A
Prophetię liber dupliciter accipit. Ma. t. 6. 130.c.3.K
Prophetia donū est Spiritus Sācti. Mat. t. 6. 244.c.2.C
Omnis prophetica comminatio absolutè facta resoluitur in conditionalem, vt fuit ista, morieris, & non viues, de qua 4. Reg. 20 i. tua peccata deposcūt te mori, quod sequetur nisi conuertatis. Nu. tomo 2. 46.c.4.H
Quando prophetia denūcietur secundum Dei sciētiam, &c. Vel secundum aliquid, quod est in creatura, & mutabiliter, non est certum. Potest tñ dari aliqualis cognitio. Et ad hoc ponit Auctor sex regulas. Num. to. 2. 46.c.4.I
Modus propheticę reuelationis erat quadruplex. Num. tom. 2. 49 c.2.E
Prophetia non magis determinatur ad futurū quā ad pręsens, quam ad pręteritum, sed oīs veritas q̄ humano modo cognosci non pōt, & diuinitus reuelatur vocatur prophetia, quamuis futurum sit magis de ratione prophetię. Nu. to. 2. 62.c.3.H
Duplex est prophetia. s. prędestinationis, & cōminationis in suis causis particularibus, licet aliter sit in intellectu diuino, necī hoc est aliqua fictio vel falsitas, & licet non dicat secundum ꝙ est in intellectu suo determinatum; dicit tñ secundum ꝙ est in intellectu suo cognitum a cā particulari depēdere, licet ipse cognoscat futurā causę mutationem: ideo non sequitur idem ordo efficiendi, & ista talis prophetia, vocatur prophetia comminationis, quia non sic fiet, sed sic futurum Deus comminatur: & de hac dicitur cōiter si noueris mutare vitam, nouit Deus mutare sententiam, &cęt. Deuter. 104 c.1.E.c.2.A
Sunt quędam materię, circa quas nunq̄ datur prophetia, nisi scđm diuinā prędestinationē, & tunc si non euenerit, sicut propheta dixit, perspicuum est ipsum esse falsum prodhetam. Si autē sit materia, in qua potest dari prophetia, tā scđm Dei prędestinationem, quam scđm causarū cōnexione, tunc

tunc non potest esse certa cognitio . possunt tamen esse multæ præsumptiones verisimiles &c. Deuter. 104.c.3.G
Propheticus spiritus parum differt ab excellenti ingenio. Iudi. 68.c.2.D
Quare in prophetis sint interdum multa obscura, 1.Reg.to.1. 84.c.1.E
Prophetia est rerum euẽtus immobili veritate prẽnuncians. 1.Reg.to.1. 12.c.1.B
Prophetia tripliciter accipitur, scilicet, largissimè, largè & propriè. 1.Reg.to.1. 12.c.1.E
Propheticus liber dicitur dupliciter, scilicet, vel quia à propheta scriptus, vel quia stilum habet propheticum. 1.Reg.to.1. 12.c.2.E
Respectu luminis prophetici nõ est nobis libertas. 1.Reg.to.1. 176.c.4.I
Prophetia dupliciter accipitur, vno modo proprie, pro lumine quodam, per quod aliquis cognoscit, quæ abscondita sunt, siue sint futura, siue non, aliquando capitur pro scientia, per quam aliqui viri valde sapientes in veteri testamento faciebãt cantica, & psalmos, quos alij nesciebant facere. Primo modo est a iquid supernaturale, secundo modo potest dupliciter contingere, scilicet, vel scientia acquisita, vel infusa. 1. Regum tomo 1. 177.c.2.D
Quando sunt duæ prophetiæ, quarum vna est secundum firmam præscientiam, & alia secũdum merita rerum, possunt stare simul quantumcunque videantur contrariæ, eo quòd vna intelligitur conditionaliter, & altera sine conditione, in vna est immutabilis status, & in alia mutabilis. Si tamen sint duæ propheriæ & ambæ intelligantur secundum firmam præscientiam. Et habent aliquam contrarietatem, non possunt stare, nisi forte vna earum sit conditionalis, quia tunc illa resoluitur in prophetiam, quæ est secundum merita rerum. Et conditio illa nunquam aduenit, & ponitur exemplum de regno tribus Iuda, & de regno Saulis. 1.Reg.to.1. 209.c.1.B
Spiritus propheticus non est habitus, sed lumen quoddam raptim transiens per modum actus. 1.Reg.to.2.23.c.2.D.2.Reg.& 41.c.3.H.3.Regum 34.c.3.G.4.Reg.13.c.1.A
Prophetia dicitur cognitio quædam de his, quæ nullo modo possunt naturaliter cognosci. 1.Reg. to.2. 48.c.4.H
Excellentia prophetiæ consistit in duobus, scilicet, vel in perfectione materiæ, de qua est, vel in conditione modi reuelandi, & hæc duo sunt in prophetia Dauid. 2.Reg. 154.c.2.B
Duplex est reuelatio prophetica secundum Nicolaum, quædã, quæ per illustrationem intellectus solum, sine impressione in phantasia. Alia vero per impressionem imaginis in phãtasia, super quã intellectus se cõuertat, & intelligat id, quod Deꝰ reuelare vult. Primus modus est pfectior, & talis fuit in Dauid. 2.Reg. 155.c.1.C
Prophetia nullum potest obligare, cum ipsa non sit præceptum de agendo, vel non agendo. 3. Reg. 111.c.3.F.& 123.c.3.H
Quando dubium est de prophetia an sit secundum firmam Dei sententiam, vel secũdum merita nostra, licitum est prophetæ orare in contrariũ. Sed cum cognitum est, quòd illud sit secundum firmam Dei sententiam, non licet in contrarium orare. 3.Reg. 120 c.4.H
Prophetiam non complet Deus propter hoc quòd prænunciat illam contra aliquem, sed quia ille demeretur, vt non compleatur, & ideo peccata sunt causa pœnæ, & non prẽnũciatio Dei. 3.Reg 147.c.2.D
In prophetia duo requiruntur, primum est q; Deus illustret intellectum prophetæ, secundum est dispositio quędam ex parte hominis, vt promptior sit ad recipiendum id, quod Deus influit. Et ista dispositio est duplex, vna per modum incitationis Dei ad hoc, vt det spiritum propheticum. Alia per modum dispositionis interioris ad hoc, quòd quando venerit anima nostra possit sentire motus eius. 4 Reg. 26.c.4.D
De quinque modis propheticæ reuelationis. 4 Reg. 189.c.1.C.& 201.c.1.C.& 225.c.2.B
Ad prophetiam valde disponunt oratio & ieiuniũ. 4.Reg. 189.c.1.A
Quando prophetia possit mutari, & quando non. 4.Reg. 200 c.2.D
Non esset bonum quòd omnes prophetiæ essent secundum firmam Dei scientiam, quia sicut essent, omnino inuariabiles, & tolleretur locus maioris meriti, & interdũ daretur locus peccãdi, immo melius est prophetiam esse mutabilem, quàm im mutabilem. 4. Reg. 200.c.3.I
Prophetiæ, quæ sunt de rebus, secundum quòd sunt in casu naturali, aut in merito, vel demerito nostro, vtiliores sunt, & hoc quando prophetiæ dicuntur ad illos, quorum interest, siue ad bonum, siue ad malum, quia tũc est locus incitationis ad bonum per tales prophetias. Secus tamen si prẽnunciaretur vni genti bonum vel malum, quod esset euenturum alteri genti &c. Nam tunc melius quòd prophetia sit secundum Dei certam præscientiam, &c. 4. Reg. 200.c.4.F
Prophetiæ non sunt causæ necessariæ, vt aliquid eueniat, sed potius è contrario. 4. Reg. 254.c.3.H
Prophetia dupliciter accipitur, vno modo propriè, scilicet, pro quodã spiritu vel illuminatione intellectus facta à Deo supernaturaliter ad intelligendum occulta, siue sint præterita siue futura, quę naturaliter sciri non possunt. Alio modo large pro omni laude diuina, & sic illi, qui componebant psalmos diuinæ laudis, dicebãtur prophetæ. Et cantando illos dicebantur prophetare, &c. Sed quomodo hęc differant inter sese. 1.Paralip. 170.c.3.F
Prophetię, quę sunt comminationis & promissionis, sępe mutantur, mutatis meritis illorum, ad quos diriguntur. Iere. 8.& c. 1.Paral. 244.c.3.F
Prophetia nunquam est mandatum de agendo vel non agendo, sed est prẽnunciatio quędã de euentu rerum, & ideo neminem obligat. Mandatum vero solum est ad agendum vel non agendũ &c. 2.Paral. 143.c.2.F
Prophetia Azarię prophetę, quam prẽnunciauit Asa regi Iuda, quadrupliciter exponitur, sed omnes quatuor expositiones impugnantur. 2.Paral a fol. 194.c.2.G. vsque ad fol. 197.c.3.I. Et tandem assignatur ab Auctore quinta expositio, quę vera est. Ibidem. 197.c.3.K.& c.4.F
Verba prophetę Azarię referuntur, prout habentur apud Hebrẽos, scilicet iuxta corticem literę. 2.Paral. 197.c.1.A
Deus interdum concedit prophetię donum, tam bonis, quàm malis. 2.Paral. 252.c.2.D.& c.3.F
Prophetica reuelatio, aut quęcunque alia facta à Deo, contingit fieri quinque modis. Matt. to.1. 102.c.1.A
De ratione prophetię non est prẽnunciare futura, sed omnis cognitio, quę non potest haberi naturaliter, & habetur per reuelationem, constituit prophe-

prophetam,nam aliqui ſunt prophetæ de prętę-
rito,& aliqui de pręſenti,&c. Mat.to.3.278.c 2.B
Prophetiæ lumen eſt cognitio prophetica, quæ vt
in plurimorum eſt de futuris contingẽtibus,quę
per reuelationem cognoſcuntur. Matth. tom.5.
147.c.3.F
Veritas prophetiæ probatur per miracula affirmati
uè,& non ſolum negatiuè, vt quidam dicunt, &
probatur. Mat.to.6. 295.c.1.A
In propheriis frequenter mutantur tempora, quia
Deus voluit,vt ſic prophetæ loquerentur. Ecce
virgo,&c. 5.c.4 I

Propheticus Spiritus quid ſit. Exod. to.2.
6.c.2.C

Prophetalis liber.

Libri prophetales dicuntur eſſe 8.ſcilicet,Ioſue,Iu-
dicũ, Samuel & Liber Regũ, Eſaias, Ieremias &
Ezechiel, & liber duodecim prophetarũ. Ioſue.
to.1. 4.c.3.K
Prophetalis liber dicitur dupliciter,vel qa a prophe
ta ſcriptus,vel quia ſtilum habet propheticum.1.
Reg.to.1. 12.c.2.E
Libri prophetales accipiuntur tripliciter vno mo-
do pro libris propheræ, in quo ſunt ſcriptæ reue
lationes propheticę. Secundo modo pro libro, q
a propheta ſcriptus eſt,quidquid illud ſit,qđ ſcri-
bitur tertio modo pro omnibus libris, qui non
ſunt legales, ſiue ſint ꝓphetales ſiue hagiographi.
Mat to.6. 130 c.3.K.& c.4.F

Prophetiſſa Septem mulieres fuiſſe pro-
phetiſſas dicunt Hebræi.ſcili
cet,Mariam ſororem Moyſi.Deboram, Annam
matrem Samuelis, Abigail,& mulierem,quæ lo-
cuta eſt ad Ioab,dicens: Qui interrogant,interro
gent in Abela. Sexta fuit Odola vxor Sellum, &
vxor Iſaiæ 1.Reg.to.2. 138.c.4.G

Propitiatio. In die Propitiationis nihil co-
medunt Iudæi aut bibunt,ſed
tota die orationi & lectioni vacant. Exod.tom.1.
84.c.2.D
Dies propitiationis fuit cæremonialis obſeruatio,
quæ magis accedebat ad conformitatẽ legis Euã
gelicæ,& ritum noui teſtamenti,quoniam in die
propitiationis fiebat remiſſio vera peccatorum,
& per nullam aliarum cęremoniarũ ita directè
& efficaciter inducebantur homines ad remiſſio
nem peccatorum.Leu. 152.c.3 F
Dies propitiationis,ideo fiebat, vt dicunt aliqui Iu-
dæorum, eo quòd Deus illa die ſederet ad diſtri-
buendum fatalia,ſed hoc improbatur. Leui.151.
co.2.A. Neque fiebat in memoriam remiſſionis
peccati de fabricatione vituli, &c. vt alij dicunt.
ibidem.151.c.4.I. Nec etiam fiebat, vt in illa die
omnes negligentiæ & immunditiæ,quæ contra-
ctæ fuerant per annum delerentur,&cæ. vt dicit
Nicolaus.vt probatur ibidem.152.c.2.B Sed dicẽ
dum, ꝙ ideo inſtituta eſt hæc feſtiuitas, vt in ea
expiarentur hominum peccata, & quantum ad
culpam & quantum ad pœnam, eo ꝙ ſecũdum
leges huius diei inducebantur homines ad dolen
dum de peccatis ſuis, cum omnes deberent affli-
gi in illa die.ibid. 152.c.2.C
In die propitiationis Iudæi nihil comedebant, vel
bibebant,nec ad vxores accedebant, & nudis pe-
dibus ambulabant, & multa faciebant ſacrificia.
Leui. 152.c.2.E
In die propitiationis pro quibus peccatis ſacerdo-
tes offerrent ſacrificia, dicitur vno modo, ꝙ pro
peccatis tantum ignorantiæ iuxta illud ad Hebr.
9.Pro ſua,& populi ignorantia. Leu.155.co.4.G.
Sed melius videtur dicendũ, ꝙ pro omnibus pec-
catis ſiue per ignorantiam, ſiue per malitiam. Et
ad Apoſtolum dicendum, ꝙ largè capit ibi igno-
rantiam,quia in omnibus peccatis cadit ignoran
tia,iuxta illud. Ethi.3.omnis peccans eſt ignorãs.
Leuit. 155.c.4 K
In die propitiationis ſacerdos magnus nõ vtebatur
veſtibus pontificalibus,cum intraret Sancta San-
ctorum, ſed ſolis quatuor veſtibus,quibus mino-
res ſacerdotes vtebantur, cuius aſſignatur cauſa.
Leui. 126.c.3.I
Quis ordo teneretur in omnibus in die propitiatio
nis.Leu. 157.c.3.F
Deſcribitur totius ritus ordo, qui tenebatur in die
propitiationis,in omnibus.Leu. 169.c.1.B
In die propitiationis, qui cremabant carnes vituli
& hirci immolatorũ extra caſtra, prius debebat
lauare carnem ſuam & veſtes quam intraret ca-
ſtra.Leu. 170.c.1.D
Dies propitiationis quomodo inueniretur apud Iu
dæos in quolibet anno.Leu. 170.c.3.G
Propitiationis feſtum quare celebraretur in men-
ſe Septembris.Leu. 170.c.3.K
Dies propitiationis & ſabbathum excedebant cæte
ra alia feſta,quoniã in illis nihil fieri licebat, nec
etiam parare cibos,&c.Leu. 170.c.4.H.260.c.2.D
Feſtum propitiationis non fuit celebratum in de-
ſerto.Leui.128.c.1.E.Nu.to.2. 74.c.2.E
Propitiationis feſtum nunquam celebrauerunt Iu
dæi tempore, quo durauerunt bella contra Cha
nanæos Nu.to.2. 99.c.1.B
De die propitiationis agitur in tribus locis,ſcilicet.
Leu.16.23.& Nu.29.ſed diuerſimodè,&c.Nume.
to.2. 114.c.2.E
Dies propitiationis non poterat eſſe decima noſtri
Septembris.Nu.to.2. 114.c.3.H
In die propitiationis qualiter nunc ſe affligant Iu-
dæi.Nu.to.2. 114.c.3.I
Quo ordine celebrarentur ſacrificia in die propitia
nis.Num.to.2. 114 c.4.I
In die propitiationis fiebant triplices cæremoniæ,
quædam pertinebãt ad vacationem a laboribus.
Aliæ ad ieiunia.Tertiæ ad ſacrificia, &c. 1.Regũ.
to.1. 61 c.4 H
De feſto propitiationis.1.Paral. 328 c.2 B
De feſto propitiationis, & de cæremonijs, quæ fie-
bant in illo.2.Paralip. 27 c.4.I
De ſuperſtitione in ſanorum Iudæorum, quam fa-
ciunt in die propitiationis fundentium ſangui-
nem alicuius animalis ſuper capita filiorum ſuo
rum.2.Paral. 28 c.1.A

Propitiatorium. Totum propitiato-
riũ erat de auro pu-
riſſimo abſque ligno, propter excellentiam Dei
ſedentis:nam ſedes Dei dicebatur iuxta illud. ps.
79. Qui ſedes ſuper cherubim.i.in medio cheru-
bim ſuper propitiatorium arcæ. Et clarius poni-
tur.2.Reg.6. cum dicitur, adduxerunt arcã, &c.
Exo.to.2. 24.c.1.A
Circa propitiatorium, de quo Exod. 25. recitantur
opiniones,prima eſt eorum,qui dicũt,quòd pro-
pitiatorium non erat opertorium arcæ:ſed quę
dam tabula aurea poſita vltra coopertoriũ ar-
cæ inter duos cherubim, quaſi ipſi cherubim te-
neant eam in manibus. Et referuntur fundamẽ-
ta huius opinionis.Exo.to.2.24.c.1.D. Alij dicũt
propitiatorium eſſe coopertoriũ arcæ, vt Rab-
bi Salomon.& Rab.Aben Ezra,qui rationabilius
loquuntur,cũ quibus conſentit Auctor, & huius
opinio-

opinionis referuntur fundamenta. Exo.tomo 2. 24.c.1.E. Et tandem respondetur ad fundamenta primæ opinionis. ibidem. 24.c.2.E. 195.c.3.K. Num.85.c.3.K.c.4.F

Propitiatorium appellatur oraculum. Exo.25. cum dicitur, ex vtraque parte oraculi. Exo.to.26.c.1.D Leuit.16. duplici de causa. Leuit. 153.c.2.C

Propitiatorium non erat vera sedes Dei, sed solum metaphoricè: nam ex eo quòd vox Dei audiebatur, dicebatur sedes Dei, quia ibi videbatur sedere &c. Exo.to 2. 27.c.1.B

Intra propitiatorium iacebat corpus quoddam formatum ex aere denso, in quo loquebatur Angelus formans voces, quæ audiebantur in propitiatorio, & propter hoc mandabat Deus vt esset locus ille sine lumine, nec sacerdos ibi intrare, vbi erat propitiatorium, nisi prius acciperet thuribulum cum thymiamate, vt exalaret vapor eius, & operiret cuncta, quæ intus erant, ne moreretur sacerdos videns &c. Exo. to.2. 33.c.3.F. & 103. col.3.G

Propitiatorium quare sic dicatur, & quare etiam dicatur oraculum. Exo.37. Exo.to.2. 195.c.3.G

In propitiatorio erat corpus quoddam aereum humanæ similitudinis, per quod Angelus respondebat, & hoc corpus non videbat Sacerdos Magnus, licet vocem audiret. Moyses tamen videbat illud & audiebat, & intrabat in propitiatoriū quotiescunque volebat, vt habetur Num. 7. Nec quando ibidem intrabat, portabat thymiama ante se, sicut portabat Summus Sacerdos &c. Leui. 153.c.2.E. Et assignatur causa. Leuit. ibid. col.3. & 4.

Propitiatorium describitur, & quòd erat coopertorium arcæ, vt dicitur Leuit.16. cum dicitur, quo tegitur arca. Leuit. 154.c.2.E

Propitiatorium dicebatur sabellum pedum Dei, & illud erat coopertorium arcæ fœderis. 1.Paralip. 322.c.3.H

Proportio. Præsupponit determinationē, cum sit certitudo habitudinis. Num.to.1. 223.c.4.H. Itaque proportio semper dicit habitudinem determinatam. 1.Regū. to.1. 215.c.4.F

Propositio. Propositiones negatiuæ veræ apud nos ab æterno sunt veræ. Iudi. 45.c.3.I

Præpositio per se nota. Gen. 31.c.2.C

Omnis propositio siue necessaria siue contingens, siue affirmatiua siue negatiua, quæ semel est vera, semper est vera referendo ad idem tempus. In Defen. 26.c.4.F

Quæ dicantur propositiones admirabiles. Parado. 2.c.2.C

Quæ dicatur propositio per se nota. Matth.tom.1. 270.c.3.K

Proprietas. Rerum verius est apud Deum quàm apud homines. Exo.to.1. 20.c.4.K

Propter. Propter in illa propositione Philosophi.1. Poste propter vnumquodq; tale, & illud magis, dicit causam finalem & non formalem &c. Mat to.6. 137.c.1.B

Proselytus. Dicuntur cōuersi ad Iudaismū. Gen.29 c.1.C. Sed illud nomen non est vsitatum apud antiquos, nec est in libris Moysi, postea autem inoleuit, & primum inuenitur in lib. Paralip. Thob. & Ezechielis, & deinde in nouo testamento. Mat.to.6. 193 c.1.B

Proselytis seruabatur æqualitas apud Hebræos, præterquam in honoribus, quia honores non debebantur conuersis ex gentilitate, s.vt essent principes populi, vel haberent aliquam excellentiam, sicut illi, qui ex Hebræis nati essent. Et hoc obseruabatur in rectis politiis, in quibus nō dantur honores aduenis, nisi indigenis, cæteris paribus, nisi in aliquo casu ad tollendum dissensiones, & factiones ciuium. Et idem obseruatur in Ecclesia; quia Episcopatus non debet dari neophitis, vt patet ad Titum 1. &c. Exo.to.1. 97.c.2.D

Proselyti æquales erant Iudæis in obligationibus legis, sed non in multis priuilegiis concessis naturalibus Iudæis, quæ referuntur. Num.to.2. 195. col.2.A

Quare proselyti magis laborauerunt in templi ædificatione, quàm Iudæi. 2.Paralip.36.c.2.A. Et de Israelitis numerati sunt triginta millia ad cedenda ligna, quorum decem millia cedebant vno mēse, & alia decem millia olio mense, & alia alio, ita, vt quælibet decem millia quiescerēt duobus mensibus &c. 2.Paral. 36.c.2.D

Proselytus significat hominem conuersum de gentilitate ad Iudaismum, & tales vocabātur etiam aduenæ & peregrini in lege Moysi. Matth. to.6. 192.c.4.K. & 193.c.1.A. Et aliquando vocantur coloni ibid. 193.c.1.B. Et tales cōuertebantur ad legem Moysi ex multis causis. ibidē. 193.c.1.E. & col.2.A

Conuersi ad Iudaismū omnia legalia obseruabāt. Matth.to.6. 290.c.1.D

Valde pauci proselyti erant, id est, conuersi ad Iudaismum. Et quando dicitur. 2 Paralipo.2. quòd tempore Salomonis proselytorum erāt centum quinquaginta tria millia millia virorum, & sexcenti, &c. Dicendum quòd illi non erant proselyti, qui de gentilitate conuersi essent, sed erant tales ipsi, & quotquot ex eis nati essent post conuersionem, sic contingere poterant tēpore Christi, non tamen quòd tunc de nouo conuerterentur. Et quòd pauci conuerterentur primo in causa erat iniquitas Pharisæorum, & Scribarum. Secundò, quia Christus volebat quòd pauci tunc conuerterentur &c. Mat.to.6. 194.c.2.A. Et duo mouebant Pharisęos ad tam laboriosam conuersionem proselytorum, primum erat inanis gloria, secundū cupiditas lucri, quod dupliciter proueniebat. Mat.to.6. 194.c.3.H

Prosperitas. Quomodo quis se debeat habere ad prosperitates & aduersitates animorum. Matth.to.6. 145.c.4.K. & 146. col.1.A

Prosperitas facit homines obliuisci amicorum. Gen. 362.c.1.A

Magna prosperitas eleuat hominē supra seipsum, vt non solum Deum non timeat, sed etiam semetipsum Deum faciat, vt probatur exemplis. Deut. 41.c.3.H

De prosperitate malorum breui. 1.Paral. 263.c.3.H

Prosper euentus reddit homines incautos & elatos. Mat.to 4. 114.c.1.A

Prostibulum. Dicitur meretrix viliter exposita ad omnes de populo. Leuit. 121.c.4.G

Prouerbium. Dicitur verbum valde commune, quod ab omnibus recitatur &c. Gen. 52.c.1.E

In libris Prouerbiorum sapientia accipitur pro prudentia. Mat.to 6. 244.c.2.E

Prouerbium est moralis instructio, & notabilis, & dicitur quasi procul à verbo &c. Deut. 149 c.3.F

Prouerbia vel auctoritates aliquorum possunt alle gari tripliciter in sacra scriptura. s. vel ad confutandum eas, vel ad referendum, vel ad probandū per eas. 1. Reg. to. 2. 129. c. 2. D

Prouerbium vulgare erat apud Israelitas. s. quomodo Deus miserebitur ei, qui occidit pastorem, & comedit ouem. 2 Reg. 106. c. 1. A

Prouerbiū vocatur propositio vniuersalis, quæ ab omnibus inducitur. 3. Reg. 83. c. 1. C

Prouerbiorum vltimum caput per versus describitur. Et habet vnum alphabetum completum ab eo loco, in quo ait, Mulierem fortem quis inuenietur. 1. Reg. to. 1. 9. c. 2. A

Prouidentia. Circa Dei prouidētiam fuerūt opiniones apud philosophos Exo. to. 1. 31. c. 3. K

Prouidētiæ regula est, vt mortalia & variabilia per immortalia & inuariabilia regulentur: sicut omnia corpora per substantias spirituales. Mat. to. 5. 26. c 3. I

Esse prouidentiam futurorum, & nihil efficere, includit contradictionem. Ios. to. 2. 44. c. 2. A

Si Deus prouidentiæ executionem exequeretur p se, multa superuacua essent in vniuerso, nec posset tam abundanter eius bonitas ostendi. Matth. to. 5. 26. c. 4. G

Per prouidentiam Deus dirigit omnia in bonum. Mat. to. 3. 256 c. 1. B

Prouidentia est ad conferendum ea, quę promouēt ad finem, & ad remouendum ea, quæ impediunt a fine. Mat. to. 5. 29. c. 1. D

Quòd prouidentia conueniat probatur. Matt to. 3. 256 c 1. D. & c. 2. A

Nunquam aliquid deseritur totaliter a diuina prouidentia. Mat to. 5. 33. c. 3. G

Prouidentia dicit ordinem in finem, & est prudentiæ pars, inquantum prudenter cōiectat quis de futuris, & ordinat res ad finem suū, qui habet aliquam rationem futuri, quatenus res non sunt illum assecutæ, &c. Mat to. 3. 256. c. 2. A

Prouidentia non est proprie consiliatiua, sed præceptiua, & c. Mat. to. 3. 256. c. 2. C

Illa, de quibus est prouidentia sunt tēporalia & mutabilia, saltem aliqua eorum, &c. Matth tomo 3. 256. c. 2 D

Prouidentia fundatur solum in scientia practica. Mat. to. 3. 256. c. 3. H. c. 4. F

Diuina prouidentia statuit, vt corpora inferiora regantur per superiora. Mat. to. 5. 81. c. 1 C

Prouidentia & dispositio non differunt, nisi secundum habitudinem ad rem & ad finem. Mat. to. 3. 256. c. 4 F

Ex diuina prouidentia prouenit, vt vexemur a dæmonibus. Mat. to. 7. 366 c. 2. B

Prouidentia & fatum non differunt solum per diuersam habitudinem, sed etiam per essentiam. Mat. to 3. 257. c. 1. C

Circa prouidentiam fuit multiplex error, quibusdā dicentibus, nullius rei esse prouidentiam in toto vniuerso, sed quòd omnia casu contingebant, ex quorum numero fuit Democritus. Alij vero dixerunt, quòd erat prouidentia, sed nō ad omnia, sed solum ad incorruptibilia, vt ad cœlos, & cæt. Iob. 22. Circa cardines cœli ambulat, & quæ nostra sunt non considerat. Alij magis extendentes prouidentiam dixerunt, q̄ erat solum prouidentia de generibus & speciebus, non tamen de indiuiduis, nisi sint necessaria & incorruptibilia, & huius opinionis fuit Aristotel. vt ait Comment. 11. Metaphi. Et ista opinio est impia, qa tollit a Deo prouidentiam & cognitionem de operibus humanis. Alij, vt Rab. Moyses, dicit in Deo esse prouidentiam de generibus speciebus & indiuiduis necessarijs, & insuper de indiuiduis humanis, sed isti tollunt a Deo prouidentiam omnium indiuiduorum generabilium & corruptibilium, prēter quam indiuiduorum hominum, quod est error, vt probatur. Mat. to. 3. 257. c. 2. C. Necesse est ergo haberi prouidentiam non solum de indiuiduis, sed etiam de omnibus accidentibus circa ipsa indiuidua, qualiacunque sint, vt probatur. Mat. t. 7. 257. c. 4. I. & 259. c. 1. D. & 260. c. 2 C

Prouidentia dicit solam rationem ordinis secundū q̄ confertur rei id, per quod manet in ordine illo, & non impediatur. Mat to. 3. 157. c. 3. I

Deus habet prouidentiam de brutis, non tamen talem, qualem de hominibus, vt probatur. Mat. t. 3. 258. c, 2. B. & per totam quæst.

Prouidentia non excludit operationem causarum secundarum, sed potius per eas gubernat, id qđ p se prouidit, illæ tamen sunt potentes deficere. Mat. to. 3. 259. c. 1. E

Sub prouidentia cadunt mala, & ordinatur quodlibet malum ad aliquod bonum, quod maius est, q̄ defectus boni, quem inducit malū. Et ita ipsum malum est quodammodo bonum. Mat. tomo 3. 259. c. 4. G

Prouidentia prēsupponit præuidentiam futurorū &c. Mat. to 3. 260. c. 3. F

Plato posuit triplicem prouidētiam, primam summi Dei, secūdam, qua prouidetur singulariter de indiuiduis animalium, planetarum, & tertiam rerum humanarum. Et dicit quòd secunda & tertia prouidentia dependet a prima, &c Et ista opinio consonat fidei aliquantul, & discordat similiter. Mat. to 3. 260. c. 4 K. & 261. c. 1. A

Deus habet prouidentiam de omnibus immediatè, & per se. Mat. to. 3. 261 c. 1. C

Prouidentia, per quam res conseruantur in esse, est solius Dei. Mat. to. 7. 211. c. 4 G

Ad hoc, quòd de rebus sit prouidentia, multa requiruntur. Primum est institutio ordinis. s. rei ad rem, & ad finem. Et hæc vocatur dispositio. Secūdum est quòd detur rei ea, quæ conferunt sibi ad finem, vt adinuetur per ea ad consequendum illum. Et vt non impediatur in ordine ei assignato. Et ex cogitatio istorum vocatur proprie prouidentia. Tertium est, quòd ista tradantur executioni: quia alias nihil prodesset tota rei excogitatio. Prima duo facit Deus per se. Tertium vero facit per causas secundas. Et istud vocatur gubernatio, quæ est explicatio prouidēdiæ, & ratio est. Quia prima duo possunt esse æterna. Tertium vero necesse est esse in tēpore, & cum successione. Et hoc non conuenit Deo: sed per causas secundas illud facit. Et hoc est mediatè facere. Prima vero duo immediatè, vt probatur. Matt. tomo 3. 261. c. 1. C. & c. 2. A

Prouidentia Dei aliter se habet ad homines, & aliter ad alias creaturas corruptibiles. Matt. tomo 5. 28 c. 2. E

Prouidentiæ executio in aliquibus fit a Deo immediatè, & per se. s. in his, quæ a solo Deo fieri possunt, vt creare seculum, suscitare mortuos, & generaliter quodlibet miraculum facere. Alia vero opera, quæ sunt minoris potestatis, per ministros exequitur secundum proportionem virtutis eorum, quibuslibet committens ea, quę non excedunt potestatem eorum, &c. Matt. to. 3. 261. c. 4. G. Et breuiter executio diuinæ prouidentiæ ge-

generaliter fit per omnia, quæ habent virtutem operatiuam in vniuerso, vt probatur discurendo per singula. Mat. to. 3. 262. c. 1. B

Prouidentia Dei non ponit in rebus prouisis necessitatem, neque tollit a rebus prouisis contingentiam, neque arbitrij libertatem, neque casum, & fortunam: vt probatur. Matth. tomo tertio. fol. 262. c. 2. D

Prouidentia est ad conferēdum ea, quę promouēt ad finem, & ad remouendum ea, quæ impediunt a fine. Mat. to. 5. 29 c 1. D

Prouidentia conseruat in rebus prouisis perfectionem. Mat. to. 3. 262. c. 3. G

Per prouidentiam non tollitur casus, & fortuna, vt probatur. Mat. to. 3. 262. c. 4. H

Prouidentia duo solum agit ad rem ipsam. Mat. t. 3. 263. c. 1. A

Prouidentia sic dirigit res, vt necessaria in suum finem necessario ferantur, & casualia casualiter, & libera libere, & contingentia contingenter. Mat to. 3. 263. c. 1. A

Prouidentia nō præcedit tempore res prouisas, nec præcedere potest, neque subsequitur, sed coexistit. Et tunc verum est, quòd omne prouisum infallibiliter eueniet. Et non potest mutari, & tamen nō est verū de aliqua re prouisa, ante quam fiat, quòd illa necessario euētura sit propter prouidentiam, quia ad hoc oportebat, quòd prouidētia de re esset prius quam res esset, & tunc verum est, quòd necessitatem imponeret, vel ipsa posset frustrari, &c. Mat. to. 3. 263. c. 1. C

Regula prouidentiæ est, vt mortalia, & variabilia p immortalia, & inuariabilia regulentur, sicut omnia corporalia per substātias spirituales. Mat. t. 5. 26. c. 3. I

Prouidere. Deus prouidet per se omnia: sed non exequitur per se oīa. Matt. to. 5. 26. c. 4. I. Nam si Deus prouidentiæ executionem exequeretur per se, multa superuacanea essent in vniuerso. ibid. c. 4. G. Nec posset ostendi tam abundanter eius bonitas. ibid. I

Prouidus Dicitur, qui bene coniectat de cō ferentibus ad finem, & præter prouidentiam dicit quandam sollicitudinem, scilicet, quòd Deus curam habeat de rebus, vt teneāt illum ordinem inuariabiliter, quē ipse dedit eis. Mat. to 3. 257. c. 4. G

Prouidentis imperfectio non est, quòd defectus aliquis accidat in rebus prouisis, quando defectus nō prouenit a prouidente: sed ab aliquo exequēte, &c. Mat. to. 3. 259. c. 1. E

Prouincia. Quatuor prouinciarum tributa consumpsit Caius Cęsar in vna cœna, vt refert Seneca Gen. 32. c. 2. C

Vna prouincia interdum est in aliqua prouincia, & magnæ prouinciæ diuiduntur per paruas, &c. 2. Paralip. 114. c. 3. I

Proximus. Quilibet homo vocatur proximus, quem naturæ cōmunitas nobis participem fecit. Exo. tomo 1. 214. c. 4. I. & 217. c. 1. A

Quod omnis homo sit proximus noster probatur ex illo. Exo. 18. Cum vxore proximi tui non coibis, &c. Leu. 183. c. 1. A

Nemo potest in pręsenti vita omnes pximos actualiter diligere. Mat. to. 5. 134. c. 2. B

Proximi offensio in vete. lege non tollebatur per sacrificium. Nu. to. 1. 121. c. 2. E

Quomodo quis ordinetur ad proximum suū. Mat. to. 5. 131. c. 1. A

Multa peccata, quæ sunt directè contra proximū, maiora sunt, quam aliqua, quæ sunt directè contra Deum. Sicut homicidium est maius peccatū, quam non colere diem festum, vel assumere interdum nomen Dei in vanum. Matthæ. tomo 2. 207. c. 4. F

Homn communicat proximo dupliciter. Matt. t. 6. 202. c. 4. K

Peccatum contra proximum est contra Deū. Mat. to. 6. 203. c 4. K

Penes dilectionem proximi potest dupliciter attendi perfectio Mat. to. 5. 134. c. 2. C

In dilectione proximi est tota lex. Mat. to. 6. 131. c. 3. K. & c. 4. F

Quomodo proximi sint diligendi gradualiter. Mat. to. 6. 148. c. 2. A

Quomodo sit verum, quòd in his, quæ pertinent ad proximū, iustitia, & misericordia sint præcipua. Mat. to. 6. 203. c. 3. F

Pro proximo quid mali sustinere, aut quid pati debeamus. Gen. 298 c. 1. A

Proximus est omnis homo viuens, siue amicus, siue inimicus. Et omnis homo mortuus decedens in charitate. Et angeli boni proximi sunt, & cōserui nostri. Apoc. 19. & 22. & probatur hoc per singulos prædictorum. Mat. to. 2. 249. c. 1. C. Et similiter Christus inquantum homo. ibid. c. 2. C

Ad rationem proximi sufficit, quòd vnus alteri beneficiat, etiam si ab eo bonum non recipiat, neq; sit recepturus. Mat. to. 2. 249. c. 2. A

Existentes in Purgatorio proximi nostri dicuntur: quia illis possumus bene facere, licet non possimus ab eis recipere bonum: quia quandiu sunt in Purgatorio, non possunt pro nobis orare, nec etiam pro se ipsis. Mat. to. 2. 249. c. 2. B

Proximus quadrupliciter accipitur, vt dicit Magister. 3 Senten. distin. 28. V no modo pro conditione primæ natiuitatis, vt sunt omnes homines. Secundo modo, spe conuersionis, vt infideles. Tertio propinquitate cognationis, vt consanguinei. Quarto ratione beneficij exhibiti, vt sunt omnes homines, quibus possumus bene facere, & a quibus possum⁹ beneficia recipere, iuxta illud. Luc. 10. in parabola hominis, qui incidit in latrones. Sed nullus istorum modorum conuenit omnino illi propositioni. Mat. 5. f. Diliges proximum tuum, vbi proximus accipitur magis largè, quam aliquo prędictorum modorum. Nam proximus est ille, qui ex charitate diligēdus est præter Deū, qui potest tēdere in Deum modo perfectissimo, qui est tendere in Deum beatificantem, &c. Mat. to. 2. 248. c. 4. I

Proximus solus vocatur, qui à nobis distinctus, est. Nam corpus nostrum non rectè dicitur proximus, neque quisquam proximus sibi est, vt significatur. Matth. 22. cum dicitur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Mat. to. 2. 248. c. 4. H

Quilibet tenetur bono exemplo proximum suum ædificare. Mat. to. 5. 21. c. 1. C

Iste terminus, proximus, aliquando capitur absolutè, & non comparatiuè, vt patet in. ff. nouis. titu. de verborum significa. l. proximus vbi dicit. Proximus est, quem nemo antecedit. Et in cap. proximi. vbi dicitur proximi appellatione, etiam ille continetur, qui solus est, in Parad. 4 c. 3. H

Proximitas. De proximitatis gradibus & obligatione. Ex. t. 1. 179 c. 3. H

Prudentia. Ad prudentiam apti non sunt iuuenes, neque senes nimis. Exo. to. 1. 19. c. 4. G

Prudentia quomodo differat a sapientia. Exo.to.1. 4.c.3.K.2.Paralip. 33.c.1.C
Prudētia partem à natura, & partem ab acquisitione consequitur. ex 6.Etbico. Leuitici. fol.330. c.1.D
Prudentia concurrit cum qualibet virtute morali, licet a qualibet distinguatur. Matthæi tomo 5. 39.c.4.F
Humanæ prudentiæ debent homines semper initi, & non committere se totaliter diuino regimini, nisi in rebus, ad quas non attingit humana prudentia, vel in quibus Deus iussit, vt nos totaliter permitteremus illius regimini. Nume. tomo 2. 171.c.3.G
Quomodo intelligendum sit, quòd actus factus à prudentia ad finem alicuius virtutis non sit principaliter ipsius prudentiæ, sed ipsius virtutis moralis,ad cuius finem fit. Matthæi tomo quinto. 39.c.4.K
Vti humana prudentia,quando sit peccatū,& quando non.Iosue to.1. 34.c.2.C
Prudentia non est iuuenum,licet ipsorum possit esse sapientia. Mat.to.7. 204.c.1.B
Quælibet prudentia, & astutia laudabilis est, licet opus per eas factum non semper sit laudabile. Mat.to.4. 180.c.3.G
Prudentia habet duos actus.Matthęi tomo quinto. 40.c.1.B
Actus directus a prudentia nunquam est actus eius. Mat.to.5. 40.c.2.A
Quomodo prudentia auferat negligentiam. Mat. to.5. 40.c.2.A
Quomodo prudentia auferat negligentiam.Matth. to.6. 327.c.2.B
Quid dicatur prudentia secundum Aristotelem. Mat.to.7. 2.c.4.I
Prudentia est regulatiua omnium eorum, quæ pertinent ad totam vitam. ex 6.Ethic. 1.Reg. tom.2. 25.c.2.B
Prudentia,& fidelitas debet esse in Prælato. Matth. to.6. 327.c.3.G
Nunquam potest esse prudētia sine morali virtute, nec virtus moralis sine prudentia. ex 6.Ethico.in fine.2.Reg. 77.c.1.B
Quando non sit vtendū prudentia humana.4.Reg. 159.c.1.A
Prudentia est potissimum, quod requiritur in Principe.1.Paral. 77.c.1.E
Prudentia est habitus cum recta ratione actiuus. 1.Paralip.296.c.2.E.2.Paralip. 9.c.4.F
Ad prudentiam quid attineat. Matthęi tomo 6. 328.c.2.E
Prudentia per experientias gignitur,&c.2.Paralipo. 142.c.2.C
Sine prudentia parum prodest fidelitas.Matth.to.6. 328.c.3.I
Prudentia est magis necessaria,& vtilior regi,quàm cæterę virtutes.2.Paralip. 158.c.2.E
In agentibus secundum prudentiam bonum eligitur. Matth.to.7. 6.c.1.C
Prudentia est quasi cōsiliarius virtutum moralium. Matth.to.2. 23.c.4.K
Prudentia, & imprudentia sunt circa media peruenienda.Mat.to.7. 10.c.1.B
Prudentia debet esse propria virtus Prælati. Matth. to.2. 72.c.1.B
Prudentia non est sine virtute, & quæ est sine virtute,astutia dicitur,non prudentia. Matth.tom.2. 140.c.4.F
Prudentia ex 6.Ethic.est habitus iudicatiuus,& con siliatiuus cū recta ratione circa ea, quæ ad totam vitam pertinent.Matth.to.2. 166.c.4.H
Prudentia sufficienter dirigit actus nostros in bonū proprium naturæ humanæ,ideſt quod non excedit facultatem naturæ humanæ,quod est fœlicitas,quæ habetur in via: non tamen ad bonum supernaturale,quia non cognoscit illud, cum hoc pertineat ad finem. Matth.to.3. 104.c.3.G
De prudentia, quam Apostoli habituri erant, cum irent ad prædicandum.Matth.to.3.248.c.2.B. Et vterentur prudentia humana in eis,in quibus illa sufficiebat.Cætera vero relinquentes. Mat.to.3. 248.c.3.H
Simplicitas absque prudentia facile decipitur.Mat. to.3. 249.c.1.E
De prudentia serpentum. Matth.to.3. 248.c.3.x.& col.1.F
Prudentia,cum vtitur ad malum astutia est. Matth. to.3. 249.c.1.C
Prudentia est, quæ regulat omnes actus virtutis,ita vt non sit in illis maius, vel minus, sed in medio Mat.to.3. 268.c.1.D
Prudentia naturalis,quam habebant Apostoli, erat habenda in multis. Mat.to.3. 248.c.2.C
Prudentia distinguitur a qualibet virtute morali, quia prudentia solum indicat inquirendo, & definiendo,sed moralis virtus solum eligit. Matth. to.5. 39.c.4.G
Consilium non est actus prodentiæ, prout venit de consulere, sed prout venit de consiliari. Nam consiliari inuestigatio quædam est. 3 Ethic. Et tale consilium non est in fraterna correctione. Consilium vero, vt venit de consulere significat admonitionem ad agendum aliquid, vel cessandum. Et tunc consilium est actus charitatis &c. Mat.to.5. 39.c.4.G
Quid sit prudenter agere. vide super Matth. tom.6. 327.c.2.D
Prudentia habet actum elicitum, & actum directū, vel regulatum. Actus elicitus est solius prudentiæ, & principaliter eius, ideſt actus principalis eius. Actus regulatus a prudentia, non est a prudentia elicitiuè,sed directiuè.Et ideo talis dicitur actus virtutis moralis, & non prudentiæ. Matth. to.5. 40.c.2.B
Prudentia nō est de fine,sed de ordinatione eorum, quæ sunt ad finem &c. Matthæi tomo septimo. 10.c.1.B

Prudens. Quid dicatur prudens. Matth. to.6. 227.c.2.E
Inter prudentes, & sapientes quid interſit. Matth. to.3. 287.c.1.E & c.2.E
Prudens proprie non solum dicitur sciens, sed qui taliter est dispositus, quòd possit operari ea, quæ scit.ex 7.Ethic.Exo.to.1. 250.c.1.B
Quomodo seruus prudens,& fidelis dicatur beatus. Matt.6. 328.c.4.K
Difficile est iuuenes esse prudentes. 3.Regum. 107. col.1.C

Psallere. Est cantare in vasis musicis, & inde dicitur psalterium vas musicum decem chordarum.1.Paral. 179.c.4.K

Psalmus. Centesimus decimusoctauus, qui incipit, Beati immaculati in via, vsque ad illum versum, Ad Dominum cum tribularer, diuiditur per vigintiduos octonarios, quorum quilibet continet octo versus. Gene. 10.c.3.H
In primo Psalmo ponit Dauid conditiones boni viri &c. Gen. 10.c.3.H

In Psalmo

In Psalmo nono,qui incipit : Confitebor tibi. Cui tit.est,Pro occultis filij,dicuntur aliqua secreta de filio.s.Christo scilicet de potestate Ecclesiæ,& de apuentu Antichristi,& de finali iudicio.Gen. 12. colum.4.K

Psalmi quindecim dicuntur canticum graduum: quia in magnis festis ascendebant Leuitæ ꝑ quindecim gradus,per quos ascendebatur ad templū, in quolibet gradu cantabant vnum psalmū. Gen. 22.col.1.B

In Psalmo 103.Vbi nos habemus extendens cęlum sicut pellem, alia translatio habet extendens cœlum sicut cœnacula.Gen. 38.c.3.K

Psalmi pęnitentiales quare sint tantum septē. Gen. 199.c.4.I

Psalmo septimo,vbi litera nostra dicit de Deo:Nunquid irascitur per singulos dies. In Hebręo habetur; Deus irascitur per singulos dies. Sed in idem reddit: quia interrogatiuè debet legitur litera Hebraica.Num.to.2. 44.c.2.A

Quosdam Psalmos fecit Dauid, sed non omnes. 1. Reg.to.2. 12.c.3.G

Decem Auctores feruntur esse Psalmorum. 1.Reg. tomo 1. 12.c.3.G

Multos Psalmos edidit Dauid prius quam regnaret 1.Reg.to.2. 23.c.1.D

Psalmum 33.qui incipit: Benedicam Dominum in omni tempore,fecit Dauid,quando mutauit vultum coram rege Abimelech,& recessit.1.Regum tomo 2. 93.c.3.K

Psalmum,qui incipit: Credidi propter quod loquutus sum,&c.fecit Dauid,quando cognouit,quòd seruus Hisboseth sibi mentitus esset,&c. 1.Regū tomo 2. 118.c.2.C

Psalmus,qui incipit: Domine quid multiplicati sūt. Quando fuerit compositus a Dauid. 2. Reg. 106. colum. 1.A

In fine quorundam Psalmorum, vbi nos habemus, Fiat,fiat.in Hebræo dicitur:Amen amen. 3.Reg. 13.col.3.F

Psalmorum præcipua materia sunt Dei mirabilia. 1.Paral. 179.c.4.K.& 180.c.1.A

Psalmi dicūtur laudes diuinæ, factæ propter aliquas causas speciales,&c.1.Paral. 180.c.3.I

In quolibet Psalmo est titulus significans causam eius, vel materiam, vel tempus,quo factus est.1. Paral. 180.c.3.K

Psalmus 104.qui incipit: Confitemini Domino,& inuocate nomen eius,exponitur. 1.Par.179.c.3.G. & c.4.I.& 182.c.3.K.& 182.c.1.D

Psalmus 95.qui incipit:Cantate Domino canticum nouum,cantate Domino omnis.exponitur.1.Paralip. 183.c.4.G vsque ad 186

Psalmorum multi fuerunt Auctores.s.Eman,Ethā, & Idithum , filij Core Asaph , Moyses,Dauid, & alij. vt patet ex vera interpretatione titulorum Psalmorum. Dauid vero plures edidit Psalmos, quam aliquis aliorum Auctorum, immo quam omnes alij simul . Et ob hoc dicitur propheta absolutè i.per excellentiam: quia in canendo, & in compositione Psalmorum,ipse fuit maior omnibus Israelitis.Mat.to.6. 160.c.3.H

Psalmus 109. intelligitur in veritate de Christo , vt probatur . Mat.to.6.160 c.3.K. In Parad.3.c.3.G. Aliqui tamen Iudæorum dicunt illum Psalmū non intelligi de Christo,dicentes,quòd illa verba: Dixit Dominus Domino meo , &cæt. dicta sunt in persona Eliezer Damasci.Genes.17. Sed quòd isti aberrent,probatur Mat. to.6. 160.col.4.F

Alij exponunt,quòd intelligatur de Abraham dicente: Dixit Dominus scilicet Deus Domino meo.s. Abraham,&c.Sed hoc etiam est falsum,vt probatur ibidem. 160. c.4.K.& 161.c.1.A

Psalterium. Seu Psalmorum præcipuus liber est inter libr.hagiographos Gen. 27.c.4.H

Psalterij versus,& si in nostra lingua sine metrorum lege procedant, apud Hebræos tamen versus metrici sunt ex pedibus lyricis:iuxta illud:

Psalterium lyrici composuere pedes.

Et dicuntur pedes lyrici, quia ad lyram concinentem dicebantur,scilicet citharis,organis,& musicis instrumentis,&c.Gen. 27.c.4.H

Psalterium decacordum habet decē cordas , & pulsatur a parte inferiore, & reddit sonum a superiore.& Hębraicè vocatur nablum,& psalteriū Græcè organa.Gen. 28.c.1.D

Intentio Dauid in libro Psalmorum fuit Deus laudare , & omnes creaturas , non solum rationales: sed etiam non sentientes ad Dei laudem conuocare.Iud. 1.B

Liber Psalmorum quinq; sectionibus distribuitur. Prima sectio finitur in Psalmo , qui incipit: Beatus,qui intelligit: Deus iudicium tuū regida , &c. Tertia in Psalmo : Misericordias Domini.& cæt. Quarta in Psalmo : Confitemini. Quinta in Psalmo:Laudate Dominum de cœlis,&c.1 Reg.to.1. 13.c.2.E.& c.3.F

Psalterium dicitur vas musicum decem cordarum. 1,Paral. 179.c.4.K

Psalterium potest poni inter libros prophetales , & sapientiales.Iudęi tamen,& Hieronymus non ponunt illud inter prophetales. Sed in tertio ordine scilicet inter hagiographos, vt patet in Prologo galeato.Mat.to.1. 3.c.3.I

Psalmorū liber habetur inter sacras scripturas . Nā tres ordines ponunt Iudæi in canone librorū suorum,scilicet libros legis , libro prophetales, & hagiographos & inter hagiographos ponitur liber liber Psalmorum . Et hunc ordinem designauit Christus.Luc.24.Cum dixit,oportet impleri omnia,quæ scripta sunt de me,in lege Moysi,& prophetis,& Psalmis.Mat.to.6. 169.c.4.G

Pseudochristus. Ante Christi aduētum venerunt quidā dicens sese esse Messias.s.Theodas, & Iudas Galilæus , & post mortem Christi venerunt alij scilicet Caphedon , & alius Theodas, & vir quidam Aegyptius. Mat.to.6. 276.c.2.E.& c.3.F

Pseudochristi,& Pseudoprophetæ erant Magi.Mat. tomo 6. 294. c.4.I

Pseudoprophetæ. Et dęmones non faciunt miracula.Mat. to.6.294.c.4.G.Erant tamen Magi ibid.I

Psilli populi. Aethyopiæ a nullo serpente lędūtur.in de Opti. pol. 2.col.2.C

Ptolemæus. Cognomēto Philadelphus rex Aegypti sacræ scripturę ardentissimus amator fuit anno ab orbe cōdito quater millesimononagesimo paulo ante tpora Machabęorū.Hic libertati donauit plusq̄ cētū millia Iudęorū, qui in regno suo seruiebant,dans pro quolibet dñis eorum centum viginti dragmas argēti. Hic rogauit Eleazarū sacerdotē per literas,vt mitteret ei viros seniores, q ei Biblia interpretarētur de Hebręo in Gręcum.Et Eleazarus misit ad eū septuaginta viros eruditos,&c.Gen. 36.c.1.E.c.2.A

Ptolemæus Philadelphus erat vnius Dei cultor , licet Gentilis . Et sic multi Gētiles faciebāt,qui vi-

dentes idola esse inutilia, vnum Deum cęli credebant. Et in hac fide saluabantur, &c. Gen. 36.c.2.B

Ptolemæus Philadelphus doctrinam Platonicam repudiabat: quia videbatur asserere tres Deos Genes. 36.c.2.E

Ptolemæi Philadelphi epistola ad Eleazarum principem sacerdotum. Et eiusdem Eleazari ad regem responsio referuntur. 1. Paral. 11.c.2.B

Ptolemæi Philadelphi refertur historia. Matth. to. 1. 147.c.4.H

Ptolemæus astrologus dicitur fabricasse astrolabiū in ciuitate Arin, quæ est sub Aequinoctiali. Gen. 12.col.4.H

Ptolemæus astrologus fuit Aegyptius ex Alexandria. 3. Reg. 33.c.2.C.& 42.c.3.I

Puber. Puberes dicti sunt sic a pudendis: quia pudenda sunt, quæ primo lanuginem ferunt, &c. Mat. to. 1. 99.c.1.K

Pubertas. Dicitur in puero vel puella, quando sunt potentes ad coeundum, & generādum. Et ista ætas non est eadem apud omnes. Nam quidam pueri fiūt puberes prius quam alij. Et quædam puellæ cito pubescunt. Et in iure assignatur ætas duodecim annorum perfectorū pro pubertate in puellis. Et sic assignantur, ab Hebræis, vt sit annus duodecimus perfectus. Et incipiat decimus tertius, &c. Exo. to. 1. 212.c.3.I

Pubertas dicitur a pube. i. a barba circa membra genitalia, vt patet extra de spon. impube. c. puberes. Et ortus illorum pilorum est pubertatis signum: quia puberes illos vocamus, qui possunt generare, & tempus hoc in masculis est annus quatuordecimus, & in fœminis duodecimus, &c. Leuit. 119.c.4.G. Sed quare sit. vide ibidem 119.c.3.H. 122.c.1.C

In quacumque ætate vltra pubertatem nuptiæ cōceduntur. Mat. to. 5. 117.c.3.F

Tempus pubertatis in masculis secundum iura est tempus quatuordecim annorum. Et tunc dicunt esse aptos ad matrimonium. Et tamen adhuc in quibusdam pubertas præuenit tempus illud &c. 4. Reg. 174.c.3.H & 218.c.1.C. Et pubertatis signū est ortus pilorum circa membra genitalia, & cæt. Mat. to. 2. 185.c.1.E

Publicanus. Vnde dicatur. Matt. to. 1. 59 c. 1. B. Et est ille, qui redditus fisci, vel publicos redditus conducit, & colligit, &cæt. Mat. to. 1. 65. col. 3. I. Et hoc officium vix exerceri potest sine peccato, &c. Mat. to. 2. 248.c.3.G

Publicanus dicitur publicus peccator, & ethnicus dicitur Gentilis Mat. to. 5. 56.c.4.G

Publicani dicuntur, qui solum lucra sectantur, & exigunt vectigalia per negotiationes. & per fraudes, & furta, scelera, atque periuria. Matth. tom. 5. 56.c.4.G

Publicè fieri. Quæ publicè fiunt, corā Deo fieri dicuntur. 2. Regum. 145. colum. 3. G

Publicius Maleolus, Qui matrē occidit, adiuuantibus seruis, anno ab Vrbe condita sexcentesimo quadragesimo secundo, qui fuit centesimus ante Christi incarnationem, adiudicatus est in ęculeū poni insutus corio bouis, cum quo positus est gallus, simia, vipera, & canis. De hoc Paulus Orosius lib. 5. de Ormesta mundi, & Tullius in fine lib. 1. Rhetoricæ nouæ. & ff. de parricidijs. in l. 1. Exod. tomo 1. 215.c.3.K

Pudenda. De pudēdis verecundamur: quia illæ partes magis repugnant impe rio volutnatis, &c. Gen. 20.c.2.B

Puer. Nec odit, nec malitiosè operatur. Mat. tomo 5. 124.c.1.D

Puer in vtero matris habet angelicam custodiam. Mat. to. 5. 32.c.4.F

Pueri, qui in tenera ætate coire incipiunt, eorum statura corporis, robur, & pulchritudo destruitur. Leui. 194.c.4.F

Pueri corpus magis participat virtutem speciei humanæ, quam corpus viri. Mat. to. 6. 111.c.2.E

Puer in scriptura sacra non solet, vt communiter, significare ætatem: sed sæpè significat famulatum, vel seruitutem, vt probatur. Mat. to. 4. 9.c.2.D

Virtus conseruatiua speciei perfectior est in pueris, quam in iuuenibus. Mat. to. 4. 118.c.3.H

Pueri secundum morem Hębraicum dicuntur omnes seruitores, cuiuscumq; sint ætatis. Et aliquando filij vocantur pueri. Isa. 7. Ego & pueri, quos donauit mihi Dominus. Et viri robusti vocantur aliquando pueri. 2. Reg. 2. surgant pueri, & laudāt &c. Mat. to. 4. 71.c.1.A. 90.c.3.K

Puer in scriptura, vt communiter non solet significare ætatem, sed sæpius famulatum, vel seruitutem, &c. Mat. to. 4. 9.c.2.D

Puer multipliciter accipitur. Semper tamē capitur pro puero ætate, nisi aliquid adijciatur, ratione cuius pro alio accipiatur. Mat. to. 5. 222.c.1.C

Pueritia. Omnia, quæ sunt a pueritia faciunt fortissimam impressionē, siue quantum ad intellectum, siue quantum ad mores, siue quantum ad naturam. Mat. to. 2. 168.c.1.D

Puerpera. Puerperæ propter fluxum sanguinis immundę erant, quem fluxum fuisse in Domina nostra, satis; potest dici sine eius prędiudicio, sic. s. q̄ in ipsa fuit id, propter quod lex purificationis data fuit, quam legem ipsa debuit rationabiliter obseruare, &c. Leui. 112.c.E

Puella. Deflorata vilipenpitur ad hominibus, s. ex opinione, & desiderio, &c. Exod. to. 1. 204.c.3.F

Puellam Hebræam vendere alicui Gentili, pluribus de causis, erat prohibitum. Immo nec alicui viro de genere Gentilium, qui haberet ritum Iudæorum. Leui. 25. &c. Exo. to. 1. 209.c.4.K. 210.c.1.F

Emens puellā Hebræam ad duo poterat emere, vel vt duceret eam in vxorem, vel vt copularet filio suo. Exo. to. 1. 210.c.2.D.& 211.c.3.H

Quando Dominus puellæ Hebreæ emptæ teneretur dare nuptias, vestimenta, & precium pudicitiæ, refertur casus. Exo. to. 1. 210.c.4.K

Puellæ venditæ multipliciter poterant redimi, vt dicunt quidam: sed quartus modus eorum non placet. Exo. to. 1. 212.c.2.C

Puella, nomen est ætatis, & pudicitiæ, vel virginitatis. Aliquando tamen dicit solam ætatem, & aliquando pro ætate, & virginitate capitur. Leuit. 229. col. 4. F

De puella, quæ arrepta a dęmone loquebatur Hebraicè. 1. Reg. to. 2. 49 col. 1. A

Puella paruæ ætatis, & mulier inueterata, quare concipere non possint. in Parad. 10.c.3.H

Pugna. Aliquando pugna Dei supplebat omnem pugnam Iudæorum. Et aliquādo dabat illis victoriam, non faciens ipse omnia: sed adiuuans ipsos, &c. Iud. 44.c.4.K

Tres sunt pugnæ priuilegiatæ, &c. Mat. t. 4. 47.c.2.D

Pugnare Viros viribus contra fęminas, quare sit verecūdū. Exo. t. 1. 216.c.3.H

Deus pugnabat pro Israelitis tripliciter. Iosue. to. 2. 173.c.1.D

Referunt vndecim modi, quibus Deus pugnauit contra Israelitarum hostes,& tradidit illos in manibus eorum.1.Reg.to.1. 109.c.3.I c.4.F
Deus potest multis modis facere ne vnus homo pugnet contra alterum.2.Paralipomenon. 187. col.4.G
Clericis non licet pugnare.1.ad Timoth.3. oportet Episcopum non esse percussorem. Et hoc idē de presbyteris,& omnibus ecclesiasticis intelligitur. Mat.to.3. 31.c.2.D
Pulchritudo Hominis in quo consistat.1. Reg.to.2. 22.c.4.H
Pulchritudo naturaliter trahit ad dilectionē 3.Reg. 7.c.2.B
Pulchritudo mulieris solet multum afficere, & illa quære,immo in seruitutem redigere animos viriles,&c.2.Paralip. 156.c.3.G
Pulchritudo rerum est in eadem distinctione, & disparitate,&c.Mat.to.3. 259.c.2.D
Corporis pulchritudo est magna indoles bonitatis eius,cuius est pulchritudo.in Parad. 20.colu.4.K. 21.c.1.A
Propter pulchritudinem an liceat matrimoniū cōtrahere.Gen. 315.c.1.A
Pulchritudinem vult Deus in rebus suis,vt apparet in multis.Exo.to.2. 54.c.3.G
Pulchrum Inter pulchrum & decorū quid intersit.2.Reg. 89.c.2.B
Pulegium Apud Indos preciosius est pipere, vt ait Hieronymus,& habet in decretis.93.dist.cap.legimus. Et hoc ideo est: quia Indi habundant pipere, & pulegium rarum est 2.Paralip. 132.c.4.F
Pullus. Quid per pullum, & quid per asinam, de quibus Ma.21.significetur, Mat.t.5. 215.c.2.A
Quod Christus super pullum equitauerit, probat. Mat.to.5.215.c.3.I. Sed quare sic voluerit intrare in Ierusalem.ibid. 219.c.4.H
Pulmentum Dicitur omnis cibus preter panem.Gen. 304.c.3.H
Pulmentum in sacris literis significat omne genus ciborum.Et aliquādo sumitur pro solis panibus, vt patet.Nu.15.Nu.to.1. 220.c.2.D.221.c.1.B
Pulmentum dicitur quicunque cibus confectus,& maxime factus ex farina:quia pulmentum a pultibus dicitur.2.Reg.77.c.2.E.Mat.to.6. 235.c.2.C
Pulmentum est nomen generale ad omnes cibos, & proprie conuenit illis cibis, qui non sunt simplices: sed fiunt per decoctionem,& mistionem. Aliquando simplices, vt panes vocantur pulmēta,&c.4.Reg. 47.c.3.H

Pulsare. Pulsatio.

Quosdam Deus magis pulsat, & quosdam minus: nec tamen propter hoc est iniustus,quòd si fortiter pulset corda nostra,non possumus ei non aperire.Mat.to.7. 13.c.2.B
Per solam obedientiam ad Christi pulsationes iustificamur. Mat.to.7. 12.c.2.B
Puluis Est principalis materia animalium.Ge. 23.c.4.I
Punctum. Puncta copulantia partes continui non sunt entia realia: sed solum sunt per intellectum nostrum,&c.Exo.to.1. 68.c.1.A
Punctum quomodo dicatur indiuisibile.Matt.to 6. 106.c.2.F
Punctum terminans magnitudinem,res quædā est, non tamen punctum continuans,&c.Exo.to.1. 68.c.1.C
Punctum quomodo dicatur esse in linea.Exo.to.2. 195.c.4.K
Punctum nunquam est sine magnitudine, & habet positionem in ea,&c.3.Reg. 75.c.4.G
Pungi. Qui recordatur de peccato, dupliciter pungi potest. Matthæi tomo septimo. 225.c.3.H
Punire Illud Naum.1.Non punit Deus bis in id ipsum, intelligitur,si quælibet pœna sit æqualis delicto,&c.Exo.tomo primo. 50. colum.1.D
Lex humana non punit nisi illa peccata, quibus punitis,potest stare res publicè. Matt.tomo quinto. 109.c.3.I
Si omnes homines essent iusti,Deus neminem puniret,vt in punitione manifestaretur potestas eius, &c.Exo.to.1. 61.c.1.D
Puniuntur subditi quandoque pro delicto superioris.Gen. 275.c.2.C
Aliquando non puniuntur Domini directè,& punitur populus. Et hoc obseruat Ecclesia, vt pro peccato dominorum, terras eorum subijciāt interdicto, vt patet extra de sponsali.& matrimonio.cap. Non est vobis. Exo.tomo primo. 53. col.3.F
Lex humana ecclesiastica punit omne genus adulterij & æquali pœna Matth.to.5. 109.col.4.K
Quilibet p peccato suo punit.Matt.to 6. 250.c.2.I
Quō populus dicatur puniri.Mat.to.6. 250.c.4.G
Nullo mopo puniendi sunt non peccantes. Matth. to.6. 251.c.3.F
Quō puniatur filij pro parentibus, & quomodo puniat Deus aliquem vsque ad tertiam & quartam generationem.Exo.to.1. 167.c.2.A
Puniendus pro aliquo crimine,debet cōuinci,vel p facti notorietatē,qđ nulla potest tergiuersatione celari,vel p confessionē suam,vel p testes,vel per quēcumque modum; dum tñ sufficienter probetur.Nā in criminalibus debent esse testes luce clariores,vt patet extrà de probationibus.in ca.finali.Et in lege sciant cuncti.ca.probationibus. Exo. to.1. 216.c.2.B
Non sunt æqualiter puniendi,qui non sunt in æquali dignitate, vt est exemplum de diacono presbytero venatoribus,extra de Cleri.venato.c.Episcopum,&c.Num.to.1. 173.c.3.G
Quō pro peccato vnius aliquando puniatur tota communitas.Iosue to.1. 109.c.1.C
Quòd aliqñ Deus puniat vnū pro peccato alterius, assignant sex causæ ab Augustino, quæ referunt. Iosue to.1.109.c.2.H. Quæ qualiter debeant intligi,vt veræ sint.Iosue to.1. 109.c.4.I
Deus nūquam punit alquem pro peccato alterius, loquendo de pœna, q̄ infligitur à Deo, secus tñ de pœnis consequentibus conditionem naturæ, vt sunt fames,sitis,&c. Et loquendo de pœnis propriæ dictis.Iosue to.1. 109.c.3.K
Absolutè iustum est, vt nullus pro peccato alterius puniatur, sed quilibet pro peccato suo, & hoc tā in iudicio humano,quam diuino obseruatur.Iosue.to.1. 111.c.1.A
Peccantes sola priuatione, sola priuatione puniuntur,& peccantes positiuè & priuatiuè,vtroq; modo puniuntur.Iosue.to.1. 112.c.3.I
Deus solet punire peccata grauissimè in principio alicuius legis datæ ab ipso,postea verò non sic.Iosue.to.1. 139.4.F
Nunquam quis capite punitur, nisi pro culpa suą. Iudi. 75.c.1.A

Index in omnia Opera

Aliqui ſunt caſus, in quibus punitur aliquis ſine culpa,& perdit priuilegium ſuum, quos notat glo.in decretis diſtin.22. cap.renouantes. Iudicum. 75. col.1.A

Per peccatores Deus punit interdum alios peccatores. Iudic. 184.c.1.B

Decem modi punitionis erant in veteri teſtamento pro peccato multitudinis. Iudicum. fol. 220. col.2.C

Non inconuenit quòd interdum aliquis peccans non puniatur in eo,in quo deliquit,ſi ex punitione eius proueniat magnum damnum rei publicæ. Ruth. 266.c.2.C

Nullus punitur a Deo temporaliter niſi pro peccato mortali.3.Reg. 79.c.2.E

Non puniuntur patres pro filiis,etiam in diuino iudicio,vt probatur.4.Regum. 140.c.2.E

Nunquam punitur populus pro ſolis peccatis regis,vel è contra.4.Reg. 214.c.3.F

Nunquam puuitur aliquis, niſi propter peccatum, quod aliquomodo eſt ſuum &c. 1.Paralipo. 235. col.3.K

Patres non puniuntur pro filiis,nec è contra. Mat. to.6. 251.c.3.F

Impugnatur fabula vulgariũ dicentium, quòd animæ non puniuntur in noctibus ſabbathorum, nec in die Natalis domini.Matth.tomo ſeptimo. 161.c.3.F

Quomodo intelligendum ſit illud, ſcilicet, quòd aliquando puniatur populus pro peccato regis & è contra. 1.Paralip. 235.c.3.I

Perſonæ, pro quarum peccatis puniantur filij ſunt quindecim perueuiendo vſque ad quartam generationem incluſiuè &c. Matth. tomo ſecũdo. 239.c.4.K

Quare aliqua peccata puniantur hic,& non omnia. Matth.to.2. 236.c.3.K

Quare lex humana non poſſit iuſtè omnino punire peccata. Mat.to.2. 236.c.3.K

Quando peccatum principis puniẽdum ſit, & quando non. Matth.to.2. 241.c.1.A

Principis peccatum,& peccatum perſonæ priuatæ, ſi ſint æqualia, punientur æqualiter à Deo in alio ſæculo, & ſi inæqualia, inæqualiter, non habita conditione ad differentiam ſtatus: & cæteris paribus principis peccatum magis punietur. Mat. to.2. 241.c.1.E

In præſenti ſæculo peccatum principis æqualiter puniendum eſt cum peccato perſonę priuatæ in foro conſcientiæ, niſi præſentia eſſet arbitraria. Matth.to.2. 241.c.2.C

In foro contentioſo non puniuntur principes, ſed illis ſemper defertur ſimiliter & prælatis propter honorem dignitatis &c. Et hoc verum eſt à principio,quando non apparet eorum contumacia. Nam ſi appareat,puniuntur ſicut cæteri &c.Mat. to.2. 241.c.3.F

Quamuis regulariter vnus non puniatur pro alio, ſed quilibet pro ſe, cùm peccata debeant tenere ſuos auctores, extra de his quæ fiunt à ma. par cap.quæſiuit; interdum tamen vnus pro alio punitur,non pœna æterna, ſed aliis pœnis non ſpiritualibus:quia pœna ſpiritualis pertinet ad animam,ſecundum quam quilibet eſt liber,bene tamen pęnis temporalibus, eo ꝙ quãtũ ad eſſè corporale, vel temporale non eſt quilibet liber, ſed aliquo modo dependet ab aliis:& quia tripliciter poteſt ſe habere vnus ad alterum in quadam dependentia,ideo triplici ratione vnus punitur pro alio. Primò inquãtum vnus homo eſt res alterius tẽporaliter, vt filius eſt res patris, & ſeruus eſt res domini. Secundo inquantum peccatum vnius deriuatur in alterũ per imitationem quandã &c. Tertio ad commendandum vnitatem ſocietatis humanæ,quia omnes homines ſunt quodammodo vnũ, & ſic quilibet homo debet eſſe ſolicitus de alio,quia vnicuique mandauit Deus de proximo ſuo: Eccleſiaſt.17. Quòd ſi negligenter ſe habeant,videntur & ipſi peccare &c.Mat.to.2.Et punitio vnius pro altero, aut fit à Deo. Et ſic poteſt homini inferri quodcunque genus pœnæ,& hoc temporali punitione, & aliquando ſine peccato ſuo, & aliquando pro peccatis ſuis & aliorum. Exemplum primi de filio paruulo.Exẽplũ ſecundi de filio adulto,imitãte patrem in pecccatis. Et pœna ſic à Deo data prodeſt ad multa, & hoc in illis,qui non imitantur peccata patris. Matt.to.2. 242.c 2.E

Interdum vnus punitur pro alio: quia non poſſunt conuenienter quidam puniri, qui peccauerunt, niſi cum eis puniantur alij propter vnitatem & ſimultatem vitæ; vt de Iona; Ionæ primo. Et 1.quęſt.4. cap.populus, & de Achor: Ioſue 7. Et quancunque aliam pęnã corporalem poteſt Deꝰ inferre vni pro peccato alterius, vt pęnam lepręin filiis Giezi, & aliquando ſeruitutem pro peccato patris,& ſic de aliis.Matthæi tomo ſecundo. 242.c.4.F

Vnus non punitur pro alio à iure, vel ab homine pœna corporali,quia iſtæ ſunt pœnæ perſonales, quæ à iure non ſunt inferẽdæ; benetamẽ à Deo. Mat.to.2.242.c.4.H. Pœna tamen reali,quæ conſiſtit in his, quæ pertinent ad hominem, vt ſunt bona fortunæ,ſ.diuitiæ,honores potentia,gloria libertas, &c. poteſt vnus pro alio puniri, vt filij hæreticorum,& eorum, qui committum crimẽ læſæ maieſtatis,extrà de hæreticis in cap.vergentis &c.Et hoc de iure ad deteſtationem criminis. Et eadem ratio vt in plurimum eſt, quia Deus punit filios pro patribus.Pœna etiam canonica non punitur aliquãdo vnus pro alio, vt eſt excommunicatio,quia eſt pœna perſonalis,ſed quiliber pro ſuo peccato,vt patet.24 quæſt.3. cap.ſi habes. & extrà,de his, quæ fiũt a maiore parte capit.c.quęſiuit. Idem dicendum eſt de ſuſpenſione, depoſitione,& degradatione.Pœna tamẽ interdicti punitur vnus aliquando pro alio, quod maximè fit pro peccatis præſidentium, vt pro peccato regis vel epiſcopi &c. extra, de ſponſali. capit. non eſt nobis.Et extra,de officio delegati,capit.Sanè &c. Et pęna priuationis offerẽdi, vt tota, familia pro domino.17.q.4. cap.Minor. Pœna etiam inhabilitationis ad ordines, punitur vir ꝓ peccato vxoris, quæ adulterata eſt, viro non ſciente, ſi poſtea cognoſcit eam, non poteſt promoueri ad ſacros ordines.34.diſt.cap.ſi laici.Et pœna ſimoniæ,vt ſi filius obtinet eccleſiam per ſimoniam parẽtum, etiam ipſo neſciente, perdit eccleſiam, quia non poteſt eam retinere extra de ſimonia.cap.de regularibus. & duobus capitibus ſequentibus. Et hoc ideo eſt in prædictis, quia in illis pœnæ non dantur ſemper vt pœnæ, ſed vt medicinæ, aut curatiuæ, aut præſeruatiuæ, quando autem infertur pœna, vt pœna, nunquã punitur vnus pro peccato alterius, ſed pro ſuo. Matth.to.2. 242.c.4.K & ſeq.

Regulariter non punitur aliquis ſine culpa, ſiue a Deo, ſiue ab hominibus, niſi incertis caſibus, extra de conſtitu.cap.cognoſcẽtes. & 56.diſtin.cap. ſatis peruerſum.Nũquã tamẽ ſine cauſa,vt expo.

in

in decretali quando falsum, vt lite non contestata. Et fit hoc aliquando, in pœna inflicta à iure, in pęnis verò à Deo inflictis similiter, vt patet in filijs Sodomorum, &c. Gen. 19. Et in filijs Dathan & Abiron: Nume. 16. Et in paruulis Chananæorum, Deuteronom. 20. Et in ciuitatibus Israel, in quibus colerentur idola. Deuteronom. 13. Et in paruulis Madianitarum. Nume. 31. Et paruulis Amalecitarum. 1. Reg. 15. Et in his videntur esse duæ causæ, vna propter detestationem criminis, alia propter peccatum parentum. Tertiò solet Deꝰ punire aliquos, vt meliores efficiat, patet de Iob. Quartò vt innotescat gloria Dei, vt in cæco nato. Ioannis. 9. Quintò ad custodiam virtutum, vt in Paulo. 2. Corint. 12. Sextò ad purgationem, vt in Maria sorore Moysi: Num. 12. Sed ibi pœna fuit pro culpa. Septimo, vt præsens pęna continuetur æternæ, vt in Herode. Act. 12. Et hic similiter est pœna pro culpa. Et ideo quinque modi præcedentes pertinent ad propositum, quia in eis est pœna sine culpa: non tamen sine causa. Et istos quinque modos communes ponit beda in homelia, & Magister 4. Sentē. distin. 15. Matt. to. 2. 243. c. 4. I

De iure humano punitur quis aliquando sine culpa, scilicet in sex casibus, qui comprẹhenduntur hoc versu.

Paupertas, odium, vitium, fauor, & scelus,
Ordo, personas spoliant, & loca iure suo.

Et exponuntur per singulos. Et ad istos reducuntur alij casus, &c. Mat. to. 2. 243. c. 3. G

De modo puniẽdi malefactores apud Iudæos. Mat. to. 4. 197. c. 1. C

Melius est hominem innocentem puniri, quam male meritum verberari. Parad. 35. c. 4. H

Deus ex quinq; causis solet punire homines in hac vita, vt patet his versibus.

Vt probet, aut damnet, aut expiet, aut mereatur,
Vt pateat Christi gloria, pœna datur.

Et exponuntur. Mat. to. 2. 243. c. 4. K

Aliquando puniuntur subditi pro peccatis prẹlatorum, & hoc tam à Deo, quam à iure, vt probatur. Mat. to. 2. 244. c. 1. C

Nunquam punitur populus pro peccatis prælati, nec è contra. Saltem illa punitione, quæ à Deo fit. Et aliquando peccante solo prælato, dicitur puniri populus propter peccatum eius, non quidem, quia puniatur, sed quia non expectetur, &c. Mat. to. 2. 244. c. 3. I

Punitio ad correctionem solum datur illis, qui mali sunt, vt boni fiant. Leu. 82. c. 1. C

Refertur ordo punitionis Iudæorum a Deo pro peccatis eorum. Leu. 315. c. 1. C

Punitiones semper fiunt per similia. 4. Regum. 59. colum. 4. K

Ex punitione, quam Deus facit in hoc sęculo maiore vel minore, non sumitur argumẽtum ad probandum maiora vel minora peccata delinquentium, bene tamen in alio sęculo valet argumentum, sicut & de præmio, &c. Leu. 319. c. 4 F

Punitio quadraginta annorum, qua Iudæi sunt puniti in deserto, fuit ad multa bona. Deutero no. 40. c. 1. B

Deus nunquam punit directè nisi propter peccatū, & hoc maximè, quādo punit populum vel communitatem, secus tamen contingit, quādo in particulari persona fit punitio, vt patet de cæco nato. Ioannis 9. Deuter. 39. c. 4. K

Punitio malorum in hac vita multa bona operaf, &c. Deuter. 76. c. 2. K

Punitio malorum quando mitiganda, aut omninó tollenda. Mat. to. 2. 240 c 3. K

De diuersa punitione criminum in veteri testamẽto. Deuter. 131 c. 4. K

A punitione malorum cessandum est, quando puniri non possunt, sine magno damno bonorum. to 4. 136. c. 3. K

Pupillus Manet sub tutoribus & curatoribus vsque ad tempus præfinitum à lege. 1. Reg. to. 2. 12. c. 1. C

Cum pupillis potest iudex tripliciter se habere in iudicando. Mat. to 6. 32. c. 3 F

Purgare Inter corpora, ignis & aqua habent vim purgandi. Mat. to. 7. 239. c. 3. F

Aer quomodo purgabitur in die iudicij: & quomodo purgabitur tota sphęra aeris. Matth. tomo 7. 128. c. 4. H

Paradisus terrestris purgabitur igne purgationis in die iudicij. Mat. to. 7. 129. c. 4. F. Et dicitur paradisus hoc est hortus amænus, vel hortus delitiarū. ibidem.

Qui sunt, qui purgantur pœna purgatoria. Mat. t. 7. 249. c. 3. H

Purgatio Seu mundatio erat duplex, quędā naturalis, & quædam cæremonialis. Et hæc secunda præsupponebat primam, &c. Leuitic. 136. c. 3. H

Inter purgationes speciales, Iudæi faciebant vnam generalem pro omnibus in decima die mensis Septembris in quolibet anno. Et in præfata die fiebant multa sacrificia tam pro populo, quā pro ipsis met sacerdotibus: & in hac die omnes Israelitæ ieiunabant nihil comedentes, vel bibentes vsque ad solis occasum. Et dicebant Iudæi, quòd Dominus in præfata die sedebat ad remirtēdum peccata, & ad iudicandum fatalia distribuendo vnicuique homini, quod ei deberet euenire in illo anno. Et ob hoc se affligebant Iudęi in illa die. Sed hæc ridicula sunt & absurda, vt probatur. Leuitic. 151. c. 1. E

Purgatio per ignem quomodo fiet. Matth. tomo 7. 124. c. 2. C

Ad quid fiet purgatio mundi in die iudicij. Mat. t. 7. 125. c. 3. G

Duplex fit purgatio in die iudicij. Matthæ. tomo 7. 128. c. 1. E

Purgatio cœlorum qualis erit. Matth. tomo. 7. 25. colum. 3. I

Purgatio, quæ fiet in die iudicij in corporibus, fiet dupliciter. Mat. to. 7. 128. c. 4. G

Purgationis ignis non ascendet vsque ad sumitatē aeris. Mat. to. 7. 129. c. 1. A

Purgatio vulgaris.

Purgatio vulgaris dicitur, quando inquiritur veritas rei, non modo iuridico per probationes, sed per quædam alia experimenta, & talis purgatio illicita est, & qui cogit ad hoc peccat. Num to. 1. 63. c. 2. B

Purgatio vulgaris habet tres gradus, & c. 3. Regum. 77. c. 1. E

Omnem purgationem, in qua Deus tentatur, vetuit ecclesia, vt patet extra de purgatione vulgari. capitu. Dilecti filij, & 2. quæst. 5. ca. sæpè contingit, &c. 3. Reg. 77. c. 2. A

Purgationes vulgares, qualescunque sint, in tātum sunt reprobatæ, quòd sententia lata per eas, non tenet, sed restituitur læsus. extrà, de purgatione vulgari. capit. significantibus. 3. Regum. 77. c. 2. C. Mat. to. 2. 220. c. 1. E

Ad purgationem vulgarem pertinent omnes probationes illæ, quæ vel incertę ſunt: vel periculoſę, vel expectant aliquid a Deo, quia Deus tentatur in talibus. 3 Reg. 77.c.2.C

Deus conceſſit Iſraelitis aliquid, quod erat purgatio vulgaris, cuiuſmodi erat probatio zelotipiæ, & furare in templo Salomonis, & coram altari, &c. 2. Paralip. 86.c.4.I

Omnem purgationem, in qua tẽtatur Deus, vetuit eccleſia, vt patet extra de probatione vulgari. ca. Dilecti filij, & alias etiam minores, quibus Deus videtur minus tentari, &c. 2. Paralip 87.c.3.K. Et ſententia lata virtute talium purgationum, non tenet, ſed reſtituitur læſus, extra de purgatione vulgari. cap. ſignificantibus, &c. 2. Paralipomen. 87.c.3.K

Generaliter omnes illæ probationes, quæ vel incertæ ſunt, vel periculoſæ, vel expectant aliquid a Deo, pertinent ad purgationem vulgarem: quia Deus tentatur in talibus. ſecundo Paralipomen. 87.c.4.K

In purgatione vulgari tres ſunt gradus, primus eſt, quando ſumitur talis modus probandi, in quo neceſſe eſt periclitari, tam innocens, quã nocens, niſi à Deo miraculosè liberentur, vt in ferro cãdenti, aqua feruenti, tranſitu per ignem, & ſimilibus. Et iſta eſt valde illicita inter omnes alias, vt patet 2.q.5.ca. Mennam. & ca. conſuluit, & extra de purgatione vulgari cap. dilecti filij. Secundus gradus eſt, quòd per illam non poteſt cognoſci quis nocens, & quis innocens, & tamen eſt talis, quòd ab illa tam nocens, quam innocens poteſt ſine peccato liberari, &c. vt probatio per duellũ, in quo innocẽs poteſt ſuccumbere, ſi ſit debilior, vt patet. 2 quæſt. 5. cap. Monomachiam. Et extra de purgatione vulgari cap. Cum ſuſcepti. & cap. ſignificantibus, & iſta purgatio non eſt ita mala ſicut prima. Tertius gradus eſt in purgatione illa, per quam inuenitur delictum ſufficienter: & tamen ad inueniendum illud tentatur Deus, vel ſaltem fit aliquid, per quod videtur Deus tentari, vt delinquens inueniatur, cuius modi erant aquę amariſſimæ, de quibus Nu. 5. Et iurantes in templo Salomonis: ſic etiam eſt de iurantibus ſuper altaria, vel ſupra corpora ſanctorum, vel ſuper euãgelia, ſuper quibus falsè iurantes credunt certiſſimè puniendi à Deo. Eccleſia tamen vetuit omnem probationem, in qua tentatur Deus, extra de purgatione vulgari. capi cum dilecti, ſicut antiquitus conſtitutum erat, quòd quãdo abbas daret Euchariſtiam monach. ſ. circa furta facta in monaſterijs, dicebat: Corpus Domini ſit tibi ad probationem hodie 2. quæſt. 5. cap. ſæpè contingit. Sed iſta probatio olim introducta, poſtea reprobata eſt Eccleſiæ auctoritate, vt dicit gloſ. &c. Mat. to. 2. 2. Paral. 87.c.2.E

Quando purgatio vulgaris non eſt periculoſa niſi illi, qui nocens eſt, tunc, qui conſcius eſt ſuę innocentiæ, poteſt ſubire talem purgationẽ, ſi videat, quòd alias euenient multa ſcandala, &c. Mat. t. 2. 210.c.2.B

Purgatio mundi.

De purgatione mundi in fine ſæculi. Mat. to. 7. 123. c.1.D. Et illa purgatio fiet per ignem, vt probat. ibidem. 124 c.1.E

Purgatio in fine ſæculi fiet dupliciter, vno modo p depoſitionem omnium diſpoſitionum repugnãtium nouitati gloriæ. Alio modo per ſeparationem miſtionis, ſecundum quam tollitur omne, quod alienum eſt à ſubſtantia. Primo modo erit purgatio in omnibus corporibus, ſimiliter & ſecundo modo, vbi erit quid alienum à ſubſtantia. Et ſic aqua purgabitur ab igne, &c. Mat. to. 7. 128. c.1.D. Primo modo tota ſphęra aeris purgabitur, ſecundo modo aliquid eius purgabitur, ſed non tota ſphæra. ibid. 128.c.4.H

Confutatur poſitio quorundam dicentium purgationem fiendam ſolum in die iudicij per ignẽ cõflagrationis. Mat. to. 7. 244.c.1.B

Purgatorium.

In purgatorio non puniũtur animæ à malis angelis, nec à bonis, immo à bonis conſolantur, & reuelant eis aliqua de bonis, quę fiunt in hoc ſæculo pro eis, vt inde citius liberentur. Reuelant etiam proſperitates ſuorum, ſaltem virtutes eorũ, quos in hoc ſæculo dilexerunt, ſed illæ animæ puniuntur à Deo, &c. Exo. to. 1. 88.c.4.K

Purgatorij pœna non eſt directè pro peccato. Sed ex relaxatione, &c. Exo. to. 2. 146.c.3.H

Exiſtentes in purgatorio puniuntur, non ad emendationem, ſed ad vltionem. Leu. 82.c.1.B

In purgatorio non eſt timor ſeruilis, quia ibi futurũ bonum expectatur. Deu. 165.c.1.E

Purgatorij pœna maior eſt quacumque pœna temporali huius mundi, vt dicitur Auguſtinus, & habetur. 25. diſtin. cap. Qui in aliud. Ioſue. to. 1. 112. c.1.C. Mat. to. 7. 256.c.4.F

Quomodo intelligitur, quòd de purgatorio nõ poſſit quis exire, quouſque ſoluat omnes pœnas. 3. Reg. 163.c.2.A

Licitum eſt orare, p aliquis ſit in purgatorio, &c. 3. Regum. 154.c.4.I

In purgatio non puniuntur animæ per miniſtros, ſed Deus ſuccendit illum ignem, vt dicit ſanctus Thom. 4. ſent. diſtin. 21. ſecundo Paralipomenon. 248.c.3.F

Exiſtentes in purgatorio dicuntur proximi noſtri: quia illis poſſumus bene facere, licèt nõ poſſimus ab eis recipere bonum: quia quandiu ſunt in purgatorio, non poſſunt pro nobis orare, nec etiam pro ſeipſis Mat. to. 2. 249.c.2.B

Illi, qui ſunt in purgatorio, ſunt maiores nobis, quãtùm ad certitudinem de ſua beatitudine, & quãtùm ad impeccabilitatem: ſunt tamẽ inferiores nobis quantùm ad pœnas, quas patiuntur. Et ſic non ſunt in ſtatu orandi pro ſe: neque pro alijs, ſed potius, vt oretur pro eis. Et ratio eſt: quia ipſi non ſunt in ſtatu merendi, cum nõ ſint viatores, nec oratio ſua eſſet ſatisfactoria: quia modus ſatisfaciendi eſt illi determinatus per pœnas, quas patiuntur. Mat. to. 3. 44.c.4.K

In purgatorio non eſt propriè mereri, neque ſatisfacere, ſed eſt ſolum ſoluere. Matth. tomo quarto. 178.c.3.G

Quare in purgatorio ſola anima patiatur. Matt. t. 6. 72 c.3.K

Aliqui dixerunt purgatorium non eſſe vnum locũ, ſed quòd quilibet punit, vbi peccauerat: ſed hoc eſt falſum. Mat. to. 7. 168 c.3.G. Nec eſt verum, p purgatorium ſit in aere caliginoſo ſupra nos, vt alij dicunt. ibidẽ 168.c.4.I. Sed dicendum, quòd purgatorium de lege communi eſt in concauitate terrę iuxta centrum circa locum damnatorũ, &c. Ex ſpeciali tamen Dei diſpenſatione non eſt tantũ vnus locus purgatorius, ſed plures. Et hoc contingit ad eruditionem viuentium, & ad vtilitatem ipſarum animarum patientium, &c. Mat. to. 7. 169.c.1.C

Quòd poſt mortem ſit purgatorium. Mat. tomo 7. 238.c.3.F.

238.c.3.F.Et est duplex,scilicet,ordinarium & extraordinarium,&c.Mat.to.7. 270.c.1.A
In corporalibus duo sunt purgatoria, scilicet ignis, & aqua,sed magis ignis,&c.Matth.tomo 7. 239. colum.3.F
In purgatorio est pęna sensus, & pœna damni per accidens,&c.Mat.to.7. 139.c.2.E
Existentes in purgatorio sciunt se per illam pœnã, quam patiuntur,purgãdos esse. Et ideo illa est aliquo modo volita ab eis, quia sciunt, quòd nullo modo possunt peruenire ad beatitudinem, nisi illam sustineant. Et ideo voluntariè sustinent,sicut voluntariè sustinetur mors, eo quòd sine morte non possumus peruenire ad vitam æternam,&c. Mat.to.7. 241.c.2.B
Existentes in purgatorio non torquentur per dęmones, neque per angelos,sed a solo Deo. Et idem fiet circa damnatos post iudicium, &c.Mat.to.7. 241.c.4.I
In purgatorio purgãtur animæ, sed non satisfaciũt, quia in purgatione tollitur malum,sed non augetur bonum, in satisfactione vero vtrumque fit. Mat.to.7. 243.c.3.H
Vnde in vita non datur propriè purgatio, sed post mortem.Nam in uita,si pœnæ inferuntur bonis, proficiunt per eas ad maius bonum per meritum spontaneæ patientiæ,&c. Si verò inferant malis, neque purgatio fit, neq; satisfactio, quia mali cũ puniuntur,deteriores efficiuntur,&c. Mat. to.7. 243.c.3.I
Purgatorium dupliciter accipitur. Matth. tomo 7. 167.c.3.H
Purgatorij locus dupliciter consideratur, scilicet de lege communi vel de dispensatione speciali Dei. Et secundo modo multa possunt esse loca purgatorij,sed non primo modo.Mat.to.7.169.c.B. Et secundo modo quædam animæ puniuntur in locis in quibus peccauerunt. ibidem
De situ loci purgatorij.Mat.to.7. 170. c.1.B
Purgatorij locus nec est cœlum empyreum,neq; gehenna neque Lymbus puerorum,neque sinus Abrahæ sed alius locus ab istis distinctus. Mat.to.7. 239.c.2.B
Qui purgatorium negat,contra Dei iustitiam loquitur.Mat.to.7. 238 c.3.H
Existentes in purgatorio,& gehenna qualẽ habeant tristitiam.Mat.to.7. 240.c.2.A
In purgatorio est duplex pœna Matth.tomo 7.240. colum.3.B
Existentes in purgatorio non torquentur a dęmonibus,nec ab angelis beatis.Mat.to.7. 241.c.4.G
Existentes in purgatorio a solo Deo torquentur. Mat.to.7. 243.c.1.B
Dęmones assistunt animabus,quæ sunt in purgatorio,non tamen eas torquent.Mat.to.7. 243.c.2.E
In purgatorio tollitur malum, sed non augetur bonum.Mat.to.7. 243.c.3.G
De necessitate ponendi purgatorium. Mat.tomo 7. 244.c.1.A
Purgatorium elicitur ex illo Apostoli. 1. Corin. 3. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur, &c. Mat.to.7. 245.c.4.F
Ecclesia orat pro existentibus in purgatorio. Matt. tomo 7. 246.c.2.A
Nullus,vt communiter,liberatur a purgatorio,quia nullus explet pœnitentiam debitam pro peccatis scilicet illam,quæ a Deo taxatur.Matth.tomo 7. 246.c.1.B
Quare aliqui negent purgatorium.Matth.to.7. 246. 246.c.2.C
In purgatorio quare non ponatur vermis, neque aquæ niuium,neq; fletus,& stridor dentium.Mat. tom.7. 249.c.2.A
In purgatorio sunt tenebræ.Mat.to.7. 249.c.3.F
Qui sint,qui purgantur pęna purgatoria. Matt.to.7. 249.c.3.G
Expiati per purgatorium ante mortem Christi,trãsibant ad sinum Abrahæ.Mat.to.7. 250 c.3 F
Expiati per purgatorium,ante mortem Christi,trãsibant ad sinum Abrahæ.Mat.to.7. 250.c.3.F
Purgatorium durabit vsque ad diem iuditij.Matth. tomo 7. 250 c.4.K
Mansio in purgatorio non dicit statum.Matth.to.7. 255.c.3.H
Existentes in purgatorio,aliquando merentur.Mat. tomo 7. 256.c.1.B
Pœna purgatoria sufficit ad expiandum omnẽ reatum pœnæ.Mat.to.7. 256.c.4 G
Facilius expiatur pœna reatus in purgatorio,quam alibi,propter duo.Mat.to.7. 256.c.4.K
Pœna purgatoria est necessaria ad remissionem reatus pœnarum nobis debitarum. Matth.tomo 7. 257.c.1.A
Quare vnus existentium in purgatorio citius liberetur per suffragia ecclesiæ,quam alius.Matth.to.7. 299.c.1. D
Quare solæ animæ sustineant pœnam purgatoriã. Mat.to.7. 273.c.2.A
Animam separata non suffert pęnam purgatoriam pro corpore.Mat.to.7. 273.c.4.G
Quomodo animæ eant ad purgatorium.Matt.to.7. 279 c.4.F
Anima spontè vadit ad purgatorium.Mat.tomo 7. 279.c.4.H
Angeli committantur animas euntes in purgatorium. Mat.to 7. 279.c.4.I
In purgatorio puniuntur, qui decesserunt in peccatis venialibus,vel in aliquo onere inexpletæ satisfactionis, & ex hoc apparet necessitas ponendi locum purgatorium. Et purgatoriũ fieri post mortem,&c.Mat.to.7. 244.c.1.A.& 249.c.3.G
In purgatorio est propriè pœna ignis. Et non videtur, quòd sit ibi alia pœna ponenda earum, quæ sunt in inferno,&c.Mat.to.7. 248.c 4.H
In purgatorio non est pœna vermis, nec aquæ niuium,neque fletus & stridor dentium,bene tamẽ tenebra,&c.Mat.to.7. 249.c.2.A
Ignis purgatorij incępit esse ab exordio mundi, sed ignis illius pœna & afflictio cæpit esse,cum homines cęperunt mori,cum quodam reatu pœnæ sine culpa mortali, sed quis fuerit primus, qui istã pœnam cæpit pati, non constat. Matth. tomo 7. 249.c.4.K
Ad purgatorium descendebant de omnibus gentibus aliqui vsque quo lex Christi fuit sufficienter promulgata: nam ex tunc soli Christiani possũt descendere in purgatorium, &c. Mat.to.7.250.c. 1.B.Et explentes pœnam purgatoriam, ante passionem Christi recipiebantur in Lymbo patrum, sed post Christi passionem recipiũtur in cęlo, &c. Mat.to.7. 250.c.2.C
Purgatorium durabit vsque ad finem mundi,&cęt. Mat.to.7. 250.c.3.I
Existentes in purgatorio sunt partim in via, & partim non. Mat.to.7. 256.c.1.A
Pœna ignis purgatorij prodest ad tollendum reatũ pœnæ,vt probatur. Mat.to.7. 256.c.3.F
Pœna purgatorij est necessaria pro quibusdam ad remissionem reatus pęnarum nobis debitarum, vt probatur.Mat.to.7. 257.c.1.A

In

In purgatorio non manent omnes animæ æquali tẽpore,ſed aliquæ plus & aliquæ minus. Et Deus temperat diuturnitatem in acerbitate,ſicut ei placet,& ipſe nouit,&c.Mat.to.7. 257.c.4.F
In purgatorio quare ſolæ animę puniantur ſine coporibus.Mat.to.7. 277.c.3.F
Nec eſt inconueniens,quòd ſola anima ſuſtineat pę nam purgatoriam, non quaſi pars hominis, ſed quaſi habens totum eſſe hominis. ibidem 273. colum.2.A
In purgatorio, animæ à ſolo Deo torquentur, nec illas vident dęmones torquæri,&c.Paradox. 59. c.1.E.& 85.c.1.A
Certa beatitudinis ſpes lætificat exiſtentes in purgatorio.Parad. 84.c.2.C
In purgatorio tanta eſt cruciatum immanitas,vt ab inferorum qualitate modicum aut nihil diſtet, differunt tamen ex duratione, & ex certa ſpe futuræ beatitudinis.Parad. 84.c.2.D
Exiſtentes in purgatorio multipliciter bonorũ angelorum conſolationibus recreantur,&c. Parad. 84.c.4.F
Inter purgatorij pęnas & inferni,quid interſit.Para. 84.c.4.G
Aliqui exiſtentes in purgatorio atrociores pœnas ſentiunt,quam aliqui exiſtẽtes in inferno. Parad. 84.c.4.G
Ad locum purgatorij ducuntur animæ ab angelis bonis, & non a dęmonibus. Paradoxa. 85. colum.2.E
Dandus eſt vnus & certus purgatorij locus, ſicut datur vnus inferni locus, vſque ad diem vniuerſalis iudicij. Accedit tamen cum hoc, vt quædam animæ in varijs locis purgatoria pœna crucientur,quod contingit propter multa. Primo vt in illis locis crucientur, in quibus peccauerunt. Secundo, vt ab aliquibus videri, aut audiri queant;qui eos cognouerunt, vt ſtimulentur ad fugienda huiuſmodi peccata,ne incidant in talia tormentorum genera,aut vt inde exponant aliquibus ſtatum ſuum,vt remedia velocioris liberationis inquirant. De his multa Gregorius in 4. Dialogorum,&c.Parad. 100 c.2.B
Purgatorij locus & infernus contermini ſunt in terræ profunditate Parad 100. c.3.I
Purgatorij locus ſupra infernum damnatorum eſt, in quo multiplicitas pœnarum eſt, ſed præcipua eſt in igne.Et in hoc loco nulli ſunt dęmones.Parado. 101.c.1.A
In deſcenſus Chriſti ad inferos,nullos a purgatorio liberauit,&c.Parad. 104. c.4.F
Exiſtentes in purgatorio iuxta diem iudicij tantùm cruciabuntur illo paruo tempore,quantùm,cruciandi eſſent in magno tempore,ſi non eſſet dę pinquo dies iudicij.Parad. 104 c.4.K

Purificatio. In purificatione manebat mulier pariens maſculum quadraginta diebus,& hoc pure cęremonialiter. Et non ex ratione naturali, bene tamen ad ea, quæ fiunt ſecũdum naturam,ſcilicet,ad formationem corporis viri per quadraginta dies,&c.Leui.121. col. 3.F. Et ad formationem corporis fœminæ per octoginta dies, cuius cauſa refertur. Leuit. 121. colum.4.K
Quando in purificatione præcipitur offerri turtur vel pullus columbæ pro peccato, per peccatum non debet intelligi peccatum in coitu, quia nullum tale eſt in coniugatis.Leui.122.c.2.E. Nec debet intelligi peccatum originale fœtus, vt aliqui dicunt.ibidem.Sed dicendum quòd fiebat ꝓ peccato in generali illius mulieris, vt Deꝰ remitteret pœnas debitas pro peccatis ſuis,&cęt.Leuit. 122. col.3.H. Sed melius videtur dicendum, quòd fieret pro peccato.i.pro immunditia legali ibidem 123.c.4.G
Purificatio a pullutione nocturna ſeruabatur in deſerto:quia qui erat ſic pollutus, iubebatur dilucu lo exire caſtre,& non reuerti ad illa vſque poſt Solis occaſum Deut.23.Leui. 228 c.1.E
In tempore purificationis non ſe præſentauit mater Samuelis coram Domino:quia ipſa non obligabatur ad purificationem, &c. Quia erat mater leuitæ.1.Reg.to.1. 32.c.3.H
Quare nunc non obſeruent Iudæi purificationis legem.Leuit. 111.c.4.I
A purificationis lege,de qua Leuit 12. Non fuit exẽpta beatiſſima Virgo per illam particulam,ſi ſupto ſemine &c.Leuit. 111.c.4.H
A purificationis lege,an de facto fuerit exẽpta beatiſſima Virgo,vel fuerit obligata,non conſtat, tamen ſecundum tenorem legis, dicendum quòd fuerit obligata,vt probatur.Leuit. 113.c.1.A
Multis purificationibus immunditiarum potuit eſſe ſubiecta beatiſſima Virgo,& de facto fuit abſque peccato.Leui. 113.c.4.K
Minor purificatio,quę erat in vete.lege,fiebat per aquas luſtrationis, & ideoĩ omnibus alijs debebat ipſa præcedere.Num.to.1. 266.c.3.I
Quando aliquibus indicitur purgatio ſuper crimine obiecto,de quo ſunt infamati,debet ſtari iuramento eorum,& compelluntur iurare ſuper reliquias Sanctorum,vel ſuper ſepulchra eorum,aut ſuper altaria, vt patet in Decretis. 2.q.4.cap.hoc autem proprium.& in c.me nam,&c.4.Reg. 261. colum.2.D
Purificationes mulierum non fiebant tẽpore,quo Iudæi erant in Babylone.4.Reg. 261.c.2.D
Quare in die purificationis Virginis Glorioſæ eccleſia inſtituerit feſtum candelarum. 1. Paralipo. 277.c.4.H
Purificatio Nazareorum erat votiua.Matth. tom.6. 290.c.2.B
De Pauli purificatione, & comprehenſione eius a Iudæis.Mat.to.6 271.c.2.C

Purpura. Eſt genus lini tincti quodam colore,qui rubeus eſt, non totaliter, ſed aliqualiter declinans ad nigredinem, vel ad albedinem, ſic, ſcilicet,quòd ſuper tinctura aliquã leuem detur fortis tinctura rubea, & prior color faciet iſtum. Secundum degenerare a perfecta rubedine,& hoc vocamus purpuram,& poteſt hoc reperiri in lana,& in lino.Fuit autem purpura ad faciendum cortinas tabernaculi. Fuit etiam ad faciendum velum, quod pendebat ad introitum ſanctorum, & ad faciendum tentorium, quod pendebat in introitu tabernaculi. Fuit etiam ad faciendum tentoria in circuitu columnarum atrij. Fuit etiam ad faciendum Ephod,ſiue ſuper humerale, & ad faciendum rationale, & ad faciendum mala punica.&cætera. Exodo tomo 2. 15.col.2.E
Et in Hebræo purpura dicitur argonia. Et eſt color rubeus, declinans ad nigredinem, quemadmodum color ſanguinis, & color roſarum, ibidem 185.col.3.H
Purpura eſt color rubeus, qui vulgariter dicitur tenado.Num.to.1. 45.c.1.A

Purpureus. Color eſt color rubeus declinans aliqualiter ad nigrum. 2. Paralip. 31.c.1.A

Purum Quadrupliciter dicitur. Exo. tom.2. 102.c.2.D

Quanto aliquid est magis purum per separationē impuritatum ab eo, tanto illud est melius, & nobilius. Leuit. 117.c.2.E

Puteus. Videntis, & viuentis puteus, de quo Genesis 25. non est puteus Bersabee, Gen. 295.c.3.G

Putrefactio. Ex putrefactione generantur sex animalium genera, &cet. Gene. 10.c.4.I

Quadragesima.

QVADRAGESIMA præcedit festum Resurrectionis propter duo. Mat.to.3. 201.c.1.B

Quadragesimæ ieiunium, nō prouenit ex aliquo mandato Christi, sed ex statuto Ecclesię; habuit tamen illud causas pendentes ex facto Christi, quę referūtur. Mat.to.1. 225.c.2.E

Quadragesima non fuit instituta a Christo, sed à Petro post Christi mortem longo tempore. Matth. to.4. 91.c.1.A

De Quadragesima in dictione Ieiunium.

Quadraginta Anni quibus morati sunt filij Israel in deserto, magis fuit vtilitatis, quam pœnalitatis inductiuum. Nume.to.1. 211.c.1.A

Quare filij Israel steterint quadraginta annis in deserto. Exo.to.1. 252.c.1.A

Quadraginta annorum punitio, qua Iudęi fuerunt puniti in deserto, fuit ad multa bona. Deuteron. 40.c.1.A

Quadratum. Ad quadrati mensuram cā strametabantur Israelitę in deserto, & in medio eorum ambulabat tabernaculum. Exo.to.1. 196.c.3.H

Quadrati figuræ assimilatur homo virtuosus, vt dicitur in fine. 1. Ethi. Exo.to.2. 46.c.2.D

Quadriga Aliquando accipiī pro quatuor equis, & non pro plaustro, vt patet. 2. Paralipo. 1. cùm dicitur quadriga equorum sexcentis argenteis. Et aliquando accipitur pro plaustro, quod trahebant quatuor equi, sicut biga, & triga &c. 2. Paral. 13.c.3.H

Quadrupes. Animalium quadrupedum erant decem species mundæ Iudæis ad comedendum, vt habetur. Deuter. 14. Et ad offerendum non nisi tres. Leu. 135.c.1.C

Qualitas. Qualitatum quadruplex est operatio. Mat.to.4. 236.c.4.I

Duæ qualitates oppositæ intentionaliter possunt inesse eidem: non tamen qualitates, quæ oppositæ sunt secundum esse naturale, vel materiale. Mat.to.7. 175.c.3.I

Nulla res potest a qualitatibus oppositis æqualiter simul alterari. Mat.to.7. 175.c.3.K

Sine armonia qualitatum primarum non viuit animal. Mat.to.7. 176.c.2.D

Datis quatuor qualitatibus, necesse est esse quatuor quatuor elementa, nec plura, neque pautiora. Iosue.to.1. 194.c.3.H

Qualitates tangibiles, quæ sint. Mat.to.4. 235.c.1.C

Nulla qualitatum operatio erit post resurrectionē ad corruptionem corporis: quia anima propter dominium, quod habebit supra corpus, ligabit illas. Mat.to.4. 236.c.3.K

Quantitas Non ponitur principium operatiuum, neque passiuum. Leu. 196.c.4.F

Quantitas interminata æqualiter conuenit omnibus elementis. Mat.to.6. 92.c.3.F

Quantitas à quibusdam sic definitur: Quantitas est ens, quo aliquid est mensurabile, vel mensurans. Leu. 206.c.1.C

Corpora humana habent determinatam quantitatem. Mat.to.4. 250.c.3.I

Sicut quantitas se habet in corporibus, ita simplicitas in spiritibus. 2. Paral. 30.c.3.I

Quantitas propria corporis efficitur minor se ipsa dupliciter. Mat.to.4. 250.c.3.F

Non est eadē quantitas beneficij remissionis, & peccati remissi. Mat.to.5. 72.c.3.F

Omnis quantitas continua dicitur magna, nec sic magnum recipit comparationem, &c. in Parad. 16.c.1.C

Quantitas prima sui diuisione diuiditur in continuum, & discretum. Et existentibus sub primo membro cōuenit hæc generalis proprietas, quæ est magnum esse, & existentibus sub secundo cōuenit hæc. s. multum esse, &c. in Parad. 16.c.1.D

Quatuor. Quodlibet de quatuor elemētis, de quatuor temporibus, de quatuor humoribus necessario habet solidam contrarietatem ad vnum, & simplicem ad duo sui generis. Iosue to.1. 194.c.2.E

Queduśim In hebræo significat sanctificationes. Iud. 187.c.2.E

Quærere Deum. Querendus est Deus à nobis, nō localiter, sed spiritualiter. Et qui sic quærit eum, inuenit. 1. Paralip. 327.c.1.D

Quærere Deum in ægritudine potest dupliciter accipi. Vno modo pro placere ei, & petere remissionem peccatorum. Alio modo pro quærere remedium contra ægritudinem corporis ab eo, vt ipse sanitatem tribuat. Accipiendo primo modo, dicendum est, quòd peccatum est non quærere Deum in ægritudine. 2. Paral. 221.c.1.B. Secundo modo accipiendo dicendum est, quòd non obligatur homo quærere Deum in ægritudine propter duo, &c. 2. Paral. 221.c.2.E

Quæstio. Ad quæstiones Christo ꝓpositas, semper ipse respondebat directè: nisi ex apertione veritatis sequeretur malum, & inconueniens, vt probatur exemplis. Matt.to.5. 78.c.2.E

Quæstio, vt habeat colorem aliquem, debet fieri de re, quæ prima facie dubitationem habet, &c. Mato mo 5. 254.c.4.I

Quæstio fundamentalis, quę ab Auctore discutitur in lib. de Statu animarum post mortem, talis est; Vtrum eis, qui per mortem ab hac luce decesserunt, aliqua bona, vel mala animalibus eorū perferenda maneant post mortem. De Statu animarum. 2.c.2.D. Ad quam respondet Auctor per septem conclusiones, quas probat in toto illo libello, & referuntur in dictione, Conclusio.

In libello de optima politia Auctor quęrit primo, de his, qui ciuitates primo constituerūt. Aut quo modo illæ fuerint primo constitutæ, ad quam respondet. Primo iuxta tenentes mundum fuisse ab æterno. Secundo iuxta tenentes oppositum, de quorum numero est Ouidius, &c. Et vtrāque improbat Auctor. De Opti. poli. 1 c.2 B. Et tandē respondet iuxta veritatē fidei. ibi. 3.c.1.C. Postea qrit an in bona politia, mulieres deberent esse cō

munes,

munes,vt dixit Plato,& Socrates,qnã ad vtranq; partem difficultat.ibi.3.c.4.K. Quam absoluit ponendo sex concluſiones.4.c.2.A.vſq; ad finem libri,quas in dictione.Politia.

Quidditas Eſſe,& indiuiduum diſtinguũtur ĩ rebus materialibus: ſed in ſubſtãtijs ſeparatis,diſtinguunt̃ eſſe,& quidditas; non tamen indiuiduum: ſed in Deo omnia iſta ſunt vnum.&c.Mat.to.7. 199.c.4.G

In Deo quidditas,indiuiduum,& eſſe ſunt penitus idem.Mat.to.7.200.c.1 A.Et ſpeciale in Deo eſt, non diſtingui in eo quidditatem & eſſe,ibid.

Quies Duobus modis accipitur. Vno modo pro delectatione vel gaudio.Alio modo,& propriè,pro ceſſatione à motu,& idem eſt, quod vacatio ab operibus.Leui.27o.c.4.F.Parad. 129.c 2.C

Inter quietem,& pacem quid interſit.Ioſue tom.2. 157.c.4.G

Quieſcere. Aliquando ſignificat ceſſare à motu, maximè à locali aliquãdo ſignificat delectari,ſiue ſecundum rationem, ſiue ſecundum ſenſitinam virtutem,&c. Parado. 128.c.4.I

Quinque. Reperiunt̃ nominati, prius q̃ nati,primus fuit Iſmahel.Geneſ.16. Secundus Iſaac.Gen.17. Tertius Ioſias.3.Regũ 13. Quartus Iãnes Baptiſta.Lucæ 1.Quintus Chriſtus. Mat.1.& Luc.1.Et iſtæ p̃nuntiationes factæ fuerũt ex cauſa ſpeciali.ſ.propter aliqua priuilegia, vel excellẽtias quæ in iſtis apparere deberẽt,&c. Mat.to.1. 103.c.3.I

Quod quid eſt. Qũo quod quid eſt dicatur eſſe obiectum intelectus.Ioſue to.2. 37.c.2.A

Raab.

RAAB capta eſt in vxorem à Salomone,cũ eſſet mulier Chananæa, nec occiſa eſt propter pactũ, quod interpoſuit cũ exploratoribus Hebræorum:Ioſue.2.& pp beneficiũ, quod tori populo egit,datus eſt ſibi locus optimus in medio Iſrael.Ioſue.Num.to.2. 205.c.3 F

Raab non fuiſſe meretricem.ſed hoſpitalariam tm̃ dicit Nicolaus:ſed dicendũ, q̃ vel erat actu meretrix,vel fuerat prius.Ioſue.to.1.37.c.2.D. Nec eſt dicẽdũ,q̃ fuerit meretrix publicè proſtituta: ſed ſolũ fornicaria aliquibus ſe commiſcens, & erat de magno genere inter Ierichontinos ibid.

Raab mota eſt a Deo ſpecialiter ad occultandũ exploratores Ioſue.to.1. 40.c.1.D

Raab prius abſcondit exploratores,quam reſpõderet nuncijs regis Iericho.Ioſue.to.1. 40.c.3.I

Raab non meruit propriè.ſ.vitam æternã excuſando exploratores à morte.meruit tm̃ aliquod prę̃miũ temporale, non quidem mentiendo, ſed qa bene fecit Iſraelitis.Similiter dicendum de obſtetricibus Pharaonis,&c.Ioſue to 1. 41.c.1.A

Mendacium Raab officioſum fuit leuiſſimæ culpę. Ioſue to.1. 42.c.2.D

Raab mẽtiendo,grauius peccauit venialiter, quam obſtetrices Pharaonis.Ioſue to.1. 42.c.4 F

Raab tria fecit. Primũ,q̃ exploratores Iudæorum liberare voluit. Secundum,q̃ ad illos liberandos mẽtita eſt. Tertium,q̃ per artificia ſua eos a morte liberauit.Ioſ.to.1. 43.c.2.D

Raab valde grauiter peccaſſet abſcondendo exploratores, & dando eis modum, vt redirent ad caſtra Iſraelitarum,& prodendo patriam: niſi multa inciderent,quæ ipſam a peccato liberarẽt. Primum,quia ipſa clariſſimè cognoſcebat illos eſſe viros de exercitu Domini,& quod Deus volebat dare terram iſtam in manu eorum,& ideo voluit cooperari eis, vt non repugnaret menti diuinæ, &c.Ioſue to.1. 43.c.3 F

Si Raab Deus ſolum notificaret, q̃ vrbs Iericho eſſet tradenda in manibus Iudæorum non propter rea tenebatur ad tradẽdum illam vrbem Iudęis, & ſi propter hoc cooperaretur Iudæis, peccaſſet grauiter,&c.Ioſue to.1. 45.c.1.C

Licet Deus non mãdauerit Raab, q̃ occultaret exploratores Hebręorum: fuit tamen mota à Deo ad hoc faciendum,&c.Ioſue to.1. 45.c.1.C

Raab excuſatur:quia cum nõ poſſet ſuccurrere patriæ cadenti, ſuccurrit tamen ſibi ipſi.Ioſue to.1. 47.c.1.A

Raab licitè ducta eſt in vxorem Salmonis. Ioſue to.1. 118.c.1.D

Ioſue iuſtè dimiſit incolumes liberos Raab & cognatos eius in Iſrael ſimiliter & Gabaonitas iuſte ſeruituti ſubiecit,&c.Ioſue.to.1. 167 c.2.C

Licet Raab modo humano per coniecturas potuit cognoſcere,q̃ Deus eſſet traditurus terram Chananæorum in manus Hebræorum.Tamen veriſ ſimilius dicitur, q̃ diuino afflata ſpiritu iſtud cognouerit,& dixerit,&c.Ioſue to.1. 47.c.1.B

Raab,vt dicit Rabbi Salomon,incepit meretricari anno decimo ſuæ ætatis,illo.ſ.quo Iſraelitæ exierunt de Aegypto,& multa alia pudenda dicit, & falſa.Ioſue to.1. 48.c.1.E

Raab magis peccauit mentiendo,quam obſtetrices Pharaonis.1.Rəg.to.2. 63.c.1.A

Raab minus peccauit extenſiuè mentiendo, quam Michol:ſed intenſiuè minus peccauit Michol.1. Reg.to.2. 63.c.2.E

Raab,& omnes, qui confugerunt in domum eius, liberati ſunt à morte, quia ad hoc ſe obligauerũt exploratores. Ioſue 2.Et illud poſtea obſeruauerunt Iſraelitæ,vt patet Ioſue 6.Mat.to.1.74.c.3.K

Raab priuſquam communicaret cum Iudæis, credidit in Deum Hebræorum.Ioſue 2. Mat.tom.1. 74.c.4.G

Rabbi Salomon Aberrauit circa illud Leuit.1.Sãguinem eius fundentes per altaris circuitum. Leuit. 11.c.3.K

Rab.Salomon aberrauit circa illud Leuit.10.Inter hæc hircum,qui oblatus fuerat pro peccato,&c. dicẽs q̃ illa die,qua mortui ſunt Nadab,& Abiu fuerunt tres hirci immolati,&c.Leu. 91.c.3.F

Rab.Salomon improbatur dicẽs q̃ Nadab,& Abiu perierunt incendio,ſimiliter & iudices conſtituti in populo,quia,ſcilicet, viderunt Dm̃ in mõte Sinai in igne,&c.Nu.to.1. 127.c.3.G

Rab.Salomon.& aliorum ſententia refutatur circa illud.Num.12. Locuta eſt Maria,& Aaron cõtra Moyſen propter vxorem ſuam Aethiopiſſam. Nume.to.1.159.c.3.F. Et tandem ponitur ſentẽtia auctoris.ibid. 160.c.1.E

Rab.Salom.impugnatur circa vocationem Moyſi, Aaron,& Mariæ ad tabernaculum fœderis. Nu. 12.Nu.to.1. 162.c.1.E

Rabbi Salomon.improbatur dicens, quòd omnes, qui mortui ſunt in deſerto propter peccatũ murmurationis in Cades Barne.Num.14.Fuerunt ad minus ſexaginta annorum. Nu.to.1. 212.c.3.K

Dictum

Rab.Salomon ait fratres Ioſeph poſtquàm eũ vendiderunt pœnitentia ducti nunquàm vinum bibiſſe vſque dum Ioſeph in Aegypto viderunt. Gen. 377.c.4.H
Dictum Rab. Salo. de angelo mortis &c. improbatur,vt ridiculum. Nu.to.to.1. 239.c.3.K
Rab.Salo.deceptus eſt circa nubem &c. Num.to.2. 13.c.1.A
Rab. Salomon improbatur dicẽs, quòd præda,quã fecit rex Arad in Iſrael, de qua Nu.21. fuerit vna ancilla Aegyptia.Nu.to.2. 14.c.1.A
Rabbi Salomon improbatur dicens, quòd Deus quotidie habet vnã horã, in qua iraſcitur malis. Nu.to.2. 44.c.1.E
Rabbi Salomon expoſitio improbatur circa illud Num.24.dixit homo, cuius obturatus eſt oculus, ſimiliter & expoſitio Aben Ezra, & ponitur vera expoſitio.Nu.to.2. 52.c.2.C
Rabbi Salomon,& Rabbi Moſe Adarſan confutantur in aſſignatione: quare ſcriptura Nu.26.nõ narrauit omnes familias Beniamin. Num.to.2.fo.79. col.1.B
Rabbi Salomon decipitur in concordantia tertij capitis Nume. cum 26. Quia in tertio ponuntur octo familiæ Leuitarum,& in vigeſimo ſexto ſolum quinque. Et tandem ponitur ratio auctoris. Nu.to.2. 82.c.4.K
Rabbi Salomon improbatur dicens quòd Moyſes non iuit contra Madianitas : quia fuerunt inter eos nutritus.Nu.to.2. 158.c.1.A
Rabbi Salomon improbatur dicens, quod iuerunt contra Madianitas trigintaſex millia virorum duodecim millia ad pugnandum, & duodecim millia ad orandum,& duodecim millia ad cuſtodiendum ſarcinas bellatorum : cum tamen Nu. 31.dicat textus, quòd ſolũ duodecim millia iuerunt.Num.to.2. 158.c.3.G
Rabbi Salomonis improbatur ſententia circa bellum filiorum Iſrael contre Madianitas, de quo habetur. Ioſ.33. Nu.to.2. 159.c.1.E
Dictum Rabbi Salomonis improbatur dicẽs quòd Beelſephõ, de quo Nu 16. erat canis quidã æreus, qui clamabat, quando fugeret aliquis de Iſraelitis &c. Nu.to.2. 178.c.1.A
Rabbi Salomon dicit,quòd caſtra Iudæorum durabant per duodecim milliaria cum figebantur,ſed non videtur veriſimile. Num.to.2. 181.c.3.K
Rabbi Salomon improbatur dicẽs,quòd ideo Moyſes ignorauit reſpõſiones ad aliquas quæſtiones: quia gloriatus fuerat ſe reſpõdere in magnis quęſtionibus &c. Deut. 6.c.4.K
Rabbi Salomon confutatur dicens illud Deuter.2. Hodie incipiã mittere terrorem in populos, qui habitant ſub cœlo, quòd in victoria cõtra Seon, & Og ſtetit Sol.Deut. 11.c.2.E
Rab.Salomon improbatur dicens illa verba Moyſi Deutero.11. Et montem iſtum egregium : Libanum &c. debere intelligi, quòd petiuit videre Ieruſalem,& templum &c. Deut. 17.c.3.F
Rab. Salomon improbatur circa concordantiam illius.Exo.20.Memẽto,vt diem Sabbathi obſerues. cum illo Deut.5.obſerua diem Sabbathi,dicẽs, q̃ vox Dei erat vna,& duo reſonabat &c.Deutero. 25.c.4.I
Rab Salomon improbatur dicens,quòd Deus apparuit ſuper mare Rubrum quaſi vir pugnator contra Aegyptios, & in datione legis apparuit,vt ſenex ſedens in trono,capite & barba canis. Deute. 38.c.3.F
Rab.Salomon improbatur circa illud Deut.10. In Moſera,vbi Mortuus eſt Aaron,& ſepultus.Deut. 50.c.3.F
Rab.Salom.& Aben Ezra improbantur circa illud Deut.10. Eo tempore ſeparauit tribum Leui, vt portaret arcam fœderis Domini.Deut. 50.c 4.I
Rab Salo. improbatur dicens, quòd cum filij Iſrael eſſent in deſerto, quilibet offerebat voluntarias oblationes, vbi vellet, ſiue in tabernaculo, ſiue extra. Victimas verò,quas ex neceſſitate offerre debebat, debebat in atrio tabernaculi offerre. Deutero. 62.c.4.F
Rab. Salomon improbatur dicens ad illud præceptum Deute.22.ſ.Si videris aſinum fratris tui &c. non ſemper obligari ſacerdotes.Deu. 114.c.4.F
Rab.Salo.& Aben Ezra improbantur circa expoſitionem illius Deutero.25.ſ. Spuet in faciem eius. Deut. 134.c.4.F
Rab.Salomon improbatur circa illud Deutero.27. De maledictionibus, & bñdictionibus in monte Garizim,& Hebal. Deut. 144.c.3.H
Rab. Salomon improbatur circa illud Iudi.6.ſ.Fecerunt Iſrael malum in conſpectu domini &c. Iudic. 52.c.1.E
Rab.Salomon & aliorum opinio improbatur circa Iephte. Iudi. 118.c.2.B
Rab. Salomon aberrauit dicens, Abeſan iudicem fuiſſe Booz Iudi. 128.c.1.E
Rab.Salomon improbatur dicens, quòd arca teſtamenti volauit ſuper aquas Iordanis portaus ſecum portitores ſuos, &c. Ioſue to.1. 75.c.3.F
Rab.Salomon improbatur circa illud Ioſue 7.ſ.Sic & ſic feci. Ioſue to 1. 136 c.3.F
Rabbi Salomon improbatur dicens, quòd omnes reges terræ habebant palatia in vrbe Iericho. Ioſue to.1. 136.c.4.G
Rab.Salomõ improbatur circa illud Ioſue 8.ſ.Tũc ædificauit Ioſue altare Domino Deo &c. dicens ibi eſſe mutationem ordinis, &c. Ioſue tomo 1. 152.c.2.D
Rab. Salomõ improbatur circa illud Ioſue 10.ſ.Sol tace contra Gabaon dicens, q̃ ſol qualibet hora canit aliquid in laudem Dei, & quia tũc canebat, iuſſit Ioſue,quòd taceret à cantu. Ioſue tomo 1. 180.c.3.F
Rab.Salomon improbatur, dicens ſanctuariũ fuiſſe in tribus ciuitatibus ſolum,& omnes has fuiſſe de tribu Beniamin.ſ.Silo,Nobe,& Ieruſalem. Ioſue to.2. 115.c.4.K
Rab Salom. confutatur circa illud Ioſue 24. ſubter quercum, quæ erat in ſanctuario Domini. Ioſue 10 2. 188.c.4F
Rab Salo. improbatur circa illos ſex modios,quos dedit Booz Ruth.Ruth. 257.c.3.F
Rab.Salo.in multis inſaniuit, & circa quãtumcunque conſiderationem ſpeculatiuam fuit nimis inſipiens.3.Reg. 35.c.3.G
Rab.Salom.& alij Iudæi ſunt imperiti circa gentiũ hiſtorias,& ritus cum nihil de libris poeticis, aut hiſtoriis gentium legant. 4.Reg. 233.c.4.H

Rab.Aben Ezra improbatur dicens, quòd ex fornicatione ſolum præſumpta vir poterat repellere vxorem.Deuter. 125.c.3.K
De Rab.Aben Ezra videin dictione, Rab.Sal.

Rab.Kimhi. Expoſitio refertur circa illud Ioſue 2. Vt quemadmodum ego feci vobiſcũ miſericordiam: ita & vos cum domo patris mei.Ioſ.to.1. 49 c.2.A
Rab. Kimhi eſt de valde nouis, vel modernis inter Hebræos Rabbinos. Ioſ.to.2. 154 c.2.A

Rabſaces. Quem Senacherib rex miſit ex Lachis ciuitate Iuda ad Ezechiā, Hebræi dicunt, ꝙ erat Hebræus nationɔ, &c. Sed melius dr̄. ꝙ eſſet de Aſſyrijs, & vnus de magnis principibus regis Aſſyriorum, &c. 4. Reg. 182.c.4 G

Viri miſſi ab Ezechia rege Iuda, rogauerunt Rabſacem. vt nō loqueretur Hebraicè: ſed Syriacè propter duo, &c 4 Reg. 185 c.1 E

Racha De quo 1. Parali. 4. erat Dauid, vt dicūt gloſſa ordinar. & Rabanus, ſed fallunt. 1. Paralip. 61.c.4.F

Racha, dictio Hebræa eſt, nihil ſignificans per modum conceptus: ſed ſolum per modum affectus: ſicut ſunt interiectiones apud nos, licet poteſt ēt ſignificare hominem vanū, & ſine cerebro. Matt. to 2. 122.c 3 I

De Racha referunt opiniones varię, ſed dicēdū eſt, ꝙ Racha accipit pro interiectione ſecundū Auguſtinum, & Gregorium. Mat. to. 2. 122.c.3.I

Rachel Copulata fuit Iacob in principio ſecūdi ſeptenij, quo ſeruiuit pro ea Laban, & ideo errant, dicente Hieronymo, illi, qui dicunt poſt hebdomadam annorum Rachel copulatā eſſe Iacob ſ. ꝙ primo ſeruiuit Iacob alios ſeptem annos prius quam daretur ei Rachel, qđ quidam tenuerūt: ſed litera eos reprehendit, & c. Gene. 318.c.4.K

Rachel quare furata fuerit idola patris ſui Laban, aſſignantur rationes. Gen. 327.c.4.G

Rachel nō eſt ſepulta in ſpelunca duplici: ſed iuxta Bethlehem in via, in qua mortua eſt verno tempore. Et hoc deſignatur. Gen. 35. vbi dr̄: Veni verno tpe. Et hanc cauſam reddidit Iacob, vt habet. Gen. 49 Ge 342.c.2.C. Et Iudæi aſſignant quaſdā alias cauſas fictitias. Gen. 397.c.2 E

Sepulchrum Rachel fuit factum a Iacob, & habet. 12. Lapides magnos in memoriam duodecim filiorum Iſrael, & extremitate titulus in pyramidem accuitur, quod vſq; hodie videtur a peregrinis noſtris. Gen. 343.c.1.C

Rachel prius mortua fuit, quā Iſaac, & etiam ante venditionem Ioſeph Gene. 349.c.3.I

Rachel ꝓp duo ſpecialiter fuit vxor Iacob. Primo, quia ipſam ſolum abſolutè accepit, & totaliter ſpontaneus, nec aliam intendens accipere, &cęt. Secundò, quia illam ſolam plus alijs omnibus ſimul, diligeoat, &c. Gen. 381.c.3.G

Radamantus. Radamanti ſentētia dicētis, ꝙ perfecta iuſtitia, qñ quis recipit, q̄ egit, intelligit eſſe verū tm̄ in vno caſu. ſ. cùm fit commutatio in actionibus, & perſonæ ſunt æquales: ſecus ſi ſunt inæquales. Exod. to. 1. 223.c.1.E

Radere Iudæis non licebat, regulariter radere quidq̄ in corpore ſuo, vt patet Leuit. 19. & Ezechiel. 44. Erant tm̄ aliqui ſpeciales caſus, quibus radebant̄, non quia ipſi vellent: ſed ꝙa lex hoc iubebat, vt in leproſorū emūdatione Leuitic. 14. & Nazaræi, ꝙ polluebant̄ ante finitū votū, & cum votum finiebatur, &c Nu. t. 1. 74.c.3.I

Radius. Radij generatio eſt inſtātanea: & etiā lux diffundit̄ ī inſtāti. Ioſ. t. 2. 30 c.4.I

Radius ſolis non eſt niſi quandiu gignitur. Matth. to. 7. 132.c.4.H

Duplices ſunt radij ſolis, & cuiuſlibet aſtri ſ. directꝰ vel incidens, & radius obliquus ſeu reflexus, per ſecundos eleuant̄ vapores a terra, & non per primos. Parado. 97.c.2.D. De Statu animarum, &c. De Opti. poli. 6.c.4.K. Exo to. 1. 269.c.1.D

Radij ſolares vnde eſt, quòd contrahant quandam rubedinem. 4. Regum. 29 c.1.A

Radix De triplice radice mali iudicij. Matth. to. 3. 116.c.3.F

Ragau Seu reu vixit annos ducentos triginta ſeptem. Gen. 11. 1. Para. 35.c.3.K

Raguel De quo Exo. 2. dicitur Iethro alio nomine, & alio dicitur Obab, ſiue Houat. Exo. to. 1. 13.c.1.E

Rama Eſt nomen Hebræum, & poteſt eſſe appellatiuum, & tunc ſignificat excelsū, & poteſt eſſe proprium vrbis, quæ eſt in tribu Beniamin, primo modo accipitur Iere. 13. & 31. & Threnorum 1. & Mat. 2. Mat. to. 1. 134.c.2.C

Ramatha De qua 1. Reg. 7. Vocata eſt poſtea Arimathia, de qua dicit̄ fuiſſe Ioſeph nobilis decurio, qui dedit ſepulchrum pro corpore Redemptoris noſtri in tumulo ſuo nouo Marci. 15. 1, Reg. to. 1. 30 c.2.B

Ramęi Populi deſcendūt a Regma filio Chꝰ. 1. Paralip. 31.c.1.D

Rameſſe. Rameſſis nomen ciuitatis eſt ī terra Geſſen, q̄ Iudæi conſtruxerunt, cogētibus Aegyptijs, vt patet. Exo. 1. Ge. 392 c.3.F

Rameſſes varia nomina aſſignantur. Exo. tomo 1. 5 c.1.B

Rameſſes eſt q̄dam ciuitas, q̄ poſtea Thebæ, vel Thebea dicta fuit, de qua fuit beatus Mauritius princeps legionis Thebeæ, quē cū ſuis militibus occidit Maximianus Imperator ſup Rhodanū flumē Franciæ propè ciuitatē Auinionenſem, &c. Exo. t. 1. 93.c.2 C. Et apud iſtā ciuitatē vixit aliquo tpe Paulꝰ primꝰ eremita, & Anton. Nu. t. 2. 177.c.2.A

Ramus. Rami, quibus turbæ exierunt obuiā Chriſto, erant de oliuis, & palmis. Mat. to. 5. 221.c 4.H

Rana Hebræi dicūt, ꝙ ranæ intrauerūt in corpora Aegyptiorū, cum data eſt illis plaga ranarum: ſed falsum eſt. Exo. to. 1. 50.c.2.A

Ranæ aductæ ſunt miniſterio angelorū ex fluminibus vſq; ad ſoliū Pharaonis, &c. Exo. t. 1. 50.c.3.G

Populi quidam dicti Auianatæ habitātes apud Grę ciam, tanta ranarum, & muriū multitudine ſunt vexati, ꝙ ſedes ſuas dimiſerunt, & alias q̄ſierunt in finibus Macedoniæ, vt refert Paulus Oroſius, &c. Exo. to. 1. 51.c.3.F

Rancor Qñ teneatur quis declarare alteri rācorem ſuum in vultu, & quando hc faciendo agat illicitè. Leuitic. 190.c.3.F

Homo tenetur remittere rancorē, quem habet circa proximum etiā ſi non petat: Deus tamen non remittit alicui offenſam: niſi petat, &c. 2. Regum. 126.c.1.C

Rancor dr̄ propriè deſiderium tribuendi malum ꝓ malo nobis illato. 2. Reg. 126.c.2.A

Raphaim De quibus. Geneſ. 14. lingua Hebræa dicunt̄ magni gigantes & maiores corpore, quam Enacim gigantes, de quibus. Nu. 13. & Ioſ. 15. Et iſti Raphaim erant in terra dicta Aſtaroth Carnaim, & hos percuſſit Codorlaomor rex, ante quam veniret ad reges Sodomorū: ꝙa inimici eius erāt, &c Gen. 249.c.3.K

Raphaim dicunt̄ gigantes, nō quicunq;, ſed ꝙ erant valde magni. Nam alij cōmuniter dicuntur Enacim in Hebræo. Ioſue to. 2. 92.c.1.E

Raphidim. Manſio Hebræorum in Raphidim modicum diſtabat a monte Sinai. Exo. to. 1. 137.c.2.D

Rapina Eſt violentia ablatio rerum, pretente Domino, & defendere non potente. Leuit. 188 c.3.F

Rapina maiorem dolorem cauſat quam furtum. Deut. 149.c.2.A
Inter rapinam furtum & vſuram quid interſit.Iud. 124 c.3.H
De ratione rapinæ ſunt tria.Iud. 124.c.3.K

Raptor Qui bellādo bello iuſto, accipit rem raptam ab alio raptore,nulli tenetur ad reſtitutionem: quia non ſuccedit iuri alieno, cum non ſuccedat in iure raptoris: ſed conſtituit ſibi nouum ius, cum iuſtè pugnando contra primum raptorem,poſſit accipere res illius, & ſicq̄ quam illæ fuerint res alterius: & primus raptor eas iniuſtè teneret,ſecundus raptor eas iuſtè tenebit:ſecus autem, ſi quis emerit à raptore in bello iniuſto,vel donatum acceperit, vel per ſucceſſionem vniuerſalem, vel legatum, &c. 1.Reg.to.2. 182.c.1.B

Si eſſet raptor alicuius ſanctimonialis, nihil ad legē Moyſi,quia in illa lege non erant ſanctimoniales, &c.Mat.to 2. 161.c.4.F
De raptorum pœna ſecundum canones. Mat.to.2. 162.c.4.I
Raptor, ſi ſit clericus in ſacris, ſecundum canones degradatur 36. quæſt.2. c.eos. & cap. de puellis. ſi autem ſit laicus anathematizatur.Matth.tomo 2. 162.c.4.H
Raptoris pœnæ,quę ponuntur in legibus ciuilibus, habent locum de iure canonico præter pœnam capitis,quia manent leges in ſuo vigore, etiam in foro eccleſiaſtico,cum non repugnent iuri canonico,ſcilicet,quòd raptor & fautores perdāt omnia bona, &c.vt C de raptu virginum.l.vnica. §. ſin autem.Et ſi ipſa conſenſit,& non parentes,applicantur bona illorum parentibus puellæ, arg.c. de raptoribus.36.q.1.Mat.to.2. 162.c.4.K
Raptori iura antiqua canonica imponunt tres pœnas diuerſas; nam ſecundum quædam iura efficitur ſeruus raptæ, vel parentum eius, niſi ſe redemerit 36. quæſt.1.cap.de raptoribus. Et alia iura iubent, vt anathematizetur 36. quæſt.1.capi.eos, & cap.de puellis.& cap. ſi quis virginem.& capit. nullus. Alia iura imponunt publicam pœnam agere, & duæ iſtarum habent locum ſimul, ſed nō omnes,&c.Nam in raptu conſiderantur duo. Primum eſt ipſa immanitas criminis,& per hoc imponitur pœna anathematis, vel pœnitentiæ publicæ, tamen in optione raptoris eſt, quam pęnā vult ſuſtinere. Secundum eſt iniuria facta puellę, vel parentibus,&cęt.Et ſic efficitur ſeruus,vel ſeipſum redimet, & hoc idem intelligendum eſt de fautoribus,&c.Et quando rapta eſt ingenua;nam ſi fuerit ancilla vel libertina, tunc raptor & fautores non perdunt bona: ſed anathematizantur. Alia pœna ſecundum antiquos canones dabatur raptori,ſcilicet, quòd rapta non poſſet cōtrahere cum raptore. 36.quæſt.1.cap.de puellis.& c. ſi autem. & capit.placuit. Sed iam abrogatum eſt nunc, quia,ſi rapta conſentiat in raptorem, valet matrimonium, extrà de raptoribus cap.accedēs. & tunc rapta habebit bona raptoris in fauorem matrimonij,& iam abrogata eſt illa lex, de raptu virginum. l. vnica. §.ſin autem ingenuam. Idem dicendum eſt de raptu viduæ, quod de raptu virginum ſecundum iura canonica. Si autem rapta ſit ſponſa alterius, vel coniugata, punitur raptor duplici pœna,ſcilicet,pœna raptus & pœna adulterij ſecundum iura canonica, & hoc ſi ipſa non conſenſit raptori; nam tunc bona raptoris & fautorum applicabuntur illi coniugatæ:ſed ſi ipſa cōſenſit,applicabūtur viro eius,& ipſa erit rea adul-

terij,& raptor efficitur ſeruus viri eius, ſin autem raptor ſit ſponſus raptæ non punietur in aliquo, ſecundum iura canonica, quia non reputatur raptus.Mat.to.2. 163.c.1.B
Raptus quotuplex Mat.to.2. 160 c.3.F
Raptus quid ſit Gen. 140 c.4.I
In raptu cur homo nullum ſenſum habet.Exo.to.1. 66 c.2.D

Raptus Pueri,vel cuiuſcunq; viri ad abuſum, ſi raptores ſint clerici eijciuntur à clero,idest,deponuntur:& priuantur beneficijs eccleſiaſticis, & inſuper includuntur in monaſteria arcta ad pœnitentiam agendam. Si autem fuerint laici excommunicantur, & a cœtu fidelium omnino fiunt alieni extrà,de exceſſibus prælatorum c.clerici. Et ratione raptus grauiores pœnæ ſunt imponendæ, quæ non ſunt ſtatutæ a iure. Iudex tamen exquiret eas & imponet. Mat.tom.2. 163. col.4.F

Raptus eſt ſpecies luxuriæ, & conuenit aliquo modo cum ſtupro;raptus tamen ſemper dicit violētiam,quam qui facit propter ſtuprum facit, & ita ſemper raptus eſt cum ſtupro. Aliquando raptus capitur largè,ſcilicet, pro omni violenta ablatione mulierum de domo propria: ſiue ſit mulier in poteſtate patris & ſit virgo:ſiue ſit mulier,quæ in nullius poteſtate eſt, & non ſit virgo, ſicut vidua; ſiue ſit in poteſtate alicuius ſuperioris conſtituta in loco ſacro;ſicut monialis;ſiue in poteſtate Domini conſtituta,ſicut ancilla:& ſiue ſit puer:Et ſic accipitur raptus 26.quæſt.2.cap.raptores, & cap. Si quis non dicam & cap. ſi quis virginem. & in Authentica de mulieribus, quæ proprijs raptoribus nubunt.§.ſancimus. collatio.9. & iſto modo eſt raptus ſine ſtupro, quia ſtuprum ſemper eſt in virginem.Mat.to.2. 159 c.1.A

Raptus aliquando vocatur ſtuprum, eo quòd concurrat cum ſtupro; & tamen raptus non eſt tunc ſolum ſtuprum, qui raptus addit ſemper violentiam,quam nūquam importat ſtuprum: & ſæpè raptus differt a ſtupro,quando, ſcilicet, vidua vel vel corrupta rapitur.Mat.to.2. 159.c.2.A

Raptum propriæ non committit ſponſus rapiens ſponſam, ſi ſponſalia ſint per verba de præſenti, peccat tamen. Si autem ſponſalia ſunt de futuro ita,vt ipſa poſſit accipere aliū virum, ſecus eſt.Raptus tamen propriæ eſt, quando ea, quæ rapitur non eſt ſpōſa nec vxor.36.q.1.c.lex illa. Mat.to.2. 159 c.2.C

Raptus in coitu tripliciter capitur,vno modo largiſſimè,ſcilicet,pro omni illicito coitu,ſic communiter Doctores Iuriſtæ accipiunt, vt Oſtienſis in Summa. titulo, de Raptoribus,& 36.quæſtio.prima capit. raptus quoque. Et iſto modo non poteſt aſſignari pœna raptus. Secundo modo accipitur largè,.ſ.pro coitu,in quo interuenit violentia ſiue ſit adulterium,ſiue non.Tertio modo pro priè pro coitu cum virgine deſponſata,aut copulata,aut ſanctimoniali,& ad hunc concurrere debent duo. Primum,q̄ raptor ideo rapiat puellā, vt poſtquam cognouerit, accipiat eam in vxorē: nam ſi ſecus fiat,dicetur violentia: non tamen raptus tertio modo.vt patet 36 quæſtione prima.§. cum ergo. Secundum eſt,quòd non interuenerint aliqua ſponſalia de præſenti cū puella: nam tūc non erit raptus cum ſit vxor illius, vt dicitur extra de raptoribus cap. cum cauſa.& hoc eſt verum ſecundum canones & iura moderna:nam ſecundum leges etiam in ſponſa propria comittitur raptus: ſi eam inuitam: aut ſaltem,inuitis parenti-

rentibus de domo ipſorum adduxerit & cognouerit.capit.de raptu virginum.l.vnica ad mediũ. Sed quia hic canon repugnat legi, ſtandum in canone,extra de raptoribus cap.cum cauſa in gloſ. Mat.to 2. 160 c.1.A

Hæc ſupradicta de raptu virginum inrelligũtur de illis,quæ liberæ ſunt:ſecus ſi ancillę quantuncũque nobiles.Mat.to.2. 161.c 4.I

Si raptus ſit puellæ non deſponſatæ puniebatur raptor in lege veteri tripliciter.Primo, ꝙ acciperet eam in vxorem,etiam ſi eſſet minoris dignitatis, quam vir, & hoc ſi pater dare vellet eam in vxorem.Exo.22.Secundò,quòd non poterat eam repudiare tota vita ſua, & iſta erat magna pœna, quia priuilegium immo lex erat omnibus, quòd poſſent repudiare vxores quomodocunque eis placeret Deuter. 24. Quòd ergo priuaretur quis hoc priuilegio magna pœna erat inter Iudæos. Tertiò,quòd ipſe raptor daret patri puellæ.50.ſiclos argenteos pro iniuria, quam intulerat puellæ:& per conſequens patri eius violẽter congnoſcendo filiam eius,vt patet Deute.22.ſ. ſi inuenerit puellam vir virginem,quæ non habeat ſponſum:& apprehendens concubuerit cum ea dabit patri puellæ.50.ſiclos argenteos: & habebit eam in vxorem: quia humiliauit eam: nec poterit dimittere eam cunctis diebus vitæ ſuæ.Et ita patet ꝙ lex illa intelligitur de raptu,& non de ſtupro: quia alias ſuperflueret illa, quæ habetur. Exo.22. cum ambo eſſent de ſtupro. Tertiò , quia verba vtrobiq; faciunt diuerſitatem.Nam Exo 22. dicitur,ꝙ ſi ſeduxerit; vbi ſignificatur conſenſus,& tollitur violentia:ſed Deu.22.dicitur,Apprehendens concubuerit cum ea & ſignificat violentiã pertinentem ad raptum. Quartò, quia vtrobiq; ponuntur pœnæ diuerſę:nam maiores pęnæ ponuntur Deut.22.quã Exo.22.Quòd ſi pater puellæ nollet dare eam in vxorem tunc tenebitur ipſam dotare iuxta conſuetudinem patriæ,& hæc intelligenda ſunt ſi non violenter abduxiſſet eã de domo parentum , ſed in agro inueniſſet eam, &c.Nam ſi de domo parentum maiorem pœnã merebatur: & fortè capitalem : & ſi non eſſet capitalis,condemnabatur parentibus dare pluſquè quinquaginta ſiclos:& tñ quidquid eſſet,non ponit expreſſa pęna ĩ lege Moyſi.Mat.t.2.160.c.4.H

Si verò propriam ſponſam raperet , & educeret eã de domo parentum,eis inuitis,& fortè ille nõ diceretur propriè raptus ſm iura canonica , extra de raptoribus.ca.cum cauſa,ſed benè ſecundum leges: & fortè ſecundum Iudæos,licet nõ habeatur expreſsè in lege veteri. ibid.

Si aũt puella eſſet deſponſata alteri per verba de p̃ſenti, idẽ eſt ꝙ in coniugata , & talis puniebatur pœna adulterij.ſ lapidatione.Leu.20.& Deuter. 22.&c.ibid. 161.c.2.A

Si eſſet raptus viduæ, non eſt quid expreſſum in lege Moyſi:qa hoc rarum eſſet,nã puellæ ſunt,quę potius rapiunt̃;& ideo poteſt dici, ꝙ idem iudicaret apud Iudæos,qđ apud Gentes circa hoc, quia in multis circa foralia Iudæi ſequebant̃ leges Gẽtium,ſed non circa cęremonialia. Deuteron.22. Poſſumus tñ dicere, ꝙ ſi talis vidua manſit ſine prole,& priuſq̃ requireret fratres, vel cognatos viri ſui defuncti,&c.rapta eſſet,raptor lapidabat̃, qa iſtæ non poterant eſſe vxores raptorũ, qa illæ tũc nõ erant ſui iuris quouſq; cognati viri defuncti nollent eã habere in vxorem . Si aũt vidua talis non eſſet eiuſmodi,vr̃ dicendum,ꝙ raptor ille teneret̃ eam accipere in vxorem ad ſimilitudinẽ virginum oppreſſarum, ſi illa vellet eum accipere, & non poterat eã repudiare in vita ſua. Deut. 22.& de 50 ſiclis ſoluendis patri viduæ,non vr̃ ratio ita manifeſta ſicut in virgine,eo ꝙ iſta erat in poteſtate patris, &c. Si aũt nollet eum accipere in virum,vr̃,ꝙ raptor eſſet capite puniendus: vel commutare pœnam in pecuniam.ſi mulier vellet, & dare debebat quidquid eſſet poſtulatum, vt eſt exemplum. Exo.22. De domino bouis cornupetæ,&c.Mat.to.2. 161.c.3.F

Si raptus eſſet pueri ad ſtuprũ,id eſt ad abuſum,erat nefas abhominabile, quod vocatur vitium Sodomiticũ,& raptor puniebat̃ pœna capitis, puer autem non,ſi vi oppreſſus eſſet.Leuit.19. Matth. to.2. 162.c.1.A

Raptus ſecundum legem ciuilem committi dicitur in virgine, vidua,& ſanctimoniali.cap.de raptu virginum viduæ & ſanctimonialis,in rubro & nigro, interdum tamen raptus dicitur puerorum ad abuſum & coniugatarum : licet non ſit hoc ita ſolitum.Mat.to.2. 162.c.1.D

Raptus poteſt committi in qualibet muliere ſi ſit honeſta & non ſeruiat libidini multorum: nam in huiuſmodi non committitur raptus, vt colligit̃.c.de raptu virginum.l.vnica,& de furtis lege, verum eſt,&c Mat.to.2. 162.c.1.B

Raptus propriſſimè dicitur in puella virgine , quæ de domo paterna vel tutorum abducitur, vt cognoſcatur,& cognita in vxorem habeatur. 36. q. 1. §. cum ergo, & ſi talis puella eſt libera reputat̃ graue delictum:quia ablata eſt virginitas,quæ reparari non poteſt.cap.de raptu virgi.l.vnica:& tales raptores damnantur morte. Matth. tomo 2. 162.c.1.B

In raptu poteſt aliquando committi violentia tripliciter. Primo contra ſolam virginem non habentem parentes: tutores vel curatores: aut ſi habeat,hi , in quorum poteſtate erat conſenſerunt raptori.Secundo poteſt fieri violentia ſolis parentibus:aut illis,in quorum poteſtate virgo eſt, & ſi illa conſenſit raptori & ad hoc operam dedit. Tertiò ſi vtriſq; infert violentiam.ſ.tam ipſi virgini quàm parentibus.Si puella rapta ſit libera & ingenua,inuita ipſa, vel ipſa & parẽtibus, raptor ſecundum legem ciuilem,punitur pœna capitis, & omnia bona raptoris mobilia & immobilia et ſemouentia applicantur raptæ , vt inde dotetur, cap.de raptu virginum.l.vnica. §.ſi autem puella ingenua . Si autem virgo conſenſit in raptum, raptor punitur pœna capitis,& bona ipſius applicantur parentibus puellæ, quibus eſt facta vis, vt quidam putant.Et modus pœnæ erat,quòd poterat raptor à parentibus vel cognatis puellæ, infla grante delicto , occidi impune : ſed ceſſante delicto,per iudices erat exercenda vindicta in raptores, & in eos,qui auxilium & fauorem præſtiterunt tempore raptus , nam eadem pœna puniebantur . Cæteri autem miniſtri huius ſcæleris puniebantur tantum pœna capitis, & hoc intelligitur,ſi tales eſſent liberi:nam,ſi ſerui eſſent,cõburebantur . Tenentur tamen parentes puellæ raptæ perſequi raptorem & fautores ad hoc vt ſuſtineant tales pœnas. Si autem negligentes fuerint, vel remiſerint hunc dolorem , de portationis pœna plectuntur: puella tamen rapta poterit nubere,cui vellet,ſed non raptori, cui ſi nuberet ſine licentia parentum, non habebatur tanquam matrimonium in lege ciuili.Secundum tamen ius canonicũ ſic, & tũc puella pdebat bona raptoris,&c. De hocĩ Authẽtica de mulieribus,

quæ

quæ proprijs raptoribus nupserunt. §. sancimus. Colla.9. Et quando raptores condemnarentur, nō relinquębatur eis appellationis locus,nec audiuntur appellantes.cap. de raptu virginū l. vnica.§.sin aūt post cōmissum. Quod si rapta sit ancilla vel libertina,raptor capite punitur,bona tñ eius non applicantur puellæ eodem. §.si autē rapta sit vidua, & sit ingenua, omnino sicut de virgine rapta dicendum est. Si autem ancilla vel libertina, idem sicut de ancilla vel libertina virgine dicendum est:& idem dicendū si rapta sit sanctimonialis quo ad pœnas, siuè sit virgo siuè fuerit vidua. Si autem rapta sit virgo desponsata vel coniugata, raptor punitur pœna raptus virginis non desponsatæ:& pœna adulterij sicut punitur raptor virginis non nuptæ & fautores,&c.Et eadem punitur secundum leges ciuiles raptor, qui est sponsus raptæ, si illa non consensit nec parentes eius.Sed iste rigor hodie non tenet:sed tempe ratur iure canonico,ꝙ.s.istud crimen sponsi non dicatur raptus extra de raptoribus.cap.cum causa.Mat.to.2. 162.c.1.B.& seq.

Si raptus sit puer ad abusum siue sit maioris ętatis, si fuerit ingenuus puer,raptor maioribus supplitijs puniretur.s.vt īclusus fame & verberibus puniretur.ff.de vi.publi.l.qui ceptu.& l.& eum qui. Si autem sit seruus aut libertinus,non punit̄ prędictis pœnis,&c.Mat.to.2. 162.c.4.F

Raqua In Hebræo idē est quod tener. Gene. 367.c.3.F

Raritas. Nulla raritas est maior raritate ignis. Mat.to.6. 106.c.4.F

Rarum Naturale est Rariora cedere densori bus.Mat.to.7. 130.c.4.K

Ratio. Rationi repugnant oēs partes aīæ inferiores.s.concupiscibilis & irascibilis,ita vt ferant̄ in aliud:q̄ ratio vellit, exemplum est in paraliticis,&c.Gen. 190.c.1.A

Rationi repugnare non est nō obedire ei,sed habere motū contrarium ad illā,&c. Gene. 191.c.3.I

Quidquid est de dictamine rationis in homine, est de iure naturali.Mat.to.5. 84.c.4.F

Rationi non obedire in his, quæ ad rationem non pertinent,nō est aliqua repugnantia:& ideo neq; turpitudo,&c.Gen. 191.c.4.F

Gratia ordinat rationem in Deū Mat.t.5. 151.c.4.G

Ratio est principium omnium humanarum operationum,&c.Gen. 192.c.1.E

Qui ratione superatus est ab aliquo,tripliciter se habet.Mat.to.6. 122.c.4.K

Quòd rationi aduersetur concupiscibilis & irascibilis siue sensualitas, potest dici,ꝙ naturaliter contingat & non diuinitus,&c.Gen. 195.c.4.F

Ratio naturalis non determinat numerum. Matt. to.6. 206.c.1.A

Naturale est moueri oēs partes executiuas, id est, omnia membra ad imperium rationis,& moueri contra rationem esset cōtra naturam, &c. Ge. 195.c.4.H

Concordare cum ratione vires irrationabiles irascibilis & concupiscibilis, non poterat fieri nisi ꝑ aliquod agens, quod sit superius vtrisq; viribus, & durabit subordinatio quamdiu illud agens cō seruauerit illam habitudinē, &c. Et est simile de aqua,quæ per ignem calefit,&c.Gen. 196 c.1.A

Ratio,secundū ꝙ est speculatiua,habet duos actus, primus est componere & diuidere, & iste actus ꝑtinet ad orationem,iuxta considerationem dialectici, secundus est discurrere de vno ad aliud causa notificicandi: & ideo procedimus de notis ad ignota,& sic consideratur ratio apud rhetoricos, &c.Mat.to.3. 52.c.4.F

Omne malum repugnat rationi. Matt.to.septimo. 45.c.4 G

Recta ratio dicitur esse mensura moralium operationum,&c.Mat.to.3. 64.c.2.E

Ratio circa moralia,non adiuncta aliqua experientia,cito deficit.Mat.to.7. 182.c.4.H

Ad rationem pertinet dirigere intentionem in vltimum finem nō quidem ad se solam sine habitu, &c.Mat.to.3. 104.c.3.F

Rationis rectitudo non peruertitur per delectationem carnis,nisi quando illa est illicita. Mat. to.4. 42.c.3.G

Rationis ordo est maximè in ipso fine.Matt.tom.5. 8.c.4.K

Ratio & intellectus semꝑ deprædatur ad optima.1. & 9.Ethi.&c.De Statu animarum. 4.c.1.C

Quòd expensarum rō petatur, non improbat Aris. 4.Ethi.sed improbat nimiam diligentiam in ponendo rationem.4.Reg. 127 c.4.K

Tenetur quis rationem petere in rebus alienis,si ministrationem,quæ ad eum pertinet, alteri cōmittat.4.Reg. 128 c.1.A

Ratiocinari Est actus intellectus.Matt.t.7. 150.c.4.I

Rationalis Affectus describitur.Leui. 185. col.3.H

In parte rationali duæ sunt potētiæ distinctæ. Mat. to.7. 197 c.1.B

Rationalis vis regulat & regulatur:quia habet duas partes.s.intellectum,qui regular,& voluntatem, quæ regulatur:& hoc vel respectu Dei quantū.s. ad cultum sibi debitum specialiter,&c. vel respectu proximi.Deut. 27.c.3.K

Rationalis creatura differt ab intellectuali in cognitione non ex parte obiecti, sed in modo intelligendi Mat.to.2. 50.c.2.C

Rationale Summi sacerdotis veteris legis describitur.Exo t.2.17.c.4.H.Et dicebatur rationale:quia,cum illud induebat sacerdos,poterat inquirere veritatem de quocumque vellet,& respondebatur ei,vt patet de Abiathar.&c.Exo.to.2. 17.c.4 F

In rationali summi sacerdotis veteris legis:Erat intra suam duplicitatem, id est, intra pannum duplicatum eius, doctrina & veritas, vt dicit litera nostra,& vt dicit litera Hebraica,vrin & tumin, sed ad idem redit.Exo.tomo 2.56.col.4.F. Hanc doctrinam & veritatem Iosephus dicit esse quēdam splendorem procedentem de lapidibus illis præciosis,qui dicebat Deum esse placatum, ꝙ sicut summus sacerdos petebat, ita in effectu cōpleretur:quando vero non procedebat fulgor,significabatur responsum non esse secundum voluntatem ipsius sacerdotis, vel secundum formā petitionis suæ. Et istum splendorem, dicit Iosephus cessasse per ducentos annos antequam ipse inciperet scribere librum Antiquitatum sub Tito & Vespesiano,& quasi per centū viginti quinque,aut centum triginta annos ante Christi natiuitatem. Rabbi Salomon dicit, quòd ista doctrina & veritas erat nomen Dei tetragrammatōt, quod erat in rationali, & virtute illius manifestabantur veritates rerum inquisitarum Exo. to.2. 56.c.4.K

Quomodo rationale cohęreret super humerali Exo.to.2. 63.c.2.C.

Rationale qualiter vocetur secūdum Latinos Græcos & Hebræos.Exo.to.2. 63.c.3.G

In rationali erat plicatura pāni,ſed quare.Exo.to.2. 63.c.4.F
Intra rationale, ſecundum Aben Ezra, erant duæ laminæ, quarum vna erat argentea, & altera aurea factæ ad modum aſtrolabij &c. quod improbatur.Exo.to.2.64.c.1.A. Quædam gloſſa Hebrea dicit, ꝙ in illis laminis erāt ſcripta nomina duodecim tribuum, & cum quolibet nomine tribus erat ſcriptum nomen vnius ſtellæ, vel vnius conſtellationis, aut angeli, & ſic continuabatur memoria illius tribus apud Deum &c. quod improbatur.Exo.to.2. 64.c.1.E
Rationale & ſuperhumerale ſic erant vnita, vt à ſe inuicem ſeparari nequirent.Exo.to.2. 66.c.1.C
De rationali.Exo.to.2. 205.c.4.
Rationale dicitur legion Græcè & Hebraicè pectorale &c. Exo.to.2. 205.c.4.K
Rationale iudicij dicebatur ſic, quia in eo iudicabatur id,quod erat abſconditum.Ioſ.to.1. 163.c.3.I
Fulgor lapidum in rationali ceſſauit ante Chriſti natiuitatem quaſi triginta annis, vt colligitur ex his,quæ refert Ioſephus.1.Reg.to.2. 109.c.2.A
De forma rationalis poſiti in Ephod. 1.Reg. tom.2. 110.c.4.F
Rationale vocabatur rationale iudicij, quia per ipſum iudicabantur omnia dubia &c. 1.Reg. to.2. 111.c.4.F
De rationali & Ephod ſimul coniunctis. 1.Paralip. 158.c.1.E

Razias. Raziæ exemplum de quo 2. Machab. 14.non eſt imitandum. Matth.to.2.92. col.4.K

Reatus peccati.

Reatus peccati,qui eſt quędā obligatio,innaſcitur à culpa,& eſt quid poſitiuum & reſpectiuum,ſcilicet,obligatum eſſe hominem morti æternæ.Statim enim, vt aliquis commiſit peccatum,obnoxius eſt morti æternæ, & aſſimilatur excommunicationi latæ ſententię &c.Exodi tomo ſecūdo. 146.c.2.C
A reatu abſoluitur homo à Deo per contritionē, & à ſacerdote per ſacramentum pœnitētiæ,quia eſt quid poſitiuum & vinculum.Exodi to.2. 146. col.3.F
Reatus in peccato dicit obligationem ad mortem æternam. Mat.to.5. 69 c.2.E
Reatus dicitur obligatio ad ad pœnam: & quia pęna datur directè pro peccato, & ideo quātum eſt peccatum,tanta eſt obligatio ad pœnam.Matth. to 5. 72.c.2.B
Quòd Reatus peccati hominis recidiuātis non ſurgat tantus ſecundum quantitatem abſolutam, quantus erat reatus pecccaorum remiſſorum,nō eſt verum, quantum ad totum reatum peccati, ſed ſolum quantum ad magnitudinem,quam facit circunſtantia ingratitudinis in reatu &c. Mat. to.5. 72.c.3.H
Reatus peccati hominis recidiuantis conſideratur genere peccati,quantùm ad ipſum peccatū,quantùm verò ad circunſtantiam ingratitudinis, pro qua reſpondet aliquid in pœna, commenſuratur ſecūdum peccatorum dimiſſorum quātitatem. Non quidē ſm quātitatem abſolutā eorū,ſed ſm quantitatē proportionis,i.ꝙ quāto plura aut maiora fuerint peccata remiſſa,tāto eſt maior reatus peccati ſequentis quautum ad grauitatem ingratitudinis.Mat.to.5. 72.c.4.G
De reatu peccati,quid ſit.Defen. 4.c.2.A
Reatus manet poſt peccatū, & ſic dicitur cōiter, ꝙ peccatum tranſit actu, & manet reatu; & reatus iſte aliquando vocatur reatus culpæ: & interdū reatus pœnæ,& aliquādo reatus maculæ,inquantum aliquo modo cauſatur per maculam. Defe. 5.c.1.C
Reatus habet duas cauſas, ſcilicet, propinquam & remotam,propinqua eſt defectus ſeu macula,remota vero eſt actus peccati &c. Et reatus capitur tripliciter, vnomodo pro obligatione ad pœnam, alio modo pro culpa, tertio modo pro pœna. Defen. 5.c.1.C
Cauſa in efficiendo reatum peccati, vel in creando eſt culpa, & cauſa in conſeruando eſt ſola macula &c. Defen. 5.c.3 K
A ſolo reatu pœnæ, ſiue æternæ ſiue temporalis,fit abſolutio,ſed non à culpa. Defen. 5.c.4.K
Reatus propriè dicit rationem vinculi, cum nihil aliud ſit,quàm obligatio ad pœnā. Defen.8.c.1.B
Reatus dicitur à reo.Defen. 9.c.1.C

Rebecca Non peccauit conſulendo Iacob, vt ſurriperet benedictionem: quia licet Eſau eſſet primogenitus ſecūdum carnem, ſciebat tamen,quòd Deus mutauerat ius primogenituræ ab Eſau in Iacob, & ita hoc potuit Rebecca procurare &c. Gen. 304.c.4.K
De pallio,quo ſe cooperuit Rebecca. 293.c.3.F

Rebellare Deo proprie eſt, cùm homo non vult ſubijci Deo, ſed viuere iure proprio.Nu.to 1. 226.c.2.B

Rebellio. Quæ fuerint cauſæ propinquæ & remotæ rebellionis Iudęorum cōtra Romanos.Mat.to.6. 286.c.3.G

Rebla. De qua Nu.34.eſt illa, quæ nunc dicitur Antiochia.Nu to.2. 185.c.3.F

Recapitulatio Eſt, quandocūque aliquid deſcribitur fieri poſtquam factum eſt, & in ſic deſcribendo non tenetur ordo naturalis. Leuit. 62.c 4.F

Recedere. Aliquem recedere ab eo, quod fecit,ſtat dupliciter.1.Re.t.2.14 c.1.B

Receptaculum. Quinque ſunt animarū receptacula. Mat.to.7. 250. col.3.K. dupliciter conſiderantur. ibidem. 261.c.4.H
Animæ exeūt ad duo ex receptaculis,ſ.aut ad ſuam vtilitatem,aut ad noſtrā.Mat.to.7. 270.c 4.I

Receptio. Recipere.

Receptio alicuius rei fit ſecundum naturam rei recipientis.Exo.to.1. 285.c.1.B
Recipiens denominatur à forma recepta.Mat to.7. 147.c.4.F

Rechabitæ Erant viri religioſi, in veteri teſtamento, ſicut nunc ſunt monachi: & iſti erant de tribu Iuda; nam dicebantur ſic à Rechab,q fuit de ſtirpe Caleb,filij Eſron. Et iſte Rechab non inſtituit aliquam obſeruantiā ſpecialem, ſed filius eius Ionadab Ierem.35. ſed propter honorem patris voluit Ionadab, quòd ſequaces ſui potius vocarentur Rechabitæ à nomine patris ſui quam a nomine ſuo. 1. Paralipo. 52.c.3.I
De rechabitarum religione.1.Paral. 52.c.3.K

Recidiuare. In recidiuante nō propriæ redeunt peccata iam dimiſſa per pœnitentiam,niſi ſecundum quandam deformitatem ingratitudinis,quia grauius reputatur peccatum, quod quis facit poſtquam accepit remiſſionem,quam prius &c. Matthæi tomo quinto. 69.c.4.K

Recid iuans non est reus tantæ pœnæ, quantam merebatur per peccata præcedentia ante remissionem. Mat. to. 5. 72. c. 2. B

Peccati reatus hominis recidiuantis non surgit tantus, secundum quantitatem absolutam, quantus erat reatus peccatorum remissorum, sed redit æqualis sm proportionalitatem. Mat. 5. 72. c. 3 F

Recidiuãs non solum est reus ingratitudinis in primo peccato recidiui, sed in omnibus alijs sequentibus, &c. Mat. to. 5. 72. c. 4. F

Quotiescunque aliquis recidiuat toties per ingratitudinem redeunt omnia peccata prius commissa, & dimissa, &c. Mat. to. 5. 72. c. 4. G

Peccati reatus hominis recidiuantis, quãtum ad ipsum peccatum, consideratur ex genere peccati. Quantum verò ad circunstantiã ingratitudinis, pro qua respondet aliquid in pœna, commensuratur secundum peccatorum dimissorum quantitatem, non tamen secundum quantitatem absolutam illorum: sed secundum quantitatẽ proportionis, id est, ꝙ quanto plura aut maiora fuerint peccata remissa, tanto est maior reatus peccati sequentis quantum ad grauitatem ingratitudinis. Mat. to. 5. 72. c. 4. G

Recidiuans non tenetur confiteri peccata remissa, cum non redeant in seipsis, & hoc etiam si ante recidiuum non adimpleuerit satisfactionẽ iniunctam: sed solum tenetur confiteri peccatũ, quod nouiter egit: & facere satisfactionem, quã omiserat: sed non tenetur ad aliquam maiorem satisfactionem, cum per recidiuum non crescat reatus præcedentium peccatorum, qui deletus est, sed solum sit maior reatus istius noui peccati, q̃ alias fieret: si non præcessisset aliqua remissio peccatorum præcedentium, &c. Mat. t. 5. 74. c. 2. B. Potest tñ, quamuis non teneatur, confiteri aliqua peccata remissa, & expedit, vt sciat sacerdos imponere satisfactionem conuenientem, quia alius modus satisfactionis cõuenit ei, qui sæpè labitur, quam ei qui semel sicut de lapsu carnis, &c. Matt. to. 5. 74. c. 3. H

Recidiuatio In recidiuatione peccatur per ingratitudinem: nõ quidem per illam quæ est speciale peccatũ, sed quæ est circunstantia aggrauans. Mat. to. 5. 71. c. 2. B

Recidiuum In recidiuo aliquo modo manet quantitas peccatorum remissorum, & aliquo modo non. Mat. to. quinto. 72. c. 3 F

Recipi Illud Aristotelis; Omne quod recipitur ad modum recipientis recipitur, debet intelligi, non quo ad omnes modos essendi ipsius recipientis, sed solum quantũ ad modos illos, in quibus comparant recipiens, & receptũ sub ratione recipiẽtis & recepti. Mat. t. 7. 95. c. 3. G

Recitare Beneficiatus & ordinatus tenẽtur recitare de iure diuino: quid autẽ vel quantum, hoc est de iure humano. Exo. to. 2. 70. c. 2. C

Reconciliari. Reconciliatio.

Reconciliationem iubet Christus fieri Mat. cap. Vade reconciliari fratri tuo, vt non pereant opera nostra bona, quę pereũt, si fiunt in peccato mortali, quia non sunt meritoria vitæ æternæ, & cæt. Mat. to. 2. 127. c. 2. C

Reconciliari proximo simpliciter præceptum est, reconciliari tñ ei, qñ offerimus munera ad altare, consiliũ est, vt. s. opera nostra sint accepta: & isto modo potest vocari reconciliatio de necessitate conditionata, & tamen alias non est de necessitate, nec præceptum. Mat. to. 2. 127. c. 3 H

Reconciliatio debet fieri ante quęcumq; bona opera in eo, cui necessaria est, & posuit Christus exẽplum in hoc de oblatione mulieris, &c. potius q̃ in aliquo alio propter multa, q̃ referuntur. Matt. to. 2. 128. c. 1. A

Reconciliatio nõ potest reformare actus præcedẽtes, vt sint meritorij, si alias non erant meritorij. Mat. to. 2. 128. c. 1. E

Reconciliatio, de qua Mat. 5. Vade s. recõciliari fratri tuo, &c. facienda est realiter, & vocaliter petẽda, nisi impossibilitas obstet: & non sufficit illa, q̃ sola animo fit in peccato contra proximũ Matt. to. 2. 128. c. 3. G

Interim ꝙ fiebat illa reconciliatio, de qua Matth. 5. Nõ licebat sacerdotibus suscipere munus relictũ iuxta altare in vsus suos, nec illud offerre. Et prædicta reconciliatio debet fieri, qñ potest haberi ꝓximus, cui facta est offensa: nã si non, vel oporteret multũ immolari q̃rendo eũ ad hoc: nã tũc sufficit, vt proponat reconciliari q̃ citius habuerit oportunitatem, &c. Mat. to. 2. 128 c. 4. F

Reconciliatio potissimè fit, vt proximi reducantur ad mutuam charitatem, vt cesset in eis omnis discordia & inimicitia. Mat. to. 2. 128. c. 4. F

Ad illã reconciliationem, de qua Matt. 5. obligãtur illi, qui offensam intulerunt, quantũ ad oẽs illos, qui vocantur fratres, cuiusmodi sunt omnes homines. Mat. to. 2. 129. c. 3. G

Non tenemur reconciliari inimici, contra quos iustam causam pugnandi habemus: quia illis iustè optamus malum. Mat. to. 2. 130. c. 1. A

Hir potest reconciliari sibi vxorem fornicaria, etiã inuitã, quando voluerit Mat. to. 5. 110 c. 4 H

Ad reconciliationem petendam tenemur eis, quos iniustè læsimus, præterquã ꝑlati, & Dñi, ad quos ꝑtinet ex officio corrigere: si in verbis, vel factis subditos suos excessiuè læserint, ipsos corrigẽdo. Nã tunc à solo Deo veniam petent, vt habetur. 86. dist. ca. qñ necessitas & hoc intelligitur, si bono aĩo corripiens excessiuè læserit, & illa ira dr̃ peccatum veniale tunc, vt innuitur. 33. q. 4. c. Qui peccat. &c. Secus tñ si malo animo moueretur. s. ad nocendum. Nam tunc tenetur subdito reconsiliari, &c. Mat. to. 2. 130. c. 1. B

Recõciliatio fieri potest ꝑ se, vel ꝑ alterũ, si ille, qui offendit alterum, habet animum ad reconciliationem, dolens de offensa illata, &c. Mat. tomo 2. 130 c. 1. E

Non tenemur reconciliari ꝓximo de iniuria solo aĩo proposita ꝯ eum, sed a solo Deo petenda est venia, immo malũ esset a ꝓximo petere veniã in illo casu. Matt. to. 2. 130. c. 2. E. Si aũt offensa sit in facto, vel in voce: re, vel signo exteriori, vel in dãnis illatis, reconciliatio fienda est: sed de modo reconciliationis, vide ꝑ singula. Et cauendũ, ꝙ fiat conuenienti tpe, & ꝙ non fiat de rebus illis, quæ nullo mõ sunt notæ ipsi læso. Mat. t. 2. 130. c. 3. H

Recompensare Beneficium susceptum fiat dupliciter. Vno modo ex debito iustitię, ad quod aliquis ex certo pacto potest se obligare determinatè; & hoc debitum attenditur secundum quantitatem beneficij, quod quis accipit, &c. Alio modo ex debito amicitię, vel virtutis, & tunc magis consideratur quantitas affectus, quam rei datæ. Et pro tali beneficio non competit obligatio ciuilis, quæ ad pactam pertinea propter multa. Matth. tomo 7. 50. c. 1. A

Recordari Dicitur Deus per tropum, vt gene. 8. cum dicitur: Recordatus autem Dominus Noe &c. scilicet liberando eum ab aquis diluuij. Gen. 43.c.3.H
Deum recordari qualiter sit intelligendum. Exodi to. 1. 14.c.1.D
Qui recordatur de peccato dupliciter potest pungi Mat. to. 7. 225.c.3.H
Recordari quomodo animæ separatæ insit. Matth. to. 7. 196.c.4.F

Rectitudo Voluntatis in damnatis nulla est. Matth. to. 7. 224.c.4.K

Rector Politiæ non est pars eius, sed est supra politiam &c. 1. Paral. 327 c.2.E
Rectores ciuitatum habent pro bono proprio bonum commune. Mat. to. 5. 86 c.1.D
Optimis rectoribus debetur honor in præmium bonæ gubernationis. Mat. to. 5. 200.c.2.E

Redargutio. Homines illi molestè ferunt nimis redargutionem, vel reprehēsionem, qui aliquo tempore iustè vixerūt: potius quam illi, qui fuerunt valde impij, cuius assignatur causa. 2. Paral. 218.c.3.G

Reddere. Dupliciter redditur alicui, quod suum est Mat. to. 5. 21.c.3.F
Quare Christus dixerit: Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & non dixerit: Date, &c. Matth. to 6. 24.c.3.K

Redditus Ecclesiarum.

Cathedralium ecclesiarum redditus diuiduntur in duas partes, scin præbendam grossam, & in distributiones quotidianas, &c. 1. Paral. 190.c.1.C

Redimere. Apud Hebræos non poterat extraneus redimere rem immobilem emptam ab alio extraneo vēditore. Ruth. 262.c.4.F
Magis propinquus poterat redimere rē emptā &c. & non minus propinquus, quando agebatur iure propinquitatis, & non alias. Ruth. 263.c.3.F

Redemptio. Prēcium redēptionis primogenitorum dabatur Leuitis ad sustentationem, cum ipsi essent applicati Deo loco omniū primogenitorum Israel, vt dicitur Num. 3. Exo. to. 1. 100.c.2.A
Redemptionem, & ablutionem significat sanguis ille Christi, qui de corpore illius mortuo exiuit, sed redemptionem non fecit ille sanguis, sed sanguis, qui de corpore viuo Christi exiuit. Gen. 139. col. 4.K
Ad redemptionem captiuorū etiam vasa sacra possunt vendi, vt habetur. 12. q. 2. cap. aurum. Matt. to 3. 41.c.1.C
Pro redemptione captiuorū tenetur ecclesia vendere vasa, etiam consecrata, quādo aliter redimi non possunt. Similiter quando pauperes fame pereunt. 12. q. 2. cap aurū &c. Mat. to. 4. 128.c.2.C

Redemptor. Nullus purus homo poterat esse redemptor mundi. licet Rab. Sal. 3. Reg. 21. dicat, quod aliquis homo poterat satisfacere pro peccatis aliorum tolerando pœnam, & q̄ per hoc tollet peccata eorum, sed falsum dicit. Matth. to. 1. 169.c.3.F

Redire. Si peccatum dimissum rediret, rediret eliquo de quinque modis. scvel quantum ad actum, vel quantum ad culpam, vel quantum ad reatum, vel quantum ad pœnā, vel quantum ad maculam. Sed non reddit aliquo istorum modorum. Mat. to. 5. 69.c.2.A. Dicēdum ergo, q̄ redit quantum ad effectum &c. ibid.

Reficere. Christus reficit nos quatuor modis Mat. to. 3. 289.c.3.H

Reflexio. Actus qui ad solū intellectū pertinet. Mat. to. 3. 56.c.1.A

Refluxum. Actum reflexum solus intellectus habet. Mat. t. 4. 240.c.3.I

Refrigescere. Charitas multorū qūo refrigescet. Mat. to. 6. 278.c.4.H

Refrigeratio Quid sit, & quomodo secundum metaphoram dicatur. Exo. to. 1. 252.c.3.K

Refugium. De refugij vrbibus vide in dictione, Vrbs refugij. Ciuitas refugij.
De refugij vrbibus, & qualiter assignandæ erant in terra Chanaan. Deut. 105.c.1.B

Regere bene Est multum honorabile. Mat. to. 5. 200.c.2.E

Regimen Naturæ optimū est. 12. Metaph. Matth. to. 5. 89.c.3.I

Regina. De regina vide post dictionem Rex.

Regio. In qualibet regione idem est latitudo regionis, & distantia Zenith ab æquinoctia.., quod est eleuatio poli &c. Exo. to. 2 47.c.2.E

Regma. Habuit filios Saba, & Dadan, qui vbi habitauerint, nescitur. Gen. 51.c.3.I

Regnare. Reperies post dictionem, Rex.

Regnum. De regno, & de regno Dei, & de regno cœlorum, & de regno Christi, vide post dictionem, Rex, & cætera, quæ a Rege deriuantur.

Regula. Regulæ quædam pulchræ ponuntur ad cognoscendum, quæ sint illa, quæ Iudæi nunc obseruant his, quæ in lege præcipiuntur, & quæ non. Exo. to. 1. 95.c.1.E
Nota regulā, p prelatis ecclesiæ. Mat. to. 5. 200.c.4.F
Quatuor sunt regulę in agibilibus dirigentes actiones humanas. Exo. to. 1. 184.c.1.E
Regula generalis est, q̄ nihil eorum, quæ Deus nobis supernaturaliter tribuit, vel infundit, auferat à nobis. Exo. to. 2. 57.c.2.A
Illa regula topica: Quando vnum est tale propter aliud &c. intelligitur aliquando formaliter, & aliquando efficiēter, seu virtualiter &c. Leui. 181. col. 4.F
Quatuor regulæ ponuntur distinguentes iura sacerdotum. Leuit. 55.c.3.G
Nota pulchram regulam ad cognoscendum, quando sit acceptio personarum. Mat. to. 6. 27 c.3.H
Sex regulę ponuntur ab Auctore ad cognoscendū, quando aliqua prophetia sit secundum scientiā, & immutabilitatem Dei, & quando non. Num. to. 2. 46.c.4.H
Nota quinque regulas circa dispēsationes spirituales. Mat. to. 6. 36.c.3.G
Septem regulas dedit Ticonius de modo exponendi sacram scripturam. Nu. to. 2. 50.c.2.B
Referuntur duæ regulæ, apud Hebræos, circa hæreditariam successionem. Nu. to. 2. 94.c.3.K
Regula erat inter Hebræos, quod quando aliquis loquebatur, & simul apparebat, talis vocaretur angelus, & non Deus. Si autem loqueretur & nō appareret, vocabatur Deus &c. 2. Paralipomen. 11.c.3.F
De tribus regulis actionum humanarum. Matth. to. 5. 84.c.1.A

Relatio. Vita habet triplicem relationem ad habentē charitatē. Mat. t. 6. 138 c.3.F
Rela-

Relatiuum. Nomina relatiua, secundū morem sacræ scripturæ, & secundum modum poeticum, aliquādo ponuntur nō positis suis correlatiuis, vt Cant. 2. cum dicitur: Sicut malus inter ligna siluarum, sic dilectus meus inter filios, &c. Deu. 158. c. 4. G

Religio. Si vir nobilis fuerit ingressus aliquā religionem, non licet ei de nobilitate sua gloriari. Mat. to. 5. 167. c. 3 I

Religio dicitur aliquis modus specialis colēdi Deū verum, siue falsos Deos, & dicitur a religando, qa religant se homines tali modo viuendi, & colendi Deum. Exo. to. 1. 90. c. 2. E

Religio dr propriè aliqua cęremonialis obseruatio in Deum solum tendens, &c. Leui. 62. c. 1. D

Lex Dei in veteri testamento nullam religionem approbabat, in qua teneretur continentia carnis. Leuit. 328. c. 1. D

Nullus coniugatorum potest intrare religionem: nisi alter introeat, & hoc nisi volens remanere in seculo talis esset, de quo nulla præsumptio incontinentiæ propter ætatis prouectionem haberetur: de his per totum habetur extra de conuersione coniugatorum, &c. Leuit. 328. c. 3. F

Religio in sacris literis aliquando accipitur pro cæremonia. Num. to. 1. 261. c. 4. F

Alter coniugum potest intrare religionem inuito alio, si alius fornicatus fuerit. 1. Re. to. 1. 104 c. 3. H

Alter coniugum fidelis licitè intrat religionem, altero manente in infidelitate: & ideo, siue professio sit emissa, siue non, non reuocabitur, quando ille, qui remansit in infidelitate, conuertatur ad fidem. 1. Reg. to. 1. 107. c. 1. E

Religionis mutationem status mutatio consequitur. Gen. 253. c. 4. H

Deliberans intrare religionem, non debet immorari circa res suas, pluris vendendas, nec alias: sed cito intrare, ne sequatur impedimentum aliquod. Nam tunc fortè esset melius immorari ad disponendum res, &c. Mat. to. 3. 42. c. 2. A

Quando licitum sit intrare religionem, etiam inuitis parentibus, & quando non. Mat. t. 3. 153. c. 2. E

Pater non potest deserere filios suos, si sint paruuli, & intrare religionem. Secus tamen si sint adulti, &c. Mat. to. 3. 153. c. 3. K

Quando quis, relictis parentibus, debeat introire religionem, & quando non. Mat. to. 5. 22. c. 4. K

Proponens intrare religionem, & vendere ea, quæ possidet, melius est cito vēdere, & paucas eleemosynas facere, quam magnas diu manendo extra religionem: & melius est omnia simul dare pauperibus, & transire ad religionem, quam manendo in sęculo quotidie facere eleemosynas, &c. Mat. tomo 5. 137. c. 3. H

Religiosus. Religiosis non sunt licita litigia. Mat. to. 6. 481. c. 3. G

Religiosi diuersorum habituum concurrentes ad conuersionem Liuonienſium, iussi sunt conuenire in vnam vestem superiorem extra de vit. & honest. cler. c. Deus qui. & hoc ad vitandum scandalum Liuonienſium, &c. 1. Reg. to. 1. 137. c. 1. B

Religiosi qui dicantur. Mat. to. 3, 84 c. 2. D

Religiosos decet vestem grossam asperam, & vilem. Mat. to. 3. 276. c. 2. E

Religiosi possunt sanctitatem simulare absq; hypocrisi. Mat. to 4. 130. c. 4. I

Consuetudo erat apud viros religiosos veteris testamēti, vt nō permitterent ad se fęminas accedere, ideo Pharisęus murmurabat de Christo, ꝙ Magdalena osculabatur pedes eius. 4. Reg. 40. c. 4. K

Religiosis viris periculosum est in principio, curijs principū esse: quia diuturna cōicatio in talibus locis difficillima est viro virtuoso desideranti tranquillitatem cordis, & castigare vitia ad vnguem: immo vtilius est ipsis abstinere à fructu copioso, quem fortè possent inducere in talibus curijs. Si quis tñ religiosus vir publicę vtilitati insudās, nec declinans à rigore virtutis possit manere in his curijs, non increpo, inquit Auctor, sed potius laudo, & approbo nimis, &c. 4. Reg. 35. c. 3. K

Religiosi abstinentes esse debent. Gen. 16. c. 4. H

Religiosis prohibetur ludere ludo taxillorū, & aleārum immo, & interesse ludentibus talis ludis. Et fiūt viles, & repellunt a dignitatib. Ma. t. 3. 32. c. 3. F

Quando religioso possit præcipere prælatus eius, vt sibi dicat veritatem circa ea, quæ petit, Mat. to. 5. 52. c. 2. A

Religiosorum virtutes sunt continentia, obedientia, & paupertas volūtaria, quæ designantur Mat. 19. cū dicitur: Et accesserunt, &c. Mat. t. 5. 77. c. 1. A

Religiosi, & prælati nō obligant esse perfectos, sed obligantur tēdere ad pfectionē. Ma. t. 5. 136. c. 1. A

Ius commune dupliciter obstat religiosis soluere decimas. Mat. to. 6. 226. c. 1. A

Quomodo sit intelligendum religiosos esse priuilegiatos super noualibus. Mat. to 6. 228. c. 1. E

Quare innocentius tertius restrinxerit priuilegium religiosorum de decimis. Mat. to. 6. 228. c 3. G

Omnibus religiosis concessum est retinere sibi decimas de noualibus illis, quæ proprijs manibus colunt. Mat. to. 6. 229. c. 3. F

Quid religiosum sit, quidve sacrum, quo ad cadauer humanum. Mat. to. 7. 113. c. 4. F

Religiositas. Ad religiositatem cōuenit fugere sęculi communicationē. 4. Reg. 6. c. 4. H

Reliquiæ. In numero reliquiarum ex quinque panibus, duo magna ostensa sunt. Mat. to. 4. 100. c. 2. E

Sed quare non dederit illas turbis, sed apostolis ibid. 101. c. 2. C

Reliquiæ factæ ex corporibus vocātur cineres. Mat. lomo 6. 89. c. 2. E

Reliquiæ sanctorum ex se ipsis nullam virtutem habent, sicut nec verba sacra prolata, aut scripta: sed efficatia illorum est est reuerentia, quam illis impēdimus propter Deum, vel potius ex reuerētia, q̄ impendimus Deo in illis, &c. Mat. to. 6. 178. c. 2. B

Remedium. Semper debet præcedere dānū: sic enim ait Ouidius 1. de Remedio amoris.

Principiis obsta, serò medicina paratur.
Cum mala per longas conualuere moras.

Gen. 67. c. 4. F

Remissio. Annus septimus remissionis, & annus iubilęi apud Iudæos, quare nunc non obseruentur. Exo. to. 1. 95. c. 2. E

Omnis remissio, & gratia, q̄ in nobis est, descendit à capite nostro Christo. Mat. to. 4. 172. c. 4. K

Remissionem peccatorum esse multis probatur rationibus. Defens. 1 c. 4. F

Non sunt tres remissiones peccatorū, licet sint tres personæ diuinæ. Mat. to 4. 174. c. 3. H

Remissio peccatorū, & pęnarū siue inferni, siue purgatorij, fit principaliter à Deo. Mat. to. 5. 60. c. 4. K

Quibus tribuatur peccatorum remissio. Matt. to. 5. 73. c. 3. H

Remissio peccatorum incerta est nobis viuentibus. Mat. to. 7. 102. c. 1. A

Ad remissionem peccatorum mortalium non requiritur

quiritur nisi motus liberi arbitrij,qui est in instanti.Mat.to.7. 135.c.3.I
Initium remissionis omnium peccatorum est charitas.Mat.to.7. 252.c.1.C
Remissio peccatorum venialium post mortem nō fit per aliquem actum meritorium,aut satisfactorium:quia nullus talis est post mortem,sed remittuntur per actum voluntatis,quo quis se spōtè subijcit pœnæ purgatoriæ tolerandæ, inquantum à Deo volita est ad expiationem peccati, & ille actus licet non sit meritorius, est tamē similis actui meritorio,inquantum Deus acceptat illum ad remissionem culpæ,vel peccati venialis, quod alias non poterat remitti Mat.to.7. 254.c.2.E

Remittere. Peccatum veniale dupliciter remittitur.s.quoad pœnā, & quo ad culpam post mortem.Mat.to.7. 255.c.1.B
In cœlo non remittuntur offensæ. Mat.t.5.66.c.2 B
Remittere peccata est non imputare illa ad pœnam. Leui. 151.c.2.E
Remittereculpa per solam contritionem, 2. Paral. 25.c.3.G

Remon. Interdum est nomen ciuitatis, & interdum cuiusdam lapidis,& aliquando est nomen idoli.1.Paral. 69.c.2.A

Ren Duo significat. Nam aliquādo significat renunculum,&c. Et interdum significat lumbos.Exo.to.2. 78. c.2.A

Renouari. Renouatio.

Renouari dupliciter accipitur,&c. Parad. 129.c.2.E
Renouatio est in ea re, quæ aliquid nouiter recipit, quod prius non habebat,&c.Parad. 130.c.2.E

Renunciare. Renunciaturum sęculo, duo sunt, quę retardāt.s.timor penuriæ,& amor pecuniæ, &c.Gen. 32.c.1.A
Qui propter Christum renunciant suis, vbique habent.Gen. 32.c.2.A
Filius in vete.lege non poterat renunciare hæreditati paternæ saltem rebus immobilibus. Secus tamen in noua lege.4.Reg. 32.c.1.A
Qui renunciant omnibus rebus suis, & sęculo,& in paupertatis habitu Deo seruire desiderant,multū Deo dant,quia se totos dant, & voluntatem suā, quæ maior est toto mundo.&c. Gen. 32.c.3.K

Repentinum. In repentinis mouetur homo secūdum habitum, vel secundum finem iam præconceptum.3.Ethic. & ideo in repentinis cognoscitur quis habere habitum.Mat.to.5. 151.c.4.K

Repertorium. Non vocatur eodem nomine, quo vocatur liber principalis.Ios.to.1. 154.c.4.I

Repetere. Non repetere ablata præcipuum est.Lucæ c.6. Et hoc secundū præparationem animi. Nam tenetur esse paratus nō repetere sua in casu,in quo exigat necessitas fidei, aut debitum charitatis,&c. Mat.to.5. 52 c.3.F

Repetitio. Frequenter eiusdem rei fit repetitio propter duo.Primò,vt aliquid superadditī.Secundò, vt magis memoriæ cōmendetur.Et ideo non fit repetitio,nisi eorum,q̄ erant valde specialia,& quæ Deus volebat multum custodiri,cuiusmodi erant abstinentia à cultu idolorum,& sabbathum,&c.Exo.to.1. 95.c.4.I
Repetitio, aut aliqua alia actio non conuenit cōtra id,qđ factum est auctoritate iuris Mat.3.25. c.4.K
A repetitione rerum suarum non tenetur quis cessare pp malitiosum scādalum. Et in casu tenetur non cessare à tali repetitione.Mat.to.5. 24.c.1.E

Repletio. De qua Genes.9. & replete terram, est habitatio satis populosa. Genes. 47 c.4.G

Reprehensio. Homines illi, qui aliquo tēpore iustè vixerunt, magis molestè ferunt reprehensionem, vel redargutionem,quam illi,qui fuerunt valdè impij,cuius assignatur causa.2 Paralip. 218.c.3.H

Reprehensor. Vbi non est reprehensor securius accedit tentator, ait Bernardus,contra Cleri.concubinarios. 7.c.3.G

Reprobus. Multo maior est numerus reproborum, quam saluandorum, vt probatur.Mat.to.7. 10.c.3.F

Reptile. Dicitur animal, quod plures pedes habet valde paruos,super quos non eleuatur,vel quod nullos pedes habet,& talia morātur in aquis, vt communiter, aliqua tamen sunt in terra, vt serpentes parui,& vermes: in aqua tamen omnes pisces reptilia dicuntur, &c. Gen. 8. c.1.A & c.3.I
In reptilibus vniuersaliter erat immunditia,siue illa quis tangeret viua:siue mortua,& ad emundationē semper debebat aspergi aquis lustrationis,&c. Leui.102.c.4.F. Et hoc propterea, quia omnia reptilia sunt quodam modo venenosa.ibidem.105. c.1.C.& 106. c.2.A

Repudiare. Fœmina in nulla politia habet potestatem repudiandi virum. Iudic. 149.c.1.A
Qui repudiabat vxorem in lege vete.non peccabat mortaliter.1.Reg.to.1. 142.c.1.A
Repudiare vxorem,siue esset per se licitum,siue nō, constat, quod post illam concessionem non fuit Iudæis peccatum repudiare vxores, & sicut sine peccato eas repudiabant, ita licitè accipiebant alias,& repudiatæ licitè transibant ad alios. 1.Reg. tom.1. 143.c.1.B
Gentiles nō peccabant repudiando vxores, aut habendo vxorū pluralitatem. 1.Reg.to.1.143.c.3.H
Nunquam viri iusti repudiabant vxores suas sine causa: licet possent.Nam videbatur valdè iniustū repudiare vxorem sine aliqua cā.2.Reg. 18.c.3.G
Conueniens, immo quasi necessarium fuit ponere Iudæis legem de repudiādo vxores propter multa.Mat.to.5. 95.c.2.E
An Iudæi peccarent repudiando vxores, duæ sunt opiniones;quidam dicunt, q̄ sic. Et qñ dī, q̄ erat permissum in lege,ergo licitū,egant consequentiā,dicentes, q̄ non omne permissum facit rē licitam, q̄ permittit̄, & ob hoc distinguunt quatuor permissionis spēs.Prima est per priuationē præceptionis Secūda p priuationem prohibitionis.Tertia p priuationem cohibitionis. Quarta per priuationem punitionis. Et isto quarto modo,vt ipsi dicunt, dicitur esse permissus libellus repudij, quia non puniebatur repudians vxorem, & malū erat repudiare illam,&c. Et peccatum mortale.Matt. to.5.95.c.4.F.Et tenentes primam opinionem respondent ad rationes pro secunda. ibid 96.c.1.A. Sed præfata argumenta si probant, quòd libellus repudij licitus esset in se ipso,non valent, aut probant,quòd licebat Iudæis repudiare vxores, idest, quòd non peccabant repudiando.Et sic bene probāt: quia talis libellus erat licitus,postquam erat permihus,& non peccabant repudiantes. Et prima opinio est irrationalis, scilicet,quòd peccarēt repudiando, cum vterentur priuilegio illis concesso,vt probatur ibidem 96.c.2.C
Et ita dicendum, q̄ repudiare in se malum erat, & non

non licebat ſaltem omni tempore ſine diſpenſatione,vel permiſſione Dei.Et iſtam fecit Deus,vt auferret Iudęis occaſionem peccādi in grauibus. Et per iſtam permiſſionem fecit licitum, qđ alias erat illicitum,& hoc Deus voluit,&c. Matt. to.5. 96.c.3.H

Quod Abraham repudiaret Agar,licitum fuit: Ge. 21.Et non ſolum licitum: immo neceſſarum iubente Deo.Mat.to.5. 96.c.2.C

Iudæi,qui nunc repudiant vxores,peccant mortaliter.Mat.to.5. 102.c.3.G

Mulieri in lege veteris nō licebat repudiare virum. Mat.to.5. 98 c.1.A

Repudianti vxorem non licebat eam amplius ſuſcipere.Deuter.24.Mat.to.5. 98.c.3.F

Non poterant Iudæi,vt dicit AbenEzra, repudiare vxorem, niſi ꝓp fornicationem, etiam præſumptā:vt ſi pręſumit vir,vel quia fortè vidit,& non poteſt teſtibus probare adulterium, repudiabat eam:ſed hæc opinio ſtare non poteſt,quia neceſſe eſt poni multas cauſas repudij,vel omnem cauſam eſſe ſufficientem.Mat.t.5.99.c.2.E. Thalmudiſtæ verò dicunt, ꝙ non licebat omni ex cauſa repudiare vxorem: ſed ſolum ꝓp fœditatem aliquam,& dicunt,ꝙ aut illa fœditas,vel cauſa erat ante matrimonium,vel poſt. Si ante, aut erat occulta,aut apparens: ſi occulta,poterat mulier repudiari: ſed ſi erat apparens,nō. Si verò eſſet poſt matrimonium, nunquam fiebat repudium, niſi propter fornicationem.Sed nec iſtorum ſententia vera eſt.ibid.99.c.4.H. Sed cauſa erat odiū permanēs,cuius odij multæ poterant eſſe cauſæ,nec iſtæ cauſæ erant determinatæ: ſed oēs quotquot mouere poſſent Iudæos ad odium vxorum ſuarum. Et hoc apparet eſſe neceſſarium. Et ita eſt verum, ꝙ licebat dari repudium ex quacunque cauſa:ſicut quæſierunt Phariſæi à Chriſto,& quātuncunque voluntaria eſſet cauſa licebat hoc, & iſtud conſonat dictis Hieronymi, &c. Matth.t.5. 100.c.1.A.Sed apud Gentes ſecundum leges humanas erant certę cauſę ad hoc, ꝙ vir repudiaret vxorem,& vxor virum.cap.de repudijs.l.conſenſum,&c.ibid. 100 c.2.C

Ad repudiandum vxorem in lege Moyſi ſufficiebat odium, ex quacunq; cauſa illud proueniret, nec oportebat cauſam illam exprimi. Matt. tomo 5. 100.c.3.K

Apud gentiles forma repudiandi erat diuerſa: quia aliter repudiabatur vxor,& aliter ſponſa,vxor repudiabatur ſub his verbis: Res tuas tibi habero. Vel aliter:Res tuas tibi agito. Sponſa verò ꝓ hæc verba: Conditione tua non vtar. Et hoc,ſiue vir, ſiue mulier repudiaret,vt patet.ff de diuortijs,& repudij.l.diuortium. De forma vero libelli repudij,apud Iudæos, non conſtat cū hoc non expreſſerit ſcriptura.Ioſephus tñ quarto de Antiquitatibus, dicit quod in libello repudij cōtinebatur, ꝙ vir promittebat nunquam cum illa conuenturum,&c.Mat.to.5. 101.c.2.E

De forma repudiandi apud Hebræos. Matth.to.5. 101.c.3.F

Secundum legem Iudęorum non licebat repudiare ſponſam,ſiue eſſet ſponſa de futuro, ſiue de p̄ſenti,ſed vxorem iam traductam,& cognitā, vt patet Deut.24.& c.Mat t.5.101.c.3.G.1.Reg.to.2. 54.c.1.E.Mat.to 1. 91.c.4.F

Apud Hebræos quidam priuabantur iure repudiādi vxores.Mat.to.5. 95.c.1.E

Repudiare vxores quocunq; tēpore eſt contra prima præcepta iuris naturalis.Mat.to.5. 95.c.2.C

Nō licebat oībus viris Iudęis repudiare vxores ſuas. Nā duo excipiebantur.i.infamantes vxores ſuas, & dicentes ſe non inueniſſe eas virgines, & dormiens in agro cum virgine nondum deſponſata Deutero.12.vbi dicitur,ꝙ ſi vir odio habens vxorem impoſuit nomen peſſimum,&c. Deut.2.habetur Deut.Mat to.5. 101.c.4 F

Chriſti lex Mat 19.de non repudiando vxores, non obligabat pro tunc:ſed poſt Chriſti paſſionem,facta publicatione euāgelij,&c.Mat.t.5. 102.c.2.C

Si Iudæus nunc repudiaret vxorem,& illa tranſiret ad alterum virum, & ipſa tranſeat ad fidē, & velit habere primum virum,cogetur recipere eam &c.vt patet extra de diuortijs. capit. Gaudemus. Mat.t.5. 104.c.1 B

Repudiari non poterat ſponſa nondum cognita, vt colligitur.Deut 24.Mat.to.6. 48.c.2.B

Repudians non tenebatur probare aliquā cauſam, immo nec cauſam exprimere: nec cauſam exprimebat:ſed ſolum ſcriptum dabat,per quod repudiabat illam,& ꝙ dabat ei licentiam contrahendi cum alio,&c.Mat.to.6. 59.c.1.A

In aliquibus caſibus non poterat vir repudiare vxorem.Mat.to.6. 59.c.2.B

Repudiata. Repudiatæ erant viles,ſaltem ſecundum opinionem,quia repudiabantur propter aliquam fœditatem Deut. 24.ſiue in moribus,ſiue ī corpore Leui.223.c.2.A

Mulieri repudiatæ,iuxta vnam opinionem,non licebat accipere alium virum:ſicut nec vir poterat ducere aliam vxorem abſq; peccato,&c. Sed iuxta aliam opinionem, q̄ tenenda eſt,dicendum, ꝙ licebat abſq; peccato,ſicut & viro licebat dare libellum repudij,&c.Mat.to.5. 97.c.2.D.&c.

Mulieres repudiatas non poterant ducere ſacerdotes:non quia illæ non poſſent accipere viros, ſed quia ſacerdotes debebant habere mulieres honorabiles, & ſic non accipiebant viduas in vxores, nec meretrices.ſ.ſummi ſacerdotes. Minores verò ſacerdotes repudiatas, nec meretrices.Matth. to.5. 97.c.3.I

Ex vxore repudiata non poterat alicui ſuſcitari ſemen.Mat.to 6. 48.c.4.K

Repudiatam non poterat vir ad ſe reuocare ꝓpter multa.Matt.t.5.99.c.1.A. Niſi fortè quando mulier repudiata non accepiſſet alium virum, & ipſe aliam.ibid. 98.c.3.H

Repudium. Libellum repudij non permiſit Moyſes,ſed Deus: nō n.habebat tantam auctoritatē Moyſes, vt aliquid malum ſimpliciter fieri permitteret: niſi dicatur, ꝙ permiſit hoc tanquam miniſter: quia legē à Deo datam ipſe adducebat ad populum,legebat,& exꝓplanabat,& obſeruari compellebat,& illi, qui repudiabant vxores,non peccabant mortaliter: ꝙa lex diuina hoc permittebat, & Deus poteſt facere id, quod vno modo eſt illicitum, ꝙ ex mandato ſuo fiat licitū, Nicolaꝰ tñ de Lyra dicit, ꝙ hoc non conſonat intentioni Chriſti.Mat.19.& ideo dicit.ꝙ repudiū permittebaī in lege: ita ꝙ nō puniebatur, ſed non ꝓp hoc efficiebatur licitū, &c. Sed contra eſt,ꝙ Chriſtus.Mat.19.dicit:Si quis dimiſerit vxorem,& aliā ſuperduxerit,mœchaī: q nō loquebatur de præteritis factis:ſed de futuris. Ideo non intendebat dicere, ꝙ omnes, qui vxores dimiſerant tempore præterito,& alias ſuperinduxerant,fornicabantur:ſed quicūq; talia poſt hoc facerent,& hoc quia Chriſtus incipiebat cōdere legem nouam,& veterē abolere, & improbatur opinio Nicolai.Gen. 268.c.2.D

Repu-

Repudiantem vxorem suã lex diuina, non solum, nõ puniebat: sed etiam dicit, quòd vir potest vxorem repudiare. Gen. 268.c.3.G

Repudium non licebat vxori dare contra virum in lege veteri: bene tamenècõtra. Nu.t.2.126.c.2.E

Repudium non poterat fieri ante consummationẽ matrimonij per copulam carnalem. Num. to.2. 126.c 3 K

Dans libellum repudij, & dans ad vsuram in lege vetenon peccabant, peccabat tamen cognatus hominis occisi ab aliquo, si occisorem occideret ex odio concepto, &c Num.to.2. 197.c.3.H

Libellum repudij nõ poterat vir dare vxori ex quacumq; causa, vt dicunt Thalmudistę, sed non placet eorum sententia. Deut. 125.c.4.G

Quòd libellus repudij dandus esset mulieri repudiatæ, præceptum erat: sed illam repudiare solũ erat permissum, & dare huiusmodi libellum, in fauorem cedebat vxoris: quia in libello scribebatur, ꝙ vir dimittebat eam promittens nunquã amplius cum ea matrimonialiter conuenturum: & ideo quòd haberet licentiam contrahendi cum alio & historia Scholastica dicit quòd in illo libello ponebatur iuramentum de non conueniendo cum ea matrimonialiter, & quòd ponebatur similiter causa, propter quam vir abijciebat illam, & legebatur coram sacerdotibus: sed hoc fortè non est verum. Deut. 126.c.1.B

Ex solo odio poterat vxor repudiari. Deutero. 126. colum.1.E

Cum vir repudiabat vxorem, dabat illi bona dotalia & partem bonorum de communi acquisitorum & omnia, quæ sui iuris erant: Et si qui filij essent vtriusque alebantur apud patrem, seu apud matrem, iuxta ætatem filiorum. Nam si patrui essent, indigentes solatio materno apud matrẽ nutriebantur, si verò maioris ætatis apud patrem; sic enim nunc mandant iura ecclesiastica, quãdo fit diuortium inter virum & vxorem, si puer sit in anno tertio, vel infra, debet apud matrem educari, & si super annum tertium debet nutriri apud patrem, vt patet extrà de cõuersione infidelium. c. ex literis. Secus tamen si fiat diuortium inter eos, qui ante erant infideles, & vnus eorum conuertitur ad fidem Christi, quia tunc filij ante annos discretionis sequuntur eum, qui conuertitur ad fidem, & hoc in fauorem fidei, vt constat ex eodem cap. &c. Deut. 126.c.2.A

Repudium dupliciter accipitur: vno modo quantũ ad thorum vel cohabitationẽ ex fornicatione, ita quòd neuter possit alteri copulari: & hoc licitum est, quia Christus illud licitè fieri dixit Mat.9. Alio modo strictè, quando, scilicet, quo ad vinculum fit, & hoc non est licitum. Deut. 126.c.3.F

Repudium magis repugnat matrimonio, quam pluralitas vxorum. Deut. 127. col.4.G. & Matth. to.5. 96.c.2.B

Quando libellus repudij dabatur in veteri testamẽto, licitè dabatur: & tamen nondum erat matrimonium solutum: sed licitum erat soluere illud, quando vellet. 1.Reg.to.1. 120.c.4 I

Aliqui dixerunt repudium esse licitũ apud Iudęos, ita vt non puniretur repudians: sed non quòd peccaret. 1.Reg.to.1. 142.c.2.C. Sed ista positio falsa est, vt probatur. ibidem

Ad proferendum sentẽtiam repudij interueniebat sacerdos, vt dicit Innocentius, & dicebat, Deus permittit vt vxorem tuam dimittas, sed non sine peccato tuo, sed falsum dicit Innocentius, vt probatur. 1.Reg.to.1. 143.c.1.A

Ad dandum repudium nullus erat determinatus casus, sed secundum voluntatem viri quandocumque vellet, dimittebatur vxor. 1.Reg.tom.1. 143. colum.1.E

Iudæus dans libellum repudij nõ peccabat, &c. Nec dans ad vsuras gentibus vel conuersis ad Iudaismum, & hoc, quia ista concessa erant Iudæis a lege, vt probatur. 2.Paral. 86.c.3.K

Libelli repudij vsus erat apud gentes. Mat.to.2. 151. colum.3.I

Vxores poterant Iudæi repudiare, etiam si nullam aliam causam haberent, nisi quòd non placerent eis, vt patet Deu.34. & Malach.2. Excepto, nisi vir eam defloraret, priusquam acciperet in coniugẽ, vt habetur Exod.22. & Deut.22. Matth.tomo 2. 158.c.2.B

Repudij libellus erat quædam parua carta, per quã vir ostendebat, ꝙ abijciebat vxorem à se, & ꝑ hoc licebat alteri viro nubere: & si fornicaretur non iudicabatur adultera, quia erat iã quasi vidua. Si autem sine libello mulier recederet, etiam si vir eam dimisisset, poterat eam accusare, & ipsa non haberet defensionem: quia constabat illam fuisse vxorem illius, & non cõstabat ab eo fuisse dimissam, &c. Mat.to.2. 195.c.4.K

Iudæi pro quacumque causa repudiabant vxores; immo sine causa, scilicet, quòd tantum displiceret eis. Mat. to.2.196.c.1.A. Christus verò solum excepit causam fornicationis ad dimittendum vxorem Matt. 5. Et hoc quantum ad thorum, & mutuam cohabitationem, & non quantum ad vinculum, & hoc in nouo testamento, in veteri tamen, quo ad vinculum etiam, ibid. 196.c.1.C

Repudij libellus est præter naturam & præter legẽ, ꝑter naturam quidem, quia vna caro diuiditur, præter legem vero, quia a Deo copulante, & iubente non diuidi, vxor diuiditur. Matth.tomo 5. 81.c.2.B

Repudij libellus non fuit datus Iudæis tanquam bonus, sed tanquam malus, scilicet, ad euitãdum peius videlicet mala, quæ sequi poterant, ex duritia cordis Iudæorum, qui habebant cor & passiones indomitas. &c. Mat.to.5. 92.c.2.B

Repudij libellus fuit aliquando licitus ex dispensatione, cum aliquando fuerit sine peccato; & talis dispensatio est in lege naturali, cum inseparabilitas matrimonij, contra quam fit, sit aliquo modo lege naturæ. Mat.to.5. 94.c.1.C

Pertinet tamen ista inseparabilitas ad ꝑcepta secũdaria iuris naturæ, eo quòd non est necessaria ad procreationem & educationem prolis, quasi sine illa non possit fieri educatio & procreatio, sed ordinatur ad ista, ad hoc quòd melius fiant. Et tamẽ ablata seꝑabilitate fit procreatio & educatio, licet non ita conuenienter, sicut stante in seꝑabilitate, &c. Et ideo potest cadere dispensatio in illa per aliquem citra Deum; & tñ dicendum, ꝙ non accipitur propriè dispensatio, prout dispensatio dicit potestatem supra legem, sed largè, prout dispensare idem est, ꝙ non obseruare, & non obseruando non peccare, &c. Quod habebat locum circa inseparabilitatem, cùm esset de præceptis secũdis iuris naturæ, quę licet sint de dictamine rõnis: tñ non est locus opinioni circa talia, & cuicumq; genti licet facere prout opinatur, qñ nihil est per quod conuincatur malè opinari; & ideo talia nõ obligant ad mortale, quousque per legem diuinam, aut positiuam, aut per consuetudinem firmata fuerint. Et ideo ante legem Christi licuit dari libellum repudij maximè gentibus sine aliqua dispen-

dispensatione propriè dicta,solum per hoc,quòd nesciebant se obligatos ad inseparabilitatem matrimonij.Mat.to.5. 94.c.3 G
Repudij libellus,licet possit esse in matrimonio, tamen de primis præceptis naturæ est,tamdiu commanere coniuges, quousque proles sit sufficienter educata & instructa.Quòd autem postea commaneant,nõ est de necessitate boni prolis:& ideo libellus repudij pro aliquo tempore licuit, & c. & aliquando non.Mat.to.5.94.c.4.I.Et hoc apud Gẽtes:secus tamen apud Iudæos,qui in quocumque tempore poterant repudiare vxores. ibidem 95. colum.2.C
Repudij libellum poterant Iudæi vxoribus dare ex permissione & priuilegio,qua permissione & priuilegio interdum prinabantur Iudæi,in casu,quo quis defloraret virginem in agro, quæ non esset desponsata; nã cogebatur illam accipere in vxorem,& nõ poterat eam dimittere tota vita.Deut. 22.Similiter & ille,qui infamabat propriam vxorem,&c.Mat.to.5. 95.c.1.D
Repudium erat apud Gentes:nam leges humanę expressè ponunt repudium,& modum repudiandi, & cap. de repudijs.Nec Iudæis concessum fuisset repudium nisi apud Gentes esse repudium,quando data est lex Moysi,vnde omnia mala,quæ permissa fuerunt Iudęis,erant apud Gentes,& c.Mat. tomo 5. 95.c.2.A
Repudij libellus directius est contra matrimonium quam pluralitas vxornm.Mat.to.5. 96.c.2.B
Libellus repudij non est nunc licitus. Mat.to.5. 95. col.3.F.Neque dissoluit matrimonium.ibid. 102. colum.4.F
Magis illicitus est libellus repudij, quam vxorũ pluralitas.Mat.to.5.96.c.2.B Deut. 127.c.4.G
Causa immediata repudij est odium.Mat.to.5. 100. colum.1.D
Repudij libellus est permissus,non solum per priuationem punitionis, sicut concubinatus & meretricium in lege veteri.sed vltra erat licitus,quia literis legis expressus:sicut datio ad vsuram, & vindicta.Mat.to.5. 96.c.4.F
Libelli repudij permissio, & datio ad vsuram extraneis,& prosecutio punitionis. nõ erant permissę, vt quidam dicunt,& probatur.Mat.to.5.96.c.4.F. Sed erat interpositio auctoritatis eius, qui legi præest, ad hoc quòd id,quod alias esset illicitum,, possit licitè fieri. ibid. 96.c.4.H
Libelli repudij ponitur expressa permissio,& nõ pluralitatis vxorem;quia primum videtur magis esse contra ius naturale,quàm secundũ,&c. Et aliquo modo exprimitur etiam pluralitatis vxorum permissio Deut. 21. Si vir habuerit vxores duas vnã dilectam & aliam odiosam,&c. Matth. tomo 5. 97.c.1.A
Repudium publicè fiebat ita vt in notitiam omniũ veniret.Mat.to.5. 97.c.4.K
Repudij causa erat odium, & timor de vxoricidio, quod ex odio sequitur.Mat.to.5. 98.c.1.C
Repudium non permittitur in lege Christi,bene tamen diuortium, propter solam fornicationem, & hoc tam fęminis quam viris.Ma.to.5.98.c.2.A
Repudium & diuortium reperiebantur apud Gentes,& fit differentia secundum leges humanas inter hæc,quia repudium vocant separationę spontalium, diuortium vero separationem matrimonij. Et non erat apud Gentiles separatio quãtum ad thorum & mutua obsequia, manente viuculo matrimonij, sicut fit inter nos:quia tunc cogerentur ambo coniuges castè viuere, quod nunquàm erat apud Gentes: sed quandocumque fiebat inter eos separatio,fiebat quantum ad vinculũ & licebat post diuortium, & repudium transire ad alterum matrimonium; licebat virum repudiare vxorem,& vxor virũ; & generaliter licebat vxoribus viros repudiare,si erant liberæ: si autem patronus acciperet libertam in vxorem, non poterat liberta repudiare patronum, nisi ex causa criminis commissi manumissa esset, vt patet.ff de diuorti.& repu.l. patrono & per totum titulum,& C. de repudijs per totum titulum, & tamen assignantur certæ causæ ad repudiandum. Mat. to.5. 98.c.2.B
Odium non esse sufficientem causam repudij,dupliciter apparet.Mat.to.5. 99.c.2.B
Circa repudium duo erant permissa, & duo præcepta. Primum permissum erat repellere vxorem. Secundum accipere aliam: & illa virum aliũ,primum præceptum erat libellum dare in manu repudiatæ.Secundum erat,quòd vir repudians non haberet illam postea. Sed circa hoc sunt opiniones,vna, quæ tenet, quòd nullo modo repudiata poterat redire ad repudiantem; alia,quòd in aliquo casu posset,scilicet,quando repudiata nõ acciperet virum, & repudians etiã pœniteret,prius quam acciperet aliam vxorẽ, quia erat quasi res integra. poterat reducere vxorem ad se.Vel dato ꝙ vir duceret aliam vxorem, si vxor repudiata non acciperet alium virum,posset eam recipere: secus si illa transisset ad alium virum siue ille eam repudiaret:& ita maneret soluta, vel fortè moreretur,non poterat iam accipere eam primus vir: quia lex repugnabat in his casibus, nec prima opinio videtur rationalis.Mat.to.5. 98.c.3.G
Circa repudium concedendum, non consideratur ius,sed duritia cordis:nam causa immediata repudij erat timor de vxoricidio, & hoc Christus innuit,cum dixit;Ad duritiam cordis vestri libellus repudij datus est, idest, Deus permisit illum dari, &c. Et causa proximior erat odium, ex quo moueretur vir ad occidendum vxorem,& ideo odiũ erat sola causa repudiandi,& hoc innuitur Malachiæ 2.Custodite spiritum vestrum,vxorem adolescentiæ tuæ noli despicere, cum odio habueris dimitte,& ita dat regulam,ꝙ pro quocumq.odio illam abijciat,.s. si est odium perseuerans, secus si odiũ leue sit & transiens, &c. Mat.to.5.100.c.1.A
Libellus repudij dabat tam apud Iudęos q̃ apud Gẽtes,qñ fiebat repudium, de Iudæis patet Deut.24. de Gentibus vero.C.de repudijs, l.licet libellus,& causa erat,vt cõstat de repudio p̃ libellnm,& non infamaret mulier &c. Scdò, vt mulier inueniret virũ. Tertiò ad hoc ꝙ vir non posset repetere mulierẽ illã vltra reducẽdo ad se, &c. Quartò ad hoc ꝙ vir nõ posset illã accusare de adulterio,&c.Quĩto ad impediẽdũ repudiũ,&c.Ma.to.5. 100.c.4.H
Repudij libellus non poterat scribi nisi a sacerdotibus,vt aiunt.Mat.to.5. 101.c.1.A
Apud Gentes in libello repudij non solum assignabantur causæ, sed etiam iudicialiter probabãtur, vt patet.C.de repudijs.l.cõsensu. Sed in libello repudij Iudæorũ nullæ causæ exprimebantur.Mat. tomo 5. 101.c.1.D
Causa prima,pp quam dabatur libellus repudij vxori repudiatæ,erat, vt constaret de repudio p̃ libellũ,& non infamaret mulier,&c.Ma.t.5.100.c.4.H
Inter repudium & diuortium quid intersit, & vnde sic dicantur.Mat.to.5. 103.c.1.D
In libello repudij scribebatur iuramentum de nunquam conueniendo cum ea matrimonialiter, & causa

causa etiam quare abijciebatur, & legebatur coram sacerdotibus, vt dicit Magister historiæ scholasticæ; non est tamen multum curandum de illo, cum nec ratio hoc suadeat, nec ex litera colligatur nec Iosephus illud tetigit, sed dicendum ꝙ conueniebat repudio Iudæorum causas eius taceri &c. Mat. to. 5. 101.c.2.A

Repudij libellus poterat licite fieri ex quacunque causa, vt dicit Ioseph. li. 4. Anti. Mat. t. 5. 101.c.2.B

Repudiū, quod nunc fit inter Iudæos non est licitū, nec dissoluit matrimoniū &c. Mat. to. 5. 102.c.4.F

Repudium dicitur quasi repullium, quia repellebatur &c. Diuortium vero à diuertendo, idest recedendo, quia vnus coniugum ab alio recedit, vel dicitur sic à diuersitate &c. Mat. to. 5. 103.c.1.D

Iudæis licebat dare libellum repudij sine auctoritate iudicis, solum propria auctoritate nulla causa probata vel expressa, ideo liceret Ioseph occulte dimittere Mariam. Mat. to. 5. 107.c.2.E

Permissionis libelli repudij vna causa fuit durities cordis, & tamen causa potissima fuit, quia ista lex erat apud Gētes, ꝙ possent repudiare vxores &c. Mat. to. 6. 59.c.3.H

De repudio, vide etiā in dictione, Libellus repudij.

Reputari. Est verbum iuris, & significat id, quod ius confert, etiam si natura non contulisset; & est, quòd nō legitimus habeat pro legitimo &c. 1. Reg. to. 1. 138.c.2.B

Requies Post labores, dulcior. Exodi tomo 1. 32.c.4.K

Res Non dicuntur contingentes vel necessariæ, pro eo tempore, quo sunt, sed antequā sint. Ios. to. 2. 12 c.4.G

Res non potuerunt a Deo creari, quæ non essent compositæ ex actu & potentia. Ios. to. 2. 23.c.1.C

Quamuis res potuerint produci habentes totū suū esse simul: non tamen fuit conueniens, nec pertinebat ad ad bonitatem diuinam sic produci, vt probatur super Iosue to. 2. 25.c.2.A

Res creata nō potest habere aliquam perfectionem totā simul, quæ æquiualeat omnibus perfectionibus, quæ per motum aut successionem aliquā acquiriri poterant in ipsa, Ios. to. 2. 27.c.2.E

Res Deo quomodo sint præsentes tam præteritæ, q̄ futuræ. Ios. to. 2. 33.c.2.E

Res extrinsecæ non faciūt hominem dignū aliquo honore vel aliquo bono &c. Mat. to. 6 27.c.3.K

Res duplices sunt quædam, quarum vsus est ipsarū rerum consumptio, vt vsus vini panis &c. Et cuicunque cōceditur res huiusmodi, cōceditur etiā ipsa res, quantum ad substantiam suam, & in tali transfertur dominium per mutuum: Aliæ sunt res, quarum vsus non est ipsarum rerum consumptio vt domus & equus, &c. & in talibus potest vtrunque seorsum concedi, & accipere precium pro vsu domus &c. Mat. to. 7. 41.c.2.A

Omnes res siue naturales siue artificiales habent duos vsus præter pecuniā &c. Mat. to 7. 41.c.2.B

Resina Est quidam succus fluēs de arboribus, quæ vocātur ferulæ, & ipse succus vocatur Galbanum: licet generaliter accipiatur pro omni succo cuiuslibet arboris. Gen. 250.c.4.F. & 375.c.4.F

Resina multum prodest vulneribus: quia est consolidatiua, & inductiua corij. vt dicit Iere. 8. Nunquid non est resina in Galaad? &c. Gen. 375.c.4.F

Resolui. Naturale est corpori humano continue resolui. Mat. to. 4. 108.c.2.E

Resolutio. De corporum resolutione referūtur tres opi. Mat. to. 6. 89.c.4.K

Resolutio seminis fit dupliciter. Mat. to. 7. 17.c.1.A

Respublica Debet habere sēper aliquos, qui armorum peritiam & cōsuetudinem habeant. 1. Reg. to. 1. 93.c.1.A

Respondere. In sacris literis, aliquando accipitur ꝙ loqui aliquid, interdum pro incipere loqui. Mat. to. 4. 137.c.2.C Et patet etiam in nouo testamento, vt Mat. 15. cū dicitur: Respōdens autem Petrus, & Marci 11. cū dicitur: Et respōdēs dixit ficulneæ &c. & Mat. 22. cum dicitur: Et respondens Iesus dixit &c. Matt. to. 6. 2.c.4.F. & 155.c.1.B

Respondendo interrogantibus ex ignorātia primo debemus ponere rationem, & postea auctoritatē subiungere, sed calumniose interrogantibus debet fieri è conuersio &c. Mat. to. 6. 68.c.4.I

Christus vario modo respondebat quæstionibus illi propositis &c. Mat. to. 6. 125.c.4.G

Restituere. Quilibet restituere tenetur id, quod quis recepit, & nō potest facere esse suum, illi, scilicet, a quo recepit vel alteri: & ponuntur nouem conclusiones. 1. Regum to. 1. 193.c.2.A

Nolle restituere non reducit prædecessorem ad crimen vsurarum, de quo ille doluit priusquā decederet &c. Matth. to. 7. 67.c.3.I

Non potest aliquis restitui in eo, quod ad ipsum nullo modo pertinet. 1. Reg. to 1. 119.c.4.K

In veteri testamento, si quis aliquid deberet, & non esset dominus rei cui daret, tenebatur restituere sacerdoti. Nu. 5. 1. Reg. to. 2. 86.c.4.G

Raptor, qui bello iusto accipit rem raptam ab alio raptore, non tenetur ad restitutionem; quia non succedit iuri alieno, cum nō succedat in iure primi raptoris, sed cōstituit sibi nouum ius, cùm pugnando iustè contra primum raptorem, possit acciperes illius, & sic q̄q̄ illæ fuerint alicuius alterius, & primus raptor iniustè eas teneret, secūdus raptor tenebit eas iustè: secus autem, si quis emeret a raptore in bello iniusto, vel donatum acceperit, vel per successionem vniuersalem aut legatum &c. 1. Reg. to. 2. 182.c.1.E

Restitutio. Eorum, quæ domino sanctificata erant, & ad ipsum pertinebant, si a laicis vsurparentur, fiebat restitutio, & insuper quintam partem dabat in pecuniis, & illa ad sacerdotum iura pertinebant. Leui. 45.c.1.C

Restitutionem potest aliquis iustè petere siue iudicialiter, siue alias, maximæ si nō solum habet ius possessionis sed etiam tituli. 4. Reg. 94.c.2.B

Si meretrix vel quæcunque mulier fornicaria recepit aliquid a clerico ex bonis, qnæ habet in intuitu ecclesiæ, non tenetur ad restitutionem iuxta veram opinionem: secus tamen si ille clericus esset regularis, vel monachus &c. nam tūc tenetur ad restitutionem &c. Mat. to. 3. 22.c.1.A. & sequ. Si autem ille, a quo meretrix accipit aliquid, erat secularis, non tamē sui iuris, vt filius familias vel seruus, tunc tenetur ad restitutionem illi, s. in cuius potestate est: nisi talibus conueniat administratio, vt si filius familias habeat peculiū castrense, vel quasi castrense, vel si seruus habeat aliquid ex permissione domini &c. Si autē ille sit sui iuris tunc illa mulier non tenetur ad restitutionē &c. ibid. 22.c.3.F

Meretrix tenetur restituere illam pecuniam, quam recepit a monacho habente certam pecuniam a monasterio ad studendū pro sustētatione sua &c. Mat. to. 3. 22.c.3.H

Si homo aliquis acceperit aliquid a muliere fornicaria,

caria,quando teneatur ad reſtitutionem,& quãdo non.Mat.to.3.22.c.4.K. Nam ſi illa non ſit ſui iuris,vel ſit coniugata,ſiue illud dederit de bonis viri ſui,ſiue de bonis communibus,ſiue de dotalibus,tenetur ad reſtitutionem, ſecus autẽ ſi illud ſit de bonis parafernalibus,ibid.

Reſtitutio damni de iure naturali eſt, ſicut reſtitutio rei furtiuæ.Mat.to.3. 27.c.4.F

Turpiter accepta non eſt neceſſe, vt reſtituantur fiſco:nec perſonę,in cuius præiudicium data ſunt, in caſu.ſ.in quo dans turpiter dedit, & non conuenit ſibi reperitio. Secus tamen ſi competat, vt in vſura & in ſimonia, vt patet extra de ſimonia capitul. De hoc.& cap. Audiuimus,&c.Matt.t.3. 27.c.4.F

Realis reſtitutio non eſt de iure naturali,&c. Matt. to.7. 73.c.3.G

Vſurarius tenetur reſtituere vſuram ei, à quo accepit.Mat.to.3. 28.c.2.D

Meretrix,ſi extorqueat ab aliquo fornicatore, pluſ quam id, quod ex conſuetudine accipere ſolet, tenetur reſtituere illi fornicatori.Matth.tomo 3. 29.c.2.D

Ad hoc ꝙ aliquis teneatur ad reſtitutionem rei inuentę,duo requiruntur,ſcilicet,ꝙ res non habeatur pro derelicto, vel quod Dominũ habeat: vel habere putetur: & deficiente altero iſtorum res efficitur inuentoris,&c.Mat.to.4. 278.c.2.D

Reſurgere à peccato.

Deus multos permittit cadere, vt ad meliora reſurgant,&c.Exo.to.1. 57.c.4.H

Nemo poteſt per ſeipſum à peccatis reſurgere:licet poſſit per ſe ipſum in peccata cadere. Matt. to. 5. & to.7. 12.c.2.B

De ordine reſurgẽdi à peccatis.Mat to.5. 154.c.2.C

Natura humana deficiens à ſua integritate per actũ peccati, habet duo impedimenta ad reducendũ ſe in gratiam.Mat.to.5. 154.c 3.G

Reſurgere à peccato contingit dupliciter,vno modo ceſſando ab actu peccati, alio modo recuperãdo illa,q̃ per peccatum amiſſa ſunt.Primo modo poteſt reſurgere ſine gratia,quæ eſt habitus infuſus:ſed non ſecundo modo. Mat.to.5. 153.c.4.K

Reſurgere à morte.

Quòd beata Virgo reſurrexerit,non eſt de articulis fidei:nec eſt ẽt aliquid definitum per Eccleſiã, vt teneri debeat:ideo licitum eſt cuilibet opinari,ſicut voluerit,nec rationes, quæ fiunt cõuincunt: rationabilius tamẽ eſt tenere ꝙ ſic:quia communiter tenetur: ſi quis tamen contrarium aſſerat, non contendimus.Mat.to.6. 81.c.3.H

Non eſt aſſerendum Ioannem Euangeliſtam reſurrexiſſe.Mat.to.6. 81.c.3.K

Multorum reſurgentium corpora in figura & ſtatura mutabitur.Mat.to 4. 72.c.4.G

Omnes, qui tranſibunt in ſtatum reſurgẽtium ſiue in bonum ſiue in malum prius moriẽtur, nec eſt aliquis,qui ſemel vixerit, quin moriatur, prius q̃ tranſeat ad illum ſtatum.Mat.to.6.88.col.2.A.Et iſta ſententia eſt ſecurior, (quam ſentẽtia Hiero. dicit in Epiſtola ad Marcellam,ſ.quoſdam in fine ſęculi, adueniente Chriſto, non eſſe morituros, ſed viuos repertos, in immortalitatem repente mutandos)& hoc propter tria. Primo,quia magis conſonat diuinæ iuſtitiæ. Secundo quia magis concordat diuinæ ſcripturæ,&c. Tertio,quia magis concordat ordini naturæ,&c.Mat.tom 6. 88.c.2.D

In reſurgentibus manebit eadem forma corporeitatis,quæ eſt forma eſſentialis, non tamen illa,q̃ eſt forma accidentalis.Mat.to.6. 94.c.3.H

Similiter dicendum eſt de forma mixtionis ſubſtantiali & accidentali.ibid.95.c.2.D. Similiter & de anima ſenſitiua,& vegetatiua,eſſentiali,& accidentali.ibid.

Non reſurgent humiditates, quæ totaliter ſunt in via tranſeundi de forma in formam, aliæ vero, quæ habent aliquam conſiſtentiam reſurgent. Mat.to 6. 102.c.4.G

Qualiter in reſurgentibus maneat veritas humanæ naturæ, & reſpondetur iuxta tres opiniones. Et primo,ſecũdum illam, quæ tenet, quòd nihil incipit eſſe de nouo de veritate humanæ naturæ, ſed id tantum eſt de veritate naturę humanę,qđ fuit in inſtitutione humanæ naturæ,ſcilicet corpus Adæ: & iſta opinio habet dicere quòd in reſurgentibus, ſolum erit id, quod fuit de veritate humanæ naturæ:& nihil aliud,licet dum viuunt in hoc mundo, aliquid ſit in eis,quod non eſt de veritate humanæ naturæ: & dicunt iſti, quòd id, quod ex nutrimento aduenit, eſt ad conſeruationem eius, quod eſt de veritate humanæ naturæ, vt conſumptioni eius reſiſtat impediendo illam, ſicut quando plumbũ adiungimus auro ad liquefactionem,&c.Mat.to.6. 105.c.1.A

Sed iſti erant in fundamento ſuo: quia falſum eſt, ſcilicet, in modo augmentationis & nutritionis factæ in homine,vt probatur,ibid. 105.col.2.B. Et iſta ponit tres modos ad ſui defenſionẽ, quorum quilibet eſt inconueniens, ſicut & ipſa poſitio. Primus eſt quod talis augmentatio fit miraculosè, ſed hoc improbatur. ibidem. Secundus modus eſt, quòd in corpore humano eſt multũ de quinta eſſentia,&c. Et iſte modus habet duas falſitates:prima quòd corpus quintæ eſſentiæ veniat in compoſitionem: ſecunda quòd multiplicatio corporis humani fit per modum, quo multiplicatur lux ſolis,ibidem.

Tertius modus eſt quòd materia prima, quantum in ſe eſt, caret omni quantitate & forma, ergo æqualiter ſe habet ad recipiendas omnes quantitates,ſicut ad recipiendum omnes formas,&cęt. Et ita illud paruum de materia,quod eſt in homine ex ſemine,poteſt recipere:non ſolum quantitatem maximam, ad quam homo peruenit, ſed etiam quamcunq; aliam, & ita non erit opus ꝙ recipiat plus plus de materia,&cęt. Sed hoc non poteſt ſtare.ibidem.

Secunda opinio tenet, aliquid eſſe in corpore humano,quod manet in eo fixum per totam vitam ſecundum determinatam partem materię,& in illo dicunt exiſtere principaliter veritatem naturæ humanæ,& aliud eſt,quod ſemper fluit,& refluit, ideſt aduenit, & conſumitur,ſcilicet, illud, quod ex cibo generatum eſt: & iſtud humidũ cibale,non ſolum eſt ad fomentum caloris naturalis.i.vt in eo foueatur & agat,& nõ conſumat humidum radicale, vt dicebat prima opinio: ſed ẽt eſt augmentum quantitatis, & portio permanẽs per totam vitam,diffunditur per totũ corpus. Et ſimiliter iſtud,qđ eſt aduenies & recedẽs ad modũ, qui fit in miſtione vini & aquæ,& genitũ ex alimento eſt de veritate naturæ humanæ, quod prima opinio negabat,& hoc ſecũdario:& huius opinionis fuit Alexander commentator Ariſtotelis,vt dicit Auerois in libro de Generatione:& ſecundum iſtam opinionem dicẽdum eſt, quòd in reſurrectione redeat totum, quod manſi fixũ:

& aliquid ex eo, quod ſecundario fuit de veritate naturæ humanæ.ſ.quãtum eſt neceſſarium ad ſeruandum debitam quantitatem,&c.Mat.to.6. 107.c.1.E.Sed hæc opini improbatur.ibid.
Tertia opinio,ſcilicet, Aueroisī primo de Generatione eſt, ꝙ non poteſt aliquid ſignatum accipi de corpore humano, quod ſit fixũ & permanens per totam vitam,ſed quælibet pars, quo ad materiam fluit & refluit,licet id,quod eſt formæ ſemper maneat: quia ſicut materiale fluit, ita & formale, ſed debet intelligi,vt vera ſit, ꝙ forma & ſpecies manet ſic, ꝙ licet corrumpatur pars formæ carnis,quę correſpondet particulæ materię, quæ fluit, tamen forma carnis manet eadem numero, eo ꝙ caro eſt quid homogeneum & continuum,&ideo totius carnis eſt eadem forma,&c. Et iſta opinio tertia idem ponit penitus de veritate naturæ humanæ in reſurgentibus.quod ponit ſecunda opinio,ſed non eadem ratione,&c.ibid. 108.c.3.I
Nunquã totæ carnes reſurgent in omedente,&c. Quia ſemper aliquæ partes ibi manent, quæ fuerunt in ſemine, & tamen illæ maxime pertinent ad veritatẽ humanæ naturæ:ergo non reſurgent in comedente: quia non poteſt accidere ꝙ in aliquo homine quantumcunq; viuat, ꝙ fluant omnes partes, quæ materialiter fuerunt in ſemine & maneant ſolæ illæ, quæ venerunt per alimentum, etiam quia ſi omnes illæ fluerent, non eſſet idem homo numero:illæ autem partes, quæ fuerunt in ſemine,perfectiſſimè participauerunt veritatem ſpeciei:& ideo maximè pertinent ad veritatem naturæ humanæ:& ideo illæ non ęqualiter poſſunt pertinere ad comedentem, ſicut ad eum cuius prius fuerunt.Mat.to.6. 111.c.3.I
Non oportet,ꝙ in quolibet homine, reſurgat totũ id, quod fuit de materia in membris eius: immo nec eſt poſſibile reſurgere, vt probatur ꝑ omnes tres poſitiones vel opiniones,quæ loquuntur circa id,quod eſt de veritate naturæ humanæ. Mat. to 6. 113.c.3.H
Solum partes ſecundum ſpeciem reſurgent, id eſt, omnia membra corporis: & quidquid in illis ad magnitudinem pertinet ætatis triginta annorũ, vel quam habiturus eſſet, ſi ad illam peruenirent, ſed non reſurgent partes,quæ ad ſolum reſtaurationem pertinuerunt, & ideo non reſurget qdquid naturaliter fuit in corpore humano, vt probatur iuxta tres opiniones,quarum prima & tertia ſunt veriſſimiliores quam ſecunda, & prima eſt rationabilior,quàm tertia & communior, & ideo tenenda.Mat.to.6. 114.c.4.I
Non reſurget in homine quidquid fuit in ipſo de veritate naturæ humanæ, prout eſſe de veritate humanę naturę,idem ſit,ꝙ eſſe informatum anima rationali,&c.Mat.to.6. 117.c.3.H
Reſurgentes reſurgent in eadem ætate.ſ.in iuuẽtute perfecta, quæ eſt in anno trigeſimo aut parũ plus.Mat.to.6. 117.c.4.K
In eadem ætate reſurgent:omnes, capiendo ætatẽ, non pro numero annorum vel temporis, ſed ꝑ conditione corporis quantum ad robur, ſanitatem & cæteras operationes ſecundum competẽtiam ad ætatem.Mat.to 6. 118.c.1.C
Omnium reſurgentium non erit eadẽ ſtatuta corporis.Mat.t.6. 119.c.1.A
Pueri reſurgent in eadem magnitudine, quam habuiſſent,ſi vixiſſent vſque ad ætatem perfectam, &c.Mat.to.6. 119.c.2.C
In reſurgentibus,ſiue beatis ſiue damnatis,non erit actus vitæ animalis,vt probatur.Matth. tomo 6. 121.c.1C.
Reſurgentium corpora erunt immortalia,ſed non per appoſitionem alicuius qualitatis,quæ reddat ea immortalia,ſed per ceſſationem omnis corruptiui & perducẽtis ad mortem tam interius quã exterius.Mat.to 7. 272.c.3.I
Quare bruta non reſurgent ſicut homines.Matthæ. to.6. 41.c.2.A
Reſurgere dupliciter accipitur vno modo ꝑpriè, alio modo pro tranſitu ad ſtatum reſurgentium. ſ.ad habendam gloriam corporis &c.Matt.to.6. 88 c.2.B
In homine reſurgente omnia redeunt eadẽ. Matt. to.6. 94.c.3.F
In reſurgentibus ſunt duo,quæ tollunt partiũ identitatem.Mat.to.6. 102.c.1.A
Carnes humanæ comeſtæ quomodo & in quibus reſurgent.id Mat.to.6. 111.c.1.B
In corporibus reſurgentium tam damnatorũ, quã beatorũ nullus erit defectus.Mat.t 6. 116.c.4.K
Chriſtus reſurrexit in ætate 32. annorum & trium menſium:ſed parum addendum eſt, & illa ætate reſurgent homines.Mat.to.6. 117.c.4.K
Boni reſurgentes habebunt corpora impoſſibilia, & immortalia.Mat.to.7. 134.c.3.F
Damnati reſurgent in corporibus ponderoſis,qualia ſunt,quæ nunc habemus. Matth.to.ſeptimo. 80.c.2.E
Reſurrectio. Chriſtus poſt reſurrectionẽ, noluit ſolum cognoſci ꝑ ſolam vocem,ſed per alia ſigna,&c. Matth.tom.4. 11.c.3.F
In reſurrectione erit diſtinctio ſexus, quamuis nulla ſit futura à generatio.Gen. 238.c.1.D
Reſurrectionis Chriſti teſtimonium firmiſſimum fuit apparitio illius diſcipulis ſuis. Matt.tomo 4. 223.c.2.A
In reſurrectione, ſicut non erit peccatum, ita nec erit verecundia de verendis, manente diſtinctione ſexus,&c.Gen. 237.c.4.I
Poſt reſurrectionẽ nulla qualitatum operatio manebit ad corruptionẽ corporis: quia anima propter dominium,quod habebit ſupra corpus, ligabit illas.Mat.to.4. 236.c.3.K
In reſurrectione non manebit ſubiectio fœminæ ad virum,&c.Gen. 239.c.4.F
Reſurrectionem mortuorum quomodo poſſint defendere catholici. vide ſuper Exod. to. primo. 281.c.1.K
Reſurrectionis generalis articulus, problematicus erat apud Iudæos.Mat.to.4. 205.c.1.D
Reſurrectionis fides explicita manſit in ſola beata Virgine,ſcilicet, quòd filius ſuus erat Meſſias, & quòd poſt mortem erat reſurrecturus tertia die.
Nam loquendo de fide implicita: multi alij fidem habuerunt reſurrectionis tunc, &c. Matth. to.1. 10.c.4.F & ſeq.
Generalis reſurrectio mortuorum nõ patebat ſufficienter per ſuſcitationes mortuorũ,quas Chriſtus fecit.Mat.to.4. 205.c.2.C
Reſurrectionem negare non erat apud Iudęos peccatum:eo ꝙ non putabant illam contineri in lege Dei,& in ſacris literis: ſed habebat tanquã problema neutrum,&c.Mat.to.6. 42.c.2.F
In reſurrectione omnia erunt integra præcipuè in beatis.Mat.to.5. 15.c.4.H
Reſurrectionem non tenebant Phariſæi tanquam articulum fidei: ſed velut opinionem, & ſic opinabantur propter multa,&c.Mat.to.6. 42.c.3.F

Nihil est,quod magis a malo arceat, & ad bonū inducat: quam fides de immortalitate, & resurrectione mortuorum,&c.Mat.to.6. 43.c.3.H
In resurrectione generali non erit copula carnalis propter multa.Mat.to.6. 67.c.2.E
Referuntur variæ opiniones negantiū resurrectionem mortuorum.Matt.to.6.71.c.2.A. Et postea Auctor ostendit,quod de necessitate fidei,ponēda sit resurrectio mortuorum,ibi.71.c.4.K. Et respondet ad argumenta in oppositum,ibid. 72. col.2.B
Resurrectionis præcipua causa est, vt homines recipiant prępmia, aut pœnas sufficienter pro his, quæ gesserunt.Mat.to.6. 72.c.2.E
Resurrectio erit generalis,ita vt quicunq; homo,q fuit,& aliquando vixit,& mortuus est,debeat resurgere.Mat.to.6. 74.c.1.E
Resurrectio generalis non erit naturalis, sed miraculosa:nisi accipiatur naturale large, & secundū quid.Mat.to.6. 74.c.4.F
Resurrectionis principium non potest esse natura, quamuis resurrectio terminetur ad vitam, quæ est naturalis, id est, poterat aliter haberi naturaliter,scilicet,per generationem, &c. Matth.to.6. 75.c.2.A
Rationes Gregorij adductæ ex naturalibus nō probant resurrectionem:sed adminiculātur, & suadent.Mat.to.6. 75.c.4.F
Resurrectio non est contra naturam, immo naturam perficit,&c.Mat.to.6. 75.c.4.I
Resurrectio Christi fuit causa nostræ & omnium resurrectionis aliquo modo,vt probatur. Matth. tomo 6.76.colum.3 F. Causa,inquam,non sicut calor ignis est causa caloris in generato, & est directè principium illius actionis. Sed sicut homo albus generat hominem album. s. quòd ipsa resurrectio Christi non suscitet nos, vel nō sit principium,quo nos suscitamur. Ipsum tamen, qđ in Christo est, qui est causa vniuoca nostræ resurrectionis, agit ad nostram resurrectionem, scilicet,virtus diuinitatis,&cæt. Matth.tomo sexto. 76.c.4.F
Ad nostram resurrectionē aliquo modo aget vox tubæ nouissimæ. s. capiendo agere largè, prout est agere ad quosdam apparatus, vel solennitatē resurrectionis,&cæt.Matth.to. sexto 77.col.2.D
In resurrectione generali angeli cooperabuntur aliquid,ministrantes: quia colligent cineres, & disponent illos. Infusio autem animæ, & reunio eius ad corpus non fiet per angelos: sed per Deū, &c.Mat.to.6. 78.c.2.A
Ad probandum resurrectionem generalem esse futuram,multæ sunt suasiones, nulla tamē est probatio solida, quæ simpliciter concludat: & ideo quantuncunque aliqua suasio videatur cōcludere,semper tamen dubitatio manet. Et ideo nullus de philosophis tenuit positionem de resurrectione,neqne opinionem saltem. Et tamen si aliqua ratio valeret, esset ista: Anima hominis est immortalis, & incorruptibilis: ergo nō manebit in æternum extra corpus, cùm esset ei violētum manere extra corpus: sed redditio illa in corpus est resurrectio: ergo illa ponenda est. Et tamen ista ratio adhuc non concludit,&c. Mat.tomo 6. 78.c.2.B
Resurrectionem esse futuram nos non tenemus,vt naturaliter probatam:sed ex fide creditam,cum sit vnus de articulis fidei.Mat.to.6. 79.c.1.B
Resurrectio passiuè capta est naturalis, prout naturale opponit violento:qa tertius eius est vita, vel anima.Si tñ naturale opponat supranaturali, tūc dicendum est,q resurrectio non est naturalis. Si autem resurrectio capiatur actiuè,non erit violēta:quia violentum non inuenitur in actione,sed solum in passione: non tamen dicitur naturalis, sed supranaturalis: quia in actione, naturale opponitur supranaturali, & libero: sicut in passione opponit violento,&c.Mat.tom.6. 80.co.2.D
Resurrectio generalis differenda est vsque ad finem sæculi,& assignantur causę.Mat.t.6. 80.c.4.K
Resurrectionem suam non debuit Christus differre vsque ad finem sęculi propter multa,&c.Mat. to 6. 81.c.1.2.A
Dies resurrectionis generalis latet homines, similiter & angelos Mat.to.6. 82.c.2.D.Quia nec scitur ex scripturis,neq; per rationes,nec per reuelationem,ibidem. Nec expedit reuelari,ibidem. 83. col.2.D.
Quidam dicunt resurrectionem esse futuram: sed an de die erit,vel de nocte.Matt.t.6.85.colu.2.C. Sed probabilius dī,q erit in crepusculo matutino in fine eius.s.sole existente in horizonte Oriētali,& Luna in horizonte Occidentali,ibidē. Et hoc respectu Ierusalem,& vallis Iosaphath, ibid. 85.c.4.G
In die quinta Aprilis resurrexit Christus, & tunc erat 17.Luna Mat.to.6. 86.c.1.A
In istāti resurrectionis generalis,neq; erit dies,neq; nox:qa non erit tempus tunc propter motus cessationem,&c.Mat.to 6. 85.c.4.I
Resurrectio generalis fiet illa hora, qua facta est Christi resurrectio.Mat.to 6. 86.c.1.A
Illa,q̄ operabant angeli in resurrectione,fient ab eis in tpe imperceptibili, vel in momento, & in instanti terminante illud paruum tempus,operabitur Deus resurrectionem,&c.Mat.t.6. 86.c.2.E
In die resurrectionis collectio cinerū, vel puluerū fiet ministerio angelorum,deducendo eos in vallem Iosaphat, vbi futura est mortuorum resurrectio,vt ibi oīa corpora formentur, & ibi oēs homines resurgant.Matt.to.6.86.c.3.F.Et angeli nō solum colligent pulueres:sed etiam diuident, & resoluent,ibid.Post hæc sequet formatio corporum,& illa fiet à Deo in instanti immediatè, ibi. 87.colu.1.C. Et fiet infusio animarum in eodem instanti,in quo fiet formatio.corporum. Mat.t.6. 87.c.3.F
Resurrectio omniū erit a cineribus,nisi alicui fortè ex priuilegio speciali concessum sit resurgere sine in cineratione,&cæt. Matth.tomo sexto. 89. col.1.A
Resurrectio Christi est exēplar nostræ resurrectionis, non quo ad terminum a quo,sed quo adt erminum ad quem,&cæt.Matth. tomo sexto. 89. col.2.A
In resurrectione idem corpus numero assumetur. Iob.19. Et in carne mea videbo Deum,&cęt.Et in hoc errauerunt aliqui philosophi, & aliqui ēt hæretici,&c.Mat.to.6. 90.c 2.E
Resurrectionis necessitas est,vt homo consequatur finem suum vltimum,propter quem creatus est: quod in hac vita non potest consequi, nec etiam in vita animæ separatæ,&c.Mat.t.6. 94 c.2 C
Qui ponunt plures formas substantiales in homine,dicūt oēs corrumpi, & ad nihilari p̄ter animā rationalem, & q̄ Deus p̄ miraculum producet illasmet numero in resurrectione generali. Matt. to.6. 95.c.3.K
Resurrectionem brutorum non esse possibilem, dicit Auctor, ita,vt redeāt eadē bruta numero, qa

repugnat ex natura rei, ꝙ ſimpliciter ad nihilatum poſſit redire idem numero. Matth.tomo 6. 95.c.4.H
In reſurrectione nō erit eadem riſibilitas numero, quæ præfuit, ſed alia. Mat to.6. 96.c.4.A
In reſurrectione, materia vnius partis organicę, vel etherogeneæ, non tranſibit ad materiā alterius partis, ſimiliter decentius eſt, ꝙ etiam in materia vnius partis ſeruetur decentia ſitus in partibus materiæ, poteſt tamen variari ſitus. Mat.iomo 6. 100.c.1.A
In reſurrectione reſurgent omnia membra, quia omnia illa ſunt non ſolum de pulchritudiue, ſed etiam de integritate reſurgentium, vt probatur. Mat.to 6. 10..c.3.G
In reſurrectione reſurgent homines cum membris genitalibus ad perfectionem, & integritatem eſſendi, & ad oſtentionem diuinæ ſapientiæ: ſimiliter reſurgent cum inteſtinis: quia fuerunt de integritate corporis humani, nec erunt vacua, nec plena immunditijs, ſed quibuſdam nobilibus humiditatibus, quæ ſunt connaturales in teſtinis, vt ſemper in eis, maneant: ſimiliter reſurgent cum membris illis, quæ hic abſciſſa ſnnt propter delicta, &c. Mat.to.6. 101.c.1.A. Reſurgent etiā mēbra, quibus aliqui caruerunt hic totaliter, vel illa incompleta habuerunt, & probatur ibid.
In reſurrectione reſurgent omnes humores, ą ſunt de integritate hominis: ſed non reſurget vrina, neque feces, neque ſemen. Reſurgent tamē quatuor humores, ſcilicet ſanguis, &c. Reſurge etiā quædam humiditas, quę eſt de albata, & incorporata membris, quæ vocatur glutem. Mat.tom.6. 102.c.2.B
In reſurrectione, qualis erit ordo partium in eodē homine. Mat.to.6. 111.c.3.F
Illud magis pertinet ad reſurrectionem, quod perfectius participauit virtutem ſpeciei. Matth.to.6. 111.c.3.H
In reſurrectione omne, partes embrionis comeſti pertinent ad embrionem animatum. Et ideo reſurgent cum embrione comeſto, qui fuit animatus. Mat.to.6. 113.c.1.A
Inreſurrectione nō manebunt aliqui defectus, vel monſtruoſitates in corporibus reſurgētium tam beatorum, quam damnatorum, &c. Matth.to.6. 116.c.4.G
In reſurrectione, nunquam materia vnius membri tranſit ad aliud ad ſuplendum quod illi deeſt. Secus tamen eſt de capillis, & vnguibus. Nam ex illorum materia poteſt ſuppleri, quod defuit alijs partibus ſi non eſt vnde ſuppleatur, de particulis, quæ fluxerunt de ipſis membris, &c. Mat.tom.6. 116.c.4.K
In reſurrectione omnes dimenſiones terminatæ, q̄ erant iu viuente, redibunt Aeędem: vel ſimiles. Et ideo manet eadē totalitas corporis, quæ prius erat. Mat.to.6. 117.c.3.F
In reſurrectione, quantitas corporum reſurgentiū reſpondebit virtuti formatiuæ: quæ fuit in corporæ cuiuſlibet. &c. Mat.to.6. 119.c.3.F
In reſurrectione: fœminæ non efficientur viri, vt probatur. Mat.to.6. 119.c.4.F
Reſurrectio generalis futura eſt ꝓpter multa. Mat. to.7. 274.c.2.B
In reſurrectione generali qūo homines erunt ſicut angeli Dei. Mat.to.5. 166.c.4.F
Chriſtus dixit paſſionem ſuam, & reſurrectionem ſuam ſecretè diſcipulis ſuis propter multa. Mat. to.5. 184.c.2.B
Refertur falſa antiquorum philoſophorū opinio contra reſurrectionem. Mat.to.6. 41.c.1.E
Ad quem motum pertineat reſurrectio. Matt.to.6. 75.c.2.A
Natura non eſt principium reſurrectionis. Mat.t.6. 75.c.2.B. Sed virtus diuina eſt cauſa omnis reſurrectionis. ibid. 77.c.1.E
Reſurrectionis principium non eſt naturale, licet eius terminus ſit naturalis. Mat.to 6. 79.c.4.K
In reſurrectione conſiſtit bonū, in quod tendimus. Mat.to.6. 45.c.4.G
Circa horam reſurrectionis ſunt variæ opiniones. Nam Caſſiodorus dicit, ꝙ erit in media nocte. Et Auctor, ꝙ erit in crepuſculo matutino. Mat.to.6. 85.c.3.H
In reſurrectione erunt tria principalia. Mat.tom.6. 86.c.3.F
Quo ſaluetur reſurrectio ſecūdum opinionem eorum, qui ponunt plures formas ſubſtantiales in compoſito. Mat.to.6. 95.c.3.H
Beatus Sylueſter reſuſcitauit taurum. Mat.tomo 6. 95.c.4.F
Quomodo partes materiæ redeant in reſurrectione. Mat.to.6. 107.c.3.F
Chriſtus ſuam reſurrectionem nō manifeſtauit toti populo, ſed teſtibus præordinatis. Matth. to.6. 167.c.1
Variæ erāt apud Iudęos opiniones de reſurrectione, de animalibus, & de angells. Matthæ. tomo 6. 167.c.1.D
Neceſſaria fuit diſcipulorum Chriſti dubitatio de ipſius reſurrectione. Matthæi tomo ſexto. 264. col.1.C
Reſurrectio bonorum, & malorum ſimul erit in ictu oculi. Mat.to.7. 134.c.3.G
Reſurrectio mortuorum, & iuſtificatio peccatoris fit à Deo immediatè. Matthæi tomo ſeptimo. 211.c.4.F
Cognitio per ſpecies influxas manebit in animab⁹ poſt reſurrectionem, ſaltem in beatis. Et de damnatis idem poteſt concedi, ſed non eſt ita manifeſtum. Mat.to.7. 212.c.3.F
Exacta reſurrectione generali, nullus erit appetit⁹ in tactu, & in guſtu tam in damnatis, quā in beatis. Mat.to.7. 229.c.4.I
Quare poſt reſurrectionem non appetent homines id, quod nunc. Mat.to.7. 239.c.1.A
In reſurrectione non manebit in hominibus eadē complexio, cum eiſdem accidentibus, quæ prius erant. Mat.to.7. 130.c.1.C
In reſurrectione erunt corpora impaſſibilia. Matt. to.7. 251.c.3.G
Ad quid futura ſit reſurrectio generalis. Matt.to.7. 273.c.1.B
Quare non ſtatim poſt mortem fiat reſurrectio. Matt.to.7. 271.c.3.G
Reſurrectionem accelerare in corporibus honor quidam eſt. Mat.to.7. 274.c.3.H
De reſurrectionis dominicæ argumentis. Parado. 81.c.1.E
In die reſurrectionis dominicæ Chriſtus apparuit diſcipulis ſuis nudus. Parad. 82.c.1.A
Chriſti reſurrectionis futurę ſola mater eius habuit inconcuſſam fidem, &c. Parad. 82.c.3.I
Reſurrectio mortuorum à nullo philoſophorum negatur, tanquam repugnans naturæ: quia nulli principio naturæ repugnat, ſed quia nullū agens eſt, ſecundum naturam, quod tantæ ſit virtutis, vt reſurrectionem mortuorum cauſet, &c. De Statu animarum. 3.c.1.A

Retribuere. Retribuens hoc onus habet, s. plura dare quàm receperit, vt colligitur 5. & 9. Ethic. 2. Paral. 124. c. 3. I

Reu. Vixit annos ducentos triginta nouem, & mortuus est anno septuagesimo octauo vitæ Abrahæ, s. tertio anno postquã intrauit Abraham in terram Chanaan &c. Gen. 57. c. 2. C. Et tẽpore istius Reu iuit Nemrod ad Persas, & docuit illos colere ignem &c. 57 c. 4. F.

Reuelare. Deus reuelat viam salutis oranti hoc, mittẽdo doctorem, seu alias. Mat. to. 5. 276. c. 4. I

Multa abscondita reuelantur purgatis animis, quæ non reuelantur pollutis &c. Gen. 14 c. 1. E

Deus solus reuelat altissima. Mat. to. 244. c. 4. K

Reuelare inhoneste aliorum vitia duodecim modis contingit. Leuit. 185. c. 1. A

Iudicij tempora Deus nulli vult reuelare: cum sibi soli reseruet. Mat. to. 6. 260. c. 3. F

In die iudicij reuelabit Deus omnia, quæ abscondita sunt. Mat. to. 7. 86. c. 4. F

Reuelare aliquid maximè conuenit verbo diuino. Mat. to. 4. 168. c. 4. G

Inter reuelare, & inspirare proprie, quid interfit. Iosue to. 1. 168. c. 2. A

Dicitur, quòd filius in diuinis reuelat patrem, & pater non filium propter tria. Mat. to. 3. 289. c. 2. A

Quinque modis poterat Deus reuelare aliquid prophetis. 3. Reg. 118. c. 4. F

Reuelatio. Quomodo Deus reuelabitur in die iudicij. Mat. to. 7. 245. c. 2. B

Reuelatio, & diuina secreta non sunt passim hominibus reuelanda, sed pro loco, & tempore, aut speciali Dei mandato. Exo. to. 1. 25. c. 3. F

Reuelatio diuina an imponat necessitatem actibus nostris. Iosue to. 2. 46. c. 1. A

Contingit aliquando reuelationem fieri de re iam facta, postquam iam facta est, & ponuntur exempla. Ios. to. 1. 169. c. 3. G

Quod aliquis intelligat reuelationem, quæ à Deo fit, stat tripliciter. Vno modo, quòd intelligat illam in sensu parabolico, & non in literali, vel historico. Secundò, quod intelligat in sensu historico: non tamen totum, quod Deus intendit significare, sed solum id, quod potest colligi ex verbis in vero sensu intellectis. Tertiò, quòd vltra hoc intelligat omnia, quæ Deus vult intelligi per illa verba. Primus intellectus non constituit prophetiam: bene tamen secundus, & tertius. 3. Reg. 119. c. 3. F.

Reuelatio alicuius rei a Deo fieri potest multipliciter. 2. Paral. 150. c. 4. F

Reuelationis prophetalis sunt quatuor modi. 2. Paralip. 164. c. 1. C

Reuelatio prophetalis seu quæcunque alia fit quinque modis. primo apparẽte angelo in forma humana. secundo per vocis auditum tantũ. tertio per immutationem phãtasiæ, quæ communiter fit in somniis. quarto per immutationem solius intellectus. quinto per estasim in vigilia. Mat. t. 1. 102 c. 1. A

Reuelationes, quæ fiunt angelis à Deo, quomodo fiant. Mat. to. 4. 239 c. 2. A

Reuerentia. Ad timorem pertinet, & non ad quemlibet, sed ad sanctum. Exo. to. 1. 161. c. 2. E

Reuerentia in Deum pars præcipua est cultus Dei. Exo to. 2. 72. c. 4. K

Quod bonum sit reuerẽtia. Matthæi tomo quarto. 233. c. 1. E

Est autem reuerentia resilire in propriam paruitatem, considerata alicuius magnitudine &c. Exo. to 2. 164. c. 4. H. Mat. to. 6. 142. c. 2. E

Deo non tenemur vbique exhibere reuerentiam, sed vbi nobis in aliquo signo specialiter demonstratur, vt in tẽplis, & aliis oratorijs, & vbi aliqua vox, aut effigies Dei in corpore cernitur &c. Exo. to 2. 164. c. 4. K

Deo debemus exhibere magnam reuerentiam in loco, vbi est corpus eius sacratissimum &c. Exo. to. 2. 165. c. 2. E

Reus. Dupliciter quis est reus: vno modo non diligendo. secundo modo non impendendo ea, quæ sunt impendenda &c. Matth. to. 6. 142. c. 2. E

Reus conuictus de aliquo facto, admittitur ad excusandam causam, vel qualitatem facti. Gen. 206.

Licitum est reo fugere a iudice, etiam postquam captus est. Non tamen licet se defendere à iudice, pugnando contra eum, vel cõtra ministros eius. Iudi. 209. c. 2. A

Rex. Tota Regum Iuda successio a Roboã claditur inter Salomonem, & Ieconiam, & successio Regum Israel inter Ieroboam, & Osee. Gene. 20. c. 4 F

Deus est Rex absolutè, cæteri autem cum additione. Mat. to. 6. 266. c. 1. C

Primus Rex post diluuiũ fuit Nẽrod. Gen. 51. c. 4. G

Quod fuerint sex reges ante diluuium in illa ciuitate, quam condidit Cain, dicit Augustinus. 15. de Ciuitate. capi. 20. quorum primus fuit Cain. & q̃ omnes illi, qui nominantur. Gen. 4. fuerint reges per successionem. Gen. 52. c. 1. A

Triginta, & vnum reges interfecit Iosue in satis modica terra. Iosue 12. Gen. 249. c. 2. B

In tempore regis Roderici ad impletum est in Hispania prænosticum quoddam Methodij martyris. Gen. 258. c. 4. G

Quidam Rex Barbarus genuit sexcentos filios, vt refert Franciscus Petrarca in li. de Prospera, & aduersa fortuna. Gen. 320. c. 1. E. 4. Reg. 105. col. 4. F. Mat. to. 5. 89 c. 4. K

Semper fuerunt reges in Israel de triba Iuda à tempore Dauid vsque ad Sedeciam, qui ductus fuit in Babylonem, & exoculatus est: & etiam post, vsq; ad Herodem partim de domo Iuda, & partim de domo Leui. Fuerunt etiam reges de tribu Ephraim, vt Ieroboam, & successores eius, q̃ durauerunt vsq; ad Salmanasar, qui transtulit Israelitas in terram Medorum, &c. Gen. 341. c. 4. K

Iura, q̃ sunt in fauorem regum, nunquam abolent ex ipsorum industria. quæ, si in fauorem communitatũ essent, cito abolerentur. Gen. 294. c. 3. F

Rex Aegypti, q̃ primo afflixit Iudæos dicebat Mẽpheres quintus ex Pharaonibus, sub quo mortuꝰ fuit Ioseph, vt dicit Vincentius lib. 1. speculi historiarum. Sed fallitur Vincentius, & contra dicit textui. 1. cap. Exo. Dicendum ergo, quòd dicebatur Armonophis octauꝰ a Nefrem, sub quo Ioseph factus fuit præfectus Aegypti, sic dicit Iosephus. Exo. to. 1. 4. c. 1. D

Regem præcedit vexillum loco, sed non tempore. Mat. to. 6. 303. c. 2. B

Regia potestas in Aegypto, diuidebatur p certas domos regni. s. per Diapolitanos, per Thæbeos, & per pastores, &c. Exo. to. 1. 3. c. 4. K

Reges vt plurimum modicum viuunt iuxta illud Ecclesiastes. 10. Omnis potentatus vita breuis. Exo. to. 1. 4. c. 2. B

De regibus, qui diuersis partibus regnauerunt tempore

pore,quo natus est Moyses. Exod.tomo primo. 14.c.2.A
Reges magis affligit tribulatio propterea,quia sunt nimis delicate enutriti,quam alios. Exo.tomo 1. 56.c.4.F
Propter delictum regis subditorum bona possunt auferri.Exo.to.1. 21.c.3.F
Rex quidam Aegypti in superbiam elatus dixit, ꝙ creauerat seipsum.Exo.to.1. 57.c.3.F
Inconstantia in rege est valde vituperabilis.Exo.t.1. 51.c.4.K
Rex hebræorum tenebatur scire librum Deuter.Sacerdotes vero totam legem, & quæstiones legis, vt patet Deuter.17.Exo.to.2. 74.c.4.H
Rex non tenebatur scire totam legem, sed tantum Deute.vt patet Deut.17.Leui. 3.c.4.H
Reges,qui venerunt adorare Christum natum erāt de Mesopotamiæ partibus,& Mesopotamia dicitur oriens respectu Ierusalem Nume.tomo 2.58. col.4.F
Rex iuxta philosophum 8.Ethic.est ille,qui in omnibus sufficiens est, bonum suum non appetens, sed quod subditorum. Tyrannus autem è contrario. Sacra verò scriptura non accipit sic regē, sed solum pro eo,qui accipit iura regalia,siue bonus siue malus sit, & isto modo magis est esse regem:quam esse monarcham,&c. Deuteronom. 95.c.3.K
Iudęi petentes regem,non peccarent,si simpliciter peterent. Peccauerūt tamen petentes regem iuxta conditiones gentium.Deuter. 95.c.4 F
Iudæi non poterant eligere regem de conuersis ad Iudaismum ex gentilitate,vt probatur.Deutero. 96.c.2.C
Regi licitum est congregare diuitias de redditibus suis:immo bonum,& melius,quam non congregare:nec hoc vetatur per illud Deut. 17. Nec auri,& argenti immensa pōdera,&c.Deu. 97.c.2.A
Regi multum prodest lectio,sacræ scripturæ.Deut. 98.c.2.A
Regem appellat sacra scriptura fratrem suorū subditorum,& Aristoteles vocat patrem.8.Ethicor. Deuteronom. 98.c.2.B
Reges possunt quidquid lex non prohibet, iudices vero possunt quidquid lex iubet.Iud. 77.c.3.F
Reges,si bene regunt,non debent intendere vtilitatibus suis,sed subditorum, alioquin tyrāni sunt: & non reges.8.Ethi.Iudi. 88.c.3.F
Super regem non habent subditi potestatem directè iudicandi eum.Si tamen permaneat in peccato,& sit tale,in quo nimis lædatur regnum: vel timetur, quòd Deus irascetur contra populū permittentem regem manere in peccato illo, si populus legitimè admonuerit eum, potest illi subtrahere obedientiam: non tamen procedere rectè ad infligēdum pœnam corporalem,vel alias, pugnando contra ipsum, nisi fortè rex ad defendendum obedientiam pugnet contra subditos. Nam sic bene poterunt contra ipsum pugnare defendendo se,non aggredientes.Iudi. 93.c.3.F
Primus rex Italiæ fuit Ianus,&c.Iud. 129.c.1.B
Rex quidam agarenus tullit valuas portæ maioris sancti Iacobi in Compostella, & fecit portare in Cordubam,& vsq; hodie porta illa maior ecclesiæ sancti Iacobi sine valuis manet, &cæt. Iudic. 157.c.3.H
Regem petierunt Israelitæ ex multis causis. 1.Reg. tomo 1. 86.c.3.I
Quòd regem peterent Israelitæ occasio fuit,& non causa iniquitas filiorum Samuelis.1. Reg.tom.1. 86.c.4.G.Et petierunt a Samuele dicentes. Cōstitue nobis regem, vt iudicet nos. Et ipsi non constituerunt per se,ꝑ duo.ibidem.Et displicuit iste sermo Samuelis propter multa ibid. 87.c.1.C
Deos noluit, vt Israelitæ constituerent sibi regem: nisi quem Deus elegisset, & hoc propter multa, &c.1.Reg.to.1. 89.c.4.K
Quod Deus deberet eligere regem Israelitarū iuxta illud Deu.17.non potest intelli,nisi aut de primo rege eligendo,vel ꝙ omnes deberent eligi a Deo, quidam tenent primum,ibid.90.c.2.A. Secundū etiam potest teneri.ibidem.
Iura regū non sunt illa,q̄ habentur.1. Reg.8.quia illa ponuntur ibi tanquam mala,quæ poterant facere reges super subditos propter magnitudinē potestatis.1.Reg.to.1. 92.c.4.F
Rex potest militiæ suæ ascribere quoscunq; regni sui,seruatis duobus.Primò,ꝙ non repugnet professioni personæ. Secundò,ꝙ prouideatur ei de sufficienti salario, si sit necessitas militandi de p̄senti.s.ꝙ hostis instat,& anteqnam sit necessitas, vt sint militantes, & eruditi ad bellum, priusquā hostilis necessitas ingruat,&c.1.Reg.t.1.92.c.4.H
Reges possunt imponere subditis tributa moderata pro eorum sustentatione cum consensu subditorum,& debet esse manifesta necessitas. 1. Reg. to.1. 156.c.3.F
Verus rex,cum sit persona publica,debet principalius intendere vtilitatem populi,quam suam. Et ideo populus debet prouidere ei de necessarijs secundum statum,& honorem regalem,habito respectu ad paucitatem,& pluralitatem subditorū &c.1.Reg.to 1. 156 c.3.I
Ad regis necessitates non licet regulariter imponere decimas. Si tamen interdum venerint aliquæ necessitates magnæ, & rationabiles, licebit regi decimam imponere,consentientibus subditis,ꝑ tempore illo,quo in necessitate est.Postea autem non licet.Et dato,quod ista necessitas duraret per multa tempora s.vt per plures quam quadraginta,vel quinquaginta annos,& postea cessaret,successores primi talis regis non poterūt se iustè tueri exigendo talem pensionem, quoniam præscriptio nihil iuuaret,&c.1.Reg.to.1. 156.c.3.K
Regum Israel vnctio fiebat in capite ex oleo sacro propter magnam dignitatē, & vt significaretur, ꝙ instituebātur principes per Deum, vt patet de Azahel,quem vngit Elias super Syriā. 3. Reg. & de Iehu,qui vnctus est ab vno de filijs prophetarum super Israel.4.Reg.9.1.Reg.to.1. 165.c.2.C
Israelitis non licebat constituere regem super se.Licebat tñ eis petere regem,&c.1.Reg.t.1.87.c.4.H. Peccauerunt tamen, cū petierunt,ex multis.ibi. 88.c.1.E
Regalis principat⁹ est maior inter omnes status hominum.1.Reg.to.1. 88.c 4.K
Licebat Israelitis petere regem, quando iam essent in terra Chanaan,& pacificè possiderent illā,&c. 1.Reg.to.1. 89.c.2.D
Vnctio Saulis in regem facta fuit oleo sacro, quo vngebatur summus sacerdos,vt est cōmunis positio,quam ego quoq;, inquit auctor, cum cæteris profero:sed verius uidetur,ꝙ vnctio regū fieret cum oleo communi,vt probatur.1.Reg.to.1. 171.c.4.H
Reges interdum vngebantur sacro oleo,& interdū oleo communi.1.Reg.to.1.172.c.1.D. Et ponuntur exempla.ibid.to.2. 17.c.1.A
Regum vnctio habebat aliquam similitudinem cū vnctione magni sacerdotis, & aliquam dissimilitudinem,

rudinem,&c.1.Reg.to.1. 172.c.2.E
Israelitæ petendo regem super se, peccauerunt, vt probatur.1.Reg.to.1. 87.c.2.B
Quando reges vngebãtur per summos sacerdotes, & quando per prophetas.1.Reg.to.1. 172.c.3.G.
Nam qnando erat cognitum, qui esset futurus rex,talis vngebatur per summum sacerdotem,& quando non,per prophetas, ibidem.
In regis coronatione collocabatur futurus rex super sedem regis, & ponebatur diadema in capite eius. Deinde sacerdos magnus fundebat oleum super caput illius, & ponebatur in manibus eius liber legis Moysi.s.Deu. & promittebat rex seruare legem illam.Deinde clamabat totus populus: Viuat rex,& imprecabantur regi alia bona.Deinde ad solennitatem huius vnctionis fiebant sacrificia magna Deo de omni generatione sacrificiorum. Et populus faciebat omnia genera exultationis,quæcunque dicebat fieri pro rege nouiter instituto,&c.1.Reg.to.1. 173.c.1.E
Deus potest dici rex dupliciter.Vno modo generaliter per vniuersalem prouidentiam,&cæt. Alio modo specialiter respectu populi Hebræorum.1.Reg.to.1. 198.c.1.E
Nunquam rex debet deponi,nisi sit penitus intolerabilis.1.Reg.to.2. 11.c.4.G
Supra regem,maiorem potestatem habet populus, quam rex supra populum. 1.Regum,tomo 2. 171.c.3.F
Regum vnctio fiebat per sacetdotes in veteris testamento: quia talis vnctio erat aliquid sacrum, & hoc quando erat notum quis esset vngendus in regem:sed quãdo erat ignotum,quem Deus vellet vngi in regem: tũc fiebat vnctio per aliquem prophetam.2.Reg. 9.c.3.I
Reges antiquitus coronabantur apud fontes, & arbores.3.Reg. 8.c.4.G.& 12.c.3.F
In regum Israel coronatione solenni fiebant quædam cæremoniæ,quæ referuntur.3.Regum. 12.c.3.H
Vngere Reges directè pertinebat ad sacerdotes, & interdum fiebat per prophetas in defectu sacerdotum: similiter quando fiebat vnctio occulta, &c.3.Reg. 12.c.4.K
Rex non potest nunc abdicare a se regnum. 3.Reg. 13.c.2.D
Regius principatus est per annos,apud aliquas gentes:ita,vt regnantes desinant regnare expleto tẽpore suo.3.Reg. 13.c.2.I
Omnes reges Aegypti vocabant̃ Pharaones.3 Reg. 28.c.4.K
Reges possunt deponi in multis casibus,siue per Papam,siue ab Episcopis regnicolis,&c. 3.Regum. 104.c.4.G
Regem suum poterant deponere Israelitæ propter idolatriam.3.Reg. 104.c.4.H
Reges Aegypti mutabantur iuxta prosapias diuersas:nam quodam tempore regnabãt viri de vna prosapia,& alio tempore de alia,&c.3.Reg. 105. col.4.G.2.Paral. 160.c.3.K
Rex nõ est Dominus: sed procurator subditorum. 3.Reg. 106.c.4 H
Rex non debet deponi pro quacumque iniustitia: sed quando nimis grauat subditos.3.Reg. 106. col.4.I
Rex quidam Aegypti nomine Sisach fecit statuas quasdam Iudæorum,quas reliquit in terra Israel habetes genitalia fœminea, cum reliqua effigies esset virilis:& fecit hoc ad irridendum Hebræos, &c.3.Reg. 134.c.4.K.& 183.c.3.G
In assignatione annorum regum Iuda & Israel est maxima perturbatio,& c. Propter duo,&c.3.Rc. 147.c.3 G
Potius debet quis mori, quam pro mandato regis vel alterius iniustè agere.4.Reg. 5.c.1.B
In Regum Israel coronatione seruabantur.7. cęremoniæ,de quibus.4.Reg. 99.c.2.D
Rex in veteri testamento habebat iurisdictionem super sacerdotes:& poterat eos occidere pro'crimine,& priuare eos officijs & dignitatibus,etiam spiritualibus.4.Reg. 125.c.4.F
Regum potestas,in veteri testamento, fuit maior quam potestas Iosue.4.Reg. 125.c.4.G
Regum Israel tempora aliquando computantur p tempora Regum Iuda,& è contra.4.Reg. 130.c. 4.I.& 133.c.1.D
Ad concordandum durationes Regum vel principium in scriptura sacra Nicolaus assignat.5.modos,& in quarto fallitur.3.Reg. 138.c.1.C
Inter reges Syrorum nulli magis venerabantur a Syris: q̃ Benadab primus:& Azael, qui successit ei,de quibus Iosephus 9.Antiq.4.Reg. 131.c.3.F
Regum Iuda ponuntur nomina matrum, sed non Regum Israel, sed solum nomina patrum: quia scriptura non describit cum tanta diligentia historiam Regum Israel,sicut Regũ Iuda: nam prophetæ,scribentes libros regum,maiorem mẽtionem fecerunt de regno Iuda: q̃ de regno Israel, quod fectum est propter multa 4.Reg 139.c.1.D
Reges Iuda erant in triplici differẽtia: quidam omnino mali sicut Manasse,& Amon. & Achã. De Acham.4.Reg.16.De Manasse & Amon.4.Reg. 21. Alij erant boni omnino, sicut Ezechias & Iosias,alij erant boni sed non oĩno,sicut Ioas Amasias & Ozias:primi non comparantur ad Dauid, secundi comparantur omnino:tertij comparantur,sed non omnino,&c.4.Reg. 175.c.1.D
Reges possunt, de licentia prẹlatorum, accipere de thesauris ecclesiæ,quando sunt in magna necessitate,data tamen cautione de soluendo illud ecclesiæ,ita vt ecclesia semper maneat indemnis,& hoc verum est,nisi sint vasa sacra illa,quę accipiũtur: quia ista nõ debẽt trahi ad aliquem vsum ꝓphanum ex quacumq; necessitate: sed potius deberent destrui & reduci in massam auri & argenti.Et si esset extrema necessitas, poterant sic dari. 4.Reg. 182.c.2.C
Reges Assyriorum combusserunt omnes deos Gẽtium, quas subiecerunt sibi, quod poterat fieri propter multa.4.Reg. 191.c.2.A
Pro solis peccatis regis nunquam punitur populus: nec è contra,&c.4.Reg. 214.c.3.F
Rex est pastor populorum & patet,quarto Regum. 219.c.2.C
Rex in veteri testamento habebat iurisdictionem supra summum sacerdotem in omnibus tam ciuilibus quam criminalibus, vsque ad sanguinis effusionem.4.Reg. 232.c.3.K
Viginti tres reges fuerunt in Iuda, computando a Saul vsq; ad captiuitatem Babylonis.4.Reg.262. c.2.B. Et de duratione eorum,qui durauerunt annis 515.ibid.
Plures fuerunt Reges in Israel, quam in Iuda: quia in Israel viuebant Reges pauciore tempore,quã in Iuda,&c.1.Paralip. 21.c.4.G
Reges Iuda non descenderunt ab ipse Iuda directè per lineã primogenitorum, sed aliqñ per minores,vt patet:quia non descendunt per Ieramehel primogenitum Esron. Sed per Ram, qui dicitur Aram Mat.1.filium ſm Esron, similiter patet in Da-

Dauid,qui fuit minimus fratrum ſuorum: & Salomon fuit minimus filius Dauid. 1. Paralip. 43. col.2.E

Rex debet ſemper eſſe in magna grauitate,& maturitate.1.Paral. 174.c.4.K

Rex,quando eſt malus,meretur habere populū malum, vel quòd inſurgat contra regem ſuum,&c. vt patet de Amaſia rege Iuda,& ècontra quando populus eſt malus meretur habere regē malum, &c. 1.Paral. 199.c.3.G

Rex aliquando meretur pro populo, & ècontra. 1. Paral. 199.c.3.H

Quomodo intelligendum ſit,quòd pro regis peccato aliquando puniatur populus,& ècōtra.1.Para. 235.c.3.K

Rex eſt ſicut paſtor,qui curam habet de gregibus:ita etiam rex curam habet de ſubditis, & ita Ariſtot. 8.Ethic.vocat regem paſtorem,&c.1.Paral. 123. col.2.E

Eſſe regem, non erat ius primogenituræ in vete. teſtamento:ſed Dei electione: vel patrum reſpectu filiorum ſuorum.1.Paral. 74.c.1.A

Licet principatus regius non competiuerit primogenitis ſemper iure primogenituræ: tamen aliqs principatus ſaltem honoris competebat cuilibet primogenito inter fratres ſuos: & hoc ſiue ante vetus teſtamentum ſecundum conſuetudinem omnium gentium,ſiue in veteri teſtamento.1.Paralip. 74.c.2.E

Reges Idumæorum,de quibus fit mentio. 1.Paral.1. & in Gen. ſuccedebant per electionem vel ꝑ ſortes,& non per ſucceſſionem filiorum ad patres:& ponūtur ibi nomina ciuitatum,ex quibus habuerunt ortum,&c. 1.Paral. 39.c.2.E

Reges Idumæorum, quos refert Moyſes,& habentur.1.Paral.1.duraverunt vſque ad Saulem,& incipientibus regibus in Iſrael ceſſauerunt reges Edom:& inceperunt duces, & Adad vltimus regū Idumeæ fuit pater Adad, qui fuit in Aegyptum, cuius patrem occidit Dauid, & tempore Dauid occiſo vltimo rege:inceperunt eſſe duces in Edō: & iſti fuerunt quamdiu Idumæi fuerunt ſubiecti regno Iuda ſcilicet vſque ad tempus Ioram regis Iuda. 1.Paralip.40.c.3. K. Et de iſtis ducibus & regibus ſcripſit Moyſes,vt propheta,& non vt hiſtoriographus, ex quo multi eorū fuerunt poſt Moyſem. Vel dicendum quòd Moyſes non ſcripſit illa, quæ habentur Gen. 36. Sed Eſdras,qui ſcripſit omnes libros Regum combuſtos in captiuitate Babylonis addens quædā in multis libris ſcripturæ:& ipſe addidit totum quod dicitur Gen. 36.& Deut.vlt.& in quibuſdam alijs locis: & tunc non eſt incōueniens aliquod: quia Eſdras fuit poſt omnia iſta.1.Paral.41.c.1.A.Sed quare ſolum ſcribatur de principatu regum, & ducum Idumæorū. vide ibid. 41.c.1.C

Et non fuit continuatus principatus Idumęorū vlterius,niſi vſq; ad tempus Ioram regis Iuda; quia ex illo tpe nō curat ſcriptura narrare de ſtatu Idumęorū:qa non fuerūt poſtea aliqua bella vel cōicationes inter Iſraelitas & Idumęos, &c. ibid.

Et duces quindecim,qui fuerunt poſt reges,fuerunt non ſimul:ſed ſucceſſiuè,ibid. 41.c.3.F

Quatuor reges Aſſyriorū fuerunt, qui perſecuti sūt Iſraelitas. Primus fuit Phul,& iſte regnauit tēpore Oziæ regis Iuda,& Manaſſę regis Iſrael.Secundus fuit,Theglatphalaſar,q ſucceſſit Phul tēpore Ioathan regis Iuda: & Phaceę regis Iſrael: & iſte tranſtulit duas tribus & dimidiam in Aſſyrios, & inſuper tribū Nephtali, & Galilęam.Tertius fuit Salmanaſar tempore Oſee regis Iſrael,& tempore Ezechię regis Iuda,qui tranſtulit omnes tribus Iſrael,cum rege ſuo.Quartus fuit Senacherib,qui ſucceſſit Salmanaſar,&c.1.Paral. 86.c.1.A

Regi nihil magis conuenit,quam potentia. 2.Paral. 15.c.4.K

Rex poſitus eſt ad procurandū vtilitatem ſubditorū,& non ſuam. 8.Ethi. & ſi ſecus agat,nō eſt rex: ſed tyrannus, & deponi meretur & hoc dummodo imponat magnū grauamen: vel efficiatur incorrigibilis,&c.2.Paral. 139.c.4.K

Rex non debet deponi pro quocunq; crimine, ſed pro magno crimine.2.Paral. 140.c.1.A

Reges non ſunt vere Domini, ſed rectores,ideo inter eos & ſubditos eſt aliquod iuſtum politicum, 2.Paral. 140.c.1.B

Regi magis neceſſaria & vtilior eſt prudentia:quàm cęterę virtutes.2.Paral. 185.c.2.E

Animoſitas etiam eſt neceſſaria principi, ſiue tempore belli &c. ibidem

Reges Hebręorū, per ſolam vnctionem,efficiebant reges:nec ante illam vnctionem erant reges, licet haberent ius ad regnum.2.Paral. 138.c.1.A

Matres regū Iuda nominantur in libris regum,& in libro Paralip. & non nominantur matres regum Iſrael, quod factum eſt propter differentiam dignitatis.&c.2.Paral. 170.c.2.E

Quare Mat. 25. loquens in iudicio, vocet Chriſtum regem. Mat.to.7. 107.c.1.A

De regibus Iudęorū,& quanto tempore durauerūt, incipiendo à Moyſe.Mar.to.1. 80.col.4.F

Reges Iudæorū,computando a Saul vſq; ad captiuitatē Babylonis, fuerunt numero viginti tres,quorū duo primi, ſcilicet Saul & Isboſeth filius eius de tribu Beniamin fuerūt:tertius verò Dauid, de tribu Iuda,& 20.alij ſequentes.Mat.to.1. 80.c.4.K

In terra Chanaan fuerunt pluſquam 40. Reges,qū Iudæi occupauerunt eam.Mat.to.4. 71.c.3.H

In vnctione regum ſignificat,ꝙ accipiunt poteſtatē legitimè à Deo in tpalib.&c.Mat.to.4. 182.c.4.K

Regum filij dupliciter ſunt liberi. Mat. tom.4. 276. col.4.K

Regum lib. In ordine prophetaliū tertius eſt:& iſte liber diuiſus eſt, quia duo primi lib. dicuntur Samuelis: quia illos ſcripſit Samuel,vt Hieronymus dicit & Iudęi:tertius & quartus dicuntur libri regum, & Hębraicę Malachim.1.Regum,& hos ſcripſit Ieremias Prophe ta: quia in eadem Hiſtoria ſcilicet in Babylonica irruptione ciuitatis ſanctæ & captiuitate,lib.4.Regum & lib.Ieremiæ terminantur.Gen. 20.c.2.F

Quatuor libros Regum ſcripſit Ieremias. Iudi. 171. col.4.K

Librum Regum, more Latino non accipimus tanquam plures libros: ſed tanquam vnum,qui tractat de regibus:ſed diuidimus hunc in plures particulas diſtinctas: Hebræi vero diuidunt hunc librum non ſicut nos.ſed in duas partes,quarū prima incipit ab exordio primi lib.& continuatur vſque ad finem ſecundi: & hanc partem appellāt librum Samuelis. Secunda eſt ab initio tertij vſq; ad finem quarti: & hanc vocant Malachin.1.Regum. 1.Reg.to.1.2.c.4.F. & melius dicitur Malachim:quam Malacoth.i.regnorum.ibidem 3.col. 1.D.& 11.c.2.E

Librum Regum non Samuel neque Dauid,ſed Iſaias vel Ieremias.1.Reg.to.1. 3.c.1.D

Sed melius dicitus quòd a Ieremia ſcriptum ſit,quā ab Iſaia.ibidem. 11.c.3.F

Quòd libri Regum ſcriberentur de ſacra ſcriptura, fuit

fuit conueniens,vt ostenditur. 1. Regum tom 1. 3.col.2.E
Libri Regum materia est ipsa temporalis successio regum Iuda & Israel,&c.1.Reg. 19.c.4.K
Duo primi lib. Reg.scripti sunt per Isaiam vel Ieremiam.1.Reg.to.2. 153.c.2.C
Regum libri,quare legantur in ecclesia. 2. lib.Regū. 157.c.2.A
Ex primo & 2. libro Regum Hebræi faciunt vnum librum,quem appellant librum Samuelis,sed nos illum in duos diuidimus & satis cōgrue. vt prob. 2.Reg.1.A.& 4.Reg. 1.A
Regum libros, in duos tantum libros diuidunt Hebræi,cuius diuisionis assignatur causa.3.Reg 2.A
Et primum appellant librum Samuelis, cuius appellationis varias causas assignant varij, quibusdam dicentibus, quòd ideo sic appellatur, quia illum scripsit Samuel, alijs:quòd Samuel scripsit vsque ad 24. c.eius scilicet vsque ad mortem suam,& ꝙ reliquum scripsit Dauid: sed dicendum quòd illi falluntur.3.Reg. 2.A
Dicendum ergo, ꝙ prædicti libri non habuerunt diuersos scriptores,sed ꝙ omnes fuerunt scripti ab Isaia,vel Ieremia: & melius dicitur, ꝙ à Ieremia: eo ꝙ Isaias nō vidit captiuitatem Babylonicam, in qua finiūtur libri Regum: sed mortuus est sub Manasses filio regis Ezechię.Dicitur tamen lib.Samuelis à materia, de qua agitur: quia in principio agitur de Samuele, &c.Secundus vocatur Melachim.1.Regum.Potius quā Malachoth 1.Regnorum,vt dicit Hieronymus in Prologo Galeato,tamen melius videtur,quòd dicantur Malachot. 1. Regnorum, vt probatur ibidem. Latini tamen omnes quatuor libros appellant, libros Regum, quia in illis de regibus agitur: & Historia Samuelis est velut pręludium,sed quare Latini diuidant in quatuor partes. ibid.
In Regum libris, quare non scripserit Ieremias gesta omnium Regum complere, non remittendo ad alios libros.3.Reg. 135.c.4.F
Liber Regum Iuda erat quid copulatum multis libris prophetarum,&c.4.Reg. 150.c.1.A
In libris Regum solum describitur historia, vsque ad captiuitatem Babylonis,& in libro Paralip.vsque ad redditum de captiuitate, &cætera. 1. Paralip. 2.B
Libros Regum scripsit Ieremias, licet duo illorum primi ab Hebræis appellentur libri Samuelis:sed nihil ipsorum scripsit Samuel,&c.1. Paralip. 344. col 4.K
Regum libri & lib.Paralib.licet fuerint scripti a prophetis: non tamen procedebant vt prophetales, idest velut scripti a prophetis,&cæt. Sed vt libri scripti a sapientibus: nam scriptores istorum librorum vtuntur testimonijs aliorum,&c.2.Para. 72.c.1.A
Regum Israel & Iuda historiæ, scriptæ sunt in duobus libris, quorum vnus erat Regum Iuda, & alter Regum Israel, qui sæpè citatur in libris Regū, & in libris Paral. præter hos fuit vnus alius liber, in quo scripta erant simul gesta Regum Iuda & Israel.2.Paral. 219 c.2.E
In libris Regum & in lib. Paralip. nominantur matres Regum Iuda:& non Regum Israel, quod factum est propter differentiam dignitatis, &cæt.2. Paralip. 170.c.2.E

Regum lib.j. In primo libro Regum texitur historia Samuelis:quia ipse fuit occasio introducendi reges inter Hebręos &c.1.Reg.to.1. 3.c.1.A

Regum lib.ij. Secundi libri Reg. intentio est describere historiam Dauid & posteritatis eius,&c.2.Reg 1.B

Regum lib.iij. In tertio libro Regum ponitur historia Salomonis tā quam prę̄ambulum ad diuisionem regnorū postea factam propter peccatum Salomonis, &cæt. 3.Reg.2 B Et ponitur in principio quædam pars historiæ Dauid, tanquam prę̄ambulum ad Salomonem.

Regum lib.iiij. Regum liber quartus, in duo diuiditur: nā primo agitur de peccatis Israelitarum & eorum desolatione. Secundo de peccatis virorum regni Iuda, & eorum captiuatione. De primo agitur a principio libri vsque ad cap. 17. inclusiuè:& de secūdo, a c.18.vsque ad finem libri.4 Reg. 2.c.2.A

Regina. Reginarum Aethiopæ nomen commune erat Candax, sicut Pharao Regum Aegypti. Gen. 14.c.2.E
Regina Saba non fuit quædam Regina Aegypti & Aethiopæ,quæ successit triginta tribus Pharaonibus, vt tenet Iosephus, sed dicendum videtur,ꝙ illa fuit Regina Aethiopæ, nam & Saba ciuitas quędam est Aethiopæ.3.Reg. 88.c.2 C

Regnare. Dupliciter accipitur, vno modo ꝙ habere statum regalem scilicet maiestatē,cultum,gloriam & honorem, & isto modo omnes beati regnabunt in vita æterna. Alio modo accipitur pro gubernare,& isto modo non regnabunt.Mat.to 7. 109.c.3.K
Deus potest regnare super aliquos,sup quos regnat homo: eo ꝙ aliter regnat Deus & aliter regnat homo:duo tamen homines non possunt regnare super eosdem homines, quia eorum regnare est eodem modo.1.Paral. 338.c.4.I
Dauid & Salomon regnauerunt super duodecim tribubus.Mat.to.5. 223.c.1.B
Discipuli Christi putabant Christum temporaliter regnaturum.Mat.to 6. 260.c.2.E

Regnum. In Babylone & terra Senaar fuit primum regnum,vbi sunt ciuitates,quæ nominantur.Gen.10.Gen. 52.c.1.C
Regnum Assyriorum fuit primum regnum mundi, dicunt historiographi gentium, cuius principium fuit in Babylone,per Nemrod regem.Gen. 52.c.1.C
Inter regnum & gentem quid interfit. Matth. to 6. 270.c.1.A
Regnum esse paratum a constitutione mundi, dupliciter intelligitur.Mat.to.7. 109.c.4.K
Regnum beatitudinem significat.Mat.to.7.110.col. 2 B.& 18.c.4.G
Regnorum ablationes & captiuationes, & mutationes vt communiter in sacra scriptura designanț per aliqua signa & non solum in voce prophetica.1.Reg.to.2. 13.c.3.F
Regni Saulis ablatio significata est per abscisionem pallij Samuelis à Saule.1.Regum 15.&1.Reg.to.2. 13.c.3.F
Duplex fuit causa ruinæ regnorum Iuda, & Israel 4.Reg. 3.c.1.C
Regnum Iudæorum reddit tempore Aristoboli, & fuit annis 475. Postquam defierat regnum Iudęorum, ducto Sedecia in captiuitatem Babylonis. 1.Paral. 96.c.1.A
In regno Israel non succedebat mulier. 1. Paralip. 140.c.2.C
In quolibet regno interdictum est vendere hostibus arma.1.Paral. 208.c.4.F

Regnum Iſrael dicebatur regnũ Domini, eo quòd ſpecialiter pertinebat ad eum, tam ex parte populi, quam ex parte terræ, &c. 1. Paral. 324.c.2.E
Regnum poſſidere, dupliciter accipitur: vno modo pro habere ius regni vel regnãdi. Alio modo pro eſſe in regno pacificè, &c. Mat. to 7. 109.c.2.E
Regnum dicitur confirmari, quãdo rex nouus, qui non habet adhuc ſecurè regnum, incipit illud habere ſecurè, id eſt, firmiter: & iſta firmitas eſt reſpectu duorum, ſcilicet, reſpectu ſubditorum; & reſpectu hoſtiũ, de ſubditis quidem quòd perfectè obediant: & de hoſtibus, quòd nocere nõ poſſint. 2. Paralip. 128.c.3.F
Regnum Iuda durauit maiori tempore, quam regnum Iſrael, nam regnum Iſrael finitum eſt anno 6. Ezechiæ. 4. Regum 17. qui fuit 15. rex Iuda, & durauit regnum Iuda, computando à Dauid vſque ad vltimum annum Sedeciæ annis 515. vel quaſi. Mat. to. 1. 81.c.1.D
Et hoc computando quadraginta annos ſub Saule, in quibus computantur tempora Samuelis, qui præfuit neceſſario pluſquam 20. annis: & ita erãt anni regum Iuda 493. Mat to. 1. 81.c.2.A
Regnum de ſtirpe Dauid finitum eſt in tranſmigratione Babylonis, nec poſtea fuit rex de ſtirpe Dauid: & ceſſauit illud regnum de ſtirpe Dauid ab orbe condito 3362. & ante Chriſti natiuitatẽ annis 601. Mat. to. 1. 144.c.1.E
Regnum Iſrael ſcilicet tribuum cępit tempore Roboam, & fuit iſtud regnum ſemper peſſimum, & fundatũ ſuper iniquitate: quia omnes reges eius coluerunt idola, & non erant ibi reges de aliqua vna familia vel tribu: ſed aliquando de vna, aliquando de alia: Sed non fuit ſic in regno Iuda, & regnum Iſrael durauit vſq; ad 6. annum regis Ezechię 4. Regum 17. Nam illo anno ducti ſunt Iſraelitæ captiui in Aſſyrios, vbi manent hodie, & ſic fuerunt ſolum 13. reges de regno Iuda, eo tempore quo permãſit regnum Iſrael, & in regno Iſrael fuerunt reges 19. Mat. to. 1. 81.c.2.C
Regnum Iſrael durauit annis quaſi 260. Matth. to. 1. 81.c.4.F
Non ſolum regna, quæ iuſtè habentur, a Deo dantur: ſed quæ iniuſtè, vt probatur contra quoſdam dicentes quòd regna, quæ iniuſtè habentur ſunt a dęmone. Mat. to. 1. 240.c.1.B
Regnum, prout dicit multitudinem gubernatam, ſic definit Dionyſius lib. de Diuinis nominibus, c. 12. Regnum eſt omnis finis & ornatus, & legis, & ordinis diſtributio. Mat. to. 2. 18.c.4.I
Regnum importat perfectionem in præſidẽte. Mat. tomo 2. 18.c.4.K
Aliqua regna ſunt, quæ non habent Imperatorem ſuperiorem, vt rex Hiſpaniæ: & ideo talia regna, non tenentur ad obſeruãdum iura ciuilia ab Imperatoribus condita, niſi ipſi de nouo illa ſibi inſtituant. Mat. to. 3. 33.c.3.F
Regnum dicit excellentiſſimum principatũ in quadam coordinatione præſidentis, & ſubiectorum ad vnum finem beatitudinis politicæ. Mat. tom. 4. 15.c.4.F
Regnum Iudæorum fuit florentiſſimum tempore Dauid & Salomonis. Mat. to. 5. 4.c.2.B
Regnum dupliciter accipitur, vno modo pro iure regnandi, alio modo pro illo, in quo regnat. Mat. tomo 7. 109.c.2.E
Regnum poſſidere accipitur dupliciter, vno modo pro habere ius regni, vel regnandi. Alio modo, p eſſe in regno pacificè: & aliquid eius habere: & lucra de illo capere, & bona ſua ibi habere, primo modo vnius regni vnicus eſt rex; ſecundo modo omnes habitatores illius regni dicuntur habere illud regnum. Primo modo ſolus Deus eſt rex in regno cęlorum, & ſecũdo modo, omnes beati, &c. Mat. to. 7. 109.c.3.F

Regnum Dei

Non in ſublimitate graduum ſed in amplitudine charitatis acquiritur, vt patet extra de temporibus ordinandorũ. c. ad aures. Nu. to. 2. 133.c.1.E
Nemo in regno Dei debet concupiſcere primatum Mat. to. 5. 199 c.4.F
Regnũ Dei dupliciter accipitur, vno modo eſt aggregatio eorum, qui per fidem ambulant: & ſic eccleſia militans dicitur regnum Dei: alio modo eſt collegium eorũ, qui iam in ipſo fine ſtabiliti ſunt: & ſic eccleſia triumphans dicitur regnum Dei. Mat. to. 2. 18.c.4.F
Regnum Dei quærere eſt cogitare de illo: quia alias non eſſet diſtinctio inter quærere regnum & quærere iuſtitiam eius, &c. Mat. to. 3. 109.c.1.E
Regnum Dei ſemper quærendum eſt, ideſt dẽt præſupponi in omnibus actibus noſtris: nullus enim debet eſſe actus noſter, quem nõ teneamur actualiter vel habitualiter referre in vitam æternã, &c. Mat. to. 3. 109.c.3.G
Ad regnum recipere, eſt ſoluere, & regno excludere eſt ligare, &c. Mat. to. 4. 173.c.1.C

Regnum cœlorum.

Regnum cœlorum per ſolam Chriſti mortem datur, & per ſolam ipſam appropinquat. Mat. to. 1. 260 c.4.I
Nulla maior dignitas vel honor, quam poſſidere regnum cœlorum. Mat. to. 5. 123.c.2.A
Regnum cœlorum multipliciter capitur, vno modo pro eccleſia militante: alio modo pro eccleſia triumphante: alio modo pro tempore reſurrectionis generalis, & in Euangelio in eodem contextu non accipitur. Mat. to. 2. 82.c.2.B
Regnum cœlorum propriè ſimile eſt homini regi, qui fecit nuptias filio ſuo, &c. Mat. 22. & Ma. to. 6. 9.col.3.K
Regnum cœlorũ quintupliciter accipitur, vno modo pro eccleſia militante, ſecũdo pro æterna beatitudine, tertio pro lege Moyſi, ſiue pro intellectu eius, aut pro ſtatu illius legis. Quarto pro Euangelio vel ſtatu noui teſtamenti. Quinto pro Chriſto, &c. Mat. to. 3. 235.c.3.H. Et ſecundo modo iſtorũ accipitur Matt. 10. Cum dicitur prædicate: quia appropinquauit regnum cœlorum: & non aliquo aliorum modorum, vt probatur. ibidem
Regno cœlorum nihil eſt prætioſius. Matt. tom. 5. 9.col.2.E
Oppoſitum regni cœlorum, eſt infernus. Matt. to 7. 178.c.1.D
De metaphora vini in regno cœlorum. Matth. to. 6. 121.c.3.G
Regnum cœlorum dupliciter accipitur vno modo propriè pro vita æterna; altero modo impropriè pro ſacra ſcriptura. Mat. to. 6. 189.c.4.K
Regnum cœlorum in parabola regis, qui fecit nuptias filio ſuo, capitur pro eccleſia militante. Mat. tomo 6. 3.c.3.H
Regnum cęlorum capitur quadrupliciter vel quintupliciter in ſacris literis. Mat. to. 6. 189.c.4.I. Mat. tomo 7. 7.c.3.G
Claudere regnum cœlorum capitur multipliciter. Mat. to. 6 190.col.1.D
Doctrina regni cœlorum dicitur dupliciter. Matth. tomo 6. 179.c.4.K

Regnum Christi Non erat nisi spirituale. Mat. to 5. 193. c. 1. A. & 194. c. 4. F

Regnum Messiæ credebant Iudæi futurum esse vltimum regnorum. Mat. to 6. 261. c. 2. E

Regalis politia secundum naturam suã vel genus, melior est omnibus alijs politijs, nulla tamen est periculosior. 1. Reg. to. 1. 97. c. 3. F

Reuelationes diuinorum passim omnibus nõ sunt faciendæ. Exo. to 1. 25. c. 3. F

Rhamnus Est arbor spinosa & inutilis & sicca, quæ facili motu calorem concipit & ignem. Iud. 87. c. 4. F

Rhetor. Rhetorum modus, & cõditio est multiplicare eandem sententiam per verba varia ad causandum vberiorem persuasionẽ, 380. c. 2. B

Rhetorum finis & actus est suasio, &c. Num. tom. 1. 201. c. 1. B

Rhetorica Assecutiua est Dialecticæ. Gen. 1. B

Rhetorica, cuius finis est persuadere, magis vocalis est, quam Dialecticæ: quia in solis mentalibus terminis tota Dialecticæ ratio consistere potest, rhetorica autem verbis indiget, vt alteri persuadeat. Genes. 15. c. 1. C

Inter rhetoricam & grammaticam quid interfit. Gen. 15. c. 1. D

Rhetorica grammaticam præsupponit, vt pulchrũ non sit sine recto. Gen. 15. c. 2. A

Rhetorica in negotijs ciuilibus copiosa est, & iocunda, de qua Alani carmina referuntur. Genes. 15. col. 2. C

Rhetoricæ quatuor præcipuos præceptores habemus, scilicet, Gorgiam, Aristotelem, Tullium, & Quintilianum. Gen. 15. c. 2. C

Rhinoceros Est animal fortissimum & impetuosissimum, quem omnia animalia timent: & leones se abscondunt, viso illo. Num. to. 2. 48. c. 4. H. & 53. c. 4. G

Rhinocerotis ferocitas describitur, & modus, quo a leone occiditur. Deuter. 180. c. 4. F

Rhodus Nomen ciuitatis est insulæ, quã Cecrops cõdidit: & est prima de Cicladibus ab Oriente, quæ cum conderetur rosæ capulum inuentum est, a qua Rhodos dicta Genes. 8. col. 2. C

Rinocorula Fluuius diuidit terram Philisthijm à terra Arabũ & aliarum gentium versus Aegyptum 3. Reg. 41. c. 1. C

Risus Abrahæ, de quo Gen. 17. Non fuit irrisio difidentis: sed exultatio congaudentis, &c. Gen. 261. c. 2. B

Ritus. De ritu antiquorum in cibis sumendis. Mat. to. 6. 2. c. 1. D

Ritus consecrandi summum sacerdotem in veteri testamento. Exo. to. 2. 71. c. 2. D

Ritum Iudaicum tenentes diuidebantur in duo, scilicet, in filios Israel & in aduenas, & filij istorum semper vocabantur aduenæ, & non filij Israel. Mat. to. 6 194. c. 2. B

Riuus A ruendo dicitur. Exodo tomo 1. 42. colum. 4. K

Rixa Est contentio realis: sicut iurgium contentio vocalis. Exo. to. 1. 216. c. 3. G

Roboam. Tota regum Iuda successio a Roboam clauditur inter Salomonẽ & Ieconiam, & successio regum Israel inter Ieroboam & Osee. Gen. 20. c. 4. F

Roboam peccauit dure respondens populo, &c. 3. Regum. 107. c. 3. G

Roboam quomodo propter peccata patris fuerit excæcatus: & quomodo non. 3 Reg. 109. c. 1. D

Tempore Roboam, erant in regno suo publica lupanaria virorũ epheborum, quæ abstulit Assa nepos Dauid occidendo illos, & sub pœna mortis interdicendo talia fieri, &c. 3. Reg. 138. c. 4. F

Roboam filius Salomonis habuit 18. vxores & 60. concubinas: & genuit filios 28. & filias 60. & cæt. 1. Paral. 55. c. 3. K

Roboam erat quadraginta vnius annorum, cum cepit regnare. 3. Reg. 14. 2. Paral. 140 c. 4 H

Iuuenes consuluerunt Roboam respondere stulte, vt respondit, propter multa. 2. Paral. 141. c. 3. F

Sed quare assensit eis Roboam. ibidem

Et Roboam peccauit, dure respondendo populo; & fuit stultus valde, vt patet Ecclesiastici 41. &c. ibi.

Et potest dici, quòd populus peccauit recedendo a Roboam, &c. Sed dicendum & melius, q̃ nõ peccauerunt Israelitæ recedendo a Roboam. ibid.

Et hoc propter dura verba, & iustum timorem. 2. Paralip. 145. c. 3. H

Et non poterant illæ decem tribus licitè recedere a Roboam, si ipse nõ fecisset aliquod dignum diuisione regni, & in præiudicio earũ. Et duæ tribus, quæ manserunt cum Roboam, poterant ẽt licitè ab eo recedere, sicut cęteræ decẽ. 2. Para. 143. c. 2. E

Et Roboam misit Aduram ad decem tribus, nõ ad petendum tributa ab eis. Sed solum ad reconciliãdum populum cum Roboam, & reducẽdum ad ipsum. Et si Aduram iuit persuadere Israelitis redire ad Roboam, peccauerunt Israelitæ ipsum lapidando, similiter peccarẽt, si lapidarent eũ, quia peteret tributa, sine priori admonitione vt desisteret. 2. Paralip. 144. c. 1. A

Et non tenebantur decem tribus ad petitionẽ Aduram, redire ad vnionem regni. vt probatur. ibidẽ.

Et Israelitę si redirent ad Roboam, priusquam constituerent Ieroboam in regem, magis mererentur, vt probatur ex multis. Nec licitum erat Israelitis lapidare vel occidere Aduram. Et Israelitæ recedentes a Roboam, poterant licitè manere sine rege, vt probatur. 2. Paral. 145. c. 3. K

Et populus poterat accipere alium in regem, & nõ Ieroboam ibid. Sed quare solum duæ tribus permanserunt cum Roboam, ibidem. 147. c. 3. F

Et mansit cum Roboam tribus Iuda: quia Roboam erat de eadem tribu: sed tribus Beniamin sociata est tribui Iuda potius quam alia propter multa. 2. Paral. 148. c. 1. B

Roboam habuit 18. vxores, sed scriptura solas tres nominat, scilicet, Maalach, Abigail, & Maacha: & & volẽs nominare Maacham matrem Abiæ, qui fuit rex Iuda, voluit primo nominare duas vxores Roboã præcedentes, scilicet, Maalach & Abigail propter duo, &c. 2. Paral. 155. c. 4. F

Cum Roboam habuerit 28. filios, & 60. filias, cur ex filijs nominantur solum septem. 2. Paral. 11. 2. Paralip. 156. c. 1. E

Roboam non peccauit constituendo in regem filiũ suum Abiam, cum ipse non esset primogenitus, vt probatur. 2. Paralip. 157. c. 4. F

Et ad eligendum Abiam in regem habuit tres causas, vel motiua, quæ habentur 2. Paralip. 11. Primum fuit, quia erat cæteris fratribus prudentior. Secũdum quia animosior. Tertiũ quia Roboam diligebat matrem Abiæ super alias omnes vxores. 2. Paral. 158 c. 2. D

Roboam, ante mortem suam, constituit Abiam filium

lium suum in regem, quæ quidem constitutio potuit dupliciter. 2. Paral. 159. c. 1. E
Roboam finiuit dies suos in malo, scilicet in idolatria: & in multis alijs malis. 2. Paralipom. 168. colum. 4. F
Cum Roboam pugnaret aduersus Ieroboam vt dicitur 2. Paralip. 12. potest teneri, quòd peccauerit, & potest teneri quod non. 2. Paral. 169. c. 2. A

Robur. Esse spirituale potest multipliciter intelligi. Iud. 147. c. 2. D
Robur corporis datur nobis per cibum. Matt. to. 4. 98. c 2 C

Rodericus Rex.

Roderici regis tempore ad impletum est in Hispania prognosticon Methodij martyris. Gen. 258. colum. 4. G

Roma. Romæ nomen vetuerunt Dij publicari, dicunt Gentiles, & Valerius Soranus, quia illud semel publicauit, morti traditus est, Leui. 282. c. 1. B
Roma dicitur ciuitas per excellentiam, vt habetur Instit. de iure naturali gentium & ciuili, Nu. to. 2. 59. c. 3 F
Anno quinto post Christi mortem Senatus Romanus iussit Christianos ab vrbe pelli. Matth. tom. 6. 370. c. 4. K
Vrbis Romæ tempore Ciceronis non erat cognitum vltra caucasum montem. Ios. tomo 1. 121. c. 1. C. 3. Reg. 91. c. 2. E. & 1. Paral. 162. c. 4. H
Roma quodam omine fundata est. 3. Regum 188. colum. 3. F

Romanus.

Roma cur patria communis dicatur. Matth. to. 3. 178. c. 3. G
Romanus dicitur quilibet Italicus propter singularem excellentiam vrbis Romæ, vt patet. ff. ad municipa. l Roma. Mat. to. 3. 178. c. 3. G
Romanorum origo ex multis est, partim ex Archadibus, partim ex Græcis, & maximè ex Troianis, &c. Gen. 51. c. 2. D
Primi Romanorum dicti sunt ab Origenes, & in Hebręo Cethim. Nam Num. 24. vbi nos legimus: Venient in trieribus de Italia: in Hebræo dicitur de Cethim. Cethim enim fuit pro nepos Noe, filius Iauan, filij Iapheth, de quo Gen. 10. Gen. 51. c. 3. C
Romanorum casus tres rationes assignat Lucanus. Primam appellat fatalem dispositionem. Secundam inuidiam magnitudinis. Tertia est, quia res magnę nullo etiam impellente concidunt, &cęt. Exod. tomo 1. 123. c. 2. A
Romanos vocat Vergilius domũ Assaraci 6. Aeneidos: quia descendunt ab Assaraco per Aeneam, & Aeneas ab Anchise, & Anchises ab Assaraco. Exod. to 1. 154 c. 2. E
Romani habent exordium à Troianis, vt Salustius dicit ī primo Catilinarij. Vel, si vlteriora exordia resumamus, ab Archadibus, &c. Nam Achades, qui & Græci terram primo inhabitauerunt, vt ait Vergilius 9. AEneidos, & Solinus in Polyhistor. quare Iudæi falsos illos Idumæos vocant. Num. tomo 2. 59. c. 1. E
Romani solebant reges, & principes hostium in bello captos, post triumphum interficere apud Capitolium, si potuissent viui capi. Iudicum 48. colum 1. E
Romani sola armorum exercitatione vicerunt omnes gentes. 1. Reg. to. 1. 93 c. 1. A
Romani adducebant viros clarissimos ex omni terra ad vrbem suam, &c. 1. Reg. to. 1. 221. c. 2. E
De amicitia Iudæorum cum Romanis. Matth. to. 6. 21. c. 4. K
Quare Romani faciebant statuas æreas viris excellentibus. 1. Reg. to. 2. 8 c. 4. K
Romani, quando mittebant aliquem ad pugnandũ contra hostes, talis, postquam rediret in vrbē, per aliquam certam distantiam, habebat deponere exercitum, ne potentia fultus, posset in vrbē mouere seditionem. Et ista fuit vna de causis belli inter Cæsarem, & Pompeium: quia Senatus iussit Cæsari deponere exercitum, ipse autem timens factionem contra se in vrbe, noluit deponere. 2. Regum 136. c. 3. I
Romani, vt ait Vegetius, non vicerunt cæteras gentes multitudine, quia multo plures erant barbari: nec etiam fortitudine: quia robustiores erant Hispani: sed doctrina militari: & armorum exercitatione vicerunt. 1. Paral. 77. c. 1. E
Romani deleuerunt Ierusalem. Mat. to. 6. 157. c. 4. G. Sed quo tempore. vide ibidem. Similiter quare destruxerunt templum. vide ibid. & 258. c. 1. E
Romani acceperunt leges a Græcis mittentes decẽ viros in Athenas, qui leges a Solone legislatore datas, de Græco sermone in Latinum transferentes, decem tabulis exposuerunt. Et vulgariter leges istæ dicuntur leges decem tabularum, & quia ista legislatio visa est Romanis incõpleta, postea addiderunt duas tabulas legum, de quibus habetur latissimè. ff. de origine iuris. in l. necessarium. de Optima poli. 4 c. 4. K

Romana Ecclesia. Apud Romanam Ecclesiam, & aliquas alias fuit olim consuetudo, quòd postquam quis cognoscebat vxorem propriam, non intrabat Ecclesiam, vsque quo lauaret corpus, vt habetur 33. quæst. 5. c. vir cum propria vxore. Sed hoc abijt post in dissuetudinem: quia erat simile cæremonijs Iudaicis. Mat. to. 2. 192. c. 4 G

Romulus. Romuli mater viua sepulta est. De Statu ani. 8. c. 2. D
Romulus computatur à Gentibus inter Semideos, &c. De Statu animarum, &c. 8. c. 2. D

Ros. Roris sapor est malus, & comburens. Exod. tomo 1. 130. c. 4. I

Rota. Rotarum signa curuum Pharaonis, idest, orbitæ vsque hodie manent in viuis arenis, ac si nouiter essent impressa, & cæt. Exod. to. 1. 117. c. 2. B

Ruben. In Hebręo, quasi reuben interpretatur filius visionis. Et assignatur ratio quare sic fuerit vocatus. Gen. 318. c. 2. D
Ruben nescisuit venditionem Ioseph: quia non aderat, neque voluerunt ei alij fratres indicare. Gen. 351. c. 1. D
Quare Ruben vocetur a Iacob principium doloris mei. Gen. 49. & Gen. 402. c. 1. A
Ruben quare dicatur prior in donis. Gen. 49. Et quare dicatur maior in imperio. Gen. 402. c. 1. C
Ruben quare dicatur, effusus sicut aqua. Gen. 402. col. 2. A
Quare dictum sit Ruben: Non crescas, &c. Gen. 402. colum. 2. E
Quare Moyses benedixerit Ruben in cathalogo benedictionum, Deuter. 33. dicens: Viuat Ruben, & non moriatur. Gen. 402. c. 3. C

Rubenitæ. Nihil acceperũt de regno Og regis Basan: sed neque totam terrã regni Seon. Sed quandam eius particulam accepit tribus gad. Iosue to. 2. 70. c. 3. I

Rubigo Est, cum teneræ fruges noxio rore perfunduntur,& vertuntur calami & spicæ in ruborem. Et deinde marcescentibus radicibus, putrefiunt: & ista impressio vocatur vredo.Gen.4.Gen. 21.c.4.F

Rubigo causatur ab aeris intemperie in fructibus, & in frugibus,vt interius vermibus corrodãtur, & marcescentes ante debitum tempus deficiãt. Deuteron. 149.c.4.F

Rubus. In rubo, de quo Exod. 3. Erat verus ignis.Exo.to.1. 16.c.1.A

Sed quare Deus voluerit apparere in Rubo, & in igne:assignatur ratio.ibid. Et illius ignis actio suspendebatur a Deo, sicut suspendit actionẽ ignis trium puerorũ.Danielis.3.&c. Et ille ignis erat à solo Deo, conuertendo. s. aerem, rubo propinquum,subito in ignem. Et ipsum productum cõ seruando.ibid. 16.c.4 H

Rubus ardens,& non conbustus significabat, & erat signum liberationis Iudæorum.Exo tom.1. 17.c.1.C

Rudis. Rudes sensibili exemplo ad intelligendum erudiũtur:sed docti verbis.Matt. to.5. 4.c.4 K

Ruere in faciem Potest dupliciter cõtingere.s. vel ex timore,vel ex reuerentia.Leu. 80.c.1.E

Ruminare. In animalibus, est signum bonę complexionis,& mũdę,&c. Leu. 96.c.1.A

Rursum, vel rursus.

Ista dictio rursum, vel rursus est aduerbium iterandi.Et iteratio est quãdo vnus actus factus fuit, & illo finito,iterum alius factus est. Exo.tom.2.121. col.3.G

Rusticus. Rustici excusantur ab ignorãtia iuris,vt patet.cap.de iuris,& facti ignorantia.l.2.& l.cum quis.Gen. 317.c.4.K

Ruth. De libro Ruth.Gen. 20.c.2.A

Quod Ruth,& Orphã Moabitidas duxerint in vxores Chelion,& Maalon,excusantur ipsi. Exo.t.2. 174.c.2.E

Historia Ruth contigisse sub Heli sacerdote, dicũt multi, similiter & Iosephus: sed videtur, ꝙ multo prius. s. tempore Abesan iudicis fuerit, vt dicunt Hebræi, dicunt etiam Abesan fuisse Booz, sed non probant.Ruth. 234.c.1.E

Ruth quare dixerit Noemi tot verba.s.quocunque perrexeris,&c.Ruth.1. 241.c.3.H

Ruth nudam se posuit ad pedes Booz,&cæt. Ruth. 252.c.3.F

Ruth succedebat in bonis Maalon, quandiu apta esset suscitare semen ex aliquo propinquo Maalõ, &c.Ruth. 264.c.4.H

Ruth non soluit calciamentum de pede cognati Booz,nec expuit in faciem eius,&c.quia illa pęna legis solum dabatur fratribus defuncti. Deut. 25.&c.Ruth. 279.c.4.G.

Scriptor libri Ruth creditur esse Samuel.Ruth.283. col.2.B

Historia Ruth fuit tempore Gedeonis, & non tpe Heli,nec tempore Besan.Ruth. 286.c.2.B

Liber Ruth dicitur pars quædam,per apocopẽ, decisa de libro iudicum: quia in diebus vnius iudicis gesta eius narrantur,&c.1.Reg.to.1. 2.A

Liber Ruth,& si post librum iudicum in codicibus nostris ponatur, pertinet tamen ad librum iudicum,& est vltima pars eius per apocopem decisa ab eo:quia tamen de quodam speciali euẽtu fuit, confectus est libellus per se.1.Reg.to.1. 3 c.2.E

Ruth nominatur in Genealogiam Christi propter multa. Primum ad ostendendum Dei misericordiam. Secundo propter virtutem eius.Tertio ad concordandum progeniem Christi cũ sacra scriptura loquente de Messia,&c Matth.tomo 1.75. colum.2.A

Saba.

SABA filio Chus, filij primi Chã veniunt Sabæi, qui sunt in Arabia, inter quos thura multa nascuntur. Gen. 51.c.3.G

Saba abundat multũ in thure.1.Par. 31.c.1.B

Saba ciuitas est AEthiopiæ caput,& sedes illius Reginæ Saba, quæ venit ad Salomonem.2.Paral. 122.c.1.D

Regina Saba admirata est de omnibus, apud Salomonem, & præcipuè de tribus, vt dicit Iosephus 8.Antiqui.Primo de domo saltus Libani. Secundo de fabrica templi cum ordine ministrantium. Tertio de ordine,& distinctione seruientium Salomoni.&c.2.Paralip. 122.c.3.K

Regina Saba,quæ fuerit, variæ sunt opiniones, quidam dicunt, quòd fuerit Regina totius Aphrisæ, & AEthiopię & AEgypti,quę dicebatur Nichaula, quam Iosephus 8.Antiquita. dicit fuisse Reginam AEgypti.Sed dicendum,quòd ista Nichaula non fuit Regina Saba,illa.s.quæ venit ad Salomonem.3.Reg.88.c.2.D.& 2.Paral. 124.c.4.F

Sed Regina Saba erat Regina AEthiopiæ, & vocatur sic a quadam ciuitate AEthiopiæ dicta Saba. Et non a prouincia,quæ dicitur Sabea,& denominatur a Saba, quia illa ciuitas erat Metropolis regni sui,&c.3.Reg.88.c.3.F.& 2 Paral. 125.c.1.A

Et ista Regina dicitur venisse ad Salomonem in nomine Domini. 2. Paralip.9. Quod potest dupliciter intelligi.2.Paral. 125.c.1.D

Sed quare admirata sit de sacrificijs Salomonis.ibid.

Saba aliquando est nomen ciuitatis, & aliquando regionis. Et prout regio est,dicit quandam partẽ terræ Arabicæ,quæ longè distat à Ierusalem versus Orientem. Et denominata fuit sic a quodam filiorum Cham nomine Saba Gen.10.Et Saba regio describitur 2.Paralip. 124.c.4.F

Sabbatha. A sabbatha filio Chus filij Cham descendunt Sabathęi.Gen. 51.colum.3.I

Sabbathum. Dies sabbathi applicatus est ad Dei cultum.i. vt homines in eo quiescerent a laboribus, vel operationibus. Et magis propriè Deo vacarent, quam alijs diebus, vt in illo septimo die,in quo Deus quieuit à creando noua, ipsi cessarent ab operando,contẽplando beneficia creationis in sex diebus facta, &cæt. Et hoc considerantes prorumperent in gratiarum actiones pro tantis beneficijs, &cæt. Gen. 11.c.1.E

De sabbathi obseruatione non datum est pręceptũ a principio mũdi,sed datum est post per Moysen, &c Gen. 11.c.2.A

Quod sabbathi præceptum non fuerit morale, sed cæremoniale,ex hoc constat, quia omnia præcepta, quæ scripea sunt in canone Bibliæ, obseruamus,nisi ea,q̃ sunt cęremonialia, vel iudicialia veteris testamenti,sed sabbathũ nõ obseruamus,er-

go tale præceptum erat cæremoniale veteris testamenti,& per cõsequens non pertinebat ad cliquam gẽtem,neque fuit custoditum a principio. Genes. 11.c.2.E
Die sabbathi non licebat Iudæis itinerare.Mat.to.5. 228.c.4.H
Dies sabbathi districtioris obseruationis erat apud Iudæos, quam cætera festa etiam paschalia. Exo. tomo 1. 80.c.4.G
Opera, quæ in sabbatho fieri poterant, referuntur. Exo to.1. 80.c.4.H
Curationes à medicis factæ in sabbatho poterant esse magis licitæ,quam curationes factæ à Christo, in aliquo casu; non respectu personæ curantis, sed attendendo genus actus scilicet in hoc, quod est non soluere sabbathum: quia tanto aliqua operatio minus soluebat sabbathum, quam to magis erat necessaria:sed aliquę curationes factę à medicis,poterant esse magis necessariæ,quã aliquæ curationes factæ à Christo scilicet quantum ad ipsum, qui curabatur, vt patet ex exẽplis in Euangelio positis,&c. Exo.to.1. 81.c.1.E
In sabbatho licitum est bellum agere, cum hostes prẹmunt,nõ tamen licebat aggredi;quamuis circa hoc apud Hebræos fuerit dubium, & magnis temporibus mansit hoc indeterminatum. Nam tempore Matthathiæ multi Iudæi interfecti sunt ab hostibus in die sabbathi: quia noluerunt se defendere,vt patet.1.Mach.2.Sed ipse Matthathias, qui tunc erat summus sacerdos, cum aliorum cõsensu determinauit licitum esse defendere ab inferentibus bellum in diebus sabbathorum,& illis resistere.Et sic factum est. De his habetur extra de regulis iuris,quod licitum non est. Gen.11.c.3.I. 2.Reg.to.2. 33.c.2.E
Sicut in sabbatho licitum est homini pro personæ propriæ necessitatibus, vel alterius proximi aliquid facere. Ita licitum est pro necessitatibus rerum suarum & ponuntur exempla.Et hoc determinauit Christus Luc.13.Quod iumenta ducerẽtur ad aquam.& Luc.14.de boue,& asino, qui cecidit in foueam,&c. Exo.to.1. 81.c.2.E
In die sabbathi licitum erat facere opera necessaria, tam ad personas, quam ad res possessas opera,inquam,necessaria scilicet ea,quæ sunt ad euitandũ manifestum periculum,& nõ ea,quæ sunt ad manifestum lucrum.&c.Exo.to 1. 81.c.3.F
Necessitas perdendarum rerum absoluta excusat operantem in sabbatho, non tamen necessitas indirecta, & conditionata. Et ponuntur exempla. Exo.to.1. 81.c.3.G
In die sabbathi solùm poterant Hebræi ambulare indirectum iter mille passuum. Et hoc creditur esse traditum ab antiquis Iudæis, & fortè ab ipso Moyse,vel ab aliquo alio propheta,&c.ad tollendum cauillationes.Exo.to 1. 82.c.3.F
In sabbatho erat prohibitum omne opus.Exo.20 & 31.& Leui 23.Exo.to.1. 84.c.2.A
Sabbathi obseruatio in hoc differebat ab aliorum festorum obseruatione, quia in sabbatho non licebat parare cibos,si præparatio esset morosa, vt accendere ignem,coquere aliquid,vel torrere;secus si esset leuis, vt ciborum coctorum dispositio in vasculis mensæ,& appositio panum,& similia. De leui præparatione patet Mat. 12. de apostolis spicas euellentibus, &cęt. Et hoc intelligendum est,nisi necessitas compelleret in casu, in quo aliquis Iudæus esset in aliquo loco, in quo nihil ei occurreret, nisi pisces crudi, vel carnes crudæ,& passus esset famem ex die præcedente: ita quòd illo die transigere crederet se non posse sine cibo, &c.Exo.to.1. 84.c.3.H
Iudæi non credunt frangere sabbathum: si vinum vendant in sabbatho, cessantes ab alijs emptionibus,& venditionibus.Exo.to.1. 85.c.4.B
In sabbatho licebat incendere ignem in templo p sacrificijs,occidere animalia & excoriare,&c.Sed ista non erant opera seruilia, cum ad cultum Dei essent.Exo.to.1. 86.c.3.K
Sabbathum, & dies propitiationis tenebant primũ gradum obseruationum festorum. Exo.to.1. 86. c.4.K.& 252.c.2.D
Quomodo intelligat, quòd in sabbatho debeat homo manere apud semetipsum;vt dicitur Exo. 16. & Exo.to.1. 135.c.1.E
Sabbathi obseruatio pertinet ad cultum latrię.Exo. tomo.1. 169.c.4.F
Præceptũ de obseruatione sabbathi est aliquo modo cęremoniale.Exo.to.1.169.c.4.G & Exo.to.2. 110.c.2.C
Sabbathum,& non alium diem Deus mandauit custodiri,vt Hebræi quidam dicunt,propterea, p il le dies est sub influentia Saturni, qui malus est: & ideo in illo die non expedit aliquid incipere: sed hoc falsum est,vt probatur Exo.to.1. 169.c.4.K
Sicut dies sabbathi interpretatur dies quietis,sic nos possumus diem Dominicam vocare diem sabbathi i.diem quietis.Exo.to.1. 170.c.1.B
Præceptum de obseruatione sabbathi,prout sabbathum significat diem septimam hebdomadæ,partim est morale, & partim cæremoniale. Morale quidem est,prout principaliter mores dirigit &c. Cæremoniale vero, prout aliquas determinationes voluntarias habet non insulgentes ex natura rei, de quibus non magis refert sic, quam sic esse. Nam quòd vacatio à laboribus fiat in aliqua die ad laudandum Deum,& contemplandum bonitatem, & beneficia eius, naturaliter insitum est, cum naturaliter obligemur. Est autem cęremoniale,quòd ista vacatio fiat die septimo, & non in primo die,aut secundo,&c.Exo.to.1. 170.c.1.C
Sabbatha Iudæorum deridebat Seneca dicens, eos septimam partem ætatis inutiliter amittere, eo quòd de septem in septem dies ab omnibus operibus generalem facerent vacationem. Et de his Aug.lib.6.de Ciui.c.13.Exo.to.1. 170.c.2.C
Nulla gens nisi Iudæi seruauerunt sabbathum in honorẽ Dei. Vnde Ouidius 1. de Arte amãdi sic ait:
Terra Palæsthinæ septima culta viro.
Exo.to.1. 170.c.2.C
Præceptum de obseruatione sabbathi est æquialẽter duo præcepta, unũ morale, & aliud cæremoniale:sed cęremoniale scilicet dies septima,mutatum est in lege nostra,cuius assignatur ratio. Exo. to.1.170.c.3.G.& Deut. 26.c.3.K
Sabbathum mutatum est in diem Dominicã a principio ecclesiæ primitiuæ.Exo to.1. 170.c.4.I
Præceptum de obseruatione sabbathi non solum est cæremoniale, quòd.s.fiat die septima,magis q̃ in alijs diebus:sed etiam, quòd in qualibet hebdomada semel fiat. Item quòd obseruatio eius duret p viginti quatuor horas scilicet, A vespera in vesperam celebrabitis sabbatha vestra. Leuit. 23. Itẽ quia ab omnibus operibus in illa die abstinuerunt,& serui,& iumenta. Et ex his cæremonialibus,quædã mãserunt sub lege noua,& quędã nõ, cuius assignatur ratio:sed non mansit id,quod totaliter est cæremoniale. Exo to.1. 171.c.1.A
Actus sabbathi,& festorum sunt vacare diuinis laudibus in psalmis,& hymnis, & canticis spiritualibus:

bus: vel contemplari Dei bonitatem, magnitudinẽ,& beneficia ſuæ largitatis nobis exhibita. Vnde multum decipiuntur, qui putãt feſtiuitates eſſe inſtitutas ad ſolam quietem corporũ. Et ſi corporaliter quieuerint, dato quòd diuinis laudibus nunquam vacent ſe ſatisfeciſſe arbitrantur, quod erroris plenum eſt. Exo. to. o. 172. c. 1. B

In ſabbatho vetitum erat Iudæis conducere iumenta Gẽtilibus, vel accommodare ad laborandum; ſed debebant permittere quieſcere, ſicut ipſi quieſcebant. Exo. to. 1. 173. c. 1. E

In quiete ſabbathi erat duplex bonum. Primũ, quia exhibebant Deo debitum famulatum, &c. Secundum eſt, quia confitebantur Deum eſſe creatorẽ, & infinitum. Similiter & nos duo bona habemus in obſeruatione diei Dominicæ. Primum exhibẽdo Deo debitum famulatum. Secundum eſt memorari reſurrectionis Chriſti factæ die Dominica. Exo. to. 1. 173. c. 2. E

In ſabbathi ſanctificatione, & cuſtodia ſignificabatur quies Dei poſt creationem in ſeptimo die: ſignificabatur etiam quies noſtra in Deo, conſummatis omnibus laboribus huius ſęculi poſt mortem carnis. Significabatur etiam quies noſtra in Deo per gratiam in præſenti, cum anima deuota fertur in dilectum ſuum hic in via, & quieſcit in eo, &c. Exo. to. 1. 186. c. 1. D

Sabbathũ fuit prima dies ſimpliciter, in qua vel potius cum qua creatus eſt mundus. Exo. to. 1. 252. colum. 3. F

Sabbathi obſeruatio erat ceſſatio a labore, vt maior eſſet vacatio cultui diuino. Exo. to. 2. 110. c. 1. D

De ſabbathi obſeruatione agitur Exo. 31. Incidenta liter duabus de cauſis. Prima ad excludendum popularium opinionem. Secunda ad omiſſorũ ſuppletionem ſcilicet ad infligendum pęnam tranſgreſſoribus. Exo. to. 2. 110. c. 2. A

In die ſabbathi immolabantur quatuor agni in holocauſtum, duo mane, & duo veſperi, vt patet Numer. 28. Cum alijs diebus duo tantum mandarentur immolari, &c. Exo. to. 2. 110. c. 2. A

Deus noluit, vt artifices tabernaculi in die ſabbathi aliquid operarentur, &c. Exo. to. 2. 110. c. 2. A

Iudæis ſabbatha obſeruantibus multa bona Deus exhibebat. Et non obſeruantes tradebat in erumnas. Iſa. 58. Exo. to. 2. 111. c. 1. A

A ſabbatho Iudæi vocati ſunt ſeptimi: vnde Ouid. 1. lib. de arte amandi, ſic ait.

Terra Paleſthinæ ſeptimo culta viro.

Similiter & Seneca, &c Exod. to. 2. 111. c. 1. E

Sabbathum erat ſanctum Deo, & ſanctum Iſraelitis Exo. to. 2. 111. c. 2. A

Sabbathi violator adiudicabatur morti a Deo Exo. 31. Et genus mortis declaratur a Deo. Numer. 15. Exo. to. 2. 111. c. 2. E

Sabbathum nomen Hebræum eſt, & interpretatur quies. Errant ergo, qui dicuot ſabbathum à Saturno dictum, ſicut & cæteri dies a planetis ſortiuntur nomina ab aliis planetis, in hoc benedicentes, quòd diei nomen ſortiatur ab illo planeta, qui prima illius diei hora regnauerit, &c. Exo. to. 2. 111. col. 3. F

Quare ſabbatum mandauerit Deus potius obſeruari, quam alios dies ex ſententia Iudæorum. Exod. tom. 2. 111. c. 3. H

Arare in ſabbatho non eſſe diſpenſabile, ſimiliter ne quam metere, dixerunt quidam Iudæi iuxta illud Exo. 34. Sex diebus operaberis, & ſeptimo ceſſabis arare, & metere. Sed hoc eſt falſum, vt deducitur ex Luc. 13. & 14. cap. & Exo. to. 2. 178. c. 1. A

Sabbathum dicitur quies Domini Exo. 35. Vel quia Ddus requieuit in illa die ab omni opere, quod patrarat, & ob hoc nos quieſcere debemus; vel ꝙ requiem illies diei debemus nos applicare Domino, &c. Exo. to. 2. 184. c. 4 K

In ſabbatho non licebat ſuccendere ignem. Exodo 33. Quod intelligendum eſt ad parandos cibos, vt dicit Rab. Aben Ezra. Secus tamen ad ſe calefaciẽdum, ſi frigus vigeret. Et propter hoc alij Rabbini voluent ipſum pronunciare hæreticum, &c. Exo. to. 2. 185. c. 1. B. De Beata Trini. 4. c. 2. D

In ſabbatho multa licitum erat fieri in Sanctuario, quæ non licebat in alio loco. Exo. to. 2. 185. c. 1 B

Septima dies dicitur ſabbatum, apud Iudæos, proprerea quia in illa requieuit Deus ab omni opere, quod patrarat, &c. Nos verò quia corpus Domini requieuit in illa in ſepulchro, & ſabbathum, ſecundum interpretationem Hebræam, requies dicitur. Leui. 255. c. 3. H

Quæ in ſabbatho licitè fieri poſſent, referuntur. Et breuiter dicendum, quòd omne opus neceſſariũ fiebat in ſabbatho, & quodlibet aliud, quo omiſſo magna rerum perditio ſequeretur, &c. Leuit. 255. c. 3. I

Sabbathum, & dies propitionis, æqualis erant obſeruationis in vacatione ab operibus. Leuit. 255. colum. 4. G

Sabbathum violabatur in Sanctuario materialiter: ſed non formaliter. Leui. 256. c. 1. D

Sabbathum ſtrictioris erat obſeruationis, quam prima, & vltima dies Azymorum: quia in illis opera tantum ſeruilia prohibebantur, in ſabbatho verò præter hæc multa alia. Similiter & in die Propitiationis: quia non licebat in iſtis parare cibos, nec ignem accẽdere, quæ tamen in alijs feſtiuitatibus licebant, vt patet Exo. 12. cum dicitur: Nihil operis facietis in eis, exceptis his, quæ ad veſcendum pertinent, quod præcedentibus, & ſubſequentib. intelligendum eſt. Leui. 260. c. 1. A

In deſerto obſeruabatur ſabbathum, in quo tamen aliæ cęremoniæ non erant ſub obligatione: nec obſeruabantur, vt patet Deut. 12. Leui. 261. c. 3. F

Præceptum de obſeruatione ſabbathi datum, priuſquam filij Iſrael prouenirent ad montem Sinai. ſ. in deſerto Sin. Et iſta manſio fuit ante manſionẽ Sinai per tres mãſiones, ſcilicet malus, Daphca, & Raphidim. Num. 33. & ibi datum eſt primo manna. Exo. 16. Num. to. 1. 98. c. 3. F

In die ſabbathi Iudæi faciebant iter, cum columna nubis moueretur, vt ipſi Iudæi concedunt. Num. tomo 1. 99. c. 2. A

Licet ſabbathum obligaret in deſerto. Non tamen obligabat ſecũdum omnes ſuas cęremonias, &c. Num. to. 1. 227. c. 1. A

Sabbathum dicitur requies, non a requie corporali, ſed a ſpirituali nomen accipit. Deutero. 27. colum. 1. A

Dies ſabbathi mutatus eſt in lege noua in diem Dominicam, & hoc in ſignificationem reſurrectionis: quia opera recreationis magis attendimus nos, quam opera creationis: immo opera creationis in ſacris literis ponũtur propter opera recreationis: ad Rom. 15. Quæcumque ſcripta ſunt, &c. Deut. 26. c. 4. F

Sabbathi obſeruatio non erat præceptum purè de lege naturæ. Nam propter Deum abſtinere ab alijs operibus, vt Deo vacemus, eſt de iure naturali: quòd autem in tali vel tali die, aut toties, eſt purè de iure poſitiuo, &cætera.. 1. Reg. tomo 1. 131. c. 4. G

In diebus sabbathi consueuerunt Iudæi in synagogis suis legere duas lectiones.s.de lege & prophetis.4.Reg. 38.c.3.F
In sabbatho poterant Hebræi ambulare mille passus eundo,& mille redeundo causa solatij, vel ad aliquam causam piam, dum tameu non irent ad expedienda negotia,&c.4.Reg. 39.c.1.C
De causis institutionis obseruationis sabbathi. 2.Paralip. 26.c.4.K
Quolibet sabbatho immolabantur saltem quatuor agni anniculi in iuge sacrificium,duo in mane,& duo in vesperi.Num.28.præter alia sacrificia spōtanea,&c. Mat.to.4. 1.c.4.I
Sabbathum violauerūt materialiter discipuli Christi vellentes spicas,&c.Matth.12.Sicut sacerdotes violabant sabbathum in templo.s.materialiter, &c.non tamen formaliter.Mat.to.4. 2.c.3.F
Nulla festiuitas, apud Iudęos fuit tantæ obseruationis,sicut sabbathum.Mat.to.4. 3.c.4.K
Sabbatho spicas fricare,& grana excutere.& comedere,non erat licitum discipulis Christi, sed illud fecit licitum fames.Mat.to.4. 4.c.2.E
Sabbatho non erat licita etiam leuis paratio ciborū, sed solum dispositio ipsorum, vt educere eos de repositorijs suis, & in mensa disponere in vasculis mensæ,&c.Mat.to.4. 4.c.3.F
Christus curando in sabbatho, non faciebat contra legem.Primò,quia non erat legi subditus.Secundò,quia, etiam dato,quòd vellet seruare legem secundum totum suum rigorem,non agebat cōtra legem in curationibus,&c.Mat.to.4. 8.c.3.G
Deus nollebat,vt Iudæi occuparentur in aliquo die sabbathi.Mat.to.4. 8.c.3.F
In sabbatho verabantur opera, quæ erant propter homines, nisi essent necessaria, quæ tamen erant propter Deum, licèt essent laboriosa, & magnæ occupationis,licita erant;non tamen propter necessitatem, sed inquantum erant ad laudem Dei, cuiusmodi erant curationes factæ a Christo.Mat. tomo 4. 8.c.3.G
Quomodo in sabbatho esset licita curatio medicorum,& quomodo non.Mat.to.4. 8.c.3.I
Christus in sabbatho curabat aliquos, cum posset illos alijs diebus curare,propter multa.Mat.tom.4. 8.col.4.K
Sabbathū incipiebat in crepusculo vespertino diei Veneris.Mat.to.4. 31.c.1.C
Illud sabbathum,quod contingebat in diebus Azymorum, vocabatur dies magnus sabbathi.Ioan. 19. Non quo ad vacationem a laboribus, sed quo quo ad augmentum sacrificiorum. Defen.15.colum.1.B
Sabbathum, quod contigit intra festum Azymorū post Christi mortem, fuit dies tertius Azymorū secundum computationem Euangelistarum, & fuit dies, secundus Azymorum secundum computationem Hebræorum,&cæt.Defenso. 15.colum.1.E
Et in sabbatho illo non permisissent Iudæi occidi Christum,neque latrones, permisissent tamen occidi in prima die Azymorum, quia illa non erat ita celebris, sicut quicunque dies sabbathi, etiam extra festum Azymorum,&cæt. Def. 15.c.2.E
Saue. De quo Gen.14.dicit,in Saue Cariathaim, planiciem significat,& ista planicies est ante Cariathaim,in qua ceciderūt bello Emim. Genes. 249.c.4.G
Sabęi. Vel potius Sabatheni, qui secundū Græcos Vstabarri dicuntur,descendunt à Sabatha tertio filio Chus.1.Paral. 31.c.1.A

Sacerdotes veteris testamenti.

Aliqui ante datam legem vocabātur sacerdotes, vt constat de Melchisedech, Gen. 14.& Exod.15.de quibusdam.Et hoc tam inter Israelitas, quam inter Gentiles.Gen. 70.c.2.E
Non omnes homines erant sacerdotes ante legem: sed determinati, & illi erant maioris dignitatis. Gen.70.c.3.G Sed qui essent isti sacerdotes dubiū est. Aliqui dicunt,quòd soli primogeniti erant sacerdotes: sed hoc etiam non constat,nec est verisimile ibid. 70.c.3.I
Sacerdotes ante legem conducebantur precio. Et simile patet Iud.17.Vbi dicitur,quòd Michas quę siuit a quodam Leuita, vnde esset & volēdo cum sibi facere sacerdotē,dixit:mane apud me, & esto mihi parens,atque sacerdos;daboque tibi per annos singulos decem argenteos, & vestem duplicem, & quæ ad victum sunt necessaria, &c.Gen. 70.c.4.F
Sacerdotes in vete.testamenti non poterant accipere in vxores mulieres repudiatas, neque viduas, neque meretrices.Mat.to.5. 97.c.3.I
Sacerdos, qui introduxit cultum Samaritanorum, non dedit eis plures libros sacros, quam libros Moysi.Mat.to.6. 44.c.3.F
Sacerdotum iura in vete.testa.erant primitiæ,oblatianes,sacrificia, vota,& redemptiones primogenitorum.Mat.to.6. 221.c.1.A
Inter sacerdotes gentium erant præeminentiæ,& dignitatis ordo,&c.Nam aliqui erant flamines,alij archiflamines, & alij protoflamines:& ab his antiquis Gentilium distinctionibus in ministris, ordo ecclesiasticus,apud nos, quendam discretionis modum assumpsit,in patriarchas, Metropolitanos,episcopos,& simplices sacerdotes,vt ait Isidorus, & Magister Sent.refert in 4. dist. Gen.394. colum.1.A
Sacerdotes Gentilium habebant certos redditus ad sustentationem ex horreis publicis:deest de frugibus communitatum,sicut nunc ex decimis, quæ sunt datæ à tota communitate, sacerdotes sustentantur;ita tunc,licet decimæ non darent. In qualibet tamen communitate statuebantur horrea frumentorum de bonis communitatis.Et ex illis tradebatur sustentatio conueniens sacerdotibus, etiam inter ipsos Gentiles. Nam specialiter omnes de populo soluebant quædam tributa sacerdotibus, qui erant personæ publicæ, & illa erant quasi decimæ nostræ, vel aliquid simile,&c.Gen. 394.c.1.B.& Deut.99.c.1.B.& 1.Reg.to.1.62 c.2.E
Sacerdotes erāt primogeniti in qualibet tribu,antequā Deus spāliter segregaret leuitas ad sacerdotiū', vt patet.Exo.24.Gen.402.c.2.C.Exo.t.1.141.c.4.F
Sacerdos aliqñ accipitur pro principe, vel potente, & sic filij Dauid dicuntur sacerdotes.2.Reg.8.Aliquādo vero,& communiter accipitur pro eo,qui facit sacra dijs, vel Deo vero. Et isto modo Iethro erat sacerdos.Exo.to.1. 142.c.2.D
Sacerdotes illi,de qbus Exo 19.dr:Sacerdotes verò,q accendunt,&c.Fuerunt illi, vt quidā dicunt,q postea creati sunt sacerdotes,& qꝑ scriptura loquitur ibi ꝓ anticipationē:sed ipsi falsum dñt in hoc:quare dicendū,qꝑ accipiunt ibi sacerdotes pro primogenitis principū tribuum,&c.Exo.to.1.163.c.2.A
Supra sacerdotes veteris legis habebat rex potestatē ipsos occidendi inuentos in delictis Et quemcunque laicum: neque pœnæ sacerdotum distinguebantur a pœnis laicorum, &cætera. Etiam quantum ad causas forales non erant distincti iudices, qui

qui cognoscerent causas laicorum, & sacerdotũ, &c. Exo. to. 1. 205. c. 2. A

Cum sacerdotes vete. legis vestirentur ephod & inquirere vellent aliquid a Deo, respondebat Deus dato, quòd non starent in tabernaculo, nec starẽt coram arca, vt patet. 1. Regum 23. Exod. tomo 1. 261. c. 3. F

Sacerdotes erant distributi in viginti quatuor sortes, vel vices &c vt patet. 1. Paral. 25. & Luc. 1. Exo. to. 1. 266. c. 1. B. Ios. to. 1. 173. c. 3. F

In vet. lege solus sacerdos, qui erat de genere Aarõ, poterat sacrificare. Exo. to. 2. 20. c. 3. G

Sacerdos minores in lege veteris, nunquam intrabant in Sancta sanctorum, nisi quando mouenda essent castra: quia tũc intrabat sacerdos magnus, & cum eo aliqui de sacerdotibus minoribus: & tegebant arcam, vt traderent eam leuitis. Nu. 4. Exo. to. 2. 33. c. 2. E

Sacerdotum ornamenta fuisse nouem, significatur in textu Exo. 28. Sed Iosephus ponit decem, quæ omnia conueniebant summo sacerdoti. Et quatuor eorum sacerdotibus minoribus, &cæt. Quæ omnia suo ordine explicantur. Exo. to. 2. 54. c. 4. F 1. Reg. to. 2. 104. c. 4. I. & 2. Paral. 32. c. 2. E

Primum sacerdotum ornamentum erant fęmoralia linea v sque ad renes, sine quibus non poterant ministrare in tabernaculo, nec extra tabernaculũ in altari holocaustorum. Et si sine illis ministrare præsumerent, moriebantur, vt patet Exo. 28. Secundum erat baltheus. Quartum erat thiara siue mitra de byssо. Et ista quatuor ornamenta conueniebant tam summo sacerdoti, quam minoribus. Exod. to. 2. 54. col 4. C. Præter hæc quatuor erant sex alia, quæ conueniebant soli summo sacerdoti, quorum primum erat tunica quædam tota hyacinthina, ideſt, de filijs hyacinthini coloris texta. Nec aliqua varietas erat in ea, quam dicit Iosephus habuisse in extremitate manicarum texturas diuersorum colorum fortitur intextas, ne facilè rumperentur, in quibus erant quidam parui lapides precioſi intertexti, ora autem inferior, circa pedes sacerdotis erat tota plena tintinabulis & malis punicis, &c. Secundum ornamentum erat superhumerale, quod alio nomine dicitur ephod secundum literam Hębraicam, quod & describitur. Tertium erat rationale, quod etiam describitur. Quartum erat quoddam cingulum de filijs aureis & purpureis, coccineis, hyacinthinis, & byssinis, &c. Quintum erat mitra hyacinthina, & hãc tenebat summus sacerdos super thiaram lineam. Sextum erat lamina aurea posita in fronte sacerdotis, in qua scriptum erat nomen Dei tetragrãmaton, quæ secundum Iosephum, facta erat qua si semicirculus ab aure in aurem, & erat ligata mitræ hyacinthinæ quibusdam filijs hyacinthinis. Sed secundum Rabbi Salomon, coniungebatur alteri semicirculo aureo facto in mitra hyacinthina a parte posteriore capitis, & hoc videtur verũ. Tunica linea erat sicut alba nostrorum sacerdotum, & Baltheus erat sicut cingulum super albã, nisi quòd nostrum est de lino, & illud erat de multiplici colore, tunica hyacinthina erat sicut alba, & mitra fortè erat aliqualiter talis sicut mitra episcoporum nostrorum, & cingulum supra tunicã hyacinthinam erat sicut cingulum, quo cingitur alba, &c. Exo. to. 2. 55 c. 2. E

Sacerdotes non induebantur vestimentis sacris ad omnia ministeria, vt probatur, Exodo tom. 2. 59. colum. 3. F

Immo non portabant vestes sacras extra Sanctuarium, etiam si aliqua ministeria ad solos sacerdotes pertinentia foris exerceri deberent. Exo. to. 2. 60. c 2. A

Voluit Dominus, vt sacerdotes ministrarent in vestibus precioſis, primò, vt ipsi in magna reuerentia haberentur à popularibus, saltem propter apparatum, & honorato sacerdote, ministeriũ quoque honoraretur ipsius. Et sic redundabat hoc ad magnum honorem & reuerentiam Dei. Exodo tomo 2. 70. c. 3. H

In sacerdotis consecratione aries ille, qui immolabatur in victimas pacificas, dicebatur aries consecrationis Exo. 29. Et cum sanguine illius fiebat ritus consecrationis. Exo. to. 2. 86. c. 3. H

Consecrandi in sacerdotes in veteri lege, prius toto corpore lauabantur: & lotio manuum & pedum, de qua Exo. 30. intelligitur de lotione illa, quam quotidie facere deberent sacerdotes ministraturi, qui iam toto corpore abluti, induebantur vestibus sacris, in quo significatur, quòd qui vestibus sacerdotalis ministrationis induitur, mundus esse debet ab omnibus inquinamẽtis, &c. Exo. to. 2. 75. c. 4. F

Consecrandi in sacerdotes ponebant manus super capita animalium, quæ offerebant, propter duo. Primò propter ab renunciationem proprietatis. Secundò ad significandum, quòd ista impositio manuum erat quasi quædam imprecatio, & præcipuè in illa immolatione, quæ erat pro peccato, quasi impręcando, quòd Deus transferret pœnã debitam peccatis illorum in caput illius animalis immolandi, &c. Exo. to. 2. 76. c. 4. K

Quilibet sacerdos veteris legis tam maior quam minor, cum deberet ministrare, accedebat primò ad labrum æneum, quod erat altare holocaustorũ, & ostiũ tabernaculi, & lauabat pedes & manus; & deinde accipiebat vestes sacras necessarias administrationem suam; vt patet Exod. 30. tomo 2. 72. c. 3. I

Et postea vestiebatur in atrio. Exo. to. 2. 86. col. 3. G. & 99. c. 1. E. & 216. c. 4. I

Sacerdos vete. legis, qui in ministratione erraret nõ obseruando ritum cæremoniarum, &c. occidebatur a Deo. Exo. to. 2. 72. c. 4. F

Vestes vulgares sacerdotis ministrantis debebant regi à vestibus sacris, ita vt nihil earum appareret. Exod. to 2. 73. c. 1. E

Sacerdotes debent omnino abstinere à fornicatione. Exo. tn. 2. 73. c. 3. H

Sacerdotes vete. legis non debebant comedere panes propositionis eo tempore, quo cũ vxoribus miscebantur, vt colligitur ex eo, quod habetur. 1. Reg. 21. & Exo. to. 2. 73. c. 3. K

Quid sibi velit, quòd in sacerdotis vete. legis consecratione, certæ partes illius tingerentur sanguine arietis immolati, vt scilicet quòd sanguine hostię pacificæ tingeretur extremum auris dextræ, & pollices manuum eius, & pollex pedis dextri, &c. Exo. to. 2. 82. c. 1. B

Sacerdotum minorum consecratio fiebat per maiores, &c. Exo. to. 2. 84. c. 3. F

Sacerdos, qui immundus esset per tactum mortui, vel alias: & tangebat vas aliquod sanctum tabernaculi, moriebatur, nisi prius lauaretur, & si laicus esset, & videret aliquod vas nudum ex his, quæ erant in tabernaculo, moriebatur. Exodo tom. 2. 85. c. 3. K

Sacerdotum consecratio inchoata fuit illo die, quo erectum est tabernaculum: nam illa consecratio præsupponebat erectionem tabernaculi, cũ intra

illud obsecratio illa fieret. Exo. to. 2. 211. c. 2. A
Sacerdotes vete. legis quare magis lauauerint manus & pedes, quam alias partes corporis, duplex assignatur ratio scilicet literalis, & mistica. Exod. tomo 2. 215. c. 2. B
Sacerdos vete. leg ministrare non poterat in die illa, qua illi accidisset pollutio. Deut. 33. Exod. to. 2. 215. c. 2. C
Summus sacerdos quomodo consecrabatur. Exod. tomo 2. 71. c. 2. D
Sacerdotum ministeria in vete. lege erant quatuor, vnum erat intrare in Sancta sanctorum ad expiãdum in sanguine, vt habetur Leui. 16. Et hæc soli summo sacerdoti licebat, Leuit. 16. & ad Hebr. 9. Secundum erat incendere lucernas candelabri. Exo. 27. & 30. & Leui 24. Tertiũ erat offerre Thimiama coram Domino: Exod. 30. Quartum facere sacrificia, vt patet ex toto Leuitico. Et hæc tria ministeria vltima, communia erant tam summo sacerdoti, quam minoribus, vt probatur. Leui. 11. col. 2. E
Sacerdotes vete. legis ministrantes sacerdoti immolanti, habebant se sicut diaconus & subdiaconus in noua lege, qui licet sint sacerdotes, ministrant tamen celebranti, &c Leui. 13. c. 3. I
Sacerdotes ministrantes sacerdoti immolanti, offerebant sanguinem, & effundebant super parietes altaris, & accipiebant partes animalis immolati concissas, & offerebant sacerdoti, vt adoleret super altare. Leui. 14 c. 3. I
Omnes sacerdotes vete. legis distinxit Dauid in viginti quatuor sortes, & quælibet earum seruiebat tempore suo. 1. Paralip. 24. Et cum alicui diuisioni veniebat sors, vt ministraret certo tempore, ponebatur sors vt constaret quis esset ministraturus inter eos omnes, qui pertinebãt ad illam sortem sic patet de Zacharia patre Ioan. Baptistę. Lucę 1. 18. c. 1. B. & 88. c. 3. H. & 279. c. 1. C
Sacerdos vet. legis tenebatur orare pro offerente sacrificium pro peccato pro ipso peccato, vt Deus remitteret, & pro peccante, vt Deus conseruaret illum ne incideret in alia peccata, &c. Leuit. 42. col. 4. K
Sacerdotes vete. legis nihil habebant in decimis: sed decimæ ad alios leuitas pertinebant. Ex quibus decimis sacerdos magnus decimam partem habebat. Num. 18. Leui. 45. col. 3. F. Num. tomo 1. 60. col. 4. I
Notantur quatuor regulæ iura sacerdotum distinguentes. Leui. 55. c. 3. G
Vnus sacerdos poterat alteri sacerdoti tribuere partem sacrificiorum, quæ ei in ius cedebat, similiter & laici, &c. Leui. 58. c. 3. H
In sacerdotum veteris legis consecratione quare præceperit Deus congregari omnem cætũ Israel ad ostium tabernaculi. Leui. 63. c. 2. C
Sacerdotes ante eorum consecrationem toto corpore lauabantur, sed in qnotidianis ministrationibus non nisi manus & pedes lauabant Exo. 30. cuius lotionis assignatur duplex causa. s. literalis & mistica. Leui. 63. c. 3. H. & 157 c. 2. D. Iosue tom. 1. 170 c. 4. G
Sacerdotes non intrabant loca sancta, nisi nudis pedibus, &c. Leui. 63. c 4. G
In prima sacerdotum consecratione, cremabantur carnes vituli immolati pro peccato extra castra, duplici de causa. Prima, vt fieret differentia a sacrificio quod fiebat pro peccato popularium. Secundo quia non erant tunc sacerdotes, quibus comterent carnes illæ, &c. Leui. 66. c. 4. H
An sacerdotes deberent sepelliri vestibus suis sacerdotalibus, non constat. Constat tamen de Nadab, & Abiu, quòd si fuerint sepulti. De summo tamẽ sacerdote constat quòd non debebat sic sepelliri. Leuit. 85. c. 4. K
Sacerdotibos veteris legis, illicitum erat nudare capita: & scindere vestes, cuius assignatur causa. Leuitic. 86. c. 2. B
Pro peccatis sacerdotum nonnumquam populus punitur, & è contra sicut pro peccatis principis. Leui. 86. c 4. F
Sacerdoti ministrãti non licebat bibere vinum, &c. Leui. 10. Leui. 88. c. 3. G. & 1. Paral 52. c. 4. K
In sacerdotum consecratione quare facta fuerit aspersio sanguinis immixti oleo vnctionis super caput Aaron & filiorum eius. Leui. 69. c. 2. A
In sacerdotibus minoribus duæ fiebant vnctiones, quarum prima erat tinctio in solo sanguine, & oleo super ipsos indutos vestibus sacerdotalibus. Et secunda erat aspersio &c Sed in sacerdote magno fiebant. Leui. 69. c. 3. F. & Nu to. 1. 18. c. 4. K
Sacerdotes consecrandi cum puer septem dies non deberent exire Sanctuarium, ex præcepto Domini. Leui. 8. Purgabant ventrem in vasis ad hoc ministerium immundum deputatis, quæ postea efferebantur extra castra, &c. Leuit 70. c. 4. I. Et horũ septem dierum tropologia applicatur ad Pontifices & sacerdotes legis Christi. Leui. 71. c. 1. B
Sacerdotes exercebant in Sanctuario quatuor genera ministrationum. Primum in sacrificijs. Secundum in mensa propositionis. Tertium in candelabro. Quartum in altari Thymiamatis, &c. Leuit. 88 c. 4. K & 233. c. 1. D. & Num. to. 1. 11. c. 4. K. & 19. colum 4 H
Sacerdos vete legis, quotiescumq; offerebat sacrificium pro aliquo, orabat pro illo. Leui. 146. c. 4. K. & 150. c. 4. F
Socerdotibus minoribus prohibitum erat contingere mortuum, &c. Nisi in sex casibus, vt patet Leu. 27. Summo tamẽ sacerdoti prohibitum erat simpliciter. Leui. 147. c. 3. K. 217. c. 2. A. & 228. c. 2. B
Pro sacerdotum peccatis offerebatur vitulus, cuius assignatur causa. Leuit. 155. c. 3. K
Sacerdoti non licebat contaminari in morte filiæ cognitæ matrimonialiter, etiam si coniugata esset alteri sacerdoti, & mater eius & vxores aliorum sacerdotum, & sorores eius, &c. habebant curam funeris, immo quando non licebat alicui personæ honorare mortuos suos, magis honorabantur funera eorum ab alijs, &c. Sic Deus iussit fieri in morte Nadab & Abiu. Leui. 10. & Leuit. 219 c. 4. K
Sacerdotis filia nupta vel vidua non poterat vesci de sanctificatis. Leui. 220. c 1. E
Quòd sacerdoti non liceret contaminari in morte vxoris suæ, vt probatur contra opinionem quorundam Hebræorum dicentium quòd sic in aliquo casu. Leui. 221. c. 1. B
Sacerdotes non debebant accipere in vxores mulieres repudiatas, vt probatur. Leui. 223. c. 2. B
Sacerdotes dicebantur consecrati, quando per consecrationem accipiebant potestatem ministrandi, sicut nostri sacerdotes per ordinẽs. Leuit. 223. col. 3. G
De sacerdotis filia stuprata. Leuiticum 223. colum. 4. F
Omnes sacerdotum filij erant sacerdotes, nisi esset impedimentum. Num. to. 1. 230. c. 4 I
Sacerdotes idolorum deflorabãt virgines prætextu concubitus Deorum. Leui. 200. c. 3. K

Sacerdotibus veteris testamenti, debebant esse sine macula notabili in corpore. Leui. 21. Et hoc propter horrorem & periculum & scãdalum populi, & propter significationẽ, & hoc seruat Ecclesia, vt habẽt extra de corpo. vitia. & de cleri egro. per totum. Et etiam in nouo testamento, multi excluduntur propter significationem, ne sint sacerdotes, vt bigami: nam bigamia significat vnitatem Christi & Ecclesiæ esse diuisam, quoniam isti diuiserunt carnem suam in plures ad Titũ. 1. & extra de biga. per totum, &c Leu. 231.c.1.C

Sacerdos vereris testamenti, qui præ senectute vel alias caligabat, non amouebatur a suo officio, sed dabatur coadiutor, si prius esset satis videns, vt patet de Eli. 1. Reg 2. Et Iosephus dicit, ꝙ Phinees supplebat vices patris ĩ summo sacerdotio, & simile contingit nunc in Episcopis, quibus dãtur coadiutores. &c. Leuit. 231.c 2.A. Simili modo dicendum est de claudis, &c. si postquam essent sacerdotes fierent claudi, &c. Si tamen prius essent claudi, quam essent sacerdotes, non poterãt ministrare, sicut nec cæci sed alius frater eius, ipsi tamen alebantur de redditibus sacerdotum, sicut cęteri habentes huiusmodi maculas Leuit. 231.c.2.D

Sacerdotes dicebantur illi, qui maculati essent illis maculis, de quibus Leuiti 21. & similiter filij sacerdotum. Leui. 232.c.2 H

Sacerdotes habebant se habere dupliciter circa sacra. Primo in accessu ad ea, non omittendo aliquam de cęremonijs, quæ facere tenebantur. Secundo vt mũdi essent cum deberent gustare res sacras. Leuit. 235.c.4.K

Vxoribus sacerdotum licitum erat comedere de sanctificatis. Leuit. 242.c.4.I

Sacerdotis filia vidua, quę nupserat viro alterius familiæ, si actu haberet filios, non poterat redire ad domum patris, vt puella, & vesci de sanctificatis, secus tamen si habuisset filios & fuissent mortui, priusquam filioi relinquerẽt ipsi. Leu 244.c.1.A. Si tamen repudiata esset, licet filios habetet, redibat ad familiam patris, & poterat manducare de sanctificatis, vt probatur. Leui ibid. Et hoc quantumcunque postea pater filiorum moreretur, vt probatur. ibid. 244.c.4.G

Sacerdotes erant pauperes nihil habentes vnde viuerent, nisi ex iuribus, quæ Deus eis contulit de oblationibus Israelitarum, vt patet Iosue 13. & Deut. 18. Leu. 277.c 1.E

Sacervos dicitur cohen in lingua Hebræa & est dictio solum masculini generis, sed apud Latinos est communis generis Leu. 280.c.2.D

Sacerdos vel leuita quomodo potuerant se ipsos vouere Domino. Leu. 324.c.2.D

Sacerdoti fuit commissa taxatio precij rerum voto oblatarum, &c. Leu. 344.c.3.F

Aliqui sacerdotes veteris legis ibant ad bellum, nõ ad pugnandum, sed ad confortandum bellatores, vt patet Deut. 20. cum dicitur: Appropinqua re autem prælio, &c. stabit sacerdos, & cæt. Et isto modo se habent sacerdotes nostri temporis, quãdo bella sunt inita, ad confortandum, prædicandum & ad audiendum confessiones. Et tempore necessitatis in veteri lege pugnabant etiam ipsi sacerdotes, immo ipse sacerdos magnus, vt patet de Machabęis Nu. to. 1. 11.c.1.B

Sacerdotibus veteris legis licebat pugnare, non tamen erat officium ipsorum, sed laicorum. Sacerdotibus vero legis Christi hoc veritum est de iure diuino. 1. ad Tim. 3. cum dicitur. Oportet Episcopum esse non percussorem, idest, non effusorem sanguinis, & quod de Episcopo dicitur, de omnibus in sacris ordinibus constitutis, intellige, &c. Nu. to. 1. 11.c.1.D

Sacerdotes computabãtur inter leuitas quo ad numerum, non tamen quo ad officium. Num. to. 1. 31.c 2.B

Sacerdotes veteris legis in omnibus computationibus pertinebant ad numerum caathitarum, vtique quo facta est distinctio tempore Dauid ipse enim ordinauit sacerdotes in sortes suas, & leuitas per se, &c. Nu. to. 1. 31.c.3.F

Sacerdotes veteris legis, in qua ętate deberent consecrari, non habetur in vetere lege, &c. Filius tamen Hircani ministrauit in Summo Sacerdotio anno ætatis eius 18. vt dicit Iosephus. Nu. to. 1. 54.c.1.A

Omnia iura sacerdotum erant communia omnibus sacerdotibus, præter ea, quæ proueniebãt de sacrificiis: nam sacerdos immolans habebat integraliter omnia iura, quæ, proueniebant ex sacrificijs, quorum cęremonias ipse complebat Leui. 6. & 7. Nu. to. 1. 61.c.3.G

De sacerdotum veteris legis consecratione. Nume. to. 1. 61.c.4.H

Sacerdotum veteris legis ministratio incepit octaua die mensis primi anni secũdi ab exitu de AEgypto. Nu. to. 1. 87.c.2.B

Sacerdotes veteris legis, postquam consecrati sunt, filij ab eis descendentes debebant cõsecrari: similiter & leuitę. Et falsum est, quod quidam dicit, scilicet, quòd filij sacerdotum & filij leuitarum, absque consecratione ipsorũ, poterant ministrare in suis officijs Nu. to. 1. 91.c.3.G

Per sacerdotes fiebant omnia, quæ erant immediatè de ministrationibus sacerdotalibus, &c. Similiter & ministrationes, quę erant immediatà accessoriæ, vt collectio cinerum altaris. Et idem dicendum de cæremonijs circa Nazareos, & Zelotypiam, & generaliter omnis ministratio quæ erat intra tabernaculum, pertinebat ad sacerdotes. Num. to. 1. 245.c.3.F

Ad sacerdotes non pertinebant illa, quæ sanctificabantur Domino, &c Nu. to. 1. 246 c.4.F

Sacerdotes habebãt duplex ius pro peccato, vnum in sacrificio alterum in re, quæ dabatur in restitutionem, siue in damnum illatum, siue quintam partem super damnum. Numero tomo primo. 247.c.3.F

Quando sacerdotes erant pauci, & sacrificia facienda plurima, poterant leuitæ adiuuare eos ad officia sacerdotalia, vt patet 2. Paralipom. 29. vbi dicitur, sacerdotes autem pauci erant, &c. Nu. to. 1. 78 c.1.E. Iosue to 1. 58.c.1.B

De diuersis iuribus sacerdotum, quãtum ad comedentes, quæ diuersitas non erat in iuribus leuitarum. Nu. to. 1. 256.c.3.K

Inter omnes gẽtes semper fuit hoc statutum, vt ponerent aliquos sacerdotes, qui pręcipuè haberẽt curam diuini cultus. Et hoc ab antiquissimus tẽporibus obseruatum est: etiam antequam Deus dedisset legem hebræis, & cæt. Deuteronom. 98. c.4.G

Oportuit dari aliquos sacerdotes vel ministros, ad hoc determinatos, vt solum curarent de ministerio Dei, & hoc principaliter propter tria, & cæt. Deuteron. 98 c 4.H

Apud Gentiles dabat sacerdotibus victus & oĩa ad victum necessaria de publicis expensis, &c. Deut. 99.c.1.B.1.Reg.to.1. 67.c.2.C

De iuri-

De iuribus ſacerdotum veter. lege. Deuter. 99. c. 3. I. Ioſue to. 2. 149. c. 1. D. 1. Reg to. 2 86. c. 4. G. Nu. t. 1. 60. c. 1. A. & c. 4. F. Leuit. 234. c. 1. D. & 266. col. 1. E. Mat. to. 6. 209. c. 3. H

Quare ad ſacerdotes veteris legis incumbebat iudicare mundiciam vel immundiciam a lepra, vel ab omnibus alijs pollutionibus. Deuter. 110. c. 3. F

Hoc nomen ſacerdos æquiuocum eſt ad ſacerdotē in altari miniſtrantem, & ad virum potētē: nam 2. Regū. 8. filij Dauid dicebantur ſacerdotes, ideſt principes. Deut. 143. c. 3. K. Ioſue to. 1. 56. c. 1. B

Sacerdotes dicuntur quaſi ſacra dicentes, aut docētes, &c. Deuter. 143 c. 3. K

Sacerdotes leguntur ter vel quater portaſſet arcam Domini fœderis. Ioſ. to. 1. 56. c. 3. F

Sacerdotes in veteris teſtamento poterant occidi à rege, cum delinquerent, &c. Ioſue to. 1. 59. c. 2. E

Sacerdos, quando conſulebat Dominum, applicabat Ephod & rationale, & ibi cōſulebat. Ioſ. t. 1. 163. c. 3. I

Sacerdotibus & leuitis fuerunt aſſignatæ in terra ꝑ miſſionis quadraginta octo ciuitates. Ioſue to. 1. 173. c. 3. F

Aliqui de ſacerdotibus & leuitis poterant vouere vt manerent in ſanctuario tota vita ſua, &c. Ioſ. to. 1. 173. c. 3. H

An ſacerdotes & leuitæ pugnauerint contra Chananæos ſub Ioſue, nihil habetur certi, ſed veriſimilius eſt, ꝙ ſic, propter duo. Primo quia Iſraelitis erant multum neceſſarij multi bellatores. Secundo, quia erat illicitum ſacerdotibus & leuitis pugnare, &c. Ioſ. to. 2. 6. c. 2. A

De ordine ſacerdotum veteris legis. Ioſue tomo 2. 69. c. 2. D

Sacerdotum ſtatus in veteri teſtamento, non erat excellentior ſtatu regali, ſed ſacerdotes iudicabātur per reges. Ioſ. to. 2. 78. c. 4. K

Sacerdotibus veteris teſtamenti non fuerūt aſſignatæ vrbes, præterquā in tribu Iuda. Iud. 176. c. 1. A. Et in tribu Simeon & Beniamin. Ioſ. 21. in alijs vero tribubus habuerunt poſſeſſionem alij leuitæ. 1. Paralip. 92. c. 2. D

Filiæ ſacerdotum veteris legis, quando poterant comedere de cibis conſecratis, & quando non. Iud. 221. c. 3. G

Sacerdotes veteris leg. ibant ad bellum ad præmonendum exercitum, ſecundum ea, quæ habētur Deut. 20. Et poterant etiā pugnare, neque in hoc erant irregulares, ſicut eſſent ſacerdotes nouę legis. 1. Reg. to. 1. 55. c. 4. F

Sacerdotes, tam apud Gentiles, quā apud Hebræos, erant cæteris de populo peritiores, eo ꝙ ipſi magis vacabant ſapientiæ, quam cæteri, & cæ. 1. Reg. to. 1. 67. c. 2. C

Debitum, quod aliquis debebat, dandum erat ſacerdoti, ſi non eſſet Dominus, cui daret Nu. 5. 1. Re. to. 2. 86. c. 4. G

Sacerdotibus Dominum cōſulentibus poterat Dominus reſpondere dupliciter. Vno modo per ſolam intellectus immutationem, &c. Alio modo per vocem, quam aliquis angelus formabat, &c. 1. Reg. to. 2. 164. c. 2. E

Sacerdos largè, aliquando capitur pro principe, vt patet. 1. Paralip. 18. Et ſacerdotes etiam dicuntur illi, qui ſunt principes ſeculares & legiſlatores, propter ſacras leges quas dant, vt patet. ff. de iuſti. & iure. l. 1. Et interdum ipſi principes vocantur pontifices, vt patet in decretis diſt. 10. c. de capitulis, & c. 1. Reg to. 1. 179. c. 1. A. 2. Regum. 139. c. 2. D. & 1. Paral. 215. c. 3. F

Sacerdotes veteris legis ibant ad bellum, & nō incurrebant irregularitatem propter effuſionem ſanguinis, & c. 2. Reg. 4. c. 4. F. 4. Reg. 121. c. 4. F

Sacerdotes in veteris lege ſubditi erant iuriſdictioni laicæ, quia tunc non erant duæ iuriſdictiones ſicut nunc. 3. Reg. 23. c. 2 B

Sacerdotes idolorum conſtituit Ieroboā certo modo. 3. Reg. 124. c. 4. I

Sacerdos miſſus ad Samaritanos ex his, qui adducti ſunt captiui in Aſſyrios, non erat de genere Aaron, ſed erat de illis, quos conſtituerat ſibi Ieroboam. Et iſte ſacerdos docuit eos colere verum Deum. 4. Reg. 169. c. 4. F

De viginti quatuor ſortibus ſacerdotum veteris legis, in quas diuiſit Dauid omnes ſacerdotes. 4. Regum. 230 c. 4. F

Solis Sacerdotibus veteris teſtamē. conceſſum erat canere tubis ſacris. 1. Paralipo. 271. c 1. D

Sacerdotes tempore Dauid diuiſi ſunt in viginti quatuor ſortes, & prima ſors illarum fuit Ioarib. 1. Paralipo. 110. c 4. K

Sacerdotes & Leuitæ, quibus ex vice ſua, conueniebat miniſtrare, manebāt tota ſua hebdomada in exedris templi, nocte ac die miniſtrantes in officijs ſuis. 1. Paralip. 116. c. 2 C Et hoc tam propter neceſſitatem miniſtrationis, quam propter puritatem ab immunditijs, &c. ibidem.

Sacerdotum vnica tantum erat familia, ſ. Aaronitarum. Aliorum vero Leuitarum erant plures familiæ. 1. Paralipo. 164 c. 4 K

Si Sacerdos incurrat irregularitatem, priuatur officio celebrandi, & quocumque alio ſacro. 1. Paralipom. 260. c. 1. C

De ſacerdotum vete. leg. miniſtrationibus. 1. Parali. 269 c. 2. B. & 272. c. 1. D

Ad ſacerdotes pertinebat præparare ſimiliam pro ſacrificio iuxta diuerſum ritum ſacrificiorum leuitæ vero cuſtodiebant eam. 1. Paralip. 276. c 2. C

Quomodo ſacerdotes fuerint diuiſi in viginti quatuor partes per ſortes ad miniſtrandum. 1. Parali. 284 c 2. A. Et demonſtrandi. ibidē. 285. c. 2. A. Et quomodo iſtæ ſortes permanſerint ſemper impermixtæ. ibid. 286. c. 1. A. 2. Paralip. 74. c 2. A

Sacerdotum & leuitarum diuiſiones factæ ſunt ꝑ Dauid, & dedit illas Salomoni in ſcriptis, qui poſtea mādauit illud executioni. Nam tempore Dauid non cœperunt miniſtrare ſacerdotes & leuitæ, ſed tempore Salomonis. 1. Paralip. 333. c. 4. I. 2. Paralip. 74. c. 2. D

Quicumque filius ſacerdotis erat ſacerdos per hoc ſolum, ꝙ eſſet filius ſacerdotis, &c. 2 Paralipom. 22. c. 1. D.

Sacerdotes poterant miniſtrare in omnibus, in quibus leuitæ, ſed non è contra. Raro tamen ſacerdotes miniſtrabant in officio leuitarum. 2. Parali. 65 c. 4. K

De officijs ſeu miniſtrationibus ſacerdotum vete. legis. 2. Paralipo. 105. c. 1. E

Soli ſacerdotes, qui miniſtrabant actualiter, habebant prouentus quotidianos ſanctuarij, &c. 2. Paralipom. 74. c. 2 E

Sacerdotes & leuitæ habitantes in terra decem tribuum, videntes, ꝙ Ieroboam feciſſet vitulos, & incepiſſet idolatrare, relicta terra illa, venerunt in terram Iuda propter multa. 2. Parali. 152. c. 2. B Sed quomodo omnes ſacerdotes & leuitæ, cum eſſent multi, poſſent manere in terra Iuda, dicitur ꝙ tripliciter poſſet contingere, &c. Sed ſecūdus modus eſt conueniens, ſcilicet, ꝙ habitarent inter iſraelitas laicos mixtim. ibid. Et illud 2. Paralipom.

ralipo.10. s. eo q̄ abiecisset eos Ieroboam, & posteri eius,ne sacerdotio Domini fungerentur, potest dupliciter intelligi. Sed secundus sensus est melior,scilicet,quòd istud sit verbum scriptoris, & non quid p̄tinēs ad causam motiuam recessus sacerdotum & leuitarum de terra Israel.2. Paral. 153.c.1.E

Sacerdotibus veteris testam. nō erat illicitū vacare militiæ,& effundere sanguinem,sicut nunc est illicitum p̄p irregularitatem, quæ inducta est ī no uo testamento,&c.2.Paral. 161.c.1.A

Principes sacerdotum & Pōtifices, de quibus apud Euangelistas,qui dicantur: cū non esset nisi vnus summus sacerdos,& Pōtifex.Mat.t.1. 119.c.1.D

Sacerdotes veteris testamenti, nullas habebant claues.Mat.to.1.186.c.3.F.Mat.to.4. 181.c.4.H

Sacerdotes veteris testamenti,non habebant characterem ordinis,sed tm̄ potestatem faciendi ministrationes,quas nulli alteri facere licebat sub pœna mortis.Mat.to.1. 186.c.3.K

Filij sacerdotum veteris testamenti eo ipso q̄ nascebant̄,assequebant̄ ius sacerdotij,non tm̄ ministrabant nisi post consecrationem: & si tales dicātur sacerdotes,debet intelligi,idest, nati de progenie sacerdotali. Exo.29.Mat.to.1.187.c.2.D.Mat.t.4. 5.c.3.F

Sacerdoti ministranti holocaustū proueniebat solū pellis animalis immolati,& de hostia pacifica, pectusculum & armum dextrum,& de sacrificio pro peccato & pro delicto alia iura,vt patet Leu. 5.& 6.Mat.to.4. 4.c.1.E

Vices sacerdotum,ad ministrandū in templo mutabant̄ à sabbatho in sabbathū,& erāt viginti quatuor sortes,vt patet.1.Para.24. Nam q̄libet istarū sortium ministrabat vna Hebdomada, incipiens in sabbatho,& finiens in alio sabbatho,vt colligitur.4.Reg.11.& 2.Paral.24 Mat.to.4. 5.c.1.A

Solis sacerdotibus veteri testamenti,contulit Deus auctoritatem benedicendi, & hoc per excellentiam conuenit sacerdotibus noui testamenti, & manus impositio.Mat.to.5. 122.c.4.G

Sacerdotes veteris legis eo tp̄e, quo ministrabāt in templo,non egrediebantur de circuitu tēpli, sed manebant ibi in custodijs,vt colligit̄.1.Paral.9.& 2.Paralip.22.& 23.& 4 Reg.11. Et hoc fiebat vt sacerdotes,eo tp̄e,nō possent diuertere ad alias occupationes,& potissimè, vt non miscerent̄ vxoribus suis,& idē colligitur Luc.1.de Zacharia &c. Mat.to.5. 212.c.4.D

Per sacerdotes respondebat Deus ad dubia in vete. testamento tripliciter,&c.Defens. 30.c.1.D

Sacerdos magnus.

Summi sacerdotes veteris testamenti sumebāt vxores de tribu regia de filiabus regum, vel de cognatione regali,vt patet in Aaron, qui accepit ī vxorem Elisabeth filiam Aminadab sororē Naason. Erat autem Aminadab princeps in tribu Iuda,& post eum Naason filius eius,vt patet.Nu.2. Et tp̄e regum Iuda ēt fiebat hoc,vt patet 4. Reg.11. vbi dr̄ q̄ Iosabeth soror Ochoziæ regis fuit vxor Ioiadæ Principis sacerdotum.Gen.405.c.2.E.Matt. to.6. 221.c.1.C

Summus sacerdos non poterat habere in vxorem, nisi virginem & de magno genere. Leui.21.Exo. to.1. 237.c.1.A

Sacerdote summo nullus erat ditior in Israel, p̄ter regem.Mat.to.6. 208.c.2.A

Quare in veteri testamento statutū fuerit dare decimas summo sacerdoti:& non in nouo. Matth. to.6. 221.c.1.A

De summi sacerdotis ornamētis.Exo.to.2.55.c.1.A

In summi sacerdotis indumentis, ponitur ordo in induendo,&c.Exo.to.2. 58.c.4.F

Sacerdos magnus, cum intraret in sancta sanctorū in die Propitiationis, & liber exibat,tanquam à morte liberatus, faciebat magnum conuiuium amicis suis,&c.Exo.to.2. 10.c.2.E

Magni sacerdotis vestes fortis cōparebāt. s. in atrio tabernaculi,in quod vulgares ad offerenda sacrificia introibant. Et illi,q̄ fortis astabant,videbant ea,q̄ erant in atrio per cortinas reticulatas.Exod. to.2.61.c.4.G. Et in atrio inducbātur sacerdotes post lotionem,&c.Exo.to.2. 86.c.3.G

Summus sacerdos appropinquabat multum ad Deum.Mat.to.6. 248.c.4.K

Sacerdos magnus, cum intrabat in sanctam sanctorum in die Expiationis,non induebatur vestibus preciosis.s.sup humerali.rationali,& tunica hyacinthina,lamina aurea,& mitra hyacinthina;sed solum quatuor vestibus minorum sacerdotum, s.fœmoralibus,tunica linea stricta cingulo,& cidari linea,vt patet Leu.16.cuius assignatur causa respondendo ad quædam argumenta. Exo.to.2. 62.c.3.G.66.c.2.A.c.3.G.& 205.c.3.F

Sacerdos magnus induebatur vestibus preciosis coram Domino, idest, coram altari holocaustorū, & coram altari thimiamatis,&c. Exo.10 secūdo. 63.c.1.A

Sacerdotis magni,similiter & minorum sacerdotū tres erant ministrationes in tabernaculo exterio ri s.adolere thymiama in aurora cuiuslibet diei, vt patet Exo. 30. Secunda erat accēdere lucernas candelabri.Exo.27.& Leuiti.24 & 30.Tertia erat ponere panes propositionis. Leu.24. Et quando sacerdos magnus ministrabat aliquod istorum, vtebatur vestibus sacris.Exo.to 2. 66 c 2.A

Sacerdos magnus, prisuquā ingrederetur sanctuarium,vestiebatur vestibus sacris in atrio sanctuarij &c.Exo to.2. 66.c.2.D

Sacerdos magnus Obuiam exiens Alexādro extra ciuitatem Ierusalem vestitus omnibus vestibus sacris, non fregit præceptum illud Exo. 28. eo q̄ vteretur vestibus illis extra sanctuariū,&c.Exod. to.2. 68.c.4.F

In lamina illa, quam gestabat summus sacerdos in frōte,scriptū erat literis hebraicis, codes la Adonai.i.sanctitas ad Dominum.Exo.to.2. 69.c.3.G

Sacerdos magnus habebat cidarim ad honestatem. Minores tamen sacerdotes ad necessitatem quodam modo,&c.Exo.to.2. 73 c.2.B

Sacerdos magnus vngebatur in capite: quia caput potestatem notat, quam habebat magnus sacerdos ad minores, a quo in ipsos potestās ministrandi deriuabatur. Sed an sacerdotes minores vngerentur in capite, an in manibus fortè dici potest, q̄ consecratio istorū fiebat, sicut nunc fit cōsecratio Episcoporū,& minorū sacerdotū. Nā Episcopi in manibus,& in capite vngunt̄, & minores in manibus solū: qa Ep̄i habent potestatem, & executionē. Minores vero solā ministrationem. Nā auctoritate carent, vt habetur extra de sacra vnvnctione.c.vnico Exo.to.2. 76.c.2.B

Quomodo sacerdos summus vngeretur non habetur expressè in sacris literis: sed videtur, q̄ oleū sanctum funderetur super caput eius, & flueret per capillos,ex quibus aliquæ guttæ destillabantur super vestes sacras eius, vt colligitur ex Psal. 133. Sicut vnguentum in capite,&c.Exo.tom.2. 76.c.2.C

Sacer-

Sacerdos magnus in die expiationis prius orabat p peccatis suis, offerēs pro eis hostias, & postea orabat pro peccatis populi, &c. Exo.to.2 80.c.2.A. Et intrabat gemēs & afflicto corde p peccatis suis, & totius populi, &c. Exo.to.2. 205.c.3.F

Summi sacerdotis consecratio propriè consistebat in vnctione capitis, & manuum, & minorum sacerdotum consecratio in aspersione olei sancti, &c Exo.to.2. 87.c.4.H

In quolibet septem dierum cōsecrationis sacerdotū immolabatur vitulus pro peccato, & hostia pacifica: sed non holocaustum, sicut prima die, contra Nicolai sententiam Iosephus tamen dicit, q̄ quolibet illorum septem dierum fiebant omnia, quæ in primo die, cuius sententia nō placet. Exo.to.2. 88.c.3.F

Summi sacerdotes non erant de vice Abia, de qua fuit Zacharias pater Ioannis Baptistæ, vt patet.1. Paral.24. Exo.to.2. 94.c.4.K

Summus sacerdos ministrabat, quādo volebat: sed minores sacerdotes non: sed secundū vices suas, &c. Exo.to.2. 94.c.4.K

Sacerdotes magnus consecrabat à minoribus. Exo to.2. 84.c.3.G

Sacerdos magnus vtebatur vestibus sacris per septē dies continuos consecrationis suæ Exo.to.2. 85.c.1.A. Sed ista solennitas septem dierum nō fuit seruata in consecratione eleazari filij Aaron, vrgente tēporis necessitate, &c. Exo.to.2. 85.c.1.C. Sed speciali quodam modo ex volūtate Dei fuit factus summus sacerdos, &c. ibid. 86.c.2.A

Summus sacerdos prius quam esset summus sacerdos, erat sacerdos minor. Exo.to.2. 86.c.1.B

Summus sacerdos tria habebat specialiter vltra minores sacerdotes. s. capitis vnctionem, & manuū specialem consecrationem, & susceptionem vestium pontificalium. Exo.to.2. 86.c.1.C

Summus sacerdos quadruplicem ministrationem faciebat in sanctuario. s. in mensa propositionis ponendo panes, & tollent per singula sabbatha. Leu.24. Secunda erat in candelabro, parando lucernas in mane & vesperi. Exo.27. & Leuitic 24. Tertia in altari thymiamatis, ponendo incēsum. Exo.30. Quarta, q̄ semel in anno in die propitiationis intrabat in sancta sanctorum ad aspergendum sanguinem coram propitiatorio, & tingendo sanguine cornua altaris thymiamatis. Exodi. 30. & Leu.16. Et istarum ministrationum tres primæ erant communes sacerdotibus minoribus, & summo sacerdoti. Et quarta soli summo sacerdoti. Immo quando solus summus sacerdos erat in sancta sanctorum. Nullus alius sacerdos debebat esse in tabernaculo. Leu.16. & ad Hebr.9. Et tria prima ministeria exercebat summus sacerdos cum vestibus Pontificalibus, & similiter ministerium in altari holocaustorum: sed quartum exercebat solis vestibus minoris sacerdotis. Leu. 16. Exo.to.2. 86.c.3.F

Refertur oratio, quam verisimiliter faciebat summus sacerdos in die propitiationis pro se, & pro populo. Exo.to.2. 96.c.3.K

Summi sacerdotis peccatum grauius erat, & intensiuè, & extensiuè peccato principis, & populi, & particularium personarum, vt probatur. Leuiti. 33.c.3.K

Sacerdos magnus qualiter a minoribus differret in vnctione. Leui.34.col.1.D. Nume.tomo primo. 199.c.1.B

Sacerdos magnus, cum offerret vitulum pro peccato, non explebat cæremonias aliquas sacrificij: sed solum offerebat victimam, vt vnus de populariibus: quia offerens & oblationes suscipiens sēper differre debebant, &c. Et hoc excepto die expiationis vbi pro se, domo sua, & toto populo offerebat. Leu.16. Leu. 34.c.3.H

Solus summus sacerdos offerebat sacrificium pro toto populo ad significandum immolationem Christi in cruce, qui passus est pro toto genere humano. Et quoniam Christus erat summus sacerdos, debuit summus sacerdos pro toto populo sacrificium immolare. ad Heb.12. quorum enim animalium, &c. Leu. 57.c.1.E

Cuiuslibet magni sacerdotis solēnitas durabat per septem dies. Leu. 51.c.2.B

Sacerdoti magno succedebat primogenitus illius, nisi aliquam maculam haberet, quæ priuaret eū iure sacerdotij, &c. Leu. 52.c.A

Sacerdotis magni potissima ꝯsecratio erat in oleo effuso super caput eius, &c. Et in hoc ab alijs minoribus sacerdotibus, qui solum consecrabātur per aspersionē sanguinis sacrificij admixti oleo super eos, & vestes eorum, &cæt. Leuitich. 65. col.2.D

Nullus summus sacerdos p terat facere exequias alicuius mortui, vel astare funeri, vel tangere cadauer. Leui.21. Leu.83.c.4 K. Minoribus tamen sacerdotibus licebat hoc in sex casibus. Et hoc, dummodo non esset recenter consecratus, &cę. ibidem.86.c.3.K. & 147.c.4.F. Et assignantur tres causæ ad hoc. ibid.217.c.3.H.228.col.2.B. & 240. col.4 G

Summus sacerdos, quando intrabat sancta sanctorum, non induebatur veste hyacinthina: sed tantum quatuor vestibus lineis. s. femoralibus, alba, cidarim, & baltheo. Leu.155.c.2.D. Et circa hoc confutatur opinio Rabbi Salom. Et causa, quare vestibus precioſis non indueretur, erat temporis conditio. i. dies afflictionis. Leu 168.c.2.B. Et facta expiatione, induebatur vestibus pontificalibus, ibidem. 169.c.2.D

Sacerdos magnus ī die expiationis, prius offerebat sacrificium pro peccato suo, quam pro peccato populi, vt Deus acceptaret preces eius, &c. Leui. 155.c.3.I

Sacerdos magnus ī die expiationis duo gerebat officia. Primum in ordine ad expiationem aspergēdo sanguinem intra sancta sanctorum. Secundū in executione holocaustorum, ad primū induebatur quatuor vestibus minoribus tantum, quibus & alij sacerdotes, in holocaustis vero induebatur vestibus pontificalibus, &c. Leu. 156 c.1.E. Et pro primo redditur causa: quia erat dies afflictionis, in qua debebat orare pro peccatis suis, & aliorū. Et ponitur analogia ad hoc. ibid. 156.c.4.K

Cum dī Leu.16. q̄ sacerdos magnus in die propitiationis orabat pro se, & pro domo sua, per domū suam, intelligitur tota familia tam sacerdotum, quàm leuitarum. Leui. 157.c.4.F

Sacerdos magnus intra sancta sanctorū portabat ante se thuribulum fumans, & sanguinem vituli, & hirci commistum in craterula. Et aspergebat septies digito contra propitiatorium, nec guttæ sanguinis tingebant ipsum propitiatoriū: sed terram ante propitiatorium, &cæt. Leu. 161. col.3.F

Quando sacerdos magnus ingrediebat sancta sanctorum, nullus debebat esse intra tabernaculum, cuius reddit causam Nicolaus: sed improbatur. Leuitic.163.c.4.I. Et postea auctor assignat causam veram. ibidem.

Sacer-

Sacerdos magnus, expleta expiatione, ponebat vestimenta, quibus illa celebrauerat quia debebat lauari toto corpore. Et iterū resumebat ea. Leui. 168.c.3.I. Et lauabat se, non quia incurrerat aliquam immundiciam, siue realem, siue secūdum opinionem: sed propter significationem, ꝙ sacerdos tūc expiaret se pro peccato suo, & totius populi, vt iniquitates eorum remitterentur. Et facta expiatione, cùm procederet sacerdos ad alia noua ministeria, quæ non pertinebant ad expiationem, lauabat carnem suam, vt significaretur, ꝙ ipse, & omnes alij, pro quibus expiauerat, erāt mundi ab iniquitatibus, sicut homo, qui lauatur aquis viuentibus, mundus efficiebatur a sordibus corporalibus. Leuit. 168.c.4.H.127.c.1.A

Sacerdos magnus non poterat accipere in vxorem mulierem viduam: sed puellas virgines. Leuitic. 221.c.4.I

Sacerdos magnus non poterat accipere vxorē nisi de magno genere, puta regali. Leuiti. 221.c.4.I. & 230.c.2.E

In sacerdotibus magnis successio facienda erat secundum ius primogenituræ. Leui. 225.c.3.G. Et hoc nisi Deus aliter voluisset ex aliqua causa speciali, vt patet de Heli. 1.Reg.2.Leu. 230.c.4.H

Sacerdos magnus differebat à minoribus in tribus, & in duobus concordabat, &c. Leu. 225.c.4.G

Sacerdos magnus non debebat caput suum nudare. Le.21. Quod intelligendum est de pillando ipsum, plangendo super mortuo. Leu. 226.c.2.C

De quodam magno sacerdote refert Iosephus, ꝙ cum pridie ante diem expiationis passus esset pollutionem nocturnam, non ausus est introire in sancta sanctorum: sed constitutus fuit vnus alius statim in summum sacerdotem, qui introiuit ipsa die in sancta sanctorum. Leui. 227.c.1.A. Qui dicebatur Matthias, qui & fuit tempore Christi. 1.Paralip. 116.c.4.H

Summo sacerdoti præceptum erat, vt duceret virginem in vxorem. Et licet propter tria velint viri habere vxores virgines: tamē propter tertium illorum, sic Deus voluit. Leui. 229.c.3.F. Et si sacerdos magnus acciperet aliquam puellam in vxorem, & eam nō reperisset virginem, debebat eam dimittere, & accipere aliam in vxorē, & prima erat comburenda: si esset filia sacerdotis. Et si esset de populo, lapidanda. Si ipse sacerdos magnus procederet contra eam per modum accusationis, & probaretur. Poterat tamē eam alio modo repellere, repudiando illam: quia. s. non inueniret gratiam in oculis suis propter aliquam fœditatem. Et hanc non tenebatur exprimere vir, neque probare, vt habetur Deuterono. 24. Leuit.

Sacerdos magnus accipere poterat vxorem de tribu Iuda, sic patet de Aaron, qui duxit vxorē Elisabeth filiam Aminadab sororem Naason, qui erat princeps de tribu Iuda. Nume. 6. & Matth. 1. Sed hoc non concludit: quia accepit eam existēs in Aegypto Nec ex hoc concluditur, ꝙ tribus regalis, & sacerdotalis essent coniunctæ. Leui. 230. c.1.D. Dicendum ergo, quòd sacerdotes magni semper accipiebāt vxores de magno genere: sed an illæ essent de tribu Iuda, vel de alia tribu, non constat. Ex alio tamen loco posset probari, ꝙ tribus sacerdotalis, & regalis commiscerentur, scilicet, ex. 4. Reg. 11. vbi habetur, ꝙ Ioiadas sacerdos magnus accepit in vxorem Iosabam filiam regis Ioram. Non constat tamen, ꝙ talis contractus matrimoniales filiarum regum cum magnis sacerdotibus fierent frequenter. Satis tamen ratio bile videtur, ꝙ sic, quoniam summi sacerdotes erant viri potentes habentes magnos redditus, & honorem &c. Leu. 230 c.2.E

Sacerdos magnus non immolabat quotidie: sed sacerdotes minores faciebant sacraficia, & alia ministeria, sacerdos vero magnus faciebat, quando volebat. Num. to. 1. 33 c.3.G

Sacerdos summus in veteri lege habebat duplicia iura, quædam, quæ erant communia ei cum alijs sacerdotibus, alia propria, quæ erant decima decimarum, quæ proueniebant leuitis, de quibus. Nu. 18. Nu. to. 1. 257.c.1.C. Aaron nihil huiusmodi iurium percepit: quia mortuus est in deserto, vbi hæc non soluebantur: sed Eleazar filius eius fuit primus, qui recepit. ibid.

Summus sacerdos, sumendo decimam partem decimarum leuitarum, sumebat centesimam partem omnium fructuum totius Israel. Num. to. 1. 257.c.2.D. Quia voluit Deus summum sacerdotem facere magnum virū, & magni status. Matt. to. 6. 208.c.1.E

Summus sacerdos interdum contaminabatur necessario. interdum volens. Nu. to. 1. 263.c.3.I

Summus sacerdos in veteris testamen. habebat nouem ornamenta, & minores sacerdotes solum quatuor eorum. Nu. to. 2. 11.c.3.G

Summus sacerdos in duobus casibus exiuit extra sanctuariū vestitus vestibus pontificalibus, vnus fuit in morte Aaron. Num. 20. Alius quando venit in occursum Alexandri venientis ad destruēdam Ierusalem, &c. Nu to 2. 11.c.3.I

De summi sacerdotis redditibus, & honore. Num. to. 2. 68.c.3.I

Sacerdotes summi, in veteri testam. erant sub regibus. Nunc autem, non sic: sed omnis sęcularis potestas obedit summo pontifici. Nume. to. 2. 100. col. 2.C

Postquam quis consecrabatur in summum sacerdotem, non licebat illi exire ad mortuum: neque super patrem & matrem: bene tamen ante consecrationem Ios. to. 2. 191 c.1.D

De ordine magnorum sacerdotum tam de domo Eleazari, quam de domo Ithamar. 1. Reg. tom. 1. 45.c.3.F

Sacerdos magnus nunquam poterat aliquid inquirere à Domino sine vestibus sacerdotalibus. 1. Regum to. 1. 183 c.1.E

Sacerdos magnus, quādo Deum consulebat extra sanctuarium, oportebat, ꝙ esset indutus rationali, & Ephod, &c. 1. Reg. to. 1. 229.c.2.A

Sacerdos magnus dupliciter consulebat Dominū. Vno modo intrando in sancta sanctorum semel in anno. Alio modo induendo se Ephod, &c. 1. 1. Reg. to. 2. 101 c.1.A

Tpe Dauid, qūo fuerint duo summi sacerdotes. s. Abiathar, & Sadoc. 2. Reg. 54.c.2.A

Et hoc fuit ex Dei dispensatione, qui voluit duos esse æmulos in summo sacerdotio tempore Sadoc: sed postea priuatus est Abiathar summo sacerdotio per Salomonem, & incepit esse summus sacerdos solus Sadoc. 2. Reg. 55.c.1.B

Semper fuit vnicus summus sacerdos, nisi tempore Dauid: & hoc per totam vitam summi sacerdotis. Postea verò, dominantibus Romanis, nequitia Hebræorum, & auaritia Romanorū, summum sacerdotium cępit esse venale. s. per singulos annos, vt patet de Ana, & Caipha. Matt. 26. & Ioan. 11. &c. 2. Reg. 55.c.1.D

A summi sacerdotis sententia, in veter. testam. non licebat appellare. 4. Reg. 121.c.4.K

Pro

Pro ſummi ſacerdotis peccato, tanta imponebatur pœnitentia in ſolutione ſacrificiorum: ſicut pro peccato totius populi ſi nul,vt patet Leuiti 4.eo quòd illo errante,totus populus errabat.1.Paral. 19.col.2. E
De ſummorum ſacerdotum ſucceſſione in veter. teſta.1.Paralipo. 93.c.4.F
Sacerdotes ſummi a principio deſcendebant de ſtirpe Aaron per lineam rectam, nec vnus,ſuſtituebatur,donec alius decederet. Et hoc durauit vſque ad tempora Machabæorum.1.Paral.96.c 4.F
Veſtis præcipua ſummi ſacerdotis erat Ephod cum rationali,quam nullus minorũ ſacerdotum poterat indui.1.Paralip. 123.c.1. D
Si manerent duo ſummi ſacerdotes iuxta ordinationem Dauid:qualiter ſe haberent inter ſe.1.Paralipom. 283 c.4.F
Duo ſummi ſacerdotes fuerunt ſimul tempore Dauid,& non amplius, ſcilicet Abiathar, & Sadoc. 1.Paralip.281.c.4.I. Et pro Abiathar miniſtrabat Achimelech filius eius.Quando Dauid diuiſit ſacerdotes, in decem & ſex ſortes de domo Eleazar,& in octo de domo Ithamar:quia forte Abiathar tunc erat occupatus circa multa alia,& non poterat miniſtrare.1.Paralip. 281.c.3. H
Et Dauid prius quam a Deo acciperet poteſtatem ordinandi ſacerdotes ad diuinum miniſterium. Similiter & leuitas, tolerauit eſſe duos ſummos ſacerdotes,ſcilicet Sadoc,& Abiathar: quia vterque videbatur habere ius ad ſummũ ſacerdotiũ, nec in hoc peccauit. Et ſic,quando ordinauit ſacerdotes, non auſus eſt auferre ſacerdotium a filijs iſtorum; maximè quia voluntate Dei facta eſt iſta ordinatio de duobus ſummis ſacerdotibus,ſicut de omnibus alijs,quę pertinent ad ſacerdotes,& leuitas.1.Paralip.23.1.Paralip.282.c.1.D
Nicolaus tamen dicit, quòd per illam ordinationẽ, quam fecit Dauid, non intelligitur,ꝙ eſſent duo ſummi ſacerdotes,ſed ꝙ eſſent ſolum duo principes duarum familiarum ſacerdotalium, & alter eorum,ſcilicet Sadoc eſſet ſummus ſacerdos.Sed dicendum, quòd ambo erant ſummi ſacerdotes. 1.Paralip. 282.c.4.
Et tempore Saul poſt occiſionem Abimelech, & aliorum ſacerdotum in Nobe Sadoch miniſtrabat in die propitiationis. Similiter & tempore, quo Isboſeth regnauit, ſed poſtea quando vterq; erat cum Dauid, dicendum,ꝙ ſolus Sadoch miniſtrabat,vt probatur.1.Paral. 283.c.1.A
Sed poſtquam ordinatio ſacerdotum facta eſt per Dauid in viginti quatuor ſortes, & duos pontifices, aliter miniſtrandum erat.ſ.ſecundum mutationem ſortium de domo Ithamar in domum Eleazar & econtra. ibidem 183.cap.2.B
Et ordinatio iſta ſacerdotum, & leuitarum nõ erat inchoanda vſque ad templum Salomonis completum. ibidem
Et ordinatio ſacerdotũ maiorum, ſcilicet,vt eſſent duo ſummi ſacerdotes, non manſit aliquo tempore,neq; cœpit aliquo tẽpore ſeruari,licet ſemper manſit diſtinctio domus Ithamar a domo Eleazar.Et duo principes iſtarum domorum. ibid.
Semper tamẽ manſit ordinatio ſacerdotum minorum, & leuitarum vſque ad deſtructionem Ieruſalem per Romanos. ibid.183.c.3 H
Summum ſacerdotium, & omnes dignitates tam eccleſiaſticæ quam ſeculares erant per ſucceſſionem,& primogenitus ſuccedebat. Et ſi ſummus ſacerdos non habebat filium,ſuccedebat ille, qui erat magis propinquus ex parte patris. Nam cognati mris nõ ſuccedebant &c.1.Paral.284.c.1.A
Soli ſummo ſacerdoti vete.teſtam. licebat ſemel in anno cum thymiamate intrare in Sãcta Sanctorum,& nulli alij,niſi Moyſi tempore ſuo,qui quoties volebat,intrabat,& ſine thymiamate.2.Paralipom. 69.c.3.C
In vete. lege non erat niſi vnicus ſummus ſacerdos, vt probatur.Matth.to.1. 118.c.2.D
Sacerdos magnus tam in veteri quam in noua lege, habet multa nomina.ſ. pontifex, ſacerdos magnus, ſacerdos maximus, ſummus ſacerdos, princeps ſacerdotum.Matth.to.1. 118.c.4 H
Summi ſacerdotes poſt captiuitatem Babylonis erant communiter fere principes inter Iudæos, vſq; ad aduentum Chriſti.Matt.to.2. 87.c.4.G
Sacerdoti maximo in lege veteri non licebat pollui ſuper mortuo; minoribus tamen licebat. Et hoc ſolum quando mortuus erat pater, vel mater, filius,vel filia,frater,vel ſoror,quæ eſſet virgo.In alijs tamen non licebat.Leuit.21. Et intelligitur,ꝙ licebat &c.extra tempus cõſecrationis ipſorum, quod erat per tempus ſeptem, vel octo dierum, vt patet Leuit.10 Matth.to.3. f.151.c.4 F
De poteſtate ſummi ſacerdotis veteris teſtamenti. Matth.to 4. 182.c.1.E
Omnes ſacerdotes ſummi veteris teſtamenti fuerunt numero octoginta duo, quorũ primus fuit Aaron,& vltimus fuit Phinaſus, qui fuit tempore belli Iudaici contra Romanos,de quibus,& eorum ſucceſſione.1.Parali. 93.c.4.F
Duos principes ſacerdotum ſtatuit Dauid vnum de domo Eleazar, & alium de domo Ithamar.1. Paralipo.24. Et ſic ſemper futurum erat.Vnde & tempore Chriſti multi vocabantur principes ſacerdotum.Matt.21.&c.Matt.to.6. 180.c.4.K
Ad ſummum ſacerdotem veteris legis, & ad iudices ſpectabat definire in omnibus, de quibus lex non definierat &c.Matth.to.4. 123.c.3.G

Sacerdos noui teſtamenti.

Quilibet ſacerdos huius temporis eſt perfectioris ſtatus, quam fuit Moyſes, qui fuit eximius Propheta rum, & quam Aaron, qui fuit ſummus ſacerdos. Et hoc quo ad poteſtatem ſoluendi,& ligandi &c. Exod.to.1. 152.c.3.F
Quilibet ſacerdos ſimplex poteſt abſoluere a pctis, auctoritate clauium ſibi tradita in collatione ſacerdotij, ſubditum ſibi cõfitentem &c. Exo.to.1. 152.c.3.G
Quia plures ſunt nunc ſacerdotes, vilipenduntur, qui ſi eſſent pauci valde,& honorabiliores eſſent, & ſacrificium noſtrum magis reputaretur, ſaltẽ a ſimplicibus, qui dignitatem Dei non percipiũt in ſeipſa,ſed ex quibuſdam valde extrinſecis.
Maius tamen eſt bonum, quod habetur ex ſacerdotum pluralitate, dum tamen ipſi viles non ſint, quam contemptus, qui naſcitur ex eorum pluralitate &c.Exo.to.2. 20.c.3.H
Sacerdotũ filij non poſſunt ſine diſpenſatione promoueri ad ſacros ordines: neque promoueri ad beneficium,quod immediate habuit pater,vt patet de filijs presbyterorum per totum.Num.to.1.
Sacerdotes noui teſtamenti aliquando habuerunt vxores Num.to.2. 10.c.3.F
Sacerdos,cui non incumbit cura,vel neceſſitas celebrandi, põt mercede conductus manere apud aliquem,& ꝙ oret pro ipſo quotidie celebrãdo, vel toties in hebdomada.Et licitum eſt taxare preciũ pro ſuſtentatione totius anni,& acceptare abundantiorem victum, quem alius dederit. Et non

acceptare

acceptare conuentionem alterius, qui dat minorem, tamen non licet ei taxare precium pro vna missa,aut plus petere,quam offeratur,&c. Iudic. 129.c.1.G

Si sacerdos incurrat irregularitatem , priuatur officio celebrandi,& quocunque alio sacramento 1. Paralip. 260.c.1.C

Sacerdotes noui testamenti habetur vnicum characterem sacerdotalem, vel vnicam potestatem secundum subiectum,vt quidam dicunt,cuius sunt duo actus, vnus super corpus Christi verũ . Alius super mysticum. Alij dicunt, quod sicut sunt duo actus , ita sunt duo characteres , siue duæ potestates, quæ nõ simul imprimunt sacerdoti in ordinatione sua, sed diuerso tpe in traditione diuersarũ rerum facta ipsi ordinando episcopo , &c Matth. tomo 1. 186. c.3.K

Sacerdos non baptizatus debet baptizari. Et iterum ordinari. extra de presbytero non baptizato. c.1. &c.Mat.to.1. 187.c.1.C

Sacerdotibus,& quibuscunq; in sacris ordinibus cõstitutis , non licet quemquã occidere per iustitiæ administrationem in casu, in quo malefactor occidi poterat per eum, qui gerit publicam administrationem.Mat.to.2. 97. c.3.I

Non est in arbitrio sacerdotis quantum soluat , vel liget de culpa.Mat.to.4. 197.c.1.A

Sacerdos potest in culpã indirectè dupliciter . Matt. tomo 4. 178. c.4.K

Causa sanguinis prohibita est sacerdotibus,& clericis,vt non possint eam pronunciare,neque dictare , neque esse notarios eius, nec aduocare in illa, vt habetur extra de cleric. vel mo. capit. sententia sanguinis Sed committere possunt iurisdictiones laicis,&c.Mat.to.2. 98.c.3.C

Sacerdoti leproso interdicitur facultas celebrandi. extra de clerico ægrotante,vel debilitato c.de rectoribus.& cap.tua nos, & hoc propter scandalũ, &c. Si tamen ex deuotione vult celebrare in occulto , liceret facere. Non tamen ordinabitur in sacris,si fuerit leprosus.Mat.t.2.c.3.K & 193.c.1.A

Inter sacerdotes,& populum hoc interesse debet,ꝙ populus vocetur asina , & sacerdos vocetur propheta.Et si sacerdos,& laici fuerint æquales in virtute,vel laici excesserint clericos,dicit asina corrigere prophetam.extra de hęreticis.c.ex iniuncto, &c.Mat.to 3. 45.c.1.C

Sacerdoribus mundus est plenus,sed in lege Domini rarus valde inuenitur operator.Mat.to.3. 222. colum 1. B

Quomodo sacerdos in foro pœnitentiæ sit competens iudex.Mat.to.4. 173 c.4.H

Nõ est in potestate sacerdotis absoluere à tanta, vel tanta pœna:sed tãtum soluit , quãtum Deus vult absolui per claues:quod quantũ sit,sacerdos ignorat,loquendo de absolutione quotidiana . Nam secus est de concessione indulgentiarum. Similiter quantum ad ligare ad istam pœnam sacerdos non habet etiam arbitrium:quia nescit quantam pęnam relinquat,à qua non absoluit, & in qua liget,&c.Mat.to.4. 179.c.2.A

Quomodo sacerdos impediat intrare in vitam æternam.Mat.to.4. 178.c.3.C

Circa pęnam , quam sacerdos imponit pœnitenti, sunt duo. Vnum est imponere,vel non imponere aliquam pœnam pœnitenti. Et hoc non est in arbitrio sacerdotis, sed tenetur imponere pœnitentiam aliquam , &c. Quod si ex obliuione , vel per inaduertentiã sacerdos omisit pœnitentiam imponere,talis nec peccat mortaliter , neq; minuit effectus clauium. Secus si sciẽter omisit. Nã si pœnitens dispositus erat subire aliquam pœnitentiã,quidam putant , ꝙ effectus clauium non minuatur,non tñ ita plene,sicut si pœnitẽtia illi imponeretur. Sed quo ad tantam,vel tantam pœnam imponere,& talem,vel talem. In hoc solo est arbitrium sacerdotis, &c.Matth.tom.4. 179. col.2.C

Sacerdos nunquam debet imponere pęnitentiam, nisi de voluntate pœnitentis, & nunquam contra ipsius voluntarem.Mat.to.4. 180.c.2.E

Nam subest arbitrio sacerdotis quantũ clauis agat ad culpæ remissionem.Mat.to 4. 179.c.1.A

Sacerdos in absolutione sacramentali quotidiana non potest dispensare circa pœnam purgatoriã, nec est in potestate sua ꝙ tãta,vel tanta tollatur: sed per claues tollitur,quantum Deus vult tolli. Et nescit sacerdos quanta tollatur. Per pœnitentiam enim impositam tollitur per modum recompensationis pœna æquiualens purgatoria: aut aliquid plus:cum ista sit sponte tolerata,& illa non. Quod autem residuum est,quod interdũ valde multum est , manet in purgatorio expiandum, vel hic per opera satisfactoria sponte facta ad implendum.Mat.to.4. 181.c.2.E

In pœna, quam sacerdos imponit pœnitenti, sunt duo,&c Mat.to.4. 179.c.2.B

Sacerdos vsum clauium applicat ad confitentem , & illæ ei proficiunt,quantum Deus vult.Matth. to.4. 179.c.1.D

Non est in potestate sacerdotis imponere , vel non imponere pęnitentiam , sed tenetur semper aliquam imponere . Nam alias peccat mortaliter, si scienter id faciat . Secus tamen si per obliuionem, vel inaduertentiam illud agat.Matth.to.4. 179.c.2.A

In arbitrio sacerdotis est imponere tantam, vel tantam pœnitentiam:talem, vel talem. Matth.to.4. 179 c.2.D. Et hoc arbitrium potest intelligi dupliciter,ibid. 180.c.1.C

Ad quid prudentis sacerdotis arbitrium debeat tẽdere circa impositionem pœnitentiæ. Mat.to.4. 180.c.2.D

Sacerdos, quanto minorem pœnam imponit confitenti,tanto deterius est confitenti,&c. Secus autem est in concessionibus indulgentiarum: quantum prodesse debeant,&c. vt cum dicitur plenaria remissio, vel quarta, aut quinta pars peccatorum,idest pœnæ debitæ pro peccatis,&c.Matth. to.4. 181.c.3.D

Non licet sacerdotibus dimittere peccata,non imposita aliqua pœnitentia,licet hoc Christus fecerit.Mat.to.4. 180.c.3.H

Sacerdos non potest absoluere , nisi confitẽtem sub pœna mortalis peccati.Matth.to.4. 180.col.3.I

Sacerdoti maximè necessaria est discretio, vt sciat, quos ligare, & soluere debeat , & in quibus casibus.Mat.to.4. 180.c 4.K

Sacerdos quantuncumque malus potest absoluere, & ligare.Mat.to.4. 183 c.2.D

Si mali sacerdotes non haberent claues,nullus esset tutus in conscientia.Matt.to.4. 184.c.1.D

Sacerdotes secularibus quantum pręstare debeãt. Mat.to.3. 45 c.1.C

Sacerdotes tã mali,q̃ boni, hñt vsum clauium : verum tñ de necessitate p̃cepti,& de honestate, debẽt illi esse iusti, ꝑ quos alij iustificantur. Et ideo ĩ peccato mortali existens,si ministret sacr̃m pęnitẽtiæ,& alia sacr̃a,peccat mortaliter,p̃ter baptismũ in articulo necessitatis.Matt.to.4. 184.c.2.A

Sacerdos malus intercedens pro aliquo, ſolũ vt perſona particularis, & priuata, non prodeſt illi interceſſio. Secus tamen ſi nomine Eccleſiæ intercedat, ideſt, in perſona Eccleſiæ. Interceſſio tamẽ ſacerdoris, quando fit pro populo ſubiecto, ſiue nomine Eccleſiæ, ſiue vt perſona priuata intercedat, ſemper prodeſt in aliquo: ſed pro extraneis non prodeſt, ſi ſacerdos ſit malus. Matth. tomo 4. 184. c 3. H

Sacerdotes hæretici, ſchiſmatici, excommunicati, degradati, depoſiti, vel ſuſpenſi, licet habeant poteſtatem clauium quantum ad eſſentiam. Nõ tamen quantum ad vſum. Matth to. quarto. 184. c 3. K

Quilibet ſacerdos non poteſt indiſtinctè exercere vſum clauium in omnes homines præter quam in articulo neceſſitatis. Mat to. 4. 185 c. 1. E

Sacerdos ſimplex regulariter non habet iuriſdictionem imponendi pœnitentiam ſolennem, ſed remittendum eſt ad ſuperiorem. Similiter nec habet iuriſdictionem ſuper excommunicatos, &c. Similiter nec ſupra irregularitatem: neque ſupra incendarios: neque ſupra conſuetudinarios, &c. Mat. to. 4. 186 c. 1. E

Quando ſacerdos eſt in eodem peccato cum ſubdito, vel ſubdita ſua, quid tunc agendum ſit. Matt. to. 4. 186. c. 2. A. Nam ſi tales abſoluat, abſolutio valida eſt: peccat tamen ipſe. ibidem.

Sacerdos non debet audire confeſſionem illius mulieris, cum qua rem habuit: ſi ambo exiſtũt in peccato: ſed remittere ad alium. Et ipſa non debet confiteri: etiam ſi ipſe vellet, ſed alterij, ſi poſſet ex iure, vel petere licentiam ab eo, &c. Quia confiteri illi, nec eſt honeſtum, neque tutum propter multa. Mat. to. 4. 186. c. 2. C

Simplex ſacerdos à nulla excommunicatione abſoluere poteſt. Mat. to. 4. 186. c. 3. I

Quilibet ſacerdos poſſet licitè vti claue ordinis ligando, & ſoluendo quãtum ad omnes homines, & in omni peccato, cũ lex Chriſti nõ veret hoc. Eccleſia tamen limitauit poteſtatem iſtam, tam quantum ad ſubditos, quam quantum ad ea, in quibus eſt ligare, & abſoluere. Et tamen non extenditur clauis ad plures vel ad maiora quam ad ea, quæ per Eccleſiam diffiniuntur. Et hoc potuit facere Eccleſia, &c. Mat. to. 5. 60. c. 1. B

Sacerdotes carnales ſolliciti ſunt, nõ quomodo populus viuat ſine peccato: ſed aſpiciunt, quid in eccleſia offeratur. Et hoc æſtimant ſacerdotij ſui lucrum. Mat. to. 5. 265. c. 4 F

Sacerdotes licet in ſuſceptione ordinis duplicẽ ſuſcipiant poteſtatem ſ ordinis, & iuriſdictionis: tamen quia arctata eſt ab Eccleſia poteſtas iuriſdictionis, non poteſt vti ea, niſi ſuper materiam ſibi conceſſam ab ordinante, vel à prælato habente poteſtatem, &c. Defen. 37. c. 1. A

Soli ſacerdotes, habentes iuriſdictionem fori conſcientiæ, ſunt executores legis euangelicæ quantum ad totam ſuam latitudinem. &c. Defen. 37. col. 1. C

Sacerdotes vocantur vaſa tabernaculi à Gregorio ſuper illo Luc. 10. Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta diſcipulos. Parad. 2. c. 4. G

Cùm ſacerdos ſecundum morem eccleſiæ conſecrat, neceſſarium eſt eum bis conſecrare totum Chriſtum. Parado. 26. c. 4. H

Quandiu ſacetdos peccator ab eccleſia toleratur, recipiens ab eo ſacramenta, non peccat, nec cõmunicat eius peccato. Contra Clericos concub. 3 c. 3. F.

Sacerdos cæcus populum cæcum ad foueam deducit, vt in cap. cum ſit. de æta. & qualita. & Iſai. 5. Proptrerea populus eſt in captiuitatẽ: quia ignorauit legem, &c. Contra Cleri. concubin. 7. c. 3. I

Sacerdotes ex commiſſo ſibi beneficio, populũ debent illuminare, & docere ſecundum ſentẽtiam Dionyſij. in 1. de Eccleſiaſtic Hierar. Contra Clecri. concub. 7. c. 3. K

Propter flagitioſas ſacerdotum vitas hodie clerus contemnitur. Contra Cleric. concub. 8. c. 1. A

Sacerdotes cõcubinarios publicos firmiter teneo, inquit auctor, inimicos eſſe Chriſti, & ſancti ſpiritus contemptores, &cęt. Contra Cleric. concub. 8. c. 1. B

Qui ſacerdotis vitam malam agnoſcit, & eum pro ſe celebrare facit, ſit eiuſdem peccati cõſors: nec non & pœnę particeps. Contra Cleric. concub. 8. c. 1. D

Conſulit auctor, vt nullus faciat Miſſas celebrare, nec ſacrificia, nec alia diuina officia, ſiue pro viuis, ſiue pro defunctis per ſacerdotes publicos cõcubinarios: quia ipſi benedicunt, & Deus maledicit. Malachiæ. 2. Maledicam benedictionibus veſtris, &c. Contra Cleric. concubin. 8. c. 3. F

Qui ſacerdotem publicrm concubinarium inuitat ad celebrandum, ſi alias non erat ipſe celebraturus, peccat mortaliter. Contra Cleric. concubin. 8. c. 3. H

Prouidendum eſſet cum ſummo zelo, & ſtudio religionis Chriſtianę, & profectu animarum, quòd ſacerdotes publici concubinarij, vel ſe emendarent, vel omnino amouerentur à tanto ſacerdotio, quo indignè vtuntur, &c. Contra Cler. cõcu. 8. c. 3. K

Vtilius multo foret, quòd eſſet vnicus ſacerdos in tota vna ciuitate, qui non eſſet in peccato mortali, quam tanta miniſtrorum inutilium multitudo, &c. Contra Cleric. concub. 8. c. 4. F

Qui ſacerdotes publicos concubinarios non corrigunt, cum ad eos ſpectet illos c rrigere, nõ ſunt excuſati à peccato apud Deum, vel niſi loco eorum alios ſubſtituant, &c. Contra Cleric. concu. 8. c. 4 H

Sacerdotium. Sacerdotalis dignitas magno honore erat apud Aegyptios, ita vt reges darent ſacerdotibus terras, & conſtituerent eis cibaria de communitatibus, ſic vt ipſi nullo modo cogerentur ad alias negociationes, in quo reges & Domini noſtri temporis exprobabiles redduntur, qui non ſolum eccleſijs, exiſtente verò ſacroq; deitatis cultu, qui apud Gentiles non viguit, bona non conferunt: ſed etiam ab antiquorũ deuotione collata, auferunt miniſtris eccleſiaſticis, exactiones, extorſioneſq; partim publicas partim priuatas imponentes, vt iam idem videat eſſe rex, Papa, & Epiſcopus. Sed abominandum eſt, vt filij ſubijciant ſeruituti patres ſuos, &c. Gen. 394. c. 1. D

Sacerdotium ſecundum ſe includit poteſtatem immolandi, & offerendi victimas Deo, ſed per accidens dicit redditus, vel penſionem. Gen. 402. col. 2. A

Sacerdotium meruerunt leuitæ per hoc quòd ſe iunxerunt Moyſi, & interfecerunt viginti tria millia, vt habetur Exo. 32. Exo. tom. primo. 163. col. 1. E

Ius ſacerdotij pertinebat ad primogenitos etiam apud Iſraelitas, priuſquam Deus aſſumeret Leuitas ad ſuum miniſterium, &cęt. Exo. to. ſecundo. 7. c. 1. B

In ſummo ſacerdotio vet. teſt. ſuccedebat filius patri ſuo, & hoc erat generale: niſi Deus ex aliquo peccato mutaret illud, ſicut tranſtulit ſacerdotium de domo Heli ad Sadoc, vt colligitur. 1. Re. 2. & 1. Paralip. 24. ſemper tamen manſit in domo Aaron, quia Sadoc etiam de domo Aaron, & cęt. Exo. to. 2. 86. c. 2. B

Sacerdotia erant venalia paulo ante Chriſti aduentum. Leui. 52. c. 1. E

Summum ſacerdotium fuit datum Aaron & non Moyſi, quia Aaron erat primogenitus, & maior tribus annis Moyſe. Leui. 153. c. 1. A

Ad ſacerdotium veteris teſtamenti ſtrictius cauebãtur deformitates corporeæ, quam in nouo, cuius duæ aſſignantur cauſæ. Prima, vt incitarentur Iudęi ad cultum Dei, &c. Secunda vt haberentur in reuerentia ſacrificia veteris teſtam. & c. Leui. 231. col. 3. I

De ſacerdotio filiorũ magni ſacerdotis in vete. teſt. & de ſacerdotio minorum ſacerdotum. Nu. to. 2. 10. c. 2. B

Summum ſacerdotium in vete. teſt. non receſſit a ſtirpe Phinees, vſque ad paucum tempus ante Chriſti natiuitatem: & dicũt quidam quòd muratum eſt ſummum ſacerdotium a domo Heli ad domũ Samuelis, ſed falſum eſt, vt probatur. Num. to. 2. 69. c. 2. C

Nam Samuel fuit Leuita & iudex, nec Heli fuit de linea Phinees, ſed de linea Ithamar, & poſtea redijt ſacerdotium ad Sadoc de linea Phinees, & ſic conſequenter &c. Num. to. 2. 70. c. 2. B

Sacerdotium fuit inter Gentiles, & inter Hebræos, tamen neutrum fuit propriè ſacerdotium, quia non imprimebat characterem, &c. Matt. tomo 4. 182. c. 1. B

Sacerdotij ordinem recipiens, recipir claues ligandi & ſoluendi quantum ad habitum ſiue poteſtatẽ, ſed non quantum ad exercitium: quia non diſtribuitur ei materia, in quam exercere poſſit, & ſi audiat confeſſionem abſoluit in caſu; peccat tamen mortaliter, intromittens ſe in vetitum, &c. Et ſimilitudo eſt in matrimonio Iacob cum Rachel, in quo interdicta fuit copula carnalis per ſeptennium ex pacto. Similiter & poteſtas petendi debitum. Gen. 316. c. 1. A

A ſacerdotio in nouo teſtamento excludit lepra, & qui ordinatus eſt ſuſpendit, vt patet extra de cler. per totum. in vete. vero teſt. non ſolum hoc, ſed ẽt extra caſtra. Et in vete. teſt. excludebat a ſacerdotio iugis ſcabies, non tamen in nouo: niſi eſſet patens in locis, in quibus cauſaret horrorem, &c. Leui. 232. c. 1. A

A ſacerdotio non impedit impetigo in nouo teſtamento, ſed in vet. impediebat. Leui. 232. c. 1. A

A ſacerdotio non impedit hernia in nouo teſtamento: bene tamen in veteri, &c. Leuit. 232. c. 1. B

Sacerdotalis.

Sacerdotales veſtes, in veteri teſtamento aſpergebãtur ſanguine & oleo ſancto ad mixtis: vt habetur Exo, 29. cuius aſſignatur cauſa. Exo. to. 2. 82. c. 3 F

De numero & ordine veſtium ſacerdotalium vete. teſtam. vide in dictione Sacerdos. & Exo. to. 54. c. 4. G. & Leui. 63. c. 4. K

Veſtibus ſacerdotalibus in veter. teſtamento non indebatur ſacerdotes ad omnia miniſteria, vt probatur. Exo. t. 2. Immo non portabant veſtes ſacerdotales extra Sanctuarium, etiam ſi aliqua miniſteria, ad ſolos ſacerdotes pertinentia, foris exercerí deberent. Exo. to. 2. 60. c. 2. A

Sacerdotalis adminiſtratio in miniſtris veteris teſtamenti proueniebat iure hæreditario, ac ſi iam ordinati eſſent: in nouo teſtamento non ſic, ſed ſolum ex ordinatione: ideo in nobis eſt duplex prohibitio, ſcilicet quòd non ordinemur, & ꝙ ordinati non miniſtremus. Leui. 232. c. 1. E

A ſacerdotali adminiſtratione repellebant maculæ in veteri teſtamento, ſed non prohibebant ab ingreſſu Sanctuarij: immo neceſſe habebant aliquãdo intrare Sanctuarium ad comedendum de his, quæ offerebantur. Et non poterant comedi niſi in Sanctuario. Interdicebantur tamen introire in tabernaculum. Leui. 232. c. 2. A

Sacerdotalia officia & leuitica in veteri teſtamento cõſequẽbantur progeniem, quia licebat ſacerdotibus & leuitis habere vxores, ſecus tamen eſt nũc 1. Paralip. 113. o. 4. I

Sacerdotalis iuriſdictio ad abſoluendum & ligandũ accidentaliter adhæret ordini ſacerdotali. Cõtra Cleric concub. 4. c. 3. G

Sacerdotalis ſtatus in veteri teſtamento, non erat excellentior ſtatu regali, ſed ſacerdotes iudicabãtur per reges. Ioſ. to. 2. 78. c. 4. K

Sacramentum.

In quo differant ſacramẽta nouę legis ab operibus legis. Mat. to. 5. 130. c. 2. B

In ſacramentis legis Euangelicæ ex natura ſacramẽti datur gratia exercitanti ſe illis Gen. 268. c. 4. F

Omnia ſacramenta habent efficatiam ex paſſione Chriſti viuentis, & non mortui. Gen. 139. c. 4. K

In omnibus ſacramentis, vbi materia habet aliquã virtutem, vel forma verborum, tunc non requiritur perſonæ determinatio q̃ intendebat agens, quia ipſe actus de ſe validat, vt patet in baptiſmo & ordine. Gen. 308. c. 1. B

Sacramentorum nouæ legis obſeruationes nõ ſunt ædem apud omnes eccleſias. Eſſentialia tamen & principales ſolennitates ædem manent. Exo. tomo 1. 70. c. 1. E

Sacramenta imprimentia characterem non ſunt iterabilia, vt ſunt baptiſmus, confirmatio, ordo, alia vero ſunt iterabilia. Exodo tomo 6. fol. 212. colum 2. E

Tota virtus in ſacramentis eſt Chriſti: ſed miniſterium eorum noſtrum eſt. Matth. tomo 6. fol. 327. colum. 1. E

In omnibus ſacramentis tam veteris, quam noui teſtamenti, hoc generale eſt, quòd nullum ſacramẽtum poteſt culpam tollere, niſi accedens ad ſacramentum, fuerit prius culpa mundatus, & hoc in adultis tantum. Et requiritur propoſitum ſuſcipiendi ſacramentum neceſſitatis in nouo teſtamẽto, non tamen in veteri. Leuit. 10. c. 1. B

Sacramentum eſt cibus ſpiritualis. Matth. tomo 6. 328. c. 1. A

Sacramentum pœnitentiæ extendit ſe ad culpam, quatenus eſt ſacramentum in propoſito habitũ, licet non in actu; in actu quoque prodeſt ad remiſſionem culpæ, ſi aliquis non exiſtente contritione ſufficiente aut debita, accedit ad confeſſionem, & ſe ſubijcit clauibus, ex vi ſacramenti diſponitur ſæpe, vt habeat perfectam contritionẽ, & ita remittantur peccata, & cætera. Leuiticum 10. c. 1. B

Sacramentorum perceptiones per ſe, culpam non diluunt. Leui. 10. c. 1. B

Inter ſacramenta noui & veteri teſta. hoc intereſt: primò, ꝙ & ſi ſacramenta noui & veteris teſtamenti nõ valeant directè ad remiſſionem culpę, ſacramẽta tamen noui teſtamenti indirectè ſunt

necessaria ad culpæ remissionem,vel in actu, vel in proposito percipiendi. In veteri testamento nō sic,nisi circuncisio circa paruulos. Interest secundò in efficacia, quia sacramenta noui testam. semper tollunt directè, vel indirectè culpam venialem,vel mortalem,aut ad gratiam conferendam , vel præexistentem augendam,non autem sic in sacramentis veteris testamenti. Tertiò interest,quia per sacramenta noui testamenti semper ex natura illorum remittitur pœna debita ꝑ peccato in totum,aut in partem,&c. Nō autem sic per sacramenta veteris testam. Interest quartò , quia sacramenta noui testamenti proficiuut ex intentione eius,qui suscipit, si est in charitate, & ex natura sua conferūt gratiam , si non ponat obicem,non autem sic in sacramentis vete.legis, &c.Leuit. 253.c.3.F

Sacramenta veteris leg tripliciter dici poterāt maiora aliis, vel propter efficatiam vel propter exigentiam plurium cęremoniarum, &c. vel ꝑter excellentiam rerum significatarum.Leui. 253. col.3.G

Sacramentorum verba nullam habent efficatiam secundum se,&c.1.Reg.to.2. 111.c.4.H

Tota virtus sacramenti pœnitētiæ est ex parte ministri,&c.Mat.to.4. 175.c.2.A

Sacramentum pœnitentiæ & baptismi conueniūt in effectu,&c.Mat.to.4. 175.c.2.B

Differentia inter Sacramentum Baptismi,& Pœnitentiæ.Mat.to.4. 178.c.3.G

Sacramentum pœnitentiæ non delet maculā peccati realiter.Mat.to.4. 175.c.4.I

In omni Sacramento quod percipitur ab adultis requiritur prę paratio.Mat.to.4. 176.c.1.A

Ecclesia non potest facere sacramentū aliquod prę ter illa,quæ Christus fecit.4.Reg. 20.c.2.A

In Sacramento extremæ vnctionis tanguntur omnia organa quinq; sensuum.4.Reg.51.c.1.D. Et non iteratur durante eodem morbo. Matt.to.4. 177.c.4.F

Inter sacramenta nouæ legis , & cæremonias veteris hoc interest, ꝙ sacramenta nouæ legis sunt in seipsis promeritoria ad remissionem pœnæ in illis,qui non ponunt obicē Sacramenta verò vet. legem non,sed solum ex deuotione offerentis.2. Paralip. 24.c.3.H

Sacramentū pęnitentię non erat tpe Ioannis Bapt. benè tamen pœnitentia.Mat.to.1. 184.c.2.A

Sacramenta potius disponunt ad gratiam, quam ꝙ ipsam conferant.Mat.to.4. 182.c.2.C

Sacramenta non agunt per se ad remissionem peccatorum tanquam principale agens: immo nec tanquam instrumentum,vt attingat ipsum passum.Mat.to.4. 182.c.2.C

Sacramenta non sunt danda infidelibus, vsquequo facti sint fideles,& baptismum susceperint.Mat. to.3. 119.c.1.A

Quæ sacramenta sint danda, vel de neganda porcis,hominibus.Mat.to.3. 119.c.2.B

Omnia sacramenta ordinantur ad Eucharistiam. Mat.to.3. 275.c.2.C

Sacramento potuit Christus , inquantum homo, instituere, per quę remitterentur peccata nostra, quod pertinet ad superabundantem gratiam , & super effltem.Mat.to.4. 172.c.2.B

In sacramentis contingit tripliciter sanctificatio; interdum ex parte ministri & materiæ simul, sicut in Confirmatione & Eucharistia: interdum ex parte solus materiæ,vt in Baptismo; aliquando verò in solo ministro , vt in sacramento pœnitentiæ,&c.Mat.to.4. 175.c.2.A

Ministrans sacramenta in peccato mortali, præterquam in articulo necessitatis,peccat mortaliter, &c.Mat.to.4. 184.c.2.A

In oībus sacramentis confert̄ gratia; in quibusdam de nouo,vt in baptismo & in pęnitentia: in alijs verò præexistens augetur,&c.Matth.tom.4.186. col.4.I

Sacramenta nouę legis differunt ab operationibus legis Moysi , quia illa ex opere operato cōferunt gratiam,istè verò non,sed solum bona temporalia promerebantur.Mat.to.5. 130.c.2.B

In sacramentorum significationibus potius attenditur id,quod foris est,quam,quod intus,& ratio est,quia oīa sacramēta sunt signa. Et accipitur in eis ratio significandi ex eo , quod sensibile est: & hinc est,ꝙ ille dicitur bigamus, qui contraxit cū violenter corrupta,&c Mat.to.7. 21.c.2.A

Nullum est tam efficax sacramentum , quod per se possit peccata dissoluere . Sed hoc habent sacramenta à passione saluatoris.Parado. 113.c4.K

Cum dicitur , ꝙ per sacramenta nouæ legis omnia peccata delentur , sensus est , ꝙ sacramenta sunt instrumenta,quibus materia passionis Christi nobis communicantur,&c.Parad. 114.c.2.E

Qui sacramenta recipit à sacerdote peccatore,non peccat, nec communicat eius peccato , quandiu ipse sacerdos ab Ecclesia toleratur.Contra Cleric. concu. 3.c.3.F

Nemo potest sibi ipsi conferre sacramenta legis nouæ,sicut nec seipsum absoluere,etiam si sit Papa: secus tamen erat in veteris leg. vbi quis poterat seipsum circuncidere.Ios.to.1.88.c.4.I.Mat.to.4. 187.c.1.B

Sacramentale. Verba sacramentalia nō habent ex se efficatiam.1. Reg.to.1. 217.c.2.E

In sacramentali absolutione duplex potestas requiritur.s. potestas ordinis & iurisdictionis. Prima est æqualiter in omnibus sacerdotibus, non secūda.Mat.to.4. 185.c.2.C

Sacrificare. Non sactificare alicui, nisi Deo vero, magis naturale est, quam sacrificare Deo , quia sacrificare Deo vero nō est necessarium ad salutem ęternam, esset tamen necessarium,si esset de iure naturali, prout ius naturale dicit dictamen rectè rationis , sine aliqua legis positione,&c.Gen. 36.c.4.I

Sicut omnia loca sacrificandi interdixit Deus ad vitandum idolatriam,ita voluit determinatos esse ministros,&c.Gen. 71.c.3.F

Pręceptum,de sacrificando in vno loco,dispensabile erat.Exo.to.1. 196.c.3.F

Quòd nulli sacrificaretur nisi Deo vero, vel credito Deo verò , omnis humana tenuit opinio, &c. Exo.to.2.20.c.2.K.Leu. 3.c.3.K

Aliqui viri sancti sacrificauerūt extra sanctuarium vt Dauid,& Manue pater Sāsonis,Elias,Samuel, &c.Leui. 174.c.1.D

In varijs locis sacrificabant Gentes dijs suis. Leuiti. 172.c.4.F

Gentes poterant sacrificare Deo vero, vbicumque animalibus, dum tamē essent munda,& sub quibuscunque cęremonijs,&c.1.Paralip.186.co.3.K. Sed non poterant offerre sacrificia in sanctuario Iudæorum,&c. vt probatur ibidem. folio. 183. col.3.F

Sacrificium. Signum acceptationis sacrificiorum, erat inflāmatio sacrificij apud antiquos.Gen. 26.c.3.F

Oi-

Nihil eſt,quod Deo tam propriè conueniat, ſicut ſacrificium.Nam ſacrificium tantæ dignitatis extitit ab antiquo,vt nullus vnquam hominem,quātumcunque errauerit,alicui alteri obtulerit ſacrificium,niſi ei,quem Deum eſſe putabat,&c. Gen. 46 c.3.G.& 69.c.3.H

Solum tria genera pecorum offerri debebant in ſacrificium ſ. Aries. Taurus,& Hircus. Et de volatilibus duo tantum ſ.turtures,aut duo pulli columbarum,&c.Ge.146.c.3.G.& Exo.to.1. 195.c.3.F Mat.to.5.230 c.4 H.Mat.to.6.200.col.3.F.Et libamenta erant quinque,ſcilicet ſimila,vinum oleū, ſal & thus. ibidem

Sacrificium obtulit Samuel in multis locis, etiā vbi non erat ſanctuarium,&c. vbi & erexit altare, ut Ī Maſphat,& in Ramatha.1.Reg.7.Et in Bethlehē, quando vnxit Dauid in regem.1.Reg.16. & Gen. 70.c.1.C

Offerre Deo ſacrificium omnibus erat licitum ante legem,quia non erat vetitum, immo erat tunc bonum de ſe, vt eſt exemplum in Cain & Abel. Gen. 4. Et de Abrahā & in Noe. Gen.8 poſtea in lege ſolis ſacerdotibus datum Gen. 70. c.2.D

De locis ſacrificiorum, & de facientibus ſacrificiū, fuerunt datæ duæ determinationes in lege, quæ prius non erant.ſ. ꝙ non offerrentur in multis locis.Secunda,ꝙ non in multis altaribus. De prima habetur Deut.12.& 16.& Leui.17.& Ioſ.22.De ſecunda.Exo.27.Gen. 71.c.1.B

Sicut Deus in lege Moyſi determinauit loca offerēdi,& miniſtros in ſacrificij, ita determinauit omnes ritus colendi ipſum, de quibus eſt totus liber Leuiticus.Sed quantum ad ſacrificia,diſtinxit tres ſpecies, holocauſtū, hoſtiam pacificam, & hoſtiā pro peccato, & ſub his alias ſpecies ſubdiſtinxit, de quorum ſacrificiorum omnibus cæremonijs habetur a 1. cap. Leuit. vſque ad 8. Gen. 71.colum.3.K

Illud,quod fecit Abraham Gen.15. Non fuit ſacrificium, ſed per illud fiebat fœdus inter Deum & Abraham,&c.& aſſignātur rationes. Gen.71.colum .4.H

Quas cęremonias tenuerit Abrahā in ſacrificijs, nō conſtat, credendum tamen eſt ꝙ tenuerit aliquis, quis ſancti viri, & cultores Dei tenebant, edocti ab Adam per ſucceſſionem temporis,&c. Geneſ. 72.c.1.A

Sacrificia, quæ in lege naturæ offerebant homines Deo ante diluuium,fuerunt holocauſta,ut creditur.Gen. 72.c.1.B

Adipes principaliter pertinebant ad rationem ſacrificij,&c.Gen. 72.c.C

An ſacrificia pacifica fuerunt tempore Iacob, non ſatis conſtat,credendum tamen eſt,ꝙ ſic:nam talia videntur fuiſſe, quæ Iacob obtulit in monte Galaad.Gen.31.Gen. 72.c.2.C

Sacrificium,quare magis fieret de vaccis,capris,arietibus,turturibus & columbis, quam de alijs, aſſignantur ratio myſtica, & allegorica. Gen.254.colum.2.F

De carnibus ſacrificiorum & agni paſchalis ſoli mūdi comedebant.Exo.to.1. 76.c.1.A

Sacrificia non poterant offerri aut immolari extra tabernaculum pœna capitis,ut patet Leuitic. 17. Exo.to.1. 87.c.2.C

Sacrificium eſt actus maximè proteſtatiuus deitatis Exod.to.1. 145.c.4.H

Sacrificiorum tria genera diſtincta ponūtur in principio Leuit.ſcilicet holocauſtum, quod fiebat ad ſolam laudem Dei ſimpliciter, hoſtiæ verò pacificæ fiebant tanquam gratiarum actiones pro pace recepta, aut quolibet alio bono. Victima pro peccato erat, quando aliquis peccabat contra ea, quæ ſcripta erant in lege per ignorantiam, aut per aliqualem negligentiam,&c. In holocauſto omnes carnes & adipes cum omaſis cremabantur.Leuit.1. In hoſtia verò pacifica,pars cremabatur Deo,& pars dabatur ſacerdoti,& pars reſeruabatur proipſo offerente.Exod.to.1. 145. c.4.I.& Gen.254.c.1.C

Sacrificia pro peccato ſolum fiebant in illis, qui totaliter erant ſubiecti ritui Iudaico.Exo.to.1. 145. col.4.K

Sacrificia ſunt maior pars cultus diuini exterioris. Exo.to.1. 195.c.3.F

Circa animalia, quæ offerebantur in ſacrificiū Deo in veteri teſta. talis erat lex, ut ante octo dies ſuæ natiuitatis nullum animal immolaretur,ſed poſt octo dies, & in octauo poterat etiam immolari, & ita erat de agno paſchali, dum tamen eſſet natus citra annum.Mat.to.7. 286.c.1.B

Animalia, quæ offerenda erant Deo in ſacrificium, debebant eſſe immaculata, quia non offerebātur ei propter indigentiam, &c.ſed propter honorē, &c.Mat.to 7. 286 c.3.F

In ſacrificijs tria genera quadrupedum immolabantur ſcilicet oues, boues, & capræ. Et duo genera auium ſcilicet turtures & columbæ,&c.Exo.to.1. 195.c.3.F

Sacrificia ideo mandabat Deus in vno loco offerri, vt vitaretur idolatria. Exodo tomo 1. 196. colum.2.A

Sacrificia licebat offerre vbi erat arca Domini, ſed rationabilius vbi erat tabernaculum, ſi ſeiunctū eſſet ab ab arca. Exo.to.1. 198.c.2.A

Quotidie fiebat ſacrificium agni matutini & veſpertini.Num.21.Exo.to.1. 261. c.3.K

Deus vetuit ne in aliquo ſacrificio poneretur mel. Leui.2.Exo.to.2. 16.c.4.I

Sacrificij genus erat illuminatio lucernarum intra tabernaculum.Exo.to.2. 16.c.4.H

Generaliter in omni ſacrificio iuſſum eſt apponi oleum,vt patet Num. 15 Sed ſpecialiter in ſacrificio,quod fiebat de ſimila, & in ſartagine, & in ſacrificio farris noui,vt patet Leuit. 1.Exod tom.2. 16.c.4.K

Sacrificia vet. leg aſſimilantur poeticis narrationibus.Exo.to.2. 20.c.3.I

In quolibet ſacrificio pro libamēto debebat in fundi certa menſura vini, & alia certa menſura olei, & tam vinum, quam oleum experiri debebat in certis vaſis, an eſſent talia qualia in ſacrificijs acceptari deberent,an non:& ſi non eſſent talia,&cęt. abijciebantur,&c.Exo.to.2. 32.c.2.B

In ſacrificijs vet. leg. ſola obedientia placebat Deo, & reddebat actum gratum Deo: nam melior eſt obedientia quam victimæ: nam victimæ ex adiūctione ad obedientiam placent, & abſq; illa abominabiles ſunt Deo, vt patet de ſacrificijs Saulis. 1.Reg.15.Et ex oppoſito de Abraham.Exod.to.2. 70.c.3.K.& 86.c.4.K

Sacrificiorum genera erant tria,ſcilicet holocauſtū, pro peccato,& hoſtia pacifica.Et omnia hæc offerebantur in conſecratione ſacerdotis,quia ſolennitas erat magna ſcilicet vitulus,p peccato, vnus aries in holocauſtum,& alius vt victima pacifica, &cæt. Exo.to.1. 196.c.1.A,& to.2.75. col.1.A.& Deut.61.c.4.I

In ſacrificijs vete.leg.nunquam apponebatur fermētum.Leui.2.Exo.to.2. 75.c.1.E

Sacrificiorum ſanguis effundebatur ſuper parietes altaris, & quia non poterat ibi ſanguis detineri, fluebat per parietes ad baſim altaris, &c. Exo.to. 2. 79.c.3.F. In holocauſtis vero ex ouibus & capris effundebatur ſanguis ſup altare, & inde fluebat ad baſim altaris per parietes eius, ſed non ſic de ſanguine ex bobus, &c. Exo.to.2. 79.c.3.G

In omni ſacrificio fiebat expiatio peccatorum, directè tamen in ſacrificio pro peccato, quia finis erat in hoc, vt peccata remitterentur. Alia autē ſacrificia fiebant directè ad laudem & honorem Dei, &c. Aliquo tamen modo fiebēt ad expiationem, &c Exo.to.2. 80.c.1.C

Ex ſacrificijs combuſtis non ex halabat aliquis fætor, vel malus odor, & hoc ſupranaturaliter fiebat. Exo.to.2. 93.c.3.I

Sacrificia dupliciter fiebant, quædam. ſ. pro ſingulis perſonis, & quædam pro tota populi communitate. Prima fiebat ex ſumptibus ipſarū perſonarum, quia quilibet offerebat, quod volebat. Alia fiebant ex ſumptibus communitatis: nā qui libet de populo aliquid impendebat, vt ſic participaret fructum ſacrificiorum, & orationum ſacerdotalium. Exo.to.2. 96.c.4.K

In ſacrificijs ſpontaneis benè licebat immolare animalia fęminini generis, niſi fieret ex aliqua ſignificatione, &c. Exo.to.2. 176.c.1.A. In holocauſtis verò nō niſi maſculini generis offerre licebat Leuitic. 1. In ſacrificijs pro peccato, & in pacificis interdum licebat offerre fœmellas. Exo. tom.2. 176.c.1.B

In omni ſacrificio erat ponenda certa pars ſimilæ, &c. Exo.to.2. 210.c.1.E

Sacrificia non ex ſeipſis, ſed ex offerentium deuotione propter eum, qui mandabat ipſa fieri, accepta erant. Leui. 2.A. & 42.c.4.G. & 317.c.4.G

Sacrificia fuerunt inſtituta propter quatuor inductiua principalia. ſ. propter laudem Dei, propter ſeparationem Iudæorum ab idolatria, propter profugationem ocioſitatis, & propter agni immolandi ſignificationem, &c. Leu. 2.A

Sacrificium nulli vnquam impenſum eſt, niſi ei, qui verus Deus erat, vel reputatus verus Deus. Leui. 3.c.3.K

Sacrificiorum aliqua immolabantur ex vera deuotione, alia propter beneficij impetratione, alia ꝓ peccatorum & delictorum remiſſione, &c. Leu. 3.c.4.F

Sacrificium eſſe de iure naturæ videtur Ariſtoteles definire. 5. Ethic. Leu. 7.c.4.I

Sacrificiorum ritus non erat eodem modo apud omnes gentes, &c. de quibus Ouius li. 1. Faſtorū. Leuit. 7.c.4.K

In ſacrificium, quare Deus magis elegerit bouem, ouem, & capram, turturem & columbā, aſſignatur ratio, ſcilicet, mundicia iſtorum animalium, quia nulla alia iſtis ſunt mundiora, cum in cibo abſtineant ab omnibus immundicijs. Item, quia illa in vſu communius habentur. Item ex ſignificatione iſtorum animaliū, in quibus Chriſti immolandi potiſſima ſignificatio reperitur de hoc. Ge. 5. Leuit. 8.c.1.D

Noluit Deus, vt illi offerrentur piſces in ſacrificiū, eo quòd nō ſunt in poteſtate noſtra & in vſu cōmuni. Item quia raro poſſent adduci viuentes ſacrificium, quod oportebat. Leui. 8.c.2.D

Sacrificiorum quædam erant ſpontanea, & quædā coacta. ſ. ſacrificiorum, ex voto, ſacrificiū primo genitorum, & in hoc vltimo, nō niſi maſculinū offerendum erat, cuius aſſignatur ratio. Leuitic. 9.c.1.A. & 23.c.2.E

Sacrificium pro peccato erat ex neceſſitate, nec in illo determinabatur magis maſculus, quam fœmina, ſed in quibuſdam maſculus offerebatur, in quibuſdam verò fœmina. Leu. 4. & 5. Leu. 9.c. 1.E. Holocauſtum & victima pacifica erant volū taria, & in holocauſto maſculus tantum, in pacifica verò ſiue maſculus ſine fęmina, vt probatur. Leui. 9.c.1.E & 23.c.2.E. & 248.c.1.D

Sacrificium, quod quis offerebat in peccato mortali, non erat Deo acceptabile, & per ſacrificia non expiebatur culpa, ſed pœna debita pro culpa, à qua iam quis abſolutus eſt, proficiebāt ſacrificia ad ablationem pœnarum inferendarum, aut alicuius partis earum Leu. 10.c.3.I

Animalia, ex quibus fiebant ſacrificia, iugulabātur apud latus altaris, & ibi ponebantur aliqua vaſa, in qua ſanguis effluebat, & illum ſanguinem offerebant ſacerdotes ſacerdoti facienti ſacrificia, qui offerebat ſanguinem in circuitū altaris, &c. Leui. 11.c.2.D

Quòd animalia, ex quibus fiebant ſacrificia, nō cōburerentur cū pellibus ſuis, aſſignatur ratio. Leu. 12.c.1.D.

Nec obſtat. ꝙ vitulus, de quo Leui. 4 combureba tur cū pelle, cornibus & fimo: quia illud nō erat totaliter ſacrificium Dei, benè tamen pro quanto pars ſanguinis eius aſpergebatur intra ſanctuarium, & pars intra ſancta ſanctorum, & pars ſup altare thymiamatis, & pars ſuper cornua altaris holocauſtorum, & ad baſim eius, & accipiebatur tota pinguedo eius cum renunculis, & comburebatur ſuper altare holocauſtorum. Et hoc fiebat cum magna munditia, quia erat propriè ſacrificium; reliquum vero. ſ. carnes eius pellis & fimꝰ, & cornua non pertinebant ad ſacrificiū: & ideo non comburebantur in altari, ſed extra caſtra ad magnam deteſtationem peccatorum. ſ. magnorum. ſ. ſummi Pontificis & totius populi. Leuiti. 12.c.2.B

Et eodem modo dicendū eſt de vitula ruffa, de qua Nu. 19. ſ. ꝙ non erat ſacrificium, quia nihil illius intrabat ſanctuarium, ſed ſolū ex cineribus eius fiebant aquę luſtrationis. Et hoc quodam modo do pertinebat ad Deum. Leuiti. 12. colum. 2.E & 16.c.4.G

Quòd Deus mandauerit offerri ſibi in ſacrificium turtures & pullos columbarum ex volatilibus, duplex aſſignatur cauſa. Prima quia illorum erat magna abundantia in terra promiſſionis, &c. Secunda propter ſignificationem Chriſti immolādi, quem iſtæ aues expreſſius ſignificant, &c. Leu. 14.c.2.E

In ſacrificijs ex volatilibus mandauit Deus, vt nihil ſecaretur, aut ferro diuideretur, ſed bene in alijs ſacrificijs ad notandum duo genera humanæ vitæ, ſcilicet, contemplatiuum, & actiuū, &c. Leuit. 15.c.2.E

Omnia ſacrificia fiebant ad incitationem mentis in Deum. Leu. 16.c.1.D

Sacrificium pauperum erat, quod fiebat in ſola farina & panibus. Leu. 16.c.1.D

In omni ſatrificio, ſiue holocauſto, ſiue victima pacifica, aut in votis, non ſolum offerebantur ipſæ carnes animalium, ſed etiam oportebat offerri aliquam partem ſimilæ, & partem vini, & partē olei, vt habetur. Num. 15. Cuius aſſignantur cauſæ. Leu. 16.c.2.A

Sacrificium Domini erat tāquam cibus humanus, & altare ſicut menſa, &c. Leu. 17.c.4.F

In

In omnibus sacrificijs debebat apponi sal, cuius reddi tur causa tropologica, & postea literalis. Leuit. 20.c.3.F

In sacrificijs apponebatur thus, vt quoddam accessorium, & si militer quia thus significat quandam ascensionem mentis ad Deum. Leuit. 22.c.2.D

Ex sacrificio Abrahæ, de quo Gene. 15. non licet sumere argumētum ad aliud sacrificium, quia illud nec fuit holocaustum, nec pacifica, nec pro peccato, nec aliud simile postea factum est. Leuitic. 22.c.4.K

Sacrificia habebāt diuersas causas motiuas, quia holocaustum erat principaliter ad laudem Dei, victima pacifica ad aliquid obtinendum, vel ad redditionē gratiarum pro obtentis: sacrificium vero pro peccato ad tollendum aliquam pœnam peccati. Leuit. 23.c.4.I

In omnibus sacrificijs hoc erat commune, q̄ proficiebant ad aliquam expiationem peccatorum, siue ex se, siue ex offerentis intentione &c. Lenitic. 23.c.4.K

In omnibus sacrificijs offerebatur sanguis super altare, & pro causa assignatur expiatio peccatorū. Leuit. 24.c.1.A.& 35.c.1.B

In omnibus sacrificijs, sicut generale erat offerre sāguinem, ita & offerre adipem Domino, quia sicut sanguis erat ad expiationem, ita & adeps ad suauissimum odorem Dño, & probatur inductiue per genera sacrificiorum. Leuiti. 24.c.2.A

Nūquam sacrificium debuit imponi pro pœna peccati in foro pure temporali, sed pœna pure pecuniaria, aut corporalis. Leuiti. 47.c.3.K

Si plura sacrificia eadem die contingerent, primum illorum debebat esse sacrificium matutinum ordinarium, & postea reliqua vsque ad noctem, & tunc offerebatur holocaustū vespertinū duarans vsque ad auroram &c. Leuit. 49.c.2.C

Et ista sacrificia erant ordinaria, quæ vocantur iugia, & in sabbatho duplicabantur duo agni mane, & duo agni vesperi & c. ibidem 76.c.1.E

Omnia sacrificia sacerdotum debere igne cremari, dicit Nicolaus, sed fallitur. Leuit. 52.c.3.K

Sacrificium frequenter non dicit carnis oblationē, sed aliquid de pane. Leuit. 52.c.3.K

Carnes sacrificiorum, si contingeret aliquomodo pollui, priusquam explerentur cæremoniæ sacrificiorum, aut priusqnam ab illis, qui incendebant, comederentur, non debebant cremari in sacrificium, nec comedi a sacerdotibus, vel offerentibus, sed comburi debebant igne alieno, non super altari, sed in loco sacro, scilicet in atrio &c. Leuit. 58.c.1.A. Et hoc fallit in sacrificio pro peccatis summi sacerdotis, & totiꝰ populi &c. Leuit. 58.c.2.A

Sacrificiorum ministratio distributa erat per ipsos sacerdotes, vt vnus vna die ministraret, & alius alia. Leuit. 60.c.3.H.

In omni sacrificio duo erant vniuersaliter, scilicet laus Dei, & expiatio pro peccato, in quibusdam laus Dei principaliter, & in alijs expiatio principaliter. Leuit. 61.c.1.A

Omnes sacrificiorum ceremonię durauerunt quousque Iudæi expulsi sunt ex Ierosolymis a Romanis &c. Leuitic. 61.c.3.K

Cum vitulus offerebatur in sacrificium, dabatur quarta pars mensuræ hin de vino, & de oleo tantumdem: de simila vero dabantur tres decimæ consperſæ oleo prędicto, & cū offerebatur agnus anniculus dabatur similæ decima pars ephi, consperſa oleo continente quartam partem mensuræ hin, & vinū eiusdem mensuræ, vt patet. Nu. 15. Et de prædicta simila solum cremabatur super altare vnus pugillus, reliqua vero pars cedebat in ius sacerdotis offerentis. Leuit. 76.c.1.B

Sacrificia, quæ facta sunt a Moyse in septem diebus consecrationis Aaron, & filiorum eius, igne cœlesti facta sunt, qui remotus est ab altari in octaua die, & positus in aliquo lebete, scilicet, carbones incensi, & ligna incensa, vt illa die videret vniuersus populus gloriam Domini in igne descendente de cœlo, & cremante sacrificia, quo facto iterum positi sunt carbones illius prioris ignis incēsi in altari &c. Leuit. 79.c.1.B

Autori tamen videtur, quòd ille ignis, qui erat in altari septem illis diebus, ante diem octauam suscitatus esset ex lapidibus in lignis, & non missus a Deo, & quòd post illa sacrificia illius octauæ diei, non mansit ignis sacer in altari, sed extinctus est vsquequo intrauerunt in terram promissionis, vbi cæperūt facere sacrificia cum igne excusso de lapidibus, & tunc facta est continuatio illius ignis per lignorum appositionem, quamdiu mansit sanctuarium in Silo, & cum translatū est in Gabaon, & deinde in Ierusalem in templum, alius ignis de nouo suscitabatur de lapidibus in loco, vbi locaretur altare. Et improbat Auctor multa, quæ de illo igne pronunciant Iudæi. Leuitic. 79.c.2.E

Et præfata sacrificia, quæ obtulit Aaron in præfata die octaua, non cremata sunt successiue, sed omnia quasi in vnum agerem posita deuorauit ignis missus a Deo. Leuit. 80.c.1.D

Lex sacrificiorum erat, vt preces funderentur pro quocumque, qui offerret aliquid in sacrificium. Leuit. 160.c.4.K.& 164.c.2.B.& 169.c.1.E.

Aliquorum sacrificiorum sanguis effundebatur super parietes altaris, scilicet, holocausti, & victimæ pacificæ. In sacrificijs verò pro peccato, pars sanguinis effundebatur super cornua altaris, & pars ad basim altaris. Leuit. 173.c.3.F

De comparatione sacrificiorum veteris legis ad sacramenta nouæ legis. Leuit. 231.c.3.G

In omni genere sacrificiorum poterat esse aliquod sacrificium spontaneum, siue holocaustum, siue pro peccato, siue hostia pacifica. Et sacrificium spontaneum, & votiuum opponuntur. Leuitic. 248.c.1.D

Sacrificium votiuum, & spontaneum, quidam dixerunt, quòd semper esset holocaustum, sed falsum est, vt probatur. Leuit. 247.c.1.A

Omnium sacrificiorum pacificorum, prima diuisio est per spontaneū, & votiuū. Leuit. 248.c.4.G

Ad sacrificium offerendum, maior obligatio erat in peccantibus quam in vouentibus, quia in vouentibus obligatio causata est directe a voluntate, cum hoc intendat vouens, scilicet se obligare. Sed ad peccatum, quod est actio voluntaria, sequitur necessario obligatio ad offerēdum, quare &c. Leuit. 249.c.1.C

Offerens aliquod animal spontaneè in sacrificium, poterat offerre illud, etiam si haberet amputatas aures, & caudam, non tamen si offerret ex voto, nisi votum caderet supra tale animal. Leuitic. 249.c.4.G.

Sacrificium pro peccato potest dupliciter fieri, vno modo ex determinatione, & compulsione legis, aut ex voluntate nostra absq; lege. Si secundum & offerat pro peccatis suis, non conscius alicuius specialis peccati, tunc poterat dupliciter fieri, vel ex voto, vel spōtaneè. Si ex voto vouerit quis ali

quod

quod animal, tunc offerens ſine aliqua determinatione debebat offerre aliquod animal integrũ, nec ſatisfaciebat offerendo animal habens caudam,& aures amputatas. Et ſi vouerit tale animal in particulari, tunc bene poteſt, ſicut ſi offerret ſpontaneè ſine aliqua determinatione legis,tunc bene poteſt &c. Leuit. 250.c.1.B

Et animalia quæ haberent aures, & caudam amputas,non erant ſimpliciter immũda, ſed ſolum ad votum ſoluendum, non tamen ad ſpontaneè offerendum. Leuit. 250.c.3.G

Cum Iudæi offerebant ſacrificia, proteſtabantur Meſſiam in illis ſacrificijs implicitè ſaltem; nam virtus ſacrificiorum erat ex deuotione offerentium; & conſiſtebant in hoc, quòd fiebant cum proteſtatione futuri Meſſiæ. Et hinc eſt, quòd Gẽtilium oblationes non recipiebantur, quia id nõ proteſtabantur,& propter multa alia &c. Leuiti. 251.c.3.H

Sicut non communicantur infidelibus ſacramenta nouæ legis, niſi prius proteſtentur fidem per baptiſmum: ita nec gentes poterant offerre ſacrificia, niſi prius circũciderentur &c. Leui. 252.c.1.C

Et ad argumenta, quæ fiunt contra hoc, reſpondetur. ibidem. 252.c.2.C

Poteſtas offerendi ſacrificium ſolum eſt inter illos, qui fideles ſunt. Nam conſequitur ipſum ſtatum noui, & veteris teſtamenti ſecũdum cęremonias cuiuslibet eorum. Leuit. 253.c.2.C

In ſacrificijs tantum ponebatur de oleo, ſicut de vino. Leuit. 263.c.3.I

Nullum animal poterat offerri in ſacrificium ante octo dies poſt ſuam natiuitatem: ſed in die octaua ſic. Similiter, & in cibum ſumi. Leuitic. 254.c.2.A

Sacrificia, quæ iubebantur fieri in die Pentecoſtes. Nu. 28. non ſunt illa, quæ eadẽ præcipiuntur fieri. Leui. 23. Sed ſunt ſuperaddita illis, de quibus Nu. 28. Sed illa die offerebantur decem & octo agni anniculi, ſcilicet, qui præcipiuntur offerri. Nu. 7. & 28. & Leui. 23. Et alij duo in ſacrificium matutinum,& veſpertinum. Et alij duo in hoſtias pacificas,& iſti erant ratione feſti,& in holocauſtum, & duo vituli, de quibus Num. 28. Et vnus, de quo Leuit. 23. in holocauſtum,& tres arietes, duo: de quibus Leuitic. 23. & vnus, de quo Num. 28. Erant ergo omnia, quæ offerebantur decẽ & octo agni, tres arietes, vituli tres,& hirci duo. Leui. 264.c.4.I

Et fiebãt iſta ſacrificia ex ſumptibus populi. Et carnes pacificarum cedebãt in ius ſacerdotum, cum non ſufficerent toti populo. Leuit. 265.c.3.I

Illa ſacrificia fiebant ex ſumptibus ſanctuarij, quæ ad ſolum Deum pertinebant, vt ſacrificium matutinum,& veſpertinum. Leuit. 265.c.3.F

Pro ſacrificijs ordinarijs leuitę offerebant libamenta, ſcilicet illi leuitæ, qui illis præerant libamẽtis. 1. Paralip. 9. Et nihil horum pręparabant laici &c. Secus tamen de libamentis pro ſacrificijs, quæ ipſi laici offerebant ſpontanee, vel ex voto. Leuiti. 277.c.3.H

Sacrificium proprie ſumptum erat de animalibus, & improprie de alijs rebus. Leuit. 281.c.2.A

Sacrificia debebant fieri in ſanctuario, niſi ex diuina diſpenſatione alibi iuberentur fieri, vt probatur exemplis. Leuiti. 307.c.1.B

Sacrificia cur Deus mandauit ſibi fieri in vno tantũ loco. Exo. tom. 1. 196.c.2.A. Quod præceptum tamen erat diſpenſabile. Exod. tom. 196.c.3.E

Quando multa erant ſacrificia offerẽda, & aliquod eorum Deus minuebat, vel commutabat, illud erat holocauſtum. Et ſi multa minuebantur, vel commutabantur. Primum illorum erat holocauſtum, cuius aſſignatur ratio. Leuiticum 333. colum. 3.H

In ſacrificijs, quæ fiebant ad ſolam Dei laudem, ut erant holocauſta, ſola maſculina offerebãtur. Leuit. 1. & 22. Et in ſacrificijs, quæ ex mandato Dei fiebant, uel ex neceſſitate. Secus tamen in ſacrificijs, quæ fiebant ex ſola libertate offerentium. Nã tunc ſiue maſculina, ſiue fœminina, licebat offerre. Leui. 3. & 22. & c. Num. to. 1. 27.c.4.F

Sacrificia nunquam in deſerto oblata ſunt, præterquam in monte Sinai. Num. to. 1. 44.c.4.G

Duplex erat ſacrificium, quoddam quotidianum, & regulare,& aliud a caſu, ſcilicet quod offerebatur a popularibus ex deuotione, voto, uel alias, de primis habebant curam ſacerdotes. De alijs verò non: quia non erant determinata: ſed dependebãt ex voluntate laicorum, &c. Num. to. 1. 47. colum. 3.F

Sacrificia ſunt, ſicut cibus noſter,& ideo Deus vocat altare ſuum, menſam, tanquàm aliquid ibi ponatur ad cibum eius. Malachię. 1. Numer. tomo 1. 73. col. 3. G

Nullum ſacrificium ita erat ad laudem Dei: ſicut holocauſtum. Num. to. 1. 73.c.3.G

In nullo ſacrificio debebat aliquid offerri: niſi illud eſſet immaculatum. Nu. to. 1. 74.c.1.A

Per ſacrificium vete. legis non tollebatur proximi offenſo. Nu. to. 1. 221.c.2.E

Sacrificia, de quorum ſanguine introducebatur aliquid in tabernaculum, cremabantur, extra caſtra. Num. to. 1. 221.c.4.K

Inter ſacrificium,& oblationem, quiſt interſit. Nu. tomo 2. 101.c.3.F

Sacrificia vete. legis, iuxta ſententiam Rabb. Aben Ezra non faciebant ſecundũ ſe perfecta remiſſionem peccatorum, ſed dilatabant punitionem ad futura tempora. Num. tom. 1. 232.c.3.F

Per ſacrificia veteris legis non impetrabatur venia pœnæ debitæ peccatis: ſed venia de pœna, quam illaturus eſſet, ſi non fieret ſacrificium illud &c. Num. to. 1. 225.c.4.F

Sacrificia veteris teſtamenti non habebant efficaciam aliquam ad remiſſionem. 2. Paralipomen. 24. c.3.H

Sacrificium eſt oblatio rei viuentis immolabilis, & ſuper altare combuſtibilis. Nu. to. 1. 247.c.1.B

In quolibet ſacrificio proueniebat aliquid ſacerdoti immolanti. Nu. to. 1. 247.c.2.C

Sacrificium de primogenitis non erat directe ſub aliquo triuni generum ſacrificiorm: ſed habebat ſe ad ſacrificia propriè dicta, ſicut ſacrificium agni paſchalis, & ſacrificium vitulæ ruffæ. Num. to. 1. 254.c.A

Sacrificia aliquoties facta ſunt extra locũ ſanctuarij, & altaris, & à non ſacerdotibus ex diuina diſpenſatione. Nu. to. 2. 69.c.4.K

Tria erant ſacrificia in veter. lege. ſ. holocauſtũ, pacifica,& pro peccato. Et duo largè dicta. ſ. vitula ruffa,& agnus paſchalis, de tribus primis à cap. 1. Leui. vſque ad 8. Deut. 2. Num. 9 & Exo. 12. Deu. 3. Num. 19. Nu. to. 2. 103.c.1.A. Deut. 62.c.2.A. Ioſue to. 2. 166.c.3.I. 1. Reg. to. 2. 18.c.4.F. 2. Paralipo. 8.c.4.F.& Matt. to. 6. 200.c.2.E

In ſacrificijs ſemper erant offerenda libamenta, pterquam in ſacrificio pro peccato, &c. Nu. to. 2. 103.c.2.B. 4. Reg. 126.c.4.I

Sacrificium aliquando accipitur pro ipſa oblatione,& immolatione animalium. Aliquando pro ipſo

ipso animali immolato, & etiã pro rebus aridis, quæ offerebantur. Aliquando solum pro simila. Et animalia immolata non vocantur sacrificia, sed victima, vel hostia. Num. to. 2. 109. c. 3. F
Ad sacrificia offerenda inclinabantur Iudæi diebus festis propter solatium ciborum: quia Deus mandabat, vt tunc vacarent cibis, & potibus. Deuter. 87. c. 4. K
Ad sacrificia nemo cogebatur, neque tenebatur offerre, præter sacrificium pro peccato, & hoc iuxta qualitatem delicti, constito de delicto. Deuter. 99. c. 4. I.
Nullus honor Deo exhibebatur maior, quàm in sacrificijs. Ios. to. 1. 172. c. 4. K. 2. Paral. 67. col. 4. G. & 102. c. 4. K
Sacrificium in veteri testamento non offerebantur pro omni peccato, sed pro quibusdam. 2. Paralip. 24. c. 4. F
Per sacrificia monstratur maximè cultus Dei. Ios. tomo 2. 162. c. 1. I
Nemo semper licebat facere sacrificium vbicunq; angelus appareret in vet. testam. nisi constaret aliquo modo de Dei voluntate per reuelationem angeli, &c. Iudi. 57. c. 1. C
Aliqua dicebantur sacrificia, quæ non ponebantur in aliquo trium generum sacrificiorum scilicet holocausti, hostiæ pacificæ, & pro peccato, vt erãt agnus paschalis, & vitula ruffa, &c. Iud. 57. c. 2. E
Gedeonis sacrificium reducebatur ad holocaustũ. Iud. 57. c. 2. E
Sacrificium largè sumptum poterat fieri de rebus immundis. Iud. 61. c. 2. B
In quocunque loco, in quo erat altare, & offerebatur sacrificium, dicebant homines esse corã Deo. 1. Reg. to. 1. 79. c. 4. G
Sacrificium erat id, per quod homines magis attestabantur Deum esse Deum, quam per alia, quia sacrificium est solum ad Deum. 1. Regum, tom. 1. 207. c. 4. G
Sacrificium populi non fiebat post meridiem: sed tantum sacrificium iuge, scilicet, in solis occasu. 1. Reg. tom. 2. 85. c. 3. I
Sacrificium fieri in aliquo alio loco, quam in sanctuario Domini regulariter erat peccatum, vt patet Leuit. 17. nisi ex dispensatione. Et hoc est contra Hebræos. Et Nicolaus dicit, quòd ante ædificationem templi Salomonis licitum erat sacrificare in diuersis locis & c. 3. Reg. 29. c. 2. A
Nulla sacrificia obtulerunt Iudęi in Babylone: quia non habebant templum, neque licebat eis ibi fabricare templum ad offerendum in eo sacrificia. 4. Reg. 261. c. 1. E
Iudęis manentibus in terra Iuda post templi destructionem a Chaldæis licitum erat facere sacrificia, & cæremonias: imo de facto fecerunt. Iere. 41. 4. Reg. 262. c. 1. B.
Duplicia erant sacrificia in lege vetera, scilicet spõtanea, & ex necessitate. 1. Paralip. 115. c. 2. D
Sacrificium populi dupliciter accipitur. 4. Regum. 161. c. 2. E
Cum sacrificijs offerebãtur diuersa genera panum, scilicet lagana, coliridæ, & panes de simila profundebantur oleo & c. 1. Paral. 115. c. 3. K
De sacrificijs, quæ fiebant coram arca in domo Dauid. 1. Paralip. 174. c. 2. B. & 175. c. 3. K
Omnia sacrificia, quæ de necessitate offerenda erãt offerebantur, vbi erat tabernaculum, sed non vbi erat arca. Secus tamen de sacrificijs spontaneis. 1. Paralip. 175. c. 3. K
Nam licitum erat talia offerre coram arca, cũ portaretur in domum Dauid, & postea cum ibi maneret propter multa. 1. Parali. 176. c. 1 B
Intentio Dei, qua iussit sacrificium offerri in vno loco. Deuteronom. 12. scilicet ad ostium tabernaculi, & non alibi, fuit ad euitandum idolatriam, vt probatur 1. Paral. 175. c. 4. K
Sacrificium non est de naturali obligatione 1. Paralipom. 186. c. 2. E
Sacrificium non fit, nisi cum aliquod animali immolatur. 1. Paral. 186 c 3. F
Tripliciter poterat dici aliquod sacrificium necessarium. Vno modo absolute, vt sacrificium iuge. Alio modo sub conditione ex lege, adimpleta conditione. Tertio modo sine lege per solam hominis voluntatem, vt puta, si voueret &c. 1. Paralip. 191. c. 1. A
Sacrificium dupliciter accipitur: vno modo large, & sic occisio animalis in reuerentiam Dei ad cremandum in altari, dicitur esse sacrificium. Alio modo propriè, & sic non est de animalibus, sed de vino, oleo, pane, & similibus. Et sic accipitur Nume. 28. & 29. cum dicitur, quòd offerebantur holocausta in sacrificio, & libamentis suis &c. 1. Paralip. 252. c. 1. C
Et licet nomen sacrificij conueniat omnibus libamentis simul: magis tamen conuenit similæ, vt patet ex dicta auctoritate ibidem.
Sacrificium duplex, scilicet ordinarium, & extraordinarium 1. Paral. 289. c. 1. A
De sacrificijs ordinarijs, & quomodo illa fiebant solum expensis templi, & alia fiebant ex voluntate offerentium. 1. Paral. 341. c. 1. D
Illa sacrificia mille taurorum, & mille arietum, & mille agnorum, quæ fecit Dauid. 1. Paralipo. 29. fuerunt facta in Ierusalem coram arca. 1. Parali. 341. c. 2. E
De quatuor generibus sacrificiorum de solo pane, quæ fiebant à pauperibus, quædam de sola simila conspersa aqua, non cocta. Alia de panibus coctis in clibano sine fermento, & isti cõspergebantur oleo, postquam essent cocti. Alia erant de panibus coctis in craticula, qui etiam erant sine fermento, qui & conspergebantur etiam oleo, postquàm erant cocti. Et cum istis offerebantur oleo linita, & etiam cum sacrificio de clibano. Alia erant de sartagine, quando simila conspersa aqua frixebatur oleo in sartagine in modum pastæ longæ secũdum latitudinem sartaginis, & postquam nimis frixebatur, ita vt esset panis durus, frangebatur in partes minutas, & conspergebantur iterum oleo, & sic offerebatur. De his omnibus Leuitic. 2. Et ista erant sacrificia pauperum, quando per se offerebantur sine carnibus animalium. Ali quando offerebantur ista sacrificia de pane cum carnibus animalium. Et dabantur in modum libaminum: sic erat in omnibus holocaustis, & hostijs pacificis & c. 1. Paral. 276. c. 3. K
Causa potissima, quare Deus dederit tot genera sacrificiorum, & cæremoniarum in lege, fuit, quòd quanquam illa in se non proficerent impedirentur tamen Hebræi per hęc a cultu dęmonum, cũ assuefierent colere Deum, & offerrent sibi id, quod alias dæmonibus oblaturi erant. Sic etiam factum est in Ecclesia de festo Calendarum in primo Februarij &c. 1. Parali. 277. c 4. H
Pro sacrificijs erant duplices oblationes, quædam pauperum, & aliæ diuitum: pauperum oblationes erant de farina, & erant quadruplices, quę referuntur. 2. Paral. 23. c. 4 I
Oblationes diuitum erant de animalibus, & ex istis fiebant

fiebant triplicia ſacrificia, ſcilicet, holocauſtum, pacifica,& pro peccato. Et de cæremonijs, quæ fiebant in omnibus iſtis.2.Paralipom. 24.col.1.B 25.col 1.E

Sacrificia,quæ fiebant de animalibus,erant ex quinque tantum generibus animalium,de quadrupedibus erant tria, ſcilicet boues,oues, & capræ. Et de volucribus duo,ſcilicet,turtures,& columbæ.

Ante legem verò fiebant ſacrificia de omnibus animalibus ad eſum licitis. Et vocabantur animalia munda omnia illa animalia, de quibus homines comedebant.2.Paral. 24.c.1.D

De ſacrificio vitulæ ruffæ.2.Paral. 25.c.2.A

Sacrificiorum quędam erant neceſſaria,& quędam ſpontanea purè. Et in omnibus ſacrificijs debebant immolari animalia munda, ſcilicet de bobus,ouibus,vel capris: columbis, vel turturibus. Et iſta debebant eſſe munda, ideſt non habentia morbum aliquem, vel fœditatem. Et integra, ideſt non diminuta in aliquo membro, ſcilicet non cæca,non clauda &c.alias iraſcebatur Deus. Et ſacrificiorum neceſſariorum, quædam erant ordinaria,& quædam accidentalia.Et de his omnibus, & cæremonijs eorum.2.Paralipomenon. 25.c.2.B

Et neceſſaria erant duplicia,quædam neceſſaria abſolute,& quædam non.ibidem 180.c.1.E

Ad ſacrificia tria animalia ex quadrupedibus erant apta,ſcilicet ouis, bos, & hircus, & ex volatilibus duo,ſcilicet pulli columbarum,& turtures. Leuit.1.Quadrupedia erant pro diuitibus. Et volatilia pro pauperibus Leuit.5. vel modicum de farina,quando magna eſſet paupertas.Leuit.5.Matt. tom 5. 232.c.1.C

Omnes ferme modi ſacrificiorum, quæ Deus ſtatuit in veteri teſtamento erant prius in lege naturæ.Matt.tom.6. 234.c.1.D

Reſpectu ſacrificij quædam animalia vocantur mũda, & quædam immunda,& aliqua maculata,& alia immaculata. Et maculæ notantur Leuit.22. Et volebat Deus omnia animalia eſſe immaculata, de quibus deberent fieri ſacrificia propter honorem ſuum &c.Matt.to.7. 286.c.2.B

De omni ſacrificio offerebatur adeps, & cremabatur.Leuit.3.Matt.tom.7. 288.c.2.E

In ſacrificij partibus nihil acceptabilius, quã adeps. Vnde Leui.3. dicitur,quòd offerebatur in odorẽ ſuauiſſimum Domino.Matt.to.7. 288.c.3.F

Circa ſacrificia regula quędam erat apud Hebręos, quæ colligitur Nu.28.& 29. quòd quandocunq; duo feſta acciderent in eodem tempore,& tria, vel plura ſacrificia vnius,nõ impediebantur propter ſacrificia alterius,licet coinciderent,ſed multiplicabantur.Et ſic dies ille erat celebrior,quam alias futurus eſſet &c.Defen. 15.c.1.D

Magnã ſacrificiorum multitudinem voluit Deus imponere Iudæis. Et in eis magnam occupationem,& expenſas: vt ipſos abſtraheret ab idolorũ cultu &c Defen. 32.c.1.D

In lege euangelica eſt duplex ſacrificium, ſcilicet ſacrificium corporis,& ſanguinis Domini,& ſacrificium laudis.Defenſo. 32.c.3.G

Sacrificium iuge

quodnam erat. 2.Paralipom. 25.c.4.F

Sacrificium holocauſti.

In ſacrificijs holocauſtorum, & pacificorum tollebantur prius pelles a ſacerdote immolante.In pacificis verò pellis pertinebat ad eũ,qui dabat carnes ad immolandum.Exo.to.2. 80.c.4.F

Sacrificium holocauſti fiebat directe, & principaliter ad laudem, & honorem Dei. Et ſacrificium pacificum fiebat ad gratiarum actiones &c. Exo. tom.2. 80.c.2.A

Quomodo intelligitur,quòd ex ſacrificio holocauſti eſſet Dño odor ſuauiſſimus,vt dicitur Exo.29. Exo.10.2. 79.c.4.I

Sacrificia holocauſtorum nunquam in deſerto fuerunt obſeruata, niſi tempore conſecrationis ſacerdotum,& dedicationis tabernaculi,quod fuit in monte Sinai. Et extra illam manſionem nunquam ſacrificauerunt in deſerto. Exod.tom.2. 89.c.3.H

Sacrificia holocauſti,& pacificorum, licet ordinata eſſent ad alios fines principaliter, tamen ſecundario proficiebãt ad expiationem peccati. Num. tom.1. 222.c.1.E

Quomodo ſacrificium holocauſti poſſet offerri ex voto,& ſponteneè Num.to.1. 216.c.2.B

In omni ſacrificio holocauſti, & pacificorum dandum erat libamentum.Nu.15.Et libamentũ continebat quinque.ſ.ſimilam,vinum,oleum, thus, & ſal. Tria prima iſtorum dabantur cum menſura,& alia duo ad voluntatem offerẽtium.Et hæc omnia conſeruabantur in ſanctuario, cùm eſſet vſus quotidianus ſacrificiorum,&c. 1.Paralipo. 114.c.4.H

Sacrificium matutinum, & veſpertinum quotidiana erant holocauſta.Exo.to.1. 261.c.3.K

In ſacrificijs quotidianis, cuiuſmodi erãt ſacrificiũ matutinum, & veſpertinum, non cremabantur omnia fruſtra ſimul, vt in ſacrificijs ſpontaneis, ſed ſucceſſiuè: ita vt duraret per totam noctem, & per totum diem,vt habetur Leu.6. cùm dicit: Hæc eſt lex holocauſti, cremabitur in altari tota nocte vſque ad mane.Leui.12.c.3.H.1.Paralipo. 114.c.3.I

De ſacrificio holocauſti matutino, & veſpertino. Leu. 76.c.2.A

Sacrificium holocauſti matutinum, & veſpertinũ debebat fieri ante omne ſacrificium ſpontaneũ, & ſacrificium veſpertinum poſt omne ſacrificiũ ſpontaneum.ſ.ad ſolis occaſum. Et ſacrificia ſpõtanea fiebant vſque ad meridiẽ.Nam poſtea non erat conſuetum fieri ſacrificiam.Num.to.primo. 103.c.2.A.

Sacrificium iuge erat duplex. ſ. matutinum, & veſpertinum.4.Reg. 18.c.2.C

Sacrificium pacificum.

Inter ſacrificia pacifica, & ſacrificia pro peccato: quid interſit.Exod.to 2. 7.c.2.E

Sacrifi ium pacificum fiebat principaliter ad gratiarum actiones &c. ſicut ſacrificium holocauſti ad laudem,& honorem Dei. Exodum tomo 2. 80.c.2.A

In ſacrificijs pacificorum, & holocauſtorum tollebantur prius pelles a ſacerdote immollante,& in pacificis pertinebant ad eum, qui dabat animal immolandum.Exo.to.2. 80.c.4.F

Sacrificium pacificorum fiebat ad gratiarum actiones pro Deo nobis pacificato, vel ad eum pacificandum &c.Exo.to.2. 81.c.4.I

Sacrificium pacificum ſacerdotum, in quo differret a ſacrificio pacifico populi.Exodum tomo 2. 87.c.2.A

Sacrificium pacificum, quare aliquando offerebatur pro pace habita, & aliquando pro pace habenda, & pro primo diceretur gratiarum actio. Et pro ſecundo petitio, nec tamen differrent in ſacri-

sacrificijs Leuitic. 23.c.2.A
Sacrificium pacificum diuidebatur in pacificium votiuum, & pacificum spontaneum. Leuitici. 248.c 3.H
In oblatione sacrificij pacifici de ouibus plures obseruationes fiebant, quam in illis, quæ erant de bobus, quoniam plures partes de ouibus cremabantur in altari, quam de bobus. Nam de bobus nihil cremabatur, præter adipes, & renunculos, de ouibus vero crem abatur cauda, & duo renes. Leuit. 3. Leuit. 24.c.4.H
Sacrificia pacifica erant totaliter spontanea. Leuit. 25.c.1.A
Carnes sacrificij pro gratiarum actione debebant eadem die comedi, neque poterant quo vis modo manere in sequentem diem. Sed carnes sacrificij pacifici spontanei, vel votiui poterant manere in secundum diem, sed non in tertium: sed cremandæ erant. Leuit. 57.c.1 E. & 254.c.3.H & 187.c.1.C
Nec offerens poterat dare, vel vendere partes sibi prouenientes, cuicumque vellet &c. Leuiticor. 187.c.1.E
In sacrificio pacificorum ipse offerens, etiam laicus tenebat manibus suis adipem, & pectusculum animalis immolati, & leuabat ea coram Domino, quod in alijs sacrificijs non licebat, eo quòd erant strictioris obseruationis & cæter. Leuitici. 60. col.2.C
Et vt dicit Rabbi Salomon, sacerdos ponebat manus suas sub manibus laici offerentis, quas eleuabat ad quatuor partes mundi &c. Leuiti. 60. col.4 F
An sacrificia pacifica fuerint tempore legis naturę, scilicet tempore Iacob, non constat: sed videtur, quòd sic Genes 31. s illud, quod obtulit in monte Galaad. Genes. 72.c.2.C
In sacrificio pacificorum, quod fecit Moyses in cõsecratione Aaron, & filiorum eius, armus dexter crematus est cum adipibus, quod in nullo alio sacrificio pacifico factum est vnquam. Leuitic. 68. col.2.A
Sacrificium pacificorum nũquam fiebat ex auibus. Ex quo auis non erat diuidenda. Leuit. 135.c.4.K
Super Num. to. 1. 83.c.3.F
Sacrificium pacificum nũquam remittebatur propter paupertatem, cuius redditur causa &c. Leui. 333.c 4.F
Nec remissio, vel commutatio talis fiebat, nisi in sacrificijs, quæ erant necessaria ex lege, & non in eis, quæ erant voluntaria &c. ibid. 333.c.4.K
In tribus locis inuenitur fieri commutatio in sacrificio propter paupertatem. Primo in sacrificio pro peccato, quando quis deberet offerre agnum anniculum, vel capram Leuitic. 5. Et commutabatur hoc in duos turtures, vel duos pullos columbarum. Secundo in pariente. Leui. 12. Tertio in sacrificio leprosi Leuitcii. 12. &c. Leuiti. 334. col 1.B
Sacrificia pacifica erant ad gaudia ipsorum offerentium. Et sic offerentes poterant conuocare omnes amicos ad comedendum de his victimis. Dũ tamẽ essent mundi, vt possent intrare in sanctuarium. Num. tom. 1. 3. Reg. 29.c.4.H
Sacrificia pacificorum, & holocausti, licet ordinata essent ad alios fines principaliter, tamen secundario proficiebant ad expiationem peccati. Nu. tom. 1. 222.c.1.E
In sacrificio pacificorum pectusculum dicebatur pectusculum cõsecrationis, & armus dicebatur, armus separationis, sed quare sic. Numer. tom. 1. 254.c.3.G
In sacrificio pacificorum armus, & pectusculum proueniebant in ius sacerdotum, cuius Nicolaus assignat causam, quæ non placet autori: qui aliã assignat &c. Deuteron. 100.c.1.E
In omni sacrificio pacifico, & holocausto dandum erat libamentum. Num. 15. Et libamentum continebat quinque, scilicet similam, vinum, oleum, sal, & rhus. Tria prima dabantur cum mensura, & duo vltima ad voluntatem offerentium. Et hæc omnia conseruabantur in sanctuario, cum esset vsus quotidianus sacrificiorum. 1. Paralipo. 114.c.4.K
Carnes sacrificiorum pacificorum debebant comedi eadem die: si essent pro gratiarum actione. Et si pro voto, eadem die, vel sequenti. 1. Paralip. 161.c.4.G
Sacrificium pacificum distinguitur per hostiam votiuam, & per hostiam in gratiarum actione. Leui. 7.1. Paralip. 253. c.3.G
Sacrificium pacificũ erat duplex, quoddam ad gratiarum actiones, & aliud ad obsecrationes. 1. Paralipom. 103.c.1.A
In sacrificio pacifico, & in sacrificio pro peccato, non reseruabantur carnes ab vno die in alium: sed si aliquid superesset, cremabatur. Leu. 7. & 19. Mat. to. 7. 291.c.4.G

Sacrificium pro peccato.

Sacrificia pro peccato tolum fiebant in illis, qui totaliter erant subiecti ritui Iudaico. Exod. tom. 1. 145 c.4.K
Sacrificia pro peccatis debebant fieri in altari tabernaculi. Alia autem poterant fieri in altaribus, quæ essent extra locum tabernaculi, aliquando ex causis specialibus &cæt. Exodi tomo primo 196.c.1.C
Inter sacrificia pro peccato, & sacrificia pacifica, quid interfit. Exo. to 2. 7.c.2.E
Qui sacrificium offerebat pro peccato, ipsemet portabat animal coram sacerdote. Et ponebat manus suas super caput eius: quasi imprecãs ei omnia mala, quæ egisset. Leuiti. 4. & 5. Exod. tom. 2. 70 c. 2.B
Maiora sacrificia pro peccato fiebant secundum quod maiora erant peccata, vt sacrificiũ pro peccato sacerdotis, & sacrificium pro peccato populi maiora erant: quam peccatum principis, & alterius particularis personæ. Exod. tomo secundo 74.c.4.F
In sacrificio pro peccato tingebantur cornua altaris, & non in alijs: quia in illo fiebat specialis expiatio. In alijs vero fiebat indirecte expiatio, & secundario &c. Exod. tomo 2. 80. colum. 1.C & 89.c.1.B
Sacrificium pro peccato erat quodam modo dispositio ad alia sacrificia, sicut nunc quædam sacramenta sunt dispositiones ad alia sacramenta, vt pœnitentiæ sacramentum ad sacramentum Eucharistiæ, & cæt. Exod. tomo secundo. 80.c.1.E
Sacrificia pro peccato erant duplicia, quædam facta de bobus, & quædam de minoribus animalibus, vt de capris, arietibus, & auibus. Primum erat pro maximis peccatis, s. pro peccatis sacerdotis, & populi. Secundum pro minoribus, s. pro peccatis principis, & personarum priuatarum. Et in istis tenebatur idẽ modus penè, qui tenebatur in pacificis. Nã decoriabat animal &c. In primis verò

verò ſolus adeps cremabatur in altari holocauſto rum cum duobus renũculis. Carnes autem cum pelle,& ſimo, & cornibus cremabantur extra caſtra. Et hoc ad oſtendendum deteſtationem peccatorum,pro quibus offerebantur,& ob hoc cum tota ſua immunditia cremabantur, ſic etiam vitula ruffa:Num.19.Et vitulus in conſecratione ſacerdotum Exo 29.Exo.to.2. 80.c.4.H

Sacrificia pro peccato, & pacifica non fiebant quotidie ſicut holocauſtum:ſed in aliquibus feſtiuitatibus. Et ſatis paucis,vel cum populus iſta obſeruare vellet.Num.28.& 29.&c.Exod.to.2. 89.c.2.E.& 90.c.2.A

Sed bene duo agni, vnus mane ante ortum ſolis, & alter ante ſolis occaſum.ibid. 89.c.3.K

In ſacrificio pro peccato ex vitulo ſolum incendebantur adeps,& renũculi in altari.Sed ſi ex ariete, vel hirco,ſolum adeps cum renunculis,& cauda, vt patet Leuit.7.In ſacrificio vero pro pacificis in cẽdebantur adeps, renunculi,& duo renes.i.lumbi.Leuitici 3 Exo.to.2. 81.c.2.C

In ſacrificio pro peccato fiebant plures ſanguinis aſperſiones,& tinctiones,quam in alijs ſacrificijs, &c.Leuitici.11.colum.4.G.Et aliquando iſtæ tinctiones fiebant ſepties ſcilicet intra ſancta ſancto rum contra propitiatorium,&cæt. Leuitici. 11. col.4.H

In quolibet ſacrificio pro peccato tingebantur cornua altaris, aliquando altaris holocauſtorum, & aliquando cornua altaris Thymiamatis, vt in ſacrificio ſacerdotis magni,& totius populi. Leuit. 38.c.1.D

In ſacrificio pro peccato priuatæ perſonę offerri debebat tantum fœmella, quæ ſignificabat minorem grauitatem peccati in perſona priuata, quã in perſona principis,&c. Leui. 39.c.1.E

Sacrificium pro peccato non poterat verè prodeſſe offerenti,niſi præcedente pœnitentia. Nam ſine pœnitentia nullum peccatum actuale aboleri poteſt. Secus tamen cum aliquis incidebat ſine culpa ſua in aliquas immunditias,&c. Leuiticum 42. col.4.G

In ſacrificio pro peccato nõ apponebatur thus propter multa Leuit. 43.c.4.G

Sacrificium pro peccato, & pro delicto differebant, ſecundum quod peccatum, & delictum differũt. Nam peccatum conſiſtit in commiſſione, ſiue voluntaria,ſiue per ignorantiam. Delictum verò in omiſſione Dicitur etiam delictum cum quis peccauit per commiſſionem. Et debuiſſet immediatè mundari ſecundum aliquam legem, & non fecit,&c. Leui. 54.c.3.K

Et erat differentia in his ſacrificijs ibidem.138.c.2.A. 194.c.1.A

Sacrificium pro peccato, quod fecit Aaron in octaua die a prima die conſecrationis eius, fuit factũ pro peccato ſimpliciter &c. Leui. 72.c.1.D

Similiter & ſacrificium pro peccato populi, quod ex hirco factum eſt eadem die.Leui. 72.c.3.H

Sed quare prius pro ſe, quam pro populo obtulerit. Leui. 75.c.4.F

Sacrificia pro peccato erant quædam atteſtationes reales, ac ſi verbo tenus homines ipſi proteſtarentur ſe eſſe peccatores.Leui. 74.c.4.K

Primum ſacrificium, quod offerebat ſummus Pontifex poſt conſecrationem, erat pro peccato,cuius duplex aſſignatur cauſa. Leuitic. fol. 74. colum.4.G

Quoties aliquis deberet offerre ſacrificium pro peccato,& holocauſtum, vel victimam pacificam, prius debebat offerre ſacrificiũ pro peccato, quã holocauſtum,vel victimam pacificam,&c.Leuit. 146.c.4.G.Num.to.1. 83.c.1.G

Sacrificium pro peccato poteſt dupliciter fieri. Vno modo ex determinatione,& compulſione legis, aut ex voluntate noſtra abſque lege. Si ſecundũ, & offerat pro peccatis ſuis, non conſcius alicuius ſpecialis peccati.Tunc poteſt dupliciter fieri, vel ex voto,vel ſponteneè:ſi ex voto voueret quis aliquod animal,tunc offerens, ſine aliqua determinatione,deberet offerre animal integrum, nec ſatisfaciebat offerendo animal habens caudam, & aures amputatas: quòd ſi vouerit tale animal in particulari, tunc bene poteſt,ſicut ſi offerat ſponteneè ſine aliqua determinatione legis.Leui.250. col.1.B

Et animalia, quæ haberent aures,& caudam amputatas,non erant ſimpliciter immunda: ſed ſolum ad votum ſoluendum, non tamen ad ſponteneè offerendum.Leui. 250.c.3.G

In ſacrificio pro peccato nulla dabantur libamina. Num.to.1. 74.c.2.C

Præter quam in emundatione leproſi.ibidem. 216. colum.1.C

In ſacrificio pro peccato,quando fiebat pro magnis peccatis,offerebantur maſculus,& pro paruis fœmella. Sed pro peccatis ſummi ſacerdotis,& pro peccatis populi offerebatur vitulus, pro peccato principis hircus, & pro peccatis ſingularis perſonæ capra.Num.to.1. 73.c.4.H

In ſacrificio pro peccato licebat offerre hircum, bouem,capram,arietem,& turtures,vel duos pullos columbarum,diuerſis tamen caſibus. Nu.to.1. 83.c.1.C.Iudæi tamen dicebant, quòd hircus offerebatur pro peccato in memoriam venditionis Ioſeph,&c.quod probatur eſſe falſum. Num.to.1. 83.c.2.A

Sacrificium pro peccato fiebat,cum quis deliquiſſet in quibuſdam, quæ lex iubebat expiari per ſacrificium. Et hoc erat duplex,quoddam cremabatur totaliter extra caſtra,cum pelle,corio,& ſimo.Aliud, quod totaliter ꝓueniebat ſacerdotibus prẽter ſanguinem fuſum in gyro altaris. Nume.to.1. 73.c.4.G

Sacrificium pro peccato qualiter poterat eſſe ex voto.Num.to.1. 216.c.3.F

Sacrificij pro peccato duplices erant cæremoniæ, &c.Num.to.1. 222.c.3.K

Quotieſcumque offerebatur ſacrificium pro peccato,ſacerdos ſemper orabat pro offerente. Leuit.4. & 5. & 12. Similiter & quando offerebatur holocauſtum,& hoſtia pacifica,&c.Nu.to.1. 222.c.4.K

Sacrificiũ pro peccato pro quibus offerri debebat. Ioſ.to.1. 153.c.4.H

Sacrificium pro peccato quare non fuerit oblatum in confirmatione legis.Ioſ.to.1. 153.c.4.H

Sacrificium pro peccato fiebat ſecundum obligationem legis in certis caſibus: ad tollendum aliqua peccata,quæ erant contra cæremonias legis.Leu. 4.& 5. Et iſtud ſacrificium erat triſtitiæ. 1.Paralip. 173.c.3.K

Sacrificium pro peccato fiebat in certis caſibus, & maximè quando peccatum erat per ignorãtiam ĩomiſſione alicuius cæremoniæ.1. Par.253.c.2.C

Sacrificiũ pro peccato poterat eſſe dupliciter. Vno modo ad iſtum ſenſum,ꝙ haberet tales cæremonias,quales habet tale genus ſacrificii. Alio modo ad iſtum ſenſum, quod proficiat pro remiſſione peccatorum. Et iſto mõ oĩa ſacrificia erant ꝓ peccato:quia omnia proficiebant ad remiſſionẽ peccatorum.

catorum.1.Paral.253.c.3.F.|Et quando quis scien ter peccabat contra Deum per superbiam, non expiabatur tale peccatum per sacrificia, sed per contritionem.Nume.15.1.Paral. 253.c.3.H

De sacrificio pro peccato,& cæremonijs illius.2.Paralipom. 24.c.3.G

Sacrificium pro peccato non offerebatur pro omnibus peccatis: sed solum pro quibusdam determinatis. Et per sacrificium pro peccato non remittebatur culpa, neque per aliqua opera cæremonialia veteris testamenti,nec etiam noui: sed solum per contritionem, nec pœnam etiam remittebant: sed solum ex deuotione offerentis sacrificia &c.2.Paral. 24.c.3.G

Sacrificia pro peccato erant instituta secundum legem, pro certis peccatis,& non proficiebant directè ad tollendum aliquid de pœna, vel culpa: sed solum ad obediendum legi, & exequendum eam.Nam si non offerebatur sacrificium pro illo peccato: Deus infligebat pœnam peccanti. Et si offerebatur non merebatur inde aliquid ipse offerens. Et sic verè lex vetus erat onus,quia magis obligatiua, & onerosa erat,quam vtilis.2.Parali. 24.c.3.H

Sacrificium pro peccato erat duplex,quoddam vocabatur sacrificium pro peccato, & alterum sacrificium pro delicto.Et ista differebant,quia peccatum,& delictum differunt.Nam peccatum dicitur sic ex commissione alicuius mali,& delictū in omissione alicuius boni necessarij. Nec tamen erat offerendum sacrificium pro omnibus commissionibus, & omissionibus, sed præcipuè pro cæremonialibus,& in his, quæ erant per ignorantiam.2.Paral. 24.c.3.K

De sacrificijs, quæ fiebant pro peccato summi sacerdotis, & pro peccato populi, & pro peccato personæ priuatæ circa cæremonialia.2.Paralipo. 25.c.1.A

De sacrificijs pro peccatis contra proximū.2.Parali. 25.c.1.D

In sacrificio pro peccato, & hostia pacifica non reseruabantur carnes ab vno die in alium,sed si aliquid supereſſet,cremabatur.Leuiti.7.& 19.Matt. tom.7. 291.c.4.H

Sacrificium de pane.

Sacrificium, quod de sola farina, & panibus fiebat, erat sacrificium pauperum.Leui. 16.c.1.E

In omnibus sacrificijs,quæ de pane fiebant,non debebat apponi fermentum.Leuit. 19.c.1.E

In sacrificijs de sartagine tripliciter ponebatur oleum.Leuit. 19.c.1.D

Sacrificium de volatilibus.

In sacrificio de volatilibus non apponebatur simila, vt quidam dicunt. Leuitic. 139. colum 3. H. Sed oppositum est verum, vt probatur. Leuitic. 140.c.2.B

Numquam ex volatilibus fiebat sacrificium pacificum, ex quo auis non erat diuidenda. Leuitic. 135.c.4.H

Sacrificium ex auibus non fuit inuentum nisi propter pauperes &c.Leuit.5.& 12.& 14.Nume.to.1. 82.col.4.G

Sacrilegium.

Dicitur delictum,quo res sacra violatur &c. Iosue to.2. 163.col.4.1

Sacrilegium aliquod ad speciem quandam luxurię pertinet,quia dicit quandam defformitatem circa luxuriam.Matt.to.2. 159.c.3.G

Sacrilegium,cum sit quædam irreligiositas,& repugnat cultui diuino,inuenietur in omnibus illis vitijs, quæ sunt contra religiositatem, vel cultum diuinum, specialiter tamen reperitur in tribus, vel quattuor generibus vitiorum, scilicet, luxuria, furto, homicidio, & gula, & quando frangitur fides.Matt.to.2. 159.c.3.K

Sacrilegium solet vocari incæstus, & adulterium, sed hoc est largè.Matt.to.2. 159.c.4.F

Sacrilegium committitur in furto; primò,cum aliquis furatur rem sacram in loco sacro. Secundò, quando furatur rem sacram in loco non sacro, & quando furatur rem nō sacram in loco sacro, de his omnibus habetur 17. quæst.4. §. sacrilegiū. Matt.to.2. 159.c.4.G

Sacrilegium committit percutiens clericum, aut saltem manus violentas in eum apponens. 17. q. 4.cap.Si quis suadente diabolo,& capit.Sicut qui Ecclesiam &c.Matth.tom.2. 160.c.1.A

Sacrilegium committit quicumque sumit Eucharistiam in peccato,& etiam qui contra ritum Ecclesiæ susciperet,quasi contemnens.Matt.tom.2. 160.c.1.D

Sacrilegium committit, qui hæreticus efficitur. Matth.to.2. 160.c.1.E

Sacrilegium,quod est in luxuria, pertinet ad aliquā de alijs speciebus luxurię,vel ad multas,quod nō fieret, si esset sacrilegium absolutè species luxuriæ.Matth.to.2. 160.c.1.E

Sacrum.

De rebus sacris comedentes, si laici essent, deberent esse mundi, in casu scilicet necessitatis, vt patet 1.Regum 21. de Dauid & pueris suis, circa panes propositionis. Et Matth.12.Leuit.235.c.2.C.Et requirebatur munditia ad comedenda ista propter duo in generali: primò ad literam,quia istæ oblationes,& sacrificia fiebant ad cultum diuinum. Et hoc,vt haberetur Deus in magna reuerentia. Et ideo si permitteretur,vt quilibet de eis comederet, vilescerent sanctificata &c. Secundò allegoricè, nam illa significabant illa,quæ futura erant in nouo testamento circa Christum,& maximè significabāt sacrificium corporis Christi. Et per comestionē illorum significatur comestio Eucharistiæ. Alia etiam causa assignatur in speciali. Leuitic. 236. colum.2.C

A rebus sacris prohibitus erat,qui erat contaminatus super mortuo,siue ad ministerium earum, siue ad comedendum, siue ad simpliciter tangendum.Leuiti.237.colum.3.I. Et assignatur multiplex distinctio circa tactum mortui. Leuitic. 237.c.2.E

Non sunt exercenda sacra in locis, in quibus sunt commissa crimina, nisi prius purgentur. Matth. tomo 7. 123.c.3.F

Res sacræ non possunt vendi,vt portę,mœnia,theatra,de quibus habetur instit.de re diui.circa principium. Leuit. 300.c.4.I

In sacris locis quare debeat esse munditia. Deuter. 121.c.4.H

Vocantur sacra omnia publica,vt plateæ Ciuitatis, mœnia portæ,& viæ: vt patet Institut.de re diui. §.sacræ quoq; res.Matt.to.2. 159.c.4.K

Quid dicatur sacrum,& quid religiosum quo ad cadauer humanum.Matth.tom.7. 113.c.4.F

Sacer locus positus inter duo prædia impedit seruitutem,ff.de seruitu.l.seruientes.§ vlt.Matth.to.3.

Sadoc, & Abiathar

Erant summi sacerdotes tēpore Dauid, & ambo erant consecrati, & ministrabant,

ſtrabant. 3.Reg.27.c.2.D. Et diuidebant inter ſe redditus pertinētes ad ſummū ſacerdotem. ibid.
Sadoc ſummus ſacerdos miniſtrabat in tabernaculo,quod erat in Gabaon tempore Dauid.Et tunc Abiathar miniſtrabat coram arca Domini, quæ erat in domo Dauid. 1.Paralip. 189.col.4.F
Sadducæi. Negabant reſurrectionem, & dicebant etiam non eſſe animas poſt mortem, nec eſſe angelos, nec quoſcumque ſpiritus, contra quos Dominus eſt Matth.22.& Paulus Actu.22.& 23.Leuit.Matt.to.3.200.c.1.A
In caſu Sadducæorum, de quo Matthæ.22. ſi ſeptimus illorum fratrum habuiſſet ex vxore primi filium, reputaretur filius primi, & non alicuius aliorum.Ruth. 275.c.2.C
De Sadducæorum ſecta, qui in Hebræo dicuntur zadichim,ideſt,iuſti. Et in Latino ſermone iuxta ſermonis conſuetudinem, Sadducæi nuncupantur.Matt.to.1. 190.c.4.K
Sadducęi non dubitabant de reſurrectione aliquorum hominum, ſed de reſurrectione generali. Matt.tom.4. 72.c.1.D
Sadducæi,& Phariſæi erant fide,& moribus diſcordes &c.Matth.to.4. 153.c.3.I
Sadducæi interpretantur iuſti, quia in Hebræo dicuntur zadichim, & per formationem Latinam dicuntur Sadducæi. Et iſti negabant reſurrectionem generalem, & angelos, & ſpiritus eſſe, quæ omnia Phariſæi concedebant. Et de Sadducæis dicunt,quòd non recipiebant omnes libros veteris teſtamenti,ſed ſolos libros Moyſi, ſicut Samaritani.Matt.to.6. 40.c.3.F
De Sadducæorum motiuis, quibus mouebātur negare reſurrectionem mortuorum.Matth.tom.6. 41.col.1.A
Sadducæi, vt communiter tenetur, credebant animas perire cum corporibus, ſic enim referunt Origenes,& Hieronymus. Matth. tomo6. 41. col.2.B
Sadducæi erant Iudæi, & de gremio Iudæorum. Matth.tom.6. 41.col.4.F
Sadducæi quare poſuerunt caſum in ſuſcitatione ſeminis de ſolis fratribus, cum ſuſcitatio ſeminis ad alios pertineat præterquam ad fratres.Matth. tom.6. 64.c.2.A
Sadducæorum errores referuntur. Matth.tomo 6. 40.c.3.F
Sadducæi,cum potius debuiſſent Chriſtum adiuuare, tentauerunt ipſum, propterea quòd eſſet illis odioſus,& infenſus,ſicut & Phariſæis. Matt.to.6. 40.c.4.H
Sadducæi negabant reſurrectionem, ſpiritum, & Angelum, quia non credebant repugnare legi, nec Phariſæi,tenentes oppoſitum,poterant conuincere Sadducæos, quòd errarent.Matt.tom.6. 42.c.2.A
Sadducæorum error erat peſſimus. Matth.tomo 5. 166.c.4.G
Sadducæi negabant ſuſcitatos ab Elia, & Eliſæo, cum non reciperent niſi libros legis Moyſi.Matt. tom.6.42.col.4.I. Et ex ſuppoſitione eorum,qui negabant animas manere poſt corpora, vtramq; reſurrectionem,ſcilicet,vniuerſalem, & particularem habebant negare; tamen magis videtur, quòd negarēt ſolam reſurrectionem generalem ad vitam immortalem, & quòd de hac erat diſcordia inter ipſos, & Phariſæos, vt probatur ex multis.Matth.to.6. 43.c.1.B
Sadducæi, licet non ſperarent reſurrectionem habebant motiuum ad bonum, & ad cauendum malom ſpheboni præſentis.Crēdebāt Deum eſſe potentem facere homini bonum in præſenti vita, & etiam inferre malum, ſed iſtud eſt paruum motiuum &c.Matth.to.6. 43.c.4.F
Sadducæi quomodo poterant negare angelos,cum reciperent libros Moyſi,in quibus fit mētio multoties de angelis.Matth.to.6. 44.c.1.B. Et facilius erat eis negare ſpiritus,quam angelos.Matt.to.6. 44.col.1.C
Sadducæi non recipiebant niſi libros Moyſi,quia ita erat apud Iudæos diſſenſio de libris ſacris,ſicut de reſurrectione, ſcilicet quia erant ſub opinione, ſecus tamen de libris Moyſi &c.Matt.t.6.44.c.3.K
Sadducęi interrogantes Chriſtum.Matt.22.di.Moyſes dixit, ſi quis mortuus fuerit &c. animo tentandi id dixerunt, volentes oſtentationem ſui facere, faciendo interrogationem Chriſto, quam ſoluere non poſſet, & ipſi glorioſi apparerēt &c. Matth.tom.6.45.c.1. D. Et interrogauerunt potius de reſurrectione, quam de aliquo alio propter multa.ibidem. 45.c.3.F
Sadducæi poſuerunt caſum de fratribus ſolum, & non de cognatis mortui ſine liberis.Matt.22 propter multa.Matt.to.6.64.c.2.A.Sed an prædictus caſus fuerit ſic in re,non conſtat, ſed quòd fuerit poſſibilis.probatur ibidem. 64.c.2.E
Sadducęi volētes impugnare reſurrectionem mortuorum illo argumento de ſeptem fratribns, & vnica vxore &c.Matt.22.præſupponebant,quòd ſi eſſet reſurrectio,in illa eſſet commixtio ſexuū, & quòd quilibet haberet ibi vxorem. Matt. to.6. 65.col.2.D. Quibus ſuppoſitis,argumentum eorum non erat efficax,vt probatur ibid. 65.c.3.F
Ad Sadducæos tentantes Chriſtum, reſpondit ipſe directe.Matth.22.Cum alijs tentantibus,vel non reſpondebat, vel reſpondebat indirecte, & hoc propter multa.Matth.tom.6.65.col.4.F. Et non diſſoluit Chriſtus argumentum illorum negando illis conſequentiam., ſed oſtendendo falſitatem præſuppoſiti, & hoc propter multa. ibidem. Et dixit illis, erratis, propter multa. ibidem. Et quod addidit, neſcientes ſcripturas &c. erat cauſa erroris ſui.Sed quomodo iſta fuerit cauſa erroris,& quomodo applicetur ad propoſitum. ibid. 66.c.1. A
Sadducæi, & Phariſæi erant contra Chriſtum, quia vtroſque in quibuſdam impugnabat. Matt. to.4. 153.col.4.K
Sadducæi non puniebantur a cæteris Iudæis propte rea quia negabant reſurrectionem, quia negare reſurrectionem non putabant eſſe peccatum, vt ipſi iudicabant: quia non putabant illam contineri in lege Dei, vel in ſacris libris. Matt. tom.6. 42.c.1.E
Inter Sadduceos, & Phariſæos erat contentio circa reſurrectionem,tam ſpecialem, quam generalē, tamen erat circa generalem ad vitam immortalem. Matth.to.6. 43.c.1.B
Sadducæi arguūtur à Chriſto de negligētia,& ignorantia.Matth.to.6. 66.c.3.G
Sadducæis Chriſtus impoſuit ſilentium, non quòd crederent oppoſitum eius, quod prius credebāt, ſ. eſſe reſurrectionem, ſed quia non habuerunt, quid ei reſponderent.Matth.to.6. 123.c.1.A
Sadducæi, & Phariſæi licet inter ſeſe eſſent contrarij,tamen contra Chriſtum concordabant.Matt. tomo6. 123.c.1.D
Sagena. Genus rhetis eſt, quod magnam piſcium capit multitudinem. Matt.t.4. 64.c.3.H

Sagena potest dici ecclesia, & prædicatio Euangelica. Mat. to. 4. 64. c. 3. H

Sagum. Sagorum iuncturam in tabernaculo, nullo modo poterat venire super iunctura cortinarum. Exo. to. 2. 40. c. 2. E

Duorum sagorum copulatio fuit facta duobus cubitis vltra diuisionem Sancti sanctorum, quia sagum maius, continens sex saga, ponebatur ad partem Orientalem versus Occidētem, vt probatur ex litera Exo. 26. &c. Ex. to. 2. 41. c. 1. A

De coopertorio tabernaculi facto ex sagis. Exo. tomo 2. 39. c. 4. K. & 192. c. 1. D

Sagum est genus vestis militaris quadratæ. Iudi. 31. col. 3. F

Sal. Salis pactum dicebatur sic apud Hebræos, quādo, scilicet, erat perpetuum, quia sal erat perpetuum, siue in bonum siue in malum. 2. Par. 174. c. 1. A

Sal reddit terram sterilem, & ideo ab aqua diluuij, quæ salsa erat, terra facta est sterilis. Gen. 35. c. 4. I. & 37. c. 2. C

Sale seminamus terras, quas volumus steriles esse in maledictionem, vt habetur Iudicum 9. & Genes. 35. c. 4. I

Sal apponi iussit Dominus in omni sacrificio, &cet. Leui. 17. c. 4. G. & 1. Paralip. 115. c. 1. B. Cuius assignatur duplex causa, scilicet, tropologica. Leuit. 20. c. 3. F. Et literalis similiter. ibid.

Sal significat prudentiam & discretionem. Leui. 20. c. 3 G

Sal fœderis Dei quare sic dicatur. Leuit. 2. & Leuit. 20. c. 4. F

Sal quamuis de aqua fiat, est tamen naturæ igneæ. Iudicum 93. c. 1. A

Sal spargi in ciuitatibus, quæ committebant crimē læsæ maiestatis, ab antiquo fuit vsitatum, scilicet, ex quo cæperunt esse reges super terram. Iudi. 93. col. 1. B

Per sal intelligitur prudentia vel sapientia in prælatis Mat. to. 2. 72. c. 2. A

Quare prælati dicantur sal. Matth to. 2. 72. c. 3. F

Sal ponit ecclesia in benedictione aquæ ad imitanem Elisæi. 4. Reg. 19. c. 2. A

Sal terram sterilem reddit. Mat. to. 2. 72. c. 3. H

Sale ciuitates aspersæ, vt inhabitabiles reddantur. Mat. to. 2. 72. c. 3. H

Salamandra. Potest per aliquod spacium manere in igne sine offensione. Gen. 7. c. 4. K

Sed non potest diu viuere in igne. Sic etiam sunt aliqua alia corpora, quæ ad horam vel ad paruum tempus possunt esse in igne sine læsione, vt patet de hebeno ligno. Mat. to 7. 148. c. 4. H

Sed quare salamandra aliquo tpe viuat in igne. ibid.

Sale. Vixit quatuor cētum triginta tribus annis, & mortuus fuit anno vitæ Iacob decimo octauo, vt probatur Gen. 57. col. 1. C. 1. Paralip. 35. colum. 3 H

Salem. Salem, de quo Gen. 33. Videtur Auctori, quòd fuerit ciuitas Sichem, quæ bino mia erat, vt Bethel, quæ vocatur Luza. Gen. 336. colum. 2. C

Saliua Ieiuna, honestius facit quis opera quæcumque alicuius auctoritatis, quā alias. 1. Reg. to. 2. 22. c. 4. H

Salmanasar. A tempore quo Salmanasar duxit Isral captiuum in Assyrios vsque ad exitum de Aegypto, transierunt anni septingenti septuaginta septem. Et vsque ad orbem conditum fluxerunt tres mille quatuor centum anni, vno dempto, & vsque ad diluuium trā sierunt mille septingenti septuaginta octo, & vsque ad tempus, quo Abrahā venit de terra Chaldæorum in terram Chanaan fuerunt mille tercentum decem octo anni. 4. Regum 164. colum. 1. C

Salmanasar non solum pugnauit contra Israelitas, quando duxit illos captiuos in Assyrios, sed etiā totam Syriam & Phœnicem pugnandō, inuasit, &c. 4. Reg. 164. c. 2. C

Quare Salmanasar transtulit Israelitas in Assyrios. 4. Reg. 180. c. 1. A

Salmantica ciuitas.

In Salmantica ciuitate eleuatur polus arcticus quadraginta vno gradibus, & decem & nouem minutis Gen. 249. colum. 2. A. Iosue tomo 1. 66. colum. 1. B

Salmon. Rectè duxit Raab in vxorem, &c. Iosue to. 1. 118. c. 1. B

Salomon. Tria habuit nomina scilicet Salomon idest pacificus, & Coheleth. i. concionator, & Idida. i. dilectus Domini. Genes. 28. c. 2. C

Salomon multos libros ædidit, qui non sunt apud nos, sed qui habentur, sunt tres, scilicet, Parabolæ, Ecclesiastes, & Cantica, &c. Gen. 8. c. 2. E

Olim Iudæi voluerūt resecare Salomonis libros de canone Bibliorū, vel supprimere, ne prodirent in publicum, quia in ipsis erroneas sententias inueniebant; & hoc, quia nesciebant distinguere, vtrū à se, vel ab alijs dictas diceret, sed quia in vltimo eius capitulo dicitur: Finem loquēdi omnes pariter audiamus, time Deum, & mandata eius obser ua, hoc est omnis homo. Ideo qui legerit, cautus sit, vt videat quid ipse à se dicat, vel secūdum vulgarem positionem narret. Gen. 28. c. 2. E

Salomonis Cātica pertinent ad perfectos, &c. Gen. 28. c. 3. F

Salomonis Parabolæ corrigunt mores hominum, quod pertinet ad minores & incipientes, qui mores corrigere debent. Gen. 28. c. 3. F

Salomon dum dormiret factus est à Deo sapientissimus vna nocte. super Matth. tomo 6. 184. colum. 3. I

Salomon in Ecclesiaste demonstrat vanitatem in cunctis rebus creatis, quæ sub sole sunt. Gen. 28. colum. 3. G

Salomon in Canticis ecclesiam iungit & Christum. Gen. 28. c. 3. H

Salomon anno quarto regni sui cœpit ædificare tēplum. Exo. to. 1. 294. c. 4. F

Salomon in senectute sua prauus extitit ex amore fœminarum Gentilium. vt patet 3. Reg. 1. Exod. tomo 1. 295. c. 4. H

Salomon non excusatur, ducens in vxores mulieres Gentiles. super Exodum tomo secundo. 174. colum. 2. B

Salomon obtulit mille hostias in sacrificium in die, qua introduxit arcam & altare in templum, vt patet 2. Paral. 1. Exo. to. 2. 72. c. 3. H

Salomoni data est sapientia, cum esset puer, similiter & prophetia Danieli. Numer. tomo 1. 138. col. 2. B

Salomon peccauit grauiter, eo quòd misit negociatores in Aegyptum, vt inde adducerent equos, vt patet 3. Reg. 10. Deut. 96. c. 1. A

Salomō habuit in stabulis quadraginta mille equos, & currum & equitum duodecim millia. Deuter. 96. c. 1. B

Salomon ad ętatis ſuę annum vndecimum genuit, vt ait Euſebius,& Lucas Tuden. Deuterono. 97. col.1.D
Salomon multum peccauit in pluritate vxorum. Deuteron. 97.c.1.C
Salomon premebat populum multis tributis, vt diuitias congregaret. 3.Regum 12. Deuteronom. 97.c.1.D
Salomon habuit quaſi ſeptingentas vxores. 3.Reg. 11.1.Reg.to.1. 147.c.3.G
Salomon peccauit in multitudine vxorum,& concubinarum. 1.Reg.to.1. 152.c.4.H. Poteſt etiam dici, quòd Salomon non peccauit in habendo concubinas, niſi per accidens, quod poterat fieri multis modis &c. 1.Regum tomo 1. 153. colum.3 F
Salomon accepit mulieres multas de gentibus illis,de quibus Deus vetuerat.3.Reg.11.1.Reg to.2. 156.c.4.G
Salomon inſtitutus eſt rex, viuente Dauid propter fratrum diſcordiam.2 Reg 44.c.1.D
Omnes ſucceſſores Salomonis fuerũt infideles prętęter Ezechiam,& Ioſiam.2.Reg. 44.c.3.G
A principio regni Salomonis vſque ad Chriſti natiuitatem fluxerunt quaſi mille anni, quibus durauit regnum Salomonis 2.Reg. 45.c.1.D
An Salomon fuerit damnatus, problema eſt neutrum; Hebræi tenent communiter partem negatiuam, dicentes quòd egit pœnitentiam &c. Et hoc tenet etiam Iſidorus libro.de ortu, & obitu patrum,& idem tenent Hieronymus,& Ambroſius &c.2.Reg.47.c.4.G. Auctori tamẽ magis placet pars affirmatiua.ibidem.
Deus fecit regnare Salomonem,vt ipſemet dixit.3.Reg.3.propter multa,quæ ſunt generalia ad omnes reges. Secundo propter multa, quæ ſpecialiter concernebant ipſum Salomonem.3.Regũ. 30.c.3.F
Salomon viginti erat annorum, aut plurium,quando data eſt illi ſapientia a Deo,& quando inſtitutus eſt rex,viuente patre, erat quindecim vel ſexdecim annorum.3.Reg. 30.c.4.H
Salomon non fuit ſapientior dæmonibus, quia dæmones excedebant in duobus Salomonem &c. 3.Reg. 31.c.2.E
Salomon fuit ſapientior omnibus hominibus &c. præter Chriſtum, & dominam noſtram propter reuerentiam filij ſui &c.3.Reg. 32.c.4.G
Salomoni, quomodo data fuerit ſapientia.3.Regũ. 32.c.3.G
Salomon excedebat omnes homines in ſapientia, quia habitus infuſi, quos habebat erant plures quam habitus, quos homines per exercitationẽ habent,& clariores, & magis radicati &c. 3.Reg. 32.c.3.I.
Salomon habuit Prophetiam. 3. Regum. 33. colum.1.A
Salomoni non eſt data cognitio geſtorum præteritorum,neque futurorum.3.Reg. 33.c.1.C
Quæ Salomon ſciebat, erant pertinentia ad cognitionem naturalem, & hoc ſiue in vniuerſali, ſiue in particulari, ſciebat etiam artes mathematicas, & cæteras artes &c.3.Reg. 33.c.1.C
Salomon ſolum petijt ſapientiam ad regendum, Deus dedit ei ſapientiam naturalem,& alias vniuerſas artes.3.Reg. 34.c.1.B
Salomonis ſapientia non poterat perire ſicut noſtra,vt probatur.3.Reg. 34.c.2.A
Salomon non petijt a Deo ſapientiam, nec aliquid aliud,ſed dormiebat,& in ſomnijs viſus eſt ſibi petere ſapientiam. Et Deus emiſit illud ſomnium propter multa.3.Reg. 35.c.4.K
Salomon non peccauit accipiens in vxorem filiam Pharaonis regis Aegypti, vt probatur 3.Regum. 36.c.2.A
Salomõ circa vxores ſuas peccauit dupliciter, vno modo, quia ardẽtiſſimo amore copulatus eſt eis. Secũdo quia propter illas coluit idola.3.Regum. 36.c.3.I
Salomon conſtituit duodecim prefectos ſuper duodecim partes terræ Iſrael, vt per duodecim menſes anni prouiderent regi,& ſic quilibet vno menſe,ita vt nunquam deficeret cibus in domo regis. 3.Regũ 39.c.4.G. Et ſi annus Hebræorum haberet tredecim menſes, vt contingebat iuxta computationem eorum per annos lunares, ille,qui prouidebat tunc menſe duodecimo, prouidebat etiam menſe tertiodecimo, vel dicendum q̃ iſti præfecti miniſtrabant per ſingulos menſes,& nõ erat inter eos ordo certus, ita vt alicui illorum ſemper competeret menſis primus. 3.Regum. 40.c.1.A
Iudæi inſipientes putant Salomonem fuiſſe Dominum totius orbis.3.Reg. 31.c.3.G
Salomon dixit quindecim millia parabolarum, & quinque millia carminum, ſed Eſdras non tranſtulit plures parabolas, quam illas, quæ ſunt in libro Prouerbiorum,nec plura carmina, quam illa quæ ſunt in Canticis Canticorum. Et dicendum quòd fuerunt alij libri magni pluſquam iſti, qui nunc non habentur, & tamen illi non fuerũt tranſcripti per Eſdram,quando reparauit legem, & multa alia omiſit &c. 3.Reg. 43.c.1.A
De Salomonis libris ſolum tres fuerunt conſcripti ab Eſdra,ſcilicet Parabolæ,Eccleſiaſtes,& Cantica, eo quòd iſti continent moralem inſtructionem.3.Reg. 43.col.2.C
Quando Salomon incœpit ædificare templum Domini,ſolum regnauerat tribus annis,& vno menſe &c.3.Reg. 47.c.4.G
Salomon ædificauit templum ex Dei determinatione, quia Deus dedit exemplar ipſi Dauid. Et Dauid dedit illud Salomoni.1.Paralip.28.3.Reg. 49.c.2.E
Tres domos ædificauit Salomon præter templum, ſcilicet, domum ſaltus libani, & domum aliam regiam,& domum pro regina vxore ſua filia Pharaonis.3.Regum 60.c.1.B. Et dicebatur prima domus domus ſaltus libani, cum eſſet in Ieruſalem propter duo.3.Reg. 60.c.4.K
Salomon peccaret,ſi non ædificaret tẽplum. 3.Regum. 74.col.4.F
Salomon etſi non faceret bella, habebat tamen viros aſſignatos pro militia 3.Reg. 85.c.4.F
Salomoni apparuit Deus ter: primò in Gabaon: ſecundò,cum ædificaret templum: tertiò,iam ædificato templo,& dedicato. 3.Regum 81.c.4.H. 2.Paralip. 109.c.2.D
Salomon habebat duplices principes, quoſdam,vt præeſſent exercitui, tam equitibus, quam curribus, quam peditibus, & iſti erant ducenti quinquaginta. Et alios vt præeſſent operibus, & iſti erant trecenti &c.3.Reg. 85.c.4.I
Salomon habebat ſingulis annis de redditibus terræ Iſrael ſexcenta ſexaginta ſex talenta auri, excepto eo,quod offerebãt viri,qui erant ſuper vectigalia.3.Reg. 90.c.1.C
Salomon erat ſexaginta annorum,vel quaſi, quando mortuus eſt.3.Reg. 98.c.1.C
Salomon vere ſacrificauit idolis,non quia crederet illa

illa habere aliquam deitatem, sed ne contristaretur vxores suas, quas ardenter amabat: sicut fecit Adam comedens de ligno vetito, ne contristaretur Heuam. 3. Reg. 98. c. 3. H

Salomon non peccauit occidendo Ioab iuxta altare. 3. Reg. 26. c. 1. A

Salomon non peccauit occidendo Adoniam fratrem eius. 3. Reg. 22. c. 3. I

Salomon non peccauit occidendo Semei, etiam si ageret contra iuramentum patris. 3. Regum. 19. c. 4. F

Salomon fecit septem loculos thesaurorum circa sepulchrum patris sui Dauid, quod valde honorabile fecit. 3. Regum 20. c. 3. F 2. Paral. 162. c. 2. E. dicit loculos fuisse septem.

Salomon secundum Iosephum regnauit octoginta annos, sed secundum veritatem scripturæ nō nisi quadraginta. 3. Reg. 166. c. 1. C

Salomon fuit vniuersaliter peccator. 3. Regum. 129. c. 1. C

Salomon non desistebat colere Dominum etiam post ædificationem templorum idolorum, offerens sacrificia Domino ter in anno. Et ibat in tēplum &c. 3. Reg. 129. c. 2. C

Salomon nihil fecit in templo, cuius prius non dedisset Deus Dauid descriptionem, & figuram. 1. Paral. 28. 4. Reg. 211. c. 1. B

Salomon non legitur habuisse nisi vnicum filium, s. Roboā ex Naama vxore sua, de terra Ammonitarum. 3. Reg. 18. Et duas filias, quarum vna vocabatur Thapeth, quæ data fuit in vxorem Benadab, vni ex duodecim præpositis eius. 3. Regum 4. Et altera dicebatur Basemath, quæ data est in vxorem Achimaas, vni ex duodecim præpositis eius. 3. Regum 4. 1. Paralipom. 55. col. 3. K Matth. tom. 5. 56. c. 2. D.

Salomon non finiuit templum Domini, nisi vsque ad annum decimum regni sui cōpletum, & iam erat vndecimus. 3 Reg 6. 1. Paral. 90. c. 2 C

Salomon, quando petijt sapientiam a Domino, erat viginti annorum, vel quasi. 1. Paralipom. 258. c. 4. F

Salomon vnctus erat in regem, quando Dauid vocauit eum, & præcepit ei, vt ædificaret Domino Deo Israel. 1. Paralip. 22. 1. Parali. 259. c. 2. E

Salomon tenebatur ædificare templum Domino, ex mādato patris sui, quod probabat habere causam ex mandato Dei &c. 1. Paralipom. 159. c. 3. F. 325. c. 3. G. 2 Paralipom. 34. col. 3. F. Et tenebatur illud ædificare quam citius posset post mortem Dauid, & sic fecit. ibidem 325. c. 3. G

Salomon non incœpit ædificare templum viuente Dauid, nec immediate post mortem eius propter multa. 1. Paral. 325. c. 3. G. & 261. c. 2. A

Tempore Salomonis hostes Dauid fuerunt quieti propter multa. 1. Paral. 261. c. 3. K

Hoc nomen Salomon fuit impositum filio Dauid a matre sua instinctu Dei; nam Nathan prophetauit ad ponendum ei nomen ex parte Dei tempore, quo natus esset, & vocauit ipsum Idida, id est amabilem Domino &c. 1. Paral. 262. c. 1. A

Quomodo toto tempore Salomonis fuerit otium & pax in terra Israel. 1. Parali. 262. c. 2. B

Salomonem esse regnaturum super Israel, reuelatum fuit Dauid, priusquam nasceretur ipse Salomon. 1. Paral. 323. c. 2. C

Quare Salomon dicatur vnigenitus matris suæ. Matt. to. 6. 49. c. 4. G

Quare Salomon vocetur filius vnus Dauid. 1. Paral. 29. 1. Paral. 335. c. 2. E

Index Alphonsi Tostati.

Salomon ter fuit vnctus in regem, bis ante mortem Dauid. Et semel post mortem eius, vt quidam dicunt. 1. Paral. 342. col. C. Et non fuit ter vnctus, quia sic esset consuetudo, quòd reges pluries vngerentur, & si Saul vnctus fuerit bis, ideo fuit, quia prima vice fuit vnctus secretè. 1. Reg. 10. Sic etiam dicendum est de Dauid, qui ter vnctus fuit, prima vice secrete, secunda vice super Iuda, & tertia vice super totum Israel. In Salomone vero non fuit similis ratio, sed fuit bis vnctus propter discordiam &c. 1. Paralipomenon. 342. col. 2. B. Et Salomon fuit verus rex per primam & secundam vnctionem sicut Dauid. Et poterat facere omnes actus regis, non tamen factus est rex, vt administraret tunc, sed mortuo Dauid, & licet essent duo reges, vnus tamen censebatur, eo quod vnus administrabat solum, & alius non fuerat factus ad administrandum. Et sic quantum ad ius regni Dauid, & Salomon erant æquales, tamen quantum ad administrationem Salomon erat, quasi non esset rex. 1. Parali. 342. c. 3. K

Salomonis gloria fuit in multis, scilicet in diuitijs, sapientia, & pace, & in istis excelluit omnes reges Israel, tam præcedentes, quam sequentes &c. 1. Paral. 343. c. 3. K

Salomon, & Dauid regnauerunt supra duodecim tribus. Matt. to. 5.

Cum dicitur. 2. Paralip. 1. quòd dicebatur Deus esse cum Salomone potest dupliciter intelligi, vno modo per gratiam, alio modo dirigendo opera eius ad prosperum euentum &c. 2. Paralipo 4 c. 4.

Deus magnificauit Salomonem, in sapientia diuitijs, & gloria, & in latitudine cordis. 2. Paralipom. 4. c. 4. H

Salomon cognouit se factum regem a Deo, multipliciter, & ideo 2. Paral. 1. dixit: Tu me fecisti regē super Israel. 2. Paralip. 10. c. 3. F

Salomoni, quare Deus infudit sapiēriam de nocte, & non de die. 2. Paral. 10. c. 4. G

Sex modis poterat Salomon scire se accepisse sapiētiam a Deo, sed primus & sextus sunt verisimiliores, sextus tamen conuenientior, vt probatur 2. Paralip. 10. c. 4. H

Ille, qui loquebatur Salomoni in somnis, quando data est illi sapientia, erat Deus, & non angelus. 2. Paralipomenon 11. col. 4. H. Sed quomodo hoc vide ibidem.

Salomon fuit ditior, & locupletior, quam omnes reges, qui fuerunt ante eum, in quibuscumq; regnis essent, sed non fuit glorioſior omnibus, qui post eum fuerunt, & hoc communiter tenetur. 2. Paralip. 12. c. 1. B. Sed videtur dicendum quòd excelluit etiam reges futuros post eum in regno Israelitarum, & potest dici etiam quòd fuit ditior, & glorioſiór omnibus regibus terræ quarumcumque gentium, & tunc est æquiuocatio in gloria & diuitijs &c. 2. Paralip. Sed primum videtur securius. ibidem 12. c. 4. F

Salomoni prius multo data est sapientia, quam diuitiæ & gloria, propter multa. 2. Paral. 14. c. 2. C

Salomon habuit quadraginta millia equorum currilium, & habuit currus mille, & quadringentos, & hoc ad laborandum per vices, & mutandum eos per currus, faciendo eos, qui laborauerunt, quiescere, vel dicendum quòd plures habebat currus, sed isti mille & quadringenti erant electi. Similiter dicendum erit de equis &c. 2. Paralipo. 15. col. 2. A. Nec Salomon peccauit habendo tot equos &c. ibidem. Et habuit tot equos, & currus multis de causis. ibidem.

In Salomone non est inuentum aliquid dignum reprehensione vsque ad senectutem suam, quia tũc mulieres peruerterunt cor eius. 3. Reg. 11. & 2. Paralip. 15. c. 2. E
Similiter in senectute corruptum est cor eius in cõgregatione auri & argenti. ibid. 16. c. 2 C
Salomon non peccauit habendo magnam multitudinem auri & argenti, & c. 2 Paralip. 16. c. 1. C
Salomoni primo data est sapientia, deinde diuitiæ magnæ, & postea ædificauit templum Domino, vt quidam opinantur, sed non fuit sic, vt probatur. 2. Paralip. 16 c 4. H
Sed dicendum quòd Salomon non habuit diuitias magnas ante ædificationem templi, sed aliquo tẽpore ante mortem suam videlicet post medium temporis regni sui. vt probatur. 2. Parali. 17. c. 1. E
Salomon habuit maximas diuitias ex negotiationibus. 2. Paral. 17. c. 1. D
Salomon ædificauit tres domos præter templũ Domini. 2. Paral. 27. c. 2. C. Nec illas ædificando peccauit, etiam si plures ædificasset. ibid. 27. c. 3. K
Salomon non peccauit sed metuit, offerendo sacrificia in via, qua adducebatur Arca fœderis de domo Dauid in templum. 2. Paral. 67. c. 3. F
Salomon fecit octoginta mille stolas byssinas pro leuitis cantoribus ad cantandum hymnos, vt dicit Iosephus 8. Antiquit. 2. Paralip. 75. c. 4. K
Salomon, visa nebula, quæ templum repleuerat, & atrium sacerdotum, & c. Conuersus ad populum, cœpit loqui illa, quæ referũtur. 2. Paral. 6. propter multa. 2. Paral. 78. c. 4. K
Salomon non peccauit orans, quòd Gentiles orantes in templo suo, exaudirẽtur, vt probatur. 2. Paralip. 91. col. 4. F. Et de facto exaudiebantur: si deuotè, & ex toto corde orarent. Licet Iudæi nunc, & Saraceni non exaudiantur: quia necessario sunt in peccato mortali, cum lex Euangelica obliget omnem hominem ad sui obseruantiam, & c. 2. Paralip. 92. c. 1. E
Finita oratione Salomonis descendit de cœlo. 2. Paralip 7. Et descendit ad duo. Primo ad ostendendum, quòd exaudita fuerit oratio Salomonis & c. Secundo ad signãdum acceptationem sacrificiorum, & c. 2. Paral. 96. c. 1. A
Et misit Deus potius ignem, quam aliquid aliud propter duo. Primo ex conditione operis. Secundo, quia acceptatio diuina designat in missione ignis de cœlo, & c. ibid. 96. c. 2. C
Et ille fuit verus ignis, & non solum apparens. Et non descendit realiter de cœlo: neque de sphęra ignis, vt probatur ibidem. Sed dicendum, quòd descendit de infima regione aeris, & c. ibidem. Et pauco tempore durauit scilicet non nisi quam diu cremata fuerunt sacrificia. Et istum ignem præcessit nebula paruo tempore in eadem die scilicet per vnam, vel duas horas, & assignatur ordo. ibidem. 97. c. 4. I
Et tam nebula, quam ignis iste fuerunt necessaria, vel saltem conuenientia propter duo. ibid.
Et ille ignis cremauit tãm sacrificia, quæ tunc erant in pauimento atrij posita, quam quæ erant super altari, quibus adhuc non erat suppositus ignis. Et potest dici, quòd sacerdotes, ideo non suppoſuerant ignem: quia orabant, vt veniret ignis de cœlo, vel quòd aliquis propheta diceret, quòd ventus erat ignis de cœlo. Potest etiam dici, quòd sacerdotes non sperabant ignem de cœlo. Sed sperabant, quòd Salomon finiret orationem suam ad supponendum ignem. Et cum finiret orationem statim venit ignis de cœlo, & cætera. 2. Paralipo. 98. c. 1. E
Salomoni apparuit Deus in somnijs, quando dixit illi, quòd exaudierat orationem suam. Et vt illi promitteret bona, quasi pro aliquali remuneratione laboris. 2. Paral. 7. & 2. Paral. 109. c. 2. A
Et ista apparitio fuit facta Salomoni tredecim annis post orationem eius, vt probatur. ibid.
Et conueniens fuit, vt Salomoni loqueretur Deus, ad significandum illi acceptationem suæ orationis. Et multa alia, quæ non poterant significari p ignem descendentem de cęlo finita oratione, & c. ibidem 109. c. 4 G
Hiram rex Tyri dedit Salomoni ciuitates quasdam, vt dicitur 2. Paralip. 8. Quæ fortè erant inter mixtæ vrbibus Israel. Et Salomon dedit illi viginti oppida in Galilęa inferiori, quę est iuxta Tyrum. 3. Reg. 9. Quæ tamen displicuerunt regi Tyri. Et ex tunc appellata est terra, illa illa terra Chabul, in lingua Phœnica. 2. Paral. 113. c. 1. D
Salomon habebat equos ad duplicem vsum: quosdam scilicet pro curribus, & alios ad equitãdum in eis. Et primi equi appellabantur quadrigæ. similiter dicebatur equi curriles, & c 2. Paralip. 114. colum. 3. G
Salomon subiecit sibi terram montis Libani, quæ habitabatur a Chananeis, qui vsq; tunc non erant subiecti Israelitis, & illos, & quoscunq; alios Chananeos, qui non fuerant subiecti tempore aliorũ regum, & c. 2. Paral. 114 c. 4. F
Salomon ædificauit in mõte Libano aliqua magna ædificia ad delectationem habitationis. 2. Paralip. 114. c. 4. H
An Salomon peccauerit subijciendo Chananęos in tributarios, & non occidendo eos, non constat. Nam videtur ex vna parte, quòd sic, vt patet ex præcepto Dei, Deut. 2. & Num. 33. & Iosue 23. & Iudi. 2. & c. & 2. Paral. 115. c. 3. I
Sed his non obstantibus videtur, quòd non peccauerit, vt probatur ibid. 115. c. 4. G
Licet Salomon sciret, quòd pro tempore suo non erant futura bella, opus tamen erat, vt haberet apparatum bellicum propter multa. Primo, quia dicta sacræ scripturæ non sunt intelligenda secũdum omnem rigorem terminorum: sed ciuiliter & c. 2. Paral. 117. c. 2. B
Cibus quotidianus Salomonis erant triginta chori similę, & sexaginta chori farinæ, decem boues pingues, & viginti boues pascuales, & cẽtum arietes excepta venatione ceruorum, & caprearum bubalorum, & auium altilium. 3. Reg. 4. & 2. Paralip. 122. c. 4. F
Salomon dedit Reginæ Saba multo plura dona, q̃ ipsa dederat Salomoni. Et hoc conueniebat magnificentiæ Salomonis propter multa. 2. Paralip. 124. c. 3. H
Salomon, ex tributis ordinarijs regni sui, & aliarum gentium soluentium tributa ipsi habebat sexcenta sexaginta sdx talẽta auri quolibet anno. 2. Par. 126. c. 3. H
Salomon fuit rex ditissimus ꝓpter duo. Primo propter subtractionem sumptuum in bellis, qui solent fieri magni, à quibus Salomon fuit liber toto tempore vitæ suæ. Secundo per appositionem pecuniarum per multos modos, & cæt. 2. Paralip. 131. c. 4. F
Salomonis gloria, & maiestas refertur. 2. Paral. 131. col. 4. F
Summa equorũ Salomonis designatur in quatuor locis scilicet 2. Paralip. 1. & 9. & 3. Reg 4. & 10. Et duo loca cõcordabant inter se. Alia duo inter se.

Et

Et duo discordant à duobus,&c. 2. Paralipome. 133.c.1.C. Sed assignatur concordantia.ibid.
Salomon non peccauit multiplicando sibi equos: quia non multiplicatur ad opprimendum populum:nec ad gloriandum in se ipso, & superbiendo contra Dominū: quia in principio regni sui non fuit deprauatum cor eius.2.Reg.11.2.Parali. 134.c.2.E
Salomon ante senectutem non peccauit in pecuniarum acquisitione: sed in ipsa senectute. 2. Paralipom. 134.c.3.K
Salomon ante mortem suam apud sepulchrum suum fecit octo loculos,quos auro,& lapidibus præciosis replcuit, & magicè id fecit, ita vt non liceret cuilibet illos inuenire, vel si inueniret, nō posset inde quidquam eripere. Et vnus istorum loculorum fuit apertus tempore Ioannis Hircani,& alius tempore Herodis,&c. 2.Paralipomen. 167.c.3.F
Vxor prima Salomonis dicitur filia Pharaonis, nō quidem prima tempore,sed dignitate,&c.2. Par. 168.c.3.H
Salomon ex tot vxoribus,quas habuit, non habuit nisi vnicū filium. s.Roboam, & illū habuit prius quàm multiplicaret sibi mulieres,&c.Matt.to.5. 86.c.1.B
Salomon nō increpatur,ꝙ habuerit plures vxores: sed quia illæ auerterunt cor eius à Deo, ita vt coleret idola.3.Reg.11.Mat.to.5. 86.c.1.C

Salphaad Filiæ Salphaad dicebant nomen patris sui tolli de familia sua: sed quomodo sic.Num.to.2.87.c.4. I. Sed quomodo intendebant reparare istud inconueniens. ibidē. 88.c.1.B. Sed quid fieri deberet, si Salphaad reliquisset filios paruulos post mortem.ibid.Sed quo modo se haberent filiæ Salphaad ne tolleretur nomen patris de familia fua.Nu.to.2. 88.c.4.F

Saluare Deus saluat nos sua misericordia, & non ex puris operibus nostris. Matt. to.3. 284.c.1.B
Saluare propriè est à malo liberare,&c.Matth.to.6. 278.c.1.E

Saluari Nullus est homo, qui saluari non possit, dum viuit.Mat.to.5. 32.c.3.F
Extra ecclesiam nemo saluatur.Mat.to.5.66.c.2.C. & 244.c.2.C.& to.6. 18.c.2.D
Nemo saluatur nisi per Christi sanguinem. Matth. to.5. 199.c.1.B
Homo dicitur saluari multipliciter secundum differentiam malorum.Mat.to.6. 278.c.2.A
Quicunque saluatur,assequitur certum gradū gloriæ.Mat.to.7. 91.c.4.K
Homines primæ ætatis saluabantur in lege naturali.Mat.to.7. 250.c.1.A
Homines saluandos,& damnandos,neque sciūt dæmones,nec angeli.Mat.to.5. 33.c.2.B

Saluator Ad hoc,ꝙ aliquis dicatur saluator: duæ conditiones requirunt.4.Reg. 132.c.2.A
Saluator absolutè dicitur ille, qui à morte ęterna liberat,vt fecit Christus.Matt. 278.c.2.A

Salus Post salutem animæ nihil est homini magis necessarium, quam corporis sustentatio.Matt.to.4. 94.c.2.E
Salus nostra non est directè in manibus nostris, vel immediatè,vt melius dicitur,&c. Ios.tom.2.47. col.1.D
Omnium hominum salus in morte Christi posita est.Mat.to.5. 184.c.2.E
Petentibus à Deo viam salutis reuelat illam, mittē do eis doctores,vel alias.Mat.to.5. 276.c.4.G
Bonū salutis est triplex.Mat.to.6. 35.c.4.I
Omnia,quæ sunt de necessitate salutis,sunt in potestate nostra.Mat.to.4. 268.c.1.A
De salute,quæ est in Christo.1.Paralip. 18.c.4.G
Circa salutem nostram Deus non facit quidquid potest,sed quidquid iustum est,& sufficiens.Nam nulli deest sufficiens principium ad salutē. Matt. 286.c.3.I
Salutis humanæ conseruatio debet præponi obseruationi festorum,&c.Mat.to.4. 2.c.1.D

Salutare Illos, quos obuios habemus introductum est ex communi consuetudine,quasi pro lege,&c.Mat.to.2. 248.c.3.H
Salutare proximos pertinet ad charitatem, & est vnū de signis charitatis, sicut benefacere, & orare. Ex se tamen non est actus charitatis,vel amicitiæ.Mat.to.2. 257.c.3.G
Salutare alios est dicere illis verba imprecatoria sa- salutis,qualia homines solent dicere alijs, quādo sibi occurrunt.Mat.to.6. 181.c.2.A

Salutatio Inter homines licita est,immo meritoria,& valde conueniens Ruth. 244.c.2.E
Duplex est salutatio. Vna ad præsentes & altera ad absentes:ad p̄sentes fit salutatio verbis, & ad absentes literis dimissorijs,&c.Mat.to.6. 181.c.3.K
Salutatio est aliquo modo necessaria, non propter se ipsam,sed propter vitandum scandalū, ex cōmuni consuetudine,vt.s.non putetur quis inimicus alterius,aut eum contemnens,&c.Matt.to.2. 248.c.3.H
Apostolus in omni epistola apponit salutationem. Mat.to.6. 181.c.4.F
Salutationes non sunt illicitæ,sed bonæ, & approbatæ tam à Christo,quam ab apostolis: tam illæ, quæ fiunt voce,quā quæ literis. Et p̄ consequens licitum est eas appetere, & quando Pharisæi arguuntur, non ideo arguuntur, quia salutationes appetebant: sed quia illas volebant ad innanem gloriam.Nam in foro salutari cupiebant,&c. Et si Christus prohibuit apostolis,ne salutarēt ī via, non prohibuit: quia malum: sed quia sic conueniebat illis ex ratione officij, ad quod mittebantur.Mat.5.Sed nos tenemur ad ista,&c. Mat.to.6. 181.c.3.K

Samaria Erat metropolis regni Israel.Gene. 21.c.1.B. Sicut Ierusalem in regno Iuda.Mat.to.3. 234.c.1.D
Samaria sic dicta est: quia ædificata est in monte Somer,& aliquando est nomen vrbis, & aliquando est nomen prouinciæ, quæ ciuitas postea dicta est sehaste,& deinde ab Augusto Cæsare,cæsarea,in hac quæsiuit Christus à discipulis., Quem dicunt homines esse filiū hominis.Mat.16. In hac sepultum est corpus beati Ioan.Baptistæ inter Elisęū, & Abdiam prophetam: sed postea combustū est corpus Ioannis à Iuliano apostata præter caput, & præter digitum,quo Christum demonstrauit. Gene. 21.c.1.E.& 52.c.4.G
Samariā ædificauit Amri Rex Israel.Gen. 52.c.4.F. Et imposuit illi illud nomen,qđ erat nomen alterius ciuitatis,&c.3.Reg. 150.c.4.H
Samaria prouincia potuit contingere, vt nominaretur sic à Samarite filio Chanaan. Sed alij dicūt, ꝙ a Somer Domino montis,vbi postea ædificata est ciuitas Samariæ,& hoc potius videtur tenendum.Gen. 52.c.4.G
Pro Samaria in hebræo dicitur Simon. Iosue to.2. 1.c.3.I

Samaria ædificata est, diuiso regno inter Israelitas tempore Roboam,& Ieroboam,vt patet.3.Reg. 16.Iosue to.2. 1.c.3.I
Samaria solennis ciuitas erat in terra Chanaã, quã Iudæi construxerunt. 3. Reg.16.& dicta est sic à monte Somer,in quo constructa est. 1. Reg.to.1. 6.c.2.A
Samaria prima, cõdita est à Samareo filio Chanaã. Et fuit ciuitas regalis tempore Chanæorum,&c. 1.Paralipom. 33.c.2.C
Samaritanus. Samaritani Deum verũ timebant,& cum hoc deos suos colebãt.Exo.to.1. 77.c.4 H. Iudi. 21.c.3 G
De Samaritanorum gente, ortu, & conuersatione. 1.Reg.to.1. 6.c.2.A
Samaritani Israelitæ peccauerunt grauiter occidẽdo filios Achab ad præceptum Iehu, vt probat. 4.Reg. 108.c.2.B
Illi populi missi in Samariam à rege Assyriorum, licet multo tempore colerent deos gentium cum Deo Israel. Postea tamen cœperunt colere vnicum Deum,quanquã non ita perfectè, sicut Hebræi,&c.4.Reg. 171.c.2.E
De Samaritanorum conditione tempore Christi. 4.Reg. 173.c.1.C
Sacerdos missus ad Samaritanos ex his, qui adducti sunt captiui,ad Assyrios,non erat de genere Aaron:sed de illis,quos constituerat sibi Ieroboam. Et iste sacerdos docuit illos colore Deum verũ. 4.Reg. 169.c.3.I
Sacerdos,qui introduxit cultum Samaritanorum, non dedit eis plures sacros libros quam quinque libros Moysi.Mat.to.6. 44.c.3.F
Samaritani nõ recipiebant nisi quinq; libros Moysi.Quia tunc alij non erant scripti.4.Reg. 173.co. 2.D.Mat.to.6. 44.c.2.D
Cum Samaritanis non communicabant Hebræi in cibo,& potu,nec in alijs generibus communicationis:nisi ipsi redirent omnino ad cultum Hebræorum.4.Reg. 173.c.2.E
Samaritani erant æmuli Hebræorum,& aduersabãtur eis quantum poterant, vt patet.1. Esdræ.4. & 5.Et Neemiæ.4.5.& 6.& inuidebant Hebræis valde.4.Reg. 173.c.3.I
Samaritani quidam tempore Christi inuidentes Iudæis polluerunt templum Ierusalem, vt non celebrarent phase. Proiecerunt enim per portas tẽpli occulte ossa mortuorum. Et sic omnes Iudæi intrantes mane templum polluti sunt per septẽ dies,& cessauerunt à celebratione Phase &c.1.Paralipom. 116.c.4.K
Samaritani nec erant omnino Iudæi, nec omnino Gentiles. Erant tamen Gentiles origine, de quorum origine,& religione.Matt.to.3. 234.c.4.G
Samaritani odiosi erãt Iudæis propter multa.Matt. to.3. 235.c.1.D
Samaritani non erant de stirpe Iudæorum: sed Gẽtilium, translati de terra Mœdorum, & Persarũ in terram Israelitarũ. Et solũ recipiebant quinq; libros Moysi, & legales exercebant cæremonias. Alios tamen libros non recipiebant, nec Samaritani erant sub potestate Iudæorum: sed separati habitabãt in ciuitatibus Samariæ,&c.Matt.to.6. 41.c.4.G Et assignatur ratio,quare non reciperẽt nisi quinque libros Moysi.ibid. 44.c.2.E
Caphedon Samaritanus dixit se esse Messiam. Mat. to.6. 270.c.4.K
Samech. Litera hebraica est durioris prolationis,quam sin, vt patet cum Saba scribitur per vtranque.Et sic dicitur Chus primogenitus Cham habere filium primogenitum nomine Saba, quod scribitur per Samech. Et alius scribitur per Sin, qui fuit filius Regma nepotis Cham.1.Paral. 31.c.1.A
Samson. Fuit de tribu Dan, de quo exponitur illud,quod dixit Iacob. Gen.49. de tribu Dan.s.Fiat Dan sicut coluber &c. Genes. 409.c.3 G.Num.to 1. 84.c.3.G
Samson ideo perdidit fortitudinẽ: quia capilli eius tonsi sunt.Cũ tamen esset Nazareus. Iud. 16. Numer.to.1. 69.c.1.C
Samson habuit illas tantas vires supranaturaliter. Num.to.2.15.c.1.A.& Iud. 147.c.3.G
Samson ponitur vltimus in lib. Iud. sed post cũ fuit Heli,qui fuit iudex,vt patet 1.Reg.1.& 4.Ios.to.1. 4.col.1.E
Matrimonium inter Samsonem, & Dalidam erat simpliciter illicitum: nisi motio diuina illud excusasset.Ios.to.1. 118.c.1.A
Samsonis conceptio fuit supernaturalis:sed non pure supernaturalis,&c.Iud. 130.c.4.F
Parentes Samsonis obligabantur carnaliter conuenire post angelicam denunciationem, &c. Iudic. 131.c.2.A
Matri Samsonis non præcepit Deus,vt non biberet vinum:neque siceram, nec aliquod immundum manducaret,quatenus hæc pertinebant ad Nazaræos:sed voluit, quòd seruaret quandam munditiam.& reuerentiam,&c.Iud. 132.c.3.H
Samson non fuit sanctificatus in vtero, sicut Ieremias,vel Ioãnes Baptista:quia peccauit sæpe mortaliter.Fuit tamen sanctificatus ex vtero:qa prius quam exiret de vtero:fuit obligatus seruare cæremonias Nazaræorum,&c.Iud. 133.c.2.A
Mater Samsonis obligabatur seruare cæremonias scilicet non bibere vinum,&c.vsquequo pareret. Et potest etiam rationabiliter dici, qꝙ vsquequo filius ablactaretur,&c.Iud. 131.c.1.E
Samson obligabatur seruare cæremonias Nazaræorum ex præcepto.Iud. 134.c.2.C
Et si,suadentibus parentibus, nollet obseruare votũ Nazaræorum,erat auctositate iudicis, & sententia lapidandus,quod dupliciter poterat fieri. Iud. 134.c.2.D
Quare Samsoni iussum fuerit,vt esset Nazaræus. Iudic. 135.c.1.E
An Samson peccauerit accipiendo sibi vxorem de filiabus Philisthijm, problema neutrum est, licet Rab.Dauid Camhi dicat,quòd non peccauit. Similiter & Nicolaus.Iud. 142.c.1.B
Parentes Samsonis,dando Samsoni vxorem de filiabus Philisthijm, an peccauerunt vel non,problema neutrum est.Iud. 142.c.2.E
Samson non peccauit occidendo triginta viros Philisthinos,quos spoliauit,&c. Iudic.14.vt probatur
Samson non poterat accipere in vxorem sororem vxoris suæ secundum legem Hebræorum.Iudic. 149.c.1.C
Samsonis iudicatura fuit spatio viginti annorum, qui computantur post mortem Abdon iudicis ferè duobus annis ante natiuitatem Samsonis. Et tunc tota vita Samsonis debet poni fuisse ad plus decem & octo,vel decem & nouem annorum,in qua ætate mortuus est.Iudicum 156.c.1.E
Samson sciebat, quòd si tonderetur caput eius, cessaret statim fortitudo sua. Iudicum 161.columm.4.F
In Samsone erant vires immanentes: nec illæ erant in capillis, sed in membris operatiuis, vt in manibus

bus,pedibus, & c. Et erant vires tanquam spiritus mouens ipsa membra. Capilli tamen eius erant causa,sine qua non vitium suarum.Iudicum 161. colum.2.E
Samson perderet etiam fortitudinem, si biberet vinum,aut siceram,&c.sicut in tonsione capillorū. Iud. 163.c.1.A
In Samsonem apostrophat Auctor. Iudic. 164 colum.2.E
Solus Samson inter iudices Israel permissus est cadere in manus hostium,& apud eos mori propter multa.Iudic. 165.c.1.A
Sed quòd statim,vt eum cœperunt,non occiderint Philisthijm,duplex fuit causa.ibid. 165.c.1.D
Samsonem voluit Deus mori occidendo Philisthinos,propter multa.Iudi. 168.c.2.C
Samson non peccauit occidendo se cum Philisthinis,vt probatur Iud. 168.c.3.H
Inter Samsonem & Ionatham filium Saulis assignatur triplex differentia.1.Reg.to.1. 213.c.4.G
Samsoni inspirauit Deus vt se occideret,vt sic occideret multos de Philisthinis.1.Regum to.2. 189. col.1.A
Samsonis voluntatem Deus inclinauit,vt acciperet vxorem de filiabus Philisthinorum: sed ipse nesciebat quare inclinaretur ad hoc: sed solum cognoscebat,quòd inclinaretur nimis,& quòd placebant mulieres illæ in oculis eius: neque sciebat dare aliam causam voluntatis suæ. 1. Paralipom. 85.c.4.I
Solus Samson excusatur ab homicidio sui ipsius: quia id fecit instinctu Spiritus sancti iubentis hoc, qui per illum miracula faciebat,&c. Matth. to.2. 94.c.3.F
Samuel Propheta nō erat de sacerdotibus,sed de leuitis.Gen.71.c.1.A.& Ios.tom.1. 173.c.3.H
Et tamen portabat Ephod lineū. Exo. to.2.76.c.3.F. Et fuit iudex.Num.to.2. 70.c.1.E
Samuel maioris auctoritatis fuit in populo q̄ Elias. Exod.to.1. 198.c.3.K
Samuel,cum non esset sacerdos, sed tantum leuita, obtulit sacrificium extra sanctuariū: nec ex hoc reprehenditur, propterea quia Deo inspirante id fecit.Leuit. 124.c.3.F
Mater Samuelis, cum adhuc puer esset, vouit cum Deo,vt tota vita sua maneret coram Domino,& ita fuit,vt habetur.1.Reg.1.& 2 Leui. 324.c.2.E
Samuel scripsit librum Iosue, & librum Iudicum. Ios.to.2. 113.c.2.D
Samuel fuit de tribu Leui,de familia Chaatitarum. Iudic. 4.B
Samuel quot vixerit annos,non constat. Creditur tamen verisimiliter, quòd quando obijt, habuit plus quam septuaginta annos.1.Reg.t.1. 86.c.1.B
Samuel historia texitur in primo lib. Reg. eo quòd ipse fuit occasio introducendi reges inter Israelitas.1.Reg.to.1. 3.c.1.A
Samuel habuit officium sacerdotales ex diuina dispensatione.1.Reg.to.1. 20,c.3 G
Samuel in Hebrẽo,vt quidam dicunt,interpretatur exauditio mea:sed dicendum,q̄ interpretatur petitio,vel petitus.1.Reg.to.1. 31.c.1.E
Samuel mater non se præsentauit in tempore purificationis coram Domino, ex quo erat mater leuitæ.1.Reg.to.1. 32.c.3.H
Samueli licebat offerre hostias in quocunq; loco vel let.Id tñ faciebat instinctu Dei.1.Re.to.1.178.c.4.I
Samuel toto tempore vitæ suæ fuit occupatus in bonis,&c.1.Reg.to.2. 65.c.2.A
An fuerit Samuel,vel anima eius, ille, qui suscitat⁹ est Pythonissam,sunt opiniones,quas recitat Augustinus ī Epistola ad Felicianū. Prima est, q̄ iste, q̄ suscitatus est, potuit esse Samuel, & c. Alia, q̄ non fuit nisi dęmon, & non Samuel, & huic adhæret Augusti. 18. de Ciuita.1.Reg.to.2.167 c1.E. Sed Nicolaus tenet, q̄ fuerit Samuel,quod ēt mihi videtur tenēdum inquit auctor, saluo meliori aliorum iudicio.1.Reg to.2. 167.c 3.G
Samuelem nec suscitauit Pythonissam, nec inuocauit:sed dęmonem. Deus tamen illum suscitauit, & non per opus aliquod artis magicæ,& c. 1. Re. to.2.167.c 4.H. Neque suscitatus est per vnionē animæ ad corpus:sed anima fuit ī corpore assumpto de aere.ibid. 168.c 3.F
A Samuele incœperunt tempora eorum,qui vocā tur prophetæ in sacris literis.1.Reg.tomo 2.192. col.4.K
Samuel fuit vltimus iudicum in Israel, quia eo viuente incepit status regum.1.Paral. 308.c.2.A
Samuel,cum occidit Agag regem Amalec. 1.Reg. 15.Non fecit illud tanquam persona priuata,sed Dei inspiratione:quia erat propheta.Mat.tom.2. 87.c.3.G
Samuel vere fuit suscitatus,quādo locutus est Sauli.De Trini. 5.c.2.D
Sanare. Quomodo Christus sanaret aliquos tactu sui sacratissimi corporis. Matt. to 5. 235.c.1.C
De sanatiua virtute naturali,& supranaturali. Mat. to.1. 25.c.3.G
Sanctificare In vna significatione idē est, q̄ aliquid ad cultum Dei applicare, vt Exo.13. cum dicitur. Sanctifica mihi omne primogenitum,&c.Exo.to.1.98.c.1.E. Nume.to.1.92.c.3.F.3.Reg. 82.c.1.C
Sanctificare in sacris literis aliquando capitur pro facere sanctum. Aliquando pro iubere esse sanctum Leu. 246.c.4.G.255.c.1.D
Sanctificare Deum idem est, q̄ ipsum laudare corā alijs,vel facere aliquid propter quod Deus appareat glorioſus,& laudabilis ab alijs,& c.Leui. 255. col.1.D
Dupliciter aliqua sanctificabantur in lege veteri. Leui. 357.c.4.F
Causa quare sanctificentur escę,est,quoniam totus mundus in maligno positus est. Vnde & res corporales, quæ sunt magna pars mūdi, in maligno positæ sunt Mat.to.5. 122.c.4.K
Sanctificare significat mundare, cōfirmare, & Deo applicare.Nu.to.2. 163.c.4.F
Dupliciter res sanctificabantur in veteris lege. Vno modo per mutationem.Alio modo per oblationem,& c Mat.to.6. 199.c.1.B
Sanctificari, secūdum communem acceptionem, est sanctum fieri. Et hoc modo non potest nomē Dei sanctificari,cum in se sanctum sit. Alio modo sanctificari idem est, q̄ sanctū reputari, & ita accipitur in oratione dominica cum dicitur: Sāctificetur nome tuum. i. sanctum reputetur, & c. Matt.to 3. 66 c.3.I
Aliud est sanctificari, & aliud sanctum manere, vel sanctum esse.Nam sanctificari est effici sanctum, sanctum manere est retinere sanctitatem acquisitam,& c.Mat.to.6. 199.c.1.C
Sanctificare significat mundum efficere, & immaculatum,& tale, q̄ ad Deum applicari possit. Et ista sanctificatio est duplex, quædam corporalis, & alia spiritualis.De prima patet Leui.11.& Deu. 23.Mat.to.6.198.c.3.K.Sed sanctificatio spiritua

lis

lis est duplex, quædā, quæ fit in anima. Alia, quæ fit per applicationem ad res spirituales. s. ad Deū, & ad res ordinatas ad Deum. Primo modo solus Deus immediatè, & per se sanctificat. Secundo modo res dicitur sanctificari p̄ illas cęremonias, per quas iam reputatur non pertinere ad humanos vsus: sed ad Dei cultum, &c. Matth. tomo 6. 198.c.4.K

Sanctificatio. Propriè dicitur applicatio ad cultum Dei. Exo. tom. 2. 83.c.2.A

Perfectam sanctificationem contrahebant res per applicationem ad diuinum cultum, & imperfectam, quando contingebant res sacras, &c. Leu. 53.c.3.F

Sanctificatio propriè est mundatio: cum sanctū distinguatur p̄ pollutum, &c. Nu. to. 1. 72.c.3.G

Sanctificatio est duplex quædam corpoalis, & quędam spiritualis. Mat. to. 6. 198.c.3.K

Sanctificatio secundum proprietatem hebraici sermonis significat apparationem, & ī hoc in sacris literis, vt patet. Exo. 19. Iosue. 37. & Num. 11. Alio modo accipitur pro applicatione ad cultū Dei. Aliquādo significat occidere, siue apparare mortem, &c Nu. to. 1. 141.c.3.F

Triplex est sanctificatio in sacramento. Matth. to. 4. 175.c.2.A

Sanctificatio in plus se habet, quam oblatio. Nume. to 1. 247.c.1.A

Sanctificatio duplex. 2. Paralip. 105.c.1.B

Sanctificatio habet quatuor gradus, secundum magis, & minus respectu rerum quæ applicabantur Deo in vete. testam. Num. to. 1. 253.c.3.F. Immo stricte capiendo, possunt assignari septē, vel octo gradus sanctificationis maioris, vel minoris in his, quæ pertinebant ad Deum in veteri testamē. Nu. to. 1. 253.c.4.G

Sanctificationem sumunt Iudæi pro apparatu, & destinatione. Mat. to. 4. 164.c.2.A

Sanctificatio vno modo accipitur pro applicatione. Alio modo pro purificatione. Tertio pro apparatione ad aliquid faciendum. Quarto pro denuntiatione, &c. 1. Reg. to. 2. 20.c.2.E

Sanctificatum. Rem sanctificatam nec comedere, neq; tangere debebat immundus, etiam si esset sacerdos. Leui. 54.c.1.E

Illa dicuntur sanctificata, quæ Deo specialiter applicantur, vt sunt res ecclesiæ. Gen. 11.c.1.C

De sanctificatis Dño nulli extra familiam sacerdotum licebat comedere, qualiacunq; illa essent. Et si forte aliquis comederet scienter, peccabat graiter, & merebatur mortem. Si verò p̄ ignorantiam, soluebat sacerdoti tm̄, quantum comedisset. Et insuper quintam partem, vt patet Leuiti. 22. Secūdò nulli de familia sacerdotū licebat comedere de sanctificatis Dño, nisi ille descenderet genere sacerdotū. Aut esset seruus emptitius, siue vernaculus eorū: qa isti pertinebant ad eos. Si autem esset mercenarius, aut inquilinus, comedere non poterat, vt patet Leu. 22. Si autem filia sacerdotis nupta esset alteri sacerdoti, poterat vesci sanctificationes. Si aūt non sacerdoti, nō poterat vesci, &c. Si tm̄ defuncto marito rediret ad patrē, poterat vesci: sicut prius q̄ nuberet. Leuit. 22. Quartò inter ea, q̄ proueniebant sacerdotibus de sacrificio p̄ peccato, de hostia pacifica, & de simila, & panibus, erat differentia, qm̄ alijs licebat comedere de sacrificio pacifico, & simila, qbus nō licebat comedere de sacrificio pro peccato. Leu. 22. Quinto eos, quibus licebat comedere de sanctificatis Dño, oportebat esse mundos à lepra & fluxu seminis, &c. Sextò si sacrificia p̄ peccato offerrentur, illa pars, quæ cederet in ius sacerdotū à solis masculis de genere sacerdotali comedenda erat. Leui. 6. Si tm̄ esset pars, q̄ cedebat in ius sacerdotum ex hostijs pacificis, vel de simila, & panibus oblatis: ab oībus tam masculis, q̄ fœminis de familia sacerdotis, iuxta supradictas cōdictiones, comedi licebat. Leui. 18.c.3.F. Et qui tāgeret illa sanctificata, deberet prius mundari. ibidem. 50.c.4.H. Et hoc si rei sacræ aliqua pars adhęreret rei tangenti. Et si non. Leu. 53.c.4.F

Si de sanctificatis comederet aliquis de stirpe sacerdotum sciens se in aliquo pollutum, moriebatur Leu. 22. Similiter & laicus, &c. Leu. 58.c.3.H

Ad comedendum de sanctificatis, illi, qui erant immundi, debebant lauare vestes, & carnem. De primo patet Leui. 11. Deute. 2. Leui. 22. Quia maior mundicia requiritur ad comedendum de sacris, quam ad hoc, q̄ sit mundus simpliciter. Ad mundiciam simpliciter, faciendum erat, quod dicitur Leui. 11. 14. & 15. cap. In quibus aliqñ iubetur lotio vestium: aliquando lotio vestium, & carnis: aliquando solius carnis. De quo Leuit. 16. Leuit. 239.c.3 G. Et lotio debebat esse ante solis occubitum, vt videtur: nisi aliquid in contrarium apparerer. ibid. 239.c.4.H

De sanctificatis debebant comedere filij Aarō. Leuit 7. & 22. Leuitic. 239.c.4.I

Sanctificata erant duplicia, quædam, quę offerebātur Domino. Et de quibus aliqua pars cedebat ei. Et ista erant: ne comederentur ab alijs, q̄ à sacerdotibus. s. de his, q̄ perueniebant in ius sacerdotum. Alia erant: quæ: s. separabantur à rebus prophanis, de quibus nihil offerebatur Domino super altare: sed de illis comedebant sacerdotes, & poterāt vendi laicis. & comedi poterant à laicis. Et de numero istorum erat agnus paschalis, quanquam de illo aliquid Domino pertineret. s. adeps, & sanguis. Leu 241.c.2.E. & sequen. & 245. col.1.A

De sanctificatis, quæ proueniebant in ius sacerdotum, non poterat comedere inquilinus, nec mercenarius sacerdotis. Leui. 241.c 4. H. Bene tamen serui, & vernaculi, cuius redditur causa. ibidem. 242.c.1.A

Illi, quibus non licebat comedere de sanctificatis, & comedebant, duas dabant pœnas si per ignorātiam fecissent. Nam primò soluebant totum, q̄d susceperant, & insuper quintam partem illius p̄ offensione. Secundo offerebat arietem pro peccato. Leui. 245.c.2.E. Et illa prior pœna erat pro sanctuario, & conuenienter, vt probatur. Leuiti. 245.c.3.H. Et potest dici aliter, q̄ illud dabatur sacerdoti, & non sanctuario, vt probatur. ibidem. Et hoc secundum est conueniētius ibidem. 246. col.1.E

De multum sanctificatis licebat sacerdotibus comedere, & eorum filijs masculis. Non tamen filiabus, neq; cęterę familiæ. Secus tamen de minus sanctificatis. Leui. 279.c.2.E

Sanctificatum dicitur quidquid diuino cultui applicatur, &c. Deuteron. 70.c.4.F

De cibis sanctificatis si comederet laicus immūdus in lege Moysi, peccabat dupliciter. Matt. tom 4. 5.c.3.K

Sanctificatus in vtero.

Sanctificati in vtero, licet non possint peccare, saltem

tē mortaliter, possunt tamen proficere ad maius bonum, & potest impediri profectus eorum per dæmones, vel malos homines, & ideo indigent custodia angelica. Matth. to. 5. 29.c.2.C

Sanctificati in vtero habent angelos custodes: immo indigent magna custodia, & à magnis angelis, &c. Mat. to. 5. 29.c.2.C

Sanctitas. Accipitur pro separatione ab omni contaminatione, siue corporali, siue spirituali. Leu. 19. cum dicitur: Sancti estote. Leui. 185.c.4.G

Superabundantem sanctitatem simulare, peccatū est. Mat. to. 4. 23.c.4.H

Sanctitas simulata duplex est iniquitas, vt ait Hieronymus. Mat. to. 1. 29.c.3.F. & to 4. 132.c.1.D. Mat. to. 6. 25.c.4.H

Sanctitatem possunt simulare religiosi absque hypocrisi. Mat. to 4. 130.c.4.H

Duplex est sanctitas spiritualis, quędam quæ in anima fit, alia, quæ fit per applicationem ad res spirituales. s. ad Deum, & ad res ordinatas ad Deum. Mat. to. 6. 198.c.4.I

Sanctuarium Apud Hebræos, non erat nisi vnicum sanctuarium. Exo. to. 1. 261.c.1.E. Et qñ arca & tabernaculum erant ab inuicem diuisa, sanctuarium dicebatur esse vbi erat tabernaculum. Et ad illum locum debebant conuenire omnes Israelitæ ad celebrādum tria festa. Et vbi erat sola arca non erat sanctuarium. Exo. to. 1. 261.c.3.G

Ad opera sanctuarij oblata sunt viginti nouem talenta auri, & septingenti triginta sicli, & centum talenta argenti, & septingenti septuaginta quinque sicli, & septuaginta duo millia talēta, & quatuor centum sicli æris, vt patet Exo. 38. Et aurum fuit ad deaurandum arcam fœderis foris & intus, & ad faciendum propitiatorium, quod erat de auro mundissimo, & ad in aurandum vectes, quibus arca portabatur, & ad faciendū Cherub. & quatuor circulos, per quos immittebantur vectes arcæ, & ad cooperiendum mensam propositionis, &c. Exo. to. 2. 15.c.3.D

Sanctuarium nomen generale est significās locum sanctum, vel habitationem sanctam, & sanctuarium, de quo Exo. 25. Significat tam tabernaculum, quam atrium tabernaculi, quia vtrumque erat ad solius Dei cultum dedicatum, & cęt. Exo. to 2. 18.c.1.E

Sanctuarium aliquando accipitur pro solo tabernaculo, vt distinguitur contra atrium, vt Exod. 28. Cum dicitur, quando ingredietur & egredietur sanctuarium. Exo. to. 2. 72.c.3.H. Aliqñ pro solo atrio tabernaculi Exo. 28. Cū dicitur, in sanctuario, aliquando pro toto aggregato ex atrio & tabernaculo. Nu. 3. cum dicitur, habentes curā sanctuarij, &c. ibidem.

Opus sanctuarij perfectum fuit in fine primi anni exitus de Aegypto, vt probatur. Exo. to. 2. 207.c.4.F. Et factum est in septem mensibus vel quasi. s. à principio sexti mensis vsq; ad finem duodecimi, vt probatur. Exo. to. 2. 207.c.4.H. Et inchoatū est totum opus in monte Sinai, & ibidem finitū. Exo. to. 2. ibid. Et erectum est in principio secundi anni exitus de Aegypto. Exo. tomo secundo. 208.c.1.E

In sanctuario erant tres distinctiones, scilicet, atriū, sanctum, & sanctum sanctorum. Exod. tomo 2. 214.c.3.G

Fabrica sanctuarij, qualiter imaginanda sit. Exo. t. 2. 219.c.2.B

Nullus intra sanctuarium sepelliebatur tempore legis veteri. Nunc autem intra ecclesiam. Leui. 84. c.1.E. Nec etiam sepelliebātur in locis habitationis, sed extra, sicut corpora Nadab & Abiu sepulta sunt extra castra. Et hoc duplici de causa. Leu. 84. colum. 2. B. Et apud gentes idem fuit vsus. ib idem.

Sanctuariū erat, in quo cæremoniæ cultus Dei fiebant, & habebat duas partes. s. tabernaculum & atrium, & quodlibet horum describitur. Leuiti. 153.c.1.A

Sanctuarium dupliciter dicebatur violari à filijs Israel secundum opinionem. Leu. 161.c.3.I

Extra sanctuarium aliqui viri sancti sacrificauerūt, ex hoc tamen nō increpantur, quia Deo inspirante fecerunt, vt Dauid, & Manue pater Samsonis, & Elias, & Samuel, &c. Leui. 174.c.1.D

Sanctuarium qualiter Israelitæ laici debebant metuere, iuxta illud Leu. 19. & sanctuarium meum metuite. Leu. 161.c.1.A. Et quomodo leuitæ metuere etiam debebāt, & quomodo sacerdotes minores & magnus. ibid.

Sanctuarium habebat aliquos redditus, licet paucos, & non multum certos, scilicet, de votis, quæ fiebant cum determinatione ad vsus sanctuarij. Nam si absq; tali determinatione fierent, ad solos sacerdotes pertinebant. Nu. 18. Sanctuarium habebat pecunias datas ab his, qui transibant ad numerum: nam quilibet dabat dimidiū siclum siue diues esset siue pauper, quando attingebat annum vigesimum. Tertio habebat spontaneas oblationis, quæ potius vocantur eleemosynæ q̄ redditus, & mittebantur in quādam arcam, quæ erat in sanctuario, quæ dicebatur gazophylatiū, quæ desuper habebat foramen, quo mittebatur pecunia ab his, qui sponte offerebant, de qua dicitur. 4. Reg. 12. & Luc. 21. & 2. Paralipo. 24. Quarto habebat pecuniam, quæ colligebatur, & peteba-tur in octaua die festiuitas Tabernaculorū, quę dicebatur festum cętus & collectionis, & dabat semel in anno, & quod quisque volebat. Leuit. 272.c.2.E

In sanctuario erant tantum quatuor ministrationes sacerdotales, prima erat oblatio sacrificiorū. Secunda incensio thymiamatis. Tertia propositio panum. Quarta incensio candelabri, & prima harum erat maior, &c. Leu. 275.c.1.B. vide etiam de sumptibus, è quibus ista omnia fiebant. ibidē. Num. to. 1. 48.c.2.A

In templo sanctuarium dicebatur pars, quæ erat versus Orientem, per quam erat introitus, quæ erat quadrangula non quadrata, quæ erat dupla ad aliam, quæ erat versus occidentem: & dicebatur sancta sanctorum. Matth. tomo qninto. 229. col. 4. G

Altare sanctuarij erat duplex, scilicet altare holocaustorum: & altare Thymiamatis. Matth. to. 6. 200.c.1.B

Israelitæ ibant in sanctuarium ter in anno. Mat. 6. 207.c.4.F

Nulla res immobilis poterat applicari in vsus sanctuarij, & ideo vel redimenda erat vel vendenda, si voueretur. Leu. 346.c.3.I

Sanctuarium & omnia, quæ in eo erant, diuidebantur in tres partes, & protabantur à tribus familijs leuitarū, scilicet, à Chaatitis, Meratitis, & Gersonitis. sed Chaatitæ portabant super humeros onera sibi deputata, alij autem in plaustris, &cæt. Num. to. 1. 12.c.1.C

Extra sanctuarium non poterant commedi ea, de quibus

quibus aliqua pars Deo prouenerat, de alijs autem sic.Num.to.1. 248.c.1.E
Soli laici soluebāt iura pro ministris sanctuarij.Mat. tomo 6. 208.c.2.C
Extra sanctuarium poterat consuli Dominus in veteri testamento,dum modo is,qui consuleret, esset summus sacerdos,& haberet Ephod.Iudic. 205. col.1.A
Sanctuarium quibus in locis fuerit sine arca,non est tanta certitudo,sicut de arca:tamen verisimiliter dicitur quòd post mortem Heli fuit translatum de Silo in Nobe, & postea in Gabaon,& inde adduxit illud Salomon in templum &c.1. Reg.to.1. 80.c.1.E
Nulla mulier obligabatur venire ad sanctuarium in festis Iudæorum,nisi soli masculi.4.Regum 86. colum.4.K
Vasa sanctuarij Moysi præcipua, erant sex scilicet, arca,altare thymiamatis,candelabrum,mensa propositionis,altare holocaustorum,labium æneum, in arca & in labio æneo nulla fiebat ministratio, sed in alijs quatuor.2.Paralip. 22.c.2.A
Quare in loco sanctuarij debebant fieri immolationes.Mat.to.7. 288.c.1.A
Sanctuarium Moysi prima sui diuisione diuidebatur in atrium & in tabernaculum, & rursus tabernaculum in duas alias,&c.2 Paral. 22.c.3.K
Christus occisus est in sanctuario.Mat.tomo 7. 288. colum.1.A
Sānctuarium Domini & omnes eius ministrationes, erant Iudæis in magna veneratione & terrore.Leuit.26.Custodite sabbatha, & pauete a sanctuario meo.2.Paralid. 86.c.2.B
De sanctuario Iudæorum & eius diuisione.Ma.to.4. 6.c.2.A

Sanctum sanctorum.

Sanctum sanctorum quare fuerit figuræ quadratæ, assignatur causa.Exo.to.2. 46.c.2.D
De ædificatione Sancti sanctorum,multæ assignantur causæ Exo.to.2.46.c.1.C. Sed quare sic dicere tur.ibidem 211.c.1.C
In Sancto sanctorum non erat candelabrum neque fenestra,ne angelus latens in propitiatorio in corpore phantastico videri posset,&c.Leui. 4.c.4.K
In Sancto sanctorum intrabat Moyses quoties volebat, non tamen sacerdos magnus, sed semel in anno,cuius assignatur causa.Leuit. 153.c.4.G
Minores tamen sacerdotes intrabant,quando deponendum erat sanctarium. Nec hoc erat inconueniens,vt probatur ibid. 154.c.2.A
Quando in Sancta sanctorum intrabat sacerdos, nō portabat vestem hyacinthinam, sed solum quatuor vestes lineas, quibus etiam induebantur minores sacerdotes.Leui. 155.c.2.E
Et confutatur opiuio Rabbi Salom.Leuit. 168.colum.2.C
Vnde dicendum, quòd hoc faciebat magnus sacerdos propter temporis cōditionem,quia erat dies afflictionis,&c.Leui. 168.c.2.D
Quare non licebat sacerdotibus ingredi Sancta sanctorum,nisi cū deponeretur tabernaculum, Nu. to.1. 41.c.4.I
Multa per excellentiam dicuntur Sancta sanctorū, &c.Num.to.1. 48.c.4.I
Sancta sanctorum, erat pars tabernaculi multum obscura,& secreta. Numer.tomo primo. 87. colum.1.A
Sancta sanctorum æquiuocè capitur in sacris literis.Num.to.1. 247.c.4.F
Sancta sanctorum in templo Salomonis erat altitudinis viginti cubitorum, secundum Hebræos, & alia pars templi erat triginta cubitorum altitudinis,& verior est opinio Hebræorum in hoc, quā opinio Latinorum.3. Reg. 55.c.1.B
Et volunt quòd domus, quæ dicebatur Sancta sanctorum esset minoris altitudinis,quam pars anterior templi, vt esset quadrata sicut erat in tabernaculo Moysi,Exod.26. Et hoc fecit Salomon ex Dei instructione.1.Paralipom.28.Et voluit Deus vt esset quadrata in significationem quatuor virtutum Cardinalium, nam Philosophus comparat perfectè virtuosum ipsi quadrato. 1. Ethicor. 3.Reg. 55.c.2.D
Sed de quadratura istius dicitur expresè.3. Regum 6.cum dicitur. Porro oraculum habebat viginti latitudinis,& viginti altitudinis.3.Regum 55.colum.1.E
Sancta sanctorum capitur dupliciter, vno modo strictè pro parte,scilicet, illa, in qua erat arca fœderis: alio modo largè pro toto tabernaculo vel templo 1.Paral. 91.c.3.G

Sanctus. Inter viros sanctos contingit aliquādo esse dissensiones absque præiudicio sanctitatis,vt inter Barnabam & Paulum, occasione cuiusdam Ioānis, qui vocabatur Marcus &c.Actuum 15.Et inter Abraham & Loth Gen. 13 propter iurgia pastorum,&c.Gen. 78.c.4.G
Hoc nomen sanctus multa significat: nam sanctus vno modo dicitur mundus vel sincerus, & hoc sonat nomē sanctitatis in Græco scilicet Hagios. ideſt sine terra. Et sic vocabantur Iudæis gens sancta Exo.19 & Deut.4. Alio modo sanctus valet tātum sicut applicitus Deo,& sic accipitur Exo.13. cùm dicitur sanctifica mihi omne primo genitū. Et sic vestis Aaron dicebatur sancta: Exo.28.& sic Iudæi dicebantur gens sancta.Exo.to.1.155.c.2.E. & 80.c.2.E.& 242.c.3.I.& 80.c.2.K
Sanctorum orationes sunt verbis succinctæ, & deuotione amplæ. Deut. 48.c.4.F
Sanctorum dies Natalitios cur Ecclesia non celebrat,sed obtus Natalitia tantum.Matth.tomo 4. 74.c.4.G
Aliquando viri sancti relinquuntur à Deo inter fluctus aduersitatum huius sęculi,vt tunc ad seipsos redeuntes,cognoscant quautum possunt, & se infirmos esse,nisi eos Deus adiuuerit,&c. 3.Regum 175.c.2.B
Sancti sæpè faciunt pecuniam, aurum vel argentū. 4.Reg 31.c.2.B
Sancti patres vete.testa.propinqui iam morti admonebant tunc filios suos propter duo. 1. Paralipo. 326.c.2.A
Sancti in patria existentes orant pro nobis,cuius oppositum asseruit Vigilantius, sed Hieronymus hunc errorem reprobauit, & refertur illius erroris reprobatio. Mat.to.3. 54.c.3.F
Sancti in patria nec merentur pro se,neque pro nobis, impetrāt tamen tam pro se,quam pro nobis, licet non idem; nam pro se gloriam corporis petunt,& pro nobis beatitudinem.Et aliud est impetrare,& aliud mereri.Et exaudiuntur preces eorū virtute meritorum præcedentium, & ex diuina acceptatione.Mat.to.3. 55.c.1.A
Sancti in patria illud petūt à Deo, quod sciunt Deū velle concedere suis orationibus, & ideo petunt. Mat.to.3.
Sanctorum orationes in patria proficiunt tam pro nobis,quam pro illis,qui sunt in Purgatorio.Mat. tomo 3. 55.c.1.B

Sancti homines, tempore Christi, summam habebāt charitatem, Matth. to. 6. 278.c.4.H
Quare omnium sanctorum suffragia sint imploranda, Matth. tom. 3. 55.c.2.A
Sancti existentes in vita ęterna, non sunt inuidi, Mat. tomo 5 182.c.3.k
Si aliquis sit deuotus ad multos sanctos ille, cui deuotius se commendat, magis pro eo impetrare potest, licet alijs sit minor, secundo; vt quia forte Deꝰ vult declarare sanctitatem alicuius, & ideo exaudit magis prẽces illius &c. Matt. to. 3. 55.c.2.C
Sancti omnes cognoscunt in verbo omnia quæ decens est eos cognoscere de actibus nostris, Matth. tomo 3 57.c.1.B
Qui sancti, in die iudicij non iudicabuntur, Matthæ. tomo 7 91.c.1.E
Solum trium sanctorum dies Natalis celebrat Eccle sia, scilicet, Christi, Matris eius, & Ioan. Baptistæ, & hoc non, quia nati sunt, sed quia diuinitus nati sunt, Mat. to. 4. 74.c.4.H
Quidquid in sanctis perfectionis est, totum cedit in gloriam & honorem Christi, Matt. to. 4. 230.c.1.D
Sancti orantes non petunt nisi quod iustum est, & Deo placere nouerunt, & suis precibus impetrandum sciunt, Matth. to. 7. 174.c.1.C
Sancti cognoscunt Deum & angelos. Matt. tomo 7. 197.c.3.G
Reliqua de Sanctis, vide in dictione Beati.

Sanctum. Dicitur illud, quod ad Dei solius cultum applicitū est, vt dies sabbati dicitur sanctus &c. Exo. to. 2. 18.c.1.E
Sanctum in sacris literis communiter tantum valet, sicut separatum, Leuit. 50.c.3.G. & aliquando tantum valet, sicut applicitum domino, ibidem, 53.c.1.A
Tripliciter aliquid dicitur Sanctum, vno modo, idest Deo applicitum. secundo modo, idest firmum. tertio modo, idest mundum, Leuit. 341.c.2.B
In vete. testam. erant quædam res sanctæ, quæ sanctificabant contingentes se, & quædam non, Nume. tomo 1 13.c.1.B
In rebus sanctis non est iocose procedendum, Matt. tomo 3 263.c.4.H
Quæ sancta sunt coinquinari non possunt, vt in ca. vestra, de cohabita. clericor. & mulier. Contra cleric. concubinar. 8.c.3.G

Sanebares. Apud Sanebares populos Aethiopiæ nullum animal quadrupes aures habet, Gen. 7.c.1.E

Sanguis. Sanguinem cum carne comedere prohibitum fuit ante legem, s. comedere membrum abscissum de aliquo animali viuenti, quod sanguine plenum esset, & hoc fuit ad vitandum crudelitatem &c. Sed bene licebat comedere sanguinem animalis iam occisi, Iudæis tñ prohibitum est oĩno comedere sanguinem, Leuit. 7. & 17. & Deut. 12. Gen. 118.c.1.A. Et hoc obseruabant Iudęi sup oẽs cęremonias, & iõ horrebant gentes, quare in cõcilio Apostolorũ cautum est, vt gẽtes abstinerẽt a sanguine, & suffocato pp scãdalũ iudęorũ, q ad fidẽ erãt cõuersi &c. Gen. 48.c.1.D
Quare Deus in vete. lege vetuerit comedere sanguinem, Gen. 117.c.4.I
Animam esse in sanguine dicit scriptura, Leuiti. 17. Genes. 118.c.1.A
Sanguis victimarum, qui ad basim altaris effundebatur, per quendã canalẽ recurrebat in aliquẽ puteũ, qui erat forte ĩfra altare, vel &c. Quidquid tñ illud fuerit, necesse est dicere, ꝙ iste sanguis desiccaret immediatè, & hoc miraculosè, ita vt redigeret in nihilũ, vel quasi in nihilum, aut saltem in aerem, alias multa sequerentur inconueniẽtia, Exo. to. 1. 78.c.1.B. Quare dicendum, ꝙ Deus supranaturaliter sanguinem hunc conuertebat in aliquod elementum subito, vt in aerem, vel ipsum annihilabat, Exo. to. 2 78.c.1.D
Sanguis sacrificiorum effundebatur super parietes altaris, & quia non poterat sanguis ibi detineri, fluebat per parietes ad basim altaris. Et sanguis holocaustorum ex ouibus, & capris, sed non ex bobus, fundebatur super altare, & inde effluebat ad basim altaris, & per parietes eius, Exo. to. 2. 79.c.3.G
Sanguis nunquam efferebatur intra Sancta sanctorũ bene tamen intra tabernaculum ad aspergendum coram velo Sancti sanctorum, Leui. 92.c.4.H
Sanguis hostiæ effundebatur per parietes altaris, ex Dei acceptatione, pro sanguine humano, Leuit. 11.colum.4.G
Inter sanguinem fundere ad basim altaris, & ipsum fundere per circuitum altaris quid inter sit, Leui. 12.colum.1.A
De sanguine hostiarum, qui effundebatur ad basim altaris, vel per parietes eius, si quęratur quid fieret, dicendum, ꝙ nec per planiciem atrij decurrebat, nec in aliquam foueam, sed subito in nihillum cõuertebatur, aut inuisibiliter in materiam aeream transibat, Leui. 12.c.1.B
Penes sanguinem erat aliquid specialius apud Hebræos, quam penes adipem, Mat. to. 7. 290.c.3.G
Sanguis dabatur pro peccato animæ in testamento veteri, Matth. to. 5. 63.c.1.E
Sanguis, & caro, quomodo accipi debeant in sacris literis, Matt. to. 6. 102.c.3.I
In omnibus sacrificijs fundebatur sanguis super altare, cuius causa erat expiatio peccatorum, Leuiti. 23.colum.4.I
Sicut in omnibus sacrificijs generale erat offerre sanguinem, ita & adipem, nam sicut sanguis erat ad expiationem, ita adeps ad suauissimum odorẽ Domini, & probatur inductiue per genera sacrificiorum, Leui. 24.c.2.A
Sanguis animalium licitorum ad vescẽdum, quę venatu, & aucupio accipiebantur, effundendus erat, & cooperiendus terra, Leui. 28.c.2.A
Causa quare sanguis animalis, immolati coram Domino, non debebat comedi, erat quia ad expiationem fundebatur, Leui. 28.c.2.C
Sanguis animalis non immolati non debebat comedi ob eruditionem pietatis &c. Leui. 28.c.2.C
Sanguinis aspersio contra velum sanctuarij quare septies fieret in sacrificio pro peccato sacerdotis, Leuitici 35.c.2.C
Sanguinem piscium, & locustarum posse comedi a Iudæis, asserit Ra. Sal. sed imꝓbatur, Leui. 59.c.4.K
In cæremonijs sanguinis fiebat diuersitas iuxta peccatorum inæqualitatem, Leui. 66.c.2.B
De sanguine secundi arietis, qui offerebatur, vt hostia pacificorum in consecratione sacerdotum, tinxit Moyses tres partes corporis Aaron, scilicet auriculam dextram, pollicem manus dextrę, & pollicem pedis dextri. Sed quare magis istas tres partes quam alias, Leui. 67.c.3.F
Sanguis menstruus existens in matrice, est materia fœtus, Leuit. 114.c.3.k
Super solum sanguinem habet mulier virtutem generatiuam, Leuit. 114.c.4.H
Sanguis menstruus est perfectior sanguis quam sanguis existens in venis, quia habet secundam digestionem vltra digestionem, quam accepit a potentia nutritiua, Leui. 115.c.1.B.& 116.c.2.A

Sanguinem menſtruum habuit Domina noſtra, ſicut ceteræ mulieres, vt probatur ſuper Leui. fol. 117. c.1. A. Nec poteſt dici, q̃ miraculosè factum ſit, q̃ ab ipſa non fluxerunt menſtrua, vt probatur. ibidẽ. 118.c.3.F, Et quòd ſanguinem illum habuerit tempore ſuo. probatur ibidem. 119.c.3.K
Per ſanguinem omnia pene mundantur in lege ſuper Leui. 130.c.2.C
Sanguinem comedere illicitum erat, etiam extra expiationem per ſacrificium, & hoc propter duo. ſuper Leuit. 174.c.4.K
Quidam dixerunt ſanguinem eſſe animã, ſed improbatur, Leuit. 175.c.2.E
Sanguis eſt de complexione aeris, Leui. 175.c.4.I
Per ſanguinem aliquando fiebat expiatio, & non ſuper altare, & dicitur fieri expiatio in ſanguine, quando anima, q̃ perdenda erat, loco ſanguinis eius tradebatur ſanguis pecoris, Leuit. 176.c.1.B
Sanguis animalis mundi ad eſum, cum occidatur ad eſum, debebat cooperiri terra propter duo, Leuit. fol. 176.c.3.K
Modus fundendi ſanguinem in ſacrificijs non erat vnus, nã in holocauſto & hoſtia pacifica erat vnus, niſi eſſet auis, de qua fieret holocauſtum, quia tunc modicum ſanguinis debebat deſtillare ſuper crepidinem altaris, reliquum vero ad baſim: in ſacrificio pro peccato tingebantur quatuor cornua altaris ſanguine, faciendo in eis quaſdam literas, reliquus vero ad baſim fundebatur, Num.to.1. 254.c.1.A
Sanguinem vetuit Deus comedere multis de cauſis, Deut.fol. 67.c.2.C
Sanguis eſt ſedes animæ, Deut. 70.c.3.F
Inter ſanguinem & melancholiam eſt ſolida contrarietas, Ioſue tom.1. 194.c.3.I
Comedere carnem cum ſanguine tripliciter intelligitur, & quolibet iſtorum modorum erat vetitum Iudæis manducare carnẽ cum ſanguine, &c. 1.Regum tom.1. 225.c.1.D
Sanguis pereuntium requiritur a Deo de manu Iudicum, Ezech.3.& 23. 3.Regum. 26.c.2.B
Vulgatum eſt ĩ ſacris literis, hoc dictum, ſanguis eius ſuper caput eius, &c. Et quid ſignificet, 3. Regum folio. 26.c.2.C
Sanguis humanus eſt dulcis, 3.Reg. 193.c.4.K
De ſanguine menſtruo formatum eſt Chriſti corpus, Matth.tomo 1. 99.c.4.H
Sanguis menſtruus non eſt in puellis, quouſque incipiant habere pilos in genitalibus, & vocantur tunc puberes, ſecundum iura, extra de ſponſa, cap. puberes, Matth.tomo 1. 99.c.1.E
Sanguis menſtruus eſt in mulieribus ſicut ſemen in viris, Matth.tomo 1. 99.c.3.H
Sanguis, & ſemen ſunt multum propinqua, & ideo accidit, quòd homines multum coeuntes ſanguinem emittant, &c. Matth.tomo 1. 99.c.3.I
Sanguis menſtruus, qui in fœminis eſt pro ſemine, eſt magis digeſtus, & inſpiſſatus, quam ſanguis, qui eſt in venis, & magis digeritur per ſemen viri, cum illi commiſcetur, Matth.tomo 1. 99.c.3.K
Sanguis menſtruus non fit ex ſanguine, qui eſt in venis, Matth.tomo 1. 99.c.4.F
Sanguis menſtruus generatur ex partibus cibi, quæ non ſunt neceſſariæ nutritioni. Et illas digerit natura, & conuertit in ſanguinem menſtruum, & partes impuras emittit natura ſingulis menſibus, &c. Matth.tomo 1. 99.c.4.I
Sanguinem comedere vetuit Eccleſia a principio propter ſcandalum conuerſationis nouiter cõuerſorum ex Iudaiſmo, de quibus erat tũc maior pars Eccleſiæ. Vetuit ſimiliter animal morticinum, & cibos conſecratos Idolis Act.15. ſed hoc paruo tẽpore durauit, ſcilicet vſquequo tolleretur illud ſcãdalum, Matth.tomo 7. 289.c.4.K
Grauior pœna poſita eſt comedenti ſanguinem in lege vete. quam comedenti adipem, &c. Matth. tomo 7. 290.c.3.G
Sanguinis fluxus, extra tempora menſtruorum, erant maxima immunditia poſt lepram & fluxum ſeminis, &c. Matth.tomo 7. 302.c.3.K
Sanguis erat ad expiationem pro peccato, Matth. tomo 7. 290.c.3.K
Sanguis non eſt pars continuata cęteris corporis partibus, ſed quidam corporis humor, qui facile effunditur a corpore, cum liber exitus patet, Paradoxa. folio. 28.c.1.C
Quomodo dicatur eſſe anima in ſanguine, Leuit. 17. Leuit. 175.c.3.B
Sanguis agni paſchalis, quo poſtes liniebantur Exod. 12. ſignificauit ſanguinẽ Chriſti, Exod.to.1.78.c.4.F
Sanguine agni paſchalis non tingebãtur domus Aegyptiorum, in quibus ſimul cum Hebræis morabãtur Aegyptij. Et Hebræi habitantes diuidebantur in domos aliorum Hebræorũ, Exod.to 1. 79.c.2.A

Sanguis Chriſti:

Sanguis Chriſti, qui exiuit de corpore ſuo mortuo ſignificauit redemptionem & ablutionem, ſed ipſam non fecit, Geneſis. 139.c.4.k
Nemo ſaluatur, niſi per ſanguinem Chriſti, Matth. tomo 5. 199.c.1.B
Sanguis, qui de latere Domini iam mortui effluxit, non fuit cauſatiuus noſtræ redemptionis: quia tũc Chriſtus nihil patiebatur, bene tamen ille ſanguis, qui fluxit a Chriſto viuente, fuit tamen ille ſanguis ſignificatiuus, ſcilicet, quòd per ſanguinem, qui effluxit a Chriſto viuente, fuimus redempti. Et aqua ſimiliter fluens deſignabat baptiſmũ, in quo ab oĩ vete. vitæ reatu ablui debebamus, &c. Parado. 29. col.3.I, Geneſis. 139.c.4.k
Sanguis Chriſti in triduo non erat vnitus verbo, ſed, cum Chriſtus reſurrexit, verbo vnitus eſt denuo, Paradoxa. 31.c.3.K
Sanguis Chriſti prodeſt omnibus, ſi non ponant obicem, Matth.tomo 7. 90.c.2.C

Sanguineus. Sanguinei, ſunt magis amatiui, quia amor competit calori ſanguinis, & iecur mouet nos ad amandum, qa in iecore fit generatio ſanguinis, &c. Mat.to.2. 107.c.2.D

Sapphirus lapis.

De ſapphiro lapide vide in dictione lapis, & Exo.to.2. fol.65. col.1. A.

Sapiens. Sapientis eſt rẽ determinate cognoſcere, & non ſolum in vniuerſali, Matth. tomo 5. 188.c.2.C

Sapientis eſt aduertere, non quicqd aliqui dicunt, ſed qua ratione id oſtendant, Geneſ. 148.c.3.I
Sapiens dupliciter accipitur, vno modo pro illo, qui cõſiderat cauſas altiſſimas, &c. alio modo pro illo, q̃ eſt certiſſim⁹ in aliqua arte, &c. Gene. 366.c.3.G
Viri ſapiẽtes delectabilius commorantur ſoli, Matth. tomo 6. 146 c.2.A
Sapientes & ſcribæ fiunt ingenio & labore humano, Matth.tomo 6. 243.c.2.A
Sapientes vocantur varijs nominibus apud varias nationes, Matth.tomo 6. 244.c.3.F
Sapientes & ſcribæ diſtinguuntur, Matthei tomo 6. folio. 244.c.3.H
Sapiens proprie dr̃, qui cognoſcit cauſas altiſſimas, ex 6.Ethic. Exod.tomo 1. 41.c.3.F, Et proprie dicitur ille,

ille, qui habet cognitionem scientificam eorum, quæ naturali ingenio haberi possunt, per demonstrationes,& alias necessarias probationes. 3. Regũ 32.c.1.B

Illos,quos nos vocamus sapientes, Hebræi vocãt scribas,Mat.tomo 1.115.col.4.K. Sicut apud Persas dicuntur magi,& apud Græcos Philosophi,Mat.to.4. 66.c.4.I. Mat.tomo 6.123.colum.2.D,& 169.c.1 B, & 244.c.2.E

Quòd sapienti non expediat nubere,nitebatur, probare Theophrastus Philosophus, Mat.to.5. 82.c.3.k

Sapientia. In diuinis duplex, scilicet, essentialis, & notionalis,Gen. 12.c.4.I

Sapientia essentialis non est Christus, quia eadem est sapientia patris,filii, & Spiritus Sancti. Est.n.quoddam attributum sicut bonitas, sed sapientia notionalis est Christus, & tunc non est eadem sapientia omnium trium personarum, quia non est sapiẽtia sui ipsius, nec Spiritus sancti, cum Spiritus sanctus non sit principium filii, sed solum est sapientia patris, sicut solum est Verbum patris, quia a solo patre gignitur, & solius patris imago. Dicitur sapientia Deipatris,quia in ipso tanquam per principium artis directiuum omnia produxit,Genes. 12 c.4.I

Sapientia scripturæ dupliciter accipitur, vno modo pro prudentia, alio modo pro cognitione æternorum,Mat.tomo 6 244.c.2.D

Sapientia, & prudentia quomodo differant, Exod.tomo 1 4.c.3.k

Deum dare sapientia alicui stat dupliciter, vno modo infundendo illam absque operatione illius, cui datur, alio modo faciendo aliquem magni acuminis ĩtellectus, ita vt faciliter multa scire possit, Exo. tomo 2 190.c.4 F

Sapientia est solius Dei possessio, & est donum Dei, Mat.tomo 6 183.c.3.F

Sapientiæ inuentio a Gentilibus pœnæ exorta est ludicum 68.c.2.D

Sapientia est maximum donum Spiritussancti,Matt. tomo 6 245.c.3.H

Ad sapientiam magis dispositi sunt,qui non vtuntur, quam qui vtuntur, 1. Paralip. 52.c.4.I

Sapientia potest esse iuuenum, non tamen prudentia, Mat.tomo 7 204.c.1.B

Sapientia est habitus speculatiuus de conclusionibus circa causas altissimas.1. Paralip.296.col.2.E, Mat. tomo 6 244.c.4 k

Sapientia, & scientia qũo differant.2.Parali. 9.c.4.F

Sapientia sæpe accipitur pro prudentia in sacra scriptura,Mat.tomo 3 130.c.4.G

Sapientia Salomonis fuit infusio habitualis, & ideo semper mãsit per totam vitam, Mat.to.6.184.c.3.I

Sapiẽtia in sacris literis solet dupliciter accipi,vno mõ pro prudẽtia,& pertinet ad intellectum,alio mõ vt pertinet ad intellectũ speculatiuũ, & sic est cognitio ęternorũ,siue diuinorũ. Et isto mõ est donum Spiritũ sanctũ. Et distinguitur contra scientiam, & prudentiam. &c. Mat.to.6 244.c.2.D

Sapientiæ liber.

Sapientiæ librũ aliqui dicũt esse Salomonis: sed probabilius est,ꝙ fuerit Philonis Iudęi, Gen. 28.c.2.B Et liber iste sapiẽtię factus est per Philonẽ Iudęum post Christi mortẽ, vt ait Hieronymus in prologo super lib.Sapientiæ, & similiter in libro de Viris illustribus,1.Paralipo. 5.B

Sapor. Consequit digestionẽ humidi factã a calido contemperato, Gen.6.c.4. F.Num. tomo 1 131.c.1.E

Impossibile est, ꝙ aliqua res habeat in seipsa diuersos sapores,Num.tomo 1 231.c.2.A

Saraa. Et Eschaol sunt duæ ciuitates in sorte Iudæ,& aliæ duę sic nominatæ erant in sorte Dã. & pro primis accipitur illud, 1.Paralipom.2. cum dicitur. Ex his egressi sunt Saraitæ, & Schaolitæ, & ideo fallitur Nicolaus dic.&c.1.Paralipom. 51.colum.3.H

Sardanapalus. Vltimus rex Assyriorũ fuit, qui fuit valde muliebris, Genes. 52.c.2.D

Sardanapalus fuit primus, qui plumaria inuenit ad molliter cubandum, Genes. 298.c.3.I

Sardius. De Sardio lapide. vide indictione lapis,& Exo.tomo 2 64.c.4.I

Sara. Communiter tenetur, quòd fuerit filia Aram fratres Abraham, Genes. 57.c.3.H

Sara prius appellata est Sarai, quod interpretatur princeps mea. Et Sara ĩterpretat̃ princeps absolute, quę cuius filia fuerit,non videtur clare,Genes.58.c.1.D, & 261.c.1.E

Quòd Sara fuerit soror Abrahæ, & non ex matre, vt videt̃ sonare textus, Genes.20 tenerem, inquit author,nisi duo me mouerent,s. authoritas doctorũ di.ꝙ fuerit filia Aran. Secundũ, quia nõ videtur,ꝙ vir tã sanctus accepisset eã in vxorem, si esset soror eius,quia iste gradus fuit semper prohibitus,nisi ꝓp necessitatem, vt in principio generis humani,quia Cain,& Seth,acceperunt sorores suas in vxores. Et hoc prohibitũ est valde,Leui 18.&c. Et dicendũ, ꝙ scriptura solet vocare fratres illos, qui sunt ab eodẽ patre,& qui non sunt vere fratres, vt Genes.13. Sic vocat Abrahã Loth filiũ Arã,fratrẽ suũ,cu esset consobrinus,&c.Genes. 58.c.2.A

Quòd Sara esset de cognatione Thare, constat,sed vtrũ fuerit filia Thare,vel Aran nõ constat,ita euidẽter,credit̃ tamen ꝙ Sara fuit illa filia Aran, quę vocat̃ Iescha, & ꝙ fuit Binomina, quæ alio nomine vocat̃ Sara,quia in sacra scriptura multi viri, & mulieres habent varia nomina,vt Isai dicit̃ etiam Iesse, & Iosue,dicitur Osee,& Iesus,&c.Genes. 58.c.2.E

Quare scriptura vocet Saram nurũ Thare & non neptem,sicut vocat Melcham vxorẽ Nachor,cũ ambę essent filiæ Arã,assignant̃ causæ,Gen. 58.c.3.H

Quando Sara concepit, habebat duas causas sterilitatis,&c.Genes. 58.c.4.F

Saræ conclusio vel sterilitas, fuit ad Dei gloriam, vt virtus Dei magis manifestaretur dando ei filium in senectute,Genes. 257.c.2.C

Saræ honestas,& rectitudo finis in actu cõiugali,constat in datione Agar ancillæ suæ,ꝙ nõ desiderio libidinis,sed prolis, misceretur viro,quod nũc nulla fęmina faceret,etiam si liceret,nec virum suum agere permitteret,&c.Genes. 257 c.2.E

De Sara,& Abrahã,multas laudes cantat Augustinus lib.decimo sexto de ciuitate.capit.26. Circa coniugium,&c.Genes. 257.c.2.E

Sara nõ excusat̃ a pct̃o,cũ dixit, Gene.18.Non risi.sed quare Deus nõ statim eã punierit,Genes.264 c.1.C

Sara pulchra erat, etiã in senectute, Genes.273.c.4.G

Propter ablationem Saræ incidit Abimelech immediate in ęgritudinẽ,& desperãtibus medicis de eius salute. Deus locutus est illi per somnia,ꝙ ista contigerãt ꝓp vxorẽ Peregrini,q̃ volenter tenebat. Et,ꝙ nisi redderet,moreretur,&c.Genes. 273.c 4.I

Sara non permansit tanto tempore in domo Abimelech,sicut in domo Pharaonis; qa Sara tũc nouiter conceperat. Et si ibi magno tempore permansisset,apparere vterus eius tumens. Et hoc fuisset valde inhonestum Saræ, & Abrahæ, Genes.273.colum.4.k

Quidam Hebræorum dicunt Saram mortuam esse: quia dixit illi Sathan, quòd Abraham maritus eius iret ad immolandum filium suum Isaac, quo audito, dolore magno consternata defecit. Et cum venit Abraham de immolatione, inuenit eam mortuam: sed falsa est istorum sententia, vt probatur Genes. 284.c.2.A

Sara mortua est anno ætatis Isaac trigesimoseptimo, Genes. 284.c.2.B

Saram, Abraham dixit, esse sororem suam ex patre: sed non ex matre, quod quomodo intelligendum sit Leuiti. 180.c.1.D

Saracena mulier.

De Saracena muliere, quæ transiuit ad ritum Iudaicũ, edidit author libellum 1. Regum tomo 1.140.c.3.I

Saraceni. Falsò sic dicuntur a Sara, cum dicendi sint Agareni, vel Ismahelitæ, &c. Genes. 350.c.3.H

Saraceni dicuntur Arabes, & Idioma eorum Arabicum est: quia Ismahelitarum terra Arabica erat, a quibus Saraceni descendunt. Nam, & Machometus Arabicus fuit, Genes. 350.c.3.H

Saraceni credunt Christum fuisse magnum Prophetam, & virum valde iustum. Et assentiunt Euangelio pro maiore parte dicens Christum vera dixisse. Imo ex ipso Euangelio Ioannis 14. nituntur principaliter fundare Machometum fuisse a Deo missum. Et legem, eis datam esse, certissimam, &c. Exo. tomo 1 255.c.1.B

Saraceni non habent principium anni stabile, Eo ꝙ annum per duodecim tantum lunationes constituunt. Et isto modo principium anni eorum, & mensis eorum nouus vocatus, Ramadam, in quo ieiunant, voluuntur per totum annum nostrum Leuitic. 268.col.1.C. Defen. 19.col.2.C. Et computant mensem ab apparitione Lunæ nouæ vsque ad sequentem apparitionem, &c. in Defen. 50.c.4.I

Saraceni in suo Alchorano tenent, quod Angeli possunt carnaliter cognoscere mulieres, &c. 2. Paralipomenon 247.c.3.k

Saraceni credunt Christum fuisse sanctissimum Prophetam, & credunt Euangelium non continere aliquod malum, aut falsum, sed vera, & sancta. Et plura eorum, quæ ipsi credunt, & principaliter ipsum aduentum Mahometi sui, credunt probari ex Euangeliis, & ideo licet eis iurare per Christum, & per Euangelia, &c. Mat. tomo 2 215.c.3.I

Cum Saracenis, vel Paganis prædicandum sit, debẽt prædicatores primo annunciare articulos, qui pertinent ad ostendendum Christum esse Deum, & hominẽ. Et quod Deus sit trinus, & vnus. Et quod Christus sit vna, de illis personis. Deinde, quòd Christus assumpsit carnem nostram propter redẽptionem nostram. Et quòd redẽptio fuit per mortem eius. Et hoc modo incœpit Paulus prædicare Corinthiis, &c. Mat. to. 3 120.c.2.E

Saraceni multum prolificant propter multitudinem vxorum, Mat. tomo 5 84.c.1.E

Saraceni, & Iudæi habitantes in diuersis regionibus, non compelluntur ab ecclesia restituere vsuras, &c. Mat. tomo 7 70.c.2.C

Saraceni, & Pagani, & plurimi Iudæorum, & carnales homines: similiter, & hæretici quidam dicti Ciliastæ, i. millenarii, nullum bonũ esse existimant præter delectationes secundum sensum, &c. Matt. tomo 6 121.c.4.H

Sarug. Filius Ragau vixit annos ducẽtos triginta, & mortuus est anno centesimo primo vitæ Abrahæ, qui fuit primus annus vitæ Isaac, quo tempore Belus intrauit Assyriam. Cene. 57.c.3.F.1. Paralipom. 35.c.3.I

Satan. Est nomen Hebræum significãs aduersarium quemcunque, &c. 2. Reg. 126.c.2.D

Hoc nomen Satan omnibus dæmonibus conuenit, Mat. tomo 7 120.c.2.A

Satanas. In sacris literis, aliquando capitur, vt est nomen proprium dæmonis, aliquando, vt est nomen commune aduersatoris, Matthæ. tomo 4. 17 c.1.E, & 194.c.2.A

Satanas qũo se transfiguret, &c. Mat. to. 4. 203.c.4.F & tomo 6. 276.c.4.H, & 321.c.3.I

Satisfacere. Ad satisfaciendum non requiritur charitas, licet bene ad merendum: sed qualitercunque fiat satisfactio, satisfacimus. Alioquin teneremur seruare præcepta moralia in omnibus operationibus nostris. Et si non satisfaceremus debito, nisi in charitate, teneremur quæcunque obseruãda obseruare in charitate, &c. Exo. tomo 2 147.c.1.B

Opera per se satisfactoria, si fiant ꝑ defunctis, alleuiãt ipsos, sicut si illi viuẽtes, illa egissẽt. Intelligẽdo hoc nõ generaliter, sed ꝓportionaliter, Iudic. 120.c.1.E

Vnus homo potest satisfacere pro alio, s. orando pro eo, labores tolerando, &c. Sed nullus homo quantumcunque sanctissimus posset satisfacere pro peccatis vnius regni, vel magni populi. Solus Christus potuit hoc. Nec tamen erat purus homo 2. Paralipomen. 246.c.4.I

Efficacia satisfaciendi inuenitur in tribus partibus satisfactionis, s. eleemosyna, ieiunio, & oratione: sicut quælibet virtus potentialis, quæ est totum potentiale inuenitur in partibus suis potentialibus, inter quæ eleemosyna continet complete virtutẽ satisfactionis, &c. Mat. tomo 3 16.c.2.C

Nemo potest satisfacere, nisi sit in charitate, Matth. tomo 3. 13.c.2.A, & 15.c.3.K. Oppositum videtur dicere supra: nisi hic capiatur satisfacere pro satisfacere meritoriè.

Satisfactio. Quæ ꝑ solo damno offertur, debet fieri ꝑ bona tẽporalia, quæ possidentẽ, vel quasi possidentẽ, quia dãnũ nunquam infligit, nisi in rebus. Dicitur. n. dãnũ, quasi diminutio rerum, & sic eodem modo facit a iure, & a parte reddendo æquale, vel si non potest reddi æquale, reddatur saltem, quod est possibile vsque ad bonorum cessionem, & quòd plane satisfaciet, si venerit ad pinguiorem fortunam, iuxta cap. Odardus de solutio. Et hoc sufficit si satisfactio fiat a parte. Nã a iure non sufficit hoc: si quando inferens damnum fuit in crimine, quia tunc vltra hoc imponit aliam pœnam, &c. 1. Paralipo. 220.c.2.D

Satisfactio pro sola iniuria qualiter debeat fieri, 1. Paralipomen. 220.c.2.E

Satisfactio pro iniuria, & damno simul, quomodo debeat fieri, 1. Paralipo. 220.c.4.G

Aliquis non potest iuste petere satisfactionem alicuius grauaminis, facientes tamen grauamen tenentur ad satisfactionem, vt patet in Roboam, & in recedentibus ab eo, &c. 2. Paralipomenon 143.colum.1.A

Satisfactio pro peccato hominis debebat esse meriti infiniti: ꝓpterea ille, ꝙ satisfecit, debuit esse Deus, & homo, Matthæi tomo 1.22. colum.2.B.30. colum.3.I

Alius modus satisfactionis conuenit illi, qui sæpe labitur in peccatum, & alius illi, qui tantum semel lapsus est, Matt. tomo 5 74.c.3.I

Satisfactio non fit, nisi sit tanta pœna, quãta fuit iniuria, &c. Matt. tomo 1 169.c.3.H

Satisfactio est necessaria in omni tẽpore ex iure naturæ,&c.Mat.tomo 1 184.c.1.D
Duplex est satisfactio, quædam est pro aliquo onere, quod nobis specialiter incumbit. Alia est pro obedientia generali, qua tenemur. Prima potest fieri ab existente in peccato mortali, vt soluere pœnitẽtiam iniunctam, vel dicere horas canonicas, &c. Secunda similiter, cuiusmodi est obseruare legem tam Christi,quam naturalem, &c.Matth.tomo 2. 131.c.2.C
Satisfactio fit operibus meritoriis, Matt.tomo 7.104. colum.1.B
Non oportet, quòd omnis satisfactio sit elicitiue a iustitia,sed sufficit, quòd sit ab ipsa imperatiue. Interdum tamen est a iustitia tam elicitiue,quam imperatiue, vt quando satisfactio est in sola solutione pecuniæ, vel aliarum rerum debitarum Matt.to.3. 83.c.1.B
Quomodo eleemosyna, ieiunium, & oratio sint partes satisfactionis diuersæ, Mat.tomo 3. 13.c.2.C
Satisfactio non est respectu præmii essentialis,sed meritum Mat.tomo 3. 17.c.3.H
Satisfactio pertinet ad iustitiam cõmutatiuam, Mat. tomo 3 80.c.3.G
Satisfactio pro peccato semper fuit de iure naturali, & positiuo,Matth.tomo 3 182.c.1.A
Sine satisfactione remittebat Christus peccata,vt probatur,Mat. tomo 3 182.c.1 E
Ad omnimodam peccati remissionem duo sunt necessaria: primum est detestatio peccati præteriti, secundum est satisfactio pro illo, &c.Mat.tomo 3. 182.c.1.A
Satisfactio non est pars pœnitentiæ voluntariæ apposita de iure, Mat.tomo 3 182.c.1.D
Duplex est satisfactio,quædam est actualis solutio, & ista non requiritur, etiam pro peccato mortali, cũ sine illa possit esse salus. Nam in purgatorio fit satisfactio pro mortali peccato, si hic non fuit expleta. Alio modo accipitur pro proposito satisfaciendi, & ista requiritur pro peccatis mortalibus, & includitur in contritione virtualiter, similiter,& propositum confitendi,&c.Mat.tomo 4. 29.c 3.F

Satisfactorium opus.

Quæ dicantur opera satisfactoria, Matt.to.3.12.c.4.K
Opus satisfactorium dupliciter accipitur, Vno modo vt satisfactorium principaliter, vel totaliter,idest ad finem istũ ordinatũ: Alio modo minus principaliter. Accipiendo secundo modo, omne opus bonũ, in charitate factũ, & propter Deum est satisfactorium. Et hoc modo, qñ sacerdos imponit pœnitẽtiam,dicit: Omnia opera,quæ feceris, sint tibi in remissionẽ peccatorũ, idest in satisfactionẽ pro peccatis cõmissis. Sed primo modo capiendo, adhuc stat dupliciter: vno modo,qñ talia opera sunt facta in charitate ex nulla necessitate, sed purè liberè, & sic omnia opera supererogationis sunt strictissimè satisfactoria. Alio modo omnia opera in charitate facta ex necessitate præcepti, quæ præcipiens ordinauit totaliter, vel principaliter ad finẽ satisfaciendi. Et isto modo ieiunia introducta ab ecclesia, & obseruationes festorũ sunt opera satisfactoria, &c. Similiter omnia,quæ ex voto fiunt,vt oẽs obseruationes religionis, &c.Et sic opus meritorium, & satisfactorium conuertuntur Matt.to.3. 12.c.4.K
Ad hoc,ꝙ opus sit satisfactoriũ,requiritur, ꝙ aliquo modo sit pœnale, sed principalius attẽdit ipsa bonitas operis,quam pœnalitas Matt.tomo 3. 16.c.4.k
Opera satisfactoria,quę imponũtur a sacerdote in pœnitentia,sufficiũt ad adimplendũ præceptũ sacerdotis:ẽt si fiant propter vanã gloriã, puta desiderando humanã gloriã in opere. Non tñ erit satisfactorium apud Deũ, si totaliter ꝓp vanã gloriã fiat, & hoc est verũ si pro se faciat illud opus. Secus tñ si ex obligatione vel spõte faciat ꝓ alio, &c.Mat.to.3.17.c.1.C
Pœna satisfactoria debet esse directe volita, Matthç. tomo 7 241.c.4.F
Opus satisfactorium debet esse opus bonum ex genere voluntariè, & in charitate factum, & alias non debitum,& debet esse pœnale. 82.c.4.H
Contingit aliqua opera esse satisfactoria, ad quæ illa faciẽs obligat ex præcepto, vt sunt illa, quæ imponit cõfessor in pœnitẽtia iniuncta, Et ita est de ieiuniis impositis ab ecclesia, vt habetur 76.dist.ca.igit primus est. Et ita esset de eleemosyna: si illã statueret ecclesia.extra casum necessitatis extremç.Mat. tomo 3 83.c.2.B
Opera satisfactoria aliquorũ in die iudicij non poterunt aliis prodesse,Mat.tomo 7 14.c.1.E
Nihil est magis satisfactorium,quam charitas, Matt. tomo 7 115.c.2.D

Satrapa. Magis significat principẽ, quã consiliarium,& dicitur,quasi satis potẽs,&c. 1.Regum tomo 1.64.c.1.C.1. Reg.to.2. 174.c.3.I
Satrapa aliquando significat principem, vel potentẽ virum,aliquando regem, & aliquando iudicem 4. Regum 184.c.2.B
Satrapæ sunt principes, qui non habent nomen Regum. Et sic quilibet Dominus potest vocari Satrapa:quasi satis potens. Interdum tamen Satrapę vocantur reges parui,&c.2.Paralip. 126.c.2.A

Satum, vel satus. Est parua mensura farinæ Gen. 263.c.2.D
Satũ aliquãdo accipit pro mẽsura magna, s. pro Ephi continẽre decẽ gomor, vt Nu.5.cũ dicitur: Decimã partẽ sati farinæ. Et aliquãdo pro mẽsura minore, vt Gene.18.cum dixit Abraham ad Sarram. Accelera fac tria Sata simile Num. tomo 1. 63.c.3.F
Satũ nomẽ mensuræ est, & interdũ est nomẽ mensuræ rerũ liquidarum, & interdum rerum aridarum, 2.Paralip. 32.c.1.B
Satũ,vt ait Hieronymus, & Beda, genus est mensuræ iuxta modũ prouincia Palęsthinæ,vnũ, & dimidiũ modium capiens, Mat.tomo 4 58.c.2.D

Saturitas. Præmiũ est eorum, qui obseruant præcepta,&c.Leui. 295.c.4.F
De duabus turbarum saturationibus, quas Christus fecit, quarum vna illarum fuit maior altera, &c. Mat.tomo 4 151.c.3.G

Saturnus. Quia apud latinos agricultura docuit,& stercore fermentare terrã, pro Deo habitus est, &c.Exo.tom.1. 158.c.1.E
Saturnus tres filios habuit, quos antiqua gentilitas credidit esse Deos, s. Iouẽ, qui cœlestibus,& terræ habitabili præesset. Neptunum, qui aquis: Plutonẽ qui inferis Deu. 23.c.3.G
Primam ætatẽ incœpisse a Saturno credidit Ouidius 1. lib.Metamor. Deut. 162.c.1.E
Saturnũ fuisse paulo ante,quam Iacob descẽderet in Aegyptũ,constat ex historiis antiquis approbatissimis Deute. 162.c.2.A
Saturnus Planeta complet motum suum in triginta annis Defen. 49.c.4.k
Saturnus,& Iuppiter fuerũt eo tpe, quo Iacob descẽdit in Aegyptũ cũ prole sua De Opti.Poli.2.c.3.K

Sauinianus. Per Sanctum Sauinianũ, & Socios eius prædicata est Fides Christi in Gallia, &c. Mat.tomo 6 280.c.3.F

Saul. Saulis mors designauit deletionem ipsius veteris legis: quia reges erant custodes,

ſtodes,& Defenſores legis,&c.Geneſ. 20.c.3.G
Saul peccauit ſe occidendo, ſed non Samſon. Iudi. 169.c.1.A
Saul,adhuc exiſtens rex, ſequebatur Boues, veniens de agro. Et vacabat agriculturæ 1. Regu.11.1.Regum tomo 1 187.c.1.A
Saul vnctus eſt oleo communi, vt opinatur author 1. Regum tomo 1 171.c.4.I
Saul non peccauit vacans agriculturæ,poſtquam electus eſt in regem 1.Regum tomo 1 187.c.1.A
Saul ſeruauit Agag regem Amalechitarum ex pietate,&c.1. Regum tomo 2. 6.c.3.k
Saul non fuit priuatus regno immediate poſt peccatum, ita vt ilico ſuccederet alius loco eius. Et hoc multis de cauſis 1. Regum tomo 1. 11.c.3.K
In Saul, & Dauid factum eſt, ſcilicet ſicut in pupillo, & tutoribus,& curatoribus 1.Reg.to.2. 12.c.1.B
Saul dicens: Peccaui: quia præuaricatus ſum ſermonem Domini, & verba tua 1.Regum 15. non vere: ſed ficte pœnituit, vt probatur1.Reg to.2.12.c.1.E
Ablatio regni a Saule ſignificata eſt p abſciſionē pallii Samuelis,a Saule 1.Regum 15.1.Regum tom.2 13.c.3.F
Saul habebat Lanceam tanquam regni inſignium, vel forte, quia nimis afficiebatur ad Lanceam, & pugna ſua erat in Clypeo,& Lancea.1. Regum tomo 2 49.c.2.E
Saul tripliciter peccauit dando filiam ſuam Merob in vxorem alteri, quam Dauid 1. Regum tomo 2.54. colum.1.A
Saul perſequēs Dauid habuit ſe, ſicut vir incontinēs, qui obedit rationi, quando paſſio non eſt præſens, & proponit nunquam agere incontinenter: quia tamen duram ſuſtinet paſſionem, illa adueniente, egreditur ab opinione, & agit, quod paſſio ſuggerit,&c.1.Regum tomo 2 130.c.3.G
Saul peccauit grauiter conſulendo phitoniſſam, vt probatur 1.Regum tomo 2 164.c.1.E
Saul credebat,quòd arte magica poterant mortui ſuſcitari:ſimiliter, & Phitoniſſa,de qua 1.Regum 28. 1.Regum tomo 2 166.c.1.E
Saul commiſit ſex peccata manifeſta,quæ referuntur 1.Regum tomo 2 171.c.2.B
Multi tenent Saul fuiſſe ſaluum 1. Regum tomo 2. 171.c.4.F
Saul veniens in caſtra poſt reſponſum Samuelis in domo Phitoniſſe, ſciens ſe in bello morituru,nō peccauit.ſed tenebatur in caſtra, &c.1. Regum tomo 2 173.c.1.C
Saul peccauit ſe occidēdo, vt probatur 1.Reg.tom 2. 188.c.2.A.Licet Nicolaus dicat, quòd non peccauit.ſed Nicolaus decipitur,vt probatur. ibidem.
Saulem ſaluum eſſe tenent Hebræi: ſimiliter, & Nicolaus tenet hoc: ſub ambiguo tamē dicit, quòd non recolit ſe inueniſſe determinationem contrariam,quod improbatur 1.Reg. tomo 2. 189.c.1.B
Dicendum ergo,inquit author, quod Saul æternaliter periit. Et hoc tenet Auguſtinus 18. de Ciuita. & habetur in decretus 26. quæſt.5.cap. nec mirum 1.Reg.to.2. 189.c.2.B
Saulis Clipeus fuit vnctus oleo, quo ipſe vnctus eſt in regem 2.Regum 7.c.3.F
Saulis arma poſuerūt Philiſtijm in templo Aſtaroth propter multa 1. Paralip. 120.c.3.I
Nouem referuntur Saulis peccata, quæ colliguntur ex ſcriptura 1. Paralip. 121.c.3.H
Et licet poſſit teneri,quòd propter aliqua illorum fuerit occiſus. Rationalius tamen videtur dicendum, quòd propter vnicum illorum fuerit mortuus, & priuatus regno,ſcilicet quia non obediuit domino. quando miſit eum ad occidendum Amalechitas, eo quòd tunc reliquit regem Amalech, & pecora, &c.1.Paralip. 122.c.1.D
Cum dicitur Saulem prophetaſſe 1. Regu.10.non capitur prophetare proprie, vt, ſcilicet eſt dicere futura,&c.ſed pro cantare Pſalmos, vel Dei laudes 1. Paralipo. 170.c.4.G
Saul regnauit decem, & octo annis ſuper Iſrael.cū dicitur Actu.13.quod regnauit quadraginta annis.cęteri viginti duo anni fuerunt Samuelis, qui computantur ſub Saule,&c.1.Paralipomen. 216.c.1.D

Scabies iugis. Ponitur inter maculas, & non inter immunditias.Leu.21.Nā multum intereſt inter maculam, & immunditiā, &c.Mat.tomo 7 301.c.1.A

Scala Iacob. De qua Geneſ.28. ſecundum Rabbi Aben Ezra ſignificat gubernationem diuinam quantum ad omnes creaturas,&c.ſed magis ſignificat incarnationē Chriſti, & tota ſcala ſignificat totam lineam Genealogiæ ſaluatoris prout Lucas deſcribit, & non prout deſcribit Matthæus. Et diuerſi gradus ſignificant diuerſas perſonas illius Genealogiæ, &c.Geneſ.310. colum.4.I

Scandalum. Scandalizari.

Scandalum quid ſit Exo tomo 1 61.c.4.F
Solum ſcandalum, cum vitari poteſt, & non vitatur, cauſat peccatum,Mat.18.Væ illi, per quem ſcandalum venit,&c.Exo.tomo 1 254.c.4.I
Illud dictum Bedæ. Vtilius ſcandalum naſci permittitur, quam veritas relinquatur, intelligitur de veritate vitæ,&c.Exo. tom.2.173.c 3.k.2.Reg.136.c.3.F 1.Paralip. 235.c.2.C
Scandalum oritur propter defectum potentiæ rectoris.Et ideo Deus non curat de ſcandalo, quia apud eum ſcandalum eſſe non poteſt Deut. 6.c.2.C
Quid ſit ſcandalizari Matt.tomo 6.266.c.2.C, & 276. colum.1.D
Ab ſcandalo cauendum eſt, niſi quando non poteſt euitari ſcandalum,niſi faciendo contra legem Dei, quia tunc vtilius ſcandalum naſci permittitur, quā veritas relinquatur. extra de Regu. iuris.cap. qui ſcandalizauerit.&c.1.Regum tomo 1. 125.c.4.I
Propter ſcandalum multa alias licita fieri vetantur. imo quædam ſunt fieri neceſſaria, a quibus ceſſatur propter ſcandalum, vt contigit in conuerſione Liuonienſium, quòd omnes Monachi diuerſorū ordinum conuenerunt in vnam veſtem, vel habitum,ne ipſos ſcandalizarent 1.Reg.to.1. 137.c.1.A
Cadentes a fide poterāt dupliciter ſcandalizari, Matt. tomo 6 275.c.3.G
Non omne illud, ex quo poteſt ſequi ſcandalum, eſt peccatum mortale,ſi fiat,ſed ſolum,quando actualiter incipit eſſe ſcandalum,&c.2. Reg. 118.c.2.A
Scandalizare eſt dare occaſionem ad ruēdum in peccatum. Et huiuſmodi peccata vocātur aliena. quia pp aliū incidimus in illa,&c.Matth.to.2.. 193.c.4.I
Multa facienda ſunt propter ſcandalū vitandum,quæ alias non erant neceſſaria.quia magna pęna eſt ſcādalizantis proximum, Mat.18.Mat.to.2.257.c.3.H
Ad vitandu ſcandalū multa permittuntur, quæ alias non pmitterenē 50.diſt.cap.vt conſtitueretur, & extra de cleri.excommunic, in cap. Latores Matthæ. tomo.3 92.c.2.D
In rebus neceſſariis ſcandalū vtilius naſci permittit. Sic erat de fide Chriſti a principio, quia oēs Iudæi ſcandalizabantur audientes prædicare Chriſtum eſſe Deum Et Gentiles irridebant prædicatores dicentes Deum eſſe Crucifixum.1. Corin.1. Nos autem

autem prædicamus Chriſtum crucifixum &c. Mat. tomo 3 120.c.1.B

Ne ſcandalum oriatur, poteſt ad tempus relinqui veritas doctrinæ. Nunquam tamen veritas vitæ Argu. 50.diſtin.cap.vt conſtitueretur, & extra de regu.iuris,cap.qui ſcandalizauerit &c.in Glo.Mat.tomo 3. 234.c.1.C

Scandalizans alium peccat,Mat.tomo 4. 192.c.4.F

Illud dictum bedæ. Vtilius ſcandalum naſci permittitur, quam veritas relinquatur, quod habetur extra de reg.iuris in cap.qui ſcandalizauerit,vt verum ſit, & vt recte intelligatur, duplex præmittenda eſt diſtinctio. Prima,quòd duplex eſt ſcandalum, quoddam paruulorum, & aliud Phariſæorum, vel æmulorum. Pro primo ſcandalo ceſſandum eſt interdū ab eo, quod bonum eſt, vel quod licitum eſt nobis facere. Secundum ſcandalum, volunt aliqui cauſare ex malitia,& illud nō patiuntur,ſed potius agūt, & iſtud non habet veram rationem ſcandali, quia ſcandalum,vt dicit Hieronymus, eſt dictum,vel factum, quod alteri ruinæ occaſionem præſtat. Sed tunc eſt alicui ruina,quando eſt defectus iudicij neſcientis iudicare factum alienum. Nam tunc habet occaſionem errandi ex illo,quaſi malum factū ſit, etiamſi ſit bonum, vel forte eſt ruina, quia aliquis vere malum agit, & etiam ſi bene iudicetur ab alijs, habet occaſionem ruinæ ex malo facto illius,quod eſt eis malum exemplum. Propter ſcandalum Phariſæorum, vel ſcandalum actiuum, non debemus ceſſare a bonis,quia alias nullum bonum faceremus, cum æmuli ad quodlibet bonum ſuſcitarent ſcandalum,ne fieret,ſi ſcirent,quòd propter ſcandalum ab eis ſuſcitatum,ceſſaretur, & ita Apoſtoli non ceſſabat prædicare propter ſcandala contra eos ſuſcitata, Act.13. Secūda diſtinctio,q̄ bonū, vel verū,a quo deſiſtere poſſumus eſt duplex,quoddam eſt pure liberum, & in fauorem noſtrum. Et poſſumus deſiſtere ab eo ſine peccato, etiam nulla ſubſiſtente cauſa. Aliud eſt bonum neceſſarium,ad quod agendum obligamur ſemper, vel ſaltem aliquando. De primo dicendum,q̄ ſemper poſſumus ceſſare ab illo propter quodcunque ſcandalum. Et ita fuit de ſolutione tributi, Mat.17. Et ſi ſit ſcandalum puſillorum, debemus ceſſare ſemper,niſi eſſet in multum graue præiudicium. Si vero bonum ſit neceſſarium, debet diſtingui in tria propter illud verbum Bedę. Vtilius ſcandalum naſci permittitur &c. Nā eſt triplex veritas,ſ. vitæ, iuſtitiæ, & diſciplinæ. A veritate vitæ nunquam propter ſcandalum recedendum eſt. A veritate vero iuſtitiæ,quæ pertinet ad iudicem: Et a veritate diſciplinæ, quæ pertinet ad prælatum, recedi poteſt interdum propter ſcandalum &c. Mat.to.4 136.c.1.C

Propter ſcandalum nunquam recedendum eſt ſimpliciter a neceſſarijs, cuiuſmodi ſunt illa, quæ ſunt de iure naturali,vel de lege diuina,cum ad talia ſimpliciter obligemur, & nō ſit diſpenſatio in illis &c. Secus tamen, ſi non ſint neceſſaria ſimpliciter. In quibuſdam interdum poteſt cadere diſpenſatio, eo q̄ pēdent a iure poſitiuo, vt quòd iudex exequatur ſententiam,vel iuſtitiam,& prælatus doceat,& puniat exceſſus. Et in talibus poteſt interdum ceſſari a bono propter ſcandalum. Et hoc ſi talia iura humana, vel communia ſint diſpenſabilia, ſic dicitur extra de reg.iuris c.qui ſcandalizauerit in Glo. ſ.ius cō mune. Quandoque eſt diſpenſabile,vt habetur 1.q. vltima,c. & ſi illa &c. Mat.to.4 136.c.3.F

Duplex eſt ſcandalum,ſ.actiuum,& paſſiuum. Actiuū eſt dictum, aut factum alicuius minus rectum præbēs alteri occaſionem ruinæ,i.occaſionem peccandi,male agendo,loquendo,vel cogitādo. Paſſiuum vero eſt ruina ſecuta in aliquo ex ſcandalo actiuo, Mat.to.4 194.c.4.F

Scandalizari poteſt dupliciter accipi. Vno modo pro indignari. Alio modo pro male iudicare &c. Mat. tomo.4 134.c.4.G

Scandalum quomodo ſit malum, Mat.tomo 5. 13. colum.1.C

Scandalum poteſt præberi infidelibus,& ipſos ſcandalizare malum eſt,Mat.to.5 13.c.2.C

Scandalum fidelium maius eſt,quam ſcandalum infidelium, Mat.tomo 5 13.c.3.F

Scandalum ſiue actiue,ſiue paſſiue ſumatur, ſemper eſt malum,Mat.to.5 14.c.1.B

Scādalum eſt dictum, vel factum minus rectum præbens occaſionem ruinæ, Mat.to.5.12.c.3.I, Et hæc definitio eſt bona,Mat.tomo 5. 17.c.1.B

Contra ſcandalum, quod ab extra infertur, prout eſt in patiente, nullum eſt remedium, quia non eſt in poteſtate patientis, vt non patiatur &c.Mat.tom.5. 16.c.1.C

Scandalum paſſiuum dupliciter fit, Mat.tomo 5.16. colum.1.C

Scandalum eſt in malo, vel in quod habet aliquam ſimilitudinem cum malo &c.Mat.to.5. 17.c.1.E

Scandalum ſecundum Hieronymum quid deſignet, Mat.to.5 17.c.1.B

In definitione ſcandali, cum dicitur. Scandalum eſt dictum,vel factum minus rectum,prębens occaſionem ruinæ,non accipitur minus rectum comparatiue,vt dicat minoritatem, ſed negatiue,vt ſcilicet, comprehendat tam malum, quam id, quod habet ſpeciem mali,Mat.to.5 17.c.1.E

Occaſio in definitione ſcandali non dicit cauſam per accidens,ſed per ſe,ſicut in definitione fortunæ ponitur cauſa per accidens,nec inconuenit, quòd id, quod eſt eſſentiale vni, ſit per accidens alteri &c. Mat.to.5 17.c.2.B

Scandalum multum de per accidens conuenit bono operi, ſcilicet, quatenus paſſiuum eſt ſine actiuo, &c.Mat.to.5 17.c.2.A

Scandalum contingit tripliciter. Nam aliquod interdum eſt actiuum,& paſſiuum ſimul in diuerſis. Secundo modo contingit aliquod eſſe paſſiuum ſine actiuo. Tertio actiuum ſine paſſiuo. Exemplum primi, vt ſi quis peccat intendens inducere alios ad peccandum, vel actus eſt de ſe malus, licet non intendat &c. Exemplum ſecundi, vt quando quis nō agit malum, ſed bonum &c. Exemplum tertij, vt quando quis malum facit intendens mouere alios ad ſic agendum. Et tamen nemo ſequitur factum eius &c. Mat.to.5 17.c.2.D

Scandalum, offenſio, & infirmitas diſtincta ſunt. Et concurrunt cum ſcandalo,licet interdum ſint ſine ſcandalo,& ſcandalum ſine illis &c. Mat.tomo 5. 17.c.3.F

Scandalum paſſiuum,quia non proprie eſt ſcandalū. Ideo nō conuenit ei definitio ſcandali, ſed ſoli ſcandalo actiuo,quod proprie eſt ſcandalum, Mat.to.5. 17.c.4.F

Scandalū paſſiuū ſemper eſt peccatū in eo, q̄ patitur, quia ſcandalū paſſiuū eſt ſpiritualis ruina, ſ. cū quis cadit a bono,quod agebat, motus malo exēplo alicuius, & tale ſcandalū eſt interdū mortale,& interdū veniale. Similiter ſcādalū actiuū ſemper eſt peccatū mortale,vel veniale in ipſo agente. Non tō in ipſo patiēte eſt ſemp peccatū, vt qñ cōtingit,quod nemo ſcandalizatur. Et ſcandalū paſſiuum ex parte agentis,interdū eſt ſine peccato, vt quādo quis ſcādalizatur de bene factis alterius, cuiuſmodi eſt inuidus

dus &c. Mat. tomo 5 18.c.1.A,& 19.c.2.D
Neceſſe eſt ſcandala euenire de neceſſitate ex prę ſuppoſitione, ſ. ſi homines male volunt viuere iuxta deſideria ſua, ſicut viuunt, neceſſe eſt euenire ſcandala, Mat. to. 5 18.c.1.D
Scandalum actiuum ex parte patientis, non eſt ſemper peccatum, Mat. tomo 5 18.c.1.E
Scandalum, quod Petrus fecit Chriſto, Mat. 16. non erat proprie ſcandalum, ſed large prout quodlibet impedimentum ad bonum dicitur ſcandalū, Mat. tomo 5 18.c.2.A
Scandalum in ſpiritualibus non eſt impingere ſine caſu, aut retardatione, cum magis ſignificet in ſpiritualibus, quam corporaliter impingere. Cadere ſpiritualiter eſt peccatū mortale, retardari autem eſt peccatum veniale, Mat. to. 5 18.c.2.B
Per ſe loquendo ſcandalum actiuum eſt maius peccatum, quam ſcandalum paſſiuum, quia in vnoquoque genere cauſa eſt potior effectu. Interdū tamen per accidens ſcādalum paſſiuum poteſt eſſe maius peccatum, quam actiuum, Mat. to. 5 18.c.2.A
Scandalum paſſiuum, licet ſit ſemper peccatum, non pertinet tamen ad aliquam ſpeciem determinatā peccati, ſed poteſt inueniri in qualibet ſpecie peccati. Scandalum vero actiuum vno modo eſt ſpeciale peccatum, & alio modo non &c. Mat. tomo 5. 18.c.3.G
Scandalum actiuum opponitur correctioni fraternę, vel ædificationi proximi, Mat. to. 5 18.c.3.I
Omne ſcandalnm eſt contra proximum, quia nemo ſeipſum ſcandalizat, Mat. to. 5 19.c.1.D
In ſcandalo paſſiuo eſt actio, & paſſio, Mat. tomo 5. 19.c.1.D
Capiendo proprie ſcandalum paſſiuum, in ſolis hominibus imperfectis reperitur. Large tamen eſt in viris perfectis, Mat. to. 5 19.c.4.H
Scandalum actiuum dupliciter accipitur, Mat. tom. 5. 19.c.2.D
Scandalum paſſiuum dupliciter accidit, vno modo cum quadam electione & ſic nō cadit in viros perfectos. Alio modo ſine electione, & ſic contingit in viris perfectis. Nō tamen eſt peccatum &c. Mat. tomo 5 19.c.4.K
Scandalum proprie actiuum, quod eſt mortale, non conuenit viris perfectis. Poſſunt tamen viri perfecti ſcandalizare alios leuiter, ideſt, venialiter, Mat. tomo 5 20.c.2.D
Accipiendo ſcandalum actiuum, prout eſt ex intentione agentis, grauius de ſe eſt ſcandalizare, quam ſcandalizari. Similiter quando quis per malum factum alium ſcandalizat &c. Mat. to. 5 20.c.3.K
Scandalum actiuum ſemper eſt vitandum, Mat. to. 5. 21.c.2.A
Scandalum actiuum præſtatur tam ab imperfectis, quam ab illis, ad quorum ſtatum non pertinet perfectio tanquam aliquid annexum, quā etiam a perfectis i. ab eis, ad quorum ſtatum perfectio pertinet licet non ſint perfecti &c. Imperfecti ſcandalizant, & ſcandalizantur. Viri autem perfecti, nec ſcandalizant, neque ſcandalizantur. Illi autem, ad quos perfectio pertinet, ſi tales non ſunt, ſcandalizātur, & grauiter ſcandalizant, Mat. to. 5 20.c.4.K
Cum ſolet quæri an veritas relinquenda eſt propter ſcandalum, non debet intelligi quæſtio de ſcandalo actiuo, ſed de paſſiuo, & eſt ſenſus, an aliquid ſit dimittendum, ne alius peccet. Et dicitur relinqui veritas, quando veritas nullo modo manet, id eſt, non manet homo conformatus diuinę legi, & taliter ſic dimittere veritatē, ſemper eſt peccatū mortale. Et ſic veritas nunquam dimittēda eſt propter ſcandalum paſſiuum, Mat. to. 5. 21.c.2.A, Et veritas iuſtitiæ non poteſt totaliter dimitti propter ſcandalum, bene tamen in partem aliquando non tamen licet iudici contrarium agere, licet tamen differre, vel ceſſare a iudicādo propter ſcandalum &c. Mat. tomo 5 21.c.3.G
Veritas vitæ nunquam eſt relinquenda propter ſcandalum, quia nemo tenetur committere veniale, vt alius euitet mortale, nec etiā licet hoc fieri, quia reprehenſibilis eſſet, Mat. to. 5 21.c.4.G
Propter nullum ſcandalum licet dimittere veritatem doctrinæ ſacræ, Mat. to. 5 22.c.1.B
Pro quocunque ſcandalo non licet ceſſare a veritate Doctrinæ, proprie accipiēdo ceſſare, Mat. to. 5. 21.c. 4.G, Cum veritas doctrinæ pertinet ad doctrinam, & tunc quando doctrinæ ſequatur aliquod præiudicium, non licet deſerere doctrinam &c. quando ad ſtatū ſuū pertineat reſiſtere, vel occurrere. Licitū eſt tn aliqn ceſſare a doctrina, i. a prædicatione doctrinæ, ad tēpus, propter ſcandalum, vel ad tempus differre, Mat. tomo 5 21.c.4.K
Propter ſcandalum, ſ. paſſiuū in proximo, nec ſunt dimittenda opera præcepti, nec opera cōſilij, cū iā facta ſint opera prę cepti, vt patet in vouentibus ſtatū perfectionis, vel quibus ex ſtatu cōuenit perfectio. Si aūt conſilia maneant in genere conſiliorū, id eſt, ꝙ nō eſt neceſſaria eorū obſeruatio, tunc ſi tale ſcādalū oriatur ex malitia, contēnendū eſt, nec eſt ceſſandū a talibus operibus, vt fuit ſcandalū Phariſęorū. ſi aūt oriatur ex ignorantia, vel infirmitate, tunc eſt ad tēpus ceſſandū, ſ. vſquequo reddita ratione de operibus conſiliorū. Et oſtenſo, ꝙ bona ſint, ceſſet ſcandalū, quod ex infirmitate, vel ex ignorantia inſurgebat. Si aūt reddita ratione, nō ceſſauerit, iam non ex ignorantia prouenit, ſed ex malitia, & tale cōtemnendū eſt. Neque propter illud ceſſandū eſt ab aliquibus bonis. Et ſi maius malum ſequatur ex ſcādalo, quā ex operibus huiuſmodi, ceſſandum eſt ab illis &c. Quòd dimittēdum eſt in caſibus particularibus, in quibus non poteſt dari certa regula dimittendum inquam, diſcretioni boni viri &c. Mat. tomo 5 22.c.3.K
Illud Hieronymi, ad vitandū ſcādalum dimittendum eſt, quidquid pōt omitti, ſalua triplici veritate, ſ. vitæ, iuſtitiæ, & doctrinæ, intelligendum eſt de indifferentibus, quia illa non pertinent vllo modo ad veritatē vitę iuſtitiæ, aut doctrinæ &c. Et hoc intelligendo de ſcandalo puſillorum. Nā Phariſęorum ſcandalū ſemper contēnendū eſt. Mat. to. 5. 22.c.4.I
Scandalum Phariſæorum quid, & quid ſcandalū puſillorum, Mat. to. 5 22.c.3.K
Pro ſcandalo actiuo, nihil dimittendum eſt, cum ſit in ptāte noſtra nō ſcandalizare, Matt. to. 5. 22.c.3.H
Illud dictū Chriſti Mat. 18. neceſſe eſt, vt ſcandala veniant, falſe exponit, San. Tho. niſi intelligatur in bono ſenſu, Mat. tom. 5. 15.c.1.C, Sed dicendum eſt, ꝙ ibi neceſſe dicit neceſſitatem conſequentiæ, ibidē.
Propter ſcandalum dimittenda eſt correctio fraterna ſi videatur manifeſte naſciturum ex illa, & nullum opus ſpirituale eſt, quod potius dimittendū ſit propter ſcandalum, quā correctio fraterna, quia tunc correctio vertitur in peccatum. Et hoc verum eſt, qn iſta correctio fit principaliter propter ipſum, q peccauit, ſecus tn, qn fit principaliter propter alios, ne exemplo iſtius corruant in peccatum, quia tunc ēt ſi timeatur ſcandalum, interdum faciēda eſt, ſi ſine ſcandalo fieri non pōt, vt ſi frater non receperit eā, procedatur in ipſa correctione &c. Mat. tomo 5. 23.c.1.E
Propter ſcādalum dimittenda eſt interdum peccatorum

rum punitio, Mat.to.5 22.c.2.E
Scandalum paſſiuum ſemper cauſatur ab actiuo,& tñ non eſt neceſſe, ꝙ cauſetur ab aliquo ſcandalo actiuo agentis,i.alterius,qui ſcandalizet, ſed interdum ab ſcandalo ipſius,qui patitur,quia ſibi ipſi ſcandalum facit,Mat.tomo 5 20.c.3.G
Petrus non erat ſcandalum actiuum ad Galat.2. cum dicitur, gentes cogis Iudaizare,licet alij paterentur ſcandalum paſſiuum,Mat.to.5 20.c.3.H
Propter ſcandalum actiuum,vitandũ in proximis, teneor dare rẽ meã proximo, vtpote ꝙa eſt in extrema neceſſitate,vel ex alia cauſa. Et non dando,vel iniuſte denegãdo ſcandalizẽ actiue proximos, quia iſtud ſcandalum actiuum eſt peccatum mortale in me,propter quod vitandũ potius teneor omnia bona tẽporalia perdere,vel abijcere,quã peccare mortaliter. Et ita generaliter eſt verũ,ꝙ oĩa tẽporalia dimittenda ſunt propter ſcandalũ, i. vt non faciamus ſcandalũ. Si vero intelligatur de ſcandalo paſſiuo,ſ. ꝙ ſi nõ dederimus ſcãdalizabuntur proximi tunc, aut bona,q̃ habemus,nõ ſunt noſtra, ſed nobis cõmiſſa, vt bona eccleſiarũ &c.& bona pupillorũ, vel bona depoſita, illa nõ tenemur dimittere,i. abijcere,vel perdere, dimittendo rẽ indefenſam, quantũcunq; proximi ſcãdalizentur, ꝙa iſta non cuſtodire eſt peccatũ mortale,quod pro nullo ſcãdalo eſt cõmittendũ,de rebus eccleſiæ probatur 23.q.8.c.conuenior,p exẽplum Ambroſij,& Thomę Cãtuariẽſ. extra de homi.c.ſicut dignũ. De depoſitis patet ẽt, in Onia defendẽte pecunias a priuatis depoſitas in tẽplo cõtra Heliodorũ 2.Machab.3. Si vero res ſint noſtræ,& tñ ille,a quo res petuntur, ſcit ꝙ ille,q̃ occupare vult, male vterur eis, peccando mortaliter, tunc non debet dare illas propter ſcandalũ,quia deterius eſt peccatũ mortale, quod cõmittet ille, qui recepit illas in vſu rei, quã ſit ſcandalũ, quod poterit ſequi non dando res. Si tñ non ſit certum, ꝙ ille, qui vult occupare, taliter vtetur re, tunc diſtinguẽdũ eſt de ſcandalo, quia ſi ſit ex malitia non debemus res noſtras perdere, vel abijcere propter ſcandalũ, poterit tñ ad vitãdum ſcãdalum dare res ſuas, non ex obligatione, ſed ex ſuperabundãte charitate,& hoc niſi dans crederet,ꝙ accipiens efficeretur ex hoc deterior,ſ. ꝙ prouocaretur ad ſic petendum ab alijs, quia tunc non liceret dare ad vitandũ ſcandalũ. Si aũt ſcãdalum procederet ex ignorantia,tũc aut vergit in detrimentũ fidei dare,tunc melius eſt non dare,ne petens foueatur in errore ſuo, ſi detur illi,id quod petit. Sicut ſunt quidã hæretici dicẽtes, ꝙ quilibet tenetur dare bona ſua pauperibus petentibus,ẽt extra extremã neceſſitatem, & iſtis non eſt dandum,ẽt ſi ſcãdalizentur,nõ dando eis. Si aũt nõ vergat in damnum fidei,nec is,qui recipit vtatur rebus male, vt creditur, non tenemur tradere rẽ noſtrã ad vitandum ſcandalum,ſi tñ velimus,charitas eſt. Si autẽ nolumus rem tradere, tenemur repellere proximum oſtendendo, ꝙ non iuſte petit. Et ita ceſſabit ſcãdalum data ratione, quod ſi non ceſſet, iam non eſt ex ignorantia, ſed ex malitia, cui non eſt aſſentiendum, ſimiliter dicendum eſt de vſu iuris,quod alicui competit,an. ſ.ceſſare debeat ab vſu eius propter ſcandalum &c. Matthæi tomo 5. 23. col.3.H
Propter ſcandalum malitioſum vitandum non tenetur quis ceſſare a repetitione rerum ſuarum, & in caſu tenetur nõ ceſſare a tali repetitione, Mat.to.5. 24.c.1.E
Ad vitandum ſcandalum actiuum, dimittenda ſunt omnia iura,non petendo, vel exigendo, vt neminẽ ſcandalizemus,quia hoc eſt peccare mortaliter. Et hoc non contingit in potente, niſi aut cum iniuſtũ petit ſcienter,aut immoderate, aut inordinate petat,i.modo illicito per vias non debitas. Si autem ſit ſcãdalum paſſiuum,& iura non ſint noſtra, ſed nobis cõmiſſa, vt reſpectu bonorum eccleſiæ prælatis cõmiſſorum,vel bonorũ pupillorũ tutoribus,& curatoribus cõmiſſorũ,vel bonorũ in depoſito ſeruatorũ a depoſitarijs, tunc non debet ceſſare a repetẽdo, immo peccant mortaliter ſi ceſſent pp quodcunque ſcãdalum,niſi de permiſſione eorũ, quorũ res tractant,aut ſi tale ſcandalum credant veriſimiliter oriturum, cuius ſit maius damnum, vel nocumentum &c. quam &c. quia tunc ſaltem differenda eſt repetitio &c.quouſq; ceſſet illud ſcandalum. Si autẽ ſint res noſtræ, tunc aut ſcãdalum procedit ex malitia,aut ex ignorantia. Et vtcunque ſit,dic ſicut ſuperius dictum eſt in adiectione rerum noſtrarum,Mat.to.5 24.c.1.D
Propter ſcãdalum futurum res eccleſiæ debent relinqui indefenſæ,Mat.to.5 23.c.4.F
Quidam ſcandalizati ſunt per Chriſti mortem nolẽtes eũ recipere in Chriſtum,& Meſſiam &c. Mat. tomo 5 15.c.2.E
Cum ſcandalo reſtitit Ambroſius armatis ſuperueniẽtibus ex parte Theodoſij,& habetur,23.q.8.c. conuenior,Mat.to.5 23.c.4.F
Scandalizari eſt pati offenſionem in fide, vel ab ea cadere, Mat.tomo 6 266.c.2.C
Cum magno ſcandalo Thomas Cantuarien.defendit iura & bona eccleſia &c. Mat.tomo 5 23.c.4.G
A ſcandalo, quod poſſet oriri ex prima cõcluſione de tribus,quas defendit author in Defen. trium cõcluſionum,excuſat ſe author, Defen. 9.c.4.H
Propter ſcandalum non eſt relinquenda veritas vitæ. Contra Cleri.Concu.2.c.3.F,& 6.c.4.F
Propter ſcandalum ſunt aliqua prætermittenda,ſalua triplici veritate,ſ.vitæ iuſtitiæ,& Doctrinæ, Contra Cleri. Concub. 7.c.3.F

Scandalizatus.

Scandalizatus interdum peccat mortaliter,& interdũ venialiter,Mat.to.5 19.c.3.H

Scelus.

Scelus. Non de omnibus vitijs prędicatur,ſed ſolũ de quibuſdam deteſtabilibus,vt eſt parricidium, incæſtus patriæ proditio,crimen læſæ maieſtatis, &c.Geneſ. 415.c.2.B
Scelus eſt magnum peccatum ex malitia,quod fit cõtra Deum,vt eſt idolatria hæreſis &c. Exo.tomo 2. 167.c.4.F

Scenophegia.

Scenophegia. Idem eſt, quod comeſtio in publico,& dicitur aſcenon,quod eſt commune,& Phegia, quod eſt comedere, quia comedebant Iudæi ſub ramis arborũ,in Scenophegia,ideſt,in feſto tabernaculorum. Leuit.27.c.3.I Deuter. 88.c.3.A

Scientia.

Scientia. Scientiæ ſpeculatiuæ honorabiles ſunt, ſed non vtiles,practicæ vero ſunt valde vtiles, ſed non honorabiles, ſacra vero ſcriptura,& honorabiliſſima,& vtilis eſt valde, Geneſ. 15.c.4.G
Ad acquiſitionem, & vſum ſcientiæ ſunt ſecundum ſe,& ſemper neceſſarij ſenſus,Mat.to 7. 191.c.1.D
Scientia de parte, ſubordinatur,& ſubalternatur ſciẽtiæ,quæ eſt de toto,Geneſ. 15.c.4.G
Eadem eſt origo generationis ſcientiæ & generationis rei naturalis,Mat.tomo 7 191.c.1.C
Scientia poteſt multis modis perdi naturaliter,3.Reg. 34.c.2.A
Scientia eſt habitus concluſionum demonſtratarum circa res,quæ non ſunt altiſſimæ,vt circa naturalia, & Mathematicalia,1.Paralip. 296.c.2.E

Scientia,

Scientia, quæ fit in anima ſeparata per influxum, ſubito fit, Mat.tomo 7. 202.c.4.F
Scientia, & ſapientia quomodo differant. 2. Paralipo. 9.c.4.F
Scientiarum authoritas non eſt ſumenda ex authoribus, Mat.tom.1.4.c.1.E. Sed conſiderando ſcientiam in ſe, ipſius authoritas prouenit ex duobus, ſcilicet ex obiecto, & ex modo procedendi, &c. Mat. tomo 1 4.c.2.B
Inter ſcientiam infuſam, & acquiſitam quid interſit, Mat.tomo 7 204.c.2.A
Scientiarum ſpeculatiuarum conſideratio non ſe extendit ad virtutem principiorum illarum ſcientiarum, quia in principiis tota ipſa ſcientia virtualiter conſiſtit, &c. Mat. tomo 2 22.c.3.H
Omnis ſcientia, a quocunque dicatur inuenta a Deo eſt, Mat.tomo 4 135.c.4.F
Sciphi in candelabro aureo quales eſſent, Exod.tomo 2 34.c.3.C

Scire. Hominem duo faciunt ſcire, ſ. exercitatio, & continua meditatio, Geneſ. 11.c.1.D
Quædam ſciri volumus, quæ videri non volumus, cuiuſmodi eſt actus coniugalis, Mat.to.4. 200.c.2.D
Sciens multis modis dicitur, & totidem ignorans, Exod.tomo 1 247.c.3.G
Eſſe Dei eſt ſcire eius, Mat.tomo 7 98.c.4.H
Sciendi originem tribuunt Aegyptiis illi, qui de ſapientia huius ſeculi loquuntur 1.Reg.to.1.67.c.2.E
Illud Ariſtotelis: Contingit plura ſcire, vnum tãtum intelligere, quomodo habeat intelligi, Mat.tom.7. 106.c.4.G
Scire noſtrum eſſe quoddam reminiſci dixit Plato, quod improbatur Parado. 92.c.4.I
Scire in vniuerſali eſt ſcire incomplete, Mat.tomo 7. 191.c.4.K
Sciens quis dicatur Geneſ. 177.c.1.D

Scylla. Duplex fuit Scylla apud Poetas, q̃dam fuit filia regis Niſi, & alia fuit filia Forci, &c.1.Paralip. 18.c.3.H
Scylla dicitur de ci eo, ideſt moueo, quia apud ſaxum ſcyllæ fit magna cõmotio fluctuũ, 1.Paral. 18.c.3.K

Scythæ. Antiquiſſimi populi ſunt, laudatæque virtutis, inter montem caucaſum, & taurum, Geneſ. 5.c.4.H
Scythæ deſcendunt a Magog filio Iaphet, vt dicit Hieronymus, & ab his ſunt Gothorum reges, qui p orbem magnalia geſſerunt, & Hiſpaniam populauerunt, & vocantur nunc iſtę gentes vulgariter Turci, Geneſ. 51.c.1.C
Regnum Scytharum, quia nobis Gothi dicuntur, incæpit primo anno vitæ Iſaac, quorum primus rex fuit Thanus, & poſt eum Ninus, Geneſ. 57.c.3.F

Scopulus. Dicitur quaſi ſpecula a ſpeculando, quia ex ipſis poſſunt homines ſpeculari ea, quæ longe ſunt propter ſcopulorum altitudinem 1.Regum tomo 1 215.c.1.D

Scorpio, vel ſcorpius.

Scorpioni eſt ſimilis æmulus Ioſue tomo 1. 7.c.1.E
Scorpio vocatur flagellũ, quoddam quod in funiculis habet ſphęrulas plũbi, ſin fine funiculorum, vt fiat grauior percuſſio, & vocatur ſic, quia ſicut ſcorpio mordet cauda, ita & hæc flagella percutiunt cũ extremitatibus, &c.3.Regum 107.colum.3.G. 2.Paralipomen. 141.c.2.E

Scortum. Dicitur meretrix abſcõdita, quæ ſe venalẽ tribuit, ſeipſam tñ publice nõ exponit, q̃ vulgariter dr̃ ramera, Leui.221.c.4.G

Scortator. De quo Deute.23. ſecundũ aliquos Hebræos, eſt ille, qui ad vitium ſodomiticũ ſe exponit, quia in Hebræa lingua dictiones ſignificãtes meretrices, & ſcortatores, paſſiones notant: litera tamen Chaldaica dicit, quòd in hoc vetatur matrimoniũ Iudæi cũ Gentili, i. ex gẽtilitate conuerſa, & e contra, ſed litera Chaldaica non conuenienter aſſignat ſignificationem iſtorũ vocabulorum, &c. Deuter. 122.c.1.E

Scriba. Scribæ vocãtur doctores legis, & eorum officium erat interpretari legem, & docere, Mat.tomo 5 183.c.4.F
Scribæ vocantur habentes magnas dignitates, & dicuntur ſic, eo q̃ ſcribũt leges dandas populis, & ad idem pertinet, quod dux. Geneſ. 407.c.3.F
Scriba, apud Hebræos, dicitur ſapiens, cuiuſcunque eſſet tribus 1. Paralip. 52.c.1.E, Mat.to.1.146.c.2.C
Scribæ diuerſa habent nomina, Mat.tom.5.251.c.3.I
Scribarum, & Phariſæorum iniquitates manifeſtabãtur, a Chriſto, & proderat hoc diſcipulis Chriſti, Mat.to.6.168.c.3.G, Et ſolos hos increpabat Chriſtus, ibidem 170.c.2.B
Scriba eſt nomen ſapientis, nam apud latinos viri periti vocantur ſapientes, & apud Hebræos ſcribæ, & apud Perſas magi, vt ait Remigius, Matt.to.3. 147.c.4.F, & 179.c.2.D, & 182.c.2.D, to.6.123. c.2.E, & 155.c.4.F, & 169.c.1.E, & 244.c.3.F
Illum Scribam, de quo Mat.8. Chriſtus nõ recepit ad diſcipulatum pp multa, ſ. propter nouẽ, ſed pręcipue pp tertium eorum, Mat.tomo 3.148.c.1.D. Et dixit illi, vulpes foueas habent, &c. propter multa ibidem. 148.c.3.G. Sed iſta ſunt myſtica, literalis tñ ratio eſt, q̃ iſte volebat ſequi Chriſtum pp auaritiã, & ideo Chriſtus reſpondit, vulpes foueas habent, &c. Mat.tomo 3 148.c.4.K
In ſcribis, & Phariſęis erant duo, ſcilicet bona doctrina, & vita peruerſa, Mat.tomo 6 171.c.2.A
Illi ſoli dicebantur Scribæ, qui in ſacris literis docti erant, Matt.tomo 4 66.c.4.K
Et dicebantur doctores legis illi, qui inter Iudæos prædicabãt legem, Mat.to.4.120.c.4.K. Et dicebantur Scribę a ſcripturis, quia erant ſapientes in ſacris ſcripturis. ibidem 258.c.4.G
Scribæ, & Phariſęi diſperſi erant per totam terram Iudæorum docentes populum, Mat.to.4.121.c.2.B
Quidam Scribarum erant ex Phariſęis, Mat.tomo 6. 123.c.2.E, & 155.c.4.F, & 169.c.1.E
De duplici Scribarum, & Phariſæorum iniquitate, Mat.to.6. 173.c.1.A
Scribarum nomine poterant intelligi Sacerdotes, & ſeniores, Mat.to.6.170 c.2.B, Similiter, & Phariſæi, & è contra, Mat.to.4 192.c.1.A
Scribæ, & Phariſęi erant ſeniores, quos Chriſtus redarguebat, Mat.tomo 6 173.c.2.B
Scribarum, & Phariſęorum ambitio ſignificatur, cũ dicit, Mat.23. Amant primos accubitus in cęnis, & primas cathedras in ſynagogis, Mat.to.6 174.c.2.A
Chriſtus reprehendebat Scribas, quia corrumpebant veritatem vitæ, Mat.tomo 6 238.c.3.I
Scribæ ſapientes fiunt ingenio, & labore humano, Mat.tomo 6 243.c.2.A
Scribæ, & ſapientes diſtinguũtur, Mat.to.6.244.c.3.H

Scribere. Antiqua cõſuetudo fuit ſcribere in tabulis ceratis 4.Regum 214.c.4.F

Scriptura ſacra.

Scriptura ſacra dr̃ altiſſima, quia omne negotiũ humanũ altitudine dignitatis, & difficultatis antecellit, quod probatur inductiue per omnes liberales artes, Geneſ. 1.A
Circa ſacrã ſcripturã magna hæreticorũ caterua a ſenſu Catholico delirauit, quia ſuis propriis viribus nitebatur

tebatur eam exponere Geneſ. 1.A
Vnde ſacræ ſcripturæ difficultas ardua ſit hominibus Geneſ. 1.B
Scriptura ſacra adeo eſt difficilis, vt in quibuſdam locis, vſque hodie, non pateat intellectus Geneſ. 1.B
Sacra ſcriptura omnes artes, & negocia dignitatis altitudine antecellit, vt probatur diſcurſiue Gen. 1.B
Sacra ſcriptura dicitur intellectus, & ſapientia a magna eius certitudine, & altitudine Geneſ. 2.A
Sacra ſcriptura eſt vtilis, & honorabilis valde Geneſ. 2.A, & 15.c.4.G, & Deuter. 98.c.2.A
Sacra ſcriptura, ita omnibus ſuis partibus perfectiſſime conſtat, vt nec additamentum, neque ſubtractionem patiatur Geneſ. 2.A
Sacræ ſcripturæ vltima intentio eſt homines ad vitæ ęternæ expectationem attolere, Geneſ. 2.B
Sacra ſcriptura duo continet opera, ſcilicet creationis, & recreationis, ſed ſecundum eſt principale, & in ipſa principaliter continetur, quare de creatione vnicus liber eſt, de redemptione vero omnes alii. Et hoc tripliciter, &c. Geneſ. 2.B, & 1.c.2.A
Circa ſcripturæ ſacræ intelligentiã Chriſtus mordet Phariſęos, propter quatuor, Mat. to. 5. 79.c.2.C
Scriptura interdum capit partem pro toto, Mat. to. 5. 81.c.1.E
Sacræ ſcripturæ authoritate nihil firmius, Mat. to. 5. 238.c.1.C
Sacræ ſcripturæ ſenſus ablatus eſt a Iudæis, quia excęcati ſunt, &c. Mat. tomo 5 270.c.3.k
Iudæi ponunt tres ordines in canone ſuorum librorũ Mat. tomo 6 159.c.4.G
Scripturę ſacræ primus liber, qui de creatione agit, a principio Geneſ. vſque ad principium Exo. cæteris anteponitur ordine temporis, & naturæ Gene. 2.B
Sacræ ſcripturæ authoritates ſunt tela, & arma offenſiua, & inuaſiua, quia hoſtium iniquitatem confodiũt, fides vero eſt armatura defenſiua Gen. 9.c.1.E
Scriptura ſacra non indiget coloribus rhetoricis, quia a ſe habet pondus authoritatis: & vt ſuſpitionem falſitatis effugeret, neque fucatis coloribus perſuadet, ſed ſuapte natura, & magnitudine animos audientium allicit, Geneſ. 12.colu. 3.k, Leui. 84.c.4.F Mat. tomo 3 275.c.2.C
Nulla ſcriptura eſt magis difficilis intellectu, quam Apocalypſis Geneſ. 13.c.3.H
Poteſtas aperiendi Sacram ſcripturam dicitur clauis Dauid, quia Dauid plura myſteria de Chriſto cognouit, quam cæteri Prophetæ Geneſ. 13.c.4.K
Scripturæ ſacræ intelligentia dicitur ſemita, quia anguſta eſt, neque deuiare licet, quælibet enim deuiatio mortis periculum inducit, &c. Gene. 15.c.1.C
De his, qui Scripturam ſacram docere volunt, cum ipſi docti non ſint, Geneſ. 16.c.1.E
Sacra ſcriptura veritas diuina eſt, ideo iudicium noſtrum debemus regulare per illam, illud ad eam applicando, non autem applicando legem Dei ad intellectum noſtrum, quia ſic periret omnis cognitio veritatis, ceſſante certo modo cognoſcendi, Geneſ. 16.c.4.F
De his, qui Sacram ſcripturam retorquent, Geneſ. 16.c.4.F, & 403.c.4.K
Scripturæ ſacræ ſenſus literalis multum differt a Parabolico, Geneſ. 21.c.1.A
In Scripturæ ſacrę ſecundo canone ponuntur octo libri, ſ. Ioſue, iudiciũ, cum Ruth, duo lib. Regũ, qui dicũtur Samuel, & quartus eſt duo libri ſequentes, q̃ vocant Malachin. quinus, Eſaias, ſextus, Hieremias. ſeptimus Ezechiel. octauus lib. 12. Prophetarum minorum, qui vocatur Thareaſia. vt patet in prologo Galeato Geneſ. 21.c.1.A
In ſcriptura Sacra multæ ſunt anticipationes, ſicut in Ioſue, qui vocatur ſic Exo. 24.32, & 33. Et nũquam vocatus eſt Ioſue, quouſq; mutatũ eſt nomen eius, quod erat Oſee Num. 13. Geneſ. 21.c.1.D
Quòd Sacra ſcriptura lepido, & ornato ſermone cõpoſitia, nõ ſit in cauſa eſt vitiũ interpretũ, ſed hæc cauſa non eſt valde efficax, qa ẽt in Hebræo ſcripta eſt rudi ſtilo, vel iõ, vt ruſticã plebẽ facilius inſtruerent, quia ruſtici magis erudiunt̃ verbis planis, vel vt in vna eademq; ſententia aliter ſentiret doctus, & aliter indoctus, &c. Geneſ. 30.c.3.F
Sacræ ſcripturæ fructus eſt illius intelligentia, & radices eius ſunt in cœlo, quia illa, Deo dictante, compoſita eſt, vt patet 2. Pet. 1. cum. dicitur non enim aliquando voluntate humana, &c. Geneſ. 30.c.4.F
Quòd Scriptura ſacra maneat in ęlo, vt. ſ. ea, quę per Sacram ſcripturam ſcimus, in cœlo experiamur, Geneſ. 31.c.2.E
In Sacra ſcriptura nulla ſunt recipienda mendacia, Mat. tomo 6 171.c.4.K
Scriptura ſapientia dupliciter accipitur, Mat. tomo 6. 244.c.2.E
Ad Sacrã ſcripturã exponẽdã, ſexta regula Ticonii eſt de anticipatione, & recapitulatione, Geneſ. 4.c.4.I & 64.c.3.F
Tota Scriptura ſacra tendit ad Meſſiam redimentem Geneſ. 25.c.2.A
In ſacris literis qñ aliqua propoſitio dupliciatur, vel ad ſpiritualẽ ſenſum refertur, vel vt auditores, ſint val de intẽti, vt dicit Hieronymus in quodã prologo ſuper Prophætas minores, Geneſ. 29.c.2.B
In ſacris literis minores maioribus aliqñ præponũtur: exẽplũ eſt in filiis Noe, quorũ Sem fuit vltimus, & cæteris præponitur, & in filiis Ioſeph, quorũ minor erat Ephraim, & Manaſſe maior, Gen. 34.c.2.C, & 60.c.1.C
Scriptura ſacra intellectui noſtro ſe conformat, Gene. 56.c.1.C
Litera Sacræ ſcripturæ debet accipi per ſubauditam ſupplecionẽ, qñ accipiendo eã ſicut iacet, ſequitur aliquod inconueniens. Alias autem debet accipi, ſicut iacet, Geneſ. 29.c.3.I, & 151.c.4.G
Scriptura ſacra eſt multum artificioſa in narrationibus ſuis, & ideo non narrat ſingula, quæ tãgunt rẽ illam, de qua egit ſed ſolũ ea, quæ faciunt ad intentionem narrantis, &c, Geneſ. 95.c.4.F
In ſacris literis non valet argumentum ex ordine literæ, cum neceſſe ſit poni anticipationem in multis, ſimiliter. & recapitulationẽ, &c. Gen. 112.c.3.k
In ſacris literis, & aliis ſcripturis, cum anticipatio, & recapitulatio ſint contra ordinem naturalem rei, nunquã Sacra ſcriptura, aut alii ſcriptores vtuntur eis niſi propter aliquã neceſſitatẽ, ſcilicet, quia acciderent aliqua incõuenientia, ſi non mutaretur ordo, quia fieret confuſio, & obſcuritas in intelligendo, vel frequens repetitio. Aut referretur res ſingula ſecundũ conditionem ſuam, & interdum fieret impoſſibilis narratio, quia interdum multę res factę fuerunt ſimul tempore, tñ non poſſunt ſimul narrari, &c. Geneſ. 113.c.2.B
Quoties in ſacris literis fit mentio de dicere Dei, vel locutione Dei, ſumenda eſt regula, q̃ ſi id, quod dicitur, poteſt competere Angelis, intelligitur ſermo dictus vel locutio mẽtalis ad Angelos, ſi vero nõ, ſed ſoli Deo, intelligitur quaſi ibi ſit ſermo vnius perſonæ diuinæ ad aliam, licet in rei veritate nullus ſermo aut dicere ſpeciale ibi ſit, Geneſ. 131.c.2.E
Scriptura ſacra in mõ loquẽdi de productionibus rerũ oſtẽdit differentiã dignitatis earũ, nã oſtẽdit virũ perfectiorem fęmina, ipſam vero fęminam cęteris rebus

rebus digniorem ostendit,cuius assignantur causę, Genes. 132.c.4.F
In sacris literis vet.test. quadrupliciter capitur peccatum,Num.tomo 1 72.c.1.C
In Scriptura sacra aliqñ Spiritus sanctus verbis, aliqñ factis,sua secreta demonstrat Genes. 271.c.3.I
In sacris literis aliquid narratur bis aut pluries, & nõ secundum eundem ordinem.Ad sciendum verum ordinem rerum gestarum inquirendum est circa illas narrationes, si inueniatur aliqua ratio mouẽs, quare recitans debuerit moueri ad mutandum ordinẽ,vel addicẽdũ potius sic,q̃ sic. Et tunc tenendũ est, quòd non est ille ordo rei gestæ verissimus. Et sic quærendum est, quando aliquid multoties dicitur diuersimode,qñ aũt deuenit ad hoc, ꝙ nõ magis refert sic,q̃ aliter dicere,illud est,quod teneri debet,tanq̃ verusordo rerũ gestarũ,&c.Gen.290.c.1.E
In sacris literis, qñ narrat̃ idem multoties, & diuersis modis,& vnus illorũ modorum est positus ab ipso scribẽte librũ,& alius est, quẽ tenuit ille, q talia dixit de quo scribẽs scripsit, tũc videdũ est quis sit ordo, quẽ ponit scriptor libri,& ille, est ordo narratio nis vel rei gestæ, & nõ ille ordo narrationis,quẽ tenuit is,de quo scribẽs scripsit,exẽplũ habet, Genes. 24.Et ponit̃ fundamẽtũ huius regulę.Ge,290.c.2.A
In Scriptura sacra multoties idẽ locus, & eadẽ persona diuersis nominibus nũcupat̃, vt probat̃ exẽplis, & ista varietas magnam intricationẽ facit in historiis,ita quòd multi coguntur errare,Gen.345.c.3.G
Scripturæ sacræ consuetudo est oẽs superiores vocare patres, & oẽs descẽdẽtes filios, vt patet extra de verbo.signifi.ca.nam, & rex Nabuchodonosor Genes. 386.c.4.F
Contra Sacram scripturam extorquentes proclamat author,Genes. 403.c.4.G
Inter Sacræ scripturæ sensum literalẽ, & parabolicum hoc interest,nã literalis est, quẽ intẽdit ille, qui illa verba ꝓfert.Sensus aũt parabolicus est, quẽ faciunt illa verba in cortice obscure prolata,quem intendit proferẽs,sed sic profert, qa vult intẽtionẽ suã occultari,sicut dixit Christus, Mat.13.vobis datũ est nosse mysteria regni cœlorum, cæteris autem in parabolis, &c.Genes. 408.c.2.A
Scriptura sacra continet duo opera Dei principaliter, s.creationis, & redẽptionis, de primo agit in exordio lib.Genes. secũdũ inchoat̃ in cęteris,quæ consecutionis ordine subnectuntur,&c. Exo.to. 1. 1.c.1.B & 170.c.3.I
Omnes libri Sacræ scripturę ordinantur ad Messiam, & in ipso, quasi in quodã solidissimo cardine deoluũtur. Et ordo ipsorum in ordine ad Messiam designatur, Exod.tomo 1 1.A
Scriptura sacra cõdescendit ad nostrum modum intelligendi,Exod.to.1.17.c.4.H, Iosue tomo 2. 30.c.4.F
Scriptura sacra non quærit fastidiosum lectorem, sed solertem,&c. Exod.tomo 1 48.c.4.I
Multa sunt loca Sacræ scripturæ,quę caute sũt exponẽda quia sensum valde crudũ in cortice præseferunt, &c.Exod.tomo 1 58.c.1.D
Tota vis Sacrę scripturę est in pũctuatione, Exo.tom.1. 23.c.3.K
Qñcunq; in Sacra scriptura dr̃ Deũ aliquid egisse, nunq̃ illud sine ministro ꝑ seipsũ egit, nõ qa ipse in faciẽdo laboret, sed qa sic decet dignitatẽ eius, cũ habeat tãtã copiã ministrorũ.Et hoc itellige, nisi illud,quod faciẽdũ est,excedat potẽtiã subsũtiæ creatæ, qa tunc Deus se solo operatur, &c.Exo.tomo 1. 59.c.2.B
In Scriptura sacra frequenter fit repetitio eiusdẽ rei ꝓp duo,primo,vt aliqd addat̃ secũdo, vt magis cõmẽdet̃ memoriæ,& iõ nõ fit repetitio, nisi eorũ,q̃ erãt valde specialia,& Deus volebat illa multũ custodiri, cuiusmodi est abstinentia ab idolorum cultu, & sabbatum,Exod.tomo 1 95.c.4.H
In Scriptura sacra fiũt interruptiones rõnabilius,q̃ fieri possunt,qa Spũ sãcto dictãte Exo.to.1.96.c.1.A
In Scriptura sacra aliquando vocatur spiritus, incentiuũ,vel impetus rei, iuxta illud Psal.9 spiritus procellarũ, & Psal.149.& Nu.5. Si spiritus Zelotypiæ, &c.Exod.tomo 1 120.c.4.k
In Scriptura sacra frequenter ponuntur aliqua, quæ non sunt valde necessaria ad significãdum affectionem dicentis,&c.Exod.tomo 1 123.c.2.C
In Scriptura sacra veteris testamẽti quare Angeli dicantur Deus,& nõ dicant̃ Angeli,ideo.s. est,ne daret̃ Iudæis causa idolatrandi, quia proni valde erãt ad idolatriam.Postea vero quando non timebatur istud periculũ, declarat fuisse Angelũ, quẽ aliquãdo dixit Deum,vt patet Iudi.2.Ascendit Angelus Domini de Galgala,&c. Et aliquãdo quare dicatur Deus,& interdum Angelus, Exo.tom.1.158.c.2.C
Scriptura sacra, quando ponit leges, non vtitur Metaphoris, licet aliquando vtatur illis in Prophetiis, &c.Exod.tomo 1 230.c.2.A
In sacris literis dicitur aliqua res multoties, quoties Deus vult illam,vt multum imprimatur,Exod.tomo 1 262.c.3.F
Scripturæ sacrę mos est dicere aliquid bis, sed diuersimode,&c.propter duo Exo.tomo 2. 10.c.3.I
Sacra scriptura multoties vtitur Hyperbolica locutione Exod.tomo 2 14.c.4.K
Scripturæ sacrę veteris testamenti duplex est expositio,quo ad legalia:iuxta duos fines intentos a legislatore, etiam iuxta literam, sed primum intendit author prosequi, &c. Exo.tomo 1. 18.c.4.k
In Scriptura sacra non semper obseruatur proprietas vocum,&c Leuit. 81.c.4.k
Cum in Scriptura sacra sæpius dicatur,peribit de populo suo, hoc dictum potest intelligi dupliciter, vno modo per denunciationem, alio modo per imperium,si primo modo,nõ est sensus,quòd a iudice deberet occidi,sed a Deo inferente mortem. Et si secundo modo, debet intelligi, quòd a iudice occideretur, & ex adiunctis colligitur in quo sensu debeat capi.Leui. 172.c.3.H
Scriptura sacra multoties vtitur figura, quæ dicitur pleonasmus, Leui. 192.c.3.k
Scriptura sacra interdum habet modum historicum, referens ea,quæ facta sunt,nihil distinguens,an vera vel falsa,bona sint vel mala, Leui. 222.c.1.D
Scriptura sacra illas aliqñ vocat concubinas, quæ verę erant vxores, vt patet de vxore illius Leuitæ, de quo Iudi.19. Et de Agar ancilla Abrahæ, & de Cethura,Gen.16.& Genes.25.Leuit. 222.c.2.E
Nõ oẽs termini positi in Scriptura sacra designãt differentiã rerum,sed aliqui sunt, qui interdum nihil agunt,Leui. 232.c.2.B
In Scriptura sacra vnus locus exponitur per alium, in quo magis res aperitur,&c. Leui. 279.c.4.H
Scriptura sacra nõ semp ponit oĩa,q̃ scribuntur ad aliqua misteria significãda, sed solũ ſæpe ponit ad ordinẽ rei enarrandum. Leui. 382.c.2.C
Scripturæ sacrę mos est aliqd alicubi imperfecte ponere, & alibi supplere quod omissum est, vt ꝓbat̃ exẽplo Num.to.1.45.col.4.H,& 178.c.3.H,& 182. c.3.F,& Iosue to.1.138.c.3.K. 2.Paral. 128.c.4.I
Secũdũ Scripturę sacrę cõmunẽ locutionẽ,spũs dr̃ oẽ principiũ actiuũ,motiuũ vel impulsiuũ, & ob hoc aĩa nr̃a,dr̃ spiritus,qa est principiũ totius motus, & operationis nostrę, Num.to.1. 63.c.1.B
Scriptura sacra non tantum curauit obseruare in rebus

rebus enarratis ordinem temporis quàm ordinem materiæ,Num.tomo 1 77.c.2.B
Scriptura sacra interdum plus dicit, & minus significat,nam vtitur hyperbole,qua locutione sæpius vtitur,Num.tomo 1 116.c.4.I
In sacris literis sæpe fit transitus de tertia persona ad primã,vel ad secũdã,Nu.to.1.111.c.2.C.& 167.c.4.I
Scriptura sacra nõ curat multoties de ordine dignitatis,vel rõnis in narratione,Nu.tomo 1 157.c.3.F
Aliqñ in scriptura sacra ponitur numerus certus pro incerto,Num.tomo 1 204.c.4.F
Scriptura sacra nunquam allegat aliquam auctoritatem,nisi in sensu literali, vt ait Dionysius de mystica Theologia,Num.tomo 1 264.c.2 E
Scriptura sacra accipit durum, & molle metaphorice,appellans obstinatum durum,& gratiosum molum,Num.tomo 2 21.c.3.G
Sctiptura sacra multos libros allegat, qui non sunt, vt librum bellorum Domini,Num.21.& lib.iustorũ, Iosue 10.& 2.Reg.1.&c.Num.to.2. 25.c.4 F
libris historialibus scripturæ sacræ raro, vel nũquã reperitur repetitio eiusdem sententiæ: bene tamen in lib.Salomonis, & in Prophetis, & prçcipue in Isaia,Num.tom.2. 29.c.3.I
Scriptura sacra facit differentiam inter montana, cãpestria,& planitiem, Num.tomo 2 31.c.2.A
Scriptura sacra aliqñ transit de toto ad partem fin regulas Ticonii,Num.tomo 2 53.c.2.B. Et econtra, ita vt vna pars literæ exponatur de parte, & alia de toto,vel econtra,Deute. 179.c.2.E
Ad scripturam sacram exponendam septem regulæ ponũntur a Ticonio,quæ referuntur, Nu.tomo 2. 50.c.2.B
Scriptura sacra sæpissime accipit propositiones vniuersales in voce, quæ tamen secundum rem non sunt vniuersales,Num.tomo 2 57.c.2.B
In scripturæ sacræ expositione vitium est, si existente sensu literali,recurratur ad allegoricum,&c. Num. tomo 2 113.c.4.F
Plura sunt in scriptura sacra loca, quæ habent duos sensus literales,Num.tomo 2. 56.c.4.F.&57.c.4.F. Quorum vnus subordinatur alteri, vt illud Exodi 12. Os non comminuetis ex eo, & illud Deute.18. Prophetam suscitabit Dñs,Deut.102.c.3.k.& illud Deut.25.Non ligabis os boui trituranti,Deut.133. c.1.E.1.Paral.262.c.1.E.& 324.c.4.k, Mat.tomo 4. 59.c.3.k
Scriptura sacra multoties vtitur plurali pro singulari, Num.tomo 2. 113.c.4.I.& econtra. Et ponuntur exempla,2.Paralip. 59.c.4 G
Ab ordine literæ sacræ scripturæ nunquã recedẽdum est, nisi pp aliquã causam manifestã, Nu.tomo 2. 167.c.4.F.& 189.c.3.K.& 4.Reg.246.c.1.C:1.Paralip.288.c.2.E.De Trini. 7.c.1.D
Scriptura sacra, quando aliquid debet narrare, illud non sæpius narrat perfectè, ne illud cogatur repetere inutiliter,Num.tomo 2 168.c.2.B
Scriptura sacra sępe mutat nomina, cũ res habet plura noĩa,Nu.tomo 2. 178.c.2.D.& 180.c.1.B
Scripturis sacris nihil põt subtrahi, vel diminui, quia omnis sacra scriptura Spiritu sancto dictante conscripta est,2.Pet.1.Omnis prophetia scripturę, &c. Deut.18.c.3.H.Sed quantum ad additionem,aliter dicendum est, quia dupliciter fieri potest additio. Vno modo,vt illud,quod quis addit, habeat tãquã aliquid de textu, & necessariũ, sicut aliqua, q̃ sunt de textu, & tanquam a Spiritu sancto dictum. Et qui talia agunt mortem æternam incurrunt, &c. Alio modo fit additio per modum interpretationis,&c. Et isto modo non vocatur proprie additio, sed illustratio,Deut. 18.c.4.H
Scriptura sacra magis practica est,quã speculatiua,qa est q̃dã regula directiua actus humani, & materia, qua vtit, sunt actus humani, secundum quod sunt Deo accepti,vel odiosi, Deut. 19.c.2.C
Scripturæ sacræ finis est operatio,Deut. 19.c.2.E
Scriptura sacra põt dici sapientia,Deut. 19.c.3.F
Scriptura sacra nõ põt semper adimpleri ad literam, sed aliqñ per tropologiam, & metaphoram, & ille erit sensus literalis,vt multoties cõtingit in Prophetis,vt Isa.11.cum dicitur: Leo, & bos paleas comedent,&c.Deut. 32.c.2,D
Scriptura sacra nũquã mãdat inutilia,Deut. 32 c.2.D
Scriptura sacra vtitur hyperbole duplici de causa.Prima,vt imitetur modum loquendi vulgarẽ, &c. Secũda ad cõmouẽdos animos,&c. Deut. 43.c.3.K
In scriptura sacra mutatio psonæ nunquã est admittẽda sine necessitate,vt Deut.15.cũ dr: In conspectu Dñi Dei tui comedes ea tu, & domus tua, Deuter. 85.c.4.G
Scripturæ vete.testam.loquuntur de Christo, aut clare.i.in sensu literali, & principali, aut in metaphoris,quæ ad alium modum, & sensum videnẽ trahi, saltem in cortice literæ,Deut. 102.c.3.H
Scriptura sacra in plerisque non obseruat significata dictionum propria,Deut. 129.c.3.F
Scriptura sacra aliquando ponit aliquid ex super abũdanti, quod licet sit determinatio, non tamen est necessaria,Deut. 143.c.3.k
Discere sacrã scripturã, nõ ordinat ad scire tantũ, sed maxime ad agere,Deut. 165.c.1.B
De sacræ scripturæ vete.testamen.auctoribus, Deute. 184.c.2.A
Scripturæ sacræ vete.testam.libri, qui canonici dicuntur, in tres ordines distribuuntur. Primus ordo est legalium,scilicet,quinque libri Moysi. Secundus ordo est prophetalium, qui plures continet libros secũdũ Iudæos,quorũ. Primus est Iosue.Secũd⁹ Iudicũ,cui adiungit liber Ruth. Tertius est Samuelis, i.primus,& secũdus Reg. Quart⁹ est li.Malachim, i.lib.Reg.i.tertius,& quartus. Quintus Isai. Sextus Iere.Septimus Ezechiel. Octauus lib.12.,pphetarũ minorũ.Tertius ordo cõtinet Agiographa, quorũ liber primus ponit liber Iob.Secundus Dauid.Tertius Salomonis, scilicet, Parabolę, Ecclesiastes, & Cãtica.Sextus Daniel.Septimus Paralipo.Octauus Esdras.i.primus,& secundus Esdr. Nonus Esther. Alii sunt libri ad sacrã Scripturã pertinentes, qui in canone non sunt.Et quartum ordinem tenent,qui dicuntur apocriphi.i.Iudith,Machabæi, Sapientia, Iesu Sirach,Tobias, quibus ecclesia minorem accommodat auctoritatem, quã cęteris prædictis, Iosue tomo 1 1.A
Ordo librorum sacræ Scripturæ, aut attenditur quantum ad dignitatem, & auctoritatem Doctorũ, aut quantum ad ordinẽ tpalẽ rerũ narratarũ,aut psonarũ scribentiũ, Iosue to.1.2.A. Primo modo sunt libri Moysi in vete.testamen. Et Euangelia in nouo. Et liber Iosue, & cæteri libri prophetales præcedunt librum Iob. Secundo modo deberet liber Iob præcedere omnes libros præter Genesim.Tertius modus procedendi attenditur ex persona scribentis.Et iste ordo est inter Aggæum,& Zachariã, & inter Euangelistas.Iosue tomo 1. 2.A
In sacris literis est frequentissimus modus fallaciæ cõpositionis,& diuisitionis,Iosue tomo 2. 5.c.1.E
Multum valet assidua in sacris literis meditatio,Iosue tomo 1 20.c.4.F
Scriptura sacra breuiloqua est, &c. Iosue tomo 1: 26.c.2.D

Index in omnia Opera

Per ſcripturam ſacram erudimur dupliciter.ſ.timore, & amore,Ioſue tomo 1 121.c.4.F

Qñ in ſacra ſcriptura ſunt duo loca, vbi agitur de eodem,potiſſime cum conſiſtit in quantitate, vel numero. Et in vno ponitur minutatiuus, ille locus eſt magis tenendus, non quidem, quia alius falſus ſit, ſed quia in vno non curauit ſcriptura diligentiſſime inquirere numerum,aut magnitudinem rei vſque ad minutiſſima. In alio vero ſic,vt oſtenditur multis exemplis,Ioſue tomo 1 203.c.2.B

In ſacris literis aliqñ ponitur omnes, pro multis. Et vniuerſales propoſitiones, quæ non ſunt proprie vniuerſales,Ioſue tomo 2 3.c.1.D

Vbicunq; ĩ ſcriptura ponitur diſtributio pro partibus ſubiectiuis,vel integralibus,eſt tenenda tanquã diſtributio,niſi ex alio loco ſcripturæ conuincãt non poſſe intelligi vniuerſaliter, vel ratio hoc conuincat,Ioſue tomo 2 71.c.1.D

Scripturæ ſacrę mos eſt appellare primogenitum, nõ ſolũ eũ,poſt quem alii nati ſunt,ſed etiã eum, ante quem nemo natus eſt, etiam ſi poſt eum nemo natus fuerit,Ioſue tomo 2 107.c.2.E

In ſcriptura ſacra nomina illa, quæ communiter relatiua ſunt,nonnunquam ponuntur non relatiue, vt filius,filia,&c.Ioſue tomo 2 107.c.2.F

Nunquam terminus poſitus in ſacra ſcriptura debet abduci a propria ſignificatione, niſi neceſſitate ad hoc cõpellamur. Et idẽ dicendũ eſt de anticipatione,& recapitulatione,Ioſ.to.2. 113.c.4.k.2.Paralip. 170.c.4.k

Totius ſcripturę ſacræ intentio eſt perducere hominem ad vitam æternam, ipſum manu ducendo per media quædã cõuenientia,&c.Iudi. 1.B

Mos ſcripturæ ſacræ eſt, ꝙ qñ aliquid in diuerſis locis ponit,nõ ponere illud ſemper eodem modo,ſed ſecundum diuerſa verba.tenet tamen ſemper eandẽ ſententiam. Et aliqñ magis,& aliquando minus exprimendo de illa,Iudi.112.c.4.F. Et in vno loco ſupplet,quod deeſt in alio,&c.Iudi. 205.c.4.F

Intẽtio ſcripturæ ſacrę eſt inducere hominem ad laudandum Deũ.Iudi. 1.B

Scriptura ſacra ad quid facta ſit,Parad. 67.c.4.G

In ſcriptura ſacra continentur dicta, & hiſtoriæ, & in libris,qui continent dicta,non oportet ponere annotationes temporum,quia ꝓ ipſam perſonã,cuius dicta ſunt,agnoſcent ipſa librorũ, &c. Et hoc niſi aliqñ fiat ad notificandũ ipſum. cuius fuit doctrina, vel de quo agit,vt patet Luc.1.& 3. Et in omnibus libris prophetarũ maiorũ,& minorũ, &c. Et in libris,qui continent hiſtoriã, contingit dupliciter ſciri tẽpus hiſtoriæ. Vno modo per continuationem librorum inter ſe.Et in iſtis non annotat ipſe. In illis vero vbi nõ eſt talis cõtinuatio,ſic.Ruth 233.c.4.I

Inter libros ſacrę ſcripturę, in qbus dicta cõſcribunt, nõ põt cõueniẽter aſſignari ordo,vt ꝙ Eccleſiaſtes ſit ante Cãtica,& Prouerbia ante Eccleſiaſtes. Secus tamẽ eſt de libris hiſtoricis,1.Reg.to.1. 3.c.2.A

Qño aliqui libri ſacrę ſcripturę dicant maioris auctoritatis,q̃ alii.1.Reg.to.1. 3.c.4.F

Scriptura ſacra vete.teſta.diuidit in tres ordines, iuxta Hieronym.in Prologo Galeato.ſ.in legales,prophetales,& agiographos. Et libri prioris ordinis maioris ſunt auctoritatis,q̃ libri ſecundi ordinis. Et ſecũdi, q̃ tertii,&c.1.Reg.to.1. 3.c.4.G

In ſcriptura ſacra vete.teſtãm.ſunt viginti duo libri ſecundum numerum viginti duarum literarum,quæ ſunt apud Hebræos,1.Reg.tomo 1 4.c.2.A

Quare omnes libri vete.teſtam.non dicantur prophetales,cum fuerint ab Eſdra,qui fuit Propheta,1.Regum,tomo 1. 12.c.3.K

Duo ſunt,quæ faciunt aliquam ſcripturam eſſe ſolidę auctoritatis,ſ.auctoritas Scriptoris. Et firma, atque manifeſta veritas ſcripturæ. 1.Reg.to.1. 12.c.4.H

Omnes libri ſacræ ſcripturæ vete.teſtam.qui ponũtur in primo, & ſecundo ordine Canonis in Prologo Galeato,fuerunt ſcripti per Prophetas, 1.Regum, tomo 2 52.c.1.D

In ſacra ſcriptura ſolum illi libri ſunt firmæ auctoritatis,qui a Prophetis ſcripti noſcuntur. Et omnes libri noui teſtamenti ſunt ſcripti a prophetis, quia omnes Euangeliſtæ,& Apoſtoli receperunt Spiritum ſanctum.in quo recipitur ſpiritus prophetiæ, & genera linguarum,&c.1.Reg.to.2. 52.c.2.C

Libri ſacræ ſcripturæ ſapientiales,dato quòd non fuerint ſcripti a Prophetis,parum refert, quia veritas illorum poteſt cognoſci ſolo lumine intellectus noſtri,etiam ſi nulla fides adhibeatur ſcripturæ, quod non contingit circa alios libros hiſtoricos. Et ob hoc lib.Iudith,& lib.Tobiæ, qui hiſtorici ſunt. Et non conſtat, quis fuerit illorum ſcriptor, infirmæ ſunt auctoritatis,ſic etiam & ſecundus lib.Machabæorum,hęc Hieronym.in Prologo Galeato, 1.Regum tomo 2 52.c.3.E

In ſcriptura ſacra tripliciter poſſunt allegari Prouerbia,vel auctoritates aliquorum.ſ.vel ad confutandũ eas,vel ad referendum, vel ad probandum aliquid per eas,&c.1.Regum tomo 2 129.c.2.E

In ſcriptura ſacra non credimus aliquid eſſe verum, niſi quod ipſa de ſe dicit,quod autem refert ab aliis dictum,ſcimus verum eſſe,ꝙ dictum fuerit: tñ neſcimus an illi mentiti fuerint, &c. 1.Regũ.tomo 2. 154.c.3.F

Mos eſt ſacrę ſcripturę, ꝙ qñ aliquid debet narrare bis, vel pluries, illud ſemel tñ perfecte narrat. In aliis vero vicibus truncate,& imperfecte, vel cum idẽ ſæpe referãt,in nulla vice referãt plene, ſed in qualibet ponitur aliquid,quod in alia non habetur, 1. Regum tomo 2. 170.c.1.C.& 171.c.1.A

Qñ in ſcriptura ſacra tangit aliqua hiſtoria bis, vel ter, non ſemper enarratur complete, ſed alicubi cõplete,& alicubi incomplete,vel in quolibet loco incõplete.dñ tamẽ ex omnibus illis colligat vna ꝑfecta narratio, &c. 2 Regum, 37.c.4.K

De ſcriptura ſacra nulli licet diſputare,an vera,vel falſa ſit,vt patet in Decretis 9.diſtin.cap.quis neſciat. 2.Regum, 41.c.4.G

Nunquã fit argumentum in ſenſu myſtico ſacrę ſcripturæ,2.Reg.43.c.4.I. Vt dicit Dionyſius in Epiſtola ad Policarpum.1.Paral.199.c.2.B.Iuxta illud Dionyſ.Theologia myſtica non arguit.i.non eſt ad faciendam probationem,Matthæi tomo 1. 129.c.4.I Matthei tomo 4 50.c.3.k

Nõ incõuenit,ꝙ aliqs locus ſacrę ſcripturę hẽat duos ſenſus,quorũ vterq; ſit literalis,2 Reg. 44.c.2.C

Scriptura ſacra nũquã adimpleãt, niſi in ſenſu literali, 2.Reg 44.c.2.C.& 1.Paral.287.c.3.F.Mat.to.1.129.c.4.I Quia nullũ aliũ ſenſum habet. Nã alii nõ ſunt ſenſus eius,ſed nos illos apponimus illi, Mat.to.3. 144.c.3.K.Mat.to.4 50.c.4.F.Mat.to.7 298.c.3.I.K

Scriptura ſacra magis attẽdit veritatẽ in doctrina,q̃ ꝓbitatẽ eius,qui loquit,2.Reg. 48.c.2.E

Ab ordine ſcripturę ſacrę,nunquam recedere debemus, niſi propter aliquam cauſam appatentẽ,&c. 1.Regum, 139.c.3.H

Scriptura ſacra,vbi agit de hiſtoriis, non ponit metaphoras,2.Regum, 162.c.4.F

In ſcriptura ſacra illud dr̃ ſempiternũ, quod magno tempore durat,&c.2.Regum, 45.c.1.B

Intentio totius ſcripturæ ſacræ eſt, vt mores hominũ corrigant,&c.2.Reg. 3.B

Pro

Pro intellectu ſacræ ſcripturę ponitur pulchra regula pro numero incerto,4.Reg. 88.c.3.I
In ſcriptura ſacra ſæpe fit repetitio,vel poſitio aliquorum ſuperuacue,3.Reg. 27.c.1.A
Sacra ſcriptura nullum prorſus admittit mendacium, etiam ſi paruulum ſit, vt ait Auguſti.& habetur in Decretis 9.diſtin.cap.ſi ad ſacras. 3.Reg.91.c.3.G. & 2.Paralip. 128.c.2.C
In ſcriptura ſacra raro capitur ſpiritus pro Angelo:ſępe tamen pro vento.3.Reg. 166.c.3.I
Scriptura ſacra ſæpe annum inceptum, & ſi modicũ tranſactum ſit de eo, computat pro anno integro, 4.Regum, 92.c.1.A
Sacra ſcriptura ſæpe ſubticet in vna parte,quod exprimit in alia,4 Regum, 102.c.4.H
Licet nihil,quod eſt in ſacra ſcriptura, nobis negare liceat, aut dubitare de illo: Tñ q̃dã ſunt maioris auctoritatis,q̃ alia.i.cꝑ cũ maiore reuerẽtia, & honore recipi debeãt,& præferri,&c. 1.Paralipo. 1.B
Quod nihil,quod eſt in canone ſacrę ſcripturæ, negare liceat,aut dubitare,ex hoc prouenit,quia omnes libri,tam vete.q̃ noui teſtam.ſcripti fuerunt ab illis, qui habebant ſpiritum propheticũ,&c.1.Parali. 1.B
Quod aliqui libri ſacræ ſcripturæ ſint maioris auctoritatis,quàm alii,hoc ꝓuenit.ab auctore,1.Paral.2.A
Librorum ſcripturæ ſacrę ſunt tres ordines. Primus ordo eſt legalium,ideſt,quinque librorum Moyſi. Secundus eſt Prophetalium. Et iſti ſunt octo, videlicet,Ioſue,Iudicum. Tertius Samuel.ſ.primus, & ſecundus Reg. Quartus Malachim.i.tertius, & quartus Reg. Quintus Iſaias. Sextus Ieremias. Septimus Ezechiel. Octauus liber 12.Prophetarum minorum. Tertius ordo eſt Agiographorum, & continet nouem libros.ſ.Iob,lib.Pſalm.Tertius eſt lib.parabolarum Salomonis. Quartus Eccleſiaſtes. Quintus liber Cãticorum.Sextus Daniel.Septimus lib.Paralipo.Octaus Eſdras.Nonus Eſther. Et oẽs libri præter iſtos ſunt apocryphi, & non habentur in Canone,&c.1.Paralipo. 2.A
Quilibet liber ſacræ ſcripturæ noui teſtamenti eſt maioris auctoritatis,quàm omnes libri vete.teſtam.ſimul,1.Paralip. 2.B
Libri ſcripturæ ſacræ,aut continent hiſtoriam, aut legem,aut doctrinam,aut laudes,&c.1.Parali. 5.B
Scripturæ ſacræ vulgata æditio reperta eſt,vt aiunt, in quodam dolio,& neſcitur auctor eius, 1.Paralipo. 14.c.1.B
Scriptura aliqua dicitur apocrypha propter duo, vel quia dubitatur de veritate eius,vel de Auctore,&c. 1.Paralip. 14.c.1.D
In ſcripturæ ſacrę translatione dupliciter põt error aliquis contingere. Vno modo per corruptionem.ſ. cꝑ aliquid, quod eſſet in Hebrẽo, aliter ſcriberetur in Græco,vt eſſet alia ſententia, &c. Alio modo ꝑ hoc,cꝑ additur aliquid in translatione, quod nõ eſt in Hebræo,vel ſubticetur aliquid, quod erat in Hebræo. Primo modo non errauerunt ſeptuaginta interpretes. Bene tamen ſecundo modo,&c.1.Paralipom. 20.c.4.G
Intentio ſacræ ſcripturæ eſt Dei laudes enarrare, 1.Paralipom. 172.c.3.F
Scriptura nõ intẽdit ſenſum myſticũ,nec ẽt adimpletur,cũ adimpleẽt id, quod myſtice ſignificaẽ, eo cꝑ poſſumus imponere ſcripturę quẽcunque ſenſum myſticũ voluerimus,1.Paralip.262.c.1.E. & Matt. tomo 6 301.c.3.k
Scriptura ſacra nũquã trahenda eſt extra ꝓpriã ſignificationẽ terminorũ, niſi ꝓꝑ aliquã neceſſitatẽ.ſ.qa terminis ſtãtibus ĩ ſua ſignificatione,ſeq̃reẽ falſitas, vel aliquod incõueniẽs,1.Parali.287.c.3.F.Matthæi tomo 6 249.c.4.F
In ſcriptura ſacra ſemꝑ tenendus eſt ordo literę,qñcũque nõ apparet aliqd,ꝓꝑ quod debeamus recedere ab ordine literę,&c.1.Paralip. 288.c.2.E
Scriptura ſacra ſequitur modum loquendi vulgariũ, 2.Paralip. 5.c.2.E
Dicta ſcripturę ſacræ nõ intelliguntꝰ ſm oẽm rigorẽ terminorũ,ſed ciuiliter. Nã licet terminus ſit diſtribuẽs,nõ oportet,cꝑ intelligaẽ ꝓpoſitio ꝑ oĩbus ꝙtẽtis ſub termino diſtributo.2.Paral. 116.c.1.E
Intẽtio ſcripturæ ſacrę eſt deducere hominem ad vitam æternam. Et ad hoc multipliciter mouet in Deum,&c. 2.Paralip. 135.c.3.H
Scriprura ſacra nũquã cõſueuit ponere impertinentia, quia alias talis cõtextus eſſet omnino inordinatus, & ſtultus,2.Paralip. 218.c.4.H
In ſcriptura ſacra vet.teſt. oẽs libri ſunt de canone prę ter librũ Iudith,& Tobiæ,& duos lib. Machab. lib. Sapiẽ.& lib.Eccleſiaſt.Nã libris de canone adhibet Eccleſia indubitatã fidẽ, iſtis vero nõ. Et licet illos recipiat Eccleſia. Auctoritas tñ eorũ nõ eſt efficax cõtra hęreticos,& Iudęos,Mat.to.1. 1.c.3.I
De libris ſacræ ſcripturæ canonicis, & apocryphis, Matthęi tomo 1 1.c.4.F
Libri ſcripturæ ſacræ poſiti in canone habent tres ordines. Nã quidã ſunt legales,quidã Prophetales, & quidã Agiographi. Legales ſunt quinq; libri Moyſi ſoliũ Prophetales ſunt octo, qui habent hunc ordinẽ.ſ.Ioſue,Iudi.cũ quo ponunt librũ Ruth, lib. Samuelis,i.primus,& ſecundus Reg. Quartus lib.Malachim.i.Regum,& melius dr̃ Malachim,q̃ Malacoth.i.regnorum,vt dicit Hieronym. Quintus Iſai. Sextus Iere.Septimus Ezechiel.Octauus lib.12.Prophetarũ.Agiographi ſunt nouẽ.ſ.Iob Secũdus Dauid.i.Pſalteriũ,quod apud Hebræos quinq; inciſionibus diuiſus eſt.Tertius eſt liber Prouer.q primus eſt de tribus libris Salomonis, qui apud Hebręos vocaẽ Miſle.i.Parabolę. Quartus dr̃ Eccleſiaſtes, qui apud Hebręos dr̃ Coheleth, apud Greęos Eccleſiaſtes,& apud Latinos Cõcionator.Quintus eſt Cãtica cantic.qui in Hebręo dr̃ Siraſſirim. Sextus dr̃ Daniel.Septimus lib. Paralip. qui apud Hebręos dr̃ Dibrehaiamim.i.Verba dierũ. apud Greęos vero dr̃ Paralipo.i.Omiſſorum,vel relictorũ, quia ibi agiẽ de ſuppletione omiſſorũ,vel relictorũ in aliis libris.Ideo Hieronym.vocat eum Chronicon totius ſcripturę.Octauus eſt Eſdras. Et nonus eſt Eſther. Matthæi tomo 1 2.c.2.D
Si in ſacris literis admittaẽ aliquod mẽdaciũ,etiã leue, periret auctoritas earum,& tota fides noſtra, vt habetur9.diſtinct.capitu.ſi ad ſacras. & eſt Auguſt.in epiſtola ad Hieronymum, Matthæi tomo 1. 2.col.1.A
In ſcriptura ſacra noui teſtamen. non ſunt aliqui de canone,& aliqui extra canonem, ſicut in libris vete.teſtam. Sed omnes ſunt canonici. Fuerunt tamen aliqui libri apocryphi aliquando, qui tenebantur tanquam libri noui teſtamenti. Quorum vnus fuit liber paſtoris,& lib.de conuerſatione Pauli, & Teclæ,& liber de Baptiſmo Leonis,qui a principio fuerunt in Eccleſia, ſed poſtea illos reiecit, quia in illis erant quædam dubia, & alia non concordantia ſacræ ſcripturæ,&c.Mat.to.1. 2.c.3.G
Auctoritas ſacrę ſcripturę excedit in ſex auctoritatẽ aliarum ſcientiarum. Primo ex parte auctoris,qui fuit Deus. Secundo ex parte modi certificandi, vel tradendi, quia per lumen increatum. Tertio ex certitudine. Quarto ex neceſſitate. Quinto ex parte obiecti. Sexto ex parte vtilitatis, Matth. tomo 1 4.c.2.E

Index in omnia Opera

Tota ſcriptura ſacra poteſt dici prophetia, Matthæi tomo 1 4.c.3.G

Scripturæ ſacræ primi ſcriptores, vel annunciatores immutati fuerunt per lumẽ increatum quinq; modis, de quibus vide Matthęi tomo 1 4.c.3.H

Inter libros ſacrę ſcripturę triplex reperitur ordo. Primus ſecundum habitudinem remporum. Secũdus quantum ad dignitatem perſonarum ſcribentium. Tertius quantum ad dignitatem materiæ, de qua agitur. Primi ordinis ſunt libri Pentateuchi inter ſeſe, & in nouo teſtamento inter Epiſtolas canonicas. In ſecundo ordine fuerunt in vete. teſtam. Prophetæ, quia quatuor libri maiorum Prophetarum ponuntur prius, quàm libri minorum. Et tñ prius fuerunt prophetæ minores, q̃ maiores excepto Iſa. Matthęi tomo 1. 18.c.2.B. In tertio ordine in nouo teſtamento ſunt tres epiſtolæ Ioãnis, Apocalypſis, & Euangelium, quia Euangelium excedit in materia Epiſtolas ipſius Ioãnis, & Apocalypſim, licet Ioannes prius ſcripſerit Apocalypſim, q̃ Euangelium, & Epiſtolas. Idem patet de Euangelio Lucæ de libro Actuum. Euangeliſtæ ordinati ſunt ab Eccleſia ſecundum ordinem temporum in ſcribẽdo, cuius aſſignat̃ duplex ratio, Mat. to. 1. 18.c.2.D

Scripturę ſacrę nõ licet quidquã addere vel minuere, Deut. 4. ſ. Non addetis ad verbum, &c. & Apoc. 22. Conteſtor ego, &c. Mat. to. 1. 29.c.3.I

In ſcriptura ſacra, ſermo, vel verbũ ſæpe accipit̃ p rebus, &c. Matthęi tomo 1 55.c.1.E

Quidquid ſcriptura intendit ſenſus literalis eſt, quod autem applicamus ſcripturæ eſt ſenſus myſticus, Matthæi tomo 1 130.c.2.A

Sacram ſcripturam legentes debent cautè obſeruare, q̃ non putent omnes res eſſe continuatas ſecundũ ordinem ſine interceſſione temporis, ſicut continuantur in narratione, Matthęi tomo 1 130.c.3.I

Senſus literalis ſcripturæ eſt, quem ſacra ſcriptura prę tendit, Mat. tomo 1 194.c.2.A

In ſcriptura ſacra nihil, quod narratur factum, vel dictum, debet intelligi aliter fuiſſe, quàm iacet, niſi neceſſario probetur aliter debere intelligi, Matth. tomo 1 219.c.1.B

In ſcriptura ſacra inuenitur remedium contra oẽs tẽtationes, & aduerſitates, Mat. tomo 1 230.c.4.G

Nulla eſt maior auctoritas ſub Deo, q̃ auctoritas ſcripturæ ſacræ, Mat. tomo 1 230.c.4.I

In ſcriptura ſacra ſæpe muratur ordo naturalis rerũ ſimiliter, & in aliis ſcripturis, p̃ anticipatiouẽ, & recapitulationẽ, & alios modos, Mat. tomo 1. 230.c.4.k

Scripturæ ſacræ licet bonæ ſint, tñ in malũ trahi poſſunt, cùm malus homo deducit errorem, ſenſum earum deprauando, Mat. tomo 1 234.c.2.D

In ſcripturæ ſacrę dictis licitũ eſt nobis facere allegorias: dum tñ non recedamus a ſenſu literali. In dictis tamen aliorum non licet nobis dare ſenſus myſticos, &c. Mat. tomo 2 91.c.3.I

Sacram ſcripturam docentibus debetur aureola, Matthęi tomo 4 46.c.2.B

Scripturæ ſacrę imprecationes ſunt q̃dã prænunciationes malorũ, q̃ euentura ſunt eis, contra quos proferuntur, vt Pſal. 118. cũ dr̃. Fiant filii eorum orphani, &c. Mat. tomo 2. 252.c.2. A. Et qñ ponunt̃ in ſcriptura imprecationes, illę poſſunt tripliciter exponi, Matthęi tomo 6 139.c.2.B

Semper ſtãdum eſt ordini narrationis, quẽ tenet ſcriptura ſacra, vel q̃cunq; alia, niſi appareat expreſſe, q̃ alius ordo fuerit, Matthęi tomo 3. 114.c.4.F Mat thęi tomo 6. 18.c.4.k.& 256.c.3.F

Qũ ſcripturę ſacrę litera põt ſeruari in rigore verborũ, nõ debet trahi ad alienũ ſenſum, &c. niſi appareat aliqua cauſa, &c. Mat. to. 3. 145.c.4.F. 155.c.2.E 188.c.4.I. 216.c.3.H.& 214.c.2.D

Ad cõcordãdũ varia loca ſcripturę ſacrę, regula eſt, q̃ ſi in variis locis ſcripturę eadẽ res enarret̃, & in vno ponant̃ plura, q̃ ī alio tenẽdũ eſt verũ eſſe, qd̃ continet ſcriptura, q̃ ſuppaddit, &c. Mat. to. 3. 145.c.4.F

Teſtimonium ſumptum ex ſcriptura eſt validũ cõtra Iudæos, Matthæi tomo 4 3.c.2.E

Scriptura ſacra multos habet ſẽnſus, ſ. quatuor, vt dicit Greg. 15. Moral. Iſta eſt, inquit, excellẽtia ſcripturæ ſacrę ſup oẽs ſcientias humanas, quia in illis ſolę voces ſignãt: in ſacra verò ſcriptura tã voces, q̃ res ſignificatæ aliquid ſignãt. Et iſti quatuor ſenſus, ſ. literalis, allegoricus, tropologicus, & anagogicus, nõ ſunt in qualibet parte ſacræ ſcripturæ, ſed in ſolo veteri teſtõ, vt dicit Auguſt. in lib. de vtilitate credẽdi, & ratio, quia ſaltẽ ſenſus allegoricus nõ eſt in nouo teſtõ. Nec in qualibet parte ſcripturæ veteris teſtamẽti reperiunt̃ p̃fati quatuor ſenſus, ſed in q̃buſdã. Nã in aliquibus vnicus tantũ ſenſus reperit̃, ſ. literalis, vt patet in libris ſapiẽtialibus, & etiã in libris Prophetalibus pro magna parte. In illis aũt ſolum poſſunt reperiri quatuor ſenſus, qui hiſtoriã narrãt, aut cęremonias, aliquas deſcribunt. Et iſti quatuor ſenſus ſunt nõ quidẽ īmediatè ipſi⁹ literæ, quia vnicus ſenſus eſt, quẽ litera ſignat. Alii verò tres non ſunt ſenſus immediati ipſius ſcripturæ, ſed ſunt ſenſus accepti a rebus ſignificatis p̃ ſcripturã. Et ideo primus dr̃ literali, quia eſt ille ſolus, quẽ litera facit. Cęteri aũt ſunt ſpirituales, quia ſunt ſignati p̃ ſpiritum literę, nõ per literã, i. per ſenſum, quẽ litera cõtinebat. Sed quare dicti ſenſus dicantur ſic, Matth. tomo 4 50.c.3.F

Hiſtoria ſacræ ſcripturę largè dicitur illud, quod ſignificat̃ immediatè per literã ipſius ſcripturæ, ſed nõ illud, quod auctor ſignificare voluit, vt contingit in parabolis, & metaphoris, &c. Mat. to. 4. 50.c.3.I

In ſacra ſcriptura ſenſus literalis parabolarum, vel metaphorarum non eſt iuxta corticem literæ, vt cum dr̃: Oculi Dñi ſuper iuſtos, &c. quia ſenſus literalis ſemper eſt verus. Et tñ falſum eſt, q̃ Deus habeat oculos, ſed ſenſus literalis huius eſt, q̃ Deus ſemp̃ habeat curã de bonis, vt benefaciat eis. Et facit id, quod ipſi orant, ac ſi haberet oculos, & eos ſemper reſpiceret. Et haberet aures, vt orationes eorũ audiret, &c. Mat. tomo 4 50.c.3.k

Nulla ſcriptura adimpletur in ſenſu allegoriao, Matthæi tomo 4 50.c.4.F

Scriptura ſacra interdum habet duos ſenſus literales. Et hoc ideo, quia vtrunq; ſenſum eorum intendit per ipſam literam auctor eius ſignificare, vt patet de agno Paſchali, Exo. 12. Os non comminuetis ex eo, & de Chriſto. Ioan. 19. Et illud 2. Reg. 7. & 1. Paralipo. 22. ſ. Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium, quod de Salomone intelligitur ad literam. Similiter, & de Chriſto, ad Hebræ. 1. Matthęi tomo 4. 50.c.4.F. Et illud Pſal. 77. Aperiam in parabolis os meum, &c. Matthęi tomo 4 59.c.3.k

Scripturæ ſenſus primo diuiditur in literalem, & myſticum, Mat. tomo 4 51.c.1.A

De ſacræ ſcripturæ ſenſibus, literali, allegorico, tropologico, & anagogico, Matthæi tomo 4. 50. col. 4.F

Et prædicti quatuor ſenſus poſſunt reperiri in hoc nomine, Ieruſalem. Nam in ſenſu literali ſignificat ciuitatem illam terrenam, in allegorico eccleſiã militantem. In tropologico, animãm boni viri. In anagogico æternam beatitudinem. Poſſunt etiã reperiri ī hiſtoria Goliath. 1. Re. 7. & ī multis aliis. Et iſti quatuor ſẽſus dñr eſſe ſenſus ſcripturę, q̃ mediatè,

vel

vel immediatè per eã significanẽ: immediatè qdẽ sensus literalis: mediatè aũt alii tres. Et differũt sic, quia litera solum habet vnum sensum, quẽ immediate significat, nec intendit aliquem alium. Et iste dr̃ literalis. Cęteri autem sensus mediatè significãtur per literam. Et immediatè per res significatas per literam. Nam si litera haberet quatuor prædictos sensus, semper illos haberet, quod tamen falsum est. Vnus ergo eorum dr̃ literalis, quem solũ litera intendit: cæteri autem non sunt sensus literę, sed rerum significatarum per literam. Et ideo cęteri sensus dicunt̃ mystici, & spirituales, ideſt, non ipsius literæ, &c. Matthæi tomo 4 51.c.1.A

Scripturæ sacræ sensus prima diuisione diuiduntur in sensum literalem, & mysticum. Et rursus sensus mysticus diuiditur in tres, scilicet, in allegoricum, tropologicum, & anagogicum, Mat. tomo 4. 51.c.1.A

Scripturæ sacræ sensus mystici non sunt determinati, literalis aũt semper est determinatus, Nã non est in potestate nostra eidẽ literæ dare quemcunq; sensum voluerimus, sed necesse est solum accipere, quem litera facit. Mystici aũt sensus possunt circa eandem scripturam variari, iuxta voluntatem nostrã, vt in morte Goliath, &c. Mat. to. 4. 51.c.1.B

Scripturæ sacræ sensus literalis est ex litera elicitus. Mysticus aũt nõ est elicitus, sed applicitus. Et quia applicare est in volũtate nostra: dum tamẽ maneat aliqualis appropriatio, possunt libere variari sensus mystici: litera tamen vnica est, & vnico modo se habẽs, & ideo nõ potest ex ea elici, nisi vnicus sensus, s. literalis, Matthæi tomo 4 51.c.1.B

Quod alicuius propositionis sacræ Scripturæ sint plures sensus literales, hoc nõ contingit ex conditione literæ, q̃ secundũ se determinate se habet ad significandũ vnũ, nisi esset aliqua multiplicitas æquiuocationis, amphibologiæ, compositionis, & diuisionis, &c. sed hoc prouenit ab auctore literæ, qui voluit per eandem literam significari. Tñ nunquã possumus per eandem literam intelligere duos sensus, nisi hoc aliunde constaret, vt de agno Paschali. Exo. 12. Os nõ cõminuetis ex eo, &c. & de Christo. Ioan. 19. &c. Matthæi tomo 4 51.c.1.C

Scriptura sacra nunquam dicit verum, vel falsum in sensibus mysticis, sed solum in sensu literali, quia quod per literã nõ significat̃, nõ facit propositionẽ veram, vel falsam, sed cũ sensus mystici nõ sint sensus scripturæ, sed rerum significatarũ per scripturã, quare scriptura non est vera, neq; falsa in sensu mystico, &c. Matthæi tomo 4 51.c.1.D

Eadem scriptura habet varios sensus mysticos. Nam ita conuenit ei vnus, sicut alius, licet inter se sint disparati, vt patet de passione, & resurrectione Christi, in morte Goliath per Dauid, Mat. to. 4. 51.c.1.E

Scriptura tunc dicitur compleri, quando fit id, quod per eã significat̃. Et tñ sensus mystici non significãtur per scripturam, sed per res significatas per scripturas, & per consequens per illos non cõpleẽ scriptura, &c. Matthæi tomo 4 51.c.2.A

Scriptura habens duos sensus literales. Aliquando est completa in vno, & non in alio, &c. Matthæi tomo 4 51.c.2.B

Ad hoc, q̃ aliquis sensus sit literalis scripturæ, requiritur, q̃ possit haberi determinate, & non cõfuse, & q̃ habeat̃ ex litera aliqua, &c. Mat. to. 4. 51.c.3.H

Aliq̃ sensus scripturæ mysticus efficit̃ literalis, q̃n. s. allegoricus efficit̃ literalis, &c. vt patet de illo ad Gal. 4. Abraham habuit duos filios, &c. Similiter anagogicus est literalis, vt patet ad Gala. 4. Illa, quę sursum est Ierusalem, &c. Et q̃ vnus sensus transeat in aliũ, tarò fit, Matthæi tomo 4 51.c.4.F

Sensus scripturæ parabolicus, & metaphoricus, non est proprie sensus eius, quia quilibet sensus scripturæ põt habere aliquam veritatem, sed parabolicus est falsus, si accipiat̃ vt iacet, vt cũ dr̃: Oculi Dñi sup iustos, &c. Et per consequens, nec intentus est ab auctore scripturæ, vt literalis, nec est a nobis applicitus, vt mystici, sed est quoddã velamentũ sensus literalis. Et ideo vel non est sensus, vel debet dici, q̃ reducitur ad literalem, non quidem, q̃ ipse sit literalis, sed q̃ ad literalem ordinatur. i. ad velandum eum, vel decorandum, vel propter alias causas. Si autem ille vocetur aliquando sensus scripturæ distinctus ab aliis, large sic dicetur. Solemus tamen eum in pluribus connumerare, ita, vt sint quinque sensus in scriptura, licet non sint quinque sensus scripturæ, Matthæi tomo 4 52.c.1.A

Ad sacrę scripturę sensum literalẽ pertinet historia, etymologia, analogia, & allegoria cõtinet tres mysticos, &c. Matthęi tomo 4 52.c.1.C

De scripturæ sacræ quatuor sensibus agit Abulensis, super Iosue cap. 41. a quęstione 20. per multas quęstiones, Matthæi tomo 4 52.c.2.E

Testimonium ex scripturis sacris est valde efficax cõtra Iudæos, Matthęi tomo 4 3.c.2.E

Scriptura sacra vtitur metaphoris, & parabolis conuenienter, Matthęi tomo 4 52.c.2.A

Scriptura sacra non vtitur metaphoris ea ratione, qua ars poetica, &c. Matthęi tomo 4 52.c.3.I

Scriptura sacra potius facit metaphoram de Deo in rebus infimis, q̃ in supremis propter tria. Primò ad tollendum erroris occasionem. Secundò propter illos, qui contemnunt, vel fastidiunt sacram scripturam. Tertiò propter intellectum rudium, &c. Mat. tomo 4 52.c.3.E

Scriptura sacra est, sicut granum sinapis, Matthæi tomo 4 58.c.1.A

Sacrę scripturæ Doctores, similiter, & Christus possunt intelligi per granũ sinapis, Mat. to. 4. 58.c.1.C

In scriptura sacra quælibet persona vocat̃ homo, etiã si sit spiritus, Matthæi tomo 4 61.c.4.F

Scripturarum consuetudo est ponere in narrationibus quasi asserendo, non solum id, quod verè gestũ est, sed etiã id, quod ab omnibus putatur sic esse, vel id, quod verisimile est, & ratio indicat illud potius esse, q̃ oppositũ, &c. Matthęi tomo 4 77.c.2.A

In scriptura sacra sępe contingit hyperbole, Matthæi tomo 1 82.c.4.K

Scripturis sacris Iudæi dant magnam fidem, Matthæi tomo 4 111.c.2.C

Omnes scripturę sacrę, a quocunq; sint scripię, a Deo plantatę sunt, Matthęi tomo 4 135.c.4.F

Scriptura ostẽdit nobis duo de claritate beatorũ. s. magnitudinẽ, & differẽtiã, Matthæi tomo 4 212.c.3.F

Circa scripturę sacrę intellectũ Christus sæpe mordet Pharisæos, pp quatuor, Matthęi tomo 5 79.c.2.D

Ordo in scripturis sacris tenendus est esse continuus, quando non apparet anticipatio, neque recapitulatio, Matthæi tomo 5 188.c.4.G

In scriptura sacra non accipitur argumentum tacentis contra loquentem, Matthęi tomo 5 215.c.1.E

In sacra scriptura inuenit ignorans, quod discat, & q̃ cõtumax est, quod timeat. & qui laborat inuenit ibi ꝓmissa, quibus excitẽt ad opꝰ, Ma. to. 6. 12.c.2.C

Solũ illa scriptura est manifeste licita ad portandũ ad collũ, q̃ est pars sacrę scripturę, Mat. to. 6. 177.c.3.F

De scripturis, quæ ad collum suspensæ portabantur, Matthæi tomo 6 176.c.3.H

Scriptura dupliciter dicitur dubia, vno modo, quia de tota dubitatur, vel de parte eius: alio modo quando etiam non existentibus nominibus obscuris, nescitur

neſcitur ipſa ſententia ſcripturæ, vel neſcitur ad qd poterit prodeſſe, & ita eſt de omni ſcriptura, quæ non eſt in ſacro canone. Matthæi tomo 6. 177. colum. 4. F

Hoc argumentum non tenet, in ſacris literis refertur hoc, ergo hoc eſt bonum, &c. Matthæi tomo 6. 178.c.2.A

Circa ſacræ ſcripturæ expoſitionem magis ſtandum eſt doctoribus peritioribus, quàm dictis Romanorum Pontificum, ſecus tamen circa definitiones cauſarum, & omnia, quæ pertinent ad iuriſdictionem, nam tunc magis ſtandum eſt vni Decretali, q̃ dictis omnium ſapientium dictorum, ſcilicet, Hierony. Auguſtini, Ambroſii, &c. Sic dicitur in Decretis 20. diſt. §. Decretales quoque in textu, & in Gloſ. Matthæi tomo 6. 210.c.1.A

Erudictio ſacræ Scripturæ vete. teſtam. eſt valde vtilis nobis, non ad ſequendum illas cęremonias, ſed ad convincendos Iudæos ex illis ſcripturis, & oſtendendum Ieſum eſſe Chriſtum, &c. Matthæi tomo 6 245.c.2.D

Nunquam in ſacra ſcriptura debet concedi, quòd aliqua locutio ſit figurata maxime per hyperbolem, niſi expreſſe conſtet, ſcilicet, quòd aliter non poſſet ſaluari, & tamen cum poſſit ſaluari veritas ſine figura, non eſt concedendum eſſe figuram, Matthęi tomo 6. 249.c.1.B

Litera ſacræ Scripturæ nunquam eſt trahenda extra ſuam ſignificationem, ſi ſecundum eam exponi poſſit. Matthæi tomo 6. 249.c.4.F

Exponendo ſacram ſcripturam non debemus literã trahere ad intentionem noſtram. Sed applicare nos ad intentionem literę. Matthæi tomo 6. 274.c.2.C

Neceſſe eſt, vt quælibet Scriptura ſacra habeat ſenſum hiſtoricum, & in illo intelligeda eſt. Cęteri autem ſenſus, non ſunt ſenſus, quos ſcriptura facit, ſed quos nos circa illam facimus, & illos recipit licet non oſtendat. Mat. to. 6. 284.c.3.F

Scriptura in ſenſu myſtico non eſt vera, neque falſa, neque dicitur impleri, vel non impleri, cum ille ſenſus non ſit ſcripturæ, Matthæi tomo 6. 301.c.3.K. & 1. Paralip. 262.c.1.E

In ſcriptura ſacra neceſſaria eſt ſemper anticipatio, Matthęi tomo 6. 304.c.3.G

Scriptura ſacra multos ſenſus recipere poteſt, non q̃ ſint ſenſus eius, ſed quia poſſunt ei adaptari, &c. Matthæi tomo 7. 247.c.2.E

In ſcriptura ſacra ſenſus aliquando capitur pro intellectu, vt illud Sapien. 4. Cani ſunt ſenſus hominũ, &c. Matthęi tomo 7. 151.c.3.I

Scripturam ſacram cogimur interdum exponere in ſenſu alio, quàm verba ſonant in cortice literę, vt illud Prouerb. 15. In omni loco oculi Domini contemplantur bonos, & malos. Et illud Pſal. Oculi Domini ſuper iuſtos, &c. Et idem eſt de aliquibus dictis Eccleſiæ, & Doctorum, &c. Defen. 9.c.3.K

ſ. per metaphorã, &c. Para. 123.c.2.D. & 228.c.1.B

In ſcripturis ſacris ſemper tenendum eſt, q̃ ſit idẽ ordo cõtinuatus ſine omiſſione aliqua, niſi probetur omiſſio. ſimiliter q̃ ſit ordo rectus naturalis ſine anticipatione, & recapitulatione, niſi probetur anticipatio, & recapitulatio, &c. Defen. 18.c.4.F

De ſacræ ſcripturæ auctoritate. Defen. 12.c.3.K

Quare ſoli ſcripturæ ſacrę, & nõ aliæ ſcripturę, adhibẽda ſit fides firma. Defen. 22.c.4.F

Scriptura ſacra triplex eſt, q̃dã, q̃ vocãt canonica, q̃dã agiographa, & q̃dã apocrypha. Parad. 1.c.3.H

Scriptura ſacra vtriuſq; teſtamẽti a Deo emanauit. Parado. 1.c.4.F

Scripturæ ſenſus, tam allegoricus, q̃ tropologicus, eſt metaphoricus, Parad. 2.c.4.H

Quare ſcriptura ſacra interdum procedat metaphoricè, Parado. 15.c.3.I

Scriptura ſacra, loquẽs de Deo, cõdeſcẽdit in mõ ſuo loquẽdi fragilitati nr̃æ, dicẽs Deũ audire, Deũ habere aures oculos, &c. Parad. 67.c.4.G. & 70.c.2.A

Scriptura ſacra multoties tribuit Deo id, quod Angeli operantur, De Bea. Trinit. 2.c.3.F

In ſcriptura ſacra tempora mutantur frequenter, præcipue in prophetiis, quia Deus volebat, vt Prophetę ſic loquerent, &c. Ecce Virgo, &c. 4.c.3.G

In ſcriptura ſacra præter ſenſum allegoricũ, Tropologicũ, & anagogicũ, qui vocant tropici, vel myſtici, qui & differũt a literali, aut hiſtorico, p̃cipuè in Prophetis, eſt quidã ali⁹ ſenſus, qui vr̃ eſſe allegoricus: & tñ nõ eſt, ſed eſt literalis. Et vr̃ eſſe myſticus ex eo, quia nõ eſt id, quod litera ſonat in cortice, ſed quiddã lõgè diſtans, quia ſenſus, qui iuxta corticem literæ eſt, nõ eſt literalis, ſed parabolicus, qui aũt latet ſub cortice, eſt hiſtoricus, vel literalis, exẽplũ eſt Iudi. 9. in parabola Ioathã de lignis ſiluæ vngẽtibus ſupra ſe regẽ, & de multis aliis, quæ referuntur, &c. Ecce Virgo, &c. 6.c.4.G

De ſcriptura ſacra, q̃ portaẽ ab aliqbus pẽdẽs ad collũ, vel alibi, vide ĩ dictione Cartula, Ma. to. 6. 177.c.2.B

Ad hoc, quòd aliquis ſacra verba portet, duobus opus eſt, &c. Matthæi tomo 6. 177.c.2.C

Scriptura non ſacra. Scripturarũ, quę nec intra nouũ, nec intra vetus teſtm̃ claudunt̃, q̃dã ſunt, q̃ dicunt̃ authenticæ, & aliæ, q̃ ſunt reprobatę, & dãnatę, aliæ vero ſunt apocryphę. Parad. 1.c.3.K

Scripturã eſſe malã cõtingit dupliciter, vno modo qñ tota eſt mala, alio modo, qñ aliquas partes habet malas admixtas bonis. Mat. tomo 6 177.c.2.E

Scripturæ habentes ſenſus ambiguos vnum verũ, & alterum falſum, potius exponendę ſunt in ſenſu vero, q̃ in falſo, iuxta illam regulã iuris; Res potius debẽt interpretari, q̃ valeãt, q̃ q̃ pereãt, Parad. 2.c.1.C

In ſcriptura nulla figura, vel character eſſe debet p̃ter Chriſti crucem, &c. Matthęi tomo 6 177.c.3.F

Inter ſcripturã licitam ad legendũ, & ad portandum, quid interſit, Matthæi tomo 6 177.c.3.G

Aliqua ſcriptura dupliciter eſt dubia, Matth. tomo 6. 177.c.4.F

Scriptura, cuiuſcunque conditionis ſit, conſequitur firmitudinem, aut infirmitatem ex auctoris conditione. Ita q̃, ſi auctor fuerit hęreticus, ſuſpecta de hęreſi iudicabitur, Parado. 2.c.1.D

Scrupulus. Semper manet circa ſubtilia, Matthæi tomo 6 66.c.2.A

Scutum. Aliquando in ſacra ſcriptura nomine ſcuti ſignificatur lancea, ſiue haſta, vt patet. 3. Regum 10. cum dicitur, quòd fecit Salomon ducenta ſcuta, & trecentas peltas, &c. & 2. Paralip. dicitur, quòd fecit ducentas haſtas, & trecenta ſcuta, &c. 2. Paralip. 128.c.4.K

Scutarius. Scutarii Roboam 2. Paralip. 12. dicebantur viri deſignati ad portandum ſcuta coram rege, & dicebantur ſcutarii omnes cuſtodes domus Roboã, &c. 2. Paral. 163.c.1.B Et ſcutarius capitur dupliciter ibidem.

Sebe. Aliquando eſt nomen ciuitatis, & aliquando eſt nomen viri, 1. Paralipomen. 81.c.1.A

Sebeon. De quo Geneſ. 36. dicũt Iudæi, quòd erat paganus, nec curabat de lege matrimonii, ideo ductus libidine concubuit cum nuru ſua vxore filii ſui, &c. Sed hoc non eſt veriſimile, &c. Gen. 345.c.4.I

Secretum. Semper eſt ſeruandum ſub pęna peccati mortalis, exemplo Heliſęi.4.Reg. 42.c.2.F

Secta. Tres erant ſectę Iudęorum,ſcilicet,Phariſęorum,Sadduceęorum,& Eſenorum, ſed in Euangelio non fit mentio niſi fit mentio niſi de duabus,ſcilicet,de ſectis Phariſęorum,& Sadduceorum, quia Eſeni non tentabant Chriſtum, Matthęi tomo 6 40.c.3.F

Sæculum. Cùm ſtrictè capitur, ſignificat centum annos,Matthęi tomo 4 60.col.2.E

Vltima ſęculi ętas computatur ab aduentu Chri vſque ad finem mundi,Mat.tomo 6 82.c.2.E

Finis ſęculi naturali ratione ſciri non poteſt,Matthęi tomo 6 82.c.3.H

Finis ſęculi non poteſt cognoſci per ſacras literas. Matthęi tomo 6. 82.c.4.K.Poteſt tamen cognoſci per reuelationem,ſed an fuerit alicui reuelatũ, vel an alicui reuelabitur, non conſtat,ibidem.

Qui primus locutus eſt de ſęculo futuro, & apertè, fuit Chriſtus,Mat.tomo 5 125.c.3.K

Sæcularis. Nullomodo poteſt ex communi care,Mat.to.5. 203.c.3.k

Secundinæ. a latinis dicuntur ſanguis q-dam coagulatus,quem mulieres emittunt poſt partum,Leui. 120.c.1.E

Secus. Aliquando ſignificat ſicut aliter, & aliqñ ſicut,iuxta Matth.tomo 5.205.c.4.K

Sedecias. Peccauit recedendo a Nabuchodonoſor, qui adiurauit eum per Deum 2.Parali.36.&c.3.Reg. 31.c.1.E

Sedecias rex Iuda,ſub quo facta eſt captiuitas Iudęorum in Babylonem, prius dicebatur Mathanias, ſed Nabuchodonoſor mutauit illi nomen, quando cõſtituit eum in regem Iuda,& iſte erat tertius filius Ioſiæ regis Iuda.4.Reg. 248.c.4.I

Et mutauit illi nomen ad memoriam beneficii collati,quia ipſe fecerat eum regem. Secundò, quia reputabatur,quaſi tunc genitus a Nabuchodonoſor &c.Tertio ad ſignificandum, quòd habebat poteſtatem ſupra Sedeciam, & ſignum poteſtatis eſt mutare nomen &c.ibidem. 249.c.2.E

Et dicunt Hebræi,& Nicolaus,quòd impoſuit illi illud nomẽ ꝓpter ſignificationẽ,qa Sedecias ſignificat iuſtitiã Dei.Sed dicẽdũ eſt melius, ꝙ nõ ꝓpter hoc,neque propter aliud, ſed quia placuit ſic Nabuchodonor.4.Regum. 249.c.2.E

Sceecias peccauit, recedendo a rege Babylonis propter denegationem tributi, & hoc multis de cauſis,4.Regum. 249.c.3.G

Quòd Sedecias auſus fuerit rebellare ꝫ Nabuchodonoſor,multa fuerũt in cauſa,4.Reg. 253.c.2.A

Multa impedierunt, vt Sedecias traderet ſe in manus Nabuchodonoſor, cum obſideretur.4.Reg. 253.col,3.K

Sedecias manſit in Ieruſalem,vſque quo Chaldęi irruperũt murũ primũ, & irrupturi erant ſecundũ ad hoc.ꝙ intrarẽt ad locũ Sedecię, & factũ eſt hoc per diem Sedecias aũt timens expectauit noctem ſequentem,& fugit &c.4.Reg. 254.c.1.A

Sedecias quomodo fugerit,4.Reg. 254.c.2.E

Sedeciam quare non occidit Nabuchodonoſor, ſed exoculauit,4.Reg. 254.c.3.H

De Sedecię ſtatu in Babylone,& de morte eius.4.Regum. 263.c.3.H

Sedecias Propheta Baal percutiens Michęam Prophetam Domini in maxilla,peccauit grauiter,ſimiliter,& Achab,quia corã eo percuſſit Michęã &c. 2.Paralipo. 249.c.1.D

Sedere a dextris Dei. Sedere a dextris eſt ad æqualitatem eſſe, immo in meliori loco exiſtere, Matthæi tomo 6 158.c.2.A

Sedes Chriſti. In die iudicii erit nubes, Mat.to.7. 79.c.3.F

Sedes Apoſtolica,quando cęperit eſſe, & quot annis ſederit Petrus in Epiſcopatu in vrbe Roma.Matthæi tomo 6 271.c.1.D

Seditio. Proprie,eſt litigium ciuium inter ſe, vel hominum eiuſdem progeniei, vel affinitatis,ſic dicit Gregorius in homilia, bella quippe,inquit,ad hoſtes pertinent, ſeditiones ad ciues,Num.to.1.239.c.1.A,Num.tomo 2.2.c.4.H Matthęi tomo 6 269.c.2.E

Seditioſus. Iudæi erant valde ſeditioſi ob libertatem obtinendam, Matthęi tomo 4 78.c.3.K

Seduci. Quomodo Adam non fuerit ſeductus,& Eua ſic,Gen. 19.c.4.G

Seges. Segetes dicuntur a ſerendo, quia ſerũtur, vt naſcantur, & quando demeſſæ ſunt dicuntur fruges,& quando ſtant in agris, ſegetes vocantur,Exo.tomo 1 231.c.1.D

Segor. Ciuitas non ſubuerſa eſt precibus Loth,q confugit in eam,Gen. 83.c.1.E

Segor vna fuit de quinque ciuitatibus Sodomorum, quarũ quatuor ſubuerſę ſunt, quæ erant in valle, Segor autẽ,quæ erat in aſcenſu montis, non fuit deſtructa,ſed vſque hodie manet, & vocatur nunc oppidum palmæ ab incolis terræ illius, & ad radices illius eſt lacus,qui vocatur mare mortuum,vel mare Salinarum,in quo prędictæ quatuor ciuitates ſubuerſæ ſunt &c.Gen. 249.c.2.C

Segor dicta eſt primo Bala nomine proprio, ſed poſtea vocata eſt Segor,eſt enim Segor nomen commune ſignificans paruitatem, quia dixit Loth, non ne parua eſt &c. Et ideo vocatum eſt nomen eius Segor,Gene.19.Geneſis,249.colum.3.F & 270.col.1.D

Segor ſubuerſam eſſe, poſtquam Loth exiuit ab ea, dicit Nicolaus de Lira. Sed falſum dicit in hoc, nam vſque hodie manet illa ciuitas, & ſtatua vxoris Loth ante introitum Segor,venientibus de loco, vbi erat Sodoma &c.Gen.272.c.1.E,De Opti. Politi. 2.c.4.K

Seir. Eſt mons magnus valde in terra Edon,ſiue Idumeæ,in quo ſunt aliquæ ciuitates,& oppida &c.Gen. 331.c.3.I

Seir in Hebræo ſignificat pellem, aut villoſitatem, Num.tomo 2 57.c.3.H

Seleucus. Rex Aſiæ Gentilis dabat omnes expenſas pro ſacrificiis,quæ fiebãt in Sanctuario Domini, ſimiliter, & quidam alii Gentiles faciebant 2.Machabęo. &c. Leuitico, 251.col.2.C,Numeri tomo 2.101.col.4.k,Similiter,& rex Perſarum Artaxerxes.1.Eſdręˢ.7.& 2.Eſdręˢ.8.Leui.275.c.4.G, Mat.to.6.193.c.3.I,3.Reg. 78.c.3.G,1.Paral. 187.c.2.D

Sellum. Occidens Zachariam regem Iſrael,peccauit ex multis,4.Reg. 151.c.3.F

Sem. Non fuit primogenitus Noe.immo volunt quidã,ꝙ fuerit vltimus filiorũ Noe, & ꝙ Iaphet fuerit primus,ſed pręponit aliis,dicit Rab. Salo.qa natus eſt circũciſus,ſed hoc fictitiũ eſt,& falſum repugnãs ſcripturę.Dicẽdũ ergo,ꝙ ꝑponitur propter dignitatẽ Saluatoris,& omniũ Patriarchãũ,qui ab eo deſcenderũt,Gen.260.c.2.B,34.c.2.B

Sem induxit Iaphet,vt velarent verenda patris,Gen. 50.c.3.F

Sem habuit viginti septem filios, de quibus Gen. 10, & ideo viginti septem idiomata habuerunt, Gen. 53.c.3.I, 1.Paral. 35.c.3.F
Filii Sem totam fere Asiam occupauerunt, Genesis, 53.col.3.I
Quòd Sen non fuerit primogenitus Noe, probatur, quia Noe genuit primogenitum suum anno quingentesimo vitæ suæ, & diluuium fuit anno sexcentesimo vitę eius, ergo primogenitus Noe complebat cētū annos, anno diluuii, sed Sem nō cōpleuit centū annos, nisi anno secundo post diluuium &c. igitur &c. Gen. 56.c.4.F, & 251.c.3.K
Sem fuit ille Melchisedech, de quo Genes. 14. & ad Heb. 7. ita, quòd fuit binomius, & vixit vsque ad annum quinquagesimum vitæ Iacob, vt probatur, Gen. 56.c.4.I
Sem, qui & Melchisedech, quòd fuerit Sacerdos potest intelligi dupliciter, Gen. 251.col.3.I, Ad quem translatum est Sacerdotium multis de causis. ibidem.
Non fuit necessarium, quòd Sem circumcideretur, quia illud pactum de circumcisione, fuit factum cū Abraham, & semine eius &c. Gen. 260.c.2.B
Generationem Sem cōtinuauit Esdras, relictis generationibus Cham, & Iaphet, exemplo Moysi, qui enarrans progeniem Sem continuauit eam. Sed progenies Cham, & Iaphet enarrauit vsque ad aliquos nepotes eorū, sed nō cōtinuauit aliquā earū, vt patet Gen. 10. Et hoc conuenienter factum est, 1. Paralipomeno. 33.c.3.H
Filii Sem habitauerunt in Asia seorsum facientes initium ab Eufrate, 1. Parali. 29.c.1.B, & 33.c.4.I
De progenie Sem descēderūt Patriarchę, & Hebræi omnes, & illam enarrat scriptura continuando per posteros Iudæorum, 1. Paral. 29.c.2.D
Sem vixit annis quingentis duobus, vt probatur, 1. Paralipom. 35.c.3.G
Semei. Quem Dauid iussit Salomoni, vt occideret, doctor erat Salomonis, vt dicunt Hebræi, sed falluntur, 3. Reg. 18.c.4.K
Semei erat reus mortis, 3. Reg. 19. co. 2. B. Nec Dauid fuit periurus iubendo Salomoni, vt eum occideret, ibidem. Neque Salomon peccauit occidendo Semei, etiam si ageret contra iuramentum patris, neque Dauid peccauit id mandans, quia id non fecit desiderio vindictæ, sed amore iustitiæ. Et hoc propter duo. 3. Reg. 19.c.4.G
Semeias Propheta. Semeias Propheta scripsit gesta regni Roboam, sed non apparet quis fuerit, 2. Paralipome. 136.c.2.A, & 150.c.3.G
Semei Prophetę locutio ad Roboam. 2. Paral. 12. circa Sesac regem Aegypti profuit ad multa, 2. Paral. 163. col. 3. I
Semen. Nō trāsit in substantiā rei habentis illud immo si non emittat per coitū, vel alias, putrefit, & giguit morbos &c. Gen. 16.c.4.G
Semē est in lumbis, in quibusdā musculis, vbi colligitur, quia ea membra spermatizant, vt sit naturaliter virtus formatiua in semine diuersorum membrorū. Cū autē ibi collectū fuerit, motu quodam effundit id agentibus testiculis, ideo spadones, licet alias potentes sint, seminalem materiā effundere nequeunt, Gen. 253.c.1.B, Exo. to. 1. 2.c.4.K
Semen senile quale sit, Gen. 294.c.3.H
Semen aliquādo infrigidatur in decursu virilis membri plus debito longioris, Exo. to. 1. 45.c.4.F
Semē non solū est de superfluo alimēti, vt probat, sed necesse est dicere, ꝙ materia seminalis decidat ex parte substātiali prīs, & matris, & e singulis mēbris corporis, nā oīa mēbra spmatizāt, & partes istę spermaticę decisæ a singulis mēbris, cū materia superflui de alimento, conseruatur in quibusdam vasculis seminariis adhęrentibus lumbis Exodi tomo 1 82.c.1.A, Mat. tomo 6 104.c.3.k
Ad seminis effusionem principalius agunt testiculi, quàm virga virilis, Exo. tomo 1 82.c.1.E
In semine viri est pręcipue virtus formatiua corporis, nā semen maternum magis se habet per modum passiui contēperati a semine humano paterno &c. Exo. to. 1. 175.c.3.G, Mat. tomo 6 109.c.2.D
In quolibet semine latet quædā caliditas in medula, quæ repercussa a frigiditate per antiparistasim, coadunat, & fortificat. Et ꝓp hoc in seminibus iactis in terrā, si effundat aqua calida, facit euaporare caliditatē seminis. Debet ēt esse humiditas, & frigiditas temperata &c. Exodi tomo 1 268.c.3.F
Quale semen validum sit ad generandum, & quale non, Exodi tomo 1 268.c.4.F
Seminis virtus potest deperdi, vel per magnum calorem, vel per magnum frigus, Leui. 104.c.2.E
Si super semina caderēt cadauera, apud Hebręos, nō polluebant, sicut polluebantur vestes, vel vasa, si super illa caderēt, secus tamen si caderēt super semē aqua perfusum &c. Leuit. 104.c.3.H
Semen masculi non est materia fętus, sed est solum agens, & formās, vt ait Arist. 15. de animalibus. &c. Leui. 114.c.2.A, & Parad. 8.c.4.H
Semen fœminæ non est materia fętus, cum sit quædam aquositas, quam fęminæ emittunt cū delectatione venerea &c. Leui. 114.c.2.C
Filii dicuntur semen, quia de semine sunt, Matthæi tomo 6 46.c.1.A
Seminis resolutio fit dupliciter vno modo voluntarie aut ex proposito, & sic semper virginitas tollitur, alio modo absque proposito, & sic non tollitur, Matthęi tomo 7 17.c.1.A
Generatio seminis in viro, & generatio materiæ fętus in fęmina, non fit ex superabundantia, vt quidā imperiti dicunt, Leui. 116.c.1.E
Seminalis materia, in viris circa lūbos est, in quibusdā vasis, vt ait commentator, Leui. 144.c.1.E
Seminis fluxus inuoluntarius contingit dupliciter, vno modo fit ex aliquo agente naturali præter intentionem nostram, & aliquando contra eam. Secundo modo ex defectu naturalis contentiui ne semen fluat, Leui. 144.c.1.B
Semē, si abūdauerit, effluit aliqñ per defectū potētię retentiuę, & interdū ex apprehensione ꝓhantasię mouentis naturam corporalē, Leui. 144.c 3.H
In patiēte fluxū seminis duplex erat immūditia in lege veteri, quędā ꝼm rem, & alia secundū opinionē, & prima erat duplex, quædā stans, & quædā fluēs, & nouiter aduenięs, & hāc dicebat talis patiēs habere dū fluxū patereť &c. Et cū ista cessārēt dicebatur emūdatus. Immūditiā stātē habebat ꝑ septem dies post ꝑdictā emūdationē. Et ab hac mundabat ꝑ lotionē corporis sui septimo die, & adhuc restabāt aliq̄ cęremoniæ, q̄ debebāt fieri octaua die, vt mūdaretab īmūditia ꝼm opinionē, Leui. 146.c.1.E
Seminis fluxus est quædam infirmitas, quę apud medicos, vocatur gonorrhea, Leui. 236.c.4.H
Ad seminis desiccationem valet quædam herba, quæ dicitur agnus castus, Deut. 121.c.2.D
Semine fluuentes, & menstruatæ, non excludebantur extra castra multitudinis, sed extra castra deitatis Leuitarum, Deut. 121.c.2.E
Seminalis materia differt secundum speciem a materia nutritiua, Deut. 121.c.2.C
Seminaria vasa iunt alligata lumbis, ex quibus defluit materiale

materiale omnis generationis,3.Reg. 74.c.3.F
Semen viri nõ eſt materia corporis humani,ſed ſolũ principium actiuum,& motiuũ,Mat.to.1.99.c.3.F
Semen virile quid in conceptione agat, Paradoxa. 8.col.4.H
In ſeminis emiſſione magis debilitatur homo,quàm in emiſſione ſanguinis,pluſquam quadrageſies,vt ait Auicena,Mat.tomo 2 142.c.2.B
Semen dicitur ſuperfluum,non ſimpliciter,ſed ſuperfluum alimenti, quia non conuertit̃ in ſubſtantiã animalis,ſicut alimentum,vel dicitur ſuperfluum reſpectu ſpeciei,Mat.tomo 2 142.c.2.B
In emiſſione ſeminis poteſt multipliciter committi peccatum,Matthæi tomo 2 142.c.2.D
Locus generationis ſeminis diſtinctus eſt a loco digeſtionis alimenti pro conuerſione in membra. Et virtus digerens.& conuertens vtrunque, nõ eſt ſimilis &c.Mat.tomo 2 185.c.1.D
Semen non gignitur per accidens in homine, ſicut aliqui putant credentes,quòd ſemen ſit ſuperfluitas quædam,Mat.tomo 2 185.c.2.F
Dupliciter poteſt quis cogi ad effundendum ſemen, ſ.per coitum,& ſine coitu,Mat.to.7. 18.c.4.F
Patientes fluxum ſeminis eiiciebantur extra caſtra propter contagionem,apud Hebrços, Matthæi tomo 7 304.c.3.I
In effuſione ſeminis polluebat̃ quis tripliciter,apud Hebræos,Mat.tomo 7 304.c.3.I
Semen ponitur quid pertinens ad ſuperfluitatem ſecundæ digeſtionis &c.Mat.to.3. 99.c.3.H
Semina,ſi ſint iuxta ſuperficiem terræ,facile areſcũt propter duo &c.Mat.tomo 4 38.c.4.k
Multiplicatio fructus ex ſemine prouenit ex duobus, ſcilicet,ex bonitate terræ,& ex virtute ſeminis &c. Matthçi tomo 4 41.c.2.A
Semen,& lac non perficiuntur ab anima, ſcilicet,ad manendum,immo valde pulſant ad exitum, Matthçi tomo 6 103.c.2.C
In ſemine maſculino deriuatur virtus totius ſpeciei, qua menſtruum ſçmineum formatur ad omnes figuras humani corporis, & illa virtus eſt in illo ſemine originaliter,& virtualiter,& ſicut in arte eſt, ita implicite eſt in menſtruo, cauſatur autem, & manet explicite,& ſicut in artificiato &c. Matthæi tomo 6 109.c.2.D
Semen nullo modo eſt de virtute naturæ humanę in eo,in quo eſt,quia non informatur ab anima habentis illud,neque perficit̃,ſicut alii humores,qui & ſi non animantur,perficiuntur tamen ab anima, ſemen autem non perficitur, quia alias retineret, & non emitteretur,neque putrefieret per longam retentionem &c.Mat.tomo 6 109.c.2.D
Seminis fluxus inuolũtarius,dicitur gonorrhea a medicis.Et iſta erat maior immunditiarũ poſt leprã, quæ erant in vete. teſta.Mat.to.7. 302.c.3.G
Seminis reſolutio in viro vigilante ſine coitu nec eo mouente organa,neque coacto aliunde poteſt accidere tripliciter,ſ.conſenſu,apprehẽſione,& ęgritudine.Primum tollit virginitatem, quia ibi iunt duo,quæ tollunt illam, ſ.conſenſus in venerea,& actualis reſolutio ſeminis volita cum experientia venereorum, alia vero duo non tollunt virginitatem,Matthæi tomo 7 18.c.4.K
Seminis effuſio põt tripliciter fieri.M.to.7.304.c.3.I
Ex ſemine humano poſito in quodã vaſe artificialiter facto formatũ eſt corpus humanũ, vt expertus eſt Arnaldus de villa noua &c.Parad. 7.c.4.I
Semen virile duplicem habet habitudinem cauſalitatis reſpectu ſeminis fçminini,& reſpectu corporis formati in vtero. Prima eſt habitudo cauſalitatis materialis;nã ſicut corpus fętus in vterõ formatur de ſemine muliebri,ita etiam de ſemine virili format̃.Nec eſt aliqua pars corporis formati, in qua non ſit aliquid de ſemine maſculino,& fęminino, cũ alterũ alteri ſit pfecte mixtũ, ſicut cũ aqua fuerit valde mixta vino.Secũda habitudo eſt reſpectu cauſę efficientis,&c.Parad. 9.c.3.H
De ſeminis generatione,& de vaſis ſeminariis,& ſeminis deciſione,Parad. 10.c.1.D
Ex ſolo ſemine virili impoſſibile eſt fieri naturaliter generationem, licet eſſent vaſa conuenientia ad hoc in viſceribus virilibus, Parad. 9.c.4.I,10.c.2.D
Semen maſculinum poteſt ſe ipſum organizare, ſed non per ſe,niſi coniungatur ſemini fęminino, &c. Parado. 9.c.4.I,& 10.c.2.E
In emiſſione ſeminis per coitum apud Hebræos non iubebatur quis ire extra caſtra, ſed per pollutionẽ nocturnam,Matthçi tomo 7 307.c.1.A
Semen viri eſt valde calidũ, & ſemẽ fęmineũ eſt excellenter frigidum,& humidũ,Parad. 11.c.1.A
Semẽ maſculinũ eſt calidũ,& ſiccũ,& ſemẽ fęmineũ eſt frigidũ,& humidũ licet habeat aliquos gradus caliditatis,& ſiccitatis,licet remiſſos,Parad.11.c.1.B
Per ſemen ſignificatur verbum Dei, multis de cauſis,Matthæi tomo 4 38.c.1.D
De ſeminis quatuor differentiis Matth.13.Matthæi tomo 4 38.c.2.A
Semen aliquando dicitur verbum Dei,aliquando filii regni Mat.13.cùm dicitur;Bonum verò ſemen: hi ſunt filii regni,Mat.tomo 4 60.c.1.E
Semen diaboli eſt praua ſuggeſtio, & ſemen mulieris eſt recta,operatio &c.Gen. 21.c.2.D

Seminis ſuſcitatio. In ſeminis ſuſcitatione cognatus nolens accipere vxorem cognati mortui, non obligabatur ad pęnas legis,de quibus Deutero.25. Deuteron. 134.c.3,G,& 135.c.4.G
Seminis ſuſcitatio apud Hebrços ſemp faciendi erat in primogenito, & fieri debebat ẽt ſi reliquiſſet filiam, vel filias,& non filium,Deut. 133.c.4.I
In ſeminis ſuſcitatione nõ incurrebat frater defuncti pęnas legis Deut.25 antequã ab vxore mortui requireretur.Et cauſæ recuſandi tales vxores erant multæ,quæ referuntur,Deut. 134.c.4.I
Mulier defuncti tenebat̃ admonere cognatos defuncti ad ſeminis ſuſcitationem. Et ſi ante admonitionem acciperet alium in virum reputabatur adultera.Ruth. 265.c.2.E
Ad ſemẽ ſuſcitãdum nõ admittebant̃ oẽs cognati,in quocũque gradu eſſent,ſed ſolũ illi,qui erãt in gradu quodam determinato &c.Ruth. 265.c.3.H
Ducens vxorẽ defuncti ad ſuſcitãdũ ſemẽ, recipiebat oĩa bona defuncti,ſub ſpe, q̃ inde eſſet filius naſciturus,&c.Et quandiu vxor,& maritus manerẽt,manebant apud eos bona,& ſi prius decederet vxor deuoluebant̃ bona ad hęredes defuncti propinquiores,qui ab inteſtato illi ſuccedebant, niſi multæ eſſent vxores defuncti non repudiatę, quia quęlibet earũ poſſet tunc ſuſcitare ſemẽ.Si autem decederet vir, & fęmina nõ eſſet apta ad ſemẽ ſuſcitandũ,deuoluebat̃ hęreditas ad hęredes.Si vero apta eſſet,& eſſet aliquis cognatus defuncti, q̃ poſſet illã accipere in vxorẽ ad ſuſcitãdũ ſemẽ,manebant bona apud illam,& illa tenebat̃ admonere cognatos per ordinẽ,& ſi nullus vellet, deuoluebat̃ hęreditas ad hęredes,&c.Ruth. 265.c.3.I
De ſeminis ſuſcitatione,& quid ſit,Ruth. 267.c.4.H
Seminis ſuſcitationem præcepit Deus, apud Hebrços cum multa efficacia,multis de cauſis,Ruth. 268.col.1.A

Seminis

Seminis ſuſcitationem non decuit ſeruari inter chriſtianos propter multa, Ruth. 268.c.1.A
Seminis ſuſcitatio erat quaſi viuificatio ſeminis, quod defunctus putabatur poſuiſſe, & non poterat illud virtute defuncti viuere, & vuificabatur, agente alio viro, Ruth. 268.c.2.E
Moriẽtibus in parua ętate nõ ſuſcitabaẽ ſemẽ, Ruth. 268.c.3.G, Mat.tomo 6 47.c.4.F
Suſcitatio ſeminis debebat fieri in vxore defuncti potente gignere, &c. Ruth. 268.c.3.G
Si quis moreretur abſque filiis maſculis, non tamen abſque filiabus, non erat illi ſuſcitandum ſemen, Ruth. 268.c.4.G, Mat.to.6.48.col.4.F & 55.c.4.F
Ex vxore repudiata non poterat ſuſcitari ſemen defuncti, etiam ſi illa vellet. Ruth. 268.col.4.G, Matthæi tomo 6 48.c.4.K
De multiplici ſeminali immunditia, Exodi tomo 2 215.col.2.D
Si quis moreretur, non relictis filiis, quia illos habuerat, & mortui ſunt, priuſquam acciperẽt vxores, & poſtea ille morereẽ, relicta vxore potẽte gignere, illi debebat ſuſcitari ſemen, Ruth. 269.c.1.A
Tripliciter contingebat aliquem mori ſine ſemine, &c. Ruth. 269.c.1.B
Ad ſeminis ſuſcitationem duæ perſonæ requirebantur, ſcilicet, vxor defuncti, & frater defuncti, vel cognatus eius, Ruth. 269.c.3.G
Ex ſponſa per verba de preſenti, ſi ante conſummationem matrimonii moreretur ſponſus, non poterat illi ſuſcitari ſemen, nec ipſa tenebatur ad talem ſuſcitationem, Ruth. 270.c.1.B
Si aliquis decedens ſine liberis haberet multas vxores poterat propinquus eius accipere omnes illas, ſi eſſent aptæ ad generationem, ſiue eſſent principales, ſiue minus principales, vel poterat accipere, quam vellet illarum, Ruth. 270.c.2.B
In ſuſcitatione ſeminis talis erat ordo, quòd frater mortui, qui ſequebatur illum in ordine natiuitatis, ſuſcitaret ſemen, & ſi ille nollet, ſequens ipſum debebat hoc facere, &c. Ruth. 271.c.3.F
Ad ſuſcitationem ſeminis defuncti tenebantur fratres, etiam habentes vxores, Ruth. 271.c.4.G
Lex de ſuſcitatione ſeminis, non ſolum obligabat minores reſpectu maiorum, vt ipſe aliquando tenui, inquit Actor, & multi tenent, ſed etiam maiores natu reſpectu minorum, vt probatur tanquam rationabilius, Ruth. 272.c.1.B
Lex de ſeminis ſuſcitatione, ſolum debebat fieri per natos ex legitimo matrimonio, dato quòd lex generaliter loquatur, Ruth. 272.c.3.G
Semen illegitimorum non ſuſcitabatur, ſi morerentur ſine liberis, ſiue per legitimos, ſiue per illegitimos fratres, Ruth. 272.c.4.G
Exiſtentibus filiabus, non erat ſuſcitandum ſemen defuncti, &c. Ruth. 273.colum.2.C, Matthæi tomo 6 48.col.4.F, & 55.c.3.K
Cognati defuncti non obligabanẽ ad ſuſcitandum ſemẽ defuncti, ſed ſolũ fratres Deute.25. Cognati tñ poteraẽ, ſi vellẽt ſuſcitare ſemẽ. licet nõ eſſent obligati, & gaudebant, quibuſcunque priuilegiis, &c. Ruth. 274.c.1.C, Vxor tñ defuncti erat obligata admonere cognatos, &c. Ruth. 274.c.3.F
In ſuſcitatione ſeminis magis obligatur vxor, quam frater defuncti, ſiue cognatus, Ruth. 274.c.3.H
Mulier ſuſcepta ad ſuſcitationem ſeminis, nemo poterat repudiare, vſquequo ex ea gigneret prolem, quæ ſuccederet defuncto, &c. Ruth. 275.col.2.E Matthæi tomo 6 59.c.2.C
Ad ſeminis ſuſcitationem poſita fuit pęna, quia multi eſſent, qui nollent ſuſcitare ſemen, &c. quia cauſæ, quæ diſtrahebant a ſuſcitatione ſeminis, erant multæ, Ruth. 275.c.4.K
Si nullus fratrum, vel cognatorum vellet ſuſcitare ſemen defuncti, vel nulli eſſent cognati defuncti, peribat nomen defuncti de familia, & hęreditas deuoluebatur ad illos, qui propinquiores eſſent in tota tribu, & familia, licet illi eſſent extra gradus cognationis, Ruth. 276.c.1.E
De pęnis, quæ dabantur fratri defuncti nolenti ſuſcitare ſemen eius, Ruth. 276.c.4.F
Si ſuſcitans ſemen haberet multos filios ex vxore defuncti, non pertinebant omnes ad defunctum, ſed ſolum primogenitus, Ruth. 278.c.2.A
Si ſuſcitans ſemẽ defuncto, vnicum gigneret filium, nec alium haberet, ad quem pertineret talis filius, non apparet ex lege quid eſſet dicendum, videtur tamen, quòd talis pertineret ad defunctum, & ad ſuſcitantem ſemen, & nominaret duas cognationes, eo q̃ dupliciter erat filius, ſ. legalis vnius, & naturalis, alterius, Ruth. 278.c.3.I
In cognato nolente ſuſcitare ſemen defuncti, non ſoluebatur calceus de pede eius, eo modo, quo dr̃ Deu.25.ga calceus iuxta illã legẽ ſoluebaẽ in pęnã, & non ſic in cognato non fratre. Et multę erãt differentię diſcalceationis in cognato, & in fratre, ſ. duodecim, de quibus, Ruth. 280.c.1.A
Si cognatus defuncti vellet vxorem eius accipere ad ſeminis ſuſcitationem, non requirebatur conſenſus vxoris, quia ipſa tenebatur, ſed cognati ipſius defuncti, Ruth. 281.c.2.D
Booz ſolũ ſuſcitauit ſemen Maalon. Ruth. 282.c.1.A
In ſuſcitatione ſeminis, quando dicitur, quòd filius natus vocãdus erat nomine defuncti, intelligitur, qñ frater ſuſcitabat nomen fratris. Secus autem, quando alii cognati, &c. Ruth. 284.c.3.F
Liuonienſes, qui tarde conuerſi ſunt ad fidem, habebant conſuetudinem ſuſcitandi ſemen fratris defuncti. 1.Reg. tomo 1 129.c.4.H
Suſcitatio ſeminis fratris defuncti prius fuit apud Gẽtiles, q̃ in lege Moyſi. Et poſtea mãſit apud Liuoniẽſes vſque ad tpa innocẽtii.3. vt patet extra de diuortiis.c.Deus, qui 1.Reg.to.1. 130.c.4.I
Poſſumus tenere Leuitas non obligari ad ſuſcitationem ſeminis, & ita Eleazar, & Ithamar non obligabantur ſuſcitare ſemen Nadab, & Abiu, &c. 1.Paralipo. 278.col.4.F
Seminis ſuſcitatio apud Hebræos valebat ad habendum hęredem, & ad conſeruandum poſteritatẽ, & nomen, &c. Mat.tomo 6 46.c.1.C
Lex, de ſeminis ſuſcitatione, erat etiam apud Gentes priuſquam illam daret Deus Iudæis, & multę aliæ leges, vt de vſuris, de libello repudii. Et iſta permiſit Deus Iudæis, & præcipua ratio permiſſionis fuit, quia talia apud gentes habebantur pro lege, &c. Matthæi tomo 6.46.colum.1.C. Et hanc legem de ſuſcitatione ſeminis voluit Deus, quòd haberent Iudæi propter multa, quæ referuntur ibidem. 46.colum.4.G. Et iſta ſuſcitatio ſeminis proderat Iudæis realiter, quantum ad aliquid, & quantum ad aliud ex opinione ipſorũ, &c. Mt.to.6. 47.c.1.A
Legem de ſeminis ſuſcitatione habuerunt gentes a principio, ſed poſtea aliæ gentes poſteriores arbitrati ſunt non expedire, &c. Mat.to.6. 47.c.2.A
Seminis ſuſcitatio non eſt apud Chriſtianos multis de cauſis, Matthęi tomo 6 47.c.2.D
Semen non ſuſcitabatur, niſi morienti ſine liberis, & non cuicunque, quia non illi, qui in parua ætate moriebatur, in qua nec poterat gignere, neque filios habere, &c. Matthæi tomo 6 47.c.3.K
Ad hoc, quòd ſemen ſuſcitetur alicui, neceſſe erat ipſum

ipſum ſuſcitari de vxore defuncti Deuteron.25.& Ruth.3.& 4.Matthęi tomo 6 47.c.4.K

Ad hoc,quòd alicui ſuſcitaretur ſemen,non ſufficiebat,q̃ poſſet generare,& q̃ moreretur ſine liberis, quia pueri vltra annum quatuordecimũ dicuntur apti ad generandum,& tñ ſi aliquis morereẽ anno decimoquinto,vel decimo ſeptimo, ẽt ſi vxorem relinqueret,&c.nondũ accepta vxore,non ſuſcitabat illi ſemen,Mat.to.6.48.c.1.A, Nec illi ſuſcitabat ſemen, q̃ contraxit matrimoniũ per verba de præſenti, ſed non cognouit eam, & mortuus eſt manente vxore,&c.Mat.tomo 6 48.c.1.C

Seminis ſuſcitatio data eſt in ſubſidium, vt ei qui nõ haberet filios naturales,darentur filii legales.Et requiritur,q̃ talis haberet vxorem ſupeſtitem. Nam ſine illa non eſt ſuſcitare ſemen.Secundo,quòd illa eſſet potens ſuſcitare ſemen,ſcilicet,potẽs ad gignendum,&c.Mat.tomo 6 48.c.2.C

In caſu,quo quis moreretur ſine filiis, relicta vxore potente gignere,& tamen aliquãdo habuit filios, qui ſuperuenerunt ad ætatẽ adultã,& ſuſceperunt vxores, & mortui ſunt ſine liberis ante patrẽ ſuũ, tunc patri illorum non erat ſuſcitandum ſemen bene tamẽ liberis eius,& exemplũ habetur Ruth. 4.Matthæi tomo 6.48.c.3.H,Si tamen pater moreretur poſt filios,qui mortui ſunt adulti,ſed non ſuſceperunt vxores.Dicẽdũ,q̃ illi erat ſuſcitandũ ſemen:ſi vxor eſſet potens concipere.ibi. 49.c.2.A

In tribus caſibus non poterat ſuſcitari ſemen viro defuncto in relicta vxore. Primo ſi nullus cognatorum defuncti ſupereſſet.Secundo ſi vir mortuus eſſet minor omnium cognatorum eius.Tertio,quãdo cognati vellent tolerare pœnam legis, &c. Matthæi tomo 6 49.c.3.F

Dupliciter aliqs dicebatur mori ſine ſemine,loquẽdo generaliter.Vno modo,quando mortuus eſt ſine liberis,nec illos vnquam habuit. Et iſtud contingit tripliciter,&c.Secundo modo, quando quis accepit vxorem,& habuit filios, & tamen ante mortem patris mortui ſunt in parua ætate, vel aliqualiter adulta. Nondum tamen acceptis vxoribus,&c.Mat.tomo 6 49.c.2.B

Semen erat ſuſcitandum illi, qui mortuus fuit relinquens filios paruulos,& vxore apta ad gignẽdum. Si filii moriantur poſt mortem patris ante ætatem adultam,vt acciperent vxores,& poſſent gignere. Et hoc intelligitur,ſi mulier non accepiſſet alium virum priuſquam morerentur paruuli,&c. Nã in illa iam non poterat ſuſcitari ſemẽ prioris mariti,bene tñ poſterioris,&c.Mat.tomo 6 49.c.4.F

Ad ſeminis ſuſcitationem duæ perſonæ requirebantur,ita vt altera earum deficiente, non poſſet fieri, ſcilicet, vxor defuncti,& cognatus aliquis defuncti,Mat.tomo 6 50.c.2.B

In caſu, quo quis haberet plures vxores, & ex aliqua earum, vel aliquibus reliquit filios, & ex aliqua non,non poterat illi ſuſcitari ſemen ex ea,quę relicta eſt ſine liberis,vt probatur,Matthęi tomo 6 51.colum.1.A

Si habens plures vxores,ex quibus nec ex aliqua earũ habuit filios,vel ſi habuit,mortui ſunt,& ipſe mortuus eſt. Tunc poterat frater defuncti, omnes illas accipere in vxores,ſi vellet, & ſi aptæ eſſent ad gignendum,& eſſent æquæ principales. Si autem nollet accipere omnes,tunc vel omnes erant principales,aut minus principales. Si primum erat in optione fratris defuncti eligere,quã vellet.Similiter, ſi ſecundum.Si tamen vna eſſet principalis,& aliæ minus principales, tunc tenebatur eligere magis principalem.Et ſi multæ eſſent principales, poterat accipere,quam vellet,&c.Matth.tomo 6. 51.c.2.A,Sed quę vxores dicerentur principales,& quæ.ſ,minus principales in vet.lege. Matthæi tomo 6.51.col.3.F, Et vxores minus principales aliquando dicebantur vxores, & aliquando concubinæ,ibidem. 51.c.3.H

Si quis morereẽ habens filios paruulos, & vxor illius nuberet alteri,& interim moriebantur filii viri defuncti,& poſt hęc morereẽ vir ſecũd⁹, nõ tenebaẽ mulier ad ſuſcitãdũ ſemẽ viri prioris,immo nec licebat,nec admitteretur,Mat.to.6. 51.c.3.K

Suſcitatio ſeminis reperiebatur inter Gentiles ante tempora Iudæorum, ſicut & pluralitas vxorum, Matthæi tomo 6 46.c.2.E

Per ſeminis ſuſcitationem Iudęi putabant ſe quodã modo fęlices,Mat.tomo 6 46.c.4.G

Ad ſeminis ſuſcitationẽ duę cõditiones requirebanẽ. Prima,q̃ iam accepiſſet vxorem.Secunda,q̃ illa ſuperuineret,& quòd talis obiret adultus, & cognouerit carnaliter vxores,Mat.to.6. 48.c.1.A

Lex ſuſcitationis ſeminis odioſa erat cognatis defuncti,Matthæi tomo 6 51.c.4.G

Circa ſuſcitantes ſemẽ nullũ ordinẽ ponit ſcriptura. Tamen talis ordo erat,vt frater,qui erat ſequẽs in ordine natiuitatis acciperet vxorem mortui, & ſic conſequenter,Mat.tomo 6 53.c.2.C

Ad ſuſcitationem ſeminis obligabantur ſolum fratres defuncti. Cęteri autem cognati non obligabãtur ad hoc.Licebat tñ eis ſuſcitare ſemen, ſi vellẽt. Et gaudebant tunc quibuſdam pręuilegiis, & iuribus,Matthæi tomo 6.56.colum.1.D,Sed quomodo fratres defunctorum eſſent aſtricti ad hoc, ibidem. 57.c.1.D

Vxor defuncti circa ſeminis ſuſcitationem erat obligata ad quatuor,Mat.tomo 6 57.c.2.B

Ad ſeminis ſuſcitationẽ magis tenebaẽ vxor defuncti,q̃ quiſquã aliorũ,quia vxor tenẽt magis diligere virum,quàm econtra,Mat.to.6. 57.c.3.F

Circa ſeminis ſuſcitationem erant multa onera,Matthęi tomo 6 52.c.4.k

Quomodo intelligitur,quòd primogenitus in ſuſcitatione ſeminis debebat appellari nomine defuncti,Mat.tomo 6 58.c.4.F

Seminis ſuſcitatio erat aliquo modo fauorabilis,& aliquo modo onoroſa, Mat.tomo 6 59.c.4.G

Non ſuſcitantis ſemen fratris impoſuit Deus tres pęnas,&c.Matthęi tomo 6.60.c.2.B,Sed quare tales pęnæ infl gerentur,ibidem. 61.c.4.F

Inconueniens erat in ſuſcitatione ſeminis,quòd omnes filii vxoris defuncti pertinerent ad ipſum,Matthæi tomo 6 63.c.1.E

Circa ſeminis ſuſcitationem ad quid teneretur vxor viri defuncti iuxta conditionem vete.teſta.Matthæi tomo 6 52.c.1.A

Mulier cuius vir mortuus eſſet abſque liberis,ſi ab aliquo cognoſceretur prius quàm ipſa requireret cognatos viri defuncti ad ſuſcitãdũ ſemen,lapidabaẽ tãquã adultera.Nã cenſebaẽ tanquã deſponſata,eo q̃ ſex deſpondebat eã alicui cognatorum defuncti,ſi vellet eam,Mat.tomo 6 52.c.2.C

Si vir mortuus ſine prole haberet fratrẽ paruulum, quẽ vxor poſſet expectare vſque ad pubertatẽ abſque hoc,quòd ipſa efficeretur impotẽs ad generãdũ,tenebatur expectare.Si verò efficeretẽ impotens expectando vſque tunc,non tenebatur expectare, ſed debebat nubere alicui alteri de cognatis viri ſui,&c.Mat.tomo 6 52.c.3.k

Non licebat minus propinquo, ſuſcitare ſemen defuncti,niſi expreſſe renũciaret iuri ſuo ille,qui magis propinquus erat,&c.Mat.to.6. 52.c.4.G

In ſuſcitando ſeminẽ,&c.erant multa onera,&c.Mat thæi tomo 6 52.c.4.H
Suſcitatio ſeminis ptinebat ad fratres defuncti Deu. 25.& ad alios cognatos,&c.Mat.to.6.53.c.1.C, Et erat iſte ordo ad ſuſcitandũ ſemen inter fratres,ꝙ frater ſequẽs in ordine natiuitatis,debebat ſuſcitare,& ſic cõſequenter,ibi.53.c.2.ß, Et fratres tenebanť ſuſcitare ſemen fratris mortui,dato etiam,ꝙ eſſent vxorati,ibidem.53.c.2.A, Et omnes fratres tenebanť ad ſuſcitationẽ ſeminis fratris mortui,ſiue mortuꝰ eſſet minor frater,ſiue maior,&c.ibi.9.
Lex ſuſcitationis ſeminis intelligitur de ſolis natis ex legitimo matrimonio, Mat.tomo 6.54.c.4.F, Illegitimi tamen bene poterant ſuſcitare ſemen illegitimorum,&c.Mat.tomo 6 55.c.1.A
Ad ſuſcitationẽ ſeminis ſoli fratres, vt dicunt quidã, obligabanť,quorũ fundamenta referuntur, Matt. to.6.56.c.1.A,Alii tamen dicunt, ꝙ non ſoli fratres obligabanť,ſed etiam cognati,quorum etiam fundamenta referuntur, ibi.56.c.2.A, Dicendum ergo,ꝙ vtraque iſtarũ opinionum poteſt ſatis colorare ſuſtentari,& reſponſiones habere ad oppoſita.Tñ veritas eſt,quòd ſoli fratres defuncti obligabantur ad ſuſcitationem, &c.Cęteri autem cognati non obligabantur,licebat tamen eis ſuſcitare ſemẽ,ſi vellẽt,& gaudebãt tunc quibuſdã priuilegiis,& iuribus,&c.Mat.tomo 6 56.c.3.F
Ad ſuſcitationem ſeminis defuncti magis obligabatur vxor eius,quàm fratres,& cognati defuncti,& fratres magis,quàm cognati,&c.Matthęi tomo 6 57.c.1.C,Et obligabatur magis vxor defuncti,&c. propter multa,Mat.to.6. 57.c.3.F
Pęnes ſeminis ſuſcitationẽ erant tres ſtatus hominũ, ſ.fratres,cognati,& extranei,extranei nõ obligabãtur,neque recipiebanť,fratres tenebanť, & ſi nollent,puniebanť pęna legis,Deut.25.Cognati verò non tenebanť,neque puniebantur, ſi nollent,neque priuabanť aliquo iure,quod eis cõperere poſſet ſuſcitando ſemẽ,ſ.ſucceſſionis bonorũ, neque redẽptionis eorum,&c. Mat.tomo 6 56.c.3.G
In caſu Sadducęorũ,de quo,Mat.22.hoc ſuperaddito,ꝙ ſeptimus eorũ habuiſſe prolẽ ex illa vxore,talis filius natus nominãdus erat nomine primi fratrũ defunctorũ.Nã propter mortẽ eius ſecũdus accepit vxorem illius,& tertius non accepit vxorem ſecundi propter ſecudũ,ſed propter primum, &c. Matthæi tomo 6 58.c.1.A
Natus ex ſeminis ſuſcitatione nõ oportebat,ꝙ vocarẽť nomine defuncti,ſed quocũque alio nomine, ſiue primogenitꝰ eſſet,ſiue nõ.Et ita fuit de Obed, qui fuit primogenitus in ſuſcitatione ſeminis Maalõ ꝑ Booz.Nec illud Deut.25.ꝙ primogenitus deberet vocari nomine defuncti,nõ intelligit de nomine ꝓſonali,ſed de nomine familię, vel ꝓgeniei mortui.Nã ſubditꝰ cauſa,ſ.vt nõ deleaťr nomẽ eius ex Iſrael,&c.Et cõtingit aliqñ in ſcriptura,ꝙ filius genitus ex ſuſciratione ſeminis nõ nominet nomine tã gignẽtis,q̃ mortui,vt patet de Obed,& de Ioſeph,qui f.n,Mat.dr̃ filius Iaiob,qui fuit pater naturalis eius.Et ſecundum Lucã filius Heli, qui fuit pater legalis,&c.Mat.tomo 6 58.c.4.G
Nolentibus ſuſcitare ſemen, neceſſe fuit,vt imponeretur pęna,&c. Matthęi tomo 6 59.c.4.G
Siminis ſuſciratio erat quodã modo fauorabilis,& aliquo mõ odioſa, magis tñ erat onoroſa, vel difficilis,q̃ fauorabilis,vt oſtenditur,Mat.to. 5 59.c.4.G
Illa pęna, q̃ dabaťr nolẽtibus ſuſcitare ſemẽ, Deut.25. Conuenięs erat ad compellendos homines ad ſuſcitandum ſemen,Mat.to.6.60.c.2.A,Et de cauſis illarum pęnarum in ſpeciali,Mat.to.6. 61.c.4.F
Qñ nullus eſſet,qui vellet ſuſcitare ſemẽ,peribat nomẽ defuncti de familia ſua, licet familia maneret. Et ius ſuccedendi in hęreditate deuoluebaťr ad fratres,qui noluerãť ſuſcitare ſemẽ defuncti,&c.Matthęi to.6.60.c.3.F,Et ſi nullus eſſet,qui poſſet ſuſcitare ſemẽ,peribat nomẽ defuncti de familia ſua,& hæreditas deuoluebaťr ad illos, qui propinquiores erãť in tota tribu,vel familia,quãdiu poſſet cognoſci gradus ꝓpinquitatis,licet illi eſsẽt extra numerũ graduũ,intra quos ſolẽt vocari cognati.Ad iura ſuſcitationis ſeminis,& ad alia iura,quę ex cognatione proueniunt. Et hoc fiebat,ne tranſiret hęreditas a tribu in tribum,Mat.to.6. 60.c.4.F
Si mulier moreretur ante ſuſcitationem ſeminis,peribat nomen defuncti. Et hęreditati ſuccedebant propinquiores,&c.Matthęi tomo 6 60.c.4.k
Si frater defuncti ſuſcitans ſemẽ eius gignebat filiã, & filium,vel filios.filia non computabatur in ſuſcitatione ſeminis,etiam ſi eſſet primogenita, ſed filius,ſi autem ſolum filiam,vel filias gigneret, non oportebat, vt mulier illa acciperetur vltra ab aliis fratribus ad excitandum ſemen. Nam per filiam poterat continuari familia, ſaltem indirecte,&c. Matthæi tomo 6 61.c.1.D
Inter filios ſuſcitantis ſemen,cum vxore defuncti,ſolus primogenitus pertinebat ad defunctũ. Et hoc, ſi ille peruenireť ad ætatem,vt acciperet vxorẽ,ſic, vt defunctus non diceretur mori ſine filiis. Si autem ante illud tempus moreretur, ſuſtituebatur alius de fratribus eius, & ſic conſequenter vſquequo aliquis eorum ſuſciperet vxorẽ,ita vt iam nõ diceretur mori defunctus ſine ſemine. Cæteri aũt filii habiti ex ipſa vxore defuncti, pertinebant ad ſuſcitantem ſemen,& non ad defunctum, Matthæi tomo 6 62.c.4.k
Si ſuſcitans ſemen non gigneret,niſi vnicũ filium ex vxore defuncti, ille pertinebat ad defunctum,& ſuccedebat illi in hæreditate, & vocabatur nomine eius,ideſt,de illius familia,& progenie. Et ſi in hoc caſu oporteret deleri nomen alicuius, vel manere ſine ſemine,hoc patiebatur viuens, qui ſemẽ ſuſcitauerat,cuius aſſignatur ratio, Matth.tomo 9 63.col.4.I
Lex de ſuſcitatione ſeminis fauorabilior erat mortuis,quã viuentibus, cum fuerit facta in fauorem mortuorum,&c.Matth.tomo 6.64 c.1.C,Et ſi ſuſcitans ſemen non haberet ex vxore mortui, niſi vnicum filium, ille vnicus filius poterat nominare duas cognationes, eo quod erat filius legalis,& filius naturalis. Et ſic denominaret vnam familiã legaliter,& aliã naturaliter, vt patet de Obed filio Booz.Et ſuccedebat vtique in bonis hęreditariis, & vtriuſque familiam denominabat. Credendum tamẽ eſt,quod ſi iſte vnicus filius gigneret poſtea plures filios,inciperent in eis diſtingui duę progenies,ſ.defuncti progenies,& progenies ſuſcitantis ſemen,&c.Mat.tomo 6 64.c.1.D

Seminare. Hordeum eſt ſeminandum Sole exiſtente in libra,aut in principio ſcorpionis.Et triticũ in ſcorpione, aut in principio ſagittarii. Fabę ſeminandæ ſunt Sole exiſtẽte in tauro.Ita,ꝙ ad ſeminandum obſeruãda ſunt certa tempora,Exo.tomo 1 77.c.4,k
Semina cuiuſcũque rei quo tempore ſeminãda ſint, Exodi tomo 1 77.c.4.K

Semiramis. Quæ fuit regina Niniue,ad inuenit femoralia.Gen. 50.c.1.B
Semiramis, mortuo Nino, reſtaurauit, & complenit muros ciuitatis Babel. De turri autem nihil egit,quia non eſt auta,&c.Gen. 56.c.3.G

Semiramis vxor Nini, ipſo mortuo, pluribus gentibus bella indixit &c. Et à filio ſuo, ipſa ſuggerēte, cognita eſt. A quo poſtea occiſa eſt. Gen. 60.c.3.K

Semiramis poſt mortē regis Nini viri ſui ſollicitauit filiū, vt eam acciperet in vxorem, quo facto legē conſtituit, vt omnibus fœminis liceret filios ſuos accipere in viros, & patres accipere filias, quæ poſtea iugulata eſt a filio ſuo, faſtidiente tantum facinus. 4.Reg. 117.c.4.G. Leu. 37.c.4.F. & 179.c.4.F. Deu. 195.c.1.A. 1.Reg. to.1. 136.c.2.E. 2.Paralip. 159.c.4.I.

De ſemirami Babylonis regina. 1.Paralip. 31.c.2.E

Semper. Non exponitur per omne tempus, ſed per omnem durationem, & duratio eſt triplex. ſ. æternitas, æuum, & tempus. Ioſue tom. 2. 15.c.4.G

Sempiternum: De quo Exo. 12. cum dicitur: Cultu ſempiterno, non capitur propriè pro illo, quod licet principium habeat, caret tñ fine: ſed capitur pro magno tēpore, licet dictio illi reſpōdens in Hebræo. ſ. olā, ſignificet aliquando paruum tēpus. ſ. tēpus Iubilæi quinquaginta annorum, vt patet Leu. 25. Dicitur etiā Exo. 21. & Deu. 15. Quod ſi aliquis emeret ſeruum, qui eſſet Hebræus, & in anno ſeptimo remiſſionis, cū dimiſſurus erat liberū. Sed ſi ille diceret, ꝙ bene erat ſibi apud dñm ſuum, velletq; manere cū eo, perforanda erat auris eius, & erat ſeruus vſq; in ſempiternum. i. vſq; ad annū Iubilei. Et multa alia, quę in vete. teſta. dicuntur ſeruanda in ſempiternum, vt feſtiuitas Hebdomadarū, in qua ducebantur primitiæ meſſis triticeæ, quæ debebat eſſe legitimū ſempiternum. Leui. 23. Similiter feſtum Tabernaculorum, vel Scenophegiæ, & feſtum Clangoris, & feſtum Expiationis, de quibus Leui. 23. ꝙ erant legitima ſempiterna. i. vſq; ad illud tēpus: in quo ex natura ſua repugnabat eis obſeruatio, repugnabat formaliter cęremonias vete. teſta. obſeruari in nouo teſtamento. Exo. to.1. 79.c.4.I

Sempiternū aliquando dicitur, non quod in æternū duraturum eſt: ſed illud, cuius tempus durationis non erat determinatum &c. vt Exo. 31. cum dicitur: Pactum ſempiternum. Exo. to.2. 112.c.4.F

Sempiternum dupliciter accipitur in ſacris literis. Leui. 263. c.4.F. Scilicet aliquando pro tempore minore 50. annis. 1.Paral. 183.c.1.C. & 200.c.3.G

Sempiternum, ſecundum literam Hebraicam, non ſignificat continuitatem ſine termino, ſed quandam temporis longitudinem, quæ interdum non excedit quinquaginta annos, vt patet de Iubilęo, ꝙa id, quod durabat vſq; ad Iubilęum, dicebatur durare vſq; in ſempiternū. Exo. 21. & Leui. 25. Nu. to. 2. 69. c. 1. E. Et aliquando dicit tempus minus quàm quinquaginta annis. 2.Regum 44. c.2. A. 4.Regum. 61.c.1.A

Senaar. Eſt magna quædam planicies, in qua ſita erat Babilonia. Gen. 52.c.2.B

Senacherib. Erat in Iudęa iuxta Hieruſalem, cū vellet eam obſidere, & quando Angelus vna nocte percuſſit centum octuaginta quinq; millia virorū exercitus eius, & nō erat tunc Senacherib in Aegypto, vt probatur cōtra quoſdā. 4.Reg. 195.c.3.H. Licet Herodotus dicat, ꝙ contigit hoc, dum Senacherib obſideret Peluſium in Aegypto, ſed non eſt attendendum ad dicta eius, quia in multis alijs errat in hac hiſtoria. 4.Reg. 196.c.1.D

Senacherib nō fuit occiſus ab Angelo, qñ ab eo occiſi ſunt de exercitu ſuo viri cētū octuaginta quinque millia, & hoc propter multa. 4.Reg. 197.c.1.A

Senacherib occiſus eſt a duobus filijs ſuis. 4.Reg. 19. ſed quare hoc, referūtur opiniones, quarū vna eſt hiſtoriæ ſcholaſticę, & alia Nicolai, & Rab. Salo. Sed non placet autori, cuius opinio tandem refertur. 4.Reg. 197.c.1.E

Seneca Deridendo Hebræos, quòd ſabbatū ideſt diē ſeptimum hebdomadę nihil agentes tranſigerēt, dixit eos ſeptimā partē ætatis inutiliter amittere. Exo. to.1. 170.c.2.C

Senectus. Naturaliter eſt hoīem mori in ſenectute, q̄ in pueritia. 4.Reg. 51.c.3.k

Senectus propriè quid ſit. Gen. 398.c.1.A

Quanto aliquis magis appropinquat ad ſenectutem, tāto magis indiget ſuſtētatione. Mat.t.3. 153.c.1.A

Senectutis ętas eſt melancholica, & terrea, & ideo oportet, vt ſenes refocillentur continuè per humidum nutrimentale. Matt. to. 3. 92.c.1.A

Quanto homo magis accedit ad ſenectutē, tāto magis eſt illi neceſſaria ſuſtētatio. Mat. to.3. 153.c.1.A

Seneſcere: Vnde ſit, ꝙ hoīes ſeneſcāt, & deficiant. Exo. to.2. 181.c.3.G

Aīa nec ſeneſcit, neq; debilitaī. Matt. to.7. 152.c.2.A

Senex: Senes ſunt duplices, quidā ſecundum ætatem, & alij ſecundum prudentiam, & ſenes honorantur propter prudentiam, & non habentes prudentiam, non videntur honorandi. Leui. 204.c.3.H. Matt. to.6. 31.c.1.A

Senibus etiam propter ætatem deferendum eſt. 9. Ethico. Leui. 204.c.3.H

Quod ſenex poſſit gignere ex iuuencula, & non ex veterana, poteſt eſſe multiplex cauſa. Ruth. 286. c.4.F. Matt. to.1. 76.c.1.E

Senem mori quare naturalius ſit, quàm iuuenem. 4.Reg. 51.c.3.k

Senes honorandi ſunt, non propter ſenectutem, ſed propter ea, quæ accidunt, vel accidere debent ſenectuti. Matt. to.6. 31.c.1.A

Quare ſenes nimis diligant filios natos in ſenectute. Ruth. 283.c.4.I

Senes ſunt valde ſuſpitioſi, vt dicit Ariſtot. 2.Rheto. quia multoties experti ſunt aliorum defectus. Matt. tom.3. 116.c.3.B

Senior Dupliciter accipitur, Vno modo, vt eſt nomē cōparatiuum, de ſenex. Alio modo, vt dicitur abſolutè. Et ſic eſt nomen dignitatis, importans quandam dignitatem, & prudentiam. Aliquando poteſtatem, & multoties ſic accipitur in ſacris literis. Nu. to.1. 139.c.1.C

Seniores Iſrael Exod. 3. dicebantur homines magnæ autoritatis in populo, qui in omnibus cauſis tanquam ſapientiores conſulebantur. Exod. tom.1. 19.c.4.H. Matt. tom.5. 250.c.4.G

Seniores illi, de quibus Exo. 24. Et ſeptuaginta ſeniores &c. non fuerunt viri præcipui inter omnes iudices ordinatos a Ietro, vt quidam opinantur: quia adhuc non venerat Ietro, vt probat autor Exo. 18. Neq; fuerunt, vt alij dicunt, illi, qui adducti ſunt coram Moyſe, & acceperūt de ſpiritu eius, & prophetabant, qui præfecti ſunt ad regendum. de quibus Nu. 11. qa illi fuerūt electi, qñ fuit populꝰ in ſepulchris cōcupiſcētię. Nu. 11. Exo. to.2.3.c.3.k. Dicendū ergo, ꝙ prędicti ſeptuaginta ſeniores erant de honoratioribus totius populi, vt magis eſſet honoratus cum eis, vt probatur. ibidem.

De ordine ſeptuaginta ſeniorum. 2.Paralip. 6.c.1.C

Omnes ſeptuaginta ſeniores iudicabant, ſed non ſentiebant. 2. Paralip. 6.c.2.B

De ſeptuaginta ſeniorib⁹, ſiue iudicib⁹. Deu. 93.c.2.B

Seniores, de quibus in Euangelio ſæpe fit mentio, erant

erant septuaginta iudices, qui erant sacerdotes, apud quos totus iudicaturę principatus erat. Deu. 107.c.1.D
De septuaginta senioribus vet.testa. qui vocabantur domus consilij, vel iudicij. 4. Reg. 219.c.3.F
De septuaginta senioribus, & de domo, qua conueniebant cum summo sacerdote ad definiendum omnes causas arduas Israelitarum. 1. Paral. 302.c.2.A. Et isti omnes erant sacerdotes. Et congregabantur in loco sanctuarij. i. vbi erat sanctuarium. Et erat ibi domus quædam, in qua conueniebant ad iudicandum. vt patet Deu. 17. Et cum Salomō ædificauit templum fecit etiam domū quandā, in qua congregabantur. Et ista erat ad portā meridianam templi. Et durauit iste ordo iudicū, toto tempore, quo mansit status iudaicus. Nam tempore Christi erant isti septuaginta seniores, & habebant istud officium. Et per sententiam eorū Christus occisus est. Matt. 27. 1. Paralip. 302.c.3.I
De 70. senioribus Iudęorum, & traditionibus eorū. Matt. to. 4. 122.c.3.G.& c.4.F
Seniores in euangelio dicuntur illi septuaginta, qui constituti sunt, vt iudices summi in domo consilij, vel iudicij. Et isti erant, qui per successionem descendebant semper ab illis senioribus, quos elegit Moyses in adiutores regiminis. Et Deus cōstituit illos super omnem populū simul cū Moyse. Et mortuo aliquo eorum, subrogabatur alius, & ita semper factum est. Et durauit istorū iurisdictio vsq; ad Christum, & erant isti cū summo sacerdote in Ierusalem. Et ad istos deuoluebātur omnes magnę causę, quę erant inter Iudæos, neq; licebat declinare ad dexteram, neq; ad sinistram a sententia istorū. Et isti seniores fuerunt in condemnatione Christi. Luc. 22. Matt. to. 4. 189.c.1.E
Seniores populi, apud hæbręos erant iudices magnę autoritatis in populo, quorum sententiam populus sequebatur. Et erant de illis septuaginta senioribus, quos dederat Deus Moysi in socios ad supportādū onera negotiorum. Matt. to. 5. 250.c.4.G

Senium. Senij ætas non habet certam periodum sic est de senio mundi. Matt. tom. 7. 88.c.4.k
Omnis sensatio fit per speciem intentionalem. Mat. to. 7. 148.c.3.F. Et causatur per dictam speciem tantum, & nō per rem sensatam ibid. 181.c.3.G
Sensatio non est pure spiritualis, sed partim corporalis. Matt. to. 7. 150.c.1.A
Nulla sensatio manet in anima separata. Matt. to. 7. 154.c.4.G

Sensibile. Decem & nouem sensibilia cōmunia ponit Alacen. distinguens ista per quinq;, quæ hoc versu continentur: Motus, figura, numerus, magnitudo, quies: in partes specialiores. Gen. 286.c.2.C

Sensus. Multum notificat determinate: quia rem particularem particulariter proponit. Matt. to. 3. 62.c.1.B
Sensus corrumpitur per corruptionem organi. Mat. tom. 3. 169.c.2.A
In sensu est duplex delectatio, vna per redundantiā: alia per obiecti præsentis conuenientiā. Matt. to. 4. 239.c.4.K. & 243.c.2.E
Sensus dupliciter immutatur a rebus, scilicet materialiter, & spiritualiter. Matt. to. 4. 238.c.4.F
Impossibile est sensationem fieri, dum dormimus, sed requiritur actualis animę conuersio ad sensasationem. Gen. 274.c.1.E
Præsentia obiecti conuenientis delectat sensum. Matt. to. 4. 139.c.4.k
Nullus sensus est ita necessarius, sicut sensus tactus. Matt. to. 4. 241.c.3.k
In potētia sēsitiua nō recipit forma ſm esse materiale: qa tūc alias formas nō sētiret. Mat. t. 4. 241.c.4.F
Sensus dupliciter sumit: vno modo large pro intellectu, sicut vulgariter intellectū hominis vocamus sensum, cùm dicimus, ꝙ aliquis magnum, aut parum sensum habet. Alio modo propriè pro potentia sensitiua. Matt. to. 7. 151.c.3.I
Sensus differt ab intellectu: quia sensus est potentia materialis, & dependens secundū esse à materia: sed intellectus nec est materialis, nec dependens ſm esse à materia: qa alias coinciderēt, cū ea, quæ apprehendit sensus, intellectus etiam apprehendat. Matt. to. 7. 190.c.1.B.& 210.c.1.E
Sensus, ſm se, sunt semp necessarij, & ad acquisitionem, & ad vsum scientię. Mat. to. 7. 191.c.1.D
Aīa p sensū accipit cognitionē. Mat. to. 7. 193.c.1.A
Sensus cognoscit singularia cum cōditionibus singularitatis. Matt. to. 7. 210.c.4.F
Sensus differūt penes rationem obiecti. Matt. tom. 7. 213. c.4.k
Quare sensus requirant mediū proportionatum in sentiendo, & non intellectus. Matt. to. 7. 215.c.1.B
Circa sensus gustus, & tactus sunt maiores delectationes, & magis materiales, quàm circa alios sensus. Matt. to. 7. 229.c.3.H
Potentiæ sensitiuę dupliciter accipiuntur. Matt. to. 7. 152.c.1.E
De pœna sensus, & de pęna dāni. Mat. to. 7. 223.c.2.E
Quinque sensus exteriores sunt potentiæ passiuæ, & non potentię actiuæ. Similiter & potentiæ sensitiuæ interiores. Parad. 45.c.1.D
Quinque sensus exteriores non sunt potentiæ fatigabiles, licet interdū in eorum actibus fatigemur, ex aliquo alio, quod est fatigationis occasio, vt patet discurrendo per singulos sensus. Parad. 45.c.2.C
Quinque sensus interiores sunt potentiæ infatigabiles, quia sunt potentiæ passiuæ: sicut sensus exteriores. Parad. 45.c.4.K
Quinque sensus exteriores sunt in animalibus perfectis, quæ habent extremum gradum animę sensitiuæ inter animalia non rationalia. Parad. 66.c.4.I

Sensus scrip. sacræ. Vetus testamentum potest habere quatuor sensus, sed nouum non nisi tres. Matt. tom. 4. 51.c.4.K
Sensus literalis sacræ scripturæ multū differt a parabolico. Gen. 21.c.1.A.& 408.c.2.A
Duplex sensus literalis reperitur in sacris literis in aliquibus propositionibus. Nu. to. 1. 102.c.4.I
Sensus sacræ scripturæ ablatus est à iudæis: quia excęcati sunt. Matt. to. 5. 267.c.4.F
Duos sensus literales habet nōnunq̄ scriptura sacra, vnū tn illorum intēdit principalius q̄ alterū, vt illud Exo. 12. Os non comminuetis ex eo. 1. Paralip. 262.c.1.E
Sensus mysticus non est aliquid certum, nec est ille sensus, quē intēdit scriptura à Deo, vt cùm impletur id, quod mysticè significatur nō dicatur impleri scripturam, eo ꝙ possumus ponere quēcunque sensū voluerimus scripturæ. Paral. 262.c.2.A
Nunquam in sensu mystico dicit verum, vel falsum scriptura. Mat. to. 4. 51.c.1.D
Duos sensus literales habet illud Isai. 53. verē lāguores nostros ipse tulit: & dolores nostros ipse portauit. Similiter & illud Exo. 12. Os non comminuetis ex eo. Matt. to. 3. 144.c.3.H
Quare sint quatuor sēsus scripturę. Mat. t. 4. 51.c.4.H
Sensus sacrę scripturę sunt quinque. Super: Ecce virgo

virgo &c. 6.c.4.F
Senſus myſtici, circa eandē literam, variari poſſunt, non tamen ſenſus literalis. Mat.to.4. 51.c.1.C
Nunquam locutus eſt Chriſtus in ſenſu myſtico, licet in parabolis ſit locutus: qa ſenſus myſticus ſem per preſupponit ſenſum literalē. Mat.t.4. 159.c.4.I
Scriptura nunquā adimpletur in ſenſu myſtico. Mat. tom.4. 51.c.2.A
Senſus myſticus nunq̄ eſt ſenſus prēcipuus ſcripturę: qa litera nihil aliud ſignificat, niſi illud, quod ſpiritus sāct' illā ſignificare voluit. Matt.t.4. 159.c.4.I
Ad hoc ꝙ aliquis ſenſus ſcripturæ ſit literalis, requiritur, ꝙ poſſit haberi determinate, & non confuſe, & ꝙ habeatur ex aliqua litera. Mat.t.4. 51.c.3.H
Senſus literalis fermenti phariſęorum eſt falſa doctrina, licet ſit metaphoricus. Matt.to.4. 160.c.1.A
Senſus myſticus ſcript. nullū facit argumentū ad aliquid probandum vel improbandum. Matt.tom.4. 51.c.3.I
Aliquis ſenſus myſticus efficitur literalis. Matt.to.4. 51.c.4.F. vt probatur ibidem. De allegorico & de anagogico, & hoc rarò contingit, ſcilicet ꝙ vnus tranſeat in alium.
Senſus in ſacra ſcriptura aliquando capitur pro intellectu, vt illud Sapien. 4. Cani ſunt ſenſus hominū. Mat. to. 7. 151.c.3.I
Senſus metaphoricus ad literalem reducitur. Matth. tom.4. 52.c.1.B
Omnes ſenſus myſtici alieni ſunt a ſcriptura, ſed literalis eſt proprius. Matt.to.4. 52.c.1.D
Senſus myſticus preſupponit ſenſum literalem. Mat. tom. 4. 159.c.4.I
De ſenſibus ſacræ ſcripturæ, vide in dictione ſcriptura ſacra.

Senſitiuum. Potentia ſenſitiua fundatur in quodam nerno, qui durus eſt. Exo.to.1. 272.c.4.F

Sentire. Multipliciter accipitur, nā aliqñ accipitur pro intelligere, iudicare, & definire, interdū pro actu potentiarū ſenſitiuarū, ſiue interiorū, ſiue exteriorū. Tertio modo capitur particularius pro actu potētiæ tactiuæ. Parad. 70.c.4.H
Sētire eſt cōpoſiti, & nō partiū eius. Mat.t.7. 162.c.4.I
Sentire ſolum poſſunt animalia. Matt.to.7. 215.c.4.I
Nemo poteſt immutari ſenſibiliter ſine ſpecie. Mat. tom. 7. 175.c.4.G

Sententia Sententias deprauare eſt vitioſiſſimum dicēdi genus. Gen.16.c.4.G
Sententia lata inter partes habetur pro lege inter illas, ſed inter alios nō. Sententia tamen Dei, in vno caſu lata, ad omnes homines extendenda eſt. Mat. tom.2. 91.c.2.E
Sententia iudicis in cauſa priuatorum, ſi tranſit in rē iudicatam, conſtituit ius, quantum ad perſonas priuatas, ſed non quantum ad alias: interdum tamen ſententia in bona cauſa extenditur ad alias ſimiles, & tunc ſententia dicitur lex quantum ad virtutem. 1.Reg.to.2. 183. c. 3.k
Leges ſemper indigēt ſententijs. Mat.to.5. 107.c.2.A
Ad ſententiam ferendam non ſufficit præſumptio probabilis, ſed requiritur præſumptio violenta. 2. Reg. 59.c.2.A
In matrimonio non tranſit ſententia in rem iudicatam, ſed omni tempore poteſt reparari ſententiæ vitium. Mat.to.5. 117.c.1.E
Nulla ſententia criminalis traditur executioni publicæ in diebus dominicis, vt patet extra de ferijs. c. omnes dies dominicos. 2.Reg. 126.c.4.I
De executione ſententiæ datæ iudicio. Matt. tom.7. 122 c.4.K
Circa ſententiam iudicij vniuerſalis ſunt duę opiniones. Matt.to.7. 118.c.3.F
Inter ſententiam & legem, quid interſit. Matth.to.5. 107.c.1.E
Quando duę ſententiæ ſunt, & ad vnam illarum nullum ſequitur inconueniens, bene tamen ad aliā, tenenda eſt prima. Matt. to.6. 63.c.1.E

Sententia Dei Duplex eſt ſcilicet, definitiua & comminatoria. 1. Reg.to.2. 14.c.1.E

Sententiare bene.

Sententiare bene, ſtat in duobus, ſcilicet, in intellectu recte determinante per prudentiam, & in volūtate recte eligēte per iuſtitiā. Exo.to.1. 147.c.4.k

Seol. Nomen hebræum eſt, ſignificans infernū & ſepulchrum. Parad. 97.c.4.I.

Separare. Homo non poteſt ſeparare cōiugia. Matt.to.5. 81.c.2.B
Aīa violēter ſeparatur a corpore. Mat.to.7. 194.c.3.k
Quomodo intelligitur, ꝙ Angeli ſeparabunt malos de medio iuſtorum. Matt.to.4. 65.c.4.G

Separatio. In die iudicij duplex erit ſeparatio bonorum a malis. Matt.to.4. 65.c.2.E

Sepelire. Sepeliēdi ius, eſt aliqd ſacrū, nec vēdi poteſt, & Abraam, cū ſepeliuit Sarrā, aliud emit, ſcilicet locū ſepulturæ, & aliud gratis petijt, ſcilicet, ius ſepeliendi. Gen. 284.c.4.F
Ius ſepeliendi, & ſi generaliter vendi nō poſſit, locus tñ ſepulturę aliqñ vendi poteſt. ſ. priuſquā aliquis in eo ſepeliatur, ſed poſtea nō, qa efficitur locus ſacer, ſic eſt in cimiterijs noſtris, quæ nec vendi poſſunt ad vſus prophanos, neq; ad ſepulturā, ſed gratis conceditur omnibus. Gen. 288. c. 4.I
De modo, quem habebant Iudęi in ſepeliendis corporibus. Matt. to.6. 239.c.4.K
Sepelire corpus humanum poteſt fieri ex duplici intentione. Mat.to.7. 113.c.4.F
Mos erat Patriarcharum ſepelire vxores ſuas apud ſe. Gen.295.c.3.F. Et hæc cōſuetudo poſtea fuit apud hebræos. 2. Reg. 93.c.4.k
Sepelire mortuos intra ciuitates & oppida vſque ad tempus eccleſiæ primitiuę, nunquam fuit conſuetum, vbi fuit conſtitutum vt fideles venirent in eccleſiam ad orandum pro mortuis, vt a peccatis ſoluantur. Exo.to.1. 105.c.4.I
Tempore leg. vet. nullus ſepeliebatur intra ſanctuarium, nūc autem intra eccleſiam ſepeliuntur. Leui.84.c.1.E. Nec etiam ſepeliebantur in locis habitationū, ſ. ext. ſicut patet de Nadab & Abiu, qui ſepulti ſunt extra caſtra. Et hoc duplici de cauſa. Leui.84.c.2.B. Et apud gētiles fuit vſus. ibid.84.c.2.C
Sepelire in templo nō erat apud Hebręos vſitatum. Exo. to.1. 105.c.4.K
Sepeliendi mos apud Gentiles. Exo.to.1. 105.c.4.H
In lege Chriſti ſepeliuntur cadauera intra eccleſias & cimiteria, cuius aſſignatur cauſa. Leui. 84.c.4.H
Aliquando promittebat Deus aliquibus ſepeliri honorabiliter, vt de Abraam. Gen. 15. & de Iacob. Gen.49. Leui. 218.c.3.k
Illi, qui ſe occidūt, nō ſepeliūtur in cimiterijs fidelū ex conſtitutione eccleſię. 2.Reg. 110.c.3.I
Quare hominis cadauer ſolum ſepeliebatur, & non alia cadauera aliorū animalium. 2.Reg. 110.c.4.F
Omnes reges Iuda ſepeliebant̄ in ciuitate Dauid, nō tñ oēs̄ ſepulchro facto ꝑ regib⁹. 4.Reg. 162.c.3.G
Quòd aliquis non ſepeliretur in ſepulchro patrum ſuorum, reputabatur magnum infortunīū apud Hebræos & Gentiles. 3.Reg. 119.c.2.A

Antiquorum consuetudo erat sepeliri in sepulchris patrum suorum.4.Reg. 136.c.2.B
Mos erat apud Hebrẽos, sepelire mortuorum corpora vnguentis, & aromatibus vncta, & prẽcipue magnorum regum corpora.2.Parilp. 218.c.1.E. &.223.c.1.D
Sepelire mortuos, bonũ quoddã est ipsis mortuis, ꝑut viuũt in memorijs hominũ.Mat.t.3.14.c.1.G
Sepelire mortuos acceptabile a Deo est,vt patet Tobiæ.12.Et est vnũ de septem operibus misericordiæ corporalibus,& pertinet ad honorem naturæ humanæ, & Deus iussit sepelire aliquos, scilicet Nadab,& Abiu.Le.10. Et similiter facere officia funeris,& plangere.Mat.to.3.150.c.1.B.Neq; Deꝰ prohibuit illum discipulum de quo Mat.8. ire ad sepeliendum patrem suum ad vitandum immunditiam,quæ contrahebatur sepeliendo &c.vt probatur ibidem.150.c.2.B. Sed quoniam ꝑ hoc poterat impediri ille discipulus ab eo,quod Christus volebat,scilicet,à predicatione Euangelij,vt patet Luc. 9. Et opinio Nicolai, scilicet, qđ pater istius non erat tunc mortuus,videtur satis rationabilior. Mat.tom.3.150.c.3.F. Sed magis videtur conuenire literæ quod pater istius esset iam mortuus,vt probatur ibidem. 150.c.4.F
Christus sepultus est iuxta locũ, vbi passus est.Mat. to.3. 164.c.2.E
Omnes Iudæi speliebantur extra vrbes præter reges, qui sepeliebantur intra Ierusalem in monte Sion in horto regalis palatij.Mat.to.3. 164.c.2.E
Sepelire mortuos ponimus nos inter opera misericordiæ corporalia, cùm Christus non ponat.Mat. 25.Et hoc in quãtũ quodãmodo cõuenit in operibus misericordię corporalibus Mat.t.7.113.c.3.H
Humanũ corpus sepeliri potest ex duplici intentione, vno modo inquantum inhonestum est, quòd maneat insepultum, & pertinet ad honorẽ quendam humani cadaueris quod sepeliatur &c. Et hoc modo sepelire &c. nõ est opus misericordię, sed religionis,nam locum sacrum vocamus, vbi cadauer humanũ sepelitur &c. Alio modo prout ꝑ sepelire tollitur quædam miseria, & sic dicitur opus misericordiæ, quia quodammodo homo mortuus manet ꝑm opinionẽ.Mat.to.7.113.c.3.K

Sepulchrum. Pluribus nominibus nuncupatur, nam dicitur cœmiteriũ, polyandriũ,andropolis, sepulchrum, mausoleus,dormitoriũ,tumulus,monumentũ,ergastulum sarcophagus, pyramis. Gen.285. c.2.B
Sepulchrũ magnũ constructũ à Dauid in arce Sion in horto pro regibus Israel.1.Paralipo. 125.c.2.E
Sepulchrum nõ computatur inter bona, quia non est ad vsum viuentium.Gen. 73.c.4.H
Sepulcha hominum habentur in magna veneratione, & in legibus humanis vocantur sacra.Leuit. 84.c.2.B.Etiam apud gentes, vt patet.ff.de sepulchro violato.Iud. 21.c.1.B
De modo sepulchrorum Iudæorũ.4.Reg.137.c.2.C & Mat.to.3.164.c.3.F
Sepulchra terrę Chanaam erant ad modum domorum subterranearum.4.Reg. 137.c.1. D. Et erant plana & habentia portas claustas magnis lapidibus. Matt.to.3. 164.c.3.H
Corpora peccatorũ dicuntur sepulchra. 240. c. 2. A
Sepulchra apud hebræos erant loca sacra, & religiosa,nec licebat ibi aliquod prophanum agere.s.colere terram illam ad plantandum arbores, vel segetes colligendas &c. propter honorem humani sepulchri.Matt.to.3. 164.c.3.F
Sepulchra habitantiũ in Ierusalẽ, erant in conualle apud torrẽtẽ Cedrõ.4.Reg.23. Mat.t.3. 164.c.4.G

Sepultura. Sepulturæ locus in ecclesia gratis conceditur ab illo,qui administrat ecclesiam, sine aliqua pecuniaria conuentione;deinde ille, qui sepulchrum accipit, dat ecclesiæ aliquid non tanquam debitum vel conuentum, sed in eleemosynã. Et si fortè aliquis postq̃ accepisset sepulturę locũ,eleemosynã illã dare nolusset, cõpelli debet per iudicẽ ecclesiasticum ad hoc soluendũ, non prætextu alicuius contractus, sed prætextu alicuius laudabilis consuetudinis, ad quam seruandã cõpelli debent,sicut qñ clerici faciũt mortuorũ exequias,nõ debẽt:conuenire pro certa pecunia,sed si illi,ad quos hoc spectat soluere,nolũt soluere,per iudicẽ ecclesiasticũ compelli pñt ad dandũ,q̃tũ est ex cõsuetudine laudabili, vt patet extra de simon. c. suã nobis.Gen. 284.c.4.H
Sepultura ecclesiastica priuandus est, qui moritur in peccato mortali manifesto. Matt.to.7. 67.c.2.A

Sepharnain. Dij sepharnain dicebantur Adramelech, & Anamelech, in quorum honorẽ cõburebant filios suos. 4. Reg.17.4.Reg.171.c.1.A

Sephatiã. De sephatiã quinto filio Dauid, nihil habetur in historijs sacræ scripturæ.1.Paralip. 54.c.2.A

Septẽ. Quod septem tantũ sint Psalmi pœnitẽtiales,assignãtur rõnes.Gen.199.c.4.I

September. Erat primus mensis apud hebręos ante institutionẽ Phase, ꝙa in eo creatus est mundus, & ipsum ipsi hñt pro primo mense simpliciter, sed Martiũ vocant primũ mensem quantũ ad celebrationẽ festiuitatũ,quantũ vero ad alias cõputationes,Septẽber tenetur vt primus in oĩbus cõtractibus eorũ. Exod. to.1.70.c.3.H. Et sic scriptura Exo.23. Septembrẽ appellauit finẽ anni. & Exo. 34. vocat principiũ & finẽ anni.Exo.to.1.259.c.2.E. Exo.to.2. 178.c.2.E. Nu.to.2. 108.c.2.E
Quare in mẽse Septembri celebrẽt festũ propitiationis apud iudæos.s.decimo die illius mensis. Et festũ clangoris,prima die & festũ tabernaculorũ die decimo quinto.Leui.170.c.3.K.2.Paralip. 64.c.4.I

Septennarius. Numerus cõuenit remissioni peccatorũ & pœnitentijs eorum.Gen. 200.c.1.A
Septennarius numerus perfectus est, cum significet vniuersitatem rerum, & numerum temporum. Leui.314.c.4.F.Matt.to.1. 64.c.1.A
Septennarius est numerus aptior ad significandum quamcunq; multitudinem, quàm quilibet alius. Matt.to.4. 32.c.3.G

Septemtrionalis.

Partes terræ septẽtrionales eleuatiores sunt partibus meridionalibus generaliter. Gen. 352.c.4.k

Septuagies septies Duplicem potest habere intelligentiam.Matt.to.5. 63.c.4.K

Septuaginta interpret.

Septuaginta interpretum trãslatio antiquior est cæteris translationibus. Gen. 35.c.1.C
Quòd septuaginta interpretes deuiauerint a veritate hebraica,manifestũ est,dicit Hieronymus,sed quare deuiauerint,non exponit, vr tñ velle Hieronymus, ꝙ illi errauerũt ex ignorantia, licet hoc subticeat:Iudæi tamẽ excusant ipsos dicentes,prudenti consilio factum esse, scilicet, vt quædam verba obscuritatibus tegerentur. Gen. 36.c.1.E

Augustinus defendit multum septuaginta interpres. 15. de ciuitat. cap. 11. 13. &. 15. qui, si cum litera hebraica concordari nō possunt, magis est credendum veritati Hebraicæ, a qua nobis scriptura prouenit. Gen. 30. c. 4. I

Septuaginta interpretum translationem ceteris esse anteponendam dicit August. 2. de doctrina Christiana. c. 15. quia, scilicet facta fuit, inquit, spiritu ꝓphetico, quod ideo opinatus est Augustinus, quia credidit illam fabulam de septuaginta cellulis septuaginta interpretum, quod multū displicet Hieronymo. Nec est mirandum, quòd tanti doctores in facto discordent, cùm sit in iure, neque credendum est, ꝙ alterno liuore discrepauerint. Gene. 36. c. 3. H

Septuaginta interpretum translationem ita laudat Augustinus in 18. de Ciuitat. &c. quod eius verba, nisi sanè legantur, inuidorum verba videntur. Ge. 36. c. 3. H

Septuaginta interpretes non in pluribus cellulis, sed in vna basilica omnes conuenerunt, ait Hieronymus, cuius rationes non videtur autori facere plenam probationem. Ex quo loculus ab autoritate negatiue nō valet. Sed Hieronymi sententia, videtur esse vera ex verbis Iosephi. 12. lib. antiqui. cuius verba afferuntur. Gen. 36. c. 4. H. 1. Paralipo. 12. c. 2. E

Septuaginta interpretes non prophetarunt, quādo interpretabantur, sed solum erant translatores, nam aliud est esse vatem, & aliud esse interpretē, dicit Hieronymus. Gen. 26. c. 4. H

Quod septuaginta interpretes non scripserint, vel trāstulerint spiritu prophetico afflati, probat Hieronymus ex eo, ꝙ valde disperatè, & in sensū contrario Apostolis protulerunt. Itaque, stante eorū litera, Apostolorum probationes non sunt efficaces, quod est contra spiritum propheticum, vt patet in locis, quos adducit Hieronymus, qui nō eodem modo sunt in Hebraica veritate, & in translatione septuaginta interpretum, & sic spiritus sāctus cōtrario modo loqueretur in alijs & in alijs. Gen. 37. c. 2. D

Septuaginta interpretes concordant in numero annorum cuiuslibet, hominis, de quibus fit mentio in. 5. c. Gen. cum textu Hebræo, sed discordant in annis antequam quilibet eorum gigneret, quia septuaginta interpretes ponunt plures annos, q̄ litera Hębraica, sed deinde subtrahunt eos de annis quos ponit litera Hębraica post generationē, de his Aguſt. 15. de ciuita. cap. 11. & vltra, vbi concordat omnes veritates annorum. Gen. 30. c. 3. F

Septuaginta interpretes dicunt septuaginta quinq; animas descendisse in Aegyptum, sed non potest hoc colligi ex textu, Hieronym⁹ dicit hoc esse falsum, quia computauerunt septuaginta interpretes quinque nepotes Ioseph filios Manasses & Effrahin, & hoc propter honorē Ioseph, propter quem recepti sūt omnes in Aegyptum de domo Iacob honorifice. Et hunc modum sequutus fuit Luc. Actuum 7. vbi posuit septuaginta animas intrasse in Aegyptum cum Iacob. Et hoc fecit, quia scripsit in Græcia, vbi vigebat tunc autoritas septuaginta interpretum. Gen. 309. c. 3. F

Septuaginta, qui descenderunt in Aegyptū de femore Iacob, computantur sic, qa animæ ingressæ cū Iacob fuerunt sexaginta sex, cōputando solū eas, quæ descenderūt simul cū eo: deinde dī, ꝙ fuerūt 70 animæ, computādo omnes, quot quot erant, siue tunc descēdentes, siue ante, & sic ponunt Ioseph & duo filij sui, & ponitur Iacob cum istis trisi Tostati. Pars 2.

bus, qui omnes sunt septuaginta. Gen. 387. c. 2. E

Septuaginta interpretū trāslatio laudat à Hieronymo, illa. s. q̄ si permaneret pura, & vt ab illis ædita fuit, nō oporteret, vt ipse quidq̄ scriberet: sed quia cuncta additionibus & detruncationibus vitiata erant, aliā oportuit facere translationem. Iosue. to. 1. 8. c. 4. G

Septuaginta interpretum translatio magnæ erat autoritatis tempore Hieronymi. Iosue to. 1. 9. c. 2. A

In translatione septuaginta interpretū nō reperiunt oīa testimonia, q̄ Christus allegat in Euangelio. Neq; q̄ Apostoli in suis Epistolis. Et tñ reperiunt in trāslatione beati Hieronymi. Iosue. to. 1. 9. c. 4. k

Septuaginta interpretes transtulerunt Bibliā ducentis annis ante Christi natiuitatē. 1. Paralip. 8. c. 2. E

Imo centū octuaginta vel paulo minus, vt probatur. ibidem. 11. c. 1. A

Septuaginta interpretes, q̄ fuerint, & quo tēpore trā stulerint, & ad cuius preces. 1. Paralip. 11. c. 1. A

In septuaginta interpretibus non habetur illud, ꝙ allegatur a Mat. 2. c. f. Ex Aegypto vocaui filium meū, quod habetur Oseæ. 11. Nec illud Matth. 2. Quoniā Nazareus vocabitur, ꝙ est apud Isaiam 11. vbi dicitur egredietur virga de radice Iesse & flos &c. Nam secundū proprietatem hebraicam potest dici, & Nazareus de radice eius ascendet. Nec illud, quod habetur Ioan. 19. Viderunt, in quē cōpunxerunt, & habetur Zacha. 22. scilicet: Aspicīt ad me, quem cōfixerunt. Nec illud, quod allegat Apostolus. 1. cor. 2. di. Sed sicut scriptum est, quod oculus non vidit, nec auris audiuit. & habet Isai. 64. scilicet: A seculo nō est auditum, oculis non viderunt, nec auribus perceperunt, Deus nemo vidit absque te, quod præparasti diligentibus te. 1. Paralip. 13. c. 2. A. Nec illud, quod allegauit Christus, Ioan. 7. Sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. quod habetur Prouer. 5. scilicet: Deriuent̄ fontes tui foras. ibid. 13. c. 4. F

Septaginta interpretes habuerunt donum sapientię, non tamen donum prophetiæ, cum transtulerūt. 1. Paralip. 25. c. 3. I

Septuaginta interpretes aliquid addiderūt in translatione, quam fecerunt ad veritatem hebraicam, & interdum aliquid subtraxerūt. 1. Paralip. 26. c. 1. A

Septuaginta senior.

Septuaginta ..dices, quos elegit dominus Num. 11. exonerauerunt Moysem in his, quæ ad solū Moysem prius pertinebant, nec isti euacuauerunt iuris dictionem eorum, qui consilio Ietro constituti sunt. Num. to. 1. 134. c. 1. A. Et manserunt in deserto. ibidem. 135. c. 1. A Et post fuerunt in terra Chanaam vsque ad Christum, sed non habuerūt postea spiritum propheticum, sicut habuerunt in deserto. ibidem. Et isti septuaginta seniores erat superiores illis iudicibus, qui electi sunt consilio Ietro, & habebant eandem subordinationem ad septuaginta, q̄ habebant ad Moysem, nec isti habebāt aliquā subordinationē ad Moysē. Et isti. 70. cum non haberent spiritū ꝓpheticū in terra Chanaā, non valebāt aliqd̄ sententiare sine sūmo pontifice, qa erant velut eius consiliarii. Et summus sacerdos proferebat sententiam, & isti assumpti sunt viri prudentes, quia q̄quam ſm spiritum propheticum ꝓphetarēt, aliqñ aūt poterant iudicare non habentes spiritum propheticum, vt patet de Moyse. Secundo etiam electi sunt prudentes propter honestatem &c. Et in istis septuaginta poterant aliqui esse iuuenes ætate, senes tamen spiritū, nec repugnat literæ Nu. 11. Nu. to. 1. 135. c. 1. E

Septuaginta viros, de quibus nu. 11. elegit Moyſes non ſorte, vt quidam hebræi dicunt, ſed falſum dicunt, quia illos elegit, in quibus reperirentur conditiones requiſitæ ad regendum populum. Et ad hoc fecit inquiſitionem, & quos voluit congregauit. Nu. to. 1. 143.c.1.B

Septuaginta viri, de quibus nu. 11. fuerunt electi, vt dicunt iudæi, de omnibus tribubus de qualibet tribu ſex. Sed falſum dicunt, vt probatur Nu. to. 1. 146. c. 3. I

Septuaginta viri, electi per Moyſen, non prophetabant de his, quæ pertinebant ad gubernationem populi, ſed aliquid de eo, quod pertinebat ad laudes Dei. Nu. to. 1. 147.c.3.I

Septuaginta viris, de quibus nu. 11. non erat aliquis locus deputatus, quo conſulerent dominum, ſed vbicunque volebant conſulere, reſpondebat eis Deus. Et iſtorum ſeptuaginta quilibet per ſe poterat audire cauſas, & ſic quilibet per ſe poterat cõſulere: ſed quilibet iſti dominum conſulebant, & dominus reſpondebat. Nu. to. 1. 148.c.2.A

Iſti ſeptuaginta viri non ſimul iudicabant de qualibet re, nec multi eorum ſimul, ſed quilibet per ſe, & hoc fuit ſolum tempore Moyſi: nam poſt mortem eius tempore ſummorum Pontificum, quando etiam manſit conſiſtorium ſeptuaginta ſeniorum, non iudicabat quilibet eorum per ſe, ſed omnes ſimul cum ſummo ſacerdote, quia illi non erant prophetę, nec etiam ſummus ſacerdos, ſed humano iudicio agebatur, ſed quare iſti erant ſeptuaginta & non plures, neque pauciores, non poteſt immediate reddi cauſa, ſed quia voluit ſic Deus, quia illum numerum ſufficientem eſſe cognouit. Nu. to. 1. 150.c.2.A

De ſeptuaginta ſenioribus veteris teſtamenti, qui vocabant domus cõſilij, vel iudicij. 4. Reg. 219.c.3.D

De ſeptuaginta ſenioribus veteris teſtamenti vide etiam in dictione Seniores.

Sepum. De ſepo & adipe non ſunt ſoluendę decimę. Matt. to. 6. 216.c.2.E

Sequi Chriſtum.

De varia intentione eorum, qui ſequebantur Chriſtum. Matt. to. 1. 273.c.2.B

Duo ſunt prędipua, quæ impediunt ſequi Chriſtum, ſcilicet cura rei familiaris, & communicatio ad vxorem in venereis. Matt. to. 5. 136.c.4.H

Chriſtum ſequebantur multi, multis de cauſis. Mat. tom. 3. 222.c.4.I. to. 5. 206.c.2.D. to. 1. 273.c.2.B.

Qui Chriſtum ſequebantur, multis virtutibus operam dabant, & corporaliter eum ſequebantur. Matt. to. 5. 159.c.3.k

Multi ſequebantur Chriſtum propter curationes infirmitatum, & multi propter doctrinam. Matth. tom. 4. 11.c.1.C

Multa ſunt a Deo, quæ non ſumus deuincti ſequi. Matt. to. 5. 256.c.1.A

Multi pauperes ſequebantur Chriſtum, ſed rari diuites. Matt. to. 4. 83.c.1.B

Seraphim. In hebræo, dicitur combuſtor vel ardens. Iudi. 138.c.3.G. Iſaię 7. ſeraph, vel ſeraphim non eſt nomen ordinis, ſed nomen commune pro combuſtore, ſimiliter, & nu. 21. vbi dicit litera noſtra, ſerpentem æneum, litera hebræa legit ſeraph. i. ardentem vel combuſtorem. Iudi. 138.c.3.G

Serbetę. Populi Aethiopiæ habent 12. pedes in longitudine. Gen. 7.c.1.E

Serenitas. Quomodo fuerint in Chriſto ſigna ſerenitatis, & quomodo erunt ſigna pluuiæ. Matt. to. 4. 155.c.2.A

Serenus Poeta.

Serenus poeta fuit poſt Oratium, & Catullum. Gen. 28.c.1.C

Seres populi Apud ſeres in India eſt lanugo in arboribus, cuius ęſu vita protenditur. Gen. 24 c.2.B

Sermo Sępe ponitur pro re in ſacris literis. Exo. to. 2. 185.c.2.C. ſimiliter & verbũ. Leui. 63.c.3.F. Deu. 160.c.3.G. Matt. to. 1. 55.c.1.E

Sermones applicari debent materiæ, de qua agitur. Ioſ. to. 1. 171.c.2.C

Sermone generali non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus. Ioſue. to. 2. 95.c.4.G. Et patet de iud. in 6.c. in generali. 3. Reg. 21.c.3.H

Sermo debet ſeruire rei, & res non debet eſſe ſubiecta ſermoni, vt ait Hilarius in lib. de Trini. & habetur extra de reg. iur. c. intelligentia, niſi forte verba dicantur in fauorem, vel prędiudicium alicuius, vt patet extra de ſponſa. c. nam ex literis. Et hoc niſi forte alias conſtet de intentione loquentis, ꝙ alia fuerit, quàm per verba ſignificatur. Iudi. 118. c. 1.E

Sermo Dei poterat fieri ad aliquem prophetã multipliciter. 2. Paralip. 150.c.4.G

Sermo domini, quem narrat Matt. c. 5. Et quem narrat Lucas. c. 6. non fuiſſe eundem ſermonem, dicunt aliqui, quia Matt. 5. dicitur, videns Ieſus turbas aſcendit in montem. & Luc. 6. dicitur, ꝙ prædicauit in loco campeſtri. Similiter & in Matthęo dicitur ꝙ Ieſus ſedit. & Luc. 6. dicitur, ꝙ ſtetit in loco campeſtri &c. Alij dicunt fuiſſe eundem ſermonem. Et hi veriſimilius dicunt, & concordantur iſti Euangeliſtæ. Matt. to. 2. 1.c.3.G

Sermo domini, de quo Matth. 5. fuit prædicatus coram turbis & diſcipulis eius, & non ſolis diſcipulis, vt aliqui dicunt. Et voluit inchoare ſermonem ſuum à beatitudinibus, & conuenienter, vt oſtenditur. Matt. to. 2. 69.c.4.G

Sermo domini in monte continet tria capita. Matt. ſcilicet, quintum, ſextum, & ſeptimum. Mat. to. 3 1. c. 2. B

Poſt ſermonem, quem Chriſtus fecit in monte, fecit miraculum leproſi Matth. 8. primo, ad confirmandum doctrinam ſuam. Secundo ad excuſandum calumniam, quam alij poterant facere contra Chriſtum. Matt. to. 3. 133.c.3.F

Serpens ſerpentes Creati sũt primo ad gloriam Dei, & ad vniuerſi conſeruationem & pulchritudinẽ, etiam proficiunt hominibus corporaliter ad medicamenta, & ſimiliter ſpiritualiter proficiunt. Geneſ. 8.c.4.H

In ſerpente fuit caliditas & ſagacitas a natura, & ſimiliter a caſu per dęmonis ſubintrationem, & linguam mouentis. Et communiter dicitur ꝙ diabolus in ſerpente tentauit, non ex delectu diaboli ſed quia non eſt permiſſus intrare in aliud animal pulchræ figuræ, ne ita faciliter tentare poſſet: poteſt etiam dici ꝙ hoc fuit ex delectu dęmonis. 18.c.2.A

Serpens in quem diabolus ſubintrauit, vt tentaret Euam, erat de genere quorũdam ſerpentum, qui erecti incedunt, habentes vultum virgineum, vt dicit hiſtoria Scholaſtica. Et in Talmud Iudæorũ legitur, ꝙ præfatus ſerpens cum Eua coiuit. Sed hoc turpiſſimũ eſt, & falſiſſimum. Gen. 18. c. 2.B. & 216.c.1.E

Serpens loquebatur nihil intelligens, sicut asina Balaam. Gen. 18.c.2.C
Serpentem ideo non interrogauit Deus, sicut primos parentes, quia serpens, ideſt, dæmon, iam dānatus erat. Gen. 20.c.4.H
Serpens, quare maledictus fuerit. Gen. 21.c.1.C
Serpentis maledictio potest aliquo modo intelligi de ipso serpente, in quem diabolus introiuit, sed non conuenit ista expositio multum, vt probatur. Gen. 21.c.3.F
Serpentis vultus virgineus mutatus est in serpentinum, secundum aliquos. Gen. 21.c.3.F
Serpentis maledictio magis conuenit serpēti, quàm dæmoni, iuxta literam Gen. imo ista maledictio magis est hominis, quàm serpentis. Gen. 21.c.4.k
Serpentes non gignuntur in insula cretæ, similiter neque noctuæ, & ista insula nunc dicitur Candia, & si noctuæ adducantur ibi aliunde, moriuntur. Gen. 23.c.3.F
Serpentibus vescuntur Aetiopes, nam comedunt dracones. Gen. 48.c.1.C. & 116.c.1.E
Quare de serpente dicitur Gen. 3. quòd erat calidior cunctis animantibus. Gen. 158.c.2.A
Serpentem fuisse, qui tentauit Euam, & non dæmonem, dicit Iosephus. lib. 1. antiquita. Cuius verba referuntur, & hoc multi crediderunt suo tempore, quia hoc videtur expresse dicere scriptura, sed falsum est, vt probatur. Gen. 158.c.2.C
Serpens dicitur astutus, propterea quod habet quandam naturalem & ingenitam cognitionem, quā vocant astutiam, vel prudentiam. Gen. 159.c.4.F
De serpentis astutijs, tam ad cauendum mala, quàm ad nocendum. Gen. 159.c.4.F
De serpentis prudentia. Matt. to. 3. 248.c.4.G
Quòd serpens non acceperit caliditatem a dæmone, probatur. Gen. 160.c.2.E
Serpentis caliditas, de qua Gen. 3. est naturalis eius caliditas, quam serpens habet secundum speciem suam. Gen. 160.c.3.F
Quare de serpente, & non de dæmone scriptura faciat mentionem, in tētatione Euæ. Gen. 160.c.4.G
Serpens calidissimus dictus est propter astutiam diaboli: nam locutus est sicut asina Balaam, vt dicit August. 11. Gen. etiam allegatur a Magistro 2. sen ten. dist. 21. Sed non videtur verum, dicendum ergo, quòd sit calidissimus propter suam naturalē astutiam. Gen. 163.c.2.D
Cum dicitur, quòd per serpentem loquebatur dæmō, sicut per energumenos, & phanaticos, aliqua est similitudo, & aliqua dissimilitudo. Genesim. 163.c.4.k
Serpentem tentantem Euam, aliqui dixerunt non fuisse verum serpentem, sed diabolum assumentem figuram serpentis, sed falsum est, vt probatur. Gen. 164.c.4.I
De serpente illo, per quem diabolus tentauit Euam, dicūt quidam quòd erat in paradiso cum animantibus, prius quàm peccarent primi parentes, quod improbatur. Alij dicunt ꝙ omnia animalia manebant extra paradisum, & non poterant per se venire in paradisū. Et tūc serpēs adductus est operatione dęmonis in paradisū. Et hæc est sentētia S. Th. 2. sent. dist. 17. art. vlt. Et explicatur modus, q probabilis est, sed aliter potest dici: & forte melius. s. ꝙ serpens nō fuit adductus per diabolum, sed ꝙ erat in paradiso tempore tentationis. Et refertur modus, quo ibi esse posset. Gen. 165.c.2.B
Quare Eua non timuerit serpentem. Gen. 165. c.2.E
Ad serpentē Deus loquens, quare non quæsierit ab eo, quare hoc feciſti: sicut petiuit ab Adā & Eua; assignat quandam rationem Historia scholastica, quæ non placet, sed improbatur: Alij dicunt, quòd ideo fuit hoc, quia diabolus: qui locutus est per serpentem, iam erat damnatus, & ideo non erat interrogandus, sed hoc etiam falsum est. Aliorum ratio est, ꝙ serpens erat irrationalis, & hoc magis accedit ad veritatem: impugnatur tamen. Et iuxta mentem autoris, assignantur quinque causæ. Gen. 211.c.2.A
Serpenti quare locutus sit Deus, ipsum maledicens, referuntur opiniones. sed quare hoc fecerit Deus Genesis. 211.c.4.F
Quod ad serpentem loqueretur Deus, fuit conueniens: & si non propter serpentem: propter homines tamen. Gen. 211.c.4.H
Quod serpens fuerit præsens, quando Deus pronunciauit pœnas Adam, & Euę, ex multis probatur. Gen. 212.c.2.A. Et ꝙ non esset præsens assignantur motiua: sed motiua partis affirmatiuæ sunt potiora. ibidem.
Serpenti quare dixerit Deus: quia hoc feciſti, maledictus eris. Gen. 212.c.3.H
Serpens, cum accusaretur, vel saltem cum imponeretur ei pœna, quare non respondерit. Genesis. 212.c.4.G
Serpentis maledictionem, de qua Gen. 3. Aliqui opinantur dictam esse diabolo, quasi ipse diabolus sit, qui ibidem vocetur serpens, & non aliquod animal. Et ideo maledicendo serpentem directè maledicitur diabolus. Et non per applicationem aliquam, vel trāslationem, vel metaphoram. Et hoc suppositо, applicantur omnes partes maledictionis dęmoni. Alij exponunt præfatam maledictionem dictam esse serpenti animali, & ista expositio magis conuenit superficiei literæ, & vtriusque opinionis motiua ponuntur. Gen. 212.c.4.k
Serpenti non est data aliqua pœna propter tentationem Euę in eo factam, vt probatur ex multis. Genesis. 213. c. 3.G
Quod serpens potuerit maledici, dicunt quidam. Similiter & inferri ei pœna, licet nō peccauerit: sed propterea, quia in eo præstitum sit homini nocumentum. Et ita sæpe contingit ꝙ bruta, & res non intelligibiles puniantur, & ponuntur exempla. Gen. 213. c.3.k. Sed dicendum ꝙ serpens in nullo peccauit, nec vlla pœna fuit ei inflicta a Deo, neq; mutatio facta in eo ab eo, quod prius habuerat, & respondetur ad rationes in contrarium. ibidem. 213. c. 4.H
Verba sonantia maledictionem, quæ fuerunt dicta contra serpentem, fuerunt dicta ad satisfaciendū primis parentibus, qui videntes se valde læsos, suadente serpente, putarent secum iniuste agi, si non daretur pœna serpenti. Et ita, vt hoc non crederent, debuit aliquid videri imponi serpenti de pœna, vel de malo: licet non ita esset. Gen. 215.c.1.E
A solo serpente factam esse tentationem, putauerūt primi parentes. Gen. 215.c.2.B
Quod serpenti dixerit Deus illa verba, quæ videntur esse verba maledictionis, & punitionis, duo fuere motiua. Primum, quia ipsi primi parentes non intellexerunt veritatem huius rei à principio, scilicet, ꝙ qui tentauit eos fuit diabolus, & ꝙ serpens nihil in hoc egisset. Et ideo non exigerent ipsi aliquam pœnam de diabolo, quia cum sit damnatus, & obstinatus, non potest vlterius peccare, & quidquid agat, non imputatur ei in peccatum, nec etiam exigerent de serpente: quia animal erat irrationale, neque fuit in sua potestate prohibere, v- dęmon non tentaret eos per ipsum. Secundum motiuum

motiuũ fuit, ꝙ Deus erat iustus in iudicãdo, apud quem non est acceptio personarum &c. Et ideo si non pronunciasset pœnam serpenti, sicut eis, videretur iniustus. Et ideo ne talem sinistram opinionem haberent de Deo homines, pronunciauit illud contra serpentem, quod homines crederent esse pœnam, licet nõ esset. Nam omnia, quæ pronunciata sunt de serpente, competebant illi secundum naturam illius, etiam si dæmon nõ tentaret Euam per serpentem. Gene. 215.c.2.A

Serpenti quomodo conueniat illud Gen. 3. Maledictus erit super omnia animantia, & bestias terræ. Gen. 215.c.4.F

Serpentem a principio habuisse pedes, & loquutũ fuisse, ac ratione fuisse vtentem, multi veterum dixerunt, & his fuisse priuatum propter maledictionem, quia seduxit Euam, & hoc tenuit Iosephus: sed ꝙ hoc falsissimum sit, & impossibile. Similiter quare scriptura non dicat esse factum hoc per dæmonem, sed per serpentem. Gen. 216.c.1.E

Serpentis cibus naturalis est terra. Gen. 217. c. 2. B. & sequen.

Quod serpens, ante tentationem, non habuerit pedes. Gen. 216.c.3.H

Aliquis serpens, vt nonnulli dicunt, rectus graditur: qui vocatur phareas: sed iste non potuit esse ille, qui Euam tentauit, vt probatur. Gen. 216.c.4.F

Serpenti quare dixit Deus: super pectus tuum gradieris, ex quo prius non habuerit pedes. Genesis. 216. c.4.F

Quod serpenti data fuerit terra in cibum: non fuit, vt inferretur malum serpenti: sed vt mulieri satisfaceret Deus. Gen. 217.c.3.F

Inimicitias inter serpẽtem, & hominem: de quibus Gen. 3. quidam dicunt esse venenum &c. vt Iosephus ait. Sed melius dicendum est, ꝙ inter serpentem, & totum genus humanum sunt veræ inimicitiæ: quia serpẽs mordet, & nocet homini; & homo præcauens, vt non noceat ei, vel iniuriam repellens, frangit caput serpentis, vel occidit ipsum, & hoc prouenit ex natura status humani. Genes. 218. c. 2.C

Quare de serpentis inimicitijs locutus sit Deus magis, quàm de aliorum animalium, refertur opinio quorundam, & impugnatur, deinde assignatur vera causa ab Auctore. s. ꝙ aliquæ inimicitiæ apparebant inter serpentes, & hominem, & nõ inter hominem, & alia animalia. Secundo, quia ista dicta sunt ad satisfaciendum mulieri. Gen. 218.c.2.E

Serpens habuit venenum ante tentationem, contra Iosephum. Gen. 219.c.1.A

Serpentis inimicitiæ ad hominem, est quoddam naturale odium, & inclinatio ad nocendum sibi inuicem. Gen. 219.c.1.B

Homo libentius occidit serpentes, quàm cætera animalia. Gen. 219.c.2.D

Serpens mouetur ad nocendum homini: nõ solum ex timore: aut resistendo malo, quod ei ab homine infertur: sed ex naturali inimicitia: cuius actus est nocere inimico, & apparet hoc: quoniam serpens nocet ex insidijs. Gen. 219. c.2.D

Inter serpentem, & hominem non fuit odium positum post tentationem, cum prius esset. Potest tamen dici, ꝙ fuit auctum ex parte hominis post tentationem. Gen. 219.c.2.E

Inter serpentem, & mulierem non fuit inimicitia actu in statu innocentiæ: sed bene postea. Et hoc ex parte hominis, non tamen ex parte serpentis, & aliorum animalium: quia status hominis mutatus est post peccatum, nõ tamen status aliorum animalium. Gen. 219.c.3.F

Serpens non appropinquaret homini in statu innocentię ex se: sed fugeret, nisi traheretur: non tamẽ noceret: quia a Deo cohiberetur. Gen. 219.c.4.G

Potest etiam dici, ꝙ serpens in paradyso accederet ad mulierem, non solum a diabolo impulsus, sed etiam a se motus. Nam licet in illo essent omnia principia inimicitiæ ad hominẽ, tamen quandiu maneret status innocentiæ hominis, nunquã exerceret aliquem actum inimicitiæ in ipsum: quia neque noceret, nec insidiaretur, neque fugeret ab eo. Gen. 219.c.4.I

Serpens accessit ad mulierem sine timore: quia non à se motus, nec ab alio impulsus. Gen. 219.c.3.K

Serpenti datæ sunt illæ maledictiones, de quibus Genes. 3. non quantum ad rem, sed quantum ad intentionem mulieris, quæ putabat illas dari de nouo ipsi serpenti propter iniquitatem, quam gessit. Secundo potest dici, & melius, ꝙ serpens habuit illa mala: quia tentauit mulierem: quia si non tentata esset, non peccaret, & per consequens subdita essent illi omnia animalia. Gen. 220.c.4.G

Quod ad omnes serpentes extendantur inimicitiæ. Genes. 220.c.4.I

Quod serpenti non veniant inimicitiæ propter tentationem mulieris, argumentum est: quia non solũ ad serpentes eiusdem speciei cum illo: sed ad omnes fuerunt inimicitiæ, & per consequens hoc est ex natura. Genes. 221.c.2.C

Serpenti Deus loquebatur tanquã intelligenti, propter mulierem, quæ putabat serpentem esse intelligentem. Gen. 221.c.4.k

Serpẽti quare dixerit Deus, ipsa conteret caput tuũ, potius quàm reliquum corpus. Gen. 221.c.4.k

Quod serpentis caput contractura esset mulier, qualiter intelligatur. Gen. 221.c.3.K

Cur Deus dixerit serpenti: Tu insidiaberis calcaneo eius. Gen. 222.c.1.A

Serpenti conuenit insidiari propter duo. Primo, quia serpentes timidi sunt, cum sint complexionis frigidæ, & melancholicæ. Secundo, quia astuti sunt. Genesim. 222.c.1.B

Serpentes non vident: nisi de propinquo, & interdũ occultant se in puluere, vel arena. Et iacent in vijs expectantes transitum viatorum, vt eos mordeãt, cum transierint, vt dicitur. Gen. 49. Fiat Dan coluber in via. Gen. 222.c.1.G

Serpẽs quare specialiter insidietur calcaneo, & quare specialiter dixerit Deus calcaneo, quàm pedibus. Genesim. 222.c.1.D

Serpens, & omnia animalia timent vultum humanum. Gen. 222.c.2.E

Cur serpenti dictum sit. Tu insidiaberis &c. & non dictum sit: Tu mordebis. Gen. 222.c.3.F

Inimicitię serpentis ad mulierem: si veritas consideretur, in pœnam mulieris sunt, & in malum serpentis. Gen. 222.c.4.F

Serpentem occidit sputus hominis ieiuni, vt aiunt sapientes. Gen. 222.c.4.G

Serpens fugit hominem nudum, & vestitum inuadit: sed hoc non est vniuersaliter verum. Genes. 224.c.2.C

Quod serpens post peccatum nõ momorderit Euã, & Adam. Hoc ideo fuit: quia non permisit Deus, & multæ aliæ causæ assignantur. Gen. 224.c.2.D

Serpentes, cùm sint frigidissimæ naturæ, calidissimã terram inhabitant. Exo. to.1. 11.c.3.K

Serpens lęsus in quacunque parte non moritur, sed lęsus in capite moritur. Gen. 221.c.4.H

Serpens cur timidus. Gen. 222.c.1.B

Serpentes Arabici ſunt alati: ſed ibides defendũt ne intrent in Aegiptum. Exod.to.1. 109.c.4.F
Quidam ſerpens dicitur boas: quia integros boues deuorat, vt ſcribitur in vita beati Hilarionis in libro, qui dicitur: De vitis patrum. Exod. tom. 1. 233. c.3.k
Serpens nimiç magnitudinis deſtruxit partem exercitus Romani, apud Bragada fluuiũ Africæ. Exo. tom.1. 233.c.4.F
Terra calida ſerpentes gignit,& quanto calidior eſt, tanto plures gignit.Leui. 310.c.2.A
De varijs ſerpentibus,ſcilicet,baſiliſco,iaculo,dipſas, hynali,emorri,preſten, ſepi, hamodita. Deutero. 170.c.2.A
Serpentibus abundat Aphrica, & ideo pro maiori parte inhabitata redditur. Solum autem populi, qui Pſilli nuncupantur, inter ſerpentes innoxij viuunt.Nam eos venena non lædunt:immo ſerpentes ipſos formidant, & ſputo ſuo quorumcunque ſerpentum venena curant, de quibus Lucanus libro 9.Deut.170.c.2.B.De Opti.poli. 2.c.2.B
De ſerpentum prudentia. Matt. to. 3. 248.c.4.G

Serpens çneus. De quo num. 21. non operatione magica, vel aſtrologica habebat virtutem ſanatiuam, vt probatur contra quoſdam dicentes oppoſitum. Nu. tom.2. 17.c.2.A.& ſeq.
Quare Deus fieri iuſſit ſerpentem æneum ad ſanandum percuſſos a ſerpentibus ignitis. Num.tom.2. 24. c. 3.H
Serpens æneus manſit vſque ad tempus regis Ezechiæ, qui videns multos circa illum errare, fregit illum,& combuſſit,poſuitq; in torrente Cedron. 4.Reg.18.Nu.to.2. 24.c.4.H.& 4.Reg.175.c.1.B
Serpentem æneum, quem fecit Moyſes, coluerunt Iudęi:aliquanto tempore ante Ezechiam,adolendo ei incenſum, propter quod confregit illũ Ezechias. 3.Reg.139.c.1.D. Et vocauit eũ noeſcham. i.maſſam æneam,vel æs purum. 4.Reg.175.c.1.B. Et ſic frangendo:non peccauit. 4.Reg. 177.c.3.H. Et adolebant ei Hebræi incenſum propter multa. 4.Reg. 175.c.1.B
Serpens æneus factus eſt a Moyſe anno quadrageſimo ab exitu de Aegypto paulo antequam Iſraelitę intrarẽt terram promiſſionis.4.Reg.176.c.3.H. Et conſeruatus eſt ab Iſraelitis vſq; ad tempus Ezechiæ propter multa. 4. Reg. 176.c.3.K
In ſerpente æneo non erat virtus ſanandi percuſſos a ſerpentibus : ſed ſolum voluntas Dei. 4. Reg. 176. c.4.I
Chriſtus dicitur ſerpens metaphoricè propter ſerpentem æneum, de quo Nu.21.Parado. 52.c.1.B
Serpentem æneum quidam dixerunt factum eſſe aſtrologicè,quod falſum eſt.Parado. 52.c.1.D
Serpens æneus factus eſt a Moyſe iuſſu Dei ad duo.ſ. ad futurarum rerum ſtatum ſignificandum.Et ad exprimendum conditionem quandam ſtatus populi iudaici in percuſſis. Parado. 59.c.4.G
Serpens æneus ſignificauit Chriſti mortem in cruce, vt per eam haberemus ſpiritualem ſanitatem. Parado. 60. c.1.B. Et Chriſtus dicitur ſerpens propter illum ſerpentem æneum.Parado. 60.c.1.D

Seruare. Chriſtus non ſeruauit omnia, quæ mandauit diſcipulos ſuos ſeruare, neque nos tenemur omnia illa ſeruare. Mat.to.5. 186. c.1.A
Illa, quæ Deus ſibi ſeruat, ſunt tam in operatione, quàm in ſcientia. Exemplum primi, vt animam creare,& infundere, iuſtificare, & miracula facere. Exemplum ſecundi, vt ſcire finem mundi. Matth. tom.7. 87.c.3.F

Seruile opus. Quid ſit. Exo.to.1.84.c.1.B & 80.c.4.H
Seruilia opera ſunt quandoque legere, docere, aduocare. Exo.to.1. 82.c.4.G

Seruire. Nemo poteſt ſeruire duobus dominis,propriè capiendo dominos,quia dato, ꝙ non ſint contrarij, erunt tamen neceſſario diſparati in aliquo, alias non ſunt duo domini ſed vnus dominus,vt ꝓbatur.Mat.to.3.105.c.3.G.: & c.2.C.Poteſt tamẽ quis totaliter ſeruire vni homini, ſeruiendo Deo. ibidem.

Seruitium. De ſeruitio ſoluitur decima. Matt.to.6. 217.c.1.E

Seruitus. Duplex eſt ſeruitus, quædam naturalis, & quædam de iure gentium. Prima eſt, qua ille, qui non eſt naturaliter potens ſeipſum regere,propter defectum prudentię,ſubditur alteri,vt ipſum regat,& imperet ei. Secunda eſt, quę introducitur per bella. Prima eſt bona, & aſſimilatur ſubiectioni, qua corpus ſubditur animę.Secũda vero mala.Gen.229.c.3.F.& 240.c.4.k
Seruitus eſt omnium ſubiectionum peſſima: ſicut dominatio eſt grauiſſimus principatus . Geneſis. 232.c.3.H
Seruitutes introductæ ſunt de iure gentium per bella,vt patet Inſtit.de iure perſo.§.ſeruitus. ſeruitus, inquit, eſt conſtitutio iuris gentium, in qua quis dominio alieno. contra naturam ſubijcitur. Gen. 240.c.4.K. & Matt.to.6.327.c.3.H
Seruitutem ortam inuenimus ex quadam maledictione, qua Noe maledixit Chanaan nepoti ſuo, filio Cham.Gen.9.Et prædicta maledictio non inferebat: ſed tantum prænunciabat malum euenturum, ſiue a Deo, ſiue per operationes hominũ. Geneſis. 241.c.1.A
Seruitus dicitur mors ciuilis. Gen. 241.c.1.D
Ad hoc, ꝙ aliquis ſequatur ſtatum ſeruitutis, vel libertatis multa requiruntur.Mat.to.5. 135.c.4.H
Seruitus eſt extremum malorum. Leui. 301. c. 3.G Geneſim. 241.c.1.D
Seruitutem latriæ tenentur exhibere Deo omnes gentes: cum ſit generalis dominus. Matt. tom.6. 206.c.2.D
Seruitus Aegipti in ſacris literis, aliquando vocatur ergaſtulum. Exod. 6. Et aliquando fornax ferrea. Deut.4.Leui. 255.c.2.A
Seruitutis conditio, niſi ignoretur, non facit perſonam illegitimam ad contrahendum. 1.Reg.to.1. 11.c.2.A
Seruitus eſt, quando quis tenetur ſequi alienam voluntatem: iuſtam,vel iniuſtã.1.Reg.to.1.114.c.3.H
De ſeruitute, quam malus homo incurrit per culpam. Matt. to.2. 86.c.4 H
Propter quid ſeruitus dicatur mors ciuilis.Matt.to.6. 327. c.3.k

Seruus. Non computatur intra ſubſtantiam domini ſui: ſed dicitur poſſeſſio domini ſui: vt patet quinto Ethi. & 1. Politi. c. 2. vbi ſeruus vocatur organum actiuum animatum ſeparatum. Gen. 66.c.2.D
Seruus computatur, vt pecunia. Exod. 21.cum dicitur: Seruus pecunia domini eſt. Gen.233.c.3.F.& 144. c.4.G. Leui.242.c.1.B. Exo.to.1.219.c.4.H
Seruis viris dominatur fœmina: quia illi non computantur, vt homines: ſed vt poſſeſſiones animatæ,quemadmodum iumenta. Gen. 144.c.4.G
In illis, qui naturaliter ſunt ſerui, duo requiruntur. Primo, ꝙ ingenio deficiant, ita, vt non ſufficiant ſeipſos regere. Secundo, vt habeant corpora robuſta.

busta &c.1.Politi.c.3. Gen. 144. c.2.A. Matt.to. 2. 86. c.4.G

Dominus seruum occidens apud Hebræos non erat reus legis: si non moreretur in manibus domini, & superuiueret vno die.Exo.21.Gen. 233.c.3.G

Seruus est duplex.s.seruus naturalis, & seruus ex iure gentium.i.per violentiam.Gen. 239.c.4.K

Quod seruus sit sub potestate domini, non ponitur in maledictione Adæ, bene tamen in maledictione Euæ, cũ dicitur : Sub viri potestate eris,& hoc propter multa. Gen. 240.c.3.K

Serui dicuntur, nõ a seruiendo: sed a seruando, quia seruantur: cum possent occidi &c. vt patet Instit. de iusti.& iure persona.§.serui,inquit,ex eo appellati sunt,ꝙ Imperatores captiuos vendere iubent, ac per hoc seruare, nec occidere solent. Genesis. 241.c.1.A

Serui sine dominorum consensu contrahere non debent:si tamen contraxerint,ecclesia approbat matrimonium, & cogit seruum, vt omnia seruitia, quæ prius domino dare consueuerat: postea det, vt patet extra de coniugio seruorum.c.1.Genesis. 321.c.2.B

Qui dicantur serui indignissimi, & vilissimi. Exod. tom.1. 68.c.4.F

Serui emptitij dicuntur, non solum illi,qui pecunijs emuntur: sed etiam illi,qui in bello capiuntur:qa æqualiter acquiritur dominium in vtrisque. Exo. tom. 1. 96.c.2.A

Seruus emptitius debebat circuncidi a domino suo Hebræo:etiã ipso seruo inuito.Exo.to.1.96.c.2.A. Deu.122.c.2.D.Matt.to.7.296.c.3.F.Compellebatur, inquam, circuncidi:dum tamẽ non essent de genere Chananęorum.Matt.to.7. 297.c.2.B

Seruus,inquantum seruus,ad solum dominũ ordinatur: sed inquantum homo ordinatur ad vlteriorẽ finem.s.in Deum, & in aliqualem iustitiam politicam. Exo.to.1. 188.c.4.I

Aliqui hebræi fiebant serui tripliciter. Exod. tom.1. 206.c.1.A

Seruo Hebręo non poterat dominus eius tradere vxorem de mulieribus hebręis,bene tamen de ancillis, quas haberet ex alijs gentibus, quæ non essent de stirpe Chananęorum.Exo.to.1.206.c.4.G

Seruus, qui poterat liberari in anno septimo remissionis,& noluisset, vt educeret secum vxorem, & filios liberos,& seruiret pro eis viginti,vel triginta annis,& moreretur ante Iubileũ,saltem vno mense, manebat vxor, & filij sui sub potestate prioris domini:etiam si duobus diebus ante Iubileum seruus moreretur.Et illud tempus,quo seruierat pro filijs,& vxore,vt educeret eos, perdebatur. Exod. tom. 1. 208.c.3.G

Si seruus percuteret liberum : tũc dñs serui debebat dare homini libero expensas, & opera perdita, vel si non vellet, debebat dare seruum percussorẽ in manus percussi,vt seruiret ei,vel vt alteri venderetur.Exo. to. 1.218.c.2.E. Sed hoc intelligitur de seruo gentili circunciso, & non de hebræo, qui tantum sex annis seruire debebat: sed dicendum est, ꝙ vendebatur alijs sex annis: si expensæ erant maiores. Et si non sufficeret precium venditionis illorum sex annorum, non poterat vlterius vendi. Exo.to.1. 218.c.3.G

Seruus est seruus,non inquantum homo: sed quantum ad laborare. Exod.to.1. 219.c.3.F

Quod dominus tollat vitam seruo stat dupliciter. s. directe,vel indirecte.Exo.to.1. 219.c.3.I

Serui definitio ab Aristotele.1.Poli.c.2.sic habet:Seruus est organum actiuum animatum separatum, homo existens simpliciter alterius. Exod. tom. 1. 219. c.4.k

Seruus de gentilitate natus,apud hebræos,vendebatur simpliciter.i.ad totam vitam,& transmittebatur ad posteros iure hæreditario.Leui.25.Exo.t.1. 223. c.3.H

Si homo liber extraheret oculũ alicui seruo ex gentilitate, duplex damnum habebat soluere. Exod. tom.1. 223.c.3.k

De seruo gentili, qui exoculauit seruum hebræum, quid deberet fieri.Exo.to.1. 224.c.1.C

Serui hebręi gaudebant eadem lege,qua hebræi liberi, de qua dictum est, oculum pro oculo. Exo.21. Exo. to.1. 224.c.2.A

Serui liberari debebant per plura,vt dicunt hebręi.s. per decem digitos pedum, & decem digitos manuum,oculos,aures,nasum, & virgam virilem: si dominus eius aliquo horum illum priuabat seruum. Exo.to.1. 244.c.2.D

Si seruus aliquis eiecit aliquem de possessione alicuius rei, dominus tenetur saltem noxialiter, vt patet.ff.de vi & vi armata.l.1.§.sed cum quis.& §.sequenti. Exo.to.1. 226.c.3.H

Serui hebræorum, & si essent ex gentilitate,circuncidebantur mox, vt emebantur, & obligabantur ad seruandum totam legem, similiter & ancillæ. Exo.12.Exo.to.1.252.c.3 K.Leui. 303.c.4.F

Serui hebræorum obligabantur venire ad sanctuarium,saltem semel in anno.s.die azimorum.Et in alijs duobus festis. s. Pentecostes, & tabernaculorum,dispensabatur cum eis, sicut & cum illis, qui procul morabantur.Exo.to.1. 260.c.3.k

Duplex erat seruus,apud hebræos,quidam ex gentilitate natus,qui simpliciter erat seruus,& trãsmittebatur ad posteros. Alius erat ex iudæis, qui non simpliciter : sed ad tempus erat seruus. Leuit. 242.c.1.D

Si alicui seruo hebræo dominus eius daret vxorem, illa vxor,& liberi inde nati erãt domini sui,exeunte seruo hebræo in libertatẽ anno septimo. Leui. 301.c.4.G

De liberis, & vxore serui hebræi, qui in anno septimo remissionis fiebat liber,dicunt aliqui, ꝙ illi in anno Iubilei fiebant liberi, & ad patrem suum accedebant.Similiter & vxor: sed hoc improbatur. Leuit. 302.c.2.C

De filijs eorum seruorum, qui conuersi erant ad iudaismum : an semper poterant vendi in perpetuum.vide,quid dicendum sit.Leui. 304.c.1.E

Si Iudæus fieret seruus alicuius conuersi ad iudaismum ex gentibus, solum manebat seruus vsque ad annum Iubilei. Si vero econtra, in perpetuum erat seruus, nec erat eadem ratio vtrisque quo ad multa.s.de vsura.Leui. 304.c.3.F

Seruus, quandiu seruus est, non est ad sacra promouendus. Leui. 325.c.3.F

Seruus potest vouere, orare sine loci determinatione. Leui. 329.c.1.B

Seruus ingressus religionem,& professus ante tempus, per quod spectari debebat. de quo. 18. q. 2. si quis incognitus.si monachi erant conscij, ꝙ esset seruus : tunc seruus debet manere monachus, & monasterium tenebitur satisfacere domino eius. Nu.to.2. 146.c.1.B

Si seruus voueat peregrinationem, inuito domino, non poterit illam exequi.Et hoc nisi peregrinatio sit necessaria:sicut si incidat in Canonem &c. cogetur ire ad sedem apostolicam, vt absoluatur. extra de sententia excommu.c.relatum. Nu.to.2. 146.c.2.A

Nullum hominem fidelem poteſt Iudæus habere in ſeruum, vel cauſa ſeruitij: Et ſi habuerit, ſtatim efficitur liber, nullo precio dato. Et ſi emerit ſeruos baptizatos, vel baptizari volentes, tenetur exponere eos venales intra tres menſes, & ſi non fecerit, non licet iam illos vendere: nec alicui illos emere: ſed nullo dato precio exibunt liberi. Et qñ vendiderit tales ſeruos: cogetur quemlibet dare pro duodecim ſolidis. 1. Reg. to. 1. 110. c. 2. B

Seruis debent adimi arma in recta politia ſecundum Ariſto. 2. Poli. 1. Reg. to. 1. 211. c. 4. G. Matt. tom. 7. 293. c. 4. F

Serui, in quibus teneantur obedire dominis ſuis. 2. Reg. 109. c. 3. I

Serui non ſunt aliquid ſui ipſorum: ſed ſunt ſimpliciter dominorum ſuorum. 1. Politi. c. 2. Vnde ſerui per ſe non poſſunt facere populum, cum ſint poſſeſſio dominorum ſuorum. 5. Ethic. 3. Reg. 48. c. 2. D

Seruus tenetur domino, & ſubditus prælato, ſicut filius tenetur patri. 4. Reg. 219. c. 2. B

Seruo malo datur duplex pœna. Mat. to. 6. 331. c. 2. E. Matt. to. 7. 32. c. 1. A

Serui Amon regis Iuda grauiter peccauerunt occidendo ipſum, propter multa. 4. Reg. 219. c. 2. A. Et populus occidens ipſos occiſores, non ſolum non peccauit: ſed & laudabiliter fecit, & ſi non egiſſet, peccaret propter duo. 4. Reg. 219. c. 2. E

Serui nequam duo mala præcipua referuntur. Matt. tom. 6. 330. c. 2. B

Seruum nulla lex liberat à dominio carnali: ſiue lex noui, ſiue vete. teſta. Erat tamen differentia inter nouum, & vetus teſta. quia in vete. ſerui cogebantur circuncidi, & ſeruare cęremonias Iudæorum, quamquã nimis repugnarent, vt patet Exo. 12. cũ dr̃: Oĩs ſeruus emptitius circuncidetur &c. ſed in lege Chriſti nulla eſt coactio. 1. Para. 49. c. 2. A

Seruus nõ facit politiam, nec eſt pars politię: Sed eſt organum animatum domini ſui. 1. & 3. Politi. 2. Paralip. 148. c. 3. H

Seruus eſt poſſeſſio domini ſui. Matt. to. 6. 326. c. 3. I

Quare ſeruus nihil iuris habeat in ſe. Matth. tom. 6. 327. c. 3. k. & 206. c. 3. F

Quomodo ſeruus fidelis, & prudens dicatur beatus. Matt. to. 6. 328. c. 3. k

Seruus non poteſt eſſe iudex: ſi tamen per ignorantiam fiat iudex, poſſunt ea, quæ fecit validari, cum conſtiterit eum eſſe ſeruum, vt patet de Barbario Philippo. ff. de iudi. in l. Barbarius. Matth. tom. 1. 187. c. 1. C

Seruos percutere dupliciter attinet ad malam miniſtrationem. Matt. to. 6. 325. c. 3. G

Homo ſeruus eſt Chriſti non ſolum inquantũ Deus eſt, ſed etiam, inquantum homo eſt. Matt. tom. 2. 86. c. 4. k

Plures ſunt ſerui mali, quàm boni. Mat. t. 6. 325. c. 2. B

Seruus nihil habet proprij, niſi ex permiſſione dñi, quia tunc poteſt habere peculium, vt ſi conueniat dominus cum ſeruo, vt det illi quotidie certum quid, & q̃ quidquid aliud acquiſierit ſuum ſit, tunc ex illo poteſt facere eleemoſynam. Matt. tom. 3. 35. c. 2 B

Seruum effici liberum eſt beatum eſſe. Matt. tom. 6. 325. c. 1. A

Duplices ſunt ſerui, quidam, qui ex amore ſeruiunt; alij qui ex timore. Matt. to. 3. 105. c. 2. A

Seruus poteſt acquirere domino ſuo, ſed non poteſt expendere rem domini ſui. Matt. to. 3. 105. c. 4. I

Serui bonitas conſiſtit in obedientia ad dominum. Matt. to. 7. 29. c. 3. F

Non permittitur ſeruis habere arma in politia Socratis, & Platonis. 2. Politi. Matt. tom. 3. 121. c. 1. B Matt. to. 7. 293. c. 4. F

Seruus dupliciter vocatur malus: vno modo à malitia, quæ competit ſeruo &c. Alio modo, quia dominum ſuum non diligit. Matt. to. 7. 31. c. 1. A

Seruus ſtricte ſumptus dicitur ille, qui liber non eſt, neq; libertus, neq; libertinus. Matt. to. 5 263. c. 2. D

De gaudio, & laude domini in ſeruum. Matt. tom. 7. 36. c. 3. I

Serui debent dominis ſuis honorem, etiam non virtuoſis, & magis, quàm ſubditus principi ſuo, vel rectori. Matt. to. 6. 30. c. 1. E

In ſeruo requiruntur duo. ſ. q̃ ſit fidelis, & prudens. Matt. to. 6. 319. c. 1. E. & 326. c. 4. k. Et difficile inuenitur ſeruus fidelis, & prudens. ibid. 323. c. 4. G

Seruorum aptitudo conſideratur in prudentia, fidelitate, & diligentia. Matt. to. 7. 28. c. 3. I

Seruus Dei. Serui Dei proprie erant Iudæi ab eo pure redempti, vt probatur. Leui. 303. c. 2. A

Dupliciter aliquis dicitur eſſe ſeruus Dei. Nu. to. 1. 167. c. 4. F

Quomodo dicamur ſerui Chriſti. Matt. t. 6. 327. c. 3. k

Seruis Dei non ſolum debemus bona offerre: ſed etiam illis vim inferre, vt illa accipiant. 4. Reg. 52. c. 3. H

Homo ſeruus eſt Chriſti, non ſolum inquantum eſt Deus: ſed etiam inquantum eſt homo. Mat. to. 2. 86. c. 4. F

Serui Dei dicuntur homines. Primo per naturalem ſubiectionem &c. Secundo ex iure redemptionis. Appellatio ſerui in vete. teſta. magis conueniebat hominibus, quàm appellatio filij: ſed in nouo teſta. ceſſauit appellatio ſerui, & vocamus Deum patrem noſtrum, & non dominum. Matth. tom. 5. 258. c. 3. I

Seſach Rex. Aegypti irridens hebræos, reliquit in Iudæa quaſdam ſtatuas iudæorum, & fecit in eis genitalia fœminea, cum reliqua effigies eſſet virilis: quia ſe ſine bello tradiderant, vt refert Herodotus. 3. Regum. 134. c. 4. K

Seſach Rex Aegypti peccauit aſcendendo contra Roboã regẽ Iuda, vt probatur. 2. Paral. 161. c. 2 C

Seſach rex Aegypti non abſtulit de templo domini aliqua vaſa aurea, vel argentea, in quibus miniſtrabatur. 2. Parali. 181. c. 2. A

Seſach rex ægypti poterat rapere theſauros domus domini, ſi iuſtum bellum foueret contra Roboã, & non dediſſet ei fidem de non rapiendo theſauros domus domini, vel ſi non eſſet ſatisfactum de iniuria, vel damno ſuſcepto, propter quod erat bellum, vt probatur. 2. Paralip. 166. c. 1. B

Seſach rex Aegypti an introierit in templum domini, & in ſancta ſanctorum, neſcitur. Et dato, q̃ intraret, nõ peccaret, neque puniretur, vt probatur. 2. Paralip. 167. c. 1. A

Seſan. Non fuit Elimelech, & ideo falluntur Gloſſ. ordinaria, & Hebræi, vt probatur. 1. Paralip. 48. c. 3. H

Seſan, de tribu Iuda, cum non haberet filios, ſed tantum filias, dedit vnam ex eis ſeruo ſuo Aegyptio in vxorem propter multa. 1. Paral. 49. c. 4. G. Et q̃ potuit hoc facere ſine peccato. probatur ibidem. 49. c. 1. A

Seth. Interpretatur poſitio. Gen. 29. c. 4. F. 1. Paratip. 27. c. 2. E.

Seth genitus eſt ab Adam, cum eſſet centum triginta annorum, licet ſeptuaginta interpretes, & Methodius

thodius martyr dicunt fuisse Adam tunc ducentorum triginta annorum. Gen. 30.c.3.F
Seth erat similis Adæ in tota corporis dispositione, ita,vt imago eius videretur. Gen. 30.c.3.G
Seth, prius quàm genuisset Enos, vixit annos centũ quinque, & in translatione septuaginta, vixit annis ducentis quinque.Gen. 30.c.4.F
Seth iuxta veritatem hebraicam vixit centum quinque annis,prius quàm genuisset Enos,& iuxta septuaginta interpretes,vixit annis ducentis quinq;. Sed postea a vita eius detrahunt centum annos. Et sic concordant in totali numero annorũ Seth. Et similiter fit in annis Enos,& in annis Caynam, Malalechel, & Iared. In sexta vero generatione, qua Iared genuit Enoch, concordant septuaginta, & hebraicæ annis Enoch discordant, sicut in præcedentibus. In octaua vero,qua Mathusalem genuit Lamech: ab annis ante generationem Matusalẽ: subtrahunt,viginti, qui superadduntur ad annos post generationem. Et in nona generatione,qua Lamech genuit Noe, summa totalis annorum discordat,& ante generationem,& post,quia ante generationem,septuaginta ponunt centum nonaginta octo annos, & nos centum octuaginta duos,& post, septuaginta interpretes dicunt vixisse quingentos sexaginta quinque,& nos quingentos nonaginta quinque. Et huius discordiæ in cõputatione annorum assignantur multæ causæ. Gen. 30.c.4.G
Seth mortuus est ante diluuium sexcentis quatuordecim annis, & post mortem Adæ centum duodecim annis,& quatuordecim annis ante natiuitatem Noe. Gen. 31.c.2.E
Filij Seth boni permanserunt vsque ad Henoch, qui translatus est in Paradisum, vt dicit Iosephus. Et tunc filij Seth recesserunt ab institutis paternis. Et irritauerunt Deum ad iracundiã. Nam multi Angeli Dei cum mulieribus coeuntes, monstruosos partus genuerunt.Gen. 34.c.4.k
Seth priusquam moreretur prohibuit suis descendentibus, ne miscerentur cum descendentibus ex Cain. Gen. 35.c.1.F.& c.1.A
Seth vixit annis nongentis duodecim.Gen.31.c.2.E
Seth fuit nimis gloriosius. Gen. 30. c.3.k

Settim. Ex lignis Settim facta fuit arca fœderis,& vectes eius, & mensa propositionis,& tabulata tabernaculi & vectes eorum.Et quatuor columnæ ad distinguendum sancta sanctorum à tabulato exteriori. Et columnæ quinq;, quę stabant in introitu tabernaculi, & altare holocaustorum,& vectes eius,vt patet Exo. 27. & altare Thimiamatis & vectes eius,vt patet Exo.30.super Exo.to.2. 16.c.1.A
Circa ligna Settim, de quibus Exo. 25. refertur sententia Rab.Sal. & Nicolai de Lyra sequentis eum & plurimæ turbę Iudęorum,& impugnatur.Exo. to.2.16.c.1.C. Et post hoc refertur sententia quorundam dicentium, ꝙ ista ligna adducta sunt de quodam loco, qui vocatur Belsethin, qui fuit de vltimis mansionibus Israelitarum,vt patet Nu.33. Sed istorum sententia refellitur ibidem. Dicendũ ergo videtur ꝙ ista ligna Settim reperta sunt in deserto,& sunt ligna spinosa vade alta,atque durissima,& penè imputribilia,& vocantur ista ligna aliquando spinæ Isa. 7.vbi nostra littera dicit, ꝙ fons egrediebatur de domo Domini, & irrigabat torrentem spinarum,littera hebręa dicit,Nahar Settim.i.torrentem Settim. Gen. 16.c.4.F
De lignis Settim referuntur opiniones Hebręorum, scilicet Rab.Salo. & Aben Ezra,sed melior est sententia Rab. Salom. Deut. 49.c.3.H

Sexus: Vir & fœmina sexu differunt,& non specie.Matt.to.6. 120.c.3.H
In vtroque sexu vitanda est pluralitas virorũ & vxorum in matrimonio.Matt.to.5. 85.c.3.F
Sexus distinctio licet fuerit propter necessitatem generationis in animalibus perfectis, non tamen cessabit, cessante generatione. Gen. 238.c.1.C

Sibylla: De Sibylla Erithrea,cuius multa verba canonizauit ecclesia,& de alijs Sibillys. Deu. 101.c.4.k
Sibyllæ habuerunt spiritum propheticum. Ios. to.2. 72.c.2.E
Sibylla dicitur,quasi mens Dei,vel sententia Dei.Iosue.to.2. 72.c.3.F
Sibylla Erithrea multa futura prędixit de Christo,cuius viginti septẽ versus ponit Augustinus. lib. 18. de Ciuit.qui omnes ad Christum pertinent,vt ipse ostendit.Et ob hoc leguntur in die Natalis Domini,in quodam sermone Augustini,qui incipit; Inter varias sollicitudines. Matt.to.2. 75.c.2.E

Siccitas: Quare Deus immiserit super Israel siccitatem trium annorum cum dimidio,tempore Achab regis Israel, potius quàm tempore aliorum regum præcedentium eum. 3. Regum. 154.c.2.C
Siccitas,quæ venit tempore Eliæ,potuit venire naturaliter,& supranaturaliter.3.Reg.155.c.2.B.Et dato ꝙ naturaliter veniret, non poterat esse generalis in omnem terrã,vt probatur.3.Reg.155.c.4.H. Fuit tamen solũ in terra Israel principaliter.ibidẽ.

Siceleg. Vrbs Philisthinorum, pertinuit ad Dauid, & ad omnes reges de stirpe sua,vt ad priuatas personas,& non inquantũ erant magis de ista tribu, quam de illa. 1. Reg. tom. 2. 153.c.3.F

Sichem Est contra partem orientalem terræ promissionis apud montem Hebal & Garizim,per quam partem intrauerunt Israelitæ,venientes de Aegypto,& nunc dicitur Neapolis,ideſt,noua ciuitas, ad quam ossa Ioseph translata sunt de Aegypto, & vbi Emor oppressit Dinã. Et distat decem leucis ab Ierusalem. Gen.66.c.3.F
Specialis illa traditio, qua Iacob tradidit Sichem Ioseph filio suo,quomodo fuerit valida, cum Sichẽ ceciderit in sortem Ephraim.Iosue to.2.110.c.3.F

Sichimitę. Circa Sichimitarum necem Iudæi conantur respondere pro filijs Iacob, ꝙ scilicet sine dolo occiderunt Sichimitas,sed nullo modo satisfaciunt.Dicendum ergo, ꝙ proditorię egerunt, & multum peccarunt. Genesis. 339.c.1.E
In Sichimitas autor exclamat. Gen. 339.c.2.C
Sichimitarum occisionem non solum fecerunt Simeon & Leui, sed & omnes alij fratres, & aliqui de familia Iacob, vt aliqualiter innuitur Gen. 34. Sed Simeon & Leui specialiter nominantur,quia magis specialiter doluerunt de Dina stuprata, & magis se dolere ostenderunt. Gen. 339.c.3.F
Quando facta est occisio Sichimitarum, erat Simeõ viginti vnius annorum, & Leui viginti ad summum.Gen. 339.c.3.H
Sichimitarum occisio quomodo fuerit facta. Gen. 339.c.3.I
De Sichimitis mulieribus & paruulis,quos captiuos duxerunt filij Israel, quid factum fuerit. Genesis. 339.c.4.I

Sicilia. Dicta est a Siculo rege,cum prius vocarẽt Sicania a Sicanio rege, & ante hoc vocata est Trinacria, quasi habens tres montes præcipuos,

præcipuos, ſcilicet, Pelorum, Pachinum & Lilybeum. Et dicitur etiam Triquadra, ideſt, habēs tres quadras per tres illos montes, & Aphricum mare proſpectans, & in parte quadam Siciliæ ſunt Scilla & Caribdis, duo marina pericula in freto eius medio, quo Sicilia ab Italia diuiditur. 1. Paralipo. 18.c.3.I. Paradox. 99. c.1.A. De ſtatu animarum. 11. c.3.G

Siciliam & Italiam eadem terra continuit quondā, vt ait Saluſtius, & Solinus in Poliſtor. impetu tamen maris in loco Scylę & Caribdis diuiſa eſt, vbi nunc anguſtiſſimum fretum eſt. Eſt autem ibi Scilla, quæ naues confringit, & Caribdis, quæ naues abſorbet. 1. Paralip. 18.c.3.I

In Sicilia quare frequentes contingant terręmotus. Parad. 99.c.1.B. De ſtatu animarum. 11.c.3.H

Siclus. Erat moneta terræ Iudeæ, cuius valorem neſcimus. Gen. 286.c.2.B. Similiter & quanta pars vnius talenti triginta ſicli, neſcitur. Exo. to.2. 202.c.4.G

Duplex erat Siclus, ſcilicet, Siclus sāctuarij, & Siclus vſualis: primus erat duplus ad ſecundum & habebat in pōdere viginti obolos: Leu. vltimo. De vſuali habetur Leui. 3. vbi mandatur primogenita hominum redimi quinq; Siclis. Et inaures, quas dedit Eliezer Rebeccæ. Gen. 24. ponderabant duos Siclos vſuales, licet in Hebræo dicatur, inaurem auream appendentem cuius pondus erat medietas Sicli; ſed idem eſt: quia medietas Sicli, de quo loquitur ibi, eſt vnus Siclus vſualis, q̄ eſt medietas Sicli sāctuarij. Gen. 289.c.3.I. Exod. to.1. 225.c.4.I. Leu. 329.c.1.D. Nu. to.1. 82.c.2.E. 2. Reg. 89.c.2.E

Siclus moneta eſt argentea, quanti autem valoris ſit, non poteſt nunc conſtare, quia a multis retro ſeculis in vſu non eſt. Et Siclus eſt moneta & pondus &c. Et duplex erat Siclus, quidam mercatorū, & quidā ſanctuarij; & hic erat maior; & ſecundū hūc fiebant oēs ſolutiones votorum aut aliarum rerum pertinentium ad ſanctuarium, de quo ſolum fit mentio Exod. 30. cum dicitur: Iuxta menſuram templi, & nō habetur alibi in Pētateucho. Exo. tom. 2. 97.c.3.G. Exo. to.2. 202.c.4.G

Quare voluerit Deus, vt tam pauperes, quàm diuites darent dimidium Siclum, & ad quid. Exo. to. 2. 97.c.4.G

Siclus erat moneta groſſa, valens viginti obolos. Leuit. vltimo. & Num. 18. Sed de quantitate oboli non conſtat. Et aliquando Siclus capitur pro moneta, & aliquando pro pondere, de primo dicitur Leuit. 5. q̄ pro peccato dabatur aries, q̄ poteſt emi duobus Siclis, de ſecundo patet. Nu. 31. cum dicitur, aurum erat ponderis &c. Et cum capitur pro moneta erat moneta argētea. Nu. to.2. 167.c.2.A. Ioſ. to.1. 136.c.4.K. Iudi. 79.c.1.D. 1. Reg. 161.c.3.F

Siclus in ſacris litteris aliquādo accipitur pro moneta, & aliquando pro pōdere: nec tamen differebat, quando erat moneta & quando pondus; quia Sicli erant de argento, & in certo pondere fiebāt. Et ideo Siclus accipiebatur tanq̄ moneta ꝓpter valorem, & tanquam pondus propter determinatā quantitatē. 1. Reg. to.2. 30.c.3.G. 4. Reg. 73.c.3.k. 2. Paralip. 128.c.3.G. Et ferrum & æs ponderabatur Siclo. Exo. 36. Matt. to.4. 278.c.3.k

Siclus erat moneta argentea, & interdum aurea certi pōderis. ſ. 20. obolorum Leui. 27. & Nu. 3. & 18. Et erat Siclus minoris valoris, quàm florenus de Aragonia. 2. Paralipo. 38.c.2.A

Sicomorus Vulgariter dicitur cabrahigo in lingua noſtra. 3. Regum 93. c.2.B. 2. Paralip. 13.c.2.A. & 132.c.4.K

Sidon Ciuitas condita eſt à Sidone primo primogenito Chanaam in prouincia Phœnicis diſtans a Tyro ciuitate quaſi per quinq; leucas; quæ quidem ciuitates ſunt in latere ſeptētrionali terræ promiſſionis in cōfinio occidentis & ſeptētrionis. Nā mare magnū eſt terminus occidentalis terræ ꝓmiſſionis, & Tyrus eſt ſup̄ mare illud magnū ī latere ſeptētrionis; & diuidunt̄ iſtæ ciuitates a terra Idumææ p̄ montē Libanū. Ge. 52.c.3.G

De Sidone ciuitate famoſa, in qua nata eſt regina Dido, quę condidit Carthaginem. Ioſ. to.2. 64.c.3.H

Sidon olim fuit longa ciuitas & anguſta poſita in littore maris, ſed poſtea penitus diſſipata eſt. Matt. tom.4. 139.c.4.K

De Sidone & Tyro. Matt. to.4. 139.c.4.I

Sidonij Erant egregij artifices in cedendis lignis. Matt. to.5. 269.c.3.k

Sigillare. Prælati dupliciter ſigillant. Matth. tom.7. 76.c.2.B

Signum. De ſignis, quæ contigerunt in cœlo, terra, & mari, tempore natiuitatis Chriſti & tēpore paſſionis eius. Gen. 25.c.1.A

Signum, qđ poſuit Deus in Cain, fuit tremor oīum mēbrorū, vt cognoſceret̄ ab oībus, ꝙ ille erat vir peſſimus fratricida, & abominabilis haberet̄, vel vt cognoſceretur ꝙ ille erat, quem dñs prohibuerat occidi, vt non interficerēt eum omnes, qui inueniſſent eum, & hoc propter duo. Gen. 28.c.1.C

Signū nōnunq̄ datur de futuro, vt illud Exo. 3. Cum eduxeris populum meū de Aegypto, immolabis Deo ſuper montem iſtum &c. Et illud Iſai. 7. vbi dicitur, ꝙ Deus prædixit Achaz, ꝙ eſſet liberādus à duobus regibus, ſcilicet, Syriæ & Iſrael coniurantibus cōtra regem Iuda, & ad hoc dedit ei ſignum de Meſſia venturo, cuius natiuitas fuit poſt illā prenūtiationē & liberationē per plures q̄ ſexcentos annos dicens: Propter hoc dabit vobis dñs ipſe ſignū: Ecce virgo concipiet &c. Quod Iudæi nolunt intelligi de Meſſia naſcituro, ſed de quodam alio euentu propinquo ante liberationem Achaz ab illis regibus, dicētes omne ſignum debere eſſe prius eo, cuius eſt ſignum, ſed contra dictum iſtorum pugnat textus prædictus. Exod. 3. Exod. tom. 1. 18.c.4.G

Inter ſigna & prodigia quid interſit. Matth. tom. 6. 294.c.3.I

Multiplex eſt ſignū, quoddam eſt ſignū prenoſticū, quod præcedit rem, cuius eſt ſignū. Aliud eſt ſignum demonſtratiuum, quod demonſtrat rem in præſenti, vt ſignum ante tabernā, & vexillum prec̄edēs regē: aliud eſt rememoratiuū, ſcilicet, de re præterita, qñ ſcilicet, per ipſum reducimur in memoriam rerum geſtarū: vt crux Chriſti ſignū eſt paſſionis eius. Et tale eſt illud Iſaiæ. 7. Ecce virgo concipiet &c. Et illud Exod. 3. Cùm eduxeris populum &c. Et poteſt dici ſignum manifeſtatiuum a poſteriori, qa per ipſum manifeſtatur res, quæ facta eſt, vnde proueniat, & talia ſigna dabat Chriſtus diſcipulis ſuis dicens: Hæc dico vobis antequā fiant, vt cum factum fuerit, credatis. Exod. tom. 1. 18.c.4.G. Ioſ. to.1. 71.c.1.C. Et quamuis iſta bene dicta ſint, melius tamen mihi videtur dicendum, inquit autor, ꝙ illud de immolatione Exo. 3. non detur pro ſigno, ſed illud de rubo ardenti, & præceptum eſt illud quod ſequitur, & hoc patet ex punctuatione litteræ noſtræ, & litteræ Hebraicæ: nam ſic punctuatur, & hoc habebis ſignum quòd miſerim te, vbi per ly, hoc demonſtratur rubus ardens &c. Et ſequitur cum eduxeris populum meum de Aegypto, immo-

labis Deo ſuper mortem iſtum, quod pertinet ad alium ſenſum, quia non ponitur per modum ſigni prænunciati, ſed per modum imperij, mandando. Exo. to. 1. 18. c. 4. H

Signū proprie dicitur aliqua operatio mirabilis conteſtans Deum eſſe illum, qui illam operatur, & vocatur ſignum, ideſt argumentum a poſteriori, ſic enim loquitur Ariſtoteles. 1. poſte. & alijs in locis, vbi probationes a priori vocat demonſtrationes, & a poſteriori vocat ſigna. Exo. to. 1. 40. c. 3. F

Signa continent certitudinem ſecundum q̄ procedunt ab aliqua cauſa neceſſaria, & determinata ad vnum. Et quando procedunt a cauſa per accidens non continent certitudinem. Et cauſæ continentes certitudinem & neceſſitatem ſunt duę. ſ. Deus & natura. Et cū ſomnia procedūt ab aliqua iſtarū, id, quo per ea ſignificatur, verū eſt. Leu. 199. c. 1. D

Nullum ſignum naturale datur alicuius rei, quod ſit ſufficiens, niſi ſit effectiuū illius, vel ipſum ſit concauſatum ab effectiuo, quia natura agit ex neceſſaria inclinatione, & non ad placitum &c. Et ſic dicimus corpora cęleſtia eſſe conuenientia ſigna in natura quorundam, quæ fiunt, niſi fortaſſe Deus ex ſua miſericordia auertat, ne eueniant. Et aliquando propter peccata aufert a nobis bona nobis naturaliter affutura. Leui. 195. c. 3. F

Signum in natura nunquam eſt ſine cauſalitate. Leuit. 203. c. 4. k

Inter ſigna & portenta quid interſit. Ioſue tom. 2. 180. c. 3. k

Quibus ſignis vterentur Iudæi ad cognoſcendum voluntatem & opera Dei. 1. Paralip. 143. c. 2. E

De ſigno Eliezer ad habendum vxorem pro Iſaac. Gen. 24. 1. Paralip. 143. c. 2. E

De ſigno Ionathæ filio Saulis ad inuadendum Philiſtinos cum ſuo armigero. 1. Reg. 14. 1. Paralipo. 143. c. 3. F

Non inconuenit dare ſignum futurum poſt rem ſignatam. Ecce Virgo. 3. c. 3. H

Iſta eſt conditio ſignorum, quando ſunt poſteriora illis, quorum ſunt ſigna, q̄ quamuis non certificent quo ad eſſe ſimpliciter; certificant tamen quantum ad hoc, quod eſt eſſe à Deo, hoc eſt, q̄ ſigna non poterunt dare nobis firmitudinem de rebus ſignatis, q̄ ſcilicet erunt; quia iam eſſe ſuū determinatum eſt, cum fuerint, ſed dant certitudinem quantum ad hoc, quod eſt eſſe à Deo. Ecce Virgo. 3. c. 3. H

De ſignis, quæ facturus erat Meſſias ſecundum Iudæorum ſcripturas. Matt. to. 4. 155. c. 2. E

Meſſias in lege promiſſus non erat facturus ſigna de cęlo, vt Iudæi imperiti petierūt. Mat. t. 4. 155. c. 3. F

Signa a Deo petere quandoq; licitum erat, & qñq; illicitum. Matt. to. 4. 155. c. 4. F

Signū aliquando capitur pro miraculo, & ſic poteſt capi Iſai. 7. cū dr: Dñs ipſe dabit vobis ſignum: Ecce virgo cōcipiet &c. Et in multis alijs locis tam vet. quā m noui teſta. capitur ſic. Ecce Virgo. 3. c. 4. k. Matt. to. 4. 155. c. 4. F

Signū demōſtratiuū & confirmatiuū futuri euentus nō dedit Achaz. Sed quod euenturū erat poſt ſexcentos annos. ſ. de conceptu virginali, quia ſua malitia nō meruit illud. Ecce virgo. 4. c. 1. A

Res naturales non ſunt ſigna aliquarum rerum ſupernaturalium, aut eorum, quæ Deus ſe promittit facturum. Ecce Virgo. 5. c. 3. k

Signa prędecentia aduentum Chriſti ad Iudicium, erunt ad oſtendendū, q̄ dies illa erit de ꝓpinquo vēnura; nec tñ ex hoc determinatur certus dies aduentus. Mat. to. 7. 81. c. 4. k. Sed de breuitate temporis aduentus ad Iudicium poſt illa ſigna, quantum illud ſit poſitiuè non apparet. Apparet tamen negatiuè, q̄ non ſit magnū, vt ꝓbatur ibid. 82 c. 2. A. Sed cum inter ſigna & iudicium paucū tēpus ſit futurū, quomodo poterit eſſe tanta obliuio, & ſecuritas, vt ſint homines ſicut in diebus Noe, æden tes & bibentes &c. Aliqui dicunt, q̄ hoc erit quantum ad malos, qui erūt increduli &c. poteſt tñ aliter dici, q̄ tam quo ad bonos etiam, quia non erit hoc ex incredulitate, ſed ex ignorantia. Pōt etiam & aliter dici, q̄ nulla erit ſecuritas, aut quies, ſed continua expectatio. ibidem. 82. c. 3. H

Quemadmodum aduentum Chriſti primum præceſſerunt ſigna: ita præcedent ſecundum aduentum. Matt. to. 7. 81. c. 3. I

Signa ſecundi aduentus erunt ad oſtēdendum tempus aduentus iudicis. Matt. to. 7. 81. c. 4. k

De quindecim ſignis, quæ prędecent iudicium, quę communiter ponuntur, & quæ inuenit Hieronymus in annalibus Iudæorū, dicendū q̄ illa nō ſunt vera. Et fortè nullum illorum præcedet Iudiciū. Matt. to. 7. 83. c. 1. A

De ſignis, quæ præcedent Iudicium, & quę Chriſtus dixit eſſe ventura. Matt. 24. & Mar. 13. & Luc. 21. Mat. to. 7. 83. c. 3. k. Et ſolis & lunæ obſcurationes non erunt eclypſes, ſed miraculosè fient. ibidem. 84. c. 1. C. Et illud, ſcilicet, Virtutes cœlorum mouebuntur; non ponitur tanquā ſignum diſtinctū contra alia ſigna, ſed eſt cauſa aliorum ſignorum. ibidem. 84. c. 3. G

Debuerunt dari ſigna in cœlo circa diē Iudicij. Matt. tom. 6. 301. c. 3. G

Quinque vel ſex ſigna poſita fuerunta Chriſto, quæ præcedent diem Iudicij. Matt. to. 7. 88. c. 1. B

Quæ ſit cauſa erroris circa diem iudicij. Matt. to. 7. 88. c. 1. B

De ſignis Zodiaci & alijs cōſtellationibus & figuris earum. Deu. 91. c. 2. D

Quodlibet ſignum Zodiaci continet triginta gradus Defen. 47. c. 1. E

Signa vniuerſalia in ſacra ſcriptura, non ſemper diſtribuunt vniuerſaliter. 2. Paralip. 149. c. 1. E

Silentium. Imponitur alicui dupliciter, vno modo per autoritatem iubentis &c. Alio modo, quia quis ſuperatur ratione, ita vt nihil habeat quod reſpondeat. Et tunc ipſe ſibi ſilentium imponit præ verecundia non audens loqui: & ſic dr illi ſilentiū. Mat. to. 6. 122. c. 3. I

Silo Secundum Hebræos, eſt nomen cuiuſdam ciuitatis, in qua fuit tabernaculum Domini a principio. Et vbi ſortes tribuum diſtributæ ſunt, vt patet Ioſue 18. & 1. Reg. 1. Gen. 405. c. 3. I

Quòd Silo non poſſit capi pro loco vel ciuitate Gen. 49. Vbi nos legimus; Qui mittendus eſt, q̄ apud Hebræos dicitur ſilo, probatur, quia ibi ſilo, capitur in nominatiuo &c. Et per conſequens eſt nomen alicuius rei animatæ, quę poſſit venire, quod aliqui Iudæi concedentes, dicunt textum iſtum eſſe completum tempore Nabuchodonoſor. Geneſis. 405. c. 4. k

Silo hebręa dictio, prout ponitur Gen. 49. Donec veniat Silo, tria ſignificat. Vno modo locum quendam in ſorte Ephraim, de quo Ioſue 18. Et in quo manſit arca Domini multo tempore. 1. Reg. 1. Secundo ſignificat filium, quod patet per deriuationem a quodam nomine hebræo ſignificante matricem, quod habetur Deuter. 28. Vbi nos dicimus, illuuie ſecundinarum. Tertio ſignificat Meſſiam, vt teſtatur litera Chaldaica. Et aliqui volunt dicere, q̄ ſignificet mittendum vel miſſionē, ſed

eruditissimi Hebræorũ repugnant. Est enim magna differentia in scriptura, quãtum ad vnam literam, quia quando Silo significat ista tria superiora, scribitur cũ litera, He. Cum autẽ significat missionem scribitur cum litera Het, in quibus differentia est in characteribus, & in virtute prolationis, quia Het, durius sonat quã He. Hieronymus transtulit mittendus, quia forte inuenit scriptum cum Het, facilis est enim mutatio in He, & Het, quia modicam differentiam habet in charactere, sicut in latino. c. &. e. in sono autem est maior differentia. Sed dato ꝙ videret Silo scriptum, vt nunc scribitur cum He, non esset magnus error transferre, mittendus; quia idem erat Messias, & qui mittendus erat. Gen. 406.c.3.F

Silo est primus locus, in quo positum est sanctuarium, diuisa iam terra Chanaam: & ibi mansit vsq; ad mortem Heli sacerdotis. Iudi. 219.c.3.K

Silo ciuitas fuit in tribu Effrain. Iud. 226.c.3.I

Silo distat a Ierusalem quatuor miliaribus. 1.Reg. tom. 1. 24. c. 1.C

In Silo stetit arca Domini annis quasi trecentis & quinquaginta. 1.Paralip. 94.c.2.A

Siloe De natatoria Siloe. 3.Regum 12.c.3.F

Syllogismus. De sillogismis dialecticis: ante tẽpora Aristotelis, nihil fuisse præter id, quod ipsemet labore quærendo, & attrictione quærentis condiderit, de quo ipse nõ parum gloriatur in fine secundi Elenchorũ. Genesis. 1.A

In minore syllogismi propositione est tota vis argumenti. Matt. to. 3. 138.c.2.C

Sylvester. Suscitauit taurũ, vt dicitur, sed dicendum ꝙ non fuit idem met taurus numero. Matt. to. 6. 95.c.4.G

Symachus. Quartus vete. testamenti translator fuit, nam prius Theodotion transtulerat, qui fuit sub Seuero Pertinace Imperatore anno à natiuitate Christi quasi centesimo nono. Matt. to. 1. 36.c.3.H

Symbolum. Illud symboli: Et iterum venturus est iudicare viuos & mortuos; tripliciter exponitur, sed secunda & tertia expositio sunt cõueniẽtiores. Mat. t. 6. 88.c.3.K

Illud symboli; Qui conceptus est de Spiritu sancto; exponitur in Paradox. 9. c. 1.C.& c.3.H

Illud symboli Apostolorũ; Descẽdit de cœlis, & incarnatus est &c. nõ debet intelligi in sensu historico, aut literali, sed in metaphorico. Paradox. 15. c.3.G. & 126.c.4.G. & 228.c.1.D

Illud symboli Athanasij: Qui licet Deus sit & homo; nõ duo tñ, sed vnus est Christus; exponitur. Similiter & illud, Nõ cõuersione diuinitatis in carnẽ, sed assumptione humanitatis in Deum. Paradox. 22. c. 4 k

Symbolicum. Symbolica dicuntur ea, q̃ habent inter sese similes qualitates. Exo. to. 1. 35.c.2.E

Symeon: Interpretatur exauditio. Genesis. 318.c.2.E. Paralip. 42.c.1.E

Symeon magis peccasse in venditione Ioseph, dicũt Hebræi, ideo ipse ligatus mãsit in carcere in Aegypto, sed fratribus abeũtibus, ipsum solui fecit Ioseph, & poni in loco securo, a quo fugere nõ posset donec adduceretur Beniamin. Gen. 373.c.1.A

De tribu Symeon dicuntur fuisse omnes, qui fornicati sunt cũ mulieribus Moabitis. Gen. 386.c.4.k

Symeon & Leui grauiter peccauerunt in occisione Sichimitarum, tum, quia populus innocens erant, tum, quia confœderati erant &c. ideo non dedit Iacob illis illam terram, quam emerat Iacob ab Emor. Item dato ꝙ iuste occidissent Sichimitas, non tamen pertinebat ad eos illa pars, quam emit Iacob. Gen. 400. c. 2.E

Symeon & Leui, quare dicti sint vasa iniquitatis bellantia. Gen. 49. Gen. 401.c.2.A

Quare de Symeon, & Leui dicatur Genesis 49. in consilio eorum non veniat anima mea. Genesis. 402.c.4.G

Quidam tribuunt venditionem Ioseph Symeoni & Leui, & sic huic negotio volunt extorquere illa, quæ dicuntur de eis Gen. 49. sed oppositum probatur esse verum. Gen. 403.c.4.F

Quòd tribus Symeon non fuerit benedicta a Moyse sicut cęteræ vndecim tribus Deut. 33. duplex assignatur ratio, sed secũda est melior. Deu. 178.c.3.k

Tribus Simeon magis peccauit in idolatria, quàm quæcunque alia tribus. Iudic. 175.c.4.F

Symeon, vnus filiorum Iacob, accipiens coniugem de filiabus Chananęorum, non peccauit: sicut nec Iudas frater eius. 1.Paralip. 42.c.3.H

Filij Symeonis filij Iacob fuerunt sex Gen. 49. Et tamen. 1. Paralipo. 4. Solum fit mentio de quinque, & hoc quia vnus illorum non habuit prolem. 1. Paral. 67. c. 1.B

Tribus Symeonis habitauit in sorte tribus Iuda, cuius assignat Nicolaus tres causas, quæ non placent autori. 1. Paral. 67.c.3.G. & postea dat causam legitimam autor. ibid. 67.c.4.H

Tribus Simeon habuisse tredecim vrbes, dĩ. 1. Paral. 4. Et postea quinq; aliæ, quasi distinctę à tredecim referuntur, & hoc propter vnũ de duobus. Primò quia forte illæ quinq; vrbes erãt minores alijs &c. Secundò quia sors tribus Simeon fuit quasi diuisa in duas partes. 1. Paralip. 69.c.3.k

Viri de tribu Simeon fecerũt duplex bellum, vnum contra viros Gador, qui erant Chananei, & hoc fuit tempore Ezechiæ regis Iuda, & aliud contra reliquias Amalechitarum, qui habitabant in monte Seir. 1. Paral. 71.c.2.E. Et isti, qui destruxerũt reliquias Amalechitarum habitauerunt in monte Seir vsque ad tempus Esdrę, & fortè vsque ad destructionem Hierusalem per Romanos. ibidem. 72.c.2.A

Simia: Simias fuisse olim magnos hominum populos, sed postea a Ioue in Simias cõuersos, retenta prioris naturæ quadam saltem leui effigie, dixerũt quidã poetæ, de quibus Ouidius. 7. Metamorpho. Exo. to. 1. 283.c.1.B

Simia est animal, quod magis seruat anathomiam hominis, & similitudinẽ prudentiæ, quàm quodlibet aliud animal, sed ad intra porcus magis seruat anathomiam hominis. 2. Paralip. 131.c.1.A

Simila: Simila est delicata farina, quasi flos farinæ, quæ aliquãdo vocatur adeps frumenti. p̃s. 148. Ex adipe frumenti. Gen. 263.c.2.D

Simila, de qua Exod. 16. dicitur farina delicatissima, quæ alio nomine adeps nuncupatur, vel simila capitur pro ipso pane facto de farina delicatissima, & erat frixus Sartagine deĩde melle intinctus, & talis erat communiter sapor manna, habebat tamen alios sapores. Exod. to. 1. 35.c.2.D

De simila fiebant tria genera sacrificiorum. Leui. 2. scilicet, de clibano, de Sartagine, & de craticula. Exod. tom. 2. 75.c.1.E

Simila per se comburebatur, & poterat per se offerri. Exod. to. 2. 96.c.1.D

De simila nunquam debebat sumi pro sacrificijs ad cremandum super altare, nisi vnicus pugillus, reliquum

reliquum autem cedebat in ius sacerdotũ. Et nun quam offerebatur nisi oleo conspersa, præterquã in sacrificio pro peccato. Leui. 49.c.4.G
Simila, quæ offerebatur in consecratione sacerdotis, tota cremabatur, in alijs vero oblationibus similæ non cremabatur tota sed pugillus tantum. Leui. 51.c.2.E. Et ista oblatio similæ fiebat in prima die consecrationis, & sex sequẽtibus, contra Rab. Sal. Leui. 51.c.4.G
Quatuor modi erant offerendi similam, quorum tres offerebant in sacrificio pacifico. Leu. 56.c.3.k
Quomodo simila efficeretur immũda ad sacrificiũ, Num. to.2. 111.c.3.I

Simile, Similia:

Quomodo homo similior sit Deo quã alteri homini. Matt. to.6. 144.c.3.F
Ad hoc ꝙ aliqua duo sint similia, oportet ꝙ ambo procedant ab vna causa, vel ꝙ vnum sit causa alterius. Matt. to. 7. 209.c.3.F

Similitudo:

Similitudinem Christi gerimus dupliciter. Matt. tom. 6. 74.c.2.E
Similitudo, de qua Exo. 20. cum dicitur, Neq; omnẽ similitudinem &c. vocatur figura alicuius rei non sculpta in statuã, sed superficialiter lineata, cuiusmodi sunt imagines pictæ in superficiebus planis. Exo. to.1. 166.c.2.B
Inter agens instrumentale & effectum magis requiritur similitudo secundum proportionem, quàm secundum formam. Mat. to.4. 183.c.3.I
Similitudo est duplex, similiter & distãtia, vna secundum conuenientiam in natura, sicut homo est similis alteri homini, & distat a pecore &c. Alia est secundum proportionem. Matt. to. 2. 28.c.3.K
Similitudo secundum proportionem quid sit. Mat. tom. 4. 183. c. 3.I
Nota pulchram similitudinem. Mat. to. 4. 183.c.4.F Et aliam ibid. 185.c.1.E. Et aliam ibid. 187.c 1.C
Homo est ad similitudinẽ Dei. Matt. to.6. 73. c.2.D
Christi similitudinem dupliciter gerimus. Mat. to.6. 74.c.2.E
De similitudine reperta inter mẽbra & caput. Matt. tom.6. 81.c.1.C
In nulla re reperitur omnium similitudo, nisi in Dei essentia. Matt. to.7. 18.c.4.F.& 202.c.1.B

Simon.

De Simone Cananço Apostolo. Mat. to.3. 231.c.1.D
Simon Cananeus non sic dictus est, eo ꝙ esset Cananæus natione. Mat. to.3. 231.c.1.E. Nam Iudæus erat natione de prouincia Galileę; sed vocatur sic à quodam vico Galilæę dicto Cana Hebraicè, & Latinè significat zelum, & sic Cananæus idem est ꝙ zelotes. i. zelũ habens. Mat. to.3. 231.c.3.F
Simon quidam creatus est Episcopus Ierosolymitanus, occiso Iacobo Alphei. Matt. to.6. 286.c.1.E
Simon Cananæus Apostolus crucifixus est in Ierusalem, cum esset Episcopus Ierusalem tempore Traiani, vt ait Hieronymus in lib. de viris illustribus. Matt. tom.6. 246.c.3.G
Simon Magus dicebat se esse virtutem Dei magnã, vt dicit Hieronymus super illud. Mat. 24. Multi venient in nomine meo dicẽtes: Ego sum Christus. Mat. to.6. 265.c.2.A. Et iste Simon Magus fuit Samaritanus natione. Mat. to. 6. 277.c.1.A
Simon Magus grauius peccauit, quàm Giezi. 4. Reg. 60 c.1.A

Simonia.

Cõmittitur in contractibus emendo, vel vendendo spiritualia. Gen. 298.c.1.C
Cum Deo non committitur simonia. Num. tom. 2. 146.c.4.F
Simonia iudicatur, si collator beneficij in collatione recipiat pecuniã, etiã si paruæ quantitatis sit, bene tñ potest recipere esculenta & poculenta in parua quantitate. 1. Reg. to.1. 168.c.1.A
Simonia est, qñ recipitur aliquod temporale pro spirituali, & maxime quando petitur & exigitur. 1. Reg. to.1. 161.c.4.H
Simonia committitur, qñ intercidit aliquis contractus commutationis temporalium pro spiritualibus, directe vel indirecte. 3. Reg. 127.c.2.B
Simonia est, cum quis dat spirituale pro temporali, quasi tantũ valeat tẽporale sicut spirituale: & cadat spirituale sub appretiatione, & tunc simonia non solum est peccatum, sed est hæresis: quia talis male sentit de fide, iudicans spirituale posse appretiari, & venire in commutationẽ. Alio modo committitur simonia, vt non sit hæresis, sed simonia tantum, quando quis credit gratiam Dei non posse appretiari, dat tñ pecuniam, vt detur; & etiam conferens vult accipere pecuniam, vt det gratiam illam. 3. Reg. 127.c.2.C
Simonia est, si quis, non pro valore rerum spiritualium, neque pro valore in conferendo illas, petit pecuniam, sed quia ipse cupidus est, & non vult dare rem spiritualem, nisi conueniatur cũ eo, de dando certam pecuniam. 3. Reg. 127.c.2.C
Simonia est, si quis, non conueniens super certa summa pro re spirituali, petit tñ aliquid sibi dari, relinquendo in arbitrio dantis, quantum velit dare. Et in isto & prædictis est simonia realis. Et tenetur restituere id, quod suscepit, licet non danti, eo ꝙ turpiter dedit, & perdit dominiũ. 3. Reg. 127.c.3.F
De simonia mentali. 3. Reg. 127.c.3.F
Ad hoc ꝙ aliquod peccatum sit simonia, non solum debet dari spirituale, & accipi temporale, sed etiã debet dari vnum pro alio, quia si detur vnum sine habitudine ad aliud, nullum peccatum est. 4. Reg. 53.c.1.C
Duplex est simonia, quædã mẽtalis, & quędã realis, prima dicitur voluntas studiosa emẽdi vel vendendi aliquid spirituale, opere non subsequuto. Simonia vero realis est studiosa voluntas emendi vel vẽdendi spiritualia vel annexa spiritualibus cũ opere subsequuto. 4. Reg. 56. c. 2. B. Et dicitur opere subsequuto, quãdocũq; simoniacus habet aliquẽ actũ vltra actũ mentis circa ipsam simoniã, qđ dupliciter stat. vno modo ꝑ realẽ traditionẽ, siue fuerit datũ ex conuentione, siue nõ, licet peius sit ex conuentione, q̃ alias. Secũdo modo dicitur esse cũ opere subsequuto, qñ volũtas simoniaci procedit ad verba, licet inde nõ cõsequaꝫ pecuniã: qđ cõtingit multipliciter. s. quadrupliciter. 4. Reg 56.c.2.D
Inter simoniam mentalẽ, & realẽ non est aliqua simonia media. 4. Reg. 56.c.4.I
Per simoniam acquisita, & per vsuram transibant in dominium eius, qui acquirebat, ante constitutionem ecclesiæ. 4. Reg. 61.c.3.F
Ex paucitate munerum non prẽsumitur simonia. 4. Reg. 88. c. 2.E
De acquisitis per simoniam, vsuram, vel aleatorium ludum non soluitur decima: neq; danda est eleemosyna. Mat. to.6. 217.c.4.F
Ad simoniam realem causandam, non attenditur præcipue traditio aliqua rei temporalis pro spirituali: sed ipsa compositio inter partes. extra de simonia. c. mandato. 4. Reg. 56.c.4.K
Simonia large, & non proprie, dicitur venditio: quia potest vnus vendere, altero non emente, & econtra,

tra, vel poteſt vnus facere rem venalem, etiam ſi alius non emat, vel poteſt ſe offerre empturum, dato quòd alius nolit vendere. 4.Reg. 57.c.3.H

Simonia aliqñ præſumitur ex magnitudine munerum, quæ nō præſumeretur ex paucitate, vt patet extra de ſimo.c.& ſi quæſtiones. 4.Reg.88.c.2.E

Simonia valde vſitata erat apud Iudęos paulò antę tępora Chriſti,& Chriſto viuēte. 4.Reg. 60.c.2.A

Simonia ſecundum iura, potius attenditur in his, quæ præcedunt collationem rei ſpiritualis, quàm in eis, quæ ſequuntur. 4.Reg. 88.c.2.C

Simonia realiter, vel mētaliter nō cōtrahitur, niſi inter illos, qui ſpiritualia vēdere nō poſſunt: qa non ſunt dñi, Deus autem dñs eſt omnium, & ideo cū Deo nō cōmittitur ſimonia. Mat.to.3.15.c.4.k

Acquirens per ſimoniam aliquam pecuniam non eſt dñs illius: ſed mox talis pecunia accepta ptinet ad eccleſiā. Et non pōt illā retinere ipſe ſuſcipiens ſine graui periculo animę. extra de ſimo.c.de hoc. & c.audiuimus.& c.conſulere &c.ſed debet facere reſtitutionem illi eccleſiæ, in qua volebat habere bñficiū. Si autē talis ſit per ſimoniā ordinatus, debet recipiēs pecuniā illam dare eccleſiæ cathedrali, de cuius diœceſi eſt ille, q promotus eſt. Sed de pecunia accepta à monaſterio ab aliquo, vt in tale monaſteriū reciperet, reſtituitur danti, & ille trāſit ad aliud monaſteriū. Secus tñ, ſi ſolus abbas, vel aliquis de monaſterio deliquiſſet. Nam tunc maneret in ipſo monaſterio, cui data eſt. Matt. tom.3. 23.c.4.F

Acceptum per ſimoniam qñ reſtituendū ſit in duplo, vel quadruplo in foro contentioſo,& non in foro conſcientiæ. Matt. to.3. 24.c.2.A

Simoniam cōmittit vendens tēporale annexum ſpirituali: quia qñcunque aliqua coniuncta ſunt, qui vnum vendit neutrū inuenditū relinquit. i. vtrunque vendit. 1.q.1.c.cum autē. Matt.to.3. 240.c.1.B

Propter ſimoniam, & notorium concubinatum poſſunt licite a clericis auferri decimę. Matt.to.6. 220.c.2.A

Simoniacus. Quod ſimoniacus non faciat rem ſuam, non prouenit ex iure naturæ, ſed ex inſtitutione eccleſiæ. 4.Reg. 61.c.2.B

Pœnas ſimoniacorū nō incurrit Papa, q̄uis poſſit eſſe ſimoniacus: ſi vēdit res ſacras. Mat.to.3.15.c.4.k

Cōtra ſimoniacū cōpetit repetitio. extra de ſimonia c. veniens, & c. de hoc. Similiter & contra vſurariū. extra de iure iur.c.debitores. Mat.to.3.21.c.1.B

Contra ſimoniacos. Mat.to.5. 232.c.1.B

Simoniacus etiam occultus in beneficio, nō facit fructus ſuos, & tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum, qui conuerti debent in vtilitatem illius eccleſię, in qua obtinuit beneficiū ſimoniace, & ratione, cuius decimas recipit. Similiter & concubinarius notorius. Matt.to.6 61.c.2.B

Simonides Poeta Muſicus, ſiue lyricus, ſub Manaſſe rege Iudæ floruit, anno ab orbe condito quater milleſimo quingenteſimo vigeſimo: floruit ſimul Archilochus,& Ariſtoxenes, regnāte apud Romanos Romulo. Gen. 27.c.4.H

Simplex. Vocatur quod vnum eſt, & ſimplicitas cordis eſt vnitas intentionis. 1.Paralip. 338.c.1.D

In eo, in quo eſt minus ſimplex, poteſt eſſe ſimplicius. 2.Paralip. 84.c.3.G

Simplex partes non habet, licet conditiones habere poſſit. Matt. to.4. 233.c.1.C

Simplicia minus inter ſe differre nequeunt, quam ſpecie. Parado. 58.c.4.H

Simplicitas. In ſpiritibus habet ſe, ſicut quantitas in corporibus. 2.Paralip. 30.c.3.I

Simplicitas conuenit Deo. Matt.to.6. 73.c.4.K

Simplicitas dupliciter accipit. Vno modo pro ignorantia: alio modo propriè, vt valet tantum, ac ſine dolo, vel ſine plica, vel ſine duplici corde. Mat.t.3. 249.c.1.A

Simplicitas abſq; prudētia facile decipitur. Mat.to.3. 249.c.1.E

De ſimplicitate columbina. Matt.to.3. 249.c.1.B

Simulare Superabundantē ſanctitatē peccatū eſt. Mat.to.4. 130.c.4.H

Simulatio. In ſimulatione nō eſt peccatū ſi nō p̄iudicetur alicui. 1. Reg.t.2. 62.c.1.E

Simulator. Simulatum.

De ſimulatoribus. Leui. 185.c.1.D

Simulata ſanctitas duplex eſt peccatū. Mat.to.1 29.c. 3. F. Matt. to.4. 132.c.1.D. Matt.to.6.23.c.4.H

Sin. Deſertum Sin erat duplex. Num. tom. 2. 178.c.4.G

Synagoga Idem eſt, quod multitudo congregata. Exo.to.2. 183.c.4.F

Lex ciuilis immunē fecit ſynagogā Iudęorū ab onere hoſpitij, & idē dicendū de domo ſarracenorū: q̄ vocāt Meſquita vulgariter. 1.Reg.to.1.141.c.1.E

In ſynagogis conſueuerunt Iudęi cōuenire ad orandum, & ad audiendum verbum Dei, & maxime diebus feſtiuis, vt ſabbathorū. 4. Reg. 38. c. 2. E. Mat.to.1.270.c.1.B. Matt.to.3. 10.c.2.D

Chriſtus in ſynagogis prædicabat multis de cauſis. Mat.to.3.218.c.3.G. Mat.to.4.68.c.1.C.

Synagoga non habet fructum. Matt.to.5. 242.c.1.E

Cōſuetudo erat apud Iudæos, vt quolibet ſabbatho cōgregarent in ſynagoga, & ibi primū legebat lectio de lib. Moyſi,& de lib. Prophetarū,& poſt lectionē prędicabat aliquis ad plebem. 4. Reg. 38.c. 3.F. Mat.to.6.168.c.4.H. Et qui præerat ſynagogæ, dicebatur princeps ſynagogę, vel archiſynagogus. Matt.to.6. 169.c.3.K

Synagoga dupliciter accipitur. Vno modo pro domo orationis, in quam conueniebant Iudæi diebus ſabbathorum, & alijs feſtiuitatibus, & orabāt ibi,& audiebant lectionem ex li. Moyſi,& prophetarū. Act. 13.& 15. Alio modo pro congregatione hominū, vel cōſilio, vbicūq; ſit. Mat.to.6.246.c.4.F

Sinai mons. Alio nomine vocatur Oreb. Exo.t.1.14.c.3.K.& 138.c.4.F

A Sinai mōte nō receſſerunt filij Iſrael vſq; ad menſem ſecundū anni ſecundi, die vigeſima eiuſdem menſis, vt patet Nu. 10. Exo.to.2. 151.c.4.k

In monte Sinai manſerunt Iſraelitæ per annum integrum demptis decem diebus. Leui. 5.c.4. G. Num. tom. 1.114. c.2.E. Et receſſerunt ab eo die vigeſima menſis ſecundi anni ab exitu de Aegypto. Et in iſto tempore data ſunt præcepta, quę habentur in Exodo, à c.20. Et quæ habentur in toto Leuitico, & in libro Numerorum vſq; ad c.decimū. Et omnia præcepta, quæ habentur in Leuitico, data ſunt poſt erectionē tabernaculi intra menſem,& dimidium: ſed non eodem tempore data ſunt, nec in eodē loco. Leuit. 358.c.3.G

Sinapis. Grano ſinapis aſſimilatur ſacra ſcriptura. Matt.to.4. 58.c.1.C

Synderesis non ſinit malè viuentes ſuis ſceleribus frui, ſed de malis triſtantur. De ſtatu an. 4.c.2.E

Per granum ſinapis poſſunt intelligi doctores ſacræ

scripturæ, potest etiã intelligi Christus. Matt.to.4. 58.c.1.C. Similiter, & ecclesia militans. ibid. 58.c. 2.A. Similiter & fides. ibidem.

Synderesis Quid sit. Paralipomenon.87. col.4.I

Synderesis non sinit malè viuẽtes suis sceleribus frui, sed de malis tristantur. De statu an. 4.c.2.E

Sindon. In qua primò vir iacuit cũ vxore in lege Moysi, nõ lauabatur: sed seruabãt sub custodia diligenti, & à testibus tenebatur, vt esse posset in testimonium. Mat.to.7. 306.c.4.k

Synecdoche. Per synecdochen multoties loquitur sacra scriptura. Leui. 296.c.3.F

Synodus vniuersalis Legitimè cõgregata non est realiter ecclesia vniuersalis, sed solũ per repręsentationẽ sufficientẽ, vt patet ex superscriptionibus, quibus vtũtur generales synodi: in hac forma: Sacrosancta synodus generalis in Spiritu sancto legitimè cõgregata concilium generale faciens, ecclesiam vniuersalẽ repręsentãs. Defenso. 29.c.1.D

Singulare. Singularia cognoscunt Angeli, & substãtiæ separatæ per formas influxas à formis factiuis, quæ sunt similitudines formarum factiuarum. Matt.to.7. 209.c.1.D

De duobus modis, quibus intellectus se determinat ad singularia. Matt.to.7. 210.c.2.D

Sensus cognoscit singularia cũ cõditionibus singularitatis. Matt. to.7. 210.c.4.F

Singulare dupliciter accipit vno modo pro indiuiduo, vt est indiuiduũ distinctũ p materiã &c. Alio modo pro incommunicabili, & sic intellectus est quid singulare. Similiter & species, per quã fit intellectio. Matt.to.7. 199.c.1.E

Intellectꝰ cognoscit singularia ĩdirecte, & p reflexionẽ, & hoc ĩ hac in vita. Nã aĩa separata intelligit singularia p spẽs vniuersales determinãdo se duobus modis ad q̃dã eorũ, & nõ ad oĩa. Mat.t.7. 214.c.1.B

Sinistra. Quid per sinistrã, & dextrã significetur. Matt.20. Matt.to.5. 192.c.4.K

Sintagma Græca dictio est, q̃ doctrinã, vel ordinem significat. Gen. 35.c.4.F

Sinus. Dicitur spatium occupatum inter brachia. 2. Reg. 68.c.3.F

Sinus abrahę. Est iuxta locũ dãnatorum, vel est vnus locus cũ illo p cõtinuitatẽ, vel cõtiguitatẽ. Matt. to. 7. 169.c.2.A

Sinꝰ Abrahę multipliciter nũcupat. Mat.t.7. 259.c.3.k

Sinus Abrahę est nunc cęlũ empyreũ, & ideo sinus Abrahę nunq̃ desinit esse, desijt tñ esse Lymbus sanctorum. Matt.tom.7. 264.c.1.A. & 267.c.3.H

De sinu Abrahę, & quare sic dictus sit. Et de descendentibus ad ipsum. Parad. 108.c.1.A. & seq.

Sinus Abrahę quomodo differat a Lymbo puerorũ Parado. 109.c.1.A

Sior In Hebręo est nomen appellatiuũ, & significat fluuium. 1. Paral. 146.c.1.B

Sirena De syrenis, & earum cau. Iosue tom.1. 11.c.2.E

Syria. Generaliter ipsam accipiendo, & nõ, vt sacra scriptura accipit, magnas continet prouincias. Nam in capite Syriæ sita est Capadocia, quæ habet ab oriente Armeniam, ab occasu Asiam minorem, a septentrione treuisanios campos, & mare canericum, & a meridie taurum mõtem. Gene. 6.c.3.I

Syria cõprehendit totam terram, quæ est a flumine Tigri vsq; ad Aegyptum, largè sumendo Syriam, & habet ab oriente Tigrim, & a meridie sinum Arabicũ, ab occasu mare Mediterraneum, & ab Aquilone Armeniã, & Capadociam. Et hęc Syria in plures partes diuiditur. Nã prima Syria est, quæ inter Tigrim, & Euphratem protenditur in longum, & in latum a monte Tauro vsquęad sinum Arabicũ, & ista vocãt Mesopotamia. Gen.63.c.2.D

Syria generaliter dicta est magna quædã terra intercepta inter flumẽ Euphratẽ, qd̃ est in oriente, & inter mare nostrũ, quod est ab occasu, & à Septentrione protenditur à ciuitate Detusa, quę à confinio Capadocię & Armenię sita est, non procul à loco, in quo Euphrates nascitur, vsq; in Aegyptũ, & extremum sinum Arabicũ &c. Et habet multas prouincias. s. Comagenã, Palęsthinã, Phęnitiã. Alio modo capitur specialiter pro quadã prouincia, in qua est Mesopotamia. Alio modo pro quadã terra, in qua est Damascus ciuitas Metropolis. Et ista est meridiana ad terrã Chanaan. Et alia, in qua est Mesopotamia, & ista est orientalis, vt habetur. Gen. 29. Gen. 283.c.3.I

Quando sacra scriptura facit mentionem de Syria, non capit Syriam large, sed alio duorum modorum. Gen. 283. c.4.F

Illa Syria, cuius caput est Damascus, de qua Isa.7. Ad austrãlem partem est terræ Chanaan cõtra Aegyptum, & Arabiam. Alia est ad Septemtrionẽ, in qua est Mesopotamia inter Tygrim, & Euphratem. Gen. 388. c.1.B

Syrię descriptionem. 1. Reg.to.1. 5.c.1.E

Syria a parte orientali habet Chaldęam, & Mesopotamiã, & ab occidenti habet mare Mediterraneũ, & a meridie habet terrã Chanaan, vbi est libanus. Et in ista Syria est Damascus ciuitas, quæ est caput Syriæ. 3. Reg. 93.c.4.G

Syria duplex. s. Syria Soba, & Syria Damasci. 3. Reg. 102.c.1.E

Syria est magna regio cõprehẽdens sub se multas regiones particulares. Nã in Syria est tota regio Iudęorum, Philisthinorũ, Amonitarũ, Moabitarũ, Idumęorũ, Damascenorũ, & multę alię gẽtes. Et ponunt decẽ Syriæ, q̃ referunt. Mat.to.4. 140.c.3.G

Propter ignorantiã significationis huius nominis, Syria, sępius errãt multi circa intellectũ sacrę scripturę, eo q̃ sępe fit mẽtio de Syria in veteri & nouo testamẽ. quia aliquãdo accipitur generaliter, & aliquãdo specialiter pro diuersis partibus eius. Matt.to.1. 271.c.2.C

Syria generaliter accepta cõprehendit totã terram, quę est a flumine Tygri vsq; ad Aegyptũ, ab oriẽte habens Tygrim, a meridie sinum Arabicũ, ab occasu mare Mediterraneũ, ab Aquilone Armeniã, & Capadociam. Et ista Syria diuiditur in decẽ Syrias, quarũ quęlibet solet vocari Siria in sacris literis; & propter istã æquiuocationẽ decipiuntur plurimi putantes semper esse eandẽ Syriã, de qua loquatur sacra scriptura. Et istarũ Syriarum diuisio incipit ab Aqlone: ita q̃ prima sit magis Aquilonaris, q̃ secunda in totũ, vel in partem, & sic consequẽter quousq; veniatur ad vltimã: quę est maxime Meridiana, & appropinquat Aegypto. Et oẽs istę Syrię describuntur per ordinem: sed modus communis accipiendi Syriam, est pro quarta Syria. s. pro Damascena. Matt.to.1. 271.c.2.C

Syria, q̃ est terra Palęsthina, est illa, cuius Metropolis est Ierusalẽ cũ oĩbus terris, & mõtanis vsq; ad mare mortuũ ab Oriente. Et extendit vsq; ad desertũ Cades barne. Et ista Palęsthina strictè dicit Iudęa, attribuẽdo parti nomen totius. Mat.to.1. 271.c.3.I

Syra lingua. Est multũ cõformis Hębręę, & totidẽ literas habet, scilicet viginti

cet viginti duas eiusdem soni, solum differentes in figuris. Matt. tom. 3. 228.c.4.I

Syri. Differunt ab Assyrijs, licet aliquādo sacra scriptura Syria pro Assyria, & Syros pro Assyrios, dicat. Syria regnū propinquum est Ierusalem, cuius caput Damascus est: hæc Syria semper aduersa fuit regibus Iuda, & Israel: & est magis meridiana, q̄ Assyria, & minus oriētalis. Ge. 6. c. 3. I

Syris, & Palęsthinis familiare est loqui in parabolis. Matt. to. 5.

Syri descendunt ab Aram filio Sem. Nam apud Hebræos Syria dicitur Aram. Gen. 53.c.2.D

Sistere. Hoc verbū sisto, sistis, statui, significat præsentare. Matt. to. 5. 1.c.3.k

Sistrum Sistra dicuntur esse instrumēta de ligno rotulas quasdam volubiles de ferro habentia, & cum illa moueantur, cōcutiuntur rotulæ ferreæ, & reddunt concordem harmoniam, & vocātur nostro idiomate, sonaias. Alij dicunt, q̄ sistra sunt duæ particulæ ferreæ concauæ, quæ cum manibus teneantur, concutiuntur, & sonitū reddunt, & vocantur vulgariter terrenum mellas. Alij dicunt, q̄ sit instrumentum habens tres chordas. 1. Reg. to. 2. 47.c.4.k

Sitire. Potus datus sitiēti dicitur opus opus misericordiæ tripliciter. Mat. to. 7. 110.c.4.G

Sitis, Fames, & cæterę passiones, quę cōsequuntur naturā humanam, fuerunt in Christo. Parado. 43.c.4.H

Situs: Non debetur corpori ratione suarum quantitatum. Matt. to. 4. 245.c.2.D

Situs non cōpetit corpori propter formā substantialem, neque propter materiam, sed propter quantitatem dimensiuam. Matt. to. 4. 245.c.2.E

De situ portus Iope maris Galilęæ, montis Oliueti, & montis Sion. Matt. to. 5. 248.c.4.K

De situ sinus Abrahæ. Matt. to. 7. 169.c.2.A

De quadruplici situ inferni. Matt. to. 7. 169.c.3.H

De situ Lymbi puerorum, loci Purgatorij, & sinus Abrahæ. Mat. to. 7. 169.c.4.H

Omnes situs cœli sunt æquales. Matt. to. 7. 143.c.3.F

Smaragdus lapis.

De smaragdo lapide. vide in dictione, Lapis. Exod. tom. 2. 64.c.4.K

Soba. Prouincia quędam est in Syria apud Euphratem ex parte septemtrionali terræ Israel. 2. Reg. 50.c.3.G

Soba potius est nomen ciuitatis quàm regionis. 1. Paralipo. 207.c.1.B

Socoth. Dictio Hebraica, tabernacula significat. Genesis. 336.c.1.E

Socoth non erat in Aegypto, vel quia erat in Arabia, vel licet esset in Aegypto, erat terra deserta, & depopulata. Exod. to. 1. 93.c.4.K

Duæ vrbes dictæ socoth fuere, quædam in Ægipto, & quędā in terra promissionis. Nu. to. 2. 177.c.3.I

Socoth nomen est duarum ciuitatum, quarum quędam erat in sorte Gad, & altera in sorte Iudæ. 1. Parallp. 63.c.3.F

Socoth beuoth. Nomen erat Dei Babyloniorū. Et aliqui dicunt, q̄ Deus ille erat in modum gallinæ habentis sub se pullos. 4 Reg. 170.c.4.F

Societas. De cōditione societatis inter mercatores. Matt. to. 7. 62.c.4.H

Socrates Illud dictū Socratis, Hoc tantū scio q̄ nihil scio, quod & pro se adducit Hieronymus, intelligitur, q̄ nihil sciebat p̄fectè, & hoc verum est: quia nullā veritatem quātumcunq; minimam potest aliquis perfectè cognoscere in via: quia nullius rei differentiam cognoscimus, neq; propriam passionem: sed solum habemus quādam viam inuestigatiuam. Gen. 29.c.2.B

Socratem, & Platonem, & alios multos fuisse saluos in lege naturæ, dicunt quidam. Gen. 11.c.2.C

Socrates fuit primus inter Philosophos Gręcos, qui asseruit animas esse immortales, ante quem rara, aut nulla philosophia fuit: post eū Aristoteles, & Plato, & cæteri tenuerunt animas esse immortales: sed q̄ anima posset reuniri formaliter alicui post mortem, crediderunt esse impossibile. Exod. tom. 1. 280.c.3.F

Socrates necatus est veneno ab Athenienſibus: quia noluit iurare p̄ Iouē, & Appollinē, tanq̄ per Deos: sed tanq̄ per lignū, vel lapidē. Exo. to. 2. 101.c.3.F

Cum Athenienses Socratem veneno publicè necare vellēt, & hoc vxor eius cognosceret, plorans clamauit: O domine mi: qui innocēs moreris. Ad quā Socrates tace, inquit, qm̄ melius est innocentē, q̄ nocētem mori. Deut. 74.c.1.A. Para. 35.c.4.A

Socrates per artem speculorum vidit draconem exīstentē in monte, qui deuorabat homines: & tamē eum nemo videre poterat. Matt. tom. 1. 238.c.4.G

Socrus Petri. Sanatio, de qua Matt. 8. nō fuit facta immediatè post curationem pueri Centurionis: sed post sanationē hominis obsessi à dęmone in synagoga, vt probatur ex tribus. Matt. to. 3. 143.c.3.G. Et Christus venit in domum socrus Petri, vt ibi hospitium haberet propter multa. ibid. 143.c.4.I. Et curatio illius a febri fuit miraculosa, vt probatur. ibid. 144.c.1.E. Et tetigit manum eius, ad ostendendum, q̄ per virtutem suam sanabatur ægritudo, & non opere naturali, & ad leuandum ipsam: quasi nihil esset. q.d. surge: nihil est. Matt. to. 3. 144.c.2.C

Sodoma. Vbi Sodoma erat, & aliæ ciuitates, nunc est mare mortuum. Genesis. 80.c.3.K

Quare in subuersione illarum quatuor ciuitatum solum fiat mentio Sodomę, & Gomorrhæ. Gen. 13. Genesis. 80.c.4.K

Sodomam, & Gomorram subuersas fuisse nedum populos multis rationibus probāt. Gen. 81.c.1.C

Sodomorum vallis tota, quæ sex leucas habebat latitudinis, & per totam longitudinē suam operta est aquis, quas mare mortuum vocant. Et aquas illas, vel Deus effudit de nouo, facta subuersione, vel de inferioribus erūpere fecit, sicut in terremotibus sæpe contingit, q̄ submersis aliquibus locis, aquæ appareant in locis, vbi fuerāt oppida, vt dicit Seneca in lib. Naturalium qōnum. Gen. 81.c.2.B

Ante Sodomorū subuersionē in valle illa erāt multi putei bituminis, in quibus corruerūt multi debellantibus, qui nesciebāt regionē illam. Gen. 14. Et post subuersionem in lacu illo est bitumen, & inde colligitur ex aquis: quia illud enatat ex inferioribus partibus puteorum. Et illud bitumen est optimum: quod vocatur Iudaicum. Gen. 81.c.3.G

Sodomorū regio incipit à parte septemtrionali terræ promissionis, & decurrit cōtra meridiem per vallem, sicut fluit Iordanis. Et principium terrę Sodomorū erat non lōge à Iericho vsq; ad meridiē, & inde extenditur contra desertū Pharan, quod est in parte meridiana terrę Chanaan. Ge. 83.c.1.B

Sodoma erat in parte orientis terrę promissionis in confinio oriētis, & meridiei. Gen. 265.c.2.B

Sodoma erat metropolis aliarum ciuitatum. Gen. 265.c.1.E

De Sodomorum regione, quid dicat Cornelius Tacitus,

citus, qd Solinus, & quid Ioſephus. Gen. 270.c.3.G
Sodomæ ſubuerſio fuit facta vno anno ante natiuitatem Iſaac, & ante Chriſti natiuitatem per mille nongẽtos, & duos annos. Gen. 270.c.3.k
Sodoma, & Gomorrha erãt in cõfinio lateris orietalis, & meridiani terrę Chanaan. Ioſ. to.1. 66.c.4.H
Sodomia. Quod ad ſodomiæ, vel beſtialitatis peccatũ aliquis inclinetur, poteſt contingere tripliciter. Exo. to.1. 238.c.4.H
Sodomia eſt coitus ſuper omnes magis illicitus, vt probatur. Leu. 209.c.4.k. Et in hoc peccato, quo ad infamiam grauius eſt pati, quàm agere. Et ſimiliter maius peccatum eſt cæteris paribus, vt probatur. Leu. 210.c.1.C
Sodomiticus coitus deterior eſt, q̃ beſtialis, licet oppoſitum dicat ſanctus. Tho. dicens ſic: In peccatis cõtra naturam, illud eſt maius, quod magis pertinet ad commiſſionẽ, q̃ quod conſiſtit in omiſſione. Et ideo peccatum molliciei dicitur eſſe minus graue q̃ cætera. Vnde dicendum, q̃ ſm naturã maius peccatũ eſt beſtialitas, q̃ ſodomia: quia eſt maior variatio ſpeciei. Tamen nos non ita abhorremus, cum audimus beſtialitatem, ſicut cum audimus ſodomiam. Item quia ibi non infamatur dignitas naturę humanæ in patiendo: ſicut in actu ſodomiæ. Leui. 211.c.3.k. Matt. to.2. 172.c.2.E
Vitium ſodomiticum nimis viguit inter hebræos. 4. Reg. 232.c.1.A
Sodomię vitium erat inter Iſraelitas, cum eſſent idolatræ. 4. Reg. 240.c.2.B
Sodomitice agens, ſimiliter & beſtialiter agens cauſat diuortiũ: ſimiliter & vir patiens ſodomiticè, ſed non ita, ſicut agens. Matt. to.5. 104.c.3.F
Sodomiã vocat Ariſtoteles peccatũ beſtiale. 7. Ethi. c.7. Et vocatur ſic à Sodoma: propterea q̃ Sodoma fuit pręcipua inter quatuor ciuitates, quæ deſtructæ ſunt. Et vbi maior enormitas fuit, & iſtius delicti grauitas refertur. Mat. to.2. 169.c.1.E
In ſodomia poſſunt aſſignari eædẽ cauſæ, quæ aſſignabãtur generaliter in peccato beſtiali: particulariter tñ iſtud peccatũ poteſt ex multis puenire. Primo ex aſſuetudine à parua ætate. Secundo ex prauitate naturæ. Tertiò ex cœleſti influentia. Quartò ex ægritudine. Quintò ex ociò. Sextò ex abundantia bonorum temporaliũ. Mat. to.2. 169.c.3.F
Sodomiã docuit Orpheus Thraces, de quo Ouidius Meta. lib.10. Gen. 267.c.2.D
Coitus fœminę cũ fęmina eſt vitium ſodomiticum, licet cõmuniter nõ vocetur ſic. Et de hoc intelligitur illud. ad Ro.1. Nã & fœminę immutauerũt naturalẽ vſũ. Mat. to.2. 170.c.1.B. Sed de hoc coitu raro facit mentionẽ ſcriptura, tum quia rarior eſt; tum quia non conſequitur per eũ id, quod per alios: qui coitus, & ſi ſit grauis, quia cõtra naturã: non eſt tñ ita graue, ſicut vitiũ ſodomiticũ viri ad virum. Mat. to.2. 170.c.2.C. Et contra iſtud peccatum fœminæ cum fœmina, neq; lex diuina, neq; lex humana pœnam poſuit. Mat. to.2. 170.c.3.H
Sodomiticum vitium maſculi cum maſculo fecit, vt Deus ſubuerteret illas quatuor ciuitates. Gen. 19. Et non ſolũ puniuit ſodomitas, ſed etiam manſit in exemplũ oĩbus ſęculis, ſubuerſis ciuitatibus eorũ, & facto mari, in quo cõtra naturam ſunt omnia &c. Poſtea verò iuſſit Deus puniri hoc delictũ pęna lapidationis. Leui. 20. Et lex ciuilis punit hoc delictum pœna capitis. C. ad l. Iuliã. de adulterijs. l. cũ vir. Nã leges contra tales armantur. Et propter tale vitium tempeſtates, & peſtes aduenire dicuntur, vt oſtendit Imperator in Authen. ne luxurientur homines contra naturam. colla. 6. Lex vero canonica punit hoc vitium ſic. Nam ſi ſit clericus, deponitur. Si laicus, excommunicatur. extra de exceſſib. prelatorum. c. clerici. Matt. to.2. 170.c.3.I
Ex coitu ſodomitico maris cũ fœmina extra vas debitũ nõ cauſatur affinitas, vt patet. 35.q.3.c. extraordinaria. Et dr̃ extraordinaria pollutio, ſi in vaſe altero cognouit, vel ſi in vaſe naturali cognoſcere voluit, & nõ valuit ꝓpter impotẽtiã, q̃a clauſtra nõ erant aperta: ſed facta eſt exterior effuſio. Et ſi clauſtra aperta fuerint, & ſublata virginitas, nõ tñ fuit effuſio ſeminis, nec tũc cauſatur affinitas: quia affinitas fit per ſanguinis cõmixtionẽ. ſic dr̃ in eodem cap. extraordinaria. vbi dr̃, q̃ ſi cognoſceretur fœmina à viro ſuo in vaſe non naturali, q̃ impedirentur omnes cognati eius contrahere cum illa fœmina, ſi diſſolueretur matrimonium inter eos ex aliqua cauſa, propter enormitatem criminis. Matt. to.2. 172.c.2.B
Fœmina non tenetur conſentire viro volenti eam cognoſcere in vaſe non debito: imò ſi conſenſerit, peccat mortaliter peccato contra naturam. Patet ad Ro.1. vbi Apoſtolus agit de coitibus contra naturam: Non ſolum, inquit, qui talia agũt, digni ſunt morte, ſed etiam, qui conſentiunt facientibus. Et non ſolum eſt peccatum, ſed peccatũ valde deteſtabile, vt patet. 35.q.c. extraordinaria. Et eſt peius, q̃ coire cũ matre, vt dicit Augu. Mat. to.2.173.c.1.A. Et illud vitium deterius eſt cum coniuge, q̃ cum meretrire. Matt. to.2.173.c.3.G. Iſtud tamen non eſt ita graue crimen, ſicut coitus maſculi cum maſculo. Et maſculi patientis grauius eſt, quàm maſculi agentis. Mat. to.2. 173.c.4.F
Sodomitę. Vltra hoc, q̃ peccabãt peccato cõtra naturam, multis alijs vitijs erant irretiti. Et ſpecialiter erãt pauperibus imiſericordes, vt dicit Rab. Salomon narrans, q̃ quędam puella dum daret panem pauperi petenti, ex mandato ciuitatis nudata fuit, & melle delibuta toto corpore eſtiuo tempore in foro apibus, & muſcis expoſita fuit, vbi cum grauiter torqueretur, clamauit ad Deum contra gentem illam, & exaudita eſt. Gen. 265.c.1.A
De ſodomitarũ ſtatu in ſubuerſione, ab aliquibus dubitatur: quia aliqui eorũ potuerunt in ipſo mortis cruciatu pœnitere: ſed difficile videtur, nec veriſimile, licet muniri poſſit autoritate Hieronymi dicentis, nõ omnes moriẽtes in mari rubro de ęgyptijs æternaliter perditos; & Bernardi dictum in 2. Speculi virginum de clerico quodam, qui volens ad quandam monialem ſecretum habere concubitum, in ipſo aſcenſu ad lectum a dęmone præfocatus eſt. Et tamen cõtritus eſt in ipſo cruciatu aliquantulum durante. Gen. 270.c.4.D
Sodomitas poſſe conteri de peccatis in medijs cruciatibus, nemo ambigit, dicit Auctor. Sed q̃ aliq̃s eorum fuerit factus ſaluus, non videtur veriſimile: nec factum fuiſſe, exiſtimo, inquit ipſe, vt probatur. Gen. 270.c.4.k
Sodomitarum paruulos omnes æternaliter perijſſe probatur. Gen. 271.c.1.C
Sodomitarum peccatum vigebat iuxta diluuiũ, & hoc ſignificat illud Gen. 6. corrupta eſt terra corã domino. Gen. 37.c.1.B
An ſodomitæ omnes perierint morte æterna, non conſtat, licet aliqualis præſumptio ſit, quòd ſic. Exo. to.1. 89.c.2.A
Paruuli ſodomitarum puniti ſunt ſine culpa, in temporalibus bonis, ſcilicet in vita corporis & c. Et iſta punitio fuit eis ad vtilitatem ſpiritualium bonorum &c. vt habetur. 1.q.4.c. paruuli ſodomitarum.

rum. Matth.tom.2. 237.c.2.A
Sodomitorum peccatum fuit grauissimum propter multa.Mat.tom.3. 246.c.2.A
Sol. Solis motus cessabit à die iudicij in perpetuum: sed stabit sol in oriente,& luna,in occidente,& cæteri planetæ secundum dispositionem à Deo ordinatam in locis suis &c. Immo, vt proprie loquamur,tempus, in quo iudicium fiet, nec erit dies,neque nox: quia iam motus cęli cessabit. Gen. 19.c.4.F
Sol creatus fuit non in primo gradu Arietis,vt quidam dicunt: sed circa finem virginis, vel in principio libræ circa mediũ Septembris,quando cunctæ arbores fructus habent maturos.Gen. 7.c.1.C
Sol dicitur magnũ luminare, quia quodlibet aliorũ astrorum,& corporum elementarium, minus est illo. Gen. 7.c.3.k
Sol semper causat diem in aliqua parte mundi, non sic luna causat noctem,sicut sol diẽ.Gen. 7.c.4.F
Solem, & lunam fuisse a principio æquales in lumine,dicũt quidam Hebræorum, sed quia luna inuidit soli,& peccauit,diminuta fuit ī lumine à Deo. Gen. 232.c.4.F
Soli assimilatur pater,& lunæ mater.Gen. 350.c.1.B
Sol complet cursum suum in trecentis sexaginta quinque diebus, & quadrante diei. Exod.tom.1. 70.c.4.F
Sol quomodo habeat causalitatem in hominis generationem.Exo.tom.1. 268.c.2.E
Gymnosophistæ speculantur solem irreuerberatis oculis attẽtissime,& impune.Exo.to.2. 162.c.2.A
Solis tãta est eleuatio versus perpendicularem in toto mense Maio:sicut in toto Iulio per oppositum, vt prima pars Maij respondeat vltimæ parti Iulij, & pars postrema Maij,primæ parti Iulij:sed quòd mensis Iulij sit calidior Maio prouenit, quia non est tanta dispositio aeris in mense Maij &c. sicut in Iulio. Exo.tom.2. 218.c.3.G
Solis motum perturbauit Deus tempore Iosue.cap. 10.& tempore Ezechiæ regis.4.Reg.20.& Isa. 38. Nec inconuenit,vt sic faceret. Leuiti. 195.c.4.F & 202.c.2.B
Per motũ solis duæ mensuræ temporis repertæ sunt, scilicet dies naturalis,& annus:dies per motũ raptus,& annus per motũ naturalẽ ipsius solis. Leui. 257.c.2,B
Solem appellauit Homerus patrem deorum, hominumque. Deut. 90.c.1.C
Gentiles appellabant solem,& lunam Deos. Deut. 90.c.1.D
De operationibus solis.Deut. 90.c.1.C
Solis statio cognoscebatur in omni horizõte tempore Ios.Nesciebant tamen Gentiles propter quid esset illa diuersitas,quæ nusquam vsq; tunc visa est. Similiter & retrocessio solis in horologio per decem lineas tempore Ezechiæ regis. 4. Reg. 20. & Isa. 38. Similiter, & solis eclypsis, quæ in morte Christi contigit ab hora sexta vsque ad nonam. Mat.27.Deut. 146.c.1.E
Sol,& luna principalius influunt in hæc inferiora, q̃ alia astra: sol propter calorem,& luna propter humiditatem.Deut. 180.c.2.C
Solis statio, tẽpore Iosue, quomodo peruenire nõ potuit ad multas mũdi partes.Ios.to.1. 120.c.2.D
Sol erat in occubitu,vel paulo ante, cũ petiuit Ios. vt non moueretur contra Gabaõ.Ios.to.1.180.c.1.E
Cum sol steterit ad preces Iosue,credendum est ꝙ totamachina cęlestis steterit,vt probatur.Ios.tom.1. 182.c.3.K.Si tñ stãte sole cæteri planetæ steterint, nullum inconueniens sequitur.Ios.to.1.185.c.4.k
Vel si sole stante per viginti quatuor horas, alij cęli mouerentur.ibid.
Solis statio,tempore Iosue,fuit circa medietatem Iunij.Ios.tom.1. 184.c.2.D
Sol habet diuersam virtutem influendi, secundum ꝙ est sub diuersis signis.Iosue to.1. 184.c.1.E
Si quis diceret,ꝙ stante sole ad præces Iosue,alij cęli moti essent,& postea Deus faceret alios cęlos stare quousq; sol motu suo æquaret ad motum eorum consequendo eos in statu,in quo fuerat, quãdo incepit stare, non conuenienter diceretur. Ios. tom.1. 186.c.2.A
Motus naturalis solis necessarius est ad influentiam. Iosue tom.1. 186.c.2.C
Cum sol tempore Ezechiæ regis retrocesserit, omnia corpora cęlestia retrocesserunt, vt non turbaretur ordo. Iosue to.1. 186.c.3.H
Stante sole,& alijs astris, necesse erat aliam esse complexionem temporis,& habitudinem rerum, quã fuisset primo. Ios.to.1. 186.c.3.k
Sol habet quatuor quartas,ſm latitudinẽ sui motus, in quarum qualibet habet vim cõfortandi vnam ex quatuor qualitatibus primis cõtrarijs sup alias. Ios.to.1. 188.c.3.k. Et ex quatuor quartis declinationis solis ſm quas confortantur prædictæ qualitates,nominãtur quatuor tempora anni. Ios.to.1. 188.c.4.F
Sol in circulo suo habet quatuor quartas, ſm quas declinans, causat quatuor varietates cõbinationũ qualitatum in rebus secundum successionem tẽporũ,discurrendo quartas illas.Ios.to.1.197.c.1.E
Si sol maneret immotus totaliter,nihil posset gigni, aut corrumpi, quia nunq̃ esset alteratio ſm cõtrarietatẽ qualitatũ, q̃ necessariò presupponit ad generationẽ,& corruptionem. Ios.to.1. 197.c.2.A
Oĩs virtus influxiua est ferè a sole.Ios.to.1.197 c.3.G
Stante sole tempore Iosue, nõ cessauit totaliter esse tempus.Iosue to.1. 197.c.3.H
Per solis motum fiunt dies & horæ,nõ tñ principaliter sed tanquam per instrumentum: nam principaliter fiunt per primũ mobile.Ios.to.1. 200.c.2.B
Sol apud poetas habet quadrigã,quia habet quatuor equos.s.Eoum, Aethonem, Pyroum, & Phelgonem,& luna habet bigam.3.Reg. 93.c.3.H
Sol circuit totum cęlum de punćto ad punctum, in viginti quatuor horis,& parũ plus.4.Re.203.c.4.h
Solis retrocessionem tempore Ezechię cognouerunt omnes gentes.4.Reg. 203.c.4.H
Solis retrocessio quomodo facta fuerit tẽpore Ezechiæ,4.Reg. 204.c.1.C
In solis retrocessione tempore Ezechiæ quid apparuerit in aliis regionibus in diuersitate diei, & noctis præter consuetudinem naturalis cursus solis.4.Reg. 204 c.3.F
In statione solis tempore Iosue dies fuit quasi duplicatus, & dies sub Ezechia in retrocessione solis habuit decẽ horas præter cursum solitum,& tamen non apparet ex hoc,quis fuerit maior dies.4.Reg. 205.c.1.C.Dicendum tamen,ꝙ dies sub Iosue fuit maior. ibidem.
Solis retrocessionem intellexit Ezechias, non tamẽ solis descensionem, quod erat etiam maximũ miraculum, s.ꝙ sol transiret versus occidentem subito per arcum quinq; horarum, quæ faciunt decem lineas vmbræ.4.Reg. 205.c.1.E
Miraculum de solis statione volebat facere Deus ad ostensionem gloriæ suæ,multis diebus prius quã factum fuerit tempore Ezechiæ: nam Isaias sollicitauit Achaz, vt peteret istud signũ.Isa. 7.4. Reg. 205.c.2.C

Statio

Statio ſolis nullum eſt miraculum,quia poteſt fieri per hoc ꝙ Angeli mouẽtes cœlũ ceſſent mouere, ſimiliter neque retroceſſio ſolis.4.Reg.205.c.3.F
Solis retroceſſio non eſt mirabilis niſi inquantum eſt inſolita. Et tamẽ quocunque modo ſe habeat, mirabilior eſt,quàm ſtatio. 4. Reg. 205.c.4.F
Vt ſolis tranſitus eſſet ſubitaneus, quis modus eſſet in motibus cœleſtibus.4.Reg. 205.c.4.I
Proportio velocitatis motus ſolis naturalis ad motum raptus eſt quaſi ſub trecente cupla ſexagecupla,quia quotidie mouetur ſol ab occidẽte ī oriẽtem &c.fere vno gradu.4.Reg. 205.c.4.K
In ſolis retroceſſione tempore Ezechiæ non ſolum cœlum ſolis, ſed omnes cœli moti ſunt ab occidente in orientem. Et tamen de primo mobili nõ eſt neceſſe hoc dicere, ſed ꝙ quieuerit &c. vel ſi aliquo motu moueretur,dicendum eſt,ꝙ mouebatur ab occidente in orientem.4.Reg.206.c.2.C. Vel dicendum, ꝙ cęteri cœli ſteterunt, dum cœlum ſolis retrocederet, & reuerteretur ad idem punctum. 4.Reg. 206.c.3.I
In ſolis ſtatione tempore Ioſue,cętera etiam aſtra ſteterunt. 4. Reg. 206.c.4.F
Soli dabant gẽtiles vnicum currũ & quatuor equos, & iſtos ſuſpendebãt coram ipſo, vel ponebatur ipſe ſuper currum, qui trahebatur a quatuor equis. Et ratio,quare quatuor equi attributi ſunt ipſi ſoli,venit a philoſophis,& fuit propter duo: Primo, propter quatuor partes diei, & ideo conditiones illarum quatuor partium impoſuerunt nomina equis ſolis. Nam vocantur iſti equi Eous, Aethõ, Pyrous & Phlegon. Secũdo propter quatuor partes anni.4.Reg.233.c.4.K. Similiter propter quatuor conditiones ſolis &c. Et lunæ dabant bigam propter duas qualitates lunæ, ſcilicet, humidum & frigidum.2.Paralip. 13.c.3.H
Sol ſtetit immobilis ſpatio fere vnius diei Ioſ. 10.& Eccleſ. 46. Et retroceſſit contra ordinem ſolitum per decem lineas vel gradus horologij. 4.Reg.20. & Eccleſ.48.& Iſai.38.Mat.to.2. 248.c.2.D
Solem oriri ſuper cęlum & terram beneficium Dei dicitur.Matt.to.2. 254.c.2.D
Explicantur ſex modi, quibus ſol poſſit oriri ſuper bonos & non ſuper malos,& tamen Deus ex magnitudine clementiæ ſuæ facit eum oriri ſuper bonos & malos. Matt. to.2. 255.c.1.D
Solis radijs non eſt niſi quandiu gignitur. Matt.to.7. 132.c.4.K
Motus ſolis naturalis completur in trecentis ſexagin ta quinq; diebus, & quaſi quarta parte vnius diei. Matt.to.2.248.c.2.C.Defen. 50.c.1.A
Solis obſcuratio, tempore paſſionis Chriſti, fuit miraculoſa.Matt. to.6. 299.c.4.H
In die Iudicij non erit inconueniens dari ſignum in ſole & luna,quãtum ad motũ.Mat.to.6.300.c.1.E
Sol & luna in die Iudicij erunt in oppoſitione potius quàm in alia habitudine, vt veriſimilius creditur. Matt. to.7. 143.c.4.F
Quomodo ſtet,ꝙ ſol obſcuretur, & luna non det lumen ſuum,quia hæc non poſſunt eſſe ſimul.Mat. tom.6. 300.c.3.F
Sol pertranſit vnũ ſignum in triginta diebus & decẽ horis,& quibuſdã minutis horæ.Defen. 45.c.2.C
In quibus temporibus accidet ſolis & lunæ obſcuratio circa iudicium.Matt.to.6. 300.c.4.F
In quocunque puncto cœli ſuper orizonte poteſt ſol videri ab hominibus, qui ſunt inter extremum orientis & occidentis. Matt. to. 6. 301.c.1.C
Sol eſt pater & fons vitæ, tam in animalibus, quàm in plantis. Defen. 49.c.4.H
Obſcuratio ſolis circa diem Iudicij durabit pluſquã. 2.aut.3.horas.Matt.to.6. 131.c.2.A
Motus ſolis,ad hoc ꝙ compleatur, non exigit vnam quartam diei integram. 1.6. horas vltra. 365. dies ſed aliquid minus; nam vera quantitas motus ſolis eſt ſpatium trecentorum ſexaginta quinq; dierum,& inſuper quinque horarum & pluſquam dimidiæ horę vel quaſi & certorum minutorum,vt ponitur ſecundũ totã ſuã pręciſionẽ in tabulis regis Alfonſi &c.in Defen.52.c.2.C.Et tñ iſte error nõ eſt emendatus apud Latinos,ꝙa quantũ ad vulgus non ſentitur &c.Sępe tñ aliqui periti aſtrologi ab eccleſia, & à ſummis Pontificibus petierunt emendari iſtum errorem,& adhuc hodie petunt, quem ipſi poſſent faciliter emendare,ſed non aduertitur ad hoc. Defen. 52.c.4.F
Quare apud ſolẽ & lunã cõputẽtur tẽpora, potius ꝙ ꝑ alios planetas,aſſignãtur ſex cauſę. Def.49.c.3.k

Solarium. Significat duo,ſcilicet,domum hyemalem diſpoſitam ad recipiendos radios ſolis,& aliqñ ſignificat domũ,quæ patet radijs ſolaribus, ſcilicet, quæ non habet tectum, alio modo dicitur imago facta ſoli. Leuit. 317.c.3.F. Ioſ. to.1. 46.c.2.A

Solarium eſt domus, quæ ex omni parte recipit ſolem.1.Reg.to.1. 170.c.3.H
Solaria dicuntur tecta domorum patentia ſoli,ideſt, ꝙ non habent operimentum, & iſta ſunt in multis regionibus,& ſunt plana,vt homines ibi manere queant in illis ad ſolatia ſua. 2. Reg. 63.c.1.D

Solſtitium. In quolibet anno eſt duplex ſolſtitium,vnum in Iunio,ſole exiſtẽte in capite cancri, & aliud in Decembri, ſole exiſtẽte in capite capricorni. Et circa iſta duo ſolſtitia errat calendarium.Defenſo. 45.c.1.E

A ſolſtitio ad ęquinoctiũ eſt quarta pars anni,ſcilicet nonaginta & vnus dies, & portio quædam vnius diei. Defenſo. 48.c.3.F

Solenne. Dicitur quaſi ſolitum annum. 1. Reg.to.1. 39.c.4.K

Solennitas: Secundum ſuam originẽ, importat quandam cęremoniam vel apparatum circa ipſam rem, quæ fit. Et ſic in Eccleſia dicuntur quædam feſta ſolennia,& quædam non,quia quædam magis honorantur in apparatione Eccleſiæ, & in veſtibus miniſtrorum. Nu. to.2. 139.c.4.k

Solẽnitas nõ adhibeẽ cuilibet actioni: vt dicit S.Tho. ſed illi ſoli,per quam aliquis ſe mancipat ad aliquẽ actum pro ſemper. Nu.to.2. 140.c.1.B

Solicitari. Poteſt quis ſuperfluè, & illicitè circa temporalia a multis modis, vno modo tanquã in finem.Secundo modo ſi apponatur de cura circa aliquã rẽ magis quàm expediat, etiã ſi ſit licitũ illam rem appetere, & de illa ſolicitari.Tertio modo qñ eſt ſolicitudo de aliqua re extra tempus ſuum &c. Quarto modo qñ quis ſolicitus eſt de aliqua re,ex maiore timore,quàm expediat. Matt. to.3. 111.c.3.G

Solicitudo Nimia non poteſt comprehendi ſub aliqua regula generali, ſed per prudentiam poteſt iudicari circa quemlibet caſum particularem. Matt. to.3. 101.c.1.E

Solicitudo prouenit ex eo, quod quis credit, quòd ſi ipſe non curat ſolicite de rebus neceſſarijs,quòd nemo ſibi prouidebit.Matt.to.3. 108. c.3.G
Solicitudo hominis debet eſſe in quærendo regno Dei,& eius iuſtitia.Matt.to.3. 109.c.2.A
Dupliciter poteſt aliquis habere ſuperfluam ſolicitudinem; vno modo,ſi quis in aliquo tempore ſolicitus

pro illo tempore licet ista quærat abundantius, q̃ sit necesse: vel cum maiori desiderio, vel ardore, quã expediat; & ista solicitudo prohibetur Matt. 6. cũ dicitur; Nolite soliciti esse &c. Secundo modo quando quis solicitus est de his, quę bona sunt, non tamen cũ maiori desiderio quã expediat; & tamen solicitatur de illis antequã expediat &c. Et ista solicitudo prohibetur Mat. 6. cùm dr̃: Nolite soliciti esse in crastinũ. Matt. to. 3. 110.c.2.E

Licitum est homini habere solicitudinem, & curã de rebus temporalibus, moderatè tamen. Matth. tom. 3. 110.c.4.F

Solicitudinis mensura circa tẽporalia in eo, qui p̃est, debet esse talis, vt tãtùm circa illa solicitetur, ꝙ ex omissione solicitudinis non pereat charitas, nec ẽt ex superabundantia. Mat. to. 3. 111.c.1.D

Solicitudo rerum tẽporaliũ, in operib⁹ misericordiæ, ordinatur ad finẽ charitatis solũ, & ideo nõ est illicita, nisi sit interdũ superflua. Matt. to. 3. 111.c.2.C

Solicitudo dicitur studiũ, vel cura adhibita ad aliqd consequendũ, & ista cura debet esse maior vel minor, secundũ ꝙ res, circa q̃ agimus, põt magis deficere ab intentione nr̃a. Mat. tom. 3. 111.c.3.G

Quod Deus vetuerit superfluã solicitudinem rerum temporalium, multiplex assignatur causa. Primò, vt tolleret desideriũ istorum tanquã de fine. Secũda, propter impedimentum, quod præstatur diuino cultui de bonis operibus necessarijs vel supererogationis. Tertia, vt hõ non se subiiciat rebus vilibus &c. Quarta, ne per nimiam solicitudinem, ostendat se quis male sentire de diuina prouidentia. Mat. to 3. 111.c.3.I

In superflua solicitudine circa temporalia id maxime fallit homines, ꝙ putãt per magnitudinem solicitudinis magnas acqrere diuitias, quod falsum est, quia nõ semper accidit sic. Mat. to. 3. 112.c.1.B

Aliqua solicitudine non superflua licitum est quærere, corporaliter laborando, necessaria vitæ, s. victũ, & vestitum. Mat. to. 3. 112.c.2.A

Exemplum auium, quod ad tollendũ solicitudinem Christus adduxit, conueniens est. Mat. to. 3. 112.c.3.K. Et intelligitur per proportionem, s. ꝙ sicut se habent aues ad ea, quæ possunt facere secundum naturam suam, ita & nos habere nos debemus ad ea, quæ possumus secundũ naturã nostram. s. quãtum ratio dictat, quæ est natura hoĩs, vt homo est; opera tamen exteriora, procedẽtia a solicitudine, differunt in nobis, & in auibus secũdum differentiam naturarum. Mat. to. 3. 112.c.4.F

Solicitudines distinguuntur per tẽpora, sicut & opera per tẽpora distinguuntur. Matt. to. 3. 113.c.4.G

Exemplum de lilijs, cõtra superfluam solicitudinẽ, conueniens est. Matt. to. 3. 113.c.2.D

Solicitudo de futuris superfluis nõ est licita, & superfluum dicitur non illud, quod superabundat ad sustentationem personæ, sed ẽt qd̃ superabundat ad sustentationẽ status, & istud vocatur diuitiæ, & de hoc non est licitum solicitudinem habere, vt patet de illo diuite, de quo Luc. 12. &c. similiter superfluum dicitur non solum illud, quod superabũdeat ad istum diem, sed etiam, quod superabundat ad multa tempora. Matt. to. 3. 113.c.3.k

Solicitudo de futuris necessarijs pro aliquo tempore quæ non possunt fieri in præsenti, superflua est: & si sint talia, quòd possint fieri in præsenti, & necesse sit fieri priusquam vsus eorum sit necessarius, non est superflua, vt patet de volente ædificare turrim. Luc. 14. immo Deus vult, ꝙ habeamus talem solicitudinem. Matt. tom. 3. 113.c.4.G. Si autem, quæ sunt necessaria in futurum, possunt in presenti fieri, & possunt ita faciliter haberi in futurũ, sicut nunc: solicitudo de illis est superflua. ibid. 114.c.1.D

Quando liceat habere solicitudinem de futuro, & quando non, Matt. to. 3. 113.c.3.I

Solicitudo circa bona spiritualia, etiam de futuro, licita est; immo est multum necessaria, & laudabilis. Matt. to. 3. 114.c.1.C

Solidum. Solida dicũtur illa, quæ habent omnem dimensionem. Exod. tom. 2. 200.c.4.I

Solitarium. Ad vitam solitariam, prodest valde occupatio circa literas. Mat. tom. 1. 218.c.3.D

Solitarius quæ damna incurrat ob solitudinem. Mat. tom. 1. 218.c.1.E

Solitudo. Dicitur terra deserta, situ aspera. mõtuosa, à solis feris habitata, Exod. tom. 1. 107.c.1.A

Solitudo omnimoda non est nisi pro viris perfectis, nam imperfecti magna incurrunt pericula. Matt. tom. 1. 218.c.1.E

Solitudo Ethan, & Sur eadem est, & est binomia. Num. tom. 2. 178.c.2.C

Soluere Deus dedit potestatem generalẽ soluendi, & ligandi quodcunque, non tamen quòd soluerent, & ligarent contra legem. Mat. to. 5. 60.c.1.B

Pauperes in lege veteri soluebant in aliquibus tãtum sicut diuites, & in aliquibus non tantum. Leuiti. 139.c.2.A

Soluere est ad regnum recipere, & ligare est a regno excludere. Matt. tom. 4. 173.c.1.B

Somniare. Frequenter somniant melãcholici, cuius redditur causa. Gen. 362.c.4.k

Somnium. Sõnia aliquando contingunt ita terribilia, vt compellant ad veras lachrymas propter immutationem specierum. Et tanta angustia aliquando sequitur, ꝙ anima non potens huiusmodi labores sustinere, excitatur, incipiens operari per organa, sic fuit in Abimelech. Gen. 20. Gen. 175.c.1.C

Somnium propriè quid sit. Gen. 359.c.4.G

Somnia an interpretari liceat. Gen. 362.c.1.C

Somnia quomodo causentur. Exod. to. 1. 48.c.1.C

Quare in dormientibus fiant quædam somnia ad diuinationem pertinentia. Mat. to. 7. 194.c.2.B

Ad somniorum interpretationẽ oportet, ꝙ illa habeant aliquam significationem, & significatio habeat aliquam certitudinem, quæ duo, si nõ insint, stultum est interpretari somnia. Gen. 362.c.2.A

Quomodo cognoscetur, ꝙ somnia sint aliquid significantia vel non. Gen. 362.c.2.A

Si res causans somnium nihil vltra somnium efficere possit, non est danda aliqua significatio somnij. Gen. 362.c.3.F

Somnia stultorum, & insipientium hominum maiorem significationem, & certitudinem habent: quã somnia virorum sapientium. Gen. 362.c.3.K

Illa somnia licitum est interpretari, q̃ habent aliquã causam, ad quã habent aliquã necessariã, vel quasi necessariam connexionẽ naturalem, vel voluntariã potentem necessitare res ad esse, vel ad nõ esse, q̃ connexio possit esse nobis nota. Somnia vero, quæ sic non habent, nec licet ea interpretari, nec eis assentiri. Gen. 362.c.4.H

Causa somniorũ in generali est duplex, s. intrinseca, & extrinseca: ĩtrinseca est duplex, quædã est casua lis motus phantasmatũ sic vel sic: & ex hoc motu causatur, quædã cõplexio, quasi propositio significans

fieans ſic eſſe vel contrario modo. Et ſic communiter aliqui ſomniant ea, circa quæ per diem verſati ſunt, & iſta non ſunt ſigna ſed ſignificata, niſi valde per accidens. Et in iſtis aliquid prędicere vel iudicare, eſt valde vanum & illicitum. Alia cauſa intrinſeca eſt corporis diſpoſitio; quia phantaſmata formantur interdum ſecũdum corporis diſpoſitionem, vel complexionem vel actualem diſpoſitionem. Gen. 363.c.1.A

Somniorum cauſa extrinſeca eſt duplex, quædam eſt corporalis, & quædam ſpiritualis. Corporalis eſt cęlum, & elementorum natura &c. Et cauſa ſpiritualis eſt duplex, ſcilicet Deus, aut dęmon; Deus interdum per ſe, interdum per angelos bonos immutat phantaſiam noſtram imprimendo ei nouas rerum ſpecies &c. Sed communiter iſta ſomnia fiunt per angelos Gen. 363.c.1.B

Somnia, quæ ſunt ab angelis, contingunt dupliciter, quia aliquando mittitur ſomnium & non intelligentia, alij ſolum datur intelligentia ſomnij, & non ſomnium, & iſti ſunt prophetæ, & non primi. Gen. 363.c.2.A

Somniorum cauſam extrinſecam ſpiritualem contingit eſſe dęmonem. Gen. 363.c.2.B

Cautè vtendum eſt interpretatione ſomniorum, & non niſi à deuotiſſimis hominibus ſomniorum interpretationes quærendæ ſunt. Et ſecurius eſt nullius ſomnij interpretationem quærere. Gen. 363.c.2.I

In ſomniorũ interpretatione, quare Daniel nõ ſolũ ſciuit interpretari, ſed etiã referre ad memoriam regis Nabuchodonoſor, q̃ iam oblitus erat ſomnij, Ioſeph verò ſolum interpretatus fuit ſomniũ Pharaonis. Gen. 366.c.1.B

Somnia, q̃ procedũt vel a Deo, vel a natura vera sũt, vt probatur exemplis. Leu. 199.c.1.E

Somniorũ cauſa p̃ accidens sũt cogitationes diurnę, & multa alia, de quibus. Leu. 199.c.2.B

Duplicia ſunt ſomnia, quædam, quæ immittit Deus, & alia, quæ procedunt ab alijs cauſis: in primis nõ eſt prohibita interpretatio, nec auditio, in alijs verò ſic. Iudi. 67.c.4. I.1. Reg. tom. 2. 162.c.4.G

Per ſomnia conſulebat dñs in vete. teſta. diſponendo ſe prius homo per orationes & ieiunia. 1. Regum. tom. 2. 162.c.4.G

Quãdo Deu. 18. prohibent obſeruationes ſomniorũ intelligitur de ſomnijs, q̃ non ſunt à Deo, ſed à caſu. Secus tamen de ſomnijs, quæ à Deo ſunt, præmiſſa oratione & ieiunio. 1. Reg. to. 2. 162.c.4.I

Qũo ĩ ſõnijs fieri poſſit terror a Deo. Paral. 231.c.3.K

Somnium, an ſit à Deo vel non, poteſt apparere ex ipſa immutatione; nam quando à Deo fit, fit fortis immutatio, ita vt videatur non eſſe ſomnium, ſed quod res actualiter fiat. Mat. to. 1. 102.c.1.D

In ſomnis contingit euenire homini delectabilia. Mat. to. 2. 106.c.4.F

Somnia, quãdo fieri poſſint, & quãdo nõ, Mat. to. 2. 186.c.4.G. Nã quãdo eſt multitudo vaporum ſurgentium à ſtomacho ad cerebrũ, & eſt groſſus & turbidus vapor, nõ cauſantur ſomnia; & ob hoc, quando homo incipit dormire, non ſomniat, vt communiter: qa tunc groſſior vapor inſurgit, & eſt maior copia eius. Quando verò alleuiatum eſt cerebrũ ab illa multitudine vaporũ, paucis manentibus, poſſunt fieri ſomnia: & ſic, poſt aliquantam dormitionẽ, eueniunt ſomnia, vt communiter. Si aũt in principio ſomni interdũ eueniant, hoc erit prius q̃ inſurrexerit tota multitudo vaporum, vel quando quis habet leuem ſoporem, quia ille omni hora poteſt ſomniare. Mat. to. 2. 186.c.4.F

Quãdo accidit ſomnium partes ſenſitiuæ interiores ſolutæ ſunt ex parte, nam totaliter nõ poſſunt eſſe ſolutæ in dormiente. Mat. to. 2. 186.c.4.H

In ſomnijs nullum poteſt eſſe peccatũ, niſi inquantũ ipſũ sõniũ traxit cãm ex vigilia. Mat. to. 2. 189.c.4.k

Quomodo per ſomnia reſponderet Deus in veteri teſtamento ad dubia. Defen. 30.c.2.E

Somnus. Ex multis poteſt accidere. ſ. vel ex labore, vel ex repletione cibi, & potus, vel ex magno frigore, vel ex tenebris, & aliq̃ ex morbo, vt ex litargia. Gen. 16.c.3.k

Somnus eſt quies virtutũ aĩalium cũ intenſione naturalium. Gen. 365.c.4.F. & 50.c.2.A. Exo. tom. 1. 129.c.3.H. Mat. to. 3. 157.c.1.E. Mat. to. 6. 121.c.2.C

In ſomno ligantur tam vires rationales. ſ. intellectiuæ, quã animales, in extaſi vero non ligantur vires rationales, ſed potius eleuantur. Gen. 152.c.1.B

Quod in ſomno fiat fortior digeſtio q̃ in vigilia, affigãtur cã. Exo. to. 1. 171.c.1.C. Mat. to. 6. 121.c.2.C

Cauſa ſomni eſt multa fumorum eleuatio. Leuitic. 107.c.3.F

In ſomno ſolæ potentiæ naturales operãtur, & nihil ſenſitiuæ. Nu. to. 1. 165.c.4.F

In ſomno aĩa ceſſat ab operationibus intellectiuis & ſenſitiuis, q̃ ſunt aĩales, & vacat ſolis operationib⁹ vegetatiuis, quæ dicuntur naturales. Nam ſomnus eſt quies virtutũ aĩalium cũ intenſione naturaliũ. Nu. to. 2. 49 c.3.G. Quare in ſomno nihil intelligamus. Mat. to. 2. 108.c.1.A

Homo in ſomno magis diſpoſitus eſt ad ſuſcipiendũ aliq̃ reuelationem à Deo, quàm in vigilia. Matth. tom. 2. 187.c.1.A

Somnus prouenit homini ex duobus, ſ. ex neceſſitate, vel conditione materiæ, vel ex intentione finis, Matt. to. 3. 157.c.1.E

Sõnus qũo cauſetur, Matt. tom. 3. 157.c.1.E

Somnus principaliter eſt vtilis, & neceſſarius homini propter duo, ſ. propter nutritionem, & propter præſeruationẽ a reſolutione. Mat. to. 3. 157.c.2.B

Somnus fuit magis neceſſarius ad vitam hominis, quàm panis. Mat. to. 3. 157.c.3.k

Sõnus prouenit ex ingroſſatione fumorũ facta a cerebro, replẽtium poſtea cõcauitates neruorũ, per quas trãſeũt ſpecies ſenſibiles. Mat. to. 3. 158.c.1.B

Sæpe mittit Deus ſomnum, quibus vult, & referuntur exempla. Mat. to. 4. 219.c.2.B

Sõnus prodeſt ad confortationẽ propter reuelationẽ à laboribus. Mat. to. 6. 121.c.2.C

De sõno Chriſti in naui. Mat. 8. Mat. to. 3. 158.c.1.B

De ſomno, vide etiam in dictione, Sopor.

Sonus. Quomodo cauſetur. ſuper Paradox. 54.c.1.D

Sonus epulantis quis ſit. Gen. 306.c.3.k

Sophiſta. Dicitur quaſi apparens ſapiens, & dicitur verboſus, in primo Elenchorum. quia copioſus eſt ab apparenti ſapientia. Gen. 16.c.2.C

Sophonias. Prophetauit tempore Ioſiæ regis, & denunciauit captiuitatem Babylonicam, deinde liberationem ex merito Ioſiæ regis, qui fuit de optimis regibus Iuda. Et ſophonias interpretatur ſpeculator, vel arcanus. Gen. 24.c.2.E.4.Reg. 227.c.4.F

Quædam ſophoniæ verba exponũtur. Gen. 24.c.3.F

Sopor. Inter ſoporem immiſſum à Deo, & illum, qui alias accidit, quid interſit. Gen. 140.c.2.A

Sopor cauſatur in homine, aſcendente multa fumoſitate ad cerebrum, quæ priuat hominem operatione animali. 1. Reg. tom. 2. 146.c.3.H

Sopor siue somnus est ligatio omnium sensuum & operationum animalium facta à fumis surgentibus a stomacho,& cæt. Et iste somnus regulariter causatur propter cibum : & interdum ex calore, interdum vero ex magno tædio,&c.3.Reg. 176. colum.2.C
Sopor in Adam fuit figura somni Christi in cruce, de cuius latere spõsa sua Ecclesia formata est, &c. Genes. 16.c.3.K
Immissi soporis in Adam assignantur causæ,& qua re id retulerit scriptura.Gen. 140.c.4.G
Sopor immissus Adæ non fuit solum somnus, sed aliquid plus,scilicet,quædam abstractio & eleuatio animæ,quam Græci vocãt ecstasim, Latini raptum,& in ecstasi fit quasi per contrarium quam in sopore,quia in sopore cessat operatio sensitiua & intellectiua & intẽduntur operationes virium naturalium,sed in ecstasi ècõtrario cõtingit.Gen. 140.c.4. H
Soror. Sororem accipere in vxorem nunquam licuit, postquam Cain accepit in vxorẽ sororem suam nomine Calmanam, bene tamen bene in sequenti gradu.Leui. 180.c.1.A
Nec valet argumentum de Thamar, dicente fratri sui Amon, quòd pater daret eam ei in vxorẽ.ibi.
Duas sorores tres &c. Accipiebant Iudæi in vxores successiuè, apud nos tamen non,quia omnis affinitas impedit matrimonium, nec est aliquis gradus,in quo contrahatur,&c.Leui. 182.c.2.D
Similiter poterãt accipere matrem & filiam successiuè.2.Paral. 156.c.4.H
Sors. Sortes permittebãtur ex paucitate fidei eorum,quibus dabantur,vt patet Leui. 16.de sortibus circa duos capros,ad videndum quis illorum deberet esse emissarius.Similiter &in electione Matthiæ.Leui.158.c.2.E. Num.to.1. 40.c.1.E
Sortibus non vtitur nunc Ecclesia, nisi in quibusdã casibus specialibus, in quibus alias discerni nõ potest.Leui. 158.c.4.F
Sortes in vete.test. fuerunt de præcepto in die expiationis, quia quamdiu durauit vet.testa.fuit status imperfectus,&c.Leuit. 158.c.4.I
Sors ponitur ad dirimenda iurgia propter humanã imperfectionem,cuius ponũtur exempla. Num. tomo 2. 82.c.2.B
Sors est determinatio alicuius dubij ex euentu aliquarum rerum motarum. Et est duplex.s.diuisoria & consultoria.Prima non potest esse culpabilis sicut secunda.Neque secũda est de se mala,sed ex intentione vtentis,cum in scriptura in multis locis habetur sortes esse factas Et si interdum hoc sit malũ,ex intentione vtentis vel occasione. Nu. tomo 2. 186.c.2.E
Sortibus verum inquirere,nunc non licet.Nã multa permissa sunt antiquis, quæ nunc licita non sunt,vt habetur 26.quæst.2.c.his namque. Num. tomo.2. 186 c.4.K
Quòd Matthias fuerit sorte electus Act.1.Non est argumentum,quòd nunc licitum sit vti sortibus Num.to.2. 186.c.4.K
De vsu sortium, quando sit licitus, & quando non ponitur distinctio. Num.to.2.187.c.1.A.Defens. 30.c.3.F
Sortes a Deo diriguntur.Leuit. 158.c.2.D
Apostoli ex paucitate fidei elegerunt Matthiam sortibus,sorte tamen vti nunc non licet. Leui 158.c. 3.H.& 4.K
In sortibus consultorijs,expectando iudiciũ à Deo, potest quadruplex error contingere, primus si sine necessitate ad sortes recurratur. Secundus si sine reuerentia mittantur,etiam in magna necessitate,quia Deus vult multum rogari. Tertius si in paruis rebus temporalibus diuinam sniam quæramus sortibus. Quartus,si contra Ecclesiæ statutum,vtamur eis, vt in electionibus Ecclesiasticis, in quibus Ecclesia prohibuit sortes intercidere, Num.to.2. 187.c.1.B
Refertur vnus casus,in quo licitè possumus vti sortibus.Num.to.2. 187.c.3.G
Iudæis erant licitæ sortes,immo necessariæ. Nume. tomo 2. 187.c.3.G
Licitum est in casu,sumere aliquid vltra sortẽ.Mat. tomo 7. 57.c.3.I
Quomodo computentur fructus in sortem.Matth. tomo 7. 50.c.4.G
Quomodo sortibus diuisa fuerit terra promissionis. 204.c.1.E
De modo, quem habit Iosue in sortibus ad cognoscendem peccantem peccato anathematis. Ios. tomo 1. 131.c.2.C
Si in omnibus sortibus si absit fraus, sicut in iectione taxillorum,necesse est sortes existere sic vel sic, non à fortuna,sed à Deo pirigente,&c. Ios.to. 1. 131.c.4.H
Sors, in communi locutione Latinorum, accipitur pro fortuna.Ios.to.1. 131.c.4.K
In sorte & fortuna sunt duo.s.causæ, & confluxus causarum.Ios.to.1. 132.c.1.B
Deus aliquando facit prouenire per sortem contrarium eius,quod signat se velle,& fieret sic,nisi demerita nostra in alterum inducerẽt,&c.Ios.to.1. 132.c.3.G
Sors consultoria non est multum licita. Ios.tomo 1. 132.c.3.H
Sortes diuisoriæ non sunt malæ secundum se,sed à malo proueniunt,& ideo illis non licet interdũ vti.Iosue to.1. 132.c.4.H
Sors cõsultoria est ad vnum, & vocatur sic,quia per eam consulitur Deus,& ista est magis illicita, quã diuisoria, & est à malo & est aliqualiter mala. vt probatur.Iosue to.1. 132.c.4.K
Sortes, per quas Iosue quæsiuit de crimine anathematis, licitæ erant ex mandato Dei, licet alias essent illicitæ,&c.Ios.to.1. 133.c.2.A
Quomodo possit accidere quòd sors dicat falsum, cum Deus temperet sortes missas iuxta illud Prouerb.16.Iosue tomo 1. 133.c.2.B
Quomodo intelligitur illud Prouer.16. Sortes in sinum mittuntur,&c.Ios.to.1.131.c.2.& 133.c.2.D
Sortes consultoriæ sunt magis illicitæ,si fiant ad inquirendum peccantem, quam si fiant ad electiones.Ios.to.1. 134 c.1.C
Sortes consultoriæ permissæ sunt in vet. test.ex paucitate fidei,sed in nouo testamento propter perfectiorem statum, & maiorem fidem,non permittuntur sortes consultoriæ ad electionem, & multo minus ad inquirendum peccatum,& quęcunque occulta. Et cum Apostoli elegerunt Matthiã per sortẽ,fuit ex imperfectione fidei,&c.Ios.to.1. 134.c.1.D.& 133.c.1.E
Tota sors Iudæ fuit meridiana. Ios to.2. 4.c.3.H
Sors est aliquid significatiuum diuinæ voluntatis in rebus dubijs.Ios.to.2. 88.c.1.D
Sortis Iudæ frons Orientalis est sola latitudo maris salsissimi.i. vsque ad locum vbi mare salsissimum coniungitur Iordani.Iosue to.2. 90.c.3.I
Sors Ephraim erat posita in rotundũ sicut circulus. Iosue to.1. 111.c.3 F
Ad quid valuerũt sortes in terra Chanaan ad distributionẽ eius, si vnicuiq; tribui,diuidebatur terra

iuxta multitudinem hominum illius tribus, Ioſ. tomo 2. 118.c.1.A
Sortes non fuerunt ſimpliciter licitæ,etiam in vete. teſta.niſi ex diſpenſatione.Iud. 64.c.2.A
Sortibus vti,in quibus negotijs ſit licitum,& in quibus non.1.Reg.to.1. 230.c.2.E
Non poſſumus in quibuſcunque negotijs vti ſortibus ad inueniendum certitudinem, niſi Deus iuſſerit.1.Reg.to.1. 230.c.3.F
Sortes a Domino temperari, poſſumus intelligere dupliciter.1.Reg.to.1. 230.c.3.G
Sortes illicitæ ſunt circa criminalia, niſi Deus hoc iubeat.1.Reg.to.1. 230.c.4.G
Deut.24.Sortibus ſacerdotum vete.legis, in quas diuiſit Dauid omnes ſacerdotes.4.Regum 230. colum.4.F
Sors duplex.ſ.conſultoria, & diuiſoria, & diuiſoria non eſt iam illicita ſicut conſultoria, &c.1.Paral. 284.c.2.E.Defen. 30.c.3.F
Iudæis licebat vti ſortibus & multis alijs propter eorum imperfectionem,quæ nobis non ſunt licita. 1.Paral. 184.c.2.E. & Leui. 158.c.4.I
Quomodo per ſortes Deus reſponderet in vet.teſt. Defenſ. 30.c.3.F

Spadones. Spadones magnam habent cõcupiſcentiam,eo ꝙ non poſſunt cõſumare actum venereum, quem tamen poſſunt inchoare.Mat.to.2. 195.c.3.G
Spadones poſſunt facere cõmixtiones ſexuum: ſed non commixtionem ſeminum.Et patiuntur fortes tentationes, quas non explent, & poſſunt deflorare virgines: ſed non impregnare. Sic dicitur Eccleſ.20.Concupiſcentia ſpadonis deuirginauit iuuenculam. Mat. to.5. 118.c.3.H

Species. Quia eſt principalis pars vniuerſi,deſiderat perpetuam conſeruatio poteſt haberi per vnicum indiuiduum, non requiritur multiplicatio per generationem.Si verò in vnico indiuiduo non poteſt conſeruari, quia illud corrumpitur,natura dat generationem,&c. Gen. 9. col.3.G
In qualibet ſpecie rerum perpetuarum vt communiter eſt vnicum indiuiduum, vt in ſpecie Solis, & Lunæ,&c.Gen. 98.c.3.K
Diuerſis ſpeciebus rerum diuerſi angeli eiuſdem ordinis præficiuntur.Mat.to.5. 28 c.3.G
Specifica perfectio non reperitur æqualiter in omnibus indiuiduis eiuſdem ſpeciei: ſed eſſentia ſpeciei inuenitur æqualiter in omnibus indiuiduis: quia conſiſtit in indiuiſibili.Gen. 102.c.3.K
Species ſuperiores rerum eminenter continent oẽs inferiores,&c.Ioſ.to.2. 35.c.4.F
Quandocunq; aliqua ſpecies excedit aliam ſubſtantialiter,excedit eam ſimpliciter quantum ad omnem perfectionem inexiſtentem, & poſſibilẽ adueuire.Ioſ.to.2. 36 c.4.G
In qualiber ſpecie eſt aliquid perfectum, & aliquid imperfectum.Mat.to.5. 133.c.3.F
Quomodo ſpecies in intelligentijs ſint formæ ordinis vniuerſi.Mat.to.7. 207.c.2.B
Species ſunt ſicut numeri.Exo.to.1.199.c.3.F. & tomo 6. 75.c.3.F
Species ſenſibilis quanto fuerit remotior à ſua origine:tanto debilius immutat. Mat.tomo 4. 242. colum.2.E
Species,dum fortius imprimũtur, diutius manent. Deut. 80.c.4.K
Species ſenſibiles per totum medium multiplicantur.Mat.to.4. 242.c.2.A
Species viſibilis ſemper dirigitur per viam rectam. Deuter. 117.c.1.E
Illa res,quæ non habet formam materialem, nõ poteſt multiplicare ſpeciem.Mat.to.4. 242.c.3.I
Species ſunt in medio intentionaliter. Matt.tom.7. 147.c.4.H
Omnis ſenſatio fit per ſpeciem intẽtionalem. Mat. tomo 7. 148.c.3.F
Species intelligibilis tripliciter eſt in intellectu poſſibili.Mat. to.7. 194.c.3.F
Triplex eſt ſtatus ſpeciei intelligibilis.Mat.to.7.196. colum.3.H
Nihil eſt ſpiritualius ſpeciebus ſecundum intellectum Mat.to.7. 148.c.2.E
Species intelligibiles ſunt in intellectu. Matth. to.7. 197.c.1.A.
Quando ſpecies dicatur actu intellecta.Matth.to.7. 195.c.4.K

Speculabile. In ſpeculabilibus præſupponunt principia, & in agibilibus finis. De Statu animarum. 2.c.1.B

Speculari. Ex ſpeculari marceſcit hõ.Matth. tomo 7. 73.c.2.A

Speculatiuum Et practicum differũt ex fine,& non ex ipſis obiectis,vt patet 2.Metaph.Exo to.1. 148.c.4.G
In ſpeculatiuis poſſumus errare vno modo ſcilicet quando intellectus noſter ſua indagine nõ poteſt cognoſcere veritatem. In practicis verò dupliciter erratur.Exo.to.1. 184.c.1.E
Sicut in ſpeculatiuis ſcientijs ſunt principia quędã, quædam incomplexa, & alia incomplexa, & cęt. ita & in practicis.Deut. 30.c.3.K

Speculum. Speculo cõparatur intellectus noſter.Exo.to.1. 264.c.3.G
Sicut ſpeculum eſt imperfectum ſuſceptiuũ reſpectu intellectus noſtri: ita intellectus noſter reſpectu intellectus diuini.Exo.to.1. 264.c.4.I
Quomodo ſpeculum inficiatur à muliere menſtruata.Parad. 55.c.1.C
Quare in ſpeculo à parte poſteriore ponatur plumbum.Mat.to.4. 243.c.2.A
Quomodo Socrates per artem ſpeculorum viderit draconem exiſtentem in monte, qui deuorabat homines.Mat.to.1. 238 c.4.G

Spelunca. In ſpelũca duplici fodit Iſaac ſibi, & vxori ſuæ Rebeccæ ſepulchrum. Similiter & Iacob fodit ſibi ſepulchrum, & vxoribus.Gen. 414.c.4.K

Sperare. Diu ſperandum eſt. Nam ſi Deus nõ cito dat, aliquando dabit, ſi expedit. Matth.tomo 4. 108.c.1.B
Sperare poſſumus in homine,ſed non principaliter: ſed tanquam in adiutore miniſterialiter. Mat. tomo 6. 136.c.2.A

Spes. Spes, & deſperatio ad iraſcibilem pertinẽt reſpectu alicuius magni boni: quod naturaliter habere poſſumus: aut ſaltem naturaliter cognoſcimus, licet naturaliter haberi non poſſit, vt hominem habere immortalitatem, &c. Deut. 27.c.4.F
Spes deducta in pactum,quando ſit vſura.Mat.to.7. 52.c.2.B
Spes,quæ de Deo habetur,non ponitur in iraſcibili. Deuter. 27.c.4.H
Spes,Fides,& Charitas vocantur virtutes Theologicæ: quia de Deo ſunt,& in Deum tendunt.Matt. tomo 6. 129.c.1.E
Spes,& deſperatio ſunt circa idem. Nam ſpes eſt de bono arduo,quod attingi poteſt,licet cum aliqua difficultate.Deſperatio autem eſt de bono arduo,

à quo quis se auertit, putans non posse istud consequi', fortè propter aliqua impedimenta ex parte sui. Vbi autem nullum bonũ esse creditur, nec potest esse spes neque desperatio, &c. Matth. to. 4. 22 c. 3. F

Spes recta non est sine meritis, cum spes sit certa expectatio futuræ beatitudinis, ex gratia Dei, & meritis nostris Mat to. 4. 22. c. 3. K

Spes est directè in aliquid, sicut in vltimum finem. Nam spes est certa expectatio futuræ beatitudinis. Et ideo remota spe tollitur finis. Matth. to. 4. 24. c. 2. A

Quomodo spes quæ differtur, affligat animã. Matt. tomo 7. 268. c. 2. A

Spei succedit tentio in patria. Mat. to 4. 232. c. 3. K

Nulla spes præsupponit in merita in futuro. Matth. tomo 4. 25. c. 1. A

Quid sit spem esse cum patientia. Mat. t. 4. 108. c. 1. C

Spes dicit elongationem ab eo, quod speratur. Tenere autem dicit præsentialitatem. Mat. to. 4. 232. colum. 3 K

Spermatizare. Omnia membra dicuntur spermatizare, &c. Exo. to. 1. 2. c. 4. K. & 82. c. 1. A

Sphæra. Octaua sphæra mouetur vno gradu in centum annis. Gen. 17. col. 2. D. & 33. c. 3. I

Motus proprius octauæ sphęræ, & aspectus varius multum est in causa longitudinis, & breuitatis vitæ. Gen. 33. c. 3. I

Ab sphęra octaua, secundum causas naturales mors & vita dependet, &c. Gen. 33. c. 3. I

Sphæra ignis non erit plena igne in die iudicij. Mat. tomo 7. 133. c. 4. I

Octauæ sphęræ aspectus mutatus est in prima ætate per decem & sex gradus & dimidium, & quasi p duo minuta: quia illa ętas durauit mille sexcentis quinquaginta sex annis. Et secundum istum aspectum fiunt mutationes mirabiles in terra scilicet quòd mare intret vnam partem terræ nostræ habitabilis. Et aliam discooperiat, & quòd bona terra fuerit vno tẽpore habitabilis, & fertilis, & post per magna tempora sterilis, & inhabitabilis, &c. Genes. 33 c. 3. H

Vnam sphęram faciunt terra & aqua secundum astrologos. Gen. 41. c. 4. G

Spiratio. Et respiratio aeris non est necessaria ad vocis formationem. Mat. t. 4. 242. colum 4 K

Spiritus. Domini, de quo Gen. 1. dicitur, & spiritus domini ferebatur super aquas, dicitur spiritus factiuus, & assimilatur fabro, qui prius quam aliquid agat, flectit cogitationẽ suam super materiam, &c. Per spiritum hic intelligunt Hebræi ventum missum à Deo. Et hæc expositio magis placet Auctori. Gen. 4. c. 3. K. & 6. c. 2. E. De Beata Trin. 7. c. 2. C

Spiritus significat animam, & ventum, & indignationẽ. De hoc vltimo dicitur Isa. 2. Qui escite ab homine, cuius spiritus, idest indignatio, in naribus eius est Gen. 35. c. 3. G. De Beata Trin. 7. col. 1. B. & col. 2. E

Spiritus, de quo Gen. 6. dicitur: Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, capitur pro indignatione secundum aliquos, & capitur pro disceptatione spũs iuxta expositionẽ Rab. Sal. Et capitur ibidem pro anima, & dr̃ spiritus meus. i. spiritus à me datus homini Gen. 35. c. 3. H

Gustato spiritu necesse est carnem dessipere. Matth. tomo 7. 222. c 4 H

Spiritus in sacra scriptura vocatur aliquando incẽtiuum, vel impetus rei. Psal. 9 Spiritus procellarũ. Et idem habetur. Psal. 149. & Num. 5. Si spiritus zelotypiæ, &c. Exo. to. 1. 120 c. 4. K

Hoc nomen spiritus multas habet significationes in sacris literis. Nam aliquando capitur pro vẽto. Aliquando pro impetu, aliquando pro incẽtiuo, & aliquando pro prædicatore, &c. Exo. to. 1. 121. c. 3 F. Iud. 62. c. 1 B

Spiritus non est propriè in loco. Exo. to. 1. 200. c. 4. G

Spiritus secundum sacræ scripturæ locutionem dicitur omne principium actiuum motiuum, vel impulsiuum. Et ob hoc anima nostra dicitur spiritus: quia principium totius motus, & operationis nostræ, &c. Num. to. 1. 63. c. 1. B

Spiritus propriè sumptus dicitur flatus ventorum & dicitur à spirando. i. à flando, iuxta illud Ps. 148. Spiritus procellarum, & c. i. flatus vẽtorũ. & Gen. 1. Spiritus Domini ferebatur super aquas. i. vẽtus missus à Deo, &c. Num. to. 1. 63. c. 1. B. 1. Reg. to. 1. 176. c. 4. K

Spiritus, de quo Num. 11. dicitur: Auferam de spiritu tuo: capitur pro spiritu prophetiæ, qui quomodo dicatur auferri de spiritu Moysi. Num. tom. 1. 140. c. 3. K

Spiritus qualiter accipiatur in sacra scriptura'. Exo. tomo 2. 56. c. 1. A

Duplex est spiritus. s. spiritus vitalis, & pulsatilis. Ios. tomo 1. 10. c. 3. K

Instinctus hominis dicitur spiritus, similiter & habitus intellectui dicuntur spiritus, & omnes animæ vocantur spiritus. Et virtus data homini ad faciẽdum miracula, vocatur spiritus, & desiderium vocatur spiritus, iuxta illud. Psal. 50. Et spiritum rectum innoua in viceribus meis, &c. 1. Reg. tom. 1. 177. c. 1. A

Spiritus in sacra scriptura raro accipitur pro angelo. Et tamen multoties accipiẽ pro vento. 3. Reg. 166. c. 3. H

Spiritus potest accipi dupliciter: vno modo pro aliqua passione animæ: alio modo pro substantia spirituali. 4. Reg. 189. c. 2. B

Quando spiritus est excellentior, tanto paucioribus indiget ad intelligendum. Mat. to. 7. 192. c. 2. E

Spiritus in sacris literis accipitur propriè dro flatu vẽtorum: sed per transumptionem accipitur spiritus pro quacunque re, quæ mouet se ipsam. &c. 1. Paral. 136. c. 3. G

Spiritus potest loqui in anima tripliciter. Mat. to. 3. 251. c. 1. C

Spiritus est in loco per operationem, & applicationem virtutis ad locum, & quia virtus cuiuslibet spiritus est limitata, præter Dei virtutem. Ideo non potest applicari toti vniuersitati rerũ ad operandum illa, &c. 2. Paral. 31. c. 1. E

Spiritus potest esse in aliquo animali tripliciter, & loqui in illo tripliciter. Mat. to. 3. 251. c. 1. C

In spiritum non agit corpus. Matt. tomo 7. 265 colum. 1. D

Spiritus accipitur quinque modis in sacris literis. Mat. to. 6. 159. c. 4. K

Et accipiendo spiritum quarto modo scilicet pro substantia separata spirituali, aliquãdo accipitur pro dęmone, & aliquando pro Deo. Matth. to. 6. 160. c 1. A

Spiritus in sacris literis accipitur pro quacunq; gratia spirituali gratis data homini à Deo. De Trini. 7. c. 3. G

Spiritus egredientes à corpore per oculos vel per aliquas partes porosas, sunt corpora subtilia, quæ

in modum phantaſmatum reſoluuntur, & ſunt ſubſtantiæ calidę,& humidæ,&c.Parado.52.c.4.F

Spiritus Dei Eſt multiplex. Iud. 116.c.1.D. 1.Reg.to.1. 187.c.3.K

Deus eſt ſolus ſpiritus, ſola ſpirituali actione perceptibilis.Mat.to.7. 137. c.4.G

Spiritus ſanctus.

Accipitur dupliciter:vno modo eſsẽtialiter: & alio modo notionaliter.Et quãdo dicitur,quòd Chriſtus conceptus eſt de Spiritu ſancto, Spiritus ſanctus poteſt capi vtroque modo.Et cõceptio Chriſti appropriatur Spiritui ſancto propter tria.Mat. tomo 1. 95.c.4.F

Quomodo intelligendum ſit, quòd omne verum à quocumq; dicatur,à Spiritu ſancto ſit. Mat. to.5. 145.c.4.I

Spiritus ſanctus dicit duplicem habitudinem reſpectu Chriſti.ſ. conſubſtantialitatis, & efficientiæ, &c.Mat.to.1. 96. c.1.B

Quid erat Spiritum ſanctum cadere ſuper audientes verbum Dei in Eccleſia primitiua. Mat. to. 7. 276.c.4.G

Spiritus ſanctus non poteſt dici pater Chriſti, licet Chriſtus dicatur cõceptus de Spiritu ſanct .Mat. tomo 1. 96.c.4.F

Omnia dona Spiritus ſancti vocantur ſpiritus.Mat. tomo 6. 160.c.2.E

Spiritus ſanctus duos habet gradus purgandi hominem:vno modo mũdificando à peccatis:alio modo faciẽdo hominem hominem omnino purũ, confirmando ipſum in gratia,vel ſubijciẽdo paſſiones ipſas ei, illę.ſ. quæ inducunt hominem ad peccandum,&c.Mat.to.1. 193.c.3.K

Spiritus propheticus poteſt vocari Spiritus ſanctus. Mat.to.6. 160.c.2.C

Spiritus ſanctus an aſſumpſerit ſpeciem columbæ. Parad. 33.c.4.1.& ſeq.

Spiritus ſanctus deſcẽdit in ſpecie columbæ baptiſmo Chriſti potius quã in alia ſpecie propter multa. Mat.to.1. 206. c.1.E

Septem dona Spiritus ſancti ſignificantur per ſeptẽ proprietates columbæ,&c.Mat.to.1. 206.c.1.D

Poſt aſcenſionem Chriſti,expletis decem diebus,venit Spiritus ſanctus. Mat.to.6. 315.c.1.A

Spiritus ſanctus deſcendit ſuper Apoſtolos in ſpecie ignis propter duo. Primò ad oſtendendum feruorem,quo corda eorum erant incitanda,ad hoc, ꝙ Chriſtum vbique inter preſſuras prædicarent,&c. Mat.to.1. 206. c.2.E

Spiritus ſanctus non propriè deſcendit ſuper Chriſtum in baptiſmo in ſpecie columbæ, cũ dicitur Matth.3. Vidit Spiritum ſanctum Dei deſcendẽtem, ſicut columbam,& veniẽtem ſuper ſe. Mat. tomo 1. 209. c.3.F

Sed dicitur deſcendiſſe Spiritus ſanctus,&c. Quia ſuper Chriſtum verè deſcendit illa ſimilitudo colũbæ ad ſignificandum deſcenſum Spiritus ſancti. qui tamen non deſcendit,ſed in Chriſto realiter erat.ibid. 209.c.3.I

Vel dicitur deſcendere in columba propter gratiã ſpiritualem ſignificatam per columbam, quæ à Deo per modum deſcenſus in creaturam deriuatur:iuxta illud Iacobi.1.Omne datum optimum, &c.Mat.to.1. 210.c.3 F

Spiritus ſanctus,& filius hominis dupliciter accipiũtur.Mat.to.4. 19. c.2.B

Quod Spiritus ſanctus deſcenderet in baptiſmo in forma viſibili, vel per formam viſibilem repræſentantem Spiritum ſanctum, conueniens fuit propter multa:vt probatur.Matth.tomo 1. 210. colum.4.K

Spiritus propheticus Parum differt ab excellẽti ingenio.Iud. 68.c.2.D

Spiritus propheticus non eſt tanquam habitus ſcientificus,vel moralis,&c.ſed eſt lumen quoddam raptim tranſiens per modum actus,&c.1.Reg.to.1. 175. colum.3 H. 1 Regum tomo 2. 23. col.2. C

Spiritus propheticus poteſt dupliciter vocari Spiritus ſanctus.ſ. vel pro Spiritu ſancto,vel pro dono eius,&c.Mat.to.6. 160 c.2.E

Spiritus propheticus quid ſit.Exod tomo 2. 56. colum.2.C

Spiritus propheticus quomodo ceſſet in nobis.Exo. tomo 2. 56.c.3.F

Spiritualis homo.

Homo efficitur ſpiritualis recendo à cõditione carnis: & quanto magis à carne receditur,tanto magis ad ſpiritualitatem acceditur,&c Matth to. 4. 41.c.2.B

Spirituale. Spiritualia bona ſunt potiora bonis corporalibus Mat.to.5.39.c.3. H. & to.6. 35 c 3.H

Res ſpirituales poſſunt agere in corporales, & non ẽcontra.Exo.to.1. 285. c.1.B

In ſpiritualibus non augentur naturalia per aſſuetudinem.Mat.to.7. 203.c 2 C

In ſpiritualibus hoc eſt eſſe maius, quod eſt eſſe melius.Mat.to.4. 183.c.2.A

Spirituales creaturæ ſolam compoſitionem actus, & potentiæ, eſſe & eſſentiæ recipiunt.Exod.to.1. 291.c.3.G

Spiritualia bona ſunt duplicia.Mat.to.5. 22.c.3 H

Spiritualia neque locantur,nec alligãtur. Mat. to.7. 307.c.2.A

Pro ſpũalibus cõicandis non licet exigere mercedẽ, benè tñ pro labore, ſi cũ labore adiſcantur, vel cũ labore miniſtrentẽ.Si tñ ſine labore acquirãtur, & miniſtrentur,non licet exigere mercedẽ, vt contingit in prophetia.1.Reg to.1. 162.c.2.B

Quæcunq; efficiuntur vnũ in ſpiritualibus, vna anima dicuntur.Mat.to 5. 81.c 2.A

Conferens ſpiritualia,vt recipiat temporalia,quando committat ſimoniam, & quando non.3.Reg. 127.c.1 B

Spũalia bona dupliciter augentur.Mat.t.7. 34.c.4.K

Spiritualia facilius conſtruũtur, quam deſtruantur. Matth.to.5. 72.c.3.G

Spiritualitas. Duplex.ſ.neceſſaria & ſuperabundans.Mat.to 4 42.c.3.G

Spritualitas, qua corpus animæ ſubijcitur,participatur dupliciter.Mat.to.4. 244.c.3.G

In infimo gradu ſpiritualitatis eſt anima humana. Matth.to.7. 192 c.3.H

Sponſa Chriſti. Inter ſponſam,& uxorẽ apud Hebręos hoc inter erat,quòd vxor iam cognita poterat repudiari,& non ſponſa.Mat.to.6. 48.c.2.A

Nemo tantum diligit ſponſam ſuam,ſicut Chriſtus eccleſiam.Mat.tom.1. 14 c.4.G

Sponſus. A ſponſalibus dicitur,vel a ſponſione,&c.Mat.to.7. 2.col.4.F

Sponſalia De futuro ſoluuntur,ſi ſponſa fiat leproſa,vel paralitica, aut naſum, vel oculos amittat extra de iureiur. cap. quemadmodum.1.Reg.to 1. 110.c 4.H

Sponſalia quomodo differant à matrimonio Matt. tomo 7. 2.col.4.G

Matrimonium non consummatum dicitur sponsalia de præsenti: cum autem superuenerint nuptiæ, matrimonium dicitur consummatū. Mat. tomo 7. 2.c.4.H

Sportula. Sportulæ secundum iura antiqua dicebantur esse illa munera, quæ dabantur iudici à litigatoribus, vt iudicaret, sic colligitur. extra de vita, & honesta. clerico. capit. cum ab omni, &c. 1. Reg. to. 1. 161.c.2.D

Hoc nomen sportula tractum fuit à quodā de herbis contexto, vel de viminibus, in quo fructus feruntur, vel aliquid aliud. Et quia in talibus solebāt antiqui ferre munera, innoleuit, vt ipsa quoque munera, etiam si pecuniæ sint, sportulæ dicerentur, &c. 1. Reg. to 1. 161.c.2.E

Spuere in faciem Alicuius apud antiquos qd significaret. Nu. to. 1. 174.c.3.F

Spurius. Filij nati ex concubinis secundum leges humanas sunt vituperabiles, & non succedunt in bonis paternis, etiamsi patres nullos alios filios habeant. Matth. to. 2. 149. col. 1.C

Stabulum Dicitur ab stando: quia ibi stant iumenta. Nu. to. 2. 171.c.1.A

Stabulum tripliciter accipitur. 2. Paralipom. 133. col. 3. I

Stacten De quo Gene. 37. succus arboris est, quę vocatur myrrha. Gen. 250.c.4.H & 375.c.4 G

Stactes, de quo. Exo. 3. secundum Isidorum & alios succus est fluens de arbore myrrhæ purus, & lucidus, & vocatur myrrha prima, &c. Sed Iudæorū aliqui dicunt stacten idem esse, quod glans ilicis: sed falsum dicunt. Exo. to. 2. 102.c.1.C

Stater Erat siclus argenti. 4. Regum. 73. colum. 3. K

Circa staterē, qui erat in ore piscis mattyæi 17. multa miranda contigerunt. Mat. to. 4. 278.c.3.G

Stater est nomen monetæ, & ponderis, erat quippe moneta: quia denarius fotmatus ad certam imaginem, & figuram: quia erat in ore piscis, & proderat ad solutionem tributi. Erat etiam pondus: quia diuidebatur per medium, & quartas. 1. Reg. 19. Inuenta est quarta pars stateris argenti in manu mea, & stater cōtinet drachmas quatuor, siue duo didrachma, &c. Mat. to. 4. 278.c.4.F

Stater est maior, quam siclus, quia siclus continet viginti obolos. Exo. 30 & Nu. 3. Stater verò continet vigintiquatuor obolos: quia continet quatuor drachmas, & quælibet drachma continet los sex. Mat. to. 4. 278.c.4.H

Statio Exercitus, & castra exercitus quomodo differant. 1. Paralip. 128.c.1.E

Statua Dupliciter accipitur. Vno modo inquantum est aliquid substantiale. Alio modo inquātum est aliquid artificiale, &c. Matt. to. 6. 99.c.1.B

Quare Romani faciebant statuas æreas viris excellentibus. 1. Reg. to. 2. 8.c.4 K

Status. Quomodo in statu innocentiæ homo esset incorruptibilis. Mat. t. 7. 146.c.4.F

Triplex status hominis potest considerari, licet nō fuerit in re nisi duplex, & primo statui cōpetunt ea, quæ dicuntur de homine Gen. 1. Et secundo Gen. 2. Et tertio ea, quæ in 3. cap. Gen. 113.c.2.D

Status propriè pertinet ad conditionem libertatis, vel seruitutis. Spiritualis autem libertas, vel seruitus potest attēdi in homine dupliciter. Vno modo secundum id, quod interius agitur. Alio modo secundum id, quod foris ostenditur. Primum accipitur per comparationem ad diuinum iudicium. Secundum per comparationem ad ecclesiam, qnantum ad iudicium Dei, quilibet, qui est perfectus, est in actu perfectionis: nō tamen quātum ad Ecclesiam, &c. Matt. to. 5. 135.c.4.G

Nullus status potest manere sine principatu, & cæt. Mat. to. 6. 188.c.1.E

Statutum Statuta purè positiua sunt illa, quæ ita cōstituta sunt ab aliquo Pontifice, q; si ab eo non constituerentur, nullo modo obligarent, & omnia huiusmodi potest qlibet summus Pontifex reuocare, quamuis statuta sint à suis prędecessoribus, &c. 1. Reg. tomo 1. 134.c.2.A

Stella. Stellas esse puriorem ignem dixit Plato. Gen. 2.c.4.K

Stellæ quomodo in die videri possint. Gen. 7.c.4.H

Quidam Philosophus Aratus nomine iactauit se cognouisse stellarum nomina, & numerum, vt refert Augustinus. 16. de Ciuita. cap. 24. Sed auctoritas sacræ scripturæ condemnat hunc, vt falsa iactantem. Gen. 253.c.1.C. & 283.c.1.C. Exo. to. 2. 125.c.2.E. Deut. 5.c.3.D

Per stellas conuenienter significatur præmium bonorum. &c. Gen. 253.c.2.B

Stellis comparantur boni fili Abrahæ, quia nullus eis nocere poterat, si boni essent, sicut nullus nocet stellis in sublimi positis. Et quando mali erāt, assimilabantur arenæ vel pulueri: quia ab omnibus conculcabantur, sicut puluis, dicit Rab. Salo Gen. 283.c.1.C

Stellæ sunt de quinta essentia, quæ aliena est ab alteratione, & corruptione. Mat. to. 6. 301.c.4 H

Stellæ septem, quæ sunt in signo Tauri, quas Hispani vocant septē capellas, filiæ dicūtur esse Athlātis à poetis: & aliquando Pleiades, & aliquando Athlantides vocantur, &c. Gen. 356.c 3.H

Stellarum numero comparabantur Iudei, quando boni, &c. Nu. to. 2. 44.c.4.F

Stellæ appellantur militia cœli. 4. Reg. 166.c.A

Circa stellam, quæ duxit Magos, aliqui multa falsa dicunt, quæ improbantur. Nu. to. 2. 58.c.1.D

Diuersæ stellæ, vt dicunt Iudæi, diuersis populis prę sunt: sed Hebræi solum Deum habent, qui regat ipsos, vt ipsi dicunt. Deu. 21.c.1.E

Stellæ mobiles non dirigūt nautas, vt ait Lucanus lib 9. cuius assignatur ratio. Deu. 161.c.3.H

Circa stellam, quæ apparuit Magis, fuerunt opiniones, quibusdam dicentibus, q; fuerit vna de septē planetis, vel de stellis fixis in firmamento cœli: sed improbatur hoc. Matt. to. 1. 110. col. 1. B. Alijs verò dicētibus, q; illa erat de cometis. Sed & hoc improbatur. ibi. 110 c.2.D. Sed dicendum, quòd fuit quædam impressio facta supernaturaliter in aere infimo circa terram. Et fuit illud corpus valde dēsum, multum habēs de luminc, & propter sui sphæricitatem, & flammas, vocabatur stella, sicut de columna nubis dicendum est, q; supranaturaliter facta sit. Et ista stella mouebatur secundum diuinam voluntatem, &c. Matth. tomo 1. 110.c.3.H

Stella, quæ apparuit magis, differebat à colūna nubis dirigente Iudæos in deserto per modum directionis, vt probatur. Matth. tomo primo. 111. col. 3. F

Stella, quæ ducebat magos, manebat super diuersoria, vel hospitia, in quibus magi manebant, nec occultauit se, nisi in Ierusalem, &c. Matt. tomo 1. 112.c.1.C

Stella,quæ dúcebat Magos, nõ erat Spiritus ſanctus ſub illa ſpecie, vt aliqui dicunt: neque mouebatur à ſe ipſa: ſed ab aliquo angelo. Mat. to. 1. 112. colum. 2. C
Stella Magorum, peracto officio ſuo, redijt in præiacentem materiam. Mat. to. 1. 113. c. 1. A
In ſtella Magorum duo erant, ſcilicet fulgor, & ſoliditas: falgor erat ſupranaturaliter productus, ſimiliter & ſoliditas Soliditas tamen qualitas quædam eſt, quæ naturaliter poterat cauſari in ipſa materia, &c. Mat. to. 1. 113. c. 1. C
Per ſtellam conuenienter facta eſt manifeſtatio natiuitatis Chriſti ipſis Magis, Mat. to. 1. 113. c. 2. C
Quomodo intelligatur ſtellã ſe vidiſſe Magos. Nu. tomo 1. 114. c. 2. C
Stella Magorum nũquam magis apparuit, poſtquã ipſi intrauerunt in domum, vbi erat puer, &cæt. Mat. to. 1. 122. c. 3. H
Stella diſparuit ad introitum Magorum in Ieruſalẽ: cuius aſſignatur ratio. Mat. to. 1. 122. c. 4 F
Sed poſtea exeuntibus apparuit propter multa. ibid. 123. c. 2. A
Et referuntur modi, quibus ſe potuit occultare ibidem 124. c. 1. A
Stella omnibus apparebat, quando Magi eam videbant, poterat etiam videri a Magis, & non ab alijs: ſi Deus turbaret oculos aliorum, &c. Mat. tom. 1. 124. c. 1. E
Quælibet ſtella fixa, ſecundum communem poſitionem, mouetur in centum annis vno gradu, & cũ in toto circulo ſint trecenti ſexaginta gradus, nõ poſſet quælibet ſtella fixa complere circulũ ſuũ: niſi in triginta ſex milibus annorum de noſtris. Defenſ. 49. c. 3. H

Stellio. De ſtellione, & illius proprietatib. Leui. 111. c. 3. F

Stephanus.

Illúd Act. 7. Stephanus vidit cœlos apertos, &c. Intelligendum eſt de viſione imaginaria, & non de reali 4. Reg 225. c. 3. G. 2. Paral. 246. c. 2 E
Refertur tempus lapidationis Stephani. Matt. to. 6. 274. c. 2. E
Stephanus paſſus eſt eodem anno, quo Chriſtus paſſus eſt, vel ſequenti. Et dicitur prothomartyr: qa ante illum poſt Chriſti mortem nemo pro nomine ipſius paſſus eſt. Mat. to. 6. 274. c. 2. D

Stercus Stercora columbarum quare comederunt Iſraelitæ in Samaria, potius q̃ aliarum auium. 4. Regum 69. c. 1. E
In Chriſto neceſſario fuit ſtercoris emiſſio. Leuitic. 118. c. 3. H
Emiſſio ſtercoris & vrinæ vnde oritur ſecũdum aliquos. Leui.
Tanto ſtercus eſt minus malum, quanto eſt de rebus ſimplicioribus, & ideo ſtercus humanum reputatur peſſimum: quia eſt de rebus multis, & ideo eſt fœtidius, &c. 4. Regum to. 5. 69. c. 1. E

Sterilis Qui ex ſterilibus matribus nati ſunt, ali quid habuerunt admirabile, &c. Iudic. 130. c. 2 B
Qui ex ſterilibus nati ſunt per miraculorũ fuerunt ſpecialiores inter cæteros. 1. Reg. to. 1. 23. c. 3. F
Steriles maledicebant à Deo in lege veteri: nõ quia Deus reputaret ſterilitatem in vitium ipſi mulieri: quia ſi vitiũ erat, non erat mulieris: ſed accipit maledictio, vt pœna quædam eſt, quia in pœnam habent mulieres, q̃ non poſſint concipere, & magis erat iſta pœna ex opinione humana, quam ex diuina influxione. Mat. to. 7. 22. c. 2. C

Sterilitas. Prouenit ex indiſpoſitione feminis ad generandum ſiue in maſculo, ſiue in fœmina. Deut. 38. c. 1. E

Sternere. Eſt locare ſub pedibus. 2. Paralipo. 95. c. 4. F

Stibium. Eſt quidam ſuccus, vel vnguẽtum, quo mulieres tingunt oculos, & ſupercilia, vt pulchræ videantur: de quo. 4. Reg. 9. dicitur, quòd Iezabel depinxit oculos ſuos ſtibio. Et lapides huius coloris dicuntur ſtibini. 1. Paralipo. 3 4. col. 2. C

Stigma. Stigma dicuntur eſſe impreſſiones p-fundæ factæ in carne ex applicatione ferri candentis, ſicut cicatrices vulnerum depreſſæ in carne, &c Leui. 200. c. 2. E

Stipulatio. In omnibus ſtipulationibus, & donationibus oportet quòd ille, cui fit ſtipulatio, vel donatio, acceptet alias non acquiritur ius, neque cauſatur obligatio. 4. Reg. 123. c. 2. B

Stoici. Stoicorum opinio reprobatur dicentiũ optimam eſſe mortem, quam aliquis ſibi infert. 2. Reg. 111. c. 1. D
Stoici aliter locuti ſunt circa paſſiones, & aliter Peripatetici: ſed Peripateticorum ſententia rationabilior eſt, & communior. Et ſic intelligitur illud. Mat. 5. Omnis, qui iraſcitur fratri ſuo, &c Mat. tomo 2. 118. c. 2. E
Stoici dicunt, quòd timor, & aliæ paſſiones nõ ſunt in ſapiente. i. in virtuoſo. Mat. to. 3. 255. c. 3. F

Stola. Eſt nomen generale veſtis. & dicitur à tolon, quod eſt longum, &c. Gen. 384. c. 3. I
Stola, de qua Gen. 49 cùm dicitur: Lauabit in vino ſtolam ſuam, carnem Chriſti mundiſſimam ſignificat, quæ fuit quædam ſtola. i. cooperimentũ latentis deitatis, &c. Gen. 408. c. 2. A
Stolas albas fecit Salomon leuitis miniſtrantibus cã tando in templo, vel faciendo alia opera. Et erãt ad modum veſtium candidarum, quibus vtuntur omnes eccleſiæ miniſtri in choro, vt refert Ioſephus 8. Antiquita. 1. Reg. to. 2. 104. c. 4. H

Stomachus. Ignis ſtomachi non eſt eiuſdẽ complexionis, & armoniæ cũ igne elementari. Exo. to. 1. 75. c. 4. F
Stomachus hominis, & motus ad libidinem aſſimilantur lampadi, &c. Ruth. 251. c. 2. A

Storax. Arbor parua eſt, & eſt Arabica, cuius fumo ſaluberrimo ſubuenitur morbis, quos gignit fumus arboris myrrhæ, & ſtoracẽ vtuntur plurimum Arabes, & fructus eius uocatur ſtorax Gen. 43. Gen. 375. c. 4 F

Stragulum. Dicitur veſtis, quę ſubſternitur, vel ſuper extenditur, &c. 4. Reg. 90. col. 3. I

Stridor. Prouenit ex frigore: quia ſtridor eſt ſonitus factus ex concuſſione dentium, & concuſſio illa fit ex magno frigore. Mat. tom. 6. 8. col. 4. K
De ſtridore dentiũ in damnatis. Mat. to. 7. 178. c. 4. H
Et ſtridor dentium dupliciter accipitur: ſimiliter & fletus. ibidem
In purgatorio quare non ponatur ſtridor dentium, neque vermis, neq; fletus, nec aquæ niuium. Mat. tomo 7. 249. col. 2. A

Structio. Auis non volat, ſed pedibus ſemper graditur. Leuit. 98. col. 4. K
Structiones non comedebant Iudæi: quia dęmonibus immolabãtur ab Idolatris, & in auguria exercebantur, vt quidam dicunt, & Nicolaus approbat: ſed improbatur hoc. Leui. 98. c. 4. K

De

Deſtructione,& illius pprietatibus.Leui.108.c.4.H
Filij hominum, qui ſtudijs valde intendunt, parui sũt corpore, & viribꝰ debiles &c. Gen.322.c.1.A

Struma Excluſus erat a miniſtratione ſacerdotij in veteri teſtamento, ſed non in nouo niſi ſit monſtruoſus.Leui. 23.1.c.4.G
Struma quid à gibbo differat.Leuiti. 231.c.4.G

Studium generale.

Primum ſtudium generale fuit in Aegypto in ciuitate Memphis,& durauit per multos annos,nam tempore Alexandri Macedonis durabat.Geneſi. 364 col.4.H.

Stultitia. Stultitiam ſimulare loco, prudentia ſumma eſt,ait Cato. 1.Reg.to.2. 93.col.1.E
Stultitiam fingere,quandocunq; tenetur quis quidquam agere,vel pati de neceſſitate ſalutis,vt non cogatur ab hominibus illud agere, iniquitas eſt &c.1.Reg.to.2. 93.c.1.E
Stultitiam, aranea, & muſcam, creata eſſe propter aliquã vtilitatẽ,dicunt Iudæi.1.Reg.t.2.122 c.2.E
Stultitia quid.Matth.to 4. 139.c.1.D

Stultus. Stulti homines magis ſentiunt ea, quæ ſunt ſecũdum naturam, quam ſapientes,cuius redditur cauſa.Leuit. 197 c.3.F
Quia ſtultorum magnus eſt numerus,ideo maxima eſt multitudo damnatorum.Matthęum tomo 7. 250.col.2.C
Stultus eſt,qui malum habet iudicium,& ſecũdum illud malas affectiones,& peruerſas operationes, non dirigens per aliquam prudentiam,vel per aſtutiam ſaltem.Deute. 168.c.1.D

Stulte committere.

Stulte aliquid committere, poteſt dupliciter intelligi.Num.tom.1. 168.c.3.G

Stupor. Vnde ſit, quòd nos ad ſtuporem inciant appatitiones angelorum. Matt. tomo 5. 25.c.2.B

Stuprum. Quare leges humanę prohibeant ſtuprum etiam volũtarium. Exo. tomo 1. 178.c.3.K
Stuprum eſt ſpecies luxuriæ, quia in eo eſt ſpecialis deformitas, tam ex parte puellæ quæ corrumpitur,quam ex parte patris eius &c.Matth.tomo 2. 157.col.4.G
Stuprum interdum vocatur adulterium.Numer.5. vbi dicitur ſi latet adulterium, & teſtibus argui non poteſt,quia non eſt inuenta in ſtupro. Matt. tomo 2. 158.c.1.C
Stuprum proprie dicitur virginum defloratio illicita,non præcedente coniugali pactione.36 q.1. cap.lex illa. Aliquando tamen accipitur pro coitu cum vidua,& pro coitu ſodomitico cum pueris. Vnde ſtuprum committi dicitur in vidua, virgine, vel puero, ff.de adulte. inter liberas, §.1. Et de verborum ſignificatione, l. inter ſtuprum. Et aliquando ſtuprum dicitur adulterium. 36.q. 4.cap.nemo, & 28.quæſt.1.cap idolatria. Et aliquando dicitur coitus cũ virgine, vidua,vel puero,vel muliere ſoluta,quæ non habetur loco vxoris,vel concubinæ,ff.de adulte.l.ſtuprum. Et glo. dicit hoc 32 quæſt.4.c.nemo.quando tamen ſtuprum ponitur ſpecies luxuriæ, accipitur ſolum pro virginum defloratione.Matt.to.2. 158.c.1.D
De punitione ſtupri ſecundum legem ciuilem,diuinam & canonicam,res ſic ſe habet. Nam ſecundum legem ciuilem, ſi ſtuprator fuerit vir honeſtus,ideſt non de genere ignobili, vel minoris cõditionis, quam ſtuprata, pars dimidia bonorum ſuorum applicatur fiſco, ſi vero ſit minoris conditionis quam fœmina,relegatur & punitur corporaliter,vt patet Inſtit.de publi iudi §. Item lex Iulia, quòd ſi ſtuprator ſit tutor illius, deportatur, & bona eius publicantur, vt patet. C. ſi quis eam, cuius tutor fuerit.l.vnica. Si verò ipſa ſtupretur à ſeruo ſuo,ipſa procurante, ipſa capitaliter punietur, & bona eius ad cognatos prouenient, vel applicantur fiſco. C.de bonis damna.l. fi.&c. Et ſeruus comburi præcipitur, vt habetur. C.de mulier.quæ ſeruis proprijs ſe miſcuerunt.l. vnica.Sed ſecundum legem Moyſi deflorans virginem,debebat eam accipere in vxorem, ſi pater illius conſentiret, & ſi non, debebat eam dotare ſecundum conſuetudinem patriæ. Exod.22. & Deute.22. Pœna verò legis canonicæ concordat aliquomodo cum pœna legis Moyſi,quia illa lex Exo.22. Si ſeduxerit quis virginem &c. eſt canonizata per Eccleſiam,& habetur extra de adulte. & ſtupro.cap.Si ſeduxerit,excepto illo de non repudiando, & de non ſoluendo quinquaginta ſiclos, & hoc dummodo poſſit contrahere matrimonium cum illa,quia ſi non poteſt,vt ſi ſit conſanguineus,vel religioſus,vel ordinatus in ſacris, tenetur eam dotare &c. Et ſi ſit aptus ad matrimonium tenetur eam accipere,& dotare. Et ſoluto matrimonio,reddibit dos ad fœminam,niſi forte delinqueret propter quod debeat perdere dotem extra de donatio.inter virum & vxorem. cap.Mulieres.& per totum. Et iſta æſtimatio dotis fiet ſecundum arbitrium boni viri, ſcilicet iudicis.Matth to.2. 159.c.3.F
Lex de ſtupratoribus,ſicut in veteri teſtamento, nõ tenebat vniuerſaliter in omnibus, ita nec in nouo, vt patet ex multis locis tam iuris canonici, quam iuris ciuilis.Exo.to.1. 237.col.2.B

Suaſio Eſt æqualis ad æqualem. Matth.tom.4. 192.c.3.G

Subditus Illud Gregorij ſecundum merita ſubditorum, diſponitur vita rectorum,qũo ſit intelligendum.Matth.to.2 244.c.1.E
Subditi cur puniantur quandoq; pro peccatis Principum.Geneſ. 275.c.2.C

Subiectio. Duo faciunt ſubiectionem eſſe pœnalem,primum,ſi ſit coacta, vt in pueris,qui literis inſtruuntur,ſecundũ quando non fit ad bonum ſubditi, vt in ſeruis. Geneſ. 229.c.2.A
Subiectio non omnis eſt pœnalis,aut mala, ſed duo ſunt,quæ faciunt ſubiectionem pœnalem.Geneſ. 229.c.1.E
Subiectio ſine pœna quæ ſit.Gene. 229.col.2.C

Subiectum Conuenire in ſubiecto,non facit conuenire in natura.Matt. tomo 7. 199.c.2.C
Comparatio ſubiecti,& obiecti,eſt alia,& alia. Mat. tomo 7. 216.c.3.K

Subſanare Eſt torto naſo irridere, & pertinet ad magnum contemptum. 4.Reg. 191.c.3.F

Subſanator Inter ſubſanatorem,deriſorẽ, & conuiciatorem, quid interſit.Matt.to.2. 119.c.3.G

Subſtantia Dicit per ſe exiſtens alteri ſubſtare potens.Matt.to.6.94.c.4.F
In ſubſtantijs non datur infinitum in actu. Matth. tomo 7. 204.c.3.F
Subſtantia Domini dupliciter diſſipatur. Matthæũ tomo 6. 330.c.4.F

Sub-

Substantia separata. De modis cognoscendi substantias separatas à nobis. Matt.to.2. 26.c.1.D
Substantiæ separatæ semper influunt in animam nostram, sed non recipitur semper earum influxus in animam: recipitur tamen, cum est aliquo modo dispolita &c. Matt.tom.7. 191.c.3.K
Substantia separata quanto est superior, & magis accedens ad primam, tanto pauciores species habet, & vniuersaliores, per quas intelligit. Et quanto fuerit magis distans à prima, tanto plures species habet, & minus vniuersales &c. Matt.tom 7. 202.c.1.E. 192.c.2.D
Damnati, exacto iudicio, cognoscent substantias separatas. Matt.to.7. 219.c.4.G
Non est dare duas substãtias spirituales æquales specie. Matth tomo 7. 192.c.2.E
Subtegmen. Dicitur illud, quod vulgariter trama nuncupatur. Leui. 132.c.2.C
Subtilitas. Nomen subtilitatis inuẽtum est à virtute penetrandi. Matth.to.4. 243.c.4.H
Subtilitas in corpore glorioso prouenit ex dominio animæ supra corpus, ratione cuius corpus dicitur spirituale. Et ista spiritualitas, qua corpus subditur animæ, participatur dupliciter, & ratione primi dicitur corpus subtile. Ei ratione secundi agile. Matth.to.4. 244.c.3.F
Subtilitas in corpore glorificato respondet temperantiæ. Matth.to.4. 234.c.1.E
Per donum subtilitatis non possunt duo corpora esse in eodem loco, corpus tamen gloriosum stabit cum alio corpore in eodem loco, sed hoc nõ erit per dotem subtilitatis, sed solum per miraculum. Matt.tomo 4. 245.c.1.C
Subtile. Circa subtilia semp remanet aliquis scrupulus. Matt.tom.6. 66.c.1.E
Subtile dicitur tripliciter, scilicet, vel per raritatem materię, vel propter paruitatem, vel propter virtutem actiuitatis &c. Matth.tom.4. 244.c.2.B
Subuersio quid sit. Gen. 81.c.3.F
Subucula. De qua Leuitic.8. dicitur: Vestis erat linea, vel byssina stricta, de qua Exod 28. Leui. 63.col.4.K
Suburbanum. Dicitur, quasi sub vrbe positũ, vt sunt spatia adiacentia vrbi, quæ sunt quasi sub mœnibus vrbis. Leuit. 300.c.4.F. 1.Paralip. 81.c.4.G

Succedere in hæreditates.

Poterat quis succedere in hæreditates duarum tribuum, vni per successionem paternam, & alteri per successionem maternam, interueniente adoptione ante datam legem, vt patet in Iair filio Segub, quem Segub adoptauit Machir filius Manasses, similiter & auus eius maternus ante datam legem de successoribus. Nume.27.1.Paral.47.c.2.A
Successio. Successiua operatio repugnat Deo, quia solum conuenit rei habenti esse limitatum, & quæ non habet totum suum esse simul &c. Leui. & Parad. 33.c.3.G
Successio in operatione cur agẽtibus præter Deum competat. Paralip. 33.col.3.F
Successiua non sunt ita propriè entia, sicut permanentia. Ios.tom.2. 20.col.2.D
Ex lege successionis apud nos filij sunt directè hæredes, & omnes alij propinqui sunt hæredes in defectu filiorũ, nisi cum filij ob aliquam causam priuãtur penitus successione paterna, vel materna. Sed apud Hebræos hoc erat vniuersale in patre, quòd succederent ei, in matre autẽ non erat vniuersale, vt probatur Nume.tom.2. 90.c.2.B
Circa successionem hæreditariam apud Hebræos referuntur duæ regulæ. Num tom.2. 94.c.3.I
De modo succedẽdi, quo in veteri testamento succedebant filij, & filiæ, & de bonis mobilibus relictis, vel legatis. Et an in aliquo casu possent vendi immobilia. Num.tom.2. 91.c.3.F
Filijs debetur successio in bonis paternis de iure naturæ. Matt.tom.5. 138.c.4.G
Successio causatur in operatione ex resistentia passi ad agens. 1.Reg.tomo 1. 215.c.4.G
Successor. Et is, cui succedit, reputantur eadem persona, fictione iuris. 1.Paralipom. 144.c.4.K
Succubus, & incubus. Quomodo dæmones fiant primo succubi, & postea incubi. Et quomodo dicantur generare, & quomodo Merlinus dicatur isto modo genitus Gene.35.c.1.D. & Exod. tomo 1. 45 col.3.I
Sudor. Sudor causatur ex magno labore excitante calorem resoluentem, & expellentem multas partes corporeas. Gene.22.col.4.F & 108.col.1.A
Nomine sudoris, de quo Genes.3. In sudore vultus tui, &c. significatur labor magnus cum sudor causetur ex duro labore. Gen. 22.c.3.G
Sufficere. Nemo sibi sufficit in omnibus, quæ sunt ad vitam necessaria. Matt. tomo 5. 81.c.4.K
Suffragium. In præstandis suffragijs in re, quæ pertinet ad genus deliberatiuum, vel iudiciale quando sunt multi, quorũ consilio, & sententia, res fieri debeat, illi primo incipiunt, qui minoris sunt auctoritatis, vt si maiores primo dicerent, minores forte, propter maiorum auctoritatem, ab ipsorum dictis non deuient, & hoc fit in politijs bene ordinatis, & in vniuersitatibus Exod tom.1. 244.c.1.A
Quomodo suffragia, & orationes viuorum prosint alijs viuis. Matth.tomo 7. 13.c.3.K
De suffragijs, quæ pro se iusserunt fieri defuncti, quando executores retardant illa facere, an scilicet ipsis defunctis sequatur aliquod detrimẽtum ex retardatione &c. Matt.tom.3. 50.c.1.D
Suffragia Ecclesię magis prosunt quibusdam ex existentibus in purgatorio, quam alijs. Matt.tom.7. 259.col.1.E
Suggerere. Est quasi tacite, vel occulte ad aurem dicere &c. Gene.11.col.1.E
Suggerere proprie est denunciare, & pertinet proprie ad minores. Aliqñ accipitur pro consiliũ dare, aliquando reperitur ad maiores pertinere, vt Ioan.14. cum dicitur: Ille vos docebit omnia, & suggeret &c. Gen. 360.c.3.G
Suggerere proprie est aliquid alicui manifestare rogando, & pertinet ad minores, & ad eos qui loquuntur ad aures. Exo tomo 1. 150.c.3.H
Sugillatio. Est condemnatio, vel strangulatio. Gene. 34.c.2.E
Suppellex. Est nomẽ cõe ad oĩa vasa vtẽsilia, & ornamẽta dem̃, quibus ad necessitatem nostram vtimur. Gene.16.c.1.D. Et sic pecunia non est supellex, quia non habet certum vsum, deinde, quia facta est à lege, vel à communitate, & non potest facere eam, quicumq; possidens eam, bene tñ alia, quæ dicũtur supellectilia. Aurum aũt, & argẽtum, & metallũ quodlibet in massa,

massa, non est supellex, bene ramen vas factũ ex quolibet eorum,&c.Exo.to.2. 100.c.1.E

Super Cum ponitur pro,de,deseruit ablatiuo, &c.Gen. 301.c.2.A

Super præpositio aliquando facit sensum ambiguum,&c.Num.to.1. 30.c.4.G

Superari. Qui ratione aliqua superatus est ab aliquo,habet se tripliciter.Matth.i.to.6. 122.c.4.K

Superbia. Dicitur pectus diaboli, super qđ garditur.Gen. 21.c.1.C

Superbia clauditur in quolibet peccato tanquã prima origo.Gen. 21.c.1.C

Superbia dicitur initium omnis peccati, quia cum omne peccatum sit ꝺ Dei præceptum, & ꝙ homo velit esse subiectus diuino præcepto, superbia est,cum vsurpetur id,quod solius Dei est.Esse liberum ab omni subiectione,& ideo in omni peccato superbia est Gen. 216.c.1.B

Superbia est desiderium indebiti honoris, vel indebitæ excellentiæ.Deut. 94.c.1.D

Superbia quid sit.Mat.to.4. 139.c.1.C

Superbiæ opposita est humilitas.Mat.t.6. 188.c.2.E

Superbus. Superborum conditio est, modicam humiliationem in tantum reputare intolerabilem, ꝙ putent se infimos esse,cum modicũ fuerint humiliati.Cen. 257.c.4.I

Qui vult esse superbus,necesse est, ꝙ sit inuidus.Ma.to.5.152.c.4.H.Mat.to.7. 183.c.2.E

Superborum conditio est, se nimis grauatos existimare,atq; deiectos, si quis eorum sententiæ derogauerit.Parad. 85.c.1.B

Supercilium. Supercilij obductio est quidam gestus, qui demõstrat superbam inflamationem.Gen. 16.c.2.C

Super erogatio. Est duplex, quædam, q̃ nullo modo ꝑtinet ad necessitatem salutis, & ista nunquam cadit sub præcepto, sed sub consilio, vt seruare virginitatem.1.Cor.7.Quædam verò pertinet aliquo modo ad necessitatem salutis, sumendo eam generaliter,sed determinando ad talem vel talem modum,non est de necessitate salutis. Et de talibus potest dari præceptum, immo debet dari, & ita est de ieiunio.Mat.to.3. 85.c.3.H

Superfluum. Simpliciter superfluum dr̃ illud, quod habet quis vltra ea,quæ sunt necessaria ad honestam & decẽtem sustẽtationem suam,& eorum, quorum cura sibi incumbit,& ad humane communicãdum secundum conditionem eorum, inter quos viuit, ne sit extraneus ab eorum moribus ꝓp parcitatem,& illud pertinet ad diuitias & thesaurum.Et secundum hoc assignantur aliquæ regulæ, de dãdis eleemosynis.Mat.to.3. 18.c.4.H

Superfluum dicitur,quod nulli potentię est necessarium.Mat.to 3. 47.c.3.I

Deus nihil superfluum & ociosum fecit,&c.Matt.to.3. 113.c.2.D

Superhumerale. De figura superhumeralis, de quo habetur. Exo.28.referuntur duæ opiniones,sed magis placet sẽtẽtia Iosephi.Exo.t.2. 60.c.3.F.& 205.c.3.G

In superhumerali erant diuersæ figuræ,non hominum,vel aliorum animalium, sed herbarũ. Exo.to.2. 60.c.3.K

In qua parte superhumerale coniungeretur rationali,& quomodo.Exo.to.2. 63.c.2.A

Super humerale nunquam erat disiũctum à rationali,nec è contra,& ꝓp hoc, quãdocunq; aliquis accipiebat Ephod,idest,super humerale, accipiebat simul & rationale,&c.Exo.to.2. 66.c.1.D

Superius. In superioribus continentur eminenter inferiora.Matt.t.septimo. 214.c.3.F

Superiora influunt naturaliter in inferiora. Matth. tomo 7. 206.c.1.B

Superlatiuus Aliquando tenetur absolutè, & exponitur per positiuum,& per valde.Mat.to.2. 172.c.3.K

Superlatiuus dupliciter exponitur: vno modo absolutè,& alio modo comparatiuè.Parad 4.c.2.B

Supernaturale.

Ad hoc ꝙ aliquid dicatur propriè supernaturale, oportet, ꝙ ibi aliqua operatio naturalis non sit. 2.Reg. 170.c.3.G

Superstitio. De superstitionibus quorundam circa ædificãdas domos, circa vestes induendas tali vel tali die, circa contrahendum matrimonium, &c. quas condẽnat Ecclesia.Exo.to.1. 77.c.3.F

Suppleri Nunquam de vno mebro supplet̃ alteri.Mat.to.6. 116.c.2.D

Supremus Aliquando capitur absolutè & non relatiuè, vt patet in.ff. nouo.i.de verb.signifi.l. proximus.Parad. 4.c.3.K

Sur. Desertum sur,vbi errabat Agar, cum fugeret à Sara, est pars deserti contra Aegyptũ venientibus de terra Chanaan, quia viam ignorabat.Gen. 257.c.4.K

Sur & Mara non est idem,dicit Nicolaus. Exod.14. Sed necessario tenetur confiteri esse idem. Gene. 273.c.4.F

Sur,de qua Gene.25.est solitudo quædam inter Cades & Barad extendens se vsq; ad mare rubrum & Aegypti confinia.Et alio nomine dicitur solitudo Ethan,&c.Gen. 295.c.4.K

Sur aliquando est nomen regionis desertæ in Arabia iuxta Aegyprum, circa desertũ Cades: & aliquando est nomen viri.1.Paralip. 105.c.4.K

Surgere Et eggredi in sacris literis, secũdum modum loquendi hebraicum, significãt inceptionẽ alicuius actus in eo,q̃ prius nihil faciebat,&c.Deu.77.c.1.C.Ios.to.1. 15.c.2.E

Surgere,in sacris literis,aliquando significat excitationem ad mandati executionem, &c. Ios.to.1. 129.c.4.H

Sus De sue & eius proprietatibus Leuit. 107. col.2.D

Susana. Susanam condemnauerunt senes illi iudices absque probatione, quod nõ permittitur iudicibus humanis, immo nec accusare & proferre sententiam in eadem causa,ẽt si delictũ testibus comprobarent.Gen. 174.c.4.F

Suscitare. Beatus Syluester suscitauit taurũ. Mat.to.6. 95.c.4.G

Filia Archisynagogi fuit prima ex mortuis, quos Christus suscitauit.Mat.to.6. 121.c.2.E

Suscitatio. De suscitatione seminis in dictione Seminis suscitatio.

Suscitatio mortuorum & iustificatio peccatoris fit à Deo immediatè.Mat.to.7. 211.c.4.F

Suscitatus à mortuis.

Nullus ex suscitatis à mortijs perijt postea ẽternaliter.4.Reg. 44.c.4.G

Suspensio. Lex de suspensione, apud Iudæos,non permittebat manere cadauera in cruce, nisi vsque ad vesperam, siue

ſuſpenſi eſſent Iudæi, ſiue Gentiles. Deutero. 31. Ioſ. to. 1. 151. c. 4. I. & 207 c. 1. E

Suſpirium. Axæ filiæ Caleb de quo Iudi. 1. profecit ad tria. Iudi. 12. c. 3. K

Suſtentatio. Tanto magis eſt alicui neceſſaria, quanto magis appropinquat ad ſenectutem. Matt. to. 3. 153. col. 1. A

Suſtentatio corporis eſt homini maxime neceſſaria poſt animæ ſalutem. Matth. tom 4. 94. c. 2. E

Res, quæ ſunt ad noſtram ſuſtentationem, ſunt in maximo periculo. Matt. to. 4. 94. col. 2. E

Suſtinere. Qui ſuſtinet malum, triſtatur dupliciter de illo. Mat. t. 7. 275. c. 3 H

Suſurro. De ſuſurronibus. Leuitic. 185. c. 1. C. & 190. col. 2. C

Suum. Dupliciter redditur alicui, quod ſuum eſt. Matt. tom. 5. 21 c. 2. E

Syndereſis. Vide ſuperius. Sin.

Tabernaculum.

TAbernaculum Domini primò fuit in Silo, poſtea in vrbe Nobæ, poſtea in Gabaon, & demum cõſtructum eſt templum Salomonis, & ceſſauit tabernaculum. Gen. 70. c. 1. E

De tabernaculo Moyſi, & quid propriè fuerit. Matt. tomo 5. 229 c. 3. K

Tabernacula dicuntur tentoria, quæ in campo extenduntur facta de lintheo, aut de panno, vel de leuibus tabulis. Gene. 70. c. 1. E

Tabernaculo Moyſi aſſimilabatur templum Salomonis. Matth. tomo 5. 230. c. 1 A

Ad Tabernaculum Moyſi nullus niſi Leuita accedere debebat, etiã ſi non accederet ad miniſtrandum, ſub pœna capitis. Exod. to. 1. 100. c. 2. B

De locis vbi fuit tabernaculum, cum Hebræi incederẽt, & caſtrametarentur, & tandem peruenirent in terram promiſſionis. Exo. to. 1. 196. c. 3. H

Tabernaculum, & arca Domini per magnum tempus fuerunt ſeparata ab inuicem, ſcilicet per annos octoginta nouem, ſecundum veram computationem. Exo. to. 1. 197. col. 1. D

Tabernaculum, vbi fuerit eo tempore, quo ab arca fuit ſeparatum. Exo. tom. 1. 197. c. 3. G

Aedificato ſecundo templo, an fuerit conſtructum tabernaculum interius tale, quale Salomon fecit, non conſtat ex ſcripturis &c. Dicendum tamen, quòd poſt redditum de captiuitate ipſi reſtauarunt aliqua prioribus ſimilia facientes Cherubim, & Sancta Sanctorũ, & menſam atque candelabrum &c. ita vt nihil defuerit niſi arca. Exo. to. 1. 198. c. 1. C

Tabernaculum, & arca à tempore quo arca fuit capta à Philiſtin nunquam fuerunt ſimul, niſi vſq; ad tempora, in quibus Salomõ finiuit templum quod fuit ſpatium octoginta nouem annorum. Exo. to. 198. c. 1. C

Quando tabernaculum ſeiunctum fuit ab arca, poterant offerre ſacrificia vbi erat ipſum tabernaculum potius quam vbi erat arca. Exod. tomo 1. 198. c. 1. D

Opera tabernaculi quot facta fuerint ex auro. Exo. tomo 2. 15. c. 1. E

Et quot ex argento, & quot ex ære, & quot ex hyacintho, & quot ex purpura, & quot ex coccobis tincto, & quot ex byſſo, & quot ex pillis caprarum, & quot ex pellibus arietum rubricatis, & quot ex pellibus hyacinthinis &c. Et quod ex lignis ſethin. Exo. tom. 2. 15. c. 4. F

Tabernaculum, vt dicũt Abben Ezra, & Rabbi Cahadiagaon, ſignificat mundum: & quia triplex eſt mundus, quidam intellectualis, ſcilicet ipſorum beatorum ſpirituũ, vt ipſi dicunt, & mundus iſte corporeus, & minor mundus, ſcilicet, homo: ita in tabernaculo erant aliqua ſimilia his, quæ ſunt in hoc triplici mũdo &c. vt ad longum refertur. Exo. to. 2. 18. c. 2. A

Et iſtæ adaptationes ſunt allegoricæ, vel adaptabiles ad allegoriam &c. ibidem. 18. col. 3. K. Sed iſtorum opinio improbatur ibidem. Et tandem aſſignatur vera cauſa literalis tabernaculi. ibidem. 20. col. 2. A

Tabernaculi fabricam Deus dixit primo Moyſi verbotenus, & poſtea oſtendit in quadam imaginatione repreſentationem. Exod. to. 2. 20 c. 4. K

De tabernaculi fabricatione habuit Moyſes mandatum, priuſquam haberet tabulas a Deo, quas habuit in fine quadraginta dierum. Exo. tomo 2. 23. col. 4. G

Fabricam tabernaculi arcæ, & vaſorum fecerunt Beſeleel, & Ooliab. Exo. 31. Exod. to. 2. 34. c. 2. C.

Tabernaculum ſecundum ſuam propriam originẽ latinam, dicitur domus facta de tabulis, & inde deriuatur: nam diminutiuum huius nominis tabula eſt tabella, vel taberna. & inde dictum eſt tabernaculum, & eſt domus facta in expeditione, ideſt, in caſtris bellorum ad breuiter manẽdum, vt diſſolui poſſit &c. Exo. to. 2. 36. c. 4. H

In tabernaculo Domini erant duæ partes, ſcilicet, tabernaculum interius, & exterius &c. Exo. to. 2. 37. c. 1. E

Tabernaculum & lex, ideo data ſunt in deſerto, vt in terram Chanaan introirẽt eruditi in cæremonijs Dei, & cultu eius, quia ſi ſemel introirent in eruditi &c. Cõuerterentur ad cultum idolorum gentis illius, inter quam habitarent, & hęc eſt cauſa, quare Deus retinuit Iſrael in deſerto quadraginta annis, vt toto illo tempore inſtruerẽtur in lege, & cæremonijs. Exo. to. 2. 37. c. 1. E

Tabernaculum ſatis ample, & plane deſcribit Auctor. Exod. tomo 2. 37. col. 4 G

Tabernaculum erat domus facta de tabulis, & erat quadrangularis figuræ, ſcilicet, triginta cubitorum in longitudine, & decem in latitudine, & decem in altitudine, & erat operta tabulis in tribus lateribus, ſcilicet, in Meridiano, Aquilonari, & Occidentali. Nam latus Orientale totaliter erat apertum non habens aliquam tabulam &c. Exo. tom. 2. 37. c. 4. G

Cortinæ tabernaculi, de quibus Exo. 26. factę erant ὀpere plumario, quod ſignificat opus textile, & non opus pictorium: nam in Hebræo dicitur roquen &c. Exo. to. 2. 38. col. 3. K

De tabernaculi coopertorio Exo. 11. ſagis confecto. Exo. tomo 2. 39. c. 4. K

De tabernaculi opertorio ex pellibus arietinis rubricatis, & alio ex pellibus hyacinthinis, & quomodo totum tabernaculum operiebant dempto fronte Orientali contra Bedam dicendum, quòd ſolum operiebat tectum tabernaculi, & non latera. Exod. tomo 2 42. c. 1. A

Tabernaculi tabulę habebant decem cubitos in altitudine, & cubitum, & dimidium in latitudine, in groſſitate non habebant cubitum, vt dicit Rabbi Salomonis, vt probatur Exo. to. 2. 42. c. 4. F.

Dicendum ergo, quòd groſſities cuiuslibet tabulæ erat quatuor digitorum, vel forte minus, vt ait Ioſephus.

Ioscphus. ibidem.
Tabularum tabernaculi bases describuntur. Exodo tomo 2. 43.c.3.H
Fabricæ tabernaculi exterioris designantur multæ causæ. Exod tomo 2. 46.c.2.I
Quòd vnicum tabernaculum, & sanctuarium esset in toto Israel causa fuit euitatio idolatriæ. Exod. tomo 2. 48.col.2.A
Atrij tabernaculi longitudo quare haberet centum cubitos, & latitudo quinquaginta. Exod. tomo 2. 52.c.1.A
In tabernaculo exteriori erant tres administrationes sacerdotum, scilicet, adolere incensum in altari thymiamatis, incendere lucernas, ponere, & auferre panes propositionis, & hæc pertinebant tam ad sacerdotes summos, quam ad minores, quando tamen à magno sacerdote fiebant, induebatur vestibus pretiosis, sine quibus non intrabat in sanctuarium, vt patet Exod. 28. & vestietur ea Aaron in officio ministerij, vt audiatur sonitus &cæt. Et his vestibus induebatur in atrio. Exodo tomo 2. 63.c.1.B
Tabernaculum dupliciter accipitur. Exod. tomo 2.
Referuntur ea, quæ facta sunt in opere tabernaculi, ex auro, argento, ære, lapidibus, & lignis. Exodo tomo 2. 108 c 2 B
Taberbaculum dupliciter accipitur, vno modo pro toto aggregato ex tabulis & columnis, atque basibus &c. Alio modo pro solis cortinis tegentibus tabernaculum, primo modo communiter accipitur in sacra scriptura, secundo modo accipitur. Exo. 26. cum dicitur, vnum tabernaculum ex his fiat. Exo. tomo 2. 108.c.4.G
Tabernaculum fœderis dicitur aliquando tabernaculum testimonij. Exodo tomo 2. 108.c.4.K
Tabernaculum paruum, de quo Exod. 33. dicitur, quod extendit Moyses extra castra, necessario dicendum est, quòd illud fuit extentum per Moysem extra castra, quando occidit idolatrantes, antequam ascenderet secunda vice in montem, aut fuerit extentum postquam descendit in secunda vice ferens secundas tabulas. Exo. to. 2. 147.c.4.F. Sed magis videtur dicēdum, quòd fuit extentum priusquam secunda vice ascenderit in montem, vt probatur ibidem. 147.c.4.H
Opus tabernaculi, & oblatio, & principum concilium fiebant extra castra in tabernaculo paruo. Exod. tom. 2. 151.c.4.G
Tabernaculum magnum consumatum fuit in primo anno exitus de Aegypto vt patet Exo. 40. vbi dicitur, quòd prima die, mensis primi secundi anni, fuit erectum tabernaculum &c. Exod. tom. 2. 151.c.4.I
Tabernaculum erat in medio castrorum: inter quatuor vexilla, quatuor partium gentis Hebræorū, vt patet Nume. 2. Exo. tom. 2. 151.c.4.K
Tabernaculum, de quo dicitur Exod 33. Moyses quoq; tollens tabernaculum &c. Erat quoddam tabernaculum paruum, in quo morabatur Moyses, & ad quod conueniebant principes, & seniores populi ad faciendum concilium cū eo. Exod. tom. 2. 152. col. 1. A. Sed non morabatur Moyses cum vxore, & filijs suis, sed solus Moyses, & Iosue manebant in eo, & quando Moyses veniebat in castra, minister eius Iosue manebat in eo ad custodiam eius. Et super istud tabernaculum pendebat columna nubis per diem, & columna ignis per noctem, priusquam fabricatum esset primū tabernaculum. ibidem.
Et hoc tabernaculum paruum dicebatur tabernaculum fœderis, ideſt, in quo erat fœdus Dei, scilicet tabulæ lapideæ. Quamuis Nicolaus dicat, quòd dicebatur fœderis: quia in eo fiebant fœdera compositiones, vel concordantiæ in litibus: sed non videtur verum: & aliqui dicunt, quòd in isto tabernaculo cōseruabatur vrna, quod etiam probatur esse falsum, quia nondum facta erat illa vrna, & adimpleta Gomor: sed postquam Aarō, & filij eius consecrati fuerunt, facto iam tabernaculo magno. ibidem. 152.c.3.F
Et dictum tabernaculum paruulū dicebatur etiam tabernaculum doctrinæ, vt dicit litera Caldaica, quæ apud Hebræos dicitur Targum. ibidem.
Tabernaculum tripliciter accipitur. Exod. tomo 2. 186.col.1.A
Tabernaculum quadrupliciter accipitur, cum fit mentio de tabernaculo veteris testamenti. Exod. tomo 2. 213.c.2.A
De compositione, & figura tabernaculi ponitur epilogus. Exod. tom. 2. 219.c.1.C
De sanctuarij totius, & tabernaculi figura, & compositione, plenariam cognitionem habere satis difficile est, ex rerum varietate: & ex inordinatione tractandi; & propterea aliqui errauerunt circa nonnulla, conantes hanc cognitionem habere, vt Ricardus, & Sanctus Thomas 1. 2. tractans de præceptis cæremonialibus veteris testamenti. Exo. tom. 2. 219.c.1.C
Tabernaculi assignatur descriptio. Exod. tomo 2. 219.c.4.F
De tabernaculi suppellectilibus, & totius sanctuarij quibus ibidem ministrabatur. Exod. tomo 2. 220.c.4.K
Tabernaculum fœderis nunquam erectum fuit, vsque ad diem primam anni secundi ab exitu de Aegypto. Exo. 40. Leuit. 323.c.1.D
Tabernaculum testimonij sic dictum fuit: quia in eo erat arca, in qua erant duæ tabulæ legis, quæ vocabantur testimonium, eo quòd manebant posteris in testimonium, quòd Deus dedisset legem Israelitis, vt patet Exod 25. Leuitic 6.c.4.H
Interdictum erat Leuitis intrare in tabernaculum. Similiter, & vulgaribus, & solis sacerdotibus concessum. In atrium vero tabernaculi intrare, omnibus, & Leuitis, & vulgaribus concessum erat. Leuit. 9.c.3.G
Ad ostium tabernaculi concessum erat mundatis à lepra introire propter tres causas. Leuitic. 139. col.4.F
Tabernaculum describitur. Leuit. 153.c.1.B. & 233. col.2.A. & 276.c.2.A
Intra tabernaculum erat locus, in quo conseruabantur vestes sacerdotales, in quo etiam sacerdotes induebantur, & exuebantur. Leuit. 168.c.3.K
Tabernaculū multipliciter accipitur. Leu. 29.c.2.A Num. tom. 1. 163.c.1.E
In sacris literis tabernaculum multoties accipitur pro toto sanctuario Leuit. 70.c.4.I
Tabernaculum fœderis consummatum est secūdo anno ab exitu de Aegypto mense primo die prima mensis. Nume. to. 1. 2.c.3.I
Et vocatur tabernaculum fœderis, propter tabulas continentes fœdus Dei Israel existentes in illo. Num. tom. 1. 3.c.2.E
Tabernaculum dicitur anima spiritualiter. Nume. tomo 1. 17.c.3.I
Inter tabernaculum, velum, & tentorium quid interfit. Num. tom. 1. 42.c.3.E
Tabernaculum aliquando capitur pro contentis intra ipsum. Num. tom. 1. 46.col.1.A

Tabernaculum habebat quatuor cooperimenta. Num.to.1. 94.c.4.I
De collocatione,& ſitu eorum, quæ erant intra tabernaculum:& cauſa, quare ſic collocata eſſent. Num.to.1. 87.c.2.A
Quid interſit inter eſſe apud oſtium tabernaculi, & ante oſtium,& in conſpectu tabernaculi. Nume. tomo 1. 79.c.2.E
Tabernaculum fuit conſecratum in die, qua erectum eſt, factis quibuſdam lituris, intincto digito in oleo ſancto per omnes parietes eius,& p̃ ſingula operimenta,atq; vaſa,&c.quæ erant in ſanctuario.Exo.30.Et iſta facta ſunt breui mora. Nume.to.1. 81.c.3.F
Tabernaculum Domini erat ſicut centrum totius caſtrametationis &c.Nu.to.1. 110.c.2.C
In tabernaculorum feſto tria conſiderabantur.ſ.ceſſatio à laboribus,& manſio in tabernaculis;& vocatio in victimis,&c.Mat.to.2. 115.c.3.G
Tabernaculum ex aliquibus cauſis mutatum eſt in terra promiſſionis ſ.de Silo in Nobe in Gabaon, de Gabaon in Ieruſalem.Deu. 63.c.2.A
Tabernaculum poſitum eſt cum arca in Silo poſt quatuordecim annos ab introitu in terram promiſſionis,& manſit ibi ſimul cum arca 344.annis vſque ad tempus Eli ſacerdotis,quando duo filij eius portauerunt arcam in caſtra, & portauerũt eã Philiſthijm,& exinde cœpit arca eſſe ſeiũcta à tabernaculo,&c.Deu. 63.c.2.A
Tabernaculum, & arca ſuerunt ſeparata ab inuicẽ per octoginta annos,vel modicum plus.Deuter. 86.c.4.H
Tabernaculum fuit tranſlatũ in vrbem Nobe poſt Silo.Ioſ.to.2. 115.c.4.I
Tabernaculum Moyſi deſcribitur.3.Reg.49.c.3.H. 2.Paral.3.c.4.I Mat.to.5. 229.c.3.K
Tabernaculi atrium deſcribitur.3.Reg. 49.c.4.F
Atrij tabernaculi vſus quando ceſſauerit. 3. Regũ. 49.c.4.I
De vaſis miniſtrationis,quæ erant intra tabernaculum.3.Reg. 49.c.4.G
Tabularum tabernaculi, & baſium eius vſus ceſſauit,facto tẽplo Salomonis, & generaliter omnes tabulæ,& baſes.& columnæ,& vela, & operimẽta,& tentoria tabernaculi, & atrij ceſſauerunt ab vſu ſuo:facto templo Salomonis, & ſeruata ſunt in loco theſaurorum templi,vel in aliquo de cœnaculis: ſed aliqua vaſorum tabernaculi, & atrij manſerunt in adminiſtratione priſtina, vt arca. Altare vero Thymiamatis non manſit: quia Salomon fecit aliud maius candelabrum manſit, & mẽſa panum propoſitionis cum ſuis vaſis,&c. 3.Reg. 49.c.4.I
De fine omnium,quę fuerunt in tabernaculo Moyſi,& in templo Salomonis.3.Regum. 50.c.2.D
Tabernaculum propriè eſt domus facta de tabulis ad modico tempore manendum. 1.Paralipome. 52.c.2.C
Tabernaculum Moyſi vocatur domus iuramẽti. 1. Paralip.4.1.Para. 64.c.4.K
Tabernaculum Moyſi factum fuit in ſeptem ferè menſibus primi anni ab exitu de Aegypto in deſerto Sinai.2.Paral. 4.c.1.C & 8.c.2.E
Tabernaculum Moyſi manſit in Gabaon ad minus quinquaginta duo annis.vel quaſi. 2.Paralipomen. 8.c.1.B
Taberuaculum fuit primo fixum in Silo, & poſtea tranſlatum in Nobe, & inde in Gabaon, & inde portatum eſt in templo Salomonis. 2. Paralipo. 7.c.4.H
Per tabernaculum Moyſi ſignificabatur totus orbis.2.Paralip. 22.c.3.K
Tabernaculum Moyſi, prima ſui diuiſione,diuidebatur in atrium:& in tabernaculum, & tabernaculum in duas partes, quodam velo inter medio, &c. Similiter & templum Salomonis in prima diuiſione diuidebatur in atrium,& templum: & rurſus templum induas &cæt. Et in prima parte erant multa candelabra ſ.decem aurea, & alia argentea,de quorum numero non conſtat. Et erãt multa candelabra propter magnitudinem tẽpli: quia illa pars templi habebat quadraginta cubitos in longitudine, & in latitudine viginti, & in altitudine triginta. Similiter erant plura candelabra propter honorem.2.Paral. 22.c.3.K
Tabernaculum Moyſi portatum eſt in templũ Salomonis,& vaſa eius.2.Paral.66.c.3 F. Et illud reſeruatum fuit in theſauris Domini in aliqua exedrarum,vel in palatijs templi ſuperioribus: quæ erant ſupra tectum templi.in memoriam Dei: q̃ iuſſerat illud fieri,& in memoriam Moyſi &cæt. Qui fuit miniſter illius,&c.Similiter & vaſa ẽnea fuerunt ibi recondita:nec erat vllus vſus eorum. De vaſis autem aureis,& argenteis:quædam fuerunt recondita in theſauris tẽpli.ſ.altare thymiamatis, & menſa propoſitionis. Alia aut vaſa vt cyathi,phialę,mortariola,& c.manſerũt fortè ad priores vſus,&c.2.Paralip. 66.c.4.F
Tabernaculum tripliciter accipitur ī ſacra ſcriptura.Vno modo pro tabernaculo Moyſi.Alio modo pro tabernaculo,quod fecit Dauid arcæ fęderis in domo ſua. Tertio pro templo Salomonis. 2.Paralip. 67.c.2.B
Tabernaculum,quando erat in Silo,non erat in cãpo:ſed in quadam magna domo.Ioſ.18.&c.Mat. tomo 4. 6.c.2.B
In tabernaculi ædificijs quare non apponeretur ferrum.Exo.to.2. 17.c.1.B
De tabernaculorum feſto, quod durabat per octo dies, ſeptem pertinentes ad illud & octauus erat cœtus Iſraelitarum.Leu.23.& Deut.16.Et de cę remonijs,quæ fiebant in illo. 2.Paralipomenon. 28.c.2.A
Tabeſcere Eſt deſiccari,putrefieri, vel deficere.1.Reg.to 1. 46.c.1.E
Tabula. Tabulæ tabernaculi erant de auratę ab intus,& ab extra.Exo.to 2.45.col. 2.E.& 193.c.4.K
Ex tabulis fuit conſtructum tabernaculum Domini. Exo.26.iuxta ſignificatum huius nominis tabernaculum.Exo.to.2 37.c.4.G
De quantitate tabularum tabernac uli in dictione, Tabernalium,& Exo.to.2.43.c.1.B. Similiter & de baſibus earum.ibid. c.3.H
Conſuetudo fuit ab antiquo ſcribere in tabulis ceratis 4.Reg. 214.c.4.F
Tabulæ Moyſi. Tabulæ legis datæ ſunt in ſignum fœderis Domini facti inter Deũ,& Iſrael,&c.Exo.t.2.3.c.3.F
Tabulas Moyſi lapideas quidam Iudæi dixerũt fuiſſe ex Saphyro,quibus confractis ad radicem mõtis dicunt Moyſen accepiſſe fragmenta,& vendidiſſe,pp quod nimis ditatum eſſe dicunt,&c. In quos inuehitur Auctor.Exo.to.2.10.c.4.I.Ex quo tamen lapide fuerint,non conſtat.ibidem.
In duabus tabulis erant ſcripta decem præcepta decalogi:non,vt per illa in tabulis ſcripta erudirentur filij Iſrael:ęa in arca erant reconditę nunquã inde extrahendæ:ſed ī cõmotionẽ,& teſtimoniũ .ſ.ſi vellẽt Iudæi negare, q̃ cum Deo pepigiſſent obſeruare

obſeruare decem mandata, poſſent conuinci de falſitate per tabulas illas continentes decem præcepta apud eos tandiu,& tam celebriter obſeruatas,&c. Exod.to.2. 11.c.1.C

Tabulæ Moyſi habebant aliquid, per quod ipſe ſe ipſas à Deo factas patefacerent,&c.Exo.to.2.23.

Tabulæ lapideæ dicebantur teſtimonium:quia erãt conſeruatæ in teſtimonium rei geſtæ. Dicebantur etiam teſtamentum:quia teſtamentum idem eſt,quòd pactum,vel fœdus:quia in illis continebatur pactum, vel fœdus, quod pepigit Deus cũ Iſraelitis.Exo.to.2. 99.c.4.K

Tabula nõ eſt nomen ſpeciei naturalis: ſed pertinet ad figuram: quoniam dimẽſiones non ſunt ęquales &c.Exo.to.2. 113.c.1.D.125.c.4.K

In tabulis datis Moyſi, erant ſcripta decem præcepta & in vna erãt præcepta affirmatiua, & in alia negatiua,vt quidã dicunt;vel in vna, præcepta dirigentia ad Deum, & in alia præcepta dirigentia ad proximum, vt ſcriptæ fuerunt digito Dei, vt dicitur Exod.31.i.operatione Dei per miniſteriũ angelorum,&c.Exo.to.2. 113.c.1.D

Tabulæ Moyſi dñr aliquando tabulæ teſtimonij, & tabulæ fœderis.Exo.to.2. 126.c.1.A

In tabulis lapideis quare tantum decem præcepta ſcripta ſint, cũ multa alia data ſint populo Iſrael, quãdo illa ſcripta fuerunt,aſſignatur cauſa. Exo. tomo 2. 126.c.2.A

Tabulas lapideas quando dicit ſcriptura, quòd ſcriptæ fuerunt ex vtraque parte.Exo.32.Sic intelligendum eſſe dicit Rabb.Salom.non,quòd in vtraque parte Deus ſcripſiſſet. Sed qđ ſcriptura,quæ erat in vna parte, apparebat ex altera eodem modo:ſicut erat in altera.Sed hoc non placet Auctori.Exo.to.2.126.c.3.F.Alij dicunt,ſequentes Chaldaicam translationem, quòd in illis tabulis non ſolum erant ſcripta decem præcepta: ſed etiam expoſitiones eorundem, quod probatur eſſe falſum: quia præcepta Decalogi non egent expoſitione.Exo.to.2. 126.c.3.H

Tabulæ legis nouiter à Deo creatæ ſunt, & ſcriptura ab angelo facta fuit, vel eas ſcriptas creauit. Exo.to.2. 11.c.1.C

In tabulis erant præcepta ſcripta ad reddendum teſtimonium,quòd Deus dediſſet legem. Exo.to.2. 127.c.1.E

Quare in duabus tabulis ſcripta ſint præcepta Decalogi,& non in vna,aſſignantur cauſæ. Exod.to.2. 127.c.2.E

Inter primas tabulas,quas habuit Moyſes à Deo, & ſecundas,hoc intereſt,quòd primæ fuerunt dolatæ, & ſcriptæ opere Dei: Secundæ verò fuerunt dolatæ opere Moyſi,& ſcriptæ opere Dei. Exodo tomo 2. 127.c.4.F

Præcepta duarum tabularum ſic ordinauit Auguſtinus,& multi alij,quod in vna ſunt tantum pręcepta ordinata ad Deum. Alij ex noſtris valde imperiti dixerunt, ꝙ præcepta affirmatiua erant in vna tabula,& negatiua in alia, quod probatur eſſe falſum.Exo.to.2. 127.c.4.I

Quidam Hebræorum ſic diſponunt, vt Auguſtinus expoſuit. Alij ponunt quinque in vna tabula,& quinque in alia,vt Rabbi Salom.ſic ſcilicet. Ego ſum Dominus Deus,&c. Non habebit Deos,&c. Non aſſumes nomen &c.Memento,vt diem &c. Honora patrem tuum &c. Et in ſecunda,ſic.Nõ occides. Non mœchaberis Non furaberis. Non falſum teſtimonium dices.Non concupiſces. Ita quod primum in dno diuidunt, & vltima duo in vnum coniungunt &c.Exo.to.2. 128.c.1.C

Sed iſti errant in tribus. Primo,quod diuidunt vnũ mandatum in duo. Secundo,quod duo coniungunt in vnum. Tertio,quia miſcent præcepta pertinentia ad Deum, præceptis pertinẽtibus ad proximum. ibidem

Alij Hebræi ponũt in vna tabula præcepta ad Deũ tantum pertinentia.Et iſta faciunt quatuor, primum diuidentes in duo,ſic. Ego ſum Dominus Deus &c. Non habebis Deos &c. In ſecunda ponunt ſex,quorum vltimum dicunt eſſe: Non cõcupiſces.Sed iſta aſſignatio peccat in duobus. Primo,quia vnum præceptum diuidit in duo. Secũdo quia duo in vnum redigit.Exo.to.2.128.c.4.H

Tabulæ lapideæ,quas fregit Moyſes, ſignificant veterem legem, & tabulæ ſecundæ ſignificant nouam &c.Exo.to.2. 130.c.4.G

Quidam dicunt tabulas Moyſi confractas eſſe per illam partem, in qua ſcriptum erat præceptum de ſabbathi obſeruatione, quorum refertur motiuum,& tanquam ridiculum impugnatur.Exodo tomo 2. 130.c.4.I

Moyſes non peccauit frangendo tabulas, vt probatur.Exo to.2. 131.c.1.E

Tabulas ideo fregit Moyſes, vt dicit Rab. Salo. quia cum Moyſes eſſet iam iuxta radicem montis, & reſpiciens tabulas, quas manibus portabat, vidit literas,quæ ſcriptæ erant,volare, & manere tabulas abſque literis: tunc ira motus, fregit illas.Sed hoc probatur eſſe falſum omnino Exo.to.2.131.c.1.E. Dicendum ergo,quod ideo, Moyſes fregit tabulas:quia iratus erat. Et rationabiliter ad hoc fuit motus a Deo, vt frangeret ad præſagium futurorum.Exo.to.2. 131.c.2.B

Quare Moyſes fregerit tabulas ad radicem montis. Exo.to.2. 131.c.3.K

Tabulas ſecundas, quas Dominus dedit Moyſi,fuiſſe digniores primis,dicit Rabb. Chaadiagaon, & aſſignat ad hoc ſex cauſas friuolas,ſed dicẽdum, ꝙ primę fuerunt dignores.Exo.to.2. 163.c.3.H

Tabulas ſecundas præcidit Moyſes, quas Rab.Salo. dicit fuiſſe de ſapphiro,& quòd de dolaturis earũ vehementer ditatus eſt:ſed falſum eſt. Exod.to.2. 163.col.4.F

Tabulas ſecundas præcidiſſe Moyſen, dicunt quidã. Similiter & ex mandato Dei exculpſiſſe, cũ quo ſtat,quod verum ſit, quod dicitur Exo.34.Scribã ſuper eas, quod dicunt intelligi auctoritatiuè mãdando &c.Sicut dicitur,quod Salomon fecit templum &c.Nec valet argumentum Nicolai in oppoſitum &c.Exo.to.2. 163.c.4.H

Tabulæ Moyſi nunquam fuerũt in aliqua alia arca, quam in arca teſtimonij, licet Rabbi Moyſes dicat oppoſitum &c.Exo.to.2. 214.c.1.C

Tabulas primas legis ideo auſus eſt infringere Moyſes,vt dicunt Iudæi. Et refert Aben Ezra:quia cũ deſcẽderet de monte,vidit literas de tabulis euolare propter peccatum populi, & tunc quaſi inutiles,vt puta,quia ſine literis,fregit.Nume.tom.1. 122.c.1.A

Tabulas legis Deus dedit in teſtimonium, & probationem,quod Deus dediſſet mandata. Deut. 28. colum.4.K

Tacere. Qui tacet, conſentire videtur: nam non caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare, & qui alium à morte, cum poteſt, non liberat, ſe occidiſſe demonſtrat. vt patet extra de homicidio. c.ſi dignum.Gen. 404.c.1.E

Qui tacet, quando videatur conſentire, & quando non.Num.to.2. 124.c.1.A

Taciturnitas Plus frangit iram, quã mollis, & excusatoria respõsio. Iudi. 108.c.1.C

Taciturnitas veritatis quando sit peccatum. Exod. tomo 1. 62.c.1.C

Tactus Sine sensu tactus nõ est animal. Mat. tomo 7. 149.c.3.F

Sensus tactus non immutatur ab æqualiter calidis, aut frigidis. Mat. to. 7. 176.c.2.E

In sensu tactus homo, excedit cætera animalia 2. de Anima Gen. 306.c.2.A

In actu actu tactus quanto fuerit maior delectatio, tanto erit maior alteratio naturalis. Matth. to. 4. 241.c.3.I.

Sensatio tactus fit per immutationem corporis animalis ab aliquo extrinseco corpore præ dominãte in aliqua qualitatum actiuarum, vel passiuarũ, de quibus iudicat tactus. Matth. tomo 4. 241. col.1.A

Tactus sensatio erit in beatis spiritualiter, non tamen materialiter. Mat. to. 4. 241.c.4.F

De tactu. in Parado. 45.c.2.E

Nullus sensus est ita necessarius, sicut sensus tactus. Matt. to. 4. 241.c.3.K

Tactus reperitur in quocunque animali, quantum vis imperfecto. Parado. 71.c.2.A

Talentum Illud auri, ex quo factũ est candelabrum. Exo. 25. quanti ponderis esset, nunc sciri non potest, &c. Exo. tom. 2. 36.c.3.F. & 202.c.4.G

Ex talento dato, ꝙ nullum lucrum feratur, duplicitер contingit. Mat. to. 7. 35.c.3.F

Talentorũ tria sunt genera, vt refert Historia scolastica. s. talentum mercatorum, quod erat. 50. librarum, & talentum ciuium, quod erat septuaginta librarum, & talentum tabernaculi, qđ erat librarum. Sed hoc quomodo sciri possit, qđ fuit tempore Moysi, apud Hebræos, nõ videtur, quo dato: nescitur quantitas talenti, qa nescitur quãtitas libræ illius temporis, &c. Exo. to. 2. 36.c.3.F. Mat. to. 7. 33.c.2.D

Talenti, nomine quid designetur in scriptura. Mat. tomo 5. 66.c.3.H

Talentũ non est æquale apud omnes gentes. 2. Reg. 75.c.3.G

Quid decem talenta significent. Matt. to. 5. 66.c.3.I

Talentum est magnum pondus. Nam de vno talento auri factum fuit candelabrum sanctuarij. Exo. 25. 1. Paral. 2. 7. c 3. H. 2. Paralipo. 127 c.3.K

Talentorum parabola conuenit statui prælatorũ. Mat. to. 7. 26.c.1.E

Talentũ est nomen ponderis, & non pecuniæ: quia alias esset nomen monetæ, qđ falsum est, & vbicũq; inueniť, est pondus: immo est maximo omnium ponderũ: qa post talentũ nihil inuenimus in ponderibus, nisi replicatio talenti. Et talenti pondus, apud diuersas gentes, variũ reperiť. Nã apud Romanos, est pondus septuaginta duo librarum. Et est triplex talentũ. s. minus, mediũ. & summũ: minus est quadraginta librarum: mediũ septuaginta duo summum est, centum viginti librarum. Et in parabola talentorum Mat. 25. talẽtum significat pecuniam auream, vel argenteã, quæ ad pondus talenti dabatur, sicut dicit Hieronymus. Mat. to. 7. 33.c.2.C

Talio Lex talionis qualiter sit intelligenda. Exo. to. 1. 220.c.4.F. &c.

Qđ lex talionis ad literã, vt sonat, deberet intelligi, vel iuxta ęstimationẽ in pecunia: vtrũq; potest sustentari sine præiudicio. Exo. to. 1. 221.c.3.F

Lex talionis, siue contrapassi non est iustum simpliciter. Exo. to. 1. 221.c.3.I. Est tñ iustũ aliqñ, vel sic, s. qñ cõmutantur res, quæ sunt extra ꝑsonã. ibid.

In talione debet attendi, vtrum personæ sint æquales, vel non. Nam si non, non debet seruari talio, vel cõtra passum. Si vero sic, seruari debebat, &c. Exo to. 1. 223.c.1.C

Talionis lex, & si nõ sit quid iustum simpliciter, est tñ iustum ſm iustitiam commutatiuã in duobus casibus. Primò, si sit commutatio in rebus, & hoc sine ꝑsonæ sint æquales, siue iẽquales. Secũdò, qñ est cõmutatio in actionibus, & ꝑsonæ sunt æquales. Secus tñ si sint inæquales. Exo. to. 1 223.c.1.D

Talionis legẽ Aristoteles vocat ϗpassum. 5. Ethico. vbi dicit, qđ Pythagorici dixerunt ϗpassum esse simpliciter iustũ, cuius oppositũ probat Aristoteles, dicens, qđ ciuitas nõ manet ꝑ cõtrapassum. i. vt fiãt eadẽ, & æqualia, q̃ recepta sũt, sed ꝙ fiãt ꝓportionalia, &c. cuius reddiť causa. Le. 284.c.1.C

Talio, vel contrapassum non conuenit iustitiæ distributiuæ: neciustitiæ commutatiuæ: licet magis applicetur ei, qua distributiuæ. Leu 284.c.3.F

Talio solum habet locum in iustitia cõmutatiua, quando personæ & merita personarũ sunt ęqualia taliter: quare contra passum aliquando erit iustum, & aliquando iniustum. Leui. 284.c.4.F

Talio, apud Hebræos non fiebat ſm repercussionẽ, sed ſm æstimationem, &c. Leui 284.c.4.K. Sed videtur hoc esse contra literam. Leu. 24. Vbi dicit: Qualem infligerit maculam talem substinere cogetur. Leuit. 285.c.2.B. Vtraq; tamen positio potes defendi. ibid. 285.c.2.D

Talionis legis pœna, de qua Exod. 2. & Leui. 28. & Deuter. 19. non. dabatur sic, vt verba sonant, vt dicit Rabbi Salom. sed æstimabantur in pecunia, & dicebatur dari oculus pro oculo, quando taxabatur damnum, quod susceperat persona offensa, vt tantum de pecunia daretur. Iosephus dicit, ꝙ inspicienda erat voluntas patientis damnum. Nam si vellet, quòd erueretur oculus nocentis, eruebat. Si verò potius vellet pecuniam, dabatur pecunia, secundum taxationem iudicum. Alij dicunt, quod non erat aspicienda voluntas damnificari: sed quòd in quibusdam illorum debebat necessario obseruari lex talionis, vel contrapassi. il illis, scilicet in quibus poterat bene obseruari, & non in alijs. Sed infligebatur pœna aliqua, quę putaretur esse ęqualis ei, quam nocens intulerat, & quado dicitur, animam pro anima: ad literam debebat obseruari: si iniustè occidisset. Nume. 25. ita ꝙ ex opinionibus non apparet clare: an semp redderetur pœna talionis, an in pecuniam mutaretur vel alia pœna non similis infligeretur. Litera tamen videtur clarè significare, quòd similis pœna infligeretur semper, vt patet in locis allegatis, & potest dici, ꝙ sic seruabatur, & sic intelligenda erat. Mat. to. 2. 232.c.3.K

Lex talionis, vel contrapassi non est simpliciter iusta, quantum ad omnes causas, & omnes ꝑsonas, vt Aristoteles probat. 5. Ethi. Et ꝙ per talem legẽ non potest conseruari politia: sed debent fieri ꝓportionalia. Mat. to. 2. 233.c.2.A

Talio, vel contrapassum, circa iustitiam distributiuam, non dicit, regulariter & generaliter æqualitatem. Ideo non est simpliciter iustum: nisi aliquando fiat per accidens: quando, scilicet cõtra passum conueniat distributioni. Et ratio est, quia iniustitia distributiua non quæritur mediũ rei, sed rationis, vel dignitatis, &c. 5. Ethico. Et ideo ibi quæritur æqualitas Geometrica, & nõ Arithmetica,

metica,quam dicit talio,vel contrapassum . Magis tamen applicatur talio, vel contrapassum iustitiæ commutatiuæ, quam distributiuæ , licet ei non conueniat semper , vt patet in exemplo de rege percutiente rusticum,& repercussione ab eodem,quia ibi est commutatio per contrapassum, & tamen non est iustum &c. Quod autem talio, vel contrapassum magis conueniat iustitiæ commutatiuæ,quam distributiuæ, probatur Matthæ. tomo 2. 233.c.3.I

Error eorum , qui putant talionem,vel contrapassum esse simpliciter iustum, est quia putãt,quod æqualitas sit in re illata,siue sit percussio,siue ablatio rerum , cũ solum sit iniuria, vel damnum id, in quo consistit æqualitas.Si autem contingat,vt cũ æquantur istæ res exteriores, iniuria, vel damnum æquentur , tunc cõuenit ibi contrapassum, & erit iustum simpliciter. Si autem æquatis rebus exterioribus,iniura,& damnum non sint adhuc æqualia,contrapassum non erit iustum. Vnde contrapassum solum habet locum in iustitia commutatiua,quando personæ,& merita personarum sunt totaliter æqualia inter se &c. Matth. tomo 2. 233.c.4.F

Talio, vel contrapassum erat lex iusta inter Iudęos, cuius multæ assignantur causæ.Matthæ.tomo 2. 233.c.4.F

Talmud. In Talmul habent Iudæi, quòd Adam ante creationem Heuæ habuit aliam vxorem nomine Lilis, quam dicunt habuisse centum triginta annis, quibus fuit excommunicatus pro commestione ligni vetiti, & in toto illo tempore genuisse ex ea dæmones. Gene. 17.c.2.A

Non est iurandum per Talmud , sicut nec per Alchoranum.Exo.tom.1. 258.c.2.B

Talmudistae Determinauerunt vices, quibus teneantur reddere viri debitum vxoribus,distinguentes status virorum,& officia &c.Exod.to.1. 212.c.4.F

Talmudistæ quædam impossibilia narrant de rege Og,& eius magnitudine,quæ,cum quidam Iudęi nituntur exponere mystice, aberrant nimis. Nu. tomo 2. 30.c.4.F

Talmudistæ dicunt, quòd Dauid non peccauit cognoscẽdo carnaliter Bethsabee.Similiter nec Ruben cognoscendo vxorem patris sui, sed improbantur &c.2.Reg. 64.col.2.A

Talpa. De talpa,& eius proprietatibus.Leuit. 111.col.3.H

Tamnathsare Interpretatur similitudo, vel imago solis. Iud. 21.col.1.C.

Tangi. Aliquid tangi dupliciter contingit : vno modo proprie : alio modo improprie. Et propriè dupliciter,s.per se primo : & per se non primò &c.Parado. 35.c.4.K

Tangibile. Tangibilis qualitas quid sit . Matth.to.4. 238.col.1.C

Tantalus Fuit filius Iouis,& Rex in Græcia, qui dijs , venientibus in domum suam,carnes vnius pueri ad comedendum apposuit. Quapropter dij ipsum in inferno torqueri mandarunt &c.Gen. 6.c.2.B

De Tantalo, & Ganimede refertur fabula. Exo.t.1. 117.col.4.I

Taphnis. In ciuitate Taphnis Aegypti fecerat Deus miracula per Moysem in exitu de Aegypto.4.Reg. 259.col.4.F

Taphnis ciuitas Aegypti est in terra Gessen , & hæc terra est in fine Aegypti,tam ex parte Aquilonis, quam ex parte Occidentis: quia est iuxta mare Mediterraneum,& Nilum fluuium ; & in hac habitauerunt Israelitæ &c.Mat.10.1. 132.c.2.C

Taprobane Insula habet decem ciuitates, ex qua Oceanus Indicus vocari incepit.Gen. 5.c.4.I

In Taprobane insula est duplex ver , duplexque hyems, duplex fructificatio arborum in quolibet anno, & est iuxta Aequinoctialem.Gene.7.c.1.D

Tarditas. Nulla tarditas potest accipi in motu,in quo nulla est resistentia.Mat. tomo 4. 254.c.2.C

Tarentum Ciuitas est in extremis finibus Italiæ , vbi Italia in duo cornua se findit geminum spectans æquor,s.Ionium, & Siculum &c.Gen. 4.c.2.C

Tharson De qua Paulus fuerat oriundus , est in Cilicia vltra Mesopotaniam in latere Septemtrionis Gene. 7.col.4.K

Tartari Non permittũt aliquem de extraneis transire ad Imperatorem suum,vt loquatur ei,vel coram ipso appareat, nisi prius transierit inter duos ignes, & tunc putant eum esse purgatum ab omni malo , & posse accedere ad Imperatorem.4.Reg. 157.c.2.E

Taurus. De tauro dicto Apis,quem pro Deo colebant Aegyptij , quid dicant Plinius, Isidorus, Augustinus, & Solinus, refertur. Exod.tomo 1. 10.c.1.D

Taurum Apim Aegyptij colebant , quia in figura tauri Deus Apis Aegyptiorũ adorabatur, qui verus taurus erat,colebant etiam arietes : quia Iuppiter in figura arietis apud eos,& apparebat,& fingebatur &c.Exo.to.1. 10.c.1.D.& 54.c.2.C

Taurum suscitauit Beatus Syluester.Mat.t.95.c.4.G

Taxillorum ludus.

Taxillorum , & alearum ludus potest fieri sine peccato,& per consequens formatores taxillorum , & alearum non peccant in hoc,licet sit tutius tale opificium non exercere.Mat.t.3. 30.c.4.G

Tectum. Aliquando significat vnum coperimentum tabernaculi,aliquando duo.Exod.to.2. 213.c.2.D

Tectum fœderis dupliciter accipitur . Vno modo pro decem cortinis copulatis in vnum &c. Alio modo pro tota domo constructa ex tabulis,& operimentis &c.Nu.to.1. 30.c.1.A

Tecta domorũ in Palęstina sunt plana , & æqualia. Matth.to.3. 254.c.2.D.tom.6.288.c.1.C

Tædium. Solet causare somnium. 3. Regũ. 176.c.2.E

Telonium. Domus est, in qua vectigalia cõgregantur , & dicitur à Telon Græcè quod est vectigal,vt dicit Glossa.Matthæ. tomo 3. 188.c.3.I

Temerarium. Illud temerariè fit , quod solo impetu passionis, aut leui motu cordis,nulla suadente ratione, perficitur.Exod.to.2. 131.c.3.F

Temperantia. Temperãtiam constituit Aristo.3.Ethic.circa delectationes gustus, & tactus per se. Sed circa delectationes vocis, & odoris, non , nisi per accidens &c.Gene. 306.c.4.F

Temperantia mensuram accipit ex conseruatione salutis corporalis.Matt.to.3. 83.c.4.H

Tempestas Maris fit ex quadam commotione facta in arenis in profun

do maris per ventos ſubintrantes. Leuiticum. 197.c.3.K
Tempeſtas de qua Mat.8.& 14.potuit eſſe naturalis, vel miraculoſa,&c. Et fuit illa tempeſtas magna propter multa.Mat.to.3.156.c.3.G. Matth.to.4. 107.c.1.D
Tempeſtates futuras, ac pluuias præſentiunt Cornices,Delfini,Merguli.Leu. 197.c.3.G
Templum Pro templi Ieruſalem expẽſis multi ex gentibus ex deuotione dabant de redditibus ſuis, &c. vt patet de Seleuco rege Aſiæ,de quo 2.Machab.3.Geneſ. 14. col.2.E
In templo Ieruſalem nihil erat, quod non tegeret auro.Gen. 14.c.4.F
Templum Salomonis erat altum, & prius quã accederetur ad portam, & porticum templi, erant quindecim gradus,per quos aſcendebant, & quã do erant magnæ feſtiuitates,aſcendebant cantores per illos gradus, & in quolibet gradu cantabant vnum pſalmum de his,qui dicuntur:Canticum graduum.Gen. 22.c.1.B
Templi reſtauratio, quaſi cum lachrymis fiebat, & dolore magno:quia in vna manu ædificabant,& in altera tenebant lanceam contra hoſtes, vt patet Neemiæ.3.Cen. 24.c.4.I
Templum incepit ædificare Salomon quatuor centum octoginta annis poſt exitum filiorum Iſrael de Aegypto,&c.Gen. 342.c.4.F
In templo ſecundo ædificato, an conſtructum fuerit tabernaculum intra, tale quale Salomon fecit,non conſtat ex ſcripturis,&c. Dicendum tamen eſt, q̃ poſt redditum de captiuitate ipſi reſtauraverunt aliqua prioribus ſimilia. ſ. Cherubim,& ſancta ſanctorum,& menſam,& candelabrum,& nihil defuit,niſi arca,&c.Exo.to.1. 197. col.4.H
Templum dicitur quaſi amplum tectum: vnde antiqui omnia magna,& ampla ædificia vocauerũt templum, ſiue eſſent ad cultum Dei, ſiue ad hominum habitationem facta; & poſtea propter honorem Dei, ſolum domus Dei dicta eſt templum,ſiue domus veri Dei,ſiue falſi,&c. Exo.t.2. 36.c.4.K
Quomodo intelligitur illud 3 Reg.6.ſ.q̃ cum ædificaretur templum,malleus, & ſecuris, & omne ferramentum non ſunt audita.3.Reg. 53.c.4.F
Quod Iudæi non conſtruxerint templum ſtatim, vt ingreſſi ſunt in terram Chanaan, aſſignatur duplex ratio à Rabbi Moyſe de Aegypto. Exod. tomo 2. 37.c.3.F
Templa Gentilium gaudebant immunitate. Ioſue tomo 2. 137.c.1.C
De templo Dianæ in Epheſo.Ioſ.to.1. 124.c.3.K
De templo Apollinis in loco Delphorum in Græcia.Ioſ.to.1. 124.c.4.F
De templo Dianæ Echaritæ.Ioſue to.primo. 124. col.4.F
De templo Iouis olympici.Ioſ.to.1. 124.c.4.G
De templo Veneris in monte Atero.Ioſue tom.1. 124.c.4.G
De templo Cereris in Eleuſina ciuitate. Ioſue to.1. 124.c.4.G
Quando templum Salomonis factum fuit in Ieruſalem,non manſit arca ſub tabulis, & cortinis tabernaculi: ſed facta eſt quędam domus ſpecialis pro illa,& pro cæteris vaſis sãctuarij facta eſt alia domus; & non erant ibi cortinæ, & tabulæ, aut tentoria,&c.2.Reg. 42.c.3.F
Deſcribitur templum Salomonis, vno modo ſecũdum nos.3.Reg.50.c.3.H.Alio modo,ſecundum Hebręos.ibidem. 51.c.1.A
Templum Salomonis factum eſt maius, quam fuit tabernaculum Moyſi propter multa,&c. 3.Reg. 51.c 3.H
Quare Dauid non ędificauerit templum Domino, aſſignantur quædam cauſæ, quarum multæ improbantur.3.Reg.44.c.4.F. Dicendum ergo primò,q̃ fuit propter eminentia bella tempore Dauid. Secũdo propter Dei prohibitionem,& prohibitus dicitur,quia ſanguinẽ fuderit, vt dicunt doctores ſancti, & Eccleſia: ſed mihi videtur, inquit Auctor,ſub emendatione cuiuſcunque potentis emendare, q̃ propter hoc non fuerit prohibitus,&c.3.Reg.45.c.1.B. Sed quia intentus bellis non poterat vacare ædificationi templi. ibid. 45.c.3.G
Templi lapides,qui in cemento ponebantur,habebant viginti cubitos in longitudine & decem in latitudine & quinque in altitudine, vt refert Ioſephus octauo Antiquitatum,&c.3.Regum. 47. col.2.D
Computatio ædificationis templi Salomonis facta eſt potius ab exitu Iſrael de Aegypto, quã ab orbe condito,aut ab anno diluuij, de qua computatione habetur.3. Reg.6. propter multa. 3. Regũ. 47.c 4.G.& ſeq. Et computant ab exitu de Aegypto vſq; ad ædificationem tẽpli anni quatuor cẽtum octoginta, per annos omnium principum, qui fuerunt ante Salomonem,ſed magnus error eſſet in computando annos iudicum,&c.3 Reg. 48.c.3.I. Et ideo oſtenditur qualiter debeat fieri computatio.ibid.& 48.c.4.K
De templi tabulatis per gyrum ſunt opiniones, ſcilicet,Latinorum & Hebræorum,ſed opinio Latinorum eſt verior.Reg. 52.c.1.B
Deſcriptio templi ponitur ſecundum Ioſephũ. 8. libro Antiquitatum.3.Reg. 52.c 4.F
Templi portæ erant factæ de groſſis trabibus abiegnis,quarum longitudo veniebat à ſurſum vſq; deorſum. De altitudine iſtarum portarum & latitudine nihil,deſcribitur; quidam autem putãt, q̃ eſſent triginta cubitorum & latitudinis viginti,&c.Et in qualibet porta erat oſtiolum. 3.Regũ. 61.c.4.K
In circuitu templi erant tres ordines domorum,vt dicit Ioſephus,quorum quilibet circundabat latus Meridianum Occidentale & Aquilonare tẽpli; & quælibet iſtarum domorum habebat altitudinem viginti cubitorum, & longitudinem quinque cubitorum,& totidem in latitudine; & ſuper iſtas erat alius ordo domorum ſimiliũ in quantitate primis, & ſuper iſtas erat tertius ordo ſimilis quantitatis; ita vt altitudo iſtarum ſimul eſſet ſexaginta cubitorum: & iſtæ domumculæ dicebantur exedræ, & erant pro ſacerdotibus & leuitis, qui miniſtrabant in templo Domini,&c. 3.Reg. 61.c.3.K
A parte Orientali templi erant quatuor atria,ſcilicet,atrium ſacerdotum, atrium virorum mũdorum,atrium mulierum mundarũ, & atriũ tã virorum q̃ mulierũ, qui non erant mũdi, & q̃dam iſtorum atriorum circundabant templum, præter atrium ſacerdotũ.3.Reg. 58.c.4.H
Atriũ templi, qđ dicebaẽ ſacerdotum deſcribitur. 3.Reg.58.c.4.H.Similiter & atriũ virorũ mundorũ,& atriũ tertium & quartum.ibid. 59.c.1.B
Templum Dñi ædificatũ eſt à Salomone breui tpe, ſ.ſpatio ſeptem annorum & alię domus ſuæ tredecim annis propter multa.3.Reg. 60.c.4.F

Templum Dei Iſrael multi reges Gentium honorauerunt.3.Regum. 78.c.3.H
Templum Domini in veteri teſtamento non gaudebat immunitate:nam quando iudices vellent, poterant educere quoſcunque reos de templo,licet Iuriſtæ credant oppoſitum, ſed falluntur.4. Regum. 122.c.1.C
Templum accipitur tripliciter,ſcilicet large,& ſtricte &c.4.Reg. 160.c.4.G
In templo duæ erant partes, quædam clauſa parietibus, & tecto, & iſta propriè vocabatur templũ. Altera erat clauſa parietibus,ſed nõ tecto, & iſta vocabatur atrium, & circundabat templum, & diuidebatur in quatuor partes, quæ vocabantur atria. Primum dicebatur atrium ſacerdotum. Secundum vocabatur atrium virorum mundorum,& iſtud erat maximum omnium. Tertium erat mulierum mundarum. Quartum mulierũ immundarum, & hominum Gentilium &c.4. Regum. 212.c.1.D
Templum Ieruſalem quot annis ab orbe condito, & quota diluuio, & quot ab exitu de Aegypto per Chaldæos fuerit deſtructum,vide ſecundum Ioſephum, & quomodo excedat à computatione ſcripturæ.4.Reg. 262.c.3.K
Templum Hebræorum non poterat habere aliquã hæreditatem immobilem de his,quæ offerebant Iſraelitæ.1.Paral. 309.c.3.F
Super templi portam vnicam ,quæ ſcilicet erat ad partem Orientalem, pendebat quædam pars tecti, vt iſtud ſpacium defenderetur ab imbribus, & iſta pars, quæ erat ante portam,vocabatur porticus ab ipſa porta,& erat iſta porticus magna,ſcilicet,ſecundum totam altitudinem partis Orientalis templi,& habebat in longitudinem cubitos viginti, & in latitudine decem. 3.Reg.6. & erat iſta porticus inter portam templi, & atrium ſacerdotum, & ad iſtam porticum accedebant Iudæi &c.1.Paral. 327.c.4.K
De templi deſcriprione cum atrijs ſuis,& vaſis miniſtrationis.1.Paral. 330.c.1.D
In templo Salomonis erat vna menſa propoſitionis aurea,& multæ argenteæ ad alios vſus,& erãt decem candelabra aurea, quinq; ad partem Meridianam, & quinque ad partem Aquilonarem iuxta menſam propoſitionis, & præter iſta erant alia candelabra argentea.1.Paral. 331.c.3.H
Templi ædificatio inchoata eſt in principio quarti anni regni Salomonis.2.Paralip. 5.c.4.F
Templi ſtructuram reuelauit Deus Dauid in ſcripturis,vt habetur 1.Paralipo.28.vbi dicitur omnia hæc venerunt ad me manu Dei ſcripta &c.2.Paralip.40 c.3.F.1.Parali. 332.c.4.F
Conſumato templo Salomonis ceſſauit vſus tabernaculi Moyſi.2.Paral. 8.c.1.D
Ad templi Salomonis conſtructionem, quare magis laborauerint proſelyti quam Iſraelitæ ad cędendos lapides,& ad portationem lignorum. 2. Paral.36.c.2.A.Sed & de Iſraelitis numerati ſunt triginta millia ad cedenda ligna &c. 2. Paralipo. 36.c.2.E
Templum Domini non fuit ædificatum ante Salomonem propter multa.2.Paral. 38.c.4.F
Ad templi ædificationem obligabatur Salomon ex præcepto Dei,& patris ſui Dauid.3.Regum 7. & 2.Paralipom.17.& 22.& 28.2.Paralipom.39.c.1.E
Et tenebatur hoc facere in principio regni ſui: niſi eſſet impeditus: & ideo, cum confirmatum eſt regnum eius, incepit illud ædificare &c. ibid. 39.c.2.A
Templum Salomonis aliquo modo ſucceſſit tabernaculo Moyſi, & aliquomodo non. Et ideo non fuit ſeruata omnino forma tabernaculi Moyſi in templo Salomonis, vt probatur 2.Paralipom. Et elegit Deus Ieruſalem, potius quam aliam vrbem ad templi ædificationem,forte quia Ieruſalem erat ciuitas regalis,& conueniebat magis honori Dei.Nam,cum rex ſemper maneret in vrbe illa, neceſſe erat quòd locus ille eſſet honorabilior, & frequentatus à turbis, quam quælibet alia ciuitas, & ſic occaſione curiæ frequentaretur magis cultus diuinus, quam alias. ibidem. 40. col.1.A
Templum ædificatum eſt in monte Moria, quia Deus illum montem elegit &c.Et ædificatum eſt in area Hornam Iebuſei,quia illum locum elegit Deus &c. Et eius electionem oſtendit Deus Dauid duobus miraculis, & multis alijs modis &c. 2.Paralip. 40.c.2.A
Templum Salomonis habuit ſexaginta cubitos in longitudine,& viginti in latitudine,& altitudine centum viginti cubiti.2.Paralip. 40.c.3.I
De tota figura, & habitudine templi Salomonis, & eorum quæ intus erant.2.Parali. 40.c.4.K
De atrio templi.2.Paralipo. 41.c.3.G
Porticus templi deſcribitur.ſecundo Paralipomen. 42.c.2.A
Pars templi, dicta, Sancta Sanctorum, quare fuerit minor quam alia,quæ dicebatur ſancta.2 Parali. 42.c.3.G
In parietibus templi erãt palmę,& Cherubim ſculpti. 2.Paralipomenon 3. Sed, in quo eſſent ſculpti,& qualis eſſet figura Cherubim.2.Paralipom. 42.col.4.F
Templi porticus altitudo erat centum cubitorum. 2.Paralipom. 47.c.3.I
Intra templum quæ vaſa ponerentur, & quæ non, & quæ extra.2.Paralip. 49.c.3.F
In templo Salomonis fuerunt multa,quorum ſimilia non fuerunt in tabernaculo Moyſi, vt probatur.2.Paral. 71.c.2.E
Templum Salomonis maneret in æternum, ſi Iudæi non dereliquiſſent legem Dei,ſed quomodo hoc.2.Paralip. 80.c.1.A
Salomonis templum poteſt tripliciter accipi. 2.Paralipom. 98 c.4.F
Templum ſecundum Ieruſalem ædificatum fuit in quadraginta ſex annis.Ioann.2. 2.Paralipomen. 194 col 4.H
Templa, quæ fecit Salomon pro vxoribus ſuis Gentilibus, non facta ſunt, vt ibidem Iſraelitæ idolatrarent, & ideo illa paucam occaſionem præbebant ad idolatrandum ipſis Iſraelitis: niſi inquantum videntes illa templa ſciebant idola eſſe in terra ſua, & quantum ad hoc offendebantur: & quia illa templa erant in monte Oliueti, dicebatur ille mons, mons offenſionis.4.Reg.23. 2.Paralip. 208.c.1.E
Templum accipitur, aliquando pro quibuſdam partibus, & aliquando pro alijs, & ad quaſdam earum Chriſto licebat intrare, ad quas licebat intrare omnibus laicis mundis; & ad quaſdam licebat ſolis leuitis, & ſacerdotibus introire, & aliæ, ad quas ſolis ſacerdotibus. Chriſtus verò non ingrediebatur niſi ad loca templi, ad quæ merè laici ingrediebantur, quia ipſe non erat ſacerdos, neque leuita, cùm eſſet de tribu Iuda, de qua nemo vnquam fuit miniſter templi, vel tabernaculi &c. Matth. to.5. 229.c.3.I

Templum Salomonis deſcribitur. Matth.tomo 5. 230.col.1.A
Ad locum,vbi erat templum,veniebant Iudęi maſculi ter in anno ad tres ſolennitates. Exod.23.& 34. Et ibi afferebant ſacrificia ſua, & munera, & per ſingula loca erant ſynagogæ. Matth.tomo 6. 169.c.3.K
Templum Salomonis aſſimilabatur tabernaculo Moyſi, cuius longitudo,& latitudo refertur.Mar. tomo 5. 230.c.1.A
Quare in templo Domini venderentur columbæ. Matth.to.5. 232.col.1.D
Refertur modus,quo Chriſtus eiecit vendentes, & ementes de templo, qui potuit eſſe multiplex. Matt. to.5. 234.c.2.D
Templum erat locus aptus, pro cæcis, & claudis. Matth.tom.5. 235.c.3.K
In ædificatione templi Salomonis nec ligna ſecabantur,neque poliebantur lapides. Matt.tom.5. 269.c.3.G
De horreo, & portatione decimarum in templum Domini.Matth.to.6. 232.c.4 F
De tēplo,in quo Chriſtus pluries prædicauit. Matt. tomo 6. 251.c.4.K
Magna clades Iudæorum facta eſt in templo Ieruſalem anno decimoquinto poſt Chriſti mortem. Matth.tom.6. 271.col.2.A
Templum dupliciter ſumitur,vno modo ſtrictè, ſcilicet pro domo illa,quæ erat clauſa parietibus, & operta tecto, in quam ſoli ſacerdotes intrabant. Alio mō largè pro toto ſpatio ſacro clauſo intra murum, in quo ſtabat altare holocauſtorum &c. Matth.tomo 6. 252.col.1.B
Templi parietes erant de lapidibus, & deſuper tabulis cedrinis, & ſuper tabulas affixæ erant laminæ aureæ clauis, ita vt nihil eſſet in toto templo ex parte interiore,quod non tegeretur auro. 3.Reg. 6.&c.Matth.to.6. 197.c.2.D
Templum Ieruſalem deſcribitur. Matthæ.tomo 6. 251.col.1.A
Templū Ieruſalem a prima die conſtructionis eius, vſq; ad vltimam euerſionem eius per Titum trāſierunt mille centum duo anni &c. Matth.to.6. 258.c.2.C

Tempus non fuit creatum,

ſed concreatum; quia eſt paſſio rerum mutabilium, ſ.creatarum corporearum, quarū duratio menſuratur tempore.Gen. 3.col.4.I
Tempus incluſum, vel deſignatum in his verbis; In principio creauit Deus &c.i.in principio temporis,vel cum principio temporis, non capitur ſtrictè,vt eſt paſſio,vel numerus motus cœlorū, ſed largè.ſ.pro duratione creaturæ,ēt cœlo non moto,ſicut qñ pugnauit Ioſue contra quinq; reges. Ioſ.10.vbi dicitur: Stetit ſol contra Gabaon ſpatio vnius diei immotus &c.Gen. 3.c.4.I
Tempus,vt eſt paſſio, vel numerus motus cœlorū, quod in primo mobili fundatur,vbi eſt principiū totius motus, ceſſabit in fine ſæculi, iuxta illud Apocal.10.Tempus amplius non erit: quia ceſſabit motus cœli,& per conſequens tempus. Gen. 3.col.4.K
Omnis motus facit tps, i. omnis ſucceſſiua acquiſitio,vel deperditio in eſſe,vel operari,ēt non moto cœlo,ſed magis cognoſcitur in operatione, q̄ ī duratione rei vt patet de Ioſue: ſed tps maximè cognoſcitur in motu regulari,cuiuſmodi eſt motus cęli,qui eſt vniformis: ſed quantum ad eſſe tēpus,ſufficit,ꝙ ſit creatura acquiſitioni,vel deperditioni ſubiecta,vel quę aliquid habet poſt aliud, & ſic dicendū eſt, ꝙ ſi iuxta vnam expoſitionē de creatione rerū, lux creata ſit poſt materiam rerū elementarium,interceſſit tempus duodecim horarum inter vtrumque,& illud vocatur veſpere, quod præceſſit diem artificialem,quando dicitur Gen.1.Factum eſt veſpere,& mane dies vnus,&c. Geneſ. 4.col.1.A
Totū tps vitæ noſtræ per duo diſtinguitur, ſ.per tps vigiliæ,& tps ſoporis. Et ſic Ariſto.1.Eth vocauit dimidium vitæ tempus dormitionis,dicens: Per dimidium vitæ nihil differt prauus à ſtudioſo &c. Matt.6.175.c.2.D Et tempus vigiliæ in duas partes diſtinguitur.ibidem.
Non valet hæc cōſequentia; tempus eſt: ergo dies: vel nox eſt; quia ante ſolem exiſtentem,vel lucē motam poterat eſſe tempus etiam propriè dictū per motum primi mobilis, vel duratio, vel motus alicuius rei corporeæ.Gene. 4.c.1.C
Homines aliquando menſurant actionem ſuam tēpore, poſtea è conuerſo menſurant tempus per actionem, vt ſciant quantum tpis tranſiuit &c. Geneſ. 42 c.1.E
Sex tempora diſtinguuntur in anno per æqualia, & cuilibet reſpondent duo menſes, de quo Gene 8. Primū eſt tempus ſementis, cui dantur duo menſes, i.medietas Septembris, & totus October, & medietas Nouembris; deinde medietas Nouembris,& totus December; & medietas Ianuarij cōuenit tempori frigoris,deinde medietas Ianuarij, & totus Februarius,& medietas Martij dantur tēpori hyemis, & illud tempus eſt pluuioſum &c. Gene. 47 col.1.B
Tps propriè non eſt aliud, quam mora motus ſolis in ſignis Zodiaci, quod dicitur ceſſaſſe in diluuio quantum ad qualitatem, non tamen in ſeipſo. Gene. 47.c.1.D
Temporum anni diſtinctio aſſignatur ab Aſtrologis in quatuor partes ſm quatuor qualitates primas:& ſm dominium earum Gen.8. fit diſtinctio in ſex partes,partim ſecūdum qualitates primas, & partim ſecundum actus humanos in illis temporibus &c.Gen. 47.c.2.A
Tempus qūo cognoſcatur.Exo.to 1. 265.c.3.F
Tps an maneat poſt diem Iudicij. Ioſ.to.1.199.c.3 I
Tempora, qūo ſeruanda, & inſpicienda ſunt ad ſeminandum,& ſcindendas arbores, & quomodo non.Exo.to.1. 77.c.4 K
Tempus incepit in tali diſpoſitione,qualis eſt diſpoſitio Septembris.Exo.tom.1. 259.c.2.D
Impoſſibile eſt dare tps præſens:bene tñ datur præſens temporis,ſcilicet inſtans Exo.t.1.263.c.1.A
Tempus menſurat motum tamq̄ paſſio ſuum ſubiectum,& iſta paſſio fundatur in primo mobili, qđ eſt principium, & cauſa omnium iſtorum mobilium &c Exo.to.1. 263.c.2.A
In tempore ſolum duæ partes ſunt,ſ.pręteritum,& futurum:nam præſens licet ſit aliquid in tempore, non tamen eſt pars temporis, cum pars temporis ſit tempus.Exo.to.1. 263.c.2.C
Tempus non dicit omnem motum,ſed motum cęleſtem,& ceſſante motu cęli,non eſſet dies, menſis,ned annus &c.Exo.to.2. 182.c.1.A
Regularis tpis cōputatio inuenta eſt p dies naturales, vt ſciamus cognoſcere durationē noſtrā &c. Et diē naturalē diuidimus per inſtrumenta in 24. partes æquales,quas vocamus horas, & hāc diem p motū ſolis inuenimus,& per ſolē diſtinguimus diem à nocte,ſed iſta diſtinctio non eſt ſemp vniformis in quantitate, quia aliqñ ſunt dies maiores,

res.aliqñ minores similiter & noctes.Causaṫ ēt ꝑ motum solis alia mensura tpis.s.annus, & est duratio tpis, in quo sol pertransit à puncto in punctum cęli per suum cursum naturalē. Ita ꝙ ꝑ solē non possunt reperiri vlteriores mensuræ,vna, scilicet, per motum raptus, quæ dicitur annus. Leuit.257.c.1.C. Et temporis mensura, etiam ꝑ Lunam accipitur, sed per motum raptus Lunæ non cognoscimus mensuram distinctiuam,sicut per motum raptus solis. Per motum tamen naturalem Lunæ sic.s. à coniunctione in coniunctionem, quæ faciunt fere triginta dies per medium motum.Nam per verum motum aliter accipitur.Et hic est notabilis diuersitas, ꝙ ante cōiunctionem & post coniunctionem Luna apparet:aliquando plena:& aliquando non plena: in coniunctione verò nihil apparet. Et ſm istū motum Lunæ accipimus quandam tpis mēsuram, quæ dr̄ mensis,quæ est tempus,à quo ꝓuenit Luna de coniunctione solis ad alterā cōiunctionē. Aliqui verò non distinguūt menses per lunationes,sed per motum solis facientes duodecim mēses in anno: nam si per lunationes distinguantur menses, erūt in anno quatuordecim fere vel tredecim menses,sed per motum solis non nisi duodecim,attendentes ꝙ sol transit duodecim signa æqualia, quæ sunt duodecim partes anni, & cæt. Leuit.257.c.2.A. Tpis vero mensura distinctiua q̄ est circulatio septem dierū,inuenta est ꝑ duo. Primo ex diuina operatione,qua creauit mundū in sex diebus & in septimo requiduit,&c.Secundo ex rerum natura.s.per motum septem planetarum simul,&c.Leui. 257.c.2.C

Tempus est duratio quædam rerum consistentium in motu secundum prius & posterius, &c. Iosue to.1. 197.c.4.F

Ad hoc ꝙ tempus in motu alicuius rei subiectetur, duæ conditiones requirunt: Prima, ꝙ motus illius rei sit permanentior motibus aliarum rerū, & ꝙ non fuerit aliquis motus ante motū illius. Secunda est, ꝙ illud conferat aliquam causalitatem ad motum per quem est tempus,&c. Iosue tomo 1. 198.c.1.C

Tempus fundatur in primo mobili secundum philosophos.Ios.to.1. 198.c.2.E

Tpis subiectum in principio mūdi non fuit primū mobile.sed q̄dā nubecula,&c.Ios.to.1. 199 c.1.D

Quatuor tempora anni vnde proueniant: & quo; modo ordinentur.Ios.to.1. 188 c.4.G

De quatuor tpum anni contrarietate solida & simplici, & de proportione & colligatione illorum per media.Ios.to.1. 192.c.2.D

Quodlibet de quatuor temporibus, de quatuor elementis,de quatuor humoribus,necessario habet solidam contrarietatem ad vnum, & simplicem ad duo sui generis.Ios.to.1. 194.c.2.E

Tpa anni necesse est esse quatuor,nec esse plura vel pauciora,&c.Ios.to.1. 194.c.4 G.& 196 c.2.E

Duc tantum sunt temporis partes.s. prętritum & futurum.Ios.to.2. 20.c.1.E

Tempus secundum antiquam grammaticam ponitur parte capitis humani, cum debeat dici tempus,vt asserunt omnes doctissimi.Iudi. 43.c.1.E

Post resurrectionem generalem non erit tempus eo ordine,quo nunc, erit tamen tempus. Matth. tomo 4. 254.c.3.K

Tempus vitæ distinguit Aristot. in tempus vigiliæ & dormitionis 1. Etich. dicens per mediem vitæ nihil differt prauus homo ab studioso.Matt.to 6. 175.c.2.D

Tempus facit obliuionem per accidens. Matt.to.7. 217.c.3.H

Tempus est vna de circunstantijs ad vsum virtutis. Mat.to.7. 23.c.3.G

Nulla temporis emēdatio vel correctio in computatione facta est per Latinos post Christi mortē; prius tamen factæ sunt quædam temporū emendationes per ipsosmet:nam,cùm annus prius habuisset decem menses tātum, Numa Pompilius addidit duos menses.s.Ianuarium & Februariū: & Ianuarium vocauit sic à Iano: & Februarium sic,ad honorem deorum inferni & animarū purgandarum,&c. Defen.49.c.2.D. Et illa computatio tunc per duodecim menses erat per mēses Lunares & annos, quæ multa admisit in conuenientia.ibid. 50.c.3.F. Et ideo Latini postea mutauerunt menses Lunares in menses solares: sed quia nō faciebant annos bissextiles,etiam sequebantur multa inconuenientia. Defens.51.c.2.A. Et ideo Octauianus Cæsar addidit quartum annum bissextilem, qui computatur in mense Februarij quarti anni,vigesima quarta die mensis illius,quæ dicitur.6.calēd.Martij & ille dies 24.vocatur bissextus, idest bis computatus.s.ille dies 6. calen.Martij,&c Defen. 51.c.4.F

Tempora sua nulla gens potuit rationabiliter computare,nisi per motum cœli, & non per motum primi mobilis, nec stellarum fixarum: sed ꝑ motum planetarum, & non per aliquem planetam nisi per Solem & Lunam, vt probatur 6.rationibus.Defen. 49.c.3.G

Temporale. Quia spiritualia sunt maiora temporalibus, ideo circa spiritualia acceptio personarum est maior,& tanto grauius peccatum est, quāto spiritualia sunt maiora corporalibus.Mat.to.6. 35.c.3.I

Temporalium rerum promissio, quare fierer in lege veter. & non in noua, assignatur ratio Genes. 253.c.2.B

Tendere in bonum

alicuius rei potest aliquis dupliciter, vno modo inquantum bonum illius refert in alterum, &c. Alio modo non referendo in aliud,&c.Matthæ. tomo 6. 143.c.3.K

Tenebra formaliter Est priuatio lucis in diaphano; vel in extremitate perspicu.Gene. 4.c.2.C

Tenebræ,de quibus Gen.1.dicitur: Et tenebræ erāt super faciem abyssi; erant vel priuatio lucis:quia adhuc nō fuerat creata illa nubecula lucida; vel carentia distinctionis formarū.Gen. 4.c.2.D

Tenebras illas,de quibus dicitur.Gen.1.Et tenebrę erant,&c.Quidam dixerunt fuisse æternas,sed erroneum est.Gen. 4.c.2.B

Plaga Aegypti tenebrarum,de qua Exo.10.causata fuit ex duobus. Primo ex subtractione radiorū solarium & omnium astrorum, & ex positiuo.s. ex eleuatione vaporum supranaturali & condēsatione magna,ita vt tactu perciperentur, quod nunquam in tali densitate visum est. Exod.to.1. 64.c.4.K

Tenebraru n plaga in Aegypto durauit ꝑ tres dies, in quibus Aegyptij non comederunt nec biberunt,& ignis vel nullatenus fulsit vel fuit extinctus,& illæ tenebrę erant horribiles, quia in illis multis terribilibus visionibus imaginarijs vexabantur Aegyptij,ita vt non auderet aliquis eorū moueri de loco suo,credens se confestim moriturū,si vel tātisper mouereṫ,&c.Ex.to.1. 65.c.1.B

Tene-

Tenebrarum plaga, fuit in signum tenebrarum spipiritualium & obdurationis AEgyptiorum, & mentis cæcitatis: nam sicut ipsi tanta signa viden tes non resipuerunt: sed obduratio animo restiterunt, ita Deus in consuetam tenebram dedit, vt apertis oculis nihil cernerent. Exodo tomo 1. 65. colum 1. B

Essentiã diuinam appellat Dionysius tenebras. Mat. tomo 2. 28. c. 2. B

Quæ dicantur tenebræ exteriores. Mat. to. 6. 8. c. 4. G

Tenebræ exteriores vocantur loca carceris, secundum cõsuetudinem terræ Chanaan, in qua Christus erat, & loquebatur Mat. 22. Et secundum metaphoram per tenebras exteriores intelligitur Infernus, & interdum Christus in sensu literali Infernum vocat tenebras exteriores, vt patet Mat. 8. Cum dicitur: Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores, &c Mat. to. 7. 180. c. 1. E

Tenebræ sunt in Purgatorio. Mat. to. 7. 249. c. 3. F

Tenebram animæ solus Christus tollit. Defenso. 5. col. 1. B

Tenebra in peccato quid sit. Defen. 4. c. 1. D

A tenebra peccati non dicitur quis absolui, sed dicimus illam auferri, vel ab ea liberari, vel curari mũ dari, vel pelli. Defen. 4. c. 4. K

De causa tenebrarum inferni. Mat. to. 7. 179. c. 4 F

Tentare. Heuam non tentauit diabolus in gula, sicut tentat nos Gen. 18. c. 3. F

Diabolus incipit tentare ab ea parte, vbi aliquid deordinatum est, vel primo deordinari potest, cuius modi est ratio; incepit ergo diabolus, vt moueret rationem ordinatam mulieris ad deordinatũ desiderium, &c. Gen. 18. c. 3. G

Tentandi officium diaboli est. Gen. 156. c. 1. C

Tentauit diabolus Heuã, & non Adam: quia cognouit Heuam debiliorem ad resistendum tentationi, & hoc cognouit primo experientia, secundo ex cõditione corporis, tertio ex ordine Dei. Gen. 165. c. 4. G

Quare diabolus tentauerit Heuam solitariam. Gen. 166. c. 1. A

Non tentauit diabolus Adam, quia ipse ante tentationem succubuit, dãte illi Heua de ligno vetito, comedit; quare non erat opus, vt tentaretur à diabolo. Vel dicendum quòd diabolus tentauit Adã non per se, vel per serpentem; sed per Heuam, & sic efficatius tentauit diabolus Adam, tentando per Heuam, &c. Gen. 166. c. 1. E

Diabolus tentans Heuam, quare incepit sic dicere; Cur præcepit vobis Deus, &cæt. Assignatur ratio Augustini, quam improbat Abulen. Gen. 166. c. 3. K. Et assignatur vera causa. ibid. 166. c. 4. H

Tentare dicit actum, per quem experimentum accipimus de re, quam ignoramus & dubij sumus, &c. Gen. 280. c. 1. D

Deus dicitur tentare, non vt ipse cognoscat, quæ nescit vel dubitat, sed vt alij accipiant notitiam de re ignorata, &c. Et sic dicitur tentasse Abraham, &c. Gen. 280. c. 1. D

Tentare Deum propriè dicimur, cùm neglero eo, quod per humanam industriam agere possumus, totos nos diuino regimini subijcimus, expectantes à Deo escam, aut vestem, aut omnium aduersitatum liberationem. Et hoc intelligitur, nisi oppositum sit sub præcepto; vt de non portando saculum neque peram &c. Luc. 10. Et de non præmeditando quid loquendum sit coram principibus &c. Luc. 22. Dum steteritis ante reges aut præsides, &c. Exo. to. 1. 9. c. 3. G

Quare Deus aliquando tentat homines. Exod. to. 1. 193 col. 2. B

Tentare vel tentatio est, vbi quis vult accipere experientiam de eo, de quo est incertus, vt fecerunt principes Bethuliæ. Iudith 7. & c. Exo. to. 1. 51. c. 1. C. 126. c. 4 K. 137. c. 4 G. 197. c. 2. B

Tentare Dei potest dupliciter intelligi, & cęt. 2. Reg. 164. c. 3. F

Tentare Deum quid sit. Mat. to. 2. 201. c. 1. C. Exod. tomo 1. 9. c. 3. G

Tentare propriè nihil aliud est, quam experimentũ sumere, de aliqua re, & sic tentare hominem est velle habere experimentum de virtute eius, & dupliciter habetur experimentum, de virtute hominis, secundum quòd ad virtutẽ pertinent duo, scilicet, declinare à malo; & facere bonum, Psal. 33. Declina à malo & fac bonum, &cæt. Mat. tomo 3 76. col. 3. F. Deuteron. 7. col. 2. E. 33. col. 3. K. Gen. 280. col. 1. C. Mat. to. 4. 153. c. 4. I. 156. col. 1. A. Mat. to. 1. 228. c. 4 H. 236. c. 1. C

Deus nunquam tentat ad malum: sed ad bonum, & facit vtilitatem extentatione. Mat. tomo 3. 76. colum. 3. F

Cur Diabolus tentauit hominem. Genes. 156. colum. 1. D

Deus non tentat vt experimentum accipiat, sed vt cognitionem tribuat. Genes. 280. colum. 1. D. & 155. c. 4. K

Mundus dicitur tentare nos, quatenus bona sæculi huius apprehenduntur à uobis, vt bona, & mouemur tunc nos ad habendum ea, & quia ad hoc quòd possideamus illa mouemur ad faciendum aliquod malum, dicimur tentari à mundo, & dicitur mundus ipsa bona fortunæ, vt scilicet diuitiæ, potestas, honor, popularis fauor, & similia. Et tentat mundus dupliciter, vno modo inclinando ad malum, scilicet, ad immoderatum appetitum rerum temporalium: alio modo deijciendo hominem in persecutiones, & affectiones &c. Et ista tentatio mundi de se non est nimis grauis, nisi pro quanto vtitur diabolus rebus mundi tanquã instrumentis ad tentandum. Matth. tomo 3. 77. colum. 1 B

Tentare Deum vetitum est ob hoc, ꝙ tentans dubitat de potestate eius, quem tentat. Matth. tomo 4. 155. c. 4. I

Et est magnum peccatum, & reducitur ad genus infidelitatis vel præsumptionis, &cæt. Deuter. 33. col. 3. K

Tentare potest aliquis tripliciter interrogando; vno modo, quando ex respõsione alterius vult inferre aliquod malum contra respondentem: & ista est pessima interrogatio tentatoria, sic faciebant Pharisæi, &c. Aliquando tentans interrogat, vt experiatur scientiam respondentis, sic faciũt magistri interrogantes discipulos &c. Tertiò interrogat, vt ostentationem sui faciat conuincendo respondentem, vel cogendo eum ad confitendũ ignorantiam suam; & istum modum tentandi tenuerunt Sadducæi, cùm Christum interrogauerunt, &c. Matth. 22. & cæt. Matth. tomo 6. 45. colum. 2. A

Quomodo diabolus tentet viros bonos. Matt. to. 5. 2. c. 4. K

Tentari à diabolo permisit Deus hominem, quem sciebat casurum, multis de causis. Genes. 18. colum. 2. D

Diabolo nunquam deest tentãdi occasio. Mat. to. 5. 3. col. 1. A

Tentatio. Fortissimum genus tentationis est mouere appetitum sensitiuum interius

terius vel phantaſiam, vt aliquid bonum vel malum appareat.Gen. 18.c.2.E
Tentatio Dei non terminatur in malo,ſed in bono, &c Gen. 155.c.4.K
Duplex eſt tẽtatio,ſcilicet interior & exterior.Gen. 156 c.4.H
Tentationem interiorem non permiſit Deus fieri Heuæ,Gen. 156.c.4.H
Contra tentationes dęmonum fortiores ſumus primis parentibus ad reſiſtendum:ſed ipſi fuerũt fortiores contra tentationes carnis,&cæt. Gen. 157. col.2.B
In tentatione Heuæ quare fiat mentio de ſerpente, & non de dęmone,&c.Gen. 160.c.4.H
Tentatio Heuæ attenuatur in ſacra ſcriptura, cum dicitur, factam eſſe à ſerpente. Geneſ. 160. colum.4.H
Tentationem Heuæ quare non dicit eſſe factam à dęmone, ſed à ſerpente ſacra ſcriptura; & quare non dixit,quòd ſerpens loquebatur per aliud, ſicut dixit de aſina Balaam. Nume. 22. Et quare nõ facta ſit mentio de diabolo, aſſignantur rationes. Gen. 161.c.1.C
In tentatione Heuæ duo prætendebat dęmon, vnũ quod manifeſtauit,ſcilicet,quòd comedere deberet mulier,id perſuadens;alterum,quod occultauit;vt ſcilicet,mulier peccaret,&cæt.Geneſ. 164. colum.2.E
Tentationis tres ſunt modi, ſcilicet à mvdo,carne, & diabolo. A diabolo fuit tentata Heua,& non à carne,&c.Gen. 166.c.2.D
In tentationibus eſt ordo,vt dicit Gregorius. Gen. 166.c.4.F
Tentatio, ſi in malo finitur, ad malum finem facta eſt, ſcilicet, vt ſuccumberet tentatus,vel ſi fiebat ad bonum,neſciuit tentans vires tẽtati.Mat.to.3. 76.c.3.G
Tentatio mala eſt triplex, ſcilicet,à carne, diabolo, & mundo. Tentatio à carne eſt duplex: prima inducendo ad malum:ſecunda eſt diſtrahendo à bono;& hoc tentatio eſt difficilis.Mat.to.3.76.c.3.H
Tentatio diaboli eſt grauiſſima omnium: non quidem quia durior,ſicut tentatio carnis,ſed quia ſagacior &c.Mat.to.3. 76.c.4.F
Sine tentatione nemo poteſt eſſe probatus ſiue ſibi ſiue alteri.Mat.to.3. 77.c.1.E
In tentationes inducimur,ſi tales ſint,quas ferrè nõ poſſumus.Mat.to.3. 77.c.2.A
Duplex eſt tentatio, quædam Dei, & quædam hominum, id eſt, quædam tentatio eſt contra Deũ, & quædam contra homines. Contra Deum eſt velle accipere experientiam circa aliquam rem, quid Deus faciet in illa &c.Et iſta eſt quædam ſpecies infidelitatis.Tentatio contra homines eſt triplex. Prima eſt inſtigatio,vel promotio hominis ad malum. Secunda eſt deiectio hominis directè in ſolam pœnam. Tertia eſt eleuatio hominis ad maiorem excellentiam. Prima,& ſecũda eſt tam in bonis tantum. De prima intelligitur illud Iacobi.1.Nemo cum tentatur,dicat, quòd à Deo tentatur,&c.Deut. 73.c.2.B
Ad ſecundam tentationem pertinent oẽs pœnarũ inflictiones:quia ſunt hominibus occaſio malum faciendi,&c.ibid. 73.c.4.F
Quod tertia tentatio ſit à Deo,probatur. Deutero. 74.c.2.A
Tentatio non eſt ad hoc quòd aliquid fiat, ſed ad cognoſcendum voluntatem alicuius.Iudic.121.colum.3.K
Nemo poteſt liberare hominem continere volentem a tentationibus carnis,niſi gratia Dei. Matt. tomo 5. 115.c.2.A
Tentatio eſt multiplex. Matth. tomo 6. 45. colum,2.A
Tentatio poteſt accipi dupliciter. Vno modo idem eſt, quòd velle accipere experimentum de re incognita. Alio modo idem eſt,quod conari ad deducendum aliquem in metam,vel in aliquod inconueniens &c.Mat.to.6. 124.c.2.E
Tentat Deum, qui totam curam illi committit in aliquo negotio non faciendo, iuxta prudentiam humanam:niſi iuſſum illi fuerit, quòd totam curam Deo relinquat.Nam tunc,ſi iuxta prudentiã humanam faceret peccaret,Matth.tomo 1. 131. colum.1.A
Tentat Deum,qui attendit humanam prudentiam, & cautelam in his, in quibus iam Deus præſtitit ſecuritatem &c.Mat.to.1. 141.c.4.F
Mali non tentantur à diabolo, quia illos pleno iure poſſidet:boni tamen ſic.Mat.to.1. 216.c.4.H
Tentatio,quæ fit à dęmone, vel ab aliquo hoſte exteriore,ſiue peccato eſt illius, qui tentatur. Secus tamen de tentatione,quæ fit à carne,quæ dicitur peccatum,ideſt defectus quidam,vel inordinatio: ex qua inſurgit deſideriũ illud, vel delectatio contra rationem: & ſic eſt deordinatio, &c.Mat.to.1. 216.c.4.K
De triplici tentatione carnis,mũdi,& diaboli. Mat. tomo 1. 216.c.4.K
Ad hoc, quòd aliquis tentetur,neceſſe eſt,quòd aliquid fiat contra id, quod ipſe ſimpliciter vult: qa alias tentatio non eſſet pugna,&cæt. Matth.to.1. 217.c.1.E
Tẽtatio,vt dicit Gregorius,tribus modis agitur,ſcilicet,ſuggeſtione,delectatione,& conſenſu. Mat. tomo 1. 217.c.2.A
Diabolus maximè tentat in occulto, ſiue per ſolam ſuggeſtionem, ſiue apparendo exterius. Mat.to.1. 218.c.4.I
Tentationem quærere ab eo, qui poteſt ſuccumbere,non eſt laudabile:ſecus tamen,ſi alias.Mat.to.1. 219.c.3.I
Duplex eſt tentationis occaſio. Vna ex parte hominis,cùm quis propinquus facit ſe peccato, volendo ſuſtinere aliquid fortè non eſt vtile, & tamen eſt directa occaſio ad peccandum, & talis occaſio vitanda eſt. Altera eſt ex parte diaboli, qui ſemper inuidet tendentibus in meliora, & talis non eſt vitanda: quia alias tolleretur omnis profectus in bono,&c.Mat.to.1. 219.c.4.I
Tentatio poteſt habere duplex initium,ſcilicet,ſuggeſtionem,& delectationem. Per ſuggeſtionem quidem,quando fit ab extrinſeco.Per delectationem verò,quando ſine aliquo ſuggerente incipit aliqua res placere contra ordinem rationis,& inde oritur deſiderium illius. Et iſta fit ab intra, & eſt tentatio,quæ fit homini à ſe ipſo, & vocamus eam tentationem à carne, & à mundo. Et talis tentatio non potuit eſſe à Chriſto, Matt.tomo 1. 226.c.2.C
Tentatio,quæ eſt à mundo, & à carne, dicit quandam imperfectionẽ in tentato, vt probatur Mat. tomo 1. 226.c.3.G
Chriſtus dedit nobis ſufficiens exemplum in tentatione carnis.Mat.to.1. 227.c.3.H
Tentatio à mundo non eſt penitus ab intra:immo magis eſt ab extra, niſi quando tentatus incipit ei conſentire.Mat.to.1. 226.c.3.F
Propria tentatio eſt per ſuggeſtiones.Matth.tom.1. 227.c.2.C

Omnis

Omnis tentatio diaboli,cum per ſuggeſtionem fiat, non habet vim, niſi decipiendo. Matth.tomo 1. 227.c.4.F

Contra omnes tentationes, & aduerſitates remedium eſt in ſacra ſcriptura.Matth.tomo 1. 230. colum.4. G

Tentare Deum eſt, cùm aliquis exponit ſe ſoli potestati diuinæ, ſine vlla cauſa ſe ſubijciendo periculo, à quo non poſſit, niſi per Deum liberari: quia iſtud eſt ſolum velle capere experimentum de eo ſcilicet an ſuccurrat illi,vel non.Secus tamen, cū fuerit homo conſtitutus in aliqua neceſſitate, a qua humanitus eripi non poteſt, quòd ponat ſe in manus Dei,non eſt tētare Deum:immo eſt habere firmam confidentiam de Deo,&c. Mat.to.1. 236. c.1.E

Tentare Deum,maximè pertinet ad curioſos. Mat. tomo 1. 236.c.2.A

Deus propter duo tentandus non eſt. Primò, quia repugnat diuinæ bonitati,& potentiæ illam dimi nuendo.&c. Secundò, propter magnam Dei auctoritatem. Mat.to.1. 236.c.2.C

Tentationes variæ fiunt à diabolo, quantum ad ordinem, ſecundum conditionem perſonarū, quas tentare vult.Mat.to.1. 241.c.3.G

Ad propriam rationem tentationis tria concurrūt. Primo, vt per tentationem accipiatur cognitio alicuius dubij.Secundo,vt hoc ſit intentum à tentante. Tertio,vt tentans accipere velit cognitionem ipſius rei,& ſunt tentationes,in quibus reperiunt iſtæ tres conditiones,& ſunt, in quibus duæ tm̄ illarum, & in quibus tm̄ vna, & ſecundū hoc, vna tentatio dicetur magis propriè tentatio, quā alia,vt probatur exemplis. Matth.tomo 1. 244. col.1.B

In tentatione dęmonis eſt duplex finis. Vnus vltimatus ſcilicet inducere ad peccatum. Alius eſt proximus ſcilicet experiri, ad quod vitium ſit quiſque magis promptus.Matth tomo 1.244.colum.2.B

Quod dęmon tentet hominem. Mat.tomo 1. 244. colum.3.F

Dęmonibus non conuenit tentare ex officio ſibi à Deo impoſito, ſed quia intentio eorum mala eſt. Mat.to 1. 245.c.1.A

De ratione tentationis eſt ſumere experientiam de tentato,ſiue tentans tentet ad bonum,ſiue ad malum finem,ſiue ad nullum. Et ſic non ſolum dęmon tentat.Sed Deus,caro,mundus,& homines, ſiue boni,ſiue mali.Et ſic nullius officium eſt tentare. Si autem finis tentationis conſideretur, ſic tentat ad bonum:dęmon ad malum. Cuius proprium eſt ſic tentare, & ſi aliquis homo tenet aliū hominem ad malum. Iſta tentatio a dęmone eſt. Mat.to.1. 245.c.2.D

Tentatio diaboli differt à tentatione hominum malorum in duobus.Primò,quia homo tentat ad bonum,& ad malum: dęmon verò ſolum ad malū. Secundò,quia diabolus à ſe ipſo habet malum intendere:homo verò à diabolo. Mat.tomo 1.245. colum.3.H

Tentatio ex communi vſu malum quoddā importat.Mat.to.1. 245.c.3.G

Tentatio dęmonis non eſt peccatum.Mat. tomo 1. 246.c.2.B

Tētatio carnis dicitur eſſe grauior, quia proximior eſt homini tentato,quam tentatio dęmonis:quia totaliter ab extra eſt.Mat.tomo 1. 246.col.3 G. 248.c.4.K

Si dęmones tentantes ſuperentur, an rurſus tentēt, vel deſiſtant à tentatione, recitantur opiniones, quarum quarta videtur probabilior. Mat. tom.1. 246.c.4.K

Sicut dęmon tentans non permittitur tentare, quā diu vult,ſed quamdiu Deus vult: ſic non permittitur tentare,quantum acriter vult,ſed quantum Deus vult.Mat.to.1. 247.c 2.E

Tentatio non eſt deſideranda, licet poſſit eſſe vtilis; & hoc, quia eſt periculoſa, nec ſecundum ſe importat aliquid boni, ſed ſolum ex adiuncto. Mat. to.1. 247.c.3.I

Tentari autem & vincere appetēdum eſt. Mat.to.1. 247.c.4.H

Tentationem non prohibet Deus à nobis propter multa.Mat.to.1. 247.c.4.I

Tentationes non ſunt materia virtutis, tanquam per ſe ad virtutem ordinatæ: ſed per accidens tantum.Mat.to.1. 248.c.1.A

Tentationes non ſunt neceſſariæ, vt perueniatur ad regnum,niſi neceſſitate cōditionata. Mat.to.1. 248.c.1.D

De tentatione,qua tentat Deus.Matth.tomo 1.248. colum.1.A

Tentatio Dei, & dęmonis poſſunt eſſe ſimiles materialiter. Differunt tamen dupliciter ſcilicet in intentione tentantis,& in euentu tētationis. Mat. tomo 1. 248.c.3.H

Deus ſemper tentat ad bonum, diabolus ſemper ad malum.Mat.to.1. 248.c.3.K

In tentatione Dei nunquam aliquis ſuperatur, aut ſuccumbit, ſed ſemper ex illa prouenit bonum. Mat.to.1. 248.c.3.K

Tentatio, quæ eſt à carne,eſt grauis tentatio. Vnde caro multipliciter accipitur.Mat.to.1. 248.c.4.K. 246.c.3.G

Tentatio,quæ eſt à carne, eſt à corporali ſubſtantia cum potentijs,& viribus animæ ſibi affixis. Mat. tomo 1. 249.c.2.B

Tentatio carnis, non fit per modum ſuggeſtionis, ſicut tentatio diaboli,& cæt.Matth.tomo 1. 249. colum.2.D

Tentatio carnis ſic poteſt deffiniri, ſcilicet quòd ſit motus quidam inordinatus,ſurgens in vi concupiſcibili,prout in malum tendere poteſt, unde ſi caro moueatur ex imperio rationis, etiam ſi malum ſit,non eſt tentatio,quia tunc appetitus dirigitur per illud,a quo dirigi debet naturaliter.Mat th.to.1. 249.c.3.F

Tentatio carnis conſurgit ex conditione carnis corruptæ per peccatum Adę,&c.Mat.tomo primo. 149 c.3.F

Tentatio,quæ eſt ad iram,non pertinet ad tentationem diaboli, ſed ad tentationem carnis, & naturaliter aduenit:licet aliquando per dęmonē.poſſit ſuſcitari,ſicut libido,&c.Matth.tomo 1. 249. col.4.F

Ponendo ſolum tria genera tentationum, ſub tentatione carnis debent poni omnia illa, de quibus tentamur ab intrinſeco.i.inſurgūt ex nobis, &c. Mat.to.1. 250.c.1.C

De mundi tentatione.Mat.to.1. 250.c.2.A

Tentatio,quæ fit ab hominibus malis, ſiue mundanis,non differt à tentatione dæmonis. Mat. to.1. 250.c.2.D & 252.c.3.F

Tentatio, quæ fit à mundo, eſt à rebus, quæ ſunt in mundo, ſcilicet, diuitijs honoribus, & cæteris bonis fortunæ. Et iſta tentant nos per modum obiecti,in quantum mouent nos ad concupiſcēdū illa per hoc,q̄ iudicamus illa eſſe bona,& pulchra Mat.to.1. 250.c.2.E

Tenta-

Tentatio mundi differt à tentatione carnis in trib⁹. Primò,quia tentatio carnis est naturalis. Secundò, quia tentatio carnis est aliquid intra nos, & tentatio mundi est ab extra. Tertiò, quia mundus tentat per modum obiecti, tentatio verò carnis per modum impulsus quasi a causa efficiẽte &c. Matth to.1. 250.c.3.F

Tentatio mundi, & diaboli conueniunt in hoc, ꝙ vtraque est ab extra: differunt tamen dupliciter. Primo,quia tentatio diaboli est per modum suggerentis. Secundò, quia tentatio mundi est in rebus certis, scilicet in bonis fortunæ: tentatio verò diaboli non habet aliquam certam materiam.Matth.to.1. 250.c.3.I

In tentatione mundi non reperiuntur omnia illa tria,quæ sunt de ratione perfertæ tentationis,sed vnicum illorum,scilicet,quòd per illam habetur experimentum de virtute, aut infirmitate mentis nostræ.Matth.to.1. 250.c 3.K

Tentatio mundi non est peccatum, sicut nec tentatio diaboli.Matt.to.1. 250.c.4.I

Tentatio carnis est peccatum,vel non sine peccato, vt probatur.Matth.tom.1.250 colum.4.K. Non tamen est intelligendum,quòd ipsa in se sola,peccatum sit, sed quia est in se aliquod inordinatum,& contra rectitudinem rationis, cui si ratio immediate non resistit, ipsa tentatio peccatum est &c.ibidem. 250.c.4.K

In tentatione carnis dupliciter causatur peccatum. Vno modo per cõsensum rationis ad ipsum motum illicitum. Alio modo per hoc, quòd ratio non cohibet motum illum inobedientiæ, quantum in se est.Matt.to.1. 251.c 1.C

Tentatio carnis potest dici peccatum in se ipsa,non quia fit contra charitatem, sed quia fit contra iustitiam originalem.Matt.tom.1. 251.c 2.B

Considerando tentationes secundum species suas, & loquendo de tentationibus simplicibus non coniunctis alijs tentationibus,tentatio mundi est minor inter omnes.Matthæ.tomo 1.251.col.2.C

Et tẽtatio carnis est maior simpliciter,quam aliæ tentationes. Matt.to.1. 251.c 4.F

In tentatione mundi,& diaboli est tãtum vnus modus succumbendi,scilicet,si illę res,de quibus tentamur, appareant nobis bonæ, propter desiderium bonitatis earum. In tentatione verò carnis est duplex modus succũbendi. Mat.t.1.251.c.4.G

Tota efficacia tentationis carnis est propter molestiam,quam infert,nisi ei assentiatur. Matth.to.1. 251.c.4.H

In tentatione carnis homo pugnat cõtra se ipsum. Nam diuiditur homo in duo,quia caro concupiscit aduersus spiritum &c. ad Gala.5.Matth.to.1. 252.c.1.B

Sub tentatione carnis tria continentur, scilicet desiderium ad delectabile, quod est in tactu, & quod est in gustu, & motus iræ. Et tentationes in istis non sunt ęquales, nam grauior est circa venerea: deinde circa iram, minor circa cibum,& potum. Matth.tomo 1. 252.c.1.D

De tribus speciebus tentationum, & quomodo distinguantur.Matt.to.1. 252.c.2.E

Species tentationis distinguuntur tripliciter. Nam tentatio potest se habere, vel ex parte tentatoris, vel ex parte obiecti,de quo fit tẽtatio,vel ex parte modi ipsius tentationis.Primo,sunt tres tentationes,scilicet a carne,mundo,& diabolo. Secundo,sunt aliæ tres, de quibus tentamur.1.Ioan.2. Omne,quod est in mundo &c. Tertio sunt tres, scilicet,suggestione,delectatione, & cõsensu &c. Matth.tomo 1. 252 c.3.F

Tentatio dæmonis,quomodo fiat.Mat.tom.1.252. col.3.H

Et si tentatio sit à tribus, carne, mundo, & diabolo. Solus tamen dęmon dicitur habere officium tẽtandi,quasi ad eum solum hoc pertineat,vel magis propriè ad eum,quam ad cęteros tentatores, vt probatur.Matth.tomo primo. folio. 252. col.4.F

Tres tentatores, scilicet caro, mundus, & diabolus non habent tria obiecta,de quibus tentent.Nam caro,& mundus non habent obiecta distincta,& diabolus solum tentat de his,de quibus mundus, & caro. Verum est tamen, ꝙ sunt peccata spiritualia,quæ non cadunt inter ea, de quibus caro, & mundus tentant:sicut idolatria,hæresis,infidelitas:sed de his nõ tentat:nisi per ea,de quibus caro,& mundus tentant.Mat.to.1. 253.c.1.E

De eadem re possunt coniunctim tentare mũdus, & diabolus; vel caro,& diabolus. Nunquam tamen diabolus,caro, & mundus simul tentant de eadem re: quia obiecta eorum sunt distincta.Diabolus tamen non habet obiectum distinctum ab alijs duobus.Mat.to.1. 253.c.2.B

Vna tentatio potest fieri tripliciter, vt pote inclinari ad iram, vel ad venerea, vel concupiscere honores,& ita de singulis,&c.Mat.to.1. 253.c.2.E

Tentatores distinguntur etiam ex parte obiecti, & isto modo sunt etiam tres species tentationum. 1.Ioan.2.Omne quod est in mundo,&c.Matt.t.1. 253.c.2.E

Tentationum tres modi.s. per suggestionem, delectationem,& consensum possunt aliqualiter poni,vt modi,& aliqualiter,vt gradus. Melius tamẽ ponuntur,vt gradus.Mat.to.1. 253.c.3.K

Tentationem aliqui distingunt in duas.s.in tẽtationem visibilem.& tentationem inuisibilẽ, & ista distinctio non fit communiter: maxime quia in hac distinctione non comprehenditur tentatio mundi Alij distinguntur in duas.s.in humanam, & diabolicam.Mat.to.1. 253.c.4 H

Tentare propriè nihil aliud est, qua experimẽtum sumere de aliqua re,& sic tentare hominem, est velle habere experimentum de virtute eius. Et dupliciter habere experimentum de virtute hominis, secundum quod ad virtutem pertinent: duo.s.declinare à malo, & facere bonũ. Psal.33. Declina à malo,& fac bonum.Mat.to.3. 76.c.3.F

Deus nunquam tentat ad malũ, sed ad bonum: & facit vtilitatem ex tentatione.Mat.to.3. 76.c.3.F

Mundus dicitur tentare nos,quatenus bona sæculi huius apprẽhenduntur à nobis, vt bona, & mouemur:tunc nos ad habendum ea:& quia ad hoc, ꝙ possideamus illa,mouemur ad faciendum aliquod malum,dicimur tentari à mundo. Et dicit mundus ipsa bona fortunæ, vt diuitiæ, potestas, honor,fama popularis, fauor, & similia. Et tentat mundus dupliciter. Vno modo inclinando ad malum.s. ad immoderatum appetitum rerũ temporalium.Alio modo deijciendo hominem in persecutiones,& afflictiones,&c.Et ista tentatio mundi de se non est nimis grauis,nisi ꝙ quanto vritur diabolus rebus mundi,tanq̃ instrumentis ad tentandum.Mat.to.3. 77.c.1.B

In tentationes incidimus, vel succumbimus dupliciter: vno modo per ignorantiam: alio modo per difficultatem tollerandi. Contra primum Deus prouidet illuminando intellectum nostrum,&c.Contra secundum per fortitudinẽ, & charitatem feruentem.Mat.to.3. 77.c.2.C

Per

Per illud Mat. 6. Et ne nos inducas intentationem. Petimus perseuerantiam in bono. Matt.tomo 3. 77.c.2.D
Quid interſit liberari à tentatione, vel perſecutione,& non tangi à malo. Mat.to.3. 77.c.4.F
Tentationibus nemo poteſt reſiſtere, niſi per charitatem Mat.to.3. 131.c.2.A
Qui putat poſſe euadere omnes tentationes ſine Dei gratia,anathematizandus eſt,dicit Aug. &c. Mat.to.5. 153.c.2.E
Tripliciter poteſt aliquis tentare interrogãdo. Vno modo,quando ex reſponſione alterius vult īferre aliquod malum contra reſpondentem, & iſta eſt peſſima interrogatio tentatoria: ſic faciebant Phariſæi,&c. Aliquando tentans interrogat, vt experiatur ſcientiam reſpondentis: ſic faciũt magiſtri interrogãtes diſcipulos. Tertio: interrogat, vt oſtentationem ſui faciat,conuincendo reſpõdentem,vel coegendo eum ad confitẽdum ignorantiam ſuam:& iſtum modum tentandi tenuerunt Saducei : cum Chriſtum interrogauerunt. Mat.to 6. 45.c 2 E
Tentatio poteſt accipi duplicieer . Vno modo, vt idem eſt, ꝙ experimẽtum ſumere velle de re incognita. Alio modo,vt idem eſt,ꝙ conari deducere aliquem ad aliquam metam,&c.vel in aliqđ inconueniens.Mat.to.6. 124.c.2.E

Tentatio Chiſti.

Chriſtum tentari conueniens fuit propter multa. Mat.to.1. 216.c.3.I
Tentari voluit Chriſtus immediatè poſt baptiſmũ vel quaſi propter multa. Mat.to.1. 220 c 2.A
Tentatio prima,& ſecuada fuit ad cognoſcẽdum, an Chriſtus eſſet filius Dei : nam in vtraque dixit: Si filius Dei es. Matth.tomo primo. 224. cul.4.H
Tentatus eſt Chriſtus poſt ieiunium, & non prius propter multa. Mat.to.1. 226.c.1.A
Chriſtus non fuit pluries tentatus,quam illis tribus tentationibus,de quibus Mat.4. accipiendo propriè tentatioſiem. Mat.tomo primo. fol. 226. col 2.C
In prima tentatione Chriſti diabolus duo prætendebat Primò ſcire,an Chriſtus eſſet Deus. Secundò, vt per deſiderium cibi,induceret eum ad peccatum Mat.to.1. 228 c.4.G
Prima tentatio Chriſti ſatis conueniens erat diabolo ad ſciendum id,quod ipſe prætendebat. Mat. to.1. 229.c.1.D
In primis duabus tentationibus,cum diabolus q̃reret: Si Filius Dei eſt; quærebat, an eſſet Filius Dei naturalis. Mat.to.1. 230.c 1.A
Tentationem diaboli Chriſtus patienter tulit propter multa. Mat.to.1. 230.c.2.D
Tentationes dæmonis Chriſtus ſuperauit per auctoritates ſacræ ſcripturæ propter multa. Mat. tomo 1. 230.c.3.K
Finita prima tentatione,diabolus non deſtitit Chriſtum tentare,& hoc propter multa. Mat.tom.1. 231.c.3.F
Tres tentationes,quibus tentauit diabolus Chriſtũ, non ordinantur à Matthæo,& Luca eodem modo: quia Matthæus ponit ſecũdam de pinaculo, & tertiam de oſtenſione regnorum mundi. Lucas verò è contra: nec eſt propterea contrarietas, & gloſſa tenet, qđ Lucas ſeruauerit naturalẽ ordinẽ. Matthęus tamen refert Chriſti tentationes, eo ordine,quo fuerunt in primis parentibus. Lucas verò refert hiſtoriam tẽtationum eo ordine, quo fuerunt. Poteſt tamen dici, vt ait Auctor, ſine præiudicio, quòd Matthæus tenuit ordinem naturaliter in narrando, vt probatur Matt.to.1. 231.col.3.H
In tertia tentatione Chriſti diabolus non præmiſit, Si filius Dei es : quia fortè diabolus putauit iam, quòd non eſſet Deus. Mat.tom.1. 234.c.1.C
In ſecunda tentatione , quare diabolus vſus fuerit auctoritate ſacræ ſcripturæ,& non in prima, nec in tertia : aſſignantur cauſæ Mat.to.1. 234.c.2.B
Secunda tentatio Chriſti, ꝙ fuerit conueniens intẽtioni diaboli. Mat.to.1. 235.c.2.E
Per tertiam tentationem noluit diabolus ſcire, an Chriſtus eſſet Deus, ſed ideo tentare voluit quo vſque Chriſtum ſuperaret, vel nihil maneret, de quo tentare poſſet, vt dicit Chryſoſtomus. Mat. tomo 1. 236.c.3.K
In tertia tentatione, Chriſtus reſpondit diabolo aſpere : quia diabolus locutus eſt blaſphemiam directè contra Deum, & hanc Chriſtus non ſuſtulit,in quo inſtruxit nos &c. Mat.to.1. 241.c.1.D
Tentationes Chriſti fuerunt factæ ordine conueniente Matt.to.1. 241.c.3.G
Diabolus, tentando Chriſtum, ſeruauit illum ordinem,quem ſeruauit in tentatione primorum parentum. Mat.tom.1. 241.c.3.I
De duobus diabolus tentauit Chriſtum,tam in prima, & ſecunda tentatione, quam in tertia. Mat. tomo 1. 241.c.4.F
Tentatio Chriſti durauit breui tempore : quia ipſa die,in qua incepit,finita eſt, & in breui tempore. Matth.tomo 1. 242.c.1.C
Finita tertia tentatione, diabolus dimiſit Chriſtum in monte illo excelſo,& ibi miniſtrauerunt ei angeli, & inde venit in Galilæam pedeſter, ſi mons ille erat circa Iericho, vt communiter tenetur; ꝙ ſi longius eſſet,tunc videtur,quòd redierit in Galilæam ſupranaturaliter. Mat.to.1. 242.c.2.E
De angelis, qui miniſtrauerũt Chriſto poſt tertiam tentationem, dicunt quidam fuiſſe datos Chriſto ad cuſtodiam, ſed probatur eſſe falſum : quia Chriſtus non habuit angelum cuſtodem. Matth. tomo 1. 243.c.2.D. Sed dicendum,quòd fuerunt miſſi propter multa. Mat.to.1. 243.c.2.E
Tempore tentationis, receſſerunt angeli à Chriſto propter multa. Mat.to.1. 243.c.3.F

Tentator Heuæ fuit diabolus,& non ſerpẽs. Gene. 155.c.4.H

Tentorium Portatile inuenit quidam nomine Iabel filius Lamech, de quo Geneſis 4. Et iſte, vt ait Ioſephus, ordinauit greges, & characteribus diſtinxit. Geneſis. 28.col 4.K

Tepidus. Sumitur in malam partem in ſacris literis. Matthæ. tomo 6.277. colum.4.G

Teraphim. De quo Iudi.17. Dimiſſis opinionibus,ſignificat ſtatuã quandam magnam factam de quacumq; re ad humanam effigiem. Iudi. 174.c.1.C

Terebinthus. Arbor Arabica eſt, de qua precioſiſſimũ gummi emanat. Et eſt arbor frondoſa, & ampla, & magnos ramos faciens, & vmbras, vt patet Iſa 6. Geneſ. 341.col.1.E
Terebinthus, de quo Geneſ.43. capitur pro ſucco, vel gũmi arboris, quæ dicitur terebinthus. Gen. 375.col.4.G

Terminus. Tres ſunt termini indiuiſibiles, ſcilicet,punctus,inſtans, & mutatum

tatum eſſe.Exo.to.1. 67.c.4.G
In terminorum præfixione nõ poteſt aſſignari cauſa totaliter: maxime in poſitiuis, vt de termino perſcriptionis.Nu.to.1. 270.c.1.D
Termini terræ Chanaan diuerſimodè nominãtur. 3.Regum. 80.c.4.H
Hominum quidam ſunt totaliter in termino: alij ſunt totaliter in via, & quidam partim in via, & partim in termino.Mat.to.7. 256.c.4.I
Aſſignatio terminorum ipſis Iſraelitis non excludebat iuſta bella,&c. Nec ex hoc inutilis fuit ipſa aſſignatio:quia proficiebat ad multa.2.Paral.114. col.1.D
Duplices terminos habet corpus. ſ. terminos eſſentiæ,& terminos quãtitatis. Termini eſſentiæ corporis ſunt illa,quæ claudunt eſſentiam corporis, ſ.partes eius,quæ ſunt materia, & forma. Matth. to.3. 168.c.1.E
Terminus dicitur vox, quia terminat, ideſt claudit ſub ſe naturam rei.Mat.to.2. 59.c.2.A
Ternarius. Ternarium numerum laudat Ariſtoteles.Mat.to.7. 246.c.4.I
Terra. Diſtantia à terra vſq; ad cœlum menſuratur muſica.Gen. 15.c.3.H
Terra,de qua Gene.1.dicitur: Cęlum,& terram,eſt materia prima ſub quadã forma corporeitatis, ex qua poſtea diſtincta fuerunt omnia corpora cœleſtia,& elementaria intra concauitatem cęli empyrei,& vocatur tota iſta materia terra: quia maximè viſibilis eſt terra: quæ inanis erat.i.inuiſibilis, vel non bene viſibilis,&c.Et vacua.i.carens ornatu.Gen. 4.c.1.E
Terra,& cœlum ex ſe non ſubſiſtunt in æternum, ſed ex Deo.Mat.to.6. 310.c.4.K
Terra quare non moueatur:iuxta opinionem Ariſtotelis.Mat.to.6. 71.c.2.E
Terra maiorem habet grauitatem,quã aqua.Matt. tomo 6. 147.c.1.C
Terra multipliciter mutatur.Matth.tomo 6. 213. col.3.K
Eſt terra ſub ęquinoctiali,vel iuxta,vbi in quolibet anno eſt duplex ver, & duplex hyems, & duplex fructificatio arborum, vt eſt in inſula Taprobane,quæ eſt in India.Gen. 7.c.1.E
Terram comedit diabolus.i.homines terrena deſiderantes,ſibi incorporat.Gen.21.col.1.D.& 217. col.1.A
Terra non fuit maledicta propter peccatum: ita.ſ. ꝙ diminuerit Deus fertilitatem terræ, quæ ſi homo non peccaſſet, futura eſſet feracior:ſed iſtud non eſt verum, cuius aſſignatur ratio: ſed dicendum,ꝙ naturaliter imminuta eſt.Gene. 23.c.1.C
Terra dicuntur peccatores.Gene. 21.c.1.D.& 217. col.1.A
Terra eſt cibus omnium deterrimus, eſt enim peſſimi nutrimenti.Gen. 217.c.2.A
Terra in prima ætate fuit fertiliſſima: poſtea paulatim diminuta eſt,cũ quotidie germinando, exauriatur eius virtus, & hoc maximè in diluuio per ſubintrationem aquarum Oceani. Et ex eo ẽt tẽpore vſq; nunc, quotidie pauliſper terræ virtus minuitur naturaliter.Gen. 23.c.2.A
Terra habebat duas maledictiones, primam quam incurrerat per Adam,ſecundam, quam incurrerat per Cain.Primam ad totam naturam extendebatur. Secunda ad ſolum Cain,quia fuit peccatum illius perſonale.Gen. 27.c.3.F
Terra non dicitur maledicta in opere humano: quia licet retinuerit eandem fertilitatem,in qua creata eſt: præſtabat tamen quandam difficultatem homini incolendo, quam non præſtaret: ſi homo non peccaſſet.Gen. 23.c.2.B
Terræ ſuperficies facta eſt ſterilis aquis diluuij propter ſalſedinem aquarum.Gen.35.col.4.I. & 37. col.2.C
Terra fuit deleta in diluuio iuxta illud Gene.6.Ego diſperdam eos cum terra:quia virtus germinatiua terræ diminutiua fuit valde,& cæt.Geneſ. 37. col.2.C
Terra frigida eſt de ſe.Mat.to.7. 281.c.2.B
Terram,quę intra ſuperficiem eſt,quia nec ſeritur, nec quicquam gignit,hominibus inuiſa,gentiles quaſi pro religione Tellamonem vocauerunt: quod nomẽ eſt Deæ,de qua Auguſtinus 7.de Ciuitate,& Tullius de Natura deorum. Geneſ. 37. colum.2.D
Terra,& aqua ſecundum aſtrologos faciunt vnam ſphæram.Gen. 41.c.4.G
Terra quare dicatur maledicta in diluuio.Gene.46. col.4.F
Vnus terræ pugillus fit ex decem pugillus aquæ. Mat.to.7. 132.c.3.G
Terra eſt naturaliter opaca. Matth. tomo ſeptimo. 138.c.3.H
Terra dupliciter manet.Mat.to.7. 141.c.3.H
Quælibet terra contra meridiem eſt pronior,& decliuior.Gene. 67.c.3.H
A terra promiſſionis eundo in Aegyptum, via breuis eſt per terram Philiſthinorum.Geneſ. 67. col.3.K
Terra,quæ eſt inrer tropicum Capricorni,& circulum antarcticum, habitabilis eſt,ſicut iſta:ſed homines iſtius terrę illuc non veniunt propter multa impedimenta.Gen. 84.c.4.F
Eſt terra,vbi non ſolum aqua:ſed etiam animalia, propter vim mineralem, conuertuntur in lapides declinantes ad rubedinem.Gen. 84.c.4.H
Terra,de qua Ge.3.dicitur, Vt operaretur terram. de qua &cæt.pro tota terra accipitur.Geneſ.93. col.4.F
Terram alternis annis quieſcere ſinimus: quia ex diuturnitate culturæ infœcundior fit, quoniam exhauriuntur vires eius, & ideo facimus noualia,vt poſtea abundantiores fructus ferat:ſic dicitur extra de reg.iur.capitu.innouare.Geneſ.114. col.4.K
Quod terra non ferat fructus ſufficientes ad nutriẽdum, cauſa præcipua fuit aqua diluuij.Gen.114. col.4.K
Terram,& carbones comedunt aliqui homines, vt dicit Ariſt.7.Ethic.Gen. 217.c.3.H
Terra non fuit propriè maledicta per illa verba Geneſ.3. Maledicta terra in opere tuo.Geneſ. 245. col.3.H
Dicendum ergo, quòd per illam maledictionem, non fuit aliqua deterioratio facta in terra, aut tranſmutatio ab eo, quod Deus in creatione dederat ei,ſed manſit in eadem conditione fertilitatis, in qua fuerat creata. Sed dicitur maledicta in opere hominis: quia fuit malum homini in operando terram, quod malum non erat futurum homini, ſi non peccaret: quia maneret in paradiſo terreſtri, vbi eſſet omnis vbertas fructuum, &cæt. Et non oporteret pro eis laborare. Poſt peccatum verò fuit expulſus in terram hanc:quæ fructus non præſtat ſine labore,&cęt. Gen. 239.c.4.F
Terra iſta, comparata ad paradiſum, eſt ſicut carcer.Gen. 239.c.4.H
Terra,de qua Gen.3. In terra, cui maledixit Domi-

nus:dicitur maledicta.i.mala facta à Deo, &cæt. Gene. 239.c.4.I
Terram esse maledictam post peccatum, potest dici,quantum ad apparentiam.ſ.q̃ homini appareret tunc maledicta terra de nouo: quia ante peccatum non exercitus fuerat laborem, in acquirendo cibum, post peccatum autem valde laboraturus erat, & propter hoc putaret mutationē esse factam in terra propter peccatum: sed non erat facta,immo erat ipse mutatus secundum locum.ſ.à paradiso in hanc terram.Gen. 239.c.4.K
Terra Chanaan est satis calida, quia multum australis in quarto climate.Gen. 263.c.1.D
Terra Chanaan habuit decem populos,quorum septem expulsi sunt à filijs Israel, & vnus ab Esau, & alij duo ab Amon,& Moab filijs Loth.Genes. 346.c.3.F
Terra Gessen est contra mare rubrum contra terrā Chanaan.Gen. 391.c.2.D
Terræ,quæ ex fertilitate sunt excellentes,satis iustè pro medietate fructuū traduntur colendæ. Gen. 394.c.2.C
A terra vsque ad firmamentum, sunt septem toni musicales.Gen. 15.c.3.H
Terra,quare dicatur abyssus.Gen. 410.c.3.K
Terra sancta dicitur illa, quam Dominus noster Iesus Christus pedibus suis calcauit.Exo.tom.1.17. col.3.F
Terra promissionis diuisa fuit tempore Iosue:licet tota non fuerit acquisita suo tempore.Exo.to.1. 196.c.4.H
Terra semp diminuitur in virtute generatiua.Exodi to.1. 251.c.1.D
Terra potest ita bene disponi à Deo, q̃ eadem die producat arborem, & herbas perfectas vsque ad magnitudinem debitam suæ speciei, & fructuū perfectam maturitatem producere,&c. Exo.t.2. 112.c.2.A
Terra non dicitur propriè mater eorum animalium,quæ ex putrefactione eius generātur. Leui. 118.c.1.B
Terra qualiter polui dicatur per peccata.Leui. 184. col.1.E
Quare terra dicatur mater omnium. Leui. 287.colum.2.D
Illæ terræ, quæ alternis annis cessant à cultura, vt vberiores fructus ferant,dicuntur noualia, vt habetur extra de verb.signifi.in capit. innouate nouale,&c.Leu. 287.c.3.F
Terra,quare dicatur Aenea,& cœlum ferreum.Leuitici. 315.c.3.F
Terram habere os dicunt quidam Hebræi, dicētes, q̃ in die sabbathi Deus creauit os terræ. Sed hoc ridiculum est.Num.to.1. 235.c.4.H
Multæ terræ ab antiquo fuere oppulentissimę,quę nunc sunt aridę valde,quod prouenit ex aspectu cœli secundum suam figurationem, & motum octauæ sphęræ,&c.Nu.to.2. 3.c.2.A
Terra promissionis non est diuisa ex æquo duodecim tribubus:ita vt tātum daretur vni sicut alteri,sed tribui, quæ plures sub se habebat, dabatur maior pars,& quę pautiores,minor pars;quia terram illam non habebant iure hæreditario ex Iacob patre eorum, cum non esset possessio Iacob simpliciter,quemadmodum quis possidet domū vel agrū,&c.Quod requirit ad hoc,q̃ filij debeāt succedere æqualiter. Habuerunt ergo filij Israel ius nouū in se,excollatione Dei,quasi in patribus nullum ius fuerit; Deus autem, qui istam terram dedit Iudæis, apposuit conditiones & limitationes,&c.Nume.to.2.80.c.1.A.Sed quomodo stet, q̃ in diuisione data sit vni tribui maior pars, & alteri minor,& quod sorte cuncta diuiderētur, qđ quidam nituntur concordare, sed non bene, vt probatur:& ponitur Auctoris cōcordantia. Nu. tomo 2. 81.c.3.H
De terra Chanaan,quæ satis parua est in longitudine & latitudine,& de positione laterum eius.Nume.to.2. 186.c.1.B
De terræ Chanaan diuisione, & diuisoribus vide in dictione Diuisio,& Diuisor.
Ex terra admixta sulfuri generatur ferrum.Nume. tomo 2. 23.c.3.I
In qualibet terra,quomodo debeant assignati quatuor latera.Nu.to.2. 186.c.1.B
Tota terra meridiana planior est terra septemtrionali.Deut. 40.c.3.G
Terræ promissionis duplices erant termini.Deute. 106.c.1.D
Terra, in parte aquilonari, dicitur esse altior terra meridiana,&c.Ios.to.1. 178.c.4.F
Ad hoc, q̃ terra sit habitabilis duo requiruntur. ſ. q̃ neq; sit nimis frigida,neq; nimis calida,&c.Iosue to.1. 188.c.2.B
De terminis terræ promissionis.Ios.to.1. 17.c.3.K
In terra Chanaan,vsq; ad Christi tempora non erat vsus candelarum aut facularum ceræ vel sepi. Mat.to.7. 3.c.3.G
In terra Chanaan solum duo intrauerūt ex his, qui de Aegypto descenderant, quod de bellatoribus habet intelligi,&c.Ios.to.1. 89.c.4.H
Terra si conglobaretur tota instar turris, non pertingeret à centro ad sphæram lunæ.De Opt.pol. 3.c.3.F
Terra non potest tota moueri, quia non est agens potens eam mouere.De Statu stu. 3.c.1.A
Terra duarum tribuum & dimidiæ, erat etiam terra promissionis.Iosue to.2. 78.c.3.I
Terra duorum regum Amorreorum non fuit diuisa per sortes, sed Moyses diuisit illam, vt ei bene visum fuit,&c Ios.to.2. 69.c.4.K
Terra Chanaan fuit bis diuisa.Ios.2.38.c.3.F.62.c.4.G.79.c.1.D
Terra Chanaan quibusdam diuisa est tanquam in hæreditatem, scilicet, duodecim tribubus Isral. Leuitis verò ad solam habitationem, & non in hęreditatem.Ios.to.2. 87.c.2.A
Terra Chanaan & sors Iudæ habent idem latus meridionale totaliter.Ios.to.2. 90.c.1.D
Terra Chanaan est terminus occidentalis totius Asiæ.Ios.to.2. 104.c.4.K
Terra Chanaan longior est ab Occidente in Orientem,quam à meridie in septētrionem. Ios. to.2. 173.c.3.F
De terræ stabilitate.1.Reg.to.1. 35.c.4.F
Terra respectu cœli obtinet vicem puncti.3.Regū. 75.c.3.K
Termini terræ Chanaan diuersimodè nominātur. 3.Reg. 80.c.4.H
Terræ nascentia sunt ex duobus,scilicet, ex humore terram fęcundante & ingrossante, & ex calore digerente.2.Paralip. 88.c.3.G
Tota terra ab extremo Occidentis vsque ad extremum Orientis habet iter quingētorum dierum. Matth.to.1. 131.c.4.G
Terræ adhærere dupliciter contingit. Matth. to.5. 6.c.1.D
Terra quinti climatis à multis laudatur,scilicet,ab imperio, ab armis,ab ingenio,& à sapientia. De Opti.poli. 6.c.4.F

Terra quinti climatis diſpoſitiſſima eſt ad generandum ob illius temperiem. De Optima poli. 6. col.4.F
Terra ſub polis duriſſima eſt, & mare ibi exiſtens, vſque ad imum congelatum eſt. De Optima pol. 7.c.1.E

Terræmotus. In terremotibus ſæpe contingit, vt ſubmerſis aliquibus locis, aquæ appareant in locis, vbi fuerunt oppida, vt dicit Seneca, in libro de Naturalibus quęſtionibus. Gen. 81.c.3.F
Non poteſt eſſe terræmotus vniuerſalis naturaliter. Mat.to.6. 272.c.2.D
Terremotus fit ex impulſu groſſæ ventoſitatis incluſæ intra viſcera terræ. Nu.to.1. 153.c.4.I
Aliqui terremotus famoſi fuerũt inter mortẽ Chriſti & deſtructionem Ieruſalẽ. Mat.to.6. 272.c.2.D
Terremotus dupliciter accipitur, vno modo, vt eſt ſignum diuinæ iræ, alio modo capitur in bonũ. Mat.to.6. 272.c.3.G
Vnde ſit, quòd frequenter terremotus contingant in inſula Siciliæ. Parad. 99.c.1.C
Terremotum frequenter patiũtur terræ, quæ ſunt apud mare. De Statu anim. &c. 11.c.3.K

Terrenum. Rebus terrenis qualis amor debeat impendi. Matth.to.7. 258. col.2.E
Qui intenſius amant terrena, magis peccant. Matt. to.7. 258.c.3.F
Qui toto conatu tendit in terrena, nihil Deo relinquit. Mat.to.7. 258.c.4.H

Terribile In poteſtate noſtra eſt vt id, quod terribile eſt, appareat non terribile: & id, quod non eſt terribile, appareat terribile, &c.4.Reg. 226.c.1.D

Terror. De terrore & tremore, quo animalia hominem timent, iuxta illud. Gen. 9. Terror veſter ac tremor ſit per cuncta animalia. Gene. 47.c.4.I
Terror facit aliquem immobilem, & priuat eũ exe cutione potentiarum executiuarum atq; operatinarum. Gen. 383.c.1.A
Inter terrorem & formidinem hoc inter eſt, quòd terror eſt timor non valde magnus: formido vero ſic, reddens hominem ſtupidum vel immobilem. Deut. 58.c.2.B
Terror quomodo poſſit fieri à Deo in ſomnis. 2. Paralipom. 231.c.3.K

Tertulianus. Dixit Matthæum fuiſſe gentilem, & non Iudæũ: ſed oppoſitum eſt verum. 190.c.3.K

Teſtamentum vetus & nouũ.

Teſtamẽtum vetus, in quo dies ſeptima colebatur, &, in quo fiebat Iubilæus, id eſt, remiſſio vniuerſalis in ſeptimo menſe, vt habetur Leui. 25. ſignificatur per hebdoadẽ & nouũ teſtamentum ſignificatur per ogdoadem, in quo octaua dies i. dominica colitur & octaua reſurrectionis rememoratur. Gen. 8.c.1.A
Vtrumque teſtamentum vetus & nouum profitẽtur ſe ſcire epiſcopi in eorum cõſecratione, quæ teneẽtur ipſi ſcire, ſimiliter & illi, qui publicè prędicant, & ad hoc officium approbati ſunt, ne loco doctrinæ ſanæ damnatum errorem exponãt. 10.c.3.G
In teſtamento veteri, & ſi de opere redemptionis agatur, aliter tamen quæ in nouo teſtamento: nã in nouo factum eſſe demõſtratur, in veteri verò nondum factum, ſed futurum prædicitur: in nouo clariſſimè, & in veteri ſub figura. Gen. 1.c.2.E
Teſtamẽtũ vetus fuit imperfectũ. Mat.t.5. 85.c.4.K
In veteri teſtamen. licita erat pluralitas vxorum. Mat.to.5. 85.c.3.F
Canon librorum veteris teſtam. qũo fuerit inſtitutus. Matt.to.6.44.c.4.F. Qui quidem canon cõſtat ex viginti duobus libris. ibidem.
Vetus teſtamentum continet opus creationis & re creationis, creationem in prima parte libri Gen. Et recreationẽ in omnibus alijs libris, inter quos talis eſt ordo, q̃ in libris prophetalibus redẽptio futura promittitur, in alijs autem ad eam recipiẽdam creatura rationalis ordinatur Gen. 1.c.2.E
Liber veter. teſtam. alij à prophetalibus, dirigũt nos ad recipiendum redemptionem, & hoc dupliciter: nam libri hiſtorici, dirigunt ipſius ſaluatoris lineam generationis demonſtrando vt li. Gen. in parte ſua lib. Num. Iud. Reg. omnes alij libri nos moraliter inſtruunt, bonis moribus imbuendo, quia redemptio facta per Meſſias non communicatur omnibus, ſed eis ſolum, qui per mores animos purgatiſſimos habere deſiderãt. Gen. 1.c.3.F
Oẽs libri morales veteris teſtam. erudiunt nos verbis, ad bonos mores, cuiuſmodi ſunt libri ſapientiales, alij factis per exempla aliquarum perſonarum, vt ad patientiam in lib. Iob, ad confitẽdum in libro Iudith, ad charitatem contribulũ in lib. Eſther, ad exhibitionem operum pietatis in Tobia: ad fortitudinem & volũtariam mortem pro lege in lib. Machabęorum, &c. Gen. 1.c.3.G
Lectio veteri teſtam. eſt nobis valde vtilis. Mat.t.6. 245.c.2.D
Nouum teſtam. quod principaliter agit de opere redemptionis, maioris dignitatis eſt quã vetus, &c. Gene. 1.c.2.E
Veteris teſtamenti litera venit exponenda duobus modis intentis à litera: vnus eſt per rationes literales: & non pro vt ſunt ſignificatiuæ alicuius alterius, ſed prout in litera continentur, alius eſt, ſecundum quòd iſta litera eſt ſignificatiua eorum, quæ poſtea futura erant, & iſte ſenſus notatur ſecundum rationes figurales, primus iſtorum extenſior eſt, & c. & hunc primum ſenſum ſe proſecuturum dicit Auctor, &c. Exo. tomo ſecundo. 18.c.4.I
Quomodo ſe habeat nouum Teſtamentum ad vetus. Mat.to.7. 89.c.1.C
In nouo teſtamento Chriſtus & apoſtoli ad ducũt aliquas auctoritates veteris teſtamenti, quæ prima facie videntur aductæ extorte, & tamen non ſic eſt, bene intelligendo, &cæt. Exo.to.ſecundo. 95.c.1.C
Teſtamentum vetus, & ſi ſimpliciter eſſet ad animarum ſalutem, tamen præter hoc intendebatur in illo aliquis bonus ſtatus temporalis gentis Iudęorum, quia ſolis illis datum eſt. Nouum verò teſtamentum ſolam animæ ſalutẽ concernit; & ideo in illo non dantur præcepta iudicialia, ſed quæcumq; in eo dicuntur, ad epiſcopum pertinent. Leui. 95.c.3.K
In veteri teſtamento prohibitam eſſe intẽtionem, ſicuti & manũ, pbat̃ per illud Leuit. 9. Nec oderis fratrẽ tuũ in corde tuo. Exo. 20. Cũ prohibeẽ cõcupiſcentia vxoris proximi. Leu. 190.c.2.E
In veteri teſtamento Deus promittebat Iudæis bona tp̃alia ſeruantibus legem nõ tanq̃ præmium, ſed tanquam allicitiua quædam ad bonam operationem; quia Iudæi erant uiri imperfecti, &c. In nouo verò teſtamento è cõtrario factum eſt, in quo bona temporalia nõ promittunt̃: ſed ſem

per æterna, quia eſt lex perfectior, &c. in veteri, verù ſola bona temporalia promittuntur: ſed ēt quoque conferuntur æterna; in nouo ſola æterna promittuntur, ſed temporalia quoq; conferū tur. Leui. 308.c.4.F

In veteri teſtamento lex Dei non approbant aliquam religionem, in qua teneretur continentia carnis. Leui. 326.c.3.I

Quæ erant in veteri teſtamento, non habebant per ſe aliquam reuerētiam, niſi Deus eis appoſuiſſet. Nqm. to. 1. 56.c.2.A

Inter vetus & nouum teſtamentum quid interſit. Num. to. 1. 272.c.1.D

Teſtamentum nouum, quare dicatur æternū. Nu. tomo 1. 246.c.4.H

Inter vetus & nouum teſtamētum aſſignatur quæda differentia. ſ. quo ad diuinam manifeſtationē. 3. Reg. 73.c.2.B

Tempus noui teſtam. eſt tempus magnæ miſericordię, & tempus veteris teſtamenti, tempus fuit ſeueritatis magnæ, quod ſignificatum eſt in datione vtriuſq; legis. 1. Paralip. 152.c.3.K

Reuelationes veteris teſtamenti quare vt communiter fierent in nebula, vel nube. 2. Paralipome. 77.c.1.A

Nouum teſtamentum differt à veteri, ſicut lucidū ab obſcuro, vt Apoſtolus ſignificat ad Hebręos. 12.2. Paralip. 77.c.4.I

Chriſtus in teſtamento nouo non poſuit plura præcepta, quā in veteri, nec poſuit ſpecialiter aliqua præcepta: nam cęremonialia, & iudicialia nulla poſuit, ſicut erant in veteri teſtamen. ſed abſtulit multa. ſ. iudicialia & cęremonialia; qa per ipſum fuerūt adimpleta & ceſſauerunt, cum ſtatus legis per eum ceſſauit, declarauit tamen quædam prę cepta iuris naturę ſpecialites: & ideo creditī mulța addidiſſe à non bene reſpiciētibus: nihil tamē addit ſupra id, quod erat in veter. teſtamento, & ideo ſicut nunc tenemur diligere inimicos, ita & tunc tenebantur Iudæi. Mat. to. 2. 250.c.1.C

In teſtamen. vete. aliqui libri ſunt apud nos, qui nō habētur apud Hebræos in Hebræo, vt ſunt, liber Sapientiæ, Eccleſiaſticus, liber ſecundus Machabęorum, ut dicit Hieronymus in prologo Galeato. Alij ſunt ſcripti in Hebræo, non tamen ponū tur in canone apud Hebręos, ut liber Iudith. & liber Tobię, ut ait Hieronym. in prefato prologo. Nos autem cōputamus omnes libros, quotquot Eccleſia legit, & ſuſcipit cuiuſcunq; ordinis uel canonis Etiam apud Hebręos in apocryphorū numero deputentur, & ſic inuenientur triginta ſex libri ueteris teſta. & octo noui. Et computantur ſic, quinq; libri Moyſi, unus Ioſue, unus Iudi. unus Ruth, quatuor Regū, duo Paral. tres Eſdræ: nam quartus eſt ualde Apochryphus, quem Eccleſia nunquam curauit, nec legit: nec aliquis doctorum ſolennium allegat illum, ideo nec nos in numero librorum ponimus, unus Dauid. ſ. liber Pſalmorum, qui apud Hebræos, quinque inciſionibus habetur, unus Iudith, unus Tobiæ, vnus Eſther, duo Machabæorū, tres libri Salomonis, ſ. lib. Prouerbiorum, Eccleſiaſtes, Cantica, vnus liber Iob, vnus Sapientiæ, vnus Eccleſiaſtici, cuius Auctor dicī eſſe Ieſus Sirach, quatuor libri maiorum prophetarum, vnus Threnorum, liber Baruch, qui fuit notarius Ierem. vnus liber duodecimo prophetarū minorum, qui oēs ſimul triginta ſex. Sunt quidam, qui diuidunt teſtamentum vetus in viginti duos libros, alij in viginti quatuor, vt patet in prologo Galeato. Mat. to. 1. 1.c.3.K

In veteris teſtamento aliqui libri non ponuntur in canone, vt Iudith, Tobias, duo libri Machab. Sapien. Eccleſiaſtic. licet iſti à chriſtianis recipiātur, & probatio ex eis ſumpta ſit aliqualiter efficax, quia Eccleſia illos libros tenet: tamen contra hæreticos aut Hebræos ad probandum ea, quæ in dubium ueniunt, non ſunt efficaces, ut ait Hieronym. in libro ſuper Iudith. Et iſtis non adhibet Eccleſia eam fidem, quā adhibet eis, qui ſunt de canone: nec iudicat illos, qui non recipiunt iſtos libros tanquam inobedientes, aut infideles, &cęt. Mat. to. 1. 2.c.1.C. & 14.c.4.F

Liber ueter. teſtam. legales multum excedunt in auctoritate libros prophetales, & prophetales excedunt hagiographos. Mat. to. 1. 3.c.2.A

Omnes liber ueter. teſtam. tam exiſtentes in canone quam apochryphi, diſtinguuntur in quatuor ordines, in primo ponūtur ſolum quinque libri Moyſi: quia illi propriè uocantur lex: in ſecundo do ordine ponuntur 4. Prophe. maiores, ſcilicet Iſaias, Ieremias, Ezechiel, & Daniel, & duodecim prophętę minores, & lib. Baruch, qui fuit prophe ta & notarius Ieremiæ, etiam lib. Threnorū, non quòd directè. contineat prophetiam, ſed quia eſt pars quædam deciſa ex fine libri Ieremię, hoc tamen non iuxta Hebræos, nec iuxta Hierony. & hic appellatur liber prophetalis; quia ab aliquo propheta ſcriptus eſt: & materia eius tota uel pcipua pars eius eſt de prophetijs, & iſto modo liber Reg. Ioſue, Iudi. & Ruth. non ſunt prophetales. In tertio ordine ponuntur omnes libri hiſtorici, ut Ioſue, Iud. &c. in quarto ordine ponuntur libri ſapientiales. Mat. to. 1. 3.c.2.D

In ueter. teſta. non erat realiter bonum, ſed umbra boni, aut figura eius, &c. Mat. to. 1. 7.c.2.A

Libri ueter. teſtamenti non poſſunt uocari Euangelium propter multa. Mat. to. 1. 7.c.2.A

Omnes libri noui teſtamē. ſunt de canone, quibus omnes debent certiſſimam fidem adhibere ſub pœna infidelitatis. Nec in iſto canone eſt diſtinctio trium ordinum, ſicut in libris ueter. teſtamē. Mat. to. 1. 3.c.2.A

Nouum teſtamē. diuiditur in octo libros. ſ. quatuor Euangelia, in lib. Actu. etiam, in lib. Epiſtolarum Pauli, in lib. Epiſtol. canonic. & in lib. Apoc. Mat. tomo 1. 1.c.3.H

Liber noui teſtamenti poſſunt diſtingui p quatuor ordines, licet non ſit conſuetum ſic diſtinguere. Mat. to. 1. 3.c.2.D

Teſtamētum nouū dignius eſt, q̄ uetus. Ge. 1.c.2.A

Noui & ueteri teſtamento, eadem eſt neceſſitas & ineuitabilitas, tam ex parte Auctoris uel conditoris, qui Deus eſt, quam ex parte luminis increati, & ex parte certitudinis. Matth. tomo 1.5.colu. 3.F. Sunt tamen ſeptem, in quibus auctoritas noui teſta. excedit auctoritatē ueter. Primò ex parte Auctoris immediati: Secundò ex parte miniſtrorum & delegatorum uel commiſſariorum in publicando: Tertio quia in nouo teſtam. ſunt Euangelia, quę excellunt in auctoritate omnes alios libros ſacræ ſcripturæ. Quarto excellit, ſicut finis excellit oīa, quę ſunt ad finē. Quintò ſicut ſol excellit umbrā & ueritas figurā Sextò, quia ſcriptura ueteris teſtamenti ceſſauit, non autem manebit in æternū, & ꝓpterea apoſtolus uult iſtud uocari nouū, illud aūt vetus ad Heb. 8. Septimò qa nouū eſt ſimpliciter melius q̄ uetus, qa ī nouo eſt pfectio, & ī uet. nō: ad Heb. 8. Mat to. 1. 5.c.3.K

Vetus teſtamētū poteſt habere quatuor ſenſus, ſed nouū non niſi tres. Mat. to. 4. 51.c.4.K

In

In nouo teſtam. euãgelia ſunt maioris auctoritatis in duobus. Alij verò libri noui teſtamenti ſe excellũt in auctoritate,vno modo ex parte Auctoris,alio modo ex parte materiæ. Primo modo liber Actuum eſt minoris auctoritatis vel dignitatis cæteris libris.Secundò epiſtolæ Pauli & Canonicæ libros Actuum & Apocalypſim excedunt. Mat.to.1. 6.c.2.D

Omnes libri noui teſtamenti præter quatuor Euangelia, poſſunt aliquomodo vocari Euangelium, non tamen propriſſime,ſicut liber Euangeliorũ, quod per excellentiam dicitur Euangeliũ. Matt. tomo 1. 7.c.2.E

Totum nouum teſtam.Hieronymus è Græcoĩ Latinum ſcripſit,in hac forma, quæ habetur apud nos,& hoc fecit ex mandato Damaſi Papæ. Mat tomo 1. 21.c.1.E

Inter libros noui teſtam.Apocalyp.eſt minus neceſſarius.Mat.to.1. 29.c.3.G

Noui teſtamẽ.ad vetus, duæ notantur differentiæ. Mat.to.1. 190.c.1.B.& 197 c.3.I

Nouum teſtam.medium eſt inter vetus teſtamẽ. & vitam æternam.Mat.to.4. 51.c.4 H

Generaliter omnia, quæ in veteri teſtamento erãt, licet ſignificent ea,quæ ſunt facta in nono, nõ tamen ſignificant ea in ſenſu literali, ſed in allegorico.Mat.to.4. 51.c.3.G

Omnes figuræ & cæremoniæ veter. teſta. quidquid de Chr̃o,& de ſtatu noui teſt.ſignificant, nõ literaliter,ſed allegoricè ſignificãt.Mat.t.4. 51.c.3.G

In teſtam.vete.non fuit diſtinctio iuris dictionum, ſicut in nouo; & aſſignat̃ cauſa.Mat.t.4.185.c.4.F

Veteris & noui teſta ſtatus,comparatur puero & viro ad Galath.4.Mat.to.5. 268.c.2.E

Aliqua,quæ erant in veteris teſta.obſeruantur nũc, non ideo:quia fuerunt in veter.teſtam. inſtituta: ſed quatenus Eccleſia illa inſtituit de nouo.Mat. tomo 6. 236.c.4.F

Vetus teſtam.durauit vſq; ad Chriſti natiuitatem,ſ. per mille quingentos quadraginta & quinq; annos,ſecundum vnam computationem,ſed ſecũdum aliam & veriorem durauit per mille quingentos,& decem.Mat.to.7. 89.c.1.D

Status noui teſtam.& perfectior eſt,& melius ordinatus quam ſtatus vet.teſt.Defen. 31.c.1.E

Teſtamentum dicitur promiſſio facta alicui cũ teſtificatione.Gen. 18.c.2.D

Teſtamentum humanum.

Teſtamenta,q̃ fecerũt duodecim filij Iacob,referũtur ex q̃buſdã Græcis voluminib⁹.Exo.t.1. 1.c.3.I

De teſtamentorum adimpletione ad ordinarium pertinet habere curam.3.Reg. 142.c.1.B

Teſtamentorũ executores,ſi differãt facere illa ſuffragia vel eleemoſynas,quas p̃ ſe iuſſit defunctus fieri,an aliq̃d detrimentũ patiat̃ defunctus ex tali retardatione.Matt.to.3.50.c.1.E. Quòd ſi tales executores differant vendere bona mortui, vt maiores faciam eleemoſynas, vide quid dicendum ſit.Mat.to.3. 50.c.2.D

Teſtator Apud nos, poteſt diſponere de bonis ſuis tã mobilibus, q̃ immobilibus dum tamen nõ grauet filios in quarta eis debita de iure naturæ,id tamẽ non licebat in veteri teſtam.Num.to.2. 94.c.1.B

Teſtatoris volũtas ĩ oĩb⁹ ſaluãda eſt.Nu.t 2 150.c.1.E

Teſtator non poteſt liberare heredem à voto reali, quod teſtator emiſit.3.Reg. 142.c.1.D

Teſtator & hęres reputanr̃ vna perſona, non realiter,ſed fictione iuris.Mat.to.5. 81.c.2.A.

Si teſtator in teſtamento ſuo iuſſit hæredi aliquid facere, & requiſitus à iudice infra annũ non cõpleuerit,q̃d teſtatorius ſit,priuatur oĩ iure & cõ mõ hęreditatis niſi quantũ ad partẽ illã,q̃ debeba ei iure naturæ, & ius ſucceſſionis,& id quo priuat̃ ille, tranſit ad alios, ſm ordinẽ maioris attinentiæ ad teſtatorem,cum onere ſuo, præſtando cautionem de faciẽdo illud,&c. & hoc ſecũdum leges humanas.2.Paral. 62.c.1.E

Teſticulus. Teſticulorum officium eſt vt in coitu per quaſdã chordas, ſiue cinąſos accendentes, tangãt vaſa ſeminaria ad deſtillationẽ ſeminis,quibus non exiſtẽtibus, vel ſi læſi ſint, vaſa illa immota manentia generationem,nunquam complent.Deutero.118.c. 2.E.& Parad. 10.c.1.D

Teſticuli principalius agunt in ſeminis effuſione, quàm virga.Exo.to.1. 82.c.1.E

Teſtimonium Reſurrectionis Chriſti firmiſſimum fuit apparitio illius diſcipulis ſuis.Mat.to.4. 223.c.2.A

Teſtimonium & fœdus idẽ ſũnt materialiter, ſed differunt formaliter.Exo.to.2. 109.c.1.B

Teſtimonium,de quo Exo.40.cum dr̃ poſuit teſtimonium in arca,accipitur pro tabulis ſolum, licet vrna,manna,& virga Aaron:& codex Deuteron.& c.teſtimonium dici poſſint. Exod.to.2. 213.c.3.G

Teſtimonia in lege dupliciter accipiuntur.3.Reg. 16.c.2.C

Teſtimonia diuerſimodè accipiũt̃ 4.Re. 228.c.1.B

Teſtimonium non accepit Chriſtus ab Euangeliſtis,licet ipſi ſcribant de eo, iuxta illud Ioann.5. Ego aũt ab homine teſtimoniũ nõ accipio; q̃d id,de quo dubitabamur, & ſup quo Iudæi volebãt teſtimonium & petierunt illud à Ioãne; an Chriſtus eſſet Meſſias, & eſſet Deus; ipſe aũt dixit, q̃ ad hoc nõ recipiebat teſtimoniũ ab hoĩe. ſ.per q̃d crederetur illum eſſe Deũ:quia leue teſtimoniũ erat, ſed accepit teſtimoniũ irrefragabile ab operibus ſuis,& c.Mat.to.1. 21.c.3.H

Teſtimoniũ ſumptum ex ſacra ſcriptura validum eſt contra Iudæos.Mat.to.4. 3.c.2.E

De falſo teſtimonio extra iudicium, & in iudicio. Exo.to.1. 179.c.4.I

Teſtis In dicto ſingularis teſtis ſtandũ nõ eſt, maximè in criminalibus.Ge.355.c.4.F

Teſtes in criminalibus debent eſſe luce clariores, vt patet extra de probationibus.in cap.finali & ĩ lege ſciãt.c.de p̃bationibus.Exo.t.1. 216.c.2.B

Teſtis quando admittendus.Defen. 4.c.1.B

Quare in iudicio producantur teſtes. Matth. to.7. 99.c.1.A

Teſtis falſi dicus tribus p̃ſonis eſt obnoxius, vt dicit Auguſt.Primò ipſi Deo,cuius p̃ntiam contẽnit.Secundò iudici,quẽ mẽtiendo,fallit. Tertiò innocenti,quem falſo teſtimonio lædit,& habetur extra de crimine falſi.in cap.Falſidicus.Exo. tomo 1. 246.c.1.A

Teſtis poterat eſſe iudex in veteri teſtamento.Exodi to.1. 246.c.1.D

Teſtes q̃n dicantur legitimi.Exo.to.1. 247.c.1.A

Teſtes, qui pauperes ſunt, iura habent ſuſpectos, &c.vt patet extra de teſtibus in capi.Si cui teſti. Exo.to.1. 249.c.4.G

Aductus in teſtem in iudicio ſi ſubticeat veritatẽ, ita peccat ſicut ſi falſum dicat, quia ęquale dãnum inducitur ex vtroq;,&c.Leu. 40.c.3.F

Vnici teſtis teſtimonium nunquam eſt admittendũ,cuius aſſignatur cauſa.Nu.to.2. 299.c.4.K

Quòd ad probationem non ſufficiat vnus teſtis, nec etiam requirantur valde plures, tam ſecundum iura humana quam diuina. Deut. 106. c. 4. H
Quare in iuribus humanis plures teſtes recipiuntur, & non vnicus, aſſignantur rationes, licet in cauſis leuibus vnus teſtis cum fama faciat probationē plenam, quia fama habetur loco vnius teſtis. Matt. tomo 1. 12. c. 4. F
Per falſos teſtes interdum probatur aliquid in iudicio, & quia non conſtat eos eſſe falſos, recipitur probatio eorum tamquam firmiſſima, & interdum probatur aliquid per veros teſtes, & obiectis eis quibuſdam exceptionibus, de iure non tenet eorum teſtimonium. Matth. tomo 1. 166. c. 2. G
Ad hoc quòd aliquis ſit teſtis idoneus, vel teſtimonium eius cōueniens, nihil magis ſufficit, quam quòd ille reputetur talis ab hominibus, & pro tali indubitanter teneatur. Matt. to. 1. 166. c. 2. C
Vna de conditionibus, quas iura requirunt in teſte, eſt vita bona, & honeſta, & iſta eſt præcipua, immo quaſi totum, quod reddit aliquem habilem ad teſtificandum extra de verborum ſignificatione capitu. Forum. Matth. to. 1. 166. c. 2. C
Teſtis falſidicus tribus perſonis eſt obnoxius, ſcilicet, Deo, iudici, & parti. extra de crimi. falſi. C. falſidicus, ideo tripliciter puniendus eſt. Primo, quia offendit Deum, imponitur pœnitentia ſetenis 6. quæſtione prima, capit. quicumque. Secundo, quia iudicem deluſit, infamabitur 22. q. 5. cap. Si quis conuictus, & verberibus caſtigabitur. 5. q. 5. cap. illi, qui vel extra ordinatione punietur, durante caſu, C. de teſtibus, l. nullum. Tertio, quia proximum læſit, punietur iuxta modū læſionis, arg. 3. q 9. c. Nihilominus. Sic dicit gloſa extra de crimine fal. c. falſidicus, in gloſ. 1. & 2. Matth. to. 2. 226. c. 2. A
Deus nunquam eſt teſtis falſitatis. Matth. tomo 5. 254. c. 1. B.
Falſum teſtem, & teſtem occultantem veritatem, vel ſubſtrahētem ſe a teſtimonio parificat Auguſt. extra de crimine falſi. C. falſidicus. Matthę. tomo 3. 27. c. 1. C
Teſtis nunquam poteſt retinere pecuniam, quæ ſibi datur pro teſtificatione, & per conſequēs nec de illa eleemoſinam facere, ſed tenetur reſtituere, ſi peratur iudicialiter, & ſi non poteſt dare pauperibus, & per hoc non liberatur. Matt. to. 3. 27. c. 1. D
De teſte recipiente aliquid ad teſtificandum, vel non teſtificandum, vel vere, vel falſe teſtificandum. Matth. to. 3. 27. c. 1. D
In teſtibus non eſt bona ſuſpitio, cum omnino eadē verba dicunt, magis enim ſuſpitione carent, cum omnino eandem ſententiam non eiſdem verbis proferunt. Matt. tomo 6. 247. c. 1. B

Tetragrammaton.

Nomen tetragrammaton, Hebræi vocant, ſeminamephoras. Exo. to. 1. 12. c. 2. B
Nomen Dei tetragrammaton ſolum inuocabatur a ſummo ſacerdote in benedictionibus nubentium. Exo. to. 1. 35. c. 3. K
Loco nominis tetragrammaton legitur Adonai ab Hebræis, quia ſecundum ſe non poteſt legi, cum tales quatuor literæ coniungantur in eo, quæ vix quidquam ſignificari poſſint, aut poni ad conſtituendum aliquam dictionem, & ideo iſtud nomen vocatur ineffabile, quia legi, aut dici non poteſt, ſed ſolum ſcribi; ſi tamen legatur, ſignificat eſſe, quia tales literę fere ibi ponuntur, ſicut in verbo, quod ſignificat eſſe, ſecundum linguam Hæbream, & hoc propriè Deo conuenit &c. Exo. to. 1. 35. col. 3. K
Nomen tetragrammaton ſignificat, vt dicit Rabbi Salom. diuinam eſſentiam puram, & nudam ab omni attributo, prout ī ſe exiſtit. Exo. t. 1. 35. c. 4. F
Nomen Dei tetragrammaton habetur in Hebræo loco huius nominis Deus. Gene. 15. cum dicitur, Ego ſum Deus tuus, qui eduxi te de hur Chaldæoeum. Exo. to. 1. 36. c. 1. B
Nomen Dei tetragrammaton, quomodo fuerit Moyſi demonſtratum. Exo. to. 1. 36. c. 1. D
Nomen Dei tetragrammaton ſignificat diuinam eſſentiam ſub quadam maxima excellentia, pro vt eſt pelagus omnium perfectionum. Exo. to. 1. 36. c. 3. G
Nomen Dei tetragrammaton de ſolo Deo vere dicitur. Exod. tom. 1. 232. c. 2. B
De noīe tetragrammaton vide in dictione, Nomē.

Tetrarcha. Idem eſt, quòd quartæ partis regni princeps, & refertur hiſtoria quomodo regnum Iudæorum diuiſum ſit in Tetrarchias ab Herodæ rege. Matt. to. 4. 71. c. 2. C

Thabor. Eſt nomen montis, & ciuitatis. 1. Paralipom. 93. c. 3. F
Thabor mons eſt in terra Galilææ. Matth. tomo 4. 203. c. 2. B

Thadal. Dicitur rex gentium Geneſ. 14. quia in regno ſuo erant gentes diuerſarū linguarum, & nationum. Gene. 249. c. 2. B.

Thadæus. De Thadæo Apoſtolo. Matthæ. tomo 3. 230. c. 4. K

Thamar. Fuiſſe filiam Melchiſedech dicunt Hebræi, & ratio eorum eſt, quia in lege filiæ ſacerdotum comburebantur pro fornicatione. Leuit. 21. Sed iſti decipiuntur, vt probatur. Dicendum ergo, quòd Thamar non præcipiebatur comburi propter ſimplicem fornicationem, ſed propter adulterium, quia ſecundum legem deſpōſata erat Sellæ filio Iudæ per verba de præſenti. Gen. 355. c. 2. E. Leuit. 224. c. 2. B
Thamar non fuiſſe ſororem Amon, nec ex patre, nec ex matre dixit Rabb. Salomo. ſed falſum eſt. Leuiti. 180. c. 2. A
Thamar, poſt inceſtum commiſſum ab Amon, & tanto odio exoſa fuerit illi, a Deo factum eſt. 2. Regum. 78. c. 3. F

Thamna. De qua Ioſue 15. eſt Thamnata, de qua Iudic. 14. accepit Samſon primam vxorem in terra Philiſthinorum. Ioſue t. 2. 93. c. 1. C.

Thare. A Thare incipit computatio tertiæ ætatis, vt fiat mētio de duobus filijs ſuis, ſcilicet Aram, & Nachor fratribus Abrahā &c. licet Abraham fuerit caput tertiæ ætatis. Geneſ. 57. c. 4. I
Domus Thare fuit perſecutionem paſſa à Chaldęis pro vera pietate, quia vnus verus Deus colebatur ab eis, & hoc dicit Auguſti. 16. de Ciuit. ca. 13. Sed poſtea Thare, & Nachor filios ſuos fugientes de hur Chaldæorum, cum venerunt in Charram, fuerunt idolatræ, vt colligitur Ioſ. 24. &c. Geneſ. 58. c. 1. A
Thare habuit duas neptes filias Aram, ſ. Melcham, quam tradidit Nachor filio ſuo, & Ieſcham, quæ alio nomine dicitur Sarai alteri filio, ſ. Abrahæ, Geneſ. 58. c. 3. G
Thare vixit ducentos quinq; annos, & mortuos eſt anno trigeſimo quinto vitæ Iſaac, ex quo concluditur,

ditur, ꝙ per sexaginta annos ante mortē Thare, venit Abraham in terram Chanaan. Et ista est sententia Angu. 16. de Ciui. c. 15. sed ista computatio Augustini procedit supposito, ꝙ Abraham fuisset primogenit⁹ Thare, sed dato illo, vī sequi, ꝙ Aram genuit Saram siue Iescham, cum esset annorum octo, vel nouē, vel negare, ꝙ Sara fuerit filia Aram, sed Augustin. hoc non negat 16. de Ciuit. c. 13. vbi dicit, ꝙ Iescha fuit Sara, sed omnia prædicta possent saluari dicendo, ꝙ cum Thare habuit septuaginta annos genuit illos tres filios, & ꝙ anno septuagesimo genuit Abraham, qui fuit minor alijs duobus genitis ante annum eius septuagesimum, & tunc potuit fieri, ꝙ genuisset Nachor, & Aram per triginta, vel quadraginta annos priusquam genuisset Abraham, & tūc potuit fieri, ꝙ Aram genuerit Saram, decem annis post natiuitatem Abrahæ, quibus decem annis maior erat Abraham sua vxore Sara, & sic Sara esset nata octuagesimo anno Tharæ &c. Genesis. 59. c. 1. A

Quòd Thare vixit septuaginta annos, & genuit Abraham Nachor, & Aram Gen. 11. non potest intelligi nisi vno de tribus modis &c. Gen. 59. c. 3. G

Tempore Thare, regum Assyriorum ampliatum est, regnante Nino, &c. Gen. 60. c. 3. F

Tharsis. A Tharsis pronepote Noe, de quo Gene. 10 veniunt Cilices, apud quos est ciuitas dicta Tharsis, in qua natus est Paulus, vt habetur Actum 21. & 22. Genes. 51. c 2. C

Tharsis ciuitas erat in terra Indiæ, & erat locus cōmutationis. 3. Reg. 91. c. 4. H

Tharsis, de quo 2. Paralipo. 9. non erat Ophir, quia Tharsis est regio habitata, & non Ophir, quæ solis draconibus, & alijs bestijs peruia est. 2. Paralip. 131. col. 1. B

Tharsis, non est Tharsus Ciliciæ, vnde fuit Paulus Oriundus, nec aliqua terra Aethiopiæ, sed est quædam Prouincia, ad quam poterat nauigari eundo per Mare Rubrum, & ēt per Mare Mediterraneum, licet ista maria nunquam iungantur, vt patet 2. Paralipo. 20. & ꝙ per Mare Mediterraneum patet Ionæ 1. vbi dicitur, ꝙ Ionas descendit in Iopem, & intrauit in nauē, vt iret in Tharsis &c. 2. Paralip. 131. c. 1. C

In Tharsis ibant serui Salomonis semel in tribus annis, vt dicitur 2. Paralip. 9. quod poterat esse propter tria 2. Paralip. 131. c. 3. F

In hoc nomine Tharsis multi decipiuntur, vt Nicolaus &c. Matt. to. 1. 129. c. 1. D

Thebæ. Thebarum varia nomina referunt. Exod. tomo 1. 5. c. 1. D

Thebas Græcorum Cadmus condidit. Exo. tom. 1. 117. c. 4. F

Thebæ vrbes in Aegypto sunt nobiliores. Exo. to. 1. 109. c. 4. H

Thebæ ciuitas est, quæ Rameses dicitur Gene. c. 47. Exod. tomo 1. 93. c. 2. C

Tres vrbes leguntur vocate Thebæ, quædam quæ dicebantur Thebę Greco, in Prouin. Boetiæ, alia in Aegypto, quę dicitur nunc Thebaida, & apud quosdam modo vulgari vocatur Tanaria, tertia in Iudęa, de qua Iud. 9. Iu. 95. c. 1. C

Thebæ fuerunt triplices, quædam apud Aegyptios ciuitas antiquissima circa Arabiam, quę vulgariter vocatur Thebaria; aliæ sunt Thebæ Græcorum, & aliæ Hebræorum, & vocantur Thebæ, quia erant tres vrbes distinctæ, ne esset ambiguitas de eis, & facta sunt tria denominatiua earum, scilicet Thebęus, Thebanus, & Thesbites. Primū datum est primę, secundum secundæ, & tertium tertiæ. Et sic Elias dictus est Thesbites a Thebis Iudæorum &c. 3. Reg. 153. c. 4. F

Thecua. Distat a Iericho contra Meridiem per quinque leucas, & a Bethlehem per sex miliaria. Gene. 22. c. 2. C

Thecua significat virum, & locum. 1. Paralipomen. 60. c. 2. E

Theman. Ciuitas est, & Prouinciā ad meridiem in Idumæa, de qua erat Eliphaz Themanites, vnus de amicis Iob, & dicta est sic a Theman quarto filio Ismahelis. Genesis. 295. c. 3. K

Theman nomne est cuiusdam viri de filijs Esau, & cuiusdam alterius de tribu Iuda. 1. Parali. 4. Et est etiam nomen ciuitatis. 1. Paralip. 60. c. 3. G

Theodotion. Floruit sub Commodo Imperatore, anno à natiuitate Christi fere 180. Oriundus de Ciuitate Ephesо, qui tertiam æditionem Bibliæ fecit, quæ & ab æditione 70. interprætum modicum discordat, de qua mentionem facit August. lib. 18. de Ciuitate. Genes. 35. c. 2. B

Theologia. Theologicæ facultatis cæterarumq; artium studiū derelictū est. & ad hoc derelinquendum magnā occasionē tribuerunt iura moderna, quia in istis acquirendi modus inuenitur &c. Gen. 34. c. 4. F

Theologia proprijssimè dī sapientia, quia est de altissima causa, & per altissimā causam, i. per reductionem ad ipsum Deum &c. Deut. 19. c. 3. F

Theologia mystica non arguit, vt ait Dionysius in Epistola ad Polycarpum, i. non sumit Theologia argumenta ex mystico sensu &c. 1. Par. 262. c. 1. E Matth. tomo 4. 51. c. 4. F

Theologicæ virtutes non possunt propriè dona vocari. Matth. to. 4. 267. col. 4. F

Theophrastus. Philosophus nitebatur probare, ꝙ sapienti nō expediat nubere. Matth. to. 5. 82. c. 3. K

Thesaurus. Salomō fecit septem loculos thesaurorum circa sepulchrū Dauid patris eius, quod valde honorabile fecit. 3. Regum. 20. c. 3. G

Inueniens thesaurum in agro alieno tenetur dare Domino agri medietatem illius secundum leges ciuiles. Matth. to. 3. 25. c. 2. A

Thesaurus duo importat, s. repositionem, & multitudinem. Matt. to. 4. 63. c. 4. K

Thesauri inuenti, quando sint inuenientis, & quando non. Mat. to. 4. 278. c. 2. E. & 63. c. 4. F

Thesaurus fortuito inuentus in loco sacro, vel religioso, totus est inuentoris, vt patet institut. de rerum diuisione, in §. thesaurus, & C. de thesauris. lib. 10. l. 9. & idem dicit gloss. 14. q. 5. cap. si quid inueneris &c. Matt. tom. 4. 63. c. 4. H

Thesaurus propriè significat multitudinem auri recoditi, & ita dicitur a thesis, quod est positio, & aurum. Matt. to. 5. 139. c. 3. F

Thesaurus significat aurum depositum, vnde thesaurus dicitur quasi positio auri, & inde, per extē sionem, quęlibet pecunia congesta, & reposita dicitur thesaurus, cuiuscunq; fuerit metalli, & duo importat thesaurus, s. multitudinē, & repositionem. Primum significatur Iob 38. cum dicitur: Numquid ingressus est thesauros niuis, aut thesauros grandinis? Secundum significatur Psal 32. cum dicitur: Congregans, sicut in vtre aquas maris, & ponēs in thesauris abyssos. Mat. t. 4 63. c 4. K

Thesaurus absconditus in agro est prædicatio Euāgelij.

gelij. Matt. to. 4. 63. c. 1. E. Alij dicunt, quòd est desiderium bonorum cœlestium. Alij, quòd Christus. ibidem. 63. col. 3. F
Thesaurus absconditus cuius sit, & quando reperitur. Matth. to. 4. 63. c. 4. F
Thesaurizare. Licitum est, capiendo thesaurum largè pro quacũque pecunia reposita, quæ non expenditur &c. Matth. tom. 4. 64. col. 1. B
Licitum est parentibus thesaurizare pro filijs. Mat. tomo 4. 64. c 1. B. & to. 5. f. 93. c. 3. F
Thesaurizare an liceat regibus Deut. 97. c. 2. A
Thesaurizare an liceat hominibus priuatis. Deute. 97. col. 2. C
Thesaurarius. Thesaurarij thesaurorum tẽpli in veteri lege fuerunt de familia Gerson, & Caath, & non de familia Merari. 1. Parali. 303. col. 2 A
De thesaurarijs templi, & officijs eorum, & quomodo differant à ianitoribus & c. 1. Paralip. 304. c. 4. K
Thesaurarij Domini erant duplices, quidam erant in rebus sacris, vt pote in vestibus, & vasis quorũ ministratio erat quotidiana. Et isti quotidie erant soliciti, cum quotidie fieret ministratio, & traderent quotidie vestes, & vasa sacerdotibus, & completa ministratione, recipiebant vestes illas, & vasa. Alij erant thesaurarij non sacri, s. auri, & argenti, & lapidum precioſorum, & istorum rata erat administratio. 1. Paral. 305. col. 1. E
Thesaurarij non fuerũt numerati in certa summa ministrorũ templi, sicut cãtores, & ianitores &c. quia summa thesauriorũ intelligitur per summam ianitorum. Nam quando dicitur, q ianitorum summa erat quatuor millia, intelligendum est, q sub ianitoribus compræhendebantur thesaurarij: thesaurarij tamen pauci erant, eo q officium illorum exigebat minorem numerum quam alia & c. 1. Paralip. 305. col. 3. G
Thetis. Orans Iouem non retulit ea, quę pro eo fecerat: sed bona, quæ ab ipso susceperat, eo quòd magnificum orabat & c. 1. Para. 202. c. 2. D
Thiestę. De Thiestę, & Atreo historiam. Exo. to. 1. 118. c. 1. A
Thiestes comedit carnes filiorum suorũ, ipso ignorante. Leuit. 316. col. 4. K
Thymiama. Boni odoris, de quo Exo. 25. ex pluribus speciebus confectum erat. Species autem erant aroma, stacten, onicha, galbanum, & thus lucidissimum, omnia eiusdem ponderis, Exo. 30. Exo. to. 2. fol. 17. c. 3. K tomo 6. 200. c. 1. E
Thymiama ex quibus aromatibus conficiebatur. 1. Paralip. 331. c. 1. A
Thymiama fiebat ex rebus siccis, & contritis in puluerem minutissimum, & cum adoleretur exhalabat odor suauissimus. Exod. 30. & hoc thymiama non offerebat populus, sed species necessarias ad mandatum Moysi, & hoc thymiamate non licebat vti alicui homini. Exo. 30. Exo. to. 2. 17. c. 3. K
Quod thymiama adoleretur quotidie bis in altari thymiamatis refertur ratio S. Tho. & impugnatur. Exo to. 2 f. 93. c. 1. E. Et postea assignatur sua causa. Exo to. 2. 93. c. 3. K
Thymiama adolebatur bis in die, s. in aurora, & vesperi. Exo. to. 2. 93. c. 2. D
Plura erant thuribula ærea ad adolendum thymiama. Et ista erant in altari holocaustorum, & appellantur ignis receptacula. Exo. 27. Sed an semper in multis thuribulis poneretur incẽsum, aut in vno non constat. Constat tamen, q aliquãdo thymiama poneretur simul in multis thuribulis, vt patet Leuit. 10. de Nadab, & Abiu. Sed hoc fiebat in aliqua magna solennitate & c. in alijs diebus videtur, quòd solum vno thuribulo thurificaretur & c. Exo. to 2. 95. c. 3. G
Modus, qui tenebatur in offerendo thymiamate, refertur Exod to. 2. 95. c. 3. K
Thymiamatis ministratio non solum conueniebat summo sacerdoti, sed & minoribus & c. Exo. t. 2. 95. c. 4 F
Thymiama adolebatur ab eodem, qui incendebat lucernas candelabri, post earum accensionem. Exo. to. 2. 95. c. 4. I
Thymiama dici potest quælibet confectio ex pluribus causantibus vnum odoriferũ, dum tamen illud fit durũ, & dicitur thymiama a thure, quia est redolens: sicut thus, vel quia ponitur, vt thus coram Domino. Exo. tom. 2. 102. c. 2. B
Moyses, quando intrabat in Sancta Sanctorum, nõ adolebat thymiama, sed videbat angelum in aereo corpore loquentẽ in propitiatorio &c. Exo. tom. 2. 103. col. 2. B
De thymiamate. Exo. to. 2. 198. c. 4. H
Thymiama numquam oblatum est Deo extra sanctuarium, prę terquam in cap. de Num. 16. Num. tomo 1. 239. c. 2. B
De ministratione thymiamatis in altari thymiamatis. vide 2. Paralipo. 20. c. 3. Et de isto thymiamate quidam dicunt, quod cremabatur bis ad extinguendum fętorem, qui insurgebat ex crematione sacrificiorum. Sed falluntur isti, vt probatur 2. Paralip. 20. c. 3. K. Sed dicendum, q illa crematio thymiamatis fiebat solum ad honorem Dei, vt probatur 2. Paral. 20. c. 4. I
De thymiamate. 2. Paralip. 180. c. 3. G
Thina. Ligna prę cioſissima reperiuntur in insula Ophir. 2 Parali. 124. c. 1. C
Tobias. Translatus est in Asryos captiuus inter decem tribus. Leuiti. 280. col. 4. K
Deute. 176 c 2. A
Tobias in sepeliẽdo mortuos, quos occidebat rex, subijt multa pericula. Matt. tom. 7. 113. c. 3. I
Tobiæ liber nõ est de canone scripturarum, & ideo licet recipiatur ad legẽdum in Ecclesia pro ædificatione, quia sũt in eo multa incitatiua ad bonũ: non tamẽ eius auctoritas valet ad probationem alicuius dubij, vt ait Hieron. in prologo Galeato. 1. Reg. tom. 2. 28. c. 2. A
Tobias cœpit esse aliquo tempore priusquam decẽ tribus transferrẽtur in Assyrios per Salmanasar, & postea ductus est in captiuitatem cum alijs per Salmanasar, & ibi consummata est historia sua, 4. Reg. 264. col. 1. A

Thomas Apostolus.

De Thoma Apostolo. Matth. tom. 3. 230. c. 2. D

Thomas Cantuarienſis.

S. Thomas Cantuarienſ. cum magno scandalo defendit iura, & bona Ecclesiæ. Matt. to. 5. 23. c. 4. G

Thomas Aquinas.

Sanctus Thomas tenet, quòd maiores Iudæorum cognouerunt Iesum esse Messiam, sed non esse Deum. Nicolaus tamen tenet, quòd cognouerũt vtrumque. Auctor vero dicit, quòd neutrum cognouerunt. Matth. tom. 5. 272. c. 3. G
S. Th. deceptus est circa Cherubim, qui erant super propitiatorio &c. Exo. tom. 2. 28. c. 4. G

Sanctus Thomas deceptus est circa altare thymiamatis. Exo. to. 2. 93. c. 2. A
Sanctus Thomas, & Ricardus decepti sunt circa figuram, & cōpositionem Tabernaculi. Exo. to. 2. 219. c. 1. D
Sancti Thomæ sententia improbatur circa assignationem causæ, qua bis in die adoleretur thymiama. Exo. to. 2. 93. c. 2. A. Et postea assignatur vera causa. Exo. to. 2. 93. c 4. F
Sanctus Tho. dicet, ꝙ si vxor alicuius sit fornicaria, & non speretur, ꝙ emendabitur, tūc vir eius nō debet manere cum ea, ne videatur patronus turpitudinis. Hoc nō est sic intelligendum, ꝙ vir teneatur dimittere vxorem, si non emendetur de fornicatione. Nam hoc non tenetur vir facere, etiam si vxor eius fiat meretrix publica. 1 Regū. tomo 1. 107. c. 4. I
Sanctus Thomas dicit, ꝙ licitū sit homini conuerso ex infidelitate ad fidem Christi, accipere aliam vxorem, si prima noluerit habitare cum eo, &c. Non tamen licebat hoc vxori primæ infideli. Et ꝙ hoc potius factum sit in pœnam, quam ex necessitate præcedentis matrimonij, nō rectè dicit. 1. Reg. to. 1. 123. c. 3. F. Similiter errat, dicens, ꝙ si fidelis ille coniux transierit ad secundas nuptias, ꝙ tunc si infidelis conuertatur ad fidem, ꝙ dispē satiuè conceditur illi, ꝙ contrahat. Nam hoc est consequens, inquit Auctor, ad præcedentem errorem. ibid. c. 4. G
Verba sancti Thomæ. 4. Sententia. distinct. 44. & in Quodlibe. videntur sonare, ꝙ principia essentialia, & causæ immediatæ distinctionis duorū corporum, sit diuersitas situs, & loci; sed non sunt intelligenda, vt sonant. Mat. to. 4. 248. c. 4. F
Dictum sancti Thomæ Prima Sæcundæ. q. 109. s. ꝙ nemo potest adimplere oīa mandata legis, quantum ad substantiam operis sine dono gratuito; intelligendum est, ꝙ non potest, idest, ꝙ non sine magna difficultate, potest & appositio toto conatu sed non, ꝙ simpliciter non possit. Matth. to. 4. 149. c. 4. G
Circa dandas primitias quoad quotam partem fructuum soluendam, vbi pars illa non signata est, dicit sanctus Tho. Secunda Secundæ. q. 86. arti. vlti. ad vltimum, ꝙ recurrendū est ad vicinas Ecclesias, vt soluatur secundum illarum cōsuetudinē, ꝙ si vana sit consuetudo, tunc soluenda est pars fructuum inter 60. & 40. & idē tenet Hostien. & Henricus extra de decimis. ca. 1. sed hoc non placet Auctori. Mat. to. 6. 238. c. 1. A
S. Thom. videtur sentire, ꝙ non liceret leuitis Caathitis tangere vasa sanctuarij; etiam cum essent cooperta, &c. sed falsum est hoc. Nu. to. 1. 46. c. 3. F
Fallitur sanctus Thomas, dicens Secunda Secundæ. q. 86. primitias esse aliquo modo de lege naturæ. Mat. to. 6. 238. c. 2. B
S. Thomas dicit bonum esse fidelem coniugem manere cum infideli, si est spes de cōuersione: innuit. n. ꝙ malum est manere, si credatur mulier obstinata infidelitate, & ꝙ non licet: quod tamen nō sic est intelligendum. 1. Reg. to. 1. 108. c. 3. H. Sed dicendum, ꝙ quando non est spes de conuersione infidelis, melius est recedere, quam manere, & hoc maximè, quando infidelis conatur subuertere fidem, &c. 1. Reg. to. 1. 108. c. 3. G
Expositio sancti Thomæ illius decreti. 28. quæstione prima. cap. Iudei Non videtur conueniens, vt probatur. 1 Reg. to. 1. 109 c. 1. A. Et referuntur variæ aliæ expositiones illius decreti, ibid. Sed sensus, quem assignat Glosa, est verus sensus eius. s. ꝙ intelligitur, quando Iudæus, existens Iudæus, cōtrahit cum aliqua Christiana. Vel intelligitur, quòd si vxor infidelis cōuertatur ad fidem, quòd vir teneatur, aut ad fidem cōuerti, aut dimittere illam. Et in isto sensu reuocatum est illud decretum per ea, quæ dicuntur de diuortijs. cap. quanto, &c. & cap. Gaudemus. 1. Reg. to. 1. 109. c. 2. C
Sanctus Thomas non est tenendus, dicens, ꝙ vxor non habeat ius in corpus viri: nisi quandiu in vita illa manent, in qua contraxerunt, & ꝙ ideo à debito reddēdo absoluitur etiam post matrimonium consummatum, & cōcludit aliter. s. quòd vel dicēdum vxorem pati ex culpa sua. s. qa non conuertitur, &c. 1. Reg. to. 1. 110. c. 2. D
Sanctus Thom. dicit, quòd fideli licet ad secūdas nuptias transire, sed nō infideli in illis tribus casibus &c. Et, quòd hoc factum est magis in pœnā, quā ex necessitate præcedentis matrimonij. Et, quòd si conuertatur ad fidem, tunc dispensatiuè conceditur, quòd contrahant, sed falsum dicit. 1. Reg. to. 1. 123. c. 3. F
Fallitur beatus Thomas dicens, quòd dies Phase appellatur dies azymorum ab euāgelistis, eo quòd Phase celebraretur vespere, & nox præcedens diem quintodecimo computabatur in quintodecimo die. Defenso. 13. c. 2 E
Espositio sancti Tho illius Matth. 18. Necesse est, vt scandala veniant: falsa est, nisi in bono sensu capiatur. Mat. to. 5. 15. c. 1. C
Fallitur beatus Thomas dicens, quòd Pascha accipitur pro Azymis, vel festo Azymorum, cùm dicitur Ioan. 18 Non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur: sed manducarēt Pascha. Quia Pascha ibi nō potest accipi pro azymis, sed solum pro carnibus sacrificiorum, quas comedebant in septem diebus paschalibus, siue septem diebus Azymorum. Defens. 14. c. 2. E

Toparcha. Dicitur Dominus loci. 2. Para. 126. c. 2 C

Tophet In Hebreo interpretatur tympanū. 4. Reg. 233. c. 3. F

Thorah. Iurare per thorah, accipiendo eam in manibus, erat maximū iuramentum, apud Hebræos. Exo. to. 1. 253. c. 1. D
In thorah Hebræorum solum continentur quinq; libri Moysi, quos ipsi humas. i. quinarios vocant, & nos Græco vocabulo Pentateuchum. Exo. to. 1. 253. c. 1. E
Iurans per thorah, asserens, vel mente tenens nihil ibidem cōtentorum esse abolitum, peccaret, vel erraret. Sed si hoc non intendat, tunc iurans per thorah, non iurat super abolitum. Exo. to. 1. 253. col. 3. F
Thorah apud Hebræos, vt communiter videmus, est quidam liber ex magnis membranis inuolutus pannis, ligatusq; in virgis æneis, aut argenteis, vel alias, & super tecto panno sericeo alterius generis, quilibet nihil aliud continet, quam liber, q apud eos vocatur humas. i. quinarius, quem nos vocamus Pentateuchum, & hic tenetur in synagogis eorum multum reconditus, & Rabini legunt in ipso, cum in synagogis ascendunt in cathedram. Exo. to. 1. 254. c. 2. B
Christiauum iurare per thorah cōtingit tripliciter. Exo to. 1. 254. c. 2. B
Iurare super thorah, non est Iudaizare. Exo. tom. 1. 255. c. 3. H
Inter thorah, & Euangelium assignatur discrimen. Exo. to. 1. 258. c. 1. C
Iudæi Hebraicè appellant thorah id, quod nos Gre

co vocabulo dicimus Pẽtateuchum:& licebit Iudæis iurare per thorah, niſi forte circa hoc obſeruent aliquam cæremoniam. Mat.to.2.215.c.1.A

Thronus Eſt iudicis, ſolium regis, cathedra doctoris. Mat.to.5. 166.c.2.A

Thronus Salomonis,quem ex ebore fecit, quã mirabilis fuerit. 2.Paral. 130.c.1.A.& ſeq.

Throni Salomonis leones duodecim quid ſignificent 2.Paral. 130.c.2.E

Thus Lucidiſſimum, de quo Exo.30. eſt illud, quod nos vocamus thus maſculũ, quod ſimilitudinem humani teſticuli habet. Et eſt lucidum,ideſt,carens omni reſinę impuritate,&cæt. Exo.to.2. 102.c.1.E

Thus non apponebatur in oblatione inueſtigandę zelotypiæ:quia erat ſacrificium ex mẽtis perturbatione,& non ex mentis deuotione. Nam thus congruebat ſacrificijs,quæ fiebant ex mentis deuotione. Thus etiã offerebatur in ſacrificijs Dei, quia maxime atteſtabatur perfectionẽ deitatis. Leui. 22.c.2.E

Thus apponebatur in ſacrificijs tãquam quoddam acceſſorium,& odoris ſuſcitatiuum,&c. Et quia thus ſignificat quandam aſcenſionem mentis,in Deum,&c. Leu. 22.c.2.D

Thus non apponebatur in ſacrificio pro peccato, cum offerebatur ſimila, cuius redduntur cauſæ, licet non totaliter ſatisfacientes. Leu. 43.c.4.G

Quod totum thus oblatum cremaretur,aſſignãtur duæ cauſæ. Leu. 49.c.4.K

Duplex genus thuris erat in ſanctuario, quoddam ſimplex:aliud compoſitum. Nu.to.1. 47.c.2.D

Thure abundat Saba. 1.Paral. 31.c.1.A

Thus,quod offerebatur in ſacrificijs, totum crema batur,ſiue paucum eſſet,ſiue multum. 2.Paralip. 24.c 3.F

Tyber fluuius Romanus ſic dictus eſt à Tyberio rege,qui in eo ſuffocatus eſt, qui antea Albula fluuius dicebatur. Gen. 14.c.2.E.102.c.2.D

Tyber fluuius eſt, qui de Alpibus veniẽs per mediũ vrbis Romæ labitur, & dicebatur prius Albula ab albedine aquarum, quia propter niues liquefactas,& propter terram, per quam tranſit aqua, contrahit albidum colorem. Poſtea tamen a Tyberio rege Romano, qui in fluuiũ illum cecidit, & ſuffocatus eſt,Tyber nomen accepit. 1. Parali. 18.c.4.F

Tyberias Ciuitas eſt illa,quę prius dicta eſt Cenereth. Ioſ.to.2. 54.c.4.G

Tyberius. Tempore Tyberij Cæſaris prędicauerũt Ioãnes Baptiſta,& Chriſtus. Mat.to.6. 23.c.1.B

Anno decimooctauo Tyberij Imperatoris Chriſtꝰ paſſus eſt. Ioſ.to.2.1.c.4.K.& Mat.to.6. 23.c.1.B

Tibia Quid ſit. 1.Regum tomo primo. 176. col.2.A

Tibicen. Tibicines vocabantur ad luctum mortuorum, ſecũdum antiquam conſuetudinem Iudæorũ, vt ibi canerent,& hoc propter duo. Primò ad augendam triſtitiam. Secundo propter ſolennitatem luctus. Matt. to.3. 209.c.1.E

Tibicines,de quibus Mat.9.fecit Chriſtus,vt recederent.i.tacerent propter multa. Mat.t.3.209.c.2.A

Ticius Iacebat diſtẽtus in nouem iugeribus, vt dicit Iſidorus. 11.Etymo. Matt.to.6. 115.c.1.A

Ticonius. Dedit ſeptem regulas ad exponẽdum ſacram ſcripturam. Nu.t.2. 50.c.2.B

Tigris. Tertium flumen paradiſi interpretatur ſagitta,quia velox eſt, & vocat̃ Hebraicè hiedequel,quod ſonat accutum, & velox, & hoc labitur contra Aſſyrios. Gen. 15.c.1.E

Quod Tigris vadat contra Aſſyrios,non eſt intelligendum quaſi veniat de Oriente ad Occidẽtem: ſed potius ab Occidente contra Oriẽtem tendit, vel quodam modo contra meridiem: deinde circunflectitur ad Occidentem,& tangit latus ſeptẽtrionale Meſopotamiæ. Gene. 15.c.2.A

Tigris,& Euphrates communem fontem habẽt in Armenia,vbi incipientes fluere, ſtatim diuiduntur. Gen. 85.c.1.B

Tigris in Hebræo appellatur diglat, vt dicit Ioſephus,quod ſignificat anguſtum,& accutum. Ge. 103.c.2.C

Hoc nomen Tigris,quod impoſitum eſt tertio flumini,à Perſis eſt introductum, per quorum terram fluit,& ſignificat ſagittam,propter fluminis velocitatem: quia fluit velociter,& ſicuti ſagitta fertur, & inditum eſt hoc nomẽ ex ſimilitudine tigridis beſtiæ velociſſimi curſus. Gen. 103.c.2.D

Tigris intrat mare rubrum, quod dicit̃ mare mortuum. Gen. 103.c.2.D

Tigris,cũ uadit contra Aſſyrios, ſignificatur, quòd procedit ab Oriente verſus Occidẽtem, ad hoc, quòd perueniat ad terram Aſſyriorum:& ita tangit illam terram à parte Occidentali illius, & ſignificatur etiam, quòd Tigris non tangit regionẽ Aſſyriorum ſtatim, vt incipit manifeſtè fluere:ſed tranſit per alias regiones, & tandem tãgit per terminos Aſſyriorum. Et tunc abſorbet̃ mari rubro. Gen. 103.c.3.F

De Tigris prima origine habetur Ge. 2. Sed de eius principio,quo ad apparentiã,quidam dicunt Tigrim ex eodẽ fonte oriri,quo Euphrates.ſ.in Armenia: ſed ſtatim condiuiduntur, relicto ſpatio in medio multorum milliarium, quod ſpatium dicitur Meſopotamia. Tigris tamen magis eſt ad Orientem: Euphrates verò ad Occidentem tendens:ambo tamen contra meridiem. Alij dicũt, quòd non oriuntur ex eodem fonte,licet ambo in Armenia habeant originem. Euphrates ſub radicibus montis, quem Caropen acolæ nominãt Scythis proximi. Sed Tigris oritur à loco Armeniæ,qui Elegos nominatur. Et hęc poſitio magis concordare videtur propoſito ſacræ ſcripturæ. Licet prima poſitio poſſit etiam concordare ſacræ Scripturæ,quòd,ſcilicet in aliquo loco concurrunt Tigris, & Euphrates,qui poſtea abſorbẽtur,& poſtea ſuborti ſimul in Armenia,ſtatim diſtinguntur,&c. Gen. 106.c.1.A

Tigris finit curſum in mari rubro,vbi eſt ſinus Perſicus,& ita fluit à Septẽtrione contra meridiem, quia Armenia eſt Septẽtrionalis, & mare rubrũ, quantum ad ſinum Perſicum eſt contra meridiem,&c. Gene. 106.c.2.A

Tigris ſtatim vt de ſuo fonte exit, paruus eſt, & pigre currit,neque tunc vocatur Tigris,quouſque venit ad finem terræ Mœdorum, & tunc habet curſum velocem. Nam Tigris apud Mœdos interpretatur ſagitta, & tranſit deinde per Aretuſam lacum, cuius aqua omnia pondera ſuſtinet, & non miſcetur aqua fluminis aquæ Arethuſæ, neque piſces piſcibus. Deinde cum tangit Taurum montem intra profundum ſpecum abſorbetur,& rurſus ad aliud latus eiuſdem montis emicat. Poſteaque abſconditus, & rurſus reddit & tranſit per regionem Adiabenorum,& Arabum,

tan-

gitque Mesopotamiam, & accipit in se multos fluuios optimos,&c.Gen. 106.c.2 B

Tile insula Est vltima terra in parte septẽtrionalis lateris,procedẽdo versus polum arcticum; & ut ait Boetius 3.de Consolatione metro.6.in qua dies magnus,existente sole in Crãcro, est 24. horarum integrarum,&c. Exo.to.1.269.c.2.C.& 170.c.1.E.Et nullam habet noctem,ibidem existente sole. De Optima polit. col.1.D

Tile insula est in decimo climate,considerando terram nunc habitatam.Deute. 119.c.1.E

Timere. Timentibus omnia uidentur peiora,atq; maiora,quam sint. Nu. to.1. 189.c.4.G

Inter timere,& tremere quid interfit.Ios.to.1. 21. c.1.D.Exo.192.c.3.I

Quare homines magis timeant in locis obscuris. Ruth. 253.c 3.F

Timentes semper arguunt contra se, & concludũt id,quod deterius est. Audaces uerò arguunt pro se,& concludunt semper id,quod bonum est eis. 1.Paralip. 219.c.3.K

Timere aliquid propter Deum, licitum est.Matth. tomo 3. 255.c.3.G

Licet sit laudabile timere Deum: non est tamẽ meritorium,& ideo prẽceptum de timendo Deum generale, non est magnum præceptum. Matth. tomo 6. 128.c.1.E

Timocratia Quid sit.De Optima poli. 4. c.2.B

Timor. Inter timorem immissum à Deo, & timorem,qui alias accidit, assignatur discrimen.Gen. 140.c.1.E

Timor est de malo futuro: de malo uerò præsenti dolor,uel tristitia.Gen. 204.c.1.D

Per timorem magis recedit homo à malo, quã per amorem,licet perfectius sit recedere per amorẽ: ad paucos tamen pertinet.Gen. 275.c.3.K

Timor est duplex.s.filialis,& seruilis. Exo.tom.1. 4.Reg. 60.c 1.B

Per timorẽm seruilem homines imperfecti ad bonum adducuntur, & à malo retrahuntur. Exod. to.1. 193.c.3.F

Timor,& amor ĩter omnes passiones affectus, sunt duo,quæ magis allitiunt hominẽ ad aliquid agẽdum.Leu. 177.c.4.H

Timor seruilis non est laudabilis.Matth.to.6. 128. col.1.E

Qui talentum recondidit, & abscondit, habuit duplicem timorem.Vnus fuit,ne perderet,non bene negociando,aut non prospere. Alter fuit, ne sibi furto auferretur,&c.Mat.to.7. 30.c.2.E

De timore filiali circa parentes,de quo Leui.19. cũ dicitur; Vnusquisque patrem,uel matrem suam timeat,&c.Leu. 186.c.1.C

Timoris, & pauoris maledictionem nũc etiam habent Iudæi.Leui. 318.c.4.K

Ex timore potest quis breuissimè mori. & species à timore causatæ in phantasia fortius immutant, quam causatæ ab amore.Leu. 319.c 2.A

Timor seruilis est principium benè operandi,sed p bona opera non acquiritur. Timor uerò filialis non est principium, sed per bona opera acquiritur.Deut. 81.c.3.F

Per timorem seruilem efficiuntur homines boni, tanq̃ per uiam ad terminum, licet ipse timor nõ maneat cũ bonitate perfecta,&c.Deu.165.c.1.C

Timor seruilis non est in purgatorio: quia licet ibi actualiter patiãtur secundum sensum: futurum tamen bonum expectant: nec etiam est in inferno,quia timor seruilis est expectatio mali futuri, &c.Solũ ergo in hac vita est timor seruilis.Deut. 165.c.1.E

Timor quid sit.Ios.to.1. 48.c.1.A

Timor magnus quomodo eneruet vires. Ios. to. 1. 48.c.1.B

Timore,& amore erudimur in sacris literis. Ios.t.1. 121.c.4.F

Quidam ex timore effectus est canus subito diebus nostris,ita Auctor, cum immediatè ante hoc esset iuuenis,& niger capillos.1.Reg.to.2.62 c.3.H

Timor seruilis via est ad timorem filialem.4.Regũ. 172.c 4.H

Timor multiplex.s.naturalis,humanis,mundanus, seruilis,initialis,castus,filialis,& amicalis.1 Paral. 152 c.1.D.De quibus Cassiodorus.& Augu.Psal. & Beba.& Magister Senten.in 3.dist. 34.1. Parali. 152 c.2.E

Timore naturali timuit Christus, cum Matt.26.dixit:Tristis est anima mea vsq;,&c.1.Par.152.c.1.D

Timor humanus est de numero fugiendorum.1.Paralip. 152.c.1 D

Timor naturalis,nec est laudabilis, nec vituperabilis.1.Paralip. 152.c.1.D

Timor mundanus peior est,quam humanus.1.Par. 152.c.1.E

Timor initialis, vel castus, vel sanctus differunt: sicur dispositio,& habitus:& sicut magis perfectũ, & minus perfectum.1.Paral. 152.c.2.C

Timor amicalis,& filialis non videntur differre secundum speciem à timore casto:quia omnes isti tres timores sunt, secundum quos timemus offendere aliquem propter dilectionẽ: sed possunt differre aliquo modo secundum obiecta. s.maritus,amicus, pater. Sed ista non sunt obiecta propria istorum timorum, secundum quod isti differant in specie,&c.1.Paralip. 152.c.2.D

Tantum timorem potest Deus incutere homini, quòd fugiat,nemine persequente, &c.2. Paralip. 192.c.4.K

Timorem, & alias passiones non cadere in virum sapientem.i.virtuosum dicunt stoyci.Matt.to.3. 255.c.3.G

Timor est circa malum futurum, ad illud fugiendum,&c.Mat.to.3. 255.c.3.G

Ex timore solent debilitari membra,ita vt nullę vires meneant homini ad motum, & potissimè fit hoc,quãdo grauis timor subitanus accidit ex aliquo audito,vel viso,q̃ sæpe contingit, vt referũt sacræ literæ.Mat.to.4. 228.c.1.B

Timor magnus compellit hominem clamandum, ẽt si clamor nihil eis prosit.Mat.to.4. 109.c.3.H

Homo, & quodlibet animal magis inclinatur ad timorem,quo mala fugit,quam ad audaciam,qua mala inuadit.Mat.to.5. 7.c.1.E

Timothæus. Timotheus fuit instructus in sacris literis, & fuit filius mulieris fidelis,& patris gentilis, vt habet. Actu. 16.Istum assumpsit Paulus secum. Genes.9. colum.2.E

Timotheus à Paulo ordinatus est Episcopus Asiæ minoris, siue Ephesi, ad quẽ Paulus scripsit duas Epistolas. In prima instruit eum de executione sui officij. In secunda ad martyrij palmam mouet.Gen. 29.c.4.G

Tympanum Est musicum instrumentũ de ligno opertum corio extenso,vel pellibus animalium rasis, quod percussum modulatos tinnitos reddit: & vocatur sicà

sic à tinniendo.Iudi.118.c.1.A. 1.Regum tom.1. 176.c.2.A

Tintinabulum. Tintinabula erant in fimbria vestis hyacinthinæ summi sacerdotis veteris legis, & tot malogranata.Exo.to.2.68.c.4.F. Et ista tintinabula ponebantur in veste hyacinthina magni sacerdotis propter apparitiones gloriosas Dei,quę fiebāt in sanctuario,&c.Exo.to.2.69.co.1.C. Similiter ad concitandam reuerentiam humanam.s.vt sacerdos reuerenter intraret,&c.Exo.tomo 2. 69. col.2.B

Tyrannus. Tyranni principes, & hæretici sunt portæ inferi.Mat.to.7.166. col.2.E

De tyrannis vide in dictione Rex.

Tyranni huius mundi non possunt facere cessare confessionem nominis Christi. Matt.tom.4.171. col.1.B

Tiresias. Tiresiam,vtranque venerem experti tum:fingit Ouidius lib.3.Metamor. nunc virum,nunc fœminam factum.Gen. 321. col.2.C

Tyrus Ciuitas est Phœnitiæ prouinciæ in littore maris iuxta Sidonem, quæ cōiungitur terræ promissionis in angulo lateris Occidentalis,& septentrionalis.Gen. 22.c.3.K

Tyrus, & Sidon fuerunt in sorte tribus Asser. Nu. tomo 2. 192.c.2.A

Tyrus,& Sidon erant terra Chanaan.3.Regum.44. col.1.E

A Tyro quinto filio Iapheth Tyrij descendūt.1.Paralipom. 29.c.4.K

Tyri ciuitatis enarrantur laudes.1.Parali. 154.c.3.F

Ciuitatis Tyri descriptio ponitur.2. Paralipom.18. col.2.D

In Tyro sepultus est Origenes.2.Paral. 18.c.3.F

De Tyro,& Sidone.Mat.to.3. 284.c.2.E

Tyrus,& Sidon fuere duę vrbes in terra Phœnicis, quæ data est Iudæis in sortem tribus Asser, vel iuxta illam,vt videtur Ios.19. Et tota circūdatur mari:nisi ex vna parte,qua est accessus ad terram Sidoni etiam est iuxta mare: sed non est circundata mari, & distat à Tyro per viginti vnam leucas vel quasi.Et sunt istæ ciuitates ad radices mōtis Libani ex parte Occidentali ipsius mōtis, vbi mons ipse magis appropinquat ad mare. Et Tyrus est magis propinqua Ierusalem, qua Sidon, quæ est magis Aquilonaris, quam Tyrus per vndecim leucas per littora maris mediterranei. Et Tyrus fuit glorioſior vrbs, quam Sidon propter magnum concursum mercatorum. Et de vrbe Tyro fuit Dido, quæ condidit Cartaginem, &c. Mat.to.4. 139.c.4.F

Tyrus ciuitas euersa est ab Alexandro, quia resistit ei propter Darium regem Persarum: sed postea habitata est.Mat.to.4. 139.c.4.I

Tyrus magis elongatur à mari Galilææ,quā Sidon. Mat.to.4. 147.c.1.A

Titulus Dicitur lapis aliquis insignis eleuatꝰ ad manifestandum aliquid de loco, & hoc modo titulus propriè vocatur lapis erectus super sepulchrum alicuius, ad denotādum, quis sit ibi sepultus, vt patet.Gene.35. Alio modo dicitur Titulus lapis nominans aliquem locum ratione alicuius rei spiritualis, vt Genes. 28. Aliquando capitur pro lapide posito in signum cultus idolorum, coram quo inclinabantur homines.Leu.26. Aliquando accipitur pro altari, vt Gen. 35. quando dicitur: Sed erexit titulum lapideum,& cæt.Et tituli, de quibus dicitur Exodi 24.Et duodecim titulos,&c. non fuerunt altaria,sed vel fuerunt duodecim lapides magni erecti in memoriam duodecim tribuum Israel, vel quòd ex illis duodecim lapidibus constitueretur altare & hoc magis tenendum videtur. Exo.t.2. 5.c.3.F

Titulus multipliciter dicitur.Leu. 306.c.3.K

Tituli in sacris literis dicuntur lapides erecti in venerationem Dei veri vel Idolorum, & differunt à statuis:quia statuę sunt lapides ligna vel meral la lineata ad figuram rei, quæ colitur siue viuentis sine non,titulus autem est lapis impolitus.Numero to.2. 182.c.2.E

Titulos erigere erat totaliter prohibitum Iudæis. Leuiti.26.nisi esset persona,de qua non dubitaretur,quòd illos erigeret ad odorandum. Ios. to.3. 72.c.4.I

Titulus crucis. Titulum crucis quare Pilatus scripserit tribus linguis Nu.to.1. 264.c.3.F

Titulus crucis scriptus est tribus linguis scilicet,Hebræa,Græca,Latina:quia istæ tres linguæ principaliores sunt inter omnes.Parad. 97.c.4.H

Titus Fuit Vespesiani Cæsaris filius.Mat.to.6. 284.c.2.B.Sub quo Tito euersa est Ierusalem,ibid. 309.c.2.C

Titus Pauli discipulus fuit, quē de Gentilitate sumpserat,vt habetur ad Gala.2.Gen. 8.c.1.D

Titus Episcopus fuit Ecclesiæ Cretensium. Gen.9. col.3.I

Titus liuius. Titi Liuij duo fuere,vnus fuit Tragœdiarum scriptor Romæ, florens, regnante Ptholomæo Epiphane ante Christi natiuitatem anno fere 200. Alter fuit, qui gesta ab vrbe condita vsque ad sua tempora sub decem decadibus compilauit,qui paulo ante Christi aduentum floruit.Gen. 4.c.4.K

Tolerari Multa tolerantur, post quam sunt facta, quæ non permitterentur de nouo fieri.1.Reg.to.1 108.c.4.K

Tondere. Tempore Abulen. Hispani tondebant comam 2.Reg. 88.c.3.H

Quare clerici habebant tonsuram in capite & monachi habebant maiores.Mat.to.1. 24.c.3.E

Tonsio. Tonsio erat permissa omnibus Israelitis:non tamen ratio in nouacula.Nu.to.1. 69.c.2.A

Tonitruum. De tonitrnis, quę sonuerūt in Aegypto.Exo.tom.1.59. col.4.G

Tonus A terra vsq; ad firmamentum sunt septem toni musicales.Gen. 15.c.3.I

Topazius. De Topazio vide in dictione, Lapis.

Tormentum Non omnes eadem constantia perseuerant in tormentis,quæ se torquendos offerunt.Matth.to.4. 81.c.4.F

Torquatus Manlius torquatus, vnde torquatus dictus sit.Gen. 367.colum.4.F

Torqueri Existentes in purgatorio nō torquantur à dæmonibus, neq; ab angelis beatis.Mat.to.7. 241.c.4.K

Torrens Est aqua collecta ex pluuijs vel ex niuibus resolutis & fluit ad tēpus.s. in hyeme non autem in æstate.Gen. 302.c.1.C

Tortura Aliquādo punitur aliquis sine culpa.Mat.to.2. 243.c.4.I

Totali-

Totalitas. In dilectione Dei est duplex, Matt. tomo 6 135.c.2.A
Totalitas dupliciter accipitur, vno modo simpliciter, & absolute &c. Alio modo non simpliciter, sed respectu participationis diuinæ entitatis, Matth.tomo 5 133.c.2.D
Totalitas triplex inuenitur in charitate, Matt.tomo 5. 134.c.1.A

Totus totum. Iste terminus totus, vel omnis in Sacra scriptura nō tenet multoties vim suam, sed interdum capitur pro multis, 2.Paralip. 5.c.2.E
Totum potentiale in vna suarum partium inuenitur complete, in alijs autem diminute, vt animæ virtus in rōnali sensitiuo, & vegetatiuo, Mat.to.3. 6.c.2.C
Scriptura interdum capit partem pro toto, Matt.to.5. 81.c.1.E
Totius potentialis conditio est, ꝙ tota virtus, & perfectio totius consistit in vna partium perfecte: in alijs autem partialiter, vt in anima humana, cuius virtus perfecte consistit in parte intellectiua, Matth. to.7. 151.c.4.H

Trabs de auro purissimo versatilis, qua nihil pretio suis, erat in tēplo, pondere trecentarum minarum, ideſt, septingētarum, & quinquaginta librarum, Matth.tomo 1 151.c.4.G

Thracia Regio est coniuncta Græciæ, quæ ab oriente ciuitatem habet Constantinopolim, ab Occidente Macedoniam, à Septemtrione Dalmatiam: a Meridie mare Aegeum, nec Thracia est pars Græciæ, vt aliqui putant, sed ab Oriente Græciæ &c.Gen. 51.c.1.E

Thraces Fuerunt omnium gentium ferissimi, Gen. 51.c.2.A
Thraces descendunt à Thiras septimo filio Iapheth, a quo prius Tyrenses dicti sunt &c.Gen. 51.c.1.E

Tradere Christus seipsum tradidit, & Pater Christum tradidit, & Iudas, & Iudæi, Matth.tomo 4 272.c.4.F

Traditio Dicitur a tradendo, & proprie pertinet ad illa præcepta vitæ, quæ nō habent aliam causam vrgentem, nisi auctoritatem iubentis, Matth.tomo 4 120.c.4.K
Inter traditiones, & mandata, quid interſit, Matth. tomo 4 129.c.3.G

Traducere Aliquando capitur pro infamare, & pro accipere in potestate, & sic capitur Matt.2. Matt.tomo 1. 90.c.1.D

Tragœdia Tragœdiæ sunt, quæ tractant de calamitatibus magnorum principum, vel populorum debellatorum, Nu.to.2. 29.c.2.E

Trahere Inter trahere, ducere, & ire quid interſit, Matth.tomo 1. 216.c.1.A
Non decebat Christum ab alio trahi in Ierusalem, sed quòd ipse veniret non tractus ad mortem, Matth. tomo 5 184.c.1.E

Traianus Anima Traiani, ꝙ fuerit liberata a pœnis inferni precibus Gregorij, multiplex opinio recitatur, & improbatur. 4. Reg. 45.c.2.A. Et tandem rñdet auctor per 5.conclu. prima est, ꝙ si vellemus negare Traianū fuisse saluum p̄cibus Gregorij, non esset multum inconueniens. Secunda conclusio, ꝙ Deus de potentia sua absoluta potuit hoc facere. Tertia conclu. ꝙ poterat fieri aliquem existentem in inferno liberari, ſ. auferendo ab eo prius culpam, & obstinationē &c. Et tunc non esset inconueniens dare vitam æternā tali, sed hoc non contingit, vt probatur 4. Regum 46.c.2.A. Quarta concl. est ꝙ existens in inferno possit saluari, p̄ō sic intelligi, ſ. ꝙ reuocaretur aīa ad corpus, & ibi ageret pœnitentiam, nec hoc est p̄ legem Dei, sed est quoddam beneficium extraordinariū, quod Deus interdum confert, & isto modo potuit cōtingere de Traiano ad preces Gregorij, & diceretur tunc, ꝙ Gregorius orando pro Traiano peccasset mortaliter &c 4.Reg. 46.c.4.G

Tranquillitas maris Galileæ facta est ad imperium Christi miraculose, Matth.tomo 3. 150.c.3.G

Trans Ista præpositio, trans, nō semper accipitur eodem modo, sed diuersimode respectiue Iosue tomo 1. 33.c.1.B, & 79.c.3.G
Trans relatiue dicitur, Iosue to.2. 53.c.1.D

Transferre De lingua Hebraica in Latinā difficile est ꝓp quasdam difficiles sententias, & punctuationes, & maxime in noībus proprijs fluminum, auium, animalium gētium, vel terrarum, quæ ipsi Hebræi ignorant, quid vocentur in lingua materna, Gen. 34.c.2.C
Omnes transferentes ſm aliquam similitudinē, trāsferunt, vt est sententia philosophi, lib. Physicorum, Paradoxa. 2.c.4.F. 39.c.4.F. 51.c.4.G

Translatio. In translatione septuaginta, & in translatione Ieronymi notantur varie translata multa. Primum est illud Oseę 11. ex Aegypto vocaui filium eius, vbi in translatione Septuaginta hr̄ sic. Quia paruulus est Israel, dilexi eum, & ex Aegyptō vocaui filium meum. Et primū agit ad propositum Matt. & non ſm. Secundum est illud Isa.11. quod & citat Matth.2. cap. Qui Nazaręus vocabitur. Tertium est illud Zacha. 12. Videbunt, in quem transfixerunt, qđ & citatur Ioan. 19. Pro quo septuaginta habent. Et aspicient ad me ꝓ his, qui illuserunt sine insultauerunt. Quartū est, qđ hr̄ Ioan.7.ſ. flumina de ventre eius, fluent aquæ viuæ, sicut dicit scriptura. Et assumitur ex libro Prouerbiorum 5. siue 10. Sed Septuaginta. non sic habent, nec ēt nos. Sed Prouerbiorum 5. hr̄, Deriuentur fontes tui foras. Et Prouerb 10. dr̄; Vena vitæ os iusti, qđ assumit Ioann. ad designandum Spiritum-sanctum, quem accepturi erant credentes in Christum, vt primo declarat in textu. Quintum est illud, quod citat Apostolus 1.Corinthiorum. secundo ex Isa.64. à sęculo non audierunt, nec auribus percepe runt, oculus nō vidit Deus ablq; te, q̄ præparasti expectantibus te. Et Apostolus sensum perfecte expressit, sed non totaliter verba Septuaginta, sic habent: A sęculo non audiuimus neq; oculi nostri viderunt Deum absque te, & opera vera, & facies expectantibus te misericordiam, quæ quidem auctoritas, secundum Hebraicam veritatē, significat magnitudinem prę̄mij beatorum, sed secundū Septuaginta interpretes, significat nullum esse Deum verum, nisi Deum Hebræorū, & ꝙ seruientibus Deo misericordiam facit, Gen. 35.c.2.E
De septuaginta interpretum trāslatione, vide in Prologo super lib. Paral. qui incipit. Si septuaginta &c. sic ait, si translatio septuaginta interpretū pura, maneret, vt ab eis in Græcum versa est, superfluo ipse ageret aliam trāslationem, sed quia scriptores corruperunt illam, ideo necesse est aliam emendatā de Hebræo traducere in latinum, Gen. 31.c.1.A
Septuaginta interpretum translatio variat ab Hebręa litera in numeris annorum illorum virorū, de quibus Gen. 5. scriptorum fecerunt, qui facile possunt errare in numeris addita litera, vel detracta, & hoc ex inaduertentia. Alij uero dicunt, ꝙ ex industria factum sit, credentes ꝙ decem anni illorum de quibus scriptura loquitur, valeāt vnum annum nostrū &c.Gen. 31.c.1.B

Translatio Chaldaica Pentatheuci, quam fecit Anchelos,nõ eſt, maximę auctoritatis, ſed illa, quę eſt prophetarum maiorum, vel minorum,quam fecit quidam Ionathas, tantæ eſt auctoritatis apud Hebræos, vt nullus audeat ei nec in minimo obuiare, Geneſ. 406.c.1.I

Inter translationem,& æditionem, quid inter ſit, Ioſ. tomo 1 6.c.2.A

Ante translationem Ieronymi Iudæi irridebant Chriſtianos dupliciter, Ioſue tomo 1 8.c.2.D

Translatio Septuaginta interpretum optima eſt, vt dicit Ieronymus, ſi pura inueniretur, & vt ab illis edita fuit,ſed quia cuncta vitiata ſunt, additionibus & detruncationibus,aliam oportuit fieri translationẽ &c.Ioſue tomo 1 8.c.4 F

Translatio ſeptuaginta interpretum, erat magnæ auctoritatis tempore beati Ieronymi: quia naſcentis eccleſiæ fidem roborauerunt, Ioſue to. 1. 9.c.2.B

In translatione Septuaginta interpretũ non reperiuntur multa ex teſtimonijs veteris teſtamenti, quæ Chriſtus allegat. Similiter & quæ Apoſtoli in ſuis Epiſtolis, quę tamen omnia reperiũtur expreſſa in translatione Ieronymi &c.Ioſue tomo 1. 10.c.1.A

In translationem,& æditionem, quid interſit,1. Paral. 7.c.4 H

In translatione Ieronymi quomodo ſe habuerit ipſe, 1.Paral. 10.c.3. K

In translatione Paral.de Græco in Latinum, per Ieronym quare vſus fuerit ipſe aſteriſcis, & obelis, 1. Paralip.24.c.4 F, Et quomodo non poterat illã emendare ſine illis,ibidem. 25.c.1.A

De translatione 70.interpretum vide in dictione, Septuaginta interpretes.

Translator. Aliqui trãslatores ſolent relinquere nomina propria inexpoſita, Matth.tomo 4 169.c.2.B

Translator Euangeliorum ſemper interpretatur nomina peregrinæ linguæ per linguam, in quam trãſfert,Matth. tomo 4. 169.c.2.C

Transfigurari. transfiguratio.

Videntibus Chriſti transfigurationem, fuit quædam inchoata felicitas, Matth.to.3. 211.c.2.E

Transfigurationem ſuam Chriſtus non oſtendit omnibus diſcipulis, vt occultaret eam Iudæ, vt quidam aiunt,ſed nõ fuit propter hoc, ſed propter alia multa,Matth.to.4. 220.c.1.D

Quòd Chriſtus in transfiguratione aſſumpſerit tres diſcipulos, & non plures, neque pauciores, aliqui quaſdam cauſas aſſignant myſticas. Sed cauſa literalis eſt, q̃ Chriſtus volebat hoc negocium taceri, & aliquando publicari,& tunc taceri voluit. & ideo tres &c. quia ad poſtea publicandum ſufficiebant tres,Matt.to. 4. 201.c.1. A. Et aſſumpſit potius Petrum, Iacobum, & Ioãnem, quã alios propter multa. Nec expreſſit nomina iſtorum in promiſſione, cum dixit, q̃ aliqui viderent eum venientem in regno ſuo,& hoc propter multa,ibidẽ. 202.c.2.B, Neque etiam numerum expreſſit eorum,qui hoc viſuri erant,quia eſſet incõueniens, ibidem.c.3.F, & cũ transfiguratus eſt Ieſus,cęteri diſcipuli, præter tres, neſciuerunt myſterium, neque quòd ſe trãsfiguraverit, ſed manſit hoc ignotum illis:nam ſi ſcirent, multa ſequuta eſſent inconuenientia &c. ibidem, c.4.G. Nec alij diſcipuli quæſierunt a tribus poſt reditum,an facta eſſet transfiguratio, vt probatur ibidem. 203.c.1.A

Chriſtus prius quam ſe transfiguraret corã tribus diſcipulis, dixit ſunt quidam de hic ſtantibus qui non guſtabunt mortem &c.propter multa, Matthę.tomo 4. 200.c.4.F

De transfiguratione loquebatur Chriſtus dicens: Sũt de hic ſtantibus qui non guſtabũt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno ſuo, Matth.tomo 6. 261.c.1.B

Videre Chriſtum transfiguratum fuit quædam præguſtatio gloriæ æternæ,Matth tomo 4 117.c.4.H

De monte illo,in quo facta fuit trãsfiguratio, & quare in monte facta ſit, Matth.tomo 4 203.c.2.A

Si Chriſtus ad transfigurationem certum diem deſignaſſet,duo ſequerentur inconuenientia, Matthæ. tomo 4 199.c.3.G

Transfigurari contingit dupliciter,ſcilicet vere,& falſe. falſe, vt Angelus malus in Angelum lucis,quia alium ſe vult oſtendere,quam ſit, ſed Chriſtus vere ſe transfigurauit, Matth.tomo 4 203.c.4.F

Si dixiſſet Chriſtus breui ſe transfigurandum licet tẽpus non definiſſet, multa ſequeretur inconuenientia, Matth.tomo 4 199.c.4.F

Transfigurari eſt figuram mutare, & ſecũdum, quòd figura accipitur tripliter, ita transfigurati accipitur tripliciter,ſed Chriſtus ſecundo modo transfiguratus eſt, & non primo neque tertio, Matth.tomo 4. 204.c.1.B

In transfiguratione tripliciter oſtendebatur Chriſti deitas, Matth.tomo 4 204.c.3.I

In transfiguratione diſcipuli duplex bonum ſenſerũt, Matth.tomo 4 200.c.3.F

Quamuis Chriſtus ſine transfiguratione per aliud miraculum poſſet oſtendere, quòd habebat poteſtatem dandi gloriam vnicuique ſecũdum opera ſua, voluit tamen hoc oſtendere per trãsfigurationem propter duo &c. Matt.tomo 4 204.c.4.G

Chriſtus ſemel tantum transfiguratus eſt, neque fuit transfiguratio, quando apparuit duobus diſcipulis euntibus in Emaus,vt probatur, Matth. tomo 4. 205.c.3.F

In transfiguratione non dedit Chriſtus alicui diſcipulo vti dote claritatis,ſicut dedit Petro vti,quòd ambularet ſuper aquas,& hoc fecit ꝓpter multa,Matt. tomo 4 206.c.2.A

In transfiguratione oſtendit Chriſtus ſufficienter gloriam corporis in dote claritatis nam hoc lętificauit animos diſcipulorum:ita, vt ibi cuperẽt ſemper manere, Matth.tomo 4.206.c.3.K,Sed quare non oſtẽderit, omnes ſed ſolum dotem claritatis, ibidem. 206.c.4.K

Chriſtus in transfiguratione volens oſtendere imaginem futuræ gloriæ, potius oſtendit dotem claritatis,quam alias propter multa, Matt.to.4. 207.c.1. A Et Chriſtus,vſus alijs dotibus, non dicitur transfiguratur,ſicut cum vſus eſt claritate,cuius aſſignatur ratio,Matth. tomo 4 207.c.3.G

Claritas illa,quæ apparuit in transfig. fuit vera claritas ſenſu perceptibilis,in corpore Chriſti vere exiſtens, ad oſtenſionẽ claritatis,q̃ promiſerat in ſanctis poſt reſurrectionem, Matt.13. cũ dicitur,tunc fulgebũt iuſti ſicut ſol in regno pr̃is mei,Matt.to.4.207.c.4.F

Transfigurationis claritas non fuit dos in Chriſto,neque refluxit naturaliter ex gloria animæ,fuit tñ claritas,vel claritas gloriæ:non tamen fuit claritas corporis glorioſi, vel glorificati, & ob hoc erat miraculum talem claritatem eſſe tunc in corpore Chriſti, non tamen eiuſdem generis cum claritate, quæ eſt in corporibus beatorum,licet aliqualiter minus perfecta &c.Matth. tomo 4 209.c.1.A

In trãsfiguratione corpus Chriſti fuit tale,quale prius, & idem in ſubſtantia,etiam nihil mutatũ eſt,quantum ad accidẽtia corporis &c.Solus enim ſplendor ſupadditus eſt, qui nõ fuit prius in corpore eiuſdẽ,

ſic dicit Hieronymus,Matth.tomo 4. 209.c.3.G
In transfiguratione claritas fuit talis reſpectu claritatis corporum beatorum,qualis fuit viſio eſſentię in Paulo reſpectu viſionis beatorum &c. Matth. to.4. 209.c.4.F
Inter claritatem in transfiguratione Chriſti, & claritatem in facie Moyſi, de qua Exod.34. aſſignantur differentiæ,Matth.tomo 4. 209.c.4.I
Quòd in trāsfiguratione apparuit in Chriſti facie lux magna,aſſignantur cauſæ.Primo ad oſtendendum imaginem futurę glorię,ſecundo ad oſtendendum gloriam corporis eius, quod tantummodo erat in facie,Matth. tomo 4 210.c.4.G
De transfiguratione loquens Mar.capit.9.ſolum dixit transfiguratus eſt coram ipſis, & veſtimenta eius facta ſunt ſplendida,Math.expreſſit transfigurationē illam di. Transfiguratus eſt ante eos, & reſplenduit facies eius,ſicut ſol, explicans in particulari illā trāſfigurationem &c.Matth. tomo 4. 210.c.4.K
Claritas Chriſti in transfiguratione magis comparatur claritati ſolis,quam claritati ignis propter multa,Matt.tomo 4 211.c.1.B,Et quare potius ſoli quā luci alterius corporis cęleſtis, Matt.to.4. 211.c.4.F
In transfiguratione dicitur, ꝙ veſtimenta Chriſti facta ſunt alba,ſicut nix, propter multa, Matth. to. 4. 212.c.4.F
Fulgur vel candor veſtimentorum Chriſti in transfiguratione eius potuit cōmunicari dupliciter, vno modo ex redundantia, vel influentia fulgoris corporis Chriſti in veſtimenta.alio modo, quod fieret per miraculum dando candorē veſtibus,& non per cauſationē corporis, & iſte modus videtur verior, propter multa,Matth. tomo4. 213.c.1.E
In transfiguratione Chriſti, quare apparuerunt veſtimenta eius alba,ſicut nix, aſſignantur cauſæ myſticæ,& literalis,Matth.tomo 4.213.c.2.D, Et cum colore niueo fuit quidā fulgur,vt ille color eſſet quaſi radios quoſdam emittens nitoris &c. Matt. to.4. 213.c.4.F, Et fuit vera albedo radioſa propter multitudinem lucis. Etiam illa non manſit poſt transfigurationem,& dicendum,ꝙ veſtes Chriſti erant albæ,vel ſi non erant albæ ante trāsfigurationem,ſed nigræ, vel alterius coloris, dicendum , ꝙ in transfiguratione perijt ille color miraculoſe, & datus fuit candor,vel albedo in veſtibus, & iterum aſſumptus eſt præcedens color in ſpecie &c. Matth. to 4. 214. c.1. E, Et ſola veſtis ſuperior fulgebat colore niueo &c. Quare de alijs non oportebat &c.Mar.tomo 4. 214.c.4.F
In transfiguratione non fuit ſplendor in aliqua parte corporis Chriſti, præter quam in facie, ita quòd in partibus,quæ tangebantur, nullus erat candor, ſed manebat ſtatus naturalis,Matt.tomo 4. 214.c.2.B
Quòd transfigurationi aſtarēt aliqui, ſ. tres Chriſti diſcipuli,neceſſe fuit propter duo.Primo ad oſtenſionem gloriæ beatorum,ſecundo ad teſtificandū &c. Matth.tomo 4. Elias vero, & Moyſes apparuerunt cum Ieſu,primo ad loquendum cum ipſo, ſecundo ad honorem Chriſti transfigurati &c. tertio ad teſtificationem transfigurationis, & hoc, quātum ad perſonam Chriſti,qui transfigurabatur, nam Chriſtus voluit oſtendere,ꝙ ipſe erat Deus, & dominus &c.Matth. tomo 4. 215.c.2.A
Circa transfigurationem Chriſti,duplex fuit teſtificatio.prima, vt ſciretur, quòd facta fuit transfiguratio, & hoc fuit factum per tres diſcipulos, qui aſtiterunt.Secunda quantum ad perſonam Chriſti,qui transfigurabatur,vt ſcilicet ſciretur, quòd ipſe eſſet Deus,& dominus,& hæc fuit facta per Moyſem, & Eliam,Matth.tomo 4. 215.c.2.C
In transfiguratione voluit Chriſtus, quòd aſſiſterent ei Moyſes, & Elias potius quam alij multis de cauſis,Matt.to.4. 215.c.3.F
In transfiguratione vere fuerūt Elias,& Moyſes,Mat. to.4.216.c.1.A. Et Elias venit ibi, miniſterio Euangelico, a Paradyſo terreſtri, ibidem. Et Moyſes nō fuit ibi totus,ita quòd ſurrexerit, ſed anima eius in corpore phantaſtico &c. ibidem. Et ipſa anima Moyſi ſine portatore ad ſolam Dei voluntatem,venit illuc ſuis viribus &c.ibidē.216.c.4.G. Et cognouerunt diſcipuli illos eſſe Moyſem,& Eliam, vel ex reuelatione, quia forte Chriſtus reuelauit diſcipulis,quòd eſſent iſti, vel ex colloquijs eorum in Chriſto,& forte Chriſtus nominauerat illos nominibus ſuis, quia conditio alicuius locutionis id exigeret, vel quia vnus alterum nominaret, quia vnus alteri loqueretur, vel vnus de altero loqueretur Chriſto, ibidem.Et ipſi loquebantur forte multa,quę oſtenderent Chriſti excellentiam: nam ideo venerunt, vt ſcilicet teſtificarentur de Chriſto coram diſcipulis,& præcipuum, quod loquebantur, fuit de Chriſti paſſione,vt dicitur Luc.9.ſ.exceſſum eius, quem completurus erat in Ieruſalem , & breuiter locutio eorum fuit valde conueniens propter multa, Mat. tom.4.217.c.1.B. Et Petrus loquutus eſt potius quā alius diſcipulus di.Bonū eſt nobis hic eſſe, propter multa,ibidem.217.c.3.F.Et dixit, faciamus hic tria tabernacula,quod inconuenienter dixit,non reſpiciens,quid dixerit.Et ideo non eſt mirum,ſi multa inconuenientia ſequantur &c.Matt.to.4 217.c.4.G
Circa transfigurationem aſſignatur ordo eorum,quæ acciderunt,Matth.to.4. 219.c.1.A
Ante Chriſti transfigurationem diſcipuli dormierūt, vt habetur Luc. 9. quæ dormitio contigit illis propter multa,Matth.to.4.219.c.2.B.Aliqui tamen dicunt,quòd non fuerit ſopor, ſed admiratio quædā, vel ſtupor,vt dicit Nicolaus,ſed hoc improbatur ab Auctore, ibidem. 219.c.2.D,Et Chriſtus noluit, ꝙ diſcipuli viderent Chriſtum transfigurari, ſed trāſfiguratum,propter multa,ibidem.c.3.H, Et diſcipuli neque viderunt Moyſem,& Eliam venientes, neque recedentes,propter multa,ibidem.c.4. F, Et illud Mat.17.bonum eſt nos hic eſſe &c. dixit Petrus poſt receſſum Moyſi,& Eliæ, ibidem 220 c.1.A, Et Chriſtus non reſpondit ad illud Petri faciamus hic tria tabernacula &c.propter multa,Matth. tomo 4 220 c.2.B
In transfiguratione Petrus errauit in multis, Matth. tomo 4 220.c.2.E
Nubes, quæ apparuit in transfiguratione, fuit ſupernaturaliter facta,vt probatur ex multis, Matth. tomo 4.220.col.4.F. Et creditur fuiſſe figuræ rotundæ, & non figuræ columnaris, vt fuit nubes dirigens Iudæos in deſerto: Exodi decimoquarto, ibidem. col. 4. K. Et apparuit nubes in transfiguratione , propter multa, ibidem. Et illa nubes fuit lucida , quia omnia , quæ illic oſtendebantur , erant figura gloriæ beatorum , Matthæ. tomo 4. 221.c.2.C
Vox illa , quæ audita eſt in transfiguratione , formata eſt ab Angelo loquente in nomine Dei: quaſi ipſe Pater loqueretur,Matth.tomo 4.223.c.1.B. Neque debuit Angelus formando illam vocē loqui , quaſi nuncius Dei Patris, dicens: Hæc dicit Deus Pater, quòd iſte eſt filius eius &c. Et hoc propter multa, ibidem . Et illa vox fuit conueniens teſtimonium , vt probatur,Matth. tomo 4. 223.c.3.F
Teſtimonium Moyſi, & Eliæ , & teſtimonium patris in transfiguratione inter ſeſe conueniunt, nec alterum eorum ſuperfluit,Matth. tom.4.223.c.4. F

Et erant valde conuenientia teſtimonia,ibidē 224. c.1.B,Et fuit conueniens, quòd per illam vocem diſcipuli haberent teſtimonium, quòd Chriſtus eſſet filius Dei,vltra teſtimonium Petri, propter multa ibidem . Et licet iſta vox hic eſt filius meus dilectus audita fuerit in baptiſmo Chriſti , conueniens fuit, vt iterū repeteretur in transfig.& hoc propter multa, ibidem. c.3. G. Et illa vox audita eſt in baptiſ. & in trāsfig.& nunquam alias,propter multa,ibid.c.4. H. Et dixit:Hic eſt filius meus dilectus : ꝓpter multa,ibidem.225.c.2.E.Et dixit: Ipſum audite,propter multa, ibid.c.3. K, Et dixit hoc potius in transfiguratione quam in baptiſ propter multa. c.4 G

Quòd per illam nubem lucidā in transfiguratione deſignetur, Spiritus ſanctus non eſt ſatis tutum dicere, cum ſcriptura non dicat Spiritum ſanctum deſignari per illam nubem , ſed potius videtur dicendum, ꝙ non fuit intentio Dei oſtendere hic Trinitatis effigiem , ſed ſolum notificare Chriſtum eſſe filium Dei,& ad hoc ſufficiebat de patre, & filio dici,Matth.tomo 4 225.c.2.B

Vox in transfiguratione Chriſti, in quo differebat a voce in datione legis, Matth.to.4.227.c.1. E, Et audita voce illa in transfiguratione , diſcipuli ceciderunt in faciem,propter multa,Matt.to.4. 226.c.3. F Sed in baptiſmo audientes ſimilem vocem nō ceciderūt,quia iſta vox fuit terribilior,quam illa, quæ audita eſt in baptiſmo,Matth.to.4. 227.c.2.A

Illa vox quæ audita eſt in transfiguratione terribilior fuit,quam illa, quæ audita eſt in datione legis Exo. 20.Matt.tomo 4 227.c.2.A

In transfiguratione nubes illa lucida non attulit timorem,& poteſt dici, ꝙ aliquomodo adiuuabat ad terrorem,Matt.to.4.227.c.3. H, Nec lux nubis fuit intolerabilis oculis humanis, nec oportebat, ꝙ eſſet intolerabilis,propter multa,ibidem. c.4.F

In transfiguratione Chriſtus tetigit diſcipulos ad leuandum eos propter multa, Matth.to.4 228.c.1.A Et tangens dixit illis,ſurgite nolite timere, propter multa,ibidem. c.1.E

Omnia , quæ fuerunt in transfiguratione, fuerunt ad oſtendendum magnitudinem Chriſti, Matth.to.4. 228.c.1.C

Transfigurationis viſionem iuſſit Ieſus taceri vſquē ad reſurrectionem ſuam , propter multa. Et poſtea poſt reſurrectionem prædicari &c. Matth.tomo 4. 228.c.4.F

Satanas qūo ſe tranſſiguret &c. Matth.to.4. 203.c.4.F

Tranfuga, Dicitur proprie qui de vno exercitu transfugit ad alium &c. 1. Paral. 133.c 3.F

Tranſire. Verba Chriſti dicūtur ſimpliciter nō tranſire, ſed nō ſic verba legis, & prophetarum,Matt.to.6. 310.c.4.F

Quòd tranſeuntes ad numerum ſoluerent tātum dimidium ſicli, & votum redimentes, plus multa ſunt in cauſa,quæ referuntur,Leui. 330.c.4.k

Multi ex tranſeuntibus ad numerum ſoluebant pluries dimidium ſiclum , ſ. totiēs, quoties numerabatur populus ad bellum , vel ad alia huiuſmodi, vt patet Exo.30.Leui.331.c.1.E, Et quòd primogeniti plus ſoluerent : quam qui erant tranſeuntes ad numerum,multæ aſſignantur cauſæ, ibid. 331.c.2.A

Verba tranſire quomodo debeat intelligi , vide in dictione,Verbum.

Tranſitus, Quem ſignificat Phaſe, tripliciter accipitur, vno modo , quia tranſiuit dominus nocte illa per terram Aegypti : ſecundo modo pro interpoſitione aliqua &c. tertio modo, quia tunc Hebræi, qui tenebantur captiui tranſierunt ab Aegypto ipſa nocte &c.Mat.to.7. 282.c.3.I

Tranſmigra Iudæorum.

Tres fuerunt tranſmigrationes Iudæorum prima fuit per Theglatphalaſar regē Aſſyriorum, qui tranſtulit in Aſſyrios habitatores Galileę:& terrā Nephtali:& terram Galaad , in qua habitabant duę tribus, & dimidia 4 lib.Reg.15.Secunda fuit facta per Salmanaſar regem Aſſyriorum , qui tranſtulit decem tribus Iſrael &c. Tertia facta fuit per Nabuchodonoſor regem Chaldęorum, & iſta fuit duplex;nam primo tranſmigrauit rex Ioachin in Babylonem,& cum eo decem millia virorum 4 Reg.24. Et alia in qua tranſmigrauit totus Iuda, & Beniamin 4. Reg. 15.1.Paralip. 83.c.2.C

Totalis tranſmigratio Iudęorum in Babylonē fuit anno 11.Sedeciæ, & ibi ceſſauit regnum Dauid ſecūdum lineam rectam,ꝙ omnes reges , qui ante hoc fuerunt poſt Dauid in regno Iuda , fuerunt de ſucceſſione recta Dauid .Poſtea vero nullus de hac ſtirpe impoſuit ſibi diadema regium , & poſt reditum de Babylone nemo ex eis fuit rex, neque de alia tribu,ſed ſolum pauci ex ſacerdotibus,Matth.tomo 1 144.c.1.E

In tranſmigratione Babylonis omnes de tribu Iuda , & Beniamin translati ſunt propter pauperes agricolas,& vinitores,quos Nabuzardan princeps militiæ regis Nabuchodonoſor dimiſit ad colendū terram,& habitandum in ea, vt ſolueret tributa Chaldæis,& præpoſuit eis quendam principem nomine Godoliam,virum bonum,quē quidem Iudei maligne occiderunt , propter quod timore Nabuchodonoſor , fugerunt in Aegyptum , & Ieremias iuit cum eis,ne ſolus remaneret, Ierem.43.& hoc, vno fere anno,poſt tranſmigrationem , & tunc manſit tota terra Iudęæ ſine habitatore 70. annis , Matth. tomo 1 144.c.2.B

Triplex fuit tranſmigratio Iudæorum in Babylonem; vna cum Ioachin rege Iuda ; ſecūda cum Sedechia 11. annis poſt: tertia,quinque annis poſt ſecundam ex Aegypto,Matt.tomo 1 144.c.3.F

A die tranſmigrationis 10. tribuum in Aſſyrios vſq; ad tranſmigrationem Iudæorum in Babylonē,quæ facta eſt anno 11.Sedecię fuerunt anni 130.& menſes ſex,& dies decem, vt ait Ioſephus 2. antiquitatū Matth.tomo 1 144.c.3.G

Poſt tranſmigrationem Babylonis Zorobabel filius Salathiel fuit princeps Iudæorum non tamen rex, ſed poſt ipſum nullus filius eius ſucceſſit in principatu eius, neque viri de tribu Iuda habuerunt principatum , ſed ſummi ſacerdotes poſt hoc fuerunt principes vſque ad Chriſti natiuitatem , qui a principio ſui ſtatus cōtenti fuerunt honore ſuo, vſq; ad Ioannem Hircanū filium Simonis Machabęi, quia ex ipſo tpe ſummi ſacerdotes incęperūt ſibi imponere diadema regiū, & vocari reges, & durauit hoc vſque ad Ariſtobolum,& Hircanū fratres, propter quorum contentiones, cōtigit regnum tranſire ad Herodem alienigenam,Matt.to.1. 145.c.2.C

Ab anno ptimo tranſmigrationis Iudęorū in Babylonē vſq; ad annū vltimū Octauiani, q fuit annus 16. Chriſti,fuerūt anni 617.vel quaſi, vt conſtat ex breuibus collectionibus annotationum tpum,quę Auctor fecit,vt legentibus occurrere poſſet de oībus q eiſdem tporibus facta ſunt qđ multum confert ad plurimorum dubiorum,enucleationē,& habetur hec collectio,Mat.to.1. 124.c.1. C,vſq; ad 157.c.3.G

Tranſumptio. Oportet vti tranſumptione , quādo intercidit ſermo de rebus excelſis &c.Gen. 173.c.2.A

Transumptio diuersimode fieri solet, in Paradoxa, 39.col.4.K
Transumptio est duplex, quædam imperfecta, vel secundum partem, quædam vero perfecta vel absoluta, Paradoxa 39.c.4.F
Tremere. Inter tremere & timere quid interfit, Iosue tomo 1 21.c.1.D
Threni. Threnorum librum quidam computant inter hagiographa, Ios.to.1. 1.B
Tribulatio. Per tribulationes & crucem peruenitur ad regnum cœlorum, Matth.tomo 4 204.c.2.E
Tribulationes quandoque Deus immittit, vt quantũ quisque valeat experiatur, Exo.to.1 193.c.2.C
Tribulatio dupliciter mouebat ad cadendum a fide, Matth.tomo 6 266.c.3.H
De tribulationibus, quæ specialiter pertinebant ad discipulos Christi, Matt.to.6. 273.c.3.G
A tribulationibus Deus liberat quadrupliciter, Matt. tomo 3 77.c.3.I
Quisquis est in tribulatione & angustia, orare debet, vt liberetur ab ea, Matt.tomo 4 105.c.4.F
Tribulationes non sunt timendæ in hoc mundo, primo quia facile tolerantur, & consolationem habẽt admixtam, & quia breues sunt, & quasi momentaneæ, & quia per eas peruenitur ad felicitatem, Mat. tomo 3 77.c.4.k
Tribunal. Ad iudicem pertinet, & cathedra ad docentem, Matt.to.6.168.c.4.K
Quomodo stabimus ante tribunal Christi, Matth.tomo 7 98.c.1.E
Tribulus. De quo Matth.7.cum dicitur: Aut de tribulis ficus &c. genus cardi est, Matth.tomo 3 128.c.1.C
Tribunus. Tribuni dicuntur qui habẽt sub se mille viros, Exo.to.1.148.c.4.k 1.Reg.tomo 1 92.c.1.E
Tribus. Quid per tribus terrę, de quibus Matth. 24. significetur, Matth.to.6. 304.c.1.A
Tribũ Leui, quæ minima erat inter omnes, accepit dominus sibi in ministeriũ sacrificiorum loco primogenitorum totius Israel, Gen. 71.c.3.H
Tribus aliqua vna cognatio est, & est minor quam populus, Gen. 307.c.1.B
Tribus Iuda fuit prima, quæ primo ausa est ĩtrare mare rubrum, cæteris tribubus formidantibus, Genes. 404.c.3 K, Num.tomo 1 82.c.2.A
Sub qualibet tribu erant multæ familiæ, Exod. tomo 1 38.c.1.D
Quod tribus regalis, & sacerdotalis matrimonio iungerentur, aliqui sumunt argumentum ex illo, Exo. 6.ꝯ Aaron accepit vxorem, nomine Elisabeth, filiam Aminadab sororem Naason. Sed non bene sumitur fulcimentum ex hoc loco, quia Aaron accepit istam in vxorem, prius quam sacerdotium esset in tribu Leui &c. Exod.tomo 1 38.c.4.I
Tribus Iuda fuit prima, quæ ingressa est mare rubrum alijs tribubus non audentibus intrare. Et ideo promeruit potestatem regiam, vt dicunt aliqui Iudæi, & Nicolaus. Sed quòd hoc sit falsum quantum ad secundum, s. quòd propter hoc promeruit potestatem regiam probatur, Exo.tomo 1 113.c.3.G
De singulis tribubus erant viri deputati ad assignandum loca pro qualibet tribu in situ castrorum, & situs castrorum pro qualibet tribu, determinatus erat a Deo &c. Exod.tomo 1 153.c.4.F
Quatuor tribus habebant vexilla, s. Iudas, Ruben, Ephraim, & Dan. Reliquę vero erant sub vexillis istarum, Nu.2.& 10. Exo.tomo 2 6.c.1.A
Tribus Leui, quia separata fuit in sortem Domini, nõ accepit sortem inter fratres suos, Num.18. & Deut. 18. & isti Leuitæ non intelligebantur appellatione filiorum Israel, vt patet Exo.29. cum dicitur: iure pretuo à filijs Israel, idest, a laicis Israelitis, a quibus sacerdotes iura accipiebant. Et Num.1. cùm dicitur: Tolle summam vniuersæ congregationis filiorum Israel. Nam ibi solum computabantur illi, qui erãt in duodecim tribubus, cum quibus Leuitæ nõ sunt numerati &c. Exod.tomo 2. 100.c.4.F, Sed Exo.30. cum dicitur: Filijs quoque Israel &c. Comprehenduntur etiam Leuitæ ibidem.
Tribus Iuda, & Leui commiscebantur cõiugio, & nõ ideo quia istæ duæ tribus essent principales, vna regalis, & alia sacerdotalis, vt quidam dicũt. Nam ante quam Deus præciperet, vt quilibet vir acciperet vxorem de tribu sua, Nume.36 omnes tribus commiscebantur. Sed post ordinatum sacerdotium, istę tribus, s. Leui, & Iuda manserunt aliquo modo vnitę, quia aliquando sacerdotes magni accipiebant vxores de linea regali, vt patet de Ioiada, qui accepit Iosaban filiam regis Ioram, vt patet 4. Reg.11. Exod. tomo 2 104.c.3.F
Tribus dicitur quædam congregatio multorum habẽtium se inter sese secundum quãdam attinentiam cognationis, & descensum ab eodem stipite, Exod. tomo 2 6.c.3.I
Vna tribus erat Manasse, & Ephraim, prius quam dominus suscepisset Leuitas in ministerium suum. Nam postea diuisæ sunt ab inuicem, Exod.tomo 2 6.col.3. I
Tribus aliquando denominatur a personis, & aliquãdo a sortibus hæreditatum Exo.tomo 2 6.c.3 I
Tribus diuiditur per familias, i. quinque, sex, aut pauciores. & quælibet familia per domos, quę sunt congregationes minores, quam familiæ &c. Nume.tomo 1. 4.c.4 G, Iosue to.2.51.c.3.k, Iudic.54.c.4.K
In qualibet tribu erant tres modi principum, Quidam erant principes tribus. Et isti erant primogeniti, venientes directe per lineam primogenitorum. Alij erant principes familiarum, s. qui descendebant per lineam primogenitorum a capitibus primis familiarum. Alij erant principes domorum, & ij erãt capita congregationum spiritualium in qualibet tribu, quæ dicebatur domus &c. Nu.to.1 6.c.3.F
Tribus possunt multipliciter ordinari in nominatione sua, Nu.to.1. 7.c.2.C
In tribu Manasse erant quatuor familiæ, quarum nomina ponuntur, Numeri 26. &c. Numeri tomo 1 25. col.3. G
Vt tribus duodecim manerent in filijs Israel, separauit dominus Leuitas, vt nõ diceretur vna tribus, & per consequens essent tredecim tribus &c. Sed hæc ratio improbatur, Num tomo 1 109.c.4.G, Sed dicendum, quòd tribus Leui fuit separata, vt commutaretur pro omnibus primogenitis Israel, ibidem
Tribus dupliciter accipitur, Vno modo, vt denominatur a persona descendente immediate a Iacob, & hoc modo Leui erat vna tribus, & scriptura interdum sic accipit, Alio modo accipitur pro collectione denominata ab aliqua persona descendente a Iacob immediate, & quòd competat ei determinata hæreditas &c. Num.tomo 1 176.c.2.C
Duodecim tribus dicebantur filij Israel per excellentiam, & non Leuitæ, tum quia plures erant pertinẽtes ad eundem statum. Leultæ autem erant separati in ministerium Dei, Num.to.1 256.c.2.A
De tribu Leuitica, quæ in duas partes diuidebatur. Et quid illi deberetur a populo Israel, Matthę. tomo 6 206.col.4. K
Quando inter tribus Israel Leuitæ computantur pro vna

vna tribu,non fit mentio de Ephraim, & Manasse, sed de Ioseph patre eorum, vt patet in descriptione tribuum in lapidibus rationalis, & in duobus onichinis superhumeralis.Exo.28.& Deute.27. cum ponuntur tribus ad benedicendum, & maledicendum,& Apoca.7. Aliquando vero,quando Leuitæ non nominantur pro tribu,ponuntur Ephraim, & Manasses,& subticetur Ioseph, vt Nu.1. & 26.Nu. tomo 2. 85.c.1.D

Quare tribus leuitica assumpta fuerit ad ministerium Dei, Mat.tomo 6. 206.c.3.K

Non omnes viri bellatores duarum tribuum cum dimidia,quæ possederunt terras duorum regũ Amorrhęorum, descenderunt cum alijs tribubus ad debellandum terram Chanaan, quæ erat trans Iordanem.Sed solum 40.millia.Et reliqui manserunt ad custodiam vxorum,& paruulorum &c. Numeri tomo 2 172.c.2.D

Per duas tribus cum dimidia,quæ possederunt duo regna Amorrhæorum, significantur tres status ecclesiæ,Nu.tomo 2 176.c.1.B

Cum nomina duodecim tribuum ponuntur ad aliquod spirituale, semper ponitur Ioseph, tanquam vna tribus,& Leui,tanquã alia &c.Nu.to.2.203.c.1.C

Tribus aliquando capitur pro familia aliquando ecõtra,Num.tomo 2 204.c.3.K

Duodecim tribus nominantur a duodecim fortibus. Et sic excluditur Leui ab hoc nomine, Deutero. 52 c.3.k

Tribus dimidia Manasse habuit terram Galaad, ante Iordanem,in possessionem, quia Moyses concessit illam illi dimidiæ tribui petenti &c. Iosue tomo 1. 27.c.4.F. Et diuisa est medietas huius tribus per familias,& non per numerum virorum, ibidem.

De duabus tribubus & dimidia transierunt Iordanem solum quadraginta millia virorum Iosue 4. Reliqui autem manserunt in terra duorum regum Amorrhęorum ad defendẽdũ illam ab hostibus, Ios. to.1.29.c.2.A.Et fęminæ manentes in terra duorũ regũ Amorrhęorũ poterant pasci, & sustentari per agriculturam hoium ibidẽ remanentiũ cum eis, & puerorum intrantium 20.annum, & etiam ipsarũmet &c. ibidem. Sed quomodo isti 40.millia, qui transierunt Iordanem ex duabus tribubus, & dimidia,miscerentur suis vxoribus ad tempus absq; hoc ꝙ ipsi reuerterẽtur in terram suã,Ios.to.1. 30.c.1.E

Quando tribus Ephraim, & Manasses computabantur pro vna tribu,s Ioseph,& quando non, Iosue tomo 1 69.c.2.B

Quando nominantur duodecim tribus Israel,non debent comprehendi Leuitæ, quia tribus dicit cognationem distinctam per sortem hæreditatis susceptam.Bene tamen, quando dicuntur duodecim filij Israel, Iosue to.1. 70.c.4.K. Nec tamen ista differentia obseruatur semper in sacra Scriptura, vt probatur,Iosue tomo 1 71.c.1.A

De tribu Ruben, Gad, & media tribu Manasses non iuerũt ad bella,nisi 40. millia virorum, cum plures essent omnes,quam centum viginti millia, quia cęteri Israelitæ viderunt satis esse,vt transirent 40. millia,& cæteri manerent ad defensionem terræ, & ad agriculturam,Iosue tomo 1 74.c.4.I

Tribus Manasse vnde est, ꝙ fuerit diuisa in duas partes,vnam manentem citra Iordanem, & alteram vltra,Iosue tomo 2 76.c.2.C

Tribus Ioseph,non ideo diuisa est in duas partes, quia tribus Leui caruit sorte, vt compleretur numerus duodenarius, sed quia Iacob distinxit duo capita in filijs Ioseph,non accipiens ipsum Ioseph, tanquam aliquod caput, & assignauit illis duas Sortes, sicut duobus filijs suis Ruben,& Simeon, Genes.48. &c. Iosue tomo 2 80.c.1.D

Diuisionẽ tribus Ioseph in duas,s.in Ephraim,& Manassem,factam a Iacob,Deus approbauit, Iosue tomo 2 80.c.4.H

Tribum Iuda accepisse duplicem terram quandam, quæ ei prouenerat per sortem, & alteram ex cõcessione,eo quòd esset tribus bellicosa,dicũt quidam, similiter,& Nicolaus. Sed ꝓbatur hoc esse falsum, Iosue tomo 2 127.c.1.A

Licet vnius tribus mulieres regulariter non contrahe rent cum viris alterius, tamen aliquando factum legimus,Iudic. 98.c.4.G

Nulla tribus magis peccauit per idolatriam, quam tribus Simeon,Iud. 175.c.4.F

In sola tribu Iuda fuerunt assignatæ vrbes pro sacerdotibus &c.Iudic. 176.c.1.A

Quod aliquando tribus permiscerentur, hoc erat ex dispensatione, excepta tribu Leui, quæ absque dispensatione poterat. Exemplum primi de Dauid cum Michol filia Saulis &c. Iud. 189.c.2.D

Tribus Iuda fuit excellentior cæteris tribubus in multis,1.Reg.to.2. 53.c.1.C

Decem tribus translatæ in Assyrios non seruiebãt,sed data est eis terra quam colerent pro se, 4. Regum. 230.c.4.F

In duabus tribubus poterat aliquis succedere in hæreditates: Vno modo per successionem paternam: Alio modo per successionem maternam, interueniente adoptione ante legem datã, vt patet de Iair filio Segub, quem adoptauit Machir filius Manasse,& auus eius maternus ante datam legem de successoribus,Num.27.1.Paralip. 47.c.2.C

In enarrando tribuum progenies in 1. Paralip. Esdras sequitur ordinem cõtinuitatis habitationis tribuũ, &c.1.Paralip. 80.c.4.F

Tribus, familia,& domus erãt subordinata. Similiter & principes earum,1.Paralip. 81.c.3.K

In tribubus potest esse triplex ordo: vnus secundum natiuitatem filiorum Iacob: alius ſm dignitatẽ: & tertiꝰ ſm cohabitationẽ,vel sortẽ,1.Paral. 86.c.3.G

In tribu Leui fuerunt 4. familiæ 3. denominatæ a tribus filijs eius,s.Caath,Gerson,& Merari.Et familia Caath diuiditur in duas,s.in familiam sacerdotũ, i. Aaronitarum,& in familiam Caathitarum, qui tenuerũt nomẽ familiæ a patre suo,1.Paral. 86.c.4.G

De tribu Dan, & Zabulon, Esdras quare non fecerit mentionem,1.Paralip. 97.c.2.C

Viri vnius tribus frequenter habitabant in sorte alterius tribus,1.Paralip. 104.c.4.H

Quare tribus Manasse aliqñ distinguaꝫ ꝯ tribũ Ioseph, vt patet Apoc.7.1.Paralip. 166.c.2.B

Tribus Iuda numerabatur per se,qñ totus populus numerabaꝫ,& hoc ꝓp duo.Primo,ꝓp multitudinẽ. Secundo ꝓp dignitatem &c.1.Paralip. 237.c.4.F

De tribuum principibus,& eorum præeminentijs, 2. Paralip. 264.c.1.D

Tribus,familia, & domus sunt nomina congregationum.Differunt tamen inter se,2.Paralip.63.c.4.F & 237.c.2.A

Tribus Iuda fuit excellentior cæteris in multis, 2. Paralipom. 146.c.4.F

Tribus Leui erit digna maiore damnatione in die iudicij,quam cæteræ tribus &c.Matt.to 5. 164.c.4.H

Cum tribus Israel sint tredecim,quare duodecim nominentur,Matth.to.5. 165.c.1.A

Inter duodecim tribubus semp nominatur Leui in veteri testamento quoties materia, de qua agitur,spiritualis est.Quando vero corporalis,vel temporalis, non nominatur, Matth.to.5. 165.c.1.B

Super

Super duodecim tribus habuerunt principes præpoſitos Dauid,& Salomon.1. Paralipom.27.& 3.Reg. 4.Matth.tomo 5 192.c.4.G
De tribu Simeon, vide in dictione Simeon.
Tributum, Soluere alienis incircũciſis malum eſſe credebant Iudęi,Matt. tomo 4 277.c.2.A
Si eſſet aliquis dominus alicuius terræ, qui de facto non poſſit compellere ſubditos ad reddendum ſibi tributa,& debita obſequia,& munera, ipſi tenẽtur ſponte præbere illa 4.Reg. 94.c.1.C
Tributum nomẽ generale eſt pro omni, quod tribuitur. Et tunc omnia cuiuſcunque generis dominis impenſa ex debito,vel neceſſitate quacunque, vocatur tributum a tribuendo: nec ſic cenſus differt a tributo. Alio modo capitur ſpecialiter pro quodã genere ſeruitii, quod collectum dici poteſt, quando dominus imponit, ſiue ordinarie, ſiue ad tempus ſuper ſubditos certam pecuniam ſoluendam, quæ inter eos diſtribuitur, & contribuunt omnes ad congregandam ſummam illam, & tunc diſtinguitur a multis alijs generibus ſeruitiorum, vel munerum &c.Matt. tomo 4 273.c.3.I
Tributa trium prouinciarum conſumpſit Caius Cæſar in vna cœna, vt refert Seneca, Gen. 32.c.2.D
Tributum tenetur quis præſtare alicui ex tribus cauſis,Matth.tomo 6 25 c.4.K
Tributarius. Pompeius fecit Iudæos tributarios Romanis, & profanauit templum,Matth. tomo 6 21.c.4.K
Triclinium. Dicitur, quaſi triplex accubitus 1.Reg. to.1. 164.c.4. F
Triclinium dicitur domus,in qua ſunt tres ordines lectorum, vel menſarum 4.Reg. 118.c.1.B
Triclinia vocabantur loca,in quibus comedebant, & ſe acclinabant, iacebant &c. Matth. to.6. 2.c.1.D
Tridens. Tridentes ſunt inſtrumenta habentia tres dentes ferreos,vel vncinos ad accipiendum carnes de olla,Num.to.1. 45.c.4.F

Triduum mortis Chriſti.

In triduo mortis Chriſti fuit viſio Dei apud inferos, Matth.tomo 7 261.c.3.K
Trieris, genus eſt nauis cuiuſdam magnæ,à tribus ordinibus denominata, Num.to.2. 62,colum.1.A
Trinitas. Trinitatis imago nullo modo debet depingi in Eccleſijs, Exo.tom.1.194. colum.3.F,Deut. 20.c.4.F
Perſonarum trinitatem voluerunt demonſtrare Iudæi quidam conuerſi ad fidem noſtrã, ex illo Exo. 34.Dominator domine Deus, prout habẽt in Heb. ſ. Adonai Adonai hel. Sed hoc improbatur ab auctore,Exo.tomo 2 166.c.2.E
Tota Trinitas conceptionem Chriſti operata eſt, & vnica operatione,Matth.to.1. 95.c.3.H
Trinitas perſonarum oſtenſa eſt in baptiſmo Chriſti propter multa, Matt.to.1. 213.c 4.G
Nihil eſt,per quo poſſimus probare Trinitatem in deitate: niſi credamus ſcripturæ aſſerenti hoc, Matth. tomo 1 214.c.1.C
Tota Trinitas eſt pater noſter, & non ſpecialiter vna perſona,Matt.tomo 4 229.c.4.F
De beata Trinitate duplicitet tractatur à ſacris doctoribus, primo ex ſacræ ſcripturæ auctoribus, ſecundo per exempla, & ſimilitudines naturales. Sic facit Magiſter 21.Senten.Nam diſt.1.procedit primo modo,& diſtinctione 3.ſecundo &c. De Beata Trinita. 1. B
In libello de beata Trinitate auctor intendit determinare, & examinare hanc quæſtionem, ſ. vtrum in diuinis Trinitatem eſſe, ſit aliquãdo neceſſario cõuincibile, vel per ſonatum pluralitatem. ibid. 1.B
Circa Trinitatem perſonarum auctor ponit tres concluſiones. Prima concluſio eſt, ꝙ licet auctoritatibus veteris teſtamenti ſit perſuaſibilis pluralitas perſonarum, non eſt tamen neceſſario conuincibilis, quę probatur in de beata Trinitate a ſ. 1. B vſq; ad 5.c.3.G Secunda concluſio eſt, ꝙ licet ex ſcripturis veteris teſtamenti probari poſſit perſonarum diuinarum pluralitas: non tamen Trinitas diſtincte, vt probatur ibidem, a ſ.5.c.3. G vſque ad 8.c.2.B. Tertia concluſio, ꝙ in nouo teſtamẽto manifeſte probatur trinitas perſonarum, ita vt ſuſcepta lege Euãgelica, impoſſibile ſit, ꝙ aliquis neget trinitatem perſonarũ, vt probatur De Beata Trinitate. 8.c.2.E
Trinitas, vel pluralitas perſonarum non probatur ex illa auctorita. Gen.1. Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram. De Beata Trinitate. 2.c.2.B
Trinitas perſonarum non probatur ex illo Gen.1. In principio creauit Deus cœlum,& terram. Propterea ꝙ in Hebræo dicitur Elohim, quod eſt pluralis numeri,& creauit in ſingulari: quia illud euenit ex barbarie idiomatis Hebræi. De Beata Trinitate. 2.colum.4.G
Trinitatem perſonarum multi conantur probare ex multis auctoritatibus, quæ referũtur De Beata Trinitate.5.c.3.H.Sed auctoris ſentẽtia eſt, ꝙ licet prædictæ auctoritates aliqualiter perſuadeant Trinitatem perſonarum, non tamen omnino probant, vt probatur ibidem. 6.c.1.A
Trinitatem, vel diſtinctionem perſonarum non probat illud Pſal.32. Verbo Domini cœli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis virtus eorum. Immo non intelligitur hoc de Trinitate perſonarum, vt probatur De beata Trinitate. 6 c.1. A
Trinitas perſonarum non probatur ex Pſal. 66. Benedicat nos Deus, Deus noſter benedicat nos &c. De Beata Trin.6.c.1.C,Nec ex illo Iſa.6. Sanctus, ſanctus, ſanctus domine Deus &c. ibidem c.1. E,Nec ex illo Iſa. 53. Generationẽ eius quis enarrabit, ibidem.c.2. B, Nec ex illo prouerb.8. Dominus poſſidebit me ab initio viarum ſuarum, a principio, & ab æterno ordinata ſum,ibidem c.3.K, Nec ex illo, Eccle. 24. Ego ſapientia ex ore altiſſimi prodij primogenita, ante omnem creaturam, ibidem c 4.G, Nec ex illo Gen. 1. Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas,ibid.c.4.K,Nec ex illo Pſal.138.Quo ibo à ſpiritu tuo &c.ibidem.7.c.2.E, Nec ex illo ſapientiæ 1.Spiritus ſanctus diſciplinę effugiet fictum,ibidem.c.3.F, Nec ex illo Pſal. 44. Propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis, ibidem.c.3.I, Nec ex illo Pſal. 109. Dixit dominus domino meo ſede à dextris meis ibidẽ. c.3.K, Nec ex illo Iſa. 47. ſ. Non à principio in abſcondito locutus ſum ex tpe,ante q̃ fieret, ibi eram, & nũc dñs miſit me, & ſpiritus eius,ibi c.4.k. Nec ex illo eccl. 4.Funiculus triplex difficile rumpitur. ibid. 8.c.1.D
Arguere de Trinitate contra Iudæos perfidos periculoſum eſt,De Beata Trin. 8 c.2.E
Chriſtianos, qui nituntur probare Trinitatem perſonarum ex auctoritatibus veteris teſtamenti irridet Aben Ezra Hebræus in expoſitione ſua, Gen. quia procedunt ex ignorantia ſermonis Hebraici, De Beata Trin. 8.c.3.F
De Trinitate diuinarum perſonarum nihil clarius debuit dici in veteri teſtamẽto, & potiſſime in lł. Moyſi &c.De Beata Trin. 8 c.3.k
Trinitatis opera ad extra indiuiſa ſunt.Parad 34.c.1.D

Triptolemus. Seruus reginæ Cereris &c. fuit anno ab orbe condito fere bis mille simo trecentesimo, Gen. 356 c.3.G

Tristega. Dicitur domus quasi trium tectorum &c. Genes. 38. c.4. F

Tristari, Lætari, & similia dicuntur de Deo p Metaphoram, & transumptionem &c. Paral. 132.c.1.D

Amicus de morte amici dupliciter tristatur, Matthæ. tomo 7 275.c.4. F

Damnati tristantur de malis factis &c. Matth. tomo 7 217.colum.2.B

Sustinens malum dupliciter tristatur de illo, Matthę. tomo 7 275.c.2.G

Triste. Libentius dicit de se homo fęlicia, quā tristia, Matth. to. 5. 187.c.4.K

Triste nemo diu tolerat, 1. Reg. to. 2. 221.c.1.B

Tristitia. Antiqui volentes tristitiam ostēdere, ieiunabant, Matt. to. 6. 4.c.1.A

Notitia præteritorum, quæ nota sunt, potest esse causa tristitiæ ex duobus, Matth. to. 7. 217.c.2. A

Qualem habeant tristitiam existentes in purgatorio, & qualem, qui sunt in inferno, Mat. to. 7. 210.c.2.D

Tristitia Christi vsque ad mortem quales fuerit, Paradoxa. 38.c.2.C

Tristitia quid sit, Parad. V.cap.209.

Triticum. Ad serendum triticum inspiciendum est, cp sol sit in scorpione, aut in principio sagittarij &c. Exo. to. 1. 77.c.4.K

Triticum significat sanam doctrinam, quam solam fideles recipiunt, Matth. to. 6. 328.c.2.E

Triumphus. Dicitur quasi trium sonus 1. Reg. tomo 2 181.c.2.G

Triumphus est ceremonia magni honoris, quam imtēdit communitas duci victori, quādo recipitur in vrbem &c. Matth. tomo 6 29.c.1.D

Troas. Regio describitur 1. Paralipomenon, 18.col.2.E

Troia. Ante ædificationem Alexandriæ annis octingentis octuaginta vno, destructa fuit, vt refert Solinus in Polyhist. Gen. 5 c.3.H

Fimbria dux Marianus Troiam deleuit, igne supposito, crudelius, quam Græci multo ante deleuissent, vt refert Augustinus lib. 3. de ciuitate, cap. 8. quod cōtigit septuaginta annis ante Christi natiuitatem, Genes. 5.c.3.I

Troglodyta. Troglodytæ, de quibus 2. Paral. 11. sunt multum Meridiani, & homines monstruosi. Nam ora habent concreta, vt propter paruitatem foraminis non possint cibū attrahere: nisi calamo impositō ori, ita, vt sic cibū liquidum magis bibant, quam comedant, & istis parua vox est ita, vt potius ganire, sicut mures, quā loqui videantur 2. Paralip. 160.c.3.F

Trogus Pompeius. Maximus chronographorum quadraginta libros historicos fecit, & de Ioseph scripsit, Genes. 365.c.2.A

Tropicus. Tropici cancri latitudo ab æquinoctiali est triginta trium graduum, & paucorum minutorum, Exo. to. 2. 47.c.2.E

Tropici dicuntur circuli conuersionum &c. Defen. 46.c.3.F

Tropologia. Tropologiam captionis vrbis Iericho, Iosue tomo 1 121.c.1.E

Tropologia idem est, quòd sermo conuersus ad mores hominum: & fit, quando per res significatas per Scripturam, volumus adhuc significare aliquod, quod pertinet ad mores dirigendos, Matthæ. tomo 4 50.c.4.G

Trulla. De qua amos 7. est instrumentum ædificatorum ferreum amplum, & planum ad complanandum lutum, vel calcem, & idiomate Hispano, dicitur paleta, vel plana, Gen. 23.c.1.E

Truncus. Est locus digestionis in arboribus, Exo. tomo 1 282.c.4.G

Tuba. Tubæ clangor duplex erat apud Hebræos. Vnus ad vocandos principes populi: alius, quo vocabatur multitudo populi. Primus erat simplex. Secundus vero concisus, & prolixus &c. Num. tomo 1 109.c.2.E

Tuba clangebatur in festiuitatibus, & conuiuijs solennibus apud Iudæos. Num. to. 1. 111.c.3.G

De tubarum argentearum numero, de magnitudine, figura, & vtilitate, siue earum, quas præcepit dominus fieri Num. 10. Num. to. 1. 111.c.4.F

Tubæ argenteæ, de quibus Num. 10. erant ad tria, s. ad conuocandum multitudinem filiorū Israel, & hoc fiebat duabus tubis. Secundo ad conuocādos principes tribuū. & hoc fiebat vnica tuba, & breui clangore. Tertio ad mouenda castra. & hoc fiebat vnica tuba, & longo clangore, & fiebat quater prima vice, vt moueretur vexillum primum tribus Iuda, quod erat ad orientem. Secunda vice, vt moueretur secundum vexillum, s. Ruben, quod erat ad meridiē. Tertia vice, vt moueretur tertiū, s. Ephraim, quod erat ad occidentem. Et quarta vice, vt moueretur quartum, s. Dan, quod erat ad Septemtrionē &c. Num. tomo 1 111.c.4.k

Quæ esset tubarū figura, & magnitudo, refertur Nu. tomo 1 114.c.1.D, 1.Par.170.c.4.k

Tubis sacris clangere non erat cōcessum Leuitis, sed solis sacerdotibus 1. Paral. 171.c.1.A

Dauid faciebat, vt sacerdotes canerēt tubis coram arca, sed non in sacrificio iugi, s. matutino, & vespertino, vt dicit Nicolaus, aberrans in hoc: quia coram arca non fiebat sacrificium matutinum, nec vespertinum: quia talia fiebant in tabernaculo, quod erat in Gabaon. Sed canebant, quādo offerebantur alia sacrificia &c. 1. Paral. 179.c.2.A

Duplices erant tubæ in testam. veteri, quædam argenteæ sacræ ductiles, de quibus Num. 10. Et istis solū vtebantur sacerdotes, aliæ erant tubæ corneæ, vel ligneæ non sacræ, & istis bene poterant vti Leuitæ: imo & laici 1. Paral 191.c.2.B, 2. Paral. 76.c.2.B, Et tubæ sacræ erant ad multos vsus, ibid. 104.c.4.H

Tuba, de qua dicitur, Matthæo 6. Cum facis eleemosynam, noli tuba canere; quid sit, Matth. tom. 3. 10.col.4 I

Vox tubæ nouissimæ erit vox Christi vocantis mortuos ad resurrectionem, vel iubentis eis resurgere. Et hoc dicitur conuenienter propter multa, Matthæ. tomo 6 77 c.3.F, Et dicitur vox Christi, vox tubæ vno modo propter magnitudinem vocis &c. Alio modo propter similitudinem vsus tubarum in veteri testamento &c. Matth. tomo 6. 77.c.3.H

Tubal. De quo Genes. 4. inuentor fuit musicæ, & artis pulsatiuæ, qua citharistæ, & organistæ vtuntur &c. Gene. 29.c.1.A

Tubal audiēs ab Adam futurum sęculi excidium per ignem, & aquam, duabus colūnis lateritia, & marmorea musicale opus conscripsit, ne lapidea aquis cederet, & lateritia ignibus inuiolabilis permaneret, posterorum ætati documenta daturus: sed lateritia diluuio abolita, marmoream, apud Iudęam, Syria tenet, Gen. 29.c.1.B

A tubal quinto filio Iaphet Hispani ortum habuerūt, Gen. 51 c.1.D, Primo Paral. 29.c.3.k

Tubalcain Filius Lamech fuit inuentor ferri, & calibis, & fuit faber in cuncta opera

opera æris,& ferri &c. Gen. 29.c.1.C

Tullius: Flos Romanæ eloquentiæ, teſtante Seneca,floruit ſub Iulio Cæſare primo Romanorum Imperatore,& ante Chriſti natiuitatem anno fere quinquageſimo, qui poſt mortem Iulij Cæſaris, Octauiano eius nepoti firmiter adhęſit, cuius fauore Romanam Rem publicam de Antonij tyrannide eripere conabatur, ſed in contrarium lapſa eſt. Nam Octauianus pro pacis fœdere,eum in manibus Antonij collocauit. Tandem ex mandato Antonii capite truncatus eſt, vt refert Auguſtinus 3. de Ciuitate, cap 3. & Ioannes Bocatius in libro de Caſu,& ruina principum, & Seneca in declamationibus,Gen. 37.c.1.B

Tullius multos libros ædidit, multoſque tranſtulit è Græco in Latinum &c.Gen. 37.c.1.B

Tulli opinio de animabus, & beatitudine refertur in Parad. 94.c.4.G

Tullius philoſophorum antiquorum nouiſſimus fere extitit, qui obijt annis fere 40. ante Chriſti natiuitatem,Parad. 94.c.3.G. De ſtatu animarũ.8.c.3.k

Tumulus. Vocatur collis,quaſi tumens tellus 2. Regum. 13.c.3.I

Tunica. Tunicas pelliceas fecit Deus primis parentibus. Primo, vt notaret eſſe mortales.Secundo contra aeris intemperiem &c. Tertio, vt ad hoc demonſtraret hominibus poteſtatem occidendi animalia bruta &c. Gen. 23.c.4.k

An tunica hyacinthina,de qua Exo.28.haberet manicas,non habetur expreſſe in textu, & ideo referuntur opiniones circa hoc,quorundam dicentium, ꝙ non, & aliorum dicentium, ꝙ ſic, & tandem Auctor adhæret ſententiæ Ioſephi dicentis, ꝙ habuit manicas conſutiles, Exo.to.2. 67.c.4.k

Tunicæ hyacinthinæ ſummi ſacerdotis figura deſcribitur, Exo.to.2. 206.c.1.C

Turba. Chriſtus ſemper habebat turbas ſequentes,vel raro erat ſine illis, Matt.to.5.76.c. 3.F.Et ſequebantur illum propter multa, ſed principaliter propter ſanitatem, ibidem.

Turbæ ſequebantur Chriſtũ multis de cauſis, vt probatur,Matth.tomo 5 206.c.2.D

Turbare. Dupliciter Deus turbat hominẽ, vno modo turbando intellectum,ita vt nõ cognoſcat,quæ agit, alio modo affligendo eam exterius &c.4.Reg. 83.c.1.D

Turbatio. Nulli magis, & facilius turbantur, quam, qui magnos gerunt magiſtratus, & tenent alta dominia, & potiſſime ſi iniuſte poſſident,Matth.tomo 1 17.c.2.A

Aſſignantur multæ cauſę,quare turbata ſit Ieruſalem in aduentu magorum dicentium:Vbi eſt qui natus eſt rex Iudæorum,Matt.to.1. 117.c.2.E

Turcæ. Vnde habeant originem, Iudicum 128. col.4.K

Turibulum. In turibulo erat thus: ſed non cremabatur in eo, ſed in quodã ignis receptaculo æneo, quod erat in altari holocauſtorum Num.tomo 1 42.c.4.K

Turma. Secundum Iſidorum,eſt cuneus, ſiue cõgregatio triginta militum, Num.tom.1. 6.c.2.P, Licet aliquando accipiatur pro maiore cõgregatione,Deut. 107.c.4.F

Turpe. Turpe lucrum eſt vetitum clericis tripliciter,Matth. tomo 7 61.c.4.K

Nihil eſt turpe,quod eſt ſecundum rationem,ſed omne tale eſt honeſtum: nam ratio deprecatur ad optima 1.Ethic.&c.Gen. 191.c.4.H

Actus exteriores quomodo ſint turpes, Geneſi fol. 192.colum 4.G

Turpitudo. Proprie eſt in actu organorũ partis venereæ,Gen. 191.c.4.H

Per duodecim turpitudinum reuelationes, de quibus Leui.18.ſignificantur reuelationes inhoneſtæ peccatorum proximi,Leui. 184.c.4.K

Vbi turpitudo verſatur, potior eſt conditio poſſidentis,Matt.tomo3 33.c.1.E

In communi cauſa turpitudinis potior eſt cauſa poſſidentis &c.Math.to.6. 218.c.1.A

Patronus turpitudinis eſt, qui celat crimen vxoris, Matth.tomo 5. 103.c.3.K

Turpitudo organis corporeis inſit turpitudo, Geneſ. 193.c.1.C

Turris Babel. Circa intentionem ædificantium turrem Babel recitantur opiniones aliquibus dicentibus, ꝙ illorum intẽtio erat,vt in ea poſſent euadere ab alio diluuio. Alijs, vt liberarentur ab igne ſuperuenturo. Sed omnes iſti falluntur. Alii dicunt, & hoc iuxta literam noſtram Gen.11. diſt. vt celebremus nomen noſtrum antequam diuidamur in vniuerſas terras. Intendebant ergo nomen ſuum celebrare ad futuras generationes, vt probatur Gen. 54. c.4. H, Sed in litera Hebraica non habetur dictio ſignificans, antequã, ſed ponitur ibi hæc dictio, penaſum, quod non ſignificat antequam: ſed, quia non, vel ne,ideſt, ne diſpergerentur,ideſt,vt eſſet tantæ altitudinis,vt ipſi non diſpergerentur, quia ex magna parte poſſet videri, & quilibet, viſa turri,ſciret poſtea redire ad ciuitatem,& hoc ſignificatur:cũ dicitur nec diſpergamur in terras vniuerſas,ideſt non videntes a longe iſtam turrem, vbicunque ſimus, non diſpergemur aberrantes per vniuerſas terras. Et hæc eſt opinio Rab.Abraham Aben Ezra,quę concordat verbis textus,& rectæ rationi. Tamen literæ noſtræ nõ concordat,quæ legit, antequam, ſecundum quam dicendum eſt,vt ſupra, ſ.propter famam in futurũ. Sed tenendo literam Hebraicam, homines intendebant ſimul manere non longe ab illa turri, Auguſtinus tamen 16.de Ciuitate,cap 4.5. & 6.innuit, ꝙ intendebant facere illam turrem contra Deum, quaſi per hoc aliquid poſſunt contra Deum. Sed hoc non eſt multum probabile, nec conſonat literę,ideo tenenda eſt altera prędictarum opinionum duarum, & tunc dicendum eſt, quòd faciendo illã turrem nullo modo peccauerunt,quia malum finẽ non intendebãt,nec ille actus erat de ſe malus:imo finis erat bonus, iuxta literam Hebraicã, quia hoc faciebant,ne aberrarẽt: maxime quia inter eos erat pater ſanctus Noe, qui non permiſiſſet turrem fieri in aliquem malum finem: Nec ſecundum aliquam opinionem erat peccatum, quia deſiderium gloriæ, vel honoris non eſt de ſe peccatũ &c. Gen. 55.c.2.D

Impedire turris Babel ædificium magis vtile fuit generi humano: quam ſi ædificata eſſet &c. Gen. 55.c.4.F

Turrim Babel euerſam eſſe ab Angelis, dicit Ioſephus,ſed hoc non eſt veriſimile, cum turris illa hactenus ſtet.Gen. 66.c.2.A

Turris Babel tantæ erat latitudinis, vt ait Ioſephus, quòd videbatur eſſe æqualis altitudini, Geneſi 56.c.3.H

Turris Babel non facta eſt ad aſcendendum in cœlũ, ſed, vt celebraretur nomen generis humani per ſęcula &c.De Opti.Poll. 3.c.3.F.& D.

Turris Sion, quæ erat arx Ieruſalem dicta eſt ciuitas Dauid 1. Paralipom. 125.c.2.C,&c.4.D

Turris vocatur caſtrum Sion, & non erat vna turris, ſed

ſed multæ erant: vocatur tamen turris ſingulariter, quia totum caſtrum erat tam forte, quod videbatur vna turris, vel totũ eſſe turris 1.Paralip.125.c.2.C

Turtur. In turture, & columba non deſignatur ætas, Gen.15.ſicut in pecoribus. Primo quia in iſtis auibus non poteſt cognoſci ætas, ſicut nec in pecoribus. ſecundo, quia in alijs ponebatur ætas trium annorum, quia de illis poterant fieri tria genera ſacrificiorum, ſed de auibus iſtis non niſi holocauſtum &c. Gen. 254.c.1.E

Turtur ſignificat Chriſti caſtitatem, Gen. 254.c.2.C

Turtur nulli Deo conſecrata eſt, Leui. 14.c.2.D

Turtures & pullos columbarum mandauit Deus offerri ex duplici cauſa, Leui. 14.c.3.F

Tuſsis, Tuſſim, & catarrhum Chriſtus non tolerauit. Parad. V.cap. 40.

Typhœus. princeps gigantum, Paradoxa V. cap.99.

V.

VACARE proli. Præceptum de vacando proli, ad quid fuerit datum, Matth. to. 5.82.c.4.I. Sed quando hoc præceptũ obligauerit, ibidem.

Vacuum. Ex 4. Phyſicorum, eſt locus non plenus aere ſenſibili, Mat.to.4 245.c.1.D

Vacui ad plenũ nulla eſt proportio in reſiſtentia, Mat. tomo 4 254.c.2.D

Si in vacuo eſſet motus, ille eſſet in inſtanti, Mat.to.4. 253.c.1.E.254.c.2.E

Vacuum dupliciter ſumitur, Parad. 19.c.4.k

Si vacuum daretur aliquis motus eſſet velotior in pleno quam in vacuo, Matt.to 4. 254.c.3.F

Vagari. Ex acto iudicio vniuerſali dæmones non vagabuntur, Matt.to.7. 272.c.2.A

Vagus. Dicitur, qui non recta via tendens, hic & inde diſcurrit, Nu.to.1. 211.c.1.B

Valere. Tantum valet res, quantum vendi poteſt ſm iura humana, Geneſ. 392.c.4.F

Valor. Ex valore rei ſecundum communem opinionem, & per leges humanas, res tanto, vel tãto venditur, non tamen ſic erat apud Iudæos, inter quos maxima venditio erat vſque ad Iubilęũ &c Leui. 338.c.4.F

Vallis. In valle illuſtri, de quo Gen.12. quæ in Hebræo dicitur Elonmore, Elõ ſignificat vallem, & more, illuſtrem. Erant quatuor ciuitates ſitæ coniunctæ, & quinta alia erat aliqualiter diſtans, quæ vocabatur Segor, ſiue Bala &c. Gen. 66.c.3.H

Vallis Silueſtris, de qua Gen.14. erat in terra Pentapolis apud illas quinque ciuitates, ſ. Sodomam &c. Et in valle illa fiebant putei, de quibus emanabat optimum genus bituminis ad conſolidandũ &c. Gen. 250.c.2.B

Vallis Ioſaphat erit locus iudicij, Matth.to.7.79.c.2.D ita quòd Horizon loci iudicij erit vallis Ioſaphat, ibidem.89.c.2.E. Huius vallis ſitus deſcribitur, Mat. tomo 6 85.c.4.G

Valles ſunt calidiores, & fructus citius ibi maturãtur, Exo.tomo 2. 19.c.2.E

Vallis iuxta Hebron, dicta eſt vallis lachrymarum, cuius aſſignatur ratio. De Opti. Polit. 3.c.1.C

Vamoth. Nomen Hebræũ equiuocũ eſt ad altare, & ad altitudinẽ 4.Reg. 165.c.1.D

Vanum. Communiter dicitur, vel quod non habet finem, vel quod non aſſequitur finẽ, Exo. to. 1.199. c.1.B, & 243.c.2.A, Deut.173.c.1.A

In vanum nomen Dei accipi, poteſt eſſe dupliciter, vno modo ſine iuramento, & alio modo cum iuramento, Exo.to.1. 168.c.3.K

Vapor. Vapores ſeu fumoſitates a terra eleuatæ per calorem ſolis, non poſſunt aſcendere vſque ad elementum ignis, nec vſque ad altiorẽ partem aeris igni coniunctam, vt probatur Paradoxa. 97.c.1.D

Vas. Generaliter dicitur, ſed Paulus ſpecialiter vas electionis dicitur, Gen. 7.c.3.F, & 10.c.4.H

Vas quid ſit, Parad. 1.cap.8.

Vaſa in ſacris literis aliquando accipiuntur pro armis, iuxta illud 1.Reg. 20. vbi dicitur de Ionatha, quod tradiderit arma puero ſuo, in Hebræo dicitur, Vaſa ſua. Aliquando ſumuntur pro inſtrumẽtis muſicis, Pſal.70. Nam & ego confitebor tibi in vaſis, Pſal.1. In Pſalterijs, in quibus cantantur, Geneſ.292.c.3.K Num.tomo 1. 51.c.3.K

Vas electionis quare dicatur Paulus Gen. 7.c.3.I

Vas vocatur omnis homo, Gen. 7.c.3.K

Vaſa templi quæ eſt quot 1.Paral. 330.c.4.H

Quare Deus noluerit, vt vaſa Sanctuarii viderẽtur nuda à Leuitis Chaatitis, Nu.4. Exo.to.1. 17.c.3.H

Vas aureum, de quo Exo.16. impletũ eſt manna, poſtquam omnia, quę erant in tabernaculo Domini perfecta fuerũt, ſed illud ibidem loquitur Moyſes per anticipationem, quæ multoties contingit in ſacris literis, Exod.tomo 1 135.c.4.G

Vas dupliciter accipitur, vno modo large, ſ. pro eo per quod fit miniſtratio, vel in quo fit miniſtratio. Secũdo modo proprie pro eo, per qnod fit miniſtratio, Exo.tomo 2 109.c.2.A

Vaſa Sanctuarij iuſſit Deus ponere cũ his, quę ad miniſtrationem neceſſaria erant, Exo.to.2. 210.c.3.I

Vas fictile, quotieſcunque incurrebat aliq̃ immunditiam, confringẽdũ erat, lignea vero vaſa, vel metallina mũdificabant, cũ polluta eſſent, Leu.146.c.1.C

Vaſa apud Hebræos dicuntur quæcunque ad aliquem vſum ſunt, vnde & arma dicuntur vaſa belli, ſimiliter & inſtrumenta muſica dicuntur vaſa, vt pſalterium & organa dicũtur vaſa carminis vel uaſa pſalmi, Leuit.149.c.3.A, Num.to.1.51.c.3.I, 1.Paralipo. 336.c.1.B

De vaſis sãctuarij magnis & paruis, Nu.to.1. 12.c.2.A

Vaſorum nomine apud Hebræos multa ſignificãtur, Num.to.2.162.c.3.G, ſ. omnia ſupellectilia, 1.Reg. tomo 1.71.c.3.G. 1.Reg.to.2. 33.c.3.I

Vaſa in Hebræo dicuntur quelim, & eſt nomen ualde generale apud Hebræos, 2.Reg. 113.c.3.H

Vaſa aurea & argentea, quæ erant in templo domini, tribus uicibus capta ſunt a Nabuchodonoſor, & reſeruata ſunt in Babylone in magno honore, vſquequo Cyrus dedit illa Hebræis, 4.Reg. 247.c.4.K

Vaſa aurea & argentea templi, quæ fecit Salomõ, mãſerũt in templo uſque ad captiuitatem Ieruſalem, 4.Regum 248.c.3.F

De uaſis conſecratis, quæ erant in templo Domini, 1. Paralipom. 265.c.2.E

Vaſa ſanctuarij Moyſi præcipua ſex erant, ſ. arca fœderis, altare thymiamatis, menſa propoſitionis, candelabrum, altare holocauſtorum, labrum æneũ, in primo & ſexto uaſis nulla fiebat miniſtratio, ſed ſolũ in alijs quatuor, 2.Paralip.22.c.2.A. Sed de miniſtratione, q̃ fiebat in cãdelabro, & de cauſis cęremoniarũ, q̃ fiebant in miniſtratione eius, 2.Paral.22.c.3.H

Vaſa ſecundum morem Hebraicũ uocantur omnia, quæ poſſidentur, Matth.tom.4. 13.c.4.H

Vas ex conſuetudine ſermonis Hebraici eſt nomen multum generale, ita ut ad omnem rem transferatur, & aliquando transfertur ad ſignificandum homines, Matth.to.5. 195.c.2.E

Vates

Vates. Memphitici dicuntur ſapientes Aegypti, Geneſ. 4.c.1.C
Hoc nomen vates ſignificat poetam, prophetam, & ſacerdotem, Gen. 36.c.4.k
Vaticinium. Idem eſt, quod prophetia, Geneſ. 20.c.2.B
Vbique. Deus vere eſt vbique, Matthæ. tomo 5. 264.c.3.G
Væ. Importat maledictionem, Matthęum tomo 6. 189.c.1.A
Vectigal. Vectigalia dicuntur redditus, qui dantur de rebus, quæ vehũtur, ideſt tranſportantur, 3.Reg. 90.c.2.A
Vectigalia ſunt prouentus, qui veniunt de rebus, quæ vehuntur de loco ad locum per pontes, & vrbes, 2. Paralip. 126.c.1.A
Vectigal nomen eſt impoſitionis, vel penſionis, q̃ exigitur ex his, quæ vehuntur, vel trãsferuntur per aliquem pontem, vel portam, vel aliquem determinatum locũ, & aliqñ vectigal accipitur large pro quacunque penſione, vel tributo, 2. Paral. 231.c.2.C
Vectigal exigitur a trãſeuntibus per certa loca, vel ab intrantibus in ea de mercibus, quæ feruntur, & dr̃ vectigal a vehendo, i. portando, quia exigitur de his q̃ portantur, & Mat. colligebat iſta, & vr̃, ꝙ colligeret iura maris, & terræ, & domus eius erat in littore Maris Galil. Capharnaum autem erat in ripa Iordanis, qui influit in mare Galilææ, Mat. to. 3. 190 c.2.D
Vectis. Circa quinque vectes tabularum tabernaculi, de quibus Exo. 26. refer. opiniones primo quorundam dicentium, ꝙ erãt 5. vectes, qui vno ordine ponebantur in quolibet latere, ſiue Meridiano, ſiue Aquilonari, ſiue occidentali, &c. Exo. tomo 3. 44 c.3.F, Sed hæc opinio improbatur, ibidẽ ſecundo refertur Rab. Salom. diſt. ꝙ erant tres ordines vectiũ, in quibus ordinibus erant quinque vectes, ſic, ꝙ in ordine ſuperiori erat vnus vectis lõgus prouenies a principio lateris vſque ad finem. Similiter in parte inferiori, ſed in medio erãt tres vectes adimplentes diſtantiam cuiuſque duorũ magnorum vectium, ſed nec hæc opinio multum placet, Exo. tomo 2. 44. c.4. G, Demum refertur ſentẽtia Ioſephi, q̃ placet Auctori, ſcilicet, quod in quolibet latere erant quinque vectes, i. quinque vectiũ ordines, & vnus ordo vectium dr̃ vnus vectis, quia contigue ſe habebant, & prouenientiũ ab vna parte lateris vſque ad alteram partem, & vectes, qui in vno ordine quinque ordinum erant habebant ſinguli eorum quinque cubitos, & vnus vectis coniũgebatur alteri, & alter alteri &c. vſquequo totum latus cõplerent, & ita in qualibet tabula erant quinque circuli aurei. Vnde in latere Meridiano erant triginta vectes, in illis quinque ordinibus, & totidẽ in Aquilonari, & in Occidentali erant decem &c. Exo. tomo 2 44.c.4.K
Vectis, de quo Exo. 37. dr̃, fecit quoq; vectem aliũ, nõ erat in quolibet latere tabernaculi, ita ꝙ eſſent tres vectes, vnus qui tranſiret per oẽs tabulas partis Septentrionales, & alius per oẽs tabulas partis Meridionalis, & tertius per omnes tabulas partis occidẽtalis, vt quidam dixerunt, ſed iſtorum ſententia refellitur, Exo. tomo 2. 193. c.1.E. Tenendum ergo, ꝙ ille vectis erat vnicus intrans per tabulas partis occidentalis tantum, vt probatur, ibidem.
Vectes tabularũ tabernaculi erant a parte exteriore, & nõ a parte interiore, Exo. to. 2. 45. c.2.E, & 193. c.1.A
Dẽ vectibus tabularum tabernaculi, & qui proprie dicuntur vectes, Num. to. 1. 51.c.2.D
Vegetatio. Ad vegetationẽ generaliter loquẽdo, perfrnent generare, & alimento vti 2. de anima, Leui. 192.c.1.A
Velle. Volenti non fit fraus, nec iniuria, nec malũ infligitur, Leui. 306.c.1.C
Quando homo vult quod Deus vult voluntate permiſſionis, ſemper peccat, 3. Reg. 108.c.4.I
Quòd damnati velint non eſſe, poteſt dupliciter conſiderari, Matth. tomo 7. 186.c.3.F
Velle non eſt alicuius poteſtatis, Mat. to. 3. 185.c.1.B
Tripliciter poteſt aliquis velle aliquid, quo ad voluntatem deliberatiuam, Matt. tomo 7. 186 c.3.H
Malus non ſemper eadem vult propter duo, Matth. tomo 7 183.c.3.I
Vellus. vocatur lana ouium, quia pili propter ſuã longitudinem, & mollitiem ſpontaneè concatenantur, & contexuntur, ita vt omnes pili vnius ouis ſe habeant, ſicut ſi omnes contexti eſſent, pili vero caprarum non poſſunt facere vellus, Exo. tomo 2 15.c.4.H
Velum. De velo, quod diſtinguebat tabernaculũ exterius a Sancta ſanctorum, Exod. to. 2. 45.c.3.G
In velo pendente in introitu tabernaculi exterioris, non erat pulchra varietas, ſicut in velo pendenti ante Sancta ſanctorũ &c. ne populo eſſet occaſio idolatrandi, Exo. tomo 2 47.c.4.G
Eadem materia erat veli, quod erat ante Sancta ſanctorum, & veli, ꝙ erat in introitu tabernaculi, ſed differebat in modo figurationis, quia velum erat factum opere polimitario: & tentorium opere plumario, ideſt non per texturam, ſed per acum: quia acus pluma dicitur, & opus polimitariũ pulchrius erat &c. Exo. to. 2. 194 c.2.A
De duplici velo tabernaculi, Leui. 161.c.1.E
Velum dicebatur illud, quod diuidebat Sancta ſanctorum a prima parte tabernaculi, quod erat pendens in quatuor columnis: aliud vero quod pendebat ad oſtium tabernaculi, dicebatur tentoriũ &c. Nu tomo 1 42.c.3.F
Velum, quod fecit Salomon, erat ad portam exteriorem templi pendens ex parte interiore templi, & non erat diuidens Sancta ſanctorũ ab alia parte tẽpli, vt dicit Nicolaus &c. 2. Paral. 44.c.3.K. Et iſtud uelum eſt, qđ in paſſione Chriſti ſciſſum eſt Matt. 27. qđ triplici ratione factum eſt, ut oſtenditur ibid. 45.c.2.D, Nec portæ templi potius apertæ fuerunt, uel fractæ, q̃ velum templi, ut omnia paterent, propter duo, ibidẽ. 45.c.3.k, Et facta eſt iſta ſciſſio, ueli templi tpe paſſiones potius quam in alio tpe propter multa, ibidem. Et cauſa quare inter ſextam, & nonam ſciſſum fuerit, duplex eſt, ibidẽ. Et iſta ſciſſio ueli tẽpli, potuit fieri tripliciter, ſed tertius modus ur̃ ueriſimilior, ibid. Et ſciſſo uelo templi Iſraelitę uidentes uaſa templi ſacra, non ſunt mortui, qa non procurabant illa uidere propter curioſitatem, ſed nihil attendentes, uiderũt a caſu pp ſciſſionem ueli templi, nec erat in poteſtate eorum non uidere, item quia Deus ſcidit uelum, ut Iſraelitæ uiderẽt ea, quæ intus erant &c. 2. Paral. 46.c.2.D, Et uelo illo ſciſſo, licitum fuit Iſraelitis aliud uelum facere ad operiendum illa uaſa ſacra: immo obligabantur ad illud, ut probatur, ibidem.
Venatio. Iudęi nõ uenebanr̃ canibus, aut auibus rapacibus ad eſum, cuius redditur cauſa Leui. 176.c.2.E
De his, q̃ in uenatione capiebanr̃, q̃ licita eſſent Iudęis ad eſum, & q̃ non, uide ad longum, Leui. 240.c.2.A
Venatio aliqñ eſt licita, & aliqñ non, ſed clericis ꝓhibita eſt generaliter, extra de clericis uena. cap. Epiſcopũ. Et generaliter oĩbus ſeruis Dei prohibitæ ſunt uenationes, & uagationes ſyluaticæ &c. Eodẽ tit. u. cap.

cap.omnibus,& hoc nisi causa recreationis, vel aliquius necessitatis, & raro, & ꝙ venatio non sit clamosa. Episcopo tamen non licet venari 34. dist. ca. quorum Deus, Matth. tomo 3. 26.c.1.E
Venatio prohibita est tpibus ieiuniorum,illa,s.quę fit pp recreationem &c. secus tñ siquis laicus non habens vnde viuat, vel per hoc principaliter vitã quęrens tpe ieiuniorum venatur,& verum est, nisi per accidens propter venationem impediretur quis ire ad ecclesiam tpe quo tenemur, Matt.to.3.26.c.2.A
Venationis officium non legimus habuisse viros sanctos: licet multa alia habuerunt, vt dicit Ieronymus sup Psal.& hr̃ 86.dist.ca.Esau.&c. Bene tñ officiũ piscationis 34.dist.c.quorundã,& Eustachius fuit sanctus postquã desijt esse venator, Matt.to.3.26.c.2.E
Venatio est multiplex quædam oppressiua hominũ, de qua Gen.10.dicitur, ꝙ Nemrod erat robustus venator coraꝫ Dño, idest oppressor,& ista venatio semper est illicita 60. dist.§. his itaque lucrum &c. Alia est venatio adulatoria. Tertia est,quæ vocatur arenaria,quando s.quis pugnat in arena cum bestia dẽtata,& ad hoc locat operas suas, hanc, qui exercet, peccat mortaliter,& est infamis &c. Secus, si faciat causa virium experiendarum ff.de postu l.1.§. item senatus. Ista venatio illicita est, nec licet dare aliquid talibus venatoribus, nec delectari videndo eos in venatione sua,qa peccat mortaliter,vt hr̃ 86.dist. ca.vident.& ca qui venatoribus,& 3.quęst.7.§.Tria &c.Quarta venatio est saltuosa, & hæc licita est de se,potest tamen esse illicita ex tempore, vel ex parte personæ venantis &c. Matth. tomo 3. 26.c.2.E
De venationibus, de pascuis, & piscationibus datur decima, Matth. tomo 6 216.c.4.I
Venatio saltuosa, quæ fit cum canibus vagando,& cũ auibus,non est licita clericis, extra de cleric.vena.c. Episcopum,& ca.omnibus, venatio tamen quieta, & sine clamore, vt ponere laqueum, vel rete, vbi non est clamor,neque canes, licita est clericis causa necessitatis,uel recreationis, nam etiã monacho licitum est texere rete pro capiendis piscibus, de consecratio.dist.5.c.nunquam,Mat.to.3.26.c.3.G

Vendere. Non bene uendit res suas, qui eas contemnit, Gen. 32.c.1.A
Vendentibus, & ementibus licet se decipere infra dimidium iusti precij secundum leges,Gen.32.c.1.A
Parentes in lege ueteri non poterant uendere filios suos,bene tamẽ filias, filij uero poterant seipsos uẽdere,si essent mancipati, siue coniugati essent, siue non. Sed non poterant uendere puellam, quæ esset in adulta ætate. Nec uenditio puellæ erat simpliciter uenditio, sed quædam dispositio ad matrimonium, Exo.to.1. 208.c.4.F
Lex non permittebat uendere mulieres adultas, nec a seipsis nec a parentibus, nec a uiris suis,& si dominus teneret puellã post adultã ętatẽ in domo sua nõ remittens eã ad patres suos, debebat eã accipere in uxorẽ,uel dare eã filio suo &c. Exo.to.1. 208. c.4. K
Licitum est clericis uendere,quod emerint,non tamẽ causa negociationis,Matth.tomo 7 61.c.2. C. Et licitum est illis carius uendere,quam emerint, ibidẽ.
Maior uiginti annis potest permittere se uendi,ad participandum pretium, ut patet instit. de statu personarum,Exo.tomo 1.216.c.1.E,4.Reg. 31.c.4.F
Vendere rem carius, quia expectat solutionẽ post aliquantum tempus,usura est,Matt.to 7. 56.c.2.D
Cum apud Hebræos uendebat quis possessionem suã, competebat sibi,& cognatis suis ius redimendi,sed prius cognatis, & supputandi erant anni in redemptione,& distribuendum erat pretium inter eos secundum æqualitatem &c. Ruth. 260.c.4.I
Lucrari emendo, & uendendo,& negociari differũt, Matth. tomo 7 60.c.1.E
Lex diuina ueteris testamenti concedebat, ꝙ interdũ uenderetur homo pro debito, sed hoc non contingebat, nisi quando debitum cõsurgebat ex delicto, utpote in furto: nam nemo propter furtum debebat occidi, etiam si sępissime furaretur &c 4. Reg. 31.c.4.F. Sed in lege Euangelica non uendũtur homines in seruos in pœnã proprij criminis, nisi forte in iure canonico, quod non potest imponere pęnam mortis, & ideo imponit quibusdam hominibus,ut uendantur in seruos, uel efficiantur serui capientium,ut patet extra de Iudæ & Sarac.c. ita quorundam,4.Reg. 31.c.4.G
In testam.ueteri nemo inuitus uendebatur,nisi in aliquibus casibus, Matt.tomo 5 68.c.1.D
Quòd aliquæ res possint uendi, uel non, duo sunt in causa,4.Reg. 74.c.4.F
Qui scienter uẽdit rem ultra quam rationabiliter ualere potest,cõsiderato loco,& tpe,& indigentia rei, & affectione utentium, peccat in foro conscientię, & uocatur iniusta uenditio, non tñ est ibi usura, si soluatur statim pretium: si aũt non soluatur statim, sed qđ pro certo tpe soluendum sit, & pro ista expectatione datur aliquid ultra debitum ualorẽ pro quo daretur,si statim solueretur,talis contractus nõ est usurarius de forma,& tñ ad usuram pertinet aliquando, & tunc nõ est usura ex parte uenditionis, sed ex parte mutui, nam quod datur ibi pro expectatione temporis, non pertinet ad uenditionem: sed ad mutuum &c.Matth.tomo 7. 48.c.3.I
Si quis uendat alteri agrum pro mille, & fiat pactum, ꝙ quandocunque uenditor dederit pretium illud, possit recuperare rem, siue ipse, siue hæredes eius, siue imperpetuum,siue in certum tempus, & interim percipiat fructus &c. Iste contractus nõ est usurarius dum tamen non sit ibi fraus usurarum. & intentio earum &c. Nam si sic illicitus est licet non ex forma, & debet computare fructus in sortẽ &c. Matth.tomo 7 56.c.3.F
Non est necesse, quòd omnis negociatio sit mala, in qua aliquid carius uenditur quam emptum fuerit, sed aliquando est bona, & aliquando mala, ut ostẽditur,Matth tomo 7 60.c.1.C
Modus eijciendi uendentes, & ementes de tẽplo, potuit esse multiplex, Matth.tomo 5. 234.c.2.E
Vendere uin ũdiebus festiuis ante Missam non licet, Exo. tomo 1 85.c.4.I
Vendere pigmenta diebus festis est uetitum, Exodi tomo 1 85.c.4.F

Venditio. Venditionis Christi peccatum nõ imputatur Iudęis,sed Iudę, emptio tamen sic,Gen. 22.c.4.K
Magna uenditio apud Iudæos erat usque ad Iubilęũ, Leui. 338.c.4.H
Inter uẽditionẽ,& locationem quid interest, Leui. 295.c.1.D
Venditio hereditatũ, uel possessionum inter Iudæos magis assimilabatur locationi, quam uenditioni: nec erat uenditio proprie neque locatio, Leuitici. 295.c.1.D,& 297.c.4.K
Res sacræ uendi non possunt,utpote mœnia,portę & theatra,de quibus habetur institut.de rer.diui.circa princ. Leui. 300.c.4.I
Nemo seipsum uẽdere põt, nisi maior sit 20.annis,& hoc ꝺm leges humanas,& debet participare pretiũ, ut patet inst.de iur. personarum, circa mediũ, Leui. 301.c.3.I
Per solam uenditionem datur totalis res, & nõ p alios contractus, Leui. 324.c.3.F

In contractu venditionis non contigit vſura, Matth. tomo 7 57.c.3.H
Nulla venditio rerum immobilium inter Hebræos erat perpetua, ſecus tamen, ſi eſſet venditio rerũ mobilium, &c. Ruth 260.c.2.C
Venditio rerum immobiliũ, apud Hebræos, nõ fiebat niſi vſque ad annum Iubilei, ſed quare non maiori vel minori tempore, Ruth 260.c.3.K
Venditio iuxta leges nr̃as humanas eſt translatio dn̄ij rei vẽditę in ęternũ accepto precio, Ruth. 261.c.3.G
Venditio rerũ immobiliũ, apud Hebræos, nõ erat proprie venditio, ſc̃m cõditionẽ legũ humanarũ, nec locatio; nec emphyteoſis, nec alius contractus, magis tñ imitat venditionẽ q̃ aliquẽ aliũ, eo ꝙ trãſfert hic ꝓprietas, ſicut in vẽditione, &c. Ruth. 261.c.3.F
In venditione rerũ immobiliũ, inter Hebræos, cognati vẽditoris erãt magis priuilegiati ad redimẽdũ res venditas, quam ipſi venditores, Ruth. 261.c.4.K

Venditor. Sicut cõpetebat vẽditori ius redimendi q̃ primũ emptorem rei immobilis, apud Hebræos, ita cõpetebat q̃ quoſcunq; alios, quicunque illi eſſent, &c. Ruth. 262.c.2.C

Pauperes ſunt vẽditores meritorũ, Mat. to. 7. 14.c.3.K

Venenum. Naturaliter eſt frigidum, Leuit. 310.c.2.A

Veneratio. In maiori veneratione hñr ea, q̃ latent, q̃ q̃ patẽt, Ma.t.4.222.c.1.D
Veneratio fit per duo, ſ. per timorem & amorem, vel per alterum eorum, Num. tomo 1. 49.c.2.B

Venereis Concupiſcentijs qui ſtatim non reſiſtit ſtatim eſt ſuperatus, Matth. tomo 2 152.c.1.D

Venia. Facilitas veniæ incentiuũ tribuit delinquendi, &c. vt hr̃ extra de vita & honeſtate Cler.c.vt maiores, Exod. tomo 1. 218.c.4.F, Leuit. 191.c.1.C

Veniale peccatum. De peccato veniali, vide in dictione peccatũ veniale, & de remiſſione eius poſt mortem, vide in dictione remiſſio.
Venialia peccata quomodo in vita remittantur, Mat. tomo 7 253.c.4.H

Venire. In nomine Ieſu. dupliciter intelligit̃, Matth. tomo 6 265.c.3.H

Venter. Eſt magna quædam pellis, continens omnia inteſtina, &c. Leu. 25.c.3.H
Purgare ventrem Iudæis non licebat in caſtris, ſed extra caſtra, & hoc faciendo debebant ſtercus cooperire terra, Deut. 23. Et ſacerdotes conſecrandi, quos per ſeptem dies præcipiebat Dominus ne exirent Sanctuarium, purgabant ventrem in vaſis, &c. Quæ poſtea efferebantur extra caſtra &c. Leu. 70.c.3.G
Ventrem quare Deus iuſſit ſoluere extra caſtra in deſerto, Deut. 23. Nu. tomo 2 201.c.1.B

Ventus. Venti. Solent flare regulariter in duobus partibus diei, ſcilicet in aurora & in occaſu ſolis. vnde Poetæ vocauerunt ventos filios aſtrei & auroræ, Geneſ. 198.c.4.k
Ventus eſt vapor ſiccus motus; & ad hoc ꝙ vẽtus ſit, duo requirũtur, ſcilicet, eſſe vapores, & eſſe aliquid mouens illos; per noctem vapores ſunt, quia non eſt aliquid eos conſumens; & tamẽ nec eſt aliquid eos eleuans, & ideo in nocte & maximè ad mediũ noctis eſt minus naturale ventos ſurgere &c. Gen. 199.c.1.A
Ventorum inchoationis cauſa eſt debilitatio caloris Solis, Gen. 199.c.3.F
Ventus pomeridianus non ſolet ſurgere ſtatim poſt meridiem; ſed, cum ſol ſatis declinauerit, & magis ſit propinquus occaſui, quam circulo meridiano, Geneſ. 200.c.1.E
Ventus deſiccans fundũ maris rubri, fuit ſolanus, nam ſic dr̃ in Hebræo ruha quadni, ſignificat ventum, & quadni ſolanũ vel orientalẽ, &c. Exo.to.1.113.c.2.B
Deuentorum diſtinctione a duodecim punctis, Exod. tomo 1 64.c.3.F
Ventorum diſperſio deſcribitur, Nu.to.1. 15.c.4.k
Ventorum cauſa efficiens eſt calor ſolis. De Bea. Trinit. fol. 7.c.2.D
Ventorum materia eſt exalatio terrea. De Beat. Trin. 7.col.2.D
Ventus non eſt de natura aeris, ſed de natura terræ, cũ ſit fumoſitas valde groſſa & euaporata à terra, Nu. tomo 1 153.c.4.I
Ventorũ flatus renouant aerẽ nr̃um, & faciunt varias mutationes in corporibus nr̃is & niſi venti eſſent, calore deſiccaremur, vnde ſanius viuunt, qui ſunt in locis patentibus vento, ſaltem aquilonari, &c. Ioſue tomo 1 92.c.3.G
Ventus vel turbo, qui tulit Eliam, nõ fuit naturalis, ſed fuit motus ab Angelis, 4. Reg. 9.c.4.H
Ventorũ flatus aliquando deſiccat, & aliquãdo humectat, non ſecundũ conditionẽ venti, ſed ſecundum conditionẽ regionum per quas tranſit, vel de quibus colligitur materia eius, Mat.to.4. 154.c.4.F
Ventorum flatus ſunt tam propter noſtram cõſeruationem, q̃ aeris, quia aer inficitur per quietẽ, & corrumpitur; & ideo, vt ſalubris nobis efficiatur, perflatur aduerſis vẽtis, ſimiliter & conſeruatur aer, quia elementum aeris putreſceret in ſeipſum, ſi quietũ ſemper eſſet, Matth. tomo 7 128.c.4.H

Ventilabrum. Per ventilabrum, de quo Mat. 3. intelligitur iudiciaria poteſtas Chriſti, Matth. tomo 1 193.c.4.I

Venus. Veneri immolabatur anſer. Exod. to. 1 54.c.2.A
Veteres coniunxerunt venerem vulcano, eo ꝙ libido ſit de natura ignea, 2. Reg. 76.c.3.k
Nihil eſt, quod magis peruertat cor, quam venus. Matth. tomo 5 105.c.2.B
Venus in tanto ꝓpe complet motum ſuum, ſicut ſol, loquendo de medio motu, Defen. 50.c.1.A

Venereum. Circa venerea delectat̃ vir in duobus. Similiter & fœmina in duobus, &c. Gen. 353.c.4.F
Actus venereus multum deprimit intellectum, & diſtrahit à contemplatione, Exod. tomo 1 61.c.1.D
Quidam philoſophi dicti cinici non verecundabãtur exercere publicè actum venereum, Leu. 179.c.3.F
Si ad venerea natura non dediſſet concupiſcentiam tam grauiter excitantem, nullum animal venereis vteretur &c. Matth. tomo 4 43.c.4.F
Venerea voluptas quomodo cauſetur, Leu. 116.c.4.H
Non incitat ad venerea quicunq; calor cauſatus per vinum, ſed qui eſt aliqualiter exceſſiuus, Matth. to. 3. 100.c.1.A
Nullus cibus eſt, qui aliqualiter non conferat ad venerea, &c. Matth. tomo 3 100.c.1.C
Per venereas delectationes anima maxime ſubijcitur carni, Matth. tomo 4 41.c.4.H
In venerea delectatione impoſſibile eſt intelligere quicquam, Matth. tomo 4 41.c.4.I
Venereæ delectationes ſunt pręcipuæ inter delectationes carnis, Matth. tomo 4 47.c.2.D
In venereorum delectatione tria eſſe videntur, ſ. violatio ſignaculi virginalis. Secundum eſt reſolutio ſeminis cauſans delectationem ſenſualem. Tertium eſt, quod ſolã animam tangit, ſ. propoſitum perueniendi ad talem delectationem, & velle ei ſubijcere,

quia anima est subiecta carni in experientia delecta tionis,quia per actū carnis tollitur omnino actus animæ 7.Eth.Et quodlibet horum est corruptio quę dam &c.Mat.tom.7.16.c.3.G,Primum se habet de per accidens ad virtutem'& vitium,imo ad totā materiā moralem. Secundum,se habet materialiter ad actum moralē. Tertium pōt dupliciter accipi,vno modo pro subiectione mentis ad delectationē venereā,& sic est materia per accidens moralis actus.Secundo,p proposito perueniendi ad delectationem, quæ est in resolutione seminis, & sic,pprie pertinet ad moralia & solum tenet se ex parte mentis,& hoc est completiuum & formale , quantum ad actum moralem,Matth.tomo 7 16.c.3.I

Finis venereorum est voluptas,Mat.to.6. 68.c.1.A

Venereorum impetus tanto est intolerabilior, quāto fortior est calor in homine,Mat.to.5. 108.c.2.C

Per venereū actū tollitur virginitas,Ma.to 7.18 c.3.G

Incitans ad venerea est calor,Mat.to.5. 116.c.4.k

Pęnes venerea considerantur tria , scilicet, violatio signaculi virginalis , resolutio seminis causans delectationem sensualem , & subiectio animæ ad experiendum delectationem veneream &c.Et talis subiectio accipitur dupliciter . Vno modo pro suffocatione rationis,quamdiu durat illa delectatio . Alio modo pro proposito experiendi illam delectationē. Accipiendo primo modo, omnia præcedentia pertinent ad materiam moralem virginitatis, sed accipiendo secundo modo , pertinet ad formale eius, Matth.tomo 7 19.c.4.K

In fęminis accidit impedimentum naturale ad venerea,non ex parte frigiditatis,cum ipsa sit patiens,sed ex parte organi, scilicet, ꝙ sit tam arcta quòd nullo modo cognosci possit,&c.Matth.to.5. 117.c.1.D

Per exercitium venereorum statim claustra rumpuntur, & ideo si exercitium venereorum possit fieri, manentibus integris vasis, non tollitur virginitas, Matth.tomo 7 18.c.2.E

Christus non indixit Apostolis abstinere simpliciter à venereis: primò propter magnam difficultatem;secundò & potissime, quia Christus vocauit Apostolos ad perfectionem, & omnes illi, aut plurimi erāt coniugati, quādo vocati sunt ab eo: & si debuissent abstinere,necesse erat , ꝙ repudiassent vxores,vel ꝙ indiceretur vxoribus castitas perpetua,sed neutrum conueniebat &c.Matth.tomo 5 137.c.1.E

Abstinere à venereis non erat licitum tempore naturæ conditæ,similiter neq; tempore naturæ lapsæ ad tempus,Matth.tomo 7 23.c.3.I

Ad actū venereū inclinat natura,Mat.to.5. 147.c.1.C

Qui venereis concupiscentijs statim nō resistit statim cadit super actus,Matth.tomo 5 152.c.1.D

De consideratione eorum, quæ sunt penes venerea, Matth.tomo 7 16.c.3.I

Vepres. Quæ dicuntur,Genes. 282.c.2.B

Ver. Inter ver & æstatē,impossibile est esse tps medium Iosue tomo 1 192.c.4.k

Ver in decurrente sole per tria signa,s.à principio arietis vsq; ad principium cancri,Mat.to.2. 248.c.2.D

Verbum. Actiuum quid propriè significet, Matth.tomo 5 20.c.1.B

Verba debent seruire intentioni , & non intentio verbis,vt habetur extra de verborū significa.ca.intelligentia , quia verba fuerunt inuenta ad significandū mentis conceptum,&c.Gen.253.c.2.E,Intelligentia,inquit,verborum ex causis dicendi sumenda est, quia nō est res sermoni, sed rei est sermo subiectus, Matth.tomo 1 94.c.1.D,Matth.to.5. 2.c.3.H

Aliquādo sacra scriptura vtitur hac dictione, verbum, pro facto, &c. Exod. tomo 1 12.c.4,k,& 22.c.4.H & 55.c.2.A,Leuit.63.c.3.F, Deut.160.c.3.G, & 20.c.2.A, 3.Reg.105.c.4.H, 4.Reg. 164.c.4.K,& 165.col.1.D

Verbum dicitur sic à proprietate manifestādi, & ideo dicitur cognitio in verbo , & non cognitio in filio, Exod.tomo 1 191.c.2.E

Verba terminata in so, sunt desideratiua, vt capesso, &c.Deut.55.c.4 K,Matth.tomo 1

Verba hominis iam morti propinqui recipiūtur,quasi alias dicerētur, & tunc sunt maioris autoritatis,&c. 1.Paralip. 326.c.2.A

Verbum ociosum dicitur verbum leue,quod nulli nocet , & tñ nulli proficit , vel quod sine aliqua rōne, necessitate,vel vtilitate dr: sed est superuacuum, & ex hac ratione dr verbum ociosum, i. ꝙ nihil proficit,sicut nihil agit ille,qui ociatur, vel est verbū pro ocio, i. ad terendū tps in eis, quibus nihil operis incumbit.Et distinguitur ociosum ꝙ vtile, quod ē bonum, & contra turpe & pernitiosum,quod est malum, Matth.tomo 4 27.c.3.F

Verbum quandoq; pro libro sumitur,Deut. 20.c.4 H

Verbum ociosum per se,qualecunq; sit, semper est veniale.Si autem sit turpe,vel pernitiosum est mortale peccatum . Et verbum ociosum de per accidens fit mortale,Matth.tomo 4 27.c.3.G

Qūo verba bona dicantur iustificare,Mat.to.4. 28.c 1.C

Verba magis exprimunt, quam sola rerum ostensio, Matth.tomo 4 217.c.1.E

Quandocunq; verba dñtur transire, intelligēdum, est q̄tum ad suū significatum,& nō quo ad se,quia certum est ipsa transire,vt Mat.24. cum dr; Verba aūt mea non transibunt,&c.Mat.tomo 6 310.c.3.K

Verba Chri dñtur non transire simpliciter . Verba vero legis,& prophetarū dñtur non trāsire, donec oīa fiant,Mat.5.Donec cęlū, & terra transeat, iota vnū, aut vnus apex non præteribit à lege, donec oīa fiāt. Et assignat ratio differentię,&c.Mat.to.6.310.c.4.F

Verba sacramentalia non habent ex se efficaciam, sed quia ministri proferunt illa, Deus confert gratiam sacramentalem,vel efficit quidquid fieri debet,&c. 1.Regum tomo 1 217.c.2.E

Verbū Dei. Verbo diuino maximè cōperit reuelatio,Mat.to.4. 168.c.4.G

Si verbum diuinum solum corpus Iesu assumpsisset, nequiuisset illud corpus mouere , cibum sumere, aut potū &c. nisi aliquis Angelus corpus illud mouisset,&c.Parad. 34.c.4.H

Verbi dei gñationē nullus intellectus creatus ꝓprehēdere pōt,ēt per reuelationem,Mat.to.4. 223.c.3.H

Bonum est, vt verbum , vel legem Dei audiant paruuli,Deut. 164.c.4 K

Verbum Dei dr semen pp multa,Mat.to.4. 38.c.1.D

Verbum Dei quibusdam magis prodest , & quibusdā minus,Matth.tomo 4 42.c.2.A

Verecundia. Quare de pudēdis verecūdemur; similiter & de actibus eorum,Genes.20.c.2.B, & 50.c.1.C

Contra verecundiā prouiderunt primi parentes in Paradiso dupliciter,Matth.to.7. 111.c.2.B

Verecundia est laudabilis passio, maximè in actu venereo,Gen. 187.c.4.F

Verecundia data est nobis à Deo in pœnam in partibus genitalibus,Gen. 191.c.4.K

Verecundia est de turpi, quādo illud est manifestum, Genes.191.c.4.K,& 197.c.1.D

Verecundia proprie capta , timor est . Et ideo est ante malum, quia non est timor de malo præsenti,sed dolor, vel tristitia. & de futuro est timor &c.Gen. 204.c.1.D

Verecundia laudabilis eſt in iuuenibus, quia per eam cauent committere turpia,&c.Gen. 204.c.1.D
De verendis non erit verecundia in reſurrectione in diſtinctione ſexus,&c.Gen. 237.c.4.I
Cauſa verecũdiæ in nobis de nuditate mẽbrorum, nõ eſt diſtinctio ſexus,ſed libido, q̃ dominat̃ in mẽbris, prout mouent̃ ꝓ rõnẽ,q̃ libidõ nõ erit̃ reſurrectione,tam in damnatis,q̃ in beatis,Gen. 238.c.1.A
Verecundiam habuit Chriſtus, quia eſt paſſio quædã conſequens naturam,Parad. 79.c.3.G
Et ſi verecundia non ſit perfectio, qm̃ paſſio quædam eſt,ſm tñ cõueniẽtiam ſtatus mortalium laudabilis eſt valde,& eſt probitatis indiciũ,&c.Para.79.c.3.G
Verecundia potiſſime eſt in frõte,& iõ latini appellãt effrontes illos,qui ſunt inuerecũdi,&c. Par.79.c.3.F
Verecundia eſt in medio duarum extremitatũ vicioſarum,ſ.per exceſſum,& deffectum,Par. 79.c.3.K

Verenda. Quare dicantur partes genitales,aſſignatur pulchra ratio,Gẽ.50.c.1.C
De verendis non erit verecundia in reſurrectione vniuerſali,Gen. 237.c.4.I
Verenda hoĩs vocantur turpitudo Exod.20. cum dicitur: Ne aſcendas ad altare meũ per gradus,ne reueletur turpitudo tua,ideſt,membra genitalia. Et ob hoc vocantur verenda,Leuit. 179.c.2.C

Vergilius. De ciuitate Mantua oriundus, poetarum Latinorum flos, & caput; totius eloquentiæ decus,floruit ſub Octauiano Imperatore; mortuuſq; fuit annis decẽ & ſex ante Chriſti natiuitatem,vt ait Euſebius.Fuit iſte Vergilius in arte necromantica potentiſſimus, & in alijs deceptorijs artibus, reffert Helinadus chronicorũ li. 16. ꝙ fecit muſcam æneam in porta Neapolis, q̃ cęteras muſcas à ciuitate expellebat. Fecit & macellũ, in quo nullæ carnes putreſcerent. Et multa alia mirabilia, quæ vſque hodie extant in terra Neapolis, Gen.17.c.1.A,Nam fuit magnus maleficus, Exod. tomo 1 237.c.4.F
Librum Aeneidos 5. dum Aug. legeret, ſæpe ſe ad lachrymas compulſum reffert ipſe lib. 8. Confeſſionum.Et idem contigiſſe autori cum eundem lib.& ſecundum Aeneidos legeret,Gen. 18.c.1.A
Ex libris poeticis primus qui pueris legit̃ apud Romanos eſt Vergilius, vt tanq̃ eximius poetarũ, teneris imbibitus annis,nõ faciliter poſſet aboleri, &c. Gẽ. 264.c.3.F,Deut. 164.c.4.K
Vergilij ſententia de animabus poſt mortem veriſimilior eſt cęteris philoſophorum ſententijs, Exod. tomo 1 106.c.1.C
Vergilius credidit vnicum Deum eſſe,Iud. 32.c.3.F
Vergilius tres fecit libros, quorũ primus fuit Bucolicorũ, qui continet decem Aeclogas,& incipit:Tityre tu patulæ, &c. Et loquit̃ de collocutione paſtorũ introducens laudes Octauij.Secũdus fuit lib.Georgicorũ,q ꝓtinet quatuor lib.in quibus tractat de cultura terræ,& dria ſeminum, & de tpibus ſeminãdi, & colendi ſingula,& incipit; Quid faciat lętas ſegetes,&c. Tertius fuit liber Aeneidos,q ꝓtinet lib.12. in quibus agit̃ de laudibus Aeneę,& de bello Troiano, & de aduentu Aeneæ in Italiã, & de bellis eius ibid.& de deriuatione Romanorum,& incipit; Arma virumq́; cano.&c.1.Paralip. 18.c.2.A
Vergilius & ſi Platonicus,melius differuit de locis animarum poſt mortem,quàm Plato,Parad.93.c.2.C
Refertur opinio Vergilij de locis animarũ poſt mortẽ.De Sta.Anim.7.c.4.K,Sed Vergilij ſnĩam improbat Tull.1.lib.Tuſculan.quęſt.Similiter & Iuuenalis Satyra.2.&c.De Sta.Anim. 8.c.2.A
Quid dicat Vergilius de animabus in cãpis elyſeis exiſtentibus,Matth.tomo 6 90.c.4.G

Vergiliocentona. Eſt copilatio quæ de lib. Verg. excepta eſt, a Proba vxore adelphi de ꝓtinẽtia noui & ve. reſt. Et ꝓtinet illa copilatio ſeptingẽtos quĩq; verſ.Gẽ.17.c.1.A

Veritas. Eſt conformitas ſigni ad ſignatũ, Mat. tomo 6 104.c.2.A
De veritate propoſitionis, & de veritate entis, Exodi tomo 1 16.c.2.A
Veritas rei in duobus attendit̃.Primo in aſſimilatione ideati ad ideã,vel exẽplati ad exemplar.Secundo in conformitate rei ad finem,Exod.tomo 1 16.c.2.A
Quod aliquis non doceat veritatem contingit tripliciter,Matth.tomo 6 21.c.3.k
Non propalare veritatem nullum pctũ eſt, niſi cum quis obligat̃ ad ꝓpalãdũ,ſ.in caſu,ĩ quo tacẽdo gñatur periculum,aut damnum proximo,vel ex hoc fides periclitatur &c.Exod.tomo 1 62.c.1.C
Duplex veritas, quædam ſpeculatiua, & quædam pratica,vel moralis.Primæ opponitur falſum.Secundę opponitur mendacium,tam in verbis, q̃ in factis. Et hæc duplex veritas debet eſſe in iudicibus, Exod. to 1.148.col.2. E
Veritatem diſtingunt aliqui in veritatem vitæ, veritatem iuſtitiæ,& veritatem doctrinæ, ſiue diſciplinæ. Prima eſt,vt aliqs viuat ſcđm cõformitatem ad rectam rationem &c. Secunda in reddendo vnicuiq; quod ſuum eſt. Et pertinet ad habentes iuriſdictionem. Tertia eſt, qua quis ita docet vt rei veritas ſe habet in quacunq; arte &c. Aliqbi vocant iſtam, veritatẽ,veritatem diſciplinæ,& dñt ꝓtinere ad ꝓlatos. De his veritatibus diſtinguit Gloſſa extra de reg.iur. in cap.qui ſcandalizauerit &c.Et omnes iſtę tres veritates poſſunt redduci ad veritatem, quæ eſt virtus moralis, prout in eis aliquo modo peccari poteſt. Et tertia veritas poteſt redduci ad veritatem ſpeculatiuam,Exod.tomo 1 148.c.5.G
Veritas eſt bonum intellectus,Defen. 23.c.3.k
Veritas eſt perfectio intellectus, & illa eſt maior perfectio intellectus,de qua magis conſtat,quòd ſit veritas neceſſaria,qualis eſt ſcientia,Defen. 44.c.3.G
Quid dicat̃ eſſe de veritate naturæ humanæ, Matth. to.6. 104.c.2.A, Et triplex eſt opinio circa ea,quæ ſunt de veritate naturę humanæ,ibidem.
Melius eſt veritates quaſdam coram ſimplicibus ſilentio tegi,q̃ publicè enunciare,&c. Nu.to.2.22.c.1.E
Veritas applaudit ĩtellectui,cũ ſit pfectio eius, ſicut bonum applaudit voluntati,ſoſue tomo 2. 171.c.4.F
Deus nouit omnem veritatem,Mat.to.7. 100.c.3.I
Veritas in moralibus, & deliberatiuis non ſe habet ſicut in mathematicis,1.Reg.tomo 1 223.c.2.A
Veritas rei ſimplicis ſignificatæ per terminum eſt definitio ſua,1.Reg.tomo 1 98.c.4.K
Veritatẽ occultare alijſq; uerba,vel ſigna exteriora licitũ ẽ.Dũ tñ nihil falſũ exprimat,1.Reg.to.2.18.c.1.E
Veritas triplex,ſ.vitę,iuſtitiæ,& doctrinæ. Prima veritas nunq̃ eſt relinquenda propter ſcandalum, quia nulla cauſa poteſt eſſe,pro qua debeat homo peccare mortaliter. Aliæ duæ veritates ſunt interdum relinquendæ propter ſcandalum, 2.Reg.24.col.2.C, 1.Paralip. 235.c.2.C
Duplex eſt veritas,ſ.ſigni,& rei,ſiue operis, & vtraque ſeruanda eſt,vbi ſeruari poteſt. Vbi verò non poteſt vtraque ſeruari, magis eſt ſeruanda veritas operis, quam ſermonis; quia de duobus malis,minus eſt eligendũ.Quãdo ergo quis promittit ſeruare aliqđ illicitũ,non põt ſeruare ſimul veritatẽ ſermonis,& operis,quia contrariant̃. Et ideo omiſſa veritate ſermonis,ſeruãda eſt veritas opis,Mat.to.2. 205.c.4.F
Veritas doctrinæ relinqui poteſt ad tps propter ſcandalum.Non tamen veritas vitæ arg.5.diſtin. cap.vt

constituueretur. & extra de reg.iur. cap. qui ſcandalizauerit. in glo.Matth.tomo 3 234.c.1.C

Pro qua veritate ſit ſufferēdū mart.Mat.to.4. 80.c.1.A

Triplex eſt veritas,q̄ ꝓtinet ad mores,ſ.veritas vitę, veritas iuſtitię,& veritas diſciplinę,Mat.to.4 80.c.1.A

Chriſtus reprehendebat ſcribas, quia corrumpebant veritatem vitæ,Matth.tomo 6 238.c.3.I

Veritas iuſtitiæ,quæ pertinet ad iudicem, poteſt dupliciter peruerti,&c.Matth.tomo 4 80.c.1.B

Veritas iuſtitiæ regulariter tenenda eſt,ſed interdū ꝑp ſcandalū deſeri pōt,ſ. differendo executionē iuſtitię ad tp̄s,vt ſine ſcandalo fieri poſſit,& aliq̄n omnino deſerenda eſt in caſu,&c.Matth.to.4. 80.c.1.D

Veritas diſciplinæ ꝓtinet ad p̄latos, ſiue q̄tū ad doctrinā,ſiue q̄tū ad correctionē vitiorū. Et ab iſta nō eſt ceſſandū regulariter. Nā teneť p̄lat⁹ docere,& ſi ipſe dimiſerit p̄dicare verbū doctrinę,reus erit ſanguinis,vt innuit Act. 20.vbi Apł̄s Epheſis dicit. Mūdus sū à sāguīe oīum veſtrū,qa ñ ſubter fugi, quo min⁹ annūciarē vobis oē ꝯſiliū Dei,&c.Ma.to.4. 80.c.1.E

A veritate doctrinæ nunq̄ ceſſandū eſt, q̄n verbū Dei eſt neceſſariū,etiā ſi p̄dicatori immineat mors. Secus tñ ſi nō eſt valde neceſſariū, ēt ſi ſit vtile,pōt ad tp̄s ceſſare p̄latus, vel p̄dicator à doctrina, vt euitet ſcandalū. Et ad veritatē diſciplinæ ꝓtinet redargutio,& punitio vitiorū. Et vtrumq; fit ꝑ p̄latū : ſed ꝑ p̄dicatorē non,niſi ſola redargutio,&c.Mat.tom.4. 80.c.2.A, Et ab hac ceſſandū eſt ꝑp ſcandalū,vel ad tp̄s aliq̄d. Et ſi p̄latus videat ſibi imminere mortē redarguēdo vitia. Et ceſſatio à redargutione faciat rē videri licitā,aut p̄ſtet occaſionē delinquendi alijs in ſimilibus,nō dēt tacere, & ſi ꝑ tali redargutiōe moriat,martyr ē. Sic occiſus ē Io.Bapt.Ma.t.4 80.c.2.C

Veritati opponitur hypocriſis, Mat.to.4. 131.c.1.D

Ad veritatē vitæ ꝓtinet operatio ꝯſiliorū,cū non ſolū ſint de veritate vitæ ea,q̄ ſunt de neceſſitate ſalutis, ſed ēt ea,q̄ sūt ď ꝑfectiōe ſalutis,&c.Ma.t.5.22.c.4 k

Veritas q̄n dicatur relinqui,Matth.tomo 5. 21.c.2.D

Ad veritatē doctrinæ ꝓtinet ꝑprie res, q̄ doceť,i. ꝯclusio,vel regula doctrinæ. Et illud eſt de neceſſitate ſalutis, vt,ſ. nihil ꝯtrīū illi doctrinæ p̄diceť, aut doceať. Sed illud,qď ꝯtinet illa doctrina ſcđm ꝯgruentiā locorū,tēporū,& p̄ſonarū ꝑponat, vel p̄dicet ille, cui offīm docendi cōpetit,& ꝑp nullū ſcandalū,vel periculū dēt q̄s ꝯ veritatē illius doctrinæ docere. Act⁹ tñ doctrinæ ꝑ ſe non cōpetit veritati doctrinæ : ſed pertinet ad veritatem vitæ, cum cōputať inter actus eleemoſynæ,vel miſericordiæ ſpūalis. Et ſicut illi actus interdū omittuntur propter ſcandalum, ita & actus docendi,&c.Matth.tomo 5 23.c.1.D

Veritati vitæ non conſonat, q̄ quilibet ceſſet à repetitione rerum ſuarū, etiam ſi ſcādalizetur ille, à quo petit res,Matth.tomo 5 25.c.3.F

Ad non dicendam veritatem ſolet mouere vnum de tribus, ſcilicet quando veritatem non nouit, aut veritatem non amat. Secundū,quando non eſt amor, vel reuerentia Dei,qui veritas eſt. Nam tales nō curant,an veritatem dicant, vel fallant. Tertium eſt amor, vel timor humanus, aut aliæ paſſiones circa hominem,&c.Matth.tomo 6 21.c.3.K

Triplex eſt veritas, ſcilicet vitæ, iuſtitiæ, & doctrinæ. Et iſtas tres veritates corrumpit aliquando hypocriſis ſimulatio,Matth.tomo 6 188.c.3.k

Veritas vitæ nunquam relinquenda eſt propter ſcandalum.Contra Clericos concubina. 2.c.3.H

Verum. Eſt cognatum intellectui, Exod. to.1. 243.c.3.K

Verorum duplicia ſunt genera : quædam naturali rationi proportionata; alia,ſunt quę naturalem rationem excedunt,Matth.tomo 5 147.c.2.E

Verum integritatem quandam exigit, ſicut bonum, Leuit. 64.c.3.F

Aliq̄d eſſe verū,vel ꝓbari eſſe verū,ꝑ eod. accipīt in iure, dūmodo ꝓbeť verū tali probatione, in qua iura non dubitent,&c.Matth.tomo 1 91.c.2.E

Qūo ſit intelligēdū,ꝙ oē verum à quocunq; dicatur,à Spiritu ſancto ſit, Matth. tomo 5 147.c.4.I

Vero omnia conſonant.De Sta.Anim. 4.c.3.F

Ad intelligendū verū,ſiue ſit ꝓportionatū intellectui, ſiue non, non indiget intellectus gratia gratificāte: ſed ad verū im,ꝓportionatū indiget gratia gratis data,& ad verum proportionatum,nec indiget gratia gratificante,nec gratis data,Matth.to.5. 147.c.2.E

Vermis. De vermi conſcientiæ qui dī eſſe pęna damnatorum,Matth. to.7. 177.c.1.E Parad.84.c.2.D, & 88.c.1.A

Vermis conſcientæ non eſt in Purgatorio, Paradoxa. 84.c.3.I, Matth.tomo 7 249.c.2.A

Vermis conſcientię quid ſit.De Sta.Anim.&c.4.c.3.G

An vermis damnatorum erit corporalis, vel ſpiritualis,Matth.tomo 7 177.c.2.B

Vermis in anima erit in damnatis, & non in corpore; ſed vermis animę dī per ſimilitudinem vermis corporis,Mat.to.7.177.c.2.C,Et hæc trāſumptio fit duplici ratione. ibidem. 225.c.4.F

Vermis dupliciter accipitur. Vno modo pro verme corporali. Et alio modo metaphorice pro verme ſpirituali,qui eſt remorſus conſcientiæ, inquantum oritur ex putredine peccati, Mat.to.7. 222.c.4.H

Anima damnata per ſe patitur à verme; ſed abigne per accidens,Matth.tomo 7 223.c.1.B

Ad vermem duo requiruntur. Alterum eſt,ꝙ damnati cogitent peccata,propter quę damnanť. Aliud eſt, ꝙ ex illis peccatis in memoriam venientibus ſequatur pęna,Matth.tomo 7 226.c.1.B

Quare in Purgatorio, nec ponatur vermis, nec aquæ niuium,neque fletus;neque ſtridor dentium, Mat. tomo 7 249.c.2.A

Vermiculus. De quo Exod.37.erat coccus bis tīct⁹,Ex.t.2.194.c.1.A,&205.c.1.A

Vernaculus. Vernaculi dicuntur ſerui nati domi, vel continue ſeruientes, &c. Geneſ.250.c.4.k, & 261.c.3.I

Vernaculus dicitur dupliciter; vno modo ille, qui habitat cum aliquo ad famulandum non conductus certa mercede, ſed expectās ab eo aliquod bonum iuxta determinationem ipſius domini. Secundo modo dī vernaculus filius alicuius ſerui natus in domo Dñi ſui ex ſeruis,& ancillis. Primo mō vernaculus,non comedebat de ſanctificatis,ſed bene vernaculus.Secundo modo,Leuit. 242.c.3.F

Veſpaſianus. Prius expugnauit vrbes terræ Galileæ Samariæ,& Iudeæ, quā Ieruſalem,Matth.tomo 6 285.c.3.C

Veſpaſianus ab exercitu declaratur Imperator,Matth. tomo 6 187.c.2.B

Veſper. Iſtę dictiones,veſper,veſpera,veſperum, veſpere ſolent accipi indifferenter pro eodem,nec eſt certitudo, quam partem temporis ſignificent, quia aliquando accipiuntur pro prima parte diei, aliquando pro illa parte, quæ eſt poſt ſolis declinationem,ideſt poſt meridiem immediate, aliquando pro ſolis occaſu, aliquando pro tempore,quod eſt immediate poſt ſolis occaſum, vel pro nocte,aliquando pro tota nocte, & ponuntur exēpla, Matth.tomo 4 86.c.1.A

Veſpera. Incipit immediatè poſt meridiē, & ſic poſt meridiē decimæ quartæ Lunæ vſque ad Solis occasū poterant Hebręi īmolare agnū Paſchalē,& aſſare,& veſci illo. Et ſic conſueuerunt huius

huius temporis Iudæi, dicit auctor, qui licet agnus nõ immolẽt, tñ tenẽtes obſeruationes azymorum, q̃ pertinẽt ad idẽ tẽpus, incipiebant immediate poſt meridiẽ decimę quartæ diei expellere de domibus ſuis omnem panem fermentatum, & incipiebant veſci azymis, &c. Exo. tomo 1. 74.c.3.F

Veſpere. Multis modis capitur in ſacris literis, Exo. tomo 1 74.c.2.E

Veſpere, & mane quid ſignificent, Geneſ. 3.c.1.E

Veſpere quare prius ponit, quam mane, cum oppoſitum eſſe deberet, Geneſ. 3.c.1.E

Veſperum Vocãt Iudæi tẽpus, quod incipit immediate poſt meridiẽ: ſed ꝓprie veſperũ ſignificat paruulã partẽ diei, quę eſt ante ſolis occaſum, Leui. 259.c.1.B, Imo veſperũ accipit ꝓ ſolis occaſu. Sic accipit, Leuit. 23. cum dr̃, ꝙ in die 14. mẽſis primi ad veſperũ eſt phaſe Dñi, i. a ſolis occaſu debet fieri immolatio agni Paſchalis. Nec verum eſt, quod Iudæi dñt, quòd, ſ. poterat fieri immediate poſt meridiem. Nã Deu. 16. dr̃, ꝙ fieret ad ſolis occaſum. Immolabis inqt, phaſe veſpere ad ſolis occaſũ, qñ egreſſus es de Aegypto, Leui. 271.c.1.A

Veſper, veſpera, veſperũ, & veſper pro eodẽ ſumuntur Mat. tomo 4 86.c.1.B

Veſpertilio. De veſpertilione, & illius proprietatibus, Leui. 110.c.2.E

Veſtibulum. Tabernaculi dicebãt ſic a veſtiẽdo, qa ibi veſtiebant ſacerdotes, qñ habebãt miniſtrare, & erat locus qdã ante introitũ tabernaculi, & circa altare holocauſtorũ. Obtinuit tñ vſus Latinorũ, vt cõmuniter dicatur veſtibulũ aliquis locus, apud portã domus, ſiue locus ille cooperꝛus ſit, ſiue non, Exo. to. 2. 86.c.4.G Leui. 25.c.2.A, 2. Paralipo. 47.c.2.B

Veſtibulũ aliqñ accipit ꝓ introitu domus, interdũ pro ſpatio, apud portã alicuius domus, quod tegit aliquo tecto pẽdẽti extra parietes domus, vt cõmuniter fit. Et iſto mõ accipit, Exo. 40. & nõ primo mõ, cũ dr̃, In veſtibulo teſtimonii, &c. Exod. tomo. 2 215.c.1.B Leui. 25.c.2.A, 1. Paralip. 12.c.4.H

Veſtibulum a veſtibus dr̃, eo ꝙ ſit locus, in quo veſtes cõſeruant. vel locus, in quo hoĩes veſtiunt. Et ñ, ex vſu cõi, veſtibulũ dr̃ aliquod ſpatiũ ante domos, & ſic dr̃ veſtibulũ portę, iliud ſpatiũ, quod eſt ante portã domus, & veſtibulũ tẽpli vocabãt aliquod ſpatiũ, quod erat inter tẽplũ, & murum exteriorem atrij, &c. 1. Paralip. 273.c.1.E, 2. Paralip. 47.c.2.B

Veſtimentum. Veſtimẽtorum ablutio, de qua Exo. 19 Lauentq; veſtimenta ſua, cõueniẽs erat, tã pp ſignificationem tropologicam, quam literalem, &c. Exo. tomo 1 156.c.4.H

Quare in eccleſijs fiant veſtimenta precioſa, Exod. tomo 1 157.c.1.C

Veſtimẽtũ ſcindere cõſuetudo fuit apud antiquos, qñ erãt in magno dolore ex auditu rei execrãdæ, Gen. 379 c.3.I, Leui. 131.c.2.A, Nu. to. 1. 196.c.4.I, 1. Reg. to. 1. 57.c.4.K, 4. Reg. 187.c.1.E, & 14.c.2.B

Ioſue, & Caleph ſcidẽtes veſtimẽta ſua, Nu. 14. nõ peccauerũt, qa id fecerũt pp cauſam honeſtiſſimã, & zelum Dei: Immo meruerunt, Nu. tomo 1 197.c.1.E

Veſtis. Veſtes inuentæ ſunt propter peccati turpitudinem, quare ceſſante peccato, & pœnalitatibus peccati, ceſſabit ueſtis, quia caro beatorũ fulgebit, ſicut ſol. Gen. 17.c.3.I

Quod hoĩes nõ eſſent habituri ueſtes in ſtatu innocẽtię, multis probatur rationibus, Gen. 186.c.1.E

Deus fecit hoĩ ueſtes pp duo. Primo pp verecũdiã. Secũdo pp aeris intẽperiẽ, &c. Mat. tom. 7. 111.c.3.F

Veſtis, prẽcipua neceſſitas fuit ad cooperienda ea, de quibus erubeſcimus, &c. Gen. 186.c.1.F

Veſtes ceſſabũt in reſurrectione generali, & deinceps, vt multis probãt rationibus, Gene. 187.c.4.I

Chriſtus reſurrexit ſine veſtibus, Gene. 188.c.1.C

Veſtis illa Eſau, q̃ Rebeca induit Iacob in die, qua benedixit illũ Iſaac, fuit illa, q̃ fecit Deus Adam de pellibus, qñ eũ expulit de Paradiſo, dicit Rab. Salo. q̃ dicit veniſſe per ſucceſſionem venatoribus, &cęt. Sed vanum dictum eſt hoc, &c. Geneſ. 305.c.2.E

Veſtium lotio, & carnis inter Iſraelitas, ad quid fieret, Mat. tomo 7 308.c.2.E

Veſtes leproſorũ erãt diſſutę, vt diſtĩguerent. cõtra veſtes aliorũ, in quo dat̃ intelligi figura veſtiũ illius tẽporis, ſ. ꝙ erãt cõſutę, i. totaliter clauſę, nõ habẽtes aliq̃ apturã in parte anteriori a ſurſum vſq; ad deorſum, nec ẽt in laterib⁹, ſed tãtũ in capitio, per qđ caput immittebat̃. Sic ẽt apparet in veſte ſacerdotali hyacinthina, q̃ ſolũ aperta erat in capitio, Exod. 28. Leui. 131.c.1.C, Nicolaus tñ dicit, ꝙ veſtes leꝓrorũ erãt diſſutę circa collũ, &c. Sed nõ vr̃ verũ. Hebræi dicunt, quòd erant veſtes diſſutæ, ideſt apertæ circa cor in ſignum magni doloris, &c. Leui. 131.c.1.D

Veſtes prolixas cur religioſi deferre debeant, Exod. tomo 1. 202.c.3.I

Veſtes ſacerdotũ quot, & quales, 2. Paralipo. 32.c.2.C

Veſtis erat comburenda, quoties lepra eſſet in illa, &c. Leuiti. 133.c.3.H

Veſtium inopia maior eſt, quam aliarum rerũ propter duo, Matth. tomo 7 112.c.1.A

Ex veſtibus primo aſpectu iudicatur homo venerabilis, Matth. tomo 6 7.c.3.H

Dupliciter egemus veſtibus, vno mõ ad operimentũ verecũdię, alio mõ ad reſiſtẽdũ exterioribus nocumentis, ſ. caloris, frigoris, &c. Mat. tom. 7. 111.c.2.B

Nihil de veſtibus locutus eſt Deus, cum hominem formauit, Matth. tomo 7 111.c.2.E

Veſtes Iudęorum creſcebant in deſerto, creſcentibus Iudæis, Deuter. 40.c.2.A. & 156.c.1.A

Iudęorũ veſtimẽta ſuꝑiora erãt apta ante, & retro. Et in duobus angulis cuiuslibet apturę erãt duo funiculi hyacinthini pẽdẽtes, &c. Deute. 115.c.3.G

De veſtibus Iudęorũ paruulorũ, q̃ nati ſunt in deſerto, & de calciamẽtis eorũ, qd dicẽdũ ſit, Deu. 155.c.3.H

Viri Sancti non attendunt ad veſtes, ſed ad virtutes 4. Regum 6.c.2.D

Viro Dei non conuenit veſtis precioſa propter multa, &c. 4. Regum 6.c.4.F

Veſtes mutatoriæ dicunt̃ ſic a mutãdo, quia tales erãt veſtes precioſę, & non quotidianæ. Nã, q̃ quotidianæ ſunt, non mutantur, &c. 4. Regum 55.c.4.K

Iudæi habebãt veſtes pẽdẽtes vſq; ad talos, & habebãt eas laxas, i. non colligatas corpori. Sed ad itinerãdũ, & miniſtrãdum oportebat, vt accingerent lumbos ſuos decurtando veſtes, &c. 4. Regum 96.c.1.C

In vſu veſtium poteſt eſſe virtus, & vitium, Matthæ. tomo 3 274.c.4.H

In veſtitu, & ornatu exteriori põt eſſe peccatũ p ſuperabũdantiam, & defectum, Matth. tomo 3. 274.c.3.I

Veſtes variare in quantitate, aut qualitate quomõ ſit peccatum in religioſis, Matt. tomo 7. 275.c.3.H

Veſtes nullũ vitiũ ducũt ex ſe ipſis, Mat. to. 3. 275.c.1.C

Pulchritudo veſtium ſacerdotalium ad duo prodeſt, Matth. tomo 3 275.c.1.D

Qñ tales ſunt veſtes, q̃ cõpetũt aliquibus in certa figura, colore, & conditione materię, vt ſunt veſtes religioſorũ, pcim̃ eſt mutare veſtes qa eſt cõtra p̃ceptũ niſi mutatio, & variatio eſſet parua. Similiter, & clericis q̃da ſunt veſtes ꝓhibitę, quãtũ ad colorẽ, extra de vita, & hone. cler. cap. cleri. Nõ tñ ſunt eis veſtes determinatę totaliter quantum ad materiam, aut figuram, & colorem, &c. Matth. tomo 3. 275.c.3.k

Cum nullũ fuerit præceptum de ueste, potest peccari in vsu immoderato vestium dupliciter. Vno modo per comparationem ad consuetudinem hominum inter quos uiuit. Secundo modo, quando est immoderatus vsus vestium, ex affectu inordinato. Tertio, quando quis apponit nimiam solicitudinem ad exteriorẽ corporis ornatũ, &c. Mat. to. 3. 275. c. 3. K

Vestium ornatus licitus est cuique iuxta condecentiã status, &c. Mat. tomo 3 275. c. 4 k

Non est laudabile, quod prælati vtantur veste rustica, & rudi, &c. Mat. tomo 3 276. c. 1. C

Circa exteriorem vestium ornatum ponit Andronicus tres virtutes. Prima est humilitas. Secunda per se sufficientia. Tertia simplicitas, &c. Matt. tomo 3. 276. c. 1. E

Circa defectum in vsu vestium est etiam vitium. Et potest esse triplex inordinatio ex parte affectus. Vno modo ex negligentia, &c. Alio modo cum ordinatur ad inanem gloriam. Tertio, cum procedit ex auaritia. Interdum tamen potest quis uti veste vili, scilicet propter humilitatem, vel propter pœnitentiam, &c. Mat. tomo 3 276. c. 2. A

Christus multas vestes simul habuit, Ma. to. 4 214. c. 4 F

Vestis nuptialis est vestis decora, & ad honorem pertinens secundum vulgarem appellationem. Nam talibus indui debent, qui vadunt ad nuptias, Matth. tomo 6 2. c. 1. E

Inuentio nouarum vestium quomodo sit peccatum, Mat. tomo 3 275. c. 4. F

Vestes pretiosas prælatos clericos, & reges decent, Mat. tomo 3 276. c. 1. B

Vsus vestium quomodo fiat illicitus, Matthæ. tomo 7. 251. c. 1. A. & to. 3 275. c. 1. A. & seq.

Per vestem nuptialem intelligitur charitas, seu gratia, Mat. tomo 6 16. c. 3. F

Vestibus egemus dupliciter. Primo ad operimentum verecundiæ, &c. Secundo propter necessitatem passibilitatis, &c. Mat. tomo 7 111. c. 2. B

Inopia vestium maior est, quam inopia aliarum rerũ propter duo. Primo propter intemperiem aeris arcendam. Secundo ad tegenda verenda, Mat. tom. 7 112. c. 1. A

Vestium vsus ex peccati sequela prouenit, scilicet ex pœnalitate ruboris, Parad. 77. c. 1. E

Vestes non habebunt beati in cælo, sicut neque Christus habet, Parado. 76. c. 2. D

Vestes Christi, quas habuit in carne mortali, pauci erãt valoris, Parado. 79. c. 1. E. Et tunc eguit vestibus propter duo, primo ob caulam sui, & propter eos, in quorum medio conuersabatur. ibidem 79. c. 3. G

Christus post suam resurrectionem nullas habuit vestes, Parado. 80. c. 1. D

Vestis sacra. Vestes sacerdotales Deus fieri iussit propter duo. Primo propter decorem. Secundo propter spiritualia ministeria, &c. Exo. tomo 2. 54. c. 3. G, & 205. c. 1. C

Vestium sacrarum pulchritudinem vete. testamen. secuta fuit ecclesia, licet non vestium formam, Exod. tomo 2 54 c. 3. K, & 205. c. 1. C

Vestes sacerdotales, & nouè summi sacerdotis ornamenta habentur, Exodi 28. & Iosephus addit decimam, quarum omnes conueniebant summo sacerdoti. Et minoribus sacerdotibus non: nisi quatuor ex illis, &c. Et referunt p ordinẽ, Mat. to. 2. 54. c. 4. G

Vestibus sacris non induebantur sacerdotes ad quodlibet ministerium, vt probatur Exo. tom. 2. 59. c. 3 F

Vestibus preciosis non vtebatur magnus sacerdos in die expiationis. Leuit. 16. Sed femoralibus, tunica, linea, cingulo, & Cedarim, &c. Bñ iñ, cũ ĩtrabat adolere thimiama. Et cũ intrabat accendere lucernas, & cũ ponebat panes propositionis, & corã altari holocaustorum. Exo. tomo 2 62. c. 3. G

In veste Hyacinthina summi sacerdotis, quare ponerẽtur tintinabula, Exod. tomo 2 69. c. 2. A

Omnes uestes sacerdotales vet. testamen. inductę sunt principaliter ad decorem, Exo. tom. 2. 72. c. 4. k. Et vt ex decore haberentur ministrationes in magna reuerẽtia. Et pp hoc Deus voluit facere distinctionẽ, quoad aliqua inter sacerdotes, & alios populares, &c. Vt patet de vnguẽto ad vngẽdũ vestes Aaron, &c. de quo Exo. 30. Similiter, & de thimiamate, &c. Exod. tomo 2 73. c. 1. A

Vestium sacerdotalium assignantur causæ literales, Exod. to. 2 72. c. 4. K. Assignantur similiter causæ aliqualiter allegoricæ, & aliqualiter literales. ibidem 74. c. 1. A

Vestis linea stricta, q̃ est cõmunis, tã magno sacerdoti, quam minoribus, alio nomine dicebatur subucula, Lem. 8. Exo. tomo 2 76. c. 3. F

De vestibus sacerdotalibus, Leuiti. 61. c. 4. K. Et de quatuor vestibus, cõmunibus summo sacerdoti, & minoribus, ibidem 156. c. 2. B

Vestes sacerdotales cõseruabant in quodã loco intra tabernaculum. Et ibidem induebantur, & exuebantur. Leui. 168. c. 4. F

De vestibus sacerdotũ veteris legis, tã maioris, q̃ minorũ, 1. Reg. to. 2. 104. c. 4. I, 2. Paralip. 32. c. 2. D

Vestes ministrorũ in ecclesia Christi, tam sacrę, quam non sacræ habuerunt originem ex vestibus ministrorum vete. testa. 1. Paralip. 174. c. 3 k

Veste linea põt vti Laicus in defectu clericorum, vel quando ex deuotione accedit ad canendum cum ministris ecclesię, 1. Paralip. 174. c. 4. F

In vestibus, quibus vtunt ministri ecclesiæ pp Deum, nullũ est vitiũ. Secus tñ in vestibus, qbus vtit hõ pp se. Si vestes sint supra statum suũ, & facultatẽ, Matt. tomo 3 275. c. 2. D

Vestiũ sacerdotaliũ ad duo, psunt, Mat. to. 3. 275. c 1. D

Vestiũ preciositas non est tã necessaria in ministeriis noui testa. quã in ministeriis vete. Primo, qa in veteri erãt vestes precio sæ sub præcepto. Secũdo ex parte ministerii vete. & noui testa. Mat. to. 3. 275. c. 1. E

Preciositas vestiũ debet esse in ecclesia Christi, nisi ecclesia nimis abũdante in hoc pauperes Christi deficerẽt, qa tũc vẽdi debẽt ista ad subueniẽdũ eis, s. pro redemptione captiuorum, & aliis causis, &c. Matt. tomo 3 275. c. 1. B

Vestire nudum. Est opus misericordię, magnæ laudis in vtroque testamento, Mat. to. 7 111. c. 4 K

Vesseuus mons. De Veseuo monte in Cãpania, qui flammas emittit, Parado. 99. c. 3. G

In Veseuo mõte Cãpanię cõbustus est Bassus Poeta, & magister Persii Poetę Satyrici, De sta. Ani. 12. c. 1. B

Vetus testamentum.

Aliqua q̃ erãt in ve. testa. seruant nũc, non qa instituta fuerunt in vete. testa. Sed quia de nouo instituta sũt ab ecclesia, Mat. tomo 6 236. c. 4. F

In vete. testa. nihil permisit Deus, quod esset peccatũ mortale, Mat. tomo 7 43. c. 2. A

De ve. test. vide in dictione, Testamẽtũ vetus, & nouũ.

Vexari. Vnde proueniat, q̃ boni nõnunquam vexentur in vita à dęmonibus. Matth. tomo 7 243. c. 3. I

Vexillum. Quatuor tribus habebãt vexilla, s. Iudas, Ruben, Ephrain, & Dan. Et aliæ tribus erant sub vexillis istarum, ut patet Nu. 2. & 10. Exo. to. 2. 6. c. 1. A. De quorum vexillorum ordine

dine in profectu ab Aegypto, & per totum iter ad terram Chanaan.ibidem 217.c.1.E

In quatuor vexillis Iſraelitarum, quæ habebant in deſerto, depictæ erãt variç figurę iuxta variam Iudęorum opinionem, Nu.tomo 1 15.c.2.B

Sub quolibet vexillo filiorum Iſrael erat aliqua pars Aegyptiorum, Nu. tomo 1 132.c.2.B

Vexillũ ñ p̃cedit tpe, regẽ: ſed loco, Ma.to.6.303.c.2.B

Via Arcta, quę ducit ad vitam, eſt obſeruantia mãdatorum Dei, via ampla eſt via delitiatũ. Per portã anguſtam põt intelligi Chr̃s, qui dr̃ porta anguſta, non ratione poteſtatis, ſed ratione humilitatis, &c. Matth.tomo 3 127.c.1.B

Hominum, quidam ſunt totaliter in via: quidam totaliter in termino, & quidã partim in via, & partim in termino, Matth.tomo 7 256.c.4.I

Via vitiorum facilis eſt propter duo; primo, quia nulla eſt difficultas circa inuenire viam. Secundo, quia operari malum non habet difficultatem, cùm ſit ſecundum inclinationem naturæ noſtræ deprauatæ, Matth.tomo 3 127.c.2.E

Deus reuelat viam ſalutis oranti hoc, mittendo doctorem, vel alias, Matth.tomo 5 276.c.4.G

De duplici via, altera, per quam Deus venit ad nos, & altera, per quam nos imus ad eum, Matth. tomo 1 158.col.3.G

In via eſt mereri, aut demereri, non autem in termino, Matth.tomo 7 136.c.2.B

De duplici via ad cognoſcendum aliquam rem, ſcilicet ſcire quid eſt, & quid non eſt, Matthæi tomo 1 168.col.4.I

Viator. In inſtanti mortis homo deſinit eſſe viator, Matth.tomo 7 253.c.1.C

Viauid. Viauir.

Orationes Hebrææ.

Inter iſtas orationes Heorẽas, Viauid, & Viauir ſcriptas Hebraicè, quid interſit, Gen. 393.c.4.I

Vicarius. Tantæ poteſtatis eſt ſicut is, cuius eſt Vicarius, cum Vicarij ſint delegati ad vniuerſitatem cauſarum, Deut. 94.c.3.G

Vc ni tenentur quodam iure naturæ ſe adiuuare ad bonam habitudinem ſolitæ communicationis. 2.Paralipo. 231.c.4.I

Viciſſitudo. Significat duo, ſcilicet mutationem, & commutationem, de primo patet Iacob.1.cum dicitur, neque viciſſitudinis obumbratio, de ſecundo patet 1.Reg.24.cũ dicitur, ſed Dominus reddat tibi viciſſitudinẽ hanc, &c.1.Reg.tomo 2. 130.c.4.H

Victima. An victimæ pacificæ eſſent tempore Iacob, non eſt ſatis notum; creditur tamen, quòd ſic, vt videtur colligi ex capit. 31. Geneſ. Geneſ. 72.c.2.C

Pars victimæ pacificæ, quæ veniebat Sacerdotibus, debebat comedi eodem die, vt patet Leuit.7. Et pars, quæ veniebat offerentibus poterat comedi eadem die, aut ſequenti, ſed nullo modo in die tertio. Sed quæ die tertio remanebant, igne cremabantur. In ſacrificio tamen phaſe nihil debebat remanere vſq; mane, Exod.tomo 1 76.c.1.E

Victima dicitur id, quod ferro occiditur, iuxta illud Ebrardi.

Victima, quæ cecidit ferro victrice vocatur;
Hoſtibus à domitis, hoſtia nomen habet.

Leuit. 8.c.3.K, Iolue tomo 2. 69.c.4.F, 2.Paralip. 66.col.1.D

Victima pacifica, fiebat principaliter ad alicuius rei petitionem, aut ad gratiarum actionem pro ſuſceptis ei, à quo illa habemus, &c. Leuit. 8.c.4.F

In victima pacifica offerebatur animal Deo pro gratiarum actione, ſcilicet, quia aliquid impetrauerat, vt obtineret. Et in hoc ſacrificio quædam pars proueniebat Sacerdotibus, & quædam ipſis offerentibus, & quædam Deo, Num.tomo 1 215.c.4.K

Victima eſt nomen generale ad omne ſacrificium, Ioſue tomo 2. 169.c.4.I, 1.Paralip. 340.c.1.D

Victoria. Perfectiſſima victoria de exterioribus, conſideratur ex duobus; primo ex paſſionis magnitudine, &c. Secundo ex parte pugnæ, quæ duo reperiuntur in martyrio, Matth. tomo 4 45.c.1.B

Vicus. Vici vocantur quædam loca parua non murata, Ioſue tomo 2. 76.c.4.I, Vel quædam congregatio domorum, quæ non habent murum, quas quidem congregationes nos vocamus rura, 1.Paralipo. 317.c.2.C

Vicus pertinens ad aliquam ciuitatem dicitur de ciuitate illa, quia vicus per ſe nõ habet gubernationem politicam, vt patet, ff. de municipa. l. qui ex vico, Matth.tomo 3 178.c.3.F

Videre. Aliquando capitur pro audire, quia communior ſenſus eſt, &c. Geneſ. fol. 383.col.4.I

Videre communiter ſumitur pro actu aliarum potentiarum ſenſitiuarum, Deut. 20.c.1.B

Solus Deus poteſt a nobis videri per eſſentiam, cuius aſſignatur cauſa, Matth.tomo 2 27.c.3.H

Aliquid videri oculo corporali ſtat dupliciter; vno modo per ſe, vt eſt illud, quod per ſe infert paſſionẽ corporali ſenſui. Alio modo per accidens, ſcilicet, illũd, quod infert paſſionem ſenſui, non inquantũ eſt ſenſus, nec inquantum eſt iſte ſenſus, ſed quia cõiungitur his, quæ per ſe inferunt paſſionem ſenſui, &c. Matth.tomo 2 29.c.4.K

Illud dictum Gregorij; Quid eſt, quod non videt, qui videntem omnia videt, quomodo ſit intelligendũ, Matth.tomo 2 34.c.2.C

Deum nemo poteſt videre in ſtatu viæ, Matth. tom.2 40. col.2. C, Contingit tamen, quod aliquis videat Deum in ſtatu viæ per eſſentiam miraculosè, & ad modicum tempus, &c. Et talis non vocabitur ſimpliciter beatus, ſed ſecundũ quid. Neque talis pro tunc eſt propriè viator, ſaltem abſolutè viator, licet participet in actu viatoris, ibidem. 40.c.3.G

Videre Dei, de quo Gen.1. ſcilicet, vidit Deus lucem, quòd eſſet bona, &c. Capitur pro demonſtrare, id eſt, demonſtrauit lucem eſſe bonam per effectus, quos illi dedit, vel vidit lucem eſſe bonam, quia tũc talis erat, qualis ei placere poſſet, Gene. 5.c.2.E

Res quanto ſub acutiori angulo videtur, tanto minus immutat, Matth.tomo 4 243.c.2.B

Tripliciter contingit aliquid videri, vno modo, quando per ſe videtur. Et hoc dupliciter, vno modo, quãdo per ſe & de ſe, & primo viſibile eſt, vt color & lux, &c. Alio modo, quod per ſe videtur, ſed nõ primo. Et talia ſunt ſenſibilia communia, quę ab omnibus ſenſibus percipiũtur, & talia ſunt quinque, ſcilicet, motus, figura, numerus, magnitudo, & quies. Sed Alacen. in ſua perſpectiua ponit decem & nouem ſenſibilia communia, ſed illa omnia, ad quinq; prędicta reducuntur &c. Parad. fol.25.c.2.D, Secundo modo aliqua res dicitur viſibilis, cùm in ea eſt aliquod ſenſibile proprium, ſcilicet, color aut lux. Similiter & cùm aliquod de communibus ſenſibus eſt in ea. Et iſto modo omnis ſubſtantia corporea eſt viſibilis aliquo modo, & iſto modo Chriſtus fuit viſibilis, cum in hoc mundo conuerſaretur &c. Tertio modo aliquid dicitur videri, quod non eſt primo per ſe viſibile, neque per ſe viſibile, nec eſt in ipſa re viſa, aut denominata viſa, aliquid, ſecundum

quod

quòd sit visibilis, & secundum illud actualiter videa tur: est tamen signum, quòd illam rem esse præsentem demonstrat, &c. Et isto modo Christus videtur in Hostia, & in Calice, &c. Parad. 25.c.4.F
Quare Deus dicatur quandoque videre, & quandoq; non videre, Matth. tomo 6 16.c.2.E
Deus videri nō potest in seipso visione corporali, nec propriè nec impropriè, Parad. fol. 32.c.4.I, Nec aliquam assumere potest similitudinem, in qua videatur, vel loquatur &c. ibidem. 33.c.1.A
Videre, vigilate & orare sunt nobis necessaria, Matth. tomo 6 321.c.4.k
Videns Dei essentiam non est necesse, vt omnia intelligat per illam visionem, licet diuina essentia omnia eminenter contineat, Matth. tomo 7 206.c.3.I
Quare solum partes densæ cœlorum videantur, Matthæi tomo 7 158.c.2.E

Visio. Qua Deum videbimus per essentiam est eadem cū visione illa, qua Deus seipsum videt, ex parte eius, per quod videtur &c. Matthæi tomo 2 28.c.1.E
In visione corporali & spirituali inuenitur triplex medium, & primum istorum erit in visione, qua videbitur Deus, Matth. tomo 2 29.c.2.B
Visio Dei si cōsideretur, vt est quidam actus, est actus intellectus, si autem consideretur, vt summum bonum, est actus solius voluntatis, Matthæi tomo 2 46 col. 3. F, & seq.
Visio aliqua dupliciter est delectabilis, vno modo ex parte obiecti, & alio modo ex parte visionis, Matth. tomo 4 232.c.2.A
Per solam visionem nulla immutatio realis, aut naturalis causatur, sed si aliqua per visionem inficiūtur, hoc non est à visione, sed à putridis, aut venenosis qualitatibus ipsius videntis, quæ in spiritus resoluuntur, qui egrediuntur per oculos, &c. Num. tomo 2 17.col.4.H
Probatur multis rationibus, quòd visio fiat intus recipiendo, & non extra mittendo, vt platonici opinati sunt, Num. tomo 2 18.c.1.E
Visiones imaginariæ interdum fiunt in vigilia. 3. Regum. folio. 200.c.4.F
In principijs rerum spiritualium semper apparent visiones sensibiles, vt dicit Chrysostom. propter eos, qui nullam intelligentiam spiritualis naturę habere possunt, &c. Matth. tomo 1 213.c.1.E
Visio aliqua est dupliciter delectabilis, vno modo ex parte obiecti, quia scilicet, obiectum est delectabile, alio modo ex parte visionis, prout ipsum videre est delectabile, & non consideratā re visibili, &cęt. Matth. tomo 4 232.c.2.B
Visio Dei dupliciter sumi potest, Matth. to. quarto. 230.col.3.F
Visio fit per pyramidem radiosam, cuius basis est in re visa, conus in centro oculi, vel saltem in oculo, Matth. tomo 7 175.c.2.E
Nulla naturalis vel realis passio causatur ex sola visione, Parad. 52.c.3.G, & 58.c.1.A
Visionem fieri per emissionem radiorum visibilium vsque ad rem visam peruenientium, formamque rei visibilis secum in reditu ad oculum videntis perducentium, dixerunt platonici, sed falsum dicunt, vt probatur quinque rationibus, Parad. 53.c.1.B
Contingit visionem fieri intra aquam, Parad. 53.c.3.I

Visibile. Iudicium de re visibili non fit in centro oculi, sed in sensu communi. 3. Regum. 200.c.4.I
Res visibilis emittit pyramidem suam visualem per continuum & directum, & non potest species mitti oblique, vel circumflexe, Matth. to. 1. 238.c.4.F
Omne visibile lucidum, vel coloratum diffundit suā similitudinem in circuitum per totum aerem diaphanum, Parad. 54.c.3.K

Visus. Est sensus maxime pertinens ad perfectionem, Gen. 173.c.1.C
Visus facit ad primam generationem scientiæ, & auditus ad secundam, &cęt. Geneſis folio. 173. col. 2. C

Vidua. Iuxta vsum latinitatis, dicitur illa, quæ à viro diuisa est, Leuit. 229.c.3.H
Mulieres viduas, vel meretrices non poterāt sacerdotes veteris legis accipere in vxores in vete. leg. Matthæi tomo 5 97.c.3.K
Vidua carens filijs non manebat in hæreditate viri apud Hebræos, sed hæreditas deuoluebatur ad cognatos viri sui, quia iam desinebat esse de familia viri, & familia erat propter hæreditatem, Leuitici. 244.col.1.D
De viduis, quibus damnabile erat velle nubere, dicendum, quòd non erant absolutè viduæ, sed inuiduita te promiserant seruare castitatem, quia tempore Apostoli erat quidam ordo viduarum sicut nūc est monialium, quæ profitebantur se obseruaturas castitatem, sed ad hoc non recipiebantur omnes, sed illæ eligebantur per Ecclesiam, quæ iam propter ætatem non essent suspectæ, & etiam quòd vita prę cedens earum esset plena bonis operibus. Et talibus Ecclesia prouidebat de victu, quia specialiter vacabant operibus sanctitatis, vt patet 1. ad Timoth. 5. Et de istis viduis habetur 27. quæst. 1. ca. nuptiarū, & ca. Sicut bonum, Matth. tomo 2 153.c.2.B
Viduam mirabiliter vrget rememoratio præteritæ delectationis, Matth. tomo 4 43.c.4.H
Vidua dicitur mulier tradita viro, si vir moriatur consummato matrimonio, vt habetur 24. distin. cap. vidua. Nā si moriatur non cōsummato matrimonio, non dicitur vidua, vt patet ibid. & cap. seq. Et accipiētes huiusmodi in vxores, non prohibentur promoueri, &c. Matth. tomo 2 153.c.1.B
Coitus cum vidua dicitur fornicatio simplex, & per consequens talis coitus est peccatum, Matth. tomo 2 153.c.1.D
Viduæ non debetur fructus sexagesimus nisi illi soli, quæ habuit propositum viduitatis siue cum voto, siue sine voto, Matth. tomo 4 44.c.3.F
Vidua Sareptana gentilis erat, sed colebat vnum Deū. 3. Regum. 158.c.4.F
Viduarum facultates quomodo accipiebant Pharisęi, Matth. tomo 6 191.c.1.D
Vidua illa, de qua Luc. 21 quæ misit, &c. in gazophilatium, nō dedit simpliciter quidquid habebat, sed dedit omnem victum, ideſt id, quod pertinebat ad cibum, & hoc debet intelligi, quòd dedit id, quod erat sibi necessarium secundum statum suum, licet dato illo, posset adhuc viuere, & si strictius, quam prius. &c. Matth. tomo 3 44.c.3.H

Vigilantia. Conueniens fuit vt Christus sub diuersis parabolis cōmendaret vigilantiam, Matth. tomo 7 7.c.1.B
Vigilantiam cōmendauit Christus diuersis parabolis, quarum duæ habentur Matth. 24. scilicet, de patre familias vigilante, ne fur effodiat domum suam. Secunda, de seruo dispensatore constituto à patre familias: & Matth. 25. de decem virginibus; & hoc propter multa, quæ ostendunt vigilantiam esse nimis necessariam. Matth. tomo 7 7.c.1.B

Vigilantius hæreticus.

Error Vigilantij refertur dicētis, quòd dum viuimus, pro inuicem orare possumus, sed postquàm homo fuerit

fuerit mortuus, nullius oratio pro altero exaudit. Similiter refertur confutatio huius erroris per Hieronymum, Matth. tomo 3 54.c.3.G

Vigilare. Nos debemus potius vigilare, quàm homines ante diluuium, & ante Sodomorum euerſionem, Matth. tomo 6 319.c.4.I

Vigilare videre & orare, ſunt nobis neceſſaria, Matth. tomo 6 321.c.4.k

Vigilia. Quatuor in nocte ſunt vigiliæ, quarũ quarta incipit circa auroram, in qua filij Iſrael exierunt mare Rubrum, & intrauerunt in principio tertiæ vigiliæ, quę incipit poſt mediam noctem, Exod. tomo 1 114.c.2.B

Vigiliæ & ſtationes militares, quæ & quot ſint, Mat. tomo 4 107.c.3.I

Tempus vigiliæ in duas diuiditur partes, &c. Matth. tomo 6 175.c.2.D

Per quatuor vigilias nox diuidebatur ex conſuetudine exercitus, & quælibet vigilia cõtinebat quatuor horas, Num. tomo 1 19.c.4.K

De quatuor vigilijs noctis, & de nominibus earum, Matth. tomo 4 107.c.3.I

Vilificari: res vilis intellecta non vilificat intelligentem, bene tamẽ vilificat volentem, Matth. tomo 3 261.c.3.G

Vilis. Nemo eſt, qui non poſſit confiteri ſe eſſe viliorem quolibet alio homine, Matth. tomo quinto. 10.c.2.A

Villa. Villa ſignificat locum paruum, vbi ſunt domus aliquæ colonorum extra vrbem, vel extra magna oppida, &c. Matth. tomo 6 14.c.4.F

Vincentius.

Vincentius lib. 1. Speculi hiſtoriarum contra dicit textui. 1. cap. Exod. dicens, quòd rex, qui primo afflixit Iudæos, dicebatur Menpheres, cum diceretur Armonophis Octauus, à Neſien, &c. Exodi tomo 1 4.col.1.A

Comendatio notanda valde Beati Vincentij Ferret ordinis Prædicatorum, & Auctori contemporanei, qui notorios concubinarios fore vitandos ſub magno rigore mundo publicè prædicauit. Cõtra Cler. concu. 7.c.4.G

Vincere. Diabolus non poteſt vincere niſi volẽtem, Matth. tomo 5 153.c.3.G

Vinculum. Nullum maius vinculum, quã vinculum amoris, Gen. 3.c.3.G

Vinculum eſt ens poſitiuum ſiue reale, ſiue rationis, Defenſo. fol. 8.c.1.A

Vindicare. Nemini licet regulariter vindicare ſe ſine iudice. Matth. to. 7 45.c.2.C

Vindicatio. Eſt actus alicuius ſpecialis virtutis, innominatæ tamen. Et conſonat præfata virtus in aliquo cum manſuetudine; quia manſuetus aliquando ſuſtinet iram, remittendo iniuriam; aliquando autem punit, & eſt vindicatiuus: non tamen concordat omnino cum manſuetudine, quia virtus vindicatiua ſolùm eſt ad vindicandũ, & non ad remittendum. Maximè quia manſuetudo magis inclinatur ad remittendum, quam ad puniendum, quod deſignat nomen eius. Item quia manſuetudo eſt circa iras, & vindicatio poteſt eſſe, vbi nulla ſit ira. Nec vindicatio pertinet ad fortitudinem, quia fortitudo eſt virtus, qua quis bene ſe habet circa terribilia ſiue aggrediendo, ſiue ſuſtinendo 3. Eth. Vindicatio verò non eſt in ſuſtinẽdo, ſed in inferendo pœnas, &c. præſupponitur tamen fortitudinis virtus ad vindicationem, &c. Matth. to. 2 235.c.2.B

Vindicatio habet ortum ex charitate & zelo, Matth. tomo 2 235.c.4.H

Vindicatio circa quæ verſetur. Mat. to. 2. 235.c.3.H

Vindicatiua virtus habet per exceſſum, crudelitatem, vel ſæuitiam, quæ excedit menſuram in puniendo. Et per defectum habet remiſſionẽ in vindicando, de quo Prouerb. 3. Qui parcit virgæ odit filium ſuũ, Matth. tomo 2 235.c.4.k

Vindicatiua virtus debet inferre tales pœnas quales vulgariter inferuntur, i. quales leges humanæ inferunt, & quas licitum eſt inferre, vt patet, quia Deus in lege Iudæorum iuſſit inferri pœnas diuerſas pro certis peccatis, ergo tales iuſte inferuntur, &c. Matth. tomo 2 236.c.1.B

Vindicta. Animas poſt mortem vindictam petere exiſtimauerunt aliqui Gentiles, & propterea faciebant ſacrificia mortuis in prima die Februarij, vt non vexarent viuentes, &c. Exod. tomo 1 218.c.4.F

Vindictam capere quemquam non permittebant leges ſęculares, quarumcunque politiarum, niſi rariſſimè, ſicut ſi quis inueniret aliquem cum vxore, filia, aut matre turpiter agentem, & ſi nilibus, &cęt. Ioſue tomo 2 138.c.3.k

Vindictæ deſiderium illicitum eſt inter illos, qui communicant in eadem politia, vel in diuerſis, dum tamen non ſint hoſtes, nam inter hoſtes, vbi eſt iuſtũ bellum, & potiſſime, quando iniuria eſt cõtra Deũ, vel contra rempub. licitum, &c. Iud. 167.c.4.H

Vindictam deſiderare, non eſt permiſſum nec in nouo, nec in veteri teſtamento. 1. Reg. tomo 2. 131.c.4.F, Neque gaudere de illa, ſi proueniat, quia qui gaudet de vindicta rancorem habet, &cęt. ibidem. 140.c.2.E, 141.c.2.A

Vindicta propriè dicta eſt, quando quis gaudet de pœna alterius, inquantum per illam ſatisfacit iniuriæ ſuæ per contra paſſum; & hoc modo non licet alicui viro iuſto gaudere de vindicta. Alio modo capitur materialiter pro pœna quam quis ſuſcipit, nõ referendo illã, vt eſt ſatisfactio iniurię ſuſceptæ, &c. 1. Reg. tomo 2 141.c.2.B

Vindictã petere eſt aliqualiter homini naturale. Matt. tomo 2 103.c.1.D

Vindictam non eſt permiſſa de iure, ſed bene repulſio iniuriæ, & hoc quando repellitur incontinenti. 2 Regum. 5.c.2.D

Non poſſumus petere vindictam; quia ad animum pertinent, & eſt quoddam deſiderium tribuẽdi malum, pro malo nobis inflicto. Et illud deſiderium vocatur rancor vel odium, &c. 2. Reg. 126.c.1.E

Lento gradu ad vindictam diuina procedit ira, & tarditatem, ſupplicij grauitate, compenſat. 4. Regum. 64.col.1.E

Vindicta non fit iuſtè, niſi de eo, quod iniuſtè factum eſt, Matth. tomo 2 105.c.2.A

Vindictam appetere propter malum eius, qui punitur, peccatum eſt; ſed appetere illam ad correctionem peccatorum, & ad conſeruandum bonum iuſtitię, laudabile eſt, Matth. tomo 2 118.c.4.H

Vindicta propriè ſignificat retributionem in pœnis, & hæc iuſtè deſideratur &c. Alio modo ſumitur pro gaudio quodam, quod quis habet in inflictione pœnarum, in illo qui læſit eum vel alterum, & ſic vindicta ſemper eſt mala, Matth. tomo 2 18.c.4.H

Vindictam non eſſe appetendam, niſi propter neceſſitatem, vel ordinem iuſtitiæ ſeruandum, vel propter correctionem malorum, & terrorem eorum, qui nondum mali ſunt, vt non fiant mali, &c. ſignificauit Chriſtus, per illud Matth. 5. Auditis, quia dictũ eſt antiquis, oculum pro oculo, &c. Matth. tomo 2 231.col.3.H

Vindicta propriè consistit in æqualitate pœnæ, &c. Mat.tomo 2 231.c.3.I
Appetitus vindictæ non est ad finem iustitiæ, sed ad finem tollendi tristitiam, Mat.tomo 2. 234.c.4.F
Vindictæ desiderium potest interdum esse licitum, Matth.tomo 2 234.c.2.B
Vindicta dicit animum retributionis, scilicet ꝙ quis desideret illi, qui intulit sibi malum, vel alijs, qui pertinēt aliquo modo ad ipsum, malum inferre, vel gaudeat saltem, quando illud fuerit per aliquem illatum. Nam alias non esset vindicta, &c. Et istud desiderium vel gaudium de malo alterius, semper cōsideratur vt iustum, scilicet, inquantum ille, qui nocuit, putatur iniuste, nocuisse, siue iuste, siue iniuste nocuerit. Si autem sine consideratione iustitiæ quis desideret malum alteri, vel gaudeat de illo, non dicitur vindicta vel vindictæ desiderium, sed appetitus mali vel pœnæ alterius; quia ille, qui nunquam fuit læsus vel putauit se esse læsum, non potest vindictam appetere, &c. Mat.tomo 2 234.c.2.A
Vindicta nec semper bona, neque mala semper est, esse autem vindictam licitam vel illicitam pertinet ad animum, quia si animus se ferat principaliter ad malum eius, de quo se vindicat, & ibi quiescit, est omnino illicita vindicta, quia delectari in malo alterius pertinet ad odium, &c. Si autem intentio vindicandi feratur principaliter ad aliquod bonum, ad quod peruenitur per pœnam peccantis, s. ad emendationem ipsius, vel saltem ad cohibitionem eius, ne amplius peccet Et ad quietem aliorum, ad conseruationem iustitiæ, & ad Dei honorem, tunc desiderium vindictæ, potest esse licitū, obseruatis alijs debitis circunstantijs, &c. Mat.tomo 2. 234.c.2.C
Appetitus vindictæ propriæ sumptus pertinet ad iratos, & ideo ira dicitur appetitus vindictæ, vel appetitus contrarij doloris, primo de Anima, Matthæ. tomo 2 234.c.3.H &c.
Licitum est alicui vindictam sumere de iniuria sibi illata, quando redundat interdum in proximum, & interdum in Deum, sic Heliseus pueris irridentibus eum, maledixit. 4 Reg. 2. Sic, & Elias quinquagenarijs 4. Reg. 1. Similiter quando fit iniuria alicui prælato, vel principi, quia talis iniuria non solum est illorum, sed redundat in alios, scilicet, in subditos, sic fecit Sylvester Papa, Matt.tomo 2 235.c.1 B
Et si regulariter pœna non detur, nisi voluntarie peccanti, & non detur vni pro peccato alterius, tamen de inuoluntario potest sumi vindicta, & potest puniri vnus pro alio pœna, per modum medicinæ, & non per modum pœnæ. Nam sic non debetur pœna nisi pro peccato, inquantum per pœnam reparatur æqualitas iustitiæ, vt qui peccando nimis sequutus est voluntatem suam, aliquid patiatur contra volūtatem suam, primo modo datur a Deo pœna non peccanti, vt medicina præseruatiua. Et vt homo proficiat in bonis spiritualibus, & pœnalis medicina datur in bonis corporalibus, scilicet in bonis possessis, & in bonis corporis, nunquam tamen in bonis spiritualibus punitur homo sine culpa, vt sunt priuatio gratiæ, &c. Nec in talibus vnus punitur pro peccato alterius, &c. Matth.tom.2 236.c.4.k
Vindicta exercetur interdum super inanimata, non propter se ipsa, sed propter peccatam illorum, quorum sunt, in quo non ipsa patiuntur, sed his quorū sunt, sicut thesauri hierico anathematizati sunt 1. quæst. 4. ca. peccato ciuium, & possessiones Aegyptiorum grandine perierunt, eadem quæstione ca. peccato Aegyptiorum. Arca etiam Domini propter peccata Iudæorum capta est ab hostibus 1. Regum 5. & 1. quæst. 4. ca. peccato Israelitarum. Sic Deus facit terras steriles propter peccata habitantium, Psal. 106 posuit flumina in desertum, &c. interdum puniuntur etiam bestiæ propter nos, & sic dicimur nos puniri inquantum bestiæ ad nos pertinent, & sunt quædam bona nostra, &c. Matthæ. tomo 2 237.c.2 E
Iudæi peccant nunc mortaliter vindictam prosequendo, & vsuras exercendo, Mat.to.5 102.c.3.H
Aliquando fit vindicta corporalis in filios pro peccatis parentum vsque ad mortem. Et hoc siue secundum legem Dei, siue secundum legem humanam, secundum legem Dei patet, Exod. 20. & 34. & Nu. 18. vsque ad tertiam, & quartam generationem secundum legem humanam patet in filijs hereticorum, & in crimine læsæ maiestatis, tertio pro coitu illicito patris. Nam non succedunt in honoribus filij illegitimi, quarto, seruitute, si sint filij clericorū ordinatorum in sacris, &c. secundum antiquos canones efficiebantur serui ecclesiæ, quinto, priuabātur honoribus vsque ad quartam generationem, s. si occiderint clericum ecclesiæ suę per se vel p aliū, &c. sexto priuantur honore ciuitatis, vt si aliquando occiderint Episcopum ciuitatis, puniuntur. Similiter pęna multiplici spirituali, s. excommunicationis, depositionis ab ordine, interdicti pęna, & pęna remotionis ab oblationibus, pęna non recipiendi ordines. Pęna tamen corporali, scilicet ꝙ debeat quis occidi, vel verberari, &c. Regulariter non puniuntur filij pro partibus, Deu. 24. Contingit tamē, quod propter magnitudinem criminis contra totā rempub. sicut totum statum patriæ: iudices occidant parentes peccantes, & filios eorum propter timorem, & suspitionem, ne filij imitentur peccata parentum. Sed pęna æterna nunquam filij puniuntur pro peccatis parentum, a Deo, nec econtra, sed anima, quæ peccauerit, &c. Ezechie. 18. Nec etiam in purgatorio, &c. Mat.tomo 2 238.c.1.D
Pro peccato multitudinis Deus facit vindictam in alio sęculo, sicut, & pro peccato vnius personæ, in hoc vero sęculo Deus non punit regulariter peccata, nam multa hic impunita relinquit, & aliqua punit, multis de causis, Mat.tomo 2. 240.c.1.A, Peccatum tamen multitudinis aliquando Deus per se punit in hoc sęculo, aliquando puniri iubet, vt probatur exemplis, Mat.tomo 2. 240.c.2.D, In humano vero iudicio aliquando parcitur multitudini propter scandalum, & hoc maxime quantum ad leges politicas, quia lex est propter communitatem, & non communitas propter legem. Et istud est verū de magnis cōmunitatibus propter quas leges sunt, secus tamen de paruis, quando sine scandalo possunt puniri, &c. ibid. 240.c.3.H

Vinea. De vineæ cultoribus, Matthæ. tomo 5. 173.c.1.E
De applicatione parabolæ vineæ, iuxta alium sensum, Mat.tomo 5 181.c.2.E
Quę sit illa vinea, quam pater familias plantauit, Mat. 21. Matth.tomo 5. 267.c.1.C, Et qui sepes eius ibidem, Et quæ sit ædificatio torcularis, & quæ turris, ibidem c.2.E, Et quæ sit illa locatio agricolis facta, ibidem c.3.H, Et qui serui illi, &c. ibidem c.4.k, Et quis sit filius nouissime missus, &c. Matth.tomo 5. 268.c.1.E
De eadem vinea quare sint tot parabolæ, Mat.tom.5 268.c.3.H, Et de acceptione vineæ in prima parabola vineæ, & de acceptione in secunda parabola, & in tertia ibidem.
In parabola vineæ, de qua, Matthæ. 21. possunt colligi tria circa nobilitatem illius vineæ, Mat.tomo 5. 264.c.1.E

Vinum. Homines non biberūt vinum ante diluuium. Nec tunc erat vinum, & ideo nec veritum tunc fuit, neque concessum, Genes. 120.c.3.H
Quòd homines biberent vinum in secunda ætate, nō fuit concessum, sicut fuit concessum de carnibus, cuius assignantur rationes, Genes. 120.c.4.H
Vinum ausus est bibere Noe, absque aliqua speciali concessione exteriore, scilicet quia putabat esse cōcessa, quæ non erant prohibita, Genes. 121.c.1.A
Vini defectum supplebat bonitas nutrimentorum in prima ætate, sed in secūda ætate Deus dedit homini desiderium inquirendi, & spiritum inueniendi, & tunc Noe plātauit vineam. Et vsus vini inde habuit initium, & ista inspiratio interior habuit vim concessionis vini in secunda ætate, Genes. 121.c.1.C
Quare vinum immodicè sumptum sit vitādum, Exo. tomo 1 169.c.3.G
Vini tria sunt genera, primum, quod ab vuis solo suo pondere fractis effluit in torculari. Secūdum, quod calcantium pedibus excutitur. Tertium, quod per depressionem exprimitur, Exo. tomo 2. 53.c.4.G
Vinum vetustum melius est, quam nouum, è contrario est in frugibus, Leui. 311.c.4.G
Vinum ad intelligendum iuuat temperatæ sumptum, Exod. tomo 1 289.c.1.C
Vinum sumptum cum sobrietate, acuit ingenium, Leuit. 89.c.2.A
Vinum res luxuriosa est, & contumelioſa res est æbrietas, vnde Hieron. venter mero æstuans cito despumat in libidinem, & vbi æbrietas, ibi libido dominatur, & furor, Num. tomo 1. & Ruth. 251.c.1.A
A vino abstinentes acutiores sunt ingenio, Numer. tomo 1 68.c.3.G
Vinum lætificat cor hominis dupliciter, vno modo directe, quatenus apponit quandam lætitiam multiplicando spiritus, & confortando cor, & sic accipitur Psal. 103. cū dicitur vinum lætificat cor hominis. Alio modo indirecte tollendo curas, & inducēdo obliuionem dolorum, Iudi. 87.c.3.k
In bibentibus vinum tres dantur habitudines, scilicet, sobrietas, iocunditas, & æbrietas, de quibus Ruth. 250.col.4.G, Et in omnibus habitudinibus vel statibus vinum lætificat, ibidem 252.c.2.D
Vinum bonum semper habet virtutem lætificandi, & hoc maxime cum potatur aliqualiter supra modū, &c. Ruth. 252.c.2.B
Qui vino non vtuntur magis dispositi sunt ad sapientiam, quam qui vtuntur, 1. Paralip. 52.c.4.I
Vini operatio Ruth. 253.c.2.D
A vino abstinebant sacerdotes veteris legis tempore ministrationis Sanctuarij, 1. Paralip. 52.c.4.I
Abstinentia a vino multum valet, 1. Paralip. 52.c.4.K
Vinum, quod ponebatur in sacrificijs, erat mixtum aqua, vt dicit Hieronymus, & Historia scholastica, sed quia hoc non constat ex sacris literis, potius videtur dicendum, quòd non misceretur aqua. Nec obstat quod dicitur 1. Paralip. 11. de Dauid, quòd aquam, quam attulerunt ei de cisterna Bethlehem, libauerit domino, quia libatio facta est effundendo aquam coram domino, &c. 1. Paralipo. 128.c.4.I
Non quicunque calor causatus per vinum concitat ad venerea, seo, qui est aliqualiter excessiuus, &c. Mat. tomo 3 100.c.1.A
Vinum est magis penetratiuum, quam aqua, vt apparet, nam si quis bibat aquam cum modico vino magis refrigerabitur ab æstu, quā si bibat solam aquā, Matth. tomo 4 244.c.2.C
De metaphora vini in regno cęlorum, Matth. tomo 6. 121.c.3.G
Vinum secundum antiquos, non pertinebat saltem ad familiam, sed ad delitias. Prou. erbi. 21. Qui amat vinum, & pinguia, non ditabitur, Matth. tomo 6. 324. colum. 4.F
Violentia. Dupliciter infertur homini, &c. Matt. tomo 7 18.c.2.D
Violenter accipere debitum ab alio propria auctoritate, non licet, Exo. tomo 1 21.c.2.C
Violentum. Illud dicitur simpliciter violentum, quod est contra inclinationem formæ vltimatæ alicuius rei, non tñ quod est contra inclinationem alicuius rei, quantum ad inclinationem ex parte componentium, nam non facit violentū nisi secundū quid, Mat. to. 4. 255.c.3.F
Violentum, & naturale non sunt immediatè opposita, Matth. tomo 6 80.c.2.C
Ad violentum simpliciter, requiritur, quòd principiū sit extra, & non conferat vim passo 3. Ethic. Matth. tomo 6 75.c.2.A
Violentum non est perpetuum, Mat. tom. 7. 136.c.4.I
Violentū nō reperitur in actione, sed solum in passione, Matth. tomo 6 80.c.3.F
Vipera. Vipera, vt dicit Chrysostom. cum aliquē momorderit, fugit ad aquam, quam si nō inuenerit, moritur, Matth. tomo 1. 183.c.3.F
Viperarum genimina, idem est, quod viperarum filij, Matth. tomo 6 242.c.2.E
Vir. Fœmina fuit formata de viro, quatuor de causis, quæ referuntur, Genes. 9.c.1.B
Vir in Hebræo vocatur is, mulier autem vocatur issa, Genes. 17.c.2.B, & 153.c.3.F
Viri naturalia nobiliora sunt, quam naturalia fęminæ, etiam ante peccatum quamuis formata fuerit Eua in Paradiso, Gene. 92.c.4.H, & 142.c.3.K
Vir quare dicatur imago Dei, & mulier imago viri, Genes. 132.c.4.F
Viri nomine quid in sacra scriptura exprimatur, Gen. 248.c.3.G, vsque ad 239.c.2.D
Viros reuerendos non decet per seipsos bona sua dispensare, sed per dispensatores suos, Gen. 288.c.1.A
Quòd vir non fuerit ex muliere, sed bene econtra assignantur rationes, Genes. & 142.c.2.D, & 149.c.2.B
Quòd de viro formaretē fœmina fuit multum conueniēs ppter honorē humani generis, Gen. 142.c.4.F
Quòd de viro debuerit formari, vnica tantum fęmina, & non plures assignantur rationes, Gene. 149.c.3.G
Vir, & vxor, quā vnitate sint vna caro, Matth. tomo. 5. 81.c.2.A
Inter virum, & vxorem non est æqualitas, sed potius in omnibus est inęqualitas: nisi in petitione debiti: quia æqualiter tenetur vir reddere debitum vxori peretī, sicut econtra 1. Corin. 7. In cæteris verò vir imperat, & vxor obedit, &c. Genes. 230.c.4.F
Cōpertum est eiusdem temporibus mulierem a duobus viris, concepisse. Mat. tomo 7 89.c.2.C
Vir non semper tenetur reddere debitum vxori, quia non est semper in soluendo. Vxor tamen semper tenetur, quia semper est in soluendo, &c. Genes. 231.c.1.B
Duplex est separatio viri ab vxore, altera quantum ad thorum solum, & altera quantum ad thorum, & cohabitationem, Mat. tomo 7 107.c.2.E
Viro applicatur mystice ratio, & fęminæ sensualitas, Genes. 232.c.1.A
In duobus videtur mulier virum superare, quæ diminuunt peccatum in fornicatione simplici. Primum est ducibilitas ex dispositione corporis. Secundum est defectus resistentiæ, Mat. tomo 5. 108.c.2.A
Vir, & fęmina se habent: sicut perfectum, & imperfectum, sicut actus, & potentia. Et hoc prouenit ex differen-

differentia caloris, &c.Geneſ. 232.c.4.G
Viri ad vxorem eſt minor amor, ſecundum naturam, quam patris ad filium, &c. Geneſ. 234.c.3.F
Viri ad vxorem non eſt eadem lex, quæ eſt patris ad filium,&c.Geneſ. 234.c.2.D
Inter virum,& vxorem magis iuſtum eſt, quam inter patrem,& filium. Licet neutrum eorum ſit ſimpliciter iuſtum,quia non eſt iuſtum politicum,Geneſ. 234.c.4.F
Pluralitas tam virorum, quam vxorum reprobata eſt in matrimonio, tanquam fidei Chriſtianæ inimica, Matth.tomo 5 111.c.3.I
Vir poteſt, quandocunque voluerit, reconciliare ſibi vxorem,quæ fornicata eſt etiam in vitam, Matthæ. tomo 5 110.c.4.H
In poteſtate uiri,& vxoris eſt virginitatem cuſtodire, Matth.tomo 5 115.c.1.D
Vir, & vxor non poſſunt eſſe extrema communicationis politicæ,quia ſunt naturaliter inæquales, Geneſ. 235.c.1.C
Virum tenetur vxor magis diligere, quam è cõtra, & ideo in veteri lege magis tenebatur ad ſuſcitationẽ ſeminis, quam quis quam aliorum, Matth.tomo 6. 57.c.3.G
Vir regit vxorem, non per legem politicam,ſed ad arbitrium ſuum, & ipſe eſt lex, nec poteſt dari lex in particulari,quæ ſit politica,per quam vir regat vxorem,&c.Geneſ.235.c.1.D,& 240.c.3.G
Viri quare magis velint accipere vxores a virginitate, quam ab alijs cognitas,Matth.tomo 6 60.c.1.B
Leges,quæ dantur de viro, & vxore, ſcilicet de donationibus inter virũ, & vxorem, & de matrimonio, & ſponſalibus,& de diuortijs, & de reſtitutione dotis,non ſunt de modo,quo vir,& vxor ſe habent inter ſe,cũ iam ſunt vir,& vxo, ſed ſunt ad hoc, quòd incipiant eſſe coniuges, vel ad hoc, quòd deſinant, vel pro eo,quod competit eis, quando non fuerint coniuges, aut quando dubium eſt,an ſint coniuges. Nec ſunt leges cõiugum, ſed leges ad coniugium, &c. vel leges ad diſſoluendum matrimonium, vel leges pro tempore illo,quo non erant coniuges,vel pro iure,quod competit eis,qui non ſunt coniuges, ex actu coniugis, ſicut eſt de donationibus inter virum,& vxorem,&c.vel leges, quando dubium eſt, an ſint coniuges, vt quando alter habet conſcientiam de conſanguinitate,vel affinitate. Conſtat autem, quòd nulla iſtarum legum eſt de coniugibus, quandiu ſunt coniuges. Ergo nulla lex ponitur,vel poteſt poni viro ad vxorem, ſed ipſe legem ſtatuit ad arbitrium,vel ipſe eſt lex, &c.Geneſ. 235.c.1.D
Vir, & fœmina ſexu differunt, & non ſpecie, Matthæ. tomo 6 120.c.3.H
Viri ad mulierem in cœlo non erit principatus, quia iſta ſubiectio fœminæ ad virum eſt nunc pro peccato.Et in Paradiſo terreſtri non eſſet talis ſubiectio: ſicut nunc. Aliqua iñ eſſet, &c.Geneſ. 236.c.1.C
Cum corpus viri ſit neceſſario perfectius ſecundum naturam corpore fœminę,non habebit animam ſibi proportionatam: niſi illam, quæ fuerit perfectior, quam ea,quæ poteſt informare corpus fœminæ, &c. Geneſ. 236.c.2.D
Vir in ſacris literis ſæpe accipitur pro homine, vt in illo.Pſal.1. Beatus vir,&c.Et Beatus vir,qui timet dominum. Et Beatus vir, qui in ſapientia morabitur. Et ad Ephe.4. In virum perfectum, &c.Geneſ.238. colum.2.D
Vir non eſt ſub poteſtate viri, ſed ſub poteſtate legis, Geneſ. 240.c.3.F
Viri ad virum eſt ſubiectio per accidens, Geneſ.240. colum.3.G
Subiectio vxoris ad virum eſt principaliter ad bonum viri,&c.Geneſ. 242.c.1.D
Virum ſemen effundere contingit dupliciter, Matth. tomo 7 18.c.4.F
Sub viri poteſtate eſt vxor, ſed non eſt neceſſe, quòd omnis vir regatur ab alio,&c.Geneſ. 240.c.3.E
Nulli dicebantur viri, ſecundum legem Moyſi, qui non haberent vigeſimũ annum,Ma .to 4 102.c.1.A
Tempus generationis in viris durat vſque ad annos ſeptuaginta, & in mulieribus vſque ad quinquaginta,dicit Ariſtote.7. Politi. Sed hoc iam deficit, quia ab illo tempore vſque nunc tranſierunt fere mille, & octingenti anni, in quibus mutatio ſatis magna facta eſt in rebus, Geneſ. 321.c.2.D
Vir in duobus delectatur circa venerea. Similiter, & mulier in duobus, &c.Geneſ. 353.c.4.E
Inter virum, & vxorem non debet eſſe principatus tyrannicus,vt ſcilicet vir dominetur fœminæ, vt ancillæ eius, nec etiam principatus oligarchicus, ſic, vt fœmina, quando fuerit ditior, tunc dominetur, & vir totaliter famuletur,quia vterque principatus eſt iniuſtus. Sed debet eſſe principatus Ariſtocraticus, ideſt ſecundum virtutem, quia vir naturaliter eſt prudentior fœmina,&c.Exod.tomo 1 165.c.1.C
Vir aliquando eſt nomen ætatis, & diſtinguitur contra ſenem,aliquãdo eſt nomen coniugij, & interdũ nomen ſexus, Num.tomo 1 146.c.4.K
Vir non tenetur dimittere vxorem ſuam, quantumcunque ſit adultera, etiam ſi fiat meretrix contra, ſanctum Tho.1.Regum tomo 1 107.c.4.F
Vir, & vxor ad paria iudicantur, vt dicitur extra de diuortijs,cap.gaudemus. Quod debet intelligi in redditione debiti,& in vinculo matrimoniali, ſed non in cæteris. Nam vir eſt maior in honore, quam mulier,1.Regum.tom.1.122.c.3.G, Matth.tomo 5.85. c.3.F,108.c.1.D
Vir eſt firmioris,& abundantioris iudicij,qua fœmina, in tantum, quòd fœmina fere non habet opinionẽ vniuerſalem. Et ideo quaſi non poteſt eſſe continẽs, ſicut vir 7.Ethic.1. Regum tomo 1 151.c.4.k
Nunquam licuit, vt vna mulier haberet plures viros, vt probatur nouẽ rationibus, 1.Reg.to.1. 22.c.1.A
Quod aliqua mulier habeat plures viros,eſt cõtra ſubſtantiam matrimonij, & contra ſtatum Politiæ,imo contra naturam,&c.1.Regum tomo 2. 142.c.3.k
Vir, & vxor dicuntur eſſe vna caro, non virtute naturæ,ſed fictione iuris, ſicut teſtator, & hæres cenſentur eſſe eadem perſona.Similiter dominus, & procurator,&c.Matth.tomo 5 81.c.2.B
Multa ſunt permittenda viris,quæ non ſunt permittẽda fœminis, quia vir eſt mulieris caput 1.Corint.11. Matth.tomo 5 89.c.2.B
Vir incurrit bigamiam,ſi cognoſcat vxorem, poſtquã fuerit fornicata, etiam ſi ignorans cognoſcat, &c. Matth.tomo 5 107.c.3.F
Virago. Nomen latinum ſignificat mulierem robuſtam. Virabo tamen dicitur, quia de viro aſſumpta, quæ proprius diceretẽ vira, ſi termo latinus reciperet ad ſenſum 2.capit. Geneſ.Geneſ. 17.c.2 A,& 153.c.3.G
Virago, ſi accipiatur iuxta ſignificationem latinitatis, eſt nomen commune ſignificans omnes fœminas robuſtas. Sed ſi accipiatur iuxta intentionẽ imponẽtis nomen, eſt nomen ſexus, & conuenit omnibus mulieribus. Et ſic nihil aliud ſignificat virago, quã mulierem,ideſt viri fœminam,vel fœmina ſumptã de viro,&c.Geneſ. 153.c.3.F
Virago non eſt nomen proprium Euæ,ſicut neq; mulier,ſed eſt nomen ſexus. Et conuenit omnibus mulieribus ex impoſitione adæ in Hebræo reſpondẽte illi,

illi,ſcilicet iſſa,ſic illam appellauit Adam,iſſa in lingua Hebræa idem eſt, quòd mulier latine, Geneſ. 153.c.4.F,& 245.c.1.B

Hoc nomen virago non conuenit ſoli Euæ, licet illa ſola ſit de viro aſſumpta, ſed omnibus mulieribus competit in comparatione ad fœminas aliarũ ſpecierum,quia honor Euæ ad alias mulieres transfunditur &c.Gen. 153.c.4.K

Virago idem eſt quod Mulier,vt ex idiomate Hebræo conſtat,Gen. 245.c.1.C

Virile membrum.

Virilis membri magna longitudo nimis nocét ad generandum &c.Exo.tomo 1 268.c.4.F

Virga. Virgã Moyſi Iudæi dicunt fuiſſe quadrangularem, & in quolibet latere habuiſſe vnam literam nominis tetragrammaton &c. Exod. tomo 1 26.c.2.D

Per virgam Moyſi quot miraculæ facta fuerunt, Exo. tomo 1 139.c.3.H

Virga Moyſi aliquando dicebatur virga Dei, Exo.tomo 1 41.c.2.A

Virga Aaron quomodo dicatur deuorare virgas magorum Exo.7.Exo. tomo 1 42.c.1.A

Virga Aaron ſemper manſit virens, Numer. tomo 1. 241.c.1.B

Tredecim virgæ,de quibus Nu.17.poſitæ ſunt in Sancta ſanctorum. Et quælibet earum erat ſcripta nomine principis vnius tribus &c. Nu.to.1.240.c.4.G

Virgæ magorum Pharaonis non fuerunt vere cõuerſæ in ſerpentes,ſed ſolum apparenter,Exo. tomo 1. 41.c.4.H

Virgilius vide Virgilius.

Virginitas. Perituræ virginitatis principia ſolẽt, eſſe,tactus,iocus,amatorij nutus voces,ſibilique, Exo. tomo 1 238.c.1.B

Virginitas de materiali dicit in experiẽtiam voluptatis venereæ,Leui. 116.c.4.k

Virginitatis totum obſeruabatur inter Gentiles,vt patet de virginibus Veſtalibus &c. Nu.to.2.121.c.1.D

Virginitatem nouens, ſi poſtea defloretur, ſiue cum culpa, ſiue non tenetur continenter viuere, Num. tomo 2 138.c.1.E

Virginitas alicuius mulieris multis modis poteſt cognoſci,Num to.2.161.c.3.k,Iudi. 222.c.1.D

Virginitas poterat voueri in veteri teſtam. &c. Num. tomo 2 124 c.3.F

Non eſt ſignũ ſufficiens virginitatis, oſtenſio ſanguinis in Syndone, poſtquam a viro cognita eſt puella,vt probatur,Deuter. 116.c.2.A

De virginitate ſeruanda eſt proprie cõſilium, cum ſit de magno bono, & difficili &c. 1.Regum tomo 1. 126.c.4.K

De obſeruatione virginitatis,4. Reg. 198.c.3.F

Ad virginitatem proprie dictam requiritur propoſitum abſtinendi perpetuo a delectatione venerea, cum corporis integritate &c. Matthæo tomo 1. 97.c.2.D

Virginum victoria pulcherrima eſt, eo q̃ hoſti nunquam ſuccubuerunt,Matth.tomo 4 43.c.4.K

Quomodo Domina Noſtra habuerit aureolam virginitatis,Mat. tomo 4 44.c.1.C

Poteſt contingere,quòd aliqua virgo,totaliter exiſtẽs virgo, concipiat pure naturaliter ex ſemine virili, vt ponit exempium Sãctus Tho. in quodam Quotlibeto de puella pubere iacente in lecto cum patre. Et tamen concepit de ſemine patris, & hoc pater neſciuit, nec ipſa ſenſit, quia vtroque dormiente hoc accidit,ſcilicet humorem maſculinum defluere in genitale fœmineum,Matth.tomo 1.97.c.2.E

Virginitati ſeruandę non repugnat contrahere matrimonium. Repugnat tamen cõſummare matrimonium,Mat.tomo 2 227.c.4.F

Tria præmia conueniunt virginitati,ſ.aurea, aureola, & fructus Mat.tomo 4 41.c.3.G

Virginitati conuenit aureola, ideſt habentibus propoſitum ſeruandæ virginitatis, & illam ſeruauerunt, Mat.tomo 4 43.c.1.E

Virginitas Angelis eſt cognata, Matthæo tomo 4. 42.c.4.G

Virginitas nullam perfectionem haberet, ſi Adã non peccaſſet,nec deberetur ei aureola, Matth.tomo 4. 44.c.1.D

Virginitas,ſi formaliter ſumatur,donũ Dei eſt, Matt. tomo 4 44.c.3.F

Virginitatis materiale eſt integritas carnis, nec omnibus ſic decedentibus, datur aureola, ſed hs, qui propoſitum continentiæ habuerunt, & continuerunt,Mat.tomo 4. 43.c.2.C

Virginitas dicitur vita Angelica, vt dicit Ieronymus, inquantum virgines per gratiam imitantur id, quod Angeli habent per naturam, Matth. tomo 4. 46.c.4.H

Violenter deflorata, ſi propoſitum habuit ſeruãdi virginitatem, non perdit meritorie prẽmium virginitatis,Mat.tomo 4 43.c.3.H

Virginitas ex duobus prouenit, ſ.ex voluntate hominis,& ex dono Dei,& primum ſine ſecundo nõ ſufficit,Mat.tomo 5 115.c.3.G

Tria ſunt, quę virgines infeſtant,quæ viduas non tangunt &c.Matth.tomo 4 43.c.3.K

Virginitas ſic definitur ab Auguſtino: Virginitas eſt in carne corruptibili incorruptionis perpetua mutatio,Matth.tomo 7 16.col.1.D. Quæ quidem definitio exponitur quoad ſingulas particulas, ibidem. 19.c.4.K. Et ad rationes, quæ fiunt contra prædictam definitionem reſpondetur, ibidem. 20.c.2.E

Virginitas aliquo modo conſiſtit in carne,licet magis conſiſtat in mente &c.Mat.to.7. 16.c.2.E

Virginitas à virore dicitur, vel a viriditate. Et illud dicitur virens,& in ſuo virore conſiſtens,quod nõ eſt exuſtum ex abundantia caloris, aut aduſtionem paſſum &c. Mat.tomo 7 16.c.3.F

Non tollitur virginitas in illo,qui ante ſomnum in vigilia conſentit deliberare in veneream delectationem,& vadens cubitum paſſus ſit pollutionem nocturnam, Matt. tomo 7. 17.c.1.E

Si quis concupiſceret, quòd eueniret ſibi pollutio per noctem,& ex illo deſiderio titilata carne, ſecuta ſit pollutio non propterea perditur virginitas, vt probatur,Matt.tomo 7 17.c.2.E

Mulier violenter cognita non perdit virginitatem,eo quòd manet integritas mentis. Nam non tollitur virginitas, niſi ſimul tollatur integritas carnis, & mentis, & idem, ſi amens, & dormiens cognoſcatur, & in ſumma ebrietate. Et hoc niſi mulier iuerit cubitum, vt dormiens cognoſceretur. Nam tunc perdit virginitatem, ſic dicitur communiter. Nec eſt ſimile de deſiderante pollui in nocte, ſi poſtea polluatur: imo multũ intereſt,Mat. tomo 7 17.c.3.k

Qui virginitatem in ſtatu innocentiæ ſeruaſſet, mortaliter peccauiſſet,Mat.to.4. 44.c.1.D

Ad hoc quòd virginitas pereat,neceſſe eſt duo cõcurrere, ſ.delectatio, & apertio clauſtri cum conſenſu &c.Mat.to.7. 18.c.1.B

Virginitas nõ poteſt perdi, niſi per actum voluntariũ, Mat.tomo 7. 16.c.4.G.18.c.2.D

Index in omnia Opera

Virginitatem non perdit mulier violenter deflorata, quæ aliquanto tempore consensit ab aliquo cognosci. Non tamen cognita est, vel placet sibi, quòd fuerit cognita. Et ratio est, quia iste consensus non concurrit cum illo actu, vt simul stantibus, tollatur virginitas. Item quia iste consensus nullo modo potest esse causa illius actus, cum sit posterior &c. Matth. tomo 7 18.c.2.B

Virginitas perditur agendo, vel patiendo: tam in vase extraordinario, quam ordinario &c. Matt. tomo 7. 18.c.2.D

Virginitas perdi potest absque corruptione vasis fœminei, s. per tactionem vasis masculini: si matrix attrahat semen masculinum: quia vasorum integritas, aut corruptio non pertinet de per se ad virginitatis corruptionem, sed actus venereus &c. Matth. tomo 7 18.c.3.F

Virginitas perditur in muliere volẽte cognosci, & data opera: nec semen infusum sit matrici, sed extraordinarie, ideſt extra omnia vasa polluta fuerit, etiã manente integritate carnis: cum ibi sit actus venereus, & consensus. Et idem dicendum est: si fœmina fœminam polluat, aut seipsam absque vasis fractionem, Matth. tomo 7 18.c.3.I

Virginitas non perditur in viro coacto ad venerea, ideſt ad experiendum uoluptatem ueneream, ut probatur, Matth. tomo 7 18.c.4.F

Quando virginitas perdatur in viro vigilante per seminis resolutionem, eo non mouente organo, nec coacto aliunde. Et quando non, Matthæ. tomo 7. 18.c.4.H

Puer, qui ante ætatem aptam ad effusionem seminis, nititur venerea exercere, siue naturaliter, siue præter naturam, non perdit virginitatem. Et est sententia Sancti Tho. 4. Senten. distin. 33. arti. 1. ad quintũ, Matth. tomo 7 19.c.1.C

Vir legitimæ ætatis, si per modum mollitiei tẽtet effusionem seminis, licet non secuta fuerit, quia forte ille aliquo spiritu tactus destitit, potest pdere virginitatem, si tantum processum est, vt sequeretur calor venereus suffocans rationem citra effusionẽ tamen, quæ quidem suffocatio plenius esset: si consumaretur resolutio seminis, Mat. to. 7. 19.c.2.E

Si possibile esset, quòd vir dormiens tangeret fœminã carnaliter, & semen effunderet, perderet virginitatem. Sed hoc non est possibile maxime qñ vir est in virginitate, & nullum habuit exercitium venereorum: neque Loth cognouit filias suas carnaliter, cũ fuit dormiens, sed vigilas cognouit. Erat tamen æbrius, & ideo nesciebat, an filię essent, vel vxor, Mat. tomo 7 19.c.3.G

In definitione virginitatis ponitur perpetuitas, quia perpetuitas pertinet ad virginitatem: potius quã ad cæteras virtutes, accipiendo virginitatem, prout accipit Sacra scriptura, & prout conuenit illi aureola &c. Matth. tomo 7. 20.c.2.B

In virginitate requ ritur maior firmitas quantum ad propositum, quam in cęteris virtutibus, quia in alijs non requiritur propositum de nunquam contrafaciendo, sed in virginitate sic, Mat. to. 7. 20.c.4.G

Materiale in virginitate respicit præteritum, præsens, & futurum, Mat. to. 7. 20.c.4.H

Virginitas perditur in omni voluntaria experiẽtia delectationis venereorum, siue illa sit per concubitũ, siue absque concubitu, Matt. to. 7. 21.c.1.A

Virginitas non solum non est illicita, sed est aliquid valde laudabile, Matt. tomo 7. 21.c.2.E, & c.4.I

Virginitas præstat, vt liberius, & plenius vacet quis diuinæ contemplationi &c. Matt. to. 7. 21.c.3.I

Virginitas non est contra illud præceptum iuris naturæ: Crescite, & multiplicamini &c. Matth. to. 7. 21.c.4.F

Virginitas in medio consistit, sed istud medium non est secundum quantitatem, sed secundum rationẽ, quale accipitur in moralibus, Matthæ. tomo 7. 22.c.1.A

Perpetuam virginitatem damnabant Gentiles legislatores, putantes non placere Deo, & quia curabãt de bono publico &c. Matt. tomo 7. 22.c.2.B

Virginitatem perpetuam seruauit Plato, neque credidit peccasse seruando, immolauit tamen dijs, vt assentiret opinioni erroneæ aliorum, eis deferens honorem, Matth. tomo 7 22.c.2.B

Virginitas non est sterilitas, sed voluntaria abstinẽtia, ad quam sequitur nihil gignere, Matthæ. tomo 7. 22.c.2.C

Formale completiuum in virginitate est propositum perpetuo abstinendi a venereis. Et hoc propositum est laudabile ex fine, qui est vacare rebus diuinis, Matth. tomo 7. 22.c.2. I. Materiale autem est integritas carnis absque omni experimẽto venereæ delectationis &c. ibidem. 22.c.2.K

Virginitas non solum dicit statum, ideſt incorruptionem, vel inexperiẽtiam venereorum, sed etiam ad rationem habitus additur, quòd sit electio ad perpetuo abstinendum a venereis, & ideo præter statũ dicit rationem virtutis, & hoc capiẽdo proprie virginitatem, vt capiunt Theologi, cui s. conuenit aureola, Matth. tomo 7 22.c.4.F

Virginitas est specialis, & determinata virtus ab alijs distincta, vt probatur Matth. tomo 7. 22.c.4.H

De virginitate, Matth. tomo 7. 25.c.4.K

Virginitas, & castitas se habent, sicut magnificentia, & liberalitas, Matth. tomo 7. 22.c.4.K

Materiale virginitatis est ĩ omnibus hominibus mox natis, scilicet integritas carnis, & inexperientia venereorum. Formale tamen virginitatis non est in aliquo naturaliter, Matt. tomo 7. 22.c.4.K

Materia virginitatis potest quis male vti: non tamen ipsa virginitate, Matth. tomo 7. 24.c.1.D

Virginitatem non esse meliorem matrimonio, neque præferendam in bono spirituali asseruit Iouinianus hæreticus, contra quem multa loquitur Ieronymus in tractatu suo contra Iouinianum, sed quòd virginitas sit melior probatur, Matthæ. tomo 7. 24.c.2.C

Virginitas simpliciter loquendo, non est maxima inter virtutes, quia iustitia inter morales virtutes est maior, & post ipsam est fortitudo, & vltimo loco temperantia. Sed ratione dispositionis ad virtutem intellectualem, temperantia est propinquior virtutibus intellectualibus. Et inter partes temperantiæ præcipua est castitas, & in genere castitatis virginitas. Et ita ipsa est maxima inter virtutes morales in disponendo ad intellectuales. Et absolute virginitas est maxima inter partes tẽperantiæ, Mat. tomo 7 25.c.2.A

Virginitati spiritualiter præferũtur duæ virtutes, apud doctores, scilicet fortitudo, per quã mors pro Christo toleratur, & vita religiosa in monasterio &c. Matth. tomo 7 25.c.2.E

Virginitas habet summam pulchritudinem. Et tamẽ non est simpliciter maior cęteris virtutibus, Matth. tomo 7 25.c.2.E

Virginitas est integritas carnis, & mentis: cum omni priuatione actus venerei experiendi, vt declarat Sanctus Tho. in 4. Senten. dist. 32. Parad. 2. c. 4. l. Ecce Virgo. 1.c.3.H

Virginitatem strictius capit scriptura, quam cõiter accipiatur. Nam qũocunque aliqua mulier ex femine virili

virili concipiat,non dicitur in virginitate concipere iuxta sacras literas. Ecce Virgo. 2.c.2.B
In Domina Nostra fuit perfecta ratio virginitatis. Ecce Virgo. 3.c.1.A
Virginitas Mariæ Dominæ nostrę designata est per Ezechielem in porta clausa domus Domini. Ezech. 42.Matth.tomo 1 97.c.4.I
Circa virginitatem Mariæ multi errauerũt,inter quos fuit Heluidius,qui dixit, quòd post Christum natũ cognouit eam Ioseph, & habuit filios ex ea, quod multis rationibus impugnat, & respondetur ad argumenta Heluidij, Matt.tomo 1. 98.c.1.A
Quod Domina Nostra esset virgo in partu fuit conueniens propter tria,Matth.to.1. 97.c.3.I
Virginitas in Domina Nostra fuit multum laudabilis &c.Matth.tomo 7 23.c.4.K
Virginitatem custodire in potestate viri, & fœminæ est,Matth.tomo 5 115.c.1.E
Melior est virginitas perpetua, quam actus matrimonialis,Matth.tomo 5 115.c.2.C
Virginitas prouenit ex duobus, s. ex voluntate, & dono,Matth.tomo 5 115.c.3.G
Nemo habet naturalem inclinationem ad virginitatem,Matth.tomo 5 115.c.4.k
Virginitatem seruare non est homini simpliciter necessarium,Matth.tomo 5 116.c.1.C
Virginitas, & continentia perpetua, non omnibus petentibus, & appetentibus datur,Matth. tomo 5. 116.c.1.D
Quare non omnes habeant donum virginitatis, Mat. tomo 5 116.c.2.B
Seruare virginitatem Christus non posuit sub præcepto,Matth.tomo 6 37.c.4.k
Virginitas secundum Augustinum est in carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio, Matth. tomo 7.16.c.1.E. Et secundum Ambrosium aliter definitur,ibidem.
Virginitas est in carne,& in mente, Matthæ. tomo 7. 16.c.4.K
Virginitas perditur, existente actu venereo, & voluntate,Matth.tomo 7 17.c.2.D
Amissio virginitatis est actus moralis,Matth.tomo 7. 17.c.3.G
Amentes,& penitus ebriæ,& dormientes: si corrumpantur, nulla voluntate præcedente, non perdunt virginitatem, Matt.tomo 7 17.c.3.K
Virginitatem non perdit in aliquo casu mulier vi defiorata,quæ cognosci etiam desiderat, Matt.tom.7. 17.c.4.k
Duo concurrunt ad amissionem virginitatis,Matthæ. tomo 7 18.c.1.B
Violenter cognita potest perdere virginitatem,& potest non perdere,Matt.tomo 7. 18.c.1.C
Patiens in vitio sodomitico, siue sit vir, siue mulier,p. dit virginitatem,Matth. tomo 7. 18.c.2.E
Actu venereo perditur virginitas,Matt.to.7. 18.c.3.G
Duo auferunt virginitatem,Matt.to.7. 19.c.1.A
Duo posuit Sanctus Tho. ad amissionem virginitatis Matth. tomo 7 19.c.2.C
De virginitatis definitione,& eius expositione,Matt. tomo 7 19.c.4.I,Parad.12.c.1.B
De virginitatis obiecto,Matth.tomo 7 20.c.2.D
Corruptio opposita virginitati cõsistit in tribus,Matt. tomo 7 18.c.4.H
Virginitas sumitur dupliciter, Matt. to.7. 20.c.4.G
De virginitatis materiali, & formali, Matth. tomo 7. 20.c.4.H
Cur gentiles damnent virginitatem, Matth. tomo 7. 22.c.2.A
Virginitas est virtus,Matt.to.7. 22.c.3.H
Virginitas quid sit, Paradoxa 1. cap. 9. Ecce Virgo. 1.c.3.H
Virginitate seruata mulier potest naturaliter concipere.Ecce Virgo. 2.c.1.A
Quomodo habet intelligi,q virginitas non reparatur naturaliter,Matth.tomo 7. 23.c.2.B
Virginitas potest habere actum dupliciter, Matth.tomo 7 24.c.1.A
Iouinianus hæreticus dicit virginitatem non esse meliorem matrimonio, neque præferendam in bono spirituali,Matt.to.7. 24.c.2.C
Virginitati præferuntur duæ virtutes, scilicet fortitudo. Et vita religiosa in monasterijs, Matt.tomo 7. 25.c.2.E
Signum virginitatis non lauabatur apud Israelitas, videlicet sanguis &c.Matth.tomo 7. 306.c.4.k
Virgo. Qui virginem defiorauit non violenter, sed verbis seducens secundum leges ciuiles verberatur, si sit persona vilis. Si autem nobilis relegatur, vt habetur institut. de publicis iudicijs §.2. Si vero violenter, capit. plectebatur, ibidem. §. finautem. Sed secundum iura canonica, si nollet eam in vxorem accipere, castigabatur, vel flagellis, vel alias secundum arbitrium iudicis per excommunicationem, sed secundum legem Moysi cogebatur eam accipere in vxorem, nisi defiorator esset summus sacerdos, maxime si illa esset de gente humili. Nam tunc non poterat eam accipere in vxorem &c.Exo.tomo 1 235.c.4.I
Corrumpens virginem tenebatur eam dotare secundum facultates ipsius corrumpentis, & secundum dignitatem puellæ, vt habetur C. de episcopali audientia l penultima, & C. de rei vxoriæ actione, in authent.si quamuis, & ff. de iure dotium l. siue generalis, & 30. quæst.3. cap. nullum, Exodi tomo 1. 236.c.1.E
De virginis defioratione,illa lex,quæ ob seruabatur in lege veteris, obseruatur nunc ex noua institutione ecclesiæ, vt habetur extra de adulterijs, & stupro. Et est prima in ordine &c. Matthæo tomo 1. 236.c.2.A
Circa defiorantes virgines, qui non possunt dotare illas secundum legem,de qua Exo.22.ponitur distinctio notanda, Exo.tomo 1 237.c.1.D
Virgines vestales,si fornicarentur, viuæ sepeliebãtur, & de corruptoribus earum supplicium sumebatur, vt patet de illa matre Romuli, & Remi.Exod.to.1. 237.c.2.D
Habere rem cũ virgine cur sit maior delectatio, Gen. 260.c.3.H
De virginibus defloratis in populo Israel vide quandam distinctionem ad longum,Leui. 224.c.1.A
Virgines voluntarie defioratæ, nullam habebant pœnam a lege veteri ex hoc: nisi essent filiæ sacerdotum, vt probatur, Leuitici 224. colum. 1. E. Et ad illud Deuteronomio vigesimosecundo vbi præcipitur lapidari illam, quæ non esset inuenta integra, dicendum, quòd non præcipitur lapidari propter hoc: Sed quia, cum esset defiorata, permisit se desponsari pro virgine, Leuitic. 224. colum.3.I
Esse virginem magis meritorium est, quam nubere: nisi esset præceptum de contrahendo,4.Regum. 198.c.3.F
Virgini non licet se occidere, nisi hoc faciat instinctu Spiritus sancti, vt dicit Augustinus libr. 1. de Ciui. &c.Matth.tomo 2 95.c.4.k
Solis virginibus debetur aureola, & fructus simul, Matth.tomo 4 41.c.3.F
In parabola decem virginum quare dictum sit, quòd

quinque illarum erant fatuæ,& quinque prudẽtes, Matth.tomo 7.2.c.4 H, Nec debuit poni,quòd omnes essent fatuæ,ibidem.
Tria sunt,quæ valde infestant virgines, quæ non tangunt viduas. Primum est desiderium experiendi rẽ inexpertam. Secundum falsa cogitatio. Tertiũ inexperientia. & incõsideratio incommodorum &c. Matth.tomo 4.43.c.3.K, In viduis tamẽ est vnum, quod non est in virginibus, s.rememoratio præteritæ delectationis,quæ nimis vrget &c.Matt.tomo 4. 43.c.4.G
Puellæ virgines, vt pudicæ sint, debent ocultari à virorum aspectibus, Matth.tomo 4 76.c.2.A
Omnes viri accepturi vxores quare vellẽt eas esse virgines, Matth.tomo 5 108.c.3.I
Quidam hæretici dixerunt,ꝙ soli virgines saluabãtur, quorũ hæresis damnata est. extra de summa Trini. c.firmiter, §.virgines quoque, Mat.to.5.114.c.3.H
In quo casu coniugata sit melior,quam virgo, Matth. tomo 7 24.c.4.F
Si aliqua virgo defloretur violenter, habens propositum seruandi virginitatem,non perdit aureolam,si non mutet tale propositum, etiam quamuis mutet postea, si tandem iterum resumat, & in illo moriatur, adhuc habebit aureolam &c. Matth. tomo 4. 44.c.2.C
Angelos non dicimus virgines,nisi per metaphoram, Matth.tomo 7 20.c.3.G
Quinque virgines prudentes, & quinque fatuæ comparantur sensibus nostris, Matt.to.7. 10.c.2.A
Virgo mente,& corpore aliquando concepit naturaliter, sed non sine semine viri, Parad. 12.c.1.A
Viri virgines non amittũt virginitatem per pollutionem nocturnam &c.Ecce Virgo. 2.c.2.A
Qualiter Maria domina nostra fuerit virgo in partu, multis adhuc absconditum est: sic tamen est intelligendum, ꝙ sicut ante partum clausura eius virginalia non fuerunt aperta,ita nec in partu: neq; post partum.Ecce Virgo &c. 2.c.4.I

Virtus. Virtutes Angelicæ sunt supremi spiritus inter exequentes mysteria, Matth. tomo 5 28.c.1.E
Virtus, & operatio; esse, & natura per ordinem se habent,Matth.tomo 7 192.c.4.I
Virtus conuersiua speciei perfectior est in pueris, quã in iuuenibus,Matth.tomo 6 118.c.3.H
Virtus compositi est finita, Matt. to.7. 150.c.3.G
Virtutis cognitiuę nomina referuntur secũdum philosophos,Matth. tomo 7. 214.c.1.D
Virtus diuina est causa omnis resurrectionis, Matth. tomo 6 77.c.1.D
Nomẽ virtutis,vt pertinet ad Angelos, dupliciter accipitur,Matth.tomo 7 84.c.2.E
Virtutes cœlorum dupliciter accipiuntur, Matth.tomo 6 302.c.1.E
Virtutis habitus perfectus maxime ostenditur in tolerantia aduersitatum iuxta illud 2. Corinth.11.Virtus in infirmitate perficitur, Gen. 326.c.3.I
Virtus vnita fortior est se ipsa dispersa, Gen.403.c.2.E
Virtutes quomodo dicantur permanẽtiores disciplinis iuxta philosophum 2.Ethi.Exo.to.2. 57.c.2.B
Virtutis premium non possunt esse bona temporalia, quæ possidentur, vt probatur Leui. 308.c.1.E
Singulæ virtutes morales habẽt passiones aliquas, vel actiones &c. Leui. 308.c.3.G
Virtutes morales possunt imperari a charitate dupliciter,s.sunt in inferioribus à voluntate. Secundo, quia de sublimiori obiecto, s. de Deo, qui est simpliciter finis. Et si virtutes morales essent in voluntate,adhuc imperaret ei charitas, quemadmodum imperat iustitiæ, quæ est in voluntate &c. Leuit. 308.c.3.H
Virtus habet quatuor gradus, vt ait Macrobius ī somno scipionis. Nam quędam sunt politicę. Alię vero purgatoriæ,& aliæ purgati animi, siue heroicæ. Et aliæ sunt exemplares 1.Reg. to.1. 34.c.1.C
Virtus vbicunque sit,non potest latere &c. 4. Regum 34.c.3.F
Virtutis actus semper fit cum delectatione, iuxta regulam Aristotelis &c.4. Reg. 188.c.1.A
Magnæ virtutis res est in conspectu rei delectabilis cohercere passionem &c.1.Paral. 129.c.1.B
Virtus proprie significat vltimum de potentia rei 1. Paralip. 180.c.1.E
Virtutes Thęologicæ habent Deum pro obiecto, & pro fine,& in hoc differũt a moralibus, q̃ licet possint habere Deum ꝑ fine. Immo debent habere,vt actus earum sint meritorij. Non tñ possunt habere Deum pro obiecto,sed solum aliquas passiones, vel actus humanos &c. Matth. tomo 1. 184.c.4.K
Virtutes Theologicæ non possunt proprie dona vocari,Matth.tomo 4 268.c.4.E
Virtutes Theologicæ sunt quasi causæ aliarum virtutum, Matth.tomo 5 8.c.3.K
Cum Deus virtutes infundit, omnes simul infundit, Matth.tomo 5 8.c.3.E
Sicut ad virtutem pertinet bene agere, ita & bene pati,Matth.tomo 2. 5.c.3.F
Virtutes,& dona non differunt specie, s.ex parte obiectorum,neque sicut minus perfectum, & magis perfectum, quia hæc non sufficiunt variare speciẽ, sed ex modos, quia alius est modus operandi per virtutem, & alius per dona, per virtutes, s.plano modo, & humano,per dona uero,modo diuino.Et in modo humano potest esse differentia in excellentia actuum &c.Matth.to.2. 63.c.3.I
A virtutibus, & donis differunt beatitudines,non tãquam habitus distincti ab eis,sed sicut operatio differt ab habitu, quia beatitudines sunt operationes virtutum perfectarum, vel ipsorum donorũ, sic dicuntur quidam.Sed dicẽdum est,ut cõiter tenetur, ꝙ beatitudines non sunt operationes uirtutũ perfectarum, sed ipsorum donorum, nisi donum appellent uirtutem perfectã &c. Matth.to.2. 63.c.4.K
Virtus potest tripliciter dici perfecta,uno modo secũdum speciem: secundo modo quo ad statum: tertio modo quo ad modum,Matt. to.2. 64.c.1.E
Virtutem impediri stat dupliciter,aut quantũ ad statũ cõem,& sic nõ potest impediri, nisi per peccatum, aut quantum ad statum perfectum, & sic bene potest impediri, s.ꝙ uirtus non habeat totalem perfectionem, & tñ ꝙ maneat in aliquo esse, saltẽ in cõmuni statu.Et hoc mõ potest impediri,non per peccatũ,sed per actum uenereũ &c.Mat.to.2.141.c.2.A
Medium in uirtute non est| secundũ æqualitatẽ quantitatis, sed secũdum æqualitatem proportionis &c. Matth.tomo 2 141.c.1.E
Vbi datur inclinatio distincta ad aliquod bonum, ibi debet poni uirtus distincta &c. Matthæ. tomo 2. 235.c.2.C
Ad hoc,quòd aliquis secundum suam uirtutem dicatur semper operans, duo requiruntur. Primum, ꝙ nunquam contra illam operetur.Secundum, quòd temporibus conuenientibus semper operetur &c. Matth.tomo 2 252.c.1.C
Impossibile est, quòd virtutes morales secuudum se sint meritoriæ, nisi per charitatem informentur, Matth.tomo 2 257.c.1.A
Per uirtutes morales sine charitate meretꝫ homo saltem aliqua bona tẽporalia, Matth.to.2. 257.c.2.B

Omnis virtus operatiua exequitur prouidentiam Dei Matth.tomo 3 262.c.1.B
Virtutis eſt prius honorem impendere, quam recipere, Matth.tomo 3 243.c.4.k
Virtus a viribus nomen accepit, ideſt virtus eſt naturalis quædam potentia ad agendum excellenter. Et ſicut in corpore ſunt iſtæ vires ſic etiam in anima, Matth.tomo 4 68.c.2.E
Non inconuenit inueniri actum alicuius virtutis, vel vitij circa materiam aliarum virtutum vel vitiorũ, inquãtum poteſt ibi inueniri ratio illius virtutis vel vitij: vt magnanimitas poteſt vti actibus omnium virtutum 4. Ethi. Matth. tomo 4 131.c.2.D
Nulla virtus neque vitium eſt in partibus organicis, Matth. tomo 5 6.c.4.I
Omnes virtutes morales reducuntur ad quatuor, quæ dicuntur Cardinales. Et quædam virtutes reducuntur ad alias dupliciter, ſcilicet vel propter ſimilitudinem generis, ideſt obiecti vel actus, aut propter ſimilitudinem modi ſe habendi, Mat. tom. 5. 8. c. 2. C
Virtutes ſunt permanentiores diſciplinis, Matt. to. 5. 157. c. 4. F
Circa quamlibet operationem moralem completam ſunt quatuor actus, Mat. tomo 5 40.c.1.B
Declinare parum a medio non eſt contra virtutem, Matth. tomo 5 47.c.3.F
Virtutes religioſorum ſunt continentia, obedientia, & paupertas voluntaria, quæ deſignantur, Matt. 19. cũ dicitur, Et acceſſerunt, &c. Matth. tom. 5 77. c. 1. A
In baptiſmo infunduntur omnes virtutes morales ſecundum fidem, Matth. tomo 5 145. c. 4 G
Virtutes, & gratia naturã perficiunt, ſed minime cogunt, Matth. tomo 5 157. c. 4. F
Quare virtutes morales acquiri poſſunt per exercitũ, Matth. tomo 5 145. c. 4. H
In actibus virtutum acquiſitarum nõ deficeret homo in ſtatu naturæ integræ non tamen in ſtatu naturæ lapſæ, Matth. tomo 5 145. c. 4. K
Virtus præcipuæ prælatorum ſunt quatuor, Matthæ. tomo 5 171. c. 4. F
Quilibet tenetur ſecundum virtutem viuere, Matthę. tomo 5 173. c. 1. C
Vna virtus non eſt contra aliam, Matt. to. 5. 179. c. 2. B
Tertia virtus prælati eſt humilitas, Mat. to. 5. 188. c. 3. G
Non eſt neceſſe in via ſemper operari ſecundum virtutem, Matth. tomo 6 135. c. 2. D
Virtutes quomodo amentur, & quo amore, Matth. tomo 6 136. c. 3. k
Bonũ virtutis eſt maius bono vtili, & delectabili, Matt. tomo 6 145. c. 3. H
Quanto virtutis habitus eſt maior, tanto vitium oppoſitum illi eſt maius, Matth. tomo 6 203. c. 2. E
Firmitas in habitibus virtutum ad duo deſeruit, Matt. tomo 7 20. c. 3. K
Quomodo intelligitur, quòd habens vnam virtutem habeat omnes, Matth. tomo 7 23. c. 1. D
Vna de circunſtantijs ad vſum virtutis eſt tẽpus, Matt. tomo 7 23. c. 3. G
Vna virtus eſt excellẽtior alia duplicitur, ſcilicet, quãtum ad actum, & quantum ad habitum, Matthæ. tomo 7 25. c. 1. E
De ordine virtutum, Matthæ. tomo 7 25. c. 2. A
Virtus in infirmitatibus, & in tribulatiooibus, perficitur, Matth. tomo 7 136. c. 1. B
Virtutes Theologicæ ſunt vt cauſæ omnium virtutũ, & quãtum ad hoc omnes virtutes morales poſſunt reduci ad quamlibet Theologicam, quia tamen iſte modus reductionis eſt cum pauca fide, ideo non ponimus ſic vnam virtutem eſſe partem alterius. Nam modus ſe habendi eſt præcipuus modus reducendi, quia modus eſt vt aliquid formale in virtute, Matthæ. tomo 5 8. c. 3. K
Nulla virtus moralis, aut Theologica eſt in Deo, Mat. tomo 5 6. c. 2. D
In acquiſitione virtutis humilitas habet primum locum per modum remouentis prohibens, fides tamen habet primum locum per modum acquiſitionis, Matthæ. tomo 5 9. c. 2. B
Omnes virtutes morales dirigit charitas in Deum, eiſque imperat, Matth. tomo 5. 9. c. 1. A, Et ſunt meritoriæ cum charitate, & ſine ea nõ, ibidem 12. c. 1. C
Toties virtutes morales infunduntur, quoties charitas infunditur, Matth. tomo 5 145. c. 4. H
In virtutibus talis eſt ordo, quod charitas eſt prima, ſecunda eſt ſpes, tertia fides, quarta prudentia, quinta iuſtitia, ſexta humilitas, Matth. tomo 5 9. c. 1. C
De conditione cuiuslibet virtutis ſunt tria, ſcilicet, ſcire, velle, & impermutabiliter operari, ex 2. Ethico. Matthæ. tomo 5 157. c. 4. F
Omnes virtutes a Deo infunduntur, Mat. to. 5. 9. c. 2. A
Virtutes morales nec habent Deum pro obiecto, neque pro fine, Theologicæ vero habent Deum pro obiecto, & p fine, inter quas ſola charitas eſt meritoria, cuius aſſignatur ratio, Matt. tomo 6. 129. c. 1. B
In definitione virtutis ponitur meditatio pro electione, vel habitu electiuo, Matt. to 7. 20. c. 1. A, & c. 3. H
In habitibus virtutum eſt firmitas quantum ad duo, ſcilicet, quantum ad inclinandum, & quantum ad permanendum in ſubiecto, &c. Matt. to. 7 20. c. 4. F
Paſſiones partis ſenſitiuæ non ſunt materia virtutis moralis, aut vitij, niſi inquantum pertinent ad rationem, &c. Matthæ. tomo 7 21. c. 1. C
Virtutum connexio non eſt ſecundum materiam, & actum, qui habeat vnam, habeat materiam omniũ, ſimiliter, & exercitium ſed eſt connexio ſecundum formale, ſcilicet in charitate, quæ eſt formantus virtes, aut ſecũdum prudẽtiam, &c. Mat. to. 7. 23. c. 1. B
Omnis virtus reparatur per pœnitentiam quatum ad id, quod eſt formale eius; non tamen quantum ad id, quod eſt materiale in ea. Primum patet, quia electio ſe tenet ex parte formalis, & nihil facilius, quã mutare electionem. Materiale tamen non pendet ex arbitrio noſtro, &c. vt experientia corruptionis venereæ, poſtquam habita eſt, Mat. tom. 7 23. c. 2. A
Omnium virtutum actus eſt omni tempore licitus; tamen id, quod materialiter eſt actus vel vſus alicuius virtutis, non eſt ſemper licitum, &c. Matthæ. tomo 7 23. c. 3 F
Non omnes virtutes habent actus exteriores, ſcilicet materiales poſitiuos, ſed aliquæ habent, & aliquæ non. Et ſatis eſt, quòd illæ, quæ non habent, habeant interiores actus poſitiuos, ſcilicet electionis, Matth. tomo 7 24. c. 1. A
Inter virtutes morales præcipua virtus eſt iuſtitia, deinde fortitudo, & demum temperantia. Sed in ratione diſponẽdi ad virtutes intellectuales, propinquior eſt temperantia, & inter partes temperãtiæ caſtitas, & inter partes caſtitatis virginitas. Mat. to. 7. 25. c. 2. B
Virtus infuſa accipitur dupliciter, Matt. to. 5. 145. c. 4. F
Virtus acquiſita eſt omnis virtus moralis, quæ p aſſuetudinem acquiritur, Matt. tomo 5 5. c. 2. E
Virtuoſus. Omnis virtuoſus delectabiliter cõſeruatur ad ſeipſum, Mat. tomo 6. 146. c. 1. D
Virtuoſi viri malum interdum ſolitarij eſſe quam cum alijs. De Statu. Animarum 3. c. 4. I
Virtuoſus aſſimilatur figuræ quadratæ ſolidæ, Exod. tomo 2 46. c. 2. D
Virtuoſus non poteſt abſcondi 4. Regum 34. c. 2. E
Non virtuoſus poteſt virtuoſa operari, ſi fiant ex magna

magna deliberatione,non tamen ſubito,&c. Mat. tomo 5 151.c.4.k
Nemo ex vna operatione bona iudicari debet virtuoſus,Matth.tomo 6 7.c.2.E
Nemo poteſt eſſe virtuoſus ſine præparatione animi ad omnes virtutes, ſi materia ſe offerat & opportunitas,Matth.tomo 7 23.c.1.C
Vis. Vires. Nihil eſt,quod magis eneruet vires corporis, quam onerum ſubiectio, Exod.tomo 1 4.c.4.k
Vires irrationales concordare cum ratione, nō poteſt fieri niſi per aliquod agēs,quod ſit ſuperior vtriſque viribus. Et durabit talis ſubordinatio & concordia, quamdiu illud agens habuerit illam ſubordinationem & habitudinem. Exemplum de igne calefaciente aquam &c.Gen. 196.c.1.B
Vitibus irrationalibus, ideſt iraſcibili & concupiſcibili, licet ſit naturale per ſe moueri, non expectata ratione, non tamen naturale quòd moueant mēbra, in quibus ſunt,motu executiuo, ſed motu quodam in membris qui vocatur appetitus,&c. Gen. 196. col.1. D
Vis concupiſcibilis & iraſcibilis nō poteſt mouere aliquod organum executiuæ,&c.Gen. 196.c.2.A
Vim vi repellere,præceptum eſt iuris naturalis, & hoc eſt aliquid per ſe notum valde vniuerſale in praticis,licet legiſtæ illud ponant ſub iure gentium, qđ pertinet ad ſolos homines, vt patet, ff. de iuſtitia & iure in l.vt vim.Magis tamen videbatur ſub lege naturali ponendum,etiam ſecundum eorum poſitionem,quia natura docuit hoc ius cętera animalia,qa & hoc rebus in animatis conueniat,poteſt tamē dici ſpecialiter pertinere ad ius gentium; quia oportet eſſe cum moderamine inculpatæ tutelæ, quod ſolis rationem habentibus conuenit,&c. Exod. tomo 1 31.c.3.F
Vim vi repellere licitum eſt in duobus caſibus,primo, quando ille,quilę ditur, nihil mali intulit, ſecundo quando aliquid mali intulit, & tamen paratus eſt iuſtam facere ſatisfactionem. 1.Paralip.220.c.2. B, Et eſt tertius caſus, in quo lædens poteſt ſe defendere, quando lædens & læſus habent iudicem ſuperiorē, &c.ibidem. 221.c.1.C
Vt vim vi repellere licitum ſit, multæ requiruntur cōditiones,quæ referuntur,Mat.tomo 2 90.c.2.C
Hoc dictum vim vi repellere, nō eſt dictum ſacrę ſcripturæ,ſed legis humanæ,vt habetur in Decretis 1.d. ca. ius naturale. Et extrà de ſen. excommunic. cap. Si verò & ff. de vi & vi arma,l. 1. §. vim vi. & ff.ad l. Aquil.l.ſcientiam,§.qui aliter,Mat.to.2 91.c.3.k
Ad vim vi repellendam non ſolum inclinat pars ſenſitiua,ſed etiam pars intellectiua,Mat.to.2 91.c.4.F
Tres ſunt vires animæ rationalis,Mat.to.6 128.c.3.K
De colligantia inter vires ſenſitiuas & intellectiuas, Paradoxa. 48.c.2.E
Viſibile. Deus in infinitum eſt viſibilis,Matth. tomo 6 133.c.4.I
Viſio fit per modum pyramidis radioſę,cuius baſis eſt in re viſa,& conus in oculo videntis,Matth.tomo 1 124.c.1.D
Viſio vſque ad quem cęli finem tendat, Parad.4.c.11.
Viſio Dei. In viſione Dei glorificatur anima, Matth.tomo 6. 78.c.2. E, Quæ quidem viſio eſt omne bonum, ibid.329.c.1.A, Et ipſa etiam ſola beatos facit,Matth.tomo7 228.c.4.H
Circa ſummum bonum clare viſum non poteſt voluntas ſuſpendere, neque remittere actum ſuum, &c.Matth.tomo 7 231.c.4.k
Viſio Dei per eſſentiam quomodo fiat, Geneſ. fol. 174.c.3.G
Viſiuum. Potentia viſiua ſolum modo patitur & non agit,Exod.to.1 48.c.1.A
Viſitare Aliquem eſt venire ad videndum eum, Exod.tomo 1 19.c.4.k
Viſitare aliquando eſt bonum, & aliquando malum, Leuit. 313.c.3.K
Viſitare Dei quid ſit,Exod.tomo 1 19.c.4.K
Viſitare incarceratum, & venire ad ipſum fere, idem ſunt,Matth.tomo 7 113.c.2.E
Quòd prælati quolibet anno viſitēt prouinciam ſuā, habuit aliquale exordium ex Samuele, 1. Regum tomo 1 84.c.4.I
Viſitatio. De ſua propria ſignificatione ſignificat frequenter videre, Matth. tomo 7 112.c.1.B
Viſitatio facienda eſt infirmis quatenus eſt eis neceſſaria,aut vtilis. Et videre illos eſt valde neceſſarium propter multa,Matth.tomo7 112.c.1.E, Similiter & prouidere illis ibidem. c.2.A
Vita Hominis extenditur ex eſu cuiuſdam lanugi nis,quæ eſt in aboribus apud Seres in India. E inſulæ quædam ſunt,vbi homines non moriuntur, Geneſ. 24.c.2.B
Quare hominum vita tam longa fuerit in prima ætate,Gen.33.c.1.D,48.c.1.A,90.c.3.F,Matth. tomo 6 112.c.1.D
Vita hominis abbreuiata eſt poſt diluuiū propter malam nutritionem terræ naſcentium debilitatorum ex terra corrupta,Gen.247.c.2.C,& 33.c.1.E
Quòd vita hominum longior ſit in aliquibus regionibus,multum facit aſpectus cęli,non cuiuſque:ſed octauæ ſphęræ per motum proprium, à qua ſecundum cauſas naturales mors & vita dependet, Gene. 33.c.3.I
Vita hominum, priuſquam naſceretur Phaleg, erat quingentorum annorum,vt patet Gene.11. Et poſt natiuitatem Phaleg nūquam vixerunt homines niſi vſque ad ducētos quinquaginta annos, & ſic ętas fuit diuiſa per medium,Gen. 53.c.3.G
Habitantes in oppido Acroton, quod fuit in cacumine montis Athos, in dimidio longioris vitæ erant, quam homines in alijs regionibus habitantes, Gen. 90.c.2.D
Vitam aliquorum hominum prolongari & conſeruari per quatuor centum annos per eſum fructuum arborum Solis & Lunæ, tradit hiſtoria ſcholaſtica, lib.Heſter.Gen. 99.c.2.A
Vita actiua ſignificatur per animalia quadrupedia, & contemplatiua per aues,Gen. 254.c.3.G
Vitæ radices ſunt calor naturalis & humiditas radicalis,Gen.343.c.4.I,& 396.c.1.E
Vita hominis in hoc mūdo vocatur peregrinatio,&c. Geneſ. 392.c.1.B
Vita eſt triplex, ſcilicet gloriæ, gratiæ, & carnis ſecundum quas tripliciter exponitur illud Leuit.18.cum dicitur,quæ faciens homo viuet in eis,Leuit. folio 178.c.4.I
Differentia vitæ actiuæ à contemplatiua ſignificatur per duo genera holocauſtorum, vnum ex quadrupedibus,& alterum ex volatilibus,Leuit. 15.c.3.H
Vitæ eternæ gaudia non ſunt ſicut gaudia huius vitæ, quia illa ſunt gaudia animarum, & iſta totius hominis,Num.tomo 2 5.c.4.F
De vita actiua, & contemplatiua per quæ ſignificata fuerint in veteri teſtamento,Leu. 15.c.3.H
Vitam prolongantes multæ ſunt cauſę,Gen. 33.c.1.E
Tota vita hominis vel alterius rei, non eſt niſi vnum præſens,Joſue tomo 2 20.c.2.B
Vita multipliciter accipitur, primo Regum tomo 2 52.col.4.G

Ad

Ad vitę eternę ſpem & deſiderium incitatio ponitur, Geneſ. 412.c.3.H
Bonorum vitam quare Deus interdum prolonget,& interdum abbreuiet, ſimiliter & vitam malorum, 4.Regum. 217.c.2.B
Vita dupliciter accipitur, vno modo pro eſſe viuẽtis, alio modo pro operatione viuentis,ſecundũ quam redducitur in actum, ipſum principium vitæ, ideſt ipſum,per quod viuimus.Et ſic dicimus vitam actiuam vel contemplatiuam, vel voluptuoſam, &cęt. Matth.tomo 2. 16.c.3 H 17.c.3.K
Vita actiua quare ſit minus perfecta,quam vita contẽplatiua,Matth.tomo 2 17.c.1.A
Tres vitæ aſſignantur ab Ariſt. 1.Eth.ſ. vita voluptuoſa,vita ciuilis,& vita contemplatiua.Et ab eis denominantur tres beatitudines, eis reſpondentes,ſ. voluptuoſa.pratica,& ſpeculatiua &c. Matth.tomo 2 65.c.3.K, Contra vitam voluptuoſam militant tres beatitudines,ſcilicet,paupertas ſpiritus, mititas , & luctus,ibid.66.c.4.H, Ad beatitudinem praticam reſpondent eſuries & ſititas iuſtitiæ, & miſericordia, & munditia cordis & pax, beatitudini ſpeculatiuæ huius vitæ,non reſpondet aliqua beatitudo,ſed premium beatitudinum, ſcilicet viſio Dei, ibidem fol. 67.c.1.B
Vitæ auſteritatem putabant Iudæi pertinere ad maximam ſanctitatem,Matth.tomo 3 197.c.4.k
Vitæ perfectio non conſiſtit in cibo & potu, ſed in virtute,ſiue charitate,Matth.tomo 3 284.c 1.E
Vitam hominis Deus decurtauit poſt diluuium , ne homines ſpe vite longioris diutius peccarent, Gen. 35.c.4 G
Vita hominis ante diluuium quomodo potuerit eſſe tam longa,Gen. 32.c.2.E
Vitæ terminos Deus nobis conceſſit,qui non prætiribunt,Matth.tomo 4 105.c 4.G
Vita Prælati qualis eſſe debeat,Matth.to.2 72.c.1.A
Tota vita noſtra eſt exire ob uiam ſponſo, Matth. tomo 7 9.c.2.A
Bona vitæ contemplatiuæ meliora ſunt, quam bona vitæ actiuæ,Luc.10.Maria optimam partem elegit, &c. Et Ariſtoteles 10.Eth.Matth.to.7 21.c.3.G
Sola vita æterna vocatur vita,Matth.to.5 15.c.4.G
Quare vita æterna dicatur vita ſimpliciter & abſolutè, Matth. 5. Cum dicitur ſi vis ad vitam ingredi &cęt. Matth.tomo 5 127.c.3.k
In omnibus, quæ ad vitam ſunt neceſſaria, nemo ſibi ſufficit,Matth.tomo 5 81.c.4.K
In his, quæ pertinent ad vitæ directionem, ſunt tres gradus,Matth.tomo 5 137.c.2.C
De incommodis vitam iſtam comitantibus, Matthę. tomo 6 78.c.4.I
Vitæ hominis periodus ex quo determinetur, Matt. tomo 6 112.c.1.C
Vita tripliciter habet relationem ad habentem charitatem.Matth.tomo 6 138.c.3.F
Communicatio in vita humana accipitur dupliciter, Matth.tomo 6 140.c.3.F
Totum vitæ tempus diſtinguitur in duo, ſcilicet, in tempus vigiliæ & tempus ſoporis , Matth.tomo 6 175.c.2.D
Vita animalium quare breuior ſit nunc, quam vnquã fuerit,Matth.tomo 7 130.c.1.B
De iudicio condemnationis penes vitam contemplatiuam,Matth.tomo 7 4.c.2.A
Cętera de vita æterna,vide in dictione,Beatitudo.

Vitalia. Quæ dicantur eſſe in animali , Leuit. 24.c.2.D
Vitalia membra dicuntur cor & pręcordia,Leuit. 35. c.4.F, & 55.c.1.D

Vitare. Non poteſt homo ſufficiẽter vitare malum per liberum arbitrium , Matth. tomo 5 27.c.1.D
Eorum, quæ vitantur, quædam vitantur, quia per ſe mala ſunt, vt adulterium &c. Alia verò non quia per ſe mala ſunt,ſed quia ex eis multa mala ſequuntur,ſicut vinum ſecundum ſe malum non eſt,tamẽ vitatur,quia eſt luxurię cauſa,ſi immodicè ſumatur, ſic & iuramentum,&c.Exod.tomo 1 169.c.3.F
Sine ſpeciali Dei gratia non poteſt homo vitare omnia peccata venialia,Matth.tomo 5 151.c.2.B, Bene tamen ſi iuuetur per gratiam , Matth. tomo 6 88.c.4.H
Vitare peccatum poteſt dupliciter intelligi , ſcilicet, aut peccatum iam commiſſum,aut peccatum committendum,&c.Matth.tomo 5 151.c.2.E
Ad vitandum omne peccatum in ſtatu naturæ lapſæ indigit homo gratia Dei habituali , Matth. tomo 5 151.c.3.H

Vitis. Quare vites non producant flores, Geneſ. 360.c.1.E
Inter arbores vitis data eſt ad neceſſitatem vitæ,Iudic. 87.c.3.I
Vites in terra Chanaam ſic ſunt in terra eleuatæ , vt ſub illis ſit locus conueniens ad manendum, 3.Regum. 41.c.4.C

Vitium. Duodecim modis vitia aliorum inhoneſte reuelamus, qui modi reffertũ tur, Leuit. 185.c.1.A
Omnia vitia dependent ex tribus capitibus,ſcilicet ex deſiderijs honorum, diuitiarum, & carnalium voluptatum,Matth.tomo 1 172.c.3.K
Accuſare vitia officium eſt bonorum , quod ſi mali agant,alienas partes agunt,Matth.to.5 43.c.4.G
Quanto habitus virtutis eſt maior, tanto eſt maius vitium oppoſitum illi,Matth.tomo 6. 203.c.2.D
Ad hoc quòd aliquod vitium ſit capitale , tres requiruntur cõdictiones,Matt.to.2 111.c.1.C,142.c.4 H
Inter partes ſeu ſpecies vitij capitalis,& filias eius,quid interſit,Matth.tomo 2 146.c.3.F
Vbicunque circa materiam alicuius vitij occurrit aliqua ſpecialis deformitas, ibi debet poni ſpecies determinata illius vitij,Matth.tomo 2 157.c.4.F
Non inconuenit vnum vitium recipere deformitatẽ quandam ex adiunctionem alterius vitij,vt materia venereorum ex adiunctione iniuſtitiæ , vt patet in ſtupro,vbi fit patri puellæ ſtupratæ iniuſtitia , &cęt. Matth.tomo 2 158.c.1.C
Quando vnum vitium, vel virtus ordinatur ad finem alterius vitij vel virtutis , accipit ſpeciem illius, &c. Matth.tomo 2 160.c.1.E
Si aliquod vitium opponitur alteri, vel alicui virtuti, non oportet, quòd omnes filiæ illius vitij opponantur alteri vitio,vel virtuti, vt patet de filiabus iræ, & luxuriæ,quæ non opponuntur illis vitijs,aut virtutibus,quibus ira,& luxuria opponuntur,&c. Matth. tomo 3 5.c.1.E
Ad hoc quòd aliquod vitium ſit capitale, requiruntur tria. Primum,quòd vitium illud habeat finem multum appetibilem . Secundum,quòd ſit cauſa multorum vitiorum,& non ſit cauſa omnium , Matth. tomo 3 6.c.3.G
Inter mortalia vitia non oportet,quòd omnia vitia capitalia ſint mortalia, ſed ſatis eſt, quòd ſint origines quædam mortalium,&c.Matt.to.3 6.c.4.I
Ad hoc quòd aliqua vitia dicantur filiæ alicuius vitij capitalis,ſufficit, quòd pertineant ad illud tanquam ad finem,vel dependeant ab eo tanquam ab efficiẽte,Matth.tomo 3 7.c.1 B
Multa vitia contingunt ſimul eſſe,Mat.to.3 7.c.3.H

Vitia corporis cur non tam ſtrictè non æſtimantur in ſacerdotibus noui teſtamenti, quàm in veteri, Leu. 231.c.3.F
Vitia ſunt animarum langores, Matth. tomo 3 195. col.2.B

Vitta hiacinthina:

Vittas hiacinthinas portabant Iudæi ad duo. Primò, vt recordarentur præceptorum Dei. Secundò, vt ipſi cognoſcerentur eſſe Iudæos, Num.to.1 228.c.2.B
Iudæi vtebantur vittis hiacinthinis, & non alij, Matth. tomo 6 178.c.4.K
Vittæ hiacinthinæ, quas Iudæi portabant in fimbrijs, erant quædam pitatia de panno, & erant quadrata. Et ponebantur in extremitatibus veſtium per quatuor angulos ſiue fimbrias. Et tales vittæ poterant eſſe paruæ vel magnæ; & erant hiacinthinæ, ideſt coloris azurini, ſiue cęleſtis. Et multa huius coloris erant apud Iudæos, Matth.to. 6 178.c.3.G, Et iſtæ vittæ hiacinthinæ ponebantur in fimbrijs multis de cauſis, ibid.c.3.I, Et omnes Iudæi portabant iſtas vittas hiacinthinas in fimbrijs, ibid. 179.c.1.B, Et iſtæ vittæ hiacinthinæ tangebant terram, ibidem 179. col 4.K
Vittas hiacinthinas paruas vel magnas portabat Chriſtus, &c. Matth.tomo 6 180 c.1.A

Vitula ruffa.

Appellabatur large ſacrificiũ, non tamen proprie, habebat tamen magis rationem ſacrificij, quam Agnus Paſchalis, Num.tomo 1 104.c.3.K
Vitula ruffa non erat proprie in aliquo genere ſactificiorum, licet aſſimilaretur eis in aliquibus, & magis in ſacrificio pro peccato, ſcilicet illi ſacrificio pro peccato, de cuius ſanguine introducebatur in tabernaculum, Num.tomo 1 261.c.4.K
Vitula ruffa, ad quid conſtituta fuerit, & quomodo debebat eſſe ruffa in commemoratione vituli aurei, quem fecerunt filij Iſrael, & c. Nume. tomo 1 262. col.3.F
Vitula ruffa debebat eſſe ſine macula, ita quòd non haberet amputatas aures, vel caudam nec vnquã portaſſet iugum, quia Deus volebat quod illud, quod applicaretur ad cultum ſuum non eſſet applicitum ad cultum humanum, &c. Num.tomo 1 262.c.4.F
Immolatio virulę ruffæ obſeruata eſt in deſerto à filijs Iſrael, & cito ſatis poſt conſecrationem ſacerdotũ, Num.tomo 1 263.c.1.D
Quòd vitula ruffa immolaretur extra caſtra, aſſignatur duplex cauſa, altera in ordine ad ſtatum Iudæorum, & altera in ordine ad Chriſtum. Et iſta eſt magis fundamentalis, & propter quam ſic fieri iuſſum ſit, &c. Num.tomo 1 264.c.2.A
Vitula ruffa, cremabatur ad partem orientalem tabernaculi, Num.tomo 1 264.c.4.G
Quid ſignificet, quòd vitulæ ruffæ ſanguine aſpergerentur ab immolante ſepties contra fores tabernaculi, Num.tomo 1 264.c.4.K
Quare cum vitula ruffa cremaretur lignum cedrinũ, hyſſoppus, & coccus bis tinctus, Num.tomo 1 265. col.3 K
Vitula ruffa cauſabat immunditiam in tribus, &cęt. Num.tomo 1 265.c.3.k
Vitula ruffa immolabatur in terra Chanaam vbi erat Sanctuarium, ſed deferebantur cineres vitulę ruffę per loca terræ Chanaam, vt fieret purificatio, Num. tomo 1 268.c.1.C
Vitulæ ruffæ cineres, ſeu carnis dum comburerentur cum limo, pelle, & ſanguine, erant de ſe aliquid immũdum, vt cadauer hominis, vel morticinia aliorũ animalium. Ideo de ſe reddebant immundos eos, qui mundi erant, ſed ex ſola Dei voluntate abſtergebant immundos à ſordibus, &c. Nume. tomo 1 269.c.1.B
De vitula ruffa nihil mundum vel immundum Deo offerebatur, nec erat ſacrificium Domini: nec idolorum, niſi forte dicatur ſacrificium Dei, quia Deus illum ritum teneri mandauit. Sed iſte eſt largiſſimus modus loquendi: immo nec poteſt vocari ſacrificium, quia nec holocauſtum, neque pacifica: neque pro peccato: ſed large accipiendo ſacrificiũ, reducebatur ad ſacrificium pro peccato, Exod. to. 2 81.c.1.D, Quia cum illo ſacrificio habebat ſimilitudinem in duobus, &c. Leuit. 136.c.1.A
Qui diceret, quòd vitulæ ruffæ cineres ſolum mundificarent ab immunditia, quæ contrahitur ex mortuo, non aberraret, licet omnes tam Hebræi, quam Catholici teneant, quòd ad multas alias immunditias abſtergendas valebant, Nume.to. 1 269.c.3.H

Vitulus.

Illi duodecim vituli, de quibus Exod. 24. magis videtur, quòd fuerint oblati in holocauſtum, quam in hoſtias pacificas, Exod. tomo 2 7.c.3.I
Quare carnes corium fimus &c. Vituli, cremarentur extra caſtra quando offerebatur pro peccatis ſacerdotum in eorum conſecratione, & pro peccatis populi, & dicitur, quòd hoc fiebat in deteſtationẽ peccati ſacerdotum, & peccati totius populi, &c. Exod. tomo 2 79.c.1.A
Omnes carnes, pellis & fimus illius vituli, qui pro peccato ſummi ſacerdotis immolabatur, cremabantur extra caſtra, ad ſignificandum, quòd tam ipſum peccatum, quam etiam omnes circunſtantias peccati debebant cremari & abolori, vt dicunt Rab. Salo. & Nicolaus, & ad differentiandum horrorem peccati Leuit. 36.c.1.A, Secundo ad ſignificandũ Chriſtum, qui pro peccatis totius populi, & generis humani paſſurus erat, & extra caſtra morituras, ſcilicet, extra Ieruſalem in loco Caluarię, &c. Matth. 27. Et hoc ſignificat Apoſtolus ad Hebr. 13. quorum enim alium, &c. Leuit. 36.c.2.B
Quare vitulus offerretur pro peccatis ſacerdotis, Leu. 155.c.3.k
Vitulus ille, de quo Leuit. 16. non erat vitula ruffa, de qua Num. 19. vt quidam falſo imaginabantur, vt probatur, Leuit. 160.c.4.F

Vitulus aureus.

Quidam dicunt vitulum aureum fuiſſe formatum virtute cuiuſdam laminæ, in qua erat vitulus quidam deſcriptus &c. Sed falſum eſt, Exod. tomo 2 117. c.3.G, Alij dicunt quòd fuit facta forma vituli ex propoſito ad deriuãdum virtutem, & huius opinionis videtur eſſe Aben Ezra, quod etiam falſum eſt, vt probatur ibidem. c.4.F, Et poteſt dici, quòd vitulus ille factus ſit ad ſimilitudinem illius magni Dei Aegyptiorum, qui dicebatur Apis, qui taurus erat, quem ſæpe viderunt Hebręi in Aegypto, ibidem. col.4.H
Vitulus aureus, quem fecit Aaron, immediatè vt factus eſt, ambulauit, vt dicit Rabbi Salomon, ſed falſum dicit, Exod.tomo 2 118.c.3.H
Vitulum aureum combuſſit Moyſes, & redegit in puluerem, & iecit in aquam, ex qua dedit potum filijs Iſrael, &c. Exod.tomo 2 119.c.3.F
In vituli adoratione, quanta fuerit grauitas peccati, Exod.tomo 2 121.c.2.D
Vitulus aureus quomodo fuerit combuſtus, & contritus ad puluores, Exod.tomo 2 132.c.1.B
Aquam immixtam pulueribus vituli aurei, iuſſit Moyſes filijs Iſrael, vt biberent, vt ſic pręuaricantes oſtẽderentur

derentur ſigno,& occiderentur. Sed quod ſignum datum ſit ad hoc,neſcitur. Aben Ezra dicit,preuaricatores incurriſſe in quandam ægritudinem, quæ manifeſtabat eos delinquentes,vt fiebat in cęremonia zelotypiæ,&c. Num. 5. Alij dicunt,quòd præuaricatores inſignichantur barbis aureis,& qui magis peccauerat,magis,& qui minus, minus, Exod. to. 2 132.c.2.E

De aqua vituli bibit Aaron,& non eſt inuentum in eo ſignum,&c. Exod. tomo 2 133.c.1.A

Nullus de tribu Leui peccauit in adoratione vituli, licet bene de alijs tribubus,vt probatur, & reſpondetur argumentum ad argumenta in oppoſitū, Exod. tomo 2 135.c.2.B

Vitulum petierunt ſibi fieri Iudæi Exod. 32.&c. Deut. 157.c.4 F

Quare Moyſes proiecerit cineres vituli aurei in aquā, 4. Regum. 235.c.1.E

Viuere. Omnis viuens naturaliter timet mortuos,& mortuorum loca,Matth. to. 3 164.c.4.k

Inter viuere in Deo,& viuere Deo,quid inter ſit,Mat. tomo 6 70.c.1.A

Quamdiu homines viuunt, ſunt in ſtatu imperfectionis,Matth. tomo 5 26.c.4.K

Bene viuere multum ædificat Chriſti Eccleſiam merito vitæ; quia orationes iuſtorum exaudiuntur adeo,quorum orationibus aliquos Deus illuminat, vt veniant ad cognitionem verę fidei,ex quibus Eccleſia conſtruitur,vel merito vitæ conſtruunt Eccleſiā Chriſti, quia ſancte viuentes faciunt multa opera ſupererogationis,quæ non ſunt eis neceſſaria ad remiſſionem pœnarum debitarum. Et ita reſeruātur in theſauro Eccleſiæ, quem miniſtrant Prælati, ſicut merita Chriſti infinita & merita ſanctorum, & de his diſtribuitur per Papam, vel per alios Prelatos Eccleſiæ,&c. Gen. 10.c.1.D

Non eſt poſſibile diu viuere, & nihil concupiſcere, Matth. tomo 5 120.c.4.I

Quilibet tenetur viuere ſecundum virtutem, Matth. tomo 5 173.c.1.E

Homo ad rectè viuēdum duplici auxilio Dei indiget, Matth. tomo 5 156.c.3.G

Viuere dicitur multipliciter, Matth. tomo 6 70.c.4.H

Animæ eſſe, nihil eſt, quam viuere, Matth. tomo 6 69.c.4 K

Nullum animal poteſt viuere in igne, Matth. tomo 7 148.c.4.H

Non viuit animal ſine armonia qualitatum primarū, Matth. tomo 7 176.c.2.C

Animæ damnatæ inuident viuentibus, Matth. tomo 7 272.c.1.C

Viuus. Viuorū opera quomodo proſint defunctis,& quomodo non, Mat. to. 7 13.c.3.k

Viui non poſſunt applicare, vel communicare opera ſua mortuis, Matth. tomo 7 14.c.2.B

Vlis bona. Vlis bonam, vel Vliſſiponā ędifi cauit Vlixes in Hiſpania, vt ait Iſidorus 17. Etymologiarum, lud. 169.c.3.I

Vltio. Non ſe extendit ad omnia mala inflicta, ſed ſolum ad iniurias, Nam pro damno dato ſatisfactio, non vltio expetitur directè, niſi forte cum ipſo damno dato illata ſit iniuria, Leuit. folio 191.c.1.A

Vltionem non eſſe expetendam iuxta illud Leuit. 19. Et non quæras vltionem, dupliciter poteſt intelligi, Leuit. 191.c.1.A

Vitio domini dicitur dupliciter, Nu. to. 2 158.c.2.B

Vltroneus. Idem eſt, quod ſpontaneus, de quo Exod. 25. Et dicit de vltro, aduerbio, quod ſignificat, vt ſponte &c. Exod. to. 2 14.c.2.A

Vmbra. Nos non habemus vmbras meridianas, ideſt verſus meridiem, ſed ſeptētrionales: qui verò ſunt iuxta æquinoctialem habēt quatuor vmbras, Gen. 249.c.1.E

Quidam populi, qui dicuntur Horeſti & Carmani, habent quatuor vmbras, nos autem habemus tres, ſed non habemus aquilonarem, ideſt quæ veniat ab Aquilone, Exod. tomo 2 47.col.2.B,2.Paralip.126. col.1.E

Vmbra terræ dirigitur ad illam partem, cui ſol directe oppoſitus eſt,&c. Ioſue to. 1 185.c.1.E

Vncia. Aliquando eſt nomen ponderis, & aliquando nomen menſuræ ad menſurandum longitudinem, & ſecundo modo vncia eſt tertia pars palmi, 2. Paralip. 52.c.4.k

Vncinus. Vncini dicuntur inſtrumenta habētia dentes, facta ad appendendū, &c. Exod. tomo 2 199.c.3.K

Vnctio. Sunt quædam vnctiones, quibus vtūtur maleficæ mulieres, quæ faciunt tā tam mentis alienationem, vt per certum temporis ſpatium, nulla ſenſatio inueniatur in eo, qui tali vnctione fuerit vnctus,& reffertur hiſtoria, Geneſ. 14. col.2.E

Solemnitas vnctionis Aaron,& omnium magnorum ſacerdotum durabat per ſeptem dies, Leuit. 51. col.2.B

Triplex vnctio fiebat in conſecratione ſummi ſacerdotis vete. legis. & duplex in conſecratione minorum ſacerdotum. Et ſic in Eccleſia Chriſti aliquæ vnctiones fiunt in cōſecratione Epiſcoporum, quæ non fiunt in conſecratione minorum ſacerdotum, ſcilicet vnctio capitis, &c. vt habetur extra de ſacra vnctione. cap. vnico. cuius aſſignatur cauſa, Leuit. 69.c.3.F, Num. tomo 1 18.c.4 K

Vnctio in terra Chanaan erat quaſi neceſſaria, Ruth 251.c.3.H

Vnctio regum Hebræorum fiebat in capite ex oleo ſacro propter maximā dignitatem, ſicut vnctio Pontificis. Et etiam vt ſignificaretur, quòd principes inſtituebantur per Deum, vt patet de Aziel, quē vnxit Elias ſuper Syriam,&c. 4. Reg. 9. 1. Reg. tom. 1 165.c.2.C

Aliquando vngebatur aliquis, vt eſſet propheta, ſicut Eliſęus ab Elia 3. Reg. 19 1. Reg. tomo 1 165.c.3.F

Vnctio Saulis in regem facti fuit oleo ſacro, quo vngebatur ſummus ſacerdos, vt eſt communis poſitio, quam ego quoque, inquit auctor, cęteris, præfero. Sed verius videtur, quòd vnctio regum fuerit in oleo communi, 1. Reg. tomo 1 171.c.4.G

Reges interdum vngebantur oleo ſacro, vt patet de Salomone,& interdum oleo communi, 1. Reg. tomo 1 172.c.1.D

Quando reges vngerentur per ſummos ſacerdotes,& quando per prophetas, 1. Regum tomo 1 172. col.3.F

Vnctio regum habebat ſimilitudinem cum vnctione magni ſacerdotis. Et aliquando etiam diſſimilitudinem,&c. 1. Reg. tomo 1 172.c.2.E

Vnctio prima Dauid notificata fuit fratribus ſuis, 1. Reg. tomo 2 19.c.3.F

Vnctio regum vete. teſt. fiebat per ſacerdotes, quia erat quid ſacrum. Et hoc quando notum erat, quis eſſet vngendus in regem. Sed quando non erat notum, quem Deus vellet vngi in regem. Tūc vnctio fiebat per prophetam aliquem,&c. 2. Regum fol. 9.c.3.H

Vnctionibus, & lotionibus licitum erat vti in terra Chanaan,

Chanaan, & consuetum homini etiam quantumcunque vittuoso, ac refrigerationem 2. Regum 63. c.3.F,4.Reg.32.c.2.B
Apud Hebræos per vnctionem constituebatur quis in regem,2.Paralipo. 138.c.1.A
Vnctio extrema non potest reiterari durante eodem morbo, Matthæ.tomo 4 177.c.4.G
De extrema vnctione vide indictione extrema vnctio.
Vndecim. Quid per vndecim, & quid per decem significetur, Mat.tom.5. 64.c.1.C
Vngere. Vngi. Vngere reges, ad sacerdotes pertinebat directe in vete.testa. Interdum tamen fiebat per Prophetas, quando scilicet fiebat vnctio secreta,&c 3.Reg. 12.c.4.K
Reges indifferenter poterant vni oleo sacro, vel communi 3.Regum 13.c.4.I
Vnguentum. Quo vngendum erat tabernaculum, & vasa eius in die dedicationis suæ, & sacerdotes in sua consecratione, de quo Exo.25.39.& 40.Et,Leui.8. Non obtulit populus, sed species diuersas ad faciendum illud, Exod. tomo 2 17.c.3.F
Vnguis. Vngues etiam, & capilli sunt partes hominis accidentales, Mat.to.6.116.c.1.A
Vngula. Vngulam diuidere in animalibus, est signum bonæ complexionis eorum, vt probatur, Leuiti. 96.c.1.C
Vngula, de qua, Leuit.11. cum dicitur de animali diuidenti vngulam, non accipitur pro vncino quodam osseo, quo animalia quædam arripiunt aliquid. Sed pro quadam substantia cornea densa,& ampla, quæ basis est totius pedis,&c.Leui. 101.c.2.E
Vnio. Tres sunt gradus vnionum. Primus est adueri solum. Secundus est operatiuus organicus. Tertius est vnionis vitalis, &c. Numer. tomo 2 23.c.1.D
Triplex vnio reperitur in nobis, scilicet animæ cum corpore, vxoris cum viro, animæ cum Deo, Matth. tomo 2 87.c.4.H
Ad rerum vnionem inducit amor, Mat.to.6.144.c.1.A
Vnitas. Omnia desiderant vnitatem naturaliter, &c. Deuter. 21.c.4.K
Vnum. Aliquãdo capitur pro primo, vt Genes. 1.cum dicitur factum est vespere, & mane dies vnus, idest primus, & Apoc.6. cum aperuisset agnus sigillum vnum, idest primum, Genes. 5.col.3.F
Vnum esse in pluribus contingit tripliciter, Matthæ. tomo 6 73.c.3.F
Vniuersale. Vniuersalia sunt abstracta a materia signata, Mat.to.7.199.c.1.E
Vniuersalia realiter sunt præter operationem intellectus,&c.Exo.tomo 1 264.c.1.A
Vniuersale est sensibile per accidens, Matthæ.tom.7. 202.c.3.F
Ratio vniuersalis accipit a forma, Mat.to.7.209.c.4.H
Anima corpori coniuncta, quomodo cognoscat vniuersalia,& singularia, Matth.tomo 7 209.c.4.F
Quomodo vniuersale, vel quod quid est, sit obiectum intellectus, declaratur Iosue tomo 2 37.c.1.D
Aliquãdo in sacris literis ponuntur vniuersale propositiones, quæ non sunt proprie vniuersales, sed omnes capiuntur pro multis, Iosue tomo 2 3.c.1.C
Vniuersitas. Iura solent vocare vniuersitates corpora quędã, Gen.238.c.3.G
Vniuersum. Vniuersi nomine non intelligitur Deus, quia ipse nõ est pars vniuersi, sed dñs,& rector, Iosue tomo 1. 100.c.2.A
Duplex est vniuersi perfectio, Mat.tomo 7. 145.c.1.E
Vniuersum ita bene ordinatum est, ꝙ melius, vt dicũt Philosophi, ordinari nõ posset Iosue to.1.189.c.3.F
Vniuersum esset imperfectum, si malum non esset in eo,&c. Matthæ. tomo 3 259.c.2.C
Deum posse addere aliquid ad perfectionem vniuersi innouati, põt tripliciter accipi, Mat. to.7. 145.c.3.F
Ad vniuersi perfectionem conuenit, ꝙ nullus gradus entium deficiat in eo ad hoc, ꝙ gradus substantiarũ sint, sicut numeri, &c. Matth. tomo 3 259.c.2.G
Vniuocum. Inter Deum, & creaturam non reperitur aliquid vniuocum, Matthæ. tomo 6 73.c.2.E
Illud, quod dicit Arist. scilicet, quòd in vniuoco est cõparatio, intelligitur de vniuoco largè sumpto, &c. Matth. tomo 6 73.c.3.G
Vocabulum. A vocabuli significato nõ est recedendum, vt colligitur extra de verborũ significatione cap. præterea,& extra de vsuris cap. cum tu. Et tñ illa regula nõ habuit considerationẽ ad strictã significationẽ vocabuli, vt explicat, extra de verborũ significatio. cap. præterea, & capitur restituere, pro reddere, Mat. to. 7. 73. c. 2. E
A vocabuli significatione nunquam recedendum est, nisi propter causam manifestã, Genes. 101.c.2.E
Vocare. Tres ex suis Apostolis tantum vocabat Christus in rebus specialibus, Matth. tomo 5 191.c.3.H
Nulla est ętas, in qua homo non vocetur a Deo, Matt. tomo 5. 173.c.4.H, Nec etiam est tempus, in quo non vocetur a Deo ibidem 174.c.3.F
Vocatio. Nostræ vocationis medium est Christus,&c. Mat. tomo 3 287.c.4.F
Vocatio ad præordinationem, seu prædestinationem, pertinet ad Roma.8. Quos prædestinauit, hos vocauit,&c. Exo. tomo 2 107.c.1.E
Quando Christus aliquos vocabat, nolebat, qđ aliquã dilationem ponerent, Matth. tomo 3 191.c.4.H
Vocatio Dei est duplex, quædam leuis, & hac semper vocat. Alia efficax, & hac pulsat, quando vult. Et quoties hac vocatione pulsat, homo mouetur ad Deum. In prima vero non, Mat. tomo 5. 174.c.1.A
Sine pœnitentia sunt vocationes, & gratiæ, Matthæ. tomo 5. 182.c.2.E, Et principium omnis boni est vocatio, ibidem 183.c.2.A
Vocatio Dei ẽt ad malos se extẽdit, Mat, to.7.12.c.2.C
De duplici vocatione Apostolorũ, Mat. to. 7. 32. c. 3. G
Vocatus. Qui vocati, qui ve electi dicantur in parabola de nuptijs, Mat. 22. Matth. tomo 6 18.c.1.A
Volatile. De volatilium munditia, vel immunditia assignant Iudæi regulam quandam dic. volucres illas esse mũdas, quæ iecur habẽt, & quendam aculeum ad modum vnguis in medio vtriusque cruris, qui vulgariter appellatur espolon, Leui. 98. col. 2. C, Sed alia regula potest elici, ex cap. 11. Leui. vbi dr, ꝙ nõ licebat comedere volucres rapaces, q̃ viuũt de venatione, vt ꝓbat, Leuit. 98. c. 2. D
Volucres rapaces sunt complexionis multum siccæ, vt probatur, Leui. 98.c.2.E
Omnia volatilia licita erãt ad esum, prẽter ea, q̃ vetant Leui. 11. & Deute. 14. sed ad sacrificiũ duo tm̃ erant mũda, scilicet turtures, & pulli columbarum, Leui. 1. Leui. 135.c.2.A
In volatiliũ sacrificio nõ offerebat similia, vt quidã dicũt, Leui. 193. c. 3. G, Sed hæc opinio improbatur ab auctore, Leuiti. 140.c.2.B
Volatilibus nõ est necessaria prouidentia propter multa, Matth. tomo 3 107.c.1.D,& seq.
Volitio. Super naturam volitionum Deus dupliciter habet potestatem, non tollendo nobis

nobis libertatem,nec eam impediendo,Matthæ.to. mo 5 146.c.1.E

Voluntas. Non tenemur concordare in omnibus voluntatem noſtram diuinam voli o,ſed in quibuſdam licitũ eſt diſcordare, ſicut in morte filij,vel patris, quæ mihi diſplicet, & licitè de eorum morte doleo,Gen.55.c.3. k, & 268. c.4. H. Sed ſolum tenemur conformare in modo volendi: imò aliquando peccamus, ſi cõformemur Deo in volito,Ioſue tomo 1 43.c.3.I, Iud.26.c.1.A. Et intelligitur iſtud de voluntate bene placiti, quã nos vocamus firmam ſententiam,3.Reg.121.c.1.A

Impoſſibile eſt, quòd voluntas velit malum inquantũ malum,vel inquantum cognitum malum,&c. Gẽ. 166.c.3.H

Voluntas in ratione eſt,& nunquam iubet,niſi à ratione definitum,Gen. 191.c.4.H

Voluntas diuina,vel intellectus non neceſſitat voluntatem noſtram,vt probatur,Gen. 415.c.4.F

Voluntas circa quamlibet materiam agibilem habet duos actus,ſcilicet elicitum,& imperatũ,&c. Exod. tomo 1 181.c.4.I

Voluntas non poteſt eligere contra id, quod iudicat intellectus,&c.Exod.tomo 1 286.c.3.I

Voluntas non dicitur libera per hoc, quòd vltra ſuum obiectum poſſit velle,hoc eſt,quòd poſſit velle malum,ſed libertas eius ſtatim in hoc,quòd propoſitis partibus ſui obiecti, ideſt quibuſcunque individuis ſubſiſtentibus ſub ratione vniuerſali obiectali, non cogitur ſe determinare ad aliquod eorum , aut ad quodlibet.Secus tamen eſt de alijs potentijs, &cet. Leuit. 31.c.2.D

Voluntatis obiectum eſt bonum 2.Metaph. & 1.Eth. Leuit. 31.c.3.F

Voluntas naturaliter conſequitur iudicium intellectus, quia non poteſt eligere: niſi, quod intellectus eligendum iudicat,Leuit. 31.c.3.H

Non eſt inconueniens dicere voluntatem non poſſe bene eligere circa actus alicuius,cum ipſa paſſio inualuerit,vt probatur exemplo,Leuit. 32.c.1.E

Solum tenemur conformare voluntatem noſtrã voluntati diuinæ in modo volendi,Iud.26.c.1.B.Similiter & in radice volendi,& in fine, Iud.70.col.4. G, 2.Paralip. 246.c.1.E

Nihil magis eſt in poteſtate voluntatis,quam actus voluntatis,1.Reg.tomo 1 58.c.1.B

Et ſi voluntatem noſtram non teneamur conformare voluntati diuinæ in volito, ſed in modo volendi: interdum tamen perfectio magna eſt, quòd conformemus voluntatem noſtram voluntati diuinæ in volito,&c.1.Reg.tomo 2 148.c.1.B. Et in radice volendi,& in fine, ideſt, quòd homo velit ad bonum finem omnia,quæ vult. Et omnia ex charitate,ſicut Deus vult,1.Reg.tomo 1 186.c.4.F

Qui conformat voluntatem ſuam voluntati diuinæ in malo proximi,peccat. Et magis tenetẽ dolere, quòd Deus ſic velit facere,&c.1.Reg. 10.2 187.c.2.B

Nemo tenetur conformare voluntatem ſuam voluntati diuinæ in inflictione pœnarum , licet teneatur ferre patienter pœnas à Deo inflictas, &c. 1.Reg. tomo 2 187.c.2.C

Quare Deus magis acceptet actus voluntatis noſtræ, quam aliquid aliud,1.Paralip. 339.c.1.D

Voluntas noſtra habet quandam difficultatem ad bonum propter peccatum . Et non ſolum accidit nobis hoc propter peccatum, immo etiam ſi nunquã peccauiſſemus, non poſſemus aliquod bonum velle,niſi Deus moueret nos, 1. Paralip.340.c.3.I. Et Deus ſemper mouet voluntatem noſtram,qui quidem motus dicitur gratia pulſatiua. Nam eſt quidã motus, ſecundum quem ſemper Deus pulſat cor noſtrum inclinando ab bonum, & in poteſtate noſtra eſt conſentire illi motui, vel non. Et ideo,quando non volumus bonum, culpabiles ſumus, &cet. Apoc. 3. Ego ſto ad oſtium, & pulſo. Sed in illa pulſatione interdum Deus pulſat tam remiſsè, quòd ex illa pulſatione non mouemur, Interdum verò pulſat violentius, & mouemur ab eo. Et ideo orandum eſt ad Deum, vt ipſe moueat cor noſtrum ad bonum: immo nulla oratio eſt tam conueniens homini,ſicut iſta, 1.Paralip. 340.c.4.F

Voluntas eſt magis abſoluta à corpore, quam intellectus,Matth.tomo 1 252.c.4.F

Actio diaboli non poteſt pertingere in voluntatem directè, nec indirectè, neque determinatè potius ad hoc,quã ad illud,Matth.to.1 253.c.1. A, Matth. tomo 3 170 c.2.A

Solus Deus poteſt directè agere in voluntatẽ, Matth. tomo 1 253.c.1.A

Ad voluntatis rectitudinem duo requirũtur; alterum eſt,quòd præſupponantur finis debitus; alterum verò,quòd id,quod ordinatur ad finem, ſit proportionatum ipſi fini,Matth.tomo 2 8.c.4.k

Voluntatis obiectum eſt bonũ vniuerſale,&c. Matth. tomo 2 15.c.3.G

Nihil magis eſt in poteſtate noſtra, quam actus voluntatis,Matth.tomo 5 115.c.1.A

Impoſſibile eſt, quòd voluntas moueatur in malum ſub ratione mali,neque in bonum ſub ratione mali ipſum amando,vel volendo , Matth.tomo 5 116. c.2.D,& ſeq.

Duplex eſt præparatio voluntatis ad bonum, Matth. tomo 5 154.c.4.I

Voluntas,& intellectus differunt,quoad appetere,& intelligere,Matth.tomo 6 132.c.3.H

Volũtas duplex, ſcilicet naturalis,& deliberatiua,&c. Matth.tomo 7 181.c.4.F

Voluntatis peruerſitas in damnatis, in quo conſiſtat, Matth.tomo 7 182.c.3.F

Voluntas morientis figitur in eo,in quo deceſſit, Mat. tomo 7 185.c.1.E

Sola mala voluntas relinquitur damnatis apud inferos,Matth.tomo 7 185.c.3.I

Voluntas exequitur, quod intellectus iudicat, Matth. tomo 7 214.c.2.A

Nulla voluntatis rectitudo eſt in damnatis,Matth. tomo 7 224.c.4.I

Voluntas non poteſt ſuſpendere, vel remittere actum ſuum,circa ſummum bonum clare viſum, Matth. tomo 7 231.c.4.k

Voluntas antecedens eſt illa, qua aliquid volumus,nõ comparando ad aliquid aliud &c. Voluntas verò conſequens eſt, qua aliquid volumus comparando ad aliquid aliud. Prima voluntate Deus non vult aliquod malum. Sed ſecunda vult malos homines damnari,&c. Et voluntas antecedens non adimpletur,niſi quando coincidit cum voluntate conſequẽte &c. Matth.tomo 3 11.c.3.K

Voluntas non imperat propriè, ſed ratio. Et dicitur voluntas imperare dupliciter. Vno modo interpretatiue; alio modo prout voluntas eſt principiũ Imperij,Matth.tomo 3 53.c.2.E

Finis voluntatis non eſt ſummum bonum:ſed eſt obiectum eius. Ceterarum verò potentiarũ,& actuũ ſummum bonum dicitur finis, Matth. tomo 3 53. col.3.H

In cuiuſcunque verbis inſpicienda eſt voluntas,vel intentio,cui debent verba ſeruire,& non intentio verbis,Matth.tomo 3 203.c.2.B

In voluntate humana Chriſti non erat duplex voluntas,

tas, scilicet beneplaciti, & signi, Matth. tomo 3 216. col. 1. E
Quod voluntas sit causa contingens suorum actuum, non prouenit ex imperfectione, sed potius ex magna ꝑfectione naturæ suæ, &c. Mat. to. 3 262. c. 3. H
Aliqua sunt, quorum sola voluntas est causa; & potissimè cõtingit hoc in taxationibus terminorum, &c. sicut fit in iure humano, in quo dantur decem dies ad appellandum. Et non potest dari causa, quare potius dentur decem, quã nouem, vel vndecim; sed voluntas est causa, Matth. tomo 4 5. c. 1. A c. 3. H
Super voluntatem nostram habet Deus quandam potestatem, non tollendo à nobis libertatem, nec impediendo eam, iuxta illud Prouerb. 21. Cor regis in manu Domini, &c. quod duob⁹ modis facit &c. Matth. tomo 5 146. c. 1. E
Obiectum voluntatis non est solum bonum, sed etiã carentia mali, licet non primò, Matth. tomo 7 187. col. 1. D
Non esse est obiectum voluntatis, non quidem inquãtum non esse, sed inquantum non esse facit carentiam omnis mali. Et istud potest apprehẽdi, vt obiectum voluntatis, idest vt bonum, Matth. tomo 7. 187. c. 1. D
Si voluntati offeratur summum bonum clarè cognitum, vt summum bonum, non potest ipsa suspendere actum, neque remittere, sed necesse est, quòd secundum conatũ suum totum moueatur, Matth. tomo 7 231. c. 4. K
Voluntas non est potentia fatigabilis, Parad. 44. c. 3. H
Voluntas Dei. Voluntati Dei nemo potest resistere, idest quod ipse vult, licet nos non velimus, fieri necesse est, Genes. 415. c. 3. k, Matth. tomo 6 254. c. 4. F
Voluntas diuina duplex, &c. Gen. 415. c. 4. F
Voluntas Dei dupliciter nobis constat, Matth. tomo 5 85. c. 2. A
Voluntas Dei beneplaciti est vera voluntas; sed voluntas signi non est voluntas Dei proprie, sed respicit res ad extra, Exod. tomo 2 148. c. 4 H
Nemo potest agere contra voluntatem Dei permissiuam, 3. Regum 109. c. 4. I
Voluntatis Dei non datur causa, neque potest dari. Possumus tamen dare aliquam conuenientiam ex parte intellectus, cur talis res fiat, quam nos vocaremus causam respectu voluntatis nostræ in deliberando. Et tamen voluntatis diuinæ non est causa, quia illam, nec præcedit, neq; mouet, &c. 2. Paralip. 147. c. 3. F
Voluntas Dei distinguitur in voluntatem antecedentem, & consequentem, & in voluntatem signi, & beneplaciti. Voluntas antecedens, & voluntas signi non semper adimpletur. Voluntas tamen consequens, & beneplaciti semper adimpletur. Voluntas Dei antecedens, est voluntas Dei absoluta de bono, non referendo specialiter ad aliquem finem, neque ad aliquam causam meriti, vel demeriti. Et hoc modo Deus vult omne, quod in se bonum est. Et detestatur, quod malum est. Et hac voluntate, Deus vult omnes homines saluos fieri. 1. ad Tim. 2. Et Deus non vult infernum, neque bella, neq; mortem hominum, &c. Voluntas consequens est illa, qua Deus vult aliquid respectu alicuius finis, vel cõsiderato merito, vel demerito, &c. De voluntate signi, & beneplaciti idẽ est. Voluntas signi est in illis, quæ Deus significat se velle. Et distinguitur in tria, scilicet in præceptum, consilium, & prohibitionẽ. Voluntas beneplaciti est illa, secundum quã Deus determinate vult, quod vere placet ei. Et hoc modo, si quis peccat, Deus illud vult. Et ista distinguitur in duas, scilicet in operationem, & permissionẽ. Operatio est quantum ad bona. Et permissio quantum ad mala. Et voluntas beneplaciti semper adimpletur &c. Matth. tomo 3 72. c. 2. E, Matth. tomo 6 254 c. 4 F
Voluntas antecedens, & voluntas signi non sunt veræ voluntates Dei, &c. Sed accipitur ista voluntas penes bonum in generali, sicut voluntas, & electio in moralibus, quia voluntas est de bono, inquantum bonum est, &c. Electio vero est voluntas determinata &c. Matth. tomo 3 72. c. 3. K
Voluntas Dei non est simpliciter primum principiũ inæqualitatis beatitudinis, Matth. to. 7 231. c. 3. K
Quomodo intelligendum est, quod debemus orare, quòd voluntas Dei fiat, & adimpleatur, Matth. tomo 3 72. c. 4. H
De duplici Dei voluntate, scilicet signi, & beneplaciti &c. Voluntas beneplaciti semper adimpletur, & hæc est, qua Deus vere vult, voluntas signi est voluntas, qua Deus significat se aliquid velle. Et sic præcepta, & prohibitiones pertinent ad volũtatem signi ipsius Dei. Nam significat se velle, quòd agamus id, quod præcipit &c. Et hoc nos debemus velle, sed istud, quod sic Deus iubet interdum ipse determinate non vult, licet iubeat nobis illud uelle. Et propterea contingit, quòd aliquid fiat cõtra ꝓcepta sua. Si tamen præceptum pertineret ad voluntatem beneplaciti, impossibile erat, quòd aliquis ageret contra præceptum Dei, &c. Matth. tomo 3. 216. c. 1. D, & Exod. tomo 2 122. c. 1. A
Voluntarium. Voluntaria sunt duplicia, Matth. tomo 7 241. c. 2. D
Multipliciter aliquid dicitur voluntarium, & inuoluntarium, scilicet in vniuersali, & in particulari &cet. Exod. tomo 1 247 c. 4. I
Voluptas venerea. Quomodo causetur, Leuit. 116. c. 4 H
Voluptas in actu venereo cur posita sit, Genes. tomo 193. c. 3. K
Voluptas actus venerei non sufficit admouendum hominem ad illum actum, Gen. 193. c. 4. F
Voluptas in venereis non est tanquam finis, propter quem appetantur, sed velut causa irritans ad hoc, ꝙ non omittatur, neque cesset generatio, Matth. tomo 6 67. c. 3 G
Voluptas reducitur ad impassibilitatem corporis glorioſi, Matth. tomo 4 214. c. 4. F
Voluptas est finis venereorum, Matth. to. 6 68. c. 1. A
Voracitas. Ille, cui voracitatis crimen affigi potest, satis leuis opinionis est, Matth. tomo 3 242. c. 2. D

Vouere. Voueri.

Animalia poterant Deo dupliciter voueri in veteri lege. Vno modo absolutè, & tunc illa transibant viua in ius sacerdotum. Alio modo cum determinatione, scilicet dicendo pro holocausto, vel pacifica, vel pro peccato; & de istis fiebat iuxta proprietatẽ sacrificij, Leuit. 273. c. 2. C
Vouere seipsum Deo magis gratum est Deo, quam si totum mundum voueret, si illius esset, & seipsum vouendo, Leuit. 323. c. 2. A
Aliquis potest seipsum vouere Deo dupliciter. Vno modo simpliciter. Alio modo secundum determinationem temporis, vel actus &c. Leuit. 323. c. 4. F
Sacerdos, vel Leuita ve. test. qualiter posset seipsum vouere Deo, Leuit. 324. c. 2. C
Samuelẽ, cum puer esset, vouit mater sua, vt tota vita sua maneret coram Domino, & sic mansit, vt patet 1. Reg. 1. & 2. Leuit. 324. c. 2. E

Hoīes ſeipſos vouentes in vet.teſt.paruo precio redimebātur, cuius reddūtur cauſæ. Leuit.325.c.1.A

Cum aliquis laicus ſeipſum vouebat Deo in vete.teſta.intendens miniſterium ſacerdotale, vel Leuiticū, nō tenebat votū. Si autem vouebat ſe ſimpliciter Deo, nihil aliud exprimēs, tale votū valebat. Leui.327.c.1.C. Et hoc dūmodo nō voueret ſe ex preſſe ad aliquam miniſtrationem illi illicitā. Et tale votum non redimebatur.ibidem. 327.c.2.A

Vouere ſeipſum Deo abdicans a ſeipſo libertatem, & ſubijciens eam regularibus obſeruantijs propter Deum, maius eſt, quàm ſi totum munuere voueamus. Leuit. 323.c.3.k

Vodum licitum eſt illud, quod alicui ſimpliciter agere licet. Leui. 328 c.4.F

Si in nouo teſta. aliquis ſe Deo ſimpliciter voueat, intelligitur, ꝙ debet profiteri aliquam de religionibus approbatis: quia nihil eſt, in quo aliquis magis ſeipſum tradat Deo, quàm in obedientia regulari. Leui. 327.c.2.D

Vxor non pōt vouere, inuito viro, ea, quæ aliquo modo impediant debiti ſolutionem, vt ieiunium, vel carnis macerationem, vel peregrinationem. Vir tamen poſſet ſine conſenſu vxoris vouere omnem peregrinationem; excepta trāſmarina, de his per totum habetur extra de voto, & voti redēptione. Leui. 328.c.4 k. In alijs vero, quæ non impediunt actum matrimonialem directe, vel indirecte, vouere poteſt vxor &c. ibidem. 329.c.1.A

Seruus poteſt vouere orare ſine loci determinatione. Leuit. 329.c.1.B

Liberum erat vouere Deo paruulos ante menſem, vel poſt menſem, in vet.teſtam. Leui. 330.c.3.I

Vouentes maius precium dabant in redemptione votorū, quàm trāſeuntes ad numerum, cuius redduntur cauſæ. Leui. 330.c.4.G

Vouere eſt actus latriæ, quę ſoli Deo conuenit. Deu. 124.c.3.K

Vouere, & offerre ſignificant puram liberalitatem, & iſta in ſeſe diſtinguuntur. Matt. to.6. 235.c.1.C

Nō dabatur plus precij pro vouētibus, q̄ pro primogenitis: conſiderata ætate cuiuſq; Leui. 331.c.4.k

Qui ſe vouet Deo, tradit ſe Deo in ſeruum. Leuit. 332.c.1.A

Quando in veteri lege vouens erat pauper, minuebatur precium redemptionis voti. Non tamen in trāſeuntibus ad numerum. cuius redditur cauſa. Leuit. 332.c.4.k. Sed quare nō minueretur precium in redēptione primogenitorū ipſis pauperibus, & vouentibus. 333.c.1.A

Vouenti ſe, fiebat remiſſio propter paupertatē, hoc ſiue eſſet pauper, qñ fecit votum, ſiue poſt votum emiſſum aliquo caſu fortuito. Leui. 334.c.2.C

Vouentes ſe, non ſunt conſtituti iudices paupertatis ſuæ in redemptione voti ſui, cuius redduntur cauſæ. Leui. 335.c.2.B

Vouens animalia nō immolatitia, poterat cōmutare votū per alia meliora. Nō tñ vouens animalia immolatitia, cuius redditur cauſa. ibid. 336.c.4.H

Vouēti vēdebat̄ res carius, q̄ Deo vouerat, cuius precium iam taxatum eſſet a ſacerdote. ut patet Leui.27. cuius redditur cauſa. Leui. 337.c.1.B

Rem, per uotum traditam, cōpellebantur ſacerdotes uendere, facta æſtimatione, ut probatur. Leui. 337 c.3.G. Et ſi ille, qui uouerat, redimeret rem illam, ſua manebat in æternum. Si uero alius redimeret, non niſi uſq; ad annum Iubilei. Et poſtea redibat ad ſacerdotes, nec ultra poterat ille redimere eam. ſ. qui eam uouerat. Leui. 337.c.4.I

Eorū, quę uouebantur, quædā conſecrabātur ſic, ꝙ ad Deū tm̄ pertinerēt, ut animal, qđ poſſet immolari. Quędā uero ultra hoc poterant ad uſus humanos transferri: imò ad illos debebāt trāsferri, vt patet de aīali nō immolatitio, de domo, vel agro &c. Et conſecratio iſtorū, erat applicatio ad Deum: ſed non immobilis. Leui. 338.c.1.B

Res immobiles, quas aliquis voueret, nō poterāt ad vouentē venire, niſi eas redimeret de manibus ſacerdotū: qñ vendebantur. Leui. 339.c.1.C. Et qñ non redimebantur, ſacerdotes vēdebat eas alicui de tribu, & familia vouentis vſq; ad annum Iubilei. Et poſt Iubileum iterum vendebantur &c. Et ita ipſi non colebant res illas voto datas. 339.c.3.I

Animalia immolatitia, quæ vouebātur ſimpliciter: nihil determinādo, vt ſ. eſſent immolāda in holocauſtū, vel in pacificā, vel in ſacrificiū pro peccato, illa tota proueniebant ſacerdotibus: ſed ſi cū tali determinatione vouerentur, immolabātur. Leui. 340.c.1.B. Et ſi vouerentur ſic dicentes: ad immolandū Deo &c. Non exprimentes genus ſacrificij. Talia animalia debebāt immolari in holocauſtū. Et vouentes tenebantur dare etiā libamēta neceſſaria ex lege. ibid. 340.c.1.C. Quod ſi in voto non exprimeretur ad immolandū illa animalia: ſic viua cedebāt in ius ſacerdotū. Et poterant ſacerdotes facere de illis quicquid vellent &c. vt probatur Leui. 340.c.1.D. Et reſpondetur ad rationes tenentium oppoſitum. ibid 340.c.3.G. Et talia animalia immolatitia erant Deo applicita, ita vt nō poſſent cōmutari, vel vendi, quod intelligitur, prius quam tranſirent ad eum, & eſſent firmiter applicata. Poſtea vero ſic. Illa vero quę non erant immolatitia, prius vendebantur. Leui. 342.c.1.C

Vouere animal nō immolabile ad immolādū Deo, nephas erat, & agebat cōtra Deū. Leui. 342.c.2.E

Animal ad immolandū immundū, ſi voueatur, poterat cōmutari, vt quidā dicunt, per animal immolabile: imò hoc ſemper licere dicunt. Non tamen poterat commutari per aliud immundū: niſi eſſet maioris valoris: ſed dictum iſtorum probatur eſſe falſum. Leui. 342.c.4.F

Aīalia q̄ Deo vouebant̄, nunq̄ cōmutabant̄, licet interdū redimerentur, vt probatur. Leui. 342.c.4.K

Animalia nō immolatitia, q̄ vouebātur Deo, nō tenebant̄ ſacerdotes vēdere ſimpliciter: ſed ſub conditione. ſ. niſi vouens vellet illud redimere. Leui. 343.c.3.F. Et tenebat̄ vēdere uouēti, qđ fiebat in fauorē uouentiū &c. ibid. 343.c.4.I. Et ſi uouens uellet ea redimere, tenebat dare quintā partē ſupra precium taxatum, quam quintam partem Deus mandabat dare, non ad arcendum uouentes a deſiderio emendi, ſiue redimendi rem, quam uouerant &c. Sed fiebat hoc propter gratiam, quam uouens recipiebat, ut probatur. Leui. 344.c.1.E

Si alius, q̄ uouens, emeret rē uoto oblatā, non dabat quintam partem ultra æſtimationem: ſed ſolum æſtimationem ſimplicem, & hoc fiebat in fauorē uouentis, ut probatur. Leui. 345.c.2.A. Nec ęſtimatio, quæ fiebat, quando uendebatur alteri a uouente, erat illa eadem, quæ facta erat, cum uouens poterat emere. ſed alia, prout uiſum foret ipſi ſacerdoti &c. ut probatur ibidem. 345.c.3.G

Res mobiles, ut ueſtes, arma, uaſa aurea, uel argētea libri &c. poterāt uoueri, ut probāt. Leui. 346.c.1.A Et hoc dupliciter, uel ſimpliciter, uel cum determinatione. ſ. pro ſanctuario dñi. Si hoc ſecūdo modo uouerētur nō redimebātur: ſed trāſibant in ius ſanctuarij. Et reponebant̄ in theſauris domus dñi, ſi res tales eſſent, quæ poſſent per ſe ipſas cedere in uſus aliquot ſanctuarij, ut aurum, argentū &c.

Si vero nō,vt libri,arma,& vtensilia &c.Talia poterant redimi, & vendi. Leui. 346.c.2.C
Tripliciter aliqđ animal poterat voueri. Primo modo ad immolandum. Secundo modo ad vsus sanctuarij. Tertio modo Deo.Primo modo,cedebat Deo. Secundo modo, sanctuario. Tertio modo, sacerdotibus.Leu. 346.c.3.F
In illis,quæ vouebātur pro sanctuario, ibidē ius erat apud sanctuarium,qđ erat apud sacerdotes in illis, quæ simpliciter Deo vouebātur.Leui. 347.c.2.B
Dñi seruorū Hebræorū poterāt ipsos seruos vouere, Leui. 347.c.3.F. Similiter & seruos ex gentilitate conuersos,vt probatur ibid. 347.c.4.K.Et vtrique poterant redimi. ibidem. 348.c.2.E
Quæ vouebantur erant triplicia, quædā, quę necesse erat applicari, nec poterāt cōmutari, neq; redimi. Alia quæ poterant cōmutari,& redimi,vel manere applicita Deo sine cōmutatione, & redemptione.Tertia,quæ necesse erat redimi,& non poterat applicari Deo.Primi generis erāt animalia immolabilia. Secundi generis erāt animalia immunda, nō immolabilia.Tertij generis sunt homines,qui se vouebant.Leui. 348.c.2.E
Aliquod animal contingebat voueri Deo dupliciter,vel simpliciter,vel cum aliqua modificatione. Leuit. 57.c.2.C
Quod vouebatur Deo,ad ius sacerdotum pertinebat totum,sicut ea,quæ erant ex decimis,& primitijs, vt patet. Nu.18. Leui. 57.c.2.C
Serui Deo simpliciter oblati per votū a dominis suis, siue Hebræi essent,siue ex gentilitate cōuersi: redimebantur iuxta conditionē seruitutis suæ,& nō iuxta regulas redemptionis hominis liberi.Leuit. 27.Leui.39.c.1.E.Neq; simpliciter vendebātur,vt quidā dicūt.ibid. 349.c.3.F. Sed serui includebantur sub his rebus,quæ redimebantur: & si non redimebantur,vendi poterant:qa erant res dñorum suorū,sicut aliæ res possessæ. Sed aliter redimebātur serui Iudæi,& alter serui conuersi ex gentilitate.Leui.349.c.3.H.Et videtur,q̄ sacerdos deberet facere æstimationē,quam fecit dñs serui,qñ illum emit,vt probatur.ibid. 349.c.4.F. Et dñs redimens seruum,debebat dare quintam partem supra taxationem,vt probatur ibidem. 350.c.1.B
Quod homines se vouentes nō darent totū suum valorem,cū redimerētur,& q̄ pro animalibus,& cę teris rebus sic, cōgruum fuit ex multis. Leui. 350. c.2.C. Et posuit Deus multas taxationes circa homines se vouentes,& nō in alijs rebus &c.quia voluit dñs, q̄ pro homine non daretur totū preciū, Bene tamen pro alijs rebus. Leui. 350.c.3.F
Vouens primogenitū suū Deo,prius q̄ redimeretur, soluebat pro eo decē siclos,quinq;pro redemptione primogeniti,& quinq; ex voto. Leu.353.c.3.G
Rerum, quæ vouebantur, quædā erant animatæ,& quædā non. Si secundū,aut erāt mobiles,aut immobiles.Si mobiles: aut erant aurū, argētum &c. Et rursus,vide lōgas subdiuisiones,quę sunt quasi epilogus votorum. Leui. 355.c.2.C
Nullus nō Leuita poterat se vouere ad cultum Dei in vet.testam.Nu.to.2.119.c.2.A. Sacerdotibus tñ & Leuitis licebat se totaliter vouere Deo.Nu.to.2. 119.c.3. G. Laicus etiā se poterat vouere totaliter Deo.dicēdo:Ego voueo me ipsū Deo:& iste talis soluebat pretiū,iuxta varietatē sexuū & ętatū &c. ibid.120.c.2.A. Et Leuita vouens filium suum totaliter domino, debebat facere q̄ semper maneret coram domino, vt patet de Samuele. Et si vouens filium esset laicus, tenebatur dare id, quod æstimatum erat a lege. Nu.to.2. 120.c.3.k
Vouere virginitatem non fuit in vsu in veteri testamento, non tamen erat illicitum maxime in viris,licet non expresse. Aliqui tamen obseruauerūt illam, vt Ieremias, teste Hieronymo in prologo super Ieremiam,& Ioannes Baptista, & Ioannes Euangelista.De mulieribus tamen non reperitur obseruatio virginitatis cum voto vel sine voto,sed Domina Nostra fuit prima,quę virginitatem obseruauit.Nu.to.2. 120.c.4.I
Votum virginitatis obseruabatur inter gentiles, vt patet de virginibus vestalibus.Nu.to.2.121.c.1.D
In veteri testamēto poterat quilibet vouere rem immobilem, neq; propter hoc fiebat confusio possessionum &c. Non tamen poterat vouere Deo q̄ daret alteri aliquam rem immobilem transferendo dominium rei cum omnibus iuribus suis, bene tamen quo ad vsufructum, etiam toto tempore,quo viueret donatarius.Nu.to.2. 121.c.2.A
Puella sub tutoribus posita, siue esset ante annos discretionis siue post, non poterat vouere aliquid in lege veteri, sine consensu tutoris, sicut neque sub patre absque consensu patris. Nu.to.2. 121.c.4.G
Puellæ, cum redibant in domum paternam post viduitatem, poterant vouere, siue haberent bona, siue non. Nu. to. 2.122.c.1.A. Sed quando puella existens sub potestate & vouens aliquid, teneretur adimplere votum ante patris contradictionē, & quando non.vide ibidem. 122.c.3.F
Virginitas poterat voueri in veteri testamento, & si pater puellæ sic vouentis contradiceret, ipsa absoluebatur a voto, poterat tamen si vellet obseruare votum,quia pater non poterat puellam,ipsa inuita,matrimonio copulare,semper enim matrimonia libera fuerunt. Nu. to.2. 124.c.3.F
Si puella voueret accipere in virum aliquem determinatum,non prohibitum a lege,non poterat pater directe infringere votum puellæ cogendo accipere alium &c. Non erat tamen consuetudo,vt puella voueret accipere aliquem virum, propter duo. Num. tom.2. 125.c.1.C
Puella desponsata, apud Iudæos,non poterat vouere castitatem perpetuam, sicut apud nos potest. Num.tom.2.126.c.2.C. Imò, sponso consentiente,non poterat sponsa vouere continentiam,quia si sic, dissolueretur matrimonium ante copulam carnalem, quod non poterat apud Hebræos. ibidem.126.c.3.H. Nec etiam vir habēs sponsam poterat vouere continentiam perpetuam, bene tamen post repudiatam vxorem, quod non poterat fieri, nisi consumato matrimonio. Num. tom. 2. 126. c.3.I
Beata Virgo non vouit virginitatem, postquam desponsata fuit,sed prius. Et illud Luc. 1. Quoniam virum non cognosco, debet exponi de prēterito, idest proposui, vel voui &c. Et hoc votum latuit parentes eius,& ideo illud non irritauerunt, & ipsa mansit semper obligata,nec virgini gloriosæ reuelatum fuit mysterium hoc,ante votum virginitatis & desponsationem,Similiter neque parentibus eius.Nu.to.2. 128. c. 1.B. Et quamuis vouerit virginitatem,accepit virum,quia nōdum erat aliquis status, in quo fœminæ permanerent in virginitate,sicut nunc,quia in vet.test.solum erat status coniugatorum, & viduarum. Num. tom. 2. 127. c. 3.H
Votum uirginitatis, & matrimonium aliqualiter repugnant. Nam in Virgine non solum nubere sed etiam uelle nubere damnabile est, ut ait Hieronymus, quod de uoto simplici intelligendum est; nam de solemni ex se constat,

cùm

cùm totaliter repugnet matrimonio. Quæ vouit voto ſimplici ſeruare virginitatem, ſi cõtrahit, ſoluit votum, & peccat contrahẽdo. Vnde Domina noſtra neutro modo vouit virginitatem, ſed vouit ſub cõditione, ſcilicet, niſi aliter Deus de ea diſponere vellet. Et tunc ſtant matrimonium & votum de virginitate. Et quando ipſa accepit Ioſeph in virum, non conſenſit expreſſe in copulam carnalem, ita vt proponeret debitum exigere, vel reddere. Et hoc, quia intelligebat ꝙ Deus de ea aliter ordinauerat, ꝙ ſcilicet, nunquã a viro cognoſcenda eſſet. Et dicit S. Tho. 4. ſenten. diſtin. 30. ꝙ ipſa certificata fuit a viro, ſuo Ioſeph: quòd ipſe maneret in perpetua continentia, quod ſi non voluiſſet, non conſenſiſſet in eum tãquam in virum. Et colligitur aliquo modo ex illis verbis, quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Nu. to. 2. 127. c. 3. k. & Mat. to. 1. 87. c. 1. D. Et aſſignatur duplex modus, quo Ioſeph poſſet ad hoc induci, primus eſt modus ſupradictus ſancti Thomę. ſecundus eſt ꝙ a principio deſponſationis habuit Ioſeph intentionem conſumandi matrimonium. Et interim ꝙ ipſa eſſet in domo paterna deſponſata, cognouit Ioſeph illam eſſe grauidam, ꝓpter quod cum vellet eam dimittere occulte, tunc Angelus reuelauit ei ꝙ cõcepiſſet de Spiritu ſancto. Et tũc veriſimile eſt ꝙ Angelus dixiſſet ei, ꝙ nunquam accederet ad eam. Et dato ꝙ non diceret, ipſe cognoſcere debebat, ꝙ non erat ſibi licitum accedere ad eam, quam Deus abſque virili ſemine impregnauerat, & acceperat in matrimonio. Et ꝙ tunc propoſuit obſeruare votum perpetuæ caſtitatis. Et ſic dicendo, non ſequitur ꝙ beatiſſima Virgo ſe ſubmitteret periculo perdendæ caſtitatis, cum nõdũ eſſet certificata de ſpõſo, nã ipſa firmiter credebat ꝙ nõ eſſet cognoſcenda. Nu. to. 2. 128. c. 1. C

Non poteſt cõuenienter dici ꝙ Domina noſtra poſt deſponſationem vouerit virginitatem, ſed dicendũ eſt ꝙ prius vouerit. Neq; fuit aliqđ tẽpus, in quo experiri voluit actum carnalẽ. Nu. to. 2. 128. c. 3. C

Nulla puella in vete. teſta. vouit virginitatẽ ante Dominam noſtram. Nu. to. 2. 129. c. 2. B

Si quis priuſquã contraheret matrimoniũ cũ aliqua puella, ſciret eam vouiſſe &c. poterat cũ eſſet ſponſus vel vir eius, irritare votum. Nu. to. 2. 129. c. 2. A

Sponſa, quæ fecit votum virginitatis, & ante copulã carnalẽ moreretur ſponſus eius, poterat votum illius infringi a patre puellæ, quia erat in poteſtate paterna, ſecus tamen, ſi iam eſſet vidua, vel repudiata. Nu. to. 2. 129. c. 3. G

Vouere expedit, cũ in voto ſeruantur oẽs conditiones voti, vt probatur. Nu. to. 2. 132. c. 1. E. Et reſpõdetur ad argumẽta in oppoſitũ. Nu. to. 2. 132. c. 2. E

Vouere ſtat dupl citer: vno modo ꝙ res, quę vouetur ſit impoſſibilis, qñ vouetur, & cognoſcatur eſſe impoſſibilis: & ſic impoſſibile non cadit ſub voto Secundo modo, ſi a principio fuit poſſibilis, & leuis adimpletionis, & poſtea efficiatur a caſu impoſſibilis, & ſic cadit ſub voto. Nu. to. 2. 135. c. 3. F

Vouẽs virginitatẽ, ſi poſtea defloreẽ ſiue ex culpa, ſiue nõ, tenetur cõtinẽter viuere. Nu. to. 2. 138. c. 1. E

Vouens non intrare religionem, an teneatur votum adimplere, vel non, refertur opinio Gratiani. 22. q. 3. c. vlti. & 61. diſt. c. 2. di. ꝙ tale votũ tenet. Hoſtien. vero in ſumma ti. de voto & voti redemp. dicit ꝙ licet illud votum fuerit indiſcrete factum, vouens tñ tenetur illud obſeruare, niſi contrarium inſpiretur a dño &c. Sed autor impugnat opinionẽ tã Gratiani, quã Hoſtiẽ. Nu. to. 2. 138. c. 2. C. Et tandẽ dicit, ꝙ ſine præiudicio ſententiæ maiorũ, vr̃ poſſe rationabiliter dici, ꝙ tale votũ nunquã teneat, ſed qui ſic vouit debet pœnitere, quia ſic vouerit, & manet liber, ſicut prius, ad intrandum religionem, vel non. Nu. to. 2. 138. c. 3. k

Vouens aut iurans non accipere epiſcopatum, ſi poſtea eligatur, aut præſentetur, tenet votum, ſi vouens intendat, quando non eſſet neceſsitas eccleſiæ, ſecus tamen ſi intelligat & prætendat, ꝙ in nullo caſu accipiet. Nu. to. 2. 138. c. 3. G

Si illi, qui vouit nõ eſſe Epiſcopum, Papa iubeat, vt accipiat epiſcopatũ. An teneatur obedire Papę, Hugutius dicit, ꝙ ipſe in tali caſu non obediret Papę, ſed dño ſpiritus. 11. q. 3. c. ſi dñs. & c. Qui reſiſtit &c. Alij dicunt, ꝙ eſt indifferenter obediendũ in hoc caſu ipſi Papæ, niſi expreſſe conſtet de voluntate diuina contraria mandato Papę: Et ratio eſt, quia in votis & omnibus mãdatis, debent intelligi, excepta autoritate Papę &c. Et hęc opinio eſt Hoſtien. ideo dicendũ, ꝙ huiuſmodi vouens non debet immediate conſentire, ſed magis orare, vt eũ nõ cõpellat ad hoc: ꝙ ſi Papa inſiſtat, debet ſuſcipere epiſcopatum, & tunc non accipiet tanquam vouens, ſed tanquam obediens. Nu. to. 2. 139. c. 1. D

Si vouens continentium voto ſimplici, & quærat an poſsit contrahere matrimonium. reſpondet Hoſtien. dupliciter: vno modo, ꝙ nõ eſt ei reſpondendum, ſi talis poteſt continere, ſi vero non. reſpondendum eſt ei ꝙ ſcriptura dicit matrimonium tenere, ſi fiat, & conſulere tali, ꝙ non contrahat, ſed contineat, & ſi contraxerit ꝙ mortaliter peccabit & grauiter. Et hoc vltimum magis placet autori, quàm tacere. Nu. to. 2. 140. c. 4. H

Licitum eſt alicui illud vouere vel iurare, quod licet illi abſolute facere. Iudi. 218. c. 2. B

Poteſtas vouendi adempta eſt ſex perſonis de iure, ſ. Epiſcopo, Clerico, Monacho, impuberi, vxori, & ſeruo. Nu. to. 2. 141. c. 1. C. De Clericis vide ibidẽ. De Monacho. vide ibidem. 142. c. 3. K. De impubere. vide ibidem. De filio familias. vide ibidem. 143. c. 2. C. De vxore, patet ibidem. 144. c. 3. F. De ſeruis ibidem. 146. c. 1. A

Subditus alteri bene poteſt vouere in his in quibus non eſt ſubditus. Nu. to. 2. 141. c. 2. B

Epiſcopus nõ poteſt vouere aliquid, per qđ diſſoluatur vinculũ inter eũ & eccleſiam ſuã &c. Et ſi voueat nõ tenet ſine cõſenſu Papę. Nu. to. 2. 141. c. 4. F

Clerici in minoribus, vel in ſacris habẽtes vel nõ habentes beneficiũ, ſi nullã requirat reſidentiã, poſſunt vouere ſicut laici. Et ſi requirat reſidẽtiã, poſſunt vouere ingreſſum religionis, petita licentia a ſuo prælato, quamuis non obtenta, peregrinationẽ tñ nõ põt vouere ſine licentia ſui prælati, votũ tñ tranſmarinũ nõ pñt emittere, vt aliqui dicunt, ſine licentia ſui prelati, ſed alij tenent ꝙ ſic. Nu. to. 2. 142. c. 2. D. De Clericis vero degradatis, & nõ traditis brachio ſeculari, qui vouerunt, quid dicendum ſit. Nu. to. 2. 142. c. 3. F

Filius familias in annis pubertatis põt vouere de peculio caſtrẽſi, vel quaſi caſtrẽſi, quia habet liberã adminiſtrationẽ. De peculio vero profectitio, conſideranda eſt qualitas perſonę patris & filij, & induſtria filij ad lucrũ profectitiũ, & quantitas eleemoſinę, quã vouet dare, vel dat, & ſecundum hoc põt dare aliquã eleemoſinã, niſi pater expreſſe cõtradicat. Et idẽ intelligendũ eſt de vxore & mercenario porrigente modicam eleemoſinam. Et ad hoc ſunt textus iuris. Nu. to. 2. 144. c. 1. B

In peculio vero aduentitio habet filius familias maiorem libertatem, q̃ in profectitio, & de hoc põt liberius vouere, q̃ de ꝓfectitio. Nu. to. 2. 144. c. 2. A

Vxor, cum est sponsa, an possit vouere religionem, etiam contradicente sponso, dr̃ q̃ sic, vt patet extra de cõuer. coniuga. ca. verum. Similiter spõsus, sed de alijs votis dicendum q̃ sponsa non potest, si sint viro præiudicatura post cõsummatum matrimoniũ, secus, si nõ &c. non poterit tñ eleemosynam magnã vouere dare, sine viro, secus tamen si sit parua, dum tamen vir nõ contradicat, vel verisimiliter credat nõ cõtradicturum, & hoc nisi habeat aliqua bona dotalia & fructus eorum. Num. tom. 2. 144.c.3.K

Seruus potens est ad vouendum, sed executio voti, pendet ex potestate alterius. Nu. to. 2. 146.c.1.A

Seruus potest vouere in his, in quibus non præiudicatur dominus. Nu. to. 2. 146.c.1.A

Si seruus voueat peregrinationem, non poterit illã exequi inuito domino, & hoc nisi peregrinatio sit necessaria, sicut cum incidit in canonem, cogetur ire ad sedem Apostolicam absoluendus. Extra de sententia excommunicationis c. relatum. Num. tom. 2. 146.c.2.A

In vouentibus castitatem simpliciter damnabile est contrahere, vel velle contrahere: & Domina nostra non sic vouit, sed sub conditione. Mat. to. 1. 87.c.2.A

Vouẽs intrare religionẽ, & stans ĩea per annũ exeat, an satisfaciat voto. Nu. to. 2. 147.c.3.F

Vouens introire religionem, si suscipiat Episcopatũ, omisso voto, fractor est voti. Nu. to. 2. 148.c.2.E

Vouens intrare religionem aliquam non obseruantium, & intrans in illam, an possit exire, si talis religio reducatur ad obseruantiam, referuntur opiniones variæ. Et tandem respondet sub dictione. Nu. tom. 2. 150.c.2.C

An coniugatus consumato matrimonio, possit vouere accipere ordinem sacrum, & an per hoc, aliquod præiudiciũ paretur vxori. Nu. to. 2. 150.c.4.I

Vouẽs plura vota, si illa sint compatibilia, debet omnia illa adimplere, si vero non: sed vel per se repugnent, vel per accidens nõ tenebitur omnia adimplere, sed adimplebit, quod melius est. Et alterum commutabitur, vel redimetur ad arbitrium prælati. Nu. to. 2. 151.c.2.A

Qui se Deo taliter voueret, in veteri lege dummodo non esset Sacerdos, neque Leuita, dabat pro se pretium tanquam esset Deo obligatus, & tunc se redimeret. 1. Reg. to. 1. 26.c.3.I

Non poterant parentes vouere filios domino, nisi pro tempore, quo filij essent sub potestate patrũ. 1. Reg. to. 1. 27.c.4.H

Quandocunq; aliquis vouet Deo aliquid, transfert dominium rei, sicut si donaret alicui: & solum manet in eo possessio nomine alieno, si rem determinatam vouit. 3. Reg. 142.c.1.C

Ad maiorem deuotionem interdum vouent homines ire ad aliqua loca inassueta. 2. Paral. 6.c.4.G

Vouere Deo aliquod obsequium temporale, si nobis det aliquod spirituale, non est simonia. 1. Paral. 61. c.3.F

Non vouit Iacob accipere dñm in Deum vel tenere eũ pro Deo. Gen. 28. sed vouit, q̃ ei specialẽ cultũ esset exhibiturus, ad quem nõ tenebatur. s. reddere ei decimas, licet Abrahã dederit prius decimas Gen. 14. Gen. 312.c.4.G

Votum. Cum sit spontanea promissio, non potest esse de his, ad quę coacti tenemur. Gen. 312.c.4.G

De voto Nazareorum. Gen. 411.c.2.E

Nemo poterat ex voto offerre animal habens amputatas aures, & caudam, poterat tamen aliunde dari in sacrificium voluntariũ. Leui. 22. Leui. 9.c.2.E

Votum fit ex illis rebus, in quibus homo habet ius & dominium, quia votum est velut donatio, cum ibi transferatur dominium. Leuit. 323. c.1.E

Vota, in veteri testamento, reducebantur ad pecunias, non tamen in nouo. Leui. 323. c. 4.K. Cuius redditur causa, ibidem. 325.c.2.C

Votorum commutatio in nouo testamento si fiat, semper in maius uel in melius, & hoc non absq; causa rationabili, & aliqualiter urgente, ut patet extra de voto & voti redemp. ca. magnæ. Leuit, 324.c.2.E

De votorũ impedimẽtis, cũ quis in nouo testamẽto vouet seruire in sacris ordinibus. Leui. 325. c. 3.F

Soluens votum simplex de continentia, uel religione per contractum matrimonium, & consumma tum post factam pœnitentiam, manere poterit in matrimonio sine aliquo scrupulo, petendo & soluendo debitum. Leuit. 325.c.4.K. Et mortua illa uxore potest cum alia contrahere absque scrupulo conscientie. Leuit, 325.c.4.K

De vouente votum suscipiendi sacros ordines & incurrit postea irregularitatẽ ex homicidio quę quidem irregularitas cõtrahitur ex proprio actu. Leuitic, 326.c.1.C

Vota de agendo aliquid determinate, ut de dando eleemosynam, orando, uel peregrinãdo q̃ huiusmodi &c. Et quantum ad hæc quilibet qui est sui iuris, est potens, & ideo non debent commutari neque redimi in pecuniam, sed debent adimpleri. Leuit, 326.c.2.B

Votum de faciendo, aut non faciendo, dãdo aut non dando &c, nõ redimebatur in uete. test. sed complẽdũ erat sicut ꝓmittebat. Nu. 30. Leu. 326.c.2.C

Votum, quo quis vouit se Deo in nouo testamento, reducitur ad duo. s. uel ad religionem, uel ad seruiendum Deo, in sacris ordinibus perpetuo, sed ad nullum istorum reducebatur tale votum in uete. test. ut probatur. Leui. 326.c.2.E

In tribus votis religionis non potest Papa dispensare cum religiosis, ut patet extra de regularibus ca. cum ad monasterium. Leui. 326.c.3.G

Non potest cadere sub voto, nisi id, quod concipitur a vouente, aut intelligitur ex uerbis eius rationabiliter intellectis. Leui. 327.c.2.C

Votum est spontanea promissio, qua quis Deo se obligat, ad soluendum ei aliquid, uel faciendum. Leuit. 328.c.4.F

Vota facta de personis sunt magis acceptabilia Deo in nouo testamento, q̃ uota facta de rebus, & ideo filius non emancipatus & filia possunt vouere ingressum religionis &c. Dum tamen habeant annos discretionis, etiam parentibus inuitis uel nescientibus. Leui. 328.c.4.H

Pecunia, quæ dabatur pro redemptione uotorum, de qua Leui. 27. non cedebat in ius sanctuarij, sed in ius sacerdotum. Leui. 329. c.2.D

De diuersis pretijs pro redemptione uotorum. Leui. 332. c.1.C. Similiter quare uitam tam uiri q̃ fœminę diuisit Deus in quatuor partes. Et quare uoluit, ut tñ daret pro puero sex annorũ q̃ pro iuuene decẽ & nouẽ annorũ. & quare circa oẽs uiros fuerit facta ista taxatio, & quare talia pretia fuerint statuta, similiter & in fœminis cõstituit quatuor ætates, & uaria pretia iuxta ætates &c. Similiter de proportione pretiorũ fœminæ ad masculũ iuxta uarias ętates suas, & quare nõ sit talis habitudo uiri inter se, sicut habitudo taxationũ fœminę inter se. Hęc oĩa pendent magis ex uoluntate Dei legẽ dãtis, q̃ ut causã ualeam⁹ assignare. Leu. 332. c.2.C

Votorum quædam erant perpetua, & quædam ad tempus, tam in vet. testam. quàm in nouo, exemplum est de voto Nazareorum, de quo habetur Num. 6. Leuit. 347.c.4.O

Circa votum tria sunt membra in veteri testamento. Nam quædam vouebantur, quæ oportebat redimi data certa taxatione: Leu. 17. vt in voto, quo vouerent se homines liberi. Alia erant, quæ non redimebantur, neq; commutabantur, sicut aïalia immolabilia. Alia, quæ nō redimebātur, & sic oportebat ea vendi, vt animalia non immolabilia, & agri, domus, serui. Leu. 349.c.3.G. 350.c.4.F

Votum dicitur spontanea promissio facta Deo, de his ad quæ ex aliqua causa obligati non sumus. Leuit. 353.c.2.E

Non quicquid dabatur ex voto, pertinebat ad sacerdotes, sed aliquid sic, & aliquid non. Nume. to. 1. 251.c.1.B

Sub voto potest cadere, occidere homines. Nu. to. 2. 14.c.2.A

Voti definitio ponitur. Nu. to. 2. 117.c.2.A

Non erit idem modus votorum nobis & Hebræis, quia maior ptās dabatur patrib. super filijs in vet. testam. quàm in nouo. 118.c.1.D. & 124.c.3.k

Votum non potest fieri proprie alicui, nisi Deo. Nā votum est promissio facta Deo de aliquo licito, ad quod alias non eramus obligati. Num. tom. 2. 118.c.2.A

Votum magis obligat, quàm iuramentum factum proximo. Num. to. 2. 118.c.2.C

In voto violato agitur directè & explicitè contra fidelitatem Deo debitam, implicitè verò contra reuerentiam. Et in iuramento quod totaliter factū est ad Deum, agitur explicitè & indirectè contra fidelitatem, & etiam agitur explicitè contra reuerentiam. Nu. to. 2. 118.c.3.F

Voti conditiones referūtur. Prima est, ꝙ id, quod vouetur, sit licitum. Secunda, ꝙ sit cum delibetatione factum. Tertia, ꝙ sit sine præiudicio iuris alieni. Num. to. 2. 118.c.4.F

Votum debet esse de meliori bono, id est, de opere supererogationis. Nu. to. 2. 128.c.1.C

Vota emissa à puellis, cum erant in potestate patris in vet. testam. & pater consentiret, vel saltem non dissentiret, poterant postea infringi per sponsum, vt probatur Num. to. 2. 128.c.3.I

Pater, sponsus, vel maritus alicuius puellæ, quæ fecit votum, si reuocaret votum absq; rationabili causa, malè ageret, quia abutitur priuilegio suo, præter intentionem legis. Num. to. 2. 130.c.3.H

Voti definitio, quæ a quibusdā assignatur, improbāt ab autore, & fundamēta eorū. Nu. to. 2. 131.c.2.A

Ad votum tria sunt necessaria, & duo ad bene esse, quæ interdum veniunt, & interdum non. Tria necessaria sunt, promissio, propositum, deliberatio. Et secundum ista tria necessaria sic definitur votum, votum est promissio ex proposito deliberato facta Deo, ad aliquid faciendum, vel nō faciendū. Accidentalia vero duo sunt, scilicet verborum expressio, & testificatio, s. quòd fiat corā alijs. & quantum ad ista accidentia Magister in 4. dist. 38. sic definit votum. Votum est testificatio quædam promissionis spontaneæ, quæ Deo, & de his quæ Dei sunt, fieri debet. Hostien. sic definit. Votum est alicuius rei licitæ ad faciendum, vel non faciendum cum deliberatione animi Deo facta pollicitatio. Nu. to. 2. 131.c.2.C

Votorum solennitatem introduxerunt iura, vt patet extra de uoto & uoti redempt. cap. unico. in 6. Num. tom. 2. 133.c.1.C

Votum duplex, quoddam necessarium, & quoddā uoluntarium, quod intelligendum est respectu temporis, quo emittitur: nam post emissionem omne uotum est necessarium: & uotum uoluntarium est duplex, scilicet simplex & solenne. Nu. tom. 2. 132.c.4.k

Votum est uirtus latriæ, quantum ad promissionē, quantum uerò ad executionem potest esse omnium uirtutum. Nu. to. 2. 133.c.1.E

Votum de solis bonis debet fieri, & uoluntariè, & potest fieri de materia præceptorum: tamen proprijssimè fit de his, quæ sunt supererogationis. Et hoc, quod dicitur, scilicet quòd uotum fit de meliori bono, potest magis particulariter dici, quòd uotū propriè est de ieiunijs, orationibus, eleemosynis, peregrinationibus, religionibus, abstinentijs, & continentiis; ut patet extrà. de uoto, & uoti redemp. per totum, & de statu monachorum per totum; & generaliter in omnibus piis causis licitis & honestis faciendis, uel in contrariis non faciendis, tenet uotum. Est tamen regula, quòd ubicunque aliquid fit, quo facto salus corporalis uel spiritualis amittitur, nō tenet uotum, uel si aliquid fit, quod nō faciendo, incurritur mors temporalis uel spiritualis amittitur, non tenet uotum de non faciendo, nec ad hoc est seruandum uotum, neq; iuramentum, neque pactum, neq; lex, neque consuetudo, nec aliquod aliud uinculū; ut patet extra, de iureiuraudo, cap. quanto. Hoc etiā tener Hostien. in Summa titu. de uoto & uoti redemptio. Et dicit, quòd uota de rebus indifferentibus seruanda sunt, quamuis non sint peccatum mortale, de faciendo uel non faciendo. Sed Sanc. Tho. Secunda Secundæ tenet oppositum dicens, ꝙ uota de rebus uanis & inutilibus magis sunt dimittenda, quam seruanda &c. Et opinio ista prior est. Num. to 2. 134.c.3.F

Agere aliquid in uoto est magis meritorium, & magis laudabile, quàm agere sine uoto, ut probatur Num. to. 2. 135.c.4.k. Deu. 125.c.1.B

Qui agit ex uoto habet duos actus latriæ, qui uerò sine uoto habet unicum. Nu. to. 2. 136.c.1.E

Sic se habet uotum ad Deū, sicut promissiones de bono faciendo inter homines. Nu. to. 2. 136.c.2.A

In uoto nulla coactio est, nec ante emissionem uoti, neque post, bene tamen necessitas ex præsuppositione finis. Nu. to. 2. 136.c.2.E

Magis meretur expleus uotum cum tristitia, quàm ille, qui facit non ex uoto etiam gaudens. Nume. tom. 2. 136.c.3.k

Vota introducta sunt ad adimplendum cultum diuinum. Num. to. 2. 138.c.2.C

Seruus, exiens seruitutem, tenetur obseruare uota, quę non fuerunt irritata tempore seruitutis, secus si fuerunt irritata. Nu. to. 2. 146.c.2.D

An vota fieri possint cū conditionibus, sunt opiniones varię; una est Hostiensis dicentis, ꝙ non. Alia est Hērici, & theologorū dicentiū, ꝙ sic. Et sacra scriptura plena est votis conditionatis. Sed nō est ponenda turpis cōditio, neq; cōditio impossibilis naturaliter, neq; conditio indifferens, sed conditio honesta. Nu. to. 2. 146.c.3.H

Oīa vota, quę fiūt ab aliquo, qui est sui iuris, & de re licita &c. immediatè obligant vouentē, non quidem ad soluēdum immediatè, sed manet obligatus, vt aliqñ soluat, excepto voto religiōis, qđ post triduū ab emissione sua obligat, ut patet ext. de regularib. c. ad nr̄am. Et vota, quę immediatè obligant, si sint conditionalia, non obligāt ante adimpletionē conditionis; & si non sint cōditionata,

& in eis determinatur aliquod certum tempus solutionis, tenetur pro illo tempore soluere, ꝙ si non determinatur certum tempus, & vouens habuit voluntatem obligandi se ad certum tempus, licet illud in voto non expresserit, tenebitur in tẽpore illo soluere. Si verò nullum tempus præfinitum fuerit, tenebitur citius, quo poterit, soluere cum commodè poterit ad arbitrium boni viri, & ponitur exemplum. Num.to.2. 149.c.1.B

In votis realibus non attenditur actio personæ, vel industria eius, sed quantitas rei. Nu.to.2.149.c.2.C

Votum continentiæ perpetuæ, vel religionis nõ potest exequi per alium a vouente. Et generaliter omne votum, quod dicit aliquem actum interiorem nostrum, vel habitudinem, & non aliquid qđ extra nos sit, non potest adimpleri per alterum. Num.to.2. 149.c.2.D

Regula generalis est, quòd quandocunque aliqs per se ipsum potest votum explere, non debet per aliũ explere, & si fiat, non prodest ad impletionem voti, extra de voto, & voti redemp.capit.magnæ.§.1. Num.to.2. 150.c.1.A

Quæ vota possint exequi per alium, & quę nõ. Num. to.2. 149.c.2.B

Vota, quæ impleri non possunt per alium cum iam nõ possint expleri per illum, qui vouit, quia obiit, non tenentur hęredes complere, quia non proficerẽt defuncto: vt si votum sit religionis, vel continentiæ, orationis, vel ieiunij, & similium actuum, qui proprie pertinẽt ad personas, in quibus potius attenditur persona, quã res, quæ fit. Secus de votis per quẽ acquiritur interesse alicui alteri, votũ tamen in subsidium terræ sanctæ tenebuntur hęredes complere per seipsos, vel per alios, aut dãdo tantum subsidium, quantum expẽsurum erat vouens. Et idem dicendum est de voto pugnandi contra infideles in subsidium alicuius terræ christianorum. Nu.to.2. 149.c.4.k

Sicut ex iure naturali, & diuino tenetur homo adimplere votum, ita tenetur ex eisdem obedire superiorum legi, vel mandato. Num.to.2. 152.c.1.A

Contra votum conditionatum nullus actus contrarius debet fieri, quousq; videatur an adimpleri possit condictio. Nu.to.2. 157.c.1.A

Sunt aliqui casus, in qbus potest recedi à voto, & referuntur. Num. to. 2. 157.c.1.B

Votum est liberum secundum quid. Deu. 66.c.2.A

Tardare in reddendo votum, quale peccatum sit. Deut. 124.c.3.K

Votũ est promissio facta de his, q̃ bona sũt, ad q̃ a stricti nõ tenemur. Deu. 29.c.1.D. Ios.to.1.173.c.3.H

Votum tenet in his, quæ in omnem euentum sunt bona, non tamen in his, quæ in omnem euentũ sunt mala, in his vero, q̃ possunt euenire in bonũ & in malũ, tenet votũ, quando possunt euenire in bonũ, sed non quando in malum. Iud. 116.c.3.F

Vota sunt triplicia, quædam de manifeste bono, & quædã de manifeste malo, & quædam de dubio. Iudi. 173.c.3.F

Circa votorum & iuramentorum obseruationem Indęi erant valde rudes, similiter & circa intelligentiam legis. Iudi. 215.c.4.k. Mat.to.4. 77.c.4.F

Votum iteratum causat maiorem obligationem sicut & præceptum Iud. 133.c.1.D

Votum castitatis solennizatur per transitum ad religionem, vel per susceptionem sacrorum ordinũ, extra de voto & voti redemptio. cap. quod votũ. lib.6.1.Reg.to.1. 114.c.1.B

Votum continentiæ fauorabilius est, quàm contractus matrimonij. 1.Reg.to.1. 112.c.4.I

Votum continentiæ fit tacite per susceptionẽ sacrorum ordinum. 1.Reg.to.1. 114.c.1.C

Sicut est peccatum non reddere votum: ita est peccatum tarde reddere 2.Reg. 93.c.4.F

Successores inquantum tales non tenentur ad vota vel promissa prædecessorum suorum, secus tamẽ inquantum prouenium ad eos aliqua bona prędecessorum, quia tunc magis sunt vt hęredes quã vt successores, hęredes tamen nõ tenentur ad vota prędecessorum, vt orare, ieiunare &c. Nisi forte testator expresserit in testamento, quòd hęres suus teneretur ad complendũ votum ieiunij &c. quia tunc tenetur complere, vel renunciare iuri successionis, etiam si testator nõ expresserit, quòd hęres non complens votum, careat iure successionis, quia ad ordinarium, cuius est habere curã de completione testamentorum, pertinebit compellere eum per censuras ad tenendum votum testatoris, vel ad renunciandum iuri hæreditatis. Et hoc tenet verum in hęredibus proprie dictis, s.qui instituti sunt a testatore, secus tñ in illis, qui succedunt sine voluntate defuncti &c. 3.Reg.141. c.4.I. Sed ad vota realia, q̃ principalius respiciunt pecuniam, quam personam, ille, qui est proprie hęres alterius, tenetur ad omnia vota eius, siue expresserit in testamento ipse testator, quòd soluantur, siue nõ expresserit, dum tamen constet quòd vouerit, & non soluerit. vt probatur. 3.Regum. 142.c.1.C

A voto reali non potest testator liberare hęredem. 3.Reg. 142.c.2.C

Votum non est nunc sicut in veteri testamẽto, quia in veteri testamento non erant libera vota eorũ, qui erant sub patria potestate, quia poterant irritari à parentibus, nũc verò nõ. Mat.to.1.87.c.2.A

Votum differt a iuramento, quia votum secundum se, pertinet ad latriam, eo quòd ad solam Dei reuerentiam ordinatur, & immediate pertinet ad latriam, in iuramento vero fit per contrarium, quia iuramentum fit ad confirmationem dictorum nostrorum. Mat.to.2. 202.c.3.G

Generaliter loquendo, non determinando ad casũ specialem maior est obligatio voti quam iuramẽti. Mat.to.2.207.c.2.A. Et hoc intelligendo ex genere suo, & non per accidens. c.3.k

Votum fit solum Deo, & de his, quę ad Deum pertinent, vel saltem Deo debebit fieri promissio, & non proximo. Mat.to.2.207.c.2.C

Votum & iuramentum, secũdum se, sunt indispensabilia. Et quando dicitur dispensari in voto vel iuramento, debet intelligi, quòd talis dispensatio est in materia eorum. Mat.to.2. 208.c.1.A

Votum Nazareorum quare non obseruetur nunc apud Hebręos. Exo.to.1. 95.c.3.F

De voto Nazareorum vid. in dicti. Nazareus.

Votum Nazareorum cessauit in Babylone. 4.Reg. 261.c.2.C

De voto iepte Iud.11. dicendum quòd non vouit illicitum, sed in adimpletione voti fuit aliquid illicitũ, & illud dicit S.Tho. quod quædam sunt, quę in omnẽ euentũ sunt bona, vt opera virtutum &c. q̃ absolute possunt cadere sub voto. Et quædam, q̃ in omnẽ euentũ sunt mala, vt ea, quę ſm se sũt peccata, quędam vero sunt bona, & ſm hoc possunt cadere sub voto. possunt tñ habere malum exitum, in quo non sunt obseruanda, vt accidit in voto iepte, de quo Hieronymus dicit quòd in vouendo fuit stultus, & in reddendo impius. Et dicit Sanctus Thomas, quod est uerisimile, quòd penituerit de hoc. Num.to.2. 135.c.1.B

Votum Iephte fuit incautum. Matt. to. 4. 77. c. 4. G
De voto Iephte. vide in dictione Iephte.
Votum religionis est maius votum eorum quæ fieri possunt, & ideo non est aliquod votum, quod per ingressum religionis non possit commutari, vt patet extra de voto & voti redemp. c. scripturę. Num. tom. 2. 146. c. 1. B. 137. c. 2. C. & 142. c. 1. E. & 10. c. 4. K
Circa votum religionis absoluuntur aliquæ quęstiones. Nu. to. 2. 137. c. 3. C
De monachorum votis. Nu. to. 2. 142. c. 3. k
An impuberes possint intrare religionem, & qñ possint educi de monasterijs, & de votis eorum, qñ teneant, & quando non. Nu. to. 2. 143. c. 2. A
Melius est q̃ aliquis se obliget per votum ad ingressum religionis, quam q̃ non se obliget. Nu. to. 2. 148. c. 3. K
Votum religionis deobligat ab alijs votis. Nu. to. 2. 154. c. 1. B
De voto vxoris post consummatum matrimoniũ, & de continentia seruanda, & de non reddendo debito, & de peregrinatione, oratione, ieiunio, eleemosyna &c. Et de votis vxoris, quæ fecit viuente viro. Nu. to. 2. 144. c. 3. k
Votum meretricis simile est eius oblationi: nisi corrigatur. Nu. to. 2. 145. c. 2. B
De votis seruorum. s. an sine consensu dominorum possint aliquid vouere. Nu. to. 2. 146. c. 1. A
Votum solennizatur secundum aliquam specialem benedictionem, vel consecrationem, quæ ex institutione Apostolorum, & successorum suorum adhibetur in professione certæ regulæ, vel in susceptione sacri ordinis, vt dicit Dyonisius. 2. c. Ecclesiasticæ hierarchiæ. In votis tamen aliarum rerum non adhibentur solennitates: quia non fit emancipatio ad semper: sicut fit in professione religionis, & in susceptione sacri ordinis. Nu. tom. 2. 139. c. 3. F
Licet Deus non dederit aliquam legem, per quam distingueretur votum solenne a voto simplici. Iura tamen humana conuenientissime statuerunt in fauorem cultus diuini. Et sic intelligendum est illud: extra qui cleric. vel vo. c. rursus. Quod apud Deum non magis obligat votum solenne, quàm simplex. Nu. to. 2. 139. c. 3. k
Solennizatio voti introducta est ab ecclesia, vt in c. vnico. de voto, & voti redẽptione. in 6. Nu. to. 2. 139. c. 4. G
Votum solenne dicitur respectu matrimonij dirimendi, cum contractum est. Et solum votũ continentiæ potest solennizari. Nu. to. 2. 140. c. 1. D
Votum quadrupliciter solennizatur. Num. tom. 2. 140. c. 2. A
Votum simplex, siue solenne, ideo impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum, vt tenet Hugutius: quia apud Deum non magis obligat solenne, quam simplex. Sed ista opinio iam correcta est. Alij dicunt, q̃ vtrunque votum impedit matrimonium contrahendum: sed non dirimit cõtractum. Et hæc etiam correcta est per c. vnicum. de voto, & voti redemptio. Nu. tom. 2. 140. c. 2. B
Votum solennizatur in susceptione sacri ordinis, & per professionem religionis. tamen per susceptionem sacri ordinis non dissoluuntur sponsalia de præsenti. Bene tamen per votum continentiæ solenne: neque dissoluitur matrimonium per ingressum religionis ex eo, q̃ religio sit perfectior matrimonio. Sed quia religio est status perfectissimus. Nu. to. 2. 140. c. 3. H
Votum vocatur solenne propter aliquas cęremonias exteriores certas de iure, vt patet de voto, & voti redemptione. c. vnico in 6. Votum verò simplex est sine aliqua solennitate, siue voce exprimatur, siue non. Matt. to. 1. 86. c. 4. I
Votorũ dispensatio est intelligenda ad modum dispensationis, quæ fit in obseruantia alicuius legis. Lex enim ponitur respiciendo ad illud, quod est bonum in pluribus: sed quia contingit huiusmodi in aliquo casu non esse bonum, oportuit per aliquem determinari, in illo particulari casu, legem non esse seruandam: & hoc est proprie dispensare in lege. Nu. to. 2. 151. c. 3. k
Votorum redemptio, vel commutatio vtiliter fit. Nu. tom. 2. 151. c. 4. H
Voti dispensatio debet fieri ex causa rationabili. Nu. tom. 2. 152. c. 1. D. & 152. c. 3. F
De votorum dispensatione, commutatione, & redemptione. Nu. to. 2. 151. c. 2. D
Cum vota redeunt in peiorem exitum, vel impediunt maiora bona, commutantur in alia bona, quæ magis grata sunt Deo. Nu. to. 2. 152 c. 2. E
Votorum commutatio, redemptio, & dispensatio, quomodo differant, & qualiter conueniant diuersis votis. Nu. to. 2. 152. c. 3. G
In votorum dispensatione, commutatione, & redẽptione, accipitur exemplum ex vete. testa. vt firmius fiant. Nu. to. 2. 152. c. 3. I
Voti dispensatio solum fieri debet, quando solutio voti vergit in deteriorem exitum, vel in impedimentum maioris boni. Num. tom. 2. 153. c. 1. E. & 154. c. 4. K
Voti redemptio, & commutatio fit ex eadem causa, scilicet quando quis non potest obseruare votum sine magno labore. Nu. to. 2. 153. c. 2. A
Quando, & qualiter commutanda sint vota, & redimenda, & quæ obseruanda sint, ad hoc q̃ ista conuenienter fiant. Nu. to. 2. 153. c. 1. D
Quãdo fit commutatio in votis, quid debet pro quo commutari, & qualiter debeat fieri commutatio in voto transmarino. Nu. to. 2. 153. c. 2. D
Circa commutationem, vel redemptionem omniũ votorum, considerandum est, quæ causa mouerit vouentem, & quæ sit qualitas vouentis, & secundum hæc iudicare poterit prælatus: an conueniens sit commutari, vel redimi votum, vel non. Et in quid commutari debeat. Nu. to. 2. 153. c. 4. F
Votorum redemptio, & cõmutatio debet fieri per prælatos Ecclesiæ, qui habeant potestatem. Nam aliqui habet maiorem, & aliqui minorem. Num. tom. 2. 153. c. 4. H
An in votis Papa possit dispensare, referuntur quatuor opiniones. Prima dicit q̃ non, dicens q̃ votũ est de iure diuino; & huius opinionis est Hugutius. Et multi alij cum ipso. Secunda, q̃ potest dispensare in omnibus votis voluntarijs, excepto voto continentię. Tertia tenet, quòd etiam in votis continentiæ, & in alijs votis distinguit &c. Quarta est Hostien. dicentis, q̃ Papa de plenitudine potestatis potest dispensare in omni voto, quod à principio fuit voluntarium: peccat tamen, si sine causa dispenset: nec ei est obediendum, si manifestè appareat, q̃ est contra voluntatẽ Dei. In oĩbus tamen alijs obediendũ est ei. Nu. to. 2. 154. c. 2. C
Sunt vota necessitatis, illa. s. quæ pollicemur in baptismo, in quibus Papa non potest dispensare. Nu. tom. 2. 154. c. 3. I
Prælati non habentes plebes non possunt dispensare in votis. Nam cardinales sunt maiores Episcopis. Tamen non possunt dispensare, si non habeant plebem

plebem. Et ſolum Epiſcopi, & Archiepiſcopi poſſunt diſpenſare, & nulli alij inferiores. niſi ex ſpeciali priuilegio ſedis Apoſtolicæ. Nu.to.2.154.c.3.k
Quod Papa non poſſit diſpenſare in voto continentiæ ſolennizato, tenet ſanctus Tho. Albertus magnus, & communiter Theologi. Et rationes eorum referuntur, quarum aliquæ improbantur: ſed ratio prȩcipua eſt ex decretali. Cum ad monaſterium. extra de ſtatu monachorum. Nu. to. 2.155. c.1.B. Sed Innocētius, Ioannes Andreas, Hoſtien. Ioan. Calderinus, & Fran. &c. tenent, ꝙ ſic. Et ꝙ poteſt diſpenſare, ꝙ monachus accipiat vxorem: quia dicunt, ꝙ ad hoc poteſt eſſe cauſa rationalis, vt ſi aliquis rex infidelis offerret ſe cum populo ſuo ad fidem: ſi daretur in vxorem aliqua monialis, vel ſi non poſſent aliqua regna ceſſare a bellis: niſi per matrimonium inter aliquos, qui vouerūt caſtitatem ſolenniter. Dicunt ſimiliter, ꝙ poteſt diſpenſare in voto paupertatis. Et referuntur ratio nes Ioan. Calderini contra ſanctum Tho. &c. quibus reſpondet autor, Nu.to.2. 155.c.2.E
Quod Papa non poſſit diſpenſare in voto continentiæ ſolenni, non eſt in cauſa, ꝙ illud ſit ſolennizatum: ſed quia eſt de ſubſtantia religionis. Et ſi dicas, ꝙ hac de cauſa, neque poterit diſpenſare in vo to ſimplici, dicendum, ꝙ vouens voto ſimplici vo uet religionem: ſed non vouet aliquod illorum, quæ ſunt in religione. Et votum ſolenne non eſt indiſpenſabile, quia ſolenne eſt: ſed ideo eſt ſolen ne, quia tantæ obligationis eſt. ſ. vt impediat matri monium contrahendum, & dirimat iam contractum. Nu.to.2. 155.c.4.H
Quod Papa poſſit diſpenſare in voto ſolenni religionis, tenet ſanctus Tho. in 4 diſt. 38. quamquam in ſumma teneat oppoſitum. Intentio tamen ſua videtur declarata in ſumma. Et gloſ. tenet idem extra de ſtatu monacho. c. cum monaſterium. ſ. ꝙ Papa poteſt facere de monacho non monachū. Et tamen nō poteſt facere, ꝙ monachus exiſtens monachus non ſit obligatus ad continentiā. Hāc opinionem reputat auter nimis piam. Et ideo tenet cū ſancto Tho. in ſumma. Nu.to.2.156.c.3.C
Vox. Viua vox ſonans in auribus, habet quandam operationem latentem intra animā noſtram, quæ exprimi non poteſt. Gen. 8.c.1.E
Vox Domini deambulantis in paradiſo, quam audierunt Adam, & Heua, quæ fuerit. Gen. 198.c.1.C
Vox dicitur ętiam ſonitus rerum inanimatarum. Geneſis. 198.c.1.E
Ad formationem vocis in ſerpente quatuor habuit dęmon neceſſaria. Primum eſt ſcientia formandi. Secundum poteſtas formandi. Tertium eſt inſtrumentum. Quartum vis votiua inſtrumenti, Gen. 162.c.1.C
Vocis humanæ formatio quare magis inueniatur in auribus, quàm in alijs animalibus. Gen. 162.c.3.I
Vox quomodo excitet dormientē. Mat.to.78.c.1.B
Ad vocis formationem, quid requiratur. Matt.to.7. 278.c.4.I
Vnde ſit, ꝙ animalia quadrupedia non poſſint formare vocem humanam. Gen. 162.c.3.K
Ad vocis formationem multum impedit paruitas linguæ, & multū iuuat magnitudo. Gen. 162.c.4.F
Ad formationem vocis multum impedit lingua lata. i. quæ magna eſt præter proportionem. Debet ergo eſſe lingua mediocris. Gen. 162.c.4.G
Vocem poteſt formare dęmon cauſando organa, vbi non ſunt. Et vbi ſunt imperfecta, perfecta reddere. Gen. 162.c.4.G
Domini vox deābulantis in paradiſo, de qua Gen. 3. quæ fuerit. Gen. 198.c.1.E
Voces ad nihil aliud inuentæ ſunt, niſi ad ſignificandum, & ad hoc eas dedit nobis natura. Geneſis. 353.c.2.A
Nullum animal brutum poteſt perfectè articulare voces. Nu.to.2. 38.c.1.C
Vox, quæ ſonuit in baptiſmo Chriſti dicens: Hic eſt filius meus dilectus &c. non fuit formata à patre, nec ab aliqua de perſonis diuinis, neque ab omnibus tribus ſimul; ſed ab aliquo Angelo. Matt.to.1. 211.c.2.B. Mat.to.4.223.c.1.B. Dicitur tamen illa vox patris: non quia ipſe eam formauerit: ſed quia ad ipſum ſolum oſtendendum formata fuerit. Matt.tom.1. 211.c.4.H
Vox Chriſti multis nominibus nominatur in ſcriptura ſacra. Mat. to 6. 77.c.3.H
Vox, quæ ſonuit in baptiſmo Chriſti, non venit de cœlo: nec ibi formata eſt, ſed fuit formata in aere propinquo iuxta Chriſtum. ſ. in aliqua nube propinqua, & denſa, vt probatur Mat. to.1.212.c.2.E. Et prędicta vox audita eſt ab omnibus, vt probatur ibidem. Et ꝙ audiretur ſuper Chriſtum in baptiſmo fuit conueniens propter multa. Matth.tom.1. 212.c.4.I
Vox illa à patre emiſſa filiationem verbi proteſtabatur. Mat.to.1.213.c.2.A. Et præfatam vocem vario modo referunt Euangeliſtę: tamen eandem tenent ſententiam, & parum refert, cum Euangeliſtæ nō curent, niſi de ſentētia. Mat.to.1.213.c.3.G
Voces mouent multum animos tam audientium, quàm ipſiuſmet, qui loquitur. Matt.to.3.62.c.2.E
Vocis magnitudo in operibus Chriſti ſemper ſignificabat efficaciæ magnitudinem. Matth. tom. 3. 212.c.2.B
Voces Chriſti variæ varijs temporibus ac locis auditæ. Parado. 35.c.1.D
Ad vocis formationem non eſt neceſſaria ſpiratio, & reſpiratio aeris. Mat.to.4. 242.c.4.K
Vox, quæ in Chriſti transfiguratione audita eſt, fuit terribilior, quàm illa, quæ audita eſt in datione legis. Exo.20. cuius aſſignantur cauſæ. Matt.tom.4. 227.c.1.E
Vocis actio eſt realis, cum fiat per motum. Mat.to.4. 227.c.4.G
Vox reperitur in omnibus animalibus perfectis. 2. de anima. Parado. 35.c.1.C
Vox Chriſti dupliciter vocāt tuba. Mat.to.6.77.c.3.K
Vpupa. De vpupa, & eius proprietatibus. Leuit. 110.c.2.D
Vrbanitas. Vrbanitatis verba de ſe licita sūt cuilibet homini quantumcunque perfecto, ſi non conuertantur ad adulationē, vel ad malum finem. Gen. 381.c.1.E
Magna vrbanitas eſt loqui ad dominos per verba tertiæ perſonæ. Gen. 381.c.2.A
Vrbs. Vrbes ædificatæ ab Hebræis in Aegypto quare dicebātur vrbes tabernaculorum. Exo. to.1. 5.c.1.A
Vrbs dicitur omnis locus muratus, ſiue paruus, ſiue magnus, apud Iudæos. Nu.to.2.193.c.1.A. Ioſ.to. 2.73.c.2.B. & 126.c.31. & 152.c.1.B. Et villæ, & viculi dicuntur loca ſine muris, quę nos appellamus rura. 1. Paral. 69. c.2.A
Non omnes vrbes Leuitis aſſignatæ datæ ſunt illis, ſed quædam erant in poteſtate hoſtium. Similiter dicendum eſt de alijs tribubus. Nu.to.2.193.c.1.A
Quod plures vrbes datæ fuerint Leuitis, quàm multis alijs tribubus aſſignantur cauſæ. Nam Zabulon ſolum habuit duodecim vrbes, & Aſſer triginta duas. Nu.to.2. 193.c.1.E

Leuitis datæ sunt vrbes ab alijs tribubus secundum proportionem. Non tamen secundum proportionem vrbium: sed secundum magnitudinem terræ possessæ. Nu.to.2. 193.c.3.F
Tredecim vrbes tribus Simeon referuntur. 1. Paral. 4. & postea aliæ quinq;, quod factum est propter vnum de duobus. Primò, quia forte illæ quinque ciuitates erãt minores &c. Secũdò, qa sors trib⁹ Simeõ fuit quasi diuisa ĩ duas partes. 1. Para. 69.c.3.I
Vrbes non fuisse in prima ætate mundi testatur Ouidius, 1. Metamorpho. Sed dicit, qꝫ inceperunt in secunda ætate. De optima Poli. 2.c.3.H
Naturale desiderium mulieris est vrbem liberis implere. Matt.to.6. 324.c.4.I
Vrbs refugij. De vrbibus refugij. Nu. t.2, 191.c.4.H
Tres vrbes refugij erant ante transitum Iordanis, in terra duarum tribuum, & dimidiæ, & tres aliæ in terra Chanaan. Nu.to.2. 191.c.4.K
Vrbes refugij, quare assignatæ fuerint in terra Leuitarum, & non in terra aliarum tribuum. Nu.to.2, 192.c.1.A. Sed quare assignatæ fuerint sex à principio, & postea superadditæ fuerint tres aliæ assignandæ, Nu.to.2, 192.c.1.D
Ad vrbes refugij confugiebãt occisores hominum, quomodocunque occiderent. Et postea ventilabatur causa. Et si reperiretur innocens, manebat ibi: & si reus esset, iugulabatur. Nu.to.2. 192.c.3.I
Trium vrbium refugij, quæ assignatæ fuerunt in terra Chanaan, vt habetur Iosue. 20. vna fuit Cades in Galilea, in sorte Nephtali: & Sichẽ in sorte Ephraim: & Hebron in sorte Iudæ. Aliæ autem tres fuerunt assignatę à Moyse in terra duarum tribuum & dimidię. Nu.to.2, 194.c.2.B
Qui occideret aliquem defendendo se, & confugeret in vrbem refugij, & ita compertum esset, non cogebatur ire per sententiam ad vrbem refugij: sicut ille, qui casu occidisset: sed absoluebatur simpliciter, cuius redditur causa. Nu. to.2. 194.c.2.D
Confugientes ad vrbes refugij habebant immunitatem contra aduersarios suos, sed non contra iudices: nam iudices poterant educere fugientes: & in hoc immunitas ecclesiastica excedit immunitatem ciuitatum refugij. Nu.to.2. 194.c.3.C
Vrbes refugij, quæ assignatę fuerunt in terra duarũ tribuum & dimidię, dicebantur Bofor, Gaulon, & Ramaoth. Prima in sorte Ruben. Secunda in dimidia tribu Manasse. Tertia in sorte Gad. Deu. 4. & Iosue. 20. Nu.to.2. 194.c.4.H
Omnes vrbes refugij fuisse solum sex, non est nimis difficile sustẽtare: nisi cõmunis opinio esset in cõtrariũ, quæ est satis rationabilis. Nu.t.2. 195.c.1.D
Causa illius, qui confugiebat ad vrbem refugij, debebat agitari in loco vbi fuisset patratũ homicidiũ, educendo occisorem de vrbe refugij. Num. to.2, 197.c.4.K
Immunitas vrbium refugij in vete. testa. nõ erat tanta, sicut immunitas ecclesiæ, & cymiteriorum in nouo. Nu.to.2. 198.c.2.E
Quod in vrbe refugij deberet manere occisor vsque ad mortem summi sacerdotis &c. assignãtur tres causæ. Vna Rab. Salo. satis friuola. Alia allegorica. Tertia autoris, & literalis. Nu.to.2. 199.c.2.B
Reliqua de vrbibus refugij vide in dictione, Ciuitas refugij.
Vrias. Vriæ laudes referuntur. 2. Regum. 69. c.3.K
Vriel. Aliquando est nomẽ Angeli, & aliquando nomen viri: sicut Michael, & Gabriel 1. Paralip. 89.c.4.H
Vrna manna. Facta fuit, & adimpletæ est manna post consecrationem Aarõ, & filiorum eius. Exo.to.2. 152.c.3.I
Vrsus. In vrsis, & leonibus abundat terra Chanaan. 4. Reg. 20.c.3.k
Vs Fuit filius Nachor fratris Abrahæ, de quo Genes. 22, quem fuisse Iob dicunt Hebręi quidã. A quo denominata est terra Vs, nomine ipsius Iob. Et hoc tenet Hieronymus in lib. de quæstionibus Hebraicis. Sed alij Hebręi dicunt, qꝫ Iob fuit in terra promissionis, prius quam intrarent ibi filii Israel &c. Sed hoc non est verum. Augustinus, & Ambro. tenent, qꝫ fuit de genere Esau, qui vocabatur Iobab. Gen. 36. Et istorum sententia videtur verior salua reuerentia Hieronymi, quod multis probatur rationibus. Gen. 283.c.2.E
Vs prouincia est in Idumęa. Gen. 283.c.3.G
Vsmo. Vsma. Vsmo dictio Hebraica significat tantum: sicut ly eius, vt refert masculinum. Et vsma, vt refert fœminam. Gen. 353.c.1.D
Vsque. Discursum dicit mediũ inter aliqua duo. Exo.to.1. 68.c.4.F
Vsque, si ponatur inter res eiusdem generis, põt teneri inclusiue, & exclusiue. Si vero inter res diuersorũ generũ nõ: nisi inclusiue. 1. Reg.to.2. 46.c.3.k
Vsque aduerbium positum in contextu orationis, nõ inducit alium actum fuisse consecutum: similiter neque Donec. Parado. 3.c.1.E
Vsufructus. Dotis pertinet ad virum de iure, vt sustẽtet onera matrimonii. Matt.to.3. 34.c.2.A
Vsura. Est contra naturam, quia pecunia solũ instituta fuit, vt esset medium cõmutandi, contra quod tendit vsura. Gene. 37.c.1.B
Quod vsura non esset licita Iudæis etiam contra Gentes, elicitur ex expositione Rabbi Salomonis super illud Exo. 22. Nec vsuris opprimes. Exod. to.1, 240.c.1.E
Dare ad vsuram Gentibus permissum erat Iudęis ad duriciam cordis eorum, ne darent Hebræis ad usuram: sicut permissum fuit eis dare libellum repudii ad duritiam cordis. Matt.19. Ne occiderent uxores suas. Sed utrum Iudęi possent accipere à Gentilibus usuras, aliqui dubitant. Exod. tom.1. 240.c.2.D. Mat.to.5. 95.c.2.A
Dare ad usuram Christianis ex gentibus, post euangelii promulgationem, non est licitum Iudæis: licet ipsi credant, qꝫ sic, & redditur ratio. Exod.to.1. 240.c.2.E
Non dare ad usuram est de lege communi diuina. Exo.to.1. 240.c.3.F
Iudæis licitum erat dare ad usuram, etiam conuersis ex Gentilitate ad Iudaismum, & eorum posteris. Exo.to.1.240.c.3.k. Non tamen Iudęis. Leui.304. c.1.A. 2.Paralip. 86.c.3.k
Vsura proprie est, cum aliquid recipitur ultra sortẽ. Leui. 301.c.2.B
De usura in pecuniis, & aliis rebus. Deut. 123.c.2.A
Dare ad usuram conuersis ex gentilitate ad iudaismum, & econtra: permissum erat eis. Nam cum gentilibus idolatris interdictum erat Iudęis habere communicationem. Et dare sic ad usuram permittebatur Iudęis propter duritiam cordis eorũ. Deute. 123.c.4.k
Inter usuram, furtum, & rapinam quid interest. Iudi. 124.c.3.H
De ratione usuræ sunt tria. Iudi. 124.c.3.k
Quidam dicunt, qꝫ in usura transfertur dominium ipsi usurario, ex eo, qꝫ omnis uoluntaria donatio facit

facit transferri dominiũ, ſed falſum eſt hoc. Matt. tom. 3. 28.c.2.D
Recipiens vſuras ſemper peccat: non tamen ſemper peccat dans pecuniam ſuperabundantem. Matth. tom. 3. 28.c.3.G
Vſuræ multæ diffinitiones aſſignantur, ſed plenior earum eſt iſta. 1. Vſura eſt quidquid ſortem excedit, vel ſolutionem mutuatæ rei excedit, ipſius rei vſus gratia, pactione interpoſita, vel hac intentione habita in cõtractu, vel exactione habita ex poſt facto. Et exponitur prædicta definitio. Matt. to.7. 40.c.3.I
Vſura dicitur ab vſu rei. Mat to 7. 40.c.4.F
Vſuram quidam diuidunt in ſpiritualem & corporalem: ſed improbatur motiuum iſtorum, qui hanc diuiſionem faciunt. Matt.to. 7. 40.c.4.H
Vſura eſt duplex, ſcilicet, vſura ſortis, & vſura vſuræ, vſura ſortis eſt id, quod datur vltra ſortem pro vſu rei mutuatæ: vſura vſuræ dicitur, quando pro expectatione ſolutionis pecuniæ vſurariæ, datur alia vſura. Et vocatur improbum fœnus. Et qui talem vſuram exercet, ſecundum leges ciuiles eſt infamis, vt patet. 3. q. 1. c. tria. Et ſecundum iura canonica, vtraque eſt prohibita, & quancunque exercentes ſunt infames. 6. q. 1. c. infames. Mat. tom. 7. 41.c.1.A
Dare ad vſuram mutuum peccatum eſt, quia eſt contra rationem. Et eſt ſecundum ſe iniuſtum: quia venditur id, quod non eſt. Mat. to. 7. 41.c.1.B
Non dat quis ſponte vſuram pro pecunia mutuata, ſed eſt inuoluntarium mixtum. Nam ſi vſura eſſet ſimpliciter in voluntate ſoluentis vſuram, nihil ſolueret neque ſub vſuris acciperet: ſed quia eſt conſtrictus inopia, iudicat melius eſſe recipere pecuniam ſub vſuris ad ſubuentionem inopiæ, quam habet, & ſoluere ſponte vſuras, quàm non recipere, neque ſoluere. Et ideo non dat ſimpliciter volũtarie pecuniã vltra ſortẽ. Mat. to. 7. 41.c.3.I
Vſura in veter. teſtam. non erat ſimpliciter vetita Iudæis: neque totaliter conceſſa: quia Iudæis erat illicitum dare ad vſuram alijs Iudæis de progenie Iacob. Bene tamen gentilibus, & conuerſis ad iudaiſmum, vt patet Deu. 23. & Leui. 25. Et non ſolũ cogebantur non dare ad vſuram: ſed etiam gratis mutuare quicquid peterent. Et ſi poſſent ſoluere, reſtituebant. Sin autem, erat donatum in anno ſeptimo remiſſionis &c. Et conuerſi ad iudaiſmum ex gentilitate, non dicebantur fratres Iudæorum. Deut. 15. Cum tibi, inquit, venditus fuerit frater tuus Iudæus, vel Iudæa, qui eſt frater tuus &c. Et Leuit. 25. Seruus & ancilla ſint vobis de nationibus &c. Et magis dabant Iudæi ad vſuram conuerſis ad iudaiſmum, quàm pure gentilibus, quia cũ gentilibus parua aut nulla erat cõmunicatio. Imo interdicta erat in multis, ne verterentur ad idolatriam. Exo. 34. & Deu. 7. & 12. Mat. tom. 7. 41.c.4.F. Et conuerſi ad iudaiſmum poterant dare ad vſuram Iudæis ex genere, ſiue diuitibus, ſiue pauperibus, vt probatur ibidem. 42.c.2.A. Et conuerſi ad iudaiſmum poterant dare licite ad vſuram gentilibus, & alijs conuerſis ad iudaiſmum, vt probatur ibid. c.3.k. Et hoc non erat per modũ diſpenſationis, ſed prohibitionis proprie. ibidem. c.4.F
Iudæi dantes ad vſuram alijs Iudæis ex genere, peccabant. Sed non peccabant dãdo ad vſuram alienis. i. gentibus conuerſis ad iudaiſmum, vt probatur. Matt. tom. 7. 43.c.1.D
Non conſtat, q̃ Deus conceſſerit Iudæis dare ad vſuram alienis ad duritiam cordis eorum: ſicut conceſſit libellum repudij. Et ſi concedatur, q̃ ſic: nõ ſequitur, q̃ peccarẽt: quia lex diuina poteſt facere eſſe licitum id, quod eſt illicitum. Non tamen lex humana. Matt. to. 7. 43.c.2.E
Omnem vſuram vetuit Chriſtus, tanquam malam ſimpliciter. Mat. to. 7. 43.c.3.G
Vſuram cur Chriſtus vetuit. Mat. to. 7. 43.c.3.H
Vſura non eſt de malis, quæ nullo modo poſſunt eſſe bona, vel licita, qualia ſunt illa, quæ ſunt contra primam determinationem iuris naturæ, ſed eſt de malis, quæ aliquo modo ſunt contra rationem, ſed non ſunt determinate contra illam. Et ideo non eſt illicitum, q̃ quis illa agat, quouſque aliquo modo ſint vetita. Matt. to. 7. 43.c.3.H
Circa vſuram poteſt dupliciter ſumi licitum. Vno modo, q̃ licita erat Iudęis ex ſola diſpenſatione. Alio modo, q̃ nulla exiſtente lege, erat illicita, & ſecundum hoc potuit dupliciter introduci lex illa Deut. 23. & Leui. 25. de vſuris. Accipiendo primo modo, dicendum erat, q̃ vſura erat illicita Iudæis ante datione legis &c. tam ad ipſos, quàm ad alienos. Cum vero data eſt illa lex diſpenſatum eſt cum Iudęis, vt poſſent dare extraneis ad vſurã. Sed accipiendo ſecundo modo, dicendum, q̃ iſta fuit lex data Deu. 23. Et Leui. 25. De non dando ad vſuram fratribus, ſed alienis, non fuit diſpenſatio, vel relaxatio, ſed aſtrictio ad aliquid, ad quod prius non tenebantur. Matt. to. 7. 44.c.4.H
Viura poterat eſſe licita ante vetus teſtamentum ſine diſpenſatione. Mat. to. 7. 44.c.2.D
Vſuræ in legę Chriſti nullo modo licitę ſunt. Matt. tom. 7. 45.c.1.E
Vſura eſt contra ius naturale. i. contra ſecunda præcepta iuris naturalis. Et ideo, quando non erant vetita lege aliqua, vel conſuetudine, non videbatur eſſe peccatum: niſi eſſet nimia extorſio: quia iam nõ cauſabatur peccatum ex genere actus, ſed per accidens. Et ita, cum ante legem Moyſi, non eſſet vetita vſura, videtur, q̃ non erat peccatum dare ad vſuram, & ita lex illa data Deu. 23. & Leui. 25. de non dando ad vſuram fratribus, ſed alienis, nõ fuit diſpenſatio, vel relaxatio, ſed aſtrictio ad aliquid, ad quod prius non tenebantur. Mat. to. 7. 44.c.4.H
Dare ad vſuram fuit licitum Iudæis ad alios Iudæos ante legem datam. Deu. 23. & Leui. 25. vt probatur. Mat. to. 7. 44.c.1.E
Lex illa Iudæorum de vſura Deu. 23. Leui. 25. poteſt vocari aliquo modo diſpenſatio, & alio modo arctatio: tamen ſi ſimpliciter petatur, an tunc fuerit relaxatio, vel arctatio, dicendum, q̃ arctatio, & nõ relaxatio. Mat. to. 7. 45.c.1.A
Dando ad vſuram non peccabant Gentiles ante dationem legis Moyſi, nec poſtea vſque ad promulgationem euangelij: niſi forte eſſet aliqua lex poſitiua, aut conſuetudo, quæ hoc veraret: quia ex talibus haberent vim obligandi præcepta ſecunda legis naturę, vel niſi eſſet immoderata extorſio vſurarum. Matt. to. 7. 47.c.1.B
Iudæi non poſſunt nunc licitè dare ad vſuram nobis: quia licitum eſt repetere ab eis vſuras: & hoc ideo eſt, quia ceſſauit lex Moyſi &c. & per conſequens ipſi peccant. Matt. to. 7. 47.c.1.D
Iudæi putant non licere dare ad vſuram ad inuicem: bene tamen dare nobis, & ita obſeruant. Nam nobis dant ad vſuram, ſed non alijs Iudæis, cùm credant manere legem Moyſi: ſed neutrum licitum eſt eis iam. Matt. to. 7. 47.c.2.A
Infideles, qui nunc dant ad vſuram, peccant, quibuſcunque dent. Et peccatum eſt non ſolùm, quia agunt contra legem Chriſti, ſed quia eſt contra ius naturæ. Et tamẽ neutrum iſtorum ſufficit, ſed ambo

ambo requiruntur.Mat.to.7. 47.c.3.G
Non licet nobis dare ad vsuram. Mat.to.7.47.c.3.K. Et vetitum est nobis dare ad vsuram propter multa.Mat.to.7. c.4.F
Per lucra vsuraria efficiuntur homines valde cupidi. Mat.to.7. 47.c.4.K
Vsuræ erant debitæ,& licitæ secundum leges ciuiles in multis casibus, scilicet ex stipulationibus habitis inter partes ex pacto nudo in contractu bonæ fidei incontinenti apposito. Etiam in contractibus stricti iuris. Etiam in pecunia traiectitia, & etiam ex mora, & in alijs casibus, de quibus late Hostien.in summa ti.de vsuris.§.pro quib⁹ rebus: Sed omnia illa reuocata sunt, & reducta ad dispositionem legis Christi, & iuris canonici Mat. tom.7, 48.c.1.A.
Vsura variè se habuit apud Gentes: nam in principio non erat posita aliqua quantitas, sed propter periculum reip.&c.successu temporum leges Romanorum,& aliæ leges bene definierunt certam quantitatem vsurarum &c. Et ista olim tenuerũt priusq̃ lex Christi haberet originẽ: post quam legem,& canonicam dispositionem in nullo foro tenent leges, in quibus permittant̃ vsuræ propriè dictæ. Et Imperator dicit quod sacræ leges non dedignantur sacros canones imitari,& specialiter in matrimonio, & vsuris, & vt clerici apud suos proprios Episcopos cõueniantur.Et.2.q.3.§.hinc colligitur.& extra de noui operis nunci.cap.intel leximus. Mat.to.7. 48.c.1.D
Vsuræ reprobantur in concilio Niceno.47.distin.c. quoniam ergo. Mat.to.7. 48.c.1.E
Aliud est dicere, vbi sunt vsuræ,& aliud, in quo cõtractu sint. Si dicatur de secundo dicendum, q̃ in solo contractu mutui inuenitur vsura. Et aliquid est, in quo sint vsuræ præter contractum mutui,& non est contractus. Sicut q̃ secundum legem veniunt vsuræ ex mora. Et mutui contractus est,q̃ res vnius transfertur in alterum, & nõ est precium pro illa constitutum: quia alias esset venditio.Et dicitur mutuum,quasi meum tuum, idest q̃ res vnius fit alterius. Et contractus mutui est in illis rebus,quæ in numero,pondere, & mensurá consistunt, vt in pecunia, in massa auri &c.in oleo,tritico,vino &c.Causa quare in mutuo cadat vsura, & non in alijs contractibus, est ex eo, quia mutuum debet esse gratuitum &c.Similiter & accomodatum &c.Et tunc,si petatur aliquid,aut petitur pro re,vel pro vsu rei. Si pro re, aut quod petitur, est pecunia, & tunc est emptio, & venditio, aut est alia res, & est contractus permutationis. Si autem pro vsu rei, aut accipitur pecunia, & sic est contractus locationis: & si alia res, erit contractus innominatus.s.do,vt des:facio,vt facias. Mat.to.7. 48.c.2.A
Propterea vsura cadit in mutuo, quia ad mutuum pertinent res,quarum vsus non distinguitur.i.non separatur a substantia rei,vt in pecunia,oleo,vino, tritico, &c. In rebus vero, in quibus distinguitur vsus a re, potest accipi aliud pro vsu, & aliud pro re.Et non est vsura,vt in equo,domo,veste. Matt. tom.7. 48.c.2.D
In venditione non accidit vsura: nisi quatenus inuenitur ibi mutuum: quia fingitur mutuata pecunia,quæ dari deberet ab emptore,& non datur statim.Matt.to.7. 48.c.3.I
Vsura accidere potest in locatione, inquantum ibi inuenitur mutuum &c. Similiter & in contractu permutationis.Matt.to.7. 48.c.4.H
Non potest inueniri vsura in commodato,& in precario:quia isti contractus necessario sunt gratuiti. Et si desinant esse gratuiti,transeunt in locationẽ: sed non est vsura in illis. Matt.to.7. 49.c.1.C.
Vsura non solum potest inueniri in pecunia,sed etiã, in omnibus,quæ ad mutuum pertinent.Mat.to.7. 49.c.1.D
Vsura propriè solum accidit in contractu mutui. Si verò largè accipiatur, inuenietur etiam in venditione,locatione,& permutatione,quatenus in huiusmodi contractibus potest intelligi,vel fingi species tacita mutui. Matt. to.7. 49.c.2.B
In vsura possunt esse duæ res: quædam est,quę datur ad vsuram: altera est, quæ redditur in superabundantia. Illud,quod datur in superabũdantia interdum pertinet ad mutuum, interdum ad quamlibet aliam rem.Mat.to.7. 49.c.2.B
Si post solum mutuum datur aliquid ipsi mutuanti ex pacto tacito, vel expresso in mutuatione, talis contractus est vsurarius ex forma,siue illud,quod datur vltra mutuum sit pecunia, siue sit mensurabile pecunia: etiam ea, quæ pecunia non mensurantur, possunt venire in pactum,vt benevolentia,& amor &c. Quidquid ergo venerit in pactũ, est iniustum. Si autem illud non fuit ex pacto ante mutuationem,tamen mutuans exegit ab alio, tanquam debitum, & illud fuit de his, quæ mensurantur pecunia, illud tale est vsura. Et iste est casus, qui ponitur.4.q.3.c.Si fœneraberis.& c.plerique. Si verò illud sit de his,quæ non mensurantur pecunia, bene potest exigi, licet non potuerit deduci in pactum ab illo,cui mutuauit: vt scilicet quòd eum amet: aut quòd ei sit benevolus. Et in hoc nulla est inhonestas. Si autem mutuator accepit gratis oblatum, & non exigit,sed illud expectauit, prius quàm mutuaret, illicitum est. Si autem non expectauit,non est vsura, neque aliquod peccatum.Matt.to.7. 49.c.4.F
Qui mutuat alteri, potest aliquid recipere vltra sortem pro recompensatione damni, quod sustinet mutuando: nec hoc est vendere vsum pecuniæ, sed damnum recompensare. Et damnum potest esse dupliciter. Vno modo in iactura rerum,q̃.s. perdimus aliquid eorum,quę habemus,vel eorũ, quę nobis de iure cõpetunt, licet nondũ habeantur, quod proprie vocatur damnũ. Alio modo in æstimatione eius,quod quis poterat lucrifacere.Et istud non propriè dicitur damnum,ut si mutuans dicat: Ego sum perditurus tantum, si tali die non habuero pecuniam istam. Et indigens velit accipere illam cum tali conditione, vt damnum illud resarciat,non est vsura.Secũdum verò damnum non potest recompensari,nec aliquid pro illo potest in pactum deduci vltra sortem, neque peti sine pacto: quia iniustum est, cùm id, quod acquirendum est,nondum sit in rebus nostris, & quod non est,non potest vendi.Mat.to.7. 49.c.4.k
Mutuator potest expectare remutuationem:non tamen in pacto ponere, prius quàm mutuet. Matt. tom.7. 50.c.3.F
De pecunia data alicui artifici,vel mercatori, vt negotietur &c.cùm non sit mutuum:quia nõ transfertur dñium in mercatorem, vel artificẽ,sed per se retinet, ideo nec periculum pecuniæ pertinet ad mercatorem, vel artificem, sed ad dantem, cùm alius de pecunia eius negocietur, vel operetur aliquid.Et tunc licet expectare,vel recipere lucrum de pecunia,scilicet partẽ lucri.cum sit quędã societas &c. Neq; accipitur hic aliquid p̃ pecunia, neque pro vsu pecuniæ: sed accipitur aliquid de vsu pecuniæ. Matt. to.7. 50.c.3.G

Mutuans

Mutuans alicui pecuniam, à quo pro pignore accipit rem, quæ habet vsum distinctum à substantia rei, non accrescit tenēti illud vltra sortem mutuatam, &c. Secus si pignus esset res, cuius vsus non distingueretur à substātia rei, vt vinum, triticum, oleum, &c. In alijs verò subtrahendus est vsus, vt valor vsus computetur in sortem, detractis expēsis, &c. vt patet extra de vsuris, c.1. Matth. tom. 7. 50.c.4. F

Si quis carius vendat, quàm res rationabiliter valet, quia pretium tarde recipit, vsura est, quia expectatio habet locum mutui, quasi mutuata emptori à venditore pecunia, quam redditurus erat. Matth. tom 7. 51.c.1.B

Si in contractu mutui apponatur aliquid vltra sortē soluendum, non nomine vsuræ, sed pœnæ, licitum est illud exigere, quia nō est vsura, dum tamen sit intentio recta. Mat. to.7. 51.c.1.E

Quando aliquis mutuat in spe recipiendi aliquid vltra sortem, & sub hac intentione mutuat principaliter, quia, s. non mutuaret, si crederet se nihil recepturum, qui si postea nihil recipiat, dicitur vsurarius mentalis: si verò accepit, dr verè vsurarius. Si autem cum mutuauit habuit intentionem aliquid recipiendi, qui tamen mutuaturus erat, etiā si sciret, quòd nihil esset recepturus, placet tamen illi aliquid accipere, si offeratur, talis non videtur dicendus vsurarius. Matth. tom. 7. 51. c. 2. E. Qui verò principaliter mutuauit spe aliquid recipiēdi vltra sortem, & recepit aliquid vltra sortem, tenetur ad restitutionem, si foris ostendit intentionē, vt. s. si nolebat dare, nisi ad paucos dies, &c. Si autem nihil foris ostēdit, non tenetur ad restitutionem in foro iudiciali, bene tamen in foro pœnitentiali; vt patet extra, de vsuris. capit. consuluit. Mat. to.7. 51.c.3.I

Vsuram committit, qui ante mutuationem habuit intentionem habendi aliquid vltra sortem, & postea petit, quia hoc parum differt à pacto: & tenetur ad restitutionem. Si autem non sperabatur à principio, & postea petitur, & ex hac causa petitur, quasi accipiēs teneatur mutuatori ad hoc pro beneficio mutuatæ pecuniæ, vel vtilitate, vsura est. Sic accipitur 14.q.3.c.plerique; Mat. to.7. 52.c.1.D

Mutuans aliquid ex pacto alicui, vt ab eo mutuum accipiat, vsura est, &c. Si autem non ex pacto, sed ex intentione, cum fuerit indigens, & hæc est eius præcipua intentio, ita vt alias non esset mutuaturus, nisi sub hac spe, non est vsura. Et à fortiori si non primariò, sed secundariò habeat hanc intentionem, non erit vsura, &c. Mat. to.7. 52.c.1.E

Vsuræ vetitæ sunt omnibus tam laicis, quam clericis. Luc. 6. Mutuum dantes, & nihil inde sperantes; sed Ecclesia tenuit hūc modum, cùm à principio per suas constitutiones incepit vetare vsuras, solis clericis vetuit, vt patet 47.dist.c.quoniā multi &c. Postea verò procedente tempore, omnibus tam laicis, quàm clericis vetuit; vt patet 14 q.4.cap.de hoc, & extra, de vsuris c.quoniam, & ca. præterea, & quasi per totum. Et assignatur duplex causa, quare fuerit vetita clericis. Prima propter ordinis sui honestatē. Secunda quoniam à principio Ecclesia non habuit potestatē sæcularē super laicos, quo ad exercitium, nec erat certū an ei obedirent, vsq; quo firmata est totaliter potestas Ecclesiæ super credentes, & principes subdiderunt capita sua Ecclesiæ, nō ausa est vetare vsuram, quæ humanis legibus concedebatur. Mat. to.7. 52.c.2.C

Non licet dare alicui ad vsuram, vt lucra inde collecta expendat in opera pia. Mat. to.7. 52.c.3.G

In nullo casu vsura est licita, licet sint aliqui casus; in quibus vsura videtur esse licita, & tamen non est vera vsura: & ponuntur tredecim casus.

Primus est in fœudo Ecclesiæ. Mat. to.7. 52.c.3.I

Secundus, quādo Ecclesia recipit possessionem suā de manu laicorum, illam iniustè possidentium. Mat. to.7. 53.c.2.E

Tertius, quādo gratis aliquid offertur ab eo, qui mutuo accepit. Mat. to.7. 54.c.2.C

Quartus, in fideiussoribus. ibid. 54.c.2.E

Quintus, est in dote. Mat. to.7. 54.c.3.G

Sextus, in pacto legis comissoriæ, quæ habetur. C. de pactis inter empt. & vendit. l. comissoriæ. Mat. t. 7. 56.c.3.F

Septimus, qñ pecunia datur ad pompam. Mat. to.7. 57.c.1.B

Octauus, quando quis in pœnam recipit plus sorte. ibidem. 57.c.2.B

Nonus, est in arrendatione. Mat. to.7. 57.c.2.E

Decimus, quando mutuator ratione mutui, subit laborem. ibid. 57.c.3.I

Vndecimus, quātum ad illum, cui volumus iure nocere. ibid. 57.c.4.H

Duodecimus, quando soluit pretium post tempora statuta. ibid. 58.c.2.C

Decimus tertius, propter dubium, vt si quis vendat fructus carius, quàm nūc uendantur, quos nō erat nunc uenditurus, sed tempore, quo carius ualent. Mat. to.7. 58.c.4.H Alij addunt decimum quartū. Mat. to.7. 59.c.1.C

Vltra sortem potest Ecclesia recipere fructus alicuius possessionis, quam aliquis habet in feudum ab Ecclesia, si det eas pignori ipsi Ecclesiæ p mutuo, vel alio debito soluendo; & hoc fit in fauorē Ecclesiæ, vt cito recūperet feudum de manu laicorū. Nam per infeudationem fit alienatio bonorū Ecclesiæ, & ista alienatio est odiosa, & ideo iurant Episcopi nō feudare de nouo incōsulto Romano Pontifice, vt colligitur extra de feudis. c. ex parte. Sic etiam Ecclesia restringit feuda quantum pōt, vt si quis habeat decimas in fedum ab Ecclesia in aliquo loco, & superueniant noualia, non habebit feudatarius decimas noualium, vt patet extra, de decimis c.tua Mat. to.7 52.c.3.K. Et idem pōt teneri de quolibet domino feudi recipiente in pignus ipsum feudum, vel partem aliquam feudi à feudatario. Mat. to.7. 52.c.4.I. Si autem feudatarius det pignori feudum, vel rem feudalem alteri, quàm domino, non licet computare fructus in sortem. ibid. 53.c.1.E

Et cum dominus recipit feudū in pignus, si nō vult computare fructus in sortem, non debet exigere seruitium à vasallo, neque recipere. extra de feudis ca. ex parte. Et ita loco seruitij accipiuntur fructus, qui non computantur. Et hoc facit illud nō esse vsurā. ibid. Si tamen dominus feudi recipiat feudum, aut rem feudalem ab eo, qui non est feudatarius, sed feudatarius pignori dedit alteri feudum, & concessit ei, quòd posset illud concedere pignori alteri, & iste tertius det illud domino feudi pro mutuo, tunc dominus feudi tenetur computare fructus in sortem. Mat. to.7. 53.c.2.A

Si laicus recipiat mutuum à clerico, & det clerico pignori possessionem pertinentem ad Ecclesiam illius clerici, tenebit eam clericus, & non computabit fructus in sortem, &c. Neque sic committit vsuram propter duo. Mat. to.7. 53.c.2.E

Et idem dicendum de omnibus, qui hæreditate succedunt detentatori. Si verò is, qui dat pignori, emit eam à detētatore, aut pignori accipit, debet

Ecclesia

Eccleſia cõputare fructus in ſortẽ, vt ꝓbatur ibid.
Et Eccleſia habẽs in pignus aliquam poſſeſſionem alicuius laici a detentatore illius poſſeſſionis, cum licentia dñi poſſeſſionis, poterit detinere fructus ne computet in ſortem, quia pro laico agit. Matt. tom. 7. 53.c.4.F
Et ſi detur pignori laico dño illius poſſeſſionis à detentatore, poteſt dñs non cõputare fructus in ſortẽ, extra de vſuris c.1.in Glo. Mat.to.7.53.c.4.K. Et ꝑdicta intelligũtur de bonis Eccleſiarũ iniuſte detẽtis a laicis, cũ aliquo tñ colore. Mat.to.7.54.c.2.A
Quãdo poſſit mutuator accipere munus gratis oblatum vltra ſortem, & qñ non. Mat.to. 7.54.c.2.D
In fideiuſſoribus licet recipere vltra ſortẽ, nam ſi neceſſe fuit fideiuſſori ſoluere vſuras creditori pro debitore, recipit illas a debitore, extra de fideiuſſori.c.peruenit & c.conſtitutus, & ita debitor ſoluit vltra ſortem receptam. Mat. to.7. 54.c.2.E
Si ſocer aſſignauit genero dotẽ, & nõ tradidit eam, & dedit interim poſſeſſionẽ aliquam pignori pro ea, nõ tenetur gener cõputare fructus in ſortẽ pro ſolutione dotis, ſed retinebit pignus & fructus, quouſq; tradatur dos integra, extra de vſuris c.ſalubriter. Et hoc verum eſt, quando vir ſuſtentat onera matrimonij. Matth. tom. 7. 54.c.3.G
Et in caſu, quo, mortuo viro, mulier petat dotem, & hæredes viri dent aliquã poſſeſſionẽ in pignus, vſquequo illã, vel eius æſtimationẽ reddant, debet mulier cõputare fructus in ſortem. ibid. 55.c.2.A
Si autem gener accipit poſſeſſionem in pignus, quæ faciat maiores redditus, quam dos, & illam accepit ſine conuentu, & pacto, ſed ſimpliciter, dicendum, ꝙ nullus fructus tenetur computare in ſortem dotis, ex quo fructus ſunt indeterminati; cũ tam in iudicio Dei, q̃ in induſtria viri, poſſunt eſſe fructus maiores vel minores. Et ideo propter hoc dubium non licebit non computare fructus, quia dubium ſemper tollit vſuram, vt patet extrà, de vſuris c.in ciuitate. & c. Nauiganti. Mat. to.7. 55.c.2. D. Sed ſi ſocer conſtituat dotem promittendo ſe illam certo die traditurũ, & interim, pro ſuſtentandis oneribus matrimonij conuentum ſit inter eos, ꝙ dẽtur certi denarij pro libra, Hoſtiẽ. & loã. Andreas dicunt, ꝙ iſta eſt illicita pactio, quia iſte manifeſtè addit ad ſortem, & recipit pretium pro dilatione ſolutionis. Matt. to. 7. 55.c.4.F
Vſuram ſæpe tollit dubiũ, vt patet extra, de vſuris c. in ciuitate, & c. Nauiganti. Mat.to.7. 55.c.3.K
Quando preſumitur, quòd contractus fiat in fraudem vſurarum, vel purè, aſſignantur ſigna ad hoc Matt. tom. 7. 56.c.3.k
Si autem quis emat agrum ſub hoc pacto, quòd quãdocunque voluerit reſtituere, quòd reſtituat, & venditor teneatur reddere pecuniam, tunc videtur, ꝙ emptor non debeat reſtituere redditus in ſortem. Matt.to.7. 56.c.4.k
Si quis non habens pecuniam velit diues apparere, & accipiat ab alio multos denarios auri & argenti, quos reſtituet functo officio, & aliquid inſuper, nõ eſt ibi vſura, vt patet. ff. cõmodati. l.3.§.penulti. Et cauſa huius eſt, quia iſte non eſt contractus mutui, ſed locationis, in qua datur vſus rei pro pretio, & reſtituitur res cum pretio. Matt.to.7. 57.c.1.A
Si apponatur pœna in contractu non ſoluenti mutuum vel aliud debitum in termino, & non ſoluat debitum, poteſt a debitore exigi prædicta pœna &c. dummodo nõ fiat in fraudem vſurarum, & aſſignantur ſigna ad cognoſcendum hoc, & non exigitur pœna tanquam ſuperabundantia, ſed tanq̃ intereſſe ꝓpter morã. Mat. to. 7.57.c.2.B

In arrendationibus, quando quis emit fructus ad tẽpus, licet emptor percipiat aliquid vltra de fructibus, non tenetur reſtituere ei, à quo emit: & cauſa huius eſt dubium & incertitudo valoris eorum; & ideo propter dubium contractus eſt licitus. extrà de vſuris c. in ciuitate. & c. nauiganti, maxime, quia emptor fructuum ſubijcitur omni periculo. Matt. tom. 7. 57.c.2.E
In venditione non eſt vſura, niſi quia in illa lateat quidã modus mutui ficti. ſ. prẽuentio in ſoluendo ad minorandum pretium rei, & dilatio ſolutionis ad augendum illud. Matt.to.7. 57.c.3.H
Si quis erat debitor vni vel multis ad certam ſummã vel ſummas, & nõ habens vnde ſolueret in pecunia, petiuit ab aliquo, vt totũ illud debitum vel debita ſolueret, & liberaret eum à creditoribus, & pro hoc obligauit ei agrũ, quẽ dedit ei pignori; & ad ſoluendum illa debita oportuit fortè, ꝙ mutuator mitteret ad multa loca, vbi erant creditores, & ſic ſubijt expenſas multas, & laborem & ſollicitudinem, vt liberaret debitorem &c. poterit iſte recipere fructus agri in ſortem mutuatæ pecuniæ, vel aliquid aliud pro labore & ſollicitudine; & excuſatur iſte, quia non accepit hic aliquid pro vſu pecuniæ, ſed pro labore & operis ſuis, quas quilibet poteſt locare: & habetur ſimile extrà de rebus eccleſiæ non alienan. c. ad noſtram. Matth. tom. 7. 57. c. 3.I
Vſuras poſſumus iuſtè extorquere ab illo, cui volumus nocere. ſ. hoſti publico reipublicæ & pro tali declarato, nec vltra ſortem exigitur ratione contractus, ſed quia etiam alias ſine vllo contractu poteramus accipere, cum & liceret eum occidere, & omnia ſua diripere. Matt.to.7. 57.c.4.H
Non licet dare ad vſuram Iudæis, quia non ſunt hoſtes, ſed manentes nobiſcum in pace ſub vmbra noſtra & nominis Chriſti, licet ipſum non colant. Similiter neque Saracenis, qui habitant inter nos, & ſubditi ſunt nobis ſicut Iudæi. Saracenis verò, qui non habitant inter nos, & ſunt denunciati vt hoſtes publici &c. benè licet dare ad vſuram. Matt.to.7. 58.c.1.B
Vſura eſt in feudo eccleſiæ. Matt.to.7. 52.c.3.K
Vendere rem carius, quia expectat quis ſolutionem rei venditæ poſt aliquantum tempus, vſura eſt. Matt.to.7. 56.c.2.D
In contractu venditionis non eſt vſura. Matt.tom.7. 57.c.3.H
Nolle reſtituere non reducit prædeceſſorem ad crimen vſurarum, de quo ipſe doluit priuſquam deceſſerit. Matt.to.7. 67.c.3.I
Quòd ad reſtitutionem vſurarum de Saracenis & de Paganis non fuerit expreſſum, quid fuerit in cauſa. Matt.to.7. 70.c.1.G
Iudæi & Saraceni habitantes in diuerſis regionibus non compelluntur ab eccleſia reſtituere vſuras. Matt.to.7. 70.c.2.C
Chriſtianus dans ad vſuram peccat mortaliter. Mat. tom.7. 70.c.3.H
Hæredes ſunt duplices, quorum primi tenentur ad reſtitutionem vſurarum. Matt.to.7. 70.c.4.k
Omnes hæredes coguntur reſtituere vſuras. Matth. tom. 7. 71. c. 1. D. Sed quo tempore ad talem reſtitutionem teneantur. vide ibidem. Et ſi fuerint duo vel tres hæredes, vel plures, & ante ſolutionem aliquis eorum efficiatur non ſoluendo, tenebuntur alij eorum inſolidum, tam in foro contentioſo, quàm conſcientiæ, ſaltem quantum ad id, quod peruenit ad eos. Matt. to.7. 72.c.1.A
Vſuræ dantur pauperibus, defuncto vſurario, ac hæ-

redibus, sed quandiu vsuræ possint restitui, non sunt dandæ pauperibus. Matt. to. 7. 73. c. 4 G
Soluere vsuras non est peccatum, licet petere & accipere sit peccatum. Matt. to. 7. 74. c. 3. H
Contra iurantem non repetere vsuras, potest iudex dupliciter procedere. Matt. to. 7. 74. c. 4. F
Vsura propriè dicta consistit in mutuo, & ista est illicita, quia est contra rationem. Mat. to. 7. 77. c. 4. F
Si quis vendidit agrum, ita vt solutio eius fieret post mensem vel alias, & lapso termino, non soluat emptor, tenebitur ad vsuras. C. de vsuris. l. 2. Et causa excusans vsuras in isto, est quia vendens concessit emptori terminum solutionis, & interim facit fructus suos. Et si emptor non soluat lapso termino, fraudatur venditor, & tunc accipit sortem, non nomine vsuræ, sed interesse. Matt. to. 7. 58. c. 2. C
Accipiens mutuum ex pacto, ꝙ teneatur statim ad dānum vel interesse, quod prouenit ex mutuatione, & damnum est certum, tenetur soluere pœnā ad certū diē posītā. Et soluere illam pœnam, non est vsura, quia nihil accipit mutuās pro vsu pecuniæ, sed vult vitare damnum: Si autem damnū nō sit certum, non est illicitus contractus, nisi fiat in fraudem vsurarum. Si autem non fuit deductū in pactum, ꝙ solueret damnū, & damnum prouenit sine mora solutionis, nō tenebitur debitor ad dānū. Si aūt dānū proueniat ex mora solutionis, tenetur ipso iure, ēt si non veniat ex pacto. De lucro dicit S. Tho. Secunda Secundæ. q. 78. art. 2. ꝙ non est simile sicut de damno. i. non tenetur ad illud interesse accipiens mutuū. s. vt det mutuatori, quantū lucrari poterat, si haberet pecuniam, quā mutuauit. Sed si lucrum est certū, idē est sicut de dāno vitando &c. Secus tñ si lucrum non sit certum, vel saltem nō sit in promptu: sicut quantum ad damnum, nunquam potest peti interesse, nec ex pacto, nec ex mora, quia non potest quis vendere, quod suum non est. Matt. to. 7. 58. c. 3. G
In casu propter dubium licitè accipitur aliquid vltra sortem, vt si quis vendat nūc fructus carius, quàm nunc vendantur, quos nunc non erat venditurus, sed tēpore, quo ista carius valent, potest iste vendere carius q̄ nūc valent, si dubium est, an tempore, quo iste venditurus erat, esset res plus valitura, & hoc verisimiliter credatur. Sed non licent clericis tales venditiones: nā hoc vocat turpe lucrum Iulius Papa. 14. q. 4. c. quicunq;. & c. clerici, & canonum. & c. si quis oblitus. Et sicut dicitur de tempore, ità de loco dicendum est. Mat. to. 7. 58. c. 4. I
Si quis volebat portare merces ad locum, vbi verisimiliter erant carius valituræ, & inuenit aliquem, qui in hoc loco det sibi tantū, quantum habiturus erat in alio loco, ad quem intendit eas deferre, detracto periculo, labore & expensis, Innocentius & Abbas dicunt illam non esse vsuram: Hostien. verò dicit, ꝙ est vsura; sed Ioānes Andreas mediat inter istos extrà de vsuris. in c. nauiganti. dicens, ꝙ si ille vult statim date pretiū, ꝙ non est vsura: si verò non vult soluere statim, videtur, ꝙ sit vsuræ prę sumptio, quia emitur dilatio temporis. Matth. tom. 7. 59. c. 1. C
Si quis mutuet alicui decem duplas, quæ nunc valēt mille denarios, & postea recepit eas in tempore, quo valent mille & ducentos denarios, quando est vsura, & quando non. Matt. tom. 7. 59. c. 2. A
Quando cōmittatur vsura, cum traditur precisè pecunia pro pecunia, vel alia res in eadem specie, numero, & pondere, & quando non. Matt. tom. 7. 59. c. 2. D
Quando sit vsura mutuare vetus frumentum, vt nouum recipiat, & quando non. Matt. to. 7. 59. c. 3. k
Iudæi peccant mortaliter exercendo nunc vsuras, & vindictam prosequendo. Matt. to. 5. 102. c. 3. B
Triplex vsuræ definitio refertur. s. Innoc. Raimundi, Ambrosij, & aliorum. Et definitionis expositio. Matt. to. 7. 40. c. 3. I
Vnde cauſetur vsura, & quare. Mat. to. 7. 41. c. 1. B
Vsura duplex. Mat. to. 7. 41. c. 1. B
De vsura gentilium. Matt. to. 7. 42. c. 4. F
Quare omnem vsuram vetuerit Christus. Mat. to. 7. 43. c. 3. H
Iudęi non peccabant dando ad vsuram alienis. Mat. tomo septimo. 43. c. 4. K
Vsura dupliciter erat licita in veteri testamēto. Mat. tomo septimo. 44. c. 1. D
Secundum legem Christi in nullo casu vsuræ sunt licitæ. Mat. to. 7. 45. c. 1. E
Apud gentes licitæ credebantur vsuræ. Matth. to. 7. 46. c. 1. A
Lex de vsuris apud Iudæos non fuit dispensatio, sed arctatio. Mat. to. 7. 45. c. 1. E
Si concederetur vsura, quæ mala sequerentur. Matt. tomo septimo. 47. c 4. G
Apud gentes variè se habuit vsura. Mat. t. 7. 48. c. 1. A
Quare in mutuo accidat vsura. Mat. to. 7. 48. c. 2. B
Vsura vnde traxerit nomen. Mat. to. 7. 48. c. 3. H
De duplici vsura. Mat. to. 7. 48. c. 3. K
Vsura equi quid sit. Mat. to. 7. 48. c. 3. k
Vsura pecunię quid sit. Mat. to. 7. 48. c. 4. H
Penes locationem non accidit vsura. Matth. tom. 7. 48. c. 4. k
In contractu permutationis rerum quomodo accidat vsura. Mat. to. 7. 49. c. 1. A
In vsura possunt esse duę res, vna est quę datur ad vsuram, & alia, quę redditur in superabundantia. Mat. tomo septimo. 49. c. 2. B
Vsura & pęna differunt. Mat. to. 7. 51. c. 1. E
Spes deducta in pactum, quando sit vsura. Matth. tomo septimo. 52. c. 2. B
Quare vsura sit primo vetita clericis. Mat. t. 7. 54. c. 1. B
Si dans pecuniam mercatori ad negociandum, qui solus mercator ponat laborem, & dās pecuniam tenet penes sę periculum pecunię, & damnum, aut si res emptæ de pecunia perirent, aut minus valuerint, tunc nō est vsura, vt dominus pecuniæ habeat partē lucri. Et ratio est, quia hic est societas, & non mutuum; si autem periculum pecuniæ transfert in mercatorem, qui negociatur, talis cōtractus est vsurarius. Et ita dicit Hostiensis, quòd si pecunia data perierit casu fortuito, quòd consulendum est in foro animæ ei, qui dedit pecuniā, vt remittat, & non repetat eam ab eo, cui tradidit ad negociandum. Mat. to. 7. 62. c. 3. I
Sit casus, ꝙ aliquis volebat ire ad nundinas, vt merces emeret, & deduceret in alium locum, vel seruaret propter lucrum: & ego indigens pecunia, petiui eam ab eo, promittens me reddere illam in tempore certo cum lucro, quod ille se sperabat se habiturum, Innocentius tenet, quòd ille cōtractus sit vsurarius, sed Hostien. dicit, quòd ego obligor ad interesse lucri illius, quod ille mercator facturus erat verisimiliter, dummodo non fiat in fraudem vsurarum, &c. Et Ioannes Andreas dicit, quòd ego non teneor ad illud interesse nisi ex mora, &c. Et hoc videtur verum. Matth. tomo septimo. 63. c. 1. B
Sit casus, quòd aliquis esset obligatus dare alicui vsurario certum debitum cum vsuris, & haberet pecuniam, de qua statim volebat satisfacere de debito, & de vsuris, sed socius eius petiuit ab eo mutuo

tuo illam pecuniam, quam dedit illi, sub hac conditione, vt solueret vsurario debitum, & vsuras de cœtero currentes; non est contractus vsurarius, neque talis peccat; quia ille nihil acquirit, sed euitat damnum, quod alias erat euitaturus, secus tamen si ille non volebat de pecunia illa satisfacere creditori statim. Mat. to. 7. 63. c. 2. B

Mutuans communitati pecuniam ea conditione, quòd quamdiu communitas pro illo debito sibi obligata esset, non teneretur ipse ad soluendum impositiones, vel collectas, contractus est vsurarius, si certum esset, quòd interim aliquæ collectę imponerentur, quia pro expectatione solutionis acquirit hoc, quòd non soluat collectas, quas alij soluunt. Si autem non erat certum, quòd illæ collectæ essent interim imponendæ, sed dubium, tunc ille contractus nō est vsurarius, quia dubietas excusat. Mat. to. 7. 63. c. 2. E

Sit casus, quòd aliquis mutuaret alicui eunti ad nundinas centum, & retineret penes se periculum illorum; an possit aliquid pro hoc recipere. Dicendum, quòd si esset contractus societatis, vt cū illa pecunia negociaretur pro ambobus, cōtractus esset licitus. Si verò esset contractus mutui, non posset quidquam recipere, &c. Si autem esset cōtractus locationis, non videretur esse iniustum, quòd acciperetur aliquid pro vsu pecuniæ. Nam in qualibet re locabili, locator accipit pecuniā pro vsu rei, quam locat; sed quia pecunia magis se habet ad commutationes, quàm ad locationes, &c. non est securum locare pecuniam accipiendo aliquid pro vsu eius. Si tamen verè, & sine fraude vsurarum, vel alia spe locaret quis pecuniam ad pompam, vel ad ponendum pignoratam retinens in eius periculū, sicut oportet ex conditione contractus locationis, non est illicitum aliquid accipere, pro vsu eius. Mat. to. 7. 63. c. 3. F

In venditione, quādo est vsura, est propter mutuum tacitè existēs ibi, aut propter anticipationem pretij dati, aut propter dilationem solutionis. Matth. tomo septimo. 64. c. 1. A

Dans hic alicui negotiatori, scilicet, in Hispania centum, vt Romæ, vel Ierosolymis faciat sibi responderi nonagintasex, non est vsura, sed est licitus contractus, potest tamen esse iniustus secundum quantitatem superabundantiæ. Et hic contractus habet aliquid mutui, & aliquid locationis. Matth. to. 7. 64. c. 1. A

Dans ad vsuram semper peccat, recipiens tamē mutuum sub vsuris, non semper peccat, sed aliquādo excusatur à peccato, & aliquando non, vt ostenditur Mat. to. 7. 64. c. 1. E

Ad restitutionem vsurarum receptarum tenentur omnes, siue Iudæi, siue Pagani, siue Christiani; & ratio est, quia vsuræ non possunt exigi sine peccato mortali, neque retineri, sed ad fugiendum peccatū mortale omnes tenemur, ergo omnes obligantur restituere. Mat. to. 7. 70. c. 1. A. Sed Ecclesia compellit Iudæos ad restitutionem vsurarum, nō quia retētio vsurarum sit peccatum, sicut exactio earum, &c. sed quia Iudæi communicant nobiscum in vnitate politiæ, & quia quædam peccata eorum sunt contra statum politicum, ideo eos punit Ecclesia, & principes seculares: sed circa illa, quæ non vertuntur in damnum publicum, non punit, &c. inter prima cadit vsura, & intelligitur de Iudæis, & Paganis inter nos habitātibus, secus de alijs. Nec Ecclesia compellit Iudæos ad restituendum Iudæis vsuras, sed Christianis. ibidem. 70. c. 1. D

Nec iudex Ecclesiasticus compellet Iudæum restituere vsuras, quas exegit ab alio Iudæo, etiam si Iudæus coram ipso exigat à Iudæo, quia non habet potestatem, &c. nisi contra Iudęos, qui dederunt Christianis ad vsuras, vt patet extra de vsuris. in cap. post miserabilem. & in cap. quāto. nec fuit conueniens, nec ad illos aduertit Ecclesia, nisi propter bonum Christianorum. ibid. 70. c. 2. C.

Iudæi tamen possunt repetere vsuras à Christianis coram iudice Ecclesiastico, & hoc fit in fauorem Christianorum, & non Iudæorum, & Iudæi compelluntur restituere Christianis quascunque vsuras. ibidem. 70. c. 3. G

In omni casu, qui receperit vsuras, tenetur eas restituere ad plenum, si habeat facultates, vnde soluat, vsquequo nihil illi maneat, cùm illud debitum proueniat ex delicto, scilicet, ex crimine vsurario. Et si priuatus omnibus facultatibus, ad hoc non satisfecerit oībus vsuris, non poterit pro residuis debitis vsurarijs vrgeri pœna aliqua, imò & pœnæ, si quæ impositæ erant, cessant, aut per iudicem tollendæ sunt. Si tamen venerit ad pinguiorem fortunam, etiam in foro conscientiæ tenebitur ad soluendum residua debita vsuraria. Matth. tomo septimo. 70. c. 4. F

Vsuræ regulariter restituuntur eis, à quibus receptæ sunt, vel eorum hæredibus, extra de vsuris. capit. cum tu. Quòd si nulli sunt hæredes, idest, nec instituti, nec ab intestato, restituendæ sunt pauperibus, extra de vsuris. cap. cum tu. Matthæo tomo 7. 73. c. 3. K

Quando pecunia vsuraria est pauperibus danda, debet dari pauperibus illius loci, vbi morabatur ille, à quo extorta est, quando fuit extorta. C. de seni. l. 2. in fi. & l. præses, quia verisimilius est, quòd inter illos inueniatur ille, cui damnum illatum est per vsuram, &c. quam alibi. Matth. to. septimo. 74. c. 2. A

Licet aliqui dicant, quòd possint huiusmodi vsuræ dari ad reparationem Ecclesiæ, quando Ecclesia non habet sufficientes facultates, & eget reparatione: & aliquando appellatione pauperum, accipiuntur Ecclesiæ. extra de præscriptio. cap. nihil. Sed dicendum, quòd verius, atque securius est, quòd dentur pauperibus, & nulli alteri, cùm ius non dixerit de causis pijs, sed specialiter dixerit in pauperes erogandum esse. Matth. tomo septimo. 74. c. 2. C

Et huiusmodi vsuræ distribuendæ sunt per Episcopos, quando scilicet vsurarius decedens nihil dispoſuit, iste enim casus reseruatur Episcopis, extra de Iudæis cap. cum sit nimis. Nam ius præsumit pro Episcopis, eo quòd assumantur ad culmen dignitatis, sicut Papa committit causas Canonicis Ecclesiarum Cathedralium, extra de præscript. capit. statutum lib. 6. quia præsumit illos esse melioris literaturæ, quàm clerici simplices. Matth. tomo septimo. 74. c. 2. E

Vsuræ, cum repetuntur, repetuntur quasi indebitè solutæ. Mat. to. 7. 74. c. 3. G

Si quis promisit se daturum vsuras vsurario sine iuramento, non tenetur eas dare, extra de iureiur. cap. debitores. quia talis promissio est tam contra ius naturale, quam contra diuinum, & canonicum: & ideo non oritur inde obligatio. Si autem iurauit eas dare, tenetur dare propter iuramētum, &c. vel cogere vsurarium ad relaxandum iuramentū, quo relaxato, ex nuda promissione, quę tunc manet, non tenebitur ad soluendas vsuras. Matt. to. 7. 74. c. 3. G

Si quis ſoluit vſuras, & promiſit non repetere, non tamen iurauit, poteſt repetere: ſi iurauit non repetere, poteſt denunciare Eccleſię ſe iuraſſe. Et tunc iudex poteſt dupliciter procedere, vno modo cōpellendo vſurarios ad relexandum iuramentum, alio modo procedere contra vſurarium, ſi factum non ſit manifeſtum, procedendo per teſtes; ille tamen qui iurauit, non poteſt nominare teſtes ad probationem vſurarum, ſed iudex publicè propo net ſub pœna excommunicationis, ꝙ omnes, qui aliquid ſciūt de vſuris, quas talis vſurarius exegit, procedant ad ferendum teſtimonium ſuper eis. Mat.to.7.74.c.3.H. Si verò vſurarius compulit illum, cui mutuauit pecunias, iurare, vt non denūciaret, dicendum, quòd tale iuramentum non tenuit; quia eſt contra charitatem, quia ſi non denunciaret Eccleſiæ, manebit ſemper in peccato; imò eſt contra expreſſum mandatū Dñi. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus, &c. Sed iſte denuncians debet habere reſpectū principaliter ad ſalutem animæ ipſius vſurarij. Nam ſi faciat principaliter, vt recuperet vſuras, peccat mortaliter. Matt. to.7.74.c.4.H. Si aūt ſoluens vſuras iurauit non recipere vllo modo, neq; ſuper eis denunciare, primū ſeruandū eſt, non ꝑm. Et ſi vſurarius reſtituat, non debet illas recipere, vt pro ſe retineat, ſed pauperibus tradet, vel petat relaxationē à iuramento. Matth. to. 7. 75.c.2.A

Qui iurauit non repetere vſuras, & repetit, directius agit contra iuramentū, q̄ ſi non repetat, denūciet tamen, quia non iurauit, non denunciare. Matth. tomo ſeptimo. 75.c.3.I

Scribæ & tabelliones conficientes inſtrumenta vſuraria, ſi ignoranter fecerint, ignoſcitur eis, quia interdum contractus nō habet expreſſam formam vſuræ. Si autem ſcienter, cum in ſua creatione iurauerint non conficere inſtrumenta in fraudē vſurarū, non poterunt de cœtero teſtificari, neq; publica inſtrumenta conficere, quia ſunt periuri. Mat.to.7.76.c.1.E. Et eriam ſunt infames, quibus omnes actus legitimi ſunt interdicti, extra de teſti. cap. licet ex quadam. ibid. 76.c.2.A

Prælati ſigillantes contractus vſurarios, ſi non legerunt excuſantur, tāquā ſtulte facientes: ſi legerūt, & non perſpexerunt vſuram, quia erat vſura latēs, & perſcrutati ſunt diligenter, tunc aut nulla eſt culpa, aut leuis: ꝙ ſi parum perſcrutati ſūt, magna ſunt increpatione digni: ſi verò ꝑlatus legit, & inuenit vſurā, & ſigillauit, particeps eſt vſurarij. licèt nihil de vſuris receperit. Mat. to.7. 76.c.2.B

Camplores, dantes monetā minoris valoris pro moneta maioris, non committunt vſuram, licet poſſit eſſe iniuſta commutatio, vt probatur. Mat.to.7. 76.c.2.C

Vſura in ſolo contractu mutui conſiſtit. Matth.to.7. 76.c.4.F

Vſurarius. Vſurarij & ſymoniaci non tenentur ad reſtitutionem ex iure naturæ, ſed ex inſtitutione Eccleſiæ, & ex eadē cauſa tenentur ad reſtitutionem. 4.Reg. 61.c.2.H

Contra vſurarium competit repetitio. extra de iureiurando. cap. debitores. Mat.to.3. 31.c.1.B

Vſurarius tenetur reſtituere ei, à quo accepit. Matt. tomo tertio. 28.c.2.B

Ab vſurario non licet recipere in eleemoſynam rem habitam ex vſura, ſi talis res non ſit pecunia; nec etiā pecuniam, ſi pauper ſcit, ꝙ vſurarius nihil habeat, niſi ex vſura, ipſo vſurario referēte hoc, ſecus autem ſi habeat aliquid vltra. Mat.to.3. 51.c.3.F

Vſurarius tenetur dare pecuniam pauperibus, quam habet ex vſura, ſi neſciat cui debeat reſtituere. Matth.to.3. 51.c.4 F

Contractus vſurarius non cauſat aliquam obligationem, cùm ſit reprobatus de iure diuino, & humano, extra de iureiurando. cap. Debitores in Gloſſ. Secus tamen ſi in contractu interfuit iuramentū; nam tenet iuramentum. eod.c.Mat.to.3.28.c.3.H

Vſurarij dicuntur manifeſti multipliciter, uno modo, ideſt notorii: alio modo per confeſſionem ſpontè factam in iudicio: tertio modo per aliqua argumenta ſimul cum fama; & uocantur argumenta illa, quæ non neceſſariò probant, ſed arguunt. Mat.to.7. 65.c.1.B

Vſurarii ignoti non poſſunt puniri illis pœnis, de quibus extra de uſuris cap. Quia in omnibus. etiā ſi iudex ſciat, dum tamen ſecretè ſciat, ſiue in confeſſione, ſiue, quia ipſimet uſurarii ſecretè dixerunt iudici. Mat.to.7. 65.c.1.C

Pro manifeſto uſurario ponuntur tres pœnæ, extra de uſuris cap. in omnibus. Et hoc ultra reſtitutionem, & compulſionem. Prima, quia non admittitur ad petitionem euchariſtiæ. Secunda, quia in hoc crimine decedentes, carent eccleſiaſtica ſepultura. Tertia, quia non admittuntur oblationes eorum ad altare, dum uiuunt. Et pœnæ illæ non habent locum ipſo iure, ſed eſt canon ferendæ ſententiæ, & executio earum pertinet ad ordinarium. Mat.to.7. 65.c.2.A.& ſeq.

Vſurarij manifeſti non ſunt excommunicati ipſo iure, ſed inſtituta eſt pœna, ut non admittantur ad communionem altaris. Et eſt ſenſus, dato quòd uſurarii manifeſti audiant diuina, & confiteātur, non eſt eis danda communio altaris, ſed expreſſe denegabitur. Et cauſa eſt, quia tales ſunt in peccato mortali. Secundo in pœnam, ut facilius cogantur exire ab uſuris. Vſurario uero ſecreto non eſt deneganda communio, ſed admonendus ſecrete, ſed ſi admonitus perſeuerauerit, non eſt ei deneganda communio. Matth.to.7.63.c.3.G. De alijs pœnis eodem modo dicendum eſt, quo ad uſurarios manifeſtos, ſed quo ad occultos nō ſic, ut de ſumenda euchariſtia dictū eſt. ibid. 65.c.2.C Et extra de uſuris cap. præterea: imponitur pœna excommunicationis, & ſuſpenſionis. Et poteſt dici tripliciter ad hoc, uno modo, quòd prędictæ tres pœnæ ſunt uſurariis ſpeciales, ſed excommunicatio, & ſuſpenſio ſunt generales. Secundò poteſt dici, quòd excommunicatio, & ſuſpenſio ſunt pœnæ aliis tribus ſuperadditæ. Tertiò poteſt dici, & melius, quòd ſupradictæ tres pœnæ ſunt proprię pœnæ pro crimine uſuræ, ſed excommunicatio, & ſuſpenſio non ſunt ut pœnæ, ſed quaſi modi retrahendi à crimine, ut, ſcilicet, uſurarii cogantur ceſſare, & reſtituere uſuras. Matth.tom.7. 65.col.3.I. Sed quomodo ſit pœna uſurariorum, quòd nullus recipiat oblationes ipſorum. Matth. tomo ſeptimo. 65.c.4.F

Vſurariorum eleemoſynę ſunt recipiendę quamuis non oblationes, propter multa. Mat.to.7.66.c.3.F Et ipſi uſurarii licitè poſſunt dare eleemoſynam de acquiſitis licitè, ſi habeant ea, ex quibus poſſint ſoluere uſuras, ipſas reſtituendo, ſi uerò non habeant, niſi acquiſita per uſuras, non debent dare eleemoſynam, ſed reſtituere. Matt.to.7.66.c.3.K. Et ſi det, & conſtet pauperibus illa eſſe acquiſita per uſurā, & quòd non habeat alia bona: ponuntur diſtinctiones. ibid. 66.c.4.I.

Vſurarij publici priuantur Eccleſiaſtica ſepultura propter multa. Mat.to.7.67.c.1.A. Et hoc niſi apparuerint in eis aliqua ſigna contritionis. Et ſi tumulatus

mulatus est cum alijs fidelibus, extumulādus est, extra de sepulturis.cap.sacris. Et hoc dummodo ossa eorum possint secerni ab alijs. ibid. c.2. A. Si autem ante non constabat ipsum esse vsurarium, & post constet, non est extumulandus, quia vsurarius non priuatur Ecclesiastica sepultura, quia vsurarius, sed quia publicus vsurarius. ibid. c.4. F

Sacerdos, qui vsurarios manifestos, & vt tales publicatos per Ecclesiam, recipit ad cōmunionem altaris, vel si oblationes eorum recipit, aut ipsos tradat Ecclesiasticæ sepulturæ, incidit in duas pœnas. Prima est, q̄ omnia, quæ recepit, restituat. s. oblationes, & omnia, quæ ad iura sacerdotum proueniunt. Secunda est, q̄ manebit suspensus ab administratione officij sui vsque ad condignam pœnitentiam. extra de vsuris. capit. quia in omnibus. Non tñ incidit in ista ipso iure. Sed est canon ferendæ sententię. Mat. to. 7. 68. c. 1. A. Sed pro receptione ad communionem altaris non respondet, nisi vnica pœna. s. manere suspēsum ad arbitrium Episcopi. Aliqui tñ dicunt, q̄ ipso iure incurrat sacerdos huiusmodi pœnas. Et satis consonat literę, extra de vsuris. c. quia in oībus: vtrumq; tñ teneri potest. ibid. 68. c. 1. C. Et sicut sacerdotes cogūtur restituere ea, quæ ab vsurariis manifestis receperunt: ita & quod Ecclesiis donatum est, vel prouenit ex prędictis vsurariis, & hoc in odium sacerdotum, qui illud pro Ecclesiis susceperunt. Et si vsurarii, à quibus talia suscepta sunt, prompti sint ad restituendum vsuras, &c. vtpotè: quia id facere inchoauerunt: illis debent talia restitui, à quibus receperunt, vel quibus obligati sunt ex onere susceptarum vsurarum. Si autem non sint parati, debēt dari Episcopo, vt ipse restituat eis quibus talia debita sunt. Sed melius videtur, quòd restituātur dantibus ea. Mat. to. 7. 68. c. 2. C

Vsurarii tenentur restituere vsuras, & si ipsi non restituant, eorum hæredes tenentur restituere, sicut ipsi vsurarii. Et ad hoc compelli possunt. De aliis verò, ad quos peruenerunt res vsurarię circa illud, quod adeptum est per vsuram, vel per eam emptum, &c. quid dicendum sit. Mat. to. 7. 68. c. 3. G

Omnia bona vsurarii obligata sunt ad solutionē vsurarum, quousque ad plenum soluantur vsuræ, vel quousque non habeant in facultatibus, vnde soluant, extra de vsuris. cap. tu. Et si res empta ab vsurario ex pecunia vsuraria, iterum veniat ad tertiū extraneū possessorē, tenebitur vendere possessionem hāc, vt restituat vsuram. Si iste tertius habuit eam ex causa lucratiua, & hæres vsurarii excussus est, & inuentus non soluendo, vt patet instit. de legat. §. res aliena. Sic dicit Gotifri. Secus tamē si ad tertium veniat possessio ex causa onerosa. Nā tūc non tenetur eam vendere ad soluendum vsuras. Nam emēs dedit aliquam rem æquiualentē loco illius, quæ subiit onus solutionis vsurarum. Ideo non manet obligatio aliqua ad restituendū. Secus tamen cū habuit cā ex causa lucratiua, vt quia donata est illi ab vsurario. Nec aliqua res succesit vsurario loco illius. Sed dicēdū, q̄ cū res empta de pecunia vsuraria sit ipsius vsurarii, licet pecunia nō fuerit eius, non potest aliquis rem illam sibi vendicare, neque tenetur specialiter obligata ad solutionē vsurarū. Et potuit donare rem illā. Mat. to. 7. 69. c. 2. A. Si verò possessio empta de pecunia vsuraria peruenit ad illū, qui dederat vsuras ipsi vsurario, Gotifre. dicit, q̄ extinguitur actio. Ita q̄ non competat actio contra hæredes vsurarii pro illa. Et tamen vsurarius, & eius hæredes minimè liberantur. Et hoc siue habeat illam ex causa onerosa, siue ex causa lucratiua, si est æqualis valoris cum vsuris debitis habēti illam ex causa lucratiua: quia videtur facta restitutio, siue eam habeat ex donatione inter viuos, siue ex legato: quia legatum valuit, non quatenus legatū, sed quatenus æs alienū. Si minoris, q̄ vsuræ, competit actio ei contra hęredes vsurarii, uel contra ipsum met usurariū ad supplementum æstimationis usurarum. Si autem sit maioris ualoris, q̄ usura, extinguitur ei actio cōtra hæredes usurarii, &c. Insup manet obligatus quātum ad id, quod res plus ualet, q̄ usuræ. Et hoc, si ex legato habuit. Si uerò alias ex donatione inter uiuos, non uidetur obligatus. Si autē non peruenit ad eū immediatè, sed fuit secūdus, uel tertius, &c. Et ipse, uel aliquis intermediorum habuit eam ex causa onerosa, extinguitur tunc actio, &c. Et si oēs ex causa lucratiua, iam ipse, ad quē peruenit, non potest aliquid petere ratione usurarū, si illa res sit æqualis ualoris cū usura, &c. Si uerò minoris, uel maioris, dic ut supra. Mat. to. 7. 69. c. 4. F

Omnes hæredes usurarii tam sui, q̄ extranei tenentur ad restitutionē usurarū: quia isti succedunt in iure defuncti. Et hæc repetitio locum habet penes hæredes Iudæorum usurariorum. Matt. to. 7. 70. c. 4. K

Extranei, qui non sunt hæredes usurariorum, & peruenerunt ad eos aliqua bona usurariorū, q̄ tenēa tur ex illis bonis satisfacere illis, quibus debentur usuræ, & quando non. Mat. to. 7. 71. c. 2. B

Hæredes usurarii, uel alii, ad quos bona eius peruenīt, tenētur ad solutionem usurarum ex persona usurarii: si in testamento mandauit illas soluere, uel habuit aliqua signa contritionis. Si uerò impœnitens decedat. i. q̄ nulla signa cōtritionis in eo apparuerint, non soluuntur ex nomine usurarii, sed ex nomine hæredum; & non quasi ex delicto, sed quasi ex conditione bonorum perueniētium ad eos: quia illa bona, uel sunt alienata, uel saltem aliis obligata. Et transeunt res cum suo onere ad hæredem. Similiter dicendum est de aliis, qui nō sunt hæredes, & tenentur restituere. Matth. to. 7. 71. c. 3. H

Hæredes usurarii tenentur ad soluendum uniuersas usuras, si non fecerunt inuentarium de bonis usurarii. Et hoc in foro cōtentioso, nō tamen in foro conscientiæ. Si uerò fecerunt, non tenentur restituere ultra uires hæreditatis, tam in foro contentioso, quàm in foro cōscientię. Mat. to. 7. 71. c. 4. G

Et si essent duo hæredes, uel plures, & ante solutionem usurarum alter efficiatur non soluendo, tenentur alius, uel alii insolidum, tam in foro contentioso, quam conscientiæ, saltem quantū ad id, quod peruenit ad eos, &c. Et hoc, quia quilibet hæres repræsentat personam defuncti. Matt. to. 7. 72. c. 1. B

Tam hæres usurarii, quam ipse usurarius tenetur ad solutionem eorum, quæ habita sunt per usuram, si sint res, quarum usus est ipsarum rerū consumptio, ut est pecunia, triticum, &c. Et nihil aliud: quia ea, quæ de talibus acquisita sunt, nō sunt fructus illarum rerū, sed humanæ industriæ, nisi per detētionem talis rei sit damnificatus ille, qui usuras dedit, aliquid amittendo de bonis suis: quia tūc tenetur ad recompensationem nocumenti. Sic dicit Sanctus Thomas Secūda Secundæ quęst. 88. art. 3. Si autem sint res, quarū usus non sit ipsa consumptio, & tales habent usum fructum, ut sunt domus, agri &c. Tunc tenentur etiam soluere fructus, &c. Et hoc tenendo, sicut Sanctus Thomas tenet, q̄ usurarius non acquirit dominiū usurarū.

Si tamen teneremus, ꝙ acquirit dominium, & ꝙ ipſe manet obligat⁹ reddere vſuras, videtur, quòd vſurarius non tenetur reſtituere, niſi quantũ acce pit, non fructus, &c. Sed primum eſt ſecurius. Si autem loquamur de lucro habito cũ re vſuraria, dicendum, quòd ſi eſt lucrum præter fructus, non reſtituitur: quia illud eſt humana induſtria, &c. Et non ex re. Mat.to.7. 72.c.1.C

Si vſurarius non habẽs niſi bona acquiſita de vſuris, vel cuius bona non ſufficiebant ad vniuerſarũ vſu rarum ſolutionem, & tradat alicui filiam ſuam in vxorem, & ille accipiat dotẽ de bonis habitis per vſuram, vt domos, agros, &c. ſemper tenetur re ſtituere dotem. Si verò dos ſit de alijs rebus ſuis emptis de pecunia vſuraria per emptionẽ, vel alias licitè, & ille gener habuit bonam fidem, quando accepit illa, non peccauit accipiendo illa. Et ita di cunt, quòd poteſt retinere illa. Mat.to.7.72.c.3.H.

Mortuo tamẽ patre, & marito talis mulieris, ſi dos reſtituatur illi ab hæredibus mariti, & omnes fa cultates patris eius non ſufficiant ad ſolutionem vſurarum, ſecurius eſt, quòd filia tunc teneatur ad reſtitutionem propriæ dotis, quæ ad eã peruenit. Et maximè quando dos conſtituta eſt in rebus ac ceptis per vſuram, quæ ſecundum quoſdam non tranſeunt in dominium vſurarij. Secus tamen, ſi illa fuerunt acquiſita ex pecunia vſuraria, vel alias ex iuſto titulo habita, non eſt tam determinata o bligatio ad reſtitutionem: quia tamen filia, mor tuo patre, videtur ſuccedere in illa parte dotis, quaſi in parte bonorum paternorum: & contra filios vſurariorum competit repetitio vſurarum cum eadem diſcretione, cũ qua competebat con tra parentes, extra de vſuris cap. tua nos. Videtur, ꝙ contra eã cõpetat repetitio, & teneatur in foro conſcientiæ ad reſtitutionem. Matt.to.7.72.c.4.G

Ad liberandum vſurarium à peccato, & ab obliga tione reſtituendi, ſufficit, quòd ei fiat remiſſio ab eis, quibus debentur vſuræ, nec eſt neceſſaria rea lis reſtitutio partis, vel totius, dummodo ille, cui reſtituenda eſt pecunia vſuraria, non coactus, non deceptus, non circunuentus, & omni dolo, vi, & metu ceſſantibus, neque precibus, aut ſeruitiorũ exhibitione inductus, pecuniam ſibi debitam per vſuras extortam, etiam non datam, nec oblatam, neque paratam ad dandum, remittat, liberatus eſt vſurarius tam à peccato, quam ab obligatione re ſtituẽdi, licet alij teneant oppoſitum. Matth.to.7. 73.c.1.A

Si vſurarius ſit certus de quantitate vſurarum, non tamen eſt certus, quibus debeantur, quia à multis accepit, & neſcit de omnibus, tenetur dare pauperibus: quia alii iudicantur nõ ſuperſtites, cũ ignorentur. Et tamen non ſuperſtite vſurario, nec eius hæredibus, vſuræ dantur pauperibus, extra de vſu ris cap. cum tu. Si autem ſciantur perſonæ, & ſint præſentes, eis ſunt reſtituendæ vſuræ. Si verò abſentes, & neſcitur, vbi ſunt, & non ſperantur reddi turi, & ſumma eſt parua, videtur, ꝙ pauperibus dãda ſit. Et ſi ſit magna, videtur, ꝙ debeat deponi, & conſignari, vbi ſeruetur. Si autem venerint, &c. Nam quãdiu vſuræ reſtitui poſſunt, nunquã ſunt dandæ pauperib⁹. ar. de homi. c. ſicut dignũ. §. eos. Et de iureiur. c. ea te. &c. Si aũt ſperatur venturus, non debẽt erogari pauperibus, ſiue ſumma ſit par ua, ſiue magna. Si verò ſcitur vbi ſit ille, cui debẽt vſura. Et ſumma non excedit ſumptus itineris, & non ſperatur redditurus, danda eſt pecunia paupe ribus: quaſi non eſſet ſuperſtes aliquis, cui daretur. Si verò ſumma excedat ſumptus itineris, & putãt redditurus, & in itinere expendẽtur magnæ expenſæ, non videtur mittenda, ſed cõſignanda eſt, & deponẽda, vt ſeruetur illi, cum venerit: aut retinebit eam penes ſe cũ intẽtione dandi, qñ venerit ille, cui debẽt, nec vſurarius eſt in peccato, qñ habet intentionẽ reſtituendi, ſi præſens eſſet ille, cui eſt reſtituenda. Si verò non expectatur redditur⁹, mittenda eſt pecunia, maximè ſi nõ cum magnis expenſis, &c. Et expenſę erunt vſurarii, ſi mutauit domicilium. Primò, quia vſurarius eſt malæ fidei poſſeſſor: ideo tenetur ſubire expenſas miſſionis. Secũdò, quia debet fieri reſtitutio in loco, vbi fuit expoliatio. Si aũt ille, cui debentur vſurę, & vſurarius non mutauit domiciliũ: ſed ille, cui debentur vſuræ, mittenda eſt pecunia expenſis eius, cui debentur. Si aũt vterq; mutauit domiciliũ, conſideranda eſt habitudo locorũ, & ſic cõputandæ ſunt expenſæ iſti, vel illi, vel vtriq; habita ratione maiorum ſumptuum. Mat.to.7. 73.c.4.F

De modis cõpellendi vſurarios, tam paganos, quàm Chriſtianos, & eorũ hæredes ad reſtitutionẽ vſurarum, quãdo reſtituere nolũt. Mat.to.7.75.c.4.G

Vſurariorum velamen refertur. Mat.to.7. 58.c.4.K

Vſurariis occultis nulla pœna imponitur. Matt.to.7. 65.c.1.D

Tres ſunt vſurariorum pœnæ in conſilio Lateranẽſi ſtatutæ. Mat.to.7. 65.c.2.B

Vſurarius poteſt petere Euchariſtiam dupliciter. Matth.to.7. 65.c.4.F

Quod ab vſurariis peti poſſint eleemoſynę non prohibetur. Mat.to.7. 66.c.3.F

Vſurarius non liberatur à peccato, niſi per reſtitutionem. Mat.to.7. 69.c.1.C

Cum pecunia ſit ſterilis de ſe, ideo de lucro pecunię nihil reſtituit vſurarius etiam in foro conſcientię. Matth.to.7. 72.c.2.D

Maior pœna imponitur furibus, quàm vſurariis. Matth.to.7. 73.c.1.A

Vſurarius habens intentionem reſtituendi nõ eſt in peccato mortali. Mat.to.7. 73.c.4.k

Denuncians Eccleſiæ crimen vſurarii duo agit. Matth.to.7. 75.c.1.A

Vſurpare. Eſt rem illicitè aſſumere, vel qđ vni pertinet, alteri attribuere. Deute.ono. 26.c.3.G

Vſurpare eſt accipere, quod ad ius noſtrum non pertinet. Ioſue tomo 1. 121.c.4.I

Nunq̃ eſt vſurpatio, qñ maiores miniſtrãt in officio minorum: bene tñ qñ è contra. Ioſ.to.1.18.c.1.A

Vſus. Propriè, & ſecundum primariam ſignificationem, dicitur actus rei exiſtentis, quę ſe habet, vt inſtrumentum, vel ſimilis inſtrumento. Exo.to.2. 190.c.3.H

Omnis res, ſiue naturalis, ſiue artificialis habet duos uſus præter pecuniam, quæ habet unicum. ſ. eſſe medium commutationis. Mat.to.7. 41.c.2.B

Cum aliqua res incipit habere plures vſus, illicitè fit. Matth.to.7. 41.c.2.D

Vt. Ly ut, in ſacris literis aliquando dicit cauſalitatem finis, & aliquando denotat conſequentiam. Leuit. 295.c.3.F

Vtenſilia. Dicũtur omnia uaſa domeſtica, quæ alicui uſui applicantur, & dicuntur ſic ab utendo. 3. Reg. 59.c.4.G

Vterus. Eſt locus naturalis generationis, & formationis fœtus. Mat.t.6.161.c.1.E

Duplex eſt uteri apertio. Quædam per carnalem copulam. Et altera in partu. Parad.7.c.1.D. Deprima harum uide ibid.7.c.3.I. Et de ſecunda. ibid. 11.c.3.G

Vtile. Per inutile vitiatur. Numeri tomo 2. 122.c.3.I

Vulcanus mons.

Vulcanus, Veseuus, & Aethna montes, non sunt aperturæ ad eum locum, qui à nobis vocatur infernus. De statu animarum. 11.c.2.E.& seq.

Vulnus. Inter vulnus, & vlcus hoc interest: quia vulnus est illatum, & vlcus innatum. Leui. 128.c.2.C. Exo.to.1. 56.c.1.E

Vulnera sua reseruauit Christus, & reseruat in cęlo, vt beati illa contemplantes, in immensas gratiarũ actiones prorumpant. Parad. 78.c.4.G

Vultur. De vulturis venatione. Leuitici 108.c.3.F

Vultur fame moritur. Leui. 108.c.3.G

De vulture, & eius proprietatibus. Leui. 108.c.2.E.

Vultur est auis impia contra filios. Leuit. 108.c.3.F

Vultur est acuti visus. Leui. 108.c.1.C

Vultus. In animalibus dicitur pars anterior. Iosue to.1. 46.c.2.B.

Vultũ hominis timent oĩa animalia. Gen. 222.c.2.E

Vulua. Accipitur pro matrice. Gen. 30. quando dicitur: Et aperuit vuluam eius. i. matricem eius disposuit. Gen. 323.c.2.E

Vuluæ apertio, de qua Exod. 13. quomodo sit intelligenda. Exod.to.1. 98.c.2.A

Vuluam aperire duo significat. Exo.to.2. 175.c.4.H

De duplici vuluæ apertione. Num.to.1. 21.c.3.G

Vxor. Accipitur in ancillam apud Persas, vt patet 8. Ethic. Gen. 17.c.1.B

Vxores, si succedant in hæreditate, vt contingit in aliquibus prouincijs, dominanti ir viris. Ge. 17.c.1.C

Patriarchæ accipiebant vxores de cognatione sua ad vitandum idolatriam. Gen. 58.c.3.F

Contra vxorum communitatem refertur ratio Aristot. 2. Polit. Gen. 149.c.3.I

Inter virum, & vxorem non est ęqualitas, sed est potius inæqualitas, nisi in petitione debiti. Genesis 230.c.3.K. & 232.c.1.B

Vxor in Paradiso nõ peteret debitũ, bene tñ post peccatum hic. Et redduntur causæ. Gen. 231.c.4.I

Vxor liberior est respectu viri, quàm filius respectu patris. Et sic minus est vxor sub potestate viri, quã filius sub potestate patris. Est tamen vxor nihilominus sub potestate viri. Gen. 235.c.1.A

Vir nimium habens amorem in propria vxore adulter est, & habetur 32.q.4.cap.origo.quando.s.pręponit eã Deo intendens frui delectatione vxoria. Et ad hoc totus intendit, & peruertit ordinem diligendi, fruens vtendis. Secus tamen, si amet vxorem ardenter intra metas matrimonij, non præponẽdo vxoris amorem Dei amori: sic.s.q; si ipsa non esset vxor eius, etiam si esset ita pulchra, sicut est, ipse non eligeret eam carnaliter cognoscere. Nam talis amor non est peccatum mortale. Bene tñ est veniale. Ge. 315.c.2.D. 1.Reg.t.1.153.c.3.H

Homines tempore Iacob libentius dabant filias suas affinibus in vxores, q̃ alijs. Gen. 314.c.4.F

Sanctis Patriarchis licitum fuit habere plures vxores ex dispensatione, secundum August. Genesis 317.c.1.B. Item quia non erat tunc prohibita pluralitas vxorum, & suberat legitima causa, & debitus finis. s. multiplicare populum Dei, & præcipuè Iacob, videns, q; in ipso solo remanebat populus Dei. Gen. 319.c.3.G

Quod vna vxor plures viros haberet simul, nullo tẽpore licuit. Bene tamen, q; vnus vir plures vxores haberet, propter quatuor causas, quas Augustin. ponit libro de bono coniugali. Prima est dignitas sexus, &c. Secunda pax in communicatione œconomica. Tertia in repugnantia pluralitatis ad eandem vxorem intentioni naturę ingeniantis coitũ. Quarta est ratio sacramenti in Christo, & Ecclesia, &c. Adducuntur etiam aliæ causæ, pręter has, ab autore. Gen. 319.c.3.I

Viri ad vxorem nulla lex ponitur, neq; potest poni, sed ipse vir legem statuit ad arbitrium suum, vel ipse est lex. Gen. 235.c.1.C

Vxorum communitatem, & possessionum ponebãt Socrates, & Plato in Politia sua, quorũ ratio erat: quia quilibet genitus in ciuitate diligeret omnes homines ciuitatis, vt patres. Et sic amor totius ciuitatis esset, vt amor patris ad filium, & fratris ad fratrem. Quæ ratio impugnatur ab Aristo. 2. Polit. &c. Et hanc positionem nulla Politia recepit. Gen. 320.c.3.G

In vxorum pluralitate attendendus erat ordo inter vxorem principalem, & minus principalem, vel minus principales. Principalis dicitur illa, cũ qua contractum est matrimonium, & illa, cœteris paribus, præferenda erat in petitione debiti: & ratio est, quia de consensu illius introductæ sunt cœteræ, quia alias non introducerẽtur iustè, cùm esset in præiudicium primæ. Et talis fuit Rachel inter vxores Iacob: quia cum illa fuit primus cõtractus matrimonij, & totaliter volũtarius. Ge. 322.c.4.K

Inter vxores liberas, & ancillas præferendæ erant liberæ in redditione debiti. Gen. 322.c.4.K

In vxorum pluralitate primæ petenti, debitum reddendum erat: quia primo petens præfertur secũdo petenti. Gen. 323.c.1.A

Vxores minus principales Abrahæ. s. Agar, & Cetura, & vxores minus principales Iacob. s. Zelpha, & Bala dicebantur concubinæ. Gen. 343.c.2.C

Vxor vocatur cubile, siue lectus: quia cũ uiro suo in eodem lecto cubat. Gen. 402.c.2.E

De uxore uide etiam in dictione, Vir.

Cum propria uxore nemo fornicari potest, qualitercumque cum ea se habeat, licet quidã dicat, quod ardens uxoris amator in propria uxore adulter est. Exo.to.1. 21.c.1.C

Vxor non est possessio uiri. Exo.to.1. 183.c.1.C

Non licebat uiro Hebræo accipere in uxorem fęminam Gentilẽ, quare Salomon non excusatur, &c. Excusantur tamẽ duo filij Elimelech, & Noemi. s. Maalon, & Chelion, qui acceperunt in uxores Orpham, & Ruth Moabitidas, cũ essent in Idumea. Exo.to.2.174.c.2.B. Excusatur etiam Booz ducẽs Ruth in uxorem in Bethlehem: quia Ruth iã cõuersa erat ad Iudaismum, & tũc licitum erat. ibid. 174.c.3.H. Si uerò non, non licebat, & maius inconueniens erat, q; fœmina Hebręa traderetur in uxorem uiro Gentili, quã q; uir Hebræus duceret fœminam Gentilem in uxorem. Ibidem.

Vxor semper consequitur domicilium uiri sui. Exo. tomo secundo. 174.c.4.F

Vxor non potest per se aliquid offerre, uel dare in eleemosynam, uiro non consentiente; quia administratio bonorum non est attributa fœminæ, sed uiro: nisi fortè fœmina habeat aliqua specialia bona, quæ acquirat ex aliquo officio suo, peractis oĩbus obsequijs uiro necessarijs, & debitis, & procurata utilitate domus, sicut fœminæ debent procurate, &c. Potest tamen ex licentia uirorum, de bonis, quæ sunt in administratione uiri, dare eleemosynam. Exo.to.2. 187.c.2.C

Vxoris ad uirum non est eadem lex, quæ est filii ad patrem. Gen. 234.c.2.E

Vxore inuita, potest vir intrare religionem, etiã post

consummatum matrimonium, vt si sit adultera, & adulterium sit notoriũ iuris, vel facti: fœmina tamen non potest, inuito viro. Nu.t.2. 144.c.4.F
Vxor apud Hebræos sortiebatur familiam viri. Leuit. & non è contra. Leui. 90.c.4.F.& 242.c.3.H
Illam, quam non licet in vxorem ducere, etiam nec licet carnaliter cognoscere. Et est regula generalis. Leuit. 181.c.3.F
Vxores in sacris literis aliquando dicuntur concubinæ, vt ostenditur. Leuit. 222.c.2.D
Propter quid homines desiderant vxores habere virgines. Leuit. 229.c.4.K. Matth.tom.5. 108.c.3.I. Matth.tom.6. 60.c.1.A
Habere plures vxores in lege veteri: non erat per se malum, neque malum, quia prohibitum. Nunc autẽ est malũ, quia prohibitum. Nu.t.2.186.c.3.G
Quãdo Iudæis prohibitum fuit accipere vxores alienigenas, hoc ideo fuit, nè ipsæ inducerent viros, & filios ad idolatriã. Exo.34. Secus tñ si tales vxores acciperent, quas possent ad iudaismũ conuertere: quia tunc bene licebat. Deut.21. 13.c.1.A
Qualiter vxor sit magis diligenda, quàm parentes, & qualiter parentes magis, quã vxor. Deut.76.c.1.C
Habere plures vxores licitum erat generaliter tempore veteris testamẽti, & tam ante legem datam, quam post. Et in his erat duplex ratio. Vna fuit desiderium multiplicandi populum Dei. Et hoc licitum erat, & aliqualiter meritorium hac intentione. Secunda erat permissio Dei propter eos, qui erãt effrenatæ libidinis. Deuter. Super 1.Reg. to.1. 93.c.4.K. 1.Reg.to.1.21.c.3.I. & 144.c.4.I
Vxorum pluralitas non repugnabat tantũ ipsi matrimonio, quantũ repugnat repudiũ. Deu. 127.c.4.F
Inter vxorem, & concubinam, apud Hebræos, quid intererat. Iudi. 187.c.2.E
Vxor accepta cum subarratione, nunquã vocabatur concubina in vet.test.super Iudi. 187.c.4.F
Israelitæ poterant ducere vxores ex Chananæis in aliquo casu. Iudi. 219.c.1.B
Vxores Gentiles poterant accipere Iudæi, & ad hoc requirebantur duo. Primum, quòd illæ nõ essent de stirpe Chananæorum. Secundum, quòd tales conuerterentur ad ritum Iudaicum, prius quam acciperentur. Iudi. 237.c.2.C
Vxor mortui sine liberis succedebat viro suo in bonis, donec apta esset suscitare semen viri sui defuncti. Ruth. 264.c.4.H
Inter Hebræos vxores erant duplices, quædam principales, & quędam minus principales. Et hoc contingebat multipliciter. Ruth. 270.c.2.C
Vxor ad quid teneretur in veteri testamẽto mortuo iam viro suo. Ruth. 270.c.4.G
Vxorum pluralitas non est contra ius naturale, & rationẽ: sed est nobis illicita, & vetita, & non teneret matrimoniũ. 1.Reg.to.1.93.c.4.F.& 95.c.1.C
Pluralitatem vxorum non solum in lege Christi: sed etiam extra eam fuisse illicitam, nisi ex speciali reuelatione Dei, aut dispensatione, dicit Innocẽtius extra de diuortijs cap. gaudemus. Sed falsum est, quo ad legem Moysi, & legem naturæ. Et si lex Christi tollit ab homine conuerso ad Christum omnes vxores præter primam: hoc ideo est: quia ad illas non fuit verum matrimonium, si contraxit cum illis post fundatam legem Christi. 1. Regum to.1. 95.c.2.C
Si infidelis haberet plures vxores per verum matrimonium, & conuerteretur ad fidem, non cogeretur dimittere aliquam illarum, sed teneret omnes. 1.Reg.to.1. 95.c.4.F
Quam formam debeat tenere infidelis: si conuertatur ad fidem, circa vxorẽ. Similiter & vxor circa virũ, etiam existente repudio. 1.Reg.to.1.96.c.2.E
Vir non tenetur dimittere vxorem, quantuncumq; illa sit adultera, etiam si fiat meretrix, cõtra sanctũ Thomam. 1. Reg.to.1. 107.c.4.G
Vxor, cuius vir transiuit ad infideles, cum essent ambo fideles, quando contraxerunt, non potest accipere alium virum, sed cogitur continere, extra de diuortijs cap. quinto. 1.Reg.to.1. 110.c.4.I
Cum vxore fornicaria, de qua non est spes, ꝙ emendabitur, potest vir eius manere, nec sanctus Thomas tenendus est in hoc dicens oppositum. 1.Regum to.1. 107.c.4.G
Quod vxor non habeat ius in corpus viri, nisi quamdiu in vita illa manent, in qua contraxerũt. Et ꝙ ideo à debito reddendo absoluitur, si ipsa fiat infidelis, ipso manente fideli, vel quod vxor patitur ex culpa sua, quia non cõuertitur, dicit sanctus Thomas. Sed non videtur sane dictum, vt probatur. 1.Reg.to.1. 110.c.2.D
Vxor & vir ad paria iudicantur, extra de diuortijs. ca. gaudemus. Sed hoc debet intelligi in redditione debiti, & in ligatione vinculi matrimonialis: sed non in cœteris. Nam est maior in honore, quàm mulier. 1.Reg.to.1.122.c.3.H. Mat.to.5. 85.c.3.F
Vxorum pluralitatem semper fuisse illicitã, nisi alicui concederetur ex speciali reuelatione, aut dispensatione, tenuit Innocentius Tertius in capit. gaudemus, extra de diuortijs. Cuius motiua referuntur, & improbantur. 1.Reg.tom.1. 129.c.2.D. & 141.c.3.H. Dicendum ergo, quòd ante Christi prædicationem, fuit licita pluralitas vxorum, tam gentibus, quam Iudæis, & non erat dispensatio aliqua, sed iure suo quilibet poterat plures vxores habere. Christus tamen fecit illicitam pluralitatem vxorum: quia hanc vetuit. Mat.19.1.Reg.t.1. 129.c.3.G. & 130.c.1.A. & 145.c.2.B.
Vxorum pluralitatem nunquam fuisse licitã, nisi ex Dei reuelatione tenuit Innocentius Tertius in c. gaudemus. Sed quia eius dictum non potest colorari, dicendum, quòd illud non est verum. Et si obijciatur, ꝙ Papa hoc asserit, & iure illud caueẽt, dicendũ, ꝙ non est inconueniens, ꝙ Papa asserendo errauit circa aliquid. Sed nec ex hoc sequitur, ꝙ ius erret, &c. vt probatur. 1.Reg.to.1. 146.c.2.A
Quod vxorum pluralitas aliqñ fuerit licita, quasi nõ esset contra ius, tenet Ambrosius, Hierony. & August. contra Innocent. III. & istud aliqualiter sentiunt iuristæ. 1.Reg.to.1. 146.c.4.H
Habere plures vxores consuetum erat Iudęis vsq; ad tempora Christi. Et postea per quatuor centos annos, vsq; quo Iustinianus Imper. prohibuit hoc Iudæis, &c. C. de Iudæis, & cœli. l. nemo Iudæorũ. 1.Reg.to.1. 147.c.2.B
Aliquas accipi in vxores vetitum est quondã, secundum leges humanas, vt dãnatã de adulterio, &c. Quæ tamen poterant accipi in concubinas. 1.Regum to.1. 151.c.3.F
In veteri testamento erat multiplex differentia vxoris ad concubinas. 1.Reg.to.1. 152.c.1.E
Vxor tenetur diligere virum suũ plusquã patrẽ, &c. & è contra. 1.Reg.to.2. 64.c.1.D
Israelitę poterant accipere in vxores mulieres ex gẽtibus in duobus casibus. Primò, quando accipiebantur in bello, &c. Secundò, quando mulier illa gentilis conuersa erat ad Iudaismum. Dum tamẽ non esset ex Chananeis. 2.Reg. 15.c.4.H
Tot uxores permittebantur in uet.test. quot possent uiri dare operam proli. 2.Reg. 69.c.2.E
Qui olim dimittebãt uxores, ut sacros ordines acciperent,

perent, tenebantur vxoribus ad omnia necessaria vitæ ministranda, vt patet in decretis.31.dist.c. quicunque virginitatem. §.potest & aliter.& in c. omnino confitemur. 2.Reg. 133.c.1.D

Vxorum pluralitas non fuit limitata ante Christi aduentum. Sed post Christi aduentum limitatum est, ꝙ esset vnica vxor. 3.Reg. 95.c.1.B

Habere plures vxores non erat vetitum in veteri testamento. Errant ergo illi, qui dicũt, nulli in vete. testa. vel prius ab exordio seculi licuisse habere plures vxores sine speciali dispensatione. Et sic asserit Innocentius Papa, extrà de diuortijs.c.gaudemus. Et tamen quia illa assertio non est præceptũ, quod procedat ex potestate iurisdictionis, cui necessario teneamur obedire omnes fideles: sed est quædam assertio expositua alicuius veritatis scripturæ: in qua expositione non vult Papa sibi attribui maiorem autoritatem quàm alijs expositoribus: imò potius ecõuerso &c. vt patet in Decretis.20.dist.c.đ libellis &c. Licebit ergo nobis recedere ab illa assertione dicentes, ꝙ licuit alicui tã in lege naturę, quàm in veteri testamento accipere plures vxores, nec ad hoc egebat dispensatione aliqua: nisi aliud obstaret. 1.Paralipo. 97.c.4.G

Vxor & maritus debebant esse de eadem tribu, quod apud Hebrẽos erat regula generalis, interdum tamen erant ex diuersis tribubus &c. vt patet de Dauid,& Michol. 2.Paral. 35.c.2.D

De differentia inter vxorem & cõcubinam. 2.Paral. 155.c.1.C.& 157.c.1.C.Mat.to.5.94.c.1.C

Vxor & vir dicuntur vna caro, non virtute naturæ: sed fictione iuris: sicut testator & hęres: dominus & seruus reputãtur vna persona. Mat.t.5. 81.c.2.A

Plures vxores habere non fuit prohibitum in lege naturæ, nec in lege veteri. 2. Paralipo. 156. c. 4.F. 157.c.2.C

Vxores accipiendæ sunt bonæ, vt filios in bonitate nutriant. Gen. 288.c.1.E

Duas sorores poterat quis habere in vxores successiuè, in lege veteri: non tamen simul; nec matrem, & filiam simul, sed mortua matre alicuius fœminæ, quam quis habuit in vxorem, poterat postea habere filiam eius in vxorem. 2. Paralip. 256.c.4.I

Vxores in veteri testa. accipiendæ erant ex eadem tribu: Nu. 36. Et huius potest esse ratio, quia mulier debebat succedere patri in hereditate. Et ideo si illa acciperet virum de alia tribu, transiret possessio vnius tribus in alteram. 2. Paral. 237.c.1.B

Plures vxores habere est aliquo modo contra ius naturale, & aliquo modo non; licet non sit contra ius naturæ, vt communiter accipimus. Matt. to.5. 83. c.3.F

Vxorum pluralitas licet non tollat in totum primũ finem matrimonij, qui est proles, neque secundũ, qui est fides: tollit tamen tertium. s. sacramentum. Matt.to.5.84.c.1.D. Vnde parum est contra legem naturę pluralitas vxorum, accipiendo stricte legẽ naturæ: sicut communiter accipimus. Nam non est contra illam, siue contra ius naturale. ibid.c.2.B

Qui à principio multas vxores habebant, non peccabant: quia non erat hoc contra prima præcepta iuris naturalis: bene tamen contra secunda. Sed ista non obligant hominem contrafacientem, nisi talia præcepta lege diuina, vel humana, vel consuetudine firmata fuerint. Mat.to.5. 84.c.3.F

Vxorum pluralitas non impedit, vel tollit primum finem matrimonij. s. prolem: facit tamen difficilẽ peruentionem ad finem secundarium. Mat.to.5. 84.c.3.H. Impedit tamen quo ad secundarium finem, scilicet ad remedium morbi, vt tollatur occasio fornicandi. ibidem. c.4.k

Vnitas vxoris est de lege naturæ, sed non de illa, quã natura docuit omnia animalia. Mat.to.5. 84.c.3.H

Vxoris vnitas propriè loquendo reperitur in animalibus brutis. Matt.to.5. 84.c.4.H

Vxorum pluralitas an sit contra naturam, Gen.317. c.1.A.& Mat.to.5.86.c.2.D.& 84 c.3.H

Vxorum pluralitas est nobis prohibita iure diuino positiuo,& maxime euangelico, quod nobis constat tam ex verbis, quàm ex factis,& probatur hoc per Innocentium in c.gaudemus. extra de diuortijs. Matt.to.5. 85.c.2.A

Vxor & seruus inter Barbaros eundem ordinem habent. Gen. 235.c.2.E

In veteri testamento licitum fuit habere plures vxores, vt probatur. Mat.to.5.85.c.3.G. Et hoc licuit Iudæis ex lege. ibidem. 86.c.1.C. Et licet arguantur, quòd habuerint vxores plurimas. i. effrenatissimã multitudinem vxorum, vt Salomon. 3. Reg. 11. Non tamen, ꝙ habuerint plures. Nam Dauid multas habuit. s. plures, quàm viginti. Nam decem cõcubinas eius cognouit filius eius Absalon. 2. Regum. 16. ibidem.

Habere multas vxores licitum fuit omnibus ante legem Christi; quia non erat cõtra ius naturale propriè sumptum, neque contra rationem. Mat.to.5. 86. c.2.D

Aliqui dicunt, simpliciter esse verum, ꝙ nunquam fuerit licita vxorum pluralitas sine Dei dispensatione: quia lex de vnitate vxorum non est aliquid humanitus positum, sed diuinitus datum,& non in literis, sed in corde impressum. Et ideo non potest esse dispensatio in hac lege, nisi per Deum. Et ita fuisse factam patribus, dicunt. Et ad eorum exẽplum alij fecerunt in tempore, quo cultus Dei per propagationem deriuandus,& extendendus erat. Et dicitur extrà de diuortijs. c. gaudemus. ꝙ nulli vnquam licuit plures habere vxores, nisi cui ex diuina reuelatione cõcessum est. Mat.to.5.86.c.3.I. Sed habere plures vxores, secundum aliquos, licitum est: nisi lege diuina, aut humana, vel consuetudine, oppositum firmetur. Et ita non solum ex dispensatione, vt alij dicunt, sed etiam sine dispensatione licuit habere plures vxores, quousque per legem Christi prohibitum est. Nec habere plures vxores est contra naturam, sed præter naturam, Nec in nouo testamento est eadem ratio dispensandi in hoc, quę fuit in veteri: quia veniente Christo, fuit tempus plenitudinis gratię, per quam Dei cultus in omnes gentes spirituali propagatione multiplicationem accipiebat, & cõseruationem, in veteri verò lex non se extẽdebat ad multas gentes, sed in illa, cui data erat, manebat. Et ideo oportebat eam conseruari eo modo, quo gens illa conseruabatur. s. per propagationem: & ideo vacandũ erat propagationi. Lex verò nõ diffunditur in omnes gentes per spiritualem propagationem. i. per prædicationem verbi. Et ideo per illum modum debuit continuari,& non per carnalem deriuationem: & sic conuenienter stricta fuit vxorum pluralitas ad vnitatem; neque pluralitas vxorum tollebat omnino tria bona matrimonij. Nã ibi aliqua fides obseruabatur & proles & sacramentum; nã licet non significaretur vnio Christi ad ecclesiam perfectè, significabatur tamen aliquo modo. s. distinctio graduum in ecclesia Christo vnita. Et hoc tam in ecclesia militante, quàm in triumphante. Aliqui dicunt, ꝙ licet esset vnitas vxoris de iure naturæ, Deus tamen permisit Iudęis pluralitatem vxorum, sicut permisit eis multa, quæ in nouo testamento

ſtamento prohibuit, cuiuſmodi ſunt vſuræ. Deut. 23. Et tamen vetuit illas Luc. 6. Similiter & libellum repudij Deu. 24. & Deu. 18. Quem Chriſtus Mat. 19. & Marci. 10. Et vindictam quærere Nu. 35. & Deu. 19. Quã Chriſtus Mat. 5. & 6. prohibuit &c. Et vulgarem purgationem &c. Nu. 5. Sed hæc opinio non ſtat, quia hæc non dicuntur rectè permiſſa, quia licita fiebant vtentibus ex Dei permittentis autoritate. Neq; videtur ſic dicendum de vxorum pluralitate, quæ non habet in ſe aliquam rationem turpitudinis, ſicut alia prædicta, & ideo nõ videtur permiſſa, vt permiſſum dicit aliquod illicitum concedi. Item quia large non exprimitur cõceſſa, ſicut alia. Mat. to. 5. 86. c. 4. k. Sed qui dicũt nũquam fuiſſe licitam vxorum pluralitatem, niſi ex diſpenſatione, & licuiſſe Iudæis ex diſpenſatione, non ſatis firmiter dicunt, vt probatur Mat. to. 5. 87. c. 2. A. Sed diſpenſatio de vxorum pluralitate in veteri lege, deberet eſſe ſcripta in veteri lege, ſi eſſet, nec ſufficiebat ꝙ eſſet in cordibus impreſſa, vt aliqui dicunt. ibidem.

De vxorum vnitate, nõ erat poſita à Deo aliqua lex, quæ eſſet hominibus diuulgata ante legem Chriſti. Neque ratio naturalis ſufficienter oſtendit eſſe malum habere plures vxores, cùm potius videatur eſſe vtilis ad multa. Neq; videtur pluribus hominibus etiam ſapientioribus, malam eſſe, & contra rationem vxorum pluralitatem, ideo non peccabant Gentiles habendo vxorum pluralitatem: & tamen certum eſt, ꝙ in illis non erat diſpenſatio. Dicendum ergo videtur, ꝙ ante legem datam tam ſancti Patres, quàm cęteri homines licitè accipiebant plures vxores; quia nõ erat prohibitum hoc aliqua lege diuina poſitiua, nec etiam repugnabat iuri naturali aperte, ſed ſolum de præceptis illis ſecundis iuris naturalis, quæ determinatè non habent vim obligandi ad peccatũ, niſi ſancita ſint lege diuina, humana, aut ex conſuetudine, & hoc tenet Ambroſius, Auguſtinus &c. Et ad dictum Innocentij tertij, extrà de diuortijs c. gaudemus. ꝙ non licuit alicui ſine reuelatione accipere plures vxores ſimul &c. dicendum, ꝙ intelligitur de illis hominibus, quibus conſtabat eſſe contra ius naturale, & contra ius diuinum expreſſum verbo, ꝙ opere oſtẽſum, vt apparet in probationibus illis, quas inducit idem Innocentius. Si quis tamen illas ignoraret, cum non eſſet datum aliquod pręceptum expreſſum de hoc, neque lex naturalis ad hoc cogebat determinate, non peccabat habendo plures vxores &c. Matt. to. 5. 87. c. 4. F.

An ſit nunc licitum infidelibus habere plures vxores, aliqui dicunt, ꝙ ſic, & aliqui ꝙ non: poteſt tamen ſine pręiudicio melioris ſentẽtiæ teneri vtraque pars, nec videtur incõueniens, ꝙ infideles nõ peccent nunc habendo plures vxores, dum tamẽ illas non deſiderio explẽdæ libidinis, ſed procreandæ prolis ſuſcipiant, vt primò probatur, & ſecundò reſpondendo ad fundamenta oppoſitæ opinionis. Mat. to. 5. 87. c. 4 l. Et licet iſta poſitio ſit ſatis tolerabilis, ſecurior tamen eſt poſitio contraria. ſ. ꝙ infideles peccent nunc ſi habeant plures vxores. Mat. to. 5. 88. c. 2. A

Vnitas vxoris licet ſit de iure naturali, eſt tamen de præceptis, quæ non habent vim obligandi determinatè, niſi per aliam legem poſitiuam, vel per cõſuetudinẽ confirmentur. Mat. to. 5. 88. c. 1. A. & D.

Si infideles habeant plures vxores, & conuertantur ad legem Chriſti, coguntur dimittere omnes præter primam, non quia peccauit illas accipiendo in infidelitate, ſed quia peccaret illas tenendo nunc, vt dicitur extra de diuortijs. c. gaudemus. Mat. to. 5 88. c. 4. H. Sed ꝙ peccent infideles poſt legem datã a Chriſto: & ꝙ non ſit matrimonium verum cũ omnibus illis, videtur rationabilius, & magis conſonum intentioni Innocentij, extra de diuortijs. c. gaudemus, vbi ponitur non eſſe matrimonium, niſi ad primam. ibidem. 88. c. 2. A

Circa vxorum pluralitatem nõ poteſt diſpenſari per eccleſiam. Matt. to. 5. 88. c. 3. k

Nunquam licuit vni vxori habere plures viros, to. 5. 89. c. 2. A. De Opt. Polit. 7. c. 2. B.

Vxor poteſt dupliciter dimitti. Matt. to. 5. 106. c. 4. H

Vxor habens certam conſcientiam de impedimento conſanguinitatis, non debet petere, neque reddere debitum viro petenti. Mat. to. 5. 107. c. 1 B

Duplex eſt ſeparatio viri ab vxore, altera quantum ad thorum ſolum, & altera quantum ad thorum & cohabitationem. Matt. to. 5. 107. c. 2. E

Pluralitas in vtroque ſexu in matrimonio, reprobata eſt, tanquam fidei Chriſtianæ inimica. Mat. to. 5. 111. c. 3. I

Matrimonium in nouo teſtamento excludit pluralitatem vxorum. Matt. to. 5. 112. c. 3. H

Viuente Chriſto, diſcipuli ſui vxores habebant, & poſt mortem illius, illas retinebant. Et in prædicationes eas ſecum aliqui eorum ducebant, vt colligitur. 1. Cor. 9. cum dicitur. Nunquid non habemus poteſtatem ſororem mulierem circumducendi. Matt. to. 5. 137. c. 1. A

Vxorum pluralitas ante tempora Hebræorum reperiebantur inter Gentiles, ſimiliter & ſuſcitatio ſeminis. Matt. to. 6. 46. c. 2. E. Matt. to. 7. 46. c. 1. B

Inter vxorem & ſponſam quid interſit. Matth. to. 6. 48. c. 2. B

Ex vxore repudiata non poterat alicui ſuſcitari ſemẽ. Matt. to. 6. 48. c. 4. K

Quæ vxores vocabantur principales, & quę minus principales. Mat. to. 6. 51. c. 3. F

Vxor defuncti circa ſuſcitationem ſeminis erat obligata ad quatuor. Mat. to. 6. 57. c. 2. C

Vxor magis tenetur diligere virum, quàm econtra, & ideo magis tenebatur ad ſuſcitationem ſeminis, quàm quiſquam aliorum. Mat. to. 6. 57. c. 3. F

In quibus cãſibus poterat vxor repudiari apud Hebræos. Et in caſu, quo vir inueniret puellam non deſponſatam in agro, & dormiret cum ea. Matt. tom. 6. 59. c. 2. C

Quòd homo debeat propter vxorem dimittere parentes, quomodo habeat intelligi. Matth. tom. 6. 152. c. 3. F

Vxor quantum ſit diligenda. Mat. to. 6. 152. c. 3. G

Vxorũ pluralitas minus eſt contra ius naturæ, quàm libellus repudij. Mat. to. 5. 97. c. 1. D

Vxor habens conſcientiam de impedimento conſanguinitatis, non debet petere, nec reddere debitum viro petenti, etiam ſi excommunicetur. Mat. tom. 5. 107. c. 1. B

Vxorum pluralitas & ſi eſſet licita in veteri teſtamento diſpenſatiuè, permiſſiuè, & aliquo alio modo, nunquam tamen erat ſub præcepto. Matt. tom. 6. 51. c. 1. E

In veteri teſtamento quædam vxores erant principales, & quędam minus principales. Matt. to. 6. 51. c. 3. H. Et vxores minus principales, aliquando dicebantur vxores, & aliquando concubinæ. ibidem.

Vxor in vete. teſtam. ſi moriente viro, relinquebat filios, poterat nubere alteri viro cui vellet. Si vero non relinquebat ſemen, & nõ erat apta ad gignendum, non tenebatur ad ſuſcitandum ſemen, neq; debebat nubere alteri viro. Si vero apta eſſet ad gignendum

gnendum debebat ſuſcitare ſemen,& elapſo tempore luctus,quod de lege aut de conſuetudine ſer nabatur apud Iudæos, tenebatur admonere omnes cognatos defuncti ſecundum ordinem maioris & minoris propinquitatis. Mat. to.6. 52.c.1.A
Vxor magis tenetur diligere virum ſuum quàm vir vxorem ſuam. Mat. to.6. 57.c.3.F
Quòd Iudæi habere poſſent plures vxores licitè vna ex cauſis fuit multiplicatio populi. Matth. tom.7. 23.c.3.K
Vxoris repudiatio erat apud Gentes,ſicut habetur in iuribus Codicis & Digeſtorum; & permãſit illud vſque al legem Chriſti.Mat.to.7. 45.c.4.G
Vxorum pluralitas quare vetita ſit in lege Chriſti. Mat.to.7.46.c.3.H. Similiter & repudium, & gradus cognationis,& permiſſio de vſuris, & de perſecutione inimicorum.Mat.to.7. 46.c.3.I
Vxores poſſe a viris ſuis vendi,vel eas inuicem commutare,fuit lex quondam apud Græcos.De Opti. Poli. 2.c.3.G
Vxorum pluralitas,quamuis vni viro conueniens eſſe poſſit, non tamen vni fœminæ pluralitas virorum.De Opti.Poli.7.c.2.B Gen. 319.c.3.I
Vxorum communitatem in Politia Socratis & Platonis non capit natura,vt probatur. De Opti. Poli. 8.c.3.F
Vxor denegans viro ſuo debitum, ſi petat conuenienti loco & tempore, mortaliter peccat. Ecce Virgo concipiet &c. 1.c.4.F
In vxoribus non eſt zelus ita naturalis, ſicut in viris. Matt. to. 5. 85.c.1.D
Qua virtute vir & vxor ſint vna caro. Matth. tom. 5. 81.c.2.A
Mahometiſtæ plures habent vxores. Matth. tom.5. 84.c.1.E
Quomodo natura docuit animalia vnitatem vxoris. Mat.to.5. 84.c.4.H
Dauid habuit plures quàm viginti mulieres, inter vxores & concubinas. Mat.to.5. 86.c.1.C
Abraham habuit ſimul duas vxores, & Iacob quatuor.Matt.to.5. 86.c.2.C
Infideles venientes ad fidem Chriſti, omnes coguntur reliquas vxores dimittere prẽter primam.Mat. tom.5. 88.c.4.H
Vxor poteſt dupliciter dimitti. Mat.to.5. 91.c.2.A
Vxorum pluralitas, non eſt licita nunc alicui viro. Mat.to.5. 136.c.4.F
Magis illicitus eſt libellus repudij,quàm vxorum pluralitas. Mat. to.5. 96.c.2.B
Patronus eſt turpitudinis, qui celat crimen vxoris. Mat.to.5. 103.c.3.K
In ſeptem caſibus nemo poteſt dimittere vxorem. Mat.to.5. 103.c.4.F
Qui putat cognoſcere vxorem propriam, quæ tamẽ aliena eſt,adhibitis certis circunſtantijs,non fornicatur. Mat.to.5. 104.c.1.C
Multipliciter præiudicat vxori ſuæ vir agẽs extra vas. Mat. to.5. 104.c.2.D
Vxoris fornicantis dimiſſio ad quid fuerit introducta.Mat.to.5. 105.c.4.k
Vir non habens teſtes,ꝙ vxor ſua fuerit fornicata,nõ poteſt eam dimittere tanquam fornicariam.Mat. tom. 5. 106.c.1.A

Xenophon.

XEnophon floruit ſub Artaxerxe ſecundo rege Perſarum, anno ab orbe condito quater millesimo octingenteſimo vigeſimo, qui inter Socratis diſcipulos ſolus videbatur compar Platoni;vnde propter hoc multoties inter vtrumque diſcordias accidiſſe fertur,vt refert Ioſephus li.10.Antiqui. Gen. 37.c.1.D
Xerxes. Filius Darij regnauit.20.annis,qui deuotus valde fuit circa Dei cultum,& gentem Hebræorum.Mat.to.1. 146.c.2.B

Zabulon.

ZABVLON ſors fuit multũ Septẽtrionalis inter alias ſortes, quia attingebat angulum Septemtrionis, & Occidentis ex vna parte. Geneſis. 408.c.2.C
Zabulon benedictio,& futurorum reuelatio. Gen. 408.c.2.B
Zacharias. Eodem tempore prophetauit, quo Ageus, ſcilicet, ſub Dario ſecũdo filio Hydaſpis,ſed Ageus duobus mẽſibus incæpit prophetare, priuſquam Zacharias. Gene. 25.c.2.A
Zacharias interpretatur memor domini,vel memoria domini.Gen.25.c.2.A. Mat.to.6.248.c.3.G
Zacharias prophetauit de reditu Iudæorum è Babylone, de reſtauratione templi,de deſtructione quarundam terrarum,& de aduentu Meſſię & vltimo iudicio. Gen. 25.c.2.A
Multa dicta Zacharię exponuntur. Gen. 25.c.2.A
Zacharias filius Ioiadę fuit interfectus inter templũ & altare.2.Paralip.24. 2. Paralip.
Abel fuit primus iuſtus,qui occiſus eſt:& Zacharias vltimus.Matt. to.6. 242.c.2.C
Zacharias,de quo Mat.23.fuit ſacerdos. Matt.tom.6. 248.c.3.I
Zacharias filius Barachiæ, de quo Mat. 23.dicit Origenes,ꝙ fuit pater Ioannis Baptiſtę.Mat.to.6.247. c.3.G.Sed hoc non eſt veriſimile,nec illud recipit Hieronymus ſuper Mat. Et probatur ibidem. Alij dicunt id, quod dicit Origenes, ſed non ponunt pro cauſa interfectionis illius id, quod ponit Origenes.Sed nec hoc etiam videtur verum.ibidem. 247.c.4.G. Dicendum ergo videtur ꝙ iſte Zacharias fuit ſacerdos magnus filius Ioiadæ ſacerdotis magni, qui alio nomine dicitur Barachias, quem occiderunt ex mandato Ioas regis Iudææ.vt patet. 2.Paralip. 24.ibidem.
Zacharias pater Ioannis Baptiſtæ erat ſacerdos de minoribus,vt probatur.Exo.to.2.Leui.11.c.3.F.Nu. to.1.86.c.4.F. Deut. 94.c.2.B
Zambri. Referuntur verba Ioſephi de Zambri, qui coiuit cum ſcorto Madianitide,quos occidit Phinees coeuntes. Nu.tom.2. 66.c.3.I
Zamorèn. Quidam vir Zamoreñ.nomine Ioannes Egidius, homo valde eruditus,qui pleraque tam hiſtorialium, quàm ſapientialium ædidit volumina, ad taniam deuenit ſenectutem, vt nec literas noſſet, neque ſciret eſſe,qui prius libros ædiderit. Ioſ.to.2. 172.c.3.F
Zebedæus. Fuit pater Ioannis & Iacobi. Matt.to.5. 188.c.3.H
Zebub. Seruus fuit Abimelech filii Gedeonis,qui occiſis ſeptuaginta fratribus ædificauit templum Baal,& conſtituit eum ſacerdotem in ipſo ad abigendas muſcas, quę ibi congregabantur,propter nimium cruorem victimarum. Mat.to.4. 17.c.3.H
Zebub interpretatur muſca.Mat. to.4. 17.c.3.H

Zelus. Zelus est amor priuatus, qui non vult habere consortiū in amato. Exo. to. 1. 167. c. 1. C. Et sic vult Deus quòd ametur a nobis & colatur, vt nullus præter ipsum colatur, & ideo dicitur Zelotes Exo. 34. Et æmulator & Zelotes idem sunt,& pro eodem capiuntur. Exod. tom. 2. 172. c. 4. I. Et iste debet esse in omnibus coniugatis. Nu. to. 1. 63. c. 1. E

Zelus proprie est amor priuatus nolens habere consortium in amato: alio modo & improprie, zelus dicitur desiderium vindictæ: & alio modo dicitur desiderium conseruandi, vel dolor de re, quæ destruitur. Nu. to. 2. 68. c. 1. C. Deuter. 157. c. 1. C

Zelus disponit ad vindicationem, prout importat quendam feruorem amoris, & est prima ratio vindicationis. Nam ex eo, quòd quis amat Deum & proximum, iniurias illi illatas reputat esse suas, & vult vindicare illas, vt fecit Helias. 3. Reg. 19. Matt. tom. 2. 235. c. 4. H

Zelus non est ita naturalis vxoribus, sicut viris. Matt. tom. 5. 85. c. 1. C

Zelator. Quomodo Deus dicatur zelator eo modo, quo vir zelat vxorem: & quo modo magis fuerit zelator Iudæorum, quàm aliarum gentium. Deut. 43. c. 1. E

Zelotes. Quomodo Deus dicatur Zelotes. Exo. tom. 1. 167. c. 1. C. Matt. tom. 4. 222. c. 3. F

Deus dicitur Zelotes, propterea quia vult sic amari, & sic coli à nobis, vt nullum præter ipsum colamus. Et æmulator & Zelotes pro eodem capiuntur. Exo. to. 2. 172. c. 4. H

Zelotypia. Quare nunc non seruetur probatio zelotypiæ apud Hebræos. Exod. to. 1. 95. c. 3. F

In oblatione inuestigandæ zelotypiæ non apponebatur thus. Leui. 22. c. 2. E

Purgatio zelotypiæ permittebatur Iudæis, propter suam imperfectionem. Non sic tamen in nouo testamento. vt patet extra de purg. cano. vel vulgari. ca. 1. Et multa alia permissa sunt illis, vt libellus repudij, similiter & vsuræ cum gentilibus, & cum conuersis ad iudaismum: Christus tamen exoluit eas Luc. 6. mutuum dantes. Nu. to. 1. 62. c. 1. E

Lex zelotypiæ & libellus repudij data erant in fauorem mulierum, & remedium. Numeri tomo 1. 62. c. 1. E

Ad subeundum zelotypiæ probationem, non requirebatur, q̃ vir haberet contra vxorem aliquas præsumptiones, aut violentas, aut probabiles, aut saltem leuissimas: sed quomodocunque incidisset ei spiritus zelotypiæ, poterat eam inducere ad subeundum legem zelotypiæ. Nu. to. 1. 62. c. 1. E

Quando vir erat concitatus spiritu zelotypiæ, dicebatur vxori, quòd subiret illam legem. Et tenebatur subire, & si recusaret, monebat eam coram iudicibus, quæ, si etiam recusaret, habebatur tanquam conuicta de crimine. Et ideo mulires, quibus indicebatur, subibant hanc purgationem. Nu. to. 1. 62. c. 2. C

Purgationem zelotypiæ non poterat sponsus facere subire sponsam. Nu. to. 1. 62. c. 4. G

Quare dicatur zelotypiæ spiritus. Numeri tomo. 1. 63. c. 1. D

Zelotypia dicitur quasi figura zeli, de zelus, & typus. Nu. tom. 1. 63. c. 1. E. 67. c. 2. B

Zelotypia vocatur non in omni, qui habet zelum, sed solùm in eo, qui habet suspitionem de violato fœdere. Nu. tom. 1. 63. c. 1. E

In sacrificio zelotypiæ quare offerretur farina ordei, & non farina tritici, & quare nec oleum, neque thus poneretur, sed sal. Nu. to. 1. 63. c. 3. I

Mulieri subeunti purgationem zelotypiæ non addebant iudices alias pœnas, si inueniretur rea. Num. tomo 1. 64. c. 1. C

Aqua zelotypiæ dicebatur amarissima, vel propter maledictiones, vel quia causabat amaritudinem in muliere bibente, si esset rea. Num. tom. 1. 64. c. 2. E. & 65. c. 1. B

Aqua zelotypiæ dabatur in vase fictili ad vituperium criminis adulterij. Similiter & immissio pugilli terræ ex pauimento tabernaculi, idest ex atrio. Similiter & denudatio capitis mulieris. Nu. tom. 1. 64. c. 3. F

Super aquas zelotypiæ, quæ dicerentur maledictiones, non habetur in textu, sed creditur quòd fuerint aliqua verba prolata a sacerdote super illas, vt nocerent mulieri, & dicuntur ista congesta in litera cum executione, idest cum imprecatione alicuius mali venturi super fœminam, si fecisset malum, vt dicendo, exempli gratia, aqua, maledicta sis in nomine domini. Et si mulier ista peccauit, ingrediaris vterum eius, & dirumpas atque putrescere facias fæmur. Nu. to. 1. 64. c. 4. G

Si mulier confiteretur peccatum, prius quàm biberet de aquis zelotypiæ, cum iam in illis dilutæ essent maledictiones & nomen domini. Cogebatur bibere, vt quidam dicunt: secus si non essent dilutæ &c. Nec occidebatur, sed recedebat a viro, perdens dotem, & poterat alteri copulari &c. sed opinio istorum improbatur ab autore. Num. tomo 1. 65. c. 4. k

Mulier bibens aquas zelotypiæ non moriebatur statim, vt dicit Iosephus, sed vsque ad decem menses. Alij dicunt quòd parum post bibitionem moriebatur, & huic opinioni assentit autor, & improbat primam. Nu. to. 1. 66. c. 2. B

Ducere vxorem ad purgationem zelotypiæ malum erat, sed tamen permissum, vt libellus repudij, & vsura in veteri testamento: lex verò Christi omne malum prohibet, nihil impium consentiens: lex tamen vetus, aliqua permittens, licita faciebat, ita vt non committerent peccatum. Num. tomo 1. 66. c. 2. E

Zelotypiæ probatio erat apud Iudæos, quia a lege erat concessa. 2. Patalip. 86. c. 4. G

Ziph. Nomen est æquiuocum ad virum & ad quandam ciuitatem. 1. Paralip. 62. c. 3. H

Zizania. Parabola de zizaniis & tritico, quomodo intelligenda sit. Matth. to. 2. 85. c. 2. C

Zizania prohibuit Christus eradicari Matth. 13. quando erant simul cum messe, quia ex eorum eradicatione timebatur periculum eradicationis messis, quando vero est sine tali periculo, tunc possunt eradicari, simile est de filiis nequam. Matth. tom. 2. 236. c. 3. F

In parabola zizaniorum diabolus vocatur inimicus homo Matth. 13. propter multa. Matth. tom. 4. 61. c. 4. F. nam diaboli inimicitia, est præcipue contra Denm. ibidem.

Zizania de quibus Matth. 13. sunt omnes peccatores, in quocunque genere peccati, sed præcipue hæretici. Matth. tom. 4. 61. c. 3. F

Zizaniorum parabola, præcipue tangit hæreticos, & de illis est præcipue intelligenda, vt dicit Chrysosto. & Augusti. Matth. to. 4. 61. c. 3. H

Zodiacus. De signis Zodiaci, quæ specialiuscolebātur à gentibus, quàm cętera astra, & hoc duplici de causa, vna naturali siue

ſiue aſtrologica, & alia poetica. Et de varijs conſtellationibus cœlorum, & ſignis earundem. Deuteron. 58. 91.c.2.D
Zodiaci deſcriptio. Paral. 1. c.95
In Zodiaco fit draco per motum planetarum. Ioſue tom. 1. 182.c.2.D
Quodlibet ſignum Zodiaci continet. 30. gradus. Defen. 47.c.1.E

Zona.

Zona nomen Hebræorum propriè ſignificat meretricem. Ioſue tom. 1. 37.c.3.G. Et ſignificat hoſpitatricem per tranſumptionem. ibidem vt ſupra.

Zor.

Zor nomen Hebræorum eſt nomen æquiuocum ſignificans tam lapidem quàm nouaculam. Paradox. 41.c.1.A
Zoroaſtres. Rex Bactrianorum, qui riden do natus eſt, fuit inuentor magicæ artis. Exo. to. 1. 41.c.4.F. & Gen. 60.c.3.I
Zorobabel. Princeps Iudæorum fuit natus in Babylone, & fuit nepos Iechoniæ regis Iudæ, qui tranſlatus eſt in Babylonem a rege Nabuchodonoſor. 1. Reg. tom. 1. 7. c. 2.A
Sub Zorobabel inchoata eſt, & conſumata ædificatio templi. 1. Reg. tom. 1. 7.c.2.A
Hiſtoria Zorobabelis refertur. Matthæ. tomo 1. 145.c.3.F
Zorobabel an ſit filius Phadaiæ, vel Salathiel. 1. Paralipo. 58.c.1.B
Zorobabelis filij. 1. Paralip. 58.c.2.E

FINIS.

Regiſtrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr.

Omnia ſunt Terniones, præter Rr Quaterniones.

Ex Typographia Rampazettana.

ESTANTE 1.°
Tabla 4.ª
N.° 3

2

130

15

123

ABV

IN
DEX
OM
NIVM
OPE
RVM
1 & 2
PARS